CONSILI…

D. PETRI PHILIPPI … nei, in quatuor partes Digestorum, Volumen Primum.

CLARISSIMI IVRIS VTRIVSQVE DOCTORIS DOMINI PETRI PHILIPPI Cornei Perusini Consiliorum pars Prima accuratissime excusa, cum summariis omnem materiam q̄ breuissime complectentibus nuper adiectis, cura egregii uiri Domini Flori de Sura Lugdunensis, legum Doctoris: cuius nō mediocri diligentia hoc opus castigatius redditum est.

M. D. XXXI.

CVM PRIVILEGIO.

Le priuilege du Roy nostre sire.

FRancoys par la grace de dieu Roy de France aulx Preuost de Paris/ Bally de Rouen/ Seneschal de Lyon/ Bally Dorleans/ Seneschal de Tholose/ et a tous noz aultres iusticiers et officiers de nostre Royaulme pays et seigneuries ou a leurs Lieutenãs & chacung deulx si cõme a luy apartiẽdra Salut. Noz chiers et bien aymes Lucẽbourg de Gabiano et Hugues de la Porte Marchãs Librayres demourans a Lyon nous ont faict dire et remõstrer cõme pour tousiours diuulguer accroistre et decorer la sciẽce et praticque des Loys tant en droyt Ciuil que Canon ilz ont faict nouuellemẽt corriger sommer et repertoriser par scientificque Docteur Maistre Flory de Sura deux Liures de Loix: cest ascauoir les Cõseilz de excellent Docteur messire Pierre Phelippes Corneus cõtenans plusiers Cõseilz tant en droyt Ciuil que Canon et lautre les Lectures de messire Antboine de Butrio sur les Decretales cõtenans cinq Volumes qui a este a leurs grans fraiz et despãs lesquelz Liures ilz nous ont faict presenter nous suppliant et requerãt a ceste fin leur donner et octroyer priuilege permission et Licence diceulx Liures imprimer ou faire imprimer en telles grãdeurs que bon leur samblera dedans le tẽps et terme de cinq ans cõmenceant au iour de la datte de limpression des dictz Liures sans ce que pẽdant le dict tẽps il soyt loysible et permis a aulcungz aultres Librayres et Imprimeurs de noz Royaulmez pays et seigneuries/ aultres que iceulx de Gabiano et de la Porte ou ceulx qui pour ce ilz cõmectront de iceulx Liures pour imprimer ou faire imprimer en aulcugne maniere. Scauoir vous faisons que nous ce que dict est cõsidere inclinans liberallement a la supplication & requeste des dictz de Gabiano et de la Porte: et ayant regard et cõsideration aulx poynes labeurs fraiz et despans qui leur a cõuenu porter et soubstenir a faire corriger sommer et repertoriser les dictz Liures et aussy que iamais ne furent imprimes en nostre dict Royaulme et que limpression diceulx redonde au prouffit et vtilite de la chose publicque de nostre dict Royaulme iceulx pour ces causes et aultres raysons a ce nous mouans auons donne et octroye donnons et octroyons de grace especial par ces presentes cõge licẽce permission et priuilege de pouoir imprimer ou faire imprimer par leurs gens faicteurs et cõmis les dictz Liures en telles grandeurs que bon leur semblera durant ledict temps et terme de cinq ans cõmenceant au dict iour datte de limpression diceulx en vous mandant et ordõnant respectiuement par ces dictez presentes que de noz presens don et octroy licence permission et priuilege vous souffres et laisses les dictz Lucẽbourg de Gabiano et Hugues de la Porte iouyr et vser plainement et paysiblemẽt sans panser leur dõner ou faire dõner aulcung destourbier ou empeschemẽt au cõtraire et en oultre ne souffrir ne parmectre en quelque maniere que ce soyt que aulcungz aultres Librayres ou Imprimeurs de noz dictz Royaulmes pays et seigneuries puissent imprimer ou faire imprimer pendant le dict temps les dictz Liures cõme dict est sur poyne de cent Marcz dargent a nous a applicquer et cõfiscations des dictz Liures esquelz il auront oultre nostre vouloir mespris car tel est nostre playsir. Donne a Vanuez le dernier iour de Decembre Lan de grace Mil cinq cens trente et de nostre regne le seiziesme. Par le Roy a vostre relation. Delandes.

¶ Florus de Sura Lugduneus inter Jurium professores nouitius/ egregio viro domino Joanni Gautbereto Officiali excessuũ Metropolitane ecclesie Lugdu. ac eiusde[illegible] meritissimo: necnõ amãtissimis suis magistris Annemũdo Ponceto/ et Antonio Perruseto iudici Sauiniaci Salutem: nõ postposito dño Joanne Bertrando Tbolosano Doctore.

CUm quatuor Consiliorũ nostri patris. D. Petri Philippi Cornei opera, recenti incude additis summarijs, iamiam excudenda essent: vosq; adeo in huiusmodi arte profecisse viderem, vt medijs (qd aiunt) Athenis nunc Tholose reuiuiscentibus ortos esse facile existimarem, nequeo cui magisq̃ vobis dicanda sint amplius dubitare. Quamobrem nostrarum hodie vigiliarum exiguos hilari fronte labores suscipite. Et si tenere nostra forsan negligẽtia multorum legentium aures lacerabuntur, hoc tamen vnũ vos nosse velim, me nunq̃ tale tantũq; onus suscepturum fuisse, ni vestra erga omnes singulari fretus benignitate meis (si que sint) erratis vos veniam daturos facile perspexissem. Multa igitur (quod ingenue fateor) in isthoc nostro labore desiderabũtur, multa forte superuacanea, multa forsan, que a nonnullis vt tenuia nimium parum probabuntur, sed qui cunctis placuerit hactenus inuentus est nemo. At quia omnia per breui tempore sunt discussa, perurgente cura meorum famatissimorum Hugonis de Porta, ac Lucemburgi de Gabiano huiusce nostri operis sollicitatorum perstrictus, poteritis ipsi nostros ausus cõtinua lectione doctissimoq; iudicio vestro corrigere, ac in melius (quod minime dubito) redigere. Bene valete, fauorem mihi semper (vt cepistis) prestãdo, si cordi vobis sit. Lugduni Kalẽ. Aprilis.

¶ Prima pars Consilior Excellētissimi. J. U. monarche: necnō modernorum principis Domini Petriphilippi Perusini de nobilibus de Corneo.

¶ Summarium super consilio primo.

Consilium primum.

In noīe dn̄i nostri Jesu christi. ¶ In hac consultatione videtur aperta fronte dicendum. ꝙ quesita per dictum Franciscum ex eius traffico ⁊ mercantijs non veniāt cōicanda cū dictis suis nepotib⁹ suisq; pupillis. Nā constat ꝙ societas que presupponitur inita inter dictos Petrum ⁊ Franciscū fuit finita morte dicti Francisci vt est expressum in. l. veruz. §. societas dissoluitur. ⁊ l. actione. §. morte. ⁊ l. adeo. ff. pro socio. ⁊ instit. eo. ti. §. soluitur. Nec videtur cū pupillis renouata societas per dictum Franciscum: quia dictus Frāciscus (1) non fecit mercaturam nomine pupillorum qḋ apparet. quia† in dubio creditur exercuisse noīe proprio. ar. l. ⁊ magis. ff. de solu. ⁊ l. papi. ff. mā. extrinseca enim persona non subintelligitur. l. si ita stipulatus. §. grisogonus. de verbo. obli. (2) vbi† opera pupillorū nulla est circa hmōi mercantias maxime maritimas: vt est de se notissimum. ⁊ facit tex. in. l. fi. in fi. ff. de libe. cau. satis probatur ꝙ regulariter opere pupilli sunt nullius considerationis licet quādoq; sint alique vt ibi. ⁊ in. l. ceterum. ff. de rei ven. ⁊ ibi glo. ⁊ Ange. Et casu quo alique opere potuissent esse ille non presupponuntur adhibite in dicte mercature exercitio. Ideo societas lucri ⁊ questus equalis non videtur iuste contracta inter dictos Franciscum⁊ filios petri pupillos: cum Franciscus poneret in traffico personam ⁊ industriam ⁊ persone periculum. Quod magnifaciendum est in exercitio maritimo: cum in mari maxime quotidie immineant pericula vt docet experientia rerum magistra. c. ꝙ sit. in prin. de elec. lib. vj. c. statutum. in prin. eo. ti. ⁊ l. legatis. §. ornatricibus. de leg. iij. Nec videretur conueniens ꝙ dicti nepotes qui tantum capitalis habebant in dicto traffico ꝙtum dictus Franciscus qui posuit vltra operas ⁊ industriam ⁊ periculum persone cū societas debeat esse (3) iusta arbitrio boni viri. l. vn̄ si nerue. ff. pro socio. † Ideo quia vni⁹ industria plus operatur qn̄q; ꝙ alterius pecunia. l. si non fuerit. ff. pro soc. vt etiam qui plus confert in societatem plus debeat de lucro consequi: prout sentit glosella interlinearis in ver. quales. §. j. insti. pro so. Non ergo fuisset conueniens nature societatis ꝙ post mortem dicti Petri dictus Franciscus solam dimidiam consequeretur eorum que superlucratus fuit in dicto exercitio mercature: prout suaderet prosequutio seu renouatio societatis antique: que prout presupponitur inita fuit in vita dicti Petri inter eū ⁊ Frāciscum pro virilibus: prout etiam presupponitur pro parte dicte Pantasilee. cum societas iniuste inita forte non tenet propter su(4)pradicta. † Nec cēsetur quis velle facere actum inutilem vel dānabilem. ar. l. si quando. ff. de leg. j. ⁊ l. quotiēs in actionibus. de reb⁹ dub. ⁊ l. merito. ff. pro socio. ⁊ l. iij. ff. de mili. tes. Nec actum sibi dānosum. ar. l. cum de indebito. ff. de proba. ⁊ l. si cum aurum. de solu. Quinimmo quāto vtilius sibi potest. iuxta. l. j. cum ibi notatis. ff. de solu. Accedunt que tangit Bar. in. l. gerit. ff. de acqui. here. i. vj. col. Sed magis vtile verisimile erat dicto Francisco trafficare nomine suo proprio dūtaxat: ꝙ nomine communi suo ⁊ pupillorum contrahendo cum ipsis pupillis societatem: quorum nulle erant opere saltem circa illud exercitium. Et qui poterant si lesi fuissent (5) petere in integ. restitu. vt in toto titu. de mino. ff. ⁊ C. † saltem tāꝙ societas non foret palam contracta per tutorem poterant dicere non esse obligatos ex societate. l. pupil. §. item ipse. ff. de aucto. tuto. ⁊ l. non existimo. ff. de admini. tut. ⁊ l. tu[illegible] rerum. a contrario sensu. eo. ti. ⁊ l. cum ipse. C. de cōtrahen. emptio. ¶ Et dato ꝙ potuisset defendi intererat sua litibus nō vexa. l. minoribus. xxv. an. (6) subuenitur. ff. de mino. Ita ꝙ non [illegible] ꝙ† prudens homo voluerit pecuniam pupill[illegible] ⁊ subijciēdo maxime periculis maris. Et pr[illegible] art. in. l. ti(7)tium ⁊ meuium. §. altero. de admin[illegible] pupillis nō cōtrahitur societas per tutorem post mortem patris negociantē: pōderat ꝙ cum eis non potest contrahi societas. l. vt in conditionibus. ff. pro socio. Item ponderat ꝙ [illegible]tor censetur potius nomine suo contrahere. Item ꝙ pupillus [illegible] negociatur. ⁊ cum eius dictis transeunt Saly. ⁊ Raph. in. l. [illegible] C. cōi vtri. iud. ⁊ idez vult Bar. in. l. cum duobus. §. papi. ff. p[illegible] ⁊ ibi Bal. per. d. l. vt in conditionibus. Et his rationibus in[illegible] illis alijs cōsului pro paulutijs in hac ciuitate. ꝙ non censeant[illegible] ipsi cum pupillis suis eorumq; nepotibus contraxisse societatem licet prosequuti fuerint trafficum: ⁊ licet trafficum communiter gesserint cum patre pupillorum in eius vita. Et se subscripserunt plures solēnes viri ex nostris ⁊ alienis doc. Unde ex his videtur dicendum ꝙ bona quesita per dictum Franciscum post mortem dicti petri nō sint cōmunia nec communicanda filijs ⁊ heredibus dicti Petri. Sed sint precipua dicte pantasilee filie ⁊ heredis dicti Francisci. ¶ Tn̄ predictis non obstantibus contrarium arbitror magis iuri consentaneum. Nam presupponitur ꝙ Petrus negociabatur ⁊ trafficabat communi nomine. Et post eius mortē dictus Franciscus eius frater tutorq; dictorum filiorum et heredum dicti Petri simpliciter trafficauit cum pecunia communi videtur communi nomine suo ⁊ pupillorum illud exercitiū ⁊ mercaturā gessisse ex theorica Bal. in. d. l. si patruus. in. iij. colū. ꝙ licet quādo tutor aggreditur nego(8)ciū insolitū nō censetur illud gerere nomine pupilli. ¶ Secus† si negocium prosequitur vt sunt duo fratres qui simul faciebāt mercaturam ⁊ vno mortuo alter mercaturam prosequitur: superstitibus filijs fratris indiuisam hereditatem possidentibus tunc videtur eodem nomine continuare. arg. l. nam ⁊ seruius. §. si viuo. ff. de neg. gest. ⁊ arg. l. si vni. §. neratius. ff. fa. hercis. ⁊ l. actione. §. morte. versi. sed quod ex re communi. ff. p socio. Et subdit. nec distinguo vtrum ex prima mercantia deueniat: vel perueniat: vel ex sepius repetita. argu. l. cum taberna. in princ. ff. de pigno. s̄m eum. qm̄ qn̄ nihil aliud coniecture in casu nostro concurreret subsisterem cum possent alie circunstantie suadere contrariam mentē prout occurrebat in casu illorum de paulutijs in quo tutores mutauerunt formam literarum ⁊ scripturarum ⁊ conuerterunt in emptiones prediorum pro pupillis in ratam quātitatem ꝙtum ascendebat quātitas que remāserat in traffico pro portione fratris iam defuncti (9) patrisq; pupillorum ⁊ ipsi tutores viuebant: qui† cum iuramento declarabant eorum mentem qḋ etiam multum iuuat. arg. eor que no. glo. in. §. alie. insti. de acti. ⁊ Bar. in. l. gerit. de acqui. here. ff. sed furti. ꝟ si. aut ille. ⁊ per glo. ⁊ docto. in. l. siue possidetis. C. de pba. ⁊ per do. Anto. in. c. cum ad sedem. de restitu. spolia. ⁊ arg. l. in ambiguis. ff. de reg. iur. In casu autem nostro Franciscus presupponit̄ defunctus itaq; non potest stari eius iuramēto. Item in casu isto pecunia ad pupillos pertinens non est aliter vllo modo conuersa in vtilitatem pupillorum. Non apparet per scripturas pro se vel p communi vtilitate negociatus fuerit. Item apparet ꝙ Petrus in vita personam suam exercuerat in vtilitatem communem communicando lucra que suo exercitio quesiuerat. Ac etiam fruct⁹ pecunie dotalis in communi posuerat: itaq; dictus Frācis. erat eidē obligatus ad antidora. arg. l. sed ⁊ si lege. §. consuluit. de peti. here. Et successiue dictis filijs ⁊ heredibus ipsius Petri qui eius personam representant ⁊ censentur eadem persona cum patre. Cum qr pater ⁊ filius censentur eadem persona. l. fin. C. de impub. tum etiā quia heres ⁊ defunctus similiter eadē persona iudicantur. In auc. (10) de iureiur. a mor. presti. §. j. ¶ Et licet alias† donatio nullatenus in dubio presumatur. l. si cum aurum. de solu. l. cuz de indebito. de proba. l. contra iuris. §. si filius. ff. de pactis. Tamen quādo cadūt termini remunerationis presumitur donatio. l. si vero non remunerandi. §. inde papi. ff. mā. ⁊ ibi glo. Bar. ⁊ Bal. ⁊ Bart. ⁊ doc. i. l. que dotis. ff. solu. matri. Ex quo itaq; in his similibus terminis dictus Petrus fuit liberalis erga dictum Franciscum ⁊ eum beneficio affecit coniectura sumenda est ⁊ presumptio ꝙ dictus Franciscus voluerit remunerationis causa simili beneficium conferre ipis filijs⁊ heredibus dicti Petri. Quod ⁊ iuuatur ex alio: scilicet: (11) quia† tutor qui rem pupilli sibi appropriat conuertendo in proprios vsus tenetur actione de rationibus distrahendis. l. actione. in princ. ff. de ratio. dist. que actio est penalis. l. j. §. pe. eod. ti. quia datur ad duplum. d. l. actione. §. fin. Item dictus tutor vendendo res pupillorum ⁊ pecunias conuertendo in suum vsum. s. pro emēdis mercantijs ad suam meram vtilitatem: ⁊ sic ponendo in exercitio qḋ faceret ad sui commodum fuisset in aperto dolor teneretur

ad duplum. Dolus videtur nõ presumi. l. quotiens. §. qui dolo. ff. de proba. l. dolum. C. de dolo. et. l. merito. ff. pro socio. ideo vt predicta cessent censeatur habuisse animum exercitium faciendi ad cõmunem vtilitatem. ¶ Volun[t]as† enim facto datur intelligi. l. reprehendenda C. de insti. ⁊ substi. cum concor. ⁊ probatur in simili in. l. pro herede. ff. de acqui. here. vbi vendendo res hereditarias cẽsetur adisse ne sibi imputetur cum vendidit rem ad se non spectantem ⁊ sic fecit act[illegible] honestum. Et in simili Bart. in. d. §. altero. ponderat actu[illegible] ssunt fieri citra ius ⁊ nomen societatis ad similitudinem e[illegible] q[illegible] dicimus circa additionem inducitur ex actibus qui non possunt fieri citra ius ⁊ nomen heredis vt habetur in. d. l. pro herede. ⁊ in. l. gerit. e. tit. Cum itaq₃ dictus tutor nõ posset licite aut honeste ponere pecuniam dictorum pupillorũ in proprium exercitium ⁊ longe detestabilius poterat vendere stabilia pertinentia pro rata ad pupillos vt omnem pecuniam inde redactam converteret in suam vtilitatem. Ne itaq₃ facere censeatur rem adeo detestabilem interpretandum sit ꝙ exercitium fecerit pro se ⁊ pro pupillis. Et hoc concurrentibus alijs cõiecturis supra deductis. Ac etiam iuuatur ex affectione quã dictus Franciscus ostẽdebat erga dictos suos nepotes: quam ostendidit in testamento: quia eos heredes ĩ partes vniuersales instituit. Nec illud mutauit licet postea superuenerit filia: vnde satis videtur perseuerasse ĩ eadem voluntate. arguit. l. eum qui mutatam. de proba. Stante presertim clausula codicillari de qua ad propositum dico post docto. in aut. ex causa. C. de lib. prete. Et fortasse ideo dure diceretur in hoc casu vtrum. s. operetur superueniente filie natiuitate saltem tẽpore quo se ante natiuitatem filie exercuit qđ fuit longius ꝙ post natiuitatem vt arbitror persuaderetur ꝙ voluerit communi noĩe negociari ⁊ non fraudare nepotes quos diligebat presentim cum non haberet filios. Et ex affectione interpretamur liberalitatem per ea que habentur in. l. procula. ff. de proba. in. l. si seruus. de dona. inter virum. per Bar. in. l. que dotis. solu. ma. Et licet superuenerit filia femina que fuit vnica non prebet vrgentem magnã coniecturam mutandi propositum cum prout audio ex bonis patris etiã exercitio cõmunicato poterat honorabiliter nubere: quinimo ex sola legitima resultabat magna dos ĩuxta consuetas dotes fm conditionem ⁊ qualitatem suam. Nec solent parentes applicare animum ad thesaurizandum pro vnica filia tenere etatis prout solent pro masculis ⁊ maxime pluribus. itaq₃ si cepit vno modo negociari ante natiuitatem filie: non est verisimile ꝙ ex superueniẽtia vnice filie mutauerit mentem aliter prosequendi ⁊ maxime cũ inhonestate. Multa itaq₃ suadeat hanc interpretationem ⁊ conclusionem factam ꝙ dictus Franciscus censeatur dictum trafficũ

13 fecisse pro se ⁊ pro dictis pupillis. † ⁊ que nõ prosunt singula multa iuuant. l. excusantur. in prin. cum concordantijs ff. de excu. tut. Et hanc considerationem creditur habuisse arbitros seu iudices commissarios qui laudauerunt ꝙ omnia essent cõmunia. Non sub vniuersali omnia vel simili: sed exprimendo particulariter quãtitates ⁊ res inter quas vt percipio comprehenduntur etiam quesita per dictum Franciscum ex dicto suo exercitio. Et attẽta auctoritate consilij qđ confirmauit dictam sententiam arbitror: et quia credendum ꝙ omnia rite processerint arbitrature standum dicte sententie. Licet hoc nequeam firmare: quia non vidi cõpromissum neq₃ electionem arbitrorum: nec singula gesta coram eis. Ideo nõ me firmo precise in sentẽtia ipsa cuius iusticia iuuatur ex p̃missis. Nec obstant supradicte conclusioni adducta in contrarium: quia fatendum est ꝙ societas fuit finita per mortẽ. Et ꝙ indubio alio non docto non cẽsetur per tutorem cum pupillis renouata. Et ꝙ indubio censetur tutor potius proprio nomine ꝙ̃ tutorio nomine seu nomine pupillorum se exercere prout loquuntur in contrariũ adducta. Tamen ex circũstantijs ⁊ presumptionibus que ex facti varietate colliguntur quandoq₃ contrarium interpretandum est.

14 ¶ Et maxime† in tutore qui gerendo actum spectantem ad pupillum censetur gerere vt tutor pro pupillo. vt. l. post mortẽ. §. j. et l. fi. ff. qñ ex facto. per Bart. in. d. l. post mortem. ⁊ in. l. j. §. nũciatio. de no. ope. nũ. ⁊ per doc. in dictis iuribus. ⁊ in. l. ei qui. C. ꝙ cu₃ eo. in. l. procu. qui pro euictione. de procura. Expẽdere autẽ pecuniã pupilli ⁊ emere ex ea videtur pertinere ad pupillos merito censeatur actum nomine pupillorum saltem alijs cõcurrentibus. ¶ Nec

15 obstat ꝙ† cũ pupillo non potest contrahi societas: quia põt respõderi pluribus modis. primo ꝙ nõ potest contrahi vt ipse obliget: ⁊ ita loquitur. d. l. vt in conditionibus. Sed vt eo postea volente alius ei obligetur possit contrahi. arg. l. inf. §. si quis a pupillo. ff. de acti. emp. ⁊ l. non eominus. C. de procu. Secũdo respõdetur ꝙ societas non potest contrahi cum pupillo sine tutoris auctoritate. Sed cum tutoris auctoritate potest: et potest tutor bona fide se auctore cõtrahere cũ pupillo. d. l. cũ ipse. ⁊ d. l. non existimo. ⁊ d. l. pupillus. §. item ipse. Bona autem fides potius videtur esse in tutore hoc casu si negociabatur communi nomine ꝙ̃ si proprio cum lucrum verisimiliter separaretur prout sequutum fuit: palam aũt an secrete respicit an bona fide an mala: vt innuitur ĩ. d. §. itẽ ipse. ¶ Tertio respondetur dato ꝙ non censetur contracta societas: tamen non tollitur quin tutor potuerit gerere exercitium cõmu-

16 ni nomine pro se ⁊ pro pupillis† vt sic competat actio tutele non pro socio: ⁊ per hoc posit euitari ꝙ societas non esset iusta. ad qđ etiam potest responderi: ꝙ licet ille Franciscus posuerit operas: tamen etiam Petrus posuit operas: ⁊ tamen equaliter diuisa fuerunt lucra. potest enim quis gratis exhibere operas ⁊ capitale erit equale: ideo ⁊ ipse Frãciscus censeat gratis posuisse operas. arg. d. §. inde papi. prima tñ r̃nsio est magis plana. Laus deo.

¶ Summarium super consilio secundo.

1 ☞ Alteri stipulari quando quis possit.
2 In contractibus inspicitur tẽpus contractus.
3 Testes singulares etiam verbis quando probant. 15.
4 Responsio simpliciter facta refertur ad interrogationem. 14.
5 Ambigua verba interpretantur contra stipulantem.
6 Pactum nudum licet ciuili iure actionẽ non pariat: tamẽ de iure canonico obligat. 13.
7 Stipulatio alteri facta verbis inflexis promiscuis valet. 10.
8 Ex constitutione dotis nascitur actio de dote habita restituẽda.
9 Clerici libros et milites arma sine dedecore relinquere nõ p̃nt.
11 Obligatio naturalis fundatur iure gentium equitate que oritur ex pacto nudo.
12 Precedentia declarant sequentia media ⁊ ambigua. 18.
16 Equipollentium est idem iudicium.
18 Testes presumuntur subornati qui vtuntur proprijs verbis quib⁹ interrogantur.
19 Stipulatio sub his verbis hec mihi promittis refertur ad omnia supradicta.

¶ Consilium secundum.

IN nomine dñi nostri iesu Christi. ¶ Visa petitione ponderata nomine domini Petriantonij de arcerijs de ciuitella contra ⁊ aduersus heredes domini Jaco. de arcerijs de dicta terra: in qua in effectu narratur ꝙ dictus do. Jacobus solẽni stipu. p̃misit soc Antonio recipiẽti pro dicto do. Petroantonio ipsu₃ Petrumantonium tunc in studio perusino commorantem in eodem studio pro scientia legali querẽda manutenere conseruare facere ⁊ auxiliari vsq₃ ad finẽ studij ⁊ donec ⁊ quousq₃ in prefata sciẽtia legali dictus do. Petrusantonius assumpserit gradum omnibus ipsius do. Jacobi sumptibus ⁊c. ⁊ qualiter p̃dictus soc Antonius stipulator cessit iura ⁊ actiones dicto do. Petroantonio cõpetentie ex dicta causa. ⁊ propterea petitur heredes predictos cõdẽnari ⁊c. ⁊ visis attestationibus trium testium deponentium super dicta promissione queritur vtrum sit taliter facta probatio ꝙ sequi debeat condẽnatio ad obseruantiam dicte stipu. Circa qđ

1 videtur prima facie dicendum ꝙ non primo† quia non potest q̄s alteri stipulari. l. stipula. ista. §. alteri. de verb. obli. ⁊. §. alteri. et. §. si quis alij. insti. de inuti. stipul. ⁊ licet pater possit filio stipulari. l. quodcũq₃. §. si quis ita. ⁊ l. qđ dicitur. ij. de verbo. obli. ⁊ socer loco parentis sit. l. quia parentis. ff. so. matri. Tamen nõ videtur ꝙ dicta specialitas loquens in patre trahatur ad socerum. loquitur enĩ d. l. quia parentis. quo ad quedam non simpliciter prout circa ea que concernunt honorem ⁊ reuerentiam quãdam seu pietatẽ. Et insuper non quilibet parens potest alteri ex liberis stip. l. auus. ff. solu. matri. arg. sumpto a speciali. Sed qui habet in potestate. d. l. qđ dicitur. vel habuit ita ꝙ imminent aliqua reliquie patrie potestatis. l. patri. C. de pactis conuen. ⁊ l. si quis operas. iuncta glo. in ver. posthumos. ff. de operis lib. ⁊ facit. d. l. quodcũq₃. §. si quis ita. ⁊ ibi no. Imo. qđ ⁊ vult Bar. in. d. l. qđ dicitur. in penul. ⁊ vlti. col. Nec in distin. potest pater filio in potestate stipu. vt. d. l. quod dici

2 tur. Sed quid si non erat socer tempore stipu. † ⁊ in contractibus tempus contractus inspicitur. l. filius. ff. de verbo. oblig. Ideo stipu. alteri videtur ꝙ nullius sit momenti. Preterea ⁊ secundo dato ꝙ stipu. valeret tamen non videtur bene probari per dictos te

3 stes. Non enim videntur contestes † et testes singulares non probant. c. cum dilecti. de elec. c. cum literis. in princi. de testi. l. iurisiurandi. C. e. ti. Merito ⁊c. Primo enim ex eo videntur esse singulares: quia maxime primi duo qui magis conferũt ad rem videntur deponere de verbis prolatis hincinde ⁊ non sunt conformes ĩ verbis prolatis vt ex eorum lectione clare patet merito singulares prout dicit. d. Anto. ⁊ post eum Panor. in. c. nihil. de verbo. signi. Secundo ⁊ fortius videntur singulares quia non videntur etiam in effectu concordare. Primo Petruspaulus nihil deponit de stipulatione per verba inflexa hoc est ꝙ stipulatus fuerit soc Antonius vice ⁊ nomine domini Petriantonij. Et constat aliam esse stipu. factam soc Antonio simpliciter quia censetur simpliciter sibi de dãdo alteri alia est facta vice ⁊ nomine. d. Petriantonij que videtur facta iuris fictione per ipsum dominum Petrũantoniũ vt in regula qui per alium. in. vj. cum concor. iuncta regula ratihabi. eo. tit. et. l. fi. C. ad mace. cum si. Quinimmo dictus Petruspaulus tertius testis deponit ꝙ nulla alia stip. interuenit. Ideo videtur deponere ꝙ non interuenit stipu. per verba inflexa. Alij autẽ

duo testes qui deponunt de stipu. facta vice et nomine dicti Petri anto. etiam inter se videntur non contestes in effectu. Nam licet secundus testis. s. Marianus ioannis deponat quod dictus plebanus erat contentus promittere soc Anto. nomine. d. Petrianto. quod ipse plebanus manuteneret dictum. d. Petrumanto. in studio: et faceret doctorari suis sumptibus: tamen magister Franciscus abbas primus testis non ita deponit dum devenit ad stipu. factam per verba inflexa. Nam deponit quod soc Antonius interrogaverit super manutentione in studio. Sed se fore facturum tempore do
4 ctoratus: ita et taliter quod res bene se habebunt. Ideo † responsio simpliciter facta refertur ad interrogationem. l. si defensor. §. qui interrogatus. ff. de interroga. act. et. §. preterea. institu. de inuti. stipu. et. l. titia respondit. §. idem respondit. de verbo. oblig. Et sunt verba ambigua illa verba sciat taliter facturum quod res bene se habebat. nam si dictus dominus Petrusanto. doctoratum assume
5 ret suis sumptibus res bene se haberent et † verba ambigua stipu. interpretantur contra stipulantem et eius partem. l. quicquid astringende. §. j. de verbo. obliga. et. l. veteribus. de pactis. insuper verba dicti soc Antonij relata per dictum primum testem non videntur interrogativa sed conditionaliter prolata ad qualificandum responsionem ipsius soc Antonij factam ad propositum dicti plebani ut clare patet. nam sunt prolata sub conditione: et posita in conditione non censentur posita dispositive. l. si quis sub condi. ff. si quis omis. causa testamenti. Sed stipu. constat ex interrogatione precedente et responsione sequuta. l. v. §. stipu. de verb. obli. l. obligamur. §. verbis. de act. et obli. et. l. j. C. de usur. merito non videtur
6 resultare stipu. et per consequens videtur remanere † pactum nudum: et ex pacto nudo non oritur actio. l. legem. C. de pactis. et. l. iurisgentium. §. igitur nuda. cum simi. ff. eo. tit. His tamen non ob. contrariam partem arbitror iuri magis consentaneam. ¶ Nam premittendum est: quod licet multi teneant quod stipula. facta alteri per verba inflexa non valeat quando procuratoris vel negociorum ge
7 storis non interest † nisi verba promissiva et executiva concipiatur in persona stipulantis: puta promittis dare mihi recipienti pro tali vel nomine talis: prout hoc casu loquitur glo. institu. de inuti. stipu. §. alteri. et hoc casu possit loqui gl. in. d. l. huiusmodi. in principio. Secus si verba executiva concipiantur in personam alterius: puta promittis mihi recipienti pro tali dare sibi etc. tamen quod etiam eo casu valeat stipulatio firmat Bart. in. d. l. stipu. ista. §. si stipuler. de verbo. oblig. per not. per glo. in omnibus. ff. de pretor. stipu. et in. l. si procuratori presentis. de verbo. obli. et per. l. pe. C. ad exhiben. et idem voluit Bald. in. l. certi conditio. §. si nummos. ff. si cer. pe. in. ij. col. Idem post multa voluit Jmo. in. d. §. stipuler. idem vult glo. in. l. huiusmodi. in princ. de leg. j. que relata ad tex. non loquitur quando verba executiva sunt relata ad stipulantem nomine alterius: sed quando sunt relata ad tertium. et illam glo. sequitur ibi Ange. dicens esse meliorem que sit in iure. cum illa glo. transit etiam Jmo. ibi. Et secundum istam opi. non est curandum utrum intersit: tamen potest dici quod in terminis istis stipulans superabat probabile et verisimile interesse: nam agebatur de nubendo filiam dicti soc Antonij stipulantis dicto. d. Petroantonio cui stipulabatur et de dando
8 eidem dotem. † Sed ex constitutione dotis nascitura est actio de dote habita restituenda. ut in tit. so. matri. quasi per totum. ff. et C. et pro dote restituenda sunt bona mariti tacite hypothecata. l. unica. in princi. et. §. j. C. de rei uxo. ac. et. l. assiduis. C. qui potio. in pig. habe. Et dos a patre profecta ad patrem redire debet. l. dos a patre profecta. C. so. ma. et. l. iij. §. quod si in patris. et seq. ff. e. ti. Interest autem creditoris habere plures res hypothecatas et debitorem non inopem sed divitem. Et propter tale interesse validatur stipu. alteri facta. l. si ita stipulatus fuero te sisti. §. possum. de verbo. oblig. ubi quando quis stipulatur dari debitori suo interesse sua censetur si eque non potest suum creditum consequi prout si sibi darentur illa promissa. Sed attenta paupertate dicti Petriantonij et expensis magis que fiunt in studio et pro doctoratu consequendo quem verisimiliter volet omnino consequi dictus Petrusantonius: cum sine dedecore secus facere non posset: et sic censetur non posse obmitte
9 re quod sine dedecore. ¶ † Obmittere non potest. l. filius q in. ff. de condi. insti. et. l. nepos proculo. ibi salua dignitate. de verbo. sig. Et si de suo omnes expensas huiusmodi haberet dictus. d. Petrus antonius facere si assumpta dignitate decederet ipse vel eius uxor: ita quod esset locus restitutioni dotis non posset verisimiliter socer dotem datam faciliter consequi: vel saltem non eque prout si expense et sumptus pro predictis fuissent facti ab alio: quod dicta stipu. vel promissio viciari non debet ratione defectus interesse. Et sufficit quod interesse ex postfacto superveniat. l. si vero non remunerandi. §. si tibi ff. man. et not. Bar. et docto. communiter in. d. l. stip. ista. §. alteri. ff. de verbo. obliga. et Jmo. in. d. c. accedens. de preben. et insuper tenent docto. in. d. l. stipu. ista. d. §. alteri. et. §. si stipuler. te
10 nent quod † per stipulationem factam alteri etiam non per verba inflexa queritur obligatio naturalis ipsi stipulanti: dummodo verba obligativa non sint directa in personam tertij. Et qui naturaliter obligatur est obligatus in foro conscientie: prout not. docto.

in. c. nouit. de iud. et Ange. in. l. quidam. C. seruis necessarijs heredi. insti. et per Barto. in extrava. ad reprimendum. in verbo per de
11 nuntiationem. † Et naturalis obligatio fundatur in equitate iurisgentium. ut per Barto. in. l. cum quis. C. de iur. et fact. igno. et in. l. frater a fratre. ff. de condi. inde. facit. l. cum amplius. §. is natura debet. ff. de reg. iur. Cum autem causa pendeat coram arbitratoribus quibus solet dari potestas iudicandi etiam de veritate et equitate iuxta ea que habentur in. l. si societatem. §. arbitrorum. et seque. ff. pro socio. et in. c. quintavallis. extra de iureiur. et etiam arbi. statutarijs solet similis facultas concedi: ex forma iurium municipalium. Si ita est: non deberent super hoc facere dubium quominus condemnarent heredes dicti plebani ad observantiam promissorum. Cum alias resultaret deceptio magna dicti soc Antonij: qui fretus dicta conventione dictam affinitatem contraxit. Non enim est dubium quin fuerit facta conventio cum dicto soc Antonio: licet de stipu. facta per verba inflexa possit verti in dub. per ea que in contrarium adducta sunt. Constat autem conventio de manutenendo in studio dictum. d. Petrumantonium sumptibus ipsius plebani facta fuit. Nam primi duo testes probant satis plene. primus enim testis deponit quod convenit omnia supradicta executioni mandare. Et supra dictum erat illud: quod manuteneret dictus plebanus dictum dominum Petrumantonium suis sumptibus: et etiam faceret sumptus doctoratus licet diceret quod vellet quod etiam in aliquo subveniret dictus soc Antonius. Et similiter probat dictam conventionem. Secundus testis et duo sufficiunt. l. ubi numerus. ff. de testi. et. c. in omni. extra eo. tit. cum simili. Tertius etiam testis idem probat. ex quo dictus soc antonius dixit: voglio che tu me prometi de tenerlo nelo studio: eche venendo a doctorarsi seria honore ad voi e noi. Et dictus plebanus dixit. che era contentissimo tenerlo nelo studio efarlo doctorare: unde consenserunt ambo et convenerunt quod dictus plebanus illum manuteneret in studio suis sumptibus. Licet enim de sumptibus suis expresse non deponat dictus testis
12 tamen apparet evidenter † ex verbis precedentibus que declarant intentionem. l. titia respondit. §. idem respondit. de verbo. obliga. et. l. si servus plurium. §. fi. cum concor. de lega. j. et licet iste testis dicat quod debuerunt invicem bona verba sed non intervenit contractus neque stip. subdit. et si videatur deponere quod non fuit conclusio tamen est advertendum quod non dicit quod non intervenit contractus vel stip. Sed deponit quod non intervenit alia stip. vel contractus vel notarius: itaque si volumus verbis inherere dicit alia stip. vel contractus non intervenit: ergo a contrario intervenit stipu. de qua premisit. Nam alias illud non haberet terminum ad quem se referret. Sed revera si volumus menti inherere vulgariter solet dici contractus quando intervenit instrumentum ita ut arbitror sensit dictus testis. s. quod non intervenit instrumentum nec alia stip. quinimmo nec notarius. et hoc demonstratur ex depositione Joannis secundi testis. Nam ille testis deponit quod dictus plebanus dixit: quod volebat eidem facere contractum: et tamen prius promiserat ita quod intellexit contractum pro instrumento seu pro contractu de quo apparet instrumentum. et ideo secundum premissa ex quo verba obligativa referuntur ad stipulantem: licet executiva ad alium tum posset agere dictus soc Antonius et successive suus cessionarius ex quo ut dixi pretendit interesse etiam pecuniarium: non solum interesse affectionis. Super quo quod illud solum sufficiat vidi consultum per famosissimum iureconsultum dominum Baldum de Bartolinis concivem patrem et dominum meum et late prosequitur: ideo super illo me non intromitto ulterius. et dato quod non
13 probaretur intervenisse stipulationem: tamen sufficit † de iure canonum nudum pactum prout est communis indubia opi. in. c. j. de pac. per illum tex. et per. c. per tuas. de arbi. et ex quo regnum est de terris eccle. c. le. pastoralis. de re iudi. ibi servatur ius cano. per nota. per docto. in. c. j. de novi ope. nun. per glo. in. c. ij. de re. iur. lib. vj. et in. c. ij. de arbi. e. li. et per Bar. et Bald. in. l. privilegia. de sac. sanc. eccle. Insuper ex quo dictus plebanus requirebat dictum soc Antonium super matrimonio contrahendo: et dictus soc Antonius accedebat cum hoc quod dictus plebanus manuteneret etc. videtur quod inter eos fuerit initus quidam contractus innominatus qui ex parte dicti soc Antonij fuit impletus. et per consequens competeret actio prescriptis: etiam si stipu. non intervenisset. per. l. naturalis. ff. de prescrip. verbis. et ideo etiam si non probaretur aliqua stipu. neque verba inflexa posset agere dictus soc Antonius et successive dominus Petrusantonius suus cessionarius. et licet possit dici quod sit intentata in petitione sola actio ex stipu. facta per verba inflexa: ideo super ea tantum habet indicari per. l. ut fundus. ff. communi divi. et. c. qualiter et quando. de accusa. et. c. licet. e. j. de symo. tamen potest dici quod clausula non astringens etc. et clausula omni meliori modo etc. operentur ex vi verborum quod non astringatur ad probandum quod iure et nomine domini Petriantonij stipulatus fuisset. Et insuper arbitror quod in hoc casu non requiratur libellus attenta prefatione dicte petitionis ibi non per viam libelli sed simplicis petitionis etc. Insuper videtur quod dicta stipulatio facta per verba inflexa sit probata: nam primus testis deponit super ea satis plane.

Secundus autem testis licet verba soc Antonij respicientia pro-
missionem de manutenendo ⁊c. referantur per dictum testem fuis-
se a soc Antonio prolata conditionaliter: tamen satis de mente
videtur apparere ꝙ voluit interrogare an vellet eidem promit-
tere recipienti pro dicto Petroantonio: ⁊ maxime cum prius su-
per hoc interrogauit licet forte non per verba inflexa vt premit-
tit ipse idem testis ꝙ dictus plebanus interrogationi dicti soc an
tonij respondit ⁊c. verba interuenerunt ⁊ quo ad mentem depre-
henditur ꝙ interrogatiue voluit loqui: ideo satis videtur ꝙ depo
nat super stip. Et si nõ ꝑbat stipu. saltẽ ꝑbat ꝙ ille plebanus pro-
misit dicto soc Antonio recipiẽti pro dicto domino Petroanto-
nio: ⁊ sic licet non verificetur illud verbum stipulanti: saltem verifi
catur verbum recipienti: ex quo enim ipse soc Antonius premisit.
io son cõtento fare el parentado si tu promete a me recenente per
piero Antonio: ⁊ ille respondit: io son contento: satis apparet pa
ctum factum soc Antonio pro Petroantonio. Ex quo vterqꝫ cõ-
sensit cum nihil aliud sit pactum ꝙ plurium in idem consensus. l. j.
14 §. j. de pac. † ⁊ responsio intelligitur scd̃m interrogata. d. l. si defen
sor. §. qui interrogatus. de interroga. actio. cum cõcor. Igitur sal-
tem concordent in pacto facto per verba inflexa: et dicta petitio
saltem in hoc sustentetur maxime iunctis dictis clausulis: iuncta
etiam. l. si quis intentione ambigua. ff. de iudi. Nec ob. ꝙ in con-
trarium circa singularitatem istorum testium dictum est. Nõ enim
obstat ꝙ non sunt conformes in verbis prolatis: quia responde-
tur ꝙ dominus Antonius in. c. cum ecclesia sutrina. de ca. po. et
proprie. limitat ꝙ ipse dicit in dicto. c. nihil. licet mentionem non
15 faciat se id ibi dixisse: † sed dicit ꝙ nisi sit contentio inter partes de
verbis non curatur si testes referentes verba aliorum variant in
verbis. Ita enim potest intelligi qd̃ ipse dicit in dicto. c. nihil. fun-
dat se: quia apostoli referentes qd̃ Christus dixit ⁊c. varijs verbis
16 vtuntur. † Et quotidie est in vsu: ꝙ diximus: talis dixit sic ⁊c. ⁊ ta-
men interrogati de verbis formalibus nescirent illa dicere. itẽ non
esset absonum intelligere dictum dominum Antoniuꝫ in dicto. c.
nihil. quando testes referrent verba: puta quia deposuit qd̃ talis
vsus fuit his verbis ⁊c. illud quod dixit talia verba. Sed quando
simpliciter dicunt: talis dixit sic: puta ego dabo ⁊c. alius forte de-
ponit: ꝙ talis dixit. ego numerabo tibi ⁊c. Satis enim censetur il-
lud dixisse si dixit per verba equipollentia. Ideo in proposito no-
stro: cum nullus ex dictis testibus referat verba aliter nisi quia di-
cit: talis dixit vel respondit ergo ⁊c. dicendum ꝙ talis variatio in
cortice verborum non vitiet. Quinimmo viderentur testes aliqua
suspitione laborare si vellent deponere de verbis formalibus post
lapsum aliquorum annorum: cum facile in his memoria in dies
paucos labitur et rarissime memorie commendãtur: nedum ꝙ tan
to tempore retineantur memorie. Itaqꝫ non est aliquatenus ar-
bitrandum: ꝙ dicti testes cogitauerint deponere de verbis forma
17 libus. † et potius arbitrarer subornatos si eisdem verbis vterẽtur.
arg. l. iij. §. tu magis. ff. de testibus. Nec obstãt alia ponderata cir-
ca dictas depositiones. Nam dato ꝙ ex illis deduceretur non esse
probatam stipulationem vel pactum per verba inflexa: tamen vi-
deretur sufficere etiam simpliciter stipulatio vel pactum per addu
cta supra pro hac parte. et ideo etiam non obstat ꝙ alter ex duobꝰ
testibus non deponit aperte de interrogatione que videtur requi
ri in stipulatione super quo supra est instatum: ideo non insisto.
Nec obstat: ꝙ verba dicti Abbatis primi testis videtur dubia duꝫ
loquitur de conuentione facta nomine domini Petriantonij. Nã
licet illa verba te fore facturum tempore doctoratus ita ⁊ taliter
18 ꝙ res bene se habebunt videantur aliqualiter ambigua. † Tamen
satis declarantur ex precedentibus ⁊ sequentibus verbis: per que
media ambigua declarantur. l. si seruus plurium. §. fina. de lega. j.
et. l. qui filiabus. eo. titu. et. l. heredes palam. §. sed si notam. de te-
sta. Non enim poterit res bene se habere tempore doctoratus: si
non precederet manutentio preambula in studio: cum igitur de
his fuerit habitus sermo precedens: dicta verba videntur ita inter
pretanda: ⁊ maxime per verba sequentia ibi: et sic dictus plebanus
promisit omnia supradicta mãdare executioni. supra autem dixe-
rat se velle manutenere suis sumptibus in studio: ideo sic dicendo
dictus plebanus promisit omnia supradicta mandari executioni:
infertur ex precedentibus verbis se omnia promisisse obseruare:
ꝙ etiam potest ostendi quia dictus soc Antonius premittit illa
19 verba: si promittis hec mihi. Itaqꝫ illud pronomen hec potest re-
ferre omnia supra expressa ⁊ non determinetur per verba sequen-
tia se fore facturum: ⁊ sic punctus seu virgula pro copula prout ar.
in. l. cum triplici. ff. de verb. sig.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. iij.

1 ☞ Nascimur omnes a principio ingenui.
2 Naturalis affectus presumit omnia videri concessa.

In litera legitimati.

3 Legitimatus sine preiudicio venientium ab intestato quibus ex-
cludatur. nu. 5. 9. 12. et. 14.
4 Clausula absqꝫ tamen preiudicio legitimorum heredum dicitur
restrictiua: vt potius dispensatio ꝙ legitimatio dicatur: ideo nõ
est extendenda. nu. 6.
7 Gratie principum latissime interpretantur.
8 Heredis appellatio ad filios legitimos restringitur.
10 Qualitas sine subiecto esse non potest.
11 Heres improprie dicitur fideicommissarius.
13 Qualitas adiecta in verbo: intelligitur scd̃m tempus.
15 Heres non dicitur legitimus qui succedere impeditur per legiti-
matum.
16 Legitimorum appellatione qui veniant.

¶ Consilium. iij.

DOminus Baldus ser-
cole consuluit contra legitimatum. ¶ Ponderan
do primo pro legitimato verba ꝙ possit succedere
1 ac si esset ex legitimo matrimonio ꝓcreatus. † Cõ-
siderat ꝙ a principio omnes liberi ⁊ omnes inge-
nui nascebantur. auc. quibus mo. na. effi. sui. post princ. versi. opor
tet igitur natura. et. §. siquis ergo filios legitimos non habens. cir
ca. viij. col. facit. l. manumissiones. et ibi notatur. de iusti. et iure.
Adducit etiam verba bulle ibi. ⁊ ꝙ positis natalibus restituere ⁊
eos reducere ad pristinum statum nature quo omnes legitimi na-
scebantur. Et prefatus dominus Petrus in sua legitimatione
adiecit clausulam omnibus modis via ⁊ forma quibus potest ⁊c.
Adducit not. per Cy. Bal. ⁊ Saly. in. l. j. C. de sentẽtia pas. ⁊ Bar.
2 in. l. j. §. siquis vltro. de questionibus. † Et ratione affectionis pa-
terne censetur voluisse in pleniori forma restituere. arg. l. aurelius.
§. titius. ff. de lib. leg. ibi. presumptio enim propter naturalẽ affe-
ctum ⁊c. Et legitimans demonstrauit per illa verba. ⁊ in huius pa
rentum ⁊ agnatorum ⁊ cognatorum ⁊ propinquorum admitti ple
nissimo iure ab intestato tanꝙ filius legitimus ⁊ naturalis ⁊c. Nõ
ob. predictis dicit claram iustitiam contrarium propter clausulã
restrictiuam: absqꝫ tamen preiudicio legitimorum heredum posi-
tam in preiudicio imperatoris ⁊ in legitimatione. Recitat. super
interpretatione dicte bulle varias doctorum sententias. Primo
allegat Bal. in quodam eius consi. incipiente. verba illa succedere
valeas ⁊c. ꝙ consilium reperitur insertum inter consilia Ange. im
3 pressa numero. cclxiiij. † concludere ꝙ operatur ꝙ excludatur a de
scendentibus legitimis ⁊ naturalibꝰ in infinitum ab agnatis vsqꝫ
ad quartum gradum: a cognatis vsqꝫ in tertium gradum: non ab
alijs. per. l. fin. §. illud. C. de codi. Secundo Pau. de cast. tenere in
consilio. ccxx. incipiente. visa quadam dispensatione. ad finem. et
in consilio. ccxxiij. ad finem. incipi. videndum est primo. institutuꝫ
non possint venientes ab intest. repellere velut incapacem. Sed
ab intestato possunt excludere. Et allegat no. per Bart. in simili.
in. l. fi. siquis aliquem testa. prohi. ⁊ in. l. gallus. §. ⁊ quid si tantum.
de lib. ⁊ post. ⁊ ibi Pau. de cast. idem tenet dicens se hoc pluries cõ
suluisse. Tertio dicit reperire scd̃m eandem opi. cõsuluisse. d. Pe-
trum de vbaldis fratrem domini Baldi consilio incipiente. visa
4 apostolica gratia. dicẽdo ꝙ † propter clausulam predictam magis
proprie potest dici dispensatio ꝙ legitimatio: ideo non est exten-
denda: quod ⁊ dicit Bal. in. d. consi. Subdit. d. Petrus ꝙ non po
terit succedere contra testa. virtute dicte clausule: vbi alias posset
vt ibi per eum. Quarto dicit cum hec questio occurrisset hic de fa-
5 cto consuluisse. d. Joannem petrutij ⁊. d. Ang. de periglis † ꝙ ve-
nientes ab intest. excludunt talem legitimatum a successione inte-
stati virtute dicte clausule: exceptis viro ⁊ vxore ⁊ fisco. Sed ex te-
stamento sunt omnino capaces. Cum posset testator alium peni-
tus extraneum instituere: ideo nequeunt conqueri successores ab
intesta. Allegabant pro dicta decisione Joã. and. in addi. Spe. ti-
tu. de success. ab intest. §. quid de legitimatis. in penul. col. in addi.
que incipit. Albertus galeoti. Quinto Petrus de ancha. in con-
6 si. clij. incipiente. pro fratribus defuncti. tenet † ꝙ dicta clausula
parum operatur etiã in causa intestati. Loquitur tamẽ in trãsuer
salibus nil dicens de descendentibus: sed potius videtur ius eo-
rum illesum preseruare. Sexto Ange. consilio. cclxiij. incipiẽ. viso
puncto de literis gloriosis dispensationis ⁊c. tenere ꝙ dicta clau-
sula operetur circa ius quesitum vel spem: vt si dies fideicommissi
nondum cesserit propter pendentia conditionis: sed in iure cau-
sando penitus de futuro nihil operetur: quia alias dicta legitima
tio esset parui effectus circa ꝯcessionẽ facultatis succedẽdi ab inte
7 stato. Et dicit † gratiã ꝑncipis debere late ĩterpretari. l. bñficiũ. ff.
de cõsti. princi. Tamen in dicto ꝯsilio subdit. Cum ego in questio
ne preposita nullum alium legitimum descendentem dictus filius
inueniat ipse solus ad hereditatem vocatur. Ex quo colligebat do
minus Bal. sercole Ange. velle ꝙ virtute dicte clausule filius legi-
timus excludat taliter legitimatum. Septimo Pau. de cast. con-
si. ccxxiiij. incipiente. dicendum est dictam hereditatem ⁊c. tenen-
8 tem †. ꝙ dicta clausula intelligatur heredũ. s. filiorum: cum appel-
latio heredum restringatur ad filios quando alias dispositio esset
nullius vel parui effectus: quia raro euenit ꝙ quis sine herede de-
cedat

cedat cum saltem fiscus: vnde ec. Concludit. d. Bal. q scdm omniu predictorum opinio. videtur† q filius legitimus et naturalis ex-
9 cludat taliter legitimatum q hoc sit concludendum per plura. Primo quia alias dicta clausula parum aut nihil operaretur. l. ex facto. §. si. ad treb. l. si quando. ec. Secundo quia princeps nunq videtur legitimare in preiudicium filiorum legitimorum. §. generaliter. in fi. in auf. quibus mod. natu. efficiantur sui. ibi. omnino enim legitimis ec. in. §. illud ibi. siquis vero legitimos non habens ec. eo. ti. ad idem. §. si quis autem legitimos quidem filios nō habens. eo. tit. ad. §. si quis vero ibi. si quis vero non habens ec. in auf. quibus mod. natu. effi. leg. quos text. ad hoc propositum allegat Pau. de cast. consi. cccxxv. incipiente super primo dubio. i. iij. colū. Idem dicit do. Bal. exprimere tex. in plerisq locis in dictis duobus titu. maxime in. §. si quis ergo. in auf. quibus mod. natu. effi. sui. in. vij. col. Et licet princeps potuerit illis iuribus derogare in casu isto expresse prouiderit q possit legitimare etiam si pater habuerit filios legitimos: tamen debet intelligi q possit legitimare sine preiudicio filiorum legitimorum: operetur: quia de iure communi non potest filijs extantibus legitimare etiam citra legitimorum filiorum preiudicium: sed ex speciali prerogatiua plenitudine potestatis: concedit q etiam extantibus legitimis filijs possit: tamen sine eorum preiudicio. Item ponderat: q pater apponēdo illam clausulam videtur voluisse prouidere filio legitimo: quia videtur magis dilectus: tum quia duplici vinculo coniūctus: tum quia magis certus. item ponderat multum q ipse legitimās non expressit. Non ob. q habeam filium legitimum naturalem: dicens. q id noluit exprimere ne preiudicaret filio legitimo: attento q fere omnia verba in preiudicio principis inserta inseruit in legitimatione ista: concludit q excluditur a venientibus ab intestato: maxime extantib⁹ filijs. ¶ Placet enim mihi Petrophilippo de Corneo. U. J. doctori de perusi. cōclusio supra facta per prefatum prestantissimum dominum consulentem. Considero eni q licet illa sententia Ange. tenentis: q intelligatur de preiudicio heredum post ius quesitum: ita q si legitimatio emanat post aditionem hereditatis eis non inferat preiudicium: videatur adeo colorata: quia facit quia ante aditam hereditatem non sunt heredes: sic si tunc legitimati succederent non preiudicarent legiti-
10 mis heredibus cum nō sint heredes: attento q† qualitas sine subiecto esse non potest. l. eius qui in prouinciam. ppe finem. ff. si cer. pe. l. ij. ff. de vsufru. ideo verba illius clausule tunc non offendunt: permissa facultas succedendi non est parui effectus. Uel saltem non preiudicet in spe considerabili: prout est illa quam pōderat prefatus cōsulens. s. in spe ex causa de preterito: vt quia sit sub
11 condi. substi. iam mortuo: licet huic cōsiderationi aduersei † quia fideicommissarius non est heres: licet improprie dici possit heres. l. si filius. ff. q cum eo. loco enim heredis est. l. qui quadringenta. et l. postulante. §. sane. ad trebel. Uel exemplificemus in spe de presenti. s. quando est delata hereditas. adhuc nō agnita. Non autē intelligatur de preiudicio eorum qui sunt successuri post mortem
12 in hereditate adhuc viuentis. ¶ † Natura enim priuilegij est: q in telligatur sine preiudicio tertij in iure quesito vel in spe considerabili: nō autem de omni preiudicio respiciēte spem huiusmodi non cōsiderabilem: prout hec solent haberi in. l. cum auus. C. de eman. lib. in. c. cum capella. de priuileg. in. l. j. §. merito. §. si quid a principe. ne quid in loco pub. Et maxime ponderando q verba illa si ne preiudicio ec. sunt posita inter verba cōcedentia facultatem legitimandi etiam si pater haberet filios legitimos nondum legitimatis conceditur facultas succedendi. ita q videbatur q debe-
13 ret attēdi preiudicium considerabile tempore legitimationis †cū qualitas adiecta verbo intelligatur sm tempus Xbi. l. in delictis. C. si extraneus. l. quod ait. §. iul. de noxa. l. si tut. §. si. ff. qd iussu. Spes autem succedendi in hereditate adhuc viuentis non est in cōsideratione. l. post emancipationem. de lib. lega. l. ij. §. interdum.
14 versi. ceterum. de vulga. pupil. l. j. ff. de heredi. vel ac. ven. †tamē dicta opi. dato q esset in seuera hoc casu non militat: attento q in ipsa legitimatione cōceditur facultas succedendi in bonis paternis ec. subditur clausula sine preiudicio ec. Unde respectu bonorum paternorum legitimatio nō emanabat post ius quesitum vel spem de presenti seu ex causa de preterito: sz agebatur respectu hereditatis paterne de hereditate viuentis in qua nō cadebat ius vel causa de presenti: neq spes ex causa de preterito: nisi quatenus filius censetur quodāmodo dominus in bonis paternis. l. in suis. de libe. posthu. l. ij. ff. pro here. si de isto iure de ista spe que cēseatur considerabilis intelligatur dicta clausula: respectu bonorū paternorum. dictus enim filius legitimus habet intentum militat conclusio domini consulentis: vt ergo illa clausula: sine preiudicio venētium ab intesta. respiciat etiam bona paterna: cuz pariter ad omnia precedentia referatur. iuxta. l. talis scriptura. de leg. j. c. ij. requiris. de appel. c. inquisitioni. eo. ti. requiritur q intelligatur etiam de spe omnino de futuro: vel q intelligitur spes cōsiderabilis de preterito: vel ex causa de presenti illa quam habet filius ī hereditate paterna: qualitercūq ex dictis modis intelligatur: dictus enim filius legitimus habet intētū. illa auf. opi. q dicta clausula parū aut nihil operetur: videtur aliena ab omni ratione. Nō enim moueri possumus ad dicendum: q dicta clausula paruz aut nihil operetur: ne ipsa gratia concessionis facultatis succedēdi parum operaretur. Profecto pariter inconuenit q illa clausula sine preiudicio: nihil operaretur aut parūm: nō minus q q illa facultas succedendi parum operaretur. Cum nequeat conqueri legitimatus si aliquo casu ex ipsa facultate concessa succedere possit q alias nunq succedebat cum satis sit amico in aliquibus subueniri. l. tutor. C. de nego. gest. Magis conqueri possunt legitimi heredes si clausula sine preiudicio parum aut nihil eos iuuat. Et sm intellectum Pe. de ancha. nihil prodesset. Solum enim remoueret quoddam friuolum derisorium dubium q sm eum habere possent venturi ab intesta. Cum derisorium sit dubitare q legitimat⁹ magis excludat q si fuisset legitime natus. Nec ius aliquod nec ratio probabilis artat quēpiam ad dubitandum: q licet papa vel pn ceps legitimet velit successuros ab intest. excludere: nisi quatenus legitimatus succederet vt filius legitimus. idcirco non est dicendū q illa clausula sit apposita ad tollendam talem friuolā dubitationem: nihil virtualiter operaretur contra. l. si quando. de lega. j. et c. si papa. de priui. lib. vj. quod p Bal. in rubrica. C. de fide instru. Item in casu Pe. de ancha. inducebatur pro parte legitimati. q pater porrexerat preces principi simpliciter: q daret in legitimo facultatem succedendi. Et princeps annuit. q non militat in casu nostro: immo ipse pater restrinxit suam legitimationem. Reiectis itaq dictis duabus opi. que videbantur aliqualiter aduersari: remanēt alique. iuuat partem ipsius filij legitimi. Posset etiam considerari q in casibus Pet. de ancha. Ange. clausula in legitimatione inserta erat alterius tenoris q sit clausula de qua agitur. Nā verba illius clausule erant sine preiudicio illorum qui ad hereditatem si parentes vel alij ab intestato decederent venire deberent. Et in casu nostro verba sunt sine preiudicio legitimorum heredū.
15 ¶ † Non autem proprie dicitur quis heres nisi adeat: is autē qui impeditur succedere propter legitimatum non est legitimus heres cum non sit heres: sic nec legitimus heres. l. eius qui in prouinciam. prope finem. ff. si cer. pet. l. ij. de vsufru. l. adeo. §. q si tota. de acqui. re. domi. verba itaq non iuuant eos qui propter legi-
16 timationem a legitimato excluduntur. † Sed hij qui sunt in pari gradu cōiunctionis: qui non excluduntur quominus adire possit: veniunt appellatione legitimorum heredum: ideo eis nō preiudicatur: quia eos iuuant illa verba sine preiudicio legitimorum heredum ex propria vi verborum a quibus non est recedendum. l. nō aliter. de leg. iij. l. j. §. si is qui nauem. de exerci. cum simi. Et remanet clausula non elusoria: nec gratia raro vtilis. Et sic per hanc interpretationem deseruimus menti legitimantis principis priuilegiantis: nē gratia quo ad successionem sit quodammodo elusoria: nec etiam sit elusoria dicta clausula sine preiudicio ec. Et deseruimus omnino verbis: euitamus dictas opiniones que videbātur repugnare: quia in alijs clausulis verborum aliud significantiū verificentur si quid veritatis habent. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. iiij.

¶ Consilium. iiij.

Repetita diuio numine.

¶ Multum diffuse cum eleganti copia discussa est presens consultatio per prestantissimum leguz doctorem dominum Lucam de preciosis de callio: patrem dominū meum. Adeo vt de subscriptione requisitus sola deberem non in merito confirmatione fore contentus. Presuppositis his que sua excellentia presupponit: quoniam nihil aliud vidi quā eius cōsilium thema. Et ideo non visis testium depositionibus presuppositis que recitat prefatus consulens concurro in eius sententiam non esse probatum paucitatem precij maxime excessiuam: prout et tangit sua

paternitas. Et hoc. s. ꝙ non sit sufficienter probata quātitas precij est summopere ponderādum: 1 †principaliter ponderatur in hac materia modicitas precij per omnes docto. ⁊ per tex. in dicto. c. ad nostram. de emptio. ⁊ venditio. Si autem probaretur paruitas precij esset magis dubia decisio domini consulentis attenta varietate docto. vt ex latissime recensitis per dominum consulentē euidēter dignoscitur. 2 †Tres enim principales varie opiniones sunt in hoc arti. quando presumatur in proposito nostro contractus simulatus seu factus in fraudem vsurarum vna: ꝙ non solum non sufficiant duo. s. pactum de reuendendo ⁊ modicum preciū: sed etiā dicta duo vna cum tertio. videlicet ꝙ emptor sit solitus fenerari non sufficiunt ad eneruandum presumptionem contractum esse feneratitium: nisi etiam alia concurrant adminicula. Et in hac opinio. fuerunt Jaco. de are. ⁊ Cy. in. l. emptione. C. plus valere quod agitur. ⁊ Petrus de perusio. ⁊ dominus Cardinalis zab. in dicto c. ad nostram. vt ibi eos refert Jmo. idem firmat Joā. an. in dicto c. illo vos. de pigno. prout ⁊ eum refert Pet. de ancha. in consilio suo incipiente. Christi nomine repetito si predicta sententia ⁊c. in ordine. cclviij. secūdum ordinem informis: vbi cum ea sententia transit: licet aduersaretur consultanti: pro quo consuluit alijs tamen medijs. idem videtur velle Bald. in dicta. l. emptione. vbi expresse vult. 3 ꝙ †pactum de reuendendo etiam insolito fenerari nō inducit presumptionem fraudis vel simulationis: quia etiam vsurarij faciunt plerumqꝫ bonos contractus: ⁊ hoc dummodo nō precesserat tractatus mutui prout contingit in dicto. c. ad nostram. ſm eum. et licet Bald. non faciat mentionem ad paruitatem precij: tamen ex quo allegat. d. c. ad nostram. videt̄ intelligendus etiā si concurrat paruitas precij. Et licet idem Bal. aliud videatur tenere in. c. j. de feu. dato inuicem legis commissarie. vbi dicit ꝙ pactum de reuēdendo post tempus non facit presumi contractum feneratitium nisi sit solitus fenerari ⁊ ꝙ sit solitus facere similes cōtractus in fraudem vsurarum: tamen non est contrarius: quia in d. c. j. non est contentus ꝙ sit solitus fenerari. Sed vult etiam ꝙ sit solitus facere similes contractus in fraudem vsurarum. Jtem in d. c. j. loquitur in pacto de reuēdendo post tempus. in. d. l. emptione. loquitur in simplici pacto de reuendendo non adiecto post tēpus. Jlla enim temporis dilatio ad facultatem reemēdi aggrauat plurimum suspitionem fraudis: quasi velit venditor tacitusqꝫ mutuans certitudinarie lucrari fructus interim percipiendos prout habetur in. d. c. ad nostram. ⁊ satisfacere ille tex. Hoc etiam ponderat Panor. in consi. suo. lxxviij. j. ij. iij. col. Et ex his possunt cōcordari dicta Bald. Alia opi. est: ꝙ non sufficiant duo ex predictis. s. paucitas precij ⁊ pactum de reuendendo maxime simplex nō post tempus: sed requiratur ꝙ sit solitus fenerari talis venditor: ⁊ saltem ꝙ sit solitus facere similes contractus feneratitios fraudulētos: ⁊ ista tria sufficerent. ⁊ in hanc opinionem sonant verba Cyn. in. d. l. emptione. et tenent ꝙplures: vide quia eius allegationes pono magna ex parte in apostilla. s. in cōsi. ccccccxxj. ⁊ similiter de alijs tenentibus tertiam opi. recensiti per dominum consulentem quos non repeto gratia breuitatis: qui simul iūcti cū primis meo iudicio sunt plures ⁊ faciūt magis cōmunem opi. Tertia est opi. ꝙ sufficiant dicta duo. s. paruitas precij ⁊ pactum de reuendendo. ⁊ in hac opin. sunt etiam quāplures recensiti per dominum consulentem: ⁊ etiam Raffa. ful. in. d. l. emptione. qui incursu lectionum extraordinariarum dicit esse communem opiň. in. d. c. ad nostram. licet neminem alleget. Et licet dominus consulens ⁊ nōnulli profiteantur glo. c. conquestus. esse in hac sententia: tamen illa glo. non loquitur in pacto de reuendendo. sed in pacto ꝙ res vēdita restituto precio reuertatur ad venditorem. ⁊ ita etiam loquitur. l. ij. C. de pac. inter empto. ⁊ vendito. et. c. ad nostram. de emp. et vēditio. que iura allegat illa glo. ꝙ pactū ꝙ res reuertat̄ prout loquitur dicta glo. vel res restituatur prout loquūtur dicta iura: ⁊ in idem sonant: non minus immo magis conueniunt cōtractui ⁊ nature pignoris ꝙ̄ contractui venditionis seu pacti de reuendēdo. nam natura contractus pignoratij est: ꝙ res pignorata soluto debito restituatur sine nouo contractu: ⁊ agitur vt res restituatur directo ex ipso cōtractu pignoratitio: quia tacite id inest. vt. C. de pig. act. l. nec creditores. et. l. se. ⁊. ff. e. tit. l. si rem. §. omnis. ⁊. l. si pecuniam. Sed vbi fit pactum de reuendendo non est in obligatione rem restitui sed rem vendi: ideo non potest agi ex ipso veteri cōtractu vt res restituatur: sed vt res reuendatur. ⁊ si reuendit̄: agitur ad rem ex noua venditione. Et si recusat reuendere: nō potest precise compelli vt reuendat: quia contractus reuenditionis est facti. l. consilio. de cura. fur. ⁊ 4 †ad factum quis precise compelli nequit: quia potest solui interesse. l. stipu. non diuiduntur. versi. celsus. de verbo. oblig. cum concor. que omnia non conueniunt nature pignoris. Jtem pignus fit de re propria: quia in re aliena nō cōtrahitur pignus. d. l. si rem. in princip. ⁊. l. si alienam. eo. tit. Et nō transfertur: sed retinetur dominium apud pignorantem: ⁊ rei proprie non valet emptio. l. cum res. C. de contrahen. emptio. ⁊. l. sue rei. ff. eo. tit. Jdeo pactum de reuendendo aduersatur contractui pignoratitio. Sꝫ pactum ꝙ res restituatur vel ꝙ res reuertatur cōuenit magis contractui pignoratitio quam contractui venditionis. 5 †Jdeo minor est suspitio feneratitij cōtractus in pacto ꝙ res restituatur vel reuertatur ꝙ̄ in pacto ꝙ reuendatur: prout ⁊ ponderat dominus consulens post Pau. de cast. licet non ad intellectum dicte glo. dicto. c. conquestus. ideo glo. illa non meretur allegari pro illa tertia opi. sed pro quarta opi. s. Pau. de cast. videtur autē in tali cōflictu opinionum posse dici. ꝙ quādoqꝫ vna: quandoqꝫ altera opinio procedat ſm varias circūstantias. Sumus em̄ 6 in †materia probationis doli ⁊ fraudis: que nō presumunt̄. l. quoties. §. qui dolo. ff. de proba. ⁊ arg. l. merito. ff. pro socio. cum concor. 7 ¶ Sed †quia cōmuniter non potest directo probari: permittitur probatio ex indicijs ⁊ coniecturis que regulariter debent esse perspicue. l. dolum. C. de dolo. Que autem cōiecture ⁊ que indicia sufficiāt iure nō determinatur: ideo remittit̄ arbitrio iudi. l. j. ff. de iure deli. ⁊. c. de causis. de offi. deleg. maxime quia ⁊ alias materia probationis ex parte est arbitraria. l. iij. §. tu magis. ff. de testibus. Judex itaqꝫ considerata qualitate personarum: ⁊ qualitate negocij ⁊ paruitas precij quanta fuerit: nam si est res vendita maioris precij in quadruplo de facili inherebit opinioni tertie. ꝙ cum pacto de reuēdendo tāto paruitas faciat presumi contractuꝫ pignoratitiū ⁊ fraudulentum: etiam si nō appareat ꝙ emēs sit solitus fenerari: et licet iste casus nō probetur per. d. c. ad nostrā. prout ⁊ dicit Panor. ibi. ⁊ latius probat. d. consulens: nec aliquo speciali iure: tamē probatur ratione ⁊ per generalitatem. d. l. dolum. iuncta. d. l. j. de iure delibe. Et hac ratione motus fuit vt arbitror Panor. in. d. c. ad nostram. qui tenuit ꝙ sufficiant illa duo: licet non probetur illo tex. ⁊ tex. alium non allegat. hac etiam ratione arbitror motū Panor. in consilio recensito per. d. consulentem requirens paucitatem precij multum excessiuam. qd tamen iure non probatur: licet consilium in fonte non viderim. tex. enim. d. c. ad nostram. dicit vix dimidiam iusti precij: ideo nō loquitur de paucitate adeo excessiua. ⁊ insuper ibi plura alia concurrebant vt late prosequitur dominus consulens non repeto bis idem ⁊c. Et similiter alio casu loquit̄. d. 8 c. illo vos. Probatur tamē †ex ratione iureiurā. que adduxi ⁊ ratione naturali quam solaꝫ sufficit allegare. l. scire opꝫ. §. sufficit. ff. de excu. tuto. c. fi. de transac. Potest etiā talis parua paucitas precij ⁊ tales circunstantie secus persuadentes: ꝙ etiam illa tria non sufficerent: quia ius speciale non reperitur presumēs: eo casu fraudem vsurarum: ⁊ ratio que mouere debet mentem iudicis, ex veri- 9 similitudinibus suadet nō presumi: ⁊ in †ambiguis amplecti debemus, ꝙ est verisimilius. l. in obscuris inspicitur. de reg. iur. ⁊ regula inspicitur. eo. ti. lib. vj. Ex hoc autem procedat prima opinio in qua nulli concurrūt. Jtem possunt alie circunstantie suadere fraudem: vel tanta frequentia fenerandi seu faciendi similes cōtractus ꝙ illa tria sufficerent: etiam si non esset excessiua paucitas precij. Et tunc procedat secunda opi. in qua multi concurrunt: vnde non potest dari perfecta doctrina. ⁊ propterea non est mirū si varij maximi iuris vertices varie loquuntur. Jdeo hoc totum est iudicis arbitrio relinquendum: prout alias dicimus quando iura varie loquuntur loquendo: puta de varijs temporibus extorquetur ex varietate illa ꝙ sit arbitrariū: prout voluit glo. in ver. in sacris canonibus. in. c. accedens. §. porro. vt lite non cōtes. quam ibi sequitur 10 do. Anto. †Debet tū iudex eque arbitrari: quia vir bonus dicit̄. l. vir bonus. iudi. sol. ⁊ vbi ius non determinat bonum ⁊ equum amplecti debet. d. c. fina. de transac. Jn casu autem nostro plurimum me mouet qualitas personarum: in quibus duo concurrunt. primo bona fama: prout audio pollēt dicti emptores. ꝙ si ita est plurimum mouere debet mentem iudicis: licet enim quidam teneant ꝙ non requiratur ꝙ sit solitus fenerari: tamen non loquuntur in emptore pollente bona fama. Super hoc tū primo nolo me fundare: quia licet forte bone fame sint: tamen forte non est probata. Secundo concurrit: quia nemo emit pro se d pro capitulo ⁊ pro eccle. Si vsuram committerent peccatum esset proprium ⁊ propria pe- 11 na gehenne ⁊ temporalis: ⁊ ꝙ ex †vsura queruntur esset alienum: quia ꝙ est vniuersitatis seu collegij non est singulorum. l. in tantum. §. vniuersitatis. ff. de rerum diui. ⁊. l. sꝫ si hac. §. qui manumit- 12 titur. ff. de in ius vocan. †Et ꝙ cōmune est contēnitur ⁊ nō appreciatur. l. j. C. quando ⁊ quibus quarta pars debetur. lib. x. ita ꝙ nō est verisimile: ꝙ pro lucro cōmuni seu capituli voluerit aliqs eorū vsuram perpetrare. Et hec verisimilitudo plurimū me mouet: ⁊ dꝫ quēlibet iudicātem vehemēter mouere. Tertio cōcurrit etia qualitas psonarū: ꝙ sunt presbyteri ⁊ canonici cathedralis ecclesie: de quib9 nō est sinistre suspicandū cū soleant esse honestiores alijs. vt in ti. de vi. ⁊ ho. cle. Jtaqꝫ intrepide videtur cōcludendū ex his et alijs adductis per dñm consulentem: ꝙ nō sit arbitrandū contractum fuisse feneraticium seu factum in fraudem vsurarum: etiā si probata fuisset paucitas precij. que tamē ex presuppositis domini consulentis non est probata: vñ tantomagis est amplectenda hec sententia que est in se benignior attenta qualitate personarū. Et quia faciles debemus esse in absoluēdo. iuxta. c. cum sint partium iura obscura. de regu. iur. et. c. fauorabiliores. de regu. iur. in. vj. et l. absentem. in princip. ff. de penis. licet in contrarium aliqualiter posset

possit adduci tertia coniectura vltra pactum de reuendendo et pau
citatem precij que .s. resultat ex pacto q teneatur re emere. Nã hoc
etiam prebet aliqualem coniecturam fraudis: quia accedit magis
nature pignoris q̃ emptionis. tamen non est tanta quin presum-
ptio supra pro reis adducta non sit vehementior. Ex his itaq; sine
pluri concurro vna cum domino consulente scilicet quod partes
iudicis sint in pronunciando pro reis cõuentis. Super quinto au
tem quesito non me intromitto maxime quia mihi presupponitur
quod post consilium redditum fuit per diffinitiuam decisum. Sex
tum autem quesitum non bene video quid probabilis dubietatis
habeat. Et maxime q2 licet clerici magis q̃ layci abstinere debeãt
ab his que habent apparentiam mali. licet non sint mala vt in .c. cũ
ab omni specie mali de vita et ho. cle. et a mercimonijs. Et pptera
bene fecissent et laudabiliter dicti canonici si se abstinuissent. Non
enim incurrissent in hanc litem: tamen non redditur propterea cõ
tractus nullus: quia multa fieri non debent que facta tenent. c. ad
apostolicam. de reg. cum concor. ibi adductis per glos. et in cano. j.
xj. q. iij. Nec magis est suspicandum contra clericos de fraude q̃ cõ
tra laycos: immo longe minus: quia solent magis abstinere clerici
13 a contractibus feneratitijs q̃ layci † a solitis bonum est ar. vt per
glo. et bal. in. l. neq; natales. C. de proba. et .l. quod si nolit. §. qui assi-
dua de edi edic. et .l. fi. C. de fideiuss. cum multis similibus. Et despi-
ciunt temporalia. cano. duo sunt. xij. q. j. itaq; ex his et dictis cir-
ca hoc sextum quesitum per dominum consulentem concludo vna
14 cum eo † quod non prohibetur clericis magis q̃ laycis saltem quo
ad actus validitatem. Laus deo.

¶ Summarium super Consilio .v.

1 Usufructuaria dña et massaria vxore relicta filijs existentib9 important tantum quandam preeminantiam.
2 Usufructuaria tantum vxore relicta seu alimentaria quid importet extraneis institutis. nu. 4. et 5.
3 Uictus et vestitus idem important.
4 Determinatũ ab eodẽ determinabili debet pariter determinari.

¶ Consilium .v.

In nomine dñi nostri iesu

xpi. ¶ In hac consultatione videtur prima facie di-
1 cendũ. † quod dicta domina catherina debeat conse
qui solum habitationem in domo et preeminentiam
in domo testatoris et quandam superioritatem in domo et bonis de
functi mariti prout habebat in vita ipsius mariti testatoris: cum
vxor censeatur domina bonorum mariti. ff. rerum amo. l. j. et ff. ad
sille. l. si vir. ratione enim promiscui vsus censetur quis quodã mo-
do dominus. l. in suis de liberis et posthu. et .l. si cum exhibuissent. §
quod ait de publicanis. Sunt enim socij diuine et humane domus.
l. aduersus. C. de crimine expilate hereditatis. et duo in carne vna.
c. gaudeam9 de diuor. et genes. ij. ad finem et matthe. xix. et .c. debitũ
de biga. censetur enim maritus relinquendo vxorem dominam et
madonam relinquere quandam preeminantiam: non autem relin
quere dominium vel vsumfr. dicit spe. in tit. qui filij sint legiti. §. j.
v. quid si quis ita. et maxime hoc casu denotent verba huius testa-
menti in quo non reliquit dictam dominam Catherinam domi-
nam et madõnam bonorum: sed reliquit dominam et madonnam
in domo. Ita q demonstratur quod non intellexit dominio vel iu
re aliquo in bonis. Sed preeminentiam in domo etc. ad hoc tex. in.
l. pronunciatio. §. j. ibi in domo dominium de verb. sig. et ibi Iaco.
de are. et facit. l. ceterum de vsu et hab. et quod notat glo. j. in. l. q̃uis.
C. de fur. Et spe. in ti. qui filij sint leg. §. j. ver. quid si quis ita dicit si
quis testator reliquit vxorem dominam et dominatricem non in-
telligitur eam relinquere heredem vel dominium vel vsumf. et bal.
in aut. hoc locum. C. si secundo nup. mulier ponderat vtrum illa v
ba dominam massariam et vsufructuariam habeant terminum bo-
norum an secus. Facit. l. si. §. vxori de auro. et argẽ. leg. vbi testator
vxorem appellat dominam meam. Hinc emanauit illa communis
interpretatio et consuetudo que habet quod quando tastator reli-
quit vxorem dominam massariam et vsufructuariam etiam si adiũ
xit terminum bonorum subdendo scilicet omnium suorum bonor
q saltem vbi sunt instituti filij interpretantur dicta verba q vxo-
ri non sit relictus vsufr. neq; proprietas bonorum. sed solum que-
dam preeminentia in domo et bonis testatoris et etiã alimenta put
volunt gl. Cy. Bal. Saly. et ceteri in. d. aut. hoc locum. et barto. et ce
teri in. l. titia cum te. §. titia cum nupserit. ff. de le. ij. et bal. in. l. ij. C.
de indic. vid. Licet quando sunt instituti extranei. Cynus etiã idẽ
dicat et latius Saly. multis rationibus reprobando opi. Bart. se-
cus eo casu tenentem: sed non spectat ad presentem consultationẽ
in qua fuerunt instituti filij. et vxor est relicta domina et madonna et
vsufructuaria. et licet termini glo. et doc. in locis preallegatis et bar.
in cõsilio mihi. v. in ordine incipiente petrus magioli sint quando
dicta verba simul proferuntur in eadem scilicet oratione. et in casu
nostro verbum vsufructuaria sit separatim positum in diuersa ora
tione. tamẽ non videtur esse ratio differentie simul vel separatim
ponantur dicta verba et vbi eadem ratio idem ius. l. a titio de ver.
ob. et .l. illud ad. l. acqui. cuz similibus. His tamen non obstantibus
contrariam partem arbitror magis iuri consentaneam et quidem
satis lucidam. ¶ Constat enim quod de propria vi verborũ: ver-
2 bum vsufructuariam aliud importat q̃ relictum alimentorũ. † Nã
aliud est vsufructus. et aliud alimenta prout hoc est notissimum et
diuersitas nominum demonstrat. l. si idem codicilli. C. de codi. et di
uersi tituli et distincti diuersi tractatus in iure ponũtur, vt patet in
li. vij. integro de vsufru. tractante. et in titulo de vsufru. le. et in titu-
lo de ali. et cib. leg. ideo aliud est relinquere vxorem vsufructuariaz
aliud relinquere alimẽtariam vt milies est videre in dictis tracta-
tibus et est clarissimum. Impropriantur autem quando verba ex
varijs casibus vt infinita iura probant. tamen in dubio et regulari-
ter a propria vi verborum non receditur. l. non aliter de lega. iij. et.
l. j. §. si is qui nauem de exerci. ideo licet consuetudo bulgari rece-
dat a verbis illo relicto quando testator reliquit vxorem dominaz
massariam et vsufructuariam suorum bonorum: institutis filijs: in-
terpretando quod voluerit sibi relinquere alimenta et preeminen-
tiam ex quadam benigna interpretatione fauore filiorũ quasi nõ
sit verisimile quod testator voluerit intantum onerare filios vt to
to vsufru. bonorum voluerit eos priuare. tamen non sequitur qd
semper debeat ea interpretatio adhiberi penitus contra vim ver-
borum. et adeo est dicta consuetudo aliena a propria vi verborum
et iure rigore et exorbitans. quod bartol. in. d. §. titia cum nupserit
vult quod si hereditas primo deuenit ad filios postea ad exteros
inuita filij important dicta verba alimenta post mortem importãt
vsumfructum. Et si sunt instituti filij et extranei pro portione filio
rum debeãtur alimenta pro portione extraneorũ habebit vsumf.
prout volunt barto. et bald. in. d. §. titia cum nupserit et bald. in. l. ij
C. de indic. vidui. illa itaq; consuetudo scripta in curia bulgari est
multum violatiua verborum adeo quod dicebat Cy. vt refert Bal.
in. d. §. titia. quod illa gloss. d. aut. hoc locum est erronea. et licet Cy.
reprobetur. tamen adduco ad denotandum magnam exorbitãtiã
dicte consuetudinis quam exorbitantem esse dicit Imo. in. d. §. ti-
tia. et propterea dicit non extendendam ad casum vbi esset institu
ta mater testatoris et vxor relicta domina massaria et vsufructuaria
licet parentibus debeatur hereditas descendentium prout ecõtra
l. nam et si parentibus in prin. ff. de inoff. te. item Bald. in. d. l. ij. de
indic. vid. tollenda. vult quod si testator reliquit vxorẽ vsufructua
riam suorum bonorum censetur relinquere vsumfru. et vsufru. ei de-
betur licet secus si cumulauit illa verba dominam massariam et vsu
fructuariam suorum bonorum. quod et voluit Saly. in. d. aut. hoc
locum adducendo. l. vxori mee de vsufru. leg. Quando enim cumu
lat illa verba dominam et vsufructuariam. et maxime si adiũgit mas
sariam dicit Saly. ex precedentibus verbis que impropriantur et
denotant quod habeat preeminentiam in bonis prout habebat in
vita interpretatur quod etiam verbum vsufructuariam quod abu
siue ponatur et importet quod bona testatoris defuncti fructet put
inuita. nam ex precedentibus sequentia interpretamur. l. si seruus
plurium. §. fi. de leg. l. heredes palã. §. sed si notam de testamentis.
Item ex natura copule que est natura vnius ex copulatis trahere
ad alterum ex copulatis. l. seie. §. gaio de alimen. et ciba. leg. et. l. naz
quod liquide. §. cui dulcia de alimen. et ciba. leg. secundum eum. Cũ
itaq; in casu nostro nõ copulentur dicta bona sz in diuersis oratio
nibus ponantur illa verba dominam et madõnam. et illud verbum
vsufructuariam. et forte plura intermedia sunt iter vnam oratione
et aliam ideo cessant dicte rationes Saly. accedat quod notat glos.
in. §. item lapilli inst. de rerum diui. et ideo cum verbum vsufructua
riam sit in oratione distincta et separate positum de per se non iun-
ctum cum illis verbis dominam et madõnam. et habeat terminum
bonorũ quem determinat quia fecit eam vsufructuariam in omni-
bus alijs bonis. concludendum est ex predictis quod ipsi censeatur
relictus vsufruc. et non alimenta et preeminentia dũtaxat. et sic verbũ
illud vsufructuariã stet proprie q et clare demonstratur. Quia su-
3 pra in eodẽ tpe erant eidẽ dñe catherine relicto alimẽta † q2 victus
et vestitus idẽ importãt ad hoc. l. verbo victus de verb. sig. item pre
eminẽtia per illa verba dñaz et madõnã itaq; si dñ postea reliquit eã
vsufructuariam cẽseretur reliquisse alimẽta illud fuisset supuacuũ
et sine virtute aliqd operandi contra. l. si qñ de lega. j. et .c. si papa de
priuile. li. vj. Non ergo recedamus a verbis vt ludibriã reddamus
dispositionem. Idẽ etiã demonstratur ex alio: quia reliquit eã vsu
fructuariã in oĩbus alijs bonis pondero alijs q separat a dictis su
pra. Sz supra inter cetera erãt relicta alimẽta ppter que effectua-
liter bona diminuebantur iuxta. l. subsinatum. §. bona de verb. si-
4 gni. † ergo cẽseat facta vsufructuaria eius q restabat supra relicta
prius facta. Nil aliud exclusiõis põt importare illud relatiuũ alijs
qd est exclusiuũ termini ad quẽ refertur. §. gallinarũ insti. de rerũ di
ui. et vbiq; vbi reperit et aperte cõstat ex vi v bi. Ergo sub illo relicto
quo reliqt dictã dñaz catherinã vsufructuariã in oĩbus alijs bonis
nõ cõprehẽdit immo excluditur relictũ victus et vestitus. Idẽ nõ põt
interpretari. q alimẽta relicta censeantur per illud relictum quo
relinquit vsufructuariam. quod et demonstratur q2 relicto alimẽ-
torum adiecit conditionem si cõicauerit dotes suas per illa verba

communicando dotes ſuas. nam illud gerundium cõicãdo importat cõditionẽ: cum referatur ad tempus futurum. l. ſi tu ex parte. ff. de acqui. heredi. ⁊ ibi Barto. ⁊ per eum in. l. j. in vlti. colũ. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊ pure reliquit vſufructuariam. nec poteſt dici ꝙ cenſeatur repetita maxime cum ſit coniuncta cũ vniuerſalibus heredibus qui ſunt pure inſtituti. 4 † ⁊ determinantur ab eodem determinabili: ideo debent pariter terminari iuxta. l. iam hoc iure. de vul. ⁊ pup. ⁊ l. hereditatem. ⁊ l. ꝙuis. C. eo. ti. ⁊ l. fi. C. de ſentẽtijs. Oſtẽditur etiam ⁊ apertius alia ratione. ſ. ꝙ vſuſfructus eſt relictus nõ ſolus victus ⁊ veſtitus per illa verba equis portionibus. non enim eſt relictus victus ⁊ veſtitus heredibus vniuerſalibus. Ita ꝙ in victu ⁊ veſtitu nõ cadũt eque portiones: quin etiã victus ⁊ veſtitus eſt relictus in totũ nõ per portiones dicte dñe. Illa ergo verba eq̃s portionibus euidentiſſime demonſtrant: ꝙ teſtator voluit relinquere vſumfructum bonorum ſuorũ dicte dñe Catherine pro tertia parte. Nam inſtituendo filios heredes virtualiter relinquitur eis vſuſfruc. qui concretus cum proprietate dicitur vſuſfruc. formalis. 5 hinc eſt ꝙ † ſi vni relinquitur fundus ⁊ alteri vſuſfructus fundi ſolum dimidia vſuſfru. dẽtur ei cui eſt legatus vſuſfructus. l. ſi alij fundum. de vſufru. leg. ⁊ ſimiliter dicit bal. in. d. l. iij. ſi vxor ſimpliciter eſt relicta vſufructuaria: ⁊ alius eſt inſtitutus heres ſimpliciter: illa erit vſufructuaria ſolum pro dimidia: ⁊ alia dimidia vſuſfruct9 pertinebit ad heredem ſcriptum per dictam rationẽ. Illa ergo verba equis portionibus important ꝙ ipſi tres in vſufructu habeant viriles ⁊ duo filij ſimiliter viriles inter ipſos duos in ꝓprietate. Ex quibus iſta deciſio. ſ. ꝙ dicta dña catherina debeat habere tertiam partem vſuſfructus bonorum teſtatoris: ⁊ nõ alimenta duntaxat eſt luce meridiana clarior. ⁊ pro conſequendo vſufructu non eſt neceſſe quod communicet dotes ſuas: quia dicta cõditio non eſt adiecta in relicto vſuſfr. Laus deo.

¶ Summarium ſuper. Conſilio. vj.

1. ☞ Renunciatio generalis quãdo refertur ad ea que ex teſtamẽto debentur et quando non. numero. 8.
2. Iuramento quandoq; ineſt tacita conditio nec ſe extendit nec addit conſenſui.
3. Iuramento non validãtur renũciationes generales que de iure nõ valent.
4. Renunciatiõis verba latiſſima an extendantur tantũ ad ea de quibus agitur. 6.
5. Ambigua et obſcura debent interpretari a proferentibus illa.
7. Generalia quando referantur ad ſpecificata.
9. Precedentia declarant ſequentia.
10. Tranſigi ſuper beneficio legis de his. ff. de tranſac. cum iuramento an poſſit. nu. 12.
11. Donationes etiam iure prohibite quando iuramento firmantur. numero. 12.
13. Diſpenſatio iuramenti quando dari debeat et quando non. numero. 14.

¶ Conſilium. vj.

In nomine dñi noſtri ieſu xpi. ¶ In hac cõſultatione viſo ſupraſcripto puncto ⁊ nonnullis actis ⁊ agitatis inter dictas partes videtur prima facie dicendum. ꝙ iuramentum non trahatur ad illud legatum; quo preſuppoſito inferẽdũ videtur: ꝙ petendo ea que petijt non inciderit in periurium: ⁊ non ſit neceſſaria abſolutio. Abſolo eñ preſupponit obligationem. l. decem. de verbo. ob. l. non poteſt videri deſinere. ff. de re. iur. ⁊ ꝓpterea iuſte ſñiauerit dominus vicarius pronunciando ⁊ declarãdo dictã martham poſſe petere dictum legatum non obſtã. iuramento: quia iuramentum non ſe extẽdit ad dictum legatum. ¶ Qd autem nõ ſe extendat ad dictum legatum ꝓbari videtur ex eo 1 † quia generalis renũciatio non refertur ad ea que ex teſtamento debentur. l. tres fratres. ff. de pactis. prout dicit ibi gloſſ. ⁊ Barto. ⁊ Ang. ꝙ ⁊ dicunt Barto. ⁊ Imo. in. l. qui rome. §. duo fratres. de verb. ob. ⁊ Pau. de ca. in conſi. vij. ideo ſi generalis quietatio non ſe extendit ad relicta in teſtamento: nõ facta de teſtamento ſpeciali mentione: ſimiliter ⁊ iuramentum non ſe extendat: quia iuramentum interpretatur ſm ꝙ interpretatur actus ſuper quo interponitur. l. fi. C. de nõ nume. pecu. 2 † Iuramentum enim confirmat ⁊ roborat actum ſup quo interponitur: non aũt extendit. non enim conſenſui addit niſi vinculum religionis dicit bal. in. d. l. fi. de non nu. pecu. 3 † Et renũciationes generales que de iure non valent non validãtur iuramẽto quia non inducit conſenſu. l. cum acquilia. ff. de tranſa. dicit bal. in. c. j. de contro. feudi apud pares termi. colum. ij. adducit etiam Io. an. in. c. ij. de cõmo. in nouella. ⁊ quod huiuſmodi quietatio et conuentio non trahatur ad dictum legatum videtur. Nam verba dicte conuentionis videntur ſemper habere terminum reſtrictiuũ ad hereditates ⁊ bona fratrum ⁊ matris. Nam in prefatione dum petunt ſibi dari curatorem declarãtes cauſam quare petũt ſibi dari curatorem eſſe propter contractum finis ⁊ quietationis: ſemper ſe reſtringunt ad bona paterna materna et fraterna. Et etiam in quietatione poſtea ſequuta multotiens repetit poſt generalitatẽ in bonis paternis maternis et fraternis vel ſpecifice ea exprimendo vel virtualiter dicendo in bonis predictis: ſed dicta quantitas legata non erat in bonis et hereditate predictorum: ſed fuit legata a Paulo auo paterno dicte domine Marthe legatarie: ideo nõ videtur ꝙ debeat cenſeri eſſe de bonis patris matris vel fratrum. Sed de bonis aui relinquentis: ideo non videtur venire in dictis verbis expreſſis pluries in prefatione ⁊ in ipſa diſpoſitione: ex prefatione autem deprehenditur mens diſponẽtis. l. fi. de hered. inſti. l. titia. rñ. §. idem reſpondit. de verbo. ob. l. itez quia de pac. ꝑ Bar. in. l. ambitioſa. de decre. ab ord. faci. Nec videtur ꝙ ſine miniſterio fuerint totiens repetita dicta verba. Et ſi que clauſule generales ſubduntur videntur omnes adaptãde ad dicta bona ꝑ. l. emptor. §. lucius de pac. vbi bonus tex. l. ſi de certa. C. de tranſac. ⁊ l. ſi pluribus. de ſolutio. et que habentur et que notant Barto. et docto. in l. qui rome. §. duo fratres. de verborum obliga. et Barto. in. l. aurelio. §. gaius de libe. lega. ¶ Tamen non ob. contrariam partem arbitror de iure veriorem. 4 Nam † verba dicte renunciationis ſunt latiſſima. nam volentes facere quietationem generalẽ exprimebãt bona paterna materna ⁊ fraterna: quia de illis bonis principaliter agebatur. Et quicquid debebatur de dictis bonis veriſimiliter erat detrahendum: tamen non reſtat propterea quin voluerint eſſe refutationem generalem ⁊ generaliſſimam. licet enim quietationem per verba vniuerſalia ſepius repetita directa ad dicta bona fecerint: tamen non contentis premiſſis volentes quietationez eſſe generaliſſimam ſubderunt verba vniuerſalia ea non reſtrigendo vel referendo ad aliqua bona: ⁊ ſic non habentia terminum reſtrictiuum vt patet ibi. Et de omni iure actione reali ⁊ perſonali directo vtili pretorio vel mixto. ⁊ de omnibus ⁊ ſingulis ad que ꝑfati Antonius Ioannes matheus ⁊ Barnabeus predicti tenerentur tenebantur aut obligati erant ſeu teneri poterant occaſione alicuius ꝙtitatis pecunie aut promiſſionis vel obligationis cuiuſcunq; contractus inſtrumenti ſcripture publice vel priuate ſeu q̃cunq; alia cauſa ratione cauſa modo vel ingenio iſta verba non habent terminum reſtrictiuum. ⁊ tot verba geminata ⁊ tot expreſſiones videntur appoſite ad maiorem expreſſionem quod volebant quietationem eſſe generalem non reſtrictã ad bona iam dicta: maxime cum quietatio reſpectu dictorum bonorum erat facta plene pleniſſime per verba vniuerſalia pluries repetita: et non ſolum de bonis ſed de omni iure ⁊ actione ⁊c. Itaq; ſuperfluum fuiſſet addere illa verba ſequentia que ſtarent ſine virtute aliquid operandi: ꝙ non eſt dicendũ. l. ſi quando de leg. j. ⁊ c. ſi papa de priui. li. vj. nullũ enim verbum in inſtrumento poſitum debet interpretari poſitum ſine virtute aliquid operandi dicit Bald. in rubrica. C. de fide inſtru. quod ⁊ demonſtratur ex alio: quia ꝙtitas ⁊ genus conſtat nõ eſſe in bonis alicuius Bald. in. l. ij. in fine prin. C. communia de le. Si enim debeo tibi centum vel vnum hominem vel bouem non debeo tibi aliquid de bonis meis: quia poſſum tibi dare etiam pecuniam alienam vel alius pecuniã ſuã dummodo in te transferatur dominium. ⁊ idem in boue ⁊ homine in genere debito patet. hinc eſt quod genus vendicari non poteſt gloſſ. j. in. l. ſi in rem. ff. de rei ven. ⁊ glo. j. in. l. iulia. §. ſi tibi. ad exhi. hinc dicimus quod quando debetur ꝙtitas vel quid in genere: nulla res eſt in obligatione. l. cũ incertus. §. j. de le. j. ⁊ l. meuius. §. duobus de leg. ij. ⁊ habetur in. l. ſi duo rei. de verborum ob. vbi ſecus dicitur in obligatione alternatiua. ita pariter cum debetur ꝙtitas in genere illud quod debetur in nullius bonis eſt. Et per conſequens non poteſt debitum ꝙtitatis ſimpliciter debite attribui aliquibus bonis. ⁊ ſic non eſſet accommodata reſtrictio ad aliqua bona. videlicet ad bona fraterna paterna vel materna. nec eſt de mente contrahentium nec verba ſuadent quod et demonſtratur. illi ſexcenti quinquaginta floreni quos dicti fratres promiſerunt pro dotibus dictarum ſororum nõ ſunt reſtricta ſeu relata ad bona paterna fraterna vel materna: ſed ſunt promiſſa in genere generali non in genere ſubalterno: quia prout ſupra eſt deductum etiam pecunia teneri poſſet ſolui dummodo transferatur dominium. l. ſiquis alienũ ⁊. l. ſolutam pecuniam de ſo. l. ſi filius. ff. ſi certum petatur. ⁊ tamen a generali refutatione excipiuntur illi cccccl. floreni. cũ ergo exceptio debeat eſſe de regula alias non eſſet bona exceptio vt habetur in rubrica de regulis iuris in. vj. ⁊ in. l. prima. ff. eodem titu. ⁊ ideo declarant regulam. l. nam quod liquide. §. fi. de penul. leg. Idcirco apparet apte qd intentio ꝯtrahentiuz erat quod refutarentur etiã debita q̃ nõ reſpiciebant bona paterna materna vel fraterna. ⁊ hic eſt ſatis apta ⁊ concludens demonſtratio mentis contrahentium. quod ⁊ demonſtratur ex alio: quia dum refutatio dirigitur ad bona paterna fraterna vel materna refutatio non reſtringitur ad tempus preſens: immo ſpecifice ampliatur ad tempus preſens ⁊ tempus futurũ vt patet ibi dũ dicit. iuribus ⁊ actionibus tã pñtibus ꝙ futuris. ⁊ ibi. obuenire poſſet quomodolibet in futurum ⁊ ibi. ⁊ de omni iure ⁊ actione ꝙ ⁊ quam dicte dñe hñt vel habebant ſeu in futurum habere. Sed dum poſtea ſubditur clauſula generalis non reſtricta

ad bona

ad bona fraterna materna vel paterna: fit restrictio ad tps presens dicendo vsqz in presentem diem tenerentur seu tenebantur vel obligati erāt rc. Ex quo clare datur intelligi: q in dicta clausula generali nō intellexerunt dicte partes q restringeretur ad bona fraterna paterna vel materna: quibus erat renunciatū r quo ad presens

5 r quo ad futurū. † Et q hec interpretatio sit assumēda persuadet ex alio obscura r ambigua dispositio hz interpretari a proferentibus illā in ambiguis orationibus. r. l. neratius de reg. iur. l. pōpo. scribit si frumentum cum ibi notatis. de rei ven. Sed dicta Martha in sua petitione dicit se fuisse lesam in dicta refutatione pter dictū legatū q ignorabat r pterea petebat se in integrū restitui ex cā iuste ignorantie. Ergo declaratur per talem petitionē q intētio sua fuit faciēdi generalem refutationē nō restrictā ad bona paterna fraterna vel materna. Sed virtualiter cūcta cōplectentē: ita r taliter q in ea veniret etiā istud legatū. Hoc idē demonstratur ex alio libello in quo petitur absolutio a iuramēto. Sz em remisisset r refutasset iura huius legati nō esset necessaria absolutio: quinimmo nō caderet: qz absolutio psupponit vinculū iuramēti ar. l. decē. de verbo. ob. r. l. non potest videri desinere. de reg. iu. Dicti etiam fratres recipiētes refutationē idē declarāt in eorū exceptionibus: itaqz verborum generalitas id clare significat r etiam aliter vt supra inducta r ipsi cōtrahentes facto id declarauerunt: qz facto dat voluntas intelligi. l. reprehēdēda. C. de insti. r substi. sub condi. fac. quo pacto voluerit iudex interpretari q iuramētum nō trahatur ad hoc legatū nō video. Suadet etiā hanc interpretationem ratio qua mote fuerūt dicte mulieres. mote enim fuerūt: quia considerabāt se cōgrue dotatas r numerū filiorū quos habebāt dicti fratres r quantitatem patrimonij: vt patet ibi r potissime hoc fecerunt rc. Que rationes respiciunt pariter hoc legatum prout alia refutata. Potest etiā vltra predicta dici: q actio ista ad istud legatuz fuerit in bonis r hereditate paternis. Nam hereditas est quid vniversuz comprehēdens omnia iura actiua r passiua: vt. l. hereditas. de reg. iur. r. l. nihil aliud. de vb. sig. r similiter bona vniversaliter sumpta similiter comprehendunt etiā iura r actiones passiuas. l. princeps bona. de verb. sig. r. l. nā q. §. fi. r. ll. sequētibus. ff. ad treb. r ita sumuntur in isto instrumento: cū ab intestato cōmuniter nō succedat in bonis nisi vt actiua r passiua iura cōprehēdāt r trebellianā que est quarta bonorū sub dicta consideratione: vnde satis hz ius in bonis r hereditate ille qui habet actionē existentem passiue in hereditate: maxime cōsideratis illis verbis quocūqz modo vel ingenio. et sic siue proprio modo siue improprio: vt sic verbuz quocūqz nihil excludat per iura vulgaria precedētia tū fundamenta magis mouēt.

6 Ex † his cōcludēdū est q dicta refutatio fuit facta in sui generalitate etiā de isto legato lz ignorato. Cogitatū em fuit in genere per verba vlia r psertim qz expresse cōuentū fuit q traheretur ad incognita q sufficit ar. l. qui iure militari. de mili. tes. r. in. l. tres fratres. ff. de pac. r in. l. cū aquiliana. de trāsa. r in. l. sub ptextu specierū. C. de trāsa. r in. l. qui rome. §. duo fratres: de verb. ob. Nec obstant adducta in contrarium: qz magna ex parte apparent sublata ex pmissis.

7 ¶ Quod em dicebatur q † verba generalia restringuntur ad specificata procedit qñ salua ratione recti sermonis referri pñt: r pñt aliquid operari al's secus per iam dicta. r. l. plautius de auro r argē. leg. r no. per bar. in. d. §. gaius. r per eū r doc. in. d. §

8 lucius. Ideo nō militat in casu nostro per iam dicta. † Nec ob. q in generali refutatione seu renunciatione nō veniūt que debentur ex vltima voluntate. quia illud dictū fundatur in. l. de his de trans. qz venire nō pōt. Nō aūt q voluntas nō se pariter habeat vbi refutari potest r maxime vbi verba sunt intātū vniuersalia prout sunt in casu nostro. In quo etiam fuit facta expressa refutatio de iuribus ex testamento prouenientibus seu prouenturis. r licet dum de testamentaria successione r ab intestato relatio fiat ad dicta bona paterna materna r fraterna: tū datur intelligi q ipsi contrahētes nō faciebant differentiam inter iura ex testamento r iura aliunde p-

9 uenientia. † Et ex dispositis in precedentibus sumitur mens in sequentibus. l. qui filiabus. r. l. si seruus pluriū. §. fi. de le. j. cū si. Nec animaduertebant vtruz possent vel non possent renunciare. itaqz in casu nostro non militat illud dictum per predicta. r quia verba sunt adeo vniuersalia q non videntur pati dictam restrictionem. tum maxime quia vt infra dicta potuit hoc casu renunciari r remitti istud legatum non obstā. d. l. de his. Nec etiā obstat q totiēs fit mentio de dictis bonis: quia non mirū. nam pro illis principaliter fiebat illa refutatio. Et forte putabant nō competere eis alia iura quibus haberent renunciare. Nihilominus voluerunt omnibus renunciare. Concludendum est itaqz q in refutatione comprehendi tur etiam hoc legatum. et per consequens fuit male iudicatum.

10 ¶ † Videamus modo: an dicta refutatio teneat. r an iuramentum liget. Et profecto quod iuramentum liget non videtur negandū: quia licet Jaco. de belui. Jac. but. bar. bal. Ang. Raph. ful. Pau. de ca. in. d. l. de his dicant quod ratio illius legis sit odiū in occultātiuz testamenta. r propterea communiter teneatur quod non possit renunciari illi legi. ar. l. nam si. ff. ad mac. prout volunt communiter omnes in dicta. l. de his: tamen iuramētum ligat etiam in ca

su quo non potest renunciari: quia sit inductum odium prout est tex. in. c. significante de pigno. r in. c. j. r. c. debitores de iureiur. tū videtur quod licet liget non firmet contractum prout non firmat contractus qui vitiantur odio alicuius: non autem vitiatur fauore iurantis vt habetur in dictis iuribus r bar. r doc. in. l. si quis pro eo de fideiuss. r in autem. sacramenta puberum. C. si aduer. ven. r in c. cum contingat r vbiqz. Rationes enim quibus mouentur doc. q non possit renūtiari prout est ratio iam dicta. Item quia inducta fuit ob publicam vtilitatem. Item quia est lex prohibitiua pariter nos impellere videntur quod non firmetur iuramento prout voluit Raph. fulg. in. d. l. de his per dictas rationes. r idem videtur velle barto. in. l. cum hij. in prin. eo. ti. Sed contrariuz quod immo saltem cum iuramento possit tolli remedium dicte legis de his voluit Jmol. in. d. c. cum contingat. in vltima car. quod r voluit ibi. d. Ant. quia principalis vtilitas est subditorum secundum eum: put eum refert ibi panor. in penulti. colum. idem tenens. q r firmat ibi Jmo. in vlti. car. r hanc partem firmat recollende memorie. d. Jo. petrutij de monte sperello in. d. l. de his. Et put reperio nuper allegatum. idem tenet Raph. cu. in. d. l. sis qui pro eo. licet non viderim in fonte. r hoc magis placet per rationem generalem. d. c. cum contingat. r. c. Quis de pactis in. vj. que militat hoc casu. Nec obstat quod non potest renunciari. quia hoc negari potest. nam contrarium scilicet quod possit renūciari dispositioni illius legis etiā sine iuramento tenuit ibi gloss. quod r tenent. d. Ant. r panor. vbi supra. r idem videtur velle Ang. in. d. §. duo fratres. cum velit qd sufficiat scientia in genere. quod r voluit in. l. tres fratres. de pactis. r idem videtur velle Barto. in. d. §. duo fratres. in tertia r qrta questionibus. quod r aperte firmat Bald. in. c. j. in penul. colū. in titu. Imperator lotharius dicens. Quod si in instrumento diuisionis fit refutatio generalis trahitur ad fideicommissum in testamento relictum: licet non sint visa. r cognita verba testamenti dūmodo in aliqua parte instrumenti diuisorū facta fuerit mentio de testamento. quod dictum multum confert ad casum nostrum quia negari non potest quin scientia fuerit in genere attenta generalitate verborum. r attento quod voluerunt venire etiā successiones ex testamento vt euidenter apparet ex serie instrumenti et ex verbis supra relatis. Item quod possit renunciare illi legi de his voluit bald. in. d. l. de his. dummodo aduersarius non dolo occultauerit testamentum: ideo hec pars probabiliter teneri posset: scilicet quod prouisioni illius legis renunciari possit attenta autoritate gloss. r sequacium maxime cum non constet de precisa ratione inductiua illius legis. Nec sequitur transigitur super testamento nōvisis r cognitis verbis testamēti: ergo sunt dolo occultata vba testi seu occultatum testamentum: nec fauor publicus est principalis sed secundarius. nec illa lex est prohibitiua sed potentie denegatiua: vt patet ex eius ver. itaqz rationes non artant multum in partem negatiuam. Quicquid autem dicendum sit: vtrum simplici renunciatione tolli possit remedium illius legis necne: tamē inhereo illi sententie quod de iure cano. contractus firmetur iuramento nonobstante dispositione. d. l. de his. prout firmatur in terminis. d. c. cum contingat. r. d. c. Quis. r similium per generalem rationem illorum iuriuz prout videntur velle. d. Ant. Jmo. r panor. in. d. c. cum contingat licet. d. Ant. voluerit quod etiam in terminis dictorum iurium contractus non firmetur sed iuramentum artet: non curandum quia in hoc omnes contra tenent satis ad propositum est quod ipse vult quod idem sit in casu isto prout in casibus dictorum iurium r similium. Nec sequitur non potest renun-

11 ciari huic remedio: ergo iuramentum nō firmat. ¶ † Nam si recte inquiratur in terminis au. c. sacramenta puberum. d. c. cum contingat. r. d. ca. Quis. non valeret renunciatio. r tamen iuramentum firmat contractum. Nec donans vxori posset donationem valida re renunciando iuribus que donationem vitiant. r tamē donatio firmatur iuramento fm rationē r sententiam Bar. r aliorum. similiter donatio non insinuata non firmaretur simplici renunciatione: prout voluit vincē. in. l. sanci. C. de dona. r Jac. de bel. in quadā questione put eos refert r sequitur Joā. an. in addi. spec. de instrumento. edic. §. porro in vltima addi. q r tenuit Bar. in. l. modestinus. de dona. r bal. in. l. illud de sacrosan. ecc. r Saly. in. l. pe. C. de do. r Jmo. in. d. c. cuz contingat. ante pe. car. r tamen firmatur iuramento fm cōem sñiam put r infra reassumam. Accedat qd no. Jo. an. addi. spe. in ti. de instrumētorū edic. d. §. porro. volens q lz. ll. phibitiuis nequeat renūciari sine iuramēto: tū cuz iuramēto renunciari potest fm eum quem refert r sequitur Jmo. in. d. c. cum cōtingat. Nec ob. ratio q ea que vitiantur odio aduersarij nō firmātur iuramento lz iuramētum liget. qz rñdetur q nō est ea sola rō odiuz occultantium: quia si illa ratio sola esset non militaret dispositio vbi testamentum non esset occultatum. ar. l. adigere. §. Quis. de iure patro. cum similibus. Sed ratio videtur esse odium occultantiū

12 r fauor vltime voluntatis simul iuncta vel quod ratio fuit. † Ne homines inducerent ad occultanduz testamēta isto modo summat rō doc. s. q sit inducta in odiū occultantium. s. quia iura habent odio occultantes testamēta ad euitandū ne occultent puisum fuit de re

communicando dotes suas. nam illud gerundium cōicādo impor
tat cōditionē: cum referatur ad tempus futurum. l. si tu ex parte. ff
de acqui. heredi. ꝛ ibi Barto. ꝛ per eum in. l. j. in vlti. colū. ff. de con
di. ꝛ demon. ꝛ pure reliquit vsufructuariam. nec potest dici ꝙ cen-
seatur repetita maxime cum sit coniuncta cū vniuersalibus heredi
4 bus qui sunt pure instituti. † ꝛ determinantur ab eodem determi-
nabili: ideo debent pariter terminari iuxta. l. iam hoc iure. de vul.
ꝛ pup. ꝛ. l. hereditatem. ꝛ. l. ꝗnis. C. eo. ti. ꝛ. l. fi. C. de sentētijs. Oste-
ditur etiam ꝛ apertius alia ratione. s. ꝙ vsufructus est relictus nō
solus victus ꝛ vestitus per illa verba equis portionibus. non enim
est relictus victus ꝛ vestitus heredibus vniuersalibus. Ita ꝙ in vi
ctu ꝛ vestitu nō cadūt eque portiones: quin etiā victus ꝛ vestitus
est relictus in totū nō per portiones dicte dñe. Illa ergo verba eqs
portionibus euidentissime demonstrant: ꝙ testator voluit relin
quere vsumfructum bonorum suorū dicte dñe Catherine pro ter-
tia parte. Nam instituendo filios heredes virtualiter relinquitur
eis vsusfruc. qui concretus cum proprietate dicitur vsusfruc. forma
5 lis. hinc est ꝙ † si vni relinquitur fundus ꝛ alteri vsusfructus fundi
solum dimidia vsusfru. dētur ei cui est legatus vsusfructus. l. si alij
fundum. de vsufru. leg. ꝛ similiter dicit bal. in. d. l. iij. si vxor simplici
ter est relicta vsufructuaria: ꝛ alius est institutus heres simpliciter:
illa erit vsufructuaria solum pro dimidia: ꝛ alia dimidia vsusfruct⁹
pertinebit ad heredem scriptum per dictam rationē. Illa ergo ver
ba equis portionibus importāt ꝙ ipsi tres in vsufructu habeant
viriles ꝛ duo filij similiter viriles inter ipsos duos in ꝓprietate. Ex
quibus ista decisio. s. ꝙ dicta dña catherina debeat habere tertiam
partem vsusfructus bonorum testatoris: ꝛ nō alimenta duntaxat
est luce meridiana clarior. ꝛ pro consequendo vsufructu non est ne
cesse quod communicet dotes suas: quia dicta cōditio non est ad-
iecta in relicto vsusfr. Laus deo.

¶ Summarium super. Consilio. vj.

1 Renunciatio generalis quādo refertur ad ea que ex testamē
to debentur et quando non. numero. 8.
2 Iuramento quandoqꝫ inest tacita conditio nec se extendit nec ad
dit consensui.
3 Iuramento non validātur renūciationes generales que de iure nō
valent.
4 Renunciatiōis verba latissima an extendantur tantū ad ea de qui
bus agitur. 6.
5 Ambigua et obscura debent interpretari a proferentibus illa.
7 Generalia quando referantur ad specificata.
9 Precedentia declarant sequentia.
10 Transigi super beneficio legis de his. ff. de transac. cum iuramen-
to an possit. nu. 12.
11 Donationes etiam iure prohibite quando iuramento firman-
tur. numero. 12.
13 Dispensatio iuramenti quando dari debeat et quando non. nu-
mero. 14.

¶ Consilium. vj.

IN nomine dñi nostri iesu
xpi. ¶ In hac cōsultatione viso suprascripto puncto
ꝛ nonnullis actis ꝛ agitatis inter dictas partes vide-
tur prima facie dicendum. ꝙ iuramentum non traha
tur ad illud legatum: quo presupposito inferēdū videtur: ꝙ peten-
do ea que petijt non inciderit in periurium: ꝛ non sit necessaria ab
solutio. Absolō enī presupponit obligationem. l. decem. de verbo.
ob. l. non potest videri desinere. ff. de re. iur. ꝛ ꝓpterea iuste sniaue-
rit dominus vicarius pronunciando ꝛ declarādo dictā martham
posse petere dictum legatum non obstā. iuramento: quia iuramen
tum non se extēdit ad dictum legatum. ¶ Qd̄ autem nō se exten-
1 dat ad dictum legatum ꝓbari videtur ex eo † quia generalis renū
ciatio non refertur ad ea que ex testamento debentur. l. tres fra-
tres. ff. de pactis. prout dicit ibi gloss. ꝛ Barto. ꝛ Ang. ꝙ ꝛ dicunt
Barto. ꝛ Imo. in. l. qui rome. §. duo fratres. de verb. ob. ꝛ Pau. de
ca. in consi. vij. ideo si generalis quietatio non se extendit ad reli-
cta in testamento: nō facta de testamento speciali mentione: simili-
ter ꝛ iuramentum non se extendat: quia iuramentum interpreta-
tur ſm ꝙ interpretatur actus super quo interponitur. l. fi. C. de nō
2 nume. pecu. † Iuramentum enim confirmat ꝛ roborat actum sup
quo interponitur: non aūt extendit. non enim consensui addit nisi
3 vinculum religionis dicit bal. in. d. l. fi. de non nu. pecu. † Et renū-
ciationes generales que de iure non valent non validātur iuramē
to quia non inducit consensū. l. cum acquilia. ff. de transa. dicit bal.
in. c. j. de contro. feudi apud pares termi. colum. ij. adducit etiam
Io. an. in. c. ij. de cōmo. in nouella. ꝛ quod huiusmodi quietatio et
conuentio non trahatur ad dictum legatum videtur. Nam verba
dicte conuentionis videntur semper habere terminum restrictiuū
ad hereditates ꝛ bona fratrum ꝛ matris. Nam in prefatione dum
petunt sibi dari curatorem declarātes causam quare petūt sibi da
ri curatorem esse propter contractum finis ꝛ quietationis: semper
se restringunt ad bona paterna materna et fraterna. Et etiam in-
quietatione postea sequuta multotiens repetit post generalitatē
in bonis paternis maternis et fraternis vel specifice ea exprimen-
do vel virtualiter dicendo in bonis predictis: sed dicta quantitas
legata non erat in bonis et hereditate predictorum: sed fuit lega-
ta a Paulo auo paterno dicte domine Marthe legatarie: ideo nō
videtur ꝙ debeat censeri esse de bonis patris matris vel fratrum.
Sed de bonis aui relinquentis: ideo non videtur venire in dictis
verbis expressis pluries in prefatione ꝛ in ipsa dispositione: ex pre
fatione autem deprehenditur mens disponētis. l. fi. de hered. insti.
l. titia. rū. §. idem respondit. de verbo. ob. l. itē quia de pac. ꝑ Bar.
in. l. ambitiosa. de decre. ab ord. faci. Nec videtur ꝙ sine ministerio
fuerint totiens repetita dicta verba. Et si que clausule generales
subduntur videntur omnes adaptāde ad dicta bona ꝑ. l. emptor.
§. lucius de pac. vbi bonus tex. l. si de certa. C. de transac. ꝛ. l. fi. pluri
bus. de solutio. et que habentur et que notant Barto. et docto. in
l. qui rome. §. duo fratres. de verborum obliga. et Barto. in. l. aure
lio. §. gaius de libe. lega. ¶ Tamen non ob. contrariam partem
4 arbitror de iure veriorem. Nam † verba dicte renunciationis sunt
latissima. nam volentes facere quietationem generalē exprimebāt
bona paterna materna ꝛ fraterna: quia de illis bonis principali-
ter agebatur. Et quicquid debebatur de dictis bonis verisimiliter
erat detrahendum: tamen non restat propterea quin voluerint
esse refutationem generalem ꝛ generalissimam. licet enim quieta-
tionem per verba vniuersalia sepius repetita directa ad dicta bo
na fecerint: tamen non contentis premissis volentes quietationē
esse generalissimam subderunt verba vniuersalia ea non restrigen-
do vel referendo ad aliqua bona: ꝛ sic non habentia terminum re-
strictiuum vt patet ibi. Et de omni iure actione reali ꝛ personali
directo vtili pretorio vel mixto. ꝛ de omnibus ꝛ singulis ad que ꝑ
fati Antonius Ioannes matheus ꝛ Barnabeus predicti teneren
tur tenebantur aut obligati erant seu teneri poterant occasione
alicuius ꝗtitatis pecunie aut promissionis vel obligationis cuiu
scunqꝫ contractus instrumenti scripture publice vel priuate seu ꝗ-
cunqꝫ alia causa ratione causa modo vel ingenio ista verba non ha
bent terminum restrictiuum. ꝛ tot verba geminata ꝛ tot expressio
nes videntur apposite ad maiorem expressionem quod volebant
quietationem esse generalem non restrictā ad bona iam dicta: ma
xime cum quietatio respectu dictorum honorum erat facta plene
plenissime per verba vniuersalia pluries repetita: et non solum de
bonis sed de omni iure ꝛ actione ꝛc. Itaqꝫ superfluum fuisset adde
re illa verba sequentia que starent sine virtute aliquid operandi: ꝙ
non est dicendū. l. si quando de leg. j. ꝛ. c. si papa ꝺ priui. li. vj. nullū
enim verbum in instrumento positum debet interpretari positum
sine virtute aliquid operandi dicit Bald. in rubrica. C. de fide in-
stru. quod ꝛ demonstratur ex alio: quia ꝗtitas ꝛ genus constat nō
esse in bonis alicuius Bald. in. l. ij. in fine prin. C. communia de le.
Si enim debeo tibi centum vel vnum hominem vel bouem non de
beo tibi aliquid de bonis meis: quia possum tibi dare etiam pecu
niam alienam vel alius pecuniā suā dummodo in te transferatur
dominium. ꝛ idem in boue ꝛ homine in genere debito patet. hinc
est quod genus vendicari non potest gloss. j. in. l. si in rem. ff. de rei
ven. ꝛ glo. j. in. l. iulia. §. si tibi. ad exhi. hinc dicimus quod quando
debetur ꝗtitas vel quid in genere: nulla res est in obligatione. l. cū
incertus. §. j. de le. j. ꝛ. l. meuius. §. duobus de leg. ij. ꝛ habetur in. l.
si duo rei. de verborum ob. vbi secus dicitur in obligatione alterna
tiua. ita pariter cum debetur ꝗtitas in genere illud quod debetur
in nullius bonis est. Et per consequens non potest debitum ꝗti-
tatis simpliciter debite attribui aliquibus bonis. ꝛ sic non esset ac-
commodata restrictio ad aliqua bona. videlicet ad bona fraterna
paterna vel materna. nec est de mente contrahentium nec verba
suadent quod et demonstratur. illi sexcenti quinquaginta floreni
quos dicti fratres promiserunt pro dotibus dictarum sororum nō
sunt restricta seu relata ad bona paterna fraterna vel materna: sed
sunt promissa in genere generali non in genere subalterno: quia
prout supra est deductum etiam pecunia teneri posset solui dum-
modo transferatur dominium. l. si quis alienū ꝛ. l. solutam pecu-
niam de so. l. si filius. ff. si certum petatur. ꝛ tamen a generali refu-
tatione excipiuntur illi ccccl. floreni. cū ergo exceptio debeat esse
de regula alias non esset bona exceptio vt habetur in rubrica de re
gulis iuris li. vj. ꝛ in. l. prima. ff. eodem titu. ꝛ ideo declarant regu
lam. l. nam quod liquide. §. fi. de penul. leg. Idcirco apparet apte
qd̄ intentio ꝯtrahentiū erat quod refutarentur etiā debita q̄ nō
respiciebant bona paterna materna vel fraterna. ꝛ hic est satis ap-
ta ꝛ concludens demonstratio mentis contrahentium. quod ꝛ de-
monstratur ex alio: quia dum refutatio dirigitur ad bona paterna
fraterna vel materna refutatio non restringitur ad tempus pre-
sens: immo specifice ampliatur ad tempus presens ꝛ tempus futu-
rū vt patet ibi dū dicit. iuribus ꝛ actionibus tā p̄ntibus ꝙ futuris.
ꝛ ibi. obuenire posset quomodolibet in futurum ꝛ ibi. ꝛ de omni iu
re ꝛ actione ꝙ ꝛ quam dicte dñe hūt vel habebant seu in futurum
habere. Sed dum postea subditur clausula generalis non restricta
ad bona

ad bona fraterna materna vel paterna: fit restrictio ad tps presens dicendo vsqz in presentem diem tenerentur seu tenebantur vel obligati erāt ꝛc. Ex quo clare datur intelligi: ꝙ in dicta clausula generali nō intellexerunt dicte partes ꝙ restringeretur ad bona fraterna paterna vel materna: quibus erat renunciatū ꝛ quo ad presens
5 ꝛ quo ad futurū. † Et ꝙ hec interpretatio sit assumēda persuadet ex alio obscura ꝛ ambigua dispositio hꝫ interpetrari a proferentibus illā in ambiguis orationibus. ꝛ. l. neratius de reg. iur. l. pōpo. scribit si frumentum cum ibi notatis. de rei ven. Sed dicta Martha in sua petitione dicit se fuisse lesam in dicta refutatione ꝑpter dictū legatū ꝙ ignorabat ꝛ ꝑpterea petebat se in integrū restitui ex cā iuste ignorantie. Ergo declaratur per talem petitionē ꝙ īntētio sua fuit faciēdi generalem refutationē nō restrictā ad bona paterna fraterna vel materna. Sed virtualiter cūcta cōplectentē: ita ꝛ taliter ꝙ in eaveniret etiā istud legatū. Hoc idē demonstratur ex alio libello in quo petitur absolutio a iuramēto. Sꝫ eī remisisset ꝛ refutasset iura huius legati nō esset necessaria absolutio: quinimmo nō caderet: qꝛ absolutio ꝓsupponit vinculū iuramēti ar. l. decē. de verbo. ob. ꝛ. l. non potest videri desinere. de reg. iu. Dicti etiam fratres recipiētes refutationē idē declarāt in eoꝝ exceptionibus: itaqꝫ verborum generalitas id clare significat ꝛ etiam aliter vt supra inducta ꝛ ipsi cōtrahentes facto id declarauerunt: qꝛ facto dat voluntas intelligi. l. reprehēdēda. C. de insti. ꝛ substi. sub condi. fac. quo pacto voluerit iudex interpretari ꝙ iuramētum nō trahatur ad hoc legatū nō video. Suadet etiā hanc interpetrationem ratio qua mote fuerūt dicte mulieres. mote enim fuerūt: quia considerabāt se cōgrue dotatas ꝛ numerū filiorū quos habebāt dicti fratres ꝛ quantitatem patrimonij: vt patet ibi ꝛ potissime hoc fecerunt ꝛc. Que rationes respiciunt pariter hoc legatum prout alia refutata. Potest etiā vltra predicta dici: ꝙ actio ista ad istud legatuꝫ fuerit in bonis ꝛ hereditate paternis. Nam hereditas est quid vniversuꝫ comprehēdens omnia iura actiua ꝛ passiua: vt. l. hereditas. de reg. iur. ꝛ. l. nihil aliud. de verb. sig. ꝛ similiter bona vniuersaliter sumpta similiter comprehendunt etiā iura ꝛ actiones passiuas. l. princeps bona. de verb. sig. ꝛ. l. nā ꝙ. §. fi. ꝛ. ll. sequētibus. ff. ad treb. ꝛ ita sumuntur in isto instrumento: cū ab intestato cōmuniter nō succedat in bonis nisi vt actiua ꝛ passiua iura cōprehēdāt ꝛ trebellianā que est quarta bonorū sub dicta consideratione: vnde satis hꝫ ius in bonis ꝛ hereditate ille qui habet actionē existentem passiue in hereditate: maxime cōsideratis illis verbis quocūqꝫ modo vel ingenio. et sic siue proprio modo siue improprio: vt sic verbuꝫ quocūqꝫ nihil excludat per iura vulgaria precedētia tū fundamenta magis mouēt.
6 Ex † his cōcludēdū est ꝙ dicta refutatio fuit facta in sui generalitate etiā de isto legato lꝫ ignorato. Cogitatū eī fuit in genere per verba vl'ia ꝛ ꝓsertim qꝛ expresse cōuentū fuit ꝙ traheretur ad incognita ꝙ sufficit ar. l. qui iure militari. de mili. tes. ꝛ no. doc. ibi. ꝛ in. l. tres fratres. ff. de pac. ꝛ in. l. cū aquiliana. de trāsa. ꝛ in. l. sub ꝓtextu specierū. C. de trāsa. ꝛ in. l. qui rome. §. duo fratres: de verb. ob. Nec obstant adducta in contrarium: qꝛ magna ex parte apparent sub-
7 lata ex ꝓmissis. ¶ Quod eī dicebatur ꝙ † verba generalia reītringuntur ad specificata procedit qū salua ratione recti sermonis referri pñt: ꝛ pñt aliquid operari al's secus per iam dicta. ꝛ. l. plautius de auro ꝛ argē. leg. ꝛ no. per bar. in. d. §. gaius. ꝛ per eū ꝛ doc. in. d. §
8 lucius. Ideo nō militat in casu nostro per iam dicta. † Nec ob. ꝙ in generali refutatione seu renunciatione nō veniūt que debentur ex vltima voluntate. quia illud dictū fundatur in. l. de his de trans. qꝛ venire nō pōt. Nō aūt ꝙ voluntas nō se pariter habeat vbi refutari potest ꝛ maxime vbi verba sunt intātū vniuersalia prout sunt in casu nostro. In quo etiam fuit facta expressa refutatio de iuribus ex testamento prouenientibus seu prouenturis. ꝛ licet dum de testamentaria successione ꝛ ab intestato relatio fiat ad dicta bona paterna materna ꝛ fraterna: tū datur intelligi ꝙ ipsi contrahētes nō faciebant differentiam inter iura ex testamento ꝛ iura aliunde ꝓ-
9 uenientia. † Et ex dispositis in precedentibus sumitur mens in sequentibus. l. qui filiabus. ꝛ. l. si seruus pluriū. §. fi. de le. j. cū si. Nec animaduertebant vtruꝫ possent vel non possent renunciare. itaqꝫ in casu nostro non militat illud dictum per predicta. ꝛ quia verba sunt adeo vniuersalia ꝙ non videntur pati dictam restrictionem. tum maxime quia vt infra dicta potuit hoc casu renunciari ꝛ remitti istud legatum non obstā. d. l. de his. Nec etiā obstat ꝙ totiēs fit mentio de dictis bonis: quia non mirū. nam pro illis principaliter fiebat illa refutatio. Et forte putabant nō competere eis alia iura quibus haberent renunciare. Nihilominus voluerunt omnibus renunciare. Concludendum est itaqꝫ ꝙ in refutatione comprehendi tur etiam hoc legatum. et per consequens fuit male iudicatum.
10 ¶ † Videam⁹ modo: an dicta refutatio teneat. ꝛ an iuramentum liget. Et profecto quod iuramentum liget non videtur negandū: quia licet Jaco. de belui. Jac. but. bar. bal. Ang. Raph. ful. Pau. de ca. in. d. l. de his dicant quod ratio illius legis sit odiū in occultātiuꝫ testamenta. ꝛ propterea communiter teneatur quod non possit renunciari illi legi. ar. l. nam si. ff. ad mac. prout volunt communiter omnes in dicta. l. de his: tamen iuramētum ligat etiam in casu quo non potest renunciari: quia sit inductum odium prout est tex. in. c. significante de pigno. ꝛ in. c. j. ꝛ. c. debitores de iureiur. tū videtur quod licet liget non firmet contractum prout non firmat contractus qui vitiantur odio alicuius: non autem vitiatur fauore iurantis vt habetur in dictis iuribus ꝛ bar. ꝛ doc. in. l. siquis pro eo de fideiuss. ꝛ in autem. sacramenta puberum. C. si aduer. ven. ꝛ in c. cum contingat ꝛ vbiqꝫ. Rationes enim quibus mouentur doc. ꝙ non possit renūtiari prout est ratio iam dicta. Item quia inducta fuit ob publicam vtilitatem. Item quia est lex prohibitiua pariter nos impellere videntur quod non firmetur iuramento prout voluit Raph. fulg. in. d. l. de his per dictas rationes. ꝛ idem videtur velle barto. in. l. cum hij. in prin. eo. ti. Sed contrariuꝫ quod immo saltem cum iuramento possit tolli remedium dicte legis de his voluit Jmol. in. d. c. cum contingat. in vltima car. quod ꝛ voluit ibi. d. Ant. quia principalis vtilitas est subditorum secundum eum: put eum refert ibi panor. in penulti. colum. idem tenens. ꝙ ꝛ firmat ibi Jmo. in vlti. car. ꝛ hanc partem firmat recollende memorie. d. Jo. petrutij de monte sperello in. d. l. de his. Et put reperio nuper allegatum. idem tenet Raph. cu. in. d. l. sis qui pro eo. licet non viderim in fonte. ꝛ hoc magis placet per rationem generalem. d. c. cum contingat. ꝛ. c. q̄uis de pactis in. vj. que militat hoc casu. Nec obstat quod non potest renunciari. quia hoc negari potest. nam contrarium scilicet quod possit renūciari dispositioni illius legis etiā sine iuramento tenuit ibi gloss. quod ꝛ tenent. d. Ant. ꝛ panor. vbi supra. ꝛ idem videtur velle Ang. in. d. §. duo fratres. cum velit qđ sufficiat scientia in genere. quod ꝛ voluit in. l. tres fratres. de pactis. ꝛ idem videtur velle Barto. in. d. §. duo fratres. in tertia ꝛ q̄rta questionibus. quod ꝛ aperte firmat Bald. in. c. j. in penul. colū. in titu. Imperator lotharius dicens. Quod si in instrumento diuisionis fit refutatio generalis trahitur ad fideicommissum in testamento relictum: licet non sint visa. ꝛ cognita verba testamenti dūmodo in aliqua parte instrumenti diuisorij facta fuerit mentio de testamento. quod dictum multum confert ad casum nostrum quia negari non potest quin scientia fuerit in genere attenta generalitate verborum. ꝛ attento quod voluerunt venire etiā successiones ex testamento vt euidenter apparet ex serie instrumenti ꝛ ex verbis supra relatis. Item quod possit renunciare illi legi de his voluit bald. in. d. l. de his. dummodo aduersarius non dolo occultauerit testamentum: ideo hec pars probabiliter teneri posset: scilicet quod prouisioni illius legis renunciari possit attenta autoritate gloss. ꝛ sequacium maxime cum non constet de precisa ratione inductiua illius legis. Nec sequitur transigitur super testamento nō visis ꝛ cognitis verbis testamēti: ergo sunt dolo occultata verba testi seu occultatum testamentum: nec fauor publicus est principalis sed secundarius. nec illa lex est prohibitiua sed potentie denegatiua: vt patet ex eius ver. itaqꝫ rationes non artant multum in partem negatiuam. Quicquid autem dicendum sit: vtrum simplici renunciatione tolli possit remedium illius legis necne: tamē inhereo illi sententie quod de iure cano. contractus firmetur iuramento nonobstante dispositione. d. l. de his. prout firmatur in terminis. d. c. cum contingat. ꝛ. c. q̄uis. ꝛ similium per generalem rationem illorum iuriuꝫ prout videntur velle. d. Ant. Jmo. ꝛ panor. in. d. c. cum contingat licet. d. Ant. voluerit quod etiam in terminis dictorum iurium contractus non firmetur sed iuramentum artet: non curandum quia in hoc omnes contra tenent satis ad propositum est quod ipse vult quod idem sit in casu isto prout in casibus dictorum iurium ꝛ similium. Nec sequitur non potest renun-
11 ciari huic remedio: ergo iuramentum nō firmat. ¶ † Nam si recte inquiratur in terminis au᷑. sacramenta puberum. d. c. cum contingat. ꝛ. d. ca. q̄uis. non valeret renunciatio. ꝛ tamen iuramentum firmat contractum. Nec donans vxori posset donationem validare renunciando iuribus que donationem vitiant. ꝛ tamē donatio firmatur iuramento ꝭm rationē ꝛ sententiam Bar. ꝛ aliorum. similiter donatio non insinuata non firmaretur simplici renunciatione: prout voluit vincē. in. l. sanci. C. de dona. ꝛ Jac. de bel. in quadā questione put eos refert ꝛ sequitur Joā. an. in addi. spec. de instrumento. edic. §. porro in vltima addi. ꝙ ꝛ tenuit Bar. in. l. modestinus. de dona. ꝛ bal. in. l. illud de sacrosan. ecc. ꝛ Saly. in. l. pe. C. de do. ꝛ Jmo. in. d. c. cuꝫ contingat. antepe. car. ꝛ tamen firmatur iuramento ꝭm cōem sñiam put ꝛ infra reassumam. Accedat qđ no. Jo. an. addi. spe. in ti. de instrumētorū edic. d. §. porro. volens ꝙ lꝫ. ll. prohibitiuis nequeat renūciari sine iuramēto: tū cuꝫ iuramēto renunciari potest ꝭm eum quem refert ꝛ sequitur Jmo. in. d. c. cum cōtingat. Nec ob. ratio ꝙ ea que vitiantur odio aduersarij nō firmātur iuramento lꝫ iuramētum liget. qꝛ rñdetur ꝙ nō est ea sola rō odiuꝫ occultantium: quia si illa ratio sola esset non militaret dispositio vbi testamentum non esset occultatum. ar. l. adigere. §. q̄uis. de iure patro. cum similibus. Sed ratio videtur esse odium occultantiū
12 ꝛ fauor vltime voluntatis simul iuncta vel quod ratio fuit. † Ne homines inducerent ad occultanduꝫ testamēta isto modo summat rō doc. s. ꝙ sit inducta in odiū occultantium. s. quia iura habent odio occultantes testamēta ad euitandū ne occultent ꝓuisum fuit de re

medio illius legis. Et ita intelligatur cōmunis ratio doc. legistar. post glo. in. d. l. de his. Tamen ex hoc nō denegatur quin ꝯtractus firmetur iuramento. Prout in simili excessiua donatio nō insinuata: nō valet ne fraudes fiant. l. data. C. de don. fraudes sunt iuri exose. ꝛ sic in odium committentium fraudes inducta est dicta solennitas: ꝛ hac ratione Jmo. in. d. c. cum cōtingat ante penul. car. post alios. s. recitatos tenet ꝙ non potest renunciari. Et tamen cōcludit ipe Jmo. ibi ꝙ donatio non insinuata firmatur iuramēto ꝓut ꝛ voluit Jo. an. in. d. §. porro dicta vltima addi. ꝙ ꝛ tꝫ panor. in. d. c. cū cōtingat. nam ius ciuile non presumit firmiter dolum sꝫ induxit illam dispositionem vt euitetur fraus que posset interuenire sine insinuatione. d. l. data opera. ſm eum. Nec est attendenda dicta occasione ꝙ fraudes fiant quando interuenit iuramentū per no. ꝑ glo. in. c. si vero de iureiurā. ꝛ in. d. c. ꝙuis. ꝓut dicit Jmo. in dicto antepe. ca. Ita respondens ad. d. l. data. ꝛ clarissimus doctor pater ꝛ dominus meus. d. bal. de bartolinis consuluit apud fulgineum. ꝛ allegabat. d. Ant. idem velle in. d. c. cum contingat ꝛ Bal. in duobus cōsilijs ꝛ eius cōsilio me subscripsi. Similiter nō valet renūciatio quando super dote prestatur fideiussor q: ꝓhibitio facta est ea ratione ne oriatur perfidia inter coniuges. l. ij. ne fideiu. do. dētur. ꝛ tamen talis fideiussio firmatur iuramento prout volunt Jmo. in d. c. cum contingat. ꝛ panor. ibi. Et respondent ad. d. l. ij. ꝙ non dicitur ibi ꝙ detur semper ꝛ directo causa perfidie. Sed interdum et occasionaliter. ꝛ ita alias cōsului senis licet bart. contrarium velit in. d. l. siquis pro eo sua ratione generali: quia quando lex prohibitiue loquitur faciens cōtra peccat. Ideo iuramentum non firmat que communiter reprobatur. ꝛ al's in simili dicebat Fede. in consi. cxl. seu. cxxxvij. circa illum articulum an firmetur iuramento donatio inter virum. ꝛ vxo. ꝙ ratio ꝓhibitiua: q: datur materia retrahēdi ab alimentis. l. ij. de dona. inter virū. ꝙ non obstat dicta ratio q: non semper ꝛ directe. Sed interdum ꝛ occasionaliter idem inducitur prout eum refert ꝛ sequitur Jmo. in. d. c. cū contingat car. xlix. Concludendum est itaqꝫ ꝙ in terminis nostris conuētio firmetur iuramēto per iam dicta attento saltem ꝙ nec refutāti habebāt notitiam testamento ꝙ appareat ꝛ ignorantia presumitur. l. verius de probatio. l. non est ferendus a contrario de transa. ꝛ. l. qui in alterius de regu. iur. ꝛ regula presumitur in. vj. ꝛ est clarissimū.

13 † Sed vidēdū est an debeat absolui a iuramēto per iudicē ecclesiasticum: ꝛ si absoluitur an possit venire cōtra. Circa primū est aduertendūꝫ ꝙ tex. in. d. autē. sacramenta puberum dicit inuiolabiliter obseruētur. ꝛ tex. in. d. c. ꝙuis. dicit omnimodo que sunt verba precisa que ponderant ibi doc. ad hoc propositum vt nō debeat prestari absolutio. ꝛ hoc videtur velle bar. in. d. l. siquis pro eo. ꝛ doc. cōmuniter eum sequentes quatenus in. v. sua combinatione. s. qn̄ contractus reprobatur odio recipientis iuramentum: iuramentum obligat sꝫ potest peti absolutio. ꝛ in alijs cōbinationibus in quibus dicit qd̄ iuramētū firmat cōtractū nihil dicūt de ab solutione prout hoc pōderat ꝛ Jmo. in. d. c. cū cōtingat idē tenēs. idē vult Ang. in. d. l. siquis pro eo. dicens. ꝙ inter casus. d. autē. sacramēta puberū. ꝛ. d. c. cū cōtingat. nō est cōcedēda absolutio a iuramēto. ꝛ idem tꝫ ibi panor. cōsi. xxv. qui allegant in lec. Itē velle. ꝛ idem vult ibi. d. Ant. et ponderant. d. Ant. Jmo. ꝛ panor. verbum omnino in. d. c. ꝙuis. et ideo dicit. d. Ant. ꝙ qn̄ non arguitur aliqua deceptio que habeat annexum dolum saltem presumptum: nullum remedium competit contra iuramentuꝫ. Sꝫ vbi esset enormis lesio tunc habet remedia q: ex enormi lesione presumitur dolus. ꝛ subest cā sic ꝑsumēdi. l. oēs. §. lutius. ff. q̄ in frau. cred. ſm eū. ꝛ pano. ibi recitando pe. de anc. pōderat ꝙ ex enormi lesione redarguitur dolus presumptiue. In casu autē nostro nullus dolus pōt ꝑsumi q: ꝑsumitur ignorātia etiā iustissima vt dictū est ꝛ quelibet ignorantia etiā crassa facit cessare dolū. l. sed ꝛ si lege. §. scire de peti. heredi. ꝛ facit. l. igitur. de lib. cā. ꝛ ꝙ per gl. in. l. vnica. §. si siquis ius dic. nō obtē. ꝛ in. l. satis. de in ius vocan. Ideo non videtur ꝙ dicte marthe sit cōcedenda absolutio: ꝛ maxime quia prout arbitror nō docetur de enormi lesione. ꝛ etiā q: iā cepit ꝛ deierare. ꝛ incidit iā in periurium: ꝛ ideo videtur quod mereatur amittere iuris auxilium ar. l. auxilium. ff. de minor. ꝛ. c. q: frustra de vsu. Prout videntur hoc ponderare. Inno vinc. Jo. an. Ant. Jmo. ꝛ panor. in. c. debitores de iureiu. volentes ꝙ in terminis illius ca. ꝙ si terminus instat soluendi vsuras: adeo ꝙ verisimile prius constitueretur in mora ꝛ periurio ꝙ̄ habeat concedi absolutio: non debet audiri petens absolutionem ꝛ recitant ibi. d. Ant. Jmo. ꝛ panor. Federicū consulēdo idē tenuisse lꝫ sub varijs quotis in. c. debitores allegatur sub quota. cclxiiij. in. c. j. e. ti. allegatur suo quota. ccxc. incipiens patronus cause allegabat ſm ordinē suū cōsi. cclxxij. incipiente factum proponitur esse tale debitor promisit ꝛc.

14 ꝛ vltra etiā voluit Federicus † ꝙ si post periurium petat non est audiendus petens absolutionem: cuius dic tuꝫ potest iuuari per. d. c. quia frustra secunduꝫ Jmo. in. d. c. debitores. ꝛ idem voluit panor. in. c. j. e. ti. dicens ꝙ post mortem non audietur petens aduersariū cogi ad relaxandū iuramentum: lꝫ al's cogi potuisset per tex. ibi. et patronus cause allegat super hoc consilia Ang. incipiente. dictum statutum habet duas partes ꝛc. ꝛ petri de perusio incipiente. nūqd episcopus possit absoluere. ꝛ domini Ant. de bu. incip. ad primum cum queritur an filiusfa. possit cōueniri. cōcludentiū ꝙ post periurium incursum non cōcedatur absolutio a iuramēto. adducit etiā auctoritatem bal. in. l. siquis maior. C. de trans. Ac etiā quia absolutio si concederetur nō releuaret absolutū. Nam illā petit vt possit petere se restitui aduersus lesionē ꝛ tamē cū iuramento promisit nō petere restitutionem. ꝛ ista promissio est iurata ꝛ firmata iuramento prout supra ꝓbatum est. ꝛ ideo promissio obstat petenti in integ. resti. ꝛ cōtractus firmatus iuramento producit actionem et exceptionem ꝛ nō ipsum iuramentum: ideo licet dñā Martha absolueretur a iuramento. tamē remanet efficaciter obligata ex contractu nec posset venire contra prout hanc theoricā tradit Ang. i quodaꝫ suo consilio. clx. ꝙ incip. it dñā Catherina. al's incipit. ꝓut decisione questionum in. iij. col. quem refert ꝛ approbat panor. in d. c. cum contingat in. xij. col. dicens esse menti tenendum licet secundum eum contrarium videātur sentire. Jo. cal. ꝛ pau. de leaꝫa. in quodam eorum consilio inquantum dicunt. quod petens absolutionem a iuramento confirmante contractum debet facere citari partem quia tractatur de eius preiudicio: cum sublato iuramento sequatur rescissio contractus vt refert ibi. d. nico. qui formaliter subdit. hoc mihi dictuꝫ non plꝫ: quia vt. s. dixi per interpositionē iuramenti lex tollit prohibitionem. ꝛ sic contractus remansit vallidus sine alia prohibitione: non ergo debent rescindi per appellationem iuris quia contractus assumpsit vires ex consensu partiū annullato iuramento: vnde tunc non cessat ex tota cā confirmans ar. C. quando liceat ab emptio. discede. per totum. ꝛ. l. nihil tam naturale. ff. de re. iur. ꝛ. c. j. extra eo. ti. ꝛ hoc teneas vnde merito dixit ꝛc. in. d. autē. in verbo inuiolabiliter. ꝛ in. d. c. ꝙuis. in verbo omnino seruandum. in contrarium faciunt multa que sequuntur. s. ea. q. in. d. autē. item secundum opi. Ang. inutilis sepe esset hec absolutio si contractus postea foret irreuocabilis. d. c. si vero de iurein. vbi bonus tex. vnde potest sic distingui. quod aut contractus hic tenebatur solo iuramento: ꝛ tunc sublato iuramento colliditur cōtractus quia tollitur illud vinculum quo solo substinebatur. ar. optimum. l. stichum. §. naturalis. ff. de sol. ꝛ in capitulo cum cessante de appellationibus: aut substinebatur etiam alio iure. ꝛ tunc sublato iuramento datur facultas intentandi illud remedium quod prius competebat ad rescissionem contractus. exemplum quando quis fuit deceptus vltra dimidiam iusti precij quo casu cōtractus videtur ipso iure nullus: sed iuramēto sublato potest agi cōditio. l. ij. C. de rescin. ven. ꝛ. c. pe. ꝛ. c. cum dilecti de emp. ꝛ ven. vel quando in contractu inito per metum interfuerit iuramentum sic potest intelligi dictum. c. si vero. hec sunt sua verba formalia que vidētur continere quandam repugnantiam. ꝛ intollerabile dictum angeli ꝛ quod dixerat tenēdum ꝛ approbaret dictum Jo. cal. ꝛ Pau. de lea. quod prius dixerat non placet quia non est verisimile ar. l. nam ad ea. ff. de condi. ꝛ demon. quare dicas sequendo eius mentem vt arbitror. quādo contractus non firmatur iuramento sꝫ substinetur eo respectu quia contrahens artatur ad obseruandum cōtractum licet inualidum timore periurij vt in terminis. d. c. debitores. ꝛ dicti. c. sig. ꝛ hic sublato iuramento tollitur contractus: vt. s. per eum. si vero contractus erat de se vallidus sed aduersus eum comptebant iuris remedia que tolluntur per iuramētum vt in exēplis. d. nico. ꝛ tunc procedat secūdum eius membrum. ꝛ similiter si minor valide contraheret etiam sine iuramento ita quod iuramētum tolleret solum in integruꝫ restitutioneꝫ: tunc absolutione petita posset peti restitutio: quia cessat causa ꝑiurij in qua se fundat tex. in. d. l. j. s. e. si vero contractus erat alias inualidus vt in terminis dicti. c. cum contingat. ꝛ. d. c. ꝙuis. ꝛ hoc saltem in alienatione rei immobilis. ꝛ tunc contractus firmatus iuramento sed firmatus substinetur vinculo suijpsius quia est de se validus: licet illud vinculum sit firmatum mediante iuramento: ꝛ sublato iuramento per absolutionem remouetur contractus firmus seu validus. ꝛ ita procedit opi. Ang. sic ꝛ alias pactum nudum firmatum cohērentia cōtractus si debet facere citari partem contractus tolleretur solutione vel acceptillatione vel contrario consensu: non propterea impeditur validitas pacti ꝛ eius efficacia causata ex coherentia contractus ita. ꝛ videmus quod licet filius causetur ex patre ꝛ matre ipsis parentibus sublatis de medio: remanet tamen filius ab eis causatus. ita licet validitas fuerit causata virtute iuramenti ex quo ille effectus scilicet validitatis fuerit causatus: propter virtutem iuramenti: non tollitur ipsa validitas contractus. maxime quia virtus contractus non fundatur in solo iuramento sed in seipso ꝛ in mutuo coniuncto ex contractu: ideo non debet vitiare effectus inesse productus ex contractu nisi vitietur etiam contractus. facit. l. nihil taꝫ naturale. de re. iu. ꝛ. l. ab emptione. cū ibi notatis de pactis. probatur naturalibus exemplis. si quis caret calore calefit igne: tñ natura fortificata igne mediāte retinet suum calorē ꝛ multa hmōi possent adduci. Et ex his eliciuntur hmōi cōclusiones. quod dicta dñā martha petendo dictā restitutionē iā incursit ꝑiuriuꝫ: quia tñ minor erat. quod dum iurauit nō militant pene. d. l. siquis maior. que est rigorosa ꝛ loquitur in maiore tempore iuramenti ꝓut ibi

volnit

voluit Barto. et communiter tenetur. Item quod artatur stare dicte refutationi. Et quod nõ põt venire contra nec petere restitutionem in integ. non ob. d. l. de his. et non ob. quod petita sit absol'o a iuramẽto. Et quod dicta absolutio non est concedenda et dato quod absolutio concederetur non relevaret quominus astringeretur dicta refutatione adeo quod non posset petere dictam quantitatem legatam nec posset petere restitutione in integ. Et per consequens respon sum est ad dubia thematis. Et elicienda est conclusio quod partes in dicis ad quem sunt in pronunciando bene appellatum et male iudicatum.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. vij.

1 ☞ Conditio semel impleta licet non duret sufficiat ad legatum petendum. numero. 4. et 10.
2 Conditio si habitabit potestativa videtur.
3 Honorato decedente cõditione pẽdente caducũ efficitur legatũ.
4 Conditio si habitaverit est restrictiva ad habitandum semper.
5 Mens testatoris prevalet rigori et vi verborum.
6 Iudex sequi dz testantium voluntates ut leporem venatores.
7 Itẽ dictio nõ solũ refert ad proximã cõditionẽ sz etiã ad remotã.
8 In ambiguis amplectẽda est interpretatio que facit pro pia cã.
9 Ultima dispositio facta sub duabus conditionibus si ad proximam et remotã conditiones copulative concepte referantur et non alternative: quãdo requirit cõcursus utriusque.
11 Factũ semel non sufficit quod habet causam permanentem et successivam que versatur sub conditione.
12 Substitutio compendiosa facta per verba si decesserit quandocunque vel sine liberis comprehendit vulgarem expressam.

¶ Consilium. vij.

In nomine dñi nostri iesu xpi. ¶ Rudis et incõposita fuit dictatio seu compositio dicti testi ut arbitror imperitia notarij. Et propterea dubia redditur pñs consultatio. Videtur enim prima facie dicendum quod non sit locus dicto relicto de centum decem et novem floreñ. neque dicte ultime substitutioni facte de mathia petro et ecclesijs in themate nomiatis. ex pluribus. et primo. quia dicta mathiola habitavit per multa tempora in dicta domo: et sic videtur purificata dicta conditio si habitabit et defectu cõtra 1 ria conditio si non habitabit ex quo verum est eam habitasse † et sufficit conditionem esse semel impletam licet non duret impleta l. si quis heredem. C. de insti. et substi. sub cõdic. fac. ubi instituta sub conditione si nupserit purificatur si nupsit licet non duret nupta. conditio enim est causa fiendi. l. decem titio de verbo. ob. et causa fiendi satis est quod semel extiterit quia sufficit semel pro semper secundum bald. in. d. l. si quis heredem per tex. ibi. Sufficit enim formam conditionis impleri. et illud attenditur. l. mevius. et l. qui heredi. de condi. et demon. prout quidam dicunt in. d. l. si quis heredem. Cum ita quod dicta domina mathiola per plures annos habitaverit dictam domum videtur satisfecisse conditioni apposite sue substitutioni et onus sibi impositum si non habitabit videtur defecisse ex quo. n. verum est eam habitasse dictam domum eius contrarium videtur falsum scilicet eam non habitasse dictam domum. et per consequẽs onus fideicommissarie substitutionis vel vulgaris sub conditione si non habitabit videtur defecisse defecta scilicet conditione per predicta. 2 Preterea dicta † conditio si habitabit videtur conditio potestativa. et natura conditionis potestative est quod habeatur pro impleta dummodo non stet per eum qui habet eam implere. l. qui sub conditione. §. quot. ff. de condi. insti. et per gloss. barto. et doc. in l. in test. ff. de condi. insti. et in. l. j. C. de insti. et substi. sub conditione fac. ideo in casu nostro. Si uxor voluntate mariti accessit ad habitandum in domo mariti quia habebat eum sequi videtur quod factũ fuerit per maritum quominus impleretur dicta conditio: ideo nõ videtur imputandũ dicte matthiole si non habitavit dictam domum tanquam impeditam facto mariti. et per consequens omne onus sibi iniunctum videtur caducatum tanquam defecta dicta conditione si non habitabit: quod et videtur tertio dicendum ex eo quia dicta ultima substitutio videtur facta dicte mariane et nõ dicte matthiole: sed mariane non potuit fideicommissarie substitui attento quod ipsa decessit antequam evenerit conditio sub qua ipsa erat invitata prout erat illa si matthiola non habitabit cũ ut prosupponitur ipsa matthiola semper inhabitavit dictam domum donec vixit dicta maria 3 na et † quãdo honoratus in ultima voluntate decedit pendente cõditione caducatur omne sibi relictum. l. j. §. sin autem sub conditione. C. de cadu. tollen. cum si. et propterea sibi tanquam non honorato nõ potuit substitui ar. l. ab eo. C. de fideicommissis. quarto fortius videtur ex alio dicẽdum quod non sit locus dicte ultime substitutioni neque dicto legato de centum et novẽ flore. quia videtur facta sub conditione si dicta mariana non habitabit prout videntur aperte sonare verba testamenti: sed dicta mariana habitavit dictam domum donec vixit. et per consequens deficit dicta conditio si mariana non habitabit. et per consequens deficit dicta substitutio et dictum relictum que ut dixi sunt relicta sub dicta conditione: illa enim conditio si mariana habitavit non potest intelligi nisi donec vixerit quia post mortem habitare non poterat. et ideo satis est si toto tempore vite sue habitavit. ¶ His tamen non ob. contrariã partem arbitror iuri magis consentaneam. constat enim quod voluntas testatoris fuit artare dictam rosatam primo institutam et successive dictam mariolam et deinde dictam marianam ad habitan 4 dum dictam domum: attento quod expresse disposuit † quod dicta Rosata teneatur et debeat habitare et stare in dicta domo ipsius testatoris. et per consequens non posuit solum in conditione sed etiam in dispositione dum dixit in testamento. quod teneatur et debeat etc. et licet in persona matthiole et mariane dicta verba adiecerit: tamen de mente videtur fuisse quod etiam ipse deberent et tenerẽtur habitare: quia non est verisimile quod plus oneraverit Rosatam primam institutã quam dictas substitutas minus dilectas. ar. l. publius. ff. de condi. et demon. et non est verisimile quod voluerit onerare quod per momentum habitarẽt: sed mens testatoris videtur fuisse quod domum continuo habitarent ne dom' propria remaneret clausa: et saltem respectu suorum descendentium non habebat masculos voluit quod inhabitaretur per suas descẽdẽtes feminas: et ut dic fieret voluit dictam matthiolam et marianam onerare onere legatis et universalis substitutionis si non habitaverint: et eas honorare voluit sub conditione si habitabunt. Et ideo attenta mente testatoris dicte conditiones sunt intelligende si donec vixerint habi 5 tarent † et mens prevalet proprie vi et rigori verborum. l. in conditionibus primum locum. l. eas causas. et l. cum avus de cõdi. et demon. et l. cum virum. C. e. ti. et c. intelligentia de verb. sig. cum infinitis similibus: ideo dato quod verba illa si habitabit verificarentur si per aliquod tempus inhabitaverint: tamẽ verisimili menti inherendũ 6 esset per iura preallegata † iudex enim debet prosequi voluntatem et mentem testatoris prout venator leporem inquit bald. in. l. quidam. C. de nece. servis hered. instit. mens autem testatoris fuit gravare dictas ut inhabitarent: alias eas privare suis bonis. et ultimo loco voluit quod deveniret in personas ultimo loco honoratas: licet notarius nescieverit bene exprimere et notarij inepte demonstrantur ex pluribus alijs. primo in prima substitutione quatenus inter conditionem appositam substitutioni et ipsam substitutionẽ apposuit aliam dispositionem: scilicet quod Rosata teneretur habitare etc. dicendo si dicta Rosata decesserit in pupillari vel postea quandocunque sine filijs vel cum filijs non pervenientibus ad etatem. xxv. annorum: et quod dicta Rosata teneatur et debeat habitare et stare in infrascripta habitationis domo ipsius testatoris substituit ei vulgariter etc. copulavit posuit inter conditionem et onus extrinsecum et non posuit inter unum onus et aliud seu inter unam dispositionem et aliam. Intentio autem videtur fuisse substitutionem facere sub duabus alternativis conditionibus: scilicet si non habitavit et si habitabit et decesserit etc. et tamen nesciverunt testator vel notarius apte verbis exprimere. item in ultima dispositione apponit conditionem si mariana non habitabit et non subiungit quid tunc agi velit sed subdit dictionem coniunctivam et repetitivam. item reliquit etc. inter conditionem autem et dispositionem conditionalem non cadit apte coniunctio salva ratione recti sermonis que salvanda est. l. plautius. ff. de auro et argẽto lega. ideo tantomagis iudex in hoc casu non debet attendere rigorem verborum sed verisimili menti inherere debet: dato quod verbis fieret violentia et oporteret recedere a rigore verborum: licet forte et rigor verborum accommodari possit verisimili menti ut infra deducam: nam iura et doc. sepissime hic faciunt maxime in substitutionibus patet quia sub una tacite comprehenditur altera ex verisimili mente. l. iam hoc iure de vul. et pu. et l. fi. C. de insti. et substi. et per doc. in. l. precibus. C. de impu. et in. l. j. et. ij. ff. eo. ti. et in. l. gallus. §. et quis si tantum de liberis et posthumis. et ideo tunc substitutus admittitur licet verba nequeant accommodari sic et alias ubi verba omnino repugnant: quia verba conditionis deficiunt: tamẽ substitutioni locus est in. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad trebel. nam cõstat quod conditio si omnes decesserint sine liberis vel si omnes seu si uterque decesserint impuberes: relata ad plures nullo pacto verificatur si unus tantum ex eis decedit sine liberis vel impubes. et tamẽ ex verisimili mente admittitur sepe substitutus ut est expressum in d. §. cum ita prout omnes tenent ibi. et in. l. penulti. C. de impub. et multa similia pro hac parte possent adduci tamen brevitatis causa obmitto etc. Dicamus itaque quod si dictus testator censetur substituisse quo ad verba ipsi Mariane: ideo ei verisimiliter substituit et non Matthiole quia cogitavit Mariane substitutionem sortiri effectum: hoc est ipsam substitutionem ea viva purificari: aliter verisimiliter puniturus si hunc casum cogitasset: ideo ad hũc casum substitutiones iste trahantur prout in similibus casibus supra deductis. accedat etiam text. in. l. tale pactum. §. fina. ff. de pa. cum ibi notatis. et si quis more hebraico vellet tenaciter verbis inherere profecto et rigor verborum hanc interpretationem suadet potiusquam interpretationem contrariam: nam pondero quod dictum legatum de centum decemnovem flore: et dicta ultima substõ nõ est quo ad rigorem verborum simpliciter facta sub conditione

si dicta Mariana nõ habitabit ⁊c. nam inter cõditionem que qualificat dispositionem ⁊ ipsam dispositionem non bene cadit coniũctio aliqua seu dictio aliqua que sit coniunctio prout nec cadit coniunctio inter subiectũ ⁊ qualitatem ꝑm rectã locutionẽ ⁊ regulas grammeticales: nam volens loqui de titio albo non est cõgrua locutio dicere titius ⁊ albus seu titius itẽ albus sic facit: sed dicere titius albus cõiunctio eñ de sui natura ponit̃ inter diuersa vt no. in rubrica de iur. ⁊ fac. ign. Sʒ subiectũ ⁊ qualitas nõ diuersa: sed est vnicum ens qualificatum. dictio item est coniunctio vt est notũ ⁊ dicit Bal. in. l. fi. C. de indic. vid. circa finem. ⁊ habetur per bar. in l. in repetendis de lega. iij. vt ergo dictio coniunctiua. ⁊ repetitiua item licet in sui virtute cum adiungatur dispositioni videtur coniungere vnam dispositionem cum alia: ideo vt verificetur in sui propria natura ⁊ virtute sit sensus ꝙ si Matthiola nõ habitabit testator substituit Marianam. item reliquit ⁊c. item et si Mariana non habitabit reliquit ⁊c. ⁊ sic ille orationes dispositiue quibus applicatur cõiunctio.† item non referatur solum ad proximã conditionem. s. si Mariana non habitabit: sed etiam ad remotam si Matthiola non habitabit. ⁊ sic coniunctio cõiungit substitutionem factam de Mariana ⁊ substitutionem factã vltimo loco quo ad quid particularem: videlicet de. cxix. floren. ⁊ quo ad residuum vniuersalẽ. ⁊ si dicatur nõ est verisimile ꝙ voluerit coniungere ⁊ equiparare extraneos vltimo inuitatos vna cum Mariana filia testatoris. r̃ndetur ꝙ nõ incõueniret propter dictaʒ verisimilitudinem intelligere esse inuitatos ordine successiuo prout al's in. l. cum pater. §. a te peto. ff. de legatis. ij. ⁊ in. l. heredes mei. §. peto de te. ff. ad trebel. ⁊ habetur in. l. gallus. §. quidam recte. de libe. ⁊ posthu. ⁊ licet sint alij termini. tamen in illis terminis nõ ex alio alteratur natura cõiunctionis nisi vt deseruiatur verisimili menti disponentis ita ⁊ simili ratione interpretemur hoc casu vt deseruiatur menti testatoris si cui videretur eam fuisse mentem testatoris ꝙ Mariana preferreretur vltimo honoratis: non tamẽ esset absonum ꝙ simul censerentur inuitati ⁊ facerent inuicem partes per concursum iuxta ea que habẽtur in. l. vnica. §. sin aũt a deficientis. C. de caduc. tol. ⁊ in. l. cõiũctim. ⁊ in. l. re coniuncti de le. iij. insuper nec etiã est verisimile ꝙ si Matthiola non habitaret ipsa vel eius heredes consequerentur dicta bona testatoris quia Mariana predecesserit. Et pia loca excluderentur aut itaq; volumus deseruire mẽti ⁊ vltime substitutioni locus est aut volumus deseruire rigori verborum et idẽtidẽ per predicta facit† q2 in ambiguis amplectenda est interpretatio q̃ facit pro pia cã ar. l. q̃ persone in fi. de relig. ⁊ sump. fu. ⁊. l. in ambiguis pro dote de regu. iur. iuncta. l. cum bis. §. mulier. ff de cõd. inde. nec supradicte interpretationi obstat si dicatur† vltima dispositio cẽsetur facta sub duabus cõditionibus si ad ꝓximaʒ ⁊ remotã cõditiones referatur ⁊ dicte conditiones sunt copulatiue concepte non alternatiue. ⁊ ideo requiritur cõcursus vtriusq; per. l. si heredi plures. de cond. insti. ⁊. l. generaliter. C. e. ti. quia r̃ndetur ꝙ ex verisimili mente testatoris sepe vna cõiunctio ponitur ꝓ alia. ⁊ sic copulatiua pro disiũctiua ⁊ econtra. d. l. generaliter in prin. ⁊. l. lutius de heredi. insti. ⁊. l. fi. C. de verbo. si. ⁊ alias fit cõsideratio ꝙ referantur singula singulis. ⁊ sic plura copulantur seu coniunguntur vt singula singulis referantur vt cum dicimus lego titium ⁊ sempronium si titius ⁊ sempronius mei erunt. l. falsa. §. fi. de condi. ⁊ demon. ⁊. l. lutius. §. gaio. ff. ad trebe. ⁊ maxime hoc est in conditionibus negatiuis quia pñt intelligi si neutruʒ fiat vel si nõ fiat vtrumq; si eñ titius iuit romã. ⁊ sempronius non iuit verũ est ꝙ nõ iuit vterq;. ⁊ tñ falsum est ꝙ neuter iuit: lʒ eñ dicte orationes vterq; iuit ⁊ neuter iuit videantur inter se contrarie: tñ potest esse vtraq; falsa ꝓut in simili dicit iuriscõsultus in. l. si is qui. cc. §. vtrũ. ff. de rebus dub. ⁊ ideo qñ dispositio cõcipitur sub duabus cõditionibus negatiue conceptis puta si Matthiola ⁊ Mariana nõ habitabũt est dubiũ an debeat vtraq; negatiue verificari an sufficiat alterã non habitasse ⁊ in simili gl. in cle. in plerisq; de elec. in illa cõditione si clero careat ⁊ subditis xp̃ianis arguit ꝓ ⁊ contra vtrũ verificetur si altero caret. ⁊ dicit ꝙ indigeret decisione cesarea ⁊ dominus Ant. ⁊ Imo. in. d. cle. in plerisq; dicũt. ꝙ qñ duo negatiue poniuntur in conditione requiritur ꝙ negatiua in vtroq; purificetur vt dispositio purificetur qñ dispositio est odiosa aliud ergo sentiũt qñ fauorabilis ꝓut cõtingit in terminis nostris ⁊ vr̃r velle. d. ant. Pau. de leaz. ⁊ Imo. ibi ꝙ ista cõditio si nõ habet clerũ ⁊ populũ ꝓprie verificetur si alterũ tñ habeat q2 verũ est non habere vtrumq;: lʒ secus dicant in illa oratione si careat populo ⁊ clero q̃ est affirmatiua priuatiua: lʒ gl. predicta equipareat ⁊ nõ bene ꝑm eos sʒ nõ refert quo ad terminos nostros cũ nõ simus in oratione affirmatiua inportãte carentiam sʒ in meris negatiuis. dicit etiã Zaba. in d. cle. in plerisq;. ꝙ si copulatiua apponatur inter orationes facit propositionem duplicem allegat. c. ij. de rescriptis. vbi loquitur in rescripto emanato si constiterit de periurio esse conuictum ⁊ perpetuo illi renunciasse prebende ꝙ rescriptum militat si alteruʒ purificatur q̃ theorica Zaba. cõfert ad terminos nostros. ⁊ etiam illeter. lʒ nõ ꝓcedat ita indistincte maxime in oratione affirmatiua: aliter eñ cõsiderat Imo. in. l. heredes mei. §. cũ ita ad treb. vult eñ ꝙ

qñ de nõ copulato extremo requiritur ꝙ in vtroq; verificetur oratio negatiua puta si titius heres nõ erit. ⁊ si seius heres nõ erit secus dices si de copulato extremo puta si titius. ⁊ seius heredes nõ erunt ⁊ legendo ⁊ consulendo semper ita visum fuit. ¶ Nõ ob.† ꝙ dicebatur in cõditionibus implendis: lʒ nõ duret factũ per. d. l. si quis heredẽ q2 supra deductum est ꝙ hoc casu mens testatoris suadet cõtrariũ ⁊ ista est via brocardica vtrũ si sufficiat semel factum si nõ durat factũ circa ꝙ Petrus ⁊ Cy. in. d. l. si quis heredem dicunt ꝙ in actu qui momento perficitur sufficit semel factũ: lʒ nõ duret factũ: secus si requiritur actus successiuus. ⁊ ideo vr̃r decidere ꝙ doctores q iurant legere ad trieniũ si habebunt hospitiũ cũ taxat pẽsione poterunt in secundo anno sine periurio nõ legere si in secundo anno non habebunt hospitiũ: lʒ in primo anno habuerint ⁊ cũ eis transeunt ibi Bal. ⁊ Raph. facit etiam ꝙ dixerat idẽ bal. in eadẽ. l. si qs heredes in ꝑn. itẽ facit. l. inter castellianũ. ff. de arbi. Ang. etiã ibi distinguit ꝙ aut† id qꝺ versatur in cõditione hʒ cãm permanẽtem ⁊ successiuã. ⁊ tũc nõ sufficit semel factũ si nõ durat factũ: aut nõ hʒ cãm sui natura successiuã permanẽteʒ. ⁊ tũc si expeditur momento respectu totalis implementi sufficit semel factum lʒ nõ duret factum: si vero cõditio nõ impletur plenarie momẽto respectu totalis effectus. ⁊ tunc non sufficit cõditionẽ impletã si nõ durat impleta. d. l. inter castellianũ. ⁊ ideo dãnatus facere paceʒ si eã facit ⁊ nõ seruat nõ sufficit q2 pax dʒ habere cãm permanẽtẽ ꝑm eũdẽ Ang. ⁊ ideo veneti qui in pace per eos inita cũ ianuẽsibus promiserunt destruere muros castritenedon ⁊ pro implemento destruxerunt ⁊ postea refecerunt non seruauerunt promissa nec licite refecerunt prout voluit Cynꝰ in. l. seruis. C. de penis ꝑm eũdẽ Ang. in. d. l. si quis heredem. de quo etiã in. l. fideiussor. §. meminisse de lega. j. in. l. sed ⁊ si possessori in prin. de iureiu. ⁊ in. l. permisceri. ff. de acqui. pos. ⁊ in. l. in substitutione de vulg. ⁊ pupi. ⁊ in. l. in numerationibus. §. fi. de sol. in casu aũt nostro habitatio habet causam successiuã: ⁊ momẽtanea habitatio nõ ꝓducit effectũ quẽ cõsiderauit testator de quo supra: ideo nõ videtur ꝙ sufficiat semel habitasse si habitatio nõ durauit. Preterea dato ꝙ illa cõditio si habitabit verificata fuisset per illã primã habitationẽ ⁊ ꝓpterea potuerit succedere ipsa Matthiola ex substitutione ⁊ de ea facta Rosate tñ verificatur illa cõditio si nõ habitabit apposita substitutioni eidẽ Matthiole facte: nam in fine nõ habitabit dictã domũ: ideo oratio affirmatiua respectu primi tẽporis purificatur ⁊ oratio negatiua respectu vltimi tp̃is similiter purificatur. ⁊ ꝑm hoc per habitationeʒ purificata fuerit prima substitutio qua fuit honorata dicta Matthiola ⁊ per nõ habitationem purificata sit substitutio qua dicta Matthiola fuit onerata. ⁊ istud vt puto fuit magis de mente testatoris lʒ posset attẽtari ꝙ conditio prime substitutionis nõ fuerit purificata per ea que supra premissa sunt nõ tñ multum interest si dicta Matthiola fuit heres dicte Rosate al's posset plurimũ interesse ꝓpter fructus perceptos per dictam matthiolam de dictis bonis: nec obstat ꝙ tenebatur sequi virum q2 poterat secundo nubendo adijcere eam conditionem ad quã seruandam tenebatur: vel saltez non releuat: q2 non apparet ꝙ maritus noluerit inhabitare dictaʒ domum testatoris: attento maxime ꝙ presupponitur ꝙ dum eam accepit accessit ad habitãdũ dictam domum ⁊ ꝙ per aliqua tp̃a eã inhabitauit: ideo non apparet ꝙ. d. Matthiola fuerit impedita habitare in dicta domo: illa autem allegatio filiorum primi matrimonij ꝙ satis est eis ꝙ habitauit in vita eorum patris est derisoria q2 nõ fundata ratione vel iure. nec etiã facit ad rẽ vtrũ Rosata decesserit in vita testatoris vel postea: nam respectu illius casus verificatur substitutio vulgaris ⁊ oẽs cõcludũt† ꝙ substõ cõpẽdiosa facta per verba si decesserit qñcũq; vel si decesserit sine liberis cõprehendit vulgarem expressam verbis generalibus potissime: q2 verificantur verba si decessit in vita testatoris quo casu nõ potest esse locus alteri substõni nisi vulgari voluit bar. in cõsilio incipiente Herculanus instituit heredẽ in ordine mihi. clxiij. ⁊ habetur in. l. precibus. C. de impub. ⁊ in. l. cẽturio. ff. e. ti. ⁊ in. c. raynutius de testa. et vis verborũ artat: remanet ergo firma cõclusio ꝙ in dictis. cix. florene ⁊ in residuo hereditatis succedãt dicte ecclesie ⁊ dicti Consortus Gentilis et Marinus ⁊ Petrus ⁊ Matthias detractis quartis q̃tenus detrahende veniant.

¶ Summarium super consilio. viij.

1 ¶ Sententia ferri iuxta petita.
2 In possessorio recuperande reqrit̃ intentari spoliatio et priuatio.
3 Iustitiã mihi ministrari petẽs illud petitur idẽ iuncta ea theorica quod quis in dubio videtur deducere omne ius suũ.
4 Libellus interpretatur pro libellante.
5 Possessionũ appellatione veniunt fundi ⁊ predia.
6 Ius canonicũ nõ ita inheret rigorositati prout ius ciuile.
7 Libellum gñalem astringitur actor declarare al's reijcitur.
8 Appellatio a diffinitiua nõ trahitur ad interlocutorias latas ante litem contestatam.
9 Snĩa lata sup possessorio licet in libello cõtineatur possessorium valet si fuerit articulatum ⁊ probatum possessorium.
10 Conclusio est vis libelli.

¶ Consilium

¶ Consilium.viij.

In nomine dñi nostri iesu
christi. ¶ In hac consultatione viso dicto libello seu qualiquali petitione prout in principio ipsius deducitur solū a me queritur vtrū possit cēseri intentatum possessoriū q2 vba libelli etiā ad possessoriū adaptētur: adeo ꝙ sen tentia lata sup possessorio tenuerit necne: nā si libellus ⁊ eius verba nō pñt trahi ad possessoriū snīa lata sup possessorio esset fundi-
1 tus nulla. cū in qualibet † causa snīa dz ferri iuxta petitionē nedum in causis ordinarijs. c. qualiter ⁊ qñ. el grāde. de accu. ⁊. c. lz eli. de sy mo. ⁊ in. l. vt fundus cōi diui. sed etiā in causis summarijs talib9 ꝙ nō requirātur solēnitates iudiciarie nihilominus snīa ferri debet iuxta formā petitionis vt est expressum in cle. sepe. de vb. sig. Defi ciēte aūt petitione sup qua snīa fertur deficit fundamētū: ⁊ tāꝙ dirupto fundamēto ipsa snīa ruit. ar. j. q. j. cū paulus. ⁊ de presbytero no. Bar. c. veniēs. ideo nō pcedēte libello vel petitione vel precedēte inepto respectu eius sup quo snīa fertur snīa ipsa est nulla: prout no. glo. insti. de obli. ti. generali in vbo heredē. in fi. ⁊. c. cū di lecti. et qd ibi p doc. extra de emp. ⁊ vēdi. ⁊ defectus libelli censetur inesse etiā in snīa q2 illa hz necessariā relationē ad libellum prout dicit Bar. in. l. j. C. de erro. calc. ⁊ in. l. j. ff. de sentētijs q̄ sine appel. rescin. Et pfecto vr ꝙ dictus libellus seu qualisqualis petitio nō potuerit trahi ad possessoriū. Nā cōstat qd non agitur de possessorio retinende q2 actor nō narrat se possidere neqꝫ se turbari in sua pos. Sed potius vba petitionis suadēte eū non possidere non insisto super hoc prout nec p partem instatur. Sed solū videtur instare sup possessorio recuperāde. Nā de possessorio adipiscende quorū bonorū vel quorum legatorum vel. l. edicto constat non agi: q2 ma
2 teria ⁊ verba libelli nullatenus adaptantur. † Sed in possessorio recuperāde qd cōpetit spoliato requiritur qd intētetur spoliatio et priuatio possessiōis facta a reo ꝯuento vel ab alio eius mādato. c. cū ad sedē. de resti. spoli. vel ꝙ sit successor. c. sepe. eo. ti. Licet nōnul li teneāt ꝙ generaliter cōpetat remediū cañ. reintegranda. iij. q. j. ⁊ l. si coloni. de agri. ⁊ censi. lib. xj. Non refert: q2 etiā in illis remedijs requiritur spoliatio ⁊ si cōpetit in casu isto possessoriū recuperāde cōpetit directū interdictū vnde vi. Nā petitio est porrecta contra tramesatum qui per se dicitur occupasse ⁊ successiue spoliasse. Spoliatio autē presupponit possessionē tpe spoliationis. Ideo qui intentat interdictū vnde vi. ⁊ sic possessoriū recuperāde dz deducere ꝙ tpe quo asserit se spoliatum ipse possidebat vt est expressum in. l. j. §. interdictū autē. ff. de vi ⁊ vi arma. Et merito quia spoliatio ⁊ sic priuatio presupponit habitum ⁊ sic possessionē. l. non potest videri desinere. de reg. iur. et. l. decem. de verb. obli. cum similibus. Sed in dicta petitione nō dr ꝙ dictus agēs possideret tpe quo reus dr occupasse: sed dicitur ꝙ dicta domus ante occupationē factam per dictum tramesatum reum cōuentum fuit tenta ⁊ possessa per vniuersitatē et homines dicte schole. Nec dr ꝙ dicti homines fuerint spoliati immo innuit ꝙ tpe occupationis nō possidebat ex quo dicit ante. nam qui de vno tpe ponit de alio vr negare. ar. c. nonne. de presump. ⁊. l. cū pretor. de iudi. cū sīlibus. Nec huic medio vr obstare si dicatur qui semel possedit presumitur continuasse possessionē vt habet in. l. siue possidetis. C. de proba. per doc. maxime. d. Ant. in. d. c. cū ad sedem. de resti. spoli. ⁊ sufficit ꝙ libellus concludat presumptiue. l. oēs. §. lucius. ff. de his que in frau. credi. qui ad hoc allegatur prout dicit ibi Ang. idem Bar. ibi. ⁊ in. l. j. in prin. vlti. col. ff. de edē. Bal. in. l. edita. xvij. col. C. eo. ti. Quia rñderi potest qd verū est qñ presumptio allegat vel nō consistit in facto libellātis. Si autē cōcernit factum proprium nō vr ꝙ presumptio cōsideretur si nō allegatur. l. si adulteriū cū incestu. §. idē pollioni. ff. de adulte. et per Bar. ibi. ⁊ in. l. cum quid. ff. si cer. pe. Et ideo cū nō allegetur ꝙ presumitur possedisse tpe occupationis: nec qd tpe occupationis p illuz tramesatum possederit nō vr ꝙ dicta presumptio releuet: ideo nō videtur ꝙ ex narratis possit elici dictum possessorium recuperāde. Sed dicta allegatio ꝙ tāto tpe possederat vr adducta ad ostendendum dominium qd pro causa petitionis deducitur. Et maxime quia conclusio ad petitorium adeptetur cum petat declarari dominiuz vel quasi dicte domus ad actorem spectare: et licet subdat successiue ad restituēdū ⁊c. non propterea videntur dicta verba conuenire possessorio cum restitutio rei venit in petitorio. l. qui restituere. ⁊. l. ex diuerso. de rei ven. possessorio venit resti. possessionis vt p Spe. in titu. de resti. spo. §. j. versi. ⁊ no. Et innuunt illa verba ⁊ successiue quasi innuāt ꝙ illa condēnatio ad restituendum succedat ⁊ sequatur vigore prime snīe: q2 restitutio possessionis in petitorio rei vēdicationis publiciane vel petitione hereditatis nō venire principaliter nec iure actionis sz officio iudicis mercenario deseruiēti dictis actionibus vt habetur in. d. l. qui restituere. et. d. l. ex diuerso. ⁊ in. l. j. in prin. ff. de eden. et in. l. iiij. et. l. regulariter. de pet. heredi. Et sic ex narratis: et conclusiue videtur deductum petitorium et nō possessoriū. Nec etiā videtur refragari clausula solita apponi in calce libellorum petens ius et iustitiam ministrari in predictis et circa predicta que apparent apposita in ista petitione per quā clausulā solent libelli iuuare et ampliari vt per Innocen. et docto. in. c. cum dilectus. de ordi. cogni. de qua clausula etiam per Bald. in. l. edita. C. de eden. in. l. nec quicꝙ. §. vbi decretum. de offi. proconsul. in. l. si ex multis. C. de annali exceptio. ⁊ p dominū Anto. in. c. j. de iudici. quia responderi posse videtur quod dicta clausula videtur deducere quicquid ex facto proposito et sic ex narratis deduci potest non autem iuuat libellum in eo quod ex narratis non deducitur prout dicit dominus Antonius in. d. c. j. ⁊ satis deprehenditur ex verbis docto. in. d. c. cum dilectus. et probatur viua ratione. Non reperitur ius aliquod quod virtutem iuuandi libellos attribuat dicte clausule. Sed doctores magistraliter capiunt eam doctrinam ex vi verborum: quia si ex narratis sumitur ius et iustitiam esse ex parte actoris petit illa sibi ministrari. si dico rem esse meam et te possidere ius ⁊ iustitia dictat quod declarari debet per iudicē esse meaz et mihi restitui. Unde petendo iustitiam mihi ministrari peto virtualiter illud iam functa theorica quod quid videtur in dubio deducere omne ius suum. l. solemus. ff. de iudi. c. cum ecclesia sutrina. de causa posses. et proprieta. Et licet p ista clausula allegetur d. c. cum dilectus. Tamen non dicitur ibi quod dicte clausule virtus aliqua attribuatur. vbi itaqꝫ ex verbis non concluditur ius et iustitiam esse pro parte agentis dicta clausula non operatur per predicta. Sed in casu nostro videtur quod non ea narrentur ex quibus ius et iustitia appareat pro parte agentis quod tanꝙ spoliato debeat eidē possessio restitui merito dicta clausula nihil operetur. ¶ Tamen his non obstantibus cōtrarium puto de iure respōdendum. Nam licet propria et specifica forma libellandi in interdicto vnde vi. et sic in interdicto recuperande sit deducere possessionem tempore quo alius occupauit et spliationem ⁊ concludere ad restitutionem possessionis quia possessio requiritur qd esset tunc temporis quando vim passus fuit apud agentem qui pretendit se spoliatum per. d. l. j. §. interdictum autem hoc. et. §. eum qui. et §. rectissime. de vi et vi arma. et. c. consultationibus. de officio deleg.
4 et in. c. olim causa. de restitutio. spoliatorū †. quia libellus interpretatur pro libellante. l. si quis intentione ambigua. ff. de iudi. et licet verba omnino non necessitent ex mente libellantis qui censetur voluisse deducere omne ius suum iuxta. d. l. solemus. de iudi. et c. cum ecclesia sutrina. de causa possessio. et proprietatis. Sustentatur libellus prout probatur ex text. et dictis docto. in. d. c. cum ad sedem. de restitutio. spoliatorum. ⁊ in dicto. c. cum ecclesia sutrina. Nam in dicto. c. cū ad sedem. in libello pcurator hospitalis postulauit illa scilicet de quibus premiserat que tenebat episcopus resti-
5 tui dicto hospitali nō dicit restitui possessionem: et licet dicat. † cū possessionibus et pertinentijs suis verbum illud possessionibus significat fundos ⁊ predia que spectabāt ad ecclesiam que principaliter petebatur vt alias interdum de verborum significatio. et not. in. l. questio. eodem titulo. et subdit asserens de iure ad hospitale spectare et ea diutius possedisse. Et non se astrinxit ad tēpus detētionis. Et tamen ille libellus fuit admissus super interdicto vnde vi. Nam per illa verba videtur ibi intentata petitorium et possessorium. iste est tex. ibi scdm vnam lec. ex qua ibi not. qd subletātur libellus licet indigeat aliqualiter suppletione dūmodo possit colligi ex mente libellantis. mens autem libellantis satis deprehendi potest in casu isto ex quo deduxit qd possedit tanto tempore et qd reus occupauit indebite et iniuste: et multa verba super hac parte protulit que potius respiciunt possessorium ꝙ petitorium licet etiam respectu petitorij non sint inepta sed aliqualiter circūferentia. Et similiter in. d. c. cum ad sedē. illa verba ⁊ ea diuti9 possedisset potuissent ad petitorium adaptari: et tantofortius quia ibi simpliciter narrauit libellans ꝙ episcopus reus conuentus tenebat illa que petebantur. nec qualificat aliter illam detentionem prout hic: quia dicit ꝙ occupauit et detinuit et possedit indebite et iniuste: et sic verba huius libelli magis innuunt possessorium quā illa verba cum ista deducunt iniustitiam possessionis rei conuenti: et illa secus. Item in. c. cum ecclesia sutrina. de causa possessionis et proprieta. pro parte actoris petebatur electionem infirmari: quia soliti fuerant in electionibus interesse: et illa eis renitentibus et exclusis fuerat celebrata. Et tamen iste libellus interpretatur vt censeatur deductum omne ius libellantis vt ibi exprimitur prope finem. Ideo sententiatur diffinitiue super possessorio quia restituūtur actores in pristina quasi possessione: et in petitorio fertur diffinitiua contra actores. Et tamen non deducitur ibi possessio tēpore electionis de possessione cuius agebatur. Et vtraqꝫ sentētia valet ibi ⁊ consequenter lata censetur iuxta formam petitionis p. d. c. qualiter et quando. d. c. licet eli. cum similibus. Et licet videatur contrarium sumi ex dictis Barto. in. d. l. cum quid. Tamē videtur posse dici ꝙ licet propter hoc quia non necessario libellus concludit nisi presumptiue potuisset repelli si pro parte actoris instaretur. Tamen si proceditur libellus tenet ⁊ interpretatur deductum omne
6 ius actori competens per dicta iura. † Uel dicamus quod de iure canonico procedant dicta iura: cum ius canonicum non ita inheret rigorositati prout ius ciuile. capitulo dilecti. de iudicijs. Et quodcunqꝫ teneamus habemus intentum: cum simus in terris

ecclẽ. in quibus debet seruari ius cañ. vt per docto. in. c. v. de noui operis nũcia. ⁊ per glo. in. c. ij. de arbi. lib. vj. ⁊ in. c. ij. de regulis iur. eo. lib. per Bar. ⁊ Bal. in. l. priuilegia. C. de sacrosan. eccle. Et saltẽ hec absq; dubio procederent si essemus in casu quo non requireretur libellus sed qualisqualis petitio prout forte contingit in casu isto vt innuitur ex verbis petitionis. Nam tunc nõ requiritur aptitudo libelli vt habetur in. d. cle. seq. Insuper est aduertendum ꝙ licet occupans rem vacuã hoc est quam alius nõ possidet tempore quo dimiserat nõ teneatur interdicto vnde vi. Nec possessorio recuperande. ⁊ sic interdicto vnde vi vt. d. §. interdictum autẽ hoc. ⁊. d. §. cum qui. ⁊. d. c. cõsultationibus. ⁊ per ea que. s. in contrariũ deducta sunt. Tamen si alius prius possideret. Licet tempore quo reus occupauit non possideret cõpetit remedium possessorium. l. inuasor. ⁊. l. cum querebatur. C. vnde vi. l. inuasor dicit Barto. competit quãdo alius bona fide occupauit non quãdo dolose. ⁊ sic mala fide. et super istis possessorijs que dantur cõtra eum qui propria auctoritate occupat rem vacuã quam. s. dñs non possidet ponit libellorũ formam Specu. in titu. de resti. spo. §. j. versi. Item septimũ ⁊ versi. octauũ. Licet quidam aliter intelligant. d. l. inuasor. Sed nõ refert quia ex quo allegatur ꝙ inuasit seu occupauit mala fide. et sic per dolum sumus in terminis in. d. l. cum querebatur super cuius legis remedio nõ est necesse ꝙ tẽpore occupationis possideret immo datur quãdo occupat rem ab alio nõ possessam. Ideo nõ fuit necesse in libello ponere ꝙ ipsa vniuersitas tẽpore occupationis facte per dictũ reum cõuentũ possideret. Sed ex quo deduxit ꝙ ipsa vniuersitas seu collegium ante possiderat ⁊ dictus conuentus occupauit postea infertur ꝙ agenti competit possessoriũ vt restituatur dicta possessio. Si quidẽ possidebat tempore occupationis adeo ꝙ spoliato cõpeteret propriũ remediũ recuperande. ⁊ sic interdictũ vnde vi. Sinautẽ tunc non possidebat quia ceciderat a possessione. ⁊ tũc cõpetit similiter remediũ possessoriũ quasi recuperande vigore. d. l. cum querebatur. Et cum in omnẽ euentũ iustitia dictet ꝙ sit relaxanda possessio occupata dicto collegio actori. Procedit libellus. facit quod no. per glo. ⁊ doct. in. l. cogi. C. de peti. heredi. vbi sufficit assertio equiuoca si in omnẽ casum concluditur ad finẽ de quo agitur. Et ideo forte ex hoc capite sustentatur in possessorio libellus in. d. c. cum ad sedẽ. ⁊ libellus in. d. c. cum ecclesia sutrina. in quibus nõ deducitur in libello de possessione tẽpore actus gesti per aduersarium qui. s. actus impugnatur in libello. Et hac etiam via potest limitari ⁊ euitari ꝙ dicit Bar. in. d. l. cum quid. Et ex quo adjicitur illa clausula petens super predictis ius et iustitiam ministrari. Et ius si iustitia dictat ꝙ siue tempore occupationis dictum collegium possideret siue non possideret siue probaretur dominiũ siue nõ probaretur. Petendo ita generaliter sibi ministrare iustitiam omni meliori modo quo fieri potest libellus cõcludit necessario in remedio possessorio cõpetente siue vnũ siue alterũ cõpeteret cum nõ se astringat ipse libellans ad vnũ vel ad alium modũ qui melior esset ⁊ per consequens ex vi verborum deductũ censetur remedium cõpetens. Et ꝙ cõpetat declaratur ex deductis postea in processu. prout sumitur ex dictis Inno. Jo. cal. ⁊ do. Anto. in. d. c. cum dilectus. ⁊ Bal. ibi. Nam dicit Bal. in. d. c. cum dilectus. ꝙ dicta clausula operatur ꝙ libellus postea sustentatur ex probationibus factis in processu. ¶ Et licet quãdo ex narratis possunt elici plura remedia posset reus objicere † de libelli generalitate ⁊ astringere actorẽ ad declarandũ ⁊ al's rejiceretur libellus put voluit Bal. in. l. edita. de eden. in materia cumulationis. Tamẽ si non facit sibi imputet. Nam libellus generalis de se nõ est nullus. l. si. C. de anna. excep. Et si forte opposuit ita vt assolet de generalitate libelli. Tamen exceptio fuit repulsa vel expresse vel tacite per processum ~~adultera~~ per ea que habentur in. c. ex parte. B. de appel. in. l. ij. §. si dubitetur. de iudi. in. c. insinuãte. de offi. deleg. ⁊ in cle. cum a repulsione. de app. Que interlocutoria prout ⁊ cetere interlocutorie si nõ appellatur transit in rem iudicatã quo ad partes. c. cum dilecti. de elec. et not. in. l. ꝙ iuxta. de re iudi. ⁊ in. d. cle. cum a repulsione. † Nec appellatio a diffinitiua trahitur ad interlocutorias latas ante litem contestatam vt est tex. notabilis in. l. ita demũ. C. de procura. Et ex his resultat ꝙ dictus libellus cõcludit in possessorio. Et debuit obtinere libellans si probauit dictũ collegiũ possedisse ante dictã occupationem factã per reum. Dato ꝙ non probasset dominiũ vel quasi. Quod prout arbitror non fuit probatũ. Nam si fuisset probatũ dominium vel quasi sentẽtiaretur pro parte actoris super petitorio ⁊ cessasset hmõi cõtrouersia. Et si dicatur remedium. d. l. cõquerebatur. militat quando occupatur res aliena vt probant verba illius legis. et dicunt ibi Bar. ⁊ Bal. Ergo debet probari ꝙ esset ipsius agentis que probatio hoc casu cessat secundũ ꝙ premisi ergo actor super remedio illius legis debet succumbere. Respõdetur qđ licet verum sit ꝙ detur illud remedium quando occupatur res aliena. ⁊ propterea dicit ibi Bar. ꝙ non cõpetit si occupatur res hereditatis iacentis: quia nõ est vere aliena. † Tamẽ dominiũ presumitur fuisse apud eum qui possederat. ⁊ sufficit ista presumptio ẜm eum. Et idem in effectu vult ibi Bal. quatenus. In casus positione dixit ꝙ non audens intentare rei vendicationem quia difficile esset probare dominiũ intentat possessoriũ. Nam ex hoc aperte demonstratur ꝙ ipse presupponit ꝙ non sit necesse probare dominium intentanti remediũ illius legis. ⁊ Rapha. fulgo. etiam ibi expresse dicit. Quod non sit necessaria probatio dominij dum intentatur remediũ. d. l. cum querebatur. Quod ⁊ videtur sentire glo. ibi quatenus querit si ego possidebã rem meam. ⁊ amisi possessionem ⁊ tu occupasti. et postea amisisti ⁊ alius occupauit. Et cõcurrimus. An preferatur secundus an primus. et presupponere videtur ꝙ vtriq; cõpeteret nisi impedirent se per cõcursum ⁊ vult glo. ꝙ restituatur secũdo ⁊ Bar. dicit esse verum si non simul venissent. ⁊ tamẽ si secundus haberet necesse probare dominiũ succũberet: quia non posset probare dominiũ rei nõ sue. ⁊ licet Bar. premiserit in alia questione glo. sentire ꝙ intentans remediũ illius legis habeat necesse dominium probare. Tamẽ immo glo. illa etiam ibi presupponit pro claro ꝙ non sit opus actori probare dominiũ. Nam dicit ꝙ si occupat quis rem suam que fuerat ab alio possessa succũbit nisi incontinenti probet suũ dominiũ. ⁊ sic onus probandi dominiũ vult incũbere reo cõuento non actori ⁊ insuper ꝙ illud probet in cõtinenti. Ex his itaq; cõcluditur ꝙ dictus libellus potest adaptari ad possessorium recuperãde seu quasi recuperãde. Et ideo sentẽtia super possessorio lata tenuit ⁊ ferenda est si non est lata actore instante vt super eo feratur. Non obstantibus adductis in contrarium que re vera non obstant. Non eñ obstat ꝙ dicebatur ꝙ verba libelli non concludunt in possessoriũ recuperande. et ꝙ dicta clausula petens sibi ius et iustitiam ministrari nõ operatur nisi circa remediũ ꝙ ex narratis elici potest. Nam supra clare demonstratur ꝙ ex narratis elicitur qđ possessio dicte domus debet restitui: ideo illa clausula operatur. Nec ob. qđ dicebatur ꝙ cõclusio libelli cõcludit in petitorio ⁊ in possessorio. † et tota vis libelli consistat in conclusione ẜm Bal. in. l. oleũ. §. merito. ff. de dolo. est eñ terminus libelli. et in ea libellus principaliter cõsistit prout dicit Inno. in. c. super literis. de rescrip. ẜm Bal. in auĩ. mihi que sit cum monacho. C. de episco. et cleri. Quia respondetur ꝙ immo etiam specifica cõclusio huius libelli potest adaptari ad possessoriũ cum petat cogi ad restituendum ⁊ licet subdat rem non dicat. possessionem tamen sustentatur quia restituendo possessionẽ venit relaxatio ⁊ restitutio rei et probatur in. d. c. sedem. ⁊ Specu. in. d. titu. de resti. spo. licet quandoq; concludat possessionẽ restitui: tamen in versi. secundũ est officium. et in versicu. quartũ est concludit rem restitui. Et insuper dato qđ specifica ⁊ specialis conclusio non adaptetur ad possessoriũ tamen adaptatur generalis cõclusio quam cõcernit clausula petens ius et iustitiam ministrari. Illa enim generalis conclusio adaptatur ad omne remediũ quod ex facto narrato elici potest prout dicũt doc. in. d. cum dilectus. maxime Joã. cal. Quod dicebat se propter hoc obtinuisse de facto ꝙ si ex narratis poterat elici possessorium ⁊ petitorium ⁊ cõclusum fuit in possessorio et postea probatũ dominiũ et forte non in possessione debebit ferri sententia pro actore super petitorio virtute dicte clausule generalis petens ius et iustitiam ministrari idẽ pari ratione si conclusio specialis respiciat petitoriũ et probationes ⁊ positiones super possessorio poterit ferri sententia super possessorio facit ꝙ dicit Bal. in margarita sua super verbo libellus vbi dicit ꝙ libellus generalis declarari potest per positiones postea in dubio factas quod ⁊ volunt doct. in. d. c. cum dilectus in terminis huius generalis clausule petens ius et iustitiam ministrari ex qua resultat generalis libellus prout de se patet ⁊ volunt etiam doct. ibi ⁊ Ange. in. d. l. si. C. de anna. excep. Et ex predictis sunt effectualiter sublata omnia in contrarium adducta.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ix.

1 ☞ Societatem cõtraxisse videntur fratres simul habitãtes hereditatemq; defuncti indiuisam tenentes ⁊ vtroq; negotiante. nu. 3.
2 Fratres simul habitãtes licet in dubio societatẽ cõtraxisse videantur non procedit quando vnus negotiatur ⁊ alter non.
4 Donare nullus in dubio presumitur maxime laicus propter liberorum spem.
5 Empta res ex pecunia alterius vel socij ⁊ nomine emptoris specialiter cui cedat an emptoris vel illius cuius est pecunia.
6 Societati plus cõferens plus de lucro percipit.
7 Compromissarij quibus data est potestas plena ⁊ facultas ampla seu amplissima auferendi ⁊ dandi prout eis videbitur in diuidẽda hereditate an possint vni magis dare ꝙ̃ alteri. per totum.
8 Laudo lato sup hereditate diuisa an possit cõtra id peti reductio ad arbitrium boni viri vbi cõpromissarij diuisionis plus dederunt vni ꝙ̃ alteri propter plenam facultatem dandi et auferendi illis concessam. nu. 9.
10 Clausula generalis intelligitur scđm specificata.
11 Bonorum appellatione veniunt iura actiones et nomina etiam debitorum.
12 Copule natura est qualitatẽ precedẽtis copulati attribuere sequẽti copulato.
13 Arbitratorum potestas dependet a cõpromisso.
14 Verbum videbitur denotat boni viri arbitrium.

¶ Consilium

Consilium. ix.

In nomie domini nostri iesu xpi. Premittẽdum est q̃ † fratres indiuisam hereditatẽ patris tenẽtes ⁊ simul habitãtes ad vnã mẽsam alio nõ docto cẽsent̃ cõtraxisse. Societatẽ aliquã. l. cũ duobus. §. si papi. al's incepit si fratres. ff. pro socio. ⁊ l. ex partes. §. si filius. ff. fami. her. ⁊ no. Bar. in. l. titium ⁊ meuiũ. §. altero. ff. de admi. tu. bal. post Nico. de mata. in. l. j. C. qui test. fa. po. et Ang. in cõsi. lx. ẽm ordinẽ in formis incipiente morte dicti filij. et Pe. de ancb. in ɔsilio. xxx. incipiẽte q̃ questio modica. ⁊ in ɔsi. ciij. incipiẽte petrũ subtiliter ⁊ Pon. in ɔsilio incipiẽte in casu prepo site cõsultationis in ordine. cccxxiij. ẽm ordinẽ nõ in formis ⁊ resultat societas cõis mense in qua si vnus de fratribus pro expensis q̃ alius plus exposuit q̃ sibi incumberet nõ repetet. † Itẽ premittẽdum est q̃ si vnus ex pluribus fratribus simul habitãtibus negociatur ⁊ alter nõ. non censet̃ ɔtracta societas ꝑut concludit bar. in d. §. altero. ⁊ in. c. coĩa vtri. iud. l. si patru⁹. ⁊ ibi bal. Saly. Raph. ful. † Si aũt ambo negociant̃ ⁊ ponunt lucrũ in cõmuni tũc cẽsent̃ tacite cõtraxisse societatẽ. l. cohiri. cum. ll. sequentibus. ff. ꝑ socio. ar. l. de quib⁹. ff. de legibus. ⁊ l. in cõcubinatu. ⁊ l. itaq̃ pro socio iũcta. l. nil tam naturale. de reg. iur. ꝑut post Oldra. ⁊ Ricar. maluz. concludit Bar. in. §. altero. ⁊ in. d. l. si patruus. ⁊ oẽs cõcordãt ꝑut videt̃ dicere Pet. de ancb. in consi. cccij. ẽm ordinẽ in formis incipiẽte materia de qua queritur in prin. Cũ censet̃ cõtracta talis societas qualẽ sociales actus demõstrat ⁊ inferunt: ⁊ ideo si differenter oĩa lucra vndecũq̃ ex questu obuenerunt cõicent censet̃ vl'is societas lucri ⁊ questus cõtracta: si vero cõmunicent lucra vnius negociationis. ⁊ tunc resultat tacita limitata societas circa illã negociationem prout concludit Bar. in. d. §. altero. ⁊ in. d. l. si patruus vbi. Idem Saly. ⁊ Rapha. ful. idẽ Bar. ⁊ Ange. in. j. §. si quis hoc interdicto. ff. de iti. actuq̃ priua. idẽ. Bal. in complemẽto tractat⁹ Bar. prope finẽ. ⁊ Panor. in ɔsilio incipiẽte attingam breuissime in ordine. lxvj. ẽm ordinem in formis: limitata eñ causa limitatuz producit effectum. l. cancellauerant. ff. de his q̃ in te. delen. l. limitatis agris. ff. de acqui. re do. actus eñ nostri nõ operant̃ vltra q̃ gerantur dicit Bar. in. d. §. altero allegat. l. fi. C. ne vxor pro mari. l. tutores qui de admi. tu. l. tutor. C. de neg. gest. facit in simili q̃ no. Inno. in. c. dilectus. de capellis mona. facit etiam. c. auditis. et. c. cum olim. de prescrip. ⁊ xij. q. j. manifesta. Item premittẽdum est q̃ qñ contrahitur inter fratres vel alios societas lucri ⁊ questus contrahitur. Semper fui huius sententie ⁊ sepenumero consului ⁊ etiã legendo tenui. His longius euagatis q̃ instituerim deuenio ad decisionez dubiorũ cõsultationis. Et ꝑfecto licet dicti dñs Bartolo. Andreas ⁊ dona. steterint in ɔmuni habitatione ⁊ simul vixerint. Adeo q̃ inter eos cẽseret̃ cõtracta quedã societas fortasse cõis mẽse de cuius societatis effectu supra in euidẽtialibus premissum est. Et cõstat non esse eius effectus vt lucra cõicent̃ vt ⁊ ptz ex supradictis: lz etiã forte possederint cõiter bona patrimonialia paterna forte vel materna non tñ censent̃ ex hoc innuisse societatẽ maxime cõicandoꝝ lucroꝝ. Quia tales actus ad id nõ tendunt prout premissum est. Et licet emẽdo bona cõiter forte cẽseant̃ in illa cõione cõtraxisse societatẽ. l. ij. ff. cõi diui. Tamẽ nõ vltra ꝑgredit̃ q̃ actus illi sociales alia nõ respiciũt ꝑ supradicta. Item in illis societatib⁹ quas cõtraxerunt nominib⁹ ꝓprijs dicti Andreas ⁊ donatus ⁊ eorum operas exercuerũt ⁊ nihil apparet immisisse de rebus spectãtibus ad dictum dñm Bartolo. nulla est ratio quare resultare cẽseat̃ societas contracta cum eo qui in conuẽtione societatis nõ est noĩatus ⁊ extrinseca persona nõ subintelligitur in ɔtractibus. l. si ita stipulatus. §. grisogonus. de verb. ob. Nec tacita resultat inter ipsos fratres societas. Quia dictus dñs Bartolo. non fuit negociatus: ⁊ qñ vnus negociat̃ ⁊ alter nõ: societas nõ censet̃ contracta prout supra in euidentialib⁹ premissum est. Et licet Andreas ⁊ Donatus lucra expẽdiderint in emptionibus prediorũ factis etiã nomine dicti dñi Bart. non ex hoc resultat cõiectura tacite societatis maxime ex quo non fuit reciproca cõmunicatio lucrorum cum dictus dñs bartolo. nihil immisit maxime hñs aliquam proportionẽ cum his que exponebant̃ ꝑ dictos Andreã ⁊ Donatuz. Et lz aliqua in dictas emptiones exposuerint. Tamen ⁊ alia retinebant in trafficis que eorum nominibus administrabant vnde non omnia lucra communicabant. Et solutione facta emptio communi nomine potuit fieri citra ius ⁊ nomẽ societatis. s. animo repetẽdi. Non animo societatis ineũde. Nec animo donandi † qm̃ donatio non presumitur. l. cum de indebito. de proba. l. filiusfa. de dona. ⁊ l. contra iuris. §. fi. cum ibi notatis. ff. de pac. Et maxime ex qualitate personarũ. Quia layci maxime qui habent vel sperant habere liberos non solent donare sacerdotibus q̃ non habent spem habendi liberos saltem legitimos. Sed bene solent layci obsequi ⁊ complacere sacerdotibus vt saltem post mortem eorum eis vel eorum liberis relinquant si quid habent. Exposita itaq̃ per dictos Andream ⁊ Donatum pro precio prediorum emptorum communi nomine etiam dñi Bartolomei debent per ipsum dñm Bartolomeum resarcire ꝓ tertia parte dictis Andree ⁊ Donato tanq̃ illi vtiliter gesserint negociũ ipsius domini Bartolomei soluendo pro ipo Bartolo. l. soluendo. ff. de neg. ge. ⁊ no. Bar. in. l. si patruus cõmuni. V. J. ibi predia autem empta cõia sunt cũ dicto Bartolo. † q̃ attendit̃ cui⁹ noĩe facta sit emptio nõ ex cui⁹ pecunia. l. si ex ea pecunia. C. de rei vẽ. ⁊ l. ex pecunia. C. de iure do. cum si. Similiter pecunia ex dictis trafficis extracta posita in vltima societate cõtracta etiã noĩe dicti dñi bartolo. vel aliter appareat fuisse ipsoꝝ Andree ⁊ Donati deberent retrahere dicti Andreas ⁊ donatus licet appareat immissa etiã noĩe domini bartolo. q̃ similiter nõ apparet donata sed poti⁹ aĩo repetẽdi ab ipso domino bartolo. ꝑ eos in dicta societate posita per iam dicta ⁊ que habẽtur in. l. alimenta. in fi. ⁊ in. l. si paterno. C. de neg. gest. vel tanq̃ eorum capitale retrahenda est ante partez cum sit de dicta societate superlucratũ. Et qñ superlucrat̃ capitale seu missa ante partẽ retrahit̃ prout tenent glo. ⁊ doc. magis cõiter in. l. j. C. pro socio. Et potest attẽtari qd̃ ex quo ipsi Andreas ⁊ donatus † plus immiserunt in dicta societate plus ex ea de lucris cõsequi debeant per theoricam supra adducta. Licet eñ cum illo tertio societatem oẽs tres cõtraxerint ⁊ rate sint expresse. s. que tangere debebãt illi socio immitenti operas ⁊ industriã persone in societate ex vna parte ⁊ dictos tres fratres ex altera. Tamẽ quã partẽ vnusquisq̃ ipsoꝝ fratrũ inter se debeãt percipere de illa rata lucri eis attributa. Non est ɔuentũ ⁊ si dicat̃ ex quo sunt noĩati nomine proprio quilibet censet̃ pro virili ꝑ iura vulgaria. Rñderi põt qd̃ forte quo ad illum tertium quilibet censeat̃ socius ꝑ virili. Sed inter eos cẽseat̃ societas tacite ɔtracta ẽm ratã capitalis qd̃ immitit̃ censeatur actum q̃ cuilibet pro rata capitalis rata lucri attribuat̃ q̃ talis est natura societatis prout supra deductũ est. Licet hoc vltimuz precise nõ firmem habet eñ dubietatis. Nec datur in presentiarum otium istud acuratius inuestigandi. Alie autẽ conclusiões supra facte reputo in iure clares. Restat modo videre an compromissum factũ inter dictos diuisores ⁊ id qd̃ ipsi diuisores arbitrati fuerunt obstet dictis Andree ⁊ donato quominus possint predicta eis obuenientia petere. Et profecto videt̃ dicendũ q̃ laudum seu arbitramẽtum latum per dictos electos. Iuuet dictũ donum bartolomeum. Nam fuit dictis arbitratoribus concessa ampla et amplissima facultas auferẽdi vni parti ⁊ dandi alteri parti in totũ vel in partem ꝑut eis videbit̃ ⁊ placebit. ita q̃ videt̃ data potestas ⁊ arbitriũ auferẽdi totũ lõge forti⁹ partẽ † nã sub plus min⁹ continetur. l. cum furti de in litẽ iurando. ⁊ l. j. §. si stip. de ver. ob. Ita et sub toto ɔtinetur quelibet pars. l. si quis cũ totũ. de excep. rei iudi. l. si is qui. cc. §. vtrum. de reb. dub. l. qui solidũ. de le. ij. bar. in. d. §. si stip. Cy. in. l. j. in fine. C. de lit. ɔte. Et ex quo specifice ɔcessit q̃ possit auferre totum videt̃ standũm verbis specificis dicte potestatis prout in simili dicit Bald. in. l. cum antea. C. de arbi. in. iiij. col. vbi dicit q̃ si est data potestas arbitratori auferẽdi in q̃titate centum flore. pro illa q̃titate centum si aufert nõ potest peti reductio. Ita ⁊ multominus si abstulisset. Jo. Similiter si est data potestas auferendi totum possit auferre portiunculam ar. de toto ad partẽ ꝑ. l. que de tota. de rei ven. l. qui scit de euic. c. pastoralis. versi. siquis cũ totum. de offi. dele. Accedat quod dicit Joã. an. in addi. spe. in ti. de arbi. qui vt refert Bar. in. d. l. cũ antea. ij. col. concludit † q̃ si ẽ data facultas arbitratori auferendi in parua ⁊ magna q̃titate nõ potest peti reductio etiã si lesio emanauerit in magna q̃titate dũmodo cesset dolus prout dicunt Jo. cal. Ray. ⁊ Joã. an. ⁊ vt refert bal. addens dummodo etiã cesset lata culpa. Sed profecto non videtur q̃ dolus vel lata culpa arbitratorum interuenerit. Et q̃ dolum allegat dz illum probare. l. quotiẽs. §. q̃ dolo. ff. de ꝓba. ⁊ l. dolum. C. de dolo. ⁊ sil'r q̃ allegat culpam illã ꝓbare dz vt habet̃ in. l. si quis ex argẽtarijs. §. fi. ff. de edẽ. ⁊ l. q̃ fortuitis. C. de pig. act. ⁊ maxime latã culpaz q̃ cõparat̃ dolo. l. qd̃ nerua. ff. depositi. Preterea si arbitrator simpl'r assumpt⁹ modice ledit subsistit arbitramẽtum nec põt rõne dicte lesionis reduci ad arbitrium boni viri vt habet̃ ꝑ glo. ⁊ Bar. in. l. si de meis. §. recepisse. ff. de arb. ⁊ in. l. si societatẽ. §. arbitroꝝ. ff. ꝑ socio ꝑ bar. ⁊ per doc. in. c. quintauallis. de iureiu. ⁊ per Guil. in spe. de arbitris. §. vt aũt. versi. quo iure. Et tũc demũ dicitur in modica lesio qñ lesit vltra dimidiã ar. eius qd̃ habet̃ in. l. ij. C. de rescin. ven. ⁊ in. c. cum dilecti. ⁊. c. pe. de emptio. ⁊ ven. prout vult glo. in. l. fi. C. de cõtrahen. emp. ⁊ cum hac opi. videtur transire Francisc. de are. ꝑut refert dñs Ant. in. d. c. quintauallis qui cũ hoc transit dicens q̃ hoc videtur ꝓbari in. d. §. vnde si nerue. ⁊. l. se. ff. ꝑ socio. Et ideo videtur reprobare opi. bar. in. d. §. arbitrorum q̃ pertex. d. l. vnde si nerue vult q̃ lesio sufficiat in. vj. parte. Sed immo. d. l. vnde si nerue non probat de dimidia nec de. vj. sed de. iij. parte. Nam ibi duo socij debebant esse in portionibus equales. Et arbitrator assignauit vni millesimã ⁊ alteri duas millesimas potest peti reductio quia cẽsetur in modice grauare. Profecto vnicuiq̃ eorum debebatur vna millesima cum dimidia ille cui assignata fuit vna millesima fuit lesus in dimidia millesime ⁊ reseruate sunt due alie dimidie quia integra millesima ⁊ sic in tertia parte fuit grauatus ⁊ due partes ex tribus fuerunt reseruate. Itaq̃ in tertia partis sue est grauatus prout volũt Jmo. ⁊ Panor. in. c. quintauallis.

de iureiur. Sed Panor. ibi ſubdit. Qđ licet leſio in tertia parte di catur in modica. Tñ cū ille tex. nō ponat regulā. Sed gratia exem pli illū caſum poſuerit ⁊ exēpla non artant regulā. l. j. §. qđ dicitur de vi ⁊ vi ar. ⁊ no. in. c. j. ne cleri. vel mona. Nō ꝓbat ille tex. ꝙ requi ratur leſio in tertia parte vt poſſit peti reductio. Sʒ bene ꝓbat ꝙ ſi prauū ſit arbitrium vt qꝛ ſit euidens iniquitas reſcindi dʒ ſm eū ſm quē qñ reſultet euidēs iniquitas nō pōt dari certa doctrina vñ hoc relinquitur arbitrio boni viri qui habebit hoc iudicare ex va rijs circūſtātijs arg. l. j. de iure deli. ⁊ c. de cauſis. de offi. dele. ſm eū Et idē vult ibi Imo. per dcā iura⁊ per no. per gl. in. §. preciū. inſti. de emp. ⁊ vē. Et idē ꝙ in hoc ſtetur arbitrio iudicis tenet Saly. in. l. fi. C. de ꝯtrahē. emp. Ideo poterit iudex arbitrari de dimidia ter tia quarta quinta ſexta ⁊ etiā ſeptima attētis varijs circunſtantijs ꝓut dicit Imo. in. d. c. quintauallis. Et idē videt̄ velle ibi Panor. Cautus aūt eſſet iudex nō artantibus hincinde circūſtantijs inhe rere ſnīe Bar. ꝓpter eius auctoritatē. in caſu iſto nō video aliquas circūſtantias niſi ad inducēdū mētē arbitratorū ad nō cōcedendū aliquid de portione tāgēte Andree ⁊ donato dicto Bartolomeo qui nō habebat nec poterat ſperare familiā ꝑ quibus indigeret au gere opes. Et attēto ꝙ nō erat honeſtū. Qđ ſe intromitteret in hu iuſmodi negocijs ſecularibꝰ extra ne cleri. vel mona. neg. ſec. ſe im miſceāt in Ru. ⁊ Nigr. Nō ꝙ ex hoc cōcludā ꝙ ſi ſe immiſcuiſſet ca rere deberet lucris qꝛ multa fieri ꝓhibentur que facta tenēt. c. ad apoſtolicā. de regu. ⁊ l. patre furioſo. cuʒ ibi no. de his qui ſunt ſui vel alie. iur̄. Tñ pondero ad finē vt ipſi diuiſores debebāt arbitriū ſuū longe minus propter hoc trahi ad aliquid etiā minimū cōcedē dū dicto preſbytero. Et etiā qꝛ ſolitū eſt ꝙ layci potius habeant a clericis ꝙ̄ verſa vice. Ideo iudicis arbitrium in caſu iſto dʒ appli cari in eā partē ꝙ dicti diuiſores cēſeantur immodice grauaſſe di ctos fratres laycos: ⁊ maxime qꝛ ipſi nō fuerūt aſſumpti ex verbis cōpromiſſi in eos facti ſuper decidendis controuerſijs queverterē tur inter eos. Sed ſuper calculatione inter eos facienda ⁊ rōne re uidenda ⁊ diuiſione bonorū cōmuniū vt apparet ex illis verbis: ⁊ ideo cōi cōcordia elegerunt ⁊ nominauerunt in eorū cuiuſlibet eo rum diuiſores ratiocinarios et calculatores ſpectabiles viros ⁊c. Quia ergo nomina debent eſſe ꝯñtia rerū. l. tigurij. de verb. ſig. ⁊ l. iij. §. appellata. ff. ſi cert. pe. ⁊ §. eſt ⁊ aliud. inſti. de dona. videt̄ offi cium iſtorū fuiſſe in diuidendo ⁊ reuidendo rōnem ⁊ calculādo ⁊ ꝙ̄ tum pertinebat ad diuiſionē ⁊ calculationem ⁊ reuiſionē facere ea clara que ipſis cōceditur facultas per verba que poſtea ſubduntur ⁊ quo adiuuat qꝛ etiā in fine appellātur eiſdē vocabulis ibi dictis diuiſoribus ratiocinarijs ⁊ calculatoribus videbit̄ ⁊ placebit. Sed attribuere lucra ⁊ capitale que nō pertinebant ad dictū dñm Bar tolomeū ſed inſolidū ad dictos Andreā ⁊ donatū non pertinebat ad officiū diuiſoris ratiocinerij vel calculatoris. Eſt eñi cōicare nō cōia: nō aūt diuidere cōia ꝓut ꝙ facerent iniungebatur. Idē etiā

9 demonſtratur ex prefationibus † ꝑ quas prefationes ſequētia de clarantur. l. fi. ff. de here. inſti. l. titia rñdit. §. idē rñdit. de verb. obl. l. ⁊ qꝛ de pac. ꝑ Bart. in. l. ābitioſa. ꝺ decre. ab or. fa. l. j. in prin. ⁊ ibi Bar. ff. ad mac. Bart. in. l. cū hij. in princ. ⁊ in. §. eā. ff. de tranſac. et Bal. ibi ⁊ in. l. noſtrā. C. de teſta. in. j. co. Cū itaqꝫ premittatur ꝙ di cti fratres habebant bona cōia vellētqꝫ ipſa bona diuidere ⁊ com ponere ne aliqua inter ipſos diſcordia exoriri valeat ideo ⁊c. De mōſtratur ꝙ intēdebant bona cōia diuidere ⁊ componere circa bo na cōia ne inter ipſos fratres occaſione bonorū cōmuniū oriretur aliqua diſcordia. Ideo circa bona cōia poteſtas dictis diuiſoribus

10 cenſet̄ eſſe attributa non circa alia † ⁊ clauſule generales debēt in telligi ſm ſpecificata. l. emptor. §. lutiꝰ. ff. de pac. ⁊ l. ſi ex pluribus de ſolu. ⁊ l. ſi de certa. C. de tranſac. Poſſunt eñi verba clauſule ge neralis intelligi in ſupradictis bonis communibus. ſ. ſpecificatis merito in illis intelligantur per no. in dictis iuribus ⁊ ꝑ Bar. in. l aurelio. §. gaygus. ff. de libe. leg. qui tradit theoricam. Quod quan do verba generalia ſequentis clē poſſunt referri ad ſupra ſpecifica ta ſalua ratione recti ſermonis reſtringuntur per precedentia: ſe cus ſi ſalua ratione recti ſermonis reſtringi nequeūt ad terminos precedentium vt. l. pluribus. de accep. ſm eundē Bar. in. d. §. ga yus. in caſu antem noſtro reſtringi pñt ſalua rōne recti ſermonis ad bona ipſa communia ſupra ſpecificata merito de eis intelliga tur. Quinimmo participium dicta poſitū in lata cōceſſione arbi trij determinans bona ⁊ alia vocabula denotantia ea ſuꝑ quibus cōfertur arbitrium ⁊ poteſtas diſponendi refert precedentia ⁊ de pradictū. illud enim participium dicta antepoſitū videtur ad om nia ſequentia referendū arg. l. talis ſcriptura. de le. l. ſiquis ex argē tarijs. §. ſi initiū tabularū. ff. de edē. ⁊ c. ſecundo requiris. de appel. ⁊ illud vniuerſale communia bona. Intelligatur. ſ. dicta quod ſu pra eſt premiſſuʒ: primo enim exprimit generaliter dicta bona po ſtea exprimit ſpecies bonorum dicendo iura ⁊ actiones actiuas ⁊ paſſiuas ⁊ eorum credita ⁊ debita ⁊ bona omnia mobilia ⁊ immo bilia bona enim mobilia ⁊ immobilia ſunt ſpecies bonorum ⁊ ſimi

11 liter. ¶ † Iura ⁊ actiones ⁊ debita ⁊ credita comprehendunt̄ ſub ver. generali bona abſolute poſita itaqꝫ premittit in genere ⁊ po ſtea ſpecificat per ſpecies contentas in genere premiſſo prout alꝰs contingit in. l. queſitum. §. ſiquis fundum. ff. de fūdo inſtru. ⁊ l. le gata ſuppellectili. ſecundo rñſo. de ſupe. leg. cū ſimilibus. Ex abun danti enim ſunt ſpecificate omnes ſpecies precedenti genere com prehenſe. Ideo nihil addit vel detrahit niſi maiorē expreſſionē vt in ſimili in. d. §. ſiquis fundum. Et ꝙ verbum dicta nō ſolum deter minet proximum verbum bona ſʒ etiā ſequētia vltra iam dicta de mōſtratur qꝛ alias illa verba iura ⁊ actiones actiuas ⁊ paſſiuas nō haberēt terminū per quē declararentur de quibus actionibus ⁊ iu ribus intelligerentur. Et ſi dicatur determinantur a relatiuo pre cedenti eorum ⁊ per illud declarantur. Rñdetur ꝙ verbum illud eoꝝ eſt poſitū inter participiū dicta ⁊ vbū bona ideo ſi participiū dictum determinaret ſolum verbum bona tunc verbum eorum nō determinaret ſequētia ar. l. iij. §. ſi filius. ff. de libe. ⁊ poſthu. Prout itaqꝫ participium eorum determinat non ſolum verbum bona ſʒ

12 etiā ſequētia ita ⁊ participium dicta. ¶ † Preterea natura copu le eſt qualitatem precedentis copulati attribuere ſequenti copula to vt. l. ſeye. §. gayo. de aur. ⁊ argē. lega. ⁊ per Bar. ibi ⁊ in. l. pretor ait. ij. §. eritqꝫ differentia. ff. vi bo. rap. Ideo prout verbum bona q̄ lificatur ⁊ reſtringitur ad ſupradicta ita ⁊ ſequentia copulata ita qꝫ multa nos artant in ſupradictam interpretationē. Confirmant̄ iam dicta quia quodlibet verbū precedēs poſt dictum participiuʒ dicta determinaretur a verbo diuidēdi: ergo intelligitur de bonis cōmunibus nō de proprijs alicuius eorū que nō habebant diuidi. Itē iuuantur ſupradicta qꝛ participiū eorū eſt collectiuū ⁊ refert̄ ad ipſos tres fratres: ideo datur poteſtas ſolum ſuper bonis que erant ipſorum trium. Non ſuper bonis que erant vnius vel duorū ex eis qꝛ illa non erant eorū triū. Solet eñi ⁊ debuiſſet dici eorū vel alicuius ſeu aliquorū ex eis ſi voluiſſent comprehendere ea que nō erant cōmunia ipſorū triū. Et ſi cui viderentur dicta verba equiuo ca aīaduertat ꝙ in cōtractibus verba ambigua interpetrantur cō tra eū qui contractus ꝓ ſe adducit vt. l. labeo. ⁊ l. ſi in emptione. in princ. ff. de cōtrahen. emp. ⁊ no. in. l. veteribus. ff. de pac. Ideo in terpetrari debent hoc caſu contra dictū donnum Bartolo. qui ni titur ex dicto cōpromiſſo. Et maxime qꝛ ita ī dictā interꝑtationē tēdit propria vis verborū a quibus non eſt recedendum. l. nō alr̄. de leg. iij. ⁊ l. j. §. ſi is qui nauē. de exer. Cum itaqꝫ bona dictarū ſo cietatum primo loco contractarum non eſſent cōmunia cuʒ dicto dño Bartolomeo nec creditum capitalis immiſſi ſi in dicta ſocie

13 tate vltima. † Ideo dicti diuiſores non habebant facultatem ap ponendi manus ſuper predictis ⁊ ſi ſecus fecerunt nulliter agerūt excedentes fines compromiſſi a quo dependet omnis eorum pote ſtas. l. non diſtinguemus. §. de officio de arbi. ⁊ quotiens excedunt fines compromiſſi nihil agunt arg. l. diligenter. ff. mari. c. cū olim. de offi. del. ⁊ c. cū dilecta. ꝺ reſcriptis. Et hoc idē cadit in pecunijs ſolutis per dictos Andreā ⁊ donatū in emptiones factas nomine eorū omniū q̄ erāt eorū Andree ⁊ donati ꝓpria. Nam in dubio cē ſentur ſolute animo repetendi. l. iij. ⁊ l. alimēta. in fi. C. de neg. geſ. ⁊ l. neſenniꝰ. ff. eo. ti. Et ſi dicatur dictꝰ dominus Bartolomeus li cet non haberet iura actiua in dictis creditis: tñ habebat iura paſ ſiua. Reſpondetur ꝙ actiones paſſiue non ſunt eorum triū: quia quis nō dʒ ſibijpſi. l. vrānius. de fideiuſſ. l. debitori. C. de pac. cuʒ ſi. ideo nulla ex dictis actionibus actiuis vel paſſiuis eſt eorū actiue reſpiciuntur credita ⁊ paſſiue reſpiciunt debita. Et ſi cuncta diligē ter inſpicies nullum ex predictis erit ipſorum triū. Et ſi ſunt duo rum debebāt inter eos duos diuidi non inter eos ⁊ tertiū. Cōclu do itaqꝫ ꝙ in predictis arbitramentū latū per dictos diuiſores eſt nullū qꝛ vltra fines compromiſſi. Et ſi qđ eſt dʒ tanꝙ̄ arbitrio iudi cis in modice ledēs reduci ad debitam ⁊ equam formam. Nec ob ſtant illa rerba dando vni ⁊ auferendo alteri in totum vel in partē: quia reſpōdetur pluribus modis. Primo ꝙ dicta poteſtas eſt da ta circa bona communia non circa propria iſta non ſunt cōmunia vt deduxi merito ⁊c. Secundo ꝙ ipſi erant deputati ad diuidendū cōmunia nō ad communicandū non communia vt etiā tetigi. Ter tio ꝙ illa verba moderantur per ſequentia prout eis videbitur et

14 placebit. † Nam verbum videbitur denotat arbitrium boni viri non liberam voluntatem. l. fideicō. §. ꝙ̄ꝙ̄. de leg. iij. per Bar. in. l. ſi ſic. de leg. j. ⁊ in extrauag. ad reprimēdam in verbo videbitur ⁊ per eū. in. l. creditor. §. lutius. ff. man. ſimiliter verbum placebit deno tat arbitriuʒ boni viri. l. lutius. de fideicom. lib. ⁊ l. thais ancilla. §. ſororem. de fideicom. li. ⁊ per Barto. in. d. l. ſi ſic. ⁊ d. §. lutius. ⁊ in. l. item ſi vnus. §. idem paribus. de arbi. ⁊ in. l. alio. de alim. ⁊ cib. leg. ⁊ per Ang. in. l. ꝙ ſi nolit. §. ſi quid ita. de edil. edi. ⁊ in. j. §. ſi plures in prin. Tunc ergo permiſſum fuit dare in totum vel in partē quā do equum eſſet ⁊ conueniens arbitrio boni ꝙ id fieret. Nam illa di ctio prout reſtringit precedentia. l. edita. in. fi. C. de eden. ⁊ ibi per gloſſ. ⁊ doc. Barto. in extrauag. ad reprimendam. in verbo prout. Bal. in. l. ij. C. de errore calculi. Cum itaqꝫ nulla equitas ſuaderet ꝙ queſita per Andream ⁊ donatum communicarentur dicto do mino bartolomeo: ideo dictam poteſtatem non habebant. Fuiſſet enim equum quando vnam rem in totum daret vni ⁊ auferret alte ri ⁊ illum recōpenſaſſet in alio vel alia equitas vrgens id ſuaderet

adeo

adeo ꝙ esset conueniens arbitrio boni viri. Que autem in contrarium deducebam loquuntur quando huiusmodi late potestates conceduntur vel simpliciter vel per verba denotantia liberam voluntatem non autem per verba denotantia arbitrium boni viri. Laus Deo.

¶ Summarium super consilio .x.

1 ☞ Uoluntas vltima licet minus solemnis in foro conscientie artat.
2 Qui heredes transmittunt hereditatem non agnitã ad quoscũq̃.
3 Mors quomodo probari debeat nume. 7. ⁊ 12.
4 Consanguinei affines seu vicini quando presumantur habere notitiam mortis suorum attinentium seu vicinorum. nume. 4. ⁊ 14.
5 Fama et vox publica iuuat probationes: vbi tñ nõ agitur de preiudicio. nume. 15.
6 Ei qui dicit sic esse incumbit onus probandi.
8 Publicatis testibus non possunt alij testes super eisdẽ audiri.
9 Inferior superioris legem tollere non potest et legatus de latere non possit contra ius ratione rescribere.
10 Iudex ob indignationem cuiuscunq̃ non debz deuiare a iustitia.
11 Sñia non exprimere causam qua mouetur ad sententiandum: iudicis est cauti.
16 Auditus vocis absq̃ visu est probatio tuta et quandoq̃ non. numero. 13.
17 Probatio dubia non reuelat filij.
18 Filij hoc generali vocabulo a patre seu testatore nomiati propter ea legitimi non presumuntur.
19 Testis verus debet reddere causam sui dicti etiam per sensuz corporis. Testis idem deponere nõ debz verbo videtur.

¶ Consilium .x.

In nomie domini nostri iesu xpi. ¶ Uisa fuit primo aspectu presens cõsultatio scrupulosa: quia licet rigore iure videat singulis testibus seu singulis attestationibus aliquid posse impingi: tamen multa concurrebant: quib⁹ impellebar in inclinando ad opinandum veritatem esse ꝙ filij decesserint post mortem patris. Et successiue ꝙ dicta Catheria mater dictorum filiorum rei veritate foueat iustitiam licet de rigore iuris videretur ex deductis non fouere iustitiam tanq̃ deficeret probatio non ius qui defectus probationis satis est reo conuento. l. duo sunt titij. ff. de testa. tu. l. qui accusare. C. de eden. leg. actor qd̃ asseuerat. C. de probat. cum si. Et ideo aliquantisp anceps fui an me in re hac intromitterẽ. Tandem cum intellexerim ꝙ dict⁹ Sãperolus ordinauerit coram notario testa. seu vltimam voluntatez in qua designabat ꝙ bona sua post mortem filiorum peruenire debebant ad eius fratrem patruumq̃ dictorum pupillorum ⁊ notarius scripserit dictam vltimam voluntatem ⁊ nihil restaret nisi quia testes vocati noluerunt timore pestis interesse.

1 ¶ † Et vltia voluntas licet minus solemnis non est in foro veritatis ⁊ foro poli spernenda immo communiter teneri solet ꝙ ĩ foro conscientie artat prout habetur in. c. nouit. de iudi. ⁊ in. l. cum quis. C. de iure ⁊ fac. igno. ⁊ per not. in. l. quidam. C. de seruis neces. here. insti. ⁊ facit quod per glo. ⁊ doct. in. l. j. ff. de condi. ide. Idcirco decreui discutere quod in puncto iuris in hac re concludẽdũ sit. Et que sint partes iudicis exactis ⁊ actitatis ẜm que iudex iudicare debet. l. illicitas. §. veritas. ff. de offi. presi. ⁊ c. pastoralis. §. quia vero de offic. delegat. Et profecto videretur primo cõgressu dicedum ꝙ pars domine Catherine iustitiam foueat. Nam clarũ

2 est † ꝙ si filij decesserunt post mortem patris hereditate non agnita illam transmisserunt iure suitatis in quoscũq̃. l. si fratris. C. de lib. ⁊ posthu. l. apud hostes. C. de suis ⁊ legi. cum multis similibus. Et licet nonnulli secus teneant in infante prout percipio ꝙ erat infans saltem onus ex dictis pupillis per. l. si infanti. C. de iure delib. Tamen magis communis sententia est ꝙ etiam infans hereditatem patris iure suitatis rransmittat in quencunq̃. Et siquidez hereditatem non transmitteret: transmitteret ius petendi in integ. resti. aduersus hereditatem non agnitam prout ceteri minores ⁊ alie persone priuilegiate. l. qui duos. ⁊ que ibi per Barto. ff. de reb. dub. ⁊ in. l. j. C. de resti. mili. ⁊ per doct. in. l. perantonius. de acquiren. here. ⁊ in. d. l. si infanti. vbi latissime dico: ideo cum ex forma statuti mater ⁊ patruus pariter succedant ab intestato mater predicta constito filios decessisse post mortem patris foueret institiam pro sua dimida cum illa asserta vltima voluntas absq̃ dubio non teneat per. l. fi. C. de codici. ⁊ per duos testes probari posset itaq̃ in foro fori nullius est momenti. Solum itaq̃ discutiendum est: an probetur filios legitimos remansisse post mortez patris. ⁊ videtur primo aspectu dicenduz ꝙ legitime probetur dictam superexistentiam filiorum. Nam primo ⁊ ante omnia. Rodul. testis vltimo loco examinatus reddit sufficientem causam de morte. Samperoli ⁊ superexistentia filiorum allegando rationez ⁊ causam scientie quia vidit ⁊ presens fuit. que est bona causa scientie prout tradit Bart. in. l. si quidem. C. de sosu. ⁊ sumitur ex dictis Bal. ⁊ aliorum. ⁊ idem Bart. in suo tractatu de testa. dum tractat de proba. mortis. Item domina Lucia altera testis deponit ꝙ samprolus decessit superstitibus duobus filijs: videlicet Dominico ⁊ petro. interrrogata in causa scientie appellat se vicinam: vicina autem presumitur habere notitiam de morte ⁊ superexistentia filiorum ar. l. si vicinis. C. de nup. ⁊ quod per Bar. in. l. j. ff. si cer.

3 pe. Item subdit q † vidit filios iacentes in lecto die sequẽti post mortem Samperoli. ex visu enim iudicaṫ ⁊ cognoscitur vita put mors: ideo est bona redditio cause ad probandum vitam ⁊ mortẽ per predicta. similiter domina Uica. altera testis deponit de morte dicti Samperoli ⁊ postea audiuit illos pueros eius filios lugẽtes ⁊ matrem vocantem. figliolo tolli la papa e mangia. ⁊ ꝙ audiuit dictam Catherinam nocte sequenti plorantem de morte dictorum filiorum: ⁊ asserit se vicinam profecto mortui nõ plorãt: itaq̃ propter auditum predictum videtur probata vita attento ꝙ mortui non plorant. ⁊ auditus est vnus de sensibus corporis per quos testes deponere debent. l. testium. C. de testi. c. cum causam que extra. e. titu. ⁊ l. qui testamento. §. fi. ff. de testa. alias verba alicuiusq̃ non videntur probari nequirent per testes ⁊ successiue communiter nec contractus nec testamentum. quia communiter non innotescunt testibus nisi mediante auditu. ⁊ sic videntur tres testes cõtestes. Coadiuuantur ex alijs depositionibus. Nam christophor⁹ primus testis deponit ꝙ vidit cadauera dictorum Samperoli et suorum filiorum portari ad funus. Cadauer quidem Samperoli p diem anteq̃ cadauera filiorum. Cadauer autem dicitur corp⁹ mortuum. ff. de cadaue. mor. in rub. ⁊ nig. ⁊ probatur mors alicuius p testes qui deponunt ꝙ interfuerunt funeri prout volunt gl. bar. Bal. Ange. Saly. ⁊ Raph. ful. in. l. siquidem. C. solu. ma. vbi dicũt doct. maxime Bart. istam esse probationem directam ⁊ per testes qui deponunt ꝙ viderunt portari ad funus dicit Bal. in. l. conuẽticulam. in fi. C. de epis. ⁊ cle. Et attento ꝙ communiter cadauera mortuorum maxime tanto tempore non tenentur in domo. Et cadauer prius mortui non funeratur postea. maxime de eadem domo ⁊ maxime in tanta distantia temporis ⁊ ar. a communiter accidentibus est bonum etiam in materia probationis per gl. ⁊ Bal. in. l. neq̃ natales. C. de proba. ⁊ per glo. ⁊ doct. in. l. non hoc. C. vnde cog. Item iuuatur depositione Bartholomei qui erat attinẽs predictorum Samperoli ⁊ filiorum prout ipse attestaṫ. ⁊ deponit ꝙ pri⁹ decessit Sãperolus ⁊ postea duo ei⁹ filij: vcz Dñic⁹ ⁊ Petr⁹.

4 ¶ Et profecto † consanguinei ⁊ affines presumuntur scire vitam ⁊ mortem suorum attinentium ar. l. de tutela. C. de in integ. resti. mino. ⁊ l. octaui. ff. vnde cognati. ⁊ ꝙ per Bart. in. d. l. j. si cer. pet. item deponit ꝙ tempore quo fiebat luctus die dominico de morte Samperoli venit nouum ꝙ erant mortui eius filij. Certe si pri⁹ fuissent mortui verisimiliter fuisset notum consanguineis ⁊ fuisset ordinatus luctus etiam pro filijs itaq̃ non est verisimile ꝙ prius decesserint. Item addicitur ⁊ alia coniectura iuuans premissa ex depositione paris alterius testis qui deponit ꝙ vidit vno die cadauer dicti Samperoli deferri ad sepulchrum ⁊ die sequenti cadauera filiorum. Et licet deponat ꝙ audiuit esse cadauera filiorum. Tum non solent in re illa dici mendacia ad nullius instantiã ⁊ insuper deponit ꝙ audiuit a medicis qui medicauerunt dictũ Sãperolum ⁊ infirmos quos ipse testis habebat in domo ꝙ dicti filij Samperoli euasi erant prout ipsi sperabant ⁊ ꝙ libenter vellent ꝙ ita euasisset Samperolus ⁊ sic presupponebant Samperolum prius mortuum ⁊ filios superuiuere. Attestatio etiam petri aliq̃tisper iuuat quia deponit de delatione cadauerum dictorum filiorum Samperoli que die dominico deferebantur ad sepulturam. Et audiuit ꝙ Samperolus decesserat die sabbati. ⁊ subdit ꝙ licet sit possibile ꝙ licet Samperolus prius decesserit. Tamen postea sepultus fuerit. Tamen non est verisimile attento calore ⁊ corruptione tunc vigentibus. Item multi ex dictis testib⁹ ⁊ maior ps eorum deponunt de pu. voce ⁊ fama de morte Samperoli ⁊ filiorum: ⁊ ꝙ filij superuixerunt post mortem Samperoli.

5 ¶ † Publica autem vox ⁊ fama iuuat alias probationes. l. iij. §. eiusdez. ff. de testibus. ⁊ c. veniens de testibus: ⁊ regulariter facit semiplenã probationem vt per Bar. in. l. de minore. §. tormenta. alias. § si plurium. ff. de questi. ⁊ per Cu. ⁊ doct. post glo. in. l. admonẽdi. ff. de iu iureiur. cum si. Et quandoq̃ facit plenam probationem: vt habetur in. l. atqui natura. §. cum me abñte. ff. de neg. gest. ⁊ ꝙ mors pbetur per famam notatur per glo. ⁊ doc. in. d. l. siquidem. ⁊ in. c. qm̃ frequenter. §. sinautem. vt lite non conte. ⁊ per. Bar. ⁊ Ange. in. l. quotiẽs. C. de nauf. li. xj. p bar. in. l. ij. §. si dubiteṫ. ff. quẽadmo. tes. ap. bal. in. l. iij. co. C. de pba. Saly. in. l. ea. qdẽ. pe. co. C. de acc. spe. in ti. de actore. ver. sz qd si iste. ⁊ in ti. de noto crimie. §. iij. ꝟ sic. fama. ad hoc aũt. hodie ⁊ qd̃ ibi habeṫ. C. de rep. Ideo ex his vĩ probata sufficiẽter intẽtio dicte dñe Catherie. ¶ His tñ minime refragãtib⁹ cõtrariũ puto de iure rñdẽdũ. Nã ad dictã dñam Catheri. spectat onus fundandi suam intentionem cum ipsa sit actrix. l. actor qd̃ asseuerat. C. de pro. c. cũ ecclesia sutrina. in fi. de cã pos. et proprie. cum multis simlib⁹. Et iõ iter cetera dz pbare mortem

Samperoli de cuius bonis agitur ꝛ ꝙ filij omnes mortui fuerint post mortē Samperoli. Nam istud fundamētū est intentionis dicte dñe Cathe. ideo si nō ꝓbauit plene suaȝ intentionem succūbit vt dictis iuribus vt. l. qui accusare. C. de edē. l. ei qui dicit. ff. de ꝓba. Et in specie ꝙ qui allat mortem ꝛ qui vitā dēat ꝓbare no. bar. in. d. l. siquidem ꝛ sumitur ex dictis alioꝝ ibi ꝛ in alijs locis supra adductis. Et maxime quia agitur de successione Samperoli possessoꝛ docet se esse fratrem ipsius ꝛ allat se proximioꝛē hoc sibi sufficit. Nam habet necesse probare ꝙ alius tempoꝛe delate hereditatis non erat proximioꝛ prout est theorica Rapha. cuma. ꝛ Ponta. in. l. si heres instituta. ff. de acqui. hereditate. Prout ꝛ alias di-

6 cimus ꝙ fundata est intentio illius † qui dicit aliquem decessisse cum liberis ꝛ incumbit onus probandi ei qui dicit illum decessisse cum liberis. l. spadonem. §. qui absolutus. ff. de excu. tu. ꝛ. l. ex facto. §. siquis autem. ff. ad tre. prout per dicta iura dicit Bar. in. l. q duos. §. cum in bello. de reb. dub. Cum autē dicta dña Cathe. non plene probauerit suam intentionem vt deductum ideo absoluendus est reus qui reus duplici via solet obtinere sententiaȝ. s. ex iure suo si ius suum probat ꝛ si illud non probat ex nō iure agentis.

7 l. fi. C. de rei ven. ꝛ in alijs iuribus supra adductis. ¶ † Et ȝ quandoqȝ mors probetur per coniecturas vel per famam vel per minꝰ plenas probationes prout quando agitur de leui preiudicio vel quādo de morte antiqua vel in loco longinquo ita ꝙ non potest verisimiliter haberi plena probatio prout his casibus loquuntur auctoritates supra adducte ꝙ sufficiat proba. per famā. Tamē qñ agitur de preiudicio magno ꝛ de morte ꝓximi ꝛ in loco non lōginquo tūc mors dȝ plene ꝓbari ita bar. ꝛ doc. concordāt opiones gl. contrarias in. d. l. siquidē. ꝛ ita concludūt doc. in similibꝰ iuribus supra adductis in casu aūt nostro agitur de magno ꝓiudicio qꝛ de hereditate Samperoli. Item de probanda morte in loco ꝓprio et de tēpore propinquo. ꝛ licet aliqualr̄ faciat ꝙ tpe pestis nō solent infirmi visitari ꝛ hoīes īteresse funeri. Tū solēt deputari medici ꝛ alij q̄ hn̄t curā infirmorum ꝛ sepeliēdi cadauera mortuoꝝ ꝑ quos hmōi. s. mors ꝛ tps mortis ꝓbari pn̄t. ꝛ vltimus testis deponit ꝙ ipse ꝛ vnus alius interfuit. qḋ est signū ꝙ poterat plene ꝓbari ꝛ altera testis deponit de medicis qui solebant accedere ad medendū eos: ꝛ ideo per illos poterat deduci. Item etiam alius testis similiter deponit ꝙ loquebatur cū medico qui accedebat ad dictos pueros. itaqȝ non videtur ꝙ dicto medio iuuari debeāt cōiecture vel probationes minus plene ita ꝙ prosint ad victoriam. Videamus itaqȝ an plene sit probata dicta mors Samperoli ꝛ superexistētia filioꝝ ꝛ discutiamꝰ singula dicta testiū supra deducta ꝓ pte Catherine ꝛ primo quo ad dictū Rodulphi qui magis directe conat̄ ꝓbare ꝙ aliqs aliꝰ. Dictū quidē istius est suspectū

8 † qꝛ examinatus fuit post didicita testificata in auten. de testi. §. qꝛ No. in. c. fraternitatis. extra. e. ti. cum multis silibus. Et ȝ super hoc emanauerit rescriptum gubernatoris. Non propterea facit quin immineat suspitio qua iurislatoꝛ motus fuit ad statuendū. Quod testes nō possent examinari post publicatas attestationes super eisdem articulis vel directo contrarijs: ideo dato ꝙ rescriptum habilitaret testem ꝛ remoueret iuris prohibitionem ꝛ cōsequēter validaret attestationem nō propterea remoueret suspitionē nec faceret eā esse

9 integrum: reuera tn̄ non valet dictum rescriptum: † qꝛ inferioꝛ non potest tollere legem superioris. c. cum inferioꝛ. de maio. ꝛ ob. l. formam. C. de offi. prefec. illiri. Et ideo etiam legatus de latere nedum simplex legatus non potest rescribere contra ius commune vt no. gl. cōmuniter singularis per dictam rationem in. c. fi. de hereti. lib. vj. ꝛ est gl. silis que ad eam se remittit in cle. sepe. in princ. in. versi. de verbo. signi. idcirco si volumus a iusticia deuiare dictū Rodulphi examinati mediante rescripto gubernatoris nullus est

10 momenti. Et licet fortasse † iudex nolit ob reuerentiam disputare de auctoritate superioris: tamen non debet ob hoc deuiare a via iusticie quia magis dȝ timere indignationem supremi ꝛ eterni. c. cum eterni. de re iudi. cum concoꝛ. Et maxime cū nō habeat expri-

11 mere cām quare mouetur ad sententiādū † qꝛ cautus iudex non exprimit cām in sn̄ia Jo. an. ꝛ ceteri in. c. sicut de re iudi. Spe. in tit. de alleg. ꝛ disp. §. pono. vsi. in sn̄ia. ꝛ in ti. de sentētijs. §. qualiter. ver. vtrum. ꝛ in ti. de consilij requisi. versi. pono. itaqȝ non est necesse ꝙ aperte disputet de potestate superioris. Et mirum est ꝙ ipse interfuerit ꝛ presens fuerit morti ꝛ patris ꝛ amborum filiorum: ꝛ forte qualitas testis non est multum fidedigna quia famulus: licȝ ex hoc non iudicem eum vilem attenta qualitate eius cui famulatur. Magni enim viri habent famulos dissimilium qualitatū. deueniendo ad alios testes domina Lucia nō deponit de morte Samperoli per sensum coꝛporis: sed ꝙ audiuit dominam Catherinam eius vxoꝛem plorantem ꝛ facientem luctum propter mortem Sā-

12 peroli sui viri. Profecto non videtur probata mors maxime: † qꝛ sepe plorant mulieres propter mortem instantem ꝛ futuram non presentem seu consumatā: ideo dicta depositio nō cōcludit necessario prout concludere debet. c. in presentia de proba. ꝛ. l. nō hoc. C. vnde cogna. cum si. Item nō reddit sufficientem causam scientie vite dictorum filiorum. Nam dicit ꝙ audiuit dictam Catherinam

corum matrem eos vocantem et excitantem a somno ꝛ dicentē nō dormire ꝛ inuitantem ad confortandum ꝛ aliquid accipiendū q̄ licet prebeant coniecturam ꝙ fuerint viui. tamen quia ipsius intererat propter hereditatem Samperoli suspicandum est ne fecerit malitiose pro consequenda dicta hereditate: ideo dicta coniectura non est vrgens subdit dicta testis quod vidit ipsos iacentes tamen non vidit eos moueri: licet per sensum visus possit facili discursu iudicari mors ꝛ vita: ideo testis deponens vidisse mortuū ꝛ viuum probet mortem vel vitam prout supra deductum est: tamen ista testis non dicit vidisse viuos sed iacentes. Nec dicit scire eos mortuos: quia vidit: sed adducit plura qua mouetur scilicet. verba matris: ꝛ quia vidit iacentes interrogata: an viderit: an se mouerent: necne dixit ꝙ non nisi ipsos iacentes ꝛ matrem vocantem. ex quibus vltimis verbis demonstratur ꝙ ipsa non viderat signa vite nisi quia vidit eos iacentes ꝛ matrem vocantem quasi nihil aliud viderit et audiuerit conferens ad vitam: quia q̄ de vno dicit de alio vr̄ excludere. c. nōne. de presump. ꝛ. l. cū pretoꝛ. de iudicijs. ꝛ persuadetur ꝙ talis visus nō fuerit bona cā sciētie: qꝛ nō deponit eā fuisse ꝓpinquā: sȝ ꝑmisit cū esset vicina ꝛ hēbat satis prope domum ꝛc. itaqȝ est verisilē ꝙ ipsa staret in eius domo ꝛ videret illos stantes in domo eoꝝ propria ꝛ persuadebat ꝙ haberent oculos clausos ꝓpter somnū a quo exariebantur: itaqȝ nō est arbitranda dicta cā scie sufficiens ꝛ non mota fuit ex solo visu sȝ ēt ex verbis dicte Catheri. que de facili persuaderi potest ꝙ illa verba malitiose protulerit: ideo eius attestatio non videtur ꝙ astringat ꝛ concludat: licet aliquid coniecture prebeat. similiter dictuȝ domine vice non videtur concludere in causa sciētie. Nā de morte Samperoli non reddit aliam causam: nisi ꝙ audiuit dictā Cathe. plorantem ꝛ luctum facientem de morte sui viri. Potest rn̄deri vt s. ad dictum Lucie ac etiam quia potuit probare malitiose ꝓ consequenda eius hereditate cum videret eum moriturum. Et similr̄ licet deponat ꝙ nocte sequenti audiuit eam plorantem ꝛ luctū facientem de dictis suis filijs hoc non arguit mortem tunc instanteȝ sed potuit luctum facere pro morte per diem vel dies prius occursam. Item licet deponat ꝙ audiuit ipsos plorantes profecto ploratus vnius pueri a ploratu alterius non solet in tantum differre ꝙ communiter discernatur maxime a personis distantibus ꝑmanentibus in diuersa domo voces autem loquentium sunt longe magis note ꝙ ploratus ꝛ gemitus vt quottidie docet experientia rerum magistra. c. ꝙ sit. de elec. lib. vj. ꝛ. c. stat. in prin. e. titu. ꝛ lib. et

13 l. legatis. §. ornatricibꝰ. de le. iij. † Et tamen etiam auditus vocis absqȝ visu non est omnino tuta probatio. Nam communiter oēs tenent ꝙ testes deponētes de auditu dū testatoꝛ testabat̄ nō ꝓbāt si nō videbāt testatorē ꝑ tex. in. l. si nō speciali. C. de tes. ꝛ in. l. si vnꝰ in princip. e. titu. Ideo dicit Frans. accur. fuisse de facto vitiatum bononie testamentum eo quia testes testatorem audiuerūt prout deponebant. Sed non viderūt ƀm eū qui hoc tenet. voces ēm assimilantur, ꝛ de facili mutantur ꝛ contra fiunt secundum Cy. in. d. l. non speciali qui propter hoc dicit ꝙ tales testes non probant testa. quod et volunt Barto. Bald. Rapha. et bened. de plu. in. d. l. si non speciali. ꝛ idem in contractibus ꝛ sic in alijs actibus volunt Franciscus accur. ꝛ Cy. volētes ꝙ indistincte non valeat testimonium de auditu. etiam proprio nisi concurrat visus per. l. testium. C. de testa. ibi presto sint ꝛ idem tandem videtur velle Bart. in. d. si non speciali. Idem vult Salyce. ibi per. d. l. testium. ꝛ quia de facili potest esse deceptio ꝛ ꝙ testimonium de auditu etiam ꝓprio non concurrente visu non probet plene est tex. in. c. pe. de testibꝰ secundum vnam lec. quam ponunt Innocen. ꝛ Jo. an. in. c. preterea. de testi. Testimonium enim de auditu. non probat sine alijs adminiculis prout volunt Innocen. ꝛ Joan. an. ꝛ Panoꝛ. ibi dicentes propterea ꝙ glo. l. in summa. §. idē labeo que videtur velle cōtrarium nō ꝓcedat etiā in cōtractibus. Et Pōta. idē vult in. d. le. si non spāli. Si nō apparet ꝙ sint in camera soli ƀētes. qui al's de facili possunt decipi. Et licet multi teneant ꝙ verba per auditum probentur absqȝ visu in contractibus ꝛ rn̄deat ad. d. c. ꝓterea. ꝙ loquitur in copula carnali que non probatur directo per auditum. tamen licet in loquela ꝛ voce loquentis forte procedat ꝙ probentur verba per auditum quia licet possit mutari vox tn̄ nō ita de facili ꝙ regulariter ꝛ in dubio non probetur volunt autem doct. ꝙ deponens per auditum absqȝ visu debeat habere notam voceȝ super qua deponit. Si autem de voce loquentis doct. variāt ī qua raro quis fallitur in ploratu vel gemitu puerorum debemus audacter inherere opinioni illi ꝙ depositio per auditum non ꝓbet. Attento ꝙ gemitus puerorum sunt fere vniformes ꝛ non de facili discernuntur. et iuuat quia ipsa deponit qḋ erat adeo distās ꝙ non potuit discernere an esset cadauer samperoli. ex quo persuadetur qḋ prout propter distantiam visus non poterat discernere. Ita ꝛ de facili poterat falli auditus licet hic fateat̄ ꝙ nō artet necessario. Et maxime si deponens non attestatur ꝙ habebat notuȝ gemitum illorum pueroruȝ. ꝛ propterea videtur ꝙ dicta mors patris ante filios sit probata. Nec obstat ꝙ dicte due testes videlicȝ ꝛ Vica asserunt se vicinas quia non deponunt se habere notitiam

quia

q̄ vicine: s3 icidēter ꝑ alios asserūt se vicinas. ꝛ cāʒ q̄re sciūt ex pri
14 munt aliam causam videntur negare ar. d. c. nonne. cum similib⁹. † Et insuper non est vicinorum habere notitiam hore mortis maxime tempore pestifero in decedentibus ex peste prout decesserunt predicti: nec omnia ꝑsumūtur innotescere vicinis s3 ea que a vicinis solent videri ꝛ audiri auribus proprijs: prout sumitur ex dictis Barto. ꝛ doct. in d. l. j. ꝟ. cer. pe. ꝛ in d. l. si vicinis. Nec obst. q̄d
15 dictum est de fama: quia respondetur duobus modis. † Quod fama regulariter non probat plene vbi agitur de magno preiudicio. per barto. in d. ꝟ. tormenta. ꝛ in d. l. admonendi. per glo. ꝛ doct. in d. ca. veniens. ꝛ in. l. iij. ꝟ. eiusdem. de testibus. ꝛ in. ca. cū oporteat. de accu. ꝛ in infinitis iuribus partibus. ꝛ supra dictum est in probatione mortis q̄ non sufficiat ꝛ multo fortius tempus mortis in quo magis de facili possumus falli. secundo quia dicta fama non
16 probatur: † quia testes in redditione cause scientie non dicunt se audiuisse pu. dici a maiori parte populi vel vicine prout requiritur secundum theoricā Bar. in d. ꝟ. tormenta. ꝛ bar. in. l. iij. ꝟ. eiusdem. de testibus. ꝛ Bal. in quodam consi. incip. in causa vincentij in. xl. col. ꝛ in addi. Spec. tit. de sententia in. xxiij. col. ꝛ Ange. in. l. iij. ff. ad mace. quod ꝛ communiter tenet̄ put dicit Imo. in. l. heredes palam. in prin. ff. de testa. Et licet Bal. ꝛ Ange. in d. l. heredes palam. teneat contra Bar. in ratione cause scie: q̄ audiuit pu. dici ꝛ idem Salyce. in. l. ea quidem. C. de accu. xix. char. ꝛ zaba. in. ca. cū oporteat. de accu. xxv. q. prout eos allegat Ponta. in. l. de pupillo. ꝟ. siquis riuos. de noui oper. nun. qui eos sequens tenet similiter contra Barto. et similiter Pau. de ca. in d. l. iij. ad mace. tamē non refert quia nullus ex testibus deponentibus super fama deponunt statur q̄ audierunt publice dici aliqui q̄ audiuerunt minus q̄d audiuit a maiori parte non dicit publice. Alij q̄ audiuerūt pu. dici a maiori parte hominum de hoc loquētes. potuit audire tres de materia loquentes ꝛ duos tantum vel omnes tres id dixisse ꝛ in publico ꝛ sic puplice ꝛ non a maiori parte hominum loci prout requiritur etiam ex mente tenentium contra Barto. qui volunt: q̄ illud publice intelligatur secundum terminos dicti q̄d non cadit in dictis attestationibus merito fama nullo pacto est probata. Alie autem depositiones non artant. Nā depositio christophori non astringit: quia non sequitur fuerunt cadauera filiorum postea decesserunt. potuit enim fieri ad cautelam fraude dicte matris. Et insuper ipemet deponit q̄ non se appropinquauit intantum q̄ potuisset pro certo cognoscere cadauera Samperoli ꝛ cadauera filiorum. † Dubia autem probatio non releuat ar. l.
17 certum. de confes. ꝛ c. in presentia. de proba. cum similibus. Item depositio Bartholomei non releuat quia deponit de auditu alieno que depositio constat q̄ non releuat. l. ij. ꝟ. idez labeo. de aqua plu. arcen. ꝛ quod ibi per glo. ꝛ c. tamen literis. in prin. de testi. cū concor. Et licet tempore luctus venerit nouum de morte filiorum potuit id fieri malitia matris: similiter paces de auditu ab alio. Petrus etiam de auditu quo ad mortem Samperoli. dicit tamē q̄ die dominico vidit cadauera dictorum puerorum. Non interrogatur qualiter nouerit q̄ essent cadauera filiorum Samperoli: forte vidit cadauera ꝛ fuerat sibi dictum q̄ erant cadauera filiorum Samperoli de facili potuit contingere. Et maxime quia deponit q̄ suo videre erat vnus. x. annorum alius. v. vel. vj. annorū et alij deponunt de etate satis differenti. Si habuisset eos prius notos non variasset tantum in etate: licet hoc fateat̄ non repellat eum omnino: tamen satis est q̄ non infertur. fuerāt die dominico portata ad funus: ergo decesserunt post Samperolum cuius tempus mortis non est artatiue probatum. Et insuper potuerit detineri eos mortuos insepultos illo tempore. ꝛ licʒ deponatur q̄ p duos dies ꝛ vnam noctem non potuissent stare quin feterent. Nō refert quia nemo deponit q̄ illo tempore dum portabantur ad fen⁹ non fetebant ꝛ insuper non steterunt per duos dies. Et ideo predicta non plene probantur. insuper non videtur probari plene de filiatione: licet enim in articulis ponatur q̄d Samperolus ꝛ domina Catherina fuerunt vir ꝛ vxor: ꝛ ex eorum communi amplexu nati fuerint plures filij inter alios Dominic⁹ ꝛ Petrus ꝛ dicti articuli sint per partem confessati. Et tamen non videtur vsquequaq̄ plene probatum q̄ illi qui dicuntur superuixisse fuerint filij legitimi ꝛ naturales dictorū Sāperoli ꝛ Catherine. Primo ꝛ ante omnia vltimus testis qui magis plene videtur probare mortē ꝛ super existentiā: licet deponat q̄ essent filij Catherine ꝛ Sāperoli: tamē in causa sciētie interrogat⁹ nullā reddit quo ad filiationē Catheri
18 ne: ꝛ quo ad filiationē Sāperoli debilem cāʒ scie reddit. † Quia solū dicit q̄ tpe vite Sāperoli ipse vocabat eos filios ꝛ illi rn̄debant vt patri. verificant̄ eīn dcā vba testis etiā si semel vocasset eos vt filios ꝛ ipi rn̄disent vt patri. Et faciliter quotidie occurrit q̄ qs appellat pueros filios qui sunt alior̄ filij. Nā fili⁹ dicit̄ a filos q̄d est amor vt habet̄ in. l. liberor̄. de ver. sign. Ideo illos q̄ sunt minoris etatis ꝛ magnopere diligim⁹ plerūq̄ filios appellam⁹: ꝛ appellati vt reuerentiā respōdent vt patri: ꝛ multis respectib⁹ appellat̄ qs pater ꝛ fili⁹ iuxta illud crinspni est pater hic cūꝛc. Ideo nō est apta redditio cāe scie. vocabat filios ꝛ rn̄debant vt p̄ri: ergo erant ei⁹ filij. ꝛ si ꝑbarent̄ filij non ꝑpterea filij legitimi. Preterea non reddit cām scientie per sensum corporis: q̄ nō dicit q̄ audiuerit dictum Sāperolū vocātē ꝛc. ꝛ illos rn̄dētes ꝛc. Stāt eīn hec sil' q̄ ille sic vocaret ꝛ illi ita rn̄deret ꝛ ipē testis nō audisset vocātē ꝛ respōdētes: ꝛ ipse testis id ab alijs intellexerit. Et ꝑpterea nihil sui proponi
19 sensus in hac parte attestatur. † Et ꝑpterea tanq̄ nō reddēs cām sciētie p sensum corporis nō probat prout in simili dicit Bar. i. d. l. de minore. ꝟ. si plurīū. in. q. de questi. q̄ si testis deponens sup fama respondit cām scientie q̄ ita publice dicit̄ a maiori parte populi non probat: q̄ potest esse q̄ dicatur ꝛ ipse nō audiat ꝑm eum. facit etiā quod ipse Bar. notat in. l. siquis ita. ff. de testa. tute. Insuper iste testis nihil certi deponit de idētitate. s. q̄ isti essent illi q̄ confessantur nati ex cōmuni amplexu Samperoli ꝛ dn̄e Catherine. itaq̄ cōstat q̄ ab isto non probatur filiatio illorum qui dicunt̄ remansisse post mortē Samperoli. Similiter Lucia altera nullam reddit causam scientie super filiatione: nec super idētitate. scilʒ q̄ illi de quibus deponit sint illi qui confessantur fuisse nati ex communi amplexu. Quinimmo ipsa titubabat de nominibus ꝛ dicit se non bene recordari tamen videri suo ꝛc. Et sic nō probat: quia testis deponens per videtur non probat vt per Bar. in. l. quid tamē. ꝟ. si arbiter. ff. de arb. ꝛ in. l. j. in prin. de ven. inspi. Similiter domina vica licet deponat q̄ remanserūt post mortē duo filij masculi: nō tamen reddit causam scientie: quare scilicet sciebat illos esse filios ꝛ filiatio non percipitur sensu. Nec quicq̄ deponit q̄ illi quos audiuit plorantes fuerint illi qui confessantur nati ex cōmuni amplexu samperoli ꝛ Catherine. Et stant hic simul q̄ habuit duos filios natos ex communi amplexu qui vocarentur illis noībus ꝛ predecesserint: ꝛ postea alij fuerint vocati illis nominibus ꝛ nō essent cōmunes filij. Itaq̄ etiam iste testis non videtur probare cōmunē filiationem. Super alijs attestationibus me non extēdo in hac parte: quia alij minus probāt per supra deducta. Pondero tn̄ vltra iā dicta aduersus dictas attestationes q̄ Rodulphus vltimus testis deponit q̄ dicti filij decesserunt in aurora. Et dn̄a vica deponit q̄ q̄ audiuit dictam Catherinā plorantem ꝛ luctum facientē de dictis suis filijs. Aurora solet adscribi diei ꝛ solet dici de mane nō de nocte. Itē domina Lucia deponit q̄ die sequenti post diem suo videri sabbati in quo lugebat propter mortem sui viri samperoli vidit dictos pueros iacentes in lecto ꝛ appellat die sequenti ꝛ ipē stabat in alia domo de nocte non solet videri saltē de longinquo. Et maxime tempore pestis nō solet de nocte fieri ad fenestras vel in extra maxime vbi exalare potest aer pestiferus propter amorbatos. Item bartholomeus deponit q̄ tēpore quo die dn̄ico fiebat luct⁹ de morte samperoli venit nouum q̄ erāt mortui dicti filij. ꝑfecto si fuissent mortui in nocte vel in aurora precedentibus: consanguinei qui ferebāt luctū sciuissent verisil'r: q̄ luctus nō solet fieri tā mane. Et licet hec que vltimo loco adduco contra dictas attestationes nō cōcludant necessario: tn̄ ponderanda sunt ad finē vt nō videatur iudici rigorosum nō credere tot attestationibus: q̄ ex hoc initiur suspicio q̄ nō dicti testes sint subornati: vel q̄ dicta domina Catherina dolose se gesserit vt cōsequeretur bona mariti. Et in hac perplexitate inherere debeat iuris rigori. Conumerate saltem voluntate dicti samperoli licet non potuerit compleri defectu testium. Ex his itaq̄ oībus simul iunctis concludo partes iudicis forre in absoluendo reum conuentū in quā partē iudex dʒ magis procliuus q̄ in cōdēnādo regul'r cū sunt partiū iura obscura ꝛ regula fauorabiliores in. vj. non obstātibus adductis in 𝔷rium. quib⁹ per supradicta satis apparet responsum. Laus deo.

Summariū super consi. xj.

1 ¶ Masculinum non concipit femininuz in odiosis et materia differenti. nu. 3. ꝛ. 8.
2 Statutum quo excluduntur mater seu soror a successione filij seu fratris per patruum: non excludit. auunculum: seu sororez a successione filij: siue sororis.
4 Filiorum appellatione in contractibus: non veniūt nepotes.
5 Statutum disponens idem quod ius cōmune: debet itelligi vt aliquid operetur ꝛ non interpretari ꝑm ius cōe. nu. 8.
6 Statuta interpretari debent vt non mereantur a sapientibus reprehendi.
7 Amita non venit appellatione patrui.
9 Generalia siue vniuersalia verba quando respiciunt specialia et sequentia.
10 Posse non dicitur quod honeste non possumus.
11 Statuta ceteris paribus sunt interpretanda.

¶ Consilium. xj.

In nomie domini nostri iesu christi. ¶ Stantibus dictis statutis queritur si concurrunt auus maternus ꝛ amite: qualiter ab intesta. succedant. dominus Bald. predictus consuluit q̄ auus maternus insolidum: ꝛ q̄ verbuz pa
1 truus non concipiat amitas in hoc statuto. Premittit † q̄ in ma

teria restringibili non concipit femininū: quia conceptio venit ex extensione. allegat glo. in. l. j. de verbo. signi. ⁊ ibi Barto. ad hoc. l. iuxta interpretationem. e. titu. ⁊ ꝙ non extēdatur in materia stricta allegat. l. j. §. queritur. de ven. in po. mit. Item dictum bald. in l. quicunqꝫ. de seruis fugi. Et dicit quod in casu isto est maior ratio. Nam statutum est fundatum in fauore agnationis ⁊ maior ratio conseruande familie ⁊ magis conseruatur per patruum ꝙ per amitas. Item allegat Pau. de ca. consi. cccxxxviij. ad finē incipi. hereditas predicta. Quod †si statu. cauetur ꝙ patruus excludat matrē non excludet auunculum. Itē allegat consilia ⁊ sententiam in causa mea super statuto nostro. itē notata per Bal. in. l. iliā. C. de colla. Itē ꝙ Pau. de ca. in dicto consi. cccxxxviij. dicit si statutum a successione fratris excludit sororem non excludet a successione sororis. Itē allegat consuluisse Joan. de lig. ricar. de saly. ⁊ Jo. de fan. ꝙ si statutum ꝙ agnati excludant matrē nō excludēt agnatam. Item† ꝙ in materia stricta masculinum non concipiat femininū allegat host. ⁊ Gof. in. c. raynaldus. de testa. spe. in titu. de aleg. ⁊ dispu. Itē Pe. de anc. in repe. c. canonum. q. xiiij. col. clxxviij. ꝙ si disponitur quod primogenitus succedit: non succedit primogenita. ⁊ idem tenet ipse Pe. de anc. in cap. generali. de elect. l. vj. Itē ꝙ in contractibus ⁊c. Arch. in. c. siquis suadente. xvij. q. iiij. prout eum allegat Bald. in. l. gallus. §. ꝙ si is. de li. ⁊ po. pon. in. l. ij. in princip. colum. xxij. de verb. oblig. Imo. in. l. si ita scriptum filiabꝰ. de leg. ij. in. c. potuit. de loca. vbi dicit se ita consuluisse: pro quo adducit Barto. in. l. liberorum. de verbo. sign. †ꝙ appel. filiorum in contractibus non veniunt nepotes. Respondet ad statutum: qd masculinum concipiat femininum ⁊c. Quod recipit interpretationem a iure communi. Et sic quando materia est fauorabilis vel est eadem ratio. ⁊ licet loquatur in statutis que solent stricte interpretari: tamen dicit ꝙ non stricte interpretantur in materia fauorabili ⁊ non exorbitanti a iure cōmuni: immo ⁊ in exorbitanti vbi est eadem ratio. glo. in. c. si postꝙ. de elect. lib. vj. Bal. in. l. non dubiū. de. ll. Nec obst. ꝙ statutum loquatur in penalibus que sunt stricte interpretanda: quia debet intelligi quando est eadē ratio. ⁊ quia alias delictum femine remaneret impunitum insuper ponderat maxime exceptionem dicti statuti: quia dicit ꝙ excipit casum ī quo statutum non ita posset conuenire generi feminino prout masculino. Sed statutum ponderat conseruationem agnationis Jaco. de are. ⁊ Cy. in. l. public. C. de adul. Joan. andr. in rub. de suc. ab intest. Bald. in. l. maximum vitium. que non cadit ita amita. ⁊ licet statutum inuitet etiam sororem in qua cadit similis ratio. Considerauit maiorem proximitatem et vbi voluit inuitare feminas expressit hic Bal. prefatꝰ. ¶ Sequitur suscriptio mea. Repetito diuino numine. Tota ius presentis consultationis consistit in statuto illo disponente ꝙ masculinum concipiat femininum. Nā videtur ꝙ debeat aliquid operari vltra ius commune ar. l. si quādo. de leg. j. ⁊. c. si papa. de priuile. lib. vj. ⁊ quod Bart. ⁊ Ponta. in. l. iiij. §. pretor ait. ff. de damno infec. ⁊ in. l. iij. §. si rem. ff. de lega. iij. et in. l. ij. ff. de vsucap. † Volentes ꝙ statutum disponens idem ꝙ ius commune debet intelligi vt aliquid operetur ⁊ nō interptari secundū ius cōmune quod ⁊ voluit Bal. in. l. terminato. in fi. C. de fruc. ⁊ litis expen. nisi statutum contineret absurditatem vel iniquitatem secundū eū. Ad idem quod not. Bal. in. l. conuenticulam. C. de epis. ⁊ cle. volens post Dy. ⁊ Cy. in eorum consilijs. ꝙ statutum disponens ꝙ non extantibus masculis femine succedāt vt aliquid operetur: corrigatur ius commune extantibus masculis. Et sic ex quo in casu expresso nihil operatur corrigit ius cōmune in casu tacito vt aliquid operetur: quod maxime videtur dicendum: quia statum loquitur per verba vniuersalia in omnibus casibus: ⁊ qui omne dicit nihil excludit. l. iulianus. de lega. iij. cano. si romanorum. xix. di. ⁊. c. solite. circa finem. de maio. ⁊ obe. Et maxime videtur dicendum ꝙ in casu nostro masculinum concipiat femininum: quia statutum non videtur fundatum in ratione fauoris agnationis: quia interserit de filio sororis cum inuitādo ad exclusionem matris ⁊ coniunctorum ex latere matris: qui filiꝰ sororis est in tertio gradu prout amita. Itē est cognatus non agnatus: quia coniunctus ex linea feminina. insti. de legi. agna. tut. §. j. ⁊. ff. de legi. tu. l. sunt autem agnati. Itaqꝫ non videtur ꝙ possumꝰ arguere a ratione fauoris agnatorum neqꝫ respectu sororis in proximitate gradus per predicta. Et hic quidem vltra deducta p dominū consulentez reddunt apud me hanc consultationez non parum dubiam. Attento ꝙ statutum in excep. statuti vltimi ponderata per dominū consulentē nō excipit casum qui non potest ita conuenire femine prout masculo: quo casu satis conueniret responsio domini consulentis patris hono. Sed absolute loquitur excipiendo casum qui non potest cōuenire femine. Sꝫ in casu isto potest cōuenire femine: qꝛ a iure. xij. tabularum amita que erat agnata succedebat exclusa matre. insti. ad tert. in princip. ⁊ statutū inuitat feminā. s. sororē ad exclusionē matris. Idō materia ipsa cōueniret femine lꝫ nō ita put masculis. Licet aūt predicta videant̄ satis vrgere p amita: tū his nō obstātibus concurro in sniam clarissimi dñi consulētis patris ⁊ dñi mei. Nā ea mihi vr̄ mens statuētiū: qui vbi voluerūt cōprehendere feminas nō fuerunt cōtenti verbo masculini generis: sed coniunctiue expresserūt verbum feminini generis ibi filij vel filie. ⁊ ibi frater vel soror. ⁊ ibi filius fratris vel sororis. Ita ⁊ successiue dum subditur de patruo expressisset vel amita si voluisset amitam inuitare. secundo idem deducitur: quia in eodem statuto paulopost partum prefert sorori in tribus partibus: sed absurdum esset in alienum penitus a verisimili mente statuētium ꝙ amita ⁊ sic soror patris persone defuncte prefererentur sorori proprie ipsius persone defuncte: ideo absqꝫ dubio in illa particula statuti verbum patruus non concipiat amitam. † Nam statuta debent ita interpretari vt non mereantur a sapientibus reprehendi solet dicere consulendo Bald. per. l. saluius aristo. de le. prestan. Ita ergo sumatur in alia parte statuti vicina: quia ex sequentibus precedentia declarātur. l. heredes palam. §. sed si notū. de testa. ⁊ in. l. si seruus plurium. §. fin. de leg. j. Et quod notat bar. in. l. centurio tertia questione principali col. x. de vul. ⁊ pu. Quatenus vult ꝙ si verbum cōmune est positum in vna parte testamenti ī vi obliqua: interpretatur in alia parte testamenti pariter in vi obliqua: licet alias forte interpretaretur in eisdē terminis in directa significatione secundū eum. Idem demonstratur in alia particula inter media eiusdem statuti ibi. in tribus partibꝰ succedat patruꝰ vel filius siue filij patrui seu fratres patrueles: vbi filios patri declarat esse fratres patrueles. Filius aūt amite nō est frater patruelis sed frater amitinus. l. iurisconsul. §. quarto gradu. versi. eodem gradu. ff. de gradi. ⁊ insti. eo. titu. §. quarto gradu. ver. at eos. † Idō sub illo verbo patrui non comprehenditur amita put itaqꝫ in eodē statuto ⁊ quasi in eadē cōtinuatione verbor satis clare apparet ꝙ statuētes noluerūt sub verbo patruꝰ cōprehendere amitā. ita ⁊ pauloante interpretetur positū vbū patruus vt nō cōprehendat amitam ad exclusionē matris a tribꝰ partibꝰ de luctuosa hereditate filij. ar. d. l. si seruus pluriū. §. fi. quatenus ponderat mos testatoris ⁊ quod dicit bar. in. d. l. cēturio. ⁊ qd hr̄ in. d. l. q filiabꝰ. Ideo ex his ⁊ latius dictis p dñm cōsulentē cōcludo vna cū eo ꝙ non comprehendat amita: sed mater insolidum succedat. Nec obstant que in cōtrariū adduxi: nā est magnū dubiū vtrū statu. disponēs idez quod ius cōe interpretet̄ fm ius cōe vel vt aliquid addat iuri cōi. Nā ꝙ interpretetur fm ius cōe videntur velle glo. Bar. ⁊ bal. in. l. fi. §. in cōputatione. de iure delib. Idem vult Flor. in. c. finē litibꝰ. de dolo ⁊ contu. tenens contra bart. in. d. §. pretor ait. ⁊ ꝙ fm ius commune intelligat volūt Inno. Hosti. Cōpo. ⁊ Jo. an. in. c. cām que. de rescrip. Itē Cy. in. l. qui sepulchra. C. de sepul. vio. vult qd vbi statutū disponit pūctualr̄ id qd lex interpretet̄ fm legē. Itez Domi. de sancto gemi. in. d. c. si papa. dicit. ꝙ vbi si fieret extensio vel verba late interpretarent̄ resultaret iuri cōtrariꝰ intellectꝰ: deberet intelligi fm ius ⁊ nō vt aliqd operent̄ fm eū. Itē Imo. in. d. §. pretor ait pro cōcordia opi. dicit ꝙ vbi agit̄ de paruo preiudicio procedat ea opi. vt verba interpretentur vt aliquid operent̄ ⁊ nō fm ius commune. † Secus si ageret̄ de magno piudicio in casu nostro resultat iuri contrarius intellectus: qꝛ mater de iure cōmuni excludit amitā insolidū. aut. defuncto ad tertul. Itē agitur de magno preiudicio: merito hoc casu masculinum non concipit femininum ne intantum corrigatur ius cōmune in graue preiudiciū matris. Preterea vbi statutum haberet extendi vt aliquid operetur: satis est vt quid minimū operetur prout no. d. Anto. ⁊ Imola. in d. c. causam que. de rescrip. Ideo satis est ꝙ masculinum concipiat femininū vltra ꝙ conciperet de iure cōmuni in casibus in quibus agitur de paruo preiudicio. Preterea dato ꝙ regulariter vigore huius statuti disponentis ꝙ masculinum concipiat feminū etiaz vbi de iure communi non conciperet: tamen secus sit in casu isto prout patet ex mente que deprehenditur ex premissis. ⁊ licet statutum loquatur per verba vniuersalia in omnibus casibus: tamen sepe accidit ꝙ vniuersalia verba recipiunt aliquas fallentias vt est videre in infinitis vt ita dixerit regulis: que loquuntur per verba vniuersalia: ⁊ tamen recipiunt fallentias plurimas. ⁊ in spē patent fallentie in terminis huius statuti in duobus alijs ver. supra ponderatis. itaqꝫ prout limitantur illa verba vniuersalia in dictis duobus casibus: ita ⁊ in isto eiusdem statuti ne resultet tanta iniquitas ⁊ vt minus corrigatur ius commune. † Preterea illa vba vniuersalia videntur respicere specialia ⁊ non inducere vt declararentur per sequentia ar. d. l. si seruus plurium. §. fi. ⁊. d. §. sed si notam. Ita ꝙ species sequentes declarent genus precedens. Nam talias sepe contingit ꝙ per enumerationem specierum sequentez declaratur ⁊ limitatur precedens expressio generis vt late per Bart. in l. quesitum. §. siquis fundum. ff. de fundo instruc. ⁊ per Panor. sequentē dicta bar. in. c. sedes. de rescrip. verba ergo vniuersalia vniuersaliter verificantur in singulis speciebus non in singulis indiuiduis specierum: vt innuūt verba sequentia. ⁊ vt propossele[illegible]t iniuū correctio ⁊ limitet̄ tāta iniqtas. Et insup pnt verificari dicta vba exceptiōis posite in dcō vltio statu. qꝛ satis pōt dici ꝙ casus ille ita dispositꝰ nō cōuenit mulieri: qꝛ nō vr̄ honestū ꝙ amita excludat

cludat matrem vel sororem et multominus filius amite put hec ini quitates militarent in nostro statuto si verbū patruus cōprehēde 10 ret amitam: vt patet ex deductis supra. †Nec dicimur posse q̄ hoc neste nō possumus. l. nepos proculo. de verb. sig. C. et alibi non dici mur q̄ non possumus nisi derogando iuri communi in. c. veniens de accu. vbi papa dicit non possumus in causa criminali admitte re procuratorem: et tamen papa poterat derogando iuri cōmuni admittere procuratorem in cā criminali. Nec obstat q̄ statutū ad mittit filium sororis: quia licet fili⁹ sororis sit cognatus et in eo ces set ratio agnationis. Non sequitur q̄ regulariter illa nō fuerit ra tio prout circa interpretationem huius statuti consuluit Franci scus de albergo. de aretio. cuius consilij tenorem placuit et conte stum in fine huius consilij describere: quia eius consilia communi ter non habentur et non leuis est auctoritatis: et in terminis deci dit casum nostrum et aliquātulū variat a themate nostro in recita tione verborum statuti de quo agitur: quod quidē consilium repe ri quasi pfecta hac subscriptione. Et insuper filius sororis succedit intrando locum sororis. aut. cessante. C. de legi. here. et sic succedit tanq̄ existens in. ij. gradu. et propterea prefertur amite de iure cō muni: vt ibi et in sequenti. auten. post fratres. e. titu. Tenenda est ergo conclusio supra facta: q̄ mater succedat exclusa insolidū ami ta per predicta et dicta supra per dn̄m consulentem. Cuius dictis inquantum respondet ad id quod dicitur q̄ statuta sunt restrigē 11 da et maxime penalia: vltra premissa †addo q̄ statuta ceteris pa ribus sunt interpretanda prout sunt leges iuris communis. dictū est notabile bal. in. l. gallus. §. quid si is. de libe. et posthu. Itē addo q̄ notabili. bar. in. l. quemadmodum. C. de agri. et cen. lib. xj. vbi di cit. q̄ statuta penalia imponentia penas pro delictis sint fauore reipublice extendenda. Ne. s. delicta remaneant impunita ſm eū. q̄ dictum qualiter procedat non est presentis discussionis cū alijs medijs decisio comprehebetur. Et ego fuerim de sola subscriptio ne requisitus. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. xij.

1 Mater exclusis tranuersalibus succedit filio defuncto cum fratribus defuncti.

In litera successio.

2 Quando quis vocatur sub conditione si alius non extat alio extā te excluditur inuitat⁹.
3 Ablatiui absolute positi faciunt conditionem.
4 Pater matrem excludit in successione filij.
5 Dotata filia exclusa statuto patris hereditate stantibus masculis non impeditur succedere matri que successit fratri eiusdē filie do tate et nume. 10.
7 Mater excludit fratris patrueles cum qua succedūt liberi vtrin q̄ couiuncti.
8 Consanguinea soror excludit defuncti patrē adoptiuū.

¶ Consilium. xij.

In nomie domini nostri iesu christi. ¶ In hac consultatione videtur pma facie dōm. q̄ lz de iure cōi hereditas dicti Bernar dini heredis seuerini sui pr̄is deuolueda esset et p tineret ad dictā ei⁹ matrē inuita sua p tertia: et ad dictas duas suas sorores p alijs duabus tertijs p tex. in autē. defū cto. C. ad tertu. tn̄ ex quo dicte due sorores p̄supponunt dotate a Seuerino eorū pr̄e: vr̄ q̄ saltē portiones dictarū sororū spectent ad dictos fratres patrueles filios. s. dicti pr̄is bernardini. Nā statutū vr̄ a parte loqui: q̄ dotata a pr̄e nō succedat in bonis sui patris vel matris vel fratris extante aliquo masculo de pgenie pr̄is vel ma tris fratris aui vel patrui. Sed dicti fratres patrueles sūt de proge nie patrui et aui ipsius bernardini: merito vr̄ q̄ dicte sorores nō suc cedant et earū portio deuoluat ad dictos fratres patrueles. nam vr̄ expresse militare exp̄ssus casus iure municipalis: et vbi casus legis communis vel municipalis: non est dubitationi locus. l. illam. ver. demon. C. de colla. et. l. ancille. C. de fur. Nec videtur predictis repu gnare si dicatur qd̄ ex quo superest mater defūcti fratres patrue 1 les non succedant: †quia mater excludit omnes transuersales ex ceptis fratribus vtrinq̄ coniunctis et filijs fratrum. d. auc. defun cto. et autē. cessante. C. de legittimis here. Et quādo ex forma hu iusmodi statu. vna persona excluditur propter aliam: debet intelli gi si illa persona excludens succedat: adeo q̄ qui non succedit non excludit alium. l. j. §. filium. de bono. posses. contra tab. et q̄ ibi per barto. et Angel. et. l. ij. §. si sit agnatus. et. l. equissimum. ff. ad tertul. et. §. sed si fuerit frater et soror. insti. eo. titu. ca. auctori. de conces. p bē. lib. vj. q̄ videtur ad hoc rūdēdū pluribus modis. Primo q̄ illa iura procedāt qn̄ vnus inuitatur ab herede et alij ab eo excludunt. Nam tunc ita demū procedit exclusio qn̄ succedit ille q erat causa 2 exclusionis et non alias. Ita loquuntur oīa iura preallegata. † Sz quando quis inuitatur sub condi. si alius non extat: tunc alio ex tante excluditur ille inuitatus sub condi. siue ille qui erat cā exclu sionis succedat siue non. iste est casus in autē. lz. C. de naturali. lib. cū ibi no. et in. l. filiusf. §. cū quis. de leg. j. et tradit bar. in. d. §. filiū. et bal. in. l. si defunctus. C. de suis et legitimis. lz in casu nostro filia in uitat a statuto sub condi. si nō extiterit patruus: q̄ verba illa sup 3 stitis patruo faciunt sine dubio conditionē: †q̄ ablatiui absoluti conditionē faciūt. l. euictis agris. ff. de vsur. et. l. a testatore. ff. de cō di. et demō. et qn̄ quis sub cōdi. inuitat seu sub condi. aliquo existen te excludit: tunc illa est causa exclusionis condi. existente hz locum exclusio et sub cōditiōe inuitatus nō admittit siue ille qui in cōdit. ponit et est cā exclusionis seu nō admissionis succedat ipe siue non succedat iste est casus in aūt. lz. et ibi doc. no. C. de naturalib⁹ lib. no. bar. in. d. §. filiū. et Bal. in. d. l. si defunct⁹. C. de suis et legi. Cū igitur dicta mater excludat a successione sub condi. si patruus extet et pa truus superst. ergo ipsa mater excludat siue patru⁹ succedat siue 4 nō succedat q̄ et videt pbari p iura superius allegata. †Nā in. d. l. equissimū. propter patrē excludit mater: et tn̄ pater ibi nō succedit. Itē in. d. §. si sit agnatus agna. excludit patrē: et tn̄ ipse agnat⁹ ex cluditur a matre. ita et hic patruus excludat matrē dato q̄ ipse ex cludat a sorore. tertio videt hoc pbari ex theorica bar. in. l. fin. ff. ad tertu. vbi cōcludit: q̄ hmōi statutū censet habere duo capita. vnuz exclusiuū: et rōne isti⁹ capitis dicit ipse nō excludit nisi noīat⁹ in sta tuto. Et aliud caput inclusiuuz et inuitatiuū ad successionē. Et q̄ quia plures non possunt esse heredes. l. cū preter. §. hereditatē. ff. de castrē. pecu. et facit. l. si vt certo. §. duob⁹ vehiculū. ff. eo. vno inui tato alij excluduntur. Ideo ceteri nō inclusi: et nō inuitati a statu to censent exclusi: puta dicit bar. statutum dictat q̄ extātib⁹ agna tis mater non succedat statutum istud inuitat agnatos: et excludit matrem. ex capite quo excludit matrem non trahitur ad alios co gnatos: quia odiosum et non extendendum: sed quia tacite inuitat agnatos ad successionem censentur etiam alij cognati exclusi put firmat barto. ibi. quam rationem vt dixi reassumit etiam bal. in. d. l. maximum vitium. dictam etiam rationem tangit bald. in. l. q̄ ve ro. ff. de. ll. vnde videtur dicendum in casu nostro q̄ dictus patru⁹ inuitatur per statutum: ergo alij excluduntur per dictā rationem barto. cum idem iure soleat esse de toto quo ad totum prout de p te quo ad partem. l. que de tota. ff. de rei vend. et. c. pastoralis. versi. siquis cum totum. extra de offi. deleg. et. l. iurisgē. §. adeo. ff. de pac. Quarto ad idem ille qui vincit alium vincit propter se. non vincit propter alium. l. pater filium. ff. de inoffi. testa. prout dicit bald. in l. si defunctus. C. de suis et legi. et. l. si quis vel si qua. ff. ad orficia. sed agnati nominati in statuto vincunt filiam dotatam propter se: er go vincunt ipsi. vt ipsi admittantur. quam rationē adducit ibi bal. in interpretatione statuti disponentis q̄ stantibus agnatis mater non succedat si occurrit q̄ extent mater amita et agnati in vitiori gradu q̄ amita: q̄ agnati vincant matrem ad sui vtilitatem amite. Ideo agnatus excludat matrem et amitam: et ita ipse videtur con cludere: si statutum excludit matrem cōditionaliter si extāt agna ti licet non se firmet sed se firmat in. d. l. siquis vel si qua. ea ratione: quia agnatus est prima causa exclusionis. et excludit propter se nō pro amita. ideo excludit q̄ agnatus succedat exclusa matre et ami ta. per. d. l. equissimum. Et q̄ ad intellectum illius. l. not. glo. in. §. 5 sed si fuerit frater et soror. †ita ergo dicamus etiam in casu nostro q̄ patru⁹ admittatur in portione que alias defereretur filie dotate exclusa filia dotata et alijs indotatis. arg. de toto ad partem vt di ctum est. Que pars firmanda videtur ex theorica Paul. de ca. qui in similibus statutis concludit: q̄ aut persona que non nomina tur in statuto in capite. s. exclusiuo attinet persone de cuius succes sione agitur mediante persona nominata in statuto que fuit pu ta mater et tunc prout mater excluditur: ita omn̄s qui mediante matre attinent quasi corrupta radice. quam rationem considerat etiam bald. et firmat Salyce. in. l. maximum vitium. et ita intelli git Pau. de ca. theoricam bar. in. d. l. fi. ad tertul. aut attinet perso ne defuncte aliter q̄ mediante matre vt contingit in amita. et tunc si mater non esset in medio: amittitur amita excluso agnato. et hūc casum habet pro claro bald. in. d. l. si defunctus. Et hij casus non p tinent ad thema nostrum. aut mater est in medio: et tunc agnatus aufert pro se: et ideo ipse succedit exclusis omnibus: quia excludun tur alias a matre. Ita concludit ipse pro concordia opi. in. d. le. il lā. C. de col. dicens q̄ est ipsa veritas sicut euangelium. Et hanc partem quando mater est in medio presupponit pro clara in. d. l. si defunctus. quod agnatus excludat matrem et amitam: licet ō iu re communi excluderetur ab amita dicens. ex quo amita excludi tur de iure communi propter superexistentiam matris: nō potest conqueri de statuto nec de agnato: ideo agnat⁹ admittitur ad he reditatem de iure communi: alias delata matri prout ipse dicit in d. l. si defunctus. et hoc siue mater alias consequeretur totum siue partem. nam tunc excludens matrem admittitur ad partem ma tris prout dicit ipse Pau. de ca. in. d. l. illam. et videtur princip. niti medio ille, qui excluditur speciali censetur habere id a quo excludi tur quo ad exclusionem alterius. l. mulierem. et titio. ff. de condi. et demon. Sed mater excluditur iure speciali statuti: ideo quo ad ex clusionez aliorū censet pinde haberi ac si nō esset exclusa a statuto: sed si non esset exclusa ipsa excluderet amitam et alios in totum vel

in partem puta fratres vtrinq; coniunctos. autē. defuncto. C. ad tertu. Ideo in illo toto vel parte admittitur ille qui mediante statuto excludit matrem secundum eos; sic ergo in proposito nostro admittatur patruus in portione filiarum dotatarum: ⁊ hec reddunt hunc articulum non mediocriter dubium. His tamen nō obstantibus contrariam partem arbitror de iure magis consentaneam. constat enim ꝙ de iure communi vt dictum est. † ¶ Mater excludit fratres patrueles ⁊ cum matre de iure communi succedūt equaliter sorores vtrinq; coniuncte per. d. autē. defuncto. itaq; de iure communi fratres patrueles excluduntur ⁊ a matre persone defuncte: et etiam a sororibus vt in autē. cessante. ⁊ in auc. sequen. C. de legit. heredi. sorores autem dotate excluduntur prima facie a dictis fratribus patruelibus virtute dicti statuti. verba eniz statuti intellecta prout iacent excludunt sorores dotatas si non esset in medio dicta mater. vidi tamen consulentes viros magne auctoritatis verba similium statutorum interpretari vt intelligātur de descendentibus eorum de quorum heredi. agitur. sed hoc obmisso prosequatur presupposito ꝙ verba huius statuti interpretantur ad literam prout iacent. Si enim interpretarentur vt illi consulētes firmabant: res ista non haberet dubium: mater autem de iure communi admittitur ad partez dicte hereditatis. † Nec a iure municipali excluditur: ita ꝙ ipa sola mater est persona que nullo iure totaliter excluditur: vnde in casu nostro non sumus vsquequaq; in terminis Barto. in. d. l. fin. ad tertul. ⁊ bal. ⁊ Paul. de ca. in locis supra allegatis: qui loquuntur quando statutum excludit eam personam: que si non esset exclusa excluderet alios de quibus agitur ⁊ ita loquitur. l. equissimum. ad tertu. ⁊. l. ij. §. si sit agnatus. eo. tit. ⁊. c. auctoritate. de conces. preben. lib. vj. §. sumus in terminis. l. ij. §. si consanguinea. ad tertu. † vbi consanguinea excludit patrē qui in alienam familiam per adoptionem se transtulit: ⁊ pater excludit matrē a senatuscon. tertul. ⁊ mater si non esset pater concurrit cum sorore consanguinea: ⁊ concluditur ibi. ꝙ si consanguinea succedit excluditur pater predictus: ⁊ admittitur mater vna cum dicta sorore. Nec dicit soror consanguinea matri illud quod aufero a patre eum excludendo pertinet ad me sed mater succedit i ea portione in qua succederet patre non existente. Itaq; ibi est casus in quo consanguinea a matre excludebatur: ideo attenditur ipsa potiusꝙ alia persona: ⁊ propter ipsa admittitur ea persona: que cum ea alias concurrit. ita hoc casu loquitur bal. in. l. quicūq;. C. de seruis fugi. vbi vult. † Quod si statutum excludit auum paternum: ⁊ non facit mentionem de auia paterna propter eius statuti odiositatem: masculinum non concipit femininum: ⁊ iō auia non excluditur. et idcirco si concurrunt auus auia ⁊ patruus auus maternus admittitur beneficio auie paterne: quia inclusum trahit ad se exclusum. ar. l. fin. §. j. de legitimis heredi. quod dicit esse notandum. ꝙ multum confert ⁊ quasi in terminis ad casuz nostrū: ille enim casus est longe magis dubius ꝙ noster: nam istud statutum est longe magis exorbitans a regulis iur. ⁊ ab equitate ⁊ extraneum a ratione si verba vt iacent generaliter intelligantur ꝙ sit illud statu. in quo Bal. loquitur. † Quia magis est debita hereditas filiabus etiam dotatis ꝙ auo materno. auten. in successione de suis ⁊ legi. cum si. Et maxime: quia exclusio in nostro statu militat longe magis distantibus quam sit patruus: quia excludunt etiam descendentes ex patruo. Item exclusio etiam agnatarum causatur etiam a cognatis: quia a descendentibus ab auunculo: ⁊ a matre. In casu autem Bald. agnatus excludebat cognatum ꝙ erat etiam de lege. xij. tabu. insti. de succe. cogna. in princip. ⁊ in l. fin. C. de vnde cogna. Item in casu nostro absq; dubio non excluditur. in casu autem illo erat dubium: an etiam auia excludatur ꝓpter rationis identitatem: ⁊ quia masculinum solet concipere feminum vt in illa. l. quicunq;. ⁊. l. j. ff. de verbo. signifi. cum infini. si. Unde si in casu illo persona non exclusa est causa ꝙ persona q̄ als excluderetur admittatur vna cum ea: fortius idem dicamus in casu nostro ꝙ propter matrem que non excluditur a statu. ⁊ a iure communi admittitur ad successionem eius beneficio admittātur etiam sorores: licet dotate a patre. † facit etiaz ad terminos nr̄os tex. in. l. siquis. c. ad tertu. vel si qua vbi frater admittitur in viriles vna cum matre ⁊ sororibus. Mater autem admittitur cum sororibus pro vna dimidia: licet plures sint sorores: si concurrūt frater soror ⁊ mater: quia si mater succederet in sua dimidia. frater nō haberet suam virilem ⁊ nullus reperitur qui eū a virili excludat: matrem autem a dimidia excludit in effectu frater: licet mater exclusa dat a dimidia sorores: tamen attenditur persona fratris: qui in viri est omni respectu inclusus. ⁊ propterea propter fratrem admittuntur sorores ad viriles ⁊ propter personam fratris habent illud quod alias non consequerentur: nam si ponamus superesse matrē fratrem ⁊ tres sorores. si frater non superesset mater haberet dimidiam: ⁊ de alia dimidia sorores haberent viriles. ⁊ sic de sex denarijs singule sorores haberent singulos denarios: sed concurrente fratre singule sorores habebant singulos denarios cum dimidio vt ibi. Unde patet ꝙ attenditur persona fratris cui omni respectu debetur virilis ⁊ nullo respectu est exclusus a virili. ita in casu nostro debet attendi persona matris ⁊ non persona fratrum patruelium qui excluduntur de iure communi propter matrem: ⁊ ꝓpter personam matris reducat̄ res ad ius cōmune ⁊ inuitent̄ sorores vna cum ea: ⁊ non considerent̄ ꝑsone fratrū patrueliuz: ⁊ ꝑ hec euitantur tex. ⁊ auctoritates doc. in contrarium adducte. nec obstat. ar. de toto ad partem in contrariū adductū: q2 ꝓcedit vbi est eadem ratio totius ⁊ partis: secus vbi subest ratio dr̄ie prout contingit in multis iuribus adductis per gl. in. l. qui scit. in princi. de vsur. patet etiam in. l. luci⁹ eo. tit. In casu aūt nostro subest ratio differentie que colligitur ex supradictis. si. n. excludo te in totū et te excludat titius ⁊ ego excludam titium: non est persona que aliquo respectu non reperiatur exclusa. ⁊ ꝯn̄ter nō est ꝑsona q̄ tanꝙ non exclusa sit magis inspicienda ꝙ altera persona: ideo est recurrendum ad alias considerationes. sed vbi est exclusio in parte vt in terminis nostris: decet ꝙ attendatur conditio persone que om̄i in re ⁊ oī respectu admittitur: ⁊ † maxime vt tāta exorbitātia statuti moderetur: ⁊ etiam attenta regula iuriscōis disponētis: ꝙ extātibus descendentibus trāsuersalib⁹ nō succedāt exceptis fratribus vtrinq; coniunctis: vt in. §. reliquum in aucō. de succes. ab intesta. cui regule non est derogatum per istud statu. nec obst. ꝙ in contrariū dicebatur ꝙ statutum non inuitat fratres patrueles: sed excludit filias dotatas sub condi. quia in casu nostro ⁊ similium statutorum: licet verba conditionaliter concipiantur: tamen ex mēte sta. positi in cōdi. inuitat̄ ⁊ eoꝝ fauore causat̄ exclusio vt sumit̄ ex dcis Bar. in. d. l. ij. ad tertulia. ⁊ bald. in. l. maximum vitium. C. de libe. preteri. quatenus loquuntur de capite inclusiuo: ⁊ ideo in istis terminis positis in cōdi. non excluduntur ea ratione: quia faciant deficere conditionē prout contingit in terminis. d. aut. licet. C. de arbi. ⁊. d. l. filiusfa. §. cum quis. de leg. sed ea ratione: q2 positi in condi. habent potentius ius vigore statuti prout ⁊ declarat Bart. in d. §. filium. ver. v. quero. iuncto versi. quero quid si extat. ⁊ tangitur etiam per bal. in. d. l. si defunct⁹. Nec ob. ꝙ dicit Pau. de cast. ꝙ ille qui excludit de iure speciali excludit propter se nō propter aliū allegando. l. mulieri ⁊ titio. de condi. ⁊ demonst. que penitus nihil facit: quia ibi exclusio fit de iure communi nō de iure sp̄āli si recte aduertat̄: ⁊ admissus de iure speciali habet debiliora iura ꝙ admissus de iure communi. l. ei⁹ militis. §. militia missus. de mili. test. facit. l. fi. ⁊ quod ibi habet̄. C. de pac. cōuē. l. in cāe. de min. cum si. ꝓut latius contra Pau. dico in. d. l. siquis vel si qua. C. ad tertul. ⁊ aliquid in. l. illam. C. de colla. et si eius dictum procederet verificaretur quando om̄is persona reperiret̄ aliquo iure exclusa per supradicta. Ex quibus remanet cōclusio ꝙ dicti fratres patrueles in nihilo succedant: ⁊ ita in varijs questionibus de facto varijs locis sepe sepi⁹ consului. Et etiā legēdo tenui in. l. siqs vel si qua. C. ad tertu. nec est curādū ꝙ mater postea decessit: q2 ex quo ipsa adiuit hereditatem fīlij: in ꝯsequētiā fratres patrueles sunt ꝑpetuo ab ea exclusi: q2 in hmōi successionib⁹ ab ītestato ꝯsiderat̄ tp̄s quo defert̄ hereditas ab intest. l. siquis filio. in p̄n. ď iniusto test. ⁊. l. ij. §. hereditas. ff. de suis ⁊ leg. vel saltem tp̄s quo adit̄ hereditas. arg. d. l. ij. si sit cōsanguinea. ⁊. l. fi. ff. ad tertul. Laus deo.

Summariū super consi. xiij.

1 ☞ Confessio presente parte facta preiudicat.
2 Ex semiplenis probationibus an resultet plena ꝓbatio.
3 Prophanū est de terris ecclesie cui⁹ iura sunt a laicis obseruāda.
4 Contractus esse non potest sine causa.
5 Paria sunt non esse aut esse sed nō legitime appareri.
6 Probatio fieri debet de causa intentata nec concludens in alia aliam nō re leuat actionem.
7 Augmentum dotis est dos.
9 Ultra dictio quandoq; includit.
9 Testes varij ⁊ singulares non probant: ita et testes qui eē p̄nt singulares ⁊ varij ⁊. nu. 11.
10 Mulier promittens aliquid dare viro censetur facere dotis causa non idem in extraneo dotādo aliquā hoc facit aīo donādi.
12 Testes in parte concordes non tollunt singularitatem et varietatem.
13 Promissio et confessio non sunt eiusdem qualitatis ideo singularitatem pariunt.

¶ Consilium. xiij.

In nomīe domini nostri iesu christi. ¶ Quamuis videatur prima facie dicendum ꝙ intentio patris agentis sit legittime fundata adeo ꝙ partes iudicis videantur esse in condemnando reos conuentos. Tres enim testes deponunt ꝙ dictus. d. Nico. in presentia pascutij ratificauit ⁊ confessus fuit fecisse dictam promissionem de decem ducatis auri: et vno pari manicarum vltra dotes promissas per patrem domine Polisene. ⁊ sic videtur † confessio facta presente parte: ideo preiudicat vt in titu. de confes. ff. C. et extra. ⁊ in. ca. si cautio. de fide instru. ca. fin. de succes. ab intesta. Item vnus testis ex predictis deponit de ipsa promissione. ⁊ de

ne.et de dicta promissione.scilicet pro augmento dotis. Et licet tres testes probantes confessionem non videantur indigere coniunctione cum alio teste deponente de ipso actu:tamen et si fuisset vnus de cōfessione facta presente parte:ꝛ alius de ipso actu:videntur coniungendi† vt ex dictis semiplenis probatiōibus resultet plena probatio ꝓut reperio cōsulendo firmasse. Jmo.in suo cōsilio incipi.in qōne que vertitur. Nec obstat.si dicatur ꝙ nō interuenit stipulatio: quia respondetur. Quod de iure cano.ex pacto oritur actio.c.j.de pactis.vbi casus prout doct. cōmuniter omnes legiste ꝛ canoni.dicunt.ꝛ habetur etiam in.c.per tuas.de arbitris.

3 Et† cum terra fani sit de terris ecclesie in ea seruari debet ius canoni.vt per doc.in.c.j.de noui ope.nunci.ꝛ per glo.in.c.ij.de arbi.

4 lib.vj. ꝛ.c.ij.de reg.iur.eo.lib. ¶ Jtem si obijceretur ꝙ dicta† promissio fuit sine causa:ꝛ per consequens inefficax.l.ij.§.circa.de excep.do.respondetur ꝙ videtur immineat ex causa dotis.nā soc Cyprianus tertius testis deponit ꝙ dicta ꝓmissio fuit facta in augmento dotis dicte.d. Polisene. Jtem deponit ꝙ promisit vltra dotes promissas per patrem dicte.d. Poli.ita etiam deponūt alij duo testes deponentes de ratificatione seu confessione promissionis facte de predictis.x.ducatis ꝛ pari manicarum. Nam ambo dicunt vltra dotes promissas ꝛc. Et ideo videtur includere eandem causam:scilicet dotis:quia videṫ tacite includere dictio vltra ꝓut in simili de dictione amplius.l.legata inutiliter.de leg.j. Jtē simili lege legata inutiliter de adimē.leg.ꝛ.l.qui ita.de dote preleg.ita etiam in dictione vltra:vt ibi dicunt Jaco.de are.ꝛ Bar.ꝛ ideo volunt Jo.an.in.c. Raynu.circa principium de testa.ꝛ ibi Jmo. Jtē ꝙ causa dotis presumatur per.l.quod autem.de iure do.premissis tamen, minime refragantibus contrariam partē arbitror iuri magis consentaneam:† nam paria sunt aliquid non esse vel non legitime apparere.l.duo sunt titij.de testa.tu.ꝛ.ff.de reb⁹ dub.l.si fuerit.ꝛ.l.cum res.§.itaqꝫ.de leg.j.itaqꝫ si actor non probat legitime suā intentionem reus:ꝛ si nihil docuerit est absoluendus.l.qui accusa.C.de edē.l.actor.C.de probatio.ꝛ.c.cū eccl. sutrina.circa finē.

5

6 extra de cā.pos.ꝛ proprie.cum infinitis similibus. Et debet† probatio fieri de causa ꝛ actiōe intentata:adeo ꝙ probatio concludēs aliam causam ꝛ aliā actionem nō releuat.l.habebat.de instito. Jd enim quod asseuerat in libello probare debet.d.l.actor quod asseuerat.alioquin ex editione libelli non redderetur reus instructus an vellet cedere vel contendere contra.l.j.in princi.ff.de eden. nec editio libelli demōstraret speciem litis contra.l. edita.C. de eden. idcirco videndum est an reus concludenter probauerit causam et actionem virtualiter deductam in sua petitione. Et profecto premittendum est ꝙ in libello deducitur causa dotis:quia pro augmento dotis. Pro quo competit actio ex stipulatu.C.de rei vxo.

7 per totum.ꝛ.§.fuerat.insti.de actio. ¶ † Augmentum enim dotis dos est:ꝛ idem iure de ea iudicatur ꝙ de principali seu primordiali.l.si constante.ꝛ ibi Bald.ꝛ Saly.C.de dona.ante nup.ꝛ.l.qō in rerum.§.siquis post.cum concor.ff.de leg.j.ideo dictam causam probare debuit. Sed non est probata promissio ex causa dotis vel pro augmento dotis:et sic non est probatio concludens ad actionem ex stipulatu pro dote cōpetentem:vt probabo:merito rei veniunt absoluendi. Quod autem non sit probatio ad predicta concludens deducitur euidenter.vnus enim solus testis deponit ꝙ ꝓmissio fuit facta pro augmento dotis.vꝫ soc Cyprianus.dictū autem vnius dictum nullius.l.vbi numerus.ff.de testi.l.iurisiurandi C.eo.ti.c.cum literis.in princi.ꝛ.c.licet ex quadam.extra.e.ti. Alij autem duo testes non deponunt de causa augmenti dotis neqꝫ aliquam causam exprimunt:merito non est probata causa in libello deducta. Et hoc solum pro victoria sufficit per iaꝫ dicta. ¶ Nec obstat ꝙ supra in cōtrarium deducebatur ponderando dictionē vltra:quia dato ꝙ in casu nostro includeret:ꝙ tamen nō de mē

8 te ni si vt.j.dicam.nihilominus† includeret quo ad promissionē: scilicet ꝙ sint promissa decem ducati ꝛ vnum par manicarum vltra dotes promissas a patre:ꝛ sic venirent in promissiōe dotes ꝓmisse:ꝛ etiam decē ꝛc. Jta ꝙ vtrunqꝫ censeatur venire in promissione ista.ita sumitur ex iuribus eo loco adduct.ꝛ ita etiā vbi diceret amplius dotibus promitto decē:non indicarentur.x.esse dotes sꝫ cēserentur esse promisse dotes.ita volunt et ad hoc tendunt omnia iura in contrarium adducta:que quidem probant ꝙ dictio vltra. supra.amplius.ꝛ similia faciunt de earum natura:includere in dispositione illa ad que referuntur:non autem ꝙ qualitas eorū que determinant subintelligatur in sequentibus. Et ponderata dicta natura significaret ꝙ dictus dominus Nicolaus censeretur etiam promisisse dotes a patre promissas:ꝛ sic esset obligatus ad.x.ducatos ꝛ par manicarū:ꝛ etiam ad dotes per patrē promissas si ꝓmissio probata fuisset:ꝙ tamen nullo pacto fuit vt arbitror de mente contrahentium:sed ꝙ essent a patre promisse dotes:ꝛ ad non Nicolao illud vltra. Sed hec discussio non est presentis discussionis: satis est ad propositum nostrum ꝙ nō significat ꝙ promissio facta de decem:ꝛ pari manicarū cēseatur facta ex causa dotis:et hoc res ipsa indicat hoc est inspectio ipsar vis verborū:insuper qualitas rei promisse. Non enim solent pro dote dari manice saltē non extimate:ꝛ sic hoc solū medium sufficeret ad victoriam reis concedendā:tamē ꝛ alio medio iuuantur:quia nulla promissio est legitime probata:nā circa ipam ꝓmissionem directa probatio nulla est nisi dicti vnius testis. Circa confessionē autem de promissione decem ducatorū auri ꝛ vno pari manicarū primus testis videlicet Jacobus melchioris deponit ꝙ dictus do. Nicolaus cōfessus in presentia pascutij se promisisse dare euangeliste filio dicti pascutij. secundus autē testis videlicet Gabriel toni deponit ꝙ confessus quandaꝫ promissionē factā cū domina Polisena ꝛ pascutio soc. Cyprianus tertius testis deponit de promissione facta soc Pascutio pro domina Polisena:ꝛ subdit ꝙ ratificauit postea ꝛ confirmauit dictam promissionem. Jsti tres testes sunt singulares.vnus deponit de ratificatione ꝛ confessione facta euangeliste.alius de simplici ꝓmissione facta domine Polisene ꝛ Pascutio. Tertius de promissione facta pascutio pro domina Polisena:ꝛ sic variant adinuicē ꝛ verba sonāt de diuersis promissionibus cū possibile sit ꝙ fecerit diuersas promissiones:ꝛ confessionē de diuersis promissionibus.

9 ¶ Et† prout nō probant testes singulares: ita nec testes qui ꝓnt esse singulares dicit singulariter Bald.in.l.edicto.C.de edicto diui.ꝛ in.c.bone.de elec.allegans no.per Bart.in.l.celsus.de vsuca. Jtem tertius testis variat:quia deponit de confessione promissionis facte pro augmento dotis. Alij de promissione facta simplici:

10 ter. ¶ † Nec obstat.l.quod autē.ff.de iure dotium:quia licet quādo mulier promittit viro dare aliquid fortis censeatur promittere ex causa dotis:vt ibi. Non sequitur ꝙ idem sit quando tertius consanguineus promittit:quia tunc potest censeri ꝙ promittat volēs donare mulieri vt portet ad domum viri:nā multotiens conuenit de dando aliquid viro medio seu in vestimentis. Et viri magis libenter propter id contrahunt matrimonium. Solet enim prouerbialiter dici id quod non est meum sit vxoris mee. Non autē eadē causa militat in promissione ipsius mulieris:insuper aliud est esse expressam causam dotis:aliud tacitam a iure presumptam: ideo talis iuris presumptio non omnino tolleret testiū singularitatē: et sic pluribus medijs deducitur ꝙ non est probata intentio agentium:ꝛ maxime quia si esset facta promissio euangeliste vel polisene:confessio esset postea facta absente parte que non probat.l. certum.§.siquis absente.ff.de confes.ꝛ.l.si.ff.de interroga.acti. et per

11 docto.in.c.si cautio.de fide instrumen. Jtē vltimus† testis variat in suis dictis:quia primo dicit ꝙ promisit dare pascutio pro domina polisena postea super interrogatorijs dicit ꝙ promisit dare domine polisene ꝛ pascutio:ad hoc.l.qui falsa vel varia.de testi.cū

12 concor. Et si dicatur saltē† in parte concordet ipse:ꝛ etiā possit in hoc concordari cū alio teste.respondet ꝙ ex hoc non tollitur varietas ꝛ singularitas testiū per no.per Jo.an.ꝛ Pet.de ancha.in.c.j. de arbi.lib.vj.vbi dicunt ꝙ licet in iudice ꝛ arbitro admittaṫ concordia si vnus condēnat in.x.alius in.xv.alius in.xx.ꝙ sit condemnatio in.x.in quibus omnes concordant:vt ibi.ꝛ in.l.diē proferre. §.si plures.ff.eo.titu.tamen in testibus secus est ſm eos. Et ꝓ hoc patet ꝙ cū illo teste probante directo promissionem nullus testis concordat nec de promissione:nec in causa promissionis. De promissione non concordant:quia de diuersa promissione deponunt in causa.ideo quia nullus de causa deponit:ꝛ si dicatur concordat vnus:quia ille qui dixit ꝙ volebat pascutiū habere:quia intelligatur habere ex causa dotis supra responsum est:ꝛ reperio etiā aliter

13 responsum per allegantem non curo† Et insuper addo.ꝙ dato ꝙ vnus testis deponeret de actu promissionis et alius de confessio. act.et in ceteris oībus essent contestes ꝛ attestatiōes de se ats concluderent:tamē non probarent:quia ex quo vnus de promissione alius de confessione sunt testes singulares: prout voluerunt Bal. in.l.si ex cautione in fi.C.de non nu.pec.ꝛ Pet.ꝛ Cy.in.l.ij.C.que sit longa consue.quos refert ꝛ seqtur.d. Ant.in.c.fi.de cōsue. in antepe.colū.ꝛ tangit etiā Bal.in.l.publi.ff.deposi.ꝛ licet Jmo.secus consulendo dixerit:tū perfunctorie ꝛ inaduertenter loquitur ꝛ nō bene.ꝛ per hec sunt in effectu sublata omnia incontrariū adducta.

Laus deo.

¶ Summariū super consil.xiiij.

1 ☞ Seruus stās in domo ꝛ cū heredib⁹ dñi post mortē dñi vꝫ pro simili precio et priori remansisse.
2 Qui ad onus eligiṫ nō oꝫ a mercede repelli.
3 Onus attendi debet scdm quantitatem rei legate.
4 Conditio pro impleta habetur si per heredem aut alium stet quo minus stet.
5 Legatum sub conditione ante implemētum conditionis non debetur in causa successiua.nu.12.ꝛ.13.
6 Casu quo inducit cōditionē futuri euentus.
7 Relatiuum qui vel quo qñ importat conditionem.
8 Oneratus non presumitur heres duplici onere.
9 Conditio si seruierit aut prestiterit operas idem sonat.
10 Seruire non dicitur operas suas mercede congrua prestans seu conducens.
11 Mercedem non recipit ille de eo quod facere tenetur.

12 Onus iniunctum cum commodo respicere debet mutuam compensationem.
13 Nihil iniungitur ei cui cōditio est implenda.
14 Verba presentis temporis interdum verificātur in tēpore postea occurrenti.
15 Meorum appellatione continentur tm̄ presentia: ⁊ idē in participio existentia.
16 Genitiuus dn̄ium quoq; significat.
18 Pn̄tia potius q̄ futura testatoris voluntas respicit.
19 Res nō dicitur stare in loco nec de bonis si est destinata vt ibi nō sit permansura.
20 Omnis est dictio vniuersalis habens terminum restrictiuum ex verbis sequentibus.
21 Venalia que sunt in domo ad tp̄s dicūtur extra domū.

¶ Consilium. xiiij.

In nomie dn̄i nostri iesu xp̄i. ¶ Circa primū consultationis articulum: licet videatur prima facie dicendum q̄ dict⁹ Bartholomeus debeat stare pro laborante sub salario debito 1 ⁊ consueto: † nam ex quo laborantes consueuerint habere salariū: videtur interpretandū q̄ stet more cōsueto. ar. l. cum delanionis. §. asinam. de fundo instru. l. si seruus plurium. §. fi. de leg. j. ⁊ ar. l. q̄ si nolit. §. qui assidua. de edili. edic. ⁊ maxime si ipse testator solitus erat prestare eidem salariū: quia mos ⁊ cōsuetudo testatoris est intuēda. d. l. si seruus plurium. §. fi. ⁊ ff. de annuis. leg. l. si cui. ⁊ de alimen. lega. l. penulti. in princi. ⁊ ff. de vsufru. lega. l. dānas. §. fi. cum 2 si † ⁊ qui ad onus eligitur nō debet a mercede repelli. dicit tex. c. cū scōm. in principio. de preben. ⁊ nemo cogitur suis stipendijs militare. xij. q. ij. c. charitatem. ⁊ Pau. ad corinth. ix. capitulo. ideo attentis predictis videtur q̄ satisfaciat dictus Bartho. voluntati testatoris si paratus est stare pro laborante vt testator sibi iniunxit: licz seruire velit sub congrua mercede: ⁊ sub solita. per p̄dicta facit: q: q alteri seruit debet exinde sumere necessaria: iuxta illud Pauli qui altari seruit debet viuere de altari. ⁊ xxij. q. ij. de his. ⁊ originaliter Pau. ad Corinth. ix. cap. ⁊ maxime hoc videtur tenendum ex veri 3 simili mente testatoris † que deprehenditur ex qualitate rerum legatarum ⁊ oneris iniuncti: nam prout audio maioris extimationis essent opere prestande ad quinquēnium per dictum Bartho. q̄ essent res legate. ⁊ ex q̄titate rei legate interp̄tatur aliter: ⁊ aliter onus a testatore iniunctum: vt est tex. notabilis in. l. meuia. §. 4 fi. de annuis lega: † ⁊ si per Franciscum stetit quominus steterit p̄ laborante: ex eo quia voluerit eidem deberi debitam mercedē habetur conditio pro impleta. l. iure ciuili. de condi. ⁊ demon. ⁊ l. iure ciuili. de reg. iur. ⁊ l. j. C. de insti. ⁊ substi. sub condi. fac. ⁊ l. iij. §. siqs seruum. ff. de statu libe. cum similibus. Tamē his minime refragā 5 tibus contrariam partem arbitror iuri magis consentaneā: † nā testator honorauit dictū Bartholomeum pluribus legatis inter cetera legato omnium ⁊ singularum massaritiarum ⁊ rerum mobiliū ⁊c. casu quo dictus Bartholomeus steterit ⁊ habitauerit pro laborante in vna ⁊ eadem apotheca cum Francisco eius herede. et 6 sic sub conditione. † Quia illa verba casu quo inducunt conditionem: quia futurum euentum significant iuxta. l. respiciendum. et l. sequen. ff. si cer. pe. ⁊ in terminis dicit Bal. de istis verbis casu quo faciant conditionem in consilio q̄ incipit. D. in testamento solē 7 ni mihi in ordine. lviij. facit. † Quia relatiuum substantie qui vel quo adiectum verbo habente tractum in futurum importat cōditionem. l. stichum qui meus erit. de lega. j. ⁊ l. cum certus. de vino triti. ⁊ oleo lega. ⁊ l. si debitor. §. verisimiliter. ff. de cōtraben. emp. ideo onus conditionis implende est iniunctum honorato sub cōditione: quia sua interest conditionem implere. Naz qui sentit cōmodum legati debet sentire onus implende cōditionis. arg. l. fin. naturam. ff. de regu. iur. cum concordan. Nam testator qui onerauit heredem onere legati censendus est onerare etiam onere sol 8 uendi mercedē. † Quia non censetur testator voluisse heredē onerare duplici onere prout dicit al's tex. in. l. penulti. in fin. ff. de dote preleg. cuz similibus ibi in glo. adductis: imo si heres grauatur in vno decet vt in alio releuetur. ar. l. eum qui in princi. ff. de iureiur. Et cui iniungitur prestatio operarum non recipit mercedem pro operis: vt patet in titulo de operis libe. ff. ⁊ C. per totos. ⁊ tex. in l. questitum. ff. de conditio. ⁊ demonstrationi. Equiparat conditionem si prestiterit operas: ⁊ conditionem si donauerit decem: ergo et opere posite in conditione sapiunt donationem quandam: ⁊ sic liberaliter sunt prestande prout satis probat ille tex. in dicta comparatiōe: et satis innitur. ea. l. in fine dum instruit heredem vt impediat seruum prestare operas: quo casu seruus habebit libertatez et ille tertius carebit commodo operarum. Si autem haberet prestare mercedem debitam parum curaret. Item facit. l. cum heres. 9 §. stichus. de statu liberis † vbi assimilatur conditio si seruierit: ⁊ si 10 operas prestaret. † Qui autem operas congrua mercede prestat non dicitur seruire: sed potius locare operas. Seruus enim p̄ operis a domino mercedem non recepit: ideo in simili non censetur seruire: quia pro competenti mercede operas suas prestat: immo nonnunq̄ magis inseruit qui operas conducit. Et milies in iure reperitur apposita conditio si operas prestiterit: nec vnq̄ reperio q̄ pro operis prebeatur aliqua merces. Et si secus diceretur: ita ⁊ a pari dicendum foret siquis honoraretur legato vel institutione sub conditione si monumentum faceret vel domum tali posset dicere volo facere monumentum vel domuz tua pecunia q̄ esset ab 11 sonum. Item † non debet quis mercedez recipere de eo q̄ tenetur facere. l. iiij. §. fina. et. l. penulti. ff. de condtio. ob tur. causam. Sed dictus Bart. si vult legatum tenetur operas prestare: ergo non debet mercedē recipere. Ipsius itaq; est electio vel nolle operas prestare: et non consequi legatum: vel legatum consequi: et conditionem implere. Sibi enim est iniunctum q̄ impleat: non autem he 12 redi: ideo eius oneris est non heredis. ¶ Nec † obstat si forte plus oneris est implere illam conditionem q̄ sit honoris consequi legatū: quia istud onus subire est repositum in sua potestate: ideo nō potest conqueri. Et al's contingit q̄ maius est onus q̄ commodū: et vtrunq; subsistit si non recipiunt functionem seu inuicem compensationem. l. imperator. §. si centum. et. §. sequenti. et. l. cum pater. §. titie. de leg. ij. Et si dicatur illud verum quando constat quale onus est iniunctum: sed quando non est ita certum: quātitas legati facit interpretari quantitatē oneris. d. l. meuia. §. fi. ff. de ānu. leg. Rn̄detur q̄ satis in casu nostro est certum onus iniunctum: scilicet standi per quinquennium in apotheca dicti Francisci here 13 dis pro laborante. † Et nihil iniungitur ei cui conditio est implenda et cuius fauore est cōditio verisimiliter apposita: nec in. d. l. meuia. §. fin. in aliquo oneratus cui conditio erat implenda: siue legatum sit tenue siue magnum: sed plus et minus oneratur ille qui habebat conditionem implere: ideo non astringit ad propositum nostrum. Et insuper tēpore quo testator legauit: opere dicti Bartho. erāt minime extimationis: quia erat minoris etatis: ⁊ erat in arte discipulus: ita q̄ attenta qualitate sua illo tempore non est verisimile q̄ voluerit q̄ seruiret pro mercede. superuixit. x. annis testator et opere dicti Bar. sunt effecte magis preciose. non tamen testator aliter mutauit suam voluntatem nec variata presumitur. l. cum qui mutatam. ff. de probatio. Quod autem nō mutatur quare stare prohibetur. ar. l. scimus. C. de test. ⁊ maxime: quia licet sint preciosiores facte opere dicti Bar. tamen forte amor testatoris est diminutus. tempore enim testamenti stabat in domo testatoris: ⁊ sibi seruiebat tempore sue mortis non habitabat cuz eo nec seruiebat sibi saltem in domo: et audio q̄ tempore mortis dictus Bartholo. parum eidem amicabatur: nec vt postea percepi ipse testator tempore testamenti prestabat mercedem pro temporis: sed retinebat ip̄m in domo: nec si prestitisset dāde fuissent ab herede: q: inuita testatoris non erat dictus Bartho. obligat⁹ directo vel causatiue operas illas prestare: ideo congruum fuisset aliquid correspondens pro operis sibi dari: sed post mortem pro premio: vt ita dixerim operarum testator honorauit legatis: et illa habēt esse loco mercedis et compensationis illius oneris standi pro laborāte: et sic etiam respondetur ad illud. quod quis non debet suis stipendijs militare: et non debet alteri seruire nisi inde percipiat emolumenta: quia hic omnia pariter tolluntur: quia pro istis operis habuit legata: ⁊ si sibi nō placent potest illa repudiare: ⁊ euitabit on⁹ iniunctum. Concludo itaq;: q̄ si vult dicta legata cōditionalia: debet conditionem implere nec expectare mercedem: et ita his diebus fuit hic obseruatum in casu quo erat maior ratio aliud dicendi q̄ in casu isto: et erat legatarij filius doctor excellens. Deueniēdo ad secundum: licet videantur venire in legato omnia que erant in domo tempore mortis testatoris: quia voluntas testatoris habetur pro lege in auten. de nup. §. disponat. lex autem semper cen 14 setur loqui. Itaq; licet loquatur per † verba presentis temporis: tamen verificantur etiam in tempore postea occurrenti. l. arriani. C. de hereticis. ⁊ in aut. multis que incipiunt hodie. Ita et testamentum semper loquatur saltem vsq; ad mortem testatoris quo tempore testamentum recipit confirmationem. Tamen his nō obstantibus arbitror de iure contrarium esse verius: nam testator loquitur per verba presentis temporis: quia reliquit omnes et sin 15 gulas massaritias res et bona mobilia ipsius testatoris: et † quando testator facit legatum de certis bonis suis: puta dicendo mea mobilia vel merces seu massaritias meas: non censetur legare nisi res que sunt sue tempore testamēti vt est casus in. l. si ita. ff. de auro et argen. lega. Ita pari ratione si legat massaritias ipsius testatoris: cum tantum sit dicere legat massaritias suas q̄tum dicere le 16 gat massaritias ipsius testatoris † cum ille genitiuus dominium p̄prie significat. l. ij. §. locum. ff. de religi. ⁊ sump. fune. prout suum ⁊ meum. l. argentum. de auro et argento lega. Item et clarius subduntur participia presentis temporis existentes et existentia in 17 domo ⁊c. † Unde legat massaritias: et mobilia que erant tūc temporis in domo: q: existētia exponitur: idest que existunt seu sunt: ideo illa que tēpore testamenti erant in domo ⁊ no attendit aliud tp̄s etiā mortis testatoris: vt est tex. in. l. scribit. §. item scribit. ff. de auro ⁊ argen. lega. ⁊ in. d. l. si ita. ⁊ in. l. cum stipulamur. ff. de verbo. obliga.

oblig. Et late tradit Barto. in dicta. l. si ita. Ita ꝙ res est clara: nec in hac parte testamentum equiparatur legi. Natura enim legis est respicere futura non minus: immo magis ꝙ̄ presentia. l. leges. et cõstitutiones. C. de legibus. c. fi. extra de constitu. ⁊ l. de vsuris. C. de vsuris. † Voluntas aũt testatoris potius respicit presentia ꝙ̄ futura que sunt sibi incognita saltem in specie: ideo potius de presentibus ꝙ̄ futuris censetur disponere. ar. d. l. si ita. ⁊ l. si cognatis cuz ibi notatis per Bar. de rebus dubijs. Et saltẽ verba presentia non impropriantur vt trahantur ad futura iã dicta: clara itaq; remanet secunda conclusio ꝙ in dicto legato non veniunt ea bona mobilia que non erant in dicta domo testatoris tempore testamẽti. Item ⁊ tertio aduertendũ ꝙ si qua bona erant in domo: que nõ erant in domo animo vt ibi permanerent: sed erant forte venalia vel alio deputata transferri: illa non censentur bona existentia in domo. Sed dũtaxat illa que erant destinata vt starẽt perpetuo vel ad longũ tempus in domo: † quia nõ dicitur res stare in loco si est destinata vt ibi non sit permansura: vt est tex. in. l. ex facto ꝓponebatur. §. rerũ italicarũ. ff. de here. insti. ibi rerum italicarum significationẽ eas contineri quas ꝑpetuo qs ibi habuit itaq; disposuit vt ꝑpetuo haberet. Et subditur ꝙ si aliquo tp̄e aliquid ibi trãstulit nõ vt ꝑpetuo ibi hr̄et: nõ veniunt in relicto rex italicax. Idẽ ꝓbatur in. l. si vxori. §. cũ ita. de auro ⁊ argen. lega. l. vxorẽ. §. legauerit. l. qui filiũ. ⁊ l. quesituz. §. fi. ⁊ l. si corus. §. j. l. si ita legatũ. ⁊ l. j. C. de vb. sig. ideo q̄ habebat in domo venalia non cedunt tali legato vt est tex. in. d. l. j. de vbo. sig. ⁊ in. l. gñali. §. vxori. ff. de vsuf. leg. vbi glo. allegat multas cõcordantias. ⁊ doc. oẽs hñt hoc pro expedito in dictis iuribus. Nec ob. ꝙ testator vsus fuit verbis vniuersalibꝰ oẽs ⁊ singulas. Et qui omne dicit nihil excludit. c. solite. de maio. ⁊ obe. l. iulia. de leg. iij. ⁊ cañ. si romanox. xix. dist. † Quia respõdetur ꝙ ista vniuersalia verba habeant terminũ restrictiuuz ex verbis sequentibus: nã legat oia bona mobilia nõ veniunt imobilia: ita legat oia que sunt in domo non veniunt ea que sunt extra domũ. † Sed venalia ⁊ que sunt in domo ad tẽpus nõ censent̃ esse in domo sed extra. ideo ista non veniunt ꝑ dicta iura: ⁊ est tex. in. d. §. vxori. vbi testator vsus fuit verbo vl̃i: ⁊ tamẽ nõ trahitur ad venalia: ⁊ sic ad ea que licet sint in domo: tñ nõ reputãtur ibi ꝓut ⁊ no. ibi Bar. idcirco cũ vt percepi in domo sint reperta in domo nõ parũ argenti venalis ꝙ nõ erat in domo tp̄e testamẽti: dictũ argentũ nõ venit in dicto legato duplici rõni ꝓut pꝫ ex premissis. Et idẽ in alijs rebus in quibus predicta adaptantur. Laus deo.

18 (margin: beside "de vsuris. † Voluntas")

19 (margin: beside "ad longũ tempus in domo")

20 (margin: beside "obe. l. iulia")

21 (margin: beside "gat oia que sunt in domo")

¶ Summariũ super consil. xv.

1 Donatio oĩm bonorum in qua reseruatur aliquid pro testandi facultate valet.
2 Donatio existentia liberorũ reuocatur. nu. 19. ⁊. 23.
3 Donatio facta vni filio reuocatur per alterum filiuz vsq; ad legitimaz tantũ. nume. 18.
4 Donatio de se est contractus validus.
5 Donatio simpliciter facta an debet habere tacitam conditionem si filij nascãtur: ⁊ quid in extraneo instituto.
6 Donatio prima habẽs veram traditionem vel fictã que fit simplici precaria qñ reuocentur simplici cõuentione. nu. 11.
7 Donatio ex dispositione. l. si vnq̄. nõ reuocatur in totum vbi apparet donatorem cogitasse de filijs. nu. 14.
8 Mens sumitur ex legis ratione.
9 Ratio legis est ipsa lex.
10 Ratio excogitata habetur expressa.
12 Traditio nuda dñium non transfert.
13 Precariũ transfert ciuilem tm̃ possessionem.
15 Donatio minima siue ꝑua non reuocatur existentia liberox.
16 Aliquis: dictio iuncto verbo pars vel parte põt referri ad quanlibet partem quecũq; sit: tñ qñq; restringitur.
17 Ratio vbi est eadẽ. ibi idem ius esse debet.
20 Coniectura in certis non militat.
21 Reuocatio donationis beneficio. l. si vnq̄. fit post mortẽ donãtis.
22 Presentis tp̄is verbo quãdo lex vtitur intelligitur ipso iure.
23 Reuertatur siue reuertitur: idem sunt.
24 Alienationũ particulis dolus ⁊ fraus presumitur.
25 Donatio reuocatur si donatarius donatorẽ non alimentet.
26 Ingratus nõ dr̃ nisi requisitus deneget.
27 Donatio nõ reuocatur ipso iure sed tm̃ corã ip̄o iudice.
28 Reuocatio ad heredes non transit.

¶ Consilium. xv.

In nomine dñi nostri iesu xp̄i. ¶ Ex quo dictus franciscus vannis fecit tres donationes videnduz est de viribus cuiuslibet ⁊ que preualeat. ⁊ prout arbitror cõtingere in facto presupponoꝰ † ꝙ quelibet fuerit donatio omnium bonorum presentium et futurorum: ⁊ cum fuerit in qualibet donatione facta reseruatio ꝓ facultate testandi non veniunt vitande: ex eo quia censeantur cõtra bonos mores: quia impeditiua facultatis testandi prout solẽt doctores dicere de simplici donatione omnium bonorum presentium et futurorum in. l. fina. C. de pac. et in. l. stipulatio hoc modo concepta. de verbo. obligatio. ¶ Et deueniendo ad primam videtur ꝙ illa prima valuerit. Non eniz videtur ꝙ veniat vitianda propter superuenientiam vnius filie. † Nam licet videatur vitianda vigore. l. si vnq̄. C. de reuo. donatio. et. xvij. qõe. iiij. in. c. fina. ⁊ i. n totas. C. de inoffi. dona. tamen videntur illa iura non obstare. Quoniam omnes doctores tenent. ꝙ dispositio dictorum iurium fundatur in verisimili mente donantis: quia si cogitasset in posterum habere filios illam donationem non fecisset prout volunt Jacob. bu. Barto. Bald. Ange. et Rapha. in. d. l. si totas. ⁊ Barto. Bal. et Imo. in. l. titia seio texeram. §. imperator. de lega. ij. ⁊ Barto. et Bal. in. l. de inoffi. dona. ⁊ docto. communiter in dictis iuribus. et Ponta. in cõsilio mihi. cclxxix. ⁊ ſm ordinem informis. cclxix. incipiente non est dubium ꝙ donatio: ⁊ per docto. in. c. fin. extra de dona. videtur enim habere donatio tacitam conditionem si filios nõ susceperit. per. d. l. si vnq̄. ⁊. c. fi. xvij. qõe. iiij. ꝓut volunt doct. in dictis iuribus. ¶ Que quidẽ ratio videtur cessare in casu isto in quo donator habebat filiam natam ⁊ nihilominus donauit extraneo: ita ꝙ est verisimile ꝙ ꝓut extraneum in rebus donatis pretulit filie iam nate: ita ⁊ pretulisset nasciturũ si de ea cogitasset: quia maior solet esse affectio ad natos ꝙ̄ ad nascituros: vt docet experientia rerum magistra. c. ꝙ̄ sit. in princi. de elec. lib. vj. ⁊ l. legatis. §. ornatricibus. de leg. iij. ⁊ facit quod habetur in. l. si cognatis. ff. de rebus dub. Et ideo cessante rõne cessare debet dispositio. l. adigere. §. ꝙ̄uis. de iure patro. ⁊. c. cũ cessante de appel. ⁊ maxime qr cessant verba. d. l. si vnq̄. in qua ponderatur ꝙ donans filios nõ habebat. ergo a contrario secus si filios haberet: ⁊ ita etiam loquitur tex. in dicto cañ. fi. xvij. qõne. fi. ⁊ sic illa iura faciunt potius pro prima donatiõe ꝙ̄ cõtra. ¶ Et licet in. l. si totas. c. de inoffi. do. superesset filius: tamen donatio fuit facta ipsi filio. itaq; est verisimile ꝙ prout filium natum diligebat faciendo eidem donationem excessiuam: ita ⁊ dilexisset filium nasciturum si de eo cogitasset: licet forte non tanta dilectione: tamen aliqua. † Et ideo nõ fit reuocatio in totũ. sed vsq; ad legitimam: vt est ibi expressum. Cum igitur in casu nostro non agatur de sola legitima: nec fuit facta donatio filie nate. Non videtur militare dispositio. d. l. si totas. ⁊ solum dicta tria iura reperiuntur loqui de huiusmodi reuocatiõe donatiõis propter superuenientiam liberox: ideo cessantibus illis iuribus valida remaneat donatio. † Cũ donatio sit de se ꝯctus validus: vt in toto titulo. de dona. ff. C. ⁊ extra. ⁊ fauorabilis. c. cuz dilecti in fi. de dona. maxime cum dicta iura sint exorbitantia: cum contractus iam firmati nõ soleant reuocari. l. sicut. C. de act. ⁊ obli. ⁊ l. aristo. de don. nec contractus simpliciter celebrati solent censeri conditionales vel in diem. l. j. §. siquis simpliciter. ⁊ l. cum qui calẽdis. §. quotiẽs. de verb. oblig. ⁊ l. libertis libertabusq; in fi. de alim. leg. Ideo † donatio simpliciter facta non deberet habere tacitam cõditionẽ nisi filij nascantur ꝓut in effectu censetur habere in terminis dictoruz iurium: quia pretextu dicte tacite conditionis docto. dicunt reuocari donationem. Item voluntas tacita ab vna parte in mente retenta non solet attendi. l. si repetendi. C. de condit. ob causam. ⁊ l. iij. C. ꝙ̄ ꝙ̄. ff. eo. titu. ⁊ maxime quia nec ab vna parte fuit subintellecta: quia si non cogitauit de filijs non habuit mentem ad filios: ideo non habuit in mente ꝙ donatio reuocaretur si filios in posterum haberet: sed presumpta tacita voluntas subintelligit̃ hoc modo: quia si de filijs cogitasset verisimiliter nõ donasset: ꝓut in simili dicimus in tacita vulgari comprehensa in pup. ⁊ econtra. in. l. j. ⁊. ij. ff. de vulga. ⁊ pupil. ⁊ in. l. precibus. C. de in pub. ⁊ in. l. fin. C. de instit. ⁊ substitu. sub condi. fac. Item al's in simili in. l. generaliter §. cum autẽ. C. de insti. ⁊ substi. sub condi. fac. Et ꝙ sit exorbitans ⁊ eo respectu restringenda tangit Imo. in repe. l. filio preterito. ff. de iniusto testõ. in arti. An legata vitientur preteritione posthumi. in tertia respõsione data ad. d. l. si vnq̄. ⁊ ideo cum loquãtur in non habente filios: ⁊ casu quo habeat in donatione facta filijs: nõ trahatur ad casum quo donator habet filiam ⁊ donat extraneo. et maxime: quia in. d. l. si vnq̄. donatio fuit facta liberte ꝑ patronũ: ideo nõ videtur trahenda ad donationem factam alteri prout et voluit Guil. de cu. quem refert Bar. ⁊ etiã refert Raph. fulg. in. d. l. j. C. de inoffi. dona. idem voluit ibi. ⁊ in. l. fratres. C. de inoffi. test. dicens. ꝙ facilius admittitur reuocatio donationis vel testamenti contra libertum ꝙ̄ contra extraneum. Nõ enim debet esse ea audacia liberto contra patronum que est extranei contra alium ſm eum. Et differentiam inter libertum ⁊ extraneum: facit etiã Bal. in auť. ex causa. C. de liberis ꝑ̄ter. dicens. ꝙ preter ꝙ̄ in liberto nõ reuocatur nisi vsq; ad debitum bonorum subsidium. auten. vnde si parens. C. de inofficio. testa. ⁊ expresse tenet glo. in. v. qõne. in. d. l. j. de inofficio. donatio. ſm cum. ꝙ et tangit etiam Imol. in dicta l. filio preterito in dicto articulo an legata reuocentur per natiuitatem posthumi in secunda responsione quam dat ad. d. l. si vnq̄. dictus autez. cano. fi. xvij. questione fi. facit potius pro: ꝙ̄ contra. Nam dicit ꝙ de iure fori nõ reuocatur donatio: licet secus de iure

1 (margin: beside "no † ꝙ quelibet fuerit donatio")

2 (margin: beside "pter superuenientiam vnius filie")

3 (margin: beside "tanta dilectione")

4 (margin: beside "maneat donatio")

5 (margin: beside "de verb. oblig.")

poli. ꝛ ita etiã dicit glo. in. c. fi. de dona. ꝛ licet Bar. conetur rñde- re: tamẽ in rñsione facit violentiã litere. ꝛ ſm reſponſionem Bar. non obſtat ſaltem ſupra legitimam. ꝛ ideo nõ videtur ꝙ prime do- nationi habeat obſtare ſuperueniẽtia filie. ꝙ maxime videtur di cendũ quo ad fauorem ſecũdi donatarij: quia reuocatio que fit in his terminis videtur fieri fauore filiorũ nõ fauore donantis vel ter tij ſuccedentis in locum donantis: prout ſumitur ex premiſſis: ꝛ di cetur infra. ergo quatenus ceſſat fauor ceſſet diſpoſitio dictorũ iu- riũ exorbitantium. l. quod dictũ. de pac. cum ſimilibus. Item dicit glo. d. l. ſi totas. ꝛ Jac. bu. ibi poſt eũ: ꝙ iſta reuocatio fit poſt mor- tem donantis. ꝙ ꝛ vult ibi Jaco. bu. ꝛ tangit etiam ibi Bal. ꝛ Ra pha. ibi dicit hanc opinionẽ de facili obtinendam in practica pro pter auctoritatem glo. Si reuocatur poſt mortem: ergo non venit in ſecunda donatione cũ nunꝗ̃ fuerit in bonis donãtis: nec huic prime donationi videtur obſtare id quod in puncto preſupponi- tur. ſ. ꝙ primus donatarius remiſit dictã donationem ipſi donan ti: ꝛ eũ repoſuit in priſtinum ſtatum facta ſibi certa reſeruatione: quia licet non viderim formã dicte remiſſionis: tamẽ mihi perſua 6 deo ꝙ de facili fuerit ſimpliciter facta ſine traditione. Et† ideo ſi prima habuit traditionem verã vel fictam puta per ſimplicem vel precariã conſtitutionẽ: non videtur ꝙ reuocetur per conuentionẽ ſine retraditione. l. ab emptione. ff. de pac. ꝛ. C. quãdo liceat ab em pti. rece. l. j. ꝛ. l. ij. ꝛ hoc videtur perſuaderi: quia dictus primus do natorvix conſenſit vltime donationi: qui conſenſus fuiſſet fruſtra totius ſi prima donatio fuiſſet ſublata. Conſentiendo tamen vlti- me donationi ſibi preiudicauit per. l. ſi fundum per fideicõ. in prin ci. de leg. j. ꝛ. l. ſi mater. C. de rei ven. Et ideo videtur ꝙ vltima do- natio preualeat ſecunde: quia ſecunde primus donatarius nõ cõ- ſenſit: ꝛ ideo bona que erant donata primo donatario non viden tur veniſſe in ſecunda donatione: cum non eſſent in bonis donan tis ſi tranſiuerant in primum donatariũ ꝛ non erant retranſlata in donantem. Preterea poſt ſecundam donationem ſuperuenit filia: ideo ſi propter natiuitatem inducitur reuocatio prime dona tionis pari ratione videtur ꝙ debeat induci reuocatio ſecũde do nationis. Ex quo illa filia nata fuit poſt ſecundam donationẽ: put nata fuit poſt primã: tamen ante vltimã. ¶ Tamẽ his non obſtã tibus puto de iure ꝙ verior ſit ſententia ꝙ ſecundus donatarius preualeat in dictis bonis donatis: licet enim filia nata fuerit poſt ipſam donationẽ: tamẽ non debet ex hoc vitiari ipſa donatio niſi forte quatenus reuocaretur tanꝗ̃ inofficioſa vel per querelaꝫ vel per ius agendi ad ſupplementum. l. j. ꝛ. l. penul. ꝛ fi. C. de inoffi. do na. de qua reuoca. ſcilicet per querelam vel ius agendi ad ſupple- mentum ad preſens non agitur. Non enim reuocatur per ſuperue 7 nientiam filiorum: †quia dicta tacita conditio non cadit in termi nis huius donationis in qua apparet ꝙ cogitauit de filijs: ꝛ licet fi lij naſcerentur: nihilominus voluit donationem firmam eſſe. Nam reſeruauit ſibi xxv. flore. pro filijs naſcituris quos ſperabat habere ex ſua vxore. Ideo ceſſat dicta tacita conditio ꝛ fundamentalis ra tio. d. l. ſi vnꝗ̃. ꝛ. d. l. ſi totas. de qua. ſ. quam omnes aſſignant: ideo intrepide tenendum eſt: ꝙ in hoc caſu in quo ceſſant verba illoꝛ 8 iurium ꝛ neceſſario mens eorũdem. Nam† mens ſumitur ex ratio- ne legis per Dy. in regula. fi. in. vj. Barto. ꝛ Bal. in. l. non dubium C. de leg. ꝛ Bal. in. l. cum muli. ff. ſolu. matri. ꝛ Imo. in. l. ij. in fi. ff. de dona. ꝛ Bald. in. l. j. col. ix. ff. ſolu. matri. dicens ꝙ de hoc eſt melior tex. qui ſit in iure in. l. ſcire oportet. §. ꝛ ſi maxime. ibi mens iuriſla- 9 toris. ff. de excuſa. tuto. Et† ratio legis eſt ipſa lex put dicit Ang. in. d. l. ij. in fi. de dona. ꝛ Bald. in aut. poſt fratres. C. de legi. here. et eſt caſus legis et anima legis. dicit Bald. in dicta auten. poſt fra- tres: ꝛ eſt anima ſcripture ratio dicit Bald. in. l. fina. ff. de here. in- ſtitu. et loquuntur etiam in ratione non ſcripta dũmodo ſit certa. 10 Ubi enim vnica ratio excogitari †poteſt illa habetur pro expreſſa l. Quis ſimpliciter. ꝛ quod ibi Bal. C. de fideicom. ꝛ no. idem Bal. in. l. maximum vicium. C. de liberis prete. ideo cum per omnes vni ca ratio aſſignatur ad. d. l. ſi vnꝗ̃ et ſimiles: illa ceſſante ceſſat diſ- 11 poſitio: ꝛ hoc puto intrepide tenendum prout ꝛ in terminis† deci dit Barto. in ſuo conſilio incipiente. Filippinus ſcabioni in ordi- ne. iij. ſm ordinem peruſinum non informis. ꝛ ſentit in. d. l. titia. §. imperator verſi. quicquid ſi in dubio volens. ꝙ ſi conſtat ꝙ cogita- uit habere filios non fit talis reuocatio. ꝛ idem firmat Bald. in. l. j. circa finem verſi. demum quero. vbi vult ꝙ ſi donans cogitat in ge nere ſe habiturum filios non habet locũ huiuſmodi reuocatio. Et cum dicta ſecunda donatio teneat: nec noceat natiuitas filie: non potuit ſibi preiudicari per ſecũdam donationem: nam vt arbitror de ipſa ſecunda donatione fuit factum inſtrumentum: ꝛ in inſtru mento ſolet apponi hypoteca: quia in inſtrumento donatiõis ſo- let adijci clauſula obligans ſe: ꝛ omnia ſua bona ꝛc. Ideo ſaltem ꝑ hypotecariam poſſet bona ab vltimo donatario aduocare ſi ille re tineret. Si autem ipſe ſecundus poſſideret: iuuaretur retentione ratione pignoris ſeu hypotece caſu quo non fuiſſet in ipſum ſe- cundum donatarium tranſlatum dominium per traditionem ve ram vel fictã: qꝛ nuda donatione non transfertur dñiũ. l. traditio 12 nibus. C. de pactis. †Nec huic ſecũdo donatario obſtat prima do-

natio: quia illa fuit conſenſu partium reuocata. Prout enim do- na. hodie nudo pacto perficitur. inſtitu. de dona. §. perficiuntur. ꝛ. l. ſi quis argentum. C. eo. titu. licet Barto. ſoleat dicere ꝙ nõ fit proprie donatio ſed pactum de donando: ita ꝛ contrario conſen- ſu partium reuocatur ſi in prima donatione non interuenit tradi tio. ar. l. ab emptione. ff. de pactis. ꝛ. l. nihil tam naturale. de regu. iur. Et ſi interuenit ficta traditio: ꝛ conſequenter donator reman- 13 ſerit vel detentator vel in naturali poſſeſſiõe. †Quia per precariũ regulariter transfertur ciuilis: ꝛ retinetur naturalis. l. et habet. §. eum qui de precario. Tunc ſimiliter ſufficit ſolum pactum: quia il la detentatio ſeu poſſeſſio iuncto nouo titu. habetur pro traditio ne: quia incipit poſſidere ex nouo titul. l. certi conditio. §. fina. ff. ſi cer. peta. ꝛ. l. qua ratione. §. interdum. ff. de acquiren. re. domi. et. §. interdum. inſti. eo. titu. ꝛ. l. quedam mulier. in fi. de rei ven. Et ſuperueniente iure donatori confirmatur ꝛ iuuatur ius donatorij. l. cum vir. ff. de vſur. Preterea dicta prima donatio fuit reuocata propter ſuperueniẽtiam alterius filie per. d. l. ſi vnꝗ̃ cum concor- dantijs ſupra adductis. Nec obſtat ꝙ tempore prime donationis habebat aliam filiam. ꝛ licet filiam haberet: tamen donationem il lam fecit: ita ꝛ videatur ꝙ feciſſet ſi de naſcitura cogitaſſet prout ſupra in contrarium dictum eſt: quia reſpondetur ꝙ imo vide- tur ꝙ ſi de filia naſcitura cogitaſſet non feciſſet dictaꝫ primam do- nationem prout fecit nihil reſeruando filie naſciture. Filie enim iã 14 nate reſeruauit legitimam: ita ꝙ eſt veriſimile† ꝙ ſi de alia filia na ſcitura cogitaſſet eidē aliqđ reſeruaſſet: nec appet qđ reſeruaſſet. Io venit vicíãda ꝛ viciat in totũ: qꝛ ignorat qđ reſeruaſſet. Nã ꝛ q ſi lios habet plerũꝗ̃ aliquid donat. ꝛ tamẽ donatio reuocatur in to tum in eo qui non ſperabat habere filios. d. l. ſi vnꝗ̃. ſm cõmunem ſententiam. Licet quidam dicant eſſe ſpeciale in donatione facta liberto. licet ergo non ſit veriſimile ꝙ nil donaſſet ſed ſolum ꝙ nõ feciſſet donationem ita exceſſiuam: tamen reuocatur in totum. 15 quod ꝛ patet. † Quia quando feciſſet minimam ſeu paruaꝫ dona tionem non reuocatur propter ſuperuenientiam liberorum: put concludit Imo. in. c. fi. de dona. allegans no. per Bald. in. l. j. §. de inoffi. dona. vbi Bal. vult ꝙ non reuocatur niſi excedat dimidiaꝫ bonorum. ꝙ ꝛ vult idem Bald. in. d. l. ſi vnꝗ̃. dicens: ꝙ Ric. de ſa- ly. idem conſuluit. Idem etiam reperio tenuiſſe preſtantiſſimum U. J. doc. d. Joannem petrutij de nobilib⁹ de monte ſperello pa- trem ꝛ dominum meum in. d. l. j. Idem etiã clariſſimum docto. d. Dionyſium de barigeanis: qui ſua tẽpeſtate doctor veritatis nũ- cupabatur in. d. l. titia. §. imperator. licet Ponta. in. l. ſi cum vel in vtero. §. de teſtamento mili. reprobet dictam opi. Bald. ponderã do verbum aliqua poſitum in. d. l. ſi vnꝗ̃. per notabilem glo. in ver bo earuꝫ parte. in cle. j. de foro competen. quod verbum pondera uit etiam ipſe Bal. in. d. l. j. ꝛ eo non obſt. firmauit vt dixi. Et repe rio preclarum quendam doctorem diſtinguentem ꝙ ſi donatio fit liberto: etiã ſi ſit parua propter ſuperuenientiam liberorum reuo cetur: ſecus ſi fiat alteri. ego alſ conſulendo reſpondebam ꝙ quan 16 do ſubiecta materia ſuadet. †Quod verbum aliqua iuncto verbo pars vel parte poſſet probabiliter referri ad quãlibet partem que- cunꝗ̃ ſit: tunc amplietur ſignificatum verbi parte: et procedat dicta glo. in verbo earum parte. Nam ita contingit in terminis illi⁹ gl. Aut ſubiecta materia non patitur vt referatur ad quãlibet partẽ: etiam minimã: ꝛ tunc non loquitur dicta glo. Ideo tunc reſtringa tur vt non deſcendat dimidiam. arg. l. nomen filiarum. §. portiõis verbo. de verbo. ſignifica. Si enim refereretur ad tertiam pariter ad quartam. Si ad quartã pariter ad quintã. ꝛ ſic de ſingulis in in finitum. Si autem habet aliquã reſtrictionem: vt ſcilicet non in- telligatur de qualibet parte: nihil obſtat quominus reſtringatur ad dimidiam. Et illud aliqua poteſt importare vel vnam dimidiã vel aliam vel dodrantem vel aliquam maiorem partem dimidia. Et facit quia fruſtra feciſſet mẽtionem de donatione omnium bo- norum tex. in. d. l. ſi vnꝗ̃. ſi reuocaretur quelibet etiam minima do natio. ſufficiebat enim dicere ſi aliquid donatum ꝛc. Et dato ꝙ re uocaretur etiam donatio minor dimidia: tamen tenendum eſt ꝙ non reuocetur minima donatio licet ergo non ſit veriſimile ꝙ nil donaſſet ex quo parua donatio: non reuocatur: nihilomin⁹ in to tum reuocatur exceſſiua donatio. et ſic non ſuſtentatur in aliquo ex quo ignoratur quid donaſſet. Et licꝫ. d. l. ſi vnꝗ̃. loquatur in do natore qui non habebat filios: tamen eadem videtur ratio in eo qui habebat: et eis in totuꝫ non preiudicauit. Nam tunc magis vr gens coniectura militat ꝙ̃ ſi cogitaſſet de futuris filijs non feciſſet donationem ita exceſſiuam per quam naſcituri omnibus bonis priuarentur. Et maxime quia per ſuperuenientiam alterius filie reſeruatio facta filie nate diminuenda venit. Nam filia alia non nata. illa domina ſeptima filia nata tpe donationis habuiſſet ter tiã partem omniũ bonorum: quia tanta fuiſſet eius legitima. Et alia filia ſuperueniente legitima ſua eſſet tertie dimidie. Et cum ſola ſua legitima ſit ſibi reſeruata non habuiſſet niſi tertiam dimi- die: et ſic ſuperuenientia filie prodeſſet donatario et noceret filie nate quod eſſet abſurdum: ideo dicendum videtur. ꝙ reuocata fue rit prima donatio ꝑpter ſuperueniẽtiã noue filie. nõ ob. ꝙ tpe pri-

me

me donationis filiam haberet. Nam militat ratio dicte.l. si vnq̄. de qua rōne.s.dictum est. Non solū propter verisimilem affectionem quam habuisset erga filiā nasciturā si de ea cogitasset. Sed etiā ꝓpter affectionē quā habebat erga filiam natam: q2 non est verisimile ꝙ voluisset eā habere sextā partē qui credidit sibi reseruare tertiā partē. Et si dicat saltem illi donasset tertiā partē reseruādo nasciture tertiā partem ꝓut reseruauit filie iam nate. Respondetur ex supradictis. Qd̄ donatio excessiua reuocatur in totum ꝓpter superuenientiā liberoꝝ. Non autem consideratur ꝙ aliqd donasset prout supra deductū est. ¶ Nec obstat ꝙ.d.l. si vnq̄.ꝛ.d.canon.si.loquuntur in donatore qui non habebat filios tēpore donationis: ꝛ ꝙ sint exorbitantia illa iura: ideo non extendenda per iura vulgaria. qd̄ licet verū sit ꝙ illa iura eo modo loquātur: tamen
17 sunt extendenda aparitate rōnis: † quia vbi eadem rō idem ius.l. illud ad.l.aql.l.a titio.de ver.ob.cū similib⁹.ꝛ firmat Bart. in rep. l.si ꝯstante in prin.ff.sol.ma.ꝛ Jmo.in.l.si. Do.§.de viro.e.ti. Sꝫ supra ꝓbatum est ꝙ hoc casu militat eadē ratio merito ꝛc. Et hoc re
18 perio cōsuluisse. Pōta.in consi.cccxix.reperio ita allegatū †. Tamen ẜm meū ordinē nō informis nō tractat de hoc concludēs ꝙ si donatur nepotibus ex filia postea filius natus fuit reuocatur donatio ẜm eū.q2 nō vidi actualiter si dicit reuocat in totū cōfert ad propositum. Si vsq3 ad legitimā est clarū ꝑ.l.si totas.ꝛ ꝓut doc.q̄si oēs extendunt.d.l.si vnq̄ ad donationem factā non liberto: lꝫ in liberto loquatur ꝛ hoc: q2 etiam in alijs militat dicta rō verisimilis mentis ipsius donatoris: ideo ꝛ nobis licet trahere etiā ad hūc casum quo filiam habebat ex quo militat dicta ratio: ꝛ lꝫ quidam restringant ad libertum. tamen nō curandū: q2 glo.Bar.ꝛ doc.communiter oēs secus tenent. Nec obstat ꝙ dicta reuocatio fit fauore liberorum: ꝛ in casu isto fauor respicit ẜm donatarium potius ꝙ̄
19 liberos. † Quia respondetur ꝙ Bal.in.d.l.si vnq̄. dicit ꝙ non fit mere fauore liberoꝝ sꝫ patet: q2 nō tenetur reseruare filijs ẜm euꝫ. sed fit: q2 donatio hꝫ quandā tacitā conditionem si filios donator non suscipiat ẜm eundem Bal.ꝛ dato ꝙ fiat fauore liberorum: tamen fit reuocatio ipo iure: ꝛ statim ꝙ filius nascitur et reuertit in eū dñium ipsi⁹ dōatoris vt ꝓbat tex.in.d.l.si totas.ff.de inoffi. dona. vbi imperator dirigit verba ad donantem: ꝛ dicit ad patrimoniū tuū reuertitur: ꝛ sic reddit in dñium donatoris: ꝛ idem probat tex.in.d.l.si vnq̄ ibi reuertatur in eiusdem dōatoris arbitrio ac ditione mansurum: qui tex. apte probat ꝙ reddit in dñium ꝛ ditionē idest potestatē donatoris.ꝛ glo.supplet ipo iure subdens ꝙ donator vendicabit ꝛ condicet possessionem ipsarum: ꝛ sic glo. ibi apte tenet ꝙ reuocatio fit statim non expectata morte donatoris. ꝛ lꝫ glo.in.d.l.si totas in verbo reuertitur dicatur in hoc tenere 2riuꝫ. tamen non clare loquitur: q2 ponit alternatiue duas opi. ꝛ licꝫ videatur inherere vltime.ar.l.qui filiū.§.sabin⁹.ad tre.tamē ex quo contrariū firmat in.d.l.si vnq̄ non est inherendū dicte coniecture
20 que sumitur ex.d.§.sabinus. † Q2 incertis non est locus cōiecture.l.cōtinuus.§.cū ita.de verbo.obli.ꝛ sic cum habeam certam opinio.glo.in.d.l.si vnq̄ non stemus cōiecture que potest sumi ex verbis glo.d.l.si totas.ꝛ insuper illa glo.inheruit opi.Jo. Qui voluit ꝙ reuocatio de qua ibi fit per querelam. Querela autem constat ꝙ intentatur demū post mortem: ideo non est mirū si glo.ibi velit ꝙ reuocatio fiat post mortem. Et quando fit sine querela fiat statim ꝓut vult gl.in.d.l.si vnq̄.lꝫ reuera etiam in.d.l.si totas fiat reuoca
21 tio absq3 querela prout fere omnes tenent.ꝛ lꝫ Jac.bu.qui tenet † ꝙ reuocatio fiat post mortem donantis ponderantes ꝙ tex. dicit reuertatur: ꝛ sic in tēpore futuro prout refert Bal.in.d.l.si totas. ¶ Tamen est aduertendum ꝙ tex.in.d.l.si totas loquitur per ver
22 bum reuertitur qd̄ est presentis. † ꝛ quando lex loquitur per verbū p̄ntis tēporis significat ꝙ statim ꝛ ipso iure pront vult glo.magna circa mediū in.l.siqs in tantā.C.vnde vi.ibi dicit amittat nō dicit vel amittit quā glosam sequitur ibi Bar.ꝛ idem vult Saly.in aut. hoc amplius.C.de fideicō.dicens ꝙ illa prima.de qua ibi fit ipso iure: quia loquitur per verbū presentis tēporis ẜm eū: ad hoc etiam tex.in.l.siquis maior.C.de transac.in verbo notatur infamia iūcta glo.que voluit ꝙ sit infamis ipo iure.ꝛ idem tenent ibi Bal. Salyce.ꝛ Pau.de ca.ꝛ sentit etiam ibi Bart.ꝛ tamen tex.loquitur per verbum presentis tēporis. Et licet tex.in.d.l.si vnq̄.loquatur per
23 verbum reuertatur: tamen est aduertendum † ꝙ verbum reuertat potest esse presentis temporis modi imperatiui ꝛ modi subiunctiui ꝛ futuri optatiui. Interpretandum autem videtur ꝙ sit presentis tēporis imperatiui: ꝛ significet ipo iure: vt in hoc concordet cū tex.d.l.si totas qui loquitur per verbum presentis tēporis. Et insuper licet in penis fiat interpretatio ꝙ priuatio non fiat ipso iure quando fieret per verbum reuertatur vel simile: q2 pene vt odio se sunt restringende. tamen in ista priuatione que est fauorabilis secus sit: quia est amplianda.ar.regule odia in.vj.cum cōcor. Et hac opi.ꝙ fiat ipo iure: ꝛ statim voluit vltra dictam glo. Bart.in.d.§. imperator.ꝛ ibi etiā Jmol.ꝛ videtur velle Bal.ibi.ꝛ in.d.l. si vnq̄. q̄ ꝛ voluit Barto.in.d.l.si totas.ꝛ fere omnes tenent ꝓut ibi dicit Ang.idem tenens ꝙ ꝛ tenendū est: quia magis conuenit verbis dictaꝝ.ll.ꝛ magis cōmuniter tenetur. Nec obstat ꝙ cessat fauor libe-

rorum: quia non propterea cessat effectus ex quo est iam effectus consumatus prout firmat Barto.in.d.§.imperator.et vult etiam Bal.in dicta.l.si vnq̄ dicens ꝙ non tenetur reseruare filijs: ꝛ ꝙ nō est hoc inductum mere fauore liberorum. Quod autem secūde donationi non obst.natiuitas filie secunde donationi supradictum est. Jtem non obst.si remissio fuit facta sine clausula precarij: quia supra responsum est ꝙ ex quo donator remanserat in possessione hoc sufficit per dictum.§.interdū.ꝛ alia iura supra inducta. Et q2 priuatus fuerat suis iuribus non erat necessarius consensus ipsi⁹ primi donatoris. Ex quo ergo valida est secunda donatio ꝛ nō prima bona que venerunt in secunda donatione nō potuerunt in donatione tertia venire. Maxime quia fuit prout mihi dicitur factū instrumentum super ipsa secunda donatione: ꝛ donata etiam bona futura que bona futura comprehendunt etiam bona donata primo donatario: quia per natiuitatem filie statim reuersa fuerūt bona in ipsum donantem: ꝛ per consequens veniunt in secūda donatione. Et similiter si non fuisset facta reuocatio natiuitate filie: tamen facta per remissionem donationis ꝛ retranslationē in ipsaꝫ donationem similiter operarentur ꝙ dicta bona per primum donatarium remissa donanti pertinerent ad secundum donatariuꝫ. Et si donatarius erat in possessione ꝛ instrumento secunde donationis foret clausula precarij vel simplicis constitutionis similiter in secundū donatariū foret translatum dñium dictorum bonoruꝫ sub clausula bonoꝝ futuroꝝ apposita in sua donatione. Et si non esset in eum translatum dñium: saltem predicta bona fuissent sibi hypothecata: ideo posset ea aduocare per hypothecariam vt premissum est. Ex quibus patet ꝙ nec prima donatio nec vltima nocet secundo donatario. Sed omnia bona non reseruata in ipsa secunda donatione donatori pertinent ꝛ spectant ad ipsum secundum donatarium non obstantibus prima vel secunda donationibus. Et non obstante ꝙ dicto primo donatario reseruauerit sexaginta florenos: quia in ipsa secunda donatione donator sibi plura reseruauerat que non veniebant in secunda donatione: itaq3 de illa q̄titate reseruata poterat ipse disponere pro libito. Nā rei sue quilibet est moderator ꝛ arbiter.l.in re mandati.C.mandati.ꝛ licꝫ in secunda donatione reseruauerit pro facultate testandi: ꝛ pro legitima filiorum nasciturorumt: amen non scrutauit ad testandum nec ad illam q̄titatem reseruandam filijs nascituris pro legitima. Fuerat eniꝫ causa reseruationis nō obligatio ad faciendū.facit.l. donationes.§.species.ff.de dona. Jtem causa que respicit fauorē vnius non arctat ipsum.l.cum pater.§.diui.de leg.ij. Jdeo non debebāt illi.lx.floreni detrahi de secunda donatione. Et maxime q2 donator nō potest preiudicare donatario.l.aristo.de dona.l. sicut de actioni.ꝛ obligatiōi. Et hec hactenus puto satis clara. Sed hic inest scrupulus: quia filia non habet tantum ꝙ sibi sufficiat pro legitima stante dicta reseruatione ꝛ stante dicta vltima donatione. Jta ꝙ sibi competit remedium causatum ex tit.de inofficiosis donationibus quod olim erat querela hodie. idem si nihil filie concedit ur de bonis patris. Si autem aliquid consequitur tūc agit ad supplementum legitime.l.j.l.ij.ꝛ.l.fi.C.de inoffi.dona.in quib⁹ patet ꝙ prouidetur aduersus donationes inofficiosas ad similitudinem prouisionis facte aduersus testamentum inofficiosum. Sed aduersus testamentum inofficiosum si quid filio est minus legitime relictum agitur ad supplementum.l.omnimodo.l.si quando.ꝛ l.scimus.C.de inoffi.test. Jdeo sīr agere ad supplementuꝫ aduersus donationem inofficiosam prout volunt glo.ꝛ docto.in.d.l.j.et Barto.Bald.ꝛ Jmo.in.d.§.imperator. Sed dubitatur vnde debeat detrahere dictam legitimam an de vltima an de omnibus donationibus. Et quidem gl.in.d.l.j.de inoffi.donatio. super verbo vncijs circa finem videtur velle prout et ibi dicit Bald.ꝙ si successiue fiunt plures donationes.et prime non erant de se inoffi. iuncta vltima donatione omnes donatiōes pariter querelantur: quoniam omnes simul iuncte resultant inoffi.ex quo per ea priuatur filius legitima.et Barto.in.d.§.imperator.in.ij.colū.videtur ideꝫ velle se remittens ad not.per glo.in.d.l.j. Tamen contrarium est verius: nam glo.in dicto.§.imperator expresse firmat contrariuꝫ. et Jmol. ibi eam sequitur cum limitatione Barto. de qua infra proxime. Jdem tenet Jacob.but.vt refert Barto. de qua infra versicu.sed quid si donauit primo.qui Bald. idem firmat quod et firmat ibi Barto.in.d.l.j.in fine.versi.quero tertio. Dicens ꝙ aut donationes fuerunt a principio.inualide sed firmantur vno tempore ꝓut sunt facte filio in potestate vel vxori: et tunc omnes reuocantur ẜm eum suppleo: et ita procedat glo.ibi que idem dicit in donationibus quod in legatis: licet forte etiam in legatis vltimo factis illa gl.male sentiat. Aut prima donatio fuit valida suppleo nec expectat cōfirmationem per mortem quod dico propter donationem causa mortis: et tunc non reuocatur prima ẜm eundem Barto.suppleo: ꝛ ita procedat glo.in.d.§.imperator que assignat rationem: quia prima valuit: ꝛ sic loquitur quando prima valuit prout contingit in casu nostro.ꝛ Rapha.ful.ibi dicit doct. ita tenere licꝫ ipē teneat 2rium cum sit in sua opi.contra alios in illa materia.s.ꝙ oīs donatio facta in fraudem: reuocet etiā si nō prec

iudicet in legitima: et q̃ nulla reuocetur etiam si preiudicat in legitima nisi sit facta in fraudem ẜm eum: cui⁹ opi. est cõtra omnes: ideo non curandũ in decisiuis. Et si vera esset faceret pro nõ cõtra istum scõm donatariũ. Bal. aũt dictam opi. dicit non procedere si oẽs donatiões fuerint facte vno ⁊ eodem proposito als secus: q2 primo donatario fuit perfecte ius quesitum. Et sic in preiudiciũ suum nihil fieri potest ẜm eũ qui in hoc residet: licet pro contraria
24 parte arguat† q̃ ex particularibus alienationibus simul iunctis ita presumitur fraus ꝓut ex vniuersali donatiõe. vt no. in. l. nomẽ. §. j. de leg. iij. Nã respondet sed ibi multa concurrunt ad coniectu randam fraudem que nõ cadunt semper in donatiõibus diuersis temporibus factis: maxime vbi interuenit longa distãtia tẽporis prout in casu nostro. Fraus enim dz apparere ex perspicuis inditijs. d. l. dolum. C. de dolo. que inditia militabant in casu illo ⁊ non in casu isto: vt de se constat. Restat ergo firma conclusio q̃ filia debet prius agere ad supplementũ legitime aduersus vltimã donationem: ⁊ si ex ea potest detrahere integram legitimã nihil est detrahendum ex prima: ⁊ sic tunc nullũ haberet regressum aduersus priorem donatariũ: ⁊ sic aduersus scõm donatarium: qm̃ de primo non est tractandũ per iam dicta. Sed circa hoc est aduertendũ q̃ tempore dicte scõe donationis remãsit in bonis tm̃ q̃ sufficiebat pro legitima filiarum. tamen postea pater primo donatario reseruauit. lx. floreñ. quibus detractis nõ restat ad saturitatem pro legitima. Sed circa hoc est aduertendum q̃ dictus pater reseruauit illos. lx. flore. quia confessus fuit illos debere pro expensis sibi prestitis. Sed dicta cõfessio videtur q̃ nequeat preiudicare priori donatario ar. eius quod. s. dicit Bald. in. d. l. j. Prout enim nõ posset directo preiudicare ipsi priori donatario. l. sicut. de actio. ⁊ ob. ⁊. l. aristo. de dona. Ita nec indirecte confitendo ar. regule cum qd vna via. de regu. iur. in. vj. insuper non reuocatur donatio si pater postea deficit facultatibus: quia hoc iure non cauetur: ⁊ per no. ꝑ glo. in. d. l. j. que dicit q̃ potest preiudicare filio in legitima proijciendo in mari suam substantiam. Et clarius Bal. in. d. l. j. col. vij. ꝟ sicu. v. queritur qd si legitima non fuit donata sed casmate perijt. respondeo dñium est filij non donatarij: quia dona. a prin. nõ fuit inofficiosa arg. ff. de minor. l. verum. §. si locupleti. ⁊ de bonis lib. l. si patronus. §. fi. ar. optimum. ff. loca. l. in naue saufeli h̃ Bal. ad cõ textuz. Que ratio pariter milit[illegible] si ipse donator fuit debitis inuolutus: ideo aut illa confessio fuit vera: ⁊ tunc militãt predicta aut fuit ficta: ⁊ tunc ꝑut soluens scienter indebitum censetur donare l. cius quod per errorem. ff. de reg. iur. ⁊. l. j. ff. de condi. inde. ita et promittens: ⁊ se obligans pro indebito cum promissio et solutio cõparentur. l. fi. C. ad. l. fal. ideo tunc aduersus illa debet agi ad supplementum non aduersus priorem donationẽ per supradicta. Et profecto satis videtur elicienda hec secunda pars cum statim emanauerit alia dona. inoffi. ⁊ ex varietate actus presumptio solet capi. l. si ventri in fi. de priui. cred. ⁊ que habentur in. l. post cõtractũ. de dona. ⁊ qui malus est in vno de facili censetur malus in alijs in eodem genere mali: saltem eodez instanti arg. regule semel malus in. vj. cum concor. Item facit. l. que testamentuz. ff. de probationi. cum ibi no. ⁊ in. l. cum quis decedens. §. titia. de leg. iij. non enĩ effe ctualiter prohibetur facere immensam donationem confitendo se ex alia causa concedere presumatur in fraudem legis fecisse per dicta iura: confert etiam: quia donator possidebat bona donata ex quorum fructibus poterat se alere. Ideo concludendum est q̃ in omnem euentum dicta confessio ⁊ promissio facta de dictis. lx. flore. non preiudicet dicto secundo donatario. Et quo ad eũ sit pinde ac si dicta reseruatio seu confessio ⁊ promissio de dictis. lx. flore. non fuisset facta. Quo fit vt sua donatio in nihilo reuocetur cũ nõ detractis dictis. lx. remaneat tanta summa que sufficiat pro legitima filie: quia si est collata in vltimum donatarium ab eo venit auocanda: vt supra ostensum est. Remanet itaq; conclusio qđ dicta secunda donatio est irreuocabilis: nec potest aduersus eã agi ad supplemẽtum: nec potest querelari per supradicta. Apud quẽ autem debeat stare ⁊ ali dicta Finaura pupilla respõdeo breuiter q̃ hoc remittitur arbitrio iudici. l. j. ⁊. ij. C. vbi pupi. educ. debeat. ⁊. l. j. ff. eo. titu. Mater est suspecta propter transitum ad secunda vota. d. l. j. C. de donatario. nihil in hac parte iure cautum reperit. Ideo ad iudicem spectat vt dictis iuribus. Circa aliud quesitũ sci licet casu quo decedat dicta Finaura an substitutioni locus sit. breuiter respondetur q̃ cũ prout percepi a consultante dicta filia impubes fuerit a patre instituta ⁊ sibi facta substitutio compendiosa per verba cõmunia licet testamentum non viderim dicta substitutio compendiosa post tempora pupillaris etatis sine dubio est fideicõmissaria. c. Raynu. ⁊. c. Raynal. de testa. Et hoc casu huic filie cui non est relictum tantũ q̃ sibi sufficiat ad legitimam non potest per fideicõmissum substitui. l. quoniã in prioribus. C. d inoffi. test. ⁊ volunt magis ad propositum Barto. ⁊ docto. in. d. l. j. C. de inoffi. dona. Si autem decedet impubes matre tunc non superstite erit locus substitutioni pupil. c. si pater. de testa. lib. vj. ẜm cõmunem quasi fere omnium modernorum: ⁊ etiam Barto. ⁊ sequatiũ. Si autez mater erit superstes est magna altercatio inter docto. q2 Barto. tunc tenet contra: ⁊ multi sequuntur ⁊ fere omnes: antiqui etiam tenebant contra indistincte. Et maxime facit ꝑ hac parte transitum ad secunda vota. Non tamen expedit consultanti: iõ non placet tam profundum pelagum: in presentiarum nauigare. Quis autem succedat dicte filie defuncte inuita patris cum illa nihil haberet attento q̃ omnia erant patris frustratorium esset instare. Et insuper nullo iure cauetur q̃ donatarius succedat nec aliqua ratio ad id confert. Et clarum est q̃ si heredem haberet essent parentes auc. defuncto. C. ad tertull. et in corpore. et in. l. si infanti. in prin. C. de iure deli. Quo ad vltimũ: scz de illis. lx. flo. satis ꝑut respicit ẜm donatariũ cõsultãtẽ satis est supra deductũ. Laus deo.

¶ Post susceptionẽ factam. Emanauit aliud dubiũ in lite. Quia allegatur contra dictum domi. Joannem franc. ẜm donatarium. Quod ipse tanq̃ ingratus: ex eo quia non subministrauit alimenta dicto donatori debet carere bonis donatis. Donatio. enim ratione ingratitudinis reuocatur. l. fi. C. de reuoc. dona. ⁊. c. fin. extra eod. titu. Ad hoc tex. in. c. j. de do. que sub modo. vbi fit reuocatio ipso iure. Et videtur q̃ de mente contrahentium fuerit q̃ dictus dominus Joannesfranciscus alimentare teneretur dictum donatorem. attento q̃ immediate dictus donatarius tradidit dicta bona donata advsumfructuandum pro alimentis ipsius donatoris. Que enim incontinenti fiunt censentur inesse. l. lecta. versi. dicebã. ff. si certum peta. ⁊. l. iurisgen. §. quinimo. ff. de pac. Et ex sequutis incontinenti interpretantur precedentia. l. si ventri in fi. ff. de pri-
25 ui. cre. † Et hoc q̃ si donatarius non alimentat donatorem donatio reuocetur tenet glo. in. d. l. fi. de reuo. dona. Tamen non videtur q̃ per hoc dicta donatio reuocetur. Hoc quidem non enumerat inter casus ex quibus dõatio reuocatur tex. in. d. l. fi. de reuo. dona. ⁊. d. c. fi. Et licet glo. in. d. l. fi. dicat q̃ debet donatarius cogi vt alimentet si donator factus est inops. Tamen non probatur in re: quia. l. alimenta. §. j. quam allegat glo. loquitur in liberto q mul ta debet patrono: vt in titu. de obsequijs patrono prestan. ⁊ in tit. de iure patrona. ⁊ tit. de oper. li. ⁊ bonis li. ⁊ in. l. venia. C. de in ius vocan. cum similibus que nõ debet donatarius donatori. Nec debentur alimenta ratione libertatis illa omnia: vt habetur in. l. j. C de bonis q̃ lib. ⁊ etiam debentur ei qui fideicõ. libertatem prestitit: licet coactus non liberaliter manumisit: vt in titul. de fideicõ. lib. Et similiter patronus qui pro libertate aliquid recepit tenetur alere libertum: adeo q̃ si non alimentat perdit ea que pro libertate consequutus fuit: vt in. d. l. alimenta in prin. licet patronus ipe plus contulerit liberto q̃ perceperit: q2 libertatẽ ꝯsegtur q̃ inextimabilis est. l. libertus. de regu. iur. Alimenta itaq; debent prestari inter patronum ⁊ libertum non tam ratione liberalitatis q̃ alio vinculo quod est inter patronum ⁊ libertum quod assimilatur ei quod est inter patrem ⁊ filium: vt videtur probare tex. in auc. vt liberti de cetero. §. illud ibi manumissorem qui equalis patri circa libertum factus est. Adeo q̃ etiam si patronus nihil pro libertate suscepit tamen perdit ius patronatus si libertum inopem non alimentat. l. diuus claudius. de iure patro. Et ideo iura que glo. allegat que loquuntur in liberto ⁊ patrono non prestantibus alimenta non artant in donatario. ⁊ licz tex. in. d. §. illud. quem etiam dicta gl. allegat donatarium assimilet liberto arguendo de vno ad reliquum. Tamen arguit tanq̃ de minori ad maius. Nam arguit q̃ si donatarius probetur esse ingratus ⁊ ingratitudo dõatarij punitur fortius damnatur ⁊ punitur ingratitudo liberti: vnde probat ille tex. q̃ est eadem: ⁊ maior ratio in liberto q̃ in donatario. Non autem q̃ econtra. Quia non admittitur argumẽtatio de maiori ad minus prout econtra facit etiam: quia non reperitur hec causa non prestitorum alimentorũ enumerata inter causas ingratitudinis propter quas filij censentur ingrati quas enumerat tex. in. §. causas in auc. vt cum de appel. cogno. et glo. c. quintauallis. de iureiurã. nec inter causas propter quas parentes possunt exheredari de quibus in. §. scimus itaq;. ⁊. §. seq. in auc. vt cũ de appel. cog. Licet autem hic in via disputatiua tenenda putarem. Tamẽ in via decisiua non auderẽ omnino recedere a sententia glose. Tamen ex quo donator pro alimẽtis recepit bona sua omnia que donauerat non videtur q̃ aliquam ingratitudinem cõmiserit si alia alimenta non prestitit ipse donatarius. Maxime non docto de inopia ⁊ non facta aliqua requisitione. Nec tunc loquitur illa glo. que dicit q̃ potest dici ad alimenta prestanda donatori posse co-
26 gi donatarium. Aut donationẽ reuocari. Quia illa alternatiua† donationem reuocari potest verificari si requisitus nõ prestat alimenta: licet sciat indigere alimentis. Et hoc q̃ ignorans non sit ingratus suadet ratio naturalis quaz sufficit allegare. l. scire oportet. §. sufficit. de excu. tu. ignominia enim facti alieni est iusta et immunis culpa. l. fina. ff. pro suo. l. verius. de probationi. et. l. nen sennius. de negotijs gest. cum similibus: itaq; ignorans non meretur penam ingratitudinis. Et his casibus posset verificari glo. in. l. in condemnatione. de regu. iur. que sentit q̃ donatarius nõ tenetur alere donantem prout et dicit Panormita. in. d. c. fin. de donatio. qui pro concordia dictarum glosarum allegando. Cy. in in. d. l. fi. de reuocã. dicit q̃ aut donatio est magna: ⁊ tũc ꝓcedat gl.

d.l.fin.aut parua.et procedat glo.d.l.in condemnatione profecto respectu alimentorum satis potest dici parua hec donatio ex quo omnia sibi retinuit pro alimentis ipse donator insuper dato sine preiudicio quod deberet ceseri ingratus. Et pter eā cām potuisset.

27 ¶ † Donatio reuocari nō reuocat ipso iure. Sz habet moueri qre la corā iudice: et pbari ingratitudo in iudicio et dilucidis argumētis doceri. Tūc reuocat nō prius. vt est tex.in.d.l.fi. et tale iudiciuz

28 debet moueri p ipm donatorē. † Adeo quod si donatari⁹ milies fuisset ignarus si donator tacuit: et querimoniā in iudicio non mouit heres eius mouere nō pōt, vt est exp̄ssum in.l.fi.pallegata.et in.d.c. fi. Cū itaq; non presupponat quod dict⁹ donator querimoniā maxime iudicialē mouerit: et iā decesserit. Res est clarissima quod successor pticularis siue vl'is nō potest hanc querimoniā mouere per casus aptos dictor iuriū. Nec ob. qd dicebat quod ex quo incontinēti actuz fuit de alimentis donatori pstandis censeatur cōuentū vt pstarentur. Quia rūdetur clarissime. Quod censet conuentū prout sonāt verba que clara sunt. s. quod haberet donator vsumfructū pro alimentis: et placuit donatario quod illam haberet donec vixit: lz actū fuerit quod potuerit illam auocare: ita quod ex hoc pōt potius argui pro quod cōtra donatariū: iō cōuētio nullatenus obstat. Nec etiā ob. si dicatur si alteri donauit satis censet reuocasse primā donationē. Quia respondetur: id negando: et maxime si donauit oīa bona: qz tunc nō veniunt alteri donata q̄ non sunt sua bona. Tū dato quod reuocasset non mouit querimoniā in iudicio put requiritur. vt. d.l.fi. Et put al's querela inofficiosi testamēti nō pparata reglariter nō trāsmittitur. l.siquis filiū. C.de inoffi.te. et pariter querela inofficiose dōationis ar.l.j.et.l.si liqueat. et.l.fi.de inoffi.dona. ita et ista qrimonia non preparata non transmittitur. d.l.fi.de reuoca. dona. et.d.c.fi. de donatio. Laus deo.

Summariū super consi.16.

¶ Consilium.xvj.

In nomie dñi nostri iesu xpi. ¶ Aperta fronte videtur in hac cōsultatione dicendū quod dicta pupilla non succedat in dictis castris suo auo paterno: et eius heredibus et successoribus cōcessis. Nam papa exp̄mit quod illa castra concedit in feudū: et verba in hac parte sunt clara: ita quod hoc. s. quin sit feudum nō videtur deducēdum in dubitationē. l.ille aut ille. §.cū in verbis. de leg.iij. Et maxime cū in eadem bulla prius fiat mentio quod nonnulla ex eisdem castris fuerant parēti supplicantis cōcessa in nobile feudum sub annuo cēsu. Et postea in dicta bulla pluries nūcupatur feudū: ideo non videtur recedendum a verbis adeo claris ar.l.nō al'r.de lega. iij.et.l.j.§.si is qui naue de exerci. Sciuissent.n.et supplicās et rescribens appellare emphyteosim si voluissent esse cōcessionem emphyteoticam prout al's in simili dicit tex.in.c.ad audientiam de deci. Confirmantur predicta: qz in fine bulle cōtinetur quod quotiens ipse cui dicta castra vel eius heredes et successores a fidelitate concedentis vel romane ecclesie se retraxerint dicta concessio sit nullius mo-

1 mēti. † Natura eīn emphyteosis nō est quod emphyteota debeat fidelitatem seruare dño concedente emphyteosim vel quod recedens a fidelitate amittat ius suum: sed de natura feudi est quod debeatur fidelitas dño vt in titu.de forma fidelitatis.et in titu.de noua forma fidelitatis per totos.et in titu.quid precedere debeat iuramentum an fidelitas.et in titu.qualiter vasallus iurare debeat fidelitatem: et in cau.de forma.xxij.qōe.vlti. Ideo feudum ad fidelitatem dicitur prout voluit Jo.an.in.c.j.de feudis.et Barto.in consil.mihi.lxxix. incipien.proponitur quod sindicus et est text.in.c.nulla per quos fiat inue.et feudatarius fidelis appellatur: vt in titu.quib⁹ modis feuda.amit.ij.c.j.§.Item si fidelis.et in titu.in quibus casibus feuduz amit.post princi.versic.non enim. Et in dicta bulla consideratur pro causa concessionis quod ipse cui cōceditur et sui antecessores semper fideles extiterunt romane eccle.ad quam directum dominiuz spectabat: ideo cum fidelitas respiciat naturam feudi non naturā emphyteosis debet ista concessio censeri concessio in feudum non concessio in emphyteosim vel in aliam speciem contractus. ¶ Et

2 maxime † cum emphyteosis nō amittatur si nō seruatur fidelitas: et feudum sic: vt in titu.quibus mo.feu.amit.j.et.ij.per totos. et in

3 c.j.§.est et alia.et.§.seq.que fuerit prima causa benefi.amit. † Nec solutio census videtur aliena a natura feudi. Et licet nō sit alienus et magis conueniens nature emphyteo. Non pptera desinit esse feudum. Sed potius deberet censeri feudum nō habens propriaz naturam feudi vt in titu.de feu.quod contra propriam naturam feudi.et in.d.§.est.et alia.versi.sunt enim quedam feuda ita data vt fidelitas pro his non sit protestanda. Licet itaq; seruitia fidelitatis minime sint prestanda non propterea videtur desinere esse feudum. Debent ergo censeri feuda ista de quibus agitur habentia aliquod pactuz vel aliqua pacta emphyteotica prout al's dicebat Barto.de quodam contractu quod erat emphyteoticus habens pacta feudalia in consil.clxj.ṡm ordinem informis incipi. proponit quod sindicus monasterij in princi. Si autem est feudum tunc omnia

4 iura: vt ita dixerim clamant † quod filia non succedat in feudo. vt in c.j.§.hoc autem notandum est qui feu.dare po.et in.c.j.§. filia vero.de succe.feudi.et in tit.de gradibus succe.in feu.c.j.§. ad filias. et in ti.de natu.succe.feu.§.j.et in ti.de his qui sibi et hered.suis masculis et femi.in fi.vbi dicitur quod ad feminas non transit feudum nisi in concessione sit dictum expresse. Et quādo dicitur expresse limitatur eorum successio etiam vltra quod verba sonāt. vt in.c.j.§. quin etiam episcopum vel abbatem.et in.d.c.j.de his qui sibi et heredib⁹ suis.c.j.et in.c.j.§.filia.de succe.feudi. Et ideo videtur quod dicta neptis nō succedat in dictis castris que prout per predicta videt censentur concessa in feudum et dictum feudum amittatur: et redeat ad ecclesi.romanam concedentem [illegible] non supersunt masculi successibiles: licet forte videatur non habere propriam naturam feudi. Nam propter hoc non tollitur quin amittatur eo modo quo proprium feudum.i.habēs propriam naturam feudi amittitur vt est expressum in.ca.j.de feudo non habente proprium naturam feu-

5 di. Quod maxime videtur dicendum: quia conce[illegible]itur iurisditio et merum et mixtum imperium † et femina non videtur capax iurisditio.et fortius nec meri vel mixti imperij.l.cum preter.§.possunt versi.moribus.ff.de iudicis.l.ij.de regu. iur.l.et originem.§.incorpalia.de muneri.et hono. ¶ Nec videtur refragari quod dicta cōcessio sit vgolino de Corbario et heredibus et successoribus suis. et de suis

6 heredibus pluries et pluries sit reiteratio. Quia respondetur † quod in materia feudali appellatione heredum veniunt soli descendentes masculi et non hij qui de propria natura feudi non sunt successibiles prout sunt heredes extranei et heredes femine. Sed ponitur pro heredibus masculis vt est tex.in.c.j.§.penutil. de lege corradi vbi tex.exprimit quod ille qui querit feudum pro se et heredibus suis censetur querere tm̄ pro descendentibus masculis ad idem tex.in c.j.§.et si clientulus.de aliena.feu.vbi exponit herede.i. filio et sunt quamplures et quamplures tex.in li.feudorum in quibus verbum heredes non ponitur pro omnibus heredibus. Sed solum pro descendentibus propter naturam feudi. Et ideo Bald.in consil. mihi. cclx. incipien.in hoc concordes sunt omnes dicentes quod siquis stipulatur feudum pro se et liberis vel pro se et descendentibus vel pro se et heredibus non veniant femine: lz verba pariter ad feminas adaptentur. Et hoc quia verba indeterminata debēt adaptari.ad naturā feudi ṡm eū qui dicit quod hic est cōmunis opinio. et vera. ¶ Itē

7 Bal.in tit.de natu.succe.feu.c.j.§.donare. † dicit primo quod verbū heredes in feudo expressum non cōprehendit ascendentes. Et subdit quod si conceditur feudum tibi et tuis heredibus quibuscūq; non veniunt nisi habiles ṡm naturam feudi. Et sic etiam vl'ia verba restringuntur: et quod in materia feudali verbum heredes non comprehendat extraneos sed restringatur ad descendentes firmāt Bar.et Bal.in.l.gallus.§.etiam.de lib.et posthu. Dy.in.l.in conuentionalibus.de verbo.significa.glo.et Dy.in.l.ex facto.§.fina. ad trebel. Barto.in.l.quod dicitur.de verborum significa. et Imol.ibi idem firmat allegans Spe.in titu.de locato.§.nunc aliqua.versicu.vz.et Joā.and.ibi in addi.post vbertum de bobio.idem Joan.cal.in cō filijs suis titu.de feu.consil.j.et Antoni.de but. consi.xxiij.incipiē. in facto fratrum montis oliueti.et Ponta.in consilio.j.ṡm ordinē non informis: et sentit Barto.in.l.j.C. si imperia. lib. so.libro.x. Quod non est ex alio nisi quia de natura feudi non succedunt. Et pari ratione dicendum est quod non comprehendantur femine sub verbo heredibus simpliciter prolato in materia feudi: nam et natura feudi nō admittit feminas ad successionem vt supra de-

8 ductu†. Et pari rōne videtur dicendū q nec cōprehēdatur sub verbo successoribus. Et lz posset dici q dz interpretari q aliqd addat ar. l. si qn. de leg. j. z. c. si papa. de priuile. lib. vj. Tn pōt intelligi qd addat de successoribus vlibus qui nō sunt heredes put sunt bonorū pos. qui nō sunt pprie heredes insti. de bo. pos. §. quos aūt. lz qn q veniant etiā in materia stricta appel. heredū. l. in cōditionibus primū locū. §. si patronus. ff. de cōdi. z demon. Et in dicta bulla cōcessio primo fuit simplr facta Ugolino z heredibus: z nō fit aliter mentio de successoribus: z tn postea semp copulat successores. Ex quo suadet q primo sumpserit verbū heredibus large postea summat stricte. Uel dicamus q verbum heredibus ponatur pro successoribus in hereditate: z alijs bonis verbū successoribus ponat pro successoribus in dictis feudis: ita q verba verificentur in his qui sunt heredes: z successiue successores in feudo: z in id recidit. Succedentes enim in feudo successores appellantur: vt in ti. qui successores inuitentur z similibus. Qd etiā ex alio videt pbari. Quia in dicta bulla conceditur iurisditio z merum z mixtum imperiuz. Et mulier nō potest habere iurisditionem. l. cum pretor. §. possunt. de iudic. cañ. mulierum. xxxiij. q. v. ¶ His tamen minime refraganti bus contrariam partem arbitror iuri magis consentaneam. Et p suppono q lz regulariter feudum non transeat in feminas: tamen non est omnino contrarium nature feu di quod femina succe-
9 dat: †immo in multis casibus feudum trāsit in feminas. Nā septē casus enumerat Ponta. in consi. cccxcviij. fm ordinem non in formis incip. circa primū consultationis articulū col. iiij. quorū septē casuū duo casus conferunt ad propositum nostrum. ¶ Primus quando feudū datum est ad certū seruitiū quando pōt explicari p feminam prout per masculū: nam tunc in illo feudo succedit femina prout masculus tex. est no. in. c. si cui militi de capitulis extraordi. quem titulum pauci libri hñt illum: tamē titulum allegat Bal. in. l. quotiens. C. de suis z legi. secundum eundem Pon. ¶ Secūdus casus est quādo pro feudo nullum seruitium debetur: vt est casus in. d. c. z no. Bal. in. d. l. quotiens. Tertius vbi feudum est paruum. Nam tunc non causatur ob. ad faciendam fidelitatem: z consequenter ad seruitij exhibitionem. Ideo succedit femina: vt est casus no. in. d. c. si cui militi quē ad hoc allegat Bald. in. c. j. §. est talia que fuerit prima causa benefi. amit. secundum eundem pon. Qui omnes tres casus probantur ratione. Nam ideo feudum non transit in femina: quia feuduz sui natura fit: vt feudatarius prestet fidelitatem z seruitium dño: vt in. c. j. in fi. in quibus cau. feu. ami. in fi. z de forma fideli. quasi per totuz. z. xxij. q. fi. de forma. z in. c. j. qbus mo. feu. amit. c. j. in prin. z. c. v. §. sed nec est alia. Que fuerit prima causa benefi. amit. z in. c. j. in prin. z. §. ad hoc hic finitur lex corradi. Ad que seruitia non est apta femina put masculus. Ideo feudum non transit in feminam regulariter prout dicit Bal. in consi. mihi cclx. incip. in hoc concordati sunt omnes. j. co. Et ideo quando femina ex consuetudine vel ex pacto succedit in feudo. Ipsa est vasalla sed seruitium prestat per masculum prout voluit spec. in ti. de feu. §. j. x. xxj. Quando igitur cessat dicta ratio: qz nullū seruitium hz prestari vel tale quod pōt eque bene pstari per feminam prout per masculum tunc cessat ratio. quare est sancitū q femina nō succedat in feudū. ideo etiā cessat iuris dispositio. l. adigere. §. qūis. ff. de iure patro. c. cum cessante. de appel. l. quod dictum de pactis. Et hoc idem. s. q qn femina seruire pōt prout masculus non excludatur femina a successione feudi: firmat etiam Bald. in. l. quotiēs. C. de suis z legi. z in. c. j. §. si decedenti qui feu. dare po. licet multi tex. et multe lec. Bal. nō habeant illū. §. Idem voluit Bald. in. c. j. §. quinetiam epm vel abbatē. dicens q si feudū ɔcessuz ad seruitiū qd pōt prestare femina vel per alium in eo pōt succedere femina. l. sigs titio. z. l. si mulieri de vsuf. accre. z. l. titie textores. §. nihil distat. de lega. j. z. §. in emphyteosim in auc. de non alie. fm Jaco. de belui. qui dicit. Quod ista questio fuit de facto in regno neapulee fm eundem Bal. Cum igitur pro dicta concessione non imponit onus alicuius seruitij: sed solum q soluatur. Tacea argenti quolibet anno. Que solutio pōt fieri pariter per feminā prout per masculum. Ideo istud feudum transeat ex successione in filiam heredem patris: lz sit femina. Quando enim pro feudo prestatur seruitium reale non est proprie feudū prout voluit Cy. post mar. fili. in auc. ingressi in antepenul. questione. versic. circa premissa. C. de sacrosan. eccle. z Bal. in. l. liberti. libertoqz de op. li. Quod z probat. Quia ex quo pro tali gratia habet solui census vni? Tacee seu era teris: ideo femina succedat: quia feudum censuale non est proprie feudum prout voluit Bald. in dicta. l. liberti liberteqz. adducēs au ctoritatem Cy. in. d. auc. ingressi. Idem voluit ponta. in consi. lxx. fm ordinem in formis incip. visis themate et questione supra posi
10 tis. col. ij. ¶ † Feudum enim proprium requirit seruitium personale z prestationem fidelitatis q fm eum demonstratur ex demonstratione feudi posita in. c. j. in glo. super ver. libellario de pace constantie. x. col. Et subdit q si in instrumento fit mentio de feudo illud feudum conditionatum dicitur et dicit Bald. in. d. l. liberti q est magis contractus emphyteoticus vel contractus innominatus q feudum. Et in tali feudo ita condemnato seu censuali succe

11 dunt illi qui als non succederent prout voluit do. † Anto. in. c. cū apud in fine de sponsa. hinc videmus q licet clerici vel monasteriū regulariter non succedant in feudo. vt in. c. j. de mili. z vasa. qui cōtu. est. z in. c. qui cleri. si de feu. fuerit controuer. inter mili. z vas. z in c. j. an mutus z surdus. z in. c. j. de alie. feu. Nec habetur ecclesia seu monaste. cum loco filiorum hoc respectu quia solum in casibus expressis in iure prout voluit Bal. in auc. nisi rogati post mediū vsi. extra no. C. ad tre. Tamen succedit in feudo censuali prout voluerunt Marti. fil. z Cy. in dicta auc. ingressi. z est de mente Bald. in d. l. liberti liberteqz. qui idez voluit in. d. c. j. de mili. z vas. qui arma bellica deposuit. z in. d. c. qui clericus si de feudo fuerit controuer. z notant docto. maxime panor. in. c. in presentia de probationib?. quod z voluit bal. in. c. que in ecclesiaruz de consti. in iiij. col. dicēs. q si monasterium potest prestare seruitium quod haberet prestari succedit in feudo etiā post mortē feudatari als secus. Militat em ratio que adducitur. s. in alijs casibus. Et prout trāsit in monasteriū lz non habeatur pro liberis hoc casu ita pari ratione trāseat in filiā. Et hic maxime dicendum sit in casu nostro. Quia papa cōcessit Comiti vgolino z eius heredibus z successoribus z sepe sepius in dicta gratia fit mētio de heredibus z successoribus. Et lz als in materia feu. appel. heredum veniāt filij masculi prout pbatū fuit. s. in adductis pro parte cōtraria. Tn ex quo istud si feudum est nō hz naturam feudi suadet ratio q nō sit recedendū a propria vi verborū ar. l. nō alr de leg. iij. z. l. j. §. si is qui nauem. de exerci. ac. cuz si. ¶ Et maxime qz subdit z successoribus q verbum maxime totiēs repetitū nō dz stare sine virtute aliquid operādi ar. c. si papa de pri
12 uil. li. vj. z. l. si qn de le. j. † Nullū em verbū in instrumēto positū dz stare sine virtute aliquid operandi dicit Bart. in Rubri. C. de fide instru. Operetur ergo q cōprehendatur quoslibet successores nōdum liberos masculos. Si em voluisset papa q transiret in eos dūtaxat in quos solent feuda deuenire frustra totiens repetijsset de heredibus z successoribus verisimile ergo est q intellexerit de omnibus heredibus nolens in hoc seq pprīā naturā feudi prout nec sequitur in alio magis substantiali. s. in pstatione seruitij z iuramēti fidelitatis ideo prout quando cōcederetur tali z suis heredibus quibuscūqz trāsit in successores quoslibet adeo q legari potest cui vult feudatarius dicit Bal. in. c. j. vj. col. ver. sed quid si concessum. de prohibi. feu. alie. per Fede. ita z hoc casu. quod etiam demōstra-
13 tur ex alio. s. q noluit pontifex sequi naturā feudi. Quia † feuduz etiam censuale non amittitur per negligentiam vel morā in soluēdo censum put voluit Spec. in tit. de loca. § nunc aliq versi. lxxxv. z sentit ponta. in. d. suo consi. lxx. ij. col. allegando Specu. z dñicuz de scō Gemi. in. c. ad aplice versi. sed licet in fi. de re iud. li. vj. prout etiā de ceteris cōtractibus cēsualibus. s. q res cēsualis nō amittit lz nō soluatur cēsus. c. cōstitutus de reli. do. vbi gl. z doc. har. z doc. in. l. j. ff. de publi. Et tn in dicta grā cōtinetur q pter nō solutionē cēsus illud feudū ceciderat in commissum. Nec possumus dice-
14 re q pontifex id dixisset ex iuris ignorantia† qz presumitur oia iura nota habere z residere in scrinio sui pectoris. l. oium. C. de testa. c. j. de transac. Et ita est interpretanda gratia quā papa. Nicolaus
15 fecit dicto comiti vgolino. Nā † qn feudū quod fuerat parentis reuersum ad dñm cōceditur descendēti illud feudū censet pater num lz de nouo cōcessum. c. j. §. hic quoqz. z. §. pe. z fi. de succe. feudi. z. c. j. de natura succe. feu. z declarat Bal. in. d. §. hoc quoqz in fi. z Jac. de bel. in prohemio feudorum z etiam Bal. ibi. xvj. col. z idē Bal. i auc. defuncto. ij. col. C. ad tertul. z est melior. tex. qui sit in iure in. c. j. de gradi. suc. in feu. prout dicūt ibi Jaco. de belui. z Bal. Et ideo istud feudum concessum comiti vgolino z suis successoribus lz sit de nouo cōcessum tn intelligatur fm naturā pcedētis cōcessionis facte suis parentibus. Et per ɔns q reuertatur ad dñm pter censum non solutū. Et lz quo ad castruz montis gabionis sit mere noua cōcessio. Tn qz quo ad alia castra intelligitur facta cōcessio sub eadem forma prout prius fuerant concessa z sic vt reuertantur ad eccle. propter nō solutionem: census per pdicta ita etiam intelligatur quo ad castrum montis gabionis vt sic ex quo ab eisdē verbis simul terminantur pariter determinentur ar. l. iā hoc iure de vulg. z pupil. z. l. hereditatem. z. l. qūis. C. e. ti. z. l. fi. z quod ibi barto. C.
16 de sentētijs†. Ex hoc qz in cidit in cōmissuz pter nō solutionē cēsus sapit magis de natura emphyteosis q feudi. Et pōt probabiliter procedere qd dicit Bal. in. d. l. liberti liberteqz. Non ita forte in simplici feudo censuali. Nam illud potius debet cēseri feudum extra regularem naturaz feudi iuxta Rubricā de feudo qd contra ppriam naturam feudi vt patet ex no. p Spe. in. d. §. nūc aliqua. x. lxxxv. z ponta. in dicto suo consi. lxx. Si enim iudicaretur emphyteosis amitteretur nō solutione census cuius contrarium ipsi volunt. Et non amitteretur ex multis causis ex quibus amittitur feudum de quibus in titu. quib. mo. feu. amit. z in ti. que fuerit prima causa benefici amit. Et tn feudum censuale amittitur eisdem modis quibus amittitur proprium z rectum feudum put voluit pō. in. d. suo consi. lxx. per tex. in. d. c. j. de feudo contra propriam naturam feu. Ubi probatur q lz feudum concedatur cōtra propriā naturam feudi tn eodē modo amittitur prout cetera feudā. istud ergo alio

go/alio modo amittitur:quia propter non solutionē census ideo magis separatur a propria natura feudi q̄ illa feuda de quib⁹ in d.c.j.de feu.quod contra propriam na.feu. Item ex alio:quia non fuit artatus comes Vgolinus nec eius successores ad prestandum iuramentū fidelitatis prout est de natura feudorum vt p3 in titu. qualiter vasallus iurare debeat fidelitatez.⁊ in titu.de forma fidelita.⁊ in.d.cano.de forma. Feuduz enim a fidelitate dictū est vt est tex.in.c.fi.per quos fiat inuestitura. Si ergo non promittitur fidelitas non videtur esse feudū.arg.ab ethymologia vocabuli a qua saltem negatiue bonū est arguere.l.ij.§.appellata.⁊ ibi maxime saly.ff.si cer.pe.⁊.l.tigurij.ff.de verbo.signi.

17 †Et insuper heredes vasalli post mortem vasalli intra annum ⁊ diem debent polliceri iuramentum fidelitatis ⁊ inuestitaram petere.⁊ similiter post mortē domini idem successori fieri debet vt est tex.in.c.j.de capi.roma.x.col.⁊ in.c.j.in princip.que fuerit prima causa benefici.amit.alias feudum amit.quod minime obseruatum fuisse arbitror in istis castris.quia reor quod nec ab initio nec successiue fuerit prestitū vnq̄ iuramentum fidelitatis:quod etiam iuuat alias circunstantias scilicet ꝙ hoc feudū non reguletur ſm naturā regularem feudorum: quo fit vt transeat in quoslibet heredes siue mares siue feminas.et sic verba heredes ⁊ successores sepius repetita in dicta concessione proprie ⁊ generaliter assumantur non pro heredib⁹ sanguinis masculis prout solent sumi in materia recti ⁊ proprij feudi vt supra deductum est. Istud autem si feudum est non est proprium ⁊ rectū feudū sed conditionatū prout feudū conditionatū appellat glos.fi.in.c.j.de ca.corra. Et cum videatur magis sapere de natura emphyteosis q̄ feudi non abs re teneri posset hoc casu dictum Bald.in.d.l.liberti libertecꝫ. Licet videatur aliquantisp aduersari vltia clausula bulle. Ibi volumus autem ꝙ si tu aut heredes seu successores tui predicti quod absit a nostra obedientia plena deuotiōe ac fidelitate retraxeris ⁊c.nullius sit roboris vel momenti. Nā in hoc sapit naturam potius feudi q̄ emphyteosis.et maxime quatenus dicitur de fidelitate ⁊ supra etiam eandem bulla antecessoris fideles fuisse dicuntur que videantur accommodari feudo potiusquā emphyteosi:q2 in emphyteosi non consideratur fidelitas emphyteote. Nisi respondeatur.quod gratia ista concedebatur subditis concedentis ⁊ eccle. et sic eis qui alia ratione debebant esse obedientes deuoti ⁊ fideles eorum domino. Maior enim obligatio fidelitatis subditi erga talem dominum q̄ vasalli erga dominū ratione feudi.c.est ⁊ alia circa princip.de forma fideli.vbi a iuramento fidelitatis quā vasall⁹ prestat excipitur imperator ⁊ rex ad idē.c.j.post princip.hic finitur lex corradi vbi.

18 †Iuramentum fidelitatis cessat seu suspenditur quando dominus est bannitus ab imperatore vel rege fortius si papa in subditis eccl. De huiusmodi itacꝫ magis artante fidelitate intelligatur dicta vltima particula gratie. Et est ponderandum ꝙ verba dicte clausule non sonant ꝙ ex tunc dicta castra reuertantur ad ecclesiam:sed ꝙ gratia nullius sit roboris vel momenti.⁊ per consequens sit perinde ac si nō fuisset concessa. Et sic venirent resarciendi fructus interim percepti si conditio purificaretur non recedendo a verbis:quod tamen non est presentis discussionis:ideo non insisto. Sed pondero ꝙ pontifex non processit in concessione huius gratie iuxta naturam feudorum quod ex multis demonstratur.ideo siue dicamus ꝙ censeri debeat emphyteosis prout vult Bald.siue feudum. Non debeāt in ista gratia seruari omnia:que sunt de natura feudorum:⁊ maxime istud de quo agitur.s.ꝙ non succedant nisi heredes sanguinis masculi. Et sic non improprientur verba dicte bulle totiens repetita ⁊ geminata heredes seu successores. stemus ergo verbis:⁊ non intantum offendamus ea propter naturā feudi q̄ in multis alijs offenditur. Et prout in alijs non curatur natura feudi:ita nec curetur in hoc.accedat etiam quod not.glo.fin.in.d.c.fi.de capit.qui curiam ven. Quatenus vult ꝙ vbi conceditur feudum ad certum seruitium non potest vasallus feudo renunciare vt ab illo seruitio exoneretur:licet secus esset in porprio feudo non:licet vasall⁹ ad seruitia astringatur ⁊ obligetur.

19 †Tamen renunciando feudo liberatur a seruitijs.c.j.in.fi.de vasa.qui contra const.lotharij feu.alie.⁊ not.d.glo.fi.d.c.fi. Et sic in feudo huiusmodi vt ita dixerim irregulari non consideratur nature attributa regulariter feudis. Sed potius ius commune.⁊ ideo licet.d.c.si cui sit apocrisim prout dicit bald.in.c.j.de gradi.succes.in feu.hoc est non autenticum.xvj.dis.c.j.verbo apocripha. Tamē sit seruanduz:quia saltem pbatur rationibus ⁊ auctoritabus doct.vt patet ex superioribus dictis ⁊ quottidie illud capitulum a doct.allegatur. Et maxime seruandū sit in casu nostro ex multis supra adductis.dato etiam ꝙ deberet censeri feudum potius q̄ emphyteosis.

20 †Quod autem censeatur contractus innominatus similis contractus feudi concessi non secundum propriam naturam feudi:sed sub annuo cēsu est indubitatum:quia contract⁹ feudi ēt proprij est contractus innominat⁹ prout voluit bal.in Rubrica.C.de rerum permu. Et deprehendit ex dictis.d.glo.fi.d.c.fi.de capit.qui curi.vend. Insuper ponderādum est.ꝙ dicta castra conceduntur in feudum nobile.

21 † Nobile autem varijs modis sumitur inter cetera nobile dicitur ꝙ alteri non seruit:⁊ vt dicimus in officio iudic.nobili ⁊ mercennario per bar.⁊ doct.in.l.imperium de iurisdi.om.iudi.et seruitus est aliena a nobilitate.ideo feudum francum:⁊ liberum a fidelitate dicit nobile prout voluit disputando Ioan.andr.in addi.Specu.in Rubrica de prescrip.circa finem.vbi vult ꝙ sic liber ab omnibus alijs q̄ ab expressis in concessione dicit bald.in.l.j.§.illud in fi.de lar.li.tol.ꝙ feudum francum est sui͂psis paucis domino reseruatis bal.in.l.si plures.ij.colum.C.de condi.insertis:dicit ꝙ feudum francū est liberum a fidelitate ⁊ transit in ecclesiaz intelligit quando est in feudata proprietas secundum eum qui forte intellexit de proprietate directa ꝙ esset mirū.et idem bal.in.cap.que in ecclesiarum de consti.in.iiij.colum.dicit ꝙ feudum perpetuum potest dici francū ⁊ redigitur ad instar proprietatis. ¶ Et idem Bal.in dicta auc.nisi rogati.colū.iiij.versi.⁊ dicunt quidam ꝙ quando feudum ē frācum seu liberum succedit ecclesia licet non habeatur loco filij.

22 ¶ †Et potest feudatarius de tali feudo testari.ar.l.si quando de offi.testa.ſm eum.si testari potest libere ergo relinquere cui vult ⁊ sic succedunt qui in feudo alias non succedunt. Nam regulariter non testatur vasallus de feudo.c.j.de succes.feudi.prout ⁊ dicit idē Bald.in.d.auc.nisi rogati. Et sic potest transire in om̄es heredes. ideo verbum heredes ⁊ successores sumantur generaliter in feudo franco ⁊ pari ratione in feudo nobili:ꝙ idem est secundum Ioan.and.⁊ pro predictis est ponderandum ꝙ papa concessit dicta feuda in perpetuum ⁊ sic voluit finiri finita generatione.et talis feudatarius assimilatur proprietario prout voluit bald.in.d.c.que in ecclesiarum.iiij.col.ideo videtur velle ꝙ succedant omnes heredes ⁊ successores. Ex quibus omnibus videtur aperta fronte concludendum.ꝙ in dicto feudo succedat dicta filia femina non obstantibus adductis in contrarium:que pro maiori parte apparent sublata p adducta supra pro hac parte.

23 ¶ Nō.n.†obstat ꝙ feudū nō transit in feminam:quia illud est regulare ⁊ procedit in feudo regulari concesso secundum formam feudi. Et sic quando pro seruitijs indeterminatisque non possunt prestari per feminam. Secus alias ⁊ maxime in feudo censuali prout supra probatum est. Et potissime in isto casu in quo in multis est recessum a natura feudi:que supra deducta sunt:⁊ in quo sex sepius indefinite sunt nominati ⁊ inuitati heredes ⁊ successores. Et licet regulariter appel.heredū in materia feudali veniant heredes sanguinis masculi. Tamen in casu nostro propter multa supra adducta secus dicendum est quoniam non est recedendum a verbis geminatis totiēs repetitis put supra deductum est. Maxime: quia iura illa loquentia in feudo non inconuenit si non verificantur in feudo in proprio prout est istud si feudum appellare volumus. Nec obst.ꝙ feudum nō habēs propriam feudi naturā amittatur eo modo quo amittitur propriaz naturam habens.d.c.j.de feudo non habente propriam naturam feudi.q2 respondetur ꝙ quando non sunt persone:que habeāt succedere in feudum non dicitur feudum amitti:q2 non est persona quo amittat:sed finitur.hinc videmus ꝙ in tit.qui.mo.feu.amit.⁊ in titu.in quibus casibus feudum amit.⁊ in tit.que fuerit prima causa beneficij amittendi in quibus tractatur quando ⁊ quibus ex causis feudum amittatur non enumeratur causa:q2 nō sunt agnati descendentes ex primo feudatario. Nec vbi feudatarius decedit sine herede iura feudalia dicant amittere:sed ꝙ tales non succedūt vel feudum reuertitur ad dominū vt p3 in ti.de benefi.frīs ⁊ i.c.j.de duobus fratribus de nouo benefi.inue.⁊ in.ca.j.§.hic quocꝫ de succes.feu.⁊ in.c.j.an maritus succes.vxori.ꝙ et probatur in titul.de feu.sine culpa non admittendo in Rubror nigro vbi probatur ꝙ feudum non admittitur sine culpa.⁊ tamen si nō habere filios vel agnatos non causatur ꝯmuniter ex culpa ergo patet ꝙ quādo nō sunt successores in feudo non dicitur amitti feudum. Nec obst.qđ conceditur iurisditio ⁊ merum mixtum imperium quorum est incapax mulier vt in contrarium dictum est.

24 †Quia rn̄detur ꝙ l3 mulier p̄ncipal'r nō possit h̄re iurisditionē.tn̄ in ꝯsequentiā alterius iure.puta dignitatis vel superioritatis pōt h̄re vt in.c.cū deuotissimā.xij.q.ij.c.significauit de rescriptis.c.dilect⁹ de arb.⁊.c.dilecta de maio.⁊ obe.vbi.d.Anto.Imo.⁊ panor.hoc notāt ⁊ doc.cōiter. Idem bar.in.l.j.C.de mulie.⁊ in quo loco li.x.Panor.post.Inno.in.c.dilecti de arbi.⁊ in.c.cum dilecta de confir.vtili vel innuti.ita ergo ⁊ succedendo in feudo cui est annexa iurisditio ⁊ merū ⁊ mixtum imperium potest habere predicta.quia prout dicit.d.Anto.in.d.c.dilecta de maio.⁊ ob.concesso vno concessa censentur om̄ia consecutiua ad illud per iura vulgaria facit ad idem text.in.c.j.§.femina per quos fiat inuestitura.vbi bald.dicit.No.ꝙ femina pōt habere vasallos ⁊ fideles ⁊ proinde habebit iurisdictionem tanq̄ domina feudi:quia ista sunt iura concessa secundum eum. Allegabatur alberi.in.l.fi.C.de arb.dicere ꝙ hic questio potest ēē duplex vna vtrum mulier possit obtinere iurisditionē ⁊ dicendum est ꝙ non de iure ciuili.l.cum pretor.§.pe.de iudicijs de iure cano.sic.c.dilecta ⁊ ibi not.de maio.⁊ ob.immo ꝙ plus est potest regnū obtinere.xij.q.ij.c.cum deuotissimam ⁊ ibi not.per archi. Alias seque

retur φ si comes vgolinus decederet relicto filio pupillo ille non successisset in feudo isto ꝛ in ista iurisditione: qꝛ in.d.l.cū pretor.ꝓ hibet esse iudex φ tn̄ esset falsissimū ita ꝛ dicamus in muliere.

Summarium super consil.xvij.

Questio non dꝫ proponi super claris ꝛ apertis.

12 Occidens bānitum non punitur pena capitis statuto hoc dictante.numero.4.

3 Sententia continens acta sub verbo simplici visis libello instrō ꝓbat illa acta interuenisse.

4 Homicidiū quod statuto permittitur pena pecuniaria an liberatur delinquens pro ea pena soluenda.

5 Condēnatus iniuste non dr̄ cōdēnatus.

6 Condēnatio absqꝫ citatione ꝛ cognitione cause non tenet.

7 Sententia contra absentem de cuius non apparet contumatia vite non dicitur lata.

8 Negatiua quo medio possit probari.

9 Ignorare presumitur semper quilibet.

10 Ignorantia crassa ꝛ supina dolū presumit.

11 Contumax habetur pro confesso.

12 Appellandi tp̄s non currit nisi a tp̄e scientie.

13 Statutum interpretationem strictam recipit.

14 Statuta debent intelligi vt nequeāt a sapientibus reprehēdi.

15 Negatiuam probandi onus incumbit qui se fundat sup illa.

Consilium.xvij.

In nomie dn̄i nostri iesu xp̄i. In hac consultatione videt aperta fronte dicendū φ dictus Ant.homicidia ꝛ sibi fauentes excusentur a pena capitali homicidij. Nam statutū loquitur aperte φ si condēnatus a centum libris supra occidatur homicida nō ꝯdemnetur capitali pena ꝓut ceteri homicide. Sed tm̄ in pena.xxv.librarū ꝛ non vltra prout aperte sonat statutum.c.xxv. sub Rubri.φ liceat offendere exbānitos.§.si vero ex ꝓdictis offensionibus. Et cū sit casus legis municipalis non videt hesitandum l.ancille.C.de fur.l.illā.ver.nc̄.de mō.C.de col.l.qō labeo ad carbo.

1 Sunt aūt verba legis aperta ꝛ clara.† Ideo non est admittenda questio voluntatis legislatoris.l.ille aut ille.§.cū in verbis.de lega.iij. Et hmōi statuta sunt fere per vniuersam italiā ꝛ lꝫ nonnulli

2 can̄.teneant φ non valeant.† Cn̄ Bart.in disputa.sua que incip. lucane ciuitatis statuto.ꝛ in.l.omnes populi in.ij.qōne ꝓncipali de iusti.ꝛ iure.ꝛ in.l.ij.ꝑ illum tex.C.qn̄ liceat sine iudi.vi.ꝛ in.l.vt vim.ff.de iusti.ꝛ iur.ꝛ Bal.ibi.ꝛ in.l.cūctos populos.viij.col.C.de sum.trini.ꝛ in.l.fi.C.si ꝯ ius vel vtil.publi.ꝛ in.l.graccus ꝑ illū tex. C.de adul.ꝛ in.l.vnica.xiij.col.C.de ꝯfes.ꝛ in.l.j.C.si a nō cōpe.iud. ꝛ Jac.de are.ꝓut eū refert Jo.an.in addi.Spe.in ti.de ꝯsti.§.j.circa penul.ꝛ vlti.col.qui per plures rōnes eū seqꝉur ꝛ alber.de rosa. in vltima parte statutoꝝ qōne.xvij.ꝛ Petrus de ancha.in repe.c. can̄.de consti.xj.qōne.ꝓnci.col.lv.ꝛ.lvj.ꝛ Panor.in.c.fin.de cōsue. vbi etiam tangunt Hostiē.ꝛ Imo.do.an.ꝛ Imo.in.c.que ab ecclesiarū de consti.tenent φ valeant. Et sint in viridi obseruātia itaqꝫ minime mutanda sunt.l.minime.ff.de legibus. Nec allegantes in validitatem huiusmodi statutoꝝ audirentur. Nec videtur obstare φ dictus Bn̄dictus offendiderat Antoniū forensem: ꝛ non debebat condēnari ea pena qua fuit cōdemnatus tanq̄ offendens castellionensem. Quia statutū non ꝯsiderat qua pena debuerit condēnari sꝫ qua pena fuerit ꝯdēnatus: qꝛ dicit condēnatus nō dicit iuste an iniuste itaqꝫ verba verificant ꝛ ab eis nō est recedendū.l.j. §.si is qui nauē de exerci.ꝛ.l.non aliter.de lega.iij. Preterea statutum illud preallegatum pariter se habet erga occidentes condemnatū in centū libris ꝛ condēnatū in trecētis: vt patet eo.ti §.offendens vero bānitum vel ꝯdēnatū.in cōi castellionis ex quocūqꝫ maleficio vel delicto in centū libris vel ab inde supra in pecūia tm̄ ꝛc. Et sic nō facit vim in qua q̄titate sit ꝯdēnatus dūmō ascendat in centū libras ꝛ in themate ꝑsupponitur φ offendēs forensem est cōdemnādus in tertia pte eius pene quā occurrēt offendētes terrigenā. Si ergo pro offensiōe predicta tanq̄ irrogata castellionēsi fuit bn̄dicto imposita pena.ccc.librarum: ergo sibi debebat imponi pena centum librarū prout irrogatur forensi. Itaqꝫ ista allegatio nihil artat. Nec videtur obstare id qō allegat φ dictū bānitum et

3 dicta cōdēnatio est nulla ea rōne: qꝛ vr̄ φ imo presumat valida† cū pro sn̄ia presumat.l.herēnius.§.gaya.ff.de euic.c.i pn̄tia de renū. ꝛ per Inno.in.c.innotuit de eo qui fur.ordi.succe.ꝛ maxime qꝛ in recitatione sn̄ie dr̄ visa citatione ꝛc. Et sic recēsent acta necessaria ꝛ ideo vident ꝓbari dicta requisita.ar.l.j.C.de relat.ꝛ que ꝑ Bart. ibi.ꝛ in auf.siquis in aliquo documēto.C.de edē.ꝛ in.l.vna.ff.quādo appel.sit volēs qn̄ in sn̄ia dr̄ viso libello visa litis cōtest. citatione ꝛc.non reclamante pte.ꝓbat acta illa interuenisse.ꝛ idē tꝫ Spe. in ti.de instroꝝ edic.§.restat versi.in sn̄ia allegans pro casu.l.fi.C. de rela.ꝛ idē voluit Inno.in.c.cū in iure peritus.de offi.deleg.qs refert ꝛ seqꝉur Bar.in.l.acta.ff.de re iudi.ꝛ idē tenet Pau.de cas. in.d.auten.si quis in aliquo.ꝛ Ang.in.l.sciendū.de xbo.obli.ꝛ est cōis opi.legistarū ꝓut dicit Imo.in.d.l.sciēdū.ꝛ.licet Bar.loquatur.ꝛ doc.prefati cōiter quādo sn̄ia est lata in ꝓn̄tem. Tamen idem videtur si ꝯtra verum cōtumacē lata est: qꝛ absentia suppletur dei pn̄tia.l.properandū.§.sinaūt hermodiciū.C.de iudic.ꝛ in.c.veritatis de dolo ꝛ contu.prout voluerūt dn̄i de rota deci.xxxiij.q̄ incip.itē si petatur.ꝛ do.Anto.Imo.ꝛ Panor.in.c.qm̄ ꝯ falsam.de proba.ꝛ idem si in fictū cōtumacē ꝛ sn̄ia trāsiuit in rem iudicatam qꝛ sunt elapsa tp̄a ad appellandū ꝛ sic sn̄ia transiuit in rem iudicatam.nā pro ea tunc presumitur.d.c.in pn̄tia de renun.ꝛ in.c.bone de elec.ꝛ.c.cū inter de re iudi.prout voluit compo.in.d.c.in presentia. Spe.in ti.de sn̄ia.§.nunc aūt.vr̄si.si vo.ꝛ.§.fi.ver.in summa.et in ti.de instru.edic.§.restat vr̄si.in sum.ꝛ Jo.cal.in.d.c.qm̄.contra falsam.ꝛ imo.ibi.ꝛ in.l.iiij.§.cōdemnatū de re iudi.ꝛ in.d.l.sciēdū dicens esse cōmunem sententiam. Cū itaqꝫ essent elapsi.x.dies dati ad appellandum videtur per predicta φ pro validitate dicte sn̄ie presumatur per predicta ꝛ maxime ad finem vt excusent qui talem bānitū occiderunt. Nā videntur excusandi si crediderunt sententiā illam fuisse iuste ꝛ rite latam. Nam etiam si reuera esset nulla propter hoc videt excusandus dictus Anto.ꝛ socij. Nam Dy.in l.pe.ff.de adul.voluit φ occidens bānitum excusatur. Licet bānum esset nullū si ignorauit nullitatem: qꝛ est deceptus auctoritate publice scripture iuxta no.in.l.fi.ff.de edic.diui.ꝛ in.l.j.versi.ceterum de ventre inspi.ꝛ.l.j.§.de his qui ven.eta.impetra.ꝛ.lꝫ Bar.in.d.l. pe.de adul.dicat talem non debere puniri capitaliter tanq̄ pro homicidio doloso. Tamen dꝫ puniri de modo culpe: qꝛ debuit adhibere peritos qui viderent an bānū esset validū.nam pro tali culpa erit puniendus iuxta.l.ij.§.in hac actione.ff.vi bo.rap.ꝛ.l.lex cornelia de sicca.ꝛ.l.eū qui duas.C.de adul.ꝺm eum. Quod verū intelligit.Saly.si ex inspectione scripture poterat apparere de nullitate sn̄ie. Als dicit ipe standum est simpl'r sn̄ie Dy.quia presumptio est φ iudex solēniter bānierit iuxta not.in.l.ij.ff.de offi.ꝓfec.preto.ꝛ in.l.ij.C.de offi.ciui.iudi.ꝛ.d.§.gaya.ꝛ.d.c.cum inter.ꝛ.c.bone ꝺm eum. Facit φ no.Ja.bu.in.l.de etate.§.ex cā.ff.de interrog. act.vbi dicit φ ille tex.facit ad qōnem. Titius est descriptus ꝑ bānito est facta prouisio φ eius bannū habeat pro nō scripto si tamē est offensus excusatur qui offendit.arg.v.§.ex causam ꝺm eum. Et idem dicit ibi Bal.in eo qui est rebānitus si bannum nō est cassum debet eū excusari auctoritate scripture per tex.in ar.in.l.pe.C.de adul.ꝛ in.l.etiā.ff.de admi.tuto.ꝺm eum.qui in simili idē not.in.l. labeo.ff.de pac.dicens φ excusatur qui effendit bānitū cuius bannū non erat cassum lꝫ soluerit penā.ꝛ idem dicit Pau.de cast.in.l. si duo de acqui.here.qui adducit no.per Bar.in.l.non solū.§.morte de noui oper.nūcia.in.ij.§.q.princi.vr̄si.circa ꝺm not.ꝛ dicit φ de hoc etiā tangit Jo.an.in addi.Spec.in.ti.de obli.ꝛ solui.in rubrica in fi.ꝛ idem latius prosequendo dicit Albericus de rosato in suo tractatu bānitoꝝ.q.xxxiiij.incip.ꝛ transeundo ad scd̄am questionem vbi tandē dicit obtinuisse de facto. Immo plus dicit Ange. in.l.fi.ff.de his que in te.delen.ar.illius tex.φ si est descriptus pro bannito in pluribus scripturis ꝛ in vna erit cassus in alia nō excusabitur eū offendēs.ꝛ idē dicit ibi Rapha.cu.ꝛ idē tenet Rapha. ful.in.l.nostram.C.de testa.referens Ange.ad predicta etiā φ no. Bal.in.l.ij.ff.si quis in ius vo nō ierit.volens φ si laycus iudex bāniuit titium qui tn̄ erat clericus excusatur eū offendens per.d.l.penul.ff.de adul.ꝛ in.l.j.in fi.ff.de abigeis. Et idē latius prosequēdo tenuit Jo.an.in mercu.in.c.φ quis man.de reg.iur.saltem qn̄ cōi opi.reputabat laycus ꝺm eum Bal.in.l.si creditores in pn̄c.C.de fideicō.facit in ꝯtrium: ꝛ potest rn̄deri.ꝛ sil'r Jo.an.in.d.rubri.de solu. Et maxime hic iuuātur virtute statu.de appel.in causis criminalibus quo cauetur φ elapsis quīqꝫ diebus post sn̄iam in criminali latā non possit amplius dici de nullitate sed φ firma habeatur. His tamen nō obstātibus ꝯriā partem arbitror de iure veriorē. Nā premittendum est φ dictum statutum de offendente bānitū φ possit impune occidi dato φ valeat prout satis clare constat φ valeat quādo loquitur in bānito pro graui excessu ꝛ in bānito pena capitali quo casu loquuntur multe ex auctoritatibus supra adductis. Licet forte secus quādo loqꝉr de bannito leui pena pecuniaria saltem pro non graui delicto prout voluīt do.Ant.ꝛ Imo. in.d.c.fi.de consue.ꝓut contingit in casu isto cū pena centum librarum sit leuissima respectu homicidij qō permittitur†

4 Cum statutum φ pro homicidio imponatur sola pena pecuniaria nō valeat cum prebeat materiā peccādi.ar.c.pe.ꝛ.fi.de consue.ꝛ.l.si vnus.§. pacta.ff.de pac.ꝛ in auf.de mā.ꝓn.§.oportet.col.iij.prout firmat Hostien.in.d.c.fi.de consue.quem sequuntur ibi Jo.an.do.Ant. Pet.de anch.flo.ꝛ Pano.ad hoc φ no.de offi.ordi.dilectus.ꝛ de delic.pue.c.ij.ꝛ per Hosti.in summa de consue.§.iiij.ad fi.vr̄si quid ergo. Non tamen in hoc insisto: qꝛ durum forte esset in practica cōtra statutum obtinere hanc sententiam. Nihilominus omnes

5 fatentur φ debet intelligi† de bannito bāno valido al's non est bānum neqꝫ bānitus.d.l.iiij.§.condemnatum de re iudi.ꝛ cle.pastoralis.e.titu.ꝓut habetur in dictis iuribus maxime in.d.§.cōdemnatum.ꝛ in simili per Bar.ꝛ Ange.in.l.j.§.ꝓui.ff.φ vi aut clam.et per doc.in.c.Item cum quis de resti.spol.per Bal.in.l.nā ita pudor.C.de adul.ꝛ doc.qui dicūt excusari auctoritate publice scripture allegati

re allegati supra pro altera pte nituntur ex iuxta igno rantia itaq; secus volunt in sciente z presupponunt non licere licet excusetur in licite faciens z hoc ꝙ hmói statutum non intelligatur in bāno nullo est indubitatum. Sz istud bānum non apparet ꝙ habeat de bitas solénitates etiā requisitas a statuto: q2 non apparet ꝙ fuerit latum in consilio put in pūcto presupponitur ꝙ requiritur ex forma statuti: licet dictum statutum non viderim. ¶ Item nō ap-
6 paret ꝙ fuerit citatus z† constat sine citatione condēnationē nō tenere. d. cle. pastoralis. vbi casus etiā in sententia principis. z. l. de vnoquoq;. de re iudi. z. l. nam ita diuus de adop. cum filibus. Et p consequens nō apparet de cōtumacia. z successiue nec de ficta confessione. Nec vt arbitror de aliqua alia cause cognitione cū contumaces habeantur pro cōfessis ex forma statutorum: z in cōfessum non exiguntur alie probationes: ideo pretextu talis ficte cōfessionis sine alia cause cognitione deueniri pōt ad condemnationē cōtra cōtumacem: z snia lata sine cause cognitione non tenet. l. prolatam. C. de sentētijs. ¶ Nec obstat ꝙ pro snia z eius validitate ꝑsumitur. d. c. bone. d. c. in pñtia cuz simili. s. adductis. maxie si acta in sententia recensentur per adducta supra in contrarium: q2 illa procedunt quando acta sunt in sententia lata in presentem vel cō-
7 tumacem. †Secus si sit in absentem de cuius contumacia non apparet. Nam tunc non presumitur snia rite lata: sed qui dicit sniam validaz debet probare acta necessaria precessisse. c. qm̄ cōtra falsaz de proba. Ideo non apparet de citatione sine qua non resultat cōtumacia. l. cōtumacia de re iudi. illa nō ꝑsumitur prout vult Bar. in. d. §. condēnatum: z sentit in alijs locis supra in ɔtrarium adductis: z idem volunt Inno. z Jo. an. in. c. cum in iure peritus de of. delega. z in. d. c. qm̄ cōtra falsam. ꝙ z tenent cōiter cañ. in dictis iuribus z dñi de ro. in dicta decisio. ccciij. que incip. item si petatur. cum itaq; in casu nostro negetur dictū benedictum fuisse citatum si de citatione nō apparet censetur snia nulla. ¶ Citatio em̄ est ꝓbanda per eum qui nititur ex sententia. d. c. qm̄ contra falsam: z volunt doc. in iuribus preallegatij cum igitur nō probetur. Ideo remaneat bānum nullū: z per cōsequens sumus extra terminos statuti permittentis bānitum impune offendi: ꝙ maxime dicendū est in casu nostro in quo per inspectionem scripturarū in quib9 solent acta cōtineri non apparet de aliqua citatione neq; de alijs re-
8 quisitis ad sniam. †Nam per talem viā probatur negatiua per no. per glo. Bar. z Bal. z doc. in. l. fi. C. de iureiurā. z per Bar. in. l. hoc iure de verbo. obli. per doc. in. c. cum ad sedem. de resti. spol. z in. l. errores. C. de errore aduo. in. d. c. bone de elec. per Jmol. in. l. iiij. §. condēnatum de re iudi. Et ideo dictum statutū non debet iuuare dictos homicidas per iam dicta. Nec ob. ꝙ allegatur ꝙ rōne ignorantie cum crederent fuisse rite bānitum z cōdemnatum veniant excusandi per adducta supra in cōtrarium. Naz talis excusatio nō potest cadere nisi delinquentes scirent illum benedictum fuisse bānitum. Nam si ignorabat nō potest allegare ꝙ fuerit deceptus auctoritate publice scripture. Ideo ignorantes non excusantur put voluit Bar. post Dy. in. l. pe. de adult. ad hoc qō ipse z doct. no. in
9 d. §. cōdemnatum. z in. d. §. non Duis. † Et ignorātia presumitur l. verius. ff. de proba. z regula presumitur ignorātia in. vj. z in. l. fi. ff. pro suo. Scientia autem nō de facili vt arbitror probabit. Itez si probatur ꝙ sciebant bānitum q2 viderunt scripturaz autenticā. banni certe si viderunt sniam bāni z ꝙ in scriptura nō erant descripta acta vbi describi solebant debuit scire ꝙ tale bānum alio non apparēte erat nullum ideo si sciebat nullū nō excusatur rōne ignorantie. Et si dicatur errauit in iure z licet debuerit consulere peritiores: tamē si non cōsuluit lz sit in culpa non est in dolo. Nam qlibet causa etiam iniusta excusat a dolo. l. igitur de lib. causa. z not. gl. no. in. l. vnica. §. fi. ff. sigs ius dicenti nō obtē. z in. l. satisq;. ff. de in ius voc. z in specie ꝙ ignorantia iure excuset a dolo probatur in l. sed z si leg. §. scire. ff. de peti. here. respondetur ꝙ lz ignorantia ēt
10 iuris z crassa z supina faciat cessare dolū per predicta. † Tamē potius presumitur dolus ꝙ̄ ignorantia iure vt satis ꝓbatur in. l. quēad. C. de ag. z censi. li. xij. z in. c. qui cōtra iura mercatur de re. iur. in vj. z per gl. in. c. si diligenti de prescrip. tñ ignorantia iure debet ꝓbari al's allegans iure ignorātiam non excusatur a dolo per dicta iura prout z no. Bar. z Ang. in. d. l. sed z si lege. §. scire. Item dato ꝙ scientia probaretur: z ꝙ fortius est ꝙ doceretur vere vel presumptiue ꝙ interfectores credebāt iuste z rite condēnatū. tñ non excusantur a dolo: q2 est aduertendum. ꝙ statu. nō permittit huiusmodi bannitum impune offendi. Sed imo tacite prohibet cum homicidas hmói bannitorum puniat quinimo z aliter offendentes puniat vt est in dicto statuto expressum. Ergo dolus presumitur put constat de iure cōmuni in. l. j. C. de sic. z in. c. de presumpt. in. l. si nō conuitij. C. de iniurijs. cū itaq; statutum vbi bannum non valet nō militet quod est clarum. Et ignorantia non excuset a dolo. Ideo remanemus in iure cōmuni ꝙ pro homicidio doloso imponit penā capitalē. l. iij. §. pe. z. l. pe. ff. ad. l. corne. de sicca. Et vt arbitror etiam ex forma alterius statuti pena capitis pro homicidio imponitur. Nec attenditur an dolo delinquēs sciat qua pena veniat puniendus vel an credat mitius puniendus cum nemo debeat facili-

tate pene trahi ad delinquendum immo statu. non valeret si id induceret prout ex supra deductis apparere potest. Et hoc redit rē hanc meo iudicio satis planam non apparente validitate banni: que apparere debet ad excusationem cum fundata sit intentio curie inquirentis ꝙ pro homicidio pena capitalis venit imponēda. qui itaq; vult se defendere vigore dicti statuti: quia offendit bannitum z propterea puniendus est pena pecuniaria leui de qua statutum cantat habet necesse probare bannum validum. Et per cōsequens necessaria ad validitatem banni artatur probare. ar. l. in exceptionibus de proba. qui enim nititur statuto vel alio iure speciali probare artatur ea que in statuto ponderantur vt per Bald. in. l. siquis non dicam rapere. C. de episco. z cle. per glo. z docto. in cle. si. de rescrip. notant moderni in. l. siquis maior. C. de transact. Et aduertendum est ꝙ in hac causa non admittitur procurator. l. penul. §. ad crimen. ff. de publi. iud. c. veniens de accu. cum si. Et ex forma statuti contumax habetur pro confesso prout statutum castellioni viget z verisimiliter dicti homicide erunt contumaces no
11 lentes personaliter comparere. † ¶ Ideo censebuntur confiteri cōtenta in inquisitione. inquisitio autē solet formari sub hac forma. talis dolose scienter z appensate animo infrascriptum maleficium perpetrandi z committendi zc. ideo contumaces censebuntur cōfiteri homicidium dolosum z confessio doli tollere videtur allegationem ignorantie. Et si excusator admitteretur iuxta ea que habentur in. l. seruum filij. §. publice de procuratori. z in. d. c. veniens z in. l. reos. C. de accusa. Non de facili poterit probare ignorantiaz z credulitatem contra confessionem resultantem ex contumacia. Ideo non iuuabit allegatio ignorantie etiam vbi ignorātia alias excusaret. ¶ Nec obstat si dicatur. ꝙ ex quo intra quinq; dies assignati ad appellandum z dicendum de nullitate nō potest amplius queri de nullitate imo videtur sententia firmari per statutum. Qr
12 ad hoc respondet† ꝙ dicti quinq; dies debent intelligi a die scientie prout intelliguntur decem dies dati ad appellandum. auten. hodie. C. de appel. in quorum locum subrogantur isti quinq; dies
13 statutarij: cum† statuta recipiant interpretationem restrictiuam a iure communi. arg. l. si serui vestri. C. de noxal. z. c. cum dilectus. de cōsue. z. l. vt gradatim. §. leg[illegible] [illegible]nici. de mune. z hono. Esset autem nimis iniquum ꝙ sententia in[illegible]ua vel nulla non posset remedio appel. vel nullitatis retracta[illegible] post quinq; dies si condemna-
14 tus sententiam ignorauit. † Et statuta debēt intelligi vt nequeat a sapientibus reprehendi solitus est nonnunꝙ̄ dicere Bal. consulendo allegando. l. saluius aristo de lega. prestan. Et licet statutuz dicat a die sententie computandos non inconuenit suppleri ꝑsupposita scientia per predicta. Et ꝙ al's in simili fit suppletio per iurisco. verbis testatoris in. l. iij. §. si heredi. de fideicō. li. z per glo. et docto. verbis legis in. l. fi. §. finantez dubius. C. de iur. delibe. itaq; si non probatur ꝙ dictus benedictus interfectus habuerit notitiam dicte sententie non militet dictum statutū: cum ignorātia presumatur prout z supra dictum est. Secundo si erat minor possunt adduci que habentur in. l. C. in quibus casibus in integ. resti. nō est necessaria. Tertio statutum non ligat rem publicam castellionensem: quia non potest consiliuz ligare suam cōmunitatem quia par in parem vel minor in maiorem non habet imperium. c. cuz inferior de maio. z obedi. z. l. pedius. ff. de arbi. z. xxj. dist. inferior. Jō cōmunitas castellionis cuius interest delicta congruis penis puniri. ar. l. ita vulneratus ad. l. aquil. z. c. vt fame. de sententia excommu. potest de nullitate dicti banni querere nec cursus dicte x quinq; dierum obstat reipu. z consequenter in causa huiusmodi criminali ad puniendum homicidium intentata cum accusat ões z inquisitiones huiusmodi z cause omnes criminales tendant ad vindicādam iniuriam reipu. prout volunt docto. in. c. super his de accusa. Nec statutum validat sententiam nullam elapsis quinq; diebus licet dicat ꝙ postea dici nequeat de nullitate: z q̄uis subdat ꝙ sit firma: tamen se declarat subdendo ac si de nullitate dici non potuisset certe sentētia nulla nō est valida licet de nullitate dici nequeat vt de se constat prout in simili dicimus. ꝙ iuramentū non ꝓpterea est verum licet de non veritate queri nequeat. l. non erit. §. dato. z l. nam postea. §. iureiurando de iureiu. Ideo similiter non reddatur valida sententia nulla licet sint elapsi quinq; dies per quorum lapsum non potest dici de nullitate z propterea dicatur firma non autem dicitur ꝙ sit valida. Nā firma est de facto ex quo nullitas est validata prout aliter firmum capitur de facto ad differentiam rati ꝙ significat de iure in. l. id quod pauperibus. z ibi not. Bald. C. de episco. z cleri. Et si contra rem pu. seu inquirentez pro interesse rei pu. allegaretur firmitas banni quia princi. non appellauit neq; de nullitate dixit. Videretur ꝙ onus probandi negatiuam sibi incūberet cum sit fundamentum intentiōis eius qui nititur ex tali sta-
15 tuto. † et qui fundat se in negatiua habet illam probare z si non potest sibi imputet prout hic theorica sumitur per Barto. z doct. in l. hoc iure de verbo. obliga. per docto. in. c. super his de accus. in. c. bone de electio. Nisi per aduersarium fuerit affirmatiua implēda allegānti negatiuam per ea que habētur in. l. ij. C. de iure emphy. z in. c. potuit de locato. Procedat itaq; iudex contra tales homici

das. Et hic audacter facere debet cũ istud delictum in omnẽ euentum sit punibile. Itaq̃ nõ potest quis allegare q inquiri non debet prout al's dicitur in. l. vbi pactum. C. de transac. quia illud quãdo delictum non est aliquo modo punibile. Nec in inquisitione fit mentio de pena imponenda. Et attentis premissis nõ dubito qn in calculo ferende sententie res erit sine magna dubitatione. scilicet q erunt condemnandi de homicidio simplici nisi forte comparent et doceãt de nullitate banni. Laus deo.

¶ Summarium super consi. xviij.

1 ☞ Spoliatus quomodo reintegrat̃ priuilegio canonis reintegranda. nume. 6.
2 Canon reintegranda quãdoq̃ militat in clericis tm̃ qñq̃ laycis et clericis simul. nume. 9.
3 Probare non astringitur actor oĩa in suo libello contenta: vbi apponitur clausula non astringens se vel onere probationis superflue semoto.
4 Spoliatus dicitur non solũ qui vi expellitur: sed etiam qui vi suspicatur expelli.
5 Possessio ad heredes non transmittitur.
7 Interdictum vnde vi et possessorium recuperande contra quos cõpetant. nu. 11.
8 Ignorare presumitur quilibet alienũ factum.
10 Mobilibus facili⁹ q̃ imobilibus quis priuari põt.
12 Possessor longi t̃pis dr̃ possessor bonefidei.

¶ Consilium. xviij.

In nomie dñi nostri iesu xpi. ¶ Visa petitione producta pro parte Falconerie contra et aduers⁹ benedictum al's Fraschetũ et petrũpaulum et põnibus hincinde factis et attestationibus testium vtriusq̃ partis et nõnullis instrumentis earũdem videtur prima facie dicendum q partes iudi. sint inferendo sententiam in fauorẽ domine falconerie. Nã ipa pretendit se fuisse spoliatam possessione cuiusdam modioli terre et q dictum modioluz terre tenent occupatũ dicti bened⁹ctus et petr⁹ paulus. et propterea petit restitui sibi dictam possessionem et ipam reintegrari ad dictã possessionem. Et videtur q ipsa probauerit incumbẽtia. Nam testes pro eius parte producti probant q paulus pater dicte Falconerie possedit dictum modiolum terre et post eius mortẽ possederunt per Joãnes et dicta Falconeria filij et heredes dicti pauli. Itẽ probant et non negatur quin dicti rei cõuenti hodie teneãt et possideant. Item probat q dictus per Joannes decessit superstite sibi dicta Falconeria eius sorore et herede. Et sic ꝓbare videt̃ q dicta falconeria fuit priuata possessione sua et suorum auctor. Ideo videtur q sit reintegranda ad dictam possessionem remedio cañ. reintegranda sunt oĩa. iij. q. j. qui canon prouidet his qui iniuste ceciderunt a possessione et ꝓuidet gñaliter etiã vbi alia remedia deficiebant: licet em̃ nõnulli dicant q dictus canon reintegranda nõ ꝓuideat de nouo remedio. Sed cõpetat vbi de iure erant prodita alia remedia ꝓut videtur voluisse spe. in ti. de resti. spo. §. j. ver. q̃tum est dicens oportere probari possessionem et deiectionem. allegat. c. cõsultationibus de offi. deleg. Et videtur fuisse de mente Inno. in. c. cũ ad sedem de resti. spo. prout refert lappus in allegatõe. lij. Et bal. in quodã suo cõsilio qd̃ incip. ad euidentiã premittendũ dicit̃ voluisse q. d. cañ. reintegranda reqrit spoliationem. ab ipso initio interuenisse. Nihilominus docto. in dictis iuribus maxime in. d. c. cũ ad sedem. et in. c. sepe. eo. ti. et in. l. rem que nobis. ff. de acq.

1 posses. cõmuniter volunt. † Quod ille cañ. reintegrãda prouideat de nouo remedio competente etiam vbi alia remedia deficiebant. adeo q pinguius et generalius prouideat q̃ alia remedia ꝓuidebant: et sic pinguius subueniat q̃. l. si coloni. C. de agrico. et censi. lib. xj. que prouidet qñ res fuit affecta vitio: et. d. cañ. loquitur generaliter etiã vbi res non fuit affecta vitio nec possessio fuit aliquo tẽpore vitiosa vel vitiose quesita. Et ideo non immerito doc. volunt q ille canon inducat remedium nouum al's non cõpetens ꝓut voluit Inno. in. c. querelam de elec. et videtur velle glo. Host. Jo. an. Jo. calde. Jo. de ligna. et moderni in. d. c. cum ad sedem. et in. d. c. sepe. et Arch. in. d. cañ. reintegranda. et Host. in summa de resti. spo. §. j. v̄si. sed conditio. et Lappus in. d. lij. allegatione: vñ sine dubio concludendum est q. d. cañ. prouideat de nouo remedio q al's nõ cõpetebat: et per ɔsequẽs qui illo remedio nititur nõ habet necesse probare spoliationem: imo nõnulli tenẽt q probatio seu allegatio spoliationis sit contraria remedio. d. cañ. reintegranda. Nec et requiritur q tempore quo reus cõuentus intrauit possessionẽ ipe actor possideret: quia verba illius cano. hoc non requirunt. et propterea docto. volunt q non requiratur hec deducere vel probare quia sufficit qualitercunq̃ iniuste ceciderunt a possessione per literam illius cañ. ibi per quascunq̃ iniustas causas et maxime hoc voluit Jo. calde. in. d. c. cum ad sedem. et Lappus in dicta allegatiõe. lij. dicit se ita obseruasse et practicasse. et Panor. in. d. c. cuz ad sedẽ. dicit hoc esse in practica obseruatum: ideo non esset ab hoc consulendo iudicãdo recedendum: et ita dicit se consuluisse: et est cõmunis sententia doc. ibi. et in. d. c. sepe. et in. d. l. rem q̃ nobis. Unde satis videtur esse q dicta falconeria et eius auctores possederint dictum modiolum terre de quo agitur et q hodie possident dicti be-

2 nedictus et petruspaulus rei conuenti. † Et licet. d. cañ. reintegrãda loquatur in ecclesia: tamen videtur militare etiaz in laycis ꝓut voluit do. Anto. in. d. c. sepe. q et videtur velle bart. in. d. l. si coloni. allegans. Inno. et Jo. and. in. d. c. cum ad sedez. sed melius allegasset eos in. d. c. sepe. Cum itaq̃ pro parte. d. dñe falconerie agentis videãtur legitime probata dicta duo extrema. scilicet se et suos auctores possedisse dictum modiolũ terre de quo agitur priusq̃ possederint dicti benedictus. petruspaulus videtur q propterea debeat obtinere vigore dicti cañ. reintegranda. cuius cañ. remedium videtur intentatum per generalia verba petitionis maxime iũcta clausula in fine posita petens ius et iustitiam ministrari omni meliori modo &c. iuxta ea que habentur. in. c. cũ dilectus. de ordi. cog. et per. d. Anto. in. c. j. de iudi. et per Bal. in. l. edita. C. de eden. Nec videtur refragari q in dicta petitione narratur q interuenit spo-

3 liatio q̃ spoliatio forte nõ legitime ꝓbatur: q2 rñdetur † q libellãs non se astrinxit ad id probandnm apponendo clausulam non se astringens &c. Nec videtur obstare dicte falconerie q dicti benedictus et petruspaulus non priuauerunt nec mandauerunt priuari possidente possessione propter quam causaz sequuta fuit absolutio in. d. c. cum ad sedem: quia respondetur q ibi fuit intentatum interdictum vnde vi: et sic remedium solum competens contra spoliantem et mandantem seu ratificantem et non fuit intentatũ remedium. d. cañ. reintegranda et propterea non probãs supradicta succumbit vt ibi. et in. l. cum a te et quasi per totum. ff. de vi et vi ar. Nec etiam obst. d. c. sepe. quia ibi extenditur remedium resultãs ex spoliatione non solum. contra spoliantem per se vel per aliuz sed etiã contra eum qui scienter succedit in re per violentiam occupatam. Non autem restringit remedium competens vigore. d. cañ. reintegranda cum sit inductum in fauorem spoliati: vnde non debet in eius odium retorqueri. l. quod fauore de. ll. et c. quod ob gratiaz de reg. iu. in. vj. cum si. Et maxime iuuantur predicta: quia probata antiquiori possessione possessio recentior censetur instar vitiosa no. per Barto. in. l. si duo. ff. vti. possi. et per docto. in. ca. licet causam de proba. Item ille qui semel possedit presumitur continuare possessionem. l. siue possidetis cum ibi no. per gl. et docto. C. de probat. et per doc. in. d. c. cum ad sedem. et per consequens videatur q dicta domina falconeria que asserit se possedisse vsq̃ ad occupationẽ factam per dominã paulam autricez dictorum benedicti et petripau-

4 li fuerit spoliata possessione sua per dictam paulam. † spoliat⁹ em̃ censetur non solum ille qui per vim expellitur sed etiam ille qui suspicatur se posse repelli ab eo qui possessionem clandestine occupauit: adeo q talis qui suspicatur se posse repelli amittit possessionẽ l. si id quod. §. fi. ff. de acqui. pos. et qui clandestine detinebat seu naturaliter possidebat extũc incipit cẽseri vi possidere adeo q aduersario cõpetit vtile interdictũ vnde vi. et sic vt tãq̃ spoliato restituatur sibi possessio. ar. l. clam possidere. §. qui nundinas in fi. et qd̃ ibi habetur per gl. et docto. et no. Bar. in. l. j. §. siue autem. ff. de vi et vi ar. ¶ His tamen non obstantibus contrariã partem arbitror iuri magis consentaneã. Circa. q. primo aduertendum est q pro parte dicte dñe Falconerie probatur q dictus per Joannes frater dicte domine Falconerie dictũ modiolum terre possedit vsq̃ ad ei⁹ mortem et q post mortem dicti Joannis fuit dictum modiolum terre possessorium per auctores dictorũ benedicti et Petripauli ex quo deducitur q dictus per Joãnes non fuit ab aliquo priuatus pos-

5 sessione sua. Nec illam ex iniusta causa amisit sed morte naturali q̃ omnia soluit in auten. de nup. §. deinceps. † Decedẽs enim amittit possessionem nec illa transit in heredes sed requiritur q heredes eam accipiant. l. cum heredes. in ꝓnci. de acqui. pos. Jõ iterim possessio remanet vacans. nam hereditas non possidet: vt ibi habetur et ꝓbatur in. l. j. §. sceuola si quis testa. liber. esse iuss. fuerit. Ex quibus infertur q pro parte qua possederat dictus per Joannes non competit remedium possessorium recuperande: et sic cessat re-

6 medium. d. cañ. reintegranda † q cõpetit eis qui ex iniusta cã amiserunt possessionem vt demonstrant verba illius tex. ꝫ. ponderata solum poterat intentari petitio hereditatis et possessorium adipiscende quorum bonor que remedia minime fuerunt intentata nec competunt contra titulum possidentem in. l. regulariter cum ll. sequenti. ff. de peti. here. et habetur in. l. j. ff. quorum bo. et C. eo. titu. Et insuper nõ plene ꝓbatur q dicta Falconeria sit heres dicti p Joannis. Nam licet deponant testes q ipa erat soror et heres et in causa scientie: quia viderunt et audiuerunt &c. Tamẽ nec existẽtia heredis videt̃ nec auditur auditu ꝓprio et visu corporeo vt de se constat. Ideo non reddita idonea causa scientie dictuz in hac parte ruit per ea que no. per glo. et docto. in. l. solam. et in. l. testium. C. de testi. et per Inno. et docto. in cañ. que de testibus. Et constat q pro dimidia dicti rei conuenti sunt sine dubio absoluendi. Quantum autem ad aliam dimidiam pro qua possidebat dicta domina Falconeria idem dicendum videtur. Nam constat q eidẽ domine Fal-

conerie

7 conerie non competit interdictum vnde vi.†nam illud competit dūtaxat contra spoliantem ꝛ cōtra eū cuius nomine facta fuit spoliatio si ipse mādauit vel ratam habuit a deo ꝙ si ista non probantur:licet probetur spoliatio : actor succūbit vt est expressum in.d.c. cum ad sedem.ꝛ in.d.l.cum a te . ꝛ hic nisi intentetur remediū.d.c.sepe per ꝙ fuit de nouo prouisum ꝙ possessorium recuperande solummodo cōpetebat cōtra spoliantem per se vel per alium cōpeteret etiam contra eum qui sciēter:ꝛ sic malafide succederet in possessione:ꝛ per cōsequens non cōpetit possessorium recuperāde cōtra eum qui ignoranter ꝛ bonafide successit spolianti.ti. singulari ꝛ subsequenter cum dicti Benedictus ꝛ Petruspaulus emerint dictum modiolum terre de quo agitur.Et allegent se ignorasse di-
8 ctam spoliationem imo illam negant†ꝛ ignorare presumūtur cuz tractetur de facto alieno.l.fi.ff.pro suo.ꝛ in.l.qui in alterius.ff. de regu.iur.ꝛ.c.presumitur.eo.ti.lib.vj.non competit aduersus eos possessoriū recuperande cum sint titulati bonorum possessores bo-
9 nefidei per dicta iura.¶Nec obstat.d.cañ.reintegrāda†ꝙ loquitur in eccle.ꝛ in rebus episcopi:ꝛ licet trahatur per doct.ad alias personas ecclesiasticas prout sunt clerici:tamen nō militat in laycis prout voluerunt Jo.calde.in.d.c.cum ad sedez.ꝛ lappus in dicta allegatione.lij.ꝛ Jmol.ꝛ Panor.in.d.c.sepe. ꝙ ꝛ videtur velle Rapha.fulgo.in.l.fi.C.de fur.vbi dicit se in ardua questione de facto adduxisse hanc rationem spoliatus est ante omnia restituēdꝰ contra suum spoliatorem:contra alium autem qui non spoliauerit etiam si sit malefidei possessor non esset restituendus.d.l. cum a te.Si ergo pristino possessori aduersus possessorem iniustum non succurritur quomodo succurretur ei contra eum qui est bonefidei possessor ꝛ cum vterꝙ tractet de bonafide melior debet esse conditio possidentis:vt videtur probari in.d.c sepe.ꝛ cum illa questio fuisset commissa collegio Mediolanensi nemo fuit qui potuerit sibi respondere ſm eum.Jtem Ange.in.d.l. reꝗ nobis.videt sentire ꝙ possessoriū recuperande non detur generaliter contra bonefidei possessorem:ꝛ ideo hec pars.s.ꝙ laycis qui ceciderunt a possessiōe nō ꝯpetat possessoriū:recuperāde ꝯ bonefidei possessorē vꝫ de mēte doc.cōiter ꝛ vꝫ de mēte iuris ꝑut maxime ꝓbatur.ꝑ.d.c.sepe in quo exꝑsse declarat ꝙ ſm regulas iuris ciuilis:possessoriū nō cōpetebat etiā cōtra eū qui scienter succedit in possessionē violēter quesitam:ꝛ ꝓpterea ibi prouidetur de nouo remedio possessorio contra scientem succedentem in possessionem violenter quesitam ex quo satis plane datur intelligi ꝙ etiā de iure cañ. tempore illiꝰ c.seruabantur dicte regule iure ci.adeo ꝙ non poterat conueniri possessorio non solum ille ad quem bonafide deuenit possessio per alium violenter quesita:sed nec etiam poterat possessorio cōueniri ille ad quem malafide talis possessio deuenit.ꝛ cum ibi prouideatur ꝙ scienter succedens in talez possessionē conueniri possit possessorio a contrario sensu ibi probatur ꝙ non possit conueniri dicto possessorio qui ignoranter successit in dicta possessione violenta:vnde cum.d.c.sepe fuerit editū post d.cañ.reintegranda satis aperte deducitur ꝙ.d.cañ.reintegrāda non prouidet generaliter vt.s.ꝙ possint conueniri bonefidei possessores qui non priuauerūt alios possessione.licet illi iniuste a possessione ceciderint:ꝛ per consequens generalitas illius cañ.procedat in eccle.in quibus loquitur ꝛ non in meris laycis prout sunt dicti Benedictus ꝛ Petruspaulus rei cōuenti.Nec predictis refragatur.d.l.si coloni:quia loquitur in casu suo.s.in ascriptitio qui per fugam priuat possessorē
10 sua possessione† que priuatio de facili potest fieri in re mobili.l.si rem mobilem.ff.de acqui.pos.ꝛ vitiū resultat ex ipsa re possessa.Et insuper non loquitur in bonefidei possessore.Jdeo non mirū si his concurrentibus prouidetur ibi ꝙ possessio restituat pristino possessori non discusso de iuribus partis.ꝛ insuper posset dici ꝙ loquitur in illis colonis in quibus alia in illo ti. specialiter inducuntur ob fauorem publicum saltez secundarium:vt patet in.l.quēadmodum.eo.ti.ꝛ propterea cum ibi multa concurrant non videtur ꝙ illa.l.debeat trahi ad alios casus indifferenter cōtra.d.l.cum a te. ꝛ.d.c.cum ad sedem.ꝛ.d.c.sepe. Et licet barto.in.d.l.si coloni dicat
11 allegando Jnno.†ꝛ Jo.an.ꝙ per illam.l.d.cañ.reintegranda procedit etiam de iure ciuili videtur intelligendus ꝙ possessio amissa recuperetur possessorio recuperande etiam vbi non cōpetit interdictum vnde vi ꝛ reintegrari debet pristino possessori sua possessio etiam de iure ciuili.scilicet quando competunt remedia iure ciuili. ꝛ sic quando competunt remedia dicta.l.si coloni vel actio triticaria.vel conditio sine causa ex equitate.d.l.si me ꝛ titium.ff. si certū peta. non autem est intelligendus Barto. ꝙ actio vel remedium resultans ex illo cañ.reintegranda competat de iure ciuili vigore d.l.si coloni:quia ridiculuz esset dicere ꝙ in.d.l.si coloni que est antiquior probetur ꝙ remedium postea de iure cañ. emanatum ꝑ d.cañ.reintegranda procedat de iure ciuili.ꝛ Jnno.in.d.c. sepe.licet dicat ꝙ bonefidei possessori qui cecidit a possessione fiat restitutio possessionis etiam non probata spoliatione nisi constiterit bonefidei possessorem iniuste possessionem amisisse:tamen ipse Jnn. s.proxime premittit ꝙ detur auxilium contra omnes possessores per quascūꝙ manus iuerit dūmodo omnes fuerint malefidei:subdens.Si autē varijs remedijs possessoribus bonefidei quesiuisset possessionem tunc ipse solus haberet actionem contra alios sequētes malefidei possessores.Jtaꝙ ne Jnno. videatur sibi cōtrarius in eodem loco videtur intelligēdus.ꝙ licet priori bonefidei possessori qui possessionem amisit detur remedium possessorium contra eum qui bonafide occupauit possessionem ꝛ sic contra immediatū possessorem:tamen non detur contra eos qui postea successerunt in dicta possessione per alios occupata ꝛ sic cōtra mediatos possessores qui fuerunt bonefidei.Jtem bar.in.l.fi.§.cum in.ij.C.de fur. concludit opi.Jnno.in.d.c.sepe.ꝛ gl.in.l.in ciuile.C.de fur. que videntur velle ꝙ possessorium recuperande detur etiam cōtra bonefidei possessorem procedere quando bonefidei possessor constat qꝺ habuit ab eo qui fuit malefidei possessor:puta quia habuit a fure: vnde malafides auctoris aliqualiter afficit successorem vt in auten. malefidei possessor.C.de prescrip.longi temporis subdēs alꝛs si hic non constaret credo qꝺ nō posset agi.l.finantem.§.j.de publi. vbi videtur esse casus contra opi.d.gl.in ciuile ꝛ dicti Jnno.ideo non detur contra istos qui bonafide possessionem quesiuit cum tit. ab eo qui non spoliauerat.Sed cum tit.quesiuerunt. Jtem Jmol. in d.c.sepe recitato dicto Jnno.ibi subdit qꝺ illud dictum non videt esse verum cum videatur esse contra casum.d.l.finantem.§.j.de publi.nisi dicas saluando tale dictum vt procedat quando fuisset affecta vitio violentie vel fortuitatis:cum tunc antiquiori possessori bonefidei possessorium detur contra possessorem bonefidei ita ꝑcedere poterit qꝺ not.per glos.in.d.l.in ciuile.C.de furt.alꝛs aliud esset ꝛ hoc voluit Bar.in.d.l.remꝗ nobis de acqui.pos.ꝛ in.d.§. cū in secunda ſm eundem Jmo.qui videtur idem tenere Panor.autem.ibi dicit contra Jmo.ꝛ contra ꝑdicta ꝙ nulla.l.erat prouisuz aliquod possessoriuz anteꝙ emanasset.d.c.sepe vt ibi patet: ꝛ multo minus contra bonefidei possessorez per.d.l.finantē.§.j.licet fuerit prouisum per.d.cañ.reintegr[a]nda in quo datur possessoriū bonefidei possessori contra bonefidei possessorem posteriorem licet illud remedium competat etiam re non existente vitiosa propter furtum vel violentiam.Tamen ipse Pano.vult qꝺ.d.cañ. reintegranda non procedat in laycis:ꝛ ideo fuit necessaria prouisio.d.c. sepe.ꝛ forte Jnno.in.d.c.sepe non voluit intelligere ꝙ generaliter bonefidei possessori detur posses[sor]ium contra bonefidei possessorem etiam immediatum:cum inferat ad personas eccle.adeo ꝙ licet supra indefinite loquatur tamen per sequentia intelligatur in terminis in quibus loquūtur iura que allegat.scilicet in personis ecclesiasticis ꝛ in colonis ascriptitijs ꝛ similibus.Et omnia predicta tendunt ꝙ dictum Jnn.non militet in casu nostro:quia isti benedictus ꝛ Petruspaulus sunt bonefidei possessores ꝙ possident ti.pro emptore ꝛ non sunt immediati possessores eius qui dicitur occupasse.scilicet paulhantonij sed sunt immediati successores magistri petri qui censetur fuisse bonefidei possessor per no.in.l. peñ. C.de euic.ꝛ per doc.in.c.si diligēti de prescrip.ꝛ ar.dicte regule ꝑsumitur ignorantia in.vj.ꝛ.l.verius de proba.cum simi.quinimo ꝛ ꝛ forte dictus paulus antonij potuit bonafide occupasse attento qꝺ potuit ignorare ꝙ dicti per Joānes ꝛ falconeria possederint: quia facti alieni scientia non presumitur.l.fi.ff.pro suo.ꝛ.d.l.veriꝰ. cum simili.Et dato qꝺ sciuerit ꝙ fructus delati fuerint ad domuz dicti per Joannis ꝛ falconerie:tamen faciliter contingere potuit ꝙ sibi persuaderet:ꝙ dictus per Joannes solus possideret:attento qꝺ communiter contingit qꝺ masculi ꝛ nō femine accedunt ad rusticas possessiones ꝛ administrant negocia cōmunia.Et plerūꝙ contingit qꝺ parentibus succedunt masculi ꝛ non femine. Jtaꝙ potuit probabiliter sibi persuadere ꝙ per mortem dicti per Jo.solus possessor in totum vacauerit ꝛ ratione sui iusti ti.liceret sibi apprehendere possessionem:rei vacantis.¶Et maxime hoc iuuetur per longam possessionem postea continuatam.nam dicit Jnn.in
12 c.ij.de in integ.resti.†ꝙ qui lōgo tempore possedit presumitur bonafide possidere.facit quia et alꝛs resultat presumptio ex longeua possessione vel ex diuturnitate temporis per ea que habētur in.l. si filius. C.de peti.here.ꝛ in.l.qui aliena in ꝑnci.ff.de acqui. here.ꝛ in.l.de in rem verso.de vsur.ꝛ in.c.ꝑuenit de cēsi.ꝛ in.c.ea noscitur. de his que fiunt a prela.sine cōsensu capituli. quinimmo deponūt testes dictorum benedicti ꝛ petripauli.ꝙ paulus antonij possedit dictam petiam terre per annos.xxx.ꝛ.xl. qui paulus fuit mediatꝰ auctor ipsorum benedicti ꝛ petripauli.Et fortius ex lōgissima possessiōe presumitur bonafides prout voluit Bar.in.l.celsus.de vsuca.Et licet dictum Jnnō.in.d.c.ij.ꝛ dictum Bar.forte non procedant indistincte prout ipsi loquūtur:tamen concurrentibus alijs coniecturis prout occurrit in casu nostro:scilicet ꝛ mors dicti per Joannis qui possidebat ꝛ forte ignorantia sue possessiōis satis attentari potest ꝙ non presumatur malefidei possessorem fuisse dictam paulam.non obstat ꝙ contra recentiorem possessorem regulariter presumatur.s.ꝙ eius possessio sit vitiosa respectu antiquioris possessoris.Et saltem potest teneri dictum Bart.in.d.l.celsus: quando malafides causatur ex presumptione.l.fi.C.vnde vi.Jtem nō apparet ꝙ dicta possessio fuerit affecta vitio violētie vel furti. de furto enim constat cum agatur de re immobili ꝙ violentia vel

quasi violenta non probetur. etiam constat quia nõ apparet q dicta falconeria fuerit per vim deiecta. Nec insuper q suspicata fuerit se posse repelli. Nec quidem quid in articulis est deductum nec refert quo ad propositum si deducitur q amisit possessionez quia illam potuit amittere ex oblivione vel negligentia recuperãdi insti. de vsuca. §. quod autem ad eas iuncta gl. in verbo absentia: & in l. furtum. §. j. ff. eo. tit. & in. l. si de eo. §. si forte. ff. de acqui. possessione. Ex his itaq; patet q in terminis nostris varijs vijs dictum Inno. & Barto. evitari potest: itaq; intrepide concludendum est q in casu nostro adversus istos laycos non competit possessorium intẽtatum: & per consequens dicti rei conventi sunt absolvendi nõ obstantibus adductis in contrarium que satis apparent sublata per supradicta. Et propterea non est opus instare vtrum pro parte dicte domine Falconerie sit legitime probatum de sua antiquiori possessione vel de rei antiquitate: nam posset attentari q testibus deponentibus pro eius parte non sit dãda plena tanq variantes & deponentes incompatibilia iuxta. l. qui falsa vel varia. ff. de testi. & c. cum ecclesia sutri. de causa posses. & proprieta. & c. licet causam. de pb. Deponunt enim duo testes. videlicet Jacobus petri & baptista christofori qui soli prout reperio producti fuerunt pro parte domine falconerie. q dicti per Joannes domina Falconeria tenuerunt & posederunt: & fructus recolligerunt vsq; ad occupationem de qua agitur: & tamen deponũt q occupatio predicta facta fuit immediata post mortem dicti per Joannis: ergo impossibile est id quod ipsi testes deponunt: quia dictus per Joannes possederit post eius mortem: ergo vt dixi attentari potest q ex hoc sint repellendi: & si dicti testes repelluntur nullatenus esset probata intentio dicte domine Falconerie: licet in hoc non faciam principale fundamentum: nec expedit propter alia supra adducta.

Laus deo.

¶ Summarium sup. consi. xix.

1 Usufructu relicto non videtur data proprietas. numero. 3.
2 Tradere est solam possessionem transferre.
4 Natura cause declarat dubium contractum.
5 Verba ambigua ɔtra stipulantẽ interptantur.
6 Usu & vsufructu pecunie relicto an habeat ppietatatem transferre in legatarium.
7 Usufructuarius possidet tm̃ naturaliter.

Consilium. xix.

In nomĩe dñi nostri iesu xpi. ¶ Videtur in psenti cõsultatione dicendum circa primũ consultationis articulũ q dicti Frãciscus & fratres nõ possint repetere dictas apothecas lz mortuus sit dictus baptista. Ex eo q: q quãdo alicui aliqua res conce-1 ditur lz adijciatur ad fructandũ nihilominus censet concessa ppetas vt est tex. l. donationes. §. species. ff. de dona. ad idem tex. in. l. species de aur. & argẽ. lega. & in. l. iiij. & ibi Bart. ff. de ali. lega. & in. l. cum hij. §. si vni. ff. de transac. ad id. l. fi. iuncta glos. de vsufr. ea. re. q vsu. cõsu. Et tamen fortius in casu nostro: q: cõtrahẽtes vsi fuerunt vbo dederunt de cuius vi est vt dñium transferatur. l. fi. ff. de condi. ob cãm. §. sic itaq;. insti. de acti. & in. d. §. spẽs cõcedens vsus 2 fuit verbo † tradidit vel simili de cuius virtute nõ est vt dominiuz transferatur sed sola possessio: vt. l. si rem tradi. de verbo. ob. l. si ita stipu. de vsur. l. j. ff. de act. emp. & l. si traditio. C. eo. ti. iuncta. l. fi. de condi. ob causam. Et licet ad tempus concesserit nõ pptereа desinit censeri relicta ppietas per. l. fi. cũ ibi notatis. ff. de vsufr. ea. re. que vsu consu. Et tẽpus adhuc non videtur elapsum. Nam lz baptista decesserit cui pmissa & debita erat dos. Nõ propterea cessat mora. nam etiã solu. matri actio ad petendũ dotem contra debitorem cõpetit marito: vel eius heredibus. Cum actio pro dote dãda cõpetit marito. l. si pro do. C. de dot. promis. & cõsequenter trãseat in hereditate ipsius mariti. Licet teneãtur actiones vxori supstiti cedere. Non ergo liberatur debitor morte creditoris: & hoc cõstat vnde non desinit esse mora: licet creditor decedat. Pro quo etiam facit q: dictus Baptista simpliciter fuit pro se & suis heredibus vt apparet in ipso instrumento. Ideo non videtur concessus vsufructus qui non solet transire ad heredes. l. titio cũ morietur de vsufr. §. finitur. insti. eo. ti. & l. cum antiquitas. C. eo. ti. Ideo verba ipa videtur militare. Et per consequens non videtur q dicti Francisc⁹ & fratres possint repetere dicta bona. ¶ Tamen his non obstantibus cõtrariam partem arbitror iuri magis consentaneam. Nam dicta apotheca non fuit data dicti baptiste vt in eum transiret dominium sed solum fuit in ea constitutus vsufructus. Licet eniz illa concessio ad fructandum sit dubia adeo q non tollat dicta adiectio verborum quominus cẽseatur translata ppietas per iura in contrarium adducta. censentur enim in dubio dicta verba inducere quẽdam modum & denotare causam translationis dominij. scilicet vt inde percipiat fructus. † Tamẽ negari nequit qu verba sint 3 ambigua & possint etiam adaptari ad vsumfructum concedendũz. Et istud significant hoc casu q demonstratur ex verbis sequentibus ibi concessionis vsufru. predicti: que verba sunt clara q vsufructus non ppietas cõcessa fuerat: q & suadent verba precedentia ibi ad fructandum: & vsufructandum adiectio enim illorum verborum & vsufructandum vt aliquid operentur important q vsufructus non proprietas fuerit ex mente cõtrahentium cõcessa verba eñ debent ppie in dubio intelligi. l. nõ aliter de leg. iij. & l. j. §. si is qui nauem de exerci. Et maxime clara. l. ille aut ille. §. cũ in verbis de leg. iij. Et intelligi debent vt aliquid operentur. l. si qñ. de lega. j. & c. si papa de priui. lib. vj. Illa eñ verba & vsufructandum im propriarentur: & nihil operarentur si ppietas censeretur esse concessa marito: intelligantur apposita ppie ad demonstrandum q vsusfructus non ppietas censeretur concessa. Coadiuvantur pre-4 missa † ex natura cause ppter quam concessio fuit: scilicet pro alimentis residui dotis non solute que in iure appellantur vsure. l. si insulam. §. vsuras. sol. matri. c. salubriter. extra. eo. ti. & facit. l. curabit. C. de acti. emp. Et lz de iure licite peti possint per maritũ ɔstãte matrimonio ppter onera matrimonij in cuius cõpensationem habere debet fructus do. l. p oneribus. C. de iur do. l. dotis fruct⁹. ff. eo. ti. & ideo sine peccato exigunt vsure p maritũ q onera matrimonij supportat: vt. d. c. salubriter. tñ sol. ma. & sic tpe quo non supportantur onera matrimonij non possunt exigi put p cõstanti tenetur in. d. c. salubriter. & in. d. §. vsuras. Et quia morte Baptiste erat dissoluendum matrimoniũ: & ideo post eius mortem non debebantur amplius dicte vsure seu alimẽta dotis: vt consultantis & vulgaribus verbis vtar. saltẽ post annũ. ideo cõveniens erat q potius censeretur cõcessus vsufructus qui similiter erat morte finiturus. l. titio cum morietur cũ si. ff. vsuf. ¶ Et insup limitat & restringitur dicta cõcessio ad tps quo dicti ɔcedẽtes fuerit in mora in solvẽdo eidẽ Baptiste dictũ residuũ dotis & mora duret ẽt post mortẽ Baptiste: tñ mora tũc est in nõ solvendo hereditati iacenti aut heredibus dicti baptiste. Nõ aũt in non solvendo baptiste nõ existenti amplius in rerum natura. Verba aũt cõcessionis sunt donec fuerint in mora in nõ solvẽdo eidẽ baptiste. Non aũt simplr donec fuerint in mora solvẽdi quo casu pcederet obiectio facta in cõtrariũ. Et lz al's dicta subtilitas vbor forte non amitteret: sed etiam persona heredis subintelligeret. l. si pactũ. ff. de pba. tñ q: natura cause ppter quã fit ɔcessio nõ est trãsitoria ad heredes vt supra deductũ est. Et in heredib⁹ nõ esset licita dicta ɔcessio p supradicta. ideo decet q hoc casu nõ subintelligatur psona heredis. ar. l. meri-5 to. ff. p socio. coadiuvantur pmissa. † Q: vba interptant ɔtra stipulantẽ. l. eqd astringẽde. §. j. ff. de vb. ob. & hr̃ in. l. veteribus. ff. de pac. & lz singula pmissa fortasse nõ sufficerent ad alliciendã istaz interptationem. s. q censeat cõcessus vsufructus put supra deductum est. Tñ oia simul iuncta in dubio nos artare debent in dictã sñiam dicte ɔcessionis vt que non prosunt singula multa iuvent. l. excusantur. in pnci. ff. de excu. tuto. cum cõcordantijs. Et per hec evitantur adducta in cõtrariũ. Nam in iuribus cõtrarijs si qua ex premissis militabant non oia. nam cõiter solum in contrarijs militat q ɔcessio fuit qualificata ad vsum vel ad fructandum vel ad alimenta vel per similia verba q solum non artat vt soli fructus vel vsufr. censeatur concessus. Nec limitat concessionez in dicta auc. l. fi. ff. de vsufru. earum rerum que vsu ɔsum. concessio fuit ad vsum & aditum q post mortem legatarij rediret tunc ad heredem. Sed ibi non adijciuntur postea verba illa ɔcessionis vsus predicti put in casu nostro ibi cõcessionis vsufructus pdicti. Item ibi cã ɔcessionis non erat limitata ad tps vite eius cui ɔceditur. Item ibi loquitur in legato q plenius interpretatur q̃ cõtractus. l. in testamentis. ff. de reg. iur. & c. cum dilecti de dona. & maxime q̃ stipulatio cuius verba interpretantur contra stipulantẽ. d. l. quicquid re-6 stringende in. §. j. vnica. Et insuper vbi vsus pecunie non est separatus a ppietate q: † quãdo relinquitur vsus vel vsufructus pecunie habet trãsferri ppietas in legatarium. l. j. §. & l. hic senat⁹. & l. qñ pecunie. §. si vsufructus. ff. de vsufru. earuz rerum que vsu cõsu. iuncta. l. si vini eo. titu. Itaq; de facili ibi vsus pecunie assumitur pro ppietate: cum separari non possit vsus vt dictis iurib⁹ maxime in. d. l. ij. & per ɔñs plena ppietas dictarum rerum concessarum pertinet ad dictos Franciscum & fratres & pertinuit a tempore mortis dicti Baptiste & citra. Ita q fructus ad eos spectaverunt & spectant ab inde circa. Illud autem ɔstat sine dubio q qualitercunq; concessio intelligatur soluto residuo dotis dicte res cõcesse sunt restituende. q: verba sunt clara in hac parte ita q non est disputationi locus. d. §. cum in verbis. dicta auc. investigatio. s. facta prodest ppter duo. primo q: concesso vsufructu proprietarius 7 non habet rem percipere per manus heredis vsufructuarij † quia ipse civiliter possidet. l. naturaliter in prin. cũ ibi no. de acq. poss. Ideo põt propria auctoritate accipere cõtinuando suam civilem possessionem amplectendo propterea naturalem iuxta ea que habentur in. l. clam possidere. §. qui ad nundinas. ff. eo. ti. Itẽ iuvat ppter fructus qui pertinent ad proprietarium. Scõs autem consultationis articulus alio non docto. etiam videtur clarus. Nam vt premissum est in precedenti articulo verba stipulationuz interpretantur stricte in favorem stipulantis qui potuit legẽ apertius

dicere:

dicere.d.l.veteribus.z.d.l.quicquid astringende. Ideo cũ pluralis numer⁹ verificetur in duobus iuxta ea que habentur in.l.vbi numerus.ff.de testi.z.l.inter illam in fi.ff.de verbo.signi.z regula pluralis locutio de regu.iur.lib.vj.cum multis concor.ibi in glo. adductis. Ideo concessio facta de voltis non debet trahi ad quatuor voltas. Sed ad duas dũtaxat per predicta: ac etiam quia exprimitur de voltis que sunt posite super dictis duab⁹ apothecis. Itaq cũ dicat instrumentũ cũ voltis sup dictas apothecas positis illud eñ participiũ positis ẽm doctrinã grãmaticalẽ exponitur p vbũ z relatiuum substãtie z natura alternatiue siue copula apposite est restringere dispositionẽ.l.ea tñ adiectio.de lega.iij. z exponitur p quatenus.l.stichũ qui meus erit.de leg.j.ideo cõcesse vident̃ volte quatenus posite sunt super dictas apothecas z nõ aliter per dicta iura. Et ita puto de iure satis planum: nisi qualitas forte rei aliud suadeat. vt quia forte non possit vti illis sine aliis. Nam tunc esset cogitandum: quia tamen in pũcto id non presupponitur: ideo me non intromitto. Laus deo.

¶ Summariũ super consi.xx.

1 ¶ Actiones personales minori spatio.xxx. annorum non tolluntur.
2 Statutum iuris correctiuum stricte interpretatur.
3 Curatorem absq opera z facto adulte lex obligat pro reddẽda ratione administrationis.
4 Prescriptionis cursus impeditur qñ creditor detinet rem sibi p debito hypothecatam.nu.6.
5 Impedito agere non currit tempus.
7 Prescriptio nocet illi q ex sua benignitate pmittit rẽ suã detineri
8 Presumptio legis est liquidissima probatio.
9 Curator vxoris esse non põt maritus.

Consilium.xx

In nomine dñi nostri iesu

xpi. ¶ Licet in pñti consultatione videatur prima facie dicẽdũ. q dicta Angelella sit tuta aduersus dictã prescriptionem statutariam. Nam dictum ius muni- 1 cipale eit contra ius cõe † cuz actiones personales non tollantur minori spatio.xxx.vel.xl.an.l.sicut.et.l.omnes.C.de prescript.triginta vel quadragita annoꝝ. Merito videtur tanq iuris correctiuum strictissime interpretandum.ar.l.precipimus.C.de appel.z.l. ius singulare.z.l.qõ vero contra.ff.de legi.z qõ no.in auten. quas 2 actiones.C.de sac.san.eccle.cum similibus. † Statutum aũt loquitur in casu quo aliquis aliũ ad aliquod debituz sibi obligauerit vt patet ibi siquis aliquem sibi ad aliquod debitum obligauerit: sed adultus non obligat sibi curatorem. Sed curator absq opa adulti se obligat adulto: ideo non vr̃ q proprie dicatur q adulta obli- 3 gauerit sibi curatorem ad reddendum administrationez. † Sz lex obligat curatorem absq opa z facto adulte.tenent̃ eñ tutores et curato.ad reddendã rõnem administratiõis ex quasi cõtractu.l.ex maleficijs.§.si qs.z.§.tutores.de act.z oblig.z.l.curatoris.z.l. tutori.C.de neg.gest.iõ non vident̃ verificari dicta verba si qs aliquem sibi obligauerit. Et minus vident̃ verificari verba sequentia dicti statuti.ibi a die quo cõtractũ fuerit tale debitũ: z sic videt̃ loqui de debito descẽdẽte ex ɔtractu. Sed in isto debito nullus ɔctus interuenit merito non dicat̃ debitũ ɔctuz. Et propterea deficiant vba statuti pprie sumpta. Et per ɔ̃ns deficiat statutuz correctoriũ per predicta. q z videt̃ dicendũ ex alio.s.q2 statutũ excipit casum quo debitũ interim fuerit agnitũ: vt p3 ibi seu al's agnitũ non fuerit.p mittitur eñ talis pscriptio.xx.an.si intra illud tps nõ fuerit petitum debitũ seu al's agnitũ. Si ergo petitũ interim fuerit vel agnitum cessat dicta pscriptio. Sed in casu nostro satis videtur debitũ agnitũ si de volũtate tutoris pupillaruz heredum debitoris dicta Angelella creditrix accepit quedã bona dictarum pupillarũ que prout arbitror fuerãt bona dicti Bartolo.sui olim curatoris z illa detinuit devolũtate berte tutricis dictarũ pupillaꝝ. Et sic accepit z detinuit bona eidẽ hypothecata pro dicta redditione rõnis ad- 4 ministrationis. † Sed quãdo creditor sine violentia occupat z detinet rẽ sibi pro debito hypothecatã impeditur cursus pscriptionis vt est expressum in.l.cũ notissimi.§.imo.C.de pscrip.xxx.vl.xl. an.ideo dicta Angelella possidendo de volũtate tutricis bona dictarũ pup.q fuerũt bona dicti Bartolo.olim curatoris bona dicte Angelelle impediuerit cursum dicte pscriptionis per dictũ.§.imo. cũ bona curatoris sint pro redditione rõnis tacite hypothecata.l. p officio.C.de admi.tut. Attento etiã q in.d.§.imo illa detentatio seu possessio rei hypothecate pro debito equiparat̃ litis ɔtesta.vt p3 ibi dũ dicit cũ litis cõtestationem immittetur ea detentio. Sz litis contestatio impedit hanc pscriptionẽ.xx.annoꝝ vt p3 ex verbis ipsius legis municipalis: ergo silr̃ impediatur per istam detentionẽ. Et maxime aduersus hypothecariã: cum ipa hypothecaria creditrix possederit rem hypothecatã et possessor pscribere soleat non aduersus possessorem vt habetur vbiq vbi agitur de prescriptione. Non eñ negligit petere ille qui possidet rem petendã. Iõ cessat hmõi prescriptio que est inducta ob negligentiam non agẽ- 5 tis. Et insuper non potuisset petere q ipã habebat. † z impedito agere nõ currit pscriptio.l.j.in fi.C.de annali excep.z.l.j.in fi.C.de bo.ma.l.ɔ.maiores.C.de inoffi.testa. ¶ His tñ nõ obstantibus cõtrariã ptem arbitror iuri magis consentaneã. Saltẽ illa tutrix nõ pmisit dicte sue filie dicta bona pupilloꝝ tenere z possidere taq bona hypothecata p dicta redditione rõnis. Nã dictus.§.imo.vr̃ loqui qñ quis possidet bona hypothecata tanq bona hypothecata seu pignorata: tunc eñ suadet rõ q nõ currat pscriptio z inchoata interrũpitur: z hoc casu vr̃ intelligẽdus.d.§.imo.put vr̃ de mente 6 Cyn.z Ang.z Rapha. † in.d.§.imo.qui dicunt illũ tex.loq qñ creditor possidet de voluntate debitoris: z sic qñ detinet vt creditor. Alienũ eñ videret̃ a rõne si ego detineo rẽ tuã te pmittẽte vt mihi cõplaceas nõ cogitando tu nec ego q tu detineas iure pignoris vel hypothece: q tu ppterea interrũpas prescriptionẽ inchoataz vel impedias inchoari circa personalẽ ppter quã erant tacite obligata oĩa bona mea: rõ itaq naturalis suadet q dictus.§.imo.intelligatur qñ creditor licite tenet iure pignoris vel hypothece rez debitoris vt sibi hypothecatã vel pignoratã. tunc eñ vr̃ cessare negligentia in petendo debitum ex quo incũbit pigno. Et lz nõ cesset oĩno negligentia in oĩ casu cõprehenso sub gñalitate illius tex. puta si pro magno credito retinẽt rem lõge minoris estimationis: tñ satis est q iura inducentia dictã nouã prescriptionẽ longissimi tpis ppter merã negligentiã creditoris non petentis suũ creditũ. Ita dicta ratione gñaliter limitauerunt q dicta lõgissima prescriptio cessaret hoc casu in quo nõ cessat oĩno negligentia ex quo in- 7 cumbit pignor. Ideo nõ mirũ si gñaliter ita disposuit. † Sed qñ detinet rem debitoris ex benignitate debitoris nõ vt hypothecatã: licet hypothecata fuerit nõ cessat aliquo mõ negligẽtia petẽdi debitũ nõ magis q si retineret rẽ debitoris non hypothecatã. Ideo rõ naturalis suadet istã intelligẽtiã quã solã solet sufficere allegare vt ingt iuriscõsul.in.l.scire op3.§.sufficit.de excu.tu. Et pscrtim stante gñali dispõne legis municipalis que gñaliter disponit q si quis debitũ nõ petierit intra.xx.annos seu alias agnitũ nõ fuerit. Si eñ patitur debitor creditorẽ retinere rem vt pignoratam satis vr̃ agnoscere debitũ. Sed si permittit tenere nõ hypothecatã non agnoscit aliquo mõ debitũ .merito eo casu militat dispõ legis municipalis hoc casu in sui gñalit re. Et est aduertendũ q lex municipalis nõ stat in puris terminis pscriptionis. Sz inducit presumptionẽ solutiõis: q2 nedũ disponit q peti nõ possit sed subdit. Sz pñtis legis auctoritate tale debitũ psumat̃ fuisse z esse p debitorez 8 legitime solutũ. † Presumptio aũt legis est liquidissima pbatio. l.licet imperator.de leg.j.z.l.j.C.de ɔdi.inser. Et ideo post lapsuz tpis psumptione legis municipalis pbat̃ debitũ fuisse solutũ que solutio plus opatur q mera pscriptio. Nam constat solutionẽ tollere actionem z oẽm obligationẽ z naturalẽ z ciuilẽ. pscriptio aũt inducit exceptionẽ non autem penitus extinguit actionem z non tollit naturalem obligationem: vt Guil.in.l.iij.§.fin.ff. quod cuiusq iur.et per Bald.Ange.Salyce.et Rapha.ibi.et per Cyn.z Barto.et Ange.in.l.fina.ff.rem ratam haberi. p Barto.in extrauagã. ad reprimenda in vbo denũciationem.z p Bald.in auten. ad hoc C.de vsuris.z.xiiij.q.vj.c.j. Idcirco nõ sum⁹ in meris terminis prescriptionis. Licet autez predicta videantur vrgere: tamen aliquid scrupuli habeat per generalitatem.d.§.imo.adeo q non libenter me intromitterẽ vbi vere fuissent ille res hypothecate. Saltem q2 non presumitur q res ille fuerunt concesse portari z detineri non 9 tanq hypothecate. Tamen sumus extra dictaz dubitationem: † quia maritus non potest esse curator vxoris.l.maritus.C.qui dari tuto.possunt. Et ideo non est in marito officium curatoris. Et lz forte gesserit negocia vxoris z ppterea teneatur actione nego.ge. non tamen habemus in iure q nego.gest.habeat obligata bona pro mala administratione. Et ppterea non probatur q habuerit dicta Angelella obligata bona que fuerunt dicti sui quondam viri que ipsa detinuit. Et si non sunt obligata nõ militat dispositio d.§.immo. merito remanet generalis z clara dispositio.d.l. municipalis cõtra dictam.d.Angelellã. Q.d.s.sit aduersus eaz pscriptũ: et si quid habere debuerat illud presumat̃ sibi fuisse solutum. ¶ Nec obstat q in contrariũ dicebatur.s.q istud debituz non sit debitũ ex cõtractu: sed ex quasi cõtractu. Ideo non videatur q dicti actores sibi obligauerint dictã Angelellã sed lex ipsa eam obligauerit: z ideo nõ videant̃ militare verba statuti supra interlineata. Quia rñdetur q verba statuti sunt generalia dum dicit ad aliquod debitum obligauerit vel obligatũ habuerit: certe ista verba obligatum habuerit sine dubio militant in debito legali resultante ex ɔtractu z ex quasi ɔtractu z ex maleficio vel quasi: ideo militant verba dicti statuti. Et maxime q2 nõ debẽt esse efficaciora debita ex maleficio vel quasi contractu q debita ex contractu. Et lz postea subdat̃ in ipo statuto a die quo ɔctũ fuerit debitũ: nõ propterea dr̃ a die quo ɔtractus fuerit celebratus. Contractũ eñ dicitur debitũ vndecũq causetur obligatio: nam habuit ɔctum insistractum obligatio actiua z passiua z sic debitũ z creditũ. iõ nõ obstant illa verba a die quo ɔctum fuit debitum cũ nõ dicat̃ a die quo cõtractus fuit celebratus ethymologia eñ vocabuli militat etiã h

caſu ⁊ paritas ratiõis merito et diſpoſitio militet. ⁊ per ꝯñs rema net diſpoſitio ꝙ ſit decurſa preſcriptio ⁊ militet preſumptio facte ſolutionis, ꝙ ſi debitum emanauerit ex geſtione mariti predicti ⁊ angelella: nequeat ſe tueri ꝓtextu dicte adminiſtrationis ſeu aſſer te cure per predicta. Laus deo.

¶ Summarium ſuper conſilio. xxj.

1 ☞ Municipalis lex ſeruatur in municipio.
2 Viduitatem nedum maritus teſtator ſed ⁊ ſtatutum poteſt impo nere ⁊ ad ſcõa vota tranſeuntem lucro priuare.
3 Maſculorum appellatione an veniant maſculi ex filia dotata ſta- tuto excluſa: ⁊ ceteri gradus vlterioris. nu. 22. ⁊. 24.
4 Coniuncti ex linea paterna ſuccedunt in paternis ⁊ ex linea ma- terna in maternis.
5 Cognati non veniunt appellatione conſanguineorum.
6 Conſanguinei dicunt̃ q ſunt de genere patris: vterini vero ex ma tre: nati.
7 Verba intelligenda ſunt ſcðm materiam ſubiectam.
8 Correctio legum eſt euitanda quinimmo iura iuribus concordan da veniunt.
9 Poſitum in iure quatuor modis quãdoqꝫ interpretatur.
10 Succeſſione ab inteſtato concurrente: agnati cognatis equipa- rantur.
11 Conſanguineorum appellatione ꝯtinẽtur conſanguinee femine.
12 Omne totum importat.
15 Equiuocum varijs ſumitur modis.
16 Pene indicte mulieribus cõuolantibus ad ſecundas nuptias: in re ciuili tolluntur per iura canonica.
17 Jura codicis emanarunt poſt apoſtolum.
18 Apoſtolus neronis tempore paſſus eſt martyrium.
19 Tollere poteſt lex illud qð conceſſit caſu aduenientem.
20 Nuptijs ſecundis mulier non perdit relictum ſibi factum a viro: numero. 32.
21 Jus canonicum eſt declaratiuum ceterorum iurium.
22 Agnatorũ appellatione an veniant vterini.
25 Mater quõ excludatur ſucceſſione ſui filij. numero. 28. ⁊ mariti re licto.
26 Sublato medio extrema interdũ coniunguntur.
27 Succedunt collaterales filio: pr̃e tñ filij excluſo.
29 Deceſſiſſe abſqꝫ liberis nõ dr̃ qui reliquit vnũ tm̃ filiũ.
30 Alienationis prohibitio nõ trahitur ad alienationem titulo vni uerſali.
31 Legata caduca fiũt legatarijs deceden̄. conditione penden̄.
32 Mulier per ſecũdas nuptias: tamẽ feſtinas perdit lucra ſiue re- licta ſibi a viro facta.

Conſilium. xxj.

In nomĩe dñi noſtri ieſu

xp̃i. ¶ Videtur prima facie dicenduꝫ ꝙ dicta mater nullatenus admittatur: qm̃ lex municipalis clare lo- quitur ꝙ mater tranſiens ad ſcðas nup. nõ ſuccedat filio in aliquo † ⁊ lex municipalis eſt ſeruãda in municipio. l. om̃es populi. de iuſt. ⁊ iur. l. lege aũt municipale. ⁊. l. fin. ff. de decre. ab or di. faci. cũ ſim̃ibus. ⁊ vbi caſus legis nõ eſt dubitationi locus. l. ancil le. C. de fur. ⁊. l. illam. verſi. de modo. C. de colla. ¶ Et lꝫ indicat vi duitatẽ: tñ nõ vr̃ curandũ. † nam ⁊ teſtõr nedũ maritus põt appo- nere condi. viduitatis ⁊ priuare tranſeuntẽ ad ſcðas nupt. auť. cui relictũ. C. de indi. vid. pariter. Itaqꝫ ⁊ fortius poſſit ſtatu. ꝑ not. ꝑ glo. in rubr. C. de decre. decur. ⁊ ꝙ hr̃ in. l. nõ impoſſibile. ff. de pac. ⁊ ex quo mater excluditur: vr̃ ꝙ veniat excludenda etiã ſoror vteri rina q̃ non attinet fratri vterino niſi mediante matre: ⁊ propterea videt̃ venire ex radice corrupta. Nec vr̃ melioris ꝯdi. q̃ꝫ eius mater qua mediante attinet ꝓut in ſim̃i dicit tex. in. l. ſi viua matre. §. j. C. de bo. mater. ibi vt in hoc caſu deteriores eſſe nepotibus filij nõ ſi- nantur. quẽ tex. inducũt ibi Saly. ⁊ raph. ful. † ꝙ excluſa filia ꝑ ſta tutũ excludãtur etiã deſcẽdentes ex filia ad hoc optie ꝙ no. bart. in. l. ij. §. videndũ. ff. ad tert. vbi concludit ꝙ ſtante ſtatuto ꝙ extã- tibus agnatis mater nõ ſuccedat cenſent̃ excluſi oẽs cognati ſup- pleo q attinent mediãte mr̃e perſone de cuius hereditate agitur: ⁊ cũ illa determinatiõe. Bar. ſolẽt tranſire cõiter docto. Cõiter em̃ doc. videntur velle ꝙ excluſa vna perſona a ſucceſſione ab inteſta- to cenſeantur excluſi oẽs vlteriores gradus q non attinent niſi me diante perſona excluſa ꝓut ⁊ volunt Bal. ⁊ Saly. in. l. maximũ vi- tium. C. de lib. ꝓte. ⁊ ideo excluſa matre excludit̃ etiã auia materna q̃ venit rep̃ſentando mr̃em ſm̃ Bal. in. l. illã. C. de col. item exclu- ſa filia excluditur neptis ex filia: qr tales deſcẽdẽtes ex filia nõ pñt venire niſi tanq̃ꝫ matris imago: ⁊ qr excluſa radice cẽſet̃ excluſũ qc- qd ex ea ſequit̃. c. j. §. notandũ q feudũ dare poſſunt. x. col. ꝓut hic dicit Bal. in. l. maximũ vitiũ. C. de liberis ꝓte. ⁊ idẽ tenet Bal. in. l. venia. C. de in ius vocã. dicens ꝙ excluſa filia excluditur nepos ex ea: qr rep̃ſentat filiam: ⁊ idem voluit Saly. in. d. l. maximũ vitiũ. q. ix. q. iij. idem in matre ⁊ auia materna voluit Bal. in. l. nenſenius ff. de nego. geſt. Et in filia ⁊ nepote voluit etiã bar. in. l. liberoꝝ. de verb. ſig. ꝙ ⁊ voluerũt bal. in. l. ſi vero. §. de viro. ⁊ Jmo. ibi in ſi. ff. ſol. matri. ⁊ ꝙ excluſa matre cenſeant̃ excluſi oẽs qui attinent me- diante matre ꝓ ꝯſtãti tenet Pau. de ca. in. d. l. illã ꝓut ſm̃ eũ in ſi- milibus terminis determinãt. Cy. in. l. j. C. q̃ ſit lon. ꝯſue. ⁊ Jo. an. in add. Spe. in ti. de teſta. ⁊ dicit Pau. eſſe veꝝ ſicut euangelium. ¶ Et maxie mr̃e eſtãte in medio. nã tũc excluſa matre ꝓpter agna tos cenſent̃ excluſi etiã hi q a mr̃e excluderent̃ ꝓut ſequẽdo Bar. voluerũt Ange. Raph. ful. ⁊ Pau. de caſt. in. d. l. illã. ⁊ tãgit. Bal. in. l. ſi defunct⁹. C. de ſuis. ⁊ legi. ⁊ idem in ſim̃i ꝙ excluſa matre ꝑ ſta tu. cenſeat̃ excluſa etiã ſoror vterina diſpu. hãc qõnẽ cõcludit Pe. de an. poſt vbertum de cremona in ſolẽni ſua repe. c. j. de conſti. in antiquis ꝓpe finẽ. vbi. occurrit etiã alia q̃ſtio. Preterea ⁊ ſecundo iſta ſoror vterina vr̃ excluſa a ſucceſſiõe dicti Ang. in bonis pr̃nis vigore dicti ſtatuti in. §. ⁊ ſi habuerit fratres ⁊c. nã dict⁹ Ange. de- ceſſit ſupſtite amita q̃ videtur venire appel. patrui cũ maſculinum cõcipere ſoleat femininũ in materia indifferẽte. l. j. ⁊ ibi ꝑ Bar. la- te. ff. de verb. ſig. l. qcũqꝫ. ⁊ ibi per Bald. ⁊ doc. C. de ſer. fugi. ⁊ in. c. gñali. de elec. li. vj. ¶ Et in. d. §. aperte diſponit̃. † ꝙ ſi ꝯcurrũt fra tres vel ſorores vel patrui vel filij fratrũ quoꝝ aliq ſint cõiuncti ex linea paterna aliqui ex linea materna coniuncti ex linea paterna ſuccedant in bonis paternis: ⁊ coniuncti per lineam maternam ſuccedãt in bonis maternis: cum ergo agatur de bonis paternis ⁊ ꝯcurrat amita ꝯiũcta ex latere pr̃no: ⁊ ſoror coniũcta ex ex latere mr̃no vr̃ ꝙ amita ꝓferat̃ in bonis ꝓdictis pr̃nis ꝑ caſuꝫ. d. §. ⁊ ſi ha buerit fratres. ¶ Tertio vr̃ h idẽ ꝓbari ꝑ eandẽ legẽ municipalẽ in. §. ſi qs vbo ſine pr̃e. in quo diſponit̃ ꝙ ſuccedãt in oĩb⁹ bonis ꝓ- ximiores ꝯſanguinei: iõ videnť inuitati agnati † qr cognati ꝓprie loquẽdo nõ veniunt appel. ꝯſanguineoꝝ. nã ꝯſanguineoꝝ appel. ꝓpe loquẽdo nõ veniũt cognati ꝓut no. bar. ⁊ bal. ĩ. l. cũ qdã. §. qð dr̃. de acq. here. ⁊ bal. ĩ. l. ſi. C. de vbo. ſig. dicunt̃ em̃ ꝯſanguinei quaſi eodẽ ſanguie nati ꝓut dicũt Vin. ⁊ arch. in cañ. in. iij. q. v. ⁊ idẽ pa- pias ſubdẽs q̃ſi eodẽ ſanguine. i. eodem pr̃e. Et merito qr iura ſan guis nõ ſunt apð matrẽ: iõ mr̃ ⁊ auia nõ veniũt app. ꝯſanguineoꝝ vel ꝯſanguineaꝝ ꝓprie loquẽdo: ꝓut voluit bal. in. d. l. ſi. de vbo. ſig. ad hoc. l. ꝯſanguinitatis. iũcta gl. j. q̃ exponit conſanguinitatis. i. agnatiõis. C. de leg. here. ad idẽ tex. in cañ. ꝯiũctiões. xxxv. q. ij. vbi dicit tex. ꝯſanguineos dicim⁹ q̃s diuine romanoꝝ ⁊ grecoꝝ leges appellãt. ⁊ ĩ her̃ditate ſuſcipiũt: attẽto ꝙ. ll. grecoꝝ nõ ſuſcipiebãt in hr̃ditate cognatos vt deꝓhẽdit̃ ex. ll. xij. tab. q̃ ex grecoꝝ. ll. ema narũt: vt hr̃ in. l. ij. §. j. ff. de ori. iu. † Et ꝯſanguinei dicũt̃ illi q ſunt de gñe dicit Ang. ꝑ gl. ĩ auť. de ĩceſt. nup. in ꝓn. coll. ij. ⁊ facit dr̃iaꝫ q̃ ſit inter fratres ꝯſanguineos ⁊ vterinos: nã nati ex mr̃e non dñr cõſanguinei ſꝫ vterini ĩ auť. de ꝯſangui. ⁊ vterinis in rubr. ⁊ nig. ¶ His tñ nõ obſtãtib⁹ ꝯ̃riũ puto de iure veri⁹. nam ꝓmitto ꝓus ⁊ añ oĩa circa intellectũ. d. §. ſi vbo qs. † ꝙ vba intelligunt̃ ẽt impro- prie ſm̃ ſubiectã materiã. l. ſi vno. ff. loc. ⁊. l. ſi ſtipulat⁹. ff. de vſur. ⁊ l. eas cãs. de ꝯdi. ⁊ demõ. c. intelligẽtia. de vb. ſig. ¶ Itẽ ꝓmitto † ꝙ legũ correctio eſt ꝑ poſſe euitãda. l. ꝓcipim⁹. C. de app. l. ſancim⁹ C. de teſt. auť. q̃s actiones. C. de ſacroſan. eccle. cũ ibi no. ꝑ gl. ⁊ do- cto. Sũt em̃ iura iuribus ꝯcordãda. c. cũ expediat iura iurib⁹ ꝯcor. de elec. lib. vj. ⁊. l. vnica. C. de inof. dot. ⁊ ſtatu. exorbitantia ſunt in- telligenda vt quãtom in us fieri põt ledãt ius cõe regula q̃ a iure cõi exorbitãt in. vj. ⁊. l. ius ſingulare. ⁊. l. qð vbo. cõtra. de legi. Etiã ſi opus ſit verba impropriare: vt eſt tex. prout ⁊ ibi notant doct. in c. cum dilectus. de cõſuetu. Tertio ꝓmitto ꝙ verbũ conſanguinei reperitur † in iure poſitum quatuor modis quandoqꝫ ſtrictiſſi- me: quandoqꝫ ſtricte: quandoqꝫ large: quandoqꝫ largiſſime. Stri- ctiſſime ponitur tm̃ pro fratribus coniunctis ex latere patris: vt non comprehendat ceteros agnatos. l. conſtitutiõe. C. de legi. he- redi. ibi tam conſanguineus: ideſt frater q̃ꝫ patruus. facit inſtitu. de ſena. conſul. orfi. §. ⁊ preferuntur ibi conſanguineis ⁊ agnatis. attento ꝙ coniunctiones ponuntur proprie inter diuerſa. iuxta no. per gl. in rubrica. ff. de iuris ⁊ facti ignoran. ⁊ tunc ceteri agna- ti excepto fratre coniuncto ex latere patris tm̃. vel vtrinqꝫ coniun cto non veniunt appella. conſanguineorum: prout voluit gloſ. in verbo conſanguinei. inſtitu. de legiti. agna. ſucceſ. §. j. per tex. in. l. poſt conſanguineos. in princip. ff. de ſuis et legi. qui bene probat. Stricte autem ſumitur pro agnatis. de quo. ſ. ſatis dictum eſt. lar ge ponitur vt comprehendat etiam cognatos: vt extra. de conſan guinitate ⁊ affinitate. in rubro et nigro maxime in. c. tua nos. eod. titu. vbi auunculi dicuntur conſanguinei. et tamen cõſtat non eſſe agnatos de quo etiam per Joannem and. in. c. ſciant. de electio. li bro. vj. et Archi. in dicto cano. iiij. q̃ſtione. v. Largiſſime ponitur etiam pro affinibus: vt per Joannem andre. in dicto. c. ſciant. Et ſic videmus ꝙ nedum vulgus: ſed etiam iuris latores ponunt con ſanguineos etiam pro coniunctis ex latere matris: et ſic omnes co gnati dicuntur tunc conſanguinei prout agnati: licet magis pro- prie dicantur agnati. † Tñ attẽto ꝙ in materia ſucceſſionis ab in- teſtato ſunt equiparati agnati ⁊ cognati. vt in auten in ſucceſſio- ne. C. de ſuis. ⁊ legi. ⁊ in auten. ceſſante. ⁊ in auten. ſequentibus. C. de legi. heredi. ⁊ in autenti. defuncto. C. ad tertul. ne inducantur

tot legum

tot legum correctiones sumendum est verbum consanguineis late: licet aliqualiter improprie cum vt dixi verba improprienturvt minus recedat a iure cõi.d.c.cũ dilect⁹ cũ ibi no.per doc. Quanto magis ne iura predicta penitus corrigantur. Nec est necesse aliter ꝓbare de communi vsu loquendi cum probetur ꝙ habet talem significationem: licet forte in propriam per dictum titulum de cõsang. ꝛ affini.ꝛ per dicta.§.ꝛ ꝙ ita sumantur deducitur ex sequentibus maxime in.§.ꝛ si habuerit fratres vbi licet in.§.si quis vero decesserit ꝙ proximiores consanguinei succedãt ab intestato et ad eos omnia deuoluantur: ꝛ tamen postea declarat ꝙ si fuerint coniuncti ex latere patris ꝛ coniuncti ex latere matris: coniuncti ex latere patris non succedunt in omnibus bonis: sed succedunt in paternis: ꝛ cõiuncti ex latere matris succedunt in maternis.ꝛ dictus. §.ꝛ si habuerit non venit aduersatiue ad precedentia sed potius declaratiue refendo illa verba: hoc tamen declarato etiam ad id qđ

11 dicitur in.§.si habuerit.† Ut ergo verificentur verba dicti.§.si qs vero.quatenus dicit ꝙ omnia bona defuncti ad proximiores consanguineos deueniant oportet inuitis dentibus fateri ꝙ veniant etiam cognate per id quod subditur in.d.§.ꝛ si habuerit. Et si velemus restringere exceptis bonis maternis quando essent cognati ex latere matris fieret maior violentia verbis statuti ponderan

12 do naturã vniuersalis† omnia: que est vt nihil excludat.c.solite.de maio.ꝛ obe.ꝛ.l.iulia.de lega.iij.ꝛ cano.si romanorum.xix.distinct. cum similibus. facit etiam: qꝛ si de agnatis solum intelligeretur. et consequenter essent exclusi cognati mater que esset cognata excluderetur penitus siue esset vidua siue maritata.ꝛ tamen non excluditur in totum: sed amittitur in medietate vsufruc.ꝛ per cõsequẽs non perueniunt omnia bona ad agnatos: ꝛ licet ad hoc medium euitandum posset argui ꝙ.§.si quis vero. loquatur in decedente sine patre ꝛ masculinum solet concipere femininum: qꝛ si statutum inuitaret agnatos essemus in materia differenti: qꝛ masculus eẽt

13 agnatus ꝛ femina esset cognata.† Et in materia differẽte masculinum non concipit femininum vt habetur per doc.in.d.c.generali: ꝛ alijs iuribus similibus.§.adductis.tertio hoc idem probatur qꝛ ipsi statuentes in eo.titu. pauloante sumunt consanguineos etiam pro coniunctis ex latere matris: vt patet.e.titu.§.j.ibi.vel matri vel alij consanguineo coniuncto ex latere patris vel matris: ꝛ sic matrem ꝛ coniunctum ex latere matris appellat cõsanguineũ

14 † et ex superiorib⁹ sequentia declarantur.l.si seruus pluriũ.§.fin. de leg.j.ꝛ.l.qui filiabus.e.titu.ꝛ in.l.heredes palam.§.sed si notaꝫ. de testa. ¶ Facit etiam ꝙ no.Bar.in.l.centurio.ff.de vulg.ꝛ pu-

15 pil. volens† ꝙ si verbum equiuocum positum in vna parte testamẽti reperitur positum sub vna significatione si postea positũ in alia parte testẽmenti potest varijs modis summi: tamen interpretatur positum secundo loco sub eadem significatione sub qua reperitur primo loco positũ. ita ergo dicamus in terminis huius.l. municipalis cum ꝛ voluntas testatoris pro lege habeatur.§.disponat.in auc.de nupt. Ex quibus intrepide tenendum est ꝙ dictus.§.si qs vero sine patre inuitet pariter agnatos ꝛ cognatos: ꝛ in hoc se cõformat cum iure communi: ideo soror vterina que ẽ proximior ꝙ̃ sit amita ꝛ alie persone superstites: de quibus in themate excepta matre prout prefertur illis alijs personis de iure communi.d.auc. cessante.ita ꝛ prefertur ista lege municipali que in hoc concordat cum iure communi: ita ergo omni iure preferatur. ¶ Nec obstant adducta in contrarium: non enim obstat prima ratio: quia est aduertendum ꝙ statuta que imponunt penam nubentibus nõ vidẽtur ꝙ valeant per dictum apostoli mulier mortuo viro nubat i domino ad corinthios.c.vij.ad fi.ꝛ c.pe.ꝛ fi.extra.de secun.nup.in q-

16 bus declaratur per papã† ꝙ per dictum apostoli tolluntur pene apposite per iura ciuilia.de sec.nup.ꝛ Joan.and.ibi dicunt. ꝙ pene apposite odio nuptiarum sunt sublate ille vero que fauore filiorum primi matrimonij non sunt sublate: ꝛ idẽ sequitur ibi panor. idem Bart.in.l.j.C.de secundis nupti.idem Ange.ꝛ Salyce.ꝛ ra

17 pha.fulg.ibi.ꝛ Bald.in.l.decreto.C.de infamibus.† Et tamen est aduertendum ꝙ.l.j.C.de secundis nup.ꝛ auc.ibi posita emanarunt

18 post apostolum.† Nam apostolus passus fuit martyrium tempore neronis.xxj.dist.quamuis ꝛ text.cum glo.in verbo vno persecutore in.c.fundamenta.de elec.lib.vj. Et sic pene imposite a lege ciuili secundo nubenti reprobantur vigore dicti apostoli ꝙ anima emanauerat.ita ꝛ reprobentur pene legis municipalis a paritate rationis. ¶ Et facit optime ꝙ not.gloss.in.c.cum secunduꝫ.de hereti.lib.vj.quatenus vult ꝙ militant pene legales circa matrimo-

19 nium ꝙ licitum de iure cano.circa id lex ipsa concedit: † quia põt priuare lucro ꝙ concedebat: secus sentiens in mera pena.ꝛ ibi pe.

20 de anch.refert. Federicum de senis consi.xxxv.firmasse† ꝙ nõ perdat relictum sibi factum a viro defuncto ne decipiatur auctoritate apostoli contra.l.grachus.C.de adul.ꝛ.xxiij.q.iiij.q peccat.ꝛ dicit hoc tenere accur.in.l.j.C.de secun.nupt.et gloss.ij.q.iij.in fin.et Host.in summa.de secũ.nup.ꝛ Gof.in summa.eo.titu.in.fi.ꝛ Jac. but.Pau.de leaz.ꝛ Ray.de forli.consuluisse: ius canonicum tollere potest penas festinantie secundarum nupt.dummodo cesset timor perturbationis sanguinis: quia non verisimile ꝙ ius cano.velit dare filium vnius alteri.ff.de vent.inspi.l.j.§.quis secũdũ eos: ꝛ hoc etiam videtur tenere Rofre.in titu.de bonorum pos.secũdũ eundem. Pe.de anch.prout ergo per dictum apostoli ius cañ.declarat penas etiam postea impositas per ius ciuile non habere locum: ita pari ratione declarandum est non habere locum penas impositas per ius municipale ꝙ minori nitiť firmitate Quisimpatorium.ita enim.c.penul.ꝛ fi.de secundis nup.eẽ declaratoria iuris antiqui.ꝛ non promulgatoria iuris noui.patet quia capitulũ penul.constat esse responsiuum consultationi: vt patet ex litera ibi q

21 situm.ꝛc.† Et decretales responsiue consultationi sunt ceteris iuris declaratiue: prout habetur per glo.ꝛ doc.in.c.cõsultationi.de temporibus ord.ꝛ per gloss.in verbo respondemus.in.c.fi.de verbo.signi.lib.vj.pro quo etiam facit ratio assignata in.d.c.fi.in fi.q est antiqua. Nec obstat auc.cui relictum: quia potest testator auferre ius quod sibi dedit ꝛ inuitare sub illo onere nõ nubendi ꝙ põt etiam facere ius ciuile ꝛ lex municipalis: prout not.glo.in.d.c.cuꝫ secundum.de hereti.in.vj.sed non potest auferre quod sibi non cõtulit.ꝛ sic penam irrogare.ꝛ secundum hoc prout vidua debet habet dimidiam vsusfruc. Ita debet habere secundo nupta. Et si hoc esset non esset omnino exclusa mater ꝛ non reputaretur radix corrupta: nec cẽseret eadẽ ratio excludẽdi sororẽ vterinã: qꝛ sororẽ vterina nullo iure inuitatur ad partẽ vsufructus: ideo statutũ de eius exclusione non loquẽs eam nõ excludit: nec sum⁹ in terminis doc. qui loquuntur quando in totum excluditur mater vel alia persona puta filia ꝙ excludantur coniuncti mediante persona exclusa. Item loquuntur quando mater vel filia excluditur fauore agnatorum vel masculorum qui ad successionem inuitantur: nam tunc ad eorum qui mediante persona exclusa attinent exclusionẽ: doc. varijs rationibus mouentur: nam Richar.malum.ꝛ Cy.post euꝫ in.l.j.C.que sit long.consu.ꝛ in.l.de quibus.ff.d.ll.mouentur quia militat ratio statuti scilicet fauor agnationis que ratio cessat hoc casu: quia vt supra probatum est pariter inuitantur agnati prout cognati.ꝛ sic potest considerari fauor vterine cognate prout amite agnate. Item Bart.in.d.§.videndum assignat rationem capitis inclusiui: quia ex quo inuitãtur agnati ceteri cẽsentur exclusi: quam rationem ponderauit ẽt Bal.in.d.l.maximum vitiũ.dicta autem ratio capitis inclusiui non militat: ex quo caput inclusiuũ non excludit vterinam: ex quo vt supra dictum est caput illud iclusiuum inuitat etiam cognatos.ꝛ dato ꝙ consanguineos poneret pro cognatis: ꝛ non pro cognatis: attentari posset ꝙ non propterea excluderet vterinos vel veterinas.nam ꝛ lex.xij.tabularum excludebat cognatos ꝛ etiam iura.C.ꝛ tamen vterini admittebanť tanꝙ̃ agnati vt est expressum in.l.meminimus.C.de legi.heredi. ¶ Et licet bald.ibi dicat ꝙ illud procedit per viam fictionis: ꝛ qꝛ

22 statuta non vendicaret sibi locum: in casu ficto.† ideo statuta loquentia in agnatis non vendicabunt sibi locum in vterinis.tamẽ illud dictum bal.procederet prout ꝛ creditur de eius mente quando ex hoc extenderetur exorbitantiam statut: ꝛ propter hoc si statutum excludit aliquam personam extantibus agnatis non excludetur stante fratre vel sorore vterinis. Sed vbi restringitur exor-

23 bitantia: videtur secus dicendum: † quia statuta recipiunt restrictionem ꝛ interpretationem a iure cõmuni.l.si serui vnus cuꝫ similibus.C.de noxali.maxime vt minus ledant ius cõmune.c.cũ dile. ꝛ ibi doc.extra.de consue.ꝛ ita ceteris paribus interpretantur statuta ꝑut iura cõia: videlicet statuta exorbitantia ꝑut iura cõia exorbitãtia ꝛ statuta non exorbitãtia ꝑut iura cõia.ꝑut ingt bal.in. l.gallus.§.qđ si is.de lib.ꝛ posthu.ꝛ.§.ꝛ qđ si tñ.e.l.ꝛ merito: quia sunt iura ciuilia ꝓprioꝝ municipioꝝ. Itẽ loquunť doc.in casu quo persona simpľr excludiť nõ qñ excludiť ꝑpter aliquam qualitateꝫ que coheret persone exclusẽ: ꝛ non coheret attinentibus ea mediãte prout cõtingit in casu nostro: qꝛ mater nõ excludiť saltẽ in totũ qꝛ mr̃: sed excludiť qꝛ scđo nupta forte exosa propter scđas nuptias: que rõ cessat in vterina.vñ militat theorica bar.in.l.liberorum. ff.de verb.sig.in.v.col.dicẽs ꝙ qñ lex loquiť nõ simpľr sed respectu alicuius q̃litatis q̃ est in filio ꝛ nõ est in nepote: nõ militat lex i ne-

24 pote. ¶ Et bal.ẽt tangit in.d.l.maximũ vitiũ dicẽs† ꝙ si excluditur filia dotata nõ ꝑpterea pariter excludiť nepos ex ea: ꝛ hoc casu mater similiter exclusa ꝑpter non petitũ tutorem succedunt ceteri ac si mater non staret dicit tex.in.l.ij.§.fi.ff.ad tertu.ibi matre remota eos admitti qui venirẽt si mater nõ fuisset: ergo agnati ce

25 teri q succedunt: † non enĩ excludiť mater tanꝙ̃ corrupta sit radix ꝙ patet: qꝛ nõ excluditur simpľr ex ea causa sed excluditur demũ: si filij decedunt in pupillari etate. Item excluditur: quia nõ petijt tutoreꝫ: et sic ꝑpter dictã qualitatẽ excluditur que q̃litas cessat in descendẽtibus ex ea.ideo succedit regula quaꝫ tradidit bar.in.l.liberoꝝ.de vb.sig.in.v.col.dicẽs.ꝙ qñ lex loquiť de filio nõ simpľr: sꝫ respectu alicui⁹ qualitatis q̃ est in filio si illa q̃litas non est in nepote non trahitur ad eũ ꝺm eũdẽ bar. Hinc ẽt dicit bal.in.d.l maximũ vitiũ.ꝙ lꝫ statutũ simpľr excludẽs filiã.trahať ẽt ad nepoteꝫ ex filia: tñ si excludit filiã dotatã nõ trahiť exclusio ad nepotem ex ea.et hoc casu ꝺm eũ procedit opi.Ja.bu.q simpliciter tenuit q̃statutum excludens filiam dotatam non excludit nepos ex ca. Item

licet spurij non succedant matri illustri: vt in. l. si qua illustris. C. ad orfi. tamen inter se succedunt: vt. l. spurius ꝛ. l. hac parte. ꝛ. l. modestinus. ff. vnde cogna. put volũt Dy. ꝛ Cy. in. d. l. si qua illustris. et Dy. in sua magna distin. in auc. itaqꝫ. C. cõia. de suc. ꝛ ita transeũt ꝯcorditer oẽs prout dicit Rapha. ful. in. d. l. si qua illustris q dicit

26 ita tenẽdũ † lꝫ sibi videat durũ ꝙ sublato medio extrema cõiũgantur adducit. l. fi. C. de natu. li. ꝛ. d. c. j. in. §. cũ vo cõmodiꝰ. sic ꝛ al's lꝫ filiꝰ natꝰ ex dãnato coitu. p. §. fi. in auc. qb. mo. naturales effi. sui. nõ succedat sc̃dꝫ cõ. opi. tñ succedũt collate eis attinentibꝰ mediãte matre p. d. l. spurius. ꝛ. l. hac pte. ff. vnde cog. put voluit ang. i. d. §. fi. quibꝰ. mo. na. effi. leg. ꝛ Dy. ꝛ Cy. in. d. l. si qua illustris. ꝛ Dy. in. d. auc. ita que loquunt in spurijs nõ solũ vulgo conceptis: sed ẽt in natis ex damnato coitu. vñ ita etiã vident intelligendi doc. q cum eis transeunt ita ẽt tenetur in tractatu. de succes. ab intest. q intitulatur Bar. ita etiam firmat dñs meus clarissimus iurisinterpres dñs Jo. petrutij in. d. l. si qua illustris. ꝛ ita ibi legendo tenui:

27 adducẽdo etiam in simili ad sena. ꝯsul. ter. l. ij. † vbi pater excludit q dedit se in adoptionẽ vel ꝓpter emãcipationẽ: ꝛ tñ ꝯiunctis mediãte pr̃e nõ excludit. Nec ob. ꝙ dicit Rapha. ful. ꝙ sit irrõnabile ꝙ sublato medio coniungant extrema: qꝛ respondet ꝙ in illis terminis nõ est sublatũ mediũ succedẽdi. ꝛ cã succedendi ab intestato est ad propositũ cognatio. ꝛ in terminis. d. §. si sit agnatus. ꝛ. d. §. si sint consanguinei erat agnatio: ista quidem cognatio habet mediante mr̃e lꝫ illustri. ꝛ lꝫ coitus sit dãnatꝰ ad cognationẽ vl' agnationẽ cessat mediũ in terminis. d. l. si qua illustris. ꝛ in terminis dicti. §. si sit agnatus. ꝛ. d. §. si sint cõsanguinei. sic ꝛ al's nepos conceptꝰ post mortẽ aui nõ succedit auo. l. titiꝰ. ꝛ. l. itẽ p̃tor. ff. de sui: ꝛ legi. ꝛ. l. j. §. primus. ff. vnde cognati. ꝛ tñ nemo negaret quin succedat descendẽtibꝰ ex auo. ex quo euidẽter pꝫ ꝙ lꝫ quo ad successionẽ tollit mediũ aui nõ impedit successio inter descẽdẽtes ex auo: lꝫ ꝯiuncti per mediũ aui. iõ lꝫ reperiant ꝓhibiti mr̃ illustris filio spurio. ꝛ parẽtes alij vbi spurij sunt ex dãnato coitu. ꝛ econtra cũ non reperiantur ꝓhibiti collaterales. ꝛ sunt inter se cõiũcti. dicamꝰ ꝙ inter se succedãt cũ sit ꝙ cognati inter se succedãt a qua nõ reperit iste casus exceptuatꝰ; ita formal'r dicẽdũ videt isto casu cũ isti fr̃es vterini sint cognati sc̃do gradu cognatõis fratribꝰ defunctis: ꝛ vterini succedãt exclusis patruis iura expresse disponãt: nec a regula reperiat exceptuatꝰ iste casus: iõ stemꝰ iuribꝰ vocãtibus vterinos q̃. s̃. adduxi cũ gñal'r loquant: ergo sunt gñal'r intelligenda. cano. si romanorum. xix. dis. l. iij. ff. de offi. presidi. ꝛ. c. qꝛ circa. de priuilegijs. licet enim mater sit exclusa non est sublata cognatio. iõ nõ est sublata causa successionis. ꝛ iõ ex hoc sunt exclusi vterni. ¶ Et p-

28 pter hoc mediũ al's cõsuli apud asisiũ: † ꝙ lꝫ mr̃ que nõ pctijt tutorẽ filio infra annũ excludat a successione filij in pupil. eta. decedentis: nõ ꝓpterea excludit cõiunctus matre mediãte: ꝙ ꝛ vr̃ de intẽtiõe Bar. in sua dispu. incipiẽte pupillus pe. col. ver. xxx. vidẽdum est quatenus vult ꝙ exclusa mr̃e nõ excludat auia si non fuit. ꝛ ipsa negligens nec distinguit inter auiam paternã ꝛ maternam. ꝛ text. in. l. ij. §. fi. ad tertul. dicit ꝙ exclusa mr̃e admittuntur agnati ꝛ ceteri q ceteri vident esse cognati. Itẽ glo. in. l. sciant. C. de legi. tu. dicit ꝙ primo excluso admittuntur sequẽtes. ꝛ doc. ibi. ꝛ in. l. in nepotibus. C. q petant tu. simpl'r sequunt nec distinguũt vtrũ sequẽtes attineãt mediãte p̃mo excluso. necne. ꝛ verisimile est ꝙ aliqs distinxisset si distinguẽdũ fuisset. et per hec vr̃ dicẽdũ ꝙ ex quo mr̃ non simpl'r excludit: sed qꝛ sc̃do nupta nõ excludat vterina lꝫ cõiuncta mediãte mr̃e. Et iõ puto hãc hereditatẽ nõ spectare ad amitã nec ad alios vlteriores. Sed ad sororẽ vterinã seu ad mr̃em. ꝛ eã inter quas nõ est vt aiunt ꝯtrouersia. iõ nõ curo firmare an mr̃ in totum excludatur qꝛ secũdo nupsit: an vero in dimidia vsufruc. tãq̃ si nõ nupsisset: secundo an vero succedat in totũ alterutra earum. Non ob. dicte vterine dictus. §. ꝛ si habuerit fratres: quia vt iura iuribꝰ concordentur vel minus ledatur intelligi debet dictus. §. ceteris paribus: quando. s. sunt eiusdeꝫ gradus quia scilicet sunt plures ꝓximiores consanguinei: quorum aliqui sunt cõiuncti per lineã maternam aliqui per lineã paternam: tunc enim proximiores succedãt in omnibus bonis. ꝛ sic militat p̃cedẽs. §. si qs vo. quatenꝰ disponit ꝙ oĩa bona ad ꝓximiores deueniãt cui. §. nõ aduersat. d. §. ꝛ si habuerit: sed potiꝰ venit declaratiue referẽdo illa verba. ꝛ hoc declarato etiã ad. d. §. ꝛ si habuerit ꝓut ꝛ supra tetigi. vt ergo non corrigat in aliquo. d. §. precedentẽ. ꝛ etiã vt nõ discrepet a iure cõi disponenti ꝙ proximior in oĩbus bonis defuncti p̃ferat vltiori in gradu. ꝛ maxime fratres excludãt vlteriores exceptis filijs fratrũ. d. auc. cessante ꝛ sequẽtibus intelligẽdum est vt dixi. s. referẽdo singula singulis: idest fratres ex latere patris concurrentes cum fratribus ex latere matris ꝛ patrui concurrentes cum auunculis. al's nimiũ exorbitaret a iure cõmuni ꝛ a. d. §. si quis vero. p̃terea nullꝰ ex latere pr̃is superest q comprehendat sub verbis dicti. §. ꝛ si habuerit nisi forte amita intelligẽdo ꝙ patruus cõcipiat amitã. ꝛ ipsa excluditur per. §. sequentẽ quas successiones: est tñ aduertẽdum ꝙ licet in. d. §. ꝛ si habuerit. in p̃n. fiat mẽtio de patruis supstitibꝰ: tamen dum admittit ad successionẽ nõ loquit de successiõe patrui vel nepotis sed solũ de successiõe patrui vel fratris. ꝛ sic ex neutra parte inuitat patruũ vel auunculũ. Remanet ergo ꝯclusio supra facta. s. ꝙ ceteri sint exclusi p̃ter vterinam ꝛ mr̃em: qꝛ ꝓlixior fui q̃ cõstituerim circa hunc primum articulum qui magis põderosus ẽ. Cõclusiue ꝓcedã: ꝛ breuiter circa tres alios articulos. et deueniendo ad sc̃m articulũ: qꝛ leonarda ꝛ filij sunt inuitati sub ꝯdi. si pro

29 sper decesserit sine liberis: † que cõditio expirauit cũ decesserit cũ filio. l. nõ est sine liberis. de verbo. sig. ꝛ. l. j. C. de cõdi. insertis. nõ sũt dicta bona deuoluta vigore substitutionis ad dictam leonardam vel filios ipsius. Itẽ filij ꝓsperi sunt positi in cõditione. ꝛ f̃m cõem opi. de qua. in. l. lutius. de here. insti. ꝛ in. l. filiusfa. §. cũ qs. de leg. j. ꝛ in. l. j. de cõdi. insertis. ꝛ exp̃ssum in multis locis non cẽsent inuitati. iõ dicta bona relicta p ser. Gasparẽ sunt p dictũ Angelũ cõputãdã in legitimã. vtrũ si excederẽt legitimã essent restituẽda. posset

30 instari ꝓpter ꝓhibitionem factã atestatore de nõ alienãdo. † doc. tñ in. l. si ita qs. §. ea lege. de vb. obli. volũt ꝙ ista generalis ꝓhibitio nõ trahitur ad alienationẽ titulo vl'i. ꝛ arbitror ꝙ non excedat legitimã. ideo parũ refert maxime quo ad interesse vterine vel matris quibus cõsulit illud cõstat ꝙ fructus pcepti post mortẽ ꝓsperi nõ cõputant in legitimã. l. scimus. §. repletionẽ. C. de inoffi. test.

31 ꝛ. l. iubemus. C. ad trebel. ¶ † Tertiũ aũt q̃situ satis vr̃ alienum a dubitatione. nã cõstat ꝙ legata efficiunt caduca legatarijs decedẽtibus pẽdẽte ꝯditione. l. j. §. sin autẽ sub ꝯditione. C. de cad. tol. ꝛ reuertũtur ad heredẽ si nõ sũt cõiũcti vel substituti: vt ibi. illa aũt capit heres vt hr̃s. iõ sine dubio iputat in legitimã ꝛ restituere habꝫ

32 vna cũ alijs bonis: q̃tenꝰ excedũt ltiam. † Circa vltimũ vxor honorata a viro nõ ꝑdit id quo honorat lꝫ sc̃do nubat nisi nubat nimis ꝓpere iuxta. l. j. ꝛ auct. ibi posita. C. de sc̃dis nupt. de quo tñ. s̃. tactũ est. vel nisi subsit fauor filiorꝫ p̃mi mr̃imonij iuxta. l. femine. cuꝫ ll. sequentibus ꝛ auctẽticis ibi positis. C. e. ti. ꝛ nisi sit adiecta cõditio viduitatis dicta auc. cui relictũ. C. de ꝯdi. inser. que oĩa cessant hoc casu. ideo non video cur desinat esse executrix seu fideicõmissaria. vt vulgi sermone vtar. Laus deo.

Summariũ super consi. xxij.

1 ☞ Possessio longi tp̃is habet vim cõstituti et priuilegij. nu. 4.
2 Prescriptio in quibus causetur.
3 Collectari tantum debẽt forenses in proprio territorio etiam pro possessionibus quas habent in diuersis territorijs.
5 Prescriptio an possit interrumpi citatione vel actu iudicali.
6 Contractus eorum qui habent potestatẽ statuendi habent viꝫ statuti seu legis.
7 Consuetudo que esse dicatur.
8 Notarius potest alteri stipulari.
9 Temporalia ad agendũ perpetua sunt ad excipiendum.
10 Appellari licet ab iniqua sñia laudi renũciatione non obstante.
11 Communitas mala fide nunq̃ prescribit.
12 Prescribi qñ potest contra ignorantem.
13 Prescribitur seruitus rustica p non vsum absqꝫ facto alicuius.
14 Prescriptio interrũpit per cognitionẽ q̃ resultat ex ꝑtis sol'one.
15 Notitia partis inducit totius rei notitiam.

¶ Consilium. xxij.

IN nomĩe domini nostri

iesu xp̃i. ¶ Videt in hac ꝯsultatione prima facie dicẽdũ. ꝙ dcã cõitas collis mãce in exigẽdo hoĩes cõis canarij p possessionibꝰ sitis in eorꝫ territorio foueãt iniustitiã. nã p̃supponit ꝙ dcã cõitas collis mance exegit dictas collectas a forensibꝰ hñtibꝰ possessiões ꝛ fundos in eius territorio a tp̃e cuius nõ extat memoria. ꝛ hodie sine cõtrouersia exigit gñaliter a forẽsibꝰ. itaqꝫ minime est dubiũ ꝙ p talẽ tãti tp̃is exactionẽ gñali-

1 ter factã a forẽsibus q̃siuit ius exigẽdi sil'es collectas a forẽsibꝰ † qꝛ quasi possessio tãti tp̃is hꝫ vim ꝯstituti. ꝛ p̃uilegij. l. hoc iure. §. du-

2 ctus aq̃. de aqua quoti. ꝛ esti. l. j. §. deniqꝫ. de aqua plu. arcenda. † Et causatur prescriptio etiam in casibus in quibus ius cõmune est in contrariũ. c. j. de prescri. li. vj. ꝛ per Inno. Hosti. ꝛ doc. in. c. super quibusdã. de verb. sig. habetur in. l. si arbitri. ff. de proba. per Jmo. in. d. §. deniqꝫ. per docto. in iuribus supra allegatis. ꝛ in. c. quid p nouale. de verb. signi. in. c. accedentibus. de priuile. lxv. distin. mos

3 antiquus. ꝛ. iij. q. vj. hoc quippe. ¶ † Et licet de iure cõi forẽses nõ collectentur etiã ꝓ possessionibus quas possidẽt in territorio alieno: sed collectent in ꝓprio territorio ẽt ꝓ possessionibꝰ alibi sitis. l. rescriptum. §. fi. ff. de mune. ꝛ hono. ꝛ ibi glo. ꝛ bar. ibi. ꝛ in. l. etiaꝫ neqꝫ. C. de incolis. li. x. ꝛ in. l. j. C. de muli. ꝛ in quo loco. eo. li. ꝛ in. l. forma. §. j. de censibus. ꝛ in. l. libertus. §. sola ad munici. vbi dicit ꝙ doct. omnes ita tenent. et Bald. in. c. j. que sint rega. x. col. ꝛ in. l. ẽt col. vltima. C. de execu. rei iu. ꝛ in. j. col. ix. C. de sen. que pro eo qd̃ interest. Specu. in titu. de censibus. §. nunc dicendum. ver. sed pone

4 regiminis. ꝛ ita omnes tenent: tamen tali tempore † sine dubio p̃scribi potest ius collectandi per iura supra allega. et maxime vnuꝫ oppidum aduersus aliud per not. per Barto. in. l. si publicanus. §. fin. ff. de publica. et insuper hoc est quasi generali consuetudine inductuꝫ quod collectantur bona forensium prout dicit bal. in. d. l. etiã. col. vltĩa. de exec. rei iudi. Itẽ dicit bal. in. d. l. vnica. C. d' sen.

que pro

que pro eo quod intereſt col.ix. Quod poſſit ſtatuto induci ꝙ fo-renſes pro fundis quos poſſident in loco et ex eis fructus perci-piunt ſoluant collectas vt ibi per eum. itaqꝫ dicta cõitas collis mã-ce vſa fuit in hac parte iure ſuo. ⁊ quodã. vt ita dixerim iure cõi exi-gẽdo collectas ab illis de canario: ꝓut ab alijs forẽſibus ꝓut ⁊ ẽ cõ-ſuetum. ⁊ ibi ⁊ apud canariũ. ⁊ vbiqꝫ in locis circundãtibus ꝙ. ſ. ꝓ poſſeſſionibus in territorio ſitis ſubditi ⁊ forenſes col lectant̃. nec fieret vt arbitror de hoc excitatio: niſi innueret cõuentio aliter fa-cta inter dictas cõitates canarij collis mãce ⁊ inſule. vnde cauſatũ fuit laudũ ꝓ cõitate canarij. de quibꝰ laudo ⁊ conuẽtiõe in themate eſt modo videdũ an aduerſus dictã conuẽtionẽ obſtet exceptio preſcriptionis: circa ꝙ vr̃ dicendum ꝙ ſic ex quo elapſum eſt tp̃us vltra centum annos. ⁊ lapſus tanti tp̃is habet vim ꝯſtituti. l. hoc 5 iure. §. ductus aque. ⁊ in iuribus. s̃. adductis. † et licet per actũ iu-dicialẽ reperiat̃ interrũpi ꝑſcriptionem longi tp̃is ⁊ longiſſimi. xxx. vel. xl. an. l. j. C. de longi. tp̃is ꝑſcri. ⁊ l. ſicut. ⁊ l. cũ notiſſimi. §. immo. ⁊ in. l. fi. C. de preſcri. xxx. vel. xl. an. Tñ non vr̃ eodem modo in preſcriptione: cuius initij nõ extat memoria: ex quo illa hꝫ vim cõſtituti ⁊ cõſtitutũ nõ ceſſat per actus iudiciarios. nec in illa reperitur deciſum in iure ꝙ interrumpat̃ ꝑ citationem vel litis ꝯteſta. merito ſtemus iuribus ſingulariter ⁊ gñaliter decidẽtibus ꝙ ꝑſcriptio cuius initij memoria hoĩs non extat iuuet omni caſu ad inſtar priuilegij conceſſi ab habẽtibus poteſtatem concedendi ꝑ iura prealle. ideo cũ ſit elapſum a die conuentionis tempus vltra. c. an. cuius tp̃is non poteſt extare memoria cum vita hoĩs preſumit̃ non poſſe vltra durare. l. fi. C. de ſac. ſan. ec. ⁊ l. an vſufructus. ff. de vſufruc. ⁊ ideo nõ vr̃ ꝙ cõitas canarij valeat ſe tueri vigore dicte cõ-uentiõis nec intiationis rõne controuerſie agitate corã arbitro. et multominus ex actibus celebratis corã arbitratore: q2 litigiũ corã arbitratore non interrumpit preſcriptionẽ etiã minoris tẽporis: quia non eſt iudiciũ coram eo prout hec voluit Joan. an. in addi. Spe. in titu. de lit. conteſt. §. effectus. ⁊ poſt eum Panor. in. c. illõ autẽ extra. de preſcrip. ⁊ Jmo. ⁊ Panor. in. c. quintauallis. de iure iur. ⁊ ibi capra eos referens in. xiiij. differentia inter arbitrum ⁊ arbitratorem. ⁊ in dubio dicit Bald. in. l. non codicillum. C. de teſta. cenſetur electa via arbitratoris. Nec ob. ſi dicatur ꝙ annuatim exiguntur collecte ⁊ huiuſmodi datiue. ⁊ ideo lꝫ videat̃ decurſa ꝑſcriptio ꝓ illis datiuis exactis: iam ſunt elapſi. c. anni. vel. xxx. ſeu. xl. tamen pro exigendis vel exactis iam ſunt. x. vl̃. xx. anni. non ſit decurſa preſcriptio cum ꝓ illis non potuerit cõmunitas canarie ꝑus agere ⁊ non valenti agere non currit preſcrip. l. j. in. fi. C. de anna. exce. l. j. in. fi. C. de bo. ma. l. cũ notiſſimi. §. illud. C. de ꝑſcri. xxx. vel. xl. an. precipue. in. §. in his. ea. l. que loquitur de obligationibꝰ annuis vel meſtruis. Nam ad hoc videtur poſſe reſponderi ꝙ iſta videtur ſimilis obligationi annue ⁊ deſcendit ex conuentione. ⁊ conuentio annua eſt vna. l. ſi ſtichum. §. ſtipulatio. de verbo. ob. ⁊ ideo elapſo ſolo primo anno poteſt ſtatim agi nõ ſolum pro annua quãtitate pro tempore decurſo: ſed etiam pro tẽpore futuro. iõ ex tũc currit preſcriptio etiam pro tẽporibus futuris: prout volunt bar. ⁊ Ange. in. d. §. in his autem. ⁊ eſt communis opi. prout dicit Rapha. ful. ibi. idem tenens vnde tenenda eſt in deciſiuis. licet tex. ibi aliud innuere videatur vnde cum iſta oblatio cauſetur ⁊ oriatur ex ſtipulatione ⁊ conuentione inita inter dictas cõmunitates. cõcludendũ eſt ꝙ vna preſcriptio currat ab initio pro omni tẽpore a paritate rõnis. Nã vbi eſt eadẽ rõ. ibi debet eſſe eadẽ iuris diſpõ. l. illud. ad. l. acq. ⁊ l. a titio. de ver. ob. cũ ſil̃ibꝰ. ⁊ de ſil̃ibus idem eſt iudiciũ. l. non poſſunt. ff. de. ll. ⁊ c. inter ceteras. de reſcri. cum concor. ¶ Tamẽ his minime refragãtibꝰ contrariã partẽ veriorẽ eẽ reor. ſ. ꝙ immo dicta cõuentio ſit ſeruãda. circa ꝙ ꝑmittendũ duxi. prio ꝙ dicte generali conſuetudini fuit derogatum per dictam conuẽ-6 tionem. † Quia cõtractus eorũ qui habent poteſtatẽ ſtatuẽdi hñt vim ſtatuti ſeu legis cõmunis vel municipalis iuxta poteſtatẽ quã habent ipſi contrahẽtes. l. ceſar. de publi. ⁊ l. antepe. C. de dona. inter vir. ⁊ vxo. ideo cenſeatur ſtatutum ꝙ nõ obſtante dicta preterita conſuetudine dictante ꝙ forenſes collectentur illi de canario non collectentur amplius in territorio collis mance etiam ꝓ fundis ibi ſitis ⁊ econuerſo. poſſunt enim ſtatuere communitates ĩ eorum preiudicium ⁊ in fauorem forenſium. ſ. ꝙ forenſes non collectentur: quia per hoc non exercent iuriſditionem ⁊ poteſtatem in forenſes: in quibus ſuperioritatẽ aut iuriſditionẽ nõ habent: ſed in eorum officiales: ⁊ miniſtros ꝙ ab eis nõ exigant. ⁊ ſic ceſſat ratio quare in forenſes ſtatui nõ poteſt iuxta. l. extra territorium. ff. de iuriſditio. om. iudi. ⁊ c. vt animarum. §. ſtatuto maxime in rõne ſui. de conſti. lib. vi. ⁊ maxime hoc caſu cum res reducatur ad ius cõmune ⁊ ad ſuam naturã. arg. l. ſi vnus. §. pactus ne peteret. ver. qõ in ſpecie dotis. ff. de pac. ⁊ in cano. ab exordio. xxxv. diſtinc. ⁊ ꝙ per gloſſ. in. c. ſtatutum. j. de preben. lib. vj. ideo ſublata prima conſuetudine non potuit noua induci: ex quo eſſet ſtatuere ſeu legem cõ-7 ſuetudinariã inducere in forenſes. ¶ † Cõſuetudo eñ nihil aliud eſt niſi ius non ſcriptum cauſatum tacito conſenſu populi habentis poteſtatẽ ſtatuẽdi. l. de quibus. ff. de leg. ⁊ §. conſtat. ⁊ §. ex nõ ſcripto. inſti. de iure natu. gen. ⁊ ciui. ideo particulares homines

poſſunt niti: ⁊ ſi collectantur reſiſtere de iure: licet forte de facto facultas reſiſtendi deficiat. ideo per viã legis vel conſuetudinis non videtur ꝙ poſſint collectari niſi probetur tãti tẽporis conſuetudo ꝙ memoria non extet ꝙ vt fiat nõ puto: q2 non eſt veriſil̃e ꝙ tẽpore quo ꝯuentio illa emanauit ſtatim fuerit ꝯuentũ maxime: q2 preſupponit̃ ꝙ nonnulli canariẽſes ſoluerũt apud canariũ. ⁊ eſt veriſimile ꝙ illi q tp̃e ꝯuẽtiõis habebãt fundos in territorio collis mãce: illi tunc alibrarent illos fundos apud canariũ: ⁊ ibi ſoluerent. ⁊ plerũqꝫ nõ occurrit in breui tempore ꝙ vnus de vno caſtro emat in territorio alterius caſtri ⁊ ſi emiſſent ignorat̃ an illo tũc exegerint ab eis qui nõ forent incole collis. mance: maxime: q2 ſepe occurrit ꝙ oriundus ex vna ciuitate vel ex vno oppido cõtrahit domiciliũ in alia ciuitate vel oppido ⁊ tamẽ denominat̃ a ꝑma ciuitate vel oppido. ⁊ ſi talis tũc collectat̃: collectat̃ vt incola ſubditus: lꝫ aliũde denominet̃. dico hoc ꝙ licꝫ forte repiat̃ ſcriptũ talis de canario ſoluit potuit eſſe ꝙ eſſet oriundus de canario ⁊ incolla collis mance. Et ſi hoc eſſet nihil ad propoſitũ. ⁊ ex quo vigore talis cõuẽtionis eſt facta ſol̃o de illis libris denariorũ ꝯuentis: apparet ꝙ dicte cõitates approbauerũt dictas ꝯuẽtiões celebratas ꝑ eoꝝ ſyndicos vl̃ eoꝝ deputatos vl̃ tãꝙ tales illas ꝯuẽtiões faciẽtes: ⁊ de illis fuerũt tacite ⁊ contente. nã facto datur volũtas intelligi. l. reprehẽdẽda. C. de inſtitu. ⁊ ſubſti. ſub condi. fac. ⁊ l. ꝓ herede. ⁊ l. gerit. ff. de acqui. here. ideo non eſt veriſimile ꝙ ſtatim contrauenerint. Sed ꝙ res venerit in obliuionem ⁊ non innotuerit alijs poſtea naſcentibus vel qui tunc tp̃is erant tenere etatis poſtea creſcentibus. et ita res veriſimiliter trãſiuit ꝙ ꝑtextu generalis conſuetudinis aliqui ſoluerũt. ⁊ nihilominꝰ etiã aliqui ſoluebãt canarij: prout etiaꝫ ꝯtinuo ſoluerũt. ⁊ veriſimiliter trãſiuit multũ tp̃is ꝙ nõ erant plures canarienſes habentes fundos in territorio collis mãce q ſoluerent apud collem mance ꝙ̃ qui ſoluerent apud canariũ. ⁊ quouſqꝫ non fuerũt plures illi qui ſoluerint apud caſtrũ collis mance ꝙ̃ illi qui ſoluerint apud canariũ: nõ videtur ꝙ poſſet dici inchoata conſuetudo ꝙ canarienſes ſoluerent apud collẽ mance. ⁊ ideo rõne talis cõſuetudinis vetuſtiſſime: nõ videt̃ ꝙ oppidũ collis mãce poſſit collectare canarienſes ꝓ bonis ſitis in territorio collis mãce ⁊ ipſi ꝑticulares canarienſes poſſunt ſe tueri aduerſus dictã cõitatẽ collis mãce ne eos exigat, maxime ſi notarius ꝓut abſolet q de illa cõuẽtione eſt rogatꝰ ⁊ publicũ ꝯfecit inde inſtrumentũ ſtipulatꝰ fuit recipiẽdo ꝓ oĩbꝰ quoꝝ intereſt vel intereſſe poſſet. Nã tũc cẽſeret̃ ẽt cũ ipſis ꝑticularibꝰ fuiſſe ꝯuẽtũ. ⁊ ex ſtipulatiõe notarij vt ꝑſone pub. veniret eis q̃renda actio ⁊ exceptio † cũ notarius 8 ſit ꝑſona pub. ⁊ vt ſeruꝰ pub. põt alteri ſtip. l. nõ al̃r. ff. de adop. ⁊ l. ij. ⁊ ſe. ff. rẽ pub. ſal. fo. ⁊ §. cũ aũt ſeruus. inſti. õ ado. Et tũc ex quo cuilibet ꝓ ſuo intereſſe foret q̃ſita actio nõ inciperet vni cõpetere actio nec ipſe ratione intereſſe ſui poſſet agere anteꝙ̃ ei inciperet intereſſe. ⁊ ſic ſi vnus de canario hodie inciperet poſſidere in territorio collis mãce hodie inciperet ſibi ius cõpetere ex tali ꝯuẽtiõe ſerui pub. iõ nõ videt̃ ꝙ aduerſus eũ potuiſſet priꝰ inchoari ꝑſcriptio. ⁊ ſᵐ hoc ipi ꝑticulares poſſent ſe tueri virtute talis ꝯuẽtionis aduerſus dictã cõitatẽ. non ob. ꝑſcriptiõe. ſi notarius ſtip. fuit vt dixi. ⁊ ꝓut arbitror lꝫ inſtr̃m ꝯuẽtiõis nõ videri ⁊ maxĩe q̃tenus 9 eis cõpeteret exceptio: † q2 q̃ tp̃alia ſunt ad agẽdũ ꝑpetua ſunt ad excipiendum. l. pure. in. §. fi. ff. de excep. doli. ⁊ l. licꝫ. C. de exce. quãtum autem ad cõmunitatem canarij cuius intereſt ne ſubditi alibi collectentur: maxime vt poſſint eos collectare animaduertenduꝫ eſt ꝙ ipſi ex duplici capite niti poſſunt: primo ex originali conuẽtione. ſecundo ex cõpromiſſo ⁊ laudo idem ſequuto: nam compromiſſum hodie communiter initur mediãte ſtip. ⁊ vbi compromiſſum initur cuꝫ ſtip. tunc ex ipſa ſtip. competit actio ad id quod deuenit poſtea in laudo. l. diem proferre. §. fi. ff. de arbi. cum duabus ſeq. ⁊ c. per tuas extra eo. titu. ⁊ que habentur ibi. ⁊ etiam in. c. qntauallis. de iureiu. ⁊ pari ratione in terris eccleſie vbi nõ interuenit ſtipulatio. cum de iure cano. ex pacto nudo. actio oriatur. c. j. õ pa. 10 ⁊ c. per tuas de arb. ¶ † Et licꝫ fuerit forte a dicto laudo appellatum: tamen a laudo regulariter appellari non poteſt. l. j. C. de arbi. Et caſu quo appellari poſſit ſunt elapſa fatalia: cum elapſi ſint xxx. anni. ⁊ vltra ⁊ fatalia ſunt annus. ⁊ ex cauſa biennium. C. de tẽpo. appel. auc. ei qui. ⁊ aucẽ. ſeq. C. de tempo. ap. ⁊ cano. ſi quis appellat. ij. q. vj. ⁊ c. cum ſit romana. de app. ⁊ ſi fuit petitus recurſus ad arbitrium boni viri. etiam ſunt elapſi. xxx. an. quo tẽpore clauditur talis recurſus: ꝓut videntur doc. concludere licet ſub quadam diſt. in. l. ſi quis arbitratu. de verbo. ob. ⁊ in. l. ſi ſocietatem. §. arbitrorum. ff. pro ſocio. ⁊ in. c. quitauallis. de iureiur. ⁊ ſi dicat̃ cõmunes domini voluerunt ꝙ non currerent tẽpora. reſpondetur ꝙ noluerunt ꝙ non currant tẽpora alicui partium. ⁊ ideo non decurſit preſcriptio in iſto tp̃e. xxx. an. a tp̃e lati laudi: nec aduerſum primã ꝯuẽtionẽ: nec aduerſus laudum ſeu compromiſſum ſtip. valla tũ ſeu aduerſus actiones ⁊ iura ex eis cõpetentes ⁊ cõpetentia. ⁊ ſic noua actio cauſata ex noua ꝯuẽtione ⁊ nouo laudo ſeu arbitramẽto nõ eſt affecta ꝑſcrip. ⁊ ꝑfecto ſi fuit laudũ nõ potuit recurri per d. §. ſtari. ſi vero fuit arbitramentum. ⁊ tunc ſolet renunciari ⁊ paciſci de non petẽdo reductionem ad arbitrium boni viri. quo caſu

tollitur petitio reductionis. quãq3 tamẽ magis quãdoq3 minus ge neral'r ẽm diuersas formas renunciationũ vt hr p Jac. bu. z Gui. de cu. in. l. si vnus. §. illud. ff. de pac. per gui. de su. in. l. si q. ex cõsen su. C. de epi. audi. z per Cy. z bal. in. l. pe. C. de arbi. per Dy. z Joã. an. in regula scienti in. vj. p Spe. in ti. de arbi. §. fi. ver. cõpromissuz. z ibi per Jo. an. in addi. z p Jo. cal. in dispu. q incip. duo litigãtes per. Fede in cõsi. cxxvj. z in cõsi. cxlj. per Bar. in. l. si societatẽ. §. ar bitrorũ. ff. pro socio. z per floreñ. in. c. exposita. de arbi. p. d. Anto. 11 Jmo. z Panor. in. c. qntauallis. de iureiur. † Et si laudum seu ar bitramentum fuit dolo latũ renunciatione non tollitur quomin' reductio peti possit. ad hoc. l. si vnus. §. illud nulla. de pac. z. l. con uenire. de pac. dotalibus cum si. z cũ illo tempore non esset adhuc decursa prescriptio. c. an. sed a die cõuentionis adhuc. xxv. anni vl' circa. clarum est q tunc temporis non poterat esse decursa prescri ptio: cuius initij memoria non extabat ita q illa si potest iuuare dictos homines de colle mãce. Nec ex illa prescriptione potest iu uari dicta cõmunitas collis mance recursu aduersus dictum arbi tramentum: nec insup potest iuuari dicta cõmunitas prescriptio ne. xxx. vel. xl. an. aduersus dictum arbitramentum: de. xl. an. pscri ptione constat: qz elapsi non sunt. xxx. etiam annorum prescriptio ne iuuari nequit cũ presupponatur tempora non currisse ex dispo sitione cõmuniũ dominorum quam subsistere volunt. z insuper est verisimile attẽta rei qualitate q peruenerit in notitiã populi seu representantiũ populũ. ita q non potuit pscribere tum mala fide per. c. quoniã omne. de pscrip. in antiquis. z in. c. possessor. de reg. iur. in. vj. z similiter est verisile q puenerit in notitiã prima cõnuẽ tio. z pptere a etiam aduersus actionẽ ex ea resultãtẽ nõ fuerit de cursa pscri. xxx. vel. xl. an. per eadẽ iura z saltẽ durantibus illis qui tunc tpis constituebant vel cõputabant cõe non incepit currere p 12 scri. per no. p bar. in. l. potest. in pñ. de vsuc. † Qui dicit q vbi po pulus vel collegium habuit a prin. malã fidẽ non põt incipere pre scriptio. nisi mortuis oib' bis qui a pñ. sciuerũt. allegat no. p Jn no. in. c. circa. de iure patro. bal. aũt in. l. imperiũ. ff. de iur. om. iu di. aliter loquitur. vult eñ q ab initio debeat interuenire bona fi des adeo q scientia obliuioni tradita nõ est habẽda p bona fide se cũdũ eũ. vnde infert q si populus q pscribit iurisditionẽ in aliquo castro q putat esse de suo comitatu cum nõ fuerit a pñ. malefidei: licet hodie sit bonefidei non prescribit in eternũ: qz cum populus sit idem numero semper vr' continuari mala fides. l. clã possidere. in prin. de acq. pos. l. pponebaẽ. de iudi. z. l. iusto. §. z si possessiõis initiũ. de vsuc. que est no. ẽm eũ. facit q voluit Host. in. c. ij. de pur ga. vul. dicẽs q ciuitates italie nunq3 prescripserũt merum impe riũ: qz habuerunt initium violentũ put z tangunt. d. ant. z panor. in. d. c. ij. Et licet alia ratio possit ibi assignari: qz vitium violentie est reale. l. vitia. C. de acqui. pos. z insti. de vsuc. §. furtiue cũ si. Tñ illa iura respiciũt pscriptionẽ longi tpis nõ longissimi. xxx. vel. xl. an. per generalitatem. l. sicut. z. l. oẽs. C. de prescri. xxx. vel. xl. an. q pscriptio non erat cognita antiquo tempore. vt per glo. in. l. occi dit. ff. ad. l. acqui. z in. l. non solum alias incipit iulianus. ff. ex qb. cau. ma. z in. l. si quis emptionis. §. si vero nullũ in vsi. fit. C. de pre scri. xxx. vel. xl. an. z ang. in. l. j. e. ti. Nec Jnn. firmat id ad qd eũ alle gat Bar. qz licet Jnno. illud tangat. tñ non firmat inmo poti' vr' innuere cõtrariũ. z p ista opi. facit. c. possessor. ẽ re. iur. in. vj. pũctã do post illa vba' vllo tpe. z sic siue sit malefidei. i pñ. siue in medio si ue in fine nõ pscribit: prout z tãgit ibi gl. sup ver. vllo tpe. Sz que cunq3 opi. procedat cũ non appareat decessisse oẽs qui habuerũt notitiã dicte cõuẽtionis. Nec est verisimile q decesserint oẽs in tra terminũ. xlv. an. ita q post mortẽ decursa fuerit integre pscrip. xxx. an. cũ psupponaẽ q a tpe cõuẽtionis vsq3 ad tpus lati laudi fuerint decursi dũtaxat. lxxv. an. z pptere a dictũ arbitramẽtũ fue rit iustũ: cũ eo tpe nõ fuerit completa pscri. xxx. an. p pdicta. z insu p non est verisilis ignorãtia vel obliuio cũ singulis annis soluanẽ. xviij. libre per cõitatẽ collis mãce cõmunitati castri canarie. q solo nullã cãm bñt nisi dicte cõuẽtiõis. nec est verisile q voluerit sine cã soluere: cum nemo credaẽ voluisse iactare suũ. l. cũ de indebito. de pba. z ar. l. ij. C. de iure delibe. z si secus diceretur. s. q ex ignorãtia vel obliuione fuerit causata pscriptio: simili ratione potuisset cen 13 seri obliuio vel ignorantia ex parte communis canarie. † Et licet contra ignorantem currat pscriptio z longi temporis z longissimi l. fi. C. de long. tem. pscri. z. l. sicut. C. de prescrip. xxx. vel. xl. an. et in l. si partem. §. si per fundum. quemad. ser. amit. z facit. l. attilianus. de ser. rust. pdi. z. c. vigilãti. de pscri. z p bar. in. l. j. §. qd aũt. de itine re actuq3 pua. lz Pe de perusio in sua. iij. epali in. ij. c. in pe. col. ve lit hoc pcedere: qñ qs scit ius sibi cõpetere: licet ignoret aliũ pre scribere: secus volens si ignorat factum ex quo sibi ius competit. z consequẽter iusta ignorãtia ignorat ius sibi competere: cũ tũc nõ currat aduersus eũ pscriptio ẽm eũ q dr idẽ bis consuluisse vnũ in cipit ex isto themate tria principalia dubia situatum in. xvj. lib. cõ siliorum: z aliud incipit factum sic pponitur anno dñi zc. situatuz in. xviij. li. consilior. allegat p casu. l. cum sex. ff. de edili. edic. l. sem per. §. hoc interdicto. ff. qd vi aut clã. l. j. in fi. ff. qñ app. sit in. l. quin quaginta. ff. de excu. tu. z. l. vtile. ff. quis ordo in bo. po. seruet. idez

dicit si scit sibi ius cõpetere: tñ ignorat factum quo mediãte sibi cõ petit exercitiũ sui iure. de sup. neg. pla. c. literas. de cõces. pben. c. qz diuersitatẽ in. fi. z qd no. in. c. statutũ. de pbẽ. in. vj. z in cle. vnica. de conces. pbẽ. Et. d. l. fi. z. d. l. sicut. intelligit in pmo mẽbro. qñ scilicet ignorat aliũ pscribere. tñ scit sibi ius cõpetere. z ad. d. l. si partez. §. 14 si fundum. ¶ Rñdetur q loquitur in pscriptiõe libertatis aduer sus seruitutẽ rusticã q pditur p nõ vsum absq3 fcõ alicui' pscriben tis. itaq3 currit etiã si debẽs ẽuitutẽ sciat ẽuitutẽ õberi. l. sequitur. §. si viam. de vsuc. p q rñsiõe facit gl. qz tũc currit in. d. l. sicut. de p scri. xxx. vel. xl. an. Qd dictũ esset notabile si pcederet. hz aũt colo rẽ: lz illud nõ aliter firmẽ: qz in pñiu m facit gñalitas. d. l. fi. de lõg. tẽp. pscrip. z. d. c. vigilanti. z theorica glo. in rub. de diuer. z tẽp. p scrip. tñ quicqd sit dato q currat: tñ cõpetit restõ in integ. ex clau sula gñali si qua mihi: de q in. l. j. in fi. z in. l. sz z si p ptorẽ. §. hic aũt. ex qb. cau. maio. l. j. §. fiqs aũt. z ibi no. bar. ff. de itine. actuq3 pua. z no. gl. in. l. j. C. de pa. pote. z in. d. l. si partem. §. si p fundũ in verbo nõ vtẽdo. z Spe. in ti. de pscri. §. j. ver. pone q colonus. bar. in. l. ari sto. §. fi. ff. de dona. Ray. in. l. fi. C. de pscri. long. temp. angel. in. l. fi. ff. si quis in testõ lib. esse iussus fuerit. Jmo. in. c. fi. extra de pscri ptio. z in. l. pantoni'. de acq. here. abbas sicu. in. c. vigilanti. de pre scriptio. põ. in. l. si vero. §. de viro. ff. solu. matri. z in. l. qui vniuersas. §. fi. ff. de acq. pos. nec ob. q est elapsum quadriẽniũ: qz tale temp' est vtile ab initio: ideo nõ currit ignoranti. ita vult bal. in. l. falsuz. C. si ex falsi instrumen. q reputat esse mẽti tenẽdum. ita tenẽt zen ze. z Jo. de lig. in cle. j. de resti. in integ. z ibi Flori. in. xxv. q. z Abb. sicu. in. c. j. de rest. vbi ad hoc ponderat tex. in. d. c. j. de in integr. re sti. li. vj. dum dicit tex. ibi si quis negligẽter obmiserit. nec ignorãs ẽm eum dicitur negligens. c. ij. z. c. qz diuersitatem. de conces. pbẽ. ad idẽ allegat glo. in. c. q fit in verbo distulerit. de elec. libr. vj. z. §. item mixta. versi. distulerit. insti. de actio. sequitur etiam hoc pau. de cast. in. l. fi. de dolo. communitas autẽ canarie pretendit hoc ca su iustã ignorantiam non solum ex obliuione quã allegaret cõmu nitas collis mance. Sed etiã qz poterat ignorare q particulares sui homines possiderẽt bona in territorio collis mance. z ibi exi gerentur vt sic possit agere vigore dicte conuentiõis aduersus cõ munitatem collis mance. z licet dicta petitio restitutionis in inte. forte hodie non iuuaret tamen propter lapsum quadriennij a die notitie per. l. fi. C. de temp. in integ. resti. tamen iuuat ad iustifican dum arbitramentum cum tunc tẽporis non esset dictum quadriẽ niũ decursum. ideo non inique arbitratus fuit arbitrator si pter ius competens implorandi in integ. restitutionẽ ita arbitrat' est volens partes releuare ab expensis que facte fuissent in iudicio re stitutionis in integ. Nam cui dubiũ q ex tali causa iustificaẽ trãs actio z pari ratione arbitramentum q est species trãsactiõis auc. si vero contingerit. C. de iudi. preterea pro parte collis mance al legatur q tempora a die lati laudi seu petitiõis recursus non cur rerunt ex dispositione cõmunium dominorũ. ideo non currãt etiã cõmunitati canarie ad implorandũ restitutionẽ in inte. si prescri ptio decursa fuisset. facit titu. quod quisq3 iure. in rubro et nigro. que tamen petitio restitutionis in inte. nõ est vt arbitror necessa ria propter alia media que. s. z infra deducuntur. ex alio etiam vi detur q nõ sit decursa prescri. xxx. vel. xl. anno. quia dicta conuen tio fuit vnica: licet enim plura hincinde promitterentur: tamen omnia simul iuncta promissa ex vna parte fuerunt promisse cor respectiue pter omnia conuenta ex altera parte non vnuz pter vnum z alterum propter aliud. z maxime solutio illarũ librarum fuit facta: quia minor erat summa canariẽtium qui possidebãt bo na in castro collis mance quamuersa vice illorum de colle mance q possidebant bona in territorio canarie. ideo correspectiuatur illa pmissio illarum librarum cũ illa conuentiõe de exigẽdis collectas zc. z propterea iudicaẽ vna pmissio z nõ plura: licet plura sint spe cificata in conuentione. ar. l. q si vno pcio. ff. de in diez adiec. z. l. cũ eiusdem cum. ll. sequẽ. ff. de edili. edic. z. l. si duos. ff. de contrahend. 15 emp. † et si vnũ censeẽ debitũ per recognitionem q resultat ex so lutione partis interrumpiẽ pscrip. xxx. an. per tex. cũ gl. in verbo innouata in. l. cum notissimi. §. sed z si quis. C. de prescrip. xxx. vel. xl. an. z saltem soluendo habuisse censerentur: contractus cui' cau sa soluerũt pro ea parte que tangebat solutionẽ illarum librarum 16 que annuatim sunt solute. z † qui habet notitiam partis censetur habuisse notitiã etiã totius contractus. l. nõ est ferẽdus. ff. de trãs ac. z ibi no. ang. z. l. cũ heres. z ibi no. bar. ff. de lib. leg. z bart. in. l. q rome. §. duo fratres. de ver. ob. ver. tertio quero. z sumitur ex dcis Barto. q si institutus qui non inuitatur ab intestato gerit se vt he res censetur habuisse notitiã institutionis. z successiue toti' testa menti. ita z qui soluit id quod non debeat soluere: nisi ratione con tract' cẽseatur habuisse notitiã illi' particule contract'. z successi ne toti' contract'. qz nõ censeẽ qs velle soluere nisi qd debere se exi stimat. l. ij. C. de iur. deli. z. d. l. cũ de indebito. z sic rõne scie z malefi dei non pscripserit q scia saltẽ cẽsetur interuenisse tpe mote otro uersie quo tpe fuit ostẽsum instrm dcẽ cõuẽtiõis. z quo tpe nõ erat decursum tps cuius nõ extaret memoria. z si allegaretur ignoran tia iure illa non presumatur. potius psumitur mala fides. ar. l. quẽ admodum.

admodum.C.de agri.ꝛ cẽsi.li.xj.ꝛ.c.q contra iura mercatur de regulis iuris.in.vj.ꝛ notant.bar.ꝛ ang.in.l.sed ꝛ si.l.§.scire.ff.de peti.heri.ꝛ per hec tollunt adducta in contrariũ circa prescriptionez vel.xxx.seu.xl.an.vel prescriptionem cuius initij non extat memoria.circa quam est etiam aduertẽdũ ꝙ nõ sufficit eẽ elapsum tps.c.an.a die facte ꝯuẽtõis:qꝛ tũc ex ea nõ poterat agere cõitas canarie ꝯ cõitatẽ collis mãce si nõ exigebat collectas ab illis de canaria.ita ꝙ illisnon exigẽtibꝰ nõ debeãt factas agẽdi:nec aliq̃ negligẽtia.ꝛ ꝓpterea nõ currisset aliq̃ ꝑscriptio:nõ valẽti agerevt est notissimũ ꝛ supradictũ est.ꝛ ideo non sufficit cõmunitati collis mãce ostẽdere ꝙ sunt elapsi.xl.an.vel.ca.an.a die facte cõuentionis sed ꝙ a die facte exactionis.ꝛ sic a tempore quo competere incepit facultas agẽdi dicte cõitati canarie. Quod factũ fuerit apð arbitriũ seu arbitratorẽ ignoto:vel an fieri possit. si tamen talis probatio fieret tũc aduersus prescriptionis alleg.militarẽt pluresalie responsiones que sumũtur ex premissis. Laus deo.

Summariũ super consi.xxiij.

1 ¶ Possessio habita post titulũ cẽsetur habita ex ꝑcedẽti titulo.
2 Publiciana actio datur habenti iustũ titulũ.
3 Possidens semel presumitur possessionem continuare.
4 Possessor presumitur dominus.
5 Publiciana datur habenti quasi dñiũ que inducitur: ꝓpter iustũ errorem vsucapiendi conditionem.nu.9.ꝛ.14.
6 Emptor auctore ꝑtore requirit bonam fidem.
7 Petitio hereditatis non datur contra possidentem titulo.
8 Dolus quem includit mala fides non presumitur.
10 Error iustuspro titulo habetur quo ad vsucapionem et publicianam.
11 Ad malam fidem probandam que requira ntur.
12 Pactum nudum ꝙ producat actionem no n habet locum in donatione presumpta.
13 Uendicatio presupp onit dñium esse penes agentem.
15 Restitui sibi rem petens quam actionem debeat intentare.
16 Canon reintegranda non precedit in laycis.

¶ Consilium.xxiij

In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ Uiso puncto supra formato ꝛ copia actorũ et processus ad me transmissi in causa quevertit inter euangelistã dñici de insula ciuẽ fani vt procuratorem nonnullarum dominarum ꝛ vt curatorem quarundã aliarum omnium descendentium ꝛ heredum Antonij marci de carignano agẽtem ex vna parte ꝛ anto. Joan.al's cordello habitatorẽ carignardi ex alia parte reũ conuẽtũ aĩaduertendum est ad formam libelli quo dictus euangelista intẽdit rẽ de qua agitur pertinere ad suas auctrices iure dñij vel quasi seu iure possessionis vel quasi.ꝛ ita petit pronunciari rem de qua agitur pertinere ad dictas auctrices iure dñij vel quasi:seu iure possessionis vel quasi:ꝛ dcm̃ reũ conuentum cõdẽnari ꝛ cõdẽnatũ cõpelli ꝛc. Et qꝛ super ineptitudine huius libelli posset insistari:tñ qꝛ in actis nõ reperio litẽ cõtestatã mihi persuadeo ꝙ ex forma iuris municipalis nõ requirat ordo iudiciarius:ideo non insistam nisi super meritis cause. Et primo quidẽ super petitorio.secundo super possessorio capiendo primo loco petitoriũ scðo possessoriũ.ꝛ quidẽ circa petitoriũ:qꝛ est intẽtatum dñium vel quasi dñiũ.ꝛ sic deducta est rei vendicatio vel publiciana.ad quarũ iustificationem nõ video esse aliquid cõcludenter probatum de dñio mulierum agentium solũ videt iustificata intentio dictorũ agẽtiũ sup quasi dominio. Nã productũ fuit instrumentũ emptiõis facte p Anto.eaꝝ auctorẽ ꝛ ꝓbatum ꝙ dictus anto.possedit per aliquos annos.ꝛ ꝙ dicte mulieres agentes sunt filie alique ꝛ alique neptes ex filio dicti Antonij. ¶ Et ꝙ decesserũt Anto.et Jac.eius Anto.filius deducta est hereditatis immixtio:ꝛ† 1 qꝛ possessio habita post titulũ censet habita ex ꝑcedẽti ti.l.minus instructꝰ.C.de acq.pos.l.q̃dã mulier.ff.de rei ven.ꝛ.l.j.C.de impo.lucra.descri.lib.x.ideo fundata fuit intẽtio agẽtium in quasi dñio ꝛ in quasi dñio fundatur scða sñia lata in causa appel. Et qꝛ ex aduerso pro pte rei conuẽti ꝓducit instrm̃ emptionis facte ad subastationẽ:put ꝑsupponit:lꝫ in copia actoꝝ mihi trãsmissa nõ reperio nisi subastationes.ꝑsuppono aũt ꝓductũ fuisse instrm̃ vẽditionis vel posse produci put ꝛ apparet dcm̃ instrm̃ in actis ꝑsupponit in quibusdã allegationibꝰ ad me trãsmissis:ꝛ etiã p instãtez p ꝯsilio idẽ ꝑsupponit.ꝛ propterea vult euitare publicianã p tex.in.l.siue.aũt.§.si duobus.ff.de pub.ꝛ ibi per bar.ꝛ doc. respõdetur 2 †ꝙ ad hocvt querat publiciana requirit ꝙ hñs titulũ habeat etiã bonã fidẽ q̃ maxime reqrit in emptore.l.eũ q.§.ꝑtor ait.ꝛ seq.i traditionẽ.ff.de publi. Sꝫ videtur ꝙ dictꝰ Ant.reꝰ cõuentꝰ habuerit notitiã ꝙ dicta res de qua agit fuerit dictaꝝ agẽtiũ seu eaꝝ auctoꝝ.nã dictus ant.reꝰ probat in actis ꝙ tpe quo possideat Ant.ꝛ Ja.eius filiũ auctores dictaꝝ agẽtiũ erat vicinꝰ ꝛ habebat fundũ cõtiguũ dicte petie.de qua agit ẽt tpe dicte subastationis ꝛ vẽditiõis sibi facte.ꝛ vicinus ꝑsupponit habere notitiã de factis vicinoꝝ.l.si vicinis.C.de nup.ꝛ.c.quosdã.ꝛ.c.quãto.de ꝑscri.p Bar.ꝛ doc.in.l.j.ij.q.ff.si cer.pe.bal.in.l.cõuẽticulã.vij.col.C.de epi.ꝛ cle.ꝛ in.l.j.in fi.C.de collu.deteg.ꝛin.l.j.vj.vl'.vij.col.ver.venio. ¶ Ad scðam partẽ ver.ꝛ facit qð testis.C.de ser.fu.ꝛ in.l.data opera.C.q accu.nõ p̃nt.ꝛ in.c.j.§.j.de pace tenẽda ꝛ eius viola.in vsibꝰ feu.ꝛ p dñm Ant.ꝛ panor.in.c.literis.de ꝑsump.ꝛ possidere fundã nõ mediocri tpe est actus successiuꝰ q se exhibet oculis vicinoꝝ.ideo vicinus maxime hñs fundũ ꝯtiguũ ꝑsumitur scire vicinũ possidere p 3 ea que habent in locis ꝑallegatis.† Et q semel possedit ꝑsumit cõtinuare possessionẽ.ar.l.siue possidetis.C.ð ꝓba.ꝛ.l.nõ ignorauit.C.ad exhiben.ꝛ p.d.Ant.ꝛ doc.in.c.cuꝫ ad sedẽ.de resti.spoli. 4 † Et q possidet ꝑsumit dñs:vt per Jnn.in.c.olim.de priuile.ꝛ ar.l.sicuti.§.sed si querat iũcta gl.ff.si ser.vẽ.ꝛ.l.vti frui.in p̃n.ver.qð si forte si vsuf.ꝑtat p Bar.in.l.q̃dã in suo.ff.de condi.insti.per modernos in rub.ff.de noui ope.nũci.ideo ꝑsumatur in dicto reo cõuento scientia rei aliene.ꝛ ꝯñter mala fides:ideo sibi nõ competat quasi dñiũ cũ malefidei possessor nunq̃ ꝑscribat.regꝉa possessor ma 5 lefidei in.vj.ꝛ.c.q̃m omne.de prescrip. Et† quasi dñium hꝫ ꝛ succes siue publicianã qui inchoauit ꝛ nõ ꝑfecit ꝑscriptionem nõ aliꝰ.§.alio.insti.de acti.ꝛ ibi glo.ꝛ alij.ꝛ.l.eũ qui.in p̃n.ꝛ.l.traditionez.ff. 6 de publici.† Et bona fides reqrit etiã in eo q emit actore ꝑtore.et per dicta iura.ꝛ p bal.in auc.ei q.C.de bonis auc.iud.posi.ꝛ lꝫ cõtra talẽ ꝑsumptionẽ admittat ꝓbatio prout est regulare p ea que notãtur in.l.qꝛ verisimile.ff.qð me.cã.ꝛ per Saly.in.d.l.non ignorauit.tñ nõ vꝛ ꝓbatũ.s.ꝙ.d.Jac.auctor dicti rei ꝯuẽti possedit:et sic interrũpit possessionẽ.d.ant.ꝛ Jac.eius filij.ꝛ iõ ruat illa ꝑsumptio ꝙ censeat cõtinuata possessio.tñ nõ vꝛ tolli qn cẽseat durare dñium.nam fortius ꝑsumit cõtinuatũ dñium q̃ possessorio. vt in tex.ꝛ gl.in.d.l.siue possidetis:qꝛ nõ ita de facili ꝑdit dñium prout possessio put ibi dñt doc.p.l.si qs.vj.§.dñia.ff.de acq.pos. ¶ Tamen his non obstantibus ꝯriam partẽ arbitror magis iuri consentaneam:nam ex quo.d.anto.reus conuẽtus probat put ꝑsupponitur se emisse ad subastatiõem dictã petiã terre:de qua agit ipse nitit:ꝛ se possidere.ꝛ p ꝯñs se quesiuisse q̃si dñiũ mediãte dicta ẽptione per adducta ad fundãdã intẽtionẽ aduersarij.ꝛ per ea q̃ hñtur in.l.iuste possidet.de acq.pos.ꝛ.l.cũ proponas.ꝛ auc.ibi posita.C.de bonis.auc.iud.po.ꝛ quasi per totũ eũdẽ ti.ff.ꝛ.C.ideo nõ põt cõuenire publiciana per tex.no.in.l.siue aũt.§.si duobꝰ.ff.de public. Sunt eñ in pari cã:iõ melior est cõditio possidẽtis regula in pari 7 cã in.vj.ꝛ.l.cũ par.ff.e.ti.cũ concor.prout simili rõne† petitio hereditatis non datur cõtra ti.possidentem.l.nec vllã.ff.de peti.here.ꝛ.l.hereditatis.ꝛ.l.cogi.C.eo.ti. Nec ob.ꝙ allegat vice malefidei 8 dictus emptor reꝰ cõuẽtus.† Quia rñdet ꝙ imo dolꝰ quẽ includit malafides nõ presumit.l.dolũ.C.de dolo.l.quotiẽs.§.q dolo.ff.de proba.nam quilibet presumit bonus.ꝛ nõ delinquere.l.merito.ff.p.soc.ꝛ.l.oĩmõ.C.de inoff.testa.ꝛ.c.si.de ꝑsum. Et hinc est q in dubio ꝑsumit bona fides.l.pe.cum sua glo.C.de euic.ꝛ p bar.ꝛ bald.in.l.fi.C.de vxo.mili.ꝛ p glo.ꝛ doc.in.c.si diligẽti.de prescrip.maxime q longo tpe possedit p no.p Jnn.in.c.ij.de in inte.resti.ꝛ ꝑsertim habito ti.maxie mediãte iudice ꝓ cuiꝰ.s.iudicis gestis ꝑsumit c.in p̃ntia.de renũ.ꝛ p Herenniꝰ.§.gaya.ff.de euic.ꝛ.c.sicut.ꝛ.c.inter vos.de re iudi.ꝛ p Jnn.in.c.innotuit.de eo q fur.ord.susce.ꝛ iõ ꝑsumendũ est ꝙ oĩa solẽniter egerit per ꝑdicta.ꝛ si emptor credidit ꝙ ꝛ ius ꝑsumit est in bona fide ꝛ iusta ignorantia.ideo etiã si venditio fuisset nulla nihilominus causatur publiciana.d.l.cũ igitur.in 9 prin.ꝛ.§.si a minore.in quibus iuribus titulus est nullꝰ † ꝛ tamen causat publicianã:eo quia inducit propter iustum errorẽ vsucapiẽ 10 di conditionẽ.l.celsus.de vsuca. ¶ Et† ꝙ iustus error put p titulo habet quo ad vsucapionem:vt ibi.ꝛ.l.qð vulg.ff.p emptore.ita ꝛ habeat p titulo quo ad publicianã sumit ex his que post bar.dicunt bal.Saly.ꝛ Pau.de ca.in.l.fi.C.de vxor.mili.dicẽtes ꝙ si executor vendit in casu nõ pmisso emptore ignorante cõpetit publiciana p.l.mandatũ distrahẽdaꝝ.ff.mãda. Et facit optie.d.§.alie.ꝛ d.l.traditionẽ in rõne sui.nec obstãt allegata in hac parte in ꝯriũ. Nã licet ex possessiõe de p̃nti presumat dñium quando incidẽter deducitur. Tñ nõ ꝑsumit ex possessiõe de ꝑterito.nã q semel possedit nõ ꝑsumit hodie dñs put ꝯcludit bar.in.d.l.quidã in suo.de cõdi.insti.ꝛ saltẽ si hodie nõ possidet.ꝛ iõ cũ p duos testes ꝓbet ꝙ tpe dicte vẽditiõis facte reo ꝯuẽto possidebat dictꝰ Ja.ꝯ quẽ fuerat capta tenuta ius nõ ꝑsumit ꝙ anto.vel eiꝰ hẽs eẽt dñs.sꝫ potiꝰ ꝙ eẽt dñs ille Ja.q tũc tpis possidebat ꝛ cuiꝰ noie vẽditio fuit fcã.ex quo vt dixi possessio de p̃nti.ꝛ nõ de ꝑterito causat hmõi ꝑsumptionẽ: lꝫ ꝑsumptio ẽt tũc nõ sit ꝑsumptio absoluta. Nec obst.ꝙ presumitur ꝯtinuata possessio:qꝛ vt dixi tollit ꝯria ꝓbatione. Et insuper 11 ꝓbatio per ꝑsumptionẽ est de iure spãli. Et† ad ꝓbandã malam fidem nõ debẽt cõcurrere tot presumptiones quarũ neutra de p se sufficiẽs.vna ꝙ possessio ꝑsumat ꝯtinuata:alia ꝙ ex possessiõe ꝑsumatur dñium:alia ꝙ vicinꝰ ꝑsumatur scire possessionẽ vicini ꝛ plura spãlia nõ p̃nt ꝯcurrere.l.j.ꝛ ibi p doc.C.de dotis ꝓmis. Et p hãc rationem dicit bar.in.l.si tibi decẽ.milia.in prin.ff.de pac.ꝙ.l.si 12 qs argentuꝫ.inducens spãlitatem† ꝙ in donatiõe pactũ nudũ ꝓducat actionẽ nõ babet locũ in donatiõe ꝑsumpta.ex quo presumptio est alia spãlitas ꝑm eũ:ꝙ ꝛ voluerũt Ray.de for.ꝛbal.ꝛ ang.

in.l.iurisgẽtiũ.§.sꝫ cũ nuda.ff.de pac.⁊ ang.in.l.ij.§.circa.de exce. doli.⁊ allꝭat ẽt bar.idẽ velle in.d.§.sed cũ nuda.qđ ⁊ vult bal.in.l.si pacto quo penã.C.e.ti.⁊ idẽ vult Jmo.in.l.in edibus.§.ex rebus. ff.de dona.⁊ vꝛ ẽt velle Saly.in lec.mea in.l.legem.C.de pac.⁊ licꝫ in illo casu mihi legendo visum fuerit dubium tamen in casu nostro cessat ratio que me mouet eo casu:eo qꝛ iste spãlitates omnes versanꝛ circa proba.qꝛ coniunguntur oẽs ad inducendam probationẽ malefidei.insuper.d.Anto.reus habet pro sup.qꝛ bona fides presumitur.item quia pro iudice presumitur.Item qꝛ ex possiõe iacobi p̃sumitꝛ Jacobi dñium.Item ẽt sua possessio de pñti longena que p̃sumptiões vincũt illas q̃ adducunꝛ in cõtrariũ: maxime cum quelibet de per se tendat in bonam fidem probanduꝫ.⁊ ille cõtrarie solũ simul iuncte si recte aduertatꝛ.Itaqꝫ intrepide concludendum est ꝙ non censetur dictũ anto.fuisse vnꝙ̃ malefidei possessorem.et tolluntur per hec omnia adducta in contrarium.⁊ ꝑ consequens sententie late que late fuerunt in petitorio fuerunt ⁊ sũt iniuste.sed licet sententia prima ⁊ secunda late in petitorio reddãtur iniuste ⁊ sint retractande per predicta.tamen videtur ꝙ ferri debeat sententia pro parte agentium in possessorio recuperande: quia ex quo probatur ꝙ auctores ipsorum agentium fuerunt in possessione re qua agitur possessorio:necessario dicti Jaco.auctoris rei conuenti non apparente causa que iustificet possessioneꝫ ipsius Jac.censetur iniuste.⁊ sic iniuste occupasse.⁊ sic contra ipsum Jac.competijsset possessorium recuperande per cano.reintegranda.iij.q.j.⁊ per not.per glo.in.l.in ciuile.C.de fur.⁊ per barto.in.l. fi.§.sed cum in secunda.C.de fur.Illud enim cano.reintegrãda videtur generaliter procedere quotienscunqꝫ quis cecidit a possessione non precedente iusta causa perdendi possessionem etiam si ipsa possessio transitum faceret ad non vitiosuꝫ:sed bonefidei possessorem vt sonant verba generalia illius canonis qui cano.licꝫ loquatur in personis ecclesiasticis.tamen trahitur etiam ad meros laycos:vt not.bar.in.l.si coloni.C.de agri.⁊ censi.lib.xj.per illum. tex.vbi tex.probat ꝙ pro recuperanda possessione admissa agitur possessorio contra tertiũ possessorem.⁊ restituitur possessorio antiquo possessori non obstante ꝙ prior nullũ vitium commiserit.nec agitur tunc de dñio possidentis:vt est ibi expressum in fin.litere:⁊ dicit ibi bar.idem sentire Innocen.⁊ Joan.and.in.c.cum ad sedẽ. de resti.spoli.⁊ idem voluit bart.in.l.rem que nobis.de acquiren. pos.⁊ in.l.ciuile.C.de furtꝫ.ꝙ voluit.d.Anto.in dict.c.cum ad sedẽ.de resti.spol.dicens ꝙ dictus cano.reintegranda fundatur in peccato.Et per consequens debet seruari etiam in foro ciuili.canones enim debent seruari in foro ciuili quando respiciũt animã: vt not.glo.in.c.ij.de arbi.lib.vj.⁊ in regula malefidei possessor eo. libro.doct.in.c.j.de noui ope.nun.⁊ hanc partem videntur sentire Innocen ⁊ Joan.in.c.sepe.de resti.spol.prout ⁊ Inno.ibi allegat bar.in.d.l.rem que nobis.volens ꝙ bonefidei possessor qui cecidit a possessione possit agere possessorio recuperãde contra quẽlibet bonefidei possessorem.⁊ Angel.ibi dicat Innocen.ibi nõ dixisse: sed oppositum dixisse in.d.c. cum ad sedem. scilicet ꝙ competit contra malefidei possessorem.ergo non contra bonefidei possessorem:tamen Jmo.in.d.l.rem que nobis.dicit Innocen.dixisse illud quod dicit bart.⁊ etiam id quod dicit Ange.⁊ ita transit q̃si videatur cum eo transire.⁊ hanc partem videtur etiam amplecti pontanus.ibidem:vnde videtur competere dictum remedium.et maxime:qꝛ pro parte dictaꝝ agentium probaꝛ nedũ possessio:sed etiam titulus auctoris earũ.Et vꝛ ꝙ cõpetãt ẽt alia remedia prout est actio triticaria.l.j.⁊.ij.ff.de tritica.⁊ remedium.d.l.si coloni. ⁊ not.per bart.ibi.⁊ in.d.l.in ciuile.⁊ in.d.§.cum in secunda.et in. d.l.rem que nobis.Et generaliter conclusio dicti libelli videꝛ trahenda ad omnia ista remedia:que competere possunt. ¶ Tñ his non obstantibus contrarium puto de iure respondendum.⁊ prio quia ille qui dicit rem ad se pertinere iure dominij vel quasi dicit ꝙ res pertinet:quia habet dominium vel quasi.Et censeꝛ intẽtasse rei vendicationem quatenus dicit ad se pertinere iure dominij:

13 †quia vendicatio presupponit dominium esse penes agentẽ.l.i rẽ actio.ff.de rei.ven.⁊.l.dote ancillã.C.eo.ti.⁊.l.j.C.de alie.iud.mu.

14 causa fac. ¶ † Itẽ publicianã ratione quasi dominij cũ illa p̃supponat quasi dominium esse apud agentem.§.alie.insti.de actio.⁊ ibi glo.⁊ habetur in.c.abbate.in princ.de re iudi.lib.vj.vbi de hoc libello dico ad me pertinere iure dominij vel quasi.

15 interpretari esse intentatam rei vendi.vel publicianam.Nam cõstat in taliter libellans probaret sibi competere actionem ad sibi danduꝫ. Adeo † ꝙ si nõ obtineret.qꝛ lꝫ tũc res posset dici ad se pertinere per.l.verbũ illud ꝑtinere.de ver.sig.tñ nõ dꝛ ꝑtinere iure dñij vel quasi.sed iure actõis cõpetẽtis ad rẽ ɔñdã.ita ẽt vꝛ ꝙ nõ dicaꝛ res ad me ꝑtinere iure possĩõis si possiõnẽ nõ habeo.Sꝫ actiõeꝫ ad possessionẽ ɔñdã vt sic verbũ illud ꝑtinere determinãs illa vba iure dñij vel quasi seu iure possessionis vel quasi pariter determinet.ar.l.iã hoc iure. de vul.⁊ pup.⁊.l.in testõ.j.C.de testa.mili.⁊.l.fi.C.de sentẽ.⁊ interloc. om.iud.cũ silꝭibus.Sed nõ pbanꝛ agẽtes hꝛe possessionem.merito ⁊c.Sed dato ꝙ libellus substentaretur ẽt in actiõe ad cõsequendã possessionẽ cõpetẽtẽ.tamẽ vꝛ ꝙ nulla actio cõpetat ꝓ possessione

aduersus dictũ anto.qui bona fide rem emit auctore ꝑtore ꝓut.s. deductũ est cũ ipse iustã possessionẽ habeat ⁊ quasi dñium qđ p̃ualet quasi dñio qđ habuit auctor agẽtiũ ꝑ.d.l.siue aũt.§.si duobus. ⁊ in terminis.d.§.si duobus.cessat etiã remediũ possessoriũ ꝓut p̃supponit bar.in.d.l.fi.§.cũ in secũda.de fur.⁊ merito vꝛ ꝙ possessoriũ in istis terminis nõ cõpetit.nã cõstat ꝙ cessant termini possessorij retinẽde vel possessori adipiscẽde.possessoriũ aũt recuperãde de quo põt dubitari etiã non competit.Nam de iure ciuili possessorium recuperãde competit spoliatio aduersus spoliatorẽ vel eius heredem seu mandantẽ spoliari vel spoliationẽ ratã habentem non aduersus alium.ff.de vi ⁊ vi.ar.l.cũ a te.⁊.c.cum ad sedẽ. de resti.spo.Et ꝓpterea eẽ scienter succedẽs in possessione violenter quesitã nõ poterat ɔueniri possessorio recuperãde ꝫm cꝭas iuris ciuilis ꝓut est exp̃ssum in.d.c.sepe.qđ.c.fuit editũ post can.reintegrãda.⁊ ꝓuidet de nouo remedio ex quo daꝛ intelligi qđ etiã de iure can.tẽpore illius capituli seruabanꝛ.d.cꝭe iuris ciuilis: adeo ꝙ nõ poterat ɔueniri possessorio nõ solum ille ad quẽ bona fide deuenit possessio ꝑ aliã violẽter q̃sita:sed nec ille ad quẽ mala fide deuenit qđ nõ esset si dictus can.reintegrãda generaliter ꝓuideret oĩbus personis tã laycis ꝙ̃ clericis.⁊ ꝓpterea Jac.cal.in.d.c.cuꝫ ad

16 sedẽ.⁊ Lap.in alle.qnquagesimasecũda.†⁊ Jo.de imo.⁊ panor.in. d.c.sepe.volũt ꝙ remediũ dcĩ cañ.reintegrãda non ꝓcedat in laycis qđ vꝛ velle rapha.ful.in.l.fi.C.de fur.vbi dicit se in ardua. q.de facto se adduxisse hãc rõnẽ spoliatꝰ est ante oĩa restituẽdus contra spoliatorẽ suũ.ɔ aliũ aũt q nõ spoliauerit ẽt si sit malefidei possessor nõ eẽt restituẽdus.d.l.cũ a te.si ergo pristino possessori aduersꝰ possessorẽ iniustũ nõ succurriꝛ quõ succurrereꝛ ei ɔ eũ q est bonefidei possessor.⁊ cũ vterqꝫ tractat de bona fide.melior debet eẽ conditio possidentis vt vꝛ ꝓbari in.d.c.sepe.⁊ cũ illa. q.fuisset ɔmissa collegio mediolanẽsi nemo fuit q potuerit sibi respondere ꝫm eũ. Ange.ẽt.in.d.l.rẽ que nobis vꝛ sentire ꝙ nõ detur possessoriũ recuperãde generaliter ɔ bonefidei possessorem.vnde hec pars vꝛ de mẽte iuris ⁊ de mẽte doc.cõiter.s.ꝙ laycis q cecidere a possessiõe nõ cõpetat gñaꝭr remediũ possessoriũ ɔ bonefidei possessorẽ ꝑ gñalitatẽ dicte.l.cũ a te.⁊.d.c.cũ ad sedem.⁊ meliꝰ in.d.c.sepe.nec.ob. d.l.si coloni.qꝛ loquiꝛ in casu suo.s.inscriptitio q ꝑ fugaꝫ priuauit possessorẽ sua possessione q̃ priuatio de facili fieri põt in re mobili.l.si rẽ mobilẽ.ff.de acq.pos.⁊ vitiũ resultat ex ip̃a re possessa.et insup nõ loquiꝛ in bonefidei possessore.iđ nõ mirũ si his concurrentibus ꝓuidereꝛ ibi ꝙ possessio restituaꝛ p̃stino possessori nõ discusso de iuribus partiũ.⁊ insup posset dici ꝙ loquiꝛ in illis colonis in qbus aꝭs nullo titulo specialiter inducunꝛ ob fauorẽ publicũ salteꝫ rex:vt pꝫ in.l.quẽadmodũ eo.ti.⁊ ꝓpterea cũ multa ibi ɔcurrant non videtur qđ illa.l.debent generaꝭr trahi ad alios casus indifferenter contra.d.l.cum a te.⁊.d.c.sepe.⁊ licet bart.dicat per illam.l. ꝙ cano.reintegranda procedat etiam de iure ciuili.vꝛ intelligẽdũ ꝙ possessio admissa recuperatur possessorio recuperande etiã vbi non competit interdictum vnde vi.⁊ reintegrari debet pristio possessori sua possessio etiam de iure ciuili quando scilicꝫ cõpetũt remedia iuris ciuilis.⁊ sic quando competit remedium.d.l. si coloni vel actio triticaria vel conditio sine causa ex equitate.l.si ⁊ me ⁊ titiũ. ff.si cer.pet.non autem intelligendus est Barto.qđ actio vel remediũ nouũ resultãs ex illo can.reintegrãdã ɔpetat đ iure ciuili vigore.d.l.si coloni:qꝛ ridiculũ eẽt dicere ꝙ in.d.l.si coloni q̃ ẽ ãtiqor ꝓbaꝛ ꝙ remediũ postea de iure canoni. emanatum per.d. c.reintegrãda procedat de iure ciuili nec Bar.id dixisset.Et insup.d.can. reintegrãda loquiꝛ in ep̃is spoliatis seu eiectis de posses.Sꝫ nõ ꝓbaꝛ ꝙ dictus Ant.ia.auctores dcõꝝ agẽtiũ fuerũt eiecti de possessiõe.nã potuerũt eã amisisse morte.l.cũ heredes.in p̃n.de acq.pos. vel obliuioni.l.ꝑegre.e.ti.⁊.l.furtũ.§.j.de vsuc.⁊.§.qđ aũt insti.e. ti.itẽ negligẽtia.vt.d.l.furtũ.§.j.⁊.d.§.qđ aũt.⁊.l.si de eo.§.si forte de acq.pos.⁊ iđ nõ cõstat ꝙ dcĩ agẽtes vel auctores eaꝝ fuerũt eiecti.⁊ ꝓpterea cessant vba.d.cañ.reintegrãda ẽt si trahereꝛ ad laycos.⁊ nõ constat ꝙ possessio dcĩ Jac.fuerit violẽta vel furtiua seu vitiosa ꝓut sũt termini bar.i.§.cũ i regꝭa.⁊ gl.d.l.i ciuili.⁊.d.l.si coloni.et insup.d.Ant.nõ habuerit merã cãm a dcõ Jac.sed a iudice ⁊ creditori q fuerũt bonefidei.nec.d.Ant.habuit sine cã triticarie: ideo cessant termini ɔditiõis sine cã.⁊.l.j.i.fi.⁊.ij.de trit. ꝑtes itaqꝫ iudicis sũt in ꝓnunciãdo male iudicatũ ⁊ bñ appellatũ.Laus deo.

¶ Summarium super consilio.xxiiij.

1 Facto iura oriuntur.
2 Res inter alios acta alijs non p̃iudicat.
3 Pacta trahuntur tm̃ ad personas nominatas.
4 Heres obligatur contractu defuncti.
5 Societas non solũ expresse sed etiam tacite cõtrahitur.
6 Societatis partes in dubio censentur equales.
7 Societati plus conferens plus debet percipere.
8 Industria consocij est loco pecunie alteriꝰ socij ⁊ quid de illo q est magis industriosus ꝙ̃ alter.nu.11.
9 Filiusfamilias negociãs p̃ris pecunia q̃uo lucrum equaliter inter eos diuidatur.
11 Lucra societatis diuidũtur scđm qualitates operum.

Rationem

12 Rationem de adminiſtratis quis reddere debet.

¶ Consilium.xxiiij.

In nomiẽ domini noſtri
ieſu chriſti. ¶ Viſis nonnullis actis videlicet peti-
tionibus ⁊ exceptionibus hincinde ⁊ replicationi-
bus factis corã certis arbitris ⁊ arbitratorib⁹.⁊etiã
duobus inſtrumẽtis vno de quodã laudo.alio de
quodã contractu.de quibus.j.in cõtrouerſia vertente inter genti
lẽ Nicolaũ ⁊ valentiũ ex vna parte ⁊ ſer marinũ ex altera parte: ac
etiã viſa copia quorundã ſtatutorũ.ac etiã viſa quadã narratione
ꝑ viã puncti cũ proteſtatione tñ qđ nõ ſteẗ dicte aſſertiõi.Sed ſcri-
pturis tranſmiſſis licet veritas in facto non factis probationibus
1 decerni nequeat.† ⁊ ex facto ius oriatur.l.ſi ex plagijs.§.q ĩ cliuio.
ff.ad legẽ acq.⁊ iđ nequeat ẽt diſtinctim diſcerni in quã partẽ ver
taẗ iuſtitia ⁊ iuris diſpõ.⁊ dubitationes multe verſari poſſunt ex
varia facti contingẽtia:ideo ne lõgior euadã ꝓcedã ꝑ ↄcluſiones
dicẽdo caſus quos animaduertã eſſe cõſiderabiles ex veriſiᷝ facti
ↄtingẽtia.Et ante oĩa preſuppono ꝙ ↄct⁹init⁹ cũ Jac.nõ aſtrĩgit
2 filios ipſi⁹ Jac.† Quia regula eſt ꝙ res inter alios acta alijs nõ ꝑ-
3 iudicat.vt in ti.res inter alios acta in rubro ⁊ nigro.† Et pacta nõ
trahunẗ ad perſonas nõ noĩatas in conuẽtione.l.ſi vn⁹.§.añ oĩa.ff.
de pac.nec hoc reſpectu filius cẽſeẗ eadẽ perſona cũ patre.ar.ti. C.
ne filius ꝓ patre in rubro ⁊ nigro.ad id qđ hr̃ in.l.fi.§.in cõſtõe.C.
de iure deli.⁊ hoc clarũ.⁊ hoc niſi quatenus ſunt heredes pr̃is:ita
4 † ꝙ vt heredes teneantur obſeruare cõtractũ pr̃is.l.ex qua pſona.
ff.de reg.iur.⁊.l.pro hereditarijs.⁊ quaſi ꝑ totum.de here.acti.⁊.l.
j.C.ſi cer.pe.⁊ hoc etiam eſt clarum que concluſiones conferũt ad
dicenda nonnulla dubia que deprehenduntẗ ex ſcripturis tranſmiſ
ſis imminere in hac conſultatione.Jtẽ premitto qđ dicti arbitri ⁊
arbitratores qui laudauerunt in anno domini.M.cccclv.non fue
runt aſſumpti inter Joãnẽ patrẽ dicti ſer marini atqꝫ eius filium
⁊ gentilem nico laum ⁊ valentium thome predictos.ſed inter eos
omnes ex vna.⁊ Nicolutium ⁊ certos alios ex altera.⁊ ideo cũ lau-
da dependeaut compromiſſis.l. non diſtinguemus.§.de officio
de arbi.Laudum predictum quatenus attribuit dicto ſer marino
equas ⁊ mulam pro lucratis per eum in officijs non arctat dictos
gentilẽ ⁊ nicolaũ dicta ratione:ac etiã:qꝛ ipſi non interuenerunt
in cõpromiſſo.ſꝫ Jo.eorũ noĩe compromiſit nec reperio ꝙ laudũ
ratificauerint:ideo quatenus dicte eque ⁊ mulecta ſpectabant ad
dictos Nico.⁊ ceteros de ſua parte dictum arbitramentum opere
tur quod ſint dicti ſer martini pro dictis lucris.ſed quatenus di-
dicta animalia erant Jo.gentilis Nic.⁊ valentini remanſerunt in
priſtino ſtatu.⁊ dictus ſer Martinus debebat retrahere a p̃dictis
quatenus de dictis lucris expoſuerit in eorum vtilitatem.iſta eſt
vis ⁊ iſte eſt effectus dicti laudi. ¶ Quarto loco premitto ꝙ quan
do fratres carnales vel conſobrini vel patrui ⁊ nepotes morantur
ſimul ⁊ ponũt fruct⁹ bonoꝝ cõiũ ⁊ cõicãt lucra ꝓut quotidie occur
rit cenſetur inter eos contracta ſocietas lucri ⁊ queſtus tacite.

5 ¶ † Cum ſocietas nõ ſolũ expreſſe ſed etiam tacite cõtrahaẗ.l.ſo-
cietatẽ coire.ff.pro ſo.ꝓut hic tradit Bar.in.l.titium.⁊ meuium.
§.altero.ff.de admi.tut.⁊ ipſe Bal.⁊ ceteri in.l.ſi patruus.C.cõ-
munia vtriuſqꝫ iud.⁊ Bal.in.l.j.C.qui teſta.fa.poſſeſ.⁊ Bar.⁊bal.
in tracta.de duobus fratribus.⁊ eſt indubium ſi ſunt maiores vel
adulti qui poſſunt ſe ob.ſecus ſi pu.per bar.in.d.§.altero. Et ta-
lis ſocietas debet eſſe iuſta ⁊ equa arbitrio boni viri.l.quod eniꝫ.
§.j.⁊.l.in propoſita.⁊.l.ſi ſocietatem mecum coieris.ff.pro ſo.⁊.l.
6 iij.in fi.e.titu.† ⁊ alio non conuento ⁊ alio non docto ſocietatꝫ ꝑ-
tes cenſentur eſſe equales.l.ſi non fuerint.in prin.ff.pro ſo.hoc eſt
viriles vt quilibet ſocius tantũ lucri ⁊ dãni capiat quantum alter
vt ibi ⁊ inſti.e.titu.§.j.⁊ hoc niſi vnus plus aliquid cõferat ſocieta-
ti q̃ alter.vt.d.l.ſi non fuerint.§.j.ver.ſi modo aliquid plus contu
lit ſocietati:a cõtrario ſenſu ꝓut firmat Azo.vt refert ⁊ approbat
accurſius ibidem quod.⁊ videtur etiaꝫ velle Saly.in.l.mutius.ff.
eo.ti.⁊ eſt communis opi.prout dicit Raph.ful.in.d.l.ſi non fue-
rit.§.j.vbi in hoc finaliter reſidet.et idem ſentit in.l.ſi ſocietatem
mecum coires.e.titu.facit etiam text.in.d.l.ſi non fuerit.§. ita co-
iri ibi: ſi tanti eſt opera quanti dãnum ⁊c.per que iura reſtringi-
tur generalitas tex.§.j.inſti.e.tit.⁊.d.l.ſi non fuerit.§.j.in.j.rñſo.
in quibus iuribus dicitur ꝙ conuentio ꝙ partes ſint equales vel
inequales eſt ſeruanda:qꝛ verum eſt ſi eſt equalitas circa ea q̃ hin-
cinde in ſocietate immittuntur.Si autem nihil eſt conuentũ tũc
debent eſſe partes equales in lucro dicit tex.in.d.l.ſi non fuerit.in
prin.⁊ in.d.§.j.inſti.eo.titu.quod eſt verum ſi equalia ſunt ea que
in ſocietate hincinde conferuntur:Nam tunc eſt planum ſi nõ ap
paret ꝙ vnus plus contulerit ſocietati q̃ alter:quo caſu ſimiliter
debent eſſe partes equales.ita procedat gñalitas dictoꝝ iuriũ:ſin
autem vnus plus cõfert ſocietati q̃ alter.⁊ eſt ſocietas ſimpl'r con
tracta:debent portiones lucri ⁊ dãni eſſe correſpectiue ad ea q̃ in
ſocietate conferuntur ita ꝙ ſi titius ponit in ſocietate mille: ⁊ ca-
ius quingenta ⁊ ineunt ſimpliciter ſocietatem diuideẗ lucrum in
tres partes ita ꝙ titi⁹ habebit duas partes lucri. ⁊ caius tertiam

7 partẽ. cenſeẗ.n.ſocietas coita arbitrio boni viri.† bonus aũt vir-
ita arbitrari deberet ꝙ qui plus laborat plus mãducet q plus me
reẗ plus lucretur.et ſic q plus capitalis hꝫ pl⁹ ſentiat lucri vt ꝓbat
tex.in.d.l.ſi ſocietatẽ mecuꝫ coires.Quia cui dubiũ ꝙ plus mereẗ
magnũ capitale q̃ paruuꝫ pecunie cum interuſuriũ ſepe correſpõ
det ꝑcio ſeu eſtimationi operarũ vt ex infra proxime dicẽdis ap-
parebit.itaqꝫ ſi vnus erit homo induſtrioſus multũ cõtrahere vo-
let ſocietatẽ cũ alio qui ponet pecuniã inueniet ponẽtẽ forte mil-
le ⁊ ſi opere ſue erũt fortaſſe magis viles nõ inueniet ponẽtẽ tãtaꝫ
quãtitatẽ:ſꝫ tenuẽ correſpõdẽtem ope ⁊ induſtrie:vt quotidie do
cet experiẽtia rerũ magiſtra.c.q̃ ſit.in prin.de elec.li.vj.⁊.c. ſtatu-
tũ.in prin.e.ti.⁊ li.⁊.l.legatis.§.ornatricib⁹.ff.de le.iij.Et facit.d.
§.coiri.et ſi finita huiuſmodi ſocietate reperieẗ aliquid vltra capi-
tale illud totũ cenſebiẗ lucrũ non habita conſideratione oparũ:qꝛ
totũ id qđ vltra ſortẽ immiſſuꝫ repiẗ in ſocietate diuiẗ inter ſocios
nõ detracta eſtimatiõe oparũ:vt.l.cũ ex duob⁹.§.itẽ ex facto.ff.ꝓ
ſocio.⁊.l.queſtus eo.ti.ꝓut nec aſcribitur dãno niſi id qđ de capi-
tali perdit ꝙ ⁊ probatur in.d.§.coiri ſi recte ponderetur ꝙ ⁊ ap-
probat cõſuetudo:que eſt optima legum interpres.l.cũ de interp-
tatiõe.⁊.l.minime.ff.de.ll.⁊.c.cũ dilectus de ↄſuetudine.vñ ſi fini-
ta ſocietate nihil vltra capitale reperitur illud reddiẗ ĩmittẽti ꝓut
dicit glo.ẽt de ↄſuetudine in.l.j.C.pro ſocio ſentiens cõſuetudinẽ
illã fore obſeruãdã.Quinimo hoc eſt de iure circũſcripta omni cõ
ſuetudine ꝓut firmat Jac.de are.cũ quo tranſeunt Cy.⁊ bar.in.d.
l.j.⁊ ꝙ tꝫ bal.in.d.l.ſi nõ fuerint.⁊ in.d.l.ſi in duobus.§.ſi in coeun
da dicens Ray.idem velle ꝙ ⁊ firmat Oldr.ꝓut refert Raf.in.d.l.
j.ꝙ ⁊ firmat Saly.ibi in.ij.q.⁊ in.d.l.mutius in.ij.q.⁊ compenſatur
perditio operarum cuꝫ interuſurio pecunie:ꝓut ↄcludit Bal.ĩ.l.
j.C.pro ſocio.⁊ Bald.in.d.l.mutius in.iij.q.Sed cui dubiuꝫ ꝙ ma
ioris eſtimationis eſt interuſurium maioris capitalis q̃ minoris
capitalis.ideo maius capitale plus lucrũ mereẗ:hoc qdẽ conuenit
bonefidei equitati.⁊ arbitrio boni viri que cõueniũt nature cõtra-
ctus ſocietatis ꝓut.ſ.in prin.dictũ eſt:⁊ hoc ꝙ partes lucri debeãt
eſſe correſpondentes ei ꝙ in ſocietate confertur probaẗ etiam au-
ctoritate.Nam hoc voluit gloſſella ſup ꝟbo equales in.d.§.j.inſt.
de ſocietate que ad tex.ſupplet.⁊ dic equales fuiſſe capitali: vult
ergo ꝙ regula illius tex.ꝙ partes lucri ⁊ dãna ſint equalia ꝓcedit
tunc demũ quando capitale eſt equale:ſecus ergo ſi capitale nõ eſt
equale:nam tunc non debẽt eſſe equales partes lucri ⁊ damni.ſed
proportionabiles ad portiones capitalium.Quod clarius firmat
Nico.de materel.in.d.l.j.C.eo.titu.⁊ bald.ibi in.iiij.q.⁊ Salyc.ibi
in.vij.q.⁊ in.d.l.mutius in.vij.q.⁊ per.d.rationem pluries conſul-
ui.et vidi ab alijs doctiſſimis viris conſultum ꝙ ſi ſunt duo fratres
ſtantes ſimul ⁊ communicantes lucra ⁊ queſtus.⁊ ſic tacite contra
8 hunt ſocietatem lucra et queſtus ⁊ plura lucrantur.† Si vnus eſt
multum induſtrioſus ⁊ alter parum.Jlle induſtrioſus debet maio
rem partem queſitorum conſequi in diuiſione.et ideo ſi vnus põit
tantumdem pecunie quantum alter.Et inſuper alter ſolus ponit
operam habebit in detractione lucri haberi extimatio operarum
arbitrio boni viri prout in terminis dicit Salyce.in.d.l.j.et voluũt
etiam alij ſupra relati vt patet ex predictis.⁊ ita de facto conſult⁹
ſepijſſime ⁊ pluries conſului ⁊ in legendo firmaui in.l.ſi paſcenda
pecora.C.de pac.extra glo.in.j.q.princip.ſecundo queſito ꝙ ⁊ An
ge.in conſi.cxiij.incip.quid autem ſi fuerit ⁊ poſtea in conſi.clxv.
ſecundum ordinem meum non in formis incipi.Circa primum de
quo queritur in vltima.col.⁊ idem videtur velle bart.in conſi.inci.
zanciarellus in ordine.xx.ſecundum ordinem peruſinum nõ ĩ for-
mis:⁊ ideo quando vnus lucratur cum pecunia alterius pars lu-
cri attribuiẗ pecunie:pars attribuiẗ ope ꝙ ⁊ cõſideraẗ ẽt alias q̃ ĩ
ſocijs.puta qñ filius lucraẗ mercãdo cũ pecunia patris ps lucri cẽſe
tur ꝓfectitiũ tanq̃ profectum ex pecunia patris:et pars aduenti
tium tanquam perfectum ex pecunia filij: prout hoc voluit gloſ.
⁊ doc.ibi poſt glo.tã in.l.cũ oportet.in prin.C.de bon.q̃ libe.ꝙ et
voluit bar.in.l.j.§.ſed nec caſtrẽſe.ff.de colla.bo.⁊ in tracta.ſuo de
duobus fratribus .ꝙ ⁊ voluit Bal.in.d.auẗ.ex teſtõ.C.de colla.x.
9 col.dicẽs ꝙ bar.† dicit ꝙ lucrũ ſuſceptũ ex negociatione quaꝫ fa-
cit fili⁹ cũ pecunia patris dimidia lucri aſcribiẗ pecunie ⁊ dimidia
aſcribiẗ ope filij ꝙ ⁊ hoc voluit bar.ĩ.d.§.ſꝫ nec caſtrẽſe.⁊ in.d.trac.
de duobus fratribus.in prin.de quo ẽt tangit in.d.l.cũ opꝫ.in p̃n.
⁊ in.l.illud.C.de col.ſed prout dicit bal.hoc ꝓcedit de ſui capitis
eqtate:ſꝫ de iure hoc eſt remittẽdũ arbitrio iudicis q habebit ↄſi-
derare quãtitatem pecunie pr̃ne ⁊ ĩduſtrie filij.⁊ iđ voluit ipe bal.
poſt Jac.but.in.d.l.cum opꝫ.ꝙ ⁊ vr̃ velle Ang.⁊ Pau.de ca.in.d.
l.cũ oꝫ.et idem voluit põta.in.d.auc.ex teſtõ .qñ fili⁹ negociat⁹ no
mine ſuo ⁊ pr̃is ⁊ eadẽ fuit intẽtio bar.⁊ deprehendiẗ ex ei⁹ dcis in
locis prealleg.et maxime in.d.tracta.de duobus fratribus .vbi at-
tendenda eſt eſtimatio operis ⁊ induſtria perſone filij: ⁊ hoc etiaꝫ
deprehenditur ex dictis per eum in.d.l.illud.vbi Pau.de caſt.ſe-
quitur eius dicta ſubdens ꝙ communis conſuetudo ẽ ꝙ dimidia
attribuatur opere ⁊ dimidia pecunie:⁊ hinc eſt ꝙ voluit Barto.
ꝙ in dubio iudex haberet diuidere pro medietate ſcilicet attento
communi vſu:prout alias latius dixi poſt dñm meũ in.d.auẗ. ex

testamēto. His premissis circa lucra facta video q̄ vtraq3 pars petit in eorū petitiōibus q̄ lucra diuidant̄ iuxta numerū personarū. τ sic per capita. Et nulla fit mentio de bonis ex quibus fructus vt arbitror sunt positi in cōi. Itē pōdero q̄ pro pte ser marini narratur in sua petitiōe q̄ aduersarij opati sunt eorū personas in certis exercitijs τ non posuerūt lucra in cōi. Et petunt illa cōicari. Qd̄ qdem consistit in facto τ si verū esset tunc ꝯsiderādi forēt duo casus vnus q̄ presupponatur societatē ꝯctā tacite vel expresse: τ tunc lucra debent poni in cōi si nō sunt posita: τ si apparet esse lucrata debet lucrās docere q̄ posuit in cōi. Ex quo apparet q̄ ꝑuenerūt ad eius manus: sed si nō apparet q̄ fuerit facta cōuentio τ illi non posuerunt eorū lucra in cōi ꝑfecto non censerentur ipsi esse in societate: vt p Bar. in. d. §. altero. τ per eū τ alios in locis ꝑalle. Ideo nō deberēt percipere aliqd̄ de lucratis si nihil de eorū industria posuerunt nisi quatenus mererent̄ fructus et alia bona que de suo sunt cōicata. Et concludendo arbitratores debēt cōsiderare bona quorum redditus seu interusuriū sunt cōicata ex vna pte τ operas eorum qui se exercuerunt in vtilitatē cōionis seu cōis societatis. Et aiaduertere debent extimationē bonorū τ quātū bona verisimiliter cōtulerunt vtilitatis τ quantū opere singulorū. Et si vnus plus h3 in bonis quorum redditus vel interusuriū sunt positi in cōi d3 habere maiorē ꝑtem lucratorū q̄ alter. Et sir̄r si opera vnius est cōsiderabili excessu preciosior τ plus cōmodi afferens in cōi q̄ alter etiā plus ex lucratis percipe d3. ita q̄ in effectu debeat ꝑportionabiliter fieri diuisio lucrorū nō tm̄ habito respectu ad numerū ꝑsonarū quātū habito respectu quantū vnus cum opera: τ cū bonis vel nisi cōtulit societati. ita q̄ qui plus cōtulit societati siue cum suis bonis siue cā industria plus detrahat de lucratis nō habita cōsideratiōe de prospero successu vel aduersa fortuna. Nā si vnus iuisset cum mercantijs in mari τ fecisset id qd̄ diligentissimus fecisset: tamen amisit vel vi ventorū vel alio infortunio. ita q̄ nihil lucri cōtulit τ alius minoris industrie ꝑspera fortuna multa cōtulit non d3 ille qui multa cōtulit plus hr̄e q̄ ille qui nihil lucri cōtulit. Ex quo actū fuerat tacite vel expresse deponēdo in cōi q̄ lucrarent̄ consideratur. n. ab ipo initio spes lucri: τ timor seu periculū dāni nō successus ꝑsperus vel aduersus: ꝑut hoc voluit gl. in. d. l. si nō fuerint. §. j. super verbo dānū exponēdo dānum. i. periculū dāni. ¶ Quid

11 enī † si vnus poneret solū operā in societate τ alius mille eo acto: vt lucra equaliter diuiderent: q̄ verisir̄ tanti precij esset opera q̄ti pecunia τ ille qui posuerat operā infortunatus fuit. ita q̄ sua opera parū contulit: tū insitores prosequuti sunt trafficū τ multa ꝑspere lucrati sunt cum illa pecunia: certe tunc lucrū equaliter diuidetur: τ ita potest intelligi q̄ dixit Bal. in. d. l. si patruus aū fi. ibi. item nō ꝯsidero in predictis an vnus plus lucret̄ q̄ alter τc. Considerat enī iusticia τ equitas cōuentionis ab ipo initio nō iuxta exitum. l. de fideicō. C. de transac. τ q̄ p Bar. in prima cōsi. C. §. q̄bus. τ tex. τ q̄ ibi Bal. in. l. si ea lege. C. de vsu. τ q̄ hr̄ in. l. lutius. §. fi. ad trebel. τ in. l. per diuersas. C. man. τ in. l. ij. C. de rescin. vend. τ q̄ mihi non innotescunt circūstantie in facto: nō possum aliter declarare portiones vniuscuiusq3 quātum habere debeat de superlucratis vnusqsq3. Sed arbitratores debēt considerare supradictas theoricas: τ ꝑm illas vnicuiq3 attribuere plus vel minus de suplucratis: ꝑut plus vel minus existimabunt fuisse extimationis operas vel redditus bonorū quas τ quos posuerunt in cōi ꝑm consideratioñ de qua. s. τ hec de tpe in tps cōsiderādo tpa quibus lucra facta fuerunt: τ si dicti gentiles τ fratres pretenderēt nō inijsse societatē ꝑut lucrati fuerūt videntur innuere in quibusdā eorū exceptionibus ipsi nō pñt quicq̄ petere de superlucratis: sed haberēt ꝑbare quid de suo exposuerūt in vtilitatem dicti ser martini et illō solum petere q̄ nō fecerunt: sed intelligo dictas exceptiōes q̄ ipsi intellexerunt de societate expsse ꝯcta per Jaco. q̄ illa cū eis ꝯcta non fuit: τ in hoc verum dicunt: tamen societas censet̄ inter eos cōtracta ex eo q̄ cōiter vixerunt ponendo oīa lucra in cōi per supradicta ex theorica etiā. s. tradita scire debēt arbitratores q̄ licet societas censeat̄ ꝯtracta cum adultis: tū opera adulti etatis. xiiij. vel xv. an solet esse leuis extimationis nec tanti esse solet q̄ti opera viri perfecte etatis: iō non debēt intm̄ attribuere eis de lucratis illo tpe q̄tū de lucratis tpe eorū integre etatis per iā dicta. Et per hec declaratum sit id qd̄ in hac ꝯsultatione arbitror esse maioris pōderis τ importantie: deueniēdo ad cetera q̄ ꝯsidero verti in disceptatione inter dictas ptes. Capio illū articulū. de. xxxv. florenis cōuētis in ꝯctu inito inter dictū Joānem bruni noīe ser τ ser martini: τ Raynaldi suorū filiorū: τ Jaco. Thome noīe suo: τ ser martini sui fratris. Cuius decisio pendet ex dictis. s. in pmis ꝑsuppositis. Nā aut dicti gentiles ꝑlico. τ Valētinus sunt heredes dicti Jaco. Uel volunt ratificare dictū ꝯctū initū inter dictos Jo. τ Jac. vel volūt ex eo niti. τ ideo tenent̄ illi stare: τ tūc debēt acqescere τ dare dicto ser marino aū ptez dictos. xxxv. flo. q̄ in heredē tm̄ sit oblo defuncti actiua τ passiua ꝑ iura vulgaria. Cōsiderari tū d3: q̄ ex quo dictus Ja. ꝯxit noīe suo τ ser martini pro quo de rato ꝑmisit. Si fuit per dictū ser martinū ratificatus ꝯctus vel eius heredes debēt dicti. xxxv. flore. detrahi etiā de bonis martini: alias tenent̄ heredes dicti Jacobi facere q̄ martinus vel eius heredes ratificent. S3 cū nō videā fieri mentionē de dicto martino fratre dicti Jacobi mihi persuadeo q̄ dictus mart. decesserit. Et dicti gētiles τ fratres sint eius heredes. Et iō teneantur ipsi in totū. Sin aūt secus est ipsi gētiles τ fratres vt heredes Jacobi tenētur ad dictos. xxxv. flor. pro rata τ Martinus vel eius heredes si ratificarūt pro alia rata. Sin autē nō sunt heredes dicti Jaco. ipsi non arctant̄ dicto ꝯctu. Sed nō pñt quicq̄ petere de bonis dicti Jacobi. Deprehēdo tñ ex scripturis ad me trāsmissis q̄ dicti gentiles τ fratres petūt fructꝰ bonorum dicti Jacobi eorū pr̄is: l3 nō specificet̄ q̄ fuerint bona pr̄is: ideo nō insisto vlterius: vtrū aūt dicti. xxxv. flore. debeant cōpensari cū dictis eqs τ mulecta. Si dicte eque τ mulecta fuerant cōicate puto q̄ sic: alias secus: tū tunc non pōt ser Martinus illas petere aduersus dictos gentilem τ fratres cū in laudo dicatur q̄ sunt penes Jo. bruni patrē dicti ser Martini. Et ex quo laudū nō fuit inter eos latū: nec ēt inter dictū Jac. eorū patrē: vt. s. deduxi. Quantū aūt ad prescriptionē statutariā illā quidē puto nō obstare τ decursam nō fuisse durāte societate: q̄ censent̄ dicta lucra posuisse in cōi societate: ꝑut ponebāt alia lucra. Et alias invita Jacobi non poterat currere ꝑscriptio: q̄ malefidei erat per ea que hn̄tur in. c. fi. de ꝑscrip. nescio aūt q̄tum tps lapsum est post mortē Jacobi: q̄ aūt credo q̄ tacita societas fuerit ꝯcta τ illa censeant̄ posita in cōi pro vtilitate societatis non est incboata ꝑscriptio nisi finita societate cū ātea agi nō possit. l. tādiu. C. ꝑ socio. Et nō valēti agere nō currit ꝑscriptio. l. j. in fi. C. de anna. excep. l. j. in fin. C. de bonis mater. l. ꝯ maiores. C. de inoffi. test. Circa aliud q̄ petit̄. s. q̄ ser Martinus teneat̄ reddere rōnē administratiōis: si administrauit bona

12 cōia. Breuiter respondendū est q̄ sic: † q̄ qui aliena negocia gessit tenet̄ ei reddere rōnē de administratis. l. quedā in prin. cū sua glo. ff. de edendo. τ. l. ij. in prin. τ in fi. ff. de neg. gest. cū si. q̄ tū cōiuncti qui simul habitant in cōione nō solent de ꝯctis facere instr̄m: τ plerūq3 etiā nō tenēt ēt in libris priuatis cōputū si nō est retentus cōputus debent arbitratores ꝯsiderare introitus τ exitus τ empta τ vendita τ ꝯdēnare vel absoluere dictū ser Martinū rōne dicte administratiōis: ꝑut inuenire poterūt bñ vel male administrata. Itē cōstat q̄ si fuit ex actibus socialibꝰ cōtracta societas: q̄ cōiter ponebāt oīa lucra in cōi: τ apparet q̄ aliq eorū aliqua lucrati sunt q̄ nō posuerūt in cōi tenent̄ illa cōicare vt est notissimū. Per h̄ puto declarata q̄ veniebāt declarāda. Si qd aūt restat nō declaratū q̄ incūberet declarādū imputēt sibi cōsultātes qui rem ita in cōfuso deduxerunt iuxta. l. vt responsum. C. de transac.

¶ Summariū super consi. xxv.

1 Uxoratus dānabilis est qui accedit ad aliam.
2 Filius non est melioris conditionis q̄ pater.
3 Nepos legitimꝰ ex filio spurio nō succedit ex testō neq3 ab intestato in preiudicium venientium ab intestato.
4 Relinquere interdum quis prohibetur propter turpitudinem relinquentis.
5 Nepos qn̄q3 magis diligitur ab auo q̄ filius.
6 Spurius recipere potest a fratre.
7 Jura que militāt in filio naturali τ legitimo eadem esse dicūtur in nepote filio spurij: consilio cornei.
8 Macula vel incapacitas filij non trahitur ad nepotes.
9 Filij concepti sub adulterio dicūtur spurij.
10 Opinio communis in decisiuis vti benignior est amplectēda.
11 Legitimus natus dr̄ ex spurio: legitimatis tamen nuptijs natus.
12 Ex dictio: denotat cām ꝑximā τ nō remotam.
13 Filiū diuitem alere non tenetur pater: inopem sic.
14 Limitatum trahi nō d3 extra suos terminos.
15 Consuetudo est optima legis interpres.
16 Coitum non matrimonialem ignorantia nō excusat sed matrimonialem quandoq3 excusat.
17 Spurij qn̄ matri τ non patri succedunt.
18 Institutus in certa re est institutus in toto alio nō instituto.

¶ Consilium. xxv.

In nomie domini nostri iesu xp̄i. ¶ In presenti consultatione videtur prima facie dicendum q̄ ex quo dictus Antonius non fuit filius naturalis dicte domine Laurentie testatricis: ex quo non fuit in domo retenta animo sobolis procreande. Et insuper ex coitu eius qui: vt presupponitur habebat vxorem τ hoc respectu damnato per ea que habentur in auten. licet. C. de natu. lib. et in corpore q. modis naturales efficiuntur sui. §. et hec dicimus.

1 τ. §. sin autem effusa. † Damnabilis enim videtur habenti vxorem cui ex voto matrimonij est obligatus accedere ad aliam mulierem vel in concubinam retinere q̄ habenti vnam concubinam aliam super inducere. Et tamen duas concubinas habere a iure ꝑhibitum adeo q̄ non possit inde procreatis aliquid relinqui vel donari. §. fi. in auten. qui. mo. nat. effi. sui. vñ sumpta est aut̄. ex cōplexu. C. de ince. nup. iuncto. d. §. sin autē effusa in aut. q. mo. nat. effi. sui.

¶ † Et nō

2 ¶ †Et nō debēt eē melioris cōditionis nepotes filijs.l.si vina matre.§.in nepotibus.C.de bo.ma.⁊ solum reperitur in nepotibus legittimis natis ex filio naturali ꝙ potest ab auo relinqui non videtur trahendum ad natum ex coitu a iure damnato. ¶ Et articulum †an nepos legittimus natus ex filio spurio nato ex coitu dānato possit succedere.tangit Bal.in.l.gallus.§.quidā recte de li. ⁊ posthu.in partem negatiuā arguēs:quam videtur tenere in quodam suo consi.incip.in primis est videndum si institutio dicti nepotis dicti filij spurij ⁊c. Ubi quesitum est an nepos spurius ex filio legitimo institui possit in quo concludit ꝙ non:⁊ quantum ad propositum nostrum interserit hec verba formalia. Nam ista affectio est ex mala dānata media ⁊ vitium non est purgatum:sed continuatum.arg.C.de here.auf.de nesterianis:⁊ si diceremus contrarium esse perpetuo posset lex fraudari nunꝙ enim quis institueret filiū suum spurium:sed semper institueret descendētes eius:⁊ hāc opi. tenuit odof.ꝙ talis nepos nō possit succedere ab intestato vel ex testamento:quia lege nō cauetur.⁊ ratio est:quia non potest esse nepos sine stipiti.sed iste stipitem non habet:quia pater eius natus est ex dānato coitu prout refert Cy.in.l.fi.C.de natu.lib.idem te-
4 nens:idē dispu.tenuit Rof.† quia prohibetur pater relinquere ꝓpter turpitudinem relinquentis scilicet ob refrenandum vitiū paternum dicit in.d.l.fi.⁊ affectio erga nepotem procedit ex filij affectione.l.dedit dotem.ff.de colla.bo.prout refert Bald.in.d.§.quidam recte.⁊ Rof.refert etiam Spe.in titu.de succes.ab intesta.§.j. versi.quid ergo si habens filium legitimum ⁊ ille spuriū ꝫ dicit Spe. dic ꝙ nō tꝫ institutio.nam tales ab omni paterno beneficio excluduntur:vt auc.licet in fi.C.de natu.lib. Et subdit quidā autem distinguunt an contemplatione filij enim instituas tanꝙ nepotem an tanꝙ extraneum.l.si pater.§.primo.ff.de adoptio.l.si forte.ff. de castrē.pe.l.ꝫ si plures.§.in arrogatio.ff.de vul.⁊ pup.ſm Rof. facit quia cum propter delictum patris inducatur hec prohibitio. d.l.fi.⁊ in auc.qui.mo.na.effi.legi.in.§.eos.⁊ in auc.de ince.nup. in prin.est enim pena patris quod filius ei nō succedat:quia ex hoc priuatur eius voto.l.scripto in fi.ff.vnde liberi.l.nihil.ff.de bon.libe.ibi cum omnia que nostra sunt liberis nostris ex voto paterni. l.nam ⁊ si parentibus in princi.de inoffi.testa.ff.l.cum ratio de bo. dāna.l.isti quidem.ff.quod met. causa.§.fi.insti.de noxa.put hanc rationem assignat gloss.iij.in.c.ij.de filijs presby.lib.vj.⁊ sic dicitur laborare alieno morbo.l.legē.C.de na.li.que ratio ita locū ha-
5 bet in nepote sicut in filio:†quia ita diligit auus nepotem:sicut ⁊ filium immo quidam dicunt quod magis vt habetur in.l.liberorū. ff.de ver.signi.ꝓ hac parte videtur tex.in.l.si quis incesti.⁊ in auc. ibi posita.C.de ince.nup.intelligēdo illum tex.generaliter in quolibet vetito coniugio prout innuunt illa verba vetitiꝙ coniugij: ⁊ prout gloss.ibi videtur intelligere:⁊ etiam gloss.de incestu. nup. in prin.in corpore:pro qua parte Barto.plures rationes assignat in suo consi.quod incipit odducius in ordine.cxxij.secundum ordinem meorum consiliorum quas obmitto gratia breuitatis. His tamen non obstantibus contrariam sententiam arbitror veriorem. constat enim quēlibet posse institui si non reperiatur prohibitus: arg.l.necnon.§.quod eis.ff.ex quibus causis maiores.⁊.l.ab ea pte ff.de proba.⁊.l.extraneum.C.de here.insti.sed iste nepos legitim⁹ non reperitur prohibitus:prout hanc rationem adducunt:licet in alijs terminis gloss.in.§.fi.in auc.qui.mo.na.effi.sui col.vij.⁊ hanc partem disputando obtinuit Jac.de bel.⁊ eam disputationem posuit in.l.j.C.de na.lib.per dictam rationem:⁊ per.l.fi.C.de na.lib.
6 ⁊ †quia spurius potest recipere a fratre.l.si his qui.ff. de vulga. et pup.secundum eum vt refert Barto.in.d.l.gallus.§.quid si his.⁊ in.d.suo consi.incip.odducius conuen.de gualdo.⁊ licet gloss.alle. in.d.l.fi.C.de na.lib.dimiserit hanc questionem indecisam: prout indecisum reliquit Dy.⁊ etiam Odof.quicquid aliter referat Cy. vt dicit Barto.in.d.§.quid si his.⁊ in.d.con.tamen additio facta
7 a francisco accur.que est hodie gloss.ordi.in.d.l.fi.C.de natu.lib.† firmat idem in nepote ex filio spurio quod dicitur in nepote legitimo ex filio naturali scilicet quod possit institui non obstante legitima sobole ⁊ hanc partem dummodo non constet quod contemplatione filij spurij instituerit firmat Bart.in.d.§.quid si is.⁊
8 in.d.cōsi.incip.odducius allegat plures rationes tendētes †quod macula vel incapacitas filij nō trahitur ad nepotes nisi quo ad ea que ad nepotes a filio proueniunt.l.iij.cum ibi no.ff.de interdic.⁊ rele.⁊.l.emācipatus.ff.de emā.item adducit.l.j.§.filium.ff.de contratabu.⁊.l.sororem.ff.de bonis lib.item.l. cognominus.⁊ auf.qō de nesterianis.C.de here.⁊ alia similia de quibus ibi per eū ad quē Bal.nititur respondere quod loquuntur quando incapacitas resultat vitio ⁊ odio ipsius filij:sed in casu nostro secus quia vitio patris vt.s.dictum est.sed tueri potest ratio Barto.quia immo etiā ipsi filij sunt odiosi ⁊ eorum macula attenditur:vt probatur in.d. §.fi.in auc.quib.mo.na.effi.leg.ibi neꝙ naturales vocandi sunt neꝙ partipanda est aliqua clemētia:⁊ ideo de filijs quod non est participanda eis aliqua clementia :⁊ in.d.§.fi.in auc. quib.mo.natu. effi.sui ibi nec habebit quicquam ad presentem legem participare loquitur de filio ꝙ non habebit participium ⁊c.similiter ⁊ tex.in.§

si non effusa concupiscentia dicit quod excludatur cum talibus filijs ⁊ concubinis.⁊ sic exclusionem refert etiam cum filijs.preterea videmus ꝙ de seipsis filij sunt odibiles etiā in his que nō respiciūt
9 patrem:†nam lex mosayca ⁊ canonica sobolem susceptam ex adulterio detestatur ante dominum mansuram ⁊ spurij in ecclesiam nō intrabunt canone vero vocante tales ad sacros ordines promoueri verba sunt tex.in.c.per venerabilem in fine.extra q filij sint legiti. ⁊ in.c.j.de filijs pſby.⁊ eo.titulo.c.j.lib.vj.⁊ questione.ix.cum multe ⁊ insuper si filij legitimantur nō tollitur vitium paternum:⁊ tamen quia tollitur eorum macula sunt habiles ad successionem : iō negari potest quod non sint exclusi etiam eorū odio.licet enim nō peccauerint:⁊ ideo hoc respectu laborat alieno morbo.d.l.legem. tamen quia eorum origo est corrupta ipsi etiam censentur aspersi macula propter quā cēsentur indigni patrimonio:ideo nequeunt īstitui. ⁊ sic possunt saluari rationes Bart.qui etiā se fundat ꝑ tex. d.l.fi.vbi patet quod vitium paternum refrenatur solum quo ad filios:non autem quo ad nepotes:⁊ licet loquatur de naturalibus tamen eadem ratio est in non naturalibus ratione partis quā recipere non potest:prout in spurijs respectu totius ꝙ totum capere nequeunt ſm Barto.prout ⁊ iñ dicta.l.fi.dicit glo.ordinaria secūdum eum:⁊ in hanc partem inclinat Bal.in.d.l.fi.hāc etiam tenet ibi Ange.quam etiam firmat ibi Saly.⁊ hanc sententiam firmant Angelus Jmo.⁊ Pau.de castro in dicto.§.quid si his quam ⁊ firmat Petrus de perusio in.c.late extra qui filij sint legittimi.⁊ in consilio ꝙ incipit si pater habet filium spurium an nepotem natū ex legitimo matrimonio possit instituere ad quod Pau.de castro inducit tex.in.d.l.fi.dū dicit extendim⁹ prohibitio:ergo relinquēdi filijs naturalibus non trahetur ad nepotes legitimos nisi imperator ibi ad nepotes legitimos extenderet:vnde prohibitio relinquendi filijs spurijs que non reperitur extensa ad nepotes legitimos non debet extendi ad nepotes illegitimos nisi quatenus in
10 simili extenditur in.d.l.fi.†Et per consequens hec est cōis opinio a qua non est recedendum in decisiuis:⁊ est benignior:ergo amplectenda argumento.l.benignius.ff.de legibus.⁊ regula in penis in. vj.⁊.l.si presens.⁊.l.de interpretatione.ff.de penis. Non obstāt adducta in contrarium:non enim obstat prima ratio Bal.non enim est verum ꝙ vitium patris regulariter trahatur ad posteros:vt patet in iuribus Bar. Et facit.C.ne filius pro patre in rubro ⁊ nigro. nec obstat quod dicitur de adam:nam illud procedit ex dispositione diuina:que sua lege clausit portas paradisi toti humane creature non autem dānat quēpiam ex peccato adam si.d.non premiat beatitudine. Ibant autem ad limbum non ad infernum qui nō decedebāt in proprio peccato: prout hoc dictat sacra pagina hoc autem pertinet ad theologos non ad nos.⁊ probatur ꝙ in terminis nostris non trahitur illa similitudo per.d.l.fi. Nec ob.ꝙ refrenatur vitium paternum: quia potest responderi ꝙ illa non est sola ratio. Sed etiam quia filij sunt odiosi:vt supra ostensum est. Tamen posito ꝙ illa sola ratio esset ⁊ ꝙ pariter illa ratio militaret in nepote non tamen sequitur:ꝙ extendatur pena. Nam ponamus pro refrenando adulterio imponi penam centū:certe per penam ducentorum magis refrenaretur ⁊ multomagis per penam personalem:et tamen ridiculum esset ꝙ pene ille infligerentur ea ratione:qꝛ pariter ⁊ fortius refrenarent. Jta in proposito lex punit parentes ex illicito coitu habentes filios ꝙ ipsis filijs non possint relinquere ꝓpter refrenādum vitium ipsorum parentū.⁊ sic afficiuntur hac pena:certe.licet magis refrenarentur si nec nepotibus possent relinquere non propterea debemus extendere ꝙ nec nepotibus relinꝙre possint per predicta prout ⁊ probatur per.d.l.fi.inductam vt.s. per Paul.de castro.alias si ille modus argumentandi admitteretur quasi semper pene ampliarentur:qꝛ pene ad coherenda delicta imponunt ⁊ magis coherent per grauiores penas ꝙ per leuiores: vt de se cōstat:nec ob.ꝙ extremum sapit naturā medij ⁊c.qꝛ proce-
11 dit quo ad quid nō simpliciter:vt ꝓbat in.d.l.fi.de natu.lib.† Preterea medium per ꝙ peruenitur ad nepotem est licitum ⁊ sine macula.s.coitus paternus:ideo nepos est legitimus:licet coitus paternus fuerit illicitus.plus enim attenditur causa efficiens proxima ꝙ remota:vt ⁊ supra dictum est:⁊ in terminis probatur in nepote isto qui legitimus censetur. Et est propter legitimum coitū proximū.nec obstat tex.in.d.§.fi.in auc.quibus modis na.effi.sui. qꝛ ꝫ verbū illud protexerūt fructus sui natura sit aptū cōprehēdere etiā eos qui mediate nō immediate procedūt:tñ est etiā apte natū cōprehendere eos qui immediate procedūt. Et sic est indifferēs:
12 iō cū determinet a verbis illis ex cōplexibus damnatis ⁊c.† Et dictio ex denotat causam proximam nō remotā.l.non dubium.C. de legibus.⁊.l.j.C.si seruus extero.⁊ per Bar.in.l.j.§.ex incēdio.ff.de incendio rui.⁊ naufra.⁊.l.qui liberis.§.hec verba.ff.de vulg.⁊ pup. Nepos enim legitimus non procedit ex damnato coitu: immo ex licito:qꝛ coitus immediatus ⁊ licitus.⁊ sic filio spurio conueniunt verba omnia:quia verbum protexerunt ⁊ verba i.la ex complexibus ⁊c.ꝫ nepoti legitimo ex filio spurio non conueniunt illa verba ex complexibus ⁊c.merito in eo non loquitur ille tex.prout econtra dicet ne quisꝙ filium spurium procedere ex legitimo complexu

licet complexus auitus fuerit legitimus certe non. vt et probatur in. d. §. fi. ⁊. §. siautem effusa cõcupiscentia ⁊ per totũ titulum. ⁊. C. de naturalibus liberis per totũ in generalitate sui: ex quo patet ꝙ in hac materia dicitur procedere ex coitu immediato nõ ex media to: ideo ille tex. d. §. fi. inductus per Bal. non facit pro. quia nõ loquitur de nepote legitimo per predicta ꝙ ⁊ declarant verba sequẽtia neqꝫ naturalis nominãdus: iste enim nominatur dignior ꝙ̃ naturalis: quia legitimus ⁊ naturalis. Item subditur ꝙ non est alendus a parentibus: immo est alendus a parentibus: q᷑ a patre ⁊ matre est alẽdus. ꝑterea ille titulus tractat principaliter qualiter illegitimi legitimantur: iste est legitimus non indiget legitimatione. vnde illa verba q̃ subduntur: nec habebit ad presentem legẽ participiũ nõ bene simul cõueniunt huic nepoti subiecta etiã materia tituli: facit ꝙ intitulatur de illegitime natis ⁊ nõ de legitime natis: prout est iste nepos. Item quia ille. §. fi. est penalis ⁊ odiosus: ideo restringendus non ampliãdus. arg. regule odia: ⁊ regule in penis in. vj. ⁊. l. cum qdã. ff. de liberis ⁊ posthumis cũ similibus. nec ob. qḋ affectio est ex damnata ⁊ mala radice: q᷑ per hoc solum nõ vitiatur dispositio. l. affectionis. ff. de dona. ⁊ vitium illud auitum non punitur hac pena: vt nequeat relinquere nepotibus legitimis: sed ea pena vt ipsis filijs natis ex legitimis complexibus in quibus concurrit immediatũ vitiũ paternũ ⁊ eorum macula procedens ex illa immediata causa efficienti. prout superius est deductum: nec ob. ꝙ dicit Bald. in. d. cõsilio ꝙ lex alias posset fraudari ... facili: nam respondetur ꝙ si fieret in fraudem: vt scilicet filijs spurijs Barto. ⁊ omnes fatentur ꝙ non liceret si de fraude constaret initium autem modo constat de non fraude ex quo filio spurio iam defunto nihil poterat queri: prout quãdo nepoti relinquitur cum hoc ꝙ patri nihil queratur etiã vsusfructus. quoniam stamus certo dicit Bar. in. d. cõsilio. ⁊ in. d. §. ꝙ si is. ⁊ Saly. in. d. l. fi. de naturalib. lib. Et cõmuniter sequaces de. qbus. s. ⁊ longe maior est ratio ꝙ cesset fraus ⁊ nõ presumatur relictum contemplatione filij qñ filius est iam defunctus ꝙ̃ qñ est actum ꝙ sibi nihil queratur cũ filius viuus. licet commodũ pecuniariũ nõ sentiat: tñ solatiũ animi sentiat de bonis filij prout de bonis proprijs: ar. l. isti quidem. ff. ꝙ me. ca. ⁊ etiaꝫ potest sentire cõmodum pecuniarium: 13 †quia filium diuitem alere nõ tenetur: inopẽ sic. l. si quis a liberis de lib. agnoscen. nec ob. qḋ lege non cauetur ꝙ possit succedere talis nepos quo arg. vtitur odof. quia satis est ꝙ nõ reperiatur prohibitus. ⁊ sic lege non cauetur ꝙ nequeat succedere cum regula sit ꝙ quilibet possit institui. d. l. extraneum cum similibus. Nec odof. se firmat prout dicit Barto. nec ob. ꝙ non potest esse nepos sine stipite ⁊c. quia respõdeo ꝙ fateor ꝙ nõ succedit tanꝙ̃ nepos. Sed tanꝙ̃ quilibet prout enim posset instituere penitus extraneum qui non habet ipsum in auuꝫ seu in stipitẽ. Ita ⁊ hunc nepotem legitimum. nec ob. ꝙ affectio erga nepotem procedit ex affectione filij. quia vt dixi affectio sola non vitiat. sed iniuncta cum illegitimitate. Ponamus ꝙ institueret vxorem vel socerum filij spurij vel sodalem vel eũ qui maximũ bñficiuꝫ contulit filio spurio. Ita ꝙ amaret illum solum ꝑpter filiũ spuriũ nõ tñ institueret: vt per eos deueniret ad spuriũ diceret ne quispiã sani capitis hanc institutionẽ nullã. Pariter ergo dicimus ꝙ dato ꝙ diligat nepotes propter filiũ non vitiet̃ institutio de eis facta: dummõ nõ q̃ratur filio. Nec ob. ꝙ est pena patris ⁊c. q᷑. s. est rñ 14 sum † ꝙ pena est limitata non trahenda extra suos terminos vt. s. latius dixi nõ repeto nec ob. d. l. si quis incesti. ⁊ auc. ibi posita. q᷑ lꝫ glo. intelligãt illa iura generaliter. tñ est nimiũ dura interpretatio sequeretur enĩ ꝙ nullus illicitũ coitũ perpetrãs posset in aliquem testari: nisi in certas personas ibi descriptas. s. ascẽdẽtes ⁊ descendentes: in fratrem ⁊ sororem patruum ⁊ amitam: nec ab intestato habere posset alium heredem: cuius contrarium totus mundus 15 obseruat. Et † consuetudo est optima. ll. interps. l. cum de interptatione. ff. de. ll. ⁊. c. cum dilectus de cõsuetu. Et lꝫ glo. intelligãt in quolibet vetito cõiugio. Ita ꝙ illa verba vetitaqꝫ cõiugij intelligit ꝙ veniant ampliatiue: tñ multi tenẽt cõtrariũ ꝑut ibi dicit Bar. ⁊ cõtrariã cõem sniam ꝑut ibi dicit Saly. q tꝫ cõ trariã cõem sniam fm quã illa verba vetitiqꝫ cõiugij nõ veniũt am pliatiue: sꝫ loquitur de cõiugio incesto ꝙ ⁊ vetitũ est. Videtur ⁊ secundum hoc ꝙ illa iura non attingãt casum nostrum: nã nõ sum⁹ in coitu incestuoso. Sꝫ in coitu amisso. Preterea illa iura loquũtur in cõtractibus nuptiarũ illicitarũ: vñ saltẽ si tã rigorose intelligeretur ꝙ ad quasqꝫ illicitas nuptias traherentur nõ deberentur trahi ad alios illicitos coitus: q᷑ pene non sunt ampliande: sed restringẽde per iura vulgaria: nec ob. ꝙ quidã dicũt ꝙ mitius punitur illicitus coitus perpetratus sub forma matrimonij: ꝙ̃ perpetratus citra formã. d. l. si adulteriũ cũ incestu. §. stuprũ. ⁊. §. incestũ. ff. de adul. ⁊ propterea dãnãt dictã scdam extẽsiõne supradictam. q᷑ rñdetur ꝙ illicitus coitus sub colore matrimonij innitus tunc 16 qñqꝫ excusatur qñ ex errore cõmittitur. † Ignorãtia. n. non excusat coitum nõ matrimonialẽ: q᷑ generaliter prohibitus. ⁊ sic est de genere prohibitorum: sed matrimonialẽ excusat qñqꝫ: vt ibi. ⁊ in. l. qui contra. C. de incestis nuptijs. quia est de genere permissorũ matrimonialis coitus. Nec. d. l. si quis incesti. ⁊. d. auc. incest⁹ intelligẽ de sunt in istis nuptijs q̃ ignorantia excusarentur: ar. d. l. qui contra. ⁊. d. §. stuprum. ⁊. d. §. incestũ. Nec ob. auctoritas Rof. bñ Spe. ⁊ Jo. an. q᷑ ꝑ hac parte sunt plures auctoritates que preualent et efficaciores rationes. ⁊ maxime in casu nostro in quo est relictũ cũ hoc ꝙ patri non queratur: quo casu nõ loquuntur prefati doc. vñ in casu nostro nõ videtur disceptatio doc. sed solum quãdo sumus in dubio: q᷑ est simpliciter relictũ nepoti sub potestate cõstituto filij spurij. Et predicta loquuntur in auo paterno longe fortius hoc 17 tenendũ in auia paterna vel materna. † Nã spurij qñqꝫ succedũt etiã ab intestato matri ⁊ nõ succedũt patri per ea que habentur in l. si qua illustris. C. ad orfi. vbi Saly. dicit ꝙ quando cõiugatus accedit ad nõ coniugatã coitus non est accusabilis per. l. j. C. de adul. Et Raph. ibi vult ꝙ vbi coitus non est accusabilis procedit. d. l. si qua illustris. istud tñ dcm̃ est dubiũ ꝙ decidere nõ est necessariũ ⁊ similiter nõ est op⁹ tractare de successiõe intestati cũ valeat testm̃ ⁊ existente cã testati cesset cã intestati. l. ante ꝙ̃. C. cõia de succe. l. ꝙ̃diu. ij. ⁊. l. illud. ff. de acqr. here. ⁊. l. quãdiu. C. q admitti. Nec ob. 18 ꝙ heres vniuersalis decessit ante testatricem. † quia ex quo dictus nepos fuit institutus in re certa ⁊ nullus alius est heres institutus qui possit succedere. vniuersa hereditas ad eum deuoluitur iuxta. l. j. §. si ex fundo. ⁊. l. si quis ita heres instituatur excepto fundo: ⁊. l. ex facto de here. instit. ⁊ habetur per docto. in. d. iuribus. ⁊ in. l. quotiens. C. eo. tit. ⁊ est notissimum in iure: ideo non residendũ: sꝫ concludendum est aperta frõte ꝙ vniuersa hereditas deuoluitur.

Summarium super. Consilio. xxvj.

1. Dies interpellat pro homine.
2. Stipulatio facti proprij mora: actionẽ ad interesse producit.
3. Promittens facere vel curare ꝙ alter dabit seu faciet censetur factum proprium non alienum promittere.
4. Assigno verbum idem est quod trado.
5. Assignare bona ad estimationem est quedam venditio: quia ex ea venit rem tradi succedit obligatio ad interesse.
6. Dies tacitus a lege subintellectus interpellat pro homine.
7. Tẽpus expressum licet breue interpellat pro homine.
8. Breuis terminus quando constituit debitorem in mora et quando non.
9. Dicta debent intelligi secundum iura ⁊ non calũniose.
10. Interesse non estimato iudex quãdoqꝫ suo arbitrio estimare põt.

Consilium. xxvj.

In nomine dñi nostri iesu xpi. In hac consultatione videtur prima facie dicẽdum ꝙ dictus gaspar. licet vt presupponitur sit heres Ant. nõ teneatur ad aliquid dictis Magdalene ⁊ Jacobo vel alteri eorum: ⁊ si ad aliquid tenetur nõ teneatur nisi ad curandum ꝙ consignetur tot de bonis dicti olim iuliani ꝙ ascendat ad estimationem. cc. flore. Nam ꝙ ad nihilum teneatur videtur deduci. quia videtur promisisse factum alienum: q᷑ ꝙ alij cõsignabũt promissio autem facti alieni nõ tenet. l. stipulatio ista in prin. de v. obli. insti. de inuti. stip. §. si quis alienũ. Nec refert promittat factũ alienum vel per aliũ dari. d. §. si quis alium. ⁊. l. sicut reus de fideicõ. Preterea illud videtur pactum nudum nõ vallatum stip. ⁊ ex pacto nudo non oritur actio. l. iurisgentium. §. igitur nuda. ⁊. §. seq. de pac. ⁊. l. legẽ. C. de pac. Dato autẽ ꝙ obligetur ꝙ illḋ fiat: tamẽ nõ videtur ꝙ ad aliquos fructus vel interesse teneatur. Nam illud consignare pro ecclesijs videtur ꝙ sit dare: nã suadet subiecta materia ꝙ consignent. ita ꝙ ille teneat pro suis bona consignata: ⁊ in obligationibus dandi nõ succedit obligatio ad interesse. l. vbi aũt non apparet. §. fi. ⁊. l. si seruũ. §. fi. de verb. obl. ⁊ per Bar. ⁊ alios in l. stipulatiões nõ diuiduntur ver. celsus de verb. ob. Secundo hoc idẽ videtur dicendum: quia non apparet ꝙ fuerit per dictos creditores interpellatus. ⁊ ideo non videtur ꝙ fuerit in mora ⁊ ante moram non succedit obligatio ad interesse: prout hoc vltimum habetur in. d. l. stipulationes non diuiduntur. Primum quod pro morte exigatur interpellatio probatur in. l. si ex legati causa de verb. ob. l. qui rome. §. coheredes. eo. ti. ⁊ ibi glo. in verbo testato. ⁊. l. mora in prin. de vsuris. 1 Et si dicatur † interpellauit dies ꝑ homine iuxta. l. magnam de contrahen. ⁊ commit. stip. C. ⁊. l. si cum dies. §. fi. cum seq. de arbi. ⁊. l. ad diem de ver. ob. Respõdetur quod nimis breuis dies non constituit debitorem in mora dicit Bald. in. l. si mihi ⁊ tibi. §. si seruos quos gradibus de le. j. ideo illud tempus appositum in pacto quod immediate accedat cum instrumento aretiũ ⁊c. videtur ꝙ non interpellet. ⁊ sic nõ ꝯstituat in mora videtur enĩ potius appositum ad demonstrandum quod de presenti conueniebat ⁊ non gratia: vt esset dies statutus implemento. l. liber homo. ij. §. decem hodie de ver. ob. ⁊ facit. l. si decem cum petiero. eo. titu. Facit quia nõ potest eo tpe quo obligatio nascitur constitui debitor in mora. l. quod dicitur. ⁊. l. ratum de solu. ⁊ tradit Barto. in. l. ita stipulatus de ver. ob. et est communis omnium sentẽtia. Sed si diceremus quod illud tempus immediatum appositum in conuẽtione constitueret in mora infereretur quod immediate quod obligatio fuit orta constitueretur in mora q̃d esset ꝯtra dictã theoricã. His tñ

Dis tñ nõ obstantibus ꝯtrarium arbitror de iure r̃ndendum scꝫ ꝙ dictus gaspar heres dicti Ant. teneatur resarcire dictis Jacobo ⁊ Magdalene fructus quos ipsi verisimiliter percepissent ex bonis assignatis eis pro .cc. florenis si assignati fuissent non tanꝙ fructus sed tanꝙ interesse. Nã ex quo dictus gaspar: vt supra promisit iter immediate assumere cũ instrumẽto aretiũ ⁊ facere assignare dictis Magdalene ⁊ Jacobo tot de bonis ⁊ hereditate olim iuliani patris dicte domine Simone ⁊c. que ascendant ad summam ⁊ quantitatem ducentorum floreñ. talis conuentio seruanda erat: quia regulariter pacta seruanda sunt. l. iurisgen. §. ait pretor de pac. graue em̃ est fidẽ frangere. l. j. in prin. de consti. pecu. ⁊ in dicta conuentione fuit promissum factũ ꝓpriũ nõ datio vel factũ alienũ: vt hec omnia infra subdam: ⁊ fuit dictus Gaspar in mora: vt etiã deducã: ergo his presuppositis clare infertur ꝙ tenet̃ dictis Magdalene ⁊ [2] Jacobo † ad interesse per. d. l. stip. nõ diuiduntur ver. celsus. ⁊ §. fi. ⁊. d. l. si cũ dies. §. fi. cum si. Quod autem fuerit promissum factũ ꝓpriũ nõ alienũ apparet: q̃r nõ promisit ꝙ rectores fraternitatis assi[3]gnabunt: sed promisit facere ꝙ assignabunt. † Et sic promisit se facere ⁊ in hoc versatur factũ ꝓprium ⁊ ille qui ꝓmisit facere vel curare ꝙ alius dabit vel faciet cẽsetur promittere factũ ꝓpriũ nõ alienũ: ⁊ valet ꝓmissio vt probatur in. d. §. si quis aliũ in fi. ⁊. l. inter stipulãtẽ in prin. de ver. ob. ⁊. l. illa stipulatio. §. j. eo. ti. ⁊. l. fi. §. labeo. ff. si cer. pe. ⁊ ideo succedit obl̃io ad interesse. Nec refert vtrũ ꝓmittat facere vel curare ꝙ alius det vel qd̃ alius faciet vt probatur sa[4]tis dictis iuribus. † Preterea ꝓmittere qd̃ assignabunt tot de bonis ⁊c. qd̃ ferũt valoris ducẽtorũ nõ est simpliciter ꝓmittere qd̃ dabũt: sꝫ qd̃ tradent ⁊ traditio erit ꝑgnãs habilis ad translationem dñij si illa bona assignata erãt in dñio illius minoris vel heredita[5]tis. ¶ Nã † assignare bona ad estimationẽ ẽ quedã venditio arg. l. vnice. §. estimatarũ. C. de rei vxo. actio. ⁊. l. inter virũ cũ sua gloss. C. de iure do. ⁊ in emptione ⁊ vẽditione illa traditio est hmõi: q̃r in ea venit rẽ tradi ⁊ succedit obl̃io ad interesse. l. j. ff. de act. emp. ⁊. l. si traditio. C. eo. titu. ⁊ tñ venit translatio dñij si venditor est dñs. l. clauibus de contrahen. emp. adeo qd̃ si cõuenit qd̃ in emptorẽ nõ trãsferatur dñium nõ cõuenit venditioni. l. pe. §. nemo. eo. ti. ⁊ similiter si cõuenit qd̃ dñium trãsferatur. l. fi. de condi. ob cãm. obmitto qd̃ promisit ire cũ instrumẽto ⁊ in hoc versatur merũ factũ ꝓpriũ. Et prout audio illi rectores erãt parati cõsignare dictis Jacobo ⁊ Magdalene bona hereditaria dicte estimationis dũmodo Anto. maritus Simonis vel alius pro eo accederet cũ instrumẽto dotali ⁊ cõsentiret dicte assignationi pro dote sibi dãda vt marito sororis dicti petriãtonij. Et audio ꝙ etiã dictus petrusantonius erat cõtẽtus. Et persuadetur q̃r nõ multo tpe postea req̃siuit dictũ Ant. ꝙ accederet ad recipiẽdũ dotẽ dicte dñe simone. quia ipse erat paratus sibi assignare tot de bonis hereditarijs sui patris ꝙ ascenderent ad quãtitatẽ ducentorum floreñ. Ex quo oñderetur ꝙ nõ dilatasset cõsignationẽ ex quo postea accessit burgũ ad regrẽdũ ⁊ ꝓtestãdũ creditoriꝙ accederet ꝓ cõsignatione faciẽda Et lꝫ forte non fuerit oĩno facta in forma ad istud ꝓpositũ: tñ satis est ꝙ oñditur intẽtio ita ꝙ demonstratur ꝙ si dictus Gaspar nomine dicti Ant. accessisset aretiũ ⁊ instasset qd̃ dicta bona assignarentur ꝓ ducẽtis dictis Jacobo ⁊ Magdalene ratione dotis per eos promisse dicto Ant. pro dicta Simona illi rectores ⁊ dictus petrusantonius dicta bona cõsignassent. Et ꝓut cõsultãs mihi dicit ꝓbare potest qd̃ illi rectores offerebãt se velle cõsignare dũmodo viderẽt instrumẽtũ ⁊ interueniret. d. Ant. vel alius cũ suo mãdato. Nõ ob. ergo ꝙ in cõtraria dicebat̃ qd̃ erat ꝓmissum factũ alienuꝫ q̃r immo ꝓmissum est factũ propriũ. Nec qd̃ in obl̃ionibus dãdi nõ succedit obligatio ad interesse: q̃r immo ista obl̃io fuit faciẽdi nõ dandi per predicta: maxime cũ vt dixi nõ promisit cõsignare: sꝫ facere qd̃ alius cõsignauit ⁊c. Jtẽ ꝓmisit ire ⁊c. Non ob. qd̃ dicebatur pactũ nudũ: q̃r immo vestitũ coherentia cõtractus dotalis si immediate ꝓmissionis dotis facta fuit dicta cõuẽtio. l. post mortẽ. §. fi. de pac. cõue. ⁊. l. vnica. §. accedit de rei vxo. acti. vel rei interuẽtu saltẽ respectu Jacobi q̃r assignauit suũ potere fructãdũ ⁊c. ⁊ sic tẽpore traditiõis. l. in traditionibus. ff. de pac. ⁊. l. lege. C. eo. ti. preterea pactũ nudũ de iure cano. producit actionẽ. c. j. de pac. ⁊ terra burgi predicti est de terris ecclesie: lꝫ per florentinos retineatur permissu eugenij. ita ꝙ ibi seruãdũ est ius cañ. per ea que tradunt docto. in. c. j. de no. oper. nũ. Bar. in. l. priuilegia. C. de sac. san. eccl. gl. in. c. ij. de arb. li. vj. ⁊ in. c. ij. de reg. iur. e. li. Nec ob. qd̃ dictus Gaspar seu petrusantonius non fuit interpellatus. ⁊ sic nõ fuit in mora: q̃r r̃ndetur qd̃ immo fuit interpellatio diei cũ dies interpellet prout. s̃. deductũ est ⁊ nõ solũ interpellat ⁊ cõstituit debitorem in mora dies expressus appositus ab homine: † sꝫ etiam dies tacitus a lege subintellectus. c. potuit de loca. ⁊. l. si insulã fieri de verb. ob. l. stipulationes nõ diuiduntur. §. fi. ⁊. l. sequen. interdũ. eo. ti. ⁊ no. Bar. in. d. l. ita stipulatus. ⁊ imo. in. d. l. si ex legati causa. Jn obligatiõibus aũt facti inest tacite dies q̃ interpellat: q̃r inest tps quo illud fieri cõmode potest ⁊ lapsus illius tẽporis ꝯstituit debitorẽ in mora: vt. d. l. si insulã fieri. ⁊. d. l. stipu. nõ diui. §. fi. ⁊. l. seq. accessus aretiũ erat factũ qd̃ exigebat tẽpo[7]ris interuallũ: ideo illud tps: licet nõ expressum interpellat. † Jtẽ tps expssum interpellat. licet breue: nam si promitto decem hodie dare lapsus istiꝰ diei te interpellat ⁊ cõstituit in mora prout volunt Ang. ⁊ Jmo. in. d. l. liber homo. §. decẽ hodie. ⁊ facit generalitas. d. l. magnã cũ cõcor. nec ob. d. §. decẽ hodie q̃r nõ dicitur ibi qd̃ nõ cõstituat in mora: sꝫ qd̃ nõ dat dilationẽ debitori: nõ em̃ censetur appositum gratia debitoris: sed potius gratia creditoris prout in simili habetur in. l. si decem cũ petiero de ver. ob. ⁊ in. l. cum stip. sum [8] mihi a ꝑculo de ver. ob. Nec ob. qd̃ dicit Bal. † de nimis breui termino q̃r intelligitur qñ est tãta breuitas qd̃ promissum nõ possit fieri: ꝓut loquitur. d. §. si seruos quos gradibus per quẽ ipse se fun[9]dat † cũ dicta doc. intelligant̃ ſm iura q̃ allegãt vt not. bar. in. l. nõ solũ. §. liberationis verba de lib. le. ⁊ in. l. cũ qdã. ff. de his quib. vt indi. qd̃ nõ cõtingit in terminis. d. §. decẽ hodie. Nec in terminis nostris. ⁊ maxime q̃r illud immediate dꝫ intelligi ciuiliter nõ calũniose: iuxta. l. si cui de ser. ti. generali. ⁊. l. pe. ad exhi. ⁊ incõtinenti dicit̃ qñꝙ illud quod fit post aliquos mẽses: vt habetur in. l. iij. §. cũ igit̃ de vi ⁊ vi ar. immo vsꝙ ad decẽnium qñꝙ vt dicebat hug. j. dist. ius naturale: vt refert bal. in. l. fi. C. de his q̃ a nõ dño manu. ⁊ Jmo. in l. j. §. j. de ver. ob. verificatur autem in maiori vel breuiori tpe iuxta subiectã materiã: vt habetur ibi: ⁊ in. d. l. j. §. j. de ver. ob. m. l. in bonefidei. C. de pac. ⁊ in. l. si debitori. ff. de pac. ⁊ in. l. j. §. fi. ad. l. fal. ⁊ in. l. j. C. vnde vi. ⁊ in infinitis vt ita dixerim iuribus. ⁊ pari ratione dicendum est qd̃ dicatur fieri immediate ⁊ in istis terminis intelligit̃ discrete intra tale tẽpus intra qd̃ cõmode ire poterat aretiũ. d. l. interdũ. ⁊ ar. d. l. si insulam fieri. Non qd̃ sine momẽto temporis intermedio. ar. d. l. qd̃ dicimus. ⁊. d. l. ratum. breue auteꝫ temporis interuallum debebat intromitti: maxime ne altera pars incommodaretur in stãdo in domicilio alieno. obligatio aũt oritur sine momẽto tẽporis intermedio. Jdeo nõ ob. theorica bar. in contrariũ inducta. ¶ Et in dubio solet intelligi incõtinẽti seu imediate factuꝫ id quod fit eodẽ die. l. cõtinuus in prin. de ver. ob. ⁊ in. l. si ex duobus de duobus reis. ⁊. l. reos in fi. co. titu. ⁊ ideo ꝓut si ꝓmittitur hodie illud tps interpellat. ita ⁊ si promittitur fieri immediate vel incontinenti. Si autem fuerit dictum de tẽpore certo: puta die seq. esset magis clarum: ⁊ licet sit idem si dixerunt immediate ⁊ si incontinẽti: tamen accuratius est deducere qd̃ fuit actum qd̃ incontinenti. Credo em̃ qd̃ testes non recordentur de verbis formalibus: sed de effectu ⁊ per hec patet r̃nsum ad cõtraria ⁊ remanet cõclusio qd̃ dictus Gaspar censeatur fuisse in mora ⁊ consequenter sit obligatus ad interesse dictis Magdalene ⁊ Ja. Jnteresse autem est: quia ex bonis assignatis recepisset commodum fructuum vel aliam verisimilem vtilitatem. Et estimabitur ꝙtum cõmuniter locarẽtur res estimationis ducentorum iuxta ea q̃ hñtur per Barto. ⁊ doct. in. l. [10] j. de sen. que pro eo qd̃ in te. Et † si estimatio interesse non probaretur iudex posset illud estimare arbitrio suo per id qd̃ habetur in l. si qd̃ ex pãphila dele. iij. maxime per Bar. ⁊ per eum in. l. semper. §. hoc interdicto qd̃ vi aut clã. ⁊ per Cy. in. d. l. vnica de sen. q̃ ꝓ eo qd̃ interest. ⁊ Barto. in vltimis verbis hoc firmat ꝑ text. ibi. ⁊ in. d. §. in hoc interdicto. et in. l. nõ ignorat de fru. et li. expẽ. Et dicunt Jo. cal. et panor. in. c. cum causam que de leg. ij. quod licet nihil sit ꝓbatũ quãtũ interest: tñ malefaceret iudex si ꝓpter hoc reũ absolueret. Sed dꝫ facere estimari vel ipse ex officio estimare ſm eos.

Laus deo.

¶ Summarium super. Consilio. xxvij.

1. ☞ Ratificatio contractus nullius efficacie resoluitur in vim pacti obligatorij.
2. Penitentia qñ habeat locũ in cõtractibus. nume. 3. 4. 8. ⁊. 10.
5. Pactum quod aufert liberam testandi facultatem non valet.
6. Pactum quod restringitur ad bona de quibus contenditur siue ad hereditatem quando videatur habere vim testamenti.
7. Argumentum de toto ad partem valet.
9. Heres defuncti ꝑsonam representat.
11. Fieri non licet multa que tamen facta tenent.
12. Electio non includit cõtractum innominatum.

¶ Consilium. xxvij.

IN nomine domini nostri

iesu xp̃i. ¶ Jn hac consultatiõe videtur prima facie dicendum quod dictus Leonangelus succedat in dictis bonis dicto Joanni nõ obstante dicta penitentia. Joãnis ⁊ donatione testamento ⁊ codicillis per eum factis. Nam licet forte laudum de se nõ tenuisset quatenus disponit quod vnus succedat alteri saltem prout laudatur quod Joan. ⁊ Leonangelus inuicem succedant cum inter Leonangelum ⁊ Joan. nulluꝫ fuerit factum compromissum nec vlla inter eos versabatur controuersia. [1] ¶ Tamen videtur quod tenuerit in viam pacti ex quo partes ratificarunt ⁊ approbarunt laudũ que † ratificatio ⁊ approbatio laudi nulli resoluitur in vim pacti: vt. l. ij. ⁊ ibi doc. not. C. communia [2] vtriusꝙ iud. Nec ob. quod illud videtur nudum pactum † ⁊ nuda pacta non producunt actionem. l. legem. C. de pac. ⁊. l. iuregentiuꝫ §. igitur nuda. ⁊. §§. seq. ff. eo. titu. quia respondetur quod immo ꝓducunt actionem de iure cañ. secundum opi. magis communem ⁊

in decisiuis amplectendã per.c.j.de pac.ꝛ.c.per tuas de arbi.ꝛ apõ reatem cum sit de tẽporali iurisditione ecclesie seruari debet dictũ ius cano.per no.per glo.in.c.ij.de arbi.li.vj.ꝛ in.c.ij.de reg.iur.lib. vj.per Bar.ꝛ Bal.in.l.priuilegia.C.de sac.san.eccle.per doc.in.c. j.de noui ope.nũ.nec videtur obstare quod.d.Joan. reuocauerit dictum pactum:quia contractus a prin.sunt voluntatis ꝛ postea necessitatis.l.sicut.C.de act.ꝛob.Jtẽ compromissum inde sequutũ sonat in quandam speciem transactionis:auc.si vero contigerit.C

3 de iudi.†.Sed in transactione.licet sit contractus innominatus tamen non est locus penitentie.l.quamuis.C.de transac.Et insu per videtur ꝙ de iure cano.non sit locus penitentie ex quo ex pa cto actio oritur vt dictum est prout hoc videtur velle bald.in rubri ca.C.de rerum permu.per.c.cum inter.r.de elec.ꝛ ang.in.l.in con

4 ditionibus.ff.de pac.ex eo†quia ex innominato contractu etiam de iure ciuili orit̃ obligatio naturalis ꝛ de iure cano.naturalis ob ligatio producit actionem secundum eum.preterea cõtractus fuit impletus ex parte primauere:quia diuisa ꝛ assignata fuerunt pro diuisis cuilibet parti suam portionem ꝛ post implementum cessat penitentia etiam in cõtractibus innominatis prout habetur in.l. si pecuniam.ff.de condi.ob causam.¶Tamen his non obstanti bus contrarium arbitror de iure respondendum.Et primo si lau dum fuisset ita latum prout dicta verba thematis dictum pactum non valuisset:quia esset pactum quod hereditas premorientis de

5 ueniret in superuiuentẽ†quod impediret liberã testamenti factio nem.ꝛ sic contra bonos mores.Ideo nulla.l.stipulatio hoc modo concepta de verb.ob.ꝛ.l.pactum quod dotali.C.de pac.ꝛ in.l.here ditas.C.de pac.conuen.videtur enĩ factum vice testamenti.Ideo non valet vt ibi:ꝛ ideo in.l.licet.C.de pac.illud pactum speciali fa uore militum degentium armatorum ad prelium validatur ꝛ non vt pactum:sed vt testamentum vel vt vltima voluntas:ꝛ hoc puta rem satis planam si laudum loquitur prout verba thematis sonãt

6 cum verba laudi non viderim.¶Et posset attentari†quod idem si laudu3 se restrinxit ad bona de quibus erat controuersia:ꝙ put quando conuenit de hereditate tota:vel de bonis simpliciter vide tur pactum habere vicem testamenti.vt.d.l.hereditas.ꝛ.d.l. licet. Ita quando ad aliquam partem bonorum videtur habere vicem

7 alterius vltime voluntatis†arguendo de toto ad partem:ar.l.que de tota de rei vendi.c.pastoralis.§.si quis cum totum de rescript. Et maxime quia secundum communem vsum loquendi non solet dici ita ille succedat tali in talibus bonis quando consequitur ex cõtractu ꝓprio put qñ ex vltima volũtate.Cũ hoc nõ firmarem si laudatũ fuisset ꝙ succederẽt inuicẽ in dictis bonis.Sed ex alio vi

8 detur tũc rñdẽdũ pro dicta ecclesia virginis marie.†Nã videtur ꝙ sit locus penitẽtie:nam inter Joannẽ ꝛ leonangelum videtur ꝙ fuerit cõtractus innominatus:ꝙ dictus Joan.promisit seruare il lud laudũ:ꝛ diuidere dicta bona cum primauera ꝛ post mortẽ sua3 conuenit ꝙ Leonãgelus succederet sibi:vt versa vice Leonardus premoriens face. et ꝙ ipse Jo.eidem succederet est itaqꝫ cõtractus cõrespectiuus ꝛ innominatus ꝛ in cõtractibus innominatis est lo cus penitentie.d.l.si pecuniam.ita ꝙ penitẽtia sequuta resoluit̃ cõ tractus vt ibi:ideo cũ res sit integra ex parte Leonãgeli potuit di ctus Jo.reintegra penitere.Nec ob.ꝙ videtur cõtractus trãsactio nis in quo cessat penitẽtia:ꝙ l3 inter primauerã ꝛ Jo.posset forte dici cõtractus trãsactionis.tñ inter Jo.ꝛ Leonãgelu3 nulla erat lis:ꝛ ideo nulla transactio.l.j.ff.de transac.Et si dicatur primaue ra recesserat a lite vt.d.Jo.cõueniret ꝙ ipa ꝛ Leonãgelus ei succe deret ꝛ ideo eius respectu cesset penitentia:ꝛ cum Leonangelus sit eius heres similiter cesset respectu heredis qui succedit in vni uersum ius defuncti.l.hereditas de reg.iur.ꝛ.l.nihil aliud de verb.

9 sig.†Cũ etiã heres censeatur eadẽ persona cũ defuncto in auc.de iureiurã a mo.prestã.in.§.j.rñdetur ꝙ conuentio facta cũ primaue ra ꝙ Leonangelus eidẽ Joanni succedat nõ est efficax:quia est cõ uentio facta alteri.l.stipulatio ista.§.altere de verb.ob.ꝛ.l.quedã. §.si pactus.ꝛ.l.filio.§.fi.a contrario de pac.ꝛ.l.gayus ar.sumpto a speciali so.ma.que loquatur in ascẽdẽte per lineã femininã.ꝛ sic ex pacto inito cũ dña primauera:vt leonangelus succedat agere non posset ipsa primauera nec consequenter eius heres.licet heres sit leonangelus:vt probatur in.d.§.si pactus.Et per hoc etiam non refert si pro parte primauere cõtractus est impletus:quia pari mo

10 do rñdetur.Nec ob.†ꝙ de iure cañ.in cõtractibus innominatis nõ videtur esse locus penitentie:ꝙ immo videtur ꝙ etiã de iure cañ. sit locus penitentie in cõtractibus innominatis.ꝙ nõ videt̃ ꝙ sit inducẽda discrepãtia inter ius cañ.ꝛ ius ciuile quatenus nõ reperi tur expresse dispositum in vno magis ꝙ in altero.ar.c.cũ expediat de ele.in.vj.ꝛ.l.j.C.de inoffi.dotibus.nec ob.d.c.primu3 de pac.ꝙ habet locũ in pactis nudis a solẽnitate vborũ nõ in pactis nudis respectu cause.Et ideo de iure cano.contractus innominati non pariunt actionem ante vestimẽtum rei interuentu prout hec not. Bald.in.l.fine apud acta.C.de transac.vnde omnia iura ciuilia lo quentia de contractibus innominatis hñt locũ etiã de iure cañ.ꝑm eum ibi.Et sic ex hoc vult ꝙ iura ciuilia que disponunt de peniten tia in cõtractib⁹ innominatis vendicant sibi locũ etiã de iure cañ. licet ꝑm Bal.in.l.petẽs.C.de pac.in vltimis verbis in quibusdam lecturis de hoc tãgat ꝛ nõ determinet:ꝛ hanc partem firmat põta nus in.d.l.si pecuniã in princi.dicens.ꝙ.c.cũ inter.r.seniorẽ de ele. per qð se fundat Bal.in.d.rub.de rerũ permu.nõ probat eius dictũ Ideo est stãdũ iuri ciuili:ex quo de iure ca.non inuenitur dispositũ cõtrariũ secũdũ eũ:ꝛ ibi hãc partẽ latius prosequendo firmat ꝑcla rissimus doctor ꝛ integerrimi iudicij.d.Joã petrutij de monte spe rello qui hoc idẽ indubitãter firmat in.l.iurisgeñ.§.igitur nuda.ff de pac.Nec ob.ꝙ ipse Bal.dicit in.d.rubrica de re.permu.quia nõ dicit Bal.ꝙ post penitẽtiã possit agi:s3 simpliciter dicit ꝙ nõ pos

11 sit penitere de iure ca.†multa aũt fieri non licet que facta tenent vt in.c.ad appostolicã de reg.ꝛ.xj.q.iij.c.j.ꝛ in.c.vnico in fi.deuoto li. vj.Et facit.l.nepos proculo.de ver.sig.Et ita possint concordari dicta Bal.quia non est licita penitentia:tñ si penitentia adhibeat̃ operatur effectum quem disponit ius ciuile.Preterea.d.c.cum in ter enĩ nullatenus probat eius dictum:quia loquitur in aliis termi

12 nis:†quia in electione non in cõtractibus innominatis.Et in ele ctionem ꝛ ante electionem perfectam non est locus penitentie dũ modo scrutinium sit pub.c.publicato de elec.prout etiã no.glo.in. d.c.cum inter.ꝛ preterea illa electio fit ibi per clericos ꝛ clericis est prohibita variatio magis ꝙ laycis.c.quod autem.ꝛ ibi per glo.et doc.de iurepa.ideo posset intelligi dictum Bald.in.d.Rubrica de re.permu.quod non sit licita penitentia de iure ca.s.in clericis seu personis ecclesiasticis:in quibus non est licita variatio:ꝛ in quibus habet locum generaliter ius cañ.ꝛ nõ in laycis in quibus licita est variatio:ꝛ in quibus generaliter ꝛ regulariter habet locum ius ci uile.licet regula illa fallat in terris ecclesie iuxta ea que habentur in.d.c.j.de no.oper.nun.ꝛ in.c.ij.de arbi.lib.vj.ꝛ in.l.pe.ꝛ.l.placet.

13 C.de sac.san.eccle.vt sic minus recedatur a iure ciuili:ꝛ facit†quia dicta doctorum intelliguntur secundum iura que allegant prout not.Barto.in.l.non solum.§.liberationis verba.ff.de lib.leg.nec ob.dictum Ange.quia dicendum est quod non recte sentit:nititur enim quia naturalis obligatio de iure ca.producit actionem:licet sit dispositum quod pactum nudum producat actionem:ꝛ insuper ista naturalis que oritur ex contractu innominato est magis debi lis ꝙ illa que oritur ex pacto simplici iuxta no.per glo.ꝛ doct. in.l. petens.C.de pac.ideo non producat actionem vel si producat sit adeo debilis ꝙ tollatur penitentia.* Laus deo.

¶Summarium super consilio.xxviij.

1 Restituere hereditatem granati si decesserint sine liberis pu rificatur in vltimo decedente vnico relicto filio.
2 Cede seu originali statur instrumento varianti aut suspecto.
3 Additio non facit instrumentum suspectum.
4 Notarij non est ad testium similitudinem referre ea de quibus ro gatur.
5 Rasure sine cancellationes in notarij prothocollis quando faciãt instrumentum suspectum.
6 Instrumentum transsumptum ex ceda originali suspecta non vi detur alienum a suspitione.
7 Pluralis locutio quando resoluatur in singularitatem.nu.9.
8 Abbreuiatura literarum in instrumento appositarum quomodo interpretatur ne instrumentum redarguatur vitiosum.
10 Ambigua interpretantur per ea que magis sensui congruunt per verisimilia.

Consilium.xxviij.

In nomine dñi nostri iesu iesu christi.¶Alias super hoc themate fuimus con sulti excellen.d.Bald.de bartolinis pater ꝛ dominus meus:ꝛ ego ostẽsa copia testamẽti dicti Antonij ma nelli in qua erat descriptum ꝛ si omnes dicti filij heredes non facta aliter mentione originalis neqꝫ transumpti consuluit.d. Bald.ꝙ nõ esset locus substitutioni:quia illa verba ꝛ si omnes dicti filij here des intelligebant̃ de illis filijs si filij ipsi⁹ testatoris in testa. institu

1 tis:ꝛ illa verba tam mares ꝙ femine fuerunt inepte posita†cũ ita ꝙ in persona vltimi decedentis defecerit conditio illa si decesserit sine liberis ex quo vicarellus vltimo decedẽs decessit superstite an to.l.non est sine liberis.ff.de verbo.sig.ꝛ.l.j.C.de condi.inser. exclu duntur substitute per.l.pe.C.de impu.ꝛ que habentur per doc.ibi. ꝛ in.l.heredes mei.§.cum ita ad treb.ꝛ dicto consilio me subscripsi. Modo per consultantem est repertum originale ꝙ est sine dictio ne heredes ꝛ est visum instrumentum pub.extractũ manu einsde3 notarij.in quo est scriptum verbum heredes.ita cum.d.rebatutum. Et queritur vtrum ex his variari debeat decisio huius consultatio nis:ꝛ breuiter capiendo originale.s.sine verbo heredes videtur esse locum substitutioni:quia ex quo supra facta erat mentio filiorum dictorũ heredũ institutorũ videtur facta mẽtio in vltima substitu tione etiã de filijs ipsorum heredũ siue essent heredes siue non:ꝛ sic non intelligatur de heredibus scriptis prout intelligebatur si est apposita dictio heredes in ipsa substitutiõe:ꝛ si sic stamus origina

2 li prout standũ videtur:†ꝙ qñ instrumẽtũ variat stãdũ est origina li instrumẽto:ꝛ sic matrici.§.pe.in aũt.de tabel.ꝛ no.Bar.in.l.si li brarius

brarius.ff.de regu.iur.⁊ Bal.in.l.imperator.ff.de statu ho. Ad ori
ginale eñ semper recurritur dicit Ange.per illum tex.in aut.de ta.
5 §.illud.† Nõ eñ põt tabellio ex interuallo addere vel detrahere in
strumento:ꝑut voluerũt Gui. de cuno Ricar.de sali.Bar.Bal.⁊
Saly.in.d.l.imperator.Et volunt Guili.Bar.Ricar.⁊ Bar.de sa
ly.ꝙ nec declarare possit:q2 imminet suspitio ẜm eos:⁊ licet loquã
tur in instrumento extracto ex originali maior ratio est in ipso ori
ginali.Et dato ꝙ possit declarare:prout dixit Bal.in rub.de fide
instru.x.col.⁊ spec.in ti.de instru.edi.§.itẽ opponitur ꝙ res quibꝰ
respondetur ꝙ ipsi videntur loqui qñ abbreuiate scripsit:ꝑut ple
riq3 solent facere hoc enim casu videntur loqui prefati docto.ma
xime spe. Non apparet ꝙ notarius illud verbum hereð.in tran
sumpto addiderit animo declarandi. Nam potuit transcribendo
errare.Et creditur potius errasse in trãsumpto ꝙ̃ in ipso origina
li.ar.d.§.illud.prout dicit Barto.in.d.l.si librarius.Et est magis
verisimile ꝙ fuerit error ex lapsu calami ꝙ̃ ꝙ voluerit declarare:nã
solent notarij in eorum prothocollis facere additiones in mar
gine qñ sc3 aliquid est obmissum ꝙ debuerit scribi vel quando con
trahentes vel testator tunc aliquid addunt:itaq3 si accurate appo
suisset illud verbum hereð.verisimiliter apposuisset etiã in protho
collo.Et insuper imminet maior suspitio in transumpto ꝙ extra
hitur ex interuallo ⁊ plerũq3 postꝙ̃ casus hoc est conditio dispositionis
euenit quo tempore ꝑtendentes interesse magis accurate ⁊
diligentius inuestigant ꝙ̃ immineat in originali:ꝙ plerũq3 fit ab
sente eo qui pretẽdit interesse prout in casu nostro factum fuit in
absentia substitutorum:⁊ eo tempore ignoratur quis casus sit fu
turus:itaq3 non de facili cogitatur tunc de fraude:⁊ insuper est ve
risimile seu de facili arbitãdum ꝙ illud instrumẽtũ fuerit extractũ
non breui temporis spacio intermedio:ita ꝙ non est multũ verisi
mile ꝙ habuerit memorie vtrum testator addiderit illud verbum
hereð.necne. ¶ Et si non habebat de verbis testatoris memoriam
⁊ ipse voluisset interpretari verba testatoris dicentis ⁊ si dicti filij
4 ꝙ intellexerit de filijs hereð.† profecto non est officiu3 notarij qui
suo instrumento refert ea de quibus rogatur ad similitudinem te
stium per ea que habentur in.l.domitius labeo de testa.in.d.l.im
perator in.l.in exercẽdis de fide instru.S3 illud spectat ad iudicẽ
nõ ad testem vel notariũ iuxta ea q̃ hñtur per Inno.⁊ alios in.c.cũ
causam q̃ de testi. Multa itaq3 nos trahũt in his terminis ꝙ illud
5 verbũ hereð.appositũ in trãsumpto nõ sit in consideratione.† Nec
est curãdũ si in ꝑthocollo sunt alique cãcellationes vel additiones
in margine:q̃ tñ non sunt in loco suspecto:nec in loco qui aliquid
cõferat ad terminos nostre cõsultationis:nã prout ⁊ ꝑ̃supponitur
solebat notarius rogatꝰ de isto testamẽto ac etiã alij quasi omnes
in eorũ prothocollis fere semper in hmõi facere.Et vbiq3 hoc con
tingit:⁊ tñ nõ solet ex hoc ꝑthocollum vitiari vel suspectũ reddi:vt
vidi quottidie praticari ⁊ minime mutãda sunt.l.minime de.ll.cũ
cõcor.⁊ cõsuetudo dat robur ꝓbationi.c.cũ dilectus de fide instru.
⁊ per Jo.an.ibi.⁊ in.c.seculares de foro cõpe.li.vj.⁊ per Bar.in.l.
si seruus cõis de stipu.ser. Itẽ cãcellationes ⁊ rasure in loco nõ sus
pecto nõ reddunt suspectũ instr̃m gl.in.l.si vnus.C.de testa.et ibi
Bal.Saly.Raph.⁊ Pau.⁊ Cy.⁊ Bar.post glo.in ver.vitiat̃:⁊ gl.
cũ se.in.l.edicto.C.de edic.diui.ij.col.ad hoc tex.in.c.ex litteris de
fide instru.⁊ ibi gl.ij.⁊ Inno.⁊ doc.gl.in.c.fi.de crimine falsi a cõtra
rio sensu.⁊ ibi glo.fi.in.c.cu3 venerabilis.de reli.domi.⁊ per doc.in
dictis iuribus.⁊ in.c.inter dilectos de fide instru.⁊ per Spec.in tit.
de instru.edic.§.instrumentum ver.quid si aliquid.⁊ ibi per Jo.an.
6 ⁊ per Bal.in.l.j.ff.de his que in testamento delen. ¶ Et insuper si
ꝑthocollũ esset suspectũ ⁊ ex illo esset trãsumptũ aliud instrumẽtũ
nõ videret̃ alienũ a suspitione etiã trãsumptũ nisi esset orta suspi
tio ex actu:postea circa ꝑthocollũ perpetrato. Nã si falsa esset ori
ginalis scriptura nõ posset inde extracta vera esse p3 ad sensu3. Si
itaq3 deficit verbum heredes prout deficit in originali illa verba se
quẽtia tã mares ꝙ̃ femine magis de facili possunt verificari.q2 pre
supponitur ꝙ testator habebat duas filias ad quas poterant refer
ri illa verba ꝙ̃ femine:⁊ licet non dixerit prius in testõ nisi de vna:
tamen loquutus fuit forte testator in plurali ꝑpter substantiuum
7 precedentis ꝙ erat pluralis numeri. ¶ Et alias† plurale ponitur
pro singulari in.l.j.C.de cõdi.inser.tex.⁊ glo.j.di.omnis.de testi.c.
pñtiũ in ver.cõuẽtuũ tex.cũ gl.in ver.apostolos.ne cle.vel mo.l.j.§.
vt initio iũcta gl.in ver.cupientibus de postu.ff.cũ multis si. S3 p̃
supposito ꝙ stetur trãsumpto.⁊ sic dicat testm̃:⁊ si oẽs dicti filij he
8 reð.tã mares ꝙ̃ femine decesserint ⁊c.† Tñ idẽ est rñdẽdũ nã illud
hereð.cũ.d.inciso põt dicere heredes ⁊ põt dicere heredũ.⁊ pro par
te substitutorũ fuit ad me delata vna copia in qua erat extẽsum he
redũ ⁊ petebãt a me cõsuli pro eorũ parte stãte verbo heredũ nec di
cebatur in publico instrumẽto esse.d.incisum.⁊ sic verbum hereð.
esse abbreuiate scriptum. Tamen illa variatio verbi heredũ non vi
debatur mihi ꝙ faceret variari sententiam. Nã.s̃.in testõ non fue
rat quicquã dictũ de filijs heredum sumendo heredes proprie:pro
his q iam successerũt defuncto:ita ꝙ illud verbũ dicti.tũc nõ verifi
caret̃.ideo vt illud verbũ dicti verificet̃:videt̃ ꝙ verbũ heredũ ada
ptaret̃ ad eos q sunt scripti heredes in primo gradu.⁊ facta sit sub
stitutio filijs honoratis in substitutione.⁊ sic tertius gradus.⁊ illa
cõditio bimẽbris.⁊ si aliqs ipsorũ heredũ p̃moriret̃ ⁊c.referat̃ ad se
quẽtia oĩa ⁊ ẜm hoc illa substitutio ⁊ si oẽs ⁊c.cẽseatur facta sub cõ
ditione si aliqs dictor heredũ p̃moriret̃ ⁊c.facit illud vulgatũ clau
sula in princ.posita ⁊c.l.iij.§.si filius de lib.⁊ po.l.si qs ex argẽtarijs
§.si initiũ tabularũ.ff.de edẽ.c.secundo requiris de appel.Et cũ il
la cõditio si aliquis ipsorũ heredũ p̃moriretur ⁊c.deficiat. Ideo nõ
sit locus vltime substitutioni facte sub dicta cõditione.Et suadet̃
hec interpretatio vt substitutio censeatur facta honoratis a testa
tore cũ substi.illa cõtineat fideicõ.substitutionem q̃ est onus ⁊ non
honoratus non oneratur.l.ab eo.C.de fideicom. ¶ Nec ob.ꝙ per
9 hoc videtur violari verbum† heredũ nã testator ita assumpsit.s̃.ꝑ
xime verbũ heredũ appellat eñ heredes scriptos heredes etiã si de
cesserint viuo testatore.Facit pro hac parte ꝙ notabiliter ad pro
positum dicit Jo.an.in addi.spe.in ti.de testa.§.j.circa fi.ver.iiij.q.
sic preponitur ⁊c.vbi ipse format questionem ꝑut fuit in facto.te
stator hñs vxorem p̃gnantem sic dixit.si nascãtur posthumi mares
tantũ vnus vel plures illos mihi vniuersales heredes instituo ⁊c.⁊
postea subdit ⁊ si omnes sic decederent substituit illis.A.⁊.B.soro
res suas:mortuo testatore ortus est tantum vnus posthumus qui
decessit in pupillari etate sup̃stite matre dubitatur de here.istius
posthumi.A.⁊.B.sorores testatoris ⁊ amite.d.posthumi volunt
venire ad successionẽ vigore substitutionis facte in testamento ibi.
Et si omnes sic decederẽt substituit eis.A.⁊.B.⁊c.dicentes ꝙ licet
non fuerit natus nisi vnus posthumus.⁊ sic licet omnes qui est nu
merus pluralis non possit verificari in eo ex natura verborũ tamen
ex tacita mente defuncti verificantur in illo:q2 pluralis resoluitur
in singularitatem allegando.l.heredes.§.cũ ita.ff.ad trebel.⁊ mul
ta alia iura.pro parte vero matris dicitur nõ posse dictam substitu
tionem verificari in illo vno posthumo tantum ⁊ testatorem cogi
tasse tantum in illo casu quando plures posthumi fuissent nati et
decessissent sine filijs ꝙ patet q2 vsus est vocabulo omnes in plura
li numero:⁊ istum casum obmissum haberi pro omisso nec resolui
in singularitatem contra matrem allegando.l.cõmodissime.ff.de
lib.⁊ posthumis.⁊ multa alia iura.Et tandem dicit fuisse iudicatũ
in fauorem matris contra dictas substitutas ⁊ in hanc opi.videtur
inclinare ⁊ respondet ad omnia iura alleg.in contrarium.Ecce qð
Jo.an.decidit ꝙ ista substitutio facta per verbum omnes non ve
rificatur quando vnus tantu3 est natus ⁊ non plures.sic in casu no
stro ꝙ testamentũ deesset videretur posset dici retenta dicta decisio
ne quã sequit̃ Pau.de ca.in cõsi.xiiij.inci.visis ⁊ cõsideratis.j.col.
⁊ in consi.clxx.incip.ne improprijs vtamur vocabulis. Fatendum
tamen est ꝙ res esset dubia si testator dixisset.Et si omnes dicti filij
heredum ⁊ non est necesse decidere illam dubietatem cum non ita
dicat instrumentum. Ideo illa obmissa dico ꝙ verbum illud here.
abbreuiate scriptum etiam presupposito sine preiudicio ꝙ fuerit a
testatore dictum et ꝑ notariũ forte ex errore obmissum. Tamen de
bet potius interpretari heredes ꝙ̃ heredum. Nam si dixisset here
dum resultaret facta filijs institutorum in casu quo omnes decesse
rint sine liberis et non facta vni ex eis sine liberis decedenti.Et nõ
facta institutis in casu quo omnes sine liberis decesserint.Et tamẽ
fuerit eis facta substitutio:casu quo alter ex eis sine liberis decesse
rit.Et cõmunis solitus mos testatorum est ꝙ substituunt primo
casu q̃ si alter ex institutis decesserit sine liberis:⁊ postea casu quo
omnes sine liberis decesserint.Et rarissime substituitur filijs here
dũ si decesserint sine liberis ⁊ non facta substitutione ipsis heredi
10 bus institutis si decesserint ⁊c.† In ambiguis aute3 interpretatio
illa sumitur que conuenit magis verisimiliter ⁊ ei ꝙ plerũq3 fieri cõ
sueuit.l.in obscuris inspici ꝙ verisimilius est:aut ꝙ plerunq3 fieri
consueuit.de regu.iur.⁊ in.c.inspicitur eo.ti.lib.vj.Sed plerũq3 et
cõmuniter solet substitui scriptis heredibus ⁊ non filijs heredum
merito ⁊c.facit q2 argu.a solitis ⁊ cõmuniter accidentibus bonu3
est in iure.l.j.⁊ ibi glo.C.de arbi.l.fi.C.de fideius.l.ꝙ si nolit.§.qui
assidua de edili.edic.per glo.⁊ Bal.in.l.neq3 natales.C.de proba.
cum si. Et maxime q2 magis accõmodatur illð participiũ dicti qð
referatur ad heredes scriptos:de quibus dictu3 fuerat ꝙ̃ ad filios
heredum:de quibus non erat dictum saltem de filijs heredum qui
aditione vel immixtione forent heredes:de quibus nunc agitur.
Preterea si pariter potest dicere heredũ ⁊ heres resultaret disposi
tio ambigua ⁊ actore incumbit probatio.l.actor.C.de proba.l.ei q
dicit.ff.eo.tit.⁊ probatio dubia non releuat.l.duo sunt titij de te
sta.tu.l.certũ de cõfes.c.in pñtia de proba.cũ cõcor. Ideo substituti
q vellẽt niti ex substõne ea rõne.q2 diceret heredũ ꝓbãdo ꝑ ostẽsio
nem instrumenti ꝙ dicit hereð.qð potest dicere heredes prout he
redum habent succurere:cum igitur agere debeant aduersus here
des:vt ex trebelleano restituant fideicommissariam hereditatem:
ipsi habent esse actores ⁊ probare concludenter euenisse casu3 sub
stitutionis:ꝙ facere non poterũt per predicta merito succumbẽt.
Remanet itaq3 conclusio iam facta in alijs consilijs.s.ꝙ non sit lo
cus substitutioni.

¶ Summarium super consilio.xxix.

1 ☞ Rei vendicatio etia3 de non cogitatis qñ remissa censeatur

per generalem renunciationem seu refutationem.nu.11.z.12.
2 Malafides dolo equiparatur.
3 Universale nihil excludit.
4 Jurium appellatione venit omne dñium.
5 Geminatio auget dispositionem.
6 Rerum appellatione continentur iura actionis.nu.10.
7 Reivendicatio differt ab obligatione.
10 Et copulatiua et similium est augere et non precedentia restringere.
11 Dolus futurus quando possit remitti generali renunciatione.
12 Conuentiones simul facte et eodem contextu censetur vna respectiue ad aliam facta.

Consilium.xxix.

In nomine domini nostri iesu christi. ¶ Videtur in hac consultatione primo aspectu dicendum q dictus valentinus possit aduersus dictum ser Gasparem vendicare rem suam quam possidet dictus ser Gaspar non ob.generalitate dicte refutatiõis: q2 licet dicta refutatio z quietatio sit generalis: non tamen specifice remittit actionem in rem nec ipse refutans promittit eidez ser 1 Gaspari q retineat rem suam.† Et generalis refutatio non videtur trahi ad rei ven.z sic non operatur quominus dominus vendicare possit rem suam.l.aurelius.§.meuia de lib.leg.z ibi glo. q et no.Bar.ibi.z in.l.non solum.§.fina.eo.tit.allegans.l.si in lege.§.fi.ff.loca.z.l.ei cui de li.leg.z idem q generalis liberatio non tollat rei vendi.notat Bal.in.l.cum necessitatem.C.de fideicõ.z in.l.pactuz.xij.q.C.de colla.Et ideo iuri scõ.in.l.z si vno.§.j.ff.de accepti. dum ponit formã generalis quietationis exprimit si tenes q meũ est quasi:secus fuisset si non expressisset. Et propterea Bar.in.d.l. non solum.§.fi.reprobat Guil.de cuno quatenus in.l.si vnus.§.illud.ff.de pac.dicebat q si libero te ab actione depositi vel cõmodati potero te cõuenire rei vẽdi.pro re commodata vel deposita. Secus si dico promitto te non cõuenire ex cã depositi.Nã tũc refutatio est magis generalis z cõprehendit etiam rei vendi.secundũ eũdem Gui.quem reprobat Barto.per predicta.facit q2 videtur esse in dolo qui retinet rem alienam inuito dño:videtur enĩ tenere ma 2 la fide† z malafides non caret dolo:facit.l.qui restituere de rei ven. iuncta.l.in actionib⁹.z.l.dolus futurus remitti nõ põt.d.l.si vnus §.illud nulla.ff.de pac.q etiã videtur ex alio deduci:quia dictus valentinus facit generalem refutationem ea rõne expressa:q2 confitetur se habuisse z recepisse omnem quantitatem denariorum z rerũ que petere poterat z c.sed istã rẽ de qua agitur cõstat q non habuit nec recepit.quia semper fuit apud ser Gasparem:prout presupponitur. Ideo.d.refutatio restringatur ad alia non ad istaz rem que habita non fuit nec recepta.quia ratio restringit dictuz.l.q dictũ de pac.l.adigere.§.q̃uis.ff.de iure pa. ¶ Tamen his minime refragantibus contrariam partem arbitror iuri magis consentaneã. Nam constat verba refutationis esse nedum generalia:sed vniuer3 salia de oĩ eo z toto q petere posset.† Et natura verboruz vniuersaliũ est nihil excludere.c.solite.circa finem de ma.z obe.z cañ.si romanorũ.xix.di.z.l.iulianus de leg.iij.Constat q intẽtãs reivendi. petit rem.z sic qui potest vẽdicare potest petere:immo petitio magis appropriatur vendicationi q̃ actioni personali.l.pecunie ver. §.petitionis de verbo.signifi.z.l.actionum genera.ff.de actio.z ob. 4 z.l.fi.C.de here.vel ac.veñ.† Itẽ app.iuriũ cõstat venire etiã dñiũz q2 ius est in dicta refutatione voluerũt partes esse cassa z cãcellata omnia z singula iura.z sic remissa z abolita:ergo etiã dñium censetur esse remissum.z sic translatũ in refutatũ per dicta vniuersalia 5 verba geminata omnia z singula iura.†cuz etiã geminatio vniuersaliũ auget dispositionẽ.l.balista ad tre.cũ ibi no.z per glo.in.c.vt circa de elec.lib.vj.per Ange.in.l.si stichum.§.stip.de ver.ob.z plura possunt adduci de virtute geminationis.Coadiuuant verba q̃ subduntur ita q possunt refutatio sit generalis z generalissima superlatiui natura:videtur esse vt non sit dare vltra vt apud grãmaticos z ꝓbatur in.l.proximus.ff.de ver.sig.z in.l.vbi autem nõ ap paret:in princ.de ver.ob.sz si non venirent que possent vendicari 6 esset alia refutatio generalior:ideo ista non generalissima.† Item ver.rei z rerum est multum generale.l.j.in fi.ff.de reb.cre.z.l.rei appellatione.de verborum significa. Ideo verborum significatio comprehendit istum casum:z a vi verborum non est recedendum.l.non aliter de leg.iij.l.j.§.si is qui nauem de exer.Censetur enim quis in mente habere id quod sonant verba ab eo prolata.l.labeo.§.idem tubero de supelle.lega.z.c.secundo requiris de appel.Ex quibus concludendum est quod dictus valentinus nequeat vendicare dictam rem de qua agitur. ¶ Non obstantibus adductis in contrarium que vere non obstant.Non enim ob.d.l.aurelius.§.meuia.et q ibi per gl.z Bar.quia loquuntur in legato liberationis simpliciter relicte:liberatio enim videtur presupponere obligationem a q liberetur:ar.l.decẽ de ver.ob.cum si. Ideo non mirum si non trahi 7 tur ad id quod potest vendicari:† quia qui conuenitur rei vẽdi.nõ 8 conuenitur vt obligatus.insti.de acti.§.j.z ibi no.itẽ loquuntur † in liberatione generali hoc est indefinita:dicit enĩ generalis dispositio indefinita vt voluit Bartol.in.l.si pluribus de le.ij.ad intellectum.l.obligationi generali de pig.Non autem loquuntur in refutatione facta per verba vniuersalia omnia z singula z c.item non loquuntur quando est expressum q refutatio sit generalis z generalissima:z prout contingit in casu isto:nec ob.si diceretur q dicit eaz generalissimam vt comprehendat incognita:per verba que imme9 diate subduntur z in ea veniant cognita z in cognita:† quia respõdetur quod natura copulatiue:z similium est augere non restringere precedentia:vt est tex.in.l.ea tamẽ adiectio de leg.iij.z per Bal. in.l.si is qui.cc.§.vtrum de reb.dub.z per bald.in.l.gallus.§.etiam de lib.z posthu.per.cañ.in.c.ij.de rescriptis.idcirco illa verba z in ea veniat cognita z c.veniunt ad ampliandum generalitatem refutationis non ad restringendum quominus sit generalissima adeo quod comprehendat que vendicari poterant.ita etiam respondetur ad dicta per Bald.in.d.l.cum necessitatem.z ad dicta per eum in.d.l.pactum quod dotali.xij.q.ad que etiam respondetur quod verba baldi sonãt in eo quod debetur.z sic sonant indebitum z obligationem.item predicta etiam militant ad dicta per verba bar.in 10 d.l.non solum.§.fi.† preterea ibi verba se referebant ad casum depositi:z in eo videtur ibi se fundare barto.in casu nostro refutatio non refertur ad aliq̃ causam specificam.Sed respũ omnis cause.et sic etiam respectu cause dominij.Nec ob.l.z si vno.quia respondetur quod etiam ibi non erant verba vniuersalia prout hic:nec fuerat dictuz quod esset generalis z generalissima.Sed erant verba indefinita z non veniunt omnia in indefinita que veniunt in vniuersali.z maxime geminate vt habetur in.d.l.si pluribus.z.d.c.vt circa.z in.d.l.balista ad tre.Et maxime quando dicitur quod sit generalis z generalissima:quia non sine ministerio aliquid operandi ponuntur illa verba z generalissima:ar.l.si quando de le.j.z.c.si papa de priui.lib.vj.Preterea licet ponantur in illa acquiliana stip.nõ infertur quod sint necessaria:quia multa ad cautelam plerumq̃ apponuntur in contractibus z non propterea ius alterant: quod alias secus esset.l.que dubitationis de regu.iur.l.testamentum.C. de testa.Et maxime ibi quia ꝓut dicit Jmo.in.d.l.z si vno ibi gal11 lus acquilius:multa verba superflua apposuit.Nec ob.† quod retinendo rem alienam scienter contra domini voluntatem quis est in malafide:z consequenter in dolo z dolus futurus remitti nõ potest:vt dixi in contrarium:quia respondetur quod verum est nisi precesserit permissio domini:nam si deducta est in contractum nõ est locus penitentie.l.sicut.de act.z ob.z ideo non censetur contra domini voluntatem.Et insuper potest dici quod ex quo confessus fuit sibi esse plene satisfactum pro re quam potest vendicare censeatur translatum ius in reum.prout in simili habetur in soluente litis estimationem in.l.eius rei.z.l.seq.ff.de rei vend.Et secundum hoc non possideret rem alienam:sed rem propriam.Nec ob.quod confessio non verificatur in ista re:quia ille valerianus nunq̃ habuit a dicto ser Gaspare qui multo tpe pri⁹ eã tenuerat: nã rñdet qd licet nõ verificet cõfessio in eo qd dicit habuisse z recepisse ꝓprie stricte:tñ large cẽset habuisse z recepisse aliud habuit ꝓ eo qd petere poterat.Et lz non verificetur illa confessio quatenus fatetur se habuisse z c.tamen verificatur confessio quatenus fatetur sibi esse integre satisfactum ad voluntatem suam.satisfactionis enim verbum est generale.l.satisfactioni.ff.de sol.z facit.l.solutionis verbũ. eo.titu. Et satis potest censeri sibi satisfactum ex quo etiam ipse recepit similem refutationem quasi vna refutatio compensetur cum 12 altera:† quia quando due conuentiones simul eodem contextu fiunt vna censetur respectiua ad aliam per ea que habentur in.l.in bonefidei.z in.l.petens.C.de pac.z in.l.pe.§.si mulier.z.§.si vir.ff. so.ma.z hoc satis deprehenditur:quia ex quo voluerunt trahi ad incognita que incognita non poterãt innotescere esse habita et recepta. Ideo patet quod voluerunt venire etiam ea que non essent vere habita et recepta: sed satis reputabant habita et recepta ex quo saltem habebant recompensationem:argu.dicta.l.solutionis ver.cum concor.

¶ Summarium super consi.xxx.

1 ¶ Pactum personale de non petendo certe persone an traseat in heredes.nu.4.z.6.
2 Argumentum a contrario sensu in vltima voluntate militat.
3 Societas nõ transit in heredes ad exempluz legati cõditionalis.
5 Pactum de non petendo persone certe dicitur reale.
6 Argumentum de contractibus ad vltimas voluntates valet.
7 Ambigua et incerta mens defuncti in qua deficit probatio scdm iura interpretari debet.
8 Exceptionis natura transit nedũ in successorem vniuersalem sed etiam singularem.
9 Legata facta interpretantur propter merita.
10 Societas que non damnum patitur in persona vtriusq̃ sapit vsuram.

Consilium.xxx.

In noĩe

In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ In pñti cõsultatione primo aspectu videt dicẽdũ φ dictus dioteguardus filius ⁊ heres dicti testatoris possit petere dictos. ccciij. flore. ab heredib⁹ dicti fiordi. Nã dictus testator phibuit ne a dicto fiordo peterẽtur dicti. ccciij. flore. ⁊ sic nominauit noĩe proprio: vnde videtur phibitio personalis: ar. l. φ in futurũ. §. j. ff. de pac. † vbi pactum ne a titio petat nõ pdest heredibus titij: ⁊. l. iurisgẽ. §. pactorũ. eo. ti. iuncta. l. seruũ filij. §. eũ q chirographũ de leg. j. ⁊. l. fi. C. eo leg. ⁊. l. si ex legati cã de ver. ob. cũ si. Conuentiones. n. negatiue nõ trãseũt in herede dicit Pe. de bellap. in. d. l. φ in futurũ. ⁊ Cy. in. l. veteris. C. de cõtrahen. ⁊ cõmit. stip. φ procedit qñ persona addicit verbo executiuo put dicũt Ja. bu. ⁊ Gui. de cu. in. d. l. φ in futurũ. §. j. φ ⁊ videtur pbari in. l. nõ solũ. ij. §. tale legatũ de lib. leg. φ ⁊ videtur de mẽte testatoris: qr videtur voluisse φ staret apud dictũ fiordũ ad lucrũ ⁊ dãnũ cũ quo prout ex testamẽto deprehẽditur cõtraxerat societatẽ lucri ⁊ questus. itaq3 videtur voluisse φ staret apud eũ vt lucrum cederet in vtilitatem filij. φ ⁊ persuadetur ex eo qr disposuit φ per duos annos post mortẽ filij starent apud dictũ fiordũ ⁊ p dictos duos annos non posset peti lucrũ a contrario sensu per tps vite dicti filij voluit peti posse lucrum † militat enim ar. a contrario sensu in vltima voluntate. l. statu liberum. § stichũ. ff. de leg. ij. put ⁊ in contractibus. l. inter socerum. §. cum inter. de pac. do. ⁊. l. eum qui ita. §. qui ita. de ver. ob. †. Sed societas nõ transit in heredes. l. adeo. in prin. ⁊. l. heres socij. ⁊. l. actiõe. §. morte. ff. pro socio. Nec verisimiliter cõsidere poterat dictus testator de futuris heredibus dicti fiordi vt eã vtilitatẽ afferrẽt dicto filio testatoris: prout de dicto fiordo quẽ forte expertus fuerat. Ideo ex mẽte testatoris videtur dicẽdũ φ dictũ relictũ ne invita filij testatoris possint peti dicti. ccciij. flore. nec intra duos annos postea nõ vẽdicet sibi locum post mortem dicti fiordi. Itẽ ex alio persuaderi põt dictũ relictum ex mẽte testatoris voluisse esse personale. Quia ex quo post mortẽ filij decedẽtis si nõ relinqbat. l. flore. ipsi fiordo ⁊ φ residuũ nõ posset peti in vita vxoris ipsius testatoris nolebat φ interim exigerẽtur vt' eueniente casu illo φ filius decederet sine liberis, vltimum relictũ posset facilius sortiri effectũ: maxime illud ne ante mortẽ helene peti posset illud residuũ. Si eñ prius fuisset petitũ elusoriũ fuisset illud relictũ vltimũ ne viuẽte helena peti posset. Sed hoc minime militat in herede: qr illud relictũ de. l. sub illa cõditione nõ transit ad heredes: qr legatũ cõditionale non trãsmittitur. l. j. §. finaũt sub cõditione de cad. tol. l. cũ heres qñ di. leg. ce. cũ si. merito ⁊c. Et volũtas testatoris obtinet principatũ. l. in cõditionibus primum locũ de cõdi. ⁊ demon. l. cũ virũ. C. de fideicõ. cũ si. hinc dicebat Bal. in. l. qdã. C. de necessarijs seruis heredi. insti. qõ iudex sequi dz volũtatẽ testatoris prout venator leporem. Et ideo inheredo volũtati testatoris cui volũtati verba nõ vñr repugnare: videntur eliciende due cõclusiones. vna φ dicti. ccciij. flo. peti possint ab herede dicti fiordi. secũda φ nedũ. ccciij. flore. sed etiã lucra cum eis facta invita dicti fiordi peti valeant. ¶ Tamẽ pdictis minime refragantibus cõtrarium arbitror iuri magis cõsentaneũ. s. φ nec invita filij peti possint dicti. ccciij. flore. nec lucrũ interim cum eis factũ. † Nã primo cõstat φ relictũ ne a fiordo petatur intra tps vite heredis instituti in dubio trãsit ad heredes: vt est expressum in. l. siquis in testamento de lib. leg. ⁊ ibi hoc no. Bar. ⁊ facit. d. l. nõ solum. ij. §. j. ⁊ etiã tex. a cõtrario sensu. d. §. tale. ea. l. Item facit tex. d. §. pactorũ. põderata natura dictionis plerũq3 que denotat cõem cõtingẽtiã. ⁊ sic regulã casuũ nõ casualẽ: put ibi põderãt bar. bal. ⁊ doc. ad idẽ. l. j. in prin. de tute. ⁊ rat. dist. ⁊ ibi no. bar. ad idẽ. l. tutela de tuto. ⁊. l. qui duos de leg. iij. cũ si. ¶ Probatur ergo ibi φ regulariter † pactum censetur reale ⁊ sic transitorium ad heredes nõ personale. ad idem. l. pactum. C. de proba. ⁊. l. veteris. ⁊. l. stip. ista in prin. ⁊. l. in illa stip. per te nõ fieri. de verbo. ob. ⁊ gl. in. l. si sic. eo. ti. Et procedit etiam si adijciatur verbo executiuo dummodo referatur ad personam paciscentis etiã si sit oratio negatiua prout cõcludũt. Barto. Saly. ⁊ Raph. ful. in. d. l. qõ in futurũ per iura palle: ⁊ idem volũt in effectu docto. in. d. §. pactorũ. si in pactis fortius in vlt. voluntate: in' quasit latior interpretatio. l. in testamentis. de reg. iur. ⁊. c. cũ dilecti. in fi. extra de dona. Et in vltima voluntate est casus in. d. l. siqs in testamẽto. ⁊ vbi casus legis nõ est exitãdũ. l. ancille. C. de fur. l. illam. ver. de modo. C. de colla. ex quibus est cõcludendũ φ nec ab heredib⁹ fiordi invita filij testatoris peti pñt dicti. ccciij. forte invita helene filio illo decedente sine liberis. φ tũ vltimũ nõ firmo nec queritur nõ ob. adducta in cõtrariũ. † nõ. n. ob. primo. d. l. φ in futurum. qr doc. ibi subintelligũt φ fuit apposita dictio taxatiua in ipso pacto prout dicunt ibi Bar. Saly. ⁊ Raph. ⁊ ita intelligũt illũ tex. Frã. accur. ⁊ Ja. de bel. prout ibi refert Bar. vel dicẽdũ est φ ibi sunt verba iuriscõ. nõ verba paciscentis. ⁊ pptẽrea non ob. φ in litera nõ est apposita dictio taxatiua sm Raph. ibi. ⁊ pbat in. d. §. tale. iũcta. d. l. siquis inte. ⁊ si quis ptinaciter vellet inherere verbis. d. l. φ in futurũ. §. j. ⁊ qõ ibi non fuit adiecta dictio taxatiua esset dicẽdũ φ aliud in vltima volũtate quã in pacto per. d. l. siquis in te. s3 primũ est tutius qr magis cõe. Nec ob. d. §. tale. quia immo facit put ⁊. s. inductus est. Ibi eñ fuit apposita dictio taxatiua: qr testator dixit ne a solo titio petatur: ergo voluit ab alio ⁊ sic ab herede peti. nec ob. φ supra dicitur de mẽte testatoris: qr si mens testatoris appareret fatendũ esset qõ illa foret attendenda per iura vulgaria supra adducta: dummodo foret honesta. Sed mens ista nõ apparet. Nõ eñ apparet ex qua cã voluit nõ posse repetita a dicto fiordo. Si enim distulisset exactionẽ sola cã filij: vt sibi interim lucrarentur nõ dedisset duos annos dilationis post mortem filij. Forte eñ putabat φ filio viuente satis sibi esset residuũ bonorũ: sed post mortẽ si decedebat cũ filijs nolebat filios filij onerare. si autem decedebat sine filijs nolebat onerare ecclesias quibus relinquebat dictos. ccciij. floren. vel. ccliij. Itẽ forte putauit filio superuiuere dictũ fiordum putauit post mortẽ filij satis sibi fore pprietatẽ. lxxx. flore. eo casu sibi relictũ. item forte cogitabat φ dict⁹ fiordus ⁊ eius heredes causa dilectionis vel remunerationis bene se haberet erga dictum filium non pariter erga filios dicti dioteguardi vel erga alios: vel putabat qõ dict⁹ fiordus esset obligatus persistere in societate vel sine societate ipẽ ⁊ eius heredes teneri ad cõmunicandũ lucru3 faciendũ cum dictis. ccciij. flore. Itaq3 multiplex potuit esse causa dicti relicti dicte dilationis facte dicto fiordo. ¶ Et pptẽrea † mens est ambigua ⁊ incerta: ideo nõ attendẽda tanq3 deficiat pbatio nõ ius: put alias dicit tex. in. l. duo sunt titij. ff. de testa. tute. Si aũt testator voluit relictũ illud dilationis nõ extendi ad heredes debuit exprimere. vnde non exprimendo errore lapsus fuit: put alias in simili dicit tex. in. l. si alij fundũ. ff. de vsufru. leg. vbi vni reliquit fundũ alij vsumfru. eiusdem fundi. dicit iuriscõsultus φ ille cui est relictus fundus h3 plenã pprietatẽ: ille aũt cui relictus est vsusfructus habet dimidiũ fundi vsumfru. Et subdit tex. φ si testator cogitabat φ ille cui relinquebat vsũfru. haberet invita integrũ vsumfru. alius interim nudam pprietatẽ errore labitur testator dũ ita simpliciter religt. s. quia vba aliud important: ⁊ mens illa non apparet. ita formaliter dici põt in casu isto. nõ eñ apparet φ testator voluerit trãsire ad heredes illam dilationẽ ⁊ verba sui natura aliter interpretantur per. d. l. siquis in testamento. Et qr heres censetur eadem persona cũ defuncto in auc. de iureiur. a mo. prestĩ. §. j. ⁊ est successor in vniuersum ius defuncti ex quo succedit in hereditate3. l. hereditas. de re. iur. ⁊. l. nihil aliud. de verb. sig. Et sic ius acceptãdi φ cõpetebat etiã dicto fiordo trãsfertur sui natura in heredẽ maxime † cũ regularis natura exceptionis sit vt trãseat nedũ in vniuersalẽ successorem: sed etiã in singularẽ successorẽ. l. etiã si in rẽ successerint. de iure iur. ⁊. l. si tertius. ⁊ ibi Bar. ff. de aqua plu. ar. Licet secus in actione. l. j. §. si heres ad treb. l. fi. ff. de cõtrahen. emp. Nec ob. φ societas nõ trãsit in heredẽ: quia fatendũ est ⁊ pptẽrea non transiuit in filium testatoris: sed morte testatoris finita fuit. d. §. morte cũ 3cor. Itaq3 dicta cã non debuit eum mouere. Nec ob. φ forte voluit differri exactionem dictorum ccciij. flore. vt possit sortiri effectũ illud relictũ. l. flore. ⁊ dilatio vltimo loco data. put. s. in cõtrariũ dicebat: qm ad hoc respondetur. φ ista cã motiua testatoris nõ apparet. ⁊ est quedam diuinatio. † legata aũt in dubio interpretantur facta ppter merita. l. nec adiecit. ff. pro socio. ⁊ nõ ex cã extrinseca si aliter nõ doceatur. Et insuper est aduertendũ φ illud vltimum relictũ nõ est limitatũ ad vitã fiordi. Nã saltẽ si fiordus superuixisset post mortẽ dicti filij testatoris dicti. ccliij. flo. non potuissent peti etiã post mortẽ fiordi invita dicte helene per supradicta. Ideo illud vltimũ relictum nõ est restrictu3 ad vitam fiordi. Ita pariter nec est personale nec istud primum cẽseatur personale restrictum ad vitã fiordi. Et licet fiordo decedẽte invita exprimeret relictũ illud de. l. flo. ⁊ forte vltimũ relictũ dilationis ad mortẽ helene. Tamẽ nõ expiraret ea rõne: qr relictum sit personale: sed qr regula est φ relicta cõditionalia pendente cõditione nõ trãsmittũtur in heredẽ. Que ratio nõ militat in primo relicto qr illud nõ est conditionale. Ideo remota virtute cõditionis put vltimũ est reale: ita ⁊ primũ interpretatur reale. ⁊ hec quo ad dilationẽ primo loco relictã. Quãtũ vero ad lucru3 l3 plus dubietatis habeat: tamen salua veriori decisione puto φ nõ debeatur. Nã societas minime durauit post mortem testatoris. ⁊ hoc cõstat. Nec testator aliquid disposuit de dãno: sed simpliciter reliquit totã summam dicto Dioteguardi suo filio et eo decedente sine liberis reliquit ex eis. l. flore. dicto fiordo et flo. ccliij. disposuit restitui. Itaq3 apparet φ testator voluit capitale esse saluum sed facere dilationẽ debiti cũ hoc † φ lucrum interim perceptũ cũ pecunia debita sint in totũ vel pro pte creditoris ⁊ dampnum si contingat sit debitoris esset inhonestũ et saperet fraudem vsurariã. ar. l. si non fuerint. §. fi. ff. pro socio. Nec dubium est quin si pp̃ter dilationem quam facit creditor debitori debenti pecuniam velit creditor aliquid interim percipere sonat in vsurã prout habetur in. c. salubriter. de vsur. ar. sumpto a spãli. ⁊ habetur in. c. vos. de pig. ⁊ est clarum. Ideo ne resultet prauus intellectus cessare dz 3trarius sensus in dicto testamento. l. ij. C. de condi. inser. Et potius credendum est φ testator crediderit φ societas duraret vel φ alias lucrum illius pecunie l3 deberetur q̃ φ voluerit sua dispositione peccatũ perpetrare ma-

xime faciendo testm̃ q plerumq fit instante periculo mortis et saltem fit cogitatione mortis et sic cogitatione futuri seculi. l. hac cõsultissima. §. at cũ humana fragilitas. C. qui te. fa. pos. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. xxxi.

1 ¶ Substitutio facta duobus filijs si decesserint absq liberis primo decedente sine liberis an concernat vtrũq an vero primũ tantum. nume. 3. et 5.

2 Substitutio reciproca resoluit pluralitatem in singularitates per dictionem vniuersalem oẽs seu similem.

4 Substõne breuiloca siue reciproca cõiecturis excludit substitut⁹.

6 Substitutione breuiloca filij positi in cõditione censentur a testatore inuitati.

7 Substitutionis verba qñ repugnant liberis fauorabiliores sunt liberi pia causa.

¶ Consilium. xxxi.

Repetito diuino numine. ¶ Placet mihi Petrophilip. de corneo. U. J. doctori concinsio. s. facta per excellẽtissimũ. U. J. doctorẽ dñm Mattheũ de Ubaldis mihi fratrem horñ. Licet. n. posset instari † q lz si vn⁹ decedat sine liberis sit substitutus alter: tñ ista substõ ↄcernit primũ morientẽ nõ aũt vltimũ morientẽ: qr euanescit substitutio sibi facta de altero filio ex quo pendẽte: cõditione aiter filius decessit per. l. vnicã §. sin aũt sub conditione. C. de cadu. tol. et. l. si ex pluribus. in fi. ff. de suis et legi. ideo nõ videtur q dicta substitutio inuicez facta obstet ecclesijs substitutis: ex quo cõditio euenit in persona vltimo decedẽtis non in persona primi: et sic defecta prima substitutione dico primã quo ad ordinẽ intellectus. ⁊ vltima quo ad ordinẽ scripture. ex quo eñ ipsi instituti sunt inuicẽ substituti ecclesie substitute sub cõditione si ipsi instituti decesserint sine liberis videntur substituti vltimo moriẽti: put et in simili dicimus in substitutione directa: vt. l. qui duos. ff. de reb. du. et in. l. q duo. ff. de vulga. et pup. et sumit ex dictis doc. in. l. pe. C. de ipu. et Raph. ibi dicit q i terminis illi⁹ l. ideo. i. decedẽte impubere nõ admittitur substitutus vt ibi: qr ipsi filij impuberes cẽsent inuicẽ substituti. et tñ in illis terminis omnes cõcludũt q primo decedẽte pubere et altero postea impubere admittitur substitutus: ergo ex mẽte Raph. substitutio inuicẽ facta de institutis nõ alterat naturã substitutionis quo ad personaz vltimo decedẽtis et lz nõ sit verũ q censeant inuicẽ substituti sz censeat testator reseruare ius legitimarũ hereditatũ inter ipos institutos. ar. l. vel singulis. et. l. seq. ff. de vul. et pup. et dictarũ. ll. q duos. et cõiter habetur in dictis iuribus. et in. d. l. pe. C. de impu. maxime ibi Ang. et Saly. id exprimũt. et Jmol. in. d. l. heredes mei. §. cũ ita ad treb. id presupponit p claro et est tex. in. l. pater filiã. §. fi. ff. ad. l. fal. ꝭm vnã lec. et ipsemet Raph. ful. in. d. l. pe. plaries dicit qr noluit cõseruare inter eos ius legitimarũ hereditatũ. et all. l. cõficiũt in prin. de iure codi. et dicit esse perinde ac si vltimo substituisset per. d. l. vel singulis cũ. l. seq. mẽs ergo Raph. videtur fuisse q quo ad ꝓpositũ

2 † paria sunt reseruatio iuris legitimarũ hereditatũ reciproca substitutio. Ponderãda tñ est dicta reciproca substitutio ad tollẽdũ illã interpretationẽ q illa pluralitas resoluatur in singularitates put resoluitur in terminis. l. luti⁹. §. gayo. ad treb. que loquit in similibus terminis. et sic cẽseatur cuilibet substituisse in portione sua: prout et dicebat Jmo. in. d. §. cũ ita in vltima col. dicens q si instituti nõ sunt inuicem substituti semper est locus substitutioni: siue cõditio purificet in persona primi morientis: siue in persona vltimo morientis: qr qlibet censetur rogatus de portione sua ꝭm eũ qð nõ põt dici qñ sunt inuicẽ substituti: put et ipse dicit. Et ideo nõ absre dñs cõsulens ponderat dictã reciprocã substitutionẽ tñ et si non interuenisset dicta reciproca substitutio idẽ dicendũ esset. Nam quicquid dicat Jmo. in. d. §. cũ ita in dicta vlti. col. † ¶ Ipse idẽ in eo-

3 dẽ. §. in. viij. seu. ix. col. et Bar. et Ang. ibi volũt q si nõ sunt inuicem substituti siue eueniat cõditio in persona primo morientis siue in persona vltimo moriẽtis attendatur vtrũ supersit persona q̃ ex verisimili mẽte defuncti excludat substitutum seu substitutos necne. Si eñ nõ superest persona q̃ ex verisili mẽte defuncti excludit substitutũ substitutus admittit etiã si verba multũ aduersent vt cõtingit in terminis. d. §. cũ ita. et facit etiã. d. §. gayo. Si aũt super est persona que ex verisimili mẽte defuncti excluderet substitutũ: tũc substitutus repellit etiã vbi verba nõ ita repugnarent put sumitur ex dictis doc. in. d. §. cũ ita. et in. d. l. pe. maxime quatenus in terminis. d. §. gayo. volunt q ibi non supererat persona q̃ ex verisili mẽte defuncti excluderet substitutũ. Ista ẽ cõmunis cõsideratio doc. in dictis iuribus et bal. post but. in. l. j. C. de condi. inser. ¶ Et volũt do. q vtrũ supersit persona que ex verisimili mente defuncti excludat substitutũ cõsiderat vtrũ persona supstes sit successura ab intestato et in tali successiõe intestati excluderet substitutũ necne † Censetur

4 eñ testator voluisse se cõformare cũ dispõne iuris vt is preferat q a iure cõi pferet put post Dy. dicũt Bar. et Ang. Raph. cu. in. d. §. cũ ita. et Pau. de ca. ibi. in lec. paduana. et in simili dicit Bar. in. l. in rñurãdi. §. si liberi. de ope. lib. et in cõsi. suo qð incip. quidã accepe-

rat a quodã abbate in ordine mihi. cxxxiij. cũ quo concordat Jmo. in. c. potuit circa finẽ de locato. et in. l. fi. ff. de cõdi. et demõ. et Pe. de anch. in cle. ij. de iure patro. et in. l. sed si hac. §. liberto. de in ius vo. et in magna sua repe. c. j. de cõsti. xiiij. q. prin. post recitatã qõnẽ pillei et And. de iser. in. c. j. qui. mo. feu. amit. et multa hmõi possunt adduci. Et propterea dicit Jmo. in. d. §. cum ita. in. viij. col. q etiã si nõ attinebant testatori si inuicẽ succedũt dicitur supesse persona q̃ excludit substitutũ ex verisimili mẽte testatoris. ¶ Ideo dicit quod

5 si sunt instituti † vir et vxor et substõ est facta si decesserũt sine liberis excluditur substitutus altero superstite lz nihil attineat testatori. Itẽ volũt doc. q lz nullus supersit ex institutis: tñ supest filius fratris ꝑdefuncti qui vltimo defuncto succedit ab intestato excluditur substitutus: secus si pariter succederẽt ab intestato: nã tũc substit⁹ admittit ex substõne. et iste est casus in. d. §. cũ ita. qr ibi superstes ex fratre ꝑdefuncto et substitutus erãt in pari gradu et pariter ab intestato vocabant: secus fuisset si ibi substitutus nõ pariter successisset put oẽs cõiter firmãt in. d. §. cũ ita et in. d. l. pe. C. de impu. lz Jmo. aliter in hoc loquat et non bona rõne: put et legẽdo dixi in. d. §. cum ita. et in. d. l. pe. et adeo ponderat ista rõ vtrũ psona supstes sit successura ab intestato exclusa psona substituti q si supesset vnus ex institutis q esset de liberis testatoris nõ excluderet substitutus etiaz si esset extraneus: puta qr pater instituisset duos filios genitos ex diuersis vxoribus et si ambo decedẽt substituit extraneum si euenit cõditio in psona primo decedẽtis q decessit sine liberis supstite matre admittit substitutus: qr frater filiusq testatoris excludit a matre: iõ nõ excludit substitutũ put volũt Nico. de mata Bal. Raph. ful. et Pau. de ca. in. d. l. pe. C. de impu. Idem anno ꝑterito cõsului mus apud aũsum. d. Bal. sercole et ego q admittit substitutus si ille in cuius persona verificat substitutio decessisset testatus. Nã tũc lz aľs excluderet substitutus ꝓpter supexistentiã alterius instituti supstitis vel filior ꝑdefuncti: tñ qr illi sunt p testm̃ exclusi et nõ succedũt ab intestato: iõ substitut⁹ nõ repellit: put post Nico. de mata. et Bal. tz et Pau. de ca. in. d. l. pe. in fi. C. de impu. Et idẽ tenerẽ si dicta ceca nõ succederet ab intestato dicto Petro vltimo decedẽti sine liberis: qr Petrus ipe fecisset testm̃. Sz in themate ꝑsupponitur q ipsa succedit cũ cõtẽdat hereditatẽ ad se spectare. Cum itaq dicta ceca ab intestato succedat dicto Petro et est posita in cõditione: qr dicte ecclesie sunt substitute si instituti decesserint sine liberis ꝑfecto supest persona q̃ ex verisimili mẽte defuncti excludit substitutas ꝭm dictã theoricã. Facit optime. l. lutius de here. insti. vbi dicit iuriscõsultus q testator apponendo conditionem si decesserit sine liberis bonũ consiliũ assumit p liberis: qr nõ solũ substitutis ꝓtulit ips institutũ: sz etiã liberos. ¶ Et gl. in. l. filiusfa. §. cũ qs.

6 de leg. j. vt velle † q filij positi in cõditiõe cẽseant a testõre inuitati. et multi tenẽt q cẽseant substituti. et ad hoc solet adduci. d. gl. lz cõiter teneat ↄ in hoc. s. q cẽseant substituti. Sz q ex mẽte testatoris censeant quodãmodo inuitati a testatore tñ ab intestato. Et maxime hoc est dõm in descẽdẽtib⁹ a testatore: prout ẽ casus noster. ar. l. cũ acutissimi. C. de fideicõ. in rõne sui. Et lz loquat in portiõe patris ipoꝝ filiorũ remanẽtiũ filijsq testatoris: tñ rõ est gñalis. ista eniz ceca est de liberis testõris. et p substõnẽ fideicõmissariã agitur de successiõe testõris. l. coheredi. §. cũ filie. de vul. et pup. Et ideo lz nõ sit de liberis vltimi decedẽtis: tñ quo ad mentẽ testatoris que attenditur videt cõsiderandũ q est de liberis testatoris iuncto hoc q ipsa est successura ab intestato dicto Petro. in mente enim testato-

7 ris † fauorabilior videtur causa filiorum q̃ pie cause. ar. l. scripto. C. vnde liberi. et. l. nam et si parentibus. de inoffi. test. et. l. j. circa finẽ C. de his qui ante aper. ta. in rõne sui. et facit. l. cuz ratio. de bo. dã. Non ergo videt testator voluisse piam cãm preferre sue legitime soboli. vnde Bal. post Ricar. malũ. in. d. l. cũ acutissimi. et Pau. d ca. ibi vult q tacita ↄditio de qua ibi. et in. l. cũ auus. ff. de ↄdi. et demõ. et. l. generaliter. §. cũ aũt. C. de insti. et substi. sub ↄdi. fac. subintelligitur etiã si fuerit inuitata pia cã. qð et clare vult ibi pau. de ca. adducens etiam q habetur in cañ. fi. xvij. q. iiij. et quod per gl. in. l. sigs ad declinandam. in prin. C. de epis. et cle. Si itaq etiã vbi verba repugnant liberis et fauent pie cause vt in illis terminis fauorabilior est causa liberorum q̃ pie cause multofortius vbi verba suadent pro liberis preferendi sunt liberi pie cause. In casu enim nostro in quo vnus tantum decessit sine liberis nõ verificatur illa pluralis loquutio si decesserint sine liberis: vt in regula pluralis in. vj. et in. l. inter illam. in fi. de verbo. signifi. et in. l. vbi numerus. de testi. ¶ Et licet qñq pluralitas resoluatur in singularitates non procedit ex vi verborum: sed fit violentia verbis ex mẽte disponentis q in dubio fieri nõ debet. l. nõ aliter. de le. iij. Que mens hoc casu veri similiter consonat proprietati verborum per predicta merito illi est standum. Et ideo vna cũ domino cõsulente q dicta domina ceca succedens ab intestato dicto Petro excludit dictas pias causas substitutas. Laus deo.

¶ Audiui postea quod dictus petrus decessit testatus: sed instituit dictam cecam conclusi in consilio reddito quod idem erat put si non fuisset testatus. Nec hoc casu loquuntur Nic. de mat. Bald. Pau. de cast. nec nos in illo consilio.

¶ Summariũ

¶ Summarium super consilio.xxxij.

1 ☞ Legate rei dominiũ ipso iure transit incõtinẽti in legatariũ.

2 Legatum rei aliene scienter vel ignoranter coniuncte persone factum valet.nu.6.et.11.

3 Legatum rei aliene vtroq; iure ⁊ canonico ⁊ ciuili quoad estimationem.nu.4.7.et.10.

5 Alienari qñ possit res ecclesie.nu.12.

8 Testantium voluntates quandoq; iudicantur inspecta instituti seu legatarij qualitate.

9 Differentiam inter se iura vtriusq; censure nõ patiuntur.

13 Repudiatio non dicitur alienatio.

14 Ignorare presumitur heres in genere: ex qua causa quesiuerit predecessor suus.

¶ Consilium.xxxij.

In noĩe dñi nr̃i iesu christi.

¶ Licet prima facie videat̃ dicendũ ꝙ relictũ factũ dicto nepoti ex fratre de dicta apotheca nõ valeat: q2 factũ de re aliena: nã ex quo relicta fuerat ꝑ primũ testatorẽ ecclesie ꝑ ꝯñs fuerat in ipsam ecclesiã translatũ dñiũ: †[1] cũ rei legate dñium trãseat ipso iure in legatariũ.l.a titio.de fur.l.si tibi hõ.§.cũ seruꝰ.de leg.j.l.legatũ.circa fi.ti.de leg.ij.maxime ĩ ecclesiã.in quã magis de facili trãsit dñium q̃ in ꝑsonas priuatas ꝑ ea q̃ habent̃ in.l.fi.C.de sa.san.ec. ¶ Et lz †[2] de iure ciuili qñq; teneat legatũ rei aliene vt qñ sciẽter legat̃ vel qñ legat̃ ꝑsone ꝯiuncte ꝯsanguinitate.l.cũ alienã.C.de leg. †[3] Tñ vr̃ secus de iure cañ.ꝑ.c.filius.de testa.vbi videt̃ expressam facere differẽtiã inter leges seculi prout sunt.ll.ciuiles: et leges dei prout est ius cañ.⁊ hũc intellectũ glo.in.d.l.cũ alienam quã ⁊ tenuit ibi in.d.c.filius.Imo.⁊ etiã Panor.in lec.dicẽs ꝙ idẽ repetẽdo.c.cũ esses.e.ti.tenuit.et se putare ꝙ illud sit seruandum inter oẽs inter quos seruat̃ ius cañ.iuxta ea que habent̃ i.c.si duobus.de appel.ƀm eñ.Et sic ƀm dictã opiñ.Panor.ꝑ.d.c.filius ƀm dictã lec.quã ⁊ tãgit glo.fi.ibi.in prin.in terris eccl'ie prout est perisaurũ seruari nõ dꝫ dispõ.d.l.cũ alienã.ꝑ ea q̃ habent̃ in.d.c.si duobus.⁊ in.c.j.de noui ope.nũ.⁊ in.l.priuilegia.ꝑ Bart.⁊ Bald.C.de sac.sanc.ec.ꝑ gl.in.c.ij.de arbi.in.vj.⁊ in.c.possessor.de reg.iur.e.li. †[4] qđ ⁊ scđo vr̃ dicendũ saltẽ qñ res legata est eccl'ie: †nã vr̃ saltẽ in re ecclesie seruari debere dictũ ius cañ.si eṗs.xij.q.v.prout firmat glo.ibi ꝑ illũ tex.d.c.filius.⁊ sic illa glo.vr̃ ita restringere dispõnẽ.d.c.filius.qñ legat̃ res eccl'ie prout ⁊ ille tex.loquit̃.⁊ dictã lec.approbãt ibi Imo.⁊.d.Anto.quã ⁊ approbat Bar.in.d.l.apud iulianũ.§.fi.⁊ Pau.de cast.ibi.⁊ in.d.l.cũ alienã.apparet eñ ꝙ ibi erat legata res eccl'ie.Et assignat̃ ibi rõ ꝑ d.Anto.⁊ Panor. †[5] q2 res ecclesie nõ pñt regulariter alienari de reb.ec.nõ alie.in rubro ⁊ nigro quasi ꝑ totũ.Ideo prout qñ legãtur res q̃ nõ pñt alienari vel nisi cũ maxima difficultate nõ alienat̃ nõ tenet.l.apud iulia.§.fi.de leg.j.ita ⁊ qñ legat̃ res eccl'ie.Itẽ res eccl'ie sunt deputate publico vsui.xij.q.j.cañ.videntes.⁊ extra de ꝑbẽ.c.ratio.Tertio q2 de re eccl'iastica nõ est cõmertiũ inter laicos.xij.q.ij.nõ liceat.⁊ res cuius nõ est cõmertium nõ põt legari.d.l.apud iul'.§.fi.⁊.l.se.ƀm eũdẽ Inno.Et tertio principaliter videat̃ ex alio nõ valere: q2 lz qñ sciẽter legatur res aliena valeat de iure ciuili legatũ: q2 dꝫ redimi vel saltẽ prestari estimatio.d.l.cũ alienã: †[6] tñ qñ testator ignoranter legat non valet nisi cõiuncte ꝑsone vt in preallé.l.cũ alienã.Et qñ cõiuncte ꝑsone nõ valet qñ putat ad se ꝑtinere ex certa cã que est nulla vel finita per tex.ad hoc notabilẽ in.l.sticho.ff.de vsufru.le.prout per illum tex.voluit glo.in.l.si domus.§.de euictione.de leg.j.⁊ idẽ tenet ibi Bart.exẽplificãs ꝑ.d.l.sticho.⁊.l.ꝙ in rerum.§.j.⁊.l.seruũ filij.§.j.de leg.j.⁊ ita per illã glo.⁊ per.d.l.sticho.tenet Pau.de cast.in.d.l.cũ alienã.⁊ cũ illa glo.cõiter doc.ibi trãseunt ⁊ est menti tenẽda ƀm Inno.in.d.§.de euictione.illã etiã limitationẽ ponit Panor.i.d.c.filius.Ideo cũ in casu nostro sempronius crediderit dictam apothecã esse suã ex testõ patris q eũ heredẽ instituit ⁊ illa cã sit nulla quo ad dictã apothecã relictã dicte eccl'ie: q2 nõ cõprehẽdit̃ in dicta vl'i institutione dicta res legata: ideo non valeat dictũ legatum vt.s.heres censeat̃ oneratus ad soluendã estimationẽ vel ad prestãdum rem illã quã nõ hꝫ. ¶ Tamẽ his nõ obstantibus contrariam arbitror sñiam veriorẽ. †[7] Quia prout dictũ est si legat̃ res aliena ꝑsone cõiuncte valet legatũ.ita ꝙ si non põt res prestari debeat prestari rei legate estimatio: prout est expressum in.d.l.cũ alienam.et nemo negaret filiũ fratris esse coniunctã ꝑsonã cui verisimiliter legasset dictã apothecam vel aliã similẽ rem: lz sciuisset esse alienam.attẽto maxime ꝙ vxorẽ magis quo ad successionẽ remotã vniuersalem heredẽ instituit: †[8] ideo quilibet iudex arbitraret̃ attẽta qualitate ꝑsonarũ ⁊ rei legate militare dispositionẽ.d.l.cũ alienam.si non obstarẽt q̃ in cõtrariũ adducuntur: quibus confutatis remanebit conclusio pro dicto nepote ꝑ casum.d.l.cũ alienã.casu aũt legis habito non est amplius querẽdum.l.ancille.C.de fur.⁊.l.illaꝫ.ver.de modo.C.de colla.Deueniamus itaq; ad responsiones ad obiecta que meo iudicio non obstant.Non ob.d.c.filius ƀm primã lec.quia non videt̃ vera dicta lec. †[9] quoniã non est inducẽda discrepantia inter ius cañ.⁊ ciuile.c.cum expediat.de elec.lib.vj.⁊.l.vnica.C.de inoffi.do.⁊ illa propterea communiter non tenetur.Nam contra illam tenẽt Host.Inn.Jo.an.Pe.de ancha.d.Anto.in.d.c.filius.⁊ sentit ibi glo.fi.in fi.⁊ etiam glo.in.d.cañ.eṗs.ꝙ ⁊ volunt Pe.⁊ Cy.in.d.l.cum alienam.dicentes ꝙ.d.c.filius intelligat̃ †[10] qđ nõ valeat in preiudiciũ domini valet in preiudicium heredis scđm eos.⁊ ita vult ibi glo.⁊ est verũ ƀm Saly.in.d.l.cum alienã.⁊ idem tenet Benedi.de plum.ibidem dicens.ꝙ hoc cõmuniter tenetur.qđ ⁊ volunt Nico.de mata.⁊ Bal.ibidẽ.⁊ Bald.in.d.l.apud iulianum.§.fi.⁊ Hostiẽ.⁊ Joã.an.in.d.c.filius.qui Nico.de mat.Bald.Host.⁊ Jo.an.volunt ꝙ etiã si legatur res ecclesie nõ sit discrepantia inter ius cañ.⁊ ciuile: sed vtroq; iure debeatur estimatio casu quo legatur scienter vel persone coniuncte.qđ ⁊ volunt Imo.in.d.l.apud iul'.§.fi.⁊ Raph.ful.in.d.l.cum alienã.⁊ idem volunt Ange.in ea.l.cum alienam.⁊ Florẽtinus in.d.c.filius. †[11] nisi res ecclesie legetur alteri ecclesie.prout hoc casu loquitur.d.c.filius.⁊ ꝙ nõ sit differẽtia vtrum legetur res ecclesie vel res alterius etiam priuati firmat Panor.in.d.c.fi.vbi dicit ꝙ docto.cõmuniter volũt ꝙ ius cañ.nihil in hoc discrepet vel parum a iure ciuili.et videtur sentire ꝙ in practica esset seruandũ tanq̃ cõmune.⁊ in vero ille tex.nõ vrget ꝙ non debeatur estimatio.Solum enĩ dicit ꝙ ƀm legẽ dei iniustum est ꝙ retineatur res aliena legata.et licet videatur ĩ hoc denotare aliquã differẽtiã inter ius ciuile ⁊ canonicũ: tamen differẽtia sit in hoc: quia ius ciuile non artat legatariũ cui tradita fuit res aliena ad illam dimittendam nisi euincatur.Et cum ius ciuile artet heredem ad tradendum rem alienam legatam si est apud eũ: prout docto.omnes concordant in.d.l.cum alienam.⁊ Imo.dicit in.d.l.apud iulianum.§.fi.⁊ est expressum in.d.c.filius non artat legatarium ad dimittẽdum.Sed lex dei artat que respicit peccatũ.et maxime artat personas ecclesiasticas ad quas diriguntur verba illius tex.d.c.filius.Et quia ille tex.non facit mẽtionem de sciẽtia rei aliene habita per legantem.nec de coniunctione persone legatarij: licet multi teneant ꝙ ecclesia in hoc equiparetur persone coniuncte: prout prosequitur ibi Panor.secus tenens intelligatur ille tex.in casu dubio. ¶ Et sic quãdo legatur ignorãter prout ⁊ regulariter presumitur: prout voluit glo.in.d.§.de euictione.et glo.in.d.c.filius.ꝙ ⁊ generaliter firmat Saly.in.d.l.cum alienam.⁊ idem voluit Dy.in.d.§.de euic.⁊ Ja.de are.in.d.l.cum alienam.nisi peruenisset facto suo ƀm eos.⁊ tunc si peruenerit sine titu.si vero peruenit aliquo titulo similiter presumitur tunc ignorãtia ꝓut voluerunt Cy.in addi.in.d.l.cum alienam.⁊ Bal.ibi ⁊ Imo.in.d.§.de euictione.Presumitur itaq; regulariter ignorantia: ⁊ facit optime.d.l.sticho.ideo ille tex.d.c.fin.intelligitur in casu regulari potius q̃ quando sciẽter.Et sic eo casu quo nõ debetur etiã de iure cõmuni aliquid nisi ꝙ heres cogatur ad soluẽdũ.Et ĩ hoc aliud velit lex dei cũ legatarius non debeat retinere.⁊ sic non inducatur in alio discrepantia iurium ⁊ correctio iuris ciuilis q̃ in eo ꝙ verba sonant: maxime cum non sit iniustum si ex presumpta mẽte testatoris iuris dispositione artetur heres ad soluendum estimationem.Nec lex dei videtur ꝙ hoc debeat habere pro inhonesto: cum non tendat in peccatum: ideo si non cauilentur verba illius tex.nõ artant in correctionem iuris ciuilis saltem quo ad estimationem: prout ⁊ ponderant Rapha.fulg.in dicta.l.cum alienam.et Imo.in.d.l.apud iulianum.§.fina.hec videntur militare etiam quando relinquuntur res ecclesie.Nam rationes que allegantur non vrgent.Non enim vrget ratio Innocen.quod res ecclesie non potest alienari.quia immo de facili alienatur si fit conditio ecclesie melior.c.j.de re.eccle.non alienan.lib.vj.prout dicunt Nico.de mat.et Bald.in dicta.l.cum alienam.qui propter hoc dãnant illã opinio.quod sit differentia inter legatum rei ecclesie: ⁊ inter alias alienam quam et dãnat Panormi.in dicto.c.filius.respõdẽs ad alias rationes Innocen.de quibus.s.vt ibi per eum: quia facilis est responsio: et sic etiam in rebus ecclesie legatis videtur verior ista opinio.Et saltem tenenda in casu isto in quo ecclesia non acceptauerat legatum: ⁊ sic dominium non erat incommutabiliter quesituꝫ ipsi ecclesie: iuxta ea que habentur in dicta.l.si tibi homo.§.cum seruus.de lega.j.Adeo quod poterat de facili queri per heredem dando aliquid ecclesie.vt repudiaret illud legatum. †[12] Nã licet res ecclesie nequeat alienari nisi seruatis certis solennitatibus de quibus habetur in aut̃.hoc ius porrectum.C.de sacrosanc.eccle.et in c.sine exceptione.xij.questione.ij.et in.c.nulli.de rebus eccle.non alienan.in antiquis.et in.c.primo de his que fi.a prela.sine cõsen.ca.et in.c.j.de rebus ecclesie non alienandis.lib.vj.Tamen secus est in re legata ipso iure quesita ante acceptationem: quia potest absq; solennitate aliqua repudiari cum censeatur nunq̃ quesitum id quod est repudiatum: vt.l.seruum filij.§.primo.de lega.primo.et.l.nam sicut.ff.ad.l.aqui.et.l.proinde si certuꝫ petatur. †[13] Unde repudiatio non est alienatio secundum Baldum in.l.pupillorũ.C.de repu.⁊ absti.here.licet loquatur in hereditate: tamen idẽ est in legato per predicta.Et ita nonnulli dicunt in.c.j.de his que fi.a ma.par.ca.Non enim dicitur alienare q legatũ repudiat nec patrimonium diminuere.l.qui autem.§.j.ff.que in frau.cre.⁊ ibi glo.⁊ Bar.assignãt rationẽ q2 fingitur nũq̃ quesitũ.⁊ idẽ ad aliud pro

positum dicit Bal. in l. eius qui in prouinciam. ff. si cer. pe. Itaq; sine magna difficultate poterat p herede tpe testamenti et tpe quo cessit dies legati haberi dicta res legata ecclesie. et propterea cessabat principalis ratio quã monet Inn. quẽ refert Bar. in d. l. apud iul. §. fi. de alijs mentionẽ nõ faciẽs quasi friuolis. et siſr Bal. in d. l. cũ alienã. et sic p hoc videntur sublate prima et scđa rõnes in cõtrariũ deducte fundate in duab⁹ lec. d. §. filius. Nã magis cõmune videtur q nõ discrepet ius cañ. a ciuili in hoc qđ debeatur estimatio saltẽ vbi nõ fit legatũ de re ecclesie alteri ecclesie vel psone ecclesiastice: et saltẽ si psona nõ ecclesiastica vel q̃ preest ecclesie legat. nã eo casu nõ loquitur d. cañ. eps. et quicquid aľs fuerit vbi res fuisset ecclesie incõmutabiliter: saltẽ hoc casu quo res legata nõ erat incommutabiliter ecclesie videt̃ inherendũ huic snie. s. q legatũ rei aliene valeat saltem vt minus ius ciuile p ius canonicũ corrigat̃ attentis premissis. Nec ob. tertia rõ: qz non est nulla vel finita. nã dictus Ambrosius habebat in dicta re titulũ quodãmodo pro herede: q titulus non erat nullus: neq; finitus: reperit eñ rem illam in hereditate Ioãnis: ideo ipse heres Ioãnis ea causa putabat ad se ptinere: licet non censeatur pprie titulus in suo. l. nihil. C. p herede. et l. ij. ff. eo. ti. Sed eo respectu qz cẽset̃ ptinuare dominium: vt dictis

14 iuribus. et l. in suis. ff. de libe. et posth. †Filius censetur putasse esse suam nõ habito respectu ad certam causam sed in genere. presumitur eñ ignorasse ex qua cã pater quesiuerit. ar. l. qui in alterius. de reg. iur. et c. presumitur ignorantia. e. ti. li. vj. et l. verius. de pba. cũ si. Et ideo nõ loquitur hoc casu. d. l. sticho. et d. glo. d. §. de euictiõe. Si eñ secus diceremus nũq̃ vel quasi nũq̃ verificaretur dispositio d. l. cũ alienã. prout dicebat ibi Raph. et sic esset ludibrio q non est dicendũ. c. cõmissa. de elec. li. vj. et l. si pretor. in prin. de iudi. et arg. l. nam ad ea. ff. de legi. Remanet itaq; conclusio q dictum relictum de dicta apotheca factum dicto nepoti testatoris valeat et in eo pcedat. d. l. cum alienam. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. xxxiij.

1 ☞ Relinquere non potest maritus vxori vel econtra plusq̃ vni ex liberis primi matrimonij.
2 Donationis prohibite superfluum vxori secunde per maritum datum vel econtra q̃ vni ex liberis accrescit filijs primi thori.
3 Suppletum a lege non venit in legitime supplementum.

¶ Dominus Baldus sercole consuluit Senis q glo. l. in rẽ. §. tignũ de rei ven. est vera. et qđ idem sentit glo. in l. liber homo. in pn

1 ci. ad. l. acq. et in l. quicũq;. C. de ser. fu. Bald. in auť. ingressi. †C. de sac. san. eccle. Bart. in l. non solũ. §. si marito. de iniurijs. Bal. in l. non ideo minus. C. de accu. Sed limitatur nisi fuerit per possessorem facta protestatio. allegat Ang. in auť. vt omnes obe. circa medium. col. ij. et qđ idem voluit Bart. in l. de pupillo. §. nunciare. de noui ope. nun. clarius Imo. in eadem. l. §. si forte. Idem Saly. in d. l. non ideo minus quinta questione. Ego subscripsi addidi Ange. in d. §. tignum.

¶ Consilium. xxxiij.

Repetito diuino numi-

ne memini me bis alias consuluisse circa secundum consultationis articulum et firmasse sententiã quã firmat famosissim⁹ vtriusq; iuris doctor dominus Bal. de bartolinis primus consulens pater et dominus meus. Et vidi alias prefatum dominum cõ

2 sulentem idem alias consuluisse: †videlicet q totum illud qđ plus est relictum vel datum vxori secunde q̃ filijs primi matrimonij q̃ fuerit per patrem datum vel promissum vni ex filijs primi matrimonij qui minus habuit applicetur filijs primi matrimonij: nec diuidatur inter filios et nouercam prout concludit prefatus domin⁹

3 consulens. †Et placet sententia domini consulentis q nõ habeat consideratio eius q a lege suppletur pro suppleměto legitime. qz tex. in d. l. hac editali. §. si vero non equis ibi. cui minor portio in vltima voluntate derelicta vel data fuerit aut donata: et clarius in d. §. optime ibi filius ex illius substantia perceperit aut ex nouissima voluntate dimissum aut in vita datum &c. ponderat q sit datũ vel relictum a parente defuncto propter que alias consului apud castellionem aretinum q non attenditur id quod filius ab intestato perciperet. Constat enim q id quod ab intestato percipitur vel id quod a lege percipitur pro supplemento legitime non est in nouissima voluntate dimissum: nec in vita datum: ideo per hoc et latius dicta per dominum consulentem: idem concludo q sua excellentia concludit. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. xxxiiij.

1 ☞ Arrogatio fieri debet principis rescripto.
2 Legitima non potest tolli arrogatione etiam cum principis priuilegio.
3 Subrepticium siue obrepticium quibus resultat.
4 Legitima non minus debetur parentũ in filiorum rebus q̃ patroni in re liberti.
5 Legitimatio de facili per principem non conceditur si extent liberi legitimi in eorum preiudicium.
6 Legitimatio fieri solet sine preiudicio venientium ab intestato. numero. 16.
7 Hereditate sui filij luctuosa mater iuris fauore priuari nequit.
8 Voluntates testantium ex gestorum consuetudine interpretãtur.
9 Subrepticie litere iustitie reijciuntur, vt inefficaces ope exceptionis: gratiose vero ipso iure nulle dicunt̃.
10 Arrogatio an fieri debet vocatis quorum interest et cum cause cognitione: et an pater dicatur habere interesse. nu. 13. 17. et. 19.
11 Arrogatio licet mixti imperij dicatur subdelegari potest.
12 Probatio testium equiparatur scripture.
14 Spes in successionibus futuris non sunt in patre aut matre: sed tãtum in filijs consideratione et voto parentum.
15 Mori filios superstitibus parentibus ius abhorret propter turbationem ordinis nature.
18 Spem succedendi habet patronus in rebus sui liberti.
20 Delegatus a principe quando possit subdelegare causas etiã meri et mixti imperij.
21 Meri et mixti imperij cause subdelegari iure canonico possunt.
22 Adoptatus siue arrogatus succedit vt suus.

¶ Consilium. xxxiiij.

In noie domini nostri iesu

Christi. ¶ In hac qdẽ ꝯsultatione vr̃ prima facie dicẽdũ q dicta arrogatio nõ tenuerit saltẽ ĩ p̃iudiciũ mr̃is:

1 quominus debeat ꝯsequi ei⁹ legitimã ex pluribus. et pmo† qz arrogatio fieri nõ põt sine rescripto pncipis. l. ij. §. j. ff. de adop. et insti. eo. ti. §. j. et ij. et l. arrogationes. C. e. ti. et sic vr̃ pcedere ex beneficio et

2 quodã puilegio prin. Et †principis priuilegia et bñficia iterptant̃ fieri ex mẽte ꝯcedẽtis sine preiudicio tertij. l. ij. §. merito. et §. sigs a pricipe. ff. ne qd in loco pu. l. cũ auus. C. de emã. lib. Ergo rescriptũ seu auctoritas aľs ꝯcessa p põtificem cardinali q possit auctorari arrogationi faciẽde de q̃ agit̃ vr̃ interp̃tari debere q fieret sine p̃iudicio mr̃is cui est debita legitima. l. nã et si parẽtib⁹. in pn. ff. de ioff. test. nec vr̃ verisiľe q si põtifex intellexisset dictũ dñm xpoforũ supplicãtẽ habuisse matrẽ: illud ꝯcessisset ita de facili prout ꝯcessit: qz vr̃ q eũ mouisset interesse mr̃is ad nõ ꝯcedendũ ita de facili. Et ex hoc vr̃ q illa cõcessio facultatis faciẽti dictã arrogationẽ reddat̃

3 subreptitia† qz subreptio resultat nõ solum si tacet̃ vel exprimit̃ id qđ si nõ fuisset tacitũ vel expssum supior nõ ꝯcessisset qđ ꝯcessit. l. j. et l. pscriptione. C. si ꝯtra ius vel vtili. pub. et c. sup lr̃is. de rescri. cũ si. Sed etiã si nõ fecisset id qđ fecit de leui: vt est tex. sing. in c. postulasti. in fi. ibi de leui nõ scribimus quin &c. de rescrip. Qđ aũt de leui nõ cõcessisset pter p̃iudiciũ matris successure ab intestato pbat̃ i siľi in l. ij. et l. fi. ff. de nata. resti. vbi dicit tex. q impator nõ de facili quẽpiã libertũ restituit natalib⁹ nisi cõsentiẽte patrono qui p resti

4 tutionẽ nataliũ priuat̃ successione liberti. †Nec minus est debita hereditas seu legitima hereditatis filij matri q̃ legitima hereditatis liberti patrono immo magis: vt insti. de succes. lib. §. pdesse. et §. sed nostra. iũcta. d. l. nã et si parentib⁹. in princ. de ioffi. test. Ergo nõ de facili princeps pmisisset dñm xpoforũ qui matrẽ habebat arrogare filiũ nõ cõsentiente matre. ar. d. l. ij. vel nisi adiecisset clausu

5 lam sine p̃iudicio matris ad qđ facit: †qz in simili legitimatio non fit p principem si extant legitimi liberi vt pbat text. in §. sigs ergo filios legitimos non habẽs. in auť. quib⁹ mo. na. effi. sui. colũ. vij. et in §. si quis ergo non habens filios legitimos. in auť. quibus mo. natura. effic. leg. col. vj. et in §. si vero solum. eo. titu. colũ. vj. vbi legitimatio per rescriptum principis permittitur non habenti filios. Et qđ legitimatio vbi extat legitimus descẽdens non teneat voluit d. Anto. in c. per venerabilem. qui filij sint legi. colũ. xxvij. Et hoc presupponit Bart. post Ray. de forli. in l. ex facto. de vul. et pupil. quod et firmat Pet. de ancha. in consilio. ccxlij. incipien. ex tenore priuilegiorum. in j. col. vbi expresse tenet. qđ ad hoc vt legitimatio teneat requiritur qđ non habeat liberos legitimos: qz papa non intendit per suam legitimationem filijs legitimis preiudicare. et idem voluit Pau. de cast. in consilio. ccxxj. incipiẽ. super eo quod primo loco queritur. in iij. col. et Pon. in cõsi. mihi. cciij. et bm ordinem in formis. cxciij. incipien. in proposita consultatione primo videndum occurrit. in ij. colũ. Panor. in dicto. c. per venerabilem. Ergo pari ratione non valeat adoptio cum de pari preiudicio agatur. Et eadem ratione idem videtur si habeat patrem vel matrem. arg. d. l. nam et si parentibus. Quod et persuadetur ex

6 alio: †quia in legitimationibus quas facit papa semper solet apponere clausulam sine preiudicio venientium ab intestato vel similem clausulam: ex quo datur intelligi quod non intendit preiu

7 dicare venientibus ab intestato. maxime †matri cui iura multum fauent ne priuetur luctuosa hereditate filij. arg. l. fin. C. de institu. et substitu. sub condi. fac. et qđ habetur in l. precibus. C. de impub.

8 ¶ †Ex consuetudine enim patrisfamilias gerentis actum interpretatur eius mens. l. si seruus plurium. §. fi. de lega. j. et. l. qui vniuersas. de pig. actio. et. l. qui semisses. de vsuc. et est ex consuetudine aliorum eadem. l. si seruus plurium. et. l. cum de lanionis. §. asinam.

de fundo

de fundo instru.l.q si nolit.§. qui assidua.de edil.edic. cum con-
9 cor.†Si itaq illa concessio iudicáda est subreptitia.ideo ipso iure nulla.c.ad audientiá.ij.de rescrip.z.l.j.ff.de nata.resti.Licet em̃ litere iustitie nõ reddanť nulle ꝑpter subrectionē:s3 reddanť ineffi caces ope exceptionis.c.sup literis.de rescri.z.l.j.z.l.ꝑscriptione. C.si cõtra ius vel vti.pu.Cũ litere gratiose reddunť ipso iure nul-
10 le.d.c.ad audientiá.z.d.l.j.de nat.resti. ¶Itē†videť q dicta arrogatio veniat vitianda ex alio:q2 in arrogatione debent citari hi quoꝝ interest vt videť expressum in.l.nã ita diuus.ff. de adop. facit.l.de vnoquoq de re iudi.Et maxime requirēdi sunt liberi testa toris.l.nec ei.§.preterea.ff.de adop.Ideo debuit citari dicta mater:de cuius preiudicio agebať ꝑpter spem future successionis attẽto q videť nõ minus deberi hereditas filij parenti q ecõtra.l.nã z si parentib9.in princ.ff.de inoffi.test.Considerať em̃ in.d.§.ꝑterea spes successionis:q videť etiã cadere in matrē q põt sperare non extantib9 liberis succedere filio si ꝑmoriať. Itē ɔsiderať obsequiũ vt pt3 ex tex.ibi minnať spes quam vnusquisq obsequio paret zc. Videť etiá z quarto dicta arrogatio vitiãda:q2 nõ videť facta cum cause cognitione:q vř requiri.s.q fiat ex cã:vt vř ꝑbari in.l.si pater.§.in arrogationib9 cognitio vertitur.ff.de adop.z in.ll.sequētibus.z insti.eo.ti.§.cũ aũt ibi cã cognita ꝑmittiť.Sed in casu nr̃o nõ videtur q versata fuerit aliqua cause cognitio:merito adoptio nulla.facit qđ in fili no.in.l.barbarius.in glo.pe.in fi.ff.de offi.pre to.z glo.in.l.pe.ff.ex qui.cau.ma.p qđ iuuatur ꝑcedēs rõ:quia que expediunť cã cognita vř q debeãt expediri ꝑñtib9 vel citatis quo rũ interesse põt.l.i cause.§.cã cognita.ff.de mino. ¶Quarto videť q ex alio dicta arrogatio nõ tenuerit: q2 q auctoritatē īterposuit
11 supradicte arrogationi erat iudex subdelegatus:†sed arrogatio ē mixti imperij z principi reseruata:z sic plusq maioribus iudicib9 z cause cognitionē requirit:ideo nõ videtur q potuerit subdelegari per ea q habenť in.l.j.in prin.ff.de offi.eius cui mã.est iurisdi.et in.l.iubere cauere.de iurisdi.om.iu.z p Bar.z doc.in.l.imperiũ.e. ti.etiã videť q nequeãt subdelegari p delegatum a principe prout volũt Pe.z Cy.in.d.l.j.de offi.eius ea rõne:q2 si nõ põt ordinari9 fortius nec delegatus:quos refert z sequitur Pon.ibi per.l.cũ an tiquitas.C.de vsufru.itē videtur ex alio q dicta arrogatio non teneat:q2 arrogatio fieri nõ põt nisi ex rescripto principis.d.l.abrogationes.C.de adop.z insti.eo.ti.§.j.z p Spe.de cogna.lega.i forma arrogationis.Sed hic nõ interuenit rescriptũ:l3 interuenerit cõmissio viua voce.illa em̃ cõmissio nõ est rescriptũ q sonat in scri pturã merito nõ teneat. ¶Cũ predictis minime refragantib9 cõ trariã ꝑte arbitroꝝ iuri cõsonã.Nã.d.arrogatio fuit facta solēniter auctoritate summi pontificis mediãte subdelegato quivices pape in effectu tenebat.l.j.§.qui mãdatã.z.l.si pretoꝝ.ff.de offi.eius cui mã.est iurisdi.z.c.sane.z.c.sup questionũ.§.porro.de offi.deleg.cũ si.Sufficit em̃ q auctoritate principis fiat:vt est tex.in.l.ij.in ꝑnc. ff.de adop.vel ex indulgẽtia principis.dicit tex.in.l.ij.in prin.C.e. ti.Que indulgẽtia z auctoritas iteruenire cẽseť siue p scripturã ꝑ
12 betur siue alr. ¶†Quia parẽvim habẽt alie ꝑbationes:prout scri ptura.l.in exercẽdis.C.de fi.instru.Et regulariter scriptura nõ requiritur in actibus.Nec iste casus poniť inter casus q enumeranť requirere scripturã de quib9 p glo.z doc.in.c.j.de cẽsi.lib.vj. z in.l. cõtrahiť.ff.de pig.z in.l.pactũ qđ bona fide.C.de pac.z inter casus qui ennmeranť requirere scripturã nõ reperio enumeratũ istũ casum.de rescripto principis:ideo verisilř fit mentio:q2 hmõi priuata cõiter nõ expediuntur in presentia principis solēt cõiter rescripta impetrari vt docet experientia rerũ magistra.z.c.quã sit.in ꝑnc. de elec.lib.vj.z.c.statutũ.in prin.eo.ti.z li.ideo.d.l.arrogationes.z
13 §.j.insti.de adoptio.loquãtur attẽto eo q cõiter accidit.† Et sup plendũ est per dicta alia iura supra ponderata que solũ requirunt auctoritatem vel indulgentiã principis:z in adoptione non curãtur successores ab intestato:nec sũt citãdi.l.cũ adoptio.ff.de adop. z ibi per glo.z doc.Et merito q2 nõ habẽt spem vel interesse considerabilem q2 nõ d3 quis esse sollicitus de hereditate viuẽtis.l.ij.§. interdũ.ff.de vulga.z pup.z.l.j.ff.de here.vel act.ven.z.l.fina.C.de pac.Ideo spes succedendi iam viuo nõ est spes cõsiderabilis.l.post emãcipationē.ff.de lib.leg.z ibi Bar.z idem videmus in legitima tione in qua agitur de pari preiudicio:in qua l3 citari debeant hi de quorũ preiudicio cõsiderabili agitur.et propterea nõ posset fie ri legitimatio nõ cõsentiẽte seu nõ citato patre.arg.l.ij.z.l.pe.z.l. fi.de nata.resti.z.l.diuus.de iure aur.annu.z forte etiã sine cõsen.vel citatione liberoꝝ legitimoꝝ fieri nõ posset.ar.d.l.nec ei.§. post. et d.l.nam ita diuus.de adop.q tñ scđm aliter nõ firmo:q2 de hoc nõ agitur z reperio firmãtes cõtrariũ.Sed citatio alioꝝ sperantiũ successionē nõ requiritur: q2 nõ pretendũt cõsiderabilē spem per iam dicta:prout voluit Bar.in.l.gallus.§.z qd si tñ.de lib.z posthu.z Fede.de se.in suo cõsi.lv.z Pe.de ancha.in quodã suo cõsi. qđ incipit.i successionib9 ab intestato esset minus dubiũ. z Saly.i auť. item siquis.C.de nat.lib.z idem volũt Post.Jo.an.z.d.Anto.i.c. per venerabilē.qui filij sint legi.qđ z cõiter teneť:prout dicit Panor.in.d.c.per venerabilem idem tenens. Et hoc qñ fit in vita patris:maxime si fit de eius patris voluntate:l3 qñ post mortē saltem

non precedente patris voluntate:secus esset.arg.d.l.nã ita diuus. que hoc casu intelligitur loquens in adoptione.Et ibi Ja.de are. in articu.an legitimatio per rescriptũ requirat citationem:distinguit q aut est rescriptũ ad litem z non requirit citationem zc. aut ad aliquid obtinendum:z tunc aut nullũ ledit vel parũ:z nemo est citandus.l.quotiẽs.C.de preci.impe.offe.z.l.j.§.merito.z.§. si qd a principe.ff.ne quid in loco publico.aut multũ leditur:z tunc citandus est q multũ leditur.l.ij.de nata.resti.z.d.l.nã ita diuus.alij nõ.l.cũ adoptio.eo.ti.ꝑm eũ.Et sic considerat nõ ledi vel parũ ledi eos qui sunt successuri ab intestato:allegãdo.d.l.cũ adop.z l3 in filijs legitimis adoptãtis:secus dicamus per.d.l.nec ei.§.preterea. z faciũt alia iura adducta in legitimatione:tamē est alia rõ in matre:q2 filij censentur quodãmodo dñi in bonis patris.l.in suis.de libe.z posthu.z.l.ij.ff.pro herede.z.l.nihil.C.eo. Et censentur pater z filius eadem ꝑsona.l.fi.C.de impu.z si sunt emancipati remanent reliquie patrie ꝑtãtis ita q succedũt ad instar suoꝝ. insti. de heredi.que ab inte.§.emãcipati.z insti.de leg.agna.suc.in ꝑnc.z.l.
14 meminimus.C.eo.ti.que nõ cadũt in matre.†Et ideo filij censenť habere saltem spem cõsiderabilem in successione paterna:z illã habent ex voto paterno q est in eius bona z sua hereditas transeat in filios.d.l.nã z si parentibus.in princ.z.l.scripto.in fi.ff.vñ liberi. Ac etiã cõevotum nature.d.l.scripto.in fi.z rõ naturalis quasi que dã lex.vt.l.cũ rõ.in princi.ff.de bonis dãna.z facit.l.j.C.de his qui ante apertas tabu.nõ sic in parentibus:q2 nec rõ naturalis nec votum nature vel parentum seu filiorũ tendit vt hereditas filiorũ deuoluatur ad parentes:immo cõtra.d.l.nã z si parentibus.in prin. z.d.l.scripto.in fi.sed sola miserationis ratio.Ideo mater nõ dicit habere spem cõsiderabilē in suoꝝ successione filiorum adhuc viuentium.prout econtra ar.dictorum iurium:z ꝑbatur in simili in.d.l. post emancipationē.de lib.leg.vbi pater nõ censeť habere spem cõ siderabilē in successione filij emãcipati donec emancipatus viuit. nec censetur lesus ex actu per quē dicta spe priuatur vt ibi ꝑbatur cũ ibi no.per Bar.pari ratione nec matri censeatur preiudiciũ generari si dicta spe succedendi filio adhuc viuo priuetur post mortē
15 filij. ¶†Quinimo ius abhorret q mater invita filij consideret casum q filius ante eã moriatur:vt est tex.in se notabilis z plurimu3 conferēs ad propositũ nostrũ in.l.cũ tale.in prin.ff.de cõdi.z demõ stra.vbi cõditio negatiua q põt invita matris purificari per solam mortē filij reputatur nõ posse purificari invita matris. Et sic p hãc rõnē quia idē cõtra votum matris ampliatur ius exorbitans q legatum pendente cõditione debeatur prestita cautione mutiana q erat inducta cõtra iuris rigorē solum eo casu quo conditio nõ poterat impleri invita legatarij:secus si aliquo casu impleri poterat in vita:vt.e.l.§.meuie.et tñ prestatur cautio predicta:licet cõditio possit impleri in vita matris post mortē filiorũ:quia non admittitur allegatio illa q filij possint viua matre decedere:quia aduersatur voto matris prout singulariter probat ille text.z si tertius allegans hoc ibi non auditur:quãtominus ipsa mater. Ideo iurislatoꝛ non considerat illum casum.Ideo si fuisset narratum principi q dictus dominus Christoforus qui adoptauit habebat matrem non cõsiderasset illum casum q dictus dominus Christoforus poterat decedere ante matrem.nec considerasset dicta3 spem matris succedendi filio post eius mortem:nec propter illam spem debuit citari:quia non est spes considerabilis: nec agitur de preiudicio considerabili per predicta.Et propterea licet iura et docto.et in adoptione et in legitimatione considerent vtrum adoptans vel legitimans habeat filios legitimos necne:et an filij legitimi sint requirendi:tamen non considerant an habeant matrem necne: nec tangunt q mater sit citanda.Qđ pro certo non est credendum factum nisi ex eo:quia non magis est habenda consideratio de matre q de alio successuro ab intestato.Non enim est casus non considerabilis q adoptatus vel in legitimos quandoq habet matrem tempore adoptionis vel legitimationis:ex is itaq videtur cõcludendum q dicta adoptio tenuerit non obstantibus in contrariũ adductis:que magna ex parte tollũtur per adducta.s. p hac pte.
16 ¶†Non enim ob.prima ratio in contrarium adducta:quia negatur quod papa non de leui concessisset illam facultatem arrogandi si sibi innotuisset superesse matrem considerando interesse future successionis:quia immo talis spes non considerabilis non mouisset principem ex quo illud est cõtra votum nature z votum matris.d.l.scripto cum si.s.adductis.z.d.l. post emancipationem. et que ibi p Bart.ex quo iurislatoꝛ illũ casum euẽturum non considerat.d.l.cu3 tale.in princ.Itaq credẽdum est q etiã eo cognito ad idem de leui concessisset.et maxime considerato q prout percepi dicta mater erat senex z forte decrepita:ita q breui tempore spectabatur durare invita iuxta.l.hereditatem.ff.de condi.z demonstra.Et non volunt iura et docto.q reddatur gratia subrectitia si non exprimitur id quo expresso non ita de facili concessisset: sed satis est quod de leui concessisset: licet forte non ita de leui:nam text.in dicto.c.postulasti. ponderat quod non de leui concessisset. ¶Item licet Papa soleat in legitimatione addicere illam clausulam sine preiudicio venientium ab intestato. Nost solet ita

in adoptione: ⁊ ille gře in quib⁹ papa solet apponere illā clausulā sine preiudicio venientiū ab intestato non solēt esse ꝓprie legitimationes: sed dispensationes: quia nō legitimat in oībus: sꝫ quo ad quedā: quo casu resultat dispensatio non legitimatio: prout dicit. d. Anto. in. d. c. per venerabilē: in pe. car. ver. nūc vltimo videamus circa primū effectū. ⁊ idē no. Pau. de cast. in. l. sed ⁊ si hac. §. patronū. de in ius voc. per illū tex. dicēs se id pluries cōsuluisse. idē Pe. de an. in consi. cclij. incip. ex tenore priuilegij. ⁊ Bal. in quodam suo consi. incip. in christi nomine. verba autem ista succedere valens in bonis parentum ⁊ consanguineorum absq̄ preiudicio illorum qui in eisdē bonis si parentes ⁊ consanguinei ab intestato decederent libere ⁊ licite querit̄ q̄ gratia est ista. Et dico ꝙ est quedā dispensatio nō legitimatio: q2 non est restitutus nature: sed solum modo habilitatus ad succedendū ⁊ non simpl'r ⁊c. ⁊ idē vult Pau. de ca. in consi. ccxix. incip. viso puncto plura ⁊c. vbi dicit ꝙ dispensatio est stricti iur. ⁊ differt a legitimatione ꝭm eū. ⁊ ideo lꝫ i dispēsatione que est odiosa ⁊ stricte interpretanda papa non soleat velle preiudicare venientibus ab intestato non sequitur ꝙ idem velit in legitimatione per predicta ⁊ ꝑ ea que notat. d. Ant. in. c. cū bitoniensis. de elec. dicens ꝙ legitimatus est habilior ꝙ̄ dispensatus: quia legitimatio est vberior: ⁊ ꝑ eam fit legitimus ꝭm eū. Et dispēsationes sunt odiose. c. j. de filijs presby. lib. vj. c. nō pōt cū sua glo. super ver. modicū. de preben. eo. lib. ⁊ sentiunt doc. in his terminis facientes differentiam inter legitimationē ⁊ dispensationē. Sed adoptio vel arrogatio non sunt odiose: itaq̄ nō est eadē rō prout in illis terminis. Et insuper si id consideraretur idē dicendum esset de alijs successuris ab intestato: ꝙ tñ est falsuꝫ per. d. l. cū adoptio. Et insuper circa illā clausulā qualiter interpretetur doc. variant. Et nonnulli tenent ꝙ non excludatur taliter legitimat⁹ a successuris ab intestato ⁊ maxime si pater decedat testatus. Nam Pet. de ancha. in cōsi. clij. ꝭm ordinē in formis incip. pro fratribus defuncti quedam faciunt. vbi concludit ꝙ ista clausula non debet operari vt legitimatus non admittatur quotiēs alij ab intestato admittuntur. Nā si ita esset ꝑraro admitteretur legitimat⁹: quia rari decedunt q non habent alios: qui de iure cōi sunt successuri ab intestato. Nec est adhibenda interpretatio ꝑ quā legitimatio sit delusoria sine virtute aliquid operandi. ar. l. si qñ. ff. de leg. j. c. si papa. de priui. lib. vj. ideo cōcludit ꝙ dicta clausula cēsetur apposita ad remouendum dubitationem: que poterat surgere ꝙ ex quo papa apponebat manus in successione specialis hominis habilitando istum legitimatū videatur alios perpetuo excludere: prout al's in sīi contingit ꝙ papa apponendo manus in cognitione vni⁹ cause videt̄ negociū ad se auocare: vt alij nequeāt se intromittere. c. vt nostrum. extra de ap. ⁊ alias quis cōsequēdo nouū ꝓcuratorē censetur reuocare prius constitutū. l. siquis cū procuratore. §. fi. de procu. ⁊ faciendo nouā constitutionē censetur reuocare antiquam ei contrariā. c. j. de cōsti. li. vj. Et ꝓpterea iste legitimat⁹ poterit succedere exclusis oībus alijs inferioris ordinis: sed si ipse legitimat⁹ non succederit repudiatione morte vel aliter: tunc nō preiudicaretur alijs quominus possint succedere: lꝫ papa manus apponeret. Istud iportat dicta clausula ꝭm eū i. d. cōsi. ⁊ si istaret̄ etiā sine hac clausula esset rñdendū ꝙ alij admitterent̄ excluso legitimato renūciatione vel al'r. rūdet ipse ꝙ nō refert satis est ꝙ allegationē ⁊ dubitationē q̄ posset fieri adducit: sił'r q2 in literis ad beneficia solent apponi clausule ceteris anteferri non tñ illis qui prius impetrauerunt: vt latius ibi ꝑ eū. itē Pau. de ca. in cōsi. ccxx. incip. visa quadā dispensatione. in fi. cōcludit ꝙ dicta clausula non operatur vbi pater decedit testatus. Nā intelligit̄ si decesserit ab intestato. non enim censet̄ generari preiudiciū venientibus ab intestato si pater decedit testatus ꝑ ea que habent̄ ꝑ Bart. in. l. fi. ff. qui testa. fa. pos. ꝭm eū qui illud tenuit in consi. ccxxiij. incip. dicendum in primo. Item Ang. in cōsi. incip. viso puncto: al's incip. dñs papa in ordine prout reperi. cclviij. cōcludit ꝙ. d. clausula nō intelligitur ita generaliter: q2 esset elusoria: ideo intelligit ꝙ legitimatus vellet venire cōtra testm̄ in quo essent al's successuri ab intestato. Idē reperio Pe. de perusio germanū Baldi in cōsi. suo incip. visa. vbi concludit ꝙ non ob. d. clausula poterit ex testō succedere ꝭm eum. Et al's Pau. de ca. in cōsi. suo incip. dicendū est dictā hereditatē in ordine. ccxxiij. in. j. col. dicit ꝙ dicta clausula itelligēda est de successoribus ab intestato qui sunt de liberis. arg. l. ex facto. §. fi. ad treb. ergo sentit ꝙ excluderent ascendētes qui non sunt de liberis. Nec ob. id qđ dr̄ de liberis: de quib⁹ bꝫ fieri mentio ⁊ forte sunt citandi: q2 diuersa est rō inter liberos legitimos ⁊ matrē ꝓpter plura q̄ supra adducta sunt: ac etiā q2 arrogatio ⁊ adoptio fuerūt inducte in solatiū eoꝝ qui carēt filijs prout sumit̄ ex dictis Spec. in ti. de cog. le. non aūt ob defectū parentum. Quinimmo cōsiderat̄ an sit facilis ad habendū liberos in arrogatione: vt. d. l. si pater. §. in arrogationibus. de adop. q2 nō de facili permitti dꝫ arrogatio ei qui pōt habere liberos. Itē ratio q̄ adducit̄ in fi. d. l. nec ei. §. preterea non militat in habente matrem: vt ptꝫ aperte recte intuenti. Itē princeps bꝫ notitiā ꝙ qui arrogat habuerit parentes. Ideo si non narrat ꝙ sunt mortui pōt considerare ꝙ possunt adhuc viuere: iō simpliciter permittendo vel approbando arrogationem videtur approbare seu permittere siue parentes viuant siue non. Non ita in liberis: quia non innotescit ꝙ haberet liberos. ¶ Et magis dꝫ sibi persuadere ꝙ si haberet liberos veros ⁊ naturales nō annelaret nō naturales ⁊ fictos: itaq̄ est longa differentia inter liberos ⁊ parentes. Et ꝑ hec ptꝫ rñsum ad obiecta in primo ⁊ scđo fundamentis partis aduerse ⁊ etiā ad tertiū mediū adductū in ꝯtrarium. qm̄ supra deductū est ꝙ lꝫ sint citandi liberi legitimi: † nō mater adoptātis q2 tpe legitimationis non censetur pretēdere aliqđ iteresse ꝯsiderabile. nec tunc cōsiderat̄ ꝙ pōt decedere filius ante matrem q2 iste casus nō est cogitādus cōtra votū matris. d. l. cū tale. et. d. l. post emācipationē. ⁊ ꝑ alia. s̄. latius adducta. Et stādū est regule ꝙ successuri ab intestato nō sunt citādi. d. l. cū adoptio. Nec ob. d. l. nā ita diuus. q2 loquit̄ de cōfirmatione minus legitime adoptionis facta post mortē: ⁊ sic post delatā hereditatē vel saltē post spem cōsiderabilē cōpetentē. Nec obstat qđ dr̄ in simili in patrono in. l. ij. pen. ⁊ fin. de nata. resti. quia in patrono cessat illa ratio q̄ cōsideratur in matre in. d. l. cū tale. iō ex hoc cōsiderat̄ rō differentie inter matrē ⁊ patronū. † Itē patronus bꝫ ius de presenti ⁊ inuita liberti q2 bꝫ ius patronatus ꝙ in pluribus versatur vltra successionem ab intestato vt ptꝫ in ti. de iure patro. ⁊ de obse. a li. ꝑstā. ⁊ de opis liber. ff. ⁊. C. ꝑ totos. ⁊ illud ius ꝑ rōnem nataliū amittitur q2 ingenuus efficit̄. d. l. fi. ⁊. d. l. ij. Ideo nō mirū si pretēdit ꝑiudiciū cōsiderabile ꝓpter qđ est citādus ita ꝙ lꝫ sola spes succedēdi id nō operetur: tñ vna cū alio magis certo preiudicio etiā illa amittit̄. Nec ob. quartū mediū in cōtrariū adductū: q2 cā in arrogatione adducit̄. s. carentia liberoꝝ ⁊ spei habēdi in futurū que deducit̄ in arrogatione circa qđ versat̄ cause cognitio. d. §. in arrogationibus. ⁊. d. §. cuꝫ autē. Et lꝫ versat̄ cause cognitio † ⁊ ꝓpterea sint citādi filij ⁊ q ꝑtendūt probabile interesse: nō tñ illi quoꝝ non interest vel censet̄ non interesse: ideo nō est citāda mater. d. l. cū adoptio. ⁊. s̄. deducta. Et al's videmus ꝙ actus requirēs cause cognitionē expedit̄ citra oēs citationē in. l. iij. §. cā cognita cū sua glo. ff. de bono. pos. ⁊ ibi Barto. ⁊ dicit ibi Bar. ꝙ citari dꝫ is cui parat̄ graue preiudiciū nō alij lꝫ requiratur cause cognitio. Sed matri ꝑ arrogationē non censet̄ tunc tpis parari graue preiudiciū per iā dicta merito ⁊c. Nec ob. vltima ratio pon. in contrariū adducta. quia licet Petrus ⁊ Cyñ. et Pon. velint ꝙ delegati a pricipe nequeāt subdelegare causas meri vel mixti imperij: tñ ceteri doc. tenēt cōtrariū. s. † ꝙ delegatus a principe possit subdelegare cā meri vel mixti imperij requirentes cause cognitionē. lꝫ al's nō sint delegabiles: prout voluit Bar. in. l. cū pater. §. quindecim. de le. ij. ar. illius tex. ꝙ ⁊ tenet idē Bar. in. l. aliqñ. ff. de offi. procōsulis. ad hoc. l. j. C. qui pro sua iurisdi. vbi idē vult Bal. qui idē vult in. d. l. aliqñ. ⁊ in. l. imperium. de iuris. om. iu. qđ ⁊ voluit Gui. in. l. j. in prin. de offi. eius cui mā. est iurisdi. ⁊ in. l. cum patronus. de leg. ij. qđ ⁊ magis cōiter tenētur. pro quo facit. c. j. de iure patro. lib. vj. ⁊. l. videamus. ff. ꝙ metus cā. Nec ob. rō Pō. ⁊ Cy. q2 tollitur per. c. sane. de offi. deleg. prout ⁊ dicit ipse Pōta. Est eñ maior iudex delegatus a pricipe quolibet ordinario vt ibi ⁊ in. c. pastoralis. de offi. ordi. ideo non sequitur nō pōt ordinarius eas causas delegare: ergo nec potest delegatus principis: immo ex quo proconsul potest causas meri imperij delegare. l. solent. in principe. de offi. proconsul. ergo et eas possit subdelegare delegat⁹ principis qui est maior proconsul. quo ad causam sibi commissam. preterea in ordinario cessat ratio que sumitur ex dicto. §. quindecim. et dicta. l. videamus. que militat in delegato principis. Preterea secundo respondetur ad dictam rationem † licet de iure ciuili cause meri et mixti imperij nequeant delegari: tamen secus de iure canonico. c. in archiepiscopatu. de rapto. quod ca. ad hoc communiter allegatur. et hoc per illum tex. firmat ibi Innocen. ⁊ idem vult in cañ. illud. xij. questione. iiij. et glo. magna in fin. in. c. peruenit. xcv. distinctio. et Ange. in dicta. l. prima. in princip. de officio eius cui manda. est iurisdi. et in dicta. l. imperium. dicens Bald. consuluisse quod de iure canoni. quicquid est cognoscibile est delegabile. et ipse Ange. eum sequitur. quod ⁊ voluit glo. in clemen. prima de officio delega. et glo. in. c. quod sedes. de officio ordina. et ita tenent communiter cañ. ibi et in alijs iuribus. s̄. adductis. et in. c. fina. ne cleri. vel mona. lib. vj. et hanc communem opinionem seruādam in practica dicit Imo. in dicto. c. sedes. licet dicat iure nō probari. Sed Panormi. ibi contra Imolam dicit probari per tex. ibi et. c. licet. de officio vica. lib. vj. et. c. fina. ne cleri. vel mona. lib. vj. Et licet tandem ad illa iura posset responderi prout tetigi in dicta. l. prima. de officio eius. Tamen in practica minime est instandum attento quod est communis fere omnium sententia. Sed terra pensauri est de temporali iurisditione eccle. merito ibi seruari debet dictum ius cañ. ⁊ per consequens dicta causa potuit subdelegari per dictas rōnes. et maxime quia supplicatum fuit qđ princeps ꝑmitteret qđ arrogatio fieret apud pensaurū: ⁊ papa commisit Cardinali quod illud faceret. s. permitteret fieri pensauri. Nec erat verisimile qđ Cardinalis pro tali negocio se conferret pēsaurum: ideo mens pape videtur fuisse qđ Cardinalis committeret vt fecit. Ad vltimā aūt rōnem in cōtrarium adductam supra responsum

sum ideo est. remanet supradicta conclusio. scilicet q dicta arroga-
22 tio teneat. † Nec mater admittatur ad petēdam legitimā: adopta
tus enim succedit vt suus ab intestato. l. cū adoptiuis. C. de adop.
Ideo excludit matrem in aut. de here. que ab intesta. §. j. τ aut. in
successione. C. de suis τ leg. Nec debetur legitima nō successuro ab
intest. l. parentibus: et. l. que nuper. C. de inoffi. test. cum si. Et cla
rū est q stantibus filijs matri non debetur legitima nec impugnat
testamentum: quia impugnatio testamenti regulatur a iure succe
dendi ab intestato. l. j. §. j. de cōtra tab. nec in hoc standum. nec po-
test dicere arrogationem factam in fraudē matris: quia fraus nō
presumitur. l. quoties. §. qui dolo. cum similibus. ff. de proba. nec
erat sperandum q mater maxime decrepita superuiueret post fi-
lium vt sepius dictum. Ideo non est presumendum factum fuisse
in fraudem. Ex quib⁹ cōcludendum q dicta mater nō pōt inquie-
tare dictos heredes scriptos in dicto testamento. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. xxxv.

1 Renunciatione τ conclusione in processu facta iudex partes ad probandum admittere non debet. nu. 8.
2 Interlocutoria mera que esse dicatur.
3 Interlocutoria mera que sit non est iure decisum.
4 Clausula vt aliquid operetur sufficit vt si modicum operetur.
5 Interlocutoria quando sapit vim diffinitiue.
6 Sententia sine sit interlocutoria lata post instantiā peremptā dicitur nulla.
7 Hermocidium facit perire instantiam.
9 Prorogatio instantie quomodo fiat.
10 Consilio vti debent viri probi et sapientes.
11 Grauamina iudices instantia durante reparare possunt: non tamen perempta.
12 Instrumentis de nouo repertis mouētur iudices super prorogationibus concedendis atq sententijs retractandis.
14 Nullitates in causa appellationis deducuntur.
15 Appellationis iudex prius de nullitate debet cognoscere anteq deueniat ad negocij principalis cognitionem.
16 Confessio per verbum credit ita probat sicut alia simplex precisa.
17 Spoliatus reintegratur antiquus possessor.
18 Ciuili iure sunt seruanda que respiciunt animam.
16 Reintegrationis remedio sufficit probare antiquam possessionē reus possideat non tamen actor.
20 Probationes minus legitime admittuntur in causis quibus est ardua probatio siue difficilis vt in factis antiquis.
21 Probatio instrumento facta oportet auctorem instrumenti esse notarium: cui etiam fides non datur nisi constet de notariatu: excepto in instrumento antiquissimo.
22 Fama probantur antiqua facta.
23 Enunciatiua verba et instrumenta licet inter alios acta quando probent. nu. 26.
24 Prescriptio minor centenaria contra ecclesiam principes τ cōmunitates nō nocet. nu. 37.
25 Notitia presumitur de rebus publice factis.
27 Que relatiua sine copula restringitur ad precedentia.
28 Testis deponens per verbum credit non probat nisi etiam scientie causam reddat.
29 Pertinere verbum et spectat est latum.
30 Usucapere sine possessione nemo potest.
31 Jurium venditione in tali re qd non prebet titulum ad prescribēdum nec quasi dominium sine publicianā.
32 Possessorij caput quando continet manifestam iniquitatē quantum ad petitorium.
33 Que requirantur ad probandum dominium de presenti et de futuro.
34 Probationes que dominium antiquum verificant: non tamē dominium de presenti causant.
35 Possessoris melior est conditio in pari causa.
38 Communis genitiuum proprie sumptum importat dominium.
39 Utile dominium preualet quasi domino.
40 Prescriptioni finite non obstat scientia superueniens.
41 Credulitas non prodest.
42 Dubia conscientia non est conscientia.

¶ Consilium. xxxv.

In nomie domini nostri

iesu Christi. ¶ Circa primum consultationis dubiū non intendo persistere: neq aliquid firmare. nō enim multum interest nec consultans super eo instat: inclino tamen in sententiam q potuerit appel. Nam de iure communi ciuili cui subiacet ciuitas Senensis posset a tali sententia appellari: dicit Bart. in. l. ij. ff. de app. recep. circa fi. in. iij. q. tertie questio-
1 nis principalis. † vbi dicit quod ab interlocutoria per quā iudex admittit probationes quas non debebat admittere vt quia est elapsus terminus ad probandū vel examinat testes infames potest appellari: quia tale grauamen non potest reparari per appellationem a diffinitiua: prout ibi latius probat Barto. cum quo docto. communiter transeunt. Et ex quo dependat approbationibus victoria cause admissio probationum que erant respuende tendit
2 ad generandum graue preiudicium super tota causa. † Ideo hoc respectu non sit mera interlocutoria cum ab ea dependeat diffinitiua. τ per consequens sit apte nata producere graue preiudiciū: prout diffinitiua et in hoc habeat aliquid qualitatis diffinitiue. Ideo non dicatur mere interlocutoria: cum merum dicatur id qd est abstractū ab omni mixtura seu qualitate alterius entis vt per Ange. et moder. in. l. v. in princip. ff. de verbo. obliga. et in. l. imperium. ff. de iur. om. iud. ad idem in simili. l. si sic. in princ. ff. de leg. j. et per Bal. in. l. etiam. §. de obse. ali. prestan. τ in iuribus ibi allegatis per eum. Et maxime ita videtur interpretandum vt minus recedatur a iure communi vt decet per. c. cum dilectus. de consue. et regula que a iure communi exorbitant in. vj. cum si. Et vt pene restringantur iuxta regulam in penis. in. vj. et in. l. si preses. τ in. l.
3 interpretatione. de penis. cum si. ¶ † Que enim sit mera interlocutoria non est in iure decisum: vnde videtur remittendum arbitrio iudicis. arg. l. j. ff. de iure delibe. τ. c. de causis. de offi. deleg. Et iudex debet conari vt pene moliantur τ minus recedatur a iure cōmuni per iam dicta. Et si dicatur scdm hoc statutum nihil operatur si non tollit appellationes a sententijs quarum grauamē non reparatur per appellationem a diffinitiua non censeantur per statutum sublata. nō operaretur aliquid vltra ius commune cōtra. l.
4 si quando. de leg. j. τ. c. si papa. de priui. lib. vj. ¶ Respōdetur † qd in illo articulo an statutum debeat intelligi vt aliquid operetur. licet corrigat ius ciuile sunt opi. τ Inno. τ Hosti. τ Joan. and. τ. d. Anto. Jmo. τ Panor. in. c. causam que. de rescrip. τ Jmo. in. c. finem litibus videntur velle q intelligatur scdm ius commune. Et saltem sufficit si quid modicum operatur prout dicunt. d. Anto. τ Jmo. in. d. c. causamq. In casu isto satis operatur: quia addicit pe
5 nam appellanti τ admittenti appellationem. ¶ † Et si q dubium hoc haberet videtur sublatum per interlocutoriā iudicis ad quē videtur pronunciasse super admissione τ validitate talis appellationis: que pronunciatio lз sit interlocutoria: tamē transiuit in rē iudicatam quo ad partes. c. cum dilecti. de electio. τ habetur in. l. qd iussit. de re iudi. τ in. c. cum cessante. de appel. Ex hoc dependet qd cum diffinitiua fuerit per iudicem a quo lata inhibitoriam factam per iudicem ad quem τ notificatā iudici a quo: ideo fuit nulla τ reuocanda per viam attentati per. c. non solum. τ que ibi habē tur. de appel. lib. vj. Sinautem appellatio non teneret τ nō suspen
6 deret iurisdi. iudicis a quo. ¶ Ex alio videtur † q sententia sit nulla tanq lata sine instantia: quia post instantiam peremptā iuxta ea que habentur per omnes in. l. properādum. C. de iudi. in. l. prolatam. C. de sen. in. c. de causis. de offi. dele. cum si. Ex forma enim statutorum instantia huius cause habebat tempus. xlviij. dierum prout in pūcto presupponitur: est enim per statutum reducta ad instar causarū pupillarū: τ ille cause habent instantiam dicto tēpore finituram. ita q presupponitur pro expedito q si nō suspenderet cursum instantie appellatio ab interlocutoria τ inhibitoria inde emanata. Nec prorogatio instantie facta per consilium ciuitatis senarum habens superinde auctoritatem. Ideo videndum est an dicta prorogatio habeat obstare. Et lз ex quo lata fuit etiā post metā tēporis prorogati τ ppterea videatur clarū q talis prorogatio non iuuet dictā sententiā quominus dicatur lata sine instātia. Tamē videt posse instari in contrariū. Nā est aduertendum q videt prorogata instātia pbatoria vt ptз dū dicit ibi: nel quale tēpo se possa in dicta cā procedere τ in oī acto proua fare como se fosse nel tēpo dela vera instātia pbatoria e cosi vaglea e tēga cōe se fusse nel tēpo dela vera instātia pbatoria. Et sic bis repetit de istātia pbatoria. Ex forma aūt antiq statuti disponebat q istātia duraret. xl. dieb⁹. τ postea fuit alio statuto additū q duraret instātia alijs. viij. dieb⁹: in qb⁹ octo dieb⁹ nihil posset pbari: sed dant dicti octo dies iudici ad examinādū acta τ actitata i iudicio τ deliberādū pferēda snīa: ita q in illis octo dieb⁹ lз duret instātia nō videt posse dici instātia pbatoria. ex quo illis dieb⁹ pbatio fieri nō pōt. iō ex quo p dictū ordinamētū vr progata instātia pbatoria vr qd adhuc post tps progatū deberēt iudici dari octo dies ad rimandū actū τ deliberādum sup snīa referēda: ex quo in vltimis octo dieb⁹ instātie nulla probatio fieri pōt: τ in isto tpe prorogato fieri pōt. Sed iunctis octo diebus τ quinq restitutis per iudicē rōne impedimēti nō essemus vltra terminū instātie. Nec ab re est q dictū vltimū ordinamentū recipiat interpretationē a dicto anteriori statuto. ar. l. nō est nouū. τ. l. nā τ posteriores. de. ll. τ. d. c. cū dilectus. de cōsue. τ. l. si serui vestri. de nora. cum si. Tū arbitror q dicta sententia non valeat tāq lata post finitā instātiam: nā aduertendum est q prorogatio instātie que fit in dicto nouo ordinamento non fit de instātia probatoria: sed fit de instātia simpliciter τ absolute: nā petitur prorogari instātiā: nā postulatū fuit q eis prorogaretur instātia in dicta cā: nō antē q prorogaret eis instātia pbatoria. Ideo cū de iure nō reperiat q cā habeat nisi vnā instātiā. Nec post pclusam viā pbationis: puta post pclusum i cā est noua instā-

tia:nec aliqua instantia finit̃ per conclusionẽ in causa:sed durat in stantia ab initio litis inchoata vsq; ad diffinitiuam.d.l. properan dum.
7 ¶†Diffinitiua eñ snia vel lapsus triēnij de iure cõi ciuili fi nit instantiã nõ cõclusio in cã:q̃ ꝛ patet ex forma statutoꝝ senēsiũ que cõstituũt.primo.xl.dies ad diffiniendũ cãm nõ ad precludẽdũ viam probationis:vñ instantia limitata ad tp̃s.xl.dierũ nõ erat in stantia probatoria:sed erat vnica instantia toti cause: postea per aditionẽ factã fuerunt additi octo dies dicte instãtie nõ fuit san- citũ q̃ in illis octo dieb⁹ esset noua instãtia finita prima q̃ esset ab sonum:ideo tota est vna instantia.Tñ in illis primis.xl.dieb⁹ pñt fieri ꝓbationes ꝛ produci,instra ꝛ alie scripture:prout prius ꝓdu-
8 ci poterãt suppleo nisi al̃r esset preclusa via:†puta ꝑ ꝯclusionẽ in cã vel per terminos ꝓbatorios vel peremptorios.Nõ eñ in his est correctũ ius cõe q̃ antea ꝑ hmõi nõ possit precludi via ꝓbationi- bus:prout põt de iure cõi:intra illos aũt octo dies q̃ sunt supaddi ti est sancitũ.qd̃ nõ possit eo tp̃e aliqd̃ ꝓduci: quia sunt sup additi cũ illa qualitate.In tp̃e priori.xl.dierũ a cõtrario nõ est ꝓhibita ꝓ ductio:sed est casus obmissus in illa municipali additiõe:ita q̃ re- manet sub dispõne iuris cõis:q: ꝛ prioris statuti habet̃ ꝓ obmisso in municipali additione.arg.l.cõmodissime.de libe.ꝛ posthu.ꝛ.l.si extraneus.de cõdi.ob cãm.cũ concor.Jus eñ cõe vel primeuũ qua tenus non mutatur quare stare prohibet̃.l.sancimus.C.de testa.et l.precipimus.de appel.et sic a ꝯtrario ante illos octo dies produci possint scripture ꝛ ꝓbationes fieri:prout prius poterat et quate- nus lex non prohibet:ꝛ sic primi.xl.dies non possunt dici esse de in stantia probatoria:sed pars mete statute vnice instãtie totius cau se.Facit q̃ habet̃ in.l.iiij.in prin.ff.de dã.infec.ꝛ.l.sed si manẽte.ff. de precario cũ cõcor.Attẽto q̃ ista prorogatio facta instantijs pẽ-
9 dẽtib⁹ vel inchoatis.†Non aũt instantijs finitis vt ꝛ ptz ex tenore dicte municipalis aditionib⁹.Cũ itaq; vnica sit instãtia:ꝛ hoc est indubitatũ:ꝛ petitũ fuit q̃ prorogaretur instãtia:ꝛ q̃ petebatur cõcessum ꝛ statutũ fuit:infertur q̃ est prorogata tota instantia:nõ aũt pars instãtie qua poterãt fieri ꝓbationes q: ita v̈ba sonant a quib⁹ non est recedendũ:ex quo de mẽte alia non ꝯstat.l.nõ aliter. de le.iij.ꝛ.l.j.§.si is qui nauẽ.de exer.ꝛ.c.scđo requiris.de appel.cũ concor.in quib⁹ habet̃ q̃ mẽs censet̃ esse talis qualẽ v̈ba ostẽdunt. Nec ob.q̃ subditur de instantia ꝓbatoria: q: ꝑ illud disponit̃ q̃ lz in vltimis dieb⁹ octo quibus durat instãtia:al's nõ possent fieri ꝓ bationes.Tñ in ista instãtia in vltimis octo dieb⁹ possint fieri pro bationes.Uel cũ vt recolligo tp̃a si non equinoco tp̃e supplicatio nis ꝛ ꝯñr tp̃e prorogationis erat instantia intra illos octo dies: q̃ bus erat preclusa via partib⁹ ad ꝓbandũ et aliquid producendũ.
10 q̃ ꝛ ꝑsuadet̃ ex petitione ꝯsilij iam facta.¶†Cũ consiliũ habeat peti oĩbus iam cõclusis.ar.eoꝝ q̃ habent̃ in.l.j.ꝛ.ij.C.de rela.Ma- xime ꝑ Bar.ꝛ Bal.qui cõparant relationẽ de qua ibi ad missionez ad cõsiliũ sapientis:ꝛ per Bal.ibi in.l.fi.Et sentit etiã Spec.ex or- dine tit.q̃ petitio ꝯsilij fiat post conclusum in causa: ꝛ qd̃ ꝑ Bald. in.l.ex illo C.de appel.ꝛ per Archi.in.c.cũ plures.de offi.dele. lib. vj.ꝛ per Bart.in.l.ij.§.si plures.de exerci.ꝛ.l.j.§.quesitũ.de appel. Itaq; poterat ꝓbabiliter dubitari ne instantia censeretur ꝓroga ta in eo statu in quo erat.s.vbi etiam in tempore prorogato non possent aliqua de nouo produci ad qd̃ remouendum fuit in sup- plicatione additum qd̃ possint in tempore prorogato fieri nouem probationes:vtrum autẽ in vltimis octo diebus termini proroga ti ꝯmittitur fieri non curandum ad ꝓpositum nostrum.Itaq; cuz sententia lata fuerit die.xxvj.iañ.ꝛ in.x.vel.xj.die post mediũ mẽ- sem iañ.vsq; quo instantia erat prorogata non bene percipio quo colore dicta snia possit vt valida substentari tanq̃ lata itra metas instantie.Non aduertebã ad octo dies quibus pendebat cã allega tionis grauaminis.nã pendẽte cã allegationis grauaminis nõ vi dentur currere dies instantie vigore ordinamẽti facti anno domi- ni.M.cccclvj.quo disponitur q̃ pendente cã grauaminis rema- neat instantia cõmune principalis in eo statu in quo erat tp̃e quo aliqua partiũ dicit se grauatã.Itẽ dicitur q̃ die.xxiij.iañ.fuerunt per officiales restituti quinq; dies quibus non sederũt.hoc quippe medio nititur pars aduenta:vt puto.Sed non puto iuuare dictã sniam dictum mediũ.Primo quia aiaduerto q̃ restitutio dictorũ quinq; dierũ fuit facta finita iam instantia:nam etiaz si debuissent addi illi octo dies quibus pendebat illa cã grauaminis dies.xxiij.
11 iañ.erat post tempora instantie.¶†Et lz iudices durãte instantia possint forte tẽpora restituere ex causa nõ est eadem rõ in restitutẽ do perempta instantia:quia non ita de facili peremptũ reuiuiscit: prout vita periclitantis prorogatur vt de se patet. Itẽ est aduer- tendum q̃ in ꝓrogatione instantie facta ꝑ consilium non supaddi tur certus numerus dierum:puta.xv.vel.xvj.dies:sz dicitur q̃ in- stantia prorogatur vsq; ad mediũ iañ.Certe tp̃e quo allegauit gra uamen erat intra medium iañ.ꝛ tp̃e quo renũciauit erat similiter intra medium iañ.Ideo verificentur verba dicti ordinamẽti.insu- per statutũ loquitur qñ allegatur grauamen in mera interlocuto- ria.Sed istã non arbitror meram interlocutoriam per dicta.s.Itẽ ꝛ clarius deducitur q̃ dicti octo dies quibus videbatur pendere causa grauaminis non debeant detrahi:qm̃ in causis pupillorũ nõ potest quis dicere se grauatũ:vt est expressum in statuto trãsmisso. Et cause terraticorum ad instar causarum pupillorum iudicantur et regulantur circa metam instantie vt presupponitur:al's non vi- deo instanter assignatum tempus.xlviij.dierum merito:prout hu iusmodi tempus non detrahitur in causa pupillorum:ita etiã nõ detrahatur in causa terraticarum.Quod ꝛ probatur:quia statutũ volens suspendi cursum instantie loquitur quando propter eam causam non potest ꝓcedi in causa prin.vt patet ibi:ꝑ lequale cose non se potesse agitare la causa principale ꝛc.suadet eñ tunc ratio q̃ impedito non currat tp̃s.arg.l.contra maiores.C.de inoff.test. ꝛ.l.j.in fi.C.de annali excep.Sed per statutum terraticoꝝ expresse disponitur q̃ non ob.allegatione grauaminis possit procedi ꝛ sen tentiari in huiusmodi causa merito ꝛc.Accedat etiam q̃ dicta pro rogatio videtur subrecticia ex pluribus.primo quia non narratur q̃ esset iam preclusa via probationibus:ita q̃ non possent partes aliquid de nouo producere.Item nec q̃ erat petitum consiliũ sa- pientis:ꝛ sic erat iam quodãmodo in causa conclusum:que si fuis- sent narrata nõ de leui consilium fuisset motum ad concedẽdum id quod concessit.Et hoc solum sufficit.s.q̃ cõcedens non de leui concessisset ad hoc vt gratia reddatur subrectitia.c.postulasti. in fi ne.de rescrip.vbi casus singularis quem omnes ad hoc notãt. Itẽ in dicta supplicatione narratur q̃ erat necessarium ostendere cer ta iura pro communi de nouo reperta: q̃ etiam verisimiliter mo- uet mentem concedentium ad concedendam prorogationem in-
12 stantie.vt.s.de nouo reperta possint produci.†que magis admit- tuntur q̃ꝫ prius reperta vt patet ex his que habentur in.l.admonẽ di.ff.de iureiuran.ꝛ in.l.imperatores.ff.de reiud.ꝛ in.l.vnica.C.de
13 sen.aduer.fiscum latis.li.x.¶†Gratia autem subrectitia est ipso iure nulla.c.ad audiẽtiã.ff.de rescript.ꝛ.l.j.de nata.resti.Ex quib⁹ omnibus concludo q̃ dicta sententia diffinitiua sit nulla. Cõfert etiam ad nullitatem sentẽtie:quia sententia debet esse certa: adeo q̃ incerta regulariter nõ tenet.§.curare.institu.de acti.ꝛ.C.de sen tentia que sine certa quantitate. quasi per totum: ꝛ q̃ habetur i.l. certi conditio.in principio.ff.si certum peta. Sed dicta sententia est incerta:quia non declaratur an pertineat illa medietas de qua in sententia ad dictum cõmune iure dominij:vel quasi an iure con dicende possessionis:nam sententia loquitur alternatiue : ꝛ natu- ra alternatiue est:q̃ verificatur si quenis ex partibus alternatis sit vera regula in alternatiuis in.vj. cum concor. ita q̃ dimittit nos in incerto an pertineat iure dominij vel quasi:an vero iure condi- cende possessionis.Restat videre vtrũ presupposita validitate vel sisuper principali causa procederetur vel instãtia nouiter inchoa- ta:vel quia corã iudice appellationis ꝛ nullitatis de meritis: ꝛ iu- stitia cause principalis ventiletur:casu quo per eos cognosci pos-
14 sit de iudice appellationis constat.¶†Quia cã appellatiõis etiã incidenter vel cõprehensiue potest deduci nullitas.l.carmelia pia. de iure patro.ꝛ.l.quedam mulier.ff.fami.her.ꝛ.c.dilecto.de appel. De causa appellationis constat q̃ deuoluit negociuz principale. de causa nullitatis principaliter deducte varie sunt opi.an ꝛ quan do deuoluatur negocium principale. Et communiter tenetur qd̃ sic saltem si fuit petitũ q̃ sententia in melius reformaretur vel eq- pollens:vt per Barto.ꝛ Imo.in.l.si expressum.de appel.ꝛ per bu- tri.Bar.Bal.in.l.si vt preponis.C.quomodoꝛ quando in.ꝛ ꝑ bar. in.l.j.C.quando prouo.non est neces.ꝛ ibi Ange. ꝛ Bald.in.l.tale pactũ.§.qui prouocauit.de pac.xiiij.q.Saly.in.l.si preses.C.quo- modoꝛ quãdo in.d.Anto.in.c.dilecto.de ap.ꝛ Imo.ibi.colũ.xiij. ꝛ Panor.in.c.in literis.de offi.dele.ꝛ Inno.in.c.cũ cõtingat.i gl. magna.de offi.dele.in vna opi.Sed in alia tenet ꝯtrariũ:et simili- ter Ang.in.d.l.si expressũm.cũ quadã limitatione q̃ non tãgit rem
15 nostrã.¶†Debet tñ prius cognosci de nullitate snie anteq̃ꝫ deue niatur ad cognitionẽ negocij principalis:prout voluit Bart.in.l. cũ querebat̃.ff.de re iud.Et ꝓnũciari sup nullitate prius q̃ꝫ ad co- gnitionẽ negocij principalis deueniat̃ prout voluit Bal.in.d.§. qui prouocauit.xij.q.sup quo Bart.distinguit in.d.l.cũ querebat̃. in fi.q: tñ nõ vidi qd̃ seu qualiter libellatũ fuerit: ꝛ qd actitatuz sit sup hac cã nullitatũ.Ideo nõ me extẽdo:ꝛ maxime quia ex hoc nõ depẽdet finalis victoria cause.Quare principaliter instandũ duxi sup iustitia cause principalis.circa quã licet prima facie videat̃ di- cendũ q̃ cõe senarũ foueat iustitiã:eo q: v̄r fundata intẽtio dicti cõis ex multis emptionib⁹ ꝑ dictũ cõe factis. Nã qd̃ dict⁹ mõspo. ꝓtineat ad dictũ cõmune deducit̃:q: ꝓbat̃ q̃ Ludouicus ioannis comitis Thadei in anno dñi.M.cccclxxix.vẽdidit cõi senarũ oĩa iura que habebat in montepo.ꝛ eius curia ꝛ districtu.et deducitur q̃ dictus Ludouicus fuerat filius Joãnis comitis Thadei de mõ te orgiali.ꝛ hoc in anno domini.M.ccclxxix. deducitur etiam qd̃ monspo.pertinuerat ꝛ spectauerat ad dictum Joãnem patrem.d. Ludo.ꝛ Guinizellũ eius fratrem pro duab⁹ tertijs.et hoc deduci- tur ex quodã instrumento locationis quam fecerunt dicti Guini- zellus ꝛ Joãnes guicciolino magini de cotono:in qua dictus guic ciolinus fatetur q̃ medietas montispo.pro diuiso erat dictorum Guinizelli ꝛ Joannis.sunt autem anni vltra centum. de quo tẽpo re nõ extat memoria.l.fi.C.de sac.sanc.eccle.Ideo probant̃ ea que fuerunt

fuerunt eo tempore qui alias non probarent: prout hoc mediū .§. deducetur scilicet de probatione facti antiquissimi. Item deducit ꝙ in anno .M.cclix. quidam: vt procu. Mico. magini petri de cotono submisit castrum cotoni cum tota sua curia ⁊ pertinētijs suis cōi senarū. Itē qḋ deus ⁊ Fracīscus submiserunt cōmuni senarum partē quā habebāt in castro cotoni ⁊ eius districtu. itē qḋ deus et maginus filij dicti guicciolini dicti magini Petri de cotono noībus eoꝝ ꝓprijs: ⁊ vice ⁊ noīe Bretoldi eoꝝ fratris: ⁊ iure ⁊ nomine fortunati et gasparis frācisci eoꝝ nepotum vendiderunt pro medietate castrū cotoni cū sua curia ⁊ pertinēijs cōmuni senarum. et hec probantur per publica instrumēta vt presupponitur: ⁊ nōnulla per confessionem partis aduerse. Item deducitur qḋ mōspo. cōtinetur ⁊ cōprehenditur sub ꝑtinētijs castri po. ⁊ multi testes hoc videntur deponere: ⁊ continetur sub confinibus positis in instrumētis dictarū submissionū ⁊ venditionū. ⁊ hoc vltimum deducitur

16 in .xxvij. arti. Cui rn̄detur ꝑ verbū credit. ⁊ sic cōfessatur ita qḋ nō indiget alia probatione. Ita em̄ ꝓbat cōfessio ꝑ vbū credit: prout probat simplex cōfessio precisa: vt est glo. in .c. ex literis. de iureiur. ⁊ oēs tenēt ibi. ⁊ in .l. ij. §. qḋ obseruari. C. de iura. cal. ⁊ in multis iuris partibus. item deducitur ꝑ parte cōis: qḋ dictum cōmune post dictas venditiones ⁊ submissiones possedit castrū cotoni cum suo districtu: ⁊ probatur ꝑ multos testes. Item articulatur pro parte cōmunis qḋ dictus monspo. ante dictas submissiones et venditiones tenebat et possidebatur ꝑ ipsos dn̄os de cotono et erat ipsoꝝ et rn̄detur credit: ita qḋ nō indiget alia probatione. Si ergo erat ipsoꝝ dn̄oꝝ: et ipsi dn̄i de cotono vendiderunt ⁊ cōmune possedit: ergo dictū cōmune factum fuit dominus dicti montispo. saltē pro parte dictoꝝ vendentium: et casu quo nō deducatur dominiū vel quasi saltem deducitur possessio antiqua: ita qḋ si alij hodie possi-

17 dent pōt ab eis condici possessio. † Quia reintegrāda est possessio antiquiori possessori si reperitur postea apud aliū can. reintegranda. iij. q. j. qui can. videtur sibi vendicare locū ⁊ ꝓcedere etiā in laycis prout voluit Bar. in .l. si coloni. C. de agri. et censi. li. xj. referens. Inno. ⁊ Jo. an. idē velle in .c. cū ad sedē. de resti. spo. et vult Bart. in .d. l. si coloni. qḋ per illā .l. si coloni. remediū dicta can. reintegrāda. cōpetat etiā de iure ciuili. ⁊ idē videtur velle ipse Bar. in .l. rem que nobis. de acqui. pos. ⁊ in .l. in ciuile. C. de furtis. ⁊ in .l. fi. §. cum in secūda. eo. ti. qḋ ⁊ voluit .d. Anto. in .c. sepe. de resti. spoli. dicens ꝙ .d. can. reintegrāda fundat in pctō: ideo seruari debet etiā de iu-

18 re ciuili. † canones em̄ que respiciunt animā seruari debēt etiā in foro ciuili etiā in terris imperij. glo. in .c. ij. de arb. lib. vj. ⁊ in regula malefidei possessor. eo. lib. ⁊ docto. in .c. j. de noui operis nuncia. ¶ Et hanc partē vident sentire Inno. ⁊ Jo. an. in .d. c. sepe. prout eos in alleg. Bart. in .d. l. rē que nobis. ꝙ velint ꝙ dictus canon et eius remediū cōpetit bonefidei possessori etiā aduersus bonefidei possessorē. Et Ange. ibi dicit Inno. id nō dixisse: ꝫ cōtrarium voluisse in .d. c. cū ad sedē. s. ꝙ cōpetat cōtra malefidei possessorē: ergo non cōtra bonefidei possessorem ꝫm eū. ⁊ Imo. in .d. l. rem que nobis. dicit Inno. dixisse id qḋ dicit Bar. ⁊ id qḋ dicit Ang. ⁊ trāsit. ⁊ hanc partē videtur etiā amplecti Pōta. ⁊ ꝙ cōpetat etiā cōtra ignorātē. ⁊ sic bonefidei voluit Hos. in .d. c. sepe. ⁊ in summa. e. ti. §. sciendū. ⁊ Arch. in .d. canone reintegrāda. ꝙ ⁊ voluit Hosti. ī summa. eo. ti. §. j. versi. sed cōditio. ꝙ ⁊ voluit ipse Hosti. Joā. an. Joā. cal. Jo. de lig. d. Anto. Imo. ⁊ Panor. in .d. c. cū ad sedē. ⁊ cōiter tenetur prout ibi dicūt Imo. ⁊ Panor. ⁊ in practica obseruat prout

19 voluit Lapus allegatiōe. lij. † Et intētato remedio dicti canonis sufficit probare agentis antiquā possessionē bonefidei: ⁊ qḋ reus hodie possidet ⁊ non actor. Non em̄ requiratur ꝙ deduceretur qḋ possessio rei sit vitiosa: immo pleriq; tenēt ꝙ sit cōtraria talis probatio nō teneat ꝙ ibi ponatur nouū remediū vbi alia deficiebant. Nec est necesse probare ꝙ tp̄e quo reus intrauit possessionē actor possideret: quia sufficit etiam si prius qualitercūq; a possessiōe in iuste ceciderit per tex. illius canonis ibi. per quascūq; iniustas causas prout volunt doc. maxime Joā. cal. in .d. c. cū ad sedē. ⁊ Lapus in dicta allegatione. lij. dicēs se ita obseruasse ⁊ practicasse. ⁊ Panor. in .d. c. cū ad sedē. dicit hoc esse in practica obseruatū. ideo nō esse recedendū in cōsulēdo et iudicādo. ⁊ sic etiā si tempore quo aduersarius cepit possessionē actor non possidebat obtinere debet ꝑ predicta. sin autē probat prius possedisse ⁊ nō appareret an tēpore quo postea aduersari⁹ cepit possidere ipse actor possideret esset magis clarū: qꝛ qui semel possedit presumitur continuasse possessionē si ita allegat per no. ꝑ glo. ⁊ doc. in .l. siue possidetis. C. de proba. ⁊ idē not. doc. in .d. c. cū ad sedē. maxime .d. Anto. Imo. ⁊ Panor. ⁊ habetur etiā in .c. olim tertio. e. ti. adeo ꝙ sufficeret ad victoriā etiam in interdicto. vnde vi. prout volunt doc. in .d. c. cū ad sedem. ⁊ in .d. c. olim. ꝫ in interdicto vnde vi. requiratur spoliatio. ⁊ sic possessio tp̄e spoliationis. d. c. cum ad sedem. ⁊ ex quo agitur de factis antiquis, excedentibus memoriā hominū probatio est difficillima ⁊ quodammodo impossibilis per directas probationes cō-

20 cludentes. ¶ † Et in casibus in quibus probatio est multū difficilis admittuntur probationes minus legitime: ⁊ alias non cōcludentes. l. consensu. C. de repu. in .c. ij. loco. de probatio. in .c. illud. de presumptionibus. in .c. ad nostram. de emptio. ⁊ venditio. ⁊ no. Host. ⁊ do. Ant. in .c. illo vos. de pignoribus. ⁊ in .c. transmisse qui filij sint legitimi. ⁊ in .l. filium diffinimus. de his qui sunt sui vel alieni iuris. ⁊ in .l. non omnes. §. a barbaris. de re mili. ⁊ in .c. per tuas de symonia. ⁊ .C. vnde. ij. in .l. si quando. ⁊ in .c. fina. extra qḋ metus causa. ⁊ per glo. in .l. priuationibus. in fine. ⁊ .§. alie. insti. de actionibus. ⁊ in cau. ij. xiiij. q. ij. ⁊ .xxxv. q. ij. extraordinaria ⁊ infinitis similibus. ⁊ specialiter in probādis factis antiquis excedentibus memoriā hominū: quia ꝓbatio visus est impossibilis per .l. fi. C. de sacrosan. eccle. ⁊ in aut. hec cōstitutio innouat. post prin. ideo relaxatur legitimus modus ꝓbādi: aīs necessarius: qꝛ sufficit ꝓbatio per auditum ꝫm theoricā glo. ⁊ doc. in .c. j. de prescrip. lib. vj. ⁊ habet in .l. si arbiter. ff. de ꝓba. ad hoc etiā tex. in .c. licet ex quadā. de testib⁹. vbi Host. ⁊ Jo. an. ⁊ alij de hoc notant per illū tex. qui licet loquātur in ꝓbanda ꝯsanguinitate. tn̄ doc. extendūt ad probādū omne factū antiquū. optime facit tex. in .c. cū causam. de proba. ⁊ qḋ not. per glo. in .l. cū aliquis. C. de iure delib. ad hoc etiā notata ꝑ Inn. in .c. veniēs. de verb. sig. in vj. Et ibi ꝑ dn̄m Anto. ⁊ Panor. ⁊ per Bal. in .l. ꝯqueticulā. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ in .l. ꝓprietatis. C. de proba. et

21 in .l. at qui natura. §. qui me absente. ff. de neg. ge. ⁊ hinc est † ꝙ licet ad hoc vt instr̄m notarij ꝓbet requirit ꝓbatio ꝙ auctor instrumēti sit notarius iuxta no. per glo. in .l. in generali. de decurio. li. x. et per doc. in .c. ij. de fide instroꝝ. ⁊ per Inno. in .d. c. veniēs. ⁊ Bal. i .l. barbarus. ff. de offi. preto. ⁊ Spe. in tit. de instru. edic. §. restat. versi. sed nūquid si producatur: aīs vsiculo illud aūt notandū. ⁊ iō consuetudo est: ꝙ qn̄ ꝓducuntur instr̄a cōfecta manu notarij de alieno territorio oriundi nō datur fides instr̄o nisi fiat fides de notariatu prout ⁊ notāt docto. maxime Imo. in .d. c. ij. tamē hoc fallit qn̄ produceretur instr̄m antiquissimum: vt not. Bal. in aut. quas actiones. C. de sacrosan. eccle. Ex quibus deducendū est ꝙ ꝫ non appareat ꝙ auctores instroꝝ fuerint notarij: tn̄ ꝓpter antiquita-

22 tē credat. ⁊ sit̄r † ꝙ probet ꝑ famā ⁊ cōmunē opinionē ꝙ dicta bona pertinuerint ad auctores dicte cōitatis ⁊ successiue ꝙ cōitas vigore tituloꝝ possederit ⁊ ad eā spectauerint dicta bona videt hoc sufficere ꝑ not. in dictis iurib⁹. ⁊ maxime in .d. §. cū me absente. vbi habetur ꝙ per famā probantur ista ita antiqua facta. ⁊ in .d. §. idē

23 labeo. † ⁊ insup per vba enūciatiua inter alios emanata in .d. l. cuꝫ aliquis. vbi cōfines ꝓbant ꝑ instr̄a ita enūciāti: ꝫ inter alios acta. ⁊ ex his vr̄ fundata intentio cōitatis. ¶ Nec videtur ei obstare qḋ dicti Philippus ⁊ Alfonsus cōputato tp̄e suo ⁊ ser Angeli eoꝝ auctoris cū titulo possiderunt per spaciū vltra .xl. annos. per qḋ tēpus omnis actio est sublata per .l. oēs. C. de prescrip. xxx. vel. xl. an. quia respondetur duobus modis. vno modo de iure cōmuni per

24 l. fina. C. de sacrosan. eccle. vbi est tex. † ꝙ contra ecclesiam vel contra ciuitatem non currit in .iij. casibus ibi descriptis prescriptio minor centenaria: inter quos quatuor casus est iste: quando ciuitas habet iura ex venditione aliqua prout ibi est expressum. ⁊ ꝫ sit correctum in ecclesia aut. quas actiones ibi posita in communitate: tamen remanet incorrectum prout ibi volunt glo. ⁊ docto. cum itaq; communitas Senensis protēdat sua iura habere ex emptionibus: ideo prescriptio quadragenaria vel queuis minor centenaria non obstet ipsi ciuitati: quod et videtur dicendum vigore iuris municipalis: nam vigent duo iura municipalia disponentia quod nulla prescriptio obstet in iuribus communis Senarum. et loquitur per vniuersalem nulla. ita nulla prescriptio videtur excepta. ar. c. solite. de maior. et obediē. et canonis si romanorum. xix. disti. et .l. iulianus. de lega. iij. preterea nulla prescriptio currit cum mala fide. c. malefidei possessor. de regu. iur. in. vj. c. quoniā omne. de prescrip. sed videtur quod dicti Philippus et Alfonsus fuerint in mala fide ergo non prescripserint. Quod autem fuerint in mala fide deducitur: quia articulatur pro parte communis quod fuit publica vox et fama in castro cotoni ⁊ locis circunstantib⁹. quod dictum commune possederat dictum montempo. vigore dictaruꝫ venditionum ⁊ submissionum. ⁊ hoc in articulo. vij. ⁊ secundo productis. Item in articulo octauo quod fuit fama et communis vulgaris opinio in locis predictis quod dicti Maginus et domina Andrea auctores dicti ser Angeli et successiue dictorum Philippi et Alfonsi non potuerunt vendere dicto ser Angelo: quia prius fuerat venditum et submissum dicto communi: ⁊ per ipsum commune possessum. et dicti articuli videntur probari per plures testes super eis deponentes. item in .xxxi. articulo ex articulis primo loco productis quod in castro ⁊ curia cotoni ⁊ in locis circunstantibus a tantopere: cuius initij non extat memoria fuit ⁊ est publica vox et fama ⁊ publicum et notorium quod tormentum ⁊ curia montispo. post vēditiones ⁊ submissiones predictas pertinuerunt ⁊ spectauerunt ad commune Senense. et plures testes conantur dictum articulum probare. item. vij. articulus articulorum secundo loco productorum: continet quod fuit dictis temporibus publica vox et fama in locis preallegatis. ꝙ dicti Philippus et Alfonsus indebite ⁊ iniuste possederunt dictum montempo. quia pertinebat ⁊ spectabat ad cōmune senense: ⁊ multi testes conātur ꝓbare aliquis a .l. annis. ⁊ citra. alius a .xxx. annis. et alius a .xl. an.

alius simpliciter. itē in. xxxiij. arti. articulorum primo loco produ
ctorū ꝯtinetur: ꝙ dicti Phili. ⁊ alfon. conuersati fuerūt in dictis
locis: ⁊ responsum fuit dictis articulis per verbum credit. si itaqꝫ
fuit publica vox ⁊ fama ⁊ ipsi cōuersati fuerūt: ergo ipsi presumū-
25 tur habuisse sciam: ꝙ indebite ⁊ iniuste possidebāt. ¶ † Illa eorum
que publice fiunt vel dicuntur: presumitur notitia. arg. l. sed si pu-
pillus. §. prescribere. de institoria. Et ideo presumitur notitia de
eo de quo est fama. vt no. glo. no. in. l. si tutor. C. de peric. ⁊ commo.
tuto. ⁊ ibi Bar. Bal. ⁊ Saly. ⁊ glo. magna. in fi. c. apostolice. de cle-
ri. excō. ⁊ mi. ⁊ etiam facit glo. j. in. c. cū contingat. de rescrip. ⁊ ideo
presumitur mala fides. ⁊ per cōsequens videtur ꝙ non prescripse
rint per. d. c. quoniam omne. ⁊. d. c. possessor malefidei. Tamen his
non obstantibus contrariam partem arbitror de iure veriorem: ⁊
quidem lucidam ⁊ apertam. ita ꝙ mirādum est ꝙ iudices illam tu
lerint sententiam: nisi forte quis dixerit minime mirandum: quo
niam agebatur de eorū interesse: nam premittendū est ꝙ reorū vi-
ctoria ex duplici capite solet proficisci. vno ex non iure agētis seu
ex defectu probationis iuris agentis. vt. l. fi. C. de rei ven. c. cū eccle
sia sutrina. in fi. de causa posse. ⁊ proprie. l. qui accusare. C. de eden.
cum si. secundo ex iure proprio ipsorum. itaqꝫ ostenso ꝙ pro par-
te cōmunis qđ sustinet partes actoris nihil est legitime probatum
veniebāt rei absoluendi: ⁊ victoria debet esse ex eorum parte ī cau
sa appellationis. ⁊ hoc profecto reputo satis planum: ꝙ pars com
munis non legitime fundauit intentionem suam. nititur enim ex
pluribus titulis: ⁊ possessione inde causata. adducuntur enim in-
strumenta submissionum castri cotoni cum sua curia ⁊ districtio. ⁊
hoc nihil ad rūbum pro ipso cōi senarum ea ratione: quia nō nega
tur quin cōmune senēse habeat dominiū vniuersale superioritatis
⁊ iurisditionale in dicto montepo. immo he submissiones ponde-
rabuntur cōtra cōmune. item deducuntur due venditiones facte
dicto cōmuni. vnam factam in anno dñi. M. ccclxxviij. factam per
meuz ⁊ maginum filios quōdam gucciolini magini nominibꝰ eo-
rum proprijs: ⁊ vice ⁊ nomine bretuldi eorum fratris: ⁊ vice ⁊ noīe
fortunati ⁊ gasparis filiorum quōdam Francisci filij dicti gucciol
ni mei: vendiderunt dicto cōmuni medietatem castri cotoni. iste ti
tulus profecto nihil releuat ex pluribus. ⁊ primo: quoniam nō ap
paret ꝙ dicti venditores aliquod ius haberent in dicto castro co-
toni: nec apparet de morte patris nisi ex quibusdam verbis enun
ciatiuis prolatis propter aliud in instrumento: nec etiam proba-
tur ꝙ eorum pater habuerit aliquod ius in montepo. nec proba-
tur etiam ꝙ pater eorū habuit aliquod ius in castro cotoni. vendi
autem potest res aliena. l. si rem alienam. ff. de contraben. emptio.
26 ¶ † Et verba enunciatiua propter aliud prolata non probant. l.
non nudis. ⁊. l. nō apo. C. de proba. ⁊. l. ex his verbis. C. de testa. mi.
ar. sumpto a speciali. ⁊ per Bar. ⁊ docto. in. l. ex hac scriptura. ff. de
proba. nec ob. ꝙ in. xxix. arti. ponitur ꝙ dictum tenimentum mon
tispo. tenebatur ⁊ possidebat per dños de cotono ante dictas sub-
missiones ⁊ vēditiones cum dicto castro ⁊ curia cotoni: ⁊ ad ipsos
spectabat ⁊ pertinebat tāꝙ veros dños ⁊ patronos: cui responde
tur per verbum credit. nam ad hoc respōdetur ꝙ nō apparet: pro-
pterea ꝙ pertineret ad dictos venditores: quia ⁊ alij erāt dñi de co
tono: vt ⁊ deducitur in processu inter ceteros auctores: antoris di-
cti ser angeli. Preterea ille articulus verisimiliter intelligitur de
dominio iurisditionali. nam castrū ⁊ curiā cotoni nō erāt verisimi-
liter alr subditis dñis. Nā in castris solēt esse domus priuatoꝝ sub
ditorū in curia: silr predia particularia personarū: ita ꝙ nō probat
hoc esse ⁊c. l. non hoc. cū concor. C. vnde legi. Itē nō apparet ꝙ di-
cti meus ⁊ maginus habuerūt aliqđ mandatū ab eis: quoꝝ nomi
ne vendebant: nec articulatur nec deducitur ꝙ possiderēt tēpore
venditionis: nec etiā deducit ꝙ habuerūt ꝓprietatē in castro ⁊ di-
strictu mōtispo. ⁊ lꝫ sub cōfinibus in venditione designatis possit
contineri dictus monspo. prout videtur articulatū ⁊ cōfessatū: tū
prout audio apparere ex inspectione oculoꝝ posse verificari confi
nes predicti etiā nō cōprehenso mōtepo. ꝙ contingere pōt quan-
do vnus cōfinis noiatus est multū lōgus: si totus cōsideraꝛ ꝗtū se
extendit multa cōprehendere potest: ⁊ tū satis verificatur si pars
illius loci ꝑ cōfine designati cōfinat rē q̄ confinatur. ⁊ hoc faciliter
potuit ꝯtingere in casu nostro: in quo dant ꝑ confinibus curie q̄
cōiter se extendunt longo spacio: ita qđ illi fines possunt cōprehē-
dere: ⁊ nō cōprehēdere multa loca assumēdo. s. integraliter vel pro
parte loca designata ꝑ confinibus. illa eñ ex vno latere talis curia
ex alio talis pñt cōprehēdere latus amplū ⁊ tenue seu paruū. ⁊ sic
pñt plura ⁊ pauciora cōprehēdere: ita qđ rñsio data dicto. xxvij. ar
ti. pōt verificari sumēdo ꝯfines late: prout pñt se extendere stante
etiā ꝙ nō veniret dictū tenimētū mōtispo. q: nō dicit articulus ꝙ
dictū tenimētum mōtispo. ꝯtineret in dicta submissione ⁊ vēditio
ne: sꝫ ꝙ ꝯtineret sub ꝯfinibꝰ ibi datis. itē nō pbaꝛ ꝙ dictū cōe vnꝙ
possederit dictū territoriū mōtispo. Nā in primis art. nihil ꝙ repe
riā deducit de possessione cōis in dicto mōtepo. solū in. xxvj. arti.
ꝯtineꝛ ꝙ cōe senarū ꝑ se ⁊ suos officiales post submissiones ⁊ vēdi-
tiones ꝑdictas tenuit ⁊ possedit castrū ⁊ curiā cotoni cū iuribꝰ ⁊ ꝑ-
tinētijs suis q̄ ad auctores ipsiꝰ cōis ptinebāt. nō ponit ergo qꝙ

de mōtepo. nec ꝙ simplr possideret castrū ⁊ curiā castri iuribus et
pertinētijs suis. ¶ Sed restrinxit se ad illa q̄ pertinebāt ad aucto
27 res suos † q: relatiuū q̄ sine copula restringit precedentia. l. ea ta-
mē adiectio. de leg. ij. l. si sic. de leg. j. l. stichū qui meus erit. de le. j.
dictus articulus negaꝛ: ⁊ oēs testes deponūt ꝙ cōe senēse possedit
⁊ possidet: ⁊ plures ex eis specifice deponūt ꝙ possedit prout ho-
die possidet: sꝫ hodie nō possidet dictū tenimentū mōtispo. posses-
sum ꝑ dictos Philippū ⁊ alfonsum reos ꝯuētos: ergo nihil depo
nūt de possessione tenimēti mōtispo. de quo agiꝛ: immo innuit ex
eoꝝ dictis ꝙ ptinētias castri cotoni nō intelligūt cōprehēdi sub
ptinetijs castri cotoni: vel forte intellexerūt de possessione iurisdi-
tionali: ita ꝙ hactenus nō pbaꝛ aliqua possessio cōis in dicto mō-
tepo. articulaꝛ etiā in. iiij. arti. articuloꝝ ꝑductorū scđo loco: ꝙ di
ctum tenimentū mōtispo. post dictas vēditiones ⁊ submissionē cō
sueuit ire ad douanā vna cū curia cotoni: ⁊ tāꝙ in ipsa curia coto-
ni inclusum in venditionibus ⁊ submissionibus predictis: sup quo
arti. reperio examinatos. vij. testes: quoꝝ. iiij. dicūt se nihil scire: et
Michael alius testis se remittit ad alias ꝑ se testificata: in quibus
parū aut nihil ad propositū. duo alij nihil dicūt ꝙ consueuerit ire
ad douanā cū curia castri cotoni: immo super tertio articulo testes
deponūt ꝙ nūꝙ iuit ad douanā dictū tenimētū mōtispo. ꝙ tenēt
28 dicti philippus ⁊ alfonsus: sed dicūt ꝙ credūt ⁊c. † per vbū credit
testis nō probat nisi in his q̄ pbanꝛ ꝑ iudiciū intellectus: vt ꝑ Bar
to. in. l. quid tū. §. si arbitrer. de arbitris. in. l. j. in princ. de vē. inspi.
conātur tū probare ꝙ fuit publice tētum ⁊ reputatū: ⁊ habetur et
reputaꝛ ꝙ peruenerit ad cōe senēse: tamē potest intelligi ꝙ perue-
nerit respectu dominij iurisditionalis: ne creddūt sufficientē cau-
sam scientie haberi ⁊ reputari: est quid ꝙ percipiꝛ iudicio intelle-
ctus: ideo testis non probat nisi reddat causam scientie etiam non
interrogatus: vt per Inno. ⁊ doc. in. c. cū causamqꝫ. de testibus. per
Bal. ⁊ doc. in. l. solam. C. eo. ti. licet posset sustentari dictum Joan
nis sup fama. loquitur tū ꝙ spectat de presenti: ⁊ fama de presenti
29 nihil saltem plene probat. Et vba † spectat ⁊ pertinet sunt verba
multū lata. l. vbū illud pertinere. de verb. sig. ⁊ satis verificanꝛ si ꝑ
tinet rōne dominij iurisditionalis: poniꝛ etiā. in. iiij. arti. arti. vlti
mo loco productoꝝ. ꝙ dictū cōe senense ante venditionē factā di-
cto ser Angelo vt verus dñs ⁊ possessor tenuit ⁊ possedit ꝑ suis et
tanꝙ suo totū castrū ⁊ curiā ⁊ tenimentū cotoni cū iuribꝰ ⁊ perti-
nentijs suis: prout etiā postea ⁊ hodie tenet ⁊ possidet. et ꝙ ita est
publica vox ⁊ fama ⁊c. ⁊ testes plures idē deponūt. ꝑfecto hoc ma
gis fauet q̄ aduersetur reis conuētis. nā si possidebat totū castruz
cūpertinentijs suis: prout hodie tenet ⁊ possidet: a cōtrario aliter
nō possidebat: sed hodie nō possidet dictū tenimentū mōtispo. ꝓ
pria possessione nisi rōne superioritatis ⁊ vniuersalis dominij qđ
hꝫ in locis subditis. Ideo nec prius alr possidebat: ex hoc persua-
detur ꝙ in. d. venditione nō venerit proprietas dicti tenimēti mō
tispo. de qua agitur: licet forte venerit dominiū iurisditionale q:
satis aperte deprehendi pōt ex ipso instrumēto venditionis facte
per dictos meū ⁊ maginū: in quo primo vendiderūt medietatē ter
ritorij ⁊ castri cotoni: ⁊ sic in vniuerso territorio atterēdo. l. pupil
lus. §. territoriū. de vb. sig. ⁊ in ꝯnam dñij ⁊ signorie: ⁊ meri ⁊ mixti
imperij: ⁊ iurisditionis oimode castri curie iurisdi. ⁊ district castri
de cotono ⁊c. q̄ oia tēdūt ad dñium superioritatis ⁊ iurisdi. ꝙ hūt
dñi tēporales in locis subditis: ⁊ postea deuenit ad specificationē
certoꝝ bonoꝝ particulariū in quibꝰ habebāt proprietatē singula-
rē: ⁊ specificat certas petias terrarū forte paruas: aut parue forte
estimationis. ⁊ inter cetera vnū poztile. itē vnū sitū molendini: et
enumerat multa bona singulariter: ita ꝙ est verisimile ꝙ etiā spe-
cificassent tenimētū mōtispo. ꝙ erat ⁊ est latissime multoꝝ milia-
riū si in illo habuissent similē proprietatē ⁊ voluissent illa venire in
vēditione pro certo: hec est satis vrgens cōiectura: ita ꝙ dictus cō
tractus vēditionis potius suadet ꝙ nō fuerit venditū dictū teni-
mētum montispo. quo ad hmōi ꝓprietatē q̄ ꝙ veniret in dicta vē
ditione: ⁊ maxime cū ostendanꝛ plures cōtractus in quibus habe-
batur cōmertiū de dicto mōtepo. de ꝑ se: nō cū vniuersitate castri
cotoni. et etiā ex instrumētis antiquis pōt cōprehendi ꝙ dictum
tenimentum mōtispo. nō pertineat saltē magna ex parte ad magi
num Petri: ⁊ successiue ad eius descendētes: immo apparet quod
Saudutius in vna manu emit medietatē dicti montispo. ⁊ in alia
manu contes eius frater emit quartam partem ipsius. ⁊ filij hōco-
tis de cotono qui erāt de alia linea emerūt in anno. M. ccciij. tres
quartas partes dicti mōtis: in alia manu comes thadeus. M. ccc
lxv. vēdidit dicto guidutio in vnam medietatem certe partis: quā
ipse emit a dña Frāchina ⁊c. ⁊ medietatē quā emit a dña Liona. ita
ꝙ ex his vꝛ deprehendi qđ euasi totū dictū terrenū erat dictorum
guidutij ⁊ contis hōcotis de cotono. Itē in anno. M. ccclxv. guic-
ciolinus magini parens auctorum cōis cōduxit dictum tenimētū
mōtispo. pro tertia parte dimidie a giunzello ⁊ Joanne filijs dicti
comitis thadei. ⁊ asseruit aliam medietatem esse dictorum locan-
tiū. ex quo instrumēto deprehenditur qđ due partes de tribꝰ par-
tibus erant dictorum guinzelli et Joannis filiorum dicti comitis
Thadei qui vendiderat dicto guidutio boncōtis: nec habemꝰ ali-
qua

qua instrumenta ex quibus deprehendi possit dictum guidutium
aut maginũ eius patrez aut eius filios habere aliquid iuris ĩ dicto
montepo.⁊ videmus ꝙ dictus po solitus erat ire ꝑ varias vias et
separari a castro cotoni.ita ꝙ nõ prestatur ꝯiectura ꝙ ꝓ ea parte
qua quiserat dñs castri cotoni esset pariter dñs mõtispo.Et sic nõ
est quid nos mouere debeat vel prebeat nobiscõiecturã ꝙ mõspo.
venerit in dicta vẽditione maxime quo ad ꝓprietatẽ de qua agit̃.
Et est aduertendum ꝙ solus titulus non transfert dominiũ regu-
lariter.l.traditionib⁹.C.de pac.cũ cõcor.lꝫ fallat in ciuitate ĩ.iiij.
casibus annotatis in.d.l.fi.C.de sac.eccle.⁊ hoc si prebens titulum
erat dñs:tamẽ si non erat dñs nõ transfert̃ q̃si dñium:qꝛ q̃si dñium
seu publicianã habet ille q vsucapiebat ⁊ cecidit a possessione vsu-
capione nõ cõpleta.§.alie.insti.de acti.⁊.l.j.⁊.l.eũ qui.in prin.⁊.le.
30 traditionem.⁊.l.quecunqꝫ.ff.de publi.¶ †Et sine possessione ne-
mo vsuc.l.sine possessione.ff.de vsuc.⁊.c.sine possessione.de reg.iu.
in.vj.Et hoc.s.ꝙ in casibus in quibus sine possessione non querit̃
dñium a dño non queritur eisdem casibus quasi dñium a nõ dño.
voluerũt bar.⁊ Bal.in.l.j.in fi.cũ.ll.se.ff.de publi.⁊ bal.in.l.fi.d sa.
san.eccle.loquens in illis terminis:⁊ sic in ecclesia ⁊ ciuitate.⁊ idem
in ecclesia voluerũt Jo.an.Flo.d.Ant.Jmo.⁊ panor.in.c.ij.de cõ-
sue.⁊ idem Spe.in ti.de loca.§.nũc aliqua.ver.lviij.Et hoc nisi il-
le nõ dominus haberet ipse publicianã ⁊ sic quasi dominiũ.nã illõ
quasi dominium transfert̃ ex his causis ex quibus dominiũ trans-
fereretur a domino ꝓut hoc voluit bald.in.d.l.fi.de sac.san.eccle.⁊
ita potest intelligi quod voluit Jnno.in.c.in presentia.de proba.
quem in contrarium velle allegat panor.⁊ damnat in.d.c.ij.sed ni-
hil deducitur ꝙ dicti venditores haberent tẽpore venditionis p̃-
dicte dominium vel quasi dñium pro aliqua parte in dicto tenimẽ
to montispo.merito nihil deducitur ꝙ dictum cõmune habeat vel
habuerit vnq̃ aliud ius in dicto tenimento montispo.⁊ si dicatur
maginus Nicolai qui vendidit ser Angelo erat descendẽs ex vna
linea dicti magini petri:et ex alia linea erant illi qui vendiderunt
communi.Jtem ex instrumentis submissionis persuadetur ꝙ me
dietas castri cotoni erat dicti magini Nicolai.⁊ medietas erat di-
ctorum dei ⁊ fratrum qui vendiderunt cõmuni:ita etiam censeat̃
fuisse tenimentum montispo.respondetur ꝙ nil ad rumbum: ma
xime:quia ex alijs instrumentis deducitur ꝙ tenimentum monti-
spo.vendebatur ⁊ locabatur separatim a castro cotoni.itaqꝫ istud
fundamentum leue:⁊ tantomagis quanto apparet ꝙ etiam ho-
die dictum commune possidet maiorem partẽ montispo.que non
possidetur a dictis philippo ⁊ alfonso.⁊ licꝫ pro parte communis
deducatur ꝙ hodie nõ dicitur monspo.tamen ex actis deprehen-
tur ꝙ est de montepo.⁊ nõ sequitur hodie non dicitur:ergo tunc
temporis non dicebatur:⁊ si dicatur illud residuum habuerit ex vẽ
ditione facta per ludouicum de monte orgiali qui vendidit iura
sua:⁊ qui presupponitur ꝙ fuerit filius Joannis:qui Joãnes vna
cum guinzello in dicto instrumẽto locationis:de quo supra appel
latur vt dominus dicti montispo.pro duab⁹ tertijs:ita ꝙ illa duo
tertia faciliter potuerunt transire in dictum ludouicum:⁊ sic com
mune senense uti posset ex dicto contractu habito a ludouico. ad
hoc respondetur ꝙ attenta rei veritate que satis deprehendi põt
ex actitatis dicti iudices non fuerunt moti ex hoc capite nec etiaꝫ
pars immo conatur ostẽdere ꝙ illud residuũ habuerit a ludouico:
⁊ illud residuum fuit a communi possessum vt territorio montis
orgialis non vt cotoni.ad hoc tendunt nonnulla capitula ⁊ atte-
stationes non insisto.Jtem nec apparet ꝙ ludouicus predict⁹ pos
sederit dictuꝫ tenimentum montispo.in aliqua sui parte:nec repe
rio ꝙ deducatur de possessione dicti ludouici:nec aliqua probabi
lis coniectura deducitur:licet enim aliquid coniecture prebeat il-
lud instrumentum locationis ⁊ assertio in eo inserta ꝙ Joannes ⁊
guinzellus possiderent tunc temporis duas partes de tribus par
tibus dicti montispo.⁊ sic ꝙ Joannes habuit vnum tertium di-
cti montis:tamen ꝙ ludouicus eius filius illud tertium haberet ⁊
possideret:non est eadem ꝯiectura:qꝛ possessio non transit in here
des.l.cum heredes.in princip.de acqui.posses.nec insuper reperio
articulatum ꝙ Ludouicus foret heres dicti Joannis nec in instru
mento dicit se heredem dicti Joãnis licet nominet se filium.⁊ insu
per licet illud instrumentum prebeat aliquid coniecture ꝙ dicte
due partes de tribus dicti tenimenti spectarent ad dictos Joãnẽ
⁊ guinzellum:tamen alia instrumenta venditionis facte per comi
tem thadeum eorum patrem Guidutio boncontis:et aliarum em
ptionum factarum per dictum Guidutium ⁊ contẽ eius fratrem
prebent non minorem coniecturam ꝙ dictus monspo.non fuerit
dictorum Joannis ⁊ Guinzelli q̃ instrumentum dictum cõductio
nis prebeat coniecturam ꝙ fuerit dictorum Joan.⁊ Guinzelli.et
accedit pro contraria negatiua coniectura ꝙ articulatur pro par-
te communis ꝙ dictum tenimentum montispo.erat ante vendi-
tionem ⁊ submissiones dominorum de cotono.⁊ est confessatum
si illorum de cotono:ergo non illorum de monte orgiali.l.si vt cer
to.§.si duobus vehiculum commo.cum concor.⁊ insuper dictus
ludo.non vendidit montẽpo.nec aliquaꝫ eius partẽ:sed iura que
habebat.¶ Ex quo persuaderi potest ꝙ eius iura erãt ambigua
si fuissent clara vendidisset montempo.vel partem certam ipsius:
31 prout vendit certam partem castri montis orgiali.† Et ille qui
vendit iura sua que habet in tali re non prebet titu.ad prescriben
dum:⁊ consequenter nec quasi dominium seu publicianam:prout
preberet si rem venderet.prout voluerunt Dy.Barto.Bal.ang.
⁊ doc.communiter in.l.si sic.§.si mihi.de leg.j.si eniꝫ nulla iura ha
bebat nihil vendidit:ergo non apparet titu.pro emptore si nõ ap
parent iura que habebat dictus venditor.⁊ ideo non causat̃ quasi
dominium.⁊ insuper si qua iura habebat dictus ludo.in.d.monte
po.verificentur in illa parte quam commune possidet prout de cu
ria montis orgiali:⁊ non in ista de qua agitur quam vult conseq:
vt de curia coton.:⁊ pondero dictum instrumentum venditionis
ꝙ in eo continetur ꝙ dictus Ludoui.vendit medietatem montis
orgialis:⁊ iura que habet in montepo.⁊ postea subdit ꝙ vẽdit om
nia bona que habet in dicto castro montis orgialis ⁊ mõtepo.⁊ sic
vendendo iura que habet in montepo.non censebatur vendere bo
na que habebat in eo:ideo de duobus alterum vel vendendo om-
nia iura que habebat in montepo.intelligebat de dominio vniuer
salis iurisditionis:vel persuadetur ꝙ ipse non possidebat montẽ-
po.sed quedam bona particularia in ipso monte.⁊ vtrumqꝫ con-
fert pro reis conuentis.Ex quibus constat ꝙ pro parte cõmunita
tis nõ est fundata intentio.ipsius aliquo pacto nec super possesso
rio:nec super petitorio:super possessorio non reperio aliquod ad-
miniculum per quod valeat colorari nedum iustificari dicta sentẽ
tia:cum non reperiam quicq̃ adminiculi per qd possimus deduce
re ꝙ cõmune senense possederit vllo vnq̃ tẽpore istum tenimentũ
montispo.ꝙ possident rei ꝯuenti:ita ꝙ ista sentẽtia in ea ꝑte seu
saltẽ iure condicẽde possessionis est iniusta ⁊ sine fundamento ali-
quo.hinc enim non cadunt termini alicuius possessori adipiscen-
de:nec possessori recuperande in terminis.l.si coloni.⁊.d.canone
reintegranda requiritur ꝙ agens ceciderit a possessione.et sic qd
semel possederit.⁊ insuper licet quidam teneant ꝙ dictus canon.
reintegranda prouideat de nouo remedio etiam laycis:tamen ve
rior opi.est ꝙ non prouideat laycis: nam ille canon loquitur in
episcopis.⁊ per doc.trahitur ad alios clericos qui sunt ꝑsone ma
gis priuilegiate quam layci.ideo laycis non competit illud reme-
dium nouũ ⁊ exorbitans a iure cõi.de iure enim cõi possessoriũ re-
cuperãde cõpetebat spoliato aduersus spoliatorẽ vel eius heredẽ
seu mandantẽ spoliari vel spoliationẽ etiã ratã habentẽ nõ aduer
sus aliũ.ff.de vi ⁊ vi.ar.l.cum a te.c.cum ad sedẽ.de resti.spo.⁊ pro
pterea etiam scienter succedens in possessionem violenter acquisi
tam non poterat conueniri possessorio recuperande ẜm regulas
iuris ciuilis:prout est expressum in.d.c. sepe.quod.c. fuit editum
post.d.c.reintegranda.⁊ prouidet de nouo remedio:ex quo dat in
telligi ꝙ etiam de iure canonico tempore illius.c.seruabantur di-
cte regule iuris ciuilis:adeo ꝙ non poterat conueniri possessorio:
non solum ille ad quem bona fide deuenit possessio per alium vio-
lenter quesita:sed nec ille ad quem mala fide deuenit:quod nõ eẽt
si dictus cano.reintegranda generaliter prouideret omnibus per
sonis tam laycis q̃ clericis:⁊ propterea Joan.cal.in.d.c.cũ ad se-
dẽ.⁊ Lap.in.allega.iij.⁊ Joan.de Jmo.⁊ panor.in.d.c.sepe.volũt
ꝙ remediũ.d.cañ.reintegrãda nõ procedat in laycis:qd ⁊ videtur
velle Rapha.ful.in.l.fi.C.de furt. vbi dicit se in ardua.q.de facto
se adduxisse hanc rationem spoliatus est ante omnia restituendus
contra spoliatorem suum:contra alium autẽ q nõ spoliauerit etiã
si sit malefidei possessor non esset restituendus.d.l.cum a te.si ergo
pristino possessori aduersus priorem iniustũ non succurritur: quo
modo succurritur ei cõtra eũ qui est bonefidei possessor:⁊ cũ vterqꝫ
tractat de bona fide:melior debet esse conditio possidẽtis:vt vide
tur probari in.d.c.sepe.⁊ cum illa questio fuisset commissa collegio
mediolani:nemo fuit qui potuerit sibi respondere ẜm eum. Ang.
etiam in.d.l.rem que nobis videtur sentire ꝙ non detur possesso-
rium recuperande generaliter contra bonefidei possessorem:vnde
hec pars videt̃ de mente iuris.⁊ de mente doc.communiter.scꝫ ꝙ
laycis qui ceciderint a possessione non competat generaliter reme
dium possessoriũ contra bonefidei possessorem per generalitatem
d.l.cum a te.⁊.d.c.cum ad sedem.⁊ melius per.d.c.sepe.nec obst.d.
l.si coloni:quia loquitur in casu suo.s.in ascriptitio q per fugã pri-
uauit possessorez sua possessione:que priuatio de facili fieri potest
in re mobili.l.si rem mobilẽ.ff.de acquirẽ.pos.⁊ vitium resultat ex
ipsa re possessa.⁊ insuper non loquitur in bo.fid.possessore: ideo
non mirum si his concurrentibus prouidetur ibi ꝙ possessio resti
tuatur pristino possessori non discusso de iuribus partium.⁊ insuꝑ
posset dici ꝙ loquitur in illis collonis in quibus alia in titulo spe-
cialiter inducũtur ob fauorẽ publicũ saltẽ secũdariũ vt pꝫ in.l.quẽ
admodũ.eo.tit.⁊ ꝓpterea cum multa ibi occurrãt:non videtur ꝙ
illa lex debet generaliter trahi ad alios casus indifferenter contra
d.l.cũ a te.⁊.d.c.sepe.⁊ licet Bar.dicat.ad illam.l.ꝙ cañ. reintegrã
da procedat etiam de iure ciuili:videtur intelligendus ꝙ possessio
amissa recuperatur possessorio recuperande etiam vbi non compe
tit interdictum vnde vi.⁊ reintegrari debet pristino possessori sua
possessio etiam de re ciuili quando scilicet competunt remedia iu-

ris ciuilis.⁊ sic quando competit remedium.d.l.si coloni.vel actio triticaria vel conditio sine causa ex equitate.l.si me et titium.ff. si cer.pet.non autẽ est intelligendus Bar.ꝙ actio vel remedium nonum resultans ex illo cano.reintegranda.cõpetat de iure ciuili vigore.d.l.si coloni:quia ridiculum esset dicere ꝙ in.d.l.si coloni: q̃ est antiquior probetur ꝙ remedium postea de iure canon.emanatum per.d.c.reintegranda procedat de iure ciuili:nec Bar.id dixisset. Item licet quidam teneant ꝙ ille cano.prouideat aduersus ignorantes aduersus bonefidei possessores: tamen non volunt ꝙ detur cõtra eum qui titu.possidet ab eo qui nõ fecit amittere possessionem.tex.enĩ in.d.canone loquit̃ in eo qui propter iniustas

32 causas cecidit a possessione. ¶ Ideo † ex capite possessorij dicta sententia continet manifestã iniustitiã.quantum vero ad petitoriũ qđ habet duplex caput.s.dñij.⁊ quasi dñij pariter est iniusta:nã ad causandum quasi dominiũ requiritur traditio seu acq̃sitio possessionis ex titu.precedenti nec sine possessione:queritur prout supra deductum:si itaqȝ non apparet ꝙ commune predictum vnq̃ possederit quomodo probatur quasi dominium ⁊ publiciana profecto nequaquã:dominium autem minime probatur q2 non probatur ꝙ fuerit auctoris ipsius communis:nec ꝙ venerit in cõtractu venditionis quinimmo coniecture sunt in contrarium.s.ꝙ nõ venerit in dicta venditione montispo.maxime quo ad proprietatem.de qua agitur prout supra deduxi. ¶ Itaqȝ non obstat ꝙ in factis antiquis creditur probationibus minus integris:quia non sunt in hac parte probationes alique. Quinimmo est aduertendũ ꝙ commune senense habet probare dominiũ vel quasi dominium de presenti non dominium antiquum. Quoniã dominium antiquum non iuuat nisi sit de presenti.itaqȝ non sumus in probatione iuris antiqui sed sumus in probatione iuris presentis. itaqȝ lȝ deducat emptiones antiquas ⁊ ad probandum illas emptiões admittantur probationes minus plene:⁊ ideo creditur instrumentis licet non appareat de notariatu.tamen ꝙ ex illis emptionib⁹ prebeat̃ dominium de presenti.istud iure nõ reperitur: quinimmo nec ꝙ tunc fuerit apud actores. Accedat quod not.Bar.in.l.qui

33 dam in suo.ff.de condi.institu. Ubi vult † ꝙ licet quandoqȝ ex possessione de presenti.probatur dominiũ vt quando incidẽter deducitur.l.sicuti.§.si queratur.si seruitus ven.⁊.l.j.ff.fam.her.tamen secus ex possessione de preterito ſm eum.⁊ potest esse ratio: q2 tunc ꝯcurrent due specialitates:vna ꝙ ex possessione presumatur tunc dominium:alia ꝙ dominus presumatur hodie dominus. presumptiones enim sunt probationes non iure cõmuni sed iure speciali inducte vt patet ex no.per Bar.in.l.si tibi decem milia.in princi. de pac.qui vult ꝙ.l.si quis argentum.C.de dona.nõ habeat locum in donatione presumpta ne concurrant plures specialitates:quod ⁊ tenent Ray.Bal.⁊ Ange.in.l.iurisgẽtium.§.igitur nu da.de pactis Salyce.⁊ Pau.de cast.in.l.si pacto quo penam.C.eodem tit.

34 Et sic volunt ꝙ presumptio sit specialitas. ¶ † Itaqȝ dato ꝙ probationes min⁹ plene probarẽt dñium antiquum:nõ tamen carẽt dominium de presenti esse probatum:licet p̃sumptio sit ꝙ dñium censeatur durare.l.siue possidetis.de proba.itaqȝ ex premissis deducitur ꝙ etiam si pro parte cõuentorum nihil esset deductum:tamen debuissent rei conuenti absolui. Longe fortius stantibus deductis pro parte conuentorum.nam ser Angelus auctor dictorũ philippi ⁊ Alfonsi:quia eorum ascendens prout presupponit articulatum ⁊ probatum emit dictum tenimentum montispo.ꝓ ea parte quã possident dicti Philippus ⁊ Alfonsus:⁊ licet forte nõ bene probetur ꝙ ser Angelus possederit:tamen probatur ꝙ Joannes eius filius ⁊ heres ⁊ ei⁹ successores possiderunt per annos quinquaginta.plures testes deponunt de quinquaginta. ⁊ aliqui forte de pluribus non curo:quia si non iuuant quinquaginta non iuuant.lx.quia inter.xl.et centum annos tempora ad prescriptiones non differunt:⁊ possessio Joannis presumitur habita ex precedenti titu.emptionis.l.quedam mulier.de rei vendic.⁊.l.verius instructus.C.de acquiren.pos.⁊.l.j.C.de impo.lucra.descrip.lib.x. Itaqȝ probatur quod ipsi habent titulum ⁊ possessionem non solum preteritam:sed etiam presentem.itaqȝ ipsi rei probant parem causam:immo longe efficaciorem:commune deducit titulum em-

35 ptionis philippus ⁊ alfonsus titulũ emptionis. ¶ † Et si cõmune probasset possessionem de preterito quam tamen minime ꝓbauit similiter et philippus ⁊ alfonsus probant possessionem de pre-

36 terito: † in pari autem causa est potior conditio possessoris regula in pari causa in.vj.⁊.l.cum par.ff.eo.ti.cũ concor.nec ob.ꝙ titulus cõmunis est anterior. Quia quãdo tituli habentur a diuersis si illi non probantur dñi ille est potior qui reperit̃ possidere:nec curatur quis posterius vel prius habuit possessionem:vt est casus in terminis in.l.siue autem.§.si duobus.de public.si autem haberent titulum ab eodem preualet ille qui prius habuit possessionem: vt in eodẽ.§.si duobus.in casu autem nostro habuerunt titulũ a duobus:merito non attenditur cuius titu.precesserit vel cuius possessio ante fuerit:nec video quid pro parte ꝯmunis adducatur aduersus hoc mediũ:quãtofortius p̃ualet pars reor̃:q2 nihil probat̃ de possessiõe cõitatis nec ꝙ est fortius deducit̃ ꝙ actores cõis possi-

derũt:immo nec reperio ꝙ deducat̃ ꝙ fuerit eorũ:tamen si deduceretur ⁊ nõ probaret̃ idẽ esset:est ergo nedũ par:sed in plurib⁹ melior causa reorũ:etiã circũscripta possessione de p̃nti:nã ipsi ꝓbãt possessionẽ de p̃terito ⁊ cõmune nõ.ipsi probant titulũ clarũ ⁊ apertũ de tenimẽto de quo agit̃.cõmune ꝓbat titulũ castri cotoni.⁊ lȝ conet̃ ꝓbare ꝙ sit de curia cotoni:tamen etiã ex aduerso deducit̃ contrariũ:nõ curo super hoc me extendere tamen non probat̃ ex ostensione instrumẽti ꝙ fuerit vẽdita ꝓprietas ꝓpria rerũ particulariũ sub vniuersalitate castri ⁊ districtus cotoni:immo innuit̃ cõtrariã ex specificatione aliquarũ rerũ:nã qui de vno dicit de alio vr̃ excludere.l.cum p̃tor.de iudi.cũ si.ꝓut ⁊ supradictũ est.itaqȝ titulus habitus ab eo ⁊ fratribus nõ est certus respectu mõtispo.omitto qđ non apparet ꝙ habuerint mandatũ ab his quorũ nominibus vendebant. Itẽ titulum quẽ habebat cõmunitas a ludouico nõ est certus:q2 nõ vendit nisi iura sua:ꝓut ⁊ de hoc titu.vẽdentis iura sua supradictum est. Itẽ pars cõmunis nõ probat ꝙ auctores eorum haberent iura in montepo.sed ꝑ parte Ludouici alfonsi ꝓbatur ꝙ nicolaus eorum auctor habebat iura in montepozolo ex prouisione facta ꝑ representantes ipsam cõmunitatẽ:vnde ex multis deducitur ꝙ melior est cõditio ipsorum cõuentorum nedũ equalis. ideo tantofortius melior est cõditio possessoris.⁊ facit regula cum sint partiũ iura obscura ⁊ regula fauorabiliores in.vj.cum cõcor. itaqȝ dicti rei cõuẽti non habent necesse recurrere ad beneficium

37 prescriptionis. ¶ † Quod quidẽ beneficiũ videret̃ eos iuuare non obstãte.d.l.fi.de sac.san.eccle.⁊ non obst.preallegatis iurib⁹ municipalibus.nã lȝ contra ciuitatẽ nõ p̃scribatur minori spatio.c.annorum.in.iiij.casibus.de quibus in.d.l.fi.⁊ contra ecclesiã non prescribatur minori spatio.xl.an.tamen hoc est verũ quando ecclesia vel ciuitas nituntur ex dominio:q2 probant dominium:secus si nituntur ex quasi dominio.vtq2 solũ probant titu.⁊ possessionẽ.ita notabiliter dicit Bald.in.d.l.siue antẽ.§.si duobus.de pub.allegat. Dy.⁊ Barto.in.l.si finita.§.fi.de vectigalibus.de dan.infec.⁊ ange.in.l.vniuersas in fi.ne rei dominice vel temp.allegat Dy.bart. Bal.in.d.§.si de vectigalibus.idem etiam voluit Bald.in rubrica.ff.de rerum diui.⁊ ita pari ratione possumus dicere in terminis dictorum statutorum.ea enim ratione qua limitatur dispositio.d.l.fi.⁊ auc.quas actiones ibi posita limitanda veniunt ista statuta. et tantofortius:q2 dicta statuta loquuntur de bonis cõmunis se-

38 narum. ¶ † Genitiuũ cõmunis proprie sumptum importat dominium:vt.l.ij.§.in locum.ff.de relig.⁊ sump.fune.⁊.l.j.de ser.corru.⁊ l.si postulauerit.§.de eo.ff.de adul.ideo vt ista statuta minus ledãt ius cõmune:intelligãtur quãdo prescribitur aduersus commune habens dominium non quando haberet quasi dominium. ⁊ suadet ratio:q2 quando ciuitas vel ecclesia hȝ quasi dominiũ prescribitur aduersus dominiũ ⁊ ex prescriptione .longi temporis cũ titu.⁊ bona fide ⁊ ex prescriptione longissimi temporis cum bona fide queritur vtile dominium.auct.nisi tricennalis:cum sua glo.C. de bonis mater.⁊.l.si quis emptionis.C.de prescrip.xxx.vel.xl.an

39 norum. ¶ † Dominium autem vtile preualet quasi dominio.l. paulus.de publi.maxime q2 publiciana competit ei qui prescribebat.d.§.alie.insti.de acti.efficacius autem est prescripsisse q̃ p̃scribere vt de se constat.ideo iuuet prescriptio aduersus quasi dñium nec huic medio obstat ꝙ allegabatur ꝙ dicti philippus ⁊ alfõsus fuerint in mala fide propter famam que deducitur:quia ad hoc respondetur pluribus modis.primo ꝙ non probatur ꝙ dicto tẽpore dicti philippus ⁊ Antonius conuersati fuerint in illis pertinẽtijs.hoc enim non deducitur nisi simpliciter articulando ꝙ dicti philippus ⁊ alfonsus tempore eorum vite conuersati fuerunt in dictis pertinentijs.profecto si conuersati fuissent post litẽ motã: dictus articulus verificaretur:ita ꝙ cõfessio seu probatio dicti ar-

40 ticuli non releuat. ¶ † Quia scientia superueniens post finitã prescriptionem non obstat:vt per Innocen.⁊ doct.in.c.cura de iurepatro.ita ꝙ non probatur notitia que habuit ipedire prescriptionis cursum. Preterea iura non credunt fame:ita nec credere tene-

41 bantur ipsi philippus ⁊ alfonsus. ¶ Et † nimis credulo imputat̃. l.j.ff.ꝙ cum eo.⁊ maxime:quia eis competebat recursus de euictione si euincebatur:itaqȝ non tenebantur in foro conscientie relaxare ne perderent regressum de euictione:prout alias notabiliter dicit Barto.in.d.l.atqui natura.§.cum me absente.de neg.gest.ꝙ si emptori sit articul⁹ ꝙ res esti euincentis:non tenetur respondere ne si fatetur perdat regressum de euictione.⁊ si negat illaqueat animam secundum eum.⁊ fortius hoc casu quo fama non probat. Et licet redderentur ex dicta fama dubij:tamen non impeditur prescriptionis cursus:quia dubietas non causat malam fidem:nec peccatum:quo casu loquitur.d.c.quoniam omne.⁊ dicta regula male fidei possessor. Et dicit Bald.in consi.mihi.xcix.incipien.hec materia altioris est inquisitionis.alias est consi.christofori de castel. ꝙ dubitans in materia prescriptionis censetur bonefidei si habet aliquam occasionem dubitandi.l.nam manifestissimi.§.si autẽ du-

42 bius.C.de fur. † Item dicit ꝙ dubia conscientia non est conscientia:quia non habet vbi figat pedem intellectus. ¶ Et in ambiguo possessor debet potius sibi fauere q̃ dissuadere:quia debet se con-

formare

formare conscientie legis ⁊ dispositioni legali cum leges sint per ora principium diuinitus preuulgate verba sunt sua que conferũt ad propositum ꝙ prout.ll.non credũt fame ⁊ cõmuni opi.ita nec dicti philippus ⁊ alfonsus tenebantur credere etiã si de fama ha buissent notitiam attento maxime ꝙ ipsi habebant titulum⁊ pos sessionem titulatam.et ꝙ iura presumunt pro possessore.d.§.si q̃ ratur cum si. ¶ Et attento ꝙ bonafides presumitur.l.pe.cum sua gl.C.de euic.cum si.⁊ maxime si quis possedit longo tempore.⁊ma xime longissimo tempore per not.per Bar.in.l.celsus.de vsucap. ⁊ Innocen.in.c.ij.de integ.resti.preterea articulus.xxxj.si diligẽ ter intueantur attestationes non probãtur:quia non reddunt te stes causam scientie ⁊ loquuntur cõmuniter per verba credulita tis.preterea vtuntur verbis ꝙ pertinet vel similibus que possunt verificari ꝙ pertinet iure superioritatis ⁊ vniuersalis dominij.itẽ septimus articulus ex articulis ex secundo loco productis simili ter non probatur fama maxime ante perfectã ⁊ finitam p̄scriptio nẽ:nã super eo deponunt.vij.testes.vn⁹ dicit nihil scire duo videli cet michael ⁊ benedict⁹ quasi nihil vãnes non ponit de tempe fa me:ita ꝙ eius dictum verificari posset si audiuisset post litem mo tam.Item non reddit causam scientie accõmodatam.Itẽ causam falsam adducit.s.quia audiuit ꝙ auctor dictorum philippi ⁊ alfon si emit ad vitam venditorũ ꝙ tamen est falsum:vt patet ex tenore instrumenti emptionis facte per ser Ange. ¶ Causa autem fame plurimum attenditur:vt patet ex not.per Barto.in.l.de minore. §.si plurium.de questionibus.petrus christofori ⁊ mattheus bar tholomei deponunt de fama a tali tempore.circa quorum dictum potest verificari etiam si potest litem motam fuisset fama orta no. per barto.in.l.celsus.ff.de vsuca.⁊ Ioan.an.in.c.licet causam.de proba.⁊ per doct.in dictis iuribus.solus Ioannes angelelli depo nit per verba ⁊ cetera que sunt alterius virtutis per not.per eosdẽ in dictis locis.⁊ loquitur copulatiue de maiori parte habitatorũ in castro cotoni.alij loquuntur alternatiue per homines ⁊ maio rem partem hominum:⁊ natura alternatiue est vt prima pars al ternatiue verificari potest in duobus.⁊ potuerunt loqui artificio se vt iuuarent partem:⁊ non deierarent:ita ꝙ remanet in effectu solus vnicus testis:⁊ dictum vnius dictum nullius.l.iurisiu.de te sti.ca.tam literis.de testi.cum si.⁊ ille allegat causam:vnde habuit ortum dicta fama videlicet:quia prius fuit venditum castrum co toni ⁊ eius curia:⁊ cum dicto castro erat vnitum dictum tenimen tum montispo.certe licet esset vnitum poterat esse vnitum ratio ne curie ⁊ iurisditionis non ratione singularis proprietatis.⁊ ita potest dici de attestationibus super.viij.arti.in illo tamen ẽ istud plus ꝙ vãnes dicit ⁊ maiorem partem:⁊ assignat causam fame: q2 fuit prius venditum ⁊ submissum cõmuni senarum.profecto prior venditio ⁊ submisso non prebuit iustam causam ortus dicte fame: quia non causant quin dicti Nicolaus magni potuerit vendere:⁊ maxime attento ꝙ ex prouisione facta per representantes cõmu ne apparet ꝙ dictus Nico.habebat ius in dicto tenimento mõtis po. Et est aduertendum ꝙ dato ꝙ fama probarectur ⁊ haberet le gitimum ortum:tamen non probaret:quia non agitur de probã do facto antiquo quod non possit directo:quia venditio facta ser angelo non excedit vitam hominum.ex quibus omnibus videtur res clarior ꝙ dicti rei fouent iustitiam.⁊ ꝙ sententia fuit iniusta: non obstantibus adductis in contrarium que satis patent subla ta per dicta supra. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.xxxvj.

1 ¶ Negatiua non potest:reddit actum impossibilem.
2 Tutoris defectum non suppelet iudex:licet alias curatoris defe ctum supplere possit.
3 Iuramento non validatur contractus quando statutum dirigit verba in personam.
4 Iurans se non alienare non tenet iuramentum.
5 Iuramẽtum non astringit vbi est lesio enormis.nu.7.
6 Donans suum iactare videtur.
8 Donare est nobilis et generosi animi.
9 Sanguinis dilectio remouet suspitionem doli et fraudis.
10 Consanguineor et amicorum interuentus suadent contractum bona fide celebratum.
11 Decretum iudicis facit contractum abesse a metu et dolo.
12 Donatio facta matri et sorori valet non obstante statuto ꝙ mu lier contrahere non possit sine consensu duorum proximor con sanguineorum.

¶ Consilium.xxxvj.

In nomie domini nostri iesu christi. ¶ Videtur prima facie dicendum ꝙ di ctus contractus donationis non tenuerit ea ratione: quia non fuerunt seruate solẽnitates statuti:⁊ ꝑpter ea non valeat:cum statutum dicat ꝙ non possit† ⁊ negatiua propo sita verbo põt:vel possit reddi actum de iure impossibilem.c.j.⁊ tibi per glo.⁊ doct.de reg.iur.lib.vj.⁊ licet interuenerit decretum iudi cis:⁊ iudex possit supplere defectum auctoritatis curatoris deben tis interuenire in contractu minoris:prout habetur in.l.bonorũ. C.qui admi.⁊ in.l.si curatorẽ.C.de in integ.resti.mino.⁊ in.l.si in fanti in fi.de iure de libe.ergo pari ratione idem in munere posit supplere defectum consanguineorum:tamen illud videtur verũ quando scit defectum.alias secus.ar.d.l.bonorum.si eniz interpo suit decretum ignorans defectum non videtur decretum interpo nere animo supplendi defectum quem ignorat.anim⁹ enim faciẽ tis actum non trahitur ad ignorata.ar.l.mater decedens.de inof fi.testa.⁊.l.si heres institutus.in princip.de acq.here.cuz si.⁊ si iudex sciuisset alios consanguineos,proximiores extitisse quorum cõsen sus requiritur non de leui verisimiliter interposuisset decretuz.er go decretum surrepticium.c.postulasti in fi.de rescrip.⁊ per conse quens nullum.l.tutor si petitus.⁊.l.seyo.de tuto.⁊ curato.da.ab his.l.j.§.hic.hec verba ne vis fiat ei.l.thais ancilla.§.subuentum de fideicom.lib. ¶ †Preterea licet iudex suppleat defectum cura toris etiam habenti curatorem:quia poterat alium dare:tamen non ita supplet defectum tutoris dicit Barto.i.d.l.si curatorẽ ha bens.ita ergo non suppleat defectum consanguineorũ qui adhi beri poterant.⁊ profecto res esset satis plana si non interuenisset iuramentum propter ꝙ redditur res dubia. ¶ Quod non videt obstare:† quia quando statutum dirigit verba in personam iura mentum non validat contractum prout voluit barto.in.l.si quis pro.eo.de fideius.et in auc.sacramẽta puberum.C.si aduer.ven.si quis enim facit contra preceptum legis peccat mortaliter.de ma io.⁊ obe.c.qui non obedierit principi morte moriatur.⁊ alibi apo stolus omnis anima subiecta sit principi.⁊ secundũ euz:supple ad Romanos.xiij.c.de quo fit mentio.in.c.ij.de censibus.⁊ cano.ma gnum ver.omnis anima subdita sit sublimioribus potestatib⁹ ⁊c. ⁊ secundum Barto.subditur.⁊ qui voluntati eius resistit volunta ti dei resistit.⁊ damnationem sibi acquirit secundũ eũ ad hoc cañ. q resistit.xj.q.cañ.ꝙ precipit.xiij.q.j.⁊ ideo si lex imperatoris vel statutum populi prohibet personam contrahere qui contrafacit peccat mortaliter:ideo iuramentum non ligat.Quia interpositũ super peccato mortali.c.non est obligatorium.de reg.iur.in.vj.et c.Quis.e.lib.⁊.c.cum contingat.de iureiu.ꝙ est menti tenẽdũ ꝭm eum.⁊ idem dicit Fede.de senis in cõsi.xxj.a quo forte habuit bar. prout dicit Imol.in.d.c.cum contingat in.q.de prodigo.in.v.pn. membro ⁊ car.xxxvij.⁊.xxxviij. ¶ Quod idem Ioã.an.Host.in.c. mulieres.de iureiur.qui volunt† ꝙ quando quis iurat non se alie naturum si alienat iuramentum non astringit:quia peccat alienã do.⁊ idem Bar.voluit.in.l.is cui bonis.de ver.ob.⁊ in auc.decerni mus.C.de arbi.s.ꝙ iuramentum non validet contractum quando lex prohibitiue loquitur.et idem voluit Pe.de ancha.in.c.lz mu lieres.de iureiur.lib.vj.⁊ ipse ⁊ dominus Anto.in suis reportatio nibus in.d.c.cum contingat.in casu nostro statutum videtur diri gere verba in personam cum dicat ꝙ mulieres non possint donare ⁊c.ergo iuramentum non operetur.secundo videtur dicendum ꝙ iuramentum non iuuet alia ratione:quia scilicet quando actus vi tiatur ratione forme non seruate iuramentum non validat actum prout voluit Bar.in.d.l.si quis pro eo.quia deficit forma que dat esse rei.l.iulia.§.sed et si quis ad exhiben.ꝙ ⁊ tenet.d.Anto.in.d. c.cum contingat.⁊ Imo.ibi car.xiij.⁊ in car.xxv.vbi refert consi lium Pe de anch.ꝙ 2si.ipse Pe.de ancha.refert.in.d.repe.c.can. de consti.circa.fi.xj.questionis.vbi dicit ꝙ iuramentum nõ potest supplere defectum solemnitatis formalis:prout refert Panor.in d.c.cum contingat col.antepe.sed in casu isto consensus cõsangui neorum proximiorum videtur esse de forma contractus:ideo iura mentum non valide actum.secundo videtur dicendum.ꝙ iuramẽ tum liget vel saltem non firmet contractum:vel si firmat possit pe ti relaxatio iuramenti ⁊ veniri contra contractum.nam videtur ꝙ dicta domina perludouica in dicto contractu fuerit enormissime lesa priuando se dictis bonis suis nihilo habito in compensam.si quidem habuisset quid minimum esset plus q̃ habere nihil.⁊tamẽ si habuisset qd minimũ resultasset lesio enormis. ¶ †Et vbi ẽ enor mis lesio iuramẽtũ nõ astringit effectualiter vt probabo:ergo mul to fortius si nihil recepit.Nã tunc videtur lesa in toto ꝙ plus est q̃ lesio in aliquo licet grauissima. ¶ †Qui aũt donat videtur iacta re quodãmodo suũ.ar.si cum aurũ.de sol.⁊.l.cõtra iure.§.fi.de pac. ⁊.l.cũ de indebito.de pba.iuncta.l.eius ꝙ per errorẽ.de reg.iur. ⁊.l.j.ff.de condi.indebi.ideo aduersus donatiõem minor restituit. vt.l.j.⁊.ij.C.si aduer.ven.iuncto.ar.a speciali.l.j.ad muni.l.j.C.de testa.lib.x.cum si.ꝙ aũt vbi est enormis lesio iuramẽtum nõ astrin gat saltẽ efficaciter seu irreuocabiliter tenuit.d.ant.in.d.c.cũ 2tin gat in scdo casu suo ꝑncipali.†dicẽs.ꝙ si non arguit aliqua dece ptio que habeat annexũ dolum saltem presumptum nullũ reme diũ competit cõtra iuramentũ:sz vbi lesio est enormis tũc iurans ad hoc habet remedia veniẽdi cõtra.ad hoc not.ꝑ gl.i.c.veniẽs.et in iuribus ibi allegatis.de iureiur.q2 in enormi lesione presumitur dolus ⁊ subest causa p̄sumẽdi.l.omnes.§.lutius.ff.de his q̃ in frau. cre.ꝭm eundẽ.d.Ant.⁊ idẽ.s.ꝙ vbi interuenit enormis lesio possit veniri cõtra iuramẽtũ firmat Pe.de anch.in sua latissima repe.c. cano.de consti.in.xj.q.col.lxxvj.dicẽs se ita consuluisse senis vbi

viget statutũ q̃ nullus cõtractus vel quietatio facta p minorem. xxv. an. valeat nec de eo reddat ius nisi certa solẽnitas intercedat. nã cũ quedã puella fuerit enormiter lesa cõsuluit q̃ potuerit peti absolutio ꝛ relaxatio a iuramẽto: nã ẽm eũ iuramẽtũ nõ debet esse ini quitatis vinculũ cano. inter cetera. xxij. q. iiij. ꝛ c. q̃sito. de iure iu. Itẽ iuramentũ debet habere tres comites. s. veritatẽ iudiciũ et iustitiã. cano. aiaduertẽdũ. xxij. q. ij. ꝛ eadẽ cã. q. j. ꝛ iurabũt. ꝛ extra. de iureiur. c. ꝛ si xps. ꝛ p gl. in auc. q̃ eis. de nup. sz dicto casu nõ est iustitia sed euidẽs iniquitas ergo ꝛc. Itẽ paria sunt inesse dolũ ex proposito ꝛ dolum re ipsa. l. si qs cum aliter. de ver. ob. ꝛ l. ij. §. circa. de excep. doli. ratione ergo euidentis doli saltẽ re ipsa videt relaxandum ẽm eũ qui ɔcludit. q. d. auc. sacramẽta pube. ꝛ c. cũ ɔtingat. ꝛ c. questitus nõ hñt locũ quando interuenit dolus re ipsa. ꝛ ad hunc dictũ vincentij. de quo. s. est rationes Fed. in consi. cclv. inci. factũ tale est statutũ ciuitatis perusij. s. relato. cuius verba satis placent panor. put ipse dicit in. d. c. cũ contingat. col. xxvj. vult ante Pe. de anch. q̃ iuramẽtũ liget tñ possit peti relaxatio seu absolutio a iuramẽto. ita respondẽs ad. id quod dicit Joan. andr. post Jac. de bel. in addi. spe. in ti. de sentẽ. pba. §. vt aũt. ꝛ in tit. de resti. in inte. §. j. ad fi. prime col. sed. d. ant. vult q̃ nõ astringat iuramẽto ita q̃ non sit necessaria alia absolutio: q2 dolus ex ꝑposito et dolꝰ re ipsa videtur exceptus a iuramẽto. facit. c. qntauall. de iurein. vt latius ibi per eũ. cuius dictũ in effectu ibi sequit panor. col. xxxj. ꝛ xxxij. ea ratione: q2 ꝓsumit dolus ꝛ q2 iurans nõ ꝓsumit cogitare ꝗta lẽ modũ ꝛ q2 iura cõiter excipiũt dolũ ꝛ paria sũt adesse dolũ ex proposito ꝛ dolũ re ipa vt ibi latius p eũ. siue ergo non liget iuramentum siue liget ꝛ possit peti relaxatio seu absolutio a iuramẽto habemus propositum. ad idẽ videtur velle. Bal. in. d. auc. sacramẽta puberum. ꝛ in corpore vnde sumitur in. iiij. q. dicens q̃ vbi minor enormiter leditur presumit dolus ex enormi lesione. adducit glo. q̃ ẽm eum mature loquit. in. l. ij. §. contrario. ff. de cõtra. iudi. tut. ẽm eũ. ꝛ idẽ Rof. voluit vt refert Jac. but. in. l. ij. C. de rescin. ven. s. q̃ iuramentum non trahitur ad enormẽ lesionẽ: prout est illa que excedit dimidiã iusti ꝑcij: ꝛ facit optime q̃ no. Bar. in. l. sed ꝛ si cõs. §. quesitum. ff. si quis cau. ꝛ q̃ ipse tradit in. l. pe. §. idem quesiit. ff. de ɔdi. inde. Et etiaz q̃d ipse idem Bar. no. in. l. fi. ff. de preto. stip. ꝛ licet Jmo. in. d. c. cum contingat multa adducat in cõtrariũ confutando rõnes. d. anto. ꝛ respondẽs etiam ad rõnem q̃ resti. in integ. non datur pro leni lesione: sed pro grani seu enormi. l. seyo. ff. de in inte. resti. nã lenis lesio aliter sumit in terminis. d. l. seyo put ibi habetur ẽm eum: tamẽ in auct. dicit q̃ negari nequit quin articulus sit dubius: attentis que hincinde adducuntur: ꝛ tandem in xxxj. car. ꝛ seq. vadit cespitãdo: nec figit pedes. videtur antẽ velle q̃ in minore muliere vel rustico iuramentum non tollat remedium causatum ex enormi lesione prout est illa que excedit dimidiã iusti precij vt ibi late per eum: ꝛ ita videt limitare cõmunem opi. gl. ꝛ doc. que habet q̃ iuramẽta tollit remedium. l. ij. C. de rescin. ven. prout habetur in ea. l. ij. ꝛ de emp. ꝛ ven. c. pe. cũ itaq̃ in casu nostro simus in muliere ꝛ minore: ꝛ lesio de qua agitur respiciat non solũ dimidiam iusti precij sed etiã totũ precium videtur concludẽdum q̃ possit peti per ipsum iurãtẽ absolutio a iuramẽto. cũ itaq̃ simꝰ in minore ꝛ muliere videtur q̃ iuramentum effectualiter nõ astringat: his tamen non obstãtibus cõtrariã partem arbitror iuri magis consentaneã. quando enim lex vel statutum simpliciter vitiat contractum põt intelligi non interueniente iuramẽto vt sic i hoc non cõtradicat iuri ɔmuni prout ꝯfieri debet in his terminis put latius hoc cõcludit Pau. de ca. in sua repe. auc. sacramẽta pub. C. si aduersus ven. dicens hoc procedere quando statutũ loquitur in contractibus onerosis seu in onerosis ꝛ lucratiuis prout ibi latius per eum facit. l. serui vestri. C. de noxa. c. cum dilectus. de consue. et q̃d no. per glo. ꝛ doc. in. d. l. fi. §. in computa. C. de iure. delib. ꝛ q̃ p Bar. in. l. etiam. ij. circa fi. ff. de mino. in. l. fi. C. in ob. cau. in integr. resti. nõ est necessaria. vbi habetur q̃ statutum dictans simpliciter q̃ aduersus actiones currat ꝑscriptio. x. an. nõ habet locum cõtra minores vt ficnt non contradicat. d. l. fi. vnde ita in ꝑposito statuto disponens q̃ cõtractus mulierum sine tali solẽnitate nõ valeat non habeat locũ in contractu iuramento vallato ne contradicat regule tradite in. c. cum cõtingat in fi. extra. de iureiurã. ꝛ c. q̃nis. de pac. lib. vj. ꝛ d. auct. sacramenta puberum. ꝛ hoc etiam videtur. de mente doc. in. d. c. cum contingat ꝛ suadet ratio: quia put per. d. in ra cano. limitantia etiam in terris imperij iura ciuilia actus simpliciter annulantia vt probatur in. d. iuribus iuncto. c. lz mulieres. de iureiuran. li. vj. ita ꝛ pari ratione limitẽt statuta que sunt ius ciuile municipale. l. oẽs populi. ff. de iusti. ꝛ iure. ꝛ insti. de iur. na. gẽ. ꝛ ci. §. sed ius quidem ciuile. Cuz itaq̃ statutũ simpliciter disponat q̃ mulier nequeat cõtrahere q̃ sine cõsensu ꝛc. non videtur trahendum ad contractũ iuratũ quando enim lex vel statutũ simpliciter disponit q̃ nõ possit fieri actus vel simpliciter vel sine certa solẽnitate vel disponit in fauorem priuatum vel solum vel principaliter in fauorẽ ꝛ secũdario in fauorem publicum contractus firmet iuramento per. d. c. cum contingat. ꝛ d. c. q̃nis. ꝛ d. auct. sacramẽta puberũ. put voluit bar. in. l. si quis pro eo. de fideiusso. ꝛ Angel. ibi et Bar. in. l. seius ꝛ angerius. ff. ad. l. fal. ꝛ in. auctẽ. sacramẽta pub. ꝛ Fede. de se. consi. cclxxxj. Jmo. ꝛ d. Abb. in. d. c. cum contingat. ꝛ ponunt Bar. ꝛ doct. exempla ꝛ exemplificant in huiusmodi statutis disponentibus q̃ mulier non possit contrahere sine consensu talium personarum: ꝛ profecto pro indubitato quasi ab omnibus tenetur quando verba diriguntur in rem non in personam prout per doct. exemplificatur quando statutum dicit q̃ non possit contrahere q̃ tunc contractus firmetur iuramento maxime cũ tale statutum videatur respicere precise fauorem mulierũ non publicũ: idem tamen volunt communiter si fauorem publicum secundario.

¶ Et ita alias ꝛ legendo. auct. sacramenta puberũ. C. si aduersus ven. et consulendo pro expedito habui. non obstant adducta incõtrarium. non enim obstat q̃ dicebatur q̃ quando actus vitiatur: quia statutum prohibitiuum dirigit verba in personam iuramentum non validat: quia respondetur q̃ licet Barto. ꝛ alij supra nominati illud teneant ꝛ dicatur idem tenuisse Ang. in. d. l. si quis p eo. de fideius. tamen contra dictam rationem Bart. tenent Bal. Ange. ꝛ Pau. de ca. in. d. auc. decernimus volentes q̃ ibi iuramentum validet illum contractum. ꝛ tamen. Bar. dicit contra ea rõne: quia verba illa prohibitiua diriguntur in personam ꝛ dicit Pau. de ca. idem velle scilicet contra Bart. idem voluit Ange. in. l. ne arbitris. eo. titu. contrarium etiam tenuit Joan. de lig. in. d. c. cũ contingat: quia non seruans legem prohibitiuam que non habet perpetuam causam prohibitiuam non peccat mortaliter secundũ eũ: ideo ad huiusmodi contractus prohibitionem posset fieri certa solemnitate: ideo non habet perpetuam causam prohibendi merito ꝛc. Secundum eum similiter contrarium tenuit Jmo. in. d. c. cũ cõtingat ea ratione: quia statutum laicorum non illaqueat animam peccato mortali cum animam non consideret: sed potius bonum ciuile tendens ad temporale bonum societatis humane. immo ꝛ si vellet illaqueare animam non posset vt ipse late probat ꝛ respõdet ad. d. c. ij. de ma. ꝛ obe. q̃ principi glo. supplet pape ꝛ canone qui resistit. xj. q. iij. q̃ archi. intelligit de potestate ordinata a deo seu habente potestatem ex ordinatione dei. ꝛ respondet ad. xj. dist. quis autẽ. vbi dicitur iuncta gloss. transgressor legis peccat: quia debet intelligi quando lex emanat super materia. de cuius natura eẽt q̃ transgressio inducit peccatum vel q̃ procedat quando trãsgredit legem in contemptum vt ibi latius per eum. similiter dictam rationem Bar. impugnant Bar. ꝛ Ange. in. d. l. is cui bonis per. l. non solum. C. de predi. mi. ibi alienare prohibentur: ꝛ per. d. l. lex q̃ tutores iuncta. d. auct. sacramenta puberum. hanc rationem latius prosequendo impugnat Ludoui. Ponta. tenens q̃ transgressio legis secularis q̃uis prohibitiue vel preceptiue non illaqueat ad peccatum q̃ mihi super visum fuit: alias sequeretur q̃ pariter posset animam peccato illaqueare superior secularis: prout spiritualis cum nil aliud si peccatum nisi legem aliquam transgredi iuxta illud Pauli peccatum non cognoui nisi per legem. nam concupiscentiam nesciebam nisi lex diceret non concupisces. transumptuz per ro. in. c. nam concupiscentiam. de constitu. si itaq̃ transgressor precepti iudicis secularis peniteret prout transgressor precepti iudis ecclesiastici merito ꝛc. Et dato q̃ regulariter veniens contra legem prohibitiuã peccet: tamen illud est limitandum quando lex ꝓhibet in fauorem prohibiti sapit enim naturaz ꝯsilij potius q̃ ꝑcepti. l. j. in fi. ff. man. ꝛ l. cum pater. §. mando. de leg. ij. ideo conueniens non illaqueatur prout voluit. d. Anto. de bu. in. d. c. cum cõtingat q̃ tenet Raph. ful. in. d. auct. sacramenta pub. adducens. l. filiusfami. §. diui. de leg. j. idem ibi firmat Pau. de ca. adducens. l. j. ff. de rebus eorum ibi interdicam ꝛc. ꝛ l. j. in princi. ff. ad senatusconsul. vell. vbi senatusconsul. comprehensum est ne vlle femine intercedant iuncto id quod habetur in. d. c. cum contingat. in. d. auctẽ. sacramenta puberum. ꝛ facit vltra eos optime. tex. in. l. vnica. §. ꝛ cum lex. C. de rei vxor. actione. Item verba dicti statuti nõ sũt prohibitiua: non enim prohibentur mulieres contrahere sine consensu ꝛc. sed dicitur q̃ non possint. non ergo prohibetur. ꝛ sic nõ resistit precepto superioris et cessat consequenter ratio Barto. ecce pupillus non potest testari. ꝛ tamen si testatur non peccat. ꝛ vt supra dixi doc. tenentes illud quando verba diriguntur in rem exemplificant vt plurimum in huiusmodi statutis q̃ talis non possit ꝛc. Non ob. q̃d secundo loco dicebatur q̃ iuramentũ nõ validat actuz qui vitiat ratione forme nõ seruate: q2 respondetur q̃ istud requisitum nõ est de solẽnitate formali: lz sit de solẽnitate cuius defectꝰ reddit contractum nullũ. prout in simili videmꝰ in auctoritate tu. ꝛ curato. et decreto iudicis sine quibus alienationes minorum nõ valent vt in ti. ff. de rebus eor. ꝛ C. eo. ti. per totũ. ꝛ tamẽ iuramentũ validat. d. auct. sacramenta puberũ. itaq̃ nõ intelligitur illa cõbinatio de qualibet solẽnitate. ¶ Sed de formali que dat esse rei iuxta. l. sed iulianus. §. j. ff. ad exhi. ad id q̃d habetur in. l. sciendũ. de ver. ob. alias appellatur solẽnitas intrinseca: q̃ ꝓsumit vt ibi. secus in extrinseca. vt in. l. quecũq̃. de pub. ista itaq̃ extinseca ꝛ non formalis merito ꝛc. Nec obstat tertia ratio: quia donatio in dubio non censet enormis lesio nec includeretur in se dolum verum nec presumptũ vt satis deprehenditur ex titulis. de dona. ff. C. ꝛ extra ꝛ maxime

et maxime ex.l.si quis argentum.C.de dona.vbi de nouo disponit fauore donatarij q ex pacto nudo vel propter pactum nudū oria tur actio contra regulam.l.legem.C.de pactis.et.l.iurisgentiū.§. sed nulla.et.§§.sequentibus.ff.eo.titu. Et donationes fauorabi lius interpretantur pro donatario q ceteri contractus.c.cum di lecti in fi.de dona.et dominus inquit beatius est date q accipere.

8 de celebra.mis.c.cum marte.et.xvi.q.i.predicator. ¶ Et † nobilis et generosi animi est donare.c.j.extra de dona. Nec donatio rescin ditur:quia donans nihil recipit ex aduerso:immo clausula dona tionis apposita in contractu venditionis:facit cessare remedium. l.ij.C.de rescin.ven.quatenus donatio se extendit:prout habetur per Bart.et bal.ibi. ¶ Et sic donans non cēsetur enormiter lesus: ideo nec dicta mulier hoc casu donando non censetur enormiter lesa.et sic cessat presumptio doli vel fraudis quod maxime :deduci tur ex qualitate facti et qualitate personarum.nam intendens re nunciare bonis et seculo prosilendo religionem donauit. Item do

9 nauit matri et sorori remanentibus in seculo † et coniunctio sangui nis et maternalis dilectio remouent suspitionem doli et fraudis.

10 Item † interuentus consanguineorum consentientium q eniz fit presentibus amicis censetur factum bona fide:inquit.Bal.in.l. in bemus circa principium.C.ad treb.et cessat suspitio dicit Bar.in.l. frater a fratre.in princip.vltime charte.ff.de condi.inde.et facit.l. transactionem.C.de transac. Item interuenit decretum iudicis q presumitur interpositum ex iusta causa.c.in presentia.de renun. et in.l.j.C.de predi.cu.lib.xj.et no.in.l.j.C.de fide instru.et iure aste fi sca.lib.x.et nota.Specu.in titu.de emptio.et venditio.§.nunc dicē

11 dum.versi.et breuiter scias. ¶ † Ideo facit censeri bona fide factuz per bal.in.d.l.iubemus.et per consequens cessare dolum et omnis suspitio cessat iudex interponit :decretum Bar.in.d.l.frater a fra tre.in princ.vltime charte.presumitur enim metum et dolū abesse. vbi interponitur decretum iudicis.l.j.C.de predi.cu. lib.x.prout dicit Bald.in.l.pacta nouissima.in prin.C.de pac.et not.Bart.in d.l.j.C.de predijs cu.et Pau.de ca.consili.lxxv.et facit quod habe tur in.l.fi.ff.quod metus caus.et non presumitur lesio.d.l.j.et q ibi habetur.C. de predi.cu.lib.x.ideo non debet iste contractus dona tionis rescindi ratione enormis lesionis nec dicta ratione absolu tio a iuramento concedi:coadiuuat etiam premissa:quia interue nit auctoritas curatorum.de quibus.ll.satis confidunt:et quia ipsi tenentur de male gestis:vt in titu. de tutelis et rati.distrahē.p to tum.et de pericu.et como.tut.et cura.quasi per totum:non est verisi le q prestitissent auctoritatem si vidissent dictam donatricem le sam saltez pro eorum interesse ne possent finita cura conueniri.cō fert etiam:quia si interuenisset enormis lesio vel dolus donatarij: non est verisimile q Rodulphus et Nico.se obligassent q dicta do

12 natrix et monasterium ratificabunt. ¶ Et † ex quo interuenerunt tot persone.s.consanguinei curatores promissores de ratificatiōe facienda et iudex non est verisimile q deceptio fraus aut dolus in teruenerit.arg.l.hac consultissima circa fi.C.qui test.fa. pos.et.l. fi. C.de fideicom.itaq multa confluunt pro iuuanda dicta donatio ne et iuramento super ea interposito. Nec obstat q mior aduersus donationem restituitur vt in titu.C.si aduer.dona.et non restitui tur lesus:quia clare respondetur q penitus habemus q aduersus venditionem et aduersus trāsactionem et aduersus mutuum vt in specialibus titulis:tamen intelligitur quando fuit circunscriptus. et sic lesus sui facilitate vel dolo aduersarij per.l.fi.C.de in integ.re sti.mino.et ita etiam intelligitur si aduersus dona.insuper non re quiritur enormis lesio vel in qua insit dolus re ipsa ad hoc vt com petat restitutio:prout habetur in.d.l.scio.et in.d.l.fi.et aliquid per Imo.et probata validitate et efficacia dicte donationis nō est opus deuenire ad secundum dubium.an casu quo nō valeret dicti Ro dul.et Nico.tenerentur.breuiter autem dicendum esset q teneren tur:et non possent iuuari quominus implerent conuenta et solue rent penam conuentam vel interesse nisi docerēt interuenisse dolū verum vel presumptum non insisto.

¶ Summarium super consilio.xxxvij.

1 Condemnatus non hz heredem quia seruus pene efficitur.
2 Sententia que transiuit in rem iudicatā pro veritate habetur.
3 Contumax equiparatur vero condemnato.
4 Succedunt equaliter fratrum filij abintestato.
5 Relictum filijs peruenire debet ad nepotes et quando videntur vocati nepotes filij premortui potius q alij filij viuentis.
6 Eorum relatiuum non refertur ad superuiuentes.
7 Fideicommissarij et creditores preferuntur fisco.
8 Clericus non subijcitur iudici seculari.
9 Incompetentia iudicis annullat acta.
10 Delata hereditate secuta possessiōe cēseatur secuta ex titulo delato.
11 Tutor adit hrditatē noīe pupilli sz nō adit pupillo fcō mai ore.

¶ Consilium.xxxvij.

In nomine domini nostri ie su xpi. ¶ In hac cōsultatione vr prima facie dicenduz: q ex quo dictus perangelus put in puncto presupponi tur homicidium commisit:et fuit p sniam diffinitiuā condemnatus et condemnatus in cōfiscationem bonorū videtur q dictus capita le condemnatus:et in cōfiscatiōe bonorū nō habeat heredē maxi

1 me in dictis bonis confiscatis. ¶ † Cum quia cōdemnatus ad mor tem efficitur seruus pene.l.qui vltimo.ff.de penis.tum maxime q specifice est condēmnatus in confiscatione bonorum.ita q eius bo na sunt per sententiam facta bona ciuitatis:ideo non deferuntur in heredes si heredes haberet:et pro sententia psumitur scilicet q fuerit rite et recte lata.l.herēnius.§.gaius.de euic.et.c.in presentia de renun.et per Innocen.in.c.innotuit de eo qui furtiue ordines

2 suscē. ¶ † Et sententia que transiuit in rem iudicatam habetur p veritate.l.res iudicata pro veritate habetur.ff.de re.iur.nec potest de iustitia obicij nisi per viam appel.vel resti.in integ.in personis priuilegiatis.l.ad peremptorias.C.sententias rescin.non posse.l. sub spem.C.de re iud.et.l.iulianus verum debitorem.ff.de condi. inde.licet itaq statutum loquatur quod habeatur pro confesso.et

3 sic per viam fictionis . ¶ Et † statutum non vendicet sibi locum in casu ficto.l.iij.§.hec verba.ff.de nego.gestis.et ibi Barto. et in.l. omnes populi.de iusti.et iur.Joan.and.in.c.perpetuo.de elect.in nouel.Bald.in.l.si quis seruo.C.de ser.fugi.Bald.in.l.meminimus C.de legi.heredi.insti.et in.l.non dubium.C.de.ll.Pe.de ancha.in repe.c.canonum.de consti.xiiij.q.princi.col.cl.flo ria.in.c.cum dile ctus.de consue.Bald.in.l.inter cetera.§.cum hec.de lega.j.et in.d. l.omnes populi.Itē bal.in.l.transigere.C.de transac.vbi dicit q si statutum dicit q de oibus possit fieri concordia preter q de homi cidio.poterit nihilominus fieri concordia si quis est condemnatus de homicidio ex ficta confessione:tamen nō videtur posse amplius de hoc queri:cum sententia lata fuerit et partibus preiudicat:quia quo ad eas habetur pro veritate vt dictum est. Item licet senten tia non appareat in archiuio publico ciuitatis non refert ex quo probatur per instrumentum publicum:non enim cauetur iure qd non valeat instrumentum sententie non repertum in archiuio pu blico.insuper dicti Franciscus Antonius et Joannes non viden tur inuitati ex dicta substitutione quoniam verba non vident eos includere causa substituat superuinentes et eorum scilicet super uiuentium heredes:sed dicti nepotes non sunt ex ipsis filijs super stitibus:et sic non comprehenduntur sub illo verbo superuiuētes per quod inuitantur alij filij testatoris de quibus premiserat:non autem nominauerat istos nepotes:ideo non inuitentur per illud verbum superuiuentes : nec comprehēdant subsequentibus ver bis quibus inuitari videntur superstitum heredes.Sed isti nepo tes non sunt heredes superstitum:sed heredes premortui merito non censeantur inuitati isti de quibus testoris verba non loquun tur:quia averbis non est recedēdum.l.nā aliter.de lega.iij. † ¶ Sz his minime refragantibus contrariam partem arbitror iuri ma gis consonam:scilicet q dicti Joannes et Franciscus Antonius nepotes ex fratre dicti perangeli succedant in bonis dicti peran geli non obstante dicta sententia confiscationis bonorum pro vna

4 rata:prout eorum patrui. ¶ Nam constat † q ab intestato equali ter succedunt filij fratrum:et ipsi fratres auct.cessante.C.de legi.he re.et in auct.vt fratrum filij in rubro et nigro. Item constat q vigo re dicte substitutionis similr inuitantur pariter ipsi nepotes put eorum patrui. Nam testator substituit superuiuentes:et eorum he redes si quis eorum decesserit sine liberis:ideo censentur inuitati isti nepotes dicti decedentis sine liberis filij et heredes Joannis an to.vnius ex filijs et heredibus testatoris substituendo enim filios superuiuentes et heredes etc. ¶ Verisimile est q potius voluerit inuitare nepotes ex premortuis quam nepotes ex superuiuen tibus.nam solent testatores potius inuitare filios filij predefuncti

5 q filios filij superstitis quem filium superstitem honorauit. † Naz verisimile est q bona relicta filio sint proventura ad nepotes ex eo. argu.l.cum ratio.de bonis damnatorum.et.l.scripto.ff.vnde libe ri.et.l.nā et si parentibus.in prin.ff.de inoff.testō. Et insuper filij cē sentur quodāmō domini et possessores bonorum paternorum.l.in suis.ff.de li.et posthu.et.l.ij.ff.pro suo.et.l.nihil.C.eo.titu.et censent sultum nepotibus si est honoratus filius eorum pater:sed non est consultum nepotibus ex filio premortuo si sunt honorati alij filij eorum patrui.pater autem censetur bonum consilium assumere p filijs:et nepotibus in.l.fi.C.de cur.fur. Et ideo censetur potius vo luisse inuitare nepotes ex filio premortuo q nepotes ex filijs sup stitibus:q et suadetur nō solum ex verisimili mente ex eo q supra deductum est. Nec etiam ex eo quia testator censetur se conformare cum dispositione iure in huiusmodi substitutionibus vt scilicet cē seantur inuitati illi.et eo ordine qui:et quo ordine inuitantur in suc cessiōe ab intestato put cōsulēdo voluit Dy.quē referūt et sequunt Bar.et Ang.in.l.heredes mei.§.cū ita.ff.ad treb.et idem tenēt ibi Raph.cu.et Pau.de ca.in lec.padua.idem in simili no.bar.l.iuris iurā.§.si operis.de operis libertorū.quē sequit Pe.de anch.in.cle. ij.de deci.et in repe.c.canonū.de cōstitutio.xiiij.q.prin.post recita tā questionē pillei.imo in.l.fi.de cōdi.et demon.et in.c.potuit extra de loca.et andreas de iser.in.c.j.in qui.cau.fe.amit.et idē in.d.§.fi.li

beri tenuit consulẽdo. idem Bar. in consi. incipiente quidã a quodam abba. alias incipit quomodo ista habet duo dubia in ordine cxxxij. fm ordinem perusinũ non informis. idem al'as in filii voluit Pe de anch. in. l. tres fratres. ff. de pac. ad idem qđ no. glo. in. l. cuz ita relictum. §. in fideicõmisso. de lega. ij. quã ibi Imola. ⁊ Pau. de cas. approbant. ⁊ Bar. ⁊ doc. cõmuniter transeunt nõ impugnãdo. Excepto Bal. qui secus tenet. ad idem qđ volunt Rapha. ⁊ pau. de cast. in. l. fin. de verbo. signi. C. vbi in relictis factis familie vel simi. veniunt gradatim illi qui cõprehẽduntur sub verbis ꝑut succedunt ab intestato. Et ideo si concurrunt frater consanguineus vl' vterinus ⁊ frater vtrinq₃ coniunctus: licet sint in pari gradu inter se: ⁊ forte testator pariter coniuncti: tamen in dicta dispositione ꝑfertur frater vtrinq₃ coniunctus prout ibi dixit Pau. de cast. Et multa alia possem adducere in quibus apparet q̄ testator ⁊ cõtrahentes in eoꝝ dispositiõibus censent̃ voluntatez eoꝝ conformare cũ eo q̄ a iure disponit̃. ⁊ a doctoribus voluntas dubia testatoris vel contrahentiũ interpretat̃: eo respectu al'r q̄ al'siterpretaret̃. applicando itaq₃ ad ꝑpositũ attento q̄ dicta pangelo ⁊ in eius bõis ab intestato pariter succedunt filij Joannisantonij predefuncti cũ bartholomeo ludouico ⁊ leona: videlicet illi duo nepotes vna portione in qua successisset eoꝝ pater si viueret. dicta auc. cessante. et non succederent nepotes ex altero dictorum fratruz supstitũ: ideo ⁊ testator censeat̃ inuitare filios ⁊ heredes ꝑmortui non filios ⁊ heredes supstitum: vt sic se cõformet cum iure cõmuni. Nec verba repugnant immo se conformant cũ illa verba superuiuentes ⁊ eorũ cuiusq₃. eoꝝ heredes determinantur ab eodẽ x̃bo succedant: ergo debent pariter terminari. l. iam hoc iure. de vulga. ⁊ pupil. l. in tes. C. de testa. mil. l. fi. C. de sententijs cum similibus. sed non possunt simul hoc est eodẽ tempore: ⁊ sic pariter succedere supstites ⁊ eorũ heredes sumendo heredes ꝑprie. Item sumendo pro filijs heredibus idem vt de se est notissimum. item sumendo pro filijs non ẽ verisimile q̄ inuita filij voluerit inuitare eius filios. ideo est verisimile q̄ mens testatoris fuerit inuitare premortuorum filios ⁊ heredes. ¶ Et tunc relatiuum eoꝝ nõ referat eoꝝ. s. superstitum: sed eorum scilicet filiorũ quos noiauerat prius: sed nõ possunt esse heredes nisi mortuoꝝ: ideo vt pariter respectu eiusdẽ tẽporis inuitent̃ per verbũ succedant eorum heredes prout superuinẽtes est necessaria dicta interpretatio. † Quod verbum eorum nõ referatur ad superuiuentes: sed eoꝝ. s. Joãnisantonij Joannislõbardi bartholomei perangeli Ludouici ⁊ leoni. ⁊ sic rigor verboꝝ nos artat in hanc interpretationem. ⁊ similiter verisimilis mens testatoris que preualet. l. cum virum. de fideicommissis. ⁊. l. in cõditionibus ꝑmũ locũ. de condi. ⁊ demon. cum sili'bus. tamẽ in casu isto: vt dixi. ⁊ verba et mens testatoris cõcurrunt: ideo intrepide tenẽdũ est q̄ dicti nepotes veniant ad quartam partẽ portiõis bonoꝝ relicte per dictum ser christophorum dicto perangelo vigore dicte substitutionis detractis prius quartis. Et hoc siue bona forent publicata siue non. † Nam dato q̄ essent bona publicata fisco: vt ita dicam ciuitatis: tamen fiscus tenetur satisfacere creditoribus. l. ij. C. ad. l. iuliã. de vi. publica. habet̃ enim loco heredi. l. inter eos. §. fi. ff. de fide ins. ideo esset restituẽda' hereditas dicti ser christophori ipsis substitutis q sunt creditores vigore dicte fideicõmissarie substitutõis: sinautẽ nõ sunt confiscata: put ⁊ verius est: vt primo dicam: tũc dicti nepotes ab intestato succedũt dicto perãgelo ꝑ quarta: ex quo nõ ꝑsupponũtur superesse nisi tres ex filijs institutis. alij videlicet Joẽs lõbard' forte decessit sine filijs ⁊ ei successerunt alij filij. Et sic integrã quartã partẽ consequerentur non facta cõfiscatione. qđ nunc cõfiscatio minime facta fuerit deducitur euidẽter ex presuppositis in puncto. nam si presupponitur q̄ dictus pangelus erat clericus nulli dubium q̄ sententia non valuit quia lata a iudice incompetenti: quia iudex secularis non habet aliquam iurisditionem in clericum. c. si diligenti. de foro cõpe. ⁊. c. si index laycus. de sententia excõ. li. vj. † Et sententia lata a iudice incompetenti est funditus nulla. C. si a non compe. iudi. l. j. cum similib'. † Que nullitas ex incompetentia iudicantis resultans magis inficit q̄ alia nullitas. vt per glo. no. ⁊ singularem in clemen. j. de sequestra. pos. ⁊ fruc. ¶ Secũdo resultat nullitas: quia non apparent acta prout apparere debent. c. quoniam contra falsaz. extra de proba. ⁊. l. pro latam. C. de sententijs. c. dudum. ij. de ele. c. j. de lit. contesta. cum similibus. licet ergo probetur snĩa per instrumentum publicum: tamen acta vt presupponit̃ nõ probantur. ¶ Posset etiam instari q̄ statutum loquens de confiscatione non militet in casu quo homicidium non probetur nisi per fictam confessionem per iurar auctoritates adductas supra circa prin. tamen nõ curo: quia ista duo alia fundamenta sunt magis plana. Et per hec remanet conclusio circa primum ⁊ principale quesitum scilicet q̄ dicti Franciscusantonius ⁊ Joannes ioannisantonij succedant in bonis dicti perangeli pro quarta parte. Non obst. adductis in contrarium: que sunt sublata per adducta pro hac parte: ideo amplius non insisto. circa secundum autem consultationis articulum est aduertendum. q̄ dicti Bartholomeus ludouicus ⁊ leonus non poterant iuste possidere iure proprio insolidum bona dicti perangeli maxime anteq̄

emerent intra communitatis. Ex quo non erat delata eis hereditas dict perangeli nisi pro quarta pro quolibet. ⁊ quarta erat delata dictis nepotibus: ita q̄ nullum colorem neq₃ coloratam causaz habebant possidendi bona hereditaria insolidum nisi pro quarta possiderent tutorio nomine dictorum pupillorum. Et ideo cũ dictam quartam partem non possent possidere iuste nisi tutorio nomine censeantur tutorio nomine possidere. ex quo vt ita dixerim citra ius ⁊ nomen tutoris possidere ita insolidum non poterãt. argu. l. merito. ff. pro socio. ⁊ quod per dictam rationem not. Bar. in l. gerit. ff. de acquiren. heredi. ⁊ quod habetur in. l. pro herede. eo. titu. ⁊ per barto. in. l. titium ⁊ meuium. §. altero. de admini. tuto. ⁊ in. l. si patruus. C. communia vtriusq₃ iudicij. ¶ Et ex quo erat † delata hereditas ⁊ sic delatus titulus pro herede sequuta possessione censeatur sequuta ex dicto titulo delato: quia ex primordio tituli posterior formatur euentus. l. j. C. de impon. lucra. descri. libr. xj. ⁊. l. quedam mulier. ff. de rei vendi. ⁊. l. minus instruc. C. de acquirẽ. posses. constat enim q̄ possidendo simpliciter illa bona censeatur adiuisse hereditatem eis delatam pro eorum portionibus vt habetur in. d. l. pro herede. ⁊. d. l. gerit. ita pari ratione possidendo bona pro quarta parte delata illis eorum pupillis censeantur nomine pupillorum possedisse ⁊ fructasse dicta bona hereditaria dicti olim perangeli: nam quando tutor simpliciter gerit actum pertinentem ad pupillum censetur tutorio nomine pupilli actum gerere. l. post mortem. §. tutor. ⁊. l. fi. ff. quando ex facto tut. ⁊ per Bart. in dictis iuribus. ⁊ in. l. post mortem. §. eorum. de admi. tut. ⁊ in. l. j. §. nunciatio. de no. oper. nun. Igitur cum possideret insolidum bona hereditaria dicti perangeli esset actus qui non poterat insolidum pertinere ad dictos tutores suo nomie: sed pro parte ad eorum pupillos. ideo pro illa parte censeantur nomine pupillorum possidere. ¶ Et hoc puto satis clarum † si dicti pupilli erant infantes: ita q̄ soli tutores poterant adire. l. si infanti. §. parente. C. de in re. delib. si vero erant maiores infante tunc solus tutor non potest adire. l. potuit. eo. titu. itaq₃ esset maior dubitatio: tamen q̄ prout audio vnus erat maior infante ⁊ alius infans: ⁊ ille qui erat maior infante accedebat alteri ad ipsa bona: censendum est accessisse etiã consensum ipsius: saltem si ipse ita asserit per not. per Barto. in. d. l. gerit circa medium. quatenus dicit q̄ vbi actus est equiuocus recurritur ad gerentis interpretationem. Item facit quod alias habetur in. l. siue possidetis. C. de proba. ⁊ in. c. cum ad sedem. de resti. spolia. quatenus traditur q̄ statur dicto eius qui continuauit possessionem vtrum censeatur in animo continuasse possessionem: ad idem glo. not. in. §. alie. institu. de acti. quatenus singulariter dicit q̄ in his que consistunt in animo statur iuramento eius de cuius animo agitur: ita ⁊ stetur dicto dicti pupilli vtrum habuerit aĩm essendi heredez dicti perangeli. necne. Et audio q̄ hodie possidet dicta bona pro sua rata: ideo tantofortius pro eo presumendũ est. argumẽ. c. cum sunt partium iura obscura. de regulis iuris libr. sexto. cum similibus. concludo itaq₃ etiam non estante dicto statuto disponente de continuanda possessione pro parte illius qui erat infans possessionem ad eum spectare ⁊ posse illam continuare propria auctoritate. Idem putarem pro parte alterius. tunc maioris infante. Sed non est facti potius q̄ iuris q̄ dependet ex iã dictis. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. xxxviij.

1. Legatum quando potest ad plura adaptari quod est minus censetur relictum.
2. Communis loquendi vsus attendi debet.
3. Legatum ambiguum ex testatoris charitate erga posteritatẽ suã interpretatur.
4. Paruum ⁊ nihil non solet interesse: vt paruum vulnusculum non dicatur vulnus.
5. Cum dictio associetatem quandam denotat.
6. Municipale ius capit interpretationem a iure communi.
7. Prescriptio impeditur conditione pendente.
8. Alienari prohibitum in extraneos vt remaneat in familia eo q̄ cõtra fit alij de familia ad relictum inuitantur.
9. Alienationis prohibitio dirigitur etiam ad filios eorum quibus est prohibitum alienari.
10. Alienari prohibitum quando possit vsucapi siue prescribi.
11. Alienationi consentit qui patitur vsucapere.
12. Alienatio legitime seu augmenti prohiberi non possunt.
13. Mens testatoris ex consuetudine ipsius interpretatur verba legatorum et fideicommissariorum.

¶ Consilium. xxxviij.

Repetito diuino numie.

¶ Placet mihi Petrophilippo de corneo vtriusq₃ iuris doctori conclusio supra facta per clarissimũ iur vtriusq₃ doctorem dominum Bal. de bartholinis patrem ⁊ dominum meum: scilicet q̄ dictus Joannesbenedictus foueat iustitiam animaduersis pluribus medijs quibus prefatus dominus consulens conatur iuuare partem dicti

dicti Joānisbenedicti. Et quia late ꝛ egregie discussa est presens consultatio per dominum consulentem non me extendam circa omnia media deducta per eum. Et quidem animaduertendū du xi: an in prohibitione veniat istud terrenū alienatum in istū Joānebenedictum. circa quod licet videatur intelligenda prohibitio relictū factū liberis ipsoꝝ nominatoꝝ de isto terreno quod mino ris estimatiōis sit ꝙ sit alius cāpus testatoris iuxta pischeriā pdi-
1 ctaꝫ existens. † Nam in dubio quando verba relicti pñt adaptari ad plura. ꝛ tamen vnum ex eis est relictum illud quod est minꝰ cen setur esse relictum. l. apud iulianum. §. sexo. de lega. j. ꝛ. l. si ita sit re lictum. §. fi. de lega. ij. l. nummis legatis. de lega. iij. Item istud mi nor campus erat contiguus dicte pischerie. ille campus magnus habebat intermedium quendam riuum aque itaqꝫ non videt ita denominandus a pischeria prout illud quod ē pischerie cōtiguū. Item ille campus magnus in eodem testamento fuerat relictus sub alia denominatione ꝙ campus pischerie. itaqꝫ est verisimile ꝙ non intellexerit de illo campo dū postea nominauit campum pischerie. ¶ Sed his non obstantibus concurro in sententiam domini consulentis scilicet ꝙ ille campus magnus venerit in dicta prohibitione ꝛ non illud modicum terreni quod erat tunc tempo ris minime estimationis. Et hoc duplici ratione vna: quia psupponitur ꝙ in patria illa non dicitur campus terrenum parue mē sure prout est terrenum venditum dicto Joannibenedicto: sꝫ quā do est simul magna quantitas terreni prout contingit in illo alio campo qui est prope dictam pischeriam riuo intermedio: ꝙ si ita
2 est res clara: † quia communis vsus loquendi est attendendus. l. li broꝝum. §. quod tamen cassius. de lega. iij. l. labeo. §. idem tuberio. de suppel. leg. ꝛ. l. si seruus plurium. §. fi. de lega. j. ꝛ. d. l. nummis cū similibus. Secundo hoc deducitur ex charitate quam verisimili ter ipse testator habebat erga suos posteros ꝛ eorum honorē. nā
3 etiam † ex charitate testatoris erga posterioritatem suam inter pretatur relictum suum ambiguum. d. l. si seruus plurium. §. fi. cuꝫ concordantijs ibi in glo. adductis. Tertio ꝛ hoc maxime considerandum est in casu nostro: quia testator declarauit causam quare faciebat dictam prohibitionem ꝛ volebat ꝙ dicta bona peruenirent perpetuo ad posteros masculos: quia pro honore suo et sue domus ꝛ suorum filiorum ꝛ descendentium ꝛ ad conseruationem domus ꝛ familie ipsius testatoris: nam dicta causa longe magis ac commodatur campo illi magno ꝙ illi terreno ꝙ erat ꝛ est modice mensure: ꝛ tunc minime estimationis. Et prout audio erat tempo re testamenti sodum ita ꝙ parum aut nihil conferebat ad conser-
4 uationem vel honorem domus ꝛ familie testatoris. ¶ † Et inter parum ꝛ nihil non solet interesse. l. Quis. de condi. ꝛ demon. ꝛ. l. diuus. ff. de resti. in integ. vbi parum pro non. iuncta glo. ꝛ per Bal. ꝛ doc. in auc. preterea. C. de col. ꝛ doc. in. c. de multa. de preben. ꝛ. l. sed ꝛ si possessori. §. fin. in fi. cum. l. sequenti iuncta. l. si duo patroni versi. multum. de iureiurā. ꝛ alias paruum vulnusculum non dicit vulnus. Bald. in. l. j. §. sciendum. de edil. edic. per tex. ibi. Et facit l. ob que vitia. eo. titu. ꝛ idem not. Ange. in. l. ex tutela. ff. quod me tus causa. ꝛ domuncula non venit appella. domus. l. cetera. §. sena tus. de lega. j. ꝛ per Ange. in auctē. de heredi. ꝛ fal. §. hinc nobis. ꝛ confert etiam: quia constat ꝙ in prohibitione alienationis nō ve niebat pischeria: quia verba ad illam nequaꝙ adaptantur: ꝛ tamē illud terrenum de quo agitur fuit relictum quodāmodo accesso-
5 rie ad pischeriam: quia fuit relicta pischeria cum terreno ꝛc. † Et dictio cum denotat accessorietatem quandam. l. j. de pecu. le. Iteꝫ testator reliquendo illum fundum quem emit dictus Joannesbe nedictus non nominauit campum sed terrenum: ꝛ vbi reliquit cā pum illum magnum nominauit quandoqꝫ campum: ꝛ ex precedē tibus sequentia declarantur. d. l. si seruus plurium. §. fin. de lega. j. et. l. heredes palam. §. sed si notā. de testa. itaqꝫ ex pluribus dedu citur mens dicti testatoris ꝙ noluerit intelligere de illo tenui ter reno contiguo pischerie. accedit insuper ꝙ ibi erant molendina q̄ magis tendebant ꝛ conferebant ad honorem ꝛ substentationē do mus ꝙ illud leue terrenum leuis ꝛ minime seu parue estimationis tempore testamenti ꝙ ille campus magnus: quia erat minoris esti mationis ꝛ minoris fructus ꝙ campus ille magnus. Ex quibꝰ mul tis concurro in sententiam domini consulentis: multa enim prosunt plerumqꝫ vbi singula non prosunt. l. excusantur. in princi. de excu. tuto. cum concor. ibi per gloss. adductis: ꝛ ex circunstantijs deducitur mens testatoris ꝙ noluerit intelligere de minori prout dicit tex. in. d. l. nummis in fi. etiam si campus diceretur: clariusta men est si non dicitur campus. ꝛ hoc ponit gladium ad radicem: re spectu huius terreni. Dato autem ꝙ venisset in prohibitione.

¶ Placet etiam conclusio ꝙ dictus Joannesbenedictus sit tutꝰ prescriptione saltem vigore iuris munipalis: videtur tamen obsta
6 re huic medio: † quia videtur ꝙ dictum ius munipale recipiat interpretationem a iure communi. argu. l. si serui vestri. C. de noxa. ꝛ l. vt gradatim. §. sed si lege municipali. de mu. ꝛ hono. c. cum dilectus. de consue. ideo videtur restringendum quando aduersarius fuisset impeditus agere: quia non valenti agere non currit pscriptio. l. j. in fi. C. de annali excep. ꝛ. l. contra maiores. C. de inoffi. testa. sed dicta bona videtur ꝙ essent deuoluenda ad dictos petrum paulum ꝛ petrumiacobum post mortem dicti petri: quia inuita petri pertinebant ad eum: ex quo in eum fuit facta alienatio ex permissu etiam testatoris: ideo interim non videtur quod ad eos
7 spectaret ius ꝛ facultas petendi dicta bona per pdicta. ¶ † Eis enim debebantur dicta bona sub conditione ꝛ pendente conditione non incipit currere prescriptio. l. cum notissimi. §. illud. C. de prescrip. xxx. vel. xl. annorum: tamen ad hoc respondetur: quod immo facta alienatione in Joannembenedictum extraneū si alie-
8 na. non erat permissa incepit compere petendi ius alijs liberis: † nam quando res prohibetur alienari in extraneos vt remaneat in familia eoipso ꝙ contra fit alij de familia inuitantur ad relictum. l. cum pater. §. libertis. de lega. ij. ꝛ. l. peto. §. fratre. eo. titu. pari ra tione quando vt remaneat liberis. Et hoc quando est facta prohi bitio alienationis a testatore non quando a lege: ꝛ quia res est sub iecta restitutioni iuxta. l. fi. §. sed quia nostra ꝛ. §§. seq. C. communia de legat. ꝛ autē. res que ibi posita. ideo est videndum: an testator censeatur prohibuisse alienationem faciendam per filios filiorum: et licet dominus cōsulens nō figit in hoc pedes allegando ꝙ prohibitio testatoris de non alienando non trahatur ad hunc ca sum prout ꝛ allegat consultans. ¶ Tamen ego sum incōtraria sen
9 tentia scilicet † ꝙ prohibitio dirigatur etiam ad liberos masculos dictorum marci claudij Cechi ꝛ Nicole. Nam dicta prohibitio fit ad finem vt perpetuo remaneant penes predictos suos filios ꝛ eo rum liberos: sed si dicta prohibitio restringeretur ad dictos quatuor filios nominatos in dicto testamento nō sequeretur dictus ef fectus ꝙ remaneret perpetuo penes dictos filios ꝛ eorum liberos merito videtur de mente ipsius testatoris ꝙ phibitio dirigat etiā ad liberos ipsorum quatuor nominatorum. Ista enim fuit ratio ꝛ causa propter quam testator motus fuit ad prohibendum alienationem: ꝛ ratio dispositionis est mens dispositionis: ratio enim le gis est mens legis. dicit Dy. in regula fi. in. vj. Barto. ꝛ Bald. in. l. non dubium. C. de. ll. ꝛ Bald. in. l. cum mulier. ff. solu. matri. Imol. in. l. ij. in fi. ff. de dona. de quo est melior. text. qui sit in iure in. l. scire oportet. §. ꝛ si maxime ibi mens iurislatoris. ff. de excu. tuto. prout dicit Bald. in. j. ix. col. ff. solu. matri. ita ꝛ pari ratione censeatur mens testatoris: cum testatoris dispositio habeatur pro lege i auc. de nupt. §. disponat. ¶ Et mens testatoris preualet verbis. l. in conditionibus primum locum. in princip. de condi. ꝛ demon. l. cuꝫ virum. C. de fideicommissis. c. intelligentia. de verbo. signi. cum similibus: ideo censeatur prohibitio facta etiam liberis ipsorum filiorum: nec verba repugnant sed adaptari possunt etiam ad dictā mentem. Nam est aduertendum ꝙ illa verba sed inter eos ꝛ eorum filios ꝛ heredes masculos ex eorum corpore descendentes duntaxat non habent verbum principale nec aliquem sensuꝫ sine subau ditione. Nec verba precedentia possunt omnino referri: quia verba precedentia sunt negatiua: ꝛ non haberet oratio congruuꝫ sen sum si refererrentur ad illa verba alienare non possint. ¶ Ideo ex quo necessaria est suppletio verborum congruit: vt ea fiat sup pletio qualem demonstrat finis ꝛ causa seu ratio propter quā fie bat prohibitio alienationis: vt sic verba conueniant menti: ideo subintelligatur: sed fieri possit alienatio duntaxat iter ꝛc. seu subintelligatur alienari possit inter eos ꝛc. Et illa verba inter eorum filios ꝛ heredes: intelligantur etiam de alienatione que inter ipsos liberos dictorum filiorum: ita ꝙ alienans ꝛ in quem fieret alienatio sit de ipsis liberis: tunc enim proprie censetur facta inter ipsos ipsorum filiorum magis ꝙ quando vnus ex dictis filijs nominatis alienaret liberis ꝛ heredibus alterius premortui. Item fuisset ma gis accommodata loquutio vendere possint vnus alter eorum liberis: ꝙ vendere possint inter eorum liberos si liberi actiue nō cōprehenderentur in oratione affirmatiua. Et si in oratione affirmatiua liberi actiue comprehenduntur pariter actiue comprehenduntur in prohibitione virtualiter comprehensa sub virtute cāuit orationis dūtaxat: ideo aperta frōte videtur ꝯcludendū: qꝺ prohibitio alienationis censeatur facta etiam inter liberos ipsorum filiorum testatoris: ideo statim ꝙ facta fuit alienatio in extraneum contra prohibitionem testatoris: quesitum fuit ius ꝛ facultas petendi bona contra prohibitionem alienata alijs liberis masculis testatoris: prout sunt dicti periacobus ꝛ petruspaulus. ideo ex tunc inchoari potuit prescriptio aduersus eos. Et ex tunc sunt elapsi. xvj. anni vt presupponitur: ideo completa est prescriptio statutaria. quinimo ꝛ prescriptio iuris cōmunis si dicti Petruspau lus ꝛ Periacobus fuerunt presentes cum dictus Joannesbenedictus habuerit titulum ꝛ bonam fidem. Et si dicatur titulus fuit nullus propter prohibitionem testatoris. l. fi. C. de rebus alienis non alie. Respondetur quod saltem fuit iustus error circa tituluꝫ qui habetur pro titulo. l. celsus. de vsucap. ꝛ. l. seruus. ꝛ. l. quod vul
10 go. ff. de vsucap. pro emp. loquor presupposito: sed non concesso qꝺ fuerit prohibita talis alienatio. † Nec obstat ꝙ res prohibita alienari non potest vsuc. l. alienationis verb. de vb. sig. ꝛ. l. ij. C. de vsucapi. pro emp. cum similibus: quia ad hoc late respondet domi nus consulens ꝛ quidem egregie non repeto eius dicta: sed addo

quod illa regula ꝗ prohibita alienari prohibent vsucapi. l. alienationis verbo. ff. de verbo. signi. z. l. secun. C. pro emp. z. l. si fundum ff. de fundo dotali: loquuntur in vsucapio. sub qua comprehenditur longi temporis prescriptio que iure. ff. fere semper vsucapio. appellatur: vt est videre. ff. de vsucapio. z titulis sequentibus fere per totos: non autem videtur quod procedat in alijs prescriptionibus de nouo inductis que non vsucapiones nuncupantur. vnde dicta regula non procedit in prescriptione. xxx. vel. xl. an. per generalitatem. l. sicut. z. l. omnes. C. de prescriptio. xxx. vel. xl. an. z facit. l. in rebus. §. omnis. C. de iure doc. iuncta gloss. que circa vsucapionem restringit illum textum. z non circa prescriptionem. xxx. vel. xl. annorum. illa enim prescriptio non erat iure. ff. cognita. vt nota. glossa in. l. qui occidit. ff. ad legem acquil. z in. l. iulia. alias incipiente: non solum. ff. ex quib. cau. maio. z in. l. si quis emptionis. C. de prescriptio. xxx. vel. xl. an. z instit. de perpe. z tempo. act. circa principium. z in autenti. vt ecclesia roma. cen. an. gau. spa. q̄s gloss. sequuntur communiter doct. ita et non trahatur ad hāc prescriptionem statutariam: z maxime cum statutum istud circa prescriptionem istam statutariam non videtur distinguendum regulariter per iuscommune. ¶ Jmmo videtur quod dicte prescriptiones procedant etiam in casibus in quibus prescriptiones erāt prohibite: attento quod excepit res dotales et res pupilli in quibus de iure communi est prohibita similis prescriptio. vt. d. l. si fundū. z. l. finali. C. in quibus causis in integr. restitut. non est necessaria. ideo alij casus in quibus inhibetur alienatio prout in fundo dotali: vel inhibetur prescriptio a iure communi: prout in dictis duobus casibus non cessat huiusmodi prescriptio statutaria: nam ex quo istos casus excipit alios includit sunt regula. argu. l. cum pretor. de iudi. cum concor. hinc dicimus quod exceptio confirmat regulam in casibus non exceptuatis: vt habetur in. l. j. de regu. iur. l. quesitum. §. deniq̄ z ibi Barto. de fun. instruc. per Bald. in. l. j. de postu. heredi. insti. Et licet Bartol. in. l. generali. §. vxori. ff. de vsufruc. lega. dicat quod non extendit ad ea que alias non comprehēderentur tempore illum textum. z tangat oportet in. d. §. deniq̄ in fine. tamen exceptio comprehenditur sub regula: tamen a regula eximitur alias non esset bona exceptio in dicto. §. vxori venalia non comprehendebantur. ideo non erāt exceptuata: sed in terminis nostris regula est generalis quod prescriptio. xv. annorum iuuet z comprehendit etiam pupillos et dotes: tamen a dicta regula excipiuntur non extendit regulam: quia verba regula omnia cōprehendunt: tamen confirmatur regulam hoc est quod militet in alijs casibus non exceptuatis supple. licet alias exciperentur: facit quod not. Barto. in. l. legata inutiliter in fin. princip. de lega. j. Jtem alienatio in preiudicium alienantium z consentientiū alienationi non vitiatur. vt dicta. l. cum pater. §. liberis. de legatis. ij.

11 † Jta nec vitiatur vsucapio sed qui patitur vsucapere ipse videtur consentire alienationi vel consentire: vt dicta. l. alienationis. ideo in preiudicium dictorum Petripauli z periacobi qui presumitur sciuisse: vt probat dominus consulens dicta prescriptio non cēseatur impedita: ideo ex his vna cum dictis per dictum consulentem puto fundamentum huius prescriptionis statutarie iuuare dictum Joannembenedictum. Placet etiam q̄d non obstante prohibitione alienationis potuerit fieri alienatio rei subiecte restitutioni ex causa dicte dotis restituende: ex quo illa alienatio fieri poterit contra voluntatem testatoris: prout z probat dominus consulens. ¶ Et ideo non videtur curanda prohibitio testatoris: ex quo contraria voluntas non curatur. et etiam: quia dicta permissio deputandi pro dote in casu dicte autentice. res que. dicunt doc. cedere in augmentum legitime. facit text⁹. in corpore de resti. et ea que pena. §. quamobrem ibi secundum quod adiectum legitime parti quem text. ponderat. Bald. in dicta autentica. res que.

12 subdens † idem indicatur de augmento quod indicatur de ipa legitima. Et Barto. in dicta autenti. res que. dicit. quod ita deduci tur sicut legitima: sed legitime alienatio non potest prohiberi: q̄ nullum onus potest addici. l. quoniam in prioribus. C. de inoffi. testa. Jta nec possit per testatorem prohiberi alienatio ob dictā causam: et multominus circa hoc operetur generalis prohibitio alienationis: z non subijcit oneri restitutionis postq̄ semel est ob eam causam alienatio facta: nam talis alienatio in dictam causam est perpetua ita quod nunquam subijcitur oneri fideicommiss. prout communiter omnes volunt in dicta autentica. res que. z in. l. mulier. §. cum proponeretur. ff. ad trebellia. Confert etiaz quod ignoranter fuit facta dicta alienatio per venditorem et emptorem: p ut latius hoc medium prosequitur dominus consulens non repeto. Jllud etiam constat quod non est subiecta dicte prohibitioni alienationis dicta pischeria: quia in legato est principaliter et de per se nominata pischeria: nec pischeria est nominata a testatore: nec a quoq̄ nominarētur campus: vt de se est notissimum: z maxime non venit appellatione campi pischerie. Nam constat quod genitiuus: qui regitur z determinatur ab alio verbo aliud significat quam id quod importatur per aliud verbum a quo regitur. vt est videre vbicunq̄ positum reperies simili modo genitiuum: vt in rubrica de noui oper. nunci. cum ibi notat: z infinitis iuribus: itaq̄ aliud est pischeria. aliud campus pischerie: vt de se est notissimuz. Placet etiam quod non veniat columbare per adducta per dominum consulentem. Quibus adde quod id etiaz constat: quia in dicto testamento testator pluribus reliquit diuersa columbaria semper sub nomine columbare: z multas domos ad habitandum sem

13 per reliquit sub nomine domos vel domum ¶ † Jta quod satis apparet de consuetudine testatoris ex ipsius verbis testamenti ꝗ non habebat in vsu columbaria appellare sub nomine domorum. ex consuetudine testatoris verba legatorum z fideicommissorum interpretantur dicta. l. si seruus plurium. §. fina. de legatis. j. z dicta. l. nuncius. ibi ex contextu testamenti. ita quod consuetudo regionis ita se habet aliter appellare domos aliter columbaria que consuetudo loquendi attenditur dicta. l. si seruus plurium. §. finali. z dicta. l. minus. z. l. librorum. §. quod tamen cassius. de legatis tertio. z. l. labeo. §. idem tubero. de sup. lega. Et ibi Bartol. ponit formam qualiter sit formandus articulus super isto communi vsu loquendi: z qualiter deponere debent testes: z ad ibi dicta per Barto. est recurrendum. Jtem ad idem facit: quia proprie domus est illa que est deputata ad habitandum non alia edificia ad aliud opus deputata prout concludit Pau. de cast. in consilio suo. xlj. Non enim venit appella. domus omne edificium. l. prima. §. deniq̄. ff. de cloacis. z ibi Barto. z facit quod de stabulo dicitur in. l. quarta. §. primo. quibus causis pignus vel hypo. tacite contrahatur. Cum igitur columbaria non sunt deputata ad habitandum. ideo non veniūt appel. domorum. Et presertim istud de quo agitur: quia prout asseritur columbare erat non vsq̄ ad aream: sed erat quedam logia subtus palumbare. z forte super columnis: ita quod area non comprehendebatur in palumbari: z per cōsequēs palumbare non erat domus: quia non constabat ex solo parietibus z tecto. vel ex solo z superficie prout constat domus vt. l. solū. in pricip. ff. de rei vendi. z. l. eum qui edes. de vsucapio: que tamen loquuntur de edibus que latiorem habent significationem q̄ domus: vt per Barto. in dicto. §. deniq̄ cum itaq̄ area seu solū non esset pars columbarij neq̄ ad columbarium vsus deputatum. ideo illud columbarium non veniat appel. domorum que prohibētur alienari: z ita ex his omnibus puto luce clarius concludendū. itaq̄ omnibus consideratis dictum Joannembenedictum fouere apertam iustitiam. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. xxxix.

1 ¶ Consilia quando representant totam cōmunitatem.
2 Bannitus non censetur cuius bannum est nullum siue annullatum.
3 Depositor retinet proprietatem z possessionem.
4 Recommendata terra solita annuatim portare alteri ciuitati aliquid in signum preeminentie non dicitur esse de districtu illius ciuitatis.
5 Narratiua literarū regulariter nō probat.
6 Quomodo probetur aliquis esse de iurisditione.

¶ Consilium. xxxix.

In nomine domini nostri iesu christi. ¶ Jn hac consultatione videtur prima facie dicendum ꝗ dictus Jacobus iuliani veniat condēnandus de delicto per eum commisso in personam dicti Symonis. Non enim presupponitur posse defendi nisi vigore statutorum terre nursie disponentium ꝗ bannitus possit impune offendi quod videtur clare loqui exceptuando mortem zc. Et ga tempus instat mihi narratur non insistam circa vires huiusmodi statuti quod videt in multis locis: z vbiq̄ est viridi obseruātia sed deueniam ad id quod contra dictam defensionem dicti Jacobi adducitur pro parte curie seu dicti Symonis offensi. allegatur enim ꝗ dictum bannum fuerat annullatum per remissionem z liberationem factam per consilium dicte cōmunitatis nursi: † quod vt arbi

1 tror representat totā communitatē: quia solent huiusmodi cōsilia representare vniuersam cōmunitatē: vt per glo. no. in rubrica. C. q̄ sit longa consue. z in rubrica. z in. l. j. C. de decre. ab or. faci. per barto. in rubrica. ff. eo. ti. p glo. z Bar. in. l. nulli. ff. q̄d cuiusq̄ vniuer. no. z per gl. in. l. aliud. §. refertur. de reg. iu. per Ang. in. l. j. ff. quod cuiusq̄ vniuer. no. z per Bar. in. l. aut facta. §. fi. ff. de penis per dictam enim constitutionem factam per consilium representans cōmunitatem omīa delicta z omnes condēnationes penales fuerūt remisse: z pro irritis z cancellatis habite. z disponitur per dictū cōsilium ꝗ nullus possit eorum causa inquietari puniri aut aliq̄ molestia affici. Et sunt verba multum precisa z generalia. itaq̄ sine dubio videntur comprehendere casum istum. nam z molestia inquietatio z punitio vr esse si ipune offendunt: z nō haberet p irritis an nullatis cassis z p infectis: si vigore maleficiorum cōdēnatiōis z bāni possent impune offendi: z p testes etiā videt probari q̄dam alia liberatio

beratio genus facta per gubernatorẽ qui ꝓ tẽpore erãt iã sunt an
ni.xiiij.quo tpe vt mihi ꝑsuadeo erat bãnitus dictus symon. ideo
tempore offense nuper facte dictus Symon non erat bannitus.

2 ¶ †Quia non censetur bannitus:cuius bãnum est nullum seu an
nullatum.argu.l.iij.§.condemnatum.de re iudica.clemen.pasto-
ralis.eod.titu.Nec videtur huic medio refragari si quis dixerit ꝙ
dicte liberationes fuerunt facte hominibus terre nursie commu-
nitatis vel districtus:⁊ dicatur castrum tripontij:et consequenter
dictum Symonem de tripontio non fuisse de comitatu vel distri-
ctu nursie:et per consequens non comprehendi in dictis gratio-
sis ordinationibus consilij communitatis et gubernatoris remissi
nis delictorum et condemnationum.Nam hoc videtur posse con-
futari ꝙ immo dictum castrum tripontij sit de comitatu et distri-
ctu nursie.qđ quidem primo deducitur ex tenore puncti in quo as-
seritur esse de comitatu nursie.Secundo hoc videtur deduci ex de
positionibus testium.nam vnus testis videlicet titius Antoni.gẽ
tilis tertius testis qui deponit quod dictum castrum semper fuit⁊
est de comitatu nursie.Item ser Jacobus apollinaris primus te-
stis deponit quod dictum castrum tripontij portabat pallium an-
nuatim ecclesie sancti benedicti:prout faciunt alij de comitatu ter-
re nursie:quod est signum ꝙ sit de comitatu:et sic duo testes viden
tur id deponere:scilicet qđ fuerit:⁊ sit de comitatu: quod ⁊ tertio
deducitur:quia põtifex mandauit recipi nomine suo indepositũ
tria castra dicta cõmunitate nursie:et inter illa tria castra fuit vnũ
dictum castrum tripontij:et ita factum fuit quia cõmissarius pa-
pe recepit dictum castrum vna cum alijs indepositum a dicta com
munitate nursie.Et prout recipit indepositum:ita videtur conti
nuasse.argu.l.siue possidetis.C.de probationi.et.l.eum qui muta-
tam.ff.eodẽ titu.vnde videtur quod tanq̃ depositarius tenuerit
nomine deponentis:et sic deponens censetur possidere non depo
sitarius.argumen.l.quod in eo.et.l.interdum.ff.de acquiren. pos-
3 sessio.et.l.si quis auro.et.l.si rem aliquam.eod.titu. ¶ †Qui enim
deponit retinet proprietatem et possessionẽ dicit tex.in.l.licet.§.
rei.ff.deposi.nec cadit depositum in re propria.l.qui rem.ff. depo-
si.Idcirco ex hoc videtur probari quod dictum castrum deposita-
tum pontifici vel alteri de eius mandato non fuerit pape sed fue-
rit deponentis quo ad proprietatem ⁊ possessionem.Et per conse
quens illi de castro tripontij censeantur tunc temporis fuisse de di
strictu nursie:nec videtur obstare quod bannũ actualiter nõ erat
cassum:ex quo habebatur pro casso:et ita habebatur notitia de di
cta remissione verbali facta per consilium in publico de banno qđ
non ita publice solet fieri:ideo ratione ignorantie non videtur qđ
potuerit excusari.tamen his non obstantibus contrariam partẽ
arbitror magis iuris consonam.Nam premittendum est quod nõ
vertitur in dubium quod dictus offensus fuerit bannitus tali ban
no quia ex forma statuti potuisset impune offendi si non fuissent
facte dicte remissiones maleficiorum et condemnationum. Itaq̃
sola vertitur dubitatio super dictis gratijs et gratiosis remissioni
bus.hec dico quia non vidi bãnum dicti offensi nisi quatenus pre-
supponitur in puncto insistam.itaq̃ solum super replicationibus
que fiunt aduersus dictam defensionẽ ostendentis que est funda
tum in casu legis municipalis:et super casu legis non est dubita-
tioni locus.l.illam.versicu.de modo.de colla.et.l.ancille.C.de fur-
tis.Non obstant que in contrarium allegantur:nam est premittẽ-
dum quod lex municipalis non distinguit inter nursinos ac distri
ctuales et alios non districtuales.itaq̃ omnes comprehendit etiã
forenses nursie bãnitos.l.iij.ff.de officio presi.l.j.§.et generaliter.
de lega.prestan.c.quia circa.de priuileg.cum similibus:sed dicte re
formationes et gratie de abolendis condemnationibus et penis
et maleficijs remittendis referuntur solum ad homines terre nur-
sie comitatus et districtus:ergo non trahũtur ad alios: immo alij
nõ districtuales sunt semoti a dictis gratijs a ꝯtrario sensu dictaꝝ
dispositionum qui contrarius sensus prebet validissimũ argumẽ
tum.l.j.§.huius rei fortissimum est argumẽtum.ff.de offi.eius cui
man.est iurisdi.et.l.qui testa.§.mulier.de testa.cum concordan.
¶ Cum enim fiat remissio districtualibus:ergo alijs denegatur.l.
cum pretor.de iudi.c.nonne.de presumpt.cum similibus.Ipse au-
tem offendens inquisitus habet probare suam defensionem quia
qui excipit habet necesse probare suam exceptionem.l.in exceptio
nibus.de probatio.nam in exceptione censetur actor vt ibi. et.l.j.
ff.de excep.quam exceptionem probat producendo instrumentũ
banni iuncta dicta municipali lege.Aduersario autem: ⁊ sic curie
inquirenti vł offenso si ipe instat incumbit onus probandi replica
tionem per quam infringatur defensio et exceptio inquisiti. nam
replicatio nil aliud est q̃ exceptio actoris aduersus exceptionem
rei.l.ij.ff.de excep.Ideo replicans tenet vices actoris debet proba
re suam replicationem per dicta iura:et.l.ei qui dicit.de probatio
nibus.cum similibus:ideo debet probari dicta remissio ⁊ abolitio
banni:et probatio debet necessario concludere.l.non hoc.C.de co
gna.c.in presentia.extra.l.de probatio.l.matrẽ tuam:et.l.ad pro
bationem.C.eodem titu.cum similibus.Ideo est necessario probã
dum vt dicta probatio delictorum releuet quod probetur quod di
ctus offensus foret tempore dictarum abolitionum seu remissio-
num delictorum fuerit eo tempore de terra nursie comitatus vel
districtus dicte terre:quod quidem minime probatum est vt de-
ducam. merito dicta replicatio nihil obstat inquisito .Non enim
obstat quod in puncto presupponitur quod castrum tripontij sit
de comitatu:et ille offensus sit de dicto castro:quia ad hoc respon
detur faciliter.Nam prout audio summus pontifex post dictas re
missiones penarum ⁊ condemnationum pro delictis concessit ter
re nursie dictum castrum tripontij in comitatum dicte terre: et nõ
per viam restitutionis tanq̃ habuerit indepositum:sed tanq̃ pro
prium ipsius concedentis pro quatuor milibus fiorenis: quos di
cuntur expendisse nursini pro Romana ecclesia. Ideo non infer-
tur ex hoc quod tempore dictarum remissionum fuerit de distri-
ctu nursie.Immo innuitur ex dicta concessione facta per dominũ
nostrum quod prius spectaret ad dominũ nostrũ et non ad dictã
cõmunitatem nursie.Cum igitur sit probandum ꝙ tẽpore dicta-
rum concessionũ fuerit de districtu:non sufficit probare qđ postea
sit de districtu.iuxta ea que habentur in.l.cũ actum.ff.de neg.gest.
in.l.ij.C.de petitio.heredi.in cle.fi.de rescrip.in.l.non solum.§.sed
vt probari.ff.de noui ope.nunci.Nec obstat probatio facta per te
stes.nam tres testes deponũt pro parte inquirentis.vnus nihil su-
per hoc deponit contra inquisitum:imo pro eo. nam vannes nuti
de nursia secundus testis super tertio articulo quo continetur qđ
tempore dicte facte remissionis et absolutionis dictum castrũ nur
sie erat et est districtus nursie:et quod cõmune nursie nunq̃ desijt
possidere dictum castrum eius iurisditiones et iura deponit quod
dictum castrum tunc temporis erat sub dominio pontificis immit
tẽdo ibi castellanos et vicarios:nec dicit ꝙ in aliquo spectaret ad
terram nursie.ser Jacobus primus testis paruũ aut nihil probat.
Solum enim deponit quod dicti tripontini portabant palliũ an-
nuatim ecclesie sancti Benedicti prout faciunt alij de comitatu.
In ceteris vero iurisditionibus cognoscebant pontificem:videli-
cet in tenendo ibi castellanos et vicarios et alia facien do que spe-
ctant ad verũ dominũ.Profecto portare pallium non concludit
4 ꝙ foret de districtu. ¶ Nam† terre recõmendate que portant ali
quid in signum preeminentie alicui ciuitati non dicuntur de di-
strictu illius ciuitatis ad quam portant palliũ vel quid aliud ꝑut
voluit Petrus de ancha.Cardi.ꝫa.in clemen.ij.§.sane.qõne.vj.in
fi.de elec.maxime cũ deponat quod cognoscebant in iurisditiona-
libus aliũ.Nec obstat quod subdit sicut alij de comitatu:quia licet
portarent illi de comitatu:non sequitur ergo erat de comitatu: q̃
possum aliqua facere sicut illa faciunt florentini ⁊ non ero floren-
tinus vt de se patet.Et deponunt isti duo testes de tempore ante
breue missum:et tempore illo erat perpetratum illud delictum hu
ius offensi propter quod fuit bannitus.vnde dato quod per breue
efficeretur de districtu nursie vel probaretur de districtu:quod ta-
men negatur vt infra subijciam.non tamẽ ex hoc probatur quod
fuerit de districtu tempore anteriori quo tempore fuerat delictũ
perpetratum:quod tẽpus videtur attendendum inherendo ver-
bis remissionis cũ remittuntur delicta cõmissa vel perpetrata per
homines de terra nursie comitatus vel districtus nursie: qualitas
autem adiecta verbo debet intelligi ꝫm tempus verbi.l.in delictis
§.si extraneus.de noxali.cũ concordantijs.tertius autẽ testis vide
licet titius licet deponat quod castrũ tripontij semper fuerit: ⁊ est
de comitatu nursij:tamen reddit iniectã causam scientie: quia in-
terrogatus in causa scientie respõdet quia vidit ⁊ audiuit legi vnũ
breue in curia.si intelligitur quod audiuit et vidit legi breue: non
concludit:quia non sequitur vidi et audiui legi vnum breue:ergo
tripontium est de comitatu:nec respectu comitatus de quo depo-
nit est redditio cause per sensum corporis: prout facere debet te-
stis.l.testiũ.C.de testibus.l.qui testamen.§.mulier.ff.de testibus.
c.cum causam que extra.de testibus.Licet enim ex lectura breuis
possit deprehendi quod tripontium sit de comitatu nursie:tamen
illud deprehenditur iudicio intellectus. Si autem verbum vidit
non referatur ad lecturam breuis sed de per se ad dictum ipsius te
stis. Profecto non potest adaptari ad visum corporis: quia
esse de comitatu non videtur oculis corporis: sed oculis intelle-
ctus: vt de se est notissimum: et per consequens nullatenus est
probatum per testes: quod fuerit vel sit illud castrum tripontij
de districtu vel comitatu nursie.Minime etiam probatur per bre
ue quo papa mandat castrum tripontij deponi apud commissariũ
ipsius pape.obmitto ꝙ forma non apparet ꝙ illud breue fuerit
mandatum executioni:quia non reperio deductũ:licet non sunt
tamen ostensa omnia actitata.tamen etiam si fuit executum non
refert ex pluribus.Et primo quia licet mihi deponatur res mea:
non tamen perdunt proprietatem.nec requiritur ius deponenti:
quia non valet depositum dicta.l.qui rem et alijs iuribus in simili
supra adductis.Et faciliter potuit persuaderi pontifici quod ca-
strum tripontij erat de districtu nursie:ideo rescripsit quod depo-
neretur apud commissarium.Ideo non probat esse de dicto distri
ctu:nam potuit surripi principi.Et litere pape narrantes aliquid
non probant regulariter.c. si papa.de priuileg.li. sexto et cle.lr̃is.

a contrario. de probationi. ꝛ quod not. in cañ. hoc quippe. iiij. q. vj. Ideo illud breue non probat dato ꝙ innueret ꝙ esset dicte terre.

6 ¶ Item† ꝛ tertio poterat terre nursie tenere de facto vel habere possessionē loci nō iurisditionē: nec quasi possessionē iurisditiōis: ꝛ sic muros ꝛ arcē, forte ꝛ domos sidere propria possessione: ꝛ tamē ibi nō exercere iurisditionalia que faciunt locũ esse de districtu. di cta cle. ij. §. sane. ꝛ que ibi hñtur: ꝛ q̄ habētur. l. j. §. cũ vrbez. de offi. prefec. vrb. ꝛ in. c. fi. de offi. deleg. lib. vj. ꝛ per Bart. in. c. j. de mili. q curiam ven. ꝛ habetur in. c. vbi periculum. de elec. lib. vj. Ideo defi cit dictus symon in probatione sue replicationis: ideo dicta repli catio ruit: ꝛ maxime stantibus probationibus factis pro parte di cti inquisiti: quia plures testes deponunt quod in dicto castro iurisditionem exercebat dominus noster: ꝛ ꝙ dictum cõmune nul lam exercebat iurisditionem in dicto castro tripontij tempore di cte remissionis facte per gubernatorē. Itaqꝫ siue attendatur tem pus remissionis siue tempus condēnationis nullo tēpore reperit probatum fuisse de comitatu vel de districtu terre nursie: ꝛ per hoc videtur sublata omnia in contrariũ adducta: nec est opus aggre di tertium quesitũ: cum put supra dictum est: dicta remissio non trahatur ad istud bannum. Laus deo.

¶ Summariũ super consi. xl.

1 ☞ Mandans vt delinquens tenetur.
2 Famulus se gerēs pro famulo probatur famulus.
3 Famulus delinquens circa id in quo eius opera vertitur dñs tene tur pro delicto ꝛ statuto fanni hoc dictante.
4 Famulus non presumitur verisimiliter facere quod dñi interest si ne dñi voluntate.
5 Negans futura videtur fateri anteriora.
6 Noxa liberatur dñis dans seruũ pro eadem. nu. 22.
7 Snia esse dꝫ certa non tamen incerta.
8 Probationes debent de necessario cõcludere.
9 Qualitas verbo adiecta intelligitur scðm tēpus verbi. nu. 11.
10 Snia esse debet cõformis libello.
12 Stare dicto alterius simpliciter intelligitur cũ iuramento.
13 Testis interrogatus de tpe ꝛ dicit a decē annis citra non probat tēpus decem annorum.
14 Consuetudo esse dꝫ longeua vt releuet.
15 Negatiua probatur per testes q̄ remouere dꝫ sensuz ab actu nō au tem actum a sensu.
16 Uerba in personam directa non trahũtur ad mandantem.
17 Accusans siue denuncians dꝫ hr̄e certitudinem.
18 Affirmare aliud est ꝛ hr̄e informationem.
19 Confessio extraiudicialis in criminalibus facit iudicium ꝛ non se miplenam probationem.
20 Testes singulares non probant.
21 Facienti non preiudicant que fiunt ex habundanti.

Consilium. xl.

IN nomine dñi nostri iesu xp̄i. ¶ Uiso processu agitato contra Ugolinũ de dā no dato ratione incendij causati facto Piccinij facto ris seu famuli dicti vgolini ad petitionez Alouisij dā num passi premittendum duxi: ꝙ duplex via est intētata. Prima quia Brunꝰ ꝛ Dominicus Gualdani accusant Piccinum facto rem Ugolini fecisse dictuz dānum prout in querela dicti Alouisij continetur. asserentes habuisse informationem quod dictus Pic cinus immisit ignem de cõmissione Ugolini paleatij. secunda via quia ser Ludouicus vt procurator dicti Alouisij narrauit quali ter dicti Gualdani retulerunt damnũ illatum eidem Alouisio in quadaz domo ꝛc. Occasione incendij immissi ꝛ initiati ꝛc. fuisse fa ctum per Piccinum factorez dicti Ugolini. Et quod de cõmissio ne dicti Ugolini: immisit ignem ꝛc. ꝛ propterea tenetur eidem re ficere ꝛ restituere dicti dāmni estimationem in integrum: et ita pe tit condemnari ꝛc. Item due sententie diffinitiue late sunt. Pri ma absolutoria dicti Ugolini. Secunda condemnatoria ad soluē dum dicto Alouisio pro dicto damno vsqꝫ ad quantitatem salarij debiti dicto Piccino famulo dicti Ugolini. et a dicta vltima sen tentia condēnatoria est pro parte dicti Ugolini appellatũ: et que ritur que sint partes iudicis in hac causa appella. Circa quod vide tur prima facie dicendum quod partes iudicis sint in pronuncian do pro dicto Alouisio in confirmando dictam sententiam condē natoriam. quinimo in condemnando dictum Ugolinum ad refi ciendam integram estimationem damni: nam statutum est claruz quod de damnis datis et earum estimatione creditur dicto Gual dariorum et lex municipalis est seruāda. l. omnes populi. de iusti tia et iur̃. l. lege. et. l. quod semel. de decret. ab ordi. faci. cum simili libus. et in terminis huiusmodi statutorum per olim Barto. et do cto. in. l. qui bonefidei. §. qui damni. de dam infec in. l. fina. de pre tor. sti. in. l. j. C. de iureiuran. et per Bald. et Ponta. in. l. iij. de iu reiuran. et per Specu. in titu. de probationi. §. videndum. versicu. quid si in quibus locis habetur de statuto et parte quod stetur di cto partis. de quo etiam in. l. iusiurandum quod ex cõuentione in principio. de iureiuran. Cum itaqꝫ duo Gualdani accusauerint di ctum Piccinum factorem dicti Ugolini quod dedit dictum dam num et habuisse informationē qḋ īmisit ignez ex cõmissione dicti Ugolini videtur ꝙ de dāno dato per dictũ Piccinum: et de com missione dicti Ugo. standũ sit dicto dictoꝝ Gualdarioꝝ per casum dicte legis municipalis. ¶ Et per consequens videtur qḋ dictus

1 Ugolinus teneatur ad integrā estimationem dāni. † nam qui mā dat tenetur pariter vt delinquens. l. j. §. deiecisse de vi ꝛ vi arma. l. non solũ. §. si mandato. de iniur. regula qui per aliuz. in. vj. ꝛ. c. j. de offi. deleg. cũ multis similibus: ꝛ vere censetur delictũ cõmittere. di cit tex. in. c. mulieres. de senten. excō. et qui causam damni dat dā num dedisse videtur. l. qui occidit. ff. ad. l. acquili. et. c. fin. de iniu rijs et dāno dato cum concordan. et hoc clarum ꝙ mandans tene tur prout et mandatarius dānum dans. Et ideo videtur ꝙ dictus Ugolinus deberet condemnari in integram estimationez damni. quod et deducitur ex eo: quia etiam per testes probatur quod di ctus Piccinus immisit ignem ex quo illatum fuit dictum dānum dicto alouisio. Item videntur plures testes ponere quod erat fa ctor et famulus dicti Ugolini. Item et per confessionē dicti Ugo lini respondētis vni positioni ꝑducte anno domini. M. cccclxxxj. die. xiiij. Augusti. Nam ponitur quod dictus Ugo. vtebatur in p̄ dictis opera dicti Piccini ꝛ Ugolinus respondit credit tanꝙ fa

2 muli: et videtur fateri quod erat famulus† ¶ Et eoipso qḋ quis gerit se ꝓ famulo ꝓbaẗ famulꝰ: put vult bart. in. l. j. §. familie. in fi.

3 de publ. ¶ Et† qñ famulus delinquit circa id in quo eius opera vtitur dominus: tunc tenetur dominus pro delicto famuli. d. §. fa milie. et ibi Barto. et idem Bal. in. l. ne quid. de incen. rui. ꝛ nauf. et Bald. in. l. obseruare. §. proficisci. de offic. proconsulis. sed ipse Ugolinus videtur fateri quod ipse Ugolinus vtebatur opera di cti Piccini tanꝙ famuli. merito ipse dominus teneatur ad inte

4 grum dānum resarciendum. Item facit et tertio† quia non est ve risimile: quia famulꝰ faciat id quod ītereſt domini sine domini vo luntate: vt est tex. cum glo. in. c. constitutis. j. de testibus. et. c. Pe trus de homi. et per Barto. in. l. de pupillo. §. si quis ipsi pretori. de no. oper. nuncia. in decima questione. ideo ipse teneatur tanꝙ eius voluntate commissum cum id quod mea voluntate fit censea tur meo mandato factũ. l. j. ff. mandati. quatenus loquitur de ver bo volo. et. l. post dotem: et ibi Bart. ff. solu. matrimo. quarto hoc videtur probari quod ipse Ugolinus teneatur: quia ex forma sta tuti ignis immissus in possessione mea censetur immissus a me: er go teneatur Ugolinus tanꝙ ipse ignem immiserit: et hoc tendũt quod dictus Ugolinus veniat in estimationem damni condemnā dus: que etiam iuuantur ex actis precedentibus et sequentibus. Ex precedentibus enim: quia ipse Ugolinus petijt licentiam ob tinuit de immittendo ignem. ex quo datur intelligi quod ipse vo lebat quod dictus Piccinus immitteret ignē prout immisit. Itē postea ipe rogauit plures quod irent ad estimandum illud damnũ illatum Alouisio per dictum ignem: et postea illis qui iuerunt ad dictum locum pro estimatione facienda de dicto damno egit gra tias prout testes deponunt: ex quo persuadetur quod negociũ ad eũ spectabat. Itē postea protestatus fuit quod si quis immitteret ignē nolebat tenere: q̄si innueret qḋ ex priori īmissiōe ipe teneret.

5 Ex quo enim† negat de tempore futuro videtur fateri de anterio ri. arg. c. nonne. de presump. l. cum pretor. de iudi. cum concor. ex prius enim gestis sequentia gesta interpretantur quinquagesima dist. in cañ. si quis dyaconus verbo. cum vero. et in. c. scribam. ex tra. de presump. et. l. si cui. §. questionem. ff. de accu. item ex poste rioribus precedentia gesta interpretātur. xxxiij. q. ij. cañ. cum per bellicam. ꝛ. xiiij. distin. in cañ. peruenit. ꝛ. xliiij. distin. multis. lon ge fortius quando concurrunt precedentia et sequentia ad eandē interpetrationem prout concurrere videntur in hoc casu per pre dicta. Itez que non prosunt singula multa iuuant. l. excusantur in prin. cum concor. adductis ibi in gloss. Dato autem quod non te neretur ad integram extimationem damni. tamen videtur quod teneatur ad id ad quod teneretur dicto piccino pro eius salario: quia lex municipalis videtur hic clare decidere. ideo si vigore dicte legis municipalis fuit dictus vgolinus condemnatus videtur nō posse conqueri. Sed quod iusta fuerit condemnatio fundata in di cta lege municipali. nec sua intersit cui soluat an dicto Piccino cui tenebatur. an vero dicto Alouisio cui dannum illatum est. Si nautem nihil debet in nihilo est condemnatus. ꝛ si non pretendit interesse non videtur quod potuerit appellare. argu. l. a sententia in principio. ff. de app. ¶ His tamen minime refragantibus con trariam partem arbitror de iure satis planam: scilicet quod dictus vgolinus veniat precise absoluendus prout ꝛ absolutus fuit per primam sententiam. nec potuerit condemnari etiam ad id quod

6 deberet dicto piccino. † Nā regula est qḋ pene suos tenēt auctores l. scimus. C. de penis. ꝛ. l. si pena. ꝛ. l. crimē. ff. eo. ti. ꝛ iḋ dominus nō teneẗ regulariter de delicto serui si ipm̄ dare vult ꝓ noxa. vt in tit. de noxa. per totuz in. l. j. §. qḋ igitur adijcitur de vi ꝛ vi arma. cum similibus. ꝛ ideo regulariter non tenetur quis pro delicto famuli.

tex. et

tex.τ glo.magna circa.τ docto.in.c.cum ad sedem.de resti. spolia. per Bal.in.d.§.proficisci.per Barto.in.l.titius.de testamen.mili. Et est clarum si enim familiares serui non obligant dominos si vo lunt eis carere quãtominus liberi licet seruiãt famulando:τ statu tum in hac parte prouidet an τ qualiter dominus pro dãno dato per famulũ teneatur.Ideo ipse habet fundatam suã intentionem scilicet quia dato qđ dictus piccinus imiserit ignem:nihilominus ipse vgolinus non teneatur ad emendationem dãni: nec insuper ad id ad quod tenetur pro salario dicto Piccino. nam statutum disponens ꝙ teneatur dãnum passo soluere id quod deberet tunc dare pro salario famulo damnum danti:disponit vlterius ꝙ vtrum deberet aliquid stetur ipsius domini sacramento:τ si domini iura uerunt se nihil debere non teneantur ad aliquid pro ipsis soluen dum nisi contrarium doceatur per ipsos famulos prout aperte lo quitur lex municipalis:τ super casu legis non est existendum.l. qđ labeo ad arbo.l.illaȝ.versi.de mon.c.C.de col.τ.l.ancille de furtis. et a contrario sensu non posset contrarium doceri per dãnum pas sos:sed non curandum:quia in casu nostro nihil a quoꝙ est proba tum ꝙ aliquid deberet pro salario.Et cuȝ ad delationem iudicis ipse vgolinus iurauerit ꝙ nihil debeat dicto piccino pro eius sala rio.Ideo debuit absolui dictus vgoli.non autem debuit ad aliqđ damnari maxime vigore statuti predicti ꝙ in vno grauat dominũ vltra ius cõmune scilicet ꝙ possit conueniri ad dãnum passo ꝓ de licto famuli:et aliud disponit ꝓ domino scilicet ꝙ stetur sacramen to domini:an vel quantum debeat.Ideo non inconuenit si intelli gatur etiam si dãnum passus probare vellet qđ dominus teneret. argu.l.eum qui in principio.ff.de iureiuran.τ ideo non debuit: in aliquo condemnari:tum quia iurauit:tum etiam τ si non iurasset deberet probari quod τ quid deberetur:nam actore vel accusatore non probante reus debet absolui.l.qui accusare.C.de eden.c. cum ecclesia sutrina in fi.de causa possessio.τ proprieta. cum infinitis si milibus.Nec debet non facta probatione condemnari ad id quod debet vel ad id quod tenetur:sed debet absolui vt dictis iuribus.ꝑ talem enim sententiam condemnaretur qui esset absoluendus.

7 ¶ Et † diffinitiua sententia non finiret litem:sed veniret iterato querendum quid deberetur quod esset inconueniens. ideo sanci tum est quod ferri debet sententia certa adeo ꝙ incerta non tenet §.curare.institu.de actioni.τ.C.de sententia que sine certa quanti tate:τ ideo dicta incerta sententia cõdemnatoria Ugolini fuit in iusta et nulla propter incertitudinem:ideo debet pronũciari nul la et dictum Ugolinum non esse inquietandum tanꝙ debitorem dicti Piccini occasio ne dicti salarij statutuȝ quod est exorbitans a iure cõmuni:et loquitur in damnum dante non videtur trahen dum ad eum qui dat causam damni.Nam qui causam dat damni non dat dãnum sed videtur dare damnũ.d.l.qui occidit.§. in hac. et dicto.c.fina.in fi.de iniurã.et damno dato.et sic mediante fictio ne censetur dare damnum prout denotat verbum videtur.l.si duo ff.de acquirend.hereditate.cum sua glo.l.in omnibus.ff.de capt.l. ossa in fi.ff.de relig.τ sumpti.fune.et regula qui per alium in fine.τ l.qui actionem.de regu.iur.cum similibus.statuta autem exorbitã tia prout est istud:non solent verificari in casu ficto.l.iij.§. hec ver ba.et ibi Barto.τ docto.ff.de nego.gest.et Barto.in.l. omnes po puli.de iusti.et iure.Bald.in.l.siue possidetis.C.de probatio. Jo an.andre.in.c.fin.de consuetu.libro.vj.Bald.in.l.si quis seruo.C. de furtis.Flor.in.c.cum dilec.de consuetudi.Petrus de ancha.in repetitione.c.canonum.de constitu.in.xiiij.q. princi. col.clxxxvj. Bald.in.l.meminimus.C.de legi.heredi.et in.l.inter cetera.§.itẽ hec.de lega.j.Ideo cum verba statuti sint de dante damnum non verificentur in eo qui fugitur damnum dare per predicta.Ad hoc quod infra dicetur de mandante damnum dari:et si dicatur Gual darij accusauerunt Piccinum quod dedit damnum non quod de dit causam damni et eorum accusationi et dicto debet stari ex for ma statutorum.Respondetur primo quod eis non creditur: quia non iurati.de quo infra latius.secundo respondetur ꝙ statutum permittit probari contrarium:sed in casu nostro probatur quod dictus Piccinus immisit ignem in possessiõe Ugolini: quod etiã satis ex ipsa accusa.deducitur cum se referat ad querelam factam pro parte alouisij in qua querela narratur ꝙ ignis dedit damnuȝ: et ignis venit ex possessione Ugolini.itaꝙ constat luce clarius qđ non dedit damnum ipe Piccinus sed fuit causa damni immitten do ignem in stipula dicti Ugolini:τ ignis conuolauit ad fundum alouisij:τ ipse alouisius id aperte satis attestatur in suis positioni bus:et ex his patet ꝙ dictus alouisius non potest niti ex hoc capi te statuti disponente.quod dominus teneatur pro delicto famuli quatenus debet de salario super quo statuto iudex fundauit suaȝ sententiam profecto iniustam per predicta.Nec etiam potest dam nari tanꝙ damnum fuerit datum de commissione ipsius Ugolini quia dicta commissio non probatur.Non enim probatur per ipos gualdarios dato quod gualdarij fuissent seu appareret tunc tem poris fuisse gualdarios.Non enim probatur quod pro illo tempo re fuerant deputati:solum vnus testis deponit ꝙ Joannes officia lis damnorum datorum in initio sui officij deputauit dictos bru num et dominicum in gualdarios non dicit pro quo tempore:nec expectet ad officialem soluȝ deputare et constituere gualdarios: vt colligitur ex statuto sub rubrica de custodia possessionum:et in super est dictum vnius.l.iurisiurandi.C.de testi.c.tam literis.c.li cet ex quadam extra eo.titu.cum similibus multis.Item deponẽ tes quod se exercebant pro gualdarijs:non se artant ad tempus ac cusationis per eos facte:licet enim dicant quod tempore officij de Thomaginis de fano.et tempore dicte accuse ille Joannes fuerit in officio:tamen officium illud non est momentaneum:sed durat pluribus mẽsibus:prout percepi:et prout communiter est de mo re in singulis officijs non concludunt dicta testium ad tempus di

8 cte accuse:prout concludere deberẽt:† quia probatio debet neces sario vel saltem pręsumptiue concludere.c.in pręsentia.de proba tionibus.τ.l.non hoc.C.vnde legi.τ.l.neꝙ natales.l.matrem tuã. et.l.ad probationem.C.de probationi.cum similibus. Et tempus est probandum quando tempus est in consideratione.l. cum actũ. et ibi per docto.ff.de neg.gest.et in.l.ij.C.de petitio.heredita. per glo.et docto.in clementi.fi.de rescrip.per Barto.et docto.in.l. nõ solum.§.sed vt probari.ff.de noui operis nuncia. Cum igitur sta tutum loquatur quod stetur accusationibus τ denunciationibus gualdarioꝝ :intelligit de his q gualdarij sunt tpe accusationum τ

9 denũciationũ:† quia qualitas adiecta verbo intelligitur ƒm tẽpꝰ verbi.l.in delictis.§.si extraneus.ff.de noxali.et in.l.si tutoris.§.fi na.ff.quod iussu.in.l.ex facto.et ibi Barto.de vulga.et pupilla.cũ similibus.secundo deducitur quod non probent:quia statutũ dis ponens quod stetur accusationibus τ denunciationibus Gualda riorum debet intelligi de accusationibus validis.l.iiij.§. condem natum.ff.de re iudica.et clementi.pastoralis.eodẽ titu. Sed dicta accusa non videtur valida:quia non seruata forma statuti permit tentis gualdarijs accusare et denunciare damna data et disponen tis sint eorum accusationi:nã dicta accusa peccat in pluribus.Sta tuitur enim ꝙ in accusa seu denuncia facienda per dictos gualda rios debeat exprimi tempus et temporis qualitas:tempus expri mendo diem damni dati: temporis qualitas exprimẽdo:an de no cte an de die.Item an datum fuerit ipso gualdario pręsente an eo absente.Item an damnuȝ datum inuenenerit an de ipso aliter ad notitiam peruenerit omnia ista aperte requirit dictum statutum et subdit formaliter. Et si aliquem denunciauerint seu accusaue rint forma pręsentis statuti suprascripta non seruata denunciatio et accusatio per eos facta non valeat ipso iure:nec ex eq vel eiꝰ vir tute sequi possit condẽnatio aliqua et si qua fuerit non valeat ipo iure.Itaꝙ statutum in hac parte videtur clarum ꝙ talis accusa tio non tenuit in qua quasi nihil de requisitis pro forma interue nit:ideo talis accusatio nihil relevat et non probat.argu.d.§.con demnatum:et quia tunc virtute dicte accusationis sequi posset cõ demnatio cum virtute probationum sequantur condemnatio nes:et hanc differentiam denotet illa coniunctio posita in ter illa verba ex is et illa eius virtute. ¶ Uidelicet quia non possit sequi condemnatio ex ea:quia feratur sententia valida super ipso libel

10 lo accusatorio † quia omnis sententia ad libellũ vel qualẽ qlez peti tionem referri et ab ea primum fundamentum suscipitur.l.vt fundus.communi diui.l.libellorum.de accusa.c. qualiter et quan do.de accusa.c.licet hely.de symo.et clemen.sepe.post principiuȝ. de verbo.significa.et verba illa earum virtute respiciant probatio nem que resultare solet ex accusationibus gualdariorum:prout et deprehenditur ex verbis eiusdem statuti in sequenti capitulo ibi adeo ꝙ eius virtute absꝙ alia probatione τc.Itẽ subditur in ipso statuto ꝙ stetur denunciationibus:et accusationibus gualdario rum de omnibus et singulis dantibus damnum per eos repertis: et quos dixerint inuenisse damnum quo ad eos τ animalia que cu stodes ipsi damnum dare seu dedisse repertisse se dixerint habean tur denunciationes eorum pro plena vera ac legitima probatiõe: non ergo simpliciter statutum disponit quod accusationes gual dariorum habeantur pro plena et legitima probatione:sed quan do ipsi Gualdarij reperierint vel dixerint se inuenisse damnũ dan tes requirit:ergo quod dixerint inuenisse non sufficit sola accusa tio vt sonant verba statuti satis plana.Et potest quis accusare eũ quem tamen nõ inuenit deliquisse:sed dicti Gualdarij in dicta ac cusa non dicunt se inuenisse dictum Piccinum dedisse damnum:

11 sed solum eum accusauit. ¶ Merito † statutum istud exorbitan tissimum non trahatur ad hunc casum ad quem verba nõ adaptã tur.l.si vero.§.de viro.soluto matrimonio.et.l.iiij.§.pretor ait.ver sicu.totiens.de dam. infect.l. ita autem.in principio. de admini stratio.tuto.iuncta.l.ius singulare.et.l. quod vero contra.ff.de.ll. et.c.cum dilectus.de consuetudini. et.c.que a iure communi exor bitant in.vj.cum similibus. Et hoc aperte deprehenditur fuisse de mente statuentiũ: quia postea in dicto statuto subditur in ver. in denũciationibus autẽ τc.In quo declaratur ꝙ si dãna non fue runt in eorum pręsentia nec in denuncijs vel accusationibus : et de eorum repertione non attestantur in denuncijs vel accusatio nibus : tunc stetur eoꝝ dicto cũ sacramento : sed istud dictũ non apparet : quia licet deponant postea iurati : non apparent tunc

scilicet tempore depositionis eos esse gualdanos in depositione non nominantur gualdani: ⁊ sic non est dictum gualdani: q̄ quali tas adiecta verbo ⁊c. Et insuper eorum depositio non est ꝙ dicāt se reperisse: sed deponunt quid reperierunt et illud non artabat prout infra reassumā. merito non est standum eorum dicto ad con demnationem. Nec circa predicta est deducta aliqua consuetudo in contrarium maxime circa ea que non concernunt iuramentũ: ⁊ et tamen ista reddunt meo iudicio rem claram alio non apparen te. Item ꝙ dicta accusa. non probet deducitur: quia statutum lo quitur de accusationibus seu denunciationibus factis cum iura mento: ⁊ merito. Sustinent enim dicti gualdani non solum vices accusatorum seu denunciatorum: sed etiam vices testium cum eo rum accusationi stetur: et testium iuramenta requiruntur. l. iuris iurandi. et. l. si quando. C. de testi. ⁊. c. ij. extra eo. titu. ¶ Et adeo † [12] vbi simpliciter disponitur ꝙ stetur dicto alicuius intelligitur cum iuramento licet de iuramento non exprimatur: vt est tex. notabi lis; ⁊ ibi Barto. in. l. teopompus. de dote prelega. ⁊ not. Bald. in l. iusiurandum quod ex conuentio. in princi. de iureiuran. per. d. l. teopompus. Et licet pro parte vgolini adducatur consuetudo cõ traria: tamen illa non probatur. nam super ea reperio deposuisse solum quatuor testes: videlicet ser Jacobũ de roncolis: qui solum deponit ꝙ fuit pluries in dicto officio dãnorũ datorũ: et ꝙ eo tpe gualdani faciebant accusationes et non iurabant sed iurabant in principio eorum officij in causa scientie: quia fuit pluries nota. in dicto officio ⁊ semp practicauit ⁊ practicari vidit. ¶ † Interroga [13] tus de tēpore dixit a decem annis citra certe non probat de tem pore decem annorũ: tum quia dicit citra sine copula iuxta not. per Joan. an. et alios in. c. licet causam. de probatio. ⁊ per Barto. in. c. cessus. de vsur. tum forte quia videtur ꝙ consuetudo longeua de buerit esse tēpore dicte accusationis per id quod in simili de pre scriptione dixit Barto. in. d. l. celsus. quē docto. sequuntur. Pre terea statutum non infringit accusationes factas sine iuramento: sed ad hoc vt probent requirit iuramentũ: et iste textus non dicit ꝙ dictis accusationibus solitum fuerit dari fides seu ꝙ earum vir tute absq̃ alia probatione deuentum fuerit ad condemnationes: licet dicat ꝙ super accusationibus sine iuramento factis late fue runt sententie siue condemnationes: hoc quidem nõ releuat quia potuerunt dare virtute aliarum probationum. secundo dominus Philippus aliquantum magis artat: quia dicit ꝙ dictis gualda riorum fuit adhibita plena fides: et videtur deponere ꝙ dictis si ne iuramento licet hoc posset instari non curo: et deponit a. xxv. annis citra practicauit ad dictum banchum: et nunq̃ vidit gual danos in accusationibus iurare ⁊c. Profecto iste textus non pro bat quia non dicit a. xxv. annis et citra: sed sine copula: ideo nõ ꝓ bat de longo tempore per not. per Joan. an. et Barto. vbi supra. [14] Et † consuetudo debet esse longeua: vt releuet. l. de quibus. et ibi per docto. de. ll. C. que sit longa consuetudo per totum. Item An tonius deponit de tempore quasi semper a nouem annis citra. itaq̃ minus probat longum tempus. Item iste non deponit ꝙ di ctis accusatiõibus fuerit adhibita fides: licet deponat ꝙ super di ctis accusationibus viderit ferri sententias. nam potuerunt fieri virtute aliarum probationũ. prout ⁊ supra dixi circa alium testē. Item ioannes Angeli qui deponit ꝙ quãdoq̃ vidit iurare ⁊ quã doq̃ non subdit tamē ꝙ ignorat. an quando gualdarius non iura uit sequuta fuerit condēnatio necne: et per consequens nihil pro bat iste textus ꝙ fuerit adhibita fides accusationibus gualdario riorum non iuratis: ⁊ per consequēs nullus ex dictis testibus legi time probat dictã consuetudinē per predicta. Ac etiã quia depo nunt super negatiua nõ coartata loco et tempore nisi forte coar tata ad tempus accusationis. Sed statutum non requirit ꝙ iura mentum prestetur tēpore accusationum: et sic non concludunt ꝙ postea non iurauerint accusationem esse verã quo casu esset accu [15] satio iurata: item testes isti dicunt ꝙ non viderunt ⁊c. ¶ Et † re mouent sensum ab actu non actũ a sensu prout requiritur impro bando negatiuam per testes: vt dicit Bald. in. l. j. C. de bono. pos. sm tabu. et docto. ibi post eum: et in effectu vult Barto. in. l. diem proferre. §. si plures. de arbi. insuper ex dictis testium innuitur qd̃ consueuerunt gualdani iurare in princi. officij quasi consuetudo si probata foret interpretaretur ꝙ satis dici posset accusatio cum iu ramento virtute iuramenti in princi. generaliter prestiti. Ideo ꝙ illa generalitas iuramenti trahatur ad accusatiões postea factas: et profecto si cõsuetudo illa legitime probata foret fuisse satis pro babilis consideratio ꝙ esset consuetudo interpretatiua istius sta tuti cũ consuetudo sit optima iuris cõmunis et statutorum inter pres. l. cum de interpretatione. ff. de legi. et. c. cum dilectus. de con sue. tamen etiam tunc accusa. in casu nostro non probaret: quia nõ est probatum ꝙ dicti accusatores in princi. eorũ officij iurauerint: itaq̃ clare deducitur ꝙ dicta allegatio et fundamentum consuetu dinis non releuat. et per consequens dicta accusatio facta sine iu ramento non probat quicq̃: et sic nõ probat dãnum datũ nec pro bat cõmissionem. dato autē sine preiudicio qd̃ probauerit damnũ datum a piccino factore dicti vgolini: tamen non probaret cõmis

sionem seu mandatũ dicti vgolini: et hoc ex pluribus. primo quia statutum istud disponit ꝙ habeatur pro plena probatiõe quo ad dãnum dantes non loquitur de mandantibus dãnum dari: et loq tur per verba in personã. Nam de omnibus et singulis: vt patet in §. et credatur ibi dũ dicit damnũ dantibus ⁊c. et ibi damnum dare seu dedisse: et ibi de personis seu animalibus damnum dantibus. ¶ Statutũ autē dirigens verba in personã non trahitur ad man dantem prout tradit Barto. in. l. hec verba. ff. de adulte. et in. l. aut qui aliter. §. fi. ff. quod vi aut clam. et in. l. iij. §. si procurator. ff. qd̃ quisq̃ iure. et in consilio suo incipien. Bernadus de tuderto nũe ro in ordine mihi. cxx. sm ordinem perusinũ non in formis: ⁊ Bar. in. l. sed si vnus. §. si seruus. de iniurijs. Ange. in. d. l. hec verba. et in d. l. aut qui aliter. §. fina. et in. l. si pater. de his que in frau. credi. et Bal. in. l. si seruum. §. pretor. de acquiren. here. ⁊ in. l. omnes popu li. de iusti. ⁊ iure. licet latius distinguat: ⁊ idem ꝙ non habeat locũ in mandante. voluit etiam Bal. in. l. non ideo minus. C. de accusa [16] tio. ⁊ in. l. ad peremptorias. C. sententias rescin. non. ¶ Et † facit quod dictum est. s. ꝙ non trahitur ad casum fictum. in casu enim isto. s. in delictis ꝑut est damnũ datum: vt habetur in. l. fi. ff. de pri ua. delic. per Bar. non vere sed ficte censetur facere: vt per Bar. in d. §. si seruus. ⁊ in. d. §. procurator. ⁊ per Bal. in. d. l. nõ ideo min⁹. ⁊ per Panor. in. d. c. mulieres. non obstat ille tex. quia mandãs re gulariter cõmittit: vt ibi quia delictum est. non tamē vere occidit qui mandat: nec vere dat damnũ qui mandat damnum dari: et sic de singulis probatur in. d. §. deiecisse in dicta regula qui per aliũ in. vj. ponderato verbo videtur cũ similibus: ⁊ videtur ꝙ dicta re gula procedat quando statutum non imponit penã: sed aliter lo quitur de faciente. Si autem imponit penã quia traditũ per mo dum regule ꝙ faciens et mandans pari pena plectatur per. c. j. de offi. deleg. cũ concordan. ideo esset magis dãnũ per ea que tradit Bar. in. l. quēadmodum. de agri. ⁊ censi. lib. xj. ⁊ possent ita cõcor. opi. ⁊ in casu nostro sm hoc non trahemur: quia non agitur de pe ne impositione. Sunt autem alia fundamenta magis clara. secun do non probant dicti asserti gualdarij: quia ipsi nõ accusant dictũ vgolinũ sed piccinũ: ⁊ quia de piccino asseruntvidentur de alijs ne gare: hoc est se non accusare alios licet assererent habuisse informa mationem ⁊c. ¶ Non propterea dicunt qd̃ accusant cum de mãda [17] to potuerunt enim id asserere: ⁊ non accusare nec denunciare. † nã accusans vel denuncians debet habere certitudinē: quia venit pu niendus si contrarium probaretur vt in eodem statuto sub rubri ca de custodia posses. §. possunt tamen. nõ enim videretur ꝙ essent condemnandi in casu isto dato qd̃ probaretur ꝙ dictus vgolinus non cõmiserit ignem immitti. Ideo statutũ disponens ꝙ accusa. gualdariorum probent non verificetur in hoc casu. Et maxime. et sic tertio quia dicti gualdani non asseruerunt dictum vgolinũ mã dasse seu cõmisisse dictum ignem immitti: licet asserãt habuisse in [18] formationem. † non enim sequitur habeo informationem de hoc ergo hoc affirmo: ⁊ dico me ita reperisse. Nam potest esse informa tio plena de qua in. c. cupientes. §. ad hec. de elec. lib. vj. Ideo põt esse alia informatio non plena prout innuit ille tex. Et sm cõmu nem vsum loquēdi si quis intellexit ab aliquo cui non adhibeat oĩ modã fidem dicet ego habeo informationē qd̃ res ita se habet. Li cet autē ego ita dicã: non tamen illud assererē esse verũ maxime ꝑ viã depositionis: ⁊ plene probatiõis. itaq̃ ponamus quod detur plena fides dictis illoꝝ assertorum gualdarioꝝ: tamen dabitur fi des qd̃ habuerant illã informationem. non tamen qd̃ ita fuerit: cũ ipsi gualdarij id non affirment: ⁊ ideo si probaretur qd̃ dictus vgo linus non fecisset dictã cõmissionem non propterea censeretur ca lumniose accusasse dictum vgolinum: et quod ita sit demonstra tur ex his que postea ipsimet asserti Gualdarij deposuerunt. Nam dictus Brunus ex dictis gualdarijs deposuit quod habuit infor mationem a Jacobo Bartoli qui tamen non deponebat de visu: sed ex coniecturis: quia portauerat dicto piccino licentiam de im mittendo ignem ⁊c. Certe ex illa assertione Bartoli non poterat deponere et asserere reperisse dictum vgolinum commisisse ignem immitti. maxime cum non deponat dictus brunus qd̃ dictus Ja cobus aliquid dixerit de commissione: sed de licentia: similiter et dominicus: alius accusator deponit pariformiter habuisse similē informationem a dicto Jacobo: et appellat informationem illud quod audiuit a dicto Jacobo qui non asserebat de visu. Ideo non poterat deponere se reperisse ita esse: licet posset deponere quod habebat informationem: scilicet de eo quod asserebat dictus Ja cobus: et licet Jacobus nihil dixerit de commissione: tamen ipsi gualdarij coniecturabant ita esse ex informatione habita: idcirco caute fecerunt non accusare dictumvgolinum tanq̃ mandantem: sed voluerunt aliqualem intimationem dare iudici de eo quod cõ iecturabant vtendo caute illis verbis: asserentes se habuisse infor mationem ignem immisisse de commissione ipsius vgolini et non aliter affirmando nec accusando vel denunciando dictum Vgoli nũ. itē dicti gualdarij nõ dicũt habuisse informationē ꝙ dict⁹ pic cin⁹ imisit ignē: ex quo causatũ illd̃ dãnũ de quo agebat. Poterat enĩ imisisse aliũ ignē. ꝑut ⁊ deponit Jacob⁹ bartoli ⁊ bartolus ma

gistri

gistri Angeli dicit de pluribus immissionibus ignis factis per dictum piccinũ ꝛ insuper pro parte Alouisij articulatur de pluribꝰ immissionibꝰ ignis factis per dictum piccinum: tamẽ vna sola immissio causauit dãnum illatũ dicto Alouisio: ꝛ illa assertio ꝑ gualdarios facta per dictã accusationem non concludit ꝙ ignis predictus: ex quo causatum fuit dãnum de quo agit̃: fuerit immissuz de cõmissiõe dicti vgolini. Nec imminet aliqua accusatio de dicto vgolino: ideo nõ potest aliqua sententia ferri contra eum. Nec obstat si dicatur ꝙ saltem fuit intentatum iudicium ciuile per petitionẽ factam pro parte dicti Alouisij: quia respõdetur ꝙ illa petitio nõ est vsqꝫ quaqꝫ acta: qꝛ nõ narratur ꝙ dictus vgolinus mandauerit sed ꝙ relatum fuit per dictos brunum ꝛ Dominicum. sed hoc obmitto. Sed in illo iudicio ciuili non habemus legez munipalẽ que disponat credi Gualdarijs. Sed in accusis ꝛ denuncijs: ideo tunc accumulãda esset ista alia responsio aduersus iudiciuz ciuile ꝙuis etiam si dicta lex municipalis traheretur ad cãm ciuilez idẽ respõdendũ esset per alias rõnes supra adductas. Constat enĩ ꝙ de commissione nihil penitus probatur: nec per quenꝙ asseritur nisi in illa accusa. vt. s. ꝛ per Alouisium eius procuratorem: nec testes probant aliquid de cõmissione dicti vgolini. Nec video exactis sufficienter esse probatum ꝙ piccinus ignẽ immiserit: vnus testis videt̃ deponere de visu: ꝛ duo de cõfessiõe extraiudiciali facta per dictũ

19 vicinum. † Confessio autem extraiudicialis in criminalibus facit iudicium non semiplenã probationem. l. capite quinto: ꝛ ibi per bar. ff. de adulte. ꝛ dicti testes deponentes sunt singulares vel saltẽ possunt esse singulares deponẽtes scz de diuersis confessionibus.

20 ¶ Et prout † non creditur testibus singularibus per iura vulgaria: ita nec creditur testibus qui possunt esse singulares ꝛ cõtestes: prout notabiliter dicit Bal. in. l. edicto circa mediuz. C. de edic. diui. et in. c. bone. de electio. et non probato fundamento ꝙ dictus piccinus dederit causam dicto damno: tollerentur alia media supra adducta pro parte contraria. in hoc tamen non facio magnaz vim: maxime: quia non accurate ponderaui omnia ad hunc finez scilicet videndi an probetur factum picci. et animaduerto ꝙ pars vgolini non videtur in hoc insistere. Quicquid aũt sit de facto piccini an probetur: clare al's deductũ est: ꝙ non probatur vgolinuz mãdasse. Nec obstat qꝺ petijt ꝛ impetrauit licentiã ꝙ dictus piccinus imitteret ignẽ. Nescio an probetur impetratio licentie commissionis vt interpretaretur ꝓbatur per duos Jacobũ. s. Bartolum. Sed dato ꝙ interpretauerit licentiã non proptera mãdauit maxime ꝙ immitteret in dicto loco in quo imisit. Nec apparet ꝙ licentia habita fuerit intimata dicto piccino. Jacobꝰ deponit ꝙ nõ. Bart. videt̃ deponere ꝙ sic nõ tñ multũ precise. Est vnus testis l. vbi numerus de testibus. cũ si. Itez si illã impetrauit: impetrauit mandato dicti piccini qui miserat nũcios ad dictum vgolinum ꝙ impetraret dictã licentiã. Nec alia que fuerunt secuta arguũt mandatũ precessisse. Licet enĩ instaret dictus vgolinus ꝙ estimaret̃ dãnum. Non ꝓpterea artabat se ad soluendum. Forte id faciebat intuitu piccini: ne tegeretur se penitꝰ alienare. forte enĩ si estimatio fuisset parua soluisset ꝓ piccino vt rediret lz non teneretur: put ꝛ hoc in effectu deponit testis. s. ꝙ dictus vgolinus dicebat ꝙ volebat facere estimari dictũ dãnum: qꝛ si erat minimũ nõ intendebat perdere suum famulũ. Et per vnũ testem vz albertuz probat̃ ꝙ ipse vgolinus dicebat nõ volendo per pigliare veruna obligatiõe maxime del dicto fuoco. Et ꝙ non intendebat sibi in aliquo pindicare nec per hoc intendebat se esse in aliquo obligatum. Ex quo apte deducitur ꝙ non volebat soluere nec reputabat se obligatum. Item sunt nõnulli testes qui deponunt. ꝙ piccinus dicebat immisisse dictum ignem sine licẽtia ꝛ commissione dicti vgolini. ¶ Hoc etiã adminiculatur pro dicto vgolino. Nec aliquid facit: si dictus

21 vgolinus ꝓtestatus fuit ꝙ imposterum nolebat teneri: † qꝛ que ex abundanti fiunt nõ pindicãt facienti nec alteratur ius. l. testamenta. C. de testa. l. que dubitationis de reg. iur. l. si pupilli. in ꝑn. ff. de nego. ge. Ex quo enĩ mouebatur lis vel credebat̃ moueri. Si voluit imposterum magis caute incedere nõ est mirũ. Et si ad redimẽdã vexationẽ litis ꝛ euitandũ dubiũ litium intendebat forte aliquid soluere etiã nõ propterea arguitur ꝙ tenebat̃. Nam sepe qui nihil debet trãsigit. l. j. ff. de trãsac. qꝛ interest nostra litibus non vexari l. minoribus. xxv. an. subuenitur. ff. de mino. Nec obstat qꝺ statutũ presumit ignẽ immissum ꝑ dñm fundi vbi ignis initiatur: qꝛ nõ nititur Alouisius ex hoc capite. Et insup statutum loquitur qñ fundus nõ cultiuatur per alium: qꝛ tunc presumitur ignis immissus ꝑ laboratorẽ ex forma legis municipalis: iõ hoc medium retorquendum veniret cõtra Alouisium: cum testes deponant qꝺ laboratur per colonos dicti vgolini. Nec obstat qꝺ famulus qui gerit aliqua concernentia vtilitatẽ dñi censetur fecisse de voluntate ꝛ cõmissione dñi prout dicitur in. d. c. constitutus. qꝛ respondetur ꝙ illa presumptio nõ videtur qꝺ sit adeo vrgens qꝺ faciat dñm teneri ad resarciendum dãnum nec istud dicitur in. d. c. cõstitutis. Et alias ecẽt maxima limitatio ad titulum de noxalibus ꝛ contrariũ ꝓbatur in l. si seruum. §. si fornicarius ad. l. aquiliam. quinimo ꝛ si quid licitũ fecerit sibi cõmissum ꝛ eius culpa alteri illatum est dãnum non vi-

22 detur qꝺ dominus obligetur. ¶ † Nam ibi deputauerat seruum ad immittendum ignem in fornace et coquendum laboreria fornacis: ꝛ tñ si eius culpa dãnuz ex igne immisso illatũ est alteri dam nũ non tenetur dñs si vult carere seruo vt ibi est exp̃ssum: ꝛ facit. §. proculus eadẽ lege: ꝛ propterea posset attentari qꝺ si cõmisisset qꝺ ignem immitteret in stipulis si imissio potuisset licite fieri ꝛ cessante culpa non fuisset datum dãnum dñs non tenetur prout non tenetur si deputauit famulũ ad ignẽ fornacis faciendum vel custodiendũ: ꝛ forte qꝺ habetur in. d. l. nequit. ꝛ in. d. §. si famuli procedit quando deputatur famulꝰ ad aliqꝺ generale officium vel negociationem: ꝛ in illa delinquit: non tamen est opus ingrediviã tã artã. Satis est qꝺ non apparet qꝺ deputauerit vgolinus ad imittendũ ignez in stipulis. Licet esset factor in alijs puta in recolligẽdo granum ꝛ huiusmodi. Et ita verificetur responsio facta per dictũ vgolinũ qꝺ vtebatur opera dicti piccini tanꝙ famuli. Item põt quis esse factor ꝛ non precedere mandatum ꝛ erit negociorũ gestor quo casu non loquitur. d. §. familie. ꝛ qꝺ per Barto. in. d. l. nequid. Itẽ d. c. constitutis loquitur quãdo famulus gerit actum vtilem domino: sed iste actus non est vtilis dño. s. imittere ignem facientem dãnũ vicinis put deponunt testes merito ꝛc. Itẽ immittere ignẽ spectabat ad laboratorem prout innuit statutũ presumẽs factum a laboratore. ar. l. fi. de alimen. pupil. presta. ꝛ qꝺ per Bar. in. l. cum seruum. ff. de verb. ob. Et hmõi leuia prout imittere ignẽ in stipulis ꝛ similia: est verisimile qꝺ de facili fiant per factorez vel famulũ sine scientia dñi maxime absentis: non sic in grauibus que nõ solent de leui fieri prout loquitur. d. c. constitutis: ꝛ per Bart. in. d. §. si quis ipsi pretori. Et insuper non erat talis actus qꝺ verisil'r fuisset permissus a domino propter periculũ sue arte propinque prout deponit Ant. Angelutie de firmo vnus ex testibus alouisij: ꝛ similiter Joannes melchirotis alter testis alouisij idem in effectu deponit. ꝛ sic remanet conclusio qꝺ partes iudic. sunt in pronunciando bene per dictũ vgolinũ appellatũ ꝛ male per iudicẽ sententiatũ: ꝛ in absoluendo dictũ vgolinum. Laus deo.

¶ Summariũ super consi. xli.

1 ¶ Exorbitantia stricte ꝛ proprie intelligi debent prout iura cõmunia. nu. 7.
2 Donare nõ põt mulier sine patris consensu.
3 Donationis appellatiõe an veniat causa mortis donatio pro statuto dictante qꝺ mulier nõ possit donare sine certa solẽnitate.
4 Portionis appellatione venit dimidia ꝛ non minor.
5 Aliquis dictio siue alicuiꝰ est inclusiua oĩm que stricte possunt interpretari.
6 Donatio causa mortis producit actionem ꝛ obligationem.

Consilium. xli.

In nomine dñi nostri iesu xpi. ¶ Videtur in hac ꝯsultatione prima facie dicendũ qꝺ dictũ statutũ nõ vendicet sibi locũ in donatiõe cã mor. Nã cõstat qꝺ donatio cã mor. nõ est ꝓprie donatio: vt. l. j. ff. de dona. vnde cũ verba sint ꝓprie intelligenda ꝛ ab eis non sit recedendũ. l. nõ aliter. de leg. iij. ꝛ. l. j. §. si is qui naue. de

1 exercitoria. ¶ Maxime in statutis † exorbitantibus put est istud cũ sint stricte ꝛ ꝓprie intelligenda. l. iij. §. hec verba. ff. de n eg. gest. c. cũ dilectus. de ꝯsue. ꝛ. l. ꝯstitutiõibus ad munici. ꝛ facit. l. ius singulare. §. qꝺ xͦ cõtra. ff. de legi. ꝛ regula que a iure cõi exorbitant in. vj. cũ si. vñ qꝺ in hmõi statuto donatio cã mor. nõ veniat sub verbo donatio. Itẽ nõ veniat sub xͦbo ꝯctꝰ qꝛ ꝯctꝰ ꝓpe sũptꝰ est ille q est vltro citroqꝫ obligatorius. l. labeo. §. ꝯtractũ. ff. de ver. signi. Jõ in statuto appel. ꝯtractus: nõ venit etiã donatio inter viuos put voluit Bal. in. l. ꝯctus. in ꝑnci. C. de fide instru. Et in siñ Bal. in. l. ij. C. de iure emphy. iij. col. vult post glo. ibi qꝺ stipulatio penalis non sit ꝓprie ꝯctus ꝑ tex. ibi. ꝛ Jmo. in. l. v. in ꝑn. de xͦbo. obli. sentit qꝺ statutũ faciens mẽtionẽ de ꝯtractu nõ verificet̃ in donatiõe ꝛ fortius non verificetur in donatione cã mortis in qua militat dicta ratio. Et insuper dona. cã mor. magis vr̃ accedere vltime volũtati ꝙ ꝯtractui. nã regulariter vltime volũtati eqparat̃. l. illud. de dona. causa mortis: ꝛ. l. marcellus. ꝛ. l. in oĩbus. ꝛ. l. senatus. eo. ti. et l. que sub ꝯditione. §. in mortis. ff. de ꝯdi. insti. que loquitur etiaz in mõ ineundi: ꝛ sĩr. l. fi. C. de dona. cã mor. cõparatur vltimis volũtatibus iuncta. l. fi. C. de codi. ꝛ quo ad ꝑsonã donãtis equiparatur vltime voluntati. l. j. §. j. ff. de tuto. ꝛ ratio distra. ꝛ quo ad personã donatarij. d. l. oĩbus. ꝛ. l. senatus. in ꝑn. de dona. cã mor. Jdeo prout mulier põt vltimã voluntatẽ facere sine ꝯsensu ꝛc. ita ꝛ possit donare cã mortis. Licet enĩ quo ad modũ ineundi respectu presentie donatarij eqparet̃ ꝯtractui. l. inter mortis. de dona. cã mor. ꝛ ideo dicit Bal. in. d. l. ij. ff. de lega. j. qꝺ quo ad modũ ineũdi cõparetur ꝯtractui: tñ videtur qꝺ in ceteris etiã quo ad modũ ineundi cõparetur vltime voluntati. Nam videmus qꝺ contractus nõ possunt concipi sub impossibili conditione. l. impossibilis. ff. de verborũ obligatio. ꝛ tamẽ donatio causa mortis concipi potest prout ꝛ vltima voluntas. l. iiij. de conditio. ꝛ demõ. ꝛ. l. j. de conditioni. insti. ita dicit Pet. de ancha. in. d. l. impossibiles. ¶ Tñ his nõ ob-

stantibus contrariam partem arbitror de iure veriorem. Licet enī si essemus in simplicib⁹ termis statuti disponētis ꝙ mulier nõ possit ɔtrahere sine cõsensu cõsanguineoꝝ vel sine cõsensu mariti vel filij: an cõprehederet donatio cā mortis res esset satis dubia ꝑ predicta. Et nihilominus inclinarē in partē affirmatiuā: qꝛ sum⁹ in terminis in quibus donatio cā mortis magis accedit cõtractui ꝙ vltime volũtati: qꝛ vltime volũtates nõ pñt pēdere ex alieno arbitrio ɔtractus. sic. l. fi. ff. cõia ꝑdio. l. captatorias. C. de testa. mili. ꝛ l. captatorie. de lega. j. cũ filibus iuncta. l. si qs arbitratu. de verbo. obli. ꝛ. l. fi. C. de ɔhē. empt. cũ multis similibus. ¶ Et in hoc dona-
2 tio causa mortis accedit cõtractui: qꝛ pendet ex alieno arbitrio: † qꝛ valet cum cõsensu patris ꝛ non al's. l. tam hĩs. §. j. ff. de dona. causa mortis. ꝛ ibi per Bar. Non tamē posset cũ cõsensu patris testari vel codicillari. l. senium. C. qui testa. face. pos. ꝛ. l. pe. eo. ti. cum sili. ¶ Et ita in simili quo ad cõsensum consanguineorũ ꝛ decretuʒ iu-
3 dicis. † Nec tunc obstaret ꝙ appel. donationis proprie sumpte nõ veniat donatio causa mortis que nõ est ꝑpria donatio: ꝛ ideo non videatur venire in terminis similis statuti exorbitantis. Cuius tamen cõtrarium velle videtur. Bal. in. c. j. de prohib. feu. alie. ꝑ Fede. vij. col. dicens ꝙ mulier ꝓhibita per statutũ donare non poterit donare causa mortis: tamen videtur ꝙ veniat in verbo donationis iuncto verbo aliqua per quā ampliatur significatio dictionis cui adiungitur: vt per glo. no. in verbo alicuius partis in cle. j. de fo. compe. quam ponderat pon. in. l. sicut certi. ꝛ. l. si cum vel in vtero. C. de testa. mili. ad intellectum. l. si vnū. §. C. de reno. dona. et
4 tangit etiam Bald. in. l. j. C. de inoffi. dona. ¶ Licet enī appel. † portionis veniat dimidia non minor. l. nomen filiorum. §. portionis verbo. de verb. signi. Tamē si adiungitur verbum aliquaverificatur etiā in minori: vt dicta gl. ꝙ ibi sequunt docto. ita ꝛ licet appellatione donatiõis non veniret donatio causa mortis: tamen
5 appellatione † alicuius donatiõis veniat: ꝛ hoc adaptatur ad terminos nostri statuti cũ dicat aliquā donationem: ꝛ silr dato ꝙ appellatione ɔctus non veniat ɔctus non vltro citroꝗ obligatori⁹ vt dona. ꝛ stipulatio. Tamen secus vbi additur dictio aliquis per ꝑdicta q̄uis etiā al's Bart. in. l. si donationis. C. de is que vi metus ve causa ges. sunt velit ꝙ appel. ɔtractus veniat donatio. arg. tex. ibi ꝛ similiũ: vnde iura loquētia in cõtractibus vendicant sibi locũ in donatione dicit Bar. ibi. ꝛ dicit ibi Pau. esse notandum ad statuta: ꝛ sic videtur velle ꝙ id ꝓcedat etiā in statutis que sunt ꝑprie intelligēda: ꝛ Bald. ibi dicit ꝙ ille tex. ꝛ glos. ibi facit ad statuta ꝙ gabella de ɔctibus soluat: ꝛ ibi cõsi. Bal. ꝙ statutũ disponēs ꝙ nõ valeat ɔtractus mulieris sine cõsensu ɔsanguineorũ militet etiam in donatione nec ɔtrariũ vult in. d. l. ɔctus. qꝛ loquitur in statuto ꝑmittēte gabellā ꝙ est odiosum ꝛ cõtra fugientiũ prout ꝛ ipse ponderat ꝛ sic nõ obstaret illa allegatio ꝙ nõ veniat donatio cā mortis ea rõne qꝛ nõ sit vltro citroꝗ obligatoria: ꝙ ꝛ clare dicendũ est in casu nr̃o. s. ꝙ hoc nõ sit attendendũ ex mēte statuentiũ q̄ disponũt idē in donatiõe: ꝛ qcqd al's dicendũ sit in casu nr̃i statuti res vr̃ satis clara latissima v̄ba sequētia ibi vel q̄cũꝗ alia oblĩo vel pactum
6 sit. ¶ Cõstat enī † ꝙ dõatio cā mortis ꝑducit obligationē ꝛ actionē. nā cõiter tenet ꝙ lex si qs argentũ. C. de dona. militet etiā in donatiõe cā mortis: vt per glo. not. in. l. cũ pater. §. meuio. de lega. ij. lʒ illa lex sit exorbitans prout ꝛ dicit Bar. in. l. si tibi. x. milia. in ꝑn ci. ff. de pac. ꝛ Ray. Bal. ꝛ Ang. in. l. iurisgentiũ. §. sed cũ nulla. eo. ti. Et tamē etiā comprehendit donationē causa mortis: ideo idem etiam in statutis exorbitātibus que sunt ius ciuile ciuitatis. l. oēs
7 populi de iusti. ꝛ iur. † Ideo sunt interpretanda prout iura cõmunia in paribus terminis hoc est statuta exorbitātia prout iura cõmunia exorbitantia et statuta correctoria prout ius commune correctorium prout dicit notabiliter Bald. in. l. gallus. §. sed si is de liberis ꝛ posthu. Et hoc etiā confert multum ad terminos nostros ꝙ veniret sub verbo donationes. Tamen minime dubiuʒ ꝙ est proprie obligatio. Item est proprie pactum: quia est duorũ in idem cõsensus ad obligandum. l. j. ff. de pac. ideo sine dubio veniat appel. obligatiõis ꝛ appel. pacti. Et maxime attēta virtute dictionis vniuersalis vel quecunꝗ alia obligatio seu pactum. Nam nulla obligatio ꝛ nullũ pactum excluditur. c. solite in fi. de maio. ꝛ obedien. ꝛ cañ. si romanoꝝ. xix. dis. l. iulian⁹. de leg. iij. Et ex hoc reddit res meo iudicio clara: q̄m a v̄bis ita claris ꝛ ita vniuersalibus nõ est recedendũ. l. ille aut ille. §. cũ in verbis nulla dubitatio est. Non est admittenda voluntatis questio. Et per hec sunt sublata omnia adducta in cõtrarium. Laus deo.

¶ Sũmarium super consi. xlij.

1 ☞ Testis esse non potest: infamis.
2 Testis infamis probat cum tortura.
3 Testis habilitas depositionis tpe attenditur.
4 Continuatio rõne contumatie testis esse põt.
5 Cõfessio ficta nõ artat ad expressa: vñ cõdemnatus pro crimīe rõne contumacie non artat ad penam.
6 Delictum priuatum non infamat.
7 Testis minus idonei dictum suppletur depositiõe alterius testis fidedigni.

Consilium. xlij.

In nomine dñi nostri iesu xpi. ¶ Ut i hac ɔsultatiõe ꝑma ɔsideratiõe dicēdũ. ꝙ dicte depositiones nõ sint sufficientes ad victoriā. Nā constat duos idoneos testes esse regulariter necessarios in quacūꝗ re ꝑbanda. l. vbi nũerus. ff. de testi. c. in omni. cũ cõcor. extra. eo. titu. ꝛ sic non sufficere vnum. l. iurisiuradi. C. eo. titu. ꝛ. c. licet ex quadam. extra eo. titu. Nec testibus pluribus singularibus. c. cum literis. eodem titu. ꝛ. c. cum dilecti. de electio. cum similibus: ideo ad propositum cum tres testes dũtaxat presupponuntur examinati ꝛ vn⁹ diuersificat ab alijs ꝛ deponit de actu vni⁹ persone ꝛ alij de actu alterius persone. Ideo iste tertius testis non est contestis cum alijs duobus: ideo sibi tanꝗ singulari non est adhibēda fides ꝑ dicta iura. Itē alias est ɔdēnat⁹ pena capitis de homicidio: ꝛ dānat⁹ pena capitis de hõicidio ē infamis iur: qꝛ ē dānat⁹ iudicio publico. l. infamē. de publi. iud. ꝛ. l. j. §. q publico. ff. de pupil. iud. Et lʒ sit ɔdēnat⁹ ex inquisitione non videtur curandum. licet enim glo. in. l. tutor. §. pre. ꝛ ibi Barto. ff. de suspec. tut. teneat ꝙ non sit infamis. ꝛ Dy. ibi dicat glo. illam non esse alibi cum ea transiens. ꝛ idem velit glo. in. l. vlti. C. eo. ꝛ eam sequatur Cyn. per rationem. l. quid ergo. §. pena grauior de his qui nota. infa. ꝛ Barto. ꝛ in cõsilio. ser Joannes notarius in ordine nono ꝯm ordinem perusinum non informis. ꝛ Pau. de castro in consi. lix. ¶ Tamen contrarium tenuit Barto. in. l. athletas. §. calũniator de infami. ꝑ tex. ꝛ glo. ibi. ꝛ quia sufficit esse damnatum de publico iudicio. et idem Barto. per eadem media. ꝛ per alia in. l. infamē. de publi iudi. ꝛ ibi Ange. Imo. ꝛ Rapha. cu. ꝛ cõmuniter tenetur prout dicit Saly. in. l. fi. C. de suspe. tut. qui latius. idem tenet in. l. ea quidē. C. de accu. ꝛ idem Bal. in. l. etiam. C. de fur. ꝛ Ang. in. l. si vacantia. C.
1 de bonis vacan. libro. x. ¶ † Infamis autem non potest esse testis c. preterea. de testi. cogen. c. licet ex quadam. de testi. ꝛ. l. iij. §. lege iuli. ff. eodem titu. ꝛ Barto. ibi. ꝛ plene in. l. cassius de senato. ꝛ Spe. de testi. §. j. ver. Item excipitur ꝙ est infamis. Et hoc nisi aliter ve-
2 ritas reperiri nequeat: † nam tũc cum tortura admittitur infamis in testem ꝯm Bart. in. l. j. C. de sum. tri. Ideo in casu nostro in quo cessat tortura non videtur infamis computandus in testem. Et cõsequenter dictus condemnatus de homicidio tanꝗ infamis videt non idoneus: ꝛ ideo vnicus solus testis videtur remanere ꝛ dictuʒ vnius dictum nullius: vt. s. deductum est. Et licet si testes fuissent rogati a partibus tempore quo essent habiles: licet postea efficiātur inhabiles possent deponere saltem si essent necessarij requisiti argu. l. j. C. de testi. ꝛ. l. testium. §. conditionem. ff. eo. ti. prout multi tenent inter quos fuit Bar. post Jaco. de are. ꝛ Dy. in. d. §. conditionem. ꝛ Bal. ꝛ Sal. in. d. l. j. C. eo. tit. ꝛ Imo. in. d. §. conditionē. idem volens etiam si non sit testis necessarius dũmodo rogatus a partibus per gl. que incip. innuit in. §. ꝛ licet in auten. de testi. quā dicit esse singularem. ꝛ idem videtur velle Jaco. de bel. in. d. §. ꝛ licet. ꝛ adducitur bonus tex. in. c. j. An possint remo. testes qui desi. esse pares in vsibus feu. ꝯm eundem Imo. ꝛ idem velit Saly. in. d. l. j. ¶ Tamen his cessantibus cõmuniter omnes tenēt in dictis iuribus ꝙ attendatur habilitas vel inhabilitas tempore depositio-
3 nis † dicta. l. testiuʒ non tempore actus gesti ꝛ etiam vbi predicta concurrunt nõ est expeditum ꝙ inhabilis tempore depositiõis admittatur: quia fuerit habilis tempore actus gesti. Tamen non curandum: quia iste testis de quo agitur non erat necessarius ad act⁹
4 validitatem ꝛ non fuit a partibus adhibitus. † Tamen his nõ obstantibus contrariam partem arbitror iuri magis consentaneaʒ. Nam vnus testis est omni exceptione maior. Alius testis licet condemnatus occasione homicidij capitaliter ex inquisitione. Incontumaciam ex forma statutorum non est repellendus. Talis enim sic bannitus videt potius bannitus ex lege municipali ꝙ publico iudicio ꝛ sic lege cornelia de siccarijs q̄ lege crimē debebat plene ꝑbari imo probationes debebant esse clarissime. l. sciant omnes. C. de probati. ¶ Nec videtur condēnatus de homicidio. Adeo ꝙ statutũ loquēs de ɔdēnato de homicidio nõ vr̃ ꝙ vendicet sibi locuʒ in tali dānato vigore statuti hñtis ɔdēnatũ pro ɔfesso ꝓut voluit Bal. in. l. trāsigere. C. de trāsac. dicēs ꝙ statutũ dicat ꝙ de oīb⁹ fiat pax ꝑter quā de homicidio poterit fieri pax ɔdēnato ex forma statuti ꝙ ɔtumax habeat ꝑ cõfesso lʒ ficta ɔfessio ꝑdicta fuerit de ho-
5 mi. ꝛ Bar. in. l. cũ fili⁹. §. in hac de v̄b. ob. † dicit ꝙ si statutũ disponit ꝙ pr̃ teneat soluere cõdemnationē pro filio ɔdēnato ꝑ homicidio nõ artabit pr̃ ad soluendũ cõdemnationē filij cãtam ex tali ficta ɔfessiõe. Ad idē qd no. Bal. in. l. j. §. si ꝑcurator. ff. si qs ius dic. non obtem. Et iõ videtur potius damnatus vigore statuti ꝙ lege publici iudicij: ꝛ oīa statuta sunt. ll. priuatoꝝ iudicioꝝ: vt no. Barto. in. l. ij. C. qui testa. fa. possunt. Notās per hāc rõneʒ. ꝛ ex glo. ibi ꝙ bona dānatoꝝ ad mortē ex forma statutoꝝ non publicantur qd est summe notandum ꝯm eũ ꝛ idem ibi pon. dicens Bal. idem latius tenuisse in. l. data opa. C. qui accu. nõ pñt: ꝛ in. c. j. de pace tenē. in vsi. feu. ꝛ idem voluit Pet. de ancha. in repe. c. cañ. de cõsti. xiij. qõ. ꝑn. col. cccxxxij. allegando Bald. in. d. l. data opa. Et ideo non habebit

habebit locū.auf.bona dānatoꝝ.de bonis ꝓscripto ſm Bal.in d.l.ij.ꝛ Saly.ibi.ꝛ quidam referūt idē velle Ange.ibi.qd ꝛ voluit Bal.in.l.iij.in.iij.col.C.si pen.appel.mors interue.per.d.gl.singularem.in.d.l.ij.ſm eum.

6 ¶ † Condemnati autē ob priuata delicta non sunt infames.d.l.j.de his qui no.infa.a cōtrario.ꝛ in.d.l.infamem.de pub.iud.Et ꝙ condēnatus ratione ficte cōfessionis causate ex contumacia nō sit infamis.Firmat Bar.in.l.ictus fustium ff.de his qui no.infa.ꝛ tangit in suo consi.incip.ser Joānes notarius de diruto.vbi dicit Dy.hoc consuluisse:ꝛ ꝙ cōmuniter tenetur.idem vult Bal.in.l.j.x.col.C.de heredi.institu.ꝛ tangit Bart. in.l.non solum.§.fi.ff.de procu.Et licet prout dicit Bald.in.d.l.j. de heredi.insti.sit infamis infamia facti:tamē talis infamia nō repellit a testimonio licet fidē eius debilitet

7 † Sed suppletur ei⁹ defectus per dictū alterius testis fidedig.argu.l.si quis ex argentarijs.§.cogentur.ver.quid enim de eden.prout ibi per illū tex.not. Bal.Fides enim nō integra vnius testis innuatur:ꝛ suppletur per fidem alterius legalis testis prout.ibi no.docto.maxime Bald.et Ange.loquentes in teste infame infamia facti ꝙ voluit pon.in cōsilio.xxxj.incip.in casu proposite qōnis circa finem per.d.§.cogetur quem prout ipse dicit ad hoc sepe allegat Bald.et sic ex dictis dictorum duorum testium:vȝ bāniti:ꝛ alterius fidedigni resultat sufficiens probatio.Etiā sine alio teste:qui licet errauerit in nomine:tamen videtur adminiculari:sed nō refert quia dicti duo sufficiunt:ꝛ per hec in effectu sunt sublata omnia in contrarium adducta. Laus deo.

¶ Summariū super consi.xliij.

1 Sententia quando dicatur nulla et quando iniqua.
2 Sententia licet nulla que statuto exequi mandatur:executionem parit etiam contra fideiussorem per totum consilium.
3 Exceptio nullitatis ꝙ sit similis exceptioni falsitatis.
4 Appellatio sententie in dubio intelligitur de diffinitiua.
5 Sententia arbitratoris non dicitur sententia sed arbitramentum seu arbitrium.
6 Transactio dicitur quando inseritur clausula volentes a litibus recedere ꝛ iudicij sumptibus parcere.
7 Rationes reddere obligatus iure petit calculatores sup reliqs restituendis.
8 Pluralis nūerus nō verificatur in vno p relatiuū quas.
9 Sententie verba intelligi debent vt sententia potius teneat quā pereat.
10 Singulare nonnunꝗ plura comprehendit vt adaptari possit pro plurali.

Consilium.xliij.

In nomīe dn̄i nostri iesu xpi. ¶ Circa hanc consultationem fuisset oportunū videre formam ꝛ tenorem prime sententie diffinitiue late super redditiōe rationis.Nam in themate supra formato presupponitur fideiussorem paulum non fuisset noīatum in sententia: nec citatum ad aliquem actum.In petitione autem que fit pro parte vānarelle ꝛ lucarelle ꝙ sententia mādetur executioni narratur ꝙ producitur sententia lata contra tutricem ꝛ paulum eius fideiussorem.Item per partem pro ratiōibus nullitatis ꝛ iniquitatis ꝓnūcie allegatur solū ꝙ dictus paulus nō fuit citatus ad sententiam audiendam.Non allegatur ꝙ nō fuit lata contra eum.que quidez allegatio fuisset magis plana euidens ꝛ clara ꝙ̄ alique ex alijs que allegātur.Si enim fuisset sententia lata ꝯtra dictum Paulum: et sic fuisset in sententia nominatus: licet non fuisset citatus fuisset verisimile ꝙ pro parte vicarelle dicti Pauli filie ꝛ heredis fuisset oppositum ꝙ non esset exequenda contra eā vt heredem pauli:ꝛ cum fuerit pronunciatum: nihilominus sententiam exequendam videretur ꝙ a tali pronuncia super executione non potuerit appellari:nec de nullitate dici saltem effectualiter.

1 ¶ Nam pronuncia† ꝙ sententia sit mandanda executiōi non est nulla licet sententia sit nulla:est enim contra ius litigatoris nō cōtra ius constitutionis ꝛ propterea debet dici iniqua ꝛ iniusta non autem nulla per ea que habentur in.l.j.ff.que sententie sine appel. rescin.Super exceptiōe enim nullitatis etiam per viam excep.opposite habet per iudicem cognosci:ꝛ consequenter pronunciari tacite vel expresse.l.de qua re.ꝛ.l.solemus de iudicijs.Et talis pronūcia debet imponere finez illi arti.nam interlocutoria hoc respectu dicitur diffinitiua:quia diffinit articulum super quo pronunciatur.l.si quis iusiurandum.C.de iureiurā.ſm vnam lectu. Sinautem esset nulla pronunciatio super repulsione exceptionis nullitatis vel pronuncia ꝙ sententia mandetur executioni quando sententia est nulla esset procedere in infinitū. Et talis cognitio ꝛ pronuncia huiusmodi esset quodāmodo elusoria ꝛ nullius efficacie ꝙ est absonum.Clarum itaꝗ fuisset ꝙ ex hoc non redderetur pronūcia nulla de exequendo.Sed dubitari posset an tūc potuisset a tali sententia appellari:ꝛ de iure cōmuni esset clarum ꝙ sic.ius autē municipale disponens ꝙ nequeat appellari nō videtur ꝙ militet

2 hoc casu. ¶ † Quia statutum loquens de executione sententiaruz intelligendum videtur de sententijs validis.qꝛ sententia nulla nō dicitur sententia.Nec venit appel.sentētie.l.iiij.§.condemnatum ff.de re iudi.l.non putauit.§.non que vis.ff.de cōtratab.ꝛ in eis p Bar.ꝛ in clemē.pastoralis.de re iudi.per Bar.in.l.j.§.parui.ff.ꝙ vi aut clam.ꝛ ibi etiā per Ang.per Bal.in.l.nam ita pudor.C.de adul.per can.in.c.Itē cum quis.de resti.spolia.per Bar.in.l.j.C.si a nō cōpe.iudi.in extra.ad reprimendū in verbo per accusationē. Bal.in.l.j.de offi.prefec.vrbis Ang.in.l.nō erit de iureiur.Pe.de ancha cōsi.clxiij.Sed nihilominus videtur cōtrariū dicendum:qꝛ istud statutum videtur loqui etiam vbi pronunciatur exequendā sn̄iam que erat nulla presupposito saltem ꝙ nullitas non constet ex inspectione sententie.Nam dictum statutum loquitur de sentētia a qua nō fuit appellatum ne de nullitate dictū:ꝛ ideo videtur loqui etiā de sentētia nulla de cuius nullitate nō fuit dictū intra tēpora in statuto cōprehensa:nam si dictum statutum non militaret in sententia nulla nō ponderasset ꝙ non fuerit dictum de nullitate.Ex hoc itaꝗ suadetur verisilem mentem statuentiū esse loqui etiā in sn̄ia nulla mens aūt potissime attenditur.l.nō dubiū.C.de ll.c.intelligentiam.de verbo.signi.cum simi.Secūdo demonstratur: qꝛ constat sentētiam falsam non esse sn̄iam validaȝ ꝛ nō venire appel.sententie:ꝛ tamen statutum excipit excep.falsitatis:ergo vt exceptio sit de regula vt esse debet vt habetur in rubrica de regu.iur. lib.vj.ꝛ in.l.j.ff.eo.ti.ꝛ in.l.nam ꝙ liquide.§.fi.de penu.lega.statutum regulariter loquitur de sententia largo modo sumpta:ita ꝙ comprehendat etiam sentētiam falsam ꝛ nullam.Et maxime quia statutum prohibet admitti alias exceptiones etiam similes.ibi ꝛ

3 non alias exceptiones etiam similes.Et sic non permittit† opponi exceptionem nullitatis que est similis exceptioni falsitatis. Si non permittit opponi exceptionem nullitatis:ergo loquitur etiā in sententia nulla.Preterea neduȝ mens sed etiaȝ propria verba statuti artantur ad huiusmodi pronunciam dato etiam ꝙ sententia esset nulla:nam statutum non loquitur in executione sententie ꝙ ab ea nequeat appela.quo casu cadere posset dicta argumentatio ꝙ intelligi debeat de sententia valida.Sed statutum loquitur per hec verba si per iudicem fuerit pronunciatum sententiam exequendam dicta ꝓnunciatione non possit appel.nec reclamari ꝛc.Profecto lȝ sentētia super qua petitur executio nō veniat appel.sentētie proprie sumpte:tamē si ꝓnunciatur sentētiā exequēdam vere et proprie est pronunciatum sententiam exequendam. Et illa pronūciatio est vera et propria pronunciatio sententiam exequendam.Ab ista ergo pronunciatione qua pronūciatur sententiā exequēdam nō potest appel.nec reclamari nec potest retardari executio vigore appel.nec alia quacūꝗ ratione:ideo non potest retardari executio ex eo qꝛ dicatur sentētia nulla de cuius executione est pronunciatum.Concurrunt itaꝗ ꝛ mens ꝛ verba dicti statuti.s.ꝙ ab interlocutoria qua pronunciatur sentētiam exequēdam non possit appel.nec aliquo modo impediri seu retardari executio eo pretextu: quia sentētia diffinitiua super cuius executiōe est pronunciatum dicatur fuisse nulla. Saltem dummodo ipsa interlocutoria sit rite non dico iuste lata. Sinautē ipa interlocutoria esset nulla posset instari ꝙ nec tūc in executiōe supersederetur: quia qui de nullitate dicit satis reclamat:ꝛ sic videtur adaptari verbum reclamari ꝛ etiam illa verba vniuersalia ibi ex dictis causis vl alijs quibuscunꝗ in dicto statuto positis.Nam potest attentari ꝙ licet dicatur pronunciam illam esse nullam:tamen non retardetur executio hoc tamen non firmo:nec credo expedire:quia prout dixi pronunciatio ipsa de exequēdo sentētiā non est ex eo nulla licet sententia ipsa que exequenda pronunciatur foret nulla. Si itaꝗ sentētia diffinitiua iudicis cātat etiam de dicto paulo: dicta interlocutoria de qua agitur videretur commode referri posse ad ipsaȝ sentētiam iudicis diffinitiuā in potiori significato.

4 ¶ † Nam app. sentētie in dubio intelligitur de diffinitiua:vt in rubrica.C.de sententijs ꝛ interlocu.omnium iudi.ꝛ.l.ꝙ iuxta.de re iud.ꝛ.ff.quādo appel.sit.l.j.§.ꝙ in sententijs.Et licet sentētia illa quoad paulum fuerit nulla: quia non citatus : tamen interlocutoria ꝙ esset exequenda licet foret iniusta ꝛ iniqua:tamen valida:qꝛ rite lata.Sinautē prima sentētia nō fuisset lata ꝯtra paulū fideiussorē prout ꝓsupponitur in puncto.Tunc licet posset instari ꝙ licet non debuerit exequi contra fideiussorem.vt per Barto.in.l.j.ff.iudi.solui.et est clarum in fideiussore contractus et de fideiussore iudicatum solui dubitatur :vt habetur ibi.ꝛ per Jacobum.butri.Guil.Barto. Bald.et Salyce.Paulum de castro.in.l.duobus.§.penultimo. de iureiurand.ꝛ per Guil.ꝛ Bald.in.l.ij.qui satisdare cogantur.ꝛ per Cyn.in.l.fina.C.de vsu.rei iudica.et per glo.in.c.j.de iniurijs. libro.vj.tamen pronuncia ista de exequendo licet iniqua:tamē iuuetur vt nequeat ab ea reclamari neꝗ executio retardari ꝓpter generalia verba dicti statuti:tamē hoc nō auderem firmare.Sed presupposito ꝙ sententia predicta non cauet de paulo fideiussore et successiue non possit exequi contra eum vel eius heredem:tunc videtur ꝙ dicta pronuncia sit inefficax quo ad heredes dicti Pauli:quia non videtur referenda ad dictam relationem dictorum reuisorum et calculatorum. Nam illi fuerunt deputati ad reuiden

dum computum et calculum faciendum et referendum non ad sententiandum ⁊ ipsi retulerunt iudici quid inuenerunt nō autē sententiarunt: ideo verba dicte pronuncie de exequenda sñia nō vidētur posse referri ad dictam relationem que non videtur sñia sed relatio. Non enim sunt iudices quinimo: nec vidētur arbitratores et possunt facere calculum parte nō citata: vt no. Ang. in. l. j. §. marcellus. ff. si cui plusꝙ per le. fal. Et eoꝝ calculus nō habet vim sententie prout videtur tex. ⁊ ibi glo. ⁊ Bart. C. de iure fisci. l. j. ¶ Et in-

5 super† pronunciatio arbitratoris non solet appellari sñia sed arbitramentū seu arbitriū. l. vñ si nerue. ff. p socio. Nec arbitramētū seu sñia arbitratoris mereret̃ executionē qnimo nec actionez pducit put nec laudū arbitri. l. j. C. de arbi. s3 ei statur metu pene in cōpromisso apposite. l. diē proferre. §. stare. ff. de arbi. ¶ Tamē his non obstantibus cōtrariū puto de iure respondendum. Nam imo dicti reuisores non sunt deputati solū ad calculandu3 calculum: s3 etiā ad reuidendum rationem introitus ⁊ exitus bonorum ⁊ hereditatis dicti quondam Bartholomei: ita ꝙ non habebant solūmodo calculare partitas libri prout scripte erant: sed habebant videre introitus ⁊ exitus: ⁊ ipsos arbitrari ⁊ postea declarare. Et promiserunt partes stare eoꝝ calculo ⁊ declarationi. Non autem deputauerunt vt referrent iudici: sed promiserunt stare eoꝝ rōni ⁊ calculo. Nec habebant referre sed decidere: vt patet ex verbis instrumēti que nunꝙ mentionem faciunt de relatione facienda iudici: nec conuenerunt de stando sñie ferende ẜm relationem eoꝝ sed pmiserunt ⁊ iurauerunt obseruare rōnem ⁊ calculum per eos reuisores ponendum ⁊ ad id se ⁊ eorum bona obligauerunt sub penal: ⁊ multe clausule ad hoc propositum continentur in instrumento: et in-

6 ter cetera† ponitur clausula volentes a litibus recedere ⁊ sumptibus iudicij parcere. Et per consequens videtur fuisse quedam species transactionis per quam a lite disceditur. l. j. ff. de transacti. l. si fratris. ⁊ l. causas ⁊ lites. C. eo. ti. prout ⁊ est arbitramentum. s. species transactionis. auten. si vero ɔtigerit. C. de iudi. voluerunt ergo deputando illos reuisores recedere a lite: ⁊ ꝙ eoꝝ declaratio sit litis decisio non sententia ferenda per iudicez. Ergo fuerūt pprie arbitri seu arbitratores ex quo eorū declarationi standū est ex partium conuentione: ⁊ habent imponere finem liti. Et ꝙ reuisores ⁊ calculatores huiusmodi censeantur arbitri vel arbitratores probat tex. in. l. si predium. C. de distra. pig. ⁊ no. Bal. in. l. hac edictali §. his illud. versi. pone cōsules iunctis precedētibus. C. de secūdis nup. ⁊ Bar. in quodam suo consi. incip. litere magnificentie vestre. Facit quia reuisores rationum cōmunis possunt pronunciare officialem preteritum debitorē cōis dicit Bar. in. l. ij. §. ij. de admi. re. ad ci. perti. Et statur rōni reuise per deputatos ad id nisi reclame-

7 tur: vt per Bar. in. d. l. ij. C. de iure fisci. † Et qui tenetur reddere rationes potest petere ꝙ ponantur calculatores qui habeant calculare pronunciare super reliquis restituendis vt est tex. et ibi nota. Barto. l. si cui libertas. ff. de condi. ⁊ demonst. ⁊ ibi appellatur arbiter talis calculator ⁊ eius declaratio appellatur ibi sentētia cui pareri debet: vt est ibi tex. ⁊ no. etiam ibi Imo. ⁊ Pau. de cast. qui dicit: ꝙ isti tales calculatores habent iurisditionem per illu3 tex. Facit quia ratio reddenda est arbitrio boni viri prout no. Bald. in. l. voluntatis. C. de fideicom. per. l. thais ancilla. §. sororem de fideicom. libe. ad idem. l. qui filium. in fi. ff. de man. testamento. Cū itaꝙ in casu nostro auctoritate iudicis interueniēte fuerint electi ratiocinatores ad reuidendum calculum introitus ⁊ exitus bonorum ⁊c. ⁊ dederunt liberam potestatem bailiam videndi ⁊ calculandi dictum cōputum: ⁊ ea faciendi que soliti sunt facere boni reuisores ⁊ que de iure facere sunt obligati. Et in prefatione dicitur ꝙ paulꝰ erat obligatus reddere rōnes: ⁊ ex prefatione sumitur mens faciē entis actum ⁊ ratio dispositionis. l. fi. ppter de heredi. insti. l. titia respondit. §. idem respondit. de verbo. obligati. in. l. Item quia. de pact. Barto. in. l. ambitiosa de decre. ab or. fac. in prima constituti. C. §. quibus. ⁊ Bal. in. l. pacta nouissima. C. de pac. ⁊ in. l. iniustum C. si quis alteri vel sibi. Et maxime cum partes se quodāmodo declarent subdendo immediate vnde dicta lucarella ⁊c. que dictio vnde denotat ꝙ propter precedentia mouetur ad sequētia. §. si quis in aliena. insti. de rerum diui. c. constitutionem. de regula. libro. vj. Et postea subditur. Et hoc ideo fecerunt hoc est elegerunt dictos reuisores: ⁊ dederunt dictam potestatem: quia voluerunt a lite discedere ⁊ sumptibus iudicij parcere. Elegerunt ergo homines ad reuidendum rationem eo quia volebant a lite recedere que causanda veniret propter rationis redditionem: ideo censetur illis reuisoribus data plena facultas: et arbitrium reuidēdi rationem predictam ⁊ faciendi ea que facere debent rationum reuisores Ita ex premissis: scilicet precedentibus ⁊ sequentibus interp̃tanda sunt verba dicte electionis dictorum reuisorum. Sunt enim de se generalia ⁊ ex precedentibus ⁊ sequentibus suadetur dicta generalitas: cum precedentia ⁊ sequentia media declarent ea ampliando vel restringendo prout ad alterum tendūt. l. heredes palam. §. sed si notam. de testa. ⁊ l. si seruus plurium. §. fi. de legatis. j. Et sic vere dici possunt arbitri vel arbitratores maxime cum partes promiserint stare eorum declarationi seu relationi. Et ex quo auctoritate iudicis fuerunt electi non absurde dici posset ꝙ habuerunt iurisditionem per ea que habentur in. d. l. si cui libertas prout habēt arbitri iuris. l. fi. C. de iudi. c. ab arbitris. de arbi. lib. vj. tamen nō affirmo. nec firmare oportet cum etiam sentētia arbitri ⁊ arbitratoris mereatur executionem prout sñia iudicis ex forma statutoꝝ. Nec ab ea permittitur appellatio vel alia reclamatio. Nec ex causa aliqua suspendi pōt executio ipsius sñie arbitri vel arbtratoris prout nec executio sñie iudicis prout hec oīa statutum aperte disponit. Idcirco est intrepide cōcludendum ꝙ dicte relationi ⁊ declaratio dictorū reuisoꝝ mereẗ executionē: ⁊ cum lucarella vt heres pauli cōpromiserit mandanda est executioni saltē in defectū pncipalis: iō meretur executionē dicta sñia reuisorū cōtra dictā filiam ⁊ heredē dicti pauli fideiussoris. Et cū pro parte vānarelle ⁊ lucarelle filiarū ⁊ heredum Bartholomei creditores fuerit producta sentētia diffinitiua iudicis ꝙ ratio redderetur ⁊ sñia seu relatio dictorum reuisorum: ⁊ fuerit petitum eas exequi: ⁊ sic etiam exequi sñiam reuiso-

8 rum. † ¶ Quia relatiuum quas pluralis numeri nō verificetur in vna. l. inter illā in fi. de vbo. signi. regula pluralis locutio in. vj. vbi numerus. de testi: ideo pronuncia vltimo facta sñiam exequendā si non potest cōmode referri ad primā sñiam vel q2 nō valeat vel q2 non cātet de paulo: ideo cōtra eū vł eius heredes exequi nequeat.

9 Tunc saltē referaẗ de executione dicte sñie reuisorum† cum verba sentētie debeāt intelligi vt sñia teneat. arg. l. quotiens de rebus dubijs. ⁊ l. quoti. in stipulationibus. de verbo. obli. cum simili. etia3 si oporteat vba impropriari: vt per glo. no. in. l. ⁊ puto. ff. fami. herci. Licet nō sit opus impropriatione. nā ⁊ declaratio reuisorū sñia appellaẗ. l. si cui libertas. ff. de ɔdi. ⁊ demōstra. ⁊ lauda ⁊ arbitramēta sñie appellātur. l. itē si vnus. in pn. ⁊. §. j. ⁊. §. ij. ⁊. l. qualē. ⁊ ll. seq. de arbi. ⁊ milies vt ita dixerim ita appellaẗ: ⁊ silr. C. eo. ti. l. j. ⁊. iij. ⁊ l. cum antea. Et etiam lex municipalis arbitratoris. et arbitri sententiam appellat: ⁊ petitio patris similiter sententiam appellat. Est enim ethymologia vocabuli sententia nomen generale itaꝙ etiam iudicium priuati hominis dicitur eius sententia. Non ergo ab re si in dicta pronuncia verbum sententia ad dictam sententiā reuisorum referatur et maxime cum sententia habeat ferri iuxta formam petitionis. l. vt fundus communi diuidun. c. qualiter et quando. de accusa. et. c. licet eli. de simo. ⁊ cle. sepe de verborum sig. et ideo cum petita fuerit etiam executio dicte sententie reuisoru3 verba pronuncie etiam ad eam referantur maxime quatenus referri nequeat ad primam sententiam diffinitiuam: et quia de qua re iudex cognoscit pronunciare debet. l. de qua re ⁊. l. solemus de iudi. et. c. cum eccle. sutrina de causa possess. et proprie: ideo debuit pronunciare super executione huius sententie reuisorum que producta fuit coram et petita exequi. ⁊ illa indefinita sententiam exequi equipolleat vniuersali. ar. l. si pluribus de leg. primo ⁊. c. vt circa de elec. lib. vj. et. c. quia circa de priuileg. ⁊ procedit etiam in indefinita singularis numeri prout dicit Bar. in. d. l. si pluribꝰ. Et

10 singulare nonnunꝙ plura cōprehēdit. et adaptaẗ seu poniẗ p plurali. l. cū inter. C. de fideic. lib. ⁊ tex. in. l. ita relictū i pn. de leg. ij. vbi fit dr̃ia an dicaẗ vnꝰ heres vel dicaẗ heres ẜm vnā lec. ad idē tex. ⁊ gl. in versi. quo casu in. c. gaudeamus. de diuor. l. j. §. ꝙuis singularis numeri. ff. de assig. lib. ⁊ gl. accusationes. iij. q. j. in pnis. Ideo etiā hoc casu ista indefinita sententia equipolleat vniuersali vt intelligatur de prima ⁊ de secunda vt sic ad petitionem referatur ⁊ vt iudex pronunciare censeatur super eo de quo cognouit prout facere debebat. Et per ɔn̄s dicta pronuncia de exequendo valeat ⁊ ptes iudicis sint in pronunciando dictam pnunciam validam ⁊ male ⁊ nulliter fuisse appellatum: ⁊ bene iudicatu3. Non obstantibus adductis in contrarium que satis apparēt sublata per adducta pro hac parte. Nec obstat ꝙ vna ex dictis petitionibus executionem non compromisit ⁊ sic sentētia non valuit. l. non distinguemus. §. de offi. de arbi. quia prout. s̃. deductum est. circa sententiam diffinitiuam nullitas sententie qua pronunciatur exequenda nō reddit nullam pronunciam ꝙ sententia nulla sit exequenda non expresso errore in pronuncia de exequendo: est enim tunc iniusta ipsa pronuncia non autem nulla. sed de iniusticia non potest dici obstante statuto merito ⁊c. Et saltem ista allegatio non iuuat lucarellā que compromisit. Nec etiam obstat ꝙ iudex alternatiue loquitur dicēdo contra paulum seu eius heredem: quia ex quo agitur contra lucarellam vt heredem pauli. ⁊ ipsa lucarella ex ea causa compromisit. ⁊ litigauit dictio seu potest exponi expositiue pro idest prout nōnūꝙ alternatiua ponitur vt in rubrica si ager vecti. vel emphyteuta. in. l. pactum vel transac. C. de transac. Cum enim heres censeatur eadem persona cum defuncto in aut. de iureiu. a mo. presti. §. primo satis potest capi. expositiue ne actus pereat. Non fuit cōpletum consilium. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. xliiij.

1 ☞ Donare vel relinquere non pōt maritus vxori secūde plusꝙ vni ex filijs primi matrimonij.

2 Solus sola solum est dictio taxatiua.

3 Donatum siue relictum vxori plusꝙ vni ex liberis: illud plus quomodo inter filios diuidatur.

¶ Consilium

¶ Consilium.xliiij.

In noie domini nostri iesu Christi. ¶ Plurimũ dubia est presens cõsultatio cũ gl. in.l.hac edictali.in verbo diuidi.C.de secun.nup. ⁊ in.l. pen.C.eo.ti.videatur velle ꝙ id qd̃ datur vel relinquitur secunde vxori per maritũ vltra id qd̃ per eum datum vel relictum est vni ex filijs primi matrimonij cui minus est datum ꝙ relictum diuidatur inter nouercam cui plus est datum vel relictuz ⁊ ipsos filios primi matrimonij:ita ꝙ in bonis a defuncto datis vel relictis nouerce ⁊ filijs sint equales ipsa nouerca:⁊ filius cui minus erat datum vel relictum.⁊ dictam glo.sequitur Cy.in.d.l.hac edictali. ⁊ idẽ Bal.in eadem.l.versi.omni circũscriptione quẽ videtur legere pro.§.i ver. modo occurrit.⁊ idẽ etiã tenet Ang.in.l.q̃m preterite.eo.tit.⁊ idẽ tenuerunt Jac.de ranẽ.⁊ Pe.prout refert Raph.fulg.in.d.l.hac edictali.pro qua sententia videtur facere text.in.§.optime.in aut. de nup.in primo rñ. ¶ Cũ his non obstãtibus cõtrarium videtur de iure rñdendum ⁊ pluries cõsultus ita rñdi ⁊ vidi ab alijs nostra tẽpestate preclaris doctorib⁹ ita etiã consulẽdo rñsum:⁊ referebãt etiã alios doctores magne auctoritatis idem cõsuluisse. inter ceteros dñm Florianũ de sancto Pe.de bononia impugnando consulendo decisionem Cy.⁊ Bal.dicendo ꝙ loquũtur sine rõne ⁊.cõtra literam expressam.d.legis hac edictali.⁊ dicti.§.optime. ¶ †Verba em̃ tex.d.legis hac edictali.ver.si vero plus sunt satis clara:dicũt em̃ formaliter si vo plusꝙ̃ statutũ est aliquid nouerce vel vitrico aliquid relictum vel datum fuerit aut donatum id quod plus relictum aut donatum aut datum fuerit tanꝙ̃ non scriptum neqꝫ derelictum vel donatum aut datum ad liberoꝝ personas deferri ⁊ inter eos diuidi iubemus.Cum enim statutũ fuerit ꝙ nõ possit plus dari vitrico vel nouerce ꝙ̃ fuerit datum vel relictũ vni ex filijs primi matrimonij cui minus fuerat datum vel relictum:si vni filio fuerant data cẽtum ⁊ vitrico vel nouerce ducenta:centum fuerunt data vltra ꝙ̃ constitutum esset:⁊ per cõsequens tota cẽtum habẽtur pro non scripta ⁊ deuolui debẽt ad filios vel filias primi matrimonij ꝭm vba illius tex.⁊ profecto magis clara sunt verba.d.l.q̃m preterita.quia dicit ad solos filios primi matrimonij peruenire reuocata oia que ampliora quocũqꝫ modo dederit vel relinquerit.Dicit em̃ vl̃ter omnia.itẽ dicit ad solos filios priori matrimonio genitos ⁊ oẽs alios excludit:⁊ ꝯsequẽter ipsam nouercam vel vitricũ licet principaliter videatur id dicere ꝓpter filios secũdi matrimonij similiter tex.d.§.optime.dicit.ꝙ plus est in eo qd̃ relictum aut datum est oino aut nouerce aut vitrico atqꝫ si neqꝫ scriptum neqꝫ relictum aut donatũ vel datuz cõpetat filijs:⁊ inter eos solos filios diuidi.Et sic primo dicit oino ꝙ est verbum precisum:postea dicit filijs cõpetat:⁊ deinde subdit inter eos solos diuidi: nec verbũ solos profert ibi respectu filiorũ secundi matrimonij: quia non fecerat mentionẽ de filijs secũdi matrimonij dum dicit filijs competat: sed dicta verba indefinite profert immo post immediate subdit:qd̃ sancitum erat ꝙ filij secũdi matrimonij participarent ⁊ istud corrigit ꝙ solum filijs primi matrimonij deferatur.†Illa itaqꝫ prima taxatiua solos videtur excludere nouercam vel vitricum.vnde tex.videntur multum precisi similiter etiam.§.hoc aũt ꝙ plus pluries repetit.†ꝙ illud qd̃ plus est in relicto vel dato nouerce vel vitrico deferatur filijs seu filij inuicem diuidant.ad hoc etiã tex.e.ti.in.§.de augmẽtis in fine.vbi deciditur ꝙ si vxor dedit secũdo viro magnã dotem vel vir secũde vxori dedit imẽsam donationẽ propter nup. deinde intelligens quid prouideat.d.l.hac edictali.diminuit dotẽ vel donationẽ propter nup.singula singulis referendo subdit formaliter text.nequaꝙ̃ lucrum erit filijs qd̃ datum est: sed licebit lucrari vitricum aut nouercam filijs:ꝭm hoc legis:lꝫ ex eo qd̃ sperabant lucrari.vult ergo tex.ꝙ ex licita diminutione victricus vel nouerca lucratur.Sed si vera esset sñia glo.⁊ sequaciũ nõ possent lucrari victricus ex diminutione dotis : nec nouerca ex diminutione donationis propter nup.quia ponamus filijs dedisse centum ⁊ nouerce ducenta:si diminuit donationẽ ꝓpter nup.ad centuz erit dãnum nouerce:si vero diminueret ad cẽtum quinquaginta ⁊ filio relinquerit cẽtum quinquaginta:nihil lucrabitur nouerca etiã qꝛ si non diminuisset habuisset nouerca centũ quinquaginta.merito ille tex.non cauillando probat ꝙ non reducuntur ad equalitatem quando plus datur vel relinquitur nouerce vel victrico ꝙ̃ vni ex filijs primi matrimonij.glo.tamẽ hoc sentiẽs dicit ꝙ vitricus vel nouerca lucrabitur ex diminutione:quia victricus vel nouerca laperte reuocans dabit ex absconso victrico vel nouerce.sed hoc est diuinare illum tex.nec conuenit illi litere que dicit ꝙ licebit lucrari: lꝫ si in fraudem daret non verificaretur verbum liceret.Non ob.ea q̃ supra dixi in contrarium ad intelligentiam.d.l.hac edic.⁊.d.l. quoniam preterite.⁊.d.§.optime.Nam dicta interpretatio supraposita non potest adaptari ad.d.§.optime.Et ex his patet ꝙ quanto magis medullitus intuemur tanto magis vrgemur in sententiam supra firmatam.s.ꝙ totum illud quod plus fuit datum vel relictũ victrico vel nouerce deuoluatur insolidum ad filios primi matrimonij:itaqꝫ ipsi filij plus consequantur ꝙ̃ victricus vel nouerca:in super dicta interpretatio in contrarium supra considerata non cõuenit.d.§.de augmentis inducto:vt.s.preterea tex.d.l.hac edictali.⁊.d.§.optime in verbis supra interlineatis dicit:ꝙ illud totum est pro non scriptum:sed ꝭm considerationem gl. non esset totum pro non scriptuz:quia pars remaneret apud victricum vel nouercam:⁊ sic quo ad illam partem esset pro nõ scriptum:ex quo victricus,vel nouerca illam partem haberet vigore relicti vel dati.Nec placet ꝙ quidam dicunt.ꝙ ex quo est pro non scriptum remanet in hereditate:et per consequens cum nouerca sit heres applicatur sibi pro hereditaria portione:quia pro non scripta applicãtur heredibus a quibus relicta sunt.l.j.§.in primo.C.de cadu.tollen.⁊.l. fi.ff.de his qui pro non scrip.habent.Nam si hoc esset pariter applicaretur filijs secundi matrimonij prout primis:cum communiter filij secundi matrimonij instituuntur equaliter cum filijs primi matrimonij.Et plerumqꝫ existente nouerca honorantur maiori portione ꝙ̃ filij primi matrimonij:⁊ tamen tex.d.§.optime decidit ꝙ istud pro non scriptum non deuoluitur ad filios secundi matrimonij pro aliqua portione.Itez si filij primi matrimonij nõ essent instituti non deuolueretur ad eos istud pro non scriptũ:ꝙ est contra dicta iura:ex quo datur intelligi ꝙ istud pro non scriptum nõ deuoluitur ad eos a quibus relictum est prout regulariter contingit in alijs prout non scriptis:sed deuoluitur ad filios primi matrimonij quorum cõtemplatione redditur pro non scriptũ.et hoc in terminis decidit Bal.in.d.l.hac edictali.§.quam obseruationẽ in fi.Et hanc partem.s.ꝙ non reducatur ad equalitatem victricus vel nouerca voluit Jaco.but.vt refert Raph.fulg.in.d.l.hac edic. in princ.idem Azo in summa dicti tituli.Idem voluit Bal.in.d.l. hac edictiali.in prin.penul.colũ.versi.ibi minor portio.Dic occurrit dubium vbi vult ꝙ habens.ccxx.in bonis vni reliquit centum alij.xx.vxori centum:cõcludit ꝙ de centum relictis vxori detrahũtur.lxxx.ita ꝙ vnus filius habebit centum quadraginta:alius.lx. ꝭm eum.Et ꝭm hoc nouerca habebit solum.xx.idez etiã vult Bal. in sequenti questione ibi.ita tamen vbi filio primi matrimonij reliquit vnum nummum filio scdi matrimonij centum vxori certe dicit filius ꝙ nouerca nõ debet habere nisi vnum nummum:quia nõ plus est sibi relictum:⁊ ipse debet habere totum residuum eius quod relictum est:nouerca autem dicit ꝙ debet habere vsqꝫ ad integram legitimam filij.Et hoc disputat ibi Bal.dicens ꝙ dubium facit qꝛ habet ea lege a testatore:lex enim supplet factum testatoris vt ibi per eum qui presupponit in.d.questione ꝙ totum id qd̃ residuum supra qd̃ censetur habere a testatore deuoluatur ad filiũ primi matrimonij.Idem voluit Saly.in.d.l.hac edictali.in prin.in ver.⁊ vt veritas.vbi decidit:ꝙ si vni filio sint relicta quinquaginta:⁊ nouerce vel victrico plus:victricus vel nouerca habebit.l.⁊ residuum filius siue legitima sit plus siue tãtundem.Si ergo victricus vel nouerca non habeat nisi quinquaginta que erãt data vel relicta filio primi matrimonij.ergo illud plus quod erat relictum nouerce vel victrico non diuiditur inter eum ⁊ filios primi matrimonij:sꝫ quod plus est insolidum applicatur filijs primi matrimonij.Et sic Bal. ⁊ Saly.variauerunt: et per consequens eorum auctoritas non est magnifacienda Ange.etiam in.d.§.optime firmat hanc partem que conuenit verbis iurium supra ponderatis.Raph.etiam fulg. in.d.l.hac edictali.dicit hãc partem de rigore iuris veriorẽ.Equitas autem non reperitur in cõtrarium scripta:ergo rigor iure preualeat per ea que habentur in.l.placuit.C.de iudicis.⁊ in.l.j.C.dẽ legibus.Et quidã respondent ad glo.in dicto verbo diuidi.ꝙ non loquatur in his terminis.sed quando vni filio nihil est relictum de qua questione dubitauit glo.in aut.adeo.C.de secũ.nup.et ponit opinionem qd̃ totuz attribuatur filijs primi matrimonij lꝫ subdat vel aliter.vt.d.l.hac edictiali.in princi.Et quãuis glo.illo casu videatur potius esse in alia sententia.s.reducantur ad equalitatem. Et illo casu possit tolerari sententia glo.qd̃ satis durum videretur ꝙ victricus vel nouerca nihil haberet.Et rigor verborum hoc casu cesset:quia licet quãdoqꝫ qd̃ nihil est minus dicatur.vt.l.minus ff.de verbo.signi.⁊.l.illud.§.minus.ff.de tribu.prout ⁊ dicit Bal. ad hoc propositum in.d.l.hac edictali.in prin.Tamen non ꝓprie ideo non mirum si hoc casu equitas licet non scripta preualeat rigori qui potest dici non scriptũ.Sed quando aliquid est filio prioris matrimonij relictum rigor est scriptus:ideo ille preualeat equitati non scripte.Et maxime cum non sit tanta equitas quãdo est aliquid filio primi matrimonij relictum quanta est quando nihil est relictum.Cum primum casum aliquid.s.tantũdem quantũ fuit datum vel relictum filio primi matrimonij in secundo casu nihil: licet etiam in casu glosse dubia sit eius opinio.tamen nõ pertinet ad thema nostrum in quo fuit aliquid relictum filijs primi matrimonij et forte non parue estimationis:cum ⁊ dot.s ⁊.xxv.flor.pro qualibet.Nec habet quicꝙ̃ ad propositum operari quod ꝓhibuit plus petere:et si plus peterent cadant a dicto legato.Non em̃ potest facere testator qd̃ leges in suo testamento locum non habeant. l.nemo potest.de lega.j.Et maxime quia expresse disponitur in dicta.l.hac edictali.in.§.seu.ver.omni circunscriptione. et in.d.§. optime ibi nulla machinatione:nec per interpositas personas:nec

per aliā causam interponi valente. Que dispositiones clare emanauerunt ad impediendum hanc vel similes versutias et cautelas volentium plus relinquere coniugi secūdi matrimonij: ꝙ filijs primi matrimonij. Non oportet insistere in isto medio: quia filiabus primi matrimonij saltem remaneret dos: et interesset earum ꝙ illud legatum. xxv. flo. censeretur non datum: quia tanto minꝰ remaneret apud nouercam: remaneat ergo cōclusio. ꝙ totum illud qđ plus est datum vel relictum nouerce ꝙ̄ datum ⁊ relictū fuerit vni ex filiabus primi matrimonij auferatur a nouerca ⁊ deuoluatur et pertineat ad ipsas filias primi matrimonij. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. xlv.

1 Renūciatio non trahitur ad iura futura.
2 Traditio nuda ⁊ contractus nullus non transfert dominium.
3 Renunciari an possit saluo conducto continenti communitatis vtilitatem.
4 Renunciari an possit iuri in odium alterius introducto.
5 Minores negociantes siue notorij feneratores non merent̄ restitutionem siue fauorem in odium alterius.
6 Gratiose concessiones siue litere subreptitie sunt nulle.
7 Solutio debiti dilata in longum tempus facit ꝙ illud tempus sit pars crediti.
8 Renunciari potest pacto iuri futuro.
9 Aditio resultat ex sola procuratoris constitutione.
10 Contrahendo simul pater et filius: pater consentire videtur.
11 Filius an presumatur iuris sui.
12 Presumendum non est omne quod esse potest.
13 Maxime dictio est implicatiua.
14 Compromissum fieri potest sine mandato.
15 Obligari ꝙ quis non possit est iuris ciuilis: sed non naturalis.
16 Appellationi renunciare non possumus.
17 Exceptio competens cōtra cedentem etiam antecessionem nō cōpetit contra cessionarium.
18 Generalia generaliter intelligi debent.

¶ Consilium. xlv.

In nomine dñi nostri iesu Christi. ¶ Duo principaliter veniunt discutiēda in hac consultatione. Primum an non obstante reformatione nuper facta dictū debitum possit senis exigi aduersus dictos Guilielmum ysac ⁊ dauid. Et sic sententia lata suspensiua a qua appellatur an sit iniusta ⁊ veniat retractanda per iudicem appel. necne. Secundum an dictus ysac ⁊ socij possint exigi in curia florentina non ob. saluo conducto impetrato per communitatem montispolitiani in fauorem dicti ysac. Circa primum videtur dicēdum. ꝙ dicti Guilielmus ysac ⁊ Dauid foueant iustitiam ex pluribus capitibus. Primo: quia dicta lex edicta per commune Senarum seu consilium quod representat totam communitatem. vt per glo. in rubrica ⁊ in. l. j. C. de decurio. lib. x. et in rubrica. C. que sit longa consue. et in. l. sed ex dolo. §. j. ff. de dolo. et in. l. aliud. §. refertur. de regu. iur. et per Bar. in rubri. ff. de decur. ⁊ per glo. ⁊ Bart. in. l. nulli. quod cuiusꝗ vni no. ⁊ facit glo. ⁊ questio ibi per Ange. in. l. j. in princ. quod quisꝗ iuri facit ius in territorio. l. omnes populi. de insti. ⁊ iure. l. lege municipali. et. l. ꝙ semel. ⁊. l. fi. ff. de decre. ab ord. fac. Et videtur clare loqui: ideo non videtur qđ sit admittenda questio ⁊ excitatio super ipsa decisione legis predicte. l. illam. versicu. de modo. C. de colla. l. ancille. C. de fur. l. ille aut ille. §. cum in verbis. de lega. iij. Nec videtur refragari renunciatio facta de omni saluo conductu impetrato: vel impetrato ex pluribus. et primo: quia dicta lex videtur facta in odium fenerantis: et iuribus inductis in odium tertij non videtur ꝙ possit valide renūciari. vt. l. tametsi. ff. ad mace. ⁊. l. fi. C. de pac. pig. ⁊ per Bar. ⁊ Bal. in. l. siquis in conscribendo. C. de pac. ⁊ qđ habetur in. c. j. et. c. debitores. de iureiur. et. c. significante. extra de pigno. cum similibus.

1 ¶ †Secundo videtur hoc probari: quia iuri futuro videtur non posse renunciari. l. si ita sit scriptum. §. si sub conditione. de lega. ij. et. l. is qui. de aequi. heredi. cum si. Tertio in qualibet dispositione censetur excepta auctoritas superioris. c. veniens. de iureiurā. Ideo in hac renunciatione censeatur excepta auctoritas superioris et sic ciuitatis Senarum que in territorio tenet vicem principis cum non recognoscat superiorem ⁊ vicem principis in loco teneat. Quarto: quia ipsi ysac ⁊ Dauid non potuerunt se dicto pacto obligare: et similiter dicuntur esse filijfamilias. Et ideo nō potuerunt compromittendo se obligare: cum lege municipali cauea tur ꝙ filiusfami. neꝗ valeat se obligare: ideo compromissum non teneat. Nec etiam potuerunt se obligare recipiēdo pecuniam mutuo: cum dictum statutum generaliter loquatur: ergo generaliter intelligatur. l. de precio. ff. de public. cano. si romanorum. xix. distinctio. l. j. §. et generaliter. de lega. prestā. cum similibus. Et eadē ratione videtur ex parte dicti Bonauenture. ꝙ non potuerit se obligare: quia dicitur et ipse filiusfami. et ideo dicti contractus vicient̄ ꝑpter inhabilitatē vtriusꝗ partis. Quinto: qꝛ presupponitur ꝙ a dicto laudo fuit appellatum: et ideo non debuit pendente appel. pronunciare exequendum: quia pendente appel. nihil debet innouari. vt in titu. nil nouari appel. pend. per totum. et in. c. j. de appel. et in. c. non solum. eo. titu. lib. vj. Licet enim regulariter a sententia arbitrorum non appelletur. l. j. C. de arbi. sed arbitrorū laudo standum est siue iustum siue iniquum sit. l. diem proferre. §. stari. ff. de arbi. Tamen illud est verum in meris arbitris compromissarijs: sed ab arbitris iuris hoc est qui ex dispositione iuris communis vel municipalis eliguntur appel. licet potest. l. ab arbitro. ff. qui satisda. cogan. c. ab arbitris. de offi. delega. lib. vj. et. l. fina. C. de iudicis. Ergo cum illi arbitri qui laudauerunt inter Bonauenturam ⁊ ysac fuerunt arbitri iuris: quia electi ex dispositione iuris municipalis: ideo videtur qđ ab eis potuerit appellari. Et pendēte appellatio. non potuerit super executione laudi pronunciari.

¶ Sexto similiter videtur dicendum: ꝙ dictus cessionarius non potuerit ipse agere: cum dictus Bonauentura dicatur esse filiusfami. et per consequens vigore iuris municipalis non potuerit con

2 trahere. †et per consequens contractus nullus et traditio nuda cum non transferat dominium. l. nunꝙ̄ nuda. de acquiren. rerum domi. ⁊ pari ratione nec cessio nuda a causa non trāsferat actionē: quia ita se habet cessio quo ad actionis translationem prout se habet traditio quo ad translationem dominij rei corporalis. gloss. et docto. in. l. fin. C. quando fiscus vel priua. Barto. in. l. non quocūꝗ modo. §. qui gayum. de lega. j. docto. in. l. ad eum. ff. de dona. Sed causa nulla non censetur causa. arg. l. iiij. §. condēnatum. ff. de re iudi. et clemen. pasto. eo. titu. merito ⁊c. Septimo dictꝰ Guilielmus ysac et Dauid vigore legis munipalis tenentur dictam quantitatem debitam Bonauenture deponere apud montem pietatis ibi permanendam per quinquennium: vel computato biennio pro dilatione data dictis ysac ⁊ Dauid: vel non computato nō refert quo ad propositum presentis temporis. Et si illam quantitatem restitueret Bonauenture: non posset illam eandem quantitatem deponere apud mōtem pietatis. Et si tantundem deponeret esset in dānū ⁊ essent illaqueati ⁊ dānificati clypeo dicte legis municipalis. qđ esset absonum: quia non debet quis sub clypeo legis decipi. l. graccus. C. de adul. et. l. nemo dānum. ff. de regu. iur. cum concor. ideo restituere eam dicto Bonauenture non debent compelli. Et ex his videtur ꝙ partes iudicis appel. sint in pronunciando male appellatum ⁊ bene iudicatum quatenus sententia lata fuit pro dictis ysac ⁊ Dauid: immo debuerint ysac ⁊ dauid penitꝰ absolui a dicto Bonauētura per alias rationes supra adductas. Et quia si dicti ysac et Dauid sunt artati id quod debent dicto Bonauenture qui ad tempus eis credidit deponere penes montē pietatis: decet vt mons pietatis teneatur restituere depositum Bonauenture finito tempore: ⁊ non ipsi qui coguntur a se pecuniam abdicare: et illam apud montem predictum deponere. Deueniēdo ad secundum consultationis articulum videtur ꝙ eisdem rationibus dicti Guilielmi ysac ⁊ Dauid sint tuti in ciuitate florentie et eius territorio. Rationes enim supra assignate in primo consultationis articulo: militant etiam in ista: excepta forte prima ratione: quia ille saluus conductus concessus per communitatem florētie non fuit concessus in odium dictorum ysac ⁊ Dauid: sed in eorū fauorē ⁊ fauorē cōitatis mōtispolitiani: ad cuius instantiam cō

3 cessus fuit. †Sed tunc: quia ille saluus conductus continet vtilitatem illius communitatis cuius interest: vt dicti ysac ⁊ Dauid sint securi: vt possint in eorum municipio indigentibus mutuis pecunijs subuenire: ideo non potuit illi saluo conductui vtilitatem tertij etiam continenti renunciari per ipsos ysac ⁊ Dauid. arg. l. post mortem. §. fi. ff. de bono. posses. contrata. ⁊. l. petende. C. de tempo. in integ. resti. ⁊. l. fina. ff. de pac. prout etiam voluit Barto. Bald. ⁊ doct. in. l. siquis in conscribendo. C. de pac. Et tanto fortius: quia dictus saluus conductus non fuit impetratus per dictos ysac ⁊ dauid: qui renunciauerunt: sed per dictam communitatem mōtispolitiani: quam non potuerunt ligare dicti ysac ⁊ dauid eorum renū. ideo dicta renunciatio non videtur trahenda ad impetrationem factam per dictam communitatem montispolitiani. His tamē minime refragantibus contrariam partem arbitror in vtraꝗ cōsultatione veriorem et iuri magis consentaneam. nam ex quo dicti ysac ⁊ Dauid eorum conuentione promiserunt non vti aliquo saluo conductu impetrato vel impetrando: ⁊ dicta conuentio nō fuit dolo malo inita: neꝗ contra iura: neꝗ illicitum aliquid: vel ī fraudem regis quid continens: ergo est seruanda. l. iurisgētium. §. pretor ait. ff. de pac. c. j. extra eo. cum similibus: immo graue est fidem frangere. l. j. de consti. pecu. ⁊ maxime cum fuerit iuramento vallata: que iuramenta etiam lege diuina sint seruanda: et ad seruanda iuramenta artātur etiam iudei: vt habetur in. c. ⁊ si christus. de iureiuran. ⁊ ibi qualiter habent iurare. et per Specu. in titu. de iuramento calū. et per Barto. in. j. consti. ffo. rum. et in. l. iusiurandum. §. ait pretor. in fin. de iureiuran. et per Bald. in. c. j. §. sacramenta. de pace iuramento firman. et Pontanus in. l. qui superstitis. ff. de acqui. heredita. tenet quod iudei iuramentum firmāt contractum alias inualidum: de quo tangit Bald. in dicto. §. sacramenta. Et constat qđ talis conuentio esset seruanda si non obstarēt adducta in contrarium:

in contrarium:ideo responsionibus datis ad rationes in contra-
rium adductas remanebit firma cōclusio:ꝙ dicti Guilielmus ysac
⁊ Dauid compelli possunt ad obseruantiam dicte conuentionis:
et ad restituendum pecuniam eis creditam per dictum Bonauen
4 turam. ¶ Non ob.† ꝙ renunciatio non possit fieri de iure in alte
rius odium introducto:quia ad hoc respōdetur pluribus modis.
et primo negando ꝙ quatenus continet saluum cōductum ⁊ mo-
ratoriam ipsi Guilielmo:⁊ filijs concessum censeatur factū in odiū:
immo potius in fauorem.ꝙ maxime patet:quia talis saluus con-
ductus non conceditur nisi casu quo ipsi soluāt communi Senen-
si quingentos ducatos infra sex dies. Profecto illi soluendo erāt
digni fauore:sed illis non soluentibus creditores non minus erāt
digni odio:et tamen casu quo illi hebrei non soluerent non conce
debatur dicta moratoria. Ergo patet ꝙ non principaliter ex odio
sed principaliter fauore ipsorum Guilielmi ⁊ filiorum:⁊ forte sol-
uerent dictos.ccccc.ducatos fuit cōcessa dicta moratoria. Sed pō-
deratum fuit ꝙ censentur ad vsuram mutuasse: qui ad tempus cre
diderunt ad colorandum ipsam moratoriam ⁊ ipsam legem:lz co-
5 lor ipse fuerit parum iustificatus.† quia ipsi Guilielmus ⁊ filij erāt
notorij feneratores non merebantur fauorem aliquem in odium
fenerantium cum eis.c.quia frustra.extra de vsuris.⁊.ff. qd quisqꝫ
iure in rub.⁊ nigro. Statuentes itaqꝫ priuilegiantes ipsos aper-
tos et notorios feneratores non cēsentur habuisse odio illos qui
cum apertis feneratoribus secrete fenerantur. Et maxime:ꝗ ipsa
cōmunitas iam suo statuto permiserat ꝙ quilibet hebreus posset
seu ei liceat mutuare ad vsuram dictis Guilielmo et filijs sine vlla
pena hebreis qui taliter mutuarent predictis Guilielmo et socijs.
Capitula enim inita cum predictis ab his qui habent potestatem
legis cōdende transeunt in contrarium.l.cesar de publica.⁊.l.ante
pe.C.de dona.causa mor.et.l.qd semel.ff.de decre.ab or.faci.cū ibi
not.per Barto. Et potissime in hoc mota fuit in specie erga dictū
Bonauenturam:quia dicti Guilielmus ysac ⁊ Dauid impetraue
runt saluum conductum pro dicto Bonauentura perusino: cum
tunc temporis non posset tute accedere in territorio Senensi. qd
dictus Bonauentura posset tute ire et redire ⁊ Senis ⁊ in territo
rio senensi:nec valeat inquietari ⁊c. Et pro ratione et causa conce-
dendi allegata fuit ratio:quia ipse Bonauentura habebat subuē-
tionem magnam facere dictis ysac Guilielmo ⁊ Dauid. Certe at-
tenta qualitate ⁊ exercitio quod faciebant ⁊ hebrei supplicantes ⁊
ipse Bonauentura similiter iudeus. Illa subuentio non erat cre-
denda alterius conditionis:nisi ꝙ poneret pecuniam in illo traffi
co ad aliquod tempus:ita ꝙ illa ⁊ coniectura fenoris que vigebat
tempore dicte legis illa eadem vigebat tempore dicti salui condu
ctus concessi dicto Bonauenture.et longe maior: quia dicta vlti-
ma lex est facta generaliter:et satis probabiliter poterat coniectu
rari:ꝙ ex amicitia aliqui senes degentes subuenirēt dictis Guiliel-
mo ⁊ filijs de aliqua pecunia gratis ad aliquod tempus. qd pote-
rat ita faciliter persuaderi.qd Bonauentura forēsis vellet in alie-
num territorium se conferre vt faceret magnam subuentionem di
cto traffico gratis.nam ⁊ distantia loci et qualitas personarum et
quantitas vrgebant in coniecturas contrarias: que non ita gene-
raliter in omnibus alijs militabant:itaqꝫ attentis premissis dispo
sitionibus ⁊ ordinamentis prius factis in fauorē seu exoneratio-
nem fenerantium simul cum dictis Guilielmo ⁊ filijs: non est pre-
sumendum ꝙ concedentes dictam dilationem dictis Guilielmo ⁊
filijs feneratoribus moti principaliter fuerint in odium feneran-
tium:et hoc clarum.ideo potuit pactum trahi ad istum saluum
conductum concessum vt supra:quinimmo dici pōt.ꝙ dictus sal-
uus conductus quatenus se extenderet aduersus dictum Bona-
6 uenturam tanqꝫ subreptitius non valuerit. ¶ † Gratiose enim cō
cessiones subreptitie sunt nulle.c.ad audientiam. de rescrip. Sed
attentis premissis:non persuadetur ꝙ dicti statuentes ꝯcessissent
dictum saluum conductum aduersus dictum Bonauenturam si
omnia que interuenerant fuissent narrata. Si prout arbitrādum
est. Illi statuentes sunt hōies graues ⁊ honesti ⁊ notabiles: prout
credendum est iuxta not.per Bart.in.l.ambitiosa.ff. de decre. ab
or.faci.⁊ in sua dispu.que incipit aduniantia generalis.vbi dicit ꝙ
ciuitates presumuntur facere commissiones ⁊ arbitria dignis ⁊ no
tabilibus personis:nam multa debebant mouere ad non concedē
dum aduersus dictum Bonauenturam. Primo et principaliter:
quia ipsi Guilielmus ⁊ filij se sub iuramento obligauerunt non vti
aliquo saluo conductu. Itē se obligauerunt sub instrumēto guarē
tigiato:ꝙ ex forma statutorum solet fere vbiqꝫ: maxime in tuscia
esse multum priuilegiatum vt nihil possit obijci. Item quia iā fue
rat super hoc ligatum ⁊ obtentum laudum multum priuilegiatū:
lege municipali.de qua in themate a quo non fuit valide appella-
tum vt infra dicam. Nec decet ꝙ lata sententia que transiuit in rē
iudicatam rescribatur.arg.l.causas et lites.C.de transac.⁊.c. inter
monasterium.de re ind. Item ⁊ quarto:attento ꝙ dicta communi
tas fecerat immunes omnes qui dicto Guilielmo et filijs mutuas-
sent etiam sub vsuris:de qua ordinatione forte dicti statuentes nō
habebant notitiā seu memoriā. vltimo ꝗ dicto Bonauēture fue-
rat concessus saluus conductus in ere ⁊ in persona libere postula-
tus ea pretensa causa:quia dictus Bonauentura pro subuentio-
ne dicti ysac ⁊ eidem mutuare bonam summam denariorum. Non
enim libere ⁊ secure iuisset ad mutuādum dicto ysac si impediatur
sibi exactio dicti mutui finito tempore. Et maxime:quia per indi-
rectum dictus Bonauentura priuaretur dicta pecunia credita di
ctis Guilielmo ⁊ filijs si dictum ordinamentum obseruaretur con-
tra eum. Attēta qualitate dictorum Guilielmi ⁊ filiorum qui sunt
falliti vt satis constat:ex quo viuere volunt sub saluis conductis.
Et de facili contingeret ꝙ in perpetuum priuaretur toto credito
si ad tempus biennij differeretur. Et saltem ex parte censetur sibi
auferri suum creditum:si ad tempus maxime ita longum differtur
7 exactio† ꝗ tēpus censetur pars crediti.l.j.§.dies.in fin.ff.de edē.
⁊ minus censetur solui:qd post tempus debitum soluitur.institu.
de actio.§.plus autem.⁊.§.tempore ibi:qui tardius soluerit ꝙ sol-
uere debeat minus soluere intelligitur. Ideo non videtur ꝙ sibi
obseruetur saluus conductus eidem factus.ꝙ non est credendum
fuisse de mente disponentiū. Ideo si ista narrata fuissent ipsis di-
sponentibus:non disposuissent saltem ita generaliter saltē in pre-
iudicium dicti Bonauenture. Et saltem non de leui concessissent
in eius preiudicium.istud autem sufficit ad reddendum gratiam
subreptitiam.s.ꝙ de leui non fuisset concessum si fuisset expressum
aliquid quod non fuit expressum in.c.postulasti. de rescrip. ¶ Nō
8 ob.secunda ratio:† quia licet simplex renunciatio trahi nequeat
ad iura futura:tamen per pactum renunciari potest.l.j.C.de pac.
l.de fideicommisso.C.de transac.cum similibus. Non obstat.ꝙ cen
setur excepta auctoritas superioris:quia per illud pactum non de
rogatur auctoritati superioris : sed derogatur iuri competenti et
competituro ex dispositione superioris. Non enim interest supe-
rioris:ꝙ ille cui dispositione superioris cōceditur aliquod ius illo
iure vtatur. Nec eius auctoritas tollitur vel minuitur:si ego renū-
cio iuri quod ego ab eo impetro. Profecto.l.siquis in conscriben-
do.⁊ similes loquuntur in iuribus concessis a principe vel ab alijs
iurislatoribus qui superiores sunt:⁊ tamen disponunt.ꝙ illis iu-
ribus a superioribus concessis renunciari possit. Nec per hoc dero
gatur auctoritati superioris⁊ hoc constat. ¶ Nec obstat quartum
argumentum in contrarium adductum:quoniam mihi presuppo
nitur.ꝙ Guilielmus prestitit consensum ysac etiam Dauid eius
filijs deputando alium qui consensum prestaret nomine suo: man
dando dictis ysac ⁊ Dauid:ꝙ reciperent dictam pecuniam in cre-
ditum a dicto Bonauentura. Profecto mandando alteri:ꝙ con
sensum prestaret ipse censetur consentire:prout videmus in cōsti-
9 tuente procuratorem ad adeundum censetur consentire† ita ꝙ ex
ipsa constitutione procuratoris resultat statim aditio.l.paulus re
spondit per procuratorem.de acquiren.heredi.cum no.ibi p Bar
to.⁊ docto. Non enim requiritur presentia : sed sufficit consensus
in absentia prestitus ante vel post:vt per Bal.post Cy.in.l.iij.C.
de sponsa.ad hec que habentur in.l.siquis mihi bona.§.iussum.de
10 acqui.heredi. ¶ Preterea† quando pater ⁊ filius simul cōtrahūt
videtur sibi inuicem consentire:adeo ꝙ stante statuto.ꝙ filius nō
possit contrahere sine consensu patris:si pater et filius simul con-
trahunt:licet pater non prestet specifice consensum filio:tamen va
let actus.l.cum pater.§.libertis.de leg.ij.prout dicunt ibi Bart.⁊
Imo.per tex.ibi.⁊.l.titius.ff.qui.mo.pig.vel hypo.soluit.⁊ Bald.
in.l.si filius.C.ad mace.⁊ Bar.in.l.qui rome.§.duo fratres.in.iiij.
oppo.⁊ in.xij.q.de verb.oblig.ideo pariter hoc casu:si dedit man-
datum.ꝙ ipsi reciperēt pro se ⁊ ipsis filijs. Et super hoc emanauit
laudum:⁊ deinde sententia que vltima sententia solum nititur in
vltima municipali dispositione nuper facta. Ideo super hoc non
videt instandum:nec credo esse probatam patriam potestatē: nec
sequitur est filius:ergo sub patria potestate constitutus : immo di
cit Barto.in consilio incipiē.visa inquisitione facta contra Fran-
ciscum.in ordine mihi.cxlij.ſm ordinem perusinum:non formis:
dicit ꝙ quis presumitur sui iuris:⁊ sic paterfami. Ad hoc enim vt
sit filiusfami.requiritur matrimonium quod non presumitur ſm
11 eum.† Et licet Ange.post glo.in.l.sed si de sua.in princ.de acqui.
heredita.velit contra.s.ꝙ quis presumatur filiusfami. quia pater
presumitur viuere centum annis:prout dicit glo.tamen illa gloss.
nihil ob.rationi Bart. Et insuper:licet presumatur viuere centū
annis:cuius contrarium dico in.l.si emancipati.in princi.de colla.
quia licet lex dicat quem posse viuere centum annis ad plus:non
12 propterea presumitur† quia non omne quod esse potest presumi-
tur esse.et tex.in.l.hereditatem.ff.ad.l.falci.probat contrarium.et
insuper:licet presumeretur viuere centum annis:si non habemus
tempus natiuitatis non concludit presumptio predicta. Sed hoc
ad propositum non refert:quia patres vtriusqꝫ partis viuunt.et
Ponta.in dicta.d.l.sed si de sua.in princi.post Rapha. cuma. ibi
dicit.ꝙ qui allegat ꝙ talis sit filiusfami.incumbit onus proban-
di:⁊ similiter ei qui allegat qd sit paterfamilias.arg.l.ei qui dicit.
et hoc tenui in dicta.l.si emancipati.⁊ licet posset probari propter
ea non videatur in hoc facienda magna vis:tamen placuit facere
aduertentē habentem indicare:quia prout hactenus non est pro-

batum. ita ꝛ forte non probabitur. ꝛ si probaretur remanēt alie ra-
tiones supra deducte. ꝛ insuper statuto municipali cauetur. ꝙ cõ-
tra lauda lata in dicta curia non possit dici de nullitate: ꝛ ideo tol-
litur ista allegatio nullitatis que diceretur causari ex eo: quia filij-
fami. non possint se obligare: cum dicta denegatio dicendi de nul-
litate indefinite loquat̄ ꝛ indefinita equipolleat vniuersali. l. si plu
ribus. de lega. ij. c. vt circa. de elec. lib. vj. c. si romanorum. xix. distin
ctio. ꝛ ideo lex generaliter loquens est generaliter intelligenda. l.
j. §. et generaliter. de leg. prestan. et. l. de precio. de publi. ꝛ c. quia
circa. de priuile. ꝛ per hoc tollitur etiam alia ratio. ꝙ dictus Bo-
nauētura sit filiusfami. que etiam tollitur ex eo: quia abraam eius
pater dederat eidem licentiam auctoritatem et consensum standi
in iudicio: ꝛ acta necessaria ꝛ oportuna ꝛ iudicialia faciendi: ꝛ ma
xime in causa quam habebat cum Guilielmo ysac ꝛ Dauid. et oĩa
alia faciendi que ipse Bonauentura cum consensu et auctoritate
ipsius Abrae facere posset ꝛc. Sed constat ꝙ. d. Bonauētura hoc
facere potuisset cum consensu: ergo sub illis vniuersalibus verbis
omnia alia faciendi hic comprehenditur: et sic ita gessit cũ pream
bulo consensu patris: nec ob. si dicatur ꝙ se retulit ad causam quã
habebat cum Guilielmo: que tunc vigebat: et sic non referatur ad
13 gesta coram arbitris cõpromissarijs: † quia respondetur. ꝙ dictio
maxime tollit contrarium: quia est implicatiua. l. j. §. vel maxime.
de col. bo. cum si. Item istud compromissum fit in illa causa: ꝫ for-
te non iudicialiter. Ideo etiam hoc cõprehendatur sub dictis ver
bis: ꝛ maxime attentis superioribus contētis in eodem instrumē-
to: cum dictus Abraam constituerit procura. ad agendum nomi-
ne ipsius Abrae: ꝛ etiam ad compromittendum. ꝛ est verisimile: ꝙ
prout volebat ꝙ nomine ipsius Abrae posset compromittere qua
tenus ageretur de causa que ageretur vel agitanda esset noĩe ipsi⁹
Abrae. ita ꝛ voluerit prestare cõsensum: ꝙ posset cõpromittere no
mine proprio in causa propria: cum non subsit ratio differentie.
Et ex precedentibus sequentia declarentur. l. si seruus plurium. §.
fina. de leg. j. ꝛ. l. qui filiabus. eo. titu. ꝛ. l. heredes palam. §. sed si no-
tam. de testamē. cum si. Facit: quia pronunciatum est ꝙ laudum sit
exequendum: ꝛ sic videtur pronunciatum super repulsione huius
exceptionis: ꝛ etiam in primo iudicio fuit allegatũ: ꝙ erat filiusfa
mi. ꝛ repulsa talis allegatio insuper duo statuta reperiuntur. vnũ:
ꝙ filijfami. nequeant se obligare sine consensu patris. aliud: ꝙ loq-
tur de causis compromittendis: ꝙ compromissum initum per fi-
liumfami. valeat: quia istud statutum de compromissis tanꝙ ma-
14 gis speciale: † item compromissum potest fieri nulla precedente
obligatione: prout mandatum. ꝛ prorogatio prout hic dicit nota.
Bal. in. l. cum no. solum. §. necessitate. col. vj. ver. sed pone duo sta-
tuta sunt. Ideo: licet non oriatur obligatio: non propterea com-
promissum vel laudum est nullum: ꝛ maxime interueniente iura-
mento: ꝙ inter cetera habet virtutem. ꝙ si actus non valet eo mo
do quo agitur: valeat vt valere potest. l. cum pater. §. filius matrē.
de leg. ij. Et etiam considerando: ꝙ huiusmodi statutũ non impe-
15 dit oriri naturalem obligationem. † nam vbi lex dicit: ꝙ quis non
obligetur: intelligitur de ciuili obligatione: instit. de inuti. stipu.
§. pupillus. iuncta. l. j. ff. de noua. ꝛ insti. de inuti. stip. §. sed si seru⁹.
iuncta. l. naturaliter. de conditio. inde. item. §. alteri. insti. de inuti.
stipu. iunctis que habentur in. l. stipulatio ista. §. alteri. de verbo.
oblig. ꝛ probatur in. l. iuregen. §. sed cum nulla. ꝛ. §. igitur nuda. ff.
de pac. ꝛ in. §. si ob maleficium. e. l. ꝫm vnam lec. Et cõstat compro-
missa tenere: vbi sola naturalis obligatio remanebat. l. pe. C. de ar
bi. Non ob. v. ratio in contrarium adducta: quia dicta pendentia
cause appellationis interposite aduersus dictum laudum non ha
bet obstare ex eo: quia dicta appellatio non tenuit duplici ratiõe.
Prima: quia prout mihi videtur non fuit appellatum intra decem
dies a die scie: prout interponi debet: al's non valet. auť. hodie. C.
de appella. c. roma. §. pe. eo. ti. lib. vj. cum si. Secundo: quia. l. muni
ci. tollit hoc casu omnem appellationem: ꝛ ideo cum sit casus legis
non est super hoc extādum. d. l. ancille. ꝛ. l. illam. ver. de modo. Et
si dicti arbitri fuerunt extraiudiciales: etiam de iure non potest ap
pellari. l. j. C. de arbi. licet super hoc posset instari: sed non curo: ex
quo viget clara lex muni. que potest tollere appellationem: cũ sta-
tuentes habeant omnem appellationem ꝛ nõ possit appellari ad
16 aliquem superiorem communitatis statuentis: quo casu statutum
non posset tollere appellationem: vt per Bart. ꝛ Imo. in. l. si. ff. de
aqua plu. ar. per Bar. in. l. omnes populi. in questione illa sup qui
bus fieri possunt statuta: ꝛ Bal. in. l. fi. C. de sentē. ꝛ interlocu. om.
iu. et per Bar. in. l. ambitiosa. C. de decre. ab ordi. fac. per Bal. in. l.
necessarium. ff. de ori. iur. de quo etiam per Jo. an. in addi. Specu.
in titu. de appel. §. nunc tractemus. in princ. ꝛ per Bald. in. l. cum
de consue. de. ll. ꝛ de pace constantie. §. in causis. per Jo. an. in. c. fi.
de appella. lib. vj. per Barto. in. l. j. in fi. a quibus appel. non licet.
per docto. in. c. venientes. de iureiuran. per Ponta. in rub. de ar-
bi. colũ. xxvj. Nec est extandum in casu nostro: cum ciuitas senen-
sis vtatur iuribus principis neminem recognoscens in superiorē.
Nec ob. vj. ratio: quia immo dictus Bonauētura videtur potuisse
se obligare propter generalem licentiam ꝛ consensum adhibitum

per patrem vt. s. deductum: cum vt dixi sint verba vniuersalia que
nihil excludunt per iura vulgaria: attento maxime ex quo erat fo
rensis dictus Bonauentura ꝛ non poterat sine dispendio Senis li
tigio vacare: satis videbatur cessio ex causa venditionis facta de
dictis iuribus concernere dictam causam. Preterea. d. Bonauē.
cedendo non se obligat: sed cessio tendit in solutionem: ꝛ sic ad libe
randum: ꝛ satis est ꝙ putabat se obligatum transferre: quia tradi-
tio ex causa putatiua sufficit ad transferendum dominium: ꝛ non
dicitur traditio nuda a causa: vt probatur in toto titu. de condi. in
de. ita ꝛ sufficiat ad translationem actionis per cessionem: ꝛ sic da-
to ꝙ non obligaretur dicta venditione iurium: tamen cedendo se
obligatum transtulit actionem in cessionarium. Item est aduertē-
dum. ꝙ cum dictus Bonauentura sit forensis statutum habilitās
vel inhabilitās personam non vendicat sibi locum in forēse: prout
voluit Barto. in. l. cunctos populos. C. de sum. tri. in. iij. q. princi.
alleg. l. j. in princ. de tuto. ꝛ cura. da. ab his. ꝛ no. in. l. etiam. de tute.
ꝛ idem Bal. in. d. l. cunctos populos. ꝛ Pet. de ancha. qui eos se-
quitur in sua latissima repe. c. j. de consti. in antiquis. xij. q. princip.
col. xcij. et Inno. in. c. a nobis. de senten. excom. et Specu. in titu.
de sen. §. qualiter. versi. sed pone quidam. licet secus sit in statuto
dante formam vel solennitatem actui. l. j. C. de eman. libe. l. si fun.
de euic. docto. in rubrica de consue. ꝛ Bart. ꝛ Bald in. d. l. cunctos
populos. ꝛ Pet. de anch. vbi. s. ꝛ Bald. in. l. extra territorrorium.
de iuris. om. iudi. dicens. ꝙ statuta que dant esse vel non esse in actu
in loco celebrato militant etiam in forense: vnde statutũ disponēs
ꝙ lauda lata in curia mercatorum sint efficacia ꝛ mereantur execu
tionem: ꝛ non possit appellari. militant etiam in forense ꝛ multo-
fortius in casu isto in quo non appel. ipse bonauentu. sed aduersa
rius ꝛ potissime: quia dictus bonauentu. pro consequendo benefi
cia statutorum satisdedit secundum formam statuti sub rubrica de
ciuibus Senensibus cogendis ad petitionem predictorum foren-
sium in quo statuto inter cetera disponitur: ꝙ forensi qui promit-
tunt prout dicitur promisisse dictus bonauētura obseruentur sta-
tuta in exigē do suum debitorem: ꝛ sic gaudere debet dictus bona
uentura beneficio dicti statuti disponentis: ꝙ non possit appel. a
laudo. non ob. vij. ratio in contrarium adducta ex pluribus. et pri-
mo quia dicta lex municipalis habet duas partes: vnam que dat
moratoriam pro duobus annis dictis Guiliel. ꝛ filijs ꝛ hoc non iu-
nat dictos Guiliel. ꝛ filios propter conuentionem quam fecerunt
ꝛ propter alia. s. deducta. aliam partem ꝙ dicte pecunie credite ad
tempus debeant deponi ad quinquennium penes montem pieta-
tis. ꝛ in hac parte lex municipalis loquitur impersonaliter non di
cit Guiliel. ꝛ filij debeāt deponere: ideo si lex illa tenet artat ita ali
os prout ipsos retinentes: immo ex quo dat moratoriam ad bien-
nium a contrario sensu sumitur ꝙ post biennium possit conueniri
vt prius: ꝛ tamen post biennium ex forma dicte legis municipalis
essent deponendi apud montē: ideo innuitur ꝙ hoc pretextu nõ
possint ipsi aduersus creditores te tueri nisi prius deposuerint: iõ
nec potest se tueri pretextus dicte secunde partis dicte legis pen-
dente tempore biennij sue moratori qui sibi non est proficua ex
alijs adductis. s. facit quia nõ potest quis se tueri ex iure alterius
maxime fisci. l. his consequenter. in princ. cũ sua glo. ff. fami. herci.
ꝛ qđ habetur per Cy. ꝛ Bal. in. l. si seruus quispiam. C. de seruis fu
gi. per Bart. in. l. ij. de execu. rei iudi. per compost. et ceteros i. c. mā.
de rescrip. et in. c. cum dilectus. de iure patro. ꝛ si dicti Guilielmus
ꝛ filij redderent dictam pecuniam dicto cessionario: non tenerētur
ꝑpterea communi vel monti pietatis cum fuisset apud eum ꝗ po-
terat cogi deponere prout ipsi: ꝛ considerato ꝙ lex ipsa nõ magis
dirigat verba erga eos ꝙ̃ erga alios: et maxime attento ꝙ dictum
quinquennium videtur intellligendum post biennium: ꝛ isto biē-
nio concesso dictis Guilielmo ꝛ filijs non possunt ipsi gaudere: iõ
interim non possunt se tueri: ꝛ ꝑpterea essent excusati post bien-
nium: cum non possiderent nec dolo nec culpa desijssent possidere: ꝛ lex ipsa de eis non loquitur magis ꝙ̃ de alijs. Secũdo respon-
detur: qꝛ dicta lex non videt intelligenda de ista pecunia numera-
ta per dictum Bonauenturā qui accessit ad mutuandũ fretus suo
saluo conductu ꝛ lege facta. ꝙ quilibet posset libere mutuare ꝛc. ꝑ
ea que habentur in. d. l. ꝙ semel. de decre. ab ord. faci. ꝛ per alia su-
pra adducta. item ex alio non obstat dicta lex municipalis in casu
isto: quia verba dicte legis deficiunt contra dictũ cessionariũ: attē-
to ꝙ dictus cessionarius non dedit aliquid dictis hebreis ad tem-
pus vel vsuram: nec est proprie loquendo creditor dictoꝝ Guiliel
mi ꝛ filiorum: quia ipse nihil sibi credidit nec fidem eorum sequu-
tus fuit: vnde ex ethymologia vocabuli non venit appellatiõe cre
ditoris: vt in. l. j. ff. si cer. peta. ꝛ licet docto. ibi dicant ꝙ veniat ap-
pel. creditoris. tamen ista prouisio que est odiosa ꝛ irrationabilis
maxime in capitalibus: quia vsurarius non priuatur suo capitali:
ꝛ longe minus mutuās ad tempus: qui potest esse non fenerator.
ꝛ attentis etiam capitulis initis cum dictis hebreis: ꝛ etiam proui
sione facta in fauorem dicti Bonauenture: que sunt supra ponde
rata: ideo non repeto: ideo suadet ratio. ꝙ stantibus predictis di-
spositio ista strictissime intelligatur. arg. regule odia inui. ꝛ. l. ꝙ nõ
ratione

ratione de.ll.cum multis similib⁹. Et maxime: quia dictus cessionarius non est dignus odio: & in eo videtur cessare ratio dicte legis: ideo videtur ꝙ cesset dispositio.l.adigere.§.q̄uis.de iure patrona.&.l.ꝙ dictum.de pactis.&.c.cum cessante.de appel. Et etiã cessant verba cum finis debeat declarari per principium: tum qꝛ ex precedentibus sequentia declarantur.l.si seruus plurium.§.fi.de leg.j.l.heredes palam.§.sed si notam.de testamen.cum simi.tũ maxime: quia sequentia habent necessariam relationem ad precedentia: quia veniunt adijciendo conditionem precedentibus vt aperte denotant illa verba cum hac conditione &c. Ideo cum precedentia loquantur in his qui dederunt &c. ita & sequentia loquantur in creditoribus qui dederunt &c. Potissime etiam: attento qđ tempore cessionis non erat edita dicta lex et cedenti competebat actio illesa. ideo cessat ratio quam adducunt docto. ꝙ vtitur iure cedentis per.l.qui stipendia.C.de procura.cũ similib⁹. ¶ Et alias habemus † ꝙ exceptio competens contra cedentem etiam ante cessionem non competit contra cessionarium ex causa onerosa: vt habetur in.l.apud celsum.§.de auctoris.&.l.sed cũ legitima.de excepti.doli.in.l.doli.de nouati. ista enim exceptio nõ inest rei neqꝫ actioni saltem respectu capitalis: & maxime in acquisitione actionis: ideo &c. vt habetur in dictis iuribus: ex quibus omnibus puto intrepide tenendum: ꝙ dicta lex nullatenus obstet dicto cessionario: & si singula non prodessent: tamen multa supra ponderata & saltem nonnulla ex eis iuuant: & ideo partes iudicis appel. a laudo sunt in pronunciando male appellatum ex capite nullitatis et ex capite iniustitie appel. & partes iudicis appel. ab vltima sententia interposite per dictum cessionarium sint in pronunciando bene appellatum & male iudicatum: in illis partibus a quibus extitit appellatum: & successiue primum caput sententie: quo pronunciatum fuit laudum fore exequendum subsistere & remanere absqꝫ aliqua suspensione vel modificatione & victũ victori &c. Et hec de primo principali consultationis articulo. Deueniendo ad secundum consultationis articulum illum breuiter expediam: nam ea que concernere poterant vtrũqꝫ articuluꝫ sunt iam sublata: restat respondere ad duo dũtaxat: que hunc dũtaxat respiciunt: et profecto verba dicte conuentionis sunt lata & clara: non enim conuenerunt ꝙ non vterentur saluis conductis per seipsos impetrandis: sed simpliciter saluis conductis impetratis & impetrandis: et per consequens siue impetrarentur per seipsos siue impetrarẽtur ab alijs. † Cum verba ipsa sint generaliter prolata: ideo generaliter intelligenda sunt.c.quia circa.de priuileg.l.j.§. et generaliter. de lega.prestan.&.l.si pluribus.de lega.ij. Nec a verbis est recedendum.l.non aliter.de lega.iij.cum concordan. Et maxime: qꝛ alias facillime potuisset eludi dicta renunciatio: & ipsimet operari ꝙ saluus conductus per alium pro eis impetraretur & illa renunciatio redderetur elusoria & quodammodo inutilis: ꝙ esse non debet.argumen.l.j.§.excep.in fi.quarum rerum actio non detur.&.l.si quãdo.de lega.j.&.c.commissa.de elec.lib.vj. fraudibus autẽ est obuiãdum.l.in fundo.in fine.ff.de rei vendica.c.quãto.de diuor.cum similibus. vnde non debet dicta conuentio interpretari tantum de saluis conductis interpretandis ab eis: sed generaliter prout verba sonant: a quibus nõ est recedendum: maxime ne detur occasio fraudis adhibendi & reddendi ludibrio dictam conuentionem renunciatiuam saluis conductis per iam dicta: & satis est verisimile ꝙ in casu isto ipsimet fuerint causa impetrationis & fuerit quidaꝫ color quesitus: quia iudei qui mutuant sub fenore multum de facili inueniuntur: ideo inuenissent qui sine saluo conductu mutuassent: & est verisimile ꝙ inuenirent: & mihi persuadeo: ꝙ dictus Bonauentura si ex non vsu dicti salui conductus dãnificaretur cõmunitas montispolitiani releuaret eam illesam supplendo defectuꝫ dictorum Guilielmi filiorum: itaqꝫ mihi persuadeo ꝙ non versetur interesse communitatis predicte. Et satis est ad propsituꝫ: ꝙ dicti Guilielmus aut eius filij nequeunt aduersus dictum Bonauen. vti dicto saluo conductu propter eorum conuentionem si cõmunitas montispolitiani pretendet aliquod interesse: ipsa habebit opponere & docto de interesse releuabitur per dictum Bonauenturam: qui prout mihi asserit non intendit litigare cum dicta communitate mõtispolitiani: licet posset instare ꝙ dicta impetratio fuerit subreptitia et facta in fraudem: vt deprehendi potest ex superius dictis: super quibus me non extendo: quia non est intentus preiudicare dicte communitati: sit autem conclusio. qđ dicti Guilielmus & filij possunt exigi et conueniri florentie: nec possunt iuuari beneficio dicti salui conductus conueniri posse florentie: intelligo vel ratione domicilij: vel quia conuenerunt posse ibi cõueniri vel alia ratione iuridica: de quo non queritur. Sed solũ vtrum obstet saluus conductus. Laus deo.

¶ Summariũ super consilio.xlvj.

1. ☞ Conuentiones partium obscure quomodo resoluantur.
2. Subrogatum sapit naturam sui subrogati.
3. Mens preualet verbis.
4. Equitas rigori prefertur.
5. Locupletari nemo debet alterius iactura.

¶ Consilium.xlvj.

REpetito diuino numine. ¶ Multum confuse fuerunt conuentiones de quibus agitur: & male fuerunt explicate intentiones contrahẽtium. & in his super quibus vertitur dubitatio: & alio puncto ex quo multe lites emanarunt: & quantum pertinet ad presentem consultationem clarissimus vtriusqꝫ iur. doctor dominus Pet. de vbaldis pater & dominus meus: plurimum quidem egregie elaborauit: nã interpretationem & verborum et mentis contrahentium coniungendo & concordando mentem: & verba itaqꝫ mihi de subscriptione requisito incumbit paucius vti & conclusiue incedere. et † quia vltima conuentio dependentiam habuit a prima: & ad primã vltimo loco se refert: ita ꝙ ex illa prima pendet plurimum interpretatio prime & secunde. vt in aut. de filijs ante dotem instru. natis. & ꝙ habetur in.l.asse toto: et in.l.institutio talis.de here. insti. prout & hoc tangit dominus consulens: ideo circa primam conuentionẽ poterat verti dubitatio & in facto & in iure: ꝙ vltimum pactum ex dubitatione pacti resultat: si enim illa duo quinta que in dotem cõcedebantur ascendebant ad valorem mille florenorum res erat plana: quia illa quinta erant in dotem concessa: & domina Pantasilea ad nihilum fuisset obligata: nec etiam ipsa domina Bianciola vel sui heredes. & iste casus non occurrit cum presupponat dominus consulens presupponi in puncto: ꝙ non ascendebant ad dictum valorem mille florenorum dicta quinta: ꝙ & satis deprehenditur ex vltima cõuentione in qua fatentur partes: ꝙ pro residuo dotium predictorum quatuor millium floren. debebatur quantitas.ccclxx.flo. certe si illa duo q̄nta erant estimationis mille florenorum non debebatur quicq̄ in quãtitate: sed pro illo residuo debita fuissent bona pro condecenti estimatione.ccclxx.florenorum. & si ex aduerso diceretur si mille debebantur post mortem & ad dominam Biãciolam incumbebat onus solum soluẽdi.dc.flore. quare se obligauit in vita ad soluẽdum.ccccxxx.flore. & sic plus tempore iuxta.§.plus.&.§.tempore.insti.de ac. & etiam plus quantitate: quia promisit.xxx.flore. vltra summam.dc.flore. potest responderi ꝙ ea fuit verisimilis ratio: quia ꝓ parte Mariani & Ualmarij poterat allegari & verti in disceptationem ꝙ illis duobus quintis nõ ascendentibus ad valorem et estimationem mille floreñ. illa mille erant promissa loco pene: ita ꝙ forte instabant habere iura duorũ quintorum iam absolute concessorum in dotem: et etiam mille in penam false assertionis & promissionis: ꝙ erant estimate mille flo. Cum verba videantur in hãc intelligentiam tendere & dicte Biãciole vidue: que habebat cum talibus viris litigare intererat litib⁹ non vexari.l.minoribus.xxv.annis subuenitur.ff.de mino. nõ mirandum si ipsa noluit se obligare ad certam summam certo tempore resoluendã: vt a tali dubitatione & vexatione releuaretur: vt sic declararet solum quatuor milia deberi: & pro residuo.4000.solũ deberi.ccclxx.flore. prout satis plane patet declaratum per vltimam transactionem: adeo ꝙ licet nonnulli impingant Petro quare in dicta transactione promiserit pro domina Biãciola floreñ.dcxx. floreñ. Ego quidem nihil ei impingendum arbitror. Cum itaqꝫ in dictis quintis non esset valor mille floreñ. Et partes conuenerint pro dictis quintis deberi mille floreñ. soluendos per dominã biãciolã intra quadrienniũ pro rata.dcxxx.flore. & pro residuo.ccclxx. souendos prout solui debebant vigore primi instrumenti: & vigore primi instrumenti ad dominam Pantasileam spectabat soluere quantitatem.cccc.floreñ. post mortem suam: restat in consequẽtiam ꝙ ad dictam dominam Pantasileam spectat solutio dictorum.ccclxx.floreñ. post mortem suam. & si dicat: si ita est quare erat opus rem hanc remittere consilio domini Pet. cum consilio sapientis habeat remitti res dubia: nõ res clara. argumen. eius quãdo habetur in.l.ancille.C.de furtis.&.l.j.C.de relati. et.l.ꝙ labeo. ad carbo. si enim presupponebatur deberi mille pro dictis quĩtis & deberi post mortem dictarum dominaruꝫ prout presupponitur: cum dominus Pe. ƀm verba dicte conuentionis haberet consulere: qualiter dicti.ccclxx.floreñ. deberentur per heredes dictarũ dominarum post earum mortẽ: ita ꝙ non habebat consulere an deberentur nec an deberentur in vita: sed habito pro constanti ꝙ deberentur post mortem qualiter debebant solui per heredes dictarum dominarum. respondetur ꝙ videbatur inconueniens: prout & reuera esset: ꝙ dicta Bianciola que volebat dare pro dotibus dictarum suarum neptum: illa duo quinta rehaberet illam quintam si forte ascendissent ad valorem.dcccc.floreñ. vel.dccccxcix. & domina Pantasilea solueret.cccc.floreñ. ideo habuisset tunc dominus Pe. consulere: prout & nunc consuluit: ad quam effectualiter pertinet solutio dictorum.ccclxx.floreñ. nam ex quo dicti mille flore. subrogabuntur in locum illorum duorũ quintorum. Et † subrogata assumunt naturam eorum in quorũ locũ subrogantur: vt.l.si eũ.§.qui iniuriarũ.cum concordantijs prout domina Bianciola soluebat de suo bona dictorum quintorum: & non domina Pantasilea que nihil incõmodi sentiret: si estimatio dictorum quintorum

ascendisset ad mille: ita ⁊ non sentiat effectuale incommodũ quatenus estimationes dictorũ bonorũ ascendunt: vt sic idem iure sit de toto ad partem. ar. l. que tota. de rei vẽ. ⁊ l. qui scit. de vsur. et. c. pastoralis. §. siquis cum totum. de offi. delega. Et ne sequatur iniquum ⁊ quodãmodo absurdum: ꝙ defectu valoris vnius flore. dicta domina Pantasilea dãnificaretur in. cccc. flore. ⁊ dicta domina Biãciola lucraretur bona estimationis. cccxxix. flore. ꝙ esset penitus alienũ ab omni equitate ⁊ mente cõtrahentiũ. ¶ Et pro-
3 fecto † mens preualet verbis. l. in conuentionalibus. de verbo. sig. l. cum virum. C. de fideicõ. l. in conditionibus primũ locũ. de cõdi. ⁊ demon. ⁊. c. intelligentia. de verbo. signi. cum simi. ¶ Et simili-
4 ter † equitas preualet rigori. l. placuit. C. de iudi. ⁊ l. j. C. de legi. iõ dominus Pet. habuisset tunc consulere: ꝙ heredes Biãciole seu Bianciola tandẽ in dictis. ccclxx. flore. cõtribueret quatenus ascẽdebat valor bonorum ⁊ dicti Marianus et Valmarius habebat executionem facere in bonis domine Bianciole ſm dictam declarationem per illam clausulam que subditur: ſm qđ consiliũ dictus Marianus ⁊ Valmarius accipere de bonis ipsarum dominarum Bianciole ⁊ Pantasilee post mortem ipsarũ possint: prout ĩ dicto consilio dispositũ fuerit: cui consilio ⁊c. Decet itaqꝫ equitati ⁊ mẽti ꝯhẽtiũ: ꝙ q̃tenus ascẽdit estimatio dictoꝝ duoꝝ q̃ntoꝝ onus dictoꝝ q̃ntoꝝ spectet ad hẽredes dicte Biãciole. ⁊ de residuo due ptes cedant effectualiter dãno heredum dicte Bianciole: ⁊ tertia pars dicti residui cedat dãno heredũ domine Pantasilee: tamen quia dictis Mariano ⁊ Valmario nõ promisit domina Bianciola nisi sexcentos flore. ⁊ domina Pantasilea promisit quadringẽtos predicti Marianus ⁊ Valmarius non possunt dictos. ccclxx. flore. petere nisi contra dominam Pantasileã: ab ea ergo seu ab eius heredibus petere habent dictos. ccclxx. flore. ne fraudentur eorum dotibus: ⁊ ita satisfit verbis contractus: ⁊ hoc respectu⁊ menti cõtra-
5 hentium ⁊ equitati. Tamen † quia dicta Bianciola vel eius heredes non debent lucrari cum iactura domine Pantasilee vel eius heredum. l. nam hec natura. ff. de cõdi. inde. ⁊ l. siquis mãcipijs. §. penul. ff. de insti. ⁊ l. illicitas. in princ. versi. item ne quis iniustũ locum. ff. de offi. presi. qui enim vult lucrari cum aliena iactura dolo facit. dicit text. in. d. §. pe. item cũ dicta Bianciola assumpserit onus dotandi dictas suas neptes de dictis duobus quintis. ⁊ ipsa promiserit ꝙ valor dictorum duorum quintorum erat mille flore. dicta Pantasilea videtur intercessisse pro dicta Bianciola: ideo casus iste est similis casui duorum reorum in quibus ille ad quẽ negocium principaliter spectat habet resarcire ⁊ seruare indẽnẽ aliũ reum debendi ad quẽ non spectat negocium: prout tangit dominus consulens in secũdo. ar. adducto pro prima parte. non repeto ideo idem sit in casu isto hoc respectu: similiter ⁊ in quo viget eadẽ ⁊ forte maior ratio cum de similibus idem sit iudiciũ. c. inter ceteras. de rescrip. l. non possunt. ff. de. ll. ⁊ vbi eadem ratio idem ius. l. illud. ad. l. aqui. ⁊ l. a titio. de verb. obli. cũ si. Et licet in duob⁹ reis debendi fiat discussio ⁊ diuisio: vt in aut. de reis promittendi. §. j. ⁊ per totuꝫ. ⁊ in aut. hoc ita. C. de duobus reis. tamẽ in casu isto hoc contingere non põt: quia hic quelibet se obligauit ad certam summã: ita ꝙ nõ potest vna conueniri nisi ad quãtitatem cõtentam in sua promissione: ibi non quelibet poterat conueniri insolidum ex natura cõuentionis: sed per nouas constitutiones datur eis beneficium diuisionis ⁊ discutionis: in hac ergo parte non cadit similitudo. sed ꝙ vna censeatur quodãmodo intercedere pro altera quatenus negocium spectabat ad illam cadit similitudo: ⁊ idẽtitas rationis. merito his respectib⁹ resultet eadẽ iuris dispositio: ⁊ sic sit ꝯclo: ꝙ dicta dña pãtasilea post mortẽ suã teneaẽ ⁊ ꝯueniri possit ad dictos. ccclxx. flore. dictis Mariano ⁊ Valmario: ⁊ ab eis cõueniri possint eiusdem domine Pantasilee heredes: tamẽ debeat resarciri dictis heredibus domine Pantasilee quatenus ascẽdit valor dictorum quintorum vltra summã. dcxxx. flore. item de residuo due partes: ita ꝙ onus effectuale dicte solutionis sit tertie partis residui qđ restat supra valorem bonorum: cum bona ipsa remanserint apud heredes domine Bianciole. ⁊ licet dominus consulens non ita explanet: tamen ita intelligit prout ⁊ ab eo habui ⁊ prout innuunt eius verba dum in consilio presupponit quintorum illoꝝ estimationẽ ascẽdere ad q̃titatẽ. dcxxx. florenoꝝ. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. xlvij.

1 ☞ Substitutio pupillaris si in pupilla. etate decesserit censetur pupillaris. nu. 5.
2 Substitutio pupillaris dicitur filij testm̃.
3 Testati causa excludit causam intestati.
4 Substitutio pupillaris nõ dicitur fideicõmissaria.
6 Substitutio compendiosa facta pupillo quando dicatur pupillaris ⁊ quando non.
7 Succedat verbum dicitur cõmune directum non importãs substitutionem. nu. 13. ⁊. 14.
8 Communia verba in dubio interpretanẽ vt directa.
9 Communia verba quando adiunguntur verbo directo ciuili dicũtur directa.
10 Negatum videtur de alio vbi duo premittuntur ⁊ de alio asseritur et econtra.
11 Fratres consanguinei ⁊ vterini cõcurrentes quomõ succedant.
12 Cõmune verbũ adiectum certe rei nunq̃ trahitur ad vniuersalem substitutionem.
15 Directum verbum vt heres qñ demonstratiue apponitur nõ alterat naturam verbi cõmunis.
16 Substitutio fideicõmissaria facta psonis quib⁹ legitima debeẽ qñ vitiatur vsqꝫ ad cõcurrentem quãtitatem legitime.
17 Clausula si non valeat iure testamẽti valeat iure codicillorũ quid operetur.

¶ Consilium. xlvij.

In noĩe dñi nr̃i iesu christi.

1 ¶ Videtur prima facie dicendũ † ꝙ dicta substitutio sit interpretãda pupil. cum sub conditione si in pupil. etate decenerit facta fuerit substitutio: prout. l. reassumam. ⁊ per con-
2 sequẽs succedat dicta Carmelia tãq̃ pupillariter substituta † cum pupillaris substitutio cẽseaẽ testm̃ filij. l. patris ⁊ filij testm̃. de vulg. ⁊ pupil. ⁊ l. ij. §. quisquis. ⁊. §. interdũ. e. ti. ⁊ l. papi. §. sed nec impu-
3 beris. de inoffi. te. Et † cã testati excludit cãm intestati. l. anteq̃. C. cõia de succes. ⁊ l. q̃ diu. C. qui admitti. ⁊ l. q̃ diu. ij. ff. de acqui. heẽ. Et ideo substituta pupillariter excludit successorem ab intestato: prout ⁊ probaẽ in. l. in te. C. de testa. mili. ⁊ l. heres instituta. ⁊ l. precibus. C. de impub. ⁊ alijs substi. ⁊ est clarissimũ. Solũ aũt est exitã-
4 dum vtrũ sit pupillaris substitutio an fideicõ. † Si eñ esset fideicõ. deuolvereẽ hereditas ad successores ab intestato: q⁊ ꝑ substitutionẽ fideicõ. succeditur testatori nõ filio cui fit substitutio. l. coheredi. §. cũ filie. de vulg. ⁊ pupil. iõ filio succediẽ ab intestato: ⁊ ab ĩtestato successores detrahũt ex ꝑsona filij legitimã ⁊ trebellianicã si est heres vniuersalis. c. Ray. ⁊. c. Raynaldus. de testa. ⁊. c. si pater. e. titu. lib. vj. ⁊. d. l. precib⁹. itaqꝫ dicta Carmelia haberet fideicõ. petere aduersus heredes ab intestato detracta omni quarta que deberet detrahi: legitima aũt est tertia totius cum vna remanserit: filia autẽ nouissima. C. de inoffi. test. Si itaqꝫ in bonis testatoris erant sexcẽti ducati vel plures: seu bona eiusdẽ estimationis non potuit in dictis. cc. ducatis onerari. l. qm̃ in prioribus. C. de inoffi. testa. ⁊ c. prealle. ita ꝙ tunc dicta bona dicte vincentie essent ab intestato deuoluta parentibus pro virilibus portionibus: sin autẽ interpretatur substitutio pupillaris omnia bona deuoluerentur ad domi-
5 nam Carmeliam substitutam per predicta. ¶ Qđ aũt † sit cẽsenda pupillaris videtur dicendum ex pluribus. ⁊ primo: quia in dubio substitutio quando potest conuenire verbis ⁊ ꝑsonis est interpretanda pupillaris ⁊ non fideicom. prout dicit tex. in. c. si pater. de testa. in. vj. ⁊ in. d. l. in te. C. de testa. mili. ¶ Qđ maxime est dicẽdum
6 qñ est facta substitutio sub cõmemoratione pupillaris etatis † q⁊ substitutio cõpendiosa facta sub dinumeratione etatum: vt quia dicat si decesserit in pupil. etate vel postea quandocũqꝫ talẽ substituo interpretatur pupillaris etiam vbi alias interpretareẽ fideicõ. prout cõcludit glo. magna in. d. l. precibus. quã in hac parte sequũtur doc. ibi ⁊ in. l. centurio. ff. eo. titu. ⁊ in. d. c. si pater. ⁊ in. d. c. raynu. Cum itaqꝫ dicte vincentie fuerit substituta carmelia sub conditione: si decesserit in pupillari etate vel postea: quandocũqꝫ videẽ ꝙ sit interpretanda pupillaris ex quo dicta vincentia filia in potestate decesserit in pupillari etate. ⁊ sic pupillaris substitutio conue-
7 niat qualitati persone et videatur etiam conuenire verbis: † cum verbũ succedat sit verbũ cõmune: prout dicit Bar. circa fi. in. l. centurio. de vulg. ⁊ pup. per tex. in. d. c. raynu. ⁊ idẽ tenet Bal. in. d. c. si pater. ⁊. d. Jo. an. ibi tenet ꝙ est directũ. ⁊ Bal. in. l. fi. C. de sa. san. eccle. dicit ꝙ est directum si refertur ad personã heredis cui fit substitutio aut refertur ad bona testatoris. ⁊ tunc est contra ſm eum. Sed non multũ refert ad propositum nostrũ: quia parum differũt verba cõmunia ⁊ verba directa iurisgentium: prout voluit Barto.
8 in. d. l. centurio. ¶ Et etiã † verba cõmunia in dubio interpretanẽ vt directa sustitutionẽ inducũt per. d. c. si pater. in generali ratiõe sui: et probatur in. l. iam hoc iure. ⁊ l. lucius. de vulg. ⁊ pupil. et per docto. in. d. l. centurio. ⁊ in. d. l. precibus. ⁊ in. d. c. raynu. ⁊. d. c. si pater. ꝙ maxime videtur dicẽdum in casu nostro si legitima dicte vincentie ascendit ad dictos. cc. ducatos: vt quia dictus testator haberet in bonis. dc. ducatos. nã si interpretaretur fideicõ. non valeret per. d. l. quoniã in prioribus. cum actus debeat interpretari vt valeat: non vt pereat. l. quotiens in actionibus. ff. de rebus dubijs. l. quotiẽs in stipulationibus. de verb. obli. c. si papa. de priui. lib. vj. cũ similibus. ⁊ maxime cũ dicat ꝙ voluit valere oĩ meliori modo ⁊c.
9 ¶ Item ex alio videtur interpretanda directa † quia qñ verbum cõmune adiũgitur verbo directo ciuili interpretatur directa etiã vbi aẽs esset dubium: puta quia dicit testator substituo talem heredem: tunc enim assumit naturam directi cui adiungitur: prout voluit post Nico. de mat. ⁊ Bart. Bal. in. d. l. precibus. in pe. car. Sed in casu nostro in substitutione est verbum succedat etiam adiũctũ verbũ heres ꝙ est directũ ciuile. l. verbis ciuilibus. de vulg. ⁊ pupil. prout ⁊ verbũ instituo que duo sola verba sunt magis directa q̃ alia: ⁊ apud legistas appellantur directa ciuilia ⁊c. per. d. l. verbis ciuilibus

ciuilibus.et Ioan.and.in dicto.c.si pater appellat verba directa directo: dixit enim testator succedat domina Carmelia heres vniuersalis merito propter verbum ciuile heres verbum succedat importet directam substitutionem. ¶ His tamen minime obstantibus contrarium arbitror de iure respondendum: nam aduertendum est: quod testator in suo testamento disposuit quod restituerentur dicte vincentie eius filie centum nouem ducati. Et continuando sermonez nihilo intermedio subiunxit quod instituebat heredem dictam Uincentiam in ducentis ducatis: et sic continuato sermone disponit primo de centum decem ducatis tanquam bonis debitis ipsi Uincentie: deinde de ducentuz ducatis de bonis ipsius testatoris: et immediate subiunxit: quod dicta Carmelia succedat in dictis.cc. ducatis si dicta Uincentia decesserit in pupillari etate vel postea quandocunque. Et ex quo continuato sermone premittit de duabus summis. Et sub conditione disposuit quod dicta Carmelia succedat in summa ducentorum satis apparet voluntas testatoris: quod voluit quod

10 Carmelia succederet in alijs centum decem ducatis: † quia vbi duo premittuntur et de vno asseritur: de alio censetur negatum et econtra.c.nonne.de presump.l.cum preter.ff.de iudi.l. siquis ex argentarijs.§.prohibet.de eden.quod et iuuatur coniectura satis vrgenti: quia ex quo dicta Uincentia habebat auum et auiam ex latere matris: et auiam ex latere patris: et habebat seu habitura erat bona prouentura a patre testante: et bona prouenta immediate a matre et mediate: prout arbitror ab auo materno equitas suadebat quod bona ipsius testatoris post mortem filie deuenirent potius ad matrem testatoris quam ad preteritum socerum vel socrum: et bona prouenta a matre et forte profecta ab ipso auo materno reuerterentur ad ipsum auum maternum vnde profecta fuerunt: et hac ratione coniecturandum est quod motus fuerit dictus testator quod satis fuit rationabile: cum alias videamus quod similibus consideratione

11 mouetur iurislator. † Quia secundum communem opinionem fratres consanguinei in bonis paternis preferuntur vterinis: et vterini in bonis maternis preferuntur consanguineis: prout Bartolus et doctores communiter notant in.l.de emancipatis. C.de legi.here.et adducitur etiam.l.fina.C. communia. de successio.et ponitur etiam in auctentica itaque. eodem titulo. et hoc seruatur: licet iura illa parum aut nihil faciant: prout et in eis legendo dixi similiter in auis paternis et maternis: facit similiter distinctionem Bartolus in.l.quod satis.C.de bonis que libe.volens per text.et glo.ibi.quod auus paternus succedat nepoti vel nepti in bonis a patre prouentis et preferatur auo vel auie maternis et econtra.auus maternus preferatur auo paterno in bonis a matre prouentis: cuius intellectum sequitur Ange.ibi.et dictam opinionem Barto. amplectitur Ponta. in.l. post dotem. ff.solu.matrimo.et ibi Imo.refert dictum intellectum Barto.et transit.et Bald.in dicta.l.quod scitis. inheret dicto intellectui Barto.licet illud limitet.et sic multi amplectuntur hunc intellectum Barto.licet aliter pro nunc non approbem: tamen satis esset equum: et satis videtur quod ceciderit in mentem dicti testatoris. quod bona sua deuenirent post mortem suam ad eius testatoris matrem: bona autem aliunde prouenta vel prouentura: maxime prouenta a matre: prout erant illi centum decem ducati prouenti ab eius matre deuenirent ad auum et auiam maternam secundum dispositionem iuris communis procedente opinio. Barto.et sequacium: vel saltem proueniat ad omnes auum et auiam si opinio Barto. non procedat. Cum testator censeatur se confirmare cum dispositione iuris.vt not.per Barto.in.l.iurisiuran.§.si liberi.ff. de operis liber.et Barto.in consi.quidam accepit a quodam abbate.in ordine mihi.cxxxij. Cuius dictum sequitur Imo.in.l.fina.de conditio.et demonstratio.et in.c.potuit.in fi.de loca.et Petrus de ancha.in clemen.secunda de iure patro.et in.l.sed si hac.§.liberto.ff.de in ius voca.et in ampla repe.c.j.de constitu.in antiquis. xiiij.questio.principali.post recitatam questionem Pillei etiam Andreas de iser.in.c.j. in quibus causis feudum admittatur. Ad id quod per Barto. Ange. Rapha. cuma. post Dyn.in.l. heredes mei.§.cum ita.ff.ad trebel.et ibi Pau. de cast. in Paduana lec.et quod per Petrum de anch.et Panor.in.c. in presentia.de probatio.et domini.in.c.j.de censibus.libro sexto. et quod per Rapha.fulg.et Pau.de castro in.l.fina.C.de verbo. significatio. ¶ Et hoc quod non sit pupillaris deducitur ex

12 eo: † quia verbum commune adiectum certe rei nunquam trahitur ad vniuersalem substitutionem.vt.l.cogi.§.primo.et §.generaliter.versi.inde queritur.ff.ad trebel.prout ibi notant Bartolus et doctores.et ideo non inducit directam substitutionem vt expresse et clare concludit Barto.in dicta.l.centurio. in.vj. col. versicu.quid si testator substituit aliquem compendiose.et in penultima char.versic.quero vlterius quid si substitutio compendiosa fuit facta in re certa: quem et sequitur Imo.ibi.et in dicto.c.raynutius.et Bald.in dicta.l. precibus.in fine. et Saly. ibi in fine.idem tenet dicens melius probari in.§.aliud quoque capitulum.in auctentica vt cum.de appel.cogno. prout ibi voluit Richar.malu.secundum eum.et ita communiter tenetur. quando enim verbum commune non est adiectum vniuersitati bonorum nunquam trahitur ad institutionem: vt per glo.et docto. in.l.his verbis.in principio.de heredi. institu. prout hanc rationem adducit Imo.in dicta.l.centurio. in illa questione: an verbum commune adiectum certe quote contineat substitutionem directam: dicens quod non per dictam rationem. omnis enim substitutio directa est conditionalis institutio.l.j.ff. de vulga.et pupilla.et.l.prima.§.id quod ex substitutione.ff.ad.l.

13 falsi. ¶ Et ideo † cum verbum succedat sit hoc casu verbum commune secundum theoricas supra traditas non importet substitutionem directam: idem tamen si esset directum iurisgentium quia quo ad hoc non differunt verba communia et verba directa iurisgentium: prout volunt Bartolus et Imola in dicta.l. centurio. Non obstant adducta in contrarium. Non enim obstat.d.c.si pater.et ratio ibi posita: quia in casu isto substitutio directa non conuenit verbis: ex quo verba referuntur ad certaz quantitatem: ibi enim verba non referuntur ad certam rem vel quantitatem. nam verbum commune vel directum iurisgentium moriatur refertur ad personam: quia dicit moriatur tali etc. licet persona fuerit in re certa inuitata: tamen substitutio non restringitur magis ad illam rem quam ad alia bona eius cui fit substitutio. et hoc considerauit Baldus in dicta theorica supra

14 relata circa verbum succedat. ¶ † Et similiter glo.et docto. in dicta.l.precibus.et in alijs iuribus: dum dicunt quod compendiosa facta sub dinumeratione etatuz per verba communia est intra pupillarem etatem: pupillaris loquuntur in substitutione vniuersali non restricta ad certam rem vel certam quantitatem: prout est ista. Nec obstat quod sit adiectum verbum directum ciuile heres: quia illud verbum heres est adiectum verbo carmelia.et ad demonstrationem de qua Carmelia loquatur. ¶ Ita quasi in proprijs terminis determinat Bartolus in dicta.l.centurio.in vltima car.versicu.quero iuxta predicta quid

15 sit verbum directum: dicens. † quod in dubio verbum heres in his terminis censetur appositum demonstratiue allegat.l.fina.§.titia.de libera.lega. Et quando ponitur demonstratiue non alterat naturam verbi communis: prout ipse Bartolus ibi vult. Nec obstat quod forte non potuit onerari in dictis.cc. ducatis. quia per hoc non videtur quod verba communia adiecta certe rei trahantur ad institutionem seu directam substitutionem: quia Bartolus dicit quod nunquam inducit institutionem seu directam substitutionem: et alias semper militaret ista ra-

16 tio si non in totum: saltem in partem. ¶ Semper enim † substitutio fideicommiss. facta filijs quibus debetur legitima: et sic quibus potest pupillariter substitui: de quibus loquuntur doctores vitiatur vsque ad concurrentem quantitatem legitime.d. l.quoniam in prioribus.et idem iure est de parte quo ad partez quod de toto quo ad totum.l. que de tota. de rei vendi.l. qui scit.de vsur.et.c.pastoralis.§.si quis cum totum.de officio dele-

17 ga. Nec obstat illa clausula. † Et hoc voluit esse suam vltimam voluntatem: quam valere voluit iure testamenti. profecto fideicommissa.substitutio potest valere iure testamenti: prout iure alterius vltime voluntatis.illa enim clausula tendit quod quatenus non potest valere iure testamenti censeatur codicillus: vel alia vltima voluntas: quod non facit ad propositum: quia si esset alia vltima voluntas fortius deberet interpretari fideicommissa.l.sceuola ad trebel.

Laus deo.

¶ Summariu super consilio.xlviij.

1 ☞ Executio sententie siue instrumenti confessionati an differatur per exceptionem statuto non obstante quod opponi nequeat exceptio nisi nullitatis.
2 Appellatio ratione incertitudinis iudicis ad quem vitiatur.
3 Locumtenens eandem habet iurisditionem quam iudex.
4 Appellari non potest a sententia locumtenentis ad iudicem cuius locumtenens gerebat vices.
5 Locumtenens qui non est vniuersalis censetur habere delegatam tantum iurisdictionem.
6 Delegati proconsulum non dicuntur habere iurisdictionem ordinariam.
7 Delegatus a latere et proconsul dare non possunt iurisdictionem ordinariam.
8 Uicarijs episcopi iurisdictionem dat lex.

¶ Consilium.xlviij.

Repetito diuino numine. ¶ Latissime discussa est et egregie presens consultatio per prestantissimum vtriusqꝫ iuris doctorem dominum Balionum vti patrem honorandum. Ideo cum de subscriptione sola fuerim requisitus non multis vtar. et quidem placet mihi Petrophilippo de Corneo conclusio supra facta per prefatum dominum consulentem: scilicet quod dicta sentētia domini locumtenentis tenuerit non obstantibus assertis defectibus adductis in contrarium: per adducta per dominum consulentem non repeto. et vlterius pondero. quod ex quo inchoatum fuit a precepto quod potius tendit sui natura ad 1 executionem quam ad cogni. Et † ex quo instrumentum confessionatũ ex forma statuti habebat paratam executionem potest probabiliter persuaderi quod fuerit intentata via executiua cui satis conuenit inchoari a precepto iustificato per. l. defendere. ff. de auctorita. tuto. vbi Bartolus per illum tex. dicit quod vna practica exequendi sententiam est quod fiat preceptum de soluendo eo quod in sententia continetur: vel compareat ad dicendum causam quare non debeat sententia mandari executioni. et ad hoc etiam adducit. l. de pupillo. §. meminisse. de noui operis nũciatio. pars etiam comparendo petijt precipi aduersarijs quod soluerent. Et iudex in prolatione sententie in prefationibus ita interpretatur dicendo. Uiso instrumēto producto et exequi petito ꝛc. Ex quibus verbis suadetur quod intentio locumtenentis erat quod procederet via executiua: licet liquidatiua: ex quo instrumentum non cantabat de illis contra quos petebatur: et propterea non erat amplectenda via mere executiua: quod venirent recepturi preceptum ꝛc. Quia tale statutum intelligitur in instrumentis omnino liquidis: et ita interpretatur stilus ad hoc quod per Bald. in. l. cum testamento. in fine. C. de manu. testamento. et propterea non potest dici pronuncia nulla: licet non sit seruata forma tradita per statutum: et insuper non est tradita illa pro forma: adeo ꝙ ea non seruata actus reddatur nullus: cum id non exprimatur in statuto: et statutum primo equiparat instrumentum et confessiones in iudicio factas et res iudicatas. et illi generali equiparationi non derogatur per ea que postea subduntur in statuto quominus sententia nequeat executioni mandari: prout potest mandari de iure communi: cum iurium executiones sint pro posse euitande. l. precipimus. C. de appellatio. l. sancimus. C. de testamen. c. cum dilectus. de consuetudi. cum similibus. et interpretatur ita consuetudo que est. ll. et statutorum interpres. l. cum de interpretatione. d. ll. et dicto. c. cum dilectus. Et hoc tendo quod fuerit electa via executiua. Tunc habem⁹ animum statuti quod ab executione vel a pronuncia executiua nõ possit appellari nec de nullitate dici. vt patet in statuto de executio. instrumen. §. et ab executione. Et licet statutum dicat quod possit opponi de nullitate: quod ordo statutarius in procedendo non sit seruatus: non tamen intelligitur de eo ordine qui non causaret nullitatem. Sed forte quando non citaretur personaliter vel ad domum vel de alio ordine non seruato: eo casu quo citra statutum processus esset nullus: non enim dicit quod iste ordo quod citetur quod compareat recepturus preceptum sit talis quod reddat actum nullum: qui alias de iure subsisteret: prout subsisteret via faciendi preceptum iustificatum in executione rei iudicate per dicta supra: et consequenter etiā in executione instrumenti cõfessionati quod generaliter equiparatur rei iudicate. et insuper. d. §. loquitur etiam in executione sententie. et tendit dictum statum ad fauendum executioni: ideo non est interpretandum quod velit inducere nullitatem actus alias validi. argu. l. quod fauore. C. de. ll. et. c. quod ob gratiam. de regulis iuris. in sexto. Sinautem non inducit nullitatem talis ordinis obmissio in executione rei iudicate pariter nec inducit in executione instrumenti confessionati: quod est equiparatum rei iudicate. Attento etiam quod eadē verba dicti. §. et ab executione determinant executionem sententie: prout executionem instrumenti confessionati: ideo debent pariter determinare. l. iam hoc iure. de vulga. et. l. hereditatem. et. l. quamuis. C. de impube. ꝛ. l. fina. C. de sententijs ꝛ interlo. omnium iudicum. Sinautem fuerit electa via non execu2 tiua. Et tunc militant dicta per dominum consulentem circa primum consultationis articulum. ¶ † Circa secundum etiam placet conclusio domini consulentis: scilicet quod appel. ratione incertitudinis iudicis ad quem viticetur prout late discutit dominus consulens non repeto. Dubium tamen videba3 tur: † quia locumtenens videtur quod habeat iurisdictionem ordinariam prout vicarius per ea que habentur. c. tua de tria nobis. de officio vicar. et in. l. prima. C. de officio eius qui vi4 cem alterius gerit. ¶ † Et ideo non potuerit appellari ad legatum quasi idem sit tribunal. argu. c. secundo. de consuetudi. libro sexto. et facit. l. fina. C. de officio vicar. nihilominus quia dictus locumtenens non erat vniuersalis locumtenens: erat enim locumtenens in temporalibus: habebat enim legatus alium locumtenentem pariter principalem: quia erat locumtenens in spiritualibus. ¶ Et vbi sunt duo officiales non vnus: generalis vel principalior altero censentur esse delegati non ordinarij: vt per glossam notabilem quam sequuntur ibi doctores in clementina ꝛ si principalis. in verbo officialis. de rescri5 ptis. videntur enim velle docto. † ibi quod vicarius qui non est vniuersalis vel non est principalior alijs censeatur habere delegatam non ordinariam iurisdictionem. Item proconsules habebant legatos non vicarios: vt. ff. de officio proconsul. ꝛ lega. in rubrica. ꝛ in. l. solent. in principio. ꝛ. l. meminisse. §. legatum. 6 ꝛ tribus. ll. sequentibus. ꝛ. l. penultima. eodem titulo. † Et tales legati habebant iurisdictionem delegatam non ordinariā vt dictis iuribus: maxime in. l. legati proconsulis nihil propriũ quibus proconsulibus comparantur legati de latere. l. secūda. de officio legato. libro sexto. Solummodo autem prefecti habebant vicarios: de quorum vicarijs loquitur titu. C. de officio vica. vt per textum ꝛ glossam in. l. prima. eodem titulo. iudices enim ordinarij etiam regentes prouincias nequeunt habere vicarios qui alio nomine appellabantur loci seruatores. in auctētica. vt nulli iudices. in principio. et. §. primo. et in auctentica. vt differentes iudi. §. hec autem. ꝛ licet legati sint maiores episcopis: tamen episcopi sunt perpetui: ideo non mirum si habēt vicarios. legati autem sunt temporales: ideo non permittitur eis habere vicarios: cum igitur non reperiatur iure cautum. ꝙ legatus possit tribuere iurisdictionem ordinariam: ꝛ regula sit quod princeps vel lex habeat iurisdictionem ordinariam. l. et 7 quia. de iurisdictione omnium iudicum. † ideo proconsul. ꝛ pariter legatus etiam de latere nequeant dare iurisdictionem or8 dinariā. ¶ † Uicarijs autem episcopi iurisdictionem ordinariam dat lex: non episcopus. Non ob. quod habetur in titu. de offi. eius qui vicem alterius gerit. quia ille titulus loquitur de vicem gerente deputato a superiore post mortem officialis vel propter absentiam vt patet in. l. suggerentes. iuncta glo. C. de officio eius qui vicem alterius gerit. nec declarat ille tex. vtrum habeat iurisdictionem ordinariam an delegatam. licet enim tutores det: tamen ꝛ legatus proconsulis tutores dat. d. l. penultima. de officio proconsulis. tamen fateor quod ordinariam habet: prout not. glo. cum qua doctores trāseunt in. l. secunda. ff. de officio eius cui manda. est iurisdi. Sed vt dixi non loquitur in deputato ab ipso preside vel proconsule. Et pondero in terminis: quia semper dictus locumtenens appellat se commissarium. Ex quibus omnibus puto quod potuerit appella. ad legatum: ꝛ per consequens essent plures iudices prout deducit dominus consulens. Item placet circa vltimum dubium conclusio domini consulentis: scilicet quod iudex competēs possit exequi dictam sententiam non obstante dicta friuola appellatione vel nullitate allegata. non insisto vlterius.

¶ Summarium super consilio. xlix.

1 ¶ Testamentum inter liberos valet etiam sine omni solennitate.
2 Filia iure communi equaliter succedit cum filijs iure antiquo ꝛ nouissimo.
3 Testati causa excludit causam intestati.
4 Instrumentum manu tertij scriptũ non in forma instrumenti nihil probat.
5 Dotem constituere ad placitum illud reducitur in arbitrium boni viri.
6 Preteritio filij facit testamentũ nullum.
7 Relinquo verbum non inducit institutionem.
8 Legatum relictum certe quantitatis pro dote non causat institutionem.
9 Testamentum imperfectũ ratione volũtatis non valet etiā inter liberos.
10 Dotata non dicitur cui non est legitime dos constituta.
11 Dotata filia etiam non iure institutionis potest statuto excludi a patris successione.
12 Succedentis persone attenditur qualitas tempore quo defertur hereditas.

¶ Consilium. xlix.

In nomine domini nostri iesu christi. ¶ Uidetur prima facie dicendum in hac cõsultatione quod dicta mariangela excludatur a successione dicti Angelutij duabus rationibus

1 nibus.prima† quia testamentum inter liberos valet etiam sine omni solemnitate.l.hac consultissima.§.ex imperfecto.C.de testa.⁊.l.fi.cum auc.ibi posita. C.fami.her.prout ⁊ testamentum militis.l.j.cum similibus.ff.de mili.testamē.et testamentum ad pias causa.c.relatum de testamen.⁊.l.prima.C.de sa.san.eccle.⁊ sic licet non interuenerint testes vel non interuenerint in numero sufficienti tamen testamentum valet per dicta iura. dato autem quod testamentum non valeret non videtur quod ipsa succedat ab intestato. Ex quo probatur quod fuit dotata a patre disponēte qđ ipsa filia haberet ducētos ducatos in dotē.⁊ statutum disponit quod dotata extantibus masculis nō succedat: ideo videtur exclusa etiam a successione intestati.⁊ consequēter videtur omni iure exclusa ⁊ a successione ex testamento ⁊ a successione ab intestato. Tamen his non obstantibus.puto dictā dominam Mariangelam succedere ab intestato dicto Angelutio pro sua dimidia: non obstante dicto asserto testamento. et non obstantibus statutis adductis in contrarium in puncto.

2 ¶ Constat enim† quod de iure communi filia equaliter succedit prout filius tam de iur.xij.tabularum.⁊ sic iure antiquo ꝙ de iure nouissimo.autē.in successione.C.de suis ⁊ legi.quibus iuribus nulla est in successione differentia inter mares ⁊ feminas licet de quadam media iure prudentia dicta differentia inducta fuerit inter predictos.l.maximum vitium.C.de lib.preteri.⁊.l.lege.xij.tabu.C.de legi.here.licet non loquantur in istis terminis. Sed non refert satis est quod de iure communi nouissi-

3 mo omnes pariter succedant. ¶ † Sed quia causa testati excludit causam intestati.l.anteꝙ.C.communia de succe.⁊.l.ꝙdiu.ij ff.de acqui.here.⁊.l.ꝙdiu.C.qui admi.ideo est videndum an dictum assertum testamentum valeat. ¶ Et profecto licet testamentum inter liberos factum coram duobus testibus valeat vt dictum est tamen si testes non probant vltra ꝙ dixerint in reuelatione premissa in themate: non est tale quid legittime probatum per quod impediatur successio intestati dicte domine Ma-

4 riangele.† constat enim quod illa scripta manu tertij scripta nō in forma instrumenti nihil probat cum non presupponatur habere insertos testes nec aliqua solemnia instrumētorum de quibus in.l.generali.C.de tabu.li.x.per gloss.⁊ in auctentica.vt ꝓponatur nomen imperato.⁊ ibi per Ange.⁊ per Barto.in prohemio.ffor.⁊ in.l.admonendi.ff.de iureiur.Bal.de pace cōstā.§.pacta Spe.in tit.de procur.§.ij.versi.sed quid si in mandato.⁊ in titu.de instru.edic.§.secundo per docto.in.c.cum p.tabel. de fide instru.⁊ in infinitis iur.partibus.testes etiam non releuant: tum quia non concordant circa relictum dotis quod dicitur esse factum dicte Mariāgele.tum etiam non releuarent licet concordarent.tum etiam quia circa dispositionem testatoris nihil plene deponunt prout distincte subiectum. Non enim concordāt nam palantinus vnus ex testibus qui deponit de dicto testamento deponit quod dictus Angelutius de cuius bonis agitur dicto Claudio qui dixerat quod videbatur quod sufficerent ducenti ducati dixit fa quellote piace: que verba videntur committere voluntatem testatoris in alieno arbitrio. cōtra l.fi.ff.communia predio.voluntas enim captatoria non valet.l.captatorias.C.de testa.mili.l.captatorie.ff.de lega.primo.cum similibus.nec reperitur specialiter dispositum quod valeat in dispositione inter liberos. Sed dato quod valeat: non se conformat cuz dispositione domini Marioti alterius testis qui deponit.quod dictus assertus testator dixit. Jo voglio fare quello ve piace.aliud enim important illa verba fa quello te piace aliud io son contento de fare quello ve piace: quasi non disponat tūc sed ostendit voluntatem disponendi. In posterum: maxime qr dictus claudius non precise loquutus fuerat. Sed quod sibi videbatur quod sufficerent ducenti ducati qr semper posset plus fieri. Nec deponit testis quod dictus claudius postea declararet quid sibi placeret. Ad hoc faciunt nota.per gloss.in.l.serui electione de lega.j.⁊ Angel.⁊ Jmol.ibi circa intellectum.l.pāphylo.§.prepositum de lega.secundo⁊.per Bartol.in.l.gerit de acquir.heredi.in.iij.colum. Jtem dato quod dicta verba disponant. ¶ Tamen aliud est disponere absolute quod habeat.cc.

5 floreñ.aliud disponere† quod eidem det pro dote id quod sibi placeat: quia illud placet regulatur arbitrio boni viri.l.in his ancilla.§.sorore ⁊.l.lutius.⁊ in eis per Barto.ff.de fideicom. liber.cum testator simpliciter reliquisset.cc.non posset filia cōqueri de fratre. Sed si reliquisset quod placet fratri potest conqueri dicendo quod sibi placet id quod placere non debet.ideo attestationes differunt quo ad corticem verborum ⁊ referunt verba testatoris quo casu ex hoc solo volunt.d.Anto.⁊ panor.qđ testes non probent.quod dicendum est in casu nostro quia verba trahi possunt ad diuersas sententias. Ex alio etiam dicte depositiones non probant validum testamentum: quia licet testamentum imperfectum ratione defectus numeri testium factuz

6 inter liberos valeat. ¶ Tamen† si patitur defectum preteritionis alterius ex filijs non valet.l.filio preterito.ff.de iniusto testamento.l.prima in fi.si tabule testamenti nulle exta.⁊ no.in.l.si filius de lib.⁊ posthu.⁊ firmant Bald.Ang.Raph.⁊ Pau.de ca in.d.§.ex imperfecto ⁊ Jmo.in.d.l.filio preterito antepe.char.

7 ¶ Verbum† relinquo adiectum certe rei non inducit institutionem vt per gloss.Barto.⁊ docto.cōmuniter omnes in.l.his verbis in princ.ff.de heredi.insti.⁊ per docto.communiter omnes in.l.precibus secunda de impu.⁊ per barto.in.l.centurio.ff eo.titu.⁊ doc.in.l.raynu.de testa.⁊.c.si pater eo.ti.li.vj.qui omnes concludūt ꝙ verbum commune adiectum certe rei vel quātitati non importat directam substitutionem.⁊ per consequēs non importat titulum institutionis cum directe substitutiōes conditionales.l.j.de vulga.⁊ pu.l.j.§.si sub conditione.ff.ad.l.fal.⁊ constat quod hodie requiritur quod filius vel filia honoretur titulo institutionis alias testamētum vitiatur.§.aliud quoqꝫ cap.in aucten.vt cum de appel.cogno.ideo dictum testamentum stantibus solis attestationibus in forma dicte reuelatiōis etiam si legittime fuissent testes examinati non valeat propter vitium preteritionis. Nec ob.ꝙ reliquit pro dote quia ⁊ dōs po-

8 test relinqui titulo legati. ¶ Est itaqꝫ concludendū† quod si testator relinquit filie certam quantitatem pro dote non censeat eam instituere.⁊ per consequens filia censetur preterita ⁊ propterea redditur testamentum nullum vitio preteritionis per.l. inter cetera de liber.⁊ posthu.⁊.d.§.aliud quoqꝫ capitulum cuz similibus. Et pondero quod dictus dominus Mariotus reuelauit quod ipse fuit vocatus a dicto domino claudio vt vellet cōficere testamentum fiendum ab ipso angelutio et fuit presens ⁊ rogatus quando ipse dominus claudius dixit mio padre ⁊c.et de institutione se refert ad scriptam.⁊ similiter alius testis in reuelatione solum loquitur de relicto facto filie.et postea subdit quod fuit facta scripta ⁊c.⁊ dictus dominus mariotus fuit paulo ante mortem. Jtaqꝫ facile mihi persuadeo ꝙ intentio foret ꝙ testamentum legeretur coram testibus et illa scripta legeretur coram testibus et tunc conficeretur testamentum: faciliter potuit contingere: quod ex quo dictus angelutius protulerat illa verba: io son contento fare quello ve piace dicti dominus claudius et dominus mariotus fecerint illam scriptam. Et dictus angelutius forte ex superuenientia mortis non perfecerit facere quod intendebat. Jdeo non censeatur perfectum te-

9 stamentū. ¶ † Testamentum autem imperfectum ratione voluntatis non valet etiam inter liberos prout voluit gloss.in.l.si is qui.ff.de testamen. ibi Barto.⁊ docto. communiter idem Barto.⁊ doc.in.d.§.ex imperfecto.⁊ esset clarissimum si ipsi ita scripsissent confisi quod angelutius ita esset facturus: tamen ille aliter non declarasset prout de facili potuit contingere nec ꝑ illa dicta reuelantium aliud perpendi potest: tamen ⁊ si scripta fuisset de voluntate dicti angelutij eo proposito vt postea corā testibus disponeretur prout in ea scriptum erat: tunc etiam ꝓbabiliter teneri posset quod non esset testamentum perfectum. Sed preparatio quedam ad testamentum conficiendum per ea que habentur in.l.fideicommissa.§.quot.de le.iij.prout hoc voluit Jo.an.in addi.spe.in ti.de instrumentorum edic.§.compēdiose in addi.magna loquens qñ testator manu propria scripsit suam voluntatem tamen morte preuētus eam nō publicauit et reperio relatum quod dicta theorica fuit originaliter Old.in consil.cxvij.incip.titius condidit testamentum.⁊ ꝙ idem tenet Pe.de anch.in.c.ij.de testa.⁊ Saly.in.d.§.ex imperfecto. Super quo non me extendo: quia ex his que reuelata sunt si testes ita formaliter deponerent constat ex iam dictis ꝙ nihil legittime probarent. Si autem aliter deponerent possent probare et non probare secundum varias depositiones. Licet autem interesset filie ꝙ non valeret testamētū nō propterea tenerem qđ non ꝓcedet dispō.d.§.ex imperfecto. Nec est de intentione doc. ibi: quia tamen non expedit consultanti in hoc non me extēdo.

¶ Sed deuenio ad secundum consultationis articulum: qui pendet ex premissis. Nam si testamentum non valet ipsa mariā-

10 gela non est dotata† quia non dicitur dotata illa que non est legitime dotata. Sed dotata nulliter argu.l.iiij.§.condemnatum de re iudi.et cle.pastoralis de re iudi. Nec censetur dotata si dotata non apparet per legitimas probationes: quia paria sunt non esse et non apparere.l.duo sunt titij de testamen. tute.⁊.l.si fuerit de rebus dubijs cum similibus.

11 ¶ Et licet posset instari.† quod si statutū excluderet simpliciter filiam dotatam sufficiat esse dotatam etiam non iure institutionis per ea que tradit Barto. in.l. titio centum.§. titio genero.ff.de conditio.⁊ demonstra.tamen non est opus aggredi talem difficultatem in qua als plene consului. Nam verba statuti omnino deficiunt hoc casu. et vbi cessant verba cessat etiam dispositio.l.ita autem. in princi.ff. de administra. tuto. et.l.aui.§.pretor ait.versicu.totiens de damno infec.et.l.si seruum.§.non dixit pretor.ff.de acqui.here.ꝙ aūt deficiāt verba

ostenditur ponderando verba statutorum que recitantur in themate. Nam primum statutuz disponit quod non possit facere querimoniam de dote illa que dotata fuit per decem annos. Sed ista mariangela non conqueritur de dote puta quod non habuerit congruam dotez: sed ista mariangela non mouet querimoniam de dote sed hereditate quia dicit se ab intestato succedere: quia testamentum non est factum ꝛ si factum est dicit non valere per supradicta. Item non erat dotata per decem annos tempore mortis dicti claudij quo tempore defertur hereditas et cum agitur de successione † qualitas persone que habet succedere attenditur tempore quo defertur hereditas. l. si quis exheredato in principio de iniusto testamento. et. l. secunda. §. proximum. ff. de suis et legiti. et. l. non solum in principio et. §. in extraneis. ff. de heredi. institu. ꝛ institu. de hered. quali. et diff. §. sui. §. sed et nepos. ꝛ. §. in extraneis. ꝛ ibi glo. in verbo tempore. Illa enim verba per decem annos referri debent ad omnia precedentia. ꝛ sic ad dotata per decem annos per iura vulgaria. Sm caput statuti loquitur quando per publicum instrumentum probatur eius dos. nam expresse dicit illa mulier de cuius dotibus apparet publicum instrumentum et prothocollum notarij ꝛc. non possit succedere: ergo a contrario illa de cuius dotibus apparet aliter quam per publicum instrumentum et prothocollum notarij possit succedere argumentum enim a contrario sensu est validissimum in iure. l. prima. §. huius rei fortissimum est argu. ff. de offic. eius cui manda. est iuris. l. si quis ex argentarijs. §. precibus de edendo cum similibus. et maxime conformet cum iure communi et in directo sensu derogat iuri communi per iura vulgaria. Sed constat de hac dote nullum apparere prothocollum notarij nec publicum instrumentum ergo dicta mariangela non excludatur ex forma statuti immo potius admittatur a contrario litere habere ipsius statuti. Tertium autem caput statuti loquitur in dotata a fratre de bonis communibus inter eam et fratres et disponit quod non possit venire ad successionem aliquam vel diuisionem vel communionem bonorum communium predictorum vel alicuius eorum: sed non presupponitur quod dicta mulier fuerit dotata a fratre nec quod fuerit dedotata de bonis communibus Ideo omnino cessant verba dicti statuti in hac parte. ꝛ insuper cum dicta domina mariangela intendat se immiscere post mortem dicti domini claudij. Non sunt bona communia cuz fratre sed cum filio fratris: ꝛ statutum loquitur de bonis communibus cum fratre. Non autem loquitur de nepote licet in hoc vltimo non faciam magnam vim. apparet itaqꝫ ex premissis ꝙ statutum non excludit dictam mariangelam a successione intestati. Nec etiam dictum assertum testamentum. ꝛ per consequens dicta mariangela alio appparente succedat ab intestato pro dimidia in hereditate dicti angelutij. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. l.

1 ¶ Emptio ꝛ venditio esse non potest sine precio declarato.
2 Emptio et venditio quando precium remittitur arbitrio incerte persone vel persone eligende per ipsos contrahentes an valeat. numero. 4.
3 Conditio suspendit actum et vires actus conditionalis.
5 Dissentire siue ad dissentiendum proni sunt homines.
6 Legatum seu relictum factum vt iusto precio vendatur valet.
7 Legata seu relicta omnia in heredes diriguntur.
8 Stipulari potest alteri per notarium. numero. 13.
9 Valeat vt valere poterit si non valet quod ago clausula hec operatur validitatem contractus.
10 Possessionem non credens querere de nouo quaz tamen se habere credit et eam continuat illam de nouo non querit vti que sitam ex quo habet animũ eam habendi.
11 Conditionalis dicitur venditio facta tamen de tribus starijs fundi et ad mensuram.
12 Dominium transfertur ex causa venditionis conditionalis et simplicis traditionis.
14 Donatio quando dicatur titulus onerosus et quando lucratiuus.
15 Causa dotis dicitur pia quando viget matrimonium.
16 Emere pro alio vel illius nomine paria sunt.
17 Actio vtilis dependet a directa aqua causatur ꝛ regulariter cedit ab habente directam.
18 Actio nascitur ex quasi contractu vel stipulationis alterius nomine facte non tamen ex ratificatione.
19 Incertus dies habetur pro conditione.
20 Contractus innominatus quando videatur renocari.
21 Dominium quibus constitutionibus queratur.

¶ Consilium. l.

In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ Videtur in hac consultatione prima facie dicendum. quod dictus contractus venditionis sit nullus ea ratione quia precium non est certum. † Ad esse enim contractus emptionis ꝛ venditionis debet precium esse certum alias nihil est. nam precio non apparente certo contractus emptionis ꝛ venditionis nullius est momenti. §. precium versi. sed et certum de emptio. et vendi. Ideo precio non declarato emptio et venditio est nulla vt ibi. ꝛ. l. fi. C. de contrahem. emptio. ꝛ. l. si merces. in princi. ff. loca. vbi si locatur res pro mercede estimanda per homines eligendos per contrahentes nulla est locatio ꝛ conductio. et idem est in emptione et venditione cum sit eadem ratio ꝛ soleant equiparari cõtractus emptionis et venditionis ꝛ contractus locationis ꝛ conductionis. l. prima ꝛ secunda. ff. locati. eodem titulo. in prin. ꝛ. §. adeo. Et etiam ad emptionem et venditionem trahunt illum tex. d. l. si merces in princi. gloss. ꝛ barto. ꝛ docto. ibi. ꝛ. in. l. quod si fundus. §. fi. de pigno. Et etiam volunt predicti gloss. ꝛ doct. quod idem iuris sit vendere pro precio declarando per personam a ꝑtibus eligendam vel simpliciter pro precio estimando ꝛ vendere pro iusto precio dum dicunt quod dispositio d. l. si merces fallit in casu. d. l. quod si fundus. §. fi. Et rationem fallentie vnã ponit gloss. in dicto. §. fi. Aliam ponunt Barto. ꝛ docto. in. d. l. quod si fundus. §. fi. quia scilicet in casu illo precedit contractus pignoris validus cuius occasione deuenitur ad contractum vẽditionis incertum. Ideo occasione illius contractus validi imploratur officium iudicis vt ipse arbitretur vel faciat arbitrari ꝛ illud officium iudicis fundamentum habet in illo contractu validum. sed in casu. d. l. si merces non reperitur aliquis contractus validus in quo officium iudicis fundari possit. ꝛ ita alias in simili docto. in. l. si quis arbitratum de verbo. obliga. dicunt in contractu remisso in arbitriuz certe persone illo non arbitrãte quod contractus non viciatur sed recurritur ad iudicem quãdo substantialia contractus non remittuntur in arbitrium illius persone. Sed accidentalia: ita quod cõtractus habebat aliquam subsistentiam. ¶ Et ideo gloss. barto. ꝛ sequaces volunt. in dicto. §. finali † quod si res venditur iusto precio aliter precio non declarato et non facta remissione declarationis in aliquaz personam non valeat prout ꝛ non valet quando remittitur arbitrio incerte persone vel arbitrio persone eligende per ipsos contrahentes. Istos enim casus equiparant gloss. ꝛ docto. in dictis iuribus vt recte intuenti deprehendi aperte potest ex eorũ dictis. Cum itaqꝫ in casu nostro venditio fuerit facta nullo declarato precio. sed pro precio declarando per magistros eligendos per partes videtur concludendum quod dicta venditio nõ tenuerit. Preterea ꝛ secundo dicta vẽditio videtur nulla quia facta inter absentes inter quos fieri non potest nisi mediãte nũcio vel epistola. l. prima in fi. de contrahen. emptio. l. consensu de actio. ꝛ obliga. Qui nuncius minime interuenit in casu nostro merito ꝛc. Nec videtur iuuare quod notarius fuit stipulatus pro dictis mattheo et per Joannem licet absentibus: quia licet in stipulationibus pretorijs possit notarius pro alijs stip. l. non aliter de adop. ꝛ. §. cum autem seruus institu. eodem titulo ꝛ. l. prima. §. exigere de magi. conuc. ꝛ. C. eodem titulo. l. prima ꝛ. l. secunda ꝛ. l. non quasi rem pup. saluam fore cum similibus: tamen secus videtur in conuentionalibus quia omnia iura loquentia de notario stipulante pro alio loquuntur in huiusmodi stipulationibus ergo secus in mere conuentionalibus ꝑ ut dicit Inno. in. c. dudum de conuer. coniug. Et est speciale in iudicialibus. dicit Bal. in. l. non aliter de adop. ꝛ de mero iure. idem dicit bald. in. l. prima. C. per quas personas nobis acqui. Et idem sentit gloss. Joan. and. in ver. mandato in. c. quãquam de vsuris in. vij. ꝛ dato quod queratur quando est simplex stip. ita quod agitur solum de querenda obliga. eius pro quo stipulatur non videtur quod ita procedat in contractu vltro citroqꝫ obligatorio: quia non videtur quod possit absentem ꝛ ignorantem obsta. Nam hoc iure non cauetur. et si non obligat ad precium remanet emptio sine obligatione ad precium. Ideo contractus claudicaret. Ideo non valeat argumen. dicto. §. precium. Preterea videtur quod illi pro quo stipulatur queritur eo ratificante. Nam si non vult ratificare contractus ruit. et illi non queritur prout voluit Barto. in. l. nec ei. §. eorum de adoptio et facit quod habetur in. l. absentis. C. si certum petatur. Ergo interim ante ratificationem illis non queritur. Ergo poterit alteri concedi. Dato autem sine preiudicio veritatis: qꝺ illa venditio tenuerit: tamen negari nequit quin fuerit conditionalis per dictam. l. finalem. C. de contrahenda emptione. et venditione et dicto. §. precium. et dicta. l. si quis arbitratu. Itaqꝫ pendente conditione non videtur queri aliquod ius: † quia natura conditionis est suspendere effectum et vires actus

actus conditionalis.l.proinde in principio.et.l.cum ad presens.ff. si certum petatur et.l.sub conditione.et.l.quod si ea.ff.de condi. inde. et licet tradita fuerit possessio: tamen ex quo tradita fuit ex causa venditionis vel nulle vel suspense per conditionem dicta traditio videtur nuda a causa et per consequens videtur quod non sit efficax. ar.l.nunquam nuda.ff.de acqui.rerum do.et.d.l.si sub conditione.et.d. l.quod si ea in quibus disponitur quod est locus repetitione. Preterea fuit tradita post alienationem factam in dominam nicolam. Nam dicta venditrix ante dictam traditionem: et post dictam primam venditionem in dotem dictam domum domine Nicole presenti et acceptanti. et res fuit presens immo dans et recipiens fuerant in domo videtur quod fuerit tradita possessio et translatum dominium in dictam dominam nicolam. Cum verbum do denotet dominij translationem.§.sit itaque insti.de act.et.l.si.ff.de condi.causa data causa non sequuta.et cum starent in re potuit tunc transferri dominium possessio. Ideo prius videtur facta traditio dicte domine nicole et translatio dominij: et per consequens ipsa videtur potior per.l.quotiens.C.de rei vendi.et.l.siue autem.§.si duobus de publi. Si itaque postea alteri vendidit vel donauit pure et tradita fuit possessio videtur quod prius sit in secundum translatum dominium.et ideo ipse sit potior ar.l.quotiens.C.de rei vendi. et si non tradidit saltem obligauit generali hypotheca dictam rem. Ideo videtur potior et ratione dominij tradita possessione vel ratione hypothece non tradita possessori.

4 ¶ † Tamen his non obstantibus contrariam partem arbitror iuri consonam. Nam licet venditio facta pro precio incerto non valeat. Nec etiam si fiat pro iusto precio aliter in sticia precij non declarata prout volunt communiter docto.in.d.l.si merces.et in.d.l.quod si fundus.§.fina.et Bal.in.l. contractus.iij.col.C.de fide instru.licet Rapha.fulg.in.d.l. si merces in prin.in solutione contrarij.d.§.fi.aliud videatur velle.et idem si pro precio declarando per vnum eligendum per partes prout declarat Barto.in.d.l.si merces.tamen secus si pro precio declarando per duos eligendos per ipsas partes.vnum videlicet pro vna parte et alium pro alia parte. Nam talis contractus valet prout voluit bar. in.d.l.si merces in prin.assignans rationem differentie: quia quando in vnum eligendum per partes ipse partes verisimiliter discordarent.

5 ¶ † Quia proni sunt homines ad dissentiendum.l.si vnus.§.principaliter.ff.de arbi.quia diuersitatem de conces.preben.et de consecra. dist.iiij.sicut in sacramentis.et istam rationem considerat etiam glo. j.ibi et glo.in.c.pe.de arbi.que hanc rationem assignat ad decisionem text.in.c.innotuit.de arbitris cui est similis tex. in.l.item si vnus. §.si in duos de arbitris. Sed quando quelibet pars habet vnum eligere non cadit dicta ratio verisimilis discordie. Ideo tunc secus dicendum est prout voluit ipse Bar.a quo non reperio quemquam discedere in.d.l.si merces.et idem quod Bar.voluit ibi Pau.de castr. Ideo dicimus dictum contractum venditionis valuisse. quod et dicendum est ex eo: quia dicta venditio videtur facta pro executione sue vltime voluntatis qua mandauerat vendi.etc.

6 ¶ † Et relictum factum vt vendatur pro iusto precio valet vt est casus expressus in.l.et si equo.ff. de lega.j. Ideo valeat contractus factus pro exequenda vltima voluntate: tamen quia quando testator iubet rem vendi.et vigore talis relicti fit venditio emptor censetur habere ex relicto potius quam ex contractu. Ideo oblato precio transfertur dominium.l.vxorem.§.argi plagam.ff.de lega.iij.et ibi hoc firmant Dy.et Barto.et idem tenet Bald.in.l.j.C.communia de lega.et idem tenet.Cy.ibi in lec.dicens quod Dy.ita de facto consultus respondit. Sed legatum factum quod res vendatur iusto precio valet.l.quod si equo.ff.de leg.j. Ergo et valeat venditio facta pro executione et implemento talis relicti cum dependeat ab ipso relicto vt dictum est. Non ergo viciatur ratione incertitudinis precij que est causa viciandi huiusmodi contractus.d.§.precium.et.d.l.si merces cum nota.in dictis iuribus.et.d.l. quod si fundus.§.fi.et pari ratione quando in personam incertam remittitur declaratio precij.quia dicti casus sunt similes et equiparantur prout volunt doc.vt.s.deductum est.et licet relictum conferatur in personas heredum et ipsa testatrix vendiderit non refert cum heres et defunctus censeantur eadem persona in aut.de iureiur.a mo.pre

7 sti.in.§.j. ¶ † Et omnia relicta diriguntur in heredes.et tamen defunctus quandoque illa exequitur et ex legatis bona consequuntur. l.lutius cum ibi no.de leg.ij.et.l.filie legatorum.C.de lega.cum ibi notatis per Bal.Saly.et Rapha.volentes.quod si testator legat pro dote.et postea in vita dat pro dote illa dotata habet dotem etiam ex titu.legati. Nam vnite sunt causa dotis.et causa legati secundum eos quod maxime dicendum videtur in casu isto: quia testatrix in casu isto venditionem contulit in tempus in quod contulerat relictum dicendo ex nunc prout ex tunc etc. Quod demonstrat quod referendo se ad relictum supra proxime factum voluerit illud sequi. Potissime quia statim processum est ad contractum illum. Nec est coniecturandum.quod statim voluerit a legato discedere per.l.non ad eo.ff.de condi.et demon.et casu quo non valeret vt contractus emptionis et venditionis potest dici quod valeat vt contractus innominatus. Azo.in summa insti.locati.refert et sequitur bald.in.l. contractus.C.de fide instru.ad hoc.l.si polienda.ff.de prescrip.verbis et in sti.loca.§.que de causa iuncto versi.et quod diximus.et glo.in.l.si vt certo.§.nunc videndum.ff.commo.et hoc tenet ponta.in.l.sciendum. de verb.ob.et ibi.d.Bald.sercole.et Ang.de are.prout ipse Ang.dicit insti.loca.in fine princ.reperio ita in quodam consi.incip.iudi. adducta vsque.et hoc tenet panor.Tangit etiam aliquid pau.de cast. in.d.l.si merces in prin. Non credo procedat ita indistin. Sed quando contractus est executus vel ab initio non est actum quod sit locatio vel venditio. Ex quibus patet quod dictus contractus emptionis et venditionis non vitiatur ex eo quia non sit certum precium. Non etiam viciatur ea ratione quia emptores fuerint absentes et non interuenerit nuncius vel epistola. Cum contractus inter absentes non contrahantur nisi mediante nuncio vel epistola.l.j.in fi.ff. de contrahen.emp.l.consensu.ff.de acti.et obli.et habetur.in. l.absenti.ff.de dona. Et alteri non potest quis pacisci.l.stipu.ista.§. alteri de verb.ob.et.§.alteri.et.§.siquis alij insti.de inuti.stipu. quia clare

8 respondetur.† quod notarium tanquam seruus publicus.l.non aliter ff.de adop.et insti.eod.titu.§.cum autem seruus potest alteri sti.vt dictis iuribus.l.ij.et.l.non quasi.ff.rem pu.sal.fo.et voluit glo.in.§. siquis alij insti.de inuti.stip.et Barto.in.d.l.stipu.ista.§.si stipuler de verb.obli.et in.l.j.§.exigere de mag.conue.post gui.in.d.l.non aliter et Barto.in.l.in omnibus de pretor.stipu.et in.d.l.non aliter.et in.l.possessio.§.et si possessio de acqui.pos.et in.d.l.ij.et ibi per Ang. et Barto.in.l.generali de tab.li.x.et Ang.et Imo.et ponta.in.d.§.si stipu.et panor.in.d.c.dudum de conuer.coniug.et idem videtur velle Bal.in.l.per diuersas in antepe.colum.ver.xiij.queritur.C.man. et Bald.etiam velle videtur in.l.j.C.per quas personas.quod stip. valeat. Sed vt actio queratur sine cessione disputat: et tandem concludit quod vbi ex consue.notarij solent pro alijs stip.tunc querunt sine cessione alteri vtilem actionem.et constat iam esse quasi vbique consuetudinem quod notarij tanquam publice persone pro omnibus stipulantur.et hoc idem quod vbique hoc seruetur dicit bald.in.d.l. non aliter.et in.l.j.§.huius studij de insti.et iur. Directam ergo secundum omnes sibi querunt.et sic contractus repausatur in persona ipsius notarij stipulantis ad hoc.l.quecunque gerimus.ff.de acti.et obli.et.l.procurator qui pro euictione.ff.de procurator.et.l.in cause eo.titu.et quod habetur in.l.huiusmodi in prin.de leg.j.et per que iura dicendum videtur quod etiam valeat emptio facta per alium pro me etiam si non sit notarius quia ipse emit.et sibi queritur actio per ut concludit bald.in.l.j.C.per quas personas nobis acqui. colum. pe.versi.venio ad secundam formam.et tenetur illam actionem cedere per docto. habetur in.d.l. possessio.§. et si possessio.et licet in priuato qui emeret pro alio sine man.illo recusante fortasse actio actiua et passiua resideret effectualiter in persona ementis: tamen in notario qui videtur interuenisse vt nudus minister secus est quia non ea fuit mens contrahentium prout voluit barto.in.d.l.non aliter.non propterea tollitur quin interim actio directa actiue et passiue non resideat apud eum: et etiam secuta acceptatione. Nam put actiua actio est vtilis apud ratificantem prout habetur in iuribus preallegatis ita et suadet ratio quod sit vtilis actio passiua apud eum et directa apud ipsum contrahentem licet non efficax. Et ideo dicendum est quod emptio valeat et maxime si interuenit iuramentum cuius virtus est vt plerunque validet contractum iuxta ea que habentur in.c.cum contingat de iureiur.et in.c.quamuis de pactis in.vj. per bar.in.l.si quis pro eo de fideiuss.et in auten.sacramenta puberum C.si aduer.ven.vbi per doc. Et habet saltem virtutem clausule.† si

9 non valet quod ago vt ago valeat vt valere potest.l.cum pater.§.filijs matrem de lega.ij. Non autem reperio iuramentum interuenisse: ideo non sto super hoc. Et insuper emptio et venditio est contractus qui solo consensu contrahitur insti.de obli.que ex consensu nascun.in princi.et.l.consensu.ff.de actio.et obli.et.l.ab emptione de pac. Et ideo cum postea dicta domina Brisida pro executione dicte venditionis.et vt dicti permatheus et perioannes consequerentur ius suum dederit possessionem dicto permatheo recipienti pro se et heredibus dicti perioannis etc. Satis potest dici quod tunc conuenerint mutuo consensu quod haberent titu. emptionis. Nam qui vult contractum exequi quod est consequens vult eius antecedens quod est vt contractus subsistat arg.l.illud de acqui.hered.et.l.ij.ff.de iurisdic.om.iudi.et.l.ad rem mobilem.et.l.ad legatum de procura.

10 ¶ † Et qui credit habere possessionem et eam continuat non credens querere de nouo sed vti iam quesita illam de nouo querit ex quo habet animum eam habendi vt no.communiter doct.in.l.iij. in princi.de acquiren.pos.ita et qui credunt emisse et vendidisse et valide licet non fecerint contractum validum si possunt tunc contrahere quia contractus a solo eorum consensu dependet censeantur tunc contrahere ex quo conueniunt animi et consensus amborum contrahentium quod contractus subsistat et hec pariter cadunt in acceptatione quam postea fecerunt dicti permatheus et perioannes in presentia dicte domine briside que etiam ostendit velle quod dicta venditio subsisteret: ideo ex nouo consensu potuit induci emptio si prima non valuisset et iam dicta et illa traditio possessionis vt quod transtulerit dominium: licet ex causa contractus conditionalis et collati post mortem vt probatur in simili in.l.dotis fructus.§.fi.et.l.si ego ff.de iure dot.et per Bart.in.l.j.§.si vir vxori.ff.de acqui.posses.et in

dubio quando res datur scienter ei cui sub cõditione debetur censetur dari vt statim transferatur dominium.l.prima.ff.de vsucap. pro dote.z.l.sed hoc nisi.ff.de iure dotium. allegatur etiam Pau. de cast.consi.clxxiij.incip.in facto illorum de gozzadinis.z Bar. in tracta.tiberiadis in.ij.lib.de insula in penul. colũ. dicit ꝙ licet

11 ❡ † Venditio facta de tribus starijs fundi z sic facta ad mensuram sit cõditionalis vt in.l.ꝙ sepe.§.in his de contrahẽ.emptio. prout etiam ipse dicit in.l.iulianus.§.titius de actio.emptio.z in suo cõsilio.lxxiij.ꝑm ordinẽ informis incip.petrus vendidit berte.z ꝑm ordinem perusinũ non informis numero.lxxj.incip.quidã petrus Joannis.z videtur etiam velle Bal.in.l.post perfectum de periculo z como.rei ven.z in.l.sicut.C.de act.empt.tamen si res traditur anteꝙ mensuretur transfertur dominium prout ipse Bar.concludit in dicto tractatu Tiberiadis vbi.s.z dicit se ita dixisse in.l.j.§.

12 sub conditione.ff.ꝓ emptore. ❡ Et sic vult † ꝙ qui simpliciter tradidit ex causa venditionis conditionalis transferat interim dominium:z licet nõ alleget probatur in simili in iuribus preallegatis.s. d.l.j.pro dote.z.d.l.sed hoc nisi iuncta.l.stipulationem.z.l.promittendo z.l.dotis promissio.ff.de iure dotiũ.ꝙ maxime dicendũ est in casu nostro in quo satis probatur intentio tradentis dum dicit vt qđ suum est facilius cõsequatur.z dum sibi reseruat ꝙ possit z ei liceat eã demũ inhabitare nomine dictorum permathei z heredum dicti per Joannis sine aliqua solutione pensionis.Si em̃ dominiũ sibi reseruasset nõ habuisset dubitare de pẽsione:q2 regulariter nõ soluitur pensio rei sue.l.qui rem.C.locati.Nec obst.ergo ꝓdictis ꝙ in contrarium dicebatur de inualiditate dicte emptionis z venditionis propter absentiam emptorũ. ❡ Quia patet plures respon

13 siones ex premissis.l3 em̃ Inno.velit † ꝙ per notariũ nõ queratur vtilis sine cessione:tñ cõmunis opi.est incontrariũ z ab ea vt a carrotio nõ est recedendum vt per glo.in.l.omnis diffinitio de regu. iur.z est cõe dictum nõ insisto z insuper ex traditione postea facta quesitum est dominium z successiue directa rei vendicatio que ex dominio causatur.l.in rem actio.z.l.ex diuerso cũ similibus de rei vendica.Nec obstat ꝙ ante dictam traditionem asseritur ꝙ dicta domina Brisida venditrix illam domum dederit dicte domine nicole.Nã rñdetur ꝙ dato sine preiudicio veritatis ꝙ dicta datio legittime probaretur per testes: tamẽ nõ valuit vigore duorum statutorũ.nã statutũ specifice disponit ꝙ donatio facta a.xxv.libris denariorũ supra nõ valeat.nisi interueniente iudice z consensu triũ consanguineorum illius qui donationem fecit que solẽnitates mi

14 nime interuenerunt. ❡ † Ideo quatenꝰ datio predicta sapit donationem nullatenus valeat:quando extraneus dat aliquid in dotem l3 parte mariti censeatur contractus onerosus.ff.de cõdi. ob cãm. l.si donaturus in fi.cum sua glo.z.l.pro oneribus.C.de iure dot.z.l fi.in prin.eo.ti.tamen quo ad mulierem est titulus lucratiuus z resultat dona.d.l.fi.in pri.z.l.vnica.§.accedit in fi.C.de rei vxor.acti. z dicta.l.si donaturus in prin.Et maxime cum dederit sibi z nõ marito:est enim maior ratio hoc casu ꝙ censeatur donatio qñ dat sibi ꝓ dote ꝙ qñ dat marito simul'r ꝓ dote:quo casu loquũt iura pal.Jõ fortiꝰ hoc casu resultat donatio z ꝑ ꝯñs sit nulla vigore dicti statuti.Et superuacua z elusoria mihi videtur illa allegatio q2 causa dotis tanꝙ pia non subiaceat dicte solẽnitati legis municipalis ꝓut non subiacent dispositiones ad pias causas.argumen.c.relatum. de testamen.z auten.similiter.C.ad.l.falci.z.l.illud.de sacrosan.ecc cle.z prout dicit Bal.in.l.generali.C.de sacrosan.eccle.ꝙ q spiritu dei agũtur nõ sunt sub lege.c.l3 de regularibus.z.xix.dist.duo sunt z.ij.ad corinthios.c.iij.Nam l3 dos qñꝙ censeatur pia:tñ nõ pietate que spiritu dei ducatur de qua pietate loquitur Bald.non enim omnis pietas respicit deum nec meritũ pium est exequi voluntatẽ defuncti.l.cũ quidã.C.de neces.seruis hered.inst.z tñ cui dubiũ qđ subiacet legis dispositioni cui z cuius solẽnitati subiacerent ipe vltime voluntates pietatem h3 pater z mater erga filios.l.alimenta C.de nego.gest.z.l.ij.§.si cu3 quis.ff.de lib.ho.exi.Jtẽ generaliter homo erga hominẽ vt ibi no.glo.ex illo.tex.Cui antẽ dubium qđ tales pietates subiacent legi cõmuni z municipali dispositioni.Et ꝙ dos subiaceat solẽnitati iuris ciuilis probatur in.l.lex que tutoris.in prin.C.de admi.tu.z in.l.obes.iuncta glo.C.de ꝓdijs mino. nõ alie.in quibus habetur ꝙ res minorũ nequeũt sine decreto alienari etiã pro dote.Et insuper ꝙ nec pro dote ad quã quis nõ astringitur prout sentit glo.in.d.l.lex que tutores.in prin.Et absonum esset dicere ꝙ dotes nõ subiaceant dispositioni legali:nec inter priuilegia dotis que enumerantur in rubrica seu in.l.j.ff.solu.ma.enumeratur istud. ❡ Et insuper Pau.de ca.in.d.l.cũ is.§.si mulier.di

15 cit † ꝙ causa dotis tunc est pia qñ viget matrimoniũ secus ante matrimo.ꝑm eum.Cũ itaꝙ matrimonium non fuerit nec sit adhuc sequutũ vt ex dictis testium percipio nõ cẽseatur causa pia ꝑm dictã theoricã Pau.de ca.attento ꝙ dos donata erat magna nõ conueniens pauperi.Et attento etiam ꝙ in testamẽto reliquerat dotem magnã similiter nõ conueniẽtẽ pauperi mulieri.ex quantitate em̃ rei concesse presumitur factum causa pietatis vel nõ factũ vt ꝑ glo. in.l.ex duobus.§.fi.ff.de neg.gest.z in.l.vtrũ.ff.de dona.inter virũ. Jtem ex qualitate personaru3 vt in eisdem iuribus z ar.eius quod

not.Barto.in.l.diuus pius.ad.l.fal.z Bald.et Ange.in auten.similiter ad.l.fal.z Bald.in.l.illud.de sacrosan.eccle.et Pont.in.d. autẽ.similiter.ij.colum.Si igitur donatio est nulla non transit dominium.l.nunꝙ nuda.ff.de acquirẽ.rerum dominio.z.l.j.§.si vir vxori.ff.de acqui.pos.z.l.non dubium.C.de legi.maxime quia presumitur simulata et non vere facta prout est expressum in statuto. Jtem alias ratione redditur nulla dicta datio pro dote:quia statutum disponit quod quando res est alicui vendita vel quocunꝙ titu.concessa:non possit alteri concedi sine voluntate eius cui primo concesserat.Et vult quod primus emptor preferatur etiam si sibi non fuerit possessio tradita vere nec ficte prout expresse sonant verba dicti statuti.Et si secundus possidet cogitur precise de facto rem restituere ei qui habet primũ titulum.Cum itaꝙ fuerit primo facta emptio per dictum notarium recipientem pro dictis ꝑ Mattheo z per Joanne:non potuit secunda alienatio fieri prohibente dicto statuto quod generaliter loquitur de qualibet alienatione siue ex titulo oneroso siue ex titulo lucratiuo.prout aperte demonstrant verba penalia dicti statuti z vbi a lege est prohibita alienatio impeditur dominij translatio.l.fi.cum sua glos.j.C.de rebus alie.non alie.z.l.iubemus.C.de rebus ecclesi.non alie.Nec obstat quod non queritur ius ei pro quo notarius stipulatur eo non acceptante vt per Barto.in.d.§.eorum.et ar.l.absentis.C.si cer.peta. quia ad hoc respondetur pluribus modis.Primo quod emptio directo repausatur in persona notarij cui directa queritur prout supra deductum:et ex illa causatur vtilis que transit in eum ꝓ quo stipulatur prout z supra deductum est illa quidem directa fundatur in rigore iuris communis quia z quilibet qui emit pro alio sibi querit quia contractus in eius persona substantiam z fundamentum percipit.d.l.quecunꝙ gerimus.z sibi querit.d.l.possessio.§.et si possessio.de acqui.pos.et in.d.l.procur.qui pro euictione.z quod ibi Barto.ff.de procur.z in.l.seruum titij.ff.manu.z quod ꝑ Bald. in.d.l.j.per quas personas nobis queritur. ❡ Et que habentur in

16 d.§.si stipuler. † paria enim sunt emere pro alio vel nomine illius iuxta ea que habentur per gloss.et doc.in.d.l.huiusmodi.in prin.z not.Barto.in.l.j.§.nunciatio ex hoc.de noui operis nun. ver.sed quid si dico.allegat.l.fideicommissa.§.interdum.de leg.iij.quod et sumitur ex dictis Bal.in.d.l.j.C.per quas personas nobis acqui. Actus ergo fundatur in persona notarij et actio sibi queritur z ꝗdem ab initio cum illa directa non dependeat a persona domini.

17 ❡ Sed econtra † vtilis dependeat a directa aqua causatur. Cum regulariter vtilis cedatur ab habente directam vt habetur in.d.l. possessio.§.z.si possessio.z in.l.j.C.de actio.z oblig.z nulli dubium quod illa descendit et causatur a directa.Jn notario est speciale ꝙ non requiratur cessio.Sed quodammodo ius cedit prout in multis casibus qui not.in.d.l.j.vnde etiam ista dependet a directa ne duplex specialitas resultet contra.l.j.C.de dotis promis. ❡ Jta-

18 ꝙ † ex ipso contractu nascitur actio non ex ratificatione et cum obligationes z actiones ex contractibus vel quasi maleficijs vel quasi regulariter et quasi semper oriantur insti.de oblig.titu.generali.z.l.j.in princi.de acti.et oblig.Non autem ex ratihabitione que est actus vnius non est contractus vel quasi.z ita tenent vltra eum Barto.Bald.z doc.communiter in.l.si pecuniam.C.de neg.ge.ꝓbando barto.ab ipso nomine et per text.in.l.si pupilli.§.item queritur.ff.de nego.gest.vbi Barto.idem vult.Et prout per propriũ seruu3 queritur statim.ita z suadet rigor quod queratur per seruũ publicum qui tanꝙ seruus pu.querit vtilem:licet seruus proprius querat directam.Sic alias in simili in.l.certi conditio.§.si numos. ff.si cer.pe.ipso iure queritur obligatio z actio ipsi pro quo mutuatur:et tamen eo postea recusante euanescit vt ibi habetur.probatur in.l.si absentis.C.eod.titu.Jta z hoc casu queritur ab initio obligatio z actio ipsi pro quo notarius contrahit:licet illo recusante illa actio euanescat.Et ideo emptio ipsa fuit ab initio facta z valida:z ideo verificantur verba statuti etiam ante ratificationẽ.Preterea et sic secunda responsio ratificatio precessit dictam assignationem factam dicte domine Nicole.Nam due testes deponunt de ratificationibus factis per dictos Permattheum z Perioannẽ. Et probant quod dicte ratificationes fuerunt facte ante festũ sancte Marie de mense Augusti:et fuerunt facte de mense Maij vel Junij et erunt elapsi quatuor anni de mense Maij vel Junij proxime futuro loquendo de isto mense Maij nunc preterito tunc futuro.Et ex attestationibus conantibus probare dationem factam dicte domine Nicole apparet quod si facta fuit illa fuit facta de mẽse Septembris vel Octobris postea sequentis.Nam domina Leona deponit ꝙ iã sunt anni tres proxime elapsi z de mẽse Octobris suo videri.Frãciscus vero deponit quod fuit de anno.M.cccclxxviij.de mense Septembris vel Octobris.ita quod de mense Maij vel Junij de quo tempore deponunt testes permatthei non reperiuntur elapsi quatuor anni.Frater autẽ paulus primus testis de ponendo de tempore dicit quod iam sunt anni quatuor proxime elapsi et de mense Septembris iste testis: aut discordat ab alijs: aut si reducatur ad concordiam.dici potest quod ipse non precise deponit:sed dicit qđ iam sunt anni quatuor proxime elapsi zc.

dictio

dictio iam etiam refertur ad tempus futurum vt in.c. qualiter et quando.ij.ibi iam non poteris militare de accusa.iuxta illud grãmaticale vulgatum olim iandudum condam tria tempora signãt vt per glo.in verbo iam.in.l.nec emptio.ff.de contrahen.emp.Et sic deponunt de tempore post dictam ratificationem: ⁊ ideo ante concessionem factam domine Nicole fuit facta ratificatio.⁊ per cõsequens firmata emptio primo facta per dictum notarium. Et sic non potest iuuari scda concessio eo pretextu: quia prima emptio non esset tempore scde concessionis ratificata. Nec oportet attingere illam difficultatem an possit ratificari in preiudicium iuris quesiti tertio de qua per Barto.in.l. indebitum.§. si procurator. ff.rem ratam habe.Licet etiam in se illi termini sint satis diuersi a terminis nostris cum ibi agatur de ratificatione eius qui actum meum gesserat hic secus.Nec etiam potest iuuari ea ratione qr nõ transferatur dominium sola emptione.l.traditionibus.C. de pac. quia statutum non requirit translationem dominij.Sed solum titulum cum expresse loquatur etiam si possessio vere vel ficte tradita nõ fuisset.Et licet illa emptio fuerit sub die incerte mortis ipsi⁹ 19 vendentis† ⁊ dies incertus habeatur pro conditione.l.dies incertus.de condi.⁊ demon. Quinimmo sub alia conditione:nam pro precio q arbitrabitur q continet tacitam conclusionem si arbitrabitur.l.fi.C.de contrahen.emp.insti.eo.titu.§. precium.⁊.l. siquis arbitratu.de verbo.obli.tamen conditione purificata retrotrahitur ad tempus contractus.l.qui balneum.qui poti.in pig.hab.⁊.l. potior.eodem titu.vbi glo.in verbo melius allegat plures concor. Similiter et ratificatio retrotrahitur vt in regula ratihabitio retrotrahitur in.vj.⁊ in.l.fi.C.ad mace.Preterea ⁊ illa datio que dicitur facta dicte domine Nicole habet annexam conditionem ex quo fuit facta pro dote.l.stipula.l.dotis promissio de iure dotiuz. Non enim potest esse dos.⁊ per consequens nec fundus dotalis nisi sequuto matrimo.l.fina.C.de dona.propter nup. Ideo cuz dederit pro fundo dotali inest tacita conditio si nuptie sequentur.

Et est aduertendum q testes nihil dicunt de traditione possessionis facte dicte domine Nicole nisi primus qui est singularis: ideo ei non creditur.l.iureiur.C.de testi.c.tam literis.in prin. extra eo. titu.cum similibus.Item q si simpliciter traditur res pro dote an20 te nuptias sequutas resultat† quidam contractus innominatus qui reuocatur presentia dantis vt innuit tex.in.l.si ego.§.primo.ff. de iure dotium.licet eniz ex equitate contra rigorez iuris heres cogatur approbare illius contractuz ⁊ si non reuocetur presentia heredis:tamen reuocaretur penitentia principalis ante nuptias contractas prout per illuz tex.volunt Rapha.Pau.de ca.⁊ Ponta. in.l.si pecuniam.in prin.ff.de condi.ob causam.⁊ idẽ firmat Pau. de ca.in.l.ij.§.si pecuniam.ff.de dona.⁊ idem videtur velle Bald. in.c.j.qui succe.tene.in vsibus feu.Et ita potest intelligi quod no. bar.in.d.§.si pecuniam.dicens q contractus innominati prout reuocantur presentia:ita ⁊ reuocantur morte fallit fauore dotis.d.l si ego.§.j.ꝫm eum.s.q non reuocantur morte prout reuocãtur penitentia.Et satis videtur penituisse dictã Brisidaz ex quo pro executione dicte vltime voluntatis ⁊ dicte venditionis tradidit possessionem dictarum domorum vt alienaret in dictos per mattheum ⁊ heredes per ioannis cum non artaretur invita alienare nec possessionem tradere ar.l.rem legatam.ff.de admi.leg.⁊.l.fideicõmissa.§. 21 si rẽ.de lega.iij.† Non reperio autem constitutionem precariam vel simplicem factam in instrumento vẽditionis facte notario recipiẽti ⁊c.Et sic non intro illam difficultatem an per illam queraẽ possessio ⁊ dominium principali per constitutionem factam procuratori in qua Barto in.l.ab emptione.in fine principij.ff.de pac.in.l si is qui pro emptore.de vsu.in vltima.q.⁊ Bal.in.l.j.C.quando liceat ab emp.discedere.⁊ Imo.⁊ Pon.in.l.j.§.per procuratorem.ff de acqui.pos.⁊ Imo.in ea.l.in prin.tenent q sic mouentur potissime per .l.certe.§.j.ff.de precario a quorum auctoritate non esset tutuz in practica recedere licet in.d.l.certe.§.j.procurator rogauit ⁊ sic actus verus possessiuus interuenit in isto casu procurator cõcessit precario nullus actus possessorius interuenit .Et bart.in.l.j.in prin.vult quod procurator non possit per actum fictum concedere possessionem ⁊ sequitur Imo.in.d.prin.⁊ in.d.§.per procuratorez ⁊ sic possessio fingiẽ quesita domino scilicet naturalis ⁊ ciuilis quomodo per procuratorem conceditur naturalis precario roganti. Item facit quod dicit Bart.in pacto legis commissorie ⁊ adiectionis in diem in.l.qui mihi donatum.de dona.licet illius contrariuz teneat Bald.in.l.j.C.per quas personas nobis acqui.vbi Barto. etiam tangit idem tenens quod in.d.l.qui mihi donatum.⁊ tãgit Imo.in.l.stipulatio.ista.§.si stipuler.Ex quibus eligenda est conclusio:q venditio facta dicto per mattheo ⁊ per ioãni valet nõ ob. quod non fuerint presentes ⁊ non obstante quod precium non fuerit certum tempore venditionis ⁊c.Et preualere deberet iuribus dicte domine Nicole non obstantibus attestationibus pro parte aduersa deductis per iam dicta. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.lj.

1 Fama nõ probat plene facta quasi recentia lz coadiuuet alias probationes.
2 Quodlibet dictio est vniuersalis que in pluribus verificari potest. numero.20.
3 Pax quando dicatur rupta:⁊ cuius offensa.
4 Pax non dicitur per adulterium rupta: quanuis tamen furto rupta dicatur.
5 Contractus verba de non offendendo intelliguntur de rebus sic se habentibus.
6 Pactum habet tacitam conditionem si per alteram partem seruẽtur promissa.
7 Pacis rupte ratione incertitudinis si nõ appareat de auctore neuter tenetur de pace fracta.
8 Mora vltima quibus casibus noceat.
9 Rato manente pacto hec clausula non prodest ei qui non seruauit fidem.
10 Pace rupta ab vna parte q nõ liceat alteri parti impune rũpere.
11 Offensa dicitur omne id quod ad iracundiam prouocat.
12 Probatio extremorum inducit circa media presumptionem.
13 Presumptio quid sit.
14 Nudus cum nuda presumit coitum probatum non tamen fornicationem infert.
15 Homicidij inimicitia siue mine precedentes presumunt auctorem.
16 Fuga iudicia coniectura vicinitatis semiplene probant cuz fama.
17 Probationes leuiores sufficiunt ad excusandum tam absolutionẽ q condemnationem.
18 Testes consanguinei tertij aut quarti gradus esse possunt.
19 Pena conuentionalis licet fisco applicetur est ciuilis et non criminalis.

¶ Consilium.lj.

In nomine dñi nostri iesu christi.¶ In hac consultatione videtur prima facie dicendum.quod neutri inciderint in penam:quia ipsi qui fecerunt pacem non contrauenerũt:nec quicq damnabile commiserunt seu perpetrarunt.Nam pax vt presupponitur facta fuit inter Angelum ex vna ⁊ ricciutũ ex altera.⁊ neuter eorum primum excessum vel secundum perpetrarunt.Nec apparet quod ipsi fuerint causa quod predicta committerentur. Nec presumendum est ar.l.merito pro socio cum graue sit fidem frangere. l.j.de constituta pecuni.Et qui diceret q ipsi fecerint dictos excessus committi haberet id probare.l.ei qui dicit de appro.l.actor.C. eo.titu.l.qui accusare.C.de edẽ.cum similibus.Itaqz non verificãtur verba contractus dicte pacis. Cum secundum thema propositum predicti Angelus ⁊ Ricciutus promiserunt se inuicem non offendere nec offendi facere se inuicem vel eorum attinentes. Non autem conuenerunt quod eorum attinentes nõ offendent.Si ita qz attinentes se inuicem offenderũt tale factum ⁊ tales offense non fuerunt deducte in conuentione.Et propterea secundum verba psupposite consultationis non censetur pax rupta neqz aliquid factum contra formam dicte conuentionis ⁊ a verbis non videtur recedendum.l.non aliter.de leg.iij.⁊.l.j.§. prospexi.de exercito.cum similibus.Et maxime quia verba pacti interpretantur contra stipulantem ⁊ contra eum qui ex eo nititur.l.quicquid astringende.§ j.de verbo.obliga.⁊.l.veteribus.ff.de pac.⁊.l.labeo.de contrahen. emp.Si autem diceremus predicta non militare: sed dicti contrahentes promisissent seu promisisse censerentur etiã pro eorũ attinẽtibus q non offenderent.Tũc videreẽ dicendum q inciderit in penam dictus Ricciutus ⁊ non dictus Angelus ex quo videtur non probari q Angelellus filius dicti Angeli percusserit dictum Blasium cũ sanguinis effusione aut fractura ossis:attẽto q fuerit actũ inter partes q pax nunq intelligeretur rupta nisi interuenerit vulnus sanguinolentum vel fractura ossis vel homicidium.non enĩ videtur probari q per dictum Angelellum fuerit dicto Blasio factũ vulnus sanguinolentũ.Nam duo testes deponunt q dictus Angelellus proiecit telum cõtra dictum Blasium.Sed dicunt non vidisse q dictum telũ vulnerauerit dictum Blasium.⁊ per consequens nõ videtur precise deponere de vulnere illato. Maxime cũ testis debeat reddere cãm sciẽtie per sensum corporis cap.cãz q.de testi. 1 ⁊.l.q te.§.fi.de testa.cũ simi. ¶† Et fama lz quoadiuuet alias probationes tamẽ nõ plene probat in factis non multũ antiquis put habeẽ per Bar.in.l.de mino.§.tormenta.ff.de qsti.⁊. l.admonẽdi. ff.de iureiur.⁊ ibi gl.⁊ doc.⁊ in.l.iij.§.eiusdẽ.ff.de testi.⁊ in.c.veniẽs extra eo.titu.cũ si.Et paria sunt nõ esse vel nõ apparere.l.duo sunt titij.de testa.tu.⁊.l.si fuerit.de reb.dub.⁊.l.cũ res.§.itaqz.de leg.j. Et idcirco cũ ꝫm hoc non appareat pacem fractã ex parte Angelelli ⁊ suorũ videtur resultare q per homicidiũ perpetratũ p dictũ Blasiũ censeatur pax rupta ex parte dicti Ricciuti cũ dictus interfectus attineret dicto Angelello intra quartũ gradum:vz in.ij.vel iij.gradu:ergo videẽ prima offensa purgata per secundam longe maiorem attento q vltima culpa seu mora nocet.l.semel.sol.mat. ⁊ de pericu.⁊ commo.rei ven.l.illud.⁊.ff.de verb.ob.l.interdum.§. fi.⁊.l.si seruum.§.sequitur.et dato quod primus inciderit in penaz rupte pacis:tamen videtur quod ⁊ secundus inciderit in eãdẽ pe-

nã et vterq teneatur ad penam fracte pacis prout not.Jmo.post Bald.in.d.l.semel mora.Saltem ex quo conuentuz fuit q pax du-
2 raret perpetuo et q pena cõmittat quot.fuerit contrauentum z† pro quolibet contrafaciente z qualibet vice.z sic non solum primus contrafaciens incidat in penam: sed etiam secundus ex quo dicit q quolibet zc.naz qui omne dicit nihil excludit.c.solite.in fi. de maio.z obe.cum concor.z presertim hec videntur diceda quo ad penam applicandam rei publice per no.per Bal.Jmol.z Ponta. in.d.l.semel mora dicentes.q lz qui primo offensus fuit si postea offendit primum offendẽtem nõ teneatur pena rupte pacis quo ad penam conuẽtionalem applicandaz parti:tamen secus quo ad penam applicandam reipublice qz non fit compensatio delictoz quo ad penam reipublice applicandam.l.ij.§.qui hoc.de adul.fm eos. non enim licet cuiq ppria auctoritate se vindicare z.l.nullus.C.de iude.z iuxta illud diuinũ eloquiũ mihi vindicta z ego retribuam. Et hoc maxime videtur q virtute clausule rato manente pacto:q videtur esse q lz sit contrauentum z commissa pena z fracta pax ex vna parte:tñ pax adhuc duret:qz id verba sonant:z habetur in.l. qui fidem.ff.de transac.z in.l.cum proponas.C.e.ti.z qd not.Joã. an.in regula frustra in.vj.in mercu.in.ij.col.z maxime propter clausulam q pena totiens cõmittatur quotiens cõtrauentum fuerit: nã per talem clausulam videtur actum q pax remaneat firma fm Saly.in.l.cũ pponas.C.de pact.His tamen minime refragantib' videtur primo cõcludendũ q minime cẽseatur pax rupta ex parte dicti Angeli z Angelelli etiam si fuisset promissum q eorum attinẽtes non offenderent prout mihi persuadeo fuisse conuentum:qz ita cõiter pacisci solet dum treuga vel pax celebratur.z ad proban-
3 dum dictam conclusionem. ¶ Premittendum est q tunc† pax dicitur rupta propter nouã offensam:quando offenditur ex causa veteri de qua fuit facta pax:z sic propter primã inimicitiam.secus autem si ex alia causa emanaret noua offensa notant Bar.z Ange.in l.aut facta.§.causas.per tex.ibi.ff.de penis.z Bal.in.c.j.ij.colũ.de pace tenenda in vsibus feudorum.z Hosti.z Jo.an.in nouella.in.c. fi.de immuni.ecclesiarum.z Pont.in.d.l.semel mora.iij.col.z in cõsi.mihi.cxciij.incip.in casu pposito.facit quod in simili dicitur de sententia z trãsactione q quando ex antecedenti causa agitur tũc dicitur veniri contra:secus si agatur ex causa de nouo superueniente vt de sententia habetur in.l.cum queritur cum sequentibus.de excep.rei iud.de transactione.in.l.si decerta.cum ibi notatis.C.de transac.z in.l.si ita quis.§.seq.de verb.obli.fm eundem Ponta.
4 in dictis locis. ¶ Ad idez qd no.Bar.in.l.verum.ff.de furtis.† dicẽs q per furtum cẽsetur pax fracta nec per adulterium:lz offensa sit maxima vt.l.codicillis.§.matre.de.leg.ij.ibi z alia mihi deteriora fecit z q circa illum tex.dicunt Angel.z Pau.de cast.in.l.fi.§.j. de publica.q dictuz Bar.sequitur in.l.licitatio.§.qd illicite de publi.z latius presequitur Ponta.ibi z ponit in.d.l.semel mora.z in dicto suo cõsil.cxciij.Assignatus rationem:qz predicta nõ fiũt gratia veteris inimicitie:sed furtum fit gratia auaricie z cã lucri:adulterium vero gratia libidinis fm eum.s.q non rumpatur pax.z idẽ in adulterante vxorem dicit Joan.and.in.c.frustra.de regu.iur.li.
5 vj.in mercu. ¶ Item† verba contractus de non offendendo intelligũtur rebus sic se habentibus.l.continuus.§.cum quis.in fi.ff.de verbo.obli.z.c.cum.p tabellio de renunci.z.xxij.q.ij.cañ.ne quis.z in.l.qd seruius.de condi.ob causam.Cũ itaq dictus Blasius fuerit prouocatus a dicto Angerillo:qz fuit offensus:nam primo insultatus.z telum contra eum proiectum z tandem in eum fuit illatum vulnus sanguinolentũ.Si postea offendit fratrem Angerilli nõ incidit in penam rupte pacis:qz noua causa superuenit ppter quã dictus Blasius fuit inductus ad dictum homicidium perpetrandum.nec res erat in eodem statu tempore homicidij per Blasium cõmissi prout erat tempore cõuentionis:ideo pena rupte pacis non censeatur cõmissa ratione dicti homicidij per Blasium perpetrati.Jtem facit:quia promissio de non iniquitãdo aliquem intelligitur nisi illa pars culpam cõmiserit prout dixit Bal.in.l.ij.C de nautico feno.Sed in casu isto pro parte dicti Angeli fuit prius
6 culpa commissa:ideo non cõmittitur pena apposita de nõ offendẽdo q z probatur. ¶ † Quia pactum habet tacitam conditionem si per alteram partem seruantur sibi promissa.vt no.glo.in verbo cõditionem.in.c.quemadmodũ.de iureiurã.per capit.peruenit.in fi. eo.ti.z.l.cum proponas.C.de pac.cum similibus.Jn quibus iuribus habetur q nõ astringitur quis ad obseruandum fidem ei qui fidem non seruauit:z propterea dicebat Guido de suza.q si titi' et seyus fecerunt pacem z titius rumpit pacem z seyus postea titiuz offendit non poterit ab ipso seyo exigi pena pacis fracte fm Bal. z Salyce.in.d.l.cum proponas qui idem tenent.idem tenent Rapha.z idem tenuit Alb.de gandino in suo tractatu maleficiorum fm Rapha.qd z voluit Joan.and.in addi.spec.in titu.de treuga z pace.fm Ange.z Pau.de cast.in.d.l.cũ proponas.qui idẽ tenet. z idem tenet Barto.in.l.cũ pater.§.libertis.in fine de leg.ij.dicens q primus non potest accusare secundum de pace rupta.Sed secundus primum sic per illum tex.z idem firmat ibi Jmol.et etiam
7 Pau.de cast.z Panor.in.c.j.de treu.z pace.Et hinc est † q si duo fecerunt inuicem pacem pmittẽtes se nõ offendere z inuicẽ se offenderunt si non apparet quis primo aliũ offendit z sic quis primo inchoauit neuter potest conueniri de pace fracta put voluit bart.in l.j.§.cum arietes.ff.si quadru.paup.feci.dicatur.z in.l.cum pater.§ libertis.in fi.de leg.ij.z ibi Jmo.Bar.in.l.si seruum.§.sequitur.in fi.ff.de verbo.obli.per Bal.z Jmo.z Pon.in.d.l.semel mora.z per Bald.in.l.vt vim.in fine.de iusti.z iur.z per eum.z Pau.de ca.in.l qui fidem.de transac.z per eos z Saly.z Rapha.in.l.cum pponas. C.de pac.per Jo.andr.in additione spe.in rubrica de treuga z pace.z Panor.in.c.j.de treuga z pace.z si in vno ex vna parte fregit pacẽ censetur z fracta quo ad oẽs vt voluit Joã.an.in addi.spe.in ti.de treuga z pace.§.j.versi.notãdũ.hinc est q dictus Blasius primo offensus si postea offendit nõ potest puniri pena pacis fracte.
¶ Nec ipse nec Angelus eius pater qui pacẽ fecit siue simpliciter promiserit non offendere nec offendi facere nihil promittendo p suis attinentibus siue etiã si pro alijs se obligauit per pdicta.Nec obstant in contrarium.Nec enim obst.q primo dicebatur in con-
8 trarium:quia hoc tãgetur in vltimo quesito†.Nec obstat q vltima mora nocet:quia isti termini sunt penitus separati:quia actus morosi ex quo causatur mora aduersarij tendit ad purgandum moraz precedentem:quia qui noluit soluere offert postea soluere z sic facit contrarium prime more.Sed qui primo offendit si postea offenditur nihil facit purgans primum delictum merito zc.Jmol.vero in.d.l.semel mora respondet quod mora est culpa vel dolus in obmittendo:casus noster est in delicto in committendo suppleo.z delictum in committendo est grauius q in obmittendo.vt per gloss. no.in.l.si mora sol.ma.z est glossella.ij.l.lege cornelia.ff.ad sylle.qs gloss.docto.sequuntur in dictis iuribus.Nec ob.quod dicit Jmol. post Bald.in.d.l.semel mora.quia loquuntur quando est soluta pena:quia volunt q pena soluta contractus censeatur impletus fm eundem Bald.in dicta.l.cum proponas.post Pe.et Cy.in.l.petens.C.de pactis.et licet per hanc rationẽ eũ sequant ibi Rapha. z Pau.de cast.tamen non multum placet et Salyce.ibi damnat prout al's dixi.in.d.l.cum proponas.z ratio est valde dubia vt etiã dixi.in.l.si conuenerit.de iurisdi.om.iudi.et in dicta.l.petens.tamen non est presentis discussionis cum pena minime soluta fuerit. et Salyce.in dicta.l.cum proponas intelligit dictum Baldum verum quando est conuentum q pena totiens committatur quotiẽ contrauẽtum fuit:et sic duo requiri:scilicet q sit adiecta dicta clausula:item q sit soluta pena.Quasi sentiat q alterum non sufficiat.
9 Nec obstat si est adiecta clausula rato manente pacto:† quia dicta clausula non prodest ei qui non seruauit fidem.Semper enim militat illa ratio quod non seruanti fidem non est eidem seruãda fides: sed operatur quod vbi alias non posset exigi pena z agi ad obseruantiam facti.vt.d.l.cum proponas.z.l.obligatione fere.§.fi.de verbo.obli.saltem quatenus correspondent iuxta.l.duo societatem.z. l.siquis a socio.ff.pro socio.z.l.predia.de actio.emptio.z habetur per Barto.et doc.in.l.ita stipu.de verbo.obli.z per doc.in.l.si pacto.quo penaz.C.de pactis.virtus huius clausule operatur vt etiã commissa pena et forte pena exacta possit agi ad obseruantiam cõtractus:tamen contra non obseruantem qui incidit in penam nõ contra ab eo qui obseruauit.et alias consuluimus apud reatem.d. Bald.fercole.d.petrus z ego anno domini.M.cccclxxiij.de mense Martij.idem in clausula quod pena totiens committatur z pena soluta vel non contractus remaneat firmus.et videtur eadem ratio:licet Jmol.secus velit in.l.semel mora.solu.ma.loquitur tamen perfunctorie et nihil allegat z non facit mentionem de dictis gloss.tamen consulentes non adducebant.et ego qui fui vltimus et celeriter subscripsi et breuiter:dubitabam tamen in illo casu: quia pena erat pro parte stipulata camere:an deberetur pro parte camere consulentes non tangebant.Ego breuiter tetigi et ponderaui quod partes promiserunt obseruare sub pena.ccccc.ducatorũ pro dimidia soluenda parti obseruanti pro dimidia camere ponderaui:quia dicit parti obseruanti z sic non debetur si pars cõtraria non seruat et quod est vna pena que diuiditur in dimidias:iõ aut tota committitur aut in nihilo:quia.ccl.si sola deberent essent dimidia.ccccc.z etiam adduxi.l.iam hoc iure.de vulg.et pup.cum concor.et quod dicta clausula non prosit ei qui non obseruauit pactum firmat gloss.in.d.l.qui fidem.et in.l.ij.C.de iure emphy.cum quibus gloss.transeunt doc.in dictis iuribus quod et tenent Bal. Saly.Rapha.z Pau.de castr.in.d.l.cum proponas.et eadem ratio militat in pacto et quod pena totiens committatur quotiens fuerit contrauentum:quia non debet intelligi in fauorez eius qui contrauenit prout nec pactum quod possit exigi interesse et pena: licet aliud videatur velle.Jmol.in.d.l.semel mora.Nec obst.quod dicit Jmol.post Bald.quod vterq tenetur ad penam etiam con-
10 tract'.† Quia Bald.se declarat quod pcedit nisi sit rupta pax.nã tunc secundus non tenetur pena rupte pacis cuz non sit amplius pax fm eũ:z ita dicit intelligi.Jmo.g fm opi.Bal.loquit.z aduerte tamẽ qz Bal.forte nõ hoc voluit ita generaliter:sed dictã distinctionẽ facit quando pena est soluta.tunc pene solutio sit loco implementi:ideo pena tũc cõmittitur etiam per alteram partem:sed si pax

si pax est rupta: tunc etiã si pena est soluta non cõmittitur pena fracte pacis cum non sit amplius pax ẜm eum. ꝛ sic vult Bald. ꝙ non semper quando pena cõtractus pacis cõmittitur: q꞉ cõtractus nõ seruatur censetur rupta pax: ꝛ ratio suadet ꝙ si aliquid promittit cuius non obseruantia nõ tendit ad offensam non cẽseatur rupta pax: puta si vnus promisit reficere damna infra mensem sub pena si non facit incurrit penã. Et tamen non ex hoc debet censeri inimicitia. nam etiam inter amicos plerunq; pacta ad vnguẽ non seruãtur ꝛ pene committuntur: ꝛ tamen sunt amici ꝛ in bona pace: ꝛ ita videtur dicendũ in casu nostro ꝙ ex quo generaliter ꝓmiserunt se non offendere intelligatur generaliter de qualibet offensa non restricta ad vulnus sanguinolentũ vel homicidiũ vel fracturam ossis. Sed sit sensus: ꝙ licet contrafaciens incidat in penã: tamen pax cẽsetur durare. Sed licet duret pax: tamen si offenditur vnus ab altero ab aliam causam non tenetur offendens pena pacis rupte per ea que supra dixi in primo presupposito. Et ideo tunc si ꝓpter antiquam inimiciciã alter alterum offendit: tam primus ꝙ secũdus tenetur. ꝛ ita intelligatur ꝙ dicit Imo. in. d. l. semel mora. Secus si secundus offenderet primum offendentem propter nouam causam per supradicta. Non ergo obstat illa clausula ꝙ non censeatur pax rupta nisi sit vulnus sanguinolentum fractura ossis vel homicidiũ etiã si non probaretur ꝙ Angerillus vulnerauerit Blasium: nam satis est ꝙ eũ offendidit ipsum aggrediendo ꝛ proijciendo telũ contra ipsum. Nam ex his censetur eũ offendisse.

11 ❡ † Quia offensa dicitur omne id quod prouocat ad iracũdiam ꝛ meretur penam. l. in testamento. de manu. test. Bar. ꝛ doc. in. l. licitatio. §. qđ illicite. de publica. ꝛ Pau. de ca. consi. clxxxij. ꝛ Bar. in. l. cum te. C. de inoffi. testa. licet qñ large loquendo dicatur offensa etiam illud qđ nõ meretur penã. vt. d. l. cum te. ꝛ ibi Bar. per illum tex. ꝛ. l. filia morbitate. eo. tit. ꝛ Imo. in. d. §. qđ illicite. ꝛ Pau. in dicto cõsi. Sumus autem in his que merentur penã si insultus ꝛ ꝓiectio causa percutiendi etiam si non percusserit. vt per glo. Dy. ꝛ docto. de insultu in. l. nunq̃ plura. C. de priua. deli. per gl. Bal. ꝛ Saly. in. l. qui de criminе. C. de accusa. bar. in. l. respiciendum. §. delinquunt de penis. ꝛ est clarissimũ: insultus aũt ꝛ aggressus ponuntur in hac materia vt synonima ẜm Bar. in. l. j. §. cum arietes. ff. si quadr. pau. fec. dica. Dato itaq; ꝙ non probaretur vulnus illatum per dictũ Angerillũ: tamen dictus Ricciutus ꝛ eius pars veniret absoluẽda a pena pacis rupte per iam dicta: tamen dicendũ est ꝙ immo probatur: nam cũ vt presupponitur probari ꝙ ille Blasius non erat prius vulnerat⁹ ꝛ probatur ꝙ ille filius Angerilli proiecit telum cõtra eum ꝛ testes immediate viderũt eum vulneratum satis ex precedẽtibus ꝛ sequẽtibus imminet vrgentissima presumptio ꝛ cõiectura veritatis ꝙ ex

12 illo telo per Angerillum proiecto fuerit vulneratus. ❡ † Probatio enim extremorum inducit presumptionem circa media glos. in verbo speciali man. in. c. ex parte decani. de rescrip. tex. de fide instr. inter dilectos gl. ij. de cõdic. appo. c. per tuas glo. fi. in. c. accedens. de conuer. coniug. glo. in verbo cõcessam. in cañ. volum⁹. xvj. q. iij. glo. antepenul. xxviij. dist. quia sicut glo. ꝛ doc. in. c. accedentibus. de priuile. Item ex vicinitate presumitur. l. si ventri. in fi. de priuil. cred. ꝛ. l. j. §. que onerande. ff. quarum rerũ act. non datur. ꝛ. l. in confirmando. ff. de confir. tut. Attento igitur ꝙ testes deponũt quod prius nõ erat vulneratus dictus Blasius ꝛ ꝙ viderunt dictũ Blasium aggredientem ꝛ proiecisse telum contra dictum Blasium ꝛ in cõtinenti viderunt Blasium vulneratum ꝛ Angerillum aufugisse. ❡ Satis videtur violenta presumptio ꝙ vulneratus fuit ex illo telo proiecto a dicto Angerillo ex tãta vicinitate extremorũ: ꝛ attẽ

13 ta priori inimicitia † presumptio eñ est quedã verisimilitudo veritatis non astringens necessario vt est videre in quacũq; ꝓsumptione. l. q꞉ verisimile qđ metus causa. c. q꞉ verisimile. ꝛ per totum extra

14 de presum. ❡ Licet enim reperiatur † nudus cum nuda non infertur ꝙ fornicauerint. ꝛ tamen presumitur ꝛ ꝓbatur coitus. c. lr̃is. de presump. Similiter non erat certitudo illa ex qua iudicauit Salo

15 mon. in. c. afferte. de presump. ❡ Et al's habetur † ꝙ ille qui reperitur occisus ꝛ nescit presumitur ab inimicis occisus spe. in ti. de presump. §. j. ꝛ potest esse adeo violenta ꝙ quis damnatur dicit Bal. in. l. siue possidetis. C. de proba. ꝛ idem Jac. bu. dicẽs. ꝙ ꝓsumptio potest esse adeo manifesta ꝙ ex ea quis damnatur. in. l. fi. C. de ꝓba. ponens exemplũ. nõ autẽ datur certa doctrina. ẜ iudex hꝫ arbitrari ex circũstantijs vtrum sit maxima magna vel leuis cõiectura seu verisimilitudo. ar. l. j. de iur. delib. ꝛ. l. j. §. tu magis. ff. de test. ꝛ ꝓcedere a si. ar. l. non possunt. de. ll. ꝛ. c. inter ceteras. de rescriptis. cũ concor. Ita ꝙ q̃nq; facit sufficientem ꝓba. q̃nq; semiplenam ꝓba

16 tionem ꝓut dicit Bar. in. l. ij. de execu. tuto. ❡ Quandoq; † indiciũ in casu nostro videtur vehementissima coniectura veritatis ex vicinitate predicta ꝛ inimicitia ac etiam ex fuga: q꞉ fuga solet inducere semiplenam proba. glo. ꝛ Bar. ꝛ doc. in. l. admonendi. ff. de iureiu. spe. in titu. de presumpt. §. ij. versi. violenta per Bar. in. l. lex cornelia. ad sylle. in. l. j. de his qui. mo. sibi consciuerunt. Ita ꝙ iũctis tot circunstantijs: quia cũ fama que solet operari idẽ ꝙ semiplena probatio per ea que habentur in. d. l. admonendi. ꝛ in. d. l. in bone fidei. ꝛ in. d. §. tormẽta. ꝛ in. d. c. veniens. ꝛ in. c. cum oporteat. de accus. ꝛ longe magis artant coniecture hoc casu ꝙ illo quem doc. ponunt pro expedito. in. l. sciant. C. de proba. de illo qui visus est intrare domum. ꝛ postea visus est exire cũ gladio sanguinolento ꝛ reperitur mulier vulnerata que est sufficiens. dicit Bal. post Nico. de ma. Ibi non eñ presumitur seipsam vulnerasse: sed potius ab inimico ẜm eos. Ita ergo ꝛ in casu isto: ideo intrepide puto concludẽdum ꝙ sit sufficienter probatũ ꝙ vulnus fuit illatũ per dictũ Angerillũ. ꝛ maxime quatenus agitur ad excusandũ dictũ Blasiũ seu

17 dictũ Ricciutũ a pena pacis rupte. ❡ † Cũ leuiores ꝓbationes requiruntur ad excusandum ꝛ absolutionem ꝙ ad cõdenationẽ. ar. l. absentẽ. in prin. de penis. ꝛ. l. arrianus. de acti. ꝛ ob. ꝛ. l. sciant cuncti. de proba. cum si. Nec obstat ꝙ vnus attinet in tertio vel quarto

18 gradu ẜm ius canonicum cõputando. † Quia rñdetur ꝙ consanguinei maxime ita distantes saltẽ in tertio. s. vel quarto gradu non repelunt oĩo: ẜ minor fides adhibeat. vt per Bar. in. l. qui testã. § quẽcũq;. ff. de test. ꝛ per Bar. in. l. iulia. ff. de testi. ꝛ voluit glo. in. l. parentes. C. de test. per glo. in. c. in lr̃is. ꝛ ibi per Imo. ꝛ Panor. de testi. Et maxime admittitur ad excusationem coniũcti ꝓut voluit Bal. in. d. l. parẽtes. ꝛ probatur in. c. literis. extra de presump. ꝛ maxime hoc casu: q꞉ deponunt contra alterũ coniunctũ ꝛ paritas coniunctionis tollit suspitionẽ. l. nõ solũ. §. j. ff. de ritu nup. ꝛ no. Bar. in. d. l. qui te. ꝛ illa parua disparitas consanguinitatis nõ videtur ꝙ sit in alicuius consideratione adeo ꝙ tollat fidem: ẜ aliquãtisp debilitet: tamen si quid detrabit suppletur per legalitatẽ alterius testis contestis. ar. l. si quis ex argentarijs. §. j. de eden. prout ibi no

19 ta. Bar. ꝛ doc. ❡ Et est aduertendũ ꝙ si agatur † ad penam conuẽtionalem est tamen ciuilis nõ criminalis: licet applicetur forte pena fisco: quia agitur ratione conuentionis non ratione criminis. Item licet consanguineus soluat pecuniam non irrogatur iniuria consanguineus ꝛ sic cessat ratio qua mouentur Barto. ꝛ doc. ad dicendum quod in causa criminali non admittitur frater pro fratre. Attento etiam quod magis attinet ei qui iniuriam intulit ꝙ ei q fuit iniuriatus ꝛ sic ex hoc capite scilicet ratiõe iniurie accepte iux ta. l. lex cornelia. de sicca. non est repellendus. Nec obstat quod dicit Bald. quod ad penam criminalem quilibet tenetur ꝛ sic etiam secundus: quia loquitur de pena delicti propter quod rumpitur prout est in casu nostro per homicidium: nam de homicidio tenet. ❡ Non enim ab homicidio excusatur propter fracturam pacis. Nec de hoc queritur: sed excusatur a pena fracture pacis cum pax rupta amplius non sit pax prout se declarant Bald. ꝛ supra dictum est. Nec etiam obstat quod in conuentione dicitur quod pena imponatur in conuentione pro quolibet contraueniente. Naꝫ etiam hoc est aduertenduꝫ quod aut isti paciscentes promiserunt

20 quod nec eorum attinentes offendent prout promitti solet. † Et tunc censetur promissum quod si plures offendunt pro quolibet offendente promittit tantam penam: et pactum istud non prosit contraueniẽti. aut nullus eorum promisit pro alijs ꝛ si vno cõtraueniente alius postea contraueniens non incideret in penam non possent verificari illa verba pro quolibet: quia illud vniuersale quolibet: sui natura non videtur sonare quod non possit verificari nisi in vno secundum communem sensum. Sed respondetur quod potest verificari in pluribus quod ipsorum aliquis per alios contraueniret cum promiserint non offendere nec offendi facere. Item si non promiserunt pro alijs dato quod verba illa pro quolibet nos astringerent ad intelligendum quod si vnus contraueniret ꝛ postea alius ambo inciderent in penam: cessaret hoc casu pena: quia ipsi non tenebuntur pro alijs nisi ipsi fieri facerent. vt supra in principio consilij dictum fuit. Item possent dicta verba verificari in casu quo vnus offenderet sine fractura ossis ꝛ sine vulnere vel homicidio: ꝛ alius ratione antique inimicitie offenderet per ea que supra dicta sunt. Remanet ergo conclusio quod dict⁹ Ricciutus aut dictus Blasius non ten. ntur pena conditionali seu pacis rupte. dictus vero Angelus tenetur si promisit quod sui attinentes non offendent. alias secus vt ex supra deductis ostenditur.

Laus deo.

❡ Summarium super consilio. lij.

1 ☞ Confessio recepti spe future numerationis quando preiudicat. numero. 3. ꝛ. 6.
2 Promissio solutioni equiparatur.
4 Renunciatio exceptionis non numerate non preiudicat nisi cum iuramento.
5 Juramentum simplex non transit in heredeꝫ nisi ex contractu defuncti.
7 Solutio postea facta suadet factam confessionem spe future numerationis.
8 Dos restituenda venit licet non exacto debitoris ratione in eiusdem dotis constitutione dato.
9 Singularitas numerus non adaptatur ex vi vocabuli ad plures.
10 Solutionis appellatione venit omnis liberatio.
11 Statutum non patitur interpretationeꝫ restrictiuam a iure cõi.
12 Vidua perseuerat in eodem matrimonio mortuo viro.
13 Vidua alenda est ab heredibus viri iure communi.

¶ Consilium.lij.

In nomine domini nostri iesu xpi. ¶ Quotidianus ⁊ pulcher est primus cõsul-tationis articulus. Nam in multis locis est de more ꝙ quasi semper maritus fatetur se recepisse dotẽ ⁊ eodez die loco ⁊ testibus non obstante confessione pmittitur eadẽ quã-titas pro dicta dote in quo articulo videtur prima facie dicendũ ꝙ dicti heredes peri nõ teneãtur soluere dictã quãtitatẽ.cccc.flor. Sȝ sufficiat eis cedere actionẽ quã hñt aduers⁹ dictos Pãdulphũ ⁊ Alouisium promissores dicte dotis. Nam ex quo persequens in strumentũ apparet ꝙ dos nõ fuit soluta videtur ꝙ confessio cẽsea

1 tur facta spe future solutionis causande vigore pmissionis. † Qñ enim precedit refutatio ⁊ statim sequitur promissio censetur facta spe future promissionis.l.minor.xxv.annis cui fideicõ.ff.de mino. quẽ tex.ad hoc singularẽ. Ponta.l.penul.§.si vir.ff.so.ma.qui etiã pro hoc adducũt sin.tex.in.l.ab anastasio ibi tãtũmodo exactionẽ sortiri ⁊c.C.mã.ex quo tex.colligit ibi Bal.ꝙ si post confessionem de recepta tanta ꝙtitate apparet postea solui partem ex illa quan titate: illa tñ quantitas postea soluta censetur soluta ⁊ nõ integra

2 ꝙtitas confessata.pariter ergo ⁊ si postea promittitur † nam pmis sio ⁊ solutio equiparantur.l.fi.C.ad.l.fal.ideo sufficiat dictis here-dib⁹ peri cedere actionẽ quã habẽt aduersus dictos Pandulphũ ⁊ Alouí.promissores dicte dotis: nam qñ alius promittit pro mu liere dotem marito ⁊ eo non exacto soluitur matrimonio satis est marito ⁊ eius heredibus pro restitutione dotis cedere actiones sal tem si est soluẽdo.l.dotẽ a patre.⁊.l.promittendo.§.si a debitore.ff de iure dot.⁊.l.si extraneus.e.ti.⁊ facit.l.menia.ff.solu.mat. Si ita q₂ dictus Perus nõ exegit dictas dotes videtur ꝙ heredes ipsius si volunt cedere iura sua non teneantur vlterius ex quo promissio sequuta fuit incontinẽti prout hoc voluit Bal.in.l.in his.§.mu lier.ff.so.mat.⁊ in consi.mihi.dxxij.incipiente quidam Franciscus ⁊ in.l.legẽ.C.de pactis.⁊ ibi videtur velle ipse Bald.in.l.absentis. iiij.col.C.si cer.peta.ꝙ ⁊ voluit Ponta.late prosequendo.in.d.§. si vir. Idem etiam tenet Pau.de ca. loquens in confessione facta mulieri cui habebat restitui dos in.d.§.si vir.qd ⁊ voluit Ange. in cõsi.suo incip.genera socero.al's incip.in primis inquirendum est in ordine.cxlv.fm ordinem in formis. Ideo videtur ꝙ dicti here-des non teneantur nisi ad reddendam illam quintam partem do-tis montis cum reuera non plura actualiter receperit. Et maxime hoc dicẽdum videtur: q₂ dicta cõfessio videtur simulate facta vt di ctus Perus posset consequi dotẽ montis: cũ vt presupponatur do tes a monte florentino exigi nequeant nisi prius maritus confitea tur dotem ab vxore recepisse prout ⁊ se declarant ipsi Perus pan dulphus ⁊ Alouisi.in vltimo instrumẽto promissionis dotis.verisi mile enim videtur ꝙ si vltima fuit facta ob eã causam etiã prima p pter similẽ causam facta fuerit: cuȝ ex sequẽtibus precedẽtia facta interpretẽtur ⁊ econtra can.cum per bellicã.xxxiij.q.ij.⁊.xliiij.dis. multis.⁊ in.l.post cõtractuȝ.per Bar.de dona. Tamen hoc nõ ob stante cõtrarium puto de iure respondendum ⁊ in practica obser-uandũ: vȝ ꝙ dicti heredes cogantur soluere integrã dictã ꝙtitatẽ. cccc.flore. Nam dictus Perus promisit soluere dictã integrã ꝙti-tatẽ soluto matrimonio per eius mortẽ nõ superstitibus filijs que omnia purificata sunt. Et insuper interuenit guarentigia que fm formaȝ legis municipalis debet exequi non potest obijci exceptio fictitij aut simulati cõtractus: vel exceptio non numerate pecunie nec aliqua alia nisi solutionis prescriptionis cõpẽsationis pacti de non petendo vel falsitatis. Et opponens non audiatur: ⁊ subditꝙ illud sit precisum de cuius virtute est ꝙ quicquid cõtrafactũ sit nõ valeat prout voluit Jac.de are.in.l. oẽs populi.de ius.⁊ iur̃.prout ibi refert Ray.de forli.in repe.col.xxxvj.⁊ ideȝ dicit panor.in.c.ij. de rescrip.in no.quod ⁊ latius voluit in.c.cuȝ ecclesie sancte marie. d̃ ꝯsti.circa principiũ. Et fm hoc si allegãs cõtra execu.dicti instru mẽti hanc exceptionẽ audiretur actus esset nullus.faciunt etiã ver ba sequentia dicti statuti que prohibent dictum statum interpreta

3 ri nisi vt loquitur de qua clausula. ¶ † Ideo non potest allegari ꝙ dotis quantitas que est promissa restitui soluto matrimonio nõ sit restituenda: quia non fuit soluta: ⁊ quia illa confessio ⁊ pmissio cen seatur facta ipse future promissionis incontinenti sequute: illa em̃ exceptio est de iure positiuo inducta: ideo sine dubio potest tolli p statutum.iuxta.l.omnes populi.de ius.⁊ iur.cum concor.que exce-ptio etiam ex alio non potest allegari: q₂ fuit illi renunciatum cuȝ

4 iuramento. ¶ Licet enim dubitetur. † an exceptioni non numera te pecunie possit sine iuramento renũciari ⁊ soleat teneri ꝙ non vt per glo.in.l.j.de dote.cau.non nu.⁊ disputat Bal.idem concludẽs post Nic.de mat.in.l.si ex cautione de non nu pecunia.tamen si re nunciatur ⁊ renunciationi iuratur obseruantia tenet renunciatio: prout firmant Bar.⁊ Ange.in.l.fi.C.de non num.pecu.⁊ Bald.in d.l.j.de dote cauta non nu.⁊ communiter tenetur per.c.cum con-tingat.de iureiur.⁊.c.quamuis de pac.in.vj.in ratione generali di ctorum iurium: ex quo: ergo dictus Perus renũciauerit exceptio ni non num.pecu.et promisserit quantitateȝ confessatam restitue re in omnem casum ⁊ euentum restituende dotis ⁊ promisserit om nia obseruare cum iuramento: promissio ista firmatur iuramento:

5 † ⁊ licet iuramentum simpliciter nõ liget heredem.c. veritatis. de iureiu.tñ contractus firmatus iuramento trãsit ad heredes: quia actiones ⁊ exceptiones causate ex cõtractibus vel quasi sunt in he-redes transitorie per iura vulgaria: ⁊ hoc omnes tenent in.d.c. cuȝ contingat.⁊ in.d.c.quamuis.⁊ in auc.sacramenta puberorũ.C.si ad uer.vend.⁊ ex quo non potest opponi exceptio non numerate pe-cunie cum vxore guarentigie stante dicta lege municipali.tum vi-gore renuntiationis iurate non releuat dicta promissio dotis dan de incontinenti sequuta: prout concludit Ang.in consilio supra al legato circa finẽ loquens qñ statutũ vigore guarentigie denegat op poni exceptionem non nu.pe. Et facit quia Bal.in.d.§.si mulier. ponderat vtrum sit preclusa via opponendi exceptionem non nu. pec.tempore promissionis necne.ꝙ ⁊ põderat põ.in.d.§.si vir.⁊ in

6 cõsi.s.allegato.idem tenent ꝙ Bal. ¶ † Unde sumus extra opi. doc.circa illuȝ articulũ: an si post cõfessionẽ dotis recepte sequitur immediate promissio de dãda dote sufficiat marito cedere actionẽ: quasi illa cõfessio cẽseat facta spe future numerationis cũ hoc casu quo est pclusa via opponẽdi exceptionẽ nõ nu.pe.nõ cõtradicunt Bald. Ang.⁊ põta.qui fuerũt in opi.ꝙ satis sit ꝙ cedatur actio in simplicibus terminis in qbus loquuntur Ja.de are.⁊ Bar. Itaq₃ non est necesse decidere illã satis dubiam questionẽ in qua Bal. Ang.⁊ pon.contradicũt Jac.de are.⁊ Bar.cũ Bar.aũt concordat Jmo.in.d.§.si vir.qui recitata opi.Bal.dicit ꝙ Bar.melius ⁊ sub tilius loquitur: nõ aliter respondens ad rationes ⁊ iura Bal.cum Bar.etiam trãsit Pau.de ca.in eodẽ.§.si vir.dicens: ꝙ opi.Bart. est limitanda nisi ipsa mulier cui est dos restituenda sit illa que po-stea promisit dotem.⁊ ego in illam sententiam inclino ne illa con fessio sit elusoria.⁊ presertim stante opi.ꝙ post bieñiũ possit oppo ni exceptio nõ nu.pe.probata negatiua que negatiua probatur p instrumentum promissionis immediate emanatum: ⁊ ad hoc p per glos.⁊ Bal.in.l.ij.C.de non nu.pecunia. Nec hoc negant immo pre supponunt barto.⁊ bal.⁊ cetera.⁊ ceteri prout illa opi.s.ꝙ post bië nium admittatur excipiens si vult probare negatiuã tenet post Ni co.de ma.⁊ Petrum de bellapertica.bal.in.d.l.si ex cautione.in.q. ix. Non enim est verisimile ꝙ in locis vbi consueuerunt fieri similes confessiones ⁊ promissiones postea sequi consuetudo frustra indu-xerit talem practicam: si confessio ipsa non iuuaret.⁊ pariter non est verisimile ꝙ statuta montis florentini disposuerint ꝙ prius fiat confessio per maritum facta de integra dote recepta anteꝙ sibi sol uatur per ipsum montem. Constat enim ꝙ dotem a monte nõ ha-buit: ⁊ tamen vult statutũ montis ꝙ confiteatur se habuisse: ⁊ visa confessione dotis ⁊ cõsumato matrimonio mons marito soluit p-tem debite dotis: ⁊ de residuo facit creditorem maritum: quasi per confessionem illam censeatur ꝙ creditum montis transeat in ma-ritũ ⁊ dos reputetur habita: al's si illa confessio mariti non iuuaret vxorem ⁊ frustra requireret statutum qd antecedente confessio do tis recepte placet ergo ꝙ censeatur recepisse insolutum illud credi tum montis seu in terminis nostris illud nomen debitorum q̃ im-mediate fuerunt facta ex sequenti promissione: vnde fatendum est ꝙ confessio censetur facta spe future promissionis quibus verbis vtitur etiam bal.in.d.§.si mulier.⁊ Pont.in.d.§.si vir.ꝙ ⁊ volunt etiam Jac.de are.⁊ Bar.nam non ex alio fecit confessionem: nisi q₂ illud nomẽ debitoris futurum recipere intendebat insolutũ secun dum opi.Bar.concordant ergo in hoc Bal.⁊ sequaces ex vna par te.⁊ Barto.⁊ sequaces ex altera: si spe future promissionis.ergo se quuta promissione est impleta spes.⁊ consequenter causa propter quam emanauit confessio: promissio ergo censetur causa confessio nis ⁊ promissionis de restituendo doteȝ. Ideo militat cõsideratio Bar. etiam fm presuppositũ Bal.⁊ ponta. Et sic tollũtur iura põ ta.que tendunt ꝙ apparet nõ esse solutã pecuniã: q₂ fatendum est: nec Bar.⁊ sequaces id negant: sed dicunt ꝙ ex promissione postea sequuta resultat quedam tacita solutio. ¶ Itaq₃.l.ab anastasio.C

7 mandati.⁊ quod ibi no.Bal.⁊ glo.l.ij.C.de non nu.pec. † loquunt in solutione postea sequuta que suadet confessionem emanasse spe future numerationis.nos loquimur in pmissione postea sequuta que suadet confessioneȝ emanasse spe future promissionis. Nec ob. d.l.minor.xxv.annis cui fideicõ.de minor.queȝ tex.adducũt. Bal. in.d.l.absentis.⁊ ponta.in.d.§.si vir.⁊ in.d.consi.quia licet ille tex. probet ꝙ confessio de recepto censeatur facta propter sequentem cautionem: tamẽ hoc facit pro sententia Bar. iuncta gl.que vult: ꝙ primum debitũ censetur sublatum nouatione: nec expectatur so lutio: ⁊ licet appareat ꝙ non receperit id quod confitetur recepis-se: tñ liberatio resultat prout si recepisset. Ideo est necessaria ibi re stitutio in integ.cum ibi primum creditum fuisset magis priuile-giatum ꝙ secũdum.patet itaq₃ ꝙ cautio ibi implet causam pter quam fuit facta confessio: ⁊ ꝙ confessio illa solutionis preiudicat: licet probetur ꝙ non precesserat solutio: ita ergo preiudicet in ca-su nostro.alia iura Bald.⁊ etiam iura Ange.⁊ Pon.tendunt qd illa confessio censeatur respectiua ad promissionem quod minime negatur: vt premissum est: ⁊ propterea tollitur id quod allegatur per Ang.

per Ange.& ponta.quod si secus diceremus sequeretur quod illi promittentes onerarent duplici onere:nã etiã fm opinio. Bart. vnico onere solutionis onerantur.prima enim solutio est ipsa promissio que cedit loco solutiõis que nõ est onus nisi quatenus onerat ad soluẽdũ:& sic effectualiter est vnũ onus dũtaxat. ¶ Nec etiã 8 ob.† q quãdo datur nomen debitoris in dotẽ si eo non exacto venit casus restituende dotis sufficit regulariter cedere actionez.Et similiter si alius promittit soluere dotem.iuxta.l.promittendo.§. a debitore.de iure do.& l.si extraneus.eo.ti.quia respõdetur quod aliud quando dos consistit in pecunia:& pro illa datur insolutũ nomen debitoris:quia tunc cẽsetur quodãmodo venditũ illud nomẽ debitoris:& hoc sentit Bar.dũ allegat.l.precij cã.C.de rescin. ven. prout & quãdo datur res estimata pecunia debetur:& est restituenda regulariter non ipsa res iuxta.l.vnicã.§.estimatarum.C.de rei vxo.& per gl.& doc.in.l.si inter virũ.C.de iure dot.& l.estimate.ff.solu.matri.nisi in subsidium.l.in rebus.C.de iure dot.ita pariter qñ pro pecunia datur nomẽ debitoris secus si simpliciter datur in dotem nomen debitoris vel debitor seu alius promittit tantam quãtitatem pro dote:nã tunc ante solutionem in dote est ipm nomen debitoris:ideo nomen est restituendum cedendo: scilicet actionẽ. Ex his insurgit decisio secundi quesiti:scilicet quod ex quo dictus Perus potuisset conueniri ad dictã quantitatez vigore confessionis primo loco emanate non generat sibi aliquod preiudicium secunda confessio a qua cõseruatus fuit indẽnis a dicto Alouisio et Pandulpho qui expresse conuenerunt quod remaneret firmꝰ primus contractus dotalis:& ipsi tenerentur reficere omne dampnum quod incurreret ipse Perus ex secundo contractu:sed nullũ damnum consequitur ex dicto secundo contractu cuz non agatur ex secundo:sed ex primo prout presupponitur merito nullum habent heredes peri regressum aduersus dictos Alouisium vel Pandulphum:et hoc quidẽ nullam capio habere dubitationem nisi forte quis diceret quod illa promissio de conseruando indẽnẽ referatur etiã ad primã confessionem & primum contractum cum etiam de primo contractu et prima confessione fuerit supra facta mentio:& sic illa cõseruatio indẽnitatis referatur ad omnia precedentia.arg.l.talis scriptura.de lega.j.& c.ij.requiris: et.ca. inquisitioni.de appel.cum concordantijs. tamen hoc non habet obstare ea ratione:quia de prima confessione non fuit facta supra mentio:& ipsi Alouisius & Pandulphus se restrinxerunt ad dãna que incurreret dictus Perus ob dictam suprascriptam confessionem:cuz igitur istud dãnum non irrogatur causa seu occasione dicte confessionis que supra in illo instrumento scripta erat:ideo conseruatio indẽnitatis non trahitur ad hoc quod incurrat ex causa prime cõfessionis et primi contractus dotalis. facit etiaz:quia loquitur in singulari dicendo dicta & suprascripta confessione:& postea subdit dicta de causa & dicta occasione. ¶ Et† singularis numerus ex vi voca- 9 buli non adaptatur ad plures:sed adunum.l.duo sunt titij.de test. tu.c.gaudeamus.de diuortijs ibi non dixit vxoribus:sz vxor. & In no.in.c.debitum.de bigamis.Et licet postea subdat dictis de caufis potest intelligi:quia supra cõfessus fuerat & promiserat restitutionem:& maxime hoc dicendum est:quia per illam clausulam: nõ tamen per hoc &c.dicte partes videntur sentire q per istã vltimã conuentionem censeatur esse recessum & deuiari ab illo contractu dotali tunc proxime scripto:quia qui de vno negat de alio videt affirmare.l.cuz pretor. de iud.& l.si quis ex argẽtarijs.§.prohibet. de edẽ.& c.nonne.de presump.& ideo videtur de mente contrahentium quod per vltimã confessionẽ & conuentionem nullũ preiudicium generetur dicto Pero:sed prima conuentio stet in sua virtute:& ab illa non conseruetur indẽnis.facit: quia verba contractus interpretantur contra stipulantez & contra eum qui nititur ex pacto.l.quicquid astringende.de verb.oblig.& quod per gl. & doct.in l.veteribus.ff.de pac.deueniendo ad tertium consultationis.arti. concludo q ex quo dicta dos cẽsetur integra soluta ex quo illa nomina debitor censentur data insolutũ:vt.s.probatum est fm sententiam Bart.ideo de integra quantitate donationis propter nuptias tãq integre soluta dote dicta domina Leona lucrari debet quintam partem:& sic.lxxx.flore.sibi debeantur. Non enim ob.q8 mulier non lucratur donationem propter nuptias fm conuentionem:nisi dotem soluerit in auf.de non elig. secundo nub.§.fi. & in auten.sed que nihil.C.de pac.conuen.Et si lucrum conuentuz nõ debetur pariter videtur non deberi lucrum legale: cum pacta & statuta soleant equiparari.l.non impossibile.ff.de pactis. & quod per glo.in rubrica.C.de decre.decur.libro.x.ex quo enim censetur soluta integra quantitas integre lucratur partem donatiõis propter nuptias conuentam & statuto comprehensam & maxime quo ad qtitatem.cccxxx.flore.que erat in monte:nam illa quantitas clariꝰ censetur soluta ex quo ipse Perus fuit sua voluntate & ex dispositione statutor montis factus creditor mõtis & mons liberatus ab antiqua creditrice Leona.& per consequens mõs censetur soluisse Leone montis creditrici & pari ratione ipsa Leona censetur liberata seu qui dotem promiserant.Ipsa enim Leona nullum ius amplius habet in dicto credito:sed integre pertinere cepit ad ipsum Perum:& successiue ad eius heredes:& videtur quedam delegatio ipso iure facta sine facto creditricis vel quid delegationi simile et de similibus idem est iudicium.cap.inter ceteras. de rescrip.l. non 10 possunt de legibus.† omnis autem liberatio venit appellatiõe solutionis.l.solutionis verbũ.ff.de solutionibꝰ.& l.liberationis.& l. solutionis verbo.de verbo.significa.insuper pro hac parte facit:q dictum lucrum nedũ debetur de iure cõmuni vigore pactorum innitorum inter partes quo casu loquuntur.d.auten.sed que nihil.& d.§.fina.vnde sumitur.Sed etiam ex forma.l. muni.& cum statutũ non distinguat videatur q nec nos distinguere debeamus.l.iij.ff. de offi.presi.cum concor.sed generaliter loquens generaliter intelligatur.c.quia circa.de priui.& l.j.§.& generaliter.de lega. prestandis.presertim cum istud lucrũ statutarium non sit eiusdem nature prout est lucrũ quod capitur de iure cõmuni:quia de iure cõmuni debet esse equalitas in lucris dotis & donationis propter nuptias. autẽ.equalitas.C.de pac.conuen. ¶ Et fm formã statutorũ nulla seruatur equalitas:& sic;sunt diuerse nature ista lucra municipalia & lucra iuris cõmunis.& mulier per legem municipalem grauatur. in vno.s.quod minus lucratur de donatio.propter nupt. q vir de dote:non inconuenit si in alio releuatur.arg.l.eũ qui.in princi. de iureiuran.& saltem absq dubio procedit in casu nostro in quo per instrumentũ guarentigiatum est promissum istud lucrum quod in strumentũ est precise obseruandũ nec potest aliquid obijci vel op- 11 poni & statutũ non potest interpretari prout & supra deductũ:ita† quod non potest dici quod recipiat interpretationem restrictiuaz a iure cõmuni put als reciperet iuxta notata per Bald.in.l.si auꝰ. C.de liberis pre.& in.l.precibus.C.de impube.& quod per Bal. in l.labeo.§.idem tubero.de suppel.lega.et attẽtis verbis statuti clarum est quod non poterit obijcere dictam exceptionem quod pecunia promissa pro dote non est soluta cum illi sit generaliter renũciatum tũ maxime:quia statutum prohibet dictam exceptionem et omnẽ aliã obijci:itaq stamus claro. ¶ Quartum etiam articulum consultationis arbitror satis clarũ:cum lex municipalis clare super hoc constituat:et vbi casus legis non est excitatio.l. ancille. C.de furtis.l.quod labeo ad carbo.et.l.illam. versicu. de modo de colla.Nec distinguit sit soluta vel non soluta dos: nec est irratio- 12 nabilis dicta municipalis dispositio:† quia mortuo viro vidua dicitur perseuerari in eodem matrimonio.l.finali.C.de bonis maternis.& ibi Ricardus malumb.Cyn.Barto. et Salycetus.et ad idem.l.filij.§.vidua.ad munici.et.l.fina.de verbo.signi.& l. cum te. de do.propter nup.& l.de emancipatis.C.de leg. heredi. ibi priorem tonum seruauerit.& not.gl.in.l.vnica.§.exactio.C.de rei vxo. 13 actio. Et de† iure communi debet alimentari vxor ab heredibus mariti donec secundo nubat prout dicit Ricar.malumb. in.d.l.fi. de bonis mater.ar.illius tex.quod verum est si nõ habet vnde als se alimentet prout dicit Bald.in.d.l.fi.& Rapha.& Paul.de cast. ibi.& Iaco.de are.in.l.curator.de curatore furioso.& no. glo. in.d. §.exactio.non ergo mirum si statutum aliquantisper magis generaliter idem disponit:scilicet donec restituatur dos:& si dicatur debet intelligi de dote soluta.respondetur q non dicit hoc statuens: ergo nec nos dicamus.l.si seruum.§.non dixit pretor.de acquiren. heredi.& d.l.iij.de offi.presi.et.c.ad audientiam.de decimis.& si diceret supra est deductum q censetur soluta:verum est q statutum loquitur de dote restituenda:tamen hoc casu dos est restituenda etiam si soluta non crederetur:quia ex promissione queritur actio marito.l.si pro te.C.de dotis promissi.ideo illa est cedẽda fm omnes & in ipsa cessione consistit dotis restitutio vt est notissimum. Quintum autem quesitum breuibus expediam tanq a dubitatione alienuz ex pluribus:& primo quia dictus perus promisit per instrumentum guarentigiatum restituere. cccc.florẽ.et est precise exequendum vt supra sepius deductũ est merito non potest obijci q non debet reddi integra quantitas dotis pter expensas que solent dotem diminuere ipso iure.l.quod dicitur de impen. in rebus dota.fac.Et maxime hoc dicendum est:quia ipse maritus sciebat fore necessarias impensas in exactione dotis montis vnde sciẽter promittendo plusq debeat censetur donare.ar.l.eius q per errorem.de regu.iur.& l.j.de condi.inde.iuncta.l.fina.ad.l.falci. maxime quia conuentum fuit q expense faciende retraherentur de quantitate dotali promissa post tempus:et tamen integram quãtitatem.cccc.florẽ.restituere promiserit q et maxime concludendum est:quia iure municipali presupponit disponi q expense que fierent pro exactione dotium a monte predicto nõ diminuant dotem:sed ascribantur damno mariti:itaq res in hac parte est clara. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.liij.

1 ☞ Agnati non dicuntur concepti post mortem testatoris.
2 Testamentum solennitatis ratione imperfectum si transierit in rem iudicatam quando habetur pro solenni inter easdez partes.
3 Legatis non succeditur heredi neq in bonis heredis onerati sed testatori oneranti.
4 Solutionis loco successio quandoq habetur.nume.21.
5 Genus non dicitur esse in bonis alicuius.

6 Prepositio denotat substantiam.
7 Aliud in verbo consiliū est firi aliquid de cōsilio ⁊ cū consilio.
8 Testamentum imperfectum solennitatis ratione valet tm̄ inter liberos.
9 Sententia ex actis iudicatur.
10 Iudex suū officiū nō impōtitur nisi petenti.
11 Testamentū non publicatum ꝙ testm̄ non dicatur sed quedā preparatio testamenti.
12 Testamentū non completū an valeat etiā ad pias causas.
13 Testamentū manu testatoris scriptum valet etiam quandoqꝫ sine testibus.
14 Pia causa potest quis pro parte testatus ⁊ pro parte intestatus recedere.
15 Iudex dicitur vnus vir.
16 Snīa que expressum continet errorē ipo iure est nulla.
17 Snīa lata super inepto libello est nulla.
18 Error contentus in actis ad que se habet snīa necessaria relatione continetur talis error etiā in eadem sentētia.
19 Petitio in summarijssimis requiritur.
20 Legatum simpliciter censetur relictum ab herede.

¶ Consilium. liij.

In noie domini nostri iesu

xpi. ¶ Pro decisione presentis consultationis videtur prima facie dicendum quod dicti legatarij: videlicet filij Antonij Francisci et Peri legatariorum predictorū possint petere quantitates eis relictas in testamento dicti domini Christophori ad quod solū tendunt tria quesita facta in themate. Cōstat enim ꝙ dicti Antonins Franciscus ⁊ Perus quibus dictus dominus Christophorus legauit erant agnati dicti domini Christophori: quia sibi erant coniuncti per virilem sexum cogna. in omni linea. l. sunt autē agnati. ff. de legi. agna. tu. ⁊. §. j. insti. eod. titu. et 1 insti. de legi. agna. succe. §. j. ¶ † Et pari ratione eorum filij dūmodo nati seu concepti fuerint in vita dicti testatoris al's sibi nō fuissent agnati. l. j. §. si quis proximior. ff. vnde cognati. ⁊. l. titius. ff. de suis. ⁊ legi. ⁊. l. fi. ff. vnde liberi. itez videtur ꝙ non possit allegari testamentum dicti domini Christofori non valere ratione defectus solēnitatis: nam inter dictos Antonium Frācīscum ⁊ Perum ex vna ⁊ dictam societatē laudū sancte Marie de nocte fuit sentētia tuz scripturā dicti testamēti inter liberos ⁊ ad pias causas ⁊ agnatos fore ⁊ esse insinuandam ⁊c. Et fidē adhibendam esse dicte scripture dicti testamenti ⁊ vltime voluntatis ⁊c. Et eidem transsumpto ⁊ insinuato in omnibus ⁊ per omnia ac si dictum testamentuz ⁊ vltima voluntas ⁊ scriptura continerent omnes solēnitates vo- 2 luntatis perfecte, ⁊ solēnitatis implete ⁊c. † Que sententia prout presupponitur transiuit in rem iudicatam. res autem iudicata habetur pro veritate inter partes inter quas lata est. l. res iudicata ꝓ veritate habetur. ff. de regu. iur. ⁊ finis huius controuersie. s. an dictum testamentū seu vltima voluntas valuerit necne videtur iam impositus per dictam rem iudicatam. l. j. ff. de re iudic. ideo ex hoc videtur quod heredes dictorum Antonij Frācisci ⁊ Peri possint agere ex dicto testamento ad dicta legata in eo facta eis seu eorū auctoribus tanꝙ ex testamento seu vltima voluntate perfecta ⁊ solenni. Nec videtur eis obstare ꝙ dictus Carsidonius eis iniunxit quod plus de bonis suis petere non possent: sed sint taciti ⁊ contēti legatis factis sibi ab ipso Carsidonio de eisdem ꝗtitatibus que legata fuerūt eis soluta ab herede ipsius Carsidonij qui heres est dicta societas laudū sancte Marie; nā ad hoc videtur responderi posse pluribus modis. primo quod ipsi legatarij non petunt dicta legata tanꝙ de bonis Carsidonij. Sz tanꝙ de bonis domini Chri 3 stofori qui eis legauit † per legata enim nō succeditur heredi neqꝫ in bonis heredis onerati: sed testatori oneranti ⁊ in eius bonis. l. coheredi. §. cū filie. de vulga. ⁊ pupilla. ideo illa verba plus petere non possint de bonis ipsius Carsidonij non vidētur obstare: quod etiam ex alio videtur dicendū: quia ista legata facta per dictuz dominum Christoforū fuerunt collata post mortem dicti Carsidonij in quod tempus etiam fuit collata vniuersalis substitutio facta de dicta societate ⁊ sub eadem conditione fuit facta dicta substitutio sub qua facta fuerunt dicta legata: quia sub cōditione si dict⁹ Carsidonius heres institutus decesserit sine filijs masculis: ideo dicta legata restituta hereditate debentur a substituto non ab herede instituti: nec cogitur heres etiam ante restitutionē hereditatis soluere legatarijs singularibus. l. fi. C. ad trebel. licet hoc vltimum habeat instantiam prout habetur in. d. l. fina. et in. l. ita tamen. §. ex trebel. ff. eo. titu. Sed non videtur de hoc curandum: quia per successionem quam substitutus facit rogato de restituendo videtur ꝙ 4 hereditas censeatur restituta: † quia successio loco solutionis habetur: ⁊ sic videtur hereditas soluisse creditori succedenti: id quod ipsi debebatur. l. si debitori creditor. l. vrannius. de fideiusso. l. si stichum. §. aditio de solu. l. si ei. de euic. cum igitur dicta societas laudum esset substituta: ⁊ ratione fideicom. substitutionis eidem deberetur hereditas domini Christofori restitui ab herede carsidonij dicta societate adeunte hereditatem dicti carsidonij debitoris videtur quod censeatur eidem solutum que solutio est ipa restitutio hereditatis: ideo dicta legata debeantur a dicta societate tanꝙ successore vniuersali dicti domini Christofori vigore fideicom. substitutionis non tanꝙ herede dicti carsidonij: ideo nihil censeātur petere de bonis dicti carsidonij: ⁊ per consequens dicta clausula dicti testamenti non obstet. Quod et tertio videtur dicendum ex alio: 5 quia dictis legatarijs debetur quantitas in genere † genus autem non est in bonis alicuius argumen. l. incendiū. C. si certuz petatur. et. l. in ratione. ij. §. incerte. ff. ad. l. falci. potest enim soluere de pecunia que nunꝙ fuit testatoris ⁊ tenetur etiam si nulla pecunia sit in hereditate dūmodo sint equipollentia. Ideo pecunia legata nō petitur de bonis heredis vel testatoris peruentis ad heredem sed 6 in genere. ¶ † Prepositio enim de denotat substantiam. l. j. §. nūc videamus. ff. de coniung. cum eman. libe. vnde si dico res est de bonis meis idem est ac si dicerem est de substantia bonorum meoruz: vnde legatus de latere quasi de substantia sedis apostolice prout hoc dicit Bald. in. c. penulti. de offic. lega. Item Bald. in. c. cum in veteri. de electio. dicit quod dictio de denotat eandem substantiā dictio cum denotat processum. allegat magistrum sententiarum 7 lib. j. distinctio. xxvij. in fi. ¶ Item dicit idem Bal. ibi † quod si cōmittitur aliquid fiendum de consi. talis debet sequi illius consiliū: secus si dicit cum consilio prout volunt antiqui sm eum. cum itaqꝫ quātitas in genere non sit de substantia bonorum alicuius: ideo illud testatoris preceptum quod plus de bonis suis petere nō possint non videtur impedire quin possint petere quantitatem eis in genere debitam. His tamen minime refragantibus contrariā par 8 tem arbitror intrepide concludendam. ¶ Nā nulli dubium erat † quod dictum testamentum seu vltima voluntas carens omni solēnitate probatoria erat nullum quo ad relicta persona non facta liberis valet enim quo ad liberos testamentuz imperfectū ⁊ quoad ceteros non valet vt est expressum in. l. hac consultissima. §. ex imperfecto in fi. C. de testamen. vbi patet ꝙ idem testamētum ꝑ parte valet ⁊ pro parte non valet. Nec super hoc erat esitandum tanꝙ super casu legis super quo non cadit dubitatio iuxta. l. illam. versi. de modo. C. de colla. ⁊. l. ancille. C. de furtis. Nec super hoc erat cōtrouersia. naz in illo iudicio societas laudum instabat vt testamentum insinuaretur tanꝙ vallidū. Carsidonius Antonius Franciscus ⁊ Perus ex aduerso instabant ꝙ testamentuz tanꝙ inualidū non insinuaretur interesse in societatis. Laudum non erat ꝙ insinuaretur ⁊ pronunciaretur validuz quatenus legabatur agnatis: immo erat interesse quod eo respectu nō valeret cum validitas dictorum legatorum habebat diminuere suum fideicom. propter ꝙ dicta societas instabat: ⁊ est verisimile ꝙ instaret vt insinuaretur ⁊ pronunciaretur perpetuam fidem adhibendam tanꝙ valido testamento pro suo interesse ⁊ sic respectu substitutiōis de ea facte: nō respectu legatorum alijs relictorū quod erat contra proprium interesse ⁊ aduersarij quorum intererat vt valeret instabant in cōtrarium itaqꝫ non est verisimile ꝙ aliquis peteret pronunciare quod legata predicta valerent loquor per verisimile: quia non vidi petitionem vel acta: sed solum sententiam ⁊ que ante sententiam premittuntur: ⁊ si nemo instabat super validitate dictorum legator: non est verisimilis mens iudicis iudicare super dicta validitate. 9 ¶ † Cū sententia veniat declaranda ex actis. l. si quis. ad exhibendum cum sua glo. ff. de excep. rei iud. ⁊ habetur in. l. iul. verum debi 10 torem. de condi. inde. ¶ † Et iudex non impartitur suū officium nisi petenti. l. iiij. §. hoc autē iudiciū. ff. de dāno infecto. ⁊. l. ad pemptorium. ff. de iudicijs. sola dubitatio vertebatur: quia dicebatur testamentum esse imperfectuz non ratione solēnitatis testium: de qua loquitur. d. §. ex imperfecto. et. c. relatum. i. de testamē. Et super hoc aut nulla aut parua erat dubitatio per ea que habentur in 11 dictis iuribus: ⁊ in. l. fi. ⁊ in auten. ibi posita. C. fami. hercis. ¶ † Sz dubitatio erat quia ex quo non fuerat scriptura dicti testamēti publicata non videbatur quod valeret per ea que habentur in. l. fidei com. §. quotiens. de leg. iij. ⁊ per not. per Jo. and. in addi. Spec. in ti. de fide instru. §. compendiose in addi. magna. penul. colū. vbi dicit quod quando testator scripsit testamentum ⁊ nō publicauit forte morte preuentus non videtur testamentum: sed potius quedaz preparatio ad testandum: ⁊ fuit opinio Oldra. in consi. incipiē. titius condidit testamentum quod vt quidam dicunt tenuit etiam Saly. in. d. §. ex imperfecto. ¶ Et tangit Pau. de cast. in consilio cclxvj. incipiē. visa facta narratione allegat qd non valeāt notata in dicto. §. quotiens. Item quod habetur in auten. qd sine. tertio ꝙ Petrus de anch. in. c. ij. de testamen. quod si testator incepit fa 12 cere testamen tum ⁊ expressit † quod instituebat pauperes xpi si nō completo testamento decessit non valet etiam ad pias causas sm eum: concludit tamen contra mouetur per. d. l. fin. d. §. ex imperfecto. ⁊. l. in testamento. ff. de fideicom. lib. ij. quod tradit Bart. in. d. §. quotiens. tertio quod idem Bart. in. l. si is qui destinauerat. de testamen. quarto auctoritate Imo. qui in. c. ij. de testamē. col. viij. volentis quod vltima voluntas non publicata testibus: quia fuit morte preuentus valeat inter liberos; quia sufficit quibuscunqꝫ iudicijs

iudicijs.l.fina.C.familia.hercifcun.et idem dicit ſi ad pias cauſas. ¶Quinto auctoritatem Pau.de caſtro.in dicta autenti. quod ſi ne.†ubi dicit quod quando conſtat ꝙ ſcriptura eſt ſcripta man.te ſtatoris.puta quia non negabatur ſcripta man. teſtatoris vel erat notoria vel probabatur per comparationem literarum non requi ritur alia ſubſcriptio nec requiruntur teſtes:et ideo dicit quod ſi quis ordinauit teſtamentum manu ſua propria:et anteꝙ adhibe ret notariũ vel teſtes mortuus eſt:⁊ reperitur inter ſcripturas ſu as ſeruanda eſt ſm eum.vij.⁊.viij.adducit auctoritatem Jmol. in d.l.ſi is qui.de teſtamen.duobus modis inducendo.ix.adducit au ctoritatem Panor.in.c.j.de ſucceſ.ab inteſta.ubi tenet quod etiã voluntas imperfecta tenet ad pias cauſas concludens quod ſi ap paret teſtatorem lega.deinde tranſiuit ad alia legata:ex quo ap paret illa legata pia eſſe perfecta tenet quo ad ea licet morte pre uentus non potuit implere. ¶† Nec mirum quia ſm Bar.ad pi as poteſt quis decedere pro parte teſtatus et pro parte inteſta.ar gumen.l.miles.§.⁊ quia diximus.de mili.teſ. Et ſuper hoc conſu luit.domi.Marianus concludens quod imo valeret quo ad libe ros ⁊ quo ad piam cauſam:licet non valeret quo ad extraneos de quo conſilio fit mentio in prefationibus dicte ſententie. ¶Et ſa tis eſt veriſimile quod ſuper illo ſe fundauerit iudex.Nec eſt veriſi mile quod ſententiauerit contra ius adeo clarum.Et maxime cũ vidiſſet conſiliũ ex quo id poterat deprehendere. pro iudice eñ† qui iudicatur a iure bonus vir.l.vir bonus iudica. ſol. preſumitur ꝙ iuſtitiam faciat.c.in preſentia.de renunciationi.⁊.l.herennius. §. gaya. de euictionibus. Jdeo cum ſententia fuiſſet euidenter iniuſta ſi refereretur ad validitatem legatorum relictorum agna tis non de liberis teſtatoris: non eſt interpretanda ſententia quod loquatur de illis nec in illis intelligatur attentis iam dictis ac etiam. ¶Quia ſi illa reſpiceret ipſa ſententia nõ teneret: quia contineret expreſſum iuris errorem.†ſententia enim cõtinens ex preſſum iuris errorẽ eſt ipſo iure nulla.l.j.§.item cũ contra.ff. que ſententie ſine appellatione reſcin.⁊.l.ſi expreſſim.ff.de appellatio ne.⁊.l.ij.C.quando prouo.non eſt neceſſe.Et expreſſum contin͂ere iuris errorẽ intelligitur etiam quando per relationem ad aliud ap paret:quia id cenſetur continere in referente quod continetur in eo ad quod fit relatio.l.ſi ita ſcripſero.de conditio.⁊ demonſtra. et l.inſtitutio talis.⁊.l.aſſe toto.de heredi.inſtitu.⁊ hoc voluit Bar. in.l.j.C.de errore cal.dicens.quod ſi ſententia ſe expreſſe refert ad certa acta ex quibus apparet error ſententia non tenet.l. hec ſen tentia.C.de ſententijs que ſine cer.quãtita.⁊.l.ait pretor.§.j.de re iudi.ſm eum.vnde cum ſententia iudicis referat ſe expreſſe ad ſcri pturam teſtamenti cuius inſinuatio petebatur:et ex ipſa ſcriptu ra appareat quod eſt ſine teſtibus:et per conſequẽs quod volũtas eſt nulla quo ad extraneos hoc eſt qui non ſunt de liberis ⁊ ſunt ꝓ fani:ideo ſi intelligeretur ſentẽtia de illis eſſet nulla. Jtem aut pe tebatur teſtamentum inſinuari tanꝙ validum etiam quo ad lega ta profana facta extraneis aut id nõ petebatur a partibus. Si pe tebatur libellus ſeu petitio erat inepta:quia cõtinebat expreſſum iuris errorem. ¶Et† ſententia lata ſuper inepto libello eſt nulla c.cum dilecti.de emptione ⁊ vendi.⁊ per glo.ſingula.in verſic.ſecũ dum. inſtitu. de obli.titu. generali. Jtem ſententia habet neceſſa riam relationem ad libellum.l.vt fundus.cõmuni diui.c. licet ely. de ſymo.⁊.l.fin.C.de fideicom.lib. ¶Et† error qui continetur in actis ad que ſententia habet neceſſariam relationem cenſetur con tineri in ipſa ſententia:⁊ propterea vitiatur prout concludit Bar to.in.d.l.j. C.de errore calcu.⁊ in.l.j.§.itẽ ſi calculi.ff.que ſenten tie ſine appella.reſcindẽ.Exemplificans in errore qui apparet ex libello:nam ex hoc vitiatur ſententia:licet in ſententia non conti neatur aliter error.Nec ipſa ſententia referat ſe expreſſe ad libellũ: ⁊ idem tenent Ja.bu.Cyn.⁊ Bald.in.d.l.j.de errore cal.⁊ Ang. in d.§.item ſi calculi. ⁊ Barto.in.d.l.ſi expreſſum.⁊ Panor.in.c. in ter ceteras.de re iudi.⁊ cano.in.c.in preſentia.de renun.⁊ ſimiliter in prima ſententia a qua fuit appellatum:nam ſi in prima ſenten tia continetur expreſſus error ⁊ ſententia lata ſuper appellatione eſt confirmatoria prime:quia iudex ad quem pronunciat bene iudi catum ⁊ male appellatum:ſententia ſecunda dicitur continere ex preſſum iuris errorem:⁊ propterea non valet ſm eum in dictis iu ribus:quod ⁊ tenet Bald.in.d.l.j.⁊ idem tenent Ange. ⁊ Jmo. in d.l.ſi expreſſum.⁊ cõmuniter tenetur licet Cuma.aliud voluerit in d.l.ſi expreſſum.⁊ in.d.§.ſi calculi.aut non petebatur teſtamentũ inſinuari vt validum quo ad legata profana facta alijs ꝙ liberis: ⁊ tunc ſi ſuper illis legatis pronunciatur ſimiliter eſſet nulla pronũ cia:quia lata abſꝗ petitione:quo ad illam particulam ſententie. ¶Jdeo non valeret tanꝙ carente fundamẽto†cum etiam in ſum marijſſimis requiratur petitio.clementi.ſepe.poſt principium.de verborũ ſignifica.Et ſic in omnem euentum ſententia eſſet nulla. et per conſequens dicta ſocietas laudum haberet intentum: verũ quia debet actus ita interpretari vt vitio careat ⁊ valeat:et non ſit nullus.l.quotiens.in ſtipulationibus.ff.de verborum obliga.et.l. quotiens.in actionibus.ff. de reb. dub.dicta ſententia videtur in terpretanda vt vitio careat ⁊ valeat quod fieri poteſt interpretan

da verba dicte ſententie:dum in ſententia dicitur inter liberos et ad pias cauſas ⁊ agnatos iſta verba poſſunt determinari per illud participium ſcriptum:ſcilicet ſcriptum inter liberos ad pias cau ſas ⁊ agnatos. Jtem poſſunt determinari a verbis pronunciamus et declaramus ſententiamus:ſcilicet pronunciamus inter liberos et agnatos ⁊ ad pias cauſas. Non autem referatur quod ſuum te ſtamentũ valeret in fauorem agnatorum. Jtem poteſt intelligi ꝙ valeat inter liberos ⁊ agnatos:hoc eſt ꝙ valeat q͂ ad liberos q͂ ſunt agnati:⁊ ſic requiratur duplex qualitas:forte motus: q2 filios ma ſculos pretulit ſubſtitutis ⁊ legatarij non filias feminas quaſi ſen tiat quod nec deſcendentes ex eis. Et licet iſte interpretationes vi deantur non multum conſone verbis:tamen non inconuenit vt di ſpoſitio non vitietur per ea que habentur in.d.l.quotiens:⁊.d.c.ſi papa. Et quicquid ſit dicta ſententia non poteſt cenſeri valide la ta ſuper legatis factis dictis actoribus. Jtẽ illa verba ꝙ dicto trã ſumpto detur fides tanꝙ teſtamento ⁊ vltime voluntati tanꝙ per fecte ⁊ ſolẽni que ſunt indefinita non equipolleãt ibi ex quo nõ eſt eadem conditio oĩum cõprehenſorũ in vniuerſali:ideo quo ad oĩa non equipollent vniuerſali.l.queſitum.§.illud fortaſſe.de lega.iij. no.glo.⁊ docto.in.c.vt cura.de elec.lib.vj.Bar.in.l.ſi pluribus. de leg.ij.⁊ per conſequens dato ꝙ verba teſtamenti Carſidonij nõ im pedirent petitionem relictorũ in teſtamẽto dicti dñi Chriſtofori: tamen dicta relicta peti non poſſint per media ſupra adducta. Et per hec patẽt ſublata oĩa que circa hoc adducta ſint in cõtrarium. Ex quo dicta relicta tanꝙ inualida nõ poſſunt peti etiam circun ſcripta voluntate dicti Carſidonij:nõ eſt neceſſe deducere ꝙ diſpo ſitio dicti teſtamenti Carſidonij impediat dictam petitionẽ dicto rum legatorum. Tamen ⁊ illud preceptũ Carſidonij putarem ꝙ haberet impedire. Licet enim in ſtricta diſputatiõe: ⁊ quo ad vim verborum preceptum teſtatoris Carſidonij:forte enim impediret dictos legatarios petere ſua legata per adducta.ſ.in contrarium in hac parte: tamẽ attẽto ꝙ prout arbitror dicti legatarij nihil pe tere poterãt de bonis dicti Carſidonij.nec aduerſus eum: nec erat excitatio ꝙ peterẽt: niſi vigore dictorum legator relictorũ in aſſer to teſtamẽto dñi Chriſtofori:⁊ attento ꝙ ꝗtitates relicte per Car ſidoniũ ⁊ ꝗtitates contente in aſſerto teſtamento dñi Chriſtofori ſunt oĩno conformes. Satis plane demonſtratur intentio teſtato ris ꝙ intendebat illa relinquere pro obſeruantia aſſerti teſtamen ti dñi Chriſtofori:⁊ ea videtur voluntas teſtatoris attẽta dicta cõ formitate ꝗtitatum ⁊ attento quod prohibitio illa ꝙ plus non pe terent non habet aliud propter quod cenſeatur facta videtur vo luntas teſtatoris iſta eſſe ⁊ volũtas teſtatoris preualet verbis.l.in conditionibus primũ locũ.de conditio.⁊ demonſtra.⁊.l.cum virũ. C.de fideicom.cum ſimilibus:⁊ per hec enitantur oĩa in cõtrariũ adducta. Jtem reſpondetur ad id quod dicebatur ꝙ relicta deben tur a fideicõ. ¶Quia imo† relicta ſimpliciter cenſentur relicta ab herede:vt notãt doc.in.d.l.ſi.C.ad trebel.⁊ in.l.marcellus.in prin cipio.ff.eo.ti.iſta eſt cõis ſententia que clare procedit quando ſunt relicta ſimpliciter:ſi vero poſt mortem heredis relinquũtur eſt du bium:⁊ Bar.videtur idẽ velle in.l.qui duos.in fi.ff.de vulga. ⁊ pu pil.vbi loquitur in relictis poſt mortem heredis:⁊ tamẽ vtrum cen ſeantur relicta ab herede:an a ſubſtituto per fideicom.ſe remittit ad notata per ſe in.d.l.marcellus.in princ.vbi dicit ꝙ cenſentur re licta ab herede nec ponderat ſint relicta invita an poſt mortem:et licet reſtituta hereditate ſint petenda a ſubſtituto:⁊ etiam ante nõ cogatur heres illa ſoluere ſi ſubſtitut⁹ inſtat vt ſibi reſtituatur he reditas:tamẽ ſecus ſi ſubſtitutus nõ inſtat:vt dicunt docto.in.d. l.marcellus.in prin.⁊ in.d.l.ſi.per tex.in.d.l.ita tamẽ.§.qui ex pte. ad treb.⁊ glo.in.l.qui.cccc.eo.tit.⁊ cõmuniter tenetur prout dicit Bar.in.d.l.marcellus.in princi.⁊ notant docto.in.d.l.ſi.C. eo. tit. ¶Et licet† ſucceſſio quo ad quedam habeatur pro ſolutione: ta men non quo ad omnia. Nõ enim habet vim ſolutionis quo ad ter tios.dicit glo.in.l.ſocer.in princi.ff.de ſolu.⁊ Jmo.in.l.ſi debitori creditor:⁊ habetur pro ſolutione per viam fictionis ne heres q͂ ſuc cedit patiatur dãnum non vt lucretur: vt.l. ſi heres a debitore. de fideiuſ.dicit Bar.in.d.l.ſi ſocer.⁊ habẽtur iſta in iuribus preallega tis. Non ergo habet vim ſolutionis vt qui adit ex hac patiatur dã num prout contingeret in hoc caſu. Et quicquid ſit fideicõ.eſt cre ditor cõmutabiliter. Poteſt enim repudiare fideicõ.⁊ eo repudia to fingitur nunꝙ fuiſſe creditor:ideo interim dicitur eſſe in ſuſpẽ ſo.l.ſi tibi homo.§.cum ſeruus.de leg.j.ideo dicta ſocietas non ac ceptato dicto fideicõ. nõ poteſt conueniri vt fideicõ.ideo ſi conue niri poſſet vt heres inſtitutus qui adiuit hereditatem teſtatoris: non obſtat ꝙ relicta a teſtatore potius reſpiciunt bona teſtatoris ꝙ heredis:quia fateor:tamen bona teſtatoris poſt aditam heredi tatẽ ſunt facta bona heredis:ideo bona heredis reſpiciunt ad hoc quod habetur in.l.j.§.veteres.de acquirẽ.poſſeſ. Nec obſtat ꝙ ge nus non eſt in bonis alicuius:quia licet hoc verum ſit ⁊ propterea non dicatur proprie deberi de bonis teſtatoris. Tamen quia credi tum cenſetur cõcernere vniuerſum patrimonium debitoris.l. fidei com.§.tractatum.ff.de iudi.ibi cum non loci ſit es alienum ſed vni uerſarum hereditatum:ideo hoc reſpectu large loquẽdo poſſit di

ei peti de bonis debitoris: licet non proprie. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. liiij.

1 ☞ Societas est cōtractus qui solo consensu etiã tacito initur.
2 Societas quando dicatur dissoluta siue reformata. nu. 7.
3 Tacitus consensus quis dicatur.
4 Societas renouata probari debet.
5 Venditionis siue emptionis pretium eius est cuius nomine facta fuit venditio siue emptio.
6 Societatis lucra quomodo sint communicanda & alia in societatem data.

¶ Consilium. liiij.

In nomie dñi nostri iesu xpi. ¶ Ad euidentiã pro decisione primoꝝ quatuor de quibus queritur premittendum est. † ꝙ societas contractus qui solo consensu initur lege consensu. ff. de actio. & obliga. & institu. de obligatione que ex consensu nascuntur: & cum sit contractus requiritur duorũ pluriũ de consensu ꝑut requirit omnis contractus. l. j. §. j. & §. quotiens. ff. de pac. Qui cōsensus quãdoq; re ipsa declarat̃ & sufficit tacitus. l. societatem coire. ff. pro socio: & per Bar. in. l. titiũ & meuiũ. §. altero. ff. de admi. tuto. & per eũ: & Bal. in. l. si patruus. C. cōmunia vtriusq; iudi. & ꝑ eos in eorũ tractatu de duobus fratri. & est indubitatum. Sed lʒ duoꝝ consensus requiratur in cōtrahenda societate: tamen † in dissoluenda sufficit vnius dissensus. d. l. societatem. §. dissoluitur. l. verũ §. fi. & l. actione. §. j. & se. ff. pro socio: & non solum soluitur dissensu: sed etiam cessatione voluntatis que resultat ex morte: nam morte vnius socij dissoluitur societas. d. §. dissoluitur. d. l. actione. §. morte. & l. adeo in prin. eo. tit. Ex quibus infertur ꝙ cũ in hoc themate presupponatur societatẽ fuisse cōtractum tacite vel expresse nõ refert. sed ex themate deprehenditur ꝙ expresse inter Franciscũ & colam & presupponatur ꝙ cola decesserit: morte ipsius cole absq; dubio fuit finita & dissoluta dicta societas nec post mortem cuʒ hospitali herede dicti cole fuit aliqua societas cōtinuata per dicta iura neq; renouata cũ non ꝑsupponat̃ aliquis cõsensus partiũ de cõtrahendo nouã societatem nec expresse nec tacite: de expresso constat. † Tacitus aũt ꝑsumitur qñ fiunt actus qui non possunt licite fieri vel nõ solent fieri citra ius & nomen societatis prout habet̃ in in. d. §. altero. & in. d. l. si patruus. et. d. l. societatem coiri. nullus autem actus sonans in societatẽ presupponitur factus artans ad ꝑsumendam societatem tanto consensu renouatam. pro parte enim hospitalia nihil factũ ꝑsupponitur: pro parte vero Francisci ꝑsupponitur ꝙ sepius requisiuit hospitalis rectores ꝙ irent vel mitterẽt ad faciendũ secũ cõputũ & reuisionem rõnis que reuisiones tendebant potius in nolendo cõtinuare societatẽ q̃ in volendo illam renouare: licet fatear ꝙ nõ artet in dissensum: tñ innuit illum. Et satis est ꝙ non probetur cõsensus: † qꝛ qui allegat societatem renouataʒ: & in ea se fundat habet illam ꝓbare iuxta. l. ei qui dicit. de ꝓba. ff. & l. actor quod asseuerat. C. eo. titu. cum concor. Et licet Frãciscus prosecutus fuerit in exercitio dicte aromatarie vẽdẽdo res cõmunes: & ex presentia redacta ex venditionibus reemendo forte alias. Tamen hic oĩa potuit facere noĩe ꝓprio: & magis nomine ꝓprio q̃ alieno facere quis ꝑsumitur. l. & magis. de solu. & l. papinianus. ff. man. & non expediebat dictarũ partiũ ꝙ merces cõmunes non venderẽtur cũ ad eũ finem fuerint empte: & solent vetustate cõmuniter deteriorari: † & si vendidit nomine cõi precium est cõmune: vt. d. l. actione. §. item si in certã rem. & §. morte. versic. sed ꝙ ex re cõmuni. & d. l. verum. §. in heredibus. Et si vendidit ꝓprio nomine precium est vẽdentis: lʒ veniat cõmunicandũ. Si aũt emit merces ex pecunia cõmuni ille merces sunt ꝓprie ementis: vt est tex. in d. l. titiũ & meuiũ. §. altero. & ibi Bar. & l. si patruus. C. cõmuni. v. iudi. & ibi Bar. Bald. & doc. facit. l. si ex ea pecunia. & l. sicut ꝓponis. C. de rei vẽ. & l. ex pecunia. C. de iure dotiũ cũ similibus. Quinimo & sue essent si societas duraret. Tamẽ tunc tenentur cõmuniter. l. si quis societatẽ. ff. pro socio. sed in casu isto ex quo erat finita societas cessat actio pro socio & nõ tenet̃ cõicare per. d. §. altero. cũ simi. Ex quo aũt ipse solus exercebat & administrabat oĩa est verisimile ꝙ nedũ post mortem cole: sed etiã invita cole emerit noĩe proprio: lʒ animo cõmunicãdi: cũ lucrũ & dãnũ habebat esse cõmune. Et ipse artabat̃ cũ ꝑsona se exercere: sed post mortẽ nõ tenebat̃ se exercere cũ persona nec dãnũ habebat esse cõe: ideo nec lucrũ. arg. l. ſm natură. ff. de reg. iur. & l. manifestissimi. §. cũ in scda. C. de furtis. cũ cõcor. ideo clarũ est ꝙ attentis ꝑdictis & narratis in themate: dicta societas est finita morte dicti Cole: & lucra & dãna prouenientia ex exercitio ꝙ postea gessit dictus Frãciscus sunt propria dicti Francisci si aliud nõ docetur pro parte dicti hospitalis: & per hec apparẽt decisa primũ & secundũ quesitũ: vʒ ꝙ dicta societas nõ fuit amplius post mortẽ dicti cole: & dictũ hospitale nihil lucri debet consequi. † ¶ Nec obstat tex. in. d. l. actione. §. si in rem certã. §. morte. vbi dicit̃ ꝙ quesitũ post mortem socij ex re cõmuni venit cõmunicãdum sed ꝙ ex re cõi postea quesitũ est &c. & in. d. l. verum. §. in heredem. ibi: attamen emolumẽti socius est: qꝛ illud debet intelligi qñ ex re ipsa cõmuni procedit illõ cõmodũ: puta ꝙ producit fructus vel mercedes ex locatione fundi vel nauis vel ex operis seruorum queruntur: nam talia sunt cõmunia seu cõmunicanda. item precia redacta ex venditionibus rerum cõmuniũ similiter sunt cõmunicãda ita intelligitur ille tex. vt per glo. in. d. §. si in certam rem quatenus soluit contrariũ. d. §. altero ꝙ in. d. §. altero non precessit ex re cõi. Sed in. d. §. si in certã rem processit ex re cõmuni ꝙ & clarius dicunt Jac. de are. & Rapha. ful. in. d. §. morte. & Barto. in. d. l. si patruus: & in. d. §. altero. & ita cõmuniter omnes tenent. Circa tertiũ vero quesitum dicendũ breuiter est. ꝙ licet dictus cola ex quo mercantias posuit pro capitali suo: & suũ capitale ante partem retrahere debet prout & presupponitur & est cõmunis sententia: licet qdam contra: vt per glo. & doc. in. l. j. C. pro socio videretur ꝙ debẽt retrahere mercantias prout eas misit: & verũ foret si ille mercantie quas imisit adhuc starent & nõ fuissent cõmunicate pro estimatis. Tunc suaderet ratio ꝙ mercantias ipas quas imisit retrahere verum: quia est verisimile ꝙ ille mercãtie fuerint vendite: & ex eis habitũ ꝑciũ: & ex precio fuerit forte alie mercantie empte: & forte plures fuerint renouate emptiones & venditiones prout fieri solet in simili exercitio: tunc quia non restant mercantie imisse & oĩa sunt facta cõmunia seu cõmunicanda de omnibus proportionabiliter fieri diuisio debet vt qui maiorem partem habet in societate maiorem partem pecunie retrahat & maiorem partem mercantiarum & debitorum & pro capitali & pro vtili: & versa vice qui minus imisit in societate: & sic minorem partem habet retrahere minorẽ parteʒ in pecunia numerata & pariter in mercãtijs & debitoribus. Istud em̃ conuenit fraternitati equitati & arbitrio boni viri quibus cõuenit natura societatis. l. in ꝓposita. & ll. seq. ff. ꝓ socio. iteʒ mercantie cõmuniter imittuntur estimate & estimatio cõmuniter facit emptionem. l. vnica. §. estimatarum. C. de rei vxo. acti. & l. iij. ff. loca. & l. estimate. solu. matri. & per gl. & doc. in. l. si inter virum. C. de iure dotiũ. ideo merces ab initio censentur facte cõmunes ex quodam tacito titulo emptiõis & pecunia censetur posita in societate ex parte cole prout ex parte Francisci: ideo fieri debeat diuisio ꝑut supra declaratum est. † Circa quartum consultationis articulum breuiter dicendum est ꝙ quo ad societatem satis vnus ab altero est liberatus morte cole: maxime: qꝛ vt arbitror negocia pendentia vt creditur sunt expedita saltem ex maxima parte. Et licet cautum sit protestari ꝙ non intendit insistere in societate neq; intẽtionis fuit vt in preteritum durat societas mortem Cole: tamen non est necessarium: ex quo societas ipso iure finitur: & nõ censetur renouata nisi doceatur per iam dicta. Restat ꝙ reuideatur ratio: & diuidantur que supersunt. Istud autem debet potius esse cura hospitalis cuʒ nihil habeat apud se & nihil administrauit nec eius auctor qm̃ dictus Franciscus qui omnia penes se habet & qui administrauit: ita ꝙ sibi incũbit onus reddendi: nam & ad ostendendam exuperationem bonefidei bonum esset protestari ꝙ ipse est paratus reddere rationem & requirere dictũ hospitale & eius administratores ꝙ accederent ad reuidenduʒ rationem & recipiendũ reliqua si qua sunt & ꝙ veniant ad diuisionem bonorũ cõiũ: tamẽ propter protestationem non artabuntur si nolent predicta facere non erit dictus Franciscus ex toto liberatus a dicto hospitali. Sed si vellet se penitus a dicto hospitali eximere haberet iudicialiter conuenire dictum hospitale & eius rectores vt predicta fierẽt via quidem est parata: licet non sit necessarium dicto Francisco nec est cautum subijcere litibus: imo interest nostra litibus nõ vexari. l. minoribus. xxv. annis subuenitur. ff. de mino. Deueniendum est ad vltimũ quesitum ꝙ quidem est in se clarum: & est questio facti potius q̃ iuris. Si em̃ dictus Franciscus fecit dictas impensas in alimentando dominã Antoniam vxorem relictam dicti Cole de cõmissione administratorum dicti hospitalis habentium ad id mandatum sufficiens cõpetit ipsi Francisco actio mandati contra dictum hospitale. Cum constat quod si mandatum erogat aliquid de suo mandato alteriꝰ ad repetendum competit ei actio manda. l. si ꝓm. C. mãda. & l. si mãdassem. & l. si quis mihi mandauerit. & l. si mandato meo. ff. eodem titu. cũ similibus: & similiter si onus alimentandi spectasset ad ipm hospitale forte vigore testamenti: vel quia non haberet: vnde als se aleret iuxta ea que habentur in. l. vnica. §. exactio. C. de rei vxor. actio. & in. l. fi. C. de bonis ma. tunc etiam dictus Franciscus expensas factas repetere posset a dicto hospitali: ex quo negocium spectaret ad hospitali gessit: ita quod competeret sibi actio nego. gesto. per ea que habentur per glo. & docto. in. l. alimenta. C. de nego tijs gest. & in. l. si pupilli. §. quid ergo. ff. eodem tit. & ex quo dictus Frãciscus est debitor dicti hospitalis vigore dicte societatis ratione capitalis vel lucri: & ex altera parte est creditor eiusdem hospitalis potest compensare debitum cum credito non refert cum credito capitalis vel lucri. compensatio enim est debiti & crediti cõtributio. l. j. ff. de compensa. nec video quid obstet. Laus deo.

¶ Summariũ super consi. lv.

1 ☞ Mulier per secũda vota priuatur omni lucro & iure quod habuit a primo viro. nu. 3.
2 Adimi non potest hereditas sine causa.

Adempta

3 Adempta censetur hereditas sub contraria conditione.
4 Substitutio facta his verbis si alter impubes decesserit in quem dicatur purificata.
5 Substitutus quando excludatur verisimili testatoris mente.
6 Domus appellatione qui comprehendantur.
7 Masculi conseruant nomen domus.
8 Fratris appellatione continetur soror nisi coniecturis aliud appareat.
9 Collectiuo noie inuitati censentur gradatim vocati.

¶ Consilium.lv.

In noie domini nostri iesu xpi. ¶ Pro decisione presentis consultationis: in qua queritur de duobus. Primo de portiõe: in qua fuit instituta vxor testatoris. Secundo de portione relicta filie defuncte in pupillari etate ad quem dicte portiones deuenire debeant. Et circa portionem in qua est instituta vxor presupponitur in themate pro constanti ꝙ portio in qua instituta est dicta vxor deuoluta fuerit ad filias vel ad alios de cippo domus ipi⁹ testatoris ꝙ verũ puto ꝑ ea que habentur in.l.j.C.de his que pene nomine: †quia testator videtur ademisse portionem hereditatis ipi vxori titu.institu.relictam in penã secundarum nuptiarũ: cum etiam lex ipa adimat: licet cum reseruatione vsusfructus. autẽ.ex test.C.de se.nup. Et forte sub dictione ⁊c.posita in puncto cõtinetur ꝙ testator nolebat ꝙ aliquid vltra haberet ⁊ admittebat illam tertiã ꝑtem hereditatis: in qua erat instituta: quo casu Bart.in.l.paterfami.testamento de heredi.institu.vult ꝙ ademptio ꝓcedat ꝑ viam fideicõ. quia testator non potest facere quem desinere esse heredem eũ qui semel fuit heres.l.ei qui soluendo.ff.de heredi. institu. Et fideicõ. censetur collatum in heredes si eos habebat al's invenientes ab intestato.l.peto in prin.de lega.ij.ẜm eum ꝙ ⁊ tenent Saly.⁊ Pau. de ca.in.d.l.j.de his qui pe.no. Ange.vero.in.d.l.paterfami.testamento vult ꝙ ipo iure ⁊ directo adimatur non per viam fideicom. de quo: scilicet an ipo iure et directo adimatur: an vero per viam fideicõ.adimatur disputat Bald.⁊ non decidit in.d.l.j.de his q̃ pene nomine: ⁊ ibi etiã disputat Raph.ful. non bene figens pedes: videtur tamen velle ꝙ ipo iure per tex.ibi; Imo.etiã in.d.l. paterfami.testamento non figit pedes.⁊ Barto.in.d.§.si eodem dicit ꝑ illum tex.ꝙ hereditas non potest adimi. Bal.autem in.d.§.si eodem dicit ꝙ intellectus Barto.non est bonus vnde sequendi sunt alij intellectus: ꝑut dicit Imo.in.d.l.paterfa.testamento. Ego autem legendo.d.l.j.de his que pene nomine concordando opi.dixi.

2 ¶ †Quod hereditas sine causa adimi non potest. Non enim valet exheredatio facta ex iniusta causa: vt.l.paterfa.testõ. Ita pari ratione non valet facta sine causa: ita ergo ⁊ simplex ademptio hereditatis facta de instituto non valeat: ⁊ ita possit procedere opi. Bar.in.d.§.si eodem.qui dicit ꝙ non potest adimi hereditas etiã in eodẽ testamẽto. Sed sub conditione adimi potest.vt.l.j. de his que pe.no. Sed tunc aut testator voluit aliquid fieri post aditã hereditatem aut ante vel simpliciter adimit sub conditione. Si eniz voluit aliquid fieri etiã post aditam hereditatem: ⁊ tunc censetur adimisse per viam fideicõ.quia testator non potest directo adimere.per.d.l.ei qui soluendo.censetur voluisse adimere eo modo quo potest: ⁊ tunc procedat quod dicunt Bar.in.d.l.paterfami. testamento.⁊ Saly.⁊ Paul.de castro in.d.l.j.C.de his que pene no.

¶ Aut non apparet tacite vel expresse ꝙ voluerit conditionẽ impleri etiã post aditã hereditatem: ⁊ tunc intelligatur adẽptio ipo iure: ⁊ ꝓcedit quod dicit Ange.in.d.l.paterfa.testamento.

3 †Quãdo enim in vltima voluntate aliquid adimetur sub condi.censetur datum sub cõtraria conditione.l.aliquando.de condi. ⁊ demõ.⁊.l.si legatum pure de adimen.leg.⁊.l.post mortem.§.fi.de lega.j. que iura: lz loquãtur in legatis ⁊ fideicõ.tamẽ militãt etiã in insti. ꝑut volunt Bart.⁊ Imo.in.d.l.paterfami.testõ. Et ꝑ hanc viam quelibet opi.in casu suo ꝓcedat.in casu aũt nostro dicendũ arbitror ex predictis ꝙ si dicta vxor scdo nupserit post aditã hereditatem teneatur restituere ꝑ viã fideicõ.intentio eñ testatoris verisimiliter fuit qđ ꝑpetuo staret vidua ⁊ ante ⁊ post aditam hereditatem nec fuit intentio ꝙ careret hereditate donec nubere possit. Sed si nupsit ante aditã hereditatẽ casus esset dubius: ⁊ probabiliter teneri posset ꝙ nõ posset adire quasi censeatur datum sub cõditione si nõ nupserit ante aditã hereditatẽ. Prout al's videmus in institutione cõpendiosa ꝙ si conditio purificat̃ nõ adita hereditate est loc⁹ substitutioni directe. Si post aditã hereditatẽ est locus fideicõ.ꝑ c.si pater.de testa.libr.vj.iunctis.c.Raynaldus.⁊.c.Raynu.eo.ti. in antiquis ẜm magis cõmunẽ opi.⁊ canonistarũ ⁊ modernoꝝ legistaꝝ.de quibus in dictis iuribus.⁊ in.l.p̃cibus.C.de impu.⁊ in.l. centurio.ff.eo.ti.tamẽ nõ multũ interest firmare an adẽptio cẽseat̃ facta directo an ꝑ fideicõ. Attento ꝙ ꝓprietas est amissa ipo iure ꝑ aliãviã quo ad ꝓ̇ꝑetatẽ.ꝑ.d.aut.ex testõ.C.de scdis nup.interest quo ad vsumfr.falcidie .cui aũt queratur quo ad ꝑ̇uationẽ que causat̃ ꝓpter scdas nuptias cõstat ꝙ queritur filiabus primi matrimonij vt ibi.⁊.l.femine ⁊ sequen.eo.ti.sil'r puto quo ad ademptionez que descẽdit ex volũtate testatoris: nã prout dictũ est censet̃ rogata de restituendo coheredibus vel si nõ sunt coheredes successoribus ab intestato.arg.d.l.peto.⁊ veniẽt dicte filie coheredes: ⁊ que essent successure ab intestato dicto testatori si decessisset intestatus ⁊ veniunt vel iure fideicõ.vel per ius accrescendi ꝑ supradicta. Nõ eñ possumus dicere ꝙ veniat cippus domus: q2 substitutio de cippo domus nõ est facta vxori lz filiabus.⁊ hoc de primo dubio.

4 †Circa scđm aũt dubium: vz an portio filie que decessit impubes deuoluatur alteri filie: an ṽo deueniat ad patruum videtur dicendũ ꝙ ad filiã superstitem plurib⁹ rõnibus: ⁊ ꝑ̇mo q2 non videt̃ venire patruus vigore dicte substitutiõis ea rõne: q2 non videt̃ ꝙ sit loc⁹ substitutioni: eo q2 nõ videtur purificata cõditio per mortem ꝑ̇mi decedentis ex quo superest alia filia sororq3 ipius defuncte per tex.in terminis in.l.penul.C.de impub.vbi institutis duobus impuberibus si alter decessit impubes sup̃stite altero filio nõ est locus substitutioni. Nõ eñ verificatur illa orõ vterq3 decesserit impubes: ita ⁊ illa pluralitas si piera ⁊ chiegia ad etatem nubilẽ non peruenerint vel ex humanis decederent non verificatur vna tantum: quia pluralis locutio non est contenta vna regula.l.pluralis locutio.in.vj. ⁊.l.vbi numerus.de testib.⁊.l.inter illam in fine.de verbo.significa.

¶ Et sic rigor verborum suadet ꝙ non sit locus substitutiõi. Suadere videtur etiã verisimilis mens testatoris qui non videtur velle alienã sobolẽ ꝓprie soboli anteponere.l.cũ acutissimi in fi.C.de fideicõ.⁊.l.generaliter.§.cũ autẽ.C.de institu.⁊ substi.sub conditione.

5 †Theorica eñ doct.est ꝙ quando superest persona que ex verisimili mẽte defuncti prefertur substituto tunc nõ est locus substitutioni prout tradunt doc.cõmuniter oẽs in.d.l.pe.C.de impu.⁊ in l.heredes mei.§.cũ ita.ff.ad treb. ¶ Sed ex quo superest filia que ex verisimili mente defuncti magis dilecta q̃ frater ipsius testatoris: maxime q2 votũ paternũ est ꝙ eius bona vadant ad eius posteros nõ ad extraneos vel trãsuersales.l.scripto.ff. vnde liberi.l. vnica ꝓpe finem.C.de his qui ante aptas tabulas: ⁊ ratio naturalis id suadet.l.cũ ratio in princi.de bonis damnatorũ. videtur dicendũ ꝙ substitutus excludatur. Pro quo facit ⁊ tertio: q2 substitutio ẽ facta in omni portione que deueniret ad ipsas filias: ⁊ ex quo substitutio est facta in omni portione ad eas deuoluta demonstratur ꝙ voluerit esse locũ substitutioni ita demũ si ambe decesserint cum al's non posset oĩs portio ad substitutũ ꝑuenire prout hanc seu similẽ rationẽ ponderat tex.in.d.l.quidã testõ proculum.de vulga.⁊ pup. Sz dato ꝙ eẽt locus substitutiõi, t̃ ꝙ dicta filia veniat appel. cippi domus ⁊ ipa censeatur substituta ⁊ non frater testatoris. Nã videtur esse de domo patris. Ex quo a patre sunt genite ꝑ.l.ꝓnunciatio circa fi.ff.de verbo.sig.ibi qui ex eadez domo ⁊ genite prodite sunt.constat eñ etiam a patre genitam: ⁊ de eius gente ⁊ consequenter de eius domo.

6 †oẽs eñ de eadez progenie dicunt̃ de eadẽ domo.l.j.C.si quacũq3 ꝑ̃ di.potestate.⁊ ibi Bal.⁊.l.j.C.ne lz potentioribus ibi potẽtioꝝ domoꝝ opibus.⁊.c.j.in prin.de scismati.lib. vj.ibi domus de colũna facit tex.in.l.j.iuncta glo.in verbo domesticis.ff.ad sil.et ibi Iaco.de are.exponit domus.i.agnatio que expositio est vera prout ibi dicit Bart.qui vltimo loco subdit ꝙ domus in partibus tuscie accipitur ꝓ oĩbus descendẽtibus ab vno stipite: ⁊ sic etiã pro filia que imediate descendit a stipite paterno: ⁊ similiter domũ ꝓ agnatione exponit Bar.in.d.l.ꝓnunciatio adducas etiã text.cũ glo.in verbo domũ in.l.cũ vnus in prin.ff.de alimentis ⁊ ciba.lega.sed non est dubium ꝙ filie sunt agnate patris: quia descendentes per lineã masculinã.ff.de legitimis tutoribus. l.sunt aũt agnati. Et insti.eo.titu.in prin.iũcta.l.ij.post principiũ. ff.vnde legitimi.⁊.l.post consanguineos.§.agnati.ff. de legitimis heredibus: ideo cum ipe sint agnate ⁊ consequenter cẽseãtur de domo patris videtur ꝙ ipse venient appellatione domus. Et subsequenter appellatione cippus domus: ⁊ lz etiam frater ipius testatoris patruusq3 filij defuncti veniat appel.domus: q2 de eadẽ agnatione: vt probatur in iuribus p̃allegatis: tamen p̃ferenda videtur filia: quia illi de domo cẽsentur inuitati ordine successiuo: nã prior in gradu ceteros excludit quatenus ipe admittitur.l.cuz ita legat̃ §.in fideicõmisso.⁊.l.peto.§.fratre.de lega.ij.cum suis concordan. ideo cum filie sint priores in gradu: vt de se constat censeantur sole inuitate.facit: quia censentur magis dilecte a testatore: quia nõ est verisimile testatorem voluisse alienam sobolem ꝓprie anteferre.argumen.d.l.acutissimi.⁊.l.generaliter.§.cum autem.C.de institu.⁊ substitu.sub condi.fac.⁊.l.isti quidem.ff.qđ metus causa.⁊.l.fin.in princi.C.de curatore furiosi.cum similibus. ¶ His tamen non obstantibus contrarium arbitror iuri magis cõsentaneũ.s. ꝙ portio delata dicte filie que decessit in pupillari etate deuoluta sit ad ei⁹ patruum siue dicamus esse locũ substitutioni siue non. si eñ nõ sit locus substitutioni tunc dicta filia decessisset intestata seu intestabilis per.l.j.in ꝑ̇nci.de suis ⁊ legi. Non refert quo ad propositũ nostrum dicatur intestata: an vero intestabilis et superest patruus ⁊ soror: ⁊ viget statutum qđ patruus prefertur sorori: ergo soror nõ succedit: si autem dicamus esse locum substitutioni: ⁊ tunc similiter patruus preferendus est. Aduertendum est qđ domus in iure ponitur varijs modis. Quãdoq3 eñ ꝓ agnatione iuxta.d.l.pronũ

ciatio:τ ibi Barto.tangit qḋ τ ponunt Jaco.de are. τ Bart.in.l.j.
in princi.ad fille.prout τ supra dictum est:quãdoqꝫ aliter sumitur:
vt.d.l.j.in pn.fm qḋ ille tex.communiter intelligitur.τ in.§.cum vir.
ea.l.τ etiã in.d.l.j.C.si quacũqꝫ pditus potestate.τ in.d.l.j.C. ne li
ceat potenti.aliter potest sumi prout τ tangitur in.d. iuribus.At
quandoqꝫ sumitur pro deferentibus eadem arma seu insignia.put
no.Bar.in.l.tutelas.ff.de capi.di.Et ita videtur sumi in.d.c.j.vni
co in prin.de scismaticis.Nam sepe videmus ꝙ dicuntur de eadez
domo τ de eadem consortoria seu casata illi qui sanguine nihil in
ter se attinent ita se habet communis vsus loquendi. tamen com
muniter plures de eadem domo sunt inuicem agnati:ideo non mi
rum si domus pro agnatione sumitur:τ maxime in vltima volunta
te cum agnati verisimiliter sint magis dilecti testatori ꝙ ceteri de
domo non agnati:τ dato ꝙ domus late sumeretur pro agnatis et
non agnatis deferentibus eadem arma:tamẽ etiam inter eos esset
ordo.Nam primo inuitarentur coniuncti sanguine tanꝙ magis
proximi.arg.d.l.cum ita legatur.§.in fideicommisso.τ.d.l.peto.§.
fratre cum concor.et qui sunt de domo et coniuncti sanguine sunt
cõmuniter agnati.ideo siue pro agnatione sumeretur domus siue
pro consortibus deferentibus eadem arma non refert: quia idem
quo ad propositum nostrum resultat effectus bene resultaret quã
do non reperirentur agnati vel reperti recusarent et essent alij con
sortes.Item forte referre posset pro bastardis testatoris:τ pro filijs
spurijs filij legitimi. Sed hoc non attingit casum nostrum : ideo
nõ curandum quandoqꝫ sumitur pro simul habitantibus in eadez
domo adeo ꝙ famuli τ sui veniunt prout habetur in.d.l.j. ad fille.
τ in.d.l.j.ne liceat poten.τ in.l.j.C.si quacunqꝫ predi.po.Sed non
est ita sumendum in casu nostro:quia non est credendum ꝙ volue
rit substituere familiares τ seruos nec est de more:ideo sine dubio
credendum est in casu nostro cognatos fuisse substitutos:tamen qꝛ
et filie sunt agnate quod nequaquam negari potest τ sunt magis
7 coniuncte hoc reddit rem dubiam.† Tamen quia per masculos fa
milia et agnatio conseruatur non ita per feminas.d.l.sunt autem
agnati cum concor.s.adductis : τ propterea extant communiter
per italiam statuta excludentia feminas propter masculos quan
doqꝫ simpliciter.Et quandoqꝫ dotatas etiam filias simile statutũ:
extat etiam castelli:τ ratio similium statutorum censetur esse vt cõ
seruetur familia τ agnatio que per masculos conseruatur et nõ per
feminas dicunt Jaco.de are.τ Cy.in.l.publico.C.de adul.τ Bald.
in.l.cunctos populos.C.de sum.trini.τ fide ca.τ in.l.maximum vi
tium.C.de libe.prete.τ tangit Barto.in.l. liberorum.ff.de verbo.
signi.Et licet Bar.nõ videatur sequi Jac.de are.nõ propterea di
cit non esse hanc rõnem.Sed dicit non esse scriptã:τ doc.cõmuni
ter solent dicere hanc esse rationẽ statuentiũ vnde quando agitur
de conseruando familiã τ agnationẽ:habetur potior respectus ad
mares ꝙ ad feminas.femine em̃ licet sint de familia:tamen finitur
in eis.d.l.pronũciatio in fi.τ ibi per Bar.τ in dubijs mens testato
ris interpretatur conformari menti iurislatoris siue sit ius muni
cipale siue sit ius cõmune iuxta no.p Barto.in.l.iureiurãdi.§.si li
beri.ff.de operis libe.τ in.d.l.heredis mei.§.cuz ita.τ per Jmo.in
c.potuit.de loca.qui refert τ sequit̃ dictũ Bar.in.d.§.si liberi.ideo
mens testatoris prout credendũ est substituere illos per quos con
seruaretur dignitas sue familie τ sue domus prout τ mẽs iuris mu
nicipalis multũ ad hoc tendit:ideo potius credendũ est voluisse
substituere fratrẽ ꝙ filias.Attento etiam ꝙ non substituit domuz
sed cippum.s.domus:τ sic nõ videtur simpliciter substituere illos
de domo sed illos in quibus cõsistit firmamentũ τ stabilitas τ con
seruatio domus:nã cippus arboris denotat τ significat eam partẽ
arboris in qua sustentatur tota arbor τ nõ palmites:τ fructus qui
sunt in arbore:licet oĩa sint pars arboris:τ de arbore dici possint.
ar.ad hoc.l.fructus pendentes.ff.de vsufru.τ sic in effectu poni so
let pro stipite seu pro pedali iuxta vulgare nostrũ.Et solet dici qñ
ꝙ cippus materialis vel cippus palatij fundamẽtũ domus vel pa
latij:τ parietes principales propinque solo tramedia τ terrata seu
solaria nõ solent venire appellatione cippi domus:vnde cippi ap
pellatione solent in simili venire ea in quibus principaliter consi
stit firmamentũ τ stabilitas rei de cuius cippo agit̃ τ nõ oĩa q̃ sunt
pars rei de qua agitur in simili appellatione cippi domus sumpte
pro familia agnatione vel consortoria nõ veniant oẽs de domo vł
de agnatione vel de cõsortoria.Sꝫ ille psone per quas familia seu
consortoria potissime recipit stabilitatẽ fundamentũ τ maiorẽ p
petuitatẽ capiendo cippũ proprie pcedẽdo de similibus ad similia
prout licitũ est de iure arg.si nõ possunt de legibus.τ.c.inter cete
ras de rescriptis cũ si.Et hoc modo testator voluit magis puidẽ
re agnationi τ consortorie put latores iuriũ municipalium solẽt
esse velle puidere:τ qꝛ firmamentũ domus τ perpetuitas ipsius re
sidet in masculis non ita in feminis prout τ dicunt docto. vbi.s.iõ
appel.cippi venire debent masculi non femine quasi quo ad agna
tionẽ τ consortoriam:femine assimilentur palmitibus τ frondib⁹
arbor que magis de leui caducantur ꝙ caducent stipites arboruz
facit quod no.glo.notabilis in.c.ij.qui feu.dare pos.dicens ꝙ fe
mine nequeunt eleuare feudum domus vel casate:τ per Ange.in

l.pro herede in fi.ff.de acqui.heredi.τ maxime hoc dicendũ videt̃:
quia dicte filie tpe quo cessit dies substitutionis erant nupte mari
tis qui erant de alijs domibus.vxores aũt sequũtur virum quo ad
forũ.l.cum quedam puella in princ.ff.de iur. om.iudi.τ de iudicijs
l.exigere.τ.ff.ad municipa.l.ea que.ij.τ.l.fi.§.iij.τ efficit̃ ciuis ciui
tatis viri:vt not.Bar.in.l.fi.§.idem rñderunt.ff.eo.titu.post glos.
in.l.ciues.C.de incolis.lib.x.Et desinit esse de paterno foro nõ so
lum rõne incolatus:sed etiam rõne originis.l.origine.C.de muni
cipa.τ origi.lib.x.prout dicunt Bart.τ Bal.in.d.l.cũ quedã puel
la in prin.de quo p Barto.in.d.§.idem rñderunt. Et corruscãt ra
dijs τ dignitate maritoꝝ.in auten.de consul.§.hoc itaqꝫ.τ.l.femi
ne in pnci.ff.de senato.τ pdit dignitatem τ nobilitatẽ quã a parẽ
te fuerat consecuta filia que nubit ignobili.d.l. femine.§.parẽtes.
licet itaqꝫ nupta remaneat sub patria potestate.l.vxorem.C.de cõ
di.inser.τ institu.ad tertul.§.j.in fine.τ non designat esse cognata:
tñ in plurimis sequitur virũ:itaqꝫ qḋ put quo ad ciuitatem τ forũ
τ dignitatem sequitur magis virũ ꝙ parentẽ:ita etiam quo ad mo
dũ sumende domũ naturaliter put vulgariter sumitur pro his qui
deferũt eadem arma put dicit Barto.naturaliter sumi in.d.l.tute
las:τ put sumitur in.d.c.j.de scismaticis. Et hic pusie dicuntur de
eadem domo cõsortes omnes qui deferũt eadẽ arma τ cognominã
tur eodẽ cognomine τ solent hic perusie mulieres nupte cõmuni
ter cognominari de domo mariti τ nõ de domo patris:τ vti armis
mariti in his in quibus mulieres vtuntur armis put contingit in
sigillando literas: τ in deferẽdo anulos cũ armis τ hmõi.Mulier
itaqꝫ ita nata in vna domo τ nupta in altera nõ solet cognomina
ri de pma domo sed de domo secunda hoc est de domo viri vtpluri
mũ:τ ita est verisił ꝙ occurrat fulginei:τ ita etiã intellexi:τ iõ cuz
verba sint naturaliter plata τ nõ ciuiliter:qꝛ verbũ cippum non est
verbũ ciuile dicendũ videri ꝙ debeat sumi pro his qui deferunt ea
dem arma τ cognominãtur eodẽ cognomine put no.Bart.in.d.l.
tutelas.vnde si mos viget fulginei put hic ꝙ filie nupte nõ cogno
minentur de domo patris sed de domo viri posset ex hoc capite di
ci ꝙ filie pdicte nõ veniant appellatione domus testatoris:τ conse
quenter minus veniant appellatione cippi domus: τ ppterea nõ
admittantur vigore dicte substitutiõis.Et si dicta filia supstes nõ
nupserat tpe quo cessit dies substitutionis.Tñ qꝛ puella speratur
ꝙ nubat:τ vtplurimũ nubent mulieres extra domũ τ agnationẽ:
ideo etiam hoc respectu nõ debent censeri de cippo domus.Et qḋ
femina non veniat appel.cippi domus al's bis cõsului in ciuitate
asisij vna vice.Alia in ciuitate fulginei:τ maxime hoc dicendũ est
in casu isto.s.ꝙ nõ censeatur inuitata dicta soror sed dict⁹ patru⁹:
qꝛ ille censetur ex tacita mẽte defuncti pferri substituto qui ab in
testato pferretur τ nõ alij put volunt doc.in.l.heredes mei.§.cum
ita.τ in.d.l.pe.C.de impub.cẽsetur em̃ testator se conformare cum
dispõne iuris cõis vel statutarij put supradictum est τ vltra supra
dicta voluit Pe.de anch. in cle.ij. de iurepatro.τ in cõ.cxxiij. in
cipiẽ.visis τ diligenter ruminatis co.añpe.τ in alio cõ. ccccxxiij.
inci.postꝙ ista dña post pncipiũ in quibus locis approbat dictuz
Bar.in.d.§.si liberi.Ad idem qḋ no.idem Pe.de ancha. in.l.tres
fratres.ff.de pact. dicẽs.ꝙ si statutũ excludit feminas ab intestato
ppter masculos nõ cõprehendũtur femine si pater instituit filios
8 mouetur p dictũ Bal.ibi in.x.no.dicentis.† ꝙ appel.fratris conti
netur soror nisi ex coniecturis aliud appareat.Tãgit etiã idẽ Pe.
de anch.in repe.c.j.de cõsti.in antiquis.xiiij.q.pncipali post recita
tum qõnem pillei.Ad idẽ Pau.de ca.in cõ.lxxvij.inci.cases isto
frequẽter cõtingit concludens ꝙ si testator habẽs duos filios eos
instituit:τ si alter decessit sine filijs substituit aliũ. Si alter decedit
cum filia est locus substitutioni stante statuto ꝙ frater ab intesta
to pferatur filie alias secus.Item.d.Anto.de but.in cõ.suo incip.
viso pũcto τ quesito vbi cõcludit ꝙ si pater instituto filio phibuit
alienare:ex eo qꝛ voluit puenire ad suos posteros τ successores fe
mine non admittuntur stante statuto ꝙ femine non succedant ab
intestato.Ad idem quod not.And.de isernia in.c.j.ex quibus cau
9 sis feud.amit. ¶ Et† quando plures inuitantur nomine collecti
uo censentur inuitati gradatim:vt est tex.in.l.fi.C.de verbo.signi.
Quãdo enim dispositio confertur in plures sub noĩe collectiuo in
ter quos cadit ordinis plãtio dispositio accipit ordinez successiuũ
l.cũ ita legatur.§.in fideicõ.de leg.ij.prout dicit Bald.in.d.l.fi.ad
mittuntur enim primiores alijs exclusis:put dicit tex.in.d.§.in fi
deicõ.τ.l.peto.§.frater.de leg.ij.τ.d.l.fi.de vbo.sig.τ sic sentit bal.
qḋ idem ꝙ in verbo familie dicẽdũ est in simili in alio noĩe collecti
uo:ꝙ τ clarius dixit Rapha.cuma.in.l.gallus.§.quidam recte.de
libe.τ posthu.dicens.ꝙ idem ꝙ dicimus in verbo familie dicendũ
est in verbo liberorum:τ intelligitur gradatim fm ordinẽ successio
nis prout dicit Pau.de cast.in.d.l.fi.de verbo.signi.Et idem vide
tur velle Raph.fulg.in eadem.l.fi.dicens qḋ patroni prout in suc
cessione pferuntur propinquis transuersalibus ita pferuntur quã
do honoratur familia cuius appel.veniunt etiam patroni vt ibi:
ideo licet filij fratrum sint vlteriores in gradu fratribus:tamen qꝛ
inuitant̃ filij ex fratrib⁹ pdefunctis vna cũ fratribus supstitibus in
successione intestati pariter admittũtur qñ inuitatur familia:τ sic
coniuncti

coniuncti inuitant sub nomine collectiuo proutvolunt gl. ⁊ Imo. in. d. §. in fideicō. lz Bal. ibi aliud velit. Et per hoc si recte aduertātur apparent sublata quasi omnia adducta in cōtrariū que militarent si nō extaret statutū p̄dictum: qꝛ tunc non esset locus substitutioni: qꝛ supesset persona q̄ ex verisili mente defuncti excludit substitutū. testatoꝛ enim censet reseruare inter filios ius successionis ab intestato proutvolūt doc. cōmuniter omnes in. d. l. pe. de impu. ⁊ in. d. §. cū ita. ideo quādo substitutus excludit filiā sup̄stitē cessat dicta ratio: ideo est locus substitutioni non ob. d. l. pe. Et si nō esset locus substitutioni esset locus successiōi ab intestato: ideo patrus succederet: ⁊ ꝑ cōsequēs succederet dictus patruus exclusa sorore. Nec agitur in casu nostro de hereditate paterna: sed de hereditate filie cū militet substitutio directa. Ideo recte intuēti sunt sublata oia in ꝯtrariū adducta ⁊ cōcludendū est ꝙ ois portio delata dicte filie defuncte ꝑtinet ad patruū exclusa sorore. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. lvj.

1 ☞ Testes debent produci parte citata.
2 Testis se referens ad depositionem primam minus solēnē ꝓbat.
3 Testari prohibens aliquē punitur arbitrarie.
4 Probationes in criminalibus debent esse luce clariores.
5 Testis non probat criminis ꝑticeps.
6 Testes in testō non probant nisi rogati.
7 Testis deponens suꝑ maleficio debet cognoscere delinquētes als non releuat.
8 Per dictio denotat perfectionem ⁊ cōtinuationem.
9 Testis deponens incredibile dicitur suspectus.
10 Singula que non prosunt plura tamen simul iuncta sufficiunt.
11 Quasi dictio non denotat sui natura veritatem sed cōtra.
12 Negatiua de facili probari nequit.
13 Testis referens se ad alia per eū dicta non probat.
14 Testari prohibito que requirantur ad ꝓbandā ꝓhibitionem.

¶ Consilium. lvj.

In nomie dn̄i nostri iesu

xpi. ¶ Videtur p̄mo aspectu in hac cōsultatione dicendum ꝙ dictus Cy. ⁊ Pe. inquisiti veniant cōdemnandi pena qua de iure cōi vel municipali veniūt cōdemnandi impedientes alios testari. Naz sunt tres testes qui vidētur directo probare ⁊ concludentur ꝙ dicti Cyn. ⁊ Pet. impedinerunt dictum Augustinū testari: ⁊ duo testes vz Viuerius ⁊ Astulfus deponūt qō impediuit impediendo ⁊ resistendo ne notarius ⁊ testes possent accedere ad dictum Augustinum. Et etiaz Golias alius testis in prima depositione deposuit ꝙ dictus petrus opposuit se notario ⁊ testibus ne accedere possent ad camerā vbi dictus Austustinus iacebat infirmus. Et duo testes ⁊ fortiꝰ tres sufficiūt ad cōuincendū regulariter quēlibet delinquentē. l. vbi numerꝰ. de testi. ⁊. c. in omni extra eo. titu. cū multis sequentibus. Et lz prima
1 depositio non fuerit facta in forma iudicij: † qꝛ nō citata parte nedum ad iuramenta testium prout citatio ad videndū iurare testes requiritur. l. si quando. C. de testi. ⁊. c. ij. extra eo. ti. sed nec ad iudicium: qꝛ nec inchoato iudicio attestationes non tenēt: vt extra vt lite nō cōtest. in rubro ⁊ nigro quasi per totū. ⁊. c. duduz de electio.
2 Et hoc clarissimū nihilominus: † qꝛ in scōa depositiōe facta in forma solēni testes duo: vz Viuerius ⁊ Astulfus se referūt ad ea que deposuerunt in prima depositione censet in secunda contineri id qō cōtinetur in prima. l. asse toto. ⁊. l. institutio talis. de here. insti. ⁊. l. si ita scripsero. de condi. ⁊ demonstra. Et ex quo iudex hz vnuz testem: vz Goliā qui solēniter secundo loco examinatus plene deponit videtur ꝙ duobus testibus deponentibus per relationē ex depositione debeat adhibere fidem vt saltem suppleant vicēvnius testis: qui vnus testis iuncto alio plene ꝓbāte sufficeret. d. l. vbi numerus. cum concor. Iudicis em̄ arbitrio cōmittitur vtrū sit adhibenda fides testi qui non deponit extense: sed se remittit ad aliud: puta ad alias dicta per eū: prout hoc determinat Bar. in. l. eos. ff. de falsis. ⁊ ꝙ valeat tale dictū testis. dicit Bar. lz non p̄cise firmet in. l. legata inutiliter. ar. illiꝰ tex. ff. de leg. j. ⁊ tenet ibi Ange. Ex q̄ iudex admisit talem depositionem non cogendo ꝙ specifice deponeret: videtur satis arbitrariū fuisse ꝙ esset tali dicto fides adhibēda: ⁊ ideo tali dicto debeat fides adhiberi: ⁊ habeant maxime cum
3 sint duo testes ⁊ habeāt tertiū testem qui deponit extense. † Et ex his videtur ꝙ dicti inquisiti veniant condēnandi tanq̄ impedientes testm̄ fieri. pena aūt talis delicti non est in iure determinata: sz est arbitraria: vt volunt glo. Bar. ⁊ Bal. in. l. j. C. si quis ali. testa. ꝓhi. ¶ His tamē nō obst. contrariā partē arbitroꝛ iuri magis consentaneam. s. ꝙ dicti inquisiti veniant absoluendi. Nā delictum in inquisitione deductū non probatur legitime: ⁊ non ꝓbato delicto reus venit absoluendus. arg. l. actoꝛ. C. de ꝓba. ⁊. l. qui accusare. C.
4 de edē. ⁊. l. absentem. in p̄nc. ff. de penis cum si. ¶ Quinimo † in criminalibus debēt esse probationes luce clariores. l. sciant. C. de probatio. canonizata. ij. q. viij. ⁊ can̄. epiphanium. v. q. ij. que ꝓbationes luce clariores cessante in casu nostro. Nam tres tantum testes deponunt suꝑ isto crimine. Quorum vnus minime est idoneus: qꝛ ip̄e est particeps criminis: ꝑut est ip̄e Golias: vt apparet ex eiꝰ de
5 positione: † particeps autē criminis minime in testem admittitur c. j. de testibus. lib. vj. c. j. de confessis. ⁊. iiij. q. iij. §. item liberi. ⁊ de testi. c. veniens. j. item contra istum testē adminiculatur. ¶ Qō in p̄ma depositione iurata: lz non solēni ip̄e testis deponit qō dictꝰ petrus impedimentum prestitit opponendo se notario ⁊ testibus: ⁊ in secunda depositione solēni deponit ꝙ nō fuerunt vocati testes.
6 † Si em̄ testes non fuerunt vocati nō poterant nō vocati esse idonei testes. l. hac cōsultissima. in princi. C. de testa. ⁊. l. heredes palaz §. in testamētis. ff. eo. ti. nec est verisimile ꝙ nō vocati accessissent: ideo dictus testis videt varius in vna depositiōe ab his que deposuit in alia merito ⁊c. l. qui falsa vel varia. ff. de testi. ⁊. c. cum ecclesia sutrina. ⁊ ibi Inno. de cā pos. ⁊ ꝓprie. Item ex alio videt in secūda depositiōe: qꝛ p̄mo deponit ꝙ nullus voluit accedere pro notario: postea in eadē depositione deponit ꝙ fuit vocatus quidā notariꝰ ⁊ expulsus. Patet ergo ex sua depositione ꝙ notarius fuit accersitus: ⁊ sic aliquis voluit accedere ꝓ notario cuius ꝯtrariū supra ip̄e testis attestat: ⁊ sic in pluribus iste testis videt varius. Et licz forte in stricta disputatione ab istis varietatibus posset excusari: tn̄ negari nō pōt: quin ex his capiatur nō mediocris ꝯiectura ꝑiurij et variationis. Viuerius alius testis similiter non est idoneus testis ex pluribus. p̄mo ⁊ p̄ncipaliter qꝛ in depositione solēni ipse dicit ꝙ est aduena ⁊ nō cognouit dictū Augustinū neqz dictū Cy. neqz aliquē aliū preter Goliā nisi ꝙ audiuit vocari Cynū ⁊ gentilē. profecto si nō cognouit Augustinū qui dicitur ꝓhibitus: neqz petruz vel Cynū qui dicūtur ꝓhibuisse quomō potuit cognoscere ꝙ Augustinus fuerit ꝓhibitus testari vel ꝙ petrus ⁊ Cynus prohibuerint. Item quō potuit scire ꝙ Augustinus diceret se velle testari ⁊ rogare ⁊c. Et ꝙ ille infirmus esset Augustinus: de quo agitur si nesciebat ⁊ nescit ip̄m Augustinū: lz forte audiuerat ꝙ erat Augusti
7 nus testimoniū de auditu alieno nō releuat ꝑ iura vulgaria. † Et testis deponēs super maleficio debet cognoscere delinquētes: als eorum dictū non releuat: qꝛ de facili possunt decipi ꝑut firmat bal. in. l. fi. §. cū igitur in antepe. col. C. de iure delib. ¶ Itē ex alio iste testis est repellendꝰ: qꝛ varius ⁊ contrarius in suis dictis: nā in prima depositiōe deponit ꝙ stetit in dicta domo Augustini ꝑ duos
8 dies ⁊ vsquequo dictus Augustinꝰ decessit. ⁊ † dictio per: denotat perfectionē ⁊ cōtinuationē: ⁊ sic ꝑ duos dies dr̄ qs stare in loco is qui cōtinuo ꝑ totos duos dies stat in illo loco. l. vrbana. §. ꝑ noctare. ff. de verb. sig. ⁊. l. illud cū sua gl. ff. de offi. presi. In scōa aūt depositione solēni in qua se refert ad dicta in p̄ma depositione: dicit ꝙ stetit per modicū spatiū tp̄is: eo qꝛ fuit vocatus a quodā francisco qui simul iuerat in dictā domū. Profecto ꝙ aduena qui nihil attinet infirmo qui accedit ad domū infirmi nō ab ipso cōductus vt ei seruiat si stat per duos dies vsqz quo infirmus decedit nō censet stetisse per modicū spatiū: imo ꝑ magnū spatiū tp̄is attenta qualitate personarū ⁊ subiecta materia: ⁊ presertim qꝛ post mortē infirmi non spectabat ad eū ibi stare: ⁊ sic non est verisile ꝙ dixisset: qꝛ vocatus a socio: ꝑut ip̄e deponit in dicta scōa depositiōe. Et ideo deprehenditur satis aperte ꝙ iste testis variat ⁊ suspectus est de falsitate: ⁊ vltra predicta impedire aliquē testari est actꝰ insolitus qui solet reputari detestabilis ⁊ actus incessiuus qui nō de leui obliuiscitur. Et ꝑut audio fuit suꝑ ea re plurimū querelatum ⁊ verificatū per eos qui ꝯquerebātur de petro ⁊ Cyno: ⁊ forte fingebāt dicētes Petrū ⁊ Cynū impedimentū prestitisse: vt haberent regressuz cōtra eos: ꝑut etiā audio ꝙ fuit deductū in causa ciuili: in qua dictꝰ petrus ⁊ Cynus fuerunt absoluti: ita ꝙ non est res que verisimiliter nō fuerit memorie retenta ea que ibi gesta fuerunt: ⁊ maxime ꝓhibitio si facta fuisset notario ⁊ testibus: de qua ip̄e p̄mo loco deposuit. Profecto minime est credendum ꝙ si vera fuissent que ip̄e testis deposuisset in prima depositione ꝙ in secunda non recordaretur attento maxime ꝙ super ea als deposuerat. ¶ Et tempore depositionis reduxisset melius memorie: ⁊ non fuit inter medium magnum temporis spatium. Sed deus permittit ꝙ qui satagit ꝓbare falsuz vacillet ⁊ timeat ne eius falsitas detegatur: ideo vadit
9 cespitando. † Et testis qui deponit incredibile est suspectus: dicit Bal. in. l. actoꝛ ꝙ asseuerat in penul. col. C. de proba. ¶ Item licet iste testis dicat ꝙ se refert ad als testificata per eum: non tamen declarat qualiter se refert. Nō enim dicit ꝙ ita est prout als deposuit sed simpliciter se referri ⁊c. Potest enim se referre dicendo ego als deposui super hoc non volo amplius me intromittere. Et licet se referendo videatur profiteri id ad quod se refert. Non tamē ita p̄cise ꝑut si id deponeret expresse ⁊ specifice: naz potest se referre ad illud: quia credit ⁊ opinatur ita esse pront quotidie cōtingit quod vnus dicit suam sententiam: tamen se refert ad ea que notantur ꝑ alios: quia credit quod illo melius sentiant: ⁊ sic minus est se referre ad als dicta q̄ȝ dicere ego dico id qō als dixi: quia tunc dixi veritatem. Utrum autem dicte depositiōi sit credendū: scilicet si testis dicit dico prout als dixi ⁊c. dicam. j. Isti autem testi Viuerio ⁊ eiꝰ depositioni pluria alia impinguntur de quibus. s. ex quibꝰ sibi nō est credendum nec est reputandus idoneus testis saltem illis simul iunctis qꝛ sepe cōtingit ꝙ vbi singula non ꝓsunt plura simul iūcta

sufficiunt. l. excusantur in prin. cum concor. ff. de excu. tu. Remanet Astulfus solus de dicto impedimento deponens cui similiter nō est credendum illa ratione: quia non est verisimile quod nihil de contentis in inquisitione recordaretur ac ꝙ non recordaretur de loco loci: ꝛ ꝙ non recordaretur de presentibus. profecto nullo pacto est verisimile ꝙ de re tanti ponderis nullatenus recordaretur: sed satis plane deprehenditur ꝙ ipse testis malitiose et dolose asserebat se non recordari. s. ne contingeret ipsum variare: ꝛ de periurio ꝛ falsitate conuinci ad hoc dicta in simili in hac parte contra Aliuerium que cadunt etiam contra istum Astulfum. iste Astulfus est suspectus: quia deponit ꝙ dictus Augustinus non potuisset testari in dictis duobus diebus vltimis. s. vice ipsius Augustini quin ipse testis sciuisset profecto nisi ipse testis semper vigilasset iuxta dictum Augustinū non potest dictus testis in hac parte dicere verum: quia si dormiuit illo tempore potuisset coram duobus testibus testari ad pias causas: ꝛ ipse testis nesciuisset. ¶ Et quodammodo impossibile est ꝙ ipse testis semper duobus diebus continuo inuigilasset stando in presentia dicti Augustini nec ipse te-
11 stis asserit se continuo stetisse: † sed quasi continue ꝛ dictio quasi non denotat sui natura veritatem sed contra iuxta id quod habetur in. l. equissimum in prin. de vsufru. l. iiij. §. siquis quasi. ff. de ꝯdi. ob causam per Barto. ꝛ doc. in. l. si ante nuptias. ff. solu. ma. et per Barto. in. l. si in rixa. ff. de siccarijs. ꝛ est clarum de propria significatione vt apud grammaticos a qua propria significatione nō est recedendum iuxta. l. nō aliter. de lega. iij. ꝛ. l. j. §. si is qui nauem de
12 exerci. ¶ † Et sic iste testis satagit probare quandam negatiuam que non potest de facili cadere in sensuz testis: ideo redditur suspectus de periurio: vt est tex. in. c. cum eccle. sutrina. de causa poss. et
13 proprie. et ibi Bal. quod sufficit vt ibi no. Inno. † item testis qui se refert ad al's dicta ꝑ eū nō pbat: q2 debet specifice deponere. not. Bal. in. l. iurisiurādi in prin. C. de testi. ꝛ in. l. fi. in fine eo. titu. Et lȝ Bar. in. l. legata inutiliter cōtrariū teneat ꝛ non audeat decidere. ꝛ idem Bal. in. l. eos. ff. de falsis dicat ꝙ hoc erit arbitrarium iudici vtrū talia dicta velit admittere: tamē istud arbitriū si volumus recedere a Bald. ꝛ inherere Barto. hoc casu debet eē in partē negatiuā attēto ꝙ sumus in criminalibus in quib' vt dictū est debēt eē ꝓbationes clarissime: vt. s. dictū est. Et attētis alijs circūstantijs ꝛ oppositionibus que fiunt dictis attestationib'. ¶ Insuper est aduertendū ꝙ Bal. Saly. ꝛ Pau. de cast. in. d. l. j. C. si quis aliquē te-
14 sta. prohi. volūt † ꝙ vt ille tex. locum habeat requiritur ꝙ sit talis vis vel metus ꝑ quē cōpelliatur vel impediatur qs testari ꝙ cadat in constantē virum. ꝛ idē no. Bar. in. l. fi. ff. eo. titu. Et licet loquantur in metu adhibito ꝙ fiat testamentū: tn̄ eadem ratio videtur in adhibito vt nō fiat testamentū: qui quidē metus nō apparet illat' hoc casu: ergo idem ius per iura vulgaria: lȝ in hoc vltimo non faciat principale fundamentū. Itē cōfert ad iuuandū premissa ꝙ in causa ciuili probant nōnulla: que etiā prebēt cōiecturam ꝙ testes deposuerūt in hac causa falsum: ꝛ attestationes inter alios emanate: licet nō probent plene in alio iudicio inter alios emanans ꝑ regulam res inter alios acta: tn̄ prebet cōiecturam ꝛ q̄lem q̄lē ꝑsumptionē. argu. l. a sentētia. in ꝑn. ff. de appel. put voluit glo. in. l. res hereditarie. C. de crimine expil. here. que etiā coadiuuāt iam dicta illa: tamē non recenseo: quia ꝛ sine illis teneo cōclusionem iam factam. s. ꝙ dicti inquisiti veniant absoluendi. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. lvij.

1 ☞ Exceptio firmat regulam in casibus non exceptuatis
2 Exceptio non est bona nisi sub regula comprehendatur.
3 Exceptio non trahitur ad ea que alias non extraheretur.
4 Rerum appellatione non comprehenduntur res que ibi sunt venales ad modicum tempus.
5 Homicidium comprehenditur sub statuto ꝙ bannitus possit impune offendi.
6 Pena imponitur scd̄m grauitatem delicti.

¶ Consilium. lvij.

R Epetito diuino numine. ¶ Placet mihi Petrophilippo de corneo. V. J. doctori de perusio ꝯclusio supra facta per dominos: scȝ. d. Honophriū de actis. ꝛ. d. Bal. de bartolinis consulentes patres ꝛ dn̄os meos circa primā cōsultationem. s. ꝙ stante statuto tudertino ꝙ bannitus possit impune offendi possit bānitus de quo statutū loquitur etiā impune occidi: prout cōcludunt consulentes prefati: mēs eīn statuentium est ꝙ voluerint cōprehendere etiam offensam homicidij clare patet ex medio ꝙ facit secūdo loco consulens. Nam si sub generalitate primi dicti non comprehenderentur homicidia frustra statuentes exceptuassent occidentes patrē ꝛ alios attinentes nominatos in statuto. † Exceptio eīn regulam firmat in casib'
1 non exceptuatis. vt. l. quesitum. §. deniqȝ. de fundo instructo. ꝛ ibi Bar. ꝛ Bal. in. l. generaliter. §. vxori. de vsufr. lega. ꝛ Bal. in. l. j. in fi. C. de posthu. heredi. insti. ꝛ no. glo. j. in fi. in. l. j. ff. de reg. iur. ꝛ regulam declarat ad hoc. l. nā qd̄ liquide. §. fi. de penu leg. ꝛ no. glo.
2 in. d. l. j. circa fi. de reg. iur. † Non enim est bona exceptio si sub regula nō cōprehenderetur: vt no. glo. ante medium in rubrica. de reg. iur. in. vj. ibi Dy. Ex quo ergo exceptuat homicidas attinentium declaratur ꝙ alios homicidas volebat cōprehendere sub precedēti dicto cōcedente impunitatē pene. Ex quo eīn tales homicidas detrahunt statuentes a tali impunitate: ergo alios nolūt detrahi sed comprehendi in tali generali concessione impunitatis. argu. l. cum pretor. de iudi. ꝛ. c. nōne. de presump. ꝛ not. in simili. Bart. in l. legata inutiliter in fine prin. de leg. j. ¶ Et lȝ Bar. in. d. §. vxori. ꝛ in. d. §. deniqȝ. ꝛ in. d. l. j. in fi. de reg. iur. dicat qd̄ licet exceptio de
3 claret regulam ꝛ cōfirmet in casibus nō exceptuatis: † tamē non extendit vt trahatur ad ea ad que al's non traheretur: ꝛ hoc per tex. in. d. §. vxori. Et per hoc videatur tolli hoc fundamentum: q2 si al's sub dicto statuto permittente bānitum offendi impune non cōprehenditur homicidiū non comprehendatur per hanc exceptionez: tamen illud dictum videtur verum vbi esset in iure determinatum ꝙ sub verbis illud non cōprehenderetur prout erat in terminis. d. §. vxori. sed vbi verba essent ambigua vel verba regule comprehenderent casum de quo agitur sed ex mente non cōprehenditur al's interpretaretur tunc videretur ꝙ ne al's sit mala exceptio declarat mentem disponentis qd̄ non fuerit alia q̄ verba generalia sonent iste est casus noster. Nulli enim dubium qd̄ qui occidit offendit eū quem occidit. ¶ Sed potest dubitari propter grauitatez offense. An disponentes voluerint talem grauem offensam comprehendi: ꝛ in hoc sunt opinio. Tunc exceptio declarat mentem statuentiū qd̄ voluerunt etiā offensam homicidij comprehendere sub generali dicto precedenti. Non ergo extendit ad casuz quem verba al's nō comprehenderent sed declarat casum al's dubium. Sed in casu. d.
4 §. deniqȝ. ꝛ sic in casu Bar. cōstat † ꝙ appel. rerum que domi sunt non comprehendūtur res que ibi sunt venales ꝛ ad modicū tēpus permāsure vt ibi. ꝛ. l. si vxori. §. j. ꝛ. ij. de aur. ꝛ argen. leg. ꝛ. l. gaius. de leg. ij. ꝛ. l. ꝑdia. §. j. ꝛ. ij. de fun. instru. cuȝ multis similibus: ꝛ ideo non est mirū si exceptio non extendit ad hoc dictū precedēs ad qd̄ verba non trahuntur: licet reuera mihi videatur ꝙ. d. §. vxori parfaciat: quia non apparet ibi ꝙ argentum exceptum fuerit venale. Nonne eīn potest esse argentū deputatum vt ꝑpetuo vel maiori parte anni sit domi ad vsum: scȝ domus ꝛ ad ornamentū eius seu dicta cum illis moraretur. l. cū delanionis. §. sabinus. de fundo instru. cū concor. Itaqȝ exceptio argenti nō tendit ad declarationem regule ꝙ in legato eoꝝ que domi sunt veniant res venales cū nō appareat ꝙ exceperit argentū venale. Dato autem ꝙ predictuȝ mediū
5 nō militaret vidi seruari in practica † ꝙ cōꝑhēdat etiā homicidiū sub statuto ꝙ bannitus possit impune offendi. Et ex quo Jo. and. ꝛ bar. ꝯcordāt qd̄ cōꝑhēdat etiā offensa homicidij. Et etiā bal. idē consulat: vt dicit primus cōsulens ꝛ est ꝯsi. in ordine mihi. xiiij. incipi. qd̄ dictum homicidiū: ꝛ loquens etiam in. cōdemnato in pecunia: ꝛ dn̄s Florian' de bononia ibi dicit qd̄ licet equa sit opi. distinguens qd̄ aut statutum loquitur de bannito pro pena ꝑsonali aut de bānito pro pena pecuniaria: tamen cōis opi. est qd̄ vtroqȝ casu comprehenditur offensa homicidij: ꝛ licet dictam distinctionē approbet Ange. in. l. binas edes. de serui. vrb. ꝑdi. ꝛ Pau. de cast. ibi dicat qd̄ multum sibi placet: tamē vbi statutum loquitur de bannito pena mortis ꝛ bānito pena pecuniaria ꝛ loquitur vna cōceptione verborum videtur qd̄ respectu oīm debeant verba pariter intelligi per regulam. l. iam hoc iure. de vulg. ꝛ pup. ꝛ. l. in testō. C. de testa. mili. ꝛ. l. fi. C. de senten. cum similibus. iō non videtur tūc adhibenda dicta distinctio dato qd̄ procederet quando statutuȝ loqueretur de bannito pena pecuniaria ꝛ statutum in casu isto adducitur ad absolutionem homicide non ad condemnationem banniti. ¶ Ideo non sunt pares termini cū illis quos in cōtrarium adducit scd̄s cōsulens. Cum pro absolutione latior fiat interpretatio q̄ pro condēnatione iuxta. l. absentem in prin. de penis ꝛ regulā cuȝ sint partiū iura obscura in. vj. ꝛ. l. arrianus. de acti. ꝛ oblig. quibus oībus simul iunctis concurro in hoc casu in sententiam dominorū consulentiū in hoc primo dubio: ac etiā in alijs. placet eīn qd̄ hoc respectu censeatur graue delictum per adducta per dominos consulentes. ¶ Et attēta etiam grauitate pene ꝛ quilibet vt arbitror reputaret graui' delictū ꝑcutere vnū officialē q̄ debilitare mēbrū vni ꝑuate ꝑsone: ꝛ lȝ nō viderim q̄liter debilitās mēbrū puniat a lege municipale tudertina: tn̄ nō puto q̄ tāta pena imponat quanta est imposita hoc casu ex quo satis dep̄hēdit q̄ graue habeat deli
6 ctū apud statuētes cū pene cōmensurent grauitati delicti: † nā qui graui' delinqt graui' puniat. c. sicut dignū. de homicidio cū sīlib'. in his terminis graue delictū hȝ ꝯsiderari habito respectu ad alia ḡna delictoꝝ expssa in statuto vt denotat etiā dictio alio q̄ est not. similitudinis. l. ij. C. de ser. fug. cū sua gl. ꝛ no. doc. in. c. sedes. de rescriptis. iō ex his ꝛ lati' dictis ꝑ dn̄os ꝯsulētes: vna cū eis teneo reputari hoc graue delictū. Ex qb' dep̄ēdet decisio tertij q̄siti. s. ꝙ nulla pena sibi veniat ipōnēda: ꝛ qd̄ nō ē op' itrare i q̄rto q̄sito. Laus. d.

¶ Summarium super consilio. lviij.

1 ☞ Testis dispositioni cui creditur an prime an vero secunde.
2 Testis depositioni non iurate licet fuerit vna iurata creditur.

Testis dictū

3 Testis dictum non sufficit ad sententiam ante litem contestatam vel non habita pro contestata.
4 Testes produci debēt parte vocata et examinari.
5 Iudicium dz constare actore accusatore reo et iudice.
6 Inquisitionis causa fama solet subire partes accusatoris.
7 Attestatio nō iudicialis nō probat in iudicio.
9 Testis vnius dictum extra iudicium deponētis tertio non preiudicat.
10 Delicta iudex etiam sine parte instante pōt inquirere τ punire.
11 Testis esse potest criminis particeps.

¶ Consilium. lviij.

Post redditum consilium.

¶ Dicitur mihi ꝙ sit dubium: qz licet nonnulla allegauerim circa attestationes secundo loco redditas: τ per illos tres testes: tamen illa non concernunt primas attestationes: que preualere debent secundis attestationibus eorundem testium prout not. Bald. in. l. verba. C. de adulter. dicens qd̄ si testis sine tormentis dicit vnum: τ postea tortus dicit cōtrarium tenet secundū dictum τ non primum. l. si postulauerit. et 1 l. antepenul. ff. de adul. † secus si sua sponte secundo deponat contrarium: qz tunc tenet primum dictum τ non secundum nisi immediate contrarium deponat. c. preterea. de test. cog. secunduz eum. ¶ Item Panor. in. c. literis. de presumptio. dicit formaliter: τ ex 2 hoc τ ex tex. singulariter no. † ꝙ si concurrunt duo dicta contraria ab eodem vnum cum iuramento aliud sine standum est dicto non iurato si coniecture sunt pro eo magis q̃ pro dicto iurato τc. secus dicit ceteris paribus: qz standum est dicto iurato ſm eum ꝙ inducit cōtra dicta per bar. in. l. eodem. de falsis ꝙ si testis dixit vnum extra iudicium sine iuramento: τ postea dixit aliud in iudicio cuz iuramento standum est secundo dicto: nisi presumptiones sint pro primo dicto sicut erant ibi secundū eum. Satis autē militat ꝑsumptio ꝙ testes qui interfuerunt tam arduo. τ detestabili facto qd̄ se recordent intra sex menses: vel etiam intra annum attenta etiā qualitate facti ꝙ de eo fuit quasi cōtinuo habitus sermo inter multos neq; prout audiui tale negocium vnq̃ dormiuit sub silentio: τ si dicatur prime attestationes fuerunt recepte non citata parte: τ ante formatam inquisitionem dicitur ꝙ non refert: qz iudex ex se τ suo officio potest in causa inquisitionis examinare testes ꝑut no. Bal. in. l. presbyteri. C. de epis. τ cle. Profecto ego non insteti circa primas attestationes: quia habui pro expedito τ pro claro ꝑut et in presentiarum habeo qd̄ dicte prime attestationes nō releuāt nec sunt attendende quo ad sententiam ferendā absolutoriam: vł condemnatoriam. Non enim apud me fuit vnq̃ dubium: an testes 3 † examinati ante inquisitionem inchoatam probarent: τ eoruz dicta sufficerent ad victoriam seu ad sententiam ferendam: si eniz in causa ciuili testes examinati ante litem contestatam vel habita pro contestata non valent ad victoriā cause vt extra vt lite non cōtesta. in rubro et nigro. τ. c. dudum el grande. de elec. quare valere debent in causa criminali in qua magis exacte probationes requiruntur q̃ in causa ciuili. l. sciant. C. de ꝓba. τ. c. forus in fi. de verbo. signi. Et insuper rubrum predictum vt lite non contesta. τ. c. quoniam frequenter. in princip. eodem titul. tradunt regulam generalem non magis in ciuili causa q̃ in criminali. ¶ Item alia regula: 4 † qd̄ testes debent iurare parte contra quam producuntur presente vel citata. vt in. l. si quando. C. de testi. τ in. c. ij. extra. eodem tit. τ. ij. q. j. in primis: τ in auctē. de testi. §. et hoc vero que iura generaliter loquuntur: τ fortius militant in criminalibus q̃ in ciuilibus ideo etiam in criminalibus militant ad hoc. l. siquis adulterium. in princip. ff. de adul. vbi Barto. post Jaco. de are. notat ꝙ prout testes non sunt examinandi ante litem contest. ita nec torquendi in preiudicium accusandi. Et per illam legem τ supradictas regulas tradit Barto. in. l. fi. in fi. ff. de questio. ꝙ testes examinati in inquisitione generali non probant: qz parte non citata: sed sunt repetendi post litem contesta. secundum eum. τ idem tenet Panor. in c. preterea. de testi. cogen. Idem Barto. in. l. maritus. eodē titu. dicit ꝙ testis examinatus parte non citata vel ante litem contest. nō facit iudicium per dictā. l. si quando. τ dictā. l. siquis adulterium. idō tales testes prius examinati ad informationem iudicis postea repetuntur formata inquisitione τ citata parte prout voluit Inno. in. c. bone memorie maguntinus. de elect. Barto. in dicta. l. fina. in fi. de questio. Bal. in sua margarita in verbo testium post mediuz allegando Innocen. in. d. c. bone. τ Barto. aperte loquitur in materia criminali in qua agit de indicijs τ tormētis: τ in materia criminali τ in causa inqsitiōis ꝙ testes examiati parte non citata nō preiudicēt non citato tenet Gui. de cuno. in. l. furti. ff. de his qui. no. infa. per dictā. l. si quando prout eum refert Ang. in. l. si vacantia. C. de iure fisci. lib. x. satis post medium versi. quero an in causa inquisitionis specialis possint testes examinari parte non citata: et idem firmat ibi Ange. qui in eadem lege in questione proxime precedenti disputat: an testes examinati in causa inquisitionis fidem faciant in causa accusationis: τ allegat Albertum de gandino tenere ꝙ non inter cetera ea ratione: quia examinati lite non contestata: ipse tamen Ange. ibi post Gui. in dicta. l. furti. tenet cōtrarium: τ respondet ad rationem predictam ꝙ licet lis non contestetur: tamen quasi contestatur: qz in casibus in quibus lis non contestatur tantum operatur quasi contestatio quantum in alijs operatur litis contestatio. vt not. in. l. nihil. τ. l. nulla. C. de procura. et in. l. ij. C. de consor. eiusdem litis: τ sic volunt Gui. τ Ange. ꝙ etiā in causa criminali inquisitionis testes examinati ante litē contestatam vel quasi contestatam non preiudicent aduersario nec iuuent producentem vel inquirentem. Et ideo indubie est tenenduz ꝙ testes examinati ad informationem iudicis vtrum habeat inquisitionem formare necne: qz examinati lite non contestata et parte non citata immo quodammodo extra iudicium: quia talis exami- 5 natio non est proprie actus iudicialis: cum † iudicium constet ex pluribus personis. s. actore vel accusatore reo τ iudice. l. in tribus 6 de iudi. c. forus. de verbo. signi. ¶ † In causa autem inquisitionis fama solet subire partes accusatoris. c. qualiter τ quando el grande. de accusa. τ. c. licet eli. de symonia: ideo iudicium non incipit ante citationem rei insti. de pena temere litigantium. §. fin. ideo actus factus ante citationem emanatam anteq̃ sit iudicium: ideo nō est actus iudicialis: prout alias dicunt doct. in libello ꝑducto iudici ante citationem partis ꝙ talis productio nō est de actis iudiciarijs: sed est actus ante iudicialis ꝑut not. doc. in rubrica. de in ius 7 vocando. ff. τ. C. † ideo tanq̃ attestatio non iudicialis nō dz ꝓbare in iudicio: quinimmo τ attestationes recepte rite τ parte citata ad vnum finem. s. in preludijs iudiciorum τ super exceptionibus dilatorijs vel declinatorijs admittendis vel repellēdis: τ sic ad finem vt procedatur vel non procedatur ad merita cause nō faciunt fidē dum postea agitur de meritis cause: licet de eodem facto disputet. variatur enim modus agitādi ideo τc. Et quia summarie prius agitur τ postea plenarie. vt est tex. in. c. veniens. el secundo de testibus prout τ ibi omnes tenent τ habetur in. c. cuz intra. τ in. c. causamq; eo. titu. τ in. l. siquis a se fundum. C. ad. l. iulia. de vi. τ. c. cum dilectus de ordine. cog. τ per Barto. in. l. ij. ff. vi bo. rap. que omnia militāt in his testibus examinatis pro informatiōe iudicis: quia talis examinatio tendit ad formandum inquisitionem nec fit plena cause cognitio: sed summarissima ex quo pars non citatur: τ postea agitur ad condemnationem τ plenarie itaq; omnia concurrunt vt nō faciant aliquam fidem: iste tales attestationes habite ante inquisitionem formatam prout nec ille que in inquisitione generali: quia est per omnia eadem ratio militant vtroq; casu omnia media supra allegata: si itaq; dicti testes non fuissent repetiti prime attestationes indubie non iuuarent vt per eas posset deueniri ad condēnatoriam pariter τ fortius non iuuant facta repetitione si secūda vice examinati variant a primis dictis. absurdum enim esset ꝙ ſm dictum contrarium primo iuuet primum: τ quodammodo operetur contrarium effectum eius ad quez tendit. l. contra id quod habetur in regula ꝙ ob gratiam in. vj. τ in. l. legata inutiliter. de leg. 8 j. cum similibus. ¶ † Et quādo primum dictum testis nō est validum: τ scdm validum statur secundo τ nō primo prout voluit glo. in. c. cum causamq; de testi. quam refert τ sequitur Panor. in. c. per tuas. de proba. τ eam sequuntur ibi Joan. andr. τ communiter cano. ꝙ τ voluit glo. in. c. sequenti. τ in. c. cum in tua. eo. titu. nisi secundum vitiaretur ratione periurij secundum eū Panor. ibi. bar. autē in. l. eos. de falsis. vult ꝙ si sunt dicta contraria neutri dicto statur: immo testis punitur de falso: τ licet bald. τ Ang. ibi teneant contra: τ etiā Jmo. in. d. c. cū causamq; super glo. τ panor. ibi. τ in d. c. per tuas: siue tamen teneatur opi. Bar. siue opinio contraria habet teneri ꝙ non statur primo dicto in quo oēs concordāt nullo discrepante. Nec ob. dictum Panor. in. d. c. literas: de presumptio. qz non video aliquas presumptiones vrgētes pro primis dictis magis q̃ pro secundis: τ dato ꝙ essent non validant attestationes inualidas in preiudicium tertij non citati vt per eas deueniri possit ad condēnationem. nec in dicto. c. literas. sufficiunt ibi ad condēnationem sed reddunt suspitionem τ coniecturam ꝙ primū dictum sit magis verum q̃ scdm τ causatur suspitio contra ipsum testem deponentem: τ in eius preiudicium non in preiudicium eius contra quē extraiudicialiter deponunt ita loquitur tex. in. d. c. lite- 9 ras. τ consequenter etiam Panor. notando ex illo tex. † ¶ Et ridiculū esset dicere ꝙ dictum vnius testis extra iudicium deponentis ꝑiudicaret tertio siue postea deposuerit contrarium ꝑut deposuit in terminis. d. c. literas. siue non deposuerit contrarium. Nec ob. dictum bald. in. d. l. verba. qz loquitur quādo primū dictum testis est validum non quando inualidū. ar. l. iiij. §. condēnatuz. de re iudi. τ cle. pastoralis. e. ti. τ si loqueretur de ꝑmo dicto inualido ineptissime loqueref τ cōtra glosas supra adductas τ sequaces: sed dicte attestatiōes prime sunt inualide: qz emanarūt añ litē cōtest. τ nō citata parte: vt supra deductū est: merito illis nullo pacto ē stādū: vt supra deductū est: merito non obstat illud dictū Bal. nec etiam obstat qd̄ no. Bal. in. d. l. presbyteri. C. de epi. τ cle. qz nō dicit bal. ꝙ possint testes examinari pte nō citata: τ añ litē habitā ꝓ contestata: sz ꝙ iudex pōt ex offi. testes ꝑducere. In causa eñ ciuili iudex

non impartitur officium suum nisi petenti: ꝛ facit acta ad petitionem partis non ex suo officio hoc est parte non petēte. l. iiij. §. hoc autem iudicium. ff. de dāno infec. ꝛ l. ad peremptorium. de iudici.

10 ¶ Sed in causa inquisitionis: † qꝛ non est accusator qui teneat ꝑtes actoris: ideo iudex ex officio producit testes contra inquisitū: ita loquitur Bald. tamen habet citare inquisitum: alias sibi nō ꝑiudicat per supradicta: ꝛ per regulam. l. de vnoquoqꝫ. de re iudi. cū concor. nec Bal. in hoc contradicit: ꝛ insuper quando iudex facit actum ex officio debet illud facere eo tempore quo haberet illō facere pars. glos. in. c. j. de elec. lib. vj. Insuper dicitur prout mihi fertur fit dubium circa id quod dicebam ꝙ particeps criminis nō admittitur in testem idoneum: † nam licet regulariter socius criminis non sit idoneus testis: tamen quandoqꝫ secus prout cōtingit in casibus exceptis vt in crimine heresis lese maiestatis ꝛ symonie super quibus me non extendo: qꝛ non pertinet ad thema nostruꝫ. Item quando est penuria testium: ita ꝙ aliter non potest probari: nam tunc admittitur in testem socius vel particeps criminis ꝑut voluit gloss. in. c. fi. de testi. co. cum qua doc. transeunt per text. ibi vbi admittitur particeps coniurationis ad probandum coniurationē contra alios: ꝛ ita etiam concludit Bald. in. l. quoniam liberi. C. de testibus. quod ꝛ not. gloss. in. c. veniens. de testibus: ꝛ ꝙ in defectum alioꝝ admittantur in testes socij criminis est tex. secūdum vnam lec. Inno. in. c. quoniā. eo. titul. ꝛ not. Panor. in. c. j. de confessis. item socius criminis deponit contra sociū quādo crimē non cōmittitur in odium ꝛ offensam alterius ꝑut voluit Bart. in l. repeti. §. j. de questi. ꝛ Anto. de but. in. d. c. j. de confessis ꝑfecto prohibetur quis testari non in odium ꝓhibiti: sed desiderio sue hereditatis: ideo secundum theoricam predictam bar. videtur ꝙ socius criminis admittatur: tamen his non obstantibus puto tenēdum indubie id quod circa hoc iam consulendo dixi. regula eñ est vt probaui: ꝙ socius criminis non est idoneus testis a qua regula non reperitur exceptuatus iste casus merito ꝛc. Nec obstant adducta in cōtrarium. non eñ istud delictum est de criminibꝰ exceptis: nec sumus in coniuratione nec sui natura est delictum ꝙ non innotescat nisi socijs criminis prout contingit in coniuratione i qua loquitur. d. c. fi. de testi. cog. ꝛ glo. d. c. veniens. ꝛ Bald. in. d. l. qm̄ liberi. immo prohibitio testamenti solet innotescere pluribus saltē quando prohibentur notarius ꝛ testes prout deponit dictus asser tus socius criminis: ꝛ alij deducti in testem: nam saltem ipsis prohibitis innotescit ꝛ possent deponere. Item illi alij duo qui deponunt se interfuisse itaqꝫ nō sumus in casu quo non potest aliter ꝑbari: immo natura actus suadet ꝙ si verū foret per alios posset de facili ꝑbari: ꝛ sic nō sumus in subsidiū ꝑut in ꝯiuratione et similibus delictis in qbus ꝑcedunt adducta in cōtrariū. Nec ob. si dicat ex quo nō sunt producti nisi tres testes ꝛ illi duo alij nō sufficiunt sine isto: satis videtur testis subsidarius. nam respondet ꝙ si ita intelligeretur semꝑ posset dici testis subsidiarius si sine eo nō ꝑbaretur: ꝛ si sine eo ꝑbaretur nō esset necessaria ipsius testis admissio: ideo frustratoria esset dicta regula ꝙ socius criminis non admittatur in testē ꝙ nō est dicendum. Et insuꝑ ꝑbatur cōtrarium. in. d. c. veniens. i. vbi duo tm̄ testes fuerūt examinati suꝑ crimine: et vnus deposuerat se sociū criminis ꝛ propterea secuta fuit absolutio que fuit ꝑ papā ꝯfirmata tanqꝫ iusta: ita ꝛ in hoc casu debet sequi absolutoria: nec ob. theorica barto. in. d. l. repeti. §. j. Illaꝫ eñ ipugnat Saly. in. d. l. fi. de accusa. Et dato ꝙ procederet nō dicit bart. qō sit idoneus testis: sed dicit ꝙ interrogatur. quid aūt interrogatio operetur bar. nihil tangit. Tāgit autem istud in tractatu de questionibus: ꝛ sic ratione subiecte materie videt loqui ad enervandū inditium nō ad finē vt probet: ꝛ hoc voluit Saly. in. d. l. fi. dicens ꝙ quando interrogatus potuit interrogari ꝛ deponit cōtra illū nō ꝑdest ad probationem: sed ad faciendum inditiū: prout etiam voluit ibi Cy. doc. ita ibi tenent ꝑut ibi refert Saly. ꝛ idem tenet Panor. in d. c. j. de confess. ꝛ idem videtur velle ibi Imo. Saly. autem dicit ꝙ licet faciat inditium: non tamen plenum ad torturā sufficiens nisi aliquid aliud concurrat. Et loquuntur doc. prefati in casibus in q bus interrogari ꝛ deponere potest: in alijs volunt ꝙ nec inditium faciat saltem sufficiens ad torturam per not. per bar. in. l. maritꝰ. de questi. ꝛ dicit Cy. bal. ꝛ Saly. in. d. l. fi. ꝛ Imo. in. d. c. j. de isto effectu non agitur ad presens: sed ad finem sententie merito ꝛc. Et maxime: quia prout audio sunt apud senes limitata delicta ꝑpter que potest deueniri ad torturam inter q̄ nō est istud delictum: idcirco clara remanet cōclusio supra reddita in hac parte. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. lix.

1 ¶ Testari non pōt bānitꝰ pro homicidio nec cā mortꝭ donare.
2 Banniti perdunt ea que sunt iuris ciuilis.
3 Testari potest excommunicatus.

¶ Consilium. lix.

Consuluit. d. cyprianus de fulgineo. ꝙ bannitus pro homicidio etiam rebānitꝰ nō possit testari in patria vigore bulle pape pij cōfirmate ꝑ Sixtū. Dñs Baldus sercole se subscripsit. Et ego simplr me subscripsi. Pōderant primo ꝙ bulla est fauorabilis vt in simili. dicit bar. in cōsi. incipiente statuto castri plebis mihi numero. cxcviij. in statuto ꝙ bannitꝰ possit impune offen di. Itē ꝙ tales censet̄ bāniti a Papa: ideo ꝑdunt ea que sunt iuris ciuilis allegat primus ꝯsulēs sicuti qui loquit̄ in bānito ꝑ ciuitatē nō recognoscentē superioreꝫ in cōsi. incipiente placet mihi conclusio eximij. v. iuris doc. d. bñdicti. Ang. in disputa. incipiente duo adinuicem litigantes. Item Alex. de Imo. in cōsi. lxxv. incipiente visis et diligenter ꝑspectis que in themate cōtinentur dicentem ꝙ non habet locū in statuto ꝙ bānitus priuet̄ ab oībꝰ actibꝰ legitimis. Item ꝙ ꝑpetuo suspēdere idē est qō priuare ex mēte Inno. in. c. cū inter. de ꝯsue. glos. in l. si vnus. §. si cum reo. ff. de pactis. gl. in. l. iiij. §. interualla. ff. de seruitu. Et est de mēte bal. in. l. lutius. de excu. tut. ꝑ tex. ibi. ꝛ in auct. habita. C. ne filius pro patre ver. sequit̄ in verbo imppetuū dicens ꝙ imppetuū ducitur est spēs priuationis. arg. ꝺm ipm̄ illius litere ꝛ. l. imperator. de postu. ꝛ. l. fratres. de penis. itē dicit ꝙ oīs actꝰ lege aliqua inuētꝰ est actꝰ legitimus. † Itē ꝙ ꝑut nō pōt testari: ita nec codicillar̄. l. sciēdū. de leg. j. ꝛ ibi bar. ꝛ ꝑpterea clausula codicillaris nō operat̄ hoc casu. Item similiter nec donare pōt cā mortis.

¶ Dominus Cyprianus.

Dominus Baldus sercole ponderat etiam ꝙ sit fauorabilis: qꝛ in fauorem reipublice propter id qō dicitur in bānito ꝛ propterea dicit se colui ꝙ statutum ꝙ bānitus possit impune offendi trahitur ad offensam mortis. † Item dicit ꝙ sibi placet illa conclusio ꝙ bāniti a pricipe ꝑdāt ea q̄ sunt iuris ciuilis: ꝛ ꝙ isti vigore dcē bulle cēleant a pncipe bāniti ex quo pnceps cōfirmat ꝛ ampliat. Itē dicit ꝙ testm̄ est actus legitimus: idest a iure ciuili inductus: ptꝫ qꝛ deportati perdūt factionē testamēti actiue ꝛ passiue. vt. l. eiusq in §. j. ff. de testa. ꝛ in. l. j. C. de heredi. insti. Opponit ꝙ excōicati sunt ab actibus legitimis interdicti. c. solet. in fi. c. debet in fi. de sn̄ia ex cō. lib. vj. glo. in. c. decernimus. eo. ti. ꝛ li. Et † tñ excōicatus potest testari qcqd dixerit glo. post host. in. d. c. decernimus. ꝛ hoc voluit Jo. an. ibi in nouella. ꝛ Petrus de an. ꝛ domi. de sancto gemi. ibidē. ꝛ archi. ꝛ abbas antiquus in. c. pia de excep. li. vj. ꝛ Fede. de Senis in ꝯn. lxxx. ꝛ in cōn. cxxiiij. ꝛ bar. ꝛ bal. ꝛ cōiter legiste. in. l. si qra mus. ff. de testa. ꝑbat in. c. excōicamus. in. §. ardētes de hereticis in antiqs. ꝛ in. §. generaliter in auc. vt cū de appel. cog. argu. sumpto a spāli. rñdet ꝙ dicta iura loquuntur ꝑ indefinitam nō ꝑ vniuersalē: sicut alias infamis repelit ab actibus legitimis. l. j. C. de dignita. li. xij. ꝛ. c. lꝫ ex quadā circa mediū extra de testibus. Et tñ non repellunt a factione testamēti. d. l. eius q. §. j. de test. ꝛ tenent Bar. ꝛ bal. in. l. his cui longe. §. si quis ob carmē. e. ti. vbi dicit bar. ꝙ lꝫ iura dicāt ꝙ infamis priuatur actibus legitimis nō dicit omnibus: ꝛ dicit cōsulēs ꝙ satis verificatur illa indefinita actibus legitimis si in aliquibus verificat̄. secus si dicit oībus actibus legitimis ꝑut simili. ar. vt in papa in. c. solite de maio. ꝛ obe. Laus deo.

¶ Ego me simpliciter subscripsi.

¶ Summariū super cōsilio. lx.

1 ¶ Hereditas non obstāte aditione retinet nomē testatoris.
2 Repetitum non dicitur sine ministerio.
3 Honoratus quis censetur ratione oneris iniuncti.
4 Heres testatoris facto non pōt desinere heres.
5 Substituere non potest directo paganus post aditā hereditateꝫ.
9 Relatiuū substantie iniunctū vbo futuri tꝑis facit cōditiōem.
7 Gn̄alia vba salua rōne recti ꝺmōis restringi dn̄t ad specificata.
8 Participia respicientia generalia determinant principale verbū orationis.
9 Renuncians iuribus paternis non videt̄ etiam renunciasse iuribꝰ anie paterne.
10 Limitata causa limitatum parit effectum.
11 Pactū future successionis non tenet nec etiā iuramēto.

¶ Consilium. lx.

In nomine dñi nostri iesu xpi. ¶ Viso testō dicti Antonij in quo inter cetera cōtinetur hec particula. vꝫ. Item lasso che nassendo fili olo maschio intra vno anno de Grādina mia dōna grauida sia mio herede vr̄e. Et morēdo esso voglio e lasso che Antonina viuēte e Jacobo dalberto mio fratello carnale sia herede vr̄e ꝛc. Itē lasso che se la mia dōna nō fosse grauida in maschio ouer femia sia mio herede de vr̄e antonina viuēte el supradicto Jacomo mio fratello: e se caso morisse senza herede legitio e naturale voglio la mita del mio sia ō mia figliola iacoba e laltra mita sia de philippo de Agustino e de Frācisco ꝛ bartholomeo suoi fratelli ꝛc. ꝛ pōderato themate suprascripto vr̄ pria facie dōm: ꝙ dcā iacoba nihil petere possit de bonis dci antonij: licet. n. dcā antonina i suis codicillis reliqrit ipi Jacobe qcqd eidē relictum fuerat ꝑ dcm̄ antoniū ꝛ ad eaꝫ ꝑtinere de bonis dicti antonij. ꝛ eidē antonine relicta fuerit dimidia hr̄ditatis antonij ꝑ testm̄ dicti Antonij in quo ipsa fuit heres instituta: ꝛ ꝑ ꝯns videat̄ ꝙ dimidiā hr̄ditatis dicti antonij reliqrit dicta Antonina dicte iacobe: tñ videtur ꝙ dicta iacoba illā dimidiā petere non possit aduersus dictum Albertum duobꝰ medijs. Prio: quia

quia dicta Jacoba per pactum refutauit omne ius quod ipsa con-
sequi posset in futurum super bonis dicti antonij: sed dictum ius
quo nititur cadit super bonis dicti Antonij merito refutatio sibi
obstat cum quilibet possit refutare seu renunciare iuri sibi compe
tenti. l. si quis in conscribendo. C. de pactis. et l. si quis in conscribē
do. C. de epis. et cleri. Et si dicatur dicta bona non erant ampli⁹ bo
na paterna: sed erant facta domine Antonine. Nec dicebatur am
plius hereditas paterna ex quo pro dimidia facta erat de bonis ip
sius domine Antonine et post eius mortem dicūtur de bonis et he
reditate antonine non de bonis et heridi. paterna maxime cum adi
tione desinat esse hereditas vt per gloss. et doct. in. l. j. §. veteres. ff.
de acquiren. possessio. Respondetur q per mortem desierunt esse
bona dicti Antonij patris dicti Jacobi: ita quod oportet intelli-
gere de bonis que olim fuerunt dicti antonij. ¶ Et pariter potest
1 intelligi de hereditate que olim fuerat dicti Antonij† cum et post
aditionem dicatur hereditas. vt. ff. de hered. vel acti. ven. et C. eod.
titu. et insti. de heredita. acti. in rubris et nigris quasi per totos: et
ideo cum dederit dicto Jacobo omne ius q habet vel habere pos
set in futurum videtur q in illa datione veniant etiam iura q̄ post
ea consecuta fuit dicta Jacoba vigore relicti sibi facti in codicil-
lis dicte domine Antonine ex quo dicta datio se refert ad temp⁹
futurum prout expresse sonant verba dicte copie quietationis ad
me transmisse a quibus verbis nō videtur recedendum. argu. l. nō
aliter de lega. iij. et l. j. §. si his qui nauem de exerci. ¶ Alio etiā me
dio videtur quod dicta Jacoba nihil petere possit vigore dictorū
2 codicillorum: nam dicta domina Antonina fuit instituta† viuēs
bis repetitur illud verbū viuente non quidem videtur sine mini-
sterio. arg. l. si quando de legatis. j. et c. si papa de priuileg. libro. vj.
cum concor. videtur ergo instituta invita. et si donec vixerit: ideo
post mortem videtur q accrescat dicto Jacobo coheredi et succes-
siue suis heredibus saltem mediante iure fideicommiss. quasi cen-
seatur grauata restituere dictam dimidiam post mortem suam di-
cto Jacobo coheredi. arg. eorum que habentur per Barto. et alios
in. l. quotiens. §. si duo. ff. de heredi. institu. vbi si testator instituit
heredem in certa re vel certa quantitate et prohibuit plus petere
videtur prohibuisse fauore coheredis vniuersalis prout ipse bart.
tenet. et Bald. sequitur et cōmuniter tenetur: ita et in institutione
ad tempus censeatur limitatum tempus fauore coheredis institu
ti arguendo de re ad tempus q licet. l. miles. ita heredem. §. et quia
diximus de mili. testamēto. q maxime persuadetur ex sequentib⁹
in dicto testamento: nam post mortem Jacobi si decessisset sine li-
beris fuit per testatorem distributa hereditas vniuersa ex quo per
suadetur q testator voluerit q Jacobus totam hereditatem ha-
3 beret vt sic tota ab eo transire posset in substitutos. †Nam alias
ratione oneris iniuncti presumitur quis honoratus. arg. l. deniq
§. interdum de pecu. leg. et l. proculus de vsufruct. et quod not. in. l.
alio de alimen. et cibar. lega. prout per dicta iura in si mili not. bar.
in. l. si sic in fin. de leg. iij. et l. centurio versicu. quero vlterius qd si
testator in pe. charta de vul. et in. l. codicillis de vsufr. leg. his tamē
non obstantibus cōtrarium puto de iure verius. ¶ Nam premit-
4 tendum est:† semel heres non potest facto testatoris desinere esse
heres. l. ei qui soluendo. ff. de here. institu. hinc est q non potest qs
institui ad temp⁹. Et si ad tempus instituitur reijcitur tempus. l.
hereditas ex die. de heredi. institu. et in. l. extraneum. ij. C. eodē. tit.
vbi etiam tempus incertum mortis honorati reijcitur secundū vnā
lec. gloss. quam approbant ibi Barto. Bald. et cōmuniter omnes
tanq in se veram litere magis applaudet si in litera habetur dictio
quis prout ibi dicunt Cyn. et Barto. Et licet loquatur quando tē
pus apponitur initio institutionis: quia dicatur instituo titium
cum morietur: prout loquitur dicta. l. extraneum: tamen procedit
etiam si apponatur fini: vt quia dicatur instituo talem donec vixe
rit. Nam tunc similiter tempus mortis reijcitur prout ibi dico post
doct. Parificantur enim casus isti in dicta. l. hereditas. §. quando
tempus addicitur principio institutionis et quando addicitur fini
vt probat text. in. d. l. hereditas et hoc quando tempus est certum
an quando vel tantum an invita honorati: prout loquuntur dicta
iura. §. d. l. hereditas. et dicta. l. extraneum: tamen quando est incer-
tum an et quando differunt: q si addicitur principio non reijcitur:
sed suspendit: arg. l. dies incertus de condi. et demon. Sz si addicit
fini institutionis puta instituitur titius donec nauis ex asia vene-
rit: tunc eni reijcitur dies incertus vl conditio prout reijceretur di
es certa: prout volunt doct. maxime Bart. Bald. et Innocen. in. d.
l. hereditas. Paul. de cast. in. d. l. extraneum. Et est tunc ratio fm
doct. q qui semel est heres non potest facto testatoris desinere esse
5 heres. l. ei qui soluēdo. ff. de heredi. insti. ¶ †Hinc est q paganus
post aditam hereditatem non potest directo substituere. l. post adi
tam. C. de impuberum. ideo doct. dubitāt quid si testator instituit
quem ad tempus et post temp⁹ prohibuit eum esse heredem: puta
quia dixit instituo titium vsq ad pascha et postea nolo q sit heres
quo casu Bar. in dicta. l. hereditas ex die vult q institutio ratione
contrarietatis et repugnantie vitietur. arg. l. vbi repugnantia de
reg. iur. Sed bal. et Saly. et Pau. de castro in. d. l. extraneum. et bal.
in. d. l. hereditas volunt contrarium. et Pau. de ca. ibi. et in. l. certi
iuris. C. de testa. mili. vult q institutus erit directo heres ppetuo:
sed post tempus tenebitur restituere hereditatem ei cuius contem
platione apposita fuit dicta prohibitio: et sic coheredi si datus fuit
coheres: alias venientibus ab intestato. argu. l. peto. in princip. de
leg. ij. quando autem non est apposita clausula prohibitiua nō fa-
ciunt vim aliquam nec dicunt censeri rogatum restituere cohere-
di vel alteri. Et potest interpretari q testator non exercet actū in-
stitutionis post tempus: sed lz post mortē non instituerit non pro
pterea phibet non esse heredē post tēpus: ideo militat generali-
tas. d. l. hereditas. et hoc voluit Jmo. in. d. l. hereditas. col. xiij. vsi.
Item ex predictis patere potest dicēs bal. ibi. idē velle: lz nō loq-
tur quando est datus coheres: tamē est eadē ratio militat eniz pa
riter vtroq casu dicta ratio q semel heres non desinit esse heres
ex dispositione testatoris. Et q dicta limitatio tēporis non cense
tur apposita fauore eius ad quem eo semoto peruentura esset he-
reditas prout sunt venientes ab intestato vel coheres. Et ex quo
est eadē ratio: ergo idem ius. l. a titio. de verbo. obliga. l. illud ad. l.
acqui. cum similibus. Et hec militant si testator instituisset heredē
dictam eius vxorem donec vixerit: ita q interpretaretur illud ver
bum viuente. i. donec vixerit multo fortius cū non appareat q te-
stator ita intellexerit. Solet enim secūdū grāmaticos participiū
exponi per verbum et relatiuum substantie: et sic viuēte. i. que viuet
6 et fm hoc faceret conditionem. ¶ †Tamē que tacite inerat: nā re
latiuū substantie iunctū verbo futuri temporis facit conditionem.
l. stichū qui meus erit. de leg. j. et l. cū certus. de vi. tri. et ole. leg. tal's
participia faciūt cōditionē. vt. l. euictis agris de vsur. et l. attestato
re de ɔdic. et demō. nō quidē resolutiuā seu respicientē finē disposi-
tionis: sed initiū vt probat in iuribus pallegatis et multis similib⁹.
et maxime: q illud participiū viuente est participiū pñtis tēporis
et sic debet significare qualitatem illā verificari in tpe in quo cōfer
tur dispositio: et sic in tpe quo deferr hereditas: nā ad id tempus re
fertur institutio et qualitas adiecta verbo verificari dz fm tps vbi.
l. in delictis. §. si extraneus. ff. de noxali. cū cōcor. Et sic intelligat si
viuet tempore quo deferr hereditas: et si dicatur nō erat necesse qd
illud exprimeret cum alias non posset eē heres. respōdetur q mul
totiens exprimitur id quod tacite inest. l. iij. de leg. j. et l. iij. C. de fi-
deius. cum similibus. Et si querat quare magis expressit in psona
Antonine matris q̄ in persona Jacobi sui fratris cum ambos sit
restituisset sub duabus cōditionibus. respondet q istud est diuina
re sed persuaderi potest q suspicabat magis de matre q pcederet
ante q casus occurreret deferende hereditatis q̄ de fratre qui erat
iunior. item pōt persuaderi q si fauore alicuius apposuit illa vba
viuente apposuerit fauore vltimor substitutorū: q testator dispo
suit q si Jacobus coheres substitutus decederet sine liberis here-
ditas sua deueniat pro dimidia sue filie et pro alia dimidia Philip
po et fratribus. Et fm hec dicta mater cēseretur onerata post mor
tē restituere suā dimidiā dictis vltimis substitutis si Jacob⁹ deces
sisset sine liberis: q casus non ɔtingit: ergo qd sit qui nititur ex tacito
fideicō. resultāte ex illis verbis viuētes etc. haberet de volūtate te-
statoris docere q facere nō posset merito succūberet prout alias in
l. duo sunt titij de testa. tu. et in. l. si fuerit de rebus dubijs cum simi-
libus. Nec obstat q no. bar. et sequaces in. d. l. quotiens. §. si duo de
heredi. insti. q illud pcedit qū vltra limitationē institutionis re-
spectu rei certe adiecit clausulam prohibitiuam q nolebat ąpl⁹:
secus aūt volunt si dictā clausulam non adiecisset vt et ibi exprssiz.
et in. l. j. §. si ex fundo. e. ti. cū multis similibus. Ita ergo de re ad tps
limitatio tpis nō arguat q post tps censeat rogatus de restituen-
do alicui nisi adijciatur clausula prohibitiua q post tps nō sit he-
res put etiā doc. faciunt in his terminis vim vtrū sit adiecta hmōi
clā phibitiua necne prout supra recitatū ē Nec ob. q si Jacob⁹ de
cessisset sine liberis tota hereditas esset distributa in vltimos sub-
stitutos: q nō sequit ex hoc q ipse Jacob⁹ fuerit iuitat⁹ ad totam
hereditatē. Quid. n. si Jacob⁹ decessisset sine liberis in vita Anto-
nine nōne fuisset loc⁹ vltie substōni. et tū iacob⁹ nō fuisset inuitat⁹.
Itē si fuisset oneratus potius ergo admittēda fuisset illa interpta
tio q illi vltimi substituti habuissent dimidiā a Jacobo et dimidiā
ab Antonina: sz cas⁹ nō occurrit merito dcā inestigatio ē supflua.
ex quo ergo dicta Antonina vigore dicti testamenti est heres p
dimidia et illam hereditatem reliquit Jacobe restat q ipsa Jaco-
ba petere potest dictā dimidiam dicte hereditatis aduersus posses
sores bonorum hereditariorum. Nec obstat fundamentum refu-
tationis: q respōdetur q verba refutationis sunt restricta ad iu-
ra eidē domine iacobe refutanti cōpetētia vel cōpetitura ex testō
vel ab intestato pterxtu cuiuscunq relicti eidē vel eius matri facta
in testō pr̄no et ēt cuiuscunq ltie partis vel supplemēti legitime vl
trebellianice quolibet sibi competenti vt clare patet ex serie instri.
7 ¶ †Et licet vba sequētia videanr generalia: tñ restringi debēt ad
supra specificata ex quo salua ratione recti sermonis restringi pñt
vt ē tex. in. l. emptor. §. lutius. ff. de pactis. et ibi bar. et doc. cōmuni
ter omnes ad idem. l. ex pluribus. ff. de solu. et no. bart. in. l. aurelio.
§. gayus de libe. lega. facit ēt q habetur in. l. si de certa. C. de trāsac.

8 ¶ Quod maxime dicẽdũ est in casu nostro: † qꝛ participia respiciẽ
tia verba generalia determinãt verbũ principale orationis ꝙ pa
9 titur apertã ex verbis ⁊ claram restrictionẽ: † nã ꝑ Jacoba dãs ce
dens ⁊ mãdãs oĩa iura cõpetentia ⁊ que cõpetere possent in futu
rũ fecit finẽ ⁊ quietationem de omni eo ⁊c. Nec sunt diuersa capitu
la: sed vnica oratio ⁊ verbũ principale qualificatũ a dictis partici
pijs clare restringitur: ideo interpretari debent longe magis restri
genda verba generalia ad specificata in casu isto ꝙ̃ in terminis di
cti. §. lutius. ⁊ dicta. l. ex pluribus. ⁊ nota. per Bar. in. d. §. gaius.
Et maxime: qꝛ in fine dictorũ vborũ generaliũ fit relatio ad supe
riora per illa verba vt supra in fine verborum generalium apposi
ta. Que verba vt supra habent moderare generalitatẽ precedentẽ
ſm terminos precedentes: ⁊ sic cessio ⁊ datio iurium intelligat̃ de
iuribus cõpetentibus ⁊ competituris: vt supra hoc est ex causis su
perius expressis ⁊ potissime hec interpretatio adhiberi debet: qꝛ
illa datio ⁊ cessio iurium fit titulo ⁊ causa dicte quietationis: si er
go fit causa ⁊ titulo quietationis ⁊ causa ⁊ titulus est limitatus: ita
10 ⁊ datio ⁊ cessio limitata censetur: † quia limitata causa limitatum
producit effectum. l. limitatis agris de acquiren. re. do. ⁊. l. cancel
lauerat de his que in titulo delen. Facit ad predicta: qꝛ dispositio
intelligitur rebus sic se habentibus. l. continuus. §. illud in fi. ff. de
verbo. obl. ⁊ cano. ne qs. xxij. q. ij. ff. de solu. l. cum quis. in pricipio.
⁊ per glo. in. l. ꝙ seruius. ff. de condi. ob causam. ⁊ in. c. quemadmo
dum in verbo conditione de iureiurando. Et sic non intelligatur
si ex noua causa superueniat ius ipsi cedenti. Item dicta bona pro
dimidia erant domine Antonine. Et super illis bonis tunc domi
ne Antonie pro dimidia cessio ⁊ pactum emanasset si interp̃taret̃
factum seu facta de iuribus etiam prouenietibus ex noua causa:
sed super aliena re: nõ licet pacisci sine domini voluntate. l. fi. C. de
11 pactis. ⁊ ibi omnes tenent. ¶ † Et dicũt ibi Bar. ⁊ Bal. ꝙ tale pa
ctũ factum contra dispositionẽ illius legis censet̃ cõtra bonos mo
res per tex. ibi: ⁊ ꝓpterea bar. ibi vult ꝙ tale pactũ non firmat̃ iura
mento ꝙ ⁊ firmat idẽ bar. in consilio suo incipiente quidam nomi
ne Thobaldutius ſm ordinem informis numero octauo ſm anti
quiorem ordinem perusinũ numero. clxv. Et licet hoc vltimum me
dium indigeret longiori discussione non curo insistere: quia ĩ hoc
non facio principale fundamentum: sed ex omnibus iam dictis cõ
cludo ꝙ ad dictam Jacobã pertineat ⁊ spectet dimidia relicta di
cte Antonine per dictum testatorẽ relicta in codicillis per dicta⁊
dominã Antoninã dicte Jacobe. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. lxj.

1 ☞ Societas omnium bonorũ contrahitur qñq; tacite.
2 Societas renouata censetur perseuerante consocio in administra
tione rerũ societatis.
3 Societas mandato continuatur.
4 Gesta prius probant coniecturã ad sequentia.
5 Societate vniuersali cõmunicantur ea que etiaꝫ nomine proprio
sunt gesta ⁊ quesita.
6 Socius non adhibens diligentiam quã bonus pater adhibere de
bet de dolo tenetur.
7 Mandatarius quãdo teneat̃ de leuissima culpa siue leui. nu. 9.
8 Mandatum suscipiens censetur se diligentem profiteri.
10 Naturalem rationem sufficit allegare.
11 Periculum sustinere debet lucrũ percipiens.
12 Damni timor ⁊ spes lucri in societatibus considerantur.
13 Dolus dicitur in mãdatario non exequẽte impedimẽto cessante.
14 Ambigua interpretãtur per ea que fieri cõsueuit disponens.
15 Jactare suum aut perdere siue donare nemo presumitur.
16 Donatio in paruis rebus presumitur.
17 Error quandoq; est excusabilis in facto proprio.
18 Heres non presumitur scire facta defuncti.
19 Procurator representat domini personam.
20 Renunciatio generalis non trahatur ad incognita.
21 Dubia ⁊ equiuoca interpretantur cõtra euꝫ qui nititur ex pacto.

¶ Consilium. lxj.

Nicolaus et perꝰ fratres
fecerunt multos actus sociales ex quibus dicit̃ taci
te inita societas omniũ bonorũ: dictus Nicolaꝰ de
dit mãdatũ generale pero duraturũ etiã post mor
tẽ ad ineũdũ societates ⁊ finiẽdũ ⁊ exigẽdũ ⁊ gñalr
⁊c. pero presente ⁊ acceptãte. Decessit Nicolaus perus ꝓsecutus
fuit. Et multa lucratus fuit vertitur qõ inter eũ ⁊ Joãnẽ filiũ Ni
colai tunc pupillũ nũc factum adultũ ⁊ factũ maiorẽ sup dictis lu
cris ꝑsupponunt̃ plures coniecture hincinde. Primo dubitatur:
an inter Nicolaũ ⁊ Perum fuerit tacite inita societas omniũ bo
norũ. primi consulentes. d. Angelus Nicolaus. d. Putius de pu
1 tijs ⁊ Leonardus ser Joannis de colle. aduocati florentini. † Qd
nequeat tacite contrahi societas omnium bonorũ no. in. l. iij. §. cũ
specialiter. ff. pro soc. ⁊ per azzo. in summa. eo. titu. ⁊ Pau. de cast.
in consi. sibi. clxxx. incipiente die ista dominus Dominicꝰ bonciꝰ
ponderat ad hoc glo. que exponit specialiter. i. expresse in. d. §. cuꝫ
specialiter. idẽ ſm eum sentit glo. in. l. ex parte. §. filius. ff. fami. her
cis. idem videtur probare gl. in verbo totorum insti. pro socio. ĩ pn.
que dixit totorũ. i. omnium ⁊ expresse. Idẽ voluit glo. in. l. coiri. et
in. l. societatem vniuersorum. ff. pro soc. Responso potest eo: qꝛ agi
tur de maiori preiudicio ⁊c. concludunt oẽs predicti primi tres cõ
municato cõsi. ⁊. d. Dñicus subscribens clarũ esse contrariũ. Idem
Guidantonius vesputius ⁊ cazzalupus ⁊ Suzzinus primi tres di
cũt bar. in. d. l. titiũ ⁊ meuiũ. §. altero. ⁊ bar. ⁊ Bal. in. l. si patruꝰ te
nere cõtra. itẽ Jac. de are. cõsi. incipiente quatuor fratres. itẽ Frã
ciscus tigri in ꝯsi. incipiẽte agitat̃ quottidie quos dicũt ꝯsulendo
allegasse cazzialupũ subdunt ꝙ idẽ sequutus est petrꝰ de anch. cõ
si. xxx. ſm ordinẽ in formis incipiente: qꝛ questio. itẽ. ciij. incipiẽte
materia de q̃ agit̃ nõ est noua. scda. col. ⁊ vsi. ⁊ hoc est ꝙ dixit elegã
ter. Old. itẽ põta. ꝯsi. xxxj. incipiẽte cũ isti fratres lucra. eis ⁊c. ⁊ in
cõsi. ccccxxiij. incipiẽte cũ isti fratres. Dominicus adducit etiã. idẽ
tenere petrũ de perusio in cõsi. incipiẽte ex p̃dicto themate dicun
tur ⁊c. ⁊ bal. post nic. de mat. in. l. j. C. q te. facere possunt. potissime
his rationibus primo per tex. in. l. societateꝫ coiri. ⁊ in. l. seq. simul
ꝯiungendo. Secũdo qꝛ est contractus qui solo consensu initur ⁊ cõ
sensus etiam factis ⁊c. ꝙ perus voluerit tacite ⁊c. colligũt ex plu
ribus. primo qꝛ q̃dam domus fuit empta de pecunia ioãnis nomi
ne Thomasij ⁊ de thomasio in sororem matrẽ dicti pupilli ⁊ post
ea in ipsum pupillũ demum fuit diuisa tanq̃ cõmunis ꝑ arbitros
diuisores. Secundo qꝛ onera fuerunt imposita cõmuniter pro om
nibus bonis per tex. sing. in. l. rura. C. de omni agri. deser. li. xj. per
quẽ ita decidit Bar. ibi cuius formalia verba refert pont. consili.
ccxcj. iij. col. tertio qꝛ continuauit perus post mortẽ Nicolai mul
to tẽpore societates ⁊ traffica nominibus quibus in vita nicolai ꝑ
notabilia verba Bal. in. l. si patruus versi. aut continuauit nego
ciũ solitũ ⁊c. adducit etiã nota. per bal. l. mandatũ. C. mãdati. quar
to qꝛ dotes quas constituit in mõte constituit de cõmuni pecunia
⁊ in cõmunes rõnes retulit ꝙ pertinet solũ ad socios omniũ bono
rũ. l. si socius ꝓ filia pro socio. bal. in tractatu de duobus fratribꝰ.
Pau. de ca. in. l. si societatẽ vniuersorum pro socio. Quinto qꝛ si traf
fica erãt cõmunia in vita ⁊ postea volebat illa ꝓprio noĩe trafficare
pro se solo debebat reuidere, tũc rõnem veterẽ. l. j. §. officio. de tut.
⁊ rati. dist. quem tex. Jaco. de are. extendit ad quẽlibet administra
torẽ vt refert ⁊ sequit̃ pont. in cõsi. ccccxxiij. cõmunicatio ergo lu
crorũ vterũ cũ nouis ⁊ nõ reuisa ratio ⁊c. vt per Jac. de are. ⁊ bart.
in. d. §. altero. Sexto perus quedam conduxit nomine proprio: et
tamen lucra ⁊ danna retulit ad communẽ cõputum in vita nico
lai: ⁊ ita continuauit post morteꝫ. Septimo quia multa credita cõ
munia ⁊ propria nicolai exigit procuratorio nomine: ⁊ sibi appro
2 priauit. ¶ Allegat Ang. cõcludere in cõsilio. lx. vsi. super scdo. †
vbi ponit ꝙ si fratres sunt socij omnium bonorum ⁊ vnus moritur
remanente filio pupillo ⁊ patruus eum pecunia cõmuni lucratus
est tenetur lucra communicare allegat no. per spe. titulo de iudic.
iiij. parte. §. sequitur versicu. quid si vnus tantum tamẽ plus habe
bit perus quantum ascribendum esset labori per not. per bart. in
l. cum oportet. in princi. secundũ eundem Ang. Item adducit no
ta per pe. de ancha. in consilio. ccciij. Item adducit nota. per Põ.
in consili. ccccxxiij. incipiente quo ad primum dicentem ꝙ si frater
cum pecunia communi cum pupillo lucratur: aut communi nomi
ne eam exercuit: ⁊ tũc lucrum venit communicandum. l. si quis. §.
siue autem. ff. communi diui. ⁊. l. socius socio. §. si vnꝰ. ff. pro socio.
Nec obstat quod ipse minor non potest sentire dannum ⁊c. qꝛ hoc
est falsum in casu illo: aut pecuniam exercuit nomine proprio: et
tunc pupillus potest petere quantum sua interest fuisse commu
niter exercitatam allegat nota. per gloss. in dicto. §. si vnus. ¶ Et
licet cum pupillo non possit continuari societas: tamen ꝓpter mã
datum secus est. l. qui negociationem. in principio. ff. de admini.
tut. vbi tex. singu. secũdũ bal. in. l. cum oportet. in principio. secun
da. col. C. de bonis que lib. Primi consulentes. d. domi. ꝙ hoc etiã
voluit Bald. in. l. si patruus in secũda col. ⁊ Bar. in. d. §. altero. ⁊ ꝙ
ponderat Bar. in. d. l. qui negociationem. in principio in vltimis
verbis. Item ꝙ optime probatur per tex. in. l. qui aliena. §. si his q
putabat. ff. de acquiren. here. vbi ⁊c. ⁊ ibi barto. in lec. nouis ⁊c. Et
multa allegat ꝙ quando precedit mandatum actus postea simpli
citer gestus censetur illo nomine gestus. vt. l. qui seruum. de inter
ro. ac. ⁊ ibi Barto. et idem not. in. l. si pupilli. §. j. de neg. gest. Idem
probatur in. l. dotem secundũ. vj. lec. so. ma. ⁊ ibi voluit Dynus et
etiam Jmola probatur dicta conclusio per text. in. l. si cõmunis ser
uus sit omniũ. ⁊. l. proinde. in prin. de stipu. seruo. ⁊ Bald. in rubri
ca. C. de cõtrahẽ. emp. in. xv. q. ⁊ bar. in. l. iiij. §. vnde queritur. ff. de
manu. ⁊ Bal. in. l. j. C. si seruus extero. Licꝫ bar. in. d. l. post dotem.
vj. col. teneat contra: sed loquitur quo ad procuratorem ⁊ eum cuꝫ
quo actus geritur precedentia quo ad procuratorem ⁊ mandantẽ
patet ex nota. per Bar. in. d. §. si his qui putat. Et ita decl'at alexã
der de imo. ibi. ⁊ in. l. j. §. nunciatio de noui oper. nũ. Lꝫ põ. in. d. §.
si his q putat limitet ⁊ ibi lõgũ internallũ ⁊c. licet ꝓ eo faciat ꝙ per
bar. i. d. l. q mihi donatũ in col. fi. de dona. tamẽ nõ ẽ. ⁊ gl. quam alle
gat loquitur in persuasiõe que non inest obligatio. itẽ fit ad ꝯmo
dũ ꝑsuasi

dūm persuasi ꝛc. ꝛ dictum Inno. facit de directo cōtra. Et dictum Bar. non loquitur quo ad obligationem que oritur inter mandātem ꝛ mandatarium. Et cōtra dictam limitationem pon. tenet ipsemet Pon. in. d. l. post dotem. ꝛ bar. etiā in effectu in. l. non soluz. §. si mandato de iniur. Item ꝙ omnia presumantur gesta procuratorio nomine adducit dicta bar. in. §. grisogonus in co. fi. ꝛ que in l. qui seruum per illum tex. de interrogā. acti. ꝛ bald. in. l. procurator qui pro euictione. ff. de procura. 4 † Item ponderat prius gesta que prebent coniecturaz ad sequentia adducitur no. per bal. in. d. l. si patruus. v. col. Et ꝙ nulla ratione potest dici gessisse communi nomine ea que posuit ad cōmunem cōputum ꝙ alia: nisi qꝛ illa dānosa alia lucrosa ꝙ inferret dolum qui non presumitur ꝛc. Nec ob. ꝙ postea posuit ad rationē Joannis solum qđ restabat tempore mortis Nicolai. qꝛ respōdet ꝙ illud fecit post. xij. annos ꝛc. Itē pōderant. vij. anno. ꝙ continuauit trafficum artis lane nomine Nicolai scribendo in libro nomine Nicolai ꝛ prosequendo ꝛc. Et dato ꝙ non esset societas potuerūt actꝰ gesti ratificari: firmat bal. in trac. de duobus fribꝰ allegādo ꝛc. ¶ Et exquo ex pluribꝰ presumitur animus contrahendi societatem vniuersalē: 5 † licet aliqua gesserit nomine proprio tenetur illa cōmunicare pon. d. consi. Bald. in. l. j. si quis alteri vel sibi. idem decidit in. l. si vt proponis. C. đ rei ven. idem voluit in. l. si socius. si cer. pe. idem bal. in. l. cum duobꝰ. §. si fratres. alias incipien. pampi. pro soc. in. lec. antiqua. vbi dicitꝙ accidit de facto questio: quia duo fratres remanserunt in hereditate paterna quorum vnus maior natu ibat ad emendas merces: ꝛ ille fecit ex pecunia cōmuni aliquas fundoꝝ emptiones nomine ꝓprio teneatur illis cōmunicare fratri: ꝛ dicit Cy. ita consuluisse et ipse transit qui idem voluit in. d. l. cuz oportet. in prin. iiij. col. referens ꝛc. ꝛ idē voluit bal. in. d. l. si patruus. ꝛ Pe. de an. cō. cxxxviij. ꝛ Ange. in consi. incip. filius Ugonis.

¶ Subscriptio supradicto consilio.

R**epetito nomie iesu christi.** ¶ Multum diffuse acutissime curiose ꝛ elegātissime discussa est p̄sens ꝯsultatio ꝑ clarissimos iuris vertices p̄res honorādos dominos ꝯsulentes: vz primo loco dñz Ang. nicolinū cōpatrē meū: vna cū domino putio: ꝛ dño leonardo insignes aduocatos Florētinos ꝛ successiue per dñm dñicū Botiū. ꝛ. d. Guidantoniū de vesputijs pariter aduocatos florentinos sublimes. Et vltimo loco per famosissimos doc. dñm Joānē baptistā cazzalupū ꝛ dominū bartholomeū Suzzinū: ꝛ adeo quidem trite ꝛ habunde ꝛ medullitus: vt nihil pretermissum appareat: adeo ꝙ de subscriptione requisitꝰ vna cum famosissimo vtriusꝗ iuꝛ. doc. ꝛ patre honorando dño Baldo de bartholinis nostrum esset sola confirmatione cōsultanti morez gerere: tamen ne videamur passimꝛ impremeditate pro labore euitando: vt pleriꝗ solent auctoritatibus cōsulentiū cōsiſi ad subscribendū conuolasse aliqua subnectēda duxi: ideo deueniendo separatim ad consultationis articulos. Circa primū minime elaborādū duximus scz ꝙ inter Nicolaū ꝛ perum fratres contracta fuerit bonorū oīm vniuersalis societas. Quoniam aduersa pars consultās rogando vt pro ea parte consilium redderemus profitebatur dictam societatem vniuersalem initam fuisse inter prefatos Nicolaū et perum: nec super ea parte dubium aliquod faciebat. negabat; autem societatem aliquā renouatā fuisse cum hereditate seu heredibus Nicolai per dictum peruz. negabatꝗ per dictum perum post mortem Nicolai in suis exercitijs seu negociationibus ꝛ trafficis ex quibus multa lucra: vt profitebatur redacta sunt quicꝗ nomine hereditatis seu heredū nicolai fuisse actum: aut agi debuisse: et quidem super dicta renouatione societatis: ꝛ sic super secundo cōsultationis articulo multum egregie elaborauerunt primi communicato consilio consulentes ac secundus tandem qui vltimo loco communicato consilio roborarunt recensentes superiore anno in simili cum apud perusium pro ea parte consilium per eos redditum: cuius consilij fundamenta pro precipuo fundamento huius secundi articuli adducentes: verum qꝛ in illamet causa: ego consultus ante litem exortam consului pro parte contraria negatiua scz societatem que expresse fuerat inter fratres vniuersaliter omnium bonorū contracta. ¶ Et prefatus clarissimus doctor dominꝰ bal. se subscripsit decreuimus in hoc articulo nos non intromittere ad euitandum vulgi mordentes voces queꝰt assolet prorupte sunt et argute contra thogatos homines labia mouere: licet reuera nobis nihil in ea consultatione fuerit propositum in themate ꝙ aliquid coniecture prestaret renouate societatis: sed soluz quod statim post mortem fratris duo fratres superstites mutauerunt nomina in libris ꝛ de pecunijs quas ex negociationibus prius communibus habuerant tot bona stabilia emerunt ꝙ in vnam rem exposuerunt fere omne capitale ꝙ remanserat tempore dicte mortis: licet maiori ex parte in mercantijs ꝛ nominibus debitorum dictum capitale remanserat: adeo ꝙ dictum articulum sicco pede ꝑtransiuimus arbitrantes rem claram ꝛ ad alia que thema illud cō-

tinebat transeuntes. Et licet processum cause non viderimus: tamen ex his que tunc percepimus nonnulla in facto presupponūt prefati patres caccialupus ꝛ succinus que minime ex actis apparebant: tandem lata fuit sententia per arbitrum iuꝛ. ignarum immo literarum imperitum habito secrete colloquio rome a doctore minime auctoritatis. Sed nonnulla prebent coniecturam societatis aut doli in casu isto que cessabant in casu illo adeo ꝙ non dubitamus morderi a viris doctis si aliam in casu isto sententiam probaremus ꝙ in casu illo firmauimus. Maxime quia tutoribus non iniungitur a iure vt pecuniam pupillorum in negociationes exponant: sed magis in emptiones prediorum. vt in. l. ita autem. in principio. ꝛ in. l. tutor qui repertorium. §. si post. de admi. tut. prout fecerunt dicti patrui in casu illo. in casu autem isto per mandatum Petro iniūgēbatur specifice: ꝛ ita acceptauit: vt societates iniret potius ꝙ predia emeret. Que quidem non erat: ideo hoc casu imputari deberet huic mandatario si societatem non contraxit. ꝛ in casu illo nequaꝗ. Attamen ꝙ pluribus ꝛ hoc perusie ꝛ Florentie ac etiam senis innotuit causam hanc ꝛ illam ambas magni ponderis esse similes visum fuit honori nostro consulere si hunc articulū non attingamus. Attento maxime ꝙ per aliam viamꝛ alia media iustitia pro parte Joannis deducitur quo ad id de quo agitur eiusdem vt arbitramur effectus. Attento etiam ꝙ multum exacte ꝛ fūdamentaliter plurime per suprascriptos dominos ꝯsulētes adducte sunt coniecture satis ꝓbabiliter arguentes dictam societatem oīum bonorū fuisse renouatā. vnde non ab re dictum articulū pretereūdum reputauimus. Sed enim sine preiudicio veritatis ꝙ societas oīum bonorū non censeret post mortē nicolai renouata: attū cum mandatū habuerit a Nicolao post mortē ipsiꝰ nicolai renouandi seu contrahendi cū hereditate ea nō adita: ꝛ cū heredibꝰ hereditate adita societates cū ipsomet vel cum alijs: ꝛ generalissimuz mandatum habebat. Et pecuniā alia ꝗ bona haberet cōia seu saltē communicanda inter eum ꝛ pupillum heredem nicolai de quibus bonis omnibus curam suscepit. 6 ¶ † Si suam pecuniā ꝛ bona conuenientia in easdē nouas negociationes ꝛ societates immisit ꝛ exercuit ꝛ pupilli pecuniā ꝛ mercimonia retinuisset vacuas non ne censeretur fuisse in dolo seu latiori culpa in qua dolus inest seu saltē dolo cōparatur: qꝛ eā curā ꝛ diligentiā in rebus alienis sibi cōmissis ꝛ de quibus curā suscepit non adhibuit quā in suis proprijs vt est tex. qui hanc theoricam tradit in. l. ꝙ nerua. ff. depositi. qui tex. licet in dicto loquatur in deposito: tamē in rōne generalꝛ loquitur ꝛ rō legis ampliat dictū ꝛ restringit. l. adigere. §. ꝙuis. ff. de iu. pa. ꝛ. l. cū pater. §. dulcissimis de le. ij. facit optime lex tutor ꝭm dignitatē. §. nō est. ff. de admi. tu. itē facit lex in rebus. in ꝑn. ff. cōmo. ꝛ insti. quibus mo. recō. obli. §. itē is cui. versi. nec sufficit. ꝛ. ff. de actio. ꝛ oblg. l. j. §. is quoꝗ apud versiculo quia qui diligenti. Semp enim pro constanti presupponitur ꝙ in quolibet ꝯctu iputetur ei qui in alienis rebus nō adhibet eam diligētiā quā adhibet in suis vt dictis iuribꝰ. 7 † Quāto fortius hoc iputādū ē mādatario cui ascribitur oīs culpa. Et sic etiā leuissima vt est tex. in. l. a ꝓcuratore. C. mādati. vbi tex. dicit ꝙ ꝓcurator de oī culpa teneꝛ: ꝛ q oē dicit nihil excludit. c. solite de maio. ꝛ obe. ꝛ. l. Jul. de leg. iij. ꝛ ita per illum tex. tz ibi Cy. post Jaco. de are. ꝛ Dynū dicens ꝙ doc. ita tenēt. et hoc tenēt ibi bal. ꝛ ang. ꝛ lz gl. ibi. ꝛ i. l. in re mādata. e. ti. recitet opiniones aliquoꝝ glossatoꝝ: ꝛ nō videaꝛ se firmare. tñ Rap. ful. dicit in. d. l. in re mādata ꝙ sequiꝛ opi. Jo. f. ꝙ teneaꝛ de leuissima. et lz ipse nō alleget glo. apte se declarat in. l. naturalis. §. lz si facio in. in ꝟbo p̄stes. ff. de p̄scri. ꝟbis. ꝛ hoc idē voluit Dynus in. c. cōtractus de reg. iur. in. vi. ꝛ Rap. ful. in rubrica. C. de procu. ¶ Et assignant doc. rationē: 8 † qꝛ qui mandatū suscepit censeꝛ se profiteri diligētē. ideo hac ratione de omni culpa tenetur prout dicūt Cyn. ꝛ Ang. post doc. in. d. l. a procuratore. licet Bart. in. l. eum qui. §. epistola. ff. de fur. dicte rationi inherens cōsiderct naturam rei super qua versatur mandatū: 9 † nā si negociū ꝙ mandatur est tale ꝙ fere nullā diligentiam ꝛ industriam mereꝛ: vt si mando tibi ꝙ titio mei parte dicas talia ꝟba vel soluas vel portes ep̄lam. tūc teneris de lata tñ: qꝛ ꝯctus mei gr̄a celebraꝛ. ꝛ tu qui mādatū suscipis nō censeris ꝓfiteri te industriosum cū res mādata industriam nō exigat. si res mandata exigat sui natura virū diligētē non diligētissimū: ꝛ tūc venit leuis culpa: si diligētissimū: ꝛ tunc de leuissima teneꝛ ꝭm eū cuius theoricā approbat bal. in. l. ꝗ fortuitis. C. de pig. acti. viij. col. ꝑterꝗ in eo ꝙ dicit bar. de lata culpa tñ aliquo casu mādatariū teneri: nā tenet bal. ꝙ omni casu mandatarius de leui teneatur. ¶ Et idē bal. in. d. l. a procuratore videtur considerare ratiōez bar. dicit enim ꝙ nuncius non tenetur de leuissima culpa: qꝛ qui committit nuncio non eligit eius industriam: sed eius fidem ꝛ nūcius qui nihil de suo operatur non censetur se sapiētē profiteri ꝭm eum qui allegat dictā. l. eum qui. §. fin. et que ibi per Barto. Profectо committens alteri generaliter curam contrahendi societates et dare in hoc et alijs negocijs generale ꝛ plenum mandatum non limitatum non dando mandatario aliquam instructionē vꝛ̄ penitꝰ se ꝯfidere i industria mādatarij. ¶ Et quāto pleniꝰ ē mādatū tāto maiorē idustriā mādatarij ꝑsuppōit 10 † vt rō naturalꝛ suadet

quam sufficit allegare. l. scire oportet. §. sufficit de excu. tu. Qui em̄
de mandatarij prudentia et industria non confidet cū instituit et dat
sibi normā: secus autem quando de eius industria et prudentia con
fidit iuxta illud vulgatū verbum mitte sapientē: et nihil dicas. qua
re videt a naturali rōne et a theorica barto. et Bald. et est rōne Cy. et
Ang. et aliorū supra recensitis penitus deuiare qui diceret: qꝫ quia
plenum mādatū habuit dictꝰ Perus. ideo tantū de dolo tenet:
licet etiā si verum esset illud dictū perus nō propterea excusaretur
cū vt dixi in dolo seu latiore culpa: et saltē in lata que dolo cōparat.
d. l. qꝫ nerua censet esse cū nō eā in re pupilli curā et diligētiā adhi
buit quā in pprijs rebus: et lōge fortiꝰ dolo aut saltē latiori culpe
ascribēdū est si res pupilli in easdē negociationes deputauit et ex
ercuit in qbus proprias: tū ad propriā non ad pupilli vtilitatē cū
mādatū haberet illas in easdē vel alie negociatiōes exercendi i pu
11 pilli vtilitatē et periculū: †nec excusatio probabilis est si alleget ad
pupillū nō spectasset periculū: ideo nec lucrū cū rationi naturali et
iuri congruat qꝫ qui non subit periculū incōmodi nec lucrū speret.
l. sm̄ naturā. ff. de reg. iur. et l. manifestissimi. §. sed cū in secundā ibi
vbi periculū ibi et lucrum collocetur. C. de furtis. et l. si is q. §. si quē
questum. ff. cōmo. ibi neqꝫ. n. ante eam rez questui cuiqꝫ eē oportet
priusqꝫ periculum eius sit. Nā cū dictus perꝰ habuerit ex mādato
ptātē ineūdi societatē cū pupillo herede nicolai: et regularis natu
ra societatis sit: vt lucrū et dānū sit cōe. §. j. insti. de socie. quinimo
leonina et nulla societas esset si agat qꝫ vnus nil dāni sentiat: et lu
crū capiat. l. si nō fuerint. §. fi. et l. mutius. ff. pro socio. nisi fortasse
dānū pecunie immisse cū amissione operarū correspondentiū meri
to cōparet vt insti. e. ti. §. et adeo quinti mutij: ideo si dictus perus
societatē inisset vel inijsse censeret dānū cōtingens etiā pupillo p
eius rata ascribēdū foret siue fuisset societas oīm bonorꝫ siue lucri
et questus prout etiā tangunt dn̄i cōsulētes et est luce meridiana cla
rius. Nec etiam dignā allegationem arbitror si dicat qꝫ his de tēpi
bus multi mercatores florētini fefellerūt etiā qui maxime fidei ha
bebantur: et ea de re noluit perus pecuniaz pupilli eo periculo sub
12 ire. ¶ Quia si maius fuisset periculum †. i. timor dāni qꝫ spes lucri
que in cōtrahēdis societatibus cōsiderant. l. si nō fuerint. §. coiri iū
cta gl. in verbo dānū. ff. pro socio. ipse perus qui diligens et prudēs
mercator semp fuit nō subisset suā et pupilli pecuniā hmōi suo peri
culo: sed qꝫ maiori precio estimabat spē lucri qꝫ periculū dāni: iō p
pter spē lucri pro se societates iniuit. ita et debuit pro pari spe pe
cuniā pupilli etiā periculo subire: et maxime dānandus est si tali pe
riculo ad sui vtilitatē alienā hoc est pupilli pecuniā subiecit. Attē
to maxime qꝫ ex quo omnē ferme substātiā suā et pupilli in societa
tes et negociatiōes imisisset potuisset tā magnū dānū contigisse vel
qꝫ socij rupissent et socios fallerent vel ex alia aduersa fortuna qꝫ fa
cultates peri nō fuissent ydonee ad satisfaciendū ipsi pupillo: et sic
pupillus subijsset periculuz aliquod et nullam spem lucri qꝫ fuisset
ab omni bona fide alienum et dolo et latiori culpe ascribendum.
13 ¶ Accedat: †qꝫ dolo ascribit mandatario suscipere et illa nō existē
te impedimēto nō exeq. l. dol. ff. de dolo. Adeo qꝫ vbi cessaret actio
mādati cōpetēt famosa actio de dolo. l. atsi quis. §. si cui. ff. de reli.
et sump. fune. Unde ex his et alijs accutissime et copiosissime addu
ctis p dn̄os cōsulētes ex pluribus alterū est necessario eligēdū. vcz
qꝫ aut dictus perꝰ censeat cōtraxisse societatē oīm bonorꝫ cū dicto
Joanne eius nepote prout ex multis cōiecturis eliciūt dn̄i cōsulē
tes: aut saltē censeat inisse societatē cū pfato eius nepote in nego
ciationibus in quibus pecuniā cōem immisit et exercuit. Que so
cietates que nūcupantur lucri et questus magis frequentant vt do
cet experientia rerū magistra c. qꝫ sit. in prin. de elec. lib. vj. et c. sta
tutum. in prin. e. ti. et libro. et societas simpliciter cōtracta talis im
14 petratur. l. coiri. et l. sed et si adijciatur. ff. pro socio. ¶ †Et in dubijs
rebus interpretādis inheremus ei qꝫ frequentius fieri consueuit. l.
in obscuris inspici. ff. de reg. iur. et in. c. inspicitur in obscuris. eo. ti.
lib. vj. vel. iij. dictus perus censeatur dictaz pecuniam cōem cōi no
mine immisisse in dictas negociationes: et sic nomine suo propriorꝫ
nomine heredis dicti Nicolai nec tanqꝫ mādatariū: in hoc exequē
do generale mandatū olim Nicolai sibi factum quo casu si ita fecis
set etiam citra societatē potuisset a dolo excusari cuz tunc lucra in
de percepta cōmuni vtilitati ascriberentur quatenus dicte pecu
nie cōmuni attribuerentur. Aut in dolo seu lata vel latiori culpa
censeretur fuisse dictus perus adeo qꝫ dicto pupillo ad interesse te
neretur: et sic ad id quod lucratus fuisset si pecuniam in dictis nego
ciationibus immisisset et tandem in idē incidisset. Quinimmo defe
reret dicto olim pupillo iuramentum in litē. l. in actionibus. i pn̄.
ff. de in litem iurando. et l. arbitrio. ff. de dolo. Perus autem quivt
percepi bonus et legalis mercator reputatus hactenus fuit potiꝰ
deberet alteram ex primis amplecti qꝫ vltimaz. ¶ Pro quo facit:
quia dolus in dubio nō presumitur. l. quotiens. §. qui dolo. ff. de p
ba. et l. merito. ff. pro socio. talis tamen presumptio ponderatur ad
solutionē non ad condēnationem secundū theoricam gloss. in. l. q
iurasse. §. si pater iurauerit. ff. de iureiuran. et ibi Barto. et doct. licz
in materia. l. pro herede. et l. gerit. ff. de acqui. hereditate considere
tur etiam ad condēnationē si recte dicta in dictis iuribus animad

uertuntur. Sed non curandum in casu nostro cum siue dolus pre
sumatur siue non in condēnationez peri incidimus et exquo ex mā
dato dictus perus tenebat dictam pecuniam pupilli et successiue
postea facti adulti in ipsius pupilli vtilem cōuertere non pupillo
mortuam et sibi viuam et vtilem tenere: licetꝫ suo noīe immiserit et
quantum ad eos cum quibus expresse contrahebat censeat nomie
proprio gessisse. ita qꝫ illi non censentur cuz pupillo societatez in
ijsse saltem cum mandatuz illud ignorarent prout ignorasse presu
mūtur. l. fi. ff. pro suo. l. verꝰ. ff. de proba. regula presumitur igno
rantia in. vj. ac etiam probabiliter ignorare poterant pecuniā im
missam etiam ad pupillum pertinere. Tū quantum attinet iter ip
sum peruz et pupillū censeatur administratorio nomine gessisse ne
videatur delinquere et fidem prestitaz non implere dicit Bar. in. l.
si pupilli. §. Itē si procuratori versi. extra glo. in. fi. ff. de nego. gest.
prout actius probant domini consulentes florentini nō insisto ne
id pluries recenseatur: nec refragatur scripta inita inter dictos pe
rum et Joannem. Mcccclxxvj. prout respondent domini cōsulen
tes maxime vltimi deducentes versutiaz dicti peri in conficienda
dicta scripta. pōt etiam dici qꝫ dictus perus voluit qꝫ dictus Joan
nes pecuniaz suam exerceret in dictis societatibus et opera sua re
spectu aliorum sociorum in eis operas prestantium correspectiua
retur ad quantitates que ipsi Joanni cōceduntur faciunt illa ver
ba dicte scripte. Et perche non perda tēpo etc. qua sonant vt eius
persona non perdat tempus: lz verba sequentia de denari etc. ali
qualiter aduersentur. sed rn̄deri potest qꝫ virgula ante dicta ver
ba dei denari etc. tollit id cōtrariū. dictus. n. perus si qꝫ fundamen
tū facit super dicta et eius verborum cōtinentia: totū facere videt:
qꝫ allegat dictū Joānem ꝯsentiendo dicte scripte videri p quoddā
tacitū pactū ex dicta scripta resultans sibi piudicasse quasi videat
renūciasse dicto Joāni oē ius qꝫ sibi cōpetere posset cōtra dictū pe
rū in rōne p eū reddenda dicte tacite renouate societatis oium bo
norū per dictum perū administrate et lucrorū ex reliquorū restitu
tione: aut generalis societatis saltē ex negociatione et questu pro
uenientes aut generalis administrationis sibi mandate per dictū
Nicolaū p dictū suū generale mandatū post eius mortem duratu
rū quasi p dictā scriptā videat tacite voluisse qetare et liberare dcm̄
perum ab omni iure actione et obligatione sibi cōpetentibus occa
sionibus predictis per quoddā tacitū pactū de nō petendo ex ver
bis dicte scripture resultās per id qd̄ habet in. l. tale pactuz. i pn̄.
ff. de pac. qꝫ pactum de non petēdo siue tacitū siue expressum vim
haberet donationis: et sic cuiusdam liberalitatis quam dictus ioā
nes exercuisset erga dictū perū. l. cōtra iuris. §. fi. ff. de pac. l. si quis
delegauerit. ff. de noua. gl. in. l. j. qui. mo. pig. vel hypo. solui. l. cuz
hic status. §. circa. ff. de dona. inter vi. et vxo. ¶ Est aūt quedā ma
15 xima in iure. † qꝫ nunqꝫ in dubio debemꝰ presumere exactu p nos
gesto velle donare: et sic nostrū pprīū iactare et pdere: maxie quādo
alia pōt subesse saltē colorata cā qꝫ donationis p id qd̄ habet in. l.
cū de indebito de proba. c. super hoc de renun. q̄ presumptio in tm̄
subest et operat vt etiā potius psumat: et inclinare debemus in cām
aliquam sonantē in illicitū qꝫ in ipsam cām donationis vt notāter
probat in. l. si cū aurū. ff. de so. et no. in. l. elegāter. §. qui reprobos. ff.
de pig. act. et in. l. si procuratori falso. ff. de condi. indebiti facit etiā
ad propositum si verba diligenter aduertere velimus qꝫ multe sub
esse possint alie cause ob quas dictus Joannes motꝰ fuit ad dictā
scriptam ineundam qꝫ ob causam exercende in dictū perū liberali
tatis et donationis: maxime cū nō videt parua: aut mediocris sum
ma in ea continetur: sed etiam magna immo maxima verteretur
que tanto magis cessare facit donationis causam. ¶ Attento ma
xime qꝫ dictum perū presupponitur fuisse et esse valde in facultati
bus opulentiorem qꝫ esset dictus Joannes per ea que habentur
in. l. sed si suscepit. §. libertus. ff. de iudi. et in. l. vtrū. ff. de dona. inter
16 vi. et vxo. †in paruis em̄ rebus aliquando presumitur donationis
causa vbi in magnis non presumeretur dicta. l. Utrū ad hoc. l. et avi
ro. ff. de impēsis. l. in rebus. §. possunt. ff. commo. fuisset enim cōtē
tus vt per dictam scriptam dictus Joānes qꝫ societas pauloante
inita per dictum perum cū tanay de naturalis ex socijs que initia
ta fuit. xviij. Junij. M. cccclxxv. Et in qua dictus pro suo capitali
immiserat florenos quatuor milia habeat suū effectum: et in sum
miorem vtilitatē prodesset: et cōmodum dicti peri qꝫ proprio noīe
dicti peri intelligeret esse facta preterqꝫ pro rata mille qngentorꝫ
florenorū pro qua rata ex tūc dictus perus pfatū Joānē admisit in
dicto traffico et societate. vz p rata detrahēda ex dicta summa qua
tuor miliū florenorꝫ: et sir videt fuisse de mente dicti Joānis circa
societatē initā venetijs que sonabat i nomē bernardi filij dicti peri
cū Joāne freschobaldi et philippo de nerlis et sociorꝫ q̄ initiauit die
pmo septēbris. M. cccclxxv. in qua pro suo capitali dictus immisit
summā triū miliū ducatorū Venetorꝫ. vt intelligatur procedere et
valere in cōmodum et vtilitatē dicti peri et bernardi sui filij preterqꝫ
p rata mille quingentorū ducatorum Venetorum pro qua rata
ex tunc dictus perus admisit dictū Joannem in socium: ex quo p
supponendum est qꝫ dictꝰ Joānes ppter dictam admissionem nō
fuit factus socius dicti tanay et sociorꝫ in ratione florētina nec etiā
dictus

dictus Joannes freschobaldi ⁊ sociorum in ratione et societate
Uenetiarum: sed solum dicti peri in vtraq; ratione vt habet in. l. q
admittit cum se. ff. pro socio. vnde posito sine preiudicio ꝙ dictus
Joañes consentiendo sibi preiudicasse videatur. vt dicte due socie
tates ⁊ traffici non procedant ad lucrũ dicti Joãnis ⁊ similiter ad
dãnum nisi pro rata trium miliũ floreñ. in qua dictus Joannes vi
detur fuisse contentus esse socius dicti peri: ⁊ sic non pro ampliori
rata seu summa ꝓpter hoc nõ videtur voluisse sibi preiudicare i iu
re suo ꝙ habebat cõtra dictum perũ in dicto capitali immisso per
dictum perum in ambabus dictis societatibus: vz quatuor miliũ
floreñ. in vna manu: ⁊ trium milium ducatorum Uenetorũ in alia
manu inquãtũ in dicta summa habuisset dictũ perum de iure obli
gatum vz pro rata sibi tangente ratione societatis vniuersalis om
niũ bonorũ vel societatis lucri ⁊ questus vel administrationis sibi
demandate per Nicolaum patrem ⁊ auctorem dicti Joannis: licet
sibi preiudicasset per dictam scriptam respectu lucri consequendi
per dictum perum ex dictis societatibus. vz pro rata duorum mi-
lium quingentorũ floreñ. pro dicta ratione florentina: vbi si dictus
Joannes non cõseruasset in faciẽdo dictam scriptam maiorẽ par-
tẽ lucri fuisset cõsecutus vt sic nõ pro maiori rata posset dictus Jo
annes dictum lucrum consequi: licet dicta tota summa capitalis
immissi per dictum perũ esset cõmunis adeo ꝙ si dictam scriptam
non iniuisset cum dicto pero potuisset petere lucrum pro maiori
rata ex causis predictis: solum ergo in hoc sibi preiudicare voluisse
videtur ⁊ non respectu aliorum lucroꝝ de preterito nec etiã respe-
ctu viris ꝙ habebat in capitale predictarũ summarũ. limitata eniz
causa limitatũ producit effectum: ⁊ non vltra progredi debet. l. sti-
chus. §. si debitor. ff. quibus mo. pi. vel hypothe. solui. ⁊. l. cancella
uerat. ff. de his que in testamento dele. cum simili. cum ⁊ similiter re
spectu dicte summe ⁊ rate dictus perus solus habuisset pati dãnũ
si qd euenire posset ⁊ non dictus Joãnes vbi si dictus Joãnes non
consensisset dicte scripte maiorẽ partẽ dãni fuisset passus q̃ pro di
cta rata mille quingẽtorũ floreñ. in rõne florentina: tamen dato si
ne preiudicio ꝙ intẽtio dicti Joannis in consentiendo dicte scri
pte fuerit in volendo sibi preiudicare in omni iure suo ⁊ qetare ⁊ li
berare dictũ perum ab omni rõne administrationis sibi reddende
per dictũ perum tã circa mercãtias q̃ ẽt summas remanẽtes tẽpo-
re mortis dicti Nicolai ⁊ etiam postea exactas per dictum perum
⁊ lucra inde percepta ⁊ solũ esse contẽtus pro omni rata sibi tãgen
te ex trafficis remanẽtibus tẽpore mortis sui patris habere dicta
tria milia ducatorũ sibi assignatorũ per dictum peruz de pecunijs
⁊ capitali per dictum perum immissis: tã in societate florentina q̃
in societate Uenetiana ꝙ tamen minime de iure procedere potest
nec presumit tanta liberalitas: ⁊ tanta profusio erga dictũ perum
circa iura dicto Joãni competẽtia cõtra dictũ perũ ꝑ supradicta:
tamẽ vt etiã dñi cõsulẽtes aperto iure concludũt dicta tacita asser
ta quietatio ⁊ liberatio tãq̃ captiosa ex parte dicti peri ⁊ erronea
ex parte dicti Joannis nõ nocet eidẽ Joãni si dicat prout dicit et
allegat dictus ioãnes inquãtũ ipse se qetauerit aut quietasse pre-
sumatur dictũ perũ se per errorẽ iuris ⁊ etiam facti inductũ aut mo
tũ ad ita quietandũ ⁊ liberãdum dcm̃ perũ tacite fatendo ꝑ dictaz
scriptã se esse cõtẽtum de dicta summa sibi assignata ꝑ dictũ perũ:
⁊ nõ de ampliori: credẽs Joãnem de iure forte nõ teneri rõne ali-
cuius societatis oĩum bonorũ vel generalis negociationis ⁊ qstus
tanq̃ nõ renouate nec cõtinuate post mortẽ Nicolai sui patris vbi
nunc melius ⁊ doctus ⁊ instructus a personis diligentibus: ⁊ maxi
me in iure peritis reperit dictam societatẽ fuisse tacite cõtinuatã
seu renouatã per dictum perum: ⁊ lucra inde percepta fore sibi de
iure cõmunicãda vsq; in p̃ntem diẽ: ⁊ sic forte nõ solum vsq; ad tp̃s
dicte inite scripte: sed etiam post in quo quidem ioannes presumi
debet simil'r esse excusandus in iuris errore ex quo tractat de suo iu
re perdendo per id quod habetur in. l. error. ff. de iur; ⁊ facti igno.

17 ¶ †Cũ etiã in facto ꝓprio sit tũc excusabilis error vbi al's nõ esset
per id qd habet in. l. sz si me putẽ. ff. de cõdi. inde. ꝙ maxime proce
dit in minore vigintiquinq; annis ꝓut tũc erat dictus ioannes in
quo iure error dz magis excusari q̃ in maiore. vt habetur in. l. cum
de indebito. ff. de ꝓbatio. cũ similibus. iõ ipsam qetationẽ faciẽdo
etiã si fecisset per modũ exp̃ssum nõ valuisset tanq̃ p̃sumat ꝑ iuris
errorem eã fecisse ꝑ id qd hr̃ in. l. sz ⁊ si qs. §. fi. ff. si qui. cau. ⁊ ibi per
Bar. ⁊ doc. ⁊ i. l. si qs delegauerit. ff. de noua. ⁊ in. l. fi. §. idẽ q̃sijt. ff.
de cõdi. ⁊ demõ. vñ multominus voluisset si ꝑ modũ tacitũ dcã qe-
tatio resultaret ꝓut dictus perus asserit vigore dicte scripture ne
plus operet actus tacitus q̃ exp̃ssus. l. q ad certũ. ff. loca. amplius
ẽt nõ solũ põt dict9 ioãnes ex errore iuris q in eo p̃sumit ⁊ excusat:
vt. s. Sed etiã ex errore facti põt enim dicere ⁊ allegare ꝙ tpe dicte
facte scripte nõ erat apud eum notitia de mãdato sic general'r fcõ
ꝑ Nicolaũ suum patrez p̃fato pero suo fratri maxĩe duraturo post
ei9 mortẽ vigore cui9 mãdati sic p̃cedẽt; elicit p̃sumptio si p̃sumit
ꝯtinuata ⁊ renouata dicta societas ꝑ dcm̃ perũ vel saltẽ vr̃ se igeſ-
sisse administrationi noĩe dicti Nicolai seu dicti Joãnis sui filij et
heredis et sic tanq̃ mãdatarius de quo mãdato ꝑ dictũ perũ acce
ptato. ⁊ ꝯñr de dicta scripta ꝓcuratoria gestione dicti peri postea
secuta ioãnes notitiã nõ habebat. ⁊ ita presumit ignorasse factum
sui defuncti. l. qui in alterius. ff. de reg. iur. ⁊ in regula cũ qs in ius
in. vj. ⁊ ꝙ per bart. ⁊ alios in. l. cum filius. §. in hac. ff. de verbo. obl.
¶ Nam lz filius ⁊ heres fingant eẽ eedẽ persone cũ defuncto ꝑ iu-

18 ra vulgaria: †tñ talis p̃sumatio ⁊ fictio nõ se extẽdunt: vt p̃suman
tur scire facta sui defuncti. vt dictis iurib9. nã ẽt vox patris ẽ filij. l.
fi. §. de impuberi. ⁊ tñ pater nõ presumit sciuisse factũ filij nec econ-
tra: ⁊ lz noĩe patris fiãt p̃m gl. in. l. naturaliter. §. nihil cõe. ff. de ac-

19 q. possessio. ¶ Sic etiã †persona ꝓcuratoris cẽset p̃sona dñi. l. ossa
ff. de religio. ⁊ sump. fu. ⁊ tñ factũ procuratoris etiã si qd faciat cũ
mandato spãli: nõ solũ generali nõ p̃sumit trãsisse postea in noti-
tiã dñi: nisi ꝓbet. vt per glo. in. l. si res obligata. ff. de leg. j. et habe-

20 tur in dicta. l. si quis delegauerit. de noua. ¶ †Nam ⁊ filius suus p̃
sumit ignorare testamẽtuz patris ⁊ cõtenta in eo: vt habetur in. l.
ei9 q. ff. si cer. pe. ⁊ ibi per bar. ⁊ in. l. q rome. §. duo fratres. ff. de ver
bo. ob. cum ergo dictus ioãnes ignorasset dictũ ius sibi cõpetere cõ
tra dictũ perum ex virtute dicti mãdati iniũcti eidẽ pero ꝑ dictuz
Nicolaũ suũ patrẽ ⁊ acceptati ꝑ dictũ perum verbo tempore man
dati iniuncti ⁊ postea facto suo post mortẽ dicti Nicolai. vcz inge
rendo dictã administrationẽ: ⁊ se ingerendo in rebus ⁊ pecunijs
cõibus mãdatũ nomine dicti olim Nicolai prout de iure presumit
vt optĩe domini cõsulẽtes aperto iure concludunt ⁊ tale ius sibi cõ
petens cõtra dictũ perum dictus ioannes ꝙ ius penitus ignora-
uit ⁊ ignorasse presumit. vt supra ideo tale ius non videt remisisse
nec a dicto iure sibi incognito liberasse dictũ perũ ꝑ id qd habetur
in. l. mater decedẽs. ff. de inoffi. testõ. ⁊. l. q cuz tutoribus. §. fi. ff. de
transac. immo etiã faciẽdo qetationem generalẽ ⁊ expressaz de oĩ
bus iuribus sibi competentibus non veniret tale ius sibi incogni-
tum: al's captiosa diceret quietatio. l. cũ aquiliana. ff. de trãsactio.
⁊ per barto. in. l. emilius. §. gayo. ff. de libe. le. ⁊ in. l. si de certa. C. de
trãs. cõcludit ergo ꝙ dicta scriptura nullatenus nocet dicto ioãni
nec verba captiosa sonãt quietationẽ: q2 licet assignet per9 dicto
ioãni tria milia ducato. ex dictis societatibus nõ propterea amit
tant verba ꝙ plura assignare non teneat: nã si debitor assignat cre
ditori certũ ⁊ nõ dicit pro residuo: nõ propterea a residuo liberat.
Et licet subdat ꝙ in fine computabitur lucrum ad se perũ spectãs
pro tempore preterito: nõ propterea declaratur etiã verbis ꝙ to-
tũ lucrum preteritum ad eum spectaret. hz ergo hodie videri quã-
tum lucri hodie ad eũ spectet vel totũ vel dimidia vel aliquid plus
ratione industrie. Non eñ sunt verba clara vt in terminis. d. l. tale

21 pactum. in prin. sed sunt verba equiuoca: †⁊ verba dubia pactorũ
interpretantur cõtra eũ qui ex pacto nititur: ꝓut habet in. l. vete
ribus. ff. de pactis. ⁊. l. labeo. ⁊. l. si in emptione. in prin. ff. de cõtra-
hẽ. emp. ⁊ in. l. quicqd astringẽde. §. j. ff. de verbo. ob. itaq; si dictus
Joãnes fuisset de oĩbus plene instructus ⁊ fecisset dictũ scriptuz si
bi nõ preiudicasset per predicta: ⁊ maxime: q2 cũ oĩa essent in mani
bus peri: nõ expediebat sibi tenere etatis tũc litigare cũ pero: con
sulti9 erat aliqua retrahere apud se cũ quib9 posset sump(t9) litis sub
ire. itẽ cõsultum erat expectare perfectã etatẽ anteq̃ vellet cũ pa-
truo habere cõtrouersiã. Et si dictus ioãnes noluisset: tũc deueni-
re ad illã scriptã de facili deuenisset cũ dicto pero in cõtrouersia q̃
tũc tp̃is erat verisimiliter ipsi ioãni nõ ꝑspicua. ideo si nulla alia cõ-
iectura subesset ista foret sufficiens ad faciẽdũ cessare p̃sumptionẽ
liberalis pacti de nõ petendo. arg. d. l. si aurũ cũ similibus. s. addu-
ctis. confirmam9 itaq; salua promissa protestatione conclusiones
supra factas ꝑ prefatos prestãtissimos dños ꝯsulẽtes. Et per iura
⁊ rõnes abũdantissime adductas ꝑ eosdẽ dños consulentes.

¶ Summarium super consilio. lxij.

1 ☞ Libellus dicitur spes litis future.
2 Rescripti p̃ntatio loco libelli habetur.
3 Libellus in summarijs causis non requiritur.
4 Libellus ineptus non vitiat quandoq; actionem ratione gene-
ralitatis in conclusione.
5 Generalitas libelli et ambiguitas petitionis declarat ꝑ libellãtẽ.
6 Superior potest qñq; causas abdicare a iurisditione inferioris.
7 Jurisditio ordinarij est magis stabilis et firma q̃ delegati que di-
citur odiosa.
8 Judex procedendo ad vlteriora videtur se tacite seu iudicez confi
teri competentẽ.
9 Reintegranda canonis remediũ cõpetit laycis.
10 Possidenti titulo non repugnat reintegranda.
11 Animus mutatus non presumitur.
12 Possessor ciuilis licite expellit naturaliter possidentem.
13 Confessio procuratoris non nocet domino.
14 Alijs verbum est vniuersale excludens specificata.
15 Precedentia possunt declarari per actum incontinenti sequutũ.
16 Copule natura est ampliare nõ autẽ restringere.
17 Possessio potest per procuratorem queri etiã generali mãdato.
18 Testibus deponentibus de facto proprio quandoq; creditur.
19 Possidere quando quis desinat.
20 Testis immiscens mendaciuz in suo dicto quod nõ vitietur dictũ.
21 Possessor quis presumitur per solutionẽ census aut collectarũ seu

¶ Consilium.lxij.

In nomine dñi nostri ie-

su christi. ¶ Primo aggrediẽdo ea que video tan-
gi super rectitudine ꝓcessus ⁊ sup ordine iudicij se-
cũdo loco fundata validitate ꝓcessus descẽdam ad
1 merita cause. ¶ † Et ante oĩa inchoãdo a libello q
demonstrat spẽm future litis.l.edita actio.C.de edĩ.⁊ eius inepti
tudo vitiat omnẽ processum postea secutũ: adeo ꝙ super inepto li
bello nõ põt ferri valida sñia.c.cũ dilecti de emp.⁊ ven.ꝓut ꝑ illuꝫ
tex.not.⁊ ibi doc.⁊ est glo.iure ciuili que dicitur singularis insti.de
obli.ti.generali in verbo ẜm in fi. Defectus eñ libelli inest in sentẽ
tia ꝓpter necessariam relationem quã hꝫ sñia ad libellum prout di
cit bar.in.l.j.C.de errore calcu. Et quidem licet in primis dubijs cõ
tra libellũ multa allegantur que concernunt libellũ super interdi-
cto vñ vi: ponderãdo ꝙ in his in quibus procedit de plano sine fi-
2 gura iudicij. † Porrectio rescripti habetur loco libelli: ꝓut lꝫ ma-
gis generaliter voluit Inno.in.c.dudũ.ij.de elec.⁊.d.Cardi.zaba.
in.c.mãdatũ de rescriptis.⁊ idẽ ibi tenet Imo.dicens ꝙ dictũ In-
3 no.non procedit in causis ordinarijs qñ requiritur libellus. † Se-
cus si non requiritur ⁊ in causis summarijs dicit illud dictum pro-
cedere adducendo not.in cle.sepe.de ver.sig.ad hoc respondetur ꝙ
illud procederet si non ꝓduceret libellus: sed in casu nostro est pro
ductus specifice libellus in quo nõ intẽtatur interdictum vnde vi.
sed remediũ magis pingue.s.remediũ cano.reintegrãda.iij.q.j.⁊.l.
si coloni.C.de agri.⁊ censi.lib.xj.in quibus remedijs non exigitur
dolus rei conuenti; nec spoliatio ab eo facta vt infra subdam.et in
super dato ꝙ requireretur: tamẽ non requireret expressio in libel-
lo cũ libellus non requirat. Sed sufficit qualisqualis petitio.d.cle.
4 sepe. † Et sic non requirit solemnitas que in ordinarijs ⁊ plenarijs
causis requiritur in libello. Nam in hoc distat illa qualisqualis pe
titio a libello ⁊ vbi libellus non requiritur etiam vbi producit ⁊ ine
ptus non vitiat vt per glo.no.in.l.vinum versiculo certũ in fi.ff.si
cer.peta.⁊ facit glo.in verbo in transitu in.§.multis insti.de liber-
tinis.ideo cum in dicta supplicatione simpliciter narretur ꝙ dictꝰ
perus fuit spoliatus ⁊ nõ dicitur per quem ⁊ ꝙ rei conuenti de fa-
cto potius q̃ de iure occupauerunt ⁊ occupata detinent ⁊ ꝙ spolia
tus est ante omnia restituendus: ideo petit cõmitti ⁊c. dicta gene
ralitas non restringitur ad remedium interdicti vnde vi.sed etiaꝫ
ad alia remedia possessoria recuperande prout est remedium.d.ca
5 no.reintegranda.⁊.d.l.si coloni.⁊.c.sepe de resti.spo. ¶ Et † gene-
ralitas ⁊ ambiguitas libelli seu alterius petitionis declaratur per
ipsum actorem libellantem.l.si quis intentione ambigua de iudi.
⁊.l.inter stipulantem.§.si stichum.de verbo.obli.⁊ facit.l.in ambi
guis orationibus.ff.de regu.iur.ad hoc ꝙ habetur per Inn.Hos.
⁊ alios in.c.cum dilectus de ordine cogni.qui volunt ꝙ generalis
conclusio libelli prout est illa petens ius ⁊ iustitiam ministrari de-
claratur ex processu per actorem postea: ideo cum pro parte dicti
peri declaretur in libello postea producto ꝙ intentat remedium
canonis reintegranda.⁊ dicta.l.si coloni ad que remedia trahi pos
sunt generalia verba dicti rescripti idcirco etiam in dicta ꝓductio
ne rescripti ⁊ petitione ꝙ mandetur executioni censeantur dicta
remedia intentata: ⁊ maxime: quia quis censetur in iudicio dedu-
cere ius sibi competens.l.solemnus de iudi.⁊.c.cum ecclesia sutrina
de causa posses.⁊ proprie. Secundo loco circa validitatem proces-
sus adducitur ꝙ processus agitatus coram vicario mondaui ex cõ
missione illustrissimi domini prefecti non teneat: quia papa cõmi
serat dictam causam gubernatori Fani qui ceperat vigore dicte cõ
missionis de dicta causa cognoscere ⁊ hoc erat notũ ex tenore sup-
plicationis ⁊ delegant domino prefecto ⁊ delegato domino vica-
6 rio. ¶ † Et quando papa apponit manus aduocando causaꝫ ad
se vel alteri delegando censetur adeo suspensa seu abdicata iurisdi
tio inferioris ꝙ non potest de ipsa causa se intromittere.c.vt no-
stram de appel.⁊.c.pastoralis.§.preterea de offi.ordi.⁊.l.si vt pro-
ponis.j.C.quomodo ⁊ quando iud.vbi Bald.⁊ Salyce.not.qđ si
Papa causam delegauit ⁊ ille delegatus mortuus est adeo ꝙ eius
iurisditio est extincta non potest ordinarius de ea causa cognosce
re: sed Papa qui delegauit per se cognoscere vel per alium suum
delegatum prout preses in dicta.l.si vt proponis finita iurisditio-
ne delegati alteri causam commisit secundum eos.⁊ allegat Bald.
Archa.xxxviij.q.vij.§.his ita in apostilla que incipit adde in hoc:
quia causa que semel intrat in curia romana nunq̃ exit ꝙ est not.
secundum eundem Bald.⁊ idem voluit Imol.in.l.si expressiꝫ.col.
vltima.in princip.de appel. Sed respondetur quod quando iuris-
ditio inferioris est per superiorem etiam ipso iure reuocata: vel qꝛ
causam ad se aduocauit: vel quia de causa cepit cognoscere iuxta
not.per Innocen.in.c.cum.m.de consti.vel quia causam alteri de
legauit tunc si aduocatio vel delegatio facta fuit ad instantiã par
tis si illa pars que impetrauit non opponit de reuocatione iuris-
ditionis sibi imputet: ideo valet processus coram reuocato iudice
agitatus prout voluerunt Innocen.compost.d.Antoñ.Imola.⁊
Panor.in.c.ceterum de rescriptis.⁊ Innocen.in.c.j.de conces.ꝑ-
ben.libro.vj. Intelligitur enim reuocatio si impetrans voluerit ea
vti.⁊ ideo non operatur nisi appareat quod impetrans velit ea vti
ꝓut volunt ipse Innocen.do. Antoñ. Imola.⁊ Panor.in dicto
c.ceterum.⁊ saltem reconualescit iurisditio iudicis reuocati tacito
consensu eius in cuius fauorem fiebat reuocatio.argu.l.filio prete
rito de iniusto testamento secundum Imola.in dicto.c.ceterum.⁊
licet termini dicti.c.ceterum loquantur in iudice delegato reuoca
to: tamen per doct.ibi.⁊ moderniores in.d.c.vt nostrum trahitur
etiam ad terminos iudicis ordinarij ⁊ ratio preallegata pariter mi
7 litat in ordinario. ¶ † Et subest maior ratio in ordinario: quia eiꝰ
iurisditio est magis stabilis ⁊ firmat per ea que habẽtur in.l.iudex
postquam de re iudi.⁊ in dicta.l.si vt proponis.cum similibus.iteꝫ
iurisditio ordinaria est fauorabilis ⁊ amplianda iurisditio autem
delegati est odiosa ⁊ restringenda prout not.per gloss.⁊ doct.in.c.
j.de rescriptis libro.vj.⁊ in.c.sedes.eodem tit.in antiquis.⁊ in cle.
ij.in verbo noluimus de offi.ordi.in ratione sui.igitur cum ꝓ par
te conuenti non opponatur de reuocatione ⁊ processerint in cau-
sa valet processus: licet autem apponant de incompetentia: tamẽ
non opponant de incompetentia causata ex reuocatione premis-
sa: sed ex eo: quia rescriptum allegabatur subrectitium. ⁊ insuper
dato quod fuisset de huiusmodi incompetentia oppositum si pro
nunciatur super competentia et non appellatur valet ꝓcessus ꝓ-
ut voluit Innocen.in dicto.c.ceterum.circa medium glo.magne.
⁊ Imola.ibi circa finem.⁊ in.c.pastoralis.in princip.de rescriptis
col.viij.⁊ idem in terminis.d.c.ceterum.videtur ibi velle compost.
post Innocen.⁊ Ioan.andr. quod ⁊ vult ibi Petrus de ancha.re-
probans opi.Ioan.de lig.qui contrarium tenebant ⁊ loquuntur
etiam si expresse non pronuncietur super competentia seu repul-
sione exceptionis si enim opponitur de huiusmodi incompetẽtia
et iudex procedit adylteriora parte tacente et prosequente: tunc
8 similiter valet processus. ¶ † Tum quia per processum adylterio
ra videtur tacite pronunciare se iudicem competentem per ea que
habentur in.c.ex parte.ꝶ.de appel.⁊ in.c.cum dilecti de elect.⁊
in.l.secunda.§.si dubitet de indi. Tum etiam: quia litigando vide
tur in iudicem consentire etiam respectu actuum preteritoruꝫ per
not.per gloss.singularem in verbo inchoatꝰ vt in.l.j.C.vbi de cri.
agi oportet.si autem solum opposuit ⁊ de reuocatione docuit: li-
cet non appellauerit non tenet processus: ita possunt reduci ad cõ
cordiam opi.contrarie posite per Innocen.in.c.ex literis de offi.
delega.secundum Imola.in dicto.c.ceterum col.antepe.⁊ in.d.c.
pastoralis.in princip.col.xviij.ideo cum dicti rei conuenti litiga-
uerint coram dicto vicario mondauij valeat processus de iure per
predicta. De facto autem isti domini temporales in eorum terri-
torijs vtũtur plenitudine potestatis vice suppremi pricipis: adeo
quod nemo disputare solet de eorum potestate vt docet experien
tia rerum magistra.c.quam sit.in princip.de elect.libr.vj.⁊.c.statu
tum.in princip.eodem titu.⁊ libro.⁊ alias dicit Bald.in consi.mi-
hi.lxxxiij.incipiente.recolo me consuluisse quod exquo mundus
ita vtitur non possimus mundum renangare prout esset reuocare
in dubium potestatem istorum dominorum temporalium secun-
dum eum ⁊ milies videmus ꝙ rescribunt contra iura principis et
disponunt circa prohibita per legem principis prout ⁊ ipse dicit
in dicto consili.et in consi.mihi.ccclij.incipiente.queadmoduꝫ im
perator.itaqꝫ cum prefectus dux sinogallie ⁊c. rescripserit ex certa
scientia mirarer quod pateretur quod pronunciaretur per suum
officialem quod rescriptum non valeret ex defectu potestatis ma-
xime in calculo ferende sententie diffinitiue itaqꝫ super hoc parũ
9 exitandum est. ¶ † Tertio videndũ est: an remedium cano.reinte
granda intentatum militet inter laycos .et quarto an cõtra titu-
lo possidentes que requiruntur ad hoc competat demum: ⁊ sic ver
bo an sint pro parte actoris probata incumbentia necessaria ad di
ctum remedium: an autem competat laycis dictum remediũ sunt
varie opinio.doct.nam Innocẽ.⁊ Ioan.andr.in.c.sepe de restitu.
spoli.videntur velle ꝙ competat laycis: et idem videtur velle bar
to.in dicta.l.si coloni ⁊ sentit etiam in.l.rem que nobis de acquir.
posses.ꝙ ⁊ vult do.Anto.in.d.c.sepe.⁊ Ponta.in.d.l.rem que no
bis.et

bis.⁊ Ang.in cõsi.incipiente in predicta questione in ordine.clviij. ſm ordinem informis in ſecũda colũ.⁊ prout mihi preſupponitur hec opi.in practica obſeruatur.⁊ ſic conſuetudine comprobatur ꝙ conſuetudo eſt optima legũ interpres.l.cũ de interpretatione de. ll.⁊.c.cum dilectus de cõſue.⁊ minime ſunt mutanda ⁊c.l.minime.
10 de conſti.prin. ❡ Quarto allegatur† ꝙ dictum remedium nõ cõpetit contra titulo poſſidentẽ:niſi ſit ſucceſſor vitioſi poſſeſſoris. argu.d.c.ſepe de reſti.ſpo.⁊ hoc voluit Barto.in.l.rem que nobis per text.in.l.ſiue autem.§.ſi duobus.ff.de publi.dicens ibi eſſe caſum contra glo.in.l.in ciuile.C.de fur.que voluit ꝙ competat poſſeſſoriũ recuperande contra ſucceſſorem titulo poſſidentem:nã in d.§.ſi duobus vnus habuit prius poſſeſſionem ⁊ titulũ ⁊ alius ſecundo titulum ⁊ poſſeſſionẽ a diuerſis ⁊ preualet ille qui habuit ſecundo poſſeſſionem:licet primus fuerit priuatus poſſeſſione:vidẽ voluit ipſe Bartol.in.l.ſi.§.cum in ſecunda de furtis. Et ſimiliter Ang.in.d.l.rem que nobis videtur velle ꝙ remedium poſſeſſoriũ recuperande non detur regulariter contra bonefidei poſſeſſorem ⁊ caſu quo daretur contra bonefidei poſſeſſorem cũ bona fides poſſit cauſari ex iniuſta cauſa.l.ſed ⁊ ſi lege.§.ſcire de peti.heredi.⁊ per glo.ij.⁊ Bald.in.l.j.C.vbi cauſa ſtatus Mala enim fides pſupponit dolum quem facit ceſſare quelibet etiã iniuſtiſſima cauſa.l.Igitur.ff.de liberali cauſa.⁊ glo.in.l.vnica in ſi.ff.ſi quis iuſdi.nõ obtẽ.⁊ in.l.ſatis.ff.de in ius voca. Tamen non daretur contra bonefidei poſſeſſorem ex iuſta cauſa poſſidentem.⁊ ſic poſſeſſorem cum titulo:quia talis bonefidei poſſeſſor habet quaſi dominium ex quo cauſatur publiciana.l.j.cum ſua glo.publici.⁊.§.alie inſti de acti.⁊ tex. in.c.abbate de re iudi.lib.vj. Et ſic habet efficacius ius ꝙ pretẽdẽs ſimplicem poſſeſſionem antiquã. Immo ⁊ ſi antiquior poſſeſſor habet parem titulum a diuerſa perſona. Et ſic etiam ipſe quaſi dominium. ❡ Tamen prefertur ille qui eſt in poſſeſſione per.d.§.ſi duobus.ideo non decet ꝙ.d.cañ.reintegranda competat contra titulo poſſidentẽ:⁊ hanc partem ꝙ generaliter nõ detur contra bonefidei poſſeſſorem:voluit etiam Ang.in dicto conſi.clviij.⁊ in alio cõſi. incipiente. dictus libellus in ordine.cxvj.ſm ordinem informis ⁊ tangit etiam in.d.l.ſi coloni allegans Specu.in titulo de peti.et poſſ.verſicu.ꝙ ſi peto.⁊ idem voluit Nicola.de mat.in.d.l.ij.C.de fur. Ut ibi refert Bald.licet non ex toto ſequatur:ſed Pau.de ca. ibi ſequitur Barto.⁊ Nico.de mat.ſi ſucceſſor non habuit titulum a fure qui eſt vitioſus poſſeſſor:ſed ſi habuit cauſaʒ a fure ſequitur Bald.per.d.l.ſiue auteʒ.§.hec actio de publi.⁊ per gloſſ.illius.l.ij. ⁊ eandem diſtin.facit Ang.in.d.conſi.cxvj. Licet mihi videatur ꝙ fundamentum Barto.⁊ ſequacium ſit multum fragile. Nam.d.§.ſi duobus loquitur in petitorio non in poſſeſſorio:⁊ nihil commune habet vnum cum reliquo.l.naturaliter.§.nihil commune de acquirẽ.poſſeſ.ponamus autem ꝙ quidam poſſeſſor per vim impulſiuã fuerit ſpoliatus poſſeſſione ⁊ metũ inferens illã vendidit ⁊ emptor bonefidei alteri vendidit ſi prius poſſeſſor intentabit publicinam ſuccumbet etiã ſi probabit titulum ⁊ bonamfidem ⁊ antiquiorem poſſeſſionem ⁊ militabit diſpoſitio.d.§.ſi duobus.⁊ tamẽ antiquior poſſeſſor aduocare poterit poſſeſſionem amiſſam ⁊ conſequi rẽ per actionem ꝙ metus cauſa que eſt actio in rem ſcripta.l.ſi cum exceptio.§.ij.ff.ꝙ metus cauſa.ſimiliter ⁊ fur ⁊ violentus poſſeſſor ſi cõuenire tur rei vendicatione vel publiciana plerũqʒ obtineret prout probatur in.c.cum eccleſia ſutrina.⁊ de cauſa poſſeſ.⁊ proprie.⁊.c. cum dilectus de reſtitu.ſpo.⁊ tamen conuentus poſſeſſorio ſuccũbit etiam ſi ipſe eſt dominus vt dictis iuribus.⁊ in.l.cum fundus.⁊ l.colonus.ff.de vi ⁊ vi ar.ideo nõ ſequitur habet efficaci⁹ ius reſpectu petitorij vel abſolute loquendo.ergo non poteſt conueniri poſſeſſorio ad recuperandam poſſeſſionem amiſſam:⁊ dictus canon reintegrande loquitur multum generaliter. ❡ Et licet quidã teneãt ꝙ nõ prouideat de nouo remedio prout ⁊ videntur velle Barto.⁊ Angel. in locis ſupra adductis: tamen communiter tenetur ꝙ de nouo remedio prouideat:nam hoc voluit Innocẽ.in.c. querelam de elec.⁊ videtur tenere glo.in.d.c.cũ ad ſedem de reſti.ſpolia.⁊ gl. ſi.in.d.c.ſepe.que videtur velle ꝙ competat etiam contra ignorantem.⁊ ſic bonefidei poſſeſſorem ꝙ ⁊ voluit Hoſ.in.d.c.ſepe.⁊ in ſumma eo.titu.§.ſciendum.⁊ Archi.in.d.cañ.reintegranda.⁊ Hoſtiẽ. in ſumma de reſti.ſpo.§.j.verſi.ſed conditio.⁊ Hoſtien. Joan.and. Joan.cal. Joan.de lig.⁊ do. Anto.in.d.c.cum ad ſedem ꝙ ⁊ cõmuniter tenetur prout ibi dicunt Imo.⁊ Panor.qui idem tenent. et ita in practica obſeruatur prout dicit Lapus allegatione.lij.ideo non eſt ab ea recedendum.d.l.minime.⁊.d.l.cum de interpretatione facit cañ.cuʒ eccleſie.iij.q.ij.qui innuit omnia eſſe reſtituenda ꝙ contra voluntatẽ rectoris poſſiderentur ⁊ videtur referri ad.d.cañ. reintegranda:ſi igitur de nouo remedio prouidet ⁊ etiã contra bonefidei poſſeſſoreʒ.⁊ loquitur generaliter non diſtinguens inter titulatũ poſſeſſorem vel ſine titulo poſſidentem:non video quid nos artat ad diſtinguendum cũ vbi lex nõ diſtinguit nec nos diſtinguere debeamus.l.iij.ff.de offic.preſi. Attento ꝙ.d.§.ſi duobus ꝑ quẽ monẽtur Barto.⁊ ſequaces parum vigeat:vt premiſſi. Et inſuper poſſet dici ꝙ licet de iure ciuili non competat dicto caſu remediuʒ vt ſatis vr̃ probari per.c.ſepe. Cũ ꝓuideatur de iure cañ.ꝑ.d.cañ.

reintegranda. Qui ſeruandus ſit in terris eccleſie non in terris imperij niſi in terris imperij inter eccleſias et perſonas eccleſiaſticas: ⁊.d.c.ſepe.ꝙ fundari videtur in peccato:vt innuitur ibi cum non multum interſit quo ad periculum anime iniuſte detinere ac inuadere alienum poteſt dici ſeruandum etiã in terris imperij inter laycos per not.per glo.in.c.ij.de arbi.lib.vj.et in.c.ij.de regu.iur.eod. lib.et doc.in.c.ſi.de preſcrip.cum ſimilibus. Tamen preſens diſcuſſio non videtur vſqʒquaqʒ attingere caſum noſtrum:quia iſti rei cõuenti non ſunt ſucceſſores ſpoliantis:ſed ipſi ſunt ſpoliatores: licʒ enim dominus Albertus prebuerit titulum vendẽdo bona de quibus agitur:tamen ipſe non ſpoliauit dictum Perum actorem:ſed ipſi rei conuenti ſpoliauerunt.ideo dato ꝙ ignoraſſent ipſum poſſidere ꝙ tamen eſt falſum.vt.j.deducam. Nihilo minus debent cõueniri tanꝙ ſpoliatores per generalitatẽ.d.cañ.reintegranda qui vt dictum eſt militat etiam in ignorante ſm communem ſententiã ſupra recenſitam:nec hoc caſu militat.d.§.ſi duobus:quia licet dictus dominus Albertus vendiderit:tamen non tradidit poſſeſſionem quã nõ habebat:ideo tradere non poterat.l.traditio de acq. rerum dominio.⁊.l.nemo plus iuris de regu.iur. Et ad eſſe publiciane requiritur traditio.l.j.⁊.l.traditionem.ff.de publi. Sed circa hoc inſtatur:quia dicitur ꝙ dominus Albert⁹ poſſidebat animo: nam probatur ꝙ tempore quo ſe abſentauit a caſtro mũdani poſſidebat dicta bona:⁊ poſſeſſio ciuilis retinet̃ animo.l.iij.§.in amittẽda.l.clam poſſidere.§.qui ad nundinas.⁊. l.quemadmodum. ff.de
11 acquir.poſſe. ❡ † Et animus nõ preſumitur mutatus.l.eum ꝗ mutatam.ff.de proba.⁊ ꝙ habetur in.l.ſiue poſſidetis. C.de proba.et in.d.c.cum ad ſedem.⁊ ſi dominus Albertus retinebat ciuilem poſſeſſionem ⁊ illã conſtituit ſimpliciter vel precario nomine ꝓ emptoribus tenere vel dedit licẽtiam illã apprehendendi prout hec ſolẽt eſſe in inſtrumentis venditionum.⁊ puto ꝙ etiã in caſu noſtro fuit quia inſtrumentum iſtarũ venditionũ non vidi:tunc dicti emptores potuerunt apprehendere ciuilem poſſeſſionem que erat apud
12 eorum auctorem. ❡ † Et ciuilis poſſeſſor pro manutenenda ſua ciuili poſſeſſione licite poteſt expellere poſſidentem naturaliter ſua naturali poſſeſſione:vt per glo.⁊ doc.in.d.§.qui ad nũdinas. Ideo ſm hoc licuerit dictis emptoribus inſiſtere in dicta poſſeſſione dato etiam ꝙ appareret dictum perũ poſſediſſe ꝙ tñ ipſi negant. Et dato ꝙ ipſe allegaret poſſediſſe negant cũ poſſediſſe tempore quo ipſi emerũt ⁊ ingreſſi fuerunt poſſeſſionẽ. Sed predicta minime habent obſtare dicto pero. Nam dictus.d. Albertus dedit generale mandatum ⁊ pleniſſimum ſer Jacobo furiani tradendi poſſeſſionem ſuorum bonorum et ea aſſignandi ⁊c. Et idem procurator petijt aſſignari dño Giſmundo ꝗ fuerat debitor dñi Ludouici⁹ ꝑ quo dño Giſmũdo interceſſerat dict⁹ per⁹ ⁊ ſoluerat dicto dño Ludouico ⁊ fuit ſibi data licẽtia intrandi poſſeſſionẽ dictorũ bonorũ ꝑ domino Giſmundo:itaqʒ per iſtũ actum dictus dominus Albertus alteri tradendo cẽſetur amiſiſſe ciuilẽ poſſeſſionem quã habebat et tranſtuliſſe in dominum Giſmundũ:qꝛ qui per aliũ facit per ſe facere videt̃ regula qui per aliũ in.vj.cũ cõcor. Sed contra hoc plura adduci poſſunt.primo ꝙ dictus procurator exceſſit fines mandati in pluribus.nã mandatum videtur limitatum qꝺ tradat domino Ludouico vel cui dñs theſaurarius deputauerit pro quãtitatibus debitis ipſi domino Ludouico per dñm Giſmundũ.dicta aũt aſſignatio nõ apparet facta pro quãtitatibus debitis domino Ludouico per dñm Giſmundum merito tanꝙ excedens fines mandati nõ cenſeatur aliquid egiſſe in preiudiciuʒ dñi Alberti.l.diligẽter. ff.mandati.⁊.c.cum olim.de offi.deleg. Item ſubdit̃ in mandato ꝑ ea ſumma ⁊ ꝗtitate que declarabitur per theſaurarium prouincie. Sed dicta traditio non fuit facta pro quantitate declarata vel declaranda per prefatum dñm theſaurarium merito non fuit facta ſecundũ formam mandati.ideo nihil valuerit per dicta iura.⁊.c.cuʒ dilecta.de reſcriptis. Item ⁊ tertio non apparet traditio:ſolũ conſtat poſtulatio procuratoris et conceſſio licentie apprehendendi poſſeſſioneʒ:non tamen probatur apprehenſio poſſeſſionis facte nomine domini Giſmundi:niſi ſolum per confeſſionem ipſius ſer
13 Jacobi procuratoris domini Giſmundi et domini Alberti.† Cõfeſſio autem procuratoris ſpontanea non ſolet nocere domino.l. certum.§.ſed an ipſos.ff.de confeſ. Sed pro reſponſione eſt ponderandum ꝙ licet in principio dictum inſtrumentum mandati ſit limitatum vt.ſ. tamen in fine ampliatur ibi dum dicit.dans ⁊ cõcedens et attribuens dictus conſtituens dictis ſuis procuratoribus et vtrique ipſorum inſolidum plenum liberum et generale mãdatum cũ plena libera ⁊ generali adminiſtratione in predictis et circa predicta ⁊ alijs quibuſcũqʒ:nam ex quo ſupra in verſiculo ⁊ generaliter proxime precedenti appoſuerat clauſulas generales ⁊ vniuerſales circa concernentia cauſam illam ſpecificatam dando poſtea plenum et generale mandatum circa predicta erat ad ſatur nitatem ſe noluiſſet ad alia extendi. Subdendo ⁊ alijs quibuſcũqʒ demonſtratur ꝙ nolebat mandatum reſtringere ad concernentia
14 ſpecificata†:nam verbum alijs excludit ſpecificata et verbũ eſt vniuerſale nihil ſui natura excludens.c.ſolute.in ſi.de maio. et obe.⁊ l.iulianus.de leg.iij.cum ſimilibus. Et ſic eſt clauſula que non po

test salua ratione recti sermonis restringi ad specificata: ideo nõ re
stringitur. l. pluribus. de accept. et nota. per Barto. et docto. in. l.
emptor. §. lutius. ff. de pact. ⁊ in. l. aurelio. §. gaius. de liber. lega. et
ideo licet non appareat q assignata fuerint dicta bona pro quan
titate debita dicto domino Ludouico: nec pro qtitate declarata
vel declaranda per dominum thesaurarium: tamen non est curan
dum nec etiam curandum si ipse non assignauit: sed consensit assi
gnanti cum aliud sit facere aliud facienti consentire. l. aliud. de re
gu. iur. et maxime non curandum attento q reuera dicta assigna
tio non fiebat nisi occasione dicti debiti. nam ad finez vt dominus
Gismundus de dictis bonis satisfacere dicto pero pro dicto debi
to fuerat conuentus et coactus illud soluere et qui pluries suppli
cauerat summo pontifici quod prouideret sue indemnitati ⁊ pon
tifex rescripserat: licet sine fructu cum itaqz dicta bona fuissent cõ
fiscata prout et dictus procurator asserit et prout est verisimile cũ
alias thesaurarius nõ habuisset se intromittere de facili voluit di
ctus dominus Albertus quod de illis prouideretur domino Gis
mundo eius domino sperans ab eo remunerari: et quia pontifex
volebat prouideri indemnitati dicti peri dictus dominus thesau
rarius tenens locum pape verisimiliter voluit concedere domino
Gismundo: non ad alium finem nisi vt pro parte domini Gismun
di assignaretur dicto pero pro dicto credito domini Ludouici sa
tisfacto per dictum perum. Ut deprehendi potest exactum paulo
15 post immediate sequenti: † nam ex actu incontinenti secuto de
claratur ad quem finem tendebat precedens actus. l. si ventri. in fi.
de priuileg. cred. ⁊ quod habetur in. l. post contractum. ff. de dona.
⁊ quod habetur in cañ. cum per bellicam. et per glos. in. c. scribam.
de presump. ⁊ ideo non solum illa clausula generalis in fine posita
⁊ alijs quibuscunqz: sed etiam precedentes generales clausule pos
sint trahi non immerito ad istos actus: licet thesaurarius non de
clarauerit aliquam sententiam non refert propter clausulas gene
rales ⁊ vniuersales que subduntur attento quo intentio erat quod
sententia declararetur. ¶ Et attento quod dicta clausula ⁊ pro ea
summa ⁊c. non videtur posita limitatiue: sz ampliatiue cum sit ap
16 posita mediante † copulatiua cuius natura est ampliare nõ restrin
gere. l. ea tamen adiectio. ff. de lega. iij. ⁊ per Barto. in. l. si is qui. cc.
§. vtrum. ff. de rebus dubijs. ⁊ per Bald. in. l. gallus. §. etiam. ff. de
liber. ⁊ posthu. ⁊ per cano. in. c. ij. de rescrip. Item licet non appa
reat quod dictus procurator apprehendiderit possessionem pro
domino gismundo. nisi per confessionem: tamen quia dictus pcu
rator habebat generalissimum mandatum in illa generalitate mã
dati comprehenditur etiam confessio predicta: maxime quia respi
ciebat concessionem que reuera venerat in dicto mandato. ideo cũ
dicta confessio facta de apprehensione bonorum ipsius do. Alber
ti facta de voluntate sua merito ipo eius procuratore. profecto põt
comprehendi sub illa generalitate mandati sub verbis vniuersali
bus ipsius mandati. ideo probet in preiudiciuz ipsius Alberti mã
dãtis id fieri ⁊ succedentium in eius locum: ⁊ ex hoc probatur pos
17 sessio domini gismundi † cum per pcuratorem queratur possessio.
l. j. §. per procuratorez. ff. de acquiren. posses. ⁊. l. ea que ciuiliter. de
acquiren. rerum dominio. ⁊ per consequens amissio possessionis di
cti domini Alberti. Item licet non probetur traditio facta per di
ctum ser Jacobum vel per iudicem dicto pero per scripturas pu
blicas: tamen satis est quod probatur quod ipse postea possedit p
ut probatur per testes ⁊ instrumenta vt inferius deducetur ⁊ atten
tis his que gesta apparent post coniecturãdum est quod obtinue
rit dictam possessionem vigore concessionis sibi facte per dictum
ser Jacobum vel per iudicem ad ipsius ser Jacobi instantiaz. argu
men. eius quod habetur in. l. j. C. de imponen. lucra. descrip. lib. x. ⁊
l. minus instructus. C. de acquiren. possessio. ⁊ insuper pbatur per
ser Franciscum. xv. testem dicti peri deponentem quod ipse immi
sit in tenutam ⁊ possessionum bonorum dicti Peri maxime cuius
dam domus mandato Rapha. habentis commissionem a gene
rali thesaurario marchie: prout ipse testis dicit vidisse commissio
nem. Et sic deponit de immissione et apprehensione possessionis
per dictum Perum. Nec pretendit interesse nec laus vel vitupe
rium super depositione huius facti saltem que sint notabilis pon
deris: maxime in hac causa. Et deponit etiã de mandato procura
toriũ domini Alberti. ⁊ audiuisse q procuratores fecerãt dictã cõ
clusionem cũ domino Raphaele. Et dñs Raphael deponit dedis
se dictã commissionem dicto ser Francisco ⁊ retulisse dictũ ser Frã
ciscum q dictum Perum immiserat in possessionem bonorum di
cti domini Alberti ⁊ fratris. Et quia non in omnibus immiserat
deponit se dedisse licentiam dicto Pero q intraret propria aucto
ritate in possessionem aliorũ bonorũ dictorũ dñi Alberti ⁊ fratruz.
¶ Et profecto super commissione et datione licentie in eis pro
bandis nullum pretendit interesse commodi vel honoris vel euita
tionis vituperiũ: licet super depositione quod de mandato et com
missiõe thesaurarij generalis aliquod huiusmodi interesse potest
considerari. Sed litere domini Thesaurarij ostenduntur ad hoc
18 tollendum. † Creditur autez testibus deponentibus de facto pro
prio quando non pretendunt probabile interesse: prout habetur
in. c. cum a nobis. de testibus. ⁊ in cap. romana. eodem titulo libro
sexto. et in. l. ne in arbitris. C. de arbitris. ⁊ in. c. ij. eodem titulo in
antiquis. ⁊ in. c. inter dilectos. de fide instrumento. et per Joannẽ
andree. in additioni. Specul. in titulo. de testibus. §. primo versi.
Item q administrator. licet isti duo testes aliqualiter inter se va
rient: sed non multũ curandum cum satis sit q dictus Perus pro
batur possedisse ⁊ q possessio fuit translata de voluntate domini
Alberti in alium per supradicta. Et attento quod quis presumi
tur habere noticiam rerum suarum. l. quisquis. C. de rescin. vendi.
est satis verisimile q attento mandato dato dicto ser Jacobo ad
concedendum bona sua. Et attento q ser Jacobus gessit acta que
19 apparent gesta et vt creditur etiam vlteriora † verisimile est q di
ctus Albertus habuit noticiaz et non recuperando habuerit ani
mum desinendi possidere facit quod habetur in. l. q si forte. §. fina.
⁊ in. l. si de eo. §. primo de acquirenda possessione. nec illa presum
ptio q censeatur continuata possessio est multum precisa cum di
stinguatur aut qui possedit asserit continuasse et presumitur con
tinuasse aut contra asserit: et tunc secus prout nota. per glo. ⁊ do
cto. in dicta. l. siue possidetis. ⁊ in dicto cap. cum ad sedem. in casu
isto neutrũ apparet: ideo magis de facili eneruatur dicta presum
ptio ex quibus omnibus concludo iunctis gestis per dictuz ser Ja
cobum in quibus facio precipuum fundamentum quod possessio
dicti domini Alberti non fuerit continuata tempore dictarũ sua
rum venditionum. ¶ Restat videre: an pbetur possessio dicti do
mini Peri ⁊ profecto multuz sunt diuersa bona de quorũ possessio
ne agitur ⁊ aliqui testes deponũt de vno alij de alio vel alijs bonis:
⁊ quia sunt multuz separata bona distinctim possessa per diuersos
reos conuentos ⁊ multi testes non deducam punctaliter qualiter
testes super singulis deponant ⁊ primo generaliter super traditio
ne possessionis bonorum Peri ⁊ fratris deponunt ser Franciscus.
⁊. d. Raphael. xv. ⁊. xvj. testes actoris de quorum attestationibus
supra deductum est ⁊ patronus cause latius super hoc insistit. Itez
quod dictus perus possederit dicta bona separatim loquendo pos
sessionem fundi magnate iuxta Baldum fingarelle ⁊ centinm Pe
ri ⁊ via communis plene probat Cycolinus Nicolai secũdus testis
qui deponit de apprehensione possessionis facta per dictum perũ
⁊ de acceptione ad cotumum ⁊ responsione de fructibus factis per
eum etiam de consensu negociorum gestoris domini Alberti cui
primo respondiderint de furtibus dicti fundi qui asseruit non ha
bere amplius se intromittere de dicta petia terre propter que pro
batur possessio vt deducit patronus cause ⁊ est clarum. ⁊ idem pro
bat Nicolaus collecte. v. testis qui deponit specifice quod vidit pe
rum tenere ⁊ possidere et fructus recolligere vt dominus et patro
nus similiter probat bertus Stephani. vj. testis. ⁊ idem probat Ni
colaus vici. xiij. testis. Item possessionem alterius petie terre. vide
licet fundi serie iuxta viam communis et Joanni bonariui pbant
primo Nicolaus marini qui deponit quod vidit perum apprehen
dere corporalem possessionem dicti petij terre ⁊ quod ab eo tanq̃
dicte petie terre ⁊ aliorum bonorũ possessore exegit ab eo collectas.
Item nicolaus collecte quod vidit ser Francis. vt mandatariũ Ra
phaelis deponere dictum perum in possessionem dicti petij terre.
Item possessionem fundi plani. iuxta viam communis ⁊ heredes
Joannis luciani. Item circa possessionem fundi rocarum iuxta fo
ueam seu fossatum ⁊ bona blasij berti deponunt primo mariot pri
mus testis quod ipse iuit pro fructibus ⁊ habuit ad petitionem do
mine Magdalene vxoris dicti peri. Et licet huic testi impingatur
quod immiscet falsitatem in suo dicto: quia deponit de venditione
esse rogatum vnum notarium ⁊ apparet quod fuit rogatus alius
20 notarius. ad hoc tamen respondet scilicet † quod si testis in suo im
miscet mendatium circa id quod non artat circa id de quo agitur
non vitiatur dictum vt dicit Inno. in. c. fraternitatis. de hereticis.
Barto. in. l. eos. de falsis Bald. in. l. his verbis §. fi. de heredi. insti.
d. Ant. Imo. in. c. licet causam. de proba. patronus cause non insi
sto: quia pariter hoc quod dicit iste testis probatur per alios testes
de quibus immediatis subnectitur ⁊ super redditus fructuum hu
ius fundi sunt instrumentum ⁊ etiam testes partis aduerse qui in
fra ponderantur et insuper non probatur hec negatiua scilicet
quod ille notarius de quo deponit iste testis non fuerit rogatus:
quia potuerunt de eodem contractu venditionis rogari plures no
tarij insolidum. nil obstat ⁊ pluries vidi. item possibile est quod fa
cte fuerint plures venditiones vt ponderatur in simili. in. c. cu Jo
annes heremita. de fide instrumentorum sanctes. vij. testis ser Ar
chãgelus. ix. domina Lucretia. x. gregorius. xij. Laurentius. xiiij.
testes qui omnes deponunt quod domina Magdalena vxor di
cti Peri iuit ad dictum fundum pro fructibus ⁊ a laboratoribus
dicti peri fuit responsum sibi de fructibus et omnes deponunt qđ
erat publica vxor ⁊ fama quod dicta petia terre erat possessa per di
ctum perum ex quibus demonstratur quod fuit responsum de fru
ctibus dicte domine Magdalene vt vxori dicti peri ⁊ sic nomine di
cti peri ⁊ quod dicti laboratores tenebant ⁊ cultiuabant pro dicto
pero ⁊ eum recognoscebant pro possessore ⁊ patrono quod ⁊ demõ
stratur: quia predicti laboratores receperunt a dicto pero refuta
tionem de

tionem de fructibus predictis vt patet publicis instrumentis pro
pter ꝙ satis apparet dictum perū ratificasse dictā rñsionem de fru-
ctibus factam dicte sue vxori:lʒ specifice ad illa instrumēta non se
referunt. Item possessionem domus de qua in petitione Blasius
xij.testis qui deponit de responsione mercedis.item Nicolaus col-
lecte.v.testis ꝙ vidit tenere ⁊ possidere:⁊ vidit ser Franciscū vt mā
datarium domini Raphaelis immittere in possessionem dicte do
21 mus ⁊c. ¶ Item plures testes deponunt† qd̄ pro dictis bonis di-
ctus perus soluit collectas vt possessor dictorum bonorū ꝙ etiā ad
miniculatur iuxta ea que habentur per Bar.in.l.his penes.C.de
agri.⁊ cen.lib.xj.⁊ Bal.in.l.sacroscā.C.de sa.san.ecc. Item coadiu
uat alias probationes fama q̄ erat ꝙ dictus perus possidebat om
nia bona domini Alberti prout super hoc deponūt fere oēs testes:
sed quatuor magis artāt.vʒ.Cecolinus Nicolai qui deponit de pu
plica voce ⁊ fama ⁊ ꝙ ita publice dicebatur a maiori parte populi
in causa scientie:q2 audiuit ⁊.s.specifice dixerat ꝙ audiuit a Jaco
bo negociorum gestore dicti domini Alberti loquendo tamen tūc
de possessione vnius fundi ex predictis. Item nicolaus marini.iij.
testis similiter deponit de fama publica qd̄ ita in locis publicis a
maiori parte populi.similiter Gentilis.iiij.testis deponens ⁊ pari
ter nicolaus dilecte quintus testis:⁊ sic omnes isti.iiij.testes depo-
nunt de fama ⁊ eam probant ⁊ licet a quibus audiuerūt non depo
nāt nisi ꝙ alter eorum deponit audiuisse a Jacobo negociorum ge
store dicti domini Alberti interrogati quibus audiuit. Et ipse et
alij interrogati super interrogatorijs partis aduerse dicunt se nil
22 aliud scire:† ⁊ sic dicunt se nescire a quo vel quibus audiuerunt. et
propterea allegetur quod dicta fama non est legitime probata ꝑ
theoricam bar.in.l.de minore.§.tormenta als.§.si.plurium.ff.de
questionibus allegantis super hic auctoritatē Inn.⁊ Spec.vt ibi
per eū qui nituntur ea ratione:q2 potuit fama habuisse ortum a vi
libus seu a maliuolis hominibus:tamen ad hoc rñdetur ꝙ hic ca-
su istud nō ob.tūc q2 testes prius deponūt audiuisse dicto Jacobo
⁊ Barto.videtur velle ꝙ sufficiat ꝙ saltem nominet vnū. Ideo de-
ponendo se nil aliud scire intelligitur nescire aliuʒ nominata insu
per apparent multa quibus verisimiliter habuit originem dicta fa
ma.s.quia probatur per instrumentum ꝙ ꝓcurator domini Alber
ti petijt concedi per iudicem dicta bona in iudicio pero. Itē quod
ipse soluebat collectas dicto pero. Item multi alij quod dictus Ja
cobus factor id asserebat. Item quia posse particularium bonorū
ꝓbatur per plures testes. Iteʒ quia super certis fuit factum prece
ptum. Item fuerunt instrumenta publica de responsione de fructi
bus. Item testes deponunt de generali immissione bonorum vt.s.
deductum est. Ex quibus deprehenditur ꝙ fama non habuit debi
lem ortum:sed ex probabilibus inditijs q2 populus moueri debuit
ad ita opinandum:⁊ ita dicendum. Ideo cessat ratio qua mouētur
Inno.Spe.⁊ Bar. Et est ponderandum ꝙ passim salteʒ fere in oi
bus attestationibus in fi.dictus interrogatus super interrogato-
rijs partis aduerse dixit se nil aliud scire:ex quo deprehenditur qd̄
processit potius ex negligentia seu inaduertentia examinantis ꝓ
euitando forte labore. Ita scriptum fuit. Et nunquaʒ apparet qd̄
specifice fuerint interrogati a quibus audiuerunt. Nō ꝙ velim qd̄
hoc artet ex quo presumitur pro iudice ⁊ pro scriptura publica per
iura vulgaria. Sed pondero q2 iudex videns hoc debet esse magis
procliuis in hanc partem. Illa autem allegatio ꝙ fama non ꝓba-
tur nisi testes deponentes super ea dicunt ꝙ ita credunt est aliena
ab omnibus theoricis doct.loquentium de probatione fame regu
lariter. Et licet in terminis.c.c.licet ex quadam.de testi.vbi statur
attestationibus de auditu alieno illud ibi requiritur. Nō sequitur
ꝙ generaliter requiratur in probatione fame. Nam in terminis il-
lius capituli multa spālia sunt que non exiguntur in probatione
fame. Item ex illis resultat plena probatio ex testimonio de audi
tu in illo casu speciali:in casu autem nostro prout ⁊ regulariter fa-
ma:aut facit semiplenā probationē:aut coadiuuat alias probatio
nes.l.iij.§.eiusdem.de testi.⁊ ꝙ habetur ibi ⁊ in.l.admonendi.⁊ in.
d.l.in bonefidei.C.eo.titu.⁊ in.c.veniens.de te.cum simi. Nec Pa-
nor.in dicto.c.licet ex quadam dicat ꝙ testes deponentes de fama
13 dicant ꝙ credunt ita esse. ¶ Sed nota.ex illo tex.† ꝙ vbi admitti
tur testimonium de auditu non sufficit ꝙ testes deponant de audi
tu post motam litem:quia presumitur locutio presumptione litis
facta.subdit idem dicerem vbi agitur de probatione fame. Subdit
nec quod testes audiuerint ab vno vel a pluribus suspectis ⁊ male
fame. Iteʒ requiritur ꝙ ipsi testes sint bone fame ⁊ ꝙ afferant se il
lud credere subdit ⁊ vide consimilem tex.in.l.quotiens.§.eodem.⁊
que ibi dico. Certe text.ille similis ⁊ dicta ibi Panormi.loquūtur
de testimonio de auditu ⁊ ad plenam probationem ⁊ ita loquitur
text.dicto.c.licet ex quadam.ad que referuntur ibi verba Panor-
mi.cum probet id ex illo text.id notando ⁊ ex tex.simili quem alle-
gat. Continuat eniʒ notabile ꝙ assumpserat ex illo tex. Et licet in
primo dicto extendat ad famam nō prosequitur vlterius de fama
ad famā illud primum dictū extendit propter rationem quam ad
ducit que militat etiam in fama:fama autem non ꝓbatur per testi
monium de credulitate:nec per testimoniū de auditu alieno. Sed

per attestationes de auditu ꝓprio.audiuisse eū dicit testis maiorē
partem populi id dicentē illud publice dicere maiorem partem po
puli est fama:fama ita ꝓbatur per propriū sensum corporis ⁊ per
testimonium de veritate si diligenter intueatur. Et ideo ibi Pa-
nor.ponit pro diuersis testimonium de auditu ⁊ fama. Et si qua de
tractio si fidei resultaret ex hoc dicte fame:tamen suppleri nō de-
bet per alias probationes.s.pōderatas. Et vna semiplena ꝓbatio
ex aliqua circūstantia debilitata. Ita ꝙ de se non omnino semiple
ne probaret. Tamen iunata alia semiplena probatione digna sup
pletur defectus illius semiplene ꝓbationis. Ita qd̄ resultat plena
probatio:ar.l.siquis ex argentarijs.§.j.ff.de eden.⁊ ꝙ per illū tex.
24 dicunt ibi doc.maxime Bal.⁊ Ange. ¶ Hinc videmus † ꝙ quan
do est vna semiplena probatio omni exceptione maior admittitur
quis in testem in cā sua propria:q2 defertur sibi iuramentum in de
fectum semiplene probationis.l.admonendi.ff.de iureiur.l.in bo-
nefidei.C.eo.titu.⁊.c.fi.extra.eo.tit. Qd̄ quidem iuramentum siqs
defectus esset in probatione alicuius vel quorundā ex dictis bonis
in hoc casu deferendum est. Nam in hoc iudicio agitur solū de pos
sessione que reputatur leuis ꝑiudicij:vt.C.si de momentanea pos.
in rubro ⁊ nigro:⁊ ibi no.per doc. Et dato ꝙ causa omnium istorū
bonorum simul cōsiderata censeretur ponderosa: tamē probatio-
nes per testes ⁊ instrumēta respiciunt singulariter res singulas. Id
respectu singularum cōsideratis probationibus:deberet cēseri cau
sa leuis:ita ꝙ tanꝙ super re nō magna deberet deferri iuramentū
dicto pero siquis defectus esset super plena ꝓbatione possessionis
alicuius ex dictis bonis in petitione deductis. Et si petitum non
est deferri tale iuramentum prout peti solet tempore publicatio-
nis processus.s.deferri tale iuramentum cautū est ꝙ petatur defer
ri.⁊ sic ex his cōcludendum est ꝙ sit sufficiēter probata possessio di
25 cti peri supra dictorum bonorum. ¶ † Continuatio autem posses
sionis dicti peri vsqꝫ ad tempus occupationis facte per reos cōue-
tos ꝓbatur iuris presumptione per ea que habētur in.d.l.si ne pos
sidetis.⁊ in.d.c.cū ad sedem. Nec obstat si dicatur ꝙ presumptio iu
ris debet allegari.l.si adulterium cum incestu.§.idem pollioni.de
adulte.⁊ ibi Barto.hoc no.ex illo tex. Quando.s.presumptio ver-
satur in facto ꝓprio:vt loquitur ille tex.⁊ ꝓut se declarat Bart.in.
26 l.cum quid.ff.si cer.peta.† Quia rñdetur ꝙ si nō est allegata dicta
presumptio potest allegari saltem:q2 vt arbitror nō est conclusum
in causa ⁊ sic renunciatum allegationibus iur.⁊ facti.itaqꝫ non est
preclusa via allegandi istam ꝑsumptionem:licet sit elapsus termi-
nus peremptorius ad ꝓbanduʒ.nō agitur hic de probatione ꝑsum
ptionis:sed de allegatione ipsius. Preterea text.in.d.§.idem pol-
lioni.in quo fundatur istud dictū non requirit ꝙ allegetur ꝑsum-
ptio:sed allegetur id quod presumitur:quia ibi exigitur quod alle
getur error qui presumitur ex quo errore causatur bonafides que
ibi ponderatur et satis est errorem allegare vt est ibi text.ita in ꝓ-
posito non est necesse allegare quod presumitur quis continuare
possessionem:sed satis est allegare quod tempore quo conuenti oc
cuparunt possessionem ipse possidebat. Quod quidem satis allega
uit in supplicatione quam postea producit in qua allegat se fuis-
se spoliatum et spoliatio que significat priuationem virtualiter
et necessario presupponit et infertur tunc temporis fuisse id quo
priuatur ⁊ se possidere tempore quo possessione spoliatus fuit ar.
l.decem.de verbo.obliga.⁊.l.nō potest videri desinere.de reg.iur.
Item in sexto articulo articulorum primo loco productorum di-
cit ꝙ tempore quo illi rei conuenti occupauerunt dicta bona ipse
perus actor erat in pacifica possessione dictorum bonorum. ¶ Et
per consequens allegat possessionem tunc temporis que probatur
presumptione iuris ꝙ sufficit prout in.d.§.idem pollioni allega-
tur error qui probatur presumptione ex quo causatur bonafides
cuius probatio exigebatur:⁊ in hoc fundatur virtualiter dictum
27 Bal.in.l.si de proprietate.C.si a non compe.iudi.dicens.† ꝙ asse
renti se spoliatum sufficit probare se fuisse antiquiorem possessorē
⁊ aduersarium hodie possidere nec exigit ꝙ alleget se continuasse
possessionem vt credatur ea ratione:quia asserendo se spoliatum
asserit tempore spoliationis possedisse. hinc etiam videmus ꝙ in
interdicto vti possidetis obtinet ille qui probat de antiquiori pos
sessione prout habetur in.l.j.in.§.fi.⁊.ll.seq.ff.vti possi.⁊ in.l.vnica
C.eo.titu.⁊ in.c.lʒ causam.de proba.⁊ non est necesse allegare ꝙ cō
tinuauit illam possessionem.nam satis est ꝙ pretendit se tempore
litis possidere:⁊ ex his probatur satis aperte ꝙ ipsi conuenti pri-
uauerunt possessione dictorum bonorum dictum perum singula
singulis referendo.ideo non tractatur hoc casu an possessorium re
cuperande detur contra successorem bonefidei vel malefidei posses
sorem:sed an possessorium istud detur spoliato contra spoliantes
et generalitas.d.cañ.reintegrande.j.⁊.ij.immediate sequenti. sa-
18 tis probat ꝙ contra spoliantem generaliter detur. ¶ † Et satis di
citur spoliasse ille cuius timore possessor non accessit timens se pos
se repelli propter quem timorem priuatur possessi one.l.⁊ si forte.
§.fi.de acquiren.possess.nam contra talem competit vtile interdi-
ctum vnde vi.prout tenent glo.⁊ Barto.in.l.j.§.siue autem.de vi ⁊
vi.arma.et ex quo fama erat ꝙ dicta bona erant possessa per dictū

perum dicti cõuenti habitatores in loco fame presumatur habuis
se notitiam vt per glo.⁊ docto.in.l.si tutor.C.de pericu.tuto.⁊ per
Barto.in.l.is potest.ff.de acquiren.heredi. ¶ Et quo ad hũc effe
ctum non est curandum si testes non deponunt a quo audiuerunt
dato ꝙ propterea fama non probarent: tamen ipsa fama probat:
29 licet enim fama habeat malam seu suspectam originem: † tamen
fama est prout homo spurius homo est: licet causetur ex damnabi
li origine et sic fama deduxit possessionẽ alberti que vera est in no
titiam dictorum conuentorum non debebant illã occupare. ⁊ per
consequens censentur malefidei possessores: et maxime illi qui re-
sponderunt de fratribus ⁊ qui fuerunt protestati iuxta ea que ha-
bentur in.l.qui fundum.C.de rei ven.⁊ propterea nedum remediũ
canonis reintegranda seu.d.l.si coloni.C.de agri.et cen. lib.xj. sed
etiam interdictum vtile vnde vi potest sibi locum vendicare saltẽ
si allegat actor se spoliatum quia suspicatus fuit se posse repelli a
dictis possessoribus prout et veritas fuit et ita interpretando suã
petitionem dum dicebat se spoliatum cum ad eum spectet sue pe-
titionis declaratio.d.l.siquis intentione ambigua.de indi. tamen
non est necesse: quia remedium.d.cañ.reintegranda est magis pin
gue et non requirit malamfidem prout supra deductũ est et ex his
fundata est intentio dicti peri cum possessio rerum et occupatio
probetur per testes ⁊ eorum confessionem non insisto super his de
se claris.est modo videndum vtrum obstent probationes reorum
multi testes probant ꝙ possiderunt.d. Albertus ⁊ frater vsqꝫ ad
eorum discessum hoc non negatur: etiã aliqui testes actoris id asse
runt. Item ꝙ a certis annis citra possiderunt rei conuenti proba-
tur per multos testes hincinde: nec hoc negatur: sꝫ ꝙ possederint
vsqꝫ ad venditiones factas eis de dictis bonis videtur probare pe
rus Angeli scõs testis reorum deponendo ꝙ post discessum dicto
rum domini Alberti ⁊ fratris vidit in possessione rotarum dictuꝫ
scõm et fratres et baptistam Toni cultiuare bona rotarum vt la-
boratores eorum et de fructibus respondere Jacobo eorum facto
ri vsqꝫ ad venditionem factam vicus.xiij.testis deponit idẽ. Item
Joannes Luce videtur idẽ deponere. Item Bartholomeus cer-
sottus.xij.testis videtur idem deponere et plures alij idem depo-
nunt: tñ de auditu loquẽtes tamen ꝙ omnes de posses.predij rota
rum: sed Jacobus macri primus testis deponit dictos.d.Albertũ
⁊ fratrem possedisse dicta predia ⁊ ꝙ ipse vt factor dictorum domi
ni Alberti ⁊ fratris recepit fructus de dictis predijs exceptis qbus
dam annis in quibus ipse testis nõ recepit fructus dictarum rerũ:
quia perus perutij asserebat ⁊ dicebat ipsum esse in possessionẽ di-
ctarum rerum ⁊ ad ipsum pertinere ⁊ spectare fructus ipsarũ. Itẽ
Joannes matthei.xiiij.testis deponit ꝙ a tempore quo recesserũt
Perus ⁊ frater de dicto castro Mondaui vsqꝫ ad tempus vẽditio
nis ⁊c. vidit laborare dictos secundum ⁊ eius fratres ⁊ baptistã to
ni vna cuꝫ ipso teste vt laboratores domini Alberti ⁊ fratris ⁊ de
fructibus respondebant de precepto domini Luce tunc vicarij ⁊c.
Pero perutij de fano.⁊ idem deponit baptista Antonij.xvj.te-
stis.ecce ꝙ isti testes deponunt ꝙ responderunt de fructibus de p̃
cepto iudicis dicto Pero: ⁊ ꝯcordant cũ instrumentis ⁊ alijs testi-
bus supra ponderatis productis per dictum Perum: ⁊ cum alijs
testibus vt supra ponderatis in contrarium possunt cõcordari dũ
dicunt ꝙ a dicto tempore recessus vsqꝫ ad venditionem vidit tene
re ⁊ laborare dictum petiuꝫ terre vt laboratores ⁊c.⁊ de fructibus
respondere ꝙ illa verba vsqꝫ ad venditionem referantur ad proxi
ma verba scilicet tenere ⁊ laborare ⁊ nõ ad illa verba ⁊ de fructibus
30 respondere ⁊c. ¶ Et licet † clausula ⁊ verba in principio posita so-
leant referri ad omnia sequentia per iura vulgaria: tamen ratio-
ne contrarietatis euitande restringatur vt referatur ad proxima
dumtaxat.argu.eius ꝙ habetur in.l.si idem cũ eodem in fine.ff.de
iurisdi.om.iudi.iunctis que habentur circa cõcordiam testium in
c.cum tu.de testi.in.l.ij.§.fi.si cer.pe.⁊ in.l.sꝫ ⁊ si possessori.in princi
pio.de iureiur.⁊ sparsim in infinitis iuribus.ideo nõ probet conti-
nuam redditionem fructuum vsqꝫ ad tp̃s facte vẽditionis ⁊ maxi-
me q2 dictus primus testis nõ ostẽdit scire venditionem factam cũ
dicat vsqꝫ ad assertam venditionem ⁊ sic non presupponit habere
notitiam de venditione quomodo potest habere notitiam de tem
pore venditionis. Ista etiam cadunt in depositione vici qui depo-
nit de tempore vsqꝫ ad venditionem vt dicitur factam Joannes iu
ce non indiget dicta cõcordia: q2 nihil dicit de fructibus Bartho-
lomeus.xij.testis non bene patitur supradictam interpretationẽ.
31 ¶ † Sed illa indefinita dicto tempore potest dici ꝙ nõ equiparat
vniuersali non enim equipollet de rigore verborum: sed preter sen
contra vim verborum probat tex.⁊ ibi notant doc.in.l.si seruum.ff
de serui.vrb.predi.⁊ per illum tex.notãt Barto.⁊ Imo.in.l.si pluri
bus.de le.ij.⁊ ideo nõ semper equipollet vniuersali vt habetur ibi.⁊
in.l.iulianus.⁊.l.quesitum.§.illud fortasse.de leg.iij.⁊ in.c.genera-
li.de elec.lib.vj.ideo ad euitandum dictas contrarietates testium:
dicamus ꝙ dicta indefinita non equipolleat vniuersali quia ⁊ sic ꝙ
aliquo tẽpore ⁊c. Uel dicamus ꝙ deponat de auditu referendo par
ticipium asserentes ad omnia sequentia vsqꝫ ad versiculum ⁊ ꝙ a tẽ
pore dicte venditionis: ⁊ secundum hoc etiam per testes reoruꝫ re

manet probata recollectio fructuum facta per dictum perum ante
dictam venditionem ⁊ possessionem conuentorum: ⁊ licet aliqui tẽ
stes dicant ꝙ colebant vt laboratores dicti dñi Alberti ⁊ fratris.
Tamen istud non cadit in sensum testis: quia non videtur: ex qua
32 causa seu cuius nomine quis cultiuet ⁊ laboret predia. ¶ † Et si te
stis aliquid deponit super eo ꝙ non percipitur directe per sensum
corporis non probat nisi etiam nõ interrogatus reddat sufficientẽ
causam scientie vt per Inno.⁊ doc.in.c.cum cãmqꝫ.de testi.ꝑ doct.
in.l.solam.C.eo.tit.⁊ per Bar.in.l.qui testamento.§.fi.ff.de testa.
⁊ pluries in suo tractatu de testibus. Non ergo ꝓbatur per has at-
testationes ꝙ dicti dñs Albertus ⁊ frater possessionem dicti fun-
di rotarum retinuerint per colonos: nec etiam reperio probatum
ꝙ possessionẽ aliorum fundoruꝫ retinuerint similiter per colonos
⁊ dato ꝙ fuisset ꝓbatum ꝙ idem laboratores qui eorũ nomine cul
tiuauerant perseuerassent eorum culturã: tamẽ recognoscẽdo aliũ
in possessorem ⁊ patronũ rñdẽdo ei de fructibus videntur interue-
nisse possessionem prout qñ alij tradendo per ea que habentur in.l
peregre.§.quibus explicitis.ff.de acqui.posses.⁊ in.l.fi.C.eo.titu.⁊
quotidie practicatur ꝙ quis facit qđ qui laborat nomine alienó re
cognoscit alium in possessorem ⁊ ab eo recipit ⁊ sibi de fructibus rñ
det ⁊ censetur ille possidere: licet hoc nõ trãseat sine dubio: tamen
attento qđ de voluntate dñi Alberti mediãte suo procuratore fuit
in alium translata possessio vt supra deduxi: ⁊ attento etiam qđ nõ
bene apparet qđ coloni vel laboratores qui tenebant pro dño Al-
berto postea steterint in dictis bonis: licet quo ad fundum rotarũ
videatur aliquid deponi: sed nõ ꝯcludẽtur si diligenter ponderen
tur oĩa: sed necesse est multum super hoc instare nec est opus insta-
re super remedio.d.l.si coloni in discutiendo.§.qñ competat contra
successorem spoliantis cum ipsemet fuerint spoliãtes ⁊ reuera ma
lefidei per supra dicta concludendum est itaqꝫ qđ licet dicti rei con
uenti habuerunt contractus venditionũ a dicto domino Alberto
⁊ successerint in eius locuꝫ ⁊ dicto pretextu nituntur in eorum pos
sessione: tamen partes iudicis debent esse in condẽnando eos ad
restitutionem possessionis dictorum bonorum dicto Pero qui vl
tra predicta ex alijs pluribus deprehenditur qđ haberet clarissimã
iusticiam si veritas omnino probari posset cui veritati iudex ꝑ pos
se inherere debet cano.iudicantem.xxxij.q.v.⁊.l.ij.C.de eden.⁊.l.si
eum in fi.principij.ff.si quis cau.cum concor.ibi per glo.adductis.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.lxiij.

1. Instrumento varianti recurritur ad cedam originalem.
2. Prosoneta quandoqꝫ non probat inuita altera parte in actu in quo fuit mediator.numero.9.
3. Confessio parte absente facta iure canonico parit obligationem.
4. Testes eundem finem respicientes ꝙuis sint diuersi verbis effectu tamen similibus probant.
5. Communi vsu loquendi verba interpretantur.
6. Testis dicens recordari de verbis formalibus reprobatur.
7. Probationes due semiplene equiualent vni plene.
8. Testes minus idonei admittuntur in subsidium probationis.
10. Testes idonei sunt iudices arbitri ⁊ arbitratores ad impugnationem actus.
11. Testis esse potest qui attinet parum vel minus parti quia inter parum et nihil non differt.

¶ Consilium.lxiij.

In nomine dñi nostri iesu chisti. ¶ Uidebatur primo aspectu dicendum qđ saltẽ
dictus Gẽtilis veniat ꝑ dictos arbitratores absoluẽdus
et dicta donatio subsistat: nam ex facie instrumenti demonstratur
perfecta ⁊ valida donatio ⁊ nihil impingitur instrumento nisi illa
variatio inter vnum transcriptũ et aliud: quia in vno transcripto
plus in alio minus continetur non enim sunt scripture ⁊ instrumẽ
tum repugnantia quo casu loquitur.l.scripture.C.de fide instru.⁊
in.c.imputari extra eo.titu.sed in vno minus continere ꝙ in alio
ita ꝙ in altero potuit per errorem obmitti prout sepe contingit
etiam infideliter exemplantibus scripturas aliquas vt experientia
quotidie docet que est rerum magistra.c.ꝙ sit in principio.de elec.
lib.vj. Et presertim attento ꝙ non vertitur controuersia sup̱ his
in quibus dicta instrumenta variant nec pro parte per Johannis
negatur donationem apparẽter fuisse celebratam ⁊ redacta in pu
blicum instrumentum. ¶ Et insuper vbi est variatio instrumento
rum extractorum ex matrice recurritur ad matricem: quia illi cre-
ditur quando transumptum variat glo.in.§.pe. in auc. de tabel.
Barto.in.l.sempronius proculo.de leg.ij.⁊ glo.ix.distin. vt vete-
rum Barto.in.l.si quis ex argentarijs.§. pretor. de eden. Alberi.
de rosa.in.l contractus.C.de fide instru. Bal.in.l.nostraꝫ.iij.q.C.
de testa.⁊ in.l.publicati.ix.q.C.eo.titu.⁊ ibi Ang.⁊ Joan. and.in
addi.specu.in titu.de instru.edic.§.dicendũ.versi.⁊ no.habet itaqꝫ
gentilis fundatam intentionem suam: Perioannes autẽ qui op
ponit ꝙ dicta donatio fuit fictitia et simulata artatur probare ꝙ
fuerit ficta ⁊ simulata.l.ei qui dicit.de proba.⁊.l.in exceptionibus.
eo.titu.

eo.titu.cum simi.al's autem debet succumbere. Sed non videtur ꝙ talem fictionem vel simulationem probet. Quia ad probanduȝ inducit.iiij.testes: quorum primus.s.astorgius est singularis: non enim in suo dicto habet cõtestem ꝛ testi singulari non adhibetur fides.c.cum dilectus.de electio.c.cum literis.de testi.cum multis similibus.facit etiam quia domesticus ꝛ commẽsalis parti ꝛ testi domestico non adhibetur fides.l.etiam.C.de testibus.et.l.penulti.ff. eodem titu.licet forte ex hoc non repelleretur ex quo cõtra fratrẽ et contra seipsum deponit argumen.ff.de ritu nuptia.l.non solum §.de illo.Alij duo testes videlicet Jacobus ꝛ Antonius deponũt de confessione facta in absentia partis que non plene probat.l.certum.§.si quis absente.ff.de cõfessis.ꝛ.l.fi.ff.de interroga. actio. itẽ referentes verba loquentium non concordant in formalibus verbis.Ideo vt singularibus testibus videtur non adhibenda fides prout voluerunt do.Anto.ꝛ Panor.in.c.nihil. de verbo. signifi. Quartus testis vȝ Corradus deponens directo de simulatione cõtractus:videtur ꝙ etiam non probet:quia singularis nã in eo nullum habet contestem. ¶ Item videtur ꝙ fuerit prosoneta: ꝛ prosoneta non potest deponere inuita altera parte:prout voluit Bar. in.l.deferre.§.idem decreuerunt.ff.de iure fisci.ꝛ glo. in auc.de instru. cau. ꝛ fide.§. in his.ꝛ idem voluit Bald.in.c.j.de testibus in sexto.ꝛ ibi Petrus de ancha.videtur idem velle ꝙ ꝛ vult Ange.in §.quoniam.in auc.de testi.ꝛ glo.j.q.j.siquis episcopus.ꝛ idem sentire videtur Joan.an.in.c.dilectorum.de testi. cogen. ad hoc tex. cum glo.in dicto.c.j.de testibus.lib.vj.nam cum speciale sit illo casu ergo in contrarium est ius commune.l.j.ad municip.ꝛ.l.j.C.de thesaur.lib.x.prout voluit Jmo.in dicto.c.dilectorum. Preterea attestatio huius testis non videtur concordare cuȝ confessione de qua deponunt alij testes.nam alij testes deponunt ꝙ ser Jacobus asseruit ꝙ dicta donatio fuit facta ꝛ simulata iste testis non deponit ꝙ fuerit simulata sed ꝙ fuit facta cum pacto ꝙ quando ipse donator reuerteretur donatio esset nulla interim ergo nõ erat nulla nec ficta.nam ex quo vno tempore seu vno casu voluerunt esse nullam ergo alio casu vel tempore validam.argumẽ.c.nonne.de psum ptio.ꝛ.l.cuȝ pretor.§.non possunt.ff.de iudicijs.Et ex his videtur ꝙ non probetur dictam donationem fictitiam. ¶ Tamen his nõ

3 obstantibus contrariam partem arbitror de iure veriorem.nam cõstat † ꝙ confessio facta absente parte licet non faciat plenam pbationem dicto.§.siquis absente.ꝛ glo.in.l.cum de indebito.§.fin.ff. de probatio.ꝛ in.l.vnica.C.de confessis.ꝛ in.c.fina.extra eodem titu.ꝛ in.c.cõstitutus.de procurato.ꝛ in.c.si cautio.de fide instrumẽ. tamen facit semiplenam probationem prout voluit Bartol.in.l. admonendi.ff.de iureiuran.ꝛ do.Anto.in.c.fi.extra eo.tit.ꝛ cõmuniter tenet quinimmo multi tenent ꝙ de iure canonico faciat plenam probationem prout videtur velle Jo.an.in.d.c.si cautio.de fide instr.p tex.cũ gl.in cañ.quotiens cordis oculus.j.q.vij.ꝙ ꝛ tangũt.d.Ant.ꝛ imo.in.d.c.si cautio.ius autem canoni.seruanduȝ est apud maceratam que est de terris ecclesie per notata per glo.in.c. ij.de arbi.lib.vj.ꝛ in.c.ij.de reg.iur.eo.lib.ꝛ per doct.in.c.j.de noui oper.nunciatio.ꝛ per bar.ꝛ bal.in.l.priuilegia.C.de sacrosan.eccle Sed hoc obmisso teneamus ꝙ saltem faciat semiplenam probationem vnus testis faciat similiter semiplenam probationem glos.in. d.l.admonẽdi.ꝛ in.l.in bonefidei.C.eo.titu.ꝛ doc.omnes in dictis iuribus ideo simul iuncta inducunt plenam probationem vt not. Barto.in.d.l.admonendi.ergo plene probatum est ꝙ dicta donatio est inefficax ꝛ non preiudicat dicto perioanni cum duo testes pbent cõfessionem dicti ser Jacobi licet non presente parte ꝛ vnus testis probet de visu ꝛ auditu proprio vt ex serie puncti apparet ꝛ ex supra relatis ꝛ hoc quidem clarissimuȝ foret si in contrarium non adducerẽtur ea que supra deducta sunt.videamus itaqꝫ an illa obstãt ꝛ profecto dicendum est ꝙ non.nã obmisso primo teste.s.astorigio qui est singularis ꝛ non potest coniungi cum alijs nihilominus aliquod adminiculum prestat. ¶ Non obstat ꝙ dicebatur contra di-

4 ctos duos vltimos testes vȝ Jacobum ꝛ Antonium † ꝙ.s.non concordent in verbis formalibus quia propter hoc non debent vitiari eorum dicta ex quo non erat contẽtio inter partes de forma verborum prout voluit.d.an.in.c.cum ecclesia sutrina.de causa posses. ꝛ proprie.penul.char.ꝛ ita intelligatur ꝙ dicit ipe.d.Anto.ꝛ Panor.in.d.c.nihil.lȝ enim testis dicat ꝙ talis dixit donatio ista est ficta satis verificatur si dixit ꝙ nõ est vera vel dixit ꝙ est simulata. nam si dicit simulatam dicit non veram ꝛ fictam prout videmus in apostolis qui referunt verba xp̄i tamen diuersimode prout ꝛ põderat.d.an.in.d.c.cum ecclesia.vel dictũ.d.Ant.in.d.c.nihil pcedat qñ testis deponeret talis protulit hec vba vȝ ꝛ sic deponeret de verbis alterius ꝛ alius similiter deponeret dixit hec verba videlicet et variarent in forma verborum tũc proprie deponerent de verbis alterius idem si deponerent talis rñdit per hec verba videlicet ꝛc. Sȝ qñ dicunt talis dixit ita non deponunt precise ꝙ ptulerit illa verba.nam potuit illud dicere per alia verba verbigratia titius dicit nuncio ego comparebo die lune nũcius die dominico refert dicẽs titius dixit ꝙ comparebit cras nonne verum dicit nũcius ꝙ titius illud dixit certe sic ꝛ tñ titius non dixit cras sed die lune ꝛ nõ dixit

comparebit sed comparebo ꝛ tamen verũ est dictũ nuncij ꝛ non impropria locutio.Dicere aliquid nil aliud videtur ẽm cõemvsum loquendi nisi verbis exprimere aliquid siue per vnã formam verborum siue per aliaȝ verborũ formã id exprimatur.naȝ dico titiũ esse mortuũ si dico eũ defunctum vel dico interfectũ vel animã exisse de cor

5 pore. ¶ † Ita enim se habet cõmunis vsus loquendi ꝛ ẽm illũ verba recipiunt interpretationẽ.l.librorũ.§.ꝙ tamen cassius.de leg. iij.ꝛ.l.labeo.§.idẽ tubero.de suppel.leg.cum similibus:ideo licet dicti testes non sint cõtestes in cortice verborum tamen satis censentur contestes ex quo concordant in sententia argu.l.qui sniam.C. de penis immo testes qui deponũt per eadẽ verba sunt aliqualiter suspecti.l.iij.§.tu magis.ff.de testibus.Et maxime qꝛ elapsis pluribus annis nõ solent recordari de verbis formalibus.esset eñ quid mirum si recordarentur punctaliter de verbis maxime quando nõ sunt prolata non magna lugubratione sȝ quodammodo perfunctorie testibus non adhibitis ad id prout hic contingunt in casu

6 nostro. ¶ Immo † si dicerent recordari de verbis formalibus deponerent nõ verisimilia ꝛ sic verisimiliter falsa propter ꝙ solent testes reprobari prout sumitur ex doctrina bald. in.l.scripture.C.de fide instru.Nec sunt calumnianda dicta testium sȝ iuuãda dicit Bal. in.l.de quibus.in fi.ff.de legi.ita ꝙ si fieri potest debet dictũ testis intelligi vt nõ destruatur dicit Jmo.in.l.stipulatio ista.§.hoc quoqꝫ in fi.de verbo.obliga.itaqꝫ dicta confessio ser Jacobi est plene pbata per dictos duos testes ex qua habemus semiplenam proba-

7 tionem. † Que semiplena probatio iuncta cum dicto vnius testis ꝛ sic alia semiplena probatione facit plenam probationem vt supra dictũ est.nec obstat ꝙ impingitur dicto Corrado.s.ꝙ ipse fuit mediator qꝛ rñdetur pluribus modis.primo negando qȝ ipse fuerit mediator in ipsa donatione.nam super ipsa donatione habuerunt ratiocinium adinuicem donans ꝛ donatarius ꝛ ipsaȝ sine prosoneta vel mediatori concluserunt.ipse autem Corradus solum persuasit dicto per Joanni qȝ prouideret ita ꝛ taliter ꝙ ser Jacobus bonam conditionem in nubendo filiam ꝛ dando vxorem Astrorigio eius filio. Et cum per Joãnes interrogaret an ser Jacobus dixerit illud sibi testi respondidit ipse testis ꝙ sic.Et tunc dictus per Joãnes dixit sibi testi.noi remaneremo da cordo ser Jacomo e io.Nec apparet ꝙ dictus testis aliquid postea fecerit itaqꝫ fuit quodãmodo nuncius ꝛ persuasor in genere non in faciendo donationem veram vel fictam:vnde non fuit mediator super eo de quo deponit sȝ fuit mediator circa quid extrinsecum ꝛ separatum ab eo de quo deponit itaqꝫ super donatione non deponit psoneta qꝛ non fuit psoneta donationis vere vel ficte. ¶ Preterea non est expeditũ ꝙ nõ fit idoneus testis.nam gl.in.§.qñ vero.in auc.de testi.videtur hoc velle ꝙ ꝛ voluit post Dyn.Bal in.l.omnibus.C.de testi.dicens ꝙ

8 bar.vehementer errat. ¶ Tertio respondetur † ꝙ in subsidium admittuntur huiusmodi testes minus idonei vt est tex.in simili scdm vnam lectu.gl.in.c.nõ sine.de arbi.vbi arbitri in subsidiũ admittũtur ad probandum eorum gesta:licet alias non admitterẽtur.ꝛ idẽ dicunt ibi do.Anto.ꝛ Jmol.ꝙ no.in.c.fina.de testi.cog.vbi mediator ꝛ alius particeps criminis admittitur ad testificandum conuẽtionem ꝛ nota.glo.in.c.veniens.de testi.ꝛ ꝙ tales in subsidium deficientibus.s.alijs probationibus admittuntur volunt ibi glo.ꝛ doc to.ꝛ est tex.ẽm vnam lectu.Inno.in.c.qm̃.eo.titu.ꝛ nota.Panor in.c.j.de confessis.ꝛ Bald.in.l.quoniam liberi.C.de testi.sed huiusmodi simulationes ꝛ fictiones cõmuniter fiunt secrete.nam si palã fierent venirent in notitiam cõmunem quã volebant dicti contrahẽtes euitare attenta maxime causa propter quã fiebat talis simulata donatio scilicet vt digniorem affinitatem contraheret ꝑpter opes auctas que causa requirebat vt nõ veniret in lucem ꝛ raris in

9 notesceret ꝛc. ¶ Tertio † quia ratio quare prosoneta non reputat idoneus testis altera parte inuita ẽm opin.glo.barto.ꝛ sequacium quos supra retuli est quia censentur deponere quodammodo pro proprio commodo ex quo forte premium receperunt vel sperãt recipere pro officio impartito vel si non receperunt:nec sperant precium:tamen presumuntur ꝙ affectent compleri ꝙ inceperũt. arg. l.fina.C.de asses.prout dicit Joan.and.in.c.dilectorum. qui hanc rationem assignat quare non compellũtur inuiti ꝛ pariter militat quando requisiti sponte deponunt.Quando autem predicta cessant non est ratio:quare non sit idoneus testis:ideo tunc admittit ꝛ est idoneus:prout alias dicimus in iudice arbitro et procuratore qui non admittuntur ad deponendum super gestis per eos: ex eo quia potest resultare eis laus vel vituperium vt per Joan.andr.in additione specu.in titu.de testi.§.j.versicu.sed pone ꝙ administrator et per domi.Anto.et Jmol.in dicto.c.non sine.de arbitris.et per Bartol.ꝛ Baldum in.l.ne in arbitris.et per glo.et docto.in.c.

10 cum a nobis.de testibus. ¶ † Et tamẽ tales admittuntur vt idonei testes scilicet iudices arbitri et administratores ad deponendum ad impugnationem actus et non ad iustificationem.vt est tex.secũdum vnam lecturam in dicto.c.non sine.prout et tenent in dicto.c imo.et Panor.ꝙ et volunt Joan.calde.imola.et Panor.in dicto c.cum a nobis.nisi allegent turpitudinem suam prout post Inno. dicit Panor.in dicto.c.non sine.Jmo.in dicto.c.cum a nobis.sci-

licet talem que eum repelleret a testimonio prout dicit Panor. in dicto. c. cum a nobis, cum itaq; in casu nostro depositio dicti Corradi non tendit ad iustificationem actus in quo dicitur ꝙ fuit mediator sꝫ potius ad impugnationē nec agitur de turpitudine sua maxime quia ipse nō dixit qualiter cōsuleret ⁊ prouideret per Joannes ser Jacobi sit idoneus testis per iam dicta ⁊ quia nulla ratio potest excogitari quare talis sit repellendus vel suspectus. Et saltem hoc casu procedat opin. bal. ⁊ aliorum simpliciter tenentiū qd̄ prosoneta volens testificari sit idoneus testis. Et per consequens iste testis vt idoneus coniūgatur cum alia semiplena probatione. vt supra dictum est. Et maxime ad probādum huiusmodi fraudes ⁊ fictiones ⁊ simulationes q̄ solent fieri clandestine ⁊ non solet esse copia testium. Et propterea ex forma constitutionis sufficiunt cōiecture ad plenam probationem ⁊ prout sonant generalia verba cōstitutionis a quibus non videtur recedendum. l. non aliter. de legatis. iij. ⁊ l. j. §. prospexit. de exerci. licet non sit necessaria ad ꝓpositū probatio coniecturalis cum habeamus plenam ⁊ integram probationem nec obstat quod dicebatur attestationem dicti Corradi qꝛ non deponit de simulatione sed simpliciter quod donauit ⁊ conuenerunt quod reuertente perioanne bona essent sua ergo eo non reuertente secus vt deductum est quia respōdetur quod attēto principio hoc est causa quare deuentum fuit ad actum donationis que fuit ad apparentiam non ad effectum ⁊ attēto fine scilicet quod eo reuerso bona essent sua non dicit quod reuerterentur ad eum nec est de mente quod tunc traditio requireretur ⁊ nudo pacto non fit rei translatio iuxta. l. traditionibus. C. de pac. ⁊ l. j. ⁊ ij. C. quando liceat ab emp. disce. Sed est de mente quod tunc essent sua sine medio quod non potest esse nisi ⁊ interim permanerent sua ⁊ de mente verisimili est quod eo reuertente volebat quod essent sua ⁊ existēter ⁊ apparenter sed interim essent supra dicti Jacobi apparenter sed reuera essent per Joannis sed quicquid sit satis est per Joanni concordent in hoc scilicet quod eo reuerso bona essent sua ⁊ saltem respectu huius temporis fuerit fictitia ⁊ simulata cum de tempore preterito ad tempus non agatur ⁊ parum seu nihil interest nisi forte ratione fructuum super quibus ad presens non me intromitto quia licet posset instari quod veniant restituendi dicto per Joanni ac si donatio non fuisset facta iuxta id quod habetur. C. plus valere quod agitur in rubro ⁊ nigro: tamen quia mihi persuadeo qd̄ per Joannes voluerit ꝙ supra dictus Jacobus ad libitum disposuerit de fructibꝰ in eius absentia perceptis: ideo obmitto. nec obstat aliquo pacto id quod deducitur in themate quod vēditio fuit facta de re perioannis post eius reuersionē per filios ⁊ heredes supra dicti Jacobi ⁊ illa est friuola allegatio. nam quid obstat quominus quis possit consentire alteri vendenti rem ipsius consentientis. l. si fundum per fideicom. de leg. j. vendi enim potest res aliena. l. rem alienam. de contrahen. emp. tamen potest per dominum vēdicari nisi consentiat si autem fuisset vera donatio consensus perioannis non erat vt arbitror necessarius: ideo hoc suadet fictitiā donationem ⁊ similiter aliquid confert quod precium erat conuertendum in eius vtilitatem. ⁊ si dicatur quare voluit quod illi venderēt forte quia adhuc durabat causa fictionis prout tangitur in themate ⁊ quicquid sit satis est quod iste consensus non probat veritatē donationis nec preiudicat saltem in aliis rebus quia separatorum non est alle. l. fi. de calum. l. si maritus. C. de dona. inter vir. ⁊ vxo. ⁊ l. naturaliter. §. nihil commune. de acqui. pos. quinimmo cū esset nudus a causa ⁊ a traditione non potuisset preiudicare in suo dominio. l. nunq̄ nuda traditio. de acqui. rerum domi. l. traditionibus. C. de pac. ¶ Nec obstat si dicatur quia dictus Corradus attinet dicto per Joanni in secundo vel tertio gradu. nam ⁊ supra dicto Corrado pariter attinebat ⁊ parum minus attinet gentili ⁊ astorigio ideo cessat suspitio. d. §. de illo iuncto eo quod dicimus quod inter parum ⁊ nihil non solet fieri differentia. l. q̄uis. de condi. ⁊ demon. notat Bald. in auc. preterea. C. vnde vir ⁊ vxor. facit. c. de multa. cū similibus. de preben. Et maxime attēto quod concurrit alia digna semiplena probatio scilicet per confessionem partis quam nonnulli volunt quod faciat per se plenam probationem ita quod supplet si quis leuis defectus immineret in alia semiplena probatione. arg. tex. ⁊ quod ibi per illum tex. dicunt Bald. ⁊ Ang. in. l. si quis ex argentariis. §. j. ff. de eden. Et maxime quia coadiuuātur dicto Astorigio ⁊ attento quod huiusmodi fictiones sepe fiunt clandestine ꝑut ⁊ supra deductum est remanet ergo conclusio quod dicta donatio non preiudicat dicto perioanni quominus ipse debeat consequi bona paterna pro dimidia ⁊ insolidum illa que ipse emit perinde ac si facta non fuisset.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. lxiiii.

1. ☞ Possessor presumitur dominus et pro domino possidere vt si fuerint aliena iudicantur esse de bonis mortui.
2. Possessor rei hereditarie tenetur ad fructus cum fructus hereditatem augeant.
3. Habitans rem alienam tenetur ad pensionem.
4. Compensatio fit de liquido ad liquidum.
5. Fides semper presumitur bona.
6. Solita fieri coniecturantur ad veritatem rei.
7. Domus appellatione venit tota.
8. Non esse aut esse sed non apparere paria sunt.
9. Error iustus pro titulo habetur.
10. Possidere quilibet presumitur titulo precedenti.
11. Partis appellatione censentur quandoq; totum venire.
12. Possessorum titulo siue putatiuo etiam errore concurrente possidendo fructus consumptos facit suos.
13. Habitatio censetur fructus industrialis.
14. Dominū rei non cadit in sensum testis.
15. Enunciatiua verba non probant.

¶ Consilium. lxiiij.

In nomine domini nostri iesu christi. ¶ Visis scripturis premissis et etiaꝫ quadam petitione pro parte fraternitatis porrecta ⁊ quibusdam articulis super quibus emanarunt suprascripte attestationes. Et etiam visa copia cuiusdam instrumenti anno domini. Mccccxxxv. die. ix. mensis Maii de renunciatione facta episcopatui iuriuꝫ que habebant in domibus emphyteoticis dicti episcopatus fulgiñ. sitis in ciuitate fulginei in societate constringe iuxta plateam pomorum viam domos domini Antonij ⁊ Jacobi nicolai bolegni ⁊ stratam que vadit versus portam contra stange ⁊c. Et copia alterius instrumenti celebrati eodem die loco ⁊ testibus in quo continetur ꝙ dominus episcopus cōcessit dictā domum in emphyteosim michaelangelo recipienti pro se ⁊ domina victoria dictam domum vt supra lateratam ⁊ copiis scripturarum solutionum census que fuerunt facte pro dicta domo videtur prima facie dicendum: ꝙ dicta fraternitas foueat iustitiam. nā videtur habere fundatam intentionem: quia dicta domus remanserit in hereditate dotis victorie nam plures testes illud deponunt ⁊ vt puto clarum est ꝙ dicta victoria dictam domum possedit vsq; ad eius mortem adeo ꝙ etiam si fuisset emphyteotica censeretur remansisse in hereditate per no. per glo. in. l. item videndum. §. fi. de peti. here. testes enim vident rem teneri a possessore non auteꝫ vident ex qua causa detineatur tamen quando quis possidet tempore mortis licet non sciant testes ex qua causa possident possunt dicere ꝙ remansit in hereditate [1] † quia qui possidet presumitur dominus et pro domino possidere. arg. l. sicuti. §. si queritur. ff. si serui. vendi. ⁊ per Inno. in. c. cum olim. ij. de priuilegio. ⁊ Ponta. in rubrica. de noui ope. nuncia. [2] ¶ † Et possessor rei hereditarie tenetur ad fructus cum fructus augeant hereditatem. l. item veniunt §. fructus. de peti. here. cum similibus ⁊ habitatio censetur esse in fructu. l. si is qui. ⁊ ibi Bar. ff. de pigno. ⁊ Bal. in. l. si ea. C. de vsur. [3] ¶ † Et propterea qui habitat rem alienaꝫ tenetur domino ad pēsionem vt in simili in. l. in summa. §. ⁊ sic habitatione. ff. de cōditio. indebi. ⁊ ibi Bar. ⁊ coadiuuatur ista pars quia dominꝰ Nicolaus deponit ꝙ dicta domina victoria tenuerit totam dictam domum pro allodio et domum quaꝫ tenet dometius per emphyteotica. similiter dominus Joannes frāciscus deponit ꝙ audiuit a sua matre ꝙ dicta domus de qua agitur erat allodia. idem etiam innuūt libri censaurij in quibus asseritur ꝙ tota dicta domus non erat emphyteotica. item idem innuit instrumentum concessionis domus in emphyteosim facte dicto dometio in quo pro confinibus domꝰ sibi concesse dantur res dicte domine victorie et sic res in plurali que pluralitas non est contenta vno. l. inter illam. §. fina. de verbo. signifi. regula pluralis locutio in. vj. ⁊ l. vbi numerus. de testibus sed si tota dicta domus concederetur non videtur ꝙ dicta victoria haberet pro confine dicte domus nisi vnum pontem. ideo non videretur verificari dicta pluralitas: ideo censeatur dedisse pro confine istam aliam domum que erat allodia. ⁊ ideo videtur ꝙ partes iudicis sint in pronunciando pro dicta fraternitate cum videatur per testes probatum q̄ta sit iudicanda pensio domꝰ pro dicta habitatione cuꝫ plures testes super hoc deponant. s. ꝙ dictus dometius cum sua familia inhabitauit. Item ꝙ dicta domus tantum. s. tres floreñ. annuos moreretur. ¶ Tamen his non obstātibus cōtrariam partem arbitror in iure multum claram. nam premitto ꝙ in ista causa non agitur ad ipsam domuꝫ nec de domus proprietate nec etiam simpliciter petitur pensio dicte domus: sed ꝙ compensatio fiat facta liquidatione rei: nam hoc solum fuit pro parte fraternitatis supplicatum et per superiorem rescriptum ⁊ etiam hoc idem postea petitum nec iudex commissarius debet excedere fines mandati. c. cum dilecta. de rescriptis. c. cum olim. de offi. dele. [4] l. diligenter man. † sed compensatio fit de liq̄do ad liquiduꝫ. l. fi. C. de compensa. Sed non est liquidatum an et saltem q̄tum debeatur dicte fraternitati occasione predicta vt deducam merito pronunciandum est pro dicto Dometio. Quod autem dictum debitum non sit liquidatum presupposito ꝙ appareret probatum ꝙ dicta domus vel pars domus de qua agitur fuerit allodia dicte domine victorie de quo infra discutietur deducitur ex pluribus. Et [5] primo quia dictus Dometius censetur fuisse in bona fide † quia bona fides presumitur. l. penul. ⁊ ibi per glo. ⁊ docto. C. de euictio. per Bar.

per Barto.in.l.celsus.de vsucapio.maxime cum dictus Dometi⁹ haberet titulum per quem conceditur sibi talis domus que dom⁹ in libris sensualibus erat designata pro vna domo etiam cum illa parte que allegatur allodialis ꝛ nõ emphyteotica: quia datur pro confine strata qui confinis non potest verificari dẽpta illa parte de qua est controuersia. Itez designatur ꝙ pugillũ dicte domus erat allodia illo tempore: ꝛ illud allodium designatur vt pars domus non vt domus separata. Item ex his que mihi designantur quilibet qui videret faciem dicte domus iudicaret etiã illud de quo agitur esse partez domus non esse domum separatam ex quo duo plãcata superiora sunt sine intermedio ꝛ omnia tam in parietibus in tecto et in plancatis sunt equalis forme ita ꝙ non discernitur differentia considerabilis inter eam partem que allegatur allodialis et aliam que allegatur emphyteotica. Item applancatum primũ licet habeat intermedium tamen habet hostium in residuo dicte domus ꝛ non alibi: ita ꝙ iudicatur ex sui apparentia pars domus immo vt audio habet illa particula duo intermedia et istud quasi semper contingit in domibus saltem notabilibus ꝙ habent plures mansiones separatas. Et hoc etiam demonstratur ex facie exteriori: quia demonstratur eodem tempore eisdem cementis tota pariter facta ita ꝙ apparet vna non plures domus. Item id etiaz demonstratur: quia dicta plancata et sic partes superiores ꝛ residuum domus excepta parte soli que appellatur acteratuz non habet aliunde aditum nisi per hostium domus emphyteotice ꝛ residuum ipsius domus emphyteotice. Et fere nunꝙ accidit ꝙ dom⁹ non habeat per se aditum ad singulas partes domus: ꝛ quasi nulla est que quasi ad nullam eius partem habeat aditum nisi per domum vicini et per mansiones domus vicini et maxime quia acteratum erat destinatuz non pro habitatione: sed pro locando pro aliqua arte ibi facienda vt assolet fieri in locis multum frequentatis prout est ille. ¶ 6 †Et id quod solitum est coniecturandũ est ꝙ sit. arg.l.inspicitur.in obscuris.de reg.iur.ꝛ regule i obscuris inspici. in.vj.ꝛ.l.si.C.de fideius.ꝛ.l.ꝙ si nolit.§.qui assidua.de edil. edic. et quod per glo.ꝛ Bal.in.l.neqꝫ natales.C.de proba.ꝛ per glo.ꝛ doc. in.l.non hoc.C.vnde leg.ꝛ per glo.in.l.j.C.de arbi.cuz infinitis similibus: ita ꝙ dictus Dometius habens concessionem dicte domus quia simpliciter illa domus sibi concedebatur et quod ex sui facie tota apparebat vna ex omni sui parte. ¶ 7 Et † appel.dom⁹ venit tota.l.si in rem agat aliquis de rei ven. presumendum est ꝙ potius credidisset esse totam vnam domum ꝛ venire in sua concessione ꝙ̃ ꝙ esset aliena tanꝙ̃ diuersa domus ꝛ ꝙ esset possessor bonefidei si possessor fuit ꝙ̃ malefidei sciens alienam maxime cuz quelibet causa etiam iniusta faciat cessare dolum. ꝛ consequenter malamfidem.l.sed si lege.§.scire.de peti.here.ꝛ.l.igitur.ff.de lib. cau. et per glo.in.l.vnica.§.si.siquis iusdicẽ.non obtem.ꝛin.l.satisqꝫ.ff. de in iusvo. fortius ergo ista causa que est iustissima causa credendi ꝙ esset sua iure emphyteotico concedens etiam est verisimile ꝙ crediderit totum esse concedentis. ꝛ cõsequenter voluisse totã concedere cum auctores dicte victorie ad quos videbatur spectare pars dicte domus pro allodio ꝛ residuũ pro iure emphyteotico per eorum procuratorem renunciauerunt iuri eorum quod habebant in dicta domo ꝛ petierunt illam concedi in emphyteosim Michaelãgelo ꝛ domine victorie eorum filijs confinando illam domum itaꝙ necessario coprehenditur sub cõfinibus etiam ista pars de qua agitur: quia posuerunt pro confinibus stratam que non confinat domum illa separata ista neqꝫ allegatur allodium vt ex sui facie dicitur euidenter apparere: nec censeri debet ab re si pugillo domus si allodium erat renunciauerunt vt tota domus cõcederetur filijs cũ forte haberet reuerti ad proprietarium per mortem renunciãtiũz. ¶ Et licet allegetur ꝙ ille procurator non habebat mandatũ vel si habebat non apparet 8 † ꝛ paria sunt non esse ꝛ nõ apparere.l.duo sunt titij.de testa.tu.ꝛ.l.si fuerit de rebus du.cum si.ꝛ propterea nõ potuerit preiudicare dominis. tamen saltem probabiliter induxit mouebatur ad credendum ꝛ maxime quia etiam notarius attestat vidisse mandatum. ¶ Sic ꝛ alias videmus ꝙ censetur bonefidei et habere iustum errorem dominus si seruus suus vel suus ꝓcurator sibi dixit ꝙ emerat talem rem ꝛ propterea illam possedit: adeo qđ tunc licet reuera non emisset ꝛ sic nullum haberet titulum: tamen prescribit 9 † quia est adeo iustus error quod habetur pro titulo: vt l.quod vulgo.ff.pro empto. Fortius hoc casu habet iustam causaz dictus ep̃s concedens. nam minime imputãdum est si credidit duobus id asserentibus: ꝛ maxime quia illud non tendebat ad commodum ipsorum asserentium: ita quod ex hoc persuadetur quod etiã ipse concedens dicto dometio putauerit se totum concedere. ꝛ maxime quia dicta domina victoria postea possidendo vt emphyteoticam dictam domum censetur ratificasse factum dicti procuratoris possidendo facta heres patris ꝛ matris quorum nomine ille interuenit. ¶ Nec presumitur ignorantia si possedit vt emphyteoticam: quia censetur possedisse vigore dicte concessionis in emphyteosim ꝛ sic facte: 10 † nam quis p̃sumitur possidere ex titulo precedẽti.l.minus instru.C.de acqui.pos.l.j.C.de impo.lucr.descri.li.x.ꝛ.l. quedam mulier.ff.de rei ven. ¶ Et si illius vigore possedit cẽsetur habuisse notitiam illius ꝛ que in eo cõtinentur: 11 † quia si partem vidit censetur vidisse totum contractum.l.non est ferendus.ff.de trãsa.ꝛ per Barto.in.l.qui rome.§.duo fratres.de verbo.obli. ¶ Et ideo 12 † cum dictus Dometius habuerit titulum verum vel putatiuum instrumento errore concurrente possidendo habebat fruct⁹ consumptos facere suos.l.certum de rei vend.ꝛ.§.siquis a non domino.insti.de rerum diui.cum similibus. ꝛ attento quod possidet titulo non videtur posse conueniri petitione hereditatis.l.regulariter.ꝛ.l.nec vllam.ff.de peti.heredi.ꝛ.l.hereditatis.C.eo.titu.ꝛ dato ꝙ posset conueniri ꝛ teneretur ad fructus qui veniũt in petitione hereditatis non potest bonefidei possessor conueniri nisi quatenus effectus est locupletior.l.vtrum.ꝛ.l.sed ꝛ si lege.§.consuluit.ff. de peti.hereditatis. debet ergo apparere in quantum factus est locupletior propter dictam detentionez dicte particule domus quã dicti homines de fraternitate pretendunt esse suam: quod quidem minime articulatum est neqꝫ probatum: licet quo ad articulos posset tollerari per articulos quod tantum fuisset conducturus argu. tex.ꝛ quod ibi per Barto.in.d.l.in summa.§.ꝛ sic habitatorem.nã ꝛ in conditione indebiti venit tantum id in quo factus est locupletior.l.si non fortez.§.libertus.eo.titu.ꝛ.d.l.in summa.§.si seruum. Et trahit Barto.ad eum qui bonafide inhabitat domum alienaz sine domini permissione. ꝛ Raph.fulg.ibi dicit ꝙ doct.ita tenent ꝛ ita allegatur dixisse Bal.in.l.item queritur.§.qui impleto. ff.loca.licet in mea lec.non reperiã sꝫ pluries legi. ¶ Ipse aũt Raph. fulg. dicit 13 † quod habitatio censetur fructus industrialis. ideo bonefidei possessor facit suos ꝛ propterea non tenetur. dictũ autem Barto. procedat quando habitasset bonafide: tamẽ nõ animo possidendi puta quia credidisset sibi permissum vel dominum contentari ꝛ permissurum si sciuisset. Et hoc quidem satis videtur probabile non tamen expedit hoc firmare attento quod non probatur ꝙ fuisset pro tanto conducturus quod erat necesse secundũ opi. Bar. ꝛ sequacium. licet enim articuletur: tamen non deponunt sup hoc testes se aliquid scire nisi dominus Nicolaus tertius testis qui deponit quod tantum conduxisset dictus Dometius: quia semel ab eo petijt quod intercederet quod sibi locaretur pro dicta mercede. Est tamen de hominibus dicte fraternitatis ꝛ est solus ꝛ testi vnico non creditur.l.iurisiurandi.C.de testi.l.vbi numerus.ff.eo.titu. c.tam literis.de testi.cum similibus. ꝛ propterea non probat qđ dictus Dometius tenuerit in animo quod dicta res fuerit allodium dicte fraternitatis. ꝛ insuper testes non deponũt quod dictus Dometius tenuerit dicta plancata pro habitatione sua: sed deponũt quod viderunt familiam dicti Dometij habere vsum ꝛ commoditatem dictorum plancatorum profecto hoc non artat dictum Dometium vnus testis si bene memini solus deponit de dometio ꝛ familia. profecto licet familia pro maiori commoditate habuisset aliquem vsum dictorum plancatorum non tamen apparet quod dometius debuerit soluere pensionem saltem cum dictus vsus nõ apparet factus suo mandato nec apparet quod ex eo perceperit aliquam commoditatem saltem considerabilem maxime quia actus quibus deponitur quod vtebantur erant parum considerabiles scilicet deambulare per ipsa plancata stare ad fenestram desiccare pãnos lauatos ꝛ desiccare lasagnas ꝛ habere appensa pira. Sunt paruez minime estimationis. Et ista de facili fierent in re aliena quando non prestatur impedimentum vel incommoditas domino rei. Nec aliqui testes deponunt quod aliquid dicta applancata conduxisset pro illa mercede ad illos vsus quib⁹ dicta familia vsa fuit. Et licet vnus deponat quod in plãcato inferiori vidit lectum dicti dometij ꝛ istud est maioris estimationis: tamen est vnicus. item quid scit ipe quod esset lectus dometij debuit de hoc reddere causaz sciẽtie. 14 † Cũ non cadat in sensum testis dominium rei per ea que ꝑ Innocen.ꝛ docto.in.c.cum causaz que de testi.ꝛ docto.in.l.solam.ꝛ.l. testium.C.eodem titulo.cum similibus. itez non deponit quod cõtinuo dicto tempore tenuerit sed quod vidit illũ semel ibi esse. Nec deponit quod illo lecto vteretur dictus dometius. Et insuper omnes testes deponũt quod applancata superiora dicte domus sunt maiora ꝙ̃ sit acteratum inferiori. Et tamen non sit dubium quod residuum plancatorum predictorum est dicti dometij. Solũ sit dubium pro illa parte que est supra atterratum quod retinetur per dictam fraternitatem: vnde testes deponentes quod dicta applancata fuissent locata pro tanta mercede non deponunt quantum fuisset locata illa pars plancatorum que dicitur esse allodialis itaqꝫ nihil releuat. Et idem potest dici circa probationem vsus. quia possunt dicta testium dicentium quod desiccabant ꝛc. stabant ad fenestras ꝛ habebant appensa pira verificari etiam si solum vsi fuissent predictis modis alijs partibus plancatorum. nam si predicta fecerunt in vna parte plancatorum verum est fecisse in plancatis vt de se est notissimum facit.l.vulga.ff.de fur. itaqꝫ multis vijs clarissime deducitur. quod dicta compensatio de qua agitur vt premisi non potest de iure admitti: quia nullo pacto est liquidata aliqua certa ꝗ̃titas que debeatur per dictum Dometium dicte Fraternitati: ideo repulsa excep. compensationis debet procedi super executione crediti dicti Dometij contra dictam fraternitatem que debet

in expensis condẽnari. Cuius autez sit dicta pars dicte domus nõ potest bene deprehendi. Nec deprehẽditur ex actis que vidi cuius sit. Nec an dicta victoria possederit vt allodium: an vt emphyteo sim. illa enim reassignatio facta per procuratorem prebet magnaz faciem veritatis quod retinuerit iure emphyteotico. ¶ Et dictus liber censualis non videtur quod plene probet quia principaliter scribitur census qui soluitur et pro qua resoluitur alia incidenter enunciantur ad demonstrandum quod pro illa parte reseruata nõ soluebatur census. ¶ Ideo tanq̃† verba enunciatiua ꝑpter aliud prolata videtur quod non probent per ea que habentur per Bar. ⁊ docto. in. l. ex hac scriptura. de dona. ⁊ per Bald. in. l. his verbis. C. de testa. mili. concurrit quod in secunda partita non sunt verba principalis sed verba administratoris cuius confessio voluntaria non preiudicat. d. l. certum. §. sed an ipsos. item concurrente quod reseruatio vnius pugilli a parte stante potest verificari in parte at terrati que retinetur per dictã fraternitatem que vt audio est men sure vnius pugilli ⁊ forte plus: ita quod non est certum q̃tum contineat illud pugillum quia non a solo vsq; ad tectum. Et est satis verisimilis interpretatio quod pars q̃est in solo vsq; ad primũ plancatum contineatur ⁊ separatum censeatur ab alia parte domus cũ sit intermedium ab alia domo ⁊ habet aditum aliunde q̃ per hostium ipsius domus. primum plancatum licet habeat intermedia tamen non videtur segregatum ab alia parte domus cum non habeat aditum nisi per dictam domum emphyteoticam ⁊ alia autem plancata nullum signum segregationis habent: ideo non videtur verisimile quod fuerint allodia. cautum autem esset si ageretur de iure ipsius domus ad confutandum probationem quod remansit in hereditate articularetur quod pariter ⁊ eodem modo vsa fuit domo emphyteotica pro residua parte ⁊ pro illa parte. ⁊ ad eam allegationem quod in vltima concessione dãtur pro confinibus in plurali res dicte domine victorie: potest responderi quod finis vnus sit dictum atterratum seu apotheca ipsius que nõ negatur esse fraternitatis item ille pons. Et quia pons ille ab alia ꝑte attingit duas domos potest dici quod hoc respectu loquatur instrumentum in plurali ⁊ insuper non nunq̃ plurale ponitur pro singulari. tex. cuz gloss. de peni. distin. j. can. tradidit ⁊. j. distin. omnes. gloss. in. l. j. §. vt initio de postula. cum similibus. ⁊ maxime quia pons ascribitur parti domus ⁊ domus habet multas partes: ideo designando vnã domum dicimus domos ⁊ non est mala locutio: prime tamen respõsiones magis satisfaciunt. Et per hec patet responsum ad omnia in contrarium adducta. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. lxv.

1. ☞ Prescribere non inchoans non habet quasi dominum.
2. Distractionibus pignorum aut aliarum rerum iuris ac stilli solẽnitates sunt seruande vt processura valeat.
3. Citatio prima non trahitur ad alium actum q̃ ad quem citatur.
4. Decreto iudicis emens facit tute et secure seruatis tamen solennitatibus.
5. Credulo imputatur qui non consuluit eo tempore quo se potuit certificare.
6. Credulitas nimia causat iustum errorem.
7. Prescriptio contra absentes finitur spatio viginti annorum.
8. Error iustus non iuuat contra petitionem hereditatis.
9. Hereditatis petitione agens fundat se in suo titulo et defuncti possessione.
10. Error iustus pro titulo habetur quoad publicianam impediendum.
11. Ius tertij allegare ad tertium non spectat nisi fuerit exclusiuum iuris aduersarij.
12. Consensus iuuat in vim pacti obligatorij vtraq; parte cõsentiẽte.
13. Decretum scdm non expectat post se aliam sententiam.

¶ Consilium. lxv.

IN nomie domini nostri iesu christi. ¶ Licet presens consultatio videatur primo aspectu clara: eo quia in materia prescriptionis error iuris cẽsetur iniustus. l. nunq̃ iuris error. ff. de vsuca. Omnes enim presumuntur scire regulariter id quod ius disponit saltem mares ⁊ maiores. l. leges sanctissime. ⁊ l. fi. C. de. ll. ⁊ quod habetur in. l. late culpe. ff. de verb. sig. facit. l. regula. ff. de iur. ⁊ fac. igno. cum concor. ¶ Et† qui non inchoat prescribere non habet quasi dominium seu publicianam. insti. de actio. §. alie. ⁊. ff. de publi. l. eum qui. in prin. ⁊. l. traditionem. ⁊. l. siue autem. §. hec actio. ff. de publi. Et per consequens cum dictus Antonius errauerit in iure credendo valere actum de iure inualidum non censeatur habere publicianam nec dominium ⁊ sic debilius ius: ⁊ ideo succumbere debeat: idem etiam cum nec titulum habeat censeatur cum titulus nullus non censeatur titulus. l. iiij. §. condemnatum. de re iudi. ⁊ c. le. pastoralis. de re iudi. Nec habeat iustum errorem videatur clare quod succumbi debeat. de nullitate enim constat cuz presupponatur non esse seruatas solennitates requisitas ex forma constitutionum. ¶ Et inter cetera† in venditione facta ex secundo decreto non emanasse citationem que requiritur etiam peremptoria vt de peremptoria nedum in secundo sed etiam in primo decreto est text. gloss. que reputatur singularis in. l. presenti. C. de his qui ad eccle. confu. ad idem gloss. ⁊ ibi Barto. ⁊ docto. in. l. si finita. §. iulianus. de dam. infec. ⁊ Barto. in. l. consentaneum. C. quomodo ⁊ quãdo iud. Presupponitur autem in themate quod citatio legitima non emanauit. Nam licet fuerit facta citatio ad videndum fieri vẽditionem tali die: tamen illa die non fuit facta debuit citari ad illã venditionem que fuit postea facta alio die. ¶ Quia prima† citatio non trahitur ad alium actum vel ad actum qui aliter factum quam ille ad quod citatur. l. aut qui aliter in princi. ff. quod vi aut clam. ⁊ ibi Barto. Et ideo si alio die vel alia hora fit actus quam eo ad quem citatur: quia aliter factus quam in citatione deductũ fuerit non valet vt est tex. quem ad hoc ponderat Barto. in. l. fi. §. fi. e. titu. ⁊ ibi Ang. sequitur dicens hoc probari in. c. si a iudice. de app. lib. vj. Limitat tamen id quod dicit Barto. de hora nisi continuasset iudex sessionem ⁊c. que limitatio non confert ad casum nostruz ⁊ idem tenet Panor. in. c. consuluit de offi. dele. limitans nisi iudex in termino assignato in citatione prorogauerit terminum per tex. ibi quod minime factum fuit in casu isto. Et sic remanet illud decretum iudicis: in quo fũdatur dicta venditio sine citatione. ⁊ per consequens venditio nulla. Et si dictus Antonius in hoc errabat erat in errore iuris. ⁊ per consequens remanet simpliciter possessor qui succumbit in publiciana. nec habet locuz. l. siue autem. §. si duobus de publiciana. Tamen ad hoc videtur posse responderi quod dictus Antonius errauerit in facto credens forte solennia emanasse: quia lex presumit pro facto iudicis. l. herennius. §. gaya. de euic. c. in presentia. de renũ. cum si. Si ergo dictus Antonius emẽs ad subastationem credidit quod iudex solennia seruauerit fuit error facti potius q̃ error iuris ⁊ error facti videtur iustus error saltem super hoc de quo lex presumit: ideo cuz iustus error habeatur pro titulo: vt. l. quod vulgo. ff. peremp. ⁊. l. celsus. ⁊ ibi gloss. ⁊ Barto. ff. de vsuca. consequenter prout titulus possessoris excludit agẽtem publiciana. d. l. siue autem. §. si duobus de publi. Ita excludat iustus error circa titulum prout alias tenet gloss. in. l. fi. ff. pro lega. quod sicut titulus excludit agentem petitione hereditatis ita et iustus error circa titulum. Item concurrit quod citatio requirebatur pro interesse Iacobi vt venditio sibi preiudicaret et factum iudicis reputatur factum partis. l. si in annum. C. de euictio. et sic videtur factum nomine ipsius Iacobi. ideo videtur posse per eum ratificari facit. l. filio preterito. ff. de iniusto testamento vbi nullitas causata ex defectu solennitatis respicientis meum fauorem tollitur meo assensu prout in simili dicit Imola in. c. ceterum de rescriptis. quod gesta nulla facta per iudicem cuius iurisdictio erat sublata vel suspensa propter rescriptum a parte impetratum validantur voluntate ipsius impetrantis per dictam. l. filio preterito. et per glo. in verbo inchoate in. l. prima. C. vbi de crimine agi oportet vbi acta nulla: quia facta a iudice incompetenti validantur ratificata ab eo qui ignorauerat dummodo a principio consentiendo suo consensu potuisset validare acta. in casu autem nostro consensus dicti Iacobi validasset dictam venditionem merito et pariter consensus suus postea secutus. et propterea videtur quod dictus Antonius conuentus posset se tueri dicto titulo seu dicto iusto errore et quod talis titulus seu iustus error fuerit ⁊ sit sufficiens ad prescribendum. ¶ Tamen his minime refragantibus contrarium puto de iure respondendum. nam prout in principio deductum est dictus titulus fuit nullus: et qui emit ad subastationẽ debet videre ꝙ solẽnia ꝓcesserint: al's nõ facit id qđ prudẽs ⁊ diligens hõ faceret. † Nec lex ante factũ ꝓsumit pro iudice q̃ adhibeat debitas solẽnitates: immo instruit iudicem ꝙ adhibeat notarium vel in defectum notarij duos honestos viros qui loco notarij scribant acta vt possit videri an omnia obseruentur. c. quoniam contra falsam. de probatio. ⁊ ibi per omnes. quod si reliqua solennitas ex inspectione talium scripturarum apparet non seruata vel inductis scripturis non apparet non presumitur prout etiam habetur in auten. si quis in aliquo. de eden. per modernos ⁊ in multis partibus iuris: ideo ille qui emebat non est excusandus si non inspexit acta. lex enim non consuluit quod stetur illi generali presumptioni quam ipsa habet de iudice: licet ex post facto alio non inuestigato credendum sit pro gestis per iudicem. ¶ Imputandum autem est ei† qui est nimis credulus eo tempore quo potest se certificare. l. prima in fine principali. ff. de eo per quem factũ. ¶ Nec talis† nimia credulitas causat iustum errorem cum sit error culposus. ergo non iustus: et maxime cum nobis non appareat vtrum fuerit motus tali credulitate an vero quia crediderit dictam citationem fuisse sufficientem an vero: quia ignorauerit requiri citationem in tali venditione: et propterea non constet de tali iusto errore et paria sunt non esse et non apparere. l. duo sunt titij. de testamen. tute. et. l. si fuerit. de rebus dubijs: et dubia probatio nõ

batio non releuat.c.in presentia.de proba.l.non hoc.C. vnde legi. cũ cõcor.hinc est ꝙ prout premisi in prin.cũ dictus Antonius nõ habuerit titulũ cũ fuerit inualidus.ar.d.§.cõdẽnatum. nec appa-
7 reat de iusto errore:†ideo nõ inchoauit prescriptionẽ fortius nec perfecit maxime si aduersarius fuit absens:prout absentia ĩ themate p̃supponitur:cũ contra absentes prescriptio longi temporis nõ finiatur spacio.xij.annorum:sed requirant̃.xx.anni cõpleti.l.super longi.⁊.l.fi.C.de long.tempo.prescrip.⁊ ideo non censetur habere quasi dominiũ:ideo non est tutus aduersus intentatã publicianã.
8 ⁊ insuper licet iustus error iuuet quo ad prescriptionem: †tamen glo.fi.in.l.edicto.C.de edic.diui.vult ꝙ iustus error non iuuat contra petitionẽ hereditatis.Licet eñ titulo possidẽs non conueniatur petitione hereditatis.l.regulariter.⁊.l.nec vllã.ff.de peti.here.
9 ⁊.l.hereditatis.C.e.ti.ea rõne†q: ille qui agit petitione hereditatis fundat se solũ in suo titulo ⁊ in possessione defuncti.sed ille qui possidet titulo pariter se fundat in titulo ⁊ in possessione:ideo in pari causa melior est possidentis conditio.c.in pari causa.de regu. iur.in.vj.⁊ in.l.cum par.ff.e.ti.cũ concor.prout hanc rõnẽ assignãt doc.maxime Bar.in.d.l.hereditatis.tamen detur petitio hereditatis contra possessorẽ ductũ iusto errore:lꝫ inchoauerit prescribere ſm illam glo.quã sequit̃ ibi Raph.fulg.⁊ pro ea allegat.l.nec vllam.§.omnibus.ff.de peti.heredi. primo rñso. quare prodest quo ad vsucapionẽ est:quia error non detegitur: sed quo ad pe.hereditatis non prodest:q: error detegitur ſm eũdem Rapha.⁊ pro hac parte est tex.in.l.iulianus.ff.ex quibus causis maior.prout ibi dicit Bar.qui idem tenet.ꝙ ⁊ tenet Ange.in.d.l.fi.ff.pro legato. reprobans glo.ibi cõtrariã. si petitio hereditatis datur cõtra possessorem ex iusto errore qui habetur pro titulo:fortius datur publiciana:quia qui nititur publiciana nititur efficaciori iure q̃ agens petitione hereditatis:naꝫ nititur ex titulo per quẽ quesiuit quasi dominiũ.per no.in.d.l.j.de pub.⁊ in.d.§.alie.⁊.c.abbate. in princ. de re iudi.in.vj.intentans autẽ petitionẽ hereditatis nõ p̃supponit se vel auctorem suum inchoasse prescriptionẽ: ⁊ sic nec presupponit se habere quasi dominiũ:quin ipse forte nõ inchoauit possidere.l.cũ heredes.in prin.de acq.pos.⁊ defunctus forte nõ habuit titulũ:cũ nõ sit necessarius titulus defuncti nec possessio heredis: ⁊ tamẽ alteruꝫ constat esse necessarium ad prescriptionẽ lõgi tpis: ideo fortius concludendũ est ꝙ publiciana detur cõtra possessorẽ ex causa iusti erroris q̃ detur petitio hereditatis. ❡Et suadet rõ. ꝙ lꝫ iustus error habeatur pro titu.quo ad quid non sequit̃ ꝙ sim-
10 pliciter quo ad omnia:†⁊ sic lꝫ habeatur pro titulo quo ad vsucapionẽ vel longi tẽporis prescriptionẽ:nõ sequit̃ ꝙ habeat̃ ꝓ titulo quo ad impediendũ publicianam:⁊ suadet ratio ꝙ magis faueatur habenti verũ titulũ q̃ habenti putatiuuꝫ. ❡Nec obstat ꝙ ille Jacobus non conquerit nec ad tertiũ ꝑtinet allegare de iure tertij per no.per glo.in.l.his ꝯsequẽter.in prin.ff.fami.hercis.⁊ ꝑ Bart. in.l.si alienã.ff.so.matri.⁊ in.l.ij.ff.de excep.rei iudi.ꝑ Cy.⁊ Bald. in.l.si seruus quispiã.C.de seruis fugi.per Cõpost.⁊ alios canoni-
11 stas in.c.man.de rescrip.quia respondet̃: ꝙ quando † ius tertij est penitus exclusiuum iure aduersarij:licet opponere.al's secus regulariter:prout dicta theorica tradunt doc.in dictis iuribus. primo eñ casu nõ opponitur de iure tertij:sed de non iure aduersarij:ita in ꝓposito agẽs publiciana ⁊ fundans intentionẽ suam aduersus excipientem de suo titulo replicat ꝙ suus titulus est nullus:ideo nõ potest ex eo niti:⁊ hoc ꝓpter defectũ solẽnitatis:lꝫ illa solennitas sit inducta in fauorẽ citandi: ⁊ in proposito nostro respiciat fauorem dicti Jacobi:tamẽ eneruat funditus intẽtionẽ rei excipiẽtis merito ⁊c.Nec ob.tex.qui non est alibi ſm Ang.ibi in.d.l.j.vbi de crimine agi oportet.quia rñdetur ꝙ loquitur qñ ratificatio gestorum fit pendẽte iudicio:secus videt̃ sentire finito iudicio.⁊ insuper etiã pendente iudicio distinguitur vt ibi per Bar.sentẽtia aũt lata si nulla est ⁊ cõfirmatur consensu partiũ nõ validat̃ vt valeat
12 in vi sententie:licet†cõsensus iuuet in vim parti qñ vtraqꝫ pars cõsensit.l.ij.⁊ ibi per doc.C.communia vtriusqꝫ iudi.pari ratione nõ
13 valeat ſm decretum nullum:lꝫ pars illud cõfirmet. ❡†Cũ ſm decretum per qd̃ fit venditio bonorum creditoris non expectet post se aliam sententiam:⁊ sic hoc respectu habet vim diffinitiue:lꝫ sit interlocutoria.vt est glo.reputata singula.in.d.l.p̃senti.⁊ est glo. ĩ l.fulcinius.§.quid sit latitare.ff.ex quibus cau.in pos.eatur.in verbo animus.in fi.⁊ maxime quo ad ꝓpositũ nostrum:q: ista ratificatio fit eo tpe quo possidẽs hꝫ notitiã rei aliene:iõ respectu tẽporis p̃ñtis nõ põt inchoari p̃scriptio lõgi tpis ꝓpter malã fidẽ:ideo nõ põt retrotrahi quo ad prescriptionẽ:quia nõ hꝫ habile extremum a quo prout requiritur esse in veritate.per tex.⁊ theoricã Bar.ĩ.l. si is qui pro emptore.ff.de vsuc.⁊ ar.l.bonorum.cum ibi no.ꝑ Bar. ff.rem ratã haberi.⁊ si cessat inchoatio vsucapionis seu p̃scriptionis longi tẽporis nõ queritur quasi dominiũ ex quo causat̃ publiciana:iuxta nota.in.d.l.j.de publi.⁊ in.l.eum qui.in prin.⁊.d.l.traditionem.⁊ in.d.l.siue.§.hec actio.eo.ti.⁊ in.d.§.alie.⁊.d.§. abbate sane.ideo agens habet potius ius: ⁊ per ꝯsequẽs debet obtinere:⁊ sic conuentus non potest se tueri:sed condẽnari debet per predicta. Laus deo.

❡Summariũ super consilio.lxvj.

1 ☞Judices simul cognoscentes de causa quis debeat preferri in cognitione eiusdem cause.
2 Priuilegiatis duobus simul concurrentibus maius priuilegiatũ prefertur.
3 Mixtum quando cõprehendatur sub simplicib⁹ ⁊ odiosis.
4 Disiunctiua quandoqꝫ sumitur pro coniuncta.
5 Exceptio licet non ampliet declarat ⁊ firmat mentẽ legis.
6 Creditorum fauor et publica vtilitas equiparantur rõnis idẽtitate.

❡Consilium.lxvj.

Dominus Guidusantonius.

❡Circa primũ dubiũ dicit.ꝙ recitãdo opiniones ⁊ fundamẽta eorum principalia due sunt opiniões.
1 ❡Pria:ꝙ ambo sint iudices:† q: qñ due qualitates p̃ñt simul ꝯcurrere:quarũ quelibet ꝑ se põt opari vna nõ derogat alteri.text.est in.l.titie textores.de leg.j.quẽ ad hoc ibi no.Bald.⁊ infert ibi ad statutũ deputatus est quidã in causis pupillorum: alius in causis a decẽ libris supra ⁊c.Uterqꝫ erit iudex:⁊ erit locus preoccupationi per no.ꝑ Bar.in.l.si pluribus.de le.j.⁊.l.si quis postea. cum si'ibus.de iudi.⁊.l.j.de offi.cõsu.⁊ hoc tenet Cy.in.l.gallus.§. ille casus.de libe.⁊ posthu.ꝑ illum tex.nisi simul ceperint cognoscere.quia tunc ꝑ illum tex.simul cognoscãt:ꝑ hoc ꝙ vterqꝫ sit iudex distinctim.facit quod no.Bar.in.l.studentibus.ff.de offi.p̃fec. vr. ⁊ Bal.in aut.habita C.ne filius ꝑ patre.vbi dicũt ꝙ potestas qui habet generalẽ iurisditionẽ possit esse iudex in causis dãnorum datorum prius ⁊c.Et idẽ videntur firmasse Bal.⁊ Ang.in.l.fi.C.de iurisdi.om.iud.Ang.in.l.fi.C.de canon. larg.li.xj.Bal.in.d.aut.habita.Ange.in.l.cũ p̃tor.de iudi.Jac.de are.⁊ Bald.in.l.ꝙ in rerũ. §.j.de leg.j.Ang.in.l.consulta.C.de testa.Alia fuit opinio que est cõmunior ꝙ alter istorum sit iudex.s.specialior:q: generi ꝑ speciẽ ⁊c. Et sic paruũ genus derogat magno:ita ⁊ ĩdiuiduũ speciei no.Dy. in regula generi.i.vj.Bal.in.l.hac ꝯsultissima.C.q te.fa.po.Bart. in.l.j.§.j.de noui op.nũ.qd̃ intelligit bal.l.executorẽ.versi.⁊ redeo ad ꝓpriã materiã.de exec.rei iudi.quãdo derogatiue veniunt: vt est in casu nostro:secus si illatiue ⁊ cõsecutiue:⁊ iõ ad propositũ nostrũ inferũt quis sit specialior:hoc firmat in terminis Bal.in.l.j.ff. de offi.cõsu.⁊ in.d.l.executorẽ.⁊ in.l.vnica.§.nõ aũt.de ca. tollen.⁊ Bal.⁊ Jmo.in.d.§.ille casus.⁊ Pe.de anc.in repe.c. canonũ statuta.versi.sed pone duo sunt statuta.de cõsti.⁊ Bar.in fi'i qõne in extraua.ad reprimẽda.in verbo nõ obstãtib⁹.⁊ Ange.in repe.l.si vacãtia.C.de bo.va.li.x.⁊ in.l.testã.C.de testa.⁊ Pe.de anch. in cõsi. incip.de vir ib⁹.⁊ Jmo.in.d.l.titie textores.⁊ Jo.an.⁊ Pe.de an. in.c.statutũ.§.cũ vero.de rescrip.lib.vj.⁊ Roma.in.l.j.§.j.de noui op.nun.⁊ Bart.in consi.qd̃ incipit.a dño Cyno de Bononia. vbi plura ad materiã.⁊ Jo.an.in addi.spe.in tit.de sentẽtijs.§.vt aũt. Nec ob.no.ꝑ Bar.in.d.l.studẽtib⁹.⁊ ꝑ Bal.in.d.aut.habita.q: ibi apte cõstabat iurisditionẽ nõ esse diuisam:in casu aũt nostro secus q: q̃libet iurisditio est spãlis in aliquo casu:vel põt al'r rñderi.et ꝑ Ang.in.l.cum p̃tor.ff.de iudi.⁊ in.l.si quis cũ ꝓcuratorio.§.fi.ff.de ꝓcu.⁊ in.d.l.si vacãtia.in.iij.char.vcꝫ.ꝙ male locutus fuit Bar.in d.l.studentibus.quia ꝑ iurisditionẽ specialem derogat̃ generali.c. studuisti.de offi.deleg.Nec ob.d.l.studẽtib⁹.q: ibi lex vltra ꝓcessit vel rñderi põt vt ꝑ Jmo.in.d.l.titie textores.⁊ ꝑ Bal.in.d.aut.habita.que rñsio videt̃ de mẽte Ang.in.d.l.testã.quã breuitatis causa omitto.Nec obst.p̃mũ cõtrariũ supra formatum ꝑ.l.titie textores ⁊c.quia illud verũ vbicunqꝫ ille due qualitates se habent vt species differẽtes:secus si se habent vt genus et species:vel vna est specialior altera:quia tunc magis specialis deroget alteri.l.seruis vrbanis.§.fi.de leg.ij.⁊ eodẽ modo rñdeo ad.d.§.ille casus.Ex quib⁹ concludo alterũ istorũ tantum esse iudicem competentem. Ad cognoscendũ aũt quis sit specialior iudex debẽt p̃supponi in hac materia plures regule.p̃ma:quia dꝫ attendi que qualitas põt pluribus inesse.ita firmat Bal.in.l.executorẽ.C.de execu.rei iudi. allegat. l.iurisgentium.§.sed si fundandi.de pac.infert ad duo statuta vnũ:ꝙ snia pupillorũ mandet̃ executioni ꝑ priores. aliud: ꝙ snie a centum libris supra executioni mandent̃ ꝑ potestatẽ:tũc snia pupilli a centum libris supra mandari debet executioni per priores.
❡Secunda est regula Bartol.in.d. extrauagan.ad reprimenda. in verbo nec obstantibus.vbi post multa contraria dicit ꝙ ius singulare semper est introductum propter aliquam vtilitatem.l.ius singulare.de legi.vnde illud censenduꝫ est specialius in quo maior et euidentior vtilitas reperitur: et ista est benigna interpretatio
2 que facienda est.l.benignus.de.ll.†quia causa magis priuilegiata prefertur.l.priuilegia.de priui.cred.ideo dicit ꝙ dispositio illa ⁊c. Tertia regula est.quod vbi est paritas rationis ⁊ ambo sunt eque specialia:tunc specialius censetur statutum quod concernit personas quã res.l.j.ff.de statu ho. ❡Exemplum vnum est statutum: qd̃ in causa depositi talis sit iudex.alius ꝙ in causis pupillorum alius sit iudex:causa depositi et pupilli per iudicem pupillorum cognosci debet prout in pluribus locis firmat Bald.in.l.j.de offi. consu.in.l.vnica.§.vbi autem.de cadu.tollen.⁊ in.d.l.gallus. con-

cludit ꝙ officiales cessantium habent cognoscere: quia cause pupillorum plures sunt ⁊ qualitas pluribus inest. Item dicti syndici sunt constituti propter publicam vtilitatem vt mercatores se non possint frustrari inductis ⁊ facundiores ⁊ audaciores sint ad credẽdum pecunias ⁊ merces eorum. Circa scōm dubium considerat ꝙ statutū tollēs prerogatiuas loquitur disiunctiue: ⁊ sic de quolibet simpliciū de per se: sed in casu isto concurrunt plura. s. priuil. psonalis cōis: ⁊ hoc duplex. s. quia pupillus: ⁊ quia depositum. Itē concurrit hypoteca expressa ⁊ prerogatiua tēporis.

3 †Et cuz istud sit exorbitans hodie cessantium inductuz sub simplicibus non debet comprehendi mixtum. l. vim passim. §. prescriptione. de adul. l. mariti. §. hoc quinquēnium. eo. ti. no. Bart. in. l. ij. in princi. de verbo. obli. quem ibi sequitur Ange. ⁊ plurimi alij. ⁊ in. d. l. titie textores. secundo non est dubium ꝙ est magis fauorabile credituz ꝙ habet plura priuilegia. patet in. l. eos. ⁊ in. l. assiduis. qui po. in pig. hab. Sed vbi non est eadem ratio etiam si materia est extensibilis nō fit extensio. l. lege iulia. §. hoc apud. de ritu nup. ⁊ bonus tex. in. c. fin. de transla. pla. ⁊ in sīli no. Bar. in. l. j. de verb. sig. vbi masculinū ⁊c. Contrarium est verius ⁊ presupponendi sunt tres casus. vnus: qḋ aliquando cōcurrunt due qualitates in vna dispositione incōpatabiles vt hermofrodito: ⁊ iste nō est casus noster. Aliqñ disponit lex super aliqua persona habente aliquā qualitatem: ⁊ addicitur alia qualitas: ⁊ iste etiam non est casus noster. aliquādo concurrūt in vna dispositione qualitates cōpatibiles: ⁊ iste est casus noster. His presuppositis non obstat ꝙ sub simplicibus non cōprehēdat mixtum: quia rñdeo ꝙ cōmunis doctrina est omniū scribentium in. l. ij. in prin. de verb. obli. ꝙ si facta est dispositio de omnibꝰ simplicibus: ⁊ sunt cōpatibiles: ⁊ est fauorabilis: ⁊ tūc mixtū cōprehēditur per tex. in. l. si ita. de libe. ⁊ posthu. ⁊. l. si ita. ⁊. l. clemens. ff. de hered. insti. ⁊ no. docto. in. d. l. titie textores. ⁊ cañ. in. c. at si clerici. de indi. ꝙ autem sit fauorabile istud statutum colligi potest a rōne fuit intentione statuentium: quoniam puto fuisse talem: videlicet fauor creditorū ⁊ publica vtilitas: ⁊ artificibus ⁊ creditoribus magis creditur: nam magis ⁊c. Et hanc puto fuisse rationē statuti. et nullam aliam assignari posse video: vnde perinde est ac si fuisset expressa. l. maximū vitiuz. de libe. preteritis. neqꝫ potest colligi ratio odij creditoꝝ priuilegiatiuoꝝ: ergo non odiosum: vt firmat Bal. in. l. si qua mulier. C. de secū. nup. Sed potius fauorabile censendum est attenta ratione predicta. l. qui exceptionē. de condi. inde. ⁊ ibi Bar. ⁊ alij. ⁊. l. fi. C. de in ius voc. ⁊ ibi Bar. ⁊ scribentes ad hoc allego elegantem doctrinam Bal. in. l. fi. C. de his qui. ad liber. ponitur post vbi per glo. ibi dicit ꝙ vbi non constat potius censendū est fauorabile: nec huic responsiōi ob. tex. ⁊ ꝙ ibi not. in. l. venia. C. de in ius vocā. ⁊ in. l. sed si hoc. §. fi. ff. eo. ti. ⁊ in. l. qui bona. §. q alieno. de dā. infec. vbi glo. ⁊ doc. ꝙ si statutum habet duo extrema ⁊c. quia rñdeo ꝙ illud qḋ dicitur per dictas glo. ⁊ doc. in dictis iuribꝰ procedit quando dispositio est fundata in qualitate per agentiuz ⁊ patientium: secus si respiciet qualitatem facti ⁊ alia ratione fundaretur vt est in casu nostro: quia qualitas personarū non est causa dispositionis: sed fauor publicus vt predixit: ideo censeri debet fauorabile: facit qḋ no. Bar. in. l. liberorum. de verb. sig. in questione qua querit stante statuto: ꝙ filia non succedat extantibꝰ masculis. ⁊ qḋ no. Ang. ⁊ Imo. in. d. l. etiam. ⁊ Ang. in. l. de quibus. de. ll. ⁊ Pau. de ca. in consi. ccccxxiiij. secūdo allego opi. Rapha. ⁊ alioꝝ modernorum volentium ꝙ etiam in odiosis mixtum comprehenditur. per tex. in. l. si ita. de iniu. testa. Nec obst. responsio doc. quia est falsa. nam agitur ibi de exheredatione que est odiosa Ang. i. l. placet. de here. insti. pro qua ratione potest allegari tex. in. l. is qui in puteum. §. hoc interdictum qḋ vi aut clam. ⁊ bonus tex. in. l. qd ergo. §. qḋ ait pretor. ff. de infami. iuncta. l. j. eo. ti. ⁊ est bonus text. in materia in. l. j. §. amplius. ff. de excu. tu. optime facit qḋ no. Barto. in. l. j. de interdic. ad idem ꝙ singulariter no. Bal. in rubrica. C. de proba. vbi dicit ꝙ ea que ex diuersis speciebus integrantur nullam speciem faciunt. Nec ob. tex. in. d. §. prescriptionem: quia illuz tex. inducit Raph. pro se. videlicet ꝙ crimen incesti in quo non reperiebatur facta specialis prouisio comprehendit incestum mixtū scilicet stuprum ⁊ adulterium. Uel potest rubricari ꝙ ibi mixtum est reducibile ad sua simplicia: ⁊ qualitates sunt separabiles: quia incestus ⁊ adulterium quo ad cognitionē considerantur vt aduersa: vnde penitus ex vno titulo criminis potest accusari ⁊ puniri de alio. l. si adulterium cum incestu. in princ. de adul. ⁊ plene declarat Barto. in. l. senatus. eo. ti. Non ob. fm eum tex. in. l. si ita. ibi subtilibus regulis ⁊c. de libe. ⁊ posthu. quia voluit iure ꝯsul. ibi dicere ꝙ inspectis subtilibus regulis iuris dispositio facta de simplicibꝰ nō poterat comprehendere mixtum: quia totus numerus vnciarum erat distributus sub simplicibus. vel tertio potest responderi: ꝙ si mixtum potest resolui in sua simplicia: ⁊ possunt separari etiam in odiosis comprehenditur mixtum: quia vnaqueqꝫ qualitas attenditur de per se in casu suo: ⁊ dispositio separatim facta in illa qualitate vendicat sibi locum in suo simplici siue qualitates sint compatibiles vt in casu nostro ad hoc tex. in. d. §. hoc interdictū. vbi factuz pro parte clam: ⁊ vi pro alia parte potest destrui factum clam ex illa parte edicti ꝙ clam: ⁊ illa pars facte vi ex parte edicti ꝙ vi. ad qḋ. l. si ita. de iniusto testa. vbi ⁊c. siue qualitates sint cōtrarie. vt. l. fi. §. hec actio nau. cau. sta. vbi edictum loquens de nauta ⁊ de caupone: nam potest quis esse nauta ⁊ caupo: ⁊ in eo verificabitur edictum: quia qḋ in eo facit vt nauta considerabitur vt nauta in eo quod facit vt caupo considerabitur vt caupo. ad idem text. in. d. §. prescriptione. ⁊ insti. de act. §. item mixta. ⁊ no. in. l. si quis decurio. C. de falsis. ⁊ in. l. ij. C. de consti. pecu. ⁊ Ange. in terminis. et Imo. in. l. ij. in princi. de verb. oblig. ita est in casu nostro: cum ista simplicia sint separabilia ⁊ dentur respectu qualitatum ⁊c. Pro qua fa-

4 cit: †quia disiunctiua ex mente legis capitur pro coniuncta. l. cuz quidam. ff. de verb. sig. vbi ⁊c. Ultimo respondeo. ꝙ saltē mixtū sub simplicibus comprehenditur quando ex mente legis apparet: quia mens preualet verbis: quod hic apparet: patet per exceptionem: quia exceptuaṫ causa dotis ⁊ causa tutele: que ambe sunt priuilegiate ⁊ habent hypotecam tacitam ⁊ vtplurimum expressam: ergo ista exceptio declarat mentem statuentium ꝙ sub regula cō-

5 prehendantur credita in quibus omnia illa concurrunt† et exceptio declarat ⁊ firmat regulam. l. nā quod liquide. §. fi. de penu leg. quem pro singulari allegat Imo. in. l. filio preterito. ⁊ est text. in. l. lucius. §. pluribus. ad treb. fm Imo. ibi. ⁊ in. l. in his. ⁊ ibi Bart. ⁊ Ang. ff. de. ll. ⁊ al's Bar. in. l. j. ff. de reg. iu. licet illam non ampliet. l. generali. §. vxori. ⁊ ibi Bar. de vsufr. leg. no. Imo. in. l. si ita. de le. j. neqꝫ istud est ampliare: sed declarare mentem legis ⁊c. Nec obstat vltima ratio: quia si verum est comprehendi sub simplicibus

6 mixtum non tractamus de extensione. secundo† quia est eadem ratio in vno ꝙ in alio: scilicet fauor creditorum ⁊ publica vtilitas: ⁊ id quod venit ex idētitate rationis non venit ex extensione: sed ex dispositione legis vt inquit Bal. in. l. de quibus. de. ll. ⁊ fuerāt originalia verba Pe. ⁊ Cy. in. l. iura. non in singularis in lec. quando in pluribus casibus est eadem ratio: in vno decidit omnes casus nō per extensionem: immo sicut genus comprehēdit species: sic generalis ratio diuersas species casuum comprehendit. ⁊ Pau. de cast. in consi. cccxxxiiij. incip. primus casus dicit esse verum: etiam si ratio non sit scripta: si tamen vnica ratio assignari potest. tertio pōt responderi ꝙ in casu nostro nō tractamus de mixto: sed de quolibet simplici. quarto: quia constat mentem legis ita esse vt probaui: ex quibus omnibus simul iunctis: qḋ cum istud non sit debituz tutele pupillos debere cōcurrere cū alijs creditoribus. hec Guidantonius vesputius licet latius.

¶ Sequitur subscriptio supradicto cōsilio per dñm Corneū.

¶ Summarium super consilio. lxvij.

1 ¶ Prelationis priuilegium personale habere dicitur pupillus aduersus tutores curatores ⁊ negociorū gestores tantum.

2 Depositarius conuenitur per pupillum conditione certi ex stipulatu.

3 Dispositio alternatiue loquens in casibus simplicibus vel plures dispositiones separatim in diuersis simplicibus loquentes quomodo sub simplicibus vendicant sibi locum.

4 Generalia non restringuntur sed potius ampliantur.

5 Dotis tradite priuilegium trahitur ad dotem non solutam tñ promissam.

6 Unusquisqꝫ dictio nullum excludit.

7 Geminatio verborum vel actuum siue orationis vniuersalis quando dispositionem ampliat siue artat.

8 Enūciatiua verba geminata licet demonstratiue proferantur qñ disponant.

9 Et: habet inclusam coniunctionē vt illius natura sit ampliare nō restringere dispositionem.

10 Generalis dispositio sub qua consecutiue ponitur species non restringitur etiam si indefinite fiat mentio de genere.

11 Electo viro minus idoneo de illius perperam gestis tenentur electores.

12 Testis siue iudex esse nō pōt in cā qua de eius facto agiṫ vel qua resultare posset cōmodū siue dānum laus aut vituperium.

¶ Consilium. lxvij.

Repetito diuino numine.

¶ Plene qdē ⁊ egregie discussa est pñs ꝯsultatio p pstātissimū iuris doctorē dñm Guidātoniū de vesputijs patrē honorādū: itaqꝫ paucis opus est. circa articulū pmū ꝯsidero ꝙ i casu isto pñt ꝯcurrere plura puilegia. s. qr ista credita pupillaria sunt puilegiata ex cā depositi: ⁊ istud ē vnū puilegiū qḋ competit

1 actioni psonali: nec vr ꝙ ꝯcurrat puilegiū rōne psone. †Qr pupillus hꝫ puilegiū platiōis psonale aduersus tutorē ⁊ ptutorē ⁊ curatorē ⁊ negocioꝝ gestorē: ita loquunṫ. l. dabimꝰ. ⁊. l. fi. negocioꝝ. de priui. credi. nō reperio ꝙ habeat priuilegiū in alijs actionibꝰ quas hꝫ aduersus alias psonas q̄ nō obligant rōne administrationis: sꝫ ex alia cā puta ex cōtractu depositi vel stipulationis vel alia simili: itaqꝫ si deduciṫ actio psonalis nō videṫ ꝙ habeat nisi vnicū priuilegiū: ⁊ maxime: qr in pñcto dr ꝙ officiales pupilloꝝ deposuerunt ⁊ nō deposuerūt ipsi pupilli: id ipsis videṫ ꝙ cōpetat actio depositi.

¶ Et licet

2 ¶ † Et licet ipse Franciscus in assumptione officij promiserit resti tuere ipsis officialibus et pupillis pecunias que apud eum depo nerentur: tamen ex illa promissione oritur certi conditio ex stipu latione: non actio depositi. ad hoc glo. in verbo deposuerunt. in. l. si ventri. §. in bonis mensularij. de priui. cred. et in auth. de deposito. in princip. in verbo data sunt. In hoc tamen vltimo non facio ma gnam vim neque fundamentum: maxime quia non video qualiter isti officiales pupillorum deponant: nec quale sit eorum officium: nisi circa iurisditionem contentiosam in qua loquuntur duo statu ta in themate transmissa: alia prerogatiua est circa hypotecam: quia credita pupillaria habent expressim hypotecam vigore dicte sti pulationis: et alij creditores forte non habent bona obligata. Ite forte credita pupillaria habent hypotecas anteriores: et si igitur hypotecaria concurrunt due prerogatiue aduersus illos qui non habent hypotecas: sed aduersus illos qui habent hypotecas con currit solum priuilegium temporis. itaque potest contingere quod so lum vnum priuilegium seu vna prerogatiua competit secundum quod con currunt aliorum creditorum qualitates: et secundum actiones que inten tantur: sed presupposito quod plures prerogatiue et priuilegia cocur rant de iure communi in creditis istis pupillorum: nihilominus concurro in sententiam domini consulentis per iura et rationes per eum adductas: quibus addo quod alij creditores possunt niti ex ver
3 bis statuti et rubrice: † et per hoc euitare hanc esitationem an sub simplicibus mixta comprehendantur vel vt magis accommodate loquamur: an dispositio alternatiue loquens in casibus simplicibus vel plures dispositiones separatim in diuersis simplicibus loquen tes vendicent sibi locum: vbi plura simplicia concurrunt: non enim ex simplicibus separatis fit quid mixtum: in casu nostro vnus cre ditor potest habere plura priuilegia: non propterea habet mixtum priuilegium: prout hanc seu similem considerationem facit Pau. de cast. in. l. ij. in princ. de verbo. obliga. licet per hoc non euitetur iu ra que in hac materia adducuntur. Rubrica enim indefinite de cre ditoribus cessantium et fugitiuorum vt inter se sint equales: et lo quitur per verba dispositiua: et per consequens disponit prout nigrum: vt per glo. et docto. in rubrica. C. ne fideius. do. de. in rubrica. C. etiam ob chirograph. penitentiam. et per docto. in versi. titulis. in prohe mio. vj. liberi. et latius per Imo. in rubrica de verbo. obliga. et per docto. in quampluribus alijs locis: et indefinita equipollet vniuersali. l. si plu ribus. de lega. ij. et. l. si serui. verb. predi. et canone si romanorum. xix. distinctio. et. c. quia. circa de priuile. Et licet nigrum stricte loqui
4 tur: † tamen rubrica generaliter loquens non restringitur: sed po tius ampliatur nigrum ad generalitatem rubrice ponit hanc theo ricam. ponit Ponta. in suis singu. allegando ad hoc glo. in. l. vni ca. C. de capi. ciui. censi. eri. li. xj. secundum eum singularem: sed similis et melior glo. in ver. huiusmodi lex. in auth. vt facte noue constitu tio. in princi. vbi legem nonam loquentem in speciali casu. s. de qui busdam. ll. loquentibus in testamentis trahit generaliter ad alias leges ea ratione: quia verba rubri sunt generalia: licet in contrarium faceret: quia iura in multis faueant testamentis. l. in testamentis. de regu. iur. c. cum dilecti. de donatio. cum amplius non redeat ar bitrium. l. C. de sacrosan. eccle. et sic non obstet quod posset assignari ra tio differentie inter casum in nigro expressum et casus ceteros: ta men propter generalitatem rubrice dispositio non restringitur ad casum in nigro expressum: licet illa sit lex noua et exorbitans: et ali quo respectu correctoria iur. antiqui vt innuit verbum sancimus ibi positum. iunctis notatis per glo. in clemen. fina. de rescriptis. in. c. constitutionem. in princ. de reg. li. vj. et in clemen. ne romani. de elec. et in clemen. j. de offi. vica. et clemen. quamuis. in princi. de appel. cum infi nitis similibus: melius probat tex. d. auth. vt facte noue constitu. in princi. ibi estimauimus talia breui lege corrigere: et hinc vidi non absurde hoc moderno tempore consultum: quod si rubrum statuti di cit quod mulier dotata succedat. nigrum dicit quod soror dotata non suc cedat: tunc non solum soror excluditur: sed etiam alia femina pro pter generalitatem rubrice moueatur consulens auctoritate Pau. de cast. in consi. cccc xxiiij. incipiente. primus casus paruam habet dubitationem. Ad idem adduco quod signanter decidit Bal. in con silio mihi. ccc lxxj. incipiente. rubrica dicit quod vir lucretur. vbi con
5 cludit. † quod si statutum dicit quod vir lucretur tertiam partem dotis tra dite: trahitur etiam ad dotem non traditam: sed tantum promissam propter generalia verba rubrice que dicebat quod vir lucretur tertiam partem dotis: et licet prefati docto. non allegent optime faciunt glosse supra adducte: et propter predicta in diuersis casibus pluries consului quod statutum exorbitans: licet stricte loqueretur: tamen ma gis generaliter intelligatur propter generalia verba rubrice disposi tiua fortius in casu nostro in quo verba nigri non sunt aperte stri cta: sed equinoca vt satis patet ex adductis per dominum consulen tem: et insuper etiam prima verba nigri sunt nedum generalia: sed vniuersalia: cum dicatur vnicuique creditori talium cessantium sa tisfiat per solidum: et libram tam de bonis dictorum cessantium quam
6 de precio redacto ex venditione dictorum bonorum † verbum illud vnicuique nullum excludit. c. solite. de maio. et obe. d. casi. si romano rum. l. iur. de. l. iij. et similis vniuersalis oratio postea reiteratur ibi.

7 Sed omnes sint equales: ita quod geminata oratio vniuersalis magis artat: geminatio enim verborum vel actuum ampliat dispositionem et illam fortificant. et solent plurimum operari. arg. l. balista. et quod ibi habetur ad trebel. videtur enim plata cum maiori deliberatione et efficacia. arg. c. et si christus. de iureiurando. et not. Bal. in. c. si. de offi. deleg. dicens quod geminatio facit censeri electam industriam persone: vt ibi refert
8 et sequitur Cardi. zab. allegat. d. l. balista. † et geminatio verborum enunciatiuorum: licet sint prolata per modum demonstrationis: tamen disponunt prout dicit Pau. de cast. in. l. ex hac scriptura. de dona. allegat text. et ibi Barto. in. l. scimus. C. de agrico. et censi. lib. xj. vbi Ange. sequitur Bart. et eum sequitur etiam Panor. in repeti. c. per tuas. de arbi. in. ix. col. et in. c. si cautio. de fide instrum. Item Bal. in pace constan. in verbo cassetur et irritetur. dicit quod licet dicta verba sint futuri temporis: tamen causant nullitatem ipso iure propter gemina tionem. et Bal. in. l. nec damnosa. C. de preci. impera. offe. quod dicit quod ge minatum rescriptum habet vim clausule motus proprij: ad hoc etiam quod no. Ang. in. l. si stichum. §. stipulatio. de verb. ob. et quod alias ipse not. in. l. ij. §. furiosum. de iure codi. et Ponta. in. l. adoptiuum. §. si patro num. de in ius vo. et facit glo. prima in. l. si stipulatus. de vsur. et mul ta similia possent adduci: et verba que subduntur in versiculo nec al ter alteri preferatur etc. et ibi quibuscunque priuilegijs etc. subduntur ad maiorem expressionem non ad limitationem precedentium: immo po tius ampliationem seu ampliorem expressionem: ideo non debent ope rari contrarium effectum. arg. l. quod fauore. C. de leg. et. l. legata inu
9 tiliter. de leg. j. etiam de adimendis. ¶ † Et dictio nec videtur veni re additiue et ampliatiue non restrictiue: habet enim inclusam con iunctionem. et glo. in. l. si filie. C. de dona. propter nup. et glo. j. in. l. et quia. ff. de pac. facit glo. in. l. nec emancipati. C. de colla. et per Sa ly. in. l. nec apud peregrinos. C. de here. institu. et natura copule est ampliare non restringere dispositionem. per tex. secundum Dy. singularem in. l. ea tamen adiectio. de leg. iij. et per Bar. in. l. si is qui ducenta. §. vtrum. ff. de rebus dubijs. et per Bal. in. l. gallus. §. etiam. ff. de lib.
10 et posthu. et per canonistas in. c. ij. de rescriptis. † Et insuper quando in dispositione ponitur genus et postea ponuntur species: licet non omnes species enumerentur: non restringit dispositio generalis etiam si indefinite de genere fit mentio: vt probatur. l. cum delanionis. §. quidam. et. l. seye. de fun. instruc. et. l. qui fundum. de verb. sig. et. l. quest tum. §. si quis fundum. ff. de fund. instru. et ibi late per Bar. cuius di cta refert et sequitur panor. in. c. sedes. de rescrip. vbi Bar. tradit quod gl. considerat duos casus claros. s. quod aut numeratio specierum poni tur gratia limitationis et limitat aut ex abundanti: et secus non di cit quid in dubio. Sed Iaco. de are. et Dy. dicit quod in dubio ex abun danti. ideo generalis dispositio seu genus non restringitur: ipse au tem Barto. distinguit quod aut enumeratio specierum respicit ver bum significatiuum generis: et in dubio censetur appositum ad re stringendum genus: aut respicit verbum dispositiuum: et tunc non restringit dispositionem generis precedentem per dicta iura. iste est ca sus noster: nam enumeratio specierum non respicit genus: hoc est verbum creditoris qui rediguntur ad equalitatem: sed respicit nouum verbum dispositiuum: quia disponitur quod non preferatur ratione ta lis aut talis prerogatiue. et Bar. etiam loquitur quando sunt expressa duo verba dispositiua: vt patet circa finem secunde col. ibi. secus si diceret promitto fundum vti etc. Non solum ergo trahitur ad ca sum istum mixte seu duplicis prerogatiue ad que verba trahi pos sunt: sed etiam si esset alia prerogatiua ad quam verba versiculi non preferatur. et versi. quibuscunque priuilegijs etc. Nullatenus trahi pos sent ad illam traheretur precedens dispositio generalis: cum illa expressio specialium prerogatiuarum censeretur potius adiecta ex abundanti per iam dicta: et maxime hoc est dicendum: quia pre cedens dispositio est verba vniuersalia: que maiorem efficaciam ha bent quam indefinita in quibus loquuntur iura Barto. et ipse Bar to. et insuper predicta coadiuuat vniuersale verbum quibuscunque. nam iunctum verbum priuilegijs: et verbo prerogatiuis videtur denotare: siue priuilegium temporis sit solum: siue iunctum cum alio sit: et similiter non obst. quocunque priuilegio actionis: siue sit iunctum cum alio: siue sit sine alio vt sit vniuersale quibuscunque nihil excludat: prout est de natura vniuersalis vt supra dictum est. confert etiam ad premissa: quia in principio dicti statuti disponi tur: quod omnibus creditoribus satisfiat per solidum et libram: tam de bonis dictorum cessantium quam de precio redacto ex venditione dictorum bonorum: sed in precio quod nunquam fuit in bonis cessantium non cadit hypoteca: nec per consequens bene ficium temporis: prout ergo in precio predicta non consideran tur: ita et nec in bonis: cum in predicta quo ad istam equalitatem predictorum comparentur et equiparentur per dicta verba statu ti. Et sic multa nos artant in hanc interpretationem. Circa secun dum autem consultationis articulum vltra dictum per dominum consulentem ponderandum videtur: quod secundum thema pre missum dicti officiales deposuerunt pecunias pupillorum penes dictum Franciscum et ipsi dictum Franciscum in depositarium elegerunt et deputarunt: ideo in dicta causa agitur de eorum fa cto ex quo resultare potest eorum vituperium: et forte incommodum bursale.

¶ Nam si dictus Franciscus nõ erat idoneus imputãdũ esset eis cum talem electionem fecerunt: ꝛ cur apud eum pecunias pupillorum deposuerunt: 11 † nam mala electio est in culpa. l. videamus. in princ. ꝛ ibi glo. nõ ergo. ꝛ. l. cũ implere. §. si seruũ. in fi. loca. ꝛ. l. si seruus seruũ. §. si fornicarius. ꝛ. §. proculus. ff. ad legem aqui. ꝛ. l. nam et si. §. fi. de neg. gest. ꝛ qui malã fecit electionem: ꝛ per electũ alius dãnificatur: tenetur eligens vt dictis iuribus. ꝛ. l. de illo. ff. p socio. cum multis similibus. ꝛ hinc est ꝙ etiam magistratus qui alios ad aliquod officiũ deputant de illius gestis tenentur. vt. ff. de magist. conue. per totum. ideo ꝛ isti officiales qui talem in depositariũ elegerunt ꝛ qui ei pecuniam pupillorum cõmiserunt: si idoneus non erat tenerentur. ar. dictorum iurium. ideo intereit eorũ: ꝛ respectu oneris ꝛ cõmodi bursalis: ꝙ pecunie pupillorum sint salue: ꝛ si dicatur tempore quo putauerunt ꝛ tempore depositi erat idoneus. respondetur ꝙ de hoc non constat: ideo potest versari eorum vituperium vel dãnum: ꝛ agitur de eorum facto: ideo non videtur qd possint cognoscere ꝛ non sint idonei iudicis. ar. C. ne quis in sua cã iudi. ꝛ. in rubro ꝛ nig. l. qui iurisditioni. ff. de iurisdi. omni. iudi. cũ similibus. ꝛ in simili dicimus: ꝙ prout non est quis idoneus iudex in cã ppria: ita nec idoneus testis i cã ppria. l. idoneus. ff. de testi. ꝛ l. oĩb. C. e. ti. cũ si. 12 † Et ppterea repellit̃ qs a testificãdo: vbi agit̃ de eius facto: ex quo potest sibi resultare commodum vel dãnum pecuniarium: vel laus: aut vituperium: ad hoc per not. per glo. et Joan. calde. in. c. cum a nobis. de testi. in antiquis. ꝛ per docto. per glo. in. c. romana. eo. ti. lib. vj. ꝛ per Barto. ꝛ Bald. in. l. ne in arbitris. C. de arbi. ꝛ Bal. in. d. l. in omnibus. ꝛ docto. in. c. ij. de arbi. et quod habetur in. c. cum nunciꝫ. ꝛ. c. insuper. de testibus. Et maxime cum etiam actio sit apud eos qui deposuerunt ꝛ stipulati sunt tempore deputationis pecunias deponendas sibi reddi per id qd notat Bal. incidenter in. d. l. omnibus. Nam scdm Bald. si cedens retinet directas actiones: licet ille non sint sibi vtiles: tamen testis esse non potest: pari ratione non sit idoneus iudex: cum facilius repellitur iudex a iudicando quã testis a testificando: nam de minori preiudicio agitur: quia si non erit iudex vnus erit alter: sed in teste plerumꝙ non est ita: cum forte alii non interfuerunt ꝛ alij deponere nequeant: nisi habentes notitiam per proprium sensum corporis per iura vulgaria: vt est glo. in verbo cum sint eius socij. in. c. cũ c. canonicus. de offi. dele. ꝛ docto. ibi. Est etiam ponderandum: ꝙ statutum sub rubrica de officio ꝛ potestate syndicorum ꝛc. disponit ꝙ quando aliquis est fallitus seu cessans: habent ipsi falliti et eorum socij ꝛ heredes ꝛ creditores ꝛ debitores declarari per ipsos syndicos ꝛ officiales cessantium: ꝙ illa intelligantur bona credita ꝛ debita nomina creditorum ꝛ libri ꝛ scripture ꝛ instrumenta: ꝛ nullus alius qui nõ fuerit declaratus vt supra prefertur: possit vel debeat modo aliquo conueniri in iudicio vel extra personaliter: vel in bonis modo aliquo grauari occisione predicta seu contra formam talis declarationis. ideo si pupilli non sint declarati creditores: ꝛ fallitus non fuerit eorum debitor declaratus per dictos syndicos et officiales cessantium non potest conueniri coram aliquo iudice vigore dicti statuti: si non recedimus a verbis satis claris dicti statuti: ꝙ in hac parte non tractat de competentia iudicis: sed de facultate agendi ꝛ conueniendi. non ergo potest agi nõ facta tali declaratione: etiam si coram aliis agi posset: aliud enim est querere: an quis sit iudex: aliud est querere: an quis possit conueniri vt de se scd stat. itaꝙ etiam si vterꝙ possit adiri: ꝛ sic procederet prima opiñ. per consulentem recitata: necessario esset prius adeundum syndici ꝛ officiales cessantium: alias agentes repelli possent a limine iudicij per tex. satis apertum dicti statuti: ꝛ cum eis detur potestas bona distribuendi inter creditores ꝛ dare insolutum et vendere suadet ratio: ꝙ eorum declaratione ipsi exequantur potius quã alij. arg. l. a diuo pio. §. sententiam rome dictam: ꝛ quod ibi habetur de re iudi. Et vt euitetur circuitus. arg. l. dominus testamento. de cõdi. indebi. cum concordan. hoc est vt prius fiat declaratio per syndicos cessantium: postea causa agitetur coram officialibus pupillorum: ꝛ fiat postea executio facta forte interim distributione inter creditores per ipsos syndicos cessantium: expedit itaꝙ ꝛ decet: qd ipsi adeantur ꝛ non officiales pupillorum: illud etiam de se est notissimum: ꝙ pluribus conuenit etas pupillaris ꝛ adulta ꝙ qualitas mercatoris vel artificis cessantis ꝛ fugitiui: nam sine comparatione aliqua sunt longe plures pupilli ꝛ adulti: ꝙ mercatores ꝛ artifices cessantes ꝛ fugitiui. quinimmo vt arbitror sunt plures pupilli ꝛ adulti computatis maribus ꝛ feminis que raro mercaturã vel artes exercent: ꝛ computatis rusticis qui communiter non dicuntur artem exercere scdm communẽ vsum loquendi. ꝛ ꝙ nec de iure alis in hac nostra ciuitate Perusina consului: ꝛ illi consilio subscripsit clarissimus doctor dominus Bal. de bartolinis cõciuis ꝛ mihi pater honorandus non recitando fundamenta ne longius euadam: cum ergo notorie multum ꝛ sine comparatione sint plures pupilli ꝛ adulti: ꝙ mercatores ꝛ artifices cessantes ꝛ fugitiui: ꝛ cause pupillorum ꝛ adultorum: quã cause mercatorum ꝛ artificum cessantium: ideo constat longe generalius esse statutum de causis omnibus pupillorum ꝛ adultorum: ꝛ actiue ꝛ passiue disponẽs: ꝙ disponens de casus mercatorum ꝛ artificum tractantibus: ideo nõ puto necessarium recurrere ad notabiles theoricas recensitas per dominum consulentem: que vt arbitror ponderande sunt quando aliter non constat aperte ꝙ sit generalius: nam in certis ꝛ notorijs non est locus coniecture ꝛ magistrali doctrine. l. continuus. §. cum ita. de verbo. obliga. constat enim illud esse magis generale quod plura cõplectitur: ideo ex his ꝛ aliis adductis per dominũ consulentẽ: cõcludo vna cũ sua excellentia: ꝙ adeũdi sunt infra syndici ꝛ officiales cessantiũ per iam dicta. Laus deo.

¶ Summariũ super consilio. lxviij.

1. Testes discordantes super formalitate verborũ que sunt de substantia contractus non probant licet in sensu concordent.
2. Testis non dicitur idoneus qui tendit ad eius excusationem.
3. Curatus non debet sine causa alium surrogare seruitio sue ecclesie parochialis.
4. Fratres minores non possunt esse vicarij ecclesie parochialis.
5. Testamentũ qñ valeat factũ coram curato parochiali et duobus testibus vel suo substituto. nu. 8.
6. Literis cardinalis etiam simplici suo dicto et episcopi credit iurisconsultus.
7. Fidem quandoꝙ lex scdm varias circunstantias magis vni ꝙ alteri adhibet.
9. Codicillaris clausula probari potest quinꝙ testibus.
10. Nutu solo potest voluntas confirmatiua demonstrari: non tamen heredis institutio.
11. Testes in testamento debent esse rogati alias non dicitur testm̃.
12. Filiusfamilias quilibet in dubio presumitur.
13. Patria potestas per allegantem sicut minoritas per minorem se dicentẽ est probanda.
14. Matrimoniũ non presumitur nisi probetur: licet illud patria potestas presupponat.
15. Opiniones presertim Barto. et sequacium in decisiuis sequende sunt.
16. Status dubius inhabilem non habilitat.

¶ Consilium. lxviij.

Consuluit. d. Joãnes baptista de fulgineo.

ꝙ quoddã testm̃ sup quo deposuerãt. vij. testes examinati ad perpetuã rei memoriã nõ valeret. Nitebatur ex plurib. primo: 1 † quia non concordabãt in verbis testatoris p dictũ. d. Anto. in. c. nihil. de verbo. signi. ꝛ dicebat ꝙ dñs Mattheus felitiani de perusio in. c. fi. de donatio. sequitur formaliter illud. d. Anto. adeo ꝙ si vnus testis dicit: titius dixit. instituo gayũ: ali testis ꝙ dixit. facio heredẽ gayũ non pbent: quia singulares in forma verborũ. Ideo dicit pfatus d. Mattheus se consuluisse. ꝙ si vnus testis deponit ꝙ talis testator instituit titium: ꝛ alius testis deponit ꝙ fecit heredẽ non pbẽt sed censeantur singulares. Et dicit ipse. d. Mattheus. ꝙ ita fuit iudicatũ. Itẽ presupponit prefatus ɔsulens. ꝙ frater Andreas non probatur presbyter parochialis: licet presbyter parochialis deponat se deputasse: dicendo. ꝙ ipse nõ est in hoc idone testis: 2 † qr tendit ad eius excusationẽ: cũ teneatur residere p iura vulgaria: et p seipsum dz deseruire. xx. q. j. c. j. ꝛ de cleri. non resi. c. quia nonnulli. ꝛ. lxx. di. c. sanctorũ. ꝛ. c. clericos ꝛc. 3 † Et vt possit alium deputare requiritur causa vt dictis iuribus. Itẽ cũ cõsensu capituli: ꝛ alia sunt necessaria. de quibus in. c. cũ ex eo. de elec. lib. vj. ꝛ. c. sup co. de preben. e. li. ꝛ. c. extirpande. §. j. de pben. vbi late p docto. ꝛ p Spec. titu. de dispensa. ver. lx. ꝛ ver. clx. 4 Item † ꝙ frater de ordine minorum nõ põt ad id deputari. cle. j. de regula. ꝛ transeuntibus ad religionem. ꝛ ibi Joan. and. vide: quia illa cle. loquitur de religiosis mendicantibus transeuntibus ad ordines non mẽdicantes: et loquitur de curis in eadẽ ecclesia vel ordine ad quẽ transeunt. Item ponderat ꝙ frater sancti Frãcisci nõ põt esse testis: cõtrariũ tñ habetur in. c. nuper. de testi. ꝛ Panor. in. c. cũ nũcius. de testi.

¶ Subscriptio.

Diuino numine repetito.

¶ Placet mihi Petrophilippo de corneo vtriusꝙ iuris doctori conclusio facta per suprascriptum dñm consulentem mihi vti fratrem honorandum. s. p attestationes. vij. testium examinatorũ ad perpetuã rei memoriã dato ꝙ sint legitime examinati: tñ non probetur testamentum domine Stephanutie validum: adeo ꝙ heres dicti perilli possit ex eo niti. Placet enĩ nõ apparere ꝙ dictũ testm̃ fuerit factũ corã presbytero parochiali: prout ɔcludit dñs ɔsulẽs nõ repeto. Et ꝙ propterea nõ militat dispositio. c. cũ esses. de testamẽtis. ꝛ ideo reqrunt septẽ testes: cũ totidẽ regulariter requirant necessario in testamentis. l. hac cõsultissima. in principio. ꝛ. §. per nuncupationem. ꝛ. l. in testamentis. C. de testa. cũ simi. Et licet quidã teneãt. ꝙ loco presbyteri parochialis sufficiant duo alij testes: et sic testm̃ coram quatuor testibus valeat prout factũ corã presbytero parochiali ꝛ duobus testibus: prout hoc voluit Specu. in ti. de. instrumẽtor edictione. §. compendiose.

§.compendiose.vers.itē per ius cañ.qđ ꝛ tenet ibi Panor.ꝛ etiam tenet.d.Ant.ibi.idem Ponta.in repe.autē similiter.C. ad legem falci.tamen dicta opinio non videtur vera:ꝛ non videtur de mēte auctorum qui cōmuniter oēs tenent ꝙ in causa profana vbi non est presbyter parochianus seruāda est solēnitas iuris ciuilis:qđ esset penitus falsum si dicta theorica Specu. et sequacium esset vera. Et licet plus fidei soleāt habere duo testes ꝙ̄ presbyter parochialis:tamē iura hoc casu nō adhibent eam fidem duobus testibus:cū requirāt completū numerum septem testiū:ꝛ sic volūt nō sufficere quatuor vel quinqꝫ aut sex testes:nec minoris auctoritatis et fidei

6 esset eps qui habet generalē curā aiarū totius diocesis:†aut cardinalis cui soli quādoqꝫ creditur:vt in cañ. nobilissimus.xcvij. di.et tamē hoc casu creditur presbytero parochiali cū duobus testibus ꝛ non cardinali vel episcopo.Et al's credit iurislator literis episcopi vel cardinalis eoꝝ sigillo sigillatis.c.post cessionē.de proba.ꝛ qđ no.p glo.ꝛ doc.in.c.qđ super his.de fide instru. et tñ non crederet depositioni alicuius eoꝝ etiā cū iuramēto.vt in.c.lꝫ ex quadā.de testi.ꝛ habetur in.d.c.ꝙ sup his.ꝛ in.c.cū a nobis.de testibus.ꝛ notario cōficienti instrumentū creditur:ꝛ eius vice non etiā cuꝫ alio

7 teste quādoqꝫ non crederet.Satis est ergo†ꝙ lex adhibet fidē ꝼm varias circūstantias vni magis ꝙ̄ alteri:prout iurislatori diuersis respectibus visum fuerit.Et ideo ratio qua mouentur preallegati docto.ratione paris aut maioris fidei non artat:ꝛ propterea alij doc.secus pro expedito presupponunt in.d.c.cum esses.vbi Imo.

8 apte hoc tenet:qđ ꝛ tenuit idē Imo.in.l.nemo pōt.de leg.j.† Nā lex eo magis confidet de presbytero parochiali ꝙ̄ de duob⁹ testibus ꝼm eum:ꝛ hoc idem tenui legendo dictā legem hac consultissima.in princ.ꝛ al's consulendo:ꝛ est magis commune si diligenter animaduertantur dicta aliorū docto.in.d.c.cum esses.ideo tenendum est:ꝙ in isto casu requirantur septē testes:non obstāte dispositione.d.c.cū esses.Et non ob.peste quam adducit vt ita dixerim pars actoris que mouetur fortasse per dispositionē.l.fi.C.de testa. quoniam respondetur:ꝙ illa lex loquitur quando testamentuꝫ fit in rure ꝛ per rusticū.sed illud testamentū fit in terra aspelli:qui locus non arbitror iudicari ruris:ꝛ maxime hoc casu:qꝛ terra aspelli est magna:nec rōne loci cadit penuria testiū:que principaliter cōsideratur in illa speciali dispositiōe.Utrū aūt testatrix fuerit rustica puto ꝙ non.Priuilegium aūt illius legis.s.ꝙ sufficiant i testamento quinqꝫ testes conceditur persone ꝛ loco simul concurrentibus:hoc est ꝙ testamentū fiat in rure:ꝛ per personam rusticanam prout voluit Bar.in.l.cunctos populos.C.de sum.tri.ꝛ in.d.l.fin. de testa.vbi idem volunt Raph.fulg.ꝛ Pau.de cast.per hoc reprobantes opi.Nic.de mat.qui tenebat ꝙ illa specialis dispositio militaret generaliter quotiens esset penuria testium loco ꝛ tempore testamenti:puta tempore pestis:nam videtur eadem ratio. et per consequens idem ius ꝼm eum:cuius opi.equior est ꝼm Bald.ibi.q tñ videtur potius inherere precedēti opi.cui etiā inherere vident Ange.Saly.ꝛ Benedi.de plūb.Et sic hec opi.est cōis:ꝛ ideo tenēda indecisiuis:in casu aūt nostro etiā ex alio cessat dispositio.d.l.fi. de testa.quia.s.tex.requirit ꝙ plures testes reperiri nequeāt:ꝛ oēs tenēt ꝙ ibi exigatur sit penuria testium.Sed hoc casu cessat dicta ratio:quia plures testes ibi interuenerunt:nam octo prout ponit ipse qui testamēto nititur:ꝛ per tex.deponitur ꝙ saltem septē fuerunt presentes:iō apparet ꝙ cessauit tunc penuria testium:probatur per ipsos testes ꝛ positionem partis:ideo quinqꝫ testes vel sex non sufficiunt ad probandum institutionem per illi: sed cōstat nō deposuisse idonee septē testes super dicto testamento vt inferius ostendam:ergo testamentū nullū seu non legitime probatū:quod autem septem testes non plene probent satis laborauit dominus consulens:illud clarum est ꝙ non probat testamentū Stephanus sextus testis:prout probat dominus consulens satis ad saturnitatem ꝛ est clarum non insisto:ideo hoc semoto ad plus remanēt tantum sex testes qui non sufficiunt vt dictū est:attento ꝙ non proba

9 tur apposita clausula codicillaris:† qꝛ tūc numerus sex:imo qnqꝫ testium sufficeret.l.fi.§.in omni.C.de codici.Itē duo alij testes: vꝫ Joānes thomas primus testis:ꝛ Casiolus secundus testis qui deponūt ꝙ frater Andreas protulit verba de quibus testificati sunt ꝛ ipsa Stephanutia confirmauit:non autem deponunt ꝙ ipsa cōfirmauerit verbis.Satis autem diceretur confirmasse si nutu con

10 firmasset:†nā ꝛ nutu demonstrari pōt voluntas cōfirmatiua : ꝛ sic confirmatio.arg.l.nutu.ff.de lega.iij.ꝛ p glo.in.l.j.§.si quis ita.de verb.ob.ꝛ in.l.item quia.ff.de testi.ꝛ in cañ.eps.lxxiij.dist.licet in testamēto quo ad heredis institutionē nutus non sufficiat.l.iubemus.in prin.C.de testa.ideo dicti duo testes non deponunt de institutione facta verbis testatoris prout est necessarium.vt ibi:ꝛ in l.heredes palam.in prin.ff.eo.titu. ¶ Peccat etiam dictum testa

11 mentū:†quia non probatur ꝙ testes fuerint rogati prout est necessarium ad validitatem testamenti.d.l.hac consultissima.in fine principij.secūdo de testamē.ꝛ in.d.l.heredes palam.§.pe.ꝛ in.§.fi. insti.eo.ti.ꝛ.§.ꝛ licet.circa finem.§.in aut.de testi. Nullus autē testis aliquid de rogitu deponit:nisi quia vnus : videlicet Joannes thomas primus testis:dicit ꝙ fuit vocatus iste non deponit de rogitu aliorum:nec aliqui alij testes deponunt de rogitu suo vel aliorum:ita ꝙ solennitas rogitus testium nullatenus probatur:ꝛ per hoc etiam alio non apparente indubie vitiatur dictum testamentum.Redditur etiam nullum dictum testamentū:quia dicta Stephanutia nata fuit vt presupponiť ex legitimo matrimonio viuo patre:ꝛ per cōsequēs nata fuit sub patria potestate.l.item in potestate.ꝛ.l.nam ciuium.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.ꝛ insti.de pa

12 tria potestate.†Et patria potestas pſumitur durare vt notat glo. ꝛ doc.in.l.titia.ff.solu.matri.ꝛ facit.l.si filius.ff.de pba.ꝛ.l.si emācipati.C.de colla.ꝛ hoc saltē viuo patre prout loquuntur iura predicta.idem no.glo.Bart.ꝛ Ang.ꝛ Imo.in.l.sed si de sua.ff.de acqui. heredita.volentes ꝙ quis in dubio presumitur sub patria potestate:licet ignoretur mors vel vita patris:presumitur enim quis viuere centum annis:prout vult ibi glo.Bart.Ange.Imo.ꝛ Ponta. ꝛ glo.in.l.ij.§.si dubitetur.ff.queadmodū testa.aperi.Et ideo dicit Rap.fulg.in.d.l.si emancipati.per text.ibi.ꝙ quis presumitur esse filiusfa.ꝛ idem presupponit pro claro Ang.in.d.l.sed si de sua. dās ibi notabilissimā cautelā si vera esset.s.ꝙ quando quis in fine iudicij videt succumbere:alleget aduersarium esse filiūfa. nam nisi aduersarius probet se sui iur.vitiabitur iudicium tanꝙ retro nullum ꝼm eum:de qua tamen ibi per Imo.ꝛ Pōta.qui diuersis vijs mordent dictam cautelam Ang.ꝛ variant ad propositum nostrū: nam imo videtur presupponere presuppositum Ange.s.ꝙ quis in dubio presumatur filiusfa.sed Ponta. ibi post. Raph.cu.vult

13 contrarium:†sed onus pbandi incumbit ei qui allegat patriā potestatem:prout dicimus in probatione etatis : quia incūbit onus probandi ei qui sese fundat in minori etate : quia nec presumitur quis maior nec presumitur minor.l.si minorem.cū ibi not.C.de in inte.resti.mino.ꝼm eum Bar.etiam in consi.incipiente visa inquisitione facta contra Franciscum mihi in ordine.cxliij.sed ꝼm ordinem in formis.xlij.tenet ꝙ in dubio presumitur quis paterfami

14 lias:†quia patria potestas presupponit matrimonium:qđ nō presumitur nisi probetur ꝼm eum:ꝛ pro hoc text.d.l.titia.si itaqꝫ non probatur nata ex legitimo matrimonio : potest probabiliter dici ꝙ qui vult niti ex patria potestate succumbat per theorică Bar.ꝛ Pon.ꝛ per text.iuncta glo.in.d.l.titia.ꝛ hoc nisi pater sit in quasi possessione patrie potestatis.per.d.l.si filius.ꝛ ibi hoc notat Rap. fulg.si vo probatur natus ex legitimo matrimonio:ꝛ tunc si pater viuit clarum est ꝙ presumitur sub patria potestate per.d.l.si emancipati.ꝛ per glo.in.d.l.titia. Si vero dubitatur de morte vel de vi

15 ta patris:†tunc habemus auctoritatem glo.Bar.Ange.Imo. et Ponta.in.d.l.sed si de sua.ꝛ a quorum auctoritate durum esset: et non salutiferuꝫ in decisiuis recedere.Licet illud presuppositū quo mouentur.s.ꝙ quis presumatur viuere centum annis : et qđ videt esse commune dictum nunꝙ̄ mihi placuerit:prout ꝛ dico in.d.l.si mancipati.in.ij.col.sed non refert in casu nostro:quia licet nō presumatur quis viuere centum annis cum rarissimi sunt qui eam etatem ascendant:tamen satis est ꝙ tantum possit viuere antea:itaqꝫ non censetur certa mors: sed saltem est dubium de morte vel vita: ex quo viuere potest.Et consequēter est dubium an vixerit pater Stephanutie tempore conditi testamenti:ꝛ successiue an tunc fuerit sub patria potestate:an sui iuris. constituta autem sub patria potestate testari non potest.l.qui in potestate.ff.de testa.ꝛ.l.seniū. C.qui testa.face.pos.maxime:quāuis causa mortis donare possit patris consensu.c.licet.de sepul.in.vj.ꝛ.l.tam is.ff. de dona. causa

16 mor.Et prout testari non pōt existens sub patria potestate:† ita pariter nequit testari q dubitat an ipse sit sub patria potestate an sui iuris.per tex.in.l.de statu.ff.de testa.Ideo etiam si probaretur hodie ꝙ pater tempore testamenti decesserat non propterea testamentum probaretur validum:quoniā Stephanutia non erat certa de morte patris:ꝛ consequenter nec de sua existentia sui iuris. Et maxime hoc iuuatur:quia ipsa vt mihi extra punctum dicitur semper habitum ꝛ indumenta habuit tanꝙ pater viueret:necvnꝙ̄ lugubres vestes detulit que solent deferri patre mortuo.Itaqꝫ potius gessit se pro habente patrem ꝙ̄ pro carente patre:ꝙ signū demonstrat ꝙ potius credebat patrem viuere:vel saltem dubia erat de vita vel morte:ideo tanꝙ dubia testari non potuit.d.l.de statu. ꝛ.l.j.§.j.ff.de lega.iij.Et dato ꝙ ipsa fuisset certa : tamen per illud institutus ꝛ eius successores non sunt certi : ꝛ consequenter dubitāt an testatrix potuerit testari:ideo adire nequierūt ꝛ nequeūt: vt est exp̄ssum in.l.heres institut⁹.§.sed ꝛ si sub cōditione.ff.de acq. here.Cōsulo autē ei qui vult niti hoc medio.s.super nullitate testamenti ratione patrie potestatis vel dubitatiōis de ipsa patria potestate probet ꝙ dicta Stephanutia nata fuit viuo patre ex legitimo matrimonio.Cautū etiā esset articulare ꝛ pbare:ꝙ si pater vixerit tpe dicti testamēti nō esset etatis centū annorum.Et insuper cautū esset articulare ꝛ pbare:ꝙ attenta etate in qua erat tempore recessus a patria vel tpe quo fuit vltimo loco visus in vita erat eius etatis:ꝙ ꝼm cōputationē que fit in singulare.l.hereditatū.ff. ad.l.falci.ad hoc vixisset tēpore dicti testamēti. Nam si id fieret putarem nullum esse dubium:quominus esset satis ad plenum seu satis sufficienter doctum de patria potestate.et euitarent ea que di

cit Imo. in. d. l. sed si de sua. ⁊ que dico in. d. l. si emancipati. Licet hoc vltimum non putem necessarium: quia in. d. l. hereditatū non dicitur ꝙ quis presumatur non viuere plus ꝙ̃ ſm illam computationem. sed quia quidam minus: quidam plus viuunt elicit illā mediam viam ad estimationem anni qualitate seu alimentorum vel vsufruc. debitorum ad vitam alicuius. Concludo ita. ꝙ per dictas attestationes non probatur validum testamentum: data etiam facultate testandi. Et si nullus esset defectus in probatione testamēti cum suis debitis solēnibus: tamen testamentum non releuaret: sed vitiatum redderetur propter patriam potestatem presumptā vel saltem propter dubitationem status testatoris per iam dicta. Et hoc vltimum saltem constito ꝙ testatrix nata fuit legitima: et ꝙ pater non fuisset centenarius: hoc est centum annorum tempore testamenti. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. lxix.

1 ¶ Curator simpliciter petitus videtur dat⁹ ad omnia: licet per iudicem exprimatur ad lites. nu. 4. ⁊. 11.
2 Verba finalia ꝙ ad precedentia se referant. nu. 9.
3 Maxime est dictio implicatiua negociorum extraiudicialium.
5 Mutatio non presumitur presertim breui tempore facta.
6 Citationi debet esse conformis actus.
7 Actus non magno interuallo secutus declaratur ſcōm interpretationem precedentem.
8 Tutorio vel curatorio nomine quando quis gerere presumatur.
10 Et dictio est copulatiua cuius natura ponitur inter diuersa.
12 Curatoris siue tutoris datio vt valeat que requiruntur. nu. 15.
13 Testib⁹ qñ prebentur ſnīa libellus acta iudicialia in quib⁹ scriptura est de substantia.
14 Actus nullus ex causa de preterito potest iure superuenienti pendente iudicio validari.
16 Acceptans actum censetur pacisci de id ad quod tendit actus de obseruando.
17 Procurator constitui nō pōt in causa aliena nisi a vero domino.
18 Acta illegitima possunt per potestatem habentes validari.
19 Sententia interlocutoria transire in iudicatam que dicatur.
20 Transuersales succedunt cessantibus fratribus et fratrū filijs vinculorum pluralitate non considerata.
21 Patrui appellatione non comprehenditur patruus magnus.
22 Hereditas transuersalium non adita non transmittitur.
23 Successione defuncti priuantur legitimi heredes non petito tutore pupillo.
24 Dominium habens directum vel vtile prefertur habenti quasi dominium.
25 Prescriptio non currit contra furiosum nec dicitur cepta contra heredem iacentem siue malefidei possessorem.
26 Donatio a furioso facta tempore quo resipiscit an valeat.
27 Furiosus quando sane mentis dicitur esse ex actu et eius qualitatibus vt contrahere possit.
28 Furiosus an semper quis presumatur. nu. 30.
29 Loqui nemo presumitur nisi quod mente cogitat.
31 Donatio extraneis facta stantibus proximioribus dicitur quedā dilapidatio.
32 Actum faciens quo enormiter leditur: qui tamen dilucida habet interualla dicitur nulliter factum.
33 Notarij dictum instrumento insertum non probat nisi ad illud rogetur.
34 Expensa necessaria siue vtilis quandoꝫ non restituitur in totum domino.

¶ Consilium. lxix.

In nomīe domini nostri Jesu Christi. ¶ Visis nonnullis actis agitatis inter Antoniū verecte de burgo vt curatorē ioānis Lazzari ⁊ ser Christoforum eius procuratorē ex vna parte agentē: ⁊ Augustinū Bar. ⁊ fratris de burgo ex altera parte conuentos. Et visis dubijs factis in dicta causa ad me trāsmissis: ⁊ nōnullis adductis hincinde super dictis dubijs requisitus quid iure: ⁊ consulam quid mihi iure consonum iudicem super illis principaliter instabo: annectendo que mihi oportuna apparebūt: circa autem cause merita. Circa curam autem dicti Antonij dati in curatorem dicto Joanni de duobus queritur. primo: an sit datus vt cura tor generalis. secūdo: an casu quo censeatur curator generalis ipsa curasteneat. Ex qb⁹ resultat vtrū ipse potuerit agnoscere bo. pos. delatā dicto Joanni. Et vtrū nomine Joannis valeat agere et ad agendū pro Joanne constituere procuratorem. Veniendo ad primū videtur primo aspectu dicendū: ꝙ dictus Antonius censeatur
1 constitutus curator tantū ad lites ⁊ causas: † quia iudex in datione dicti curatoris vsus fuit his verbis formalibus ſm ꝙ in instrumento cure continetur ſm copiā mihi ostensam dedit et decreuit in curatorē dicti Joannis furiosi dictū Anto. mei verecte contutorem supradictorum filiorum ⁊ heredem dicti Ludonici ad lites et causas: et tam in agendo ꝙ̃ in defendendo dictum Joannem: a quibus verbis non est recedendum cum in eis consistat virtus dicte cure. l. non aliter. de lega. iij. et. l. j. §. si is qui nauem. de exercicum si. Et quidem si illa verba ad lites ⁊ causas referuntur etiā ad illa verba dedit ⁊ decreuit in curatorem resultat clarus sensus ꝙ cēsetur datus tantum ad lites ⁊ causas: ⁊ sic nō simpliciter ⁊ genera-
2 liter. ¶ Sed videtur ad illa verba referri † illa determinare: quia verba in fine posita ad oīa precedentia referuntur si referri commode possunt. l. iij. §. si filius. de libe. ⁊ posthu. l. j. C. eo. ti. c. ij. requiris. ⁊. c. inquisitioni. de appella. cum simili. sed in casu nostro videtur ꝙ cōmode ad omnia precedentia referri possint merito ⁊c. Qd etiam suadent verba que immediate subduntur: ⁊ tam in agendo ꝙ̃ defendendo dictum Joannem. Nam ex quo verba posteriora referūtur ad illa verba dedit ⁊ decreuit in curatorem ⁊c. ⁊ illa determināt vt est notissimum suadet ratio: ꝙ etiam dicta verba ad lites ⁊ causas que sunt magis proxima determinent etiam illa verba dedit ⁊ decreuit in curatorem. Coadiuuantur premissa: quia si iudex voluisset decernere eum curatorem generalem frustra adiecisset illa verba: ⁊ tam in agendo quā defendendo dictum Joannem. Nam sub cura generali hoc comprehendebat: sed quia cōstituebat ad lites ⁊ causas: videtur ꝙ voluerit declarare ꝙ dabat eum ad lites et causas siue consisterent in agendo siue in defendendo: videtur em̄ magis conuenienter posita ad declarationem illorum verborum proxime precedentium ad lites ⁊ causas ꝙ̃ ad declarationem cure generalis. Sed licet hec videantur satis vigere: tamē meo iudicio veritas se habet in contrarium: scilicet ꝙ dictus Antonius cēseatur constitutus curator generalis: et dicta verba ad lites ⁊ causas non determinent neꝙ restringant illa verba dedit ⁊ decreuit in curatorem ⁊c. sed determinent illa verba proximiora verba curatorem supradictorum filiorum et heredum dicti Ludouici ⁊ punctari debeat seu virgulari inter illa verba ad lites ⁊ causas: ⁊ illa: et tam in agendo ⁊c. Moueor: quia petitio facta iudici cuius vigore curam decreuit: fuit ꝙ decerneretur curator simpliciter ⁊ sic generalis. nō autem ad lites ⁊ causas: ꝙ ⁊ suadent illa verba maxime in iudicio
3 negocia sua gerere: nam verbum † maxime est implicatiuum. l. j. §. vel maxime. ff. de col. bono. cū similibus. ⁊ sic implicat etiam nego-
4 cia extraiudicialia: † ⁊ sententia iudicis habet referri ad petitionē. l. vt fundus. cōi diui. c. qualiter ⁊ quando. de accu. c. licet ely. de symo. ⁊ cle. sepe. de verbo. signi. ita ⁊ istud decretū ꝙ sententia est. insti. quibus alie. non licet. §. nunc admonendi. ibi iudiciali sententia. ⁊ glo. in. l. item eorum. §. si decuriones. glo. in. l. fulcinius. §. qd sit latitare. ex quibus cau. in po. ea. ⁊ Inno. in. c. j. de rebus ec. non alie. ⁊ Ange. in aut. de here. ⁊ fal. §. siquis autem. in verbo decreto decet vt ad petitionē partis referatur ⁊ ſm illam declaretur. ꝙ demonstratur: quia ipse iudex obtulit immediate facere id ad quod de iure tenebatur ⁊ debebat: sed ex quo petebatur curator generalis: ⁊ ipse iudex postea declarasset furiosum debebat generalē dare nō restrictum ad lites ⁊ causas. nam iudex furioso debet dare curatorem generalem. l. si furioso puberi. in prin. ibi eum dare debet. ff. de cur. fur. ⁊. l. fi. §. sinautē. ibi ei dari necesse est. C. e. tit. iō ex quo iudex obtulit dare curatorē generalē dicto Joāni cōperto furioso prout postea ꝑfitet̃ furiosum reperisse. Si obtulit vr̃ ꝑseuerasse in
5 eadē volūtate: † qꝛ mutatio nō ꝓ̄sumit̃ ꝓ̄sertim breui tēpore. l. eū q mutatā. ff. de proba. ⁊. l. nō ad ea. ff. de condi. ⁊ demō. iō tp̄e ſnīe seu decreti cēset̃ ꝑseuerasse in eadē volūtate. s. dādi curatorē generalē: ⁊ maxime cū eo tp̄e ꝓ̄mittat de ipsa petitione: dicēdo visa petitiōe ꝑ eos facta: vꝫ petētes ꝓuideri de curatore dicto Joanni: q̃si clare ostēdat ꝙ intēdebat dicte petitioni satisfacere ⁊ petita īplere. Ex ꝓ̄fationib⁹ em̄ sequētia declarant̃ ⁊ interpretant̃. l. fi. de here. insti. l. itē qꝛ de pac. l. titia rñdit. §. idē rñdit. de v. ob. hoc etiā ꝑsuadet̃ qꝛ in superiorib⁹ ꝑticulis dū noīat Antoniū vt curatorē Lazzari filij Ludouici noīat cū adiectione ad cās: vt ptꝫ in ꝓ̇mo actu. s. petitionis ibi Lazzarus vici ⁊ Antoni⁹ mei ei⁹ curator ad cās etiā tp̄e decreti ibi: ⁊ Antonij mei verecte ei⁹ curatoris ad cās: ⁊ dū supra loqtur de datiōe curatoris dicto Joāni furioso: lꝫ pluries ⁊ ꝙ̃pluries fiat mētio de curatore dādo dicto Joāni nūꝙ̃ fit restrictio ad cās: prout fit qñ fit mētio de curatore Lazzari: iō cōiecturandum est ꝙ postea dū dat curatorem dicto Joāni nō restrinxerit ad cās prout superioribus non restrinxit: sed illa verba ad lites ⁊ causas posita post factam mentionem de curatore filiorū Ludouici: inter quos erat dictus Lazza. determinēt illā curā Lazzari ⁊ fratrē: ⁊ nō curā Joānis: sed dū exprimit̃ de curatore Joānis censeatur expressum simpl'r ⁊ absolute nō restrictū ad lites ⁊ causas prout alijs iuribus simpliciter de eo facta fuerat mentio: ex consuetudine enim loquēdi et proferentis ⁊ aliorum sermo equiuocus declaratur et interpretatur. l. si seruus plurium. §. fina. ff. de lega. j. cum concor. et superiora declarant sequentia. d. §. fina. et. l. heredes palam. §. sed si notam. de testamen. merito ⁊c. Quod maxime coadiuuatur: quia generalis citatio fuit facta de his quorum interesse poterat ad dicendum quare curator dari non deberet dicto Joanni: que citatio intelligebatur de tutore generali: cum indefinita equipolleat vniuersali per iura vulgaria. Nec fuit facta citatio ad dicendum
6 quare non debeat dari curator ad lites ⁊ causas: † sed actus qui sequitur

quirtur citationem debet esse conformis citationi: al's nō valet vbi citatio requirit.l.aut qui aliter.in prin.ꝛ.l.fi.ff.qđ vi aut clam.ꝛ in eis p Bar.ꝛ Ang.iđ actus dationis curatoris secutus in termino citationis intelligat de eo curatore de quo dādo citatio precessit:ꝛ maxime quia in citatione professus fuerat iudex citans ꝙ nomine comparente procedetur ad dationem dicti curatoris noto dicti curatoris:sed non dixerat de curatore ad lites ꝛ causas:ʒ de curatore simplici:ergo postea in termino dādo curatorē censeat dedisse simpliciter curatorē nō ad lites ꝛ causas: prout se facturū professus ꝛ protestatus fuerat.Facit†quia actus postea nō magno interuallo secutus post interpretationem intelligitur ꝛ declarat ꝫm protestationem precedentē.l.qui in aliena.§.celsus.ff.de acqui.here.ꝛ in.l.nēsenius.de nego.gest.ꝛ late per Bar.in.l.nō solū.§.morte.de no.ope.nū.Adminiculatur etiā dicte interpretationi actus postea secutus:qꝛ dictus Antonius asserēdo scire se teneri ad confectionem inuentarij inuentariū fecit cū decreto iudicis.†Sed curator ad lites ꝛ causas nō tenetur inuentarium cōficere vt p Bart. in.l.tuto.qui repertorium.in prin.de admi.tuto.ergo patet ꝙ ipse Antonius qui fuit datus curator qui acceptauit dictā curā ꝛ eam petijt dari dicto Joāni:nō intellexit de cura ad lites ꝛ causas:sed de cura generali per quā datus artatur facere inuētariū:ex postea eꝫ gestis prius gesta interpretantur.xxxiiij.q.ij.cum per bellicā.l. si ventri.§.fi.de priuile.credi.ꝛ per glo.in.c.scribā.de presump. cum similib⁹.Multa ergo nos artant in hanc interpretationē que assumenda est per predicta.¶Non obstant in cōtrariū adducta:† nā licet regulariter clausula vel vba in fine posita soleāt in dubio ad oīa precedentia referri:tñ illud est verū si nulla rō potest assignari quare ad ꝓxima cā non ad oīa referenda sit:vt est tex.in.d.l.j.in fi. C.de libe.ꝓte.ꝛ ita p illū tex.dicit Bal.ibi.ꝛ ita summāt ibi Bar.ꝛ Ang.ꝛ ita dicit p eūdem tex.Barto.in.l.talis scriptura.§.fi. circa medium.ff.de leg.j.ꝛ in consi.mihi.clxxxij.incip.Ang.mance.Sed hic potest ratio assignari ꝛ quidē euidens ꝛ nō vna sola:sed plures vt premisi merito non referatur ad oīa sed proxima.¶Nō obstat ꝙ id quod sequitur ꝛ tunc in agendo esset sine virtute aliquid operandi:quia etiā si fuisset datus ad lites ꝛ causas dicta exp̄ssio redditur pariter superflua:nam prout generalis curator habet generalem ꝓtātem agendi ꝛ defendendi ꝛ datus ad lites ꝛ causas:quinimmo si censeretur datus ad lites ꝛ causas que nō consistūt nisi i agēdo ꝛ defendendo magis videt dicta clausula superflua† ꝛ contrariam naturā copule que est vt ponatur inter diuersa.vt per glo.in rubrica.ff.de iure ꝛ fac.igno.ꝙ si fuisset simpliciter datus: quia plerūꝗ fit ꝙ cōiunctio ponitur inter genus ꝛ speciem:nec incongruit dicit Bar.in.l.in fraudē.§.neꝗ instra.ff.de iure fis. adducedo.l.fi. §.cui dulcia.de vino triti.ꝛ oleo leg.ꝛ.l.quesitum.§.penul. de fundo instru.ꝛ ita intelligit tex.d.§.neꝗ instrumēta.ad hoc etiā.l.pactum vel trāsactio.C.de trāsac.vbi pactū.ꝛ.l.siquis maior.¶Et ꝗ speciali nota sunt digna si in specie nō exprimant:sed sub generalitate trāseant censent neglecta:†ideo nō inconuenit si exprimant: dicit tex.in.l.apud labeonē.§.hoc edictum.de iniur. cū itaꝗ premissum fuerit ꝙ dictus Joannes magis indigeret curatore ꝓpter negocia iudicialia:vt pʒ in postulatione facta:ꝙ detur curator.Si iudex voluit in datione curatoris generalis exprimere de ꝓtāte in agendo ꝛ defendendo dictū Joan.nō incōuenit.Nec illa expressio limitat dationē simplicē curatoris:quia adducit per copulatiuaʒ: ꝛ cuius natura est potius ampliare ꝙ̄ restringere.l.ea tñ adiectio. de leg.iij.ꝛ ibi p Dy.ꝛ Bar.ꝛ p eundē Bar.in.l.si is qui.cc.§.vtrū. de rebus dub.ꝛ per Bald.in.l.gallus.§.etiam.de lib.ꝛ posthu.et p cañ.in.c.ij.de rescri.deueniēdo ad scōm an datio curatoris generalis tenuerit.†Profecto plura impinguntur dicte cōstitutioni cure.primo quia dī ꝙ erāt alij curatores legitimi:iđ nō erat deueniēdum ad datiuum.l.de creationibus.de epis.ꝛ cleri.Profecto non apparet ꝙ essent curatores legitimi:nec video deductū in hoc iudicio:ꝛ paria sunt non esse ꝛ nō apparere per iura vulgaria.Item impingitur ꝙ non prestitit iuramētum prout requiritur:vt in.l.fina.§.finuero nō talis.C.de cura.fur.ꝛ in.l.de curatiōib⁹.C.de epi. aud.Sed rñdetur ꝙ per testes probat ꝙ interuenit iuramentum. ꝛ Bal.in.l.ij.co iij.versi.no.ex.l.nostra.C.de edē.dicit†ꝙ iuramenta ꝛ alia acta iudicialia in quibus scriptura nō est de substātia pñt probari per testes:secus in his in quib⁹ scriptura est de substantia vt libellus snīa diffinitiua ꝛ appellatio:nam illa nō possunt probari per testes ꝫm eū qui idē voluit in.l.emancipatione.C.de fide instrumētoꝝ.ꝛ hoc vltimū verū nisi scriptura fuerit facta ꝛ deperdita vt ibi:quo casu quid probandū sit nota ibi Bart. Nec videntur tex.vrgere ꝙ sit necessaria scriptura:lʒ iura scripturā fieri mādent ad faciliorem ꝓbationē:ꝛ hoc.ꝙ possit ꝓbari p tex.allegabāt aduocatus.d.l.emācipatione.l.qm̄.C.de hereti.ꝛ.c.fi.de ꝓba.c.albericus.de testi.ꝛ ꝙ hoc tenuit Alexā.de imo.iiij.li.cōsi.§.j. Bar.tñ videtur ꝑsupponere ꝯtrariū.ideo nō insisto in hac rñsione. Secundo rñdeo.ꝙ tex.in dictis iurib⁹ requirit iuramēti prestationē pariter ꝓ inuentarij profectionē.d.l.fi.§.finuero nō talis.C. de cura. fu.ibi.curatore post ꝛc.prefatum sacramentum prestante ꝛ inuentarium publicum conscribente.ꝛ similiter loquitur text.in.d.l.de creationibus.prope finem. Et ex quo ambo participia determinant idem verbum curatore:debent illud pariter terminare.l.iam hoc iure.ff.de vulga.ꝛ pupilla.ꝛ.l.hereditatem.ꝛ.l.ꝙuis.C.eo.tit. ꝛ.l.fi.C.de lentē.ꝛ interlocu.omnium iudi.Sed inuentariū potest confici ex interuallo:prout firmat Bart.in.l.tutor qui repertoriū. in princi.de administratio.tuto.in.j.col.ꝛ in vltima.ergo etiā post creationem possunt prestare iuramentum:et maxime quia verba sequentia innuunt ꝙ predicta.s.prestatio iuramenti ꝛ confectio inuentarij requiratur vt possint res furiosi vtiliter gubernari : et sic ad finem vt possit administrare:non ad finem vt sit curator.iđ prestatio iuramenti postea in iudicio facta iuuet.Et si dicatur: satis est si tempore quo agnouit bonorum possessionem non poterat administrare:ꝛ sic agnitio predicta ꝫm hoc fuisset nulla: ideo cum omne fundamentum agentis dependeat ad.d.agnitionem : si illa est nulla deficit omne fundamentum actoris.respondetur:†ꝙ dato ꝙ ita esset:tamen potest nunc agnoscere ꝛ proderit sibi talis noua agnitio ad victoriam:quoniam ius superueniens pendente iudicio ex causa de preterito prodest ad victoriam:vt est tex.ꝛ ibi docto.in.l.si rē.§.fi.ff.de pign.acti.Et acta retro facta valere possunt saltem fauore furiosi qui comparatur minori etiam pupillo.l.ij.C. de curato. furiosi. et.l. fulcinius.§. adeo.circa finem.ff.ex quibus causis in possess.eatur.ꝛ.l.si curatorem habens.C.de in integ.resti. minor. iuncta.l.non eominus.C. de procurato. ꝛ quod not. glo. ꝛ docto.post eum in.l.si tutor.C.in quibus causis in integ.restitu. non est necessaria in verbo potuerit.Obijcitur etiam ꝙ non promisit defensionem pro furioso suscipere:prout requiritur.vt.l.fin. §.omnem.C.de administra.tutorum.ꝛ†quia tex.ibi dicit non creari tutorem vel curatorem nisi promittat suscipere defensionem pro persona cui datur:propterea doctores communiter ibi volunt:ꝙ si non adhibetur talis promissio datio tutoris ꝛ curatoris sit nulla.Sed dictus Antonius nihil videtur promisisse:sed solum obtulit se paratum facere ꝛ adimplere omnia ad que tenetur de iure ꝛc. Aliud autem videtur offerre aliud promittere.preterea text.in.d. §.omnem.requirit ꝙ specifice cunctatur de suscipiendo defensionem:nec videtur sufficere talis generalis oblatio seu conuentio: sed ad hoc videtur posse responderi†ꝙ qui acceptat actum censetur pacisci de obseruando id ad quod tendit actus:vt est text.in.l. ij.C.cōmunia vtriusꝗ iudicis.vbi est tex.ꝛ doc.notant.ꝙ qñ partes acceptant sententiam vel consentiunt sententie nulle obligantur ex pacto:quia censentur tacite pacisci:ꝛ sic promittere obseruationem sententie.sed dicto Antonio iudex mandauit ꝙ ꝓmitteret dictū furiosum defendere ꝛ indefensum nō relinquere:ꝛ ipse Antonius acceptauit dictam causam ꝛ defensionem : ergo censetur conuenisse de faciendo dictam defensionem actus:ꝛ ꝫm hoc cēseatur specialiter ꝓmissa defensio.Et Bal.in.d.§.omnem.dicit:ꝙ debet in instrumento adhiberi illa clausula:de qua ibi vel equipollens:quia non consideratur formula verborum sensus ꝫm eum:sed potest dici ꝙ cum conuenit de subeundo dictam defensionē Joānis adulti furiosi:ꝛ obtulit se paratum facere omne id ad quod de iure tenebat:ꝛ teneretur sine cunctatione defensionem suscipere: ergo censeatur illud conuenisse:hoc tamen non transiret sine scrupulo:attento etiam ꝙ nullus recepit pro furioso:tamen predicta omnia tolluntur duobus alijs modis.Primo:quia iudex pronūciauit mandata procuratorum legitima:ꝛ sic legitimauit mandatum datum per dictum curatorem:sed non poterat legitimū esse dictum mandatum:nisi mandās fuerit legitimus ꝛ verus curator vt de se constat:†quia non potest quis constituere legitimum procuratorem in causa aliena:cum ꝛ de iure communi non possit quis constituere legitime procuratorem in lite:nisi dominus litis:hinc est ꝙ nec tutor nec procurator potest constituere procuratorē ante litem per ipsum constituentem contestata.l.neꝗ tutores. et.l. nulla dubitatio.C.de procurato.Et licet per statutuʒ sit correptū in tutore curatore ꝛ procuratore:tamen intelligitur in eo cuius tutela cura vel procura est valida:quoniam alias non potest dici tutor curator vel procurator.l.iiij.§.condēnatum.de re iudi.ꝛ clemē. pastoralis.eo.titu.ideo procurator constitutus a dicto Antonio: vt curatore dicti Joannis non potest esse legitimus procurator: nisi ipse constituens foret legitimus.l.validus curator:idcirco iudex pronunciando dictum mandatum datū a dicto Antonio esse legitimum in necessariam consequentiam : pronunciasse censetur dictum Anto.fuisse verum curatorem:quia qui vult vnum vult omne id sine quo illud esse nō pōt.l.ad rem mobilem.ꝛ.l.ad legatū. ff.de ꝓcura.ꝛ.l.illud.de acquiren.heredita.cum si.¶†Et quando quis est falsus tutor vel curator ꝛ per iudicem legitimatur eius gesta valent ꝛ censetur verus curator.l.j.§.item pompo.ff.qđ fal.tut. auc.et ibi hoc determinat Nicol.de neapo.cuius dicta super tutelis nonnulli attribuunt Barto.quoniam solent interseri in lectu. Bart.ꝛ idem per illum tex.vult Bald.in.l.j.in.vj.questione.C.de testamen.ꝛ in.l.si infanti.in fi.C.de iure delibe.ꝛ si dicatur dicta legitimatio non operatur quo ad actus prius gestos:scilicet quo ad agnitionem bonorum possessionis.respondetur vt supra. Et saltem dicta interloquutoria transiuit in rem iudicatā inter partes.

19 †Cū interlocutorie a quib⁹ intra legitima tpa nō appellaꝫ trāſeāt
in rem iudicatā:ita ꝙ faciūt ius inter partes:lꝫ ſecus quo ad iudi-
cē.l.ꝙ iuſſit.cū ibi notatis.ff.de re iudi.⁊.c.cū dilecti. de electione.
Ideo nō videtur ꝙ dictus Auguſtinus ⁊ fratres poſſint in hac li-
te allegare:ꝙ dictus Antonius nō ſit curator:hoc eſt ꝙ eius cura
non valeat.Scdo iuuatur dicta conſtitutio curatoris vigore legis
municipalis;que clare diſponit ꝙ iudex capitanei habeat plenuꝫ
⁊ liberū arbitriū ⁊ iuriſdictionē nō obſtāte aliqua lege que in con-
trariū loquereꝫ creandi quoſlibet tutores ⁊ curatores non poteſt
per aliquē opponi ꝙ tutor vel curator non ſit ſolēniter datus non
ob.aliqua lege:qm̄ illa clauſula non obſtāte ⁊c.in fine poſita ad oīa
referuntur cū non ſit ratio differentie ⁊c.d.l.j.de liberis prete.cum
alijs plurib⁹ ſupra adductis:ideo non pōt opponi ꝙ non cauerit
prout tenebaꝫ promittēdo ſuſcipere ſine cūctione defenſionē : vel
ꝙ nō inuenerit vel alia ſolēnitas non fuerit adhibita.Nā ſtatutuꝫ
in hoc clare loquiꝫ:⁊ eſt caſus legis municipalis:⁊ ſuper caſu legis
non eſt diſputandū.l.ancille.C.de fur.⁊.l.illam. verſi. de modo.C.
de col.Et vbi verba ſunt clara non eſt diſputationi locus.l.ille aut
ille.§.cum in verbis.de leg.iij.¶Nec ob.ꝙ iura multa corriguntꝫ:
quia fatendū eſt ⁊ ſtatutū expreſſe derogat.ll.cōtrarijs ꝑ clauſulaꝫ
illā nō ob.aliqua.l.⁊c.ad hoc extraua.ad reprimendā. in verbo nō
obſtātibus.⁊ ibi Bar.⁊ tex.in auꝫ.de hereditate ab inteſtato.ī pn.
per doc.in.l.fi.C.ſi contra ius vel vti.pu.poſſet hic ponderari vir-
tus illoꝝ verboꝝ plenum ⁊ liberam arbitriū:ſed omitto gratia bre
uitatis:⁊ qꝛ puto rem in hac parte multū clarā.Legitimata itaqꝫ
perſona curatoris habemus intentū ꝙ ipſe potuit agnoſcere bo-
no.poſ.delatā dicto Ioā.auūculo dicte Magdalene vt eſt expreſ-
ſum in.d.l.fi.§.ſinautem ex alia.C.de cura.fur.⁊.l.j.ff.de bono.poſ.
fur.⁊ infan.dela.Item cōſtat ꝙ hereditas dicte Magdalene non
eſt delata ſorori patrueli ⁊ conſobrine ſtantibus auūculis ⁊ mater-
tera:cū auūculi⁊ matertera ſint in tertio gradu ⁊ ſoror conſobrina
in quarto vt de ſe cōſtat ⁊ eſt videre.inſti.de gradi.§. tertio gradu.
⁊.§.quarto gradu.⁊ in.l.iuriſcōſul.§.tertio gradu.⁊.§. quarto gra
20 du.ff.e.ti.†⁊ proximiores in gradu iter tranſuerſales preferuntur
ceſſantib⁹ fratrib⁹ ⁊ filijs fratrū.in auꝫ.de here.ab inte.§.reliquū.
⁊ auꝫ.poſt fratres.C.de legi.here.ſublata differentia ſexus ⁊ agna-
tionis ⁊ cognationis vt dictis iurib⁹.Neqꝫ cōſiderata pluralitatis
vinculoꝝ.prout habeꝫ in auꝫ.ceſſante.C.de le.here.⁊ in auꝫ.itaqꝫ.
C.cōia.de ſucceſ.Solū in patruis ſolet inſtari an attendaꝫ plurali-
tas vinculoꝝ:⁊ ſunt opi.ego pluries cōſului ꝙ etiā in patruis non
attendaꝫ.Statutū aūt non loquitur de ſorore patrueli:ideo ſtatu-
tum nō debet trahi ad correctionē iuris cōis:in hac materia diciꝫ
inter maſculos ⁊ feminas:⁊ clarū eſſet p̄ſuppoſito ſolo ſtatuto ad
me trāſmiſſo ſub rub.de ſuc.ab inteſt.verū qꝛ alꝭ pluries vidi aliud
ſtatutum eiuſdē terre diſponēs ꝙ in oībus caſibus maſculinū con
cipit femininū: reddit rem in hac parte aliquātulū dubiā.Et ſup
hoc poſſet longius inſtari.tū qꝛ de hoc non fiebat mihi dubium:⁊
maxime qꝛ non eſt annus elapſus ꝙ clariſſimus vtriuſqꝫ iuris do-
ctor dn̄s Bal.de Bartoli.mihi pater honorādus ⁊ ego cōſuluim⁹
in dicta terra burgi.ꝙ cōcurrente auo materno ⁊ amita auus ma-
ternus ab inteſtato excludat amitā nō obſtantib⁹ dictis ſtatutis:
⁊ ſic in dicto ſtatuto maſculinū patruus nō cōcipit amitā. Et per
eaſdē rōnes maſculinū frater patruelis nō cōcipit ſororē patruelē.
⁊ ꝑ ꝯñs ſoror patruelis non excludit vigore dicti ſtatuti matrē vel
cōiunctos ex latere materno:prout ſunt auūculi:ideo dictus Ioā
nes auūculus prefertur in ſucceſſione ab inteſtato dicte Magda-
lene ipſi Gētili ſorori patrueli.Et illud noſtrū cōſi.dꝫ eſſe in oppi-
do:adeo ꝙ videri pōt:ideo nō laboro ſup hoc:cōſtat etiā per theo
ricā ſuprapoſitā qd̄ patruus magnus excluditur de iure cōi: quia
21 remotior in gradu.†Nec in dicto ſtatuto comprehendiꝫ patruus
magnus appellatione patrui prout reperio cōſuluiſſe Bal.in hoc
ſtatuto terre burgi:⁊ ꝙ in ſimili ſtatuto appel.patrui non veniat
patruus magnus ſm Iac.but.Bal.Saly.Rap.fulg.Pau. de ca.
⁊ Pōta.in.l.j.C.de ſucce.edic.⁊ Bal.in.l.oēs populi.in.iij.q.prin.
co.iiij.de iuſti.⁊ iur.⁊ in ſimili in.l.hac edictali.§. quā obſeruatio-
ne.C.de ſecū.nup.lꝫ varijs rōnibus moueanꝫ prout refero in.d.l.j.
Itē cōſtat ꝙ lꝫ tpe mortis dicte magdalene ſupeſſent plures auū-
cali.Tamē qꝛ preſupponitur ꝙ oēs deceſſerūt hereditate nō adi-
22 ta:†⁊ hereditas trāſuerſalis nō adita non trāſmittitur.l. qm̄ ſoro
rem.C.de iure deliberā.⁊.l.j.§.in nouiſſimo.C.de cad.tol.ideo eo-
rum portiones accreſcunt alijs.d.l.j.§.his itaqꝫ.C.de cad.tol.et.l.
j.C.quādo nō petē.partes.Superſunt aūt eiuſdē gradus ſolū ioā
23 nes auūculus ⁊ Paula matertera.cōtra Paulā†ꝙ ſit excluſa ad-
ducitur ꝙ ipſa non petijt tutorē dari dicte Magdalene⁊ neglexit
per annū ⁊ vltra:quibus exiſtentib⁹ cōſtat eā non poſſe ſuccedere
dicte Magdalene impuberi poſtea decedenti.l.ſciāt oēs.C. de le-
gi.heredi.⁊ hoc de iure cōmuni:ius autē municipale latius diſpo-
nit.ſ.ꝙ omnis cōiunctus vſqꝫ ad tertium gradum incluſiue tenea
tur petere intra decem dies impuberi tutorem ⁊ adulto curatorē:
⁊ ſi non fecerit priuatus cenſeatur cū ipſe non petens q̄ eius deſcē
dentes a ſucceſſione talis poſtea defuncti:⁊ clare loquitur merito
ſi dicta domina Paula non petijt infra dictum tēpus excluſa eſt

lege municipali clare loquente tam ipſa q̄ eius deſcendentes.Qd̄
autem petierit tutorem dari onus probandi incūbat ei: de cuius
excluſione agitur non aduerſario dicenti ꝙ non petijt: preſuppo-
nit pro cōſtanti.Bart.in cōſilio incipiente in queſtione propoſita
viſo puncto queſtionis in ordine.xc.ſm ordinem Peruſinum nō
informis.Et inſuper negatiua iſta poſſet probari per diſcuſſioneꝫ
per nota.ꝑ Bar.⁊ docto.in.l.hoc iure.de verbo.obliga.maxime qꝛ
de huiuſmodi petitionibus ſolent rogari notarij ad id deputati:
quorum ſcriptura facilis eſſet diſcuſſio:⁊ ſi ſic eſt:ſuꝑuacuum eſt in
ſtare an ipſa Paula cenſeatur repudiaſſe per reſponſionem quam
fecit interrogationi ſe eſſe heredem.Cum hereditas nō fuerit ſibi
delata:⁊ hereditas non delata nequit adiri neqꝫ repudiari.l.nolle.
⁊.l.is poteſt.ff.de acqui.here.⁊.l.eius eſt velle.ff.de reg.iur.Qd̄ au-
tem ſi fuiſſet delata cenſeatur repudiaſſe egregie inſtat patronus
cauſe.Ego autem non inſiſto:quia non video qualiter ⁊ qua de cā
fuerit interrogata dicta Paula.Et non expedit inſtare ſtante pri
mo fundamento claro.ſ.ꝙ non petierit tutorem infra annum illi
Magdalene decedenti impuberi poſt annum a die mortis Nardi
ſui patris ad quem pertinebat dicta domus.Remanet ergo cōclu
ſio ꝙ tota hereditas dicte Magdalene delata fuit dicto Ioanni.
Qd̄ auteꝫ domus de qua agitur pertinuerit iure dominij ad dictā
dominam Magdalenā:⁊ ſucceſſiue remanſerit dominium in he-
reditate.d.Magdalene non video fieri dubiū inter partes.Item
probatur per articulum actoris.lvij.confeſſatū per aduerſam par-
tem incipiente.Item ꝙ dicta domina iunctis arti. ſuperioribus.
Item articulū reoꝝ.xvij.incip.itē ꝙ chriſtoforus.iunctis ſuperio-
rib⁹ capitulis:⁊ ꝑ ꝯñs videtur fundata intentio dicti Ioānis ⁊ ſui
curatoris qui dictā hereditateꝫ pro Ioanne queſiuit agnoſcendo
bonoꝝ poſſeſſionē corā iudice:vt patet circa finē inſtrumēti inuē-
tarij:⁊ ꝑ ꝯñs cōueniūt dominiū dicte domus cū dicta turri: de qui
bus agitur:eſt mō deſcendendū ad defenſiones reoꝝ:qui nitūtur
ex eoꝝ emptione cum longeua poſſeſſione:titulus eos non iuuat:
24 quia prebet ſolū quaſi dominiū†⁊ prefertur habēs dominium di-
rectū vel vtile habēti quaſi dominium.l.pe.⁊.l.fi.ff.de publi. Pro
parte Ioānis ꝓbaꝫ de eius dominio vt deduxi:ergo ⁊c.Itē nitun
25 tur p̄ſcriptione ꝑfecto minime eos iuuat:tum † qꝛ furioſo maxi-
me habēti curatorē nō currit aliqua preſcriptio ſaltē longi tpis.l.
ij.C.de cura.fu.cū ibi nota.iuncta.l.fi.C.in quibus cauſis in ītegrū
reſtitutio nō eſt neceſſaria.tum etiā qꝛ poſtq̄ dicti Auguſtinus et
fratres rei cōuēti habuerūt titulū nō ſunt.x.anni elapſi:quia titu-
lum reperio ꝙ habuerūt in anno.M.cccclxxiij.⁊:xxiiij.die ſeptē
bris vt referꝫ in ꝓductione inſtrī dicte emptionis facte ꝑ parte di
ctoꝝ reoꝝ.Itaqꝫ tpe mote litis nō erāt elapſi adhuc nouem anni:
ita ꝙ nō poſſederunt.x.annis:ſaltem cū titulo:⁊ ideo nō ſunt tuti
preſcriptione lōgi tpis de iure cōmuni.Nec etiā preſcriptione ſta-
tutaria.xij.annorū:cū non articuletur nec probeꝫ ꝙ ipſi.xij.annis
poſſederint.⁊ ſi dicatur ꝙ ꝯiuncta poſſeſſione gētilis qui vendidit
cum poſſeſſione Auguſtini⁊ fratrū q emerūt ſunt elapſi.xij.anni:⁊
ſic eos iuuet preſcriptio ſtatutaria.xij.annoꝝ:cū poſſeſſiōes hm̄oi
videanꝫ ꝯiungende ꝑ.l.pōp.§.cū quis adminiculo.⁊.§§.ſequenti-
bus.ff.de acq.poſ.⁊.l.de acceſſionib⁹.ff.de diuer. et tēpor.preſcri.
Rn̄detur ꝙ talis acceſſio ⁊ ꝯiunctio non iuuat quo ad preſcriptio
nem iuris cōis:quia dicta Gentilis nō poſſidebat titulo: ideo nō
releuat.d.§.cum quis adminiculo.Quo aūt ad preſcriptionē ſta-
tutariā rn̄deꝫ ꝙ illa p̄ſcriptio nō inchoauit currere cōtra heredita
tem iacentē ꝑ.l.ea que.cū ibi notatis per doc.C.de tēpo.ī inte. reſ.
preſcriptio em̄ lōgiſſima que currit ſine ti.poſſeſſoris oēs cōiter te
nēt ꝙ nō incipiat currere hereditate iacente prout notāt ꝑ.d.l.ea
que.Pe.Cy.Bal.Ang.⁊ Pau.de ca.in.l.lꝫ.C.de iure deli. ⁊ An-
ge.⁊ Imo.in.l.furtum.§.j.ff.de vſuc.⁊ in eius locum videtur ſubro
gata hm̄oi preſcriptio ſtatutaria que non exigit titulum nec bonā
fidem:prout nec preſcriptio longiſſima:lꝫ de iure canonico arteꝫ
ꝙ non currat cū mala fide per.c.fi.de preſcrip.¶Et ſaltē eſt eadeꝫ
ratio in hac preſcrip.municipali que in preſcriptione iure commu
nis.xxx.annorū.ideo idē ius per iura vulgaria.Et cum videamus
ꝙ.d.l.ea que.nō loquitur in preſcriptione.xxx.vel.xl.annoꝝ trahi
tur per doc.ad dictam preſcriptionem:ita pari ratione trahaꝫ ad
iſtam vtrum trahatur ad preſcriptionem longi temporis eſt ma-
gis dubium:quia Ang.⁊ Imo.in.d.l.furtum.§.j.de vſuc. volūt ꝙ
non.per glo.ibi.ſed Bal.in.d.l.licet.in.v.qōne poſt Cy.tenet con-
trarium.⁊ idem Pau.de ca.ibi.⁊ dicit ibi Raph.fulg. ꝙ doc. oēs
videntur tranſire cū Pe.⁊ Cy.qui hoc tenēt ſm eum:licet ipſe du-
bitet.Nos autem non ſumus in preſcriptione longi temporis me
rito ⁊c.Cum igiꝫ Ioānes nō adiuerit hereditatē dicte magdalene
nec agnouerit bono.poſ.niſi a duob⁹ annis citra:interim fuit he-
reditas iacens:ideo preſcriptio non iacet:tum dicta ratione tum
rōne furoris.¶Nituntꝫ etiā dicti rei cōuenti quadā donatione fa
cta ꝑ dictū Ioānē dicte Gētili eoꝝ auctrici in anno.M.cccclxxxj.
die.xxiij.nouēbris.quo tpe dictus Ioānes aſſerēs ſe nō eſſe furio-
ſum ⁊ nō indigere curatore reuocauit dictū curatorē ⁊ donauit di-
cte Gētili oīa iura ad ipſum ſpectātia ⁊ ꝑtinētia in dicta domo cū
turri:⁊ ceſſit actiones ⁊c.ita ꝙ videꝫ priuatus iure ſuo: ⁊ notarius

in dicto instro profitet eu esse tuc tpis copote metis: et sic no furiosum et dns Lazarus chechi vnus ex testib' reoru qui fuit pns donationi deponit q mete sana et intellectu donauit etc. ita q instrm notarij et dict' dns Lazarus deponut de sana mete tpe donationis. Alij aut qui fuerut dicte donationi presentes no deponunt q fuerit sane metis vel no sane mentis: ideo videtur standu dicto instro

26 et attestationi vnius testis. † Et si omni alio tpe fuisset furiosus et tpe donationis sanus mete valuisset donatio: qz curatoris administratio cessat tpe quo furiosus resipiscit: et sic illo tpe Zhere et alia facere pot put ceteri. l. cu alijs. §. fi. sed p internalla. C. de cur. fur. et hoc no est dubiu coadiuuat dicta pbatio: qz multi alij testes examinati pro parte conueta deponut q dictus ioanes no fuit nec e furiosus: io vr ruere oe fundametu dicti curatoris q agit pro dco ioane p se seu per suum pcuratore. quida etia deponunt q qnqz furebat qnqz erat sani sensus: io de facili potuit cotingere q donatioez fecerit tpe quo erat sane metis: et q fuerit sane metis videtur ondi per qualitate ipsius actus: qz donabat sue coiuncte hoc est vt arbitror sue nepti ita e necessario si paula et Getilis erat coiucte ex vtroqz parente. Ite nolebat q sibi piuncta versaret in litigijs: io donauit etc. et adiecit iurametu pmissiones cessiones et renuciatioes que oia no fecisset verisil'r furiosus qui pdicta non intelligeret itaqz ex

27 ipo actu demraf sanitas metz. † Ex ipso. n. actu et eius qlitatib' est psumeda sanitas metis etia si prius furiosus appareat put volut Pau. de ca. et pota. in. l. furiosum. C. qui testa. fac. pos. dicentes qd si querit vtru actus censeat factus tpe furoris attendi debet qualitas actus: et hoc solum videntur considerare: et ex qualitate psumat gestu in furore vel tpe quietis: notat etia bal. et Raph. ful. ibi quinimmo pon. in. d. l. furiosum refert io. an. in. c. fi. de succe. ab inte. dicente q si furiosus tpe furoris rite et recte testatur valet testm. allegat duntaxat valeriu referente fuisse per senatores pfirmatum testm cuiusda furiosi qui soleniter testatus fuit: et dicit q illud dcm sequitur Bal. in. c. j. per que fiat innesti. in vsibus feu. q dictum dicit ipse Pota. q est mirabile et no ipugnat q dictu vr multu ad ppositu presertim cum et alia cocurrat de quibus supra: tn in ptrariu plura vigent: na multi testes deponunt q dict' Jo. erat continuo furiosus oes a tato tpe et citra q coprehendit tps dati curatoris et tps donationis. et sunt plures deponetes q fuit furiosus per dictu tps q deponentes ptriu: maxime qz nonnulli ex testib' reoru etia deponut de furore et meo iudicio visa copia attestationu vtriusqz partis magis artat attestationes q fuerit ptinuo furiosus q attestationes cotrarie: maxime qz et fatui furiosi et mentecapti faciunt multoties signa: et loquuntur vt prudetes: et tn no iudicant ppterea no furiosi: na et infantes dicut sepe sepi' verba prudetia et faciunt actus pueniettes prudetib': et tn non sunt: et lz quis faciat aliqua signa prudetie si interserit aliq fatuitatis psumit in oib' fatuus put dicut bal. et Raph. in. d. l. furiosum: ideo lz q plures testes iudicent eu no furiosum: qz viderunt eu facere actus conuenientes no furioso: tame qz alij viderunt facere actus qui denotabat furorem iudicari potius debet furiosus: qz pluries ptingit q furiosi faciut actus coueniettes homini sane metis q versa vice: et maxie hoc casu quo oes concordant q magis furebat vna vice q altera: ita q deprehendit q ppterea aliqui iudicabant illis tpibus no ee furiosum alij cotra: pro illis qui iudicabant q esset etia illis tpib'

28 furiosus facit psumptio iurz quevult: † q qui semel est furiosus psumitur durare in fauore can. indicat armarius. iij. q. ix. et notant glo. in verbo compotem. et Inno. et Jo. an. d. Ant. et panor. in. c. fi. de succe. ab inte. et bar. in trac. de testi. Rubricella cotraria prudentie. Saly. in. l. furiosum. C. qui testa. fa. pos. et Imo. et Flo. in. c. inter canonicos. de ele. et pan. de leaz. Flo. et pe. de anch. in cle. j. de ho. et est coe dictu: licet qda cotra saltem qn actus geritur post longu interuallu et furor pbatus fuerat momentane'. Item cocurrit q plures testes vtriusqz ptis deponut q vocabat ioani pazzo: et noia adiectiua solet esse pntia rei. insti. de dona. §. est et aliud cu similib'. ite plures deponut etia vtriusqz partis q reputatus fuit p dicta tpa

29 coiter furios': † nemo aut psumit loq nisi q mete cogitat. l. labeo. §. ide tubero. de suppelle. le. io q noiabat eu fatuu verisil'r e q ita co

30 gitauerit et reputauerit. Ite pcurrit † q fuit sibi dans curator p iudice cu aliqli inqstione dedit tale curatore vt furioso et p decreto iudicis psumitur. ar. l. hereni'. §. gayo. d euic. et c. i pntia. de renu. et q per Inno. in. c. inotuit. de eo qui furtiue ordines susce. et ita no. spe. in ti. de em. et ven. §. nuc dom. vs. et breuiter scias. et ibi bal. i addi. vs. no. q vbi est gl. in. l. j. C. de fide instru. et iur aste fisca. li. x. tex. in. l. ab ea pte in fi. ff. de pba. que ad hoc allegat Ant. de but. in. c. qd sicut in pe. car. de elec. idem vult bal. in. l. quacuqz. §. fi. ff. de publi. et in. l. cu hi. §. si pretor. de transac. et in. l. fi. C. de pdi. mi. Imo. in l. siquis cu aliter in fi. de verb. ob. et infinita adduci pnt. d. Alex. de Imo. in psi. lxxxiiij. li. j. allegat etia bal. in. l. quicuqz. C. de bo. q li. et in addi. spe. ti. de appel. in. xx. co. et in. l. no aliter. de adop. et in. l. fi. C. de predi. cur. li. x. ar. d. l. j. de pdi. cu. et. l. manumissiones per literas. de manumiss. te. et dicta. l. ab ea per te. et. l. ij. C. de offi. ciuil. iud. et. c. accepim'. de eta. et quali. et. c. in pntia. de renu. facit optie quod notat bal. in. l. cum te minore circa medium. C. de proba. et in. l. ij. §.

quod obserua. in. iiij. co. C. de iurameto cal. et in. l. ide. ff. de testa. tu. et Ange. in. d. l. cum te. qui volut q licet allegans minorem etatem illa probare teneat: tame secus est si ei fuerit datus tutor vel curator: qz tunc psumit pro minori etate ppterea decretum pari rone ide in probatione furoris pter decretu: et maxime qz fuit diuersis tpibus reiteratu. s. tepore dationis in curatore et tpe inuentarij: qz tunc iudex decreuit administratione dicto curatori: optime facit ad predicta q voluit bar. in. l. is cui bonis. ff. de vbo. obli. vbi vult post Jac. de are. quod licet quado datur curator vt pdigo vel furioso cessante furore vel prodigalitate ipso iure cesset administratio curatoris: et ille posit per se sine curatore cucta gerere. l. j. §. tadiu. ff. de cura. fur. et. l. cu alijs. C. eo. ti. tn illud est veru si notorie costat q resipuerit quan velint q no sufficiat q faciant signa aliqua sane mentis vel cotinentie seu auaritie singula singulis referedo: et hoc casu posit forte pcedere q dicut pe. de ancha. et Cardi. Flore. in cle. j. de homi. vbi dicit flori. q si probatum est aliquem fuisse ante actum gestu in furore: licet probatur per aduersariu q habebat dilucida internalla non sufficit et dicit se ita consuluisse: licz ipi in alio se fundent. Confert etia ad iuuandum hanc partem q ipse

31 actus de quo agitur lesit grauiter ipsum Joanem: † naz donatio est quedam dilapidatio que no presumitur in hoie sane mentis. l. cum de indebito. ff. de pbatio. et. l. si cum auru. ff. de solu. et facit. l. si filius. de dona. et. l. cotra iur. §. fi. ff. de pa. cu similibus. Et maxime cu dictus Joanes habebat vt mihi dicit plures qui magis attinebant et masculos et forte magis indigetes: ita q talis actus ostedit potius fatuitate q prudetiam. et negari nequit quin si domus cuz turri erat sua illa quo erat no mediocris estimationis donado no apparete causa censeat grauiter lesus: ideo iudicari debet actum tempore furoris et ex dementia. ¶ Nam dicit Bart. in tractatu de

32 teste rubrica cotraria prudentie: † q si habens dilucida internalla facit actu ex quo enormiter leditur censet actus gestus tepore furoris. ite Bal. et Raph. in. d. l. furiosum dicit attedendam qualitatez actus: et ppterea dicit Saly. q si fecit quis testametu q no fecisset homo sane metis psumit factu tepore furoris: et dicit hoc depedere multu ex arbitrio iudicis. Profecto iudex visa qualitate facti et viso loco: qz in domo donatarij et visa datione curatoris facta non magno tepore prius: qz eode anno: et attento etia q quida testes reoru deponut q a duobus annis citra no solebat exire de domo prout prius q est signu q dementia erat acta. Et visis attestationibus vtriusqz partis quas recensere et poderare hincinde esset nimis laboriosum magis q subtile meo iudicio hz iudicare donatione inualidam tanq factam a furioso habete curatore. non obst. q

33 notarius in instro profitetur eum tunc fuisse sane metis: † qz de sanitate metis no rogat notarius: ideo ei no credit put voluit Sali. in. d. l. furiosum. et bal. in. l. ij. ff. de testa. maxie: qz notarius forte stetit iuris psumptioni: qn quilibet psumit sane mentis. l. no codicillos. C. de codi. vnde no vides facere act' furiosi iudicauit euz sane mentis. ite dicto notario detrahit de fide: qz dr q attinet donatarie. ite ille. d. Lazarus q deponit de sana mete non reddit coclusdetem cam scie put requirit maxie circa hoc q capit iudicio intellect' per iura vulgaria et insup dr q est aduocatus et est vnic'. Duo testes instrarij no deponut q fuerit sane vel no sane metis. Et merito: qz in illo actu mometaneo circa que solet notarius vba pferre et pars pfirmare no bene discernit fatuitas et prudetia: maxie qz potuit ante ee subornatus et seductus. Ex his itaqz cocludendum arbitror q dicta donatio no tenuerit: et p pns no obstet ageti: nititur etia rei couenti q fecerut expensas in dicta domo et turri circa

34 quas no aduerti qualiter probetur: † si quide facte sunt a bonefidei possessorib' put presumunt dicti rei pueniti presertim rone tit. per iura vulgaria et pbant vtiles vel necessarie debet resarciri quatenus vtilitate pbent dno repetenti rem in qua ipense facte sunt als est locus exceptioni. l. finaut. §. fi. et. l. fructus. et. l. in fundo de rei ven. No quide q tum impensuz est refundi dz si res no tanto pciosior seu maioris estimationis ppter impesas facta est q ta fuit impesa: sed solu refundi dz q to pciosior facta est pter dictas impensas si preciu auctu no excedit expesar qtitate. d. l. in fundo. et. d. l. sumptus in fine vt dictis iuribus: tn aduertendu est q lz bonefidei possessor faciat fructus suos per iura vulgaria: tn si expesas fecit in re bonafide possessa que veniant resarciede illi fructus copensant cum expensis vsqz ad concurrentem quatitatem vt est expressuz in dicta. l. sumptus. et. l. qd si artificem. et. l. emptor in fi. princi. eo. titu. et si domum predictam inhabitauerunt in fructu censetur ee qua tum fuisset eam conducturus. l. in summa. §. et sic habitatione. ff. de condi. inde. Laus deo.

¶ Summariu super cosilio. lxx.

1 Onerari nequit no honoratus.

2 Masculinum quando concipit femininum in testis et in alienationis prohibitione.

3 Et copula qn operatur concursum vtriusqz restrictiue sumpta.

4 Voces sunt expressiue passionu cordis siue metis.

5 Heredis appellatione qui contineantur.

¶ Consilium. lxx.

In nomine dñi nostri iesu xpi. ¶ Non est dubiũ ꝙ in testamẽtis quatenus saltẽ ho norãt aliquẽ: ꝛ sic sunt fauorabilia verba masculini gene ris cõcipiunt femininũ per iura vulgaria ꝑut dicit dñs ꝯsulẽs. Et pfecto res esset clarissima si nõ fuissent apposite clausule q̃ subdũt in te. quib⁹ rñdet dñs cõsulens: ꝛ quidẽ non obstãt illa vba in fine posita ꝛ hãc ꝓhibitionẽ idẽ testoꝛ intelligi voluit locũ habere do nec ꝛ quousq3 supsit aliqs masculus de domo ꝛ ꝓgenie testõris. Nã per dictã clausulã grauati censeri pñt nõ solum masculi: s3 etiã fe mine i portionib⁹ eaꝝ. Nõ eñ ꝓhibet solos masculos alienare: sed limitat ꝓhibitionẽ donec durat aliqs masculus de sua ꝓgenie. qn immo si solos filios masculos luce honorasset nõ fuisset op⁹ aliena 1 tionis ꝓhibitionẽ limitare donec masculi ꝛc. † Qm̃ filie nõ hono rate nõ possent onerari. l. ab eo. C. de fideicõ. voluit ergo dispone re ꝙ nõ possint alienari donec ꝓgenies masculina supesset vt saltẽ magis de facili in ꝓgenie remaneret. ꝛ ponam⁹ ꝙ vnus ex filijs ma sculis post mortẽ luce decederet sine filijs masculis supstite sibi filia nõ tollit ꝑ dictã ꝓhibitionẽ quomin⁹ filia succederet: ꝛ tñ ꝓhibitio durat ita pariter possumus dicere in filiab⁹ luce: ꝛ sic dicta clausu 2 la nõ ob. dicte regule disponẽti: † ꝙ masculinũ saltẽ in fauorabili bus cõcipit femininũ. alie aũt clausule qb⁹ testatoꝛ noĩat filios et heredes: ꝛ sic vr̃ velle ꝙ onerati cẽseãt solũ filij q sunt hr̃des: vt sic 3 reqrat cõcursus duaꝝ q̃litatũ. † Propter naturã copule q̃ requirit cõcursum. l. si heredi plures cũ cõcoꝛ. ff. de cõdi. insti. vel si nõ pone ret restrictiue sed ãpliatiue iuxta. l. ea tñ adiectio. de le. iij. tũc suffi ceret ꝙ altera qualitas verificaret: ꝛ sic sufficeret ꝙ essent heredes licet nõ filij ꝛ ista interpretatio si nõ repugnaret verisilis mens te statoris magis cõueniret nature copule ꝑ dictã. l. ea tñ adiectio et ꝙ per dictam. l. voluit bar. i. l. si is qui ducẽta. §. vtrũ. de reb⁹ dubi. Bald. in. l. gallus. §. etiam. ff. de lib. ꝛ posthu. ꝛ moderni in. c. ij. õ re scriptis. sed non vr̃ de mẽte testõris qui filijs nõ supstitib⁹ post mor tẽ luce voluit bona deuenire ad alias psonas noĩatas in testõ: licet non eẽnt future heredes dicti luce. Ex quo deprehendit ꝙ noluit post mortẽ luce bona sua deuenire ad heredes extraneos ipsi⁹ lu ce. Preterea ipse testõr dicit ꝙ oẽs sue possessiones post mortẽ lu ce ad ei⁹ luce filios ꝛ heredes p̃dictos reuertant: sed heredes extra neos nõ predixerat: ꝛ sic in eis non verificat verbũ p̃dictos: iõ non intelligat de heredib⁹ extraneis: qḋ ꝛ deprehendit ex eo: q2 supra solũ honorauerat filios luce nõ heredes extraneos ipsius luce: ideo ex p̃cedẽtib⁹ sequẽtia declarant. s. heredes palã. §. sed si notam. vt. ff. de testa. ꝛ. l. si seru⁹ pluriũ. §. fi. na. de legat. j. iõ per dicta ver ba sequẽtia nõ censeant inuitati heredes extranei. Et hoc arbitroꝛ clarissimũ: si ergo dicta copula non stat ampliatiue: h3 necesse sta re restrictiue: vt etiã proba. in. d. l. ea tñ adiectio: ꝛ per doc. in alijs iurib⁹ supra ad propositũ adductis: ideo vr̃ ꝙ debeat concurrere vtraq3 qualitas. itaq3 si dicte filie nõ sunt heredes ꝑut ꝙ non sint videt inuere dñs cõsulens nõ videnẗ in eis verificari vba testato ris nec mens testatoris apparet diuersificari a vbis cũ nemo p̃su mat dicere nisi ꝙ mẽte cogitat. l. labeo. §. idem tubero. de suppel. le 4 ga. ¶ † Sunt eñ voces expressiue passionũ cordis seu mẽtis secun dũ philippũ ad hoc. c. scđo requiris. de appel. ꝛ. xxv. q. v. humane. iõ a verbis nõ est recedendũ. l. nõ aliter. de leg. iij. ꝛ. l. j. §. si is q na uẽ de exerci. Sed pfecto si filius masculus aliquis superesset nõ he res pariter per hãc rõnem repelleretur ab hac substitutiõe: ꝛ tñ nõ videtur de mente cũ supra simpliciter ꝛ indefinite filios luce insti tuisset: ꝛ etiã postea alios substituisset si decederet luca sine filijs: nõ autem dicit sine filijs heredibus. itaq3 si lucas decessisset cum filijs non heredibus nemo reperiretur inuitatus a testatore ꝙ nõ est de mente: ideo nec dicta interp̃tatio videt de mẽte quare vr̃ qḋ altero 5 de duob⁹ vel tribus modis dicta verba saluari possunt. † Scilicet ꝙ verbum heredes exponatur pro filijs: et sic copula ꝛ ponat inter synonima. nã multotiens in iure verbũ heres põitur pro filio. l. ex facto. §. fi. ff. ad treb. ꝛ in ti. de eo qui sibi ꝛ heredib⁹ mascu. ꝛ femis in rub. ꝛ nig. in vsib⁹ feu. c. j. §. pe. de lege corradi. ꝛ in multis alijs textibus eiusdẽ libri in quibus iurib⁹ vtplurimũ ponit pro descen tib⁹ masculis ꝑpter naturã feudi vel vt aliqd operetur extẽdat ver bũ filios ad alios descẽdentes vltra filios primi gradus prout ꝛ su mit in materia feudali. ꝛ in. d. l. ex facto. §. fi. ꝛ sic ponatur declara tiue ꝛ extẽsiue ad verbũ filios ꝙ nõ censeatur institutio facta de fi lijs luce solum existẽtibus in primo gradu: sed etiã de alijs descen dentibus: qui etiã veniunt quandoq3 appellatione filioꝝ. l. libero rũ. ꝛ. l. filij appellatione. ff. de verb. signi. ꝛ. l. lucius. de heredi. instit. licet quandoq3 ꝛ ꝓprie loquendo non veniant vlteriores descẽdẽ tes. d. l. liberoꝝ. ꝛ. l. ꝙ si nepotes. de testa. tute. ꝛ. l. filiũ habeo. ff. ad mace. Sed verbũ heredes nõ magis restringitur ad filios ꝑmi gra dus q̃ ad vlteriores descendentes: ꝛ hoc denotãt verba ꝛ heredes ꝛ veniãt additiue per viam tñ declaratiuã: vel verificetur verbũ he redes: q2 filij in potestate sunt saltẽ heredes noĩe etiam si se abstine ant. l. necessarijs. ꝛ. l. heredes qñq3. ꝛ. l. iulianus. de acqui. heredi. l. in suis. de lib. ꝛ posth. Et si est factũ testm̃ filie debent necessario in stitui. l. inter cetera. de libe. ꝛ posth. ꝛ. §. aliud quoq3 capl'm. in auc. vt cũ de appel. cog. ꝛ ideo verificent in filiab⁹ dicta verba ꝛ heredes. Vel dicamus ꝛ hoc puto magis de mente testatoris: ꝙ ideo dixe rit ꝛ heredes: q2 ipsos filios luce instituerat heredes: ita ꝙ expona tur heredes. s. supꝛascriptos: ꝛ sic intelligãt dicta vba heredes scri ptos ab ipso testatore: nõ aũt intelligant heredes luce. Et hoc de notat verbũ p̃dictos ꝙ nõ põt aliter verificari quatenus determi nat verbũ heredes: q2 de heredibus luce nihil predictũ erat: ꝛ sic il lud verbũ predictos relatum ad ꝓximũ verbũ heredes necessario artat in dictã interp̃tationẽ: quã etiã suadet: q2 ꝑut ꝛ ponderat dñs ꝯsulens dictus testatoꝛ pluries supra sub eadẽ cõditione pari ter ad oĩa bona ipsius testatoris inuitauerat filios generaliter nõ adiectis verbis ꝛ heredes. Ex quo clare p3 ꝙ testatoꝛ intendebat generaliter oẽs filios luce inuitare siue eẽnt heredes luce siue non essent aliqualiter aduersant vba vltime clausule in ꝯsilio põdera te in qua inuitant filij ꝛ hr̃des dicti luce in qua vba ꝛ heredes vr̃r determinari a verbis sequẽtibus ipsius luce. Sed pñt illa verba ip sius luce determinare verbũ filios: ꝛ sic remota ꝛ nõ ꝓxima ne con trarietur precedentib⁹ ꝑut al'as rõne ꝯrietatis euitãde fit relatio ad remota nõ ad ꝓxima. l. si idẽ cum eadẽ in fi. cũ ibi no. de iurisdic. om. iud. Et insuper põt dici ꝙ l3 per dictam vltimã particulã testi inuitent soli filij ꝛ heredes luce: tñ ꝑ alias particulas testi inuitent filij luce etiã nõ heredes ipsius luce vt sic per illã vltimã particula3 testi nõ recedat a generalitate pluriũ aliaꝝ partiũ eiusdẽ testi ꝑ q̃s filij luce generaliter inuitant. Et ad hoc verba imediate sequentia in dicta vltima particula testi supra põderata saluis p̃dictis q̃ ver ba in fine posita ad oĩa p̃cedẽtia referẽda sunt. l. talis scriptura. de leg. j. cũ multis similibus: iõ saluat institutio vl'is facta gñaliter de de filijs luce: ꝛ per ꝯñs verba etiã ꝓprie sumpta adaptãtur ad hãc interp̃tationẽ: ideo remanet cõclusio dñi cõsulẽt3. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. lxxj.

1 Pluralis locutio numero duoꝝ est constituta.
2 Sententia vna plures condẽnati quilibet pro virili ꝛ non insoli dũ tenetur.
3 Snĩa sane iudicio quasi contrahimur.
4 Obligatis pluribus simpliciter qlibet ꝑ virili pte dr̃ obligatus.
5 Snĩa dicitur expressum habere erroꝛem si est ꝯfirmatiua p̃ie erro rem continentis.
6 Lex municipalis generaliter prolata operatur singularitates re spectu pene.
7 Laudi virtus dependet a compromisso.
8 Snĩa contra vnum ex socijs specialiter lata non comprehendit al terũ ex eisdem socijs.
9 Sequentia declarant precedẽtia equiuoca.
10 Delegatus non exequitur sententiam.
11 Delegari nõ põt snĩe executio q2 est mixti imperij.
12 Delegari nõ possunt q̃ sunt mixti imperij nisi ꝑ principẽ.
13 Superioꝛem nõ recognoscẽs liber dicitur et põt ea q̃ sũt p̃ncipis.
14 Consiliũ ciuitatis rep̃sentat totam ciuitatem.
15 Delegatus principis snĩam rei sibi delegate exequitur.
16 Discrepantiã inter ius canonicũ ꝛ ciuile inducere nõ licet.
17 Citatio ad iudiciũ validitatẽ necessaria quando sit.
18 Sententia interlocutoꝛia enoꝛmiter non grauãs tenet etiã absq3 partis citatione.
19 Erroꝛ leuis non vitiat actum.
20 Appellari qñ possit a snĩa executionis siue de exequẽdo.
21 Prohibito vno dicitur prohibitum id per quod ad illud p̃uenit.
22 Ratiociniũ petitio rerum ad que tenetur non operatur mutatam voluntatem.
23 Verba impropriantur secũdum subiectam materiam.
24 Expense necessarie ꝛ vtiles resarciende sunt.

¶ Consilium. lxxj.

In noĩe domini nostri iesu christi. ¶ Super primo cõsultationis articulo qui ẽ an pro parte dicti benedicti possit iterum appellari a sentẽ tia lata per dictũ dominũ petrũ ad finẽ vt videat iterum an dictus benedictus ad aliqd teneatur: ꝛ sic possit ꝓbare depredatione3 de bestijs de quibus agitur que dicit facta per comitẽ Nicolaum: pau cis rem absoluã quoniã dicta appellatio iam fuit repulsa ꝑ magni ficos dominos prioꝛes ad quos spectabat tanq̃ emanata cõtra foꝛ mã reformationis disponẽtis ꝙ non possit nisi semel appellari: iõ conclusi cum cõsultante ꝙ super hoc non fatigarem solũ ꝛ dũtaxat exprimerẽ sentẽtiam meã. An dicti domini prioꝛes iuste fecerint nõ committere dictã causam secũdum petitione3 dicti benedicti. Quare vt eidẽ moꝛem geram visa foꝛma dicte reformatiõis specifi ce disponẽtis ꝙ non possit semel tantũ per partẽ appellari: et ꝙ a sententia lata in causa appellationis p̃rime nõ possit appellari: ꝛ si appelletur denegeẗ audientia. Attento ꝙ bis fuit pronunciatũ dictũ benedictũ teneri primo vigoꝛe laudi secũdo vigoꝛe snĩe do mini petri non debet amplius admitti appellatio sup hoc an te neatur ad dictas pecudes: an vero nõ teneat: q2 perierint. Nam de hoc est bis discussum ꝛ ꝑnunciatum: ideo nõ debet amplius discu ti vigoꝛe

ti vigore dicte reformationis que multũ precise ⁊ satis clare loquit̃ et super casu legis cõmunis vel municipalis non deb3 disputari.l. ancille:⁊ φ ibi per bal.⁊ doc.C.de fur.⁊.l.illam.ver.de mõ.C.ð col la.vtrum autẽ teneri debeat vigore laudi ⁊ vigore snie domini pe tri insolidum an pro pte:⁊ vtrũ in hoc discordent snia domini pe tri a laudo arbitror:tangam immediate in scðo infra proximo cõ sultationis articulo.Circa quẽ videtur prima facie dicẽdũ φ dict⁹ petrus non potuerit pronũciare put pronunciauit.Naz in laudo fuit pronunciatũ ⁊ declaratũ φ dictus benedict⁹ ⁊ socij teneantur cõsignare dicto Antonio.cxl.pecudes:in snia vero dñi petri soluz benedictus condẽnatur in.cxl.pecudibus:⁊ declarat̃ eũ teneri ad dictas.cxl.pecudes.Constat eñ φ vigore dicte snie dñi petri ipse benedictus tenet̃ insolidũ ad dictas.cxl.pecudes ex quo null⁹ ali⁹ est in dicta snia condẽnatus:sed ipse solus est ad dictũ numerũ pe cudũ condẽnatus ⁊ declaratus teneri.verba quippe snie sunt clara ideo ⁊c.l.ille aut ille.§.cũ in verbis.de leg.iij.⁊.l.nõ aliter.de leg.iij. ⁊.l.continu⁹.§.cũ ita.de verb.oblig.per laudũ aũt cõdẽnantur seu

1 declarantur teneri dict⁹ benedict⁹ ⁊ socij ⁊ illud verbũ socij† plura lis numeri denotat ad minus duos regula pluralis.in.vj.l.inter il lã in fi.de vb.sig.⁊.c.gaudeam⁹.de diuor.⁊ l3 plures teneant̃ insoli

2 dũ:tamen† si ipsi simpliciter condẽnant̃ ad q̃titatẽ puta centũ ad quam insolidũ tenebant̃ nihilominus censent̃ condẽnati ⁊ teneri vigore cõdẽnationis quilibet pro virili ⁊ non insolidũ:vt est tex.⁊ ibi glo.⁊ doc.in.l.paulus rñdit eos.ff.de re iud.⁊ in.l.j.C.si plures vna snia.adeo φ et̃ si in petitione cõcludatur quẽlibet insolidũ cõ dẽnari:tamen fit dicta interpretatio vt volunt doc.in dictis iuri bus que iura hoc probãt in gñalitate:sui:l3 al's habeat̃ φ snia d3 eẽ conformis libello.l.vt fundus cõmuni diui.⁊.c.licet eli.de symo.et c.qualiter ⁊ quãdo.de accu.cũ similibus.Et alias φ nõ valeat sentẽ tia lata pro parte.l.cõmuni diuidundo.ff.fami.herci.⁊.l.j.C.si ad uer.rem indi.Que iura nõ obstant:q2 satis censet̃ conformis sen tẽtia libello ex quo centũ puta petita sunt:⁊ in cẽtũ fit ꝯdẽnatio:⁊ sic in totũ nõ pro parte.Et est rõ:q2 in substantialibus est ꝯformis licet nõ in qualitate put volunt doc.in dictis iuribus:⁊ maxie bar

3 to.in.d.l.j.vbi bal.assignat aliam rationẽ.s.†q2 in snia quasi cõtra

4 hitur.l.j.§.idẽ scribit.de peculio.†Et qñ plures simpl'r se obligãt ex contractu qlibet causetur ob.pro virili.l.reos.§.cũ in tabulis de duob⁹ reis merito ⁊c.idẽ si ex quasi ꝯtu prout qñ obligant̃ ex snia ꝑm eũ ⁊ dicte rõnes sunt simul iungende:ideo in hoc variant.i snia insuper dñi petri dr̃ φ dictus benedictus tenet̃ vigore dicti laudi ad dandũ dictas.cxl.pecudes:⁊ sic h3 snia expressam relationẽ ad laudũ ⁊ vigore laudi non videt̃ φ teneatur nisi pro rata sua:⁊ sic nõ

5 ad.cxl.pecudes.merito vr̃ ꝯtinere i hoc expressum iuris errorẽ:†l3 enim nõ fit expressus error per seipsam:tñ satis censet̃ exp̃ssus per relationẽ specificã quam h3 ad laudũ si ex inspectione laudi appet contrariũ:put in sili dicimus φ snia in cã appel.censet̃ habere ex pressum errorẽ si confirmat primã habentẽ expressum errorem pro pter relationẽ quã scða snia h3 ad primã ꝑm bar.in.l.j.§.itẽ si cal culi.ff.que snie sine appel.rescin.⁊ in.l.j.C.de errore calc.⁊ Ange.⁊ Imo.in.l.si expressim.de appel.⁊ idẽ si error continet̃ in libello.l3 eñ tunc snia in se nõ contineat exp̃ssum iuris errorẽ:tñ pp tacitã re lationẽ quam snia h3 ad libellũ.l.fi.C.quib⁹ ad lib.pcla.nõ l3.c.l3 eli.de symo.cũ silibus.ideo dr̃ tunc etiã cõtinere iuris errorẽ put voluñt Jac.but.Cy.Bar.⁊ bal.in.l.j.C.de errore aduo.⁊ p cañ.in.c. inter ceteras.de re iud.vbi plenius p Panor.id eñ censet̃ cõtineri in dispõne referẽte aliã φ continetur in dispõne ad quã fit relatio. l.asse toto.de here.isti.l.si ita scripsero.de cõdi.⁊ demõ.⁊ in aut.de filijs ante instr.dota.natis circa mediũ:iõ dicta snia dñi petri nõ te neat cũ snia que continet exp̃ssum iuris errorẽ valere nõ soleat.l.ij. C.qñ puo.non est necesse.⁊.d.§.itẽ si calculi.⁊.ij.q.vj.§.diffinitiua. versi.Item si snia.⁊.d.c.inter ceteras in fi.tamen his nõ obstantib⁹ contrariã sniam arbitror magis iuri consonã.Nã ꝑmitto φ nõ est clarũ φ vigore dicti laudi teneat̃ dictus bñdictus pro parte dunta

6 xat ad soluẽdum dictas.cxl.pecudes.†Nam ex quo ꝑsupponit̃ in themate φ extat lex municipalis φ quãdo sunt plures socij qlibet sociorũ legatus insolidũ ꝑm dictam rõne3 bal.in.d.l.j.si plures vna snia.ita pariter ⁊ si ex quasi contractu ex quo obligat̃ p sniam.d.§. idem scribit.Ex maxime q2 ex ꝯpromisso quis obligat̃ ad obseruã tiam laudi:⁊ sic ex cõtractu:ideo suadet ratio φ obligetur insoli dũ ⁊ tanto fortius:q2 socij non cõpromiserunt:⁊ sic quo ad socios

7 laudũ directo nil valet ex quo ipsi nõ ꝯpromiserũt:†⁊ virtus oĩs laudi solet pẽdere ex cõpromisso.l.nõ distinguem⁹.§.de offi.ff.de arbi.Et potissime q2 subdit̃ in dicto laudo clausula.Et cosi dicia mo iudicamo ⁊ dechiaramo per omne megliore modo via ⁊ forma che de ragione potiamo.Nã ex quo de iure poterat ⁊ debebat bñ dictũ cõdẽnare insolidũ ex quo insolidũ tenebat̃ ⁊ vigore dicte mu nicipalis cõstõnis:⁊ q2 nõ apparet φ socios aliquos h̃ret ⁊ ipse so lus contraxit cũ sibi soli assignate fuerãt in custodiã vt in themate

8 ꝑsupponitur:†vnde ⁊ ipse obligat̃ ⁊ aliũ sibi soli obligauit etiam si socios habeat.l.si vnus ex socijs.⁊.l.si societatẽ.ff.pro socio.maxi me cũ ad eũ puenerũt dicte pecudes:⁊ ipse habeat facultatem eas ꝑstandi:vt in puncto dicit̃.ar.l.iij.§.heredes.ff.cõmo.⁊ φ per bar. in.l.iij.§.cato circa pncipiũ.de verbo.obli.cũ itaq3 melior via mo dus ⁊ forma foret declaradi φ ipse bñdictus insolidũ tenere ̃t:licz etiã socij tenerentur:ideo censet̃ cõdẽnatus ipse insolidũ:cũ verba possint ad id aptari.nam verũ est bñdictũ ⁊ socios teneri ad.cxl.pe cudes si vnusquisq3 tenet̃ insolidũ.Nec ex hoc verba impropriant̃. Et licet al's in dubio fieret alia interpretatio nõ infert̃ φ ⁊ ista iter ꝑtatio non sit verbis cõformis put ⁊ si ꝑmitto nummos.x.intelli gitur de minorib⁹.l.nũmis.de le.ij.cũ cõcor.⁊ tñ vba pariter ada ptant̃ ad maiores:et sequẽtibus itaq3 suadetur alia interpretatio

9 hoc casu†cũ sepe sequẽtia declarẽt pcedẽtia equiuoca.l.si seru⁹ plu riũ.§.fi.de leg.j.l.heredes palam.§.sed si notã.ff.de testa.ista etia3 interp̃tatio suadetur ex alia clausula sequẽti in dicto laudo ibi nõ obligãdo dicto bñdicto a piu parte che de ragione fosse obligato secũdo dicto cõpromesso.per que verba demõstratur φ ipsi laudã tes nõ intendebãt quẽlibet ex socijs teneri pro virili ꝑm terminos d.l.pau.⁊.d.l.j.C.si plures vna snia.sed eos maxime dictũ bñdictũ teneri ad id ad quod de iure teneretur secũdũ formã cõpromissi se cũdũ quam formã cõpromissi ipse benedictus debebat teneri in to tũ si nõ ꝓbabat se teneri ad minorem q̃titatem:sed put ꝑsupponi tur ipse bñdictus non probauit se teneri ad minorẽ quãtitatẽ:iõ forma cõpromissi suadet φ ipse teneret̃ insolidũ.Et dato sine pre iudicio veritatis qð ista omnino non artarent ad dictã interpreta tionẽ dicti laudi:tamẽ saltem reddebãt rem dubia3 que dubietas declaranda veniebat per iudicem qui de causa cognoscebat.iudex itaq3 iudicãdo qð vigore laudi dictus benedict⁹ teneret̃ ad dictas cxl.pecudes non habet exp̃ssu3 iuris errorem.Sed declarat senten tia rẽ dubiã:⁊ maxime hoc suadet ex tenore rescripti qð impetra uit dictus benedict⁹ ibi dũ dicitur:quia in dubiũ reuocat̃ ad quid teneatur dictus bñdictus vigore dicti asserti laudi ꝓpter varias in terpretatiões q̃ dantur dicto laudo:cũ aliqui dicãt dictum bñdi ctum ꝑcise teneri ad cõsignationẽ dictarũ pecudum ⁊c.Item quia reuocat̃ in dubiũ vtrũ dictus benedict⁹ consideratis cõpromisso et laudo teneat̃ insolidũ ad cõtenta in laudo.An vero pro minori parte decreuerũt cõmittere ⁊c.Et sic iudicibus a quorũ snia fuit ap pellatũ fuit cõmissum hoc dubiũ.an dictus bñdictus teneret̃ inso lidũ vigore dicti laudi ⁊ causa appellatiõis fuerit cõmissa dicto do mino Petro merito fuit sibi tacite cõmissum φ iudicaret an dict⁹ bñdictus teneret̃ insolidũ vigore dicti laudi necne:q2 φ quo ꝑmis iudicib⁹ fuerat hoc cõmissum:⁊ illi sentẽtiauerũt.⁊ domino petro fuit cõmissu3 φ cognosceret an illi primi iudices iuste sentẽtiaue rint in cõsequentiã eidẽ cõmissum fuit φ iudicaret an dict⁹ benedi ctus vigore laudi teneret̃ insolidũ necne.facit qð dictum est.s.i ad ductis pro contraria parte qð snia super appellatione lata habet necessariã relationẽ ad primã sentẽtiam:⁊ cum esset saltẽ dubia in terpretatio laudi super hoc:ideo snia domini Petri non hab3 ex pressum iuris errorẽ nec est manifeste iniusta:⁊ ideo non est nulla. Nec ob.d.c.inter ceteras.⁊.d.l.ij.C.quãdo prouo.nõ est necesse cu3 similib⁹.nec ob.d.l.paul⁹.⁊.d.l.j.si plures vna snia.q2 non militat in casu isto ꝓpter plura supra adducta:⁊ facit qð adducte supra reddebãt rẽ dubiam ⁊ domin⁹ Petrus habebat super hac dubie tate cognoscere ⁊ cõsequẽter pronũciare.l.de qua re.ff.de iudi.⁊.c. cum eccle.sutri.de cã pos.⁊ ꝓprie.idcirco potuit condẽnare dictu3 bñdictum in dicta quãtitate pecudũ.Viso de validitate dicte snie domini Petri vidẽdum est de eius executione vtrũ.s.dictus dñs petrus potuerit exequi seu cõmittere φ sua snia mandaret̃ execu tioni.Nã pro parte negatiua facit:q2 dict⁹ domin⁹ petrus est iu

10 dex delegatus:†⁊ iudex delegat⁹ regulariter nõ exequit̃ suã sentẽ tiam.l.a diuo pio.in pri.ff.de re iudi.tum quia delegat⁹ eo ipso φ sentẽtiat est functus officio suo.l.iudex postq̃ de re iud.⁊ not.in.l. si vt proponis.C.quomodo ⁊ quãdo iud.⁊.c.in literis de offi.dele.

11 †Cum q2 executio est mixti imperij:vt notant Barto.⁊ Paul.de cast.in.d.l.a diuo pio:⁊ ea que sunt mixti imperij nequeunt delega ri.l.ea que ad mu.iuncta.l.j.in princ.de offi.eius cui man.est iuris di.⁊.l.iubere cauere de iurisdi.om.iudi.⁊ late per Barto.in repe. l.imperiũ.eo.titu.¶Sed cõtrarium puto verius.Premitto eni3 φ prout pcipio non fit dubiũ quominus domini priores ⁊ capita ne⁹ ⁊ consiliarij deputati possint cõmittere executionẽ:q2 video qð commiserunt executionem laudi iudicibus mercantie.item per re scriptũ speciale executionẽ sue sententie domino Petro.Nec vi

12 deo de hoc dubitari:licet† de iure ciuili ea q̃ sunt mixti imperij ne queant nisi per principẽ regulariter delegari vt dictum est:⁊ in spe cie φ executio sententie delegari non possit tenent glo.⁊ barto.in d.l.a diuo pio.in prin.⁊ bar.in.l.iiij.§.qui duas.de dãno infecto ⁊ senis cũ sit de terris imperij eruendũ est ius ciuile iuxta notata per Bart.⁊ Bal.in.l.priuilegia.C.de sacrosan.eccle.per doct.in.c.j.de noui.oper.nũ.per glo.in.c.ij.de arbi.lib.vj.⁊ in.c.ij.de reg.iur.eod. lib.¶Quod autẽ delegare possint dicti dñi priores ⁊ alij de quib⁹

13 s.ea ratione puto inductũ:†quia ciuitas illa nõ recognoscit supe riorem ⁊ exercet iura principis ⁊ populus liber in suo territorio ea põt que princeps:vt patet ex notatis per Bar.in.l.infamẽ.de pu bli.iud.in.l.hostes.de capti.⁊ in.l.proxime.in pri.de his que in te. dele.⁊ in.l.sed hoc ita.§.tiberius.de heredi.institu.⁊ in.l.j.C.de bo.

vacã.lib.x.ꝛ in.l.item veniunt.§.ait senatus.de peti.here.Innoc.
ꝛ anto.de but.in.c.cum te.de re iudi.Itaq₃ ciuitas nõ recognoscẽs
14 superiorẽ põt causas meri vel mixti iperij delegare.†Itẽ cõsiliũ ci
uitatis repsentare solet ciuitatẽ:ꝛ ea facere q̃ ciuitas ipsa ꝛ gesta p
cõsiliũ censent gesta per totã vniuersitatẽ per glo.notabilẽ in rubri
ca.C.que sit lon.cõsue.ꝛ in rubrica.ꝛ in.l.j.C.de decur.lib.x.ꝛ p gl.
et bar.in.l.nulli.ff.quod cuiusq₃ vniuer.no.ꝛ gloss.in verbo facere
possunt in.l.sed ex dolo.§.j.ff.de dolo.ꝛ in.l.aliud.§.refert.de reg.
iur.per ang.in.l.j.in prin.ff.qd̃ quisq₃ iuris hinc est ꝙ minime du-
bitatur quominus delegare possint executionẽ sñie.Et hoc p̃sup-
posito pro constanti aduertẽdũ est ꝙ primis iudicibus fuit cõmis
sa etiã executio sñie:ꝛ cum ipsi iudicauerint laudũ nullũ ꝛ capturã
factam pro executione sentẽtie debere reuocari ꝛ depositũ ꝙ simi-
liter respiciebat executionẽ:ꝛ ad eã tẽdebat restituendũ fore et a
predictis fuisse appellatũ ꝛ causa appel.simpliciter cõmissa fuerit:
ideo videt̃ etiam cõmissa causa executionis que cõmissa fuerat pri-
mis iudicibus ꝛ sup qua primi iudices pnũciauerunt a quorũ pnũ
cia non fuit appellatũ.item p̃dictus delegatus videt̃ cõparãdꝰ de-
legato a pncipe cum ciuitas aqua censet̃ delegatus iura pncipis
15 exerceat.†Sed delegatus pnicipis suam sñiam exequitur.c.querẽ
ti.ꝛ.c.pastoralis.§.p̃terea postulasti.de off.deleg.Et licet gl.in.d.
l.a diuo pio.in pnci.secꝰ dicat de iure ciuili tñ bar.ꝛ doc.cõmuni-
ter oẽs idem dicunt de iure ciuili.s.in dele.imperatoris p.l.fi.in fi.
C.de iudi.ꝛ in autẽ.de exhibẽ.reis.§.si vero,administrat fm vnam
lec.facit qꝛ ex quo de iure cano.est exp̃ssum:ꝛ de iure ciuili nõ repe
16 ritur aliter decisum standũ est iuri.cano.etiã in terris imperij † ne
inducatur discrepantia inter ius.cano.ꝛ ciuile.c.cum expediat.de
elec.in.vj.ꝛ.l.j.C.de inoffi.do.put.ꝛ not.bald.in.l.priuilegia.C.de
sacrosan.eccle.ꝛ doct.in.c.j.de no.oper.nũcia.Et ex his deducitur
qd̃ dictus dominus Petrus vigore prime delegatiõis potuit suã
sñiam exequi.Tantofortius cũ ad cautelã fuerit eidẽ p speciale re
scriptum dicta executio cõmissa specialiter ꝛ exp̃sse.Et licet nõ in-
teruenerit citatio:ꝛ pbatũ dicat̃ ꝙ in huiusmodi cõmissionibꝰ so-
leat citari pars aduersa:tamẽ qꝛ non est probatum ꝙ si citatio non
adhibetur rescriptum seu cõmissio sit nulla vel nullum:vnde nõ vi
detur ꝙ ex hoc rescriptum debeat censeri nullũ:qꝛ multa fieri non
17 debẽt que facta tenent ꝛ in specie†sentẽtia quelibet interlocuto-
ria que aliqd̃ p̃iudiciũ infert non dꝫ ferri nisi parte citata.l.de vno
18 quoq₃ de re iud.Et†tamẽ interlocutoria lata parte nõ citata te-
net:vt no.Inno.ꝛ Io.and.in.c.querelã.de elec.ꝛ de procu.i.c.au-
ditis.ꝛ glo.in.l.nec quicq̃.§.de plano.de offi.procon.ꝛ domini de
rota deci.xciij.ccexiij.ccccxxxiij.ꝛ imo.in.l.quod iussit.de re iudi.di
cẽs dictũ Inn.ꝛ Io.an.pcedere quãdo interlocutoria nõ affert ma
gnũ p̃iudicium:secus si magnum infert p̃iudicium secũdũ eum:sꝫ
cõmittere causam executionis non videt̃ qd̃ sit magni p̃iudicij:nã
non refert:an delegatus de executione cognoscat ꝛ exequat̃:an ve
ro exequatur ipse delegatus:ideo cõmissio est leuis p̃iudicij ꝛ for-
te nullius ideo obmissio citationis non vitiat:lꝫ ex stilo curie soli-
ta sit interuenire:sic ꝛ alias in.l.si opus.ff.de no.ope.nũ.dicit bar.
ꝙ licet nunciatio per p̃torẽ fieri nõ debeat sine causa:tamẽ fcã par
19 te pñte tenet ꝛ alias licꝫ alias requirat̃ de iure aliqua solẽnitas:†
tñ si est leuis solẽnitatis obmissio nõ vitiat.l.j.in fi.ꝛ ibi p bar.de vẽ
tre inspi.ideo his oibus attẽtis puto ꝙ dictus dñs petrus hr̃et fa
cultatẽ exequẽdi dictã sñam:ꝛ p ꝯñs potuerit cõmittere executio-
20 nẽ sñie.¶†Ab executiõe aũt nõ appellat̃ nisi excedat̃ modꝰ in exe
quẽdo.l.ab executore.ff.de appel.ꝛ.l.ab executione.C.quoꝝ appel
lą.nõ recip.Et licet sit dubiũ nõ mediocre vtrum possit appellari
a pnuncia de exequendo.nã glo.j.in fi.in.d.l.ab executore.ff.de ap
pel.ꝛ Ray.ibi ꝛ similiter gl.in.d.l.ab executione.C.quoꝝ appel.ꝛ
etiã Iac.but.ꝛ Saly.ibi ꝛ spe.in titu.de appel.§.quibus ꝟsi.v.tenent
ꝙ non:sed cõtrarium tenent Guil.de suz.in.d.l.ab executiõe quo
rum appel,ꝛ Odo.Cy.Bar.Ang.ꝛ Imo.in.d.l.ab executore.de
appel.ꝛ bal.in.d.l.ab executore.vt refert Imo.in.d.l.ab executore
idẽ firmat Rapha.ful.in.d.l.ab executione referens vltra p̃dictos
etiã Iac.de rauẽ.ꝛ petrũ.idem velle idẽ Io,an.in addi.spe.in.d.§.
quibꝰ ꝟsi.v.ꝛ per ꝯñs hec videtur magis cõmunis opi.pro qua fa-
21 cit generalitas.d.l.ab executore.†Et qꝛ phibito vno videt̃ phibi
tũ id p qd̃ peruenit̃ ad illud.l.oratio.de spõsa.cũ similibus.ideo si
phibetur appellatio ab executione facti videt̃ phibita appellatio
a pnuncia de exequẽdo p quã peruenitur ad executionẽ facti:ꝛ ad
ll.ab executore:ꝛ ab executiõe ꝛ dare vel tollere remedium appellã-
di qd̃ videtur absonũ fm p̃fatos doc.in casu nostro non sumus in
dicta exitatione:qꝛ iudex nõ pnunciauit sentẽtiam exequẽdã:sed
mãdauit simpl'r nũcio ꝙ exequatur dictã sñiam diffinitiuã:ꝛ sic re
spicit executionẽ facti faciẽdam mediãte nuncio:ꝛ sic videt̃ p̃inde
ac si ipse exequeretur:qꝛ qui per alium facit per se facere videtur.c.
qui per alium facit.de regu.iur.in.vj.l.j.§.deiecisse.ff.de vi ꝛ vi.ar.
ꝛ.c.mulieres.de sententia excõmu.cum concor.si itaq₃ non excessit
modum in mandando nec nuncius in exequẽdo nõ videtur quod
possit appellari a tali cõmissione vel a tali executione per p̃dicta.
Et modũ non videtur ꝙ excesserit mandando simpliciter qd̃ sentẽ
tia exequat̃ retento ꝙ ab ea non potuerit appellari de quo supra
in primo dubio tangitur.¶ Restat deuenire ad vltimum quesitũ
qd̃ quidem videtur non indigere magna discussione:qꝛ non immi
22 net nedũ magna:sed nec mediocris exitatio:†nã ex quo dictꝰ an
to.petijt executionẽ laudi nõ potest interpretari qd̃ voluerit lau-
do renunciare eodẽ instanti petendo qd̃ sibi reddat rationem de
dictis pecudibus.cxl.qꝛ non censetur quis maxime incontinenti
mutare ppositum ꝛ reuocare petitionem executionis laudi.nõ ad
ea.ff.de condi.ꝛ demon.ꝛ maxime cum renunciare iuri quesito ex
laudo,esset quodãmodo iactare suum qd̃ non est p̃sumendum.l.cũ
de indebito de pba.nec petere ꝙ reddat̃ sibi ratio de dictis.cxl.pe
cudibꝰ est recedere a laudo ꝛ eius executione.Nã in redditione ra
tionis est restitutio eorum ad que tenetur.l.cũ seruus in fi.ff.de cõ-
di.ꝛ demon.ideo faciẽdo qd̃ reddat.cxl.pecudes reddet de eis ra-
23 tionẽ.Et si qua impropriatio ex hoc resultaret nõ incõuenit:† cũ
verba impropriantur secũdũ subiectaꝫ materiã:ꝛ vt cõtrarietas eui
tetur.l.sed ꝛ si possessori.in princ.de iureiurã.l.si quis intentiõe am
bigua.de iudi.l.si vno.in prin.loca.cum infinitis similibus:licꝫ nõ
sit necessaria impropriatio per dicta.s̃.Et etiã qꝛ dictus bñdictus
erat obligatus ad fructꝰ hereditatis ꝛ perceptos ex dictis.cxl.pe
cudibus secũdũ tenorem laudi cuius laudi petebatur executio:qꝛ
de fetibus lacte ꝛ lana que sunt fructꝰ pecudũ:ꝛ etiã erant eidẽ bñ
dicto excõputande expense ꝛ cõpensande cũ fructu predicto.tum
24 qꝛ continebatur in laudo:tum qꝛ ita de iure fieri debebat:†qꝛ ex-
pense vtiles vel necessarie resarciẽde sunt.l.in rebus.§.possunt cõ-
mo.l.sed ꝛ si.§.fi.ꝛ.ll.seq.de peti.here.ꝛ.l.in ceteris.eo.titu.ꝛ.l.sum
ptus.ꝛ.l.in fundo.de rei ven.cũ multis similibus.De his quidem
hincinde refundẽdis erat reddẽda ratio cum non essent declarata
p laudum in qua redditione rationis habebat ostẽdere introitus
et exitus ꝛ reliqua restituere p executione sentẽtie.d.l.cuꝫ seruus.
§.fi.ꝛ.l.comperimꝰ.C.de naui.li.xj.ꝛ ibi Barto.ꝛ.l.si cui libertas.
de condi.ꝛ demon.vbi probatur.ꝛ ibi per Bar.qd̃ vbi habet red-
di ratio habeat eligi vnus vel plures boni viri qui habeãt rationẽ
calculare:ꝛ scripture si que facte sunt habẽt ostẽdi ꝛ reliqua declara
ta per eos debent restitui.Et hoc concordat cũ tenore laudi:vt pꝫ
ibi dechiarato sempre che dicto bñdecto e cõpagni sieno tenuti as-
segnare diete bestie:e fructe e spese desse ad iudicio de boni e inten
dẽte hoi che de tali mestieri habbiano notitia e pratica ꝛc.iõ con-
grue petebatur a dicto bñdicto ꝙ pro executione laudi redderet
rationẽ de dictis.cxl.pecudibus.qd̃ etiam demonstratur ex cõpro
misso postea emanato iter dictas ptes.die.xx.octobꝛ.M.ccccxx.
super dicto laudo:vt pꝫ ibi in quo nonnulla restãt declaranda cõ
corditer remiserũt ꝛ compromiserũt ad declarandum ꝛ calculãdũ
ea que continentur in dicto laudo ꝛc.que omnia tendũt ad reddi-
tionẽ rationis de dictis pecudibꝰ.itaq₃ nulla ratiõe colorata dici
potest qd̃ ita petẽdo prout petijt.d.Ant.censeatur renũciasse lau
do:ꝛ per hec patet respõsum ad dubia ex themate extracta.de illo
autẽ ꝙ allegatur ꝙ laudũ erat nullũ:qꝛ latum extra tẽpus cõpro-
missi nõ queritur a me:qꝛ alias dicitur hoc declaratum.ꝛ video ꝙ
fuit latum intra tempus progatum:licet prorogatio nõ fuerit fa
cta per bñdictum sed per alium eius nomine:tamẽ videt̃ ratifica-
tio facta per vltimum cõpromissum maxime illa verba eoipso lau
do in oibus stante firmo in omnibꝰ suis partibus.per qd̃ etiam cõ
promissum vltimum videtur tolli alia allegatio que fit cõtra lau-
dũ rõne electionis tertij:licet etiam illa ex alio videt̃ inefficax:qꝛ
ambo primi duo arbitri a partibus electi concorditer laudauerũt
super his tamen quia a me non querũtur nõ aliter me intromitto.
Laus deo.

¶Summariũ super cõsilio.lxxij.

1 ☞Amor charitas ꝛ legatarij dignitas sunt declaratiua incerta
rum dispositionum.
2 Substitutio compendiosa facta per verbum quicunq₃ ꝛ pluralis
numeri cum conditione liberorum qñ purificat̃ in vno.nu.6.
3 Copula inter copulata diuersitatem significat.
4 Substitutio facta compendiose per verbũ pluralis numeri purifi-
cata non dꝛ nisi in duobus.
5 Filiorũ appellatione non tm̃ veniũt nepotes sed et pronepotes.
7 Oneratus in dubio non presumitur quis duplici onere.
8 Ambigua ꝛ siue obscura interpretantur p herede aut reo potius
q̃ pro fideicõmissario aut actore.
9 Contestatio litis est necessaria ad vallidítatẽ processus.
10 Negatiua que non cadit in corporis sensum probari dꝫ cã scientie
ꝛ per eum qui se in eadem fundat.
11 Fideicõmissariꝰ an necesse hꝫ probare p cõmodo sui fideicõmissi cõ
ditionẽ non fuisse impletã in rogato.

¶Consilium.lxxij.

In nomine dñi nostri iesu

christi.¶Uisis scripturis ad me p iudicẽ cause sub sigil
lo transmissis sup cã vertente inter blasium ꝛ Ioannem
menecũ rentij blasij:vt heredes dicti rentij qui cãm inchoauit ex
vna parte agẽtis ꝛ Thomã ꝛ petrũ eius filiũ ex altera parte conuẽ
tos breuibus

tos breuibus vtar: vt moris est in cōsilijs decisiuis maxime in causis leuis ponderis. Et primo decidā prin. dubiuz ꝙ vertit̃ in hac li te: vz vtrū substō. vl'is facta per blasium fuerit purificata necne: si enim non est locus substōni ruit oē fundamentū partis agētis: et ꝑfecto lz articulus sit satis dubius qꝛ verba substōnis pñt hr̃e varias interpretationes: ꝛ pro parte agētis sint date due interpretationes: tñ dari pōt ꝛ tertia magis verbis cōformis. s. ꝙ si petrus decessisset sine liberis substituebat testatoꝛ rentiū ꝛ eius liberos in stirpes. Si aūt decessisset rentius substituebat petrū ꝛ ei⁹ filios: ita ꝓprie sonāt vba nō violādo seu trāsplātādo verba: ꝛ sic illa verba quilibet eorū decesserit referunt ad petrū ꝛ rentiū: ꝛ relatiuū eorū refert petrū ꝛ rentiū prius noīatos filij petri ꝛ rentij non erant adhuc noīati: ideo nō cadebat relatio: put etiā verbū ipsoꝝ ꝙ seqtur similiter petrū ꝛ rentiū refert. ¶ Et prout etiā fieri ꝯsueuit ꝙ relatiuū refert p̄cedētia ꝛ nō sequētia: ꝛ est videre pluries ī dicto testō.

1 †ꝛ amore testatoꝝ talioꝝ sumit̃ interpretatio ambigue oꝛonis et verboꝝ que sunt ambigua. l. si seruus pluriū. §. fi. cū cōcoꝛ. de lega. j.

2 †Si. n. testatoꝛ voluisset substituere sub ꝯditione si filij filioꝝ decesserint sine liberis debuisset dicere quos ambos īuicē substituit: ꝛ eorū liberos si sine liberis quilibet eoruz decesserit: ita ꝙ tunc illa verba quilibet eoꝝ refererentur etiā ad filios si alter eoꝝ decesserit ꝛc. Et non postposuisset ipsos filios post relatiuum eorum. Et

3 maxime †ꝑ copulam que inter copulata diuersitatē denotat iuxta notata in rubrica de iuris ꝛ facti ignorā. Itaqꝫ vr̃ significare ꝙ cōditio ꝓxime p̄cedens non respiciat ipsos filios ipsoꝝ petri ꝛ rentij ꝑut respicit ipsos petrū ꝛ rentiū. Et pro hac interpretatione facit: qꝛ si secus diceremus dādo itellectū quē dant allegantes pro parte agenti verba sonarēt ꝙ si decederet vnus ex filijs petri vel rētij etiā inuita patris esset loc⁹ substōni: qꝛ illō vniuersale qcūqꝫ verificaret̃ si relatiuū eoꝝ referret ēt liberos rentij ꝛ petri. Et tñ hoc esset absonū ꝛ penitus alienū a verisili mente testatoris. facit tñ pro alia interpretatione illa verba in stirpes. Nam si alter ex dictis institutis decessisset sine liberis non esset reperire suā stirpem remaneret so

4 la stirpes alterius: †ideo nō videtur verificari verbum plurale stirpes ꝙ saltē duas requirit. l. inter illā in fi. de verbo. sig. ꝛ. c. pluralis loquutio. de regu. iur. in. vj. ꝛ. l. vbi numerus. de testi. prout als ad interpretationē ambigue substitutionis ponderat Barto. in. l. fi. ff. ad trebel. vtrum dicat superstitem: an dicat superstites in plura

5 li sed ad hoc respōdetur †ꝙ appellatione filioꝝ videnť venire etiaz nepotes ꝛ ꝓnepotes. l. lutius. de here. insti. ꝛ. l. filij appel. de verbo. sig. ꝛ. l. liberoꝝ. eo. ti. ꝛ sic ex vno eoꝝ possent venire plures stirpes. ꝛ ideo nō obstat. Item pōt adduci pro supradicta alia interpretatione: qꝛ idē testatoꝛ fecit similez substitutionē frācisco alteri filio sub duplici cōditiōe: scilicet si ipse decesserit sine filijs aut si eius filij decesserint sine filijs: ꝛ sub dicta duplici alternatiua cōditiōe substituit petrū ꝛ rentiū ꝛ filios eoꝝ in stirpes. Ex quo videt̃ cōiecturā dū ꝙ eodē modo voluerit substituere ipsis petro ꝛ rentio. Sed rñ

6 det̃ retorquēdo in cōtrariū: †ꝙ si voluisset petrū ꝛ rentiū honorare fideicōmissaria substitutione sub duplici alternatiua cōditione expressisset in ista eorū substitutione ꝑut expressit in substōne fcā. frācisco non expressit: qꝛ nolebat eos intantū onerare ꝑut onerabat frāciscū. arg. c. ad audientiā de decimis. attēto ꝙ magis in dicto testō dilexit petrum ꝛ rentiū q̃ dictū franciscū: patet qꝛ eos instituit heredes vniuersales. ꝛ frāciscū in rebus certis. Itē ipos petrū ꝛ rentiū eoꝝ filios substituit frācisco: ꝛ nō substituit ecōuerso frāciscum ipsis petro ꝛ rentio: ideo non est bona argumento onerauit sub duplici cōditione frāciscū vel eius filios quos minus dilexit: ergo eodē modo censeat̃ onerasse petrū ꝛ rentiū quos magis

7 dilexit: qꝛ esset argumētatio de minori ad mai⁹. ¶ Facit † qꝛ in dubio nō cēset̃ testoꝛ voluisse heredē onerare duplici onere. l. pe. ff. de

8 dote pleg. cū cōcoꝛ. † in dubio vr̃ ꝙ poti⁹ fiat interpretatio pro herede q̃ pro fideicōmissario seu legatario. l. si ita sit ascriptū. de leg. j. Itē. l. qd̄ in rerū. §. si vsumfructum. ꝛ. l. si domus. §. fi. de leg. j. ꝛ. l. scripto. de vsufru. leg. item. l. nūmis legatis cū ꝯcoꝛ. de leg. iij. item in re obscura interpretatio fit pro parte reoꝝ. vt in. c. cum sint partiū iura obscura. de reg. iur. in. vj. ꝛ. c. fauorabiliores. eo. tit. ꝛ lib. Cum itaqꝫ verba dicte substitutionis sint equiuoca ꝛ dubia cum patiat̃ plures varias interpretationes: ꝛ interpretatio que magis fauet reis magis etiā conueniat verbis ꝛ ordini verboꝝ. Et de mente aliter nō appareat ꝛ tractet̃ ad pn̄s de onerosa fideicōmissaria substitutione non de vulgari: puto partes iudicis fore in amplectenda supradictam interpretationē. s. ꝙ ex quo petrus nō decessit sine liberis ex quo decessit cum Nardo eius filio defecerit dicta substitutio non ob. ꝙ Nardus postea decesserit sine liberis. Ex hac conclusione resultat ꝙ partes iudicis sunt in absoluendo dictos reos cōuentos. Cum deficiat omne fundamentū iurium agentis seu agentium qui nituntur ex dicta substōne que euanuit per predicta. hec quidem ponunt gladium ad radicē: qꝛ concernūt fundamentū totius negocij ꝛ totius iustitie. ¶ Cōtra actores etiā facit circa meri

9 ta cause: †qꝛ non reperio in actis transmissis litis cōtesta. q̄ est necessaria ad validitatem processus. l. j. C. de lit. contest. c. dudum. de elec. ꝛ. c. j. de lit. cōtest. ꝛ extra vt lite nō cōtesta. per totum. Itē non reperio articulatū seu ꝓbatum ꝙ rentius decesserit superstitibus blasio ꝛ Ioānemeneco qui hodie insiant vel ꝙ illi sint filij ꝛ heredes ipsius rentij. Et licet multi testes super. x. arti. examinati allerant dictos blasium ꝛ Ioānemmenecū ꝛ plures alios esse filios dicti rentij: tamen non reddunt bonam causam scie si recte aduertit̃: ideo ex actis ad me transmissis nō pōt sequi cōdēnatio ad eorū instantiā seu pro eis nec pro rentio si mortuus. potest etiā instari qd̄ negatiua ista ꝙ nardus decesserit sine liberis non sit legitime ꝓba

10 ta per testes: † qm̄ ista negatiua nō cadit in sensum corporis: iō debet reddi causa scientie. c. cum causam que de testi. ꝛ ibi per Inno. ꝛ doc. ꝛ per doc. in. l. solum. ꝛ in. l. testiū. C. eo. tit. ꝛ. l. qui testō. §. fi. ff. eo. ti. cum similibus que non est idonea reddita: vt ex lectione attestationum apparet satis plane. Et qꝛ ista negatiua est fundamentū intentionis partis agentis: ideo videretur ꝙ onus probādi incūberet ipsi parte agenti: qꝛ regulariter illi qui se fundat in negatiua incūbit onus probandi. l. hoc iure. de verbo. oblig. ꝛ ibi Bar. ꝛ doc. cōiter. ꝛ per Inno. ꝛ doc. in. c. super his de accu. ꝛ per Ioā. cal. ꝛ doc. in. c. bone de elec. ¶ Et in ista cōditione fideicōmissi si deces

11 serit sine liberis: ita fuisse iudicatū. s. † ꝙ fideicōmissarijs habeat necesse probare ꝙ rogatus decesserit sine liberis refert Ange. in. l. ex facto. §. siquis aūt ad treb. ꝛ vide vr̃ velle. bar. in. d. l. hoc iure quaten⁹ intelligit. d. §. siqs aūt. qn̄ apparet ꝙ simul decesserūt pater ꝛ filius Et ita illum tex. intelligit Imo. in. d. §. siqs aūt qui hanc partē vr̃ tenere. in hoc tñ nō facio fundamentū qm̄ nōnulli tenent cōtra: et veritatē puto sil'r esse incōtrariū: licet posset ad auctoritates ꝯrias que se fundāt per. d. §. siqs aūt. dici: ꝙ loquuntur qn̄ apparet ꝙ filij decesserunt: licet nō appareat an prius vel posteri⁹: sed si nō appa ret ꝙ decesserint: lz nō apparet ꝙ eos habuit standū sit regule: in hoc tñ solo nō me fundarē. Quātum aūt ad substōnē factā francisco nō est insistendū: qꝛ testes deponūt ꝙ habuit filiū ꝛ nō apparet ꝙ decesserit: iō nō videtur ꝓbata purificatio cōditionis vere vel ꝑsumptiue attentis maxime notatis. per glo. ꝛ doc. in. l. lz si de sui. de acqui. heredi. sed nō est super hoc instandū: qꝛ si purificata fuisset cōditio substōnis facte francisco tunc ad petrū ꝛ rentium bona dicto frācisco relicta deuoluta fuissent pro dimidia dicto francisco: ꝛ pro dimidia dicto rentio. vel si eoꝝ filij censeretur simul inuitati petro ꝛ filijs vna dimidia ꝛ rentio ꝛ filijs alia dimidia obuenisset: ꝛ ita ꝑut dep̄hēdit̃ in simul diuiserūt nec deducit̃ ꝙ vnus plus altero habuisset de relictis fctis dcō frācisco. itaqꝫ si nō ē loc⁹ dicte posteriori substōni nihil ꝑ vnū alteri debet̃. cū itaqꝫ supra cōclusuz sit ꝙ euanuerit dicta vltia substō ꝙ petrus ꝛ rentius fuerūt inuicē substituti vna cū eoꝝ filijs: ideo nō curādū: an purificata fuerit an defecerit cōditio dicte substōnis: an vero defecerit: cōcludo itaqꝫ ꝑtes iudicis fore in ꝓnūciādo pro reis conuentis. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. lxxiij.

1 Presumitur quo ad validitatez in dubio pro instrumento solenniter tamē facto.
2 Sane mentis quibus presumitur sola notarij relatione ad hec rogati. nume. 13.
3 Furiosus presumitur sane mentis ex qualitate actus.
4 Testari furiosus an possit. nume. 8.
5 Heres substitutus noīari debet a testatore.
6 Nutu legata et fide non missa particularia fieri possunt.
7 Heredis institutio facta ad interrogationem si interrogat⁹ respōdeat ꝙ sic an valeat. nu. 11.
8 Testamentum inarmi non valet si testando aliquam demonstret infamiam.
10 Mortem siue valitudinem proximi nō est verisil'e ignorare.
12 Testamenti ordinatio lecta coram testibus et testatore vbi nō apparet de verbali heredis nominatione facta ꝑ testatorē an valeat.
14 Testis dictum vt valeat requiritur ꝙ cadat in sensum corporis nō intellectus iudicium.

¶ Consilium. lxxiij.

In noīe domini nostri iesu christi. ¶ Uisis ꝛ diligenter inspectis attestationibus. xiij. testium examinatoꝝ pro parte dn̄e pere super testō Perthome eius filij ꝛ attestationib⁹. viij. testiū examinatorū sup eodē testō pro parte michaelangeli ꝛ manētis qui p̄tendunt se pupillariter substitutos in dicto testō: ꝛ visa copia instri dicti testi dubitat̃: an dictū testū valeat: ita ꝙ dicti substituti possint niti vigore

1 dicti testi. An vero nō valeat †. Circa ꝙ videt̃ prima facie dōm: ꝙ dcm̄ testm̄ valeat. Nā ex facie istri appet dictū testm̄ hr̃e solēnitates in testō requisitas: nā sunt in eo descripti septē testes qui in isto asserunt̃ rogati: ita ꝙ instr̄m videt̃ solēne ꝛ cōtinere solēnitates in testō nūcupatiuo requisitas. de qbus in. l. hac consultissima. in ꝓn. ꝛ. §. per nuncupationē. C. de testa. ꝛ in. l. heredes palā. in prin. ꝛ. §. pe. ꝛ fi. ff. eo. ti. ꝛ insti. eo. ti. §. fi. Et qd̄ instrumētū habens solēnem descriptionē testiū ꝓbet testm̄. no. Bal. in. l. hac consultissima. C. q testa. fa. pos. ꝛ ita approbat cōsuetudo: ꝛ ita cōiter tenet ꝑut dicit Rapha. ful. ibi. ꝛ fuit opi. Io. lz Azo. contrari⁹: per. glo. in. l. j. C. de testa. ꝛ in. l. heredes palā. in prin. ff. eo. titu. ꝛ in. l. fi. C. de fideicō. et

dicit glo. ꝙ opi. contraria Azo. hz validiora argumẽta: tñ opi. io. cõsuetudine cõprobatur. Dy. aũt in. d. l. heredes palã. dicit ꝙ etiã de iure verior est opi. Jo. ꝛ siľr dicit bal. in. d. l. j. ꝛ eã sequũtur Bar. bal. Ange. ꝛ Jmo. in. d. l. heredes palã. ꝛ ang. in. d. l. j. ꝛ est clarũ sal tẽ in pratica ꝑpter cõsuetudinẽ que est optima. ll. interpres. l. cum de interpretatione. ff. de. ll. ꝛ. c. cum dilectus extra de cõsue. instru- mẽtũ aũt asserit illũ testatorẽ fuisse sane mẽtis ergo ꝓbatur ꝙ testa tor sane mẽtis testatus fuit: put in instrõ continetur. Cũ ꝑ instrõ presumatᷣ. l. cum precibus: ꝛ ibi ꝑ glo. ꝛ doc. C. de ꝓba. Et ex quo in strumẽtũ probat testm̃ ad cuius ꝓbationẽ non sufficerẽt sex testes d. l. hac cõsultissima. in pñ. ꝛ. §. per nũcupationem de testa. ꝛ. l. in te stamentis. C. eo. ti. cũ si. Ideo videt habere vim septẽ testiũ circa pro bationẽ cõcernentẽ testm̃ ꝛ eius validitatẽ prout inter cetera est sanitas mẽtis testatoris. Cõcurrunt etiã cũ instrõ tres testes q de ponũt ꝙ dictus Perthomas testator tpe testi erat sane mẽtꝭ. ideo ꝓbari videt sanitas mẽtis. Cũ qua etiã cõcurrit iurisp̄sumptio:

2 † q̄ qlibet ꝑsumit sane mẽtis. l. nec codicillos. C. de cod. ꝛ. c. fi. extra de succes. ab intest. put voluit gl. in. d. l. nec codicillos. ꝛ doc. ibi. ꝛ i d. c. fi. Presumitur eñ qs esse talis qualis esse debet dicunt Nico. de mat. ꝛ Bal. in. l. nec codicillos. non ergo videtur curandũ si ali- qui testes deponunt qd erat nõ sane mẽtis tunc tpis: q̄ instrm̃ in- re ꝑsumptio: ꝛ testes deponentes sanã mẽtẽ vñr ꝓualere testib⁹ de- ponẽtib⁹ de mente nõ sana. ¶ Facit et q̄ ea que disposuit conue-

3 niũt dispõni hois sane mẽtis. † Nã fecit heredẽ vniuersalẽ filium sibi fecit substitutionẽ substituẽdo sibi coniunctos fecit relicta ad pias cãs honorauit mr̃em suã ꝛ disposuit de sepultura sibi conue- nienti: ꝛ sic ordinatio testi tota designare videtur sanã mentẽ non insaniã. Qñ eñ qualitas dispõnis arguit ad ptẽ sani ɔsilij: vt q̄ est legitima ordinatio cuiuslibet sane mẽtis: vt q̄ cõtinuetur instrõ ꝑ aia ꝛ hmõi tunc ex q̄litate actus ꝑsumit sane mẽtis put dicũt bal. ꝛ Raph. ful. in. l. furiosum. C. qui test. fa. pos. qui loquuntur etiã in eo qui prius fuerat furiosus: ꝛ idem volunt Pau. de cast. ꝛ Põt. ibidem. qui circa illum articulum: an testm̃ censeatur factũ tpe fu roris vel tempore quietis solum dicũt esse attendẽdas q̄litates eo- rũ que in ipsa vltima voluntate disponunt: insuper dicit singulari

4 ter Jo. an. in. c. fi. de suc. ab intest. † ꝙ si furiosus tpe furoris rite et recte testatur testm̃ est validum neq̃ vitiatᷣ ꝑpter furorẽ. allegat so lum valerium referentem fuisse per testatorẽ confirmatũ testm̃ cu- iusdã testatoris qui fuit solẽniter testatus. prout refert Ponta. in d. l. furiosum. qd dictum refert ꝛ sequitur bal. in. c. j. per quos fiat in uesti. in vsibus feu. videtur autẽ mirabile ᵴm eum: habet tñ put di cit Ponta. rationẽ equitatis q̄ ex quo rite ꝛ recte testatᷣ fuit ꝑsu- mitur sane mentis ꝛ nõ furiosus tpe testamenti. arg. l. qnidã in suo de conditio. institu. ꝛ. l. is qui. §. fi. de tuto. ꝛ cura. da. ab his ᵴm eñ. vnde valet tanq̃ testamẽtũ bois sane mẽtis nõ vt testamẽtũ furio si: q̄ sana mens presumitur propter testamẽti omnimodã solẽni- tatem ᵴm eundẽ Ponta. post Jo. an. ꝛ bal. quanto fortius vbi te- status est quis rite ꝛ recte in qualibet parte testamenti ꝛ nõ fuerat pri⁹ furiosus: put hec omnia videntur cõcurrere in casu isto i quo nõ deducitur ꝙ dictus Perthomas fuerit vnq̃ furiosus. Nec etiã videtur obstare ꝙ dictus Perthomas nõ disponebat ex seipso: sz respondebat ad interrogationẽ alteri⁹: qñq̃ nutu annuendo: quã doq̃ verbis exprimẽdo: q̄ multi ꝛ multi testes deponũt ꝙ ore pro prio fecit heredem eius filium: ꝛ ore proprio substituit ipsi filio mi

5 chaelangelũ et manẽtem. ¶ † Et in heredis institutione ꝛ directa substitutione requiruntur verba. l. iubemus. C. de testa. ꝛ. l. he-

6 redes palam. in princ. ff. eo. ti. † legata aũt ꝛ fideicõmis. saltẽ si sunt

7 particularia possunt fieri nutu. l. nutu. in prin. ff. de lega. iij. † Et ꝙ sufficiat si ad interrogationem alterius respondeat nominado he redẽ vel si interrogans nominat ꝛ ipse respondet ꝙ sic: volunt gl. in. l. iubemus. ꝛ idẽ tenuerunt Azo. Jac. but. Marti. sili. ꝛ Cyn. vt eos refert Ange. in. d. l. iubemus. dicens. ꝙ hec opi. cõmuniter ap probat in iudicijs ꝛ in scholis: ꝛ idẽ tenet ipse ibi. ꝛ in. l. in fraudez. §. j. de mili. testõ. idem Bar. loquẽs in notario in. d. l. iubemus. ꝛ in d. l. heredes palam. ꝛ bal. in tabellione interrogante in. d. l. iubem⁹ ꝙ si heres. idem etiam si non notari⁹ interrogat voluerunt pe. de bellaperti. ꝛ Benedict⁹ de plũbino. idem Jo. an. in addi. Specu. ti tu. de testa. §. j. versi. ꝙ si heres. Et idem voluit Raph. ful. in. d. l. iu bemus. dicendo ꝙ opinio. glo. cõmuniter tenetur. ꝛ ꝙ sit cõisopi nio. dicit etiã Jmo. in. c. cum tibi de testamẽ. ideo attento maxime ꝙ in casu nostro notarius interrogauit ꝛ nõ interrogauit an vellet instituere vel esse heredem filiũ: sed quis vellet ꝙ esset eius heredes ipse testator respondidit ꝙ filius suus. Jtem quis volebat quod succederet post mortem filij respondidit noiando substitutos: quo casu est minor suspitio suggestiõis q̃ quãdo iterrogatur an velit in stituere talem: ꝛ ipse respondit ꝙ sic vt de se est notissimũ: ideo vř ꝙ dictum testamentum teneat: sed licet predicta multũ videantur vrgere. Et si alterum tm̃ predictor occurrisset: scꝫ ꝙ extarent ꝓba bationes super insania ꝛ sana mente: vt extant: ꝛ tñ ipse ordinasset ex se testamentũ prout ordinatũ apparet vel non extarent proba- tiones super insania mentis. Sed ad interrogationem notarij vel alterius ipse respondisset prout probatur respondisse. Ego essem

in ea sñia ꝙ testm̃ valeret per ea que supra pro validitate testi addu

8 cta sunt. ¶ Tamẽ attento † ꝙ simul cõcurrunt ꝛ attentis circũstã tijs que adducuntur per attestationes de qb⁹ infra: ego aperta frõ te concurro in ea sñia ꝙ testamentum illud nõ valeat tãq̃ factum ab homine nõ sane mẽtis. Nã ponderandũ est ꝙ ꝛ furiosi ꝛ aliena- ti a mente pp infirmitatẽ vel ex alia cã sepenumero rñdent ad ꝓpo sitũ: ꝛ imiscent ꝛ verba ꝛ facta q̃ conueniunt hoi sane mentis. put ꝛ faciũt pupilli quinimo ꝛ infinitos: licet talis etas iuris ꝑsumptio ne qcqd videt cẽseᷣ ignorare. l. j. C. de falsa mone. ꝛ pp imbecillita- tẽ mẽtis nõ ꝑmittiᷣ testari existẽs talis etatis. l. qua etate. ff. de te- sta. ꝛ. §. preterea institu. quib⁹ nõ est permi. facere testamẽtũ. put etiã nõ testantur qui nõ habẽt valitudinẽ mẽtis. l. seniũ a cõtrario sensu. C. eo. ti. ideo licet quis aliqua signa valitudinis mẽtis faciat tñ non sequitur ꝙ sit sanus mente put experientia rerũ magistra quotidie docet. Et in simili ifirmus corpore plerũq̃ signa valitudi nis facit ꝛ comedendo loquẽdo ambulãdo: ꝛ siľia faciendo: tñ ifir-

9 mitate corpis laborat vt quotidie videm⁹: † iõ siquis dũ testatᷣ mul ta cõueniẽtia hoi sane mẽtis disponit: tñ imiscet aliqd insaniã de- mr̃ans totũ testm̃ ruit tãq̃ factũ a dmẽte: put voluerᷣ bal. ꝛ raph. in. d. l. iubem⁹. ꝛ tatꝭ ꝓbatᷣ. i. d. l. qdã i suo: de ɔdi. insti. vbi ex inepta ɔditiõe apposita in testõ ꝑsumiᷣ nõ sane mẽtis nisi ꝓbeᷣ ɔtrariũ. ꝛ no. ibi gl. ꝛ bar. ꝛ bal. ꝙ talis qs ꝑsumiᷣ qualia verba profert: ꝛ qd ex verbis inanibus seu fatuis ꝑsumitur quis nõ sane mentis: adeo ꝙ totum testm̃ ruit. Et militat rõ quã dixi: q̄ fatuus ꝛ ferneticãs immiscet sepenumero verba ad ꝓpositũ ꝛ nõ denotantia fernesim seu dementiã vt docet experientia rex magistra. c. q̃ sit. in ꝓnci. de elec. li. vj. ꝛ. c. statutum. in prin. eo. ti. ꝛ lib. Cũ itaq̃ plures testes de ponant ꝙ dũ erãt ɔgregati vt iteressent testõ dicti Perthome di- ctus Perthoma dixit lasso ala moglie de paganella: prout sũt pe- trangelus lagnoli primus testis. itẽ felicianus manutij tertius te- stis. Jtẽ frater bñdict⁹ baptiste quartus testis. ꝛ Martinus mari- ni septim⁹ testis: ꝛ tñ paganella erat femina vxor ipsius testatoris q̃ nõ poterat hr̃e vxorẽ: q̃ vba denotabãt clarã mẽtis alienationẽ nõnulli alij testes. Jtez duo alij testes deponũt ꝙ dixit io lasso ala moglie deli figlioli de paganella. que vba pariter sunt fatua. tũ q̄ dicta paganella nõ habebat nisi vnũ filium pupillũ. tũ q̄ nõ pot ẽẽ vxor pluriũ filiorũ: ꝛ sic non poterant verificari dicta vba: ꝛ potuit proferre vtraq̃ vba. Jtem frater bñdictus etiã deponit ꝙ vltra dicta vba vt supra relata ẽt dixit: io lasso appiubello mio fratello mio herede: ꝛ tñ ꝑsupponiᷣ ꝙ dict⁹ appiubellus iam decesserat ꝛ

10 † mors fratris verisiľr erat nota fratri. arg. l. de tutela. de in inte. re sti. mino. ꝛ. l. octaui. ff. vnde cogna. Jtẽ coadiuuat aliquãtisper q̄ Felicianus alius testis deponit ꝙ dictus testator finito testõ ceci- dit de dicta sede in terrã. Et deponit ꝙ ꝑpter ꝓdicta dictus testõr nõ erat sane mẽtis. Et siľr idẽ deponit frater bñdictus iuuatur ꝓ- dicta: q̄ duo testes: vꝫ petrangelus primus testis ꝛ Joãnes scõus testis deponunt ꝙ testes volebãt recedere ꝑpter inania vba q̃ ꝓ- tulerat dict⁹ Perthomas: ꝛ sic iudicabãt eũ nõ habere sensuz suffi cientẽ ad faciendũ testm̃. Jtẽ plurimũ adminiculatur: q̄ plures te stes deponũt ꝙ frater bñdictus tpe quo condebaᷣ testm̃ dixit qd nõ valebat aliquid id quod fiebat. Nã hoc deponit petrangel⁹ pri- mus testis: ꝛ ipse frater bñdict⁹ quartus testis ꝛ martinus marini septimus testis: que sunt plurimũ põderãda: qm̃ eo tpe nõ milita- bat aliqua suspitio subornationis ꝙ nullus enim erat ibi qui nol- let ꝙ fieret testm̃: imo erãt paganella michaelangelus ꝛ manẽtes q honorabantur ꝑ dictum testamẽtũ: ideo maior erat inclinatio ad cõplacendum illis vt finiretur testamentum q̃ cõtra: ꝛ nihilomin⁹ verba predicta ꝓlata probantur per dictũ fratrẽ bñdictuꝫ. Et etiã turbatio testiũ: ꝛ ꝙ volebant recedere: ideo illi actus tũc emanati ꝛ iudiciũ ꝙ tũc fiebat longe magis carent suspitione q̃ iudiciũ qd hodie proferunt testes post litẽ ceptam. Adminiculatur etiã dcm̃ testis: videlicet Sutij nonus testis qui deponit ꝙ pri⁹ erat pp illaz infirmitatẽ alienatus a mente: q̄ nõ dicebat verba facientia ad ꝓ- positũ: licet sit singularis. Alia etiã testis: videlicet domina penta octauus testis deponit ꝙ quando Cimirellus qui interfuerat te- stamẽto recessit de orto. vbi steterũt testes testamẽtarij dixit ꝙ illd testamẽtũ nihil erat: q̄ testator nõ valebat quicquã per che el testa tore nõ era in se. Licet etiã ista testis sit singlaris. Et ideo istis duo bus testib⁹ vltimo recitatis non sit adhibenda fides: q̄ singulares c. tã literis. de testibus. ꝛ. c. cum dilecti. de elec. cum similibus: tamẽ ponderaui: q̄ debent mouere aliquãtisper mentem iudicis ꝙ ve- ritas sit ꝛ iustitia pro hac parte. Et ad hoc tendũt omnes ꝓbatio- nes. s. vt faciant iudicem opinari verum esse: id de quo ꝓbãdo agi tur. l. testium. §. tu magis. ff. de testibus. ꝛ licet tres testes examina ti pro altera parte deponant ꝙ erat sane mẽtis dictus testator tẽ- pore testamẽti: tñ reddunt causam sciẽtie: q̄ respondebat ad ꝓpo situm. Et similiter vnus ex testibus productis pro parte consultã- tis: tamen ista redditio cause scientie nõ astringit: q̄ licet respon- deat ad propositum nõ sequitur ꝙ sit sane mentis. Nã si interroga tus cui vis relinquere tua bona ipse respondit volo relinquere vxo ri paganelle vel relinquo dyabolo responsio est ad ꝓpositũ: ꝛ tamẽ fatua. Jtem ꝛ fortius ꝛ fatui multa ad ꝓpositum respondẽt: put ꝛ supra

supra deduxi:⁊ maxime qꝛ vt dixi supra si aliqua verba profert cõ-
uenientia homini sane mentis ⁊ aliqua verba fatua in dubio ꝑsu-
mitur fatuus.d.l.quidam in suo:⁊ dicunt bal.⁊ Raph.vt.s.retuli.
Et põderãdũ est q̃ testes deponũt q̃ ipse Perthomas nõ testabat̃
ex seipso:sed notarius ipsum interrogabat ⁊ ipse respondebat q̃n
verbo ⁊ quando annuendo cũ capite.Et non apparet ex attesta-
tionibus testium q̃ ipse vocauerit ex se testes vl' dixerit q̃ volebat
testari:nec q̃ aliqd ex seipso disposuerit.Sed ad interrogationem
notarij qui nõ fuit ab eo adhibitus q̃ appareat:imo ipse se inges-
sit: qꝛ testibus volentibus recedere dixit aspectate chel voglio do
mandare io:⁊ fecit testes supsedere ⁊ cepit interrogare.Et qꝛ ipse
se ingessit nõ caret suspitione.argu.l.que omnia.ff.de procu.⁊ qui
dem non mediocri:qꝛ cum inciperet proferri verba fatua ⁊ testes
iudicarent eum alienatum a mente non debebat incipere ab exe-
cutione hoc dicere vis tu relinquere vel cui vis reliquere:sed aliter
experiri an esset compos mentis poterat interrogare que vole tu
fare o di qllo vole ⁊ nõ suggerere vole far cosi ⁊c.Et licet interroga
tio prima non fuerit omnino damnabilis:nec fuisset reprehensibi
lis si precessisset aliquod signum q̃ interrogatus intendebat testa
ri ⁊ non precessissent verba fatua:tamen precedentibus verbis de
mẽtiam significãtibus ⁊ ꝓpter que testes volebant recedere iudicã
tes illum nõ mentis adeo quietis q̃ ad testandum esset habilis: ⁊
non precedentibus signis vel preparatione ipsius perthome per
que deprehenderetur q̃ esset dispositus ⁊ preparatus ad testãduz
quilibet bonus vir hoc est iudex deberet iudicare dictum notariũ
dãnatione dignum ⁊ suspectũ ingerendo se vt ingerebat dicendo
testibus qd̃ nõ recederent:qꝛ volebãt interrogare:⁊ maxime atten
to q̃ frater benedictus homo religiosus protestabat̃ q̃ nihil age-
batur:quia non erat in suo sensu.⁊ etiam attento quod non sem-
per respondebat multotiens annuebat capite:⁊ nullus testis de-
ponit q̃ ad aliquam interrogationem responderet q̃ nõ que oĩa
tendunt ad vehemẽtem suspitionẽ q̃ vel alienatus esset a mente ⁊
propterea in oĩbus annueret vel q̃ tediatus morbi anxietate:⁊ vt
vxori ⁊ attinentibus cõplaceret ne derelinqueretur oĩbus annue-
bat enim testamẽtum ⁊ vxori ⁊ substitutus ibidẽ presentibus qui
alias forte indignati fuissent.Et lꝫ alia etiam interseret ipse no-
tarius interrogans potuit astute fieri vt collocaret̃ fraus ⁊ magis
11 remoueretur suspitio.†Quib⁹ oĩbus cõsideratis inherendũ arbi-
troꝛ hoc casu opinioni ⁊ sententie doctoꝝ qui tenent q̃ nõ valet te
stamentum infirmi qui testat̃ ad interrogationẽ alterius:in q̃ opi
nione fuit pilleus in suis q̃onibus ⁊ Ja.de are.in.l.heredes palam
in prin.prout referunt doc.⁊ idem voluit Nico.de mat.rñdens ad
12 l.hac cõsultissima qui test.fa.pos.†Quod ibi scriptura fuerat scri-
pta de volũtate testõris ⁊ postea corã testibus lecta.ideo sufficit q̃
ipse approbet ꝛm eum.⁊ in hac opi.fuit Alber.Papiensis ea rõ-
ne.quia alias daretur materia fabricandi falsum:qꝛ infirmus mor
tis cogitatione turbatus de facili applaudet oĩbus ⁊ omnibus de
quib⁹ interrogatus:respõdet q̃ sic.prout eum refert Jo.an.in ad
di.spe.ti.de testa.§.j.ver.quid si is qui.prout dicit.d.Anto.in.d.c.
cũ tibi.eo.ti.approbat hãc.opi.Alber.q̃ ipse.d.anto.in.d.c.cũ ti-
bi ⁊ Pau.de ca.in.d.l.iubemus dicit q̃ siquis fuit interrogat⁹ ab
eo qui non fuerat adhibitus a testatore:videt̃ quedam suggestio ⁊
non vr̃ voluntas testatoris.ideo non valet ⁊ dicit ita se cõsuluisse
aretij.Et licet notarius prius sumpserit ⁊ postea legent tñ ꝑut de
ꝓhenditur scribebat ꝛm ea que respondebat testator ad eius inter
rogationẽ.Nã apparet q̃ scriberet de volũtate testatoris:quo ca
su loquitur.d.l.hac cõsultissima.⁊ prout ponderat Saly.in.d.l.iu-
bemus.qui ponderat vtrũ fuerit interrogatus ab adhibito a testa
tore.Et merito:qꝛ tunc apparet de animo testandi:⁊ lꝫ per nota-
riũ lecto testõ interrogatus an ea sit volũtas sua respondeat q̃ sic.
Et an de hoc roget ipsum notariũ ⁊ testes siľr respondent q̃ sic:tñ
militat eadem ratio:qꝛ potest esse quedã suggestio ẽt circa hoc sal-
tem quãdo quis est minimum grauatus infirmitate ⁊ maxĩe morbo
pestifero propter quod infirmi solent multotiens ab oĩbus dereli-
qui ita q̃ sunt magis proni ad annuẽdũ omnibus:qui ergo pon-
derant rogitum notarij ⁊ in.l.testium loquuntur q̃n testator ex se-
ipso adhibet:non q̃n ad suggestionem alterius:qꝛ tunc est par rõ.
nam ita potest cadere suggestio in hoc prout in ipsa dispõne.Non
ergo vitiat̃ testm̃ q̃n quis ad interrogationẽ alteri⁹ testatur rñden
do q̃ sic:ex eo qꝛ testm̃ deficiat indebita solẽnitate. Et propterea
valeat dũmodo cõstet q̃ habuerit animũ testandi.Et ita procedit
opinio.glo.⁊ cõis.que ad hoc tendit maxime opinio gl.quã doct.
sequunt̃.nã dubitatio erat vtrũ censeret̃ satisfactum dispõni.d.l.iu
bemus.⁊.d.l.heredes palam.⁊ respondet̃ q̃ sic ⁊ in hoc fere omnes
cõcordarent:sed vitietur q̃n q̃ ea ratione:qꝛ non constat ex tali rñ-
sione vtrum fecerit ea ratione:qꝛ voluerit ita testari:an vt compla
ceret vel remoueret molestias ⁊ vexationes vel vt cõplaceret volũ
tati hñtiũ eũ curare ⁊ subuenire ĩ sua infirmitate vel an annuat oĩ-
bus propter mẽtis anxietatẽ ⁊ sepe cõtingit q̃ qs annuit ⁊ rñdet ⁊
nõ intelligit de quo interrogatur.Et ideo quia circa hoc non põt
dari recta doctrina iudex ex circũstantijs hꝫ circa hoc iudicare et
arbitrari iuxta l.l.j.de iure deli.⁊.c.de causis de offi.de leg.⁊ lꝫ doc.
ponderent.vtrũ notarius iterroget ex eo:qꝛ in eo magis cessat su-
spitio fraudis ꝑut ⁊ dicit bal.tñ in casu isto notarius non caret su
spitione ꝓpterea que supra põderata sunt.Et insup bal.loqtur in
notario adhibito vt cõficiat instrm̃ de testõ:vt patet ex ei⁹ ꝟbis ma
xime ex rõne quã assignat:sed iste notarius nõ apparet q̃ fuerit ad
id adhibitus a testatore:nisi postea ad eius interrogationez.ideo
in casu isto nõ est de hoc curandũ:⁊ profecto lꝫ prout premisi si nõ
fuisset dubietas q̃ esset alienatus a mente tenendum esset q̃ testm̃
valeret maxime:qꝛ ore suo expressit quẽ volebat esse heredẽ ⁊ noĩa
substitutorũ:tñ consideratis illis verbis fatuis interuenientib⁹.et
cõsiderato q̃ nihil nisi interrogatus dicebat:⁊ q̃ etiam alienatus
a mẽte sepe aliqd prudẽter inter serit maxĩe prouocatus.⁊ maxĩe
etiam qꝛ poterat velle q̃ filius esset hr̃s ab intestato ⁊ q̃ siľr illi no
minati haberent bona sua:qꝛ arderet q̃ eis obueniat:⁊ q̃ nõnulli
dicũt q̃ paganella interpretabatur ⁊c.Nũa ⁊ ipsa dicebat dicit q̃
sic:lꝫ singula hec nõ artarẽt:tñ oĩbus simul iunctis artent ad inua
liditatem testi.Et ista est firma mea sñia:non obstãtibus adductis
in cõtrariũ que magna ex parte sunt sublata.¶Nec ob.q̃ notari⁹
13 asserit in suo testõ testatorem fore sane mentis:†qꝛ nõ creditur in
hoc notario qui nõ fuit de sanitate mẽtis rogatus ꝑut voluit bal.
in.l.ij.ff.de testa.⁊ Saly.in.l.furiosum.C.qui testa.face.pos.et hoc
cõsulendo cõcludit ẽt Alex.de Jmo.doc.insignis.in ꝑn.suo libro
cõsilioꝝ cõsi.lxxxiiij.ꝛm ordinẽ informis incipiẽte viso themate in
fi.allegabat etiã bal.in.l.j.x.col.ꝟsi.mõ.C.de cõfes.⁊ bar.in.l.gdaz
in suo de condi.insti.¶Nec etiã obstat q̃ aliqui testes iudicabant
14 eum sane mẽtis:†quia hoc cadit in iudicium intellect⁹ nõ in sen-
sum corporis:ideo dictũ testis oĩno pendet a rõne quam allegat ꝑ
ea que habent̃ in.c.cũ cãm que õ testi.⁊ in.l.solã.⁊ in.l.testium.C.
de testi.ratio aũt quã adducũt testes iudicantes euz fuisse sane mẽ
tis est:q̃ rñdebat ad propositũ.Que rõ nõ multum astringit:vt.s.
demonstraui:sed rõ qua mouetur iudicantes illũ fuisse nõ sane mẽ
tis magis astringit:vt etiam premisi.Et licet nõ esset omnino mẽ
tis insane:qꝛ forte vacillabat:vt sepe contingit satis est q̃ aliquid
insani interserat tẽpore testi prout dicebant bal.⁊ Rapha.vt pre-
missum est.Nec obstat q̃ testm̃ est rite ⁊ recte confectũ in sui appa-
rẽtia:⁊ ex hoc videat̃ factũ a cõpote mentis proat inquiebat vale
rius:⁊ post eũ Jo.an.bal.⁊ ponta.vt.s.relatum est:qꝛ respondetur
q̃ si illa ⁊ se ordinasset ꝑfecto in dubio tenerem q̃ iudicandus fuis
set sane mẽtis:tamẽ attento q̃ oĩa fuerint ab alio suggesta non pre
bẽt coniecturam sane mẽtis al's si dcm̃ illud procederet in hmõi te
stamẽtis celebratis ad interrogationẽ alteri⁹ sepenumero cõtinge
ret q̃ furiosus ⁊ alienus a mẽte validum:⁊ efficax testamẽtum cõfi
ceret prout al's dixi legẽdo in.d.l.furiosuz.concludo itaq̃ q̃ iudex
cuius arbitrio in his plurimum standũ est:vt dicit Saly.in.d.l.fu-
riosum.debet ex circunstantijs supra ponderatis arbitrari dictum
testm̃ non valere. Laus deo.

¶Summarium super consilio.lxxiiij.

1 ☞Succedit filius in locũ sui patris via presentationis.
2 Succedit filius in emphyteosi prout in hereditate.
3 Collectiua verba plures personas inuitantia intelliguntur ordi-ne successiuo.
4 Heres non põt venire cõtra factum sui auctoris.
5 Heredis appellatione venit heres heredis.
6 Filioꝛum siue liberoꝛũ appellatione quando continẽtur femine et nepotes in feudis.nu.17.
7 Stipulatus sibi aliquod ius pro se suisq̃ successoribus vsq̃ ad tertiam generationem finita in nepote qui dr̃ in tertia generatione:si per eundẽ nepotẽ renouetur non generatur in preiudiciũ filioꝛum eiusdẽ nepotis secundi stipulatoris:Quis sint in tertia generatio-ne patri stipulatoris.
8 Contract⁹ inter alias ꝑsonas non preiudicat iuri tertij.
9 Interpretatio operari debet vt actus potius valeat q̃ pereat.
11 Augmentum iuris quesiti non dꝫ retorqueri in diminutionẽ.
12 Renunciare iuri suo nemo presumitur etiam si res sua sibi stipulatione tradatur.
13 Naturalem rationem sufficit allegare.
14 Dotata filia que excludit̃ statuto patris sui successione stãtib⁹ masculis:intelligitur de dotatis tempore testi siue mortis patris:aut delate hereditatis.
15 Dotata filia exclusa successione patris statuto non vr̃ exclusa si dotetur a fratre aut extraneo.
16 Heres semel dictus quãdo possit desinere esse heres.
18 Masculinũ in contractibus non concipit femininum.

¶Consilium.lxxiiij.

In noie domini nostri iesu christi.¶De duobus in hac consultatione querit̃.Primo an dicta Cornelia ⁊ dicta Mariana veniant ad dictum palatium emphyteoticum insolidum exclusa dicta Felice: an vero ipsa Felix etiam admittatur saltem pro sua rata.Secundo an dicta domina Cornelia admittatur ad hereditatez patris ⁊ matris non obstante statuto:⁊ non obstante refutatione de qua i the

mate. Et circa primum videtur prima facie dicendũ q dicta Felix admittatur ad dictam emphyteosim saltẽ pro tertia par te. Nam vltima pacta preualẽt. l. pacta nouissima. C. de pac. ideo vltima renouatio preualeat: sed ex vltima renouatione videt q veniat etiã
1 ipsa Felix † que intrat locum sui patris. arg. §. cum filius. instit. de
2 heredi. que ab intesta. ¶ † Et prout succedit in hereditate: ita videtur succedere in emphyteosi prout in simili notant. glo. Jmo. et Paul. de cast. in. l. cum ita legatur. §. in fideicommisso. de leg. ij. ⁊ p Barto. in. l. iureiurando. §. si liberi. de oper. liber. ⁊ per Jmo. sequẽtem dictum barto. in. c. potuit circa finem. extra de loca. ⁊ in. l. fi. ff. de condi. ⁊ demon. ¶ Ad idem qđ notatur per doc. in. l. fi. C. de verbo. signi. ⁊ qđ post Dy. dicunt Bar. Ang. Raph. cuma. ⁊ Pau. de cast. in lec. Paduana in. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad treb. ⁊ multa
3 possunt induci ad propositum: † q in contractibus ⁊ vltimis voluntatibus verba collectiua plures personas inuitantia intelligũtur ordine successiuo habito respectu ad ordinem iuris cõmunis vl' municipalis respectu ordinis successionis intestati. nam contra gẽtes ⁊ testator censet se cõformare cũ dispositione iuris per pdicta. Et sic prout de iure communi succedit dicto Accursio eorũ auo q sibi ⁊ successoribus dicta Felix pro tertia parte indubie. Et videt qđ de iure municipali in totũ. vt. l. subdam circa secũdũ dubium. iõ in totum vel saltem pro tertia parte deuoluatur ad ipsam Felicem
4 dicta res emphyteotica. ¶ Et non videtur † q heres possit venire contra factum sui auctoris. l. post mortem cũ sua. gl. ff. de adop. l. cum a matre. C. de rei vendicatione. ⁊ quod per. glo. ⁊ doc. in. l. fi. §. in computatione. C. de iure delibe. Itaq dicte domine Cornelia ⁊ Mariana ptẽdent se heredes dicti accursij non videtur quod possint venire cõtra factum ipsius accursij. Circa secundũ questitũ videtur dicendum q dicta Cornelia excludatur ex duplici capite dicti Accursij. nam prout videtur presupponi dicta Cornelia habuit a suo fratre illos ducentos vigintiquinq flore. pro dote qui titulus put arbitror comprehenditur sub illis dictiõibus ⁊c. Et statutũ filiam a fratre dotatã post mortem patris vel aui excludit a successione patris vel aui simpliciter nec adijcitur clausula: donec estat masculus descendens per lineam masculinã. vt patet in. §. itẽ si aliquis pater vel auus. Ita q videtur generaliter ⁊ simpliciter exclusa tũc filia ⁊ frater succedant insolidum ⁊ qui semel est heres insolidũ ⁊ alius excluditur regulariter illa exclusio est perpetuo et ille admissus nõ desinit esse heres. l. ei qui soluẽdo. ff. de here. insti. ⁊ facit. l. si quis filio exheredato de iniusto test. ⁊. l. ij. §. hereditas. de suis ⁊ legi. ideo felix filia ⁊ heres insolidum Joannis felicis sui patris qui fuit heres insolidum accursij sui patris de cuius hereditate agitur sit insolidũ heres dicti accursij: † q heres heredis: primo
5 defuncto est heres. l. fi. C. de here. insti. ideo excludatur per dictum Felicẽ dicta Cornelia licet mariana exclusa forte temporaliter ex alijs particulis statuti pro sua rata admittatur cõferendo dotes: q exclusa temporaliter. Preterea ⁊ secũdo dicta domina Cornelia videt q repudiauerit hereditatẽ patris ⁊ matris: ⁊ qui semel repudiauit non põt amplius ad hereditatem admitti. l. sicut. C. de repu. hereditate. ⁊ dato q non sit repudiatio: tamẽ est cessio ⁊ trãslatio iuris sui ex stipulatione ob cãm. q pro cõsequẽda q̃titate ducentor vigintiquinq florenorum. ⁊ verba vñr in hac parte clara. Non obstat illa declaratio ⁊ pactũ q si contingat dictum Joãnez felicẽ decedere sine filijs patris: refutatio ⁊ contract⁹ nullũ faciant
6 preiudiciũ ipsi renũciãti quo ad hereditatẽ patris vel matris ⁊c. † Nam dictus Joannes felix non videtur decedere sine filijs iuxta. l. non est sine liberis. de verb. signi. ⁊. l. j. C. de condi. insertis. Et lz loquatur per verbum masculini generis filij: tamen masculinum solet concipere femininum. l. j. ff. de verbo. signifi. l. qui duos. de lega.
7 iij. ⁊. c. generali de elec. lib. vj. cum multis similibus: tamen † his nõ obstantibus contrarium puto de iure respondendum in vtroq q̃sito. Nam capiendo primũ. Ex qua ratione prime concessionis facte dicto accursio vltimo stipulanti erat quesitor spes successionis in dicta re emphyteotica dictis cornelie ⁊ mariane non potuit auferri ius earum per dictum rectorem concedentem: ⁊ dictum accursium stipulantem. per not. per Bar. in. l. iurisiurandi. §. si liberi de operis liber. ⁊ in. l. j. de interdic. ⁊ releg. ⁊ quod habetur in. l. diui fratres de iure patro. ⁊ per Bal. in. l. liberti liberteq. C. de oper. lib. ⁊ in. l. j. C. per quas personas nobis acqui. ⁊ in auc. si quas ruinas. C. de sacrosan. eccle. ⁊ per spe. in titu. de loca. §. nunc aliqua ver. xliij. ⁊ quod per Dy. bal. Ange. ⁊ Pau. de cast. in. l. apud Julianum. §. idem Julianus. de lega. j. volentes q pater non possit repudiare emphyteosim quam fuit stipulatus pro se ⁊ filijs quasi vna sit emphyteosis in persona patris alia in personis filiorum. argu. l. stipulatio ista. §. si quis ita fuerit stipulatus. de verbo. obli. ⁊. l. antiquitas de vsufru. ⁊ allegat Bal. quod habetur in. c. ij. de feudis. Quãto fortius id dicendum est in emphyteosi stipulata ab auo: nõ possit pater preiudicare filijs. Igitur ex quo vigore dicte prime stipulationis ius emphyteoticum in dicta domo spectat insolidum ad dictas Corneliam ⁊ marianam que sole sunt de tertia generatione vt presupponitur idcirco non potuit eis preiudicare per dictaz vl-
8 timam renouationem. ¶ Quinetiam † nõ videtur fuisse voluntatem preiudicandi iuri tertij. arg. l. ij. §. merito. ⁊. §. si quid a principe. ff. ne quid in loco publico. ⁊. l. cum auus. C. de eman. libe. Et ex quo non poterant aliter facere si aliter facere voluissent non po-
9 tuissent: ⁊ secus factum esset inualidum. † Et nõ debet ea interpretatio adhiberi per quam actus reddatur inualidus. l. quotiens in actionibus. ff. de rebus dubijs. l. quotiens in stipulationib⁹. de verbo. obliga. c. si papa de priuileg. Et maxime: quia verba non repugnãt ex quo enim dicte Cornelia ⁊ Mariana erant de prima generatione dicti Accursij vltimo stipulantis si ipse vocate ex prima stipulatione succedunt in dicta emphyteosi exclusa felice non offen-
10 dunt verba dicte vltime renouationis. ¶ † Nec mens dicti stipulantis qui videtur se conformare cum dispositione iuris: vt supra dictum est: ita quod proximior censetur inuitatus. d. §. in fideicõmiss. ⁊. l. peto. §. fratre. de legatis. ij. Et dicte filie sunt in gradu proximiores in affectione verisimiliter non inferiores. ⁊ a iure inuitate ad hanc emphyteosim sole. Et ipse censeãtur sole venire ad hãc emphyteosim etiam ex dispositione dicte vltime renouationis. nã per hanc viam contrahentes conformabunt se cum iure communi disponente qđ in hac re emphyteotica succederẽt ipse sole vigore prime stipulationis: ⁊ non dicta felix: ita q si alias censeret magis dilectus ille qui preferendus veniebat in hereditate: vt hoc respectu in successione rei de qua agitur censeatur etiam magis dilectus a testatore vel contrahentibus. Quanto fortius videtur dicẽdum quod magis dilectus a iure in successione ipsi⁹ rei de qua agitur censeatur etiam in ipsius rei successione magis dilectus ab ipsis contrahentibus: facit etiam quia dicte filie habent duplicem stipulationem eas inuitantem: scilicet paternam ⁊ auitam. hoc ẽ primam ⁊ vltimam. ⁊. d. felix habet vnicam. s. vltimam ⁊ duo vincula vincunt vnam. auct. itaq. C. communia de succes. Nec est verisimile quod ipse Accursi⁹ per dictam vltimam renouationem voluerit sibi in aliquo preiudicare in iure sibi competente pretextu prime
11 stipulationis: sed potius augere: † quia tendentia ad augmentuz iuris non debet retorqueri in diminutionem. argu. l. legata inuti-
12 liter. de lega. j. cum concor. † Et si mihi conceditur res mea non cẽseor ego renunciare iuri meo etiam si alias actus vitiatur. l. si rem meam. ⁊. l. nemo rem suam. de verbo. obliga. ad hoc etiaz. l. qui bis idem. eo. titul. inualidatur enim vltima stipulatio non autem tollitur ius ex prima competens: vt ibi ita in casu isto. similiter nõ censeatur sublatum ius competens illis de generatione sua per stipulationem factam ipsi generationi. ¶ Et idem quod dicitur q censetur prius inuitatus ille qui tenet primum locũ in successione intestati ⁊ quatenus prefertur in successione intestati prefertur i dispositione testatoris vel cõtrahentium prout dicũt docto. pcedit in dubio: ⁊ vbi non erat alias specialis ordo successionis in ipsa re sup qua testator seu cõtrahentes disponunt: nam qñ esset spãlis ordo succedẽdi. ⁊ ordo dilectionis a iure circa ipsam rem de cuius successione agitur non videtur attendendus ordo successionis. vt ita dixerim remotus ab ipsa re: quia circa aliam rem prout est heredi-
13 tas: † ratio enim naturalis hoc suadet quã sufficit allegare dicit iuriscõsultus in. l. scire oportet. §. sufficit de excu. tuto. ⁊. c. fi. de transactio. Et cõcurrũt etiam alia. s. deducta. Propter que apparet q dicte cornelia ⁊ mariana nõ cẽsent venire ptra factũ defuncti si ipse succedunt ex stipulatione auita ⁊ paterna cum defunctus vocauerit generationem suam de qua ipse sue sunt ⁊ magis proxime ⁊ veniunt tanq prius inuitate ad dictam successionem emphyteoticam: quia proximiores in gradu ⁊ in successione ipsius rei per pdicta: ideo non attenditur q ipsa felix est de secunda generatione ipsius vltimi stipulantis. Et quod ipsa sibi succedit: nam fatendũ est q succedit p tertia parte non insolidum: vt dicetur in sequenti dubio: sed successio in hereditate est separata a successione in emphyteosi, vt dictum est. Et sic solum succedent in tertia parte: ⁊ est aduertendum quod si attenderetur ordo successionis intestati ipsa felix censeretur inuitata ad tertiam partem in emphyteosi ex vltima stipulatione: et heredes ponamus quod non possent venire contra: tamen tenentur acquiescere facto defuncti pro portione hereditaria: vt habetur in dicta. l. cum a matre. ⁊ in dicto. §. in computatione. Itaq dicta cornelia teneretur acquiescere pro tertia parte dimidie que sibi tangeret ex prima stipulatione ⁊ similiter Mariana ita q in effectu admitteretur duntaxat ad tertiam tertie: ⁊ sic ad nonam partem. Et per hec patent sublata adducta in contrarium circa primam excitationem. Circa quam ex premissis concludo quod dicta domus emphyteotica spectat ad dictas corneliam ⁊ marianam ⁊ non ad dictum felicem. ¶ Deueniendũ est amodo ad hereditates pr̃is ⁊ mr̃is. Et circa hereditatẽ mr̃is non vr̃ q statutũ se intromittat in exclusiõe filiarũ q̃ dotant post mortẽ mr̃is a fratre: q. d. §. itẽ siquis pr̃ vel auus loquunt de patre et auo. ⁊ alia capita statuti excludẽtia mulieres dotatas excludũt tpa-
14 liter. † Et non loquunt in dotatis post mortẽ ei⁹ de cuius successione agit. vtrũ aũt qs admittatur vel excludat a successione attẽditur qualitas que inest tẽpore quo defertur hereditas. l. si quis filio exheredato. in princip. ff. de iniust. testamento ⁊. l. ij. §. proximũ. ff. de suis ⁊ legi. Et propterea debet attẽdi. vtrũ sit dotata tempore

pore quo defertur hereditas seu quo succeditur q̄ eum debeat esse dotata tpe delate hereditatis voluit bar.in consi.suo qd̄ incipit quidam decessit intestatus in ordine.lxxiij.ꝫ ordinē qui habet pusie. idē voluit Pau.de cast.in cōsi.clx.incipiēte super eo de quo queritur simpliciter dicēs q̄ in huiusmodi statutis excludit filia si dotata reperitur tēpore delate hereditatis.idē dicit in ꝯsi.cxc.incip.super dubio secūda col.ꝛ in ꝯsi.cccxxxvij.incipiēte premisso .idē Pe. de ancha.in cōsi.xxxj.incipiēte posset probabiliter dubitari q̄ oēs videtur velle q̄ debeat esse dotata tpe quo defertur hereditas.Sꝫ nō curo sup hoc instare:q2 etiā si dictus.§.item si aliqs qui loqtur de dotata a fratre post mortē patris/vel aui de quorum successione agitur militaret:imo idē rn̄dendū esset vt subdam in successiōe patris.Circa quā est aduertēdū q̄ sine dubio de iure cōmuni domina Cornelia ꝛ marianā succederent dicto Accursio eorū patri pro virili per auten.in successiōe.C.de suis ꝛ legi.ideo habēt fundatam coꝝ intentionem de iure cōmuni.Statutum aūt eam nō excludit: nam aut illi ducenti.xxv.floreñ.fuerūt dati simpliciter non pro dote:ꝛ tunc statutū nullatenus obstat:q2 loquitur in mulieribꝰ dotatis.Aut fuerunt dati pro dote prout innuitur ex themate.Et tūc non videtur q̄ excludatur ex quo nō supersunt ampliꝰ masculi cū statutum.in prin.in pluribus capitulis in quibus excludit feminas dotatas semp excludit tēporaliter.scꝫ donec existunt masculi per lineā masculinam.Licet eñ in.d.§.item si aliquis pater simpliciter excludat filiā dotatam a fratre post mortē patris vel aui non se restringens ad tēpus quo masculi nō supersunt:tñ nec exprimat q̄ perpetuo sint excluse:ideo dꝫ intelligi ꝑm precedentia:q2 ea que recipiunt decisione dicta in vno capitulo cēsentur repetita in alio l.quēadmodū in fi.ff.ad legē aquil.ꝛ insti.eo.ti.§.hoc tamē capite. ꝛ per bar.in.l.ait pretor.§.eritq̄ differentia.ff.vi bono.rap. maxie q2 est longe maior ratio exclusionis si dotatur a patre qd̄ excludat ab hereditate patris q̄ꝫ q̄ excludatur ab hereditate patris si dota-
15 tur a fratre post mortem patris.¶Cum† q2 si statutum simpliciter excludit dotatā intelligitur de dotata ab eo de cuius hereditate agitur:ꝛ dotata ab vno nō excluditur ab hereditate alteriꝰ put voluīt Bal.ꝛ Pau.de ca.in.l.j.C.de legi.here.ꝛ q̄tidie allegat bal., in.d.l.j.ꝛ idē tenuit Gui.de suzza.vt refert ibi.d.Diony.de perusio qui sua tēpestate fuit doctor famosissimus facit.l.vt liberis.C. de colla.ꝛ qd̄ no.Barto.in.l.q pupillū de adul.ꝛ Bal.in.l.si mater. C.de iure do.quē refert ꝛ sequitur Pet.de anch.in plixa sua repeti.c.canonū de consti.versicu.sed pone statutuꝫ.Et q̄ intelligatur de dotata ab eo de cuius hereditate agitur concludit etiā Pet.de ancha.in cōsilio.lxxvj.incipi.retento ordine.ꝛ pōta.in consi.mihi ccccl xxxv.ꝛ Pau.de cast.in cōsilio.cccxxiij.ꝛ ego pluries cōsului.ꝛ vidi hac tēpestate pluries a famosissimis doctoribus consultum ꝛ passim ab oībus tenetur:ꝛ quidā extendūt etiā vbi statutorū verba multum repugnāt:iō cū in casu fortiori limitat exclusionem feminarū ad tēpus longe magis cēseatur limitare in casu in quo viget maior ratio restringēdi.ar.auten.multomagis.C.de sacrosan.ecc. q̄ etiā alia rōne coadiuuatur:q2 maior ratio excludēdi viget in dotata ante delatā hereditatē q̄ꝫ in dotata post delatam hereditateꝫ per ea que supra deducta sunt:ideo longe magis dꝫ tēporaliter excludi ꝛ non perpetuo in terminis.d.§.item si aliqs q̄ꝫ in terminis alijs eiusdē statuti quibus excluditur dotata inuita eius de cuius hereditate agitur.ideo illa exclusio que fit in.d.§.itē si aliquis censeatur tēporalis ꝑut precedētes donec.s.supest aliqs masculus cōiunctus per lineā masculinā:ꝛ ita generaliter ꝓcedat.§.saluo q̄ femine possint venire ad successionē parentū ꝛ fratrum:ꝛ aliarū personarū ad quarū successionē de iure vocātur si descendentes ꝑ lineam masculinā nō supsunt:intelligendo si descēdētes non supsunt tpe delate hereditatis vel postea:vt sic clausula illa in medio posita relata ad precedentia ꝛ sequētia ꝑut decet.l.iij.§.si filius.ff. de liber.ꝛ posth.ad precedētia dictus.§.saluo intelligitur etiā si descētes per lineā masculinā masculi non supersint ex postfacto hoc est post aditā hereditatē per masculos q postea decedant non supstitibus aliquibus masculis descēdentibus per lineā masculinā:nam ita est decisum per.ipm statutū in ꝑn.ꝛ.§.j.Et sic sufficit q̄ nō supsint tpe quo vult succedere in casibus supioribus:ita ꝛ in casu inferiori:vt sic ille femine succedant si descendentes per lineā masculinam masculi non supsint pariter intelligantur quo ad sequentia et quo ad precedentia ꝑut decet ar.l.iam hoc iure de vulga.ꝛ pupil. l.fi.C.de senten.ꝛ.l.in testamento.C.de testa.mili.cum simi.Et ꝑm hoc est tex.in.d.§.saluo in sui generalitate ex quibus omnibus est intrepide cōcludendū q̄ vigore dicti statuti dicta Cornelia non excluditur ab hereditate dicti Accursij:sed admittitur vna cū dictis felice ꝛ Mariana cōferendo tamen dotem suam quā cōferre debet ex forma dicti statuti in.d.§.saluo.ꝛ ex forma iuris cōmunis.ff.de colla.docto.per totum.ꝛ.l.dotem.ꝛ.l.vt liberis.cū similibus.C.eo.
16 ti.¶Nec obst.† q̄ semel heres non desinit esse heres:q2 verum est ex dispositione hominis puta testatoris.d.l.ei qui soluendo vl' pretoris.l.ꝛ si fine.§.sed q̄ papinianus.ff.de minor.Sed legis dispositione potest desinere esse heres.l.circa.ff.de inoffi.test.ꝛ.l.in substitutione.de vulga.ꝛ pupil.ideo ex dispositione huius.l.municipalis filius masculus heres insolidū desinit esse heres ꝑ parte filie tēporaliter excluse prout oēs cōcludūt.Nō obstat dicte cornelie etiā renūciatio quā fecit:nā declarauit suā renūciationem seu cessionē
17 iurū donec supesset vel decederet cū filijs.¶† Appellatione antē filiorum in cōtractibus nō veniūt filie:q2 in ꝯctibus masculinū nō cōcipit femininū ꝑut voluit Archi.post Guid.de su.in cañ.si quis suadente.xvij.q.iiij.q̄ ꝛ approbat Jmo.in.l.si sit scriptum.de leg. ij.ꝛ in.c.potuit de loca.in fi.dicens se ita cōsuluisse q̄ ꝛ cōcludit pōtanus in.l.ij.in prin.xvij.col.ff.de verb.obli.Jtem in materia differenti inter masculum ꝛ feminā masculinū nō cōcipit femininū.l.fi. ff.de tutelis.no.Bar.in.l.j.ff.de vb.signi.Jn.an.ꝛ Pe.de ancha. in.c.generali.de electio.li.vj.Saly.Ange.ꝛ moderni in.l. quicūqꝫ.
18 C.de serui.fugi.†ideo cōsuluit Bal.in cōsilio mihi.cccxxxvij.incipiente viget constitutio q̄ mulier nequeat contrahere sine consensu consanguineorū.Appellatione cōsanguineorū non veniant femine.Jtem al's in cōsilio mihi.clxxx.incipiente statuto cōmunis Aretij q̄ statutum disponit q̄ frater excludat matrē non venit soror appellatione fratris:ꝛ al's in cōsi.cccclviij.incipiēte in causa testamenti Andreoli cōsuluit idem Bal.q̄ si testator filijs substituit si decesserint sine filijs alios filios institutos:si supuixerint et filios filiorum q̄ non censeātur substitute filie filioꝝ.ex quo nō substituerat filias ipsius testatoris:ꝛ alias cōsuluerunt Joā.de lig.ꝛ Ricar. de Saly.ꝛ Jo.de fantu.q̄ in statutis q̄ cōiuncti ex linea paterna excludant matrem non cōprehenduntur cognati.ꝛ incipit cōsiliū Joannis de lig.quedam bartholomea.ꝛ consilium Joan.de fantu.incipit puto ad primum quesitum de iure dicendum: et alias idem consuluerunt Bald.ꝛ Ang.ꝛ cōfert.q2 statuentes in hoc statuto solent expresso nomine masculino subiungere femininum.

¶Cum itaqꝫ dicta Cornelia excluderetur a masculis:ꝛ nō a femi nis a successione ex forma dicti statuti si dotata fuit in dicta quantitate ducentorum vigintiquinqꝫ florenorum:ꝛ si non fuit dotata in dictis.ccxxv.Si non renunciasset potuisset assignari sibi in dotē ꝛ sic poterat excludi:donec superessent masculi:nō ita si supessent femine.ideo cum tractaretur de non succedendo patri vel matri ꝑ dictam Corneliam que veniebat excludenda a masculis nō a feminis.ideo renunciando hereditatibus predictis cū hoc q̄ si decesserit sine filijs renunciatio facta non intelligatur.Dictum masculinum filijs non trahatur ad feminas:quia satis est materia differēs inter mares ꝛ feminas.Ex quibus remanet conclusio q̄ dicta Cornelia succedere dꝫ in sua virili cōferendo dotem non obstāte dicto statuto:ꝛ non obstāte renunciatione. Laus deo.

¶Summarium super cōsilio.lxxv.

1 ☞Mater excludit fratres defuncti ex vno latere cōiunctos.
2 Frater soror vtrinqꝫ coniuncti excludunt consanguineos tantum vel vterinos.
3 Jntestatus non dicitur qui testamentum proprie facere non pōt.
4 Dotata filia que non succedit ab intestato per statutum:non prohibetur succedere ei qui iure testari non potest.
5 Dotata filia ex simplici dotis constitutione nisi matrimonium sequatur an dici possit.nu.11.
6 Statutum per quod excluditur certa persona a successione intelligitur si succedat persona que est causa exclusionis.nu.12.
7 Dotata soror que excluditur a successione fratris statuto an intelligatur de dotata tempore hereditatis delate:a patre tm̄ non extraneo post patris mortem seu hereditatem delatam. nu.14.ꝛ.16.
8 Correctiua iuris cōis quoad d'riam succedendi inter mares ꝛ feminas restringenda sunt.
9 Dotata siue nupta q̄ nō succedat hꝫ locū tm̄ in acquirendis nō tamen in acquisitis.
10 Mater excluditur a successiōe intestati filij ea saltem portione qua excluditur filius seu filia statuto.
13 Succedēdo in bonis intestati si excludo te non propterea includo me si alij supsint qui nō patiūtur me includi.
15 Tēpus mortis in suis quoad intestati successionem attenditur:in extraneis vero cōsideratur tps hereditatis adite.
17 Dotata que excluditur a successiōe intestati exclusa etiam videtur a successione intestabilis.
18 Jntestatus ꝛ sine testō idem important.
19 Jndefinita qñ equipollet vniuersali.nu.21.ꝛ.23.
20 Collectiuo termino plures inuitati quando representant vnius tm̄ locum.nu.24.
22 Singularis nūeri verba verificantur in vno.
25 Mater quō succedat cū fratribꝰ defuncti sui filij.nu.25.

¶Consilium.lxxv.

In nomie dñi nostri iesu

xp̄i.¶Quāq̄ꝫ videatur prima facie dicendum q̄ dicti fratres consanguinei non succedant in aliquo dictoꝝ coꝝ fratri pupillo intestato seu intestabili dece-
1 denti eo q2 excludi videtur a matre ꝛ a sorore.†Nā de iure cōmuni constat q̄ mater excludit fratres ex vno latere cōiunctos:ꝛ cōcur-

rit ꝑ virili cũ fratribus ⁊ sororib⁹ vtrinq̄ ꝯiũctis. aut. defuncti. C.
2 ad ter. ⁊ in corpe de here. ab intest. §. cõsequẽs. ¶ Itẽ † soror vtri-
q̄ cõiuncta excludet frẽs ꝯsanguineos vl' vterinos: ⁊ sic cõiunctos
ex vno latere tm̃. §. reliquũ. in auten. de here. ab intesta. ⁊ in auten.
itaq̄. C. cõia de succes. ⁊ in aut. cessante: ⁊ aut. post frẽs. j. C. de legi.
here. iõ cõstat ꝙ de iure cõi succederẽt dicto pupillo defũcto mr̃ ꝑ
dimidia ⁊ soror vtrinq̄ cõiuncta ꝑ altera dimidia. ¶ Statutũ aũt
municipale nõ vr̃ obstare ex plurib⁹: ⁊ ꝑmo. Qm̃ statutũ loquitur
3 in decedẽte ab intestato: † pupillus aũt q testari nõ põt. l. q etate.
ff. de test. non dr̃ ꝓprie decedere intestatus. l. j. in ꝑn. ff. de suis ⁊ le-
gi. per quẽ tex. hoc cõcludit Bal. in ꝯsi. qð incip. ꝙ si mater ꝙ non
extante patruo: vbi dicit se sepe cõsuluisse cõtra Bar. in hmõi sta-
tutis excludẽtibus matrez ꝓpter agnatos. Et dicit ꝙ. d. l. j. §. j. de
suis ⁊ legiti. procedit vbi agit de rõnabili fauore. Sz vbi agit de du
ra ⁊ irrationabili exclusione: maxie in statutis nõ est a ꝓpria signi-
ficatione recedendũ ꝛm Pe. Gni. de cu. ⁊ Ray. solus Barto. cõtra
ꝛm eundem Bal. qui subdit ꝙ non est verũ ꝙ iurisconsultus in. d.
l. j. attestatur de cõmuni vsu loquendi vulgi. Sed de interpretatio
ne iurisconsulti que procedit ex eo ꝙ tractatur de rõnabili fauore
4 hic vero tractatur de odio ꝛm eum. † Et ꝙ statutũ loquens de suc
cessione intestati non verificetur in pupillo decedẽte. firmat idem
Bal. in ꝯsi. mihi. ccxx. inci. de iure cõi. vbi dicit se vidisse multa cõsi.
contra bal. ⁊ ꝙ ipẽ alias ꝯsuluit: ⁊ idẽ firmat ipẽ bal. in ꝯsi. mihi. cc.
incipiente dictum statutum loquitur. Et in alio mihi. ccxj. inci-
piente testator iste. ⁊ in alio mihi. ccccxc. vbi hanc qõnez disputat.
Et tz cõtra Bar. in statuto excludẽte matrẽ: qꝛ est multũ iniquum
ꝛm eũ. Et rñdet ad motiua bar. idẽ in statuto excludente matrẽ: tz
in ꝯsi. mihi. cccccxx. incip. statuto cõis Burgi. idẽ etiã tenet in con
silio mihi. ccccxcvj. incipiẽte statuto cõmunis burgi. idem etiaz fir
mat Ang. in cõsi. xxvj. ꝛm ordinẽ informis incipiẽte statuto exclu
dit. Et idẽ cõcludit ipse Ang. in ꝯsilio mihi. ccxj. incipiẽte ex facto
proponit in penu. ⁊ vlti. col. Idem reperio ꝙ consuluit in alio cõsi
lio. Quod incipit amice carissime dicens ꝙ ita pluries fuit consul
tum ⁊ iudicatum: ⁊ in alio cõsilio qð incipit ex predicta facti narra
tione videtur non hoc sentire: lz non se firmet ⁊ dicit ꝙ multi con-
suluerũt hoc: ⁊ ꝙ audit ꝙ ita fuit iudicatũ in terra sancti Seueri-
ni: in qua tũc cõsulebat: subdit tamẽ ꝙ ipse al's consuluit sequẽdo
theoricam Bart. que duo cõsilia habeo nõ inserta in cõsilijs infor-
mis: hanc etiam partẽ negatiuã firmat Ange. in. l. in testamẽto. l.
C. de mili. testa. idem etiam cõcludit in simili statuto loquente de
successione intestati in alio suo ꝯsilio nõ impresso incipiente. Utrũ
statutũ vẽdicet. idẽ ẽt cõcludit Pe. de anch. in repe. c. canonum de
consti. in antiqs in. xiiij. q. ꝑncipali. iij. mẽbro. colũ. lxx. versi. qd di
ces de patruo. Et dicit se ita cõsuluisse cũ pluribus docto. bononiẽ
sibus. idem ꝯsuluit Pet. de perusio in cõsilio incipiẽte ista questio
hz plura dubia infrascripta. in pe. charta. Et in alio eius cõsilio in
cipiente ex facto ꝓposito qnq̄ eliciuntur dubia. Idẽ in alio consi
silio incipiẽte viso puncto predicto queritur an statutũ. idẽ Io. de
ligna. in cõsilio incipiente in casu ꝓposito tale pro fundamẽto. idẽ
Ricar. de Saly. in cõsilio incipien. Querit an sine liberis: ⁊ idem
Io. de imo. in ꝯsil. suo incipiẽte in casu premisso est ante oĩa aduer
tendũ col. ij. Idẽ etiã voluit Bal. in vsibus feud. in ti. si feu. defun.
c. j. loquens in statuto excludẽte matrẽ: qð dicit esse odiosum ⁊ con
tra equitatẽ naturalem ⁊ dicit nõ curandum de cõmuni vsu vulga
rium in quo se fundat Bar. cũ statuta fiant a peritis ꝛm eũ si statu-
tum non militat in pupillo: ergo stamus iuri cõmuni: ⁊ sic auus ꝑ-
fertur patruo. ¶ Item statutũ ꝙ admittit in fine fratrem consan-
guineum. vna cum matre loquitur quando non stat frater vel so-
ror. vtrinq̄ coniuncti: vt expresse in statuto cõtinetur. In casu isto
stabat soror tẽpore quo defertur hereditas ꝙ tẽpus videtur atten
dendũ. arg. l. si quis filio exheredato. in ꝑn. ff de iniusto testa. ⁊. l. ij.
§. primũ de suis. ⁊ legi. ⁊. §. primus insti. de legi. agna. suc. Et si di
catur dicta soror erat dotata a fratribus: ergo nõ poterat succede-
re vigore dicti statuti in. §. item si aliquis pater. ad hoc videt posse
5 responderi pluribus modis. primo: † quia dicta puella non videt
habuisse dotẽ cũ dos esse nequeat sine matrimonio. l. si. C. de dona.
ꝓpter nup. ideo nõ dicatur dotata ex quo erat nubilis etatis. l. mi
norem. ff. de ritu nup. ⁊ extra de despon. impu. quasi per totum. Et
maxime qꝛ statutũ facit mẽtionẽ de marito ibi: vel promissione fa-
cta marito vel alteri pro eo. ideo videatur loqui in habente mari-
tum: ergo nõ verificet in dicta puella q̃ nec maritũ habuit nec ha-
bere potuit. Secũdo respõdetur ꝙ dictũ statutũ nõ excludit a suc-
cessione fratris: sed a successione pr̃is vel aui vel proaui. Tertio re
spõdetur qð ex quo. d. §. Itẽ si aliquis pater est factus in fauorem
6 fratrũ: † soror dotata nõ debet excludi si fratres nõ pñt succedere;
qꝛ ab alia ꝑsona excludũtur: qꝛ intelligitur si fratres vel alie ꝑsone
que sunt causa exclusionis succedũt non al's. notãt Bar. ⁊ Ang. in
l. j. §. filium. ff. de cõtratab. ⁊ Bal. in. l. in substõne. §. nõ si timodo de
vulg. ⁊ pupil. per illũ tex. in rõne sui. ⁊ idem Bal. in. l. maximum vi
tiũ. C. de libe. preteri. ⁊ in consi. mihi. lxxxv. incipien. statutũ dispo
nit. Sed dicti fratres cõsanguinei qui essent cã exclusionis de iure
cõmuni excludunt a matre: vt ꝑmissuz est: ⁊ de iure municipali nõ

vident inuitati ex quo inuitant sub ꝯditione q̃ vr̃ defecisse merito
nec ipsi excludãt sororẽ: licet dotatã. Quarto rñdet ꝙ dictũ statu-
tũ vr̃ intelligendũ in ea q̃ dotata erat anteq̃ deferret hereditas.
7 † Nã si statutũ excludit feminã dotatã requiritur ꝙ sit dotata tpe
delate hereditatis ꝓut ꝯcludit Bar. in cõsi. qð incipit qdã decessit
intestatus in ordine. lxxiiij. ꝛm ordinẽ q habet perusie. Idẽ voluit
Pau. de cast. in cõsi. clx. incipiẽte sup eo de quo q̃ritur simpliciter
dicẽs ꝙ excludit in hmõi statutis filia si dotata reperit tpe delate
hereditatis. idẽ dicit in ꝯsi. cix. incipiẽ. super ꝑmo dubio. Et in cõ-
silio. cccxxxvij. incipien. premisso. idẽ Petrus de ancha. in ꝯsi. cccj.
incipiente posset probabiliter dubitare qui omnes videntur velle
ꝙ debeat esse dotata tẽpore quo defertur hereditas. Adeo quod
dotata postea nõ excludatur. facit quod notat Bal. in. l. si plures
in antepenul. col. C. de condi. insertis. Ad idez optime facit qð re
perio voluisse Imo. in suo cõsilio. incipiente ad idem circa primuz
dubiuz. Cui se subscripsit dñs Florianus de bononia concludẽtes
ꝙ huiusmodi statuta non habẽt locũ in hereditate delata tempo-
re statuti. idem consuluit Pau. de cast. Et incipit consiliũ Franci
scus habuit vxorem: cui se subscripsit dominus Anto. de Rosel. ⁊
sic ꝛm ꝑfatas auctoritates non videtur sufficere qð sit dotata tem
pore adite hereditatis: sed requiritur qð sit dotata tpe delate he-
redi. Et facit pro hac parte tex. in. d. l. iij. §. liberi. ff. de bo. possessio.
contratab. item facit tex. in. l. si quis filio exheredato in prin. ff. de
iniusto testamento. ⁊ in. l. ij. §. proximũ. ff. de suis ⁊ legi. In quibus
iuribus circa qualitatẽ requisitã ad successionẽ attẽditur tempus
delate heredi. ab intestato. Ad idem optimus tex. in. §. ita demũ.
8 institu. de here. q̃ ab intestato. ꝑ quo etiã facit: † quia in huiusmo-
di statuta que sunt correctoria iuris cõmunis: ⁊ inducentia differẽ
tias inter mares ⁊ feminas in successione parentũ sunt plurimum
restringenda per ea que habentur in. l. maximum vitium. C. de lib.
preter. ⁊ in. l. sancimus. C. de testa. ⁊ in. l. precipimus. C. de appel. ⁊
in. c. cum dilectus de consuetu. ⁊ no. bald. in. l. illam. C. de col. ⁊ in. l.
quicunq̄. C. de ser. fugiti. ⁊ sparsim per docto. in multis locis. Sed
ista puella vt puto dotata fuit post mortem fratris de cuius here-
ditate agitur merito non excludatur ⁊ longe fortius non exclud
tur si dotata fuisset post aditam hereditatem fratris: nam Bal. in
9 l. vbi auiarum. C. de suis ⁊ legi. dicit. † Quod statutũ Mediolani
disponens ꝙ nupta extra territorium nõ succedat habet locum in
acquirendis non in acquisitis. Et ideo si filia nupsit extra territo-
rium postq̃ se immiscuerat hereditati paterne non obstat sibi sta-
tutum per. l. fin. ff. vn de liberi. ꝙ dictum refert: ⁊ sequitur Pet. de
ancha. in repeti. c. canonum. xij. q. principali. co. cj. de consti. ⁊ idez
tenuit Ponta. in. l. heres per seruuz. ff. de acqui. hereditate. addu-
cit prefatũ dictũ bal. ⁊. d. l. si. ⁊ idem tenet ibi Rapha. cuma. in. d. l.
heres per seruum. ¶ His minime refragantibus cõtrariũ puto de
iure verius. nã constat ꝙ statutum fauet masculis adeo ꝙ vult qð
mulier dotata a patre non succedat patri dotanti nec descenden-
tibus ex ipõ patre dotante: ⁊ hoc disponitur in principio statuti.
Deinde in. §. j. disponit ꝙ dotata soror ab vno fratre nõ possit ab
intestato succedere ipsi fratri dotãti: nec alicui ex alijs fratrib⁹ ipi⁹
dotantis: nec descendentibus per lineã masculinã ex aliquo fratre
ex predictis: donec supest frater vtrinq̄ ꝯiũctus vel ꝯsanguineus
tm̃ vel descendẽs ⁊c. Et ista responsa dicti statuti habent verificari
in dotata tpe delate hereditatis vel saltez tpe quo adit hereditas
ꝑ iura ⁊ auctoritates supra deductas. Itẽ disp̃oit in ꝑallegato. §.
Itẽ si quis qð si pater vel auus decesserit intestatus muliere nõ do
tata: tunc ipsius mulieris frater vel fratres teneãtur dotare de bo
nis pr̃is vel aui: ⁊ similiter descendentes ex eis: ⁊ ipsis non extanti
bus teneantur patrui. Et talis mulier dotata: ex tunc excludatur
a successione patris vel aui: ⁊ aliarũ personarũ de quibus supra. et
prout dictum est. Sz supra dictũ est ꝙ filia a patre dotata exclud
tur a successione dotãtis ⁊ descẽdentium a dotante. Iste autem de
cuius successiõe agitur est descendens ex patre cuius bonis fuit do
tata ista puella de qua agitur. Et descendentes masculi ex ipso pa
tre supersunt. Ideo si ista puella cẽsetur dotata a patre ex quo de
eius bonis dotata est: ⁊ tunc ipsa excluditur per illa verba ⁊ aliarũ
personarũ de quibus supra ⁊ prout supra dictũ est referendo. s. di-
cta verba ad principium dicti statuti. Si cẽseretur dotata a fratri-
bus quibus actus dotandi a statuentibus iniungit. Et qui actum
dotandi exercuerunt: ⁊ tunc pariter excluderetur: quia per. d. §. j.
eiusdem statuti mulier dotata a fratre vel fratrib⁹ excluditur ab he
reditate fratris: donec stat aliquis frater vtrinq̄ cõiunctus vel fra
ter cõsanguineus ⁊c. Ideo cum fratres ꝯsanguineis supsunt ipi ex
cludant sororem. licet vtrinq̄ cõiunctã: ⁊ non solum statutum pre-
dictum excludit sorores dotatas: sed specifice ⁊ expresse dictos fra
tres inuitat. ⁊ per dictionem taxatiuã disponẽdo qð soli succedãt
⁊ poterãt cõsiderare statuentes qð vna cũ dicta sorore dotata pote
rat supesse etiã mater vna etiã cum fratre cõsanguineo. imo verisi
militer cõsiderauerũt attento ꝙ in. §. ⁊ si dicte mulieres. imediate
sequẽti ꝯsiderãt superistẽtiã matris: ⁊ aliorꝫ ascendentium ꝑ lineã
10 maternã. Ideo † dictũ statutum censeatur excludere matrem sal-
tem in ea portiõe ad quã inuitaretur soror si dotata nõ esset et hoc
saltem

saltē ex capite inclusiōis qđ caput inclusiuū ɔsiderauit. Bart.in.l. ij.§.vidēdū ad tertu.quā rōnē pōderāt ēt bal.in.l.si vero.§.de viro. ff.solu.matri.ꝛ Imo.ibi in vlti.colū.ꝛ Bal.in.l.maximum vitium C.de lib.p̄teri. Et loquūtur ēt eo casu quo statutū nō expresse inui tat:sȝ potuit in ɔditione:qꝛ dicit statibus masculis ꝛc. Forti⁹ si ex presse inuitat:ꝛ maxīe per taxatiuā soli put ɔtingit in casu nr̄i sta tuti.§.j.supra pōderati.iō dicta puella est exp̄sse exclusa a statuto ex quo dotata fuit de bonis p̄ris. Nec obstant rn̄siones supra date

11 ad hoc mediū.d.§.Itē si quis. ¶ Nō em̄ obstat p̄ma rn̄sio:†qꝛ licȝ dos nequeat esse sine mr̄imonio:tn̄ mulier dotata censet̄ quotiens dos ɔstituta est. Ita ꝙ quotiens nubit est certa hr̄e dotē put vo luit Bal.in.l.titio centū.§.titio genero de cōdi.ꝛ demon.ꝛ cū illo dicto Bar.solet cōiter transiri:lȝ Imo. aliud velit ibi.circūscripto tn̄ cōi vsu loquendi in casu aūt nostro vr̄ res satis clara per tex.no stri statuti in.§.ꝛ intelligantur mulieres dotate si pro dote mulie ri aliquid in testō vel codicillis fuerit relictū per aliquē ꝛc. Nō em̄ requirit statutū ꝙ sit matrimoniū ad hoc:vt censeatur dotata. Et ille.§.in medio positus potest pariter referri ad sequentia put ad precedētia per iura vulgaria. Et fuit ardua excitatio apud ciuita tem castelli.vbi ex forma statuti excludit̄ mulier dotata.fuerat que dā filia in testō p̄ris dotata si nupserit decessit nūꝗ̄ nupta dubita bat̄:an excludat̄ a successione ꝛ dote in qua consuluerūt Raphae les.s.fulgosus ꝛ cuma. Itē Pau.de cast.ꝛ multi alij:quoꝝ oīm con silia sigillata vidi.ꝛ vltimo loco me intercedēte ꝛ ordināte cōsilium cōsuluit.d. Bn̄dictus capra:ꝛ oēs presupponere videbātur ꝙ inui ta ꝛ conditione pendēte nō succederet.tn̄ prefati doc.maxīe Pau. de cast.ꝛ d.Bn̄dictus ɔcludebant ꝙ si cōditio nō rejcitur defecta cōditione p̄ mortē ip̄a succederet in ɔrium.s.ꝙ esset exclusa ꝛ a suc cessione ꝛ a dote cōsuluerūt ip̄se Pau.de cast.ꝛ Jo.de imo.put ha buī tunc a.d.Joāne petrutȳ patre ꝛ dn̄o meo qui eoꝝ auctoritate fret⁹ id idē cōsuluit. Et sic volebant aperte ꝙ ēt defecta cōditione matrimonij cēseret̄ exclusa. Et idē voluit ip̄e Pau.de cast.s.ꝙ qn̄ mulier excludit̄ p̄pter dotē.relicta pro dote vel dote p̄missa dota ta excludatur:lȝ ɔtradicat Bar.quatenus vult ꝙ censeat̄ cōditio nale relictū p̄ dote eo casu. Nō refert ad p̄positū nostrū:nam satis est ꝙ cōcludunt ꝙ assignatio dotis excludat ēt nō nuptā. Et maxi me hoc est dicendū in terminis nr̄is p̄pter.d.§.ꝛ intelligat̄. Nō ob stat secūda respōsio.nā imo verba.d.§.Itē si aliqs excludūt ēt a suc cessione fratris p̄ illa v̄ba.ꝛ aliaꝝ p̄sonarū ꝛc.vt supra inducta. Nō obstat tertia rn̄sio:qꝛ imo mater nō excludit fratrē ɔsanguineū:sed alia p̄sona nō excludēte fratrē cōsanguineū mater nō excludit eū: vt in.d.§.fi.dicti statuti. ¶ Et lȝ soror vtrinꝗ̄ cōiuncta nō dotata eū excludat:vt eod.§.ꝛ in.d.auten.itaqꝫ.C.cōia de succes. Tn̄ si est dotata a fratre vel patre fratre ɔsanguine⁹ excludit sororem.vt in §.j.ꝛ d.§.item si aliquis de eodē statuto.ꝛ dicta conditio si nō sup sint frater vel soror vtrinꝗ̄ cōiuncta intelligi dȝ de fratre vel soro

12 re successibili p̄ notata in.d.§.filiuȝ.ꝛ d.supra.† Et notat in simili etiam Saly.in.d.l.maximū vitiū.dicens ꝙ si femina excludit̄ estā tibus masculis:lȝ ablatiui absoluti faciāt ɔditionē.l.euictis agris de vsur.ꝛ.l.a testatore.ff.de ɔdi.ꝛ demō. Tn̄ si masculi nō succedūt: vel qꝛ nolūt vel qꝛ nō p̄nt femina non excluditur. Quia lȝ positi in cōditiōe a testatore excludāt:lȝ nō succedāt.l.filiusfa.§.cū quis de

13 leg.j.† Tamen secus si ponunt̄ in ɔditione a statuto fm̄ eum.ꝛ lȝ possit dicere soror ego sum exclusa si tu succedis nō aliter per eādē theoricam. Sȝ tu nō succedis p̄pter matrē cū ius municipale nō lo quatur hoc casu.rn̄detur ꝙ frater cōsanguineus videt̄ hoc casu ma gis dilectus ꝙ̄ soror dotata ꝛ nō minus dilectus ꝙ̄ mater:imo qn̄ꝙ magis:vt pȝ in.d.§.j.ꝛ in.d.§.ꝛ si dicte mulieres. Sȝ soror vtrinꝗ̄ cōiuncta nūꝗ̄ prefertur matri merito efficacius ius videt̄ hoc ca su fratris cōsanguinei ꝙ̄ sororis dotate:ꝛ lȝ istud maius ius.s̄.de ductū non ɔcernat hunc casuȝ de quo agitur. Tn̄ in huiusmodi p̄ plexitatibus attenditur etiā si alter hȝ efficacius ius in alijs termi nis ꝙ̄ in his de qbus agit̄:vt recte intuēti apparet.in.l.equissimū. ff.ad tertu.non em̄ ad alium effectū pōderatur ɔtrabatur ibi vbi nō agitur de ɔtrabulis. Sȝ de successione intestati put al's lati⁹ ponderaui in.l.si quis vel si qua.C.eo.ti.ꝛ etiam ɔsulendo tenui de monstrādo ꝙ ɔsideratio quā facit Bar.ad intellectum.d.l.equissi mū.ꝛ.l.ij.§.si sit agnatus.ꝛ.§.sequēti nō est bona:qꝛ penitus diui natiua ad illa iura:lȝ considerādo Bar.nō aduersetur in casu nr̄o dicte ɔclusioni supra facte. Pro hac parte etiā facit theorica quā tradit Pau.de cast.in.l.illā.C.de colla.dicēs ꝙ in hmōi exclusioni bus statutarijs excludēs excludit p̄pter se adeo ꝙ si superest p̄so na que excluditur:lȝ concurrat alia persona que excludat al's ip̄m excludentem quatenus excluditur de iur.cōmuni illa p̄sona ab ea p̄sona que statuto excluditur pariter excluditur a p̄sona que vigo re statuti inuitatur. Cum itaqꝫ statutum nolit matrem vocari:nisi in dimidia siue admittatur soror siue frater consanguineus:ꝛ cau sa fratris consanguinei sit potentior ꝙ̄ causa sororis dotate: ideo decet in hac perplexitate ꝙ preferatur ip̄e frater cōsanguineus in ea portione ad quam mater nō vocatur. Coadiuuatur hec pars ex theorica Bal.in.l.si quis vel si qua.C.ad tertu.ꝛ facit qđ ip̄se not. in.l.si defun.C.de suis ꝛ legiti. ¶ Non obstat quarta respōsio data ad.d.§.item si aliquis pater.quia licet al's requiratur ꝙ sit dotata tempore quo defertur hereditas vel saltem tēpore quo aditur he reditas vt in contrarium dictum est:tamē in casu nostro secus est. Nam statutum mandat dotari post delatam hereditatem ꝛ dispo nit ꝙ ex tunc excludatur vt aperte loquitur statutū ex quo prius poterat succedere ꝛ exclusio presupponit habitum.l.decem de ver bo.obligatio.ꝛ.l.non potest videri desinere de reg.iur. Et si non vendicaret sibi locum dictum statutum etiam post agnitam here ditatem mulieri esset facile eludere dispositionē dicti statuti adeū do vel inmiscendo se hereditati delate ꝛ reddere dictā dispositio nem elusoriam quod est euitandum:ar.l.j.§.excep.quarum rerum act.non datur.ꝛ c.commissa.de electio.libro.vj.ꝛ argu.l.si pretor.

14 in princi.ff.de vsur. ¶ Et† ex quo exclusio per vnum determinabi le respicit passiuam successionē patris ꝛ fratris debet pariter se ha bere talis exclusio quo ad passiuam successionem fratris put quo ad passiuam successionem patris ideo prout quo ad successionem patris verificatur in dotata post delatam hereditatem ꝛ etiā post aditam vt dictum est ita ꝛ verificetur statutum predictum in dota ta post delatam hereditatem fratris ꝛ etiam post agnitam: argu men.l.iam hoc iure de vulga.ꝛ pupil.ꝛ.l.hereditatem.ꝛ.l. Quis.C. de impo.ꝛ in.l.fi.C.de senten.ꝛ interlo.om.iudi. Utrum autem al's excludatur illa que fuit dotata post delatā hereditatem:tamen an̄ agnitam non est leuis excitatio.nam tex.in.l.fi.ff.vnde liberi videt̄ probare ꝙ sufficiat qualitateȝ propter quā quis excluditur ad eē tempore quo hereditas agnoscitur ꝛ sic attenditur tēpus quo qua litas existens aditur hereditas vel agnoscit̄ bono.pos.prout est ibi tex.aptus:ꝛ idē p̄bat tex.in.l.iij.§.si emancipatus.ij.ff.de bo.pos. cōtratab.ꝛ qđ ibi no.Bar.idē vr̄ velle Bal.in.d.l.vbi auiarū.C.de suis ꝛ legi.cuius dictum retuli in adductis pro altera p̄te ꝛ illud di ctum refert:ꝛ sequit̄ Pe.de anc.in repe.c.canonū.de consti.xij.q. prin.col.ci. Et idem voluit Rapha.cu.ꝛ ponta.in.l.heres per ser uum.ff.de acq.here.ꝛ adducit Ponta.illud dictū bal.ꝛ.d.l.fi.ꝛ idē in terminis.s.ꝙ sufficiat esse dotatā tēpore quo vult adire heredi tatē reperio consuluisse pont.per.d.l.fi.licet illud consiliū nō sit in ter cōsilia informis nec inter mea consi. Ludo. ¶ Facit optime.l. si alienum.§.in extraneis.ff.de here.insti.ꝛ.§.in extraneis institu.

15 de here.quali.ꝛ differentia.vbi datur theorica.† ꝙ lȝ in suis atten datur in successione intestati solum tp̄s mortis tn̄ in extraneis at tenditur etiam tempus adite hereditatis in cōsideranda qualita te heredis an.s.potuit succedere necne ideo cum qualitas ip̄a qꝛ do tata facit mulierem non posse succedere:ideo attendatur tempus adite hereditatis in extraneꝫ prout censet̄ esse soror.l.vnica.§.ex traneū.C.de rei vx.act.ꝛ.d.§.in ex̄neis iūcto.§.supiori in ti.de her. quali.ꝛ diffe.facit qđ no.glo.ꝛ Barto.in.l.iij.§.liberi.de bonorum

16 possess.contratab. ¶ † Et lȝ multi teneant ꝙ debeat esse dotata tē pore delate hereditatis tamē communiter loquūtur in filia dotata: ideo al's consulendo dicebam posse dici qđ in filia sua herede attē datur quo ad successioneȝ de iure ciuili quo iure ciuili loquitur sta tutum populi.l.oēs populi de iusti.ꝛ iur.procedat opi.que vult ꝙ debeat esse dotata tp̄e quo defertur hereditas secus quo ad bono. pos.prout loquitur.d.l.fi.vnde lib.ꝛ facit qđ no.Bar.in.l.fi.in fi.ff. de condi.insti.item secus in extraneis heredibus:quia sufficiat esse dotatam tempore aditionis per supradicta in casu autem nostro dicta inuestigatio non est necessaria quia statutum clare loquitur etiam in dotata post delatam hereditatem. ¶ Nec etiam obstat ꝙ statutum loquitur in successione ab intestato:ꝛ agitur de successio

17 ne intestabilis non intestati. Quia respondetur† qđ licet tex.in.d. l.j.de suis ꝛ legi.videatur probare ꝙ intestabilis non dicatur pro prie intestatus ꝛ multi per illum tex.teneant qđ huiusmodi statu ta loquentia de intestatis non verificantur in intestabilibus:tamē in contrarium est magis cōmunis sententia.nam primo glo. gene

18 raliter in princi.C.de insti.ꝛ substi.sub condi.fac.† Dicit qđ idem est dicere sine testamento qđ dicere intestatus.item Bart.in.d.l.j. de suis ꝛ legi.tenet ꝙ hmōi statuta loquentia de successiōe intesta ti vel ab intestato militant etiam in pupillis ꝛ in alijs qui nequeūt testari:ꝛ licet dicat id procedere ex cōi vsu loquendi tn̄ non exigit qđ probetur sentiens p̄bari per illum tex.qui idē concludit in con silio qđ incipit hec est copia cuiusdam statuti mihi in ordine.lvij.ꝛ ita pluries cōsuluit: put dicit hic Pau.de ca.fundat se per tex.in in.d.l.j.in fi.in p̄n.idem ɔsuluit in consilio incip.in hac.ꝙ.facit du bium put refert Ponta.in.l.in testō.s̄.de testa.mili.ꝛ ideȝ tennit in ɔsilio mihi.lxxj.inci.statuto verbis veteris.ꝛ idem tenuit prout quidā referunt in ɔsilio incip.quedā puella. Et in alio ɔsilio inci. in qōne predicta plura videntur moueri dubia.ꝛ Bar.sequit̄ Pe. de anch.in.c.cū ibi de testa.ꝛ Ang.in consi.xlvij.incip.Pe. de v̄e beveteri ꝛ Pau.de cast.in cōsi.cclxxxiij.incip.reuocatur in dubiū. ꝛ idem Pau.de cast.in.l.in ambigua.ff.de legi.ꝛ in.l.ij.s̄.titu.j.idē Bal.in consilio mihi.dxix.incipiē.ff.de legi.ꝛ in.l.ij.§.titu.j.idē Bald.loquens in conditione si decesserit intestatus idem vult ip̄se Bald.loquens in conditione si decesserit pupillus idem vult ip̄se liiij.incipien.manualis cum auctoritate. Et ideo si est consuetudo in patria quod pupilli dicantur decedere intestati.vel ab intestato tunc statutū traheretur ad hereditatem pupilli fm̄ Ang.in.d.l.in

testa.s.de mili.testa.ꝛ ita plures cōsuluerunt ꝙ sit necesse probare cōem vsum loquendi ſm Paul.de cast.ibi qui ibi. ꝛ in.d.l.cū antiquioꝛib⁹.C.de iure delibe. cōcludit ꝙ licet Bar.se fundet in communi vsu loquēdi: tn̄ non sit necessario pbādus cōis vsus loquendi qꝛ tex.in.d.l.j.per quē se fundat Bar.dicit ꝙ pro intestato accipere debemus.ꝛ glos.nostra dicit ꝙ idē est decedere sine testō vel intestatum:ꝛ hanc opi.Bar.post multa firmat dn̄s Ludo.in.d.l.in testa.dicens se bis id cōsuluisse ʒ Bal.in.c.j.de succes.feu.ꝛ in.l.in testa.ff.de legi.tut.ꝛ in cōsilio ꝙ incip.simpliciter extat vel non extat ꝛc.tenuerit cōtrariū.¶Restat itaqꝫ cōclusio ex premissis ꝙ fratres cōsanguinei succedāt vna cum matre exclusa dicta sorore dotata a fratribus post mortē patris ꝛ fratris de cuius hereditate agitur.

¶Modo videndū est pro qua parte succedat mater ꝛ pro qua parte succedant fratres consanguinei vtrū.s.quilibet pvirili an vero mater pro dimidia circa ꝙ videtur dicēdū ꝙ omnes dicti tres fratres consanguinei succedāt in vna dimidia ꝛ mater in alia.Nā omnes fratres cōsanguinei sunt per statutū inuitati sub vno noīe seu vocabulo.nam dicit frater cōsanguineus 19 † illa indefinita videtur equipollere vniuersali.l.si pluribus de leg.ij.c.qꝛ circa de priuil. cano.si romanoꝝ.xix.dist.ꝛ ʒ Pet.de bellaperti.dicat procedere in indefinita pluralis numeri secus si est indefinita singularis nūeri ƀʒ eū. tamē Bar.in.d.l.si pluribus tenet cōtrarium:scʒ ꝙ idē in indefinita singularis numeri:ꝛ eum sequūtur cōiter doc.ideo videtur pinde ac si statutū diceret ꝙ mater ꝛ ita fratres succedāt 20 † sed si statutum ita dixisset consanguinei inuiti sub vno noīe collectiuo vocarentur ad vnā portionē prout si foret vnus solus per.l.si titius.ꝛ.l. interdum in fine principij.de heredi.insti.ꝛ.l.plane.in fine de leg.j. ideo isti oēs tres fratres inuitentur in vnā portionē.attento etiaʒ ꝙ per hoc minus receditur a iure cōmuni.arg.coꝝ. que habentur in.c.cum dilectus de cōsue.ꝛ in.l.ius singu.ꝛ.l.ꝙ vero contra.de.ll. cū similibus. 21 †accedat theorica Bart.in.d.l.si pluribus in fi. dicentis ꝙ quando per indefinitā singularis numeri importatur id qđ attribuitur cuilibet insolidū tunc equipollet vniuersali distributiue.si vero importatur id quod attribuitur vnicuiqꝫ p parte tūc equipollet vniuersali collectiue ſm eum ꝛ iste videtur casus noster. naʒ successio non attribuitur cuilibet insolidū qꝛ plures nequeunt esse heredes insolidū.·.se hereditatem de castren.pecu.l.si vt certo.§.si duobus vehiculū.ff.cōmo.Tamē his nō obstātibus secus puto cōcludendum vʒ ꝙ mater in quarta pte ꝛ quilibet frater in sua quarta pte succedat:nā dictuʒ statutū disponit in singulari ꝙ frater cōsanguineus succedat equaliter cū matre:ꝛ sic vnus frater cōsanguineus debet hr̄e tantā portionē quātam mater ſm verba statuti:et pptera si sunt duo fratres ꝯsanguinei qlibet frater potest dicere matri istud statutū admittit me fratrē cōsanguineū equaliter tecū 22 ex quo illa † verba singularis numeri frater cōsanguineus verificātur in vno.c.gaudemus de diuortijs.ꝛ.l.cuʒ ex pluribus de manu. testa.ꝛ loquitur indefinite:ꝛ sic siue sit vn⁹ siue sint plures.nā quilibet de pse est vnus et qlibet ex sua psona succedit ꝛ sic in quolibet verba statuti verificant a quibus verbis nō est recedendum.l. non aliter.de leg.iij.ꝛ.l.j.§.si is quis nauē.ff.de exerci.cū concordātijs: 23 †non ergo obstat ꝙ indefinita etiā singularis nūeri put dicit bar. in.l.si pluribus.de leg.ij.equipollet vniuersali:qꝛ non dicit Bart. ꝙ equipolleat vniuersali collectiuo. pōt dici ꝙ equipollet vniuersali distributiuo nō vniuersali collectiuo:ꝛ hoc pbat tex.in.l. vtrū in prin.ff.de rebus dubijs iuncta.l.quidā in fi.eo.titu.vbi patet ꝙ quādo oratio singularis nūeri verificatur in pluribus illi nō cēsentur vocati sub noīe collectiuo:sed est perinde ac si vnusquisqꝫ de pse esset singulariter noīatus:ꝛ pptera plures nō inuitant ad vnā portionē tanꝙ inuitati sub noīe collectiuo sed ad plures tanꝙ inuitati noīe collectiuo.nec ob.ꝙ no.Bar.in.d.l.si pluribus in fi.s. in ꝯtrariū ponderatū:qꝛ imo facit pro:nam inquātum Bart.dicit ꝙ id qđ importatur per orōnem indefinitam attribuitur cuilibet insolidū an cuilibet p parte applicando ad casum nostrum non dʒ attēdi ꝙ successio fit pro parte qꝛ indefinita nō respicit successionē sed indefinita respicit psonā que succedit:qꝛ indefinita respicit fratrē cōsanguineū:ꝛ sic ex his verbis frater cōsanguineus resultat in pposito nr̄o indefinita:ꝛ circa ista vba frater ꝯsanguine⁹ cadit inuestigatio an plures fratres ꝯsanguinei cēseantur inuitati nomine collectiuo an vbo noīe distributiuo vt de se est notissimum:itaqꝫ cū qlʒ frater ꝯsanguine⁹ si essent mille ꝛ nul⁹ est frater ꝯsanguine⁹ p pte cū qlibet in totū fuerit filius eiusdē pr̄is vt est notū: ideo indefinita eqpollet orōni vniuersali distributiue nō orōni vl'i collectiue merito nō indicantur vt vnus sed vt singuli:vt.d.l.vtrū.ꝛ.l.q filiabus.§.j.ff.de leg.j.sicut enī in terminis dicte.l.quidā.§.fi.restitutio hereditatis nō fit cuilibet insolidū: tn̄ ꝙ quilibet posthum⁹ est posthumus insolidum:iō illa indefinita singularis numeri equiparat verbo distributiuo ꝛ non vbo collectiuo.accedat optime ꝙ dicūt doc.in.l.q filiabus.§.j.ʒ aliter innuat Dy.in.l.qdam.§.fi.de rebus dub.ꝛ post eū Bar.dato aūt ꝙ in terminis nr̄is cēserent 24 inuitati sub noīe collectiuo † tamē propter dictionē equaliter nō curatur:qꝛ est perindē ac si distributiue ꝛ non collectiue fuissent noīati:vt est tex.no.in.d.l.interdū in princi.ff.de heredi.insti.vbi disponitur ꝙ plures noīati sub noīe collectiuo habēt perinde ac si esset noīati singulariter qlibet de per se ita ꝙ ipsi singulariter noīatus vocant in viriles.ꝛ idē dicūt ibi Bar.ꝛ Imo.in dictionibus equis portionibus:qꝛ est eadem rō idē per oīa significat verbū equaliter. ꝛ per ꝯns idem dicēdū est in terminis hui⁹ statuti in quo adijcitur 25 verbū equaliter p quo facit:† qꝛ de iure fratres qn̄ concurrunt cū parentibus vocant in viriles.ꝛ sir̄r fratres ꝯsanguinei qui de iure C.vocabantur cum matre in viriles.l.si quis vel si qua.C.ad tertulia.ꝛ institu.eodeʒ.titu.§.sed cum antea versic.ita tn̄ ideo decet ꝙ filijs interpretatio fiat in terminis iuris municipalis: ꝛ per hec satis euidēter pateat sublata adducta in cōtrariū. Laus deo.

¶Summariū super cōsilio.lxxvj.

1 ¶Compromissum in dubio factum tm̄ videtur de rebus contētiosis siue psentibus ꝛ cogitatis.
2 Snīa refertur ad libellum cuius naturam excedere non debet.
3 Uniuersalis oratio refertur ꝛ verificatur ad omnes tm̄ causas expresse deductas.
4 Sententie verba impropriantur vt valeat sententia nec vitiatur: quia non conformis petitioni.
5 Delegatus non dʒ iudex ordinarius rescripto principis in causis suam ordinariā iurisditionem concernentibus.
6 Sequētia qnqꝫ referūtur ad proxima tm̄ causa cōtrarietatis vitande ne destruatur actus.
7 Compromittere nemo cogitur.
8 Iurisditio specialis vni concessa rescripto qn̄ censetur quo ad cōmissa derogatum generali iurisditioni alterius non tamen quoad alia similia.nu.11.
9 Iudicis causarum criminaliū ꝛ potestatis idem est tribunal.
10 Potestas est loco presidis.
12 Iurisditio data diuersis iudicibus dʒ poti⁹ accumulari ꝙ adimi.
13 Iurisditio spālis vni per rescriptū datur nō in preiudiciū ordinarij sed potius ad obuiandum fraudibus.
14 Mandamus verbū dr̄ noui iuris demōstratiuū seu dispositiuū.
15 Puto verbum non dʒ regulatum a ratione.
16 Iudex siue visitator datus ad requisitionem dr̄ derogari iudici ordinario siue visitatori hn̄ti gn̄alē visitationem in fauorē petentiū.
17 Statutū disponit ꝙ super oībus causis super qbus petitū fuit cōpromissum debeat iudex pnūciare cām cōpromittendi nisi obijciatur litis pendeñ. exceptio si iudex pnunciarit cām cōpromittēdā ꝙ a tali pronuncia appellari nō liceat sub pena an exceptione predicta obiecta possit appellari sine pena soluenda.

¶Consilium.lxxvj.

In nomie domini nostri iesu xpi. ¶Lʒ in hac ꝯsultatione videatur dicenduʒ ꝙ dictus Marc⁹ nō inciderit in penā ea rōne:qꝛ statutum phibens appellari seu de nullitate dici sup pnuncia cām esse cōpromittendā videt loqui in pronūcia sup causa in qua pcedit petitio ꝛ sup ea est petitū ꝙ cā cōpromittat ꝛ vigore ipi⁹ statuti hʒ pnūciari cāʒ fore ꝯpromittēdā ʒ si pnūciat sup alio ꝙ sup eo sup quo est petitū pnūciari cām cōpromittendā et maxie sup eis de qbus nō est iudicialis cōtrouersia nō vr̄ ꝙ talis pnuncia 1 sit obseruāda nec ꝙ de ea intelligat statutū.†nā gn̄alitas statutoꝝ recipiūt interpretationē a iure cōi.l.si serui vestri de noxali.c.cū dilectus de ꝯsue.l.vt gradatim.§.ʒ si lege de mune.ꝛ ho.ʒ dicta snīa cōtinet ꝙ oēs cāe ꝛ dr̄ie sint cōpromittēde ꝛc.ꝛ q oē dicit nihil excludit.c.solite de mai.ꝛ ob.ꝛ.l.iulia.de leg.iij.cano.c.si romanoꝝ. xix.di.iō includere ēt cās nō xtētes corā ipō iudice ꝛ sup qb⁹ nō pcessit petitū saltē corā eo de qb⁹ nō loquit statutū.ptērea vr̄ statutū intelligendū qn̄ pnūciat cām cōpromittendā vigore ipi⁹ statuti de cōpromissis nō qn̄ pnūciatur cām cōpromittendā vigore mādati supioris ʒ dicta snīa vr̄ fuisse lata ex mādato supioris:vt patere vr̄ ex vbis snīe ibi iuxta formā literaꝝ reuerēdissimi dn̄i legati ꝙ vba in fine posita vr̄ ꝙ referēda sint ad oīa precedētia.l.iij.§.si fili⁹ ff.de lib.ꝛ posthu.c.ij.requiris.ꝛ.c.inqsitioni de appel.ꝛ.l.talis scriptura de leg.j.cū si.Et maxie qꝛ ex forma statuti exceptio litis pendētie impediebat cōpromissum ex forma statuti: ꝛ tn̄ fuit admissa put credit vigore lraꝝ pdictaꝝ.Tn̄ in ꝯtrariā snīam vr̄ casus legis municipalis q̄ clare loqtur ꝙ qn̄ petit cām cōpromitti ꝛ pnunciat cām cōpromittēdā nō possit a tali pnūcia appellari nec dici de nullitate ꝛ vbi casus legis nō est loc⁹ hesitationi aut disputatiōi.l.ancille.C.de fur.ꝛ.l.illā ver.de mō.C.de colla.Et vba dicte legis municipalis mihi apparēt clara.Iō nō est disputandum de mēte ꝯ statuentiū q̄ in ꝯtriū nō appet:ʒ standū est ipsis vbis.l.ille aut ille.§. cū in vbis de leg.iij.l.nō alr̄.eo.ti.ꝛ.l.j.§.si is q nauē de exerceri. et nemo ambigeret si nō obstarēt adducta in ꝯtriū.q̄ qđe vere nō ob 2 stāt.¶Nō enī obstat id qđ pmo loco in ꝯtrium allegat.†Nā aduertendū ꝙ snīa hʒ ferri iuxta formā libelli.c. qualiter ꝛ qn̄ el grande de accu.c.licet ely.de symo.Nec pōt iudex vltra pnūciare ꝙ petitū sit.l.vt fundus cōi diuid.ꝛ nemo iudex ita stultus credendus est qđ talem pferat snīam put in simili dicit imperator in.l.fi.C.de fidei com.l.i.Maior aūt stultitia fuisset in casu isto pronūciare compromittendas

mittendas esse cās: sup ꝗbus nō precedebat petitio corā eo: ⁊ ꝙ nō petebātur cōpromitti. Attento etiā ꝙ iudex nō impartitur offm̄ suuꝫ nisi petēti. l. iiij. §. hoc autē iudiciū. ff. de dā. infect. ⁊ l. ad pemptoriū. ff. de iudi. Judex dicitur bonus vir. l. vir bonus iud. solui. ⁊ pro eo presumitur. l. herēnius. §. gaya de euict. ⁊ c. in presentia. de renuncia. cum sitibus. Et sn̄ia habet necessariā relationē ad libellum dicūt Bar. ⁊ Bal. in. l. j. C. de errore calculi. Jō dꝫ ꝑintelligi talis sn̄ia de causis in libello ꝯtentis. 3 † Et vniuersalis oēs verificant in oībus in petitione cōtentis. Semꝑ em̄ est in vsu in hac ciuitate ꝙ iudex pronūciat mādata legitima decimū soluendū ⁊ cām compromittendā: ⁊ intelligitur de mādatis in cā productis ⁊ de causa in petitione cōtenta ⁊ decimū soluendū in ipa causa: ⁊ sic indefinita que solet equipollere vniuersali. l. si pluribus de leg. j. ⁊ c. qr circa de priuil. ⁊ d. cañ. si romanoꝝ. Jta ⁊ dicta vl̄is oratio referat ad oēs causas in petitione deductas. ⁊ stabit in sua virtute ⁊ nihil excludet. s. de causis in petitione cōtentis. id em̄ cēset cōtineri in scriptura seu dispōne referente ꝙ cōtinetur in ea ad quā fit relatio. l. asse toto. ⁊ l. institutio de here. insti. ff. ⁊ l. si ita scripsero. ff. de cōdi. ⁊ demō. ⁊ dicit expressim apperet in dispōne referente id qd appa ret expresse in eo ad qd fit relatio: vt patet ex notatis per Jaco. de are. Bar. ⁊ Bal. in. d. l. j. de errore cal. Uñ cum sn̄ia habeat necessariā relationē ad petitionē id qd cōtinetur in libello cēset expressuꝫ in sn̄ia: sꝫ in libello petit ꝙ talis ⁊ talis cā cōpromittat: iō ⁊ in sn̄ia de illis oībus cēseatur expressum: ⁊ non de alijs. accedat ꝙ ea interpretatio adhiberi dꝫ ꝑ quā actus valet. l. quotiens. ff. de reb⁹ dub. ⁊ l. quotiens in stipulationibus. ff. de verbo. obliga. ⁊ c. si papa de priuil. lib. vj. 4 ¶ † Et verba sn̄ie impropriātur vt sn̄ia valeat nec vitietur qr non cōformis petitioni. l. ⁊ puto. §. j. in verbo cōmunicari. ff. fami. hercíscū. ita ergo in casu nostro qr al's sn̄ia esset nulla illa vniuersalis oēs causas restrictionem ꝑpatiatur ⁊ declarationē vt. s. intelligatur de oībus causis in petitione cōtentis ⁊ petitis cōpromitti al's cui dubiū ꝙ pronūcia fuisset nulla. coadiuuatur dicta interpretatio quia subditur in ipsa sn̄ia clausula illa s̃m formā statutorum per quam determinantur precedētia. igitur cū forma statutorū dictet ꝙ cōpromittantur cause lites questiones controuersie debeant cōpromitti iussu domini potestatis vel dñi capitanei vel alterius iudicis corā quo erat lis causa vel qd vel controuersia per porrectionem libelli ⁊c. Et sic statutū requirit petitionē hoc est ꝙ causa pendeat corā iudice qui ꝓnunciat cām cōpromittendā: ⁊ tamen supra simpliciter ⁊ generaliter ꝑmittitur ꝙ cause cōpromittātur ex quo datur intelligi ꝙ licet simpliciter dicatur ꝙ cause compromittantur tamē dꝫ intelligi de causis que pendent coram iudice. prout ergo statutum intelligitur de causis pendentibus coram iudice pronūciāte ita ⁊ interpretet sententia iudicis pronunciātis ꝙ oēs cause cōpromittantur s̃m formā statutoꝝ. ¶ Coadiuuant premissa per vltimā clausulā omni meliori modo ⁊c. Nā cōstat meliorem modū fuisse pronūciare cōpromittendas esse oēs causas: scꝫ deductas in petitiōe ꝙ̃ ꝓnūciare generaliter etiā super alijs quia vno modo valeret sn̄ia alio modo secus. merito ille modus ⁊ illa interpretatio est amplectenda. insuꝑ hoc fatetur ipsemet marcus in ipa appellatiōis interpositione dū corā iudice ad quē dicit protulistis contra dictū Marcum in causis vertentib⁹ inter eū ⁊ Federicum ⁊c. quandā sn̄iam seu ꝓnunciationem tenoris ⁊ cōtinentie vꝫ sn̄iam ⁊c. ⁊ sequitur formaliter tenor sn̄ie ita ꝙ ipemet marcus fatetur ⁊ dat taleꝫ interpretationē dicte sentētie. nec obstat illa clausula iuxta formā literarū ⁊c. qr etiā litere ipe ꝑnt: ⁊ debēt intelligi de causis que petūtur cōpromitti maxime cū ⁊ in ipsis literis dicatur s̃m formā statutoꝝ ⁊ ordinamentoꝝ cōmunis fulginei adeo ꝙ non possunt aliter intelligi qr non cōpromitterent cause s̃m statuta si non seruaretur forma statutoꝝ sed forma statutoꝝ non seruaretur si aliter fieret ꝙ̃ statuta velint ideo iuxta literas domini legati pronunciatur s̃m formā statutoꝝ. 5 ¶ † Et si superior mandat ꝙ fiat qd statuta disponunt nō alterat causam ad hoc qd habetur in c. licet in corrigendis de offi. ordi. qd maxime dicenduꝫ est qr al's legatus nō potuisset rescribere ꝙ cogeretur qs cōpromittere qr legatus non pōt quicꝙ̃ cōtra ius cōmune rescribere: qr nō potest derogare legi superioris. ar. c. cū inferior de maio. ⁊ obedien. ita probat tex. in. l. formā. C. de offi. prefec. ꝑto. affi. ⁊ no. glo. que dicitur singularis in. c. fi. de here. lib. vj. cū qua doc. concordant: ⁊ est ei similis in cle. sepe in princi. in verbo mādamus. de verbo. signi. ⁊ s̃m hoc non discrepat forma literarū a forma statutoꝝ ⁊ litere que tendunt ad coadiuuandū statutū non debent operari ꝙ sententia ferenda per arbitros posset appellatione rescindi maxime cū ipse litere emanauerint pro diminuendis litibus: vt patet in verbis literaruꝫ ne nimium in lōgum trahatur. Et si per illas literas permitteret appellari ⁊ de nullitate dici ꝓlongaretur magis lis: ⁊ sic operaretur contrarium effectum cōtra. l. legata inutiliter de lega. j. ⁊ l. quod fauore de. ll. item licet iudex dicat iuxta literas ⁊c. nō tamen dicit quod vigore literarum ipse ferret illam pronunciam sed ꝙ sententia est conformis literis tamen detur vigore statutorū. Tertio respondetur ꝙ illa verba que declarant causas non venire in cōpromisso nec esse cōpromittendas que sunt ⁊ que apparent liquide determinentur a verbis immediate sequentibus iuxta formā literarum ⁊c. Et non determinetur generalis pronuncia precedens: quia redderetur inutilis pronūcia si fuisset facta vigore dictarū literarum adeo ꝙ non esset facta s̃m formā statutorū quia non conformis petitioni. 6 ¶ Et sic † si clausula refereretur ad omnia precedentia resultaret iuri contrarium: ideo non ad omnia refertur sed ad proxima: vt per glo. in. l. talis scriptura de leg. j. que mouetur per. l. vxori de leg. iij. clausula enim in fine posita non refertur ad omnia precedētia ⁊ maxime ad capitula ꝙ destruerētur si fieret ad ea relatio ꝓut dicit Barto. in. l. talis scriptura de leg. j. allegando. l. cum vulgari. ff. de dote prele. ⁊ sic non est eadem ratio in oībus precedentib⁹ iō ⁊c. l. j. in fi. C. de libe. prete. Nec ob. ꝙ forte fuit opposita exceptio litis pendentie que ex forma statuti impedit compromissum: ⁊ sic debebat admitti talis exceptio quia respōdet ꝙ dato ꝙ debuisset admitti ex forma statuti non debebat propterea repelli vigore literarum cum litere ipse non repellebant exceptionem litis pendētie quia de ea nulla facta est mentio. Et insuper tollere non pote 7 rat † cum ad compromittendum nemo de iure compelli potest. l. iij. §. tam ⁊ si neminem pretor cogat. ff. de arbi. ideo si ex forma statuti non debebat causa cōpromitti non poterat legatus mandare ꝙ compromitteretur. nam circūscripto statuto ꝙ legatus tollere potest remanet ius cōmune quod legatus tollere nō potest vt premissum est ⁊ maxime quia litere non diriguntur ad iudicē qui pronunciauit sed ad locum tenentem: ⁊ licet locūtenens mandauerit literas obseruari minus astringebat iudicem mandatum locum tenentis ꝙ̃ astrinxissent litere si litere legati non artassent longe minus bolectinū locū tenētis: ⁊ lꝫ forte ꝓnuncia fuisset iniusta ꝙ tñ nō affirmo nihilomin⁹ non pōt reclamari: cū statutū ꝓhibeat sub pena reclamari vel recurri vel peti reductio ad arbitriū boniviri. deueniēdo ad s̃m dubiū vr̃ dicendū ꝙ solus iudex ꝗ tulit sn̄iam possit dictam penam imponere. nam statutum imponens dictam penaꝫ dicit incidat in penam mille librarum de facto parti contrafacien 8 ti auferendam per iudicem qui predicta pronunciauerit. ¶ † Cū ergo concedat specialiter iurisditionem ⁊ cognitionem iudici qui pronunciauit causam compromittendam: ergo videtur eam denegare alteri iudici habenti generalē iuriditionem in causis criminalibus prout est iudex maleficioꝝ. naꝫ regula est quod negari per speciem derogatur vt in regula generi cum concor. in. vj. Et in specie ꝙ constituto vno speciali iudici in aliqua causa vel genere causarū censeatur derogatuꝫ iurisditioni generali alterius iudicis quo ad illā causam vel genus causarū specialiter alteri cōmissuꝫ est tex. in c. studuisti de offic. le. vbi si causa est specialiter vni iudici dele. de illa cā non potest se intromittere etiā legatus probatur etiā per. l. cōsulta diualia. C. de testa. vbi quia cā insinuationis est certo iudici vt ordinario cōmissa alij nequeunt intromittere de ea ad ideꝫ. l. repetita. ⁊ l. placet. C. de epi. ⁊ cle. ideo si est deputatus gn̄alis visitator ꝓut est episcopus: ⁊ postea est deputatus spālis visitator derogatur ꝑtāti ⁊ iurisditioni generalis visitatoris quo ad specialiter commissa speciali visitatori prout voluit Jaco. de are. in. l. qd in rerum. §. si quis postea de leg. j. arg. tex. ibi. ⁊ l. si duo de admi. tuto. Et hoc ꝙ concessa iurisditiōe speciali vni iudici censeatur quo ad sibi cōmissa derogatum generali iurisditiōi alterius. firmat Ange. in. d. l. cum pretor in prin. ff. de iudi. ar. tex. ibi. Et licet in cōtrarium inducatur. l. ij. C. de offi. ꝑfec. vrb. tamē dicit ꝙ imo facit pro: nam hoc fuit ibi declaratum ꝙ non censeatur derogatum iurisditioni prefec. vrb. qr al's derogatū fuisset s̃m Ang. in. d. l. cū ꝑtor. ꝙ ꝯtāgit in. d. l. ꝯsulta diualia dicēs. d. l. j. posse pro hac ꝑte induci. eodē mō inducit Jmo. in. l. titie textores in fi. ꝑn. ff. de lega. j. idem tenēs ꝓ quo facit vltra eos qr imꝑator in. d. l. nō fuit vsus vbo declaratiuo sed verbo dispositiuo. si em̄ fuisset vsus verbo declaram⁹ faceret in cōtrariuꝫ per no. per glo. in verbo declaramus in cle. statutum. de elec. ⁊ gl. in verbo prorogamus in. c. constitutionē de regulari. ⁊ qr sepe de preb. lib. vj. Sed quia fuit vsus verbo mādamus videtur denotare ꝙ si non disposuisset ita ꝓut disposuit secus dicendum fuisset prout in simili dicit glo. in verbo inhibemus in clemē. j. de rebus eccle. non alienan. ⁊ in verbo volumus in clementi. j. de offi. vica. ⁊ glo. fina. in clemen. j. de rerum permu. ⁊ glo. fina. in. c. penulti. de offi. lega. libro. vj. tex. ⁊ glo. in. c. statutum. secundo de here. eo. lib. ⁊ facit quod per Bal. in. l. cunctos populos. in. j. colū. C. de sum. trini. ⁊ in verbo ꝑmittimus. in cle. ij. de iure patro. ꝙ Car. zaba. ibi dicit singula. ¶ His tñ nō obstātib⁹ puto ꝙ ad iudicē maleficioꝝ ꝑtineat etiā dicta cognitio. nā iudici predicto est concessa gn̄alis iurisditio omnium causarum criminalium ex forma statutorum ⁊ potestati dicte terre vna cū eo prout dicit Bald. in consi 9 lio mihi. cccxl. incipien. presupposito statuto. † vbi dicit quod est idem tribunal iudicis maleficiorum ⁊ potestatis alleg. c. ij. de consuetu. lib. vj. adeo ꝙ si iudex maleficiorum inꝗsiuerit ⁊ solus ꝑtās 10 sentētiauit vꝫ sn̄ia. Et † potestas est loco presidis cuꝫ hodie quelibet ciuitas constituat prouinciam not. per gl. in. l. fi. C. de lon. tēp. prescrip. cū potestates in singulis ciuitatibus habeāt meruꝫ ⁊ mixtum imperiū prout habebant presides: ideo lꝫ deputetur ali⁹ iudex in imponēda dicta pena nō videtur derogatū iurisditioni ge-

neralis tribunalis ipsi⁹ potestatis ꝛ sui iudicis maleficioꝝ quia vidimus qḋ licet sint deputati defensores ciuitatū quibus sunt cause viles seu non magne summe pecuniarie in auten. de defen. ciui. ꝛ .l. quedā. C. de peda. iud. Ad hoc etiā tex. in. d. l. j. C. de offi. prefe. vrb. per quem tex. hoc firmat Bar. ibi. ꝛ ad hoc illū tex. tandē etiā alleg. Ang. in. l. consulta diualia hoc etiam tenens alleg. etiam. l. j. de his qui veni. eta. impe. ꝛ. l. fi. C. vbi cause fiscales ad idem. l. tā collatores. C. de re mili. lib. xij. ꝛ ibi tangit Bar. Idem vult Bal. in auten. habita. versi. nunc vero est. C. ne filius pro patre. alleg. d. l. ij. C. de offi. prefe. vrb. nisi dicit ipe respōdeatur ꝙ nouus officialis fuit deputatus cum minori potestate ꝙ̄ haberet prefec. vrb. Et pfecto dicta ratio pariter militat in casu nostro: qꝛ longe minor est potestas iudicis causarū ciuilium vnius quarterij ꝙ̄ potestatis qui habet iurisditionē vniuersalem oium quarterioꝝ ciuitatis ꝛ in ciuilibus ꝛ criminalibus. Et etiam ex hoc patet† ꝙ licet in ciuilibus sit data iurisditio iudicibus quarteriorum non propterea est sublata potestati. a simili licet in hoc indiuiduo sit data vni iudici nō propterea sit remota a potestate: cū de similibus idem sit iudiciū. l. non possunt delega. ꝛ. c. inter ceteras. de rescrip. Et si non remouetur a potestate pariter nec a iudice maleficioꝝ q sedet apud tribunal potestatis ꝛ simul ferūt snias in criminalib⁹ immo pncipaliter ipe ptās put mihi dr ꝛ habeat idē tribunal put epus ꝛ vicari⁹ prout dicit bal. vt. s. retuli idē. s. ꝙ vbi est deputatus spāliter vnus officialis nō derogeř habēti generalē administrationē. ꝛ Pet. de anch. in ꝯsi. inci. de iur. co. penul. idē vr velle. Bald. in. l. titie texto res in pn. de leg. j. ꝛ lꝫ put dicit ibi Jmo. bal. loquař eo casu quo iurisditiões hūt se vt excedētia ꝛ excessa. Cū altera dꝫ cēseri gñalior ꝛ illa q est magis gñalis reputař vt genus et illa que est minus generalis iudicař vt species. in terminis species derogat generi. l. seruo manumisso. ꝛ ibi bar. ff. de pecu. leg. ꝛ no. bar. in. l. j. in prin. ff. de noui ope. nuncia. ita deberet hoc respectu iudicari vt gñalis et spālis si spālis iurisditio ꝯcessa vni derogaret habēti generalē iurisditionē. hanc etiā partē firmat Bald. in. l. j. §. vbi aūt ratio qꝛ iurisditiones ꝯcedunt in fauorem publicū: ꝛ iō extendende nō restringende ḃm eum: ꝛ hoc nisi ꝯcedatur iurisditio specialis in puilegio alicui⁹ cause: puta in causa viduarꝫ vel pupilloꝝ. nā tunc censeř alijs adempta ḃm eum. eandē distinctionē. facit Pau. de ca. in. l. si cum pcur. ff. de pcur. allegans pro scḋo mēbro distinctiōis. Bal. l. nec quisꝙ̄ scḋo respon. ibi sane. ff. de offi. pconsul. Nā cause fiscales habent spāles iudices in fauorem fisci ad primū mēbrum alle. p casu. d. l. j. C. de offi. prefec. vrb. ꝛ. c. per hoc de here. lib. vj. Et subdit ad ppositum Pau. de ca.† ꝙ quando sup eodē dař iurisditio diuersis iudicibus: potius accumulatur iurisditio ꝙ̄ adimatur. verba sunt Jo. an. in addi. Spe. in ti. de cōpe. iudice adit. §. j. in adi. que incip. anteꝙ̄ post medium ḃm eum: ꝛ sic vr ex his ꝙ hec est cōis opi. magis fulcita iuribus ꝛ rōnibus solū Jmo. vr p parte ꝯtraria Ange. enim variauit vt ex premissis patet. alij recensiti tenēt hanc ptem. †Nec ob adducta in cōtrariū non em obstat. d. l. cōsulta diualia et similes: qꝛ respōdet Ang. ibi ꝙ ibi lex expresse alijs adimit iurisditionē in illa cā forte p iura noua inducta: ꝛ forte pōt dici ꝙ illi cause sunt dati spāles iudices in fauorē cause ad obuiandū fraudibus. arg. l. data. C. de donatio. put dicimus in causis fiscalib⁹ ḃm doctrinā baldi ꝛ pau. de ca. de qua. s. Nec obstat inductio facta de dicta l. ij. C. de offi. pfe. vrb. pro contraria parte: †qꝛ licet verbū mādam⁹ censeař potius demonstratiuū noui iuris ꝛ dispositiuū poti⁹ ꝙ̄ declaratiuū ḃm ea que. s. diximus tñ videmus ꝙ cōiter allegatur pro illa pte ꝛ merito qꝛ impator assignat rōnē quare mādabat. s. ne prefectus vrbis putaret sibi derogatum nō dicit ne sit sibi derogatū. †Verbū aūt putat nō est regulatū a ratione prout no. glo. quaꝫ sequuntur. doc. ibi in. l. apertissimi. C. de iudi. Nec ob. ꝙ dicitur de visitatore per Jaco. de are. †qꝛ bal. ibi intelligit esse derogatuꝫ generali visitatori prout est eps p dationē spālis visitatoris qñ visitator datur ad petitionem visitandoꝝ: secus si dař motu proprio ḃm eū forte ea rōne motus qꝛ qñ dař ad postulationē dař in eorum fauorē. quādo datur motu pprio pōt alia cā subesse pter theoricam. s. datam per Bal. in. d. §. vbi aūt ꝛ per paul. in. d. l. suū pcuratorem. statutū autē nō fit ad postulationem alicui⁹ ꝛ pene nō imponunt in fauorē sed in odiū: delinquens est legi odiosus nō fauore dignus merito nō dꝫ censeri derogatū iurisditioni ptātis ꝛ iudici maleficioꝝ. insup iudex qui tulit sniam nō est amplius in eodē officio ꝛ forte sibi data fuit ptās puniendi vel qꝛ sibi videř quodāmodo fieri iniuria. arg. eius ꝙ habetur in. l. nullū. C. de testi. vel vt celerius fiat executio quasi verisimiliter magis frequenter innotescat ipsi qui tulit sniam ꝙ̄ alij. que rōnes non ita videtur militare in successore: ideo forte in successore nō militaret dictū statutū cuius verba ppie intellecta cessant ꝛ ratio etiā satis suadet ꝛ ideo remaneat hoc casu apud iudicē habentē generalem iurisditionē prout sunt iudex maleficioꝝ et ptās. Preterea si ars fuisset adempta in subsidiū deficiēte spāli iudice supplet iudex gñalis put voluit Ange. in repe. d. l. si vacātia. ad idē qḋ no. bal. post bar. in. l. fi. C. qñ fiscus vel priuat⁹. insup pōt dici ꝙ ex alio nō censeař derogata iurisditio potestati vel iudici maleficioꝝ qꝛ iudex maleficioꝝ ꝛ ptās non pōt illam penā imponere de facto. iudex aūt q tulit sniam pōt de facto ꝛ hoc in odiū delinquentis derogeř ergo ꝙ potestas nequeat de facto put ille iudex nō aūt ꝙ nō possit prout regulariter pōt in causis criminalibus. Circa tertiū q̄situ nō me extēdo. Sed dato ꝙ ista est cā crimīalis ex quo agiř de pena applicāda fisco: ideo circa hoc dꝫ facere put in causis criminalib⁹ gñaliter disponiř q̄ sup hoc disponūt ꝛ ea nō vidi iō me non intromitto. Laus deo.

Summarium super consilio. lxxvij.

1. Testamentū vt valeat iure ciuili septem testes requiruntur etiam rogati cum notario. nu. ii.
2. Testamētum vt valeat sufficiunt tres testes coram presbytero parochiali. numero. 5.
3. Ratio legis est ipsa lex.
4. Testamentum ad pias causas siue inter liberos aut militis non requirit iuris ciuilis solēnitates.
6. Correctio legum est pro posse vitanda.
7. Argumentum a contrario sensu est validissimum in iure.
8. Testamentum coram simplici presbytero non valet: quia nō fungitur vita curati aut vicarij.
9. Ratio que de lege disponit attenditur ꝛ non ipsa lex ꝛ econtra.
10. Indefinita equpollet vniuersali ex hūanitate non ex rigore iuris.

Consilium. lxxvij.

In nomie dñi nostri iesu xpi. Licet autem in iure sit clarissimumꝫ.† quod ad validitatem testamenti requirantur de iure ciuili septem testes rogati masculi ciues romani. l. hac consultissima in principio. ꝛ. §. per nuncupationem. ꝛ. l. in testamētis C. de testamē. ꝛ institu. eo. titu. §. fi.† tamen de iure cano. est etiam clarissimum qḋ vbi interuenit presbyter parochialis sufficiūt tres testes vt expressum in. c. cum esses de testamen. Et ratio est put ibi habetur quia ex quo presbytero parochiali est commissa cura anime ipsius testatoris ꝛ ius circa curam anime de tali presbytero confidit. Confidit etiam circa distributionem temporalium bonorum sed vni ex dictis presbyteris fuit etiam commissa cura anime dicti testatoris ex quo ei prestitit absolutionem in confessione ꝛ vt arbitror eidem legitime exhibuit cetera sacramenta: ideo in eo videtur subesse eadeꝫ ratio que viget in presbytero parochiali: ergo idem ius. arg. l. a titio de verbo. obligatio. ꝛ. l. illud ad. l. aquili. cuꝫ similibus quod maxime videtur dicendum quia dicta decretalis se fundat in ratione qui ḃm legem diuinam in ore duorum vel triū stat omne verbum que ratio est in. l. scripta ꝛ pariter se habet dicta ratio si non interuenit presbyter parochialis: sꝫ alij tres testes put si interuenit presbyter parochialis cum duobus alijs testibus merito ꝛc.† Cum ratio legis sit mens dicit Dy. in regula fina. in. vj. et Barto. ꝛ Bald. in. l. non dubium. C. de legibus. ꝛ Bald. in. l. cū mulier. ff. solu. matrimo. de quo etiam est melior tex. ꝙ̄ sit in iure in. l. scire oportet. §. ꝛ si maxime ibi mens iuris latoris de excusa. tuto. prout dicit Bald. in. l. j. col. ix. ff. solu. matrimo. est anima ipsius legis casus legis ꝛ ipsa lex. dixit Bald. in auten. post fratres. C. de legi. here. Et ideo est anima scripture dixit idem Bal. in. l. fin. de here. insti. Ang. in. l. ij. in fine. ff. de donatio. dicit quod ratio legis est ipsa lex ꝛ maxime si est scripta per no. per glo. ꝛ docto. in clemen. j. de electio. super verbo eligatur. per Barto. in. l. liberorum. de verbo. significa. ꝛ per Jmo. in. l. si vero. §. de viro. solut. matrimonio. Ideo ratio se habet ad dictum illud interpretando restringendo et ampliando vt habetur in dictis iuribus. ꝛ in. l. cuꝫ pater. §. dulcissimis de leg. ij. ꝛ in. l. fi. de here. insti. in. l. quod dictum de pactis cū similibus. ꝛ maxime hoc videtur dicendū quia dicta decretalis: cū esses. ponderat cōsuetudinē cōtrariā non autem leges scriptas iuris ciuilis quasi sentiat qḋ circūscripta consuetudine fuisset standū legi diuine q̄ disponit ꝙ in ore duoꝝ vel trium stat omne verbuꝫ. ꝛ improbatio dicte cōsuetudinis est generalis nō em improbat solū casu quo interueniat pbyter parochianus sed simpliciter dicit ibi pōtifex talē ꝯsuetudinē ꝙ testamenta non facta corā. vij. vel. v. testibus nō valeāt improbamus. cēseatur ergo indistincte improbata ꝯsuetudo cōformis iuri ciuili: ꝛ p ꝯsequēs fortius qñ viget soluꝫ ius ciuile cū duo vincula. s. iuris scripti ꝛ iuris ꝯsuetudinarij sint efficaciora ꝙ̄ vnū vinculū: auť. itaꝙ cum ibi no. C. cōia de succes. Et ꝙ per illā decretalē corigatur etiā ius ciuile p rōnē generalē illi⁹ tex. voluit. d. auten. in. d. c. cū esses. per hoc dicēs ꝙ nō solū in terris ecclesie put ꝯtingit in terminis nostris sꝫ etiā in terris imperij seruāda est dicta dispositio. Cū pdictis nō refragātibus ꝯtrariā ptem arbitror de iure veriorē nā est cōis fere oim sententia.† ꝙ licet in relictis pijs. s. ad pias causas sit relassata penitus solēnitas iuris ciuilis numeri vel rogitus testium sꝫ sufficiant duo testes siue interueniat presbyter parochialis siue non interueniat: vt in. c. relatū. ff. de testamentis prout in testamēto inter liberos. d. l. hac consultissima. §. ex impfecto cū aūt ibi positis ꝛ in testamento militis. l. j. ff. de mili. testa. Tamen regulariter standum sit solēnitati iuris ciuilis:† nisi quando interuenit presbyter parochialis quo casu non statur absolute legi diuine que sufficere vult duos testes vel ad plus

ad plus tres sȝ disponit q̄ vna cū duobus vel tribus testibus reqͥ
tis lege diuina etiam debeat adhiberi alius. ꝓpterea parochialis
adeo qd̄ vbi interuenit p̄sbyter parochialis seruetur in causis pͣfa
nis dispō. d. c. cū ees. ⁊ hoc in terris eccl'ie: sȝ i terris iperij ēt eo casu
seruetur ius ciuile: sed vbi nō interuenit presbyter parochialis nō
teneat nisi seruata solēnitate iure ciuilis etiā in terris eccl'ie prout
hoc voluerunt Jo. cal. Petrus de perusio. Pe. de anch. ⁊ floren.
in. d. c. cū esses. ⁊ Panor. ibi in rep. ⁊ Fede. de senis in suo ꝯsi. ccvij.
alias. ccxvij. ⁊ Petrus de perusio in suo consil. cxvij. ⁊ est cōmunis
opi. doc. prout dicit Jmo. in. d. c. cū esses. idē tenēs nec ab hac opi.
velut a carrotio est recedendū ꝑut alias dicit glo. in. l. omnis diffi-
nitio de reg. iur. et Bal. in. l. precibus. C. de impube. ⁊ doc. in. c. ne

6 innitaris de consti. ⁊ in. l. cū ꝓlatis de re iudi. † Et ꝑ hoc facit qꝛ
legū correctio est pro posse euitanda. l. precipimus, de appel. ⁊ ar.
l. sancimus de testamētis. ⁊ facit. c. cū expediat de elec. li. vj. ⁊. l. vni-
ca. C. de inoffi. doti. etiā vbi ratio est descripta in lege nō admittit̄
extensio in correctiuis: vt ꝑ gl. ⁊ doc. in cle. auditor de rescrip. ⁊ per
doc. in auten. q̄s actiões. C. de sa. san. eccle. ꝑut late declarat Jmol.
in. d. §. de viro nisi qn̄ verba trahi possunt: sȝ ex lata seu in ꝓpria si-
gnificatione: nā tūc extenditur ex mēte. s. cōprehensiua hoc est qd̄
ratio operat̄ q̄ mens cōditoris censeat̄ esse vt verba late intelligā-
tur ⁊ ex lata significatione cōprehēdat̄ sub verbis casus de quo agi
tur non ergo extēditur lex correctiua eo casu vltra q̄ꝫ loquatur nec
ad casum verbis nō cōprehensum: ⁊ ita loquit̄ gl. in verbo eligat̄.
in. d. cle. j. ꝑut habetur ibi per Jmo. ⁊ per eū in. d. §. de viro ⁊ qd̄ re
gulariter ex rōne in lege descripta non fiat extensio in correctiuis
firmant etiā Pau. de leaza. ⁊. d. Ant. in. d. cle. j. dantes etiā aliam
rōnem ad decisionē glo. ibi que nō adaptantur ad casum nostrum:
ideo cōcludendū est q̄. d. c. cum esses. est correctiuū iuris ciuilis nō
extendatur ad casum vbi in testamento facto corā duobus vel tri-
bus testib⁹ non interuenit presbyter parochialis. nam talis casus
nō potest cōprehēdi in verbis dicte decretalis ex qua vis lata signi
ficatione imo casus vbi interuenit presbyter parochialis ⁊ vbi non
interuenit sunt separati ⁊ penitus contrarij seu cōtradictorij non
sic electio ⁊ postulatio ꝑut loquūtur termini dicte cle. j. de elect. let
doc. ibi si aūt secus diceretur frustra fuisset ibi facta mētio de p̄sby-
tero parochiali ⁊ mentio illa nihil operaret̄ cōtra. c. si papa de pri-

7 uileg lib. vj. ⁊. l. si, quādo de leg. j. ¶ Et tolleret̄ ibi. † arg. a ꝯtrario
sensu q̄ est efficacissimū in iure. l. j. §. huius rei fortissimū est. arg. de
offi. eius cui man. est iurisd. ⁊. c. cū apostolica de his q̄ fiunt a plato
sine ꝯsen. cap. cū sil'ib⁹: nō est tollendū maxime cū se cōfirmet cuȝ
iure ciuili, ar's corrigeret. ¶ Nec obst. q̄ alter ex dictis testib⁹ fuit

8 cōfessor ipius testatoris vel ministrauit eidem sacramēta. † Qꝛ nō
ꝑpterea pōt dici presbyter parochialis: qꝛ non preerat parochie:
nec videt̄ esse eadem ratio nec eadem fiducia in eo qui in vno actu
erat cōmissa cura anime illius testatoris prout in eo qui ḡnalis cu-
ra anime ipsius testatoris ⁊ alioꝝ de parochia cōmissa erat. ⁊ dato
q̄ esset eadem rō q̄ tame... negatur: tamen a paritate rōnis non fit
extēsio in correctiuis vt dictum est ⁊ maxime qꝛ nō est descripta di
cta ratio in ipsa decretali. Et attento q̄ dicta ratio nō erat conclu
dens de se ad decisionē ⁊ alias egregie dicit Bal. in. c. j. §. si, decedē

9 ti qui feu. dare poss. † q̄ quando ratio disponit de lege. tunc attē-
ditur rō non lex q̄ tn̄ mēbrum potest limitari procedere in nō cor-
rectiuis si ageretur de extensione. Ubi aūt lex disponit de rōne at-
tenditur lex hoc est dictū legis non autē rō ꝓm eum in casu isto lex
disponit de rōne nō aūt rō de lege qm̄ q̄ ea fiducia haberetur, de ꝑ
sbytero parochiali circa tēporalia non erat rō prius disposita nec
erat, sui natura tendens efficaciter ad dictam dispositionem: ideo
decretalis illa videtur potius disponere de ratione q̄ꝫ ratio de ipa
decretali. nec obstat q̄ cōsuetudo est ibi generaliter improbata: qꝛ
licet si talis cōsuetudo reprobata indefinite ⁊ indefinita equipolle

10 at vniuersali. l. si pluribus de leg. ij. † Tamē indefinita equipollet
vniuersali ex humanitate nō de rigore iur̄. l. seruitus. de ser. vrb. ꝑ-
dio. vbi ita per illū tex. no. doc. ⁊ idem post Petrum de bellaperti-
ca dicit Bar. in. d. l. si pluribus. sed nō videtur humanitati cōueni-
re corrigere indistincte dictā cōsuetudinem ⁊ ius ciuile sibi confor-
mās ex quo correctiones iuriū sunt odiose vt dictū est. Et insuper
tūc indefinita equipollet vl'i qn̄ est eadē rō ⁊ cōditio oim̄ cōphen
sor in vl'i nō al's: vt. l. iul. de leg. iij. iuncta. l. si cui lana in prin. ⁊. l. q̄
sitū. §. illud fortasse. eo. ti. ꝑut no. gl. Bar. ⁊ doc. in. d. l. si pluribus.
⁊ gl. ⁊ doc. in. l. vt circa de elec. lib. vj. sed in casu nr̄o non est eadē rō
⁊ cōditio cōprehensor in vl'i qm̄ ex dicto eiusdē decretalis alia cō-
ditio attribuitur testis in quib⁹ interuenit p̄sbyter pochialis cum
duob⁹ vel tribus alijs testib⁹. alia ꝯditio attribuit̄ testis ꝯditis co-
rā trib⁹ vel quatuor testibus absq̄ p̄sbytero pochiali vt ptȝ ex his
que subdunt̄ in illa decretali: iō ex his deducit̄ q̄ nō illa indefinita
precedēs qua improbat̄ ꝯsuetudo illa interpretatur per sequentia
qd̄ non equipolleat vniuersali sed intelligatur reprobare quaten⁹
aduersatur sequenti dispositioni. accedat quod per sequētia decla
rantur precedētia. l. heredes palam. §. sed si notuȝ de testamē. ⁊. l. si
seruus plurium. §. si. de leg. j. ⁊. l. qui filiabus. eod. titu. Et maxime
hec procedūt si intelligeretur reprobatuȝ etiā ius ciuile ex eo quia

reprobata est ꝯsuetudo conformis iuri ciuili. si autē vellet quis ꝑ-
terue instare q̄ censeretur reprobata omnis cōsuetudo tunc pote-
rit replicari q̄ censeatur sublata cōsuetudo: tamē circūscripta con
suetudine remanet ius ciuile non causatum ex cōsuetudine ⁊ tunc
si testamentum nō vitiatur ratione cōsuetudinis vitiatur rōne iu-
ris scripti. nec obstat. d. c. relatum: quia illud capitulū loquitur in
relictis ad pias causas non in relicto profano prout patet ex the-
mate illius tex. ⁊ ita cōmuniter tenetur ⁊ quicquid dixerit do. An-

11 to. tamen nō curandū † qꝛ cōmunis opi. est in ꝯtrariū: ex hoc itaq̄
capite redditur dictum testamentū nullum. Item ex alio capite si
testator ordinauit ⁊ scribi fecit qualiter volebat testari ⁊ fecit scri-
bi ordinem, testamenti non adhibendi notariū ⁊ testes ⁊ coram eis
testari si morte preuentus nō adhibuit notarium ⁊ testes ⁊ non fe-
cit coram eis legi testamentū: illud testamentū nihil valet. l. fideicō
missa. §. quotiens. de leg. iij. ⁊ ibi Bar. quā legē glo. in. l. si is cui. ff.
de testamen. dicit ꝓcedere etiā in testamēto inter liberos: ⁊ illā gl.
sequūtur ibi Bar. Bal. ⁊ Ang. ⁊ idem etiā in relictis ad pias cau-
sas videtur velle Joannes an. in addi. Spe. in ti. de fid. instru. §. cō
pendiose in addi. magna. in. iiij. col. vbi videtur velle qd̄ sit quedaȝ
preparatio ad testamentum potius q̄ꝫ testm̄ ⁊ dicit̄ q̄ originaliter
fuit opi. Old. in consi. inci. titius condidit testamentuȝ in ordine.
cxvij. ⁊ idem Pe. de ancha. in. c. ij. de testa. ⁊ allegatur idem tenere
Saly. in. d. l. hac cōsultissima. §. ex imperfecto. de testamen. licet in
mea lectu. non dicit ⁊ idem Pau. de cast. in consi. cccl xiij. incipi. vi-
sa dicta narratione. ⁊ licet aliud in testamento inter liberos vel ad
pias causas videatur velle idem Bar. in. d. §. quotiens. ⁊ in. l. in te
stamento. ff. de fideicō. libe. Et nōnulli etiā ꝯtrariū teneāt adeo qd̄
sit dubiuȝ in relictis ad pias causas vel inter liberos: tamē in alijs
non videntur doc. concor. s. q̄ non valeant. Et ideo dictum relictū
factū vxori nō valeat si p̄supponatur q̄ ordinauit animo testandi
corā notario ⁊ testibus sed morte preuentus nō potuit testari hec
tn̄ est qd̄ facti: iō ꝓmū fundamentū est magis tutū. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. lxxviij.

¶ Consilium. lxxviij.

In nomie domini nostri iesu xp̄i. ¶ Quanq̄ꝫ videatur dicendum qd̄ dicta do-

1 natio tenuerit. † nam constat qd̄ de iure cōi videlicet
quoniaȝ rei sue quilibet est moderator ⁊ arbiter. l. in

2 re mandata. C. man. ¶ Et † donatio est cōtractus licitus vt in to-
to ti. de do. ff. C. ⁊ ex ⁊ nobilitatis est donare. c. j. extra de dōa. ⁊ dn̄s
inquit beatius est dare q̄ꝫ accipere. xvj. q. j. cañ. predicator ⁊ de cel.
mis. cū marte. ⁊ lȝ statutū vitiet ⁊ reddat nullas alienatiōes factas
forensibus de terris ⁊ possessiōib⁹ sitis in territorio sancti gemnia
ni. ¶ Tamē vr̄ q̄ lȝ possit ligare subditū non tn̄ ligare possit foren

3 sem † cum statuta non ligent forenses q non sunt de territorio sta-
tuentiū: arg. l. ex territoriū de iurisdi. om. iudi. ⁊. c. vt aiarū. §. statu
to de cōsti. lib. vj. ⁊ ꝑ Bar. ⁊ bal. in. l. cūctos populos. C. de sum. tri.
⁊ Bar. in. l. omnes ppl'i. de iusti. ⁊ iur. ⁊ Innoc. in. c. a nobis. de sen.
excom. ⁊ Specu. in titu. de consti. §. j. est clarissimuȝ: ⁊ per ꝯsequēs
nō impeditur forēsis quin possit agere ex cōtractu valido de iure
cōi. Preterea ⁊ fortius licet ꝯtractus sit de se nullus tamen inue-
tur iuramento quod potest seruari sine dispendio salutis eterne.

4 † Quando enim iuramentum potest seruari sine dispēdio salutis
eterne appositum super obseruantia contractus tempore ipsi⁹ cō-
tractus illum validat. auten. sacramenta puberum. C. si aduer. ven
di. ⁊. c. cum contingat. de iureiur. ⁊. c. lȝ mulieres. eod. titu. lib. vi. et
c. q̄uis de pac. eodem lib. cum itaq̄ dicta donatio fuerit vallata iu
ramento: quia donatrix iurauerit causaȝ obseruare ⁊ nō contrauc
nire ⁊c. ideo dicta donatio teneat. facit ⁊ tertio qꝛ dicto statuto pu
nitur alienans nō is in quē alienatur. nam disponit q̄ nullus alie-
net non qd̄ nullus accipiat alienationē ⁊ punit cōtrafacientem: et
sic alienantē. nec videtur q̄ ex actu qui meretur penam valeat pre-

mium quis reportare.l.siue hereditaria.ff.de neg.ge.ꝛ gl. cõmissio in.l.si vno.§.itẽ alio.ff.loquiť ne.ꝛ in.§.hoc aũt notandũ.xxiij.q.v. itẽ frustra qs auxiliũ statuti implorat q cõmittit in illud.c. qꝛ frustra.de vsur.insup vnũ statutũ loqtur de vẽdete nõ forẽsi in rubrĩ. nõ dicit de donãte ꝛ nigrũ loquiť de vẽditiõe nõ de donatione: ꝛ licet subdat de alienatione videť ex precedẽtibus intelligendum de alienatione descẽdente ex vẽditiõe:cũ ex precedentibus sequentia declarenť.l.si seruus pluriũ.§.fi.de leg.j.ꝛ.l.qui filiabus.eo. tit. ꝛ.l. heredes palam.§.sed si notam.de testa.nigrũ aũt alteri⁹ statuti an nullat instrm nõ loquiť de inualiditate ꝯtractus: ꝛ vr loqui de inualiditate instri initi a forẽse:ꝛ lꝫ rubri.loquať de cõtractu:tamẽ donatio nõ ꝓprie ꝯctus.l.labeo.§.ꝯtractum.de verb.signi. ¶ Nõ obstãtibus autẽ ꝓmissis cõtrariũ puto de iure verius.s.qd dict⁹ cõtractus alienationis possessionũ sitarũ in territorio sancti Gemiuiani minime valeat:nec dictus donatari⁹ possit iuuari tali donatione. Nam statutũ est ius ciuile ciuitatis ꝛ seruãduꝫ in loco.l. oẽs populi.de iusti.ꝛ iure.ꝛ.c.cũ dilectus.de cõsue.ꝛ.l.lege autẽ municipali.ꝛ.l.municipali lege.de decre.ꝛ ab ordi.faci. Et lex municipalis loquitur clare:ꝛ vbi casus legis est:clarus nõ est disputandum l.illã.ꝟsi.de modo.C.de colla.ꝛ.l.ancille.C.de furtis. ꝛ ideo cũ alienatio ꝓhibeatur ꝛ reddať nulla facta in forẽsem de terris ꝛ possessionibus sitis in territorio sancti geminiani vigore talis statuti videtur cõcludendũ qd nõ possit qs iuti ex alienatione nulla:ꝛ propterea resultet cõclusio qd hmõi alienatio sit nulla ꝛ nõ sit alicui effectus que cõclusio esset clara si nõ obstarent adducta in ꝯtrariũ. ideo videndũ est vtrum obstent. Et profecto non obstat primũ qꝛ statuta ista de quibus in themate disponũt in subditum:ꝛ de reb⁹ sitis in territorio:qꝛ denegant ꝛ tollunt potentiã alienãdi ipi subdito alienanti ꝛ sibi penã imponũt. Ideo alienatio vitiatur in consequentiam non potest quis ex eo iuti:nec propterea dicitur in fo

7 rensem statuere nec forensem ligat. ¶ Et † qd hmõi statuta valeãt firmat Bal.imo presupponit pro expedito in.l.ea lege.C. de condi.ob causam. Bart.ꝛ Ponta.in.l.si quis in graui.§. vtrum.ff. ad sille. Et volunt prefati doc.qd dictum statutũ sit inductum ob publicam vtilitatem. Quod ꝛ de se apparet aperte in statuto isto sub rubrica qd cõtractus factus cũ forẽse nõ valeat in quo premittiť

8 ratio vt territoriũ ꝛ tenimentum a terrigenis possideatur:† collecte enim exiguntur a terrigenis nõ a forensibus.l. rescrip.§. fin.ad muni.ꝛ interest reipu.habere incolas diuites ideo vertiť interesse

9 publicum:id versatur fauor publicus. ¶ Et † quando ꝯtractus reprobatur ratiõe publici interesse iuramentũ non validat cõtractũ prout voluit Bar.in.l.si quis pro eo.de fideiu.ꝛ Joan.de ligna.et do. Ange.in.d.c.cum contingat.de iureiur.arg.c.si diligenti.de foro compet.ꝛ.l.ij.C.de agri.ꝛ censi.lib.xj.ꝛ ita tenent cõiter doct.in d.l.si quis pro eo.ꝛ in aut.sacramenta puberum.maxime Pau. de cast.in repe.illius auten.ꝛ dicit Jmo.in.d.c.cũ contingat. legistas cõmuniter sequi dictum Barto.ꝛ illud ꝓcedere de iure ciuili. Sed

10 de iure cano.dici iuramẽto ligare nõ dicit ꝯctum validari:† sed iuramenti vinculũ non trãsit ad heredẽ.c.veritatis.de iureiurã. ꝛ ibi Jnno.ꝛ docto. Item habita absolutione iuramentum non ligabit

11 etiam ipm iuramentum. ¶ † Preterea iuramentum non obligat ad impossibile:quia impossibilium non est obligatio.l. impossibilium.de regulis iuris. Sed statutum reddit quem inhabilem et tollit potentiam alienandi duplici ratione. vna:quia dicit quod non possit ꝛ quando lex vel statutum facit quem inhabilem ad actũ iuramentũ non validat actum dicit Ang.in.d.auten.sacramẽta puberum:licet forte istud dictum non sit indistincte verũ. secunda ratione qꝛ statim qd terrigena facit actum alienationis statutum in penam aduocat dominium:ꝛ illud transfert in cõe:ꝛ vt ita dixeriꝫ in fiscum illius oppidi:ꝓpterea deberet absolui a iuramento saltẽ ad cautelã ne tradat alteri rẽ alienã ꝛ veniat cõtra publicũ intereẽ cõitatis sue. Nec teneť donatario ad interesse vel de euictione per l.aristo.§.fi.de dona. Nec ob.d.c.cuꝫ contingat.ꝛ.d.c. ꝙuis. ꝛ dicta auten.sacramenta puberum.qꝛ non loquuntur qñ contractus reprobatur propter publicũ interesse:sed quando propter interesse iurantis vel alia causa ꝙ fauore publico.nec illis casibus militant alia supra adducta. Nec ob.iij.ratio quia non permittitur alienanti venire contra in premium nec anullatur actus in premiuꝫ donãtis.sed magis censetur pena.arg.l.fi.in fi.de posthumis heredi. instit.ꝛ.l.senatus censuit si mihi bibliothecã de cotrahen.emp.licꝫ nõ proprie ex nullitate postea actus in necessariam consequentiaꝫ resultat ꝙ non tribuit ius agendi ꝛ sine actione nemo experitur.l. si pupilli.§.fi.de nego.gest.ꝛ.l.nam postea in prin.de iureiuran. Jn consequentiam ꝛ secundario inducta in penam tribuunt quando ꝙ premium seu immunitatem.l.sed et milites.§. ignominia missi. de excu.tut. Nec tunc proprie imploratur auxilium legis municipalis.nam lex municipalis immediate ipso iure causat effectũ suũ s.nullitatis actus translationis dominij in communitatem.nec ob. quarta ratio ꝙ statutum non loquitur de donatione sed de venditione quia Rubrica dicit de vendente rem forẽsibus ꝛ similiter nigrum loquitur de venditione.nam immo nigrum loquitur generaliter de alienatione que pariter adaptatur ad donationem ꝓut ad

venditionem:nã concernit omnem alienationem dñi.l. alienatio

12 nis.ꝛ.l.alienatũ in prin.de verb.sig. † ꝛ ideo cum premittat de venditiõe ꝛ subdat per copulã de alienatione intelligi debet etiam de alienatione facta ꝑ aliũ cõtractũ ꝙ venditiõis vt sic veniat ampliatiue ꝓut est de natura copule.l.ea tamen adiectio et ibi per Dy. et Bar.de leg.iij.ad hoc no.ꝑ Bar.in.l.si is qui ducẽta.§.vtruꝫ de re. dub.et bal.in.l.gallus.§.etiã de lib.ꝛ posth.ꝛ cañ.in.c.ex ꝑte de rescrip. Et ne sit ludibrio appositũ de alienatiõe ꝯtra.l.si qñ de leg.j. ꝛ.c.si papa de priui.li.vj.intelligatur generaliter de omni alienatione. Et sepe cõtingit ꝙ nigrũ est generalius rubro in aut.de incestis nup.§.j.ꝛ insuper vẽditio ẽ nomẽ gñale ꝙ adaptať ad quoslibet ꝯtractus dicit iurisconsultus in.l.statulibe.a ceteris.§.quint⁹ de statu liberis ꝛ ita intelligi põt ista rubrica vt sic gñaliter adaptetur ad nigrũ ꝛ suadet rõnis idẽtitas qꝛ est eadẽ rõ in donatiõe ꝓut in venditione. Preterea ẽm statutũ loquitur generaliter ꝙ non valeat contractus factus cum forense. ¶ Et ex quo nigrum loqui

13 tur etiã de donatione datur intelligi † ꝙ appellatiõe ꝯtractus intelligit venire etiã donationẽ attento etiã qꝛ large loquẽdo etiam donatio ꝛ stipulatio non vltro citroqꝫ obligatoria dicunť ꝯtract⁹ l.si donationis.C.de his que vi metus ve causa gesta sunt.ꝓut ibi no. Bar. et Bal.ꝛ inducit bal.ad statuta etiã odiosa gabellaruꝫ ꝙ enim sint odiosa illa statuta no.bar.in.l.si pupillus.ff.ad le.fal.statutũ aũt nostrũ est inductum in fauorẽ publicuꝫ:ideo hoc respectu debet censeri fauorabile:arg.l.si exceptionem.ff.de ꝯdi. inde.ideo multo fortius istud statutũ loquẽs in contractu debet trahi ad do

14 nationẽ ꝛ maxime qꝛ ratio est descripta in statuto. ¶ † Et vbi ratio est descripta in lege extẽdit etiã statutũ correctiuũ ad casum q põt cõprehendi in verbis statuti lꝫ sub impropria significatione ꝑ glo.in ꝟbo eligatur iunctã textui in cle.j.de elect.ꝛ gl.in verbo bñficio in cle.auditor de rescrip.ꝛ no. Jmo.in.d.cle.j.ꝛ etiã i.l.si vero. §.de viro.ff.sol.ma.ꝛ insuper lꝫ verba nigri videanť loqui in instrõ ẽm copiã mihi traditã:tñ iuncto rubro ꝛ verbis nigri satis vr depꝑhendi ꝙ mẽs statuentis sit anullare cõtractum. Laus deo.

¶ Summariũ super consi.lxxix.

1 ¶ Solutio debiti alterius parit actionem negociorum gestorũ contra debitorem liberatum etiam sine eius mandato.nu.9.ꝛ.12. an probari possit confessione illius cui soluit.nu.11.
2 Instrumento quod discrepat a prothocollo non creditur sed soli prothocollo.
3 Confessio gñalis de receptis siue renũciatio non probat cõtra tertium sed tm̃ contra confitentem.
4 Confessus habuisse ꝛ recepisse simpliciter ꝓbat nũeratioñẽ.nu.6.
5 Abbreuiatura in prothocollis in instrumẽtis extensa falsitatem non presumit nec infirmat instrm.
7 Ambigua interpretatur verisilibus.
8 Ambigua declarantur per loquentem siue scribentem.
10 Ambigua interpretanda veniunt vt aliquid operentur.
13 Solutionis verbum comprehendit oẽm liberationem.
14 Negatiua qñqꝫ probari põt per discussionem.
15 Soluens pro alio in dubio presumitur soluisse de suo.
16 Contractus obligationem non parit nisi conuenta in illo adimpleantur.
17 Agens ex cõtractu reciproco probare debet adimpleuisse conuenta als repellitur.
18 Liquidum cũ non liquido cõpensari non debet.
19 Cõpensationis exceptio obijci põt etiã post rem iudicatam.

¶ Consilium.lxxix.

In nomie dñi nostri iesu xpi. ¶ Circa primũ ꝛ magis ꝑncipalẽ cõsultationis articulũ vꝫ an dictus Gentilis potuerit petere cõtra dictum Angelũ ꝙtitatẽ dictoꝝ.cxxv.flore.pro dimidia ꝙ tangebat dicto Angelo:ꝛ successiue an dicti Augustinus et Frãciscus filij ꝛ heredes dicti Gẽtilis possint dictã ꝙtitatem pecunie petere aduersus Baptistam ꝛ ser Joannẽ antoniũ filios ꝛ heredes dicti Angeli vr primo respectu dicendũ qd lꝫ presupponať qd dictus Gẽtilis ꝛ dictus Angel⁹ fuerint ꝑ virilibus obligati ad dictã ꝙtitatẽ ducentoꝝ ꝗnquaginta flore.ꝛ sic quilibet ad ꝙtitatẽ

1 cxxv.flore. ¶ Et † soluens debitum alterius habeat actionẽ neg. gest.aduersus veterẽ debitorẽ liberatũ illa solutione etiam cũ ratificatione qꝛ negociũ illud ꝑtinebat ad debitoreꝫ ipo gestu.l.si filius. C.de neg.gest.ꝛ.l.cũ pecuniam.ꝛ.l.que vtiliter.§.fi.ff.eo.ti.ꝛ per gl. in.l.si pupilli.§.idẽ ait.eo.ti.in ꝟbo.ipo gestu. Tñ nõ videť hoc casu actionẽ cõpetere:qꝛ non videť ꝙ dictus Gẽtilis soluerit dictam ꝙtitatem saltem integram seu non appareat quod soluerit ꝛ satis est reo ꝙ actor non probet.l.qui accusare.C.de eden.l.actor qd asseuerat.C.de proba.ꝛ.l.fi.C.de rei vẽ.cum infinitis similibus.nam in instrumento transumpto ex originali dicitur qd in presenti refutatione cõputata omni alia refutatione ꝛ solutione:si ergo alia solutio fuerat prius facta:ꝛ illa cõputeť in illa refutatione sequitur qd tunc nõ fuit soluta tota dicta ꝙtitas.ccl.flore. Nam si tunc fuisset soluta integra nõ ꝯueniret ꝙ cõputaretur in ea ꝙtitas.ccl.floreñ.

alia solutio

alia solutio.nã in.ccl.numeratis integre.ccl.nõ põt in eo numero ccl.aliud cõputari vt est notissimũ.ꝛ illa verba habuit et recepit ꝙ in dicto instrõ inserunt̃ verificent̃ si aliqua pars dicte q̃titatis fuit tunc soluta. Et cũ nõ declaret̃ ꝙ pars fuit soluta illa ꝓbatio nõ vr̃ releuare:q2 ꝓbatio d3 esse certa vt certa sñia ferri possit.l. certũ. in princi.ff.de cõfes.ꝛ notat̃ p glo.ꝛ doc.in.l.certi cõditio.in pnci.ff.si cer.pe. Et insup illa verba habuit ꝛ recepit non sunt in prothocol 2 lo:† ꝛ qñ discrepat extractũ a ꝓthocollo magis creditur ꝓthocol lo.l.si qs ex argentarijs.§.penul.ff.de eden.ꝛ in auꝫ.de tabel.quasi p totũ.notat Bar.in.l.sempronius de leg.ij.ꝛ Jo.an.in addi.spe. in tit.de instru.edic.§.dicendũ.versi.ꝛ no.ꝛ Bal.in quodã suo ꝯsi. qđ incip.quidã notarius.ꝛ Jmo.in.d.l.sempronius.allegans glo. 3 ſm eum sing.in.§.fi.in auꝫ.de tabel.†ꝛ licet creditor faciat refuta tionẽ:quia confiteatur se recepisse ꝛc. non vr̃,ꝙ illa confessio ꝓbet nisi cõtra confitentẽ:non cõtra tertiũ.ar.ti.res inter alios acta. in rub.ꝛ nig. Jtem dato ꝙ ipse gentiles soluerit:tñ potuit soluere de pecunia cõi:cũ nõ dicat instr̃m ꝙ soluerit de ꝓpria pecunia:ꝛ si de cõi soluisset nihil haberet repetere. Merito dicta ꝓbatio facta per dictũ instr̃m ex pluribus capitibus nõ videt̃ cõcludere ꝛ artare ad ꝯdẽnationẽ. ¶ Nõ obstãtib⁹ tñ iam dictis ꝯtrariã partẽ arbitror magis iuri ꝯsonã:nã in dicto instrõ publico ꝛ auctẽtico d2 ꝙ dict⁹ 4 creditor fecit refutationẽ de q̃titate.ccl.floreñ.† q2 fuit confessus ꝛ cõtẽtus habuisse ꝛ habuit ꝛ recepit in pñtia ipsi⁹ notarij et testiũ instrarioꝝ cũ nõ exprimat qđ ꝯfiteat̃ habuisse et recepisse:nec qđ habuit ꝛ receperit:q2 dicta verba nõ habẽt terminũ aliũ ad quẽ re ferant̃ nisi q̃titatẽ.ccl.florẽ.de qua p̃miserat: iõ necessario videtur verba p̃dicta ad illã q̃titatẽ referẽda.ꝛ sic instr̃m asserit ꝙ tũc ha buitꝛ recepit.ꝛ si tunc nõ habuisset ꝛ recepisset instr̃m esset falsum prout no.p glo.in.l.si ex cautione.C.de nõ nu.pe.ꝛ ibi Bal.in.iiij. col.illa eñ verba ꝛ habuit ꝛ recepit i pñtia mei notarij ꝛ testiũ ĩfra scriptor ꝓbãt numerationẽ tũc factã:al's illaverba nõ possent per notariũ apponi:prout ipse ibi dicit:ꝛ etiã Bar.ibi ꝛ cõiter oẽs ibi post glo.iõ p dictaverba dicti instri ꝓbat̃ ꝙ tũc fuerit facta solutio dicte pecunie q̃titatis.ccl.florẽ.ꝛ l3 illa verba nõ appareãt in pro 5 thocollo:†tñ ꝓthocollũ est abbreuiate scriptũ prout plerũq3 fere p oẽs absolet.l3 qdã magis qdã notarij minus abbreuiẽt:iõ imbre uiatura appellat̃:vt p gl.in verbo ꝓthocollũ.in auꝫ.de tabe.§.fi.et p Bar.in.l.gallus.§.idẽ credendũ.de libe.ꝛ posth.et p Spe.in tit. de instroꝝ edi.§.ostẽso.ver.s3 nũqd imbreuiatura.ꝛ sepe apponũt dictionũꝛc.abbreuiate scriptã sub qua plura solẽt cõplecti vt hr̃ in d.§.idẽ credendũ.p Bar.ꝛ doc.p doc.in.c.ex pte.de rescrip.ꝛ in.c. cũ.P.tabellio.de fide instru.ꝛ p Spe.in ti.de instru.edi.§.ostenso. versi.qđ ergo si imbreuiatura. Et tũc ipse notarius põt extendere instr̃m extẽsum:ꝛ extẽdere illud ꝛc.ſm ea ꝙ ꝯsueuit sub illis vbis subintelligere cũ ipse sit informat⁹ de eo qđ ipse voluit subintelli gere.ꝛ ꝯsuetudo ꝙ est optima.ll.ꝛ statutor interpres.l.cũ de inter pretatione.de.ll.ꝛ.c.cũ dilect⁹.de cõsue. demõstrat ꝙ quotidie ta belliones in imbreuiaturis apponũt dictiones istas ꝛc.ꝛ in instr̃is ꝙ extrahũt sine alia auctoritate ꝓpria auctoritate extrahũt instra publica extẽsa prout cõsueti sunt subintelligere sub dictis vbisꝛc. ꝛ ita etiã volũt doc.in locis p̃allegatis.ꝛ nõ recurrit̃ ad ꝓbationes 6 qđ soliti sunt subintelligere ipsimet notarij. Et merito:† q2 a par tib⁹ eligit̃:ꝛ a iure vt fidus ipse notarius ꝛ sue fidei cõmittit̃ totu3 negociũ:ꝛ iurat suũ offm̃ fideliter exercere:iõ p eo p̃sumit̃.vt p3 in toto ti.in auꝫ.de tabe.ꝛ in.c.ad audiẽtiã.post mediũ.de p̃scrip.et p Spe.in ti.de testi.§.j.ꝓpe finẽ.versi.qđ ergo.in pnc.ꝛ in ti.de cita tione.§.quarto.post pnc.ꝛ maxie hoc p̃suadet:q2 sub illis vbis ꝛc. nihil aliud subitelligi declarat̃ p dictũ instr̃m extractũ:nisi ista ver ba ꝛ habuit ꝛ recepit in pñtia mei notarij ꝛ testiũ infrascriptorũ a dicto Gentile.ita ꝙ non est verisimile ꝙ fuissent apposita illa ver ba abbreuiata ꝛc.vt nihil sub eis cõprehẽderet̃:nisi forte illa verba a dicto Gẽtili:ꝙ erãt adeo breuia ꝙ verisĩlr nõ abbreuiasset ponen 7 do ꝛc.ꝓpter duo vel tria breuia vba. ¶ † Jn ambiguis autẽ attẽ ditur id qđ est verisimilius.l.in ambiguis inspici.de regu.iur.ꝛ.c. 8 inspicit̃ in obscuris.e.ti.li.vj.† Jtẽ recurritur ad interpretationẽ loquentis seu scribẽtis verba vel scripturã ambiguã.l.in ambiguis 9 orationib⁹.†ꝛ insup si creditor facit refutationẽ vni recipiẽti pro alio:q2 ꝯfitet̃ se habuisse ꝛ recepisse ab ipso recipiẽte refutationem suadet rõ ꝙ cõpetat actio negocior gestor:qñ ille debitor est libe ratus:ꝛ ille liberans non presumitur voluisse iactare suũ.l. cum de indebito.de ꝓba. Nec presumitur voluisse donare.arg.l.si cũ aurũ. de solu.ꝛ.l.cõtra iuris.§.fi.de pactis.ꝛ maxime ipsi debitori:maxi me q2 non apposuisset se recepisse ab alio si voluisset donare debi tori.p quo refutatio recipitur:nã illa verba tendũt ad finẽ: vt ipse recipiens habeat regressum aduersus debitorẽ cuius negociũ ge rit:ꝛ ideo si vera est confessio:ꝛ tunc heredes Gẽtilis habent inten tum. si non est vera:ꝛ tunc aut censetur facta refutatio erronee for te ꝛ sine cã:aut sciẽter ex causa donationis:error quidẽ i facto pro prio non presumitur.l.ꝙ.§.ff.ad velle.ꝛ.c.ab excõicato. de rescrip. si animo donandi censeretur potius voluisse donare ipsi Gentili a quo fatet̃ recepisse:q2 al's frustra apposita fuissent illa verba a di cto Gẽtili:nã si voluisset donare Angelo illa verba nõ apposuisset

que tendũt in contrariũ. Et si dicat̃ in ꝓthocollo etiã dicta verba nõ fuerũt apposita.rñdetur ꝙ illa vba ꝛc.nõ aliud importare veri 10 similiter poterãt prout dep̃hẽditur ex extracto instrõ. ¶ † Nec debẽt censeri apposita sine virtute aliqđ operandi.argu.c.si papa. de priui.lib vj.ꝛ in.l.si qñ.de lega.j.nullũ em̃ verbum instrumẽti de bet cẽseri appositũ sine virtute aliqđ operãdi.dicit Bald.in rubri. 11 C.de fide instr†. Jtẽ istud totũ negociũ.s. receptio refutationis cũ cõfessione ꝙ receperit solutionẽ ab ipso gẽtili est vtiliter gestum: ꝛ iõ d3 ab ipso angelo seu eius herede approbari:nec põt accepta re refutationẽ ꝛ nõ cãm refutationis p ea ꝙ habent̃ maxime p bar. in.l.aurelio.§.idẽ quesijt.de lib.leg.ꝛ p doc.in.c.cũ venerabilis de 12 exce.† Et iõ cũ negociũ sit vtiliter gestũ teneat̃ illud approbare:et p ꝯñs refutationẽ cũ illa cõfessione:ꝛ ꝓpterea teneant̃ ad resarciẽ dũ dictã q̃titatẽ. Nec obstãt illa verba cõputata oĩ alia refutatiõe ꝛ solutione:nã illa vba pñt esse apposita ad cautelã si fuisset facta alia quietatio:ꝙ nihilominus cõputaret̃ in hac ꝛ nõ censerent̃ fa cte plures solutiones actualiter numerando:sed potius facte spe 13 future solutionis:que postea tpe instri facta fuit:attẽto† ꝙ verbũ solutionis cõprehẽdit oẽm liberationẽ.l.solonis vbũ.ff.de solu.ꝛ l.satisfactio.e.ti.ꝛ.l.solonis vbo.de verb.sig.ꝛ iõ ꝛ presupposito ꝙ tunc integrã q̃titatẽ soluerit verificari pñt illa vba computata oĩ alia quietatione ꝛ solone etiã p̃supposito ꝙ facte fuerint: l3 forte nõ fuerint facte alia.s.quietatio vel solutio:q2 dicta vba non affir mant aliã refutationẽ vel solutionẽ factã:s3 quatenus facte essent cõputarent in ista:sed illa verba habuit ꝛ recepit in presentia mei notarij ꝛ testiũ ꝛc.non pñt cõmode verificari si tunc nõ habuit p su pradicta.ideo vt oĩa verificent̃ interpretet̃ ꝙ tunc habuit dictam quantitatem. Et hoc saltem si non appareat alia quietatio prius 14 facta.† que negatiua videt̃ satis posse ꝓbari p discussionẽ p ea que habent̃ p Bar.ꝛ doc.in.l.hoc iure.ff.de vb.ob. Et maxime q2 se re fert ad scripturas ipsius notarij.iõ p inspectionẽ suarũ scripturaꝝ posset apparere:ꝛ si nõ reperiret̃ in scripturis ipsius nec notarij fa cilius potest p̃suaderi ꝙ illa vba cõputata ꝛc.fuissent apposita ex abũdãti ꝛ ex quodã vsu ipsius notarij:nã prout essent tunc super flua illa vba manu mei notarij.ita ꝛ sequẽtia vel alterius notarij. itaq3 ex his oĩbus putarẽt ꝙ dicta pecunia censeat̃ integre soluta p dictũ gentilẽ si nõ appareat al'r de alia solone.ꝛ p ꝯñs competijt repetitio dimidie dicte qñtitatis aduersus heredes dicti Ange 15 li.† cũ i dubio soluẽs p alio cẽseat̃ soluisse de suo vt satis ꝓbat̃ i.d. l.si filius.ꝛ.d.l.cũ pecuniã.ꝛ.d.l.q vtiliter.§.fi.ꝙ simplr volũt ꝙ sol uẽs p alio solutũ repetat:nec exigũt ꝓbationes ꝙ soluerit de pe cunia sua:quasi illud p̃sumatur ad hoc notata p Bar.in.l.ij.C.pro socio.dicẽtẽ p tex.ibi.ꝙ frater soluẽs p fratre censet̃ de suo soluisse p illũ tex.ꝛ idẽ ibi Bal.allegãs.l.si vẽtri.§.fi.de serui.ord.idẽ Ang. ꝛ Raph.in.d.l.ij.q vna cũ Bar.dicit esse mẽti tenendũ.ꝛ idez vult Bar.in.l.titiũ et meuiũ.§.altero.de admi.tu.vbi dicit ꝙ nõ recur rit̃ ad ꝯiecturas p.l.si defunctus.C.arbi.tu.ꝛ rñdet ad gl.l.cũ op3.i princi.C.de bonisq3 lib.ꝙ loquit̃ in filio.ꝛ ad.l.quint⁹.de do.inter vi.ꝛ vxo.ꝙ loquit̃ in vxorẽ:l3 in hoc vltimo Bal.ꝯtrariũ velit in.l. si patruus.C.cõia vtriusq3 iu.s.ꝙ recurrit̃ ad cõiecturas.vtrũ.s. po tuerit aliũde habere pecuniã quã soluit q̃ de cõi. Jllud aũt cõstat ꝙ si apparet ꝙ poterat verisĩlr aliũde habuisse vel nõ apparet con trariũ ꝙ p̃sumit̃ ꝓpriã pecuniã soluisse p supradicta.his eñ casib⁹ oẽs cõcordãt.qñ aũt ꝓbaret̃ ꝙ verisĩlr nõ habuisset nisi de cõi:tũc discrepãt Bar.ꝛ Bal.sed in dubio cõcordãt ꝙ p̃sumit̃ ꝓpria pecu nia soluta.ꝛ ita p clara est cõcludendũ.ꝛ hoc circa primũ principa le dubiũ.de q̃titate.cxxv.flore.ꝙ petunt̃ p parte heredũ gentilis aduersus heredes Angeli. Quo aũt ad triginta tres flore.quos pe 16 tũt heredes Angeli aduersus heredes Gẽtilis dicendũ est† ꝙ si p parte Angeli seu eius heredũ nõ sunt impleta ea que sunt p parte angeli conuenta nõ tenẽtur heredes Gẽtilis obseruare cõtractũ p eoꝝ parte.l.cũ ꝓponas.C.de pac.ꝛ.l. quero.§. inter locatorẽ.ff.lo cati.c.peruenit.de iureiurã.cũ similib⁹. Et q vult agere ex ꝯtractu reciproco prout est iste cõtractus diuisorius d3 prius ipleuisse vel offerre implemẽtum ex parte sua: al's repellitur.l.iulianus.§.offer ri.ff.de act.emp.ideo non solũ si contrauenit ex eo:q2 põt impleri. 17 ¶ † Cũ si nõ apparet ꝙ impleuerit agẽs repellit̃ etiã si instr̃m ha beret executionẽ paratam ꝛ ex forma statuti nõ posset obijci exce ptio aliqua.vt p Bal.in.l.si ex predijs.C.de euic. Debet igit̃ cõsta re ꝙ agẽs impleuit ex pte sua.si tñ opponat̃ ꝙ nõ ipleuerit.ꝛ pro pterea si queraẽ an possit cõpensari cũ dicto credito.xxxiij.flore.dĩ ctum creditũ dictoꝝ.cxxv.flore.solutor p dictũ Gẽti. p dicto ang. 18 ¶ Est aduertẽdũ† ꝙ nõ cõpensat̃ debitũ nõ liquidũ cũ debito liq do.l.fi.C.de cõpensa.ideo si debitũ dictoꝝ.xxxiij.flo.foret liquidũ: q2 nõ opponeret̃ ꝙ nõ sit cõtractus impletus p parte heredũ An geli: et p parte heredũ Gẽtilis nõ esset liqdũ ea rõne:q2 forte non appareret ꝙ Angelus teneret̃ p dimidia ad solutionẽ dicte dotis fortasse:q2 nõ ꝓbaret̃ dotis p̃missio facta p patrẽ cõem:vel nõ pro baret̃ ꝙ ipse Ange.foret heres patris:tũc nõ posset obijcere exce ptionẽ cõpẽsationis.sed si ipsi obijciãt exceptionẽ ꝙ p parte here dum Angeli petentium.xxxiij.floreñ.non sunt impleta conuenta pro eorum parte:ꝛ interim donec liquidabitur pro parte heredum

19 Angeli: liquidet̃ ꝑ parte heredũ gẽtilis etiã eoꝝ creditũ. † Tũc poterit obĳci exceptio cõpensationis q̃ põt obĳci etiã post rẽ iudicatã. l. etiã. C. de cõpensa. ⁊ ꝓpterea nõ hñt impedire cõpẽsationem illa ꝟba instr̃i: liceat ipsi angelo ⁊ eiꝰ heredibꝰ facere vel fieri facere executionẽ cõtra dictũ gentilẽ ⁊ suos heredes: nã si res iudicata q̃ hꝫ paratã executionẽ fortius dicta ꝟba nõ impediũt cõpẽsationẽ. Conent̃ itaqꝫ hr̃des gẽtilis liquidare eoꝝ creditũ anteq̃ liquidet̃ creditũ heredũ angeli et admittet̃ cõpẽsatio ꝑ iã dicta. Derisoria aũt est allegatio: ꝙ q̃ certis causis fuit facta solo vigore dicte ꝓmissionis de soluendo tres flore. quolibet anno: ⁊ ꝓpterea sit approbata dicta ꝯuẽtio nõ possit impediri executio ꝑ sequẽtibꝰ per exceptionẽ cõpensationis: nã q cõpensat non infringit creditũ aduersarĳ: immo illud p̃supponit efficax: sꝫ ab illo intẽdit se liberare dãdo quodãmodo insolutũ suũ creditũ: hinc est ꝙ paria cẽsent̃ esse soluere ⁊ cõpensare. l. si debitor. ff. q potiores in pig. habe. Itẽ lꝫ qs incipiat implere ex pte sua nõ ꝓpterea impedit̃ obĳcere aduersario ꝙ nõ impleuit: hoc eñ iure nõ cauet̃: suũ eñ implementũ dꝫ sibi ꝓdesse nõ nocere: iõ militat generalitas. d. §. offerri. ⁊ d. l. cũ ꝓponas. cũ cõcor. Quãtũ autẽ ad quesitũ: vtrũ ꝑ residuo dictorum xxv. floreñ. possit euitari cõpromissum: attẽto ꝙ statutum disponat ꝙ oĩs cã debeat cõpromitti p̃terq̃ in litibꝰ instr̃oꝝ cõfessionatoꝝ vel q̃ sup ipsis instr̃is cõfessionatis: ⁊ in causis litibꝰ ⁊ ꝯtrouersĳs q̃ deciderent̃ seu decidi possent ꝑ instr̃a publica ⁊ auc. ꝯsulerem ꝙ ante oĩa fieret interrogatoriũ: vtrũ dicti ser Ioãnes ⁊ Antoniꝰ sint aut velint esse heredes Angeli eoꝝ patris: ⁊ ex ꝑsona Angeli velint esse aut sint hr̃des Bartholomei eoꝝ aui: cũ ipsi Augustinꝰ ⁊ Frãciscus intendãt agere ꝯtra ipsos ser Ioãnẽ ⁊ Antoniũ vt heredes dicti Ang. ⁊ dicti Bartho. Et si illi rñdebũt se esse hr̃des angeli ⁊ Bartho. poterit cã decidi ꝑ instr̃a auc. q̃ ꝑ dotis instr̃o promissionis dotis facte ꝑ dictũ Bartho. ⁊ instr̃o solutionis facte ꝑ dictum Gentilẽ de quo. s. ⁊ instr̃o confessionis ꝙ ipsi cõuenti sunt heredes cã ipsa poterit decidi ꝑ instr̃a publica ⁊ auc. ⁊ iõ nõ debebit cõpromitti ꝓpter vltimã exceptionẽ dicti statuti q̃ vltra nõ deberet cõpromitti cãm q̃ decidi põt ꝑ instr̃a publica et auc. Alias si non põt doceri ꝑ publica instr̃a ꝙ sint heredes Ange. ⁊ Bartho. subsistere: an cã esset cõpromittẽda necne: ⁊ lꝫ satis inclinẽ in partẽ negatiuã: tñ ꝑ nunc non intendo firmare. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. lxxx.

1. Consulentis rñsio decisiua iudicis snĩe equiparatur.
2. Sentẽtie causas non exprimere cautum est.
3. Nisi dictio: ponit̃ affirmatiue qñ precedit oratio negatiua que ex circũstantĳs operatur aliam mentem.
4. Clausula nõ amitto nisi si et quãtum quid operetur.
5. Appellationi dꝫ inseri cã ꝓpter quã fit si ante snĩam interponat̃.
6. Appellerari qñ põt a futuro grauamine ante sententiã seu illatũ grauamen ⁊ qñ non. nu. 8.
7. Appellatio qñ est conditionalis si iudex denegauit vt trahat̃ ad diem extantis conditionis qd̃ substineri possit.
9. Appellationi qñ censet̃ qs renũciasse ꝑ actum cõtrarium.
10. Membrorum suorũ nemo dicitur dominus.
11. Appellari ab interlocutoria ꝙ nõ possit cã nullitatis.
12. Nullitatis oppositio ꝙ repulsa videat̃ assignatione termini ad iustificandum ⁊ impugnandum.
13. Sententia interlocutoria non artat iudicem.
14. Presumitur pro iudice ꝙ recte processerit.
15. Snĩa a qua appellatur si continet expressum iuris errorem similẽ dicitur habere sententia confirmatoria.

¶ Consilium. lxxx.

IN nomine domini nostri Iesu Christi. ¶ In decisiuis ꝯsultationibus instruit Specu. summus praticus: rñdet̃ decisiua rñsio sine iuriũ ⁊ rõnum seu auctoritatũ allegationibꝰ in tit. de cõsilĳ. requi. versicu. porro. 1 † Assimilat̃ eñ talis decisiua rñsio consulentis snĩe iudicis prout dicit Panor. in quodã suo ꝯsi. ĳ. incipiẽ. 2 dũ esset materia qõnis. † ⁊ in snĩa nõ exprimi cãm cautũ est: vt ingt Spe. in ti. de sentẽtĳs. §. qualiter. versi. verũ. ⁊ i ti. de alleg. ⁊ dispu. §. porro. ꝟsi. in summa. ⁊ notãt Io. an. ⁊ doc. in. c. sicut. de re iud. et Panor. in. d. cõsi. ĳ. ⁊ ita vidi a magnis viris in reddẽdis cõsilĳs decisiuis nõnunq̃ obseruari ⁊ ego aliquã obseruari: cõiter autẽ solutus sum in hmõi decisiuis consultationibꝰ mediã viã amplecti succincte quedã principalia fundamenta breuiter explicare ⁊ punicis absolutis ad decisionẽ condescẽdere: ita in p̃sentiarũ facere statui cũ itaqꝫ intentus p̃ntis consultationis sit: vt meo consilio declaret̃ que habeant esse partes iudicis in cã appellationis: iuxta acta ad me trãsmissa aĩaduerto ꝙ ꝑ iudicẽ a quo solum fuit initiatus processus formãdo inquisitionẽ de homicidio aduersus Antoniũ ⁊ se Lucã. s. ⁊ Christoforũ deueniẽdo ad duas citationes. ⁊ in termino scd̃e citationis cõparuerunt Dominicus pater Seuerĳ: vt pater ⁊ legitimus administrator dicti Seuerĳ: ⁊ vt cõiuncta ꝑsona alioꝝ inquisitorum: ⁊ ser Lãcilottus vt ꝓcur. dicti Dominici procuratorĳs noĩbus ⁊ defensorio noĩe predictum: ⁊ inter cetera opposuerũt ꝙ dicta inquisitio erat nulla: q̃ formata non seruata forma statutorum: q̃ non p̃cedẽte fama seu ꝓbatione fame nec precedentibus inditĳs: ⁊ petierunt declarari ⁊ ꝓnunciari nulla ⁊ non esse ꝓcedendũ ad vlteriora: ⁊ cãm quo ꝓcederent p̃dicta petierunt copiam et subdiderũt formaliter: ⁊ a denegatione p̃dictorũ ⁊ cuiuslibet ipsorũ ⁊ a quolibet ꝓcessu ad vlteriora contra formã statutoꝝ p̃dictoꝝ quiã quibuscũqꝫ formatis contra p̃nominatos p̃ter ⁊ cõtra formã statutoꝝ p̃dictoꝝ p̃dicti dñicus ⁊ ser lãcilottus noĩbus qbꝰ. s. ꝓuocãtẽ et appellãte in his scriptis ⁊ recurrunt ⁊ de nullitate p̃dictoꝝ ꝓponunt ad egregiũ virũ. d. Ioannẽ ⁊c. Et ꝑ causis grauaminum allegãt: q̃ ꝓcessum fuit ad formandã inquisitionẽ: ⁊ ꝓcessum non seruato iuris ordine nec forma statutoꝝ non p̃cedẽte fama nec inditĳs: iudex aũt appellationẽ non admisit: nisi si ⁊ inquãtum: non autẽ denegauit copiã inditiorũ vel ꝓbationũ sup fama: nec aliter ostẽdidit se velle ꝓcedere ad vlteriora: nec dictã appellationem repulit: nisi si ⁊ inquãtum esset nõ admittẽda. Et si ⁊ inquãtum esset admittẽda censet̃ admisisse: nã dixit: nõ admitto: nisi si et inquantum ⁊c. s. de iure sit admittẽda: 3 † nã dictio nisi ponit affirmatiuam orationẽ qñ p̃cedit oratio negatiua negãs actũ: nõ ꝑpotẽtiã actꝰ. l. actione. ⁊ ibi ꝑ doc. C. de trãsac. ⁊ l. si eũ. §. q iniuriarũ. in fi. ff. si quis caut. vbi ꝑ Bar. ⁊ doc. Iõ dixit iudex 4 † nõ admitto nisi si ⁊ inq̃tũ: ergo si ⁊ inquãtum erat admittẽda eã admisit: iõ in nihilo grauauit faciẽdo illũ actũ nõ admissionis: nisi ⁊c. iõ nõ potuit ab illa nõ admissione appellare ꝓpter illã vsitatã clausulã: nisi si ⁊ inquãtum. prout de virtute dicte clausule si ⁊ inq̃tũ. habet̃ ꝑ Bar. Imo. et legentes in. l. si qñ. in prin. ⁊ in. l. ambitiosa. de decre. ab ordi. fac. per Bal. in. l. j. C. quõ ⁊ qñ iud. ꝑ Bart. in. l. cũ ꝓpter. de leg. prestan. et sparsim habet̃ i multis locis. Itẽ appellauit prius q̃ denegatione copie inditioꝝ ⁊ ꝓbationis sup fama q̃ casu aliq̃ ex p̃missis p̃cessissent: sed iudex non denegauit: iõ nõ potuit a non facto appellare: maxime cũ nõ p̃cesserit aliqua cõminatio. Itẽ appellauit a ꝓsecutione si ꝓsequeret̃ iudex nõ fuit ꝓsecutus ad aliquẽ actũ a quo post oppositiones factas potuisset appellare nec fecit aliqd̃ signum: eo maxime: q̃ vno instãti et vna simul oppositiones petitio copie ꝓtestatio ꝙ non ꝓcedat̃ emanarunt et fuerũt oĩa prius scripta in eadẽ charta: et illa oĩa vna simul fuerũt ꝓducta: ita ꝙ appellatio fuit interposita anteq̃ iudex potuisset deliberare an vellet dare vel denegare copiã petitã: vel an vellet admittere oppõnes: an ꝟo vellet ad vlteriora ꝓcedere: ⁊ anteq̃ cõstaret iudici de legitimatione ꝑsonarum opponentiũ: ita ꝙ non poterat dicta appellatio aliquo pacto iustificari: nec aliq̃ cã fuit allegata qua iustificari posset hmõi 5 appellatio facta a denegatione ⁊c. † Nã cause que allegant̃ ad aliđ tendunt. ⁊ in appellatione ante snĩam interposita dꝫ inseri cã. cle. appellãti. de ap. c. corradi. e. ti. li. vj. cũ sĩlibus. Et si denegasset copiã vel ꝓnunciasset ꝓcedendũ potuisset appellari ⁊ repararet̃ grauamẽ per appellationẽ ab illa pronuncia denegationis copie vel 6 procedendi ad vlteriora. Ideo † de iure canonico nec de iure ciuili talis appellatio est admittenda a grauamine eã futuro anteq̃ inferatur non põt appellari etiã de iure cañ. per. c. vt debitus. de appel. prout per illum tex. voluit Inn. in. c. super eo. j. de appel. ⁊ ibi Io. and. dicens ꝙ si contra rescriptum opponetur exceptio subreptionis ⁊ inquãtum iudex procederet appellatur: talis appellatio non valet: quia anteq̃ iudex admittat vel non admittat nõ habet de quo possit conqueri. Ante itaqꝫ illatum grauamen non tenet appellatio: quia nõ potest exprimi iusta causa grauaminis prout requiritur per dictũ capl'm vt debitus. ideo debet prius expectare ꝙ iudex procedat vel non admittat exceptionem: ⁊ tunc appellare ⁊ non prius a futuro grauamine ſm euꝫ. ⁊ hoc dictũ dicit Imo. in dicto. c. super eo qd̃ est not. in pratica. et idem voluit Specu. in titu. de appellationi. §. qualiter. col. j. in fi. versicu. Item qd̃ faciat iudicem. idem Bald. in addi. eod. titu. versiculo dubium facit: an si dicto ⁊c. colum. xĳ. vbi vult hoc procedere etiam si dicatur ex tunc appello si non admiseris exceptiones meas. ita ergo in proposito debebant Dominicus ⁊ ser Lancilottus qui petierunt copiam ⁊c. Item ꝙ non procederetur expectare ꝙ iudex denegaret copiam petitam vel procederet seu pronunciaret procedendum: ⁊ postea tunc appellare a grauamine iam illato non prius a grauamine inferendo: idem voluit Bal. in. l. ante sententie. C. quorum appella. colũ. ĳ. versiculo: quero an ab interlocutoria anteq̃ feratur possim appellari. respondendo non debeo expectare verbum iudicis: puta quia iudex procedit ꝙ non compatitur cum iure meo. vt not. Ioan. mo. in. c. non solum. de appel. lib. vj. hec sunt verba Bal. idẽ vult glo. j. in. c. ĳ. vt lite non contesta. Et licet Host. ibi contra volens ꝙ ꝓcedat talis appellatio appello ne procedas cum sis mihi suspectus ex tali causa ꝓpter quam te recuso: tamen Io. and. eum reprobat dicens ꝙ semꝑ debet p̃cedere grauamen anteq̃ appelletur: ⁊ sic ante illatum grauamen nequit appellari ſm Io. and. ⁊ cũ eo transeunt docto. in specie Panor. ⁊ ꝓbat text. in. c. dilecto. de appel. vbi fuit oppositum ꝙ non debebat procedi ⁊ ne aliter fieret fuit appellatum: ⁊ postea declaratur appellationem non tenuisse prout ⁊ firmant ibi Inn. ⁊ Panor. in prin. eãdem snĩam approbãt Inno.

Inno.Joã.an.τ Imo.in.c. significauerunt. de testi. dicentes ꝙ si pars petit cũ solẽnitate debita quartã dilationem:τ si iudex denegat appellat:talis appellatio nõ valet cũ interponat a futuro grauamine ꝭm eos:licet Panor.ibi dicat posse teneri ꝙ procedat appellatio si peto a iudice dilationẽ vel quid aliud:τ si denegabit appello:quia isto casu non appellatur simpliciter a futuro grauamine:sed potiꝰ a p̃terito:†7 q2 appellatio est ꝯditionalis si iudex denegabit.vñ trahit ad diẽ extãtis cõditionis.ar.c.si pro te. τ qđ ibi gl. de rescrip.lib.vj.vñ est p̃inde ac si appellatio foret interposita post illatũ grauamẽ ꝭm eum qui vr̃ discrepare ab alijs dictis p eũ in locis p̃allegatis τ ꝯtra sniam aliorum qui sunt supra recitati:tamẽ quo ad ꝓpositum nostrũ nõ refert:q2 ex quo iudex postea non denegauit nec in cã processit conditio nõ euenit: ideo appellatio nõ est iustificata:q2 nõ est illatũ grauamẽ a quo appellauit:τ p ꝯñs cõcludendum est ꝙ dicta appellatio fuit τ est inefficax:quatenꝰ fuit appellatum a denegatione copie petite τ a processu futuro:et sic a futuro grauamine.Nec ob.l.ij.de ap.reci.τ.l.si quis ꝓuocatiõe.C. de ap.†8 q2 ista regula fallit qñ est suspitio de grauamine futuro ꝙ nõ põt reparari p appellationẽ postea interponẽdam prout habetur in dictis iuribus:τ per Bal.in.d.l.ante sententie. Accedat ad p̃dicta qđ no.Jo.an.in.c.dilecto.de appel. dicens ꝙ si opponitur exceptio p quam impediri debet ꝓcessus ad vlteriora:τ iudex supsedit nõ ꝓnunciando sup ea:non tñ ꝓcedendo ad vlteriora potest appellari si iudex tertio monitus ꝙ ꝓnunciet supsedit. τ ita tenet Panor.in.c.ex parte.de appel.qui hoc voluit ꝙ tunc demũ potest appellare si iudex monitus negligit declarare:τ requirũt tertiam monitionẽ:lꝫ quidam dicant sufficere vnicam monitionẽ:non refert ad ꝓpositũ nostrũ cum nulla hoc casu monitio interuenit:imo appellatio ĩterposita fuit anteꝗ̃ iudex potuerit deliberare quicꝗ̃ vt de se patet.Nec in expectãdo r̄nsuz iudicis seu ꝓnunciã erat periculũ carcerũ vel aliud considerabile interesse.Potest etiã instari ꝙ fuerit appellatum a ꝓcessu p̃terito:hoc est ab inchoata inquisitione p illa verba qui a quibuscũqꝫ formatis contra p̄nominatos p̄ter τ contra formam statutorum predictorũ p̄dicti Dominicus τ Lãcilottus nominibus quibus.s̄.in his scriptis prouocãt τ appellant:τ de nullitate dicunt τc.Sed circa hoc aduertenduz ꝙ ab isto actu nõ videtur posse appellari p regulam.d.l. ante sententie quorum appel.cum simi.cum de iure municipali statutum sit ꝙ nequeat appellari nisi in casibus in quibus appellari põt de iure ciuili.et licet allegetur ꝙ Bal.in.l.ij.C.de epis.audi.in versi.quarto q̃ro.versi.iudex format inquisitionẽ.co.v.ꝙ a formatione inq̃sitionis τ ꝓcessus potest appellari:tamen Bal.loquitur quãdo appellans allegat causam impedientem ꝓcessum τ non auditur:et tunc potest appellare:quia grauatur litibus τ sumptibus.dicit Bal. q ex hoc vult ꝙ non audiatur allegans causaz quare non debeat ꝓcedere:τ sic a repulsione sue allegationis vult posse appellari a cõtrario:secus sentit si audiretur vel non expectatur ꝙ non audiat. et licet inquisitio esset nulla vel citatio nõ posset appellari:voluit Bar.in.l.ij.versi.scđo principaliter queritur.dũ ponit de citatione.τ Bal.in.l.j.C.quando prouo.non est necesse.col.vij. dicit ꝙ si interlocutoria est talis que expectat post se diffinitiuaz nõ ꝓcedit libellus dico sniam nullam:τ si qua est appello. omne enim verbũ faciens ad causam est sentẽtia interlocutoria.§.ad excludendas. i auť.de litig.Debuit ergo pars que cõparuit coram iudice τ fecit oppositiones suas expectare quid iudex decerneret sup obiectis τ petitis coram eo cũ potuisset ab illo actu postea secuto appellare. τ ita impedire grauamẽ ex ꝓcessu inferẽdum.Preterea ipsa pars petijt eodem contextu in eadem scriptura in qua appellauit p iudicem a quo ꝓnunciari τ declarari inquisitionem nullam. Itẽ dari copiam ꝓbationum sup fama τ inditiorum:τ istos actus sponte fecit:non autem potest appellans ꝓsequi coram iudice a quo causam τ appellare.†9 τ faciens actum coram iudice a quo censetur renunciare appellationi interposite.c.sollicitudinem.de ap.c.gratũ de offi.deleg.c.cum venissent.de testibus.Similiter censetur renũciare appellationi interponende quando aliquid sponte petit per iudicem a quo fieri:vt quia petit terminum prout est de mẽte doc. in.c.ꝙ ad consultationem.de appel.vel quia ꝓducit testes vel instrumentum non dato termino:nam tunc censetur etiam renunciare appellationi interponende:ex quo talem actum facit sponte non vt iudici pareat:prout hoc voluit Jo.an.in.c.fi.de appel.lib. vij.col.j.in fi.Si vero dato termino p iudicem facit actum ad quez tendit terminus:tunc non censet renunciare:quia ex quo interim est iudex tenetur obedire.ideo censetur coactus fecisse:τ ꝓpterea non renunciasse appellationi future:prout voluit Inno.in.d.c. solicitudine.τ in.c.ꝙ ad consultationem.de re iu.τ Jo.an. τ Pet. de anch.in.c.fi.de appel.lib.vj.τ Host.τ Jo.an.in.c.significauerũt. de testi.in casu nostro non erat coacta pars petere ꝙ ꝓnunciaret et declararetur inquisitio nulla:nec ꝙ peteretur copia inditiorum vel ꝓbationum sup fama.ideo ille petitiones fuerunt spontanee: τ ꝓpterea censetur renunciare appellationi interponende ꝭm dictam theoricam Inno.τ sequacium:vel si dicamus non esse renunciatum ex quo eodem contextu appellauit: ꝓpter qđ demonstratur aperte animus non renunciandi appellationi qđ sufficit.vt ꝓbatur in.d.c.solicitudinem.in fine.Tunc ipse censetur contrarius sibijpsi competeret p iudicem a quo ꝓcedi:τ ab eo appellaret.ideo vt contrarius non fuit audiendus:vt in p̃allegato.c.solicitudinem.aut ergo inepte fecit:aut dicta verba qui a quibuscunqꝫ formatis contra p̄nominatos preter τ contra formam statutorum prouocat τc.intelligantur de actis postea formandis.vt sic ponat tps p tpe prout sepe contingit fieri.vt.l.verbũ erit.de verb.sig.l.talis scriptura.in fi.de leg.j.l.qui rome.§.augerius.de vb.ob.cũ simi. maxime cũ refertur ad actũ futurũ post eũ cõsumatum:τ hoc satis videt fuisse de mẽte appellantis ne sit sibi contrarius ꝙ nõ p̄sumitur maxime vno cõtextu.ar.l.nã ad ea.de cõdi.τ demõ. Tũc tñ ex alio appellatio fuisset nulla: q2 ab actu futuro fuisset interposita qualitercũqꝫ.itaqꝫ intelligatur appellatio fuit nulla τ non admittenda p p̄missa:ac etiã vigore breuis a papa qđ apte disponit ꝙ in criminalibꝰ nulla appellatio admittat:nisi prius p̄stetur fideiussor de ꝓsequẽdo causam intra terminũ assignandum ꝙ minime factũ fuit.Nec obst.si dicatur ꝙ dꝫ intelligi in causis criminalibus pecuniarijs:nõ in causis capitalibꝰ prout est ista.nã r̄ndetur: ꝙ immo statutũ g̃naliter loquit:imo p vniuersalẽ nulla.τ rõ que p̄mittitur ĩ statuto militat pariter vel fortius in capitalibus.Et lꝫ in capitalibus nõ possit dari fideiussor de soluendo penã capitalẽ:†10 q2 nemo est dñs membrorum suorũ.l.liber homo.ad.l.aq.τ capitis amputatio fideiussori non est pena delicti ab alio cõmissi sup qua fertur snia: tamẽ debeba p̄stari fideius.de ꝓsequẽdo appellationẽ:τ sic satisfieri statuto q̃tũ potuit:sin autẽ dicat:lꝫ appellatio sit nulla:tñ q2 dicta inquisitio dꝫ nulla ex capite nullitatis potuerit adiri superior: q2 nullitas snie põt p̄ncipaliter deduci corã supiore.l.absentẽ.ff.de ap.τ glo.in.l.iij.C.de accu.τ sentire vr̃ in.l.j.C.qñ ꝓuo.non est ne. τ tenet Bar.in.l.si expressim.de ap.licet cõtrariũ teneat Inn.in.d.c. dilecto.τ Jaco.de are.in.l.si vt ꝓponis.C.quõ τ qñ iudex:lꝫ qđ sit in snia diffinitiua.†11 ñ in interlocutoria nõ põt deduci nullitas corã supiore ne cõtinentia cause diuidatur cõtra.l.nulli.C.de iudi. ita voluit Bal.in.l.aduersus.in p̄nc.C.si aduer.rem iud.τ Ang.in l.si p̄ses.C.quõ τ qñ iud.τ Ang.τ Imo.in.d.l.si expressim.col.xxvij. et ideo cõcludendũ est ex p̄missis ꝙ τ appellatio τ deductio nullitatis fuerunt τ sunt nulliter deducte:τ ꝓpterea ptes iudicis appellationis sunt in ꝓnunciãdo inepte τ nulliter appellatum τ de nullitate dictum τ pres remittendo ad iudicem a quo τ coram eo erit ventilandum τ discutiendum de validitate seu nullitate inquisitionis:τ ita facere dꝫ τ faciendo consulo. Nec ob.ꝙ sup hoc vr̃ tacite ꝓnunciatũ.s.appellationẽ fuisse admittẽdã:ex quo corã iudice ad quẽ fuit oppositum ꝙ non erat ꝓcedendũ:†12 q2 appellatio erat nulla τ non admittenda.τ iudex assignauit terminũ ad iustificandum τ impugnandum qui terminus vr̃ assignatus sup meritis cause appellationis.τ ꝓpterea videt repulsa oppositio nullitatis appellationis.c.ex parte.vltimo de ap.τ p glo.in.l.ij.§.si dubitetur.de iudi.p Spec.in ti.de excep.§.ij.versi.τ no.tñ non obst.quominus iudex debeat ꝓnunciare vt p̄misi.Primo†13 quia interlocutoria non artat iudicẽ.l.ꝙ iussit.de re iud.c.cum cessante.de ap.c. si a iudice. eo.ti.li.vj.et ideo si iudex iniuste fecit decet ꝙ se corrigat maxime. cũ ipse ex mero officio ꝓcesserit:τ lꝫ syndicus cõitatis cõparuerit. tamẽ cã non tãgit solã cõmunitatẽ que reputatur priuata non publica res.l.bona ciuitatis.τ.l.eum qui vectigal.de verb.sig. sed tãgit remp.arg.l.cõgruit.de offi.p̄si.τ.c.vt fame. de snia excõi.τ.l.ita vulneratus.ad.l.aq. iõ respectu reipu. τ respectu ipsiꝰ iudicis non trãsiuit talis interlocutoria in rẽ iudicatã:p̄terea põt itelligi talis ꝓnuncia ꝙ iustificet τ impugnet primo sup validitate et nullitate successiue iustificata sup validitate iustificet τ impugnet sup iustitia vel iniustitia appellationis. Et hoc mõ interp̄tãdo dictã interlocutoriã nõ fuisset lata iiuste†14 τ p iudice p̄sumit ꝙ recte ꝓcesserit l.herẽnius.§.gaya.de euic.τ.c.i p̄ñtia. de renũ. Itẽ si cẽseret tacite ꝓnunciasse dictã appellationẽ admittẽdã τ sup ea tanꝗ̃ sup valida ꝓcedendum circa merita.videtur ꝙ lata nõ valeret taꝗ̃ continens expressum iuris errorẽ.Nã ipsa appellatio ex sui facie apparet esse contra ius qđ disponit non posse appellari a futuro grauamine: nec posse appellari ante sniam diffinitiuã hoc casu: vt.s.deductũ est.istud idem censet apparere in interlocutoria appellationẽ admittendã ꝓpter necessariã relationẽ:quã habet hmõi interlocutoria ad actũ quẽ ꝓnunciat admittendũ:ideo taꝗ̃ cõtinẽs aptum iuris errorẽ sit nulla:prout in sili dicimus ꝙ si libellus continet expressum iuris errorẽ snia lata sup tali libello censet etiã cõtinere expressum iuris errorẽ ꝭm Jac.but.τ Bal.in.l.j.C.de errore calculi. τ Bar.in.l.si expressim.de ap.τ Panor.in.c.inter ceteras.de reg.iu. τ Ang.in.l.j.§.Itẽ si calculi.ff.q̃ snie sine ap.rescin.τ hoc ꝓpter tacitã necessariã relationem quam sententia hꝫ ad libellum.l.vt fundus.ff.cõi.diui.cle.sepe.de vb.si.c.lꝫ ely.de symo.cũ simi. Similiter†15 si prima snia a qua appellatur cõtinet expressum iuris errorez snia confirmatoria lata sup appellatione censetur silr̃ cõtinere expressum iuris errorem ꝓpter relationẽ ad primã prout voluit barto.in.d.l.j.τ in.d.l.si expressim.τ idem ibi Ange.τ Imo.ita ergo et in casu isto cum ista tacita pronuncia habeat necessariã relationẽ

ad ipaz appellationẽ cẽseatur ꝯtinere eũ errorẽ quẽ hȝ ipa appellatio. Remaneat ergo cõclusio ꝙ partes iudicis sint in ꝓnũciando male appellatũ: ꝛ de nullitate dictũ ad ipsum iudicẽ ad quẽ: ꝛ partes remittendo ad iudicẽ a quo: que aũt habeant esse partes iudicis a quo non incumbit officio meo cũ sim cõsultus a iudice ad quẽ super cã appellationis nõ super primitiua cã: putarem autem qȝ inquisitio nõ sit nulla: tñ non precedentibus alijs indicijs vel fama ꝑ eũ nõ debere ꝓcedi: ꝙ tñ non dico decidẽdo. Laus deo.

Summariũ super consilio. lxxxi.

1 Donatio facta inter sponsos valet si sequat matrimonium.
2 Affectio magna cadit inter sponsos.
3 Muneribus consideratur persona dantis ꝛ accipiẽtis ꝛ quãtitas.
4 Munera ab inferioribus reputata maxima: non tñ eadem existimantur a maioribus.
5 Donatio in paruis presumitur.
6 Donandi animum an presumant verba.
7 Donatio inter virum et vxorem morte confirmatur traditione precedente.
8 Donatio differt ab vltima voluntate.
9 Donata non veniũt in fideicõmisso vniuersali.
10 Donata non videntur vxori vestes preciose ꝛ iocalia magna tradita per maritum vxori. nu. 13.
11 Verecũdie timore gestum ex necessitate factum dicitur.
12 Donatio non presumitur vbi subest alia causa.
15 Dono verbum ꝙ impropnietur. nu. 17. et. 18.
16 Necessitas facit cessare liberalitatem siue presumptionem donationis.
19 Milites arma ꝛ non iura scire decet: quorum simplicitas rigoribꝰ iuris non innoluitur.
20 Jocalia annuli sponsalitij excedentia solitam estimationem donata non presumuntur. nu. 32.
21 Generalia verba generaliter intelligi debent.
22 Intelligatur verbum denotat fictionem.
23 Fictio est veritati contraria aduersus quam non admittitur probatio in contrarium.
24 Vxor dicitur cõtrahere domiciliũ in domo viri.
25 Vidua dicitur de domo sui mariti.
26 Donatio facta sponse in dubio presumitur post contractum matrimonium.
27 Donatio inter virum et vxorem reuocatur contraria voluntate alterius. nu. 35.
28 Geminatio verborum vallidat contractum et inducit electionem industrie.
29 Enunciatiua geminata verba probant.
30 Donatio q̃ expectat tẽpus mortis equiparatur legatis.
31 Jura quo ad interpretationem vltimarum voluntatum faciũt he heredibus.
34 Impropriantur quandoq; verba vt seruiant intentioni.
36 Donata cõtemplatione viri sponse ab inuitatis per virum querũtur vxori.
37 Fictio equitate naturali fundatur qua cessante cessat fictio.
38 Fictio non cadit super eo quod iure fieri non potest.
39 Donata vxori contemplatione mariti non querunt vxori.
40 Probatio minus plena admittitur in his que animo alterius consistunt.
41 Amicus ꝛ coniũcta persona idem sunt vt possint agere amici siue coniuncti nomine.
42 Donata vxori in dubio presumuntur data viri cõtemplatione.
43 Donatio simplex non confertur.
44 Jocalia mulieri queruntur consuetudine ita se habente.

Consilium. lxxxi.

In nomine domini nostri Jesu Christi. Primus consultationis articulus est multũ tritus: circa quẽ videtur prima facie dicendum ꝙ dicta collana tradita ꝑ illustrẽ dñm Rubertum de malatestis sue illustre spõse de futuro existẽti in domo patris pertineat ad ipsam spõsam post mortẽ viri qui decessit cõsummato matrimonio. Nã cõstat 1 ꝙ donatio facta spõse de futuro valet. l. cum in test. l. si eã ante. ꝛ. l. si ante. ꝛ. l. cũ te. ꝛ sequẽtibꝰ. C. de dona. propter. ꝛ. l. cũ hic status. §. spõsus. ꝛ. §. si qs spõsuȝ. ꝛ. l. si spõsus. de donatio. inter virũ. ꝛ est irreuocabilis si sequit postea matrimoniũ: secus si nõ sequit matrimoniũ. l. cũ veterũ. e. ti. iõ cũ in casu nostro postea secutũ fuit matrimonium donatio facta dicte sue spõse fuit valida nec potuit reuocari ꝑ testũ vel aliꝰ vt dictis iuribꝰ: maxime in. d. l. si ante. inter ꝑsonas aũt ꝯiũctas de facili ꝓsumit donatio. ar. l. si seruus cõis. ff. de do. inter vi. ꝛ vxo. prout ꝑ illã legẽ vult glo. i. l. vtrũ. co. ti. qȝ ꝛ vr velle gl. in. l. q̃ dotis. ibi. nisi rõne tpis vel sanguinis. ff. so. ma. qȝ nõ ꝯtingit nisi rõne affectionis. 2 que affectio magna solet cadere inter spõsos vt docet experiẽtia rerũ magistra. c. quã sit in prin. de elec. li. vj. ꝛ. c. statutũ. in prin. eo. ti. ꝛ li. ꝛ. l. legatis. §. ornatricibus. de leg. iij. ꝛ maxime attẽta dignitate ꝓfati spõsi q erat hõ magnanimus ꝛ munificus ꝛ dñs ciuitatis Arimini. in talibus eñ viris donatio magis presumit ꝙ in alijs ad hoc. l. filiꝰ. ꝟ si. nõnũq̃. ff. de dona. cũ donatio ꝑtineat ad nobilitatẽ. c. j. de dona. ꝛ tex. i. §. si nimis. in auf. de nõ alie. col. ij. dicit. ꝙ cui deus plus dedit maiorẽ 3 decet facere donationẽ. glo. ꝛ Anto. de but. in. c. ꝛ si qõnes. de symo. dicũt in muneribꝰ ꝯsiderari dȝ dãtis ꝛ accipiẽtis ꝑsona ꝛ q̃titas. igit cũ cõcurreret in casu isto dignitas ꝓclara dãtis q erat dñs Arimini hõ dignissimꝰ ꝛ munificus ꝛ qualitas ꝑsone accipiẽtis q̃ erat filia illustris ducis vrbini: cui etiã magna munera cõueniebãt. Itaq; magnũ donũ ꝯueniebat ꝛ dignitati dãtis ꝛ dignitati acci- 4 piẽtis. Nec censet magnũ donũ apud magnos ꝛ excelsos viros id qȝ apud alios magnũ seu maximũ reputaret vt hr in dictis iuribꝰ ꝛ ꝑ gl. ꝛ doc. in. l. sed ꝛ si susceperit. in prin. de iud. dũ loquuntur de comitissa matilda ad hoc ꝙ dixit gl. referendo Senecã in. d. c. j. de 5 dona. Et ĩ paruis de facili ꝓsumit donatio. ar. d. l. vtrũ. ꝛ. l. executio. de dona. inter vi. ꝛ vxo. ꝛ ꝑ Bar. in. l. q̃ dotis. ꝛ ꝑ eũ in. l. cũ qd. si cer. pe. ꝛ iõ cũ donatio ꝓsumi videat vr ꝙ ꝑtineãt ipa collana ꝛ alie res date añ nuptias ꝯtractas ad dictã mulierẽ. ꝛ maxime si ipse spõsus in tradẽdo fuit vsus ꝟbo dono vel equipollẽti. Nã tũc vr ꝙ stemus claro ꝙ resultauerit donatio cũ ꝟba tũc apte id sonẽt: ꝛ a verbis nõ sit recedẽdũ: maxime cũ sint clara. l. nõ alir. de lega. iij. ꝛ. l. ille aut ille. §. cũ in ꝟbis. eo. ti. ꝛ. l. j. §. si his q nanẽ. de exerci. Nemo eñ ꝓsumit dicere: nisi ꝙ mẽte cogitat. l. labeo. §. idẽ tubero. de sup. le. nã verba intẽtioni deseruiũt. xxij. q. v. humane. ꝛ de ap. c. scõo regris. cũ sili. Et in certis nõ vr esse locus ꝯiecture ꝛ ꝓsumptioni. ar. l. ꝯtinuus. §. cũ ita. de ꝟb. ob. ꝛ hoc tenet Põ. in ꝯsi. cxlvj. fm ordinẽ in formis incip. hec qȝ. lȝ vulgaris. co. si. aľs icipit. Thomas ioã- 6 nis. Et ĩ hmõi terminis põderat Jmo. vtrũ dixerit dono necne. in. l. placet. §. j. ff. so. ma. ꝛ hec de collana ꝛ alijs iocalibꝰ seu ornamẽtis traditis añ spõsalia de pñti. Idẽ vr dicendũ ĩ datis post ma- 7 trimoniũ ꝯtractũ: nã lȝ donatio inter virũ ꝛ vxorẽ nõ valeat ab initio. d. l. cũ in te. ꝛ i ti. de dona. inter vi. ꝛ vxo. ꝑ totũ. ff. C. ꝛ extra. tamẽ ꝯfirmat morte ꝓcedẽte traditione vel aliquo qȝ sit loco traditionis. l. ante pe. C. de dona. inter virũ. ꝛ. l. ij. C. de dote cau. non nu. ꝛ. l. pa. ff. de do. inter vi. ꝛ vxo. cũ igit maritus decesserit viua vxore vr ꝙ data etiã post matrimoniũ ꝯtractũ ꝛ ꝯsummatũ debeant remanere apud vxorẽ tãq̃ donatio morte cõfirmata: nec dicte cõfirmationi vr obuiare testũ in themate deductũ. nã testator nõ dixit ꝙ reuocaret donata vxori: sȝ ꝙ relinquebat vestes ꝛ annulos ꝛ nõ relinquebat alia iocalia seu ornamẽta. Licet aũt nõ legaret ꝛ sic remoueret titulũ legati seu relicti in ipsa vltima volũtate: tñ non remouit titulũ donationis inter viuos: lȝ cõfirmãda morte testato- 8 ris. Differt eñ vltima volũtas in legãdo tũc ꝛ tacita volũtas seu exp̃ssa ꝯfirmatoria donationis inter virũ ꝛ vxorẽ. nã legatũ requirit confirmationẽ ꝑ aditionẽ hrditatis. l. eã quã. C. de fideicõ. l. ꝓxime. de his q̃ in tes. delẽ. ꝛ. l. si nemo. de regu. iur. ꝛ donatio inter virũ ꝛ vxo. vel dona. cã mor. cõfirmat efficaciter sola morte nõ expectata aditione hrditatis. vt ꝑ gl. sing. in ꝟbo legatario. in. l. post legatũ. §. penul. ff. de his qbꝰ vt indi. nec capitꝰ ex tes. vt ibi in sili est 9 tex. Et si testator onerat vxorẽ quã istituerat vt reddat filijs qcqd ꝓcipiet nõ veniẽt donata: lȝ morte donatio ꝯfirmet. vt est tex. sing. in. l. sequẽs qȝ. ff. de leg. ij. vbi Dy. Bar. ꝛ Bal. notãt ex illo text. ꝙ donata vxori lȝ morte ꝯfirment nõ veniũt in generali fideicõ. ꝛ tex. ꝑ rõne dicit ꝙ sunt extra cãȝ bonoꝝ: ꝛ lȝ dẽtur plures expõnes ad dicta ꝟba: tñ Bal. tãdem exponit extra cãm bonoꝝ. s. relictoꝝ ex testõ. Bar. ꝟo ꝛ Jmo. exponũt extra cãm bonoꝝ. s. testatoris quo ad mentẽ ipsius q ipsa bona ab alijs bonis suis quo ad eius mentẽ separauit: lȝ ꝓpter iuris impedimentũ dominiũ nõ trãstulerit nec a se separauerit: generalis itaq; dispositio testatoris in test. facta nõ trahitur ad bona donata vxori: lȝꝰ morte cõfirment ꝛ tpe testamẽti essent in bonis ipsius testatoris: qr nõ censent esse ĩ bonis testatoris ꝛ nõ dependẽt ab eius testõ per. d. l. sequẽs qȝ. ideo dicta ꝟba. ma nõ gli lasso laltre zoie ne altri paramenti de casa mia: solũ le veste de la persona sua ꝓpria nõ videnť trahi ad ornamẽta ꝛ iocalia donata: siue donata fuerint ante matrimoniũ cõtractum siue postea ꝑ predicta. Non obstãtibus autẽ premissis contrariũ puto de iure respondenduȝ tãq̃ iuri magis consonum: ꝛ premitto ꝙ 10 est cõis fere oim snia. ꝙ vestes preciose non vilia: ꝛ alia ornamẽta tradita per maritum vxori vel sponse non censentur donate: sȝ tñ concesse ad vsum vt ornatius incedat pro honore viri. ita firmant Bar. in. l. si vt certo. §. interdum. ff. cõmo. ꝙ ꝛ tenet ibi Ricar. malũȝ. ꝛ Jac. but. in. l. cum in te. C. de dona. propter nup. prout refert Bal. in. d. §. interdum. ꝙ ꝛ tenent Bar. Bal. ꝛ Jmo. in. l. placet. §. seruis. ff. so. ma. Raph. fulg. ꝛ Pau. de cast. in. d. §. interdum. ꝛ dicit Bar. in. d. §. seruis. se pluries ita consuluisse. item tenet Bart. in. l. j. §. sed nec castrense. col. iiij. ff. de col. bono. ꝛ Bal. in auf. ex testa. C. de col. ꝛ in. l. cum te sponse. C. de dona. ꝓpter nup. Jdẽ Pe. de anc. in consi. clxxxj. fm ordinem in formis incip. in predicto dubio parum videt scribendũ. cũ docto. moderniores tangãt dubiũ ꝛ concordant ꝙ remaneant penes maritum. ꝛ sic cõcludit oẽs moderniores tenere hanc partem nominãs Bar. ꝛ Bal. inter moderniores. ꝛ sic refert omnes post eos tenere hanc partẽ: ꝛ ipse habet illam

illam pro clara assignans vltra iura Bar. ⁊ Bal. pro ratione: quia
esset verecundia hmői vestes ⁊ iocalia non mittere vel non facere
cum sit de more. ⁊ si non mitteret vel traderet violaret consuetudi-
nē ꝙ esset redarguēdum. arg. c. que contra morē. viij. dist. ⁊ l. testa.
11 C. de test. ¶ † Et ꝙ quis facit timore verecūdie cēsetur facere ex ne
cessitate. l. pecunie. ff. de alimē. ⁊ ciba. lega. ⁊ l. filius. ff. de ꝯdi. insti.
⁊ l. nepos ꝓculo. de ṽbo. sig. ⁊ in necessitatibus nemo liberalis exi
12 stit. l. rem legatā. de adimē. leg. ¶ † Et vbi subesse pōt alia cā ꝙ do
nationis nō ꝑsumitur donatio. l. si cū aurū. de sol. ⁊ l. cū de indebi-
13 to. de ꝓba. ⁊ subdit ꝙ est cōis opiñ. † ꝙ vestes preciose ⁊ iocalia fa-
cta vxori non censentur donate: sed ad vsum cōcesse. ideo post mor
tem viri pertinent ad heredes ipsius viri pari rōne non debēt cen
seri donate spōse de futuro: hāc opi. firmat etiā Imo. in cōsi. incip.
in casu premisso: alˀs quidā filius nicolai. ꝙ sigillatū cū subscriptio
ne sigillata dñi floriani fuit ad me delatū loquēs de vestibus de ro
sato. ⁊ serico ⁊ de anulis ⁊ cēturis. Idē tenet Pōta. in. d. cōsi. cxlvj.
qḋ reddidit sup eodē casu quo Imo. cōsuluit. idem voluit Iac. bu.
in quodā suo cōsi. incip. circa istud dubiuz ꝙ ipsa mulier. idē Bal.
in quodam suo consilio incip. ser Ioānes. Et ita seruat consuetu-
14 do ⁊ est indubitatū: ex quo fere oēs concordant. † vñ clarū est si nō
dixit dono: sed simplr tradidit. Sin autē in tradēdo vel mittendo
vsus fuit verbo dicendo. dono tibi hāc collanā. Tūc est magis du
bium per adducta in cōtrarium: tñ salua veriori sententia inhereo
ꝙ si dictˀ sponsus in tradendo dictā collanā dixit dono: tñ non cē-
seatur donasse cum fuisset verecundia ipsi sponso nihil tradere sue
sponse: cū sit de more non solum in similibus magnis viris prout
erat dictus dñs Rubertus ⁊ dicta dña Isabetta. Sed etiā in me-
diocribus ⁊ infime conditionis viris. ⁊ ideo cēseatur fecisse ex qua-
dam instante necessitate causata a consuetudine seu more cōi iam
dicto. ⁊ attento cōi vsu loquēdi: qꝛ cōiter dicitur. talis sponsus do
nauit spōse talē rem prout dicit Bar. in. d. §. sed nec castrense. ⁊ pro
pterea vult ꝙ lꝫ nuncius dicat. talis sponsus donat tibi istam rem
non ꝓpterea censeatur donasse: ⁊ lꝫ loquatur in nuncio. ⁊ ꝓpterea
possit quis dicere ꝙ sit ratio: quia non censeatur habuisse ad id cō-
missionē: tñ Bart. non se fundat in ea rōne: sed quia subiecta mate
ria suadet ꝙ censetur velle concedere ad vsum: ⁊ quia solet dici ta-
15 lis donauit. ita ꝙ in his terminis † verbū donat solet impropriari
que rōnes militant etiā in principali tradēte ⁊ vtente dictis ṽbis.
ego dono ⁊c. Iuriscōsultus etiā rōne subiecte materie impropriat
verbum dono in. l. si vno. in. l. j. ff. locati. ⁊ licet in illo casu teneretur
locator remittere mercedē rōne sterilitatis: tñ iuuasset remissio ex
causa donationis: qꝛ illa remissio ex libertate causata non retracta
retur ꝓpter vbertatē sequētis: cuius cōtrariū si remittitur ex natu
ra locationis. vt eadē. l. in princ. ⁊ per cōsequēs vbi subest alia cau-
sa verbū dono impropriaꝛ. ita etiam in simili improprietur in casu
nostro in quo subest rōnis identitas seu similitudo cū subsit causa
solite cōcessionis ad vsum adeo ꝙ euitari nō poterat fieri aliqua cō
cedens traditio sine verecundia ⁊ indignatione sponse ⁊ parētum
ipsius sponse quā indignationē debebat magnifacere dictus dñs
Rubertus attēta maxima estimatione ducis Urbini patris spōse
⁊ vicinitate dominij: nā plurimū sua intererat habere eū beniuolū
16 ⁊ non exosum. ideo imminebat vrgens cā tradēdi. † ⁊ ꝓpterea erat
quadam necessitate astrictus ad tradendum dictā collanā ⁊ alia si-
milia: ideo cessare censeatur liberalitas. arg. d. l. rem legatā: prout
ponderat Pet. de ancha. in. d. cōsi. Et lꝫ nō esset necessitas precisa
tamē. d. l. rem legatā etiā in necessitate nō solū precisa: sꝫ causatiua
videꝛ ꝓcedere. ⁊ facit etiā. l. fideicō. §. si rem. iuncta glo. in ṽbo ne-
cessitate. de leg. iij. ⁊ de necessitate causatiua habetur etiā in. l. fi. ff.
de separa. bono. ideo cum in casu isto subsisteret necessitas causati-
ua vt premisi non censeatur donasse per dicta iura. et idem voluit
Imo. in. d. l. penul. §. seruis. in quarta ⁊ quinta col. dicens: ꝙ si ma
ritus vsus fuit ṽbo dono impropriabitur verbū ⁊ erit donatio ad
vsum nō translatiua dominij si erat talis vestis vel ornamētum ꝙ
esset verecundia viri ꝙ nō incederet cū illa: vel ꝙ ipse vir ea orna-
menta non mitteret: quia tunc impropriatur ṽbū dono. arg. d. l. si
vno. §. j. iuncta. l. pecunie sortē. de ali. ⁊ cib. leg. ⁊ l. quintus. ff. man-
17 dati. ⁊ qḋ not. Bar. in. d. §. nec castrense. quarta col. † Et qḋ verbū
dono: vel donatio improprieꝛ ꝓbatur etiā in. l. si seruus seruū. §. si
oliuā. ff. ad. l. aquil. ⁊ in. l. j. §. j. de tute. ⁊ rō. distrah. ⁊ facit. l. cogno-
uimus. circa fi. de hereticis. vbi qs necessitaꝛ. ⁊ tñ donatio appella
tur: lꝫ in illis iuribˀ trāsferaꝛ dominiū ⁊ nō in istis terminis. Cū igi
tur in casu nostro fuisset verecūdia dicto dño Ruberto nō tradere
vel mittere aliqḋ ornamētum notabile dicte sue notabili spōse filie
tanti dñi ṽbū dono impropriari decet. ar. d. l. si vno. cū de si. idem
sit iudiciū. l. nō pñt. de. ll. ⁊. c. inter ceteras. de rescri. cum multis si.
Et hoc idē solitus est tenere insignis iuris interpres dñs Bald. de
Bartolinis pater ⁊ dñs meus in. d. §. seruis. Idē puto ꝙ fuerit de
mēte Bal. i auꝛ. ex testō. C. de col. col. viij. qui sequitur dictū Bart.
in. d. §. nec castrense. Licet limitando subdat qḋ intellige verū: nisi
constet ꝙ nūcius haberet in cōmissione ꝙ donaret: vt dicit Bald.
18 nisi † mittēs diceret nūcio ꝙ diceret spōse. talis donat tibi ⁊c. tūc ei
nō cōstaret ꝙ cōmiserit ꝙ donaret: lꝫ in cōmissione vtereꝛ ṽbo do

nat: nā dictū verbū pōt censeri ꝓlatū ex quodā cōi vsu loquendi im
proprio ⁊ grato audienti: licet non habuerit intentionē irreuoca
biliter donandi prout est de intentione Bart. vt premisi. Et maxi
me illa rigorositas ṽborū nō videꝛ cōsideranda in militibˀ hoc est
19 viris † qui dant operā arti militari quos decet scire arma nō iura.
⁊ ideo excusatur eorū simplicitas. l. fi. in princ. C. de iure deli. prout
cadere poterat in dño Ruberto qui vacabat rei militari. Adeo ꝙ
erat strēnuus ⁊ famosus capitaneus: ideo non debēt captari eius
ṽba prout si fuissent ꝓlata iurisperito vel altero cui magis ascri-
beretur iuris ignorantia ⁊ improprietas sermonū. Et licet Pōta.
in preallegato consi. aliud videatur velle: tñ longe maior est aucto
ritas Bart. si solus esset fortius cū concurrant ⁊ alie auctoritates
supra deducte: ⁊ rō sua quā ponderat ꝙ standū est verbis que vidē
tur clara. ideo nō sit locus coniecture est rō notissima Barto. ⁊ ce-
terorū ⁊ que militat etiā in terminis. d. l. si vno. ⁊ milies videmˀ ꝙ
ṽba impropriant etiā vbi nō constat de mente prout nec consta-
bat aliter in terminis. d. l. si vno et iuribus. ⁊ silr in terminis. d. l. si
vno. verba poterant interpretari contra proferentē. ⁊ silr in termi
nis. l. si stipulatus verbū dedit impropriaꝛ: qꝛ tradere non dare te-
nebatur: ita ⁊ in terminis tradere ad vsum ex more quodā artaba
tur nō ad donandū. Uel dicimus si nolumus oīno a Pontano re
cedere ⁊ latius intelligere supradictā limitationē Bal. ꝙ casu quo
nō sit de more ⁊ non esset imputādum sponso si non tradidisset id
quod tradidit vel quid aliud: ⁊ tunc si vsus fuit ṽbo dono interpre
tetur donatio ⁊ ꝓcedat opi. Pōta. ⁊ limitatio Bal. aut fuisset im-
putandum ipsi sponso si non tradidisset: ⁊ tūc etiā si ipse vsus fuit
ṽbo dono vel cōmiserit nūcio: vt dicēt tuus sponsus tibi donat et
nūcius ita dixerit nihilominus nō cēseatur donasse: sꝫ ad vsum cō
cedere ⁊ exequi id ad quod quadam necessitate astringebaꝛ: prout
hec distinctio fit ꝑ Imo. per quā possunt opi. cōcor. Nemo autē sa
ni capitis ambigeret qḋ fuisset longe ⁊ maxime imputandum dño
Ruberto nō tradere aliquod notabile ornamētum dicte sue spōse:
ac etiā postea sue vxori prestare vestes iocalia ⁊ ornamenta conue
nientia dignitati vtriusqꝫ coniugis. ⁊ nō erat imputādum si nō do
nabat: sed ad solum vsum concedebat. igitur ita interpretandum
20 arg. d. l. cum de indebito. ⁊ d. l. si cum aurum. ¶ † Et ideo cōcludē
dum est ꝙ dicta collana ⁊ alia ornamēta saltē preciosa debeāt esse
heredū viri: q̃ autē sint preciosa ⁊ que non standū est arbitrio iudi
cis ꝓm qualitatem personarū. arg. l. j. ff. de iure deli. docto. cōiter vi
dentur velle ꝙ illa q̃ sunt ad vsum quotidianū censeantur nō pre-
ciose: sed ille que sunt in vsu festiuo censeantur esse preciose. et huic
sententie deberet iudex suum arbitriū accōmodare: et solēt docto.
in annulis spōsalitijs dicere ꝙ non censentur donati quia sunt pre
ciosi ꝙtofortius collana que sine cōparatione excedebat solitā esti
mationē annulorū ⁊ erat res minus spectans ad vsum quotidianū
ꝙ annuli vt experiētia docet. Corroboratur conclusio supra facta
vigore iuris municipalis disponētis. ꝙ nō censeantur donata spō
se vestes ⁊ zoie exceptis annulis zona ⁊ marsupio: ⁊ verisimile est.
ꝙ ex quo viget ibi statutum similiter sit conformis cōis obseruan-
tia: que verisimiliter non erat aliena notitia dicti dñi Ruberti qui
in ea ciuitate ⁊ natus ⁊ educatus est. arg. eius qḋ de fama dꝛ in. l. si
tutor. C. de peri. tu. ⁊ ꝙ de vicinis dicitur in. l. si vicinus. C. de nup.
⁊ ꝑ Bar. in. l. j. ff. si cer. pe. tex. ⁊ doc. in. c. ꝙto. de presump. ita ꝙ de
facili ⁊ verisimiliter dicta cōis obseruantia nō erat in notitiā ipsiˀ
domini Ruberti: maxime cum preesset loco: ⁊ superiori plura in-
notescūt ꝙ alijs. ita ꝙ est verisimile ꝙ ⁊ ipse putauerit habere per-
manere penes se vel heredes suos ipsas res quas tradebat: ⁊ ꝙ ipse
se conformauerit cū dispositione statuti ⁊ cōi obseruantia prout
in simili notat Bart. in. l. iurisiurandi. §. si liberi. de operis liber. et
ipse Ang. ⁊ Pau. de cast. post Dy. in. l. heredes mei. §. cū ita. ff. ad
trebel. ⁊ doc. in multis locis quos gratia breuitatis omitto: maxi-
me quia nō capio hoc ꝓ principali fundamēto: volunt em̄ Bar. et
ceteri ꝙ quis testādo vel cōtrahendo censeaꝛ se cōformare cū dispo
21 sitione iuris cōis vel iuris municipalis si extat in loco. † Et loquiꝛ
statutum generaliter nō distinguens fuerit vsus maritus vel spon
sus tradens vel mittens verbo dono vel alio dissimili. Sed genera
liter ideo generaliter intelligatur. arg. l. j. §. ⁊ generaliter. de lega.
prestā. ⁊ cañ. si romanorum. xix. disti. ⁊ c. quia circa. de priui. cū em̄
non distinguat nec nos distinguamus. l. iij. de offi. presi. cum cōcor.
22 Et maxime si loquitur statutum per verbū † intelligatur plerūqꝫ
denotat fictionem. vt l. qm̄. ff. de infam. in. l. postliminij ius. §. im-
perator. ⁊ l. pꝛ. de capti. ī cle. ꝙuis rigor. de ap. in. §. ei vero q. insti.
23 de inuti. stipu. ⁊ in. l. j. in prin. C. de rei vxo. acti. cuꝫ similibus. † Et
fictio est contraria veritati: ita ꝙ si fictionē denotat dictum verbū
intelligatur militat etiam si constaret ꝙ voluerit donare: cū aduer
sus fictionē non iuuet probatio in contrarium. vt per glo. in. l. con
ficiuntur. in fine prin. ff. de iure codi. ⁊ in. l. si duo. de acqui. heredi. ⁊
d. l. siue possidetis. C. de proba. Et loquitur statutum ad finē vt ma
trimonio dissoluto res tradite vel misse sponsis vel vxoribus rema
neant apud maritum vel mariti heredes cū statutum subdat: vn-
de matrimonio dissoluto ⁊c. Ad hunc ergo finem militet dicta fi-
ctio si fictionez denotat verbū intelligatur: vel presumptio si ex co

presumptio resultat. Et ideo hoc respectu militet circa incolas tē
pore soluti matrimonij: ⁊ sic astringat etiā personas q̄ habuerunt
alibi originē ⁊ tpe dissoluti matrimonij habebāt domiciliū in loco
24 statuti. Ideo † cū vxor cōtrahere ceasentur domiciliū in loco mari
ti vt.l.cū quedā puella.in prin.ff.de iurisdi.om.iud.⁊ in iurib⁹ ad-
ductis ibi ꝑ gl.⁊ in.l.ea que.ij.ad munici.⁊ efficitur ciuis ciuitatis
viri.notat Bar.in.l.fi.§.idē rescripserūt.eo.ti.post glo.in.l.ciues.
25 C.de incol.lib.x. † Et dicat̄ de domicilio viri etiā vidua.vt.l.filij.§.
vidua.ff.ad muni.⁊ ꝭm hoc videt̄ ꝙ dñs Pādulphus filius ⁊ heres
dicti dñi Ruberti possit niti dicto statuto cū prout audio vigere
aliud statutū ꝙ illi de illustri domo de malatestis: lз dñi ciuitatis
inuentur statutis loci in eorū cōmodum: lз forte statuta ipsa sint
munita auctoritate ipsorū dñorꝝ prout est verisimile. Et saltez hoc
statutū militet quo ad res traditas post matrimoniū perfectū: ma
xime post ductionē ad domū mariti: vt sic illa traditio de illis reb⁹
recipiat interpretationē a dicto statuto. Et ipsi cōtrahētes cēsean
tur se conformare cū dispositione dicte legis municipalis etiam si
oporteret aliqualē violentiā fieri vbis prout ⁊ ponderant docto.
in locis supra adductis etiā ad finē vt recedatur a ꝓpria vi verborꝝ:
⁊ est aduertendū ꝙ dictū statutū nō distinguit inter quotidiana ⁊
vilia ⁊ preciosa ⁊ festiua: qđ est multū ponderandū ꝓ quotidianis
ꝙ etiā illa nō cēseantur donata: adeo ꝙ debeāt esse mulieris. Pro
quo etiā facit: qr ea.s.que fuerūt tradita post ductionē ad domum
viri quo tpe fuerat cōtractū matrimoniū: qr sponsalia de pñti so-
lēt fieri in domo sponse: ⁊ est verisimile ꝙ palā fuerunt facta: ita ꝙ
26 possit ꝓbari. † Et si non apparerēt facta prius p̄sumitur vxor sta-
tim ꝙ est ducta ad ad domum viri dicta.l.cū te.C.de dona.ꝓpter
nup. Licet censerent̄ donata vxori: tñ reqrūt cōfirmationē ꝑ mortē
27 viri q ꝑseuerauerit in eadē volūtate. † Si eñ nō ꝑseuerauerit in ea
dem voluntate non confirmatur morte ipsa donatio.l.si maritus
tuus.C.de dona.inter virū. Sed maritus nō videtur fuisse in con
traria volūtate per ea q̄ ipse disposuit in suo testō: nam legādo ve-
stes ⁊ annulos spōsalitios ⁊ volēdo ꝙ illas ⁊ illos haberet: censeat̄
secus velle de alijs. ꝙ ⁊ expresse demōstrauit ꝑ vba sequētia dū di-
xit: mai nō gli lasso altre zioe e altre paramēte de casa. iterū repetē
do: ma solum le veste de la sua persona ꝓpria. que verba: ma nō glie
lasso: nō debent esse sine virtute aliquid operandi.ar.l.si quādo.ff.
de leg.j.⁊.c.si papa.de priuile.li.vj. Si autē denotarēt dūtaxat ꝙ
nō legabat ea.s.que donauerat vel alia: sed donata remanebant in
suo esse confirmanda per mortē profecto non erant necessaria illa
verba: qr si in legato erant expresse vestes ⁊ annuli dūtaxat clarum
erat ꝙ alia nō veniebant in legato. Nō eñ veniūt in legato: nisi ea
ad que verba adaptant̄ maxime cū sint clara.l.nō aliter.⁊.l.ille aut
ille.§.cū in vbis.de leg.iij.ideo vt illa vba.ma non gli lasso laltre
zoie ⁊c. Ut aliquid operent̄ designent voluntatē testatoris ꝙ no-
lebat ꝙ illa haberet. Et sic non erat eius voluntas dimittendi sibi
hoc est expresse vel tacite ꝑmittendi ꝙ haberet. Nam illud verbū
lasso vulgariter prolatū potest ad hāc interpretationē trahi. ideo
vt verba aliquid operentur hanc interpretationē suscipiāt. Attē-
to etiam ꝙ testator non contentus primis verbis clare ⁊ limitate
prolatis per que legatum clare limitabatur voluit subiungere ne-
gatiuam dispositionem expressam: vt premisi. Et etiā hoc nō con
tētus subiunxit: ma solum le veste: ⁊ sic per aliā negatiuam inclu-
sam sub taxatiua solum. Et ad maiorem exaggerationē mētis sue
subiunxit: e cosi e la mia volunta.s.ꝙ ipsa ysabetta habeat vestes
deputatas ad suā ꝑsonā ⁊ annulos spōsalitios ⁊ non ceteras zoias
seu ornamēta. Ex quib⁹ tot verbis reiteratis demonstratur satis
meo iudicio apte ꝙ nō erat sue itētionis ꝙ haberet alia ornamēta
28 etiā que fuissent animo donādi tradita. † Geminatio eñ verborū
solet plurimū operari.ar.l.balista.cū ibi notatis.ff.ad trebel.⁊ no.
Bal.in.c.fi.de offic.deleg.ꝙ geminatio verborū inducit electionē
industrie persone: ita ꝙ nullus alius si dicat tu tu. vbi si fuisset se-
mel expressum tu: secus esset. ⁊ illud dictum allegat ⁊ sequit̄ ibi Car
29 di.floren. † Et geminatio verborum enūciatiuorū probāt vbi al's
non probarēt. dicit Pau.de cast.in.l.ex hac scriptura.de dona.al-
legat Bar.in.l.cum scimus.C.de agri.⁊ cēsi.lib.xj.⁊ dictum Bar.⁊
Ang.ibi tenentis idem ꝙ Bar.sequitur Panor.in.c.si cautio.in
prin.de fide instru.⁊ in repe.c.per tuas.de arbi.col.ix.⁊ lз vba fu-
turi tēporis in penalibus legis interpretentur ꝙ pena imponat̄
per sniam: tñ si geminātur significāt ꝙ ipso iure pena imponatur
prout voluit Bal.in verbo cassetur ⁊ irritetur in pace constantie.
Et multa hmōi possent adduci. Ista ergo tacita geminatio verbo
rum inducāt in casu nostro ꝙ non censeatur durasse voluntas cir-
ca zoias ⁊ alia donata que expectabāt mortis cōfirmationē. Attē-
30 to etiam † qđ habēt vim relicti.l.in donationibus inter virum.ibi
fideicō.patribus funguntur.C.ad legē fal.ideo defalcantur.vt ibi.
et.l.pe.eo.ti. Et ideo in simili: qr relictis cōparātur donationes q̄
expectāt mortis cōfirmationē: propterea tanq̄ relicta non confe-
runtur prout volunt glo.⁊ doc.in aut.ex testamēto.C.de col.ideo
non ab re verbū lasso trahi potest ad hmōi res donatas que expe-
ctarent mortis confirmationem presertim vt aliquid operentur.⁊
licet in dubio quo ad mentem testatoris res hmōi donate censean

tur separate ab alijs bonis suis: ⁊ propterea generale relictum nō
trahatur ad hmōi donata.vt.d.l.sequēs questio. Tamē illud pro-
cedit qñ cōtinuatur voluntas cōfirmatoria donationis prout con
tingebat in terminis.d.l.sequēs questio. Secus ī casu nostro ī quo
non censetur continuata voluntas ꝙ donataria habeat post mor
tem: sed potius ex verbis testamenti deprehenditur contraria vo-
luntas per dicta.s̄.et per consequens dicta bona non censent̄ esse
extra causam bonorum testatoris prout ponderat ibi tex.vt.s̄.ex-
positus per Bar.ibi.⁊ sic cessat ratio illius tex. Item ibi ponderat̄
in fauorem heredis onerati: hic fauor est heredis ꝙ trahantur ver
31 ba testatoris ad donata. † Jura aūt circa interpretationē vltimarꝝ
voluntatum multū fauent heredibus patet in.l.si ita sit ascriptuз.
de leg.j.in.l.nūmis legatis.de leg.iij.in.l.pe.de dote p̄leg.in.l.vxor
patrui.C.de lega.⁊ in.l.sticho.de vsufru.leg.cū infinitis similibus.
32 ¶ † Remanet ergo cōclusio ꝙ collana ⁊ alia ornamenta preciosa
non pertineāt ad dictā ysabettā etiā si sponsus vel maritus fuerit
vsus verbo dono: ⁊ hoc tam in traditis ante sponsalia de presenti
q̄ in traditis postea. Item ꝙ ornamēta etiā donata post spōsalia
de pñti seu post matrimoniū cōtractū nō ꝑtineāt ad eā ꝑ iā dicta.
nō obstātibus adductis in cōtrariū q̄ satis sunt sublata ꝑ adducta
ꝓ hac parte. Nō eñ obstat ꝙ donatio facta spōse de futuro valet:
⁊ nō pōt ꝑ sponsum reuocari qm̄ hoc fatendū est: tamē negat̄ in ca
su isto emanasse donationē de collana ⁊ alijs ornamētis preciosis
si qua facta fuerint ante sponsalia de presenti per adducta pro hac
parte. Et licet dictus dñs rubertus fuerit dñs magnificus ⁊ muni-
ficus: tamē non propterea presumitur donasse ⁊ iactasse suum cuз
alia cā subsisteret ꝑ generalitatē.d.l.si cū aurū.⁊.d.l.cū de indebito.
Licet autē foret notabilis dñs ⁊ magnificus: tamē nō tātum abū-
dabat facultatibus ꝙ sue prudentie conueniret magnalia donare
presertim cum satis suo honori satisfactum erat si simpl'r tradebat̄
per eū: vt illa tanq̄ spōsa ornata incederet: munificentias autem
solebat facere in cōuitando ⁊ faciendo expēsas munificas dignis
viris qui in territorium suū se cōferebant vel ꝑ illud iter faciebāt: ⁊
in hmōi que ad pompā ⁊ ad ostentationē tendebant prout ⁊ tēde-
bat traditio ornamētorꝝ magne estimationis. Ex quo ergo trade
bat res diguas: vtrū habuerit animū donandi necne nō multū pō-
pe ⁊ ostentationis in se habebat ⁊ sui introitus erāt exiles pro sua
dignitate: vt nō sit arbitrandus animus donandi tātas res cum sa
tis satisfactum esset sue dignitati tradidisse ad vsum: ita ꝙ minime
dubitandū ꝙ nulius bonus vir arbitrari deberet censeri donatio-
nem. Et in casu nostro standum est generali dicto ⁊ theorice docto
rum supra recensitorū qui non distinguunt inter nobilem ⁊ igno-
bilem: sed inter festiua ⁊ quotidiana seu inter magna seu preciosa
⁊ inter non preciosa seu parua. Item non obstat ꝙ stādum est ver-
33 bis ⁊ ꝓprie significationi: qr † verum nisi ex circūstantijs mens alia
34 deprehendatur. † Nā sepe verba improprijātur vt deseruiāt inten
tioni.c.intelligentia.de verb.signi.⁊.l.incōuenientibus.ff.eo.ti.cū
35 infinitis similibus. ita contingit in casu nostro. † Item licet dona-
tio facta vxori confirmetur morte viri: tñ verū nisi ostēdat vir ali-
quod signū penitentie seu contrarie volūtatis: vt supra dictū est.
⁊ notat Bal.in.d.l.cū te.de dona.ꝓpter nup. prout cōtingit in ca
su isto.ad.l.sequens questio. est supra specifice respōsum ⁊ ad id qđ
per eā dicebā differre relicta in vltima volūtate: ⁊ donationes que
morte cōfirmant̄ pariter est satis supra rñsum: lз eñ in aliquibus
differāt: tñ ⁊ plerūq3 equiparant̄.d.l.in adoptionib⁹.⁊ verba non
lasso pñt etiā ad hunc latū modū relinquēdi trahi. vt verba aliqd
operentur maxime attēta tāta verborū geminatio ꝑ ea que latius
in hac ꝑte supradicta sunt. Et ꝑ hec sit rñsum habēde ad ꝑmū q̄si-
36 tū ⁊ vltimū. ¶ † Restat aggredi scđз q̄sitū.s.qđ de cōcessis ī domo
viri ꝑ īuitatos ad nuptias ꝑ maritū. Circa qđ vr̄ ꝑmo aspectu dicē
dum ꝙ predicta cēseri debeāt esse vxoris ⁊ sibi post mortē viri esse
dimittenda seu non dimissa restituenda. Nā pro constanti presup-
ponitur ꝙ concedentes voluerunt donare ⁊ dominiū a se abdica-
uerunt: ⁊ sic cōtractus donationis ꝑ eos emanauit ⁊ actus gestus
cū vxore: ⁊ sibi res tradite fuerunt ⁊ cū ea vt creditur verba fuerūt
habita: ideo vxori cēsentur donata ⁊ nō viro: qr in contractib⁹ nō
subintelligitur persona extrinseca.l.si ita stipulatus.§.grisogon⁹.
de verb.oblig. Et verba prout est verisimile ad ipsam fuerunt dire
cta. ideo nō recedendo a verbis sibi fuisse donata censendū est. Et
si dicat̄ prout quidā dicūt inter quos est Saly.censent̄ donata vi-
ro ⁊ ꝑ virū donata vxori: resultaret fictio ad inducendā donationē
inutilem ⁊ nō cōuenientē bonis morib⁹.l.j.ff.de do.inter vi.⁊ vxo.
37 ¶ † Omnis eñ fictio fundat̄ in eqtate naturali: adeo ꝙ vbi cessat
naturalis eqtas cessat fictio prout dicit Bar.in.l.si is q pro empto
re.in scđa oppo.ad primā partē.ff.de vsuc.ad hoc.l.postliminium.
in prin.ff.de capti.l.sciendū.⁊.l.deniq3.ff.ex quib⁹ cau.maio.⁊.d.l.
si his q ꝓ emptore. in quib⁹ trib⁹ vltimis iurib⁹ cessat fictio: quia
cessat naturalis equitas ꝭm ipsum Bar.in dicta scđa oppo. sз non
videt̄ cōuenire naturali equitati ꝙ fiat id qđ nō cōuenit bonis mo
38 ribus. Itē † fictio nō cadit sup eo ꝙ de iure fieri nō pōt: ⁊ sic nunq̄
fingit iuri contrariū prout no. Bar.⁊ Jmo.in.l.lex cornelia.de vul
ga.⁊ pupil.⁊ not.glo.in.l.talis scriptura.de leg.j.in vbo vniuersa.
in fine

in fine.ad solutionem cõtrarij.l.vxori.§.vxori.de leg.iij.que loq̃tur
in dona.inter virũ ⁊ vxo.ad quã non trahitur fictio:q̄ꝛ illa est con-
tra ius:quã gl.approbãt ibi doc.tãq̃ in se verã:inter ceteros Bal.
licet dicat ꝙ conuenit cõtrario in quo nõ est fictio:sed legis extẽsi-
tio.Itẽ ex quo donãtes sunt neutrales non videt̃ ratio quare cen-
seãtur donasse marito:⁊ nõ vxori cui actuałr tradiderũt.Quinim-
mo ⁊ si fuissent consanguinei mariti videret̃ ꝙ donata ad vxorem
spectarent ⁊ nõ ad heredes viri premortui ꝑ adducta.§.et hoc vo-
luit Bal.in cõsi.mihi.dxcij.incip.ser Joãnes ser Amati. qui idem
vult in.d.l.cum te.de dona.ꝓpter nup.⁊ idẽ voluit Ang.in.l.vt li-
beris.C.de colla.ponderãs ad hoc glo.pro qua fm eum est tex.i.l.
si seruus cõi.de dona.inter virũ ⁊ vxo.de quibꝰ non meminit Bar
to.fm ipsum Ang.qui videtur cũ hac opinio.trãsire.idem vult ibi
Põta.per.d.l.si seruus cõis.vbi casus prout ipse dicit qui miratur
ꝙ alij non adduxerũt.⁊ dicit ꝙ idẽ tenuit Bal.in consilio incipiẽ.
quero an iocalia.ponderat tñ consuetudinem ibi.⁊ in.d.l.cũ te.fm
eũdem Ponta.Idẽ tenet Rapha.cu.in.d.§.in arrogato. per.d.l.
si seruus cõis.Idẽ tenet Saly.in.l.nec inter.C.de dona. inter virũ
⁊ vxo.per tex.ibi.idem tenet Ang.in.l.sed ⁊ si plures.§.in arroga-
to.de vulg.⁊ pupil.si non fuit facta mẽtio affinitatis: vel sunt res
que cõueniant soli mulieri.Secus si fuit facta mẽtio affinitatis:⁊
nec nõ cõuenerit soli vxori per.l.si filio.ij.ff.de dona.cã mor.in casu
nostro nõ presupponit̃ ꝙ fuerit facta mẽtio affinitatis merito ⁊c.
Similẽ distinctionẽ an res donate cõueniãt soli viro ⁊ sint heredũ
viri:an soli mulieri ⁊ sint mulieris.fit in quodã consilio qḋ incipit.
questio talis est:an sponse.qḋ habeo inter cõsilia Bar.qḋ allegaui
legẽdo.d.l.vt liberis.lz tũc dixeri dubitare:an sit ꝯsiliũ Bar.q̄ꝛ eiꝰ
conclusiones discrepabant ab alijs dictis per eũ: ⁊ non videbatur
stylus Bar.Nuper reperio in quadã antiqua apostilla verba illius
cõsilij ad cõtextum ⁊ in fine attributa.d.Signorello de Mediolã-
no.⁊ hoc magis credo.Et in dicto cõsilio cõcluditur.ꝙ si cõueniũt
pariter vtriq̧ prout sunt vasa argentea ⁊ hmõi: ꝙ quia cẽsent̃ da-
ta rõne matrimonij:qḋ est quedam inter virum ⁊ vxorem societas
39 ideo vtriq̧ queritur.†Sed licet predicta plurimũ astringãt ⁊ red-
dant rem plurimũ dubiã:tñ Bar.in.d.l.sed ⁊ si plures.§.in arroga
to.tenet cõtrariũ per illũ tex.vbi datũ filio a cognato ab amico pa
tris arrogatoris cẽsetur datum cõtemplatione patris: ⁊ est ꝑinde
acsi a patre ꝑfectum esset:ad idẽ facit optime.d.l.si filio.ij.ff.de do
na.cã mor.⁊ facit etiã.l.miles filiofami.⁊.l.si forte. de castrẽ.pecu.⁊
l.annua.§.si titia.ff.de annuis leg.⁊.l.sed ⁊ si quis.in prin.de vsufr.
Et hãc opi.approbat ibi Imo.⁊ prout ad propositũ huius cõsul-
tationis reperio allegatũ.Et idẽ vult Ang.in.d.§.in arrogato qñ
presumeretur cõtemplatione mariti traditum vt satis patet ex pre
missis:puta q̄ꝛ res conuenirẽt soli viro vel sit facta mẽtio affinita-
tis:quã mentionẽ affinitatis nõ ex alio ponderat:nisi vt ex hoc cẽ-
seatur donasse contẽplatione affinitatis:⁊ sit cõtemplatione viri.
Satis aũt cõstare videtur in casu nostro ꝙ cõtẽplatione affinita-
tis donauerint illi inuitati ad nuptias:cũ ad nuptias accesserint
cõtemplatione mariti qui eos seu representantes ab eis inuitaue-
rat:⁊ honoris mariti cã reuera accesserunt:nõ contẽplatione vxo-
ris quã verisimiliter nũq̃ viderunt:⁊ a qua non fuerunt inuitati.
vnde tãq̃ amici mariti accesserunt:⁊ ꝓpter interuẽtum in nuptijs
donauerunt:ałs non donaturi.Cõsuetũ em̃ est ꝙ istis nuptijs ma
gnatũ ad quas inuitãtur potẽtatus accedentes aliqua dona offe-
runt:ideo rõne nuptialis festiuitatis quam facit maritus nõ vxor
fiunt ista dona.⁊ ab his qui accedunt ad nuptias tanq̃ noti ⁊ ami-
ci viri:nõ tanq̃ noti ⁊ amici vxoris censentur donata cõtemplatio
ne ipsius mariti facit.d.l.miles.⁊.l.si forte.In quibus ponderatur
40 vndẽ ꝓcessit notitia ⁊ amicitia in casu isto ꝯsiderant̃ ꝯiecture†nõ
requiritur plena ꝓbatio:maxime q̄ꝛ respicit animos donãtium et
que cõsistunt in animo alterius nõ pñt ꝓbari: ideo admittit̃ ꝓba-
tio minus integra.vt ałs dicit glo.insti.de acti.§.alie.Nec refert ꝙ
neutri attinebãt:q̄ꝛ tex.in.d.§.in arrogato.equiparat ad proposi
tum cognatos ⁊ amicos:⁊ merito q̄ꝛ solum consideratur cuius cõ-
tẽplatione ad qḋ probet cõiecturã affectio ⁊ causa quare quis mo-
41 uetur ad dãdũ que cadunt in amico prout in cõsanguineo.†Hinc
videmus ꝙ id qḋ lex permittit cõiunctis ꝑsonis.s.vt possint agere
pro cõiunctis:ꝑmittit etiã amicis vt ꝑ Gui.de cu.in.l.sed et hec.ff.
de procu.⁊ Cy.in.l.exigendi.C.eo.ti.Itẽ gestum ab alio presumit̃
tuo noie gestum ⁊ tui cõtemplatione rõne amicitie:qua gerẽs te-
cum habebat:prout ꝑ tex.ibi dicit Bar.in l.si pupilli.§.sed si ego.
de neg.gest.⁊ in.§.itẽ queritur.e.l.Et sic eadẽ ratio militat in ami-
cis que in ꝯsanguineis.ergo idẽ ius.l.a titio.de ꝟb.ob.⁊.l.illud.ad
l.aqui.cũ si.Et facta etiã a neutralibus dicit Raph. cuma.in.d.§.
in arrogato.cẽsent̃ facta cõtẽplatione viri:q̄ꝛ dignior fm eũ.Item
42 facit rõ.l.quintus.ff.de dona.inter vi.⁊ vxo.⁊.l.etiã.C.eo.ti.† Nã
prout qñ non apparet vñ ꝓcesserint bona reperta penes vxorẽ cẽ
sentur ꝓcessisse a viro vel eius cõtemplatiõe:⁊ sic esse viri ita qñ ap
parẽt donata ⁊ nescitur cuius cõtemplatione:si ꝯtemplatione spõ
se posset haberi sinistra suspitio:lz qñ essent penitus neutrales ipsi
donãtes esset lõge magis dubiũ.Saltẽ dicte rõnes vltime coadiu-
nãt ałs supra deductas.Et hanc partẽ reperio tenuisse nonnullos
moderniores maxime auctoritatis in.d.§.in arrogato.⁊ satis vi-
detur amplectẽda in decisiuis ꝓpter auctoritatẽ Bar. ⁊ sequaciũ.
Saltẽ attẽto ꝙ heredes viri possident:⁊ ꝑ ꝯñs habẽt esse rei ⁊ i du
bijs sententiãdum est ꝓ reo.c.cũ sint partiũ iura obscura.de re.iu.
in.vj.⁊.c.fauorabiliores.e.ti.⁊ lib.⁊.ff.e.ti.l.fauorabiliores. cũ con-
cor.Non obstant adducta in cõtrariũ.⁊ primo non obstat.d.l.si ser
uus cõis.nã rñdetur ꝙ ex quo maritus donabat totã rem volebat
ꝙ effectualiter efficeret̃ mulieris ipsa res donata fratres cõsentiẽ-
do censentur idẽ voluisse:ideo dominiũ trãsit effectualiter in vxo-
rẽ.⁊ ꝓpterea videret̃ forte idẽ dicendũ si appareret ꝙ illi donãtes
eo ꝓposito donauerint:vt apud mulierẽ efficaciter permaneant.
sed Bar.vult ꝙ censetur donasse marito:non dicit ꝙ cẽseatur ma-
ritus donasse vxori.cẽseatur itaq̧ donasse marito ⁊ tradidisse vxo
ri vt ornatior esset seu magis põpose se haberet:⁊ vt nuptie magis
põpose apparerẽt.Et ita rñdeatur ad fundamẽtum Raph.Ang.
⁊ Põt.qui potissime nituntur per.d.l.si seruus cõmunis.Itẽ non
obstat.d.l.nec inter.C.de dona.inter vi.⁊ vxo. per quã mouet̃ Sa-
ly.ibi:q̄ꝛ loquitur in casu certo. Nõ em̃ deciditur ibi cui cẽseat̃ do-
natum nec si simpłr fiãt valent:sed an possint fieri donationes: et
rñdetur ꝙ fieri possunt.Nec negatur quin consanguinei viri si vo-
lunt contẽplatione vxoris sibi aliquid donare possint. Nec obstat
ꝙ extrinseca persona non subintelligitur:quia rñdetur ꝙ regula-
riter:tamẽ quãdoq̧ subintelligitur ex coniectura mentis cõtrahẽ
tium:⁊ maxime in alijs cõtractibus q̃ in stipulationibus q̃ a ꝟbis
dependent:ideo dicitur verboꝝ ob.vt in ti.de verb.ob.⁊ obligatio
verbis contrahitur.l.j.§.verbis.de acti.⁊ obli.ideo si verba cessant
non mirum si persona extrinseca nõ subintelligitur: nec etiã obst.
glo.in.l.vt liberis.de colla.quatenus dicit ꝙ debet cõstare quia vi
detur intelligenda ꝙ debet ꝯstare.s.ꝙ sit donatio ꝓpter nuptias.
43 quia ałs cessaret collatio:†nã donatio simplex regulariter non cõ
fertur.l.illud.de colla.⁊ glo.loquitur ad finẽ collationis faciẽde vel
non faciẽde rõne subiecte materie.Et aduertendũ ꝙ gl. est posita
suꝑ verbo spõsos.qui sponsi erãt de liberis donãtis vt patet ex lite
ra:ideo nõ loquitur in terminis nostris prout ⁊ loquunt̃ Bar.⁊ ce
teri supra adducti.Sed qñ spõsus donat filio spõso vt spõsus ipse
donet spõse.Si em̃ simpłr donaret filio nec appareret ꝙ donasset
vt ipse filius donaret sue sponse:talis donatio tãq̃ simplex in suc-
cessione paterna non confereretur per regulã.d.l.illud.nec tãq̃ do
natio ꝓpter nuptias:quia illa nõ censeretur ꝑfecta a patre:de cu-
ius successione agitur prout requiritur ad effectum hmõi collatio
nis inducte per.d.l.vt liberis.vt patet ex illo tex.Nec obstat aucto
ritas Bal.in.d.l.cũ te.quia loquitur qñ est consuetudo donãdi mu
lieri.Bar.autẽ vult ꝙ censetur donare marito:lz sit facta traditio
44 mulieri:†ideo põt intelligi Bal.qñ est consuetudo ꝙ donet̃ mu-
lieri vt sit mulieris.Nos loquimur qñ cõstat ꝙ est consuetudo dan
di mulieri:nõ tñ apparet vtrũ vt sit mulieris.An ꝟo vt sit viri ⁊ cõ
suetudinẽ presupponit etiã in consilio supra allegato ꝙ.s.adduxi
de consuetudine etiam loquitur Saly.in.d.l. nec inter. consuetu-
do autem conferendi in vxorem non tendit ad coniecturandũ ma
gis datum vxori vt sua efficiant̃ q̃ si non esset consuetudo:⁊ nihilo
minus concederetur pariter ipsi vxori:sed bene prebet efficacẽ cõ-
iecturam quando solet donari mulieri vt sic donãs cẽseatur dona-
re mulieri non viro.⁊ Anto.Bar.et Saly. aliter intellexerint. ta-
men in decisiuis maior est auctoritas Bar.⁊ sequacium q̃ eorum.
⁊ Rapha.⁊ Põta.Ang.autem auctoritas nõ magnifacienda:q̄ꝛ
variat vt patet ex premissis:⁊ medijs quibus mouẽtur supra est re
sponsum:nec obstat ratio Saly.qḋ.s.dato ꝙ censeretur donatum
viro:tamẽ censetur per maritum donatio facta vxori: ⁊ illa confir-
matur morte:quia respondetur primo negando ꝙ fingatur dona-
tio facta vxori per maritum:sed concessa ad vsum vt arbitror fuisse
de intentione Barto.Et insuper si resultasset donatio confirman
da per mortem hoc casu cessaret confirmatio:quia non censet̃ per-
seuerasse in eadẽ volũtate vt deprehendit̃ ex ꝟbis dicti testamenti
supra põderatis circa decisionẽ tertij quesiti. Laus deo.

Summarium super consilio.lxxxij.

2 ☞ Tacere medium inter cõsentire et dissentire in dubio dicat̃.
3 Negatiua facit rem dubiam.
4 Compromitti qñ iterum non potest in causa reductionis:licet re-
seruatum fuerit iterato posse compromitti statuto etiã ita se habẽ
te.vbi lato laudo dicte partes tenuerunt res eisdem adiudicatas
vt videatur emologatũ a dictis partibꝰ ne peti possit reductio.nu
me.1.et.15.per totum.
5 Compromitti super causa iniquitatis nemo cogitur.
6 Et cetera dictio:cõprehẽdit ea q̃ solẽt apponi in sĩlibꝰ instr̃is.
7 Renũciari põt reductioni ad boni viri arbitriũ.
8 Appellationi a sñia ferenda renũciari potest.
9 Approbatum semel reprobari non debet.
10 Appellari non potest a grauamine si vtatur rebus sententiis adiu
dicatis per grauatum.
11 Aditio hereditatis presumitur solutione hereditarij debiti.
12 Possessio tradita presumitur si possideam presente et non cõtra-
dicente parte.

13 Possidere eādem rem duo nequeunt: et sine animo possessio non amittitur.
14 Exorbitanti iure qui nititur illud verificare prius debet.
16 Testis vt valeat eius dictū deponere dz de tpe possibili.
17 Cōpromittere iterato super eadem re est litem suscitare ⁊ cōtra naturam compromissi.

Consilium. lxxxij.

In nomine domini nostri

1 Jesu Christi. † Qd dicta cā sup iniqtate dicti laudi seu arbitramenti debeat cōpromitti vr casus legis municipalis. de qua in themate ⁊ in tex. rubrice cuius vba cū sint dispositiua p text. allegari pnt iuxta notata p gl. ⁊ doc. in rubri. C. ne fideiuss. do. den. p glo. in. l. j. C. de capti. ciuium censi. exhi. lib. xj. Et negociū est clarū: iō tāqꝫ sup casu legis municipalis nō sit disputādum. ar. l. ancille. C. de fur. ⁊ l. illā. ver. de modo. C. de col. Nec vr refragari siqs dixerit q cōsensisse censet dicto laudo. d. Joānes ⁊ nicodem⁹: qꝛ lꝫ tacuerint: tñ nō psupponitur q fecerint
2 aliquē actū demonstratiuū cōsensus. † Et tacere est mediū iter cōsentire ⁊ dissentire prout ptz ad sensum: ⁊ pbat in regula is q tacet. li. vj. ⁊ notat Bar. in. l. q dotis. ff. so. ma. co. pe. Et lꝫ dici possit q dicti dñs Joānes ⁊ nicodemus vigore dicti laudi pacifice posse derūt partē eis in laudo assignatā: ⁊ sic facto laudū cōprobarūt: facto aūt datur volūtas intelligi. l. reprehēdenda. C. de insti. ⁊ substi. sub cōdi. fac. cū cōcor. qꝛ rñdet q ex quo dicti. d. Joānes ⁊ nicodemus prius pretendebāt dictā partē eis assignatā ad se spectare etiā iure possessionis illā postea possidēdo nō demōstrāt aīm approbandi laudū: qm pnt allegare q posséderūt dicta bona ex iure veteri nō rōne laudi. ideo nō appareat de ratificatione: ⁊ maxime qꝛ vr apparere q ipsi. d. Joānes ⁊ Nicodemus cōquesti fuerint de dicto laudo lꝫ nō iudicialiter: nec psumit qs mutare voluntatē. l. eū q mutatā. ff. de pba. ⁊ l. nō ad ea. de cōdi. ⁊ demō. iō stādo postea ⁊ tacēdo p aliquos annos: tñ pōt insurgere cōtra arbitramētū intra tps qd conuenit non actionis sup qua est latum prout voluit Bart. in. l. si societatē. §. arbitrorū. ff. p socio. Preterea dato q de iniquitate laudi non possit dici ex eo qꝛ censeat tacite vel expresse
3 approbatū: tamē hoc negat: † ⁊ negatione fit res dubia. l. ij. C. qb⁹ ad liberta. pcla. nō licet. iō de hoc hꝫ esse qd: ideo cōpromittat hic
4 cā vigore dicti laudi. † Nis tñ nō obstātib⁹ cōtrariā partē arbitror magis iuri cōsentaneā: nā premitto q dicta lex municipalis mandat regulariter cām cōpromitti in qua diceret de iniquitate laudi vel arbitramēti in causis vel casu nō phibitis ex forma iuris vel alicuius capli cōstituti vt expresse sonāt vba dicte legis municipalis ibi in casu vel casib⁹ nō prohibitis ex forma iuris vel alicuius capli cōstituti q verba militāt oīa dicta pcedētia hoc est siue diceret de iniquitate laudi vel arbitramēti siue aliqd aliud opponeret siue diceret. nā clausula in fine posita ad oīa precedētia pariter refert qñ ad oīa referri pōt. l. talis scriptura. in fi. de leg. j. l. iij. §. si filius. ff. de libe. ⁊ posth. c. scdo requiris. ⁊ c. inquisitioni. de appel. Et iō dicta verba referātur etiā ad cām iniquitatis. q ⁊ satis apte demōstrāt verba immediate sequētia ibi: quo casu dicta questio iniqtatis ⁊c.
5 Et sic eo casu quo ius nō prohibet. † Quādo ergo de iure pōt dici de iniquitate tūc cā iniquitatis est cōpromittēda: nō qñ de iure nō pmittit dici de iniquitate put sonāt vba dicte legis municipalis. q ⁊ suadet rō: qꝛ tunc cōcurrerēt due specialitates: vna q pmitteretur dici de iniquitate in casu a iure nō pmisso. alia: q talis cā cōpromitteret. de iure ei nemo cogit cōpromittere. l. iij. §. j. ff. de arb. Due aūt spālitates simul cōcurrere nequeūt. vt. l. j. C. de dotis promi. merito ⁊c. qd aūt in casu nostro simus in casu quo de iure non pmittit dici de iniquitate dicti laudi seu arbitramēti pbat ex pluribus. ⁊ pmo: qꝛ fuit in pdictos. d. Jocabū laudātes cōpromissum vt in arbitrū ⁊l arbitratorē. et lꝫ non viderim formā laudi: tñ mihi psuadeo qd in laudo apponerent vba solita apponi: qd laudabat vt arbiter ⁊ arbitrator omni meliori mō ⁊c. Sed melior modus eēt ⁊ efficacior q censeret laudasse vt arbiter: ex quo cōtra laudum nō pōt dici de iniquitate. l. diē pferre. §. stari. ff. de arbi. Merito si nō allegatur aliud nisi de iniquitate non videt qd audiri debeat nec cā cōpromitti qd ⁊ videt scdo dicēdum ex alio: quia in cōpromisso
6 dr renūciauerūt ⁊c. fm thema ad me delatū: † ⁊ sub illis ⁊c. cōprehēduntur ea que solēt apponi in similibus instrumētis vel de cōsuetudine cōi vel de stylo ipsius notarij vt per Bar. Bal. ⁊ docto. in. l. gallus. §. idē credendū. de lib. ⁊ posth. Spe. in tit. de instru. edic. §. ostēso. versi. qd si imbreuiatura. ⁊ ibi Joā. an. in addi. per cañ. in. c.
7 cum. P. tabellio. de fide instru. ⁊ in. c. ex pte. de rescrip. † Jō cōiter soleat renūciari recursui ⁊ reductiōi ad arbitriū boni viri cū de iniqtate laudi nō possit principalr saltē deduci i iudiciū. vt p Bar. ⁊ docto. in. l. si societatē. §. arbitrorū. ff. p socio. ⁊ in. l. si quis arbitratū. de vbo. obli. ⁊ in. c. quintauallis. de iureiur. iō cēseat renūciatū dicto recursui adeo qd de iure nequeat amplius de iniquitate dici cū possit qs renunciare iuri suo. l. si quis cōscribendo. C. de pac. ⁊ l. si quis in cōscribēdo. C. de epi. ⁊ cle. etiā iuri futuro mediāte pac. l. j. ⁊ ibi p doc. C. de pac. Et in specie qd valeat renūciatio facta redu-

8 ctioni futuri arbitramēti ad arbitrium boni viri. † cōstat eñ posse renūciari appel. a snia ferenda. l. fi. C. de tpibus appel. ⁊ l. fi. §. j. ff. a quib⁹ appel. nō lꝫ. Ergo pari rōne renūciari pōt reductioni ad arbitriū boni viri: cū habeat instar appel. ergo prout p pactū potest renunciari appel. ita ⁊ reductioni facit generalitas. l. si quis in cōscribendo. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ ita tenēt cōiter doc. hoc ei voluit butri. in. l. si vnus. §. illud nulla. ff. de pac. ⁊ Gui. de cu. ibi. ⁊ Dy. in. l. quidā cū filiū. de verb. obli. ⁊ in regula scienti. in. vj. Joā. de are. in. l. pe. C. de arbi. Gui. de suz. in sua summa. e. tit. §. iiij. ver. itē quero. Joā. an. in addi. spec. in ti. de arbi. §. sequitur. ver. item quid si compromissum. Bar. in. l. si societatē. §. arbitrorū. Bal. in. d. l. pe. ⁊ canoniste cōiter oēs. in. c. quintauallis. de iureiu. pe. de an. Jac. i repe. ti. c. canonum statuta. in antiquis. Tertio rñde q de iniqtate dicti laudi seu arbitramēti dici nō possit probatur alio medio. q magis me mouet. s. qꝛ dicti. d. Joānes ⁊ nicodemus cōsenserunt ⁊ appro-
9 bauerunt dictum laudū seu arbitramētum † ⁊ qñ quis arbitri approbat sniam vel arbitramentū non potest cōtra illud venire: pbatur in. l. cū solutionē. C. de re iudi. ⁊ in. l. penul. C. de arbi. iūctis his que habētur in. l. j. C. eo. ti. in illo arti. an hodie snia arbitri ex qua oritur actio possit appellari. ad idem regula q semel placuit. in. vj. ⁊ l. si quis testibus. C. de testib⁹. ⁊ multa hmōi possent adduci. Qd
10 aūt approbauerit deducit: † qꝛ dictus dñs pius ⁊ fratres post latū dictū laudū possederāt dictū petiū terre sibi adiudicatū: q prius nullo vnqꝫ tpe possederāt. Nec in illo pretendebant aliquod ius habere. Et dicti. d. Joānes ⁊ nicodemus qui prius pacifice ⁊ sine molestia aliqua illud tenebāt ⁊ possidebāt desierūt tenere ⁊ possidere vidētes dictos dñm piū ⁊ fratres illud tenere ⁊ possidere ⁊ fructus recolligere: qui als spectassent ad ipsos. d. Joānē ⁊ nicodemū: nec verisilr als iactassent suū. ar. l. cū de indebito. ff. de pba. Et hac rō-
11 ne videmus † q qui soluit debitū hereditariū lꝫ quis possit soluere p hereditate iacente: tñ censet adire vt est casus in. l. ij. C. de iure deli. quia melius est nō soluere qꝫ solutū repetere. Et lꝫ illud sit factū hic nō factū ⁊ taciturnitas: tñ eadē militat rō: qꝛ nec etiā presumitur velle iactare suū. Accedat qd not. Jac. de arena. ⁊ post eum Jmo. in. l. recusari. ff. de acq. here. volētes in simili q ex sola patiētia inducat presumptio repudiationis hereditatis. Ad idē ⁊ fortius dicti dñs Joānes ⁊ nicodemus promiserunt in compromisso obseruare laudū ferendū seu arbitramentū: ⁊ cū tale arbitramentū fuerit latum q dicti dñs pius ⁊ fratres cōsequerētur dictum petiū terre qd prius erat dictor. d. Joānis ⁊ nicodemi: cū dicti. d. pius ⁊ fratres dictū petiū terre eis p dictū laudū adiudicatū postea pacifice ⁊ quiete p aliqua tpa possederint ⁊ fructus ex eo recollegerint
12 scientibus ⁊ patientibus dictis. d. Joāne ⁊ nicodemo: † psumitur q ab eis fuit facta traditio: ⁊ sic illi. d. pius ⁊ fratres censentur voluntate ipsor. d. Joānis ⁊ nicodemi possedisse. vt est tex. ⁊ glo. in. l. minus instructus. C. de acq. posses. facit. l. j. in fi. C. de impo. lucra. descri. li. x. vbi dicit q ex primordio titu. posterior formatur euentus. Item facit. quia als dicti. d. pius ⁊ fratres censerentur iniuste possedisse: qd non est presumendum. arg. l. merito. ff. pro socio. cuꝫ concord. coadiuuatur dicta presumptio: quia ex quo dicti. d. pius ⁊ fratres possederunt in consequentiam dicti Joannes et nicode-
13 mus desierunt possidere: † cum duo nequeant insolidus possidere eandem rem. l. iij. §. ex contrario. ff. de acquirenda posse. Possessio autem non amittitur sine animo. l. iij. §. in amittenda. ⁊ l. quemadmodum. ff. de acquiren. possessio. ergo interuenit casus dictor. d. Joannis et nicodemi. et sic non fuit simplex taciturnitas: sed etiā interuentus animi et consensus: qd scilicet dicti. d. pius et fratres possiderent vigore dicti laudi. Et maxime cum ipsi dominus Joānes et Nicodemus ex aduerso consequebantur vigore dicti laudi: et ex eius obseruantia pacificam et indubiam possessionem terre seu terrarum de quibus erat controuersia. Quequidem possessio erat prius dubia et in litigiosen controuersia tam proprietas quā possessio. Et vt mihi dicitur nulla partium recolligebat fructus ex illis terris que erant controuersia. Non ergo sine causa et ratione moti fuerunt dicti. d. Joannes et Nicodemus ad consentiendū quod dicti. d. Pius et fratres possederint et fructauerint dictam petiam terre que fuerat prius ipsorum. d. Joanni ⁊ Nicodemi: ita q magis de leui presumendum est quod sua voluntate dicti. d. Pius et fratres possederint vt scilicet ipsi ex aduerso consequerētur quod erat eis adiudicatum de rebus spectātibus ad dictos. d. Pium ⁊ fratres vel si ad eos non spectabat vt euitarent molestias vexationes et litigia orta vel verisimiliter oriunda cum intersit nostra molestijs aut litib⁹ non vexari. l. minoribus. xxv. annis subuenitur. ff. de minor. cum sua glo. quia itaqꝫ ipsi. d. Joannes ⁊ Nicodemus consecuti fuerunt quod pacifice et quiete sine aliqua molestia tenuerunt et possederunt et frui permissi fuerunt rebus que erant in controuersia ⁊ que non poterant prius frui: presumendū est quod et ipsi voluerint quod ⁊ aduersarij fruerentur petia terre eis adiudicata ne eos molestarent in his que eis per laudum fuerunt concessa. Et cum nemo cogatur compromittere de iure communi: et per legem municipalem disponatur q causa cōpromittatur quando cōtra laudū seu arbitramētum pōt dici de iniqtate vel

aliquid

aliquid aliud opponi debet prius cõstare de hoc vtrũ simus in ca-
14 su quo ius phibet dici de iniquitate vel insurgi contra laudũ.† Ná
qñ quis nitit aliquo iure exorbitanti dz ante oĩa verificare ea que
in iure municipali continent ⁊ constare q verificentur ea que in iu
re municipali cõtinent vt per Jo.an.in.c.j.de tẽporib' ordi. li. vj.
quẽ refert; ⁊ sequit bal.in.l.siqs non dicá rapere.C.de epis.⁊ cler.ad
idem glo.⁊ que ibi per doc.in cle.fi.de rescriptis ⁊ per legẽtes in.l.
siqs maior.C.de transac.ideo iste articulus.an dicti.d. Joannes ⁊
nicodem' possint dicere de iniquitate dicti laudi dz pri' declarari
p iudicẽ ⁊ nõ cõpromitti.Et si iudex declarabit posse veniri ɔtra di
ctum laudũ seu arbitramentũ tũc sup causa fiet cõpromissum ⁊ co-
ram arbitris discutietur de iustitia vel iniustitia laudi. Si autem
iudex declarabit non posse insurgi contra laudũ ex rõnibus supra
adductis ⁊ tunc impedietur cõpromissuz per pdicta.q ⁊ ptz quia
hmõi tu non potes appellare non potes recurrere ⁊ hmõi sunt ex
ceptiones declaratorie impedientes litis ingressum.ideo etiá im-
pediunt cõpromissum q statutũ mandat fieri vt est theorica. Bal.
⁊ doc.in.l.si fratris.C.de transac.⁊ per legentes in.l.eleganter.§. si
qs post.ff.de ɔdi.inde.Et p hec tollitur id qd vltimo loco in cõtra
rium supra adductũ fuit.Satis etiá alia in ɔtrariũ adducta subla
ta sunt per adducta supra pro parte. ¶ Non enim obstat dictũ sta
15 tutum † q̃ put supra dictũ est verba dicti statuti militant eo casu
quo de iure põt dici de iniquitate laudi seu arbitramẽti. Sed hoc
casu de iniquitate dici nequit iõ nõ dz causa cõpromitti prout su-
pra pbatũ fuit. Nec obstat q dictus Nicodemus conquestus fuit
tpe dicti laudi de dicto laudo pluries dicendo q sibi facta fuit ma
xima iniustitia. Naz lz conquestus fuerit dicendo q sibi facta fuit
maxima iniustitia. Nihilominus nõ ppterea dixit q vellet recla-
mare de dicto laudo ⁊ illi dissentire vel ɔtrauenire stant enim hec
simul q quis dicat sibi factá iniustitiá ⁊ conquerat de laudo vl sen
tentia ⁊ tñ velit acquiescere vel ob reuerẽtiá laudátis vel sniantis
seu molestia litis seu timore expẽsarũ seu ppter dubiũ litis euẽtũ.
Et hoc fuit demonstratũ ex sequẽtibus gestis.nam aio desijt possi
dere rẽ que p laudũ fuit aduersarijs adiudicata iõ cuz aio desierint
possidere ea verisili cá ⁊ de aio interpretádo agitur: iõ censeantur
acquieuisse ⁊ ɔsensisse dicto laudo put supra latius demonstratuz
fuit. Nec verba lamẽtatoria ad dissensum cõcludũt.Et dato q tũc
voluerit approbare sed se cõdoluerit de dicto laudo pfitendo fore
iniquũ. Tamẽ nõ tollitur quin postea forte mutato proposito po
tuerit approbare ⁊ approbauerit.Et multo fortius do. Joannes
de cuius ɔtraditiõe dicti primi testes nõ deponũt. Nec fuit psens
dicto laudo nec obstat q alius testis dicit q do. Joannes dixit q
nunq̃ erunt ɔtenti nec acquiescẽt dicto laudo: q̃ dictus testis est
singularis ⁊ ppterea sibi non creditur.l. iureiuran.C. de testi.⁊.c.
16 cũ literis.⁊.c.licet ex quadá extra.eo.ti.† Et insuper fm thema su-
pra descriptũ non deponit de tpe: possibile est q dixerit illa verba
post litem motá vel parũ antea seu alias post approbationez quo
casu non liceret ɔtradicere.d.regula q semel placuit ⁊ ar.d.l. siqs
testibus.⁊.d.l.ad solutionem cũ ɔcor. Nec ob.q tacere est medium
inter cõsentire ⁊ dissentire q̃ fatẽdũ est in dubio. Sz hic sumus nõ
in simplici taciturnitate: sz in amissione possessionis cáta psumpti
17 ue ex dicto laudo. ¶ † Dictũ aũt capl'm laudi q vltimo loco põde
rat in themate nõ bñ percipio qd habeat obstare.aut eñ illa reser-
uatio nõ valet p quo pstat arg.l.iudex post de re iudi. iuncta.l.j.ff.
de arbi.⁊.c.vno delegatorũ cũ ibi notatis de offi.deleg.aut valet et
tunc ex quo durat in ipsis cõpromissum nõ dz in alios cõpromitti
⁊ maxime in arbitros iuris q cẽsent iudices delegati.c.ab arbitris
d offi.dle.cũ sua gl.⁊ q hr i.l.fi.C.de iudicijs.iõ dcá reseruatio poti'
cõfert ad supradictá cõ.q̃ faciat ɔ iõ me nõ extendo. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.lxxxiij.

¶ Consilium.lxxxiij.

In nomie domini nostri
iesu xpi. ¶ Videt in hac cõsultatione dicẽdũ q dicte
filie censeantur excluse a bonis dicti Antonij delatis
vigore dicte substitutionis qua vidẽtur vocati frẽs in
supuinẽtes aut filij ⁊ nepotes masculi vsq; in tertiá generationem.
1 Nam testator semper locutus fuit per verba masculini sexus:† ⁊ in
materia differenti masculinũ nõ cõcipit femininũ put no. Bar.in.
l.j.de verbo.signi. Jo.an. Pe.de anch.in.c. generali de elec.lib.vj.
Saly. An.⁊ moderni in.l.q̃cũq;.C.de ser.fugi. Ideo cõsuluit Bal.
in cõsi.mihi.cccxxxviij.incip.viget cõstitutio. Quod masculinũ nõ
ɔcipit femininum in statuto q femine nõ possint cõtrahere sine cõ
2 sensu cõsanguineorũ † q̃ appel.cõsanguineorũ non cõprehendun-
tur femine. Itez als in consilio mihi.clxxx.incip.statuto cõmunis
aretij. Quod in statuto q frater excludat matrem nõ venit soror ap
pellatione fratris. ¶ Et als consuluerunt Joannes de lig. Ricar.
de Saly.⁊ Joannes de fantu.quod in statuto quod coniuncti ex
linea paterna excludant matrem non veniant coniuncte ⁊ incipiẽ.
consi. Joánis de lig.quedam Bartholomea decessit consi. Ricar.
de Saly.queritur primo consilium Jo.de fantu.incip.puto ad pri
mũ quesitum.Et idem consuluerunt Bar.⁊ Ang.Et ratio predi
3 ctor est:† quia statutũ videtur considerare cõseruationẽ familia-
rum que non pariter conseruantur per feminas prout per mascu-
los.l.pronunciatio de verbo.significa.et est notissimum casu autez
nostro materia est differens quia bona defunctoruz non deueniũt
pariter ad feminas prout ad masculos vigore decreti de quo in the
mate.qd licet emanauerit per centum annos post testamentum et
post mortem cecchi. Tamen expresse respicit etiam preterita non
decisa transactione sententia vel prescriptione vel aliter finita: er-
go masculinum filijs seu filios et nepotes non comprehendat femi
nas. Accedat quod contrahentes et testator censentur conforma-
re se cum dispositione iuris communis vel vbi cessat ius municipa
le. Als cum dispositione iuris municipalis.Et sic censetur quis in
sua dispositione inuitare eos qui de iure communi vel municipali
inuitantur ad successionem ab intestato prout notabiliter tradit
Barto.in.l.iureiuran.§.si liberi.Ex quibus videtur q státe dicto
decreto excludente feminas a successione etiam filias propter col-
laterales filie femine non veniant in dicta substitutione vt inuita-
te nec faciant deficere conditionez illam si decesserit sine filijs.Sed
ille Antonius censeatur decessisse sine filijs licet decesserit cum filia
bus: nam illud masculinum filijs non verificetur in filiabus per su-
pradictas rationes. ¶ Tamen his non obstá.contrariam partem
arbitror magis iuri consonam.Et promitto quod si illud decretuz
4 non emanasset res esset clarissima † quia non censetur decessisse sine
filijs qui decessit cum filiabus.l.prima.C.de conditione inserti. Et
attento quod masculinum solet concipere femininum et per iura
vulgaria et filie excludunt transuersales auten. in successiones.C.
de suis et legiti.cum similibus.Et attento q Dux vrbini recogno
5 scit superiorem principem scilicet apostolicum † et inferior non po
test tollere legem superioris.ar.c.cum inferior de maio.⁊ obedien.
et probatur in.l.formam.C.de offi.prefec.affri.⁊ quod no.glo.com
muniter singularis in.c.fina.de herc.lib.vj.⁊ similis in clemen. se-
pe in princi.in verbo mandamus. Audacter teneri posset. q illud
decretum in hac parte non teneret. Et maxime quatenus dispo-
nit in preteritis quod est exorbitantissimum.Sed hoc obmitto q̃
forte non permitteretur allegari et nemo forte auderet id allega-
re in districtu ducis.et ex alio dico quod non habet obstare. Nam
tempore testamenti ⁊ mortis dicti testatoris dictum decretum nõ
emanauerat: sed edictum fuit vt in themate narratur per annos cẽ
6 tum et vltra postea.† Ita quod testator non potuit habere men-
tem ad dictum decretum quod non erat in rerum natura nec erat
cogitatum quia non poterat diuinare.capi.vt nostrum vt ecclesi.
beneficia.⁊.l.si putator ad.l.acqui.cum similibus.ideo videtur ha-
buisse ⁊ voluisse se confirmare cum dispositione iur; de qua tunc co
gitabat seu cogitare poterat ⁊ sic cum dispositione iuris que tunc
vigebat. Non cum illa de qua non poterat cogitare.Sed tunc filie
prout masculi pariter succedebant merito ipse filie preferuntur.
Pro quo facit singularis dispositio.l.cum auus.ff.de conditioni.
⁊ demonstrationi.vbi iurislator coniecturat mentem testatoris qd
voluerit preferre filios mares ⁊ feminas vnius filij in portione sibi
relicta etiam alijs filijs institutis in eorum portionibus et substitu
tis alteri filio post mortem. ¶ Et hoc etiam contra regulas iuris
7 que volunt.† quod vbi de mente non constat non est recedendum
a verbis.l.non aliter de leg.iij.presertim cum verba sint clara.l.ille
aut ille.§.cum in verbis eod.titu. Item ab alia regula iuris quod
actus non censetur conditionalis si conditio non inserit.l.iij.in fi.
ff.de alimen.⁊ ciba.leg.l.eũ qui.§.quot;.de verb. ob. ⁊.l.j.§.siquis
8 simpliciter.eod.titu.† Et illa conditio si decesserit sine filijs deficit
si supersunt filij licet non possint succedere.l.filiusfa.§.cum quis de
lega.j. ¶ Et insuper non semper censetur testator se conformare
cum dispositione iuris communis vel municipalis vt patet in ter-
9 minis.l.ex facto.§.siquis rogatus ad tre.† Ná licet de iure ffor.fi-
lius naturalis in nihilo succederet patri in aut.qbus mo.na.ef.le.
10 §.j.⁊.§.discretis.col.vij.† Et tñ qñq; faciebát deficere cõditionez si
decesserit sine filijs ipsi filij naturales vt ibi pbat ⁊ p doct.ibi maxi-
11 me Ang.⁊ Imo. Itẽ pbatur in.l.fi.C.de ver.sig.vbi pbat.† q in re
licto facto familie comprehendunt liberti gener ⁊ nurus qui nullo

iur ab intestato inuitanẽ.l.affirmitatis.C.cõia de succes. ¶ Item
12 al's † testator reliquit fratri ꝛ filijs simul admittũtur ad legatũ.c.ray
nutius de testam.ꝛ ibi Hosti. Pe. de anch. d. Anto. Imo. floria. et
panor. Bal. in.l.si mulieri ꝛ titio de cõdi.ꝛ demon.ꝛ magis commu
13 nis opi. in.l. gallus.§.quidam recte.de liber.ꝛ posthu. ¶ Itẽ † ad
hoc qđ notat bal. in.l. quicũqꝫ ver.sꝫ pone statuto cauet ꝙ frater.C
de ser.fugi. volẽs ꝙ si statutũ disponit ꝙ frater ab intestato prefe
ratur sorori saluo ꝙ debeat dotari si testator dixit filios meos here
des instituo in eo ꝙ eis tãgit de iure includit filia q̃ inuitaẽ in virili
nõ q̃titate ꝯgrue dotꝭ: tũ qꝛ intelligit de iure i potiori significato:
tũ qꝛ statutũ loqt in successiõe intestati nõ in successione ex testato
ꝑm eũ. in casu itaqꝫ nostro cũ ius p̄sumat testatorẽ velle inuitare descẽ
dẽtes ex filio in portione sibi relicta alijs filijs ꝛ ista presumptio est
adeo efficax ꝙ faciat fieri nimiã violẽtiã verbis ꝛ violare iurꝫ regu
las vt superius ꝓbatũ est. Jđ etiã recedẽdũ videt ab ista magistrali
theorica doc. que clare iure nõ ꝓbatur.s.ꝙ testator cẽseaẽ se cõfor
mare cũ dispõne iurꝫ. Et maxime cũ sit ius adeo exorbitãtissimũ.s.
ꝙ collateralis preferatur descẽdẽti etiã in hereditate iã delata. Et
maxime qꝛ tpe quo cessit dies substitutionis fideicõ. prout mihi ꝑ
suadeo nõ emanauerat dictũ ꝺcretũ: iđ tũc debebat attẽdi an essent
successibiles filie necne ꝛ quo ad finẽ vtrũ cẽseaẽ defecisse cõditio et
ad finẽ vtrũ ipse cõprehendi potuerint sub inuitatis. Nã statim qđ
cedit dies fideicõ. q̃rit ius fideicõ. saltẽ ab adita hereditate.l.a titio
de fur.l.si tibi homo.§.cũ seruus de leg.j.l.qđã ita in prin.ff.ad tre
bel. Et ex his puto intrepide cõcludendũ ꝙ dicti xpoforus ꝛ cola
nõ venerint nec potuerint venire nec possint eorũ descẽdẽtes ad
portionẽ dicti Antonij vigore dicte substitutionis per iura ꝛ ratio
nes supra adductas. Nec ob. adducta in cõtrariũ qꝛ satis eis appa
ret respõsum ꝑ adducta ꝓ hac pte. Nõ eñ obstat ꝙ masculinũ non
cõcipit femininũ in materia differẽti qꝛ materia nõ est differẽs. nã
tpe testamẽti ꝛ tpe delate hereditatis seu fideicõ. substitutionis pa
riter succedebant ꝛ illa tẽpore attẽdũtur vt deductũ est cũ testator
nõ potuerit diuinare vt dictũ est ꝛ in casibus supra ponderatis si
masculinũ cõciperet femininũ extenderet exorbitãtia statutorũ in
casu nostro sec⁹ immo si vigore dicti decreti femine excluderenẽ ex
tẽderet nimia exorbitãtia dicti decreti. ¶ Nec ob. ꝙ qs cẽseẽ se cõ
formare cũ dispositione iuris qꝛ respondeẽ duobus seu tribus mo
14 dis vno modo. † ꝙ censeẽ q̃nqꝫ nõ semper.s.q̃n cõiecture sunt in cõ
trariũ prout in nostris terminis ꝙ filie preferant collateralibus.d.
l.cũ auus put.s.ꝓbaui. Secũdo responderẽ ꝙ cẽseẽ se cõformare cũ
iure cõi vel municipali vigenti tpe testamẽti. nã mẽtem suam testa
tor nõ videẽ accõmodasse ad ius ꝙ postea emanat de q̃ non potuit
diuinare vt ꝓdixi saltẽ si nõ emanauerat tpe quo dies cedit fideicõ.
arg.l.si qs filio exheredato in princi. de iniu.ru.ꝛirri. testõ.ꝛ.l.si alie
nũ.§.in extraneis cũ sua gl.ꝛ.l. seruũ de here. insti. in q̃bus iuribus
attẽdit tẽpus mortis ꝛ tps quo q̃rit ius sꝫ statim quo cedit dies fi
deicõ. q̃rit ius ipsi honorato vt ꝑmissum est merito ꝛc. Nec ob. qđ
decretũ disponit etiã circa pterita qꝛ loqtur de successione ab inte
stato nõ de successione ex testõ ꝓut succedit ex substitutione. Item
decretũ nõ disponit ꝙ auferatur hereditas ab eo q successit. sꝫ qđ
nõ succedãt ille aũt q̃ successerũt nõ succedunt. iđ cessant verba de
creti nimiũ exorbitãtis ꝛ maxime cessent in his q̃ lõge prius succes
serãt ante decretũ emanatũ.ꝛ maxime si erãt elapsi.xxx. anni a die
15 mortis Antonij ante emanatũ decretũ vel etiã postea. † nã tãto tẽ
pore ꝑscribitur ꝛ aduersus ius adeũdi.l.lꝫ cũ ibi no.ꝑ gl.ꝛ doc.C.de
iur.delib.ꝛ aduersus ius petẽdi fideicõ.l.sicut de prescrip.xxx.vel.
16 xl.an. † Itẽ est aduertendũ ꝙ si isti qui supersunt nõ erant concepti
tẽpore mortis Antonij nõ potuissent ei succedere ab intestato.l.ti
tius.ff.de suis ꝛ legit.ꝛ.l.j.§.si qs ꝓximior.ff.vñ cognati. iđ etiã nõ
militaret quo ad eos rõ ꝑallegata ꝙ cẽseaẽ testator se cõformare cũ
dispositione iurꝫ si tamen concepti fuissent tunc temporis cadunt
alie responsiones supra date. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.lxxxiiij.

1 Testari non dicitur prohibitus si successor ab intestato instet ne molestetur infirmus ꝙ testamẽtum faciat. nu.4.
2 Testari nõ dicit ꝓhibitus.
3 Testis non probat de auditu offensa sermone amicabili placata fuit.
4 Testimonium non faciunt vane populi voces.
5 Prohibita que non sunt tacite permittuntur.
6 Fama probat si testis deponit ꝙ ita ab omnibus dicitur.
7 Precedentia interpretationem alterant sequentibus.

¶ Consilium.lxxxiiij.

Epetito diuino numi ne. ¶ Diu post redditũ ꝯsi. ꝓcest.s. nume. lvj. fui in hac cã iterato cõsultus vtrũ nõnulli testes postea ꝑ parte curie examinati super cã dicte inq̃sitionis: et eorũ attestationes noceant dictis Cy. aut Petro burgensi inq̃sitis: adeo qđ earũ ꝓtextu possint cõdẽ nari iũctis alijs attestationibus sup q̃bus cõsului vt si nõ ꝓsunt sin gula saltẽ simul iũcta sufficiãt curie ad victoriã. ꝛ nõ ꝑsistẽdo in mul tilogo. Sꝫ aiaduerto qđ nullus ex istis nouis testibus deponit qđ

dictus Augustinus fecerit aliqđ verbũ vel signũ ꝑ qđ demõstraret
se velle testari. ¶ Et † nõ reperit iure cautũ qđ successor abintesta
1 to sit in culpa nedũ sit in dolo si instet ne qs molestet infirmũ vt fa
ciat testm̃. Sepe.n. occurrit qđ daẽ magna molestia infirmo vt fa
ciat testm̃. Et nõnũqꝫ occurrit ꝙ infirmus ad remouẽdũ a se vexa
tiones ꝛ angustias q̃ sibi fiũt ab his q sperãt ex testõ aliqđ cõseq te
staẽ al's nõ testaturus si itaqꝫ ꝓximior q in casu mortis sperat succe
dere instat ne ꝓuoceẽ infirmus ad testãdũ nõ reperio iure dãnatuꝫ
immo posset esse laudabile. Licet itaqꝫ notarius asserat se vocatuꝫ
a quodam vt accederet ad se rogandũ de testõ qđ volebat facere di
ctus Augustinus tñ nõ deponit qđ Augustinus aliqđ eidẽ nota
rio dixerit. Et attẽtõ qđ solũ Barnabeus asseruit ipsi notario qđ
Augustinus volebat testari ꝛ solus eũ reqsiuit nõ apparet ex hoc
de volũtate Augustini forte Barnabeus citra volũtatẽ Augustini
q̃rebat vt Augustinus testareẽ ꝛ si hoc esset dato sine ꝑiudicio qđ
dicti Cy.ꝛ Pe. burgẽsis prestitissent impedimẽtũ quominus testa
reẽ. Nõ putarẽ qđ peccasset nec veniret puniẽdus nõ eñ tũc se op
posuisset volũtati Augustini. sꝫ eis q eũ inducere conabanẽ ad te
stãdũ. Nã tex. in.l.j. in pri.ff. siqs aliquẽ testari ꝓhibuerit dãnat eos
q impediũt testes introire volẽte testari eo scꝫ de cuius testamẽto
agitur: ergo a ꝯrio si ille nõ cogitabat testari ꝛ si nõ cogitabat cessa
bat volũtas testãdi lꝫ forte si introirẽt testatus fuisset nõ est dãnã
2 dus per illũ tex. a cõtrario sensu. ¶ † Si qs eñ ꝟbo vel facto cona
tur remouere vel facere quominus qs habeat volũtatẽ testãdi vel
si hꝫ vt illa cesset ꝛ remoueaẽ nõ dãnaẽ. sꝫ a iure sibi ꝑmittiẽ.l.si.ff.si
qs aliquẽ testa.ꝓhi.ꝛ ar.l.si.C.eo.ti. Cũ itaqꝫ isti testes nouiter exa
minati. Et etiã alij al's põderati si bñ memini nõ ꝓbent qđ dictus
Augustinus voluerit testari si dicti Cy.ꝛ Petrus dedissent operã
ne testareẽ ꝛ impedissent testes introire vel notariũ vocatos forte
ab alijs vt testareẽ nõ apparẽte volũtate Augustini qđ testari vo
luerit. Et qđ illi fuerint vocati eius volũtate nõ deberẽt ipsi Cy.ꝛ
Petrus cõdẽnari.ꝛ ex his q̃ alias percepi ex alijs attestationibus
mihi persuadeo qđ erãt q instabãt vt ille testareẽ ꝛ conabãtur illũ
inducere ad testandũ ꝓpria cõtẽplatione nõ zelo ipsius Augusti
ni.ꝛ Cy.ꝛ Petrus forte resistebãt ꝛ forte ne molestia dicti Barna
bei ꝛ aliorũ induceret ꝛ forte q̃si cõpelleret ad testãdũ. Et impediẽ
dũ ne testes ꝛ notarius introirent ꝓ testamẽto ascultãdo si nõ fuis
sent vocati ex cõmissione ꝛ volũtate Augustini nõ fuisset dolosum
dolo malo potuisset esse actus meritorius. dãnaẽ aũt impedimẽtũ
dolo malo adhibitũ.l.j.§.j.ꝛ.§.fi.ꝛ.l.ij. in prin.ff. siquis ali. test. ꝓhi.
Dol⁹ aũt nõ ꝑsumiẽ.l.dolũ.C.de dolo.l.merito.ff.ꝓ socio.ꝛ.l.quo
tiẽs.§.q dolo.ff.de ꝓba. merito ꝛc. Et hec etiã põderãda sunt ad co
adiuuãdũ scripta supra in cõsilio. Nã lꝫ aliq testes deposuissent qđ
ꝓstiterũt impedimẽtũ ne testareẽ impediẽdo testes aut notariũ in
trare ꝛc. Ex quo nõ ꝓbaẽ qđ vellẽt accedere ꝛ introire ꝯ volũtatem
ipsius Augustini. Nõ cõcluderẽt adeo ꝙ illi deberẽt cõdẽnari ꝙsal
tẽ est dicẽdũ ꝯcurrẽtibus alijs in ꝯsilio põderatis. Deueniẽdo in
specie ꝛ distinctim ad istas attestationes de nouo receptas qđ nõ
obstẽt in aliquo deduciẽ capiẽdo primũ dictũ illius notarij de quo
s.feci ꝟbũ nõ iuuat curiã ingrẽtẽ iste solũ deponit de reqsitione fa
cta a Barnabeo in platea magna ꝛ ꝙ ipse respõdit qđ nolebat ac
cedere donec ibi staret dictu Golias ꝑfecto de volũtate Augusti
3 ni nõ deponit nisi de auditu a dicto Barnabeo. † Et testimonium
de auditu nil releuat.c.cũ l'ris in prin. de testi.ꝛ.c. inq̃sitionis.§.q̃si
uisti. de accusa.ꝛ.c. sup eo de eo q cog. cõsan. ꝟxo. sue. De impedimẽ
to aũt nec de ꝓhibitione sibi facta ꝑ aliquẽ nihil penitus deponit
immo ex eius dicto potius deprehẽdit ꝯriũ attẽtõ loco vbi fuit re
q̃situs.ꝛ attẽta eius r̃siõne tũc tpis facta ꝛ attẽtõ qđ nullũ asserit
fuisse ꝑsentẽ nisi se ꝛ Barnabeũ q eũ reqsiuit. Si qs eñ ꝓhibuisset
illũ nominasset in ꝑsentẽ. Et lꝫ subdat qđ die sequẽti post obitũ di
cti Augustini audiuit a dicto Barnabeo ꝛ a duobus alijs qđ dict⁹
Augustin⁹ nõ potuerat facere testm̃ eo qꝛ in eius domo steterant
plures ꝛ plures hoĩes ad fauẽdũ dictis Cy.ꝛ Petro ad hoc vt idẽ
Augustinus nõ posset cõdere testm̃ ꝛ ne notarius posset accedere.
Tñ nõ releuat qcq̃ qꝛ de auditu alieno vt dictũ est. ꝛ maxime qꝛ di
ctus Barnabeus ꝛ alij a q̃bus asserit audiuisse vt audio erãt de il
lis q volebant impellere dictũ Ludouicũ ad testandũ. ꝛ in hac re sꝑ
fuerit emulus dictorũ Cyni ꝛ petri ꝛ illi alij forte erãt sibi attinen
tes seu fauentes sue parti licet q̃n secus esset nõ releuaret ille audi
tus vt premisi. Antonius primus testis etiã nõ releuat. Nam ꝛ ipse
deponit de auditu qđ dicti Cy.ꝛ Pet. non permiserunt facere te
stamẽtũ qui auditus vt premisi non releuat.ꝛ maxime si habuit or
tũ dictus rumor ab his q instabãt qđ testareẽ. Itẽ deponit iste te
stis qđ dũ ipse accessit domũ dicti Augustini plures attinẽtes vxo
ri dicti Augustini isti vt audio erãt in hac re emuli dictorũ Cy.ꝛ pe
tri ꝛ ꝙ tũc Cy. alloquut⁹ fuit ad aures Gẽtilẽ q discessit ꝛ reuersus
fuit cũ Golia ꝛ pluribus alijs innuit qđ dictus Cy. imposuerit Gẽ
tili qđ duceret Goliã qꝛ dubitauerat de tot attinẽtibus vxori dicti
Augustini nõ tñ cõcludit qꝛ nõ audiuit qđ dictus Cy. dixerit dicto
Gẽtili ꝛ insup dato qđ miserit ꝑ Golia nõ apparet qđ dixerit aĩo
impediẽdi dictũ Augustinũ testari potuit mittere ne dicti attinẽ
tes vxori cõpellerent dictum Augustinũ testari ꝛ hoc in nunt ver
ba que

ba que postea emanarunt. Nā cum dictus Barnabeus diceret dicto Cyno me parria deuesseno dare ordine de nō fare morire Augustino dafanno e che noi deuessimo hauere doi insiemi con lo medico liquali hauessero ad gouernare Augustino nela camera che altri nō ce andasse et ꝙ tūc Golias respōdit questo seria ben facto conquesto che nō sia ꝑsona che li dia molestia de fare testō. ꝑfecto ista verba nō sonabant ꝙ impediret factio testamenti. Sed ꝙ non 4 molestaret facere testm̄. ¶ † Cui dubiū ꝙ infirmo ē molestia: magna cōmotio qn̄ ex molestia alteri⁹ astringit ad testādū cū etiā sani cogitatōe mortis soleāt turbari dū etiā sponte cōdunt testm̄ vt est tex. in. l. hac cōsultissima. §. at cū humana fragilitas. C. qui testā facere pñt itaqȝ dicta rñsio nō debebat esse molesta dicto Barnabeo fuit autē molesta forte ex eo q2 ipē cogitabat molestare vel facere molestari dictū Augustinū vt faceret testm̄ ꝯgrua sua rñsio fuisset. Non sedia molestia ma se lui dice volere fare testō lassati fare. Non aūt respondere prout respondidit mo mo donqua si costui vole fare testamēto voi non volete chel facia questo e ben vero che se dice per la piazza che sete voi parente che la mazzate. Profecto dicta replicatio nō fuit accōmodata responsioni Golie q2 Golias nō dixerat ꝙ volens testari nō ꝑmitteret. Sed ꝙ nō molestaretur vt faceret. Profecto multū inter se distant ꝑdicta ⁊ tunc dictus Cy. respōdit nō seria desonesto che la sorella carnale nō ce andassi che li aptene piu de lei. Profecto hoc nō tēdebat ad ipediēdū testm̄: sȝ ad honestatē vt soror videret fratrē infirmū q̄ res erat pia ⁊ honestissima. Et forte ad obuiādū ne daret molestia vt faceret testm̄ ⁊ nō induceret ad testādū ꝯtra vel ꝑter eius volūtatē. Itaqȝ dictū istius testis potius demonstrat anxietatem dicti Barnabei vt ille testaretur ꝙ̄ cōtradictionē seu impedimētū volēti testari. ¶ Subdit qȝ tūc ⁊ postea in cōuicinia ⁊ ꝑ plateā dicebat ꝙ Cy. ⁊ Petrus cū fautoribus nō permiserant dictū Augustinū testari. Sȝ potius ꝓhi- 5 buerant. † Profecto hoc etiā est testimoniū de auditu ⁊ vane voces populi nō sunt in cōsideratione. l. decurionū. C. de penis ⁊ maxime q2 de facili potuerūt hr̄e ortū ab his q̄ molestabāt Augustinū ꝙ testaret ⁊ audio ꝙ illi q̄ nominant erāt hmōi. Itē nō deponūt q̄liter ꝓhibuerint forte ꝓhibuerūt molestātes illū vt testaret vel vbo ꝓhibuerūt assignādo rōnes ꝑsuasiuas dicēdo nō testate che vesera afanno nō volemo che pigliate adesso q̄sto afanno ꝑfecto ista vba sonarēt in ꝓhibitionē ⁊ tn̄ nō essent digna aliq̄ pena q2 potuissent esse ꝓlata ex charitate itaqȝ nō ꝓbat hoc ec ⁊c. ⁊ insup est testimoniū de auditu. Alius testis. vȝ dn̄s Mattheus nihil deponit nisi ꝙ vna die iuit in domū dicti Augustini tp̄e quo erat infirmus ⁊ vidit ibi Cyn. armatū vna cultella ⁊ dictū Goliā ⁊ Gētilē crispoltū Federicū ⁊ quēdā famulū dicti Golie ⁊ ꝙ̄plures alios oēs armatos nō dicit q̄bus armis. pōt dici ꝙ erāt armati cultellis ꝑut deposuit de dicto Cyno ⁊ forte deferebāt arma q2 ita solebāt vel ne cōpelleret Augustin⁹ testari vel ex alia cā iste testis subdit ꝙ nescit ad quē finē stabāt armati itaqȝ nihil ꝓbat cōcludēs aliquā ꝓhibitionem. Laurētius alius testis deponit ad ꝓpositū ꝙ audiuit dictū Cy. dicere infrascripta verba vel silia ei. nō e piu tempo oramai voi vedete como ellista nō volemo che li dati piu afanno per che nō e piu in lui. Et itellexit a dicto Mattheo talr̄ q̄liter predicti Cy. ⁊ Golias nolebāt ꝙ Augustin⁹ faceret testm̄. Et ꝑpter hoc vidit ipse testis dictū Cy. ⁊ Federicū ⁊ ꝙ̄plures alios ex vna ⁊ dictū Mattheū ⁊ q̄sdā filios dicti Barnabei ⁊ quosdā alios attinētes dicto Augustino habere verba altercatoria adinuicē ꝑp dictā factionē testamēti et si nō superuenisset dictus Golias cū dictis suis socijs fecissent inter se rixam ⁊ q̄stionē ⁊c. Profecto ea q̄ deponit iste testis nō inferūt in aliquā ꝓhibitionē testamēti neqȝ ꝙ ꝑstitū fuerit aliqḋ impedimentū volēti testari. Sȝ verba Cyni relata ꝑ istū testē tēdebāt ꝙ astantes nō darēt molestiā neqȝ amplius fatigarēt dictū Augustinū q2 nō erat amplius tp̄s faciēdi testamētū q̄m erat extra sensum suū q2 nō erat amplius in se ⁊ nolebat ꝙ amplius molestaret. Ista q̄dē vba indicāt ꝙ prius fatigauerāt ⁊ vexauerūt dictū Augustinū vt testamētū cōderet potius ꝙ̄ prius ꝓhibitū fuisset. Et nullo pacto inferūt in aliquā ꝓhibitionē. Et lȝ dictus testis subdat. ꝙ dict⁹ Cy. Federicus ⁊ plures alij ex ea ꝑte ⁊ Matheus ⁊ filij Barnabei ⁊ quidā alij ex altera parte haberēt vba altercatoria ꝑpter dictā factionē testamēti ⁊ fecissent rixam nisi ⁊c. Nō propterea apparet ꝙ prestiterit dictus Cy. aliquod impedimētū. Et insuper dicta rixa poterat occurrere q2 illi Matheus ⁊ filij Barnabei volebāt inducere dictū Augustinū vt testaret ipm̄ sup ea re molestādo ⁊ vexādo. Et Cy. ⁊ sibi fauētes obstabāt ne ꝑter eius ꝓpositū ab alijs ad testan- 6 dū induceret ꝙ facere nullo iure ꝓhibet. † Et ex quo nō repit ꝓhibitū ergo censet ꝑmissū. l. necnō. §. ꝙ eis. ff. ex quib⁹ causis maior. vñ hic attestatio nullo pacto iuuat dictā curiā ingrentē. Nec astringit ꝙ ipē testis postea subdit ꝙ dicto tp̄e ⁊ postea audiuit publice dici a dicto Mattheo ⁊ ꝑ Joāne ⁊ plurib⁹ alijs ꝙ dicti Cy. ⁊ petr⁹ nolebāt ꝙ dict⁹ Augustin⁹ testaret ꝑfecto q̄libet successur⁹ ab intestato cōiter nollet ꝙ infirm⁹ testaret q2 nō pōt testari in eius fauorē ⁊ quasi semp in ꝑiudicium successuri ab intestato fit testm̄ nec istō nō velle reprobat a iure imo opari ꝙ nō testet modo nō illicito nō reprobat imo a iure ꝑmittit dictȝ. ll. finalibus. Itē subdit ꝙ nisi fuissent dicti Cy. ⁊ Petr⁹ dict⁹ Augu. fecisset testm̄. ꝑfecto istō ēt dato ꝙ verū esset nō artat in actū a iure ꝓhibitū q2 forte fecisset cōpulsus ab alijs vel si nō cōpulsus vexatus ⁊ ingetatus vel ad minus persuasus ⁊ talr̄ inductus fuisset ad testādū. Et dicti Cy. ⁊ petrus obuiauerūt forte ⁊ impedieurūt ne vexaret vel ꝑsuaderet ad testādū ⁊ si hoc occurrisset verū fuisset ꝙ si ipsi nō fuissent ille testatus fuisset. Et tn̄ nō fecissent dicti Cy. ⁊ petrus aliquē actū inhonestū aut illicitū seu a iure reprobatū. Nā ⁊ insup ipsi potuissent ꝑsuadere ⁊ rogare ne testaret ⁊ ita nollet opari ꝙ nō testaret ꝙ eis licebat ꝑ. d. ll. finales. ff. ⁊ C. si qs aliquē test. ꝓhi. ⁊ sic stātib⁹ ēt veris his q̄ iste testis audiuit publice dici. Et si dict⁹ Cy. ⁊ dict⁹ petr⁹ faterent illa esse vera eis nullaten⁹ ꝑiudicaret q2 nō cōcludūt in aliquē actū illicitū ꝑ ꝑdicta. Multomin⁹ ꝑiudicāt q2 ē depositio d̄ auditu alieno q̄ nō releuat vt sepi⁹ dixi. ⁊ lȝ deponat ꝙ audiuit publice dici nō 7 ꝑpterea deponit famā. † Quia vn⁹ vel duo vel tres possunt publice dicere ⁊ nō maior pars ppl'i ⁊ nō erit fama prout cōcludit Bar. in. l. de minore. §. tormēta de q̄onib⁹. ⁊ in. l. iij. §. eiusdē de testib⁹. volēs ꝙ etiā si testis deponit de fama si interrogat⁹ sup fama dicat q2 audiuit publice dici nō ꝓbat ꝑ dictā rōnē. ⁊ idē voluit bal. in addi. specu. in ti. de sen. xxiij. col. ⁊ in cōsi. mihi. xlj. incip. in cā vincētij ⁊ idē voluit Ang. in. l. iij. ad mace. ꝙ ⁊ voluit Imo. in. l. heredes palā in prin. ff. de test. dicēs hoc cōiter teneri. Et lȝ Bald. ibi ⁊ in. l. testiū in fi. C. de testi. aliud velit ⁊ simil'r Pōta. in. l. de pupillo. §. si qs riuos. ff. de no. ope. nū. allegās Bald. tenere cōtra Bar. in cōclusionibus iure ⁊ zab. in. c. cū oporteat. xxv. q. de accu. ⁊ Saly. in. l. ea quidē. C. de accu. xix. char. ⁊ Pau. de ca. in. d. l. iij. in ꝑn. Tamē sepe vidi seruari dictū bar. ⁊ quicq̄d sit eo casu quo deponit pri⁹ sup fama 8 quo casu tenētes cōtra bar. allegāt ꝙ rō refert ad terminos dicti. † nā ⁊ ꝑcedētia alterāt interpretationē sequētibus argu. l. si seru⁹ pluriū. §. fi. de lega. j. ⁊. l. heredes palā. §. sed si notā de testa. et respōsio adaptatur ad interrogata. l. si defensor. §. qui interrogatus de interroga. actio. Et ideo responsio videatur adaptari vt inferat in sententiam eius super quo interrogatur quomodo sit licet etiam his concurrentibus Bar. ⁊ sequaces contra velint. Tamē in casu nostro dicta altercatio cessat q2 iste testis nihil deponit de fama et sic cessat ratio qua mouentur insurgentes contra decisionē Bar. ⁊ ꝑdicta adaptantur etiā ad dicti Antonij depositionē qui etiā deponit ꝙ publice dicebatur in conuicinia ⁊ sic nullatenus ꝓbat aliqua fāma lȝ etiā si ꝓbata fuisset nō releuaret. Sed nō curo insistere super illo ex quo nō est ꝓbata ipsa fama. Gaspar vltimus testis nullatenus probat q2 deponit de auditu ⁊ nō dicit publice ⁊ sic nil releuat ⁊ per iā dicta ⁊ insuper lȝ nō ꝑmiserint ipm̄ Augustinū testari sed ꝓhibuerint potuit esse talis ꝓhibitio ⁊ nō permissio ꝙ nō mereret penā ꝑm ea que supra deduxi nō instādū ex quo ista depositio huius vltimi testis nil probat. Ex quibus clarissime ꝯcludendum est ꝙ iste attestationes noniter habite nihil releuant aduersus dictos Cynum aut petrum. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. lxxxv.

1 Contractus non habet vim legis contra tertium.
2 Filiusfa. rusticus ciuis effectus ꝑmittens ꝙ eius pater retinebit eius libraꝫ. xxx. annis alias euacuat a dicta ciuilitate si pater alienet aliqua de libra ciuilitatem non perdit.
3 Conditionibus exequantur modi.
4 Conditionis defectus casualis etiam non culpa honorati vitiat dispositionem.
5 Argumentum de ꝯtractibus ad vltimas volūtates valet.
6 Causa datum licet nō sequatur si deficit absqȝ culpa mora recipiētis non reuocatur.
7 Stipulatio alieni facti pena firmatur.
8 Copula et sequentia precedentibus commergit.
9 Clausula remota posita in medio plurium capitulorum refert tm̄ ad precedentia.
10 Conuentiones intelliguntur rebus sic se habentibus.

¶ Consilium. lxxxv.

Dominus Bald. ser cole primus consultor arguit ꝙ sic: quia non fuit seruata forma ꝯcessiōis ciuilitatis: ⁊ licet pater forte nō astringat. Tamē filius teneret curare vt pater obseruaret: saltem causatiue ne incurrat dictā penā ⁊ q2 dicta clausula sub penis ⁊c. referēdo se ad dictā legē ⁊ ordinamentū in medio posita referatur ad oīa precedētia ⁊ sequētia illa copula ⁊ videt copulare sequentia cum qualitate precedentiū. l. se ie. §. gayo de fundo instru. Contra ꝯcludit ꝑmo ꝓbando ꝙ pater nō astringebat ⁊c. Nec ob. 1 ꝙ cōtract⁹ hȝ vim legis ⁊c. l. cesar de publi. ⁊c. † q2 nō hȝ vim legis quo ad tertiā personā noiatam in ꝑpē. l. vēditor. §. si cōstat. ff. cōia predi. ⁊ in. l. si priuatus. ff. qui ⁊ a q̄bus. l. totiēs. ⁊ ibi per Barto. de polli. l. antiocēsium de priui. credi. Ponderat etiā ꝙ assumētes in ciuem non habebant potestatem obliga. patrem ⁊c. Unde subdit de venantio quod quia conuenit de facto alieno et non se curaturum: ideo non valet vt cōuentio facti alieni. l. stipulatio ista in ꝑn. de verb. obli. Nec ob. ꝙ dicta clausula sub penis ⁊c. videt referēda

ad prime sequētia tanq̄ in medio posita q̄r rūdet q̄ tunc ad oīa refert qñ est eadē rō zc.l.j.C.de libe.ptē.z ibi post Bal.notāt illū tex. doc.z Bar.in.l.talis scriptura de leg.j.z Panor.z doct.in.c.ij.reg ris de appel.sed nō est eadē rō referēdi ad sequētia put ad pcedētia cū dicaf sub penis in.d.l.cōtentis z pene in.d.l.cōtēte solū in terminis que pcedūt dictam clām z nō in terminis qui sequunt merito zc.Item precedētia poterat pro libito obseruare.Nō ita in sequentia q̄ dependebant ab alio.Itē nō est ad oīa referēda qñ resultaret aliqua iuris exorbitantia.glo.no.z ibi Bar.z doc.in.d.l.talis scri-

2 ptura z in.l.vxori de leg.iij.†Sed nō est dubium q̄ nō parua iuris exorbitātia esset q̄ dictus venantius subiret penā cassationis a dicta ciuilitate propter factum alienum cui non poterat obuiare ar. regule non debet in.vj.iuncta.l.j.C.ne filius pro patre ideo zc.dominus Bald.fercole. ¶Sequitur subscriptio.

Repetito diuino numine. ¶Placet mihi petrophili.de corneo conclusio supra facta per clarissimū vtriusq̄ iuris interpretē dñm Baldū de Bartolinis patrē z dñm meū lz in cōtrariū faciat quia dicta cōcessio ciuilitatis videt

3 facta sub modo.s.vt pater retineat zc.¶†Et mo-

4 dus soleat equarari cōditioni.l.j.C.de his q̄ sub mō.¶†Ideo put defectus cōditionis casualis.s.que nō depēdet a ptāte honorati deficiēs per casum vitiat dispositionē.l.j.de cōdi.z demon.z.l.legatū.C.eo.ti.cū infinitis similibus ita z defectus modi attenta dicta equiparatione.Et q̄ modus deficiēs casu z sine culpa honorati vitiet videt pbari.in.d.l.j.C.de his q̄ sub mō attēta generali equiparatione ibi facta put per illū text.tenēt ibi petrus z Cy.z Raf. ful.ibi q̄ z vult ibi Saly.dicēs q̄ qñ modus est cā finalis tūc deficiens casu vitiat.Et qñ cōcernit alterius fauorem q̄ honorati tūc cēset cā finalis fm eū.Sz in casu isto istud onus cōcernit fauorem cōitatis z nō fauorē honorati merito zc.Et lz dicta lex.loquatur in legatis z sīr doc.pallegati.Nos in lege q̄ transit in cōtractū.l.q̄

5 semel cū ibi notatis.ff.de decre.ab ord.fac.¶†Tū de vltimis volūtatibus ad cōtractus z ecōtra pcedit ar.l.si ex legati cā z.l.ita stipulatus de verb.ob.l.seruū filij.§.eū q chirographum de le.j.z.l.fi.C.e. ti.Nec videtur exorbitātia vel iniqtas si beneficiās aliū suum bñficiū moderat z modificat pro suo libito cū nō oneret bñficiū nisi volēte.s.acceptare bñficiū cū suo onere put videmus in legatis z donationibus q̄ fiūt sub modis vt in spālibus ti.Et qñq̄z onera sint grauiora q̄ sint emolumēti.l.imperator de le.ij.tñ non habeat obstare prio q̄r lz pe.Cy.z Raph.in.d.l.j.de his q̄ sub mō velint q̄ modus deficiēs casu vitiet legatū z Saly.videatur idē velle vt.s.tñ contrariū videt pbare tex.in.l.lucio.§.quisquis de le.ij.z in.l.si fundū per fideicō.§.iulianus de le.j.z.l.pater filium.§.tusculanus de lega.iij. prout per illa iura voluit Pau.de ca.in.d.l.j.de his que sub modo q̄ z voluit bar.in.l.quibus diebus.§.termilius de condi.z demonstra.z Dy.in.l.titio centū.§.titio gño de cōdi.z demon.z Cy.Bar. Bal.Ang.z Imo.in.d.§.iulianus z Ange.in.d.l.legatū.z per q̄s ista est magis cōmunis opi.¶Et lz legēdo conatus fuerim cōcordare opi.in.d.l.j.de his que sub modo cōcordia tamen illa facit p hac parte.Nec ob.d.l.j.q̄r illa indefinita equiparatio procedat quo ad qd non simpliciter itaq̄ limitaf per dicta iura fm doc.prefatos

6 Preterea qcqd sit in legatis non vitiat in cōtractibus†q̄r datum ob cām si cā deficit absq̄ mora vel culpa recipientis non reuocatur datū.l.ij.§.sed si stichus z in.l.si pecuniam.§.fi.de cōdi.ob causam Nisi simus in casu in quo sit locus penitentie prout cōtingit in cōtractibus nominatis quo casu reuocatur datū non ex capite cause non secute sed ex capite penitentie prout habetur in dictis iuribus in casu isto nō est loc⁹ penitētie.Nec agit vt reuocet ex pñia communitatis nec apparet eam penitere.Sed agitur vt reuocet q̄r causa nō est secuta.z non est impletus casus seu modus vel onus iniunctum beneficio.merito cessatione predictorum contingens citra moram vel culpam venantij non reuocetur ciuilitas sibi concessa:fatendum tamen esset q̄ si se submisisset dicte pene esset astri-

7 ctus.¶†Nā etiā pmissioni facti alieni pōt addici pena.d.l.stipulatio ista in prin.ideo est opus deuenire ad articulū tactū z discussum per dñm cōsulentē.s.vtrū illa clausula sub penis zc.referaf etiā ad sequētia in quo articulo placet decisio dñi cōsulētis p adducta p eū.z etiā q̄r cessatio que fieret ex hac causa q̄r pater alienasset nō esset pena illius legis q̄r illa lex nullā penā imponit hoc casu:ergo illa verba sub penis in dicta lege descriptis nō cōcernunt sequētia nec ad sequētia adaptātur.Preterea illa verba sub penis zc.sunt pars capituli precedentis quia reguntur ab illis verbis non possit ponere aut poni vel describi facere nō aūt est clausula de per se stās prout in terminis.l.iij.§.si filius de libe.z posthu.Et subditur co-

8 pula†z que copulat sequentia pcedentibus vt diuersa cū natura copule sit copulare diuersa vt notaf p gl.in rub.de iure z fac.ign.z fa cit.l.ea tñ adiectio de le.iij.ergo cū copulat ponaf immediate post illa vba sub dictis penis separat illa verba a sequētibus vt diuersa iō nō sumus in illo arti.an clā in medio posita referaf ad sequētia

9 ¶Et ista forte est rō.c.inqsitioni de appel.inquātū dr† q̄ clā appel.remota posita i medio pluriū capitulorū referf ad pcedētia z nō ad sequētia vt ibi est explūz lz al's in.l.qsqs cū sua gl.de le.iij.dicat q̄ vba pcedētia magis opant seqntib⁹ q̄ seqntia i pcedētib⁹ q̄ theorica suaderet q̄ illa clā poti⁹ respiceret seqntia q̄ pcedētia cui⁹ priū ibi dr forte ea rōne q̄r fere sp inter vnū capitulū z aliud ponit aliq̄ cōiūctio vel aliqd loco cōiūctionis facit etiā ad pdicta q̄r pene sunt restringēde nō ampliāde.regula in penis in.vj.z.l.si pses.z.l.interpretatione de penis.posset etiā attētari q̄ nō cēseat venāti⁹ se astringere q̄ pr nō posset alienare qcquā de bonis suis p.xxx.annos q̄r id erat nimis durū.Sz q̄ retineret librā quā habebat reb⁹ sic se ha-

10 bētibus scz nisi bonafide alienasset vel aliter rebus ipsius libra po sitis priuaret.†Nā cōuētiones intelligunt rebus sic se habētibus. l.cōtinu⁹.§.cū qs in fi.de vb.ob.z.c.quēadmodū de iureiu.z q̄ p gl. z doc.i.l.q̄ serui⁹.ff.de cōdi.ob cāz.hoc tñ vltimū nō aliter firmo lz sit equū z satis substētabile.Nō tñ op⁹ est firmare cū militēt alia supra aductar per dominū cōsulentē z per me. Laus deo.

¶Summarium super consilio.lxxxvj.

1 ¶Dotata q̄ statuto nō succedat intelligitur in bonis dotātis.
2 Legitima potest statuto diminui.nume.5.
3 Simpliciter prolata non inducunt limitationez temporis.
4 Legitime supplementum aufertur vbi filia dotata statuto priuatur successione.
6 Dotata dicitur filia etiam sine matrimonio.
7 Precedentia attendi debent ad sequentiuz interpretationem.
8 Precedentia respiciunt omnia sequentia.
9 Dispositio alias restringēda ad ea sub quibus pōt comprehendi extenditur.
10 Successionis tēpus inspicitur quo sufficit dotatam statuto excludi si sit dotata tēpore delate hereditatis.
11 Actiones defunctorum transeunt in successione eorum.
12 Dotata filia que statuto non succedat in bonis patris dotantis extenditur etiam ad bona matris non dotantis.

¶Consilium.lxxxvj.

Dominus petrus de vbaldis. ¶†Cōsuluit q̄ non.lz enim statutum disponēs

1 q̄ dotata non succedat intelligatur in bonis dotantis per.l.vt liberis.C.de col.ibi ex substantia eius profecta conferat.et casus in.l.qm̄ nouella.de inoffi.test.z ita cōsultū fuit per dñm Raynerium de monte vbiano dñm lapū de prato.dñs Mafredū de spoleto z dñm Marcū angelelli vt ipse.d.marcus refert in alio eius consilio.et idem tenet Guido de suzzaria vt refert dñs Dionysius.in.l.j.C.de leg.heredi.z lz statutū excludat ab hereditate si nō facit mētionē de legitima videtur q̄ nō tollat legitimā prout dicit in pacto in.l.si qñ.C.de inoffi.test.arguendo.de pacto ad statutū.arg.l.non impossibile.de pactis.¶Tamen q̄r licet sint varie opi.vtrū statutū possit tollere legitimaz filijs de quo in l.scimus.C.de nup.per dños de rota in deci.xviij.vbi referunt va-

2 rias opi.vbi collector decisionū cōcludit† q̄ statutū vel cōsuetudo valet dūmodo nō grauet nimis debitū naturale.z sic videtur velle q̄ non possit in totū tolli.z hanc opi.sequitur Anto.de but.in.c. raynutius de testa.vbi dñs Nicolaus abbas siculus dicit se putare q̄ vbi filius non haberet aliter vnde viueret non valeret tale statutum in totuz absorbēs legitimā al's secus:q̄r tūc cessat illa equitas naturalis:tamē hec nō attingunt casum nostrum in quo non agit de tollendo in totū:sed de diminuendo q̄ facere pōt vt est casus in d.c.raynuti⁹.Statutū habet virtutē exclusiuā z applicatiuā.Applicat em fratri q̄ aufert a sorore vt per bal.in.l.si defunct⁹.de suis

3 z leg.†Et applicat ppetuo cū simplr non temporal'r applicet:vt per bal.in auc.sz z si qs.C.de secundis nup.z bart.in.l.fi.ad tertu.

4 ¶Non ob.d.l.si quando.†q̄r loquitur in pacto q̄ hz diuersam naturam a statuto.nā statutū priuans feminā successione.priuat etiā legitima bal.in.l.fi.C.de dotis promis.z in auт.res que.C.cōia.de succes.bar.in.l.titio centum.§.titio genero.de condi.z demō.bal.z Imo.in.l.gall⁹.§.z quid si tm̄.de lib.z posth.facit tex.in aut.hoc amplius.C.de fideicō.Preterea statutū disponēs q̄ cui aliquid ē relictū in testō non possit petere si non intelligeretur de legitima nihil operaref q̄r in residuo pōt priuari per patrē absq̄ statuto.d. c.raynutius.¶Non ob.qō notat bald.in.d.l.j.C.de legi.heredi-

5 bus.†q̄r statutū nō excludit solū pter dotē.vt pz q̄r dicit maritata cū possit esse maritata sine dote.l.fi.de dona.pter nupt.Est ergo sensus q̄ si a patre est aliquid relictum nō possit aliqd repetere de bonis paternis si a matre non possit aliquid vltra petere de bonis maternis.Non ob.q̄ statutū dicit q̄ nō possit aliquid petere cōtra fratres q̄r respondetur q̄ ex quo frater supererat tpe quo debebaf legitima:ipa fuit priuata z applicata ppetuo fratri.ideo transit ad heredem.arg.l.pro hereditarijs.de acti.cum similibus. z lz dictum statutū in pmo responso loquaf alio casu q̄r in patre et nō in matre:tamen adiuuat q̄r vult q̄ filia vel neptis cui aliqd est relictū in test.nō posset aliquid petere etiā iure nature hoc in effectu prefatus consulens.

¶Subscriptio supra proximi consilij per dominum corneum.

Repetito

Repetito nomie iesu christi.

¶ Placet mihi Petrophilippo de corneo. U. J. doctori de perusio cõclusio supra facta per famosissimũ. U. J. doctorẽ dñm petrũ de vbaldis patrem ꝛ dñm meũ rõnibus ꝛ iuribus per eũ adductis. Ex quo enim ꝓut mihi ꝑsupponitur dicta helysabeta erat maritata ꝛ dotata tpe quo decessit dicta Jacoba. ꝛ sic tpe quo delata fuit ei⁹ hereditas ꝛ ius petẽdi supplemẽtũ legitime si ꝙ cõpetijsset absq; dubio fuit q̄sitũ ius defensionis. d. Apollonio filio ꝛ heredi instituto fratriq; dicte helysabete q꞉ militant ꝛ verba dicti statuti ꝛ mẽs cum nõ consideret̃ solũmodo dos. sed sufficit solũ matrimonium ꝛ matrimoniũ ꝯtrahitur ꝯsensu viri ꝛ vxoris non volũtate parentũ ꝛ sic filia maritat seip̄am nõ pater vel mater. iõ non cadit illa consideratio que cadit in dote prout ꝛ tangit dñs ꝯsulens. ¶ Et lꝫ dos nõ possit esse sine m̃rimonio. d. l. fi. de dona. propter nup. ꝛ l. dotis ꝓmissio. ꝛ l. ꝓmittendo. de iure dot. † tñ dotata mulier censeri põt (6) absq; matrimonio adhuc cõtracto prout firmat bar. in. l. titio cẽtũ §. titio genero. de cõdi. et demon. ꝛ ꝓbat̃ in hoc statuto vt sic cõiunctio aut ponat̃ inter diuersa vt est de sui natura iuxta notata in rubrica. C. de iure ꝛ fac. ign. Et ideo finis statuti decidit hunc casuꝫ † (7) ꝛ maxime attẽta ꝑfatione dicti que est attendẽda ad interpretationẽ sequẽtiũ. deprehẽdit̃ em̃ rõ ꝛ mẽs dispositõis. l. fi. ff. de her. insti. l. titia rñdit. §. idẽ rñdit de verb. obl. ꝛ in. l. itẽ q꞉ de pactis ꝑ Bart. in. l. ambitiosa. de decre. ab ord. faciẽ. ꝛ in prima cõstitu. C. §. quib⁹ et per bal. in. l. pacta nouissima. C. de pac. ꝛ in. l. iniustum. C. si quis alteri vel sibi. ¶ † Posita em̃ in prin. oia sequentia videt̃ respicere ꝛ ad oia referri. l. siqs argentarijs. §. si initium tabul. ff. de eden. ꝛ (8) in. l. iiij. §. si filius. ff. de eden. ꝛ in. c. ij. requiris. de appel. cum simi. ex rõne autẽ saltẽ descripta in lege. ampliatur etiam dispositio al's restringenda vt q꞉ correctiua: prout notat Jmo. in. l. si vero. §. de viro. ff. solu. ma. per glo. singularẽ in verbo eligatur in cle. j. de elect. quam glo. approbant ibi doct. maxime do. Anto. † Extendit̃ em̃ (9) dispositio etiam al's restringenda ad casum qui potest cõprehẽdi sub verbis: licet ex lata et in propria significatione prout declarat Jmo. vbi supra per dictam glo. tunc enim fit extensio ex mente cõprehensiua. qm̃ ratio legis est mens legis. l. cuꝫ mulier iuncta glo. j. in fi. ꝛ ibi bal. ff. so. ma. ꝛ notat Dy. in. c. fi. de reg. iur. in. v. Bar. ꝛ bal. in. l. non dubiuꝫ. C. de. ll. ꝛ Jmo. in. l. ij. in fine. ff. de dona. ꝛ per Bal. in. l. j. col. ix. ff. solu. matri. qui dicit esse meliorem tex. qui sit in iure in. l. scire oportet. §. ꝛ si maxime. de excu. tu. ibi mens legislatoris. ff. de excu. tut. Cũ itaq; mens dicte legis adaptet̃ ad hũc casuꝫ ꝛ verba etiam proprie sumpta similiter adaptentur adhunc casuꝫ.

(10) ¶ Merito iste casus decidatur dicta ꝯstitutiõe municipali. s. † ꝙ tpe quo fuit delata hereditas. ꝛ ius succedẽdi dicta helysabeta excludenda foret ꝛ illud temp⁹ attẽdi debet. l. si quis filio exheredato in p̄n. ff. de iniu. test. ꝛ. l. ij. §. proximus. ff. de suis ꝛ leg. ꝛ insti. de here. quali. ꝛ differentia. §. in extraneis. ꝛ ex quo quesitũ fuit ius ꝛ defensio dicto Apolonio fratri dicte helysabete transire debet in heredem cũ iura oia defuncti regulariter transeunt in hereditatẽ. l. hereditas. de reg. iur̃. ꝛ. l. nihil aliud. de verb. sig. ꝛ hereditas queritur heredi. ideo. ꝛ in eũ transeunt. l. j. C. si cer. pe. cũ similibus censet̃ em̃ eadẽ persona cuꝫ ꝺfuncto in auc̃. de iureiu. a mor. presti. §. j.

(11) ¶ † Et maxime exceptio ꝛ defensio q̄ trãseũt etiã in singularẽ successorẽ. l. etiã si in rẽ successerint. ff. de iureiu. ꝛ per Bar. ꝛ Jmol. in. l. si tertius. §. si quis prius. ff. de aq̄ plu. arcẽ. facit. l. iurisgẽtiũ. §. pactorũ. ꝛ. l. si tibi. §. si pactus. ff. de pac. cũ similibus iũcta. l. nõ impossibile. de pac. attento etiã ꝙ rõ q̄ deprehẽdit̃ ex prefatione ꝑdicta adaptat̃ pariter ad heredes fratris ꝓut ad fratrem. ꝛ lꝫ restringat̃ illa ratio generalis vt non militet vbi frater non fuisset heres: tamen ex quo fuit heres ꝛ sic statutũ in fauorẽ fratris claudit os sorori trahendũ est etiã ad heredẽ fratris, vt seruetur voluntas testatoris per ꝑdicta faciunt verba generalia statuti ibi aliquo modo amplius ꝛc. maxime cũ heres representet personã defuncti ꝛ quodam modo censeatur agi cõtra eũ cũ agitur cõtra heredẽ q eũ represen-(12)tat. † ꝛ sic ex vltimo responso statuti ꝓbat̃ decisio dñi consulẽtis ꝛ posset attẽtari ꝙ decidat̃ etiã ex primo responso ꝙ lꝫ loquat̃ in patre ꝛ in bonis patris ꝛ aui: tamẽ q꞉ masculinum cõcipit femininũ. l j. de verb. sig. ꝛ. l. tres fratres. ff. de pac. cũ in finitis similibus. Et ratio statuti pariter se habet ad testamẽtũ matris prout ad testamẽtũ patris satis probabiliter teneri posset ꝙ etiã in testamẽto matris. ꝛ eius bonis militet cũ ratio legis ampliet dispositionẽ etiaꝫ correctiuã ad impropriam significationem verborũ ꝛ magis de facili videtur ꝙ in iur̃ masculinũ cõcipiat femininũ q̄ꝫ verba trahantur ad impropriã significationẽ cũ regulariter seruanda sit ꝓpria verborũ significatio. l. j. §. si is q nauem. de exerci. ꝛ. l. nõ aliter. de le. iij. Et tñ regulariter masculinũ ꝓlatũ a legislatore cõcipit femininũ per iura vulgaria. ꝛ facit quia verba etiam proprie intellecta adaptantur ad auum maternũ ꝛ ratio similiter ad eũ pariter adaptatur nõ tamẽ opus est hoc firmare ex quo alijs medijs probatur decisio dñi cõsulẽtis. ex dictis itaq; dñi cõsulẽtis ꝛ aliquibus additis cõcludo prout ipse cõcludit ꝙ dicta dña helisabeta nequeat petere supplementum legitime. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. lxxxvij.

1 ☞ Hereditatem non agnitã sui transmittũt.
2 Libellus inneptus productus super causa in qua non requiritur productio non nocet. nu. 15.
4 Lesio consumatur minoris morte.
5 Certum non dicitur nisi in eo in quo est certa natura.
6 Mors cuilibet naturaliter est certa ideo nõ facit cõditionem.
8 Restitutio non transmittitur sine lesione.
9 Restitutio an transmittatur fictione lesionis.
10 Restitutionem in integrũ quã habet etiã minor aduersus tutorẽ lꝫ cõtra eum soluendo existẽtem habeat regressum nõ trãsmittit.
12 Restitutio dicitur remedium magis subsidiarium faciens cessare minus subsidiarium.
13 Restitutio lesionis cõsummata tpe quo desijt posse adiri hereditas non transmittitur.
14 Restitutio in integrum etiã hereditatis nõ adite an dicatur trãsmissa in heredes etiam minoris. nu. 3. 7. ꝛ. 11.
16 Sententia eundẽ dicitur continere errorẽꝫ qualẽ cõtinet libellus.
17 Judex non debet pati coram eo actus frustratorios fieri.
18 Probar[illegible] posse non d꞉ vbi probatum non releuat.
19 Frustr[illegible] expectantur nihil profutura.

¶ Consilium. lxxxvij.

In nomie domini nostri iesu xpi.

(1) ¶ † Circa primũ est aduertẽdũ ꝙ minoribus decedentibus hereditate materna nõ adita competit heredibus ipsorũ minorꝝ ius petẽdi restitutionẽ in integrũ aduersus hereditatẽ nõ aditã: q꞉ ex quo hereditas matris nõ adita nõ transmittit̃ regulariter. l. ij. C. ad orfici. l. j. §. nouissimo. C. de cad. tol. nisi in descẽdẽtibus bñficio ti. de his q ante apertas tab. vt in. e. ti. ꝛ in. d. §. in nouissimo. tñ si nõ trãsmittit hereditatẽ cẽset̃ lesus iõ aduersus talẽ lesionẽ restituitur. arg. l. pãtonius. ff. de acq. here. ꝛ. l. q duos in prin. de reb. dub. ꝛ. l. j. C. de testa. mili. ꝓut voluerũt Jac. de are. Oldra. ꝛ Cy. in. d. l. q duos ꝑ tex. ibi. ꝛ ꝑ text. in. d. l. pãto. ꝛ in. d. l. j. de resti. mili. ꝛ Jo. in. c. in p̄ñtia. de ꝓbatio. ꝛ Bart. Bal. ꝛ Jmo. in. d. l. pãto. ꝛ Bar. ꝛ Jmo. in. d. l. vẽtre. q Jmo. refert idẽ tenere Franci. de rãponi. ꝛ idẽ tenẽt bar. in. d. l. q duos. ꝙ ꝛ firmat Raph. ful. in. d. l. si infanti. ꝛ eã firmat ibi clarissimus doctor. d Joãnes de monte sperello pater ꝛ dñs meus. ꝛ ſm eã vt cõem pluries cõsului. ꝛ ideo vr̃ ꝙ dictus petrus ex persona sui auctoris possit petere restitui in integrũ aduersus hereditatẽ nõ aditã cũ fuerit minor ꝛ maior infante. in infante enim est maius dubiũ q꞉ multi tenẽt in eo cõtrariũ per. d. l. si infanti lꝫ magis cõiter teneat̃. qd̃ idẽ sit in infante prout latius dico in. d. l. si infanti: nõ tamẽ ꝑtinet ad hãc cõsultationẽ cũ immediatus auctor dicti petri e[illegible]et pubes ꝓut dicitur in petitione restitutionis in integ. cui stãdũ [illegible] iuxta ea q̄ habẽtur in. l. cũ ꝑcũ. C. de liberali cã. cũ itaq; habeamus cõem decisionẽ ꝙ minor q decessit hereditate nõ adita trãsmittit in eius heredem ius petẽdi restitutionẽ in integrũ videt̃ aperta frõte cõcludẽdũ qd̃ petitio ꝓcedat. Et maxime cũ ꝑsupponat̃ ꝙ in dicta cã ex forma legis municipalis nõ reqrat̃ libellus neq; ordo iudiciarius qd̃ ꝛ satis innuit̃ ex principio dicti libelli ibi dũ d̃r nõ per modũ libelli sꝫ simplicis petitionis ꝛ facti narratiõis ꝛc. Et talis simplex petitio non differt a libello in alio principaliter nisi q꞉ nõ reqrit̃ ꝙ apte cõcipiatur vt habet̃ in cle. sepe. de v̾b. sig. ¶ † Et vbi libellus nõ reqrit̃ lꝫ (2) ꝓducat̃ ꝛ ineptus nõ nocet ꝓut est glo. notabilis in. l. vinũ. ff. si cer. pe. in fi. gl. magne. ꝛ gl. in v̾bo in trãsitu in. §. multis. inst. de libertinis. iõ dicta petitio nõ vr̃ respuẽdã. qnimo si in meritis cãe ꝓbata sunt vel ꝓbabunt̃ ea q̄ in dicta petitione narrant̃: videt̃ ꝙ ꝑtes iudicis sint in ꝓnũciãdo ꝓ dicto petro: scꝫ ip̄m fore ꝛ esse restituẽduꝫ aduersus dictã hereditatẽ maternã nõ aditã ꝑ dictũ: ꝛ in restituẽdo ipsum petrum. hereditas fratris cum beneficio restitutionis an trãsmittet̃ vide cõsi. 337. in. j. vol. ¶ Cũ his minime refragantibus (3) cõtrariã ꝑtẽ arbitror iuri cõsonã † Nã premittẽdũ est ꝙ dicta in integrũ restitutio q̄ trãsmittit̃ aduersus hereditatẽ nõ aditã cõpetit nõ rõne minoris etatis ꝓut est regularis in integrũ restitutio q̄ cõpetere solet minorib⁹ lesis. d̾ q̄ in ti. ff. de minor. ꝛ. C. e. t. ꝛ in multis titulis seqẽtib⁹. sꝫ est in regularis in integrũ restitutio q̄ cõpetit ex cl'a gñali si q̄ mihi. de q̄ in ti. ex qb⁹ causis maio. ff. ꝛ. C. ꝓut voluit bar. in. d. l. q duos. de reb. dub. ꝛ bal. in. d. l. vnica. §. in nouissimo. de (4) caduc. tol. ¶ Et est rõ † q꞉ ipsi ꝛ alij cõiter vident̃ velle ꝙ lesio nõ sit cõsumata in vita ipsi⁹ minoris: sꝫ in morte. Jõ rõne minoris etatis nõ cõpetit ſm eos. dicit aũt dñs me⁹ clarissim⁹. vꝫ iur̃ iterpres dñs Joãnes petrutij de nobilib⁹ de mõte sperello mihi pr̃ obseruãdissim⁹. ꝙ vr̃ posse dici ꝙ imo fuit ꝯsumata in vita minoris eo q꞉ i articulo mortis est instãs tpis in quo apud naturã est certũ ꝙ negt adire iõ tũc ẽ ꝯsumata lesio. ꝛ ꝑ ꝯñs ꝯsumata est in vita. iõ lex tũc ꝯce-(5)dat sibi minori ius petẽdi in inte. res. † Cũ ipsa lex sit certa de oi eo de q̊ est certa natura. l. cũ qdã. §. suũ. de acq. here. ꝛ ibi ꝑ bar. ꝛ doc. ꝛ hoc ar. est subtiler cõcludẽs: ꝙ lesio ꝯsumata in illo instãti articulo mortis licet ipse non persistat in eo ex quo doc. nõ dicũt ſm eum.

Illud aũt motiuũ tetigit etiã Jmo.in.d.l.qui duos.ff.de vulga.⁊ pup.per.l.fi.ff.qñ dies leg.ced.vbi in simili consideratur dicta rõ.⁊ dicit ibi ꝙ dr̃ viuens tunc mori. Et † qñ apud naturam est certum morte omnino extiturã sine recõualescentia ⁊ aliquid de quo agit non posse fieri in illo momento vite ante mortẽ ꝯsumatã: tunc lex que est de illo certa operatur deferendo ius ratione illius certitudinis q2 censet esse perinde aliqd euenisse vel esse oĩno extiturum. arg.l.si pupill⁹.§.qui sub ꝯdi.ff.de noua.ideo lex disponit ac si certe extitisset vt ꝓbatur in.l.fi.ff.de cõdi.insti.vbi solo suo herede instituto in testõ sub cõditiõe ꝑtatiua que nõ põt impleri in vltimo vite spiritu ꝑut sunt ille q nõ possunt ꝑ aliũ impleri in ipo arti culo mortis anteꝙ spũs exalet deferẽ hereditas testatoris ab intestato ⁊ ille institutus iure suitatis efficiẽ heres in vita et hereditatem transmittit iure suitatis: vt est ibi tex. notabilis.ad idẽ etiã põt induci.d.l.fi.qñ dies leg.cedit.sed lz rõ videaẽ astringere ꝙ lesio sit ꝯsumata in vita minoris ꝑ ꝑdicta: † tamẽ nõ ꝑpterea cõpetere debeat restitutio iure minoris etatis. Sed ex clausula generali si qua mihi ꝑut dicũt doc. Nam dicta lesio nõ fuit cõsumata dolo aduersarij vel minoris facilitate ꝑut reqritur vt cõpetat regularis resti. in integ.s.rõne minoris etatis ꝑut est tex.in.l.fi.C.de in integ. resti.mino.nã ante articulũ mortis non fuit lesio ex qua debeat cõpetere in integ.resti.ꝑut oẽs ꝯcordant.in articulo aũt mortis ipe minor fuit vsus iure cõi:hoc est fecit illud qd̃ fecisset quilibet minor ⁊ prudentissimus ⁊ diligentissim⁹.nã in articulo mortis nemo adisset.ideo cessat in integ.resti.regularis que daẽ ratione minoris etatis.d.l.fi.C.de in integ.resti.mi. Non em̃ desijt adire tunc sui facultate. Jdeo lesio nõ fuit cõsumata nisi in morte ꝑ rout dicunt doct. hoc est dũ moriẽ non dico post mortẽ sed in illo articulo mortis:nõ aũt in vita hoc est anteꝙ moriret.⁊ sic tempore in quo haberet cõsideratio minoris etatis.⁊ ideo medulit⁹ ⁊ subtiliter intuendo non obstat ratio dñi mei ⁊ Jmo.nihilominus ꝓcedit opi.doc. viua ratione satis aperta. Hoc ꝑsupposito infert ꝙ ista in integ.resti.petitur ex ꝑsona defuncti ꝑut ⁊ oẽs ꝑ[illegible] imo non appet ꝙ ꝑsupponãt ⁊ verba Bar.pmo aspectu in.d.l.pantonius sonãt ꝯtra Caccialupũ qui subscripsit meo ꝯsilio dicit ꝙ idẽ etiã vult Pau. de ca.in.l.pãtonius idẽ tãgit Bal.in vlti.col.in.l.si infanti.de iure delibe.ꝛm eũ.forte idẽ Bal.vult in.l.j.de rest.mil.ex relatiõe caccialupi notate q2 põderãt caccia.⁊ suz.ꝙ poterat petere bon. poss.ex quo poterat peti per aliũ ⁊ fuit motiuũ Frã.de acoltis de aretio. in.d.l.pãtonius ꝑut refert suz.⁊ illa.l.pãtoni⁹ loquiẽ in bo.pos.lz est aduertendũ ꝙ põt peti per seruũ:vel ꝑ procuratorẽ.nõ per quẽ libet aliũ forte nõ habebat seruũ in partibus vel ꝓcuratorẽ caccialupus dicit ꝙ siue teneaẽ dicta opi.ꝙ censeaẽ lesio ꝯsumata in vita in articulo.s.morte ⁊ petaẽ ex ꝑsona defuncti siue alia ꝙ nõ ex ꝑsona defuncti:lz ex abñtia iusta.iũcta morti causeẽ eqtas ex cl'a gñali si qua mihi.⁊ sic ex hoc toto.⁊ dicit hoc velle Bar.in.d.l.pãtonius ⁊ in.d.l.q duos.de reb.dub.⁊ Bald.in.d.§.in nouissimo.ꝙ placere vr̃ modernioribus in dictis locis.⁊ in.d.l.si infanti.⁊ in.d.l.j.C.de resti.mili.ꝛm eũ caccialupũ.puto tñ ꝙ bar.velit ꝙ nõ ex ꝑsona hoc est attẽta qualitate ꝑsone q2 puta fuerit minor.nã non daẽ rõne minoris etatis cogita.⁊ vide bal.in.l.j.de resti.mili.dicit ꝙ mino.ledit.⁊ ex lesione minoris cãtur restit.nõ ex lesione heredis licet ante ꝙ exalet spiritus tollaẽ facultas adeũdi ⁊ ꝑpterea videaẽ cõsumata lesio cessante facultate transmittẽdi. Tñ poterat peti restitutio bon.pos.que põt per aliũ queri.l.iij.§.acquirere.de bo.pos.⁊.l.seruus. Jgiẽ ex quo cõpetit ordinariũ cesset extraordinariũ. Ex quo ea que pñt explicari in articulo mortis possunt ꝑ alios post impleri.l.fi.de cõdi.insti. Scdo lz in illo momẽto heres ledaẽ: tñ q2 hereditas momẽto apud eũ remãsura nõ cõsideraẽ illa lesio.l.fi.§.fi.de bo.q̃ lib.⁊ ꝙ ꝑ illã.l.dicit bal.in.l.fi.de cõdi.insti. Jõ nõ daẽ lesio ex tali modica lesione. Et has duas rñsiones ponit. † Tertio rñdet ꝙ ad hoc vt de rigore trãsmittaẽ restitutio in integr.regriẽ ꝙ minor sit lesus in vita. Sz etiã ꝙ minor potuerit restitui in vita ꝓbat tex. in.l.nõ solũ.de in integ.resti. Sz in vita restitui nõ poterat ex lesione cãta in articulo mortis:ergo illa nõ trãsmittiẽ. Sum. ꝙ subdit rõne quã adducebã ꝙ in articulo mortis non ledit dolo aduersarij nec sui facilitate igiẽ ⁊c. Subdẽdo ad hãc obiectionẽ insurgit Aretinus in.d.l.pãtonius dicẽs ꝙ lz in pũcto mortis nõ ledaẽ vere sui facilitate: † tamen fingit lesus ad hoc vt restitutio cõcedaẽ ex titulo de minor.per tex.in.l.etiã ei.ff.de mino.vbi posthumus fingitur natus.⁊ cõseqũter lesus sui facilitate vt restitutio cõcedaẽ ꝑterea si fingitur lesus absens ex causa reipublice.d.l.pãtonius:fortius in minore ꝑ no.l.fi.ff.de in inte.resti.vbi eius cã fauorabilior esse videtur.⁊ ꝓbat in.d.l.pap.in fi.lz ista dicta nõ habẽt obstare in casu nostro.⁊ ad primũ motiuũ dico saluãdo cõem sñiam a qua nõ est recedẽdũ in cõsulẽdo ꝙ lex nõ fingit sup lesione:lz eũ natũ ꝑut est regulare in cõcernẽtibus sui fauorẽ.l.cuz in vtero.ff.pro socio.⁊ eo ipso ꝙ natus fingiẽ lesus censeẽ sui facilitate permittẽdo tempus ꝑscriptionis labi.tex.est.⁊ ibi Bar.in.l.fi.C.in qb⁹ causis in integ. resti. nõ est necessaria.nã si hoc dicimus in nato facilitate sua ledi fortius in nõ nato.nec est opus alia fictione.ꝑterea multa finguntur in cõsequẽtiã q̃ nõ principaliter.l.penul.ff.de suis.⁊ leg.⁊ tradit Bart.in l.si is q ꝑ emptore in materia fictionis trãslatine.ꝑterea hec rõ nõ stringit ꝙ dicaẽ lesus seu fingaẽ lesus in vita lz tñ ꝑ morte in abñte quo casu ex quo restitutio nõ cõsumaẽ in vita nõ cõpetit heredi: lz in.d.l.etiã ei cõsumaẽ in vita.ꝑterea ad illud qd̃ dicitur ꝙ cã minoris est fauorabilior põt dici illud verũ qñ minor est lesus sui facilitate vt dolo aduersarij:lz in casu nostro nõ diciẽ lesus sui facilitate lz ꝑpter minorẽ etatẽ iunctã cũ morte vt.d.l.pãtonius per quã.l.põt argui extẽsiue ad minorẽ.⁊ sic in minore fundaẽ decisio sicut in maiore Suzzinus. vnde qñ aliud remediũ cõpetit cessat hec irregularis resti.in integ.q2 cessat illa eqtas ob quã ꝑtor dat hãc irregularẽ in integ.restitu.ex cl'a si qua mihi iusta cã esse videbitur.⁊ rõ magis de facili cessat quã vbi cõpeteret in inte.rest.minori cõcessa ad hoc que dico in.l.sub ꝑtextu instrumẽti.C.de trãsac. ¶ Nã videmus † ꝙ lz minor habeat regressum aduersus tutorẽ etiam existẽtem soluendo:nihilominus habet etiam in integ.resti.vt.l.etiã.C.si tutor vel cura.interue. ¶ Et tamen minor hoc casu decedens si haberet regressum contra tutorem non haberet hanc in integ.resti. prout voluit Barto.in.d.l.qui duos de reb.dubi.⁊ Bald.in.d.§.in nouissimo.cum quibus alij transeunt Sum.allegat Bar.⁊ Franci.de albe.in.d.l.si infanti subdens ⁊ communiter alij.d.Franciscus de areti.in hoc consuluit contrarium consi.clxxij.incipi.in presenti cõsultatione videndum.vide in illo consilio multa ad propositum elegãtia ⁊ parum meo iudicio vera. Jnter cetera ad hoc propositum ꝙ licet quando remedium in subsidium datur actio vel officiũ iudicis fundatum in ea equitate q2 aliud remedium nõ competit tunc si cõpetit aliud remedium etiam contra aliam ꝑsonã illud cessat ita loquuntur iura Barto.vz.l.j.in fi.si mulier ven.no.cum similibus allegatis per bar. † Aliqñ ⁊ scdo superest etiã alia equitas que causat resti.in integ.puta ratione minoris etatis absentie.ex causa rei pu.non impeditur officium iudicis extraordinariũ ex eo ꝙ competat aliud remedium contra diuersam personam vt in minore probatur in.l.etiã.⁊.l.fi.si tutor vel cur.interue.in abñte ꝓbatur ex notata per glo.in secũda sol.in.l.is qui reipubli.ex quibus causis maio.Fran.de are.cõtra bar.d.Sum.rñdet ꝙ lz qñ datur restitutio rõne minoris etatis vel abñtie reipu.ꝓcedant predicta.s.ꝙ regressus competẽs contra tertiã ꝑsonã nõ faciat silere resti.in integ. Tamẽ qñ nõ cõpetit simpliciter ratione minoris etatis:sed partim ratione minoris etatis partim ꝑpter lesionem contingentẽ in pũcto mortis. Et sic mixtim ex tit.de minor.⁊ tit.ex quibus causis maio. tunc habet locũ ꝙ dicit bar.s.ꝙ qñ habetur regressus contra tutores cessat eqtas.⁊ ista fuit intẽtio bar.in.d.l.si infanti.⁊ ita premisse rõni respõdebãt insignes doc.dominus Joan.de bonieronimis de eugubio.⁊ pleriqꝫ alij aduocati floreñ. Sum.etiã adducit qd̃ licet vnum remediũ extraordinarium nõ tollatur per aliud extraordinarium.d.l.etiam. Barto.in.l.in prouinciali.⁊.l.de pecoribus.C ad.l.acq.⁊ tradũt.d.Ant.⁊ Jmo.in.c.significauit de test. ¶ Tamẽ † quando vnum remedium est magis subsidiarium illud cessat propter minus subsidiarium.tex.est no.⁊ ibi Bald.in.l.si filius.C.de in offic.test. Sed nulli dubium quod est magis subsidiaria restitutio de qua agitur ꝙ illa ex ti.de minor. Jdeo non mirum si fundus cessat Suzzi.d.Julianus ad me rescripsit quod bald.idem consuluit sibi in ordine dcclvij.in primo lib.consiliorum Bald.incipit questio est de pluribus transmissionibus.s.quod qui trãsmisit ius deliberandi non trãsmittit ius petendi resti.in integ.⁊ quod idẽ tenet dñs Jo.petrutij.in.l.j.in fi.de rest.mino. Dñs baldus fercole vidit meũ consiliuz noluit subscribere:fui secum alloquutus nihil allegabat nisi quia minor qui nõ adit trãsmittit ius petẽdi resti.in integ. hoc fatebar qñ nõ transmittit hereditatẽ.dicebat ꝙ restitutio in inte.aduersus sententiam cõpetebat minori lz habeat remedium appellandi ex eo quia remediũ appellandi est breuius.l.fi.C.si aduer. rẽ iud.iuncta glo.⁊ doc.ibi dicunt quod ratio est q2 restitutio in integ.plenius subuenit ⁊ allegãt plura in quibus plene subuenit.et paulus interserit hanc quia habet longius tempus. Non tamen dicit qd̃ ex hoc solo interesse longioris tẽporis daretur restitutio in integ. Sed ex hoc addit qd̃ plenius subuenit.quod est fatẽdum tamen propter hoc solum interesse non competit resti.in inte. prout dico in cõsilio. Et dato qd̃ cõpeteret in integ.resti.regularis. Non datur irregularis ex clausula generali si qua mihi:q2 si habetur beneficium appellandi nõ habetur beneficium resti.in integ.ex cl'a si qua mihi.⁊ si est elapsum tẽpus ad appellandum restituitur solum ad appellandum licet in minore secus vt.l.fi.de in integ.rest.⁊ not. gloss.in.d.l.fi.C.si aduer rem.iud. Jtaqꝫ ista ratio iuuat hanc partem. Tamen.d.petrus nescio quo ductus spũ cõsuluit cõtra.⁊ Dominus bal.fercole se subscripsit cõsi.dñi petri. Dominus bar. Suz. vidit eorũ consiliũ ⁊ meũ ⁊ se subscripsit meo cõsilio sil'r se sbscripsit d. Joãnes baptista caccialup⁹ põderat vba Cy.i.l.j.de resti.mi.in scda qone. Jtẽ vba Ja.bu.ibi.itẽ bar.ibi dũ seqtur opi. Ja.bu. Jtẽ in.d.l.pãtonius qtenus cõsiderat lesionẽ. Jtẽ bar.in.d.l.q duos et dũ dicit ꝙ in hereditate vltimi inueniet hereditatẽ primi qsi transmissam ex iuẽ deli. Jtẽ qten⁹ dicit ꝙ illud remediũ restõ.cõpetebat añ.l.cũ antiquioribus qsi sentiat ꝙ hodie nõ cõpetat si cõpetit bñficiũ illius.l.itẽ quatenus subdit si annus delibercãdi trãsiuit ⁊c. Jtẽ adducit.

adducit.d.l.pantonius .quatenus dicit ꝙ de rigore nullum remediū competebat vnde nō militat quando aliud remedium competit. Itē adducit Bal.in.d.l.j.de resti.mil.quatenus dicit ꝙ ratio equitatis fundatur in hoc:q2 vltimo vite leditur eo ꝙ non transmittitur.idem sentit in eadem.l.ver.pro hoc dico. idem de mente Bal.in.§.in nouissimo in.l.cum antiquioribus in vltima col.dum ponit summulā Nico.de mat.idē in.d.l.si infanti.vj.q.Itē adducit Bal.in.l.non solū.de in integ.resti.dum referendo Jac.de are. Ja.bu.⁊ Bar.ꝙ minor dicitur lesus eoipso ꝙ non transmisit hereditatem:iō beneficiū restitutionis cōpetit eius heredi.idem de mēte Ange.in.d.l.non solū ⁊ omniū qui scripserunt in hac materia.⁊ hoc videtur voluisse satis aperte in ɔ̄si.ccclij.incip.de iuribus aditionis caccialu.⁊ sic quādo competit aliud remedium quo pōt cōsuli cessat dicta restitutio irregularis etiā si esset tale ꝙ faceret cessare resti.in integ.regularem vt ex predictis ptz.si ergo cessat quando heredi pōt consuli per regressum contra tutorē vel curatorem fortius videtur ꝙ debeatur cessare hoc casu quo heres habuit remediū a recta via adeundi ex iure deliberandi.doc.enim volunt ꝙ
13 donec potest adiri hereditas non censet minor lesus.† Sed demū tunc lesio cōsumatur quando desinit posse adiri sed in casu isto tpe mortis poterat adiri ex iure deliberandi ergo non erat cōsumata lesio.ergo minori non cōpetijt ius petendi resti.in integ.si sibi nō cōpetijt ergo in aliū.⁊ sic in suū heredē illud trāsmittere nō potuit. arg.l.nemo plus iuris.de reg.iur.⁊.l.traditio.de acq.re.do.⁊ sic sumus ex termios.d.l.pātoni⁹.⁊.d.l.j.de resti.mi.⁊.d.l.q duos.⁊ doctorū q loquunt qn̄ hereditas nō trāsmittit. Et lesio cōsiderat:q2 hereditas nō adita non trāsmittitur prout patet ex dictis docto. in iuribus supra allegatis:⁊ videt multū clarū. que enim lesio pōt dici nisi forte q2 ius deliberādi nō durat tanto tempore quāto tēpore durat ius adeūdi cū illud duret.xxx.annis.arg.l.licet.C.de iure deli.prout omnes ibi tenēt:⁊ facultas adeundi ex iure deliberādi trāsmisso nō potest egredi annū.l.cum antiquioribus.C.de iure deliberādi.sed huiusmodi distātia tēporis prescribēdi nō est in cōsideratione.l.qui bis idem.⁊ ꝙ ibi per doct.ff.de verb. obli.⁊. in.l. pater qui castrense.⁊ ibi per Bar.de castren.pecu.⁊ ita etiam in similibus terminis nostris dicit Jmo.in.l.ventre.de acquir.heredi. in.ix.col.Suzzinus ex persona ergo minoris:non potest peti in in
14 tegrū restitu.†q2 lesio cessauit in vita minoris: ⁊ etiam tēpore sue mortis:ideo sibi non cōpetijt nec ex persona sua:quia maior nec illā ex persona sua petijt.⁊ hoc etiā legendo tenui pro expedito legendo.d.l.si infanti.§.ꝙ cessat in integ.resti.eo casu quo hereditas aliquo iure transmittitur.et puto clarissimū.⁊ per hec tollunt quasi oīa que replicantur pro parte petri petentis restitui.Nec ob.illō qō allegat ꝙ infans non transmittit ius deliberandi:q2 in eo non datur sciētia ɔ̄siderabilis.arg.l.j.C.de falsa moneta. q2 licet faterer ꝙ heres infantis non haberet ius deliberandi ex scientia ipsi⁹ cessante scia tutoris que hoc casu non presupponitur lꝫ sit magnū dubiū an infans quicꝙ̄ in huiusmodi terminis transmittat:tamē in casu isto nō est opus aggredi dictā difficultatē. nā dictus petr⁹ nō est heres illius infantis ideo ex ꝑsona sua nō pōt petere restitutionem in integ.Nec illā petijt:sed ex persona Joānisfrācisci puberis:qui vltimo decessit.ipse autē Joānesfrācisus lꝫ forte sibi fuissent delate hereditates fratrū:tamen ex quo illas non adiuit eas nō trāsmisit.d.§.in nouissimo.⁊.l.qm̄ sororem.C.de iure deliberandi.nec pro parte dicti petri petitur restitutio aduersus non aditaꝫ hereditatem fratrū:sed solū ⁊ dūtaxat aduersus nō aditā hereditatē matris quinimmo ipse Petrus videtur niti ex non aditione dictorū Antonij ⁊ helysabete ⁊ philippi fratrū dicti Joannisfrancisci.cū alleget ꝙ hereditas dicte sue matris est ad eū delata saltē bn̄ficio iuris accrescendi ⁊ prius alleget ꝙ portio hereditatis materne delate helysabete ꝑ eius mortē fuit delata fratribus ⁊ successiue pariter per mortē aliorum ꝙ portio decedentis erat delata superstibus:⁊ sic petit se restitui ad adeundū ex persona Joannis.⁊ si petijsset se restitui aduersus hereditates fratrum delatas dicto Joanni francisco.⁊ nō aditas per ipsum Joannemfranciscū.⁊ cōsequenter nō transmissas in ipsum petrū heredē ipsius ioannisfrancisci dicta petitio laboraret eodē morbo quo petitio restitutionis in integ. aduersus hereditatem matris nō aditā ⁊ nō trāsmissam.cū etiā trāsmissuꝫ fuisset ius deliberandi super hereditatibus fratrū ⁊ sororis sed super hoc non insistendū q2 talis restitutio respectu hereditatū fratrū non postulatur.Quinimmo nec allegat ꝙ dicto ioannifrancisco fuerint delate.Nec ꝙ si fuissent delate nō fuerint adite:et propterea fuerit aliqua lesio.remanet itacꝙ̄ firma ⁊ indubia meo iudicio concludo ꝙ dicta restitutione in integ.nullatenus cōcedi debeat: nec competat ius illam petendi.Et quia ex narratis in dicta petitione per dictum petrū constat ꝙ sibi ius nō cōpetit petēdi in integ.restitutio.ipse est ab initio reijciendus.Naꝫ exceptio tu non habes actionē tibi ius nō cōpetit repellit quem a limine iudicij.l.si pupilli.§.videamus.de nego.gesto.⁊ ibi per Bar.⁊ per doc.in.l.nā postea in princi.de iureiurando ⁊ per Modernos in.l.eleganter.§ si quis post.de condi.indeb.deponuntur exceptiones impediētes litis ingressum:prout repellitur qui agit ex actione si actio deficit itaꝫ qui principaliter iudicis officiū intentat pari ratione est repellēdus si ab initio apparet sibi nō cōpetere officiū iudicis ꝙ intentat.Est eñ eadem ratio ergo idē ius per iura vulgaria.Utrocꝙ̄ eñ casu deficit fundamentum.ita ꝙ nihil fundari seu vt ita dixerim superedificari potest.j.q.j.cū paulus.Et ex quo ex ipsa petitione apparet ꝙ de iure non debet in integ.resti.concedi si sententia concedens restitutionem in integ.ferreretur illa contineret manifestum iuris errorem q2 apparet ex ipsa sententia qō esset lata contra ius. ex quo sentētia habeat necessariam relationeꝫ ad petitionem.l.vt fundus.ff.cōmuni diui.⁊.l.fina.C.de fideicommissarijs lib.⁊.c.licet hely.de symo.adeo ꝙ si error est in libello censetur esse etiā in sentētia.ita ꝙ si ex libello apparet error censetur apparere etiā in sentētia ita ꝙ sententia ex hoc redditur nulla.prout volunt barto.⁊bal. in.l.j.C.de errore calcu.⁊ ibi Jaco.butri.⁊ Cy.ibi.⁊ Barto.⁊ Ang. in.l.j.§.item si calculi:que sententie sine appella.rescin.et barto.in l.si expressum.de appella.cañ.in.c.in presentia.de renuncia.⁊ in.c. inter ceteras.de re iudi.⁊ maxime ibi per Panor.hinc est ꝙ vbi libellus est ineptus totum iudiciū ruit non potest ferri apta seu valida sententia.glo.in verbo ꝑm.institu.de obliga.titu.generali. c.cū
15 dilecti.⁊ ibi per docto.¶†Et licet in cā ista forte nō foret necessarius libellus.⁊ ideo nō sit necessaria solēnitas que in libellis requiritur.⁊ hoc respectu nō curetur si inepte proponatur ⁊ procedant glo.in contrariū adductis.Cū petitio qualis qualis requiritur vt iuxta eius formā ferri valeat sentētia vt est expressūꝫ in cle.sepe.de verbo.sig.Itacꝙ̄ pariter habet sententia necessaria relationē ad q̄lem qualē petitionē prout hꝫ ad libellum per tex.d.cle.sepe.¶Et
16 ideo† error q apparet ex quali quali petitione censetur apparere in sentētia rōne dicte necessarie relationis per supradicta. ⁊ prout etiā videmus in secunda sententia cōfirmatoria prime que nō valet si prima cōtinet expssum iuris errorē ꝑut voluerūt Bar. Ang. ⁊ Jmo.in.l.si expressum.de appel.⁊ Bar.in.d.l.j.C.de errore calculi.⁊ ideo cū nō possit ferri valida sentētia nō debet iudex frustra ꝑ
17 cedere.¶Q2†iudex non debet facere actū frustratoriū. l.si pretor in prin.ff.de iud.⁊ nō dꝫ quis admitti ad actū iudiciarium q factus
18 nō releuat ꝑut dicitur in probatione†ꝙ nō admittit qs ad ꝓbandū qō ꝓbatum nō releuat.l.ad ꝓbationē.j.C.de ꝓba.hinc etiā descēdit ꝙ iudex lacerat libellū vt ꝑ glo.in.l.j .ff.de offi.asses.Nc.s.faciat acta frustra.cū itacꝙ̄ ex narratis in quali petititione appareat ꝙ ⁊ si oīa narrata docerētur veniret sentētia ferēda contra petētē. Jdeo nō dꝫ deueniri ad ꝓbationes cū nō ꝓbata nō releuarēt ad victoriā:ideo ad merita cāe nō est deueniēdū.Sed est reijciēdus ipse prouocās ad iudiciū.Nō enim ex alio vult litigare nisi vt sentētiet ꝑ eo:sed ex quo nunc apparet ꝙ nō pōt obtinere nō est expectāda
19 sentētia:†q2 nō est expectādus euētus ⁊ finis q nō est ꝓfuturus.frustra eñ expectatur euētus nihil operaturus.l.aliqn̄.§.fi.ff.ad velle. ⁊.l.cū heres.§.fi.de acq.heredi.⁊.l.j.in princ.de cura. bonis dan.⁊ c.cū cōtingat.x̄ si.verū.de offi.dele.cū multis similibus.⁊ ꝑ hec pluribus varijs vijs deducit ꝙ dominus iudex dꝫ reijcere talē petitionē.⁊ in causa nō procedere.seu absoluere cōuentos ab obseruatione dicti iudicij seu instantie. Laus deo.

¶Summarium super consilio.lxxxviij.

1 Domus sumitur pro agnatione.
2 Agnatio ⁊ cognitio iure cōi equiparant filij ex fratris filia retinēt ius agnationis eorum matris.
3 Exheredationis species dicitur descendeñ.feminas excludere propter feminas masculos.
4 Dotate filie siue eorum filij exclusi statuto a successione dotantiuꝫ vel non dotantium per masculos qn̄ succedūt vel ipsius filij patri relictis tantū masculis ex filia fratris filie dotate. nu.II.
5 Exorbitantia iura et correctiua sunt fortiter probanda per se fundantes super illis.
6 Statuti verbis deficientibus deficit ⁊ dispositio illius.
7 Heredis appellatione cōtinentur descendentes.
8 Correctiua non patiuntur extentionem argumento a prioritate rationis.
9 Ratio que nō est generalis ad dictum censetur impulsiua.
10 Jnstituto particulari accrescunt alie res hereditatis repudiante herede vniuersali.
12 Repudiatio que solo depēdet animo quo modo possit propter errorem reuocari.
13 Dominium transfertur causa erronea.
14 Turpitudinem allegans et dolum non auditur.
15 Publicatis testibus non admittitur quis ad ꝓbandū eadē facta.

¶Consilium.lxxxviij.

In nomie domini nostri iesu christi.¶Licet in primo consultationis articulo videatur prima facie dicenduꝫ ꝙ dictus Jacobus frater carnalis succedat dicto domino Mazico et excludat dictos Joannembaptistam et rubertum nepotes ex filia dicti domini Mazichi ꝙuis sec⁹ sit de iure cōi per autin.successione C.de suis ⁊ leg.cum similibus.Nam ius municipale quod cōstituit

speciale ius ciuile in loco.l.oēs ppl'i.ff.de iusti.τ iur.τ insti. de iure na.gen.τ ciui.§.ius aūt ciuile.τ ꝑpterea seruādū in loco vt dictis iurib⁹.τ.l.lege municipali.τ.l.fi.de decre.ab ordi. faci. disponit ꝙ masculini de domo excludant feminas dotatas vel dotādas τ eorum filios:sed dicta filia dñi Mazichi fuerat dotata a patre prout presupponit̄ in themate:ideo videt̄ exclusa τ ipsa τ eius filij a successiōe intestati dicti sui aui existēte iacobo fratre carnali:τ de domo dicti dñi Mazichi.cum statutū excludat dotatā τ eius filios a successione patris matris aui vel auie τ fratrū dotantis vel nō dotantis donec superuixerit masculus heres natus ex ꝑdictis vel aliquo ꝑdictorum τc.Sed hic supest masculus descendens ex aliquo predictoꝝ:q2 ex auo.τ forte ex auia dicte filie dotate:ergo ipsa erat excludenda:τ eius filij exclusi sint ab hereditate eorū aui.v3 domini Mazichi.nō em̄ videtur obstare ꝙ dictus iacobus masculus de domo dicti dñi Mazichi nō sit descendēs dicti domini Mazichi: sed transuersalis:q2 statutū videtur requirere solū ꝙ sit descendēs ex aliquo predictorum vt patet ibi dum dicit ex ꝑdictis vel aliquo ꝑdictorū.τ ibi de bonis τ super bonis cuiuslibet ꝑdictorū quoq̄ modo ꝙ verbum cuiuslibet ꝑdictorū est distributiuum vniuersale vt l.si pluribus in.prin.de leg.ij.τ habet̄ per Bar.in.l.hoc articulo.de heredi.insti.τ ne verba videntur aperte excludere dictos nepotes ex filia ꝑpter fratrem ex eodem patre genitum ꝙ τ videt̄ dicendū ex generali rōne posita in prin.dicti statuti ibi ne hereditates τ successiones ad alios qui non essent de domo ex linea masculina ꝑueniant statuerunt τc. ¶ Constat enim ꝙ dicti nepotes non sunt de linea masculina dicti Mazichi de cui⁹ successiōe τ hereditate agit̄.

1 Itē non sunt de eius domo:† q2 domus pro agnatiōe hoc casu sumitur.l.ꝑnunciatio.de verb.sig.in.§.familie.versi.cōi iure.τ ibi domū pro agnatione exponit Bar.adducēs tex.cū glo. in verbo domū in.l.cū vnus.ff.de alimē.τ cib.leg.ad hoc etiā.l.j.C.si quacunq̄ predi.pote.τ ibi per Bal.τ.l.j.C.ne liceat potētioribus ibi potentiorum domo.τ.c.j.in prin.de scisma.lib.vj.ibi domus. de col.tex. iuncta glo.in verbo domesticis in.l.j.in princi.ad sille. vbi Jac. de are.exponit dom⁹.i.agnatio τ expositio est vera.ꝑut ibi dicit Bar. ꝙ vltimo loco subdit ꝙ domus in partibus tuscie sumitur pro omnibus descēdentibus ab vno stipite.suppleri debet.s.descendentibus per lineā masculinam:τ ita sumitur in alijs iuribus preallegatis cū agnatio nō sit nisi inter cōiuntos per lineā masculinā. l.sunt autem agnati.ff.de legi.tut.τ insti.eo.titu.in prin.τ ꝙ sumat̄ ita in casu nostro.s.pro descendētibus per lineā masculinā.apparet ex verbis sequētibus ibi ex linea masculina proueniant l3 nō possit in casu huius statuti sumi omnino ꝑ agnatione cum excludat dotatas τ earū filios ꝑpter filios.τ nepotes masculos etiā ex femina descēdētes sunt aūt descēdētes per lineā masculinā ab ipsa femina.s.nepotes ex filio cōstat aūt ꝙ dictus iacobus cēset̄ esse de eadē domo qua erat dictus dñs Mazichus:q2 sibi agnatus cōiuntus ex eodē patre:ideo ratio statuti eū admittit:τ excludit dictos nepotes filios filie dotate.Et ex ratione legis sumitur mens legis: q2 cēsetur esse mens legislatoris dicto.c.fi.de re.iu.in.vj.τ Barto.τ bald.in.l. nō dubium.C.de.ll.τ Bal.per illū tex.in.l.cū mulier.ff.solut.ma.τ dicit Jmo.in.l.ij.§.fi.ff.de dona.τ Bald.in.l.j.col.ix.ff.solut.ma.dicit ꝙ de hoc est melior tex.qui sit in iure in.l.scire oportet.§.τ si maxime ibi mens iuris latoris.de excu.tut. τ Ang.in.d.l.ij.dicit ꝙ est ipsa lex ad hoc etiam ꝙ dicit bal.in auc.post fratres.C.de legi.heredi.τ in.l.fi.ff.de here.insti. Concurrere ergo videtur mens legis τ verba merito videtur hoc aperta fronte concludendum.τ maxime cū verba ipsius rationis sint dispositiua adeo ꝙ ex eis pōt sumi decisio per no.per glo.τ doc.in rubrica.C.ne fideiuſ.dotium dētur. Tamen nō obstātibus ꝑmissis puto in cōtrariū fore apertam iusti

2 ciā.†nā ꝑmittedū est ꝙ ex quo de iure cōi sunt equiparati agnati τ cognati.τ sic cōiuncti ex linea feminina.τ linea masculina tam descendentes ꝙ̄ transuersales τ ascendētes vt in auc.in successione.de suis τ legi.auc.cessante.τ auc.seq.C.de legi.heredi.τ auc.defuncto. C.ad tertul.itē de iure descēdētes preferunt̄ transuersalibus dicta auc.in successione.τ dicta auc.cessante.Et legū correctiones sunt ꝑ posse euitāde.l.ꝑcipimus.C.de appel.τ.c.cu3 dilectus.de cōsue.

3 τ.l.sancimus.C.de testa.τ.l.vnica.C.de inoffi.dot. ¶ Et†exclude re descēdentes feminas ꝑpter masculos est quedā species exheredationis dicit Bal.in.l.illam.C.de colla.Ideo reputatur odiosu3 τ restringēdū ꝑm eum.Et idē Bal.in.l.quicūq̄. C.de ser.fug.dicit ꝙ statutum excludēs auum maternū ꝑpter patruum est odiosum odio irrationabili.Ideo restringēdum adeo ꝙ nō excludet auiam maternā ꝑm eum.Lōge aūt magis debet cēseri odiosum excludēs filiā τ nepotes ex filia ꝑpter fratrem τ ꝑpter patruum τ alios vlteriores ꝑut resultaret ex hoc statuto talis exclusio si statutū ita late interpretaretur ꝑut sumitur ex adductis per alterā partē. Jō alia interpretatio est sumēda ꝙ̄ magis cōuenit verbis dicti statuti .s.ꝙ femina dotata vel dotāda siue sit descēdēs siue ascēdēs eius de cuius hereditate agit̄ siue trāsuersalis excludat̄ a masculis descēdētibus ex aliquo ꝑdictorū veniēs in successione ꝑdicta cū tali muliere dotata vel dotāda.Ita enim aperte sonāt verba statuti veniēs in successione ꝑdicta cū tali muliere dotata vel dotanda.Illa em̄ verba restringūt ꝑcedētia alias fuissent ludibrio posita quod minime est dicēdū.l.si quando.de leg.j.τ.c.si papa.de priui.lib.vj.Est ergo sensus ꝙ si cōcurrunt filius τ filia qui simul venirēt iure cōi ad successionē patris tūc filia sit dote cōtēta nec succedat ipa nec eius fi-

4 lius†:sed si vna cū filia dotata cōcurrit alius masculus agnatus q̄ de alio iure nō veniret ad successionē vna cū femina dotata:tūc statutū non excluderet feminā sed casu sille remanet sub dispositione iuris cōmunis τ in cōtrariū sensus dicti statuti cōcordat cū iure cōmuni.ideo tale argumētū est sumēdū cū sit fortissimu3 in iur.l.j.§. huius rei fortissimū est arg.de offi.eius cui mā.est iurisdi.c.cū apl'ica.de his q̄ fiūt a pla.sine cōsen.ca.τ.l.apud antiquos.C.de furtis.

5 ¶ †Et ꝙ se fundat in iur̄ exorbitāti:τ fortius in correctiuo debet ꝑbare omnia que ponuntur in ipso iur̄. Joā.an.in.c.j.de tēpo.ordi.ꝑrout refert τ sequit̄ Bal.in.l.si quis nō dicā capere.de epi.τ cle. τ ponunt legētes in.l.si quis maior.C.de trāsac.ad hoc optime qō notant glo.τ doc.in cle.fi.de rescrip.Debet ergo concurrere ista q̄litas ponderata in statuto ꝙ sit filius nepos vel ꝑnepos alicuius predictarum veniēs in successione ꝑdicta cū muliere dotata.sed dictus iacobus nō est hmōi:q2 licet sit filius christofori:τ sic patris dicti dñi Mazichi τ aui paterni dicte filie dotate matris dictorū ioānis baptiste τ roberti tñ nō est veniēs in successione ꝑdicta cū muliere dotata q2 excluderetur ab ea si viueret.τ si erat premortua nō po-

6 terat cum ea venire. ¶ Ideo†ex quo deficiūt verba dicti statuti: cesset etiā dispositio iuxta.l.ita autē in prin.ff.de admi.tut.τ.l.iiij. §.pretor ait.§.totiēs.ff.de dāno infec.cū concor.ꝙ τ demōstratur: q2 si statutū generaliter disposuisset ꝙ mulier dotata vel dotanda excluderetur a quolibet filio nepote vel ꝑnepote vel herede masculo aliquorū ex supradictis frustra subdidisset.§.declarantes.ꝙ etiā mulier dotata siue dotāda nō possit succedere fratri vel fratribus decedēti vel decedētib⁹ donec τ q̄usq̄ supstiterint fratres nepotes vl' ꝑnepotes ex linea masculina descēdētes τc.Certe nepos τ ꝑnepos descēdēs ex fratre cōphēdebat̄ sub ꝑcedētib⁹ cū supra memorauerit fratrē τ ab eius successione excluserat dotatā donec superesset aliquis nepos vel ꝑnepos mascul⁹.quinimmo τ magis genera-

7 liter donec supererit heres.idest descēdens masculus. ¶ Nā † sepe in iure heres pro descendēte sumitur.l.ex facto.§.fi.ad treb.τ.c.j.§. τ si clientulus.de alie.feu.in vsibus feu.τ in ti.de eo qui sibi τ here. suis in rubro τ nigro.τ in.c.j.§.penul.de lege corra.cum multis similibus in materia feudali.Et similiter in precedenti dispositione excludebatur superstite fratre cum esset filius patris qui prius nominabatur in principio statuti.Uerū q2 nepos aut ꝑnepos nō succedit vna cum sorore iuxta auc.post fratres:fratrūq̄ filios.C.de legi.here.voluit statuens etia3 hoc exprimere.τ vlterius decidere in nepotibus τ ꝑnepotibus ex fratre ꝙ excludant sororē dotatā τ descēdētes ex ea l3 de iure cōmuni nō succederent cum sorore dotata. In descēdētibus aūt nō erat hic necesse cū descēdētes ex alia linea cuiuscūq̄ sint gradus si alij ex ea linea eos nō precedunt succedunt vna cū alijs alterius linee l3 illi alij sint primiores in gradu.inst.de hered.ab intesta.§.cū filius.τ in auc.eo.ti.§.j. Nepos enim intrat locum filij ꝑdefuncti.τ sic de singulis vlterioribus vt dictis iuribus. Itaq̄ clare apparet ꝙ dictū statutū minime excludit filiā vel nepotes ex filia ꝑter fratrē defuncti qui nō venit ad successionē vna cu3 eis per supradicta.Nec ob.ꝙ ratio est generalis.na3 ratio generalis extēdit dictū in correctiuis ad casus qui possunt cōprehēdi sub verbis dicti:l3 ex ipropria significatione ꝑ nō ad casum q̄ nō posset sub verbis dicti cōprehēdi ꝑut declarat Jmo.in.l.si vero.§.de viro

8 solu.ma.per no.p gl.τ doc.in cle.j.de electi.† ¶ Et est cōe dictū qō per arg.a prioritate rōnis nō fit extensio in correctiuis per.d.l.pre cipimus cū cōcor.τ maxime q2 dicta ratio si generaliter intelligeretur excluderet oēs cognatos mares τ femias dotatas τ indotatas neq̄ dotandas et sic corrigeret multa iura ꝙ non est dicendum ꝙ iurislator vno verbo ita effuse ꝑlato voluerit corrigere tot iura.ar. l.si qñ in prin.Et ꝙ nō sit de mēte apparet ex sequētibus:q2 statuētes frustra se restrinxissent ad mulieres dotatas vel dotādas si generaliter voluissent ꝙ hereditates nō ꝑuenirēt ad alios q̄ nō essent de domo ex linea masculina.τ ludibrio fuissent apposita oīa ꝟba sequētia ꝙ nullaten⁹ est dicēdū.τ maxime q2 dicta ratio nō est generalis ad dicta sequētia.nā dū admittit descēdētes ex femina nō peruenit successio ad illos.de agnatione seu ad illos q̄ sunt ex domo ꝑ lineā masculinā cū nō sit linea masculina in filio matris vel auie vt

9 de se est notissimū. ¶ †Et qñ rō nō est ḡnalis ad dictū cēset̄ impulsiua nō finalis ꝑut voluit Bal.in.l.j.vij.col.p no.in.c.institu.de hereti.lib.vj. Jō nō magnifacieda q2 rō impulsiua nō restringit vel extēdit dictā.l.j.§.sexū.de postu.τ.l.ij.§.fi.de dona.remanet ergo conclusio ꝙ dictus Jacobus non poterit ab intestato succedere dicto dño Mazicho extātib⁹ nepotibus ex filia:s3 succedūt insolidū dicti Joānes baptista τ rubertus nepotes ꝑdicti τ dato ꝙ dictus dominus Mazichus cōdiderit testamētū τ instituerit heredē vniuersalē dictū Jacobū τ dictis suis nepotibus reliq̄rit certā q̄ntitatē pecunie:tū dictis nepotibus deberet̄ supplemētū legitime p.l.oīmō.τ.l.seq.τ.l.sancim⁹.C.de inof.te.nā vt dictū est ipsi fuissent ab intestato successuri nihilominus cū dictus Jacobus q̄ vt ꝑsupponitur habebat

nitur hēbat notitiā testi adiuit ab intestato: ⁊ ab intestato adiri nō pōt donec pōt eē loc⁹ successiōi ex testō. vt. l. quādiu. C. q admitti. ⁊. l. anteꝗ̄. C. cōia. de succes. ⁊. l. ꝗ̄diu. ff. de acq. here. Ideo censetur repudiasse hereditatē ex testō vt est exp̄ssuȝ in. l. illō. ff. de acq. her. q em̄ vult vnū cēset velle ome id sine quo illud qd̄ vult expediri nō pōt. vt ibi. ⁊. l. ad rē mobilē. ⁊. l. ad legatū. ff. de pcu. ⁊. l. ij. ff. de iuris ditio. om. iud. cū ꝯcor. sed instari pōt qd̄ ex quo in dicto testō fuerant etiā instituti licet incertis quātitatibus nepotes ipsi⁹ testato

10 ris. ¶ † Licet heres vniuersalis repudiet nō ꝓpterea deuoluitur successio ab intestato: sed vniuersum accrescit instituto in re certa ꝑut tenet Bar. in. l. quoi. C. de heredi. insti. ⁊ in. l. ex facto. ff. eo. ti. ⁊ est cōis opi. vt habet in dictis iuribus. ⁊ in. c. minutius. de testa. ⁊ in. c. si pater. eo. ti. li. vj. lȝ Marti. sil. Nico. de mat. Jac. bu. Ray. de forli. tenuerint ꝯtrariū quos sequit Bal. in. d. l. quoi. qd̄ ⁊ tenet Fraci. de rāpo. vt refert Jmo. in. l. j. §. si ex fundo. ff. de hered. insti. Ideo ex quo scd̄m primā opi. ex sua repudiatiōe nō defert sibi hereditas ab intestato. ⁊ sic non consequit facultatē adeundi non videtur resultare repudiatio ex quo nō ꝯsequitur id propter qd̄ censetur repudiare ꝙ nō ꝯsequit ex alio. f. q2 nō ipe: sed dicti nepotes ex filio succedunt ab intestato tñ ad hoc r̄nderi pōt plurib⁹ modis primo qd̄ dictus Jacob⁹ instetit esse heredē ab intestato postꝗ̄ dicti nepotes insistebāt se heredes ab intestato. ⁊ sic etiā postꝗ̄ ēt ꝑ parte institutoꝝ in testō censet repudiata hereditas: vt pȝ ex serie actoꝝ: ⁊ ꝑ hoc tollit ꝙ nō defert ab intestato dōec est locus successioni ex testō. scd̄o r̄ndet ꝙ lȝ essent duo obstacula successioni ab intestato vnū institutio vniuersalis aliud institutiōes in re certa vnū dependebat ab ipō iacobo aliud dependebat ab alijs cēseat ipe voluisse tollere obstaculū ꝙ tollere pōt ⁊ volēdo ꝯñs censeat velle necessariū antecedēs ꝙ velle pōt. arg. l. que de tota cū concor. ff. de rei

11 ven. † ¶ Tertio r̄ndetur ꝙ ex quo ipse instat se esse heredē ab intestato censetur ita putare ꝑut asserit: q2 nemo p̄sumitur dicere nisi ꝙ mente cogitat. arg. l. labeo. §. idem tubero. de suppel. lega. Licȝ itaqȝ nō posset eē heres ab intestato vel ꝓpter institutos in re certa vel q2 statutū nō defert successionē fratri extantibus descēdentibus: lȝ per lineā femininā. Tñ satis est ꝙ ipe putauerit sibi delatā ab intestato hereditatē. Et voluerit illā cōsequi ⁊ q2 putabat illaȝ querere voluit repudiare ex testō: lȝ em̄ nō sequatur effectus: q2 scȝ illā ab intestato non cōsequatur. Tñ opatur effectum volūtas repudiandi ex testō. ¶ Prout al's in sili dicit iurisconsultus in. l. ꝙ meo. §. si a furioso. ff. de acquir. pos. vbi tradēs possessionē furioso volebat amittere possessionē: q2 putabat illā queri furioso cui tradebat allegabat ꝙ tradēs nō amittat eo q2 furioso non querit. Et ideo cessare dicebat causā ꝓpter quā volebat eā a se abdicare. Quā opi. deridet ibi iuriscōsultus ea rōne: q2 lȝ furioso possessio nō queratur. Tñ tradēs eā amittit q2 amittere voluit q2 putabat furioso

12 queri. ¶ † Ita formaliter cadit in his terminis. d. Bal. ser cole allegabat incōtrariū. l. clodius clodianus de acq. here. vbi adiens ex scd̄o credens valere pōt adire ex primo si ꝑm nō valebat. ⁊. Bal. et Jmo. ibi dicūt ꝙ error vitiat repudiationē: lȝ papi. contrarium dixerit ⁊ reprehendit a paulo. Sed ego dicebā anteꝗ̄ viderem tex. ⁊ doc. ꝙ ratio est q2 errabat circa validitatē primi cui dicebat repudiasse ⁊ errans circa delationem nō pōt nec adire nec repudiare. l. si is ad quē. ⁊. l. heres institutus. ⁊ se. de acqui. here. Sed in casu nostro lȝ errauerit circa delationē ab intestato nō errabat circa delationē ex testō sciebat delatā ex testō: ⁊ voluit ⁊ potuit repudiare ex testō. Et hoc satis plane ꝓbatur ꝑ. d. l. clodius a cōtrario sensu ⁊ a rōne cessante cū dicat iuriscōsultus pro rōne q2 repudiare non potuit: ergo si potuisset repudiare induceretur repudiatio ꝑut tenebat papi. Nam dictus Jacobus voluit repudiare ex testō: q2 credebat querere ab intestato lȝ añt ab intestato nō quereret: tñ satis est ꝙ voluit repudiare lȝ ob cām nō veram. Ex quo repudiatio a solo aīo dependet. l. recusari. ff. de acq. here. ꝑut aditio. l. gerit. ⁊. l. ꝓ herede. e. ti. ⁊. l. si ania. C. eo. ti. Et ꝑut amissio possef. l. si qs vi. §. dñia ff. de acquiren. posses. satis est qualitercunqȝ voluntas resultet siue ex vera vel ob veram siue ex falsa seu erronea vel ob falsam seu er

13 roneam causam resultet. ¶ † Sic ⁊ alias tradēs ob cām erroneam transfert dñium vt in toto titulo. de ꝯdi. indeb. Nec potest dictus Jacobus dicere ego fingebā velle adire ab intestato: sciebaȝ tñ me nō posse. Et ideo nō habui animum repudiandi ex testamento.

14 ¶ † Quia talia allegando allegaret dolū ⁊ turpitudinē suā quā allegare nō permittitur. l. trāsactione finita. C. de trās. cū multis concor. ibi in glo. allegatis: ꝙ añt notitiā habuerit de dicto testō satis deducitur: q2 fuerunt petiti testes examinari ad ꝑpetuā rei memoriā ⁊ publicati: ꝙ añt publicatum est censet peruenisse in notitiaȝ eis ad quos spectat. ar. l. sed si pupillus. §. ꝓscribere de tribu. ⁊ in. l. ij. in vbo ꝑ rostris de veteri iure enucleādo. Et in hoc indiuiduo ꝓbatur q2 timore subornatiōis est statutū a iure cōi: ꝙ post didicita testificata nō possint iterato testes examinari sup eisdē articulis vel directo ꝯ̄rijs in auē. de testi. §. q2 vero in fi. seu. §. illō. ⁊. c. veniēs. ⁊. c. cū in tua. ⁊. c. ꝯstitutis extra co. ti. ¶ Et tñ iura passim volunt

15 ea rōne † ꝙ publicatis attestatiōibus nō possint sup eisdē articulis vel directo ꝯ̄rijs testes examinari. c. fraternitatis. c. cām. que vertit inter vos. c. ex tenore. c. ꝑ tuas. de testi. ⁊ cle. testib⁹. e. ti. Quibus iuribus sit iūctis deducit ꝙ publicate attestatiōes p̄sumunt in notitiā peruenisse. Et hoc saltē si ps in iudicio cōparebat tpe publicationis: ⁊ maxime hic depḣendit ex tex. o. c. veniēs. vbi solū pmittit attestatiōes publicatas postea presupponit ex hoc didicisse testificata. Cū itaqȝ cēseat repudiasse hereditatē ex testō non pōt ad illā redire. l. sicut. C. de repu. ⁊ absti. here. ⁊. l. j. C. de repu. bono. possessio.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. lxxxix.

¶ Consilium. lxxxix.

In nomie domini nostri

iesu xp̄i. ¶ Uisis actis ⁊ actitatis que asserunt emanasse in quadā causa vertente inter cōmunitatem fani ⁊ nonnullos datiarios datij tracte ⁊ passus bestiaminis ciuitatis fani: ⁊ nōnullis statutis: ⁊ duabus sentētijs in causa ipsa latis: ⁊ appellatiōe ab vltima snia interposita: queritur que habeant esse partes iudicis dicte cāe appellationis ⁊ circa hanc cōsultationem duo discutienda sunt an sentētia primo lata fuerit aliqua. an vero nulla prout pronunciatū fuit per scd̄am sententiā. secundo circa merita cause que partium foueat iustitiaȝ. ¶ Assumē do primum articulū: † lȝ in hac causa nō fuerit ab initio ꝓduct⁹ li

1 bellus nec litis contesta. que solent esse de substantia iudicij vt in libello in. l. edita. C. de ededen. ⁊ auē. offeratur. C. de li. contest. ⁊ extra de libelli obla. per totum adeo ꝙ vbi non extat libellus vel libell⁹ est ineptus sententia est nulla vt in. c. cū dilecti. de empt. ⁊ vendi. ⁊ ibi doc. notant. ⁊ est glo. reputata singularis insti. de obli. titu. generali in verbo scd̄m. ⁊ de lit. contesta. ꝙ requiratur adeo ꝙ sine ea iudicium non subsistat probatur in. c. j. de lit. contest. in. c. duduȝ. ij. de elec. ⁊ in. l. j. C. de lit. conte. ⁊ est notissimū. tñ videtur posse dici ꝙ hoc casu hec non requirantur: q2 videtur causa breuis ex quo agitur de reuocando quodā bannimēto: que reuocatio videtur leuis preiudicij dicte cōmunitati conuente. † ⁊ in causis breuiorib⁹

2 solēnitates iudiciarie non requirūntur. auten. nisi breuiores. C. de sententijs ex particulo recitā. ⁊ cum interuenerit quedam petitio videtur ꝙ iuxta illā potuerit ferri snia: vt in cle. sepe. de verbo. sig. Tamē his nō obstātibus ꝯtrariū arbitror. de iure respondenduȝ: nam in hac causa nulla fuit petitio directa ad iudicem: lȝ solū fuit facta ꝓtestatio cōitati: ⁊ iudex facta responsione pro parte cōitatis assignauit terminū ad probādū per totā illā diem ⁊ intra terminum ꝑ parte datarioꝝ fuerūt facta capl'a ⁊ iuramēta testibus p̄stita in p̄ntia partis: iō attestatiōes emanauerūt nulla ꝓcedente peti

3 tione nec tela iudicij. ¶ Et † licet in casibus in quibus ordo iuris non requiratur libellus in scriptis ⁊ solēnis nō requiratur: tamē requirit qualis qualis petitio que dȝ in initio produci vt iuxta illaȝ qualē qualē petionē possit ferri snia vt est expressum in. d. cle. sepe post principium. de vbo. signi. ⁊ ꝑ Bart. in extraua. ad reprimēda in verbo sine figura iudicij: qd̄ minime contingit in casu nr̄o: q2 elapsa dilatione data ad probandū ⁊ factis probationibus ꝑ parte ꝑ uocātium ad iudiciū ⁊ publicato ꝓcessu fuit qualis qualis petitio porrecta. Nec postea parti ꝓuocāti: ⁊ sic ipsis datiarijs fuit aliqua dilatio assignata ad ꝓbandum lȝ vt ser euangelista haberet facultatem ꝓbādi fuerit reuocata publicatio ꝓcessus ⁊ data dilatio ad probādū dicto ser euāgeliste syndico cōitatis in qua dilatione nulla ꝓbatio facta fuit ꝑ parte datarioꝝ. Itaqȝ ꝓbatiōes facte ꝑ parte datarioꝝ fuerūt irrite q2 ante telā iudicij: ⁊ ante litē contes.

4 vel actū qui habet ꝑ litis ꝯtes. † Nā in summarijs cāis in qbus nō requirit lit. ꝯte. actus qui solet sequi post lit. ꝯte. hr̄ ꝑ lit. ꝯte. ⁊ operat effectus lit. ꝯtest. ꝑut hr̄ in. l. nihil. ⁊ in. l. nulla. C. de ꝓcur. et in l. ij. C. de ꝯsor. eiusdem. lit. Sȝ dilatio ad probandū ꝓtestata ⁊ apposita ꝯtra ꝓtesta. nulla petitio. ꝓcedēte ⁊ actus q solet sequi lit.

5 contest. † Cū lit. ꝯtest. nō soleat fieri añ petitionē: ideo illa dilatio ante lit. primordiū assignata non censet actus qui in ordinarijs so

leat sequi lit. ↄte. ideo dicte attestatiões partis datiarioꝝ sunt nul
le: qꝛ adhibite ante lit. cõtest. vel habitã ꝓ ↄtes. ex vt lit. non ↄtest.
in rubro ⁊ nigro. ⁊ c. j. de lit. conte. ⁊ c. dudum el grande vt lit. non
contes. ꝙ satis demõstraṫ ex ordine lr̃e in. d. cle. sepe. de verb. signi.
vbi prius iniũgiṫ ꝙ porrigaṫ petitio qualis qualis deinde dilatio-
6 nes ad probandũ. † Et sine dilatione ad ꝓbandũ non valet sñia vt
hr̃ in. l. prolatã. C. de sententijs. ꝑ bar. ⁊ alios. ⁊ ex hoc capite dicta
sñia vr̃ nulla. Jtẽ ex alio qꝛ nõ ↄstat ꝙ ista cã sit de breuiorib⁹. regu
la em̃ est ꝙ ordo iure requiriṫ in iudicijs. s. libel. oblatio. ⁊ lit. conte.
vt ꝓbatũ fuit. in ꝑn. nec apparet. de quãto p̃iudicio partiũ agaṫ in
hoc iudicio qꝛ nõ est expressa quãtitas: iõ nõ apparet ꝙ sit de bre-
uioribus: ⁊ ꝑ regula in dubio p̃sumitur dicit bar. in. l. quoṫ. ff. si qs
cau. iõ qui se fundat in iure exorbitãti a regula incũbit ei onus pro
bãdi: vt no. ꝑ gl. ⁊ doc. in cle. fi. de rescrip. facit. l. in exceptiõibus. ff.
de excep. in hoc tñ nõ facio magnã vim: qꝛ multotiẽs sunt iura mu
nicipalia q̃ prouidẽt ẽt in cãis nõ leuioribus ꝓcedi citra ordinẽ iu
diciariũ: tñ nõ vidi statutũ q tolleret necessitatẽ ꝓponẽdi q̃lẽ q̃lez
petitionẽ quã requirit. d. cle. sepe. iõ nõ tolleret p̃ma rõ qua reddiṫ
dicta sñia nulla qnimo patron⁹ cãe qui dꝫ esse instructus. de statu
loci p̃supponit in suis alle. regri in his terminis ordinẽ iudicioꝝ.
itẽ ꝙ sit nulla. ¶ Quõ videtur ex alio dicendũ qꝛ dicta sñia nõ est cõ
7 formis petitiõi. † nã aliud est reuocare ⁊ irritare. aliud pronũciare
nullũ ⁊ irritũ, reuocare ⁊ irritare p̃supponit subsistentiã. ar. l. decẽ.
de verb. ob. ⁊ l. nõ potest videri desinere. de reg. iur. cũ ↄcordãtijs.
itẽ aliud est ꝓnunciare reuocandũ. aliud est reuocare. vt no. glo. et
doc. in. l. j. si aduer. liber. aliud em̃ ꝑ sñiam declarare liberũ. aliud de
clarare libertatẽ prestandã. Et aliud est liberare aliud liberatũ de-
clarare. Sic ⁊ alios aliud est ꝓnũciare deportandũ ꝙ põt fieri ꝑ p̃si
dem: aliud per sñiam deportare ꝙ per presidẽ fieri põt. l. j. §. depor
8 tatos: de leg. iij. ¶ Jtem al's: † aliud est mittere in possessionem ꝙ
9 nõ põt delegari. l. iubere cauere. de iurisdi. om. iud. † aliud est ꝓnũ-
ciare immittendũ qõ delegari põt. l. vt cognitio. §. vt bonoꝝ. ff. de
offi. eius cui mand. est iuris. item aliud est ꝓnunciare restituẽdũ qõ
põt facere arbiter. l. fi. cũ sua glo. C. vbi ⁊ apud quẽ. Et al's dicebat
Bar. in. d. l. j. C. si aduer. liber. ꝙ si cã fuit missa ad cõsiliũ sapientis
⁊ cõsultor ↄsuluit ꝑtẽ condẽnãdam: ⁊ iudex ꝓnũciauit ꝓut in cõsi-
lio contineṫ nõ cẽseṫ condẽnare: ⁊ idẽ voluit Jo. an. in addi. Spec.
in ti. de excep. §. viso in addi. q̃ incip. dat intelligere. vbi vr̃ velle ta
lem sententiam nõ tenere.. Et docto. dicunt talem sententiam nõ
valere. prout dicit Ange. in. d. l. j. si aduer. liber. Et licet Jacobus
de are.. ⁊ Cyn. Bald. Ange. ⁊ Paulus de castro ibi. ⁊ Jmo. ⁊ Põ
ta. in. l. j. §. si quis ita. de vbo. oblig. in dicto casu. tñ qñ ꝓnũciauit
condẽnandũ: ꝓut in ↄsilio idẽ volũt Bal. post Jac. but. in. l. cũ iu-
10 dex. C. de senten. ⁊ Põta. in. d. §. si quis ita. † Ex quib⁹ pꝫ qõ aliud
est petere ꝓnunciare reuocãdũ: aliud est petere ꝓnunciari reuoca
ri ⁊ irritari. Et p̃sertim in casu nostro in quo petebaṫ ꝓnũciari nul
lum. vñ quatenus petebaṫ reuocandũ poterat intelligi. s. per par-
tẽ q̃ fecerat bãniri reuocãdo per ↄ̃riũ bãnum: ⁊ sic nõ fuit petitũ ꝙ
iudex irritaret ⁊ annullaret. merito sñia nõ ↄformis petitioni ꝑ p̃-
dicta. Ex qbus oĩbus sil'iũctis p̃ncipaliter ꝑ p̃mã rõnẽ cõcludo ꝙ
iudex q ꝓnũciauit sñiaꝫ nullã bñ iudicauerit: ⁊ debere ĩ hac ꝑte iu
dicẽ ad quẽ vltio loco est appellatũ dictã sñiam ↄfirmare: nec posse
circa merita cause ꝓnũciare ↄ̃ cõitatẽ: qꝛ laboraret vltia sñia p̃mo
morbo. Jtẽ qꝛ nõ video ꝓbatũ esse aliqõ bannimentũ. ⁊ lꝫ nõ nege
tur: tñ nec repio ↄfessatũ: sed stante validitate actoꝝ: ⁊ p̃supposito
bãnimento facto ꝑ cõitatẽ actoꝝ dubitari põt an dicti datiarij te-
neanṫ soluere pagas cõuentas ⁊ p̃ciũ conuẽtum: ⁊ an agni possint
extrahi citra bãnimẽtũ: qꝛ p̃mũ quesitũ depẽdet a scdo. ¶ Capio
scdm. Circa qõ vr̃ p̃ma facie dicẽdũ: ꝙ dicti agni potuissent extra-
hi: qꝛ lꝫ statutũ antiquũ disponeret ꝙ agni nõ extraherenṫ: tñ con
trariũ disponi videbaṫ ꝑ statutũ gabellaꝝ disponẽs ꝙ ꝓ extractio
ne cuiuslibet agni soluaṫ datiario vn⁹ boloneñ. pro quolibet capite
agnoꝝ: ergo p̃supponit ꝙ liceret extrahere et testes ꝓbare videnṫ
ꝙ soliti sunt agni extrahi ad solã bullectã gabellarij seu datiarij: ⁊
ꝙ datiarij soliti sunt obseruare statuta gabellarũ ⁊ non aliud statu
tũ: iõ videṫ ꝑ statutũ gabelle derogatũ statuto ꝓhibenti extractio
nẽ agnoꝝ. Jtẽ ꝑ cõsuetudinẽ etiã derogatũ videṫ dicto statuto: et
ꝑ ↄñs videṫ ꝙ licita sit extractio agnoꝝ: ⁊ iõ cũ conuentũ fuerit in
ter cõmunitatẽ ⁊ datiarios ꝙ seruenṫ circa tractã aialiũ pacta ve-
tera ⁊ modi consueti vr̃ ↄcludendũ ꝙ dicti agni possint extrahi ad
11 bullectã gabellarioꝝ ꝓut consuetũ fuit. ¶ † Tamẽ his non obstã
tibus ↄtrariũ videṫ de iure rñdendũ: nã statutũ antiquũ disponit
ꝙ nullus audeat vel presumat extrahere de districtu fani cũ licẽtia
vel sine licẽtia alicui⁹ officialis cõis fani sub pena amissiõis bestia-
rũ. ⁊ x. solidoꝝ pro quolibet agno ⁊c. Quõ statutũ in nihilo ↄtraria
tur statuto gabelle circa tractã bestiaminis: lꝫ em̃ disponat ꝙ qcũ-
qꝫ voluerit extrahere aialia de districtu fani soluat ꝓ quolibet ca-
pite bestie vnũ bolonenũ: vꝫ de castratis pecudib⁹ capris agnellis
⁊c. Nã minime dicit ꝙ liceat extrahere: sꝫ siue de iure extrahanṫ ha
bita forte licẽtia a cõitate q̃ poterat sup hoc disponere ⁊ reuocare
suũ statutũ iuxta. l. oẽs ꝑpl'i. de iusti. ⁊ iur. ⁊ l. nihil taꝫ naturale. de
re iud. ⁊ l. si qs in ꝑn. testamẽti. de leg. iij. ⁊ l. humanũ. C. de. ll. cũ si.

siue per supiorẽ talis licẽtia ↄcedatur ⁊ derogeṫ statuto siue de fa-
cto ⁊ ↄtra ius extrahãt indiuiferẽter soluere tenerenṫ. Nõ em̃ dꝫ esse
immunis a tali solutiõe ille q illicite exhit. Nã lꝫ statutũ cõitatis ve
tus imponat penã extrahẽti: nõ ꝓpterea p̃stat imunitatẽ ꝙ nõ te
neaṫ soluere gabellã quã solueret licite extrahẽs: qꝛ pena nõ dꝫ p̃-
stare immunitatẽ. l. relegatoꝝ. §. fin. de interdic. ⁊ rel'. l. ij. §. nemo. ⁊
l. tutelas. §. iniuriaꝝ. ff. de ca. dimi. cũ si. ⁊ iura sunt iurib⁹ ↄcordan
da. l. vnica. C. de inoffi. dotib⁹. ⁊ c. cũ expediat iura iurib⁹ cõcorda-
ri. de elec. lib. vj. Nec est nouũ vt vna lex noua trahaṫ ad aliam ⁊ ꝯm
aliã intelligaṫ. l. nõ est nouũ. ⁊ l nã ⁊ posteriores. de. ll. ⁊ l. si serui ve
stri. C. de noxa. ¶ Sunt em̃ ↄcordãda statuta cũ statutis. ⁊ cũ iure
cõi quatenus p̃nt Bal. in. l. j. C. q bonis cedere p̃nt. ⁊ vt Pe. de an-
cha. in. c. canonũ. de cõsti. xiiij. q. prin. col. cxlij. ⁊ ibi in co. p̃cedenti
ponit multas qõnes ad ꝓpositum: ⁊ sil'r Gui. Bar. ⁊ Bal. in. d. l. nõ
est nouum. ⁊ l. nã ⁊ posteriores ponũt plures qõnes ad ꝓpositum.
12 ¶ Jnter cetera dicunt. † ꝙ lꝫ dici soleat ꝙ generi ꝑ speciẽ deroga
tur tamẽ statutũ spãle derogat gñali ꝓut disputãdo tenuit Ray.
de forli. ꝑ no. ff. de accu. l. senatus censuit. l. q sepulchra. ff. de sepul.
13 vio. l. quotiens. de act. ⁊ ob. † Et qñ statuta possunt aliqua subdi-
uisione ↄcordari vltimũ nõ tollit primũ: sed sunt concordanda: lꝫ
apparẽt ↄ̃ria prout ⁊ ↄcordãda sunt iura cõia. d. c. cũ expediat ꝓut
dicit Pe. de anch. in. d. c. cano. q. xxiiij. col. cxxiij. Et quãdo vnũ sta
tutũ loquitur distincte ⁊ aliud loqtur indistincte scdm indistincte
loquẽs nõ tollit distinctionẽ p̃mi statuti. dicit Bal. in. l. oẽs popu
li. de iusti. ⁊ iure. ⁊ plus dicit Bal. ꝙ si statutũ dicit ꝙ non obstante
aliqua lege defensor teneaṫ satisdare. Nihilominus seruabiṫ distin
ctio. l. sciendũ. ff. qui satisd. cogã. ⁊ infinita dicta possent adduci ꝙ
statuta lꝫ videantur discrepãtia: tñ sunt ↄcordãda quãdo possunt
⁊ euitãda correctio. ar. l. precipimus. de appe. ⁊ l. sancimus. C. de te
sta. quãto fortius in casu nr̃o in quo nulla apparet ↄtrarietas cuꝫ
stent hec sil'r ꝙ nullus possit extrahere: ⁊ tñ si extrahat se: de iure vl'
de facto soluat gabellã nec vllã ↄtineat repugnãtiã vt de se est no-
tissimũ. Nec ob. allegatio cõsuetudinis: nã talis cõsuetudo non ꝓ-
batur ex eo: qꝛ attestationes nõ valent: qꝛ nõ examinate rite prout
requiriṫ qꝛ ante lit. conte. vel habitã pro contest. quinimo añ oẽm
porrectã petitionẽ. ¶ Secũdo respondeṫ ad allegationẽ ↄsuetu-
dinis ꝙ illa nõ ꝓbaṫ ex alio. nam super hoc deponũt sex testes. pri
14 mus est paulus † q deponit ꝙ tꝑe quo fuit datianus faciebat bul-
lectã volẽtibus extraxere aĩalia etiã agnos ⁊ bullectã faciebat sine
requisitiõe licẽtie dñi Sigismũdi tꝑe quo regnabat ⁊ sine reqsitio-
ne prioꝝ vel ↄsilij: iste quidẽ minime ↄcludit: qꝛ nõ sequiṫ faciebat
bullectã: ergo illi extrahebãt sine licẽtia: nec exprimit quot ꝑsonis
dictis tꝑib⁹ faciebat bullectas. Jtẽ iste testis non est idone⁹ testis:
qꝛ ipse asserit se extraxisse: vñ interest sua ꝙ extrahi potuerint. Et
sic quodãmõ in cã sua deponit. iõ non idone⁹ per. l. null⁹ idone⁹. ff.
de testi. ⁊ l. oĩbus. C. eo. ti. ⁊ ꝙ hr̃ in. c. insup. ⁊ c. cũ nũci⁹ extra eod.
ti. ⁊ ẽt qꝛ deponit sup facto suo ex quo resultat sibi vituperiũ si nõ
licebat sibi facere bullectã ⁊ faciebat: ⁊ qñ qs pretendit ex facto suo
laudem vel vituperium non est idoneus testis prout doct. notant
in dictis iuribus. scõs testis. vꝫ Lud. laborat eisdẽ morbis: qꝛ depo
nit ꝙ ipse faciebat bullectã. ⁊ non dicit quot fuerunt extrahere vo
lẽtes. nec ꝙ illi extraxerint nec ꝙ si q extraxerũt nõ habuerint licẽ
tiã a supiore. ⁊ p̃tẽdit simile interesse vitupij sui facti. ⁊ qꝛ asserit se
habere agnos venales q verisil'r magis de facili vendenṫ et cariori
foro si poterũt extra passim sine licẽtia. Jtẽ dixit ꝙ extraxit lꝫ per
emẽtes. Jtẽ interrogat⁹ de tꝑe dicit a. xx. annis citra vel circa. ꝑfe-
cto a. xx. an. citra verificaṫ ẽt si fuit ãno elapso iuxta theoricã Joã.
15 an. ⁊ doc. in. c. lꝫ. cãm. de ꝓba. ⁊ Bar. ⁊ doc. in. l. celsus. de vsuca. † Et
ꝓbatio ↄsuetudinis a decẽnio citra nõ releuat iuxta. l. de qbus. de
16 ll. ⁊ C. q̃ sit lõga ↄsuetudo ꝑ totũ. † Jtẽ iste asserit se fratrẽ carnalẽ
vni⁹ ex datiarijs cũ qbus est cã. Et ꝓpterea suspect⁹ iuxta ea q̃ ha
benṫ maxime ꝑ bal. in. l. parẽtes. C. de testi. Jtẽ lꝫ isti dicãt: ꝙ serua
uerũt statuta gabelle nõ refert qꝛ nõ sunt ↄtraria alijs statutis. ter
tius testis solũ ꝙ ip̃e fecit bullectã extrahẽtib⁹ bestias ⁊ nullũ fuit
sibi datũ ĩpedimẽtũ sup extractõe alicui⁹ gñis bestiaꝝ. Nõ facit mẽ
tionẽ de agnis. ⁊ si forte nemo extrahebat nullũ sibi impedimẽtuꝫ
17 p̃stitũ fuit. Ser Antoni⁹ quart⁹ test' dicit ꝙ iã sunt. x. an. ⁊ vltra †
illõ vltra nihil opatur posset intelligi. de vna hora. l. hic adiectio. d
vb. sig. l. ⁊ si post tres. ff. si quis caut. quo casu nõ fuissent cõpleti. x.
anni ante litẽ motã: iõ nõ sufficerẽt iuxta no. ꝑ Bar. in. l. celsus. de
vsuca. Jtẽ iste testis laborat eo morbo qꝛ sup iustificatiõe sui facti
agiṫ. Jtẽ quaten⁹ depõit ꝙ alij extrahebãt sine licẽtia nõ cadebat
in sensuꝫ corꝑis. s. illa negatiua sine licẽtia: iõ debebat reddere cãm
scie etiã nõ interrogat⁹ iuxta no. ꝑ Jnno. ⁊ doc. in. c. cãm q̃. d testi.
ꝑ Bal. in. l. solã. C. eo. ꝑ Bar. in tractatu de testi. in plurib⁹ locis il
lius tractat⁹. interrogat⁹ aũt etiã sup his q̃ cadũt in sensum testis
dꝫ idoneã reddere. vt ꝑ glo. in. d. l. solã. ⁊ ꝑ doc. ibi. ⁊ in alijs p̃allega
tis locis. ⁊ ꝑ bar. in. l. q testõ. §. fi. de testa. Sꝫ iste testis interrogat⁹
in cã scie nullã redit saltẽ q̃ ad extractionẽ factã lꝫ quo ad factũ suũ
posset iustificari cã scie. Antoni⁹ olim Joãnis qntus testis depõit
de tꝑe iã sunt. v. anni. iõ nõ releuat. vt. s. Jtẽ nihil dicit ꝙ fuerint
extracti. Sꝫ ꝙ nõ fuit ĩpedita: lꝫ stãt hic simul ꝙ nõ fuerit impedi
ta quia

ta quia non fuerit attētata extractio. Ugolin⁹ vltim⁹ testis: iste te stis lȝ magis astringat ꝙ aliqs ali⁹: q: deponit de annis.x. ⁊ septē. ⁊ qd ipse faciebat bullectā extrahentib⁹: ⁊ illi extrahebāt sine licentia: tñ ipe laborat pluribus morbis: nā ipe est frater carnalis datiarij asserit se extraxisse ⁊ hr̄e venales extrahēdos.s.agnos: ⁊ sic ptendit interesse affectionis. itē iustificatiōis facti sui al's phibiti ⁊ euitationis dāni: vt euitet penā extractiōis ⁊ ɔsecutiōis sperati commodi.s.facultate exhēdi suos agnos venales. itē ꝙ extraxerit sine licētia nō vr̄ illa q̄litas: iō sup hoc nō reddit sufficientē cām sciē. itē nec probat ꝙ fuerint tot extracti ꝙ verisilr̄ venerit extractio in notitiā ppl'i q̄ verisilis notitia ppl'i requirit ad esse ɔsuetudinis put oēs tenēt in.l.de qb⁹.de.ll. ⁊ in.c.fin.de ɔsue. insup dicti testes sunt singulares q: circa bullectas oēs deponūt de facto suo ⁊ nō alioꝝ circa hoc ꝙ alij extraxerint sunt duo dūtaxat: ⁊ illi deponūt de diuersis tpibus: ⁊ lȝ possent eoꝝ dicta adaptari ad idē tps. Cum primus dicat iam sunt.x.anni ⁊ vltra: ⁊ illud vltra posset verificari in septē annis: de quibus deponit vltim⁹ testis. Et ipe vltim⁹ deponit ꝙ etiā alia vice postea fuit datiari⁹ qd pōt verificari in illo tpe: de quo deponit primus: tñ dicit Bald.in.l.edicto.C.de edic.diui. circa mediū.⁊.c.bone.de elec. ꝙ put nō probant testes singulares: ita nec probāt illi q possunt esse singulares ⁊ nō singulares ſm eū. Et saltē hoc casu procedit: q: qlibet deponit de exhētib⁹ rōne sue bullectis. Nec est verisile ꝙ pro vna extractione facerēt diuersi datiarij diuersas bullectas. itē quaten⁹ ille testis depōit ꝙ obtinuit: q: allegauit esse ɔsuetudinē est singularis. ¶ Et† ɔsuetudo nō p batur p testes singulares prout dicūt Pe.⁊ Cy.in.l.ij.C.q̄ sit lon. ɔsue. qd ⁊ voluerūt.d.Ant.in.d.c.ſi.eo.ti.col.penul.⁊ Flor.ibi.xlj. q.⁊ silr ibi Pe.de anch. Qd ⁊ videt velle ibidē Jo.and.in ver. practicant legiste. Ex quib⁹ oibus intrepide ɔcludendū est ꝙ non est probata ɔsuetudo: iō nō est opus intrare articulū: an sit pbata interruptio. Insup dato ꝙ esset pbata ɔsuetudo: tñ illa fuerat sublata per reformationē ɔtrariā factā a nō pcedenti an̄ factā vēditionē istis datiarijs. Nulli em̄ dubiū qd ppl's qui suo tacito consensu induxit ɔsuetudinē ɔtrario ɔsensu expresso pōt illā tollere. Nec ob. capitulū vēditiōis qd cantat qd la tracta el passo del bestiame a pacte vechie e modi vsati se intēda ⁊c. Nā de pactis veterib⁹ nihil pbatū est de mō vsitato nō est pbatum: vt satis ex multis supra deductū est.† ¶ Nā vsus ⁊ ɔsuetudo differūt: q: ɔsuetudo sonat in ius ⁊ vsus in factū dicit Jo.and.in.d.c.ſi.de ɔsue. ⁊ idē Pe.⁊ Bar. in.d.l.de qbus in ſi. Itē.d.Anto.⁊ Jmo.in.d.c.cū ɔsuetudinis.de ɔsue. dicūt ꝙ vsus ⁊ ɔsuetudo differūt vt cā ⁊ causatū. Ex quibus videt ꝙ nō sit probatus modus vsitatus put nec ɔsuetudo: lȝ verba illa modi vsitati vt verificent nō puto regrere lōgū tēpus: put in ɔsuetudine: tñ nec vsus minoris tpis est pbatus attētis supra deductis: ⁊ insup post reformationem vt credit nō fuerūt extracti agni. ꝙ si verū est prout ⁊ demōstrat ipa reformatio: ⁊ ēt aliud cōsiliū in quo petebatur dari licētia ⁊ nō fuit obtentū: ⁊ lȝ nō pbet necessario iste vsus pximus: tum nec pbat vsus ɔri⁹ ex multis supra deductis si nō qlibet de p se: ⁊ vba illi modi vsitati verificant in vsu proximo. nā vsitatū ⁊ ɔsuetū dr̄ p binū actum.l.ij.in ſi.C.de epi.audi. ⁊ p bar.in.l.j.C.quō ⁊ qñ iudi. ⁊ qd per bar.in.l.mela.§.j.de ali.⁊ cib.leg. Et si datiarij in hoc vel alio iudicio probarēt: meli⁹ etiam pro pte cōitatis posset pbari vsus a reformationis tpe ⁊ citra vsqȝ ad vēditionē ita ꝙ circa agnos poterūt illa vba modi vsati verificari in vsu pximo: maxie q: vba dicti pacti sunt in hac pte interpretāda ɔ datiarios q poterāt circa hoc qd pretendāt tēdere in eoꝝ fauorē legē aptius dicere.l.veterib⁹ cū sua glo.ff.de pac.⁊.l.labeo. de ɔhen.emp.⁊.l.qcqd astringēde.de verb.oblig. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.xc.

1 ☞ Supplementi legitime actio an surrogatur in locum querele. ⁊ nume.15.
2 Querela dȝ intentari infra quinquennium.
3 Supplementi legitime actionem an intentet qui non potest querelare. nume.11.
4 Querela aut iure supplemēti legitime non priuatur mater dispensatione relictoꝝ sibi in filij testō factoꝝ. nu.6.⁊.8.⁊.10.
5 Adeundi facultas iure cōi durat.xxx.annis.
7 Legata facta preteritis vel exheredatis tenent ad testamenti validitatem.
9 Relinquere iure institutionis ascendētibus an sit necesse ad testamenti validitatem.
12 Supplementi actio dicitur personalis.
13 Prescribitur actio realis ⁊ psonalis tpe tm̄.xxx.annoꝝ.
14 Supplemēti legitime actio dr̄ fauorabilis q̄rela vo odiosa.
15 Querela amittitur legati acceptatione.
17 Supplemēti legitime actio non impeditur acceptatione legati.

¶ Consilium.xc.

In nomie dñi nostri iesu xpi. ¶ Videt prima facie dicendū ꝙ dicta mater nō possit querelare vel impugnare dictū testm̄: q: ex quo semel acceptauit ⁊ approbauit testm̄ ⁊ in ipsa ɔfessione dr̄ pn̄te dicta dña ⁊ acceptante: ⁊ postea mandando executioni disposita in testō: ita qd nō vr̄ posse variare. ar. regule ꝙ semel placuit. de reg. iur. in.vj. ⁊ fili⁹ pteritus approbat testm̄ nullum.l.filio preterito.ff.de iniusto test. fortius mr̄ preterita. ¶ Et insup† ius agendi ad supplemētum legati: vr̄ regulari ſm querelā inofficiosi testi cū sit subrogatū in locū q̄rele vt vr̄ probari in.l.oīmodo. ⁊ duabus.ll. seqūē.C.de inoffi.te. ⁊ subrogatū sapit naturā eius in cuius locū subrogauit.l.si eum.§.qui iniuriaꝝ si qs cau. ⁊.l.j.§.hec actio. ff.si qs testō liber esse iussus fuerit.† Prout hāc rōnē pōderat bar. in.l.si qs filiū.C.de inoffi.te. volēs p hāc rōnem ⁊ illū tex. qd prout q̄rela nō durat vltra quinquēniū: ita nec ius agēdi ad supplementum. Qd ⁊ voluit in ɔsi.mihi.lxix.incip. q̄rit vtrū ius agēdi ad supplementū ⁊ in ɔsi.mihi.cxlv.incip. statuto ciuitatis cauet: iō prout approbatio testi ⁊ acceptatio legati tollit q̄relā.l.papi.§.si ɔditioni de inoffi.te. ⁊ in iurib⁹ allegatis in themate pariter ⁊ tollat hoc casu supplemētuȝ legitime. ¶ Et† q nō pōt insurgere ɔ testm̄ nō pōt petere supplemētū legitime put voluit bar.in.l.cū ex filio. de vulg. ⁊ pupillari. dicēs qd q nō pōt q̄relare non pōt petere supplementū legitime. Et satis idē colligit ex dictis p eum in.l.titio centū.§.titio genero.de ɔdi. ⁊ demō. Insup dicta mater nō fuit rite pterita nec rite exheredata nec instituta. qd nō fuerit instituta satis cōstat. Et si fuisset instituta hr̄et clari⁹ intētum: iō nō instāduȝ qd nō sit rite pterita vel exheredata. demōstrat q: nulla fuit expssa cā ingratitudinis ⁊ hodie exheredatio vel pteritio descēdentium vel ascēdentiū facta nō expssa legitima cā ingratitudinis est irrita ⁊ irritat testm̄: vt est tex.in.§.aliud q̄ȝ cap'lm in aut. vt cū de appel. cogno. ſm cōem fere oīm sniam. Nec sufficit titul⁹ legati vt est ibi expressum. Et in hoc est correcta.d.l.oīmodo cū ɔcor. prout doc. cōiter oēs tenēt in dictis iurib⁹. ⁊ in aut. ex cā.C.de lib.pte. ⁊ in.d.l.filio pterito. Et iō lȝ pteritio matris habeat p exheredatione.§.mr̄ de exhered.li. forti⁹ ecōtra. Tñ nō refert ad ppositū cum ēt exheredatio esset nulla p pdicta. Et qñ testm̄ est nullū pteritiōe vel exheredatione descēdētiū vel ascendētiū: lȝ legata remaneāt valida per aut. ex cā.C.de lib.pte. Tñ nō valent legata facta ipsis pteritis vel exheredatis quoꝝ exheredatiōe vl̄ pteritiōe testm̄ irritat prout in d.aut. ex cā volunt Bar. Bal. Ang. ⁊ idē voluit gl. idest toti⁹ in.ij. oppo.in.l.maximum vitiū.eo.ti. ⁊ idē tȝ Ja.de bel. vt refert Bald. in.d.aut. ex cā. ⁊ idē tenēt Bart. ⁊ Jmo.in.d.l.filio pterito: ⁊ idē tȝ Rapha. vt refert Pau.de ca.in.d.l.maximū vitium: ⁊ est cōis opi. vñ nō vr̄ ꝙ possit agi ad supplementū cum nihil valide vr̄ sibi relictum. Nec vr̄ posse impugnare testm̄ ꝙ iā approbauit p iā dicta: ⁊ p.l.si fili⁹ emācipat⁹.ff.de mior. ¶ † Tñ his nō obstātib⁹ puto ɔriā sniaȝ veriorē ⁊ intrepide ɔcludēdā. Nā aut testm̄ ē nullū: aut validū ⁊ tunc mater hȝ intētum: q: hereditas ab intestato ad eā ptinet p senatusɔsultuȝ tertulianū. ⁊ hodie p nouas ɔsti. auf. defuncto.C. ad tertul.† Et facultas adeūdi durat de iure cōi.xxx.annis.l.lȝ.C. de iure deli. iō sibi adhuc competeret: ⁊ si vēdicaret sibi locū statutū q loquit de meta.xx.annoꝝ illi nō sunt elapsi. Et si diceret approbauit testm̄ exequēdo testm̄ in satisfacēdo relictis profecto relicta pticularia tenebāt: itaqȝ erāt exequēda in oēm euentum ⁊ nō indigebāt approbatiōe aliqua.d.auf. ex cā. sola institutio euacuatur ⁊ illa nō fuit per matrē approbata: ideo nō releuat illa approbatio.† Et si dicat acceptauit relictum sibi factū retinēdo ꝙ restabat de quātitate p testatorē in eum collata nō propterea vr̄ approbare totum testm̄ ex quo relicta sunt alterius nature ꝙ institutio in hac pte p.d.auf. ex cā. Itē pōt dici qd dictā quātitatē acceptauit ⁊ assumpsit aīo distribuēdi in cām a testatore dispositā ignorās quanta esset in eā cām exponēda. Si residuū postea retinuit nō apparet fortasse ꝙ sibi appropriauerit iure legati sibi facti potuit retinere: vt ad eā spectaret tāqȝ heredem ab intestato. Et tāqȝ heres ab intestato potuit relicta illa pia exeq. Silr illa acceptatio facta tpe testamēti pōt dici ꝙ acceptauit illō qd sibi iniūgebat.s.retinere residuum ⁊ exequi voluntatē defuncti in sibi iniunctis a testatore que in oēm euentum erāt implenda per eā successiuā ab intestato. Et maxime stāte clausula codicillari q̄ est repetitiua relictoꝝ in testō a veniētibus ab intestato iuxta no. p Bart.in.l.j.ff.de iure codi. ⁊ p eum. ⁊ doc.in.d.auf. ex cā p Bal.in.l.si.C.de codi. ⁊ hr̄ in.l. eā quā.C.de fideicō. ¶ Et insup est inductum in fauorē pteriti vel exheredati ꝙ debeat exprimi cā ingratitudinis al's testm̄ esset nullum. Et suo fauori vr̄ qd mater potuerit renūciare. ar.l.si quis incōscribēdo.C.de pac. cum cōcord. Jō potuit renunciare dispōni.d.§. aliud quoqȝ cap'lm. ⁊ reduci ad ius codicis ne inductū in fauorē retorqueat in odiū ɔ.l.qd fauore.de.ll. cum ɔcor. ⁊ facit.d.l.filio prete rito.† Et insup nō est expeditū qd legata facta pteritis vel exheredatis nō valeāt. Nā dispō.d.auf. ex cā probat qd valeāt. Et iā opi. qd valeāt posuit gl.in.d.l.maximū vitium. ⁊ approbat eā Ugo. Et de rigore iuris dicit verū Marti. silli. vt refert Cy.in.d.auf. ex ca. qui vr̄ inherere opi. pdicte Ugo. quā ⁊ approbat Fran.de ramp o.in.d.l.filio pterito. vt ibi refert Jmo. dictam etiam opi. firmat Pau.de cast.in.d.l.maximum vitiū. Et ista opi. in puncto iuris est magis sustentabilis. Nā plures rōnes que a varijs varie adducunt qd legata pteritis vel exheredatis nō debeātur de facili tolluntur:

prout dictas rōnes late recitauit respōdidi in.d.auth.ex cā in verbo cetera. Sȝ nō est opꝰ instare: qꝛ rōnes doc. ꝛ mēs eoꝝ qui tenēt legata relicta preteritis vel exheredatis nō valere militāt quando testm̄ impugnat ꝑteritione vl̄ exheredatiōe. Sed qñ approbat testamentū tunc cessant oēs rōnes cōtra ꝑ dictā. l. si filiꝰ. ff. de minor. que facit pro decisione q̄stionis qua si pr̄ iure naturalis portionis suo filio legauerit. c. ꝛ si efficeret canonicus grauauit illū ad restitutionē eorūdem centū retentis tm̄ viginti si filiꝰ accipiat canonicatum testatoris voluntatē approbat: ꝛ nō pōt agere ad supplementum nec ꝓ cōtratab. ex quo cōditio filiȷ̄ fauorem respicit: arg. l. filiꝰ matrē. C. de ioffi. testō. Ideo eo casu sine dubio ꝓcedit opi. Ugo. ꝛ sequaciū: vt. s. legata facta ꝑterito vel exheredato debeant. Et eo casu sine dubio militet generalitas. d. auth. ex causa. ꝛ. d. l. filio ꝑterito. vbi est tex. ꝙ filio ꝑterito approbante testm̄ legata debent: ꝛ voluntas testatoris ex bono ꝛ equo tuet. ¶ Sed† maior equitas est ꝙ debeat filio vel matri q nō recognouit iniuriā sibi illatā approbādo testm̄ ꝛ recusando succedere ab intestato q̄ꝫ ꝙ debeat extraneo: ꝛ ita pro claro firmaui legēdo in. d. auth. ex cā. in. d. ver. cetera. (8)

(9) † Et insuꝑ nō est expeditū ꝙ si parenti nō relinquit iure instōnis testamentū nō valeat vel possit impugnari. Nā Bar. voluit ꝙ immo valeat: put ipē voluit in auth. nouissima. C. de inoffi. te. ꝛ in rubrica si quis a parē. fuerit manu. ꝛ in. l. siue patronus. §. excludit de iure pat. Eqparādo parentē patrono cuiꝰ pōt relinqui quoquo relicti titulo: nec reqritur titulus instōnis. d. §. excludit. ꝛ. l. iȷ̄. §. si debita de bonis liberis. Et qꝛ nulla. l. repitur ꝙ in parentibus sit necessarius titulus instōnis ꝫm eum: ꝛ idē vr̄ velle Pau. de ca. in. l. j. in fi. C. de bo. pos. ꝯtratab. qua patrono ꝑ. l. filio. §. ꝫtab. de inoffi. test. ꝛ. l. j. in prin. si quis a par. fu. man. Quam opi. lȝ nōnulli impugnent per. §. ꝛ hoc qdā in auth. † vt cum de appel. cogn. ad quē tex. pōt faciliter respōderi vt dixi in. d. auth. ex cā. in v. irritum. vȷ̄. q. co lū. xlix. † Ex quibus oībus ꝯclusio est plana ꝙ remanet dispositio d. l. oīmodo. ꝛ cōcordātes cuius remediū non tollitur per approbationē testamēti nisi expresse renunciet supplemento legitime. vl̄ ꝑ eqpollentia. l. si qñ. §. generaliter. eo. ti. Que quidē specifica renunciatio imo nec tacite aliquo mō facta apparet. † Ideo remanet beneficiū illorum iuriū: ꝛ licet alias q nō posset ipugnare testamentuȝ nō posset petere supplementū legitime. Tamē fallit qñ non possit querelare descēdit ex causa legati ꝙ acceptatur. Nā tunc secus est vt ꝓbatur in. d. l. si quando. ꝛ. d. l. oīmodo. ꝛ similes. est em̄ diuersa ratio hoc casu in q̄rela ꝛ in iure petendi supplementum legitime. Iō diuersuȝ ius: qꝛ querela impugnatiua testamēti remediū illoꝝ iuriū fauorabile inductum ad cōseruationē testamētoꝝ: ideo ꝛc. prout voluit Bar. in cōsi. mihi. lxix. incip. queritur vtrū ius agēdi ad supplementū legitime. Solū ergo est videndū. an dictum beneficium sit tempore sublatū. Et profecto licet Bart. velit ꝙ tollatur quinquēnio: tamen cōtrarium est verius. † Nā constat ꝙ competit pro isto supplemento actio ꝑsonalis: vȝ conditio ex lege: vt voluit glo. in. l. oīmodo. de inoffi. testō. ꝛ ibi doc. volunt ꝙ agatur petitione hereditatis vel cōditione ex lege ꝓut refert ꝛ transit Bald. in. l. si qs suo. in ꝑn. eo. ti. Et qō detur cōditio ex lege tenuit etiam Ang. in. d. l. oīmodo. ꝛ Bal. in. l. si quis filium. eo. ti. ꝛ Bar. in. d. cōsi. lxix. ꝛ Ricar. ꝛ Bar. de Salr. in ꝯsilio. Qō infra referam. † actiones autē ꝑsonales vel reales nō tollunt prescriptione minori. xxx. annoꝝ. l. sicut. ꝛ. l. seq. ꝛ. l. si quis emptiōis. C. de prescrip. xxx. vl̄. xl. anno. ꝛ insti. de ꝑpe. ꝛ tem. acti. nec ab ista regula reperit exceptuatus iste casus merito ꝛc. Et hoc voluit cōtra Bar. Bal. in. d. l. si qs filium. ꝛ in consi. incipi. qō dicit qō legitima in ordine mihi. dxxx. ꝛ in consi. mihi. clxxxiȷ̄. incipi. viso testamēto. iȷ̄. col. ¶ Ea rōne: † qꝛ querela odiosa istud ius fauorabile. Itē qꝛ istud ius cōpetit ipō iure. l. scimus. C. de inoffi. test. idem Ange. in. d. l. oīmodo dicta rōne quia fauorabile querela odiosa. idē volunt Ricar. ꝛ Bal. de Salr. in quodā consi. incipi. in casu ꝓposito viso puncto ꝙ consilium habeo insertum inter cōsilia Bal. Et nituntur supradicta rōne: qꝛ est actio personalis ꝛ ciuilis merito ꝛc. † Et negauit hoc ius agēdi ad supplementum legitime esse subrogatum in locuȝ querele: imo ad extinguendā querelā. Et per hoc euitant fundamentum Barto. † Et similiter Bal. in. d. l. si quis filium dicit ꝙ non est subrogatio: sed amotio querele. insuper ius agendi ad supplementum negatur qō subrogetur loco querele ex alio: qꝛ competit etiā alias vbi testamentum vitiatur alio iure: vt probat in. d. l. oīmodo ibi vel alio modo subuertendis ꝓut cōmuniter tenetur. Et dato ꝙ subrogatum esset loco querele qō negatur. Nihilominus est diuersa ratio in vno q̄ꝫ in reliquo per supradicta. Et ipse Bar. in. d. consi. lxix. † vult. qō vbi est diuersa ratio in iure agendi ad supplemētū q̄ꝫ in querela non est idem ius in tali iure qō est in querela prout contingit in. d. l. si quādo. §. generaliter. vbi per acceptionem legati non perditur ius agendi ad supplementum. Et tamen amittitur querela l. papi. §. si conditioni meminisse de inoffi. test. cum ergo etiaȝ hoc respectu sit diuersa ratio in vno q̄ꝫ in reliquo dicamꝰ qō sit diuersuȝ ius. item videmus differentiam: qꝛ ius istud resecat ipso iure: ꝛ ipō iure tribuit legitimam. d. l. scimus. in princi. secus in querela. item non magis subrogatur loco querele istud ius q̄ꝫ dispositio. l. quo- (10) (11) (12) (13) (14) (15) (16) (17)

niā in ꝑoribꝰ. C. de inoffi. test. vult pȝ ex eiꝰ ꝑfatiōe. Laus deo.

¶ Summarium super cōsilio. xci.

1 ☞ Substitutio facta si decesserit absq̄ liberis purificatur relicto vno tm̄ filio vel filia.
2 Testator nō semper dicitur velle regulare cū dispositione iuris cōmunis vt in naturali qui qñq̄ substitutum excludit.
3 Frater ꝛ filiȷ̄ fratrum simul admittūtur ad hereditatem fratris defuncti.
4 Filius et aliȷ̄ testatoris descendentes grauati restituere hereditatem ꝑsumunt expresse grauati si decesserint absq̄ liberis. nu. 5.
6 Prelegata qñ veniant in fideicōmisso vniuersali. nu. 9.
7 Substitutus est loco heredis.
8 Uerba illa. in oībus bonis suis. qd comprehendant.
10 Heres cēseatur qui in solutum accepit pro suo vero credito. nūe. 14. ꝛ. 18. ꝛ. 20. ꝛ. 23.
11 Qualitas v̄bo adiecta intelligitur scōm tp̄s verbi.
12 Aliquo alio iure illa verba denotant siīitudineȝ: ꝛ aliqñ ponitur iuxta: aliqñ alterat naturā sui adiuncti. nu. 19.
13 Amotio facta ante abstentionem quando facit filium heredē esse abstentionis beneficio non obstante.
15 Jura quando correcta videantur sensu contrario.
16 Intelligatur verbum denotat fictionē seu ꝑsumptionem.
17 Tanq̄ dictio improprietatē denotat qñq̄ siīitudinem.
21 Statutum simpliciter loquens debet intelligi scōm ius cōmune ꝛ ab illo distingui.
22 Aditio quibus resultat. nu. 26. ꝛ. 31. ꝛ. 38.
24 Maiori summe minor inest.
25 Solutio ex pluribus cāis cēsetur facta in duriorem ꝑtem.
27 Argumentum bonum est ab ethymologia.
28 Possessio requirit actum corporeum.
29 Possidendi animꝰ quibꝰ ꝓbetur ꝛ nu. 39. ꝛ. 41.
30 Alius faciendi in dubio actū presumitur eo modo quo fieri lȝ et in re fieri potest.
32 Possidere non dicitur colonus.
33 Testis de credulitate non probat nec etiā de veritate nisi causam scientie reddat.
34 Testis de credulitate non probat idem de veritate nisi sciētie causam reddat: idem qui per geminatum vniuersale deponit dicēdo ita habetur ꝛ reputatur ab oībus eos cognoscētibus. Idem de negatiua que nō cadit in eius sensum. Idem testis infamia facti etiā in causa criminali.
35 Heres fictus non dicitur heres.
36 Presumptio quid sit.
37 Colonus qui finito tp̄e perseuerat in re conducta censetur pro sili precio recondurisse.
40 Confessio absente parte facta semiplene probat.
42 Testes singulares ꝓbant ea que sunt in genere. Idem in vniuersali seu successiuo vt sunt possessio: decimatio iuriditiōis: exercitiū
43 Heres est actus successiuus q ostenditur variȷ̄s modis.
44 Heres qui semel fuit semper reputatur heres.
45 Probatio debet de necessario concludere.
46 Idētitatem causant due demonstrationes.
47 Libere verbum intelligitur sine pena.
48 Heredem se negās punitur pena hereditatis priuatione.
49 Stipulatio que se ad duos refert intelligitur ad quēlibet pro parte qualibet.

¶ Consilium. xci.

In nomie domini nostri iesu xp̄i. ¶ Uisa facti narratione in hac cōsultatiōe aduertendū est. Primo an cōditio dicti fideicō. cēseatur purificata necne scōo presupposito ꝙ fideicō. substitutio censeatur purificata an in dicta substitutiōe veniant prelegata. Tertio an bene aiaduersa ꝛ diligēter pōderata dicta lege municipali ꝛ eius verbis dicta adiudicatio facta dicto Brancatio excuset dictū Brācatiū casu quo bōa adiudicata possedisse doceatur quasi lex illa municipalis quatenus vult possidentē vel detinentem bona per defunctū possessa tempore mortis cēseri adiuisse hereditatem intelligatur dūmodo nō exiuerint de hereditate. Circa primū est aduertendū ꝙ substitutio fuit concepta sub cōditione si alter decesserit sine filiȷ̄s ꝛ dictus Petrꝰ decessit cū Alesandra eiꝰ filia. Et pfecto si fuisset testator vsus verbo feminini vel cōmunis generis absq̄ dubio fuisset defecta cōditio substitutionis: † qꝛ decedens cū vno filio vel filia nō dr̄ decedere sine liberis. l. non est sine liberis. ff. de verb. sig. ꝛ. l. j. C. de condi. insertis. vbi Bal. assignat ꝑ rōne qō id causat per naturalē rōnem. ar. l. cum anus. ff. de condi. ꝛ demon. ꝛ. l. cū acutissimi. C. de fideicom. Et cōmunis vsus loquēdi se hȝ qō non dicatur nō habere filios qui hȝ vnicum filiū nec solet dici decedere sine filiȷ̄s qui decedit cū vno filio. intelligimus em̄ decedere sine filiis qui nullo filio superstite decessit. Quasi illa negatiua oratio verificet quādo omnes filiȷ̄ cessant: ꝛ sic sit negatio oium nec vt arbitramur foret in hoc aliqua disceptatio si cum vnico filio masculo (1)

masculo decessisset. Solū videt̄ excitādū: q2 dixit sine filijs nō dixit sine filiabus vel sine liberis. Nā lʒ masculinū soleat excipere femininū.l.j.ff.de verb.signi.τ ibi per Bart.τ.l.q duos.ff.de lega.iij.τ.l.si ita sit scriptū.ff.de lega.ij.τ.l.quicūqʒ.C.de ser.fugi.τ ibi per Bald.τ doc.τ per cañ.in.c.ḡnali.de elec.lib.vj.τ per Archi.in.c.si qs suadente.xvij.q.iiij. Adeo q̄ si essemus in terminis iuris cōis res pcederet de plano: tū q2 de iure municipali: vt asserit frater agnat⁹ pre-
2 fertur filie videtur secus dicendū†: q2 testator videt̄ se conformare cum dispōne iurʒ cōis τ iuris municipalis put voluit Bar.in.l.iurisiurādi.§.si liberi.de ope.liber.ff.τ in.l.heredes mei.§.cū ita.ff ad treb.τ ibi Raph.cuma.τ Pau.de ca.in lec.pa.qō τ voluit Barto. in cōsi.inci.quidā accepit a quodā abbate al's incipit q̄stio ista hʒ duo dubia in nūero.cxxxij.fm ordinē pusinū nō informis.τ Imol. in.c.potuit in fi.extra de loca.τ ēt Pe.de anch.in.l.tres fratres.ff. de pac.τ in repe.c.cañ.de consti.xiiij.q.p̄n.post recitatam qōnē pil lei. Tamen lʒ militet regulariter dicta cōiectura q̄ quis in dubio censeatur se ɔfirmare cū dispositiōe iurʒ municipalis qñ extat: al's cum dispōne iuris cōis: tū non semper. nā sepe numero secus videmus. Nā lʒ ēt filij naturales olim nō succederent vt in auē. quibus mo.na.effi.sui.in princ.τ.§.si qs aūt defunctus nec ēt hodie stante cōiuge: vt.d.§.si qs aūt.τ auten.licet.C.de natu.lib.tamē excludūt substitutū sub cōditione si institutus decesserit sine liberis attenta tū qualitate psonarū: vt est tex.τ ibi Bar.τ ceteri in.l.ex facto.§.si quis rogatus.ad trebel. Etiā si extaret cōiunx p ḡnalitatē illi⁹ tex. τ Bar.in.d.§.si qs rogatus ēt ex leni cōiectura: puta si in eadē vltima volūtate naturales noiauit filios vult naturales excludere substitutū ēt vltra dispōnē illius tex τ sic nō curat iuriscō.τ bar.τ ceteri qō non se cōformat cū dispōne iuris ita interp̄tando.
3 ¶ Itē† si quis reliqt fratrem τ filios ipsius fratris admittunt̄ simul.c.Ray. de testa.τ ibi Host.Pe.de an.d.Anto.imo.Florē.τ Panor.doct. magis cōiter in.l.gallus.§.quidā recte.de lib.τ posth.lʒ Bar.τ quidā cōtra. Itē Bal.in.l.si mulieri de vsufru.accre.tʒ etiā dictā p̄mā opi.Host.τ sequaciū. Itē τ idē in.l.fin.C.de impub.τ.l.si qs heres. §.fi.de acqui.heredi. Et tñ de iure veniebāt ordine successiuo hoc est veniunt filij si tpe delate hereditatis nō supest frater: τ sic testator nō censet̄ se cōformare cum dispōne iuris. Quinimo ēt fm opi. Bar.τ sequaciū qui volūt q̄ intelligant̄ inuitati ordine successiuo vʒ frater invita τ filij post mortē fratris nō se cōformat cū dispōne iuris: q2 ius nō vocat vllo tpe filios fratris fratre existente tpe delate hereditatis frater acceptante ad idē qō not. Bald.in.l.quicūqʒ versi.sed pone q̄ frater.C.de terminis fugi.vbi vult q̄ si iure municipali frater excludit ab inte.sororē: sʒ dʒ dotari si pater instituit filios in eo q̄ eis tāgit de iure masculinū cōcipit femininū et soror in virili succedet pariter cū fratribus τ tñ statutū repugnabat: vñ testator nō censet̄ se conformare cū dispositione iurʒ municipalis. Itē imo.in.d.l.heredes.§.cū ita.τ Pau.de cast.ibi in lect. Bononiensi tenent ibi ɔtra bar.volentes in illis terminis nō censeri testatorē voluisse se cōformare cū dispōne iuris ad idē q̄ no. Pet.de anc.recitādo pilleum in dicta repe.c.cano.xiiij.q.p̄n.vsi.sed occurrit.ad idē q̄ no. Bal.in.l.cū ita.§.fideicō.de lega.ij.ad idē tex.in.l. fi.C.de vb.sig.vbi veniūt gener τ nurus.lʒ nō sint successuri ab intestato.l.affinitatis.τ.l.vitrico.C.cōmunia.de succes. Et iō dispositio testatoris nō se conformat cū dispōne iuris: ex quibus demonstrat̄ vel q̄ illa theorica nō sit vera q̄ testator censeatur se cōformare cū dispōne iurʒ cōis vel municipalis vel si vera est q̄ magis plʒ pcedat regulariter. ¶ Tñ de facili a tali cōiectura receditur: vt pʒ ex iā dictis: q2 in casu nostro obstāt dicte regule iurʒ vnaq̄ masculinum in vltimis volūtatibus cōcipit femininū p iura vulgaria. alia
4 †q̄ etiā si testator post mortem filij substituit τ obmittat̄ cōditio sine liberis presumitur dictū: licet nō scriptū etiā si substituisset fratrē eundēqʒ filium testatoris vt est casus in.l.cū auus.ff.de condi.τ demō.respon.q2 mens testatoris cēsetur fuisse q̄ bona p̄ris sui q̄ filij deueniāt ad filiū sibi q̄ nepotē magis q̄ ad ppriū filiū fratremqʒ defuncti grauati. Ita pariter lʒ nō appareat scriptū de filiab⁹ presumit̄ pl⁹ dictū q̄ sc̄ptū. Nō em̄ vr̄ maior rō p̄sumēdi pl⁹ dcm̄ q̄ scriptū. siue filijs nihil ē scriptū quo casu subintelligit̄ dictū de filijs masculis τ feminis vt ibi q̄ si exp̄ssit de filijs censeat̄ a scriptore obmissum de filiabus imo vr̄ maior rō p̄sumendi: q2 de facili potuit notarius obmittere de filiabus putās q̄ sufficeret dicere sine filijs put dicere sine liberis. Et testatores plerūqʒ imo cōiter loquuntur vulgari sermone dicēdo si more senza figlioli: q̄ vr̄ cōe vtriqʒ sexui. Et notarius de facili potuit in plurali scribere sine filijs. ita q̄ longe magis de facili occurreret q̄ lʒ testator in cōditione posuerit filios τ filias vtendo forte verbo liberis vel materno vocabulo cōuenienti vtriqʒ sexui. Et tñ notarius scripserit sine filijs q̄ q̄ obmiserit to-
5 tam cōditionē. ¶ †Et put in expressa ɔditione: ita in subintellc̄a a lege nō curat̄ q̄ filij nō sint successuri ab intestato puta in filijs naturalibus: prout voluit bar.in.d.§.si quis rogatus ea rōne: q2 ius presumitur q̄ testator in cōditione posuerit si sine liberis τc. Et sic non est tacita: sed exp̄ssa que exp̄ssio pbatur p̄sumptiōe iuris. Est em̄ p̄sumptio nō fictio put interlineūdo voluit Dynus in.d.l.cūʒ auus τ pater: q2 sunt vba veritatē denotātia nō fictionem. Et etiā

est de mēte Barto.τ doc.in.d.§.si qs rogatus si diligēter aduertatur. Ex quibus vr̄ cōcludendū q̄ ex quo dictus Petr⁹ decessit cūʒ filia expirauerit subitō ɔcepta sub cōditione si decesserit sine filijs. ¶ Dato aūt q̄ fuisset locus dicte fideicō.substitutiōi vr̄ q̄ plega-
6 ta veniāt in substōne p̄dicta.† Nam qñ plegata facta instituto p̄cedunt fideicōmissariā substōnē si in substōne vl'i fideicō.non est facta mētio hereditatis vel portionis hereditarie plegata veniunt in fideicō.vl'i: maxime collata post mortem rogati.l.marcellus.§. quidā liberis ad treb.τ cōcludūt docto.cōiter oēs ibi.est glo.τ doc. in.l.cū virū.C.de fideicō. Si vo fieret mētio hereditatis τ nō essent verba vniuersalia: sed ḡnalia seu indefinita: tūc non veniūt plegata.d.§.quidā liberis nisi pro portione hereditaria.l.in fideicō.in fine.ad treb. Secus si essent vba vniuersalia.d.l.cū virū.τ.l.cū pater §.fidei tue de leg.ij.put voluit Cy.Bal.τ doct.cōiter in.d.l.cū virū. in casu aūt nostro nō fuerūt vba vniuersalia: sʒ indefinita τ simplicia. Itē prelegata precedūt substitutionē: iō venire censeant̄ in dicto fideicō.vniuersali. Et maxime p dimidia q̄ censet̄ habuisse dictus Petrus a seipso: τ sic iure hereditario habuisse per.d.l.fideicō.§.fi. Tamē his nō obstātibus secus vr̄ dicendum. primo ex eo: q2 dicta substitutio facta fuit sub vbo heredem dicēdo heredē instituit et substituit τ vulgariter pupillariter τ per fideicō. iō vr̄ eadē ratio si dixit heredē instituit τ substituit prout si dixisset substituit in hereditate: nā verbū heres est directū ciuile.l.verbis ciuilibus.de vulg. τ pupil.τ per doc.ibi.τ in.l.cēturio.eo.tit.τ in prin.τ in.c.raynuti⁹ τ.c.raynaldus.de testa. Et Jo.an. appellat verbū directū directo in.c.si pater.eo.ti.lib.vj.ideo nō vr̄ substitutus in eo q̄ nō habuit ab eo iure directo hereditario. Et sic nō videt̄ facta substitutio in eo q̄ habuit Petrus iure prelegati viget em̄ meo iudicio lōge maior ratio qñ in substitutione exprimit̄ verbū heredē: q2 magis respicit ius hereditatis p verbū heredē q̄ per verbū hereditatē. nam et pars hereditatis nō quotitatiua potest haberi iure legati τ fideic. nō autem esse heres. quelibet em̄ res hereditaria est pars hereditatis τ habet̄ pars hereditatis: licet nō sit quotta hereditatis nec habeatur vt heres. ¶ Et tamen non erit heres nec vere neqʒ loco heredis: cū ergo substituit heredē vr̄ q̄ substituerit in eo in q̄ erat ho-
7 noratus vt heres† cū substitutus sit loco heredis non loco legatarij.l.qui quadringenta.τ.l.postulante.§.sane.ff.ad treb.τ insti.e.ti. §.restituta.τ ideo per hācviā deducit̄ q̄ in dicto fideicō.nō venerit nisi id qō percepit iure hereditario: τ sic tāq̄ heres insup τ magis plane alio medio qō deducitur non veniāt prelegata etiā p ea parte quā dictus Petrus accepit a seipso: τ sic habuit iure hereditario: nam dictus testator in testamēto p̄mittit in institutione in oībus aūt alijs suis bonis instituit heredē vniuersalem Petrū τ benuenutum eius filios τ si alter eoꝝ decesserit sine filijs substituit he-
8 redem superstitem vulgariter pupillariter τ per fideicō. ¶ † Illa verba in oibus alijs suis bonis excludunt bona legata ipsis heredibus τ alijs psonis etiā si sunt posita ante institutionē τ substitutionem: τ ideo ad vtrūqʒ referenda sunt.ar.l.si quis ex argentarijs.§. si initium tabula.ff.de eden.l.iij.§.si filius.de libe.τ posthu.τ.c.ij.requiris.de appel.cum si.bene confert ad hoc no. Ange.in.l.cogi.§.
9 inde queritur.ff.ad trebel. ¶ †Cum itaqʒ verba sonent q̄ substitutio sit facta in rebus nō legatis neqʒ prelegatis vr̄ q̄ prelegata nō veniant in restitutione. nā verba repugnāt quibus standū est cum de mente cōtraria nō constet.l.non aliter.τ.l.ille aut ille.§.cū in vbis.de lega.iij.τ.d.c.scdo requiris cum similibus. Nec obstant q̄ in institutione veniant res prelegate pro portione hereditaria: ergo prout verbū heredē p̄mo loco positum in institutione trahitur ad res legatas pro dimidia.l.si quidem.de lega.j.d.l.in fideicō.§.fi.ita τ trahatur in substitutione simile verbū heredē. Quia respōdetur q̄ in institutione nō trahitur ex mēte testatoris nec ex vi verboꝝ: sed ex quadā necessaria cōsequentia: q2 nō pōt quis sibipsi debere. l.vrānius de fideiusf.l.frater a fratre de condi.indebi.in cōsequentiam prelegatum pro ea parte est inutile: iō illa pars in qua prelegatū est inutile remanet penes heredē preter voluntatem testatoris. l.vnica.§.in primo.τ.§.pro secūdo de cadu.tollen.τ institutio in parte quottitatiua vl'integrali in institutione attrahit ad se totum in quo nō reperitur dispositio vtilis facta a testatore.l.i.§.si ex fundo l.quotiēs.§.si duo.τ.l.ex facto.ff.de heredi.insti.τ.l.si qs ita heres instituatur excepto fundo.eo.tit.τ ratio est ne quis decedat p parte testatus τ pro parte intestatus.l.ius nostrum.ff.de reg.iur. Sed dicta ratio nō militat in fideicō.vniuersali: q2 in eo non veniūt nisi que testator voluit vt venirent.d.l.non aliter.τ.d.§.quidā liberis. l.cogi.§.inde queritur.ff.ad treb.cū multis similibus.τ verba sunt mentis demonstratiua: q2 nemo presumitur dicere nisi q̄ mēte cogitat.l.labeo.§.idem tubero de suppel.leg.ideo cūʒ verba clare sonant q̄ sit substitutio facta in rebus non legatis neqʒ plegatis merito illa non veniunt in restitutionem hereditatis: licʒ em̄ testator non potuerit facere q̄ illa nō venirent in institutione maxime cūʒ hoc q̄ Petrus illa haberet que sibi prelegauit insolidum nisi pro missi. Tamē prout facere q̄ haberet illa bona τ nō venirent in substitutione fideicō.quia nihil repugnat: ideo cum voluerit vt verba

sonant ⁊ potuerit nihil obstat quominus sequatur dictus effectus
q̄ dicta bona prelegata in nulla parte veniant in substitutione pre
dicta cũ cessent dicte rõnes. s. qd̄ quis sit obligatus sibiipsi vel quis
10 censeatur pro parte decessisse testatus ⁊ pro pte intestat⁹. ¶ † De-
uenio nũc ad tertiũ vz an adiudicatio facta alteri de bonis heredi
tariis excuset eũ cui est delata hereditas si repitur postea posside-
re vel detinere rem que fuerat hereditaria: tamen exiuerat de here
ditate circa q̄ videtur prima facie dicendũ qd̄ sic ex pluribus: ⁊ pri
mo q̄ dictũ statutum loquitur de eo q detinet vel possidet res que
sunt hereditatis cũ dicat quicũq; tenuerit vel possederit post quin
decim dies a morte defuncti hereditatem sibi delataz ⁊c. vel bona
ipsius hereditatis quecũq; vel possessiones immobiles ipsius ten-
tas vel possessas per defunctũ tempore sue mortis ⁊c. hereditatem
adiuisse intelligatur non obstante repudiatione ⁊c. Et per conse-
quens statutũ loquitur de bonis que erãt hereditatis tẽpore pos-
11 sessionis ⁊ detentiõis: † q̄ qualitas adiecta verbo intelligitur f̄m
tempus verbi. l. in delictis. §. si extraneus de noxali. ⁊ l. q̄ ait. §. iu-
lia. e. ti. ⁊ l. titius. ff. de mili. tes. ⁊ l. tutoris est. §. fi. ff. q̄ iussu. Si ita-
q; non erant hereditaria tẽpore quo possidet vel detinet is cui est
delata hereditas nõ videntur militare dicta v̄ba statuti que loquũ
tur de possidente vel detinente hereditatẽ seu bona ipsi⁹ heredita
tis qui genitiuus videtur denotare dominiũ. l. ii. §. in locum. ff. de
relig. ⁊ sump. fune. Et maxime in isto statuto q̄ est contra ius com
mune: q̄ contra. l. sicut. C. de repu. ⁊ absti. hereditate. ⁊ l. j. C. de re-
pu. bono. pos. Et per consequens est stricte interpretandũ nõ am-
pliandũ contra propriã vim verborum. nam exorbitãtia iura sunt
restringenda. l. ius singulare. ⁊ l. q̄ vero contra. de. ll. ⁊ c. que a iure
cõmuni exorbitant. ⁊ c. que propter necessitatẽ. de regu. iur. in. vj.
⁊ intelligenda vt quantum minus potest ledant ius cõmune. c. cuz
dilectus de consuetu. ⁊ multomagis statuta correctiua sunt restrin
genda iuxta ea que habẽtur in. l. precipimus. C. de appel. ⁊ in. l. san
cimus in rõne sui. C. de testa. merito istud statutũ sit strictissime in-
terpretandũ cũ videat̃ correctiuũ. d. l. sicut. ⁊ d. l. j. de repu. boñ. po.
Ideo dictũ genitiuuz videtur stricte ⁊ ꝓprie intelligẽdũ de posses-
sione seu detentione bonoꝝ que tempore possessionis seu detenta-
tionis erant hereditatis ⁊ nõ de illis que exiuerant hereditatem:
⁊ per ꝯsequens tunc tp̄is nõ erant hereditatis: lz prius fuerint: q̄
⁊ secũdo videtur iniquũ ⁊ inhumanum q̄ si quis receperit rem in-
solutũ pro suo vero credito q̄ efficiatur heres etiã si repudiauerit
prius. Nã dictus actus potius tendit in cõtrariũ cum additiõe so-
leat cõfundi ⁊ extingui creditũ. l. creditori. C. de pac. l. arrianus. de
fideius. cũ multis simi. Tertio videtur hoc ꝓbari per tex. l. munici-
palis sub rubrica de heredibus ⁊ hereditate debi. ꝯuẽ. in. §. postq̄
repudiationẽ. vbi expresse disponit̃ q̄ post repudiationẽ possidẽs
vel detinẽs rem hereditariã acceptã insolutũ nõ cẽseatur astrictus
neq; molestetur ꝓpter debita hereditaria. Nec premissis videt̃ ob-
stare generalitas dicte legis municipalis in eius principio ibi nec
pretextu dotis materne vel auite vel repudiationis vel aliquo alio
iure talia bona vel se defendere possit. Nam dicta verba dotis ma-
terne vel auite sunt intelligenda quãdo possideret tanq̄ obligata
pro dote materna vel auita non tanq̄ data insolutũ pro materna
vel auita dote. Tunc eñ tenetur pretextu solutionis nõ pretextu
dotis diceretur eñ tenere ꝓ soluto potius q̄ pro dote vt denotat
12 diuersitas tituloꝝ pro soluto ⁊ pro dote. ff. † Et illa v̄ba vl̄ aliquo
alio iure intelligantur alio iure simili. Nam sĩltudinẽ denotat di-
ctio alie. tex. cum glo. in. l. §. C. de ser. fug. ⁊ qd̄ per glo. ⁊ doc. in. c. fe
des. de rescriptis. intelligatur itaq; de tali iure ꝓpter q̄ res posses
sa vel detenta nõ desierit esse hereditatis vel prout reperimus alle
gatum pro parte dicti Brancatii intelligatur si possiderit aliquo
iure habito a defuncto non autez si possideret aliquo iure aliunde
quesito: maxime post delatã hereditatez: ⁊ maxime si post repudia
tam. Item post repudiationem non est amplius delata hereditas
⁊ statutuz loquitur de eo cui est delata hereditas. Et pro hoc facit
q̄ not. Pau. de cast. in. l. si seruum. §. fi. de acqui. here. dicens q̄ ille
13 tex. quatenus dicens † q̄ amotio facta ante abstensionẽ facit filiũ
heredem esse non obstante beneficio abstẽsionis: q̄ illud perdit ꝓ-
pter amotionẽ. Secus si ante amotionem se immiscuit vt ibi facit
pro practica florentie que est q̄ licet florentie statutum sit qd̄ si ille
cui est delata hereditas possiderit aliqua bona hereditaria etiam
alio iure q̄ vt heres: vt q̄ diceret sibi obligata pro dote materna:
nihilomin⁹ et efficiatur heres ⁊ teneatur omnibus creditorib⁹ ⁊c.
Nam remedium est: prout dicit ibi Pau. de cast. qd̄ ante oĩa palaz
repudiet hereditatem paternam: nã postea poterit occupare bo-
na hereditaria: neq; nocebit sibi statutum: q̄ dz intelligi quãdo oc
cuparet etiã cum auctoritate curie ante repudiationẽ secus si post
repudiationẽ de quo dicit esse ibi casum expressum ⁊ menti tenen-
14 dum. † Tamẽ his nõ obstãtibus cõtrarium puto de iure respõden
dum. nam principium dicti statuti loquitur multum gñaliter. ⁊ d.
§. postq̄ repudiationem a cõtrario sensu dupliciter sumpto coad-
iuuat gñalitatem dicti principii. Nam dicitur in. d. §. postq̄ repu-
diationẽ. qd̄ si filius vel nepos acceperit insolutum aliquã rem pro
dote materna vel auita talis filius vel nepos non astringatur one-
ribus non hereditariis: ergo a contrario si alius q̄ filius vel nepos
cui esset delata hereditas acceperit insolutum ⁊ possideret rem he
reditariam acceptã insolutũ astringeretur oneribus hereditariis.
Item si non ip̄e filius vel nepos acceperit insolutũ sed alius: ⁊ ipse
filius vel nepos ip̄am rem hereditariam acceptã ab alio insolutuz
possideret astringeretur debitis hereditariis: lz possideret post re-
pudiationẽ prout probat. d. §. a cõtrario sensu qui contrarius sen
sus prebet fortissimum. arg. l. j. §. huius rei fortissimum est argu. ff.
de offi. eius cui manda. est iurisdi. l. si quis ex argen. §. prohibet. de
eden. ⁊ l. qui testamento. §. mulier. ff. de testamẽ. c. cum apostolica
de his que fiunt a prelat. sine consensu cap. cum concord. Cum ita
q; dictus Brancatius non sit nepos vel filius nec dicta bona sint
data insolutum pro dote materna vel auita. Item nec ipse in-
insolutum acceperit: sed Nicolaus eius filius emancipatus. Non
potest se excusare dictus Brancatius pretextu dicte dationis inso
lutum: tum propter gñalitatem principii dicte legis municipalis.
tum propter contrarium sensum dicti. §. postq̄ repudiationẽ du-
plici via sumptum q̄ argumentum a contrario sensu fortificatur:
quia in directo sensu al̄s nihil operaretur. Constat enim q̄ de iure
cõmuni possidens rem sibi datam insolutum non astringitur one-
ribus hereditariis: quia illa possessio potest haberi titulus ⁊ nomẽ
heredis: ergo ⁊c. l. pro herede. ⁊ l. gerit cũ notatis in dictis iuribus
de acquirẽ heredi. Maxime si possidet vel detẽtat post repudiatio
nem. d. l. sicut. ⁊ d. l. j. de repud. bono. pos. Cum itaq; in directo sen
su nihil operatur nisi forte excipiat a regula tradita. s̄. in ꝓcipio
ipsius statuti: quo casu habemus intẽtum q̄ regula militat etiam
in re data insolutum alias non esset bona exceptio: cũ exceptio cõ
prehẽdatur sub regula ꝓut habet̃ in rubrica. de regu. iur. ff. ⁊ in. vj.
15 decre. ⁊ ꝑ Bal. in. l. actione. C. de trãsac. ¶ † Sinaũt non operaret̃
in directo oꝑatur in cõtrario sensu ẽt vbi resultaret legũ correctio.
Nam qñ lex noua vel statutũ aliqd ꝑncipaliter disponẽs nihil oꝑa
tur i casu exp̄sso oꝑat̃ in ꝯtrario sensu ẽt si ex ꝯ̄rio sensu induceret̃
legũ correctio prout videt̃ probari in aut̃. ex testõ. C. de colla. ⁊ ibi
Pontan⁹ pro hoc allegat aut̃. dyaconissam. C. de epi. ⁊ cle. iuncta
glo. supple iuncta glo. legis nulla super qua est posita. d. aut̃. dya-
conissam. Nã tex. illius aut̃. ⁊ in corpe. in. §. dyaconissam in aut̃. de
san. epi. vnde sumit̃ prealleg. aut̃. dyaconissam nõ potest corrigere
ius antiquũ nisi per cõtrarium sensum: ⁊ tñ corrigit prout vult gl.
in. d. l. nulla. ⁊ alia glo. in. in. §. quãta. in aut̃. quõ opor. episc. Idem
consulẽdo tenuerũt Dy. ⁊ Cy. in statuto disponẽte q̄ nõ extanti-
bus masculis femina succedat ab intestato. Volunt eñ q̄ a contra
rio sensu disponat q̄ masculis extãtibus filia femina non succedat
f̄m eos quorum dictũ refert ⁊ seqtur Bal. in. l. ꝯuẽticulã. C. de epi.
⁊ cle. ⁊ in. l. si cũ dotẽ. in prin. ff. sol. ma. ⁊ ibi Ang. ⁊ Imo. Lex enim
non dz esse facta ludibrio. c. abbate. de ver. sig. ⁊ c. cõmissa. de elect.
lib. vj. ⁊ id qd̄. s̄. vr̄ voluisse Bal. in. l. obseruare. §. ꝓficisci. de offi. ꝓ
consul. iii. q. co. iiii. Quod maxime est dicẽdũ in casu nostro in quo
non corrigitur ius antiquũ. Sz exorbitat ab illo: nõ eñ inducit q̄
qui repudiauit possit adire. Neq; disponit qd̄ possidẽs vel detinẽs
rem hereditatis adeat seu adire intelligatur hereditatez: nec q̄ ex
tali possessione vel detentatione inducatur aditio. Sed q̄ intelli-
gitur adiuisse: ⁊ sic loquitur per verba tẽporis p̄teriti plusq̄ perfe-
cti cum dicat ip̄am adiuisse ⁊ successionem agnouisse intelligatur.
Item non loquitur de vera aditione: sed de ficta seu p̄sumpta adi-
16 tione. ¶ Nam verbũ † intelligatur solet denotare fictionem seu p̄-
sũptionẽ: vt in. l. postliminii ius in princ. ff. de capti. in. l. quoniã. ff.
de his qui no. infa. in cle. quãuis rigor. §. similiter. de appel. ⁊ in. l.
j. in prin. C. de rei vx. ac. ⁊ in. l. in rebus. §. fi. ff. de preca. ⁊ in. l. pigno
ris. in princi. de acqui. pos. In quibus iuribus omnibus denotat fi
ctionẽ. ⁊ in. c. ex studiis. de presump. ⁊ ibi gl. q̄ denotat presumptio
nem. itaq; statutum disponit q̄ presumantur retro adiuisse seu fin
gatur ⁊ hoc ad euitãdas fraudes ne qs simulet repudiare ne astrin
gatur oneribus hereditariis ⁊ fraudet creditores hereditarios: et
tamẽ velit bona hereditaria: prout etiam in sĩli disponitur de iure
cõi. in. l. ii. C. de repu. ⁊ absti. here. ⁊ in. l. is qui bonis. ff. de acquirẽ.
here. Quam fraudẽ multe cõiecture suadẽt in casu isto: ꝓut late de
monstrant alii in hac causa cõtra Brancatium cõsulentes preclari
doctores. Statutũ autẽ istud non corrigat ius cõmune: sed ampli
at iura illa que prouidẽt aduersus huiusmodi fraudes: ⁊ nõ dispo-
nunt q̄ resultet vera aditio qd̄ esset contra. d. l. sicut. sed fingit vel
presumit aditionem retro factam qd̄ non est contra dictam. l. sicut
⁊. d. l. j. ¶ Quod ⁊ denotant verba sequẽtia ibi tanq̄ ex vera agni-
17 tione: † nam dictio tanq̄ denotat improprietatẽ non veritatem. c.
ad translationẽ. de offi. le. c. licet. eo. tit. iuncto cõmuni summario.
§. si autem hec obseruata non fuerint. in aut̃. vt cum de app. cog.
⁊ cle. j. §. porro ad fi. ⁊ ibi doc. de summa trini. ⁊ c. solite de ma. ⁊ ob.
Quandoq; similitudinem. c. pro humani in fi. de homi. lib. vj. c. nu
per de bigamis. tex. ⁊ glo. in. c. quoniam frequenter. §. q̄ si super in
verbo contestata. vt lit. non contest. cum simi. quã similitudinẽ de-
notãt etiam verba sequentia videtur verus successor: nullum autẽ
simile est. idem. l. qd̄ nerua. ff. depositi. Cum ergo non corrigat ius
cõmune: licet aliqualiter exorbitet non tollitur argumentum a cõ
trario

trario sensu. Et per hec pz q non obstant primũ & vltimũ argu. supra in cõtrariũ adducta: q2. d. §. postq̃ repudiationẽ facit pro non cõtra. Item declarat principiũ qd loquatur etiã in rebus que non sunt hereditatis tempore possessionis vel detentationis: sed fuerunt hereditatis. dicuntur aũt bona titij: licet titius sit defunctus & ille genitiuus denotat tempus preteritũ. & ita denotet hoc casu vt demõstratur per. d. §. postq̃ repudiationem. Preterea licet dicatur bona quecunq3 hereditatis & postea subdatur & possessiones ipsius: tamẽ subditur vel bona quecunq3 immobilia que defunct9 possidebat tempore sue mortis que verba verificãtur etiã si postea exiuerint de hereditate per dationẽ insolutũ vel aliter: & illa verba vel bona quecunq3 &c. veniunt additiue ad precedentia: & sic etiam si tunc tẽporis non forẽt hereditatis verificantur verba predicta: & hec etiam demonstrat. d. §. postq̃ repudiationem: vt supra inductus.

18 ¶ † Nec obstat q resultaret iniquitas: quia non est iniquum q euitentur fraudes vt qs abstineat a possessiõe bonorũ hereditatis sibi delate si vult eã repudiare. & saltẽ nõ est iniquũ quando ipse spõte deuenit ad hoc prout aliqua ex pte ɔtingit in hoc casu quia dictus Brancatius nõ artabat̃ soluere integrã dictam quãtitatem quã soluit pro dicta dote. nã forte erat debitũ paternũ ad q dict9 Brancatius tenebat̃ forte pro dimidia per. l. j. C. si cer. pet. & l. pro hereditarijs. C. de heredi. ac. & si fideicõ. ad eum spectabat pro alia quarta. & p ɔ̃ns ad tres quartas. & sic nõ tenebat̃ ad totã. vnde affectauit ipam cãm possidendi equũ est q nõ iuuetur. arg. l. spadonẽ. §. fi. de excu. tut. & saltẽ nõ est iniquũ q se abstineat a possessiõe rer quas nõ ipse: sed alius accepit insolutũ. nã alias de facili posset fieri fraus. & insuper dato q sit iniquũ quando ipe recta via acciperet insolutũ pro iure sibi cõpetẽte ante delatã hereditatẽ & auctoritate curie: tũ nõ est iniquũ quando nõ ipe sed alius accepit insolutu3 & sic per talem acceptionẽ insolutũ sibi nullũ ius quesiuit. Nec etiã si ipse accepit insolutũ pro iure postea quesito q forte affectauit vt possessionẽ bonorũ hereditarior acciperet. & sic tũc non est inmunis a suspitione fraudis: l3 ergo statutũ rõne iniquitatis euitande reciperet aliquã restrictionẽ. s. qñ auctoritate curie acciperet insolutu3 pro iure veteri sibi cõpetẽte & verba statuti paterent̃ eo casu aliquã restrictionem & practica hoc induxisset post tñ repudiationẽ prout dicebat Pau. de ca. in. d. l. si seruũ. §. fi. Tamen nõ recedat̃ a verbis principij dicti statuti. & a contrario sensu. d. §. postq̃. Qñ nõ ipe cui est delata hereditas: sed alius accepit insolutũ: nã tunc nulla resultat iniquitas. Nec forte quando ipe accepisset: insolutum pro iure affectato. ita q posset innuere suspitio fraudis. quia nõ videtur q sine ministerio tex. d. §. postq̃ põderauerit dotẽ maternã vel auitã. Cũ itaq3 ipse Brancatius in casu nostro nõ acceperit ipse insolutũ & illa acceptio insolutũ non fuerit facta pro dote materna vel auita. Nec pro iure quesito ante mortem petri de cuius hereditate agitur nõ videtur q habeat dictũ Brancatiũ excusare. Attẽto etiã q sua occupatio nõ fuit facta cũ auctoritate iudicis: licet occupatio Nicolai sic. Ita q pratica quã refert Pau. de cast. in. l. j. C. de repu. hereditate. s. in occupante auctoritate iudicis post repudiatione3 eum non iuuat. Ideo ex his resultat q verba statuti ibi vel aliquo alio iure nõ loquunt̃ stricte de iure habito defuncto que interptatio non video vñ sumat̃: nũm si haberet ius a defuncto magis cessaret ɔiectura fraudis q̃ si ab alio. & sic magis cessare deberet dispõ. d. l. municipalis. ¶ Et l3 dictio alio denotet de stricta significatiõe

19 similitudinẽ. † Tamẽ sepe aliter ponit̃ iuxta illud euangelij & duo alij latrones cũ Christo & no. in. d. c. sedes. & in cle. j. eo. ti. Et maxime q2 pcedit de repudiatione que causat ius defensionis nõ habitum a defuncto. Itẽ dos materna vel auita non habet̃ a defuncto. Et si intelligatur rõne hypothece illa tacite habetur a lege non a marito. Itẽ potest tertius obligare illa bona forte socer vel alius que bona hypothecata remanserũt postea in hereditate mariti de cuius hereditate agebatur. vñ nihil viget q debeãt dicta verba intelligi in iure quesito a defuncto. Potest etiã ponderari verbum aliquo qd alias alterat naturã verbi cui adiungitur: vt in fi. p glo. notabilem in verbo earũ parte in cle. j. de foro cõpe. que vult qd l3 verbũ ps intelligatur de dimidia. l. nomẽ filiar. §. portionis vbo. de verbo. signi. tamẽ secus est si adiungitur verbũ aliqua quã gl. sequũtur ibi doc. & allegat eã Bal. in. l. j. C. de inoffi. dona. & sequitur

20 Pdta. in. l. sicut certi. & l. si cũ vel in vtero. C. de testa. mili. † Nec ẽt obstat qd statutũ loquitur de eo cui delata fuerit hereditas: & post repudiationem nõ est tunc delata hereditas. l. delata. de vb. signi. quia respondet̃ qd statutum loquitur de eo cui delata fuerit: & sic p verba pteritũ pfectum tẽpus significatiua. ita q non requiritur q tẽpore quo possidet duret delata si desijt esse delata p repudiationem per ea que subduntur in dicto prin. & in. d. §. postq̃. Itẽ ex pmissis est pmittendum qd statutũ predictum militat in gñalitate sui siue repudiatio sequatur possessionẽ rerũ hereditariarũ siue pcedat: vt probat gñalitas verbor dicte legis que nõ distinguit nec nos distinguere debemus. ar. l. iij. ff. de offi. psi. & l. de ptio. de publici. cu3 similibus. Et q militet etiam si repudiatio precedat aperte demonstrat. d. §. postq̃ repudiationem. Super quo late insistunt alij consulentes: ideo vlterius non instamus. His ad euidentiam pluribus medijs deducitur qd dictus Brancatius intelligatur et intelligi debeat esse heres dicti petri. Primo q2 dictus Brãcatius vt heres insolidũ dicti Nicolai sui olim patris petijt a debitore dicti olim Nicolai certã pecunie qtitatẽ: & hoc post delatam sibi hereditatẽ ab intestato & repudiatã. Et exegit vt. j. deduca3. Et ex q̃ exegit insolidũ vt heres Nicolai cuius nõ poterat esse heres insolidũ: nisi foret heres dicti Petri q fuerat heres p dimidia dicti Nicolai cũ duo nequeãt esse heredes in eadẽ quotta. ar. l. si vt certo. §. si duobus vehiculũ. ff. cõmo. & l. hereditatẽ. ff. de pecul. castren. & l. iij. §. ex ɔtrario. ff. de acqr. pos. Cũ itaq3 nõ posset esse heres insolidum dicti Nicolai gn esset heres dicti Petri que3 sciebat fuisse heredẽ p dimidia in consequentiã censetur voluisse esse heredẽ Petri. vt eo medio esset heres insolidũ dicti Nicolai: q2 heres heredis primi auctoris est heres. l. fi. C. de heredi. insti. Et qui vult vnũ vult oẽ suũ necessariũ ancedẽs. l. illud. ff. de acq. heredi. & l. ad rẽ mobilẽ. ff. de pcurato. cũ cõcor. Ideo petendo vt heres insolidũ dicti Nicolai cẽsetur petere vt heres dicti Petri quatenus dict9 petrus fuit heres dicti Nicolai. & per ɔ̃ns militat dictum statutũ in. §. quicũq3 tanq̃ heres in quo disponitur inter cetera q qcũq3 exegerit debitũ hereditarium tanq̃ verus heres & successor oĩbus debitis legatis & fideicõmissis & oneribus hereditarijs sit effectualiter obligatus.

21 ¶ Et si dicatur dictum † statutũ ita simplr loquens debeat intelligi fm ius cõe & ab illo distingui. ar. l. si serui vestri de noxa. l. s3 si lege. §. vt gradatim. de mune. & hono. & c. cum dilectus. de cõsue. Jõ limitet̃ nisi pdicta fecerit post repudiationem: vt sic concordet eũ. cũ. d. l. sicut. & d. l. j. de repu. bo. pos. cum sint iuribus concordanda. c. cũ expediat. de elec. in. vj. ¶ Respõdet̃ q imo gñalitas dicti statuti est gñaliter intelligẽda attẽto maxime: q2 si restringeretur ad terminos iuris cõis dispositio dicti statuti nullã haberet dubitationem. nam cui dubium q is cui est delata hereditas si agnouit hereditatẽ obligatur oneribus hereditarijs qd esset contra. l. q labeo ad carbo.

22 Et si dicatur imo haberet maximã dubitationem: † quia curator non põt adire hereditate3 sine adulto. l. potuit. C. de iure delib. nec per pcuratorem queri potest. l. paulus respondit p pcuratorem. ff. de acquiren. heredi. Respõdetur q si deberet intelligi fm ius cõmune deberet intelligi q per curatorem exegerit de eius voluntate: nã si curator exigeret de cõsensu aduiti resultabit aditio. argu. d. l. potuit. & l. puberem. eo. titu. & tunc per curatorem exiget similiter si per pcuratorem exiget de eius voluntate efficietur heres etiã de iure cõmuni prout habetur in. d. l. paulus respondit per pcuratore3. per Bar. & alios. Et sic remaneret de casu in dubio intelligatur: ergo statutũ respectu repudiationis generaliter put respõsa precedẽtia: nam per precedentia sequẽtia declarantur & interpretantur. l. si seruus plurium. §. fi. de leg. j. & l. heredes palã §. sed si notam de testa. Et dicta in superiori capitulo legis censentur repetita in posteriori capite. §. hoc tamen capite insti. de leg. aqui. & ff. eo. tit. l. quẽadmodũ. §. fi. psertim cũ in pluribus capitib9 eius legis loquitur etiam post repudiationẽ: nã in prin. & in respõso primo pcedẽte: vt demõstrãt illa verba in oĩbus & p oĩa: vt dictũ est de masculo. Quinimo & sequẽtia loquũtur etiam de actu post repudiationẽ. v3. in. §. postq̃ repudiationẽ: & p sequẽtia ẽt precedentia declarantur & fortius media p pcedentia & sequẽtia put habet̃ in. d. l. si seruus plurium. §. fi. & d. §. sed si notum cũ concordãtijs: et ita prout pcepimus solet intelligi in practica. d. §. quicũq3. s. etiam

23 post repudiationẽ. ¶ † Nec obstat huic medio si dicatur non exegit: sed dũtaxat apparet q petijt. Nã super hoc põt instari q q in iudicio petijt psertim si sniam obtinuit possit verificari vbũ exegerit put egregie deducit & ɔcludit alius cõsulens. Sed hoc obmisso psupponitur aũt nobis q dictus Brãcatius obtinuit sniã3 sup dicta petitione & fuit missus in possessionẽ in certis bonis dicti sui debitoris. Tandẽ dictus debitor vendidit certa bona forte illa de quibus fuerat capta tenuta & in instro vẽditionis ɔtinet̃ qualiter dictus vẽditor facit refutationẽ dicto emptori de quãtitate qua3 p dicto venditore dedit & numerauit dicto Brancatio pñti & recipienti: l3 qtitas petita & quãtitas in ɔdẽnatione cõtenta esset minor q̃ dicta quãtitas Brãcatio soluta p dictu3 emptorẽ & ppterea posset instari q p hoc non censeatur exactũ debitũ hereditariũ: q2 nõ dr in instro q ille emptor soluerit pro hoc debito. potuit eñ ex alia cã numerari: & nõ pbat hoc esse & c. l. nõ hoc. C. vnde leg. c. in psentia. de pba. l. ad pbationem. cum si. C. e. ti. Maxime cũ sint quã

24 titates diuerse. arg. l. quinquaginta. ff. eo. tit. ¶ Ad que rñdet̃ q licet hic maior summa: tamẽ in maiori minor cõtinetur. l. j. §. stipulanti. de verb. oblig. l. diem pferre. §. si plures. ff. de arbi. q cũ pluris est vtiq3 tanti est. l. nam furti. ff. de in litem iur. Itẽ l3 in cõdemnatione fuerit minor summa deducta: tñ circa executionem verisimiliter fuerunt etiam alie expense adeo quod probabiliter potest coniecturari quod ascenderit ad illam quantitatem. quod autem liberaliter vel sine causa ille fecerit Brancatio numerari illã quantitatẽ non est psumendum. l. cũ de indebito. de pb. & l. si aurum. ff. de solu. & l. si filius. ff. de dona. & l. eleganter. §. qui reprobos. ff. de pigno. acti. Sed ex pcedenti causa censet̃ brancatius habere. arg. l. ij. C. de acqui. pos. & l. j. C. de imponẽ. lucra. de scrip. lib. & l. quedã

25 mulier. de rei vendi. ¶ Et put† debitor pecunie ex pluribus cāis dando pecuniā cenſet ſoluere in duriorē cām. l. j. cū pluribꝰ ſequentibꝰ. ff. de ſolu. ita ⁊ ille q ex vna cā tm̄ dz dādo ꝙ dz cenſet ſoluere in eā cām quā dz: ⁊ nō in eā quā nō dz iactādo ſuā: nā durius eſt debitū ꝙ̄ nō debitū. Et licet illa iura loqui videantur quādo ſoluit: tamē etiā qn̄ ſimplr̄ accepit creditor id qđ debetur idē eſt: vt loquitur tex. in. l. ſi ſtipulatus ſim mihi aut ſticho. §. itē qui ſtichū de ſol.

26 ¶ † Scđo ad ꝓbandā dictā aditionē ſeu actum ꝑ quē cenſeat heres dictꝰ Brācatius deducit: qꝛ dictus Brancatius tenuit ⁊ poſſedit quādā domū de baldera ⁊ ortū ibi contiguū quā conduxerat a dicto petro Dn̄icus Pauli. Nā ꝓbat ꝑ multos teſtes qđ dicta domus ⁊ ortus fuerūt dicti Petri. ⁊ poſſedit illa inuita vſqꝫ ad tēpus mortis. itaqꝫ ſuper hoc nō videt habenda excitatio. Sed dr̄ ꝙ non ꝓbatur ꝙ Brancatiꝰ illā poſſederit. Et ſi poſſedit ſibi licuerit poſſidere vigore laudi ꝑ ꝙ laudū ſibi permittit poſſidere bona petri qbuſdā exceptis libere pōderata virtute aduerbij libere de qua. j. dicetur. Et eſt aduertendū ꝙ dicta domꝰ ⁊ ortus nō veniūt i fideicō. qꝛ nō fuerūt bona Nicolai prīs Petri ⁊ Brācatij. ita ꝙ Brācatiꝰ nō pōt ſe excuſare ꝙ tenuerit iure fideicō. Itē nō fuerūt adiudicata inſolutū dicto Nicolao filio Brācatij. ita ꝙ nō pt̄ ſe tueri vigore dicte adiudicatōis ꝙ aūt dictꝰ Brācatiꝰ poſſederit dcāz domū ⁊ ortū deponūt ꝑncipalr̄ duo teſtes. vz dictꝰ dn̄icꝰ ⁊ dn̄a liſa vxor. Nā dictꝰ dn̄icꝰ depōit ꝙ vidit dictū Brācatiū inde ad vnū annū poſt mortē dicti Petri venire ad dictā domū ⁊ intrare in dicta domo ⁊ orto ⁊ dixit ipſi teſti. portateme de q̄ſte fructe che ſono in q̄ſto orto. Itez dixit eidem teſti. ꝓcaciate daltra ſtātia che io non voglio che tu ce ſthie piu. Profecto poſſeſſio dr̄ a pedū poſitiōe. l. j. i ꝑn. ff. de acq. poſſeſ. ⁊ ibi allegat ſacra pagina quicquid calcauerit pes tuus ⁊c.

27 ¶ Itaqꝫ † arguēdo ab ethymologia vocabuli ꝙ argumentum eſt bonū. l. ij. §. appellata. ff. ſi cer. pe. ⁊ l. tigurij. ff. de verb. ſigni. ⁊ inſti. de dona. §. eſt ⁊ aliud. Et illo introitu in domo et orto queſita fuit poſſeſſio que erat facta vacans ꝑ mortē dicti petri cum hereditas non poſſit poſſidere. l. j. §. ſceuola ſi quis teſtamēto liber eſſe iuſſus fuerit. Nec heres anteꝙ̄ apprehēdat poſſidet rem a defuncto poſſeſſam: licet ſecus in dominio. l. cum heredes. in princi. de acquirē. poſſeſ. Et quod dictus Brācatius inde ad vnum annum multotiens intrauit in dictam domū ⁊ dictum ortum. ¶ Et in hoc iſte teſtis hz conteſtē dn̄am Liſam eius vxorē q̄ etiā deponit qđ ipſa et dictus eius maritus ſteterūt per duos annos in dicta domo poſt mortem dicti petri ⁊ dicto tp̄e dictus Brācatius iuit pluries in dicta domo ⁊ orto eūdo ſpaciatuz ꝑ dicta bona: ⁊ id fecit multotiēs.

28 † Et ſic actus corporeus q requirit ad querēdā poſſeſſionē. l. iij. in prin. ⁊ l. quēadmodū. de acqui. poſſeſ. videt probatus. Probatur etiam animus poſſidendi ꝑ dictos teſtes. Naz animus alterius nō pōt directo ꝓbari: vt ꝑ glo. in. §. alie. inſti. de acti. Ideo non requiritur ita exacta ꝓbatio ꝓut in alijs que poſſunt directe ꝓbari: vt not. gl. in. d. §. alie. ⁊ ꝓbat tex. ⁊ ibi ꝑ doct. in. l. dolū. C. de dolo. vbi licet dolus p̄ſumatur abeſſe. ar. l. merito. ff. ꝓ ſocio. ⁊ l. quotiens. §.

29 qui dolo. de proba. † Tamen ex inditijs ꝓbatur. l. dolū. C. de dolo. ea rōne: quia in animo cōſiſtit qui animus non videt facit etiam. l. ſi ventri. §. fi. de priui. cred. l. poſt ꝯctum cū ibi notatis ꝑ Bar. ⁊ docto. ff. de dona. Et animus ipē oſtēditur ꝑ exteriora. l. reprehēdenda. C. de inſti. ⁊ ſubſti. ſub ꝯditiōe factis. Profecto ꝑ reiterationē hmōi eundo multotiēs in dicta domo ⁊ in dicto orto ſatis demonſtratur ꝙ ibat tanꝙ̄ in re qua vtebat ꝓ ſua. Nam accedere ⁊ intrare in domo ⁊ orto cōtiguo que habitatur per conductorem cum quo nō habetur alia familiaritas nō eſt actus qui ſoleat fieri citra ius ⁊ nomen poſſeſſionis. accedat ꝙ no. Bal. in. l. inditia vltima colū. C. de rei vendica. dicens ꝙ per ire ⁊ agere ꝓbatur poſſeſſio. Et maxime dando licentiaz habitantibus ſeu licentiando eos prout dicta licētia data dicto Dn̄ico ꝓbat ꝑ dictos Dn̄icū et dn̄az Liſaz. Nā ambo ꝓbāt ꝙ dictꝰ Brācatius dū ibat in dictā domū ⁊ ortū licētiabat dictū Dn̄icū: ꝓfecto lz dicta licētia potuerit dari ēt de facto nullo iure cōpetēte licētiādi: tn̄ nō licebat facere niſi aditiōe q̄ſiuerit ius vel niſi apprehēdiderit poſſeſſionē rei.

30 ¶ † Et in dubio interpretatur animus faciendi actum eo mō quo fieri licet: ⁊ de iure fieri poteſt: vt probatur in. l. pro herede: ⁊ in. l. gerit. de acquirē hereditate. Nam actus illi poterant de facto fieri citra animū adeundi: ⁊ tamen preſumitur animus adeundi quando nō licebat facere actum: niſi adiuerit hereditatem quo caſu licebat. alias nō licebat quoniam illicitum non p̄ſumitur quādo poteſt preſumi licitum. l. merito. ff. pro ſocio maxime in actu adeundi: vt declarat Bart. in d. l. gerit. Itē dato ꝙ actus non fuerit illicitus: tamen ſi alias fuiſſet inutilis ſimiliter preſumitur ex hoc animus adeundi. l. ſi auia. C. de iur. deliberan. Item animus preſumitur etiam ſi id quod geritur potuerit licite ⁊ efficaciter geri: tamen ſi talis actus nō ſolet fieri alio modo ſeu nō eſt veriſimile ꝙ alias fiat preſumitur animꝰ facientis: vt illo modo ⁊ eo animo fuerit geſtus: vt probatur in. l. ij. C. de iure delibe. Nam licite ſolui poteſt ⁊ efficaciter debitum alienum. l. ſoluendo. ff. de nego. geſt. ⁊ l. ſolutionem. ⁊ l. iudicium. ff. de

31 ſolu. † Et tamen ſoluendo debitum hereditarium cēſetur quis ſoluere animo ſe liberandi: ita ꝙ reſultat aditio. Nō alia ratione: niſi quia nō ſolet quis ſoluere debitū alienū: lz ſoluere poſſit fortius in caſu iſto: lz potuiſſet dictus Brācatius licētiare dictū Dn̄icum et mādare ꝙ exirent de dicta domo ⁊ orto. ⁊ ita de facto. Tamen dicta licētia erat inefficax: niſi ipē Brācatius poſſeſſionem hr̄et ſeu dn̄ium. Dn̄ium hr̄e nō poterat niſi mediante aditiōe. Et ſi aditio reſultaret hr̄emus intentū. Si autē adire directo nō poterat obſtante repudiatione. d. l. ſicut niſi poſſidēdo vel detinēdo bona hereditaria vigore dicti ſtatuti intelligendo: vt ſupra. Ideo cēſeatur habuiſſe animū querēde poſſeſſiōis: vt ſic ſua licentia foret de iure efficax: ⁊ per ꝯn̄s hoc reſpectu cēſeatur habuiſſe animū poſſidēdi. ⁊ cōcurrente animo ⁊ actu corporeo ꝯſtat acqſiuiſſe poſſeſſionē que vt dixi vacans erat ꝑ. d. l. iij. in ꝑn. ⁊ d. l. quēadmodū. ⁊ l. clam poſſidere. §. q ad nūdinas. de acqui. poſ. Itē expellere aliquez de domo quam habitat ⁊ detinet nō lz nec ſolet fieri niſi per eū ad quem res pertinet iure dominij vel poſſeſſionis: ideo p̄ſumitur animus poſſidendi ⁊ hactenus ſunt conteſtes dicti teſtes: ⁊ ſimiliter ſunt cōteſtes ꝙ ꝓpter licentiam p̄dictam ipſi exiuerunt: ⁊ ſic fuerūt a dicto Brancatio expulſi de dicta domo. ¶ Nec obſtat ꝙ allegat ꝙ poſſeſſio dicte domus ⁊ orti nō erat vacās. Ex quo dn̄icus deponit qđ dictā domū ⁊ ortū cōductā tenebat a dicto Petro ⁊ perſeuerabat in dicta detentione: ideo nō reſultet acqſitio poſſeſſionis. Quī re-

32 ſpōſio eſt clariſſima. † Nam colonus vel inqlinus nō poſſidet: ſed ille a quo cōduxit: cuius nomine poſſidet. l. ſi qs ante. ⁊ l. ꝙ meo. in prin. ⁊ l. ſi rem aliquā. ff. de acqui. poſ. ⁊ l. ſi colonus de vi ⁊ vi arma. cū ſi. Petrus ergo locator poſſidebat: cuius poſſeſſio vacauit per mortē. Licz eīn colonus detineret. Tn̄ poſſeſſio vacans erat: ideo animo ⁊ corꝑe Brancatij potuit q̄ri: iō nō obſtat ſi dicat ꝙ ſtatutū intelligitur de detētione que hz in ſe cuſtodiā nō de detētatiōe aſinina: qꝛ lz nō eſſet forte negandū ꝙ non verificet ſtatutū in detētatione aſinina. Tamē nos ſumus nedum in detētatione cōſiderabili: ſed etiam in poſſeſſione ꝑ predicta. Non obſtat etiā ſi dicatur qđ dicti dn̄icus: ⁊ dn̄a Liſa ſunt infames ſaltem infamia facti: ſuꝑ quo deponunt multi teſtes qui deponūt qđ dictus dn̄icus fuit ſemel captus a curia ꝓ furto. Item deponunt ꝙ habebant eorum filiam q̄ fornicabatur pro lucro: ⁊ quidaz qđ ſcientibus ⁊ ꝯſentiētibus ipīs parētibus. Quorum atteſtationes nō videntur artare. Nam plures deponūt ꝙ publice dici audiuerunt ⁊c. Profecto talis atteſtatio non releuat: quia potuerunt audiuiſſe publice a Brācatio. Et licet aliqui dicant audiuiſſe publice dici a vicinis verificat illa locutio ſi a duobus audiuit: qꝛ pluralis locutio eſt duobus contenta. l. vbi numerus. de teſti. c. pluralis. de regū. iur. in. vj. l. inter illā. in fi. de verb. ſignifi. Item potuit audiuiſſe poſt depoſitionē ipſoꝝ dn̄ici. ⁊ Liſe opera dicti Brancatij: ita qđ ea depoſitio nō concludit. Accedat que habētur per Bar. in. l. de minore. §. tormenta de qđnibus. ⁊ per Imo. in. l. heredes palam. in ꝑn. de teſta. Dn̄icus autē primus teſtis: addit ꝙ ipſe teſtis per ea que vt vicinꝰ vidit tenuit: ⁊ arbitratur qđ ea que audiuit. ꝓfecto infamia non videtur: ⁊ etiā

33 cōſenſus nō videtur: ⁊ etiam fornicari nō ſolet videri. † ita ꝙ talis depoſitio eſt de credulitate ⁊ arbitratu non de vera ſcientia ⁊ teſtimoniū de credulitate nō ꝓbat. c. inqſitionis. §. que in iuſtis. de accuſa. c. lr̄is. ⁊ c. tertio loco. cū ibi no. de p̄ſump. ⁊ in. l. teſtiuz. de teſt. Scđus aūt teſtis qui deponit de veritate nō de credulitate ⁊ interrogatus in cauſa ſciētie ſi eā nō reddit nō ꝓbat gl. ⁊ doc. in. c. ſolaz. C. de teſti. ⁊ hr̄ in. l. teſtiū. eo. ti. in. c. cām q̄. extra. e. ti. in. l. qui teſta. §. fi. đ teſta. cū ſilr̄ibus. perꝰ aliꝰ teſtis laborat eodē morbo. Duo aūt teſtes. videlz Iacobꝰ mei ⁊ zacheria magis artant circa fornicationem filie ſcientibus ipīs Dn̄ico ⁊ dn̄a Liſa. ſz ipſi ſunt participes criminis ex quo volunt cauſari infamiaz: ⁊ participes criminis nō ſunt idonei teſtes. c. j. de teſti. lib. vj. iiij. q. iij. Itez liberi ⁊ extra. de teſti. c. veniens. j. Alius teſtis. vz Antonius mei Franciſci aliquantiſper magis aſtringit: quia deponit de infamia. ⁊ addit ꝙ eſt vicinus per vnā baliſtratā vel circa iſta quidē vicinitas eſt ſatis diſtās. Et cauſa ex qua cauſatur dicta infamia nō de facili cadit in ſenſuz vicinorum. Alius etiā teſtis. vcz maſſius ſanctis addit ꝙ vidit eos tractari haberi ⁊ reputari pro talibus ab omnibus et ſingulis eos cognoſcentibus iſte videtur magis aſtringere: tamē nimis lato ſermone deponit: quia ipſe non poteſt veriſimiliter habere notitiam de omnibus qui cognoſcebant vel recognoſcunt dictos dominicū ⁊ Liſam ⁊ minus quod ita illos reputēt. Forte enim ſunt aliqui q nuper eos cognoſcebant: ⁊ non habebant de eis aliam notitiam. vnde videtur ſuſpectus dicendo qđ ita habentur ⁊ reputantur ab omnibus ⁊ ſingulis eos cognoſcentibus: loquēdo ita per geminatum vniuerſale prout ſuſpecti ſunt teſtes qui deponunt negatiuā: quia deponunt ſuper eo qđ non cadit in eius ſenſum hoc eſt nō poteſt haberi omnimoda notitia per ſenſum corꝑis ipſius teſtis. c. cū eccleſia ſutrina. de cauſa poſ. ⁊ proprie. ⁊ ibi Inno. ⁊ doct. Nam recte intuendo non cadit in ſenſum teſtis qđ illi quos ipſe vidit hr̄e ⁊ reputare tales pro infamibus ſint oēs qui cognoſcūt eos. hz eīn incluſum tacitā negatiuā qđ nullus alius eos cognoſcat: niſi illi q eos ita reputant que negatiua non cadit in ſenſum teſtis: ideo ⁊c. Ex quibus redditur dubia dicta probatio infamie. Et ſi probatur eſt infamia facti non infamia iuris. Et infamia facti: licet

repellat

repellat a testimonio in cā criminali ꝑut voluntbart.bal.in.l.j.C. de summa trini.ꝛ Jo.an.ꝛ doc.cōiter in.c.testimoniū extra de test. bar.in.l.cassius.ff.de sena.Bal.in.l.optimam.C.de cōtrahē.ꝛ com mit.stipul.Cū secus est in cā ciuili ꝑut voluīt gl.bar.ꝛ Bal.in.d.l. j.de sum.tri.ꝛ.d.ant.ꝛ imo.in.d.c.testimoniū.ꝛ cōiter tenetur saltē de iure ciuili:ꝙ ius ciuile seruat florētie .ꝛ in alijs terrꝫ impij.vt ha betur in.c.j.de noui op.nūc.ꝛ ꝑ bar.ꝛ Bal.in.l.ꝑuilegia.C.ꝺ sa.sā. eccle.ꝛ ꝑ glo.in.c.ij.de arbi.lib.vj.ꝛ habetur in.c.ij.de regu.iur.eo. li.sed ꝑ pte dn̄e alexandre agit ciuiliter:vt ꝓnuncietꝛ hꝛs.vt sit te neatꝛ sibi satisfacere de suo legato.ꝛ ꝙ sit heresvtꝛ habeatꝛ ꝓ hꝛde.vt teneatꝛ satisfacere creditoribus ꝛ legatarijs nō est criminale.nō em̄ est pena eē heredē pōt esse cōmodū.ꝛ si pena esset nō est pena appli canda fisco:ideo nō est censenda cā criminalis si agitur:vt ꝓnuncie tur heres:ꝛ lꝫ in ꝯn̄tiam veniat īponenda pena applicāda fisco ex eo:qꝛ negauit se heredē:tn̄ hic nō intētatꝛ ꝑncipalr.Sꝫ agitꝛ ꝑnci palr.vt ꝓnuncietꝛ heres.ita cōtinetꝛ in petitione dicti ser Joānis ꝓ curatoris dn̄e alexandre fcā die martis.xvij.septembris.MCCCCL xxxj.Non aūt petit qꝺ condemnetꝛ in pena statutaria:ideo dꝫ cau sa ciuilis reputari:vt etiam reputatur:ꝛ ita nuncupatꝛ in actu fcō solutionis gabelle die.xiiij.Julij.MCCCCLxxxj.Itē ciuilr nō potest iudiciū criminale regulariter ꝓmouere.l.qui accusare.in ꝑnc.ff.de accu.ꝛ.l.de crimine.C.q accu.non pn̄t.Itē nec ꝑ ꝓcuratorē ab ini tio criminale iudiciū instituitꝛ.l.licet in ꝑpꝛaribus.in ꝑn.in ratiōe sui.ff.de ꝓcu.istud aūt iudicium ꝑmittitur ab ipo initio ꝑ ꝓcura torē mulieris merito iudicari dꝫ iudicium ciuile non criminale.et licet in consequentiā veniat imponenda penacriminalis ꝑꝑ nega tionem:tamē attēditꝛ id qꝺ ꝑncipalr agitur.arg.l.qui exceptionē de condi.inde.ꝛ.l.si quis nec causam.in ꝑn.ff.si cer.peta.insuper pe na est leuis centū librarū ꝑ quibus ad declarationem iudicis est so luta gabella ꝛ satisdatū itaqꝫ potest adduci doctrina Bal.in.l.sci ant.C.de ꝓba.volens ꝙ in criminalibus puta pecuniarijs ea ꝓba tio sufficiat que sufficeret in ciuilibus in quibus de simili ꝗtitate ageretꝛ.Et dato ꝙ requireretꝛ ꝓbatio luce clarior ꝑut suadet gn̄ali tas.d.l.sciāt.ꝛ ꝓpea non admitteretꝛ testis infamis infamia fcī ad dictam penā irrogandā:tamen non sequitur ꝙ nō admittatur pro interesse partis ꝛ quatenus iudicium censetur ciuile.Et illa verba si ꝓbatū fuerit talis negans condēnetur intelligi possunt si proba tum fuerit legitime.ita quod sufficiat ad criminalē penam irrogā dam.nam illa verba posita in.§.ꝛ si negauerit solum referuntur ad dictā penam.Quantum autem ad ꝓnuntiam qꝺ sit heres que re spicit interesse partis ꝛ est iudicium ciuile stemus iuris dispositiōi que regulariter admittit testē infamē infamia facti insuꝑ potest attentari qꝺ pena hoc casu non veniret irroganda:qꝛ vt diximus statutum non facit verū heredem:sed fingit vel ꝑsumit heredē pe na autē imponit si ꝓbatur heres.ita ꝙ pōt intelligi de propria ꝓ

35 batione ꝙ esset heres.l.vere.†Nam fictus heres nō est heres:sed habetur ꝑ herede.Nam fictio est cōtraria veritati:vt not.glo.in.l. siue possidetis de ꝓba.C.ꝛ.ff.ꝙ metus causa.in.l.si.ꝛ patet in diffi nitione fictionis posita per bar.in.l.si isqui pro emptore.ff.de vsu.

36 ¶Item†ꝑsumptio non est probatio ꝓꝑie sumpta:sed releuatio ab onere ꝓbandi.l.lutius.ꝛ ibi Cy.Bar.ꝛ doc.ff.de condi.ꝛ demō. bar.in.l.iij.C.de fide instru.ꝛ iure aste fi.lib.x.ꝛ Bald.in addi.spec. in titu.depositi.ver.presumptio.ꝛ facit ꝙ notat glo.in.l.j.de ꝓba. ff.item statutum in.d.§.ꝛ si negauerit ꝑmittit ad instātiā petētisꝗ verba.in ꝑnci.posita possunt referri nō solū ad satisdationē ꝑstan dā:ꝺ qua imediate subnectit:sꝫ etiā ad ꝯdēnationē faciēdā de qua subijcit cū clā.in ꝑn.posita ad oīa sequentia soleat referri.l.si qs ex argentarijs.§.si initiū ta.ff.de eden.ꝛ.c.secūdo requiris de appel. ꝛ.l.iij.§.si filius de liberis ꝛ posth.presertim in penis restringēdis. arg.regule in penis.in.vj.ꝛ.c.statutum de elec.eo.li.ꝛ.l.si ꝑses.et.l. interpretatione de penis.Non aūt reperio ꝙ ꝑ ꝑtem fuerit petita satisdatio.Nec ꝙ ad penam cōdēnetꝛ merito varijspluribus vijs de ducitur qꝺ infamia ꝑdicta non dꝫ repellere dictos testes.Et ꝑser tim:qꝛ iuuantur etiā aliquibꝰ ꝯiecturis que sumuntꝛ ex attestatio nibus aliorum testiū:nam Frācīscus peri scōs testis deponit ꝙ vi dit Brancatiū intrare in dictam domum ꝛ eius filios paruulos in trare in dcm̄ ortum ꝛ colligere de vuis.Itē paulus romuli alter te stis deponit qualiter Blasius laborator Brancatij asportauit cā nas recollectas in dicto orto ꝛ portauit in domum dicti brācatij.ꝛ de eis palauit vineas dicti Brācatij:ꝛ cōcordat etiā dn̄a Lisa que deponit ꝙ laborator dicti Brancatij aportauit dictas cannas.Et licet ipa dicat ꝙ dictas cānas incisit dn̄icus eius maritus.et Pau lus deponat ꝙ incisit dictus Blasius:possunt concordari si ambo inciserunt:qꝛ nullus eorum deponit ꝙ oēs iciserit talis:sed loquū tur indefinite:ꝛ indefinita de rigore verborū non equipollet vli:sꝫ ex humanitate qnqꝫ.l.seruitus.ff.de serui.vrb.ꝑdi.ꝛ ibi bal.ꝛ petrꝰ Bar.ꝛ Jmo.in.l.si pluribus.de lega.ij.Et licet nō appareat de mā dato Brancatij:tamen non est verisimile qꝺ laborator sine volun tate Brancatij fecisset scꝫ incidere cānas in re non sua ꝛ asporta re illas in domū brancatij ꝛ cū eis palare vineas brācatij nō dico ꝙ sufficiēter ꝓbet:tn̄ adminiculatꝛ.itē ē ponderandū ꝙ dicti duo te stes.vꝫ dn̄icꝰ ꝛ Lisa etiā alia deponūt ꝗ plurimū ꝯferunt ad demō

strandum animū dicti brancatij ꝙ volebat possidere dictam domū ꝛ ortū:nam Lisa deponit ꝙ dū dictus brācatius dabat eis licentiā vt recederent dicebat domū esse suam.Item dn̄icus deponit ꝙ di ctus brancatius dicebat ei ꝙ apportaret de fructibus dicti orti:ꝛ ipse apportauit ꝛ brancatius recepit.Ex quibus datur intelligiꝙ ipe brancatius se gerebatꝰ ꝑ possessore ꝛ patrono dicti orti.Itē di ctus dominicꝰ deponit qꝺ in anno quo ipe fuit expulsus de dicta domo dictus brancatius mandauit cuidā blasio laboratori:tunc ꝛ nunc dicti brancatij ꝛ mariotto eius fratri qꝺ in dicta domo aspor tarent regulas ibi existentes que ceciderāt de tecto dicte domus ꝛ ipi apportauerunt ad domum dicti brancatij.ꝛ ex hoc deducitur possessio dictarū regularū que erant res hereditatis ꝛ etiam fru ctuū dicti orti qui etiā erant hereditatis:qꝛ fructus rerū heredita riarū augent hereditatem.l.itē veniunt.§.fructus de peti. here ditatis.ꝛ.l.in fideicom.§.fi.ff.ad trebel.ꝛ si dicatur fructꝰ sunt colo ni separati per eum a solo.respondetur ꝙ licet dictus dominicus conduxerit dictā domum ꝛ dictum ortum a dicto Petro: tamen non appet pro quanto tempore.ita qꝺ non apparet ꝙ tempore il

37 lo haberet conductum.¶Sepe em̄ assolet†qꝺ quis conducit do mum ad tempus finito tempore perseuerat in habitatione domꝰ censetꝛ recōduxisse ꝑ tpe quo inhabitat.l.sequitur.§.q impleto.ꝛ.l. qui ad certum.ff.loca.Et talis tacita reconductio causetur atten to presumpto consensu:ita ꝙ vbi alter contrahentium non potest consentire prout contingit in furioso in infante ꝛ similibus:cessat tacita reconductio vt est tex.in.d.l.qui ad certum.ita cōtingebat in casu isto:quia petrus locator erat defunctus:ita ꝙ ipse non po terat consentire.l.nec similiter hereditas iacens que non habꝫ sen sum ꝛ propterea non resultat tacita recōductio per.d.l.qui ad cer tum.ꝛ est aduertendum:qꝛ videtur ꝙ in hoc casu quo agitꝛ de ꝓbā da aditione vera vel ficta in genere admittātur testes singulares

38 prout.j.immediate deducam.Probatur etiam dicta†aditio per venditionem cuiusdam petie terre vineate posite in populo sancti iusti loco dicto i praticella ꝛc.facta de mēse iunij.MCCCCLxxxj. que petia terre vineate probatur remansisse in hereditate dicti Petri et dictus Brancatius eam vendidit post factam repudiationeꝫ.ꝛ constituit illam precario nomine possidere.Et sic totam vendidit ꝛ super totam constituit precario nomine emptoris possidere:qui actus de re hereditaria nō poterat fieri citra ius ꝛ nomen heredis. vt.d.l.pro herede nec potest dictus Brancatius se iuuare ꝙ si ven didit:nam censetur esse heres:qꝛ statutum non loquitur de vendē te:sed de possidente vel detinente rem hereditariam vel exigente debitum hereditarium:itaqꝫ venditio ē casus obmissus remaneat sub dispositione iuris cōis iuxta.l.comodissime.de lib.ꝛ posthu.et l.si extraneus de condi.ob cām.quia licet super hoc posset instari: qꝛ videtur eadem:immo maior ratio in vendente ꝗ in detinente rem hereditariam:tamen hoc obmisso in instrumento profitetur

39 se precario possidere:ꝛ sic se teneret possidere.Nam†qui precario rogat possidet.ff.de precar.l.ꝛ hꝫ.§.eum.nec potest dictus branca tius se iuuare:qꝛ possideret.vt datam insolutum iure familiarita tis filij sui.arg.l.qui iure familiaritatis de acqui.pos.qꝛ vēditio rei maxime immobilis aliene non est actus qui soleat fieri iure fami liaritatis.ideo non censetur factus iure familiaritatis.vt habetur in.d.l.qui iure familiaritatis.preterea qui iure familiaritatis ꝟtitꝛ re aliena non possidet.ideo non pōt constituere se possidere preca rio nomine:ꝛ insuper si precario nomine emptoris detineret non detineret iure familiaritatis filij:sꝫ iure cōcessionis ꝑcarie ab em

40 ptore.Et licet dicta†assertio non ꝓbet dictam possessionem quā tum attinet ad dictā dn̄am Alexandram:qꝛ facta ea absente.l.cer tum.§.si quis absente.ff.de confes.ꝛ.l.fi.ff.de interroga.act.tamen videtꝛ ꝙ saltē probat semiplene ꝑut no.ꝑ bart.ꝛ alios in.l.admonē di.ff.de iureiuran.ꝛ in.l.in bonefidei.C.eo.titu.ꝛ in.c.si cautio.de

41 fide instru.vbi quidam tenent ꝙ plene probat.†ꝛ semiplena ꝓba tio possessionis causat semiplenam ꝓbationeꝫ aditionis.ita qꝺ ex hoc habemus vnā semiplenā ꝓbationem aditionis in genere.quā in genere sufficit ꝓbare:ideo ista semiplena probatio est cōiungen da cum ꝓbatione facta per dictos dn̄i um ꝛ Lisam dato ꝙ eorū ꝓ batio denigraretꝛ ꝑꝑ malos mores ꝛ infamiā facti:nā saltē duo iu uati maxie alijs cōiecturis de qbus supra dictū est faciūt semiple nā ꝓbationē illius possessionis ꝛ ꝯsequēter iungantꝛ iste due semi plene ꝓbationes diuersi generis.vt faciūt vnā plenam ꝑut tradit bar.in.d.l.admonēdi.Nō aūt ideꝫ in probationibꝰ semiplenis eiusꝺ

42 dē generis ꝑut sunt duo testes singlares:†tamē dū agitꝛ de ꝓbādo aliquid in genere ꝙ sufficiat probatio per testes singulares voluit Ja.bu.in.l.arriani.C.de hereti.vbi dicit ꝙ ad ꝓbandum quē here ticū sufficit si vnus testis dicat qꝺ audiuit eum negare christū cru cifixum alius ꝙ vidit eū negare aliū articulū fidei ꝙ ꝛ voluit bald. in cōsi.mihi.cxlj.icipiēte visis articulis.de quo tāgit ēt bal. in .l.j. q nūc.tut.facit gl.in cañ.nihilominꝰ.iij.q.ix.Et ad ꝓbandum ali quid vniuersale seu successiuum prout est possessio. decimatio. iu risditionis exercitium.sufficiant testes singulares voluit gl.in.l.ob carmen.§.fi.ff.de testibus quam ibi seu in fi.tituli sequitꝛ Ja.bu.itē sequitꝛ ibi bar.ꝛ idē cōiter doc.ibi prout refert ful.idē tenens.idem

voluit Cy. post Petrũ ⁊ Jac. de are. in. l. ij. C. que sit long. consue. idem panor. in. c. cum dilecti de elec. sequẽs illã glo. quã ⁊ sequitur Ang. in dispu. sua que incipit astensis miles. vbi tradit regulã qꝺ qñ agitur de probando aliqd vniuersale plura indiuidua cõprehẽdẽs nõ requirit ꝙ testes sint cõtestes. Nisi in illo vniuersali: sꝫ sint singulares in actibus immediatis sup qbus deponunt. exẽplificat in possessione iurisditionis dans alia ẽt alia exẽpla. idẽ etiã voluit Bald. in repe. l. de quibus de. ll. in penul. char. ⁊ in. l. actor ꝙ asseuerat de ꝓba. referens Ja. bu. in. d. l. ob carmẽ. §. fin. ⁊ in. l. j. C. de testa. et spec. in titu. de testi. §. nũc de interrogatorijs versi. Jtẽ ꝙ de tp̄e. ⁊ in titu. de inqsi. §. nunc tractemus versi. itẽ sufficit idem Host. ⁊ Jo. an. in. c. qualiter ⁊ qñ. ij. de accu. ⁊ Inno. ibi ꝓut cõiter allegatur. ⁊ idem. d. Anto. in. c. cũ oporteat. eo. ti. idẽ spe. in ti. de testa. §. añpenul. post pncipiũ. idẽ voluit Jo. an. in. c. j. de arbi. dicẽs qꝺ qñ agit de probando actũ q hꝫ cãm successiuam q̃ non diuersificat ex diuersitate actuũ diuersitas in attestationibus circa diuersitatem actuũ puta in quãtitate. vel in re vel in alijs circũstantijs non reddit testes non probantes: q2 sufficit ꝙ cõcordent in illo vniuersali idem voluit Bal. in. l. imperium. ff. de iurisdi. om. iud. xix. col. idez in probatione voluit ipse bal. in. l. j. C. de testa. ⁊ Jmo. in. l. inter pa

43 res. ff. de re iudi. † Cum igitur agat de probatione ꝙ Brancati⁹ sit vere vel ficte heres: q2 esse heres est actus successiuus qui ostendit varijs modis sufficiat ꝙ testes concordẽt in isto vniuersali ꝙ sit heres: lꝫ probent ꝑ diuersa media. ⁊ hoc est ponderandũ pro dcis dñi ci ⁊ dñe Lise q vltra ea in qbus concordant. s. ꝙ Brãcatius multotiẽs iuit in dictã domũ ⁊ ortũ: tamen sunt singulares in alijs eorũ dictis supra ponderatis: tñ ꝙ lꝫ tendat ad ꝓbãdũ possessionẽ ⁊ ad ꝓbandũ Brãcatiũ heredẽ iuxta formã dicti iuris municipalis fortius aũt debẽt cõcordari eorũ dicta cũ ista cõfessione possessionis facte absente ꝑte. insup deducitur Brãcatium censeri heredẽ ⁊ vẽditione vestiũ quas vẽdidit rigatterijs ⁊ possessione earũdẽ. Super qb⁹ deponũt quatuor testes. Nã frãciscus Frãcisci locti. vij. testis deponit ꝙ emit a dicto Brancatio plura bona mobilia inter cetera vnam vestẽ seu vnã cioppã monachinã muliebrẽ ⁊ vnam aliam nigram ⁊ ꝙ Brãcati⁹ dicebat ꝙ fuerãt dicti petri sui fratris ⁊ vidit brãcatiũ eas possidere ꝑ p̄res dies ostẽdẽdo illas rigatterijs vt eas eis venderet ⁊ retinẽdo. idẽ deponit loct⁹ eius frater silr rigatterius cõcordant in quãtitate precij ⁊ in omnibus p̄dictis p̄terꝙ in vno: q2 dictus Frãciscus deponit ꝙ ipse emit ⁊ loctus deponit ꝙ ipse loctus emit. Possibile est ꝙ vnusqsq3 emerit. nã possibile ẽ ꝙ vnus vendat rẽ eãdẽ duobus: lꝫ si dolo faciat incidat in crimen falsi. l. duobus. ff. ad. l. corne. de fal. Et ita possent dicti testes cõcordari: sed magis verisimile est ꝙ dicti testes fuerant simul ad emendũ cũ sint fratres ⁊ ambo habeant vnam apothecã ⁊ ãbo retineãt dictas vestes: vt patet ex eorũ attestatõibus. nã qlibet deponit qꝺ due mulieres iuerũt ad eius apothecã. vbi erant dicte vestes. et ita scđo loco cõcordia fiat vel tertio cõcordentur ꝙ Franciscus emerit vere ⁊ effectualiter ⁊ loct⁹ appenter vt colligi põt ex d̄põne dci frãcisci dũ dicit lꝫ emptio dixerit in personã locti sui fratris tũc eius socij itaq3 in his nulla est varietas ⁊ ambo deponunt ꝙ due mulieres iuerũt ad apothecã ⁊ viderunt dictas duas cioppas in articlo primo ⁊ scđo loco positas ⁊ dixerũt se cognoscere ꝙ erãt dci petri. Est tñ aliqualis error seu equocatio in d̄põne dci Frãcisci ꝺm cioppã ostẽsam: q2 d̄ponũt ꝙ dicit mulieres viderũt dictas duas cioppas monachinas. ⁊ tñ in caplo d2 vna cioppa monachina da dõna vno sacheto nero da dõna: tamen appet equocatio q2 exp̄sse se refert ad dictas cioppas p̄mo ⁊ scđo loco d̄scriptas in. c. q̃ sunt d̄scri. ꝑ vna cioppa monachina ⁊ vna nigra ⁊ similiter ipsemet testis. ita in sua depositiõe appellauerat pauloante. ita ꝙ apparet qꝺ dicte mulieres viderũt illas easdez ꝺm depõnez ipsius testis ⁊ ꝺm depositionẽ locti q nõ equocauit. Et ẽt ipse mulieres deponũt de duab⁹ cioppis vna monachina alia nigra. Et ex quo appet ꝙ dict⁹ Frãciscus loquit de eisdẽ cioppis de qbus in. c. ⁊ d̄ qbus ipse tũc depo fuerat ista equocatio coloris non hꝫ obstare ex quo de corpore cõstat ⁊ satis appet de errore loquẽdi. Maxime attẽto ꝙ color monachinus ⁊ niger parum distãt. Et lꝫ dicti duo testes nõ ꝓbẽt ꝙ dicte due vestes remãserint in hereditate Petri nisi ꝑ ꝯfessionẽ dicti brãcatij q̃ tanq̄ facta ꝑte absente nõ facit plenã ꝓbationem. d. §. si qs abũte ꝓut supra dcm̄ ẽ: tñ dictus defectus ꝓbatiõis suppletur ex d̄positionibus dictarũ duarũ mulierũ que deponũt ꝙ viderunt dictas duas testes apud apothecam p̄dictã dictorũ. Rigatteriorũ vz Frãcisci ⁊ locti ⁊ ꝙ illas vestes tenebat ⁊ possidebat dictus petr⁹ ꝑ vnũ annũ ante eius mortẽ ⁊ tp̄e eius mortis cũ itaq3 dicti duo rigatterij d̄ponãt ꝙ iste due mulieres in eorũ apotheca viderũt dcãs duas vestes quas ipse emerãt ⁊ q̃s dict⁹ brãcatius possidebat tp̄e vẽditionis ꝯcludẽter ꝓbat vtrũq3 extremũ. s. ꝙ dict⁹ brãcati⁹ possederit ⁊ hoc ꝑ duos testes p̄dictos. itẽ ꝙ fuerũt dci petri ⁊ successiue sue hereditatis ꝓbat ꝑ dictas duas mulieres ⁊ per confessionez

44 dicti Brancatij probatũ ꝑ dictos duos rigatterios. Et † cũ semel fuerint hereditatis p̄sumunt ꝑseuerasse. l. siue possidetis. C. de ꝓb. Adeo ꝙ q dicit exiuisse de hr̄ditate hꝫ illud ꝓbare cũ hẽat p̄sumptionẽ cõtra se cũ p̄sumptio iure sit liquidissima ꝓbatio lꝫ iꝓpria l. licet imperator. de leg. j. ⁊. l. j. in fi. C. de condi. inser. Et ideo ꝓba

45 tio agentis non est dubia. † Et ꝓbatio debet necessario concludere. d. c. p̄sentia. cuꝫ concor. Nec ꝑ consequens sufficit ꝓbare aliquid ꝑ ꝙ reddi possit dubia ꝓbatio aduersarij. Jlle em̄ q se defendit dꝫ fundamẽtum sue defensionis ꝓbare plene si aduersarius fundauit suam intentionẽ. l. in exceptionib⁹. ff. de ꝓba. l. non solum. §. sed vt ꝓbari. de noui operis nũc. ⁊ que ibi tradunt doc. ⁊ tex. in. c. in p̄sentia. de ꝓba. ⁊ glo. ⁊ doc. in cle. fi. loquuntur quando nõ est fundata intẽtio actoris. Nec viget p̄sumptio. sec⁹ in casu isto ꝑ p̄dicta: cum itaq3 conet hoc euitare: q2 allegat habuisse prius dictas duas vestes insolutũ dictum Nicolaũ eius filiũ rñdetur ꝙ non appet ꝙ ille vestes date insolutũ sint ille eedẽ q̃s possidebat ⁊ vendidit dict⁹ brancati⁹ cũ dictus petrus potuerit habere plures vestes dicti co

46 loris nigri ⁊ monachini. ita ꝙ identitas nõ probatur. † Et lꝫ due demonstrationes videantur satis plene demonstrare idẽtitatem. ar. l. ex forma. ff. de censib⁹. ⁊ ꝑ bar. in. l. demonstratio. ff. de condi. et demon. tamẽ. d. l. forma loquitur de duob⁹ ꝯfinibus que due d̄mõstrationes cõfiniũ nõ solent de facili cõuenire pluribus: secus vr̄ ẽt ex dictis bar. qñ demõstrationes ꝯuenirent pluribus. si em̄ vellem ꝓbare identitatẽ fundi ⁊ ꝓbarem ꝙ est laboratiuũ ⁊ arboratũ vel ꝓbare vellem identitatẽ hois ⁊ ꝓbarem ꝙ esset albus ⁊ magnus: qm̄ iste due qualitates solent ꝯuenire pluribus nõ ꝓbaretur idẽtitas ex notatis ꝑ bart. ⁊ alios in. d. l. demonstratio: quatenus dicũt ꝙ noia ꝓpria non ꝓbant idẽtitatem: q2 solẽt ꝯuenire pluribus. Jta in ꝓposito cum ista qualitas ꝙ sit nigra vel sit monachina ⁊ sit ad vsum mulieris illa data insolutum ⁊ ista vẽdita ꝑ brancatium non ꝓbatur identitas cũ repiantur multe vestes muliebres ⁊ nigre ⁊ monachine: itaq3 identitas non appet. Et lꝫ. l. si in rẽ agat aliquis. §. vestimẽta. ff. de rei vẽdi. dicat ꝙ in libello vestimenta demonstrantur ꝑ numerũ ⁊ colorẽ: non tñ dr̄ ꝙ ex colore ⁊ numero ꝓbetur identitas. Nã eadẽ. l. in fine d2 ꝙ homo demõstratur ꝑ nomẽ ꝓpriũ: ⁊ tñ bar. ⁊ ceteri. in. d. l. demonstratio volũt ꝙ non ꝓbat idẽtitas ꝑ nomen ꝓpriũ. Jtẽ ꝙ fundus demonstrat ꝑ nomen fundi ⁊ quo loco sit: ⁊ tñ non sufficeret ꝺm theoricaꝫ. d. l. forma. ⁊ bar. in. d. l. demonstratio. certificari em̄ ex ꝓbationib⁹ in iudicio faciẽtibus melius poterat. Et p̄t dici qꝺ ex quo agẽs rei vendicatione petit rẽ quam possidet reus: al's reus non potest conueniri. l. j. C. de alie. iudi. mu. causa facta reus si habet plures eiusdẽ nois vel q̃litatis ex p̄sse posset de facili eludere talem demonstrationem attenta theorica Bart. in. d. l. demonstratio: ideo tolleratur talis demõstratio qꝺ ⁊ si dicatur non solet de facili habere vnus plures vestes muliebres eiusdem coloris hoc quidem de facili negari potest: quia solẽt haberi festiue ⁊ p̄ciose. Jtẽ quotidiane ⁊ viles seu trite. Et ita ꝑsuadetur cõtigisse in casu nostro: q2 in datione solutuꝫ d2 vna cioppa monachina trista ⁊ dicte due mulieres deponũt ꝙ ille due vestes erãt festiue. vestes aũt festiue multum hmõi conditionis ꝓut erat vxor dicti Peri de rucellarijs non solent eẽ tristes seu viles. Jta ꝙ iste demonstrationes trista ⁊ festiua denotant diuersitatẽ nõ idẽtitatez: qm̄ minus verisimile est ꝙ festiua foret vilis q̄ ꝙ haberet petrus duas vestes muliebres eiusdem coloris. ita ꝙ ex demõstrationibus p̄dictis potius dep̄hẽditur diuersitas q̄ identitas. Preterea non ꝓbatur ꝙ illa vestis monachina data insolutum dicto Nicolao fuerit muliebris: q2 d2 vna cioppa monachina nõ subiungit da dõna. ita ꝙ iste due q̃litates conformes non apparent saltẽ in cioppa monachina. insup: lꝫ ille res que fuerũt date insolutum dcõ Nicolao non ꝓbat ꝙ fuerunt bona petri vel sue hereditatis: lꝫ fuerant adiudicata tanq̄ bona petri res em̄ inter alios acta nõ ꝓbat inter alios iuxta titulũ res ĩter alios in rubro ⁊ nigro: lꝫ eniꝫ ꝓbetur etiam quo ad alios illa datio illarũ rerũ insolutum q̃ tp̄e celebrati instrumẽti fuit gesta: tamen non probat ꝙ ille res date insolutũ fuerint dicti petri: lꝫ asseratur ita esse: q2 est assertio partis q̃ non ꝓbat in p̄iudicium tertij vel ꝓ tertio et hoc clarum. Jtẽ possessio brãcatij ⁊ vẽditio facta ꝑ eũ innuũt ꝙ ista nõ erãt data insolutũ. nec tales act⁹ sunt act⁹ q soleãt fieri iure familiaritatis: vt de se cõstat. itaq3 dcã datio insolutũ nõ iuuat dcm̄ brãcatiũ dato sine p̄iudicio ꝙ al's iuuaret ꝙ res q̃ possident exiuerint d̄ hr̄ditate. Non iuuat ẽt dictum brancatium laudum latum inter eam ⁊ dictã dñaꝫ Alexandram quatenus ꝓnunciat ꝙ omnia bona dicti olim petri pertineant ⁊ spectent libere dictis Brancatio ⁊ Nicolao eius filio.

47 nam allegatur qꝺ † verbũ libere intelligatur sine pena prout not. d. Anto. imo. ⁊ alij in. c. iij. de offi. delega. tñ hoc non excusat q2 nõ est pena esse heredem nec statutum id statuit in penam: nam hereditas potius ascribit cãe lucrose q̄ damnose seu onerose: q2 origianiã cãm lucrosam hꝫ: vt dicit gl. in. l. si duo. de acqui. here. ⁊ ibi bar. ⁊ doc. Et insuper potest dici esse inductũ in fauorẽ creditorũ ⁊ lega

48 tariorũ hereditariorũ: ⁊ licet statutũ. in. d. §. † ⁊ si negauerit ĩponat penam non imponit penã rõne possessionis sed nõ negatiõis in. l. fi. de rei ven. ⁊ in. l. per infitiationem. C. de lege aqui. Jtaq3 libere poterat spectare ⁊ possidere dicta bona dato ꝙ possidendo fingeretur vel p̄sumeretur heres tũc clarius libere possideret tanq̄ hr̄s. item poterant spectare ad ipsum brancatium libere. nam verbũ ꝑtinere est latissimũ ita ꝙ ad nos ꝑtinet ẽt id qꝺ nostrum est lꝫ non possideamus.

possideamus.l.verbũ illud pertinere.de verbo.sig.Poterat enim vendere ⁊ donare ⁊ possidere ꝓut libebat nec poterat dicta Alexādra impedire quominus possideret ⁊ quominus pro libito dispo= nat ð dictis bonis ita ꝙ si bona illa spectarent ad dictam Alexan dram vel forte essent eidem obligata liberabant̃ a dicto onere ⁊ nõ poterat facere dicta Alexandra nec dict⁹ arbiter seu arbitrator q̃ minus dictum statutum militaret si brancatius possideret bõa he= reditaria per.l.nemo põt.ð leg.j.Et maxime q: statutũ prouidet ꝙ intelligatur heres ẽt si aliquo iure possideret ꝙ maxime vr̃ dicẽ= dũ:q: iudicat dictus arbitrator ꝙ dicta bona ad eum spectent ex certis causis expressis ⁊ specificatis ⁊ pluribus aliis rationib⁹ que non sunt specificate. itaq; quatenus vigore dictarum aliarum rõ= num possideret non excusaret̃:q: non constat ꝙ sint tales rõnes q̃ cum excusent q: nõ cõprehendant̃ sub dictis verbis.in ꝓnci.statu= ti positis ibi vel aliquo iure insuper dato sine preiudicio ꝙ verbũ libere eum excusaret ⁊ tueret̃ quominus dicta Alexandra posset si bi aliquid obijcere ꝓtextu dictoꝝ bonoꝝ quatenus ꝓnunciatur ad eũ libere pertinere ⁊ spectare:tamen† ex quo illa verba referuntur ad duos vz ad brancatium ⁊ Nicolaum intelligitur ad quẽlibet ꝓ parte.l.Paulus r̃ndet ad eos de re iudi.l.reos.§.cũ in tabulis. de duo.reis.⁊.l.si mihi titio.ð ver.ob.⁊.C.si plures vna s̃nia.Itaq; q̃te nus Brancatius possedit vltra suam ratã non possedit ꝓtextu lau di:sed omnia predicta.vz domum vineam et vestes saltẽ vineam et vestes insolidum censentur possedisse ex quo insolidũ vendidit ⁊ in solidum cõstituit possidere non partem ⁊ ostendebat aio vendẽdi in totum singula singulis referendo:ideo laudum non excusat di= ctum brancatium nec obstat dicte Alexandre quinimmo satis in= nuit cõtra dictum Brancatium quatenus mãdat ꝙ relaxet dicte Alexandre bona dicti petri in laudo descripta:nã innuit ꝙ illa te nebat ipse brãcati⁹:q: non põt qs relaxare id qð nõ hz:cũ priuatio ꝓsupponat habitum.l.decẽ.ð ver.ob.⁊.l.nõ põt videri desinere.ff. de reg.iur.Et in specie.de vbo relaxare tex.cũ gl.in.c.capitulum sancte crucis in fi.de rescri.ad idẽ.§.sed ex cõstitutione.insti.quib⁹ mo.ius patrie potesta.sol.in.c.cũ ab ecclesiaꝝ.de offi.ordi.⁊ in ca. pisanis.de resti.spol.Et licet non artet necessario tñ cõfert ad mo uendum mentem iudicis vna cũ aliis supra adductis q̃ longe ma= gis astringunt ⁊ si non prosunt singula multa iuuant iuxta.l.ij.in ꝓnci.cum concor.ibi.in glo.adductis.de excu.tuto.¶Et insuper iuuat ꝑtẽ dicte Alexãdre aliud mediũ super quo alii cõsulẽtes hic inde non instarũt ⁊ tñ magis artare vr̃ ꝙ forte aliqð aliud:nã ꝓ= batur ꝑ plures testes ꝙ vna domus sita in populo sancti Iusti ha bitationis olim dicti petri ⁊ deinde habitationis dicti brãcatij de rure fuit tenta ⁊ possessa per dictum petrũ in vita sua ⁊ tpe mortis vz per paulum romuli ꝓmum testem super nono capitulo ⁊ ꝑ fran ciscũ scðm testẽ sup.viij.capitulo ⁊ super nono ⁊ similiter per Ste= phanũ tertiũ testẽ sup.ix.capitulo qui oẽs tres testes probant qð dict⁹ petrus possedit dictã domũ ꝑ plures ãnos añ ei⁹ mortẽ ⁊ tpe sue mortis s̃il̃r dña bona super.viij.capl̃o dicit ꝙ dicta dom⁹ fuit olim domus habitatiõis ð rure dc̃i olim pars ⁊ hodie dc̃i Branca tij ⁊ super.ix.ðponit ꝙ tãq̃ vicina sit ꝙ dict⁹ petr⁹ tpe eius vite ⁊ mortis ⁊ per plures ãnos añ ei⁹ mortẽ habuit tenuit ⁊ possedit di ctã domũ.Itẽ probat̃ ꝑ dictos q̃tuor testes ꝙ dictus Brãcati⁹ pos sedit post mortẽ petri dc̃ã domũ:͂ primi duo testes ðponũt quod brancatius a die mortis dicti petri ⁊ abinde ⁊c.citra possedit dc̃ã domũ ergo continue habitauit ⁊ possedit dictã domum et sic etiã post delatã sibi hereditatẽ ab intestato ⁊ ante dationem insolutũ et ante assignatũ sibi fideicõmissum per iudicem ⁊ postea. ¶Et ð iure cõmuni fideicommiss̃.ante restitutã hereditatẽ ab herede nul lum ius habet in rebus hereditatis sed puto ꝙ florentie aliqua le= ge municipali disponatur qð iacente hereditate heredis rogati restituere ꝑ iudicem restituatur quoniam reperio in actis ita ob= seruatum in casu isto. itaq; aperte probatur per istas attestatiões qð continuo dictus Brancatius possedit quia dicta verba id im= portant vt per Io.and.⁊ doc.in.c.licet causam de ꝓba.⁊ per bart. in.l.celsus.de vsuca.non põt se tueri dictus brãcatius quomin⁹ ex hac censeatur adiuisse vigore laudi:q: ⁊ añ laudũ possedit nec lau dũ quicq; disponit sup hoc an sit heres necne.nec vigore dationis insolitũ facte filie:q: ⁊ ante ⁊ post dationẽ ꝓdictam insolutum pos sedit nec etiam vigore fideicõmissi.q: si non debetur fideicõmissũ nõ põt eius ꝓtextu se excusare si debet̃ ⁊ requirat̃ restitutio ꝓut re= quiritur de iure cõi ante restitutionẽ nõ poterat possidere iure fi= deicõmissi.Et similiter si non reqrit̃ restitutio facta a rogato actũ iudicis tunc similiter possedit ante restitutionẽ heredis ⁊ assigna= tionẽ iudicis ⁊ ꝓpterea nõ põt se tueri vigore fideicõmissi.Et si ꝓ= dicta cessarẽt ex alio nõ põt se tueri q: dicta dom⁹ fuit ꝓlegata dcõ petro ⁊ ꝓlegata nõ veniunt in dicto fideicõmisso vt supra deductũ ẽ possessio insup dcẽ dom⁹ dc̃i brãcatij lz nõ ꝑ ola dcã tpa ꝓbat̃ ẽt ꝑ alterũ testẽ.s.tertiũ in ordine.Itẽ pariter ꝑ dcõs q̃tuor testes ꝓbat̃ de possessione petri ⁊ successiue ð possessiõe brãcatij cuiusdã veget: magne ꝓut de possessione dom⁹ ꝓdicte ita ꝙ possent ꝓdicta reite= rari lz nõ est opus. Quare ex oib⁹ ꝓmissis ꝯcludendũ est ꝙ dictus brãcatius vz cẽseri heres:⁊ ꝯñter ꝑtes iudicis fore i ꝓnũciãdo bene

iudicatum ⁊ male appellatũ. Laus deo.

¶Summarium super consilio.xcij.

1 ¶Rei vendicatione in summario iudicio que requirãtur ad vi= ctoriam obtinendam.
2 Sententie validitatem absq; tali quali petitione operatur clau= sula non astringens se ad probandũ.
3 Rescriptũ in summariis est loco petitioni talis qualis.
4 Titulum iustum habenti ab aliquo habet etiam licẽtiam vt a quo cũq; possessionem consequatur.
5 Dominio est potitor ille in re de duobus vendita cui prius tradita est etiã ciuiliter per precariũ constitutionem.
6 Testis qui deponit videri suo circa tempus probat.
7 Conditionis purificatio duobus ꝓbatur testibus.
8 Penitentia siue mutatio volũtatis non presumitur.
9 Pars continetur sub toto.
10 Mortis mentio in contractu facit in dubio presumi donationem causa mortis.
11 Donatio cã mortis transfer tñ dñium post mortem.
12 Dñium nõ queritur solo cõsensu sed actio.

¶Consilium.xcij.

In nomĩe dñi nostri iesu christi. ¶†In hac cã q: plurimis occupatus breui= bus ⁊ cõclusiue ꝓcedã ⁊ aiaduerto ꝙ si ꝓ parte here= dum Bartholomei Iacobi ꝓbatur dictam domum de qua agit̃ ad se spectare iure dñij vel q̃si ꝙ ipsi obtinere debẽt ma xie si ꝓbat de dñio.nã tũc libellus ẽt in iudicio ordinario eẽt acte cõceptus cũ dicti heredes narrent dcãm domũ ad se pertinere iure dñij vel quasi ⁊ petãt ita ꝓnunciari ⁊ reũ ꝯuentũ cõdẽnari ad resti tuẽdũ ⁊ relaxandũ dcã bona que est forma libellãdi in rei vendica= tiõe ⁊ publiciana simul iunctis prout assolet:vt est tex.⁊ ibi doc.in c.abbate sane.in princi.de re iudi.lib.vj.glo.in.§.alie.insti.de acti. et habetur in.l.j.ff.de publi.quanto fortius in iudicio vbi ꝓcedit̃ simpliciter ⁊ de plano sine strepitu ⁊ figura iudicij in quo iudicio nõ reqrit̃ aptitudo libelli ꝓut ⁊ allegat̃ in puncto.†Et lz debeat adhiberi qualis qualis petitio ꝙ possit ferri s̃nia iuxta formã peti tionis ꝑ.d.cle.sepe.⁊ hoc casu si dñium vel quasi nõ ꝓbaret nõ pos set ferri s̃nia cõformis dcẽ quali quali petitiõi in ea ꝑte qua petitur ꝓnunciari dcãm domũ ad se pertinere iure dominij vel quasi: tñ posset ferri ꝓnuncia cõformis petitioni quatenus petit dcãm do= minam Ioannam condemnari ad relaxandum et restituendũ di ctam domũ attenta etiam clausula non astringens se ⁊c.Non eniz se astrinxerunt ad docendum ad se pertinere iure dominij vel qua si.si enim in iudicio huiusmodi in quo de plano ꝓceditur simplici= ter dixissent petẽtes dominã Ioãnam condemnari ad restitutio= nem dictoꝝ bonoꝝ procederet iudicium:q: petitio esset talis qð iuxta ei⁹ formã posset s̃nia ferri ad quẽ effectũ requirit tex.d.cle.se pe.dictã qualem q̃lẽ petitionẽ.Et allegata incontrariũ sunt intel= ligenda eo casu quo petitio qualis qualis est taliter concepta: qð non põt valida sentẽtia ferri iuxta eius formam: vt quia forte ni= hil petit vel apparet ex ea iuris error:sed licet nulla narratio fiat ex qua inferat̃ conclusio ⁊ petitio:tũc quia actus libellus nõ requi ritur sz petitio qualiscũq; sit:ita qð super ea possit ferri s̃nia proce dit iudiciũ ⁊ s̃nia per tex.q non est cauillãdus nec põt cauillari.i.d. cle.sepe.Et ita ꝓcedant que not.doc.in.d.l.viniũ.⁊ bar.in.d.extra= ua.ad reprimẽda.Et ex quo nec libellus nec narratio reqrit̃ lz non narrat̃ de donatiõe cã mortis facta ꝑ dcm̃ magistrũ Antoniũ nõ re fert:satis est si in iudicio probat̃.Et maxie q: nõ se astringũt ad ꝓ bandum ꝙ ad eos spectet iure dñij vel q̃si ex cã donatiõis deducte ⁊ narrate per dcãm clausulã nõ astringẽs se ⁊c.⁊ cl̃am omni melio= ri modo ⁊c.appositas in fine dicti rescripti:qð† loco petitiõis pro ducit̃ cũ ꝓducat̃ ⁊ ꝓducẽs petat fieri ꝓut in eo cõtinet̃ ⁊ ð iure ẽ ꝙ in sũmariis hmõi iudiciis rescriptũ ẽ loco petitionis ꝓut voluit in no.in.c.duduũ.el.ij.de elec.loquẽs magis ꝯnal̃r.⁊ idẽ vult flor.in.c. mãdatũ.de rescri.⁊ ibi Imo.dicens ꝙ dictũ Inn.ꝓcedit ẽt in cãis ordinariis in qb⁹ nõ reqrit̃ libell⁹ al's dcm̃ Inn.nõ est verũ nisi in sũmariis ꝯm eũ q alle.gl.in cle.sepe.Nõ ergo est in hac cã excitãdũ de ieptitudine libelli seu petitiõis ⁊ successiue de inualiditate iudi cij.sz an ex actis deducat̃ talis ꝓbatio iuris agentiũ ꝙ sufficiat ad victoriã cãe.Et ꝑfecto duplici via nitunt̃. vna ex donatiõe iter vi uos fcã ꝑ dictũ dñicũ.⁊ lz in instr̃o nõ sit cl̃a aliqua cõcernens verã vel fictã traditionẽ possessionis:⁊ ꝑ ꝯñs ex illo alio nõ docto nõ fuerit quesitũ aliqð dñium vel quasi dcõ bartholomeo nec successi ue ei⁹ heredib⁹:tñ ex quo apparet ex attestatiõib⁹ testiũ ꝙ dictus Bartholome⁹ stabat in dcõ cortili seu orto.†Et sic habebat pos= sessionẽ ipsius rei donate põt attẽtari ꝙ q: illum censet̃ hr̃e ex ꝑce dẽti titulo iuxta.l.minus instructus.de acq.pos.⁊.l.j.C.de ipo. lu. descri.lib.x.⁊.l.quedã mulier.ð rei ven.⁊ ꝙ no.Bal.in.l.indita.C. de rei ven.volẽs ꝙ siquis hz ab aliquo titulũ censet̃ sibi cõcedere li centiã vt a quocũq; cõsequatur possessionem.Et iuuat̃ dict⁹ bar= tholome⁹ ex ꝯfessiõe dc̃i magistri antonij:q: testes duo dicũt ꝙ di ct⁹ magr̃ ant.dixit dcõ bartholomeo.si tu me ꝑmette edificar̃ i q̃sto

tuo cortile overo territorio ⁊c. et sic asseruit esse ipsius bartholomei licet ex his q̃ probantur dicti agentes non possent niti dcā do-
5 natione: † qꝛ idẽ dñicus paulopost dictũ ortũ vendidit dcõ magistro Antonio cũ clausula precarij. ⁊ sic vr̃ prius tradita ei possessio nõ esset tutũ fundamẽtũ dicte donationis inter vivos ꝑ. l. quotiẽs C. de rei ven. ⁊ l. siue aũt. §. si duob⁹. ff. de publ. maxime iunctis his que hñtur. ꝑ glo. in. l. fi. C. de here. vel acti. ven. ⁊ ꝑ doct. in. l. j. C. de alie. iudi. mu. cā facta. fundamentũ aũt dictorum agentium ex quo hꝫ causari eorũ victoria. s. donatio facta ꝑ dictum magistrum antonium dcõ Bartholomeo post mortẽ ipsius magistri antonij q̃ quidẽ donatio ꝓbat̃ ꝑ quinqꝫ testes. vꝫ ꝑ marinum Joãnis marinum Blasij Marianũ Bonauenture Gaspar Joãnis ⁊ Pascuti⁹ ange-
6 li q oẽs sunt cõtestes in dcā donatione ⁊ de loco ⁊ de pñtibus: † qꝛ vocant inuicem se in cõtestes ⁊ de tpe nõ variãt. nã trestestes dicũt ꝙ iam sunt octo ãni vel circa videri suo. ⁊ sic nõ deponunt p̃cise: tũ qꝛ dicũt videri suo tũ ꝑꝑ dictionem vel citra. iuxta ea q̃ habent̃ maxime per dominũ Anto. in. c. cõtinebat̃. ⁊ in. c. fi. de despon. impub. alius dicit ꝑ sex annos añ mortẽ magistri Antonij sed de tpe mortis nõ deponit. alius aũt testis vꝫ marianus bonauenture deponit de decẽ annis ⁊ vltra tñ deponit suo videri ita ꝙ nõ deponit affirmatiue ⁊ tp̃s de facili a memoria labit̃ dicit Inn. in. c. cũ oporteat. de accusa. Fuit tamen dcā donatio cõditionalis sub duplici ꝯditione. s. vna si dictus bartholomeus ꝑmittebat edificare domũ in dcõ orto seu cortili. alia si edificabat: nã relatiuũ quã iunctũ v̾bo futuri tꝑis reddidit actũ cõditionalẽ. l. stichũ qui me⁹ erit. de le. j. vtraqꝫ conditio ꝓbat̃ purificata: nã ꝓbat̃ per oẽs dictos quinqꝫ testes ꝙ dictus bartholome⁹ acceptauit. ⁊ per ꝯñs vr̃ concessisse dcām licẽtiam. Et marin⁹ blasij ⁊ marianus bonauẽture specifice deponunt ꝙ tunc dictus barthomeus dedit dicto magistro antonio licentiã edificandi. ¶ Itẽ ꝙ dictus magister antoni⁹ edificauerit dictã domum nec sit dubium quominus dcā domus fuerit edificata in orto seu cortili de quo agebat̃ tpe dicte donationis ⁊ licẽtie cõcesse: ⁊ ita pꝫ ꝙ ꝓbata est dicta donatio ꝑ quinqꝫ testes ꝓut regrit̃. l. fin. C. de
7 dona. cā mortis. † itẽ sufficit purificationẽ ꝯditionũ ꝓbari ꝑ duos testes. l. vbi numerus. ff. de testi. c. in omni. extra. e. ti. cũ similibus ⁊ sic satisfactum est dubio ⁊ allegationi q̃ fiũt in themate ꝙ nõ est deducta in petitione dcā donatio facta ꝑ magistrũ antonium dicto bartholomeo qꝛ nõ refert in hoc iudicio ita sũmario per supradicta. item alteri allegationi ꝙ testes nõ ꝓbẽt dictã donationem: qꝛ imo ꝓbant ꝑ iã dicta. non aũt obstat ꝙ d̾r esse recessum a dicta donatione cũ donatio cā mortis reuocet̃ penitẽtia. l. non omnis. ff. si cer. pet. ⁊ ff. de dona. cā mor. l. qui mortis. nã licet testes dicte domine Joãne ree cõuente deponant ꝙ dicti magister antonius ⁊ Bartholomeus diuiserunt dictũ ortũ seu cortile ⁊ ꝓpterea dicat̃ ꝙ re-
8 cesserunt a dcā donatione. ¶ † Quia ad hoc rñdet̃ ꝙ pnia seu mutatio voluntatis non presumitur: sed presumitur perseuerantia. l. eum qui mutatam. ff. de proba. ⁊ iõ penitentia dꝫ ꝓbari ⁊ ꝓbatio debet esse concludẽs necessario vel saltem p̃sumptiue. l. nõ hoc. C. vñ cog. c. in pñtia. d̾ ꝓba. l. neqꝫ natales. ⁊ l. ad ꝓbationẽ. C. de proba. non autem infert necessario ad penitentiam dicta diuisio quia stant hec simul ꝙ perseuerauerit in eadem voluntate dictus magister antoni⁹ ⁊ tamen deuenissent ad diuisionem ⁊ maxime qꝛ nõ dixit magiste Antonius ꝙ voluerit edificare domum super orto seu cortili sed qd̾ permitteret dictus Bartholomeus ipsum magistrũ Antonium edificare domum in dicto cortili. satis autem edificauit domum in cortili illo si in parte ipsius edificauit profecto verũ est me edificare domum in platea perusij licet totam plateam non occupet meo domus edificio. Et verisimile est si illd̾ cortile fuisset
9 ita magnũ qd̾ non intelligeretur de toto nec alicui dubium: † qd̾ pars in toto continetur. c. in toto. de reg. iur. in. vj. xiiij. q. iij. penale. l. siquis cum totum. ff. de excep. rei iudi. Et licet esset differentia inter magistrum Antonium ⁊ Bartholomeum super dicto orto seu cortili non infertur ꝙ dictus Bartholomeus non permitteret edificare magistrum Antonium in dicto cortili: sed forte magister Antonius volebat etiam cortile vel etiã partem de cortili ꝙ restabat vltra locum in quo post dictam donationem edificauerat vel volebat edificare. Et ideo dicte partes venerunt ad diuisionem dicti orti quã diuisionem dictus Bartholomeus fortasse non fecisset nisi quia sperabat dictum magistrum Antonium edificaturuꝫ domum ibi quã sperabat consequi ex donatione iamdicta. itaqꝫ dicta controuersia non concludit vere vel presumptiue penitentiam
10 dicti magistri Antonij. † Quia autem in dicta donatiõe fit mẽtio mortis in dubio presumitur donatio cā mortis. l. seia. ⁊ que ibi habentur per bar. ⁊ alios. ff. de dona. cā mortis. ⁊ l. seia. de dote prele. ⁊ ꝑ bar. in. l. fi. C. de pac. ꝑ bar. ⁊ doc. in. l. q̃ dotis. ff. so. ma. ꝑ bal. i. l. ⁊ si mort. C. ad. l. fal. ⁊ i. l. j. C. si ꝯd i fra. patro. ⁊ in. l. fi. post gl. C. d̾ do-
11 na. cā mor. † Ex donatiõe aũt causa mortis post mortem transfert̃ dominiũ absqꝫ traditione vt est tex. qui dicit̃ singularis in. l. ij. ff. de publi. iuncto fine legis p̃cedentis. ⁊ per bal. in. l. ij. C. siquis alteri vel sibi. ⁊ sentit bal. in. l. ij. ij. opposi. C. de ꝯdi. ob cãm. Et cum per partes cõfiteat̃ ꝙ dictus ortus seu cortile fuerit dicti Dominici. ⁊ per eum possessum in incõsequẽtiam infert̃ ꝙ si ꝑ primã donationẽ non fuit translatũ dñium in bartholomeũ fuit trãslatũ in magistrũ antoniũ ex cõtractu emptiõis cũ constitutione precarij ⁊ actuali possessione postea cõsecuta in cõsequentiã trãslatũ dominiũ in dictuꝫ bartholomeum ⁊ successiue in eius heredes q agũt. Et ita verificetur petitio quatenus petitur pronunciari dictam domum ad eos
12 ꝑtinere iure dominij vl' quasi. Si naũt fuisset † donatio inter viuos nõ foret trãslatũ dñium ꝑ. l. traditionib⁹. C. de pac. tñ quesita actio per. l. si qs argentũ. C. de dona. que lex locũ hꝫ ẽt in donatione causa mor. vt no. gl. in. l. cũ pr̃. §. meuio. de le. ij. ⁊ in. l. ij. C. de iure dotiũ quas cõiter oẽs approbãt. Et iõ quaten⁹ dicta domina Joãna est heres dicti magistri Antonij prout se heredẽ ꝓfitet̃ veniret cõdemnanda ad dictã domũ relaxandã dcis agentibus. Ex his oib⁹ ꝯcludo ꝙ non obstantibus dubijs supra in themate factis ⁊ allegatiõibus ibi adductis partes iudicis fore in pronunciando bene iudicatum ⁊ male appellatum. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. xciij.

1 ☞ Custos cui commissus est captus ad custodiam tutam quãdo teneat̃ de fuga ad interesse. nu. 5.
2 Testes non dicũtur singulares qñ vnus deponit ꝙ vidit in domo et alter super strata et alter ante domum.
3 In ponitur pro ante.
4 Rei fauore obscura interpretantur.

¶ Consilium. xciij.

IN nomine dñi nostri iesu

1 christi. ¶ † Viso ꝓcessu agitato inter Mariotũ ãgeli de castro fratre agentẽ. ⁊ ioãnẽ iuliani de dcõ castro reũ cõuentum licet petitio non sit ostensa sed in ea dr̃ cõtineri ꝙ dictus Mariotus reddat ⁊ assignet quendam captiuum cui dictus mariot⁹ extiterat fideiussor. Cum asserat ꝙ dictus Joã. ꝓmiserat dictũ captiuũ retinere sub bona custodia ⁊ non fecit: ꝙ et ideo aufugit. vr̃ prima facie dd̾m ꝙ dictus Joannes veniat cõdemnandus ad resignandum dictum captiuum. Nam ita vr̃ inter eos cõuentũ cũ videatur ꝓbari ꝙ dictus Joãnes rogauit dictum Mariotũ vt fideiuberet ꝑ dicto nardo ꝙ quidẽ ꝓbatur ꝑ duos testes vꝫ ꝑ Mattheũ Marci ⁊ Andreaꝫ Matthei al's tãburello. Itẽ vr̃ probari ꝑ eosdẽ testes ꝙ dictus Joãnes ꝓmisit eum tenere in domo sua ⁊ sub bona custodia hoc eñ de directo probat dictus Andreas ⁊ dictus Mattheus deponit ꝙ ꝓmisit eũ retinere in domo. Itẽ Ange. ali⁹ testis super quarto mõ capl'oꝝ scdo loco ꝓductoruꝫ deponit ꝙ dictus Mariot⁹ fcā fideiussione dcõ dño Carulo repñtando dictum captiuũ illũ assignauit dcõ Joãni vt retineret in domo sua sub bona custodia si ergo aufugit nõ retinuit. Jõ nõ seruauit cõuẽta merito ⁊c. Preterea vr̃ ꝓbari per duos alios testes ꝙ dcũs Mariot⁹ reqsiuit dcm̃ Joã. ꝙ reassignaret sibi suũ captiuum qꝛ volebat ipꝫ reassignare domino Carulo qꝛ oẽs eidẽ dicebãt ꝙ aufugeret. et dictus Joan. sibi dixit ne dubites qꝛ vadit cũ meo pr̃e ⁊ cũ meo famulo. Et iõ cũ ꝓmiserit custodire ⁊ retinere sub bona custodia ⁊ postea permitteret ire foras. Et interpellatus nõ reassignauerit videtur concludendũ ꝙ ipse Joãnes teneret̃ ad dãna ⁊ interesse dcõ marioto vel ad reassignandũ dictũ nardũ captiuũ: tamen his minime refragantibus cõtrarium arbitror de iure rñdendũ ⁊ partes iudicis fore in absoluẽdo dictũ Joãnẽ. Nã primo aiaduerto ꝙ lꝫ testes deponant ꝙ dict⁹ Joãnes rogauerit dictum Maritum ꝙ fideiuberet pro dicto nardo ⁊ obtulerit eidẽ retinere sub bona custodia: tamen non ꝓbatur nisi ꝑ vnũ testẽ vꝫ tãburellũ ꝙ Mariotus mandatũ vel rogitum illum acceptaret. et sic nõ põt niti ꝙ eius mandato fideiusserit. Itẽ ꝙ ꝓmiserit retinere sub bona custodia nõ ꝓbat̃ nisi per duos testes singulares vꝫ per Andreã al's tãburello ⁊ Angelũ. andreas deponit de promissiõe facta per Joãnem dcõ marioto ante fideiussionem ⁊ dictus Angelus deponit de assignatione fcã per dictum Mariotũ dicto Joãni. diuersificãt itaqꝫ ⁊ in facto ⁊ in tpe qꝛ vnus añ fideiussionem ali⁹ post. Itẽ in loco quia vnus i platea alius in domo. Et sic quilibet est solus in suo dicto vnico auteꝫ testi seu testib⁹ singularib⁹ non est adhibenda fides. l. iurisiurandi. C. de testi. l. vbi numerus. ff. eo. ti. c. in oi. ⁊ c. tam l'ris. extra. e. titu. Nec ob. ꝙ dixit ꝙ mattheus prim⁹ testis vr̃ idẽ ꝓbare qꝛ immo illud nõ deponit dictus mattheus ꝙ dictus Joã. ꝓmiserit retinere sub bona custodia. Sꝫ dixit si tu nõ lo porrai tenere tu: loterro io e faroli quello poco bñ. porro ista ꝓmissio fuit ꝯditiõalis. itẽ illa verba faroli quello poco bñ porro nõ sonẽt in bonã custodiã: sꝫ de bñ se gerendo erga ipsum nardũ. Bona custodia nõ erat bonuꝫ dicti nardi. potius aduersat̃ bono captiui. Et ꝯsidero ꝙ dci duo testes vꝫ tãburell⁹ nõ deponũt verisil'ia bñ ꝯsideratis his q̃ d̾ponũt bartholome⁹ dini sup quarto capl'o. ⁊ Nico. ãtonij sup eodẽ capl'o. Qꝛ v̾ba de qb⁹ ipi deponũt nõ occurrebãt si prius fuisset ꝯuẽtũ inter eos ꝙ Jo. retineret sub bona custodia. itẽ ꝯsidero ꝙ dict⁹ mariot⁹ postea dixit eidẽ ioãni ꝙ dimitteret eũ ire foras quo volebat sub
2 dẽdo: seria el dyauolo me volesse desfacto. † Et hoc ꝓbat ꝑ tres testes cõtestes in oibus lꝫ in loco posset notari aliqualis dr̃ia. Nã frãcisc⁹ d̾ponit ꝙ i strata añ domũ alij duo i domo sꝫ nõ refert. tũ qꝛ remanerẽt alij duo cõtestes q sufficerẽt: tũ maxime qꝛ ẽt dictus franciscus

ciscus. in prin. atestationis dicit in do mo itaq; est cõsiderãdum q tres psone interuenerũt circa actũ super quo deponunt dicti tres testes vz nardus ioannes z Mariotus. nardus in volendo ire foras ioannes in resistendo nardo z in notificando marioto mariot in respondendo ioãni z proferendo verba super recitata Nardus z Joannes erant in domo prout in hoc ɔcordant oẽs tres testes mariotus supuenit non deponunt alij vbi supuenerit mariotus verisimile est qd superuenerit in strata ante domũ: itaq; nard z ioãnes poterant stare in domo z mariotus in strata. ita verificet dcm̃

3 illo qui interrogati de loco responderũt in domo† insup in ponit qñq; pro ante glo. in verbo in domo in cle. causam. de elec. z ibi pau. de leaz. z qñq; pro iuxta. l. si statua. z ibi Bar. de iniurijs. si ergo dictus mariotus ad quem negocium pertinebat dedit licentiã dicto Joanni q dimitteret ire quo volebat. nam est imputandum dicto Joãni si dimisit ire foras nec aduersatur ei q dictus mariotus requisiuit q sibi assignaret suum captiuum: qz respondetur q nõ apparet an tunc aufugerit an postea. item non apparet an licẽ

4 tiam sibi dederit prius an post dictam requisitionem. †Et in dubio interpretatio sint pro reo. c. cũ sint ptiũ iura obscura. c. fauorabiliores. de reg. iu. in. vj. cũ similibus. Jtẽ non tenebat reassignare sed custodire si ad aliquid dictorũ tenebatur mariotus habebat ire

5 pro eo aut requirere qd diligẽter custodiret. †Et si aufugit ita q dictus mariotus non pôt illum reassignare dicto dño carulo casu quo dictus Joan. teneret ad aliqd dcõ marioto teneret qz non custodiuit put mariot ptẽdit fuisse sibi pmissuz p dcm̃ ioãnẽ. Et teneret refũdere iterẽ iuxta. l. stipulatiões nõ diuidũt. ver. celsus. de verb. ob. z que ibi habentur non aũt resignare captiuum qui aufugit: z ɋ̃titas interesse est probãda ɋ̃ pbata nõ appet nec vt arbitror vt mihi df interesse petitũ fuit nec fuit articulatũ nec aliqd pbatũ ex qb ɔcludẽdũ est q ptes iudicis sunt in absoluendo dictũ Joãnẽ reũ cõuentũ. nec obstãt adducta in cõtrariũ quib apparet satz rñsum ex adductis pro hac parte Joãnis. Laus deo.

¶ Summariũ super cõsilio. xciiij.

1 ☞ Substitutio pupillaris quando dicatur directa vel fideicommissaria.
2 Substitutio pupillaris qñ trahatur ad bona pupilli tantum.
3 Succedit verbum qua ndo directum dicat vel cõmune.
4 Directa et cõia verba iurisgentiũ equiparantur.
5 Substitutio pupillaris facta per verba cõmunia dicitur fideicommissaria nu. 8. et non directa pupillo p hãc succedit abintestato.
6 Substitutio pupillaris facta verbis communib certe rei adiectis non trahitur ad vniuersum.
7 Substitutionem directam quando faciat censeri pupillaris etatis expressio.
9 Auus paternus z maternus ac auia quomodo succedant pupillo nume. 11. vsq; ad finẽ consilij.
10 Frater consanguineus z vterin in qb bonis alter alteri pferat.
12 Specialitas fratrum non trahitur in consequẽtẽ vt ad casus separatos extendatur.
13 Similia que ad casum magis similem nõ trahũtur multomin debẽt trahi ad casum minus silẽm.
14 Eius dictio ad que referatur.
15 Mater ad secũda transiens vota lucra primi matrimonij siue donationes seruat filijs eiusdẽ matrimonij et econuerso.
16 Aduersatiue natura est q casus sequens aduersetur precedentib in eiusdem terminis.

¶ Consilium. xciiij.

Ominus Petrus consu-

1 luit. † q nõ sit locus substitutioni pupillari q bar. in l. centurio in qõne. iij. in Vsi. qui inci. quero vlterius qd si institutio cõpendiosa fiat in re certa per Vbuz cõe. dicit q verbũ cõe adiectũ certe rei vel ɋ̃titati: nũɋ̃ importat directam substitutionẽ allegat. l. cogi. §. z generaliter. ff. ad trebel. z ibi ẽt bar. tãgit. itẽ imol. in. c. raynutius in materia substitutiõis pupillaris ver. si aũt substitutio pupillariter facta sit in certa re. in xxiij. charta. vbi silr dicit q si sit facta p verbũ cõe non trahitur ad alia bona per. l. cogi. §. z generaliter ad treb. cũ ibi notatis nisi sit facta p Vba mere directa ciuilia q tunc trahit ad oĩa bona pupil-

2 li. l. coheredi. §. fi. de vulg. z pupilla. fm vnã lectu. vt pz. Et† adde ingtum dixi q substitutio pupillaris trahit ad oĩa bona pupilli. Qd illud pcedit qñ substitutio est fcã pupillariter vel vlr in oĩbus bonis siue sit fcã per verbũ cõe substituo siue sit fcã p Vbũ mere directũ vt talis sit hrs filio meo. si aũt substitutio pupillariter fcã sit in certa re. Tũc si fuit fcã p verbũ cõe nõ trahit ad alia bona. l. cog. §. z gñaliter ad treb. cũ ibi notatis. secus si sit facta p Vba mere directa ciuilia de quib prime dixi. nã tunc trahit ad oĩa bona pupilli vt est casus no. fm vnã lec. in. l. coheredi. §. fi. de vulg. z pupil. Sicut institutio facta p defunctũ. hec sũt Vba Jmo. Petr de vbaldis. Nec ob. c. si pater. de testa. li. vj. qz lz ibi institutus fuerit i re certa: tñ substitutio nõ fuit restricta ad rẽ certã sed substituit persone vt pz ibi eidem morietur. nõ ob. d. l. coheredi. §. fi. qz ibi pupillus fuit institut in pte suã non aũt in re certa. Et fuit ibi datus substitut pti sue z ẽt persone nõ in re certa vt pz ibi i locũ partẽve eius heres esto. item ibi p Vba directa ciuilia. Cõcludit ergo q auia pñа substituta capit añ partẽ dictã certã ɋ̃titatẽ ex pticulari substitutione fideicõmissaria z in residuo bonoz dicti pupilli succedunt in viriles dict au z auie p aut. defũcto. C. ad ter. pe. de vbaldis.

¶ Subscriptio cornei.

Epetito diuino numie.

¶ Placet cõclusio excellẽtissimi vtriusq; iuris doctoris dñi pe. de vbald. pñs z dñi mei. prio q dctã substitutio nõ sit pupillaris ɋ̃ trahat ad vniuersa bona pupilli: sz sit fideicõmissaria restricta ad certã ɋ̃titatẽ in qua fuit institut dictus pupill z ad quã fuit restricta specifice substitutio p iura rões z auctoritates adductas p suam ex

3 cellentiã licet posset dici. Qd† Vbũ succedat sit verbũ directũ put voluit io. an. i. c. si pr. de testa. li. vj. sz nõ curandũ: tũ qz ɔ̃riũ. s. q immo sit cõe tenuit Bal. ibi z Bar. in. l. cẽturio. de vul. z pup. circa. fi. p tex. in. c. raynuti. de testa. facit. l. nõ tm̃. in pñ. ff. de fideic. liber. z l. restituta. §. fi. cũ. l. seq. ff. ad tre. bal. aũt in. l. fi. C. õ sa. san. eccl. distiguit q aut referẽ Vbũ succedat ad bona testõris vt qz dicat succedat in bonis testõris: z tũc sit cõe. aut ad psonã instituti: vt qz dicat succedat filio meo z tũc sit directũ fm eũ. Que theorica facit ad rñsionẽ datã p dñm cõsulẽtẽ ad. d. c. si pater. vñ hoc casu quo referẽ ad bona relicta p testõrẽ iudicari dz Vbũ cõe fm dictã theoricã bald.

4 Tũ etiã ex alio nõ curandũ qz quo ad hoc nõ differunt. † Verba cõmunia z Vba directa iurisgentium equiparantur put voluit bar. in. d. l. centurio. vj. col. ver. qd si testator substituit aliquẽ cõpendio

5 se. z idẽ vult imo. ibi z in. d. c. ray. Et hoc. † q qñ substitutio fit p verbũ cõe nõ ɔtineat directã substõnẽ sz fideicõmissariã singulr voluit vltra barto. in. d. l. cẽturio. d. vj. col. z i vlt. char. z Jmo. in. d. c. rayn. quos allegat dñs cõsulẽs sz ẽt idẽ voluit bar. in ɔ̃si. incip. viso testõ martini in ordine. cxxxv. fm ordinẽ pusinẽ nõ informis. idẽ imol. i d. l. cẽturio. z bal. in. l. pcib in fi. Et meli pbat in. §. aliõ quocq; cap. in aut. vt cũ de ap. cog. iũcto. §. ceter. e. ti. vt voluit Richar. malũ.

6 fm Saly. in. d. l. pcib in fi. Et† idẽ voluit pe. de ancha. in. d. c. si pr. xiij. no. vbi notat q Vbũ cõe adiectũ certe rei in pupillari substõne non trahit ad vniuersum put in testõ pñ no p. d. §. z gñalr. verbum enim cõe tũc demũ iportat directã instõnẽ qñ est adiectũ vniuersitati bonoz z nõ als: vt no. p gl. z doc. in. l. his Vbis. in pñ. ff. de he. insti. z doc. in. l. j. §. si ex fundo. z in. l. ex fcõ. e. ti. per quã rõnẽ voluit imo. in. d. l. cẽturio. q ẽt si est adiectũ quotte hrditatis nõ trahitur ad vniuersum nec iportat directã substõnẽ per no. in iuribus pallegatis. q z voluit ẽt bar. in. d. l. centurio assignãs tñ aliam rationẽ.

7 Et lz† exp̃ssio pupillaris etatis faciat cẽseri directã pupillarẽ etiã vbi als eẽt fideicõ. vt p gl. z doc. in. d. l. pcib. z i. d. l. cẽturio. z. c. ray. z in. d. c. si pr. z facit. l. si ita scriptũ. §. si filio. de bono. pos. fm tab. tñ

8 non curatur hoc casu. ¶ †Qz ẽt si eẽt exp̃ssa mẽtio fcã de pupillari etate Vbũ cõe adiectũ certe rei nõ inducit directã substõnez per ea ɋ̃ hñtur. in. d. l. his Vbis. z. d. §. si ex fundo. z. d. l. ex fcõ. z in. d. l. cẽturio cũ si. put est de mente doc. q simplr z gñalr volunt q Vbũ cõe adiectũ certe rei nõ trahit ad directã substitutionẽ: imo bar. loquit p Vbũ vniuersale nunɋ̃ iportat directã substitutio. put ipse loqt in. d. cõsi. cxxxv. z in. d. l. cẽturio in pen. char. ver. qro vlterius. Et q vniuersaliter loquitur nihil omittit. c. solite. de ma. z obe. cũ ɔcor. et Jmo. z pe. de anch. loquũtur ẽt qñ est specifice fcã mentio de pupillari etate q fcõo videnẽ velle vt verba eorũ sonant q etiaz si sit facta substõ pupillaris p hmõi Vba idẽ sit puta qz dicaẽ pupillariter substituo q tñ non affirmo nec expedit ad pñtẽ ɔsultationẽ cũ nõ simus in eo casu sed in quo est facta mentio pupillaris etatz. nec artat qz decedenti in pupillari etate pôt per fideicõmissuz substitui vt est notissimum z non min operanẽ illa Vba in pupillari etate ɋ̃ illa in pupillari etate vel postea qñcũq;. nã ɋ̃libz Vba operan

9 tur in casu suo. † Remanet itaq; cõclusio supra facta p dñm cõsulentem. s. q dicta substitutio sit omni tempore fideicommissaria et non trahitur nisi ad illam quantitatem. cc. floreno. Jn residuo aũt succedunt ab intestato dicti tres aui vz auus maternus z auia paterna z auia materna. Et hoc in viriles put cõcludit dñs cõsulens. Et hoc clarũ in bonis nõ paternis neq; maternis. Sed aliũde obuenientibus in qbus omnes concordãt: sed in bonis pñnis z maternis non procedit ita de plano: qz bar. in. l. q scitis. §. sin autẽ. C. de bonis que libe. dicit ibi eẽ casum q auus paternus succedat nepoti in bonis a patre pfectis z auus maternus in bonis a matre eidẽ nepoti prouẽtis per text. ibi z dicit Barto. qd illum intellectuz ad illũ tex. habuit glo. ibi. z idem voluit ipse bar. in aut. itaq;. C. cõia de succes. Et idẽ vr tenere Ang. in. d. l. q scitis. §. sinaũt. Jdẽ etiã vr velle Jmo. in. l. post dotẽ in vltimis verbis. ff. so. ma. dicẽs. q pater prefertur matri in bonis prouentis a patre vel linea paterna p d. l. q scitis. Similiter pau. de cast. i. d. l. q scitis in vltimo loco po

10 nit intellectũ bar. z nõ impugnat. ¶ Pro quo facit: † qz als in fili hr q fratres ɔsanguinei pferunẽ vterinis in bonis pũetis a pre z vterini pferũẽ ɔsanguineis in bonis mñis p. d. l. de emãcipatz. C.

de leg. heredi. ꝛ p. gl. in. d. auc. itaq ꝙ ꝛ cõiter tenet in dictis iuri/
bꝰ. Et als videmꝰ in filijs diuersoꝝ matrimonioꝝ in. l. cũ in alijs.
C. de secũ. nup. facit et. l. si q̃ mulier in vltimis verbis. C. ad ter. per
q̃ sitia Pon. in. d. l. post doté dicit ꝙ lz opi. bar. nõ pbet p. d. l. ꝙ sci
tis. §. finaut tñ satis sustentabilis. Et qbus satis demiratur ꝙ mul/
ti vident inherere snie bar. ꝛ put auus maternus fm hoc excludit
auũ paternũ in bonis mfnis ad candẽ rõnem vr dicẽdũ ꝙ auia mr
na excludat auiã pñã put et vr de mẽte bar. ꝛ sequaciũ. Et maxie
imo. q loquit in pr̃e ꝛ mr̃e facit qꝛ masculinũ ꝛc. ꝛ in materia succes
sionis est sublata dr̃ia sexus nec videtur posse assignari rõ differen
11 tie g̃ ꝛc. † His tñ nõ obstantibꝰ semp mihi visa fuit verioꝛ snia cõ
traria. s. ꝙ nõ adhibita distinctione bonoꝝ equaliter succedat auꝰ
paternus ꝛ auus maternus ceterique ascẽdẽtes eiusdẽ gradꝰ cuiuſ/
cũqꝫ sint linee seu sexus prout pbat. tex. in generalitate sui in auc.
defuncto ꝛ in corpore vñ sumit: ꝛ suadet rõ qꝛ ex quo bona vñcuiqꝫ
puenerint sunt effecta vnicũ pr̃imoniũ ꝛ vnica est hereditas ipsiꝰ
defuncti de cuiꝰ successiõe agit. Nõ debeat cõsiderari nisi vt vnica
hereditas ex quo ipa hereditas deferr: q est successio in vniuersum
ius. defuncti. l. nil aliud. ff. de ver. signi. ꝛ. l. hereditas. de regu. iur.
nec deferunt ab intestato bona sꝫ ipsa hereditas ꝛ ipsa hereditas
adit ꝛ ipa acquiritur ꝛ repudiatur vt pꝫ. ff. ꝛ. C. de acquir. ꝛ repudi.
heredi. ꝛ insti. de here. q̃ ab intestato. ꝛ in corpore. eo. ti. lz in qñtiã
deuoluant bona tanq̃ in hereditate cõphẽsa hinc resultat petitio
hereditatis q̃ est actio vr̃is ꝛ non dr̃ petitio bonoꝝ. vt. ff. ꝛ. C. de pe
ti. here. in qua actione bona q̃ petunt nõ deducunt principalr̃ sed
veniũt offõ iudicis mercenario. petit eñ ipsa hr̃ditas hoc est ipm
actorẽ declarari heredẽ vt hr̃. in. l. j. in pn. ff. de eden. ꝛ in. l. edita. C.
eo. ti. ꝛ in. l. iiij. ff. de pet. here. suadet ergo rõ ꝙ vbi deferr hereditas
tas nõ habeat distinctio bonoꝝ vñ. s. delata fuerũt. Et hoc regulr̃
ꝛ q̃si semp videmꝰ obseruari in oĩbus successoribus ꝛ merito: qꝛ ex
quo vnica hereditas deferr nõ dꝫ diuerso iure censeri. l. eũ q edes.
de vsuc. Et lz quibusdã casibus p iura noua specialiter ẽ rigore iu/
12 ris aliud determinet non debet illeꝫ specialitates trahi in qñtiam
et extendi ad casus separatos. arg. l. ius singulare. ꝛ. l. ꝙ vero ꝯtra.
ff. de ll. ꝛ regule q̃ a iure cõmu. exorbitant. in. vj. cũ ꝯcordantijs. et
arg. l. ꝙ nõ rõne. ff. de legi. Et hinc videmꝰ ꝙ lz in fratribꝰ consan
guineis ꝛ vterinis adhibeat dcã distinctio bonoꝝ tñ nõ adhibet in
fratribꝰ patruelibus ꝛ cõsobrinis q sunt magis similes fratribꝰ cõ
sanguineis ꝛ vterinis q̃ auus paternus ꝛ maternus ꝛ silr̃ nõ ad
hibet in patruis ꝛ auunculis nec aliqs audet attẽtare ꝙ ad eos ex
13 tendat ꝛ merito p iura preallegata. si † itaqꝫ illa sitia nõ trahunt ad
casus seu casum magis similẽ multominus debet trahi ad hunc ca
sum minus similem. arg. aut. multomagis. C. de sa. san. eccle. cũ sili
bus vnde licet potuisset imperatoꝛ ex dictis silibꝰ trahi ad idẽ di/
sponẽdũ in auis paterno ꝛ materno nec fuisset iprobabilis sanctio:
nihilominꝰ si non reperitur ita statutũ a iurislatore nõ possumus ex
nostri capitis snia facere dictã differentiã bonoꝝ quã facit bart. p
iam dicta. Et pp̃terea est necessario vidẽdũ qualr̃. d. §. finaut intel
ligat ꝛ an sit bonus ad illũ. tex. intellectus bar. ꝛ pfecto vr ꝙ intel/
lectũ bar. non patiatur ille. tex. nam cõmuniter habet in illa litera
dictio. Idẽ fm quã literã ille. tex. debet intelligi in pr̃e ꝛ auo ipsiꝰ
14 nepotis put dicit ibi Cy. ꝛ tangit et Bal. † itẽ qꝛ dictio eius ꝙ seq
tur in litera posita post dictionẽ auũ ꝛ post dictionẽ patrem dꝫ ad
vtrũqꝫ referri in dubio. ar. l. talis scriptura. de leg. j. ꝛ. l. iij. §. si filiꝰ.
de libe. ꝛ posth. ꝛ. c. ij. regris. ꝛ. c. inquisitioni. de appel. ꝛ ꝙ hr̃. in. l. si
idẽ cũ eodẽ. de iurisdi. om. iu. Et maxime qꝛ i pñ. dicti. §. vbi fit mẽ
tio de pr̃e ꝛ matre nõ erat facta mẽtio de matre sꝫ solũ de nepote
decedẽte sine liberis supstitibꝰ auo paterno ꝛ patre ita ꝙ nõ diui/
nãdo seu cauillando itelligit de auo ꝛ patre ipsius nepotis defun
cti de quo solo premittitur. ¶ Itẽ dictꝰ intellectꝰ bar. fm Saly. et
Rap. ibi nõ põt pcedere qꝛ filia que fuit suplucrata dotẽ erat sub
ptãte sui patris iõ ipi patri q̃siuit vsumfructũ. Et ppe a vsusfructꝰ
ptineret ad ipm auũ maternũ cuiꝰ ꝯrĩũ dr̃. in. d. §. finaut. lꝫ eos rõ
vr cõcludẽs. ꝛ lz pau. de ca. conet dcãm cõfutationẽ tollere tñ non
bñ put als legendo dcm̃. §. finaut satis apte demõstraui. pterea ad
uertẽdũ est lz intellectꝰ bar. eẽt rõnabilis si loqueret in his dunta/
xat q̃ essent pfecta a matre. ꝛ. d. l. de emãcipatis quã bar. adducit. ꝛ
arg. d. l. cũ alijs. C. de secũ. nup. tñ qꝛ tex. dicit ex matre vel ex eius li
nea certe remanet dictus intellectꝰ sine rõne ꝛ absqꝫ aliquo simili.
qd. n. si ab auia materna pficisceat in ipm nepotẽ nõ est rõ ꝙ ad auũ
maternũ reddire debeat. ꝛ multominus si puenisset ex pauia hoc
est matre auie materne vel pauo hoc ẽ patre auie materne tũc eñ
clare militant vba illiꝰ. tex. ꝛ tñ nulla subest rõ ꝙ hoc casu maternꝰ
succedat in istis bonis eo qꝛ pfecta sunt a psona cui ipse auus ma
ternꝰ nõ succederet ꝛ cui possibile est ꝙ sit ꝯiunctꝰ auus paternus
ꝛ nõ auus maternꝰ fm casuũ ꝯtingẽtiã. ꝛ lz doc. hoc nõ põderet cõ
tra bar. tñ vr multũ põderandũ ꝯ ipsum intellm̃ bar. ꝯtra quem
15 Rap. etiam inducit: † qꝛ ille. tex. saltẽ in sui gñalitate ꝛ maxime at
tentis pcedentibꝰ pcedit in lucris nuptialibꝰ: ꝛ tñ si viroꝛ lucrat: lu
crat donationẽ pp̃ter nuptias illa donatio pp̃ter nuptias ꝛ post/
ea trãsit ad secũdas nuptias: illa donatio pp̃ter nuptias statĩ quo
ad pp̃rietatem trãsit in filios pmi mr̃imonij. l. femie. C. de secũ. nu,
cũ aut. ibi positꝰ: sꝫ silr̃ si nõ nubit scdõ tñ vadit pp̃rietas ad filios
cõmunes qui dicta bona cõsequũtur tãq̃ bona paterna ꝛ nõ tanq̃
bona materna. l. generaliter. §. fi. ꝛ in tribꝰ sequẽtibꝰ autẽticis ibi
positis. C. de secũ. nup. iõ nõ esset rationabile ꝙ in dictis lucris suc
cederet dictis filijs auus maternꝰ excluso auo paterno sꝫ rõ potiꝰ
suaderet ꝙ econuerso paternꝰ auus excluderet maternũ si vnusal
teri esset pferendus. Et ex his satis aperte ꝛ cõcludenter deducit ꝙ
intellectus bar. nõ applaudet verbis litere ꝛ sic eiꝰ. opi. nõ pbat p
illũ tex. put et dicit Pont. in. d. l. post dotem circa mediũ nec etiaꝫ
conuenit rõni in terminis in quibꝰ loquit ille. tex. ꝛ nõ probat ali/
bi prout et ipse ꝛ ceteri dicũt. ꝛ p ꝯñs standum est regule iuris an/
tiqui ꝛ nouissimi fm quã hij qbꝰ est delata hereditas succedũt i he
reditate pariter respectu omniũ bonoꝝ vñcuiqꝫ puenerit put hoc
est notissimũ ꝛ infra et subdet ꝛ posito ꝙ. d. §. finaut. itelligeret put
intelligit eũ bar. nihilominꝰ eiꝰ opi. nõ trãsiret sine dubio per iura
nouissima autẽticoꝝ: qꝛ Dy. Cy. ꝛ Ray. tenuerunt ꝙ per dictam
aut. defuncto sit correcta. d. l. ꝙ scitis. §. finaut. nam text. ibi equali
ter vocat auũ paternũ ꝛ maternum ꝛ clarius in corpore vbi tex. di
cit ex quo inter eos hereditas diuidatur p ꝙ videtur ꝙ parifoꝛmi
ter in oĩbꝰ bonis succedãt equaliter. nã ex quo dicit hereditas oĩa
bona cõprehẽdit. ar. d. l. hereditas. Et. d. l. nihil aliud. put hoc põ/
derat Saly. in. d. aut. itaqꝫ. vbi inclinat in hãc ptem ꝛ in eaꝫ et ipse
inclinat in. d. l. ꝙ scitis licet nõ se firmet in lecturã tñ put refert ibi
excellentissimus doctoꝛ dñs Joãnes petrutij pr̃ ꝛ dñs meꝰ hoc fir/
mat Saly. ibi in certis recollectis. hãc et. opi. approbat ipse Dy. in
sua distinctione quã sequitur Cy. in. l. fi. C. cõmu. de succes. ꝛ eam te
nẽt Ray. ꝛ bal. put refert Raph. ful. in. d. l. ꝙ scitis. dicẽs eã intre/
pide tenendam ꝛ fm eam sepissime cõsuluisse ꝙ auus paternus ꝛ
maternus in oĩbus bonis eq̃liter succedãt ꝛ maxime pcedit i alijs
bonis q̃ nuptialibꝰ lucris. nam si. d. l. ꝙ scitis. §. finaut. loquitur in
auo paterno ꝛ materno Cy. ꝛ bal. ibi restringũt in lucris nuptiali/
bus de quibus pmittit in pncipio illius lr̃e. ꝛ. §. finaut. vr pseq eũ/
dem casum vt denotat dictio idẽ que vt dixi habetur ꝯmuniter in
16 litera. Et † suadet natura aduersatiue aũt que est ꝙ casus sequens
aduersetur pcedentibus in eisdẽ terminis vt p. glo. ꝛ bar. in. l. mari
ti. §. fi. ff. de adul. ꝛ per Saly. in. l. vinum. ff. si cer. pet. hanc et partẽ.
s. ꝙ in oĩbꝰ bonis succedant auus mr̃nus ꝛ pr̃nus tenuit pfatꝰ cla/
rissimus. d. meꝰ in. d. §. finaut. ꝛ fm eum cõsuluit assiꝫ integerrimi
iudicij. ꝛ veridicus consultoꝛ cuiꝰ ꝯsilio me subscripsi. ꝛ idẽ legẽdo
tenui in. d. §. finaut. Et idẽ semp visum fuit ꝛ in pñtiaꝝ vr eẽ de iu/
re satis clarũ. ¶ Non obstantibus adductis in ꝯriuꝫ q̃ sublata ap/
parent p supradicta. Nõ eñ obstat. d. l. ꝙ scitis qꝛ habet varios in/
tells. s. ꝙ loquatur in patre ꝛ auo ipsiꝰ nepotis de cuiꝰ bõis ibi agi
tur: ꝛ hunc intellectũ dicit Cy. esse dãdum ad illũ. tex. si dictio ideꝫ
est dicens ꝙ iste est intellectus. glo. alius est intellectus Cy. casu q̃
in litera nõ sit dictio. idẽ. s. ꝙ loquat in auo paterno ꝛ auo mater/
no prout loquitur barto. tñ intelligit in lucris nuptialibus prout
etiam intelligit bald. in alijs aũt bonis dicit ꝙ bart. male loquitur
quãuis idẽ bald. in auc. defuncto videat velle ꝙ etiã in lucris nu/
ptialibus non pcedat. opi. ipsius bar. de iure nouissimo. Et licet
bar. dãnet duas lecturas Cy. tñ ipse Cy. in additionibus ꝛ bal. di/
ctam lecturã defensant ab obiectione bar. alia lectura est ꝙ loquat
in patre ꝛ auo materno matris lucrãtis ꝛ sic in auo ꝛ pauo mr̃nis
ipsius nepotis ꝛ ista fuit lectura accursij ad illũ. tex. lz barto. dicat
ꝙ glo. intelligit illũ. tex. prout ipe intelligit ꝛ hoc quidẽ in practi/
ca est non mediocriter animaduertẽdũ pp̃ter auctoritatẽ. glo. que
maxima est iusta notata per Jaco. butri. in. l. j. C. qui p sua iuri. cir
ca ergo intellectũ gl. accursius ibi semp vult ꝙ ille. §. finautẽ prose/
quat eundem casum in principio positum. s. in lucris nuptialibus
prout est videre in omnibus glossellis ibi positis excepta. gl. fin. et
glo. antepenultima in quibus tñ non aliud dicitur que alie quinqꝫ
glo. ibi posite omnes ponderãt de lucrãte ꝛc. ꝛ ille due nõ aliud dñt
vnde primo est ponderãdũ ꝙ accursius nõ intellexit illũ tex. g ene
raliter ꝙ ascendens maternus pferatur ascendenti paterno sꝫ sem
per loquitur in lucris nuptialibus ꝛ illa glo. ita loquitur ex q̃ bar.
sumit suũ intellectũ que est gloss. penultima posita sup verbo eius
que subdit lucrãtis q ẽ auus moriẽtis. ꝛ sic si gl. sentiret intellectuꝫ
bar. illũ sentiret nõ gñalr̃ sꝫ in lucris nuptialibus cũ dicat lucrãtis
ꝛ cũ idẽ pluries repetierit in alijs glossellis pcedẽtibꝰ ꝛ sic eẽt potiꝰ
in opi. ꝛ intellectu bal. q̃ in itellectu bar. ꝛ idcirco nõ faceret ad ca/
sum nostrũ in quo nõ agit de lucris nuptialibus prout intellexi tñ
gl. si recte aduertit nequaq̃ habuit aliquẽ ex dictis intellectibꝰ: qꝛ
glossella pxime pcedens expresse ꝛ specifice dicit ꝙ pater de quo lo
quit ille. tex. ẽ i gradu primioꝛ auo. nã sup vbo sꝫ ad pr̃em supplet
q primioꝛ ẽ vt in aut. de hr̃di. ad intestato. §. ij. ꝛ sic apte sentit ꝙ de
cisio illiꝰ. tex. fundat in pꝛogatiua gradus ꝛ aptissime dicit ꝙ pater
erat ibi pximioꝛ auo paterno. glossella aũt immediate seq̃ẽs posi
ta super verbo eius nõ dicit ꝯrĩũ expresse nec ẽ verisimile ꝙ cõtra/
rium sentiat: qꝛ nõ est verisimile ꝙ imediate in eadẽ quodãmõ con
tinuatione sermonis mutauerit sniamꝛ dixerit contraria. ar. l. non
ad ea. ff. de cõdi. ꝛ demõ. verus igit sensus gl. fuit ꝙ. tex. loquat de
pr̃e mr̃is lucrãtis ꝛ de auo paterno matris lucrãtis. Et forte ꝯside
rauit

rauit. glo. q cū illū.tex.intelligat in matre que lucrata fuit dona tionē pp nuptias.vt.s.dixi ex hoc innuit q eius marit⁹ r sic pater cōis filij pdecesserat.Et iō ille.tex.non intelligat in pr̄e nepotis de cuius hereditate ibi agit ad hoc que ibi bar.dicit ad reprobatiōez scōe lecture.s.q ibi sit pmgatiua graduū.nā ſm hāc, itelligētiā gl. iō de patre matris intellexit vt euitaret illā oppositionē quā facit bar.ptere a tex.ibi appellat nepotē nō filium r tñ postea premittit de patre r ei defert hereditatē. vn̄ cōuenientius fuisset q noiasset filiū si filius illi⁹ patris fuisset hec forte mouerūt accur.ad intelligē dū in patre r auo matris lucrātis saltē pma rō est satis psuasiua et sic glossatoꝛ nō variauit ponēdo duos intellectus cōtrarios: qꝛ esse pximioꝛez r esse parē in gradu cōstat esse cōtraria sz vnū tm̄ posuit intellectū r hoc cōgruit litere q dictio ei⁹ in textu posita post ver bū patrē r verbum auum cum possit ad vtrūq referri: ad vtrūq re ferri debet p ea q̄ hn̄tur.in.l.si idem cum eodē.ff.de iurisdi.om.iu di.r in.l.iij.§.si filiū.ff.de libe.r posth.cū similibus multis. Vn̄ si ex poneremus eius scz lucrantis intelligemus patrē lucrantis eē auū lucrantis r similiter si intelligatur eius scilz nepotis r semper erat gradus pmgatiua in ter patrē r auū iste pro certo fuit intell's ac cursij licet non reperiā ab illo tactū nisi a Saly.in.d.l.q scitis quez vidi postq̄ ista senserā ex quibus elicio.q glo.nō cōcoꝛdat cū bart. sed discrepat ab eo q ipse de ea sentit quāuis ipē in eā se fundet in telligendo mō quo.s.dictū fuit r nō bene q multū ponderandum est in pratica.Et hinc est q.gl.nullibi facit mētionē de isto casu de quo eēt hn̄da mentio si intelligeretur ſm lecturā Bar.que eēt mē ti tenēda si vera foret.Et pfecto q loquat in patre r auo ipsius ne potis magis applaudet illi litere prout r dicit Raph.ibi tamē ſm istum intellectū r ſm intellectum gl.s.deductū est eadē ratio scz q attendatur graduū pmgatiua r cōsonant cū regulis iuris antiqui r nouissimi iō amplectēdi sunt cū non sint inducēde iuriū exoꝛbitā tie sed concoꝛdie per iura vulgaria r saltē in alijs bonis q̄ in lucris nuptialib⁹ ponderata p auctoꝛitatē.gl.s.in hac parte sunt plures r numero r auctoꝛitate scz q non debeat adhiberi dcā distictio bo noꝝ quā adhibet bar.vt depꝛehēdi pōt ex iā dictis r doc.p hac pte tenentes loquunt magis accurate r digeste. Sepe.n.occurrit quod multi videntes dcm̄ bar.nō aliter illo pōderato sz sola eius auctoꝛi tate ɔtenti cū illa trāseunt ita in hoc casu plerisq ɔtingit vt arbi troꝛ: sed tenētes ɔtra secus faciunt qꝛ solent doc.a bar. recedentes diligenter ponderare put faciūt in his terminis nec ē hoc casu ma gnifaciēda auctoꝛitas bar.prout in alijs suis dictis: attēto qō ipse bar.errauit inherendo illā fuisset lecturā gl.r auctoꝛitas gl.potuit eū facil'r mouere r forte aliud dixisset si aiaduertisset.gl.aliter intel lexisse illū.tex.nā auctoꝛitas gl.de facili quēlibet mouet maxīe i le ctionū discursu.ex his ɔcludo put al's legēdo r cōcludēdo pluries cōclusi q auus paternus r maternus in oib⁹ equaliter succedant r idē in auia paterna r materna. Laus deo.

Summarium super consilio.xcv.

1 Mens est verbis preferenda.

2 Legata re quam habet testatoꝛ communē cū herede vtrunq iusdi citur legatū: fallit in re in qua ius nō habēt.

3 Pater habet vsumfructuz aduētitioꝛū sui filij.

Consilium.xcv.

In nomine iesu chri sti repetito. Jam diu est quod in hac materia cōsul ui vz dictus Jacobus cōsequi deberet tertiā partem bonoꝝ dci ser Joānis vigoꝛe testi eiusdē in quo put narrabat erāt instituti dicti iacob⁹ Laurē.r Anto.nec teneret con ferre seu cōicare tertiā ptē bonoꝝ magistri cantis eidē Jacobo ob uētā q̄ allegabat cōicāda vigoꝛe cuiusdā societatis seu iure colla tionis.itē q dicti ant.r Laurē.tenerent subire onera cuiusdā traf fici seu negociatiōis administrate p dictū Jacobū nec ſm q ī pun cto apud me retēto īuenio fuit narrata dcā particula testi in q̄ di ct⁹ ser Joan.disposuit de hr̄ditate dci ser Petripauli reliquendo bona dci ser petripauli dcis Antonio r laurē.p duab⁹ ptibus r fi lijs dicti Jacobi quo ad pprietatē r ipsi Jacobo quo ad vsumfr.p alia tertia pte.Et iō sup eo de quo ad pn̄s excitat sup quo famosis sim⁹ doctoꝛ dn̄s Joānesbaptista caccialup⁹ pr̄ honoꝛādus bis cō suluit.vz an vigoꝛe dicti relicti sint vniuersa bona dci ser petripau li diuidēda in tres ptes vigoꝛe dicti testi ser Joānis an xo ea poꝛ tio q̄ spectabat ad dictū ser Joānē testatoꝛē q̄ poꝛtio ſm cōputuz pfati dn̄i cōsulētis cōsistebat in octo vntijs cū dimidia sup q̄ excita tione egregie loquit pfat⁹ dn̄s cōsulēs.nā multū vigent cōiectu re adducte p suā excellentiā ad coniecturādu; mētē testatoꝛis q vo

1 luit in tantū onerare dcm̄ Jacobū sibi magis coniūctū.Et† cōstat testoꝛis voluntatem r mentē verbis foꝛe pferendā.l.in cōditionib⁹ pmū loca.l.eas causas.ff.de cōdi.r demō.r.l.cū virū.C.de fideicō.r iudex dz seq vestigia mētis testatoꝛis put venatoꝛ vegistia lepoꝛ;

2 put dicit bal.in.l.qdā.C.de suis necessarijs here.isti.† Si tñ iudici non videretur tā euidēs ɔiectura mētis testatoꝛis q vellet a verbis recedere r inherere vellet r vbis testi r generalitati.l.vnū r fami lia.si rē.de leg.ij.vbi generaliter disponitur q lz testatoꝛ relinquē do rem in qua hz aliquod ius vel poꝛtionē censeat relinquere ius suū seu partē per iura adducta per dn̄m consulentē tamen secusq̄ legat rem in qua heres hz ius aliqō vel partē aliquā.nā tunc cense tur relinquere nedum ius seu poꝛtionē suā sed etiam ius seu poꝛ tionē heredis tūc aiaduertēdum esset: qꝛ nō integra poꝛtio dci Ja cobi esset per eum cōicanda dictis eius filijs Antonio Laurentio. Nā ipse Jacobus est heres dicti ser Joānis tm̄ pro tertia parte et dicti Antonius r lauren.pro alijs duabus tertijs.iō quilibet eoꝝ teneť ad onera hereditaria pro virili.l.j.C.si cer.pe.r.l.p heredita rijs.C.de here.acti.iō onus dicti relicti facti de bonis r hereditate dicti ser Petripauli est diuisum lege.xij.tab.inter dictos tres he redes p hereditarijs poꝛtionibus.talis eñ consideratio habet etiā qn̄ relictum ex hoc redderet aliqua ex parte inualidū vt pbat in.l. r quidē.ff.de leg.j.r in.l.in fideicō.in si.ff.ad treb.Et hoc vt mihi vi deť est satis planū.Ex quo infertur q dictus Jacobus teneť dctis legatarijs dare tertiā partē bonoꝝ dicti Petripauli r sic tertiā ter tie partis dicto Antonio tertiā tertie dicto laurentio r tertiā aliā tertie suis filijs retento dicte tertie ptis filijs assignāde p se vsufru. Et presuppono put psupponit pfatus cōsulens q bona dicti ser Petripauli ascenderent ad q̄titatē.xxiiij.floꝛe.dictus Jacob⁹ te neretur dictis legatarijs ad.viij.floꝛe.videlicet dicto Antonio ad cclxvj.duas tertias r dcō laurentio ad.cclxvj.r duas r dictis suis fi lijs que ad pprietatē ad alios.cclxvj.r duas tertias ipse aūt Jaco bus circūscripto dicto legato haberet.Mdlxvj.r duas tertias.flo. qm̄ de.2400.detraherent.500.obuentos dicto Jacobo r tm̄ pro quolibet dctis Antonio r Laurētio r residuū q esset.Mdcc.diui dēdū veniebat in viriles: ita q cuilibet obueniebat tertia pars de. Mdcc.que est.dlxvj.r duas tertias ita q dicto Jac.soluto integre dicto legato pro sua tertia pte restāt.cclxvj.flo. Simil'r dict⁹ Ant. teneť dictis filijs Jaco.ad tertiā partē tertie partis dictoꝝ bonoꝝ ser Petripauli que tertia pars tertie partis relicte dictis filijs asce dit vt.s.ad q̄titatē.cclxvj.floꝛe.r duoꝛum tertioꝝ alterius floꝛ.Et ſm hoc dicti filij cōsequunť integrā tertiam partem dictoꝛum bo noꝝ ser Petripauli.heres eñ nō teneť redimere ius alteri cōpetēs in re legata qn̄ testatoꝛ nō hz ius ad plenū in rebus legatis.iō autē teneť qn̄ res est cōis testatoꝛis r heredis qꝛ heres id qō hz tenetur reluere.ista est rō scripta in.tex.d.§.si rē: sed in casu nostro dict⁹ Ja cobus nō teneť reluere aliqd p dando.dccc.flo.dictis tribus lega gatarijs. Itē Antonius p dando.cclxvj.floꝛen.r duos tertios al terius floꝛe.vnicuiq ex dictis duob⁹ alijs cōlegatarijs qꝛ qngētos cccxxiij.r vnū tertiū alterius floꝛe.pōt soluere r nihil reluere qꝛ il la penes se hz.Et p pn̄s militat ſm hoc rō.d.§.si rē.Et pariter di ctus laurentius teneť dare filijs Jacobi tertiā partez tertie partis eisdem relicte de bonis dicti ser Petripauli r similiter Anto.con legatario q̄ due tertie retēto psupposito supꝛa facto q bona eēnt valoꝛis.2400.floꝛ.ascenderent ad q̄titatem.ccccccxxiij.flo.r vno tertio.Et sic tā Antonius q̄ laurentius tenenť collegatarijs dare cclxvj.floꝛe.r duos tertios alterius flo.p quolz cōlegatario que si mul iuncta ascendūt ad dictam q̄titatem.ccccccxxiij.flo.r vn⁹ ter tij cū Antonius r laurentius haberēt.dclxvj.floꝛ.r duo tertia alte rius floꝛe.p quolibet de dictis bōis absq plegato eis facto ita qō glibz eoꝝ habebat tm̄ in dictis bōis q poterat satisfacere p rata sua hr̄ditaria integre dcō legato.Et sic p punctū rōnis deuenim⁹ ad hanc interpꝛetationem quod dicti filij Jacobi habebunt de di ctis bonis.dccc.floꝛe.quia.cclxvj.et duas tertias floꝛe.a quolibet ex tribus heredibus hoc est ipsi quo ad pꝛoprietatem r Jacobus quo ad vsumfructum.Et Jacobus quo ad plenam pꝛopꝛietatem habebit.cclxvj.et duas tertias.Et sic inter eum r filios habebunt. Mdlxvj.duas tertias.et Antonius habebit.dclxvj.r duas tertias. et tantumdem Laurentius.Nec plus nec minus consequi habent Antonius r Laurentius secundū aliam considerationez videlicet quod censeať pꝛelegata sola poꝛtio que spectabat ad ser Joannez testatoꝛem.Et similiter poꝛtio Jacobi iuncta cum poꝛtione filio rum suoꝛum erit vnifoꝛmis secūdum considerationem quam facio iuxta rigoꝛem iurꝭ r punctum rationis pꝛout esset secūdum viā eq tatis r ɔiecturate mentis testatoꝛis quā ponderat dominus cōsu lens.Nam ex quo secūdum cōputum pꝛefati ɔsulentis ad ser Joā nē de bonis ser Petripauli spectabāt.Mdccc.Jacobo.cccc.r an tonio centum r Laurētio centū de illis. Mdcc.habebāt fieri tres partes put sunt tres legatarij filij Jacobi r Jacobo hereditas pꝛo r vnicuiq tāgebant.cccccl xvj.r duas tertias que multiplicatis tri bus vicibus faciunt.Mdcc.Jacobus itaq haberet ante partem. ccccc.aditis illis.cccccl xvj.r duas tertias q̄ obuenirent sibi et filijs faciunt.Mdlxvj.r duas tertias.Et Antonius haberet pꝛius.100. additis.cccccl xvj.r duas tertias haberet.dclxvj.r duas tertias. et pariter Laurentius.solum distat vna consideratio ab alia quo ad pꝛopꝛietatem spectantem ad filios Jacobi.nam attento iuris ri goꝛe quem pondero erit integre tertie partis bonoꝛum ser Petri pauli r sic.dccc.Et secundū aliam considerationem erit.dlxvj.r du as tertias.Sed hoc respicit solum interesse patris r filioꝛum inter

3 quos nulla vt fertur est cōtrouersia nec inter eos faciūt vim.† Nec iuita pr̄is cadit hec discussio cū pr̄ hz vsumfr.hz r loco dn̄i hz in bo

nis aduenticiis filiorũ. l. j. C. de bonis mater. Q̃tum autem respicit interesse Antonij & Laurentij de quo agitur nihil interest siue cen seatur relicta portio duntaxat ipsius testatoris siue etiam portio heredum merito non ulterius instandum. Laus deo.

¶ Summariũ super cõsilio. xcvj.

1 ¶ Contractus conuentiones debent seruari alias pena appli catur obtemperanti non idẽ si neuter seruet. nu. 12.

2 Lex si quis maior an habeat locũ in quocunq̃ contractu etiam re spectiuo vel resolutiuo.

3 Alienans rem alienari prohibitã priuatur cõmodo ipius rei. & nu mero. 13.

4 Alienasse qñ & quibus quis videatur. nu. 6. per totum.

5 Contractus sub conditionis euentu resolutiuus an tranferat do minium in priorem dñm ad exemplum pacti adiectionis in diem et legis commissorie.

7 Cõmunicare quid sit.

8 Societatis natura an in sociũ transferantur iura. nu. 10.

9 Cessio in incorporabilib⁹ idem operatur q̃ traditio in corpabilib⁹.

11 Iuramentũ interpretatur scd̃m naturã contractus.

14 Casu quo facit conditionem.

15 Ambigua interpretantur in fauorem illius qui potuit apertius legem dicere.

16 Alienationis appellatiõe que ueniant. nu. 17.

18 Qualitas verbo adiecta intelligitur scd̃m tp̃s verbi.

19 Dñium nõ transfertur simplici titulo sine cessione.

20 Tẽpore vno aliquid fieri vel in idẽ tp̃s conferri idẽ sunt.

21 Pactum resolutiuum contractus quibus re transfert dominium iam translatum.

¶ Consilium. xcvj.

IN nomine dñi nostri iesu

xpi. ¶ Videtur in hac cõsultatiõe q̃ dict⁹ Benuenut⁹ nullũ ius habeat in dcã douana plurib⁹ rõnib⁹. Et pri mo qr dict⁹ saluatus pmisit soluere intra mẽsem. ccccc. flore. came re apostolice q̃ minime fecit vr̃ q̃ anteq̃ donauerit iura sua di cto Benuenuto ipse saluatus venerit cõtra cõuẽta ẽt que fuerant 1 iuramento vallata. ¶ † Et qñ qs venit cõtra cõtractũ iuratũ non seruãdo cõuenta si spõte cõtraxerit & erat maior. xxv. ãnis put hec omnia cõcurrũt in hoc casu statim perdit iura sua & illa trãsferunt in alterũ contrahentẽ qui cõtractum obseruauit vt est tex. in. l. siqs 2 maior. C. de trãsac. vbi. tex. sing. plurimũ notandus. † Et lz illa lex si situata sub titulo de transac. & in trãsactione loquatur tñ etiã lo quitur generaliter in pactis pluries in litera reiteratis de pactis. Doc. ibi intelligunt generaliter etiã in aliis pactis & in quolibet cõ tractu. Et satis facit titulum ex quo ẽt in trãsactione loquit̃ de ea specifice loquens nec refragari vr̃ q̃ illa solutio p̃cij cõcernebat se cũdam cõcessionẽ alterius medij octaui scd̃o loco concessi dcõ Sal uato & nõ primã q̃ ex liberalitate pcessisse vr̃ qr vr̃ posse responde ri q̃ ex quo vna & altera cõcessiones fuerũt facte vno cõtextu vñr correspectiue vna vr̃ fcã pp̃ter alterã. ar. l. si ventri. §. fi. de priuil. cre. qui. n. in cõtinenti fiũt insunt seu vñr inesse. Et legẽ dãt contractui l. lecta. ver. dicebã. ff. si cer. pe. & l. iurisgentiũ. §. quinimo. ff. de pac. ideo dicebat bal. in altera ex suis repetitionibus. l. petẽs. C. e. ti. q̃ si reperiuntur duo contractus celebrati inter easdẽ ptes eodez die loco & testibus censeant̃ correspectiui vn⁹ vz celebratus pp alterũ. Et idem vr̃ velle bar. saltem qñ apparẽt eodẽ tp̃e hoc est vno cõtex tu seu immediate vnus post alter. in cõsi. lxix. inci. pponit̃ q̃ syndi cus idem vult bal. in. l. j. C. de ope. liber. ad hoc bon⁹ tex. in. l. conti nuus. in pn. de vb. ob. facit ẽt q̃ hr̃ in. l. pen. ff. sol. matri. Itẽ q̃ ha betur per Bart. in. l. ex placito. de rerũ permu. post vltra. & in. l. in bonefidei. C. de pact. & doc. ibi & in. d. l. petẽs. & in. d. §. quinimmo. Quatenus volunt q̃ habita relatione pacti ad cõtractuz resultat vnus cõtractus innoiatus q̃ maxime dõm videt̃ in casu nostro in quo in fine ponit̃ clausula respiciens vtrũq̃ cõtractum p quã cõue nit q̃ non alienet̃ dictum octauũ cõicatũ p dictum Syluanũ dicto Saluato alteri nisi ipi Syluano. Et casu quo alienaret in totũ vel in p̃te nulla sit dicta cõicatio itaq̃ ex dcã clausula suadet̃ vnitas di ctar cõnuẽtionũ & vna respiciat alterã. Similiter vt mihi psuadeo iuramẽtũ & pena & clausula generales fuerunt apposite i fine instr̃i post ambas cõicatiões ex qbus dep̄henditur cõtextualitas. Et in 3 nuit correspectiuatio. † Scd̃o vr̃ dõm: qr dictus Saluatus aliena uit dcm̃ pmũ mediũ octauũ contra dcãm cõuentionẽ iuratã. iõ eo 4 ipo q̃ alienabat incurrebat piuriũ & statim put vr̃ priuatus fuit iu re q̃ q̃siuerat ex contractu p. d. l. siquis maior. ¶ † Eo ipo. n. q̃ in cipit cõtrahere dr̃ alienare ante pfectam alienationẽ alienatione auté pfecta dr̃ alienasse seu alienatũ nõ alienare: put hoc no. bar. & doc. post eũ in. l. qui absenti. §. fi. de acqui. pos. Et als similis dr̃a fit si dicat̃ igrediẽs mõasteriũ vel dicat̃ ingressus monasteriũ p bar. & bald. in. l. fi. C. de pac. & als fit dr̃a iter mortuũ & moriẽtẽ: qr viuẽs dr̃ mori. l. fi. ff. qñ dies leg. cedat. iõ eoipo q̃ incipit alienare deierat & venit c̃ iuramẽtũ. iõ stati lex opet̃ retrãslationẽ iuris in dcm̃ syl uanũ ita q̃ pfecto c̃ctũ saluatus nullũ ius hñs nõ põt trasferre in

bñeuenutũ donatariũ iusq̃ habebat. l. traditio. ff. de acq. re. do. l. ne 5 mo pl⁹ iuris. ff. de reg. iu. † Qr vr̃ & tertio dõm ex eo qr qñ pactũ est sub aliquo cõditionis euẽtu resolutiuũ c̃ctus vr̃ q̃ retransferat̃ do miniũ in priorẽ dñm vt videmus in pacto adiectiõis in diẽ & pcõ le gis cõmissorie vt pbat̃ in suis spãlib⁹ titulis: & p. gl. & doct. in. l. j. ff. de dona. Et lz nõnulli dicãt q̃ sit spãle in dictis duob⁹ pactis: tñ nõ est adeo spãle qn idẽ fit in aliis pactis qñ vba sunt directo resoluti ua c̃ctus: put voluit bal. in. l. ea lege. C. de cõdi. ob cãm. & Paul. de ca. in. d. l. j. ff. de dona. & p eis lz nõ allegent. facit gl. in ver. in rem. ibi verũ ẽt in pactis inter viuos in. l. si mortis cã res donata est. ff. de dona. cã mor. in casu aũt nostro verba sunt directo resolutiua cõ tractus cũ dicat̃ in pacto q̃ alienatio sit nulla tã fiẽda q̃ tũc tp̃is fa cta & sic vba pacti directo annullant c̃ctũ & sunt pinde ac si dictuz 6 fuisset res non sit cõicata: † tamẽ his minime refragãtib⁹ c̃riã p̃tẽ arbitror iuri magis cõsonã. Nam pmittendũ est q̃ dictus Syluanus 7 cõicauit dcõ saluato iura sua & illa trãstulit in ipm̃ Syluanũ. † Qr cõicare est rẽ cõem facere vt vbũ sonat a cui⁹ significatu nõ ẽ recedẽ 8 dum. l. nõ alr̃. de le. iij. & l. j. §. si is qui nauem. de exerci. cũ simi. † Et natura societatis est vt in sociũ iura trãsferunt̃. l. j. in fi. & l. se. cũ sua gl. ff. p socio. vbi ẽt ipo iure trãsit dñium sine traditiõe. Et voluerit bar. & saly. in. l. si vt certo. §. iterdũ. ff. cõmo. Qd̃ de natura societatz est vt rei corpalis trãsferat̃ dñiũ piter est vt de natura societatis ẽ vt trãsferat̃ ius in corpalib⁹. Et maxime hoc est psupponẽdũ i casu isto: qr sup scripta & cõtentis in ea fuit celebratũ instr̃m manu pu blici notarij & in instr̃is hmõi soleãt apponi cl'e gñales quar vba 9 q̃ cõtinẽt cessionẽ. † Et idẽ opat̃ cessio in incorpalib⁹ q̃ traditio in reb⁹ corpalibus. vt no. in. l. fi. C. ne fiscus vel priuatus vbi. gl. & doc. Cũ itaq̃ p dcm̃ c̃ctũ cõicationis & societatis iura q̃ hẽbat dict⁹ syl uan⁹ in dcã douana translata fuerint in dcm̃ Saluatũ. Potuit di ctus saluatus illa iura cedere & trãsferre in dcm̃ benuenutum: qr rei sue quilibet regulr̃ est moderator & arbiter. Et put põt qs donã do traditione trãsferre dñium rei sue in aliũ. l. traditio. ff. de acqui. re. do. & l. traditionib⁹. C. de pac. & l. senat⁹. §. j. ff. de dona. cã mor. & in titu. p dona. qsi p totũ. ita & donatiõe põt qs cedẽdo in alterum 10 trãsferre iura sua. Et hoc qdẽ ẽ idubitatũ. ¶ † Et clara foret pñs cõsultatio si nõ eẽt appositũ iuramẽtũ. Nec illa cl'a q̃ saluatus non alienaret. lz. n. societas c̃cta inter saluatũ & syluanum nõ potuerit trãsferri in benuenutũ. qr nõ põt vn⁹ socius facere socio aliũ sociũ. l. q admittit̃. & l. se. ff. p socio. & l. cõsilij. in fi. de reg. iur. Et forte non potuerit saluatus se liberare a societate pdicta q̃ ad qnqueñiũ con tracta fuit. p. l. si cõuenerit cũ ibi no. ff. p socio: tñ potuit saluat⁹ iu ra sua in totũ vel in p̃te alteri cedere & in illis iuribus aliũ sibi sociũ facere vt dcã. l. q admittit̃. & aliis. s. adductis remanere obligatus. itaq̃ p̃t dctũs saluat⁹ dcõ syluano & e c̃: lz saluat⁹ iura sua alteri cõ cesserit & alter sibi sociũ fecerit cõicãdo ipa iura: put fecit cõicãdo mediũ octauũ dcõ benuenuto lz c̃ctũ societatis forte secũ nõ inie rit. De quo tñ nõ agit̃ ad pñs: qr vt fert̃ cõcordes sũt saluat⁹ & ben uenut⁹. ¶ Nõ ob. pdictis. l. siqs maior: qr est aduertẽdũ q̃ dictus sylvan⁹ pmisit soluere rome camere apostolice. ccccc. flore. itra mẽ sem. Et dict⁹ syluan⁹ pmisit mittere romã dictã saluato scriptã so cietatis intra mensem. Dictus qdẽ syluanus nõ misit dcãz scriptã saluato intra mensem: put cõuenerat inter eos: ideo nõ põt impu tare Saluato si ipse soluit intra mẽsem put cõuenerat. Quia non seruãti cõtractum nõ est seruandus. l. cũ proponas. C. de pac. & l. q̃ ro. §. inter locatorẽ. ff. loca. cũ concor. hz enim pactũ & iuramentuz super eo interpositũ tacitã conditionẽ si sibi pacta seruant̃. c. perue nit: & ibi. glo. & doc. de iure iur. & glo. in. c. quẽadmodũ. de iureiurã. 11 ¶ † Iuramentũ enim interpretat̃ fm naturã cõtractus super quo interponit̃ vt dictis iurib⁹. & l. fi. C. de non nu. pec. & l. fi. ff. qui satis. 12 cog. & in dicta. l. siqs maior. † dicitur qd̃ iura que non seruans amit tit queritur ei qui pacta seruauit vt pz ibi ei qui intemerata pacti iura seruauerint alias custodierint. Si eñ neuter seruat non põt vnus alteri quicq̃ imputare. l. cũ par. ff. de reg. iur. Prebet etiã di cto Saluato aliqualẽ excusationẽ. Quia camera remansit postea in concordia cũ Syluano debitore camere qd̃ dictã integrã quãti tatẽ totius precij soluere viterbij. & ita ibi soluta fuit. Nec tenebat̃ Saluat⁹ qui vt dr̃ rome habitabat Viterbiũ ad soluẽdũ se confer re vel mittere p solutione ibi faciẽda cũ id erat extra cõuenta & sibi magis onerosum & syluano & aliis sociis q̃ magna ex p̃te erãt viter biẽses magis leue. ¶ Et plus & min⁹ dr̃ solui loco. insti. õ actio. §. 13 pl⁹. & §. loco. † Nec ob. pactũ q̃ non liceat alienare &c. Nam ad hoc rñdetur plurib⁹ modis. Pri̇o vt. s. ad. l. siqs maior q̃ ex quo dict⁹ Syluanus nõ misit sibi scriptã in qua hẽbant cõtineri pacta socie tatis dictus Saluatus nõ tenebat̃ eidẽ cõuenta seruare: & sic nec il lud pactũ de nõ alienando: nec q̃ si alienat cõicatio sit nulla & alie natio. ¶ Scd̃o qr vr̃ q̃ dicta cõuẽtio intelligatur qñ alienaret pro aliqua mercede seu p̃cio non qñ gratis cõcederet. Nam dicta cõuẽ tio est cõditionalis: qr cõuentum fuit de non alienãdo alteri q̃ syl uano in casu quo Syluanus vellet dictum octauũ in totũ vel i par 14 te p eo q̃ inueniret dict⁹ saluat⁹ ab alio. † Nã illa vba icasu che io el voglia p q̃llo ne trouasse lui da altri faciũt cõditionẽ: qr futurum euẽtũ significãt i quẽ cõfert̃ pcm̃ q̃ &c. l. respiciẽdũ. & l. se. ff. si cer. pet.

Et in

Et in terminis ꝙ ista ꝟba casu quo faciãt cõditionẽ dicit Bald. in
cõsilio mihi in ordine. lviij. incip. D. testõ. solẽni. facit. Qꝛ relatiuũ
substãtie q vel quo adiectũ ꝟbo hñti tractũ in futurũ importat cõ
ditionẽ. l. stichũ q meus erit. de le. j. l. cũ certus. de vino. triti. ⁊ oleo
lega. ⁊. l. si debitor. §. verisimile. de cõtrahen. emp. idẽ aũt significãt
illa verba in caso che ꝙ illa verba casu quo qꝛ nõ distãt nisi vt litte-
rale a vulgari ⁊ illud relatiuũ quo adijcitur verbo hñti tractũ in fu
turũ merito ⁊c. Sed dicta cõditio nõ videt̃ posse verificari si dictus
Saluatus nõ inueniens aliqd donaret nõ eñ põt velle pro eo ꝙ in
ueniret ab alio si nihil ab alio inueniret: verba. n. ꝓprie sumpta de
ficiũt qꝛ ꝟba illa per quello significãt aliqd ⁊ nihil nõ est aliqd sꝫ cõ
trariũ: ⁊ regulariter a ꝓpria significatione verborũ nõ est recedẽdũ.
15 l. nõ alr̃. de leg. iij. l. j. §. prospexit. ff. de exerci. ¶ † Et maxime in cõ
tractibus in fauorẽ eius q potuit legẽ apertius dicere. interpretan
tur. n. verba ɔ̃ ꝓferentẽ. l. veteribus. ff. de pac. l. qcqd astringẽde. §.
j. ff. de ver. ob. Et in dubio ɔ̃ eũ q ex pacto nititur. l. labeo. ⁊. l. in em
ptione. in prin. ff. de ɔ̃hen. emp. ⁊ no. in. d. l. veteribus. Jõ dicta ver
ba interpretẽtur ɔ̃ dictũ Syluanũ q ex dicto pacto vult niti. Et fa
cit ꝓ dicta interpretatione. qꝛ pactũ de nõ alienãdo cõceptũ fuit ꝑ
illa verba vẽdere alienare o permutare. Nã extrema loquunt̃ de cõ
tractibus onerosis: iõ illa generalitas alienare restringat̃ ꝑ p̃ceden
tia ⁊ sequẽtia ꝓut media a p̃cedẽtibus ⁊ sequẽtibus declarari solẽt
l. heredes palã. §. si notã. ff. de testa. l. si seruus pluriũ. §. fi. de leg. j. ⁊
16 l. qui filiabus eo. ti. ¶ Et maxime † qꝛ si verbũ alienare generaliter
ꝓ q̃libet alienatione acciperet̃ frustra fuissent apposita ꝟba sequẽ
tia o ꝑmutare. Nã ꝑmutatio est alienatio itaqꝫ vt verba nõ sint sup
flua põt exponi vel ꝓ idest ꝓut sepe cõtingit vt in Rubrica si ager
vec. vel emp. petat̃. ⁊. l. vbi pactũ vel trãsactio fm vnã expositionẽ
vel ponitur ꝓ cõiũcta qñ inter genꝰ ⁊ spẽm. l. quintus. j. ff. de aur. et
argẽ. lega. ⁊ ibi Bar. in summario ⁊ iuxta finẽ. ⁊. l. sepe. §. ⁊ cũ dici-
mus. de ver. sig. ⁊ Bar. in. l. si is q ducẽti. §. vtrũ. de reb. du. vij. opp.
Et fm hoc reqrat̃ ꝙ cõcurrat q̃litas vtraqꝫ. s. ꝙ alienet ⁊ permutet
hoc est alienet ꝑmutãdo aut vẽdẽdo. Et sic tria cõcurrũt: vꝫ qꝛ nõ
posset verificari generaliter in qualibet alienatione cõditio appo
sita. Jtẽ verba p̃cedentia ⁊ sequẽtia q̃ declarãt media ⁊ alias essent
superflua. Jtẽ qꝛ alternatiua inter genus ⁊ spẽm ꝓut in. d. ver. ⁊ ꝙ
dicimus ibi dari aut donari restringitur verbũ dari ꝑ id quod sub-
ditur aut donari. Jta ⁊ hoc casu restringat̃ ꝟbũ alienare per id qd
17 subditur o permutare. Et cõcurrit qꝛ pactũ penale. ¶ † Nã annul-
latio actus est pena. l. fi. C. de postu. here. insti. ⁊. l. senatus cẽsuit. de
cõtrahẽ. emp. Et maxime hoc casu quo agit̃ de annullatione post
ius q̃situꝫ ⁊ successiue de admissione iure q̃siti. Et pene sunt stricte
interpretãde. l. si p̃ses. ⁊. l. interpretatione. de penis ⁊ regula in pe-
nis. in. vj. Et iũcto etiã ꝙ verba dubia sunt interpretãda cõtra euꝫ
cui pcm̃ fauet vt dictũ est. ¶ Tertio rñderi põt ꝙ illa verba in casu
che io el voglia ꝑ quello ne trouasse lui intelligant̃ casu quo ip̃e Sy
luanus vellet tpe quo fieret alienatio. Et nõ sufficiat si postea vel-
18 let: † qꝛ qualitas adiecta ver. intelligitur fm tp̃s verbi. l. in delictis.
§. si extraneus. ff. de noxa. cũ cõcor. Sed nõ p̃supponit̃ ꝙ tpe dicte
alienationis dictus Syluanus voluerit dictũ sextũ alienatũ meri-
to ⁊c. Nã illa ꝟba e in caso che esso la alienasse ⁊c. intelligit̃ fm p̃ce-
dẽtia. nã pena apponit̃ in casu quo fiat ɔ̃ cõuẽta. ideo dr̃ accessoria
seu succedanea ad cõuentionẽ principalẽ vt ꝑ doc. in. l. si pacto quo
penã. C. de pac. ⁊ in. l. nuda. C. de ɔ̃hẽ. ⁊ cõmit. stip. Jtẽ illa clausula
in caso che io el voglia posita inter cõuẽtionẽ principalẽ ⁊ penaleꝫ
referẽda est ⁊ ad p̃cedentia ⁊ sequẽtia. l. iij. §. si filius. ff. de li. ⁊ posth.
⁊ hoc maxime qꝛ in scripta sunt apposita verba illa ⁊c. q̃ nõ pñt hoc
casu cõmode aliud importare nisi repetitionẽ cõtẽtorũ in cõuẽtio
19 ne prin. ¶ Quarto rñdet̃ † ꝙ ꝓut simplex titulus sine cessione seu
cõicatione non trãsferret ius iuxta. d. l. traditionibus. de pac. ⁊ qd
not. in. d. l. fi. C. qñ fiscus vel priua. ⁊ per glo. ⁊ docto. ita nec resolu-
tione contractus retrãsfertur dñium vel actio. Qm̃ nudis cõuen-
tionibus predicta nõ trãseunt. Et hinc est ꝙ qñ facta prius tradi-
tione recedit̃ ab emptione nõ trãsfert̃ dñium. C. qñ liceat ab empt.
discedere. l. j. ⁊. ij. ⁊. l. ab emptio. ff. de pactis. Quia eo iure quo actio
vel dominiũ transfertur eodẽ iure retransferri dꝫ arg. dictorum in
riũ. ⁊. l. nihil tã naturale. de reg. iur. Prout ergo cõuẽtio facta po-
stea ꝙ vẽditio sit nulla nõ abdicat dominiũ ita ⁊ cõuẽtio ab initio
20 facta collata in tp̃s futurũ. † Quia paria sunt aliqd vno tempore
fieri vel in illud tp̃s cõferre. l. in tp̃s. de here. insti. ⁊. l. j. ⁊. l. ꝙ spõse.
21 C. de do. propter nup. † Et hic ꝙ per pactum resolutiuũ cõtractus
ex quo fuit translatũ dominium nõ retransferatur regulariter do-
minium voluit gloss. in. l. cõmis. C. de pac. inter emp. ⁊ vẽ. in quãtuꝫ
dicit esse speciale in pacto legis cõmissorie. Jdẽ sentit glo. in. l. in ci
uile. C. de rei ven. ⁊ ibi Cy. ⁊ bal. idẽ videtur velle gloss. fi. in. l. tradi-
tionibus. C. de pac. in. l. si ager. ff. de rei vẽ. Et cũ illis glossis doct.
transeunt in dictis iuribus idem concludit Barto. in. l. j. ff. de do-
na. Et videtur verius per iam dicta. Licet Bald. ⁊ Pau. de castr.
vbi. s̃. secus teneant. Nec ob. gloss. d. l. si mortis cum res donata sit
in ver. in rem. Quia primo gloss. illa facit differentiam inter resolu
tionem vltime voluntatis et resolutionem contractus inter viuos
vt in vltimis voluntatibus retransferatur dñium in contractibus
secus postea subdit in cõtractibus inter viuos posse distingui: ꝓut
no. i. l. j. s̃. ti. j. Jn qua. l. j. gl. facit mẽtionẽ de pacto legis cõmissorie
⁊ adiectionis in diẽ. Et subdit in illis casibus. s. in pactis illis distĩ
guit̃ aut dixit res sit inempta ⁊ retrãsferat̃ dominiũ aut dixit reuer
tat̃ dñiuꝫ ⁊ tũc secus. Ex quo dicit in illis casibꝰ sentit secus in alijs.
Qꝛ siue dicat res sit inempta siue reuertatur dñium nõ retransfera
tur dñium. ⁊ ita intellr̃it Bar. in. d. l. j. ⁊ hoc mõ intelligendo. d. gl. d
l. si mortis cã facit ꝓ nõ cõtra. Et maxime hoc dicẽdũ est in casu no
stro in quo resolutio est cõditionalis ita ꝙ pẽdẽte cõditione durat
valida prima cõcessio. ⁊ ꝑ ɔ̃ñs erat ius penes Saluatũ tpe quo con
cessit ⁊ donauit Benuenuto. iõ iusqꝫ hẽbat trãstulit in Bẽuenuu
tũ ⁊ resolutio ɔ̃ctus emanat eo tpe quo dñiuꝫ est apud tertiũ. iõ nõ
põt reuerti ꝓut si dictũ fuerit si alienauerit. ⁊ ꝑ ɔ̃ñs theorica Bar.
in. d. l. q absenti. facit ꝓ nõ cõtra remanet itaqꝫ cõclusio ex oĩbus iã
dictis. ꝙ iura dicti medij octaui pertinent ad dictum Benuenutũ
quicquid agendum sit inter dictos Saluatum ⁊ Syluanũ: de quo
ad presens non queritur. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. xcvij.

1 ☞ Successor appellatiõe venit q̃libet vniuersalis successor.
2 Successorũ appellatiõe primo veniunt descendentes maxime qui sunt proximiores testatori aut ꝑ eum rogati. numero. 19.
3 Fideicõmissarius est loco heredis.
4 Descendentes ex filijs testatoris qñ tacito iudicio videantur inui tati ad substituti exclusionem. numero. 6.
5 Institutꝰ qñ tacite videat̃ filius primi gradus sub ɔ̃ditiõe positꝰ.
7 Relatio potius fieri solet ad proxima q̃ ad remota.
8 Successores vocati videntur ordine successiuo. nu. 16.
9 Inuitati quo ordine videantur oẽs posteri testatoris.
10 Nepos pronepos qñ veniant filiorũ appellatione lꝫ fuerit dictum siue filijs ex se natis. numero. 13. ⁊. 17.
11 Filius quis dicatur.
12 Ex dictio denotat causam remotam.
14 Conditio dꝫ in forma specifica impleri fauore filiorum.
15 Legata in dispositionibus vltimis large interpretantur.
18 Equiuocũ qd varijs modis sumi põt vno mõ positũ in eodẽ testõ tũc etiã in alio loco interpretatur eodem modo positum.
20 Substitutus excluditur qñ per fideicõmissum grauantur plures si decesserint sine liberis verisimili testatoris mente si vltimus mo- riatur relicto vno filio.
21 Emphyteosi stipulate pro se ⁊ suis successoribus vsqꝫ ad tertiã ge- nerationem succedit proximior.
22 Heredis heres dicitur testatoris heres.
23 Filius ex filia ad successionem inuitatur statuto non obstante ꝙ fe mine non succedant stantibꝰ masculis.
24 Actus interpretatur rebus sic se habentibus ⁊ nõ mutatis.
25 Dotatar feminaruꝫ statuta exclusiua ꝓpter masculos sunt restrin genda veluti odiosa.
26 Soror fratri succedẽs petit bona fraterna non paterna.
27 Matertera non excluditur stante statuto ꝙ non superstitibus de scenden. vel ascendẽ. seu fratribus succedant patrui ⁊ filij patruorũ non tamen auunculi.
28 Fideicõmissarius non dicitur venire ad bona rogati sꝫ rogantis.
29 Alienatio ꝓhibita ꝑ testatorem ꝙ vult bona sua in posterũ deue- nire ad successores filia eiusdem testatoris ab eo herede instituta cũ substitutiõe: ꝙ si ɔ̃tingat ip̃m testatorẽ sine filijs vel oẽs filij filio rũ sine filijs ꝙ tũc voluit quedã neptis redire in domũ eiusdẽ testa toris in casum viduitatis nõ põt illa disponere de patris heredita te in preiudicium ex ea descendentium.
30 Alienatiõis ꝓhibitio facta in ĩmobilibꝰ vr̃ etiã facta in mobilibꝰ.

¶ Consilium. xcvij.

In noĩe domini nostri iesu
xpi. ¶ Primo cõsultus an appella. successorum in dicto
testamento venire cẽserentur soli descendẽtes testatoris
1 an etiã alij successores. ¶ † Uisa fuit dubia cõsultatio qm̃ propria
vis verbi successores est magis lata: qꝛ ꝓ quolibet vniuersali succes
sore ponit̃ ꝓprijssime. l. q̃dã. §. nihil. ⁊. §. is aũt. ff. de edẽ. ⁊ in ti. q suc
ces. teneantur iũcto nigro cũ rubro. Et maxime qꝛ ꝓhibitio aliena
tionis est facta perpetuo vt ꝟba apte sonãt ⁊ est facta post omnes
gradus: ideo oẽs videt̃ determinare ar. l. iij. §. si filius de liberis et
posth. l. j. C. eo. ti. l. talis scriptura. c. scdo regis. ⁊. c. inquisitioni de
appel. Et maxime qꝛ proxima precedẽs dispositio est collata i casuꝫ
quo descendẽtes non superessent. ⁊ ideo ad illum casum tanq̃ ma-
gis proximũ referri deberet. arg. eius ꝙ habetur in. l. si idem cũ eodẽ
in fi. ff. de iurisdi. om. iudi. ⁊ facit. l. cũ delanionis. §. asinã de fundo
instruc. ibi proxima copulata succedãt. Et maxime qꝛ illud ꝑticipiũ
ꝓhibens requirit ⁊ substantiuũ ꝙ determinet ⁊ verbũ a quo regat̃
fm regulas grammaticales ⁊ salua rõne recti sermonis. vt decet. l.
plautius de auro ⁊ argẽ. leg. ⁊ facit ꝙ habet̃ in. c. ad audientiaꝫ el.
ij. de rescriptis. itaqꝫ decet ꝙ regat̃ a proximis verbis voluit dispo
suit mãdauit ⁊ reliquit: iõ suadet̃ ꝙ ꝓut illa verba referunt̃ ad ca-
sum quo descendẽtes nõ supersint. ita ⁊ verba illa prohibẽs ⁊ oĩno

vocās ꝛc.referant̄ etiā ad casum quo non supsint descendētes Jacobi quo casu verbū successores nō posset referri ad descendentes. Nō aūt ꝑpter hoc infero ꝙ dicta ꝓhibitio nō referat̄ etiā ad casuz quo descendentes supsint. Nā tunc nō verificaret̄ verbū perpetuo ꝛ insuper maior rō attēta verisili mēte testatoris militat eo casu ꝙ descendētibus nō supstitibus.cū votū parentū censeat̄ esse ꝙ bona sua ad descendētes suos potius ꝙ̄ ad alios deferant̄.l.cum acutissimi in fi.C.de fideicō.l.scripto.ff.vn̄ libe.l.nā ꝛ si parētibus in ꝑn.ff. 2 de inoffi.testa.l.vnica.C.de his qui ante apertas tab.†Et qꝛ sunt ꝑximiores testatori ꝛ rogati.iō ipsi censent̄ ꝑlati.l.si ita relictū.§. in fideicōmis.ꝛ.l.peto.§.fratre.de leg.ij.ꝛ.l.fi.C.de verb.sig.Nam ꝛ 3 ipsi successores vniuersales sunt rōne fideicō.vniuersalis:† qꝛ fideicōmissarius hmōi est loco heredis.l.qui quadraginta.ꝛ.l.postulāte.ff.ad trebel.ꝛ iura oia actiua ꝛ passiua in eū transeūt.l.j.in prin. ꝛ.l.facta.ꝛ.l.restituta.eod.ti.cū similibus.Prout em̄ dicit clarissi-4 mus doc.dn̄s Bal.ꝑmus ꝯsulens pater ꝛ dn̄s meus † ex quo filijs est facta substitutio fideicōmissaria vt aperte sonāt verba testamēti pōderata per dn̄m ꝯsulentē ipsi filij positi in cōditiōe cēseantur inuitati cū onus eis iniunctū ꝑ fideicōmissariā substitutionē esset inutile si ipsi nō censerent̄ inuitati ꝑ.l.ab eo.C.de fideicō.ꝛ.l.impator.de leg.j.ꝛ licet ex hoc ꝙ quis sit oneratus non censeatur honoratus per.d.l.ab eo.ꝛ in.l.hereditas ad statium.de here.insti.ꝛ per hoc Jmo.in.d.l.cēturio.ꝛ in.c.Raynu.de testamen.reprobet bar. in.d.l.centurio quatenus ibi dicit ꝙ si filijs filiorꝫ censerentur rogati etiā ipsi censentur honorati.Et respondeat ad iura Bar. assignando rōnes quare in [illegible] rogati censentur honorati tn̄ opi. bar. est tenenda.ꝛ eam sentit ipse Jmo.in.l.filiusfami.§.cum qs.de leg. j.ꝛ idē vt quidā referūt tenet [illegible] ibi.ꝛ in.l.lutius.ff.de here.insti.ꝛ in.l.hereditas ad statium [illegible] idem firmat Pe.de anch.in c.si pater.xij.notabili.de test[illegible] etiā opinionē ꝛ legēdo in d.l.ab eo ꝛ cōsulēdo firmat dn̄s [illegible] hoc est famosissimus ꝛ clarissimus iuris interpres dn̄s Joā.petrutij.de monte sperello. Nec ob. motiuū Jmo.qꝛ lꝫ ex eo solo:qꝛ filij sint positi in cōditione nō censeantur inuitati iudicio testatoris ꝓm cōem sn̄iam quā sepe cōsulēdo tenui:ꝛ etiam legendo:lꝫ multi et multi teneant cōtrariū et eorum opi.sit de iuris rig[illegible] satis sustentabilis prout late dico in.l.j. C.de cōdi.inser.ꝛ similiter ex hoc solo:qꝛ quis sit oneratus nō censeatur ꝑpterea honoratus:tamen vtrūqꝫ mediū ꝓbet conieturam mētis testatoris ꝙ voluerit honorare nō tn̄ vna ex premissis ꝓstat cōiecturam sufficientē.ꝛ ita loquunt̄ q̄ in cōtrariū adducunt̄: tamē simul iuncta artāt vt censeat̄ honoratus.ꝛ sic que singula nō ꝓsunt simul iuncta iuuāt iuxta.l.excusant̄ in prin.cū concor.ff.de excu.tuto.ꝛ ꝓbatur in iuribus.Bar.ꝛ lꝫ Jmo.in.d.l.centurio.ꝛ in.d.c.raynutius vt dixi conetur respondere ad dicta iura assignando rōnes quare in eis oneratus presumitur honoratus:tamen prout etiam ipse fatetur illa ratio sola non erat sufficiens ꝙ et clarū est in iure. et tamē iuncto hoc alio adminiculo.s.ꝙ est oneratus ꝙ etiaꝫ de se nō est sufficiens tamē simul iuncta sufficiūt.Jta pariter in casu nostro:qꝛ ratio que viget ibi neminē mouet ad dicendū ꝙ ex illa sola rōne censeatur honoratus.et tamē secus est in casu isto vt dictū est ꝙ nō est ex alio.nisi qꝛ ista rō ꝙ filij sint positi in conditiōe et ꝑlati substituto vrget magis ꝙ censeant̄ inuitati ꝙ̄ illa:si ergo illa rō minus vrgēs iūcto alio adminiculo sufficit vt oneratus cēseatur inuitatus:multofortius ista ratio magis vrgēs iūcto eodē adminiculo hoc inducat.ꝛ maxime in descēdentibus:qꝛ cōcurrit etiā votū testatoris vt eius bona in descēdentes deuoluantur.vt.d.l.nā ꝛ si parentibus.cū similibus supra adductis.similiter in.l.titia seio tesserā.§.seia.de lega.ij.ratio qꝛ erat simul honorati ꝛ cōiūcti in eodem legato nō erat sufficiēs.vt resultaret tāta substitutio.ꝛ tn̄ iuncto onere resultat tacita substitutio ꝑut ꝑ illū tex.dicit bal.in.d.l.ab eo.¶Similiter si qs vellet tenaciter insistere ꝑut nōnulli facere cōpertum 5 habeo † ꝙ in terminis.l.gallus.de lib.ꝛ posthu.filius primi gradus positus in cōditione cēseatur tacite institutus:ꝛ ꝑpterea valeat testamētū ꝑ quo multū vrget.l.cū in testō in prin.de heredi.insti.Nō supplēdo ꝑut supplet ibi glo.ꝛ per ꝯn̄s diuinando ꝙuis Barto.ꝛ doc.cōiter admittāt talē supplectionē ibi.ꝛ in.d.l.gallus. Tamen inherēdo verbis absqꝫ supplectione diuinatiua posset ꝓbabiliter dici ꝙ filius positus in cōditione cēseatur in illis terminis institutus ea rōne:qꝛ positus est in cōditione ꝯcurrēte etiā ꝙ voluit vti cō filio galli ꝙ ꝓuidet ne ꝑteritione nepotis si cōtingat agnasci testatori rūpatur testm̄.ita qꝫ est verisimile ꝙ ꝑut voluit ꝓuidere ne testamētū cōtingat rūpi in posterū eueniēte casu possibili q tn̄ ex voto testatoris nō erat sperādus iuxta.l.cū tale in prin.de cōdi.ꝛ demō.fortius est verisimile ꝙ voluerit ꝓuidere ne ꝑteritione filij iam nati testm̄ vitiet̄:qꝛ vitiū erat de ꝑsenti ꝛ certū:iō his cōiecturis simul iūctis.ꝛ ne vitiet̄ ex ꝑuisione galli testm̄ substentet̄ in tacita institutione filij.secus aūt si filius est positus in cōditione:quia extraneus sit a testatore institutus si filius se viuo moritur:tūc ꝙ nō viget dicta scōa cōiectura filius nō cēsetur institutus vt est expressum in.l.si mr̄.§.j.de vulg.ꝛ pup.qui rex militans vrget cōtra tenentes 6 opi.† ꝙ filij positi in cōditione cēseant̄ inuitati sed possent rn̄dere ꝙ lꝫ nō cēseantur inuitati directa institutione:tn̄ secus in fideicommissaria substitutione vt patet ex solutione quā dant doc.in.l.vel singulis.de vulg.ꝛ pup.ad.d.l.titia seio tesserā.§.seia.de leg.ij.ꝛ est ratio qꝛ fideicōmissaria nō valebat nisi cēseret̄ inuitatus is cui substituit̄.ꝛ sic positus in cōditione nō sit in substitutione directa.Jtē magis de facili subintelligit̄ substitutio ꝙ̄ institutio ꝑ eo ꝙ habētur in.l.cōmodissime.de li.ꝛ posth.ꝛ in.l.precibus.C.de impu.Jta pariter in casu isto.ꝛ ita pluries consului.ꝛ vidi pluries ab alijs magne auctoritatis viris nostri tēporis cōsultū.ꝛ ita legēdo.d.l.ab eo visum fuit iuri cōsonū.ꝛ in ꝑsentiarū etiā videt̄ ex quo ergo substituit etiā ipsis filijs filiorū per fideicōmissum.iō ipsi filij filiorū cēsentur onerati.ꝛ per ꝯn̄s honorati ꝓm theoricam iam dictā.sed posset qs instare ꝙ illa verba substituit eidē ꝛ eisdē sic decedēti ꝛ decedentibus referant̄ ad filias primo gradu institutas.Et per hāc viā euitare ꝑcedēs fundamētū.sꝫ nihilominus attēto ꝙ illa indefinita eisdē est posita post oēs supra relatos equipollet vniuersali iuxta.l.si pluribus.de leg.ij.c.qui circa.de priuile.cañ.si romanorꝫ.xix.dist. 7 videt̄ ꝙ ad oēs suprascriptos referatur:† ꝛ maxime cū de filijs filiarū magis ꝑxime ꝑmittit̄ ꝛ ad ꝑxima potius ꝙ̄ ad remota soleat fieri relatio.d.l.si idē cū eodē in fi.cū ibi notatis ꝛ supra etiā deductū est ꝛ attēta generali ꝓhibitione de nō alienādo facta per testatorē eo ꝙ volebat ad suos successores in posterū peruenire.ꝛ si voluit filios ꝛ filias institutas onerare verisimile est ꝙ voluerit potius onerare vt restituerent descēdētibus testatoris ꝙ̄ alijs.ar.d.l.cū accutissimi in rōne sui cū similibus supra adductis.dato etiā ꝙ verbum successores ponatur late etiā ꝑ nō descēdētibus testatoris ꝑut ratio quā supra adduxi ꝙ aliquo casu de alijs intelligatur astringit.ꝛ sic vt descēdētes ceteris ꝑferantur vt decet censeant̄ ipsi substituti alijs descēdētibus.ꝛ sic vt successores vniuersales cōprehēdātur sub 8 verbo successores vltimo loco posito in testō.Et † qꝛ cēsent̄ successores vocati ordine successiuo.vt deducit dn̄s cōsulēs ꝛ dictū est.ꝛ sic vt magis verisimiliter dilecti a testatore alijs ꝑferātur.ꝛ posteri cēsent̄ magis dilecti vt cōstat ꝛ supra deductū est:ideo descēdētes ipsi cēseantur honorati fideicōmisso per illa verba eidē ꝛ eisdē sic de-9 cedentibus substituit ꝛc.† Ex quo em̄ deducit̄ ꝙ descēdētes primo loco positi in cōditione cēsent̄ positi in cōditione vt inuitent̄.ita ꝛ positi in scōo loco cēseant̄ positi in cōditione vt inuitentur.ꝛ sic cēseant̄ tacite inuitati omnes posteri testatoris.Est em̄ tā vrgēs coniectura ꝙ descendentes positi in cōditione cēseant̄ tacite inuitati ꝙ leui alia cōiectura adducta sufficiat cū multi etiā citra omnē aliā cōiecturā ex ea sola:qꝛ positi in conditione id cōcludūt vt multos refert dn̄s cōsulens.ꝛ alij possent adduci.Et ego ter separatis temporibus in diuersis causis ꝛ diuersis territorijs fui cōsultus.ꝛ semp ostēdebant̄ cōsilia variorū doc.q nostra tēpestate erāt maxime auctoritatis q multas auctoritates moder.doc.idē cōsuletiū allegabāt.Et lꝫ noluerim cōsulere cū multi sint in cōtraria sn̄ia.Tn̄ semper fui huius sn̄ie ꝙ est adeo vrgēs cōiectura volūtatis ꝑdicte ꝙ leui alia cōiectura adiūcta debemus illi parti inherere.Et ꝯsidero ꝙ l.lutius vbi doc.cōiter dictā sententiā firmant nō loquit̄ in descēdētibus testatoris.Et per hanc viā omnia verba stant ꝑprie ꝛ inheremus verbis ꝑprie sumptis et mēti testatoris cuius vestigia iudex sequi dꝫ.l.cū quidā.C.de seruis necessarijs heredi insti.prout venator sequitur leporē dicit ibi Bald.¶Nec obstat si dicat̄ qō veniāt in dicta substitutione nisi filij filiorū.et sic nepotes nō aūt ꝑnepotes aut ꝑnepotes et fortius nec abnepotes ꝑ.l.ꝙ si nepotes.ff.de testa.tut.et in.§.si.insti.eo.ti.et in.l.gallus.§.vt instituens.de lib.ꝛ posthumis.ꝛ videt̄ voluisse Fracīscus accur.cōsulēdo et Cy.in.d.§ vt instituēs.et Bald.in repeti.l.in suis.de lib.et posthu.in vltima 10 col.latius ꝑsequēdo hūc articulū.† ꝑpria em̄ vis vocabuli filios nō cōprehēdit nepotes.l.filiuꝫ diffinimus de his qui sunt sui vel alie. iur.ꝛ no. Bar.in.l.liberorū de verb.sig.ꝛ Bal.post Bar.in.d.§.vt instituens.ꝛ etiā cōis vsus loquendi.vt.d.l.ꝙ si nepotes.ꝛ glo.ibi. Et ꝑpter hoc forte primꝰ cōsulēs innuit qō vigore dictorū vborꝫ ꝛ prime substitutiōis ex dictis verbis resultātis nō venirent pronepotes nisi foret generalis substitutio facta de successoribus per illa verba:qꝛ voluit ad suos successores in posterum ꝑuenire.Tn̄ videt̄ alr̄ posse dici.qꝛ magnū dubiū est.an appellatione filij veniant nepotes ꝛ pronepotes in quo Bal.in.d.§.vt instituēs allegat plures auctoritates pro ꝛ ꝯtra.ꝛ nō se firmat.Quod appellatione filij comꝑhendat̄ nepos cōsuluit.Jaco.bu.Ray.de forli.refert.d.lucas de callio habere inter cōsilia Bal.ꝑrio volumine numero.cccl ix.ccclx. loquit̄ in substitutione facta filio successit sine filijs. Quod appellatiōe filij nō cōprehēdat̄ nepos reperio allegatū tenere gl.ꝛ Bar.in cle.j.de baptismo.ꝛ ꝙ glo.insti.q dari tut.possunt q̄ ponderat cōmunē vsum loquēdi seqtur Panor.in ꝓhemio decre.col.iiij.d.Lu. de callio in quodā in suo cōsilio ponit cōsiliū Bal.in cōtextū.vꝫ in xp̄i nomine amē opiniones varie sunt.an appellatione filij in testamentis cōtineatur nepos.nam Andre.de pi.Cy.ꝛ Ray.de for.in. l.gallus.§.vt instituēs dicūt qō nō.bar.in.l.liberorū dicit ꝙ sic ꝑ.l. lutius.de hered.insti.vbi appellatione filiorū fratris liberos cōprehēdi.dicit sceuola:sꝫ appellatiōe liberorꝫ ꝑtinent̄ nepotes.ergo ꝛc. ꝛ ad.§.instituēs rn̄det ꝙ in ꝑprio noie designauit filiū nō generali ꝛ appellatiuo noie.Ego distinguo aut interpretare ꝙ nepos com

prehendatur

prehēdatur cōgruit naturali charitati testatoris is tūc cōprehēditur nepos:qꝛ psumitur testator quātū pōt testari prudēter ꝑm doctrinā rōnis naturalis dicit.l.gallus.§.qdā recte ita loquitur.l.lutius. nā ibi potius dꝫ admitti nepos ꝙ seruus q est ꝑsus extraneus.No ob.d.§.institués.qꝛ ibi testator sensit de certo nō de oi.co.ti.titius. aut extēsio ad nepotes est ꝯtra ordinē naturalis charitatꝭ.ꝛ sic esset dura interpretatio.ꝛ ista nō est fiēda.vt no.in auc.de resti.fideicō. in.§.manifestū.ꝛ idē in dispositiōe implicita ad fauorē ꝛ honorem seu grauamen.insti.q da.tu.po.§.fi.Nūc in proposito excludere vel artare filias ꝑpter liberos fratrꝭ est ꝯtra naturalē erga liberos charitatē:ideo nō interpretabor ꝙ includantur nepotes.Non ob.ꝛc. Bal.ad cōtextū.ꝛ ad.l.ꝙ si nepotes refert quēdā disputātē dicere ꝙ ibi testator habebat filios ꝛ nepotes pōt verificari in filijs nō trahitur ad nepotes ꝛ ponderat implicatiuā ꝛ ibi positā.Itē inducit. d.l.lutius in.fi.a cōtrario sensu in fi.circa quē articulū Bart.in.d.l. liberorū.dicit ꝙ in fauorabilibus appellatione filiorū cōprehendi tur nepos ꝛ ceteri descēdētes ꝑ.l.lutius.ff.de heredi.insti.vbi in cōditione testator apposuit verbū filijs ꝛ iuriconsultus vtitur postea verbo liberis ꝙ verbū de ꝑpria vi verborū cōprehēdit oēs descēdētes.d.l.liberorū.ꝛ.d.l.j.C.de cōdi.inser.ꝛ facit ethymologia vocabuli:qꝛ filius dicit a philos ꝙ est amor.ꝛ amor parētis dirigitur in nepotē.ꝛ pronepotē ꝑut in filiū immo nōnunꝙ magis prout hoc

11 dicit Bart.in.l.liberorū.†Et lꝫ filius dicat qui natus est ex me et

12 vxore mea:tū dictio†ex pōt denotare cām remotā prout sepe denotat.l.j.§.ex incendio.ff.de incen.rui.ꝛ naufra.ꝛ ibi per Bart.ꝛ.l.si ex falsis.C.de transac.ꝛ.l.si eo tempore.in fi.ff.de pecu. ꝛ gl.l. apud

13 trebatiū in prin.ꝛ ibi gl.j.ff.de aqua plu.arcē.†ꝛ ꝙ appellatiōe filij veniat nepos est bonus tex.in.l.filij appellatione.ff.de verb.signi. qui indefinitū ꝛ generaliter loquitur:ergo debet gnāliter intelligi. arg.l.j.§.ꝛ generaliter.de leg.ꝑstan.cū si.Et ꝑptera dicunt Ang. ꝛ Imo.in.d.l.lutius.ꝙ si testator instituit aliquē ꝛ subiūxit ꝙ si decesserit sine filijs ex se natis substituit aliū:lꝫ dictio ex soleat denotare oēm proximā nihilominꝰ nō dꝫ decessiue sine filijs si decedit cuꝫ nepote ꝛ idē voluit Bal.in quodā ꝯsilio incipiēte titius instituit sororē qui idē voluit in ꝯditione si decesserit sine filijs ex suo corpe natis.in.l.j.C.de ꝯdi.inser.ꝛ in ꝯditiōe adiecta etiā fratri si decederet sine filijs voluit etiā Bal.in ꝯsi.incip.quidā testator habēs fratrē.ꝛ idem bal.in.d.l.lutius.refert bar.in ꝯditōe sine filijs tenere ꝙ veniāt etiā nepotes.ꝛ cum eo transit ita ꝙ videt idem velle ꝙ ꝛ voluit etiā ibi Ang.idē Imo.ibi per illū tex.etiā si dicat sine filijs ex se natis qꝛ ita loquitur ille tex.ꝛ idē post Bar.in.d.l.liberorum tenuit.d.Ant.in.c.in quibusdā.de penis.ꝛ per ꝯns cōiter tenet maxime qñ apponitur talis ꝯditio ꝑ ascendētēꝫ.ar.d.l.cū acutissimi. ꝛ.d.l.cū auus.si eñ qñ testator nihil dixit seu nihil apparet dixisse de liberis onerādis post mortē liberos institutos cēsetur eos onerasse sub ꝯditione si decesserint sine liberis.ꝛ sic nedū filij ipsius rogati:sꝫ etiā nepotes ꝛ pronepotes ꝛ vlteriores excludūt substitutū.vt dictis iuribꝰ.ꝛ.l.generalr.§.cū aūt.C.de insti.ꝛ substi.sub cōditione factis.qñ fortiꝰ si apposuit parēs ꝯditionē si descendēs decesserit sine filijs:qꝛ militat rō ne alienā sobolē velit ꝑprie soboli anteponere quā rōnē pōderat tex.i.l.cū acutissimi:ideo cēsetur plus dictū ꝙ minꝰ scriptū.d.l.cū auus.ꝛ militat rō ꝙ si non dixit ꝑsumit nō cogitasse:nā si de liberis vlterioribus cogitasset verisilr nō substituisset extraneos.que rōnes militant etiā ꝛ fortius quādo dixit si decesserit sine filijs.Ex quibus concludendū est intrepide. ꝙ conditio ꝑdicta si decesserint sine filijs defecit etiā si iulia decessisset sine filijs primi gradus cū nepotibus vel pronepotibꝰ vel si testator decessisset sine filijs cū nepotibus aut pronepotibus.Et si hoc dici

14 mus†in cōditione q dꝫ ꝑprie ꝛ in forma specifica verificari.l. meuius.ꝛ.l.qui heredi.de ꝯdi.ꝛ demon.ꝑut hanc rōnem ꝙ conditio debet impleri in forma ponderat Bart.in.d.l.liberoꝝ.ꝛ.d. Anto. post eū in.d.c.in quibusdā de penis.pari rōne vr dicendū in dispositione.ꝛ cū non videat subesse ratio differentie ergo idꝫ ius. arg. l.posthumi.de iniusto.test.l.a titio.de verb.ob.ꝛ.l.illud ad.l.acqui. cū si.Et hoc idē firmat bar. qñ dispō ꝑncipalr respicit fauorē filiorū in.d.l.liberoꝝ.ꝛ idē innuit bal.in.d.l.lutius.idē firmat.d.Anto. sequendo bar.in.d.c.in quibusdā.ꝛ ibi refert Hosti.ibi simpliciter ꝛ absolute velle ꝙ appellatione filiorū veniāt nepotes. hanc etiaꝫ partem voluit Pe.de anch.in cle.j.de baptismo.Et facit qꝛ in dispositione legali cōiter oēs ꝯcordāt ꝙ appe.filioꝝ veniāt nepotes. ¶Sed dispositio testatoris habet ꝑ lege in auc.de nup.§.dispo

15 nat.merito idē regulariter in dispositione testatoris. †ꝛ maxime qꝛ legata ꝛ hmōi vltime voluntates sunt large interpretande.l. in testamētis.ff.de re.iur.c.cū dilecti in fi.de dona.ꝛ potissime quādo dispositio cōfertur in descendētes.ar.eorū q habent in.l.cum alienā.C.de leg.ꝛ in.l.si seruus pluriū.§.fi.ibi caritas ꝛ necessitudo. de

16 leg.j.ꝛ in.l.pcula.ff.de ꝑba.ꝛ que per bar.in.l.q dotis.ff.so. mat.† ꝛ maxime cū dispō cōfertur in tps futurū: ꝛ hꝫ verificari in nepotibus ꝛ ꝑnepotibus:eo casu quo filij nō supsint cū filij si supesent de nepotibus nō curaret.ar.d.l.si ita relictū.§.de fideic. de lega.ij. ꝛ.l. peto.§.fratre.eo.ti.ꝛ in.l.fi.C.de verb.sig.Et ꝙ in dicta dispōne ve

17 niāt nepotes ꝑbat:†qꝛ ꝯstat ꝙ illa verba si decesserint sine filijs ap pel.filioꝝ veniūt nepotes.ꝛ sic verbū filijs sepius in dicta vltima voluntate est positum late vt cōprehēdat etiā nepotes.Nā dū substituit filijs masculis descēdētibꝰ sine filijs verbū filijs ponit etiam pro nepotibus ꝑm iā dictas theoricas ꝛ rōnes ponderatas. Item pariter et dum substituit iulie ꝛ alijs filiabus nascituris sub cōclusione si decesserit sine filijs:ꝛ similr dū post ea substituit filijs filiarū extātibus sub ꝯditiōe si decesserint sine filijs verbū illud filijs in oibus illis tribꝰ locis ponit late vt ēt nepotes cōpꝛhendat.Ita ēt ibi dū dicit filijs extātibꝰ ponat etiaꝫ pro nepotibus.ꝛ similiter dum dicit ipsos filios omnes decedere ponantur verbum filios et verbum filijs vt cōprehendantur etiam nepotes.¶Et similiter rela

18 tiuum eis:ꝛ relatiuū ei referat etiā ad nepotes:†qꝛ qñ verbū equinocū hoc est ꝙ pōt varijs modis sumi:reperitur vno modo positū in eodē testō:tunc etiā in alio loco interpretratur eodē modo positū.vt.l.qui filiabus.de leg.j.cū ibi no.ꝛ arg.d.l.si seruus pluriū.§.fi. ibi cōsuetudo testatoris.eo.ti.ꝛ no.Bar.de vulga.ꝛ pupil.in.l.cen

19 turio.coadiuuantur premissa ad cōiecturandū mentē testatoris:† qꝛ est verisimile ꝙ ex quo oēs suos futuros heredes ꝛ fideicōmissarios voluit onerare:vt ad successores bona deuoluerentur est verisimile ꝙ descendētes suos omnes quos supra noiauerat:ꝛ in quos affectionē pre ceteris ostēdidit voluerit venire appellatione successorum:ꝛ alijs extraneis ꝑferre.ꝙ nō pōt melius fecisse nisi volendo decedētibus sine filijs superstites descēdētes substituere sumēdo verbum filijs late.ꝛ pro filijs primi secūdi tertij gradus ꝛ vlterioris ꝛ ista vt arbitror fuit mens testatoris cui inherere debemus per in ra vulgaria.nec saltē multū recedimus a vbis ꝑm supradicta.ꝛ forte vt cōprehenderet filios per fideicōmissum honoratos vsus fuit testator generali vocabulo successores ꝙ est latioris significationis ꝙ verbum heredes:vt de se est notissimū.ꝛ per hec concludo vna cū domino cōsulente ꝙ est locꝰ substitutiōnis.Nec tūc obstat ꝙ illa ꝑhibitio aliena.nō restricta ad certas personas nō videt trahi ad institutionē heredis:qꝛ nō videt ita generaliter ꝑhibita testamenti libera factio.ꝛ impossibile est quē semper viuere.ꝛ nō est cuiꝙ imputādum si voluit testator decedere:iō nō cēsetur ꝑhibita institutio etiā heredis extranei ꝑut voluerunt Bar.ꝛ doc. cōiter oēs in l.si ita quis.§.ea.l.de ver.ob.ꝑ.l.j.de fundo dota.ꝛ.l.quedā.de acq. rerū domi.ꝛ per rōnē ꝑallegatā:qꝛ respondetur ꝙ lꝫ potuerit heredē extraneū instituere dictus bartholomeus tū ex quo descēdētes sunt ꝑ fideicōmissum substituti:vt supra deductū est tanꝙ specialr substituti:ꝛ tanꝙ successores magis dilecti sint admittēdi ad dicta bona dicti olim Jacobi excluso herede vniuersali q succedit in dictis bonis.ꝛ hoc mō verificat dicta cōis theorica doct.tū ex trebelliano tenetur restituere bona ꝑdicta descēdētibus dicti olim Jacobi:ꝙ maxime ꝓcederet si dicti descēdētes essent aliqua ex parte heredes dicti Jacobi.cū tunc maxime in eis verificaret verbū successores:ꝛ essent magis dilecti:ideo ꝑferendi forent.vtrū aūt descēdētes superstites sint in aliquo heredes dicti Jacobi tangā infra:qꝛ vrꝙ sic vꝫ filie dicti alesij ꝑbato ꝙ descēdētes dicti Jacobi q vel ꝙ supersunt debeāt ex fideicōmissaria substitutione cōsequi bona Jacobi ꝑdicti:videndū est qui descendentes admittantur.Et quidē circa hoc placet cōclusio dñi cōsulentis ꝙ pronepotes seu ꝓneptes dicte Julie nō veniāt ex quo sunt priores in gradu nō me extēdo concludit aūt dñs consulēs ꝙ descēdētes ex filiabus dicte Julie succedāt vna cū filiabus alesij ex quo oēs sunt eiusdē gradus. videtur autē circa hoc posse responderi magis in fauorē filiarū dicti alesij.s.ꝙ ipse sole cēseant inuitate ad dicta bona ex dicta fideicō.substitutione.Nam inherendo theoricis recēsitis in hac parte per dñm consulētē ꝑm quas sepe cōsului.s.ꝙ qñ plures inuitantur sub noie collectiuo familie filijs descendentibus.ꝛ hmōi censeantur inuitati proximiores magis verisimiliter dilecti a testatore.ꝛc. ꝙ testator cēsetur se cōformare cū dispositione iurꝭ mūicipalis si extat:alr cū dispositione iuris cōis..ꝛ sic qui successuri essent ab intestato ille cēseātur vocate ꝑut late ꝑbat dñs cōsulēs ꝛ possent circa hoc ꝑm plures auctoritates adducte:sed adducte sunt satis ad saturitatē.videt primo dicendū ꝙ attendatur quis sit proximior seu successurus ab intestato ipsi rogato nō autē quis sit successurus ipsi testatori.nā ille cēsetur a testatore magis dilectus qui esset abintestato successurus

20 in ipsis bonis non facta substitutione.¶Ita†videtur velle Imo. in.l.heredes mei.§.cū ita ad trebel.dū dicit ꝙ circa illā cōem theoricā quā tradunt ibi doc.qō excludit substitutus qñ superest ꝑsona q ex verisimili mēte defuncti excludit substitutū.ꝛ censet ex verisimili mēte excludere qñ eidꝫ ꝑferrent ab intestato.nō attenditur vtrū sit attinens testatori adeo ꝙ si testator instituit virū.ꝛ vxoreꝫ ꝛ si decesserint sine filijs ambo substituit eis titium.si vnus decedit excluditur substitutus:lꝫ superstes successurꝰ nō esset testatori nec attineret testatori ꝑm eū:lꝫ sub dubio dicens non audere ꝑcise firmare:qꝛ nō reperit ab alijs dictū.ꝛ ꝙ dicit in viro ab vxore verū intelligit Pau.de ca.in.l.luti.§.gaio ad trebel.referēs Gui.de cu.in d.§.cū ita.Si non sunt alij attinentes q excludāt virum seu vxoreꝫ superstitem:nam si essent ille superstes non succederet.ꝛ ideo non excluderet ꝑm eos quod per hoc videt in effectu idē velle ꝙ Imo. ꝙ satis confert ad casum nostrū:qꝛ testator censeat se ꝯformare cū

dispositione iuris disponẽtis de successiõe ab intestato ei cui est fa
cta substitutio de qua agitur. pro quo optime facit tex. in. c. j. de na
tur. succe. feu. x. col. vbi est text. ꝙ si feudũ paternũ ꝙ deuoluit̃ ad
descẽdentes masculos. l. j. de succes. feu. cũ similibus in diuisione to
tũ deuenit ad vnũ ex dictis fratribus donec superest aliquis de li-
nea ipsius fratris cui deuenit in partem totũ feudũ ad illũ supersti
tẽ de illa linea deuenit exclusis oĩbus de alijs vel alijs lineis nec di
21 stinguitur sint illi de alia linea proximiores stipiti necne. Et † ea-
dẽ ratio videtur in emphyteosi. ⁊ cum occurrisset superioribus an-
nis similis excitatio in quadã emphyteosi apud camerenuz. ⁊ huc
consulenda fuerit transmissa fuit adductum copia cuiusdã consilij
decisiui. Pa. de cast. ꝙ reperiebatur sigillatim in ciuitate illa cõclu
debat hoc idẽ in emphyteosi stipulata pro se ⁊ descẽdẽtibus vsq̃
in tertiã generationẽ ꝙ attendat̃ ⁊ succedat proximior ei qui vlti-
mo loco decessit ad quẽ tota emphyteosis deuoluta erat: lꝫ non
esset proximior stipulãti ⁊ habebat hoc pro expedito per dictũ. c. j.
de natur. succes. feu Et lꝫ natura feudi sit in nonnullis diuersa ab
alijs. ⁊ potius ꝯsuetudine q̃ iure cõmuni reguletur. vt in. c. j. de suc
ces. feu. ⁊ propterea nõ videat̃ ꝙ ille tex. vrgeat necessario: tamẽ qr
videmus ꝙ doc. quotidie arguunt. de emphyteosi ad feudnꝫ ⁊ ꝯcon
tra lꝫ emphyteosis regulet̃ a iure cõi. ⁊ spẽlitates sunt euitande iux
ta theoricã glo. in. l. filiũ quem habẽtẽ fami. herci. ⁊ vbi nõ reperit̃
a iure scripto aliter dispositũ etiã cõsuetudines ad similia extendũ
tur vt est tex. in. l. de quibus in fine. de legi. Ideo ille tex. d. c. j. mul-
tũ vrget etiã in alia materia in qua descẽdentes primi acquisitoris
sunt successuri. ⁊ sic in simili materia. ⁊ maxime hoc videtur dicendũ
in casu nostro in quo descẽdẽtes eius ad quẽ vniuersa hereditas pri
mi testatoris fuit deuoluta ad Alesiũ ⁊ successiue ad filios Alesij. ⁊
in ea filie Alesij essent sole successure ⁊ successiue ipsi Jacobo testa-
tori. nã iure directo deuolueret̃ ad filias Alesij. si Bartholomeus vl
timo loco defunctus nõ fuisset testatus. nã hereditas dicti Jacobi
primi testatoris deuoluta fuit ad Alesium. nã successit iulia prima
cui successit Alesius exclusis sororibus vigore iuris municipalis vl
timo loco positi in themate Alesio successerũt Nicolaꝰ. ⁊ Bartho
lomeus. Bartholomee erãt successure abintestato sorores filie ale-
sij exclusis sororibus cõsobrinis per auc. cessante. ⁊ sequẽtibus. C. de
leg. heredi. ⁊ per cõsequẽs si testator cẽseretur se conformare cũ di-
spositione iuris municipalis ⁊ vocare descẽdentes suos gradatim
iuxta gradus successionũ prout cõcludendũ est. ⁊ prout concludit
dñs consulens nõ me extendo in allegationibus: quia satis copio
se ipse allegat ⁊ reddita consultatio est adeo prolixa ꝙ lectori red-
detur tediosa: ideo nonnulla obmitto. ¶ Consultatio vero est de
se multiplex ⁊ satis dubia ⁊ perplexa. ⁊ multa dubia incidant ita
ꝙ prolixitas est excusanda: qr necessario inferendũ est ꝙ dicte filie
Alesij ꝓut de iure essent successure dicto Bartholomeo ⁊ median
22 te persona Alesij ⁊ iulie ipsi primo testatori: † qr heres heredis te-
statoris est heres. l. fi. C. de heredi. insti. ita ⁊ succedant in dicto fidei
cõ. in bonis. s. Jacobi. ⁊ sic lꝫ sint pares ipsi Jacobo testatori filij fi-
lie veronice. ⁊ filie Alesij in gradu cognationis: tñ nõ sunt pares in
gradu successionis q attẽdit̃. ⁊ pꝫ in exẽplo de fratre ⁊ filio fratris p̃
defuncti posito per gl. in. d. l. si ita relictũ. §. in fideicõ. de leg. ij. ⁊ vo
lũt doc. in. l. fi. C. de ver. sig. ⁊ in alijs locis adductis per dñm cõsulẽ
tẽ. ⁊ si diceremus attẽdi paritatẽ gradus nõ fuissent excluse filie Ju
lie ab Alesio qui pariter attinebat Jacobo. ⁊ in super ipsi Jacobo
fuissent ab intestato pariter successure remota Julia. nã de iure cõ
muni pariter succedũt mares ⁊ femine dotate vel nõ dotate auc. in
successione in. fi. C. de suis. ⁊ legi. ⁊ auc. cessante in fi. ⁊ autenticis se-
23 quẽtibꝰ. de leg. heredi. ⁊. l. maximũ vitiũ. C. de liberis p̃te. ¶ † Sta
tuta autẽ de quibus in themate nõ excluderent eas: qr vnũ exclu-
dit descẽdentes feminas suꝑstitibus masculis descẽdẽtibus per li-
neã masculinã: sed dictus Alesius nõ descẽdẽs Jacobi per lineã ma
sculinã ex quo descẽdit mediãte femina. ergo cessat illud statutũ: si
haberetur respectus ad successionẽ Jacobi circũscripto medio: tñ
qꝛ Jacobo successit iulia ⁊ iulie succedit Alesius exclusis filiabus vi
gore statuti: ⁊ consequẽter Alesius mediãte persona Julie succedit
Jacobo. ideo prout prefertur filiabus in successione directa; ita ⁊ in
hac fideicõ. substitutione prout supra cõclusum est ex quo datur in
telligi qd attendit̃ quis sit successurus medie persone rogate. ⁊ ea
mediante ipsi testatori ꝙ ⁊ demonstratur ex alio: qr si secus dicere-
mus cõcepte post mortẽ testatoris nõ venirẽt ad fideicõ. ex quo ad
successionẽ ab intestato nõ inuitaret̃. l. j. §. si quis ꝓximior. ff. vnde
cogna. l. titius. §. titius. de suis ⁊ legi. ⁊. l. paulus. §. paulus. de bo-
nis liber. ꝙ tñ esset penitꝰ ꝯtra mẽtẽ testatoris maxime cuꝫ fecerit
tot gradus filiorũ ita ꝙ nõ est verisĩle ꝙ intellexerit solum de conce
ptis eo viuo. ⁊ attento ꝙ votũ parentis est ꝙ bona sua deueniant
ad posteros siue conceptos in vita sua siue post mortẽ. nam. d. l. cũ
accutissimi. ⁊. d. l. vnica de his qui ante apertas tabu. que tale votũ
ponderãt non restringũt ad posteros ꝯceptos in vita dicti defun-
cti. ex quo itaq̃ ad dictũ fideicom. inuitant̃ etiã ꝯcepti post mortẽ
testatoris ex cõiecturata mente defuncti ⁊ generalitate verborum
lꝫ al's alia fiat interp̃tatio in terminis. d. §. de fideic. ⁊. l. si cognatis.
de rebus dubijs. ⁊ ibi per Bar. demonstrat̃ ꝙ non attẽdit̃ qs foret

successurus testatori circũscriptis medijs: sed quis foret successurꝰ
testatori mediãtibꝰ medijs. seu quis foret successurus onerato resti
tuere fideicõ. ⁊ ꝺm vtranq̃ ꝯsiderationẽ dicte filie Alesij sunt p̃ferẽ
de alijs nepotibus seu neptibus iulie ex ꝑsonis filiarũ detento ordi
ne successionis abintestato. Nec obstat si dicat̃ dicte femine fuerũt
excluse ab hereditate Jacobi per existentiã masculoruꝫ. ⁊ semel ex-
cluse ꝑpetuo excludunt̃ ⁊c. qr rñdet̃ ꝙ fuerũt excluse a successiõe ab
intestato alesio ꝓpter existentiam Bartholomei ⁊ Nicolai: sed nõ
fuerũt excluse vnq̃ ab hereditate Bartholomei que nõ erat dela-
ta: ⁊ cui nõ fuit superstes aliqs descẽdẽs masculus nec aliqs agna
tus. nec aliquo iure nec rõne cauetur ꝙ exclusus ab hereditate pa-
tris ꝓpter filiũ excludatur ab hereditate fratris masculo fratre nõ
extante prout non extabat tpe mortis Bartholomei quinimo nec
ꝓpter fratrẽ cũ hereditates ⁊ casus sint separati. ⁊ de separatis nõ
est illatio. l. fi. ff. de calũ. l. naturaliter. §. nihil cõmune. de acq. pos. l.
si maritus. C. de dona. inter virũ. ⁊ hoc clarissimũ. ideo nõ instandũ.
⁊ ꝓpterea cuꝫ de iure cõi constet ꝙ dicte filie Alesij successissent ne
dum Bartholomeo pro earũ ratis: sed etiã Nicolao per. d. aut. ces
sante vidẽdũ est: an de iure municipali excluse fuerint a dicto Bar
tholomeo. ⁊ quidẽ primũ statutũ eas nõ excludit. Naꝫ lꝫ disponat
ꝙ agnati masculi excludant feminas trãsuersales: tamẽ excipit so-
rores fratrũ. ⁊ cũ dicte filie Alesij essent sorores vtrinq̃ coniuncte
dicto Nicolao delata fuit cuilibet earũ hereditas dicti Nicolai pro
equali potione cũ Bartholomeo nõ obstante dicto statuto ꝙ soro
res nõ excludit nec etiam videt̃ obstare aliud statutũ ꝙ excludit fi-
lias dotatas a bonis paternis ⁊ maternis auitis vel proauitis extã
tibus filijs qr statutũ loquitur qñ quis decedit relictis filijs ⁊ filia-
bus ꝙ tũc filie dotate sint ꝯtente ⁊ amplius nil petãt ⁊c. Profecto
dictus Nicolaus nõ decessit relictis filijs vel filiabus: ergo dictũ sta
tutũ non militat in eius successione. Et si dicat̃ Alesius decessit re-
lictis filijs ⁊ filiabꝰ dotatis. ⁊ bõa ista fuerũt paterna: ergo nõ possint
tales femine quicq̃ petere. respondetur ꝙ hec allegatio videtur ni
miũ extranea si intelligeret̃ generaliter etiam ex quolibet iure sup-
ueniente post mortẽ patris. quid enim si filius instituisset postea so
rorem: quid si sibi hereditatem vel bona paterna donasset vel ven-
didisset: nõne absurdum esset ꝙ petere nõ posset: intelligitur ergo
statutũ: nisi noua tamẽ superueniente. vt euitetur absurditas que
in iure omnino est euitanda. l. nam absurdum. ff. de bonis liber. ⁊. l.
24 scire oportet. §. aliud. ff. de execu. tut. ¶ Sic † alias interpretatur
actus rebus sic se habentibus. ⁊ non rebus mutatis. l. continuus. §.
cũ quis. de verb. obli. c. quemadmodũ cũ sua glo. extra de iureiurã.
25 ⁊ glo. in. l. quod seruius. ff. de condi. ob causam. ¶ Et † maxime qr
huiusmodi statuta exclusiua feminarum propter masculos sunt re
stringenda tanq̃ odiosa. ⁊ iurium correctiua. l. maximũ vitiũ. ⁊ ibi
per docto. C. de liberis prete. ⁊ per Bal. ⁊ doc. in. l. illaꝫ. C. de colla.
⁊ ideo dicit al's Bal. in. l. j. C. de legi. here. ꝙ stante statuto ꝙ femi-
na dotata non succedat intelligitur in bonis dotantis ꝙ dictuꝫ cõ
muniter tenetur. ⁊ sic generalitas statuti nostri restringitur vt mi-
nus contineat iniquitatis ⁊ minus deroget iure communi. Ita et
fortius hoc statutum intelligatur quando decedit ab intestato pa
ter relicto filio ⁊ filia: illa filia non succedat patri matri auo vel pro
auo non auteꝫ si postea decedat filius dicti patris non relicto filio
26 sed fratre ⁊ sororibus. Et insuper † soror succedẽs fratri petit bona
fraterna non paterna super quo al's cõsului apud marniam vbi ex-
tat tale statutum. vꝫ rubrica de muliere dotata vel dotanda ꝙ non
habeat regressum ad bona paterna vel materna nigrum. Item sta
tuimus ꝙ nulla mulier dotata vel dotanda in futurum maritata
vel maritanda a patre matre fratre vel nepote vel auo vel patruo
possit vel debeat habere regressum ab intestato ab bona paterna
vel patrui vel matris: sed sit contenta dote sua sibi soluta vel ꝓmis
sa dũmodo ex tali patre vel matre subsint filij masculi vel nepotes
masculi. ex filio ⁊ patruo subsint filij vel ex fratre talis patrui mari
tantis existerent filij masculi siue filius ⁊ predicta vendicent sibi lo-
cum in presentibus preteritis et futuris. Conclusi ꝙ non ob. tali
statuto soror succedat fratri ea ratione: quia qui succedit fratri nõ
censetur succedere in bonis ⁊ hereditate patris: quia qualitas ad-
iecta verbo intelligitur ꝺm tẽpus verbi. l. in delictis. §. si extraneꝰ.
⁊. l. ꝙ ait. §. fina. ff. de noxa. ⁊. l. si alienum. de tribu. succurritur eniꝫ
tunc fratri ⁊ in hereditate fratris licet in bonis que olim fuerunt
patris ⁊ remanserũt in hereditate patris. ideo habito respectu ad
tempus iam preteritum possunt nuncupari bona paterna eo quia
a patre processerũt: sed habito respectu ad tempus patris debent
dici bona fraterna. et hereditas fratris non hereditas patris iam
enim decessit esse hereditas patris eoipso ꝙ fuit adita per filiũ vel
per alium eius heredem vt per gl. et doc. in. l. j. §. veteres. ff. de acq.
posses. Et est effecta vna hereditas. et vnum patrimonium vt ibi. ⁊
l. sed ⁊ si plures. §. filio propter. de vulga. ⁊ pupilla. et habetur in. l.
cum quidam elogio. C. de iure delibe. et in. l. quesitum et sequen. ff.
de acqui. here. Nec curandum ꝙ quandoq̃ in iure appellantur pa
terna ea que sunt a patre profecta et materna ea que sunt a matre
profecta quia tunc ille denotationes materna et paterna demon-
strant qualitatem remotam ⁊ non proximam: ⁊ sum mi possunt hu
iusmodi

iusmodi vocabula ꝺm subiectam materiam multis varijs modis. dicitur enim via Romana qua itur versus romam. Scipio africanus: q2 devicit africam. talis filius habet effigiē paternā vel mores q2 siles mores vel effigiē. ꝑut ꝛ gñatiuū: lz sui ꝑpria natura significet dominiū. ff. de religio. ꝛ sump. fune. l. ij. §. in locū. tamē ꝛ multis alijs modis in iure sumit̄. ꝑut late habetur in rubrica de noui ope. nuncia. ꝛ multa circa hec possent adduci nō itaqꝫ mirum si ꝛ imitatores nōnunq̄ appellant bona paterna: q2 a patre profecta: ꝛ bona materna: q2 a matre profecta. et maxime quia ad denotandum differentiam inter feudum nouum ex quo de nouo quesitum per filium: ꝛ feudū antiquum id est profectum in filium ex persona patris. itaqꝫ similiter si statuentes locuti fuissent de successione fratris et dixissent in bonis paternis vel maternis: quia tunc apparent quod non denotant qualitatē seu causam proximam illa verba paternis ꝛ maternis caderet dicta interpretatio prout simili casu loquuntur omnia iura supra adducta non autē loquunt̄ quādo absolute fit mētio de bonis paternis seu successione bonoꝝ paternoꝝ: non respectiue ad personā filij in quem bona patris sunt trāslata qñ eñ loquimur de bonis filij. ꝛ costat tūc ꝙ verbū paterna vel materna denotant ꝛ demonstrant qualitatem q2 a patre profecta vel a matre singula referēdo singulis significant causam remotam non proximā. proprie autē ꝛ in dubio consideratur causa proxima nō causa remota. l. sociū qui in eo. ff. pro socio. ꝛ proxima denominate ꝛ iudicatur. l. de die. §. plane. ff. qui satisda. cog. ¶ Non tamē in conuenit si qñqꝫ causa remota cōsideratur ꝛ denotetur. l. nō dubiū C. de legi. l. j. §. de incendio. ꝛ ꝙ ibi per Bar. de incendio rui. ꝛ naufra. ꝛ in. l. q domum habebat. ff. locati. ꝛ in. c. de cetero cum sua glo. de homi. due itaqꝫ regule iuuāt hanc interpretationē: q2 qualitas s. intelligitur ꝺm tempus verbi. Et q2 in dubio attenditur causa ꝓxima nō remota: que maxime sunt amplectende: in casu nostro cū scimus in statuto iuris cōmunis correctiuo cū de iure cōi sit in materia successionis ab intestato sublata omnis differētia sexus ꝛ cognatiōis ꝛ descēdētes ꝛ colaterales in auc. in successione. C. de suis ꝛ legit. here. institu. et auc. cessante ꝛ auc. sequ. C. de legiti. here. ꝛ maximū vitiū reputat iustinian⁹ facere hmōi differētias inter mares ꝛ feminas. l. maximū vitiū. C. de lib. preteritis. ꝛ nedū iura hmōi correctiua sꝫ etiā exorbitantia sunt pro posse restringenda vt quantominus fieri pōt ledāt ius cōe. l. ius singulare. ꝛ. l. ꝙ vero cōtra. ff. de legi. c. cū dilectus de consuetudine. ꝛ regula que a iure communi exorbitant in vj. ꝛ habetur per doc. de infrascriptis statutis excludētib⁹ feminas ꝑpter masculos vel cognatos ꝑpter agnatos multa dicta docto. ꝙ sunt restringenda vt per Bald. ꝛ alios in. l. illam. C. de col. ꝛ in. d. l. maximū vitium. ꝛ in multis locis quos longū esset recēsere. Et ea ratione ego obtinui in causa propria. †[17] ꝙ stante statuto nostro disponente ꝙ si quis ab intestato decesserit non superstitibus descendentibus vel ascendentibus vel fratribus succedant patrui et filij patruoꝝ. ꝛ auunculi non succedant vigore talis statuti non censeantur excluse matertere vel filie materterarum. ꝛ in ea causa cōsuluerūt integerrimi iudicij et famosissimi iuris interp̄tes dñs Joannes de monte sperello. dñs benedictus capra. dñs bal. de bartholinis. ꝛ omnes alij doc. perusini qui tunc essent alicuius ꝑcij necnon senis primarij doc. et tamen in casu illo vigeat ratio fauoris agnationis et regula ꝙ masculinum solet concipere femininū per iura vulgaria et paritas seu maioritas rationis. et tamen non obstantibus omnibus premissis omnes cōcluserunt ꝙ quia huiusmodi statuta sunt pro posse restringenda nō curentur ꝑmissa. ꝛ aduersarius tunc plura gymnasia peragrauit nec potuit inuenire q in cōtrariū voluerit ꝯsiliū reddere. ꝛ agebat̄ de successione trāsuersalium que non est adeo debita ꝑut descendentibus. l. si. C. de codi. ꝛ. l. si emancipata cū sua glo. C. de iuri. ꝛ facti igno. ꝛ. l. cum ratio de bonis dāna. cū itaqꝫ hmōi statuta sint restringēda restringi debēt ad bona proprie paterna vel materna de ꝑsenti nō que improprie ꝛ de preterito fuerunt paterna vel materna. et maxime ne resultet alia exorbitantia: cum regulariter succedēs in hereditate succedat in vniuersū ius defuncti. arg. l. hereditas. de reg. iur. ꝛ. l. nihil aliō de verb. sig. censet̄ enī hereditas eadē persona cū defuncto in auf. de iureiuran. a mo. pre. nec solet representare heredē nisi insolidū vel per quotas. hinc est ꝙ heres in bonis certis non in quota hereditate reputatur potius vel legatarius q̄ vt heres. l. quotiens. C. de here. insti. l. ex facto. ff. eod. ti. Sed constat ꝙ bona paterna non sunt aliqua quota hereditatis filij. Ideo regulariter non cadit huiusmodi successio in aliquibus bonis. solū reperio hoc seruatum inter vterinos et consanguineos fratres. ꝛ in casu. l. ꝙ scitis. C. de bonis qꝫ lib. ꝺm lec. Barto. que tamen nunq̄ mihi placuit: sed non est presentis discussionis. ꝛ si qui casus hmōi cōperiuntur sunt casus speciales ꝛ exorbitantes cum regulariter ab intestato succedat̄ per quotas vel in vniuerso non per genera bonorum vt euidenter apparet ex lectura totius tractatus successiōis intestati. ꝛ insti. de heredi. ab intesta. ꝛ sequē. ti. ꝛ in auc. eo. titu. C. de suis ꝛ legi. ꝛ de legiti. here. ꝛ ad tertul. ꝛ. ff. eo. titu. ꝛ vt ita dixerim per vniuersum corpus iuris de materia loquens. ¶ Et respōdetur ad quedā que adducebantur in cōtrariū. ꝛ inter cetera ad quodā cōsiliū q̄ ascribebatur bar. redditū super statuto sancti seuerini ꝙ statutū alio casu loquebatur. ꝛ adducebat cōsilium rationē puerilē cōtra stylū bar. ꝛ illud cōsiliū nō reperitur inter cōsilia Bart. in formis impressa. Nec inter cōsilia Bar. que habebantur perusie que se habent vt excedētia ꝛ excessa. ita ꝙ cōcludebam ꝙ nō erat cōsiliū bar. lꝫ in quodam quolibeto ascriberetur bar. ꝛ si erat bar. cōcludebā ꝙ in illo statuto alia ratio vigebat. ꝛ illud meum cōsilium sua subscriptione tunc cōfirmauit suprascriptus dñs cōsulēs. longe aūt magis dicēdū est in casu statuti nostri maxime cū loquatur in decedēte abintestato cū filijs abintestato. ꝛ ita ꝙ suadetur ꝙ agatur de successione decedētis cū filijs. ꝛ si verba paternis ꝛ maternis impropriarentur saltem deberet intelligi qñ filia succederet decedēti cū filijs ꝙ lꝫ succedere possit decedēti cū filijs in alijs bonis: tamē nō succedat in bonis paternis vel maternis ipsius defuncti: licet magis placeat ꝙ intelligatur ꝑprie. s. ꝙ nihil possit petere de hereditate vel bonis paternis vel maternis vel auo vel proauo decedēti cū filijs. ꝛ sic filia excludatur a filio nō frater a fratre ꝛ qualitercūqꝫ ex dictis modis intelligatur habemus intētū ꝙ dicte Antonia ꝛ sorores succederēt nicolao ꝙ quatuor partibus de quinqꝫ partibus. ꝛ ꝺm hoc circūscripta omni substitutione ad eas de bonis Jacobi pertinerēt de quinqꝫ partibus due tanq̄ heredes Nicolai. ꝛ hoc matre nō extante. sed ea extāte ad eā ꝑtineret vna vncia ad quatuor sorores quatuor vncie ad bartholomeū: septē vncie vna vt heredē Nicolai sex vt heredē Alesij ꝑ dimidia matrē ante nullū ex statutis positis in themate excludit aliquo pacto ꝛ ipsa mater esset onerata oneris fideicō. bartholomeo ꝛ sororibus detracto eo ꝙ venit detrahendū rōne legitime iulie heredis institute ꝛ trebelle. quatenus detrahēda sit. Itē ipse cōprehenderētur sub verbo successores posito in testō Jacobi qualitercūqꝫ intelligatur siue de successoribus sanguinis siue de successoribus bonoꝝ ꝛ venirēt ad fideicō. in portione bartholomei quasi bartholomeus esset rogatus restituere successoribus testatoris: nam verbum illud successores ad successores testatoris referendum est. vt per bar. in. l. peto. §. fratre. de leg. ij. ꝛ in. l. si cognatis. ff. de rebus dubi. Et forte tanq̄ magis directe a testatore q̄ heres extraneus deberēt venire insolido fideicō. ꝑut ꝛ supra tetigi. ꝛ insuper dato ꝙ excluderetur a petitione bonoꝝ paternoꝝ ꝛ maternoꝝ etiā succedēdo fratri nō ꝑpterea tolleretur quin possent esse heredes Nicolai cū hereditas sit ius quoddam vniuersale ꝙ consistere posset in alio q̄ in bonis paternis et maternis auitis vel ꝑauitis. Itē ꝛ in illis succedere posset lꝫ ab eoꝝ petitione excluderet̄ a statuto ꝙ qdē non excludit simpliciter a successione seu ab hereditate defuncti. ¶ †[18] Et insuper fideicōmissarius nō capit tāq̄ bona rogati: sed tanq̄ bona rogantis. l. coheredi. §. cū filie. ꝛ ibi per doc. ff. de vul. ꝛ pupil. vnde bona Jacobi capiūtur tāq̄ bona Jacobi qui Jacobus fuit auus maternus Alesij. ideo filijs Alesij debet dici potius proauus maternus q̄ paternus attēta auia que venit appellatione matris. l. iusta interpretatione. de ver. sig. Et maxime in huiusmodi statuto correctiuo iuris cōmunis ꝛ restringendo. vt supra dictū ideo cū statutum loquatur de bonis ꝑauitis paternis nō verificetur in bonis Jacobi. ꝛ insuper absurdū esset intelligere dictū statutum qd̄ mulieres ꝑdicte nō possent succedere ex testō aui vel ꝑaui. ꝛ per ꝯñs in omnē euentum successores sunt dicte Antonia ꝛ sorores. ꝛ nō filie iulie secunde neqꝫ filie veronice. Itaqꝫ varijs vijs deuenimus ad hāc cōclusionē. qd̄ dicte Antonia ꝛ sorores veniant ad bona Jacobi vigore substitutionis facte in testō Jacobi attēto qd̄ successores sunt ꝛ attēto qd̄ sunt filie posite in cōditione. ꝛ meo iudicio videtur qd̄ ipse sole veniant. ꝛ non filij Julie secunde: aut filie Veronice per iam dicta. Et per hoc deciditur vltimum quesitum positum in margine ꝙ nō reperio qd̄ decidat primus cōsulēs. ¶ †[19] Itē primū quesitū qd̄ videlicet dicte filie Alesij veniant ad dicta bona iure fideicō. relicti in ti. Jacobi. ꝛ tāq̄ filie ꝛ tanq̄ successores. ꝛ per cōsequens qd̄ dicta iulia prima nō potuerit effectualiter testari in exteros de dictis bonis: nisi quatenus ad eā spectaret ratione legitime vel trebellianice prout ꝛ concludit dominus consulens. ¶ Itē ex quo videtur ꝙ sole filie Alesij veniant in fideicom. euacnantur illa dubia: an masculi preferantur feminis. ꝛ an attendatur graduū prerogatiua. nā ꝛ masculi feminis preferuntur ꝛ gradu um prerogatiua attenditur secundum ordinem successionis ab intestato prout ex dictis primi domini ꝛ cōsulentis. ꝛ ex supra per me adductis deprehenditur. Placet insuper cōclusio dñi cōsulentis qd̄ dos ꝛ legata computentur in legitima iulie. Itē qd̄ legata ca trebelleanicā quatenus debeatur imputent̄. non me extēdo. ꝛ circa iuliam filiam primi gradus potuerit detrahi. Non ob. prohibitione alienationis. ꝛ nō confectione inuentarij qd̄ est cōtra cōsultantem non aliter approbo nec improbo: sed satis dubiū videtur hinc inde. placet etiam id quod concludit dominus consulens quod ex persona alesij vel bartholomei seu nicolai nulla alia legitima vel trebellianica deducatur illa autem inuestigatio quam prosequitur dñs consulens in. vj. dubitatiōe. s. an successio in dicto fideicō. fiat in capita: an in stirpes non est necessaria ꝺm opi. quā teneo ꝙ sole filie Alesij admittuntur. Item placet conclusio domini

consulentis ꝙ in dicto fideicom.veniant etiam bona mobilia ꝛ iura ꝛ actiones.† Non ob.ꝙ prohibitio fuerit facta de bonis immobilibus per adducta per dñm cõsulentem ꝛ si qui ↄtrarius sensus sumitur ꝙ alia non prohibet alienare non autem sequitur ꝙ pmittat: nam inter prohibere et permittere est medium.i.non prohibere neqȝ permittere prout al's dicimus inter velle ꝛ nolle esse mediũ l.j.§.voluntate.de tabu.nam itaqȝ censet tollere ꝓhibitionem legis conditionalem: sed purã ꝓhibitionem testatoris put ꝛ latius cõcludit.d.cõsulens. Itẽ placet ꝙ legata facta per dictam iuliam imputentur in suas quartas prout voluit.d.consulens. Placet insuper ꝙ concludit prefatus consulens circa bona relicta per dictã iuliã suo marito qui postea transiuit ad secunda vota ꝙ illa pertinerent pariter ad iuliam scdãm ꝛ veronicam prout ad Alesiuȝ nõ obstante ꝙ a successione iulie prime excludantur prout vltra adducta per eum consulendo concludit Pau.de ca.in suo consi.incipiẽte Franciscus habuit vxorem al's super primo.in.vj.col.ꝛ in penu. cui cõsilio se subscripsit primo.d.Anto.de rosellis.deinde Joãnes de imo.ꝛ dñs Florianus de sancto petro de bononia ꝛ incipit subscriptio Jmole circa primum dubium.

¶ Summarium super consilio.xcviij.

1 Alienari possunt predia minorũ ob es alienũ soluendum.
2 Minor presumitur habens tutorem seu curatorem.
Idem in furioso.
3 Possessio diuturna quando presumit omnia solemniter acta pro emptore.numero.8.
4 Alienatio rei immobilis minoris per procuratorem: etiam iudicis decreto absqȝ cognitione cause non tenet.
5 Decretum est directe iurisditionis ordinarie qđ nõ põt delegari.
6 Decretum non presumit actoruȝ solemnitates nisi exprimantur.
7 Pro decreto in quibus presumatur.
9 Alienanda sunt prius pupilli mobilia vt immobilium alienatio teneat.
10 Decretum iudicis ex falsa causa interpositũ subreptitiũ dicitur.
11 Alienatio rei minoris cum causa nulla dñium non transfert.
12 Probatio noua non admittitur sup articulis antiquis ꝛ directo contrarijs.

¶ Consilium.xcviij.

In nomine domini nostri iesu christi. ¶ Videtur prima facie hoc casu dicenduȝ ꝙ dicti heredes non possint vendicare dictum petiuȝ terre † quia constat ꝙ ob es alienum soluendum pñt vendi res immobiles pupilli.l.ob es.C.de predijs mino.l.j.in pn. ff.de rebus eorũ.ꝛ fere per totos illos titulos.ꝛ.l.lex que tutores. C.de admi.tut.cum itaqȝ prediũ qđ vendicat fuerit per tutriceȝ vẽditũ cum decreto iudicis ad finem vt solueretur es alienuȝ videtur ꝙ omnia fuerint solemniter acta ꝛ alienatio rite ꝛ recte facta attẽto ꝙ ex cõmissione iudicis fuerunt facte subastationes ꝛ venditio facta plus offerenti vt in instrumento venditiõis asseritur.ꝛ de cõmissione subastationũ apparet instrumentũ.ꝛ de relatione nuncij bãnitoris qui vt arbitror erat ex publico ad id deputatus sit apparet instrumentũ. Itẽ apparet ex instrõ ꝙ in venditione a tutrice facta interuenit decretũ iudicis.ꝛ sic oĩa solemnia vident interuenisse.ꝛ maxime ꝙ pro decreto iudicis ꝓsumitur vt spe. in tit. de emptio.ꝛ vendi.§.nunc dicendũ.i.versi. et breuiter scias ꝛ Bal.ibi in addi.versi.no.ꝙ vbi est glo.in.l.j.C.de fide instru.ꝛ iure aste. fis. lib.x.ꝛ tex.in.l.ab ea parte in fine.ff.de ꝓba.quem ad hoc allegat anto.de bu.in.c.ꝙ sicut in penul.charta de electio. Idem vult Bald. in.l.quicunqȝ.§.fi.ff.de pub.ꝛ in.l.cum hi.§.si ꝑtor.de transac.ꝛ in l.fi.C.de ꝑdi.mi. Jmo.in.l.si quis cum aliter in fi.de verb.ob.ꝛ infinita adduci possunt.d.Alexã.de imo.in consi.lxxxiij.lib.j.allegat Bal.in.l.quicunqȝ.C.de bonis que liberis.ꝛ in addi.spe.ti. de appella.in.xx.col.ꝛ in.l.nõ alr.de adoptio.ꝛ in.l.fi.C.de predi. curia. ꝛ in.l.manumissiones per litteras.de manu.ꝛ.d.l.ab ea parte. ꝛ.l. ij.C.de officio.ciui.iudi.ꝛ.c.accepimus.de etate ꝛ qualitate.ꝛ.c.in 2 presentia.de renuncia.† Facit optime qđ notat Bal.in.l.cũ te minorem circa medium.C.de probatio.ꝛ in.l.ij.§.ꝙ obseruari in.iiij. col.C.de iura.calũ.ꝛ in.l.idẽ.ff.de testa.tu.ꝛ Ang.in.d.l.cũ te.q volũt ꝙ lȝ allegãs minorẽ etatẽ illã ꝓbare teneat: tñ secus est si ei fuerit datus tutor vel curator: q2 tũc ꝓsumit ꝓ minori etate ꝓpter decretũ pari rõne idẽ in probatione furoris ꝓpter decretũ. ¶ Et ma3 xime:† q2 emptor post vẽditionẽ possedit longo tẽpore: ideo videtur ꝙ rõne diuturne possessionis ꝓsumuntur oĩa solẽniter gesta ꝑ ea q̃ habentur in.l.q in aliena.in prin.ff.de acq.heredita.in.l.si filius.C.de peti.here.in.l.cũ de in rẽverso.ff.de ꝓba.in.l.seruitutes. ff.de serui.titulo generali.ꝛ in.c.ꝑuenit extra.de cẽsi.ꝛ qđ no.Joã. an.in.c.Albericus.de testi.ꝛ Ang.Jmo.ꝛ moderni.in.l.sciendũ.de 4 verb.obli. ¶ Tamen his nõ ob.cõtrariũ puto de iure verius.† Nã dicta alienatio videtur nulla ex pluribus ꝛ primo q2 licẽtia de alienãdo habita a collaterale potestatis fuit petita per procuratorem constitutũ a tutrice.ꝛ talis licẽtia peti non põt per procuratorẽ vt est tex.in.l.minorũ.C.de predi.mino.ꝑm vnam lec.glo.quã approbant ibi Bald.ꝛ Saly.ꝛ ratio fundatur: q2 talis licẽtia debet cõcedi causa cognita.l.magis puto.§.ne passim.ff.de re.eorũ.ꝛ.l.res q̃ tutores in prin.de admi.tut.ideo per tutorem nõ possit constitui procurator per.l.neqȝ tutores.C.de procura. Secundo videt ꝙ dicta alienatio nõ valuerit.q2 nulla fuit adhibita cause cognitio in dãdo dictã licentiã alienãdi.q2 tꝑe quo fuit petita fuit per iudiceȝ cõcessa nulla apparẽte cause cognitione immo ex ↄtextualitate tẽporis satis deꝑhenditur non adhibita cause cognitio iuxta nota. per Bar.in.l.prolatam.C.de sententijs.sed huiusmodi decretum permittens alienationẽ rei minoris requirit cause cognitioneȝ.vt dictũ est.al's nõ valet vt est tex.in.d.l.minoris ꝑm aliam lec.gl.quã approbat ibi Bar.ꝛ etiam Bal.ꝛ Saly.merito dictũ decretũ nõ valuit ad hoc esse nota.per Bal.in.l.quecũqȝ.C.de bo.que liber.vbi dicit ꝙ decretũ perfunctorie interpositũ nõ valet ꝛ presumitur dãnosum ꝑm eum.tertio dicta licẽtia seu decretum iudicis permittentis alienationẽ debet interponi iudice sedẽte pro tribunali vt no. specu.in tit.de feris.§.sequitur versic.si.qđ minime apparet.q2 in instrumento dicte licentie non dicitur ꝙ iudex pro tribunali sedendo licẽtiã illã concesserit.ꝛ ex his etiã sequitur ꝙ subastationes postea facte nõ cẽseantur facte ex valida cõmissione iudicis: ꝛ consequenter nõ valuerint. Et per easdẽ rationes dicendum est ꝙ nõ valuit decretum interpositũ in ipsa alienatione per auditorẽ gubernatoris quod etiã ex alio nõ valuit: q2 auditor gubernatoris nõ hȝ 5 iurisditionẽ ordinariam super huiusmodi.† decretuȝ super alienatione rerum minoris habet interponi per presidem seu tenentem locum presidis.vt probatur in.l.ꝛ si preses.ꝛ in.l.obesse.ꝛ in.l.etiã. ꝛ in.l.vtere.ꝛ in.l.si prediũ.ꝛ in.l.inter omnes.C.de predi.mino.in. l.prediũ.C.quando decreto opus non est.ꝛ hoc si in prouincia fiat alienatio fundi prouincialis.si autem rome pretor habet decretuȝ interponere dicta.l.magis puto.§.illud iuncta glo.j.ꝛ in.§.ne passim eadem.l.ad hoc.l.j.in princi.eo.ti.ꝛ.l.j. C.eo.ti. Et quia decretum cum cause cognitione requiritur nõ videtur ꝙ possit delegari per id quod habetur.in.l. nec quicquam.ff. de offici.proconsul. et in.l.iubere cauere.ff.de iuris.om.iudic. ꝛ in.l.j. de officio eius cui manda.est iurisditio.ꝛ ideo cum auditores gubernatores eaȝ non soleant habere iurisditionem ordinariam: nisi forte in certis casi6 bus: ideo non videtur ꝙ eius decretuȝ valuerit.† nec predictis videtur obstare ꝙ in contrarium dicitur.s.qđ pro decreto presumit: quia illud videtur procedere quando non est perfunctorie interpositum per id quod notat Bal.in.d.l.quecunqȝ. Ad hoc etiaȝ quod notat Paulus de castro.in.l.cũ hi.§.si pretor.ff.de transactioni.dicitur ꝙ decretum non presumitur interpositum cum cause cognitione: nisi exprimatur per tex.ibi.ꝛ dicit idem velle Bald.in.l.j.C. de fide instrumentorum ꝛ iure aste.fisca.lib.decimo. Et idem consuluit Paulus de castro in consilio duodecimo incipiente in christi nomine super eo quod queritur vtrum.quod ꝛ voluit in terminis Raph.cumanus in.d.l.sciendum dicens ꝙ si in instrumẽto nõ cõtinetur ꝙ decretũ fuit interpositum cum cause cognitione ꝓ eo non presumitur. Nam dicta verba requiruntur: vt censeantur omnia acta solemniter.vt ibi.ꝛ Paulus de castro in dicto cõsilio. Itẽ 7 voluit ibi Raph.cuma.† ꝙ licet pro decreto presumatur tamen ꝓcedit ad illa requisita que potuerunt interuenire tempore actus et interpositionis decreti: sed illa que non potuerunt interuenire nõ presumuntur: licet decretum tunc interuenerint. Quod ꝛ probari videtur ex notatis per Bar.in.l.prima.C.de fide instrumento.ꝛ iure aste fisca.iuncta glo.in verbo ordine.nam in illa alienatione habet interuenire decretum vt est tex.in.l.si deserta.C.si ꝓpter publicas pensita.ꝛ in.l.si quos.C.de rescinden.vendi.ꝛ tamen non presumitur subastatio ꝑm Barto.in.d.l.j.etiam si in instrumento de subastatione mentio fiat ꝙ est fortius.ꝛ cum dicto Bar.solent transire docto.in.d.l.sciendum idcirco cum plena cause cognitio nõ potuerit verisimiliter fieri in illo instanti ꝙ licentia petita fuit nõ vi8 detur qđ pro decreto presumatur qđ cause cognitio necessario interuenerit sed potius appareat perfunctorie interpositũ. ¶ † Nec obstat possessio longi temporis.quia Jmo.in capitu.peruenit.de emptio.ꝛ venditio. per tex. et glo.ibi dicit notabiliter.quod licet possessio longi temporis faciat presumi omnia solemniter gesta: tamen illud procedit inter gerentes actum vel actui interuenientes secus ibi agitur in preiudicio tertij: nam tunc ad presumendam solemnitatem requiritur lapsus longissimi temporis ꝑm eũ per tex. ꝛ gloss.ibi.in casu autem nostro agitur de preiudicio pupilli: ideo nõ videtur qđ contra eum presumatur solemnitas interuenisse ex possessione longi temporis: saltem attenta etate pupilli qui forte ignorabat illud predium vnquam ad se pertinuisse.ꝛ pupillaris etas solet quicquid videt ignorare.l.j.C.de falsa mone.ita qđ non interuenit aliquis actus neqȝ patientia eius de cuius preiudicio agitur. Presumptio autem que causatur in terminis.d.l.si filie.et dicte.l.qui in aliena.§.sed ꝛ si adiecit.ꝛ in.d.l.cum de in rem ver.ꝛ in dicto capitulo peruenit.de censi.resultat ex actibus seu patientia eius de cuius preiudicio agitur vel cuius consensus requirebatur: licet Bar.soleat dicere qđ sola patientia non sufficiat in his q̃ sunt magni preiudicij.ꝛ Panor.in dicto capitulo peruenit.de cẽsi.ꝛ est satis

satis cōmune dictū ⁊ durū esset tenere q͞ alienationes facte per tutorē censeantur solemniter facte per longaȝ possessionem illius in quem facta est alienatio durāte pupillari etate. ad hoc etiā notata p Bal. in. l. ij. C. de legi. heredi. vbi vult q͞ ex longa possessione nō p̄sumitur solemnitas que a partibus non dependet: ⁊ cum qua nō habet cōmune possessio q͞ dictū refert ⁊ sequitur pontanus in. d. l. qui in aliena. §. sed et si adiecit. Itē Imo. in. d. §. sed si adiecit videt residere q͞ non p̄sumatur vbi agitur de iure quesito amittendo. ⁊ lȝ Angelus ibi prout. ⁊ ip̄e refert dicta q͞ si quis possedit longo tempore rem a minore emptam cuȝ auctoritate curatoris presumitur decretum interuenisse illud dictū nō sequuntur Imo. ⁊ Ponta. et insuper non loquitur in pupillo ⁊ loquitur vbi minor vendidit et sic datur scientia ⁊ patientia minoris forte facti maioris: sed in casu nostro venditio fuit facta a tutore sine pupillo. itaq͞ sunt casus separati. Ex alio etiam videt q͞ dicta alienatio veniat impugnanda: † q2 apparet ex tenore inuētarij q͞ in bonis pupilli erant bona mobilia que poterāt alienari: ideo nō erat deueniendū ad alienationem predij. ⁊ sic rei immobilis per id qd̄ habetur in. d. §. nec passim. ⁊ in. d. l. lex que tutores. ⁊ argu. in. l. a diuo pio. §. in venditione ff. de re iudi. Ideo cū narratum fuerit iudici hoc est collaterali potestatis q͞ non erant alie res quas alienare magis expediret pupillo q̄ dictum prediū q͞ erat falsum. vt ex qualitate ipsarum rerū satis apparet saltem magna ex parte ideo apparet fuisse subreptum iudici. ⁊ decretum consequenter ex falsa causa interpositum. † sed decretum subrectitium seu ex non vera causa interpositum est ipso iure nullum. l. j. §. hec verba. ff. ne vis fiat ei. l. thais ancilla. §. subuētū. ff. de fideicō. liberta. ⁊. l. seie egresse. ⁊. l. tutor si petitus. ff. de tut. ⁊ cura. da. ab his merito tale decretuȝ ex his reddatur nullū. ⁊ etiā ex eo: q2 lȝ dicta tutrix se asseruerit vendere ꝓpter soluendū es alienū tamen ex precio non soluit es alienū: q2 prout dicitur fuerūt pecunie accepte ab hebreis ꝓ soluendo ere alieno. lȝ in hoc vltimo nō faciam magnā vim. sed ex alijs supra adductis puto satis plane cōcludēdū q͞ dicta alienatio non tenuerit. ¶ † Et quando alienatio rei minoris non tenet nō transfertur dominiū cū causa sit nulla. et sine causa nō transferatur dñiū ex traditione. l. nunq̄ nuda. ff. de acqui. rerū dñio. ⁊ vbi est alienatio a iure prohibita impeditur dñij trāslatio. l. fi. cū ibi no. C. de nō alie. l. nō dubium. C. de. ll. cū similibus. ⁊ ideo pupillus ⁊ successiue eius heredes possunt rē venditam nō interueniēte solēnitate debita vendicare. l. j. §. j. ff. de rebus eorum ⁊ est expressuȝ in. l. nō solū in. l. prediorū in. l. si quidē ⁊ in. l. si p̄diū. C. eo. ti. ⁊ ideo ꝓbato dñio vel quasi ipsius pupilli heredes sui debēt obtinere. ⁊ lȝ emptor emerit dictum prediū tanq̄ predium pupilli. ⁊ sic videatur fateri illud tunc tp̄is fuisse pupilli adeo q͞ iūcta probatione per vnum testem qui probat possessionē lōgissimi tēporis per quā ꝓbatur dñium saltē vtile. l. si quis emptionis. C. de prescrip. xxx. vel. xl. annorū. ⁊ iuncto etiam adminiculo alterius testis qui ꝓbat de. xxx. annis vel circa: lȝ per illa verba vel circa denigretur ei᷒ dictū iuxta no. per. d. Ang. in. c. si. de desp̄ō. impu. posset ꝓbabiliter tenere q͞ sint sufficienter ꝓbata incūbētia ex parte agētiū tamē q2 allegatur hic solū nō sufficere cōsulo q͞ agentes al'r probent q͞ quidē probare possunt in causa appellationis. l. per hāc. C. de tp̄ibus appel. ⁊ in. c. fraternitatis extra de testibus. studeat ergo patronus cause super dñio ꝓbando vacare. ⁊ lȝ forte sit articulata possessio † ⁊ super articulis antiquis vel directo cōtrarijs nō admittatur noua ꝓbatio per. d. c. fraternitatis: tamē poterit fieri articulus q͞ talis possedit tali tēpore. ⁊ talis tali tēpore ⁊ q͞ fuerūt auctores ⁊c. ⁊ si per indirectū probabitur lōgissima possessio pupilli. ⁊ cōsequēter dominiū. ⁊ eo probato prout ⁊ cōsultans facile sibi fore asseruit. ⁊ eo probato partes iudicis erunt in pronunciando male iudicatum ⁊ bene appellatum. ⁊ reformando sententiam pronūciare dictū prediū pertinere ad heredes dicti pupilli iure dñij vel quasi: ⁊ reū conuentū condemnare ad restitutionem. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. xcix.

1 ¶ Heres non adimplens testatoris volūtateȝ impugnat defuncti iudicium idem si fuerit in mora implendi.
2 Geminata verba in testamētis augent effectum.
3 Naturalibus liberis relinqui pōt vsq͞ ad vnam vnciam.
4 Heres resistens siue negligens testatoris volūtatem adimplere via fideicōmissi hereditatem pena restituit non detracta trebellianica.
5 Ratio exp̄ssa facit verba large et improprie intelligi ad ea ampliāda etiam in strictissimis et correctiuis.

¶ Consilium. xcix.

Dominus Bald. fercole

1 consuluit. quod sic: eo † quia non faciendo q͞ facere debet censetur facere aduersus id quod facere debet licet differentia sit inter moram seu culpam in faciendo et non faciendo. l. deniq͞. §. ⁊c. Tamen qui non implet iudiciuȝ defuncti censetur facere contra iudiciuȝ defuncti alle. primo. l. post legatum. §. amittere de his quibus vt indig. iuncta. l. nenseuius. l. ex his. de excu. tu. Item adducit. l. si quis sepulchrum. §. funus. de relig. ⁊ sumpti. fune. Item adducit. l. ij. §. item si in facto. de verbo. obliga. vbi obligatio ad non factum ponitur sub membro obligationis facti. item adducit glo. in. d. l. ij. post princi. que sub faciēdo comprehendit non factum alleg. insti. de nup. §. si vxor. item alle. l. si mora solu. matri. ibi nec facto mulieris iuncta glo. ibi. item ponderat q͞ non implens iudicium. defuncti. j. terminum statutum a lege priuatur hereditate. auten. hoc amplius. de fideicō. ita nō implens preceptum testatoris. Et maxime q2 durius agitur ɔtra ter-
2 minū omnis q̄ cōtra terminū iure. l. celsus. de arbi. c. illo. de elec. † Iteȝ ponderat generationē verborū per quaȝ augeī effectus. arg. l. meui᷒. §. cū qui. de leg. ij. itē. c. vt circa. de elec. in. vj. ⁊ alleg. tex. in l. si mater. §. eadē. de excep. rei iudi. ⁊ al's. in. l. balista. ad treb. ⁊ alle. in. l. ij. §. se furiosus de iure codi. ⁊ alle. in. l. si pluribus. de verb. obl. per Ang. ⁊ per eū in. l. si stichū. §. stipulatio. de verb. ob. ⁊ alle. in. l. si stipulatus. de vsur. itē ponderat verba modo aliquo de quibus per Bal. in. c. j. §. sacramētū. de consu. recti feudi. ideo nō implēdo dicta legata puellarū censetur cōtrafacere merito incidit in penā et fortius ex quo ypolita nata fuit ex soluto ⁊ soluta ⁊ sic ex cōcubina
3 vnica cū quo poterat cōtrahi matrimoniū † ideo potuit sibi relinq͞ vsq͞ ad vnciā per. l. ij. C. de natura. lib. ⁊ auē. ibi positā. ⁊ venit cōtra
4 resistēdo etiā armis quominus haberet. ¶ Itē cōcludit † q͞ ad substitutos per viā fideicō. q2 nō pōt facere testator quominus heres desinat esse heres. l. si qui soluēdo. de heredi. insti. ⁊. l. hereditas ex die. eo. ti. Et hoc voluit Bar. in. l. paterfami. te. de vul. ⁊ idē ⁊ tādē ibi Imo. ⁊ ꝓbatur in. l. vxorem. §. heres. de leg. iij. lȝ Ang. cōtra in l. hereditas. ex die. ⁊ Bal. in. l. j. de his que pene nomine. Item concludit q͞ perdit trebellia. q2 sub statuta est pia causa. ⁊ adducit qd̄ glo. ⁊ Host. ⁊ pleriq͞ alij in. c. si heres. volunt quod perdatur etiam legitima tamen dicit quod non audet firmare.

¶ Subscriptio cornei.

Repetito diuino numīe.

Placet mihi petrophilippo de corneo cōclusio supra facta per excellētissimū. V. J. doc. dñm. Bal. de bartolinis patrē ⁊ dñm meū q͞ dicta bona vltra legitimam deuoluta sint ad piū locū substitutū ex rationibus per suam excellentiā adductis si enim dicta ypolita nata fuit ex legitima concubina ꝓut presupponere videtur dominus cōsulēs res videtur indubia q͞ ex eo capite: q2 dictus heres institutus restitit de facto quominus dicta ypolita filia naturalis cōsequeretur legatū sibi factū sit impleta cōditio sub qua dict᷒ testator voluit bona in penā ad substitutos deuenire. Itē ex alio q2 nō impleuit legata facta de puellis maritādis intra duos annos. ⁊ ꝓ eis solnerentur. xl. flo. pro qualibet. nā lȝ verba precepti sonent q͞ si contrafaceret vel diceret quominus ⁊c. ⁊ dictus heres nihil appareat dixisse vel fecisse ⁊c. Tamen quominus dicta legata soluerentur ȝ solū neglexerit implere ⁊ aliud videatur facere aliud nō facere ꝓut de se cōstat ⁊ probat dominus cōsulens in adductis in contrariū: tamen prout ipse dicit qui nō facit qd̄ facere tenebatur ex p̄cepto legis vel testatoris dicitur facere aduersus ea q̄ facere debebat ad quod plura adducit ⁊ recte. ⁊ de hoc est regula iuris in lege qui nō facit. ff. de regulis iuris. ⁊ procedit etiā in penalibus vt in. l. si quis maior. C. de transactio. vbi dicitur venire cōtra pactū iuratū ille q nō seruat q͞ ꝓmisit ⁊ incidit in penas illi᷒ legis ⁊ procedit etiā si ꝓmittit quis dare vel facere intra certū tempus ⁊ illud tēpus non facit ꝓut ibi habetur. ⁊ prout dicit venire cōtra pacta ita ⁊ facere cōtra pacta quia venire nō ponitur proprie. ⁊ sic pro actu qui significat motū de vno loco ad alium prout est propria significatio verbi. Item facit q2 ratio que mouet testatorem ad faciendum supra dictum preceptum ⁊ adijciendū penā est expressa in dicto testamēto scilicet quia voluit q͞ quicquid per eum relictum valeat ⁊ executioni mandetur. ⁊ rō ista est generalis ad quolibet relictū q2 est vniuersale quicquid. itē ad quēlibet honoratū ⁊ principaliter ad heredem scriptū ad quē primo loco spectabat legata executioni mandare: ȝ rō ista principaliter respicit q͞ heres exequatur legata a se relicta ⁊ executioni aduersatur directo nō implere ⁊ non mādare executioni. ideo dicta ratio adaptatur pariter immo magis directe ad non factū q̄ ad factū. merito dictū intelligaī etiā in nō facto: q2 vbi eadē rō idē ius per iura vulgaria ⁊ volūtas testatoris pro. l. ⁊ sic ꝓ in-
5 re habetur. §. disponat in auē. de nup. ¶ Et † rō facit dictū intelligi dicit bal. in. l. fuū in fine. C. de iure delibe. ⁊ rō expressa facit vba large ⁊ improprie intelligi. ad ea amplianda etiam in materia strictissime intelligenda prout materia correctiua iuxta legē precipimus. C. de appellationi. ⁊. l. sancimus. C. de testamen. ⁊ lege q͞ vero contra. ff. de. ll. cū similibus. ista est glo. in cle. prima. de electio. quā ibi ponderāt doc. maxime. d. Ant. ibi. ⁊ Imo. in. l. si vero. §. de viro ff. solu. matrimo. dicēs eā singularē. fortius debet hoc inducere in testamentis que sui natura sunt large interp̄retanda. lege in testa-
6 mētis. ff. de regulis iuris. ⁊. c. cū dilecti in fine de dona. ¶ † Et lȝ tale preceptū sit penale ⁊ pene sint restringende regula in penis in. vj. ⁊ lege si preses a lege interp̄retatione de penis. tamen p̄ceptū emanauit principaliter in fauorē legatariorū vt patet ex rōne predicta. ideo saltē non est ita stricte interp̄retandum: prout materia correc-

ctiua: ideo ratio predicta declaret dictū vt verba etiā impropriе intelligantur z trahantur ad casum ad quē ratio expressa adaptatur ideo etiam ad non implentem intra tempus a testatore statutum. Et ideo ex his z alijs supra adductis per dominium consulentem concludo prout ipse concludit ɔtentus eius dictis cum fuerim de sola subscriptione requisitus. Laus deo.

¶Summarium super consilio.c.

1 Prescriptio non currit contra minorem nec potest compleri numero.5.alienatione bonorū per tutorem facta.
2 Prescriptio non nocet ignoranti ignorantia facti.
3 Ignorantia presumitur nisi probetur scientia.
4 Restitutio in integrū datur iusta ignorātia z in indiuiduo.
6 Refutatio pactum de non petendo z recipere cōfessionez de recepto fieri potest contra ius et nomen heredis.

¶Consilium.c.

1 Consuluit dominus bal. sercole. ¶†Quod nō est cursa prescriptio per fundamenta predicta per.l.fi.in quibus causis in inte.resti. nō est neces.z per.l.sicut.de pscriptis.xxx.vel.xl.āno.

2 ¶Item dicit† q prescrip.xxx.an.nō currit contra ignorantē iustā ignorantiā facti que fundatur odio negligentis z ignorantis: put istud dicit velle Bar.in.l.genero.ff.de infami.z Bald.in.l.j.C.qui admi.in.xxj.oppo.z Pe.de perusio in suo tractatu canonice portionis in.ij.c.ad fi.

3 ¶†Adducit etiam qd al's in simili habetur de sindico qui est negligens in denunciando maleficium.z incidit in penā q debet probari q sciuit maleficiū esse commissum vt p Bar. in suo consilio incipiēte charissime vt etiā refert Bald.in.l.solā.ad finē.de test.z per Bar.in tractatu de testi.in verbo negligentia.z p eum in.l.semper q vi aut clam.z no.in.j.§.occisorum.ff.ad sille.z p Bald.in.l.si ideo.C.de his quibus vt indig.z facit q habetur in.l. penul.ff.si quis test.lib.esse iussus fuerit.z q ibi per Bar.Bald.sercole dicit tamen q in hoc non audebat facere fundamentum: quia emptor habebat bonam fidem z titulum lz inualidum.z propterea videtur potius censenda prescriptio fauorabilis q odiosa sm euz. z pro dicta opi.q pscrip.xxx.an.nō currat aduersus ignorātē ignorantia facti dicit esse tex.a contrario sensu in.l.sicut in.fi.C.de prescrip.xxx.an. Bal.prefatus in contrariū facit q dicit de absentia iusta z minori etate q sunt magis priuilegiate q sola facti ignorantia ex his que dixi al's cōsulēdo. ¶Subdit consulens q dato quod esset decursa prescriptio pōt petere in inte.resti.ex clausula si qua

4 mihi†nam q ex iusta ignorātia detur restitutio dicit esse tex.in.l. ij.ff.de in inte.resti.z in indiuiduo contra prescriptionem zc.voluit Bal.in.l.j.§.si quia aūt.de itinere actuq priua.gl.in.l.si parte.§.si per fundū.z in.l.si sic.ff.quemadmo.serui.amit.z tex.cū glo.in.l.at tilianus.de serui.rusti.pdi.idem Ang.in.d.l.sicut in fi.z ibi etiam Ray.de forli.bal.in.d.l.j.C.de prescrip.lon.temp.z ipse Ang.in.l. penul.ff.siquis test.lib.esse ius.fue.idem abbas sicu.in.c.si diligenti z in.c.cum non liceat.de prescrip.viij.colū.vbi allegat Spec.idem tenuisse in tit.de pscrip.§.j.versic.pone q colonus.idem bar.l.aristo.§.labeo.de dona.idem Inn.in.c.si.de prescrip.xxij.char.z in.l. pātonius.de acqui.here.z fuit de mente gl.in.l.ij.§.fi.de iure emp. in glo.fi.dū dicit q ppter iustā ignorantiā datur restitutio aduersus penā incursam propter canonē nō solutū intra trienniū.z idez ibi Cy.z bal.idē bar.post Dy.in.l.cū filius.§ in hac.de ver.ob.spe. in ti.de loca.§.nunc aliqua.ver.xviij.idē Dy.in regula.cū quis in vj.z q per bar.in.l.emilius largianus.de mino.z ibi etiā bald.idez Ponta.in.l.si vero.§.de viro.sol.ma.lj.fal.in.xiij.casu fallentie cū duobus sequentibus.Item Ang.consil.cxcvj.incip ex themate p dicto duo eliciuntur dubia ad fi.z Pau.de ca.ccxciij.incipi.visis et ponderatis.z in alio consi.parū ante incip.ego paulus.Itē concludit q qz saccomanus nō habuit noticiam que appareat de dicto testamento scilicet qualiter ipse sit institutus vel an sit institutus qz testamentum non reperiatur non censeatur adiuisse.bald.

¶Subscriptio.

5 ¶Ego me subscripsi concludēdo† q prescrip.xxx.anno.non erat completa in pupillari etate.l.sicut.de prescrip.xxx.an.z.l.fi.C.in q bus causis in integ.resti.non est necessaria.nec longi temporis de tractaui minori etate.d.l.fi.que tangebat etiam consulens adduxi etiam auc.malefidei.C.de prescrip.lon.temp.applicande zc.Item conclusi quod si esset decursa prescrip.competit restitutio.item cōclusionem quod non resultaret aditio cōfirmaui ponderaui quod

6 †refutatio z pactuz de non petendo:z recipere confessionem de recepto fieri potest citra ius z nomen heredis.z est proficuum de facili recipiuntur.ar.l.qui patitur man.z regula qui tacet cum ibi not. z potest recipi ab eo qui non habet ius de presenti.l.j.de pac.l.de fideicom.de transac.z licet solutio possit fieri pro alio.z sic citra ius z nomen heredis cum causat aditionem.l.ij.C.de iur.delib.tamen non de facili fit quia abdicatur dominiū ideo non est eadem ratio. Laus deo.

¶Summarium super consilio.cj.

1 Donatio est contractus innominatus.
2 Contractus nominati non patiuntur conditiones ob causam.
3 Donationi si interueniat stipulatio dr ɔtractus nominatus.
4 Donatio ipso iure reuocatur si conuenta non seruentur. nume.8. Idem si in mora constituatur qui adimplere dz nume.15.z.17.
5 Donatio ob causam dicitur cōtractus innominatus.
6 Contractibus innominatis competit conditio ob causam ratione penitentie.
7 Informare non pōt causa actionem ex contractu donationis.
9 Negatiua licet sit intentionis fundamentum non astringit proponentem onere pbandi.idem pacti obseruantia probāda est per debitorem.numero.14.
10 Factis et verbis exterioribus difficilia probantur.
11 Minarum species dicit cōprehēdi sub his verbis volo poti⁹ mori.
12 Iuramentū quod defertur in probationis supplementū iudicis arbitrio remissum dicitur.
13 Iuramentum in supplementum probationis non defertur in causis ordinis.
15 Protestatio etiam extra iudicialis sufficit ad constituendum quē in mora.
16 Mora purgari pōt vsqz ad sniam si contractus iuratus non fuerit.
17 Donatio que dr contractus nominatus reuocatur conditione ob causam.
18 Iurans: ad promissa nō artatur si aduersarius venit ɔtra ɔuēta.

¶Consilium.cj.

In nomine dñi nostri iesu christi. ¶Uisis actis z actitatis mihi exhibitis in causa vertente inter meum donatorem agentē ex vna z seraphinū donatarium reū cōuentū ex altera in qua per dictum meū petitur retractari donationem per eum factam dicto donatario ea ratione: quia nō seruauit pmissa an eius parte videt prima facie dicendū q dictus reus veniat absoluendus.qz ipse hz ex sui p arte ɔtractū donationis stipulatione vallatum. stipulatio enim est contractus nominatus z de hoc nemo ambigit.Et simili-

1 ter†glo.solet tenere q hodie sit contractus nominatus donatio. in.l.aristo.de dona.in.l.in edibus.§.ex rebus.eo.ti.z in.l.ij.C.de cō di.ob causam.z in.l.iurisgen.in prin.ff.de pac.z in.l.fi.ff.de ɔdi.ob causam.cuius opi.approbat Saly.in.d.l.fi.vltramō.autē q z olīz z hodie fuerit z sit cōtractus nominatus quos sequitur bar.vbiqz. z idem tenent Bal.z Pau.in.d.l.fi.Et sic est cōis opi.q saltez ho-

2 die censeatur ɔtract⁹ noiatus.†z in ɔtractibus nominatis nō est locus ɔditioni ob cām:vt.d.l.fi.de ɔdi.ob cām.put z oēs ibi tenent z Bal.z doc.in.l.ij.C.eo.ti.tex.z ibi doc.in.l.in minori.de rei vēdi. et in donationē etiam ob causam videtur probari q cesset cōditio ob causam videtur probari in.l.aristo.z presertim nō reuocatur penitentia: vt ibi.z in.l.sicut.C.de actio.z obli.in.l.incōmodato.§.sicut.ff.cōmo.ideo constat q dictus cōtractus donationis non reuocatur penitentia per predicta maxime per.d.l.aristo. Item nec ex defectu cause non secute qz ex multorum testium depositionib⁹ videtur probari q dictus seraphinus seruauit conuēta ex parte sua. conditio autem ob causam solum ex duplici capite competit.s. ex capite penitentie et capite cause non secute.vt.l.si pecuniam.z per totum.ff.de conditio.ob causam.z.C.eo.ti.merito ex neutro capite videtur q dictus meus possit obtinere in hoc remedio per eum deducto.z maxime predicta videntur procedere.qz ipse iurauit seruare dictam donationem z nō cōtrauenire aliqua ratione vel causa.z tale iuramentū seruari potest sine dispendio salutis eterne. ergo est seruandum.c.cum contingat in fi.de iureiu.c.licet mulieres. eod.titu.lib.vj.z.c.q̄uis.de pac.eodem libro. ¶Tamen his minime refragantibus contrariam partem arbitror iuri magis consentaneam.nam licet in contractibus innominatis regulariter cesset

3 conditio ob causam: vt supradictuz est.†tamen fallit in contractu stipulationis interposite.l.si quis accepto.z.l.si mulier.ff.de condi.ob causam iuncta.l.j.ff.de accep.z not. Barto.docto.in.l.fi.eo.

4 titu. ¶Similiter†z donatio rescinditur per conditionem ob causam si conuenta non seruant.l.j.C.de dona.que sub modo. z no.in d.l.ij.C.de condi.ob causam.ibi Barto.z Bald.hoc voluit.z doct. ibi.z in.d.l.fi.ff.eo.titu.Et in dicto omnes concordant.z ex dictis docto.varie rationes assumuntur.nam bartol.in.l.ij.C.de condi. ob causam vult. quod licet donatio simpliciter sit contractus no-

5 minati: tamen † donatio ob causam est contractus innominatus quia illa non est propria donatio.l.j.ff.de dona.z idem Ange.ibi. et Paulus de castro.in.d.l.fi.de condi.ob causam.Bald.aūt ibi dicit quod licet sit contractus nominatus ratione nominis.tamen magis accedit nature contractui innominati.ideo datur conditio ob causam secundum eū.idem Paulus de castro in.d.l.aristo.dicit quod est contractus mixtus.ideo capitur per iurislatorem media via scilicet quia statuitur quod non reuocetur penitētia vt ibi.nec ex penitentia detur conditio ob causam.z in hoc accedit nature cō

6 tractus nominati. ¶Cum† in contractibus innominatis competit conditio ob causaz rōne penitentie.l.si pecuniam.ff.de cōdi.ob causam.tamen competit conditio ob causam ex capite cause non secute

secute. et in hoc assumit naturam contractus innominati secundum eum. aliam subtilem rationem assignat Bar. in d. l. fi. de condi. ob causam. dicens quod quando causa adijcitur contractui nominato: et tunc si informat actionem ex contractu non competit conditio ob causam. et ita procedat quod habetur in d. l. fi. et hoc nisi non fuisset alias contracturus. nam tunc etiam contractibus nominatis est locus conditioni ob causam: ut est casus singularis in l. cum te. C. de pac. inter emp. et ven. Si vero non informat actionem ex contractu nominato resultantem. et tunc competit conditio ob causam. et ita procedat tex. in d. l. j. C. de dona. que sub modo. secundum Bar. et eius distinctionem approbant Bald. et Ange. ibi. et Saly. in l. petens. iiij. q. C. de pac. et in fi. d. l. fi. ponens rationem

7 differentie inter unum membrum Bar. et aliud. † Causa non potest informare actionem ex contractu donationis cum causa sit pro uno et donatio pro alio: et actio que competit donatario daretur contra eum quod est absonum et de iure impossibile. ut per glo. et docto. in dicta l. pe

8 tens. † Constat itaque quod si dictus donatarius non servavit promissa per eum quod dictus contractus donationis debet revocari. quinimmo revocatus est ipso iure quatenus est proficuus donatario ex quo donatio fuit iuramento firmata per singularem decisionem. l. si quis maior. C. de transac. que licet loquatur in transactione tamen pluries repetit etiam de pactis. idem doc. dicunt quod generaliter militat etiam in alijs contractibus. nam alias frustra toties reiteraret de pac. non autem est deductum contra: quod dictus donatarius esset tempore prestiti iuramenti maior. xxv. an. prout requirit ut illa rigorosa lex procedat prout ibi tradunt legentes. a contrario enim sensu illius tex. probatur quod non procedit in minore. xxv. an. non refert ex quo saltem competit remedium conditionis ob causam quod apparet principaliter intentatum. Solum itaque est videndum utrum sint servata conventa: et profecto ex deductis et probatis pro parte mei agentis. videtur satis plene probatum quod dictus Seraphinus non servavit conventa ex parte sui. nam ipse promisit coicare omnes res suas et omnes labores suos sibi meo et eius filio: et ipsum meum habere in patrem profecto non probavit sufficienter hec fecisse. nam licet probet quod ivit ad habitandum cum dicto meo: et quod laborabat et cultivabat bona dicti mei pro dimidia sibi donata. tamen non probat concludenter quod fructus inde percepti coicaverit dicto meo. Constat enim † quod incumbit onus pro

9 bandi se implevisse id ad quod adversario tenetur: licet adversarius se fundet in negativa: prout est theorica Barto. et omnium in l. hoc iure. ff. de verb. obli. per id quod habetur in l. ij. C. de iure emp. ubi si dominus dicit emphyteotam amisisse ius suum: eo quia non solvit canonem intra biennium non tenetur id probare ipse dominus licet negativa sit fundamentum sue intentionis: sed tenetur probare ipse emphyteota se solvisse prout omnes tenent: et est theorica indubitata debet probatio concludere alias non relevat. l. non hoc. C. unde cogna. c. in presentia. de proba. et l. ad probationem. C. de proba. non autem concludit quando contrarium consequentis potest stari cum antecedenti prout est una maxima apud dyalecticos. et no. Bal. in l. conventiculum. C. de epi. et cle. et satis probatur in iuribus preallegatis. Et hoc in probatione propria: quinimmo fallit dicta theorica in probatione presumptiva. ut in toto titulo extra de presump. et in d. l. sive possidetis. C. de proba. in l. quod testium. et in l. pocula. ff. eo. ti. cum infinitis similibus. et quod per Bar. et doc. i. l. j. ff. si cer. pe. in casu nostro non cadit aliqua iuris presumptio. ideo probatio debet necessario concludere: sed non concludit necessario dictus meus erat prius pauper et male inductus postea ivit bene inductus: ergo ille coicavit labores suos et res suas: nam potuit aliunde assumere vestimenta. facit. l. si defunctus. et quod ibi habetur. C. arbi. tute. Item non sequitur dictus meus se laudabat de meo: ergo meus coicavit labores suos et omnes res suas: et longe minus sequitur quod habuerit eum in patrem. omnia itaque probantur per dictum reum conventum non probant concludenter intentionem dicti conventi. s. quod servaverit conventa: licet aliquam con

10 iecturam prebeant. Et licet hec sint rigorosa † quia difficile esset concludenter probare tale implementum: tamen ex altera parte veritas satis apparet ex probatis pro parte dicti mei: quod dictus Seraphinus non habuit in patrem dictum meum: nam plures testes deponunt quod dictus meus volebat solvere cuidam quem asserebat suum creditorem minimam quantitatem grani que erat in eius fossa: et dictus Seraphinus posuit se in dicta fossa dicendo quod volebat prius mori quam ipse meus aliquid daret de dicto grano: prout hoc plene probant primi tres testes examinati pro parte mei. profecto ista sunt verba et facta que non conveniunt filio erga patrem cui debet reverentiam. l. iiij. §. pretor ait. cum ll. seq. ff. de in ius voc. et l. fi. C. e. ti. et in quarto precepto legis divine talia fa

11 ciendo non honorabat neque reverentiam prestabat dicto meo: immo † dicta verba volo citius mori etc. sapiunt quandam speciem minarum: nam mortem verisimiliter non supportasset cum patientia: sed restitisset et potius alteri pro posse intulisset cum omnis charitas potior est in seipso quam in alium. l. si preses. C. de servi. et aqua hinc quod pro sui defensione potest quis alteri mortem irrogare. l. furem. et l. scientiam. §. qui cum aliter. ff. ad l. aq. c. ij. et c. significasti. cum similibus. de homi. ita quod dicendo illa verba prius moriar: maxime homini magis debili sunt pregnantia et tacite significant quod resisteret: prout resisteret morti: sed cui dubium quod offenderet prius alium quam pati mortem ideo tacitas minas important: ideo ex hoc deducitur quod non tractavit eum ut patrem. Et licet plura argumenta possent fieri ad excusationem que coloratam excusationem non veram deduceret: tamen dictus meus habet aliam viam quod nec ipse Seraphinus exquisite ut debet pro

bat se servasse ut onus probandi sibi incumbit. sunt etiam alij testes examinati pro parte mei qui deponunt ea ex quibus deprehenditur quod dictus Seraphinus non habebat eum in patrem. et maxime quia unus testis videlicet Franciscus. alias ceccus deponit quod dictus Seraphinus prius dixerat dicto meo: si tu el tocche te faro vno malo servitio: licet in hoc sit singularis: tamen debet inclinare mentem iudicis in interpretando alios actus qui probantur per plures testes: maxime illud se deponere ad sedendum super fovea quam dictus meus discoperiebat: et dicendo io se voglio morire che tu ex tocche: coadiuvatur etiam quia dictus meus tunc protestatus fuit quod ipse Seraphinus non servabat que promiserat et non habebat eum in patrem prout hoc deponit villanus. et licet forte

12 sit in hoc singularis: quia non reperio alios illud dicere: tamen † satis debet movere mentem iudicis cui est arbitrarium deferre iuramentum in defectum semiplene probationis uni parti vel alteri. iuxta. l. i bone fidei. C. de prob. et l. admonendi. ff. e. ti. et c. fi. extra. e. ti. ex quo non est iure determinatum cui et quando deferri debeat. ideo iudicis ar

13 bitrio remittitur. l. j. ff. de iur. deliber. et c. causis. de offi. deleg. † Et licet doc. soleant magistrali theorica quod quando est magna causa non deferatur: tamen an sit magna causa etiam index habet arbitrari: et alias circunstantias cum id totum non sit in iure declaratum. et hic non stat principalis vis negocij super dicta protestatione: sed super alijs attestationibus. sed hec deducitur ad aliquid coadiuvandum. ideo non debet iudicari tam preiudicialis probatio quod propter arduitatem negocij non credatur iuramento partis una cum alia probatione semiplena. insuper fuit de hoc rogatus notarius et instrumentum in actis productum. iuvatur etiam premissa quod s. dictus Seraphinus venerit contra conventa: quia probatur quod ipse tempore quo dictus meus petebat dictam minimam quantitatem grani pro satisfaciendo suo creditori: dictus Seraphinus respondit quod illud volebat pro suis prout hoc in effectu deponunt duo testes. videlicet Guido secundus testis qui deponit quod dixit quod volebat pro sua familia. et Franciscus qui deponit quod dixit quod volebat per le suoi mamole. quod in idem recidit. et quod demonstratur quod nolebat coicare illud dicto meo qui non erat de sua familia. iuxta ea que habentur in l. pronunciatio. §. familie. ff. de verborum significa. et l. fina. C. eo. titu. et. l. ediles. §. familie. ff. de edi. edic. Item idem adminiculatur id quod etiam testes deponunt quod dictus Seraphinus dicebat: si tu vole che io paga fame charta del tuo. ex quibus persuaderi potest quod dictus Seraphinus volebat male tractare meum: ut deduceretur ad donandum sibi residuum quod non est boni filij erga patrem. Et licet singula non sufficerent: saltem ista que ut dixi adminiculantur: tamen omnia simul iuncta

14 meo iudicio iuvant: † accedat quod habetur in l. excusantur. in principi. ff. de excu. tuto. iuncto etiam quod premisi. s. quod observantia debet probari per debitorem. Et presertim cum precessit protestatio manu publici notarij quod dictus Seraphinus servaret conventa que emanavit de mense Augusti. et ille contraveniens super quibus depositiones fuerunt postea facte. Nam Guido deponit quod transacto mense Augusti anni proximi M.cccclxxxij. et alij deponunt quod eorumvideri de mense septembris.

15 Item † protestatio illa alia facta in actu de quo. s. est sufficiens ad constituendum in mora. non enim requiritur protestatio iudicialis: sed sufficit extraiudicialis ad constituendum in mora. l. si ex legati causa. de verb. oblig. l. mora. in princ. de usuris. cum similibus. et si dicatur dato quod dictus Seraphinus fuerit in mora servandi conventa.

16 tamen † potest mora purgari in his terminis usque ad sententiam prout dicit glo. in l. sive apud acta. C. de transac. quam multi sequuntur per l. si maior. eo. ti. Bar. et alij quod usque ad litis contesta. p. l. si insulam fieri. de verb. oblig. et l. si stipulatus sum. x. in melle. de solu. idem dato quod dictus Seraphinus fuerit in mora. tamen ante lit. contesta. obtulit se paratum adimplere omnia que promisit: ideo cum steterit per meum insistit in revocatione donationis: quominus impleat videtur purgata mora. Respondetur quod primo est advertendum quod quando contractus est iuratus non potest mora purgari p. d. l. si quis maior. prout ibi not. docto. Breviter incedo: quoniam nuncius instat et dies feste instant et alie occupationes ne nimium nuncium detineam. insuper dictus Seraphinus verbo non apparet quod haberet parata que offerebat prout requiritur. ut voluit Bart. in l. pretor ait. §. si quis paratus. de novi oper. nunci. per. l. si decem. §. j. ff. de solu. ubi etiam no. Item si venit contra factum tractandum aliter quam ut patrem prout venit non est possibilis purgatio: quia factum postea non esse factum dicitur. l. in bello. §. facto. de cap. hic enim solo privatur

17 deus ut aiunt theologi. Et ex his non obstat dicta obligatio. Nec † ob. adducta in contrarium: que maxime ex parte sunt sublata per adducta supra pro hac parte. non enim obstat quod stipulatio et donatio quibus iuvatur dictus seraphinus sint contractus nominati: licet in donatione doc. varient. tamen dato quod sit ut non revocetur penitentia p. d. l. aristo. tamen revocantur per conditionem ob causam doc. communiter concludunt varijs rationibus prout supra late deductum est. Et licet non omnis defectus cause inducat conditionem ob causam. l. ij. §. fi. ff. de dona. sed cause finalis. tamen finalis causa censetur quando respicit favorem alterius quam donatarij: ut tradunt doct. in d. §. fina. Et maxime si respiciunt favorem et utilitatem recipientis. l. cum proponas. C. de pac. et l. de dona. que sub mo. et l. j. C. de his que sub modo. et formatur per totos titu. ff. et. C. de conditio.

ob causam. verum est ꝙ finalis causa sumi potest varijs modis: vno quādo nō fuisset aliter cōtractus nisi ꝑpter illam causam. ⁊ ita cōsideratur in terminis. d. l. cum te. C. de pac. inter emp. ⁊ ven. prout dicunt doc. ibi. ⁊ in. d. l. fi. de cōdi. ob causam. ⁊ ista talis causa si deficiat producit conditionē ob causam etiā in cōtractibus nominatis. alio mō potest sumi qū fuisset al's contracturus: sed non illo modo verbi gratia volebam vendere rem meā pro condecēti ꝓcio vēdo ꝓ minori precio ob aliquā causam: causa illa est finalis causa vendēdi pro minori precio. facit. l. fundi partē. de cōtrahen. emp. sed nō est finalis causa vendendi ⁊ defectus. isto casu inducit conditionē ob cām in cōtractibus innominatis ⁊ in stipulatione sup eis interposita: ⁊ in donatione q̄ vt supra dictū est saltem hoc respectu nō hȝ naturā cōtractus innominati. Nō obstāt ꝓbationes deducte in cōtrariū: q2 prout. s. dixi: non cōcludūt ⁊ vltra: lȝ aliquo tpe bñ tractauerit ⁊ seruauerit: nō ꝑpterea artat in sequēti tpe seruauerit ea ad q̄ tenebať. †Nō obstat iuramentū qđ prestitit meus de seruādo cōtractū ⁊ nō cōtraueniēdo ⁊c. q2 iuramētū hȝ tm̄ ꝯditionē si sibi ꝑ aduersariū seruanť ꝓmissa. c. ꝓuenit. ⁊ c. sicut. de iureiur. ⁊ ꝑ glo. in. c. quēadmodū. e. ti. prout oēs tenēt in dictis iurib⁹. ⁊ facit. l. fi. ff. si qs cau. ⁊. l. fina. C. de nō nu. pe. lȝ nō sit propria conditio doc. ita loquuntur: q2 si aduersarius venit cōtra ꝓmissa iurās non artatur obseruare iuramentum. ⁊ hoc clarū nō obst. si notarius est in sacris plane cōsultans non insisto. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cij.

1. ☞ Donatio nō reuocatur sola donatoris voluntate facta inter viuos.
2. Iuramētum firmat cōtractum nullum.
3. Donatio ingratitudinis vitio reuocať generali renūciatione nō obstante.
4. Iuramētum cōtractui prestitum respicit tacitas vel exp̄ssas cōditiones cōtractus si pacta seruentur. nu. 13.
5. Iuramētum nō trahiť ad casum illicitum etiam expressum in odiū iurantis vel alterius. nu. 8.
6. Alio verbum denotat casum similem.
7. Renūciatio iuris nō reuocandi cā ingratitudinis non valet iure canonico tutius est non reuocare. nu. 9.
10. Cōparatiui natura est relinquere positiuū in suo termino.
11. Donationis reuocatio ꝑiurio non potest impugnari.
13. Iuramentū nō artat obseruantiā cōtractus si ꝯuēta nō adimpleanť.
15. Expense seu alimēta reperta condigne prestita in dubio presumūtur ab eo data qui ad illa tenetur.
16. Testis q premeditato sermone deponit suspitione nō caret.
17. Sententia ferri potest processu non publicato.
Idem publicatio non est de substantia processus.
18. Summaria processura ferijs non gaudet.
19. Appellatio ab interlocutoria non suspendit iurisditionem iudicis a quo.

¶ Consilium. cij.

In noīe domini nostri iesu christi. ¶ In causa lȝ videatur prima facie dicendum ꝙ dicta dña margarita foueat iustitiā ita ꝙ nequeat ꝓferri sentētia cōtra eam. Habet eñ donationē †q̄ nō reuocať sola voluntate donatoris. l. aristo. ff. de dona. in. l. ꝑfecta. C. de dona. q̄ sub modo. ⁊ quasi ꝑ totū titulū. ff. ⁊ C. de dona. nec videť ꝙ reuocanda veniat ꝑpter pacta nō seruata nec ꝑpter ingratitudinē: q2 in ipsa donatione ꝓmisit cū iuramēto eā nō reuocare ⁊ nō venire contra renūciādo oī iure ⁊c. ꝑ qđ iuramētū qđ seruari potest sine dispēdio salutis eterne: videť ꝙ firmať tale pactū ⁊ renūciatio. ar. c. cū cōtingat. de iureiurā. ⁊ c. q̄uis. de pactis. in. vj. attenta ratione generali illoꝝ iuriū: ⁊ q̄ generaliter habenť in dictis iuribus. ⁊ in auť. sacramēta puberū. C. si aduersus venditionē. ⁊ ꝑ Bart. in. l. si quis ꝓ eo. ff. de fideiuſ. Et saltē videť †ꝙ sit seruādum iuramētum dato ꝙ pactū nō valeret nec firmareť iuramēto ꝑ ea q̄ habenť in. c. j. ⁊ c. debitores. de iureiur. ⁊ in. c. significāte. de pigno. ⁊ iō nō petita absolutione nō vř ꝙ potuerit licite reuocari ꝑ donatorē qui iurauit vt. s̄. Et insuꝑ vř ꝙ sñia ferri nequeat: q2 vt presupponitur fuit publicatus ꝓcessus tpe feriato: ⁊ fuit a dicta publicatione appellatū: ⁊ pēdente appellatione nihil innouari pōt. ff. nil nouari app. pē. in rubro ⁊ nigro. ¶ His tñ non obstātib⁹ cōtrariū vř apta fronte cōcludendū. vȝ. ꝙ dicta donatio facta per dictū Paulū dicte margarite non iuuet dictā margaritam donatariā. Presupponitur enim esse legitime ꝓbatū ꝙ dicta margarita porrexit manus impias in dictum Paulū donatorē ipsum vapulando: †⁊ ꝑpter dictā causam donatio vitio ingratitudinis reuocať. vt est tex. in. l. fi. C. de reuocandis donationib⁹. nec hȝ obstare ꝙ dicta donatio fuit iuramento firmata ⁊ renūciatū oī iuris auxilio: q2 rñdetur† ꝙ iuramētum appositum super cōtractu interpretatur ſm naturā cōtractus ⁊ recipit conditiones expressas vel tacitas quas recipit contractus in. l. fi. C. de nō nu. pe. ⁊. l. fi. ff. q satisda. cog. ⁊. l. si libertus. ff. de ope. liber. ⁊ ideo prout cōtract⁹ ⁊ ꝓmissio de seruādo cōtractū intelligiť ⁊ tacitā cōditionē recipit si res in eodē statu permāserit seu reb⁹ sic se habentibus. l. continuus. §. cū quis. in fine. de verb. obli. ⁊. l. cum quis. in prin. de solutionibus. ⁊ in canone nequis. xxij. q. ideo etiā iuramētum recipit similem condi. per dicta iura. ⁊ c. quēadmodū. de iureiur. ⁊ ibi glo. super vbo conditionis. ⁊ per consequēs iuramentum de seruando contractū ⁊ non veniēdo contra non trahiť ad hunc casum. s. in quo donator fuit percussus ⁊ batutus a donatario: ⁊ sic superuenit causa ingratitudinis ⁊ cōsequēter res nō permansit in eodē statu. prout† in simili in. d. c. quēadmodū. iuramentum de non dimittendo vxorem non astringit si vxor postea fornicatur: nec fuit renūciatum iuri reuocandi vigore ingratitudinis: lȝ fuit ꝓmissum non reuocare vigore defect⁹ insinuationis vel alio† iure modo vel causa. Sed verbū †alio denotat casum similē. l. secūda. cū sua glo. C. de ser. fug. ⁊ habetur ꝑ doc. in. c. sedes. de rescrip. ⁊ in cle. j. eod. ti. ideo dicta verba non cōprehendunt reuocationē ea causa ingratitudinis que non est similis: ⁊ maxime in cā que sonat in delictum prout est inferre manus impias in donatorē. Quinimmo †renunciatio iuri reuocādi ex cā ingratitudinis: et ꝓmissio de non reuocando ex dicta cā videtur ꝙ non valeret tāq̄ prebēs cām delinquēdi. ar. l. conuenire. ff. de pac. dotalibus. ⁊. l. iurisgē. §. illud nulla. ff. de pac. Et †iuramētum non firmat conuētionē reprobatā odio iurantis vel aduersarij. vt in. c. j. ⁊ in. c. debitores. de iureiurā. ⁊ in. c. significante. de pignoribus. ⁊ per Bar. in. l. si quis pro eo. de fideiusso. ⁊ doc. in. d. c. cum cōtingat. de iureiurando. ⁊ in dicta auť. sacramenta puberum. ¶ Et insuper potest attētari † ꝙ iuramētū hmōi de non reuocando donationē ratione ingratitudinis futurę non astringat iurantem adeo ꝙ reuocans incidat in periurium licet tutius sit tunc non reuocare: vt in simili est tex. in. d. c. quēadmodū. in fine. vbi maritus iurauit nō accusare vxorē de adulterio. ⁊ dubitať vtrū artetur ad nō accusandū si vxor postea adulterať et deciditur ꝙ tuti⁹ est abstinere ab accusando ꝙ verbū tutius est cōparatiuū. Et †natura cōparatiui est relinquere positiuū in termino. l. vbi autē nō apparet. in prin. de verb. oblig. ⁊ ꝑ cōsequēs nō recedendo a propria vi verborum ibi probatur ꝙ non ob. iuramento tutum est tunc vxorem accusare. ⁊ cōsequēter nō incidat in periurium: prout hoc ibi dicit Jo. an. super text. qđ ⁊ tenent ibi Jmo. ⁊ Panor. †Dato aūt ꝙ reuocās donationē incideret in periuriū si iurasset nō reuocare rōne ingratitudinis cōmittēde nihilomin⁹ reuocatio teneret: q2 lȝ iurās aliqđ nō facere ⁊ cōtrafaciēs sit ꝑiurus: tñ non propterea factū vitiatur: q2 iuramētū nō vitiat actū factū cōtra iuramētū: q2 iure non caueť ꝙ iuramētū habeat dictam vim: immo ꝯtrariū volunt Inn. ⁊ doc. in. c. dilecto. de prebē. ⁊ doc. in. c. itellecto. de iureiur. ꝙ ⁊ voluit Jo. an. in. c. quidē semel. de re. iur. in. vj. dicens ꝙ iurans non reuocare testamentum: si postea reuocat est periurus. tñ reuocatio tenet. Jtē Bar. in. l. oēs populi. ff. de iustitia ⁊ iur. in. iij. q. principali. x. col. dicit ꝙ iurās non reuocare statutum: si postea reuocat valet reuocatio non obstāte iuramēto: ita ergo in proposito si dictus donator iurasset nō reuocare donationē rōne ingratitudinis future valuisset: nihilominus reuocatio etiā si ex reuocatione incidisset in periuriū: licet vt dixi posset ꝓbabiliter teneri ꝙ nō icidisset i ꝑiuriū ꝑ. d. c. quēadmodū. in fi. vt supra ponderatū post Jo. an. Jmo. ⁊ Panor. ꝙ maxime dicendum est in casu isto in quo per donatariā non fuerunt impleta ea que promisit: maxime quia non soluit viginti ducatos dicto donatori quos sibi dare promiserat ad eius requisitionē: ⁊ requisita cessauit soluere: ⁊ sic fuit in mora soluēdi. †Sufficit eñ extraiudicialis interpellatio. l. mora. ff. de vsu. ⁊. l. si ex legati causa. ⁊. l. q rome. §. coheredes. de verbo. obliga. ⁊ habetur in. l. quod te. ff. si cer. pet. ⁊ hoc est clarum ꝙ. s. interpellatio iudicialis non requiritur. †⁊ qs non astringitur iuramento de seruando contractum quando aduersarius sibi contractum non seruauit: tamen quia interpositum super contractu habet tacitam conditionem si sibi pacta obseruentur: vt hoc probatur in. c. venit. de iureiurā. prout ibi omnes tenēt qđ ⁊ tenet glo. in dicto verbo conditiones. in. d. c. quēadmodum. Et propterea dictus donator dato ꝙ promisisset non reuocare ratione ingratitudinis ⁊ iurasset: nihilominus potuisset reuocare sine metu periurij: eo quia donataria sibi non seruauit que promiserat: ex quibus apparet ꝙ pluribus medijs deducitur ꝙ dicta donatio potuit ratione ingratitudinis per donatorem reuocari nō obstante iuramento: tum quia non fuit promissum non reuocare ratione ingratitudinis: tum quia si promissum fuisset expresse promissio non tenuisset nec cōfirmata fuisset iuramēto: nec forte iuramentum astringeret iurantem ad periurium contraueniendo. et saltē ex quo nō fuerūt seruata cōuenta: ⁊ si fuissent seruata et iuramētum astringeret: tñ reuocatio tenuisset nō obstante periurio reuocantis: prout hec singula supra deducta sunt: ⁊ probata recte intuenti. Et insuper si dicta margarita erat maior vigintiquinq; annis tēpore cōtractus: tunc eoipso ꝙ interpellata nō soluit dictos viginti ducatos censetur ipso iure amisisse omne ius sibi cōpetens ex ipso cōtractu donationis ⁊ retrāslatū ipso iure in donatorē per l. si quis maior. C. de trāsactionib⁹. q̄. l. procedit nō solū i trāsactione sed in quolibet pacto: prout generaliter loquiť: ⁊ ita tenent ibi cōiter doc. ⁊ ideo tūc donatio esset ipso iure reuocata in preiudiciū

dicte

dicte donatarie similiter si alimēta non probātur dicto donatori.
Et sic victum ⁊ vestitum ẜm cōditionē sue psone ⁊ facultate dona
tarie dicta donatio fuit ob dictā cām effectualiter ipso iure reuo-
cata: q꞉ vtile dominiū fuit ipso iure trāslatū in donatorē ex specia
14 li decisione.l.j.C.de dona.q̄ sub modo. ¶ † Incumbit antē onus
probandi donatarie saltem q̄ condigna alimenta fuerint prestita
dicto donatori: quia quando debitor tenetur aliquid prestare cre-
ditori sibi incumbit onus probandi affirmatiua non creditori ne
gatiuam: licet negatiua sit fundamētum sue intentionis: puta q꞉
agatur ad penam cōtrauētionis. ista est theorica Bar. ⁊ doct. in.l.
hoc iure.ff.de vbo.obli. ⁊ per glo. Cy. Bal. ⁊ doc. in.l.ij.C. de iure
emphyteotico. ⁊ p Host. ⁊ doct. in.c. sup his. de accusationib⁹. Et
15 licet † si probarent̄ prestita condigna alimēta: ⁊ dubitaretur p quē
prestita fuissent posset pbabiliter instari q̄ cēserent̄ prestita p do-
natariū qui promiserat illa prestare per theoricā quā tradit Bar.
in.l.si seruum.ff.de verb.oblig.per tex.in.l.fi.C.de alimētis prestā-
dis pupillo. vbi eādem theoricā tendūt per illū tex. Bal. ⁊ Saly. vi
delicet. q̄ vbi reperitur factū aliqd quod requirit impēsam in du-
bio presumitur factū ab eo q tenebatur illud facere: posset tñ etiā
in contrarium instari: tñ q꞉ nō instatur sup hoc sed qd non fuerūt
prestita alimēta condigna qualitati donatoris ẜm qd ꝯuentū fuit
maxime circa vestitū. ⁊ sup hoc testes instāt pro vtraq̄ parte: quo
rum attestationes ꝑpter cumulum scripturarum ⁊ tēporis breui-
tatem nō potui diligenter erat percunctari: sed prout mihi dicit̄
testes pro parte margarite sunt pauciores numero ⁊ dignitate seu
legalitate inferiores. Et insuper non videntur deponere verisil'ia
seu alienati suspitiōe: prout sup hoc instat dñs allegās vt arbitror
patronus cause qui verisimiliter diligēter inspexit dicta testium. ⁊
insuper pōdero q nōnulli testes quos vidi deponūt q̄ dicta domi
na margarita prestitit alimēta victū ⁊ vestitū dicto donatori a tā-
to tpe ⁊ citra: licet de diuersis tpibus loquantur: tamen omnes vel
quasi omnes quos vidi: licet omnes non viderim loquuntur per
dictiones ⁊ citra. ⁊ sic loquuntur de tpe cōtinuato vsq̄ ad tps de-
positionis: quia ista est virt⁹ dictorum verborū ⁊ citra. per no. per
Jo.an.in.c.licet causam.de probationibus. ⁊ p Bar.in.l.celsus.de
vsucap. ⁊ tñ post reuocationē donationis ⁊ donationē ante factā
non est verisil'e q̄ fuerit ab ea alimētatus: sed prout mihi dicit̄ fuit
alimētatus a scdo donatario. ita q̄ deducitur q̄ veritas est cōtra-
16 ria vbis attestationū dicte margarite: † ⁊ saltē nō carēt testes suspi
tione: q꞉ hoc respectu loquuntur euidēter p eūdem pmeditatū ser
monē p id qd habet̄ in.l.iij.§.tu magis.ff.de testi. ex quib⁹ mihi p-
suadeo q̄ preualeāt in hac parte attestationes facte p parte dona
toris: lz oēs attestationes non viderim. ideo precise non loquor in
hac parte. ex quibus aūt oībus puto concludendū q̄ pars actoris
foueat iustitiam ita qd sententia sit contra dictam margaritam fe-
renda. Nec hʒ obstare q̄ publicatio pcessus fuit facta tēpore feria
17 to ẜm formā statutorū: † q꞉ ferri potest snīa etiam non publicato
pcessu: vt no. Bar. ⁊ Bal. in.l.prolatam. C.de sententijs. ad hoc.c.
fi.de hereticis.lib.vj. prout ergo potest ferri sententia nō publica-
to processu: ita pariter potest ferri processu non rite publicato. ad
hoc no. per glo. ⁊ doc. in.l.vinum.ff.si cer.pet. Preterea ẜm copiā
ad me trāsmissam statutum excipit causas summarias a ferijs sta-
tutarijs: ſʒ ista causa ex forma rescripti est summaria. merito dicte
ferie statutarie non militant in causa. ⁊ maxime quia in supplica-
18 tione petitur commiti † q̄ procedatur summarie simpliciter ⁊ de
plano: per que verba tolluntur ferie inducte in fauorem hominū.
cle.sepe.de verb.signi. prout est dies lune carnispriuij: que dies nō
videtur deputata ad honorē dei: sed potius ad lasciuias ⁊ delitias
hominum. ⁊ in signatura dicitur committimus summarie ⁊c. vt pe
titur. ⁊ sic videtur in signatura virtualiter comprehendi qd proce-
datur etiam simpliciter ⁊ de plano: et quo refertur ad petitionem.
Et illa verba ⁊c. videtur illa verba comprehendere per ea que ha-
bentur in.l.gallus.§.idem credendum.de libe. ⁊ posthu. nec habet
19 obstare appellatio: quia † appellatio ab interlocutoria non suspen
dit iurisditionē seu iudicium iudicis a quo: vt est tex.in.c.non solū.
de appel.lib.vj. ⁊ iudex processit in causa post appellationē quem
processum non debuit frustra facere. arg.l.si pretor.in prin.de iudi
cijs. ⁊ c.j.eo.ti.lib.vj. ideo obstante appellatione etiā si non sit de-
serta potest ⁊ dʒ ad sententiā procedere. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ciij.

1 Dāna ⁊ interesse siue pericula substinet lucri particeps.
2 Communis res si pereat cōmuniter perit.
3 Tutor curator siue negocior gestor tenent̄ de dolo lata culpa ⁊ leui. Idem in debitis creditis per eosdem factis.
4 Culpa lata et leuis que dicantur.
5 Tutor pauper siue negociorū gestor aut frater cōis mense: contraxisse presumūtur rebus pupilli siue cōibus.
6 Responsio intelligitur ẜm interrogata.
7 Cōfessio facta pñte parte pbat in piudiciū ꝯfitētis etiā infirmi.
8 Probatio dʒ de necessario cōcludere: idē ⁊ cōfessio q̄ esse dʒ certa.
9 Indefinita in pbationib⁹ vl'r non releuat. nu.11.
10 Indefinita equpollet vniuersali in cōtractibus ⁊ vltimis volūtatibus quādo cōtentorum vniuersali est eadē ratio.
12 Infirmi cōiter solēt applaudere cōsanguineis ⁊ rñdere q̄ sic.
13 Institutio facta ad alterius interrogationē non valet.

¶ Consilium.ciij.

In nomīe domini nostri

iesu xpi. ¶ Circa primū cōsultationis articulum lʒ vi
deat̄ pma facie dicēdū q̄ dicta credita inutilia si fue-
runt facta p dictū petrū sanctē p se ⁊ fratrib⁹ quorum
negocia gerebat seu ad cōem cōputū ⁊ rōnē posuit debeāt ad cōē
cōputū ascribi: maxime ex quo prout dr̄ fuerūt dicta credita facta
cā lucrādi: vt scʒ cū pecunia credita trafficaret̄ ad cōe lucrū ⁊ dānū.
ita qd prout si ex dicto credito fuisset suplucratū lucrū fuisset cōe.
1 ita ⁊ dānū decet qd sit cōe inter ipsos fratres. † nā ad quē spectat
lucrū spectat periculū dāni: ⁊ ecōtra.l. ẜm naturā.ff.de reg.iur. ⁊.l.
manifestissimi.§.sed cum in secundam.C.de furtis. ⁊.l.si is qui.§.si
2 quem questum.ff.cōmoda.cum si'libus. Et † res cōis si perit: perit
cōiter dominis: quia res perit dño. C.de pigno.act.l.si nulla. ⁊.l.pi
gnus. ⁊.l.seq. ⁊.ff.pro socio.l.cum duobus.§.dāna.cuʒ similib⁹. Et
si dictus Petrus sanctes gessit negocia fratrum ⁊ eis in aliquibus
subuenit: non debet ei imputari si in aliquibus non subuenit: q꞉ sa
tis est amico in aliquibus subueniri.l.tutoris.C.de nego.gest. His
3 tñ nō obstātibus cōtrariū puto de iure rñdendū: † cōstat eñ q̄ qui
gerit negocia alterius teneṫ de dolo lata culpa ⁊ leui.d.l. tutoris. ⁊
4 ff.e.ti.l.si negocia. † Culpa aūt leuis ē facere id qd prudētes seu di
ligentes hoīes nō facerēt: seu nō facere id qd diligētes homines fe
cissent vt declarat Bart.in.l.qd nerua.ff.de depo. ⁊ in suo tractatu de
testi. sed nemini dubiū est q̄ diligētes homines nō credidissent sal
tem notabilē quātitatē pecunie sine aliqua facultate pbādi: prout
dicit̄ fecisse dictus Petrus sanctes maxime homini cuius magna
fides non esset experiētia probata: quinimmo nec cū idonea pba-
tione diligens ac prudens hō nō credidisset notabilē summā homi-
ni pauperi nō habēti bona correspōdentia. Docet eñ id experien
tia que est rerū magistra.c.q̄ sit.in princi.de elec.lib.vj. ⁊.c.statutū.
de rescrip.in prin.eo.lib. ideo attēto q̄ ille cui dictus petrus san-
ctes fecit dicta credita erat pauper nō debuit eidē credere tantam
summā quātam dr̄ fuisse pecuniā creditā: ⁊ sic duplici respectu cēse
tur fuisse in culpa faciēdo dictū creditū seu dicta credita nedum in
culpa leui q̄ sufficit in istis terminis vt dictū est: sed etiā vr̄ q̄ fue-
rit in culpa lata que est quādo quis facit id qd cōiter hoīes non fe-
cissent prout determinat Bar.in.d.l.qd nerua. raro enim hoīes ita
imprudentes reperirentur qui crederent homini pauperi notabi-
lem summā pecunie: maxime sine facultate probandi creditū pre-
sertim homini: cuius fides integra ⁊ illesa nō esset approbata. Ex
quibus euidenter apparet qd dictus petrus sanctes fuit in culpa
saltem leui: ⁊ per cōsequēs si fecit dicta credita cōmuni nomine suo
⁊ fratrum: seu videt̄ administrator fratrū tenet̄ illud dānū sibi im-
putare: hoc est eius heredi: ⁊ resarciri dʒ p eius heredē dictis suis
fratribus dānum qd inde sentiūt. sinautē credidit solum noīe suo:
tunc similiter dānum predictū dʒ sibi ascribi: ⁊ ipse ei⁹ heres debet
reddere cōputum ⁊ rōnē de introitibus bonor cōmuniū q̄ petrus
sanctes administrabat: ⁊ dicta pecunia credita nō imputabitur di
cto cōputo. ⁊ sic in effectu dānum redūdabit heredi dicti petri san
5 ctis. † Si aūt nō apparet cui⁹ noīe credidit: tunc videtur recurren-
dum ad coniecturas ⁊ verisimilitudines vnde illa pecunia obuene
rit ẜm theoricam quā tradūt doct.in.l.cum oportet.in principio.
C.de bonis que liberis. distinguunt enim quod si bona apud ali-
quam personam existentia seu per eum quesita censentur sua: resul
taret presumptio seu suspitio delicti: tunc bona presumunt̄ alie-
na et prouenta ex bonis alterius a quo cesset suspitio delicti. iste
est textus et eius ratio in.l.quintus.ff.de donatio. inter virum et
vxorem. et in.l.etiam.C.eo.titu. si vero censeretur delictum si bona
essent aliena seu prouenta ex alterius bonis: tunc presumunt̄ pro-
pria non prouenta ex bonis alterius. iste est textus in.l.si defun-
ctus. C. arbitrium tutele. sinautem cessat presumptio delicti ex
vtraq̄ parte: ⁊ tunc recurritur ad coniecturas ⁊ inspicitur vnde ve
risimiliter bona censentur prouenisse. puta si homo industriosus
vel diues et gesserit negocia cuiusdam pauperis vel eius cuius exi-
tus corresponderet verisimiliter introitibus suis: tunc censerētur
bona quesita per administratorem esse propria ipsius administra
toris: et econtra: si est verisimile quod non prouenerint ex indu-
stria administratoris vel ex eius prouentibus: puta quia non
esset industriosus neq̄ diues: ita quod eius redditus verisimiliter
non excederent eius exitus et administraret negocia diuitis non
habentis verisimiliter pares exitus introitibus. tunc presumeren
tur quesita ex bonis administratis et censerentur aliena. ista est
theorica Barto. Saly. Rapha. et Pau. de cast. in dicta.l.cū opor-
tet. vbi idem videtur velle Ange. et ita procedit opinio Joā. glo-
satoris ibi recitata p Accursiū. ⁊ vt arbitror huic vltimo mēbro ap-
plicādus est casus noster ex his que in facto accepi. nam ex quo bo
na erant cōia ⁊ petrus sanctes erat maior ⁊ non habebat bona nisi
cōia cū fratribus. ⁊ verisimiliter habebat maiores exit⁹ q̄ fratres

eius minores: est verisimile q bona quesita per eũ ex bonis cõmu-
nibus prouenerint. Et per hec puto sufficienter responsum ad pri
mum ꝛ fm quesita: ꝛ adducta in contrarium patet responsum
per adducta supra pro hac parte. ¶ Circa secundã autẽ consulta-
tionẽ videtur prima facie dicendũ q dicta confessio releuet ipsum
Gabrielem saltem si dictus petrus sanctes erat integre ꝛ sane mẽ-
tis. nam est premittendum q indefinita equipollet vniuersali. l. si
pluribus. de lega. ij. ꝛ. l. si seruitus. ff. de ser. vrba. predi. ꝛ per glo. et
doc. in. c. vt circa. de elec. lib. vj. ꝛ in. d. l. si pluribꝰ. Item est premit-
6 tendum† q respõsio intelligitur fm interrogata. l. si defensor. §. q
interrogatus. ff. de interro. actio. ꝛ. §. preterea. institu. de inutilibꝰ
stipula. ꝛ in. l. j. §. si ita. ꝛ. l. titia respondit. §. idez respõdit. ff. de ver
bo. oblig. idcirco cum dictus Gabriel interrogauerit indefinite di-
ctum petrum sanctem: vtrum pecunias quas a communi indepo-
situm acceperat ipsi tradidisset: ꝛ dictus petrus sanctes respondẽ-
do si censetur respondisse q dictus Gabriel tradidisset dicto sancti
pecunias quas habuit a communi. ꝛ sic videtur interrogatio ꝛ re-
7 sponsio generaliter de omnibus pecunijs habitis a cõmuni. † Con
fessio autem facta presente parte probat in preiudicium confiten-
tis. l. generaliter. C. de non nume. pecu. ꝛ in titu. de confessis. ff. C. ꝛ
extra. maxime facta ad liberandum. arg. l. arrianus. de actionibus
ꝛ obli. ꝛ. l. tale pactum. in prin. ff. de pac. Nec obstat q erat infirmꝰ
ꝛ in articulo mortis: nam etiam semimortuus potest facere actus
validos. C. de testa. l. quoniam indignum. Tamen his non obstan
tibus contrarium puto de iure respondendum: ad cuius rei euidẽ
8 tiam premitto† q probatio debet necessario concludere al's nõ re
leuat. l. non hoc. C. vnde legitimi. ꝛ. c. in presentia. de probationi-
bus. cum similibus. Et sic confessio que est species probationis et
debet esse certa. l. certum. in prin. ff. de confes. debet necessario con-
9 cludere: al's videtur q non releuet ab eo† q probatio per indefini
tam non videtur q releuet vniuersaliter. non enim sequitur Ga-
briel tradidit petro sancti pecunias quas habuit a cõmuni. ergo
omnes pecunias quas communi habuit tradidit. possunt ei dicta
verba verificari si aliquas pecunias a communi sibi traditas tradi
10 disset petro sancti. merito ꝛc. † Nec obstant iura preallegata dispo
nentia q indefinita equipolleat vniuersali: quia loquuntur in acti
bus dispositiuis: puta in vltimis voluntatibus contractibus ꝛ in
legibus: non autem loquuntur in probationibus que regulariter
debent necessario concludere ꝛ non dependet a ratione: sed a facti
contingentia. Et indefinita equipollet vniuersali quando conten
torũ vniuersali est eadem ratio ꝛ conditio: al's secus vt est theorica
glo. Bar. ꝛ docto. in. d. l. si pluribus. ꝛ glo. ꝛ doc. in. d. c. vt circa. ꝛ sic
11 procedit in actibus in quibus ratio consideratur. † Et non proce-
dat in actu probatorio in quo non consideratur ratio: sed factũ vt
predixi. Et al's in simili consuluimus clarissimus. V. J. docto. d.
Baldus de bartolinis. ꝛ ego communicato consilio consulẽdo pro
ciuitate firmana q indefinita prolata a testibus nõ equipollet vni
uersali dicta ratione: quia probatio debet necessario concludere ꝛ
esse certa et pluralis locutio verificari potest in duobus. l. vbi. ff.
de testibus. ꝛ. l. illam. in fine. ff. de ver. signi. q maxime videtur pro-
cedere in istis terminis in quibus dictus Petrus sanctes poterat
probabiliter ignorare quas pecunias dictus Gabriel recepisset a
communi: quia in facto alieno presumitur ignorantia. l. fi. ff. p suo
cum concordantijs. ꝛ si aliquas pecunias tradidit dictus Gabriel
dicto Petro sancti: potuit Petrus sanctes intelligere de illis et
non de alijs quas ignorabat dictum Gabrielem accepisse a cõmu-
ni. ꝛ sic ex quo non apparet q dictus petrus sanctes habuerit no-
titiam de omnibus pecunijs quas dictus Gabriel habuerat a com
muni: non apparet q sit eadem ratio omnium comprehensorum
sub vniuersali: quia non est eadem ratio in ignoratis: prout in his
de quibus forte habuerat notitiam. Et quan do non est eadem ra
tio omnium contentorum sub vniuersali indefinita non equipol-
let vniuersali: et ideo videtur q dicta cõfessio tanq incerta de quã
ta quantitate intelligatur: quia potest verificari in minima quan
titate nihil aut parum releuet qd saltem dicendum est: attento qd
dictus Petrus sanctes erat in articulo mortis constitutus: ꝛ fuit
instigatus a dicto Gabriele eius genero qui pluries eum interro-
gauit an pecunias quas ipse Gabriel receperat a communi tradi-
disset ipsi Petro sancti: ꝛ ipse Petrus sanctes primis interroga-
tionibus non respondit: demum forte propter euitandam mole-
stiam generi protulit vnicum verbum: si infirmus enim mortis co-
gitatione turbatur de facili applaudet omnibus de quibus inter-
12 rogatur: respondet q sic. † Solent enim communiter infirmi ap-
plaudere consanguineis ꝛ eorum interrogationibus respondere
q sic: prout post Alber. Papi. dicit Jo. an. in additionibus Spe
cu. in titu. de testamen. §. j. ver. quid si his. et post eos dominus an
13 to. in. c. cum tibi. extra eo. titu. Ex hoc concludens† q si infirmus
interrogatus an instituat talem: respõdet q sic: non resultat insti-
tutio ne al's daretur materia fabricandi falsum prout dicit Albe.
Papi. fm enm. Et licet quando interrogaretur a notario rogato
ꝛ ab alia persona non suspecta ꝛ essent signa preambula q infirmꝰ
volebat testari tunc non procedat dicta opi. tamen quando predi
cta cessant ꝛ infirmus ad interrogationem respõdet q sic: videtur
quedam suggestio: ꝛ non videtur voluntas testatoris: ideo nõ va-
let prout concludit Pau. de cast. in. l. iubemus. C. de testamen. di-
cens se ita consuluisse Aretij: ꝛ licet loquantur in testamentis ra
tione subiecte materie: tamen ratio eorum pariter militat in istis
terminis: ꝛ longe magis si diligenter ponderantur supradicta: at-
tento maxime q dictus Petrus sanctes erat nedum infirmus: sed
in extremis constitutus: ꝛ q interrogatus pluries non voluit pri
mis interrogationibus respondere: ꝛ attento q fuit interrogatus
a genero qui pretendebat interesse: ita q magis militat suspitio
fraudis. et maxime predicta procederent si dubitaretur an dictus
Petrus sanctes fuisset tunc sane mentis. Si enim non fuisset sane
mentis nulla esset dubitatio: ideo super primo quesito cõsultatio
nis non insteti: ad dicta autem in contrarium patet respõsum per
adducta pro hac parte. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ciiij.

1 Copulatiua requirit copulatorum concursum.
2 Treuge vinculum fortius est q pacis.
3 Bannitus qui statuto potest offendi occisus ab illo qui cũ eo fece-
rat pacem siue treugam impune occiditur.
4 Hostem decipere conuentionibus bonus est dolus.
5 Pax ꝛ treuga sunt eiusdem efficacie.
6 Ex tunc clausula denotat extremitatem et verbum sum sit certitu
dinem et non fictionem.
7 Habeatur siue intelligatur idem operantur qd presens tempus vt
veritatem denotent.
8 Contumax non dicitur pendente assignatione.
9 Alternatiuarum sufficit alteram verificari.
10 Dispositiua possunt pro textu allegari.
11 Copulatiue natura est potius ampliare q restringere.
12 Contumaciam incidit cui est impossibile quãdoq comparere. nu-
mero. 14.
13 Conditioni dies adiecta repetita videtur in dispositione cõditio
ne in promissoris facto existente.

¶ Consilium. ciiij.

IN noĩe domini nostri iesu
Christi. ¶ Licet in hac cõsultatione videatur prima fa-
cie dicendum q dicti occisores inciderint in penam ho-
micidij. Et in penã rupte treuge ex eo qz de iure cõi clarũ est q ho-
micide incidunt in penam homicidij. Et si erat treuga inter occi-
sos ꝛ occidẽtes nulli dubiũ q occidentes incidunt in penã in treu-
ga comprehensam super quibus non est insistendũ: sed dũtaxat est
instandum vtrũ statuta de quibꝰ in themate releuẽt a dictis penis.
circa q videtur dicendũ q dicta statuta eos nõ releuẽt a dictis pe
nis: qz primũ statutũ vr loqui de bãnitis ꝛ ɔdẽnatis vel de cõdẽna
1 tis tm̃: ita q non videtur q sufficiat q sint banniti tantum† quia
copulatiua requirit concursum copulatorum. l. si heredi plures. ff.
de cõdi. insti. ꝛ. l. generaliter. in princ. C. eo. ti. cum similibus. ꝛ ma-
xime quia statuentes videntur se declarare subdẽdo alternatiuam
vel de condẽnatis tantũ: ꝛ non repetendo de bannitis: tamẽ vnde
videtur dicendum q sit sensus statuti q sufficiat tãtum condẽna-
tio: quia forte condẽnati comparuerant: ꝛ propterea non fuerant
cessante contumacia banniti: non autem procedat in bannitis tm̃
maxime quia dictũ statutum est exorbitãs ꝛ plurimum penale: ita
q duplici respectu est restringendum. regula in penis. ꝛ regula ea
que a iure cõmuni exorbitant cum multis concordantijs. Preter-
ea in fine dicti statuti deciditur qd intelligatur dictum statutũ in
exbãnitis qui intra terminũ bãni nõ cõparuerint sed cõtumaces
extiterint: ita qd nõ vr qd dictũ statutũ verificet ante finẽ termini
bãni: qz ante nõ vidẽtur cõtumaces: et per cõsequẽs etiã si dictum
statutũ militaret in bannitis tm̃ nõ vr qd militet in istis bãnitis q
occisi fuerũt ante terminũ bãni decursum. ꝛ sic dictũ primũ statutũ
de quo in themate nõ videt qd excuset a dictis penis ipsos occiso-
res nec eorum fideiussores ex quo occisi non erant condẽnati: nec
erat elapsus terminus bãni saltẽ quo ad vnũ eorũ. Nõ vr qd eos ex
cuset fm statutũ in themate ponderatũ: quia statutum permittẽs
impune offendi bãnitos intelligendũ videtur in vere bannitis vel
cõdẽnatis ꝛ sic a iudice: ꝛ nõ in his qui ficte finguntur banniti vel
condẽnati iuris dispositione: quia statutum maxime adeo restrin-
gendũ: prout est istud de quo agitur verificari debet in casu vero ꝛ
nõ in casu ficto. ar. l. fi. C. de his q veni. etatis impe. ꝛ. l. iij. §. hec ver
ba. ff. de neg. gest. cũ sil'bꝰ. ꝛ insup lz doc. dicãt qd bãnitis q pñt im
pune offendi possit impune pax rũpi. de quo. j. subnectã nõ videt
2 seq qd ipune treuga rũpi: qz vr† qd magis de facili possit rũpi pax
q treuga ɔ no. ɔ Jo. an. post Vincẽ. in ti. de treug. ꝛ pac. quẽ refert
Ang. in. l. qui seruum. de vb. obli. dicẽs qd ex hoc patet qd est for-
tius vinculũ treuge q vinculũ pacis: de q etiã tãgũt Ang. ꝛ Jmo.
3 in. l. si ex legati cã. † His tñ nõ obst. ɔtrariũ puto de iure rñdendũ.
Ad cuius rei euidentiã pmittẽdũ est qd bãnitꝰ q ex forma statuti
põt impune offendi cẽset hostis ciuitatis prout dixit Bar. i dispu
tatione sua q incipit. statuto Lucane ciuitatis. ꝛ in. l. amissiõe. §. q
deficiunt

deficiunt.ff.de cap.diminu.⁊ in quodā suo cōsilio qd̄ incipit qd̄ capitaneus asisij.⁊ in.l.j.C.de heredi.insti.vbi idem tenēt Bal.Ange.Saly.in repe.⁊ Pau.de cast.qd̄ ⁊ voluerūt Jac.de are. ⁊ Jmo.in.l.ex facto.§.ex facto.ff.ad treb.⁊ sic est cōis opi.⁊ in pratica obseruatur.Hosti autē publico nō tenetur quis seruare fidem prestitam de non offendendo.† Censetur em̄ bonus dolus hostem decipere conuentionibus vel aliter.l.j.§.fuit. cum sua glo.ff. de dolo. Nec tenetur priuatus ipsi hosti publico seruare fidem:vt dicit Ja.de bel.in aut.de mād.princ.§.neqꝫ.in.vij.contrario.prout eum refert Bar.in dicta disputatione in tertia sui parte:idē tenēs dicta ratione precipua concludens qd̄ potest impune pax rūpi bannito qui ex forma statuti potest impune offendi qd̄ ⁊ tenet in.l.qui seruum.de verb.obli.dicēs se ita tenere in.l.quidā sunt.ff.de pen. Et idē Jmo.in.d.l.qui seruum.qd̄ ⁊ cōiter tenetur.† Et dicta rō ⁊ alie plures que assignātur in pace pariter militant in treuga:ideo idem in treuga seruandum est:quia eedem rationes artant. Et vbi eadē ratio: ibi idē ius.l.illud.ad legē aqui.⁊.l.a titio.de verbo. obliga. Et ita vidi seruari in pratica. Et qn̄ fit treuga cū bānito solet p superiorē derogari dicto statuto quo ad dictā treugā:ita ꝙ solum est insistendum an fuimus in casu in quo dicti occisi potuerint impune offendi vigore dictorum statutorū vel alterius eorum:circa qd̄ puto dicēdum ꝙ sic saltem vigore dicti statuti in puncto scd̄o loco pōderati:in quo disponitur ꝙ si bānitus occidat alium vel vulnerauerit:seu certa alia delicta commiserit:ex tunc sit ⁊ esse intelligatur exbānitus ⁊ condēnatus pena capitis:⁊ omnia sua bona intelligūtur publicata ipso iure.† Licet ergo nō fuerit exbānitus ⁊ cōdēnatus pena capitis per os iudicis sententiantis ille de quo dictū statutum loquitur:tamē est exbannitus per sententiam.l.municipalis.ex quo statutum dicit:ꝙ ex tunc sit exbannitus ⁊ condēnatus: ⁊ sic statutum loquitur per verbum sit:qd̄ est expressiuū veritatis. Et cōmuniter non denotat fictionē que est contraria veritati vt de se patet. Et no.glo.in.l.siue possidetis.C.de probatio.⁊ per Bar.in.l.si quis pro emptore.de vsucap.immediate ergo ꝙ talia ppertrauit post condēnationem fuit dictus Britius per dictā legē municipalem exbannitus et condēnatus pena capitis non expectata alia sententia.s.iudicis:vt denotant dicta verba ex tunc:que denotant extremitatem tēporis vt probatur in.l.iiij.ff.de cōdi.⁊ demō.⁊ per glo.in verbo ex tunc.in clemē.vt hi qui de eta.⁊ quali.et in.c.quā sit.de elec.lib.vj.⁊ per Bar.in.l.si stipulatus fuero.in princ.de verb.obli.⁊ per Bal.in.l.j.posteri.C.de test.⁊ in.c.j.de mili.⁊ vasal.qui cōtumax.est in vsibus feud.⁊ faciunt etiam verba ipso iure que subduntur in statuto:que in fine posita vel in medio ad omnia precedentia referuntur.l.talis scriptura.de leg.j.l.iij.§.si filius.ff. de libe.⁊ post.⁊.c.scd̄o requiris.⁊.c.inquisitioni.de appel. denotant rationem late sententie: vt.vis verbi indicat.⁊ vult glo.in.l.criminali.C.de iuris.om.iud.et in cle.j.in fi.de rescrip.⁊ docto.in.c.si diligēti.de fo.cōpe.† Nec obstat ꝙ subdatur ⁊ intelligatur:quia licet verbum intelligatur denotet quādoqꝫ fictionē:tm̄ etiā nōnūꝙ significat veritatē vt contingit in.l.qui solidum.in princi.ff.de leg.ij. Et in.l.si tibi homo.§.cum seruus.de leg.j.⁊ in.l.clam possidere.§.qui ad nundinas.ff.de acqui.posses.l.cōmunis seruus.in prin.eo.tit.⁊ instituta.de rerum diuisio.in pluribus.§§.⁊ in.l.cum em̄.ff.de noua.dicit autē Bar.in.d.l.omnes populi.circa prin.vltime charte. ꝙ est nota taciti intellectus nō expressi:vnde in hoc statuto significat ꝙ tacite sit cōdēnatus quasi nō per sniam iudicis expsse loquētis:verbū autē habeaꝫ nō referaꝫ ad condēnationē capitis de qua premittiꝫ:sed refertur ad terras submissas ⁊ recōmendatas. Itaqꝫ est curandū an denotet veritatē vel fictionē.⁊ insup etiā vbū habeatur nonnunꝙ significat veritatem.vt in.c.tanta.qui filij sint legitimi.⁊ in.c.ex parte.in fi.de cōces.prebē. Et cōstat ꝙ lex potest bona publicare ⁊ etiam dānare ad mortē ipso iure.⁊ quādo lex aliqd facere potest non fiat ficte:vt probatur in.l.in rebus. in fi.⁊ ibi Bal.C.de iure do.⁊ est theorica Bar.in.l.si is qui pro emptore. circa fi.iij.principalis qōnis.de vsuc. Et subditur in dicto statuto ꝙ predicta locum habeant ⁊ plenū sortiantur effectum in omnib⁹ ⁊ p oīa in eo qui associauerit exbannitū ad predicta maleficia committendum:⁊ per cōsequēs statuitur ꝙ associans exbānitum ad aliquod ex dictis maleficijs perpetrandū est exbannitus ipso iure ⁊ cōdēnatus pena capitis absqꝫ alia sententia iudicis: ideo cum dictus interfectus de cuius homicidio agitur associauerit bānitū in homicidio de quo inquirebaꝫ.cōtra eū:⁊ cuius homicidij vigore fuerat in banno positus.idcirco erat a lege municipali ipso iure bānitus ⁊ condēnatus pena capitis.ꝑpterea statutum permittēs bānitum ⁊ condēnatum pena capitis posse impune offendi militabat in dicto qui associauerat alium bānitum in homicidio per eos perpetrato.⁊ ideo tanꝙ hostis ciuitatis potuit licite et impune occidi. adeo ꝙ propter dictum homicidium occidētes non incurrerūt penam homicidij neqꝫ penam rupte treuge:ex quo treuga nō est obseruanda hosti:vt superius ostensum fuit:et ex hoc capite statuti res deducitur satis clara. Nec est opus inuestigare an potuerit occidi impune propter bannum sibi datum a iudice: cuius bāni terminus non erat in totum elapsus:tamē presupponitur ꝙ attenta distantia loci vbi fuit interfectus ⁊ breuitatem tēporis qd̄ restabat de termino erat impossibile ꝙ potuisset intra terminum bāni comparere:circa quā dubitationē ꝙ vigore dicti statuti non licuerit interficere vrgere videtur qui a statutum predictum pluries loquitur in bānito ⁊ condemnato:vel condēnato tantum:⁊ non loquitur de bānito tantū:ex quo videtur deprehēdi ꝙ statuētes nō intēdebāt ꝙ exbanniti ante condēnationē possent impune offendi.preterea dato ꝙ bāniti ante condēnationē possent impune offendi:tamen non censenꝫ bāniti pēdente termino bāni† ⁊ non sint cōtumaces non elapso termino banni:⁊ licet esset elapsum tātum tēpus ꝙ nō possit cōparere in termino:non propterea videtur ꝙ possit impune offendi ante finem termini per tex.in.c.commissa.de elec.lib.vj.⁊.l.in illa.ff.de verb.obli.attento maxime odiositate statuti ꝑpter grauitatem pene.Sed licet predicta satis vrgeant:tamē pōt attentari contrarium.s.qd̄ bannitus non adhuc condēnatus possit impune offendi:nam licet dictum statutum pluries loquatur in bannito ⁊ condēnato vel condēnato tm̄:tū quandoqꝫ loquitur in bannito ⁊ condēnato vt ex inspectione dicti statuti apparet saltem in duobus locis.† Ad veritatem autem alternatiue sufficit alteram partem verificari regula in alternatiuis.in.vj.⁊.l.si heredi plures.de conditionibus.insti.cum simili.⁊ sic videtur qd̄ sufficiat esse bānitum licet non sit condēnatus.pro quo faciūt verba rubrice † q̄ sunt dispositiua:adeo qd̄ possunt pro tex.allegari.vt no. per glo.⁊ docto.in rub.C.ne fideiussores dotium dentur.⁊ per glo.in auꝫ.vt facte noue consti.in princ.⁊ glo.in.l.j.C.de capitatione ciuiū censibus eximenda.li.xj.⁊ per Jmo.in rub.de ver.obli.loquitur em̄ rubri.de bannitis ⁊ condēnatis.⁊ non subdit vel cōdēnatus tm̄.⁊ sic pariter loquitur de bannitis prout de condēnatis.ideo cū cōstet ꝙ condēnati tātum possunt impune offendi declaratur in nigro: ideo etiam banniti tm̄ possint impune offendi vt pariter determinentur illa verba banniti ⁊ condēnati que in rub.determinātur ab eodem verbo.arg.l.iam hoc iure.⁊.l.lutius.de vulg. ⁊ pupil.⁊.l.final.C.de sententijs.cum simili. Attento etiā † ꝙ natura copulatiue est potius ampliare ꝙ̄ restringere:vt est text.singularis in.l. ea tamen.adiectio.de leg.iij.⁊ per Bar.in.l.is qui ducenta.§.vtrum.de reb.dub.⁊ per Bal.⁊ doc.in.l.gallus.§.etiam.de libe.⁊ posth.et per modernos in.c.ij.de rescrip.ꝙ apertius demonstratur per finē dicti statuti quo disponitur ꝙ banniti intelligantur qui intra terminum banni non comparuerint ⁊ contumaces extiterint:si enim non sufficeret ꝙ essent banniti:sed requireretur condēnatio vt statutum haberet locum:⁊ condēnatio sola sufficeret prout sufficit superuacuo:⁊ fine ministerio fuisset dispositum ꝙ banniti intelligātur qui ⁊c. Ex quo siue prius intelligerentur banniti siue non: idē resultaret effectus. Non autem est dicēdum ꝙ ille finis statuti fuerit positus sine ministerio aliquid operandi.l.si quando.de lega.j.⁊.c.si papa.de priuileg.lib.vj.cum simili.ex quo deprehenditur qd̄ intentio statuentium fuit ꝙ banniti etiam ante condēnationem possint impune offendi.Si autē bāniti possunt impune offendi:⁊ constat ꝙ per iudicem banniuntur ⁊ terminus datur ad faciendū defensiones. Licet autē interim essent banniti per iudicem noluerunt statuentes ꝙ censerentur banniti anteꝙ̄ essent contumaces. Sed eo ipso† qd̄ est impossibile qd̄ cōpareat infra terminum banni cōtumacia cōmittitur.arg.text.d.l.in illa.⁊.d.l.hoc iure.de ver.obli.vbi docto.hn̄t pro claro.qd̄ conditio interim cēsetur purificata ⁊ obligatio orta:licet quādoqꝫ interim impediatur agi ⁊ executio fieri ea ratiōe:† quia dies adiecta conditioni censetur repetita in dispositione quando conditio consistit in facto promissoris: in casu autem nostro bānum non est datum sub cōditione si infra terminum non comparuerit:ita qd̄ bannum non hꝫ de se diem vel cōditionem:sed de se est purum:licet quo ad effectum dicti statuti nō habeatur pro bannito ante terminum banni si contumaces non extiterint.† Sed qui non potest comparere infra terminum est contumax vt probaui: vt verum est intra terminū non comparuisse.ideo militant verba statuti: et consequenter statutum loquens de bannitis. Nec a verbis in dubio est recedendum.l.nō aliter.de legatis tertio.et.l.prima.§.si is qui nauem.de exercitoria.et non militat istis terminis ratio que assignatur per docto.d.l.in illa.que militat in terminis dicto capitulo commissa. in quibus iuribus dispositio est facta sub conditione implenda in diem certam. Et in eadem oratione est facta dispositio et conditio sub die apposita:ita qd̄ dies de facili potest respicere ⁊ determinare dispositionem:prout conditionem magis de facili potest censeri repetitio quam quando id fit in diuersis orationibus: prout contingit in terminis nostris:ita quod non sunt pares termini casus nostri cum terminis dictorum iurium: et separatorum non est illatio.l.si.de calūniatoribus.⁊.l.si maritus.C.de dona.inter virum. Ex quibus omnibus potest probabiliter concludi: ꝙ etiam vigore dicti statuti potuerit impune occidi dictus bānitus: tenet nō perfecto elapso termino banni:licet per hoc solum statutum non fuissem ausus neqꝫ auderem consulere:maxime ne traheretur in exemplo in re tam periculosa: ⁊ adeo preiudiciali : sed iuncto alio statuto puto aperta fronte concludendum vt supra:qd̄ scilicet dictum bo-

micidium potuerit impune committi: nec pena treuge sit commissa non obstantibus adductis in contrarium: quib⁹ patet respõsiones per adducta pro hac parte. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cv.

1 Subauditi et taciti intellect⁹ nõ inducũt legũ correctiones.
2 Omissus casus remanet in iuris cõis dispositione.
3 Dotatas filias statuto excludere est odiosum ꝛ sapit vim exheredationis.
4 Dos succedit loco legitime.
5 Dotata filia viuente patre dos recepta nõ deducit̃ in solutionem bonorum defuncti patris stãte statuto ꝙ filia nõ succedat patri ab intestato: sed debeat dotari de medietate rerum defuncti.
6 Qualitas verbo adiecta dꝫ intelligi ſm tẽpus verbi.
7 Collationi nõ est locus descẽdẽti ex testõ ꝯcurrẽtib⁹ cũ extraneis.
8 Collatio fit qñqꝫ tãtominus accipiendo.
9 Dos ꝙ loco legitime succedat fit ne defunctorum voluntates impugnentur.
10 Conferuntur que in legitimam computantur.

¶ Consilium. cv.

In noĩe domini nostri iesu Christi. ¶ In p̃senti cõsultatione fui primo ad instãtiã patruoꝝ dicte marthe requisit⁹ vt cõsulerẽ ꝙ dicta martha in nihilo succederet: ſꝫ deberet esse ꝯtẽta dote a patre ꝑfecta quasi statutũ cõsideret de patre ꝙ idonee dotauerit filiã nõ ita cõfidẽs de patruo. ꝛ ponebat̃ ꝓ cõstãti ꝙ capl'm statuti loquẽs de patre sub rubrica de successione mulierũ dotatarũ vel nõ dotatarũ loqueret̃ in filia nõ dotata: postea fui cõsult⁹ ꝓ parte filie ꝙ ipsa succederet in totũ exclusis ei⁹ patruis fratribusqꝫ defuncti: neutra autem pars visa mihi fuit cõsentanea: nã statutũ in. d. capl'o loquẽte de patruo nõ exprimit de filia dotata: ſꝫ simpl'r dicit: si vo mulier predicta: supra aũt dixit de muliere dotata ꝛ nõ dotata: iõ vr̃ ꝙ illa verba indefinite posita referant̃ ad oĩa p̃cedẽtia. ar. l. talis scripture. de leg. j. ꝛ. c. ſcd'o requiris. ꝛ. c. inquisitioni. de appel. ꝛ. l. iij. §. si filius. de libe. ꝛ posthu. Et si loqueret̃ dũtaxat in filia nõ dotata: nõ ꝑpterea videret̃ ꝯcludendũ ꝙ filia dotata esset in totũ exclusa ab hereditate paterna ꝑpter patruos: cũ statutũ dotatã nõ priuet expresse. Et † ꝓ subauditos ꝛ tacitos ĩtellect⁹ nõ inducit̃. ll. correctio. vt no. glo. sing. in. c. cupientes. §. ꝙ si ꝓ viginti. de de elec. lib. vj. nec a maioritate rõnis inducit̃. ll. correctio. prout volũt doc. in aut̃. qs actiones. C. de sac. san. ec. ꝛ in. l. p̃cipimus. C. de ap. lꝫ ꝙ est forti⁹: in casu isto nõ dat̃ maioritas nec paritas rõnis de exclusione ptis hereditatis ad exclusionẽ toti⁹ necnõ q̃ põderabat̃ de cõfidẽtia legis in patre dotãte filiã aliquo mõ vrget attẽto ꝙ statutũ loquens de muliere dotata nõ se restringit ad dotatã a patre: ſꝫ apte loquit̃ in dotata a parẽtib⁹ ꝛ fratrib⁹ vel ab alio quocũqꝫ: ita ꝙ põt verificari etiã in dotata a patruo ꝛ in dotata ab alio minus cõiũcto mulieri. de quo lex minus deberet cõfidere q̃ de patruo. idcirco si. d. §. si vero mulier. loquẽs in patruo intelligeret̃ filia nõ dotata esset casus obmissus in filia dotata a patre. Et † casus obmissus remanet i dispõne iuris cõis. l. cõmodissime. de lib. ꝛ post. ꝛ. l. si extraneus. ff. de cõdi. ob cau. maxime in correctiuis ꝛ adeo odiosis: prout excludere filiã a patruo. ¶ Accedat qd' no. Bal. in. l. qcũqꝫ. C. de ser. fu. dicẽs ꝙ statutũ disponens ꝙ patruus excludat auũ maternum est odiosum odio irrationabili: adeo ꝙ non excludet̃ auia materna: et al's dicit Bal. in. l. illã. C. de col. ꝙ hmõi exclusiones filiaꝝ cẽsentur esse q̃dã exheredationes: iõ nõ militãt nisi quatenus i. l. exprimit̃. ar. l. ij. ff. de lib. ꝛ posth. accedat etiã. l. maximũ vitiũ. ꝛ q̃ ibi no. doc. C. de libe. pte. Et insup filia hꝫ ꝓ se fortissimũ arg. a cõtrario sensu principij ipsi⁹ statuti: quatenus disponit ꝙ filia dotata a patre nõ amittat̃ ab intestato extãtib⁹ filijs ꝛ nepotib⁹ masculis ex filio agnatis defuncti ꝛ adeũtib⁹ ꝛc. ergo a ꝯtrario ipsis nõ extãtib⁹ cẽseatur amissa nõ solũ de iure cõi: ſꝫ auctoritate ꝯtrarij sensus dicti statuti. facit etiã ꝓ ea p̃cipiũ alteri⁹ statuti sub rubri. de succes. ab inte. simpl'r disponẽtis: ꝙ prima cã ab intestato moriẽtis fit descẽdẽtis dũ tñ masculi ꝛ ceteri descẽdẽtes masculi ex filijs masculis p̃ferant̃ filiabus ꝛc. salua tñ filiab⁹ cã dotis: vt in statuto primo de successione mulierũ dotatarũ vel nõ dotatarũ. ꝛ sic statutũ istud ſcd'm expsse se refert ad primũ statutũ. s. põderatũ. ꝛ tñ simpl'r p̃fert filias feminas fratrib⁹ defuncti: ꝛ sic patruis suis: adeo ꝙ ꝓ dicta media posset instari ꝙ filia dotata a patre q̃ nõ indiget dotari a patruo non excludat̃ a patruo: sed patruũ in totũ excludat a successione paterna. verũ q2 nõ suadet rõ ꝙ filia dotata in plus succedat ꝑpter dotẽ datã a patre q̃ si esset penitus indotata: ꝛ attẽto ꝙ dictũ primum statutũ in. d. §. si vo. mulier predicta nõ exprimit expresse de filia nõ dotata nõ auderẽ firmare: sed relinquo iudicãdũ a iudice cause: an dicta martha succedat in totũ. illud aũt intrepide firmandũ puto ꝙ saltẽ debeat habere dimidiã bonorũ hereditatis paterne: sed potest ꝓbabiliter dubitari: an dos habita a patre debeat cõputari in dicta dimidia: adeo ꝙ solum cõsequi a patruis tm̃. qd' ascendat vna cũ dote habita ad dimidiã hereditatis paterne. Pro quo facit † q2 dos cõputat̃ i portione debita filie. l. qñ nouella. C. de inof. test. Ita in simili videt̃ computanda in ista portione debita filie ex forma statuti. Et etiã al's de iure habet̃ ꝙ † in successiõe ab intestato dos cõfert̃. vt. ff. de dotis col. ꝓ totũ. ꝛ in pluribus. l. C. eo. ti. Tñ his nõ ob. † saluo saniori iudicio puto tenẽdũ cõtrariũ: q2 p̃suppono ꝙ hmõi statutũ excludẽs filiã a fratre est correctoriũ iuris cõis ꝛ exorbitãs ab alio statuto. ꝛ a ꝯtrario sensu eiusdẽ statuti: ꝛ apud Justinianũ maximũ vitiorũ: iuxta. d. l. maximũ vitiũ. iõ ꝓ posse restringendũ vt minus ledat ius cõe ꝛ alia statuta ꝓ iura vulgaria. sed cõstat ꝙ tãtominus ledit ius cõe quãtominus hereditatis ius aufert a filia ꝑpter patris. ideo dꝫ intelligi vt quãtominus fieri põt auferat a filia de bonis patris: iõ intelligi dꝫ ꝙ det̃ sibi dimidia de bonis defuncti nõ cõsiderata al'r dote habita a patre quã dotẽ non habuit de bonis defuncti: imo de bonis viuẽtis cũ vba statuti id patiant̃: nec aliquã mẽtionẽ facit de dote habita: ſꝫ simpl'r disponat statutũ ꝙ patruus talẽ filiã defuncti de bonis ipsi⁹ defũcti dotare teneat̃. ꝛ si secus diceremus daret̃ casus in quo patrui nõ tenerentur dotare filiã defuncti: puta si dos data a patre equaleret bonis defuncti: ita ꝙ oĩb⁹ cõputatis haberet dimidiã oĩm bonoꝝ paternorũ. Quinimmo inherẽdo vbis statuti si dos esset equalẽs dimidie hereditatis defuncti: puta q2 p̃r hñs in bonis. ccc. dedisset i dotẽ cẽtũ ꝛ ducẽta reliqsset in hereditate nõ teneret̃ dotare sm̃ facultatẽ fuisset cõgrue dotata. ꝛ tñ statutũ ĝnaliter loquit̃ ꝙ patru⁹ teneat̃ dotare filiã de bonis defuncti. ergo intelligi dꝫ generaliter. prout loquit̃. arg. l. j. §. ꝛ generaliter. de leg. p̃stã. cũ multis si. Preterea statutũ dicit. dũ tñ ipsi filie nõ minus ei det̃ ꝙ sit dimidia bonorũ hr̃ditatis patris defuncti: ꝛ sic loquit̃ ꝓ vbũ det̃ qd' est futuri tpis: et loquit̃ de dimidia hereditatis patris defuncti. et sic loquit̃ de dote dãda nõ de dote data: † ꝛ qualitas adiecta verbo intelligi dꝫ sm̃ tps vbi. l. in delictis. §. si extraneis. ff. de noxa. cũ cõcor. et ꝓ ꝯñs illa dos q̃ datur post mortẽ defuncti dꝫ esse equalens dimidie bonorũ hereditatis defuncti: ꝛ sic verbũ detur ꝛ vba sequentia q̃ sit ꝛc. intelligãtur eodẽ tẽpore: qd' etiã suadet versiculus sequens: disponẽs: ꝙ si extiterint plures filie: tũc patrui in tertia parte succedãt: ꝛ relique partes diuidant̃ inter filias ꝓ dotibus earũ q̃ verba militant generaliter etiã si filie sint dotate: nã tũc patrui sm̃ verba statuti nõ haberẽt nisi tertiã partẽ hereditatis. attẽto maxime ꝙ tãta exhorbitantia statuti est pro posse restringẽda: vt. s. dictuꝫ est. Cõfert etiã † quia qñ descẽdẽs cõcurrit in successione ex testamento vel ab intestato cũ extraneo seu quocũqꝫ nõ descẽdẽte non fit collatio dotis vel alioꝝ bonorũ: ꝛ filia dotata non imputat in suam partem dotem a defuncto profectam. vt no. glo. ꝛ Bal. in. l. si emancipati. in sexto contrario. C. de col. collatio enim fit solũ inter descendentes: nõ inter alios. vt no. docto. communiter omnes in. d. l. si emancipati. et Bar. in. l. pater filium. ff. de col. do. † Collatio autem quãdoqꝫ fit tantominus accipiendo: vt. C. de coll'. l. dotis filie. ideo satis censeretur conferre dotem ista filia si tãtominus haberet accipere. ideo cum concurrat cum extraneo: hoc est non descendente non debet fieri talis collatio: quia non cauetur iure communi nec iure municipali: prout tali argu. vtuntur docto. in materia collationis per. l. illam. eo. titu. Nec obst. ꝙ dos imputatur in legitimam: quia nõ sequitur imputatur in legitimam. ergo confertur ꝛ imputatur in portionẽ succedentis cum alio ex voluntate defuncti tacita vel expressa vel al's ab intestato: † quia imputatio in legitimam fit ne voluntates defunctorum impugnẽtur. l. omnimodo. C. de inoffi. test. non ea ratione fit collatio neqꝫ imputatio in partem. ꝛ patet: quia imputatio in legitimam de iure communi fit cũ quocũqꝫ filia cõcurrat tamen collatio ꝛ imputatio dotis in partẽ fit dũtaxat quãdo descẽdẽs cõcurrit cũ descẽdẽte. et sic patet: ꝙ de vno ad aliud nõ refertur. Nec ob. illud in p̃in. C. de col. vbi traditur regula † ꝙ oĩa que in legitimã imputant̃ cõferunt̃ lꝫ non ecõtra: quia respõdetur qd' illa regula p̃cedit quo ad res cõferẽdas ꝛ imputandas non quo ad personas debentes cõferre vel imputare in legitimã q2 plures ꝛc. ꝯferunt̃ q̃ iputent̃ i legitimã. vt in. l. illud. ſꝫ inter plures fit iputatio in legitimã q̃ fiat collatio: iõ nõ sequit̃ ista filia haberet iputare i legitimã si hr̃ditas fuisset onerata: ergo cõcurrẽs cũ patruo hꝫ cõferre dotẽ: tãtomin⁹ accipiẽdo per supradicta. Ex his itaqꝫ remanet cõclusio qd' dicta filia in casu isto dꝫ habere saltẽ dimidiã bonoꝝ hereditatis paterne: non habita consideratione dotis a patre habite. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cvj.

1 Cessio in rebus incorporalibus idem operatur quod operatur traditio in corporalibus.
2 Rerum appellatione continentur etiam iura.
3 Cedens iura transfert etiã omnes actiones: nec referuntur ad ea que non possidentur. nu. 10.
4 Possessione rerum promissa vacua ꝛ libera quarũ ꝑmittens habet precariã: cessione oĩm suorum iurium non liberatur.
5 Exceptio obstat agẽti ex cõtractu qui nõ impleuit cõuẽta.
6 Precarij cõstitutio trãsfert possessionem ciuilem.
7 Possessor semel factus presumitur possessionẽ cõtinuasse.
8 Possessio ciuilis solo animo retinetur.
9 Mutatus in dubio non dicitur animus.

¶ Consilium

¶ Consilium.cvj.

In nomie domini nostri iesu xpi. ¶ Licet in hac cōsultatione videatur prima facie dicēdū ꝙ dict⁹ felix foueat iustitiā ex eo q2 ipse in trāsactione dedit cessit ⁊ cōcessit dicto dño gabrieli omne ius ⁊ omnē actionē qđ ⁊ quam ipse felix habebat seu habere poterat sup dote dñe bartholomee ⁊ sup petijs terrarū ⁊ domibus de quib⁹ in trāsactione ⁊ nō dedit dictas res: ita ꝙ vr ꝙ nō teneret neqꝫ teneat ad dādū vel cōcedendū dictā dotē seu res stabiles p̄dictas: sed cōuenit de cedēdo ⁊ cōcedendo ius qđ habebat sup dicta dote ⁊ dictis petijs terrarū ⁊ domib⁹ p̄dictis: ⁊ illud ius si qđ habebat dedit cessit ⁊ cōcessit dicto gabrieli: ꝑ quā cessionē dationē ⁊ cōcessionē vr impleuisse ɔtractū ex p̄te sua. † Nā idē operat̃ cessio in reb⁹ incorporalib⁹: qđ opat̃ traditio ⁊ datio in reb⁹ corporalibus: vt notat̃ in.l.fi.C.qñ fiscus vel priuatus.⁊ in.l.ad eū.ff.de dona.nec alr̄ pōt fieri traditio iuriū seu actionū: q2 incorporalia nequeunt possideri.l.ij.in prin.ff.de acq.pos.⁊ ɔ̃nr nequeūt tradi.idcirco cōstitutio p̄carij ⁊ p̄missio de tradēdo possessionē liberā vacuā ⁊ expeditā dictarū rerū q̄ cesse fuerūt vr ꝙ nō valeāt tāqꝫ facte sup impossibili ꝑ legē impossibilis.ff.de vb.ob.⁊ instituta de inutilibus stipulationib⁹.§.impossibilis.⁊.l.nō solū.ff.de act.⁊ obli.nec videt̃ obstare dicto felici id qđ ipse p̄misit ꝙ nemini ius ē datū cessuꝫ vel cōcessum in totū vel in partē: qđ dicto Gabrieli vel dicto ɔtractui trāsactionis nocere posset: ⁊ datū vel cōcessum p̄misit ip̄m ius pro eo acqrere: ⁊ ip̄m dñm gabrielē ⁊ eius hr̄des indēnē ⁊ indēnes conseruare: q2 rñdet̃ ꝙ lꝫ dicta dña bartholomea ad quā dicta dos et dicta bona ꝑtinebāt dicta bona donauerit: ⁊ iura que in eis habebat donauerit fratrib⁹ capl̄o ⁊ cōuētui mōtis Murcini de perusio ⁊ i eos iura cesserit: ⁊ dicta cessio p̄iudicauerit ⁊ nocuerit dicto dño gabrieli: nihilomin⁹ nō cessit neqꝫ donauit iura deducta i dicta trāsactione: q2 dictus Felix nō cesserat iura q̄ habebat dña bartholomea ei⁹ mater: sꝫ cessit iura sua q̄ habebat in dictis rebus: ⁊ deinde p̄misit ꝙ de dictis reb⁹ cessis nemini alij ius est datū cessum ⁊c.⁊ sic loquit̃ de reb⁹ q̄ cesse fuerāt: ⁊ sic de iurib⁹ dicti felicis. Nā appellatione rerū etiā iura cōtinētur.l.rei.el.ij.ff.de vbo.signi.⁊ instituta de reb⁹ corporalib⁹ ⁊ incorporalib⁹ in rubro ⁊ nigro. vñ ius cessuꝫ in dicta trāsactione nō vr alteri cessum vel cōcessum ꝑ dictā donationē: ⁊ iō nō vr obstare dicto felici.d.capl̄m transactionis.in quo p̄misit nemini ius esse datū cessum ⁊c.nec etiā vr obstare dicto Felici ꝙ si ipse p̄tēdebat habere iura i dictis bonis vt heres dicte sue matris: si eius mater iura sua dedit ⁊ cessit alteri: sibi nullū ius remansit: ⁊ cōseqnēter nihil cessit: iō vr ꝙ ipse nihil petere possit: † q2 transactio nullo dato vel retēto non valet.C.de trāsactionibus.l.trāsactio nullo.q2 rñdet̃ ꝙ satis est ꝙ ab vna parte recedat̃ a lite: et ab alia parte aliqđ detur: q2 tūc trāsactio nō ē facta nullo dato vel retēto: ⁊ sic non obstat dicta lex trāsactio. q2 dictus Felix recessit a lite cedēdo iura sua dicto dño Gabrieli: et ipse.d.Gabriel promisit dare quātitatē p̄dictā dicto felici: preterea si dicta dña bartholomea habebat ius ⁊ actionē ꝑsonalē ad repetēdū seu petendū dictā dotē seu alias res in trāsactione cōtētas: † donādo ⁊ cedēdo iura sua trāstulit actiones vtiles ꝑ ipsam donationē et cessionē factam fratrib⁹ montis Murcini: et penes eā remāserūt iura directa que nequeūt ab ossibus cedentis separari.l.quis ergo casus.cū sua glo. fi.⁊.l.si sticho.ff.de peculio.⁊.l.ij.ff.ꝓ socio.⁊ qđ habet̃.l.qui stipendia.C.de ꝓcuratoribus.vbi ꝓbat̃ qđ cessionarius intētare potest actiones vtiles noīe suo ⁊ nō directas: nisi intētet noīe cedētis: ita ꝙ actiones directe que remāsissent penes dominā Bartholomeā trāsissent in eius heredē: ⁊ sic i dictū felicē qui dicta iura directa potuit deducere in dictam trāsactionē constituendo dictū Gabrielē procuratorem in rem suā. † His tñ non obstātibus cōtrarium puto de iure clara fronte cōcludendū. vꝫ. ꝙ dicti heredes dicti dñi gabrielis veniāt absoluēdi a petitione dicti felicis: ex eo q2 dict⁹ Felix nō adimpleuit ea q̄ p̄miserat in dicta trāsactione: † et nō implēti cōtractum et agenti ex eo cōtractu obstat exceptio.l.iulianus.§.offerri.ff.de actio.emptio.et.l.quero.§.interlocatorē.ff.locati.⁊ in c.ꝑuenit.de iureiur.et.l.cū ꝓponas.C.de pactis.cū multis silibus. nā lꝫ dict⁹ felix dederit cesserit iura sua que habebat et habere sperauerat in dicta dote terris et domib⁹ in trāsactione deductis et nō dederit dictas res: tñ cōstituit dictas res precario noīe dicti domini gabrielis possidere et dictarū rerū possessionē eidē tradere liberā vacuā ⁊ expeditā: et cū mihi presupponatur ꝙ dicta dña bartholomea q̄ possidebat dictas terras ⁊ domos de quib⁹ i trāsactione in instro donationis quam fecit dictis fratribus † cōstituerit se precario noīe dictoꝝ fratrū possidere dictas res: ꝑ ɔ̃ns trāstulerit possessionē in dicto fratres: et apud eos remāserit possessio ciuilis per.l.et habet.§.eū qui.ff.de precario.cū ibi notatis.et in.l. interdum.in princ.et in fine.et ibi ꝑ Bar.et doc.ff.de acq.pos. Et † qui semel possedit presumitur ɔtinuasse possessionē: vt habet̃ in.l.siue possidetis.C.de proba.et in.c.cū ad sedē.de resti.spolia. † Possessio eīm saltem ciuilis retinetur animo.l.clam possidere.§.qui ad nūdinas.ff.de acqui.pos. † et animus non presumitur mutatus.l.euꝫ qui mutatam.ff.de probationibus: ideo dictus felix non censetur tradidisse dicto domino Gabrieli possessionem dictarum terrarū et domorum liberam vacuam et expeditam prout promiserat: ex quo possessio ciuilis erat apud dictos fratres: et sic non cēsetur impleuisse: et per consequēs venit repellendus exceptione per dictū §.offerri.et similia iura supra adducta hoc medium videtur clarū de iure. ex alio etiam videtur dicēdum ꝙ dictus Felix non censeatur impleuisse id quod promisit in dicta transactione: nam promisit ꝙ de dictis rebus cessis vt supra nemini ius est datū cessum vel concessum q̄ dicto domino Gabrieli ⁊ dicto contractu transactionis nocere vel obesse posset. et loquit̃ indefinite: et indefinita equipollet vniuersali.l.si pluribus.de lega.ij.⁊.c.quia circa. de priuilegijs.cum similibus.⁊ consequenter promisit ꝙ neqꝫ erat datū per se nec per alium.et cessum et concessum promisit reacquirere: sed ꝑ alium dictam cessionem ⁊ concessionem factam per dictam dominam bartholomeam generatur preiudicium dicto domino gabrieli et heredibus suis: et dicto contractui: ex eo quia per dictum contractum transactionis concessit actiones directas que competebant dicto Felici: ⁊ dictus felix cōstituit procuratorem in rem suā. et sic cessit et concessit exercitium directarum per ea que habentur in.d.l.qui stipendia.et in.d.l.ad eum.vbi glo.ponit differentiā inter cedere et concedere: sed in hoc generat̃ preiudicium dicte cessioni et concessioni predicte facte dicto domino gabrieli ⁊ dicte cōstitutioni procuratoris in rem suam per dictam donationem cessionem ⁊ concessionem factam de actionibus dicte domine bartholomee: quia licet apud eam remanserint actiones directe: tamē nō poterat effectualiter agere: quia repelli poterat exceptione vigore dicte cessionis ⁊ concessionis facte dictis fratribus per.l.fi.ff.de transactio.⁊ que ibi habentur.et in.l.ij.C.de nonationibus. ⁊ que per Bar.in.l.facta.§.si heredes.ff.ad trebellianum.ideo etiam in hac parte videtur ꝙ dictus felix non seruauerit dictam trāsactionem: ⁊ propterea non potest effectualiter ex ea niti per.d.l.cū proponas. cum similibus supra adductis.et.l. cum proponas. C. de transactionibus. remanet itaqꝫ ex his conclusio supra facta.s.ꝙ dicti heredes domini gabrielis venient absoluendi nō obstantibus adductis in contrarium: quibus apparet euidens responsio per adducta pro hac parte. non enim obstat ꝙ dictus felix dedit cessit ⁊ concessit ius suum non dictas dotem terras ⁊ domos: quia satis est ad propositum ꝙ promisit tradere possessionem dictarum rerū ꝙ minime obseruauit vt supra deductum est. † Nec dictū capitulum transactionis potest referri ad iura ⁊ actiones que non possidentur: neqꝫ datur in eis possessio per.d.l.ij.in prin.de acqui.pos. Ideo necessario referri debet ad dictas terras et domos vt.s.in transactione expressas vt dicta conuentio constitutionis precarij. ⁊ de tradendo possessionem valeat ⁊ non sit nulla debet actus interpretari vt valeat ⁊ non pereat.l.quotiēs in actionibus.ff. de rebus dub.⁊.l.quotiēs in stipulationibus.de verb.oblig.cum similibus.⁊ verba debēt interpretari vt aliquid operētur.l.si quādo. de lega.j.⁊.c.si papa.de priuile.lib.vj.alia autē non obstant fundamētis supra factis pro parte conuentorum. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cvij.

1 Dolus quando contra delinquentes presumitur etiam indicijs.nu.16.
2 Defensio probari debet per defensorem.
3 Presumptio transfert onus probandi.
4 Homicidium dolus indicijs probatur.
5 Indicia quibus probentur ad conuincendum accusatum.
6 Delinquenti auxilium prestat tertij assistentia cum armis.
7 Insultus quis dicatur.
8 Aggressio ⁊ insultus idem sunt.
9 Defensio si causet homicidium ꝙ liberet accusatum a pena.nume.15.
10 Aggressor ꝙ impune possit occidi per aggressum.
11 Fugere an debeat aggressus ad periculum vitandū.nu.18.
12 Offendere licet alium pro defensione coniuncte persone.
Idem in socio itineris.
Idem in extraneo siue peregrino.
Idem in defensione rerum.nu.14.
13 Affectio offendentis est conicturanda.
17 Arma portare licet ad sui defensionem.

¶ Consilium.cvij.

In nomine domini nostri Jesu Christi. ¶ Visa inquisitione licet videatur prima facie dicendum: ꝙ dicta sententia fuerit iuste lata ⁊ partes iudicis esse debeāt in p̄nūciādo male appellatū ⁊ bene iudicandū. cōstat eīm ex ɔfessione inquisitoꝝ ꝙ dicti bartolus ⁊ laurētius vulnerauerunt supradictos per augustinum ⁊ gregorium: ita ꝙ de delicto constat per concessionem: sup quo etiam sunt testium depositiones. ¶ Et † contra delinquentes imminet presumptio doli.c.j.de presumptionibus.et.l.prima ⁊ tertia.C.ad.l.corneliam.de sicarijs.⁊.l.si nō conuitijs.C.de iniurijs.

2 Idcirco † ei qui dicit se percussisse ad sui defensionẽ incũbit onus probãdi ⁊ ꝯfessio põt scindi. not. Bar. in. l. aurelio. §. idẽ quesijt. ff. 3 de liberatione legata. † Presumptio em̃ trãsfert in aliũ onus probãdi: vt satis ꝓbat̃ in dictis iurib᷒. ⁊ ꝑ totũ titulũ extra de presumptionib᷒. ⁊ in. l. fin. ff. qḋ metus cã. ꝫ nullus testis deponit ꝙ dicti bartolus ⁊ laurẽtius ꝑdicta fecerint ad eorũ defensionẽ. merito vi- 4 dẽtur iuste cõdẽnati: ⁊ maxime: † quia dolus ꝓbatur ex inditijs. l. 5 dolũ. C. de dolo. † Sed inditia vidẽtur ꝓbata ex attestationib᷒ attento ꝙ oẽs incedebãt armati armis offendibilibus ⁊ etiam saltẽ nonnulli ex eis armis defendibilibus: ⁊ attẽto ꝙ quidam testes deponũt ꝙ interrogauerunt dictum ser Angelum: quare incedebãt ipse ⁊ socij ita armati. dictus ser Angelus respondit qualiter filij saporosi male tractauerant percusserant blondum eius fratrẽ: qui blondus ⁊ eius filij simul incedebant armati. Et dictus ser Angelus minabatur dictis filijs saporosi ex quibus sumi potest cõiectura ⁊ sic inditium: ꝙ incederent ita armati causa offendẽdi dictos filios saporosi ⁊ vlciscendi iniuriam factã per eos dicto blõdo: ⁊ nõ animo faciendi paliare ꝙ ⁊ persuadetur ex alio: quia dictus ser angelus loquendo cũ quadam muliere dixit: niuno nõ se moua seme uedeste tagliare apezze: prout videntur probare duo testes. Item deponitur ꝙ dicti ser Angelus ⁊ socij iuerunt obuiã dictis saporoso ⁊ filijs ⁊ socijs: ⁊ eis minabantur: que mine indicant potius aĩm vindicandi ⁊ offendendi ꝙ̃ animũ defendẽdi: ⁊ sic ex multis videt̃ deprehendi ꝙ dicte ꝑcussiones ⁊ vulnera illata per dictos Bartolum ⁊ laurẽtium emanauerint dolose ⁊ animo offendẽdi ⁊ non aĩo se defendendi: ⁊ sic ꝙ sentẽtia contra eos lata fuerit iusta: ⁊ simili- 6 ter sentẽtia lata ꝯtra socios qui astiterũt pugnãdo cũ armis. † Nã existẽtes cũ armis cẽsentur prestare auxilium delinquẽdi prout voluit Imo. in. c. continẽtium. de clerico percus. ⁊ Bar. in. l. si in rixa. de siccarijs. ⁊ in. l. qui seruo. §. fi. de furtis. ⁊ Bal. in tit. de beneficio fratris. in. j. col. in vsibus feudorum. ⁊ in. l. raptores. C. de episco. et cle. ⁊ in sua margarita. in verbo auxilium. ⁊ in. l. j. ij. col. C. de seruis fugiti. ⁊ Bar. in. l. j. §. sed de eo. ff. ad sille. ⁊ ideo etiã socij videntur iuste condẽnati de auxilio ⁊ fauore. His tñ nõ obstãtib᷒ cõtrarium puto de iure respondendum: nã ex dictis testium videtur legitime probatum: ꝙ dicti ser Angelus blondus ⁊ socij fuerunt insultati a dictis filijs saporosi ⁊ socijs: nã Lucas antonij primus testis deponit aperte ꝙ vidit ꝑ leonardũ Paulũ ⁊ oẽs alios nominatos in inquisitione aduersarios dicti ser Angeli ⁊ blondi: excepto saporoso armatos armis offendibilibus ⁊ defendibilibus ⁊c. occurrere ⁊ venire contra ser Angelum ⁊ blondum ⁊ alios: ⁊ inter alios vidit ⁊ audiuit ꝑ Leonardũ ⁊ Gregorium armatos vt supra ⁊c. dicentes a traditore che non geti voce ferendo carne carne: ⁊ cõsequenter deponit ꝙ dicti per leonardus ⁊ socij insultauerũt dictos ser Angelum ⁊ socios: ꝙ similiter probat Bernardinus al's ciucus deponens ꝙ vidit Gregorium: ⁊ per Angelum ⁊ alios cõsortes in inquisitione descendere cũ armis per quosdam limites contra ser Angelum ⁊ alios suos cõsortes similiter supra descriptos: ⁊ illi filij saporosi ⁊ alij sui consortes dixerũt multa ṽba minatoria. vꝫ. a traditori che ozze non ne giti carne carne: isti duo testes satis sunt contestes: similiter Frãciscus matei deponit de insultu cum deponat ꝙ vidit Frãciscum gregoriũ per Angustinũ ⁊ per leonardũ qui fecerunt se obuiam prefato ser Angelo ⁊ suis socijs vsq̄ ad quẽdam limitem ⁊c. dicendo carne carne: ⁊ inceperunt proijcere saxa contra prefatũ ser Angelũ ⁊ socios: ita ꝙ isti tres testes probant ꝙ pars filiorũ saporosi insultauerunt partem ser Angeli blondi et socio- 7 rum. † Nihil em̃ aliud est insultus ꝙ̃ incedere cõtra aliũ aĩo offendẽdi vt ꝑ Dy. ⁊ Bal. in. l. respiciendũ. §. delinquũt. ff. de penis. ⁊ ꝑ Bar. ⁊ doc. in. l. j. §. cũ arietes. ff. si quadrupes paupe. fecisse dicat̃. ⁊ Bal. in. c. j. §. similiter. quib᷒ modis feudũ amittat̃. ⁊ Ange. in. l. si vacantia. de bon. vacan. li. x. ⁊ Põt. in. l. si percussor. §. fi. ff. ad sille- 8 nia. † Insultus em̃ ⁊ agressus idẽ sunt. dicit bar. in. d. §. cũ arietes. facto autẽ hoc presupposito ꝙ. s. dicti ser Angelus blõdus et socij fuerunt insultati ꝙ presuppositũ probatur vt. s̃. sequit̃ ꝙ in dubio 9 quicquid postea ipsi fecerũt cẽsent̃ fecisse ad eorũ defensionẽ. † Nã insultati cũ armis si ꝑcutiũt insultãtes excusant̃ a pena. quinimmo etiã si occidũt excusant̃: q̃ cẽsentur licite facere ad eorũ defensionẽ per. l. is qui aggressorẽ ad corneliã. de siccarijs. prout ꝑ dictã. l. concludit Bar. in cõsilio suo incip. venãtius petri vnus de dictis testibus in ordine. lviij. ꝫm ordinẽ perusinũ nõ in formis. Itẽ Bald. in l. j. §. cũ arietes. ff. si qua. pan. feci. di. Concludit ꝙ sufficit ꝙ quis sit insultatus ad hoc vt si occidit insultantẽ excuset̃: q̃ cõstat fecisse ad eius defensionẽ. ar. illius qḋ ⁊ cõcludit Bar. in. l. ⁊ si quecũq̄. ad 10 l. acqui. formaliter dicens: nota † ꝙ eo ipso qḋ ꝓbo qḋ aliqs veniebat cõtra me cũ cultello ⁊ ego occido cũ: statim est probata mea defensio. Casus est hic: ⁊ tangitur hoc per glo. in. l. j. C. vnde vi. ⁊ in. l. si ex plagijs. §. tabernarius. ad legem aquiliam. Item Bal. in. l. mi litis. in fine. C. de liberali causa. dicit ꝙ qui vult ꝓbare se fecisse ad defensionem sufficit probare ꝙ aduersarius animo ipsum offendẽdi in eum irruebat. allegat. d. §. tabernarius. ⁊ l. is qui cum telo. C. de sicca. vbi ipse Bald. idem not. Item glo. in. d. l. j. C. vnde vi. circa medium glo. magne. dicit ad hoc vt quis cẽseatur offendere aduersarium ad sui defensionem sufficit terror armorum. Item Jo. in. c. pastoralis. §. preterea. super glo. quo casu de offi. ordi. dicit ꝙ 11 docto. dicunt non esse expectandum primũ ictuꝫ: † nec tenet̃ quis auferre. Maxime si erat periculosa: sufficit em̃ periculũ vt quis ad offensam possit alium offendere ⁊ occidere dicit Bar. in preallegato consilio incipien. vãnutius. prout enim potuisset fugere ita aduersarius potuisset insequi. ita ꝙ inter homines equales per fugã nõ euitat quis periculum. dicit Bar. in. d. eius cõsilio ⁊ est notissimum ⁊ oẽs fatẽtur ꝙ nõ tenetur quis aufugere quãdo in aufugiẽdo non euitat discrimen ꝙ imminebat. Et insuper non tenet̃ qs aufugere qñ fuga est ignominiosa. dicit Bar. in. l. vt vim. in fine. ff. 12 de iusti. ⁊ iure. † Et insuꝑ nõ solũ pro defensione ꝑsone ꝓprie: sed etiã pro defensione alterius persone coniuncte lꝫ alium offendere. ar. l. lex cor. ff. de iniuri. ⁊ l. j. ij. ⁊ iij. ff. de libe. cau. ⁊ facit glo. in. d. l. vt vim. de iusti. ⁊ iur. ⁊ ibi no. Bar. ⁊ idem volunt Bal. ⁊ doc. in. l. j. C. vnde vi. ⁊ Bald. in. l. raptores. C. de episco. ⁊ cle. ⁊ Saly. in. l. j. C. de rapto. virg. Quinimmo etiã ꝓ defendẽdo sociũ itineris lꝫ offendere volẽtẽ offendere iniuste illũ sociũ vt dicit Bar. i. d. l. vt vim. ꝑ. l. item apud labeonem. §. tenetur. de iniuri. ⁊ cañ. fortitudo. ⁊ cañ. nõ inferenda. xxiij. q. iij. Et habetur etiam per doc. in. d. l. j. Inn. vult Bar. in. d. l. vt vim. in. iiij. col. ꝙ etiam ad defendendum extraneuꝫ 13 potest quis resistere: licet gl. dicat: † ꝙ attendenda est affectio: sed glo. illa potest intelligi: qḋ attendenda sit affectio ad coniecturandum animum offendentis an voluerit facere ob defensam: an vero ob iniuriam: et qḋ pro defensione amici liceat offendere eum qui 14 offendere volebat: tenet etiã Bal. in. d. l. vt vim. † Quin insuꝑ tenet etiã pro defensione rerũ suarũ potest quis resistere ⁊ aliũ offendere vt dicit Bar. in. d. l. vt vim. ⁊ Bal. in repetitione. l. j. C. vnde vi. ⁊ Bar. in. l. deuotuꝫ. C. de mat. lib. xij. formaliter dicẽs no. hoc tex. expressum: qḋ si aliquis vult me expellere de possessione mea: amici mei etiam peregrini possum percutere volentem me expellere 15 vt me non expellat: qḋ dicit esse notandum. † Itaq̄ cõstat qḋ dicit ser Angelus ⁊ socij ex quo fuerunt insultati cum armis censeatur ea que postea fecerunt cõtra insultantes id fecisse ad eorum defensionem: maxime quia insultantes erãt magis potẽtes verisimiliter ꝙ̃ ipsi insultati: vt experiẽtia postea docuit: ⁊ per cõsequẽs venie- 16 bant absoluendi. † Nec obstant adducta in contrarium: non enim obstat qḋ presumitur dolus in percutiente: quia procedit regulariter: hoc est nisi probetur contrarium ꝙ cẽsetur probatum in casu isto vt. s̃. late deductũ est: nec etiã obstat qḋ dicti ser Angelus ⁊ socij incedebant armati armis offendibilibus ⁊ defendibilibus: q̃ rñdet̃ qḋ ipsi habebãt aliã inimicitiã prout deponit vnus testis in prima causa examinatus: ⁊ prout mihi dicitur id clarius est probatum ꝑ plures testes in causa appellationis: in qua causa dicit̃ etiã esse probatum qḋ dicti ser Angelus ⁊ socij solebant prius incedere armati: ita qḋ non potest sumi probabilis cõiectura qḋ incederent armati cã offendẽdi dictos saporosum ⁊ filios: nec etiã obstat depositio testiũ deponẽtium qḋ dictus ser Angelus interrogatus quare incedebãt ita armati: respondit qualiter filij saporosi male tractauerant blondum eius fratrẽ ⁊ ei minabãtur: quia respondetur qḋ dicti testes sunt singulares: ideo non releuat. c. cum dilecti. de electione. ⁊ c. tam literis. de testibus. cum si. preterea non se- 17 quitur † qḋ habuerit animum tunc offendendi dictos filios saporosi: maxime cum requisiuerit homines pro faciẽdo paliare prout deponunt plures testes: ⁊ poterant ire armati non solum propter inimicitiam antiquam de qua supra: sed etiam ex eo quia habebãt ire pro paliari construẽdo ad aream ipsius ser Angeli propinquã domui dicti saporosi ⁊ filiorum: ita qḋ poterant probabiliter dubitare ne offenderẽtur a dictis filijs saporosi: ⁊ sic vt armis possint se defendere si contingerit insultari ab eis prout postea occurrit: ⁊ licet minaretur dictis filijs saporosi non deponunt dicti testes singulares qḋ dictus ser Angelus minaretur tũc velle offendere: nec qḋ accedebat animo tunc offendendi: stant enim hec simul qḋ habuerit animum offendnedi data oportunitate: ⁊ qḋ tunc accederent alio animo: puta causa faciẽdi paliare: ⁊ sic qḋ insultati fecerint animo se defendẽdi: maxime cum nõ daretur oportunitas faciliter offendendi insultantes qui erant plures ⁊ eis potentiores. nec etiam obstat qḋ quidam deponunt qḋ ser Angelus dixit: non sia ninno che se moua se me vedesse taliare apezze: quia testes non sunt omnino contestes: ⁊ insuper poterat dicta verba dixisse: quia cogitabat posse venire id quod postea contigit qḋ insultaretur a filijs saporosi ⁊ socijs: ⁊ cogitabat forte se posse defendere sine auxilio aliorum. Nec etiam obstat qḋ dicti ser Angelus ⁊ socij insultati non se firmauerunt neq̄ retro cesserunt: sed iuerunt obuiam insultantibus vsq̄ in aream dicti ser Angeli: quia responderũt qḋ iuerunt obuiam deponit vnus testis: sed dato qḋ probaretur per plures ex quo prosequebantur eorum iter accedendo ad areaꝫ ipsius 18 ser Angeli non est eis imputandum. † Non enim tenebantur aufugere nec desistere ab eorum itinere eundi maxime ad rem ipsoruꝫ. Nec obstat qḋ ipsi insultati minabantur insultantibus: quia respõdetur qḋ illud non plene probatur: ⁊ dato qḋ probaretur: non propterea sunt dãnandi: ex quo licite poterant offendere: ita etiam po-

terant

terant minari vt in sultantes desisterent ab offendendo et timidiores fierent et hoc suadent verba que dicuntur protulisse dicedo arieto arieto q̄si diceret abstineatis ab insultu. remanet ergo conclusio quod sententia condemnatoria fuerit iniusta: et per consequēs partes iudicis esse in pronunciando bene appellatum et male iudicatum. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cviij.

1 ¶ Culpa p̄cedens casum obligat ad casum fortuitum.
2 Mora obligat ad casum fortuitum.
3 Custos quando tenetur ad interesse rei predicte.
4 Testis deponens per v̄bum credit q̄n probet.
5 Responsio per v̄bum credit ita preiudicat vti cōfessio.
6 Pecorū siue bouū pascendorum aut ad laborandum colono traditor ad medios fructus periculum siue dānū mortis illor inde secutū cedit tantū domino.
7 Contractus pascendarum pecudum siue ad laborandū traditarū ad medios fructus non dicitur noīatus. idem locationis sine cōductionis. idē societatis nisi in fetibus. nu. 9.
8 Similiū idem est iudicium.
10 Contractus innominati actionem producunt quando perfecte implentur.
11 Testes quibus possunt argui.
12 Faciens quod cōmuniter fieri solet penā non meretur.
13 Culpa leuissima non cadit in cōtractu celebrato grā vtriusq̄.
14 Culpa non tenetur quādo nō ordinatur ad casum.
15 Mora quando nō nocet post interpellationem.
16 Responsiones ptium siue cōfessiones debent interpretari vt non cōtrariētur affirmatis siue negatis.
17 Interpellatio iniusta et recusatio p̄bāt quēlibet in pari culpa.
18 Petitio multiplex et implicita reprobatur.

¶ Consilium. cviij.

IN nomie dn̄i nostri iesu christi. ¶ Videt p̄ma facie dōm q̄ dictus Pasquin⁹ foueat iustitiā: nam lz boues supradicti de quib⁹ agitur ab vtraq̄ parte p̄supponātur mortui nihilominus videt q̄ pro parte Pasquini probetur q̄ culpa dictorū Guilielmi et Simonis precesserit casum mortis dictoruz bonum vt infra deducā. † Et q̄n culpa p̄cedit casum tenet qs de casu fortuito. l. si creditor. et. l. creditor. et. l. si nulla. C. de pigno. actiōe. et. l. cū duobus. §. dāna. ff. pro socio et. l. si vendita et. l. lectos. ff. de peri. et cōmo. rei vendite cum multis similibus. Item ex alio videt idem dicendum quia videt q̄ dicti Guilielmus et Simon fuerint in mora restituendi dictos boues vt infra deducetur. † Et mors seu aliud dānum contingēs post morā imputatur moroso. l. si ex legati causa. ff. de verbo. oblig. et. l. qd̄ te. ff. si cer. petat. et. l. illud. ff. de periculo et cōmodo rei vendite cum similibus. q̄ autem dicti Guilielmus et simon fuerint in culpa ante mortem dictorum bonum videtur dicēdum ex eo quia videtur q̄ ipsi ex natura cōtractus tenerentur ad custodiam dictorum bonum. † Et quando res custodienda amittitur imputat custodi. arg. l. si. ff. de custodia reorum. et qd̄ not. glo. in. l. siquis ex argentarijs. §. fi. ff. de edendo. et quod habetur in. d. l. si vendita. et q̄ per bal. et Ang. in. d. l. si creditor. idcirco videt q̄ saltem mors dicti bouis p̄io mortui veniat imputāda dictis Guilielmo et Simoni et maxime q̄ v̄r deprehendi q̄ dicti boues erant sine custodia q̄n dictus bos cecidit in foueā et decessit. Itē ex alio videtur q̄ arguatur culpa dictor Guilielmi et simonis q̄ receperāt dictos boues ad laborandum pro cōi vtilitate et nō ad domandū iuuencos cū dictis bobus nec ad p̄mittendū alijs q̄ laborarent cū dictis bobus et non redderent pro dicto laborerio aliquod lucruz dicto Pasquino. sed videt p̄bari per testes dicti Pasquini q̄ domauerūt vnū iuuēcum cū dictis bobus Pasquini et etiā q̄ nōnulli alij laborauerūt terras eor cum dictis bobus: ideo v̄r q̄ dicti Guilielmus et Simon fuerint in culpa ante casum mortis occursum. qd̄ et videt dōm ex alio. s. q̄ testes Pasquini deponunt q̄ dicti Guilielmus et Simon inceperūt magnum laboreriū cum dictis quatuor bob⁹ Pasquini et mortuo p̄io boue q cecidit in foueā dci Guilielmus et simon cōtinuauerūt dictum laborerium cum dictis tribus bobus remanentibus et propter nimiū laborem perierunt: ideo videtur probari q̄ dicti duo boues perierunt culpa dictor Guilielmi et Simonis. Item videt probatum per dictū Pasquinū q̄ dicti boues perierunt post moram dictor Guilielmi et Simonis q̄ pro parte dicti Pasquinini fit articulus q̄ post tp̄s restitutiōis dictorū bonum dictus Pasquinus requisiuit dictos Guilielmū et simonem q̄ sibi restituerent dictos boues q̄ facere recusauerunt licz indebite et iniuste. † Et dicto articulo Guilielmus simpl'r r̄ndit p̄ verbum credit et sic videt ola cōtenta in dicto articulo fateri: q̄ responsio intelligit f̄z interrogata. l. si defensor. §. qui interrogatus. ff. de inte. acti. Et sic videt cōfiteri q̄ ipsi indebite et iniuste denegauerūt restituere: si antē indebite et iniuste recusauerunt restituere: ergo videtur quod fuerint debite et iuste interpellati et cōnter constitutis in mora denegando restitutionē. l. mora. ff. de vsuris cum si. † Respōsio enim per verbū credit ita preiudicat p̄ut confessio de veritate vt no. glo. in. c. ex literis de iureiuran. et doc. ibi et gl. et doc. in. l. ij. §. q̄ obseruari. C. de iuramento calum. His † tamen non obstātibus cōtrariū puto de iure r̄ndendum: vz q̄ dicti Guilielmus et Simon veniant absoluendi constat em̄ q̄ per interitum rei debite debitor liberatur regulariter nisi precedat mora debitoris vel culpa ordinata ad interitum. l. que fortuitis et. l. si nulla et. l. pignus. C. de pig. gno. actione. et. ff. et. C. de periculo et cōmodo rei vendite quasi per totos. Adeo q̄ sufficit debitori p̄bare casum interitus rei debite et aduersario et sic creditori incumbit onus p̄bandi culpam vel morā debitoris vt per glo. et doc. in. l. siquis ex argentarijs. §. fi. ff. de edēdo. et in. d. l. si creditor. C. de pign. actione et facit. l. qui quotiēs. §. q dolo. ff. de probationibus et. l. ei qui dicit. eo. ti. cū si. Sed mors dictorum bouū est p̄bata per confessiones in libello et in r̄nsionib⁹ ad articulos per dictum Pasquinū. Ideo pro parte guilielmi et simonis est fundata defensio idcirco cum p̄ parte dicti Pasquini agentis non sit legitime p̄bata mora vel culpa saltem ordinata ad casum dictorū guilielmi et Simonis vt. j. deducā. merito dicti rei conuenti veniunt absoluendi per iam dicta. † Et maxime q̄ videtur q̄ dictus contractus celebratus inter dictas partes videt q̄ fuerit contractus innominatus non enim potest censeri cōtractus conductionis et locationis. Quia ad esse locationis et cōditionis requiritur q̄ interueniat certa merces in pecunia numerata. l. j. et. ij. et. l. si merces. in princi. ff. locati. que merces in pecunia numerata non interuenit in dicto cōtractu merito nō potest censeri locatio et conductio etiam si fuisset nōminatus locatio et conductio: quia verba cōtractus impropriantur f̄m subiectam materiā. l. si stipulatus. ff. de vsuris et. l. si vno. in p̄nci. ff. locati. vbi verbū donatio impropriatur q̄ censeat pertinere ad cōtractum locatiōis. Itē non censetur contractus societatis per ea que no. Pe. de bellapertica Cy. Bal. et Raph. ful. et pau. de ca. in. l. si pascenda. C. de pac. vbi in terminis illius tex. in quo sunt tradita pecora pascenda et custodiēda cū hoc q̄ fetus dictorū pecorū sint cōmunes inter dn̄m et pastorez ad ignoscendum vtrum talis contractus censeat contractus societatis vel contractus innominatus distinguūt q̄ aut ipsa pecora fuerunt cōmunicata et tunc indubio cēseatur cōtractus societatis aut nō sunt cōmunicata et tunc censetur indubio contractus innoīatus secundū eos vnde idem dicendum est in casu isto simili. † Cum de similibus idem sit iudicium. l. non possunt. ff. de legib⁹. et. c. inter ceteras de rescriptis cum similibus. ideo cū dicti boues nō fuerint cōmunicati dictis Guilielmo et Simoni: et ideo totus dictus contract⁹ censeri debet contractus innominatus et maxime quātuz pertinet ad dictos boues quia quo ad eos concordat etiam opi. † Saly. in. d. l. si pascenda qui tenet in illis terminis q̄ si pecora non sunt cōmunicata censetur societas contracta in fetibus licet non in pecorib⁹ f̄m quā opiniōnē censeretur in terminis nostris cōtracta societas in fructibus percipiendis ex laborerio facto cum dictis bobus et censeretur cōtractus innominatus q̄tum p̄tinet ad dictos boues licet sit magis cōis opi. precedens. s. q̄ totus cōtractus censet innominatus: et ideo saltem in decisiuis tutius est eam tenere. † Cōtractus autem innominati non producunt actionē nisi perfecte impleantur. l. ex placito. C. de rerum permutatione et qd̄ per gloss. et doc. in. l. j. C. de pac. Sed non apparet q̄ pro parte dicti Pasquini fuerit obseruatus dictus contractus habebat em̄ cōtribuere in terratico et in expensis bonum qd̄ non impleuit saltem in totū vt contracta dicitur et satis est qd̄ non appareat impleuisse paria em̄ sunt nō esse et non apparere. l. duo sunt titij. ff. de testa. tute. et. l. si fuerit de rebus dubi. in. l. et. l. rutilia. ff. de contrahen. emptio. actore enim non p̄bante suam intētionem seu q̄ est fundamētum sue intentionis reus venit absoluendus. l. qui accusare. C. de edendo et. l. fi. C. de rei vendi. et. c. cum ecclesia sutrina de cā possessionis cum multis similibus. ex quibus deducitur q̄ dictus Pasquinus non potest agere vigore dicti cōtractus innominati et insup non probatur p̄ parte dicti Pasquini q̄ dicti Guilielmus et Simon fuerit in culpa quo ad mortē dictorum bonum: nam lz quidam testes deponant q̄ dicti boues perierunt culpa dictorum Guilielmi et Simonis nihilominus nō reddunt cām scientie per sensum corporis p̄ut requiritur † q̄ testes saltē interrogati debent reddere cām scie. l. testium. C. de testibus. in. l. qui testā. §. fi. ff. de testa. et etiā non interrogati in cā scientie q̄n deponunt super eo q̄ nō sensu corporis percipit: vt no. Bar. in. d. §. fi. et Inno. et doc. in. c. cū cām que de testib⁹ nec ob. q̄ Franciscus p̄mus testis interrogatus in cā scie deponit q̄ vidit dictos boues qui erant satis iuuenes et vtiles q̄ dicta cau scientie nō cōcludit q̄ iuuenes et vtiles sepe moriunt: vt est notissimum et meus alius testis non deponit precise. sed per verbū forta se q̄ est v̄bū dubiū et dubia p̄batio nō releuat p̄bantē. c. in presentia. ff. extra de p̄ba. et lz subdat q̄ vidit dictos Guilielmū et Simonē mortuo p̄mo boue p̄sequi laboreriū q̄ inchoauerant cuz quatuor bobus non p̄pterea infert q̄ p̄pterea perierint et lz primo deposuerit q̄ p̄pterea firmiter tenet q̄ ex dicta cā fuerit nimis fatigati. nihilomin⁹ nō deponit precise et non seq̄tur fuerunt p̄secuti dictū laborerium ergo fuerunt nimis fatigati maxie q̄ idem laboreriuz

contingit qn̄q3 pluribus vicibus ⁊ qn̄q3 paucioribus laborari qꝺ si cum quatuor bobus intēdebant quatuor vicibus laborare poterāt cū trib⁹ bobus trib⁹ vicibus laborare ⁊ non magis fuissent fatigati tres boues supstites ꝙ̄ si quartus bos non ꝑijsset vt de se constat. Nec obstat quod dictus meus subdit quod non vidit eos gubernare ⁊ custodire dictos boues vt alij homines retinentes boues. non sequitur non vidit ipse ergo nō gubernauerunt ⁊c. sicr alij testes super hoc deponentes non reddunt idoneam cām scientie: ideo non probant ⁊ deponūt de credulitate merito ⁊c. vt per bar. ⁊ doc. in. l. j. in ꝑnci. de ventre inspiciendo. ⁊ in. l. qd tamen. §. si arbiter. ff. de arbi. Nec etiam obstat ꝙ plures alij testes deponunt de culpa ⁊ negligentia dictorū guilielmi ⁊ simonis: q2 deponūt de auditu. c. tam literis de testibus. ⁊. c. inquisitionis de accusationibus ⁊ habetur in. l. ij. §. idē labeo. ff. de aqua plu. arcē. ⁊ quidam sunt singulares ⁊ testibus singularibus non creditur. c. cū dilecti de ele. et d. c. tam literis. ⁊. l. iurisiu. C. de testibus. ⁊ l3 qdam testes deponunt de negligētia in non custodiēdo bouem qui perijt cecidendo in foueam: tamen ex aduerso probatur ꝙ erat de more cōmuniter habentium boues proprios vel alienos immittere boues in bannita in qua perijt dictus bos ⁊ ipos dimittere sine custodia vna cū alijs.

12 †Et faciens id qꝺ cōiter alij faciunt non censet̄ esse in culpa saltem leui vt p3 ex notatis per bar. in. l. ꝙ nerua. ff. depositi ⁊ p bal. in. l. q̄ fortuitus. C. de pignoratitia actio. potest aūt dici ꝙ ex quo dict⁹ Pasquinus nō impleuit dictū contractū non artabant̄ dicti guilielmus ⁊ simon ipsum cōtractū implere per iura vulgaria ⁊ per supradicta nec videtur ꝙ tenerent̄ custodire ⁊ adhibere diligentiam niñ vigore dicti cōtractus merito ⁊c. Itē dici pōt ꝙ ex quo dictus Pasqnus tenebatur ad expensas feni ⁊c. pro necessitatibus dictorū bouū si nō fuerūt bene gubernati potuit cōtingere pp defectum dicti Pasquini non implētis ex pte sua ꝑut ꝑpter defectū dictoꝝ guilielmi ⁊ Simonis. itē pōt dici ꝙ dicta testiū deponentiū de culpa dictorū guilielmi ⁊ simonis pn̄t verificari i culpa leuissima que

13 † culpa leuissima non venit in dicto contractu qui celebrat⁹ fuit gratia vtriusq3. l. si vt certo. §. nunc videndū. ff. cōmodati merito ⁊c. nec etiam obstat ꝙ qdam testes deponūt ꝙ viderūt dictos guilielmū ⁊ simonem domare vnū iuuēcū cum dictis bobus q2 rn̄detur ꝙ ꝓm cōiter contingentia ex hoc verisilr non debebat seq mors nec verisilr ex hoc secuta fuit mors prout audiui a certis rusticis in hoc expertis: ⁊ maxime q2 non appet ex dictis testiū ꝙ illum iuuecū inceperint domare ⁊ domatio iuuēci solet durare per multos dies ⁊ elapsis primis diebus octo vel circa non est periculū nec magnus labor bonis cum quo domat̄ ⁊ poterat prout mihi dicitur esse vtile Pasquino ꝙ dictus iuuencus domaret̄ in laborerio cōi: q2 cū domatur fit laboreriū ⁊ bos q loco iuuēci laboraret interim repausat̄ ⁊ si tunc non erant supstites nisi tres boues poterāt dicti guilielmus ⁊ Simon arare cū duob⁹ aratris vna cū dicto iuuenco ⁊ sine eo non potuissent laborare nisi cum vno aratro ⁊ sic poterat eē vtile dicto Pasquino ⁊ ꝯn̄ter nō arguitur culpa dictoꝝ Guilielmi et simonis. Et si qua culpa interuenisset illa non erat ordinata ad ca

14 sum mortis postea contingentis. †Et qn̄ nō est ordinata ad casum tunc culpa nō facit culposum teneri de casu. l. ij. §. si non pp. ff. siqs cau. ⁊ ibi p bar. ⁊ doc. Et insup nō apparet ꝙ domarent cum illis duobus bobus qui vltimo morierūt. potuit enim domari cum boue postea restituto ⁊ cū boue qui cecidit in foueam de quo constat ꝙ ꝑpter illam cām non perijt. ⁊ ꝑpterea non cōstat ꝙ si qua culpa in domatione iuuenci cōmissa fuerit illa fuerit ꝯmissa circa boues qui vltimo perierūt de qbus vr̄ impingi qꝺ perierint ꝑpter nimiū laborem. Nec etiā obstat id qꝺ videtur ꝓbari ꝙ dicti guilielmus ⁊ Simon arauerunt cū dictis bobus proprias eoꝝ terras: q2 potuerunt id iuste facere ⁊ rn̄dere de fructibus q̄ꝛtum merebant̄ ipsi boues dicto Pasquino nō enim fuit actū quas terras deberent cum dictis bobus laborare ⁊ insup cū boues essent deputati ad arādum laborare cū eis nō tēdebat ad interitū ⁊ sic militat supradicta theorica tradita per. d. §. si nō pp. Nec etiā obstat si alij de permissu dictoꝝ guilielmi ⁊ Simonis laborauerūt q2 rn̄detur vt. s̄. ꝓxime per ea que hn̄r in. d. §. si non ꝑpter. Et insuper probat̄ pro pte dictorū guilielmi ⁊ Simonis ꝙ erat de more ꝙ habentes boues proprios vel vt ipsi habeant alienos cōmittere boues alteri ad custodiēdum cum hoc ꝙ ipsi custodes possent laborare cum eis. Item quidam deponunt de auditu et quidam sunt singulares et non deponunt precise de bobus qui vltimo perierūt de quib⁹ pōt dubitari ne pe

15 rierint ꝑpter nimiū laborē. ¶ †Nec etiā ob. ꝙ videant̄ fuisse i mora restituendi dictos boues ex quo interpellati denegauerūt restituere ꝑut vr̄ cōfiteri dictus guilielmus simplr rn̄dendo ad articulū per ꝟbū credit. Et si dicatur ꝙ recusauerūt restituere ex eo: quia erāt iam mortui cū non appareat ꝙ interpellatio fuisset facta ante interitū. Pōt dici ꝙ si fuisset facta post interitum ipsi interpellati nō recusassent restituere indebite ⁊ iniuste ꝑut dicitur in articulo: q2 ad hec rn̄detur ꝙ dicta rn̄sio facta per guilielmum non nocet dicto Simoni qui respondit non credit. Nec etiam nocet ipsi guilielmo ex eo: q2 censet̄ respondisse ad id qꝺ principaliter ponitur i articulo prout voluit spec. in titu. depositi. §. vij. versi. xj. pro quo facit qꝺ no. bar. in. l. si dubitetur. §. ita demum. ff. de fideiussor. ⁊ sic videtur confiteri ꝙ fuerunt requisiti ⁊ recusauerunt non autem qꝺ indebite ⁊ iniuste recusauerint ꝙ saltem videtur dicendum in casu isto: ex eo quia si indebite ⁊ iniuste recusassent restituere fuissent in

16 culpa quam culpam continue ipsi negauerant pri⁹ ⁊ postea. †Et confessiones seu responsiones ad articulos debēt interpretari vt non contrarientur alijs per respondentem positis ⁊ affirmatis vel negatis ⁊ pro posse debēt concordari ꝑut notabiliter inquit bal. in. l. cum falsa. C. de iu. ⁊ fac. igno. Et maxime cum indefinita nō equipollet vniuersali nisi ex quadam humanitate. l. si seruitus. ⁊ ibi bal. Ange. ⁊ Rapha. ff. de serui. vrb. pre. ⁊ Pet. Barto. ⁊ Imola. in. l. si pluribus. de leg. ij. nec semper equipollet. sed solum quando est eadem ratio ⁊ conditio oim̄ contentoꝝ sub vniuersali. vt no. gl. bar. et doc. in. d. l. si pluribus. ⁊ glo. ⁊ doc. in. c. vt circa de elec. lib. vj. sed non videt̄ eadē ratio cōfitendi interpellationē ⁊ recusationē ⁊ illā qualitatē ꝙ indebite ⁊ iniuste recusauerint attento ꝙ ipse rn̄dens semp institit ꝙ restituere non tenet̄ dictos tres boues mortuos ⁊ tn̄ teneret̄ si indebite denegasset restituere non tn̄ negauit vnq̄ se non fuisse requisitū eos restituere ⁊ denegasset restitutionē q̄tuor bouū. Ex eo: q2 tres erant mortui ⁊ si quis tenaciter vellet insistere ꝙ censeatur rn̄disse etiam ad illa ꝟba indebite ⁊ iniuste. potest rn̄deri ꝙ illa verba indebite ⁊ iniuste in fine posita referantur ad oia precedentia ꝑut regulariter solēt referri ꝟba in fine posita. l. talis scriptura. de leg. j. ⁊. c. ij. requiris. ⁊. c. inquisitioni de appel. Et tunc

17 †si iniusta fuit interpellatio ⁊ iiusta recusatio fuissent i pari culpa ⁊ eēt potior ꝯductio rei. c. in pari causa. de reg. iur. in. vj. cū cōcor. et possent intelligi ꝙ dictus Pasquinus indebite ⁊ iniuste reqsiuerit dictos guilielmū ⁊ simonem ꝙ sibi restituerēt dictos q̄tuor boues cum tres perijssent ⁊ dicti guilielmus ⁊ Simon indebite denegassent dictos q̄tuor boues: q2 debuerūt restituere bouē superstitē ⁊ non simplr denegare ⁊ ita pōt verificari rn̄sio guilielmi ⁊ si dicat̄ non est verisimile ꝙ Pasqn⁹ posuerit ꝙ ipe indebite reqsiuerit respondet̄ ꝙ nec est verisimile ꝙ guilielmus voluerit confiteri se iuste ⁊ debite reqsitum ⁊ iniuste denegasse. Et est imputandū dicto

18 Pasqno q̄re fecit positionē multiplicē esse et nō clarā: †q2 implicita ⁊ multiplex positio censet̄ non admittēda. vt not. spec. in. d. §. vij. ver. xj. ⁊ Jo. an. in. c. ij. de confes. li. vj. ⁊ doc. in. l. ij. §. ꝙ obseruari. C. de iuramento calum. ⁊ in. c. j. de lit. contesta. Cum igitur dicta confessio nō sit certa non d3 ꝑiudicare per. l. certū. ff. de cōfes. ⁊ cum nō appeat ꝙ reqsitio fuerit facta an̄ interitum nō appet ꝙ fuerit facta cōgruo loco ⁊ tpe ꝑut requirit̄. l. mora. ff. de vsur. de tpe enim cōstat p ꝓdicta de loco ēt deducit̄: q2 cū dictus pasqnus fuerit de diuerso territorio a territorio dictoꝝ guilielmi ⁊ Simonis debebat accedere p dictis bobus ad domū dictoꝝ guilielmi ⁊ simonis p notata. p bar. ⁊ doc. in. l. itē illa. ff. de cōsti. pecu. Et p ꝯn̄s non appet ꝙ dicti rei fuerint in mora ex quib⁹ remanet cōlusio. s̄. facta ꝙ dicti rei veniant absoluendi. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cix.

1. ¶ Fideiussor non conuenitur nisi discusso ꝑncipali.
2. Executio fieri potest contra fideiussorē absq3 iudicis declaratiōe.
3. Executio instrumenti differtur exceptione falsitatis solutionis seu prescriptionis statuto cortonij per quod instrumenta garentigiata habent executionem paratam.
4. Fideiussori prosunt et nocent que ⁊ debitori.
5. Renūciare potest quilibet bn̄ficio in sui fauorem introducto.
6. Fideiussor promittens indēnitatem ex generali renunciatione nō videt̄ renūciasse beneficio autētice pn̄te. C. de fide.
7. Fideiussor indēnitatis non tuetur exceptiōe discussionis s3 quod sua obligatio sui natura non se extendit vt conueniat̄ an̄ debitorē.
8. Fideiussor promittens se acturum ⁊ curaturum solutionem cōuenitur non discusso principali.

¶ Consilium. cix.

In nomine domini nostri Iesu christi. ¶ Viso infrascripto themate ⁊ duobus statutis vnū sub rubrica de precepto guarētigie aliud sub rubrica de reiecta excussione bonorum ⁊ copia cuiusdā consilij de cisiui redditi in hac causa contra Joan. baptistam agentē res mihi videtur clarissima ideo non multis insistam. Fundatur pars rei conuenti ꝙ executio cōtra eum peti non poterat non excusso reo

1 ꝑncipali: †q2 fideiussor non potest cōueniri non discusso prius debitore principali per autenticam. pn̄te. C. de fideiu. ⁊ in autētico.

2 eo. titu. in princi. †Et consulens insistit ꝙ requiratur pronunciatio ꝙ excussio sit legitime facta quasi videatur presupponere ꝙ excussio fuerit facta. sed ꝙ si interuenit sententia declaratoria discussionis legitime facte sequendo opi. Barto. ⁊ sui preceptoris q̄ non caret dubitatione: quia Jacobus de are. in tractatu excussionum et Jaco. but. in auctē. hoc si debitor. C. de pigno. tenent contrariū per glo. in. l. sancimus. C. ad trebel. quam glo. allegat Bart. in. l. si finita. §. iulianus in. vj. col. ff. de dam. infec. qꝺ non requiratur pronunciatio: ⁊ ideo Imo. ibi dicit Barto. in hoc fuisse sibi contrariū et hanc partem ꝙ non requirat̄ pronunciatio firmat Imo. ⁊ pau. de cast.

de cast.in.l.pe.§.habet autē.ff.de no.oper.nuncia. et videtur de mente Bald.in autē.hodie.C.de actio.ꝛ obliga.super quibus tamen non insisto:maxime quia in themate non presupponitur factam fuisse aliquam discussionem:sed dato sine preiudicio ꝙ nulla discussio facta fuerit nihilominus dictus Joannes baptista fouet iustitiam ꝛ hoc vigore statuti sub rubrica de preceptis guarentigie quo disponitur:† ꝙ contra executionem possint opponi tantum infrascripte exceptiones.videlʒ falsitatis solutionis seu satisfactionis prescriptionis ꝛ compensationis.ꝛ subditur ꝙ si nō fuerit probata tunc instrumentū guarentigie mandetur executiōi cōtra debitorem.Et fideiuss.ꝛc.cum igitur in casu nostro non sit probata neqȝ opposita aliqua ex dictis exceptionibus merito instrumentum guarentigie mādari debet executioni contra dictum fideiussorem attentis verbis dicti statuti que sunt satis clara.Et attento ꝙ pariter ꝛ per eadem verba loquitur in debitore ꝛ fideiuss. ꝛ ipsorum ꝛ cuiuscunqȝ eorum heredes ꝛ determinantur ab eisdeʒ verbis ideo debent pariter terminari per.l.iam hoc iure.ꝛ.l.luti⁹.ff.de vulga.ꝛ pupil.ꝛ.l.fina.C.de sententijs cum similibus. † ideo prout principalis debitor non potest opponere aliquam exceptionem aliaʒ ita nec possit fideiussor ꝛ sic nequeat opponere exceptionem discussionis non facte.Secundo ponderandum est qȯ dictus fideiussor renunciauit beneficio discussionis renūciando nouis cōstitutionibus ne fideiussorib⁹ ꝛ omni alio beneficio:† ꝛ beneficio suo quilibet regulariter pōt renunciare.l.si quis in conscribēdo.C.de pac.ꝛ eandem.l.C.de episcopis ꝛ clericis.¶ † Et licet p̄fat⁹ dominus consulens allegauerit Romanum in consilio.ccviij.velleꝙ requiratur discussio etiam si fideiussor renunciauerit excussioni p tex.secundū eundem Romanuʒ singularem in.l.j.C.de conue.fisc. debitoribus.lib.x.secundū vnam lecturam quā ibi sequitur Bart. secundū eum licet autem dictum consilium non habeam inter consilia pontani que habeo non informis:tamen miror qȯ ad hoc allegauerit illum text.ꝛ ibi Bart.quia Bar.ibi presupponit qȯ renūciatio beneficio discussionis concess.fit regulariter:tamen talis renunciatio non operatur qȯ si quis tanq̄ fideiuss.promisit creditorem conseruare indēnem:† tunc si debitor principalis est soluēdo creditor non est in dāno ideo promissio indēnitatis nō militat eo casu ꝛ tunc fideiussor non se tuetur beneficio de fideiussoribus cui est renunciatum sed se tuetur ꝙ sua obligatio sui natura non se extendit ad eum casum ꝛ consequēter cesset actio non autem competit exceptio discussionis non facte.Cum exceptio p̄supponit actionē vt not.Bar.in.l.j.per tex.ibi.ff.de exceptiōibus ꝛ ista ē intētio Bart.in.d.l.j.de conue.fisc.debitoribus que aperte deprehenditur ex eius verbis.Item tertio est ponderandum qȯ dictus dominus per Laurentius non solum fideiussit:sed vltra promisit se acturum et curaturū ita ꝛ taliter qȯ dictus magister Sigismūdus faciet obseruabit ꝛ adimplebit omnia ꝛ singula ꝛ solutionem dictorum ducentorū floreñ.ꝛc.que verba videntur referri ad casum quo dictus Sigismūdus esset soluendo:q: si ipse Sigismundus non esset soluendo non posset verisimiliter facere ꝛ curare dictus per Laurēti⁹ qȯ dictus Sigismundus faceret ꝛ adimpleret omnia ꝛ singula ꝛ solueret dictam quantitatem ꝛc.† Ideo per predicta ꝛ vt illa verba se acturum ꝛ curaturum ꝛc.aliquid operentur vltra verba in īstrumento precedentia prout decet per.l.si quando.de legatis.j.ꝛ.c.si Papa de priuileg.lib.vj.Et qȯ per Bald.in rubrica.C.de fide instrumentorum.vbi dicit ꝙ nullum verbū instrumenti debet interpretari positum sine virtute aliquid operandi.Suadet ergo ratio naturalis quam sufficit allegare.l.scire oportet.§.sufficit.ff.de excusa.tuto.ꝙ dictum instrumentum sit exequēdum contra dictum fideiussorem siue principalis debitor sit soluendo siue nō ꝛ sic vt ipse soluat vel curet ꝛ faciat qȯ debitor principalis soluat vltimo reddit rem claram.Quinimmo clarissimam aliud statutum sub rubrica decimasexta de reiecta excussione bonorū cuius statuti verba rubri et nigri sunt clarissima ita qȯ nō est locus dubitationi.l.ille aut ille.§.cum in verbis.de legatis.iij.ita quod casus legis municipalis decidit hanc consultationem.Et vbi est casus .l.ibi nulla est dubitatio.l.ancille.C.de fur.ꝛ.l.illam versiculo de modo.C.de colla. et per cōsequēs remanet ꝯclusio.s.facta ꝙ dict⁹ Joānes baptista fouet iustitiā ꝛ ps aduersa sit condēnanda in expēsis. Laus deo.

¶ Summariū super cōsilio.cx.

1 ☞ Donatio reuocatur si conuenta nō adimpleantur.
2 Negatiua a quibus probetur .nu.12.
3 Dominium non transfertur sine traditione aut possessione idem quasi dominium.
4 Dn̄ium corporis sensu nō p̄cipitur nec de facili p̄batur.
5 Testis deponens de tp̄e per v̄bum citra non probat.
6 Testis dicens ꝙ habet recordum de viginti annis nō p̄bat.
7 Testes qui possunt esse singulares non probant.
8 Dominij retranslatio non cadit in eum qui non habet rei vendicationem.
9 Actio personalis nō transit in singularē possessorem.
10 Alimentari in dubio donator presumitur ab eo qui sibi debet alimenta siue cum quo moratur.
13 Donatio intervivos non reuocatur licet heres donatarij alimenta donatori non ministrauerit nec in preiudicium primi donatarij vr̄ retranslata in scd̄m donatariū.
14 Heres defuncti factum iuste ignorare presumitur.numero.17.
15 Ignorans non dicitur nolle aut velle.
16 Naturalis ratio in decisiuis causarum iudicis ē oculus.
18 Donationis reuocatio quibus remissa dicatur.

¶ Consilium.cx.

In nomīe dn̄i nostri iesu christi. ¶ Videtur in hac consultatione prima facie dicendum qȯ partes iudicis debeant esse in pronunciando primam donationem factam Baptiste eē inefficacem ꝛ secundam factā Siluestro fuisse ꝛ esse efficacem ꝛ bona de quibus agitur pertinere ꝛ spectare ad eum iure dominij vel q̄si ꝛ dictum Ludouicum condēnare ad dicta bona relaxandum ꝛ dimittendum dicto Siluestro.Ad cuius rei euidentiam premitto:† qȯ donatio facta cum pacto qȯ donatari⁹ alimentet donatorē si donatari⁹ noluit alimētare reddit̄ donatio in effectu inefficax:q: in donatariū retransfertur vtilis rei vendicatio ꝛ vtile dominium vt est tex.ꝛ ibi gloss.ꝛ doct.in.l.j.C.de dona.que sub modo.† Secūdo premitto qȯ quando quis se obligat alteri ad dandum vel faciendum aliquid debitori incumbit onus probandi si agitur ad penam que dicitur incursa propter non obseruātiam:licet negatiua sit fundamentum intentionis agentis vt habetur per.gl.ꝛ doc.in l.ij.C.de iure emphyteotico ꝛ per barto.ꝛ doct.in.l.hoc iure.ff.de verbo.obliga.Et per Hosti.in.c.super his de accusationibus:sed non videtur plene probatum:ꝙ pro parte donatarij fuerint prestita alimenta dicto donatori.quinimmo videt̄ probatum ꝙ per plures annos fuerint prestita dicta alimenta per Siluestrum secundū donatarium:ideo videtur ꝙ fuerit translatum dominiū in perangelū donatorem ꝛ successiue ab eo translatum in Siluestrum secūdum donatarium:ꝛ p̄pterea videtur ꝙ dictus Siluester habeat fundatam suam intentionē hoc est ꝙ dicta bona ad eum pertineant iure vtilis dominij ꝛ p̄supponit̄ qȯ dictus Ludouicus conuentus dicta bona possideat.Et per consequēs ꝙ dictus Ludouicus veniet condēnandus ad restitutionem dictorum bonorum.Attēto ꝙ videt̄ ꝙ per Ange.tutor dicti Siluestri possedit dicta bona p viginti annos.restat statutum qȯ qui possedit per viginti annos habeatur pro vero domino ꝛ legitimo possessore.Et si dicatur dictum statutum videtur iuuare dictum Ludouicum ꝛ Euāgelistā eius auctorem:quia videtur probare qȯ dictus Euangelista possedit per annos viginti ꝛ vltra:quia post mortem baptiste sui p̄ris qui probatur ꝙ decessit iam sunt vigintiquinqȝ anni ꝛ ꝙ possedit vsqȝ quo vendidit dicta bona dicto Ludouico.ad hoc responderi potest qȯ testes non deponunt qualiter euangelista cepit possidere nec deponunt qȯ toto dicto tēpore elapso inter mortem baptiste ꝛ dictam venditionem dictus Euagelista possederit dicta bona videntur enim verificari verba testium super hoc deponentium etiam si minori spatio viginti annorum:puta q: inceperit possidere post mortem dicti Baptiste elapsis sex annis vel pluribus put alias in simili dicimus in testibus deponentibus vidisse titiū possidere a viginti annis citra ꝙ non probant quanto tempore possederit vt not.Bart.in.l.celsus.ff.de vsucapi.ꝛ Jo.an.ꝛ doct.in.c.lʒ causam de proba.His tamē non obstantibus cōtrarium puto de iure respondendum.vʒ ꝙ partes iudicis esse debent in absoluēdo dictum Ludouicū.nam aduertendum est ꝙ dictus Siluester agit contra Ludouicum iudicio reali asserens dicta bona ad se pertinere iure dominij vel quasi nec probat intentionem suam:quia dato sine preiudicio veritatis qȯ dicta prima donatio fuerit reddita inefficax ꝛ vtile dominium fuisset retranslatum in dictū per Ang. donatorem nihilominus nō propterea est probata intentio dicti siluestri.Eo:† q: dominium vel quasi dominium nō probatur fuisse translatum in dictū siluestrū:q: dominium non transfertur ī donatariū sine traditione possessionis.l.traditionibus.C.de pac.Et multominus transfertur quasi dominium quia etiam in casibus in quibus sine possessione transfertur dominium non transfert̄ quasi dominium sine possessione.arg.l.eum qui.in princi.ꝛ.§.fi.ꝛ.l.traditionem.ff.de publiciana prout volunt Jo.and.dominus Anto. florentinus Imo.ꝛ panor.in.c.ij.de consuetudine.ꝛ Barto.ꝛ bal. in.l.j.in fine.ff.de publiciana.ꝛ speculator.in titu.de locato.§.nūc aliqua ver.lviij.ꝛ lappus in.c.abbate.de re iudi.lib.vj.prout ibi refert ꝛ transit Pe.de ancha.in nono notabili.ꝛ idem tenet ibi geminianus in fine principij cum igitur dictus Siluester non probauerit se possedisse dicta bona non probat se habere dominium vel quasi dominium ꝛ sic non probat suam intentionem ꝛ actore non probante suam intentionem reus etiam si nihil probauerit est absoluendus.l.qui accusare.C.de edendo.l.fina.C.de reivendi.ꝛ.c.cū eccle.sutrina in fine de causa posses.ꝛ proprietatis cum similib⁹.itē ꝛ secundo non probatur qȯ dictus perangelus habuerit dominiū dictarum rerum.† Licet enim plures testes deponant ꝙ dicta bo

na fuerint dicti perangeli nihilominus nō reddunt idoneā causaȝ scientie prout requiritur in probatione maxime dominij ꝙ nō percipitur sensu corporis nec de facili probatur vt habetur in.l.cum res.C.de proba.ad hoc notata per Inno.ꝛ doct.in.c.cū causam.de testibus.ꝛ per Bart.in.l.qui te.§.fina.de testamentis.ꝛ per Bal.ꝛ doct.in.l.solam ꝛ in.l.testium.C.de testibus.ꝛ licet conentur probare dominium dicti perangeli per eius possessionem viginti āno rum iuncto dicto statuto:tamen non videtur per hoc mediuȝ dominium dicti perangeli probatum:quia non videtur probatū ꝙ sit plene probatum qđ dictus perangelus possederit per viginti annos.nam aliqui testes deponunt de pauciori tempore:ꝛ tres autem testes possunt adduci qđ deponunt de viginti annis.videlicet antonius Angeli qui deponit qđ possedit per triginta annos et vltra.ꝛ venantius Angeli qui deponit ꝙ possedit per viginti annos vel circa.Et mattheus angeli q deponit ꝙ ipse testis habet bonum recordū de viginti annis ꝛ ꝙ dicto tēpore perangelus possedit:tamen non propterea ꝓbant possessionem viginti annoruȝ.

5 †Quia venantius non deponit precise de viginti annis addendo verba vel circa per que verba redditur dictum testis ambiguuȝ ita qđ non probat saltem tempus viginti annorum prout vult dominus Antonius in.c.attestationes ꝛ in.c.fi.de desponsatione impuberum.

6 ¶Itē† mattheus similiter non ꝓbat:quia licet deponat ꝙ habet recordū de viginti annis:tamē non deponit ꝙ possederit toto dicto tempore vnde verificari possunt eius verba etiam si nō possederit per totos viginti annos:nam si possedit vno anno possedit dicto tpe per ea que.s.dixi adducendo no.per Bar.in.d.l.celsus.ꝛ per Ioā.an.ꝛ doc.in.d.c.licet causam ꝛ maxime:quia cōstat ꝙ tēpore dispositionis ꝛ antea dictus Ludouicus ꝛ euangelista a tempore viginti annorum citra possiderunt dicta bona. Itē potest ex alio attentari ꝙ dicti testes non probent possessionez dicti perangeli:quia non apparet ꝙ deponāt de possessione eiusdeȝ temporis:nam vnus potuit videre qđ possedit alijs annis quam viderit alius testis:ꝛ ideo possunt esse testes singulares prout con

7 testes.Et † ꝓut non creditur testibus singularibus ita etiam non creditur testibus qui possunt esse singulares:ꝛ contestes ꝓut notabiliter dicit Bald.in.l.edicto ante medium.C.de edicto diui.allegādo Barto.in.l.celsus de vsucapi.ꝛ idem voluit Bald.in.d.l.testiū circa secundas interrogationes adducendo Guilielmum de cuno in.l.Item exigit.ff.de dolo.ꝛ idem voluit idem Bal.in.c.bone de elec.ꝛ per hec media deducitur qđ partes iudicis debēt eē in absoluendo dictum Ludouicum.Ex his etiā infertur ꝙ cessare videtur

8 dispositio.d.l.j.C.de dona.que sub modo: † quia si non probatur ꝙ rei vendicatio primo competeret donatori ꝛ sic ꝙ habuerit dominium non cadunt termini retranslationis dominij seu rei vendicationis:ꝛ propterea videtur ꝙ prima donatio non sit reuocata saltem ipso iure:ꝛ dato sine preiudicio veritatis ꝙ veniret reuocanda per actionem personalem illa non competit aduersus Lu

9 douicum.†Quia actio personalis non transit in singularem successorem per ea que habentur in.l.j.§.si heres.ff.ad treb.ꝛ in.l.fi.de contrahen.emptio.Ex alio etiam pōt deduci ꝙ dicta prima donatio non sit reuocata:quia dictus donator stetit cuȝ baptista do

10 natario donec ipse baptista vixit.Ita† qđ est verisimile quod fuerit ab eo alimentatus per ea que habentur in.l.fi.C.de alimen. pupil.prestan.vbi est tex.quod pupillus presumitur alimentatus a tutore qui tenebatur ipsum alimentare per quem tex. Bal.ꝛ Saly.ibi ꝛ bal.in.l.si seruum.de verbo.obli.tradunt notabilem theoricam qđ quando aliquid ꝙ requirit expensata reperitur factū presumitur expensis eius qui erat obligatus illud facere.ideo cū dict⁹ perangelus fuerit alimentatus:quia alias non potuisset viuere ꝑsumatur alimentatus ab ipso donatario qui tenebatur ipsum alimentare.Et maxime ex quo alimentandus stetit in domo donatarij.Et ꝙ continue ꝑstiterit alimenta est difficilimum ꝓbare.Et dicta testium aliqualiter adminiculantur ꝙ donatarius seruauerit conuenta.Et insuper est fundamentum intentionis dicti siluestri

11 secundi donatarij qđ prima donatio fuerit reuocata propter non obseruantiam donatarij:†ꝛ qui se fundat in negatiua tenetur eaȝ probare.l.hoc iure.ff.de verbo.obliga.ꝛ ibi per Bar.ꝛ docto.ꝛ per Hosti.ꝛ doct.in.c.super his de accusa.ꝛ Ioan.andr.in.c.bone.de elec.ꝛ per Salyce.in autentica.hoc amplius.C.de fideicommis.Et

12 †licet fallat quādo creditor cui debet aliquid obseruari se fundat ꝙ debitor nō obseruauit:nam tunc debitori incumbit onus ꝓbandi affirmatiuam:vt not.glo.ꝛ doc.in.l.ij.C.de iure emphy.ꝛ Bar.ꝛ doc.in.d.l.hoc iure tamē dictus secūdus donatarius videtur ꝙ sit censendus tertius non autem creditor:quia ad hoc vt in sua secūda donatione veniant bona prius donata requiritur qđ pmus donatarius nō obseruauerit:ꝛ si de hac negatiua non cōstat similiter non constat qđ bona prius donata venerint in secūda donatione.

13 †Nec obstat ꝙ pro parte dicti siluestri secūdi donatarij probatur ꝙ post mortem dicti baptiste dictus pangelus donator stetit cum dicto siluestro per plures annos ꝛ ab eo fuit alimentatus.Et sic videtur ꝓbatum ꝙ heres primi donatoris qui tenebatur alimentare:non alimentauit prout debebat.ꝛ propterea videtur ꝙ dicta donatio censeatur reuocata:quia ad hoc respōdetur ꝙ.d.l.j. C.de dona.que sub modo est.l.exorbitās ꝛ loquitur in eo qui noluit ali

14 mentare.†Ita ꝙ nō militat in herede qui ignorauit obligationē

15 de alimentando:†quia ignorans non censetur nolle.Nā verbum nolo significat volūtatem negatiuā vt ꝓbat tex.in.l.j.§.sciam.ff. de tributoria.vbi probat tex.ꝙ differt verbū nolle:ꝛ verbum non velle ꝛ sic est dare medium inter nolle ꝛ velle.i.non velle:vt ibi probatur ꝛ probatur recte intuenti in.l.nolle de acqui.heredi.ꝛ in.l.ꝛ eius est velle de regulis iur.ignorans autē non censetur velle nec nolle.argu.l.nec ignorans.C.de dona.ꝛ in.l.mater decedens.ff.de

16 inoffi.test.†ꝛ probaᷣ rōne naturali.l.scire oportet.§.sufficit de excusa.tuto.ꝛ in.l.dedi.§.si quis quasi versi.sed ipse celsus.ff.de cōdi. ob causam.vbi bal.dicit ꝙ sufficit fundare in ratione naturali ꝛ naturali equitate in decisionib⁹ causarum.ꝛ Ange.in cōsi.cccxvij. dicit ꝙ querere.l.vbi est rō naturalis est infirmitas intellectus:idcir

17 co†cum heres presumaᷣ ignorare factū defuncti.l.qui in alterius ff.de reg.iur.ꝛ in.c.cum quis in ius.eo.ti.lib.vj.cum simi.non incidit dictā penam.d.l.j.de dona.q̄ sub modo.ꝛ ꝓpterea per suā conuentionē non censeᷣ incurrisse in solutionē cōtract⁹ est speciale in casu illo:ergo in cōtrariū est ius cōmune.l.j.ff.ad munici.ꝛ.l.j.C.de

18 thesauris lib.x.Et insup†ex quo post alimēta ꝑstita per dictum siluestrum dictus pangelus donator rediit ad habitandum cuȝ dicto euāgelista si ab eo fuit alimētatus vigore dicte donationis censereᷣ recessum a resolutione cōtractus.arg.l.si per emptorē.§. qui post diem ꝛ.l.post diē.ff.de lege cōmissoria.Ex quib⁹ omnibus intrepide concludendum est ꝙ partes iudicis sunt in absoluendo dictū Ludouicū ꝛ victū victori in expēsis condēnando.Laus deo.

¶Summarium super consilio.cxj.

1 ¶Impedito legitime tempora nō currunt.
2 Instantia iudicij nō finitur triennio iure canoñ.
3 Restitutio appellatiōis quādo suie executionē dicatur impedire principis rescripto etiam cum clausula de interim nil noui.numero.6.et.8.
4 Ablatiui absolute positi faciunt conditionem.
5 Restitutio alijs rescriptis cōibus contraria dr restrictiua.
7 Specialia sunt minus efficacia ꝙ̄ cōmunia.
9 Executio suie non impeditur per imminētem ꝑsumptionem contra restitutionē in integrū.
10 Restitutio infra que tpa peti debet.
11 Prescriptio dicitur exceptio litis finite.
12 Prescriptio litis contestatione et futura assignatione quādo dicatur interrupta.
13 Correctiua sunt stricte interpretanda.

¶Consilium.cxj.

In nomine domini nostri iesu christi. ¶Licet videatur prima facie dicendum ꝙ dicta causa super dicta vltima cōmissione impetrata ꝑ Mattheum de qua in themate non sit deserta nec expirauerit ex eo:quia non videtur ꝙ sit causa appellationis que deseritur per lapsum anni:qꝛ non fuit commissa causa appellationis sed ꝙ restauretur ad appellandum.vnde ante restaurationem ad appellandū non currunt tempora appellationis:quia ante appellare non po

1 terat.†Et impedito non currunt tēpora.l.j.in fi.C.de annali exce

2 ptione.ꝛ.l.contra maiores.C.de inoffi.testa.cum similibus.† Et instantia licet de iure ciuili finiatur triennio.l.properandum.C.de iudicijs.tamen aliud de iure canoñ.per.c.fina.de iudicijs per queȝ tex.videtur ꝙ instantia non finiatur tempore:ꝛ ideo videatur dicendum ꝙ adhuc duret instantia dicte vltime cōmissionis et non possint exequi litere executoriales hodie magis ꝙ̄ tempore quo

3 agitabatur dicta causa.¶†His tamē non obstantibus contrariū puto de iure respondendum ad cuius rei euidentiam premitto ꝙ licet pro parte Matthei fuerit aliter supplicatum:tamen nō fuit concessum per superiorem nisi ꝙ constito de narratis dictus mattheus restitueretur ad appellandum.ꝛ illa verba constito de nar

4 ratis videtur ꝙ faciant conditionem:†qꝛ ablatiui absoluti faciūt conditionem.l.a testatore.ff.de condi.ꝛ demon.Nec videtur obstare id quod not.per Innocen.in.c.prudentiam de offi.deleg.et per doct.in.c.ex insinuatione.de rescri.quia loqͥuntur in simplici delegatione seu in literis iustitie ꝛ in conditione que tacite inerat in casu autem nostro est gratiosa concessio:ꝛ in supplicatione nōnulla narrantur que non inerant tacite ad esse gratiose concessionis.

5 †Et est concessio cōtraria alijs literis apostolicis ꝛ nō conformis iuri cōmuni ꝛ ꝓpterea videtur astringenda.arg.l.ꝑcipimus. C.de appel.ꝛ.c.cum dilectus de cōsuetudine ꝛ.l.ius singulare ꝛ.l.ꝙ vero contra.ff.de.ll.cum similibus.†Et dicēdum videtur ꝙ dicta cō

6 ditio defecerit:quia dato termino per iudicem ad probandum dictus mattheus nihil ꝓbauit ꝛ elapsus est terminus intra quem debebat constare de narratis.Ideo quod rebus sic se habentibus nō potest amplius constare:quia quilibet terminus probatorius censeᷣ peremptorius.c.ꝫ causam de ꝓba.ꝛ.l.fi.ff.de ferijs ꝓut no.ꝑ doc. in dictis iuribus.Itē ꝑmittendum est ꝙ per dictū rescriptum videtur cōcessum

tur concessum ius petendi restitutionem ad appellandum nõ autem fuit concessa facultas appellandi. propterea non videtur q̃d per illud rescriptum deberet impediri executio sententiarum que transiuerant in rem iudicatam et super quibus emanauerant litere executoriales. Nec obstat quod in integrum restitutione pendente nil noui fieri debet. C. in integrum restitutione pendente in rubro et nigro: quia per restitutionem in integrum petita suspenditur sententia prout per appellationem. l. si causa cognita. C. de trãsac. quia respõdetur q̃ dicta iura loquuntur quãdo petitur restitutio in integrũ aduersus sentẽtiam: quia tunc suspenditur sententia prout suspenditur per appellationẽ interpositã a sententia. in casu autem nostro in integ. resti. non est petita aduersus sentẽtiam: sed est petita ad appellandum a snĩa. Itẽ dicta iura loquuntur in restõne in integrum que competit de iure cõmuni nos aũt loquimur in restitutione in integrum que petitur vigore specialis rescripti. 7 †Et iura specialia sunt minus efficacia q̃ iura cõmunia. l. eius militis. §. militia missi de militari testamento. Item dicta iura loquuntur in restitutione in integr. non intentata sub conditione sed simpliciter deducta: nos autem loquimur in restitutione postulata sub cõditione: et sic termini sunt penitus separati a terminis dictorum iuriũ. 8 †Preterea integrum restitutione pendente si requirit altiorem indaginẽ multi tenent q̃ non impediatur executio sententie prout in hac opi. fuit Barto. in. l. iiij. §. condẽnatum de re iudi. et in l. descendente. ff. de aucto. tut. et in. l. si pretor. §. marcellus de iudicijs. et Paul. de cast. in. l. j. C. in integr. resti. postulata. vbi idem videtur velle Ange. licet multi teneant contrarium: et ideo in hoc nõ facio magnum fundamentum: 9 †sed quando imminet aliqua presumptio contra petentem restitutionem in integrum tunc non suspenditur executio sententie per. c. sciscitata. de resti. in integ. prout ibi doc. no. et Cy. et Bal. in. d. l. j. C. in integ. resti. postulata. vt quia essent aliqua indicia. ita intelligunt doc. illam decre. s̃m Rapha. in. d. l. j. in casu autem nostro videntur imminere indicia contra dictum Mattheum: tum quia cõtra eum fuerunt late plures sententie que transiuerunt in rem iudicatam: tum etiam: quia nihil ꝓbauit de his que probare tenebatur infra terminum sibi per iudicẽ assignatum. ita q̃d videtur militare dispositio dicti capituli sciscitata vigore tamẽ huius medij esset prestanda per petentem executionem idonea cautio secũdum formam dicte decre. sed attentis alijs medijs supra deductis: et infra deducendis dicta satisdatio nõ videtur necessaria. Cautum tamen esset eam prestare ad cautelam. Ex quo autem prout supra deductum est per dictum rescriptũ cõceditur facultas petendi restitutionem: 10 †tamen vt supra videtur q̃d dictum iudicium deberet expediri infra quadriennium q̃ conceditur petenti restitutionem in integ. ad expediendum iudicium l. fi. C. de temporibus in integ. resti. et l. fi. C. de repu. et abstinenda hereditate. Et insuper si non sufficeret lapsus quadriennij saltem videtur sufficere lapsus. xxx. annorum vt non possit amplius peti dicta restitutio: quia omne ius tollitur lapsu dicti temporis. l. sicut C. de prescrip. triginta vel quadraginta annorum. 11 †Et exceptio prescriptionis censetur exceptio litisfinite. l. fin. ff. pro suo. prout no. ibi. Barto. q̃ et voluit Guiliel. de cuno in. l. eleganter. §. j. ff. de condi. inde. et per docto. ibi. et. l. si fratris. C. de transac. et satis probatũ in. d. l. sicut prout et ponderat barto. in. l. fi. Idcirco cum sint elapsi. xxx. anni etiam postq̃ nihil actum fuit in causa videtur q̃d sit sublatum omne ius concessum dicto Mattheo vigore dicti rescripti. si quod ius sibi competebat et dicta lis censetur finita per lapsum dicti temporis. 12 Nec †obstat huic medio si quis dixerit quod per lit. contest. prorogatur tempus prescriptionis in. xl. annum per. l. fin. C. de prescriptione triginta vel quadraginta annorum. Et per assignationem termini ad probandum in causa summaria in qua nõ requiratur lit. contest. videtur resultare idem effectus per ea que habentur in. l. nihil. et in. l. nulla. C. de procu. et tempus. xl. annorum non est elapsum merito etc. quia respondetur q̃d. d. l. fi. loquitur in actione personali et in debitore obligato vt patet ibi suos obnoxios et ibi licet personalis actio et illa. l. est correctiua vt patet ibi q̃ nos corrigentes. 13 †Lex autem correctiua est stricte interpretanda et non extendenda ad alios casus etiam a paritate rationis. l. precipimus. C. de appel. et. l. si vero. §. de viro. ff. solu. matri. et ibi late per Imolã per docto. in autenti. quas actiones. C. de sacrosan. eccl. merito non est trahenda dicta. l. fin. ad ius petendi restitutionem seu restaurandi partem ad appellandum prout contingit in casu nostro in quo nulla cadit obligatio neq; actio personalis sed officium iudicis et ius specialiter concessum per rescriptum non videtur ita efficax prout actio personalis que oritur ex obligatione. l. licet. §. ea obligatio. ff. de procura. et iura specialia non sunt ita efficatia prout iura communia: vt supra dixi. d. §. militia missi. et facit quod habetur in. l. in prouinciali. ff. de noui oper. nunc. et in. l. in cause. in princ. de mino. nec officium iudicis prout actio per id q̃d habetur in. l. cum postulassem. ff. de damno infect. Ex quibus omnibus saltem simul iunctis videtur intrepide concludendum q̃d dictum rescriptum nec dicta lis super eo intentata non impediat executionem sententiarum super quibus fuerunt pro parte dicti domini Nicolai impetrate litere executoriales. Non obstantibus adductis in contrarium quibus satis patet respõsum per adducta pro hac parte. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxij.

1 Dos repetitur constãte matrimonio inopia mariti cõtigẽte.
2 Dotalis rei dominus est maritus.
3 Actio ex cõtractu conditionali nulla datur ꝯditione pendente.
4 Instrumenta executionem paratam habentia statuto habent locum in conditionalibus et dotis repetitione etiam constante matrimonio.
5 Confessio dotis recepte parte absente facta non iuuat.
6 Dos non restituitur nisi recepta et cum cautione.

¶ Consilium. cxij.

IN nome dñi nostri iesu christi. ¶ Viso themate et perfunctorie transcurso processu: quia causa est breuis et meo iudicio res est clara: ideo breuiter rem absoluam. 1 †Constat enim quod dos per mulierem regulariter non petitur constante matrimonio nisi propter inopiam habentis eam soluere. l. ij. in prin. et. l. si constante. in princi. ff. solu. matri. et. l. vbi adhuc. C. de iure dotium. et. l. vnica. §. ex actio. C. de rei vxorie actione cum similibus. Et cũ hoc concordat tenor instrumenti super quo fundatur hoc iudicium. 2 Item constat †q̃ actio dande dotis est regulariter mariti. argu. l. doce ancillam. C. de rei ven. et. l. si pro te. C. de do. promis. 3 Item constat: †q̃ ex contractu conditionali pendente conditione nulla oritur obligatio. l. cedere diem. de verbo. sig. et. l. q̃ si pendente. ff. de cõditio. inde. Et ideo pendente conditione agi non potest. quia sine actione nemo experitur. l. si pupilli. §. videamus. ff. de nego. gest. 4 et. l. nam postea. in princ. ff. de iureiuran. et. l. hoc iure. de vb. obli. † Et licet ex forma statuti instrumenta guarentigiata habeant executionem paratam tamen instrumenta conditionalia non merentur executionem ante euentum conditionis quinimmo nec anteq̃ cõstet purificatam conditionem. ar. dicta. l. hoc iure prout not. Bald. in. l. cum te. in fin. C. de manu. te. non enim antea instrumentum est liquidum. Et huiusmodi statuta verificantur solum in instrumentis liquidis prout dicit Bartol. in. l. proinde. ff. ad. l. aqui. facit ad predicta. l. fulcinius. §. si in diem. ff. ex quib. cau. in pos. eatur. vbi tex. dicit q̃ nihil interest q̃ quis non sit debitor vel sit debitor sub conditione propter q̃ exigi non possit. Cum itaq; dicta dos sit promissa mulieri seu alteri pro ea recipienti sub conditione si matrimonium soluetur vel si angelus et Leonardus vergerit ad inopiam vel male ipsorum negotia pertractarent nec dictũ matrimonium est solutum Nec deducitur q̃ angelus nec q̃ leonardus vergerint ad inopiam seu male eorum negotio pertractarent nec q̃d euenerit casus restituende dotis in quem casum est factum dictum instrumentum. idcirco euidenter apparet q̃d non potuit nomine dicte ludouice peti executio dicti instrumenti prout petita fuit quinimmo nec potuisset agi via ordinaria ex quo dicte domine Ludouice cuius nomine petitur nulla competit actio non purificata conditione contractus seu non apparente purificatione cõditionis per supra deducta. et quidem predicta sunt clara et ꝓcederent etiam si per testes probaretur q̃. d. angelus percepisset. xxv. floreñ. pro dicta dote domine ludouice super quo deponunt tres testes qui tamen non probant: quia vt ex eorum attestationibus deprehenditur sunt singulares et testibus singularibus non adhibetur fides. c. cum dilecti. de elec. et. c. tam literis ibi solis de testibus cum si. Quinimmo dicit Bald. in. l. edicto ante medium. C. de edicto diui allegando Bart. in. l. celsus de vsucapio. q̃ prout non creditur testibus singularibus: ita non creditur testibus qui possunt esse singulares et contestes. et idem vult ipse Bald. in. c. bone õ elec. et in. l. testium. C. de testi. vbi adducit not. per Guiliel. de cuno et dicitur idem tenuisse. d. Antonium in. d. c. cum dilecti. preterea dicti testes non deponunt de actu receptionis dicte quantitatis: sed 5 de confessione angeli facta absente dicta. d. ludouica. †Et confessio facta absente parte non probat. l. certum. §. siquis absente. ff. de confess. et. l. fi. ff. de interrog. acti. Ideo non prodest dicte ludouice licet non videatur sibi necessaria alia confessio vel probatio receptionis stante tenore instrumenti nec dicte attestationes ꝓbarẽt in fauorem leonardi si peteret dictam q̃titatem: tum propter singularitatem testium: tum quia saltem duo ex dictis testibus non 6 deponunt de presentia leonardi. ¶ †Et ex quo dictus angelus seu eius heredes sunt sub conditione obligati restituere dictã dotem dicte domine ludouice non tenetur q̃titatem quã recepit de dicta dote restituere leonardo nisi sibi caueretur q̃ non cogeret soluere dictam dotem eueniente cõditione per. l. si filia. §. j. vers. integram. ff. familie her. et vigore dicti instrumẽti iuncto alio instrumẽto ꝓmissionis. xxv. floreñ. de quinquaginta confessatis in instrumẽto dotali de quo in themate non probatur dictum angelum recepisse q̃titatem. xxv. floreñ. sed solum medietatem dicte quãtitatis. arg. l. reos. §. cum in tab. ff. de duobus reis et. l. si mihi et titio. in princi. cum si. Idcirco etiam prestita cautione. de qua. s. non posset dictus

leonardus alio nõ docto petere ab heredibus dicti angeli vltra quãtitatem .xij. floreñ. cum dimidio licet ista disceptatio nõ fuisset necessaria in hac causa que fit noĩe ludouice non noĩe leonardi cõcludo. Igitur ex iam dictis q partes iudicis debẽt esse in pronũciãdo dictũ instrumẽtum nõ fore exequendum et p parte dicte dñe Ludouice inepte fuisse actũ et absoluendo reos conuentos et victũ victori in expensis condẽnando. Laus deo.

Summarium super cõsilio .cxiij.

1 Possessio et dominium rei donate transfertur in donatariũ donatore sibi vsumfructum retinente. nu. 4.
2 Usufructuarius naturaliter possedit.
3 Possessionem ciuilem habere dicitur proprietarius.
5 Possidere presumitur quilibet secundum vires tituli sibi facti.
6 Precarij constitutio transfert ciuilez possessionem.
7 Possessorio retinende agens quibus possit tueri.
8 Possessorio dicitur quis turbatus sola iuris negatiua super illo in iudicio siue extra.
9 Negatiuam licet probationis fundamentum sit non tenetur creditor probare.
10 Donatori probandi onus incumbit conuentorum non adimpletorum per donatarium.
11 Probationem precisam et concludentem non requirunt difficillia iura in probando vt fieri solita inter domesticos. idem in crimine adulterij. idem in filiatione.
12 Filius natus in domo viri et vxoris presumitur legitimus.
13 Antiqua facta non requirunt concludentem probationem. idem in confinibus probãdis. idem in delicto symonie seu vsure.
14 Domestici probant ea que fiunt in domo.
15 Confessio facta absente parte valet iure canoñ.
16 Confessio facta absente parte iure ciuili simiplene probat.
17 Solutio per quem fiat non refert.
18 Pacta siue conuentiones seruanda minime sunt nõ seruanti.
19 Resolutio contractus secuta traditione non fit sola conuentione: sed requiritur retro traditio.
20 Probare debet donatari⁹ ad cõtract⁹ resolutionẽ: verbuz noluit.
21 Noluit verbum quid importet.
22 Ignorans non dicitur velle aut nolle.
23 Resolutionem contractui quando non dat pena ipso iure.
24 Resolutio contractus est quid facti.
25 Actio personalis non transit in singularem possessorem.
26 Restitutio in integrum datur lesis iusta ignorantia.

Consilium .cxiij.

In nomine domini nostri iesu christi. Circa primum consultationis articulum dicendum videtur q pro parte dicti pauli sint probata incumbentia de obtinenda victoria possessorio retinende per euz intentato. Nam † constat q per reseruationem vsufructus factam a donatore in re donata quam possidet tẽpore reseruationis trãsfertur possessio: et dominium rei donate in donatarium. l. quisqs. C. de donationibus. iũcta. l. traditiõibus. C. de pac. † Usufructuarius enim possidet naturaliter et non ciuiliter omẽs enim tenent qd ciuiliter non possidet vsufructuarius. † Sed possidet ciuiliter proprietarius. q autem naturaliter possideat vsufructuarius cõmuniter tenetur licet quidam contra. l. naturaliter. in princi. ff. de acqui. pos. et. l. iij. §. vnde vi. ff. de vi et vi armata. Idcirco cum psupponatur quod dictus venantius donator tẽpore donationis possideret bona de quibus agitur. † Per reseruationem vsufructus fuit translata ciuilis possessio in blasium donatarium et insuper p alios actus qui presupponuntur in themate. et licet possessio blasij non transiuerit in angelum eius heredem per apprehensionẽ hereditatis per. l. cum heredes. in princi. ff. de acqui. here. tamen per culturam recollectionem fructuum dictorum bonorum factam a dicto angelo probatur eius possessio. l. titia et que ibi habentur. ff. de solutio. † Et presumitur possedisse vigore dicte donationis et sic ratione tituli precedentis. arg. l. ij. C. de acqui. pos. et. l. j. C. de ipo ponenda lucratiuis descriptione lib. x. Et ex quo presupponitur q ipse habuit instrumentum dicte donationis et sic notitiã ipsius donationis maxime ex quo illud habuit sine. c. reseruationis vsufructus et sine promissione alimentorum. ex quo dictus angelus vẽdidit dicta bona dicto paulo et constituit se precario nomine dicti pauli possidere transtulit in dictum paulum ciuilem possessionem quam habebat. † Quia per constitutionem precarij transfertur in emptorem possessio saltem ciuilis. ff. de precario. l. et habet. §. eũ q. e t. ff. de acqui. pos. l. interdum. in princi. et in. §. fin. et ibi per Bart. et doc. † Et per cõsequens dictus paulus probat principale requisitum in possessorio retinende q intentauit. s. suam possessionẽ in qua non est turbandus vt habetur per Innocen. et doct. in. c. lz causam. de proba. et per Barto. in. l. j. §. hoc autem interdictum et in. l. si duo. in princi. ff. vti possidetis et quasi per totum illum titulum. † Probatur etiam aliud requisitum ad victoriam in dicto possessorio videlicet q ipse paulus turbatur in eius possessione negando in iudicio et extra ipsum paulum aliquod ius habere: et cõsequẽter non habere in eis possessionem sed dicta bona ad ipsos aduersarios pertinere etiam iure possessionis: qz per talem negationem maxime factam in iudicio possessor agens hoc interdicto vti possidetis censetur turbatus: et talis turbatio sufficit in huiusmodi interdicto prout voluit Barto. in. l. si prius in quinta oppositione. ff. de noui ope. nũcia. et Bal. in addi. Spec. in. §. vj. in versi. lxv. versu si emphyteota et in sua disputatione accusatus de vi turbatiua. et in. l. ordinarij. versi. deinde queritur ago contra te. C. de rei vendicatione et in. l. non ab re. C. vnde vi. et facit q notat idem Barto. in. d. l. j. §. hoc autem interdictum vti possidetis. Ex quibus deducitur q dictus paulus pbando predicta debet obtinere sniam qd non turbetur in sua possessione sed sibi liceat possidere absqz turbatione et c. Deueniẽdo autem ad secũdum iudiciũ reconuẽtionis videtur prima facie dicendum. q dicto Angelo incumbat on⁹ probandi dictum blasium donatarium obseruasse ea que promisit dicto venantio et sic sibi subuenisse in cibarijs et medicinis omibus ipsius blasij expensis: nam quãdo quis est obligatus alteri aliquid dare vel facere sub pena incumbit sibi onus probãdi affirmatiuam hoc est impleuisse illa q tenebatur. † Et non tenetur creditor probare negatiuã licet sit fundamentum sue intẽtionis ista est theorica bart. Et doct. in. l. in illa et. l. hoc iure. de verb. oblig. et doc. in. l. ij. C. de iure emphyteotico per not. per glo. ibi q et tenent hos. et doc. in. c. super his. de accusa. et est cõis indubitata opi. idcirco videtur q ad dictum blasium seu eius heredem incũbat onus pbãdi se subuenisse et c. Et non dicto venantio seu habenti causam ab eo: alias censeatur cõmissa pena resolutionis dicte donationis: sed non videtur q sit probatũ q dictus blasius obseruauerit pmissa. nam licet dictus venantius se laudauerit de dicto blasio dicẽdo et asserendo dictum blasium gereret et gessisse erga dictũ venantiũ tãq bonus filius erga proprium bonũ patrem. ideo videtur q sit resoluta donatio per. l. j. C. de dona. que sub modo. Ex quibus videtur q in causa recõuentionis partes iudicis sint in pronunciando in fauorem dictor martini et francisci pretendentiũ causaz a dicto venãtio cõtra dictum paulum pretẽdentem cãm a dicto angelo. non enim requirit aliqua citatio ad commissionẽ pene: qz iure nõ cauetur: et quia recõuenientes successerũt in locũ venãtij videtur q put venãtius poterat petere resolutionem dicte donationis: ita et possint petere dicti eius successores presertim facta resolutione ipo iure. His tamẽ non obstantibus cõtrarium puto de iure rũdendum. ad cuius rei euidentiã premitto: † q quis censetur alimẽtatus ab eo cui incũbebat onus alimẽtandi. l. fi. C. de alimentis pupillo prestãdis. per quẽ tex. Bar. in. l. cum seruus. de verb. obli. tradit theoricam q quando reperitur factum aliquid q requirit impensam presumitur factum ab eo et expensa ipsius qui erat obligatus illud facere q et tenent Bald. et Saly. in. d. l. fi. de alimen. pupil. prestan. Item pmitto: † q prestatio cõtinua alimentorum inter habitantes in eadẽ domo est difficilis ad probãdum: quia non solẽt vocari testes quãdo fiunt continue he impense. Et in his que fiũt ita difficila in probando iura nõ requirunt precisam et concludentem probationem: sed satis est probare per aliqua media per que sit verisimilitudo vrgens rem ipsam ita esse pz in probãdo adulterio q est quidam actus sui natura secretus adeo q esset difficile vnqz probare coitum seu copulã nisi per quedam extrema arguentia verisimiliter ipsam copulam puta si testes dicant vidisse amasium cum amasia solos in loco secreto: vel nudum cũ nuda in lecto. vt habet in. c. tertio loco et in. c. literis. de psum. et per bart. in. l. iij. de furti. et habent in. l. capite quinto. de adulte. et no. in. c. preterea cum gs. de testa. sic etiã in probando filiationem ex pte patris que cũ nõ possit precise pbari vt habetur in. l. lutius. ff. de condi. et demõ. iura pmittunt vt sufficiat probari per circunstãtias verisimiliter arguentem filiationem. vz qd fuerit natus ex vxore in domo viri. vt habetur in. l. filium diffinimus. ff. de his qui sunt sui vel alie. iuris. et in. l. si vicinis. C. de nuptijs. † Nam aliter est impossibile probare talem esse filium maxime legitimũ talis. Et maxime si pbaretur ex aduerso q eius vxor et mater illius filij prestabat aliquãdo aditum alijs psonis et tamen nõ obstãte tali pbatione diceret legitime probata filiatio et q sit natus ex viro et vxore pbando modũ de quo supra vt habet notabiliter in. l. miles. §. vxor. ff. de adulte. † Sic etiam ptz in probando factum valde antiquum cũ de sui natura non possit de facili haberi probatio pcise concludens ideo ppter hoc iura tollerant pbationes p modum possibilem licet non pcise concludentem: vt in probãdis confinibus seu iurib⁹ antiquis. vt habetur in c. cum causam. de proba. et in. l. cum aliqs. C. de iure delibe. et in. c. cũ olim. de priuile. et in. c. si papa. eo. titu. in. vj. et q habetur in. l. si arbiter. C. de arbi. sic etiã in probãdo delictũ symonie vel vsure q cõmuniter cõmittunt in secretis p hoies cautelosos. Ideo admittuntur pbationes alias non integre et recurrim⁹ ad cõiecturas. vt habet in. c. ad nostrã. de emptio. et vendi. et. c. illo vos. de pign. et. c. per tuas de symo. et. c. mediatores de testi. in. vj. † sic etiã patet in pbandis his que agunt in domo q non pñt de facili pbari p extraneos. Ideo iura tollerant probationẽ per psonas domesticas imo etiaz p suos

ꝑ suos vbi alias non admitterent. vt habetur in.l.fina.C.de repu-
dijs.⁊ in.l.ij.C.quādo.⁊qui.quar.pars debe.li.xj.⁊ aliasin simili in
c.veniēs el.ij.ad finē de testibus ⁊ multa alia exempla possent po-
ni in iure ad fundamentū huius p̄suppositi in casu autem nostro
ꝙ Blasius donatari⁹ p̄stiterit alimenta dicto venātio vltra p̄sum
ptionem de qua.§.cōcurrunt duo que simul iuncta satis videntur
sufficere ad probandum ꝙ dictus Blasius obseruauerit promissa.
Primum qꝛ vt p̄supponitur dictus venantius tam in vita blasij
ꝙ̄ post eius mortem semꝑ se laudauit de dicto Blasio dicendo et
asserendo dictum blasium gerere ⁊ gessisse erga dictum venātium
tanꝙ̄ bonus filius erga ꝓprium patrem. Si enim noluisset sibi p̄-
stari alimenta ⁊ medelas quas prestare promiserat verisimiliter di
ctus venantius non se laudasset de dicto Blasio prout laudabat.
Nec dictus Blasius se gessisset erga dictum venantium tanꝙ̄ bo-
nus filius erga proprium patrem: quia non est bonus filius q non
vult seruare ea que patri promisit maxime sub iuramento. Et li-
cet filius non teneatur alere patrem nisi in casu necessitatis quan-
do nō se obligauit. Et propterea tunc possit esse bon⁹ dato quod
non alimentet patrem: ⁊ ꝓpterea tunc non sequeretur gessit se vt
bonus filius erga patrem: ergo ipsum alimentauit ꝓut.s̄.debitū.
Incontrarium tamen secus videtur in eo qui recepta donatione
promisit suo iuramento donatorem alimentare per predicta secū-
dum ꝙ magis vrget predictus venātius in instrumento secunde
donationis confitetur ꝙ dictus Blasius obseruauit ea que ꝓmi-
15 serat dicto venantio ⁊ decessit. † Et licet dicta confessio fuerit fa-
cta absente angelo herede pro dimidia dicti Blasij ⁊ cōfessio absen
te parte facta non plene probet.l.certum.§.si quis absente.ff.de cō
fes.⁊ in.l.fi.ff.de interroga.actio.cum sua glo.⁊ per glo.in.l.cum de
indebito.§.fi.ff.de proba.⁊ in.c.si cautio.de fide instru.⁊ in.c.fi.de
confess.⁊ in.l.j.C.eo.titu.tamen de equitate canonica non ciuili te
netur secus. Ad quod allegatur glo.que communiter reputatur
singularis.in canoñ.quotiens cordis oculus.j. q.viij.que videtur
hoc velle.per tex.ibi ⁊ cañ.iuramenti.xxij.q.v.⁊ illam glo. videtur
sequi Joan.and.⁊.d.Anto.de but.in.d.c.si cautio.⁊ illam glo.bal.
in.l.pactum dotali.C.de colla.videtur etiam sequi in.ix.q. dicens
ꝙ per illam gloss.per iuramentum potest queri ius omnibus etiā
absentibus de iure canonico.⁊ idem etiam dixit in quibusdam ad
ditionibus super.decreto.xvj. questio.j.idem reperio allegatū te-
nuisse Pet.de ancha.in.c.j.de iureiuran.ꝙ facit vt confessio iura-
16 ta prosit absentibus de iure canonico. † insuper Barto.in.l.admo
nendi.ff.de iureiuran.loquendo de iure ciuili dicit ꝙ licet cōfessio
facta absente parte non plene probet: tamen probat semiplene: et
idem volunt docto.cōter ibi ⁊ in.c.fi.de confes.⁊ Panor.in.d.c.si
cautio.de quo in.c.fi.de succe.ab intest. Cum igitur concurrat ī ca
su nostro obligatio dicti Blasij de prestando alimenta dicto venā-
tio: ⁊ habitatio continua insimul facta vsqꝫ ad mortem Blasij ⁊ cō
fessio clara et certa ꝙ blasius obseruauit que promiserat. Et plu-
res alie assertiones dicti venantij ꝙ dictus Blasius se gesserat er-
ga eum vt bonus filius erga proprium patrē cōcurrente difficulta
te ꝓbationis videtur satis sufficienter probatum ꝙ dictus Bla-
sius obseruauit conuenta: ⁊ non incidit in penam resolutionis di-
cte donationis propter non obseruantiam promissorum. Et licet
dictus angelus non obseruauerit ignorans dictā ꝓmissionem. Et
propterea forte si promissio non fuisset obseruata per euꝫ nec per
alium inciderit in penam resolutionis contractus de rigore iuris
tamen est aduertendum ꝙ dictus venantius in instrumento secū-
de donationis confitetur ꝙ martinus frater dicti blasij ⁊ coheres
dicti angeli conuenta ⁊ promissa per dictum blasium obseruauit: ⁊
obseruat ⁊ obseruare ⁊ prosequi intendit censetur confiteri qđ fue-
17 rit sibi satisfactum. † Quia non refert per quem debitum soluatur
quia potest solui pro ignorante: ⁊ inuito debitore.l.solutionem et
iudicium.ff.de solu.⁊.l.soluendo.ff.de neg.gest.⁊.l.fi.C.eo.titu. Et
per consequens non videtur commissa pena licet Angelus nō sol-
uerit qđ conuertit. Ex quo soluerat Martinus eius frater ⁊ cohe-
res. Et ex quo dictus venantius tunc fecit nouam donationem de
bonis primo donatis dicto blasio videtur venisse cōtra p̄mam do
nationē quam ꝓmiserat obseruare ⁊ non cōtrauenire ⁊ ab inde in
posterum videtur ꝙ dictus angelus nō esset astrictus ad obseruā
18 tiam cōuentorum: † quia quis nō tenet obseruare cōuētiones non
seruanti.l.cum proponas.C.de pac.⁊.l.quero.§.interlocatoreꝫ.ff.
loca.cum simi. Nec iuramentū tunc ligat.c.peruenit.⁊.c. quemad-
modum de iureiuran.prout gloss.⁊ doct.concordant in dictis iuri
19 bus. † Dato autem sine preiudicio veritatis ꝙ dictus Angel⁹ in-
ciderit in penam resolutionis propter nō obseruantiā tamen reso
lutio contractus secuta traditione nō fit sola conuentione: sed re-
quiritur retrotraditio.l.ab emptione.ff.de pac.⁊.l.nihil tam natu
rale.ff.de regu.iur.⁊.l.j.⁊.ij.C.quando liceat ab emptione recede-
re.ideo dicta resolutio dicte donationis non censetur facta. Nec
obstat dicta.l.j.C.de donatio.que sub modo: quia est aduertendū
ꝙ illa lex est exorbitans ⁊ penalis: ⁊ ꝓpterea duplici respectu re-
stringenda regula in penis: ⁊ regula que a iure cōmuni exorbitāt
20 in sexto cum multis concordantijs. † ideo vt verificet debēt pōde-
rari verba ipsius.l.⁊ qui ex ea nititur debet ꝓbare verba ipius.l.ve
rificari in casu suo.vt no. Jo.an.in.c.j.de homicidio lib.vj.queꝫ re
fert ⁊ sequitur Bal.in.l.si quis non dicā rapere.C.de epis.⁊ cle.et
moderni legentes.idem notant in.l.siquis maior. C. de transacti.
igitur cum in.d.l.imponatur pena resolutionis contractus ipso
iure si quis ꝓmisit alimentare donatorē noluit obseruare ad hoc
vt dicta pena irrogetur requiritur ꝙ verificetur verbum noluit ꝑ
21 predicta. † Verbum aūt noluit importat voluntatē nō implēdi.et
sic differt a verbis non voluit.l.j.§.scientiam.ff.de tributo.⁊.l.nol-
22 le.ff.de acquiren.heredi.⁊.l.eius est velle.ff.de reg.iur. † Sed igno
rans obligationem non habet voluntatem obseruandi vel nō ob-
seruandi.arg.l.nec ignorans.C.de donationi.⁊.l. mater decedens
ff.de inofficioso te.⁊.l.cum aquiliana.ff.de transac.idcirco cum di-
ctus Angelus ignoraret dictam conuentionem nō potest dici qđ
noluerit obseruare ⁊ consequenter nō verificatur dispositio dicte
23 l.j.de dona.que sub modo. † Nec vigore pene contractus que non
inducit resolutioem ipso iure: ⁊ propterea dicti Martinus ⁊ frā-
ciscus in causa reconuētionis habent succūbere cum petant ꝓnun
ciari dictam donationē factam dicto Blasio non valere nec tene-
re ⁊ ipsam esse nullam: ⁊ nullius valoris.⁊ dictum Blasium cecidis
se a dicta donatione propter pacta in ipsa apposita non seruata ꝑ
dictum blasium dicto venantio: ⁊ sic non concludunt ꝙ dicta do-
natio resoluatur: sed quod declaret nulla ⁊ nullius momenti. Et
dato sine preiudicio veritatis ꝙ in libello concludatur ꝙ rescinda
tur: tamen secūdum thema libellantes se fundant in non solutiōe
Blasij et non in cessatione solutionis Angeli eius heredis. Quia
tamen non vidi libellum reconuentionis non facio in forma libel
lantis magnam vim: sed in alijs supra deductis. Et insuper pōde-
ro ꝙ pena resolutionis apposita in contractu potest intelligi qđ
resoluatur contractus per ipsos contrahentes: ⁊ sic non seruans
obligetur ad resoluendum contractum ⁊ non resoluatur contract⁹
ipso iure nam verba contractus possunt id significare.⁊ verba con
tractus interpretantur contra stipulantem ⁊ contra eum qui ex cō
tractu nititur.l.quicquid astringende.§.j.de verbo.obliga.⁊.l.la-
beo.⁊.l.si in emptione.in princi.ff.de contrahen.empt.⁊ pene sunt
restringende.⁊ in eis benignior est interpretatio adhibenda.l.si p̄-
ses.⁊.l.interpretatione.ff.de pen.⁊ in regula in penis in.vj.cum si-
24 mili. ¶ † Resolutio autē contractus est quid facti.arg.l.cōsilio.ff.
de cura.furi.⁊ in factis succedit obligatio ad interesse.l.stipulatio
nes non diuiduntur.versi.celsus.de verbo.obli.⁊ petitur obseruā-
25 tia facti vel interesse actione personali. † Et actio personalis non
transit in singularem successorem.l.fi.ff.de cōtrahē.emp.l.j.§.si he
res.ad treb.ideo non transit in dictum Mattheum ꝭm donatoreꝫ
⁊ longe minus in dictum franciscum emptorem. Et propterea di-
cti Martinus ⁊ franciscus nequeunt agere ad dictam penam reso
lutionis. Ultimo dato ꝙ predicta nō concluderent licet meo iudi
cio concludant pro absolutione dicti pauli.sed dato sine preiudi-
cio veritatis ꝙ dictus contractus prime donatiōis sit resolut⁹ vel
veniat resoluendus ad instantiam dictorum martini ⁊ francisci ꝓ-
pter non obseruantiam dicti angeli tamen dicto angelo compete-
ret in integrum restitutio propter iustam ignorantiam q̄ presumi
tur in herede regula cū quis in ius.⁊ regula presumitur in.vj.⁊.l.ve
26 rius.ff.de probatio. Et † leso ex iusta ignorantia competit in inte
grum restitu.cum causet iustum impedimentum.arg.l.j.⁊.l.sed.⁊ si
per pretorem.§.fi.ff.ex quibus causis maiores.⁊ not.glo.⁊ bart.in
l.ij.C.d iure emphyteotico.⁊ gl.⁊ bar.⁊ doc.in.l.cū fili⁹.§.in hac de
verb.obliga.⁊ Speculator in titulo.de locato.§.nunc aliqua versi.
xviij.⁊ in titu.de prescriptioni.§.j.ver.sed pone colonus.⁊ Bart.
in.l.qui duos.de reb.dubijs ipse.⁊ Ange.in.l.j.§.siquis autem.ff.
de itine.actuqꝫ priua.⁊ glo.in verbo non vtendo.l.si per fundū.ff.
quemadmodum seruitus amittatur.⁊ Imol.⁊ Pon.in.l. panto-
nius.de acqui.heredi.⁊ Panor.in.c.vigilanti de prescriptionibus
allegat glo.in.l.j.C.de patria potestate.

¶ Summarium super consilio.cxiiij.

1 ☞ Adulterij pena est mortis naturalis.
2 Statuta non trahuntur extra territorium.
3 Judeus non punitur pena capitis cognoscens virginem etiam christianam.
4 Stuprum committitur cum virgine.
5 Stupri pena que sit.
6 Judex etiam delegatus seruare debet iura loci in quo delictū fuit comissum sententiando.
7 Pena.l.ne quis christianam.C.de iudeis est iuris exorbitantis restringendi idem in pena.l.j.C.de dona. que sub modo fiunt.
8 Exorbitantia probanda sunt per se fundantes in illis.
9 Equipollentium siue equiparatorum est idem iudicium etiā ratione dispositionis in vno que ad aliud trahitur.
10 Rescriptum dicitur subreptitiū in quo tacetur veritas rei.
11 Subreptitia rescripta que ipso iure dicantur nulla.
12 Judei quando subijciuntur.ll. romanoruꝫ ⁊ iurib⁹ municipalib⁹.
13 Municipalia sunt iuris communis.
14 Judei sunt condēnandi secūdum iura ciuilia ⁊ non mosayca.

¶ Consilium.cxiiij.

In nomie domini nostri

iesu christi. ¶ Licet primo aspectu dicendum videatur ꝙ dictus iudeus veniat condemnandus pena capitali: quia quando iudeus cognoscit carnaliter christianam videtur puniendus pena adulterij per. l. ne quis christianam.C.de iude. ¶ 1 † Pena autem adulterij est pena mortis naturalis de iure communi.l.q̄uis.⁊ auct.sed hodie.C.de adul.de iure aūt.ff.est mitior pena.l.siquis vidua.ff.de quest.vt dicit bart.in l.si adulterium cum incestu.in princi.ff.de adul. Igitur videtur ꝙ dictus hebreus veniat puniendus dicta pena mortis propter dictum coitum habitum cum christiana. Nec videntur obstare iura municipalia perusina que imponunt pro delicto adulterij mitiorem penam. Item disponunt ꝙ elapso certo tempore de delictis prius commissis nequeat cognosci: 2 † quia respondetur ꝙ statuta perusina non trahuntur extra territorium.l.extra territorium cū ibi notatis.ff.de iuris.omn.iu.⁊.c.vt animarum.in princi.⁊.c.statuto.de constitu.lib.vj.⁊ habetur in. l. cunctos populos.C.de sum. tri.⁊ in.l.omnes populi.de iusti.⁊ iure. Et propterea videtur ꝙ ex quo papa disposuit qđ de dicto delicto cognoscatur Tuderti debeat ibi imponi pena iuris communis: ⁊ consequenter dictus hebreus sit puniendus pena mortis. ¶ 3 † His tamen nō obstantibus contrarium puto de iure respōdendum videlicet ꝙ non sit puniendus dictus habreus pena mortis. Nam est aduertendum: 4 † ꝙ cum virgine committitur stuprum non adulterium.l.stuprū.ff.de adul. 5 † pena autem stupri regulariter non est pena mortis: sed pena cōfiscationis dimidie partis bonorum si est persona honesta: si vero humilis est pena relegationis insti.de publi.iudi.§.sed eadē lege iulia. Item est aduertendum ꝙ statutum perusinum pro pena adulterij imponit penam pecuniariam ducentarum librarum: vel trecentarum librarū: si mulierem cognitam retinuerit in domo ꝑ horam. Ex quibus videtur ꝙ ex quo dictus hebreus non cognouit nuptam non veniat puniendus pena mortis: sed pena pecuniaria: si imponenda est pena statutaria: si autem pena iuris cōmunis pena publicationis dimidie partis bonorum: Si dicamus hebreū censeri honestam personam alias pena relegationis. glo. autē in d.§.sed eadem lege dicit censeri humiles personas illas que numerantur in.l.humilem.C.de incest.nup.vbi non enumeratur iude⁹: videtur autem ꝙ licet de dicto maleficio cognoscatur Tuderti ex commissione pape: 6 † tamen deberi imponi pena statutaria statuti perusini vbi delictum fuit commissum. Nam iudex quo ad formam iudicij seruare debet iura loci vbi de causa cognoscit. sed quo ad decisionem cause debet seruare iura loci vbi contractus vel delictum extitit commissum.l.si fundus.ff.de euicti.⁊.l.j. ff.de vsur.et l.saculari.§.sunt quidā. ff.de extrordi.crimi.⁊.l.j.C.de noxa. ꝑut volunt Innocen. Jo.and. Anto. Pe.de ancha.⁊ Imo.in rubrica extra de consuetudine.⁊ Host.in.c.j.eo.titu. ꝙ procedit etiam ī iudice delegato prout volunt prefati doct.in.d.rubrica.⁊ ibi composte.⁊ Petrus de perusio ibi.⁊ Florē.in.c.fi.eo.titu.questione quinquagesima. Et propterea videtur ꝙ licet iudex hoc casu quo ad ordinem iudicij debeat seruare ius commune seu in ea municipali. Tudertina tamen in sententiando debeat seruare statuta loci vbi delictum fuit commissū per predicta. Et licet de iure cōmuni fiat dubium: si statutum imponit pro delicto minorem penam censeatur derogatum pene legali. circa ꝙ Jo.an.in addi.Spec.in titul. de pena.teme.litig.refert iudicatum Ienue ꝙ censatur recessum a pena iuris communis subdit. alij debent id verū si apparet de mēte statuentium voluisse penam statutariam subrogasse loco pene legalis: alias secus de baptismo.c.maiores: vltimo recitat opi. Ja. de belui.tenentis legem municipalem derogare iuri cōmuni. et sic videtur inherere opinioni ꝙ derogetur pene iuris communis.argu.l.qui filium.§.sabinus.ff.ad treb.⁊ similiter Bal.in.l.data opera.C.qui accusa.non pos.in secunda charta tenet precise ꝙ censeatur recessum a pena legali: quia statutum est speciale ius.⁊ species derogat generi ⁊c.⁊ idem videtur tenere in consilio mihi.lxviij.incipiente in questiōe dñi Milani.⁊ idem videtur velle Pet.de ancha.in repetitione capituli canonum.de consti.xiiij.questiōe principali col.cxxij.qui recitatis opinionibus dicit ꝙ si haberet iudicare nunꝗ recederet a pena statuti in casu autem nostro cessat talis difficultas: quia statutum expresse disponit ꝙ vbi in statutis est expressa pena imponatur pena statutaria: vbi vero non reperitur expressa pena in statutis procedatur de similibus ad simila: vbi vero simile non reperitur decisum tunc recurratur ad penam iuris cōmunis. Cum igitur in casu nostro reperiatur per statutum imposita certa pena pecuniaria in adulterio ⁊ in stupro: ideo censeatur ꝑ 7 statutum derogatum pene legali. ¶ † Nec obstat.d.l.ne quis christianam: quia dupliciter respondetur. primo ꝙ loquitur in iudeo contrahente matrimonium cū xpiana non aūt loquitur in simplici fornicatione seu stupro.⁊ ideo illa.l.exorbitans ⁊ penalis nō videtur ꝙ debeat extendi vbi cessat matrimonium cum pene sint restringēde.c.statutū in principio.de ele.lib.vj.⁊ regula in penis.eo. lib.cum simi. Et similiter iura exorbitantia.l.ius singulare.⁊. l. qđ vero contra.ff.de.ll.⁊.c.cum dilectus. de consue. † Et ideo qui se fundat in.d.l.debet taliter rē deducere ꝙ verificent̄ verba.l.exorbitantis ꝑut dicit Jo.an. in.c.j.de homici.lib.vj.quem refert ⁊ sequitur Bal.in.l.siquis non dicā rapere.C.de episcopis ⁊ clericis. Cum igitur in casu nostro non fuerit contractum matrimonium inter iudeū ⁊ xpianam: ideo videtur ꝙ cessat dispositio.d.l. ne qs christianam.⁊ ita consulendo tenuit petrus de perusio frater Baldi in consilio incipiente. Item dictus gayus ꝓ quo facit ꝙ iura imponunt penas illicitis nuptijs.l.siquis incesti.⁊ aut.incestas.C.de incestis nup.que nō reperiuntur posite in simplici coitu incestuoso vel alias ꝓhibito. Secūdo respondetur ꝙ.d.l.ne quis christianam assimilat seu equiparat istud delictum commissum inter iudeum ⁊ xpianū delicto adulterij: ⁊ propterea delictū illud de quo loquitur illa lex dē puniri pena adulterij: sed adulterium perusie cōmissum debet puniri pena pecuniaria vt supra deductum est: idcirco etiam delictum de quo illa lex loquitur debet puniri pena pecuniaria vigore statuti supra deducti. 9 † Quādo enim duo casus sunt eqparati ꝙ disponitur in vno censetur dispositum in alio equiparato.l.si quis seruo cum ibi notatis.C.de fur.⁊ ꝙ per glo.⁊ ꝑ doct.in c.si postꝗ.de ele.lib.vj.facit qr.l.semper loquitur.l.ariani.C.de hereti.⁊ ideo.d.l.ne quis christianam cēsetur hodie loqui.⁊ sic hodie equiparare illud delictum delicto adulterij: ⁊ per cōsequēs dē nūc pro dicto delicto imponi pena que hodie imponeretur ꝓ simplici adulterio ꝓ quo vigore statuti imponeretur pena pecuniaria. nec obstat ꝙ statutum nō se extēdit extra territorium statuētis: qr rūdetur ꝙ ex quo delictum fuit cōmissum perusie attēditur statutū perusinū nec censetur extendi extra territorium licet iudex alteri⁹ territorij de delicto cognoscat prout supra deductum est. Nec est verisimile ꝙ ꝑnceps qui commisit ꝙ cognosceretur in ciuitate tuderti.⁊ sic alterauit causam respectu loci cognitionis voluerit alterare cām in maioritate pene: sed si censeret̄ cōmissum ꝙ imponerent̄ pene iuris cōis censeret̄ cōmissio subreptitia: ex quo nō fuit narratū ꝑncipi rescribenti ꝙ pene iuris cōis erat derogatū per iura municipalia loci delicti perpetrati. nā si illud fuisset narratum non de leui concessisset ꝙ puniret̄ maiori pena tuderti ꝗ̄ punitus fuisset 10 si fuisset captus perusie ⁊ de delicto perusie fuisset cognitū. † Sufficit autem ad reddendū rescriptū subreptitium ꝙ aliquid taceatur ꝙ si fuisset expressum ꝑnceps non de leui rescripsisset.c.postulasti 11 in fine de rescriptis. † Rescripta autem gratiosa seu dispositiua subreptitia sunt ipō iure nulla.c.ad audientiam el secundo de rescriptis.licet rescripta ad lites iustitie subreptitia non sint ipso iure nulla: sed annullanda mediante obiectu exceptionis.c.super literis de rescriptis.⁊.l.j.⁊.l.prescriptionis.C.si contra ius vel vtilitatam publicam.satis autē potest dici rescriptum gratiosum si postulanti ꝙ de delicto cognoscatur tuderti concederetur ꝙ cognosceretur ⁊ alteraret̄ pena iuxta desiderium impetrantis. Ideo tūc cēseretur rescriptum subreptitium ⁊ nullum. Ideo est interpretādū ꝙ cognoscatur tuderti nō alterata pena que alias esset imponēda et sic pena imponēda in loco delicti perpetrati. Possit etiā attentari ꝙ nulla pena veniret imponēda: qr ꝑ statutum perusinum disponit̄ ꝙ de dicto delicto nequeat cognosci attento lapsu tpis ꝙ si 12 fuisset ꝑncipi narratū forte id non cōcessisset. † Illud autem cōstat ꝙ iudei iudicantur ꝭm iura romanorum saltem in hijs q̄ geruntur 13 cum christianis.l.iudei.C.de iudeis. † Sed iura municipalia sunt de iure communi approbata.l.omnes populi.ff.de iusti.⁊ iur.merito iudei ligantur ⁊ condemnandi sunt ꝭm statutū.⁊ hoc latius determinat excellentissimus doc.dominus Alexander de Imo.in consi.incipiente christi nomine repetito videtur in secunda col.nu 14 mero.lxxv.in quinto volumine. † Et ꝙ iudei iudicentur secundū iura ciuilia ⁊ non ꝭm iura mosayca etiam inter eos consuluit Rapha.fulgo.in consilio incipiente in questione ꝓposita dubitandū non est et Rapha.cuma.in consilio incipiente videretur. Facit ꝙ no. Pe.de ancha.in consilio incipiente latius saluus conductus. vbi concludit ꝙ si datus est saluus cōductus titio cū duobus socijs cōprehēduntur etiā iudei. Ex quib⁹ cōcludendū est vel ꝙ de dicto delicto nō debet amplius cognosci vel si cognoscatur non debē imponi pena capitalis: sed pena pecuniaria imposita ꝑ statutum perusinū ꝙ iudici ostendetur. Et si statutū cessaret (ꝑut non cessat) sē imponenda esset pena iuris cōis videretur etiam tunc ꝙ non esset imponenda pena capitalis: sed pena confiscationis dimidie ꝑtis bonorum vel pena relegationis. Laus deo.

Summarium super cōsilio.cxv.

1. ☞ Reus quibus absoluatur.
2. Emphyteote quando opponitur de non solutione canonis per tertium possessorem.nu.4.
3. Emphyteosis ius non reuertitur res ipō iure per non solutionē canonis ad proprietarium.
5. Ignorantia non iuuat quominus res incidat in commissum per non solutionem canonis.
6. Obligatio in vnum casum facta trahitur ad alium sine quo ꝑmus esse non posset.

Emphyteota

7 Emphyteota cessans quinquennio a solutione canonis qua dicebatur cecidisse in cōmissum vt in solutione dicti quinquennij non facienda reuertatur res ad dominum non cadit iure suo vbi dominus patitur ip̄m possidere. nu. 10. ⁊ 13.

8 Compensatio q̄uis iura fieri dicant ipso iure non fit nisi a parte opponatur.

9 Statuta capiunt interpretationem passiuam a iure cōmuni. idem in contractibus vltime voluntatis.

11 Emphyteosis res in cōmissum lapsa non dicitur ablata a p̄mo domino per renouationez factā alteri cum clausula saluo iure tertij.

12 Solutio canonis per tertium etiam suo nomine proprio facta ꝓdest emphyteote.

Consilium. cxv.

In nomine domini nostri

iesu xp̄i. Licet in hac cōsultatiōe videat̃ prima facie dicendū qd̄ dictus ambrosi⁹ re⁹ cōuentus veniat absol-

1 uendus. † nā reus absoluitur rōne iuris sui si hz: ⁊ etiā si nō hz ratione defect⁹ iuris actoris. l. fi. C. de rei vend. ⁊ l. qui accusare. C. de edē. ⁊ c. cū eccl'ia sutrina in fi. de cā pos. ⁊ ꝓprie. cū si. ⁊ idcirco cū dictus ambrosi⁹ habeat titulū emptiōis ⁊ titulū renouatiōis sibi facte ab ep̄o videt̃ ꝙ possit se tueri ex iure sibi cōpetenti. Et dato qd̄ nullū ius habeat videtur ꝙ debeat absolui ex non iure agētis. Nā ex quo frācisca ad quā ꝓut p̄supponit̃ in themate spectabat dicta domus emphyteotica nō soluit canonē per quinquēniuz videt̃ qd̄ amiserit oē ius suum saltem vigore capituloꝝ de quibus in themate que p̄supponūtur esse in viridi obseruantia ꝑ que disponit̃ ꝙ si emphyteota cessat in solutione canonis per cōtinuū quinquēniū res emphyteotica sit deuoluta ip̄o facto ad ep̄atum. ⁊ consequenter cū dicta Francisca cessauerit soluere canonē per qnquennium ⁊ vltra videtur ꝙ dicta res fuerit reuersa ad ep̄atū. ⁊ ꝯsequēter ip̄a francisca amiserit ip̄o iure ius suū. ⁊ per cōsequēs nō habeat actio-

2 nē ad petendū dictā rē: ⁊ sic dz succūbere defectu sui iuris. † Et licet de iure cōi dicatur ꝙ tertius possessor neq̄at opponere cōtra emphyteotā de nō solutione canonis ꝓut vult Bar. in. l. ij. C. de iure emphyteo. ⁊ Specu. in titulo de locato. §. nūc aliqua versi. lxvj.

3 ⁊ Bal. in. l. solēnibus. C. de rei vendica. † Tamē mouentur rōne: q2 ꝓpter non solutionē canonis res nō reuertitur ad ꝓprietariū ipso iure: sed ita demū si ꝓprietarius voluerit vt denotāt verba tex. d. l. ij. prout ponderat ibi Bar. ⁊ Specu. vbi supra que ratio videtur ꝙ cessat in casu isto in quo per capitula disponitur exp̄sse ꝙ ꝑ non solutionē canonis res reuertatur ip̄o facto ad ep̄atuz nec requirit

4 aliā voluntatem episcopi. † Et de iure pōt tertius possessor opponere de iure tertij qn̄ illud ius absorbet in totū ius agentis. vt not. Bar. in. l. si alienā. ff. soluto matri. ⁊ in. l. ij. ff. de rei ven. ⁊ Bal. ⁊ Saly. in. l. si seruus quispiā. C. de seruis fugi. ⁊ doc. post cōpostelanuz in. c. mandatum de rescriptis. ⁊ doct. in canone dilectus de iure patronatus. ⁊ Specu. in. d. §. nunc aliqua. ver. lxvj. aperte vult ꝙ si ꝓpter canonē non solutum res ip̄o iure reuerteretur: tunc possessor posset opponere de nō solutione canonis. Nec videtur obstare ꝙ dicta francisca non possedit dictaz rem emphyteoticā: sed eā possedit eius aduersarius seu suus auctor: quia iure nō cauetur ꝙ propter dictam causam emphyteota excusetur a solutiōe canonis. immo doc. sentiunt cōtrarium dū tractant an sufficiat emphyteote si possessor rei emphyteotice soluit canonem nomine proprio. si em̄ non possidens excusaretur a solutione canonis ꝓpter non possessionem frustra dubitaretur an ipse ceciderit a iure suo non soluendo canonem si possessor soluit. Nec etiaz obstat si dicta francisca ignorauit ius sibi competere prout ignorasse presumitur per. l. qui in alterius. ff. de reg. iur. ⁊ c. cum quis in ius. ⁊ c. presumitur ignorātia. e. ti. lib. vj. ⁊ iusta ignorantia vt dictis iuribus. ⁊ l. fi. ff. ꝓ suo.

5 † quia respondetur ꝙ ꝓpter iustam ignorantiam successoris non iuuatur quominus non soluendo canonez res incidat in commissum prout volunt glo. ⁊ Barto. ⁊ docto. in. d. l. ij. ex quibus videtur concludenduz ꝙ dictus Ambrosius sit absoluendus. Maxime q2 dictus episcopus concedendo dictam rem emphyteoticam alte-

6 ri videtur voluisse qd̄ res censeatur ⁊ sit reuersa ad ecclesiam: † quia faciendo actum censetur quis velle omne id sine quo ille actus nō posset sortiri effectum. l. ad rem mobilem. ⁊ l. ad legatum. ff. de procurato. ⁊ l. ij. ff. de iurisditio om. iudi. cum similibus. Ideo attento quod non poterat alteri refirmare si res non erat reuersa ad episcopatum: ideo si dicta reuersio dependebat ab eius voluntate censentur voluisse quod esset reuersa. et licet in renouatione facta francisco apposuerit illā clausulā saluo iure alteri⁹ cuiuscūq3: tn̄ forte illā

7 clausulā nō apposuit i renouatiōe facta dicto ambrosio. † His tn̄ nō obstātib⁹ ꝯtriū puto de iure rn̄dēdū ad cui⁹ rei euidētiā p̄mitto qd̄ lz dicta capitula disponūt qd̄ si nō soluatur canō ꝑ quinquēnium res sit reuersa ipso facto ad episcopatū: tn̄ videt̃ ꝙ nō reuertitur nisi ep̄s voluerit. nā etiā de iure cōi res reuertitur ad ꝓprietarium ip̄o iure si nō soluatur canon ꝓut communiter dicunt docto. Ex quo ius permittit ꝓprietario propria auctoritate expellere nō soluentem tamen intelligitur si ꝓprietarius voluerit per. d. l. ij. ꝓut

8 s. deductum est. † Sic et al's videmus in compensatione quam iura dicunt fieri ipso iure. l. si constat. ⁊ l. fi. C. de compensa. ⁊ tamē nō fit nisi pars velit opponendo exceptionez compensationis. vt no. glo. ⁊ docto. in. d. l. si constat. ⁊ speculator in. d. §. nunc aliqua. versi. lxvj. vbi ponit plura similia in quibus s̄m eum iura volunt aliquid fieri ipso iure: ⁊ tamen intelligitur si pars voluerit. ita dicamus in casu nostro ꝙ licet capitula dicant ꝙ res reuertatur ipso facto ad episcopatum tamen intelligatur si episcopus voluerit. ⁊ sic ꝓut de

9 iure communi. Pro quo facit: † q2 statuta recipiūt interpretationem passiuam a iure communi. l. si serui vestri. C. de noxa. ⁊ l. sed et si lege. §. vt gradatim. ff. de mune. ⁊ hono. ⁊ intelliguntur vt quantum minus fieri potest recedatur a iure communi etiaz si oporteat recedere a ꝓpria vi verborum vt est tex. in. c. cum dilectus. ⁊ ibi no. doc. de consue. illa enim capitula presupposita eorū validitate ꝓut presupponitur sunt quedam iura municipalia. Et insuper etiā cōtractus ⁊ vltime voluntates interpretātur si fieri potest conformentur cum iure cōmuni vt ptz ex no. ꝑ Bart. in. l. vt iurisiurandi. §. si liberi. ff. de op̄is libertoꝝ ⁊ Jmo. in. c. potuit. circa finem de locato. qui loquuntur in materia emphyteotica ꝓut nos loquimur ⁊ multa similia possez adducere que breuitatis causa omitto ꝓ quo etiā

10 facit: † quia inconuenit ꝙ emphyteota liberetur ab obligatione qua tenebatur vigore contractus emphyteotici liberetur propter moram suam in non soluendo canonem inuito ꝓprietario. Attento ꝙ mora semper debet esse nociua et non ꝓficua moroso. l. hominem. ff. mandati. ne ergo resultet inconueniēs ꝙ mora emphyteote liberet emphyteotam citra voluntatem ꝓprietarij debet interpretari ꝙ res reuertatur ad proprietarium ipso facto hoc est nō expectata sententia iudicis tamen si ꝓprietarius voluerit ꝑ p̄dicta. Idcirco si non apparet ꝙ ep̄s voluerit ꝙ dicta francisca ꝓpter nō solutionem canonis sit priuata iure suo non videtur ꝙ ipsa amiserit ius suum. ⁊ sic vtile dominium ꝙ ꝓut p̄supponitur habebat qui enim allegat episcopum id voluisse debet illud concludenter ꝓbare cum sit fundamentum sue intentionis. l. ei qui dicit. ⁊ l. in exceptionibus. ff. de ꝓba. Sed non videtur ꝓbatum ꝙ dictus ep̄s id voluerit merito nō videtur probatuz ꝙ dicta Francisca ceciderit a iu-

11 re suo. † Non enim ap̄pet dicta voluntas ep̄i per renouationem factam francisco maxime q2 adiecit clausulam saluo iure tertij cuiuscunq3 habentis interesse ꝑ quam clausulam ostenditur ꝙ ep̄us non intendebat ꝑ dictam renouationem auferri alicui ius ꝙ habebat et ita est verisimile qd̄ per renouationem factaz ambrosio similiter idem voluerit. argu. l. si seruus plurium. §. fina. de lega. j. et. c. scribam cum sua glo. de p̄sumptionibus cum similibus. Preterea non apparet ꝙ dictus episcopus haberet notitiam ꝙ dicta francisca haberet ius in dicta domo emphyteotica vel ꝙ esset de descendentibus dicti simonis primi stipulatoris prout ignorasse p̄sumitur. l. verius. ff. de proba. ⁊ regula p̄sumitur ignorantia in. vj. ⁊ l. fi. ff. pro suo. ignorans autem non censetur velle nec nolle. l. nec ignorans. C. de donatio. ⁊ l. mater decedens. ff. de inofficio. testamen. ⁊ l. cum acqui. cum ibi notatis. de transactio. Et de se constat ratione naturali quam sufficit allegare. l. scire oportet. §. sufficit. ff. de excusa. tu. Idcirco non censentur voluisse ꝙ francisca perdiderit ius qd̄ habebat propter non solutum canonem. Nec obstat quod faciendo renouationem censeatur voluisse id per quod renocatio teneret ꝓut supra in contrarium dicebatur: quia respōdetur ꝙ ꝓpter amissionem iuris dicte francisce: non propterea videbatur ꝙ validaretur dicta renouatio sed pariter reddebatur nulla propter dispositionem dictorum capitulorum. ⁊ ꝓpterea est verisimile quod renouauerit: quia credebat ꝙ non superesset persona ex primo stipulante ad quem dicte domus pertineret vel an esset necessario renouanda ⁊ maxime attento qd̄ al's alteri renouando incideret in penam capitulis contentam cum non sit verisimile qd̄ voluerit incidere in penam per que iuuatur presumptio supra ponderata qd̄ episcopus ignorauerit ius competere dicte francisce. Ex quibus concludendum est quod dicta Francisca nō censeatur amisisse ius suum propter non solutum canonem. ⁊ maxime hoc dicenduz esse si canon fuisset solutus per dictum Franciscum vel Ambrosium

12 possessorem licet soluissent nominibus eorum proprijs: † nam solutio possessoris soluētis nomine ꝓprio prodest vero emphyteote prout cōcludit Bal. in. l. solēnibus. C. de rei vendi. ⁊ in. l. arborib⁹. §. si vsufructuarius. ff. de vsufructu. vbi refert Andreā de pisis idē velle. ⁊ idem voluit ip̄e Bal. in additionibus Speculi in. d. §. nunc aliqua. versi. lxxxij. Si autem dicta solutio canonis non est facta ꝑ aliquem remanent alia supra deducta ꝑ que deducitur ꝙ dicta frā-

13 cisca non amisit ius suum. Quo presupposito infertur † ꝙ dict⁹ Ambrosius non potest opponere de solutione canonis non facta quia tertius possessor non potest id opponere prout voluit Barto. in. d. l. ij. de iure emphyteotico speculator in. d. §. nūc aliqua versicu. lxvj. ⁊ Bald. in. d. l. solēnibus. Nec obstat ꝙ Bald. loquitur in possessore non habente refirmam an proprietario: quia ex quo renouationes facte dicto Francisco dicto ambrosio presupponunt̃ nulle vigore dictoꝝ capituloꝝ censet̃ ꝑinde ac si facte nō fuissent. arg. l. iiij. §. cōdēnatū de re iudicata. ⁊ cle. pastoralis. eo. titu. licet forte

idem dicendū foret in habēte refirmam validā casu quo ꝓprietari⁹ refirmando non cēseatur habuisse voluntatem qd̄ primus emphyteota admiserit amittere ius suū ꝓpter solutionem nō factam: sed non oportet in hoc insistere ex quo renouationes non valent. Ex quibus omnibus remanet conclusio ꝙ dicta francisca foueat iustitiam non obstantibus adductis in contrarium que apparent sublata per adducta supra pro hac parte. Est etiam aduertendum ꝙ si dicta francisca amisisset ius suum propter non solutum canonem ꝛ ignorasset concessionē factā dicto Simoni eius auctori ꝓut presumitur per. d. l. verius. ꝛ. d. l. qui in alterius. cum similibus posset ꝓpter iustā ignorantiā petere restitutionē in integrū per quaȝ cōsequeretur ius amissum ꝓut voluerunt glo. ꝛ Bart. in. d. l. ij. C. de iure emphyteotico ad idem qd̄ habetur per glo. Bart. ꝛ doc. in. l. cum filius. §. in hac. de verb. obliga. ꝛ multa possent ad ꝓpositū induci quod leso propter iustam ignorantiaȝ competit restitutio in integrum ex clausula generali si qua mihi ꝗque breuitatis causa omitto. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxvj.

1 Factum in dubio presumitur quod fieri solet.
2 Dictum in vno capitulo repetitum videtur in alio.
3 Conuentio gn̄alis cōprehendit etiam ignorata.
4 Socius ponens pactū alteri socio in diuidenda societate his verbis. aut vis capere totum corpus nostrorum traffici ꝛ appothece et dare mihi florenos. cc. aut relaxare sub eodem onere. ille qui totum corpus traffici acceptauit non potest repetere postea partem lucrorum dicti traffici quam habuit ex portione sui lucri pro illis tēporibus quibus simul steterunt.
5 Pn̄tis tp̄is verbū non comprehendit p̄teritum vel futurum.
6 Singularis numerus non verificatur in plurali.
7 Dubia ex verisimilibus iudicantur.
8 Ex quātitate pecunie interpretatur qualitas contractus.
9 Verba interpretantur contra eum qui ex cōtractu nititur.
10 Extracta de traffico communi concordia nō dicuntur esse ampli⁹ de societate.
11 Socius dolose aliquid celans illud tenetur alijs resignare post diuisionem.
12 Dolus coniecturis probatur.

¶ Consilium. cxvj.

In nomine domini nostri iesu xp̄i. ¶ Circa primū consultationis articulū lȝ videatur primo aspectu dicendum ꝙ dictus Augustinus debeat a dicto Nicolao recipere id qd̄ dictus Nicolaus extraxerat in pecunijs ꝛ pānis ex dicta societate guati etiā primorum annorum. Ex quo conuenit ꝙ diuideretur totum corpus traffici seu apothece lane pannorum ꝛ guati ꝙ sit habeat. videt̄ enim de corpore dicti traffici illud qd̄ socij extraxerunt de societate. naȝ solent socij qn̄ nimiū ꝑcipiunt ex bonis societatis scribi pro debitoribus societatis: ꝛ sic illud creditum censetur esse in corpore societatis prout alia credita extraneorum: ꝛ licet in casu isto nō sint descripti pro debitoribus: qꝛ de cōcernentibus dictā societatem guati lane pannorum nō fiebant scripture: tamen 1 † videtur in dubio actum id quod est consuetum. l. ꝙ si nolit. §. qui assiduo. ff. de edilitio edicto. ꝛ. l. si prius. ff. de aqua. plu. arcē. cū si. Et propterea videtur perinde ac si fuissent descripti pro debitoribus. preterea prout diuiserunt gabellaȝ etiam pro annis preteritis ita vr̄ ꝙ voluerint diuidere societatē guati etiam pro annis p̄teritis. Al's em̄ videm⁹ 2 † ꝙ dictum in vno capl'o censetur repetitū in alio capitulo. institu ta de. l. aglia. §. hoc tn̄ capite. ꝛ. ff. eo. ti. l. quēadmodū. §. fi. ꝛ ꝙ per bar. in. l. pretor ait el. ij. §. eritꝙ differentia. ff. vi bono. rapto. Circa scōm aūt quesitum videt̄ sil'r dicendum ꝙ dicte quantitates pecuniarū dicte gabelle percepte per dictum augustinū venerint in dicta diuisione ex quo gn̄aliter fuit actuȝ ꝙ diuideretur dicta gabel 3 la ad quā gabellam spectabant dicte quantitates † quia in generali conuentione veniunt etiā ignorata. l. sub pretextu specierum. C. de transactio. ꝛ ibi per Bar. satis em̄ sufficit ꝙ cogitauit in genere prout dicit ibi Barto. per. l. qui iur. militari. ff. de mili. testamen. 4 ¶ † His tn̄ non obstantibus contrarium puto de iure respondendum. videlicet circa primum quesitum ꝙ dictus Nicolaus non teneatur dicto Augustino dare id qd̄ consecutus fuerat ex traffico guati pro annis preteritis ex pluribus: ꝛ primo qꝛ dictum trafficū non durabat pro annis preteritis: sed erat finitum: ꝛ consequēter non habebant amplius illud trafficuȝ ex quo presupponitur ꝙ nō fecerunt societatem guati pro tribus annis. Sed quolibet anno fecerunt de nouo societatem. Et si dictus augustinus diceret ꝙ fuit vna societas et vnum trafficum pro tribus annis incumberet sibi onus probandi: quia esset fundamentum sue intētionis. l. actor ꝙ asseuerat. C. de probatio. ꝛ. l. ei qui dicit. ff. eo. titu. qd̄ probare non poterit ideo succumbet. Cum ergo diuisio fuerit facta de traffico 5 † ꝙ habebant per verba presentis temporis non comprehēditur tempus preteritum vel futurum. l. cum stipulamur. de verbo. obli 6 gatio. ꝛ. l. scribit. §. scribit. ff. de peculio lega. cum similibus. † Preterea diuiserunt trafficum per verbum singularis numeri qd̄ verificatur in vno non in pluribus vt de se constat. ꝛ ponderat Barto. ad interpretationem actus in. l. fin. ff. ad tebel. ꝛ probat tex. in. c. gaudeamus. de diuor. Item ꝛ tertio facit quia vbi contrahentes voluerunt comprehendi societatem plurium annorum illud exp̄sserūt scilicet in societate gabelle. Ideo est verisimile ꝙ si voluissent venire in diuisione etiam traffica annorum preteritorum: similiter expressissent in traffico guati lane ꝛ pannorum prout expresserūt 7 circa societatem gabelle. † In re autem dubia attenditur id quod est verisimile. l. in obscuris inspici. ff. de reg. iur. ꝛ in. c. inspicitur in obscuris eo. titu. libro. vj. Quarto idem persuadetur ex quantitate conuenta ꝛ vt ita dixerim preciȝ conuenti pro dicta gabella ꝛ dicto traffico. naȝ prout mihi dicitur lucrum traffici guati lane ꝛ pānorum pro annis preteritis merebatur precium seu recompensaȝ cccc. floreno. Ex quo deprehēdi potest non mediocris coniectura ꝙ non intendebant venire trafficum guati annorum preteritorū. 8 arg. d. l. in obscuris inspici cum similibus. † Ex quātitate enim pecunie interpretatur qualitas contractus dicit glos. in. l. j. §. j. ff. de superficiebus ꝛ tangit Barto. in disputatione sua que incipit publicanus in tertia sui parte facit. c. illa vos de pigno. ꝛ. c. ad nostrā 9 de emptio. ꝛ vendi. Facit ꝛ quinto: † quia verba contractus interpretātur contra eum qui nititur ex contractu. l. labeo. ꝛ. l. si in emptione. in principio. ff. de contrahen. emp. ꝛ not. in. l. veteribus. ff. de pac. Idcirco interpretatio dicti contractus fieri debet cōtra dictum augustinum in hac parte in qua ipse se fundat volens agere. Ideo interpretatur de traffico vltimi anni ꝛ nō de trafficis annorum 10 preteritorum. Vltimo ꝛ sic sexto: † qꝛ videtur ꝙ illud qd̄ dicte partes extraxerunt cōi concordia de dicto traffico non est amplius in corpore societatis seu traffici nec illud censentur habere in traffico ex quo non habebant amplius in cōione sed quilibet verisimiliter conuerterat in proprios vsus seu saltē retinebat tanq̄ suū ꝓprium insolidū nec deseruiebat amplius societati seu traffico vt de se ptz rōne naturali quā sufficit allegare. l. scire oportet. §. sufficit. ff. de excus. tu. facit. ff. de transac. ¶ Nec ob. ꝙ dicebatur in cōtrariū ꝙ socij extrahentes aliquid de societate solent scribi ꝓ debitoribus societatis. Quia respondetur ꝙ illud solet fieri pro inueniendo computum nā requiritur ratio. Et solet fieri pertinens cōputū vt dicitur ad venetianā. ꝛ solet fieri etiā qn̄ debitor soluit nec scribitur tūc ꝙ soluit sed scribitur ex aduerso pro creditore lȝ reuera non sit amplius creditor neqꝫ debitor pro q̄titate soluta qꝛ solutione eius ꝙ debet̄ oīs tollit̄ obl'o. insti. q. mo. tollit̄. obl'o. §. j. Qd̄ ꝛ demōstratur qꝛ qn̄ q̄titas descp̄ta ꝓ debito ꝛ q̄titas ex aduerso descripta ꝓ credito est equalis: tunc fit cancellatio hincinde ex quo datur intelligi ꝙ censetur facta solutio ꝛ de dicto mō scribendi tangit Imo. in. l. j. in fi. ff. de solu. Nec oēs vtuntur dicto stylo: sed multi maxime qui non tenent cōputum solēniter ꝛ vt ita dixerim pōposum: sed post debituȝ scribūt hinc date ꝛc. ꝙ est magis ꝓpriū ꝛ cōueniens veritati. Cum igitur dicti nicolaus ꝛ augustinus non retinebāt computum ad venetianā. Quinimo nec aliquem cōputum scribebāt non est interpretandū ꝙ illud quod extrahebant inter se diuidendo cēseatur esse in traffico qꝛ censeantur inuicem creditores ꝛ debitores contra eorū mentem vt de se patet. ¶ Deueniēdo ad scōm dubiū 11 licet posset instare: † vtrum dicta conuentio trahatur ad ignorata si cessasset dolus alterius ex cōtrahentibus per ea que habentur in l. cum aqui. ff. de do. ꝛ per Bar. in. l. aurelio. §. gayus. ff. de lib. leg. tamen qn̄ ignoratur qꝛ dolo celatur tunc non venit in generali cōuentione vt est tex. in. l. tres fratres. ff. de pac. ꝛ ibi doc. ꝛ no. Bart. in. d. l. sub pretextu specierum. Et lȝ dol⁹ nō presumatur. l. quotiens. §. qui dolo. ff. de pba. ꝛ. l. merito. ff. ꝓ socio tn̄ dolus qui nō pōt sal 12 tem de facili ꝓbari directo: † probatur ex perspicuis indicijs. l. dolum. C. de dolo satis aūt videntur subesse perspicue indicia in casu isto in quo augustinus exegerat pecuniam cōem q̄ debebat scribere ad cōputum cōem ꝛ non scripsit. sed deueniendo ad diuisionem quo saltem tempore debebat notificare illud tacuit. Idcirco cum fuerit in dolo prout ꝛ p̄supponitur in puncto nō censetur illud venisse in diuisione sed censetur remansisse commune ꝛ medietas debeatur dicto nicolao nō obstan. diuisione per predicta etiaȝ adducta in contrarium. patet responsum per adducta pro hac parte et hoc clarum quo ad hoc scōm dubium. Nec circa primum dubium obstat qd̄ in gabella fuit conuentum qd̄ venirent ad diuisionē etiā societates annorum preteritorum: quia illud potius facit in cōtrarium vt deductum est. s. pro parte Nicolai. Et ita in contrarium adducta loquuntur in dispositionibus legalibus in quibus distinguitur an concernat factum an vero iuris dispositionem id quod dictum est in primo. c. vt per Barto. in dicta. l. pretor ait. §. eritꝙ differentia. non autem videtur idem procedere in dispositionibus hominum. puta legatis vel contractibus per nota. per Barto. in l. in repetendis. de leg. iij. maxime in contractibus in quibus quis debet legem apertius dicere dicta. l. veteribus. preterea in casu nostro verba secundi casus repugnant dicte repetitioni: vt patet ex deductis pro hac parte.

Laus deo.

¶ Summarium

¶ Summarium super consilio.cxvij.

¶ Consilium.cxvij.

In nomie domini nostri iesu christi. ¶ Licet in hac cõsultatione videatur pri ma facie dicendũ q̃ sit decursa prescriptio. Itẽ & secũ do q̃ dicta prescriptio impediat cõpromissum. Nam deueniẽdo ad primũ dephendit̃ ex themate q̃ dictus Nicolaus cõ putato tpe suo ex suorũ auctorũ possedit dictũ petiuz terre annis 1 quinquaginta vel circa titulo & bona fide. ¶ † Licet titulus nõ re quirat̃ in prescriptione longissimi tpis.l.sicut.&.l.oẽs.C.de prescr. xxx.vel.xl.anno.&.c.vigilanti.&.c.de quarta.&.c.si.extra eodẽ ti.& p glo.& doc.in.c.si diligẽti.e.ti. Mariotus eñ habuit titulũ emptio 2 nis. † Successor eñ vtitur adminiculo possessionis sui auctoris.l. põponius.§.cũ qs adminiculo cũ.§§.sequentibus.ff.de acquiren. pos.&.l.cum heres.&.l.de accessionibus.&.l.seq.ff.de diuersis & tem 3 po.prescrip. † Bona fides autem presumitur: vt per gl.& doct.in.l. penul.C.de euictio. mariotus eñ & thadeus eius filius & heres & di ctus Nicolaus nõ habuerunt verisimiliter notitiam q̃ dicta petia terre spectauerit pmo ad dictũ hospitale & successiue ad galeotũ di ctos heredes. ignorantia eñ presumit̃ regula cum quis in ius.& re gula presumitur ignorantia in.vj.&.l.verius.ff.de proba.cum simi. 4 † Et ex ignorantia resultat bona fides.d.l.cũ heres.&.l.sed & si lege §.scire.ff.de peti.here.&.l.fi.ff.pro suo. q̃ aũt possederint dictus Ni colaus & eius auctores per longissimũ tempus vltra quadraginta annos cõtinuos nec presupponitur in themate. Ideo vr̃ q̃ dictus 5 Nicolaus sit tutus pscriptione quadragenaria † que iuuat etiam aduersus eccl'ias.aut.quas actiones.C.de sa.san.ecc.&.c.de quarta 6 extra de pscriptio. ¶ Nec videtur obstare † q̃ dicta petia terre erat subiecta restitutiõi ex te.quo casu videtur q̃ cesset pscriptio per.l. fi.§.sinaũt sub cõditione.C.cõmunia de lega. q3 respondet̃ q̃ ibi im pedit̃ cursus vsucapionis & long.temp.prescriptionis.non aũt im peditur cursus pscriptionis longissimi tpis. Immo a cõtrario sen 7 su vr̃ pmitti. † naz qui de vno negat de alio cẽset̃ pmittere.c.nõne. de psumptionibus.&.l.cũ ptor.ff.de iudi. ptererea ille tex. denegans pscriptiõem lõg.tẽpo.vr̃ intelligendus donec pendet conditio vel dies legati vel fideicõ.q3 interim legatarius & fideicõmissarius im peditur agere & impedito agere nõ currit pscriptio.l.j.§.fi.C.de an nali excep.&.l.cũ notissimi.§.illud.ff.de pscrip.xxx.vl'.xl.anno.put sentit gl.in.d.§.sinautẽ sub 9ditiõe & vr̃ velle.ibi Cy.& Bal.i lectu ra antiqua idcirco cũ post euentũ cõditiõis & ante motã hanc litem sunt decursi vltra viginti an.idcirco vr̃ q̃ 9tra heredes galeoti sit decursa prescriptio. lõgi temp.& sic dictus Nicolaus videtur q̃ sit tutus exceptiõe pscriptiõis lõgi tpis. Item exceptiõe pscriptiõis 8 longissimi tẽporis. Itẽ presupposito † q̃ competat pscrip. lõg.tẽ po.illa causat exceptionẽ litis finite que impedit litis ingressum.l. fi.ff.p suo put ibi no.bar.& similiter prescriptio longissimi tempo ris operat̃ q̃ postea actio deficit aduersario.l.sicut.&.l.oẽs.C.de p scrip.xxx.vel.xl.an.& per cõsequens etiã exceptio dicte pscriptiõis videtur q̃ impediat litis ingressum p ea que habẽtur in.l.si pupil li.§.videamus.ff.de nego.gest.&.l.nam postea in pnci.ff.de iureiur. 9 † Omnis autẽ exceptio que impedit litis ingressum impedit cõ promissuz huiusmodi iudiciale put est theorica Bal.in.l.si fratris C.de transac.cum qua theorica doc.cõmuniter trãseũt q̃ maxime videt̃ dicẽdũ in terminis statuti nostri pusini quo pmittunt̃ oppo ni exceptiones dilatorie & declinatorie cũ omnis exceptio que im pedit litis ingressum declinat iudicium q̃ nõ potest pcedere impe dito ingressu litis qui fit p litis contestationez sine qua iudiciũ nõ subsistit.l.j.C.de litis cõtestatione.&.c.j.extra eodẽ titu.&.c. duduz el grande de electio. Et p cõsequens videtur q̃ exceptio pscriptio nis tam long.temporis q̃ longissimi temporis impediat pnuncia ri compromissum & p consequens videtur q̃ pnunciari debeat cau 10 sam nõ compromittendam. ¶ † His tamẽ non obstantibus cõtra rium puto de iure respõdendum.vz q̃ pnunciari debeat causam compromittendam.nam statutum generaliter disponit tradendo regulam q̃ omnis causa compromittatur: si non obstant exceptio nes pmisse p statutum: itaq3 si non obstat exceptio prescriptionis constat nec refragatur in dubium q̃ dicta causa est compromitten 11 da. † Ideo videndum est an dicta exceptio obstet q̃ aut non obstet exceptio pscriptionis longi tpis pbatur p tex.in.d.l.fi.§.sinautem sub conditione.C.cõmunia de lega. vbi expsse dicitur q̃ vbi res sub conditione relinquitur p vltimam voluntatem & interim p contra ctum alienatur postea euenit conditio cessat longi tpis pscriptio nec lex distinguit p tempore pẽdentis conditionis vel p tpe post purificatam conditionem: sed generaliter loquitur: vnde est gene raliter intelligenda.l.j.§.& generaliter de lega.pstandis.& canone si romanorum decimanona distinctione.&.l.de ptio de publiciana.& maxime hoc pcedit: quia tex. videtur p ratione pmittere q̃ vendi 12 tio censeatur nunq̃ facta. † Et sine ti.non currit longi tpis prescri ptio.l.diutina.cum similibus.C.de longi tpis pscriptiõe.& licet gl. assignat rationem: q3 interim pendente scilicet conditione aduer sarius erat impeditus agere & dicta ratio gl. militat respectu tpis preteriti non tamen dicit q̃ p tpe futuro currat dicta pscri.nec gl. dicit q̃ currat postea dicta pscriptio nec tex. põderat dictam ratio nem glo.sed q̃ cesset longi temporis pscriptio tex. videtur inferre ex pcedenti primo dicto quo dicitur q̃ venditio fingitur nunq̃ fa cta & subdit vt lõgi tpis pscriptio contra fideicõ. Nec procedat: & p consequens annullatio contractus inter cetera fit vt non pcedat 13 longi temporis pscriptio. † Quia dictio vt quandoq3 ponitur con secutiue: vt no.gl.in canone si autem.ij.qõne.vj.& sepe denotat cau sam propter q̃ fit dispositio.c.vt circa de elec.li.vj.l. vt responsuz. C.de transactionibus.&.c.vt debitus de appellationibus cum infi nitis iuribus.& hanc rationem quare scilicet cesset vsucapio et lon gi temporis prescriptio assignat Pau.de castro in.d.l.fi.§.sinautẽ C.communi.de leg.que ratio respicit etiam tempus futurum pro tempore autem preterito non erat necessaria dicta annullatio con tractus ad impediendum cursum prescriptionis longi temporis qui impediebatur per pendentiam conditionis. Et quia interim emptor erat dominus & in re sua non cadit prescriptio in.l.sequit̃. §.lana.ff.de vsucapi. ¶ Preterea dicta ratio.cessat in legato puro 14 et tamen tex.d.§.sinaũt postq̃ in legato cõditionali dixit: † q̃ nõ procedat vsucapio nec longi temporis prescriptio contra fideicom missarium immediate subdit q̃ obtinere censemus in huiusmodi legatis que siue pure siue sub die certo siue sub conditione siue sub incerta die relicta sunt.& sic aperte tex. vult q̃ contra legatariũ pu rum cessat longi temporis prescriptio prout contra legatarium cõ 15 ditionalem. † Sed in legato puro cuius dies immediate cessit im peditur cursus vsucapionis & longi temporis prescriptiõis postq̃ dies legati cessit: ita pariter dicendũ est q̃ cessent dicte prescriptio nes contra legatarium conditionalem postq̃ dies legati cessit.& sic post euentum conditionis vt sit dicta legata pura et conditiona lia que in dicto versicu. q̃ similiter determinantur ab eisdez verbis pariter.& eadẽ ratione determinentur iuxta id quod habetur in.l. fi.C.de sententijs.& in.l.iam hoc iure.&.l.lutius de vulg.& pupil.sed in legato puro non militat ratio quaz sentit glo.& põderant Cy.& sequaces sed alia ratio necessario est assignãda in legato puro que pariter militare debet in legato conditionali. Ergo si nolimus pe nitus destruere illum tex.d.§.sinautem oportet necessario fateri q̃ cesset longi.tempo.prescrip.etiam post euentum conditionis quic quid dicant Cy.& sequaces et hoc firmant. Raph. fulg.& Pau.de cast.in.d.§.sinautem.& ita mihi legendo ibi & al's consuetudo visuz fuit pro quo etiam facit q̃ sequitur in.d.versic. qd similiter in fine dum dicitur omnis licentia pateat rem vendicare et sibi assignare nullo obstaculo ei a detentoribus opponendo, per quem tex. pos sit attentari quod non possit opponi obstaculũ prescriptionis lon gissimi temporis cum dicat vniuersaliter nullo obstaculo et vniuer saliter permittat omnis licentia rem vendicare & vniuersaliter lo quens nihil excludit et.c.solite circa finem de maio. et obe. cum si. licet hoc non audeam firmare q̃.s.nõ obstat exceptio prescriptio. longi.tempo.post euentum conditionis. Sed dato sine preiudicio veritatis quod per illum tex.non denegaretur exceptio prescrip. longi.tempo.illud constat q̃ dicta prescriptio non incipit ante pu rificatam conditionem fideicommissi per.l. cum notissimi.§. illud de prescrip.xxx.vel.xl.annorum &.l.prima in fine.C. de annali ex ceptio.cum similibus.ita quod nisi sint decursi triginta anni post mortem pauli.et sic si post purificatam conditionem fideicommis. non sunt elapsi triginta anni: prout arbitror nõ sunt elapsi cessat exceptio prescriptio.longi.temporis. Ex quibus deducitur quod 16 non competit dicto reo conuẽto exceptio prescriptionis. ¶ † Da to autem sine preiudicio veritatis quod dicto reo competeret di cta exceptio prescriptionis longi vel longissimi temporis: tamen non impedit in casu isto cõpromissum.nam statutum generaliter disponit q̃ omnis causa compromittat̃ & nequeat obstare aliqua exceptio nisi rei iudicate &c.et exceptio prescriptionis statutarie.

Et ex quo permittit opponi exceptionem prescriptionis statutarie videtur denegare exceptionē prescriptionis non statutarie et sic iuris cōis. arg. l. cū pretor de iudicijs. ꝛ legis si quis ex argentarijs. §. ꝓhibet de edendo. ꝛ l. j. §. huius rei. ff. de officio eius cui mā. est iurisdi. cū si. Et potest assignari rō quare statuentes moti forte fuerūt ad ꝑmittendū ꝙ possit opponi exceptio prescriptionis statutarie ꝛ nō exceptio alterius ꝑscriptionis qꝛ statutum ꝑmittens dictam ꝑscriptionē vult ꝙ omnis actio ꝛ obligatio sit extincta. † Per ꝑscriptionē aut iuris cōis nō extinguit obligatio naturalis vt no. bar. ꝛ doc. in. l. fi. ff. rem ratā haberi. ꝛ bal. in aut. ad hec. C. de vsuris ꝛ doc. in. c. nouit de iudicijs. Quinimmo videt ꝙ nec extinguatur ipso iure sed per ꝑscriptionē querat exceptio vt ꝓbat tex. in. l. omnes ꝛ in. l. si quis emptionis. C. de prescriptione. xxx. vel. xl. an. exceptio autem ꝑsupponit actionē. l. j. ff. de excep. ꝛ ibi Barto. per illum tex. Et maxime in actione reali ꝙ non sit extincta ꝑ prescriptionem probatur in. d. l. si quis emptionis vbi probat ꝙ lꝫ vetus dn̄s repellatur ab eo qui prescripsit non tn̄ repellit vendicans a tertio possessore ꝛ consequenter reivendicatio non est extincta ex quo igitur statuentes ꝑmiserunt opponi exceptionem statutariā aliam videntur negasse per supradicta et maxime qꝛ submittit denegatio aliarum exceptionum generalis. Et ideo cum prescriptio de qua agitur non sit prescriptio statutaria qꝛ statutū loquit in nō petente debitū ꝛ sic loquitur in actione personali qꝛ realis actio nō ꝑsupponit debitū ꝓprie loquendo vt habet. instituta de actionibꝰ in ꝓn. ꝛ de se constat. Attento ꝙ dictum statutū est correctiuū iuris cōis seu saltē exorbitans ideo est stricte interpretandū vt minꝰ ledat ius cōmune. c. cum dilectus de consuetudine ꝛ l. ius singulare. ꝛ l. ꝙ vero contra. ff. de. ll. † Ex quibus est concludendū ꝙ exceptio ꝑscriptionis iuris cōis vbi cessat prescriptio statutaria nō impedit compromissum. Nec obstat ꝙ impedit litis ingressum qꝛ dictum bal. in. d. l. si fratris ꝛ sequacium ꝓcedere possit qn̄ statutū simpliciter disponeret ꝙ cause cōpromittantur ꝛ nō ꝓhibet exceptiones opponi ꝓut prohibet statutum nostrum ꝙ necessario videtur intelligendū ꝙ prohibeat exceptiones impedientes iuris ingressum. nam ex quo ſm formam statuti cōpromissum hꝫ pronunciari ꝛ fieri ante litis ꝯtestationē: ꝛ ꝯsequēter ante litis ingressū nō poterāt opponi exceptiones mere peremptorie que non opponuntur nisi post litis contestationem intelligitur ergo denegatio exceptionum de exceptionibus que impedirent alias litis ingressum ꝛ sic intelligat de exceptiōibus mixtis que pn̄t opponi in vi declinatoriarum ꝛ in vi peremptoriarum prout sunt exceptiōes permisse per ip̄m statutum vt exceptio rei iudicate et alie. Ex quo etiam datur intelligi: † ꝙ denegatio intelligatur de similibus que possunt opponi vt perēptorie ꝛ vt declinatorie. Et insup ex hoc deprehenditur ꝙ dictū statutum quatenus ꝑmittit exceptiōes dilatorias ꝛ declinatorias intelligi dꝫ de exceptionibus mere declinatorijs al's nō fuisset opus ꝑmittere exceptiōes rei iudicate ꝛ alias expsse permissas ꝑ statutū. Itē frustra staret ꝓhibitio exceptionū ita ꝙ illa indefinita precedens nō equipollet vniuersali vt apparet ex sequētibus. s. pōderatis ꝛ qꝛ nō est eadē conditio oium cōprehēsoꝝ sub vniuersali ꝓut regrit vt equipolleat vniuersali. vt per glo. Bar. et doc. in. l. si pluribus. de leg. ij. Accedat illud brocardū vtrum mixta sub simplicibus cōprehēdant de quo ꝑ bar. ꝛ doc. in. l. ij. in prin. de verb. obli. ¶ † Dato aūt ꝙ obstaret compromisso exceptio ꝑscriptionis iuris cōis tn̄ de illa non fuit oppositū ꝓut opponi dꝫ cum nō nascat cū actione iuxta no. per glo. ꝛ doc. in. l. si vnus. §. pactꝰ ne peteret. ff. de pac. ꝛ dꝫ exceptio acte ꝓponi vt releuet. l. ij. §. labeo. ꝛ ibi per Bar. ff. de pac. ꝛ ꝑ Bar. in. l. j. de excep. Ideo cum exceptio prescriptionis statutarie fuerit opposita ꝛ non alia exceptio ꝑscriptionis ideo non releuat. Et consequenter concludendum est qđ dicta causa est compromittenda. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxviij.

1. Donatio inter virum ꝛ vxorem iuramento firmatur.
2. Instrumenta confessionata per quos possint obijci. nu. 10.
3. Dolo est obuiandum.
4. Donatio a muliere: secūdo viro facta reuocatur per filios primi matrimonij equaliter succedentes cum secundo marito.
5. Relictum minus legitima computatur in supplementuꝫ illius ac si tota legitima esset relicta.
6. Donatio facta scđo viro per mulierem reuocatur vsqꝫ ad q̄titatē filij cui minus est relictum.
7. Nihil quandoqꝫ accipitur pro minus.
8. Donatiōis facte scđo viro portio pluris q̄ vni ex liberis eisdē primi matrimonij liberis in totū attribuitur.
9. Legitime supplemētū volēti legis dispōne debet ꝯ testātiū mētes.
11. Dolus quibus ꝛ a quibus probetur.

¶ Consilium. cxviij.

In nomine domini nostri iesu xpi. ¶ In hac cōsultatiōe est ꝑmittendū ꝙ donatio inter virū ꝛ vxo. lꝫ nō valeat de iure ciuili vt ꝑ totū titulū de dona. inter vi. ꝛ vxo. ff. ꝛ. C. tn̄ cōfirmat morte mariti sup̄stite donataria dūmō ꝓcedat traditio al's secus. l. donationes qs. C. eo. ti. † De iure tn̄ canonico interueniente iuramēto donatoris valet ab initio ꝑ. c. cū contingat de iureiurā. ꝛ. c. quāuis. de pactis in. vj. attēta generali rōne illoꝝ iuriū prout hoc firmat Barto. in. l. si quis pro eo. ff. de fideiuss. ꝛ doc. maxime moder. in. d. c. cū contingat. Et ego al's cōsulendo idē tenui ꝛ in presentiarū teneo: adeo ꝙ si non esset dispositio. d. l. hac editali. C. de secun. nup. dicta domina sancta donataria foueret iustitiam si viueret ꝛ pariter eius heredis. ¶ † Videtur autem prima facie dicendum qđ. d. l. hac editali non habeat obstare dictis heredibus: tum quia super dicta donatione emanauit instrumentum confessionatum contra cuius executionem nō potest opponi aliqua exceptio nisi certe in statuto expresse inter quas non exprimitur exceptio. d. l. hac editali merito ꝛc. Item ꝛ secundo videtur ꝙ ex quo dictus donator condiderat instrumentū in quo tantum reliquerat filio primi matrimonij quātum donauerat vxori mutando postea testamentum relinquendo minus filio predicto ꝛ instituendo nepotes ex ip̄o filio videtur cōiecturādū qđ illud fecerit causa fraudādi heredes dicte donatarie q̄ ꝑdecesserat ꝛ verisimiliter dictus donator non ita diligebat heredes vxoris ꝓut ip̄am vxorē attento etiā ꝙ instituit nepotes ex filio: ꝛ ꝯñter videt ꝙ immineāt perspicue cōiecture doli qui dolus probatur ex perspicuis coniecturis. l. dolū. C. de dolo. † Dolis aūt ꝛ fraudibus est obuiandū. c. quāto de diuortijs. ꝛ. l. in fundo in fine. ff. de rei vendicatione cū similibꝰ. Dato aūt ꝙ militet in casu isto dispō. d. l. hac editali. tn̄ † vr̄ ꝙ debeāt reduci ad eq̄litatem heredis dicte donatarie ꝛ dictus filius ꝑmi matrimonij ita ꝙ illud plus qđ fuit donatū scđe vxori q̄ relictū filio in scđo testa. non debeat totum applicari dicto filio: sed cōputato relicto facto filio ꝛ donatis vxori illud totū diuidatur inter filium ꝛ donatariā seu eius heredes ꝓut voluit glo. in verbo diuidi in. d. l. hac editali. versi. fin vero. ꝛ ibi Saly. ꝛ. d. glo. sequitur ibi Iaco. de raue. Pet. ꝛ Cy. idē vult Bal. in eadē. l. versi. omni circunscriptione quā videt legere pro. §. ver. modo occurrit. ꝛ in versi. modo statim sequitur. ꝛ idē tenet Saly. ibi. ꝙ ꝛ tenet Ange. in. l. quoniam preterite eo. ti. ꝛ ꝑ hac opinione facit tex. in. §. optime. in aut. de nuptijs ibi nisi tātum quātum vnus filius aut filia solus existens ex generante hꝫ si vero multi filij sint ꝛ vnusquisqꝫ equalē habeat portionē nō ampliꝰ q̄ victricus vel nouerca percipiant que verba tex. videntur probare ꝙ tantūdem percipiat victricus vel nouerca quantū vnus filiꝰ. † Et plus dicit Bal. ꝙ filio cui est relictū minus legitima cōputatur in portiōe sua supplementū legitime perinde ac si legitima fuisset ipso filio relicta: ꝛ ſm hanc opinionē diuidetur tertia portio q̄ est legitima filij per aut. nouissima. C. de inofficio. testa. ꝛ dimidia donata vxori que dimidia donata ꝛ legitima filij ascendūt ad decē vncias bonoꝝ oim̄ dicti Barnabei hoc est ad decem partes de duodecim partibus bonoꝝ predictoꝝ: ꝛ per ꝯsequēs quinqꝫ ptes de duodecim ꝑtinere videtur ad heredes dicte donatarie. Et quinqꝫ alie partes ad filiū primi matrimonij ꝛ residuū ꝙ est duarum vnciarū remanebit apud institutos ꝛ legatarios vltimi testamēti: ita ꝙ heredes dicte donatarie ſm predicta videtur ꝙ nihil aut tantū vnā vnciā de sex vncijs donatis amittere debeant. ¶ His † tamē nō obstantibus ꝯtrariū puto de iure respōdendū prout ꝛ sepius ꝯsului. prima em̄ vice qua iuuentute mea requisitus fui de subscriptione consilio cuiusdā excellentis doctoris ꝑmo recusaui subscribere ꝓpter dictas auctoritates supra in ꝯtrariū adductas: qꝛ tn̄ dicto cōsilio se subscripsit clarissimꝰ doc. dn̄s bal. de bartolinis qui dicebat se al's cōsuluisse ꝛ vidisse cōsiliū dn̄i Mariani Succini de senis ꝛ disputationem dn̄i Floriani de sancto petro tenentiū hanc partē ꝛ dicitur dictū dn̄m Florianū idē cōsuluisse deridendo decisionem Cyn. et Bald. dicendo ꝙ loquuntur sine ratione ꝛ contra literam expressam. d. l. hac editali. et dicto. §. optime. Item supradicto cōsilio vna cum prefato domino Bal. se subscripsit excellentissimus vtriusqꝫ iuris doctor dominus Mattheus de vbaldis nunc auditor rote tandem postea me subscripsi. et postea in alio casu idem consuluimus dominus Bald. prefatus: et ego et alias sepius consultus idem respondi pro hac parte quam scilicet quod non reducantur ad equalitatem dicti victricus et nouerca voluit Iacobus but. vt refert Raph. ful. in dicta. l. hac editali. Et ex quo Baldus Ange. ꝛ Salyce. variauerunt non sunt magnifaciende eorum auctoritates in contrarium adducte hec etiam pars videtur de mente Barto. in dicta. l. hac editali dum in summario dicit et quod relinquitur inter liberos equaliter diuidatur nō dicit inter liberos et nouerca et victricum. Item subdit vir non potest lucrari ex forma statuti vltra q̄ reliquerit vni ex liberis ꝛc. Et quidam respondent ad glo. in dicto verbo diuidi in contrarium adductam quod non loquatur in his terminis: sed qn̄ vni filio nihil est relictū vel datum de qua questione dubitauit gloss. in autentica. ad eos. C. de secundis nuptijs. et ponit opinionem quod totum attribuatur filijs primi matrimonij: licet subdat vel aliter: vt in dicta. l. hac editali. in principio. et q̄uis gloss. illo casu videatur potius: et in alia sententia: scilicet quod reducantur ad equalitatem: et illo casu possit tollerari sententia gl. quia satis durum videretur qđ

victricus

victricus vel nouerca nihil haberet ⁊ rigoꝛ verboꝝ hoc casu cesset. 7 Quia licet quādoq3† ꝙ nihil est dicatur minus.l. minus.ff. de verbo.signi.⁊.l.illud.§.minus.ff.de tributo.prout ⁊ dicit Bal.ad hoc opponitur in.d.l.hac editali in principio.tamē nō proprie. Ideo 8 non mirum si eo casu† equitas non scripta preferatur rigori q potest dici non scriptus:sed quando filio est aliquid relictū rigoꝛ est scriptus vt infra deducetur:ideo preualeat equitati non scripte.l. placuit.C.de iudi.⁊.l.j.C.de.ll.licet etiā in casu glo.dicta eius opi. sit dubia:tamen non pertinet ad thema nostruз in quo filio primi matrimonij fuit aliquod relictū quo casu verba in iuribus scripta sunt satis clara ⁊ precisa.Nam tex.d.l.hac editali formaliter dicit si vero plusꝗ̄ statutum est aliquid nouerce vel victrico relictum vl' donatū aut datū fuerit id ꝙ plus donatū relictum aut donatū fuerit tanꝗ̄ non scriptū donatum vel datum ad liberoꝝ personas deferri ⁊ inter eas diuidi iubemꝰ.Nec ob.tex.in.d.§.optime supra in cōtrarium ponderatus quia tex.ibi se declarat ꝙ victricus ⁊ nouerca non habeant plusꝗ̄ filius habeat dimissum ex nouissima voluntate aut invita datum:vnde verba precedentia sunt intelligenda qđ victricus ⁊ nouerca percipiāt tantū quantum filius habuit a patre id autem qđ plus est relictū victrico vel nouerce non habet filius ex voluntate patris.sed ex.l.dispōne contra patris voluntatē vt de se constat:ideo nullo cōuenit pacto verbis sequentibus illius tex.qđ victricus vel nouerca habeat tantum ꝗ̄tum filius primi matrimonij nec etiā vllo pacto cōuenit verbis alioꝝ iurium supra ponderatis. 9 ¶ Et† qꝛ supplemētū legitime habeť similiter ex.l.dispositione non ex voluntate patris immo contra voluntatem prout contra voluntatem fiebat rescisio testamēti propter quā est inductum supplementuз legitime:vt habeť in.l.oimodo.C.de inoffi.testa.iđ nullo pacto dici pōt supplemētum legitime ex vltima volūtate patris relictū vel inter viuos datū per p̄rem ⁊ ꝓpterea decisio Bald. nullo pacto cōuenit verbis iuriū supra ponderatis quibus magis inherendū est ꝗ̄ decisioni Bal.qui loquitur sine.l. ⁊ rōne vrgenti. ⁊ ita aliter ꝗ̄ Bal.vult Saly.in.d.l.hac editali.in prin. vt patet ex s̄.relatis.⁊ idem alias hic perusie consuluit p̄fatus dominus Bal. ⁊ eius consilio me subscripsi.Et ꝙ non habeatur cōsideratio legitime intrepide cōcludenduз est quicqđ:qꝛ si filius recusat h̄re supplementū legitime.Quia legitima nō suppletur nolenti:vt not. glos. Bar.⁊ Bal.in.l.scimus.in prin.C.de inoffi.testa.Nec ob.ꝙ in contrariū.s̄.dictum est ꝙ contra instrumentū cōfessionatum nihil potest excipi qꝛ intelligitur per eos inter quos celebratū est instrumē10tum ⁊ nō ꝑ alios qꝛ res inter alios acta ⁊c.ꝑ iura vulgaria.† Nec cōfessio vel promissio de ꝯfessione facienda que fit in instrumēto confessionato in qua fundatur dicta virtus instrumēti ⁊ ꝓpter quā instrumentū dꝛ cōfessionatū dз nocere tertio ⁊ ꝓdesse quodāmō confitenti qꝛ per hanc viā euitaret dispositioné.d.l.hac editali ⁊ fieret circūscriptio que fieri prohibetur illi legi versicu. circūscriptione. Nec etiā obst.ꝙ censetur mutasse testamentū dolose vt fraudaret heredes vxoris ꝑte dicte donationis:qꝛ respōdetur ꝙ dictus dolꝰ 11 non ꝓbatur.† qui dolū allegat dз illum probare.l.quotiens.§.qui dolo.ff.de ꝓba.⁊ imminēt due verisimiles cōiecture quare mutauerit testamentū qꝛ poterat dubitare ne ꝓpter homicidiuз nouerce venirent publicāda bona filij homicide.item forte mutauerit testamentū ex indignatione quā testatoꝛ forte habebat ꝯtra filiū q interfecit vxorem ipsius testatoris ex quibꝰ elicitur ꝯiectura in cōtrariū pōderata:⁊ per ꝯsequens nō ꝓbatur dolus in contrarium pōderatus. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cxix.

1. Si pro quia ponitur.
2. Excluse censentur persone que defuncto attinent mediante persona exclusa.
3. Dotata filia statuto exclusa a successione dotātis quādo possit succedere etiam stantibus masculis. nu.5.
4. Aliorum dictio est sili'tudinis ⁊ relatiuuз qualitatis.
6. Nepos ex filia dotata tñ statuto exclusa stantibus masculis ꝙ succedat excluso fratre dotantis.
7. Mortis aut vite onus probande incumbit actori illam proponenti.
8. Viuere indubio quilibet presumitur etiā vsq3 ad centum annos.

¶ Consilium.cxix.

Repetito diuino numie.

¶ Placet mihi Petrophilippo de corneo. V.J. doc.de perusio conclusio.s̄.facta per famosissimum iur.doc.dominum Joannem baptistam caccialupi de sancto Seuerino circa primum articulum egregie discussum per suam excellentiam:scilicet quod dictus Felicianus ad effectuз de quo agitur probetur mortuus per deducta per suam excellentiam quibus de subscriptione sola requisitus sum cōtentus. ¶ Circa secundum autem consultationis articulum: scilicet quis succedat dicto Feliciano an nepotes ex filia dotata an vero nepotes ex fratre perfunctorie transiuerit dominus consulens. videtur enim prima facie dicendum quod statutum excludat filiā dotatam extantibus vel heredibus seu filijs fratrum:quia in principio statutum simpliciter disponit quod filia dotata a patre non succedat in bonis dotātis:⁊ postea in versiculo si non supersint dictis defunctis vl' fratres vel heredes mares dicta mulier possit tūc succedere.Illa enim verba vel heredes mares non debent stare sine ministerio aliquid operandi:argumen.l.si quando.de lega.j. et 1 c.si papa de priuilegijs.libro.vj.ita quod videtur† ꝙ si pro quia supersunt filij et heredes fratris ipsius Feliciani censeatur exclusa filia si viueret:ideo pariter videntur exclusi nepotes ex filia qui succedunt intrando locum matris.§.cum filijs instituta.de heredita2te ab intestato.† ¶ Exclusa enim filia seu alia persona censentur excluse omnes persone que attinent defuncto mediante persona exclusa tanꝗ̄ corrupta radice:argumentuз.c.j.§. notandum titulo.j.in vsibus feudorum prout concludit Bald.in filia ⁊ nepote ex ea ⁊ in matre ⁊ auia materna in.l.maximum vitium.C.de liber.preteri.et in.l.illam.C.de colla.⁊ in.l.venia.C.de in ius voc.⁊ ibi Pau. de castro.qui idem tenet in dicta.l.illam quod ⁊ tenet Salyc.in dicta.l.maximum vitium.qōne.j.ad idem quod not. Joan.an.in additio.Specu.in titu.de testamen.facit ad hoc optime.l.si viua matre.§.in nepotibꝰ.C.de bonis maternis.vbi tex.habet pro incōue3nienti quod sint melioris conditionis nepotes ꝗ̄ filij:† tamen placet his non obstantibus conclusio domini consulentis ponderando vltra deducta per supra scriptum dominum consulentem quod dictum statutum videtur procedere ꝙ femina dotata excludatur a successione dotantis quādo supersunt alij qui essent heredes vna cum ea de iure communi vt denotant verba sequentia ibi aliorum 4 heredum seu succedentium.† Nam dictio aliorum est nota similitudinis et relatiuum qualitatis ꝺm grammaticos.ad hoc tex. cum glo.in.l.ij.C.de seruis fugi.Et notat Pau.de cast.in.l.fi.C.qui admitti.⁊ doct.in.c.sedes.de rescrip.ita quod sit sensus qđ filia dotata concurrens cum filijs vel alijs descendentibus ex ipso dotāte sit heres vna cum eis nihilominus non consequatur bona sed teneatur facere alijs heredibus refutationem vt subditur in statuto que refutatio foret inefficax ⁊ elusoria si femina dotata penitus excluderetur a successione .priuatio enim seu remissio presupponit habitum:⁊ sic quod refutans habuerit ius quod refutat. argumen.l. decem.de verbo.obligatio.⁊.l.non potest videri desinere.ff.de reg. iur.cum similibus.est ergo sensus statuti quod filia dotata concurrens cum alijs filijs masculis nō succedat effectualiter in bonis dotantis licet mero iure sit heres:sed mediante refutatione ad quam tenet excludatur a bonis dotantis ⁊ cōsequenter hoc respectu nō 5 succedat in bonis:licet mero iure sit heres pro sua rata† si autem filia dotata cōcurreret cum fratre dotantis vel cum filijs fratris qui non sunt heredes vna cum ea non verificantur predicta verba statuti ⁊ aliorum heredum:ideo statutum predictum correctiuum iuris cōmunis non verificetur eo casu pro qua interpretatiōe faciūt verba sequentia dicti statuti ibi:sed si non supererūt alij filij vel fratres vel heredes mares referendo verbum alij in principio posituз ad omnia sequentia vt decet argu.l.si quis ex argentarijs.§.si initium tabularum de edendo.⁊.l.iij.§.si filius de liber. ⁊ posthu. ⁊ qđ habetur in.l.plantius.de auro ⁊ argento lega.vt sit sensus quod si non supersunt alij filij filia succedat si non supersunt alij fratres soroꝛ succedat:⁊ similiter si non supersunt alij heredes prout essent filij ex fratre premortuo:similiter succedat soroꝛ etiam non obstante refutatione prius facta ⁊ iste intellectus statuti applaudet verbis statuti:vt.s̄.ponderatis ⁊ euitatur nimia correctio iuris communis.decet enim qđ huiusmodi statuta correctiua interpretentur vt quantominus fieri potest ledatur ius commune per ea que habentur in.l.ius singulare.⁊.l.qđ vero contra.ff.de.ll.et qđ habetur in.l.si vero.§.de viro cum similibus. Quod procedit etiam si oporteat verba impropriare vt est text.et ibi notant docto.in.c. cum dilectus.de consuetudine.cum igitur in casu nostro filia dotata non concurreret cum alijs filijs neq3 cum persona que simul cuз ea esset heres:ideo si viueret non excluderetur a statuto:ideo nec excluduntur nepotes ex ea et sic tolluntur adducta in contrariū.
6 † Ad que potest cadere alia responsio quam tangit alius dominꝰ consulens quam ponit Bald.post Jaco.butri.in.d.l.maximum vitium.v.colum.scilicet qđ quando filia simpliciter excluditur excluduntur nepotes ex ea.secus autem si excludit filiam dotatam quia dicta qualitas cessat in nepote pro qua facit theorica Barto. in.l. liberorum de verb.significa.in.v.colum.vbi tradit regulam.qđ qñ lex loquitur de filio non simpliciter sed respectu qualitatis que est in filio ⁊ non in nepote.l.non trahitur ad nepotem ꝺm eum vbi sola hec ratio militaret subsisterem.Sed ex his omnibus concludo vna cum domino consulente quod succedant dicto Feliciano nepotes ex filia insolidum. Possunt etiam per aliam viam dicti nepotes consequi bona dicti Feliciani.nam presupponitur in facto qđ filius dicti Feliciani possedit bona feliciani vsq3 ad eius morteз qui Felicianus decessit ꝑ annos duodecim vel circa post discessum dicti Feliciani sup̄stite sibi a salone filio herede ab eo instituto qui possedit dicta bōa vsq3 ad eiꝰ mortē q decessit in hoc āno ⁊ sic dicta bona fuerunt reperta in eius hereditate:dicto autem a salone suc-

cedere debent filij dicte Griselle sororis carnalis dicti filij Feliciani et sic amite dicti Asalonis cum statutum nullatenus militet in hac successione Asalonis non enim agitur de bonis dotantis. Constat autem q fratres consobrini put sunt filij griselle preferuntur ab intestato dictis filijs fratris Feliciani qui sunt remotioris gradus dicto asalonis per aut. post fratres lultima. C. de legitimis heredibus. omitto q filij dicte griselle pñt venire ad bona asalonis 7 vigore substōnis facte in testō paterno. ¶ † Et vltra deducta per dominū consulentem circa probationem mortis Feliciani est ponderandū q bar. in. l. si quidem. C. sol. ma. concludit q qui se fundat in vita alicuius tenetur probare vitam. Qui aūt se fundat in morte teneꝛ probare mortem vbi itaq ageretur de succedendo Felicia no haberet pbari mors Feliciani qꝛ non succeditur viuēti. l. j. ff. de here. vel actione vē. cū simi. vbi aūt agitur de hereditate asalonis & sic de bonis per eū possessis tpe sue mortis qui allegat Felicianum viuere tpe mortis asalonis vel tpe testamenti conditi per eius patrem incūbit onus probandi Felicianum tūc viuere q facere nō po 8 terit ideo succūbet. † Et qō dicūt glo. & Bar. in. l. ij. §. si dubitetur. ff. queadmodū testa. ape. & glo. Bar. Ang. Jmol. & Ponta. in. l. sed si de sua de acqui. here. & Bal. in. d. l. si quidem volentes q quis presumatur viuere centū annis pcedat qñ est pbanda mors qꝛ quis se fundat in morte qꝛ alio non docto. nō pbatur mors nisi per lapsuꝫ centū annoꝛū sed qñ quis se fundat in vita debet illā pbare nec sufficit pbare q ille de cuius vita agitur non ascendit ad centū annos nō eñ habemus aliquā legeꝫ q̄ dicat q quis presumatur viuere centum annis sed leges dicunt quod quis presumitur non viuere vltra centū annos & sic q quis non possit excedere metā centū annorum & per ista iura se fundant glo. & doc. & q quis non psumatur viuere centū annis pbatur in. l. hereditatū. ff. ad. l. falci. qō & vult bar. in. l. qui duos. §. si in bello de rebus dubijs dicens. q lꝫ quis habuerit filios tñ qui dicit eū decessisse sine liberis sufficit pbare mortem illius. Et qui diceret q decesserit cū liberis incūbit ei onus pbandi & tñ constat q filij non ascenderāt ad centū annos ex quibus patet manifeste q dicti filij griselle fouent iustitiam insolidū in bonis q̄ fuerunt feliciani & postea possessa per eius filium & vltimo loco per asalonem eius nepotē vsq ad eoꝛū mortem cum nullatenus pbeꝛ vita feliciani tpe mortis dicti asalonis nec tpe testamenti Bartholomei filij dicti feliciani. quinimmo pbaꝛ mors p deducta per dñm ɔsulentē: qꝛ dicta famat cōis opinio consanguineoꝛum militabāt prout mihi dicitur tempore dicti testamenti prout nunc militant licet quando predicta nō pbarentur idem putarem respondendū: scꝫ q testamentum dicti Bartholomei & dicta substitutio sortirentur effectum & in dictis bonis succederet per proximiores dicti asalonis cum onere dicte substitutionis paterne. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxx.

1 Donatio inter viuos quibus reuocari possit non obstante renunciatione. l. si. de reuoc. donat.
2 Juramentum non firmat cōuentiones que dant cām delinquēdi.
3 Donatio non reuocatur si donatarium non aluerit donator. numero. 10.
4 Querenda facilius impediūtur q̄ amittantur quesita.
5 Exheredari non potest pater a filio propter non prestita alimēta.
6 Alimenta in dubio nō debentur nisi petita.
7 Ingratitudo siue reuocatio contractus probanda sunt per proponentem.
8 Factum quod impensam requirit in dubio presumitur ab eo qui tenebatur ad illud.
9 Alimentare q donatarius teneatur donatorē requiritur paupertas & infirmitas.
11 Donans a quocunq alimentetur non refert quibus cessat glo. dispositio in. l. si. C. de re. don.
12 Donatarius non dicitur iure obligatus donanti ad alimēta nisi ad antidora.
13 Alimentorum non prestitorum factū probandum incūbit dicēti.
14 Negatiua quandoq probatur per illum qui nititur ex ea.

¶ Consilium. cxx.

In nomine domini nostri iesu christi. ¶ In hac consultatione licet videaꝛ prima facie dicendum qō dicta donatio censeatur legitime reuocata adeo qō dictus ser Mattheus heres dicte Francisce possit repetere bona donata aduersus dictum Bartholomeum donatarium propter ingratitudinē dicti Bartholo1 mei donatarij. ¶ † Cōstat enim q donatio reuocatur propter ingratitudinem donatarij dūmodo donās declaret velle donationē reuocari vt est expssum in. l. si. C. de reuo. dona. Et licet tex. ibi enumeret causas ingratitudinis pter quas solas donatio reuocetur & non inter eas enumeret denegationem alimentoꝛum: tñ glo. ibi vult q donatio reuocetur etiam ex ea causa: qꝛ non alimenteꝛ donans a donatario per. l. alimenta. in prin. & §. j. ff. de liberis agno. & l. diuus de iure patro. in quibus iurib9 cauetur q si patronus non alimentat libertū priuatur his que sibi debētur rōne libertatis cōcesse liberto q etiā pbatur in. l. si patronus nō habuerit de bonis libertoꝝ adducit etiā glo. §. illud in autentico vt liberti decetero vbi assimilatur reuocatio donationis pter ingratitudinem & ingratitudo liberti. & d. glo. videntur sequi docto. qui eam nō impugnāt put in simili dicit Jo. an. in addi. specu. in prin. de dictis speculi q censeatur ipse illa approbare que nō impugnat cū itaq dicta Francisca asseruerit se non alimentatā a dicto Bartholomeo donatario. Et ppterea reuocauerit donationē & non appareat q dictus donatarius prestiterit sibi alimēta videtur q fm opi. dicte glo. dicta donatio censeatur legitime reuocata. Nā ex quo p dictū donatarium debebant alimēta prestari donatrici vꝫ q donatario incūbat onus probandi se alimēta prestitisse per theoricā glo. & doc. in. l. ij. C. de iure emphyteotico. & p Bar. & doc. in. l. hoc iure de verb. obl. & doc. in. c. potuit de locato. vnde si nō probat pstitisse ali2 menta videtur q potuerit donatio reuocari. † Nec videtur obstare promissio de nō reuocando donationē & renūciatio. l. si. C. de reuoca. dona. & iuramentū super eis pstitū qꝛ dicta promissio & renūciatio vꝫ q nō valeant: qꝛ vidētur prebere cām delinquendi put cōcludit Bal. in. l. si. C. de bonis libertoꝝ facit. l. ɔuenire. ff. de pac. dot. & l. si vnus. §. illud nulla. ff. de pac. nec iuramentū validat ɔtractum inualidū odio alicuius vt no. Bar. & doct. in. l. si quis p eo. ff. de fideiusso. & doc. in. c. cū cōtingat de iureiur. & in. c. significante. de pigno. & in. c. j. & c. debitores de iureiur. nec iuramentū regulariter inualidat actum qui fit cōtra iuramentū: licet iurās incidat in piurium vt no. Inno. in. c. dilecto. de prebē. & habetur per doc. in. c. intellecto de iureiur. & per Joan. an. in. c. qō semel. de regu. iur. in. vj.
3 ¶ † His tñ nō obstātibus ɔtrariū puto de iure respōdendū. nā dato q pcedat supradicta opi. gl. d. l. si. de reuo. dona. a qua nō auderem in decisiuis recedere pter eius auctoritatē licet in puncto iuris ɔtrarium mihi videatur per tex. d. l. si. qui taxatiue loquiꝛ enumerādo cās propter quas donatio reuocari pōt & iura que glo. allegat loquūtur in casu separato & separatoꝝ nō est illatio. l. si. ff. de calū. & l. si maritus. C. de dona. inter virū cū simi. Pro quo facit qꝛ non minus obligantur filij patri q̄ donatarius donatori imo longe magis & tñ filius non pōt priuari hereditate paterna. ex eo quia nō aluerit patrem in prin. vt pbatur in aut. vt cū de appellatione cognoscitꝛ. §. illud quoq capitulū. §. causas. & §. seq. & p glo. in. c. quntauallis de iureiu. que enumerat cās ingratitudinis filioꝝ: iō pariter donatarius non deberet priuari rebus sibi donatis: licet non aluerit donatricem & tanto fortius q̄to efficacius ius habet donatarius in re sibi donata in qua habet ius vere sibi quesitum q̄ fili9 habeat in bonis paternis in quibus habet ius querendum atten4 ta rei veritate. † Et facilius impediuntur querenda q̄ amittantur quesita. argumen. l. fina. C. de codicil. & c. ad apostolicam. de regu. & l. patre furioso. de his qui sunt sui vel alieni iuris. & quod not. in 5 c. cum tibi absenti. de preben. lib. vj. † Similiter nec pater exheredari potest a filio propter non prestita alimenta filio vt in auten. vt cum de appel. cognoscitur. §. & hec quidem de parentum. et. §§. sequentibus. Et tamen magis assimilatur parens patrono vt in titu. si quis a parente fuerit manumissus in rubro & nigro q̄ donatarius vel donator assimilatur patrono non idcirco si iura adducta per glo. loquentia in patrono non prestante alimenta liberto non trahuntur ad liberos vel parentes fortius videtur qō trahi nō debeant ad donatarium: & hoc in puncto iuris tenenduꝫ arbitrarer. Tamen cum vt dixi in via decisiua non audeo recedere ab auctori6 tate glos. † Presupposito pro vera dicta opinione glo. est aduertendum qō tex. in. d. l. alimenta. requirit qō alimenta petantur a liberto & a contrario sensu si non petuntur a liberto tunc patronus non priuatur iure suo. argumen. autem a cōtrario sensu est fortissimum in iure. l. j. §. huius rei. ff. de officio eius cui mandata est iurisditio. Sed non presupponitur quod dicta donatrix petierit alimēta a donatario: ideo non potuit priuari rebus donatis. ¶ Iteꝫ est 7 ponderandum. † qō qui dicit donatarium ingratū & sic allegat causas ingratitudinis ei incumbit onus probandi: vt probat tex. in d. l. fina. & ibi notat Bal. & in simili probatur in. l. omnimodo. C. de inofficio. testamen. ideo dicenti quod donatarius non prestitit alimenta donatrici incumbit sibi onus probandi. Quod maxime pro8 cedit † quia quando aliquod factum requirit impensam presumitur factum ab eo qui tenebatur illud facere: vt notat Barto. et docto. in. l. qui seruum. ff. de berborum obligationi. per. l. fina. C. de alimen. pupil. prestandis prout: et ibi notant docto. per illum textum qui loquitur in alimentis & probat quod quis censetur alimentatus ab eo qui debebat eum alimentare: idcirco si non probatur negatiua: quod scilicet dictus donatarius non prestiterit alimenta petita non potuit dictus donatarius priuari rebus sibi donatis nec donatio sibi reuocari: licet donatarius nequeat probare sibi donatrici prestitisse integra alimenta potest autem probare q 9 aliqua ad eam misit pro alimentis. ¶ † Est etiam & tertio ponderandū q tex. in. d. l. alimenta requirit. in. §. imperatoris paupertatē vel infirmitatē q vꝫ ponderari vt libertas vel patronus careat alīs alimētis ita qō videtur q si alius prestat alimenta ita qō libertus non caret ɔgruis alimentis nō videꝛ q patronus debeat iudicari ingratus

10 ingrat⁹ vel ecõtra in patrono non alimẽtato a liberto.† Et maxime quia si donatarius teneretur alimẽtare donantẽ ille qui alimẽtauit potest repetere impẽsas ab ipo donatore:lz nõ fecerit eo animo.arg.l.item eũ.ꝛ.l.si pupilli.§.qd ergo.ꝛ ibi glo. sup verbo ipso gestu.ff.de neg.gest.ꝛ per Bar.ꝛ doc.in.l.alimenta.C.eo.tit. ita ꝙ nõ suadet equitas ꝙ si donans habuit cõgrua alimenta donatari⁹ debeat censeri ingratus. Et etiã quarto ponderandũ ꝙ donatrix promisit ꝛ iurauit non reuocare dictã donationẽ rõne ingratitudinis vel ex alia causa:ꝛ lz dicta cõuentio nõ teneat nec firmetur iuramẽto quatenus ingratitudo fuisset dolosa ita qđ tenderet in delictum per.d.§.illud nulla. Tamẽ videtur ꝙ si alimenta nõ fuissent prestita per dictũ donatarium ex negligentia vel alia culpa videt̃ ꝙ dicta conuentio valeat saltẽ mediante iuramẽto per id qđ habetur.in.d.§.illud nulla.in.ij.responso.ꝛ in.d.c.cũ contingat.de iureiuran.cũ simi. Quelibet aũt causa etiã nõ rõnabilis excusat a dolo. l.igitur.ff.de libe.cã.ꝛ.l.sed ꝛ si lege.§.scire.ff.de peti.here.ꝛ no. gl. in.l.vnica.§.fi.ff.si quis ius dicenti non obtẽperauerit.ꝛ in.l. satis. ff.de in ius vo.si itaqꝫ dictus donatarius non prestitit alimenta: quia videbat ꝙ ab alio accipiebat cõgrua alimenta qđ non patiebatur aliquod detrimentũ in alimentis vel si credebat se non teneri ad prestandũ alimenta ex eo q: alius alimentabat ꝛ sic donatrix habebat vñ poterat cõmode alimentari:vel q: conuenerat vt conuenit cessasset dolus per predicta adeo ꝙ cõuentio videt̃ ꝙ astringeret donatricem ad non reuocandum. Ex quibus oĩbus simul iũctis puto aperta fronte concludendum ꝙ dictus ser Matthe⁹ heres dicte donatricis non possit petere aduersus dictũ donatarium nec niti dicta reuocatione nõ obstantibus adductis in cõtrariũ in quibus ex magna parte patet respõsum per adducta pro hac pte.

11 ¶ Non eñ obstat glo.d.l.fi.de reuocandis donationib⁹.† quia responsum est ꝛ etiã rñderi põt ꝙ dicta gl.loquit̃ eo casu quo donãs non alatur vnde verba glo.cessant qñ donans alimentatur a quocunqꝫ alimentet̃. Et insuper decisio illius glo.nõ trãsit sine dubio q: prout dicit ibi Saly.iura que gl.allegat non probant ei⁹ dictũ.

12 † Et glo.in.l.condẽnatione.ff.de reg.iur.vult qđ donatarius non tenetur alimentare donantẽ:quia iure nõ cauetur ꝛ dictas glo. vt inter se cõtrarias alle.Bar.in.d.l.alimenta.§.imperatoris.de lib. agno.ꝛ nihil decidit.ꝛ Saly.in.d.l.fi.videtur velle qđ nõ teneat̃ nisi obligatione ad antidora.ꝛ sic videtur inherere opi.glo.d.l. in condẽnatiõe. Et sic pcedit opi.gl.dicte.l.in condẽnatione.

13 ¶ † Non obst.ei ꝙ dixi ꝙ incũbit onus probandi se alimentasse ei qui tenebatur alimentare per theoricam.glo.ꝛ doc.in.d.l.ij.de iure emphyteotico.ꝛ bar.in.d.l.hoc iure.ꝛ doc.ibi.ꝛ in.d.c.potuit. Qui loquũtur in eo qui tenet̃ alia obligatione ꝙ obligatiõe ad antidora q̃ nõ astringit ad obseruantiã. Et forte nõ pcedit in eo q̃ astringit̃ officio iudicis qđ nõ psupponit obligationẽ.l.que per collusionem.§. pcij sortẽ.ff.de actio.emp.ꝛ.l.quintus.ff.de alimẽtis ꝛ ciba.leg. Et memini cũ essem cõsultus cõsultatiõe decisiua dñ legebã pisis fuisse mihi ostensum cõsilium sigillatũ excellentissimi doc.do. Alexandri de imo.qui cõcludebat qđ incũbit onus pbandi ei qui dicit maritũ nõ adhibuisse medicum vxori egrotanti ꝛ pptere a perdidisse lucrũ dotis:licꝫ maritus teneretur adhibere medicũ:ꝛ ita ego consului q̃ casus satis assimilatur casui nostro vtroqꝫ eñ casu pena irrogatur ex dispositione iuris nõ ex ꝯctu nec ex natura cõtractus.ꝛ insuper in casu isto militat psumptio supra ponderata per.d.l.fin. de alimentis pupillo pstandis.ita ꝙ etiã si procederet opi.glo.d.l. fi.de reuocãdis dona.pcederet p predicta ꝙ dixi.s.qđ incũbit on⁹

14 probandi ei qui dicit donatario alimenta nõ pstitisse.† Pro quo etiã facit ꝙ no.Saly.in aut.hoc ampli⁹.C.de fideicõ.dicens ꝙ qui dicit heredẽ nõ impleuisse voluntatẽ defuncti ꝛ pptere a incidisse in penã illius aut.incũbit onus pbãdi dictã negatiuã:ꝛ tñ ille tex. loquitur etiã in legatario cui dꝫ impleri qui etiã inuitatur ita qđ potest agere.ꝛ tñ Saly.loquitur gñaliter. Nec etiã obstat ꝙ cõuentio de non reuocando donationẽ ex causa ingratitudinis non valet. Nec firmatur iuramento:q: inuitat ad delinquendũ:q: ad hoc supra respõsum est ꝛ dato ꝙ conuentio predicta non valeat: tamẽ negatur qđ dictus donatarius censeatur ingratus pp̃ter alia media supra deducta. Laus deo.

¶ Summarium super cõsilio.cxxj.

¶ Consilium.cxxj.

In nomine dñi nostri iesu xpi. ¶ Quãqꝫ videatur primo respectu dicendum ꝙ heres dicti Alouisij debeat participare lucrum dicte salarie saltem in quantitate quam dictus Alouisius immisit in dicta societate:q: videtur ꝙ dicta societas trãsiuerit in

1 heredem. ¶ † Quia societas rerum publicarum que habentur ex publico transeunt in heredes si in contractu societatis habetur mentio de herede in.l.adeo.ff.p socio.que lex lz loquatur in societate vectigalium tamen Bal.ibi intelligit generaliter in societatibus que fiunt super rebus publicis:ꝛ idem videtur probare tex.cũ glo.in verbo ceterorum.in.l.verum.§. in heredem. eodem titu.et ideo cũ in contractu societatis predicte fiat mentio de herede Alouisij videtur quod dicta societas transiuerit in eius heredem. Nec videtur obstare quod dictus heres est pupillus ꝛ sic inutilis societati qđ considerat glo.in dicta.l.adeo. quia illud videtur considerandum quando defunctus habebat in societate ponere operas suas:quia tunc suadet ratio qđ ex quo pupillus non potest prestare opas vtiles societati:societas nõ trãseat in ipsuꝫ pupillũ:lz dictus Alouisius habebat solum ponere pecuniaꝫ in societate:quia in ea debebãt operari ꝛ negocia societatis gerere Federicus ꝛ Archangelus non videtur quod militet ratio glos. quia pecunia immissa in societate per dictum Alouisium ita profuit societati post mortem Alouisij prout in eius vita:ideo videtur qđ per eius mortem non fuerit finita societas. Et per consequens videtur qđ emolumentum dicte societatis pertineat pro rata sua ad dictum here-

2 dem Alouisij.† Nec videtur obstare qđ dict⁹ Alouisi⁹ non immiserit integrã q̃titatẽ quam immittere tenebatur in dicta societate:quia per hoc non debet rescindi contractus societatis qui est cõtractus nominatus. Sed contra non obseruantẽ potest agi ad obseruantiam contractus seu ad interesse vel ad penam per ea que habentur in.l.fina.ff.de conditio.ob causam.ꝛ.C.de pac.inter empto rem.in.l.cum te. vbi casus specialis quod contractus nominatus reuocatur propter non obseruantiam:vt notant docto.ibi. ꝛ in dicta.l.fina.si ergo est ibi speciale:ergo in contrarium est ius commu

3 ne.l.j.C.de thesauris. lib.x.et.l.j.ff.ad municipa.† Nec etiam videtur obstare lex si quis maior.C.de trãsactioni. quia illa lex videtur intelligenda in transactione ꝛ non in contractu societatis cum sit situata sub titu.de transactionibus.argumen.l.imperatoris.ff. de in diem adiectione.et in prohemio sexti in verbo congruis subdere titulis. Et per glos.in.l.sticho. in principio.ff.de conditione indebiti. et quia de transactione pluries facit mentionem ille textus:et nunqꝫ de societate vel alio contractu nominato : ideo cum illa dispositio sit exorbitans et penalis videtur restringenda et non trahenda ad societatem.argumen.regule in penis et regula que a iure communi exorbitant in sexto.cum concordantijs.

4 † Item Baldus in.l. qui crimen.C. qui accusare non possunt. x. colum.dicit quod si quis fideiussit cum iuramento possit purgare moram : vt notatur in cano. apud misericordem.xxxij. questione j.et in canone beatus.xxij.questione.ij.et in.c.ex literis.de rescrip. fm eum :qui opponit de dicta.l.si quis maior.per quam impeditur purgatio more prout volunt doctores.ibi.et in.l.si insulam.de verborum obligationi. et respondet Bald.in.d.l.qui crimẽ. quod

5 illa lex non procedit de equitate canonica:† et dictus contractus fuerit celebratus in terris ecclesie et in eis habebat implere et rei cõueniẽdi sunt de terris ecclesie:iõ in hac causa habeat seruari ius

canonicum per ea que habentur per doc. in c. j. de noui oper. nun. et per glo. in c. ij. de reg. iur. eo. lib. et per Bar. et Bal. in l. priuilegia. C. de sac. san. ec. Et insuper in venetijs non seruatur ius ciuile. et cō
6 sequenter nō pcedit ibi. d. l. si quis maior. ¶ † His tamen non obstantibus ḡtrarium puto de iure respondendū ad cuius rei euidentiam pmittendū duxi. q dictus ḡtractus societatis cēsetur finitus morte dicti Alouisij per. l. adeo. in prin. et l. verum. §. in heredē. et l.
7 actione. §. morte. ff. pro socio. in quibus tradit regula. † q societas finitur morte vnius ex socijs. Que pcedit in societate vectigalium et similiū rerū publicarū. d. §. in heredem. nisi actū fuit q in heredez transiret. vt. d. l. adeo. in casu aūt nostro non fuit actum q societas trāsiret in heredem: qz fuit assumptus in sociū Alouisi⁹ et in assumptione in sociū non fuit facta mentio de herede: ideo non censetur actuz q heres Alouisij esset socius: ideo standū est regule pro qua
8 presumitur vt per Bar. in l. quotiens. ff. si quis cauti. Nec † ob. id qḋ subditur in cōtractu q ipse Alouisius pmisit per se et heredes et successores suos exbursare quartā partem ec. qz non ppterea censetur actū q heredes essent socij: sed q heredes essent obligati ad obseruandum pmissa per Alouisiū put est regulare q obligatio defuncti transit in heredem et si heres non exp̄mit subintelligitur. l. si pactū. ff. de pba. q pcedit etiā in ḡtractu societatis per. l. heres socij. ff. pro socio. Et facit. d. §. in heredem. ideo noīatio heredum facta in dicto ḡtractu nō facit dictā societatē transire in heredē. pro quo facit q nominatio heredū et successorum fuit facta simpliciter non restricta ad primos heredes ita q intelligitur de heredib⁹ et successoribus in perpetuū. l. in annalib⁹. C. de leg. et l. heredis. de vb. sig.
9 Nā heres heredis primi defuncti est heres. l. fi. C. de here. insti. † et tamen societas etiā vectigaliū nō pōt transire etiam ex cōuentione expressa nisi in primū heredē vt no. glo. in l. nulla. ff. pro socio. per
10 tex. ibi cum qua doc. transeūt. † Pro quo etiā viget qz dū in dicto ḡtractu fit mētio de receptiōe in sociū nominatur solum Alouisi⁹ et nulla fit mentio de herede nec dictus Alouisius recepit pro se et suis heredibus ex quo deprehenditur q societas ḡtrahebatur solum cum Alouisio et dictus Alouisius solum futurus erat soci⁹ nō autem contrahebat cuz heredibus dicti Alouisij nec eius heredes recipiebantur in socios nec dictus pcurator inquantū deprehenditur ex ipso ḡtractu habebat mandatū recipiendi in sociū nisi Alouisiū. coadiuuant predicta: qz ex parte recipientiū Alouisiuz in sociū societas nō erat transitoria in heredes qz nihil erat de heredib⁹ cōuentum ita etiaz est verisimile q vt seruetur equalitas etiam ex parte Alouisij nō sit transitoria in heredem. item confert: quia regula est q societas nō transeat in heredē per iura superi⁹ adducta et pro regula presumitur: vt no. bar. in l. quotiens. ff. si quis cautio. Ideo cōtractus in dubio dz censeri factus et interp̄tari vt societas
11 non transeat in heredes. cōfert etiā † qz verba interp̄tanda sunt cōtra eum qui nititur ex pacto. l. labeo. et l. si in emptio. ff. de ḡtrahē. emp. Ex qbus oībus concludenduz est q dicta societas fuit finita morte dicti Alouisij q maxime dicendū est attento q heres Alouisij remansit pupillus inutilis societati. Et licet Alouisius nō haberet se exercere in administrādo negocia societatis: tamē eius psona suo credito et auctoritate erat vtilis societati et ppter eius auctoritatē et fauores ab eo prestandos fuerat cum eo societas ḡcta et al's non fuisset ḡtracta cū eo vt in puncto p̄supponitur vnde stante hoc presupposito etiā si fuisset actum q societas transiret in heredem Alouisij: societas eo casu videretur finita morte ipsius Alo
12 uisij per tex. d. l. adeo. versi. quid enim est. ¶ † Scdo ponderanduz est q dictus Alouisius nō obseruauit ea que seruare promisit in dicto cōtractu societatis; qz nō immisit in societatem integrā quantitatē quā immittere promisit et etiam nō dedit fideiussorem camere apostolice: prout dare tenebatur ita q si eius heres aget ex contractu societatis vt seruetur sibi cōtractus societatis et sic vt dict⁹ Federicus det sibi partē lucri prout cōuenerat obstabit sibi exceptio pacti non seruati. Quia non seruanti fidem pōt licite fides frangi nec tenetur quis seruare ḡctum aduersario qui ḡtractū non obseruauit. l. cum ppōnas. el scdo in fi. C. de pac. cū concor. ibi adductis in glo. fi. et multis similibus. Nec tunc iuramētū astringit: vt est tex. in
13 c. peruenit. el scdo de iureiuran. † Habet eīm iuramentū tacitas cōditiones inter ceteras si iuranti seruabitur fides: vt dicit gl. in verbo cōditionē. in c. quēadmodū. eo. ti. qḋ maxime dicendū est si is q non seruauit iurauit seruare contractum et tpe ḡtractus et iuramē ti erat maior. xxv. an. put hec contingūt in casu nostro in quo Alouisius maior. xxv. an. iurauit vt p̄supponitur seruare ḡctum et ve
14 nit contra nō obseruando predicta. † Et sic periurando vnde incidit in penas. d. l. si quis maior que sunt plures. Inter ceteras q nō seruans ipo iure priuat actione sibi cōpetēte in ipso ḡctu vt determinat glo. ibi in verbo puatus. Et etiā puatur ipo iure oī cōmodo q ei cōpetebat vel cōpetiturū erat vt etiā no. doc. ibi. et in l. si insulam. de verb. oblig. et Saly. in l. semel mora. ff. solu. matri. in quib⁹ iuribus docto. cōiter oēs volunt q pene. d. l. irrogentur ipo iure.
15 Preterea inferentes q cesset more purgatio. † Itē cōcludūt Barto. et Bal. et doc. cōiter q illa. l. pcedat nō solū in transactiōe sed generaliter etiā in alijs pactis: qz ille tex. sepe sepius loquitur in trāsactione et pactis ita q nō se restringit ad transactionē sed militat etiā in alijs pactis et satis facit ad titulū et ad subiectā materiā si et in transactione procedit nec subesse videtur ratio differentie inter transactionē et alia pacta. Nā licet aliqua sp̄al'r dari possint in trāsactione odio forte litiū vt. s. ipe lites euitentur dicta ratio cessat in casu isto qz ppter dispositionē. d. l. si quis maior. pōt restaurari lis magis q̄ euitari: nam si non implet trāsactionē ille qui aliquid pmisit vt a lite discedatur dicta lex tendit ad restaurādā litem vt de se constat et sic eadē videtur ratio in transactione et in alijs pactis: ideo nō imerito p doc. gn̄aliter intelligitur illa lex cuius vba sunt gn̄alia et ita pluries cōsului et vidi ab alijs excellentibus doctoribus cōsultū et in terris ecclesie. Nec ob. q dicit Bal. in. d. l. qui crimē. qz loquitur sine iure et rōne ex sui capitis sn̄ia. nō eīm probant eius dictū iura per eū adducta: nā dictus canon apud misericordem loqtur in foro penitentiali. Itē glo. loqtur in purgatione more in pena cōuentionali nec loquitur in cōuentione iurata prout loquitur d. l. si quis maior. et dato etiā q loqueret in pena ḡuentionali interueniente iuramēto posset pcedere eius dictū qz non p̄supponit q
16 iurans fuerit maior tēpore iuramenti. Item † executio pene cōuētionalis nō fit ipo iure propter quam executionem a iure factā impeditur purgatio more prout doc. dicunt. Ideo teneri pōt q quo ad penā cōuentionalem nō impediatur purgatio more put legendo dixi in. d. l. si quis maior. lz doc. aliud in illis terminis videatur velle etiam in pena cōuentionali prout et ibi retuli. Et dato q illō pcederet q volūt doc. nihilominus posset pcedere cōtrariū dictū qn̄ non seruans nihil ex cōtractu cōsequitur. ita q in. nihilo sit executio ipo iure: et ppterea cessat ratio doc. Insuper gl. d. cañ. apud misericordē allegat iura ciuilia ita q nullā differentiā sentit inter ius cañ. et ciuile. nec aliquid facit q vigeat. d. cañ. beatus. qz loquit qn̄ ex iusta causa nō implet iuramentum quo casu nullatenus incidit in periuriū vt ibi est exp̄ssum q etiā esset de iure ciuili. arg. l. fi. ff. qui satis. cog. et l. adigere. §. q̄uis. ff. de iurepatro. et ita etiā intelligit archi. d. cañ. apud misericordem. in eo. cañ. apud misericordez. addens super tex. dū tñ iustū impedimentū interueniat et dies aliter ab hoīe non sit appositus que verba archi. faciunt q idē de iure cañ. et ciuili. Nec ob. c. ex literis. qz loquitur qn̄ per cōtumaciā priuatur cōmunione ita q nemini applicaretur pena et non est cōuentionalis pena sed legalis vnde patent rationes differentie. Unde
17 pz q nō est tenendū dictū Bal. † cū non sit inducēda dr̄ia inter ius canonicū et ciuile. sz iura sunt iuribus cōcordanda. c. cū expediat iura iuribus cōcordari. de electione. li. vj. et l. vnica. C. de inoffi. dotibus. Et si aliud dicēdū foret de iure canonico verisil'r doc. fecissent de hoc mētionem attenta singularitate et maxima importātia que
18 resultat ex dispōne. d. l. si quis maior. ¶ Nec ob. id qḋ dixi. † q cōtractus noīatus nō retractat ppter nō obseruātiā alterius ex ḡhētibus: qz illud procedit quo ad actionē consequendā ad repetendū data seu executa put loquūtur. d. l. si. et. d. l. cū te in ḡrium adducte. secus autē quo ad exceptionē opponendā cōtra nō obseuantē agētem ex cōtractu quē nō seruauit prout loquuntur iura p hac parte ad hoc ppositum adducta. Preterea illud ḡrium non procedit in casibus in quibus militat singularis dispositio. d. l. si quis maior. Nec etiam obstat q in contrarium primo loco dicebatur q hmōi societates non finiuntur morte socij: qz ex supradictis q̄plures patent clare respōsiōes quas breuitatis cā nō repeto.

Laus deo.

Post cōsilium completuz

19 † fui cōsultus an impedire debeat cōpromissum propter incertitudinē et ineptitudinē petitiōis in qua dictus ser Mattheus narrareyt se heredē ex testō dicte Francise et dictā donationē fuisse reuocatā et dictū Bartholomeuz sibi ser Mattheo teneri ad omnia que declarabūtur per arbitros eligendos ex forma statuti quo cauetur q inter ḡsanguineos possit alter ipsorum petere compromissum et stetur declarationi domini potestatis et iudicis qui debeāt declarasse infra certum tempus et eius declarationi stari debeat omni exceptione et appellatione remotis ec. et subditur non compellatur quis cōpromittere id de quo appareant lata sententia que transiuerit in rem iudicatamvel instrumentum guarentigiatum seu confessionatum vel depositi vel alterius vltime voluntatis seu laudi vel arbitramenti semel lati q transiuerit in rem iudicatam. ¶ Circa quod licet videatur prima facie dicendum quod dictum compromissum impediri nō debeat
20 propter generalia verba statuti: † quia statutū generaliter loquēs generaliter videtur intelligendum. l. j. §. et generaliter. de lega. prestan. et vbi non distinguit nec nos distinguere debemus. l. iij. ff. de officio presid. et. l. de precio de publiciana cum multis similibus. ¶ Tamen his non obstantibus contrarium puto de iure respon
21 dendum ad cuius rei euidentiam premitto. † qḋ isti arbitri statutarij censentur iudices a iure delegati per id quod habetur in. c. ab arbitris. de officio delegati. libro. vj. et in. l. apertissimi. et in. l. fina. l. C. de iudicijs. et succedunt arbitri in locum iudicis: vt dicit Bal
22 dus. in. l. si iudex nutrici. ff. de his q sunt sui vel alieni iuris. † Ideo

laudum

laudum quod ab eis profertur censetur sententia a iudicibus lata.
23 Sed † vbi libellus est ineptus sententia inde secuta est nulla vt no.glo.in verbo ꝯm.instituta.de obli.ti.generali.⁊ probat tex.⁊ ibi
24 doc.no.in.c.cū dilecti.de emptione ⁊ venditione.† ¶ Libellus autem censetur ineptus qñ ex narratis non elicitur actio seu non deprehenditur cā idonea ex qua deprehendatur actio competens vt habetur ꝑ glo.⁊ doc.in.l.j.in prin.ff.de edēdo.⁊ in.l.edita.C.e.tit. ⁊ in.d.c.cū dilecti.⁊ in.c.examinata.de iudicijs.⁊ est ratio:quia sine actione nemo experitur.l.si pupilli.§.videamus.ff.de nego.gest.⁊ l.nā postea.in princ.de iureiurā.sed nulla actio competit dicto ser Mattheo ad id qđ petitur.s.ad id qđ arbitri declarabūt:quinimmo nec ex narratis infertur ꝙ aliqua obligatio seu actio sibi cōpetat:q2 nō narratur ꝙ ex donatione q̃ d2 reu ocata fuerit facta aliq̃ traditio:ita ꝙ.d.Bartholomeus teneat̄ aliq̄d restituere dicto ser
25 mattheo actori.† Donatio ei hodie ꝑficit̄ solo ꝯsensu.§.ꝑficiunt̄. institu.de donationib9.⁊.l.si qs argentū.C.eo.ti. Jtē ex alio reddi
26 tur dictus libellus ineptus:† q2 est incertus:⁊ libellus incertus est ineptus saltē opposita exceptiōe.c.significātib9.de libelli oblatione.ꝙ l3 loquat̄ in reali:tñ idem est in personali:prout vult ibi glo. ⁊ Panor.quod ⁊ vult glo.⁊ Bart.in.l.sed an eandē.ff.de excep.rei
27 iudi.⁊ Bar.in.l.si mater.e.ti.⁊ facit.d.l.j.in prin.de edēdo.† Et idē cōstat ꝙ exceptio incertitudinis libelli impedit litis ingressum:⁊ exceptio q̄ impedit litis ingressum impedit cōpromissum.volunt doc.post Bal.in.l.si fratris.C.de trāsac.⁊ i.l.elegāter.§.si qs post. de condi.inde.⁊ in.d.l.si iudex nutrici.⁊ in.l.si patronus libertū.de iureiur.ex quib9 remanet ꝯclusio.ꝙ nō d3 ꝓnunciari cām cōpromittendā nec exceptiones statutarie obstāt ꝑ dictis fundamentis vt de se cōstat:maxime q2 pñt intelligi qñ reus cōuentus ex re iudicata vel instrumēto guarentigiato peteret cōpromissum. Jtem qñ res iudicata verteretur in dubium probabile per id qđ habet̄ in.l. post rem iudicatam.ff.de trāsac. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cxxij.

1 Societas morte finitur.
2 Societatis lucra ⁊ dāna post socij mortem transeunt in heredē.nu me.5.et.7.
3 Socij mortui heres quando non participat in lucro prouenienti ex rebus emptis post mortem socij.
4 Societas non dicitur contracta inter hereredes sociorum ex eo ꝙ fit mentio heredum.
6 Omnis actio transit in heredem.
8 Heres tenetur ex facto defuncti.
9 Heredis persona censetur eadē cū defuncto.

¶ Consilium.cxxij.

In noie domini nostri iesu

christi. ¶ Viso pūcto ⁊ copia instrī cōtractus societatis vr̄ prima facie dicendū:ꝙ heredes dicti dñi petri felicis nō debeāt participare de lucro dicte salarie facto post mortē dicti petri felicis saltē ex emptiōib9 salis factis post mortē dicti petri fe
1 licis.† Nā societas morte socij finit̄:ita ꝙ nō trāsit i heredē.l.actione.§.morte.ff.ꝓ socio.⁊.l.adeo.in prin.⁊.l.verū.§.fi.e.ti. qđ procedit nō solū in societate rerū priuatarū in quib9 fieri nō pōt ꝙ societas trāseat in heredē.l.nemo.ff.eo.tit.sed etiā in societate rerū publicarū prout sunt vectigalia in qua fieri pōt ꝑ pactum ꝙ societas
2 trāseat in heredē.d.l.adeo.† tñ nō trāsit in heredē nisi agat̄ ꝙ i heredem trāseat.d.l.verū.§.in heredē.⁊.d.l.adeo. Et l3 obligatio et actio actiua ⁊ passiua ex ꝯctu societatis trāseat i hr̄dē.d.§.i hr̄dē. ⁊.l.heres.e.ti.tñ societas nō trāsit vt in iurib9 ꝓallegatis.⁊ vr̄ intelligendū ꝙ trāseat obligatio ⁊ actio ⁊ emolumēta ⁊ dāna q̄ respiciūt res factas cōes in vita socij.vt videt̄ ꝓbari ꝑ.d.§.morte.et propterea lucra ꝓuenientia ex sale empto in vita dicti petri felicis debēt ꝑtinere ad heredes dicti petri felicis ꝓ quarta parte:de quib9
3 vt arbitror nō vertit̄ dubiū.† Sed lucra ꝓueniētia ex reb9 emptis post mortē socij:l3 fuerint empta ex precio redacto ex venditione rerū cōmuniū nō pertinēt ad heredes socij mortui prout declarat Raph.fulg.post Jaco.de are.in.d.§.morte.allegādo.l.titiū ⁊ meuium.§.altero.ff.de admini.tuto.⁊ ꝓpterea videt̄ ꝙ emolumenta que prouenerūt ex emptionib9 ⁊ venditionib9 salis post mortē petri fecilis:q2 nō ꝓuenerūt ex re cōi nō debeāt pertinere ad heredes
4 dicti petri felicis:† nec videt̄ obstare ꝙ in ꝯtractu societatis fit mētio de heredib9 socioꝝ:q2 ipsi cōtrahētes receperūt ꝑ seipsis ⁊ eorū heredib9:q2 nō ꝓpterea videt̄ actū ꝙ societas trāseat in heredē: sed ꝙ ipse cōtractus societatis sit seruandus etiā heredib9:ita ꝙ si quis ex socijs nō seruauerit ꝯtractū societatis: ⁊ sic teneantur socij ad interesse vel ad penam obligatio ⁊ actio actiue ⁊ passiue trāseat in heredes:⁊ sit̄ quo ad dāna emolumēta ꝓuenientia ex reb9 cōibus seu circa res cōes:l3 post mortē socij:⁊ sic finita societate ꝑ.l.heres socij.⁊.d.l.verā.§.in heredē.⁊.d.l.actione.§.si incertā.⁊.§.morte.pro quo facit:quia dum in dicto cōtractu nominant̄ socij:nō nominātur heredes petri felicis neq3 alioꝝ:nisi heredes Antonij de rebattis iam defuncti:ex quo datur intelligi ꝙ heredes cōtrahentium societatē nō sunt futuri socij:sed obseruātia cōtractus socie

tatis fieri debeat etiā heredibus ꝯm naturā societatis: que qualis sit probat̄ in iurib9 proxime adductis. Et ita superiorib9 dieb9 cōsului apud vrbinū ꝓ filijs petri archāgeli in sili cōtractu societatis sup salarie marchie ⁊ ducatus ꝓ sequētibus annis:ꝯcludēdo ꝙ l3 fuerit facta mētio de herede cuiusdā Alouisij:tñ societas fuerit finita morte ipsius Alouisij:sup quo vlterius nō insisto cū dicta conclusio nō expediat cōsultanti:si itaq3 societas censeret̄ finita: ideo lucra prouenientia post mortē petri felicis ex emptionib9 salis factis post eius mortē nō vidētur pertinere ad heredes ipsius petri
5 felicis.† His tñ non obstantib9 cōtrariū puto de iure rñdendū.v3. ꝙ l3 societas censeretur finita morte petri felicis:⁊ sic societas non trāsiuerit i dictos heredes:tñ emolumēta ⁊ lucra prouenientia ex dicta salaria empta a camera ap̄lica per dictos socios:vt in pūcto presupponitur de quo non sit dubiū:prout etiā asserit̄ in instrō contractus societatis:l3 instrm emptionis nō viderim pertineant ad heredes dicti petri felicis pro quarta parte:siue ꝓuenerint in vita petri felicis:siue post eius mortē:siue ex sale empto in eius vita:et sic facto cōi siue ex sale empto post eius mortē. Nā cōstat ꝙ ius et facultas vendendi sal cōitatib9 ⁊ ꝑsonis dictarū ꝓuinciarū spectat ad sedē ap̄licam ⁊ ad eius camerā seu ad habētes cām ab ipsa sede apostolica vel eius camerario seu camera ap̄lica prout sunt emptores dicte salarie qui sunt positi in locū sedis ap̄lice seu pape ⁊ eius camere:⁊ censentur emisse ius ⁊ facultatē vendēdi sal in dictis prouincijs ⁊ exigendi penas alijs vendētibus vel emētibus ab alijs q̄ ab ipsis emptoribus ⁊ ab eoꝝ institoribus ⁊ ex dicto iure ⁊ facultate causatur lucrum ⁊ emolumētum ex dicta salaria:q2 sal venditur pro satis maiori precio q̄ ematur ⁊ pro ista cā ⁊ spe lucri inde causata exponitur precium magne q̄titatis ad qđ precium sunt obli
6 gati heredes ipsorum emptorū.† Quia regulariter oīs actio ex cōtractu transit in heredē.l.si pactum.ff.de proba.⁊.l.j.C.de heredi. acti.⁊ per totum cū multis similibus. Jta ꝙ si de dicta salaria fuisset deperditū:ita ꝙ nō fuisset refactū tantū quātum fuit preciū dicti heredes passi fuissent dānū: idō decet ꝙ etiā consequant̄ emolumentū.l.ꝯm naturā.ff.de reg.iur.⁊.l.si his qui.§.si quē questum.ff. cōmoda.cū sim̄ibus. Jtē ius vendendi sal ⁊ exigendi penas ab alijs vendentib9 ⁊ emētibus si qđ prout arbitror spectat ad eos fuit cōe inter ipsos socios:ita ꝙ omne lucrū inde proueniens ꝓuenit ex re cōi ⁊ ꝓpterea ꝑtinet ad heredē quātūcūq3 sit finita societas ꝑ.d.§. morte.ex quo supra deductū est ꝙ omne emolumētū proficiscitur ex iure ⁊ potestate vēdēdi sal ipsis solis emptorib9 attributū vigore dicte emptionis salarie q̄ presupponitur facta cōi noie: ⁊ ꝓ qua obseruanda prout est verisimile ipsi socij dederunt fideiussores camere ap̄lice:quibus fideiussorib9 cōstat heredes obligari per supradicta. Et hinc est ꝙ tex.in.d.§.in heredē.generaliter dicit ꝙ l3
7 heres socij non sit socius:† tñ emolumēta societatis vectigalium ⁊ similium spectāt ad heredē:⁊ generaliter loquit̄:⁊ ideo est generaliter intelligēdus.l.j.§.⁊ generaliter.de leg.ꝓst.⁊.l.iij.ff.de offi.ꝓsi. cū cōcor.indefinita eñ equipollet vl̄i.l.si plurib9.de leg.ij.⁊.l.si seruitus.de seruitutibus vrba.pdi. Nec distinguit ille tex.vñ ⁊ quo tēpore emolumenta prouenerint ꝙ ideo fieri videt̄:q2 omne emolumētum ꝓuenit ex iure exigendi vectigal:qđ ius fuit cōmune inter socios:probatur etiā dicta cōclusio ꝑ generalitatē tex.d.§.si incertam. Coadiuuatur etiā dicta conclusio ꝑ id qđ disponitur in.l.he
8 res socij.eo.ti.vbi est tex.qđ † heres socij tenetur expedire ea q̄ per defunctum fuerūt ichoata: ⁊ ꝓpterea cū per defunctū fuerit facta emptio dicte salarie ꝓ quatuor annis ꝓ quarta pte: ex qua emptio ne ⁊ eius virtute sequūtur venditiones salis pro toto quadriēnio: ideo per heredē seruari d3 dicta emptio ⁊ id quod ex ea dependet. Et ideo ne contractus claudicet d3 sibi seruari dicta emptio et qđ ab eo depēdet prout est ius vendendi sal ⁊ lucrum inde proueniēs qđ in effectu fuit emptum si diligēter ⁊ veridice aduertatur: ⁊ societas fuit super dicta emptione cōtracta ⁊ ius quesitum ⁊ resultans
9 ex dicta emptiōe fuit cōicatū iter socios actiue prout passiue.† Et ius quesitū socio decet qđ trāseat in heredē q censet̄ eadē ꝑsona cū defuncto.in aut̄.de iureiurādo a moriēte prestito.§.j.⁊ qui querit hereditatē que est successio invniuersum ius defuncti.l.hereditas. de reg.iu.⁊.l.nihil aliud.de verbo.sig.⁊ facit dictus.§.morte.ex quibus videtur concludēdum vt.s.qđ emolumēta dicte salarie pertineāt ad heredē pro ea rata pro qua ꝑtinebāt ad dictū petrū felicē in eius vita ꝓ integro quadriēnio non obstātib9 adductis in ꝯtrariū quib9 patet rñsum ꝑ adducta ꝓ hac parte. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cxxiij.

1 Furtum cōmuniter fieri solet occulte.
2 Probatio minus integra admittitur sup difficilli.
3 Juramēto actoris difficultas rei solū ꝓbat̄ cōtra dolosum delinquētem:non autē cōtra alium siue cōitatem.nu.27.
4 Confessio erronea non nocet.
5 Error probatur probando rem aliter se habere.
6 Error probabilis in quibus dicatur.
7 Confessio absente parte facta que non plene probaret prodest ad coniecturam veritatis rei demonstrande.nu.29.
8 Actore non probante reus absoluitur.

9 Exorbitantia a iure cõmuni non regulantur ẜm dispositionem iuris communis.
10 Delicto alterius nemo obligatur.
11 Constitutione exorbitanti non obtinet nisi plene probet constitutionem.
12 Negatiue onus probandi incumbit ei qui se fundat in illa. numero.14.et.16.et.17.
13 Mutuans magistratui habet probare ꝙ non conuertit in vtilitatem reipub. vt detur actio.
15 Dotis lucrum amittit maritus qui non adhibuit vxori medicũ.
18 Negatiua est impossibilis probationis.
19 Negatiua probari potest confessione partis aut rei discussione.
20 Territorium non dicitur posse percipi sensu corporis.
21 Testis nõ probat nisi scientie causam reddat super cũctis.
22 Probatio solo rei nomine cum alijs demonstrationibus fieri põt.
23 Nomina rerum propria sepe conueniunt diuersis rebus.
24 Probatio debet de necessario concludere.
25 Testis quantũcunq; dignus non plene probat.
26 Sententia ferri debet super rebus certis ⁊ probatis.
28 Iudex habet iudicare ẜcõm acta ⁊ probata.
30 Confessio in absentia partis semiplene probat.
31 Testis potest esse singularis persona pro sua vniuersitate.
32 Testis esse nequit subditus in causa sui superioris.
33 Subditus facilius dicitur corrumpi a suo dño ꝗ̃ terrigena a sua terra.

Consilium. cxxiij.

In nomie domini nostri iesu xpi. Uiso processu ⁊c. Uidet̃ primo aspectu dicendum ꝙ dicti agentes foueant iustitiam: quia satis videtur probari maleficium et locus maleficij. Et 1 maxime† quia similia maleficia prout sunt robarie cõiter fiũt ma- 2 gis occulte ꝗ̃ fieri pñt: ita ꝙ de facili probari exacte nequeũt. †Et in his que sunt difficilia ad probãdum admittuntur probationes minus integre. vt habetur in. l. actionibus. §. plane. ff. de in litẽ iurando. ⁊ in. c. cũ cãm. de probatio. ⁊ in auc. quas actiones. C. de sac. san. ecc. ⁊ in. c. j. de prescriptionibus. lib. vj. ⁊ in. l. at qui natura. §. cum me absente. ff. de nego. gest. ⁊ in. l. consensu. C. de repu. ⁊ multa similia possent adduci. Et licet dicti testes non deponunt de quã- 3 titate ablata: †tñ videtur ꝙ probari potest per iuramentũ Ioãpauli spoliati per. l. si quando. C. vnde vi. ⁊. c. fi. extra ꝙ me. causa. ⁊ maxime: quia probari videtur per tres alios testes quãtitas quam dictus Ioãpaulus secum portabat in scarsella ⁊ bursia. Item quo ad locum in quo videtur fieri insistentia coadiuuatur pars dictoꝝ agentium: quia quidam alij testes deponunt ꝙ viderunt dictum Ioãpaulum vulneratum portari tunc temporis in territorio gonesse: ⁊ tamen redibant retrouersus territoriũ spoleti: ita ꝙ est verisimile ꝙ delictum fuerit perpetratuꝫ in dicto territorio gonesse. Item plures testes deponũt ꝙ fuit dicta derobatio facta in dicto territorio gonesse: lꝫ deponant de auditu: ⁊ propterea nõ probãt per iura vulgaria: tñ videtur ꝙ aliqualiter adminiculentur. nec videtur obstare ꝙ aliqui testes examinati pro parte gonesse vidẽtur probare de confessionibus dictorum Ioãnis ⁊ Ioãpauli: ꝙ dictũ maleficium fuit commissum in territorio spoleti: q: videntur com- 4 muniter singulares. Et insuper si nonnulli sunt contestes vt† ꝙ dicte confessiones non obstant tanꝗ̃ erronee per. l. non fatetur. et ꝗ̃ 5 ibi per Bar. de confessis. ⁊. l. cum falsa. C. de iuriꝫ fac. igno. †Error em̃ probatur probãdo rẽ al'r se habere. vt no. Bar. in. d. l. nõ fatet̃. ⁊ licet error in facto proprio non cadat verisimiliter. l. ꝗ̃cꝗ̃. ff. ad velleianum. ⁊. c. ab excõicato. de rescriptis. †Tamen in casu isto error 6 probabilis circa locum seu loci qualitatem ⁊ nomen loci potest cadere: quia de facili error i predictis cadere potest: nec concernit factum proprium. Insuper confessio Ioannis non nocet Ioãpaulo: quia res inter alios acta ⁊c. per iura vulgaria. ⁊ per. l. certum. §. 7 sed an ipsos. ff. de confes. †Preterea confessio facta absente parte non probat saltem plene. d. l. certum. §. si quis absente. ⁊. l. fi. cũ sua glo. ff. de interroga. acti. His tñ non obstantibus contrariuꝫ puto 8 de iure respondendum. cõstat em̃† ꝙ actore non probante fundamenta sue intentionis reus venit absoluendus: etiam si nihil probauerit. l. qui accusare. C. de edendo. ⁊. c. cum ecclesia sutrina. in fi. de causa possess. ⁊ proprietatis. ⁊. l. actor ꝙ asseuerat. C. de pba. cum fi. sed dicti actores nullatenus probauerunt sufficienter fundamẽta eorum intentionis: vt probabo merito pars conuenta dꝫ absolui: ⁊ actores in expensis condẽnandi per. l. properandum. §. siue au- 9 tem alterutra. C. de iudi. ⁊. l. eum quem temere. ff. e. tit. †Qd̃ autem actores non probauerint eorum intentionem deducitur ex pluribus. et primo: quia eorum intentio fundatur in. d. cõstitutione re- 10 gni que est exorbitans a iure communi: †quia regulariter quis nõ tenetur pro delicto alterius per iura vulgaria: ⁊ in specie ꝙ dominus pro delicto subditi: ciuitas seu terre pro delicto ciuis vel terrigene non teneatur si delictum ignorauerit vel illud prohibere non potuit non teneatur: firmat Bar. in. l. nequid. ff. de incẽdio ruina et naufragio. ⁊ in. l. j. ff. arborum furtim cesarum. Et dicta constitutio disponit ꝙ communitas teneatur si malefactores non reperiũtur et non compelluntur ad soluendum prout in petitione narra- 11 tur: quia aliter constitutiones non vidi. †Et quando quis nititur ex constitutione exorbitante non obtinet: nisi probet verificari verba constitutionis: vt singulariter decidit Io. an. in. c. j. de homicidio. lib. vj. dicens ꝙ per hoc euasit a pena dicti. c. quędam inquisitum de crimine assassini ꝙ crimen probabatur: sed quia non erat probatum ꝙ is qui fuerat assassinatus fuerit christianus fuit absolutus: quia ille tex. loquitur de assassinante christianum: ⁊ ei9 theoricam refert ⁊ sequitur Bal. in. l. si quis non dicam rapere. de epis. ⁊ cle. ⁊ no. doc. in. l. si quis maior. C. de transac. Facit optime qd̃ no. glo. ⁊ doc. in cle. fi. de rescrip. volentes ꝙ quia illa clemen. est exorbi- 12 tans: ideo ei qui ea nititur incumbit onus probandi. † Nec ob. qd̃ est negatiua: quia eis qui se fundant in negatiua incũbit onus eaꝝ probandi: al's succumbunt. l. si quis. C. de fabricẽ. lib. xj. et. l. ita stipulatus. in prin. de verbo. oblig. ⁊ in. l. hoc iure. eo. ti. ⁊ ibi Bart. et docto. ⁊ Inno. Hostiẽ. ⁊ doc. in. c. super his. de accusa. ⁊ Cy. ⁊ alios in. l. ij. C. de iure emphyteo. ⁊ Bar. in consi. xxxj. ẜm ordinẽ perusinum non informis. qd̃ incipit Martinus de eugubio. Et in cõsi. 13 xcv. incip. viso quodam puncto questionis. vbi concludit† ꝙ qui mutuat officiali ciuitatis ⁊ agit contra eum habet probare ꝙ non vertit in vtilitatem ciuitatis. idem firmauit Barto. in consi. cxxiij. ẜm eundem ordinem incipien. statuto ciuitatis gualdi. Conclu- 14 dit† ꝙ qui dicit heredem non obseruasse voluntatem defuncti: et propterea incidisse in penam vigore auc. hoc amplius. C. de fideicom. habet necesse probare negatiuam. s. ꝙ voluntatem defuncti non impleuerit: nec sufficit probare legata facta: ⁊ iussum iudicis 15 ⁊ lapsum tpis. qd̃ et voluit Saly. in dicta auc. hoc amplius. †Iteꝫ al's maritus tenetur adhibere medicũ vxori egrotanti: ⁊ si nõ adhibet amittit lucrum dotis. l. si ab hostibus. §. si vir. soluto matrimo- 16 nio. ⁊ per Bal. in. l. qd̃ in vxorem. C. de neg. gest. †Tamẽ si quis dicit maritum perdidisse lucrum dotis: ex eo quia non adhibuit medicos debet probare negatiuam. s. ꝙ medici non fuerunt adhibiti vt sumitur ex dictis docto. in. d. §. si vir. Et ita apud pisas existens consului apud senas consilio decisiuo. ⁊ tunc fuit mihi productum consilium sigillatum dñi Alexandri de imo. qui idem consuluerat in eadem causa. Et propter predicta al's consului apud Spole- 17 tum. †ꝙ qui nitebatur ex legato facto in casu quo talis mulier nuberet sine consensu quorũdam quos testator nominauit non debebat obtinere probando ꝙ illa nupsit: nisi probaret negatiuaꝫ. s. ꝙ nupsit sine consensu illorum: facit ad predicta qd̃ no. Imo. in. l. ex facto. §. si quis autem. ff. ad trebel. in conditione si decesserit sine liberis. Item facit qd̃ no. glo. in. l. qui dos. §. cuꝫ in libello. ff. de reb. dub. ad intellectum dicti. §. si quis autem. quatenus vult qd̃ sit ibi speciale fauore fideicõ. ⁊ ita illum tex. intelligit ibi Ange. Si itaq; est speciale in fideicommisso: ergo in contrarium in alijs est ius cõmune. l. j. ff. ad municipa. ⁊. l. j. C. de thesau. lib. x. cum ergo nõ probetur in casu nostro negatiua dicte constitutionis: ideo agẽtes de- 18 bẽt succũbere per iam dicta. Nec refragatur† qd̃ dicta negatiua nõ est facilis ad probandum ⁊ quodammodo impossibilis: quia respõdetur qd̃ etiã in casibus supra adductis est similis difficultas pro- bationis ⁊ tñ non curatur. Nec propterea constitutio redditur elu- 19 soria: †quia dato qd̃ negatiua probari nequeat per testes: tñ probari potest per confessioneꝫ partis. Itẽ probari potest p discussionem vt no. Bar. ⁊ doc. in. d. l. hoc iure. ⁊ Ang. in. d. §. si quis autẽ. ⁊ Imo. in. l. lutius. §. tres heredes. ff. ad treb. ⁊ Bart. in dicto consilio. xxxj. incip. martinus de eugubio. in fine. j. col. ⁊ in alio consilio mihi. lxxxj. incip. dilecto filio. colũ. penul. ⁊ vlti. Secũdo est aduertendum qd̃ fundamentum intentionis agentium est qd̃ delictum fuerit commissum in territorio communitatis conuente: ⁊ est pon- 20 derandũ† qd̃ territorium non est tale quid qd̃ percipiat̃ sensu cor- 21 poris. †Et in his que percipiuntur iudicio intellectus ⁊ non solo sensu corporis non creditur testibus deponentibus nisi etiam non interrogati reddant idoneam causam scientie vt no. Inno. ⁊ doc. cõiter in. c. cum causam que. de testibus. ⁊ Bar. in. l. qui testamẽto. §. fi. ff. de testamentis. ⁊ Bal. in. l. solum. C. de testibus. sed testes deponentes qd̃ derobatio fuit facta in territorio gonesse nõ reddũt aliquã causam scientie. s. quomodo sciant qd̃ locus ille sit in territorio gonesse: ergo non videtur qd̃ probent delictum factum in dicto territorio gonesse: lꝫ deponant fuisse factum in territorio gonesse. Et licet deponere videantur qd̃ fuit factum in loco dicto le sportelle: et locus vnus vocatus le sportelle sit in territorio dicte terre gonesse: non propterea videtur sufficienter probatum qd̃ lo- 22 cus delicti fuerit in territorio dicte terre: †quia non sufficit ad probandũ aliquã rẽ demõstratio p solũ nomẽ rei probãde: sed requirũtur alie demonstrationes. l. forma. ff. de censibus. ⁊ no. Bar. in. l. demõstratio. ff. de cõdi. ⁊ demõ. ⁊ in tractatu de teste sub rubricella de 23 idẽtitate. ⁊ facit. l. hac cõsultissima. in prin. C. qui test. fa. pos. †Nomina em̃ ppria rerũ sepe cõueniũt diuersis rebus ⁊ ponunt ad placitũ in. l. j. C. de emẽda. nomi. debebat em̃ pbari qd̃ illud nomen le sportelle nõ cõueniebat alteri loco qd̃ minime factũ reperio: licet quidam

quidam testes deponant ꝙ nesciunt nisi vnū locū dicto le sportelle non tñ sequitur qd̓ non sit alius locus dicto nomine nuncupatus. ¶ Tertio deficiūt actores in probatione eis necessaria: qꝛ nullus testis deponit ꝙ viderit derobari dictos Joannē ⁊ Joāpaulū: de Joāne eñ penitus nihil probatur: lʒ in petitione deducat̄ ꝙ certe res fuerunt eidē ablate: nec etiā aliquid ꝓbant̄ de rebus ablatis a Joāpaulo preterq̄ de scarcella ⁊ bursia. ⁊ ꝯñr de pecunijs que erāt in dicta scarcella ⁊ bursia: q̄uis etiā predicta non probent̄. vt. j. deducaʒ:, sed circa alias res in petitione deductas res est magis clara qd̓ aūt non ꝓbetur pecunia derobata dicto Joāpaulo ostendit̄: qꝛ nullus testis deponit vidisse dictā robariā: sed solū ꝙ viderūt insultum ⁊ vulnerari ⁊ proijci de equo ⁊ strasenari dictū Joāpaulū: non autē deponūt ꝙ viderunt derobari: immo vnus ex duob⁹ testibus super predictis deponentib⁹ visis predictis aufugit: prout ipse deponit: ita ꝙ non potuit videre an postea derobauerint eū necne: ⁊ alius stabat a longe prout ipse deponit: ita ꝙ non mirum si nō vidit robariā vtrū fuerit facta necne: ⁊ satis est ꝙ nō deponūt directo robariam: ⁊ lʒ dicti duo testes deponant ꝙ viderunt scarsellaʒ strapatā ⁊ latios bursie incisos ⁊ pendentes qd̓ prebet coniecturā rapine: tñ nō plene probat: qꝛ potuit dictus Joāpaulus predicta fecisse cā aggrauandi delictū seu cā postea petendi a delinquētib⁹ seu a cōitate gonesse: prout petijt q̄titatē quā petijt. idcirco dicta probatio nō cōcludit ablationē factā a dictis delinquētib⁹ qui potuerunt insultasse ⁊ vulnerasse dictū Joāpaulum ex odio antiquo vel cōtracto ex ꝟbis tūc inuicē habitis. Itē possibile est ꝙ scarcella fuerit strapata et latios bursie diruptos ꝑpter traginationē fa-

24 ctā de dicto Joāpaulo. † ⁊ sic non probatur cōcludēter aliqua derobatio ⁊ ꝓbatio nō releuat. l. nō hoc. C. vnde legitimi. ⁊ c. in p̄sentia. de ꝓba. cū simi. Et licet vnus ex dictis testibus deponat ꝙ vidit dictā scarcellā in manibus vnius ex dictis latronibus: tñ ī hoc

25 est vnicus. † Et vni testi quātūcūq; digno nō adhibet̄ fides. C. lʒ ex quadā. de testib⁹. ⁊ c. tā literis. e. ti. ⁊ l. iureiur. C. eo. tit. ¶ Quarto dato sine preiudicio veritatis ꝙ rapina ꝓbet̄: tñ nō probat̄ q̄titas

26 ablata qua nō ꝓbata nō pōt ferri sn̄ia certa † ⁊ sn̄ia dʒ esse certa al̄s nō valet. §. curare. insti. de actionibus. ⁊ l. hec sn̄ia. ⁊ l. fi. C. de sn̄ia que sine certa q̄ti. et ideo probatio dʒ esse certa. l. certū. in prin. de cōfes. ⁊ qd̓ ꝑ glo. ⁊ doc. in. l. certi cōditio. in prin. ff. si cer. pe. nec huic medio obstāt attestationes triū aliorū testiū deponētium de quātitate quā dictus Joāpaulus habebat in bursia ⁊ scarcella: qꝛ non deponūt de q̄titate: nisi ꝑ auditū a dicto Joāpaulo. ⁊ nullus eorū deponit vidisse pecuniā: ⁊ si vidissent ⁊ non numerassent non potuissent deponere de certa quātitate. vt dicit Bart. in tractatu de teste. in rubricella de q̄titate. ⁊ facit in sil̄i qd̓ habet̄ ꝑ eundē Bar. in repetitione. l. de etate. ff. de mino. p̄terea dicti testes deponūt de die precedenti ante diē delicti. ita ꝙ nō sequit̄ habebat die precedenti dictā quātitatē. ergo tp̄e delicti eādem quātitatem habebat

27 in bursia ⁊ in scarsella. † Nec ob. qd̓ in cōtrariū dicebat̄ ꝙ de q̄titate ablata creditur iuramēto derobati ꝑ. d. l. si quādo. ⁊ d. c. fi. quia illud ꝓcedit cōtra dolosum delinquentē: nō aūt cōtra aliū: puta cōtra cōitatē prout determinat Bar. in. l. j. ff. arboꝝ furtim cesarum. ⁊ in. l. ne quid. de incē. rui. ⁊ nau. cōcludēs ꝙ lʒ cōtra delinquentes admittat̄ ꝓbatio minus plena circa quātitatem: tñ cōtra dn̄m loci vel cōitatē dʒ nō solū furtū seu rapina: sed etiā q̄titas plene ꝓbari. Ex quibus oībus etiā si nihil ꝓbaret̄ ꝓ parte cōuēta putarē intrepide cōcludendū ꝙ partes iudicis deberēt esse in absoluēdo et nō in condēnando ex quo peracta non probatur intentio agen-

28 tium. † Et iudex hʒ iudicare ſm acta ⁊ ꝓbata coram eo. l. illicitas. §. veritas. ff. de officio presid. ⁊ c. pastoralis. §. qꝛ vero. de officio de lega. Multo fortius dʒ iudex procedere ad absolutionem attētis his q̄ probantur ex quib⁹ deprehenditur satis ꝙ dictum delictum fuit perpetratū extra territorium gonesse: attento ꝙ Joānes predictus ab initio anteq̄ forte cogitasset agere cōtra dictā cōitatem ostenderit locū delicti satis distantē a loco dicto le sportelle: q̄ locus tunc ostensus est extra territoriū gonesse: sup quo reperio deposuisse quatuor testes. vʒ. Petrūpaulū Jacobi Marchū Joannis Petrūbenedicti ⁊ Frāciscum Angeli: qui deponunt ꝙ locus quē ostendit dictus Joānes est distans a loco dicto le sportelle per vnum miliare vel circa. ⁊ qd̓ nō est in territorio gonesse: sʒ in territorio spoleti seu polini: qd̓ est de territorio spoleti: lʒ al̄r ex eis non deponat de noīe ostendētis locū: satis tñ deprehenditur ꝙ deponit de dicto Joāne cuius nomē ignorabat: ⁊ alter ex dictis testib⁹ vcʒ Frāciscus non deponat de distātia loci a loco le sportelle: deponit tñ de territorio. Attētis tñ attestationib⁹ oīm quatuor saltem duo reperient̄ cōtestes: ꝙ locus ostēsus a Joāne erat distās a loco dicto le sportelle ꝑ vnū miliare vel circa. Itē ꝙ locus ostensus est ī

29 territorio spoleti seu polincti. ⁊ sic nō de territorio gonesse. Et † lʒ cōfessio seu assertio Joannis de rigore iuris non probet aduersus Joāpaulū vt in cōtrariū deductū est: tñ satis cōfert ad coniecturādum ⁊ demonstrandum veritatē rei: q̄ veritas. s. ꝙ delictū nō fuerit cōmissum in territorio gonesse: ex pluribus cōfessionibus diuersis tēporibus ꝑ dictos Joānē ⁊ Joāpaulū factis ostēditur: qui ante litē motā asseruerunt maxime Joāpaulus se nō fuisse derobatū in loco dicto le sportelle: nec in territorio gonesse: aliquādo nominādo aliū locum q̄ est de territorio spoleti: aliqñ dicēdo se derobatum in territorio spoleti: sup quibus cōfessionibus Joāpauli reperio deposuisse testes. vʒ. Joānem plebani Joānem finegilliū ioannis dominicū notꝛ guilielmū lōbardum ⁊ Petrū andree: ex quoꝝ dictis que particulatim recēsere tediosum ⁊ longū foret: satis de-

30 prehēdit̄ veritas qd̓ locus delicti fuit extra territoriū gonesse. † Et lʒ cōfessio facta absente parte nō faciat plenam probationē: tñ facit saltem semiplenam probationē. vt habet̄ in. l. admonēdi. de iureiur. ⁊ in. l. in bonefidei. C. eo. tit. ⁊ in. c. si cautio. de fide instru. vbi quidā tenēt qd̓ faciat plenā ꝓbationem de iure canonico. qd̓ teneri pōt si est reiterata diuersis tp̄ibus facta prout de confessionibus reiteratis deponūt supradicti testes ꝑ ea que habent̄ in. l. cum scimus. C. de agricolis ⁊ cēsitis. li. xj. Nec obstat qd̓ quasi oēs testes de-

31 ponētes ꝓ parte terre gonesse sunt de dicta terra: † qꝛ singulares persone pn̄t deponere ꝓ sua vniuersitate: nisi appareat qd̓ pretendant aliqd̓ particulare interesse prout cōcludūt Speculator in ti. de teste. §. j. ꝟsi. sed nūquid in causa vniuersitatis. ⁊ Guillielmus ⁊ Bar. in. l. in tm̄. §. vniuersitatis. ff. de rerum diuisione. ⁊ Barto. et moder. in. l. sed si hac. §. qui manumittitur. ff. de in ius vocan. ⁊ Cy. ⁊ Bal. in. l. parentes. ⁊ in. l. oībus. C. de testi. ⁊ Jo. an. ⁊ doc. in. c. cū nūcius. extra. e. ti. ideo cū nō appareat qd̓ dicti testes de terra gonesse pretendant aliqd̓ particulare interesse: ⁊ prout mihi d̓r dicta terra hʒ suos introitus ex quibus posset soluere condēnationeʒ si condēnaretur absq; eo qd̓ haberēt cōtribuere singulares de dicta vniuersitate: iō censentur idonei testes. ⁊ lʒ de fide aliqualiter detrahatur qꝛ deponunt pro sua vniuersitate: tñ non minus videt̄ ꝙ sit detrahēdum de fide illorū duoꝝ testiū qui deponūt de delicto et loco delicti qui sunt de castro polini: cui castro dominant̄ dicti ioānes ⁊ Joāpaulus: ⁊ per ꝯñs dominant̄ dictis testib⁹. ⁊ lʒ asserāt ꝙ homines de polino habeāt certa capitula cū dictis eorū dn̄is: non ꝑpterea sequitur ꝙ nō sunt subditi: nā cōiter terre ecclesie habent

32 cap̄la cum summo pōtifice: ⁊ tñ cōstat ꝙ sunt subditi pōtifici. † Et subditus in causa sui superioris non caret suspitione. vt ꝓbat̄ in. c. accedens. el primo. vt lite non cōtes. vbi suffraganeus est suspect⁹

33 in cā metropolitani sui superioris: lʒ nō sit ei⁹ vasallus. † Et prout docet experiētia magis de facili corrūpitur subditus a dn̄o q̄ corrūpatur terrigena a sua terra: iuxta illud vulgare: qui cōmuni seruit nemini seruit: nō ita ꝙ seruit dn̄o: prout ⁊ docet experiētia rerū magistra. c. q̄ sit. in prin. de elec. li. vj. ⁊ l. legatis. §. ornatricibus. de leg. iij. ita ꝙ magis videntur suspecti illi de polino q̄ illi de gonessa. Est etiā aduertendū ꝙ dicti testes de polino vident̄ deponere de loco insultus non de loco robarie: et possibile est ꝙ insultus fuerit in territorio gonesse: ⁊ robarie in territorio spoleti: lʒ ī hoc non facio magnū fundamētum: sed principaliter in alijs supra adductis: maxime circa defectum probationis intētionis agentium. et non obstant adducta in contrarium: quibus satis patet responsum per dicta supra. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxxiiij.

1 ☞ Extraneus dicitur citra parentem ascendentem.

2 Dos ab extraneo quando constituta dicatur animo donandi aut repetendi.

3 Reis debendi promittentibus ex causa lucratiua vnus pro altero non dicitur intercedere: nec solutum debitum repetit a correo debendi.

4 Dote promissa a duobus insimul ⁊ in solidū nomine mulieris qñ quilibet dicatur promisisse pro rata vel tāq̄ sit fideiussor vnus alterius: vbi dotandi onus spectat ad vnum.

5 Dotem sorori constituere tenetur frater.

6 Dotem extraneus constituens cum fratre mulieris dotande per dictum fratrem statuti forma repetit a dicto fratre veluti non aīa donandi. nu. 8.

7 Alimenta filio prestita repetuntur a patre: qui tamen ad ea iure tenetur.

¶ Consilium. cxxiiij.

IN noīe domini nostri iesu christi. ¶ Uiso pūcto ⁊ copia instr̄i dotalis ⁊ p̄supposito statuto ꝙ al̄s vidi dispōnēs ꝙ filia nō succedat extāte filio: sʒ debeat dotari: vel disponēs ꝙ filia dotata nō succedat: cui⁹ statuti ꝟba nō sunt oīno clara: vtrū ꝓcedat vno ex dictis casib⁹ an altero: adeo ꝙ in eadē cā Pau. de ca. in cā vertēte olim inter vlyxē meū cōsanguineū ⁊ eius aduersariū: reddidit reuolutis annis consilia cōtraria: cōsulendo ꝑ vtraq; parte variādo in intellectu dicti statuti: itelligendo in vno consilio qd̓ intelligatur primo modo. ⁊ in alio ꝙ intelligatur scd̓o modo: ꝑpter qd̓ variauit decisionē in articulo: an filia impubes decedens transmiserit hereditatem vel dotes que cōferrent ad presenteʒ consultationem: nam res magis de plano procederet si dictum statutum intelligatur primo modo prout si bene memini al̄s visum fuit qd̓ intelligatur. videtur p̄ma facie dicendum ꝙ dictus filius ⁊ heres dicti Petri non habeat regressum ad repetēdum a dicto Bartholomeo dictos quinquagin

ta flo.lꝫ illos soluere†:nã dict⁹ Petrus erat extraneus dicte dñe Catherine.l.vnica.§.extraneũ.C.de rei vxo.ac.†Extraneus autẽ dãdo vel ꝓmittẽdo dotẽ cẽseť dotẽ cõstituere aĩo nõ repetẽdi:sed donãdi ipsi mulieri:nisi reddi sibi stipuletur.d.l.vnica.§.accedit.ꝛ l.cũ quidẽ.in prin.C.de iure dotiũ.cũ ergo dictus petrus dotẽ promiserit ꝓ filia fratris:ꝛ sic ꝓ extranea:ꝛ sibi reddi nõ fuerit stipulatus nõ vř ꝙ possit repetere per predicta.†Itẽ q₂ qñ plures rei debẽdi ꝓmittunt ex cã lucratiua: nõ censetur vnus ꝓ altero intercedere:adeo ꝙ soluẽs integrum debitũ nõ repetit a correo debendi prout voluit Bar.in.l.reos.in prin.ff.de duob⁹ reis.ꝑ.l.iulianus. al's incipit in.l.falcidia iulianus.ff.ad.l.falcidiam.ꝛ cũ dicta theorica transeunt doc.ibi.ꝛ in.l.j.C.de duob⁹ reis.ꝛ Rapha.fulg.in.l. vir vxori.§.fi.ff.ad velleia.Cũ his nõ obstãtibus cõtrariã partẽ puto de iure veriorẽ:†nã dicti petrus ꝛ bartholomeus eius nepos fratri dicte Catherine simul ꝓmiserũt dictã dotẽ insolidũ:ꝛ sic cẽsentur duo rei debẽdi:si cã ꝓpter quã se obligant ꝑtinet ad vtrũqꝫ cẽsentur inuicẽ fideiubere quilibet ꝓ rata sui correi:ꝛ si cã ipsa propter quã se obligauit ꝑtinet ad alterum tm̃:ipse nõ censetur ꝓ suo correo fideiubere:sꝫ ecõtra alius correus ad quẽ negociũ nõ ꝑtinebat censetur insolidũ fideiubere ꝓ ipso correo ad quẽ negociũ ꝑtinebat.ita ꝯcludit Bar.i.d.l.reos.allegãdo.l.vir vxori.§.fi.ad velle. ꝛ.l.si ꝓ patre.§.fi.de in rẽ.ver.ꝛ.l.sed ꝛ iuli.§.itẽ si duos.ff.ad mace. ꝛ idẽ tenet ibi.s.in.d.l.reos.Ang.ꝛ cũ hoc trãsit ibi Imo.idẽ etiam cõcludit Bal.in.l.j.C.e.ti.qđ ꝛ volunt Raph.fulg.ꝛ Pau.de cast. in.d.l.vir vxori.ꝛ ꝓpterea si cã obligationis erat cõis:ꝛ alter ex eis solidum debitũ soluit repetit ꝓ parte a suo correo.vt est expressuꝫ in.d.l.j.C.de duo.reis.ꝛ silr si cã obligationis ĩsolidum pertinebat ad vnũ ꝛ alter insolidũ soluit totã pecuniã repetit ab eo ad quẽ cã obligationis ꝑtinebat cũ sit idẽ iuris de toto quo ad totum:prout de parte quo ad partẽ.l.q̃ de tota.ff.de rei vendi.ꝛ.l.qui scit.ff.de euictio.ꝛ.c.pastoralis.§.si quis cũ totũ.de offi.delega.qđ ꝛ volunt doc.s.nominati.ꝛ ceteri in iuribus.s.adductis.ꝛ ꝑ Bar.in.l.modestinus.ff.de solu.ꝛ est cõis opi.ĩdubia.†Idcirco si onus dotãdi dictã Catherinam spectabat ad dictum Bartholomeũ:prout arbitror ꝙ spectaret vigore dicti statuti:ꝛ prout onus dotãdi sororem spectat ad fratrẽ:stante statuto ꝙ filia extante filio non succedat prout post Dy.cõcludit Bart.in.l.si marito.§.si voluntate.ff. solu.matri.ꝛ Bal.in.l.fi.C.de dotis promis. Ubi etiã concludit ꝙ frater ex eodẽ patre natus teneť dotare sororẽ si nõ hꝫ ꝓprium patrimoniũ ꝑ.l.nõ oĩ.ꝛ.l.cũ plures.§.penul.ff.de admini.tu.dict⁹ petrus censeť fideiussisse ꝓ dicto bartholomeo.ꝛ soluẽs põt ab eo repetere†Nec obst.dictus.§.accedit.q₂ nõ loquiť qñ onus dotandi spectabat ad correũ debẽdi:q₂ tũc ex quo simul ꝓmittũt prout ille ad quẽ spectat onus nõ cẽsetur ꝓmittere aĩo donandi:sꝫ satisfaciẽdi debito.ꝓ quo facit.l.dos a patre ꝑfecta.ff.solu.matri.iũcta.l.fi. C.de dotis ꝓmissione.ꝛ.l.qui liberos.ff.de iure dotiũ.ꝛ iũcta.l.põponius filadelphus.ff.fami.her.Ita etiã correus nõ cẽseť ꝓmittere aĩo donandi:vt sic prout determinãtur ab eodem vbo.ita effectualiter pariter terminenť ꝑ ea q̃ habẽtur in.l.fi.C.de sentẽ.ꝛ in.l. iam hoc iure.ff.de vulg.ꝛ pupi.cũ cõcordã.Quinimmo vř ꝙ dict⁹ §.accedat.gñaliter loquatur quo ad hoc vt extraneus soluens vel ꝓmittẽs dotẽ nõ censeatur ꝓmittere aĩo repetẽdi a muliere:tamẽ si ad alium spectabat onus dotãdi nõ cẽseatur dotasse aĩo donãdi: sed aĩo repetendi ab eo ad quẽ spectabat onus dotandi.Et sic spectabat negociũ ipso gestu†prout in silĩ habeť in alimẽtis a matre prestitis filio q̃ nõ censent prestita aĩo repetendi a filio.l.nẽsenius. ff.de neg.gest.Et tñ quatenus ad patrẽ spectabat onus alimẽtandi censentur alimẽtasse aĩo repetendi ad patrẽ.vt habeť in.l.alimẽta.C.e.ti.†Et hoc vř de mẽte Bal.in.l.fi.C.de dotis ꝓmi.Vsi.q̃ro quid si sunt duo fratres.vbi vult ꝙ dos soluta viuo auo ꝓ filia alterius fratris venit ascribẽda vtriqꝫ ꝛ loquiť generaliter nõ apparet an auus:an pater:an patruus soluerit.ꝛ sic imputatur ei ad cuius onus spectabat dotare.qđ ꝛ sumiť ex dictis eiusdẽ Bal.in ver.seq. sꝫ pone vbi si filius ꝓ sua filia dat dotẽ de peculio dos imputať auo ad quẽ spectabat onus dotãdi.cõfert etiã qđ habeť in.l.si socius ꝓ socio.ff.vbi si dotatur filia vnius ex socijs oĩm bonorũ finita societate vř ꝙ ascribať oneri patris prout innuit illa lex ꝛ al's cõsulendo visum fuit:sꝫ nõ trãseat sine dubio.ꝛ ibi Rap.fulg.in.j.col. dicit ꝙ id qđ ibi dicit in socijs oĩm bonoꝝ.s.ꝙ so.matri.dos reuertatur ad societatẽ:equitas suadet ꝙ etiã in fratrib⁹ non socijs oĩm bonorũ qui hereditatẽ cõem ex cã societatis retinuissent.l.cũ duobus.§.papinianus.e.ti.equitas suadet ꝙ dos redigať in cõi mortua filia.ꝛ sic presupponit non cẽseri donatã ꝓ parte patrui.Item idem Raph.fulg.ibi sub.glo.in vbo ceterũ dicit ꝙ nõ solum si pater ꝓmisit dotẽ dꝫ dos soluta reuerti ad societatẽ vt ibi dicitur:sꝫ etiã si ipse pater nõ ꝓmiserit:q₂ lꝫ pater nõ se obligauerit:tñ onus dotandi spectabat ad patrẽ.d.l.qui liberos.ꝛ Dy.l.fi.de do.ꝓmi. ideo licet nõ clare loquatur:tñ iure velle ꝙ etiã si alter socius dotauerit censeatur dos ꝑfectitia:ꝛ sic soluta ratione oneris paterni ꝛ nihilominus extraneus erat qui dotabat.d.§.extraneũ.suberat ei ibi alia cõiectura:ideo cessat illa presumptio donationis de qua in d.§.accedit.que cessat qñ iminet alia ꝯiectura prout vult glo.in.d. l.fi.de dotis promi.ꝛ doct.ibi idem volunt: puta qñ ꝓmittens vel soluens dotem gerebat negocia vel mulieris de cuius dote agitur vel patris ad cuius onus spectabat:nam tunc non censetur animo donandi sed potius animo gerendi negocium eius cuius negocia gerebat: prout Jac.de are.ꝛ cõiter doct.omnes cõcordant.In casu autẽ nostro militãt tres vrgentes rõnes ꝛ cõiecture ꝙ nõ cẽseať animus donandi vna ꝙ petrus se obligauit vna cũ bartholomeo ad quẽ spectabat onus dotandi:ꝛ per eadem verba ita ꝙ militat ratio que sumitur ex.d.l.iam hoc iure.cum cõcordan.s.adductis. scđa:quia ex quo sunt duo rei debẽdi censetur intercessisse petrus vt fideiussor bartholomei.tertia:quia gerebat eius negocia.et hec puto clara si onus dotandi spectabat ad dictum Bartholomeum prout videtur qđ spectaret per supradicta.si autẽ ad eũ nõ spectabat vti quia forte erat ad eam deuolutum ius immiscendi ꝛ immiscuerat:vel sperabatur immisceri:tunc ex quo dictus petrus administrabat negocia dictorũ filiorum si agnouerant hereditatem paternam:ꝛ quatenus agnouerint gerebat negocia hereditatis effectualiter iacentis:iõ in omnẽ euentum censetur ꝓmisisse nõ animo donãdi:sed animo gerendi negocia eius ad quem spectabat. et sic negocium catherine si se immiscuit hereditati paterne nõ exclusa a statuto ꝙ nõ puto:ꝛ tunc repetere posset ab ipsa catherina.si autem ipsa catherina nõ successit patri quia exclusa a statuto: vel q₂ recusauit succedere:ꝛ tũc.d.Petrus repetere possit a dicto Bartholomeo siue dictus Petrus censeretur ꝓmisisse:vt administrator ipsius Bartholomei siue vt administrator hereditatis iacentis:in cuius iurib⁹ actiue ꝛ passiue succedit postea heres vt est notissimum:ideo dictus petrus omni casu habet ius repetendi a bartholomeo:nisi eo casu quo hereditas paterna spectaret ad catherinã ꝓ sua rata:vt patet ex supradictis.Nec obst.adducta in cõtrariũ:quib⁹ patet rñsum ꝑ adducta supra ꝓ hac parte. Laus deo.

¶Summarium super consilio.cxxv.

1 ☞Confessio in libello facta preiudicat libellanti.
2 Citatio nõ requiritur vbi pars opponit absqꝫ assignatione termini:nec dicitur processus nullus:licet statutum iudici citationem iniungat.
3 Appellari si nõ põt vel de nullitate dici cõtra laudum arbitri electi ex statuti perusini forma qñ ob decimum nõ solutum vel non seruatum possit annullari vel ex eo qđ petitiõis formã excessit. numero.7.
4 Copula et:posita inter duo adiectiua siue participia substantiuũ determinantia requirit cõcursum.
5 Referens cõtinet id qđ in relato cõtinetur.
6 Restituere est in pristinum statum reducere.
8 Laudum nullum nõ dicitur laudum.
9 Statutum disponens qđ de laudo nõ liceat appellari intelligitur de valido.
10 Statuta potius seruantur q̃ ipse leges.
11 Venditio vna censetur quãdo plures res insimul venduntur vno precio.
12 Incertitudo vitiat omnes actus.

¶Consilium.cxxv.

IN nomĩe domini nostri iesu xpi.¶Viso puncto et copia petionis stephani magistri Polidori:videtur prima facie dicendum ꝙ dictum laudum valeat ꝛ sit seruandum cum dictũ statutum disponat ꝙ hmõi lauda data per arbitros electos ꝯm formam dicti statuti habeatur ꝓ sententia diffinitiua que transiuerit in rem iudicatam:ꝛ obseruari ꝛ executioni mandari debeat cum effectu ꝛ nihil possit dici allegari vel opponi:ꝛ ideo videtur ꝙ nequeat dici de nullitate laudi ex quo nihil opponi põt.ꝛ insup non videtur qđ obstent que cõtra dictum laudum adducuntur in puncto.Nõ enim videtur obstare ꝙ dictum laudum nõ sit cõforme petitioni:quia licet in petitione dicti Stephani nõ petatur specifice ꝙ bona per ipsum Jaco.in tenutam accepta:ꝛ dicto Jaco.insolutum data de bonis olim dicti magistri Polidori coram auditoribus cambij dentur restituantur et cõsignantur et relaxentur dicto Stephano:tamen videtur ꝙ predicta censeãtur petita: quia ex quo dictus Jaco.narrat in sua petitione ꝙ accepit tenutã certorum bonorum dicti sui debitoris qui debitor fuerat dictus stephanus heres dicti magistri Polidori ꝯm narrata in dicta petitione Jacobi.ꝛ qđ dicta bona in tenutam accepta fuerunt vendita:ꝛ postea per emptorem vendita ꝛ tradita ipsi Jacobo.ꝛ aduersus omnia predicta petitur ꝓ parte dicti Stephani se in integruꝫ restitui ꝛ in pristinum statum reponi videtur quod in effectu peteret bona in tenutam accepta sibi reddi ꝛ restitui.attento ꝙ dictus Jac.in sua petitione videtur fateri qđ dicta bona erant dicti Stepha.ꝛ ab eo tenebantur:quia bona alterius ꝛ ab alio tenuta non potuissent capi tanq̃ bona dicti Stephani.†Et confessio in libello facta preiudicat libellanti.l.cum precium.C.de liber. causa.ꝛ cũ videatur cõcernere factũ propriũ dicti Jaco.nõ videtur qđ allegari possit error.l.ꝑ.ꝑ̃.ff.ad velle.c.ab excommunicato.de rescriptis. et per

et per Bar.in.l.non fatetur.ff.de cõfes.si em̄ prius erãt ipsius Ste-
phani:⁊ ab eo detẽta nõ poterat reponi in pristinũ statum:nisi ibi
redderentur ⁊ restituerent̄. Et ideo laudũ videt̄ ꝙ fuerit cõforme
petitioni dicti Stephani nec excessisse formã petitiõis: ⁊ ꝯñr nec
formã cõpromissi:⁊ sic non videntur obstare prima ⁊ secũda obie-
ctiones de quibus in themate.nec etiã quinta: ex quo prout dixi
dictus Jaco.videt̄ ꝙ cõtrariũ fateat̄ in sua petitione.⁊ ꝙ nõ possit
allegare errorẽ. Nec videt̄ obstare tertia obiectio: qꝛ vr̄ ꝙ ꝑ parte
dicti Stephani sit bene solutũ decimum ẜm formam statutorum.
Nã forma dicti statuti est ꝙ soluat̄ decimũ ad rõnẽ triũ denarioꝝ
pro qualibet libra rei petite ẜm estimationem catastri si res petita
est in catastro estimata:⁊ si res stabilis petita nõ est estimata in ca-
tastro ẜm estimationẽ massarioꝝ.⁊ si petatur res mobilis ẜm esti-
mationẽ actoris:⁊ dictũ decimũ fuit solutũ ẜm estimationẽ cata-
stri:⁊ ẜm estimationẽ massarioꝝ:⁊ ẜm estimationẽ actoris:qꝛ massa
rij estimauerũt:⁊ silr̄ ipse actor:⁊ sic videtur ꝙ soluẽs caute egerit
in soluendo dictũ decimũ amplectendo omne mẽbrum statuti:⁊ idõ
videt̄ ꝙ legitime fuerit solutũ dictũ decimũ. Nec obst.quarta obie
2 ctio:† qꝛ lꝫ statutum iniungat iudici ꝙ citet ⁊c.nõ tñ annullat pro
cessum postea factũ si citatio predicta facta nõ fuerit:maxime si ps
opponit absqꝫ assignatione termini ad opponendũ:⁊ maxime qꝛ
lꝫ debeat qs citari ad omnẽ actum ex quo ledi põt.l.de vnoquoqꝫ.
ff.de re iudi. Tamẽ si non citatur ad interlocutoria:nõ ꝓpterea in
terlocutoria redditur nulla prout notabiliter tenẽt Inno.⁊ Joã.
an.in.c.auditis.de procu.⁊ in.c.querelã.de elec. ⁊ sequunt̄ domini
de rota in pluribus cõclusionibus quas refert Imo.in.l.qđ iussit.
de re iudicata.idẽ tenẽs nisi sit interlocutoria parãs graue preiu-
dicium:qđ nõ vr̄ contingere in casu isto ex quo dictus Jaco. oppo
suit id qđ voluit:ideo nõ fuit generatũ sibi preiudiciũ si nõ fuit ci-
3 tatus ad recipiendũ copiã ⁊c.† His tñ non obstãtib⁹ cõtrariũ pu
to de iure rñdendum saltem quatenus dictus Jacobus est ꝑ dictũ
laudũ condẽnatus ad dandũ dimittendũ restituendũ relaxãdum ⁊
consignandũ:⁊ ꝙ det dimittat relaxet ⁊ consignet dicto stephano
oĩa ⁊ singula dicta bona per ipsum Jacobum in tenutã accepta:et
dicto Jacobo insolutũ data de bonis oliꝫ dicti magistri polidori.
nã dictũ laudũ saltem in hac parte est nullũ ex pluri⁹.⁊ primo: qꝛ
nulla bona fuerũt insolutum data dicto Jacobo:sed fuerunt ven-
4 dita ꝑ satisfaciendo dicto Jac.† Et dicta copula posita iter duo
adiectiua seu participia determinantia vnũ substantiuũ bona re-
quirit cõcursum.ar.l.si heredi plures.ff.de cõdi.institu.⁊ q̃ per bar
to.in.l.si his qui ducenta.§.vtrum.ff.de reb.dub.⁊ Bal.in.l.gall⁹.
§.etiã.de lib.⁊ posth. ¶ Preterea ⁊ scđo dictus Jacob⁹ in sua pe-
titione narrat se accepisse in tenutã certa bona tãꝙ de bonis dicti
debitoris.⁊ per.s.narrata deprehendit̄ ꝙ magister polidorus fue
rat debitor⁊ postea tpe accepte tenute erat debitor dict⁹ stephan⁹
heres dicti magistri polido.ita ꝙ illud vbũ debitoris in petitione
appositum intelligit̄ de stephano qui tunc erat debitor: ⁊ non de
magistro polidoro iam defuncto: ⁊ sic nõ amplius debitore: quia
mors oĩa soluit.in aut̄.de nup.§.deinceps.⁊ qualitas adiecta vbo
intelligitur ẜm tp̄s vbi.l.in delictis.§.si extraneus.ff.de noxa.cũ
cõcordantijs ibi adductis in glo.⁊ ꝑ Bar.in.l.ex facto.in princi.ij.
col.de vulg.⁊ pupil.petitio itaqꝫ Jacobi loquit̄ de bonis acceptis
in tenutã tãꝙ de bonis stephani.⁊ ꝑ ꝯñs etiã petitio dicti stepha.
que se refert ad petitionẽ dicti Jacobi de dictis bonis intelligen-
5 da:† quia id qđ continetur in termino ad quẽ fit relatio cõtinetur
in termino referente.in aut̄.de filijs ante instru. dotalia natis.⁊ in
l.asse toto.⁊.l.institutio talis.ff.de here.insti.⁊ insuper dicta peti-
tio stephani expresse loquitur de bonis dicti stephani:⁊ subsequẽ
ter cõpromissum factum fuit super bonis captis in tenutã tãꝙ de
bonis stephani:⁊ non de bonis olim magistri polidori captis i te-
nutã ⁊c.nã potuerant esse bona olim magistri Polido. ⁊ non esse
bona stephani.⁊ ecõtra bona stephani eius heredis q̃ nũꝙ fuerũt
dicti magistri polido.laudũ aũt condẽnat dictum Jaco.ad dandũ
⁊ restituendũ dicto stephano oĩa et singula dicta bona per ipsum
Jacobũ in tenutam accepta ⁊ insolutũ data dicto Jaco.de bonis
olim magistri polido.ita ꝙ in hac parte dictũ laudũ nõ est cõfor-
me petitioni dicti stephani:⁊ ꝯñr nec cõforme cõpromisso: sed ex-
cedit formã cõpromissi.et ideo nõ valet laudũ ꝑ.l.nõ distinguem⁹.
§.de offi.de arbitris.⁊.c.cum olim.de offi.dele.nam in ꝓposito no
stro bona capta in tenutam ꝑ dictũ Jaco.fuerunt olim bona ma-
gistri polido.ita ꝙ vba laudi cõprehendũt dicta bona:⁊ tñ dicta
bona nõ erant dicti stephani tpe accepte tenute: qꝛ data insolutũ
baptiste creditori dicti stephani:⁊ ideo dictum laudũ excessit fines
cõpromissi:⁊ per ꝯñs non valet:qđ etiã dicendũ est ex eo:qꝛ dicta
condẽnatio de restituẽdo dicta bona fuit facta vigore restitutiõis
in integrũ petite per dictũ stephanũ:⁊ in cõpromissum deducte:⁊
per dictos arbitros cõcesse:qꝛ nõ erat al's petita restitutio bonoꝝ:
nisi quatenus cõprehendebatur sub petitione restõnis in integrũ:
⁊ qꝛ vba laudi id exprimunt.s.ꝙ ꝓpter restitutionem in integrum
6 fit dicta condẽnatio:† sed natura restõnis in integrum est ꝙ resti-
tutus reponatur in pristinum statum:prout erat ante actũ aduer-
sus quẽ fit restitutio.l.ꝙ si minor.⁊ ita petitur per dictũ stephanũ:
non antẽ ꝙ de nouo ꝑ sñiam restõnis in integrũ cõcedat̄ aliquid:
ꝙ restitutus nõ habebat nec habiturus erat si nõ iteruenisset act⁹
cõtra quẽ fit restitutio:⁊ ideo ꝙ dicto stephano restituerent̄ bona
que erãt dicti baptiste tpe capte tenute.⁊ vẽditionũ inde secutarũ
nõ fuit expresse deductũ in petitione dicti stephani: nec cõprehẽ
sum sub petitione restõnis in integrũ.⁊ subsequẽter nõ cõprehen-
ditur in cõpromisso:ideo vel nõ cõprehenditur in laudo vel si com
prehenditur laudũ in hac parte est nullũ tanꝙ̃ excedens formã cõ
7 promissi.† Nec obstant adducta in hac parte in cõtrariũ. non em̄
ob.ꝙ lauda hmõi arbitroꝝ habent̄ pro re iudicata⁊ mandãda sunt
executioni ex forma dicti statuti:qꝛ statutum loquitur in laudo da
to in causa vertente ⁊c.et sic in causa cõpromissa: ⁊ sic nõ loquitur
in laudo dato vltra formã cõpromissi:prout est istud laudũ de quo
agitur ẜm supradicta. Preterea statutum loquens de laudo non
8 verificat̄ in laudo nullo:† qꝛ laudũ nullũ nõ est laudũ.clemẽ.pasto-
ralis.de re iudicata.⁊.l.iiij.§.cõdẽnatũ.ff.e.tit.prout ⁊ no.ibi doc.
9 Et † ꝓpterea nõ ob.quatenus statutũ disponit ꝙ aduersus laudũ
nihil possit dici vel opponi:qꝛ dꝫ intelligi de laudo valido ꝑ iam
dicta.⁊ per no.ꝑ Bar.in.l.j.§.parui.ff.ꝙ vi aut clam.⁊ ꝑ doct.in.c.
itẽ cũ quis.de restitutione spo. Nec statutum exprimit ꝙ nõ possit
dici de nullitate laudi:⁊ si diceret nõ intelligeretur de laudo nullo:
quia dato extra cõmissionẽ ꝑ no.ꝑ glo.singularẽ in rubri.de seque-
stratione posse.⁊ fructuũ.in cle. Nec etiã itelligeretur in nullitate
⁊ exultante ex dispõne alterius partis ipsius statuti.vt no.Bart.
in.d.§.parui. Et ꝓpterea nõ intelligeretur in nullitate causata:qꝛ
non sit bene solutum decimũ ẜm formam statuti ꝙ põt attẽtari.s.
ꝙ in casu isto nõ sit cõgrue solutum decimũ:⁊ ideo laudũ sit nullũ:
quia nõ discernitur quantũ sit solutũ ꝑ rebus stabilibus a catastra
tis:⁊ q̃tum sit solutũ pro rebus stabilibus nõ a catastratis q̃ bona
nõ a catastrata debẽt estimari ꝑ massarios. Nec etiã q̃tũ sit solutũ
ꝑ alijs rebus in petitionibus Stephani deductis: nec discernitur
q̃tum sint estimata ꝑ massarios bona stabilia non a catastrata nec
q̃tum sint estimata bona alia q̃ stabilia ius factum vel interesse q̃
sunt estimãda ꝑ actorẽ:sed oĩa simul iuncta in cõcreto sunt estima-
ta per massarios ⁊ actorem:cũ debuissent sigillatim estimari bona
stabilia non estimata in catastro:⁊ hoc per massarios:⁊ sigillatim
debebãt estimari bona mobilia ius factũ vel interesse:⁊ hoc ꝑ acto
rem:⁊ debebat declarari quãtum soluebatur pro rebus estimatis
in catastro:vt si in ea parte non esset solutũ integrũ decimũ ẜm esti
mationẽ catastri laudũ esset nullũ quo ad ipsa bona estimata in ca
tastro.⁊ silr̄ quãtum soluebatur ꝑ rebus stabilibus nõ estimatis in
catastro.vt si non soluebatur integrũ decimũ ad rõnẽ trium dena-
rioꝝ pro qualibet libra ẜm estimationẽ massarioꝝ silr̄ nõ valeret
laudum in ea parte ⁊c. Cõtenta in petitionib⁹ dicti Stephani de-
bebant sigillatim estimari ꝑ actorẽ.vt si in ea parte nõ soluebatur
integrum decimũ ẜm estimationẽ actoris silr̄ non valeret laudũ ꝙ
ferreretur sup alijs rebus:⁊ si solueretur integrũ decimũ sup dictis
alijs rebus ẜm estimationẽ actoris reus postea succũbens haberet
electionẽ:vtrũ vellet exequi laudũ:an vbo soluere estimationẽ fa-
ctã per actorẽ que oĩa probantur per ipsam.l.municipalẽ de com-
promissis:que oĩa ⁊ quodlibet eoꝝ cessat per dictã estimationẽ fa
ctam in concreto:qꝛ nõ apparet q̃tum sit solutum pro bonis esti-
matis in catastro:nec q̃tum ꝑ alijs bonis stabilibus:⁊ sic non põt
videri an laudũ latum sup dictis bonis sit validũ necne vigore deci
mi integre vel nõ integre soluti:⁊ idẽ circa alias res in petitionib⁹
deductas.⁊ insuper reus nõ posset habere electionẽ que sibi cõce-
ditur a statuto:qꝛ ignorat̄ estimatio dictarũ aliarũ rerũ. Et sic non
10 satisfit mẽti municipalis legis † q̃ seruari dꝫ potius q̃ vba legis.l.
nõ dubiũ.C.de legibus.⁊.l.fraus legi.ff.e.ti.facit.l. in cõditionib⁹
primũ locum.in princ.ff.de cõdi.⁊ demõ.cũ silibus.quinimmo nec
videtur ꝙ sit satisfactum vbis.d.l.municipalis.quia nõ sunt esti-
mata ipsa bona stabilia non a catastrata:qꝛ per estimationẽ factã
in concreto non discernitur q̃tum sint estimata dicta bona stabi-
lia.⁊ similiter idem cõtingit in rebus mobilibus facto vel interesse
deductis in petitionibus:⁊ maxime:quia qñqꝫ cõtingit ꝙ plus et
qñqꝫ ꝙ minus appreciantur ⁊ estimantur plures res simul ⁊ in cõ
creto q̃ estimarentur oẽs si de qualibet de per se fieret:quia sepe cõ
tingit ꝙ quis nollet vnam rem sine alia:⁊ sepe cõtingit ꝙ qs vellet
vnam ⁊ nõ aliam:⁊ dictis respectibus plus vel minus estimaret:vt
11 de se constat.† et facit.l.cum eiusdem.ff.de edil.edic.vbi fit differen
tia an plures res emantur vno precio:an in singulares preciũ cõsti
tuatur.itẽ facit.l.si plura.e.ti.vbi si plures res vendunt̄ vno ꝑcio ⁊
vna est morbosa; ita ꝙ venit restituẽda hꝫ de nouo fieri estimatio:
ex quo innuitur ꝙ non censetur estimata illo precio quo fuit esti-
mata ꝑ precium cõstitutum ꝑ ipsis pluribus rebus:⁊ aliud foret si
precium fuisset cõstitutum sigillatim ꝑ qualibet re.qđ ⁊ suadet ra
tio naturalis quã solũ sufficit allegare.l.scire opꝫ.§.sufficit.ff.de ex
cusationib⁹ tut.qꝛ ignoratur q̃ta sit estimatio vnius rei qñ plures
res vna q̃titate estimant̄:adeo ꝙ si vni dat̄ facultas estimandi vnã
ita ꝙ stetur eius estimationi nõ satisfaciet cõmissioni si illã rẽ cum
alia estimet vno ꝑcio:nec stabit ei⁹ estimationi nec censebit̄ ꝓprie
estimata illa res:cũ ipsi⁹ estimatio de ꝑ se sit incerta:vt de se est no-

12 tissimum.† Et incertitudo solet actus vitiare puta sententiā con-
tractū dationem tutele vltimas voluntates libellos ⁊ similia. l. hec
sñia. ⁊ l. fi. C. de sen. que sine certa q̄ti. l. duo sunt titij. ff. de test. tut.
et. l. si fuerit. de rebus dubijs. ⁊ insti. de emp. ⁊ vēd. §. preciū. ⁊ c. ij.
de lib. obla. ⁊ infinita similia possent deduci: ⁊ per adducta pro hac
parte apparent rñsiones ad adducta in contrarium: quas breuita
tis causa omitto. Et insuper nō obst. ꝙ in contrariū dictū est ꝙ bo
na fuerint capta in tenutā tāq̄ de bonis dicti stephani: ⁊ ꝙ cōtra
cōfessionē in facto ꝓprio nō admittatur allegatio erroris: qꝛ rñdet
ꝙ nō asserit ꝙ fuerint bona stephani: sed ꝙ fuerunt capta in te-
nutam tāq̄ de bonis debitoris hoc est Stephani: qꝛ poterat cōtin
gere ꝙ fuerunt capta bona tanq̄ bona stephani: qꝛ putabant esse
stephani ⁊ non erāt bona ipsius stephani: ⁊ sic error cadit non sup
facto proprio prout verisimiliter cōtingit in casu isto in quo prout
mihi dicit fuerūt capta in tenutā bona tāq̄ de bonis dicti stepha-
ni seu baptiste eius fid iussoris: cōtra quos ambos cā aduerteba-
tur: ex quo deprehenditur ꝙ ipse Jacobus dubitabat an bona ca
pta essent stephani: an vero baptiste: vel putabat ꝙ essent cōia vel
ꝙ aliqua essent baptiste ⁊ aliqua stephani: ⁊ in his versat error. ⁊ sic
in facto alieno in quo est error probabilis. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxxvj.

1 Donatio inter viuos nō reuocatur nisi in sex casibus.
2 Probari nō posse vel nō esse idem sunt.
3 Juramento validatur quilibet contractus.
4 Donatio causa mortis penitentia reuocatur.
5 Donatio in dubio censetur causa mortis quando confertur post mortem.
6 Donatio causa mortis irreuocabiliter facta dicitur inter viuos.
7 Juris dispositio nō potest mutari notarij verbis siue alioꝝ suasu.
8 Donatio quibus iudicari possit causa mortis clausula nō obstāte promisit non contrauenire. nu. 13.
9 Juramentum quando non vitiat actum postea gestum cōtra iuramentum.
10 Donatio causa mortis dicitur habere tacitam reuocandi conditionem reconualescentia donatoris.
11 Juramentum tacitas recipit conditiones quas continet contractus obseruātia cuius iuratur.
12 Donationis collate post mortem obseruande seu non reuocande promissa iurata verificantur post mortem quo ad heredes donatoris.
14 Donatio causa mortis non alteratur sua natura presertim clausula propter bene merita.
15 Maritus necesse habet prestare alimēta vxori necessaria.
16 Donatio reuocatur per non prestationem alimentorum ⁊ alioꝝ necessariorum.
17 Donatio inter virum et vxorem iure cōmuni non valet.
18 Contractus non firmatur iuramento dolo extorto.

¶ Consilium. cxxvj.

In noie domini nostri iesu

christi. ¶ Licet in hac consultatione videatur prima fa
cie dicendū ꝙ dicta donatio valuerit ⁊ censeat donatio
1 inter viuos ⁊ ꝓnr non potuerit reuocari: † qꝛ donatio inter viuos
non potest reuocari: sed donans cogitur donationem mādare exe
cutioni. l. si quis argentum. C. de dona. ⁊ l. sicut. C. de actio. ⁊ obli.
etiam si donator esset ingratus nisi ex sex causis ingratitudinis q̄
ponuntur in. l. fi. C. de reuo. dona. que ingratitudinis cause debent
probari per donantem. vt est tex. ⁊ ibi not. Bal. in. d. l. fi. quas cau-
sas ingratitudinis ibi enumeratas nō presupponitur posse proba
2 ri. † Et paria sunt non esse ⁊ non posse probari. l. duo sunt titij. ff.
de testa. tu. ⁊ l. si fuerit. de rebus dub. quinimmo nec allegatur ali-
qua ex dictis sex causis ingratitudinis: lꝫ allegetur per dictam do-
minam donatricem ingratitudo donatarij in genere: ideo nō pñt
heredes dicte donatricis niti ex ingratitudine donatarij. Nec vidē
3 tur posse niti vigore statuti de quo in themate: † quia videtur qd
iuramentum validet contractum: licet statutum disponat ꝙ mu-
lier nequeat contrahere sine cōsensu consanguineorū vel simili sta
tuto cum dicto casu iuramentum seruari possit sine dispendio salu
tis eterne per. c. cum contingat. de iureiuran. ⁊ c. q̄uis. de pac. li. vj.
in eorum rationibus que sunt generales. Et ideo per doc. illa iura
trahuntur in dictis iuribus ad casus hmōi statutorum ⁊ similium.
Bar. ⁊ doc. in aut. sacramenta puberum. C. si aduer. vendi. et p
doc. in. l. si quis pro eo. ff. de fideius. vbi Bart. etiam decidit
ꝙ donatio inter virum ⁊ vxorem lꝫ de iure generaliter sit nulla per
iura vulgaria: tamen firmatur iuramento quem videntur sequi cō
4 muniter doc. Nec videntur posse heredes pdicti se tueri: † qꝛ dicta
donatio censeatur donatio causa mortis: que donatio causa mor-
tis penitentia reuocatur. l. nō omnis. cū sua glo. ff. si cer. pe. ⁊ l. qui
mortis causa donauit. ff. de dona. causa mortis. ⁊ l. senatus. §. do-
5 natio. in fi. eo. ti. allegando † ꝙ censeatur donatio causa mortis ex
quo fuit collata post mortem donatricis: ⁊ vbi in donatione fit mē
tio mortis donatricis censetur in dubio donatio cā mortis. l. seia.
ff. de dote prele. ⁊ l. seia. ff. de dona. cā mor. ⁊ ibi per doc. ⁊ per Bar.
6 in. l. que dotis. ff. so. matri. † Quia ad hoc videtur posse rñderi qd
illud procedit regulariter: fallit qñ est actum ꝙ donatio nequeat
reuocari: ⁊ hoc per tex. singularē in. l. vbi ita donatur. ff. de dona.
causa mor. vbi tex. decidit ꝙ si quis donat cā mortis irreuocabili-
liter illa censeatur: ⁊ sic donatio inter viuos. ⁊ sic videtur loqui i ca
su longe fortiori q̄ in donatione collata post mortem: attento qd
donatio inter viuos ⁊ ceteri cōtractus pñt cōferri post mortē. C. de
act. que ab heredibus ⁊ cōtra heredes. per totum. idcirco cū in di-
cto cōtractu dicta donatrix promiserit ⁊ iurauit donationē obser
uare, ⁊ non contrafacere vel venire: ⁊ ideo videtur promisisse de nō
reuocādo: ⁊ sic videtur esse casus similis casui. d. l. vbi ita donatur.
ꝓ quo etiā facit: quia dicta donatio fuit facta ꝓpter merita prout
asseritur per dictā donationē donatricē: qd videtur conuenire do
7 nationi inter viuos potius q̄ donationi cā mortis. † Nec etiā vide
tur obstare dicto donatario ꝙ dictus notarius dixit dicte dona-
trici ꝙ poterat dictā donationē reuocare: qꝛ vba notarij non po-
terant iuris dispositionem immutare: ⁊ sic derogare. d. l. vbi ita do
natur. nec poterat preiudicare donatario. His tñ nō obstātibꝰ cō
trariā partē arbitror iuri magis consentaneam. vꝫ. ꝙ dicta dona-
tio nō noceat heredibus donatricis: quominus possint consequi
res donatas eas retinendo si ab eis peterent: vel repetendo si sunt
8 penes donatarium. † Nā videtur dicendū ꝙ dicta donatio censea
tur donatio cā mortis ex pluribus que cōcurrunt. primo ⁊ princi-
paliter: qꝛ donauit post mortem: ⁊ sic ipsa donatrix potius se habe
re voluit q̄ donatarius: ⁊ donatarium potius habere voluit q̄ he
redes donatricis prout est de natura donationis cā mortis. d. l. se-
natus. §. j. ⁊ insti. e. ti. §. j. Secundo quia imminebat periculū mor
tis ꝓpter qd solet fieri donatio cā mortis. l. ij. ⁊ sequentibus. ff. e. ti.
⁊ in. d. §. j. insti. eo. ti. Tertio quia fuerunt adhibiti quinq̄ testes
in ipso contractu donationis qui requiruntur in ipso cōtractu do
nationis cā mortis. l. fi. C. de dona. cā mor. ⁊ nō requiruntur in do-
natione inter viuos: quia regulariter sufficiunt in cōtractibus ⁊ in
alijs duo testes. c. in omni. de testibꝰ. ⁊ l. vbi numerus. ff. e. ti. Quar
to: quia notarius asseruit dicte donatrici tpe donationis se posse
reuocare: ⁊ illa tacendo videtur cōsensisse. arg. c. qui tacet. de regu.
iur. in. vj. ⁊ l. qui patitur. ff. mādati. Attento maxime: quia mulier
⁊ ifirma verisimiliter debebat credere notario: verisimiliter i hmōi
iuris nō ignaro: ⁊ adhibito tanq̄ fido: ideo donatrix femina gra-
ui infirmitate grauata ⁊ cogitatione mortis turbata. iuxta. l. hac
cōsultissima. C. qui test. facere possunt. verisimiliter gessit in mēte
posse donationē reuocare etiā presuppositis his que interuenerit
in cōtractu. Maxime cum in mulieribus tolleratur iuris ignoran
tia. l. j. in fi. ff. de edendo. ⁊ facit. l. error. ff. de iur. ⁊ fac. ignorātia. Et
ꝓpterea licet in instrumēto cōtineatur ꝙ dicta donatrix ꝓmiserit
attendere ⁊ obseruare: ⁊ in nullo cōtrafacere vel venire nō cēseatur
fecisse donationē irreuocabilē: ex quo sibi dictum fuerat ꝙ reuoca
re poterat: qd potuit adaptari et intelligi duobus modis. vno mō
ꝙ licet vellet posse reuocare: tamē ꝓmittebat ⁊ iurabat non reuo-
9 care: ⁊ licet reuocādo incideret in periurium: † tamē iuramentum
nō vitiat actum postea gestum cōtra iuramentum: vt Inn. ⁊ doct.
in. c. dilecto. de prebendis. ⁊ habetur in. c. intellecto. de iureiuran-
10 do. † Secundo mō qui magis placet intelligatur ꝓmisisse obseruā
tiam donationis cā mortis que censetur habere tacitam cōditio-
nem si donator nō cōualuerit quādo donauit propter infirmitatē
vel quādo donatarius premoriretur: vel qñ donatricem penitue-
11 rit. d. l. nō oīs. ⁊ d. §. j. insti. de do. † Et iuramentum recipit tacitas
cōditiones quas recipit cōtractus cuius obseruātia iuratur. c. pue
nit. ⁊ c. quēadmodum. cū sua glo. de iureiur. adeo ꝙ qui iurat serua
re cōtractum nō incidit in periuriū si nō obseruat ex cā iusta: seu q̄
veniebat ex natura cōtractus. l. fi. ff. si quis cautionibus. ⁊ l. fi. C. de
nō nu. pe. ⁊ in. d. c. peruenit. ⁊ in. d. c. quēadmodū. cum cōcordā. ibi
adductis per gl. in vbo cōditionis. ⁊ iō nō cēseatur dicta donatrix
incidisse in periuriū reuocādo donationem ex penitentia cum ta-
lis reuocatio veniret ex natura donationis cā mortis. Et cōfert ad
premissa: quia sepe cōtingit ꝙ notarij accipiunt rogitus simplices
⁊ postea apponunt in instrumento seu in ꝓthocollo clausulas ex
quadā eorum cōsuetudine: ⁊ sepe nō intelligunt q̄tum importāt.
12 facit qd no. Bar. in repetitione. l. j. ff. de iure codicilloꝝ. † insuper
dicte ꝓmissiones de obseruando ⁊ nō cōtraueniēdo pñt verificari
post mortem quo ad heredes donatricis qui inciderent in penā cō
tentā in instro si donationē nō reuocatā nō obseruarent: sed veni-
rent cōtra de facto vel de iure hoc est agēdo iudicialiter: ⁊ sic nō cō
traueniēdo de facto: ⁊ sic verificentur verba instrumēti. ibi de iure
13 vel de facto. † Et potest dici ꝙ ex quo donationē cōtulit post mor
tem: ita ⁊ ꝓmissionem de obseruādo ⁊ nō cōtraueniendo contule-
rit post mortem ꝙ forte posset verificari quādo: lꝫ nollet penitere
⁊ reuocare donationē: tñ mandaret ꝙ nō obseruaret simplr vel ad
tps vel forte qñ negasset se nō fecisse donationē vel negaret merita
que asseruit precessisse. Et sic pluribꝰ modis pōt rñderi ad dictam
clausulā instrumēti qua ꝓmisit donatrix attēdere et obseruare ⁊c.
prout ptꝫ ex supradictis q̄ rñsiones non cadūt in terminis. d. l. vbi
ita donatur

ita donatur vbi donabatur irreuocabiliter: et sic fiebat donatio generaliter irreuocabilis quod nullatenus conuenire pōt donationi causa mor. prout conuenire pōt dicte donationi pmissio de obseruādo donationē causa mortis per predicta. Preterea in. d. l. vbi ita donatur. nō fuit persuasum mulieri iuris ignare et infirmitate graui et mortis cogitatione verisimiliter turbate prout contingit in casu
14 nostro. et ppterea nō obstat. d. l. vbi ita donat. † Nec etiā ob. quod donatio fuerit ppter merita: quia etiā donatio cā mor. solet fieri ppter merita. vt est tex. in. l. nec adiecit. ff. p socio. et in. l. idē q. §. fin. ff. mā. ita quod dicta assertio meritorū nō magis cōueniat donationi inter viuos quam donationi cā mortis. Et maxime: quia merita que asseruntur in donatione nō videtur esse talia seu tāta quod cēseant verisiliter equi-
15 ualentia hmōi donationi inter viuos tāti pōderis. † Attēto quod maritus hz supportare onus infortunij sue vxoris et sibi prestare alimēta et necessaria in infirmitate vxoris sm ea que habent in. l. si cū dotē. §. si maritus. et. §. sin autē in seuissimo. ff. so. ma. et. l. qd in vxorē. C. de ne. ge. Nec etiā ob. quod notarius nō potuit immutare iuris dispositionū neque piudicare donatario: quia nō immutauit donatario iuris dispōnē: neque piudicauit donatario si declarauit donatrici qualiter donabat: et si interpretat dona. cā mor. et fortasse ita asseruit vt eā induceret ad donandū forte als nō donatura: et sic vt prodesset donatario: prout profutura fuisset si nō fuisset reuocata: et forte nō fuisset reuocata si demerita donatarij nō fuissent secuta prout secuta fuerunt sm assertionē donatricis: cui assertioni: lz nō esset standū si fuisset donatio inter viuos: que reuocari pōt solū ob causas ingratitudinis que probētur et que enumerātur in. d. l. fi. in quibus
16 nō facio fundamētum: quia forte nequeūt pbari. † et glo. in. d. l. fina. addit aliā cām. s. qū donatarius denegat alimēta donatrici. quam glo. dicit ibi Saly. esse seruandam: ita quod si appareret quod denegasset alimēta in domo ppria vel in domo matris nō esset leue: sz magnū fundamentū etiā si teneretur quod esset donatio inter viuos. Itē esset
17 pbabile fundamētū † quod nō valeret donatio si esset donatiō inter viuos irreuocabilis: quia donatio inter virū et vxorē nō valet de iure cōi. Et etiā quia ex forma statuti cōtractus p mulieres celebrati non valeant sine cōsensu eorum qui nō interuenerunt in dicto cōtractu
18 donationis: et sic donatio inter viuos de se nō valuisset: † nec iuramentum dolo extortū firmat cōtractū de iure inualidum. d. c. cū cōtingat. et. d. c. quāuis. et in aut. sacramēta puberū. C. si aduersus vēdi. et si fuisset donatio irreuocabilis notarius dicēdo quod poterat reuocare videretur fuisse in dolo persuadēdo donatrici: quia in eo non presumitur ignorantia: et generaliter potius presumitur dolus quam iuris ignorantia: vt no. Bar. et Ange. in. l. sed et si lege. §. scire. ff. de peti. hered. nec distingunt dicta iura cuius dolo extorqueat iuramētum: sed generaliter loquūtur: ideo generaliter sunt intelligenda: ex quibus oībus remanet cōclusio supra facta. s. quod dicta donatio vt supra reuocata sit inefficax et nullius momenti: et res donate pertinent ad successores donatricis. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxxvij.

1 Dotata filia iure communi succedit in bonis sui fratris defuncti cum nepotibus.
2 Dotata filia statuto exclusa a successiōe masculis stantibus intelligitur in dotantis successione. nu. 11.
3 Correctio iuris cōis etiā statuto restringitur iure codicis.
4 Frater cōsanguineus nō dicitur esse de linea masculina ad dotatā filiam excludendam.
5 Dotata a patre, matre auo auia vel nepote statuto exclusa nō pōt venire nec debet ad successionē aliquorum predictorum ab intestato morientiū: quauis fuerit dotata tm ab altero predictorum.
6 Alternatiua quando verificatur in vtroque.
7 Negatiua posita in signo particulari equipollet vniuersali negatiue.
8 Statuta quantūcunque dura seruari debent.
9 Dotata filia quod nō succedat in bonis nō dotantis.
10 Consilio decisiuo potius stari debet quam alio cōsilio ad partis instātiam facto: doctrina etiam Moysi ex veteri testō assumpta.
12 Statuta feminas dotatas excludentia sunt fauorabilia et causa domus cōseruande.

¶ Consilium. cxxvij.

In nomie domini nostri

Jesu christi. ¶ Viso suprascripto themate: et ponde
1 ratis verbis suprascripti statuti † videtur prima facie dicendū quod dicta soror lz nupta et dotata succedat fratribus defunctis ab intestato sine filijs: vna cū dictis nepotibus ipsius et dictorum fratrum qui decesserunt sine filijs. per auт. cessante. C.
2 de legi. heredibus. Nec videtur obstare suprascriptū statutū: † nā dictum statutū excludens a successione mulierem dotatā: videtur intelligendum quod excludat mulierem dotatam a successione dotantis dūtaxat per theoricam Bal. in. l. j. C. de legi. here. qui tenet qd statuta exclusiua femine dotate a successione ab intestato extantibus masculis non censentur excludere: nisi a bonis dotantis: p id quod habetur ibi. et per. l. vt liberis. C. de colla. quem sequitur ibi Pau. de cast. qui idem consuluit in consi. cccxxij. Et idem cōsulendo tenuit Petrus de ancha. in cōsi. lxxix. sm ordinem informis incipiē. retento ordine. et reperio allegatum idem tenuisse Ange. in cōsi. cxxiij. incipien. testamenti factio. licet illud consilium non reperiam inter consilia informis. Et idem tenet guido de suz. prout refert ibi et sequitur solennissimus doc. d. Dionysius de barisanis de perusio. qd videtur velle Bar. in. l. qui pupillū. ff. de adulterijs. et Bal. in. l. mater. C. de iure dotium. quem refert et sequitur Pe. de ancha. in repetitione. c. j. versi. sed pone statutum. quod et tenet Ponta. in consilio mihi. cccclxxxv. Et propterea videtur qd cum dicta soror non fuerit dotata a fratribus de quorum successione agitur non excludatur ab eorum successione: licet supersint filij fratris: et licet statutum predictum loquatur alternatiue in dotata a patre vel fratre vel ab alijs in statuto expressis: et sic videatur sufficere quod sit dotata a patre. iuxta regulā in alternatiuis. in. vj. tamen ex quo similiter in exclusione loquitur alternatiue nominando easdē personas mediantibus alternatiuis. ideo videtur intelligendum qd referātur singula singulis: et sic dotata a patre excludatur a successione patris: et dotata a fratre excludatur a successione fratris: et sic de singulis: et sic soluetur natura alternatiue posite inter personas dotantes: et alternatiue posite inter personas de quarum successio
3 ne agitur. Pro qua interpretatiōe facit: † quia per eam restringitur iuris cōmunis correctio que restringenda est per ea que habentur in. l. precipimus. C. de appel. et in aut. quas actiones. C. de sacrosan. eccle. et in. l. si vero. §. de viro. ff. solu. matri. et in. c. cum dilectus. de cōsuetu. vbi impropriantur verba statuti: vt minus recedatur a iure cōi qd maxime videtur dicendū in casu isto in quo fit differentia in successione etiam hereditatis paterne, inter masculos et feminas quod iustinianus legū reformator videtur reputare maximum vitium. l. maximum vitium. C. de libe. prete. et dicit Bal. in. l. illam. C. de colla. quod hmōi statutarie exclusiones feminarum censentur quedam exheredationes: et exheredationes filiarum sunt odiose et re-
4 stringende. l. cum quidam. ff. de libe. et post. † Qd maxime videtur dicendum in casu isto in quo si statutum generaliter intelligeretur prout verba sonant intelligendo quod dotata ab vno ex nominatis in statuto excludatur a successione omniū nominatorū in ipso statuto incideretur in quodam absurdum. vz. quod dotata excluderetur ab hereditate patris: et ab hereditate fratris cōsanguinei superstite eius fratre vterino qui nihil attinet parti dotate: nisi iure affinitatis ex qua nulla defertur successio. l. victrico. et. l. affinitatis. C. cōmunia. de succes. et dicto fratri cōsanguineo in nihilo attinet etiā iure affinitatis: vt autem dicte absurditates euitentur vel saltē moderentur decet quod dictum statutum pro posse restringat. arg. l. nam absurdum. ff. de iure patro. et. l. scire oportet. §. sufficit. ff. de excusa.
5 tuto. † His tamē nō obstantibus contrarium puto de iure respondēdum: quia verba dicti statuti penitus repugnant supradicte interpretationi. et a verbis non est recedendum: vbi de contraria mente non constat. l. non aliter. de lega. iij. et. l. j. §. si qui nauem. ff. de exerci. maxime quando sunt clara. l. ille aut ille. §. cum in verbis. de leg. iij. ideo inherendo verbis statuti que sunt satis clara: vt infra dedu cam concludendum est quod dotata ab vno ex nominatis in statuto excludatur a successione cuiuslibet in statuto nominati. non enim sumus in statuto simpliciter excludente feminam. in quo loquitur Bal. in. d. l. j. de legitimis heredibus. et sequaces supra relati: sed sumus in terminis separatis: in quibus ipse Bal. consulendo firma-
6 uit contrarium: † nam in statuto disponente quod dotata a patre matre vel auo et c. excludatur a successione patris matris vel aui et c. dotata ab vno excludatur a successione etiam alterius non dotantis alternatiue nominati prout ipse concludit in consi. incipien. de iure communi nullum dubium est. in ordine mihi. cccxxvij. et Pe. de ancha. in consi. incipien. pro veritate premittendū est: quorū decisio decidit in terminis casum nostrū: in quo tamen sunt alia verba que magis astringunt: quia post verba nominantia personas de quarum successione excludenda agitur subditur in statuto vel alicuius eorum: que verba non debent esse posita sine virtute aliquid operandi. arg. c. si papa. de priuilegijs. lib. vj. et. l. si quando. de leg. j. et maxime cum similia verba sunt plures repetita: que verba vel alicuius eorum ad nihil aliud censentur posita: nisi ad tollendum dictam dubitationem: an excludatur a successione eius qui nō do-
7 tauit. qd necessario verba important: † quia negatiua preposita signo particulari equipollet vniuersali negatiue: nam tātum est dicere non feci aliquid quantum nihil feci: et tantum est dicere nō succedat alicui eorum: quātum est dicere: nulli eorum succedat. vt est text. expressus in. l. si is qui ducēta. §. vtrum. in fi. versi. proinde. de rebus dub. et. l. ij. in fi. et in illa stipulatione. el secundo. de verb. obli. et p Bar. in. l. si p pluribus. circa mediū. de leg. ij. et ppterea dictū statutum aperte disponit quod dotata a patre habens fratrem carnalē vel nepotem ex fratre carnali nō succedat alicui ex personis nominatis in statuto: ex quo vniuersaliter excluditur: et est perinde ac si diceret: statutum nulli eorum succedat per predicta. et ideo non est
8 recedendum a dictis verbis que sunt clara per predicta: † sed tamen standum est dicte legi municipali quantūcunque esset dura. ar. l. prospexit. ff. qui et a quibus. et cano. in. l. scriptū est. sexta questio-

9 ne tertia: † & ita al's in terminis statuti Camerini vidi aliud ꝯsiliū Bal. ꝙ dicebat̄ reperiri sigillatum in dicta ciuitate Camerini cum consultus esset circa interpretationem dicti statuti: concludēs ꝙ dotata ab vno excludatur a successione aliorum nominatorum in statuto: & postea fuit repertum consilium decisiuum Pau. de cast. 10 ita interpretantis illud statutum. † Et constat maiorem fidē adhibendam esse consilio decisiuo q̄ consilio facto ad instantiam vnius partis: et ita super illo statuto Camerini, bis consului, et semper hec sententia mihi placuit: & licet aliquibus videatur dura: tamē non debet censeri multum dura: cum reperiantur etiam plura statuta que feminas propter masculos excludunt a successione: licet non fuerint dotate. Et etiam hoc reperitur fuisse respōsum ex ore dei respondentis Moysi in veteri testamento: vt deprehenditur ex libro numeri. c. xxxvij. & c. fi. quam legem plerique tenent seruandam esse: & hodie in successione hebreorum prout reperio consuluisse Saly. in quodam suo consilio qd̄ incipit mathesyas hebreus ciuis perusinus factus. Et idem consuluit Pe. de ancha. in consilio incipien. decessit iudea ab intestato. & super eodem facto consuluit. idem consuluit dominus Flori. de sancto Petro in quodam consilio qd̄ incipit dubitari dicitur mortuo hebreo vel hebrea. cui se subscripsit Joan. de Jmo. & incipit subscriptio visis q̄ superius consulta &c. Nec videtur posse dici iniquum vel absurdum id quod ex ore dei processum est seu a lege diuina dispositum: neque iniustū id quod a fonte iustitie emanauit: & al's etiam videmus ꝙ in successione feudorum femine non succedunt: & quando succedunt excludūtur a masculis: vt probatur in. c. j. §. j. & filia. de successio. feu. x. col. & c. j. de gra. succe. in feu. eadem col. Item dicitur ꝙ quodam tempore. s. inter primum bellum punicum & secundum. de iure romanor̄ oēs femine excludebant̄ a successione etiā parentū ppter masculos: vt refert beatus August. in libro vigesimosecundo de ciuitate dei. † Non obstant adducta in contrarium: quia licet Bal. 11 in. l. j. C. de legi. here. dicat ꝙ statuta excludentia feminas dotatas intelligantur in successione dotantium & eius dictū communiter approbetur: tamen intelligitur et procedit eius dictū quando statutum simpliciter loquitur. puta filia dotata non succedat extante masculo: nā intelligitur de dotata ab eo de cuius hereditate agitur: & non indotata ab alio: prout etiā in dictis terminis ipse Bal. loquitur. dicto enim casu verba non multum repugnant: ideo nō mirum si illam verisimilem interpretationem recipiunt: licet pro illo dicto non allegetur. l. necessario probās. tamen vbi verba sunt clara et non recipientia dictam interpretationem sine magna violentia prout contingit in casu nostro. aliud dicendum est prout et ipse Bal. pluries reperitur consuluisse: & etiam alij quos supra re- 12 tuli. † Pro quo etiam facit: quia plerique tenent ꝙ statuta excludētia feminas propter masculos a successione ab intestato non sint odiosa: sed fauorabilia: quia causa motiua domus conseruande: igitur &c. l. qui exceptionem. ff. de condi. indebi. & qd̄ no. in. l. si quis nec causam. ff. si cer. peta. prout voluit Bal. in. l. de quibus. ff. de. ll. prout Pau. in consi. incipiē. presens casus. in ordine. cccxxxvij. ſm nouam impressionem venetianam qui cum eo transit extensit statutum vltra q̄ verba sonāt: multofortius idem consuluisset in casu isto in quo verba non extenduntur. Et ꝙ huiusmodi statuta cēsentur fauorabilia voluit etiam Bald. in. l. cunctos populos. C. de sum. trini. licet hoc. s. ꝙ censentur fauorabilia: & sic extendenda vltra vim verborum aliter non firmē: tamen intrepide concludo qd̄ in casu nostro in quo verba quodammodo necessario artant dicta mulier excludatur non obstantibus adducctis in contrarium.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxxviij.

1 ☞ Confessio extraiudicialis sub iudicialis absente parte facta siue presente quid operetur in criminalib⁹ siue ciuilibus. nume. 3. et. 5. et. 13. et. 14.
2 Indicia non faciunt probationem semiplenam.
4 Confessio facta in ciuili siue criminali quando vna differre ab altera videtur.
6 Sipulatio si tibi nupsero de re danda quādo nulla possit dici quo ad dominij translationem. nu. 12.
7 Alternatiua ad rei veritatem sufficit in vno verificari.
8 Probari de facili non dicuntur rerum dominia.
9 Lex interpretanda venit vt non fiat ludibrio.
10 Alienari prohibita verificantur etiam in cedente iura sua.
11 Possidens presumitur dominus rei possesse.
15 Membrorum suorum dominus nemo dicitur.
16 Actio ciuilis non differt a criminali quo ad probationem.

¶ Consilium. cxxviij.

Viso copiosissimo et elegātissimo excellentissimi. ll. doctoris domini dulcis de spoleti olim mei discipuli. et eo respectu et pro etate vt filij dilectissimi pro virtute vero & doctrina: vt patris hono. Et visa copia decreti & instrumenti de quibus in consilio: licet inclinauerim 1 in decisionem domini consulentis: † tamen satis anceps fui ppter duo vltra ea que deducuntur in consilio primo: quia sumus in criminalibus in quibus confessio extraiudicialis nedum quod plene probet: sed videtur quod faciat solum indicium per nota. per glo. 2 cum qua doctores transeunt in. l. capite quinto. de adulte. † Indicium enim est minus quā semiplena probatio: vt not. glo. in. l. que 3 probatio. ff. de proba. † et tamen in ciuili facta absente parte facit semiplenam probationem. vt not. Bart. in. l. admonendi. ff. de iureiuran. et docto. ibi. et in. l. in bonefidei. C. eo. tit. Et facta presente plene probat dummodo contineat causam. l. generaliter. C. de non nume. pecu. c. fina. de successio. ab intesta. & c. si cautio. de fide instrumen. vbi habetur quod nonnulli tenent quod de equitate canonica confessio facta absente parte in ciuilibus plene probat: et tamen constat quod etiam de iure canonico confessio facta in criminalibus non sufficit ad condēnationem: vt per glo. & docto. in. c. quam sit. de exces. prelatorum: licet in casu illius capituli preiudicet in aliquali condemnatione propter scandalum causatum ex tali confessione ex quo videtur quod dato quod in. l. desiderium. C. depositi. confessio preiudicaret confitenti secundum summarium Bald. cum loquatur in ciuili non videtur inferri quod 4 pariter preiudicet in criminali prout nos loquimur. † Et alias fit differentia inter confessionem factam in ciuili et confessionem factam in criminali: quia contra confessionem in facto proprio factam in iudicio non amittitur probatio: vt per Barto. in. l. non fatetur. ff. de con. tamen secus in causa criminali. in. l. si confessus. et ibi per Bartolum. ff. de custodia reorum. Item facta in iudicio est maioris efficacie: quia cōfessus habetur pro condemnato. l. vnica. C. de con. et. l. prima. ff. eodem titulo. et ideo parit actionem: et se- 5 cus in confessione extraiudiciali etiam facta presente parte. † Et ideo confessio in iudicio facta absente parte non preiudicat. vt. l. certum. §. si quis absen. ff. de con. et. l. fina. ff. de interro. actio. Ita et fortius videbatur quod non preiudicaret quo ad absentem confessio facta extraiudicialiter: ex quibus videbatur satis dubium quod illa confessio facta inter Margaritam et eius virum in in- 6 strumento cessionis preiudicaret in hac causa criminali. † Secundo: quia mihi dicebatur quod dicte Margarite dictus Ceccus dederat medietatem suorum bonorum: vt dicta Margarita consentiret ipsum accipere in maritum. Ex tali autem donatione: quia nulla videtur esse non transferetur dominium. l. si ita stipulatus fuero te sisti. §. si tibi nupsero. ff. de verborum obligatio. et iunctis que habentur in. l. non dubium. C. de legib⁹. et in. l. prima. §. si vir. ff. de acquirenda possessio. et in. l. nunq̄ nuda. ff. de acquirendo re. domi. Tandem re diligenter considerata attentis egregie dictis per dominum consulentem concurro in eius sententiam. Ponderando etiam quod decretum loquitur alternatiue quod habens tenens vel possidens bona immobilia non possit aliquid de ipsis alienare non petita et obtenta licentia: et non dato fide- 7 iussore &c. † Et ad veritatem alternatiue sufficit alteram partem verificari regula in alternatiuis. in sexto. cum similibus. ita quod videtur quod dictum decretum verificetur in eo qui possidet bona: dato quod ipsa bona non habeat: hoc est quod non habeat aliquod aliud ius nisi solam possessionem in ipsis bonis immobilibus si aliquid ex dictis bonis alienat verificatur dictum decretum ex pena ipsius: sed si non habet nisi possessionem non potest aliquid aliud alienare nisi ius possessionis: et sic alienando possessionem: hoc est possessionem suam faciendo alienam aliquid videtur alienare de ipsis bonis: ideo incidit in penam dicti decreti: ideo cum mihi presupponatur esse legitime probatum quod dicta Margarita tenebat et possidebat dicta bona pro dimidia ante instrumentum cessionis factum per eam dicto Cecco: et quod postea dictus Ceccus et eius heredes insolidum possederunt dicta bona videntur dicta Margarita et dictus Ceccus incidisse in penam dicti decreti: pondero etiam quod dicta Margarita non solum cessit iura que habebat: sed etiam secundum verba dicti instrumenti videtur quod concesserit dicta bona pro dimidia vt docere videntur illa verba instrumenti et ea iura: et dicta bona omnia et singula pro dicta medietate: vt supra cessa consequi possit dictus Ceccus &c. et ibi. et super dictis iuribus et bonis: vt supra pro dicta medietate plenum liberum et generale & speciale mandatum &c. per que verba videtur demonstrari quod dicta Margarita concedebat etiam dicta bona: ita quod si illa possidebat censetur ipsa bona alienare quo ad dispositionem dicti decreti. Et alias si secus diceretur de facili eluderetur dictum decretum: quia non esset facile fisco probare dominium alienan- 8 tis † cum dominium proprium non facile probetur: vt habetur 9 in. l. cum res. C. de probatio. quantofortius dominiū alienū. † Lex autem debet interpretari vt non de facili fiat ludibrio. c. commissa. de electione. libro sexto. et facit. l. si pretor. in principio. ff. de in. 10 et. l. prima. §. que onerande. ff. quarum re. actio non datur: † & ideo mens iurisdatoris hoc est faciens dictum decretum videtur verificari in possessione transferente in alium possessionem: licet solū haberet: maxime si non probatur ꝙ possidens nō haberet aliud ius.

¶ Attento

11 ¶ Attento † quod possidens presumitur dominus rei possesse ut not. Inno. in c. olim de privil. et Moder. in rubrica. ff. de novi ope. nunciat. quod saltem procedit ubi dominium deducitur incidenter non principaliter per legem sicuti. §. si queratur. ff. si servitus vendi. et l. j. cum ibi notatis per gloss. et docto. ff. fami. herci. ubi licet iudicium divisoriorum. videlicet familie herci. et communi divi. non competat nisi dño ut ibi. et in. l. iij. in prin. ff. cõi divi. tamen sufficit pbare possessionẽ ex qua resultat presumptiva pbatio dñij ut habetur in. d. l. j. eo qz dñium nõ deducitur principaliter: ita in terminis nostris sufficiat pbatio possessionis ad probandum dñium si dñium requireretur qz non agitur principaliter ad dñium rei sed ad penã pter delictũ perpetratũ adversus decretũ superioris nec magis principaliter deduceretur dñium in his terminis q̃ deducatur dictis iudicijs divisorijs: pondero etiã q in instrumẽto cessionis nõ apparet q dictus Ceccus dederit medietatẽ suorũ bonorum dicte Margarite: ut in eum cõsentiret pro marito: ita q non ob. si aliter nõ apparet dictus. §. si tibi nupsero ad quem etiã potest responde-

12 ri per supradicta. s. sufficit q pbetur possessio alienãtis. ¶ † Tertio posset forte responderi q qualitas mulieris attenta qualitate viri merebatur illam dationem medietatis bonorũ quo casu cessat dispositio dicti. §. si tibi nupse. per. l. si voluntate cũ ibi no. C. de do-

13 tis promi. prout dicunt Bar. et doc. in. d. §. si tibi nupsero. † Nõ ob. etiam ea que dixi circa confessionem factam absente parte: qz dato sine preiudicio veritatis q dicta confessio non pbaret in hoc iudicio criminali: tamen militant alia media supra deducta: qz. s. sufficit probatio possessionis per iam dicta et saltem dicta confessio et dicta cessio demonstrat animũ dicte domine Margarite qd. s. nõ possidebat iure familiaritatis. Et confessio etiã absente parte preiudicat et prodest etiam pro et contra absentẽ in his que cõcernunt animũ confitentis per ea que habentur in. l. nensenius. ff. de neg. gest.

14 et per Bar. in. l. nuda. ff. de dona. ¶ † Et circa differentiam quam deduxi inter cõfessionem factã in criminali et cõfessionem factam in civili posset attentari q procedat quando in criminali agit de pena corporali prout est pena adulterij de quo loquitur. d. l. capite quinto et eius glo. per. l. q̃uis. et autẽ. ibi positã. C. de adul. nã tunc

15 est ratio: † qz cõfitens non est dñs suimet seu suorũ membrorũ in. l. liber homo. ff. ad. l. aqui. secus ubi agitur de pena pecuniaria prout agitur in presenti causa: et hoc per no. signanter per Bal. in. l. sciãt C. de pba. qui dicit q lz ibi dicatur q in criminalibus pbationes

16 debẽt esse luce clariores: tñ † eadẽ pbatio requiritur in criminali q̃ in civili causa ceteris paribus hoc est ubi causa criminalis tẽdit ad penã pecuniariã puta ad centũ eadẽ pbatio sufficeret in ea causa q̃ sufficeret in causa civili in qua ageretur ad cẽtũ pro quo facit. l. absentem. §. adversus in prin. ibi sm morẽ privatorũ. ff. de penis. Ex quibus et alijs deductis per prefatum dñm consulentem: ego Petrusphilippus de corneo. U. J. doc. de perusio concurro in sententiam domini consulentis. s. q dicta Margarita et dictus Ceccus inciderint in penam dicti decreti. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxxix.

1 Matrimonij onera sunt patris.
2 Vidua quando dicitur perseverare in matrimonio. numero. 7.
3 Vidua quando alimentari debet ab heredibus viri.
4 Acta inter patrem et filium nurui non preiudicant.
5 Contractus inter patrem et filium qñ valeat.
6 Dos constituta in bonis immobilibus põt incontinenti soluto matrimonio restitui ad vitandũ alimentorum prestationẽ anni luctus.
8 Nubere potest vidua infra annum luctus.
9 Tutor esse nequit minor.
10 Tutela ascendentes preferuntur ceteris demptis testamẽtarijs.
11 Tutor esse nequit filiusfamilias.
12 Alimenta nepotibus invitus prestat avus.
13 Opera alimentati debentur ei qui alimenta prestat.
14 Alere q teneatur mater pupillum usq ad triennium.

¶ Consilium. cxxix.

In nomine domini nostri iesu christi. ¶ Licet circa primum consultationis articulum videatur prima facie dicendũ q dictus Michaelangelus teneatur alimentare dictaz Luciam. †

1 Nam in vita filij: et sic constante matrimonio ad eũ spectabat onus alimentandi filium et nepotes et nurum. nam onera matrimonij filij

2 spectant ad patrem. l. si filia. §. idem ait. ff. fami. hercis. † vidua autẽ censetur esse in eodem matrimonio. l. fi. C. de bonis maternis. et. l. filij. §. vidua ad muni. et. l. fi. C. de verborũ significa. et. l. cum te. C. de nuptijs. et. l. de emancipatis. C. de legi. here. ibi priorem thorũ ser-

3 vaverit. Ideo dicebat Ricar. malũ. et post eũ Cy. in. d. l. fi. † q uxor post mortem viri debet alimentari de bonis viri q saltem videtur dicendum intra annum prout voluit gl. ij. in fi. in. l. divortio in pri. solu. matri. et idem ibi Bar. et clarius Ange. ibi. et in. l. titia. de solu. et in. l. unica. §. exactio. C. de rei uxo. act. tenẽs q indistincte intra annum debet vidua ali ab heredibus viri: quia interim nõ potest honeste nubere. et. l. j. C. de secũdis nup. et qz censetur durare matrimoniũ

d. l. fi. sm eũ qui dicit se. ita sepius consuluisse. Et licet loquatur de heredibus seu de bonis mariti: tamen idem dicendũ est in socero qui constante matrimonio tenebatur ad onera matrimonij. Nam ratio qua moventur doc. in heredibus viri eadem militat in socero. Et ubi eadem ratio ibi idem ius. l. illud ad. l. aqui. et. l. a titio. de verbo. ob. Nec videtur obstare q socer in vita mariti assignavit do-

4 tem marito qui seorsum a patre supportavit onera matrimonij: † qz respõdetur qd acta inter patrem et filium nõ videtur qd debeant preiudicare nurui. arg. C. res inter alios acta in rubro et nigro. cuz

5 similibus. † Et maxime qz contractus inter patrem et filium in potestate non valet in profectitijs. l. ij. C. de inoffi. dona. et. l. frater a fratre. ff. de cõdi. inde. legitimatus per rescriptuz princ. est sub patria potestate. §. illud in aut. quibus mo. natu. effi. sui meritorum. His tñ

6 nõ obstãtibus cõtrariũ puto de iure verius. vz † qd dictus Michael angelus si est paratus restituere nurui suam dotem: et stat per nurũ quominus recipiat non teneatur alere dictam nurum etiam infra annũ. ex quo enim dos consistit in bonis immobilibus dos est statim restituenda mulieri. d. l. unica. §. exactio. et nõ suadet equitas q pars mariti teneatur ad onera matrimonij. et ad dotis restitutionez cũ dos detur propter onera matrimonij. l. pro oneribus. C. de iure dotiũ. et. l. dotis fructus. ff. e. ti. et expressum est in iure q ibi dos esse debeat ubi sunt onera matrimonij. l. si is qui. §. ibi dos. ff. de iure dot. ideo cum dos de iure esse debeat penes mulierem: licet

7 viduã. † Quãvis quod ad quid censeatur durare matrimoniuz: tamen ex quo ad dotẽ nõ censetur durare similiter non censetur durare quo ad onera matrimonij quibus deservit dos que esse debet ubi onera matrimonij per pdicta. Et sic non militat ratio. Ricar. malũ. et sequaciũ qñ dos consistit in bonis stabilibus vel post annum si consistit immobilibus. Et q post annum non teneatur pars mariti. et sic eius heredes vel pater volunt glo. Barto. Ang. et ceteri in d. l. divortio in princi. et quod si dos cõsistat in bonis immobilibus non teneantur alere uxorem: etiam intra annum firmãt Dy. Bal. Imo. et Ponta. in. d. l. divortio. et sentit glo. in. d. §. exactio. ubi idẽ vult Saly. Qui etiam vult q si dos consistit in rebus mobilibus si pars mariti vult potest statim dotem restituere et relevabitur ab onere alendi viduam etiam intra annum: quia dilatio est sibi concessa in sui favorem cui potest renunciare per iura vulgaria. Et p hac parte faciunt dicta per Bald. Raph. et Paulus de castro in d. l. fi. C. de bonis mat. et sic ista est communis opi. et tenenda: maxime quia gloss. et Barto. in dicta. l. divortio. non loquuntur specifice quando dos consistit in bonis stabilibus. Nec obstant rationes in contrarium adducte. Non enim obstat quod matrimoniuz censetur durare: quia procedit quo ad quedam non simpliciter. nõ enim procedit quo ad dotem per dictum. §. exactio. et. l. secunda ff. soluto matrimonio. et per totum eodem titulo. ff. et. C. et pari ratione nec quo ad onera matrimonij prout supra satis dictum est quod et patet: quia si dicta ratio militaret quo ad onera matrimonij pariter militaret post annum prout infra annum. et tamen glo.

8 et Barto. et ipsemet Angelus secus volunt post annum. ¶ † Nec etiam obstat quod intra annum non potest de iure civili honeste nubere: quia hoc est sublatum de iure canonico propter dictũ apostoli ad Corinthios septimo capitulo ad finem per capitu. penul. et finale. de secundis nuptijs cui iuri standum est in materia matrimoniali que spectat ad forum canonicum. c. tuaz. de ordine cogni. et quod habetur per gloss. in. §. sexto gradu. instituta. de gradi. maxime in terris ecclesie per ea que habentur per gloss. in capitulo secundo de arbitris libro sexto. et in capitulo secundo de re iudica. eodem libro. et per Barto. et Bald. in. l. privilegia. C. de sacrosanctis ecclesijs. Et ideo cum civitas aquile prout totum illud regnũ sit de terris ecclesie: ut in cle. pastoralis. de re iudi. duplici ratione in his terminis attenditur et attendi debet ius canonicum in his terminis: et sic dicta dõna Lucia potest honeste nubere quando vult etiam intra annum per dicta. c. penul. et finali: et per consequens cessant rationes que in contrarium adducuntur: et sic remanet conclusio q dictus Michaelangelus non tenetur alere dictam Luciã si restituit suam dotem vel stat per dictam Luciam: quominus dos nõ

9 restituatur. ¶ Circa secundum autem quesitum est advertẽdum † q prout mihi dicitur dicta Lucia mater dictarum pupillarum est minor vigintiquinque annis: ideo non potest esse tutrix per. l. fi. C.

10 de le. tu. † Ideo cum ascendentes preferãtur in tutela ceteris tutoribus exceptis testamentarijs auc. mřis et avie. C. quando mulier tutele offi. fungi potest: que licet loquatur in mulieribus potius procedit in parentibus masculis cum officium tutele sit officiũ virile. l. fi. ff. de tute. tamen cum dicte pupille sint sub potestate avi paterni prout fuerat earum pater per. d. §. illud in auc. quibus mo. naturales efficiatur sui. et. l. nam civium. ff. de his qui sunt sui vel alie.

11 iu. et. l. si maritus. C. de pa. po. et insti. eodem titu. §. j. † Et existentibus sub patria potestate non potest constitui tutor insti. de tu. in prin. et facit. l. fi. in prin. C. de cur. fur. idcirco cuz non cadat actio tutele frustra queritur cui deferat de iure tutela cum sint sub potestate avi cum censeantur esse sub quadam eius cura per dictam. l. fi. de cur. furi. iuncta. l. iusta interpretatione in fi. ff. de verbo. significa.

Et attenta patria potestate iunctis etiam sexu ⁊ etate Michael-angeli puto intrepide concludendum quod iudicandum sit vt di-
12 cte pupille: †dummodo etatem triennalem debeant educari apud auum sub cuius cura ⁊ potestate debent esse ⁊ ab eo alimentari per ea que habentur in.l.alimenta.C. de neg.gest.⁊ in.l.nensenius.ff. eodem titulo ⁊ in.l.siquis a liberis.de lib.agnoscendis.⁊ in.l.pater
13 filium.C.de patria po. †⁊ qui debet ab alio alimentari ex legis dispositione debet illi operari.l.sicut.ff.de ope.lib.⁊ si potest honeste alimenta assumere in domo illius qui tenetur alimenta pstare debet ibi alimenta suscipere: ⁊ sic apud eum moram trahere prout vo
14 lunt Bald.⁊ Imo.post speculatorem in.d.l.diuortio in prin. †intra triennium autem debet filius vel filia ali a matre si conditio matris patitur per.d.l.pater filium.⁊ que habentur ibi.⁊ in.d.l.alimēta.⁊ per hec patet responsum ad tertium quesitum ⁊ ad quartum. scilicet quod dicte pupille quatenus excedant triennium debent moram trahere apud auum: ⁊ ab eo alimenta suscipere.⁊ illa que est minor triennio debet ali apud matrem ⁊ per eā per supradicta.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cxxx.

1 ☞ Actio ciuilis non incidit in criminalem.
2 Possessorio retinendo pluribus simul ɔtendentibus quando succumbit qui possidet vi aut clam vel precario. numero.20.
3 Possessione turbata siue interdicto vti possidetis agenti que sint necessaria ad iudicium obtinendum.
4 Uniuersalis dictio vni soli quando pōt conueniri.
5 Libelli verba interpretantur a libellante.
6 Possessio longissimi temporis causat vtile dominium ac possessorium retinende.
7 Testis deponens super tempore per verbum citra non probat.
8 Testes duo possessorium probant.
9 Prescriptio longissimi temporis causatur possessiōe.xl.annorum.
10 Testes super tempore deponentes quomodo possunt esse singulares.
11 Uiuere nemo presumitur vltra centum annos.
12 Possessionem continuasse presumitur qui semel possedit.
13 Prescriptio nō currit cōtra vniuersitatem nisi centenaria.
14 Ecclesia et ciuitas equiparantur.
15 Prescriptio quadragenaria est subrogata in locū centenarie prescriptionis.
16 Actio publiciana non datur contra dominum.
17 Prescriptio de qua in.l.fi.C.de sacro sanc.eccle.nō loquitur generaliter sed tantū in legatis donationibus ⁊ emptionibus.
18 Possessio turbata dicitur sola contradictione.
19 Actio ciuilis qū possit incidere in criminalem.
21 Presumptio vna tollit aliam.
22 Testis esse non potest qui pretendit particulare interesse.
23 Uniuersitas ⁊ singulares de vniuersitate inter se differunt.
24 Concilium vniuersitatis non dicitur concilium nisi solēniter fiat omnibus vocatis.
25 Possessor singularis non facit ius communitati cum dicte possessionis.

¶ Consilium.cxxx.

In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ Uiso libello ⁊ actis pluribus attestationibus testium hincinde ⁊ sententia lata in causa vertente inter Bernardinum ⁊ Alexandum mariani ⁊ eorū procuratores ex vna parte ⁊ loritum ⁊ alios sex consortes litis ex altera parte ⁊ presupposita appellatione interposita a dicta sentētia pro parte dicti loriti ⁊ consortium. ¶ Uidetur prima facie dicēdum quod partes iudicis ad quem debeant esse in pronunciando
1 bene appellatum ⁊ male iudicatum ex pluribus.⁊ primo †quia videtur quod in dicto libello sit cumulata actio ciuilis cum accusatione criminali que cumulatio non permissa per.l.fi.C.de ordi.iudi.⁊ l.interdum.ff.de pu.iudi.⁊ per Bart.⁊ docto.in.l.edita.C.de edē. Secundo quia videtur quod pro parte conuenta sit probatum p
2 plures testes de antiquiori possessione. †⁊ quando plures contendunt super possessorio retinende succumbit ille qui possidet vi claz vel precario ab aduersario in.l.j.§.fi.⁊.l.si duo.ff.vti possi.⁊.c.licet causam.de proba.⁊ qui habet posteriorem possessionem presumitur vi vel clam possidere ab eo qui probat de antiquiori possessione; vt in.d.c.licet causam.⁊ ibi not.docto.⁊ Bartol.in.d.l.j.§.fi.in fi.⁊ ex his videtur quod partes iudicis debuerunt esse in absoluendo in
3 totum dictos loritum ⁊ consortes. ¶ †His tamen non obstantibus contrarium puto de iure respondendum quod partes iudicis appellationis sint in pronunciando bene iudicatum ⁊ male appellatum. Nam pro parte dictorum Bernardini ⁊ Alexandri agentiū seu accusantium est probatum quod ipsi possiderūt anteq̄ fuerint molestati: ⁊ tempore molestationis seu turbationis possidebāt pe
4 tiam terre in libello deductam ⁊ confinatam. †Et prout mihi dicitur sub confinibus in libello positis omnes iuncte terrarum de quibus in libello comprehenduntur: licet in libello prima facie videantur plures petie terrarum designate: tamen ex quo comprehenduntur sub eisdem confinibus ⁊ vocabulo sub quibus est confinata petia terre primo loco descripta in libello.⁊ est descripta sub verbo singulari quod conuenit vni soli: vt de se patet.⁊ probatur in.c.gaudeamus de diuor.⁊ fundus seu petia terre constituitur sola destinatioe domini.l.siquis duas.§.siquis partem.ff.communia predior: ideo potest verificari libellus quod omnes iuncte terrarum de quibus in libello que comprehenduntur sub confinibus assignatis in petia terre primo loco descripta habeantur pro vno fundo: et sic vna petia terre quod saltem procedere videtur si confines dati dicte petie terre non verificarentur omnes si iuncte que allegant̄ empte per dictos Bernardinū ⁊ Alexandrum non comprehenderētur in dicta petia terre. Et hoc persuadetur: quia iuncte que asserūtur empte non sunt confinate in libello quasi sentiens libellans q̄d sufficerent primi confines assignati dicte petie terre primo descri
5 pte. pro quo facit: †quia verba libelli interpretātur a libellante.l.si quis intentione ambigua.ff.de iudi. Ex quibus resultat quod turbatio facta in dicta petia terre: vt supra confinata que probatur p plures testes sufficiat: licet non fiat mentio de iunctis que allegantur empte: sed solum de petia terre predicta. Et propter hoc expedit consideratio supra facta: ⁊ etiam propter aliud quod infra subdam circa prescriptionem ⁊ tempus possessionis dicte petie terre que probatur possessa per Marianum dictorum Bernardini et Alexandri patrem: licet emptio predicta non fuerit facta a tanto tempore elapso nec aliter probantur dicte iuncte empte possesse p tantum tempus quod sint prescripte de qua p̄scriptione infra subdam cum itaq̄ probetur quod dicti Bernardinus et Alexander possiderent tempore turbationis dictam petiam terre ⁊ in ea tur-
6 bati fuerint: ideo merito reportauerunt sentētiam pro se. †Et maxime quia videntur probare dominium saltem vtile per possessionem longissimi temporis que probatio dominij ⁊ longissime possessionis non est impertinens in possessorio retinende per not.per Barto.in.d.l.si duo in prin.et Bald.in.l.j.C.vti pos.⁊ docto.in.c. licet causam.de proba.plures enim testes saltem duo probant q̄d marianus possedit dictam petiam terre per annos.xl.⁊ vnus alius
7 probat quod dictus marianus possedit a.xl.annis citra. †Et licet si vlterius non probasset nihil releuaret eius depositio per no.per Barto.in.l.celsus. de vsuc.⁊ Joan.an.⁊ doc.in.d.c.licet causam.tamē q̄r subdit.⁊ vltra tollitur ratio qua mouentur Jo.an.Barto.et
8 sequa. †non tamen est in hoc insistendum ex quo sunt duo testes deponentes quod dictus Marianus possedit per.xl.annos.⁊ in ore duorum vel trium stat omne verbū.l.vbi numerus.ff.de testi.⁊ c.in omni extra eo.cum simi. Attento etiam quod alius testis.videlicet Nardutius deponit quod dictus Marianus possedit per
9 lx.annos.⁊ consequenter deponit de.xl. †Et sic videtur probata lōgissima possessio.xl.annorum dicti Mariani que regulariter sufficit ad inducendam prescriptionem longissimi temporis.l.sicut.⁊ l.omnes.C.de prescrip.xxx.⁊.xl.anno.⁊ per eam queritur vtile dominium si processit cum bona fide.l.siquis emptionis eo.titu.⁊ bonafides presumitur: vt no.glo.⁊ doc.in.l.penul.C.de euic.⁊ facit.l. merito.ff.pro socio maxime vbi quis possedit longissimo tempore per not.per Barto.in.d.l.celsus.⁊ in.l.fi.C.vnde vi.⁊ quod no. In
10 no.in.c.ij.de in inte.resti.⁊ doc.in.c.peruenit de cens. †Et lʒ super predictis posset instari quod dicte attestationes non probent: q̄r non videtur quod appareat q̄ loquantur de eisdem temporibus. Nam vnus potuit loqui de.xl.annis inchoatis iam sunt nonaginta etiam anni ⁊ continuatis ⁊ alius de.xl.annis inchoatis minori tempore quinquaginta annorū: ⁊ consequenter dicti testes deponentes de.xl.annis possent esse singulares prout contestes: ⁊ propterea videtur quod contra eorum attestationes possit instari q̄d non probent per no.per Bald.in.l.edicto circa medium.C.de edicto diui.qui dicit quod prout non p̄bant testes singulares: ita nec probant illi qui possunt esse singulares prout contestes allegando no.per Barto.in.d.l.celsus.⁊ idem voluit ipse Bald.in.c.bone.de elec.⁊ in.l.testium.C.de testi.adducens no.per Guil.de cu.⁊ allegatur quod idem dixit dominus Ant.de bu.in.c.cum dilecti. de elec. Sed respondetur quod dicti testes necessario in aliquo sunt conte
11 stes cum Nardutio qui deponit de.lx.annis. †Quia ex quo nemo presumitur posse viuere vltra centum annos.l.fi.C.de sacrosan.eccle.⁊.l.an vsusfructus.ff.de vsufr.⁊ attento q̄ infans quicquid videt ignorat.l.j.C.de fal.mone.illi.xl.anni de q̄bus deponit dictus Nardutius necessario concurrunt pro aliquo tempore cum.xl.annis. de quibus deponunt alij duo testes siue deponāt de annis inchoatis iam sunt nonagintatres anni siue deponāt de annis p̄rimoribus. necessario enim capiunt aliquā partem.xl.annorū. vt de se euidenter cōstat: ⁊ maxime hoc p̄cedit: q̄r p̄ut mihi dicitur apparet in p̄cessu.vʒ in articulis ⁊ r̄nsionibus q̄ dictus Marianus decessit iā sunt plures anni elapsi: ita q̄ licet testes deponentes de.xl.annis possint esse singulares inter se: tamen sunt contestes; vt.s̄.cum di-
12 cto Nardutio. †Ita q̄d iuncta presumptione quod qui semel possedit presumitur cōtinuasse possessionē: vt habet̄ in.l.siue possidetis.C.de proba.⁊ per do.Ant.in.c.cū ad sedē.de resti.spo.resultat probatio.

probatio ꝙ dictus Marianus possedit per.xl.annos ꝯtinuos proximos morti ipsius ⁊ consequēter ꝓbatur ꝙ prescripsit dictā petiā terre:⁊ sic quesiuit vtile dominium ꝙ trāsiuit in eius heredes ꝓut sunt dicti Bernardinus et Alexander:nā ꝑsupponitur mihi esse probatum per responsiones conuentorū ad articulos dictoꝝ Bernardini ⁊ Alexandri ꝙ dictus Marianus fuit pater legitimus et naturalis dictorum Bernardini ⁊ Alexandri.Ex quibus deducit̃ ꝙ est ꝓbata aduersus dictos ꝯuentos prescriptio que censeret̃ etiā probata contra dictam vniuersitatē quatenus dicta causa censeret̃
13 agitata cum dicta vniuersitate dicte ville:† lꝫ contra ciuitatem nō currat prescriptio minor centenaria.l.fi.C.de sacrosan.eccle.Et soleat dubitari an priuilegium concessuꝫ ciuitati trahatur ad castrū vel villam:tñ dato sine ꝑiudicio veritatis ꝙ trahantur nihilominꝰ etiā ciuitati videtur ꝙ noceret dicta prescriptio.xl.annoruꝫ in his terminis in quibus non ꝓbatur pro parte aduersa dñiuꝫ.sed si qd
14 ꝓbatur:ꝓbatur sola possessio antiqua attento† ꝙ.d.l.fi.equiparātur quo ad prescriptionem de qua ibi ciuitas ⁊ ecclesia. Et in ecclesia prescriptio centenaria de qua ibi est reducta ad tēpus.xl.anno-
15 rum.†Et prescriptio quadrigenaria est subrogata in locuꝫ centenarie prescriptionis:⁊ tñ cōtra ecclesiam currit prescriptio minor quadrigenaria si ecclesia nō probat de suo dominio etiam si probaret de quasi dñio vel de iure hereditario:ita ꝙ ꝑtēderet habere publicianam vel petitionem hereditatis prout notat Bald.in.l.sine autem.§.si duabus.ff.de publi.allegando Dy.⁊ Bar.in.l.si finita.§.si de vectigalibus.ff.de dā.infec.qđ vltra eum probatur rōne: qꝛ qui possedit.xxx.annis bone fide prescribit aduersus verum dominum.⁊ prescriptione querit vtile dominium.d.l.siquis emptionis.⁊ habetur in aut.nisi tricennalis.C.de bo.mater.⁊ sic a vero domi-
16 no aduocat vtile dominium.⁊ efficitur dominus:† ⁊ contra dñm nō datur publiciana.l.paulus.ff.de publi.nec petitio hereditatis: etiam non datur contra titulo possidentem per iura vulgaria multominus contra dñm.Et sic illud allegans dictum bal.ꝓbatur per punctū rationis.⁊ ita al's etiā cōsulendo visuꝫ fuit.vnde pari rōne idem dicendū est aduersus ciuitatem:ideo multofortius dicendū videtur ꝙ obstet prescriptio minor centenaria.vbi ꝓbatur sola antiqua possessio vniuersitatis ꝓut constat ꝙ nihil aliud ꝓbatur in casu nostro quinimmo nec possessio vniuersitatis probatur:vt in-
17 fra deducam.†Est etiam aduertendū ꝙ.d.l.fi.loquens de prescrip. centenaria nō loquitur generaliter.Sed loquitur in certis casibus ibi expressis.vꝫ in legatis donationibus⁊ emptionibus que nō attingunt casum nostrum.Remanet itaqꝫ ex predictis conclusio supra facta quod ex quo probatur pro parte Barnardini ⁊ Alexandri ꝙ ipsi possidebant tempore turbationis:⁊ turbatio possessio-
18 nis probatur per testes:vt supra deductum est.†Et videtur etiam ꝓbari quo ad causam ciuilē per cōtradictionem factā in iudicio secūdū notata per Bal.in.l.ordinariꝫ in ante penul.col.ver. deinde q̃ro.C.de rei vēdi.q allegat Bar.in.l.si prius.ff.de noui oper. nūc. dicta sententia lata pro dictis Bernardino ⁊ Alexandro fuit iusta ⁊ debet per iudicem appellationis confirmari maxime concurrente probatione longissime possessionis nō obstantibus adductis in contrariū.Non enim ob.ꝙ ciuilis et criminalis actio non debent cumulari:qꝛ respondetur ꝙ dato ꝙ nō debuerint cumulari: tamē iudicium procedit si non opponitur:et super actionibus cumulatis ꝓceditur si non opponitur:vt no.Barto.in.d.l.edita.⁊ doc.se-
19 quuntur.† Et insuper etiam iudex cognoscens de causa criminali puta cōtra furē:lꝫ accusatio tendat ad penā applicandā fisco:⁊ nō ad rei restōnem:nihilominꝰ ex officio iudex cogit ad rei restōonē: vt habet̃ in.l.solemus.§.latrūculator.ff. de iudi.⁊.l. interdū.§. qui furē.ff.de fur.ita pari rōne videt̃ dicendū ꝙ iudex cognoscēs de cā criminali turbate possessionis possit iuste ꝓnunciare ꝙ iniusti turbatores desistāt a turbatione⁊ in posterū non turbent.Nec etiā obstat ꝙ pro parte conuentorū conatur probari antiquior possessio: qꝛ respondetur primo ꝙ dato sine preiudicio ꝙ probaretur antiquior possessio cōitatis ⁊ presumeretur qđ dicti Bernardinus et Alexander vi clam vel ꝑcario a cōmunitate dicte ville possiderent nō tñ ꝓpterea licebat dictis particularibus hominibus ipsos tur-
20 bare.†Quia nō possidebant vi claꝫ vel ꝑcario ab eis.vñ nō militat id qđ habetur in iuribus in cōtrariū adductis : qꝛ loquunt̃ in eo q possidet vi clam vel ꝑcario ab aduersario.⁊ nō in eo qui vi clam vel precario possidet ab alio ad hoc.d.l.si duo in princ.Secundo videtur posse responderi ꝙ nō videtur ꝙ dicta presumptio militet in eo qui possedit longissimo tempore.Quia per longissimam posses-
21 sionē videtur ꝙ presumatur ꝙ iuste possederit per supradicta.†Et
22 vna presumptio tollit aliam:vt habetur in.l.fi.ff.de in inte.resti.† ⁊ clarius respōdetur ꝙ nulla possessio dicte cōmunitatis legitime ꝓbatur:tum qꝛ testes sunt de vniuersitate ⁊ ꝑtendunt particulare interesse:maxime quia per plures ex eis deponitur ꝙ fuit cōuentū inter eos ꝙ si qua pena solueretur vigore dicte turbationis omnibus de vniuersitate solueretur ⁊ sic videntur testes quodammodo deponere in causa propria merito ⁊c.per.l.nullus.ff.de testi.⁊.l.oībus.C.co.titu.Videntur etiam pretendere interesse:quia deponere videntur ꝙ homines de vniuersitate pasturāt in rebus cōmunalibus vniuersitatis ꝙ nō licet in rebus aliorū.Preterea nō videtur ꝙ reddant idoneam causam scientie.Nam videtur ꝙ deponant de actibus particularibus singulariū hoium de vniuersitate.s.ꝙ ipsi
23 solebāt pasturare tanq̃ in rebus cōmunibus.†Quia aliud est vniuersitas.⁊ aliud singulares homines de vniuersitate.l.intantum.§. vniuersitatis.ff.de rerum diui.⁊.l.sed si hac.§.qui manumittitur.
24 ff.de in ius vocā.⁊.l.sicut.§.si quid vniuersitatis.ff.qđ vniuer.no.† Adeo ꝙ si omnes homines de vniuersitate aliquid faciunt:si tamē non faciunt per vniuersitatē solēniter congregata ⁊ communicato cōsilio non censetur actus gestus a cōmunitate prout voluit Bar. Ang.⁊ Pau.de cast.in.d.§.si qd vniuersitati.⁊ Bar.in.l.aut facta §.fi.ff.de pen.Ad hoc enim vt actus gesti afficiant vniuersitatem requiritur ꝙ vniuersitas sit solēniter cōgregata ⁊ cōmunicato cōcilio ⁊ habita deliberatione.vt ipsi actus gerantur.vt not. prefati doc.in.d.iuribus.⁊ in.l.metū.§.aīaduertendū.ff.ꝙ me.cā.⁊ per gl. in.l.aliud.§.refertur.ff.de reg.iur.⁊ in.l.sed ⁊ dolo.§.j.ff.de dolo.et per Bar.in.l.omnes populi circa principium.ff.de iusti.⁊ iur.⁊ ꝙ
25 per gl.in rubrica.C.que sit long.consuetu.†ꝓpter que al's cōsului ꝙ lꝫ omnes homines singulares de vniuersitate vsi fuerint aliqua petia terre tanq̃ re vniuersitatis nō ꝓpterea ꝓbatur possessio vniuersitatis per ꝑdicta:⁊ ita in ꝓposito videtur dicendū in casu isto. Et si qui testes deponerent ꝙ vniuersitas possedit:quia viderunt non videtur ꝙ legittime probent:quia vniuersitas nō videtur.Sꝫ videtur potius percipi iudicio intellectus.Ideo cū nō cadat in ꝓpriū sensum visus nō videtur ꝙ sit sufficiens ratio sciētie. prima tamen ratio est magis plana. Laus deo.

¶Summarium super consilio.xxxj.

1 ☞ Instrumentum transsumptum siue extractum per duos tabelliones habet vim notariꝫ rogati.
2 Instrumenta repugnantia non probant tanq̃ contraria.
3 Expressum preualet tacito.
4 Argumento a contrario sensu derogatur expresse dispositioni.
5 Subauditiones taciti intellectus non inducunt correctionem.
6 Instrumento digniori statur si producta a diuersis partibus contraria reperiantur.
7 Instrumentum non dicitur falsum per omissionem clausule factā a notario.
8 Instrō ampliori potius credit̃ q̃ alteri in quo fuit omissa clausula.
9 Clausula in medio plurium graduum etiam substitutionum posita quando refertur ad precedentia et sequentia.
10 Substitutiones plures eandem hereditatem respicientes non dicuntur separate.
11 Instrumenta eiusdem rei diuersa tamen inter se circa substantiam non dicuntur repugnantia.

¶Consilium.cxxxj.

REpetito diuino numie.

¶Egregie ⁊ diffuse discussa est presens cōsultatio per famosissimū.V.I.doctorem dominū Bartholomeum de Senis vti fratrē honorandū.adeo ꝙ de sola subscriptione requisitus merito posseꝫ sine pluribus allega.ad subscriptionem condescendere:ideo paucis vtar.
1 ¶Considero.n.†ꝙ statutū seu cōsuetudo ꝓut ꝑsupponitur disponit ꝙ instrumētū extractū per duos tabelliones ꝓut ꝑsupponitur esse transsumptū instrumētū quo nititur capitulum fratrum montis oliueti habet eandem vim:quam haberet instrumentum transsumptum manu notariꝫ rogati.¶Et si contingeret ꝙ reperirentur duo instrā manu eiusdē notariꝫ.Et in vno contineret̃ substitutio facta sub his verbis si Matthias decesserit sine filiꝫs legitimis ⁊ naturalibꝰ tūc substituo ei Magdalenā ꝓut cōtinet̃ in instrō quo vtitur aduersarius dictorū fratrū seu dicta Magdalena. ⁊ in alio instrō ꝯtineret̃ eadē substō sub hmōi ṽbis.vꝫ ⁊ si dictꝰ Matthias decesserit sine filiꝫs legitimis ⁊ naturalibꝰ:⁊ sine testō: tūc substituo ei Magdalenā ꝓut cōtinet̃ in instrō dictorū fratrū.⁊ essent paria
2 dignitate qlibet sani capitis diceret de duobus alterū vel†ꝙ tanq̃ cōtraria nullam faciant fidem.arg.l.vbi repugnantia.de regu.iur. et.l.scriptura.et quod ibi habetur.C.de fide instru. vel ꝙ staretur scripture in qua cōtinetur cōditio ⁊ sine testamento.⁊ sic ꝙ censeat̃ facta substitutio sub duplici conditione ⁊ non sub vna duntaxat conditione:tum qꝛ per instrumentū in quo cōtinetur solū vna conditio nō negatur expresse quod non interuenit alia conditio: licet videatur tacite negari:⁊ per aliud instrumentum expresse contine-
3 tur etiam alia conditio.†Et quia expressum plerumqꝫ preualet tacito et efficacius operatur expressum q̃ tacitum.l.nonnunq̃.ff.de
4 cōdi.⁊ demon.⁊.l.expressa.ff.de regu.iur. ¶†Hinc dicimus quod per argumētū a cōtrario sensu nō derogatur expresse dispositioni. vt habetur in.l.cōuenticulā.C.de epi.⁊ cle.⁊ in.l.j.§.huius rei.ff.de
5 offi.eius cui mā.est iurisditio.†Et no.gl.notabilis in.c.cupiētes. §.quod si per viginti. de electione lib.vj. quod per subauditiones tacitas intellectus non est inducenda.ll.correctio.Et hoc respectu potest censeri dignior:quia efficacior scriptura que exprimit conditionem.Si sine testamento: q̃ scriptura que tacite negat illam

6 conditionem interuenisse.† Et quando reperiuntur due scripture diuerse vel cõtrarie a diuersis partibus pducte statur digniori.
7 vt no. Bar. i. d. l. scripture p. l. optimã. C. de ɔtrahẽ. ɀ cõmit. stip.† Cum etiã qꝫ exemplans aliã scripturã magis de facili ɀ frequẽtius errat in omittendo aliqua verba ꝙ in addendo verba que non sunt in originali vt docet experientia rerum magistra. c. ꝙ sit. de elec. li.
8 vj. ɀ c. statutum in prin. de rescriptis. eo. lib.† Et idcirco magis videtur credendum illi instrumento in quo deficiunt illa verba: ɀ sine testamento in dicta substitutione fuerit erratum in omittendo ꝙ in scriptura in qua illa verba continentur fuerit erratum in superflue scribendo. ɀ ideo ɀ his et alijs multis adductis per dominum consulentem concurro in sententiam domini cõsulentis scilicet quod preualeat dicta scriptura dictorum fratrum vel si reputatur contrarie dicte scripture dicti fratres fouent iustitiam: qꝫ possident. Et in pari causa potior est conditio possidentis regula impari in. vj. cum concor. Et pars dicte Magdalene substitute que nititur ex fideicommisso ɀ habet agere debet idonee probare suam intentionem alias succumbere debet per. l. qui accusare. C. de eden. cum si. vulg. ɀ propterea si dictis scripturis non adhiberetur fides tanꝙ contrarijs agendo succumberet. Posset etiam attentari qꝺ etiam quo ad secundum instrumentum quo vtitur pars dicte domine Magdalene dicti fratres foueant iustitiam: quia illa verba nullo condito testamento sunt ablatiui absoluti positi post primã substitutionem. ɀ ante secundam substitutionem. ɀ sic videntur po
9 siti in medio plurium substitutionum.† Et clausula in medio plurium graduum institutionum ɀ substitutionum posita refertur ad precedentia ɀ sequentia in. l. iij. §. si filius. ff. de liberis ɀ posthu. Ad hoc etiam. c. ij. requiris. de appellatio. vbi est tex. ꝙ clausula prohibens appellationem in rescripto posita inter plures articulos refertur ad predentia ɀ sequentia. ɀ docto. ibi. ɀ in. c. inquisitioni eo. titu. intelligunt illa iura in clausula appellatione remota. ɀ sic per ablatiuos absolutos. ɀ tamen plures articuli solent in rescripto apponi mediante copula prout contingit in pluribus substitutionibus in casu nostro secundum tenorem instrumenti quo vtitur pars Magdalene. Et ideo pnt in terminis dicti. c. ij. requiris illa clausula appellatione remota posita in medio plurium articulorũ refertur etiam ad sequentes articulos: ita in casu nostro illa verba sine testamento habeant: determinare etiam sequentem substitutionem. Attento quod illa verba sine testamẽto apposita in dicto testamento non videtur quod regantur a verbo substituit: vt habeant rectum sensum secundum mentem testatoris. Ideo videatur ablatiuꝰ absolute appositus seu clausula absolute posita. ɀ licet dicte cõsiderationi videatur obstare. d. c. inquisitioni. vbi clausula appellatione remota posita in medio plurium articulorum determinat precedentia ɀ non sequentia: tamen respondetur quod loquitur quando ponitur inter negotia omnino separata prout dicunt gl.
10 ɀ docto. ibi. ɀ in. d. c. ij. requiris.† Sed plures substitutiones que respiciunt eandem hereditatem non censentur omnino separate. vt satis videtur probari in. d. §. si filius. vbi exheredatio: licet sit odiosa ɀ restringenda. l. cum quidam. eo. titu. tamen in medio plurium graduum posita etiam ad sequentia refertur multo fortius ista verba sine testamento que non significant quid odiosum: debent etiaꝫ
11 seqũtia determinare.† Et maxime quia. d. An. ɀ Imo. in. c. causaꝫ de rescri. dicunt quod ideo in. d. c. inquisitioni clausula appellatione remota in medio posita non determinat sequentia: quia est clausula a iure exorbitans: ideo restringenda. ɀ propterea non determinat sequentia: et sic videntur velle quod clausula non exorbitans etiam posita inter negotia inuicem non se contingentia etiam ad sequentia refererretur. Laus deo.

¶ Summarium super cõsilio. cxxxij.

1 Filiorum appellatione an venit nepos vtriusꝗ sexus in statutis.
2 Disponere nemo põt cõtra legem municipalem.
3 Alienari prohibita videntur que subiacent fideicommisso.
4 Alienari ꝓhibitus statuto: maxime liberis stantibus si fuerit heres institutus ꝙ possit de hereditate ad libitũ disponere non ꝓhibetur contra statutum alienare.
5 Moderator rei sue quilibet dicitur.
6 Monacho relictum qñ nõ dicatur monasterio relictum.
7 Alienari ꝓhibitus põt alienare illa que sibi dantur per nõ comprehensum verbis statuti.
8 Legitimã filius nõ habet super illis que dãtur patri ne perueniãt in filium.
9 Cessante causa cessat iuris dispositio.
10 Dotata filia statuto exclusa stantibus masculis non prohibeẗ succedere masculis repudiantibus siue iure exclusis.
11 Statuta dicuntur rigorosa ɀ contra ius commune.
12 Nepos nõ venit appellatione filiorum. numero. 15.
13 Tutela respectu cuius dicatur onus siue fauor quoad restrictionẽ seu ampliationem.
14 Tutele datio est latior relictis etiam filijs factis.
16 Donatio vni filio facta non videtur alijs filijs preiudicare.
17 Indefinita qñ nõ equipollet vniuersali.

¶ Consilium. cxxxij.

In nomine domini nostri iesu xpi. ¶ Licet videatur prima facie dicendum qꝺ dicta donatio facta de bonis dicte domine Ramacine vltra quartam partem bonorum suoruꝫ non valuerit in preiudicium alterius nepotis ex filia pdefuncta per casum legis municipalis disponẽtis ꝙ mulier habẽs filios vel filias vnuꝫ vel plures nõ possit relinquere vẽdere vel alienare: ita qꝺ filij eius qui remanserint postea possint priuari a bonis suis nisi causa necessitatis sui victus saluo quod quartam partem bonorum suorũ possit pro suo arbitrio dispẽsare. et de ea disponere: ita ꝙ si in dicta donatione veniunt bona vltra quartã partẽ bonorũ dicte testatricis videtur donatio aperte prohibita per. d. l. municipalem quatenus excedit quartam partem dictorum suorum bonorum. et super casu legis non videtur insistendum per. l. ancille. C. de fur. ɀ. l. illam ver. de modo. C. de col. Nec videtur ꝙ habeat obstare ꝙ non supersunt
1 filij: sed nepotes:† qꝫ appellatione filiorum veniunt nepotes. l. filij appellatione. ɀ. l. iusta interpretatione. de verbo. sig. ɀ. l. filium ad mace. cum si. nec refert ꝙ est nepos ex filia: qꝫ statutum in hoc non facit differentiam. Sed loquitur in vtroꝗ sexu dicendo filios vel filias ɀ subdendo cuiuscunꝗ sexus. Nec etiam videtur obstare ꝙ testator in codicillis disposuit ꝙ dicta dña Ramacina possit pro libito voluntatis donare et quocũꝗ titulo alienare subdendo etiaꝫ
2 vltra quartam partem hereditatis testatoris:† quia videtur posse responderi quod dictus testator non potuerit disponere cõtra dictam. l. municipalem per. l. nemo potest. de lega. primo. Item videtur ꝙ dictus testator dederit dictam potestatem alienãdi dicte do
3 mine Ramacine:† quia post mortem onerabat eam de fideicõ. vniuersali: ita ꝙ al's fuisset impedita alienare bona vigore fideicõ. per l. si. §. sed quia. et. §. sin autem sub conditione. et auẽ. res que. C. communia de leg. Ita ꝙ non videtur ꝙ voluerit derogare sup̄adicte legi municipali. ɀ licet addiderit illa verba vltra quartã: tamen videtur ꝙ referantur ad proxima: et sic ad facultatem sibi concessaꝫ disponendi de ipsis bonis pro anima ipsius testatoris. Quinimmo videtur posse dici ꝙ illa verba pro anima testatoris determinẽt omnia precedentia: ita ꝙ facultas concessa sibi vt ꝓhibito possit donare intelligatur dummodo donec pro anima ipsius testatoris. ar. l. talis scriptura. de lega. primo ɀ. c. ij. requiris. ɀ. c. inquisitioni. de
4 appella. et. c. causam. de rescrip. cum simi. ¶ † His tamen non obstantibus puto concludenduꝫ ꝙ quatenus dicta donatio est facta de bonis dicti testatoris: licet excedat quartam partem omniũ bonorum dicte donatricis: et hoc vigore dictorum codicillorum per quos conceditur dicte donatrici donare vltra quartam parteꝫ sue hereditatis pro libito voluntatis: et videtur ꝙ dictus testator seu codicillator potuerit eam legem adijcere in suis codicillis circa bo
5 na sua:† qꝫ rei sue quilibet est moderator et arbiter. l. in re mandata. C. manda. Et videtur ꝙ testator possit in sua vltima voluntate iuri disponenti quod bona eius quem honorauit alicui querantur quod scilicet non procedat in bonis ipsius testatoris vt probatur in auten. excipitur. C. de bonis que libe. Quam auctẽ. trahunt ibi
6 Bar. et docto. ad † eum qui reliquit Monacho cum hoc quod nõ queratur monasterio: et sic patet quod illa auẽ. per docto. extenditur vltra casum suum et al's habetur quod testator potest prohibere ne bona sua transferantur seu alienentur in aliquem et talis prohibitio operatur si illa talis esset heres legitimus ipsius onerati a testatore: et sic licet ad illum heredem legitimum bona venirent ex
7 l. dispositione:† tamen voluntas testatoris operatur vt non procedat dicta legis dispositio: ɀ sic non queratur legitimo heredi saltem effectualiter: vt per Bar. et docto. in. l. si ita quis. ij. §. ea lege. de verborum oblig. et in. l. codicillis. §. matrem. de lega. scõo quod videretur procedere etiam si legitimus heres esset filius prohibiti
8 alienare.† Nam si testator instituerit patrem et prohiberet ne dicta bona deuenirent in filium posset pater bona testatoris donando alienare ne peruenirent in filium nec videretur quod tunc filiꝰ posset donationem reuocare tanꝙ inofficiosam. ex eo quia ipse filius computatis bonis testatoris donatis non haberet legitimam bonorum patris: licet de iure al's cessante prohibitione predicta: secus esset per titulum de inoffic. testamento. et ita videtur dicendum per ea que generaliter habentur in dicto. §. ea lege. et in. d. §. matrem. et quia suadet ratio naturalis quam sufficit allegare. l. scire oportet. §. sufficit. de excusa. tuto. ɀ in. l. dedi. §. siquis quasi. ff. de condi. ob causam. ɀ ex his videtur quod in casu nostro dictus testator potuerit impedire ne sua bona deuenirent ad filios Ramacine casu quo ipsa Ramacina voluerit alienare et alienauerit. Nec videtur obstare quod statutum prohibet matrem alienare: quia non prohibet ex alia causa quam vt bona matris deueniant ad filios. Et sic fauore filiorũ. vnde si testator ꝓhibet ne ad filios perueniant
9 cessat causa ꝑpter quã fit dicta prohibitio.† ɀ cessante causa cessat iuris dispositio. c. cum cessante. de appella. et. l. quod dictũ. de pac. ɀ. l. adigere. §. quis. de iure patro. vñ dicta ꝓhibitio dꝫ intelligi si sunt

10 sunt successuri in dictis bonis.†Sicut alias dicimus in statuto disponente quod filia femina non succedat stantibus masculis quod nõ procedit si masculi nõ succedũt: qꝛ exclusis a iure vel repudiatione: vt voluit Bar. ꝛ Ang. in. l. iij. §. filiũ circa finẽ. de cõtrata. ꝛ Bal. in. l. maximũ vitiũ. C. de lib. prete. ꝛ facit tex. in. l. in substitutione. §. nõ simili modo in lectione sui. ꝛ ibi per Bal. ff. de vulga. ꝛ pupil. igitur cum in casu nostro nõ ex alio videt̃ ꝙ dicta Ramacina possit pro libito voluntatis alienare etiam vltra quartã: nisi vt impediret filios volentes alienationez matris impedire vigore dicti statuti: qꝛ al's frustra adijcisset illa verba etiã vltra quartaz qđ ꝛ patet qꝛ disposuit ꝙ Magdalena filia dicte Ramacine: lꝫ esset inuitata vna cum matre: tñ in casu quo mater alienasset etiam vltra quartã noluit ꝙ succederet nisi in eo ꝙ superesset: ꝛ sic non esset alienatuz ꝛ ex quo voluit ꝑuare Magdalenã in bonis alienatis per Ramacinã fortius vr̃ voluisse priuare dictis bonis alienatis filios Magdalene qui nõ erãt ita dilecti a testatore ꝑut Magdalena: tum qꝛ illa fuit a testatore honorata ꝛ non dicti sui filij: qꝛ magis ꝓpinqua. ex quibus puto ꝯcludendũ ꝙ dicta donatio facta dicto Christoforo per dictã Ramacinã valeat in bonis dicti testatoris nec possent ꝑ fratres dicta bona ab eo aduocari non obstantibus adductis in cõtrarium quibus satis patet responsum per adducta pro hac parte Non enim obstat dictum statutum: qꝛ supra responsum est: nec obstat ꝙ illa verba etiam vltra quartã possunt referri ad proxima: et sic ad alienationem faciendam pro anima: qꝛ respondetur ꝙ clausula in fine posita regulariter refertur ad omnia precedentia: vt supra dictum est.

11 †Posset etiam attentari ꝙ etiam in alijs bonis valeat dicta donatio: qꝛ dictũ statutũ est nimis rigorosum: ꝛ cõtra ius cõmune ꝓpterea videt̃ restringendum per iura vulgaria: ideo cũ

12 loquatur in filijs non trahat̃ ad nepotes.†Quia appellatione filij de ꝓpria vi verborũ non comprehẽdit nepotes s̃m Bar. post Dy. in. l. liberorũ circa mediũ. ff. de verb. sig. per. l. iusta interpretatione eo. ti. ꝛ probatur in. l. ꝙ si nepote. ff. de testa. tute. ꝛ voluit glo. in. d. l. filij appellatione eo. ti. que enumerat certos casus in quibus appellatione filij nepos continetur. ꝛ postea subdit ꝙ regulariter cõtra allegãdo. §. fi. insti. qui dari tuto. pos. vbi idem dicit̃ ꝙ in. d. l. ꝙ si nepotes. Et sic aperte vult ꝙ regula sit ꝙ appellatione filiorum minime cõprehendantur nepotes a qua regula nõ reperitur exceptuatus iste casus exorbitantissimus merito videtur standuz regule per ea que habentur in rubrica. de reg. iur. in. vi. ꝛ in. l. j. ff. eo. ti. ꝛ ꝙ in. l. quotiens. ff. si quis cau. ꝛ per glo. et doc. in cle. fi. de rescrip. Et lꝫ Barto. in. d. l. liberoruz dicat ad. d. l. ꝙ ibi si nepotes ꝙ illud

13 ꝯtingit: †qꝛ tutela est onus iuxta. l. tria onera cum simi. de excu. tuto. Et ideo ibi restringitur verbũ filijs s̃m eũ: tamen tex. ibi non se fundat in hoc: sed in significatione vocabuli. ꝛ ita etiam illum tex. intelligit glo. in. d. l. filij. vt est ponderata. Et licet tutela sit on⁹ ex parte tutoris: tñ non põt negari quin fauorem contineat ex parte pupilli: qꝛ inuenta ad tuendum eum qui ꝓpter etatem se defendere nequit. vt dicit tex. in. §. est autem. insti. de tute. Et ideo lꝫ datio tutele ex parte tutoris sit restringenda tanꝗ̃ onerosa: tamẽ ex ꝑte pupilli est fauorabilis ꝛ amplianda per id qđ al's notat glo. in. l. venia. C. de in ius vocã. per. l. sed si hac. §. fi. ꝛ. l. quesitum. ff. eod. ti. Et ideo cum tractetur de ꝑsonis filiorum videtur ex ea parte dispositio amplianda per dicta iura.

14 †Pro quo facit: quia licet in legatis fiat ampla interpretatio. l. in testamentis. ff. de reg. iur. ꝛ. c. cum dilecti in fine. de dona. tamen latior fit interpretatio in datione tutele facta filijs quam in legatis relictis filijs: vt probatur in. l. si quis filiabus. ff. de test. tu. iuncta. l. qui filiabus. de leg. j. prout ꝛ in quali

15 bet earum notatur.†Et ideo prout in datione tutele appellatione filiorum non veniunt nepotes: ita ꝛ in simili videtur quod appellatione filiorum non veniant nepotes in legatis ꝛ fideicommis. ꝛ si in legatis ꝛ fideicommissis que sunt amplianda appellatione filiorum non veniunt nepotes pariter ꝛ fortius videtur quod in. l. municipali exorbitantissima similiter appellatione filiorum non veniunt nepotes. ꝛ maxime quia licet. d. l. municipalis sit fauorabilis ex parte filiorum: tamen est onerosa ex parte matris. Et si dicatur. d. l. est principaliter inducta in fauorem filiorum: ita etiam constat quod datio tutele sit principaliter in fauorem filiorum et non in odiuz tutorum. ꝛ facit ad predicta: quia dispositio testatoris habetur pro. l. in auc. de nup. §. disponat. ideo videtur interpretanda

16 vt. l. facit etiam pro dicta donatione: †quia dicta donatio non pre

17 iudicat filijs absolute ex quo est facta vni filio. †Unde dici potest quod. d. l. exorbitans indefinita loquendo non equipolleat vniuersali dispositioni: quia nõ videtur eadem ratio in alienatione facta vni ex filijs prout in alienatione alijs facta ex quo statutũ voluit ꝑuidere filijs ꝛ eis fauere. ꝛ in casu isto non magis faueret ꝗ̃ noceret filijs. ꝛ indefinita locutio non equipollet vniuersali ex propria vi verborum: sed ex humanitate dicit text. in. l. si seruitus. ff. de serui. vrb. predi. ꝛ ibi per Bald. Bart. ꝛ docto. ꝛ idem not. per Pe. Bar. ꝛ Imo. in. l. si pluribus. de leg. ij. ꝛ ideo quando non est eadez ratio in omnibus comprehensis in vniuersali indefinita nõ equipollet vniuersali. Sed restringitur ad casum in quo viget maior ratio. vt not. gloss. Barto. ꝛ docto. in. d. l. si pluribus ex quibus potest non absurde teneri quod dicta donatio: valeat etiam in alijs bonis ꝗ̃ supradicti testatoris: tamen id non audeo firmare. Sed bene firmo quod valeat in bonis testatoris. Laus deo.

¶Summarium super consilio. cxxxiij.

¶Consilium. cxxxiij.

In nomine dñi nostri iesu xpi ¶Uiso copioso ꝛ eleganti cõsilio excellentis. U. J. docto. domini Bulgarini de Bulgarinis de senis vti fratri hono. Ac etiam consilio famosissimi. U. J. docto. domini Bartholomei succini etiã Senensis de subscriptione requisitus. Ego Petrus philip. de Corneo. U. J. docto. de perusio paucis vtar: quia copiose ꝛ peregregie discussa est ꝑresens cõsultatio per prefatum dominum Bulgarinum qui primo confirmat decisionem factam per prefactum dominum Bartholomeuz primum cõsulentem quod contractus de quo in themate dicti cõsilij non censeatur pignoratitius neqꝫ feneratitius: ꝛ successiue adducit fundamenta quibus mouetur prefatus dominus Bartholomeus in consilio pro parte aduersa in contrarium reddito quibus non obstantibus concludit quod dictus contractus dationis insolutum non censeatur illicitus neqꝫ feneratitius: cuius decisio placet per iura ꝛ rationes per eum adductas quas non repeto: sed addendo ad consilium ꝑfati domini Bartholomei primo loco redditi pro hac parte ponderandum est quod statutum terre Plumbini quod in contrarium adducitur presumens dationem insolutum seu venditionem presumi pactum pignoris non loquitur in simplici pacto de reuendendo per quod obligatur emptor seu accipiens insolutum ad reuendendum si venditor alias dans insolutũ vellet redimere prout videtur ꝑsupponere prefatus dominus Succinus in suo consilio. Sed loquitur casu quo venditor se obligauit ad redimendum rem venditam vel datam insolutum vel ad soluendum precium vel maiorem quantitatem quod minime contingit in casu nostro: quia licet fuerit appositum pactum quod possit redimere ille qui dedit insolutum: non tamen se obligauit ad redimẽdum neqꝫ ad soluendum precium vel similem seu maiorem quantitatez: ꝛ sic sumus extra terminos dicti statuti. Et ꝓpterea nõ oportet inuestigare: an secundus contractus emphyteosis cum pactis in eo appositis censeatur factus incontinenti. Et vtrum censeatur inesse vere vel ficte in ipso contractu dationis insolutum: ꝛ hoc respectu. Utrum verificentur verba dicti statuti in huiusmodi con-

1 tractibus ꝛc.†Prout discutit prefatus dominus consulens concludens quod ex quo contractus dationis insolutum fuerit habitus pro absoluto sequens contractus factus eodem die loco ꝛ testibus non censeatur factus incontinenti. Et dato quod censeretur factus incontinenti non censeatur factus in ipso contractu dationis insolutum vere sed ficte. Prout sua excellentia concludit ponderando verbum videtur positum in. l. lecta versiculo dicebam. ff. si certum petatur. tamen quia multi tenent quod censeatur cõtractus fact⁹ incontinenti non soluz qñ contractus non est adhuc habitus pro absoluto: sed etiam si postea ꝗ̃ est habitus pro absoluto

2 statim anteꝗ̃ diuertant ad extraneos act⁹ fiat.†Jdeo ego alias legendo. l. bonefidei. C. de pac. vbi docto. tractant hunc articulum ponderabam quod tex. in dicto versi. dicebam loquitur per verbũ videtur quod videtur denotare fictionem prout ponderat prefatus consulens in. l. iurisgentium. §. quinimmo. ff. de pac. loquitur per verbum insint: ꝛ verbum insunt que sunt verba denotantia ve-

3 ritatem.†Jdeo considerabam posse dici quod quando pactum celebratur incontinenti: tamen postꝗ̃ cõtractus est habitus pro absoluto: tunc pactum per viam fictionis censeatur inesse contractui. Et ita procedat dictus versiculus dicebam si vero pactum interponitur anteꝗ̃ contractus sit habitus pro absoluto: tunc vere censeatur inesse contractui ꝛ ꝓcedat tex. d. §. quinimmo. Et secũdum dictam cõsideratione ꝙ dicit dñs cõsulẽs in hac parte ꝙ. s. cõtractus emphyteoticus factus post contractum dationis insolutuz habitũ pro absoluto nõ insit vere in cõtractu dationis insolutũ. Et pro

4 pterea etiã hac ratione non militet dictum statutum in casu isto.† Itẽ ponderãdũ duxi ꝙ magis de facili cõiectura fraus ꝛ simulatio cõtractus feneratitij qñ debitor tpe quo accipit pecuniam mutuo adijcit aliq̃ pacta ꝗ̃ qñ post acceptã pecuniã ex internallo adijciat

5 aliqua pacta cuz creditore qui mutuauerat.†Hinc dicimus quod pactum. l. cõmis. in pignore appositũ tẽpore cõtractus mutui sit a

iure reprobatū adeo ꝙ nec iuramēto firmaṫ. vt in c. significante de pigno. ⁊ in. l. j. ⁊ fi. C. de pac. pigno. Et tñ si pactū. l. cōmissorie hoc est ꝙ pignus cedat insolutū appositū ex interuallo valet. l. titius. ff. de pigno. act. ⁊ ibi per Bar. ⁊ doc. ⁊ per eos in. l. quis alias incipit alioquin. ff. de sol. ⁊ assignāt rōnem differentie: qꝛ indigens pecunia cū illa sibi mutuetur de facili iniret quolibet pactū etiā iniustū ad instātiam creditoris. Et ꝓpterea statutū fuit ꝙ hmōi pactū nō valeret. Sed postꝙ debitor recepit pecuniā non ita de facili pacisceretur ad nutū creditoris. Ita in simili magis de facili dꝫ presumi ɔctus feneratitius et simulatus ⁊ sic iniustus: qñ hmōi pacta vel similia adijciuntur ante pecuniā acceptā vel tēpore quo accipitur ꝙ si adijciuntur ex interuallo post pecuniam acceptā. Et idcirco. c. ad nostram. ⁊. c. penu. de emp. ⁊ ven. ⁊. c. illo vos de pig. que loquun-

6 tur in pactis appositis tpe emptionis ⁊ venditiōis: † ⁊ sic tpe quo ɔuenit de pecunia accipienda nō debent trahi absolute ad terminos in quibus pacta adijciunṫ ex interuallo post pecuniā acceptā: ⁊ pariter ea q̄ tradunt doc. in dictis iuribus. ⁊ in. l. ēptione. C. plus vale. ꝙ agitur. qꝛ loquuntur in cōtractu apparente emptionis ⁊ vē-

7 ditionis. † Itē pondero ꝙ in vltimo contractu inito inter dictas partes renunciatur liti pro parte debitoris mutuarij. Ita ꝙ est verisimile ꝙ eadem lis vertebatur inter dictas partes. ⁊ sic verisimiliter dictus Angelus petebat dictā domū sibi datā insolutū a dicto magistro Joāne ⁊ dictus magister Joānes non opponebat verisimiliter de simulatione contractus prout nunc opponit cū dicte liti fuerit renunciatuꝫ non pōt nūc resuscitari per. l. postꝙ liti. ⁊ que

8 ibi habentur. C. de pac. † Itēꝫ considero circa id qḋ dicitur ꝑ dñm ɔsulentem pro ɔtraria parte in octauo fundamēto ꝙ dato ꝙ illud pactum interuenisset nō ꝓpterea pstaret ɔiecturā simulationis qꝛ illud pactū fuisset iustū ⁊ conueniret nature cōtractus apparētis: qꝛ recipiens insolutū in casu redemptionis deberet ɔseruari indēnis prout in simili dicitur in. l. non debet in fine de edili. edic. quam consulens allegat pro contraria. Et facit pro recte intuēti: qꝛ si dictus Angelus qui mutuauit centū triginta aureos reuendidisset domū acceptā insolutū pro eodeꝫ precio fuisset in dāno si soluisset gabellā pro ɔtractu dationis insolutum. Et tantūdem non fuisset sibi redditū prout in simili declaratur in. d. l. nō dꝫ in redibēte aial emptū pro eodem precio ⁊ soluerat pro animali empto vectigal ꝙ fuisset in dāno: si vectigal nō redderetur. Et ideo vt conseruetur in

9 dēnis vectigal ꝙ soluerat prout tenebatur sibi redibetur. † Item circa decimum fundamentū factū in ɔsilio aduerse partis in quo allegans facit principale fundamentum ponderandū est pro quo ad iuuanda responsione data per suprascriptū dñm consulentem pro hac parte ꝙ in ɔctu emphyteotico continēṫ pactuꝫ ꝙ possit dict⁹ magister Joannes redimere dictā solutionem annue pēsionis pro centūtriginta ducatis semꝑ ⁊ qñcūqꝫ. ⁊ sic est sensus qḋ solut⁹ centū triginta ducatis quandocūqꝫ infra trienniuꝫ censeatur redempta obligatio dicte annue pensionis. ⁊ sic qḋ cēseatur liberatus a dicta annua prestatione dicte pēsionis. Et propterea dicta promissio q̄ sequiṫ de soluēdo quolibet anno sex ducatos ꝑ annua pensione dicte domus necessario intelligitur: nisi interim fuerit redempta dicta obligatio annua pensione. ⁊ maxime qꝛ in pacto facultatis redimendi dicitur ꝙ cēseaṫ appositū in prin. medio ⁊ fine. ⁊ in qualibet parte ipsius cōtractus. ⁊ sic in promissione ꝙ quolibet anno q̄tuor annorū solůereṫ dicta pensio cēsetur appositū illud pactū qḋ possit redimi illa pensio. Et ex his videtur ꝙ dictum decimuꝫ fundamentum partis aduerse sit multū debile. Itē circa nonū fundamētū cōsilij cōtrarij in quo etiā dñs cōsulēs dicit se facere ṗcipuum

10 fundamētū. Addo ad rñsionem dñi consulētis † ꝙ dictio pro qñqꝫ denotat cām remotā. ⁊ occasionalem. vt. l. j. C. si aduers. rem indi. et in canone agato. lxiij. di. ⁊ per Archid. ibi. ⁊ in canone ordinationes. j. q. j. Et ita potest interpretari in casu isto ad euitādā cōtrarietatem que alˀs resultaret in eodē cōtractu cū primo ⁊ principaliter cōuenerit ꝙ pēsio solůereṫ pro domo concessa in emphyteosim qḋ pluries repetitur in eodē instrumēto: ideo decet ꝙ vbi semel ⁊ incidēter dicitur de pensione debita pro centumtriginta ducatis intelligatur ⁊ declaretur per precedētia ꝙ cētūtriginta ducati cēseātur cā dicte pēsionis remota tñ qꝛ cētumtriginta ducati domus ꝑ qua pēsio soluiṫ fuit data insolutum dicto Angelo ⁊ hoc respectu dicta pēsio censeaṫ promissa ꝑꝑ dictos cētūtriginta ducatos ⁊ silr cēseaṫ ꝓmissa ꝑ q̄titate Gabelle quā solueret dictus Angelus tñ tota pēsio cēseaṫ prestari pro pēsione domus. ⁊ ita cōtractus tanꝙ licitus salueṫ ⁊ ex istis improprijs ⁊ ineptis vt ita dixerim locutionibus in isto pacto ⁊ in pacto facultatis redimēdi. s. deducto depꝛēdi pōt cōiectura ꝙ nō celebrabatur cōtractus simulatus q solet cōtrahi a personis cautis ⁊ astutis seu prudētibus. ⁊ maxime si dictus Angelus innuisset ne dictus cōtractus indicaretur vsurarius verisilr nō apposuisset illa verba de pensione soluēda ꝑ q̄titate cētūtringinta ducatis ⁊ insuper si cēseretur ꝓmissa pēsio quatuor annorū ꝑ q̄titate gabelle nō putarē ꝙ in hoc resultarēt vsure ex quo quantitas soluta pro gabella non agitur vt restituatur ⁊ pensio q̄tuor annorū nō ascendit ad q̄titatem pro gabella solutam. Et ex his videtur quod dicta duo principalia fundamenta partis aduer-

se reddantur friuola ex quibus omnibus vna cum adductis per dominum consulentem puto intrepide concludendum quod dicti cōtractus non censeantur vsurarij vel simulati prout concludit dominus consulens. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxxxiiij.

1 Testibus singularibus non creditur.
2 Societas quibus probetur.
3 Testes non dicuntur singulares ex eo ꝙ se inuicem nō vocāt in contestes. numero. 5.
4 Naturalis ratio non suadet quod iure non probatur.
6 Societatis diffinitio.
7 Testes singulares in quibus probant.
8 Societas quibus finita dicatur. numero. 10.
9 Partes quantitatis pluribus debite qñ cēseātur ipso iure pro virili debite. numero. 14.
11 Societatis effectus transit in heredem actiue ⁊ passiue.
12 Socius stipendiū cōe recipiens illud cōicare debet heredibus consocij alˀs datur actio pro toto. nu. 15.
13 Cōmune qḋ est meum sine proprium dicitur.
14 Diuisio facta cum putatiuo herede socij valet.

¶ Consilium. cxxxiiij.

In nomie domini nostri iesu christi. ¶ Reperio me alˀs cōsuluisse in hac causa pro heredibus Antoniaccij cōcludendo ꝙ est legitime probata societas: olim ɔtracta in exercitio militari lucri videlicet ⁊ questus inter dictum Antoniaccium ⁊ saluatorem ⁊ ꝙ dicta cōclusio fuit cōfirmata per plures doctissimos doc. q dicto meo consilio se subscripserunt. ¶ Nunc autē prout mihi dicitur contra dictos heredes Antoniaccij in quorū fauorem reddita fuerunt dicta cōsilia duo principaliter allegant pro parte heredūꝫ saluatoris. primū ꝙ testes deponētes super dicta societate sunt sin-

1 gulares nō allegando se inuicē in cōtestes. † Testibus em̄ singula-ribus nō adhibetur fides. c. tā literis de testibus. ⁊. l. iurisiurandi.

2 C. eo. tit. ⁊. c. cū dilecti de elec. cū si. † Ad ꝙ respondetur negādo dictos testes esse singulares plures em̄ sunt cōtestes ꝙ cōmuniter recipiebāt stipendiū ⁊ conuertebant in cōmunem vtilitatem ⁊ quandoqꝫ vnus ⁊ quandoqꝫ alter eorum recipiebant dictum stipendiū de quo cōmuni stipendio in presentiarum agitur adeo ꝙ sufficeret sola ꝓbatio societatis circa hoc: tamē ꝓbātur plures alij actus sociales ⁊ alij actus indicātes societatem predictam prout deduxi in

3 dicto cōsilio ꝙ arbitror ostendetur iudici. ideo non repeto. † Et lꝫ nō allegēt se in cōtestes nō ꝓpterea ex hoc cēseri debēt singulares.

4 † qꝛ id iure nō ꝓbatur nec rō naturalis suadet quā sufficit allegare l. scire oportet. §. sufficit. ff. de excu. tuto. ⁊. l. iij. §. si quis quasi. ff. de

5 cōditio. ob causam. † Nam sepe contingit ꝙ testis recordatur ⁊ notitiā habet de facto de quo probando agitur ⁊ notitiam nō habet de contestib⁹. quia forte illos nō nouit vel nō vidit vel de eis nō recordatur ⁊ iniquū esset ꝙ ꝓpterea repelleretur eius dictū. ¶ Da-

6 to autē ꝙ essent singulares: tamen est aduertenduꝫ. † ꝙ societas lucri et questus est quid successiuum continens plura indiuidua so-

7 cialia. † Et ad probandum aliquod ens successiuum vel in genere sufficiunt testes singulares hoc est deponentes per diuersa media prout voluit gloss. in. l. ob carmen. §. fi. ff. de testibus circa probationem possessionis quod ⁊ voluit Jaco. bu. ibi seu in fine titu. ⁊ idem in. d. §. fi. tangit etiam Barto. ⁊ docto. communiter sequuntur illā gloss. prout ibi dicit Rapha. ful. idem tenēs. ⁊ idem tenet Cy. post Petrum ⁊ Jaco. de are. in. l. ij. C. que sit longa consuetudo. ⁊ voluit panor. in. c. cum dilecti de elec. sequens illam gloss. Quam ⁊ sequitur Ang. in disputatione sua que incipit astensis. vbi tractat an testes singulares probent quem vsurarium manifestum ⁊ tradit regulā ꝙ ad probandum aliquid vniuersale comprehendens plura indiuidua sufficit quod testes sint contestes in illo vniuersali: licet in actibus immediatis super quibus deponunt sint singulares et exemplificat in possessione iurisditionis si vnus testis deponit qḋ vidit decapitare titium alius quod vidit suspendere talem: ponēs etiam alia exempla que causa breuitatis omitto et nititur per dictā gloss. et idem voluit Pau. de leaza. in quadam sua questione q̄ incipit contra instrumentum quod ⁊ tenuit Bald. in repetitione. l. de quibus in penultima chart. ff. de. ll. ⁊ in. l. actor quod asseuerat. C. de proba. referens Jaco. bu. in. d. l. ob carmen. ⁊. in. l. j. C. de test. ⁊ specu. in titu. de inquisitione. §. nunc tractemus. versiculo item sufficit. ⁊ in titu. de teste. §. nunc vero de interrogatorijs. versiculo item quod de tempore. Ubi dicit sufficere si vnus deponit quod vidit tali die. puta die mercurij titium recolligere granum. ⁊ alius deponit quod vidit eum die sabbati recolligere oleum vel fabas: naꝫ satis ad probandum possessionem quod in principali de quo agiṫ. s. in possessione se concordent. ⁊ idem voluit. d. Anto. in. c. cū oportet de accusa. ⁊ Host. ⁊ Joan. an. in. c. qualiter et quando. el secundo eod. titu. et etiam Innocen. ibi prout communiter allegatur. Si igitur testes variantes in eo ꝙ deponunt ⁊ in tpe ꝓbant actuꝫ successiuū per supradicta multofortius si non apparet ꝙ varient in actu

in actu quez deponūt nec in tpe: lz non appareat q concordent in actu quem deponūt nec in tempore dicendū est q pbent actū successiuū prout contingit in casu nostro in quo testes nō variant deponendo de diuersis actibus apparenter. Sed de eisdem actibus saltem in genere nec in tempore discordāt dato q forte necessario non concordent. Et ideo probent societatem que est actus successiuus cōtinēs in se plures actus sociales qui inferunt in societatem. Accedat etiam ad predicta q voluit speculator in ti. de teste. §. antepenultimo post principiū dicens q si vnus testis ad probādū decimā recollectā dicit de decē corbis ⁊ alter de quinq recollectis p decima pbāt decimā recollectam: qꝛ nō est vis in numero ⁊ vtrūq dictū pbat decimam recollectā fm eum. Et idē voluit Jo. an. in. c. j. de arbi. dicens q quando agitur de pbādo actū habentem causaz successiuā que nō diuersificatur ex diuersitate actuū diuersitas in attestationibus circa diuersitatem actuū: puta in quantitate vel iure vel in alijs circūstantijs actuū nō reddit testes nō probantes ex quo oēs: concordant in illo iure vniuersali q in se comprehendit plura indiuidua. vt est ius decimarū ⁊ iurisditiōis. Adeo q sumus super articulo iurisdictionis q talis condēnauit quinq homines ⁊ alter de decem bene probant. Et eadē ratione si agit de pbanda possessione iuris decimandi q testes hmōi singulares illā pbēt voluit etiā Bal. in. l. imperium. ff. de iur. omniū iudi. in. xix. colū. Et idem in probatione fame voluit ipse Bal. in. d. i. j. C. de testamentis. ⁊ Jmo. i. l. inter pares de re iudi. lz in tertia col. ⁊ sequētibus videatur velle contrariū de rigore iuris: tñ videt velle q hec pars sit seruāda in pratica ppter auctoritatē accursij Jnno. Jo. an. ⁊ Spe. Et ipse idē Jmo. ibi in vltima col. versiculo forte posset tollerari videtur esse in hoc cōcordandū dicit posse tollerari q si vnus testis dicit q vidit ticiū tenere ⁊ possidere: qꝛ vidit recolligere ordeū talius qꝛ vidit recolligere granū: qꝛ sunt cōtestes in prima cā fm eū. Idē Jaco. bu. in. l. arriani. C. de hereticis. dicit q ad probādū quē hereticū in genere sufficit q vnus testis deponat q vidit eū negare christū crucifixū. ⁊ alius q vidit negare aliū articulū de quo etiā tangit Bal. in. l. j. C. qui nu. tute. lz istud vltimū dictū habeat plus dubitationis. Accedat etiā glo. in cañ. nihilominus. iij. q. ix. Nec obstant iura que dicūt testes singulares non probare: qꝛ isti testes in dictis casibus dici dñt nō singulares ex quo cōcordāt in probando id de quo agit. ex his igitur apparet qd societas inita in arte militari

8 est legitime pbata nō obstāte asserta singularitate testiū. ¶ † Secūdū q principaliter allegat pro pte saluatoris: seu pro parte suorū heredū est q dato q societas pdicta sit legitime pbata: tñ tpe quo dictus saluator egit cōtra heredes Simonetti ⁊ quo postea transegit societas pdicta erat finita morte. Antoniaccij. l. adeo. ⁊. l. actione. §. morte. ff. p socio. ⁊ lz forte stipendiū fuisset cōmuniter promissum dictis Antoniaccio ⁊ saluatori: tamen cuilibet eorū debebat pro parte virili: nisi aliter actū probaret. l. reos. §. cū in tabulis in fi

9 ne de duobus reis. ⁊. l. si mihi ⁊ ticio in principio. de verbo. obli. † Et partes quātitatis debite pluribus cēsentur ipso iure diuise ad numerū. d. l. si mihi ⁊ ticio in prin. ⁊. l. nā ⁊ si fur. §. fi. ff. si cer. pe. ⁊. l. cū pater in principio de lega. ij. ⁊. l. si titius. ff. pro soci. Jta q si mille debebant pro dicto cōi stipēdio put heres Antoniaccij ponit in suo articulo qngēta debebant dicto saluatori ⁊ quingenta heredi

10 Antoniaccij. † Nā lz forte de rigore iuris dicta mille deberēt esse cōmunia p indiuiso. ⁊ sic in quolibet nūmo socij deberent habere partē: tñ propter vtilitatē de equitate aliud statutū est prout dicit glo. in. d. l. naz ⁊ si fur. in fine. ⁊ doc. ibi. Et propterea cū dictus saluator transegerit in nomine proprio prout psumitur. l. ⁊ magis. ff. de sol. ⁊. l. paulus. ff. man. ⁊ nō receperit nisi quadringētos quinquaginta florenos de mille florenis q asserunt debiti. Et sic nō recepit vltra partē suā. Quinimmo nō recepit integrā ptē suā. iō nō vr q aliqd debuerit dare heredi sui socij. put dicit tex. in. d. l. si titius. vbi recipiēs ptē pcij rei vēdite q erat societatis nō tenet aliquid dare heredi socij. ¶ His tñ nō obstātibus cōtrariū puto de iure respondēdū

11 nā pmittēdū est q lz societas finiatur morte socij: † tñ durat effectus societatis ⁊ trāsit in heredē circa ea q depēdent ex rebus cōibus seu ex ante gestis seu inchoatis. itaq actio p socio cōpetit p pdictis in heredes ⁊ heredibus. put cōpetijsset defuncto ⁊ cōtra defunctum. l. heres socij. ⁊. l. verū. §. in heredē. ⁊. l. actione. §. j. ⁊. §. morte. ff. pro socio. ideo videtur q prout in vita Antoniaccij si saluator exegisset suū stipendiū nomine pprio tenebat illud cōicare. ita etiā videt q etiā si exegit nomine proprio suū stipēdiū pro suo seruitu teneatur illud cōicare heredi Antoniaccij pro quo facit: qꝛ actio q competebat saluatori pro dicto suo stipēdio competēte pro suo seruitu erat cōis vel cōicāda Antoniaccio ⁊ ecōuerso illa actio q cōpetebat Antoniaccio pro stipēdio sui seruitus erat cōis seu cōicanda saluatori id aūt qd prouenit post mortem socij ex re cōi dz esse cōmune ⁊ communicari heredi socij defuncti. d. §. in heredē. ⁊. d. l. actione. §. j. ⁊. §. morte. ⁊ ppterea videtur q illud qd exegit saluator pro stipēdio sibi debito in vita Antoniaccij existēte inter eos dicta societate debeat communicari heredi Antoniaccij: lz exegerit nomine pprio pro stipendio sibi debito. Stātibus etiā attestationibus triū testiū deponētiū q dictus saluator egit cōtra heredes Simonetti p cōi stipēdio suo ⁊ Antoniaccij ⁊ pro cōmuni eorum stipēdio recepit dictam quantitatem. cccc l. florenorū que attestationes deducuntur in alijs cōsilijs. ideo non repeto quibus attestationibus nō obstat si dicatur q contrarium apparet ex instrumento transactionis ⁊ receptiōis dicte quātitatis. cccc l. floreñ. ⁊ ex instrumento petitionis quā fecit dictus saluator aduersus heredes Simonetti per que instrumenta publica apparet q dictus saluator petijt transegit ⁊ recepit dictā quantitatez pro stipendio sibi debito non facta aliqua mentione de dicto Antoniaccio seu de communi stipēdio. quia potest responderi concordando dicta testium cum dictis instrumētis quodlibet petierit simpliciter p suo stipendio. ⁊ similiter transegerit ⁊ pecuniam receperit: tamē intelligebat venire cōmune stipendiū vel q fuerat forte promissum sibi saluatori ⁊ Antoniaccio tanq duobus reis credendi seu vni eorū recipicti p se ⁊ tanq institori

12 sui socij. † Jta q q̄sita fuerit actio cuilibet insolidū p toto stipēdio iuxta ea q habentur in titulo de duobus reis. ⁊ p Bar. in. l. si plures de institoria vel quia solebant exigere vnusquisq eorum stipendium commune insolidum nō magis pro parte vnius q alterius. ⁊ ideo prout dictus saluator in vita Simonetti solebat petere et recipere stipendium prout testes deponunt. ita putabat forte sibi

13 licere. † Uel quia quod commune est dicitur esse meum. ⁊ quādoq dicit esse pprium. vt dicit Bal. in. l. penul. C. de cōdi. insertis. ⁊ in. l. j. C. qui testa. facere pñt. vbi de hoc brācardo. q cōe est an censeatur esse meum de quo etiā per Bar. ⁊ doc. in. l. serui electiōe. §. j. de leg. j. ⁊ per Ang. l. inter quos d dāno infecto. ⁊ habet in infinitis. vt ita dixerim locis ⁊ hoc potuit innotescere dictis testibus dato tamen q petierit nomine proprio. ⁊ pro suo stipendio ⁊ suo seruitu prout verba sui libelli ⁊ censeatur petijsse pro suo dūtaxat stipendio ⁊ seruitu. ⁊ nō pro stipendio ⁊ seruitu dicti Antoniaccij tunc qꝛ Antoniaccius habebat seu habere debebat partē in stipēdio q debebat saluatori et ecōtra. Jdeo illud qd accepit p dicto suo stipēdio sibi debito p suo seruitio dz cōicari heredi Antoniaccij. ⁊ multo fortius q si recepisset tanq partē suā cōis stipendij debiti pro vtriusq ser-

14 uitu. † Et ita pōt responderi ad. d. l. si titius. vbi recepit ptem pcij tanq partem sibi debitā cōmunis pcij. est enim tunc diuersa ratio: qꝛ pars cōis vnius debiti obuēta socio post finitā societatem tanq pro pte sua nō suadet rō naturalis q cēseat puenisse ad eū res cōis seu cōicanda ex quo diuisio de iure fit ad numerū prout cēsetur peruenisse debitū cōe vel cōicandū qñ exegit creditū tpe societatis cōtractum sua opera que opera cōcernebat societatem. Pōt scdo respondere ad. d. l. si titius. q ibi creditū fuit factū post finitā societatem. ⁊ lz res q fuit vendita fuisset cōis ⁊ ptinuisset ad societatez: tñ preciū nō pertinebat ad societatē: sed ad sociū superstitē ⁊ heredez socij mortui. ⁊ hoc saltem si tpe societatis non erat destinata ad vēdendū. Tertio rñdet q ibi res fuit vendita vna cū putatiuo herede socij defuncti ⁊ quilibet accepit partez suā. ita q censet perinde ac si fuisset vendita vna cū vero herede socij defuncti. ⁊ hoc videtur

15 de mēte Bar. in suo summario ⁊ innuit rō que ibi subdit in tex. † Ex quibus apparet q siue dictus saluator transegerit et pecuniaz receperit pro cōi stipendio siue pro suo proprio stipēdio teneatur pecuniam receptam contribuere heredi Antoniaccij. ⁊ sic sibi medietatem quātitatem receptam. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxxxv.

1 Juramentū non presumit cōtractum fictitium.
2 Cōtractus ānulatus statuto nō annulat iuratus. numero. 8.
3 Juramenti vires qñ possint statuto tolli.
4 Juramentum dolo extortum non firmat contractum.
5 Fictio et psumptio inter se differunt.
6 Probatio lz detur ptra psumptionē nō tñ admittit ptra fictionē.
7 Fictio videtur deo aduersari.
9 Confessio dicit actus reiterabilis.
10 Contractus etiā iuratus fictitius psumitur stāte statuto q si quis reperiat possessiōis vendite fructus recepisse quinquēnio post venditionem pro ficto habeat numero. 26.
11 Fictio cadit super certo psumptio vero super dubio.
12 Dubia potius presumunt q fingant.
13 Habeatur verbū importat qnq fictionē seu veritatem.
14 Fictio exponitur id est simulatio.
15 Contractus qui fingunt simulati siue fictitij nō dicunt simulati.
16 Nigrū loqui intelligitur in terminis rubrice.
17 Statutū siue dolū psumat siue non seruari debet.
18 Simulatio equiparatur dolo et fraudi.
19 Contractū simulatū nō implere etiā iuratum non est pctm. nu. 22.
20 Juramentū dz tñ validū in his que vere aguntur.
21 Juramentū interpretatur scdm naturā ptractus.
23 Absolutio iuramenti sup illicitis pstiti nō est necessaria.
24 Fraudes vsuras dolos pullulare rei publice interest.
25 Juramentū nō validat ptū qd iure annullatur. numero. 27.
28 Possidere censet cuius nomine possidetur.
29 Dñs presumitur qui fructus colligit.
30 Simulatio quando per ptrahentē possit allegari.
31 Simulationis coniectura pbat possessione rei vēdite p vēditorez.

32 Confessio absente parte facta quando dicatur plene seu semiplene probare.
33 Testis etiam presbyter siue religiosus qui sine superioris licētia deposuit quando probet.
34 Contractus simulati quia fiunt secrete coniecturis ꝓbari possunt.
36 Iuramentū qñ melius informato in ꝓbatiōis supplemētū datur.
37 Conclusione et renunciatione facta in ꝓcessu nemo auditur.
38 Iuramentū qñ parti defertur vsq₃ ad sñiam siue conclusionē.

¶ Consilium.cxxxv.

In nomie domini nostri iesu christi. ¶ Uisis articulis ꝛ attestationibus in cā principali et in causa appellationis vertēte inter henricū noni honofri seu eius ꝓcuratorē ex vna pte agētem ꝛ Gasparē ser Petruz magistri Roberti chaterini ex altera parte cōuentos ꝛ instꝛo ꝯtractus inniti inter dictū Henricū et dictū Magistrū Robertū ꝛ visa copia statuti sub rubrica de venditionibus ꝛ alienatiōib⁹ fictitijs. Cuius tenor talis est. v₃ cum qdaz volentes alios suis viribus fraudare alienationē de suis bonis faciunt postmodū cum alijs cōtracturis: ad hoc vt hominū malitijs obuiemus statuimus ꝙ qcūq₃ h₃ bona posita in terra saxiferrati vł suo districtu seu ptē ipsoꝝ bonoꝝ vel aliqd eoꝝ vendiderit donauerit seu quouis alio titulo alienauerit, seu cōcesserit et post dictaz alienationē vel aliqđ predictoꝝ ꝓ se vel aliū vel ius habentez ab eo possiderit fructus ex ipsa re vel rebus ꝑcipiendo ꝛ ipsa bona locando ꝓ se vel aliū seu ius habentē ab eo per tp̄s. v. annoꝝ pacifice ꝛ quiete dicta cōcessio et alienatio pro ficta et ficte cōposita habeatur ac nullū sortiatur effectū ꝛ eis fides aliqua ꝑ officiales dicti cōmunis adhiberi nō possit imo ipsas alienationes ꝛ concessiones sic factas dicimus esse nullas ꝛ nulli⁹ valoris esse statuimus ꝛ hoc locū habere volum⁹ in alienatiōe ꝛc. Si rē alienā cōduxit vel de ipsa locatione fecit presens sibi obstat statutū ad hoc vt hij qui cum alijs ꝯtrahūt decipi seu fraudari non possint que quidē locū habeat in ꝑsentibus seu futuris ꝛ pēdentib⁹ nō tū habeat locū ꝑdicta ꝛc. Et ꝑsupposita validitate actoꝝ: qꝛ singula acta nō vidi vertitur dubitatio an dictus ꝯtractus iudicari debeat simulatus et nullus necnō ꝯñr an partes iudicis appellationis debeāt esse in ꝓnunciando bene iudicatū ꝛ male appellatū an ecōuerso attēto ꝙ in cā principali fuit ꝓnunciatū pro dicto Henrico dictū ꝯtractū fuisse ꝛ esse simulatū ꝛ simulate ꝯfectū. Circa ꝙ videtur prima facie dicenduz ꝙ dicta sententia fuerit iniusta ꝛ ꝙ dictus ꝯtractus fuerit validus nā l₃ dictus Henricus posséderit vltra quinquēniuz bona q̄ per dictum instrumētū apparēt alimēta dicto magistro Roberto. ꝛ per ꝯñs videatur ꝙ ꝯtractus et alienatio ꝑdicta annulleꝛ ꝑ dictū statutū. ¶ † Tamē ꝓpter iuramētū appositū in ꝯtractu videꝛ ꝙ contractus reddaꝛ validus virtute iuramēti ꝙ pōt seruari per dictum Henricū sine dispendio salutis eterne ꝑ. c. cū ꝯtingat de iureiu. ꝛ. c. q̄nis de pactis in. vj. in ḡnalitate dictoꝝ iuriū rōne ꝓpter quā doctores in dictis iurib⁹ extēdūt, illa iura ad alios casus ꝛ simił'r bart. in. l. si qs pro eo de fideiussoribus ꝛ ipse ꝛ doc. in auẗ. sacramēta puberū. ꝛ ideo videntur ꝙ etiam sint trahenda dicta iura ad casuz nostrum. † Nam statutum nō pōt tollere vires iuramenti put dicunt do. Anto. Imo. ꝛ Panoꝛ. in. d. c. cū cōtingat. et Pau. de cas. in. d. auẗ. sacramēta puberū in lectura ꝛ in repetitione qui in dicta repetitione etiā dicit ꝙ si statutū annullans cōtractū nō facit mentionē de iuramēto. ꝛ tūc intelligiꝛ nisi fuerit iurat⁹. ꝛ sic statutū interpꝛetēꝛ ꝑ ius cōe ar. l. si serui vestri de noxalib⁹ cū similibus ḃm eū. † Et l₃ Bar. in. l. oēs populi. idē tenēs sc₃ ꝙ statutū nō possit disponere contra iuramētū tñ limitat si statutū ꝓcedit remouendo cām peccati: vt qꝛ nō adhibita solēnitate ꝑsumat dolū vel metū: nā tunc statutū operaꝛ etiā circa cōtractū iuratū ꝛ in hoc tollat vires iuramēti. † Quia iuramētū dolo vel metu extortū nō ꝯfirmat cōtractū alias nullū vt. d. c. cū cōtingat in fine ꝛ. d. c. q̄uis. ꝛ dicta auẗ. sacra puberū tñ Bal. in. d. l. oēs populi deridet dictā cautelā Bar. ꝛ dato ꝙ ꝓcedat de quo infra subnectā tñ ꝓcedit in ꝑsumptiōe de q̄ Bar. loquit nō videꝛ ꝙ ꝓcedat qñ statutū fingit. Nā ius canonicū ꝙ dat hmōi vires iuramēto cōsiderat peccatū ꝛ in materia peccati † ꝯstat esse differētiā inter fictionē ꝛ ꝑsumptionē. nā fictio sp̄ inducit cōtra veritatē vt no. gl. in. l. fi. ff. ꝙ me. cā. ꝛ in. l. siue possidetis. C. de ꝓba. ꝛ p₃ ex diffinitione fictionis quā ponit Bar. in. l. si is q ꝓ emptore de vsucapi. ꝛ appeꝛ in oībus fictionibus q̄ reperiunꝛ in iure. Presumptio nō ꝯriaꝛ veritati immo est q̄dā verisimilis ꝓbatio veritatis p₃ in. c. afferte. ꝛ in. c. ꝙ verisimile. ꝛ q̄si ꝑ totū titulū extra de ꝑsumptionibus. ꝛ in. d. l. fi. ꝙ me. ca. ꝛ est videre in q̄libet iuris ꝑsumptione. † Hinc est ꝙ ꝯ ꝑsumptionē admittiꝛ ꝓbatio ꝛ nō ꝯ fictionē vt no. gl. in. l. ꝯficiunꝛ in ꝑn. de iure codicil. ꝛ in. l. si duo de acq. pos. ꝛ in. d. l. fi. ꝛ in. d. l. siue possidetis ꝙ ꝛ cōiter tenēt oēs doc. si ita ꝙ ꝓbareꝛ veritas iuris ꝑsumptione cessaret peccatū: iō posset ꝓcedere statutū tāq̄ nō induceret peccatū: † l₃ fictio ꝯriaꝛ veritati. Et sic vꝛ aduersari deo ꝛ ꝯsciētie q̄ veritati inhiberet iuxta illud euāgeliū. Ego sum via veritas ꝛ vita ꝛ gl. in auẗ. de instrumētoꝝ cautela ꝛ fide. no. ꝙ deus est ipsa veritas. ꝛ ꝓpterea suadeꝛ rō ꝙ statutū nitēs ex fictione quā inducit cū nō tollat materiā peccati pariter nō tollat vires iuramēti cōfirmatorij ꝯctus ꝙ etiā vꝛ de mēte Bar. vt satis p₃ ex supra relatis: iō cū statutū de quo agiꝛ loq̄tur ꝑ x̄ba habeaꝛ ficte ꝓ ficto. ꝛ iō videant inducere fictionē ꝛ iproprietatē vt no. Bar. in. l. si is q ꝓ emptore in fine tertie. q. ꝑncipalis de vsucap. ad ducēdo. l. iuꝛ. ciuili de cōdi. ꝛ demō. ꝛ. l. iure ciuili de regu. iur. † Ex q̄bus videꝛ ꝙ statutū non inducat nullitatē dicti ꝯctus iurati nec etiā videꝛ ꝙ aliter ꝓbeꝛ simulatio: qꝛ l₃ tres testes conētur ꝓbare simulationē ꝯctus tñ dicti testes sunt singulares. nā vnus deponit directo de simulatione ꝛ alij duo de ꝯfessionibus dicti magistri Roberti asserti emptoris factis absente pte ꝛ nō sunt inter se cōtestes qꝛ nō vocāt se in cōtestes. † Et actus cōfessionis est reiterabilis et vnus deponit ꝙ dict⁹ magister Robertus sibi dixit ꝛ altera⁹ testis nō videꝛ deponere ꝙ dixerit illi testi: vñ verisił'r deponit de alia cōfessione. ita ꝙ verisimiliter sunt singulares ꝛ testes singulares non ꝓbāt. c. cū dilecti de elec. ꝛ. c. tā litteris de testib⁹. q̄nimo dicit Bal. in. l. edicto ante mediū. C. de edicto diui. ꝙ ꝑut nō crediꝛ testibus singularibus. ita nō crediꝛ testibus q possunt esse singulares ꝛ ꝯtestes allegādo no. ꝑ Bar. in. l. celsus de vsuca. ꝛ idē voluit Bal. in. c. bone de elec. ꝛ in. l. testiū. C. de testib⁹. vbi adducit no. ꝑ Guil. de cu. in. l. vbi. ff. de edēdo. Et insuper dicti testes masculi videnꝛ inter se variare qꝛ primus testis deponit ꝙ simulatus ꝯctus fuit celebrat⁹ ne bona ꝑuenirēt ad manus ꝯsanguineoꝝ ipsius hērici ꝛ alius testis deponit ꝙ dictus magister robertus sibi dixit ꝙ dictus cōtractus fuit simulatus ne dicta bona ꝑuenirēt ad ecclesiā. ꝛ sic videntur variare ꝛ ꝓpterea videnꝛ repellēdi ar. l. q falsa vel varia. ff. de testi. ꝛ. l. cum ecclesia sutrina de causa possessionis et proprietatis.

10 ¶ † His tamen nō obstantibus ꝯtrarium puto de iure respōdēdū v₃ ꝙ dictus ꝯtractus sit iudicandus simulatus et nullus pōderata d. l. municipali. ꝛ ꝓbationibus. Ad cuius rei euidentiaz ꝑmitto ꝙ
11 dicta. l. municipalis nō inducit fictionem. † Quia fictio cadit sup certo ꝛ in hoc differt a ꝑsumptiōe que cadit super dubio vt no. bar. in. d. l. si is qui. pro emptore in. j. q. ꝑrīi. adducendo ea que habenꝛ in. d. l. siue possidetis. ꝛ in. d. l. fi. ꝙ me. causa in. c. is qui de sponsa
12 lib⁹. † Igitur cum statutuz nostruz loquatur in casu dubio debet interpretari ꝙ potius ꝑsumat q̄ ꝙ fingat maxime cū sit satis verisimile id qđ in statuto disponitur: quia non est verisimile ꝙ post factam alienationem ꝑmittatur alienans possidere tanto tp̄e facit
13 l. sicut. §. superuacuū. ff. qui. mo. pignus vel hypo. soluitur. ¶ † Et l₃ verbū habeatur q̄nq₃ importet fictionē: tamē quādoq₃ etiam importat veritatē ꝑut ꝛ dicit ipse barto. in. d. l. si is qui ꝓ emptore in fi. iij. questionis principalis. ꝛ ꝓbatur in. c. ij. vt lite pendēte lib. vi. ꝛ in. §. penul. de rerū diuisione. ꝛ. ff. pro derelicto. l. ij. ꝛ. iij. ꝛ sequen. idcirco d₃ cēseri ꝙ statutū ꝑsumat contractum vere fictitiū hoc est simulatum. Pro quo etiam faciunt verba rubrice de venditioni-
14 bus ꝛ alienationibus fictitijs † nam verbum fictitijs exponi debet. i. simulatis vt p₃ ex nigro ipsius statuti. ꝛ sic rubrica loquitur de cō
15 tractibus simulatis. † Sed contractus q fingūtur simulati seu fictitij nō sunt simulati merito rubrica nō loquitur de cōtractibus q finguntur fictitij: qꝛ nō sunt fictitij illi cōtractus qui fictitij finguntur
16 ex quo fictio est contraria veritati vt dictum est. † Et per rubricaz declaratur nigrum: qꝛ nigrū intelligitur loqui in terminis rubrice. l. imperatores. ff. de in diem adiectione. ꝛ per gl. in. c. j. ꝛ in. c. ab arbitris de offi. dele ga. lib. vj. in. l. fi. in prin. ff. de condi. indebi. vnde in istis terminis militat theorica Bar. in. d. l. oēs populi supra relata cuius cautelam esse multū bonaz dicit Bal. in. d. auẗ. sacramēta puberū quam etiam sequitur in. l. non dubium. C. de. ll. quā etiā sequitur Saly. in. d. auẗ. sacramenta puberum in vltima. q. ꝛ simili
17 ter Rapha. fulgo. ibi. † Et hanc tenet etiam cardina. floren. in. d. c. cum contingat. dicens se consuluisse ꝙ valet statutuz si presumit dolum prout eum refert ibi Panoꝛ. in. xvj. col. ꝛ l₃ Bal. in. d. l. oēs populi derideat cautelam Bar. tamē ip̄e tenet ꝙ statutū sit seruādum etiam si non ꝑsumat dolum vel simulationē quā opi. Raph. in. d. auẗ. sacramēta puberū dicit cōiter seruari dictā autē opi. bar. ꝛ sequacium sequitur do. Anto. in. c. cum ꝯtingat eam veram intelligens quando apparerent cause ꝑsumendi ḃm eum vt qꝛ appareret verisimilis ꝛ vrgens coniectura prout ibi dicit Panoꝛ. seu verisimilis ꝛ ꝓxima ꝯiectura: prout dicit Pau. de ca. in. d. auẗ. sacramē
18 ta puberū. † ꝛ l₃ loquatur in statuto ꝑsumente dolum seu fraudem tamen eadem ratio militat vbi statutum presumit simulationem.
19 Maxime qꝛ pariter imo fortius tollit materiam peccati: † qꝛ non est peccatum non implere contractum simulatū. ¶ Et ꝑut contractus est simulatus. ita censetur simulatum iuramētū: qꝛ nō est intentio iurantis seruare contractuz simulatū. ꝛ maxime si est pro parte verus cōtractus seu in aliquem euentum actum est vt sortiatur effe
20 ctuz. † Nam cēsetur iuratū de obseruādo quaten⁹ vere agitur vt seruetur vt contingit in terminis. l. fi. C. de nō nume. pec. in qua pars fatetur se recepisse mutuo. ꝛ sic simulat se recepisse ꝛ promittit simpliciter restituere ꝛ iurat nihilominus iuramētū nō astringit intra bienniū nō numerata pecunia: qꝛ. l. presumit confessionez ꝛ ꝑmissionem non vere factam. sed sp̄e future numerationis ita in casu isto in quo dicitur venditionem simulatam factam esse vt bona deducta in

cta nõ in ɀtractu efficerent asserti emptoris si assertus venditor p-
21 seuerauerit in religiõe quã intendebat ingredi.† Facit ad pdicta:
qꝛ iuramentũ interpositũ sup ɀctu interptatur ſm naturaꝫ ɀctus
sup quo interponit: vt habet in.c.pueni.z in.c.queadmodũ de iu-
22 reiurã.z in.l.si.ff.qui satis.cog.† Et idõ bñ loquitur gl.in.l. emptiõe
C.plus valere q agitur dicẽs q iuramẽtũ nõ validat ɀtractũ simu
latũ. Quã sequitur ibi Bal.assignans rõnẽ qꝛ iuramentum z ɀtra
ctus simulat⁹ non hꝫ fundamentũ ɀsensus: z iuramentũ nihil ad-
dit vltra cõsensum nisi vinculũ religionis put dicit Bal.in.d.l.fin.
C.de nõ nume.pe.z ppterea subdit in terminis illi⁹.l.nõ reqri ab-
solutionẽ a iuramẽto: qꝛ lex psumit cõfessionẽ factã spe future nu-
rationis: z sic deficit cõsensus obligandi casu quo futura nũeratio
nõ sequatur: pariter ergo nõ reqrat absolutio iuramẽti qñ lex pre-
sumit ɀtractũ simulatũ: z sic deficere consensum: z sic est eadẽ ratio
in ɀtractu simulato z in terminis.d.l.si.p quã legẽ si se mouet glo.
23 in.d.l.ẽptiõe loquẽs in ɀctu simulato.† Pro quo ẽt facit id qd no.
Bar.in.d.l.oẽs ppli.vbi vult q psumptio.l.in silibus terminis tol
lat materiã pcti si tollit peccatũ: ergo nõ requiritur absolutio. Et
prout.s.dictum est psumptio est verisilis pbatio veritatis z q ve-
ritati inheret nõ offendit deũ q est ipa veritas: vt.s.dictũ est: ergo
nõ peccat z cõsequẽter non indiget absolutione q saltem dicendũ
est attentis pbationibus vere simulationis de quibus.j. subdam.
Preterea dato q iuramentum astringeret ad obseruãtiã cõtract⁹
simulati nõ ppterea sequitur q petendo declarari cõtractuꝫ simu
latũ incidit in piurium: qꝛ etiã post declarationẽ factã z pendente
lite posset seruari iuramentũ prout si quis fecisset cõtractum vsura
riũ z iurasset seruare cõtractũ soluendo vsuras nõ incideret in piu
rium: lꝫ interim peteret declarari ɀtractũ vsurariũ ex quo non pro
misit id non petere: z silr iste non promisit non petere id qd petijt.
Potest etiã ex alio deduci q iuramentũ nõ validet dictũ ɀtractũ:
qꝛ annullatio cõtractus facta p dictũ statutũ non fuit facta fauo-
re debitoris seu eius q iurauit seruare ɀtractũ: sed potius in odiũ
24 cõmittentiũ fraudes seu ob publicã vtilitatẽ.† Quia publice in-
terest ne fraudes cõmittãtur attento q fraudes sunt delicta z pu-
niuntur crimine stellionatus.ff.de crimi.stellio.p totũ titulũ.z ma
xime in.l.iij.§.j.interest eñi publice ne delicta cõmittantur.argu.l.
si ita vulneratus.ff.ad.l.aquil.z.c.vt fame de senten.excõ.in.vj. z.l.
25 congruit.de offi.presi.† Et facit q dicit Bar.in.l.si quis pro eo de
fideiusso.quatenus tãgit q iuramentũ nõ validat cõtractũ q a iu-
re annullatur ob publicã vtilitatẽ principaliter z inter cetera exẽ
plificat per.l.iurisgentiũ.§.si paciscar.ff.de pac.vbi nõ valet pactũ:
vt nõ agatur de dolo futuro q nõ est ex alio nisi qꝛ censet publice
26 interesse ne dolus cõmittat.† Idcirco cũ statutũ expresse disponat
q ɀtractus sit nullus z cẽseatur fictiti⁹: vt fraudibus hoim obuiet
suadet ratio q cẽseatur factuꝫ ob publicã vtilitatẽ exẽplificat etiã
Bar.per.l.properandũ.§.si quidem.C.de iudi.vbi nõ valet pactũ
per q ptelet̃ instantia vltra trienniũ ne lites fiãt imortales z est
ponderandũ q dictũ capitulũ cũ cõtingat.z.d.c. quis.z.d. auten.
sacramenta puberũ solũ disponũt q iuramentũ validat ɀtractus
de iure nullos. Et oĩa dicta iura loquunt in casu quo agitur de in-
teresse iurãtis.ita q nõ est mirũ si iuramẽtum preiudicat ipsi iurã-
ti: non autem videtur eadẽ ratio qñ nullitas inducitur propter in
27 teresse tertij.† Quia nõ suadet ratio q iuramentũ opetur validita
tem actus qui annullatur a iure pp̃ter interesse tertij. Et licꝫ ratio
dictoꝝ iuriũ.scilicet.d.c.cũ contingat.z.d.c. quis sit generalis: ta-
men non opatur gñaliter validitatem actus nulli: vt pꝫ ex no. per
doc.in dictis iuribus.z Bar.in.d.l.si quis p eo. Et inter cetera nõ
operatur validitatem actus quãdo cõtractus vitiatur ob fauorem
publicũ vel in odiũ alicuius prout doc.cõcordant in iuribus preal-
lega. Nec predictis obstat si dicatur q dictus hẽricus nõ possedit:
28 qꝛ in cõtractu cõstituit se noĩe emptoris possidere.† Et is cẽsetur
possidere cuius noĩe possidetur.l.q meo in pnci.z.l. interdũ.ff. de
acq.pos. qꝛ rñdetur q statutũ loqtur etiã in eo q apparẽter alteri⁹
noĩe possedit: qꝛ subdit q pcedit etiã si cõduxerit. minoꝛ eñ ratio
suadet q subdit q presumitur fraus z simulatio in eo qui cõduxit
ab emptore q̃ in eo qui simpliciter constituit se nomine emptoris
29 possidere: maxie si pbatur q venditor recollegit fructus.† Ex quo
fructus pertineat ad cõductorẽ z nõ ad eũ qui alterius noĩe possi-
det prout in terminis decidit Bar.in.l.post cõtractũ dicẽs q attẽ
ditur receptio fructuũ allegando.l.litibus de agrico.z cẽsi.li.x. z.l.
iulia.§.possessionẽ.ff.de act.emp.z facit etiã q ipe bar.no. in.d.§.
30 superuacuũ.† Nec etiã obstat si dicatur q licet cõtractus presuma
tur simulatus tamen non possit simulatio allegari per contrahen-
hentem prout dicit in simili Bar.in in terminis.l.sicut.§. superua
cuum qui.mo.pig.vel hyppo.solui.quia statutũ in casu nostro ma
gis precise loquitur q̃ in terminis.d.§.superuacuum. nam primo
disponit qd cõtractus habeatur pro ficto. deinde disponit q nul-
lum sortiatur effectum. Tertio disponit q fides aliqua per officia
31 les adhiberi nõ possit.† Quarto subdit q ta les alienationes sint
nulle z nullius valoris que verba ita geminata z vniuersalia gene-
raliter sunt intelligenda q non valeant etiã in piudicium alienan
tis per iura vulgaria que non militant in terminis dicti.§. super-
uacuum. si enim statutum istud non inualidaret contractum quo
ad alienantem quo casu sortiretur aliquem effectum z aliqua fides
ei adhiberetur z similiter alicui⁹ esset roboris cõtra que repugnãt
verba dicti statuti. Insuper simulatio dicti contractus in casu isto
deducitur nõ solum ex dispositione dicti statuti: sed etiam alijs cõ
currentibus. nam etiam de iure cõmuni possessio continuata per
venditorem prebet coniecturam simulationis. Quia non est verisi
mile q emptor si soluit pretium permittat venditorem tanto tem
pore recolligere fructus rei vendite. argu.d.§.superuacuum. z.l.si
is qui bonis.ff.de acquiren.heredi.z.l.si quis in fine.C.de natura-
libus liberis.z q no.Cy.in.l.si paternam.C.de repudianda heredi
ta. concurrit etiam q pretium pro maiori parte fuit confessatum:
vt in simili habetur in.l.per diuersas.C.mandati. Concurrit z ter
tio q dictus Henricus assertus venditor retinuit bona de quibus
in dicto contractu continue in suo catastro tenuit pro eis datium
soluit. Ex quo etiam sumitur coniectura q dicta bona nõ fuerint
vere alienata: sed remanserint in dominio dicti Henrici z cõsequẽ
ter q alienatio non fuerit vere facta: sed simulata per ea que habẽ
tur in.l.censualis.C.de donationi.z in.l.rara.C. de omni agro de-
serto lib.x.z maxime quia dicta perceptio fructuum z solutio da-
tiorum z retentio in catastro durauit non soluꝫ per quinquenniũ:
sed longe vlteriori tempore. concurrunt etiam attestationes plu-
rium testium ex quibus deprehenditur simulatio dicti cõtractus.
nam primo super illa deponit frater sanctes ordinis minorum qui
interfuit dicte alienatiõi z directo deponit de predicta simulatio-
ne z eam semiplene probat z etiam probat q pecunia que fuit ap-
parenter soluta in ipso contractu fuit postea actualiter restituta
dicto ser Roberto asserto emptori. Item ser Christoforus depo-
nit q dictus magister Robertus pluries z pluries sibi dixit z con-
32 fessus fuit dictum contractum fuisse simulatum† Et confessio ab-
sente parte facit semiplenam probationem: vt not.docto.in.l. ad-
monendi.ff.de iureiuran.z in.c.si cautio de fide instrumen. vbi nõ-
nulli tenent q de equitate canonica faciat plenam probationem z
pluries reiterata videtur qd plene probet vt in.l.cum scimus. C
de agric.z cen. lib.xj. deponit etiam dictus ser Christoforus q di-
ctus ser Robertus infirm⁹ peste dixit sibi testi q iret pro dicto hẽ-
rico: quia volebat sibi remittere dictum contractum. Et q ipse te-
stis iuit pro dicto henrico: sed interim dictus ser Robertus deces-
sit: ita q non potuit remittere dictum contractum. Item domina
Violanta neptis dicti quõdam magistri Roberti deponit de alia
confessione dicti magistri Roberti z etiam q vidit scriptum in me
moriale dicti magistri Roberti qualiter dicta venditio fuerat fa-
cta simulata: nec videtur obstare ea que adducuntur cõtra dictos
testes videlicet fratrem sanctẽ z ser Christoforum. videlicet q va-
rient adinuicem eo quia frater sanctes deponit q dicta simulatio
fuit facta ne dicta bona peruenirent ad manus consanguineoꝝ
ipsius henrici: z dictus ser Christoforus deponit q dictus ser Ro
bertus dicebat q dicta simulatio fuit facta ne dicta bona pueniś-
sent ad ecclesiam: quia respondetur qd dicta simulatio potuit fieri
ob vtraq̃ causam: scilicet vt si faceret professionem bona non per-
uenirent ad ecclesiam nec ad dictos consanguineos: sed ad dictuꝫ
magistrum Robertum: licet non titulo emptionis: sed potius do
nationis. Et interim non peruenirent ad manus consanguineoꝝ.
Et sic vtraq̃ depositio potest probabiliter verificari z est satis ve-
risimile q dictus Henricus non dixerit fratri sancti qui erat de di
cto ordine in quem intendebat profiteri q faciebat dictum cõtra-
ctum: vt bona non peruenirent ad ecclesiam ne dictus frater san-
ctes secum indignaretur. Item dictus ser Robertus nolebat dice
cere q dicta simulatio fuisset facta ne bona peruenirent ad cõsan-
guineos: sed ne bona peruenirent ad ecclesiaꝫ vt euitaret indigna
tionem dictorum consanguineorum. Et sic nulla est contrarietas
33 seu variatio obstatiua. ¶ † Item non obstat q dictus frater san-
ctes est religiosus z deposuit sine licentia sui prelati sine qua reli-
giosi deponere non debent.xij.q.j.in cano.non dicatis.z.q.ij.in ca
none placuit: quia respondetur q licet deponere non debeant si-
ne licentia prelati: tamen si deponunt valet eoꝝ depositio: vt pro-
batur in.c.nuper de test. qd loquitur in depositione fratris mino-
rum: z non apparet de aliqua licentia superioris. Ad idem.c.veri-
tatis de dolo z cõtuma. Et hoc firmat Panor.in.c.cum de testi.et
sentit Specu.in.§.j.versicu.quid de monacho.eo.ti. ¶ Et est ad-
34 uertendum† q simulationes fiunt cõmuniter secrete z caute ne in
apertum deducantur. ita q de facili probari nequeunt: ideo iura
permittunt qd probentur per cõiecturas: vt patet in.c.ad nostrã.
de emp.z vẽ.z in.c.illo vos de pign. z generaliter in his in quibus
est difficilis probatio admittuntur probationes min⁹ integre que
alias non releuarent: vt probatur in.l.in actiõibus.§. plane de in
litem iuran.z in.l.omnes.§.lutius.ff.de his que infra credi. et.c.p
tuas.de symo.z in.c.illud de presumptio.z in.l. consensu.C. de re-
pu.z in.c.transmisse qui filij sint legi.z in auten. quas actiones.C.
de sa.san.ecclesi.z in.c.causaꝫ de proba.z multa similia possent ad-
duci. Et quandoq̃ creditur iuramẽto partis: vt in.§. alic insti. de
actio.z in.l.si quando.C.vnde vi.z in.c.fi.extra q me.causa. z in.d.

§.plane.⁊ in.l.admonendi.vbi docto.dicunt ꝙ ad probandum ꝙ instrumenta sint de nouo reperta probatur per solum iuramentũ partis: idcirco in casu nostro videtur qđ legitime sit probata simulatio ꝑ dictas coniecturas iunctis dictis attestationibus testium.
35 †Et licet dicti testes sint singulares tñ talis singularitas nõ detrahit fidei testiũ:sed dictũ vnius adminiculatur dicto alterius prout notabiliter dicit Bal.in.l.de quibus de.ll. Licet quandoqꝫ singularitas potest esse talis ꝙ de fide testium detraheret adeo ꝙ mille testes minus probarent ꝙ̃ vnus prout ibi ipse declarat. ¶ Dato sine preiudicio veritatis qđ in materia facili ad ꝓbandum nõ plene probassent ad abundantiorem cautelam esset deferẽdũ iuramẽ
36 tum dicto henrico:† cũ soleat deferri iuramentũ melius informato in defectu ꝓbationum etiã vbi est semiplene ꝓbatum:vt in.d.l. admonendi.⁊ in.l.in bonefidei.C.eo.ti.⁊ in.c.fi.extra eo.ti. que iura generaliter loquuntur:licet doc.dicãt in dictis iuribꝰ ꝙ iuramẽtũ non defertur in defectũ semiplene ꝓbationis quando est causa magna. Et suadet ratio quando dũtaxat est semiplena probatio: quia debilis est fides deponẽtis quodãmodo in cã propria:q͛ quãdo est longe maior ꝓbatio:ita ꝙ paruꝫ deficiat plene ꝓbatiõis nõ suadet ratio ꝙ iuramentũ partis non suppleat paruũ seu minimũ defectũ ꝓbatiõis nec iura artãt in cõtrariuꝫ ⁊ eq̃tas suadet:⁊ facit pro hoc generalitas dictorũ iuriũ:⁊ saltẽ hoc videt̃ dicendũ in casibus difficilibus ad probandum prout est simulatio de qua agitur. ¶ Nec videtur obstare ꝙ fuit facta citatio ad audiendũ sñiam. Et sic dicatur cõclusum in cã:q͛ ex quo nõ fuit facta citatio de volũtate partiũ:⁊ per ꝯsequẽs cõstat ꝙ citatus nõ ꝯclusit in cã ne iudiciũ claudicet suadet rõ ꝙ nõ censeatur ab aliqua partium cõclusum in causa:⁊ ita seruatur de facto:q͛ quotidie videmus qđ fit citatio ad instantiã vnius partis:tñ postea diu litigatur ⁊ fiunt noua acta et sepe cõtingit qđ pars citatur ad audiendũ sñiam ad instigandũ ci-
37 tatum vt litem ꝓsequatur si vult aliquid vltra ꝓbare:† ⁊ insuꝑ per cõclusionẽ in cã nõ cõcluditur iudici vt in.c.cũ Joan.eremita de fi-
38 de instrumẽ.† Et dicit Pon.in.d.l.admonẽdi ꝙ defertur iuramẽtum in defectũ semiplene ꝓbatiõis vsqꝫ ad sñiam in causis summarijs:licet in causis ordinarijs deferatur vsqꝫ ad cõclusionem in causa.⁊ lꝫ non putẽ esse necessariũ dictum iuramentũ ꝑtis: tñ abũdãs cautela non nocet per iura vulgaria ⁊ cõceditur a iure iudici ꝙ qñcunqꝫ põt partẽ interrogare ⁊ eã astringere ad respondendũ cum iuramento per.l.vbicunqꝫ.ff.de interro.actio.⁊ in dicto.c.cum Joannes eremita. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cxxxvi.

1 ☞ Cõmentariensis quando teneatur de morte carcerati.numero.5.
2 Pastor tenetur de morte pecorũ sibi traditarũ.nu.16.
3 Falsa re vtentes quãdo in dolo presumantur.
4 Dolũ siue culpã allegans probare debet. nu.14.
6 Depositarius siue creditor tenetur de custodia rei pignorate.
7 Custodia q tenetur sibi probare sufficit casum interitus.
8 Dolus presumptiue quandoqꝫ probatur.
9 Depositarius creditor aut custos qñ teneatur incẽdio.
10 Mors est casus sine culpa eueniens nõ ascripta fortuito casui.
11 Ergo dictio est illatiua.
12 Illatio gñalis ex particularibus non sequitur.
13 Mori semel cuilibet est statutum.
15 Absoluere nocentem melius est ꝙ̃ innocentẽ condẽnare.
17 Fuga captiui nõ dr̃ de facili contingere.
18 Cõmentariensis siue custos ex officio publico nõ tenetur de custodia nisi ex contractu.
19 Negatiua culpe non incũbit depositario siue custodi.
20 Negatiua quibus possit probari.

¶ Consilium.cxxxvi.

1 In nomine domini nostri iesu christi. ¶ † Quãuis in hac cõsultatiõe videat̃ prima facie dicendũ ꝙ officialis cui est cõmissa custodia carcerati mortuo carcerato in dubio sit pena plecten-
dus nisi ꝓbet mortẽ cõtigisse sine culpa ipsius.⁊ sic casu fortuito ꝑ
tex.in.l.fi.§.penulti.ff.de custo.reor. Qui ꝓbat ꝙ si officialis dicit
captũ casu decessisse dꝫ attestationibꝰ ꝓbare.⁊ sic tex.ille videt̃ pre
supponere ꝙ in dubio ꝓ̃sumatur mortuꝰ culpa officialis ⁊ nõ casu
fortuito:⁊ ibi glo.dicit ꝙ illud est speciale. Quia officialis tenetur
ad custodiã ꝓut in argẽtario dr̃ i.l.si qs ex argẽtarijs.§.fi.ff.de edẽ
do.⁊ idẽ voluit gl.in.l.cũ ita.§.species.de leg.ij.dicẽs si carceratus
2 est occisus tenetur custos.† Et ibi Bal.idẽ vr̃ velle eq̃parãdo offi
cialẽ argẽtariũ ⁊ caprariũ.s.cui est cõmissa custodia caprarum q ca
prarius hꝫ ꝓbare casum amissionis caprarũ accidisse sine culpa vt
3 vr̃ ꝓbare tex.in.l.si qs fundũ.§.imperator.ff.loca.† Facit ẽt tex.⁊
que ibi habent̃ in.c.ad falsarior de crimine falsi.vbi q tenet̃ exami
nare lr̃as apostolicas eis vtẽs si sunt false ꝓ̃sumit̃ in dolo vel culpa
ꝓpter diligentiã quã adhibere tenebatur.idcirco nõ vr̃ ꝙ sufficiat
officiali ꝓbare mortẽ carcerati nisi ꝓbet ꝙ sine culpa ipsius officia
lis decessit sed dicta negatiua ꝙ sine culpa decesserit nõ vr̃ ꝙ ꝓbet̃

per deducta in puncto q̃ nõ videnť cõcludere qđ culpa cessauerit ⁊ ꝓbatio dꝫ esse cõcludẽs alias nõ solet prodesse.c.in presentia. de ꝓbationibus.⁊.l.nõ hoc.C.vñ cogna.⁊.l.neqꝫ natales.⁊.l.ad ꝓbationem.C.de probatio.cũ similibus. ¶ His tñ nõ obstantibus cõtra-
4 riũ puto de iure rñdendũ.† nã cõmunis opi.glo.⁊ doc.est ꝙ qui allegat dolum vel culpã tenetur eã ꝓbare per.l.quotiẽs.§.qui dolo. ff.de proba.⁊.l.cũ ita.§.species.de leg.ij.⁊ facit.l.ꝯtractꝰ.in fine de regu.iur.⁊ ita concludit gl.in.l.creditor.⁊ ibi Bal.C.de pig.actio. ⁊ in.l.si quis ex argentarijs.§.penul.de edẽdo.⁊.d.l. si quis fundũ.
5 §.imperator.† Que iura loquũtur in eo q habet prestare custodiã ꝓut est argẽtarius ⁊ caprariꝰ quos Bal.in.d.§. species equiparat custodi carceris.⁊ gl.ibi.⁊ in.d.l.fi.§.penultimo.de custodia reor.
6 assimilat argentario custodẽ carceris.† Et etiã creditor q hꝫ rem in pignus tenetur ad custodiã rei pignorate.⁊ in.§.fi.instituta quibus modis recõtrahitur oblig.tñ sufficit sibi ꝓbare casum ⁊ aduersario incũbit onꝰ ꝓbãdi dolũ vel culpã ꝓut vult ibi gl.⁊ i.d.l.si cre
7 ditor.† Et sic glo.quarũ maxima est auctoritas volunt ꝙ ẽt ei qui tenetur ad custodiã sufficit ꝓbare casum puta interitus rei ⁊ eo ꝓbato aduersario incũbit onus ꝓbandi culpã ⁊ in ista opi.est glo.in d.l.fi.§.penul.de custodia reorũ.que se remittit ad no. per eã in.d. l.si quis ex argentarijs.§.penul.nec obstat ꝙ glo.ibi.⁊ in.d.§.species.dicit ꝙ est speciale in argẽtario ⁊ custode carceris q͛ glo. predicte nõ volunt ꝙ sit speciale qđ argentariꝰ ⁊ custos carceris teneãtur probare negatiuã scꝫ qđ non fuerint in culpa:sed volũt qđ p̃dicti teneãtur probare casum ꝓpter custodiã quam debent. Si enim non tenerent̃ ad custodiã aduersarius haberet primo probare culpam ⁊ postea haberet ꝓbari casus.ita se declarat glo.in.d.l.si quis ex argẽtarijs.⁊ ita etiã suadẽt verba glo.in.d.l.fi.§.penul.de custodia reorũ. Et ita etiã est intelligenda glo.in.d.§. species. vbi dicit qđ est speciale in argẽtario qđ tenetur ꝓbare casum: nõ autẽ dicit qđ teneatur ꝓbare abfuisse culpam.⁊ licet glo.subdat esse etiã speciale in custode ꝙ habeat probare carceratũ occisum absqꝫ suo dolo:tñ dꝫ intelligi qđ ꝓbãdo casum censeat̃ ꝓbasse qđ sine suo dolo ex quo dolus ꝓ̃sumitur abesse.ꝑ.d.l.quotiens.§.qui dolo.⁊.l. meri
8 to.ff. ꝓ socio.† Et sic ꝙ dolus ꝓbat̃ ꝓ̃sumptiue ⁊ eo ipso qđ ꝯtrariũ non probat̃ ꝓut in simili dicit glo.in.d.§.imperator.⁊ in.d.l.si
9 creditor:⁊ hoc ne ipsa gl.censeat̃ ꝯtraria alijs gl.† Et ei qđ ipa gl. dixerat in argentario qđ scilicet teneat̃ probare casum ⁊ nõ dicit sine dolo ⁊ similẽ cõsiderationẽ pro cõcordia opi.facit Bal.in.d.l.si creditor.⁊ si quis precise vellet tenere ꝙ gl.in.d.§.species.voluerit qđ custodi incũberet onus ꝓbandi dolũ abfuisse posset intelligi ꝙ ꝓcederet in carcerato occiso:q͛ põt dici qđ custos põt faciliter custodire ne occidatur ꝓut vult tex.in.d.l.fi.§.penul.qđ custos tenet̃ si carceratus se occidit vel precipitauerit:⁊ sic intelligat̃ ꝯm.l. quã allegat ⁊ prout loquitur in occiso. ¶ Et prout qui tenetur ad custodiam obligatur de amissione per furtum vel incendium qui casus solent obuenire culpa custodis prout in hac materia dicit bar. in.d.l.si quis ex agentarijs.§.pe.cõcludens in argentarijs ⁊ similibus qui tenentur ad custodiã ꝙ tenentur probare casum ꝓut volunt glo.preallegate:⁊ si probant casum qui cõmuniter nõ solet cõtingere absqꝫ culpa habentis custodire:⁊ tunc hꝫ necesse ꝓbari qđ culpa cessauerit si vero ꝓbant casum qui solet de facili contingere absqꝫ culpa:⁊ tunc sufficit qđ ꝓbẽt casum nec requiritur ꝓbatio ꝙ cessauerit culpa ꝯm eũ cuius theoricã sequũtur cõiter doc.ibi.⁊ idẽ
10 tenet Bal.in.d.l.si creditori.† Sed mors est de casibus q solẽt obuenire sine culpa vr̃ ꝓbare tex.recte intuẽti in.l.ꝯctus.circa fineꝫ. de reg.iur. Jđ ꝯm dictã theoricã sufficit custodi ꝓbare casum mortis.mors eñ ascribit̃ casui fortuito:vt ꝓbat tex.in.l.interduꝫ.ff.de indi.⁊ in.l.fi.in prin.ꝯ.de iure dotiũ.igit̃ qui ꝓbat mortẽ satis censetur ꝓbare casum mortis.⁊ sic verificant̃ verba.d.l.fi.§.penulti. de custodia reor.que videbatur prima facie satis vrgere in ꝯ̃rium pri
11 mo aspectu:sed non obstat attentis predictis.† Et etiã est aduertẽdum ꝙ tex.predictus venit illatiue ex p̃cedẽtibus:vt demonstrat dictio ergo ibi posita:ideo dꝫ intelligi:vt inferatur ex p̃cedẽtibus id qđ ibi disponit̃:sꝫ nõ vr̃ ꝙ inferatur ex his q̃ ꝓxĩe p̃cedũt. Quia premittũt quatuor casus ꝑticulares.s.qñ carceratꝰ se interfecit vl̃ precipitauerit vel quando custos interfecit vel p̃cipitauerit carceratũ ex quibꝰ nõ infert̃ qđ gñal̃r custos teneat̃ ꝓbare qđ mors con
12 tingerit sine culpa:† q͛ ex ꝑticularibus non sequitur illatio generalis.ita qđ vt ꝓcedat illatio opꝫ intelligere qđ loquatur altero de duobꝰ modis.s.qđ si ꝯtingat aliquis ex dictis quatuor casibus qđ tũc custodi incũbat onus ꝓbãdi qđ casu mors secuta fuit:q͛ potest cõtingere qđ qs se interficiet vel p̃cipitet nõ ex ꝓposito.sꝫ casualiter etiã citra culpã ipsius vel custodis:⁊ sil̃r qđ a custode casualiter interficiat̃ vel p̃cipitet̃ etiã sine culpa:iđ tũc dꝫ necesse ꝓbari casus mortis nõ culposus. Uel scđo referat̃ ad casuꝫ quo p̃cipitauerit generaliter loquẽdo ⁊ nõ referẽdo illud ꝓnomẽ se ad verbũ p̃cipitauerit:q͛ põt custodiri ne p̃cipitetur:iđ debeat ꝓbari casus nõ culposus.vel tertio potest intelligi qđ illatio nõ inferatur ex dictis ꝓximis quatuor casibꝰ:sꝫ ex oĩbꝰ p̃cedẽtibꝰ ex quibꝰ deprehenditur ꝙ custos dꝫ assignare carceratum nisi excu set̃:q͛ fugerit cuꝫ altero custode,ita qđ nõ sufficit ꝓbare qđ nõ sit in carcere nisi ꝓbetur casus mortis.

sus mortis.et hec intelligentia magis placet.qualitercunq; aūt intelligat tex.nō probat nisi qđ ꝓbetur casus mortis:et ita vt illū tex.intelligere Dy.q ibi dicit no.qđ castellanus dz fieri facere instrm de morte captiui anteꝗ̄ sepeliat.et sic debent facere presunerij ꝫm eū. Ex qbus verbis apparet qđ sufficit ꝓbare mortē captiui ꝫm eū qđ

13 et suadet ratio naturalis:† qꝛ statutū est hoiem semel mori et incertum est qñ.l.j.ff.de condi.et demō.et.l.sancimus.circa finez.ff.de dona.ita ꝙ extat prouerbiū ꝙ nihil est certius morte et nihil incerti⁹ hora mortis:vt dicit Joānes an.in.c.cū apostolica.de his que fiūt a prelato in fine.et in.c.ij.in fine de clerico non baptizato.et in euangelio dicitur:vigilate qꝛ nescitis diem neq; horā ꝛc. nec per diligētem seu diligentissimā custodiā potest reparari quomin⁹ mors sequatur.ita qđ suadet ratio ꝙ mors non sit imputanda custodi et cū mors soleat deuenire et de facili contingat sine culpa alterius vt videtur velle tex.in.d.l.cōtractus.circa finē.Et docet experientia q̄ est rerū magistra.c.ꝗ̄ sit in princi.de elec.li.vj.et in.c.statutū.in principio de rescrip.eo.lib.ideo ꝫm theoricā Bar.in.d.l.si quis ex argētarijs.§.pe.quā doc.cōmuniter sequūtur.

14 † Probato casu mortis incūbit aduersario onus ꝓbandi culpā custodis cū Bart.et sequaces loquantur in materia argentarij qui ex officio sibi publica auctoritate iniūcto tenetur ad custodiā prout custos carceris qui in hac materia per glo.et doc.assimilātur in iuribus supra adductis. itaq; pro officiali vrget dicta theorica Bar.et doc.vrget etiaz opi. glo.quas supra adduxi concurrit etiā opi.Jacobi Petri de bellapertica Guiliel.de cu.et Cy.prout eos refert Bald.in.d.§. species. et opi.Dy.s.relata. cōcurrit etiam ratio naturalis supra adducta.

15 concurrit etiā:† qꝛ melius est nocentem absoluere ꝗ̄ innocentē cōdemnare.vt.l.absentē in prin.ff.de penis.et in re dubia dz sequi absolutio:vt in regula cū sunt partiū iura obscura in.vj. Nec obstant adducta in cōtrariū.non eīn obstat.l.fi.§.fi.de custodia reorum: qꝛ supra responsum est. ¶ Nec etiam obstant glose in cōtrariū adducte:quia immo faciunt pro recte intellecte.vt.s.deduxi. Nec etiaz obstat opi.Bal.in.d.§.species.quia Bal.vltimo loco videtur se remittere ad notata in.d.§.imperator.

16 † vbi notat ꝙ custos non tenetur probare culpam cessasse:licet loquatur in caprario nō in officiali vel argentario:tamen Bal.ibi eos equipararerat. Et dato ꝙ bal.ibi teneat cōtra officialem et argentariū.et idem teneat Ange.in.d.l.si quis ex argentarijs.§.prohibet in fine. Qui ang.idē tenet in.d.l.si creditor.loquitur in eo qui rōne officij publici tenetur ad custodiā per.d.l.fi.de custo.reo.et ita intelligit ꝙ notat glo. ꝫm vnā opi.in.d.l.si quis ex argen. in fi.et sic vt ibi.et in.d.l.si quis ex argen.ipe Ange.idē velle in argētario. Idē in vtroq; vult do.Jo.petrutij in.d.l.si quis ex argē.idē vult dominus Dionysi⁹ in.d.§.species etiā in caprario quos oēs vidi dum consului tamē in cotrariū sunt plures auctoritates supra relate.s.auctoritas gl.Jacobi Petri de bellapertica Dy.Guilielmi de cu.et Cy.et theorica Bar. q̄ cōmuniter approbatur que debent preualere auctoritatibus Bal.et Ang.maxime attentis rationibus.s.adductis pro officiali et attēto ꝙ mouentur per dictā.l.fi.que non ꝓbat eoꝝ dictuz et Ang.mouetur per dictū.§.prohibet qui similiter non probat et in eo glo.et Bar.et sequaces aliter eum intelligunt:vt ex.s.deductis apparet.

17 † Item mouetur Ang.per.l.ad cōmetariensem.C.de custodia reorum. que loquitur de fuga captiui que de facili non solet contingere absq; culpa custodis. Que fuga imputatur culpe custodis

18 † qui non ex officio publico tenetur ad custodiā:sed ex cōtractu vt ꝓbat tex.in.l.cōtractus in fine a cōtrario sensu.de reg.iur.qui textus innuit differentiā quo ad hoc inter mortem et fugam ꝙ plurimū confert ad propositū.

19 † Dato autē sine preiudicio veritatis ꝙ ꝓcederet dicta opi.bal.et Ang.scilicet ꝙ officialis teneatur probare nō solū mortem carcerati:sed etiā negatiuam.scilicet ꝙ sine culpa sua

20 mortuus fuerit:tamen † qꝛ dicta negatiua est difficillima ad ꝓbādum.maxime vbi cōtingit mors subitanea:et maxime et in carceribus nō solet esse copia testiū et in materia difficili ad probandū sufficit ꝓbatio per coiecturas notat Bar.et Ang.in.d.l.si qs ex argentarijs.§.penulti.et infinita similia possunt adduci que gr̄a breuitatis omitto tanꝗ̄ nota que coniecture non sunt in iure declarate: ideo remittendū est arbitrio iudicis qui index iudicio meo debe ret arbitrari cessasse culpam attentis his que presupponuntur in themate saltem adhibita diligenti ingstiōe an culpa officialis interuenerit in actu vel precesserit. Attēto ꝙ alias habetur ꝙ negatiua ꝓbatur per discussionem:vt per bar.et doc.in.l. hoc iure.ff. de verbo.obliga.et in predictis que sunt gesta in domo videntur idonei testes illi de familia per.l.cōsensu.C.de repudijs. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cxxxvij.

1 Consilium decisiuū siue iuriū aut rationū allegationibus equiparatur iudici sententiāti.
2 Sententia sine cause expressione ferri potest.
3 Estimatio facit emptionem rei.
4 Fundus estimatus dicitur dotalis.
5 Genitiuus sumitur varijs modis.
6 Dotis repetitio prefertur ceteris creditoribus.
7 Loco rei et esse rei dicere inter se differunt.
8 Dos in predijs constituta estimata tñ cū pacto ꝙ si pecunia non soluatur infra decenniū dicta predia sint dotis loco seu in dotē: dr̄ dos consistere in predijs non pecunia si non redimantur tpe p̄fixo.
9 Infinitiuus trahitur ad quodlibet tempus.
10 Dotis recuperande actio que competat.
11 Copia instrumenti extracta partibus vocatis probat inter easdē.

¶ Consilium.cxxxvij.

In nomine domini nostri iesu xpi. ¶ Visis scripturis ad me sub clausura et sigillo transmissis in causa vertente inter dñas Mattheā et Jacobā filias olim p̄sentini bruni:vt heredes domine Catherine earū matris et ser Bernardū Thomasij earū procuratorē ex vna parte agētes et Paulū boni de bonuptijs ciuem aretinū ex altera parte reū cōuentū. ¶

1 † Licet in ɔsilijs decisiuis ꝓut est presens cōsilium instruat speculator in ti.de cōsilij requisitione. versicu.porro ꝙ ɔsiliū reddat sine iuriū et rōnū allegationibus.assimilat eīn tūc consultor iudici sententiāti ꝓut dicit Panor.in consilio incipiēte dū esset materia questionis.

2 † Iudex aūt solet ferre sniam sine exp̄ssione cause:vt est doctrina speculatoris in ti.de allega.et disputa.§.porro.versiculo in summa.et in tit. de sententijs.§. qualiter.versicu.verum.et Jo.an.in.c.sicut de re iudicata qui dicit fatuum esse iudicem qui exprimit cām in snia. Et ego in huiusmodi consilij decisiuis sepe solitus fuerim dictā theoricā amplecti tñ in presenti cā decreui exprimere breuiter vnam cām qua ꝑncipaliter moueor ad decisionē huius cōsultationis quam non video animaduerti in actis cause nec per aduocatuz in allegationibus. Ad euidentiā enim premitto ꝙ dicitur in instrumento dotis:dotez dicte Catherine fuisse et esse florenos.lxv.aureos in infrascriptis bonis et pro infrascripta estimatione ꝛc.videlicet in primis vnum petiū terre ꝛc.pro estimatione florenorum triginta quatuor auri Item vnum aliud petiū terre ꝛc.pro estimatione triginta vni⁹ florenorum auri ex quibus verbis manifeste apparet ꝙ dos domine Catherine consistit in quātitate et predia censentur data pro estimatis.ita ꝙ estimatio censetur ꝓprie esse in dote et predia censent quodāmodo empta ꝑ dictos Brunū et p̄sentinū:

3 † quasi estimatio faciat emptionem.l.vnica.§.estimatarū.C.de rei vxo.actione.et.l. plerūq;.ff.de iure dotium.et.l.quotiens.C.eo.titu.et qđ notat ꝑ gl. in.l.si inter viruz.eo.ti. ¶ Nec obstat id ꝙ subditur in dicto instrumento ꝙ elapsis decē annis dicta predia sint et esse debeant et remaneant loco fundi dotis:

4 † qꝛ respondetur ꝙ etiam fundus estimat⁹ dicitur esse dotalis:vt est tex.in.l.in rebus dotalibus.C.de iure dotium.

5 † Et genitiuus in iure et apud grammaticos sumitur multis varijs modis ꝓut no.cōiter doc.in rubrica.ff.de noui.oper.nun. et sparsim in multis locis:ita ꝙ fatis possunt dici esse dotis. Ex quo remanent apud virum obligata pro dote et ex quo fuerūt data pro satisfactione dotis et ex quo vxor seu heredes vxoris in subsidium in casu restituende dotis vendicationem erant habituri. vt.d.l. in rebus.

6 † Et in hypothecaria habent ꝓrogatiuā:qꝛ preferunt ceteris creditoribus:vt.d.l.in rebus.ideo non mirū si attētis predictis censeri possint fundi dotis. Preterea nō dicitur in instrumēto qđ

7 sint fundi dotis:sed ꝙ sint et remaneant fundi dotis loco.† Aliud enim est esse dotis aliud esse loco dotis.l.mercedes.ff.de petitio.hereditatis.et.l.sed si tantū.ff.de pac.et.l.j.C.de testamentis.et.l.si maritus.

8 §.j.et ibi Bar.ff.de adul.† Et pōt intelligi ꝙ sint loco fundi dotis s.pro estimatione supra facta ex quo in principio instrumenti dicit ꝙ dos sit in bonis infrascriptis pro infrascripta estimatione. et sic dicta verba simpliciter apposita in prin.determinent omnia sequētia et ad omnia referant ad que referri possent.arg.l.si quis ex argētarijs.§.si initium tabularū.ff.de edēdo.et.l.iij.§.si filius.ff.de libe.et posthu.et.c.scdo requiris de appellationibus cum similibus. et ꝫm hoc id qđ subditur ꝙ remaneant loco fundi dotis intelligatur: qꝛ dos censet consistere in dictis bonis tñ pro estimatione ꝑdicta et ex quo premiserat dotem esse in dictis bonis non est mirum si subdit esse loco fundi dotis:qꝛ censeantur esse dotis ex quo dos cōsistit in dictis bonis:lʒ pro estimatione predicta. Attento etiaz ꝙ quo ad quedam dicta bona:licet estimata censentur esse dotalia. vt.s. deductum est per ea que habentur in.d.l.in rebus. Accedat etiam qꝛ si post decem annos dicte petie terrarū censerentur esse fundi dotales et non censeretur esse in dote estimatio ipsarum frustra fuissent distincte estimationes ex quo post decem annos non deberentur dicte estimatiōes nec censerentur esse in dotem:sed dos consisteret in dictis bonis et infra decē annos heredes blasij non poterant reluere vnū prediū sine alterō:sed habebant soluere integram quantitatem si volebant cōsequi dicta predia. Accedat insuper ꝙ in ꝑn. instrumenti premittitur dotem esse in quantitate.lxv.floreno.auri et loquitur generaliter:ergo generaliter est intelligendum ꝑ iura vulgaria.

9 † Attento qđ natura infinitiui est trahi ad quodlibet tempus et sic etiam ad tempus futurum:vt per glo.et docto.in.l.qnta.§.stipulatio de verborum obliga.et consequenter dicta verba important dotem esse in quantitate.lxv.floreū.non solum intra decem annos:sed etiam post decem annos ex quibus omnibus saltē

simul iūctis: puto aperta fronte concludendū qd dicta predia censeantur esse data in dotem pro estimatis etiam post decem annos non censeātur esse simpliciter dotalia ex quo infertur qd nequeāt vendicari iure dominij vel quasi nisi in subsidiū prout volunt glo.
10 Cy. Bal. ⁊ Saly. in. d. l. in rebus. † Et licet Bart. simpliciter dicat qd est speciale fauore dotis qd cōpetat pro fundis estimatis vtilis rei vendicatio: tn̄ nō dicit qd indistincte cōpetat: sed ⁊ potest intelligi qd sit speciale fauore dotis qd cōpetat vtilis rei vendicatio tamen in subsidium prout volunt glo. ⁊ sequaces: ⁊ sic cōcordent opi. ex quibus infertur qd ex quo non est deductum ꝙ facultates bruni seu presentini non sufficiūt pro soluenda dicta quātitate dotis. ⁊ sic non deducitur ꝙ in subsidium intentetur rei vendicatio ptes iudicis sunt ⁊ esse debent in absoluendo dictum Paulum reum cōuentum. Non etiam displicet fundamentuz factum pro parte pauli ꝙ agentes sint repellende quatenus fuerunt cesse actiones. itaqꝫ si fuerunt cesse actiones competentes vtriqꝫ ambe venirent repellende: tamen verba instrumenti non sonant quod fuerint cesse actiones vtriusqꝫ. posset etiam instari quod non sit probata dos dicte domine Catherine attento quod non est productum instru
11 mentū originale: sed exemplū. † Et in exēplatione solet requiri citatio quoꝝ interest put cōiter tenetur in. c. cū. p. tabellio de fide instrumentorum. ⁊ in auten. si quis in aliquo. C. de edendo. ⁊ in dicta exēplatione non apparet citatio merito ⁊c. q₂ tamē forte prouidetur per ius municipale prout mihi persuadeo ex quo per partē nō opponitur: ideo sup hoc non insisto cōcludo autem ego Petrusphilippus. V. J. doc. de perusio partes iudicis esse in absoluendo dictum Paulum ⁊ victas victori in expensis condēnando: ⁊ ita dico ⁊ consulo iuris esse. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxxxviij.

1 Contestatio litis petione seu exceptione non resultat.
2 Scriptura mercatorū priuata fidem faciens plenā statuto mōtis politiani non habet locum in alijs scripturis. nu. 4.
3 Scriptura priuata sine teste saltim trino non probat de se etiam literarum comparatione.
5 Pene aut statuta exorbitantia strictam patiūtur interptationē.
6 Scriptura priuata contra quos probet.
7 Vendende rei pacto quod ius seu actio translata videantur. numero. 9.
8 Agens vna causa non competenti obtinere nequit alia etiam cōpetenti.
10 Clausula petens ius dici iustitiāqꝫ ministrari libellorum defectus non supplet.
11 Libellus continere tm̄ dicitur causam qua deducitur actio deducta in illo.
12 Venditio differt a pacto de reuendendo.
13 Pactum de reuendendo fieri non potest sine causa ⁊ quid opaꝛ.

¶ Consilium. cxxxviij.

In nomine domini nostri iesu xpi. ¶ Visis scripturis ⁊c. Queritur vtrum cēseatur lis contestata. ¶ Circa ꝙ breuiter respondeo qd
1 non: † q₂ per petitionē ⁊ exceptiones nō resultat litis contestatio. c. dudū el secundo de electione. ⁊. c. j. de litis cōtestatione. Attento etiamꝙ simon protestatur se respondere non animo litem contestandi. ⁊ attento etiā qd postea instatum fuit super exceptiōe procuratoria que non discutitur nisi ante litem contestatam. l. ita demū. C. de procu. ⁊. l. post litem. ff. eo. titu. ⁊ q₂ clarum ⁊
2 parui preiudicij vlterius non insisto. ¶ † Queritur etiam an dicte scripte sit adhibenda fides ⁊ an dicta scripta preiudicet cōtractui vēdicatiōis pcedētis: ⁊ an actio intētata cōpetat dicte Cassandre ⁊ si nō cōpetit an libellus sustēteꝛ p clausulā in libello appositā petens sibi ius ⁊ iustitiā ministrari ⁊ in effectu an dictus simō veniat absoluēdus. Ad euidentiā aūt premitto qd dicta scripta nō fuit facta cum dicto Simōe nec eius manu scripta vel subscripta fuit nec dictus Simon noīatur in dicta scripta nec deduciꝛ ꝙ dictꝰ Simō
3 sit heres dicti lazari. † Itaqꝫ cōstat qd dicta scripta nō probat aduersus Simonē: q₂ scriptura priuata. c. ij. de fide instrōꝝ. maxime cū non sit trino teste notata p ea que habētur in. l. scripturas. C. qui potiores in pigno. habe. ⁊ maxime cōtra tertiū: nā ɔtra tertiū minus probat q̄ ɔtra eū qui dr̄ scripsisse: vt no. doc. in. d. c. ij. maxime Panor. ⁊ Jo. an. in additio. Spec. in ti. de fide instrōꝝ. §. nunc dicendū. circa principiū per speculato. in tit. de pcuratoribꝰ. §. iij. in ver. quid si mandato. ⁊ per Bar. in. d. l. scripturas. ⁊ in. l. admonendi. ff. de iureiur. ⁊ in. l. nuda. ff. de dona. ⁊ per bal. in. l. bonefidei. C. eo. ti. ⁊ per doc. in. l. cōparationes. C. de fide instrumē. Cōstat itaqꝫ ꝙ dicta scripta sine alio adiumēto nō pbat nec plene pbaret etiaz ɔtra lazarū etiā si fieret legitima cōparatio lr̄arū. Quia cōparatio literarū regulariter nō facit plenā pbationē etiā ɔtra eā cuius scriptura dr̄ per auten. ⁊ si ɔctus in fi. C. de fide instroꝝ put notāt doc. ibi quā legūt vna cū lege cōparationes. eo. ti. ⁊ ꝙ ⁊ not. Bart. in d. l. admonendi. ⁊ doct. ibi. ⁊ in. d. c. ij. de fide instro. sed regulariter facit semiplenā pbationē ɔtra scribētē: vt hr̄ in dictis iuribꝰ. Debet tamē scriptura ex qua fit comparatio esse subscripta tribus testibus si est scriptura puata: vt est expͥsuz in. d. l. cōparatiōes. ɔ tertiū aūt nō facit etiā semiplenā pbationē put voluūt doc. i. d. c. ij. maxime. Jmo. ⁊ Panor. ⁊ doc. in. d. l. admonēdi. maxime Bal. ⁊ Pe. de bellaptica in. l. in bonefidei. C. de iureiur. ⁊ facit ꝙ not. Bart. in l. argētarius. §. nummularios. ff. de eden. ⁊ maxie cū nō habeat nomē ɔsulis seu pncipis iuxta not. post Nicolaū de matarellis. p Jo. an. in dictis addi. ⁊ p specula. in. d. §. id si mādato. ⁊ p Host. in. c. inter dilectos. de fide instroꝝ. ex quibꝰ pꝫ ꝙ nō facta legitima ɔparatiōe lr̄arū ⁊ scriptura trino teste nō notata vel al's scriptura publica seu al's auꝛ. nō facit ēt semiplenā pbationē ēt ɔtra lazarū vel eiꝰ heredē ⁊ si fieret legitima cōparatio: vt. s̄. nō pbaret ēt semiplene
4 cōtra Simonē si nō est heres lazari: ⁊ hoc de iure cōi. ¶ † Nec videtur obstare dictū statutū sub rubrica de fide dāda scripturis mercatoꝝ: tum q₂ nigrū dicti statuti vr̄ intelligendū fm terminos rubrice ꝙ loquiꝛ de scripturis mercatorū per. l. imperatoꝛ. ff. de in diē adiectione. ⁊ in phemio sexti libri ibi ɔgruis subdere titulis. ⁊ attēto principio dicti statuti ꝙ sīr loquitur de scripturis mercatoꝝ p pcedētia declarātur sequētia. l. si seruus pluriū. de leg. j. ⁊. l. heredes
5 palam. §. sed si no. ff. de testa. † Attēto ēt ꝙ dictum statutū est exorbitans ⁊ penale: iō stricte interpretandū arg. l. ius singulare. ⁊. l. ꝙ
6 vero ɔtra. ff. de legi. ⁊. c. cū dilectus. de ɔsuetudine. ⁊ legis si pses. et l. de interpretatione. ff. de penis. cū si. † Et insup si dictū statutum in. §. itē ꝙ oēs intelligaꝛ etiā in scripturis non mercatorū sz intelligi dūmodo constat ꝙ sit scripta vel subscripta manu eius de quo scriptura cantat. Nam statutū loqtur de scribētibus vel mādantibus scribi ꝙ ipsi aliqd debeāt ⁊c. Ita ꝙ dꝫ ɔstare ꝙ scripserint vel mādauerint scribi ipsi qui in scriptura dicunꝛ aliqd debere: q enīz se fundat in iure exorbitāti sibi in cūbit onꝰ pbandi vt per gl. ⁊ docto. in cle. si. de rescrip. ⁊ ꝙ p Bar. in. l. quotiēs. ff. si quis cautiōibꝰ. ⁊ dꝫ talis pbatio fieri ꝙ verificenꝛ vba iuris exorbitātis: vt singulariter dicit Jo. an. in. c. j. de homi. li. vj. quē refert ⁊ seqꝛ Bal. in. l. si qs nō dicā rape. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ hr̄ p moderniores in. l. si qs maioꝛ. C. de trāsac. ita ꝙ deberet ɔstare ꝙ lazarꝰ scripserit ⁊ insup statutū pdictū loquiꝛ in scribētibꝰ ꝙ ipsi aliqd debeāt nō aūt loquiꝛ in scribētibꝰ ꝙ ipi aliqd pmittūt facere in futurū. ex qbꝰ oibꝰ eēt cōcludendū ꝙ dicta scriptura nō pbat cōtra simonē reū cōuentum.
¶ Dato aūt sine piudicio veritatis ꝙ plene pbaret id qd in ea cōtinetur etiā in presenti cā tamē nō releuaret dictā Cassandrā maxi
7 me si nō doceret ꝙ dictꝰ Simō eēt heres dicti lazari. † q₂ p dictum ɔctū de vēdēdo nō trāsferꝛ ius in re. l. traditiōibꝰ. C. de pac. sz solū ius ⁊ actio psonalis q̄ nō afficit tertiū etiā successorē singularez. l. j. §. si heres. ff. ad trebe. ⁊. l. fi. ff. de ɔhen. emp. Et insup si dictꝰ Simō esset heres dicti Lazari ⁊ id constaret ⁊ dicta scripta plene pbaret ɔtra eū nihilominꝰ oīmodo dicta cassandra deberet succūbere in hac cā in qua se fundat ꝙ prediū ad qd agit ad eam spectat iure do
8 minij vel quasi ⁊ nō se fundet in actione personali. † Et qui intētat vnā actionem vel vnā cām q̄ nō cōpetit nō pōt obtinere ex alia causa nō deducta in libello: lꝫ cōpetat: vt in. c. examinata de iudicijs. et in. l. beblius. ff. de pac. dotalibus. et in. l. qui habebat de institoria.
9 ⁊ in. l. sz ita. C. de edē. † ⁊ iō p dictū ɔctū de vēdēdo nō trāsferꝛ dominiū vl' quasi ꝙ etiā nō trāsfereret si facta fuisset vēditio p. d. l. traditiōibꝰ. ⁊. §. vēdite. instituta de re. diui. idcirco dicta Cassandra hꝫ
10 succūbere. † Nec cl'a petēs in pdictis sibi ius ⁊ iustitiā ministrari eā iuuat: q₂ ē aduertēdū ꝙ iure nō caueꝛ qd iportat dicta clausula nec ꝙ p eā sustenteꝛ defectus libelloꝝ: sed doc. magistraliter loquentes se fundant ex vi verboꝝ. Nā si ex narratis pūt dephendi plures cāe lꝫ in ɔclusiōe libelli nō deducaꝛ nisi vna cā: tn̄ p generalia vba dicte clausule q̄ se referūt ɡnaliter ad pmissa in pdicta cōclusione ɡnali p pūctū rōnis fundate in vi verboꝝ sumitur dicta Magistralis theorica doc. put dephendiꝛ ex dictis doc. in. c. cū dilectus de ordine co
11 gnitionū. ⁊ declarat dn̄s Anto. in. c. j. de iudicijs. Et pbat rōne. † q₂ libellus dꝫ cōtinere cām ex qua dephendiꝛ actio in libello deducta. vt no. per glo. ⁊ doc. in. l. j. in prin. ff. de edēdo. ⁊ in. l. edita. C. eo. ti. ⁊ in. c. ij. de libelli oblatiōe. ⁊ iō si ex narratis in libello nō dephenditur alia cā seu actio quam illa que deduciꝛ in cōclusione specifica libelli: dicta clausula ɡnalis petēs ius ⁊ iustitiā ministrari ⁊c. nihil
12 releuat p pdicta. † inquātū aūt queriꝛ vtꝝ p dictā scriptā fiat piudiciū dicte vēditiōi prius facte dicto lazaro. breuiter rūdetur ꝙ non: q₂ nō fit de nouo reuēditio: sed pactū de vēdēdo ⁊ aliud est vēditio aliud pactū de vēdēdo. l. necessarias de pig. acti. ⁊ de se cōstat ꝙ posset etiā attētari ꝙ lꝫ dictꝰ Lazarus vel eius heres sit obligaꝛ reuēdere cōstito ꝙ ipse lazarꝰ pmiserit reuēdere: tn̄ q₂ nō tenebaꝛ reuē
13 dere nec tubeꝛat cā ex qua teneret ad illud se obligare. † Pōt nō absurde dici ꝙ dicta pmissio de vēdendo fuerit facta sine cā et ɔnr si agaꝛ ex ea possit obijci exceptio doli. l. ij. §. circa de exceptione doli ꝙ lꝫ nō displiceat tamen hoc pro nunc aliter non firmo nec a me petitur. animaduerto autem ꝙ dicta promissio de vendendo est facta ad tempus: adeo ꝙ si dicta domina Cassandra non declarat se intra illud tempus velle emere ⁊ interpellat dictum Lazarum vel eius heredem quod reuendat ⁊c. elapso dicto tempore non tenebitur reuendere. non enim obstat ista petitio: quia non dirigiꝛ cōtra

Lazarum

Lazarum nec cōtra Simonē vt heredē Lazari nec declarat dicta Cassandra se velle emere nec interpellat ꝙ reuēdat͛: ideo nihil refert quo ad dictam obligationē de vendendo: sed est penitus separata ꝛ de separatis separate est ratio neqȝ de vno ad aliud infert. l. si. ff. de calū. ꝛ. l. si maritus. C. de dona. inter virū. ꝛ. l. naturaliter. §. nihil cōe. de acquiren. pos. accedant que habētur per Bar. in. l. nō solum. §. morte. ff. de noui operis nuncia. ꝛ est de se clarissimum: io vlterius non insisto. Laus deo.

Summarium super consilio. cxxxix.

1 Societatē non cōtrahit cōitas vni⁹ mēse aut habitationis.
2 Societas inter plures simpliciter inhita censetur equis portionibus lucri.
3 Societas est contractus equus ꝛ iustus boni viri arbitrio.
4 Societas pacto inequalitatis non videtur valere.
5 Societati plus conferens plus de lucro percipit.
6 Lucrari non solet vltra impendia is qui nihil aut parū habet aut non est multum industriosus.
7 Socius expensas faciens in re propria: indubio de suis nō tamē communibus fecisse videtur.
8 Socius vnuȝ vendens aliqua bona que sunt pͥmonij cōmunis: licet non ꝑtineant alijs quoad proprietatem preciū inde redactum alijs cōicare an debeat cū alijs pecunijs exactis consi. 139. ꝑ totum.
9 Media referuntur neduȝ ad precedentia imo ꝛ sequentia.
10 Indefinita quando vniuersali equipollet.
11 Socio agenti contra consocium ratione cōmunitatis probandi incumbit rerum cōmunium onus.
12 Possessio quando non probat dominium.

Consilium. cxxxix.

1 In nomine domini nostri iesu xpi. Ad euidentiā premittendum dixit. † Qȝ licet duo ēt si sint fratres habitando simul cōiter viuētes ad vnū panem ꝛ vnam mensam ꝛ possidētes bona cōiter pro indiuiso nō ꝑpterea censent̄ ɔtraxisse societatē. l. ex parte. §. si filius. ff. fami. her. ꝛ facit. l. cum duobus. §. si fratres. als. l. si fratres. ff. ꝓ socio. ꝛ no. Bart. in. l. titiū ꝛ meuiū. §. altero. de admi. tuto. ꝛ bar. bal. ꝛ doc. in. l. si patruus. C. cōia vtriusqȝ iudicij. ꝛ Bal. in additiōe quā fecit ad tractatū bar. de duob⁹ fratrib⁹ nō cōpletū. ad hoc ēt no. ꝑ bal. in. l. j. C. q testa. facere pos. ꝛ ꝑ Pe. de anc. in ɔsilio. xxx. incip. q͛ qͦstio modica ꝛc. ꝛ in ɔsi. cxxx. incip. parum subtiliter. ꝛ Pon. in ɔsi. incipi. in casu ꝑposite ɔsultatiōis in ordine. cccxxiiij. fm ordinē informis.

2 Itē premitto † ꝙ qñ contrahitur inter plures societas lucri ꝛ qͦstus simpliciter nō declarato ꝓ qbus ꝑtibus censet̄ cōtracta ꝓ partibus equalibus in. l. si nō fuerint. ff. ꝓ socio. ꝛ insti. eo. ti. §. j. ꝛ intelligitur equalitas ꝑportionabiliter in societate ꝑut voluit gl. interlinearis in ꝟbo equales dum supplet

3 fuisse equale capitale. † Est em̄ societas ɔtract⁹ q debet esse equus ꝛ iustus arbitrio boniviri. ꝙ em̄. §. j. ꝛ. l. in ꝑposita. ꝛ. l. si societatem mecū coieris. ff. pro socio. ꝛ reqrit in supremo bonā fidē inqt Bal. in ɔsi. mihi. cclxxxiiij. incipi. examināda sunt capitula. ij. colū. ꝛ in

4 cōsi. incipi. videamus q̄ societas. † Adeo qȝ non vr̄ valere pactuȝ ab equalitate alienū in ɔtractu societatis vr̄ ꝓbare tex. in. d. l. si nō fuerint. §. j. versi. si modo aliqd plus contulit societati ꝑut voluit Azo. vt refert ꝛ seqtur ibi Accur. ꝙ ꝛ videtur velle Saly. in. l. mutius. ff. pro socio. ꝛ est cōis opi. prout dicit Rapha. in. d. l. si nō fuerint. §. j. cū hoc residens. ꝛ idē sentit in. d. l. si societatem mecū coieris. facit etiaȝ tex. in. d. l. si nō fuerint. §. ita coiri ibi si tanti est ope

5 ra quanti est dānum. † Et ideo qui plus cōtulit societati plus debet cōsequi de lucro in societate lucri ꝛ questus ꝑ predicta. ꝛ idē firmat Ponta. in cōsi. mihi. cxcv. col. fina. ꝛ tenui ita legendo legem si pascenda. C. de pac. ꝛ pluries cōsului vna cū alijs magne auctoritatis doctoribus. Ex quib⁹ infert̄ ꝙ cū galassius nihil seu parū habuerit ꝛ dict⁹ Jo. abundauerit facultatibus ꝛ successione sui aui. ꝛ ꝑut audio dicti Joānes ꝛ Galassius ꝛ eoꝝ filij nō habuerunt exercitia nisi in gubernādo manutenēdo eoꝝ bōa que cōmuniter erāt dicti Joānis ita ꝙ verisimiliter eoꝝ opere parū lucri offerebant vl

6 tra cōuenientes expensas erogādas ꝑ eoꝝ indigētijs. † Ita ꝙ parum obuenire debebat dictis Ant. ꝛ Bartho. de suplucratis: quia is qui nihil aut parū hȝ ꝛ nō est multum industriosus raro solet lucrari notabiliter vltra impendia. Hec placuit premittere lȝ nō videātur multū necessaria ad ostendendū ꝙ dictū arbitramentū verisimiliter fuit multū fauorabile dictis Ant. ꝛ Bartho. attentis ēt alijs capl'is dicti arbitramenti ꝛ ad finem vt si viderent̄ rigorose infrascripte decisiones aiaduertāt ad eqtatē ꝛ verisilem iustitiā quā habebant dicti penicalis ꝛ bernabeus. Deueniendo ad primū consultationis quesitū. vȝ vtrum dicti Anto. ꝛ Barth. possunt aliquid petere aduersus dictū penicalem ꝛ Bernarbeū vigore impensarum que fuerūt erogate instructione domoꝝ que pertinēt ad dictos penicalem ꝛ Bernabeū. licet videatur prima facie dicendum ꝙ dicti Antonius ꝛ Barto. possint aliqd petere dicta occasione: q͛ dicta impēsa nō videat̄ erogata ꝑ vtilitate domus et societatis ꝛ sic pro cōi vtilitate: sed ꝑ vtilitate particulari dictorū penicalis ꝛ bernabei ad quos pertinebant ꝛ pertinēt dicte domus: ꝛ ꝑpterea non vr̄ ꝙ eis noceat dictū capitulū arbitramēti loquēs de centum

7 ducatis de quo supra in themate. † Cū ꝑdictis nō obst. ɔriū puto de iure rn̄dendū. ex quo em̄ ꝑsupponit̄ ꝙ dict⁹ Joānes ꝛ ei⁹ filij administrauerūt ꝛ sic ipsi expēdiderūt in dicta ɔstructiōe domoꝝ nō ꝑnt dicti Antoni⁹ ꝛ Bar. aliquid petere ꝑ occasione ꝑdicta: tū q͛ nō apparet ꝙ fuerit aliquid impensum de eoꝝ pecunia vel cōi. Et in dubio qui expendit seu soluit pecuniā censet̄ expēdere pecuniā ꝑpriā. l. ij. C. pro socio. vbi Bar. ꝛ doc. ꝛ bar. ꝛ bal. ꝛ docto. in. l. si patruus. C. cōia vtriusqȝ iudi. ad hoc ēt. l. si defunctus. C. arbitriū tutele. ꝛ ꝙ no. doc. in. l. cū oporteat in ꝑn. C. de bo. q̄ libe. ꝛ Bart. in. l. titiū ꝛ meuium. §. altero. ff. de admini. tut. ꝙ est verisil'e in casu isto attento ꝙ bona quasi oia fuerāt dicti Joānis ꝛ filioꝝ: ꝛ verisil'r id qȝ superlucrabātur obueniebat ex fructib⁹ bonoꝝ ꝑdictoꝝ. ita qȝ si dicti Joānes vel eius filij aliquid exposuerūt in ꝑpriam vtilitatem potuerūt verisil'r expendere de eoꝝ bonis. Tum ēt q͛ si appareret aliquid fuisse erogatum de cōi illud poterat peti rōne administratiōis ꝛ pro omni eo ꝙ poterat peti rōne administratiōis fuerunt dicti penicalis ꝛ bernabeus ɔdēnati in centū floꝛe. vt clare important verba dicti. c. arbitramēti. ꝙ loquitur de centū floꝛe. ꝛ propterea vigore dicti arbitramēti nō ꝑnt dicti Anto. ꝛ Bart. aliqd petere. si vero aliquid petere potuissent circunscripto. d. c. arbitramenti. non ꝑpterea possent petere quartā partē pecunie exposite in edificatione ꝑdicta cū nō posuerint in societate si societas ɔtracta fuit quartā partē bonoꝝ nec societati tantūdē ɔtulerunt meri

8 to ꝛc. attentis dictis supra in euidentiali. † Circa autē venditiones aīalium ꝛ eorum ꝑcia nō exacta ꝛ pecunias mutuatas non exactas: idem dicendū est ꝑsupposito ꝙ dictus Joānes seu ei⁹ filij mutuauerint ꝛ vendiderint noīe ꝑprio nō noīatis galassio vel filijs attento ꝙ vt arbitroꝛ nō apparet ꝙ pecunie mutuate fuerint oēs nec ꝑsumūtur cōes per supradicta ꝛ casu quo apparerēt cōes dicte pecunie mutuate vel dicta aīalia vendita poterant peti ꝑcia venditionū ꝛ pecunie mutuate rōne aministratiōis: q͛ predicta veniebant in rōne administrationis reddēda: ideo impeditur repetitio vigore dicti. c. arbitramenti loquētis de centū ducatis in quib⁹ intelliguntur oia ꝛ singula q̄ peti poterant rōne administratiōis dictoꝝ Joānis ꝛ filioꝝ ꝛ si quid repetere possent circūscripto. d. c. nō ꝑpterea petere possent quartā ꝑtem ꝑ ea que dixi supra in ꝑcedenti dubio. Non ob. vltimū. c. dicti arbitramēti: q͛ loquitur de bonis mobilibus vel se mouentibus ꝛ de actionibus actiuis ꝛ passiuis cō

9 munibus. † Nā verbū cōium in medio positum referendum est ad precedentia ꝛ sequentia. arg. l. ij. §. si filius. ff. de libe. ꝛ posth. ꝙ maxime dicendū est in casu isto ex quo indefinita illa oꝛo nō potest eqpollere vniuersali: cū absurdum esset intelligere ꝙ censerent̄ condēnati dicti penicalis ꝛ bernabeus ad assignandū quartā partē oim bonoꝝ se mouentiū ꝛ oim actionum nō restringendo ad aliquē terminū cum id facere nō possent: ideo dicta ꝟba ex quo sunt restringenda suadet ratio ꝙ restringantur per verbū cōium: maxime attento ꝙ non est maioꝛ rō quare magis teneantur assignare parteȝ bonoꝝ mobilium dūtaxat cōium: ꝙ bonoꝝ se mouētium vel actio

10 num. † Attento ꝙ indefinita nō equipollet vniuersali quando nō est eadem rō oim comprehensoꝝ sub vniuersali vt per glo. bar. ꝛ docto. in. l. si pluribus. de leg. ij. ꝛ per glo. ꝛ doc. in. c. vt circa. de elec. li. vj. nā tūc restringitur ad casum in quo viget maioꝛ rō: vt habet̄ in dictis iuribus ꝛ per Ange. in. l. si seruitus. ff. de serui. vrba. ꝑdi. intelligi itaqȝ debet. d. c. de actionibus cōibus: puta q͛ cansarentur

11 ex ɔtractib⁹ cōi noīe gestis. † Circa bōa aūt mobilia si dicti Anto. ꝛ bar. volūt illa petere ꝑ quarta ꝑte vigore arbitramēti incūbit eis onus ꝓbandi ꝙ bona sint cōia: q͛ est fundamentū eoꝝ intētionis: ꝛ q͛ actoꝛibus incūbit on⁹ ꝓbandi. l. q accusare. C. de eden. cuȝ sil'ibus vulgaribus. Et maxime quia ꝑut mihi dicitur multa bona mobilia remāserūt in bonis dicti aui dicti Joānis q̄ ꝑtinent ad dictos penicalem ꝛ bernabeū ꝛ non sunt cōia. ꝛ lȝ dictis bonis cōiter vterent̄ galassi⁹ ꝛ filij nō ꝑpterea sequitur ꝙ ꝓbetur ꝙ sint cōia: attento maxime ꝙ ꝑmiscue vtebant̄ domibus ꝛ alijs bonis mobilibus ꝑprijs dictoꝝ Joānis ꝛ filioꝝ dū erāt in cōione. Et tñ nō censebant̄ illa possidere sȝ potius vti iure familiaritatis ꝑ ea que hn̄t̄ in. l. qui iure familiaritatis. de acqui. pos. ꝛ ita verisil'r vtebant̄ bo

12 nis mobilibus nō cōib⁹ iure familiaritatis. † ꝑterea ex possessione nō ꝓbatur dn̄ium qñ ꝑncipaliter deducit̄. l. naturalr̄. §. nihil cōe. de acqui. pos. nec qñ incidenter deducit̄ ꝓbat̄ ex possessiōe de ꝑterito vt per Bar. in. l. quidam in suo. ff. de ɔdi. insti. idcirco cū dicti penicalis ꝛ Bernabeus possideāt dicta bona immobilia nō tenentur aliquam ꝑtem assignare dictis Anto. ꝛ Bar. si aliter non probant ꝙ sint communia. Laus deo.

Summarium super consilio. cxl.

1 Inuentarium non conficiens heres tenetur oībus vltra vires hereditarias. Idem in filio. numero. 2.
3 Inuētariū nō cōficiens heres ꝑsumit̄ subtraxisse res hereditarias.
4 Legitima debetur ere alieno deducto ꝛ vt es alienū detrahitur.
5 Legitima que sit.
6 Legata et legitima qñ ere alieno nō diminuantur.

7 Legitima detrahitur ante legatorũ solutionem eadez diminuens.
8 Falcidiã qñ pia causa contra piã causaz nõ detrahat. nu.11.⁊.17.
9 Priuilegiati qñ nõ vtũtur priuilegijs cõtra priuilegiatos. nu.12.
10 Testamẽtũ primũ qñ non tollatur per scõm. Idẽ, testm̃ inter liberos non requirit iuris solẽnitates.
13 Restitutio non datur minori leso cõtra minorẽ nõ lesum.
14 Priuilegiatis duobus simul concurrentibus maius priuilegiatũ attenditur.
15 Frater vtrinqꝫ coniũctus siue nepos ex eo exclu dit cõsanguineuz fratrẽ ex altero latere in successione aui.
16 Ratio disponens de lege vel de ratione que illarum attendatur.
18 Falcidiam an detrahit fideicõmissarius vniuersalis.
19 Substitutio cõpendiosa facta per verba cõia puberi post pupillarem etatem dicitur fideicõmissaria.
20 Fideicõmissi vniuersalis possessionẽ nõ vendicat heres quã auctoritate ꝓpria acceperat ille cui grauatus erat restituere. nu.24.
21 Fideicõmissarius debet satisdare de restituendo.
22 Quorũ legatorũ interdictum quare fuit introductum.
23 Legatarius qñ non perdidit ius rei sibi legate vel possessionẽ quã auctoritate propria accepit. nu.25.

¶ Consilium.cxl.

In nomine domini nostri iesu christi. ¶ Circa hanc consultationẽ posset instari ꝙ non cõficiẽs inuentariũ non detrahat legitimã. 1 † Ex quo per ius nouissimũ est inductũ ꝙ heres nõ cõficiens inuentariũ teneat legatarijs satisfacere insolidum etiam vltra vires hereditarias. vt in auť. de heredib⁹ ⁊ falcidia. §. si vero nõ fecerit inuentariũ ꝑut tenuit Nico. de mat. ponderans ꝙ tex. d. §. 2 loquitur generaliter. † Et sic etiã filio herede disponẽs ꝙ tenetur etiam de suo satisfacere fortius de legitima fm eum ꝙ ⁊ tenuit Saly. in. l. fi. §. si qs autẽ temerario. C. de iure deli. ⁊ Raph. ful. in auť. sed contestator. C. ad. l. fal. dicentes ꝙ Ricar. malum. idẽ tenuit ꝑ 3 rationem supra assignatam per Nico. de mata. † Et q2 presumptio est ꝙ qui nõ facit inuentarium subtraxerit bona hereditaria. §. sancimus. in prin. ⁊. §. si vero non fecerit inuentariũ. in auť. de heredi- 4 bus ⁊ falcidia. † Et q2 legitima detrahitur vt es alienuz. l. papinianus siquis impubes. ff. de inoffi. testa. tñ post aliud es alienũ vt eadem. l. §. iiij. sed aliud es alienum nõ minuit legata ergo nec legitima minuat fm eos. Uerũ q2 multi tenent contrariũ non firmo nec 5 id a me queritur. Sed presupposito ꝙ legitima detrahatur: † queritur quantũ detrahatur. circa ꝙ est premittendũ ꝙ legitima dicti filij est tertia portio hereditatis. auť. nouissima. C. de inoffi. teste. ita ꝙ si nõ immineret es alienũ legitima defalcaret tertiã ptẽ dicti 6 legati facti dicto monasterio. † Uerum q2 p̃supponiť in themate ꝙ heres pretendit es alienũ in hereditate: ⁊ ꝓpterea intendit magꝫ diminuere legatum: tamen diligenter intuẽdo detractio es alieni hoc casu augebit legata eo q2 es alienũ hoc casu nõ minuit legata ex quo heres tenetur vltra vires hereditarias vt dictuz est: ⁊ tamẽ minuit legitimaz dicto. §. iiij. ⁊ ꝓpterea legitima diminuta ꝓpter es alienũ tãtominus minuet legata vt ratio naturalis demonstrat quã sufficit allegare. l. scire oportet. §. sufficit. ff. de excusa. tuto2uz. 7 ⁊. l. iij. §. si quis quasi. ff. de condi. ob cam. † Legatarijs eñ eatenus detrahitur quatenus filio debetur ꝓ legitima ꝑut dicit Paul⁹ de cast. in. d. l. fi. §. sin autẽ. de iure deliberan. si ergo minus debeť ꝓ legitima filio ꝓpter es alienũ tãtominus detrahiť legatarijs. Quod ⁊ voluit bald. in. d. §. sin aũt dicẽs. ꝙ si in hereditate sunt trecenta ⁊ es alienũ est in centũ ⁊ legata sunt trecenta in hereditate cẽsentur esse ducenta ⁊ de ducẽtis tertia pars debetur filio ꝓ legitima et sic tertia pars ducento2. vꝫ sexagintasex et duo tertij diminuetur de legatis. Et si nõ fuisset es alienũ legitima esset in centum: ⁊ centuz diminuerentur de lega. ꝑut hanc considerationẽ facit bald. in. d. §. sin autẽ: ⁊ ideo in ꝓposito nostro cũ hereditas prout mihi d2 sit valoris. ꝯ. d. flo. ⁊ legatum factũ monasterio sit valoris. ꝯ. flore- no2 ⁊ residuũ hereditatꝭ valeat qngentos floren. si debita que vult extrahere heres dicti filij testatoris consistit in quingẽtis legitima censebitur esse tertia pars mille ⁊ sic. cccxxxiij. floreni cũ vno tertio alteri⁹ floreni ⁊ sic de dicto legato detraherenť. ccxxj. floreni: ⁊ certi solidi ⁊ residuum legitime detraheť de fideicõmisso vniuersali. si autẽ non fuissent debita in hereditate legitima fuisset quingento rũ floreno. ⁊ sic fieret maio2 diminutio dicto2 legati ⁊ fideicõmissi: ita ꝙ interest dicti monasterij ꝙ in hereditate sint dicta debita.

8 ¶ † Circa falcidiam aũt vtrũ sit detrahenda de dito legato facto monasterio: cõstat ꝙ heres testatoris ⁊ sic persona profana nõ potest detrahere falcidiam per auten. similiter. C. ad. l. fal. vbi disponitur de relictis ad pias causas non detrahitur falcidia. vtrũ autẽ detrahatur per hospitale presupposito ꝙ sit locus pius imminet articulus notabilis. vtꝫ pia causa detrahat falcidiaꝫ de legatis ad pias causas circa ꝙ videtur dicendũ ꝙ sic q2 non videtur ꝙ pia cã vtatur priuilegio contra piam causam. Que videtur pariter etiam priuilegiata prout videmus in auten. de sanctis. episco. §. sed ⁊ hoc de presenti vt Ange. illum tex. trahit ad hanc questionẽ. scꝫ ꝙ pia 9 causa detrahat falcidiam aduersus piam causam. † Et hoc idẽ per illum tex. tenuit Pano2. in. c. presentiam. de proba. dicens ꝙ Frãciscus de alber. hoc cõsuluit per illam rõnem ꝙ priuilegiati non vtũtur priuilegio contra priuilegiatum. l. sed ⁊ militis. vers. ij. de excu. tuto. l. verũ. §. penul. ⁊ fin. ⁊. l. seq. ff. de mino. ⁊. l. assiduis. C. qui po. in pigno. habeã. ⁊. l. priuilegia. de priui. credi. Et dicitur hoc tenere Dy. ⁊ Alber. de rosa. vt refert. d. meus militat auten. similiter. ⁊ idem allegatur tenuisse. Rapha. cuma. in. l. j. §. ad municipium. ad 10 l. falci. Et quidam dicũt ꝙ hoc presupponit ibi Imo. † Facit etiã ꝙ no. glo. in verbo perfecta. in auten. de testa. imper. §. sed ⁊ siqdẽ. volens ꝙ licet ibi simpliciter dicatur ꝙ scõm testamentum non reuocat primum in quo sunt instituti filij nisi in secundo testamento adhibeantur solẽnitates ibi descripte: tamen gl. ibi intelligit nisi in secundo sint instituti liberi. Et hoc ne liberi ibi priuilegiati vtãtur priuilegio aduersus pariter priuilegiatos. ⁊ illam glo. seq. bal. Saly. ⁊ Paul. de cast. cũ quadam tamẽ moderatione ⁊ hoc in auť. inter liberos. C. de testa. Itez facit q2 res de facili reuertitur ad ius cõmune: ⁊ sic ad suam primariã naturã. ar. l. si vnus. §. pactus ne peteret. ver. ꝙ in specie dotis. ff. de pac. Item q2 per specialem prouisionem factam per testato2em in fauo2em pie cause eã instituendo censeatur derogatum generali prouisioni facte in fauo2ez pie cau 11 se. ꝑ. d. auten. similiter. C. ad. l. fal. ¶ † His tamen nõ obstantibus cõtrariũ arbitro2 de iure respondendũ. nam auť. similiter loquitur gñaliter ꝙ de legatis ad pias causas non detrahatur falcidia. Iõ gñaliter intelligatur. l. j. §. ⁊ generaliter. ff. de lega. prestã. ⁊. l. iij. de offi. presi. cum similib⁹. Cum igitur non reperiatur dispositum qð pia causa detrahat falcidiam de legatis pijs: ideo standum videť 12 cum gñalitate dicte auten. similiter. † Non ob. ꝙ dicitur qð priuilegiatus non vtitur priuilegio contra priuilegiatum vt in iuribus in cõtrariuz adductis ꝙ locũ hꝫ vbi vterqꝫ est priuilegiatus in specie: secus autẽ si vnus est priuilegiatus in genere alius in specie. nã tunc priuilegiatus in specie vtitur priuilegio aduersus priuilegiatũ in genere vt est casus in. l. fin. C. ex qui. cau. maio. Ita in proposito q2 pia causa non est priuilegiata in specie ꝙ detrahit falcidiaz magisqꝫ alij: sed solum reperitur priuilegiata in genere ⁊ hoc ꝙ est speciale non aduertit Ang. prout hic dicit Ponta. in auť. similiter. q2 hanc partẽ firmat. Nec obstat. d. §. sed hoc p̃nti: q2 ibi vterqꝫ est priuilegiata in specie vt ibi patet: ⁊ idem in alijs iuribus. s. adductis fm eum in. d. auť. qui idem dicit in. l. marcellus. §. ꝙ autem ff. ad trebel. lꝫ se remittat in repe. quam facturum se dicit Dominico sequenti. Et dictam considerationem de priuilegiato in specie ⁊ priuilegiato in genere. facit Bal. in auten. quas actiões. C. de sacrosan. eccle. dictam rõnem assignans: q2 ibi ecclesia vtitur priuilegio nec aduersus eã prescribatur minori spacio. xl. anno2uz vt ibi etiam contra aliam ecclesiam prout dicit ibi glo. adducendo. d. l. fina. C. ex quibus cau. maio. ⁊ est tex. in. c. de quarta. ⁊. c. ad aures. de prescrip. Subdit tamen bal. in. d. auť. quas actio. aliam rõnem q2 proprie loquendo non sunt duo priuilegiata: q2 ecclesia nõ est priuilegiata non scribendo cõtra aliũ sed est priuilegiata vt nõ prescribatur ꝯtra eam fm eũ: ⁊ hoc voluit ibi Bar. et idem ibi pau. de ca. dicens ꝙ non est verũ qð priuilegiati vtantur priuilegio cõtra priuilegiatum: q2 vna sola est eo casu priuilegiata per p̃dicta. ita etiaꝫ contingit in terminis. d. l. fi. nã absens est priuilegiatus vt restituatur in integrũ si est lesus: non aũt est priuilegiatus vt cõtra eum nõ 13 cõpetat restitutio. † Idem in minore leso qui restituitur aduersus minorem nõ lesum. d. l. verũ. §. item q̃ritur. ver. puto. si vero vterqꝫ lederetur: q2 tunc vterqꝫ est priuilegiatus vt restituať: iõ ibi cessat in integrũ restitutio in verbo perinde. Et per istam rõnẽ hãc ꝑteꝫ in qõne nostra firmat dñs meus in. d. auť. sil'r. Et idẽ etiã consuluit ⁊ eius cõsilio me subscripsi, fueraz longe prius de cõsilio requisit⁹ a parte aduersa ⁊ recusaui per not. per Bar. ⁊ Bal. in. d. auť. quas actio. ⁊ eo2 ratio est viua ⁊ naturaliter cõcludens. Et in effectu dicta vltima rõ est eadẽ rõ cuꝫ rõne posita: licet per alia verba magis plena ⁊ magis propria. Et refert. d. meus in. d. auť. similiter. ꝙ hoc firmat bar. in consilio suo ꝙ incipit occurrit mihi. Et habeo consiliũ Franci. de alber. vbi firmat hanc partẽ. lꝫ Pano2. adducat eum in cõtrariũ: ⁊ allegatur hãc partẽ voluisse etiam Ange. in. d. auť. similiter. Et Ang. in. d. §. ⁊ hoc p̃nti loquitur argumentatiue dicẽs ꝙ ille tex. prestat arg. ꝙ pia cã detrahit falcidiã de relictis pie cau- 14 se non autem decidit. ¶ † Sed illud argu. non obst. q2 ibi vterqꝫ causa est priuilegiata ⁊ expresse quinimo vna ecclesia est magis in specie priuilegiata: q2 vna ecclesia est priuilegiata qð monasteriuꝫ habeať ꝓ filijs nõ in specie qñ concurrit cũ alio monasterio. Aliud monasteriũ est priuilegiatũ in specie ꝙ illa spãlitas seu illud priuilegiũ monasterij nõ noceat monasterio. Et ita etiaꝫ põt dici in terminis. l. sed ⁊ militis. ij. respõso. Itẽ põt dici ꝙ qñqꝫ moueť iurislato2 ad disponendũ ꝙ priuilegiatus nõ vtatur priuilegio aduersus suũ sil'e: non tñ ꝑ hoc limitatur lex gñaliter tradẽs vni priuilegiuꝫ ꝑut al's contingit qð q2 decet ꝙ successiões sint vicissitudinarie iurislato2 monetur ad aliquid disponendum vt in. l. xij. tabu. C. de legi. here. ⁊. l. quorũ. C. de naturalibus. lib. ⁊ in. §. si quis igitur. in au 15 ten. quibus mo. natu. effi. sui. † Et lꝫ nepos ex fratre vtrinqꝫ con-

iuncto

iuncto succedat patruo excluso fratre cõsanguineo vel filio fratris ꝯsanguinei.vt in aut.cessante.⁊ in aut.post fratres.C.de leg.here. tñ non ita in successione ecõuerso ꝓut vult bar.in.l.post cõsanguineos.§.legitima.ff.de suis ⁊ leg.⁊ Pau.de ca.in aut. post fratres. C.de leg.here.Et sepe ꝯtingit ꝙ iurislator sepe decidit aliquid fie-
16 ri rõne que sola nõ est sufficiens.† Et ꝓterea dicebat al's bal.in.c.j. §.si decedenti qui feu.dare potest ꝙ qñqꝫ rõ disponit de lege. ⁊ attenditur rõ ⁊ nõ lex qñqꝫ lex disponit de rõne:⁊ attenditur lex ⁊ nõ ratio.ꝙ dictũ mihi ad ꝓpositũ nostrum nõ curo aliter insistere:qꝛ
17 rñsio prius data est plana.† Et vbi silr rñdet ad alia iura in cõtrarium adducta.s.ꝙ in eis ambo sunt priuilegiati in specie:⁊ tũc habetur alia ꝯsideratio ẜm varios casus quẽ articulum nõ est nostrũ discutere in casu eñi nostro vna tñ pars est priuilegiata.vt.s.deductum est.Et silr potest dici ad glo.in verbo ꝓfecta.⁊ ꝙ ꝑ Bal.⁊ sequaces in.d.aut.hoc inter liberos.ꝙ vbi vterqꝫ est priuilegiat⁹ in hoc qꝺ vbi datur testm̃ impfectũ eius fauore.⁊ doc.nõ approbant simplr illã glo.Immo quidã eã reprobãt quidã distinguũt. vñ illi termini possunt non minus induci ꝑ hac ꝑte q̃ ꝯtraria nec Imo. in.d.§.ad municipium p̃supponit ꝯtrariũ si diligenter ponderat quinimo in prin.innuit ꝙ pia cã instituta minus debeat detrahere falcidiã q̃ cã profana:dũ rñdet ad.l.si quis ad declinãdã.de epi. ⁊ cle.⁊ ibi nõ ꝓbatur ⁊c.Et sic ꝓbatur loqtur in pia cã instituta q̃si velit ꝙ dato ꝙ ibi ponat ꝙ pia cã nõ detraheret falcidiã.nõ idem ꝓpterea fuisset dicendũ in cã ꝓfana.Et facit qꝛ iura noua q̃ moderant falcidiã ꝯsiderãt ꝙ pium est exequi voluntatẽ defuncti etiam cũ oẽ lucrũ:vt in.§.si xo in aut.de here.⁊ fal.Et qs dꝫ vti plus pietate q̃ pia cã:ideo semꝑ ex his visa fuit hec ꝑs ꝙ falcidia nõ detrahat ⁊ equior ⁊ verior ⁊ legendo ⁊ ꝯsulendo:⁊ nũc habet. Ex alio ẽt medio cõcludendũ est ꝙ dictũ hospitale nõ detrahat falcidiam:qꝛ
18 nõ est heres† sed fideicõmissarius lꝫ vniuersalis q reglr non detrahit falcidiã vt est tex.in.l.lex falcidia.§.nunq̃.ff. ad.l. falcidiã. vbi glo.⁊ Bar.⁊ doc.⁊ glo.Cy.⁊ doc.in.l.j.C.cõia de legatis.et facit.l. mulier.§.fi.ff.ad trebel.vbi ẽt de hoc:⁊ lꝫ in certis casibus specialibus fideicõmissarius detrahat falcidiã qui notantur in dictis iuribus.⁊ in.l.penales.§.fi.ad.l.falci.inter quos casus spãles nõ est casus noster merito remanet res iure clarissima ꝙ falcidia nõ debeat detrahi de dicto legato facto monasterio. Qꝺ aũt hospitale nõ sit
19 heres sed fideicõmissarius est in iure clarissimũ:† qꝛ substitutio cõpendiosa saltem facta ꝑ verba cõmunia puberi seu post pupillarẽ etatem est fideicõmissaria.c.Ray.⁊.c.Ray.de testamentis ꝓut ibi oẽs notant.⁊ in.c.si pater eo.titu.lib.vj.⁊ in.l. centurio.ff.de vulg. ⁊ pupil.⁊.l.precibus.C.eo.titu.⁊ est clarissimum.ideo absonũ est dicere ꝙ hospitale in casu sit heres ⁊ pariter qꝺ possit detrahere fal-
20 cidiam cum non sit heres.¶ † Circa vltimuꝫ aũt q̃situm breuiter ꝓcedam ⁊ premitto ꝙ dictũ monasteriũ non possit per heredeꝫ de facto turbari in sua possessione ex quo possessionẽ vacantẽ apprehendidit cũ possessor sit tuẽdus in sua possessiõe.maxie si nõ possidet vi clam vel precario ab aduersario vt in toto.tit.ff.⁊.C.vti possi.⁊ probatur in ti.quoꝝ legatoꝝ.ff.⁊.C.vbi heredi cõtra legatariũ q iniuste occupat reꝫ legatã dat remediũ:vt iudicialiter agat interdicto quorum legatoꝝ.Et non licet cuiqꝫ propria auctoritate sibi ius dicere.l.non est singulis.ff.de regu.iur.⁊.l.si ex stipulatione.ff. de acqui.pos.cum similibus.itaqꝫ cõstat ꝙ per heredẽ vel per fideicõmissariũ vniuersalem non põt priuari possessiõe nec dꝫ in ea tur-
21 bari extraiudicialiter.iudicialiter autem † ꝯstat ꝙ nõ potest agi ad dictam possessionem nisi satisdetur de restituendo legatario qcquid sibi debet vigore legati.ff.quoꝝ legato.l.j.§.ꝙ ait pretor nisi cum.§§.⁊.l.sequen.⁊.l.j.C.eo.tit.⁊ sic debet prestari fideiussor idoneus vel pignora anteq̃ agat per dicta iura iunctis his que habẽtur in.l.sancimus.C.de verbo.sig.⁊ in.l.p̃torie.ff.de preto. stipula.
22 † Item est aduertendũ ꝙ interdictũ quoꝝ legatoruꝫ fuit introductum ꝓpter falcidiaꝫ quã detrahit heres de legatis videt probare tex.in.d.l.j.C.quorum legato.Adeo qꝺ dicit Ang.in.d.l.j.in ꝑnc.
23 ff.eo.ti.† ꝙ in casu in quo ꝯstat cessare falcidiã heres nõ põt recuperare possessionẽ quã legatarius accepit propria auctoritate: qꝛ cessat tunc illud interdictum ẜm eum ꝙ ⁊ vult ibi Bar.⁊ idem vult
24 Cy.in.d.l.j.C.eo.titu.† Quorum theorica vr̃ vrgere ꝙ cõtra piaꝫ causam legatariã nõ competat dictũ remedium adipiscẽde possessionis.illud aũt constat ꝙ non prestita satisdatione cũ fideiussione vel pignoribus nõ potest agi ad possessionem cõtra dictum mona-
25 steriũ:licet apprehẽdiderit possessionẽ propria auctoritate.† Et ex quo possessio erat vacãs nõ põt impingi dicto monasterio ꝙ cẽseatur priuatum iure suo ꝑ.l.nõ est dubiũ.C.de leg.qꝛ dicta priuatio tunc locũ hꝫ qñ legatarius propria auctoritate occupat rem legatam possessione apprehensa ꝑ heredem:vt no.ibi glo.in scꝺa solutione quã ipsa ⁊ doc.cõiter ibi approbãt ⁊ non qñ occupat possessionem vacantẽ ꝙ ⁊ vult Bar.in.l.j.§.ij.capite.ff.ad.l.falcidiaꝫ. ⁊ in.l.j.C.quorum legatoꝝ.⁊ cõiter tenetur ⁊ maxime si occupatio fuit facta palam per not.per glo.in dicta.l.non est dubium in prima solutione quã approbant ibi Ange.⁊ Raph. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cxlj.

1 ☞ Reuocatoria rei alienate in fraudem creditorum non agitur donec discusso de sufficientia debitoris principalis.
2 Compromissum quod fieri mandatur statuto perusino quibus impediri possit ⁊ quibus non nu.12.
3 Libelli actoris narratis quando stetur.nu.5. ⁊.7.
4 Negatiue non coartate cui probandi onus incumbat.nu.6.⁊.9.
8 Summaria cognitio siue probatio semiplena operantur vt stetur narratis libelli actoris.
10 Iudex qui non cognoscit de causis a deceꝫ libris supra petitis tamen coram eo.xv.si confiteantur tm̃.x. dicitur iudex competens super illis.x.
11 Reus non dicitur legitime in ius vocatus nisi facta summaria cognitione narratorum libelli actoris
13 Narratio ⁊ petitio quare in libello differant.
14 Conclusio libelli dicitur actionis substantia.
15 Fraudibus est obuiandum.
16 Fraus dolus nemini patrocinantur.

¶ Consilium.cxlj.

REpetito diuino numine

¶ Diffuse et egregie discussa est presens consultatio per excellen.U.I.doc.d.Sigismũdũ de vbaldis vti fratrem honorandũ ⁊ eius conclusio.vꝫ ꝙ nõ sit ꝓnunciandũ causam cõpromittendã plꝫ mihi Petrophilippo de corneo.U.I.doc.de perusio iuribus et rõnib⁹ per
1 eum adductis.Constat enim† ꝙ anteq̃ agat pauliana reuocatoria dꝫ precedere discussio bonorũ alienantis per.l.j.C.de reuocandis his que in fraudem creditoris prout concludunt Bal.⁊ Specu.in locis per eum adductis.vꝫ spe.in ti.de rebus eccle.ver.porro.⁊ bal. in.d.l.j.⁊ in.l.j.C.de his que in fraudem patroni.ꝙ et tenet Bart. in.d.l.j.post vltramontanos lꝫ saluet glo.ibi per vltramõtanos re-
2 probatam.¶ Item ꝯstat† ꝙ prescriptio statutaria impedit cõpromissum vt est in statuto expresse dispositum solum consistit difficultas:qꝛ in petitione actoris narratur ꝙ reus fuit in mala fide et ꝙ
3 discussio fuit facta.† Quia videtur ꝙ stari debeat narratis in petitione actoris per.l.penul.§.quotiens.ff.de iurisdi.om.iu.⁊ in.l.ampliorem.in fi.C.de appel.⁊ ꝙ per Barto.in.l.ex quacunqꝫ penult. col.ff.siquis in ius vocatus non ierit.Ad que respondet dñs cõsulens ꝙ predicta non sunt vera qñ per reum allegatur et probatur cõtrariuꝫ per ꝙ probatur exceptio declinatoria que impediret cõpromissum allegando lappum in sua allegatione quinquagesimanona.Pro qua responsione facit qꝺ notant Guillielmus in.d.l.ex quacunqꝫ et Bar.et Bal.in.l.prescriptione.C.si contra ius velvtilitatem publicam.nam volunt Guil.⁊ Bar.vbi supra in simili questione.s.si florentinus conuenitur perusie ex eo qꝛ allegatur in petitione ꝙ ꝯtraxit seu deliquit perusie si reus opponit ꝙ non deliquit vel contraxit perusie ꝓpterea volens declinare forum nõ au-
4 dietur sed stabitur petitione.† Quia onus probãdi incumbit opponenti qui se fundat in negatiua non coartata super qua est impossibilis ꝓbatio:ideo nõ auditur ẜm eos qui satis aperte sentiũt ꝙ si oppositio esset ꝓbabilis admitteretur opponens ⁊ fortius si onus probandi spectaret ad actorem ꝙ et satis aperte videtur vel-
5 le bar.ibi ⁊ etiã bal.ibi dicẽs ꝙ imo dicta negatiua est ꝓbabilis.† Qꝛ actor cogit declarare tẽpus ⁊ locũ ꝯtract⁹ vel delicti vt reo sit saluũ ius defensiõis ⁊ ius deliberãdi ⁊ sic aperte volũt qꝺ nõ semꝑ stetur narratis in petitiõe.⁊ qꝺ nõ stetur si ꝓbat ꝯ̃triũ ꝓut cõtingit
6 in casu nostro vt ꝓbat dñs cõsulens.† Et lꝫ p̃fati doc.velint quod onus ꝓbandi incumbat neganti tñ cõtrariũ voluit Pe.de ancha. in.c.postulasti.de fo.cõpe.tenẽs qꝺ si cõuent⁹ in alieno territorio rõne delicti ibi cõmissi in vi declinatorie opponit negando se deliquisse vel ibi deliquisse debet audiri.Et delictum summarie ꝓbari
7 ⁊ in hoc in.q.j.† Et qꝺ tũc nõ stetur narratis in petitõe tenuit etiã Iac.bu.in.d.l.p̃scriptiõe dicẽs in terminis supra positis ita fuisse bononie determinatũ per no.ꝑ Inno.in.c. romana.§. ꝯtrahẽtes. de foro cõpe.vbi hoc firmat ꝙ ⁊ tenuit idẽ Innoc.in.c.suꝑ lr̃is.de rescrip.vbi idẽ firmãt.d.Ant.zambarellus.⁊ Panor.⁊ Imo.q adducit ꝓ hac parte Io.cald.in.c.bone.de elec.Lappũ in allega.x.ꝙ in silibus terminis firmant.d.Ant.⁊ Panor.in.c.si clericus laycũ. de foro cõpe.ꝙ ⁊ tenuit ibi Odof.⁊ Spe.in ti.de cõpeten.iud.adi. §.j.x.sed pone aliqs ꝓut eos refert Arch.cũ eis transiens in.d.§. cõtrahentes.vbi idẽ firmãt Io.an.⁊ Domini.de sctõ geminia. ⁊ ꝑ
8 ꝯñs hec vr̃ cõis opi.⁊ tenenda in decisiuis.† Et dicunt prefati docto.ꝙ sufficit summaria cognitio etiã respectu ꝓbationis.nã sufficit semiplena ꝓbatio prout aperte firmãt Io.an.⁊ Domi.in.d.§. ꝯtrahentes ꝙ etiam est de mẽte Inno.⁊ alioꝝ de quibus supra in
9 locis supra adductis.† Et licet Guil.⁊ Bar.⁊ Bal. velint ꝙ onus probandi incũbat neganti quorum dictũ ꝓcedere posset quando reus non negaret id super quo actor se fundat ẜm Imo.in.d.c.suꝑ literis.de rescrip.Sed si reus negat id super quo actor se fundat vt in casu supra posito onus probandi spectat ad actorem non soluꝫ post litem contestatã sed etiam ante arg.l.ei q dicit.de ꝓbatio.⁊.c. ex literis.eo.titu.ẜm.d.Anto.Floren.⁊ Imo.in.d.c. super literis. ꝙ ⁊ volunt Inno.⁊ Io.an.in.d.§.contrahentes.⁊ Io.cal.in.c.bo-

ne. ꝛ Lap. in d. alleg. x. ꝛ Pe. de anch. in d. repe. c. postulasti. de fo. compe. q. j. Et sic hec videtur cōis opi. saltē de iure canonico. ꝙ ser uandū est in terris eccl'ie vt est notissimū. Nec ob. dict⁹. §. quotiēs. ꝙ respōdent. d. Ant. ꝛ Jmo. ꝛ Panor. in d. c. super lris. ꝛ d. Ant. ꝛ Panor. in d. c. si clericus laycū. ꝛ Jmo. in l. quidam consulebant in vlti. col. ff. de re iudi. ꝛ l3. d. Alex. de imo. in d. l. ex quacūq; impu

10 gnat dictam responsionem.† Nam ponamus iudicē non posse cognoscere nisi de causis a decē libris infra petuntur quindecim ex cā mutui: negantur: sed dī ꝙ solum fuerunt mutuata nouem certe tunc si nō est verū ꝙ narratur nō ex cā de iurisditiōe iudicis aditi: ꝛ tñ pcedit tex. d. §. quotiēs. prout ꝛ ita intelligit Pau. ibi pm eū: sed pōt breuiter r̄nderi ꝙ si petuntur qndecim libre causa est qnde cim librarū siue vere debeantur siue nō. nā iura dicūt ꝙ de cā tot li brarū non dicūt de debito tot librarū: iō ille est iudex siue vere sint mutuate ꝛ sic debeantur siue non. ita intelligantur. d. Anto. Jmo. ꝛ Panor: sed in terminis qōnis ꝓposite iura dicūt ꝙ quis sortiat forum in loco vbi ꝯtraxit vel deliquit nō dicunt vbi dī ꝯtraxisse vl' deliqsse: ꝛ sic saluari pōt eoꝝ responsio que applicari posset ad ter minos nostros: q2 si dictus reus non fuit in mala fide cā non est cō

11 promittenda.† Reperio etiā do. Ludo. in ꝯsi. ccv. dicentē ꝙ l3 ad fundādam iurisditionē iudicis sufficiet facies petitiōis: tñ quo ad hoc vt reus possit trahi ad iudiciū d3 fieri saltem summaria cogni tio de narratis in libello per tex. in l. sed si hac. §. ꝓtor ait ibi cā co gnita. ff. de in ius vocā. ꝙ pōt trahi ad terminos nostros in quib⁹

12 nō agitur de fundanda iurisditiōe iudicis.† S3 an re⁹ possit trahi ad iudicium cōpromissoriū: l3 dictus. §. ꝓtor ait nō bñ ꝓbet intē tionē eius vt alias dixi in d. §. quotiens. vbi legendo pōderaui ꝙ ibi ꝓbatur ꝙ attenditur id qđ petit ꝛ non ꝓbatur ꝙ attendat id

13 qđ narratur in libello.† Constat aūt ꝙ in libello differunt nar ratio ꝛ petitio l3 libellus a digniori nominetur qñq; petitio ꝛ po test assignari ratio differentie inter narrationem ꝛ petitionē seu cō clusionē libelli: v3 illa quā supra dixi saluando responsionē d. An to. ꝛ sequacium. Jtē ꝙ ratio sit differētie: q2 petitio que est cōclusio est principalis ps libelli. nā est terminus libelli put dicit Jnnoc. in d. c. sup literis. ꝛ bal. in auth. q̄ sit cum monacho. C. de episco. ꝛ cleri.

14 † Jdeo nō attēditur qđ quale quantū narratur sed quantū ꝛ qua tenus cōcluditur quasi modus agendi substātialiter sit in cōclusio ne prout dicit Bald. in l. edita. col. xxvij. alleg. glo. ij. q. vj. hoc qp pe. ꝛ Jnno. in d. c. super literis. ꝛ Dy. in regula non est pluribus. ꝛ ista respōsio est plana ꝛ cōuenit verbis tex. l3 a doctoribus quos vi derim non ponatur quelibet aūt ex supradictis quatuor r̄nsionib⁹ vget in proposito nostro ꝙ cā non sit cōpromittenda. Ad qđ iu dex debet esse ꝓclivis in casu isto in quo satis verisimile est et conie cturari pōt ꝙ illa narratio malefidei fuerit facta in fraudem statu ti disponentis ꝙ compromisso obstet exceptio prescriptionis sta

15 tutarie.† Fraudibus antem est obuiandū. c. quanto. de diuortijs.

16 ꝛ l. in fundo. ff. de rei vendicatione cū simi.† Et licet attendatur id qđ petitur tñ quando in fraudē petitur plus vel min⁹ q̄ debeatur non patrocinat fraus petenti dicit angel. in d. l. ampliorem. C. de appel. alleg. tex. in §. ꝛ iudicare. in auth. de defensoribus ciuita. Qđ inducit ad statutū ꝙ a centū libris supra causa debeat cōpromitti. et idem tenet bal. in d. §. quotiens in lectura antiqua allegat idem tenere Cy. in additionibus ibi ꝛ Guil. in l. quidam estimauerunt si certum petatur. Laus deo.

Summarium super consilio. cxlij.

1 Collectarum iurisditio quibus actibus censeatur vniuersali ter acquisita. numero. 3.
2 Collecta ꝙ augeri possit nouisq; personis imponi. numero. 7.
4 Collectarum siue vectigalium exigendaꝝ consuetudo attenditur.
5 Collecta vectigal gabella sunt eiusdem iuris.
6 Forenses quando possint in alieno territorio collectari.
8 Testes satagentes negatiuam probare et deponentes vltra inter rogata non probant.

Consilium. cxlij.

Repetito diuino numie.

Presens consultatio, put mihi videt est satis cla ra si nolumus iura et dicta doc. cauillare ꝛ egregie ꝛ diffuse est discussa per excel. U. J. doc. d. Mattheū de vico vti fratrē honorandū. Qui eleganter r̄ndet ad id in quo ꝯsistit oē fundamētū castri miliani. v3 in rōne ꝛ aucto

1 ritatib⁹ Pe. Cy. ꝛ Saly. in l. j. C. de mācipa. libe. ꝛ Alex. de imo. in ꝯsil. lxxviij. incipi. ꝛ viso.† Uolētū ꝙ si acqrit iurisditio ꝑ aliquos act⁹ ꝑticulares cēset q̄sita gñalr circa alia q̄ cōprehēdunt sub eadē specie. ꝛ ꝯñter nō sit extēsio ꝯsuetudinis s3 cēseant alij casus eiusdē spēi cōprehēsi sub dicta ꝯsuetudie vt lati⁹ ꝓsequtur ꝓfat⁹. d. Alexā. in d. ꝯsi. q ꝑncipalr mouet ꝑ auctes supradictas Pet. Cy. ꝛ Saly. quā theoricā tetigit in l. impiū in fi. ff. de iurisd. om. iud. ꝛ ꝓfecto. d. Alex. q trahit dictā theoricā ad ius collectandi forēses: ꝛ sic ad ter

2 minos nostros q tñ sunt sepati.† Nā in termis ꝯsultatiōis. d. Alex. procedit meo iudicio eius decisio. nā in casu illo put dep̄hendit ex ꝯsilio cōitas scte Agathe ꝯsueuerat ꝑ lōgissimo tpe collectas exi gere a forēsib⁹ ꝑ bonis q̄ possidebāt in illo territorio ꝑ oneribus et expēsis gñalr occurrentib⁹ dicto cōi qnis post inducta illā ꝯsuetu dinē supueniat illa noua necessitas ꝛ ipensa dicto cōi ita sunt verba Alexādri q̄ nō ꝯueniūt casui nr̄o i quo nō fuerūt collectati forēses gñalr ꝑ oib⁹ onerib⁹ occurrētib⁹ castro miliani s3 spālit ꝑ pte vni⁹ dūtaxat oneris nec noua necessitas vel impēsa supuenit dicto cōi. Jō ꝓfatus dñs Alex. in his terminis sentit ꝙ nō possit augeri col lecta forēsibus a cōtrario sensu vt ita dicā vboꝝ suoꝝ qui pōderat ꝙ in casu illo cōitas gñaliter collectauit forēses ꝑ oib⁹ oneribus q̄ occurrebāt in casu isto nō collectauit gñaliter sed dūtaxat ꝑ parte vni⁹ oneris l3 etiā alia onera imminerēt. Jtē pōderat ꝙ noua im pēsa ꝛ noua necessitas supuenit ex qbus innuit satis apte ꝙ nō oc currēte noua necessitate vel impēsa nō possit collecta augeri forēsi b⁹. Qđ ēt sentit dū subdit ꝙ al's sequeret ꝙ si quis per consuetudi nē acquisiuisset gñaliter iurisditionē in forēses in casib⁹ qbuslibet non posset cognoscere de cā mutui si nunq̄ pri⁹ cōtigisset tractari de aliqua cā mutui ꝙ nō est dicendū: ꝛ est ꝯtra no. per Cyn. ꝛ alios in d. l. j. ꝛ sic pōderat exercitiū iurisditiōis gñalr in qbuslibet. s. oc currētib⁹: ꝛ ꝙ cā mutui nō occurrerat: ꝛ sic sentit vt. s. q. s. sec⁹ dicē dū esset si nō cognouisset gñalr de oib⁹ casib⁹ occurrētib⁹ maxime si cōtigisset tractari causa mutui: ꝛ de ea nō cognouisset. ꝛ ita intel ligere vr̄ ꝙ not. doc. in d. l. j. cū ꝯcordantijs ꝛ merito q2 ita sunt in telligēdi: q2 ita suadēt eorum verba q2 Cy. referēdo Petrum dicit ꝙ si singulariter exercet actum iurisditionis vt quia iudicat contra certā ꝑsonā tunc nō querit iurisditio ꝯtra alios: sed qñ vniuersali ter circa personas ꝛ quoslibet hoies quicūq; casus incidit: tūc que rit sibi iurisditionē ꝯtra oēs ꝛc. Et sic ponderandū est ꝙ loquit qñ vlr ꝯtra quoslibet homines qcunq; casuum incidit ꝛ sic a cōtrario sensu videnť velle sec⁹ esse si nō exercuisset iurisditionē ꝯtra quosli

3 bet hoies in casibus occurrētibus.† Et l3 subdāt ꝙ in dubio p̄su mendū est ꝙ vlr censeatur exercere debēt intelligi qñ cōtra oēs ho mines. ꝛ. s. singulr vtatur vt q2 casus nō incidit nisi cōtra vnam vel duas ꝑsonas ꝛ sic sumus in dubio vtrū habuerit animū exercēdi iu risditionē gñalr: an vero singulariter circa illas vnā vel duas perso nas sed qñ non exercet iurisditionē gñaliter s3 circa quasdā ꝛ quas dā non exercet tunc nō sumus in dubio: q2 appet ꝙ non intēdit ex ercere vniuersaliter ꝯ oēs ꝑsonas. Nam facto dat voluntas intelli gi. l. rep̄hendēda. C. de institu. ꝛ subst. sub cō. factis cū ꝯcordantijs. theorica itaq; doct. q̄ ponderat in ꝯriū recte intuētibus satis apte facit in casu nr̄o ꝑ forēsibus. Attēto ꝙ cōe miliani nō censet exer cuisse ꝑtātē collectādi forēses vlr pro oībus onerib⁹ occurrentib⁹ ꝙ ēt demonstrat estimum vetus ꝑ ꝙ taxabat q̄titas collectaꝝ exi gendaꝝ: licet q̄titas nō correspōderet q̄titati exponēde ꝑ oneri bus ex quo euidēter apparet ꝙ nō habebat anim⁹ collectādi vlr: ꝛ licet catastrū vet⁹ nō edat tñ ꝯsultās mihi dicit ꝙ pōt ꝓbari ꝛ quā uis expediret qđ ꝓbaret: tñ idē dicendū puto ēt si nō ꝓbaret s3 ꝓ baret quātitas q̄ ꝯtinuo fuit vniformiter soluta put ꝓsupponitur esse ꝓbatū ꝑ p̄dicta ꝛ clari⁹ ꝑ ea q̄ habent in l. licitatio. §. earū rerū.

4 ff. de publi. ꝛ in l. si publicanus. §. in vectigalibus. eo. tit.† Jn qb⁹ iurib⁹ ꝓbat ꝙ in exactiōe vectigaliū seruāda est ꝯsuetudo vt solua tur vectigal. ꝑ rebus ꝑ qb⁹ ꝯsuetū est solui ꝛ nō ꝑ alijs reb⁹. ꝛ bar. in d. §. in vectigalib⁹ in fi. apte dicit qđ si ꝓbat quem exegisse vecti gal. de qbusdā reb⁹ nō poterit exigere vectigal. de oib⁹. sed de illis tñ. ꝛ Ang. ibi dicit qđ si ꝓbat qđ si de aliqbus reb⁹ fuit solutū vecti gal: obtinet ille q ꝓbauit qđ de aliquib⁹ reb⁹ nō fuit solutum vecti

5 gal.† Et Pau. de ca. post Jac. de are. ibi dicit qđ ille tex. intelligit quo ad res subijciēdas ꝑstationi vectigaliū vel gabellaꝝ ꝛ sic exten dunt tex. loquentē in vectigalib⁹ ēt ad alias gabellas: ꝛ merito q2 est eadē rō ꝛ pariter est eadē rō in collectis ꝛ per theoricā Bart. in d. §. in vectigalibus videtur destrui theorica Petri ꝛ Cyn. ꝛ Saly ce. in d. l. j. ꝛ probat Barto. vget tex. ibi. ꝛ in dicto. §. earum reru3

6 in generalitate illorum iurium.† Puto autem qđ sint concordan de dicte theorice: quia si pro aliquibus rebus fuit solitum solui ve ctigal. vel collecta ꝛ pro aliquibus nō: licet casus occurrisset qđ ēt pro illis potuisset de facto exigi: ꝛ tunc procedat theorica Barto. prout declarat ibi Ange. si vero fuit solutum vectigal pro omnib⁹ rebus que transiuerunt per territorium vel collecte pro omnibus oneribus seu rebus que occurrerūt: ꝛ tunc si alique alie res fuerint transportate per territorium: de quibus non fuit exactū vectigal: q2 nunq̄ trāsiuerāt ꝑ territoriū: ꝛ tunc etiam pro illis pōt exigi ve ctigal ꝛ militet alia theorica docto. et ita etiam in collectis. et pro pterea ad propositum licet commune miliani non collectauerit nisi certas personas forenses que habuerunt bona intra territo rium: tamen si alij forenses de nouo quererent bona intra territo rium possent collectari: quia generaliter fuerunt collectati omnes forenses intra territorium habentes bona. Et forte si augeret on⁹ sex florenorum soluendorum cōmuni firmi ꝑ quibus fuit solitū im poni collecta per estimū pro duabus partibus vel circa de tribus partibus ita pro rata deberet augeri estimum forensium ꝛ terrige narum ꝛ in hoc pcederet theorica doc. in d. l. j. ꝛ sequaciū s3 ꝑ alijs onerib⁹ ꝛ ꝑ maiori rata sec⁹ ꝛ pcedat ꝙ habet in. §. in vectigalib⁹. et in d. §. eaꝝ rerū ꝛ in al ijs iuribus adductis supra p. d. consulētē.

† Cōfirmatur.

7 ¶ † Confirmantur predicta: q2 p catastrũ vetus est dispositum q soluatur p tribus milib9 libris ergo a cõtrario nõ p septem milib9 libris: nam qui de vno statuit censet de alijs negare. c. nõne. de presumptionib9. z. l. cum pretor. de iudicijs cũ simi. z ar. a cõtrario sensu est fortissimũ. l. j. §. hui9 rei. ff. de officio eius cum si. ideo sine nouo statuto non pñt officiales vel collector seu syndicus cõis exigere maiorem collectã: sed dictum cõe miliani non põt de nouo aliqd statuere sine expressa licentia cõis firmi vt psupponit z licentia p dicta non interuenit: ergo nõ pñt de nouo disponere q aliter seu maior collecta soluatur q fuerit soluta z alr solui deberet scdm vetus catastrũ z sic vetus statutuz. z dicat mihi queso ps aduersa quo colore officialis vel syndicus cõis miliani vult exigere maiorẽ collectam solito nisi de maiore solutione disponat per cõitatẽ. si em maior collecta posset exigi per syndicũ cõis. ad exigendũ collectas deputatũ pariter posset exigi per publicanos q sunt positi in locũ cõis. Et absonũ eẽt dicere q publicani possint maiorẽ collectã solito exigere z nemo sani capitis attentaret id firmare z experiẽtia rerum magistra id docet. c. q sit. in pn. de elec. lib. vj. z. c. statutũ. in pn. de rescriptis. eo. li. Nam fere per vniuersum orbem exigunt vectigalia gabelle z collecte z publiciani vel collectores predictoruz non exigunt vltra metam a statuto vel consuetudine limitatam z minime mutanda sunt zc. l. minime. ff. de. ll. vnde in casu isto collector cõis vel officialis ad eius instantiam non põt maiorẽ collectã exigere a forensibus: quinimo nec a subditis sine noua prouisione et sic nouo statuto q nouũ statutũ fieri non põt p dictũ cõe sine licentia cõis firmi que non hñtur. Nec ob. id qd dicitur esse pbatuz q homines dicti castri soliti fuerunt facere estimum sine citatiõe forensium: q2 nõ propterea pbatum fuit q soliti fuerint id facere sine licentia cõis firmi z dato q testes id deponerent non ppterea

8 pbarent nisi redderent cãm scientie idoneam. † Ex quo negatiua q licentia non interuenerit non cadit in sensum corporis per ea q habentur in. l. solam. z in. l. testium. C. de testi. z per bar. in. l. qui testamento. §. fi. ff. de testa. z per Inno. z doc. in. c. cum cãm. extra. de testi. qnimmo cũ illa negatiua nõ sit coartata loco z tpe: q2 non refert quo tpe licentia pcesserit: ideo testes deponentes q licẽtia nõ precesserit essent suspecti z repellendi tanq satagentes pbare negatiuam per tex. z que ibi notantur per Inno. z doc. in. c. cũ ecclesia sutrina. de cã pos. z pro. Et posset probabiliter instari q hoies de castro miliani non essent idonei testes in hac cã licet Alexã. de imo. in preallegato consi. concludat in casu illo cõtrarium. Attento q in casu isto put mihi dicit per nouum catastrũ imponit qbusdã minor collecta z qbusdam maior: ita q illi qb9 mior collecta imponitur pretendunt directum cõmodum ex nouo catastro iõ tãq pretendentes directũ cõmodũ z sic quodãmodo testis in cã ppria sint repellẽdi per iura vulgaria z si p ea que ipse alex. no. in. d. consilio super quo non insisto: q2 pront mihi dicitur negatur nouũ catastrum z nũcius instat pro expeditione. Et sine pluri ex his z adductis p dñm cõsulentem idem iuris esse dico z consulo de subscriptione requisitus. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxliij.

1 ☞ Dotata filia viuẽte matre a patre que statuto apd lucinianũ nõ succedit masculis stãtib9: mortuo patre nõ dotat de bonis matris q̃uis exprimatur si dotata non sit q dotetur. nu. 3. z. 7.
2 Statuti verba si nõ sint dotate de cui9 intelligat bonis q dotẽtur.
4 Statutis receditur a iure communi.
5 Mater filiam dotare non debet nisi in subsidium.
6 Illatio non fit de separatis.
8 Consuetudo dicitur legum optima interpres.

¶ Consilium. cxliij.

In nomine domini nostri iesu xpi. ¶ Circa pscriptionẽ non insisto cũ non putem q dictus bartholome9 possit ex ea se tueri. † Solum autem est insistẽdum vtrum teneatur dotare sororẽ vigore statuti luciniani sub rubrica de successionibus ab intestato. quo cauetur q filia nõ succedat ab intestato existẽte filio nec succedat matri existẽte eius filio subdendo formaliter sed in quodlibet casuum pdictorũ filie debeãt 9grue dotari fm facultatem patrimonij z personarum qualitatẽ si dotate non sint. circa q videt dicẽdum q vigore dicti statuti dicta Ludouica debeat a fratre dotari de bonis maternis fm facultatẽ dictorum bonorum z qualitatẽ psonarum. † Nã illa verba si dotate nõ sint vr q intelligi debeãt si dotate nõ sint ab eo de cui9 successione agitur prout in simili statuto disponẽte q filia dotata non succedat a patre vel matre existẽte filio intelligitur in dotata ab eo de cuius hereditate agitur put voluit Bal. in. l. j. C. de legi. here. per tex. z glo. ibi vbi idem tenuit Pau. de ca. z idem dicitur voluisse ibi Guido de suzzaria. ar. l. vt liberis. C. de colla. idem Ron. in consilio mihi. cccl j. inci. in casu preposite consultatiõis alrs reperio allegatum in cosi. cccclxxxv. Itẽ reperio allegatum ang. idem tenere in cõsi. xxij. z in cõsi. cxxiij. inci. testamẽti factio. licet in consilijs in formis sub dictis quotis id nõ dicat. similiter reperio allegatum pe. de ancha. in consi. lxx. licet in cõsilijs in formis nõ dicat facit qd no. bal. in. l. cũ mater. C. d iure doti. quẽ refert z sequit pet. de anc. in repetitiõe. c. j. de cõstitutio. \ si. sed pone per statutũ. z facit quod no. bar. in. l. qui pupillũ. ff. de adul. z legentes z consulẽtes dictũ Bal. in. d. l. j. cõmuniter approbãt. z hoc vt minus ledat ius cõe z minus sit a ratione alienum. Ita pari ratione dicendũ videt in casu isto q illa verba statuti si dotate non

3 sint intelligantur. s. a matre si a successione matris excludant. † In cõtrariũ aũt facit gñalitas statuti q nõ distinguit a quo dotata fuerit sz disponit q debeat dotari si dotata nõ sit z vbi. l. nõ distinguit nec nos distinguere debemus. l. iij. ff. de offic. presi. sed gñaliter loquẽs est generalr intelligenda. l. j. §. generalr. ff. de le. prestã. z. l. de precio. ff. de publi. z canone si romanorum. xix. di. cũ si. z a verbis i dubio non est recedendũ. l. nõ aliter. de leg. iij. l. j. §. si his qui nauẽ. de exercitoria z inherendo verbis statuti dicta Ludouica cũ sit dotata nõ dz necessario dotari a fratre vigore dicti statuti z dicit bald. in. c. j. de alienatione feudi: q2 statuta sunt cõiter fundata in sic volo sic iubeo sit pro ratione voluntas. † Ideo verbis statuti est cõiter

4 inherendũ fm eũ nec est eadẽ ratio in casu isto q est in casu bal. in. d. l. j. C. de legit. here. z sequaciũ de quo. s. nã in casu bal. z sequaciũ femine nõ excludunt p masculos nisi sint dotate z sic nõ receditur a iure cõi nisi femina sit dotata adeo q quatenus restringit verbũ dotata eaten9 restringit correctio iuris cõis z iuriũ correctiões sunt pro posse restringẽde. c. cũ dilect9 de cõsuetudi. z. l. pcipimus. C. de appellatio. cũ simi. in casu aũt nostro filie simpliciter z generaliter excludunt a successione parentũ noiatoruz in statuto siue sint dotate siue non. Et sic correctio iuris cõmunis est generalis nec restringeretur dicta correctio si illa verba statuti si dotate nõ sint intelligerẽtur si nõ sint dotate a personis de quarum hereditatibus agitur z sic cessat principalis ratio que militat in dictis terminis

5 Bald. z sequacium. † Et quo non limitat exclusio a successione et 9ñter nec iuris correctio z ex quo frater maxime ex matre nõ tenetur de iure cõi dotare sororẽ cũ nec mater teneatur dotare filiã nisi iure forte in subsidium. l. neq mater. C. de iure do. ideo si restringerentur illa verba si dotate non sint non propterea restringeretur iuris communis correctio quatenus statutum disponit quod dotari debeant ex quo iure communi non est sancitum quod frater teneatur dotare sororem dotatam. Ex quibus patet qd casus noster est separatus a supradicto casu Bald. z doct. et habet sepa-

6 ratam rationẽ: † z de separatis nõ fit illatio. l. fin. ff. de calumniato. z. l. si maritus. C. de donatio. inter virum cum similibus. † Et in

7 super illud dictum Bald. non semper militat vt sumitur ex dictis Alexan. de imo. in consilio. xx. primi voluminis consiliorum que alleg. Paul. de cast. in pluribus consilijs. z Bald. in consilio incipiente de iure communi concludit. Quod si statutum dicit qd dotata a patre matre auo vel auia non succedat patri matri auo vel auie tunc dotata ab vno ex pdictis excludetur a successione aliorũ non dotantium. z idem dicit Pet. de ancha. in consilio. clxvij. secũdum ordinem in formis incipiente pro veritate premittendum est quod philippus. Nec supradictis obstat id quod subditur in statuto qd si non dotetur filia possit petere bona z exigere debitores donec dotetur: quia non propterea dicitur qd filius mascul9 desinat esse heres insolidum nec dicit qd filia predicta facere possit tãquã heres z sic dicto casu non restringitur correctio iuris communis facta in principio dicti statuti. Ideo concludo quod dicta Ludouica si competenter dotata fuit a patre nequeat cogere Bartholomeum ad dandum sibi nouam dotem vigore dicti statuti: saltez attento quod mihi presupponitur consultante q viget in loco longa consuetudo q dotata a patre excludatur per filium a successione matris nec dotetur a fratre nec petat bona materna donec do-

8 tetur. † Consuetudo enim est optima legum z statutorum interpres. c. cum dilectus. de consuetudine. z. l. cum de interpretatione. ff. de. ll. z sic per dictam consuetudinẽ interpretetur dictum statutũ qd dotata ab vno non sit dotanda licet excludatur a successione alterius persone que non dotauit dictam feminam exclusam a dicto statuto: z sic saltem mediante dicta cõsuetudine sit supradicta interpretatio dicti statuti amplectenda. z per consequens cõcludendum contra dictum Ludouicum. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxliiij.

1 ☞ Appellari q nõ liceat seu opponi 9 laudi instrm p arbitros lati statuto perusij nõ vendicat sibi locũ in laudo nullo lz phibeat de nullitate dici iudice ẽt pnũciãte illd eẽ exequẽdum. 9si. 144. numero. 3. 11. z. 16.
2 Instrumẽtũ confessionatũ siue laudi habẽs statuto paratam executionẽ est contra ius cõmune qd incipi phibet ab executione.
4 Laudũ nullũ ipso iure non dicitur laudum. nume. 6.
7 Instrumenti appellatione non venit instrm quod est nullum.
9 Arbitri statutarij dicuntur iudices delegati.
10 Laudum dicitur nullum ex eo q exceditur forma compromissi.
12 Probare debet q statuti verba verificẽtur qui se fundat i statuto.
13 Ex propositio: denotat causam proximam.
14 Causa causati dicitur quod est causa cause.
15 Sentencia executionis differt a sententia condemnatoria.

Consilium.cxliiij.

In nomine domini no-

1 stri iesu xpi. †Viso dicto themate ⁊ verbis statuti
qꝛ breuissimū tps mihi concessum est breuiter ad de-
cisionem consultationis descendā. Licet aūt pria fa-
cie dicendum videaꝛ ꝙ dictus Jacobus venerit contra dictū sta-
tutum: ⁊ propterea debeat per dominos priores compelli ad re-
nunciandum amplectendo laudabilem consuetudinem que viget
ꝙ Magnifici.do. priores compellant ad renunciandum venien-
tes contra dictum statutum maxime venientes contra lauda iudi
cialia prout est istud de quo agitur contra ꝙ videꝛ venire dictꝰ Ja
cobus dicendo pronunciam super executiōe dicti laudi latam esse
nullam ⁊ contra eam recurrendo: qꝛ verba statuti videntur multū
lata ⁊ satis clara. Nec videntur militare limitationes dicti statuti.
non enim videtur militare limitatio quādo nullitas dependet ex
defectu iurisditionis iudicis vel ꝙ non sit seruatus ordo statuti:
quia videtur intelligendum dictum statutū defectu iurisditionis
iudicis pnunciantis super executione instrumenti et similiter de
non obseruantia dicti ordinis requisiti ad dictam pronunciam et
de non defectu iurisditionis arbitri ferentis laudū nec de ordine
requisito in laudo: qꝛ statutū p̄dictū loquiꝛ de nullitate ⁊ appella-
tione interponenda vel nō interponēda aduersus sniam latā per
iudicē sup executione instrumenti ꝯfessionati vel laudi. nec etiā vꝛ
militare alia limitatio.s. ꝙ instr̄m nō habeat debitas solēnitates:
qꝛ loquitur de solēnitatibꝰ instr̄i non de solēnitatibus laudi. con-
stat enim ꝙ aliud est laudū aliud instr̄i laudi. ⁊ sic videtur ꝙ simus
in regula dicti statuti phibitiua appellationis nullitatis ⁊ recur-
2 sus merito ⁊c. †His tamē nō obstātibus contrariū puto iuri ma-
gis cōsentaneū.s. ꝙ dictus Jacobus nō censeaꝛ venisse cōtra dispō
nem dicti statuti ad cuiꝰ rei euidentiam p̄mitto ꝙ dictū statutum
quatenus permittit ꝙ instr̄m confessionatum vel instrumentum
laudi habeat generaliter executionem paratā est contra ius cōmu
ne ꝙ regulariter phibet incipi ab executione.l.j.C. de executione
3 rei iudicate. ⁊.l. si cum nulla.ff. eo. titu. †Cum etiam qꝛ phibet ap
pellari ⁊ de nullitate dici ⁊ iuris exorbitantie non sunt ampliāde
sed restringende.l. ius singulare.l. ꝙ vero contra.ff. de.ll. ⁊.c. cū di
lectus de consuetudine. vbi verba statuti impropriantur vt statuti
4 exorbitantie restringantur. †Item premitto ꝙ verbum laudi in
statuto appositum maxime si est exorbitans non verificatur in
laudo nullo.l.iiij.§. condemnatum. de re iudi. ⁊ clemen. pastoralis.
5 eo. ti. prout ⁊ not. doc. in dictis iuribus. †Et propterea dicit bar.
quasi in proprijs terminis in.l.j.ff. ꝙ vi aut clam ⁊ canoniste in ca.
item cum quis. de restitu. spo. ꝙ si statutum disponit ꝙ contra in-
strumentum publicum vel contra instrumentum confessionatum
vel contra instrumentum laudi arbitrorū non possit aliquid exci
pi vel opponi ⁊c. Tamen poterit non obstante dicto statuto op-
6 poni de nullitate instrumenti: †quia instrumentum nullum de iu
re non censentur instrumentum per. d.§. ⁊ similiter potest oppo-
ni ꝙ instrumentum non est publicum vel confessionatum: quia de
bet ante omnia constare instrumentum esse publicum vel cōfessio
natum vel instrumentum laudi: sed non constat esse instrumētum
publicum si instrumentum vel publicatio non valet p p̄dicta put
prefati doc. volunt: ⁊ pariter non potest dici instrumentum laudi
7 si laudum est nullum. †Ex quo laudū nullum non venit appella-
tione laudi per predicta ⁊ maxime quado nullitas causatur ex de-
fectu iurisditionis per no. per gl. communiter singularem. in cle.j.
8 de sequestratione possessionis ⁊ fructuum. †Que vult ꝙ vbi lex di
sponit ꝙ nō possit dici de nullitate snie prout disponit clemē.j. de
re iudicata non habet locum dicta.l. si nullitas causatur ex defectu
iurisditionis iudicantis cum qua glo. transeunt docto. communi
ter ⁊ sic longe minus venit appellatione laudi laudum ex defectu
potestatis laudantium qui est defectus iurisditionis attento qđ
9 isti arbitri statutarij: †et sic arbitri iuris municipalis censenꝛ iu-
dices delegati.c. ab arbitris. de officio delega. lib. vj. cum sua gloss.
10 et.l.fi.C. de iudicijs. ⁊ ibi per docto. †si itaqꝫ dictum laudū diciꝛ eē
nullum ex eo qꝛ arbitri excesserunt formam petitionis ⁊ consequē
ter excesserunt fines compromissi facti super cōtentis in petitione
infertur ꝙ intentaꝛ nullitas laudi causata ex defectu iurisditiōis
et potestates arbitrorum quoꝝ omnis potestas dependet a cōpro
misso.l. non distinguemus.§. de officio.ff. de arbi. ad hoc.c. cū oliꝫ.
11 de officio delega. ⁊.c. cum dilectus. de rescri. †Ex quibus infertur
ꝙ dictus Jacobus nō censetur venisse cōtra sniam latam instrumē
tum laudi esse exequendum ex quo instrumentum de quo sentētia
loquitur non est instrumentum laudi. ⁊ per consequens cessat di-
ctum statutum ꝙ loquitur de instrumento laudi ex quibus etiam
patet ꝙ dictus Jacobus non debet compelli ad renunciandū li-
ti per eum mote super nullitate dicte pronuncie late super execu-
tione dicti instrumenti ꝙ dicitur non esse instrumentum laudi et
12 sic cessant verba statuti. †Et qui se fundat in statuto debet proba
re ꝙ verificentur verba statuti.l. diuus.ff. de militari testamē. ⁊ ibi
per barto. ⁊ bald. ꝙ ⁊ notabiliter dicit Joā. and. in.c.j. de homici-
dio lib. vj. ⁊ post eum bal. in.l. si quis non dicam rapere.C. de epis. ⁊
cle. ad idem ꝙ not. glo. ⁊ doc. in cle. fi. de rescriptis. ⁊ per hec patēt
sublata adducta in contrarium: qꝛ regula dicti statuti non verifi-
catur in isto casu in quo negatur sniam latam super executione in
strumēti laudi esse laudū per predicta. ⁊ per cōsequēs nō oportꝫ ꝙ
Jacobus se fundet in limitationibus dicti statuti licet posset attē
tari ꝙ possit niti ex illa limitatione statuti qñ allegatur defectus
iurisditionis: quia licet videatur loqui de nullitate pronuncie iu-
13 dicis. ⁊ per consequens de defectu iurisditionis ipsius iudicis: †cū
prepositio ex soleat denotare causam proximam.l.j.C. si seruus ex
tero: tamen denotat etiam causam remotam.l.j.§. ex incēdio.ff. de
14 incen. ruina ⁊ naufragio. ⁊ ibi per barto. †Et facit qꝛ ẜm philoso-
phū quicquid est cā cause est causa causati vt inquit proculus in li.
de causis licet in hoc vltimo non sit necesse insistere nec etiam sup
vltima limitatione super qua etiam posset instari. Illud aūt quod
in themate allegatur ꝙ sunt due snie conformes est derisoriū: quia
15 non sunt conformes: †qꝛ put aliud ⁊ alterius nature est snia cōdē
natoria ⁊ aliud alteriꝰ nature est executio ita aliud ⁊ alteriꝰ nature
est condemnatio ⁊ alterius est pronunciatio super executione qđ
est de se notissimum. ⁊ maxime: qꝛ statutū loquēs de sententijs con
formibus videtur loqui de sententia secūda lata mediande appel-
16 latione. †Preterea dato ꝙ essent conformes posset non obstante
statuto appellari ⁊ de nullitate dici si altera esset nulla ex defectu
iurisditionis per no. per. d. glo. dicte cle. prime de sequestratiōibus
pos. ⁊ fruc. Ex quo itaqꝫ dictus Jacobus se fundat super nullitate
laudi ⁊ duplici cā maxime ex defectu potestatis arbitroꝝ qui non
potuerunt excedere fines petitionis ⁊ consequentur compromissi
non censetur venisse contra dictum statutum priusꝙ̄ cōstet laudū
fuisse validum ꝙ ventilabitur coram iudice per eum adito: iđ non
debet cogi ad renunciandum dicte liti. Laus deo.

Summarium super cōsilio.cxlv.

1 ☞ Iudex secundum acta ⁊ probata iudicat.
2 Actore non probāte reus absoluitur.
3 Reus actione reali conuentus tanꝙ̄ heres propter litis contesta-
tionem cum actore heredem se confiteri non videtur. nume. 5. ⁊. 7.
per totum consi.
4 Actione reali ꝯueniri non debet qui tempore iudicij nō possidet.
6 Excipienti suam exceptionem interpretari pertinet.
8 Probatio cause merita respiciens fieri debet post litē contestatā.
9 Aditio non resultat per litis contestationem cum creditoribꝰ he-
reditarijs.
10 Possessio etiam de preterito non probat dominium.
11 Confessio facta absentē parte licet non probat etiam ab infirmis
siue in vltimis voluntatibus emissa tamen illa causata vim relicti
operatur.
12 Dotata filia siue nepos ex ea statuto perusij exclusa stantibꝰ ma-
sculis non succedit in emphyteosi quaꝫ auus stipulatꝰ fuerat vsqꝫ
ad tertiam generationem vtriusqꝫ sexus.

Consilium.cxlv.

In nomine domini nostri

1 iesu christi. †Ad euidentiam premittendum est qđ
iudex artatur iudicare secundū acta ⁊ actitata ⁊ proba-
ta.l. illicitas.§. veritas.ff. de offi. presi. ⁊ hꝛ in.c. pastoralis.§. qꝛ vo
2 de offō deleg. †Itē ꝙ actor dꝫ pbare fundamētū sue intētionis.l.
actor ꝙ asseuerat.C. de pbati. alias reꝰ ēt si nihil pbauerit venit ab
soluendꝰ.l.fi.C. de rei vendi. ⁊.c. cum ecclesia sutrina. in fi. de cā pos
3 sessionis ⁊ pprietatis. ⁊.l. q accusare.C. de edendo cū similibꝰ: †ter
tio p̄mitto ꝙ dictus Petrꝰ ꝯueniꝛ sup p̄dictis tanꝙ̄ hr̄s vēturu-
cij. ⁊ lꝫ sup.c. ⁊ capitulo equi bouis ꝯueniaꝛ tāꝙ̄ hr̄s vēturucij ⁊ ēt
noīe pprio ipsiꝰ petri hoc est nō tāꝙ̄ hr̄s tñ testes nihil deponunt
per ꝙ dici possit ꝙ dictꝰ petrꝰ teneaꝛ ad restōnē dci equi: sed testes
deponētes sup dictis tribꝰ capitulis solū conanꝛ pbare de vēturu-
cio. vt. j. dduceꝛ adeo ꝙ dictꝰ petrꝰ nō pōt cēseri obligatꝰ seu teneri
restituere dcm̄ bouē vl dcm̄ equū vel eoꝝ estiatiōes neqꝫ dictoꝝ de
cē florenoꝝ nisi forte qꝛ Jo. depōit ꝙ habuit dcm̄ bouē a dcō petro
et ꝙ postea dedit dcō vēturucio sꝫ saltē q̄tenꝰ depōit de petro ⁊ sin
4 gularis p ꝯñs non pbat.l. iurisiur.C. de testibꝰ cū silibus. †Et insu
per lꝫ semel possederit bouē Nicolai nō ppea pōt cōueniri actione
reali a Nicolao si tpe iudicij nō possidet p ea que habenꝛ in.l.j.C.
de aliena. iudicij mu. cā fcā cū simi. neqꝫ actione psonali nisi factus
sit locupletior p ea q̄ habenꝛ. in.l. si me ⁊ titiū. ⁊ in.l. si eū ẜuū. si cer.
pe. sꝫ nullo pacto pbaꝛ: ꝗnimmo nec articulaꝛ ꝙ dictꝰ petrꝰ sit hr̄s
vēturucij. Nec testes sup petitiōe examiati qcꝙ̄ deponūt sup hoc
s. ꝙ dictꝰ petrꝰ sit hr̄s vēturucij merito nō pōt ꝯdēnari tāꝙ̄ hr̄s vē
5 turucij ex quo nō pbaꝛ ꝙ sit hr̄s vēturucij. †Et lꝫ dictꝰ petrꝰ ꝯuē-
tus vt hr̄s nō negauerit specifice se hr̄ dē tñ negauit illđ ḡnalr negā
do narrata put narrāꝛ fuisse ⁊ cē vo attēto ꝙ indefinita regulari-
ter eqpollet vli.l. si pluribꝰ. de le. ij. ⁊.l. si ẜuitꝰ. đ ẜuitutibꝰ vrb. p̄di.
6 †et maxīe in casu isto: qꝛ ad excipiētē ptinet iterp̄tari suā exceptio
nē.l. si qs intētiōe ābigua.ff. de iud. iūcta.l. in exceptiōibꝰ.ff. de ex-
cep. ⁊.l.j. ⁊ ꝙ ibi p bar.ff. de excep. ⁊ iūcta.l. in ābiguis.ff. đ reg. iur.
†Et quia

7 †Et quia cõuentus vt heres siue neget se heredẽ siue fateat̃ negã do debitũ cogitur prosequi iudiciũ et litẽ contestari nõ põt dici q per illum actum censeatur adiuisse hereditatem siue se immiscuisse ex quo potest geri immo necessitatur etiã citra ius et nomẽ hr̃dis: ideo non resultat immissio seu aditio hereditatis nec debet creditoribus hereditatis condemnari nisi probent filij immissionẽ vel aditionem vt no. glo. et doct. in. l. j. C. si vt se ab here. abst. et in. l. si cũ

8 dotem. §. transgrediamur. ff. solu. matri. †Et q talis probatio respiciens merita cause hз fieri post litẽ cõtestatam. m. extra vt lite nõ contestata in rubro et nigro. et c. j. de litis contestatione et loquũtur

9 de condẽnatione apparet q loquuntur post litis cõtestatione: † et sic satis aperte volunt q licet filius suscipiet iudicium et litem contestatam cum creditoribus hereditarijs. Non propterea censeat̃ agnouisse hereditatem patris qđ et voluit bar. in. l. necessarijs ff. de acqui. here. vbi Bart. vult q licet filius insuitate constitutus sit ipso iure heres et teneatur creditoribus hereditarijs tamen nõ propterea potest creditoribus condemnari et propterea non mirũ si dictus petrus non specifice negauit se heredem sed negauit se teneri et c. Ex quibus patet hoc q medio satis claro quod dictus petrus venit absoluendus a dictis tribus capitulis insuper non videtur legitime probatum q dictus Venturucius teneretur. nam super capitulo bouis reperio deposuisse Joannem matthei et mattheum et beum francisci Joannes non deponit q bos fuerit Nicolai nec etiam Mattheus nisi per auditum a venturucio et petro et sic deponunt de confessione partis non facta presente altera parte et confessio facta absente parte non probat. l. certum. §. si quis absente. ff. de confessio. et l. fina. ff. de interrogato. actio. preterea in hac confessione non sunt contestes: quia non vocant se in contestes. et Joannes deponit q audiuit a petro q dict᷒ bos erat Nicolai. et Matthe᷒ deponit q audiuit a Venturucio q Nicola᷒ lucratus fuerat dictum bouem tempore quo comes carolus et c. et sic innuit q lucratus fuit tempore belli non liciti et insuper variãt in loco: q vnus dicit in tenimento tuderti et alius in castro marsani et sic in tenimento perusij: et insuper nedũ testes singulares: sз etiam qui possunt esse singulares et contestes non probant. vt. j. de ducam. beus autem deponit q dictus Nicolaus consignauit vnuз bouem dicto Venturucio et in hoc non habet contestem et testibus singularibus non adhibetur fides. c. tam literis. de testibus. c. cum dilecti. de elec. cum similibus: ideo non probatur q dictus bos pertinuerit ad dictum Nicolaum et licet posset instari q non probet q peruenerit ad manus dicti Venturucij tamen hoc commisso illud constat quod non probatur legitime q dictus Venturucius dictum bouem vendiderit: quia testes de venditione deponentes deponunt de auditu et sic non probant. dicto capitulo tam literis. et capitulo inquisitioni de accusationibus: et sic probatur possessio de presenti nec q fuerit factus locupletior per predicta super capitulo autem equi deponut predicti Joannes mattheus et be᷒: et licet deponant q dictus equus peruenit ad manus Venturucij tamen non probant q fuerit dicti Nicolai. nam de hoc nihil deponit dictus beus et dictus Mattheus non deponit q fuit Nicolai nec similiter dictus Joannes licet deponunt q dõnus Marcus habit dictum bouem a dicto Nicolao et q illum retinuerunt pro dicto Nicolao et sic deponunt de possessione dicti Nicolai et non de dominio vel quasi que inter se differunt et nihil commune habent

10 vt dicit tex. in. l. naturaliter. §. nihil commune. de acqui. pos. †Ita quod probata possessione non probatur dominium vel quasi quãdo principaliter deducitur. et insuper quando deducitur incidẽter non probatur dominium ex possessione de preterito vt not. Bar. de condi. institu. l. quidam in suo. accedant ad predicta que habentur in. l. cũ res. C. de probatio. et sic non probato dominio vel quasi dicti Nicolai non probatur quod sibi competat actio ad repetendum dictum equum seu estimationem vel precium. Item nõ probatur quod dictus Venturucius fuerit fact᷒ locupletior q debз attendi per supradicta. item dictus Mattheus deponit de suo interesse ex quo ipse retinuit dictum equum pro dicto Nicolao ita q interest sua q dictus Petrus teneatur et q ipse censeatur restituisse dictum equum dicto Venturucio de voluntate dicti Nicolai et sic censetur deponere quodammodo in causa propria ita q censetur idoneus testis. ar. l. omnibus. C. de testibus cum similibus et hoc not. per Barto. in. l. deferre. ff. de iure fisci. et in. l. in tantum. de rer diuisione. et per doct. in. c. cum nuncius. de testibus. quo autem ad capitulum decem florenorum dictus Petrus venit pariter absoluendus illa ratione: quia nõ pbatur q sit heres venturucij. Item alia ratione: q non pbat̃ q dicta Joanna adiuerit hereditatem matris ita q sibi debeatur dos materna posset dici q confessio fa

11 cta per dictũ Franciscum confessata per dictũ Venturucium. †Et confessio dicti Venturucij que facta fuit absente parte non probat licet fuerit facta constitutis in infirmitate: quia vltime volũtates plerũq fiunt ab infirmis et quandoq a semimortuis. C. de testamentis. l. quoniam indignum et saltem fiunt cogitatione mortis. Et tamen facta in vltima volũtate non probant put vñr velle glo. et bal. in. l. j. C. de falsa cã adiecta legato q et tenent bar. rapha. et Pau. de ca. ibi et bar. in. l. cuiqs decedens. §. codi. de le. iij. tñ confessio facta absente pte ex cã que si vera cẽt obligaret confitẽtem lз non probet tñ inducit relictum vt hr̃. in dictis iurib᷒ et relictũ inter liberos sine solẽnitate valet. l. hac cõsultissima. §. ex imperfecto. C. de testa. et l. fi. C. fami. her. censet̃ aũt relictũ ei cui cã confessata si vera cẽt obligaret: sз receptio dotis materne nõ obligaret filiabus matris nisi fuerit ab eis adita hereditas matris merito nõ pbata aditione non debet̃ dictũ relictũ dicte filie. Nec obstat q dict᷒ dñs bñdictus deponit q dictus franciscus dixit q dicti decẽ et octo floreni pertinebant ad dictas filias: q dicta verba non probantur cum in eis non habet contestem. Nec etiã obstat q dictus petrus lamberti deponit q dictus Franciscus reliquit exp̃sse q dicta quantitas dotis recepte restitueret̃ dictis Joãne et Margarite et similiter dictus Venturucius: quia in predictis non habet contestem et testi

12 bus singularibus non creditur vt supradictum est. ¶†Insup viso instr̃o emphyteosis cõcesse p ecclesiã francisco recipiẽti p se suis filijs et nepotibus vsq ad tertiam generationẽ vtriusq sex᷒ masculini et feminini et c. querit̃ vtrũ dicta ẽphyteosis ptineat ad neptes dicti Francisci superstite nepote ex filio dicti Francisci. circa q lз verba contractus videantur inuitare pariter filias et neptes adeo quod de iure communi pariter venirẽt feminine prout masculi. argu. l. si mihi et titio. de verb. ob. et l. reos. §. cum in tabulis. de duob᷒ reis cũ simılib᷒. et firmat bar. quasi i pprijs terminis. in. l. vt iurisiu. §. si liberi. ff. de oper. liber. tamẽ psupposito statuto q est perusie q filia dotata nõ succedat extãte masculo psupposito q dicte filie fuerint dotate et gñter excluse ab hereditate p̃ris et aui stipulãtis donec extat mascul᷒ piter excludunt̃ ab ẽphyteosi put voluit bart. in d. §. si liberi. quẽ refert et seqt̃ Jmo. in. l. si. ff. de cõdi. et demõ. et l. c. potuit. de locato. et Pe. de anc. in cõsi. ccxxiij. incip. visis et ruminatis col. antep. et in cõsi. cccclxxxiij. inci. postq̃ ista dña post pncipiũ. et in cle. ij. de iure patronat᷒ q et tenet bar. in cõsi. incipiẽ. quidã accepit a quodã abbate al's qđ ista hз duo dubia nũero. cxxxij. hз ordinẽ perusinũ nõ iformis et fm ordinẽ informis nu. lx. et fundãt se pfati doc. q testator et cõtrahẽtes cẽsent̃ se cõformare cũ dispõne iurз cõis vel municipalis: et idẽ cõsulẽdo voluit Dy. vt cũ referũt et sequunt̃ bar. ang. et Pau. de ca. in lec. Paduana in. l. heredes mei. §. cũ ita. ff. ad trebe. et in. d. l. penul. C. de ipub. censet̃. n. testator se conformare cũ dispõne iuris cõis vel statutarij. put. s. dictũ est et vltra s. dicta voluit pe. de anc. in cle. ij. de iure patronat᷒. et in cõsi. cxxv. incipiẽte visis et diligẽter ruminatis col. antepe. et in alio cõsi. ccccxxxiij. incipiẽte postq̃ ista dña post pncipiũ in quib᷒ locis approbat dictũ bar. in dicto. §. si liberi. ad idẽ q no. idẽ petr᷒ de anch. in l. tres fratres. ff. de pac. dicẽs. q si statutũ excludit feminas ab intestato pp masculos nõ cõprehẽdunt̃ femine si pater instituit filios mouet̃ p dictũ bal. ibi in. x. no. dicẽs q appel. fratris cõtinet̃ soror nisi ex cõiecturis aliud appareat. tãgit etiã idem Petr᷒ de ancha. in repetitiõe. c. j. de cõsti. in antiqs. xiij. q. pncipali post recitatã q̃stionẽ pillei. Ad idẽ Pau. de ca. in cõsi. lxxvij. inci. casus iste frequẽter cõtingit cõcludẽs q si testator hñs duos filios eos instituit et si alter decesserit sine filijs substituit aliũ si alter decedit cũ filia est locus substõni stãte statuto q frater ab intestato pferat̃ filie al's sec᷒. Jtẽ. d. ant. de but. in cõsilio suo incipiẽte viso pũcto et q̃sito: vbi cõcludit q si p̃r istituto filio phibuit alienare ex eo q voluit peruenire ad suos posteros et succeſſores femie nõ admittunt̃ stãte statuto q femie nõ succedãt ab itestato ad idẽ q no. ant. de iser. in. c. j. ex qbus cau. feu. amit. Ex qb᷒ pcludẽdũ ẽ q dcẽ filie dotate a p̃re non succedũt i dcã emphyteosi donec supest per᷒ fili᷒ dci vẽturucij.

¶ Summarium super consilio. cxlvj.

1 Mater filio succedit ab intestato auo excluso.
2 Ascendens in ascendentem non agnitam an transmittat hereditatem et c. nu. 7.
3 Adijsse presumitur hereditatem qui illam possidet.
4 Aduentitiorum vsusfructus licet patri queratur illumq retinere post filij mortem possit: qñ non procedit nepotibus relictis ex filio numer. 17. idẽ in fratre vel sorore relictis per filium. nu. 16.
5 Mater sui filij qui non agnita paterna hereditate post mensem a morte sui patris decessit hereditatез nõ aditam per eam lapsis. xx. annis ad petitionem eorũdem bonor illa vt heres nõ aditur.
6 Ascendentis hereditas non agnita in descẽdẽtẽ transmittitur.
8 Heres dici non potest extraneus qui ignorat mortẽ testatoris.
9 Hereditas trãsmittitur tantum iure suitatis a liberis in liberos.
10 Uxor quando et quo iure marito succedere possit.
11 Hereditatis trãsmittende vota parẽtuз ascendentiũ que nã sunt.
12 Regula per quã vota sunt parentum et quod querunt liberis seruant non limitatur in materia successionum.
13 Legis cuз accutissimi et. l. j. de his qui ante apert. tab. dispositio ad parẽtes non trahitur.
14 Restitutio in integrũ ex persona minorũ nõ dat̃ lapso q̃driẽnio.
15 Usufructus aduentitiorũ filij quod parentibus acquiritur de quibus parentibus intelligatur.
18 Cõmunem rem pro indiuiso habens licite insistere potest.
19 Malus semper presumitur semel malus.

Consilium.cxlvj.

In nomine domini nostri iesu christi. Uidetur prima facie dñm ꝙ dicte matri cõpetat ius petendi dicta bona. nam constat ꝙ hereditas dicte Margarite auie dictorum pupillorum fuit pro dimidia delata dicto Laurentio ei⁹ filio qui vt mihi psupponitur adiuit dictaz hereditatẽ sue mr̃is ⁊ si non adiuisset transmisisset dictaz hereditatẽ p.l.vnicã.C.de his qui ante apertas tab.⁊.l.vnica.§.in nouissimo.C.de cadu.tol.

1 †⁊ hereditas dictorum pupillorũ delata fuit ad eorum matrẽ excluso auo paterno ⁊ patruo eorũdẽ. auten.defuncto.C.ad tertulia. Nec vr̃ sibi obstare ꝙ hereditas laurẽtij dr̃ non fuisse adita: qꝛ vr̃ posse responderi duobus modis. primo modo:

2 † qꝛ videtur ꝙ hereditas patris trãsmittatur ad matrem per.l.apud hostes.C.de suis ⁊ legitimis. prout per.d.l.tenuit gl.in.d.l.vnica. C.de his qui ante apertas tab.ꝙ hereditas ascendentis transmittatur in ascendentes licet non adita tenuit Jac.but.vt refert ⁊ sequtur bal.in.d.l.vnica.C.de his qui ante.apertas tabul.nam licet ille tex.loquatur de transmissione in liberos ⁊ non in transmissiõe in parentes tamen a paritate rationis trahi debet ad parentes fm eos. preterea ⁊ secundo videt̃ dicendum ꝙ hereditas dicti Laurẽtij fuerit adita. nam psupponitur ꝙ vnus ex dictis filijs Laurẽtij erat infans sub potestate aui qui potuit hereditatem Laurẽtij nomine infantis adire.l.si infanti.C.de iure deli.⁊ presupponitur ꝙ dictus auus possedit in vita dictorum pupillorum bona hereditaria dicti Laurentij insolidum ⁊ sic etiam pro rata delata ad dictuz infantem.

3 †Et qui potest adire hereditatem censetur adijsse possidendo bona hereditaria. vt habet̃ in.l.pro herede.⁊ in.l.gerit.ff. de acqui.here.⁊ facit ꝙ habetur in.l.non hoc.C.vnde legitimi in patre non restituente dotem maternam.

4 †Nec videt̃ obstare huic medio ꝙ pater quesiuit in vita Laurẽtij vsumfructum in dictis bonis aduenticijs Laurentij per titulum.C.de bonis maternis et sequentem titulum ⁊ vsufructus per patrem quesitus in bonis aduenticijs filiorum duret donec viuit pater etiam post mortem filiorum per.l.fina.C.ad tertul.⁊.l.sancimus.C. communia.de succes.⁊ l.quecunq.in princi.C.de bonis que liberis ⁊ propterea ratione dicti vsufructus potuit possidere dicta bona: ⁊ sic etiam hereditate non adita nomine dicti infantis per ea que habentur in.d.l.pro herede.⁊ in.d.l.gerit. Nam ad hoc videtur posse responderi ꝙ licet vsufructus quesitus per patrem in bonis aduenticijs filij duret regulariter etiam post mortem dicti filij per dicta iura tamen quandoq fallit inter cetera. fallit quando filius decedit superstitibus sibi filijs prout voluit pau.de cast.in.d.l.fi.ad tertul.per.l. quecunq v̾si.parentibus de bonis que liberis: ⁊ si dicta limitatio pcedit nõ potuit dictus auus retinere dicta bona pro portione hereditaria dicti infantis rõne vsufructus quẽ non habebat p dicta portione.

5 †His tamen non obstantib⁹ contrariũ puto de iure respondẽdum: videlicet ꝙ dicta mater non possit petere dicta bona nõ probata aliter aditione hereditatis dicti Laurentij. nam regula est ꝙ hereditas non adita non transmittitur.d.C.in nouissimo ⁊ qua regula non reperitur exceptuatus iste casus.

6 †Licet enĩ hereditas ascendentis transmittatur in descendẽtes beneficio.d.l.j.C.de his qui ante apertas tabu. tamen non transmittitur in ascendentes. l.ij.C.ad orficia.⁊ in.l.ij.§.si quis ex liberis.ff.ad tertuli. prout voluit Barto.in.d.l.vnica ⁊ in consilio incipiente in questione pposita dicendum est dicens ꝙ doc.idem tenent ⁊ ꝙ sibi semper visum fuit. Item tenet Ange.in.d.l.vnica in lectura mea licet Raph.aliter eum refert: ⁊ idem tenent Cy.Barto.Ange.Saly.⁊ Paul.de cast.in.d.l.ij.ad orficianum.⁊ communiter a docto.tenetur secũdũ Raph.in.d.l.vnica.⁊ in.d.l.si infanti.

7 †Nec obstat.d.l.vnica p quã se fundat glo. quia loquitur in transmissione iure suitatis: tum qꝛ est situata sub titulo de suis ⁊ legitimis.argu.l.imperatores.ff.de in diem adiectione ⁊ ꝙ no.glo.in.l.sticho.in princi.de condi.indebi. ⁊ in.c.j.⁊ in.c.ab arbitris de officio delega.lib.vj. tum etiaz: qꝛ tex. loquitur per verba heres sua extitit.

8 †Et tamen psupponit quod ignorauerit mortem patris de cuius agebatur hereditate. extraneus.i.non existens in suitate nõ potest esse heres si ignorat mortem eius de cuius hereditate agitur.l.heres institutus.in pn.ff.de acqui.hereditate.⁊.l.si is ad quem.eo.titu.⁊ iste est communis intellectus ad.d.l.apud hostes.

9 †Jure enim suitatis fit transmissio ad quoscunq.l.si fratres.C.de iure delibe.⁊ in.l.fi.ff.de condi.inst. ⁊ in.l.fi.§.si autem perpetuus.C.de curatore furio.⁊ in.l.vẽtre.ff. de acqui.here. vbi Barto.dicit esse casum ⁊ allegat plures concordantes idem vbiq tenet ꝙ ⁊ tenuit Pe.de bellapertica ⁊ post eũ fere omnes doct.⁊ sic est communis opi.⁊ indubitata. Licet glo.⁊ nonnulli antiqui secus voluerint ⁊ non bene nec obstat ratio qua mouentur Jaco.but.⁊ Bald.ad extensionem.d.l.j.C.de his q ante apertas tabulas scilicet ab idẽtitate seu paritate rationis. qꝛ immo non est eadem neq par ratio in transmissionez hereditatis nõ adite parentis per liberos in parentes que est i transmissione que fit a liberis in liberos. Nam liberi liberorum non possunt esse quin sint descendentes parentum de quorum hereditate agitur sed parentes liberorum alicuius possunt esset non parentes illius parentis de cuius hereditate agitur prout contingit in casu isto: qꝛ mater dictorum pupillorum non erat mater dicti Laurentij sed vxor q̃ nõ est ita fauorabilis quo ad successionẽ mariti prout liberi quo ad hereditatem ascendentis:

10 †ex quo vxor non succedit marito de iure ciuili nec de iure pretorio: nisi in subsidiũ.l.j.C.vnde vir ⁊ vxor

11 †preterea tex.d.l.j.de his qui ante apertas tabulas considerat desiderium eius de cuius hereditate agitur vt patet ibi aduersus auitum vel proauitum desiderium. est enim desiderium ascendentis quod eius bona deueniant in descentes.l.scripto.ff.vnde libe.⁊.l. nam ⁊ si parentibus.in princi.ff.de inoffi.testa. sed non est desiderium ascendentis ꝙ bona sua deueniant ad parentes liberoruz q sibi non attinent nisi iure affinitatis.

12 †Que regulariter non est in consideratiõe in materia successionuz.l.victrico.⁊.l.affinitatis.C. communia de successionibus quinimmo non est desiderium liberorum ꝙ eorum hereditas deueniat in eorum ascendentes.d.l.nam ⁊ si parentibus.in prin.merito ⁊c.

13 †Et nemo attentaret ꝙ dispositio.l.cum accutissimi.C.de fideicommissis facta fauore liberoruz scilicet ꝙ bona defuncti deuoluantur in liberos liberorum fundata in verisimili mente defuncti traheretur ad parentes liberoruz. ita nec est dicendum ꝙ extendatur ad parentes ⁊ sic patet ꝙ dicta mater non potest se fundare in dispositione.d.l.j.de his qui ante apertas tabulas nec potest se fundare in transmissione que fit iure suitatis: quia dicti pupilli non fuerunt sui heredes: quia non erãt in potestate Laurentij sed in potestate aui.l.iij.⁊.l.nam ciuium.ff. de his qui sunt sui vel alieni.⁊ instituta de patria potestate. sed filij non sunt regulariter sui heredes si non sunt in potestate patris.§. sui.instituta de heredum qualitate ⁊ differen. ibi qui modo in potestate morientis fuit ⁊ ibi aut qualibet alia ratione liberatus ⁊ in l.vnica.§.extraneum.C.de rei vxorie actione.⁊.l.in suis.ff.de liberis ⁊ posthumis.

14 †Nec etiam potest dicta mater niti in restitutione in integrum ex persona minorum: quia est elapsum temp⁹ quadriennij quod datur ad impetrandum restitutionem in integruz. l.fina.C.de temporibus in integrum restitutio. ex quibus patet quod nõ potest petere dicta bona si hereditas Laurentij non fuit adita per filios seu nomine filiorum. Nec potest se fundare ꝙ hereditas Laurentij fuerit adita per auum infantis nomine ipsius infantis: ex eo quia retinuit bona Laurentij prout supra in contrarium deductum est: quia respondetur quod dictus auus potuit licite retinere dicta bona ratione vsufructus quez quesiuit viuo laurentio durauit etiam post mortem Laurentij per dictã.l.quecũq. in princi.cum similibus supra adductis.

15 †Nec obstat.d.l.quecũq. versiculo parentibus. ⁊ quod per illum tex.dicit Pau.de ca. in.d.l.fi.ad tertu.dicens qd licet regulariter vsufructus quesit⁹ patri in bonis aduenticijs filij duret apud patrem donec duret eius vita ⁊ sic etiam post mortem filij: tamen fallit quando filius decedit superstite sibi filio vel nepote: nam tunc deficit antiquus vsusfructus: ⁊ illum habet auus vel proauus tanq̃ quesitus de bonis nepotis vel pronepotis per.d.l.quecunq versiculo parentibus. quia respondetur quod dato sine preiudicio veritatis quod dicta limitatio Pau.de ca. procederet: tamen esset intelligenda si bona filij essent quesita nepotibus: quia alias auus vel proauus nõ posset vsumfructum habere tanq̃ de bonis nepotis vel pronepotis ex quo non essent bona nepotis vel pnepotis si illa non q̃siuissent adeundo hereditatem eorum patris ⁊ aui. ⁊ sic verba Pau.de ca. non militant ante aditam hereditatem laurentij ⁊ sic standum est regule predicte ꝙ vsufructus patris durauerit etiam post mortez Laurentij ⁊ durante vsufructu potuit pater laurentij citra ius et nomen heredis laurentij etiam vere existente limitatione Paul. de cast. cum qua legendo dictã.l.fina. transiui fretus auctoritate Pau.de cast. non inuento contraditore: tamen cuz alias casus mihi in facto occurrisset dicta limitatio visa fuit non vera ⁊ nũc etiã idem videtur: nam tex.dicta.l.quecunq in principio generaliter disponit quod vsufructus quesitus ratione patrie potestatis per patrem vel auum in illis bonis filij vel nepotis duret durante vita patris vel aui: licet immediate subdat casum quo filius vel nepos decesserit superstite nepote vel pronepote. ideo generalitas dicti principij est intelligenda etiam in dicto casu quo filius decesserit superstite nepote vel nepos superstite pronepote: preterea tex. ille immo decidit ꝙ pr̃ vel auus habeat vsumfructũ ⁊ imediate subdit ꝙ dñium eaꝝ rerũ pmaneat apud filios vel nepotes vl̾ pnepotes. ⁊ sic loquit̃ de dñio filij q lucrat⁹ fuit bona aduẽtitia: ⁊ sil̾r de dñio pmãsuro post ei⁹ mortẽ apud ei⁹ filios ⁊ nepotes ⁊ put quo ad filiũ q lucrat⁹ fuit itelligit̃ dñio separato ab vsufructu: itelligẽdũ est in dñio sepato ab vsufructu quo ad filios vl̾ nepotes lucrãtes vt sic vnũ determiabile determinãs p̾l'a determiabilia ea piter determiet.l.fi. C.de sen.⁊.l.iã hoc iure.⁊.l.luci⁹.ff.de vulg.⁊ pup.cũ cõcor.⁊ p̃z hoc est ibi casus ꝯ dictã limitationẽ pau.de ca.⁊ dict⁹ v̾sicul⁹ parẽtib⁹ vr̃ ꝙ sit referẽdus nõ solum ad pximũ casum q loquit̃ nullo predictoꝝ remanẽte: sed etiã ad casus supiores: ⁊ sic qñ supersunt nepotes vel pronepotes ex eo qui bona lucratus fuit vt sic clausula in fine posita referat̃ ad oĩa precedentia p iura vulgaria ⁊ ẽt ne iducat̃

aliquo

aliquo casu correctio eius ꝙ in principio.l.generaliter disponitur
⁊ sic versiculus parentibus loquat̃ in parentibus qui habuerunt
16 in potestate filios vel nepotes qui ab initio bona lucrata fuerũt.† Et sic concordet dictus versiculus parentibus cũ principio legis pro qua intelligentia facit:qꝛ ille tex.pariter loquitur in casu quo filius vel filia qui vel que lucratus fuit decesserit non superstitibus sibi liberis:sed fratre vel sorore vtrinqꝫ coniunctis vel ex altero latere tãtum.⁊ tamen in casu in quo filius decesserit superstite fratre vel sorore non limitat̃ per aliquẽ supradicta regula ꝙ vsufructꝰ duret in vita patris.ita sil'r non limitetur in casu in quo filius decedat
17 superstite nepote.† si quis autem vellet intelligere dictum versiculum parentibus in parentibus liberorum lucrantis:⁊ sic intelligere:vt dictus versiculus parentibꝰ discrepet a regula ꝓdicta ⁊ a ꝓncipio eiusdem legis responderi posset ꝙ lꝫ parentibus ꝓdictis querat̃ vsusfructꝰ: ⁊ sic auferatur a parẽtibus lucrãtis bona tñ nõ auferat̃ vsusfrctus donec viuunt liberi ꝓmorꝫ parentũ qui lucrati fuerant dictum vsumfructũ ⁊ sic ꝓuideat dictus versiculus parẽtibꝰ non liberis:vt sic minus recedatur a iure cõi hoc est a regula ꝓdicta vel intelligatur ꝙ parentes dictorum liberorꝫ habeant vsumfructum deficientibus parentibus qui primo lucrati fuerant vsumfructum:⁊ sic ex ꝓdictis deꝓhendunt̃ plures solutiones ad dictam limitationem pau.de cast.⁊ ad dictum versiculũ parentibus.Et insuper si quis vellet tenaciter insistere in dicto intellectu v'siculo parentibus.ꝙ.s.intelligat̃ in parentibꝰ liberorum ipsius lucrantis dicta bona:posset responderi ꝙ ꝓcedat qñ ipsi liberi lucrantis hñt parentes sub quorꝫ sint potestate alios a parente primi lucrantis bona vel si intelligatur in dicto primo parente intelligatur ꝙ habeat vsumfructum quem prius quesiuerat:qꝛ non suadet ratio ꝙ perdat vsumfructum quẽ habet vt illum de nouo acquirat ⁊ eo casu recedatur a regula absqꝫ considerabili effectu.Posset etiã intelligi.d.versiculus parentibus in parentibus primi lucrantis:⁊ ĩ parentibus filiorum vel nepotum nõ existente parente primi lucrantis:⁊ sit sensus ꝙ in dominio succedãt pariter parentes qui nõ habebant liberos in potestate prout habentes liberos in potestate: tamen vsumfructum habeant soli parentes qui habebant liberos in potestate:⁊ prout nõ declarat tex.qui parentes succedant in dominio:sꝫ venit declarandũ per alia iura.puta si concurrerẽt pater auus vel mater ⁊ auia non oẽs succederent sed proximior ita dicamus in versiculo parentibus ꝙ si in vsufructu cõcurreret pater filij qui primo lucratus fuit bona ⁊ pater filiorꝫ ipsius qui eorum hẽat vsufructum vel quo iure habeat nõ declaret̃ per illũ tex.sed veniet declarandũ per alia iura per que disponit̃ ꝙ pater qui primo lucratus fuit vsumfructum illũ habeat donec viuit ⁊ iste intellectus magis placet solum videt̃ aduersari :qꝛ litera aliqual'r trãsportat̃ :sed esset incõueniens ꝙ si cõcurrerent mater ⁊ pr̃ haberet solum vsumfructum.Et siqs tenaciter vellet insistere in contrariũ posset tenaciter respõderi ꝙ ille tex.loquitur in lucris nuptialibus ⁊ nõ loquitur in alijs bonis.⁊ sic pluribus medijs deducitur ꝙ dictus pater Laurentij potuit licite retinere dicta bona etiam pro rata nepotis infantis:⁊ sic non censeatur retinendo dicta bona adiuisse hereditatem pro nepote infante ex quo poterat retinere licite citra ius ⁊ nomen heredis dicti infantis.Preterea ex quo presupponitur in puncto ꝙ nepotes predicti decesserunt infra mensem post mortem Laurentij si in illo tempore dicti mensis non fuerunt recollecti fructus non apparet ꝙ voluerit retinere dicta bona ꝓ ratis pertinentibus ad dictos nepotes:qꝛ potuit insistere rei ratiõe
18 vsusfructus qui sibi competebat pro rata filij superuiuẽtis:† qꝛ habens rem cõem pro indiuiso potest licite insistere ⁊ vti re cõi vt habetur in.l.duo fratres.ff.de acquirẽ.heredi.Preterea ex quo duo nepotes supererãt ⁊ vnus erat maior infante ꝙ retinuit illicite ꝓ parte nepotis maioris infante pro quo non poterat adire per ea que habentur in.d.l.si infanti.⁊ in.l.potuit eodẽ titu.Ita censeat̃
19 potuisse illicite retinere pro illa rata infantis.† Semel em̃ malus presumitur semper malus in eodem genere mali regula semel malus in sexto:⁊ lege hos accusare.§.ijsdem de accusatio.ex quibꝰ patet ꝙ hereditas Laurentij non censetur adita nomine dictorũ nepotum vel alterius eorum nec censetur non adita trãsmissa ad matrem et consequenter dicta mater nullum ius habet petendi dicta bona. Laus deo.

Summarium super cõsilio.cxlvij.

1 Aditio hereditatis presumitur possessione eiusdem.
2 Donare vel cedere non potest faciens actum qui non potest esse efficax nisi mediante aditione.
3 Dos retinet tacitam hypothecam super bonis mariti.
4 Donare seu alienare ꝙ non possit mulier absqꝫ licẽtia sui superioris statuto vrbini dictante quando non vendicet sibi locũ in alijs rebus sibi relictis testamento vna cum filijs communibus quasi ꝑ totum consi. nu.16.
5 Aditio hereditatis qñ presumatur per habitationem principalis domus hereditarie.nu.10.
6 Vidua continens dicitur perseuerare in matrimonio.
7 Habitatio matris cum filio illa iure familiaritatis fieri dicitur.
8 Partem in re habens tota re quandoqꝫ potest vti.
9 Possessor totius rei que pensioni subiacet cuius est debitor ratione partis non tenetur pro parte que non est sua.
11 Ignorantia presumitur nisi probetur scientia.
12 Ignorantia presumitur in vno licet probetur sciẽtia in altero.
13 Repudiatio hereditatis presumitur per donationem illius.
14 Iuramentum operatur validitatem actus.
15 Actus quod licite siue illicite fieri potest celebratꝰ tamen interꝓtatur factus modo licito.
17 Cessit et concessit verba quid importent ⁊ ad que referantur.
18 Impropriari quando possint verba.
19 Hereditas non adita ad heredes non transmittitur.
20 Lege prohibente aliquid fieri cum pena non vitiatur actus inde secutus.
21 Alienatum non dicitur quod adhuc in dñio venditoris remanet licet venditum sit.
22 Statuti verba non debent improprie verificari sed proprie semꝑ.
23 Lex oratio.ff.de spons.non verificatur in penalibus.
24 Licentia superioris requisita in certa re sufficit ꝙ post instrumẽtũ interueniat ante tamen translationem dominij.
25 Turpitudinem sui auctoris heredi allegare non licet.

Consilium.cxlvij.

IN nomine domini nostri iesu christi. In hac consultatione videtur prima facie dicendũ qd̃ ex quo in dicta hereditate sunt domus et alia bona immobilia in dicta donatione videtur quod censeantur donata dicta bona immobilia hereditaria
1 pro rata in qua dicta domina Francescha fuit instituta.† Nam ipsa censetur adiuisse hereditatem possidendo domos ⁊ bona hereditaria per ea que habẽtur in.l.j.C.de repudianda ⁊ absti.here.et l.pro heredes.⁊.l.gerit.ff.eodem titulo.⁊ per consequens videtur quod dicta bona ad eam pertinerent ⁊ venerint in dicta donatione attentis generalibus ⁊ vniuersalibus verbis dicte donationis. Et insuper dato quod non adiuerit prius dicta Francescha dictã hereditatem dicti ser Bartholomei tamen videtur quod censeatur illam adiuisse faciendo dictam donationem in qua cessit dedit et concessit omnia iura que habebat vel habere poterat ⁊ sibi quomodolibet competentia ⁊ competitura in ⁊ super dictis bonis et hereditate:nam constat quod habere poterat dicta bona hereditaria adeundo ⁊ erant sibi competitura:ideo illa iura dando et ce-
2 dendo videtur quod voluerit hereditatem adire:† quia illa nõ poterat aliter dare vel cedere ⁊ faciendo actum qui non poterat esse efficax nisi mediante aditione censetur quis adire.l.si auia.C.de iure delibe.vbi est.tex.quod institutus in duabus vncijs hereditaris auie illas duas vncias relinquendo censetur adire hereditatem facit.l.illud.ff.de acquiren.heredi.Idcirco videtur qd̃ sit nulla dicta donatio facta absqꝫ licentia superioris quatenus concernit bona immobilia ⁊ etiam videtur qd̃ sit nulla quatenus censetur donasse iura dotium suarum que expresse ⁊ specifice comprehendun-
3 tur sub verbis donationis.† Maxime attẽto qd̃ pro dote sunt hypothecata bona mariti ⁊ pro legato sunt hypothecata bona hereditaria testatoris.l.j.⁊.ij.C.communia de legatis.⁊.l.j.C.de rei vxorie actione.⁊.l.assiduis.C.qui potiores in pignoribus habeantur. et per consequens pro dicta sua dote sibi legata per dictum testatorem habebat dicta Francescha ius in bonis immobilibus dicte hereditatis adeo quod videtur comprehendi sub prohibitione dicti decreti quatenus disponit non solum super alienatione rerũ mobiliũ:sed etiam si alienatur aliquid ex bonis immobilibꝰ:et ex quo decretum predictum loquitur generaliter aliquo titulo inter viuos in alterum alienare ⁊ constat qd̃ donatio est titulus inter viuos vt patet titul.pro donato per totum.Ideo videtur quod veniat sub dicta prohibitione ⁊ quia masculinum regulariter concipit femininum per iura vulgaria.idcirco videtur quod in dicto decreto comprehendatur etiam mulier alienans:⁊ quia non distinguit inter alienantem in coniunctum vel extraneum non videtur quod per nos possit distingui.l.iij.ff.de offic.presi.sed generaliter loquens generaliter militet.l.j.§.generaliter.ff.de legatis prestã. et canone si Romanorum decimanona distinctione cum concor-
4 dantijs.† His tamen non obstantibus contrarium puto de iure respondendum videlicet quod dicta donatio non debeat iudicari nulla.ad cuius rei euidentiam premitto quod dicta domina Francescha non apparet quod adiuerit hereditatem dicti testato-
5 ris:immo ex deductis in themate potius innuitur contrarium.† Non enim censet̃ adiuisse hereditatẽ predictam ex eo:quia ꝯtinuo per multos annos habitauit domũ hereditariã:⁊ verisimiliter praticauit in alijs bonis hereditarijs:nam lꝫ is cui delata ẽ hereditas habitãdo domũ hereditariã censeatur adire.l.j.C.de repu.⁊ absti. heredi.cum ibi no.tamen fallit quando subest alia causa ex qua licite potuit domum habitare prout voluĩt Bart.in.l.gerit.ff.de acqui.heredi.⁊ doc.maxie bal.⁊ Pau.de ca.in.d.l.j. exẽplificãtes in filio qui in vita pr̃is habitabat dictam domum vna cum patre et

habebat bona patris obligata pro restitutiõe dotis materne quo casu non censetur habitasse post mortem patris animo capiendi hereditatem ẜm eos. Eadem ratione idem dicendũ est in vxore instituta herede a viro vna cum cõmuni filio que in vita testõris habitabat domũ ⁊ bona testõris erant sibi obligata pro eius dote. ⁊ per p̃ns dicta Francescha non censeatur adiuisse hereditatẽ predictã: lʒ continuauerit habitationem domus ⁊ forte vsum aliaꝝ rerum

6 ꝓut faciebat in vita testõris. †Et maxime: q̃ꝛ vxor post mortẽ mariti existens vidua censeť perseuerare in eodẽ m̃rimonio vt est tex. in .l. fi. C. de bonis m̃nis. ex quo censeť quodãmõ ꝯtinuare m̃rimoniũ suadet rõ ꝙ lʒ sibi cõtinuare habitationem dom⁹ in qua cõstãte m̃rimonio habitabat: lʒ nõ sit heres mariti: ⁊ maxime hoc per-

7 suadeť qñ est heres filius cõis testatoris ⁊ sue vxoris: †nã solet m̃r habitare vna cum filio lʒ nullũ ius habeat in domo ⁊ censeť id facere iure familiaritatis per ea que h̃nť in .l. qui iure familiarita-

8 tis. ff. de acqui. pos. †Et licet fili⁹ nõ habeat nisi ptẽ domus ꝓ indiuiso: tñ potest vti ⁊ frui tota domo vna cũ sua familia ex quo erat ad eum vsum destinata per ea que habentur in .l. sabinus. ff. cõi di-

9 uidundo. †Adeo ꝙ etiã si possidet insolidũ rem que poterat dari ad pensionẽ ⁊ forte solita erat locari nõ ꝓpea teneť aliqd soluere ꝓ pte que nõ erat sua prout dicit Ange. in .l. duo fr̃es. ff. de acqui. here di. vt refert ⁊ seqtur pau. de ca. in .l. j. in fi. C. qui testamẽta facere p̃nt. ⁊ allegat glo. in d. l. sabin⁹ ⁊ tangit ponta. in d. l. duo fratres.

10 ⁊ optime facit ꝙ ibi no. Jmo. post Richar. malũ. ⁊ Ang. ibi. †Jõ potuit dicta mater habitare dictã domum iure familiaritatis filij qui poterat rõne sue partis tota domo vti ⁊ p̃mittere alijs sibi cõiunctis saltẽ matri ꝙ secũ habitaret in dicta domo ⁊ pariter ꝙ practicaret in alijs bonis prout faciebat in vita mariti ⁊ prout solent matres habitare ⁊ cõuersari ⁊ vti bonis filiorum ⁊ sic pluribus medijs licuit dicte Frãcesche habitare in dicta domo citra ius ⁊ nomen heredis: ꝓpterea ex dicta habitatione nõ censeať probata aditio. ⁊ maxime attento ꝙ ipsa non administrabat neq̃ fructus aliquos percipiebat ex bonis hereditarijs ꝓut in puncto ꝓsupponitur ex quo coniecturari potest ꝙ nõ habuit animũ adeundi here-

11 ditatem: †qđ maxime ⁊ clare ꝯcludẽdũ esset si aliter non ꝓbareť ꝙ habuerit notitiam dicti testi. ꝓsumiť .n. ignorãtia .l. verius. ff. de ꝓ-

12 ba. ⁊ regula presumitur ignorãtia in .vj. ⁊ .l. fi. ff. pro suo. Nec ob. † ꝙ ex instr̃o donationis apparet ꝙ ipsa habuit notitiã relicti sibi facti in testõ: ⁊ q̃nr videť ꝙ presumať habuisse notitiã etiam instõnis per .l. non est ferendus. ff. de trãsac. q̃ꝛ respondeť ꝙ probať notitia predicta dicti relicti tp̃e donationis nõ ꝓpterea probať ꝙ habuerit prius talẽ notitiã. potuit enim tũc sibi notificari per donatariũ vt efficacior esset donatio. vnde non probať necessario noti-

13 tia prioris tp̃is. ar. l. non hoc. C. vñ legi. ⁊ c. in p̃ntia. de ꝓba. †Nec per dictam donationẽ censetur adiuisse hereditatem. immo poti⁹ potest persuaderi ꝙ per dictam donationem censeatur repudiasse dictam hereditatem: nam constat ꝙ quis non censetur eligere viã per quã eius actus vitietur. l. iij. ff. de militari testamẽto ⁊ maxime

14 hoc casu in quo premittitur clausula oĩ meliori modo ⁊c. †Et in quo interuenit iuramẽtum ꝙ operatur vt actus valeat eo mõ quo

15 melius valere potest. l. cum pater. §. filijs matrem. de lega. ij. †Jtẽ qñ actus celebratus potuit fieri licite. ⁊ illicite interpretať factus modo licito: ⁊ non mõ illicito. l. merito. ff. pro socio. ⁊ ꝙ h̃r in d. l.

16 pro herede. ⁊ in d. l. gerit. †Jtem cõstat ꝙ si dicta Frãcescha adiuisset hereditatẽ in qua erãt bona stabilia nõ fuisset sibi licitũ donare dicta bona absq̃ licentia ⁊ donatio nõ esset efficax saltem: q̃ꝛ bona donata venissent confiscãda ⁊ donãs ⁊ donatari⁹ icurrissent penã. idcirco dicta interpretatio videtur aufugienda cũ possit dicta donatio al̃r interpretari. ita ꝙ erit licita ⁊ efficax absq̃ licẽtia ⁊ bo-

17 na hereditaria etiã immobilia cẽsebunť venisse in dicto cõtractu. † Jn quo dicta Francescha nõ solum dedit ⁊ cessit: sed etiã concessit et mandauit inter que verba est differentia quam ponunt gloss. et doc. in .l. ad eum. ff. de dona. ⁊ non solum ius ꝙ habebat: sed etiam ius ꝙ habere poterat dicendo ius ꝙ hʒ vel habere põt. ita ꝙ põt interpretari ꝙ singula verba precedentia referanť singulis verbis sequẽtibus ⁊ sic verbum cessit referatur ad ius ꝙ habet ⁊ verbum concessit referatur ad ius ꝙ habere põt ꝙ tunc cedi nõ poterat: sed poterat concedi ⁊ mandari ꝙ haberet donatarius ius ꝙ ipsa donatrix habere poterat. s. adeundo hereditatem. nam recusando hereditatẽ contẽplatione donatarij vt eius portio accrescat portioni legatarij satis large loquendo põt dici ꝙ cõcessit ius ꝙ habe-

18 re poterat in hereditate dicti testatoris dcã donataria: †licet aliq̃liter verba iꝓpriẽť ꝙ p̃mittitur rõne subiecte materie. Jtem vt ꝯditionum verba. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊ .l. pater seuerinã. in p̃nc. ⁊ §.

19 ff. familie hercis. cum multis similibus. †Dato autẽ quod nõ censeatur repudiasse satis est ꝙ non constat ꝙ ipsa adiuerit hereditatẽ: quia decedens non adita hereditate sibi delata illam non trãsmittit ad eius heredes. l. quoniam sororem. C. de iure. deliberan. ⁊ .l. j. §. in nouissimo. C. de cadu. tollẽ. ita ꝙ talis portio accrescit coheredi. d. §. in nouissimo. ⁊ §. his itaq̃ eadem lege. †Secundo alia ra-

20 tione dicẽdum videtur ꝙ dicta donatio nõ debeat iudicari nulla ex eo: quia in decreto predicto non exprimitur ꝙ sit nulla donatio vel alia alienatio immobilium facta absq̃ licentia: sed adijcitur duplex pena scilicet confiscationis ⁊ alia pena pecuniaria. Et quãdo lex prohibet actum fieri licet regulariter act⁹ in contrarium fact⁹ sit ipso iure nullus. l. non dubium. C. de ll. ⁊ .l. iubemus el secundo. C. de sac. san. eccle. tamen prout dicunt Jaco. but. Dy. ⁊ Cy. in d. l. non dubium. ⁊ bal. in fi. prime questionis fallit quãdo lex vltra procedit adijciendo penã cõtrafacienti: preterea ⁊ tertio dictum decretum prohibet alienationẽ fieri aliquo titulo inter viuos. alienatio autem proprie dicitur quando res efficiť aliena: q̃ꝛ dñiũ i aliũ trãs-

21 fertur. l. j. ff. de fundo dotali. †Jõ non dicitur alienatum ꝙ adhuc in dñio vẽditoris adhuc remanet lʒ venditũ sit vt est exp̃ssum in .l. alienatũ. in p̃n. ff. de v̾b. sig. dñium aũt nõ transferť ex solo titulo donationis vel alteri⁹ cõtract⁹ sine traditione. l. traditionibus. C. de pac. traditio aũt nõ apparet: merito nõ facta traditione lʒ dicta donatrix habuisset dñium bonoꝝ immobiliũ que comprehenderẽ-

22 tur sub verbis donationis non censerentur alienata. †Et propter ea nõ verificarenť verba dicti decreti ꝓprie sumpta prout ꝓprie v̾r ꝙ sumi debeant. arg. l. iij. §. hec verba de negotijs gestis saltem cũ dictum decretũ sit exorbitans. Jdeo restringendũ. argu. legis ius singulare. ⁊ .l. ꝙ vero contra. ff. de legibus cũ simi. etiam vbi verba oportet impropriari vt probatur in .c. cũ dilectus de cõsuetudine. multofortius quando verba si ampliareť statutum ĩpropriarenť prout contingeret in casu isto si decretum verificareť in contractu donationis non translato dominio ⁊ maxime p̃dicta videnť ꝓcedere: q̃ꝛ dictũ decretũ est penale ⁊ pene sunt restringende nõ ãpliãde. l. si p̃ses ⁊ .l. interpretatione. ff. de pe. ⁊ c. in penis. de regu. iur.

23 in .vj. cũ simi. †Nec videtur obstare lex oratio. ff. de sponsali. q̃ꝛ dicit Bald. in .l. j. C. si rector ꝓuin. ꝙ d. l. oratio procedit per viam extensionis que extensio non procedit in iuribus penalib⁹ ẜm eum ⁊ ẜm dictã theoricã non procederet in isto decreto ꝙ est penale: ⁊ maxime: quia nõ militet omnino eadem ratio: q̃ꝛ retinens dominiũ obligatur ad onera realia ⁊ ad collectas que imponunť personis pro rebus ad que non tenetur qui bona alienata non habet ãpli⁹

24 et dictum decretum ponderat dicta onera. †Preterea ex quo decretũ req̃rit licentiam precedere alienationẽ videť ꝙ licẽtia sufficeret si interueniret post titulum ante dominij trãslationem et satis persuaderi potest ꝙ licet precedat titulus validus contrahentes abstineant ab alienatione anteq̃ impetrent licentiam: ⁊ venerint ad titulum vt sint certi de alienatione futura si licentia obtineať. Nam donatari⁹ erit promptior ad impetrandũ licentiam post cõtractum donationis q̃tum ante sit certus que non militant in terminis. d. l. oratio ⁊ est via brocardica. vtrum prohibito consequenti prohibeatur antecedẽs ⁊ danť varie theorice in d. l. j. si rector ꝓuincie ⁊ in multis alijs iurib⁹. dato insuper ꝙ dicta donatio si nulla: sine tamen preiudicio veritatis videtur ꝙ nõ possit dici nulla ꝑ ser Mattheum heredem dicte donatricis. Ex causa: q̃ꝛ sit facta cõtra dictum decretũ: nam turpe videtur subdito facere contra ꝓhibitionem penalẽ superioris. arg. c. ij. de maioritate ⁊ obedientia. ⁊

25 c. omnis anima de censibus. †Et heredi non licet allegare turpitudinem sui auctoris. C. de his que in fraudẽ alienata sunt. l. filios. et l. si creditorib⁹. C. de seruo pignori dato manu. Preterea dicta donatrix obligando se ⁊ heredes suos renunciauit quibuscunq̃ iuribus ⁊ beneficijs quibus modo aliquo dicta donatio ⁊ omnia singula in ea contenta elidi seu infringi possent ⁊ generaliter oib⁹ alijs beneficijs ⁊ iuribus sibi quomodolibet cõpetentibus ⁊ cõpetituris quacunq̃ ratione causa vel iure. que verba sunt multum generalia que nihil videntur excludere. Et postea subdit ꝙ promisit ⁊ promittendo solemniter iurauit oĩa ⁊ singula suprascripta firma rata ⁊ grata haberet obseruare ⁊ in nullo contrafacere dicere opponere vel venire per se vel alium aliqua ratione vel causa de iure vel de facto sub pena ⁊c. sub quibus verbis vniuersalibus cõprehenditur sine dubio etiam iste casus scilicet quod promisit non dicere de nullitate ⁊ sic opponere ⁊ venire contra dictam donationem ⁊ contenta in ea ⁊ maxime: quia promisit in nullo contrafacere iure vel de facto: et quia verba sunt clara non est admittenda voluntatis questio. l. ille aut ille. §. cum in verbis. de legatis. iij. ⁊ ex quo censetur fecisse pactum de non opponendo exceptionem nullitatis illud pactum astringit eam ⁊ eius heredem ⁊ parat saltem exceptionem. §. pretor ait de pactis cum infinitis simílib⁹. ⁊ maxĩe cũ dictũ pactum sit iuramento firmatum: et licet alienatio prohibeať fauore publico: ⁊ sic pro interesse publico: tamẽ licet publice intersit ꝙ non alienetur non interest publice quod ad instantiam alienãtis ⁊ in eius vtilitatem pronuncietur nulla. Attento maxime ꝙ principaliter prohibitio dirigitur in alienantẽ ⁊ principaliter in odiũ alienantis: vnde non debet retorqueri in fauorem. argu. l. ꝙ fauore. C. de ll. ⁊ c. ꝙ ob gratiam. de regu. iur. in .vj. ⁊ .l. legata inutiliter de leg. j. Ex quibus omnibus saltem simul iunctis concludendum satis de plano arbitror ꝙ dictus Bartholome⁹ debeat absolui a petitione dicti ser Matthei ⁊ dictus ser Mattheus nequeat petere aduersus dictum Bartholomeum bona immobilia dicti olim ser Bartholomei testatoris. Laus deo.

¶Summarium

Summarium super cõsilio.cxlviij.

¶ Consilium.cxlviij.

In nomine domini nostri

iesu xp̃i. Uiso quodã ꝓthocollo ꝛ dubio super quo consiliũ petit̃: videt̃ prĩa facie dõm ꝙ hominib⁹ dicti castri montis viti liceat predicta facere in dicta silua inuita vniuersitate ciuitelle ex quo per arigã dicti castri fuerũt cõstituti syndici ad paciscendũ ꝛ transigendũ cum cõi ꝛ hominibus dicti castri mõtis viti ꝛ aringa vt ꝑ suppono est vniuersitas dicti castri vel cõsiliũ repre sentans vniuersitatem predictã. † Nã illud qȯ facit cõsilium alicuius oppidi censet̃ factum per ipsum oppidũ seu vniuersitatem. Ut notat glo.in.l.aliud.§.refert̃.ff.de reg.iur.ꝛ bar.in.l.oẽs populi.ff. de iustitia ꝛ iure.ꝛ facit.l.municipes.ꝛ.l.ꝙ maior.ad munici.et lex nulli.ff.ꝙ cuiusq; vniuersitatis noĩe.ꝛ.l.municipibus.ff.de condi. ꝛ demon.nam illi per quos gerunt̃ negotia vniuersitatis pñt contrahere.ꝛ vniuersitatem ad obseruantiã cõtractus:ꝛ ad penam in eo appositã obligare.vt no.gl.d.§.refert̃ per dicta iura ꝛ sic dci syndici ꝯstituti ad paciscendũ ꝛ trãsigendũ vr̃ ꝙ habuerint facultatez cõpromittendi ꝛ obligãdi vniuersitatẽ ciuitelle ad obseruãtiã compromissi ꝛ ad penã in eo cõtentam: ꝛ ꝯñr ad obseruantiã laudi qȯ dependet a ꝯpromisso.l.nõ distinguemus.§.de offõ.ff.de arbi. ꝛ.l. si cum dies.§.plenũ.e.ti. † Constat.n.ꝙ cõpromissum est spẽs pacti ꝛ censet̃ spẽs trãsactionis secuto laudo aut̃.si vero cõtigerit cũ ibi notatis.per glo.ꝛ doct.C.de iudicijs.ꝛ ex cõpromisso oritur exceptio pacti pro obseruãtia laudi.l.cum antea.in princ.C.de arbitris.iõ habentes arbitriũ paciscendi ꝛ trãsigendi: vr̃ ꝙ possint compromittere ꝛ maxime quando subditur clausula ꝛc. que solet continere clausulas ampliantes mandatum. Attento ꝙ sub dicta clausula ꝛc.cõtinentur ea que solent apponi in similib⁹ instrumentis per ea hñr in.l.gallus.§.qdam recte de liberis ꝛ posthu. Idcirco cum dicti syndici generaliter cõpromiserint in arbitrum ꝛ arbitratorẽ dando ei amplissimam facultatem laudandi ꝛ arbitrãdi et ille laudauerit ꝙ hoĩb⁹ castri mõtis viti liceret pasturare ꝛ lignare in dicta silua videt̃ ꝙ dicti homines ciuitelle sint astricti ad obseruantiam dicti laudi ꝛ liceat hominibus montis viti vigore dci laudi vti dicta silua in lignando ꝛ pasturando ꝛ cõpetat eis exceptio pacti si ageretur contra eos vt nõ pasturarent neq; lignarent ĩ dicta silua ꝛ si aliter impedirentur possint agere ad penam cõpromissi.l.diem proferre.§.stari.ff.de arbi.cuz similibus. Et ꝙ dictis hominibus montis viti liceat predicta facere maxime dicẽdũ ex quo predicta continue fecerunt a tempore lati laudi ꝛ citra ꝛ sic per annos vltra octuaginta ꝛ sic videtur ꝙ saltem prescripserint dictam facultatem ꝛ ius lignandi ꝛ pasturandi in dicta silua cũ habuerint bonã fidem virtute dicti laudi cum tam longissimo tempore resultat prescriptio per.l.sicut ꝛ.l.omnes.ꝛ.l.si quis emptionis.C.de prescriptione triginta vel quadraginta annorum ꝛ maxime seruitutes prescribuntur: † qꝛ sufficit longum tempus etiam absq; titulo. l.si quis diuturno.C.si seruitus vendicetur. ¶ † His tamẽ non obstantib⁹ contrarium puto de iure respondendum: cõstat enim qȯ non probatur ꝙ cõpromittentes nomine castri ciuitelle habuerit mandatum ad cõpromittendum prout compromiserunt: nã dicta scriptura in qua continet̃ syndicatus eorum est defectiua in pluribus ꝛ omitto ꝙ non est publicata prout solent instrumẽta publicari: sed dato qȯ sit publica non habet nomen ꝑncipis prout regritur de consuetudine ꝛ etiam de iure vt in aut̃.vt preponatur nomen imperatoris in rubro ꝛ nigro.ꝛ per gloss.in.l.generali.C.de tabula. Itẽ deficit in dictio cuius omissio vitiat instrumentũ vt not. Bar.in.l.si librarius.ff.de regu.iur.ꝛ in.l.nominatim.ff.de condi. ꝛ demon.ꝛ in.l.admonendi.ff.de iureiur.ꝛ spec.in titu.de instrumẽtorum edictione.§.j.versi.post annos.ꝛ in titulo.de rescrip.§.iiij. versi.item ꝙ non est. ꝛ per Bald.in prima consti.C.§.excepto.ꝛ in l.fi.iij.col.C.de fideicommissis. † Itez instrumento syndicatus debent describi nomina interuenientiũ prout voluit Hostiẽ.in summa in titu.de syndico.ꝛ barto.in.l.j.ff.de albo scribendo: qȯ saltez procedit vbi agitur de vẽditione rerum ciuitatis vel castri per ea q̃ habentur in.l.fin.C.de vẽditione rerum ciuitatis lib.xj.ꝛ idem vbicũq; fit per vniuersitatẽ act⁹ multum põderosus: vt voluit bald.in l.j.ff.de magistra.cõue.ꝛ licet alias non esset necesse exprimere dicta nomina voluit Jo.and.in addi.Spe.ꝟsi. Itẽ opponitur.ꝟsic. seq.ꝛ bal.in.l.j.de magi.conue.ꝛ do.Anto.Imo.ꝛ panor.in.c.j. de syndico. Et dicunt Joan.an.do.Anto.Imo.ꝛ Panor.ꝙ cõmuniter cõsueuerũt instrumẽta sic concipi ꝯgregata tali vniuersitate in tali loco more solito in qua interfuerũt due partes: ꝛ vltra representãtes ipsam vniuersitatẽ ipsa vniuersitas ꝯstituit talẽ syndicũ. Nam tunc credendũ est tali instrumento ẜm eos qui videnť sentire ꝙ saltem debeat in instrumento fieri mẽtio ꝙ interuenerũt due partes habẽtiũ interuenire representantes vniuersitatẽ per.l.nulli.ꝛ.l.plane.ff.ꝙ cuiusq; vniuersitatis nomine. Idcirco cum in casu nostro nõ cõtineat̃ in instrumẽto ꝙ interuenerũt due partes habentiũ interuenire in aringa nec ꝙ dicta aringa representaret cõitatem dicti castri ꝛ actus gestus per dictos syndicos fuerit multũ ponderosus. Attenta forma cõpromissi ꝛ laudi ꝙ videt̃ inducere quandẽ alienationẽ bonorũ dicti castri ciuitelle laudãdo qȯ liceat hoĩbus castri montis viti sine tẽporis ꝑfinitione pasturare ꝛ lignare in silua castri ciuitelle: qꝛ talis facultas nõ est minoris ꝑiudicij q̃ꝫ constitutione seruitutis. † Et tñ constitutio seruitis censet̃ species alienationis. Adeo ꝙ si res est ꝓhibita alienari nõ potest in ea seruitus constitui.l.fi.C.de reb⁹ alie.non alienã.pari ratione videtur dicendũ ꝙ nequeat facultas hmõi cõcedi ꝛ insup glo.in.d.l.nulli et Dy.ibi volunt ꝙ in creatione syndici debet interuenire decretuz superioris ꝙ lꝫ forte regulariter nõ procedat ꝓut voluerunt Guiliel.de cu.ibi ꝛ glo.ꝛ Bar.in.d.l.actor.ff.rem ratam haberi.tamen ꝓcedit quando syndicus creat̃ ad alienandũ rem vniuersitatis per d.l.j.C.de seruis reipublice manumi.ꝓut ibi no.bar.ꝛ in.d.l.nulli. et in.d.l.actor. † Non eñ possunt bona hmõi vniuersitatis alienari sine decreto sꝑioris: vt.d.l.j.ꝛ.d.l.fi.de vẽdẽdis rebus ciuitatis: ideo in mãdato ad alienandum requiritur decretum superioris et casu quo nõ requiratur in creatione syndici: tamẽ regritur postea in alienatione per dicta iura: † ꝛ qꝛ vniuersitas equiparatur pupillo prout dicit bart.in.d.l.nulli per notata in.l.j.§.ꝙ si nemo.eo.titu.ꝛ per.l.rempublicã.C.de iure reipublice lib.x.ꝛ licet.d.l.fi.de vẽdendis rebus ciuitatis.ꝛ.d.l.j.C.de seruis reipublice manumittẽ. † dici possit ꝙ loquãtur in bonis ciuitatis: tamen Bart.loquitur generaliter in vniuersitate: ꝛ similiter gloss.in.d.§.ꝙ si nemo. ꝛ ipse Barto.in.l.ciuitas.ff.si cer.peta.per specialitatem illi⁹.l.loquẽtis in ciuitate trahit a quãlibet vniuersitatem cum quo transit ibi Ange.et idem vult glo.ibi ꝛ Jaco.de arena eam sequens ꝙ saltem procedit in vniuersitate que eius negotia exercet per alios puta ꝑ administratores vel consilium. Nam tunc cõparatur ciuitati ꝓut voluit Barto.in.l.respublica.C.ex quibus causis maiores.volens ꝙ ꝓut respublica ciuitatis habet in integrum restitutionem: ita ꝛ alie vniuersitates que negotia sua expediunt per alios ꝛ ita communiter omnes tenet ibi.ꝛ.in.d.l.ciuitas vbi Jac.butr.exẽplificat in castris q̃ expediũt negotia ꝑ syndicos: ꝛ ꝑpositos qꝛ nimiũ difficile foret ꝙ pro singulis negotijs oẽs cõgregarent̃ ꝛ eandẽ opinionẽ approbat ibi Saly.ꝛ Raph.ꝛ idem cõcludit ibi bal.in recollectis ꝛ in effectu idem cõcludit in lectura.licet per alia verba.ꝛ idez tenẽt doc.ꝓut ibi dicit Paul.de ca.idem finaliter videt̃ velle pon. licet primo sequatur Barto.qui magis generaliter equiparat collegia ciuitati cuius opinio põt probabiliter teneri etiaz in vniuersitatibus paruis que quottidie congregant̃ que habent infantes ꝛ personasque non possunt cõsensuz adhibere: qꝛ vult Jac.de are. quod etiam parue vniuersitates que quottidie cõgregantur habeant in integrum restitutionem prout ciuitas. dicta eñ distictio inter paruam ꝛ magnam vniuersitatem non ꝓbatur iure nec ratione: qꝛ etiam in parua non reperitur consensus verus: sed fictus cũ sint multi pupilli ꝛ infantes q nõ consentiunt nec possunt ꝯsentire: † quoꝝ fauore castra ꝛ ville hñt restitutionẽ in integrũ q̃ꝫ tũcũq; sint parue ꝓut secũdũ Bal.in.d.l.respublica ꝛ ꝙ tales ꝑue vniuersitates habeãt restitutionẽ in integrũ ꝓut ciuitas firmat ibi Salyce.et idem tanq̃ꝫ equũ vr̃ tenere Jo.and.in additiõib⁹ spe.in ti.de in integrũ restõne ꝓut refert ꝛ seqt̃ Paul.de ca.in.d.l.respublica.

11 †Et prout circa restitutionem in integrum tales parue vniuersitates equiparantur ciuitati si habent infantes ⁊ pupillos. ita etiam videtur ꝙ in alijs inductis in fauorem ciuitatis equiparantur. puta in terminis dicta. l. fi. C. de vẽdendis rebus ciuitatis ⁊ dicte. l. ciuitas ⁊ ꝓcedere potest opinio. glo. Jac. de arena ⁊ bar. in. d. l. ciuitas. ⁊ Pon. ibi quatenus sequitur Bar. qui nõ distinguũt inter vniuersitates paruas ⁊ magnas vel que exercẽt negotia per se vel per
12 alios. †Et opinio Jac. butri. ⁊ sequacium que distinguit inter vniuersitates paruas ⁊ magnas seu que gerunt negotia per se seu que gerunt per alios procedat in vniuersitatibus que non habent infantes vel pupillos nec etiam mulieres que non interueniunt ĩ cõgregatione vniuersitatis puta in vniuersitate scholarium vel mercatorum vel huiusmodi seu in his qui emunt salinas vel alios redditus ex publico de quibus in. l. j. §. j. ff. ꝙ cuiusq; vniuersitatis nomine in quibus exemplificatur in. d. l. ciuitas illud membrum Ja. but. de paruis collegijs. Et ideo cum dictum castrum ciuitelle habeat mulieres pupillos ⁊ infantes qui non interueniunt in vniuersitatis congregatione seu aringa ⁊ verisimiliter negotia sua expediat per alios videtur ꝙ equiparandum sit ciuitati: ꝙ in actu alienationis vel alienationi simili prout videtur esse datio potestatis in perpetuũ vtendi dicta silua in lignando ⁊ pasturando hominibus castri montis viti requiratur decretum seu cõfirmatio superio
13 ris per supradicta. †Et est aduertendum ꝙ etiã in alijs negocijs nonnulli tenent ꝙ in creatione sindici debet interuenire cõfirmatio superioris prout. tenet glo. in. d. l. nulli ⁊ videt̃ velle Jmo. in. l. si quis mihi bona. §. iussum. de acqui. here. licet possit aliter intelligi. voluit etiam Bald. in. l. j. C. de seruis reipublice manumittẽ. ꝙ requiratur auctoritas iudicis nisi creantium prepositi habeãt iurisditionem. Jtem Paul. de cast. in. d. l. nulli dicit pro concordia opinionum ꝙ aut sunt vniuersitates que non recognoscunt superiorem: ⁊ in eis procedat opinio bart. ꝙ non requiratur interuentus iudicis aut sunt vniuersitates que sunt subdite: ⁊ tunc secus et hoc tenendo non obstat ꝙ in instrumento dicitur ꝙ aringa fuit voce baiuli de commissione vicarij congregata: quia respondetur qd̃ aliud est dare licentiam vel mandatum vt vniuersitas conuocetur ⁊ congregetur aliud auctorizare vel confirmare seu approbare ea
14 que in vniuersitate disponuntur. †Quod autem vniuersitas congregari debeat de mandato superioris videtur probare text. in. l. obseruare. C. de decurionibus lib. x. ⁊ ibi not. Barto. ⁊ in. d. l. actor.
15 †Et licet bar. ibi dicat ꝙ decretũ superioris p̃sumitur quãdo vniuersitas congregatur de mãdato superioris vel ipsum mandatum censeatur decretum tamen respondet̃. ꝙ Bar. loquit̃ quãdo mandatũ precedit ꝙ vniuersitas congreget̃ ad tale qd faciendum ita ꝙ innotuerit superiori id quod habebat fieri in vniuersitate. tunc enim satis aperte apparet intentio mandantis ꝙ approbare intẽdebat illud factũ: sed quando simpliciter mandat ꝙ vniuersitas cõgregetur: q2 narratur in genere ꝙ habet tractare aliqua negotia vniuersitatis non declarato que sint: tunc nulla ratio suadet ꝙ tale mandatum precedens censeat̃ decretũ approbatiuum eorũ que postea fiunt ignorante superiore nec hoc casu loquit̃ Bart. qui loquitur vnde vniuersitas de mandato superioris est ad hoc adunata: vnde intelligatur quãdo superior mandat ꝙ vniuersitas ad hoc faciendum adunetur in hoc tamen medio nõ facio magnũ fundamentum maxime: quia cõmuniter statuta vel consuetudines prouident qualiter vniuersitates congregentur. ⁊ qualiter syndici cõstituantur: sed ex omnibus supradictis concludo ꝙ per dictum instrumentũ nullo pacto legitime probatur creatio dictorum syndicorum maxime valida ⁊ per adducta pro hac parte patent sublata
16 adducta in contrarium. †Dato autem ꝙ sit creatio valida dictorũ syndicorũ: tamen non censerent̃ habuisse mãdatuz ad compromittendũ eo modo ⁊ qua forma cõpromiserũt: nã dederunt facultatẽ arbitro ꝙ possit tollere vni parti ⁊ dare alteri in parua vel magna
17 quantitate ⁊ enormiter ledere: †que non videntur venire in generali mandato. Pront non venit iactatio rei sue. arg. l. cum de indebito de probationibus prout etiam dicta ratione non venit donatio. ⁊. l. si filius. ff. de dona. ⁊ in. l. contra iuris. §. fi. ff. de pac. ⁊ notat̃ in. l. si preses. C. de transactionibus nec veniunt turpia. ⁊ illicita. l. iij. §. si procurator. ff. ꝙ quisq; iuris. ⁊ in. l. si procurator. §. celsus. ff.
18 de conditio. indebi. †Sed non est licitum nec honestum aliquem enormiter ledere. l. siquis cum aliter. de verb. oblig. ⁊. c. quintaualis. de iureiur. Jmmo enormiter ledẽs p̃sumit̃ in dolo ex ꝓposito vt no. doc. in dictis iuribus. ⁊ in. c. cum contingat. de iureiur. ideo
19 predicta non veniunt in dicto mãdato. †Cũ dolus sit crimen stellionatus. l. iij. in p̃n. ff. de crimi. stellio. ⁊ nulla pactiõe ꝑmitti põt. l.
20 iurisgentiũ. §. illud nulla. ff. de pac. ⁊. l. cõuenire. ff. de pac. dotali. †Facit q2 in gñali cõmissione nõ veniũt ea que cõmittẽs nõ esset specialiter cõmissur⁹ regula in generali. i. vj. ⁊. c. ij. d̃ officio vicarij. e. li.
21 ⁊. l. obligatione gñali. ff. de pigno. †insup cõpromissum fuit factũ inter assertos syndicos dictarũ cõitatum noĩe cõitatum. ⁊ nõ habẽtes mãdatũ a ꝑticularibus hoĩbus dictarũ cõitatum ⁊ cõstat aliud esse cõitates aliud particulares homines cõmunitatũ. l. sed si hac. C. qui manumittitur. ff. de in ius vocãdo. ⁊. l. in tantũ. §. vniuersitatis. ff. de rerũ diuisione. Et ideo vr̃ ꝙ arbiter non potuerit laudãdo concedere ius pasturãdi ⁊ lignãdi hoĩbus particularibus dictarũ vniuersitatũ nec cõpromittẽtes potuerit alteri stipulari ⁊ sic hominib⁹ particularib⁹ dictarum vniuersitatũ. arg. l. stipulatio ista. §. alteri. de verbo. oblig. ⁊ instituta de innutilibus stipulationib⁹. §. si qs alij. ⁊. §. alteri. ⁊. l. ⁊ heredi. §. nos aũt. ff. de pac. ita ꝙ nulluz ius censet̃ quesitũ ex dicto laudo hoĩbus dictarũ cõitatum in. d. silua. nec etiã dicte cõitati montis viti ex pluribus medijs supra de
22 ductis. †Restat videre. vtrũ ius pasturãdi ⁊ lignãdi sit q̃situm prescriptione. circa qd̃ est premittẽdũ ꝙ si valuisset dictũ laudũ censeret̃ quesita quedã obligatio ⁊ actio ꝑsonalis ⁊ nõ seruitus p̃dialis vel ꝑsonalis. l. vt pomũ. in p̃n. ⁊ ibi per gl. bar. ⁊ Bal. ff. de serui. ⁊. l. pecoris. ff. de serui. rusticorũ p̃dio. ⁊ ꝑ ang. ibi. ⁊. l. mela. §. fi. ⁊ ibi ꝑ gl. bar. ff. de alimẽ. ciba. lega. vnde agit̃ de priscribẽda obligatione ꝑsonali que nõ possidet̃ neq; quasi possidet̃. l. iij. in p̃n. ff. de acq. pos.
23 nec reꝑit̃ iure cautũ: †ꝙ obligatio ⁊ actio ꝑsonalis q̃rat̃ p̃scriptione. facit instituta de obligationib⁹. vbi enumerant̃ modi qbus obligationes querunt̃. ⁊ silr̃ in. l. j. in p̃n. ff. de act. ⁊ obli. ad hoc. l. si cer
24 tis annis. C. de pac. ⁊ ꝙ no. gl. in. l. solẽt. ff. de officio presidis. †Et alr̃s habem⁹ ꝙ nõ p̃scribunt̃ s̃uitutes discõtinue. ff. de serui. l. seruitutes el. iij. ⁊ censent̃ discõtinue ille q̃ requirũt factũ hoĩs. l. foramẽ. ff. de serui. vrba. p̃dio. lz non ꝓcedat in s̃uitute ꝑsonali. puta vsufructus. l. fi. C. de longi tp̃is p̃scriptione ⁊ põt esse rõ: q2 vsufructuari⁹ naturaliter rem possidet. l. naturaliter. in p̃n. ff. de acq. pos. ⁊ est aduertẽdum ꝙ ex alio dicta cõitas mõtis viti non põt iuuari prescriptiõe: q2 cõitas non lignauit neq; pasturauit cũ suis aĩalib⁹ in
25 dicta silua. †Et lz hoĩes dicte cõitatis lignauerint: ⁊ pasturauerit in dicta silua nõ ꝓpea censent̃ dicti act⁹ gesti ꝑ vniuersitatẽ nec afficiunt vniuersitatẽ cũ aliud sit vniuersitas aliud hoĩes vniuersitatis vt dictũ ẽ ꝑ. d. §. vniuersitatis ⁊ dictũ. §. q manumittit̃. ⁊. §. sicut.
26 §. si quid vniuersitati. ff. ꝙ cuiusq; vniuersitatis noĩe. †Ad hoc em̃ vt actus gesti afficiant vniuersitatẽ reqritur ꝙ sint gesti vniuersitate solẽniter cõgregata ⁊ cõicato cõsilio ⁊ deliberatione habita gerant̃: vt not. bar. in. l. aut facta. §. fi. ff. de peti. ⁊ in. l. eos populi circa p̃ncipiũ de iustitia ⁊ iure. ⁊ ipse ⁊ Ang. ⁊ Pau. de cast. in. d. §. si quid vniuersitati ad hoc no. per glo. in. l. aliud. §. refert̃. de reg. iur. ⁊ per glo. in. l. sed ⁊ dolo. §. j. ff. de dolo. ⁊ ꝙ nota. gl. C. que sit lõga
27 consuetudo in rubrica. †Ex qbus pluries cõsului ꝙ lz hoĩes alicuius vniuersitatis fuerint vsi aliquo nemore pasturãdo ⁊ lignando nõ ꝓpterea censeat̃ quesita possessio cõitati: lz ꝙ est fortius vsi fuerint tanq̃ nemore cõitatis multominus in casu nostro in quo non apparet ꝙ fuerint vsi tanq̃ silua cõitatis mõtis viti coadiuuantur predicta: q2 mihi d̃r ꝙ etiã hoĩes aliarũ cõitatum circunstãtiũ qui nõ pretẽdunt h̃re aliqd̃ ius in dicta silua soliti fuerunt lignare ⁊ pasturare in dicta silua cõferret etiã si nõ appareret ꝙ dictum laudũ innotuerit hoĩbus montis viti. ita ꝙ tunc nõ censerent̃ vsi dicta sil
28 ua tanq̃ ex iure eis cõpetenti vigore dicti laudi. †Jgnorantia autem presumit̃ in facto alieno. l. si. ff. pro suo ⁊. l. verius. ff. de proba. ⁊ c. presumit̃ ignorantia. de reg. iur. in. vj. lz etiã presupposita sciẽtia idẽ cõcludendũ foret per alia media supra deducta per que concludo ꝙ cõmunitas mõtis viti seu ꝑticulares hoĩes ipsius nequeunt niti prescriptione circa predicta. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxlix.

1 Maritus lucrum dotis consequitur ꝓpter mr̃imonij onera.
2 Dos esse dicitur vbi sunt onera matrimonij.
3 Maritus qui dotis lucrum quo ad tertiam partem lucratur statuto perusij mortua vxore matrimonio consummato ita etiam lucratur matrimonio contracto per verba de presenti non tamen consummato vxore mortua.
4 Matrimoniũ cõsummatũ non dicitur nisi ꝑtes sint etatis legitie.
5 Matrimonij onera possunt per tertium supportari. nu. 7.
6 Donata vxori contemplatione mariti in dubio videntur data ab ipso marito.
8 Pater ⁊ filius est eadem persona.
9 Dotis dande actio siue illius promissio est mariti.
10 Dotalis rei dominus est maritus constante matrimonio.
11 Matrimonij contractui consensisse fingitur mulier sibiq; dotez restitui stipulasse.

¶ Consilium. cxlix.

In nomine domini nostri

iesu xp̃i. ¶ Licet meo iudicio hec ꝯsultatio parũ dubitatiõis habeat tñ ꝑ more seruando vr̃ p̃ma facie dñm ꝙ dict⁹ vgolin⁹ nõ debeat lucrari partẽ dicte dotis. †q2 vr̃ ꝙ lucrũ do
1 tis debeat ꝯsequi marit⁹ ꝑꝑ onera mr̃imonij. ar. l. ꝓ onerib⁹. C. de iure dotium ⁊. l. dotis fructus. ff. eo. ti. sed non vr̃ ꝙ dictus Ugolinus sustinuerit onera matrimonij q2 Marianus promisit dictam dñam rosatã ad domũ suam ducere ⁊ in ea retinere ⁊ gubernare exceptis vestib⁹ quottidianis quas ꝓmiserũt facere dicti Petrus et andreas ⁊ ita est verisilr̃e ꝙ secutũ fuerit. vz ꝙ dictus Marian⁹ duxerit dictã rosatam ad eius domũ ⁊ ipsam in eius domo retinuerit et alimẽtauerit ⁊ ꝙ vestes quottidiane sibi facte fuerit ꝑ dictos petrum et

trũ ⁊ Andreã ⁊ q̃nter cũ dict⁹ ugolinus nõ ↄ̃sumauerit matrimo-
nium ⁊ nõ alimentauerit dictã rosatam et cõsequenter non subiri-
2 nuerit onera matrimonij: ideo non debeat consequi lucrũ dotis.† Facit q̄ꝛ dos debet esse vbi sunt onera matrimonij. ff. de iure dotiũ. l. si is qui. §. ibi dos. ergo pari rõne similiter lucruȝ dotis debet esse vbi sunt onera matrimonij. preterea dicta rosata videtur ꝙ habitauerit cũ dicto mariano potius q̄ cum dicto vgolino ex quo marianus ꝓmiserat eam ducere ad domum suam et ibi eam retinere ⁊ alere. Sed statutum concedit marito lucrum dotis si matrimoniũ cõsumauerit vel cum ea cohabitauerit merito ⁊c. Attento ꝙ vt presupponitur matrimoniũ predictum non fuit consumatũ. Preterea ⁊ tertio dicte mulieres non consenserũt dicto contractui dotis et forte non cesserunt ⁊ concesserunt iura que habebant vel habere poterãt in bonis ⁊ hereditatibus earũ patris ⁊ aui dictis Petro ⁊ Andree ꝓut conuenit in dicto ↄ̃tractu inter ipsos contrahentes ⁊ forte dicta Polonia heres dicte rosate nolet ratificare dictum contractum dotis et potius habere bona paterna et auita nõ diminuta quatenus ad eas pertinebant quã dictam dotẽ cum diminutione dicte tertie partis quam lucraretur maritus quo casu videretur ꝙ dicta dos dñe rosate non ꝑtineret ad eius heredem. ⁊ ↄ̃sequẽter nec tertia pars ad eius maritum. ¶ † His tamen non obstantibus cõtrarium puto de iure rñdendũ. vȝ ꝙ dictus Ugolinus lucratus fuerit tertiam partem dicte dotis rosate sue olim vxoris ex quo eã desponsauit per verba de p̄nti dum erat nubilis etatis hoc est vltra duodecimum annũ: ⁊ simul habitauerunt. Et dictũ statutũ aperte disponit ꝙ maritus ⁊ sponsus qui cum vxore vel sponsa cohabitauerit lucretur tertiã partem dotis date vel ꝓmisse. ⁊ verba sunt clara. ideo nõ est opus interpretatione. l. ille aut ille. §. cum in verbis de le. iij. ⁊ vbi casus. l. municipalis vel cõmunis ibi nulla dubitatio. l. illã. ver. de mõ. C. de col. ⁊ l. ancille. C. de furtis. cũ si. adeo ꝙ remanet res clara. nõ obstantibus adductis in cõtrarium que nullaten⁹ obstãt. Non enĩ obstat prima rõ in cõtrariũ adducta: q̄ꝛ rñdetur q̄ͦ dictũ statutũ disponẽs ꝙ vir lucret̃ tertiã partem dotis loquit̃ generaliter si maritus consumauerit matrimoniũ vel cohabitauerit cũ vxore nec aliter põderat onera matrimonij forte nõ requirẽs ad dispõnem dicti statuti ꝙ maritus supportauerit onera matrimonij vel presupponens ꝙ si vxor cum viro cohabitauerit vir subeat onera matrimonij. Nec obstat ꝙ marianus promisit alere dictã rosatam: q̄ꝛ respondetur ꝙ non ꝓmisit eam alere nisi donec dicta rosa
4 ta erit etatis legitime ⁊ temporis cõsumandi matrimonij. † Etas aũt legitima ad cõsumandũ matrimonium mulieris est duodecim annoꝝ cõiter ⁊ dicta rosata vt dicitur fuit per verba de presenti ꝑ dictum Ugolinũ desponsata in etate tredecim annoꝝ ⁊ decessit in etate quindecim annoꝝ. ita ꝙ post etatem nubileȝ vixit tribus an
5 nis vel circa ad quos non trahitur dicta promissio mariani. † Et insuper si dictus marianus alimẽtauit ⁊ supportauit onera matrimonij cẽsetur supportasse dicta onera cõtẽplatione Ugolini eius filij ⁊ sic censetur perinde ac si dictus Ugolinus supportasset onera matrimonij ⁊ alimẽtasset dictã rosatam. arg. l. sedet si plures. §. in arrogato in fi. ff. de vulg. ⁊ pupil. ⁊ ꝙ ibi nota. Barto. quem sequunt̃ ibi Imo. ⁊ idem tenet Saly. in. l. nec inter. C. de dona. inter virũ et
6 vxorem. † Et facit ꝙ no. Bar. in. l. j. §. ȝ nec castrẽse. ff. de col. bonorũ. volũt enĩ Bar. Saly. ⁊ Imo. ꝙ datũ vxori a cõsanguineis viri cẽseat̃ datũ cõtẽplatione mariti ⁊ mariti cẽseatur. ⁊ idẽ vult ibi Ang. cũ quadã tñ distinctione. Facit ꝙ vult Imo. in. l. pe. §. j. ff. solu. mr̃i ⁊ lȝ Ange. ⁊ Ponta. in. l. vt liberis. C. de colla. teneant cõtra Bar. per. l. si seruus cõmunis. ff. de dona. inter virũ. vbi frẽs mariti ⁊ maritus donauerunt vxori vnius eoꝝ rem cõem valet ab initio donatio pro portionibus fratrũ mariti ⁊ sic nõ cẽsetur donatum marito q̄ꝛ dicitur ibi ꝙ res donata efficit̃ vxoris ꝓ duabus partibus. et sic dicunt Ange. ⁊ Ponta. esse ibi casum in terminis contra decisionẽ Bar. Sȝ põt rñderi ꝓut dicebã legẽdo. d. l. vt liberis ꝙ ibi cẽsentur fratres mariti velle ꝙ res donata efficeretur vxoris prout cẽsetur velle etiã maritus ⁊ sic frates cẽsent̃ se cõformare cũ voluntate mariti: ⁊ lȝ maritus nõ possit id facere ꝓ sua rata: tñ fratres id facere potuerũt ⁊ voluerũt merito fecerũt rẽ esse vxoris pro eoꝝ ratis nõ ita cõtingit in terminis Bar. q̃n. s. cõsanguineus mariti donat vxori rẽ propriã quo casu nõ cõcurrit volũtas mariti vel saltẽ procedat dictũ Bar. q̃n nõ apparet ꝙ cõsanguineus voluerit donare vxori: sed simpliciter dedit vxori rẽ suã quo casu valet actus gestus si censetur datus marito: lȝ si voluit donare seu donaret vxori donatio nõ valeret si censeretur datũ marito ⁊ per maritũ donatũ vxori. ⁊ ideo interpretatio fit vt actus valeat. arg. l. quotiẽs de reb. du.
7 ⁊. l. quotiens in stipulationibus. de verbo. obli. cum simili. † Idcirco applicando ad casum nostrũ si pater supportauit onera matrimonij cẽsetur supportasse cõtẽplatione filij ex quo etiã tũc actus valet ⁊ ex quo non declarauit ꝙ voluerit donare vxori ⁊ maxime ex quo si ipse nõ tenebatur saltem tenebatur maritus ⁊ sic filius onera matrimonij supportare ad hoc ꝙ habetur in. l. alimẽta. C. de ne
8 go. gestis. † Facit etiã q̄ꝛ pater ⁊ filius censeatur eadẽ persona. l. fin. C. de impuberũ. Itẽ facit q̄ꝛ filius cẽsetur quodãmodo dñs ⁊ possessor bonoꝝ paternoꝝ in vita patris. l. in suis. ff. de liber. ⁊ posth. ⁊. l. ij. ff. pro here. ⁊. l. nihil. C. eo. titu. ⁊ sic multa concurrunt ꝙ generalitas dicti statuti militet in casu nostro. Nec ob. scda ratio in cõtrariũ adducta: q̄ꝛ lȝ dicta rosata censeatur habitasse cũ mariano tñ nõ tollit̃ quin cohabitauerit etiã cũ Ugolino eius marito: quia cõstat ꝙ plures immo multi possunt simul cohabitare. vt de se est
9 notissimum † Nec etiã obstat vltima ratio: q̄ꝛ licet dicta rosata nõ cõsenserit cõtractui dotali: tñ nõ refert: q̄ꝛ ꝓmissio dotis fit marito vel socero ⁊ actio queritur eis pro dote danda ⁊ nõ queritur vxo
10 ri. l. si pro te. C. de dotis promissione. † Et dos cõstante matrimonio efficitur mariti. l. doce ancillam. C. de rei vendicatione. l. dotis fructus. §. fi. ⁊. l. seq. ff. de iure dotium. Et al's habetur ꝙ cõtractus dotis valuit quo ad maritũ ⁊ non quo ad vxorem: vt. l. fi. C. eo. tit.
11 ⁊ sic non refert si rosata nõ cõsensit tacite: † tamẽ fingitur cõsensisse ⁊ stipulatã fuisse doteȝ sibi restitui. l. vnica in princi. ⁊. §. accedit. C. de rei vxorie actione. ⁊ sic nõ refert si dicta rosata vel eius heres nõ ratificat dictũ cõtractũ ⁊ si nollet cõcedere iura sibi competentia in bonis patris vel aui: q̄ꝛ propter hoc nõ vitiatur nominatus contractus dotis: sed marianus qui promisit ꝙ illud facerent teneretur Petro ⁊ Andree ad eoꝝ interesse vel ad penã in cõtractũ appositã. ⁊ hoc est clarũ. Jdõ vlterius nõ insisto ⁊ remanet clara conclusio supra facta ꝙ dictus Ugolinus lucratus fuerit: ⁊ consequi debeat tertiam partem dotis: maxime quia mihi dicitur quod dos dicte rosate est apud eius sororem: vt heredem ⁊ dicto vigore apud eius maritum. Laus deo.

¶ Summarium super consilium. cl.

1 Mater ⁊ soror que statuto burgi nõ succedit ab intestato fratribus defuncti stantibus quidẽ operetur vt si mater ⁊ soror pretereãtur a testatore instituta vxore ⁊ legato facto fratri carnali vt mater non possit testamẽtum querelare.
2 Frater relicta legitima sue matri an suos fratres videatur exheredasse. Idẽ legitima matris nõ habetur in consideratione fratrum.
3 Exheredati quando pro mortuis non habent̃. nu. 6. ⁊. 7. vsq; ad fi.
4 Legitime portio instituti filij que sit.
5 Accrescendi ius ꝙ non habeat locum in legitima.
8 Exheredatio facta sine expressione cause testamẽtũ vitiat.
9 Preteritio fratris non habetur pro exheredatione.
10 Legitima alioꝝ filioꝝ nõ dicitur diminuta filia dotata renũciãte hereditati paterne aut altero filioꝝ exheredato.
11 Testamentũ impugnare nequit exclusus successiõe ab intestato.
12 Legitima non debetur exclusis ab intestato.
13 Legitima ascendentium potest in totum statuto tolli.
14 Legitima ascendente non debetur iure naturali.

¶ Consilium. cl.

In nomine dñi nostri iesu
1 xpi. ¶ † Hanc questionẽ nõ reperio positam a doctoribus in proprijs terminis nisi per bar. in. l. j. §. p̄r. el. ij. ff. de cõiungendis cũ emãcipato liberis q decidit ȝ matrẽ ⁊ sororẽ. s. ꝙ ambo excludant̃ ⁊ succedat extranea persona instituta. reperio aũt doctores ponẽtes qõnẽ q̃ videt̃ assimilari huic
2 q̃stioni. † Scilȝ stante dicto statuto fratribus p̄teritis ⁊ mr̃e instituta in legitima vel in minus legitima: vtrum habeatur consideratio fratruȝ quo ad legitimã matris p̄supposito ꝙ turpis ꝑsona nõ sit instituta in qua questione Ja. bu. in quadã sua disputatione cõcludit ꝙ habet̃ perinde ac si fratres p̄teriti nõ essent in rerũ natura ⁊ per cõsequẽs legitima mr̃is erit triens totius hereditatis. ⁊ idẽ tenet Oldra. in cõsi. cxxiij. ƀm ordinem informis incipiente quidaȝ quinotius ⁊ sequitur Bald. in. l. pater filium. ff. de inoffi. testõ. et in auc. nouissima. C. eo. tit. ⁊ Pau. de ca. in. l. plane. §. si duobus de le.
3 j. Et fundãt se maxime bal. q̄ꝛ fratres hñr pro exheredatis: † ⁊ exheredati hñr ꝓ mortuis. l. j. §. si p̄r. el. j. ⁊ ibi glo. ff. de cõiungẽdis cum emãcipato liberis. ⁊ Ja. bu. in dicta disputatiõe inter cetera se fundat: quia si fratres essent exclusi a lege mater deberet habere legitimã totius hereditatis. Ideo idem dicendum est si excludunt̃ propter cãm testati. ⁊ sic iudicio testatoris ꝙ habet vim legis in autẽ. de nuptijs. §. disponat ƀm eum dicit tamen Bal. in dicta autenti. nouissima in fine ꝙ indigeret vlteriori discussione. Ideo non vide
4 tur se precise firmare. † Item Dy. in. l. si post morteȝ. §. liberi. ff. de bonoꝝ poss. ꝯtab. ⁊ in. d. §. si duobus. ⁊ Jaco. de beluiso in auc̃. de trin. ⁊ semi. in prin. ⁊ Guiliel. de cuno. Bald. ⁊ Saly. in. d. auc̃. nouissima ⁊ Bal. in repetitione dicte legis pater filium concludunt ꝙ si sunt duo filij quoꝝ vnus est institutus alius exheredatus portio legitima instituti sit triens totius hereditatis. mouent̃ varijs rationibus ⁊ principal'r duabus de quib⁹ ibi per eos. Dicta aũt scda ratio nõ confert multum ad propositum nostrum ex quo mater non est instituta. ⁊ insuper tunc agitur de iure accrescendi quando portio est delata cõiuncto: ⁊ postea deficit ƀm bald. in. l. j. C. quando nõ petentium partes quam rõnem ponderat etiaȝ Saly. in. d. auc̃. nouissima tenens ꝙ nõ sit locus iuri accrescendi: licet sequatur Dy. ⁊ sequaces. Sed Bar. in. d. l. pater filium in repetitione. d. l. pater filium tenet cõtra dictã decisionem Dy. ⁊ sequacium. ⁊ cõsequenter ꝙ portio filij instituti erit tertia dimidie per regulaȝ. l. parentibus

5 C. de inoffi. te. ⁊ l. papinianus. §. qm̄. ⁊ §. siquis mortis. ff. eod. ti. † Et negat in legitima esse locum iuri accrescendi inter coniunctos coniunctione legali ꝓpter plura super quibus non insisto: quia nō conferunt ad casum nostrum in quo inter matrem et fratres seu sororem nulla est coniunctio in qua possit fundari ius accrescendi.† 6 Nec obst. ꝙ exheredatus habetur pro mortuo: qꝛ potest respōderi prout probatur in. d. l. pater filium. vbi pater succedit mediāte successorio edicto ꝙ locum habet in querela. l. si is qui in prin. de inof. 7 testamento. ⁊ in. d. l. pater hic no. doc. ⁊ in Rubri. C. de succe. edi. † ⁊ sic exheredatus aperit viam edicto successorio: ⁊ cōsequenter nō habetur pro mortuo ꝙ ⁊ videtur ꝓbare gl. in verbo officium in. §. j. in auē. de triente ⁊ semisse quatenus dicit ꝙ si sunt filij plures quatuor. puta sex quorū aliqui sunt instituti ⁊ aliqui puta duo vel tres exheredati legitima institutorum erit semis sue partis subdens ꝙ propter numerum erat diminuta et per cōsequens filij exheredati computantur in numero filiorum. vt legitima sit semis ⁊ non triens ⁊ nihilominus diminuunt legitimā institutoꝝ vt sonant dicta verba glo. ꝙ contingit non ex alio: nisi qꝛ semis non detrahetur de tota hereditate: sed de portionibus quas instituti fuissent habituri ab intestato. ⁊ per cōsequens. d. glo. videtur decidere dictam q̄stionem pro opinione Barto. ⁊ ita dictam glo. videtur intelligere et allegare Ange. in. d. l. papi. §. vnde siquis. licet Saly. in dicta auē. nouissima in. vij. q. alleget illam glo. in contrarium et hanc partem Barto. vult Pau de cast. in. d. §. si duobus dicens ꝙ ingratitudo et culpa exheredati non debet prodesse vel obesse alijs filijs que oia inferunt qđ exheredati nō habētur pro mortuis ⁊ pro hac opinione Bar. multum facit id quod ponderat Bald. in. d. §. si duobus. vȝ qꝛ al's sequeretur inconueniens si exheredati haberentur simpliciter pro mortuis: nam si essent decem filij nouem exheredati. ⁊ vnus institutus in legitima vel in minus legitima vel plurimum oneratus succederet pro legitima etiaȝ contra voluntatem testatoris in triēte totius hereditatis ⁊ si frater decessisset abintestato successisset in longe minori portione ⁊ sic quodammodo imputaret patri: quare decessisset testatus contra. l. si posthumus. ff. de inoffi. testa. ꝑm eum qui ex hoc videtur inclinare in opinionem Barto. licet dimittat dictam questionē indecisam ⁊ similiter Ang. Ex quibus patet qđ multa cōferunt quod exheredatus nō habeatur simpliciter pro mortuo. Nec habemus tex. qui vigeat quod exheredatus habeatur pro mortuo. Et licet glo. in. d. §. si pater. el primo. dicat qđ exheredatus habetur pro mortuo ꝑ tex. ibi tñ tex. ille non probat ⁊ glo. ibi deuenit ad aliam opinionem. ⁊ licet articulus sit valde dubius in filijs exheredatis ⁊ filijs institutis ꝓpter opiniones contrarias: adeo ꝙ non mirum si Bald. ⁊ Ang. in. d. §. si duobus reliquerunt indecisum. Et ego pro nunc indecisum relinquam lȝ inclineȝ in opinionem Bar. ⁊ multo fortius inhaeream opinioni Barto. in alia questione que magis applicatur ad casum nostruȝ vȝ si mater est instituta in legitima vel minus legitima. Et pro opinione bar. in. d. §. si pater. el scđo. qui loquitur in alijs terminis ꝙ loquanť Jaco. bu. Old. Bal. ⁊ Pau. de ca. vbi supra qui loqūtur in matre instituta. ⁊ Barto. loquitur in matre ꝑterita facit: quia si frater preteritus haberetur pro mortuo: ⁊ sic pro non ente mater reperire- 8 tur nō exclusa: ⁊ preterita nō exꝑssa causa ingratitudinis. † Et de iure nouissimo ꝑteritio facta de matre vel etiam exheredatio facta sine expressione cause ingratitudinis reddit testamentum nullum adeo ꝙ res deducitur ad causam intestati. vt in auē. vt cum de appellatione cognoscitur. §. aliud quoqꝫ capl'm. iuncto. §. ⁊ hoc quidem de parentibus. ⁊ no. doc. in auē. ex cā. C. de libe. prete. Si autē res deducitur ad causam intestati mater reperitur exclusa a fratre 9 vigore statuti. † ⁊ insuper si preteritio fratris habereť pro exheredatione eius exheredatio non esset in consideratione si ex testamēto non aditur hereditas. l. filium. §. sed cum exheredatio. ff. de bono. posses. contra tabulas ⁊ no. Bar. in. d. §. si pater. el. j. ⁊ si testm̄ est nullū. vel speratur annullari preteritione nō pōt ex eo adiri hereditas. l. vētre. ff. de acqui. here. ⁊ sic multa cōferunt pro decisione Barto. in. d. §. si pater. el secūdo. que nō militant in terminis in quibus loquitur Jaco. butri. ⁊ sequaces qui loquuntur in matre instituta Nec etiā in terminis Dy. ⁊ sequacium qui loquitur in filijs institutis ⁊ filijs exheredatis ⁊ insuper Bar. in. d. §. si pater. el secundo. si diligenter ponderetur vult ꝙ preteritio fratris non habeatur pro exheredatione pro quo facit. l. quidā cū filiū. §. si videamus circa finem. de verbo. oblig. Et ita etiā potest responderi ad illā rationeȝ quā ponderant doc. ꝙ exheredatus habeatur pro mortuo feci magnū discursum: quia mihi persuadebant ꝙ frater esset preteritus. Sed ex quo ꝑsupponitur in themate ꝙ frater fuit oneratus in triginta florenis res videtur magis clara: quia ex quo admittitur ad 10 partem: † ideo suadet rō ꝙ faciat partem: ⁊ nō habeatur pro mortuo seu pro nō ente: lȝ diuerso iure admittať. l. hmōi. §. si titio de le. j. vbi Bal. ⁊ Jmo. volunt ꝙ non curetur si admittitur ad minoreȝ partem. argumento illius tex. ⁊ l. duobus eo. ti. ad ꝙ optime facit id qđ no. Bar. in. l. j. §. filium de bono. posses. cōtra tabulas quarta questione. volens ꝙ si filia recepta dote per pactū renunciat hereditati facit partem in legitima. Ex quo habuit partē: licet minorē

legitima. ⁊ idē voluit Bal. in. l. pacto dotali. C. de cola. ex quib⁹ omnibus puto intrepide cōcludendū ꝙ in casu isto sit locus dicto statuto exclusiuo matris et sororis et ꝯ̄r dicta mater et dicta soror sint penitus excluse ab hereditate ⁊ bonis dicti testatoris illud aūt con- 11 stat. † Quod exclusus a successiōe ab intestato censetur exclusus a iure impugnandi testm̄. l. j. §. vocante. ⁊ l. si ad emptionē de cōtratab. prout et concludit Bar. in. l. si ad tertiu. et Bal. Ang. Jmol. et Pau. de ca. in. l. gallus. §. et quid si tantū de lib. et posthu. et Bal. in. l. leg. xij. tab. C. de legitimis here. ⁊ in. l. si defunctus de suis et legitimis. ⁊ in. l. cū lege. C. de episcopis. ⁊ cler. ⁊ in. l. j. §. ius naturale ad fi. de iusti. et iure et in. l. si quis filium. C. de inoffi. testa. ⁊ Ange. papi. §. vnde si quis. et. §. si condi. ⁊ l. pater filium. ff. de inoffi. testa. et in. l. plane. §. si coniunctim de leg. j. ⁊ Pau. de ca. in. l. titio cētū. §. titio genero de condi. et demon. ⁊ cōiter omnes legendo ⁊ consu- 12 lendo idem tenent. † Et exclusō a successione ab intestato nō debetur legitima qꝛ est quota portio eius qui est habiturus ab intestato. l. parentibus. C. de inoffi. test. ⁊ l. nuper. C. eo. titu. ibi ꝙ deest legitime portioni idest quarte partis successionis ab intestato. et. c. Raynutius de testa. ibi legitimā ipsam vez eius partis que debebatur ab intestato. et. l. papi. §. qm̄ autē quarta. et ibi Ang. ff. de inoffi. test. ⁊ filij emācipati qui ꝓpter emancipationē non succedebāt ab intestato de iure ciuili nō succedebant in legitima ⁊ idē in omnibus qui non admittunť ad successionem ab intestato vt deportati 13 et similes. † Et licet quidam teneant ꝙ per statutū nō possit in totum tolli legitima tamē cōtrariū cōcludunt Dy. et Jo. an. in regula indultū in sexto vbi disputant hanc q̄onem. et idem voluit Joā. an. et Jac. de belui. in. §. si quis autē. in auē. de heredi. et fal. ⁊ Old. in cōsilio. lxxiij. ⁊ Alber. de rosa. scđa parte statutoruȝ q̄one. ciiij. et Bald. in auē. hoc amplius. C. de fideicōmis. q. xxxviij. et Ang. in. d. l. Papi. §. quoniam. iij. ⁊. §. vnde si quis de inoffi. testa. ⁊ in. l. ꝙ de bonis. §. fi. ad legem falci. ⁊ in. l. plane. §. si duobus de lega. j. ⁊ in repetitione dicte. l. pater filiū. ⁊ in consilio. ciiij. ⁊ in cōsi. cv. ⁊ Jmo. in d. l. plane. §. si cōiunctim ⁊ in. l. titio centū. §. titio genero de condi. ⁊ demonst. ⁊ Pon. in. l. sequens gradus. ff. ad sille. ⁊ dñicus in. c. ꝙuis de pactis in. vj. ⁊ hec est cōmunis opinio que maxime procedit in legitima matris nam Bal. in. l. j. §. ius naturale. ff. de insti. ⁊ iure. 14 licet teneat ꝙ legitima filijs nequeat omnino tolli per statutum: † tamen secus dicit de legitima matris et aliorum descendentium. quia illa nō est de iure naturali per textū in. l. scripto. §. fi. ff. vñ. lib. ꝑm eum facit: quia de lege. xij. tab. vsqꝫ ad tempora senatusconsulti tertul. mater in nihilum succedebat instituta ad tertulianū. Restat itaqꝫ conclusio quod mater ⁊ soror excluduntur propter existētiam dicti fratris. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. clj.

1 ¶ Processus dicitur nullus in quo nō interuenit libellus ⁊ litis contestatio.
2 Ordo iuris in causa dotis in dubio đr requiri.
3 Cle. dispendiosam. extra de iudi. in quibus ꝓcedat. nu. 12.
4 Summarie ⁊ de plano ꝙ procedatur in causa supplicato ⁊ ita concesso non videtur in totū remissus ordo iudiciarius.
5 Ordine iudiciario nō seruato nō pōt etiā per pactū iudiciū valere.
6 Dotis causa dicit spiritualis vt possit agitari ordine iudiciario nō seruato. consi. 151. ꝑ totum etiā lite nō contestata.
7 Actio dotis tangit cām matrimonij vt accessoria illius.
8 Legitimorum seu illegitimorū filiorū questio coram iudice ecclesiastico venit discutienda.
9 Restringere textum est violare generalitatē litere seu diuinare.
10 Contestatio litis in causis summarijs pōt interuenire.
11 Contestatio litis quibus fieri presumitur.
13 Statuta generalia recipiunt interpretationem passiuam a iure communi.
14 Contestationi litis etiam statuto requisite potest specialiter renūtiari.
15 Contractus q non validat ꝓcessum: obligat vt non possit opponi metu pene.
16 Confessio recepte pecunie spe future numerationis non preiudicat quominus possit excipi de nō numerata pecunia.
17 Confessio dotis recepte secuta postea promissione eiusdem confitēti preiudicat ꝙ non possit opponere exceptionem dotis non numerate.
18 Dotis restituende promissio per plures facta simpliciter obligat quēlibet pro virili.

¶ Consilium. clj.

IN noie domini nostri iesu xp̄i. ¶ Circa primum consultationis articulum videtur prima facie dicendum qđ dictus processus sit nullus: non solum quia non est seruata forma statuti de duplici libello producendo: sed etiam quia nō est seruatus ordo 1 iudiciarius requisitus de iure cōmuni. † Quia etiam vnus libellus non fuit ꝓductus prout de iure requiritur auē. offerať. C. de litis contestatione ⁊ extra de libelli oblatione quasi per totū nec litis cōtestatio

testatio interuenit sine qua iudiciū est nullū.c.j.de litis contestatio
2 ne cum similibus.† Qui iuris ordo videtur ꝙ requiratur etiā in cā
dotis per.l.si cum dotem.§.eo aūt tempore.ff.solu.matri.prout ꝑ
illū tex.voluit Bar.in.l.si constante in prin.eo.titu.ꝛ Bal.ꝛ Ang.
3 in.l.j.eo.ti.† Nec obstat cle.dispendiosam de iudicijs.q2 procedere
videtur q̄tum ad dotem qñ intentatur principaliter causa matri-
monij ꝛ successiue causa dotis secus qñ principaliter intentatur cā
4 dotis prout dicit Ange.in.d.l.j.† Nec etiā videt̄ obstare ꝙ est sup
plicatū ꝙ ꝓcedat̄ simpliciter summarie ꝛ de plano ꝛc. Et qñ proce
ditur in cā prout supplicatū fuit censetur remissus ordo iudiciorū
adeo ꝙ non requiritur libellus neq̄ litis contestatio clemen.sepe
de verbo.signi.ꝛ per Bar.in extrauagā.ad reprimendā ꝛ per doct.
in.d.cle.dispendiosam. Rñdetur eñi ꝙ l3 pars.ita supplicauerit: tñ
princeps illud nō cōcessit: sed solū concessit ꝙ summarie cognosce
retur per que verba nō censetur remissus ordo iudiciarius: sed req
ritur libellus ꝛ litis cōtestatio.vt no.Bar.in verbo summarie in di
cta extraua.ad reprimendā ꝛ doc.maxime Joannes de lignano in
d.clemen.sepe.nec etiā videtur obstare renunciatio facta ꝑ dictas
5 partes.† Q2 nō videt̄ ꝙ per pactū fieri possit ꝙ iudiciū sine ordine
iudiciario valeat per ea que in silī hñr in.l.properandum in princi
6 pio.C.de iudicijs.ꝛ in.l.prolatā.C.de sententijs.¶ † His tñ nō ob
stātibus cōtrariū puto de iure respondēdū.v3 ꝙ in dicta cā dotis
nō requirat̄ ordo iudiciarius: sed ꝓcedi possit de iure cañ.sine stre-
pitu ꝛ figura iudicij per.d.cle.dispendiosam que disponit ꝙ in cau
sa matrimonij.ꝛ alijs causis spiritualibus dicto modo procedi pos
sit. Et similiter in causis quoquō tangētibus dictas causas matri-
7 monij seu spirituales.† S3 cā dotis aliquo mō tangit cām matri-
monij: q2 dos sine matrimonio esse non pōt.l.si.C.de dona.ꝑpter
nuptias cū si. Ideo q repetit dotē presupponit matrimonium. Et
sic hoc respectu cā dotis censet̄ accessoria ad matrimoniū. vt i.c.de
prudentia de donationibus inter virum ꝛ vxorem et dote post di-
uor.resti.et ideo glo.in.c.si annū de iudicijs lib.vj.super verbo de-
pendentibus dicit ꝙ causa dotis dependet a matrimonio.ideo ne-
gari nō pōt quin causa dotis aliquo mō tangat causam matrimo-
8 nij ex quo matrimoniū presupponitur.† ꝛ si matrimonium negare
tur ꝛ subsequenter negarentur filij nati esse legitimi oporteret rem
deduci ad iudicem ecclesiasticum per ea que habentur in.c. tuā de
9 ordine iudiciorū. et in.c. tenor.qui filij sint legitimi.† Et restringe
re tex.dicte cle.dispendiosam ad casū in quo principaliter fuit de
ducta causa matrimonij.et videtur maxima diuinatio et restrictio
ad illum tex.ꝛ violare generalitatem ipsius tex.et licet dictu3.c.de
prudentia in principio loquatur dicto casu: tamen ibi in fine man
dat finita causa matrimonij: per eius cōmissarium expediri causa3
dotis que non dependebat amplius a causa matrimonij ex quo da
tur intelligi ꝙ cā dotis etiam vbi non pendet cā matrimonij prin-
cipaliter intentata per ad forum ecclesiasticum ꝙ et probatur in.c.
ex literis de pignoribus.vbi nullaten⁹ vertabatur causa matrimo-
nij saltem principaliter.et tamen in foro ecclesiastico agitur causa
dotis.ꝛ hoc ꝙ causa dotis etiam principaliter intentata pertineat
etiam ad forum ecclesiasticum tenuerunt Inno. Hosti.ꝛ Joā.and.
in.d.c.de prudentia quorum opinioni inheret ibi panor.nec ab eo
rum opinione recedendum videtur in materia iuris canonici nec
alia ratione ꝓbabiliter dici potest ꝙ causa dotis principaliter de-
ducta pertineat ad forum ecclesiasticum nisi q2 dependentiam ha-
bet ad causam matrimonij: l3 non sit principaliter deducta. Et pro
pterea verificantur verba dicte cle.dispendiosa3 ibi quoquomodo
tangentibus.et per ꝯñs dicta cle.dispendiosam militat etia3 in cā
dotis principaliter intentata.et ꝑ ꝯñs in ea ꝓcedi possit sine stre
pitu et figura iudicij.et sic iuris ordine nō seruato ꝛ hāc opinione3
videtur velle gl.ij.in.d.l.j.ff.so.ma.quaten⁹ allegat.d.cle.dispendio
sam ꝛ eandē opinionē firmāt ibi Jo.de Imo.et Pō.qui Ponta.
Idem tenet in aut.similiter.C.ad.l.falci.ꝙ et tenet cardi.floreñ.in
cle.dudum de sepulturis.nō obstat dictus.§.eo autem tempore.q2
loquitur de iure ciuili.et ita ꝓcedere potest opinio. Bart. Bald.et
10 Ange.qui se fundant per illum tex.† Licet dici posset ꝙ ille tex.nō
astringat necessario ꝙ litis contestatio sit necessaria: nam etiam in
causis in quibus procedi potest sine strepitu ꝛ figura iudicij potest
11 interuenire litis cōtestatio prout dicunt doc.in.d.clemen.sepe.† ꝛ
insuper vbi lis non cōtestatur attendit̄ tēpus quo interuenit act⁹
qui solet sequi litis contestationem q2 illud tempus censetur tem-
pus litis cōtestate vt habetur in.l.nulla.ꝛ in.l.nihil.C.de procura.
ꝛ sic.d.§.eo autē tempore militat etiā in casibus in quibus lis non
12 contestatur.† Et propterea nō immerito concordando opiniones
dicit Imo.in.d.l.j.solu.matri.ꝙ opi. Bart.ꝛ sequaciū procedit de
iure ciuili ꝛ seruanda est in terris imperij in foro seculari in foro au
tē ecclesiastico ꝛ sic de iure canonico seruanda est opinio cōtraria ꝛ
similiter in terris ecclesie vtroq̄ foro idcirco cū simus in terris ec-
clesie fm hoc etiā in hac cā seruari debet ius canonicū ꝛ opinio ca-
nonistarū ꝛ cōsequēter valeat processus etiam sine libello ꝛ litis cō
testatione per dictā clemen.dispendiosam iuncta dicta clemē.sepe.
ꝛ ꝙ ibi per docto.ꝛ per Bart.in dicta extrauagā.ad reprimendam
ꝛ prout in huiusmodi causis censetur remissus ordo ꝛ solēnitas iu-

diciaria requisita de iure cōmuni: ita etiā ordo reqsitus a iure mu-
13 nicipali pari ratione.† Et quia statuta generaliter loquentia reci
piunt interpretatione passiuam a iure cōi.l.si serui vestri.C.de no-
xalibus.ꝛ.l.vt gradatim.§.sed si lege municipali.ff.de muneribus
ꝛ oneribus ꝛ.c.cum dilectus de consuetudine ꝛ ꝙ notatur in auc.of
feratur.C.de litis cōtestatione.ꝛ in.l.sciendū in prin.ff.qui satisda
14 re cogantur.† confert etiam renūciatio facta ꝑductioni libelli de
ducta in stipulationem ꝛ firmata iuramento. Nam pōt attētari qđ
dictū statutū requirēs duplicē libellū sit inductū fauore rei ꝛ qlibet
pōt renūciare fauori suo.l.siquis in cōscribēdo.C.de pac.cū concor
dātijs maxime per cōtractū iuramēto firmatū per ea que habētur
15 c.cum cōtingat de iureiurā.ꝛ in.c.quis de pactis in sexto †.ꝛ l3 te-
neatur ꝙ talis cōtractus non validat processum tñ obligat parte3
ad nō opponēdū de inualiditate processus ꝛ si opponit incidit in
penam dicti cōtractus vt sumitur ex dictis Bar.in.d.l.properan-
dū in prin.ꝛ iudex debet esse procliuis in hanc partem ꝙ ꝓcessum nul-
lū.l.si pretor in iudicijs.ꝛ.c.j.eo.titu.lib.vj.† ¶ Circa secundā autē
16 cōsultationis dubitationē licet videatur prima facie dicēdū ꝙ pro
dictis centū florenis licet fuerint simpliciter confessati ꝙ fuerint re
cepti tñ ex quo ꝓmissio de soluēdo statim interuenit apparet ꝙ cō
fessio ꝑdicta nō fuit vera.s3 vr̄ ꝙ cēseat̄ facta spe future nūeratōis.
arg.l.si vētri.§.in bonis.ff.de priui.credito.ꝛ.l.si cui.C.de nō nūe.
pecu. Jō marit⁹ seu heredes mariti q obligati sunt ad restitutionē
dotis confessate possunt excipere contra mulierē vel eius heredes
de dote nō numerata ꝛ liberabuntur cedēdo actionē cōtra eū q ꝓ-
misit dotē soluere ꝑut dicit bal.in.l.pe.§.mulier solu.mat.ꝛ pari rō
ne idem dicendū videt̄ in alijs promittentibus dotē restituere mili
tat enim eadem ratio ergo idem ius.l. illud ad.l. aquiliam cum si-
milibus vulgaribus.et per consequens videtur quod sufficiat in
casu nostro quod dictus reus cōuentus cedat heredibus mulieris
actiones quas habet aduersus eum qui sibi promisit dotē soluere.
17 † His tamen non obstātibus cōtrariū puto de iure respōdendū: q2
immo vr̄ ꝙ dicta ꝯfessio dotis recepte nō censeatur facta spe futu-
re numerationis.sed spe future promissiōis incōtinenti secute fm
Bar.in.d.l.pe.§.si vir so.ma.nec in hoc discordat bal.qui alienati-
ue loquitur ꝙ cōfessio censet̄ facta spe future ꝓmissionis seu nume
rationis.sed subdit bar.ꝙ ex quo confessio censetur facta spe futu-
re ꝓmissionis censetur illā ꝓmissionem recepisse in solutu3.ꝛ illud
futurū nomen debitoris: nam pro illa ꝓmissione futura fuit cōfes-
sus tñ se habuisse in dotem: vñ illud nomē videtur tantū estimasse
q2 illud nomen videtur accepisse in solutum: ideo periculū est ipsi⁹
viri vt dicit se dixisse in.l.meuia in prin.eo.ti.subdēs ꝙ in hac opi
nione videt̄ inclinare Jac.de are.ꝛ in hac opinione residet ipe bar.
qui videtur ꝙ melius ꝛ subtilius considerauit: nam longa est diffe-
rentia an cōfessio fiat principal'r spe future numerationis quo ca-
su locum habet exceptio nō numerate dotis an vero fiat spe futu-
re ꝓmissionis principal'r ꝑut in hoc casu quo casu censetur voluisse
fore de illa contētus vt sic ex illa possit agere: vnde illa cedit loco so
lutiōis.arg.legis inter causas.§.abesse.ff.man.ꝛ Jo.de Imo.in.d.
§.si vir qui approbat hanc opinionē quā etiā approbat ibi Pan.
de cast.licet eam limitet quādo vxor que habebat recipere dotem
illam promisit soluere. Et maxime hec opinio bar.ꝛ sequaciū ꝓce-
dere vr̄ in casu nostro ex eo q2 renunciauit exceptioni nō numera-
te pecunie cum pacto firmato iuramento per ea que habent̄ ꝑ bar.
ꝛ doc.in.l.si.C.de nō numerata pecunia licet etiā absq̄ illa renūcia
tione idem dicendum putarem per rōnes assignatas per Bar.ꝛ se
quaces: nam si censetur datum insolutū nomen debitoris ꝛ ꝓmissa
restitutio certe quantitatis tanq̄ recepte nulli dubiu3 ꝙ ꝓmittēs
potest cogi ad soluendum quantitatem promissam quam confes-
18 sus fuit: ꝛ ita al's consulendo visum fuit. ¶ † Restat vt deueniam
ad tertiam cōsultationem q̄ meo iudicio habet parum dubitatio-
nis: q2 ex quo tres confessi fuerunt recepisse trecenta quilibet cense
tur recepisse virilem suā alio non docto maxime cum simpl'r ꝓmise
rint soluere dictos.ccc.flo.in casu restituēde dotis.ꝛ sic quilibet ex
promissione obligat̄ ꝑ equali portiōe.l.reos.§.cū in tabulis.ff.de
duobus reis.ꝛ.l.si mihi ꝛ titio in prin.de verb.ob.cū simili.nec ob-
stat id qđ subdit̄ in instrumēto cōputatis his q̄ recepit Joānes in
pecunijs cremosino ꝛ argēto q2 nō sequit̄ ꝙ ille receperit insolutū
noīe ꝓprio plusq̄ vnus ex alijs fratribus: tñ q2 ex quo stabat in cō-
munione faciliter ex cōmissione aliorū. Item potuit faciliter ea q̄
recepit cōuertere in cōem vtilitatem. Item potuit contingere ꝙ q
libet ex alijs fratribus tantumdē recepit: vnde dicta verba nō con
cludūt ꝙ dictus Jo.receperit plusq̄ alter ex fratribus ꝛ maxime
quia non apparet quid receperit ꝛ confessio seu probatio incerta
nihil releuat.l.certū in prin.de confessis cū simili. Ideo dicta verba
cōputatis ꝛc.non iuuant dictos reos cōuentos quominus tenean
tur pro virilibus soluere quantitatē ꝓmissam ꝛ hoc maxime quate
nus agatur nomine heredu3 vxoris qbus debetur restitutio dicte
quātitatis dotalis quā simpliciter promiserunt dicti tres fratres
tanq̄ ab eis receptam non distinguendo magis de receptis ab om
nibus q̄ vno eorum ꝛ maxime predicta procedunt respectu illorū

centum que postea fuerunt promissa pariter omnibus ex quibus concludo quod dictus reus debet condemnari ad restitutionez integre tertie partis dictorũ tercentorum per iam dicta. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.clij.

1 ☞ Potestatem dñorũ vertere in dubiũ est mundum reuangare vt spurios instituere possunt.
2 Statutum ob publicam vtilitatem inductuz trahitur ad non subditos statuentium.numero.10.
3 Statutum fauorabile trahitur ad cõtractum celebratum extra territorium statuentis.
4 Alienare ꝙ nulli liceat stabilia absq̃ licentia sub bena confiscationis statuto vrbini nõ ligat mulierem alterius territorij habentem stabilia in districtu vrbini que alienauit extra territorium sine licẽtia vt inciderit in penam per totum consilium.
5 Statutũ nõ ligat forenses veniẽtes cõtra prohibitionẽ statuariã.
6 Forenses iuste ignorant statuta alterius territorij.
7 Ignorantia presumitur iusta in rusticis.
8 Rusticus excusatur a pena delicti prohibiti proter sexum et rusticitatem.
9 Forenses non afficiuntur statutis alterius territorij.
11 Statuta prohibentia delicta dicuntur ob publicam vtilitatem facta.
12 Ignorantes non afficiunt penalia statuta.
13 Alienari prohibitus statuto: prohibentur etiam forenses alienare res quas habent in loco prohibito.

¶ Consilium.clij.

In noie domini nostri iesu xpi. ¶ Licet in hac cõsultatione videatur prima facie dicẽdũ ꝙ dicta bona censeant̃ ⁊ sint cõfiscata. Presupposita facultate statuẽdi cõtra ius fuisse apud illustrissimũ ducẽ de qua nõ est in dubiũ refricandũ: q2 isti dñi temporales vtũtur plenitudine ptãtis in eorũ territorijs. 1 † Adeo qđ dicit bal. in cõsi. mihi.lxxxiij. incip. recolo me cõsuluisse ꝙ vertere in dubiũ ptãtẽ istorũ dñorũ tpaliũ esset reuãgare mũdũ adeo ꝙ cõcludit ꝙ possunt instituere spurios ⁊ cõcubinas illicitas. Nã dictũ decretũ loquit̃ generaliter ꝙ nulla ꝑsona cuiuscũq; status ⁊ cõditionis existat nõ debeat p̃sumere ⁊c. ⁊ sic per verba vniuersalia quarũ natura est nihil excludere ꝑ.c. solite circa finẽ de maio. ⁊ obe. ⁊ cano. si romanorũ.xix.di. ⁊.l. iulianus de le.iij. ⁊ sic videntur cõprehẽdere subditos ⁊ nõ subditos maxime cũ subdat cuiuscũq; status ⁊ cõditionis existat ꝙ maxime dicẽdũ videt̃ q2 videt̃ ꝙ dictũ decretũ fuerit factũ ob publicã vtilitatẽ ne persone discedãt de territorio ⁊ vt facilius collecte ⁊ alia publica onera exigant̃. 2 † Et qñ statutuz fit ob publicã vtilitatẽ nõ restringitur ad subditos statuẽtiũ. ⁊ trahitur etiã ad non subditos.l. si qs in grani.§. vtrũ.ff. ad sylle. put ibi not. bar. ⁊ pont. ⁊ Bar. in.l. oẽs populi de iust. ⁊ iure ⁊ bal. in.l.j. C. de p̃cibus impera. offe. ⁊ Pe. de anc. in repetitione.c.j. de constõnibus principali qõne duodecima col.xcviij. Et q2 videt̃ ꝙ dictũ decretũ fuerit factũ in fauorẽ publicũ vt.s. idcirco v̾ ꝙ lz sit penale tñ debeat iudicari fauorabile ex quo principaliter fuit in fauorem inductũ per ea que hñtur in.l. qui exceptionem.ff. de condi. indeb. ⁊.l. si quis nec causam in principio.ff. si cer. peta. cũ sili. 3 † Et qñ statutũ est fauorabile trahit̃ ad cõtractũ celebratũ extra territoriũ statuentis vt no. bar. in.l. cũctos populos. C. de sum. tri. ⁊ fi. cathol. in.vj. qõne ⁊ bal. ibi qđ voluit in cõsi. mihi.cccccliij. incip. factũ sic p̃ponit̃.d.v. de perusio vbi vult ꝙ lex inhabilitãs ꝑsonã trahit̃ etiã ad ꝑsonã testantẽ in alieno territorio ⁊ petrus eius frater in eodẽ pũcto cõsuluit ⁊ incipit cõsiliũ verba statuti vbi sequẽdo Bar. cõcludit ꝙ statutũ ꝓhibituũ respiciẽs personã militat etiã in actu celebrato extra territoriũ ⁊ al's dicit bar. in.d.l. cũctos populos in.vj.q. ꝙ si statutũ disponit ꝙ res nõ possit alienari vel ꝙ nõ fiat alienatio extra cõsortes vbicũq; fiat talis alienatio etiã extra territoriũ nõ valet ẜm eũ. ⁊ Saly. ibi ꝙ ⁊ tz Pe. de anc. in repetitione.c.j. de consti. in antiqs xcvij. colũ. dicẽs ꝙ vbi actus respicit rẽ de qua litigatur seruanda sunt iura loci vbi res est sita. ⁊ ista est cõis theorica ẜm eum: idcirco ex quo dictũ decretũ trahendũ videtur etiã ad non subditos ꝑ primã rationẽ. ⁊ ad actũ factũ extra territoriuz de re sita in territorio statuentis videt̃ necessario inferri ꝙ dictũ decretum militet in casu huius cõsultationis si aũt dictũ decretũ militat in casu isto verba decreti sunt clara ꝙ bona que sine licẽtia alienant̃ sint cõfiscata et vbi verba sunt clara non est admittẽda mentis qđ.l. ille aut ille.§. cum in verbis de leg.iij. facit.l.j.§. si is qui nauẽ de exercito. et.l. nõ aliter de leg.iij ⁊ sil̾r videtur ꝙ censeatur etiã cõfiscatũ preciũ: quia illud decretũ etiã circa p̃ciũ clare loquitur et ex his videt̃ posse inferri ad decisionẽ tertij quesiti.s. ꝙ emptor dictorũ bonorũ a fisco p̃feratur emptori dictorũ bonorũ a dicta dña Mariana ex quo bona videnť ipso iure cõfiscata. et sic nõ q̃sita primo emptori: sed q̃sita fisco et cõsequenter habenti cãm a fisco prout est secũd° emptor. 4 ¶ † His tamen nõ obstantibus cõtrariuz puto de iure rñdenduz q2 statutum penale non ligat forensem venientez contra ꝓhibitionem statutariã saltem duobus concurrentibus.s. ꝙ non sit delictũ de iure cõmuni ꝓhibitum ⁊ verisimiliter a forense ignoratum ꝑ.c. vt animarum in prin. de cõsti. li.vj. ⁊.l. fi.ff. de decre. ab ordine faci. put voluit barto. in.d.l. cunctos populos. ⁊ ibi Bal. et in dicto casu concordant cõiter omnes ibi. et in.l. qui data opera. C. qui accu. non possunt. et Jo. an. in addi. spec. in ti. de consti. ⁊ in.d.c. vt animarũ. et in.c. cognoscentes de consti. in antiquis. et ibi dñs Ant. et Imo. et in hoc omnes concordant. 5 † Est tamen conflictus opinionum vbi statutũ imponit penã tpalez in delicto prohibito de iure cõmuni vtrũ.s. militet in probabiliter ignorante quo casu Jo. an. in locis superius allegatis tenet ꝙ non quem nonnulli sequunt̃ lz bar. ⁊ bal. ⁊ pleriq; alij teneãt ꝯtrariũ. sz nõ ꝑtinet ad thema nostrũ 6 q2 dictũ decretũ ĩponit penã actui de iure cõi nõ ꝓhibito. † Ideo nõ videt̃ ꝙ militet in casu isto in quo vẽditrix ⁊ emptor erãt forenses qui verisimiliter ignorãt statuta alteri⁹ territorij facit.c.j. de cõsti. lib.vj. ⁊.c.ij. in prin. eo. tit. Et insuper venditrix: q2 femina p̃sumit̃ iura etiã cõia ignorare.l. si adulteriuz cũ incestu.§. fratres. ⁊.§. idẽ pollioni. ⁊ ibi bar.ff. de adul. ⁊.l.j.§. fi.ff. de eden. ⁊.l. si quis id qđ.§. doli. ⁊ ibi glo. ⁊ doc.ff. de iur. om. iudi. ⁊ no. glo. in.c. fin. de solut. ⁊ Barto. in.l. nec passim. C. de iur. ⁊ fac. igno. Ange. in.§.j. in auc. de 7 incestis nupt. † Itẽ presumit̃ ignorãtia in ea: q2 rustica vt in.d.l.j. in fine de edẽ. ⁊.d.§. doli. ⁊ in.l. si quis in grani.§. si qs ignorans.ff. ad sylle. ⁊ no. bal. in.l.ij. C. de fideicõ. per.l. pater in prin.ff. de excep. doli. ⁊ sic in ea ꝯcurrũt tres qualitates ex quibus p̃sumit̃ ignorãtia.s. q2 forensis sexus ⁊ rusticitas. ⁊ in emptore cõcurrũt due sil'es quali- 8 tates.s. q2 forensis. † Et q2 rustic⁹ ⁊ ex quo excusat̃ a pena delicti ꝓhibiti ꝑpter sexũ ⁊ ꝑpter rusticitatẽ vt ꝓbat̃ in.d.§. doli. ⁊ in.d.§. fratres. ⁊ in.d.§. idẽ pollioni. ⁊ in.d.§. si qs ignorãs multofortius veniũt excusandi a pena.l. municipalis alterius territorij dz tñ presumpta ignorantia allegari al's presumptio nõ releuat vt notabiliter dicit bar. in.d.§. idẽ pollioni per illũ tex. de quo etiam per eũ.l. cũ qđ.ff. si cer. pet. ⁊ ex hoc solo medio clare demõstratur qđ in penã 9 dicti decreti nõ inciderunt neq; venditrix. † Confert etiã: q2 verba dicti decreti dirigũtur in personã ⁊ statutũ nõ põt afficere personã forensez ꝑut dicit bar. in.l. cunctos populos in tertia qõne. C. de sum. tri. ⁊ etiã in sexta qõne ponderat. an verba statuti Florẽtini dirigãtur in personã: an vero in rẽ. Itẽ cõfert: q2 dictus cõtractus fuit celebratus extra territoriũ statuentis. ar.l. extra territoriũ.ff. de iur. om. iud. ⁊ sic cõcurrunt plura.s. q2 actus ꝓhibitus a statuto fuit celebratus a forẽsibus rusticis ⁊ femina: ⁊ extra territoriũ ⁊ ab ignorantibus in qua tñ ignorantia facio principale fundamentũ. Nec ob. adducta in contrarium. non eñ obstãt verba generalia decreti: q2 recipiũt interpretationẽ passiuã a iure cõi ar.l. serui vestri. C. de noxa. ⁊.c. cũ dilectus de cõsti. et qđ habet̃ in.l.j. C. de sacrosan. eccle. ⁊ in.l. sz et si lege.§. vt gradatim de muner. et honor. ita ꝙ saltem restringuntur ad scientes per.d.l. fi. de decre. ab ordi. faciẽ. ⁊.c. vt animarũ de consti. ⁊ per alia iura ⁊ auctoritates.s̃. adductas.

10 ¶ Nec ob. † ꝙ dicebatur ꝙ statutũ factũ ob publicã vtilitatem nõ recipit restõnem ad subditos vel habiles per.d.§. vtrũ. ⁊ que habẽtur: q2 respondetur ꝙ.d.§. vtrum loquitur in premio. ⁊ sic in materia de se fauorabili nec incõuenit si statutum fauet forensi sed bene inconuenit vt statutum puniat forensem in quez nõ habet iurisdi- 11 tionem. ⁊ saltem si est ignorãs per supradicta. † Et insuper statuta ꝓhibentia delicta pñt dici facta ob publicam vtilitatem: q2 publice interest ne delicta remaneãt impunita.l. ita vulneratus ad legẽ aqui. ⁊.c. vt fame de sen. excõ. ⁊ facit.l. cõgruit.ff. de offi. presi. ⁊ not. Bar. in.l. quemadmodũ. C. de agri. ⁊ cens. dicens qđ iura puniẽtia delicta censent̃ fauorabilia: q2 censent̃ facta ob publicam vtilitatẽ. 12 † Et tamen constat qđ statuta penalia non afficiunt ignorantem maxime forensem per supradicta. Nec etiam obstat qđ statuta circa rem attenduntur vbi res est sita. Et ꝑpterea statutuz ꝓhibens alienari militat etiam si res est sita in territorio statuentis ⁊ alienatur extra territorium. vt.s̃. in cõtrario deductũ est: q2 hoc nõ aduersatur principali fundamẽto de ignorante ⁊ insuper Bar. id dicit ⁊ sequaces loquuntur in subditis statuentium alienãtibus extra territoriũ ⁊ loquit̃ vbi ꝓhibitio est in rẽ nõ in personã: puta quia dicit qđ res nõ alienet̃ que nõ cadunt in terminis nostris in quibus forẽsis alienauit ⁊ verba statuti diriguntur in personam. Et ex his remanet cõclusio qđ dicta bona non censentur confiscata ⁊ longe minus nec precium. qđ non est situm in territorio statuentis. Et ex quo bona non censent̃ confiscata fiscus nullũ ius habebat in dictis 13 bonis: † ⁊ cõsequenter nullum ius potuit transferre in emptorem l. nemo plus iuris de reg. iur. ⁊.l. traditio de acqui. rerum do. Ideo nõ obstat dicto primo emptori seu venditrici. Laus deo.

¶ Possidens res hereditarias pro indiuiso insolidum conueniri non debet pro debitis hereditarijs. per totum.

¶ Summarium super consilio.cliij.

1 ☞ Possessio non transit in heredem.
2 Adijsse presumitur tm̃ partem suaz qui possidet res hereditarias pro indiuiso.
3 Pensionem totius rei non debet qui eiusdem rei habet partem licet totam rem possideat ⁊ illa vtatur.
4 Testes discordantes in formalitate verborum quãdo tanq̃ singulares

lares non probant.

5 Pena cōuentionalis quando possit exigi vltra q̄ intersit.
6 Obligatum qn̄ censeatur debitoris nomen ipsi debitori.nu.10.
7 Actionis diffinitio.
8 Judicij formandi causa quot persone requirantur.
9 Contrahenda facilius impediuntur et de nouo orienda q̄ impediantur seu tollantur iam contracta.
11 Pactum de reuendendo incontinenti factum inesse cōtractui videtur vt vestiat cōtractum precedentem.

¶ Consilium.cliij.

Repetito diuino numine. ¶ Eleganter et diffuse quātūcūq3 compendiose discussa est presens cōsultatio per excellētissimū.d. U.J.doc.dn̄m Antoniū de malgonellis ciuem et aduocatū Florētinū mihi vti fratrem plurimū honorandū adeo q̄ȯ de sola subscriptione requisitus non in merito possem sola simplici cōfirmatione esse contentus. Tamē ne videar minus accurate & sine lugubratione ad cōfirmationē suarū decisionum deuenisse aliqua breuiter subdā reassumēdo vnāquanq3 ex quinq3 consultationibus de quibus in themate. Capiendo itaq3 primam cōsultationē pl3 decisio prefati dn̄i cōsulētis.s.q̄ dictus Frācīscus nō potuerit insolidū cōueniri ꝑut cōuentus fuerit p̄suppositis in facto q̄ in cōsilio presupponūtur:q2 ꝓcessum nō vidi pondero autē q̄ nō p̄supponit in consilio fuisse ꝓbatū q̄ dicta bona fuerint vnq̄ cōiter possessa per dictos Girardū & frācīscum l3.n.deductū fuerit q̄ dicta bona fuerint Andree eorū patris & q̄ decessit & q̄ eius hereditas fuerit delata dictis Girardo & Frācisco eius filijs si non probatur q̄ apprehendiderit possessionem non ꝓbatur q̄ cōiter possederint. † Quia possessio nō trāsit in heredē.l.cū herede in princi.ff. de acq.pos. itaq3 nō videt̄ q̄ dictus Frācīscus possederit iure familiaritatis Girardi q̄ nō ꝓbatur possedisse nec eo casu videtur loqui iure familiaritatis:sed qn̄ quis vtit̄ re ab alio possessa. Nihilominus etiā nō ꝓbata possessione dicti Girardi etiam presupposito q̄ eam non apprehendiderit. † Nihilominus non ꝓpterea censeat̄ dictus franciscus insolidū possedisse. Quia ex quo ꝓbat̄ q̄ dicta bona fuerūt ad eū deuoluta iure hereditario ꝓ dimidia & nō insolidū possidēdo dicta bona cēseatur illa possedisse pro dimidia & nō insolidum per ea q̄ habētur in.l.j.C.de imponenda lucra.descri.lib.x.&.l.ij.C. de acq.pos.& facit q̄ habetur in.l.merito.ff.ꝓ socio.& in.l.pro here.ff.de acqui.pos.& q2 deuoluta fuerūt dicta bona pro dimidio ꝓ indiuiso poterat dictus franciscus vti dictis bonis:q2 in quolibet cespite terre habebat portionem suā ad hoc quod not.doc. † Maxime Ang.& Imo.in.l.duo fratres de acq.her.volētes q̄ si vnus habitat domū cōem & alius socius nō habitat eā nō tenetur vtens tota dicta domo soluere pēsionē pro dimidia socij:quia rōne partis sue pōt vti tota domo per rōnē pallegatā & per id q̄ȯ habetur in.l. sabinus.ff.cōi diuidundo & hoc saltem si nō est ꝓbatum q̄ recolligebat fructus insolidum.& sic nō refert quo ad propositū vtrum censeat̄ possedisse dicta bona iure familiaritatis pro parte fratris. an vero cēseatur possedisse solū partē suā quā nō poterat pro indiuiso possidere nisi insistēdo & vtēdo simpliciter dictis bonis per predicta. ¶ † Capiendo fm̄ q̄situ dn̄s cōsulens allegat primo dictū dn̄i Antonij.in.c.nihil de ver.sig.& subdit q̄ illud prius dixerat bald. in.c.bona.el scdo de ele.& q̄ illud sequitur Allexāder de Jmo.in cōsi.xlvj.incipiēte abūde & per celeberrimas in scdo volumine exemplificās predicta habere locū nō solū qn̄ pars capitulans intendit ꝓbare verba formalia.s3 de eis testis interrogatur per modū interrogatorij ab examināte vt p3 ex verbis Bal.d.Ant.& Allex. prout dicit dn̄s cōsulens nō displicet circa illud decisio dn̄i consulentis l3 dn̄s Anto.in.c.cum ecclesia sutrina de causa possessionis & proprietatis limitet eius dictum in.d.c.nihil de verbo.sig.q̄ procedat qn̄ est disceptatio de verbis formalibus tamen non loquitur quando interrogati de verbis formalibus deponunt de ipsis verbis formalibus et variant.sed loquitur quando simpliciter interrogati de facto de quo agitur variant in verbis formalibus. Tertiū aūt cōsultationis articulū puto alienū a dubitatione.& sic q̄ pena sit cōmissa et plene est discussum et clare ꝓbatum per dn̄m consulentē ideo non insistendum dixi. ¶ † Circa quartam cōsultationis questionē multum egregie et diffuse ꝓcessit dn̄s consulens et ego legendo et consulendo semper fui eiusdem sn̄ie quam ad presens firmauit dn̄s consulens.s.q̄ pena conuentionalis exigi posit etiam vltra quā intersit maxime a laycis saltem si principalis promissio non fuit pro parte seruata et debitor non fecit quicquid potuit quo casu euitatur duo principales intellectus seu tres satis cōmunes ad.d.c.suam de penis:licet dicti duo vltimi intellectus non multum conueniāt illi litere. Nec obstat si dicatur q̄ dictus Jo. Franciscus vēditor seruauit pro parte ea que promisit:q2 tradidit bona vēditas ꝓpterea dicat̄ q̄ pena nō censeat̄ effectualiter debita nisi pro pte fm̄ vnū intellectū dicti.c.suā de quo supra.q2 rn̄detur q̄ ex quo dicta pena veniebat cōmittēda totiēs quotiēs cōtrauētū fuisset & plura fuerant per vēditorē ꝓmissa inter cetera q̄ traderet bona vēdita.itē q̄ curaret q̄ dictus philippus ratificaret &c.si nō tradidisset & fuisset in mora tradēdi fuisset pena semel cōmissa ꝓpter moram in tradēdo. Itē si nō fecisset dictū philippū intra tp̄s cōuentū ratificare fuisset pena iterū cōmissa prout importat illa clausula q̄ pena cōmittatur totiēs quotiens ꝯtrauentū fuerit ex quo euidenter appet q̄ pena insolidū est ꝓmissa in defectū illius facti ꝓmissi q̄ȯ Philippus ratificabit q̄ȯ factū minime est pro pte ipletū vt de se cōstat:iō placet cōclusio dn̄i cōsulentis q̄ȯ dicta pena integraliter posit exigi ꝓ adducta per dn̄m ꝯsulentē. ¶ † Circa vltimū cōsultatiōis articuū similiter pl3 decisio dn̄i cōsulentis.s.q̄ȯ censeat̄ obligatū nomē debitoris ipsi debitori per no.ꝑ bar.et Ang.in.l.cum ex pluribus de solutionibus:q2 verba gn̄alia ita q̄ȯ cōprehendūt nō solū alia noia debitorū de quo non sit dubiū:sed etiā nomē ipsius debitoris cui creditor obligat oīa sua bona.nā pariter est in bonis ipsius hypothecantis illud nomē prout alia noīa:vn̄ pariter venit appellatōe oīm bonorū & a verbis nō est recedendū.l.j.§.si is qui nomē de exercito. et l.nō aliter de leg.iij.cum simi. Nec obstat q̄ȯ in ꝯtrariū dicit Jmo. in.l.j.eo.ti.q2 vltra rn̄sionē dn̄i ꝯsulentis clare rn̄detur q̄ȯ ꝑ dictam hypothecam nō est obligata p̄sona debitoris cuius nomē est hypothecatū que nō est in bonis hypothecantis. s3 est obligata actio & obligatio actiua que actio et obligatio in bonis creditoris & nō in bonis debitoris vt dicit bal.ff.de pac.in.l.iurisgentiū.§.si ante & facit ille tex.& sumitur etiā ex dictis Cy.in.l.fi.C.que res pignori obligari possunt.s3 nihilominus remanet dubiū:q2 tex.d.l.fi.dicit q̄ȯ debitor exigit̄ vtilibus actionibus & doc. cōiter tenent q̄ȯ sit actio personalis vtilis illa q̄ apud hypothecātem est directa.s3 nō videt̄ q̄ȯ q̄s cōtra seipsum possit habere actionē personalē directā velvti lē cōtra seipsum. † Q2 actio est ius ꝑsequēdi in iudicio q̄ȯ cuiq3 debet̄ instituta de actionibus in prin. † s3 in iudicio requirunt̄ tres ꝑsone.s.iudex actor & reus.c.forus de verb.sig.&.l.in tribus.ff.de iudicijs.iō nō pōt esse q̄s actor & reus:q2 nō cōstaret tūc iudiciū ex tribus personis ꝑut reqrit̄ nec reperio q̄ȯ creditor vnq̄ cedat actionē personalē q̄ h3 aduersus cessionariū ne q̄ q̄s sit in iudicio ꝓcurator cōtra seipsum.in herede aūt q̄ fecit inuētariū iō videt̄ q̄ȯ habeat actionē quā habebat cōtra defunctū & successiue aduersus hereditatē iacētē:q2 fingit̄ quo ad hoc hereditas nō adita actio cēset̄ cōpetere cōtra hereditatē q̄ habet̄ quo ad hoc ꝓ nō adita & nō intētat̄ cōtra seipsum vt habet̄ in.l.fi.§.si p̄fatā &.§.sinuero & ipse. Preterea actio ibi cōpetierat cōtra aliū in casu aūt nostro nunq̄ cōpetijt cōtra aliū † & facilius impediuntur cōtrahēda & de nouo oriūda quā impediant̄ seu tollant̄ iā cōtracta.c.ad apostolicā de regularibus.&.l.patre furioso.ff.de his q̄ sunt sui vel alieni iuris cū cōcordantijs ibi adductis per glo.ex his mihi est satis dubiū q̄ȯ in casu isto cōpetierit vtilis actio ipsi Andree emptori & successiue eius heredibus ꝓ exigendo eorum nomen debitoris. † Istā tex.d.l.si q̄ res pignori obligari possint loquit̄ in noīe tertij debitoris & bar.in.d.l.cū ex pluribus nō dicit q̄ possit hoc casu debitor agere cōtra seipsum pro nomine suo hypothecato sed dicit q̄ pōt cōpēsare cū alio suo credito prout in simili pecuniā exactā ex venditione nominū debitorū in casu aūt nostro nō cadit cōpēsatio:q2 nō debet̄ hincinde quātitas:ideo fuit primo aspectu mihi dubia in hac parte p̄sens cōsultatio.tn̄ mihi vr̄ eē cōcludēdū q̄ȯ cesset actio vtilis & cesset facultas cōpensandi propter supradicta nihilominus illa obligatio nominis debitoris nō sit innanis qn̄ nomē hypothecatū cōsistit in re nō cōpensabili & ꝓpterea saltē sit locus retentioni excipiēdo cōtra creditorē agētē ꝑut si exegisset a tertio debitore cuius nomē esset sibi hypothecatum posset illud retinere donec sibi satisfiat ꝑut est tex. in.d.l.si cōuenerit in fine principij.& hoc si exactū nō est cōpensabile prout dicunt Bar.& Bal.ibi in eorū summarijs & probat ille tex. ita etiā possit retinere id q̄ȯ d3 ex suo nomine obligato q̄ȯ nō pōt cōpensare.& sic repellere creditorē agētē ex quo bart.ec parat id q̄ȯ debet̄ ex dicto suo noīe hypothecato ei q̄ȯ fuisset exactū ex alijs debitis aliorū debitorū & locū habeat hoc casu fm̄ mēbrū iurisconsulti seu ꝑtoris de quo in.d.l.si cōuenerit q̄tenus ibi dr̄ q̄ȯ ꝑtor tuet̄ debitorē cuius nomen est obligatū aduersus creditorē aduersus eum agētē.& l3 ille tex.loquat̄ i noīe tertij debitoris hypothecato tn̄ eadē rō videt̄ vbi nomē debitoris est obligatū ipsi debitori in ceteris aūt in hac quinta cōsultatione deductis per dn̄m cōsulētē cōcurro in eius sententiam. Uidetur aūt q̄ presens difficultas possit euitari. † nā aūt illud pactū de reuendēdo fuit interpositū tēpore ipsius cōtractus ita q̄ȯ ab eo vestiat̄.& tūc cēset̄ pars ipius ꝯtractus.l.fundi partē.ff.d cōtrahē.empti.cēset̄ eīn inesse ꝯtractui.l.iurisgētiū.§.quinimmo de pactis.&.l.lecta versi.dicebā.ff.si cer.pe.& ideo tūc agēs ex eo contractu vel ex eo pacto debet impleuisse contractum ex sui parte alias repellitur.l.cū ꝓponas.C.de pactis.&.l.iulianus.§.offerri de actionibus emp.cū simili.ideo cū Jo.Frāciscus nō impleuerit contractū ex parte sua possit repelli si aūt illud pactū intercessit ex interuallo tunc ex pacto nudo non potest agi in terris imperij per iura vulgaria:ideo venit repellēdus.

¶ Summarium super consilio.cliiij.

1 Inuitati plures simpliciter equaliter inuitantur.
2 Accrescendi ius qn̄ cessat post ius questitum regulariter. nume.4.

3 Ususfructus plurium rerũ petro et suis primis successoribus ⁊ nõ scõis relictus: mortuo petro cũ duobꝰ filijs quorũ alter filius exinde moritur relicto filio ex eo ⁊ suo herede: non transmittitur in eundem filium heredem testatoris nepotem. consiliũ. cliiij. per totum.

5 Pater ⁊ filius in quo non censeatur eadem persona.

6 Heres eadẽ persona cũ defuncto ꝙ cẽseat fallit in vsufructu legato.

Consilium. cliiij.

In noĩe domini nostri iesu christi. Licet hãc consultationem satis clarã putem tamen pro more seruãdo arguã pro parte negatiua ꝙ. s. portio dicti Francisci nõ pertineat ad dictũ Petrũ fuit enim deuolutus dictus vsusfructus ad dictos Frãciscũ et Petrũ ad quẽlibet pro dimidia ex quo ambo fuerũt heredes domini Antonij pro virilibus: [1] † ⁊ qꝛ plures simpl'r inuitati ad aliqd equaliter admittunt. arg. l. si mihi ⁊ titio de verb. ob. ⁊. l. reos. §. cũ in tabulis. ff. de duo. reis cũ si. tum etiã qꝛ iura defuncti transeunt in heredes pro hereditarijs portionibus. l. prima. C. si certum petatur. et. l. pro hereditarijs. C. de hereditarijs actionibus. nec videtur ꝙ ad dictum petrum sit deuoluta dicta portio francisci per ius accrescendi. [2] † Quia post ius quesitũ regulariter cessat ius accrescẽdi. vt no. bar. in. d. l. si mihi et titio in prin. ⁊ bal. in. l. j. C. qñ nõ petẽtiũ partes in vltima qõne ⁊ in. c. j. §. si decedenti qui feudũ dare possunt. per tex. in. l. j. §. interdũ. ff. de vsufructu accrescendo. ⁊ lꝫ fuerit actum ꝙ non trãsiret in scõm heredẽ tñ videt ꝙ transmissus fuerit ad filium dicti francisci: qꝛ censet eadẽ ꝑsona cũ patre. l. fi. C. de impube. ⁊ quodãmodo dñs ⁊ possessor bonoꝝ patris etiã in vita pr̃is. l. in suis. ff. de lib. ⁊ posth. ⁊. l. ij. ff. pro herede. ⁊ ꝓpterea videt ꝙ portio dicti francisci censeat cõtinuata in ipsum filiũ per dicta iura et ius trasmissionis est efficacius iure accrescendi vt voluit bald. in. l. iij. C. de here. insti. per. l. si fratris. C. de iure deliberandi. [3] † His tñ non obstantibus cõtrariũ puto de iure clara fronte rñdenduꝫ. presuppono eñ ꝙ vsusfructus nõ est sui natura transmissibilis in heredẽ. sed finitur morte vsufructuarij. §. finitur instituta de vsufructu. ⁊. l. titio cum morieт. ff. eo. ti. cũ simili. ⁊ si quis stipulatur vsumfructũ ꝓ se ⁊ heredibus suis lꝫ appellatione heredũ soleant venire heredes in infinitũ. l. in annalibus. C. de leg. ⁊. l. heredis. ff. de ver. sig. ⁊. l. iiij. ff. de iure immunitatis. tamẽ in vsufructu stipulato appellatione heredũ venit dũtaxat primus heres seu primi heredes vt est expressum in. l. antiquitas. C. de vsufructu. ⁊ dicũt ibi Bar. ⁊ doct. ꝙ vsusfructus defuncti tũc non transit in heredẽ. sꝫ erit nouus vsusfructus per. l. stipulatio ista. §. si quis ita de verbo. obli. [4] † Itẽ lꝫ regulariter post ius q̃sitũ cesset ius accrescendi tñ fallit in vsufructu legato vt. d. §. interdũ. ⁊. l. iij. in fine. e. ti. ex quibus infert ꝙ dictus vsusfructus nõ trãsit in filiũ dicti frãcisci q est secũdus heres testatoris: tũ qꝛ expresse disponit per testatorẽ ꝙ nõ transeat in scõm heredẽ ⁊ voluntas testatoris habet ꝓ. l. in auꝯ. de nuptijs. §. disponat. tũ qꝛ de natura vsusfructus est ꝙ nõ transeat de persona in personã: sꝫ extinguat vna cũ ꝑsona vsufructuarij vt. d. §. finit cũ si'ibus. [5] Et maxime nõ trãseat in sꝫ heredẽ. d. l. antiqtas. † nec quo ad vsumfructũ filius cẽset eadẽ persona cũ patre qꝛ iura preallegata loquuntur gñaliter ⁊ gñaliter intelligunt tã in filijs q̃ in alijs: ⁊ qꝛ vsusfructus finit cũ ꝑsona patris nõ põt cẽseri ꝙ cõtinuet in ꝑsona filij. et sic nõ obstat ꝙ habet in. d. l. in suis. ⁊ in. d. l. ij. ff. ꝓ herede. [6] † Et al's persona heredis cẽset eadẽ persona cũ defuncto vt in auꝯ. de iure iu. a moriente presti. ⁊ tamẽ vsusfructus defuncti nõ transit in heredẽ vt. d. §. si quis ita cũ si'i. ita etiã lꝫ filius quo ad q̃dã cẽseat eadẽ ꝑsona cũ patre nõ tñ quo ad vsumfructũ q extinguitur morte patris per iã dicta: ⁊ qꝛ vsusfructus nõ trãsmittit in heredẽ vel filium vt dictũ est: ideo trãsmissio q̃ cessat nõ impedit ius accrescendi. Itẽ lꝫ vsusfructus predictus sit relictus primis heredibus tamen non succedunt in eo vt heredes representantes defunctũ prout loquũtur termini. d. l. j. C. si cer. peta. et. d. l. pro hereditarijs cũ simi. quia non succedunt in vsufructu paterno: sed querunt nouum vsumfructum. d. §. si quis ita et ꝓut supradictum est. et sic non obstant adducta in contrariũ et remanet indubitata conclusio ꝙ dictus vsusfructus integraliter pertinet ad dictum petrum post mortem dicti Francisci.

Laus deo.

Summarium super consilio. clv.

1 Statuta condere qui natura possint.

2 Cardinali creditur de cõmissione sibi facta ratione officij legatiõis

3 Leges posteriores simpliciter loquentes possunt interpretari ⁊ distingui per anteriores.

4 Collectari non debent nec ad onera extraordinaria tenẽtur q per priores ciuitatis in ciues eligunt etiam si ruraria exerceãt: lꝫ statuto perusij facto a gubernatore pape caueatur ꝙ ciues exercentes ruraria teneantur ad onera. consi. clv. nu. 17. per totum.

5 Comitatiui non in plus grauantur q̃ ciues.

6 Boues animalia serui ad arandum deputati pro debito etiam publico capi non possunt.

7 Agricultura hominem non facit ignobilem.

8 Agricola ciuis non tenetur habitare in ciuitate.

9 Statuere qui non possunt et contra ius cõmune. nume. 14.

10 Ciues iure cõi tractari non debent vt comitatiui nec artantur ad onera que subeunt comitatiui.

11 Collectarũ onera per libram subeuntur in loco vbi homines sunt allibrati.

12 Argumentum ab ordine titulorum valet.

13 Statuta vicariorum ⁊ principis gubernatorũ siue delegatorũ durant tantum donec durat illorum officium.

15 Delegatus a principe enumeratur inter maiores principes.

16 Delegatus a latere qñ nõ videatur habere in prouincia maius imperium post principem q̃ alius.

18 Delegatorum aut aliorum etiam principis simplicibus verbis nõ creditur.

Consilium. clv.

In nomine dñi nostri Jesu christi. Quanquã videatur in hac consultatiõe prima facie dicendum ꝙ dicti assumpti ad ciuilitatem teneant ad collectam capitanei ⁊ ad alia onera extraordinaria prout comitatiui ex quo ruraria exercent ⁊ in rure habitant cum esset statutũ dñi cardinalis de sabellis tunc regentis ꝓuinciaꝫ vt legatus seu vicarius pape suꝑ hoc clare disponens ꝙ ciues ruri degentes et ruraria exercẽtes quo ad predicta pro comitatiuis tractẽtur et habeãtur. [1] † Et constat ꝙ qui preest prouincie vt legatus põt condere statuta que sunt perpetuo seruanda etiã si non sit legatus de latere: sed simplex gubernator vt est tex. in. c. fi. de officio legati nec videt ꝙ per priores ⁊ camerarios potuerit derogari dicto statuto supioris. ar. c. cum inferior de maioritate ⁊ obedientia ⁊ quod no. glo. cõmuniter approbata vt singularis in. c. fi. de here. lib. vj. maxime cũ fuerit per eundem sabellum ex speciali cõmissione pape prout asserit dictum statutũ confirmatũ cum ꝓhibitione ne quis audeat cõtrauenire sub pena excõicationis. [2] † Creditur auteꝫ cardinali de cõmissione sibi facta de officio legationis cause nobilissimꝰ. xcvij. dis. pari rõne videt sibi credẽdũ de aliqua speciali cõmissione que non est tante importantie. et sic videtur eadem et maior ratio prout et hoc firmat Panor. in. c. ꝙ super de fide instrumentorũ. Preterea per priores ⁊ camerarios non fuit expresse derogatum dictum statutum. Sed simpliciter dispositum et ordinatum ꝙ dicti comitatiui assumantur ad ciuilitatem et habeãtur pro ciuibus originarijs. statutũ aũt sabelli pariter militat in ciuibus originarijs habitantibus in rure et exercentibus ruraria ꝙ. s. teneantur ad collectam capitanei ⁊ ad onera extraordinaria prout comitatiui itaq; si per ordinamentũ priorũ et camerariorũ dicti nouiter assumpti in ciues assimilantur et equiparantur ciuibus originarijs non videtur qõ dictũ ordinamentũ priorũ et camerariorũ cõtrarietur statuto sabelli: sed dicta ordinamenta sint cõcordanda. ar. c. cum expediat iura iuribus cõcordari de electione lib. vj. et. l. j. C. de inoffi. dot. intelligendo ꝙ dicti nouiter assumpti in ciues habeantur pro ciuibꝰ originarijs eiusdẽ qualitatis seu conditiõis. et ꝯñter si ipsi noui ciues habitabunt in ciuitate vel nõ exercuerint ruraria equiparentur ciuibus originarijs predicta facientibus si autẽ dicti noui ciues habitarent in comitatu et ruraria exercuerint equiparentur ciuibus originarijs habitantibꝰ in rure qui ruraria exercuerint. [3] † nõ eñ est nouum ꝙ posteriores leges simpliciter loquentes interpretentur ⁊ distinguentur per leges anteriores. l. non est nouũ. et. l. nam ⁊ posteriores. ff. de legibus. ⁊. l. si serui vestri. C. de noxa. et qõ no. glos. in auт. offeratur. C. de litis cõtest. [4] † His tamen nõ obstantibus cõtrarium puto de iure respõdendũ. vꝫ ꝙ dicti noui ciues nõ debeãt reputari et tractari ꝓut comitatiui quo ad onera extraordinaria nec quo ad collectã capitaneorũ. nã premittendũ est ad euidentiaꝫ ꝙ ad grauiora munera: et sic onera tenentur comitatiui q̃ ciues vt no. bar. in. l. j. ff. ad munici. ⁊ in consilio incipiente dubia ꝯcurrẽtia numero. vij. ꝭm ordinẽ perusinum nõ informis ⁊ in alio ꝯsilio incipiente in qõne proposita videndum est in ordine nonagesimotertio ꝭm eundem ordinem perusinum quod et tenet Panor. in. c. rodulphus de rescriptis. [5] † Secundo premittendum est qõ comitatiui non in plus grauantur q̃ ciues: ex eo qꝛ ruraria exerceant dãdo operã agriculture: qꝛ immo agricultura est fauorabilis: qꝛ iura fauẽt agricolis. ⁊ hoc ꝓpter publicã vtilitatẽ auт. ad hec. C. de vsuris ꝓut no. ibi bal. ex illo tex. in secũdo notabili ad hoc lex prima ⁊ lex colonos. C. de agri. ⁊ cẽsi. lib. xj. ⁊. l. j. C. ne rusticani ⁊c. eodẽ libro. [6] † Hinc est qõ serui aratores ⁊ boues deputati ad arãdũ non possunt capi ex primo decreto ꝓ debito etiã publico. l. pe. C. que res pignori obligari pñt. ⁊. l. si adductis. ⁊ ibi bal. C. quibus causis pignus tacite contrahatur. ruraria autẽ cõsistunt principaliter in agricultura: ideo nõ decet qõ ꝓpter agriculturã ciues onerentur magis q̃ si agriculture ⁊ sic ruraribus se nõ exercerent. est eñ inconueniẽs qõ id qõ meretur fauorẽ propter publicã vtilitatem ⁊ cui iura fauent ꝓpter dictam causam retorqueatur in odiũ tribuẽdo maiora onera. ar. l. qõ fauore. C. de. ll. ⁊. c. qõ ob gratiam de reg. iur. in. vj. cum simili. [7] † Nec apud antiquos imputabat agricultura ciuibus etiã notabilibus legitur eñ qõ Cyncinatus fuit per senatũ romanũ creatus

tus dictator ⁊ nūcij missi pro eo inuenerūt qḋ arabat cum bobus ⁊
statim terso puluere accepit dictatura m que erat maius officium
ꝙ haberetur in roma ⁊ assumpto exercitu inimicos populos de-
bellauit infra quindecim dies ⁊ de eis triumphauit ⁊ statim redijt
8 ad arandum velut ad intermissum opus.† Nec etiaꝫ tenetur ciuis
9 habitare in ciuitate vt notat. Barto.in.l.j.ff.ad munici. † Item est
premittendum ꝙ inferior a principe nō potest statuere contra ius
commune.vt.l.formam.C.de offi.prefecti illirici.⁊ facit.d.c.cum in
ferior. Adeo ꝙ nec legatus de latere pōt aliquid disponere contra
ius commune prout no.glo.cōmuniter approbata in.c.fi.de here.
10 lib.vj.facit glo.interlinearis in cle.sepe in principio de verb.sig.†
ex quibus videt̄ inferendū ꝙ ex quo de iure communi ciues nō de-
bent tractari vt comitatiui nec debent artari ad subeunduꝫ onera
que imponūtur comitatiuis tanq̄ sint digniores q̄ comitatiui: vt
dicit Innocen.in.c.rodulphus de rescriptis ⁊ Bal.in sua margari
ta in verbo ciuitas tertio.c.idcirco non potuerit dictus sabellus vi
carius Pape statuere ꝙ ciues tamen originarij aliter assumpti in
ciues tractentur ⁊ reputentur vt comitatiui maxime quo ad onera
imponenda per capita hominū que appellantur capitationes.C.
de capitatione ciuium censibus eximenda lib.xj.⁊ per Bar. in.l.j.
11 circa prin.ff.ad munici.† Et q̄ onera per libram subeuntur in loco
vbi homines sunt alibrati ꝓut est de morte: ideo cū dicti ciues sint
alibrati in ciuitate.⁊ nō in castris in quibus habitauit: ideo nō de
bent subire onera imposita per libraꝫ in castris in quibus non ha-
bent librā: lꝫ ibi habitent.ex quibus infert̄ ꝙ vigore dicte.l.edite p
sabellum nequeāt astringi dicti ciues ad onera que imponerentur
per capita hominū vel per librā castris seu comitatiuis castrorum
seu villarū: lꝫ ibi habitēt ⁊ ruraria exerceāt vigore dicti statuti sabel
li ꝙ etiā de iure videt̄ dicēdū ex alio q̄ soli iudices illustres vel su-
perillustres si sunt tꝑales cōdunt statuta perpetua: sꝫ alij solū du-
ratura durante eorū officio vt concludit Bart.in.l.oēs populi.ff.
de iustitia ⁊ iure.⁊ in.l.j.ff.ꝙ quisqꝫ iuris vbi Cy.idē voluit nisi qn̄
statutum fieret ob quietē ⁊ vtilitatē reipublice vt in terminis.l.cō-
gruit.ff.de officio presidis. Quem refert ⁊ sequitur Petrus de anc.
in.c.fi.de officio legati.sed vicarius principis non est superillustris
nec illustris vt videtur probari ex ordine titulorū.C.vbi primo po
nunt̄ de officijs illustrium deinde successiue de officijs spectabiliuꝫ
prout est officium prefecti augustalis vt no.gl.in au.co.de illustri-
bus ⁊ superillustribus ⁊ post titulū de officio p̄fecti augustalis po-
nit̄ titulus de officio vicarij q est minus dignus q̄ prefectus augu
12 stalis.† Arguēdo ab ordine titulorū ꝙ lꝫ vt no.glo.in rubrica.ff.de
eo per quē factū est ⁊ Imol.in rubrica.ff.de ver.obligatio. facit lex
13 quotiens.ff.de vsufructu.† Ideo vicarius principis statuēdo non
pōt regulariter facere statutū perpetuū: sed eius statutū durat do
nec durat eius offm̄ s̄m dictas theoricas Cy.bar.⁊ Pet.de anc.sꝫ
eorū statuta finiuntur finito statuentiū officio.ad ꝙ allegat bar.in
ter cetera.l.cū nauiculariorū.C.de nauicularijs lib.xj.⁊.l.ꝓclama.C
ꝓclama.vel epist.q̄ iura loquunt̄ in p̄fecto augustali ⁊ in p̄side pro-
14 uincie.† ⁊ sic bar.p̄supponit ꝙ p̄fectus augustalis qui est spectabi
lis ⁊ dignior vicario nō pōt statutum perpetuū facere. Nec silr̄ pre
ses ꝓuincie ꝓut hec pōderat p̄ceptor meus dn̄s Benedictus capra
15 ⁊ sequit̄ in dicto.c.fi.de offō lega.† Ex hoc inferēs ꝙ legatus Pa-
pe enumerat̄ inter maiores iudices s̄m eū ꝙ pōt intelligi lꝫ quo ad
q̄dā cōparat̄ p̄sidibus vel ꝓcōsulibus vt in.c.ij.de offō legati lib.vj.
16 tn̄ quo ad quedā legatus censeatur maior seu dignior preside.† Et
maxime videtur hoc dicēdū in vicario Pape qn̄ in ꝓuincia est de
putatus alius in legatū ꝓut si bene memini erat deputatus in pro
uincia alius in legatuꝫ de latere.⁊ sic hoc casu vicarius deputatus
ad regimē ꝓuincie nō videt̄ in ꝓuincia habere post principē maius
imperiū q̄ alius ꝓut dicit̄ in p̄side qs ipse hꝫ maius imperiū q̄ ali⁹
sꝫ dictus vicarius dicto casu nō videt̄ ꝙ haberet maius imperiū in
ꝓuincia q̄ legatus de latere ob cuius reuerētiā fuit sabellus depu
tatus in vicariū nō in gubernatorē.⁊ hoc respectu videt̄ minus di-
gnus q̄ preses seu gubernator.ex q̄bus oībus vr̄ cōcludēdū ꝙ dictū
ordinamētū sabelli nō hꝫ obstare ⁊ maxime attēto ꝙ cōiter fuit ob
seruatū cōtrariū.s.ꝙ ciues habitātes in comitatu ⁊ ruraria exercē-
tes nō fuerūt in p̄dictis habiti ⁊ tractati vt comitatiui tā isti noui-
ter facti ciues q̄ alij antiqores ciues ⁊ cōsuetudo est optime legū ⁊
statutorū interpres.l.cū de interpretatione.ff.de legibus.⁊.c.cū di
17 lectus de consuetudine.† Et ad hāc cōclusionē sum maxime ꝓcli-
uis.s.ꝙ dicta lex sabelli nō obstet dictis ciuib⁹ nouiter absumptis
q̄ intētio ipsorū ⁊ eos assumētiū in ciues ꝙ.d.l.sabelli eos nō arta
ret ad onera p̄dicta generaliter ꝙ vltra id qḋ mihi innotescit: quia
fuiv nus ex assumētibus q̄ plures ex eis q fuerūt prius assumpti in
ciues vigore prime legis priorū ⁊ camerariorū demōstrat̄ ex teno-
re scd̄e legis priorū ⁊ camerariorū in qua exprimit̄ ꝙ absumpti in-
ciues vigore.d.l.habeant̄ ꝓ ciuib⁹ originarijs.⁊ ita tractent̄ etiam si
ruraria exercerēt ⁊ in rure habitarēt.ex q̄bus verbis declarat̄ mens
legislatorū ꝙ nō intēdebāt ꝙ tenerent̄ ad onera de q̄bus in lege sa
belli.⁊ tn̄ assumpti vigore legis nō exposuerūt ꝓ ciuilitate plusq̄ ex
posuissent assumpti vigore prime legis ita ꝙ est verisimile ꝙ eadē
fuerit intētio priorū ⁊ camerariorū cōdētiū primā legem ex quo pa
riter fuerūt onerati assumpti vigore prime legis ⁊ assumpti vigore
secūde legis.ex postea em̄ gestis prius gesta interpetrant̄.c.cū per
bellicā.xxxiij.q̄ōne scd̄a.⁊ per glo.in.c.scribā de p̄sumptionibus.⁊
illa lex sabelli que loquit̄ indefinite videt̄ ꝙ possit interpretari qḋ
procedat in his q erāt facti ciues tꝑe dicte legis cōdite ⁊ in his qui
postea assumerentur simpliciter in ciues ⁊ nō in illis q assumerent̄
in ciues ea intētione vt nō soluerēt illa onera de quibus loquit̄ lex
sabelli: q̄ indefinita nō eqpollet vniuersali ex ꝓpria vi verborū.sꝫ
ex humanitate.lege si seruitus.ff.de seruitutibus vrbanorū predi.
ꝓut ibi no.doc.per illū tex.qḋ ⁊ no.Pe.de bel.ꝓtica.Bar.⁊ Imol.
in.l.si pluribus de leg.ij.Sed tūc demū equipollet vniuersali qn̄ est
eadē rō ⁊ cōditio oīm cōprehēsoꝝ sub vniuersali al's secus ꝓut no.
glo.bar.⁊ doc.in.d.l.si pluribus.⁊ glo.⁊ doc.in.c.vt circa de ele.lib.
vj.sed nō vr̄ eadē ratio onerādi eos qui emerint ciuilitatē pro pecu
nia exponēda pro necessitatibus occurrētib⁹ rei publice ꝓut ꝯtin-
git in istis terminis si fuerūt assumpti tacite vel expresse ea mēte vt
nō astringerent̄ ad dicta onera ꝓut ꝯtingit in casu isto si velim⁹ ve
ritati inherere ꝓut est in illis q simpliciter assumerentur in ciues ⁊
forte gratiose lꝫ aliquā pecuniā exposuerint ⁊ maxime: q̄ si lex sa-
belli generalr̄ intelligeret̄ etiā in assumēdis in ciues post dictaꝫ le
gē etiā si assumerent̄ pro interesse reipublice dicta lex generaret p̄-
iudiciū nō solū ipsis ciuibus rusticanis: sed etiā habētib⁹ potestatē
ꝯcedēdi liberā ciuilitatē.⁊ etiā generaret p̄iudicium reipublice: q̄
nō posset ꝑ dictā viā ꝯcedēdi ciuilitatē liberā a dictis oneribus ꝓ-
uidere necessitatibus occurrētibus.ex quib⁹ videt̄ ꝙ non sit eadeꝫ
conditio istorū qui assumpti nouiter vt dictū est ⁊ sit diuersa rō in
eis q̄ sit generaliter in alijs merito dicta indefinita oratio legis sa-
belli nō trahat̄ ad istos vt supra assumptos in ciues. Ex quib⁹ plu
ribus medijs rn̄detur ad adducta in contrariū vt de se ptꝫ ⁊ saltem
ex his oībus simul iunctis elicienda est cōclusio supra facta.s.ꝙ di-
cti ciues vt supra nouiter assumpti tam vigore prime legis prioruꝫ
⁊ camerariorū q̄ scd̄e eorū legis ita ꝙ eis non obstat dicta lex sabel
18 li.† Solū restat rn̄dere ad id qḋ in ꝯ̄riū de ꝯfirmatione facta vt dr̄
ex sp̄ali cōmissione Pape q̄ videtur obstare aliquib⁹ medijs supra
factis pro hac pte saltem vni q̄ breuiter respondetur ꝙ ex quo de
cōmissione nō aliter appet ⁊ nō creditur assertioni facte ꝑ sabelluꝫ
vt ꝓxime deducā ⁊ paria sunt nō esse ⁊ nō apparere.lege duo sunt
titij.ff.de test.tutela.⁊.l.si fuerit.ff.de rebus dubijs cū simili.ideo ni
hil obstat dicta confirmatio. Quod aūt nō credat̄ dicte assertioni
ipsius sabelli cōfirmātis ꝓbat̄: q̄ inferiori a cardinalibus nō credi
tur de cōmissione ei facta nec de alijs nō gestis per eos vt ꝓbat̄ in.c
cū in iure peritus de officio delegati.⁊ ꝙ habet̄ in.c.post cessionem
de ꝓbationibus.⁊ in.c.quoniā contra falsam eo.ti.⁊ in.c.cum a no
bis de testibus.⁊ in.c.ꝙ super is de fide instrumētorū. iō cū presup
ponatur ꝙ tꝑe dicte cōfirmationis dictus sabellus nō erat adhuc
cardinalis: ideo eius assertioni non adhibetur fides: nec si fuisset
cardinalis esset expeditū ꝙ sibi crederetur: q̄ lꝫ cardinali credatur
de gn̄ali officio legationis sibi cōmisso viue vocis oraculo ꝑ dictuꝫ
canonē nobilissimus ⁊ q̄ habētur ibi.⁊ in.c.cū olim de priuilegijs ⁊
in.c.ad apostolice de re iud.lib.vj.tn̄ si attestat̄ de alio sibi speciali-
ter cōmisso vltra offm̄ legationis ꝙ sibi non credat̄ voluit Archi.
in ꝓhemio sexti ⁊ Jo.an.in.c.j.de officio de leg.li.vj.⁊ speculator
in ti.de le.§.superest.ver.quid si delegati iurisditione.quod ⁊ voluit
Imo.in.d.c.ꝙ super is quando cardinalis non esset in curia ⁊ sal-
tem vbi continetur non leue alterius preiudicium prout sumitur
ex dictis Imo.⁊ panormi.in.d.c.quod super is prout de graui pre
iudicio agitur in casu isto. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.clvj.

1 ☞ Pena cōuentionali agens via executiua instr̄o non liquida-
to qn̄ rite agere dicatur.cōsi.clvj.per totum.
2 Dānum emendare ꝓmittens nec apparet quantū sit iudicis sentē
tia declarari debet q̄titas eiusdem.
3 Instrumentū qḋ statuto executionem nō parit nisi fuerit liquida-
tum pōt executioni mandari cum clausula liquidatis liquidandis
discursu processus petita.
4 Ablatiui absolute positi faciunt conditionem propter resolutio
nem illoꝝ scd̄m grammaticos in si vel postq̄.
5 Mora dicitur facta per interpellationem.
6 Pena non dr̄ cōmissa nisi per moram.
7 Rati promissio q̄ primū impleri debet.
8 Mora purgari nō pōt iuramēto prestito a maiore.xxv.annis.
9 Pena qn̄ et quomodo irrogata dicatur.
10 Ordo iudiciarius qn̄ requiritur in iudicio liquidatiuo.

¶ Consilium.clvj.

In noīe domini nostri ie-
1 su christi ¶ † Uidetur dicendū ꝙ non potuerit peti
executio dicti instrumenti quo ad penam non facta
prius liquidatione.s.ꝙ purificata fuerit conditio sub
qua pena fuit stipulata: q̄ statuta loquentia ꝙ instrumēta habeāt
executionem paratam seu ꝙ per iudicem exequantur vel per simi-
lia verba permittentia viam executiuam intelliguntur ⁊ verificant̄

solum in instrumẽtis liquidis.l.si cõuenerit.ff.de pignor.acti.put dicit bar.in.l.pinde.§.notandũ.ff.ad.l.acqui. ꝙ ꝛ voluit Bald.in l.si in cãm.C.de euic.dicẽs ꝙ similia statuta nõ intelligũtur nisi de instrumentis liquidis ꝛ non militãt anteꝙ̃ instrumẽta liquidẽtur ꝙ ꝛ voluit idem Bal.in.l.si testamẽto in fine.C.de testa. manumi. 2 in fine dicens ꝙ ante liquidationẽ non deuenitur ad executionẽ.† Et ideo dicit bar.in.d.§.notandũ ꝙ si promisisti emẽdare dãnum nec apparet quantũ sit damnũ primo adeũdus est iudex vt declararet quãtitatẽ damni prout ibi cõiter habetur in lectura.ꝛ sic videt velle ꝙ nõ debeat peti executio anteꝙ̃ sit facta liquidatio.ꝙ ꝛ voluit idem bar.in.l.iij.C.de pignoribus circa principiũ tertie qõnis principalis vbi cõcludit ꝙ pactũ cõditionale executiuũ nõ habeat executionẽ etiã post purificatã cõditionẽ anteꝙ̃ liquidetur coram iudice.s.ꝙ conditio sit purificata ꝛ querit qualiter liquidabitur.respondet parte citata solẽniter libello dato ꝛ lite contestata.ꝛ sic requirit ꝙ procedatur prius super liquidatione seruato ordine iudiciario qui ordo non fuit seruatus in hoc iudicio merito videtur ꝙ dicta sentẽtia absolutoria fuerit iusta ꝛ cõseq̃nter sit confirmãda. Nõ enĩ videt sic eleuato velo procedi debeat via executiua facit.l. desertorẽ.§.si ad diem.ff.de re militari.ꝛ ꝙ ibi per bar.ꝛ ꝙ per bal. 3 in.l.metum.§.cũ autem hec actio.ff.ꝙ metus causa. ¶ †His tñ nõ obstantibus cõtrariũ puto de iure rñdẽdũ.vꝫ ꝙ dicta snia fuerit iniusta ꝛ qõ potuerit pcedi via executiua put pcessum fuit.ꝛ gñter ptes iudicis ad quẽ debeãt esse in pnũciãdo bene appellatuꝫ ꝛ male iudicatũ.ꝛ exquo de liquidatione cõstat ex actis in pcedẽdo ad executionẽ instrumẽtorũ penaliũ attẽto qõ nõ fuit petita executio in 4 strumẽtorũ simpl'r:sed cum clausula liquidatis liquidandis.† Maxime tũc ſm ordinẽ intellectus hꝫ prius fieri liqdatio.nã ablatiui absoluti resoluunt ſm grãmaticos in si vel postꝙ̃ iõ faciũt cõditionem vel diẽ incertũ qui habet p conditione.l.dies incertus de cõdi.ꝛ demõ.ad hoc.l.a testatore eo.ti.ꝛ.l.euictis agris.ff.de vsu.ideo in effectu fuit prius petita liquidatio ꝛ facta liqdatione petita fuit executio ita qõ seruatũ fuit id qõ voluit bar.in.d.§.notãdũ ꝛ bal.in.d l.si in causam.ꝛ in.d.l.si testõ.q2 non fuit deuentũ ad executionem nec petitũ qõ ad eam deueniretur ante liquidationem qõ maxime dicendum est propter virtutem vulgaris clausule petens in predictis sibi ius ꝛ iustitiam ministrari. Attẽto qõ narrati fuerunt tenores instrumẽtorũ q̃ petebant exequi ita ꝙ si requirebatur prius petitio liquidationis censet virtute dicte clausule petita liqdatio eo modo ꝛ forma put de iure petenda erat per ea que habẽtur p doct. in.c.cum dilectus de ordine cogni.ꝛ per.d.Anto.in.c.j.de iudicijs. Et iõ cũ sit petita liquidatio ꝛ post liqdationẽ petita executio valuit ꝛ sil'r pcessus inde secutus valet:q2 glo.ꝛ doc.volũt qõ actus q meret executionẽ puta sentẽtia que de iure cõi hꝫ executionẽ vt.C de executione rei iudi.per totuꝫ ꝛ instrumẽta que ex forma statuti habẽt executionẽ paratã si nõ sunt liquida veniunt in executione. ꝛ sic dũ petitur executio liquidanda vt in sentẽtia cõcludit glo.in.l j.in prin.ff.de edẽ.quã oẽs sequuntur qõ ꝛ voluit bar.in.l.hec snia. C.de sententia q̃ sine certa quanti.ꝛ idẽ a paritate rationis dicunt bar.ꝛ bal.ꝛ Raph.fulg.in.d.l.j.in prin.de eden.ꝛ cõiter legẽtes ibi dẽ qõ ꝛ voluerũt bar.ꝛ Jo.de Jmo.in.l.j.ff.de leg.ij.ꝛ ita vidi milies vt ita dixerim in pratica obseruari ꝛ cõsuetudo est optima legũ ꝛ statutorũ interpres.l.cũ de interpretatione.ff.de legibus.ꝛ.c. cũ dilectus de cõsuetudine.ad idem qõ no. Ange.in.d.l.metũ.§.cũ aũt hec actio.cũ igitur potuerit agi prout actũ fuit non debuit seq dicta absolutoria ab obseruatione iudicij:ſꝫ exquo fuerũt pducta instrumenta cõpromissorũ ꝛ instrumenta laudorũ que inde secuta fuerũt. Ex qbus cõstat qõ dictus Bernardinus pmisit agere ꝛ curare qõ Jo.Bartholomea geneuera ꝛ vnica ratificabũt sub pena in instrumento cõtẽta ꝛ interpellat a parte ꝛ statuto termino a iu5 dice ꝛ elapso nõ obseruauit ideo liquet penã esse cõmissam:† q2 interpellatio constituit debitorem in mora.l.si ex legati causa.ff.de 6 verbo.obli.cum simili.† Et ex mora cõmittit pena vt habet in.l.si insulã de verb.ob.ꝛ.l.ꝛ si post tres.ff.siquis cau.ꝛ in.l.si pacto quo penã.C.de pac.cũ simili. Et maxime lapsus termini assignati.ar.l. magnam.C.de cõtrahenda emptione.ꝛ facit.l.quo enim.ff. rem ra 7 tam haberi. Que probat † qõ promissio rati debet ꝙ̃ primũ impleri ideo debuit ꝛ debet ad executionẽ iudex pcedere:maxime quia mora purgari non põt:tũ q2 est elapsum breue tps infra qõ dꝫ mora purgari in.d.l.ꝛ si post tres.ꝛ in.l.si ita os.§.seya de verb.oblig. 8 † Tum etiaꝫ q2 interuenit iuramẽtũ pstitũ a maiore.xxv.annis qõ impedit purgationẽ p.l.sigs maior.C.de transac.put ibi no.doc.ꝛ in.d.l.si insulã fieri.ꝛ Salv.in.l.semel mora.ff.so.ma.tũ etiã q2 petita fuit executio sup pena ꝛ sũ ea pcessũ in meritis cãe.ar.d.l.si insulam fieri iunctis his que habent in.l.nihil.ꝛ in.l.nulla.C.de peccatoribus. Nec obstant adducta in contrarium non enim obstant qõ dicit bar.in dicto.§.notandum.et quod Bal.in dicta.l.si in cau 9 sam.ꝛ in dicta.l.si testamento quia supra responsum est.† Nec obstat.d.§.si ad diem.et quod ibi per Barto.quia respondetur quod ibi solum probatur quod licet sit elapsus terminus ad aliquid faciendum quo non facto infra terminum meretur penaꝫ non debet iudex elapso termino irrogare penã nisi vocata parte et auditis et discussis eius defensionibus qõ obseruatum fuit in hoc iudicio vt de se constat. Nec ob.qõ dicit Barto.in dicta.l.tertia.C.de pigno. in tertia questione principali:quia respondetur pluribus modis. primo quod licet Bartolus ponat illum modum procedendi in liquidatione qui est indubitatus: non tamen dicit qõ aliter procedi nequeat prout ipse tenet in alijs locis supra allegatis in quibus vult.qõ in executiõe fieri potest liquidatio.ꝛ sic vult ipse ꝛ alij doc. qõ non requiret qõ principaliter petat liquidatio et pcedat seruato ordine iudiciario qui nõ est necessario obseruandus in executio10 ne vt est notissimum.† Scdõ respondetur qõ termini dicte.l.iij.de pigno.in quibus loquitur barto.via executiua competit parti nõ principal'r iudici nec petitur a iudice qõ ipse iudex exequatur sed intentat via executiua vt liceat parti exequi ppria auctoritate:iõ nõ mirum si nõ intentatur corã iudice via executiua non mirum si in iudicio liquidatiuo requireretur ordo iudiciarius et differunt tunc termini barto.in.d.tertia qõne a terminis nostris in quibus loquitur Barto.in.d.l.j.de leg.ij.ꝛ in.d.l.j.in prin.de edẽdo.in quibus iudex adit principaliter vt exequatur.ꝛ sic non obstat qõ dicit Bar.in.d.l.iij.in tertia.q.ꝛ maxime. Q2 ipse bar.ibi in quinta q̃stione principali vbi tractat qd sit officiũ iudicis in terminis illius legis quando iudex ex vrbanitate adit vt exequat vult qõ tũc nõ requiratur ordo iudiciari⁹.ꝛ sic nõ reqrat libellus nec litis cõtestatio lꝫ nõ specifice loquatur in pacto nõ liquido:sed loquitur simpliciter: vnde potest vtroꝙ̃ casu intelligi.ad dicta per Bal.respondetur ꝙ debet intelligi ſm supradicta. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.clvij.

1 ☞ Solutione alterius debiti qñ competit actio negociorum gestorum.numero.6.
2 Receptione,seu solutione partis vnius ex pluribus correis debendi insolidum obligatis ꝙ nõ dicatur actio diuisa.
3 Nubẽdo scdõ mulier nubere videtur cũ dote primi m̃rimonij.nu.7.
4 Dos soluta scdõ viro vxoris per extraneũ cui viro alij ad eandẽ dotem restituendã erãt obligati non repetitur ꝙ̃uis eos liberasse dicatur.consilium.clvij.per totum.
5 Donatio de facili presumitur inter fratres.
8 Solutio debiti integra fieri põt per alterum ex correis debendi innito creditore.
9 Solutionis appellatione non veniunt noĩa debitorũ.
10 Lex dotẽ.ff.de iur.do.qñõ intelligatur.
11 Actio personalis absꝙ̃ cessione non transfertur.
12 Dotis solutione ab extraneo facta viro vxoris nõ liberantur alij obligati principales a prestatione dotis constitute.
13 Dos constituta ꝛ soluta animo gerendi negotium etiaꝫ per extraneum repetitur ab heredibus viri.

¶ Consilium.clvij.

In nomine domini nostri

iesu xpi. ¶ Licet videat prima facie dicẽdũ ꝙ dictus aureli⁹ foueat iustitiã:q2 soluẽdo illos.xl.flo.ad quos vr̃ ꝙ eẽnt obligati dicti Pãphi.ꝛ sempro.filij ꝛ heredes lucij cor pr̃is q se obligauerat insolidũ ad restituẽdũ mille flo. receptos in dotẽ ꝛ etiã tenebant ad centũ alios ꝛ simil'r tenebãtur ad cẽtũ quos dicta berta lucrata fuerat rõne antifacij.ꝛ sic vr̃ ꝙ di1 ctus Aureli⁹ soluẽdo dictos.xl.florenos p residuo debiti:† vr̃ ꝙ liberauerit dictos Pãphi.ꝛ sempro.soluẽdo cor debitũ:ideo vr̃ ꝙ sibi cõpetat actio negotior gestorũ per.l.soluendo.ff.de neg. gest. 2 cũ simi.† Nec videt sibi obstare ꝙ censeat facta diuisio:ex eo q2 dicta berta exegerit ptẽ dicti crediti ab heredibus lucij vnius ex reis debẽdi ꝛ residuũ petierit ab alijs reis debendi p.l.si creditores. C. de pac.ꝛ quod habetur in.l.liberum.ꝛ in.l.reos.C.de fideius.quia rñderi potest ꝙ exquo nõ fuit facta solutio ꝛ petitio pro virilibus nec dicti Pãphi.ꝛ sempro.appet ꝙ soluerint pro eor rata vel pro eor psonis magisꝙ̃ simpl'r ꝛ fuit solutio iudicialis vr̃ ꝙ attẽtis p̃dictis doctores magis cõiter pcordãt ꝙ nõ resultet diuisio put h̃r in dictis iurib⁹.ꝛ in.l.si ex toto de leg.j.nec etiaꝫ vr̃ obstare ꝙ dicti 3 lucius.ꝛ fratres se obligauerũt Berte ꝛ nõ scdõ viro.† Q2 videt ꝙ dicta obligatio transiuerit in scdõm virũ:q2 mulier scdõ nubendo videtur nubere cuꝫ dote primi matrimonij in.l.si mulier.ꝛ.l.pe.§. vxor.ff.so.ma.ꝛ.l.post diuortium.ꝛ.l.diuus.ff.de iure dotiũ.ꝛ pro4 pterea videntur fuisse debitores scdĩ viri. ¶ † His tamen nõ obstãtibus ptrarium puto aperta fronte rñdendũ.vꝫ ꝙ dictus Aureli⁹ nõ habeat regressum pro dictis.cccc.l.florenis per eum solutis heredibus dicti scdĩ viri ꝛ omitto ꝙ tentari posset ꝙ dictus Aurelius promittendo dicto scdõ viro mille cẽtũ flore.pro dote dicte bertez nõ stipulãdo eã sibi reddi in casu restituẽde dotis censeat pmisisse dotem aio donãdi ita qõ resultet tacita donatio per.l.vnicã.§.accedit.C.de rei vxorie actione.ꝛ.l.fi.C.de iure dotium.ꝛ per consequens nequeat illam quantitatem quam soluit repetere a dictis Pamphi.ꝛ sempro.vt heredib⁹ dicti Lucij nec ab alio:ſꝫ dicta quãtitas.cccc.l.flore.cedere debeat lucro heredũ Berte. Quinimo pos5 sint heredes berte petere a dicto Aurelio.dcc.flore.pro residuo dictorũ.Mc.flore.quos dictus Aurelius promisit pro dicta dote.† Et maxime

Et maxime attēta ꝯsanguinitate: qꝛ frater berte: ⁊ inter fratres de facili ꝑsumit donatio l. si seruus. ff. de dona. inter virū. ⁊ q̄ ꝑ Bart. ⁊ doc. in. l. q̄ dotis. ff. sol. ma. qḋ mediū de rigore iuris videret satis sustentabile: tn̄ illud nō audeo firmare: qꝛ puto alienū a mēte Aurelij: ⁊ sic a veritate: tn̄ omisso hoc medio ex alijs medijs cōcludendū cēseo ꝙ dict⁹ aurelius nō habeat actionē negotiorū gestorum: quinimmo nec aliud remediū ad repetendū dictā q̄titatē. cccc l. flo-

6 renoꝝ a dictis Pāphilo ⁊ Sempronio vt heredib⁹ lucij. † Ad cuius rei euidentiā ꝓmitto ꝙ dicti lucius ⁊ fratres ⁊ successiue heredes lucij nō fuerūt vnq̄ obligati scḋo viro dicte berte: qꝛ nihil sibi ꝓmiserūt: sed remāserūt obligati dicte berte etiā post scḋm matrimoniū: qḋ satis demonstrat ex eo: quia dicta berta seu eius secundus vir noīe dicte berte exegit a dictis pāphilo ⁊ sempronio vt heredib⁹ dicti lucij. dcc. florenos ꝓ dicta dote primi matrimonij: ⁊ residuū petijt dicto noīe ab alijs reis debēdi: ⁊ sic non exegit nomine suo: ex quo dat intelligi ꝙ nō erāt debitores secūdi viri: sed debito

7 res berte. † Nec ob. qḋ dicebat in cōtrariū: ꝙ mulier scḋo nubēdo cēsetur nubere cū dote ꝑmi matrimonij: qꝛ ad hoc rn̄det trib⁹ modis. primo ꝙ dicta iura vident ꝓcedere qn̄ scḋm matrimonium est simplr̄ cōtractū: nō aūt qn̄ est cōstituta expressa certa quātitas pro dote secūdi matrimonij: qꝛ nō verisimile ꝙ nupserit cū duplici dote: ⁊ aliud est ꝓmittere mille: aliud est ꝓmittere primā dotē: qꝛ promittēs mille obligat ad dandū mille: nec liberaret cedēdo actionē

8 aduersus debitores prime dotis: † quia aliud est dare mille: aliud vero dare noīa debitoꝝ q tenent ad mille vt de se constat: ⁊ aliud ꝑ alio inuito creditore solui nō pōt. l. ij. §. j. si certū pe. cū ibi notatis.

9 ⁊ i. l. paulus rn̄dit creditorē. de solutiōib⁹. † Nec tn̄ valet nomē debitoris q̄tū est pecunia debita: vt hr̄ in. l. ꝑ diuersas. ⁊ in. l. ab anastasio. C. mā. ⁊ in. l. lucius. §. fi. ff. ad treb. scḋo rn̄det ꝙ dicta iura: vz lex si mulier. ⁊. l. pe. §. vxor. ⁊. l. post diuortiū. ⁊. l. diuus. preallegate loquunt qn̄ scḋo nupsit eidē viro: ita ꝙ a cōtrario videntur ꝓbare aliud esse qn̄ nubit alteri scḋo viro: cū arg. a cōtrario sensu sit opti

10 mum in iure ꝑ iura vulgaria. † Et lz lex dotē. ff. de iure do. loquat simplr̄: tn̄ nō incōueniret si limitaret ꝑ ꝯtrariū sensum tot iurium. ⁊ sic intelligeret in scḋo matrimonio eiusdē viri: attēto etiā ꝙ i. d. l. dotē. immediate subdit aduersatiue: ꝙ si nō fuit diuortiū sz iurgiū inter eosdē: ⁊ oīa dicta iura loquunt in diuortio ⁊ nō in matrimonio soluto ꝑ mortē primi viri: lz sepius verisilr̄ cōtingeret ꝙ matrimoniū solueret morte q̄ diuortio: lz autē mihi hoc mediū videat de iure ꝓcedere: tn̄ aliter non firmo: qꝛ doc. vident magis large loq non pōderātes predicta. sed tertio rn̄det ꝙ dato sine ꝑiudicio veritatis ꝙ censeret nupsisse scḋo viro cum dote primi matrimonij: tn̄

11 nō transisset actio in scḋm virū sine cessione: † qꝛ actio ꝑsonalis sine cessione regulariter nō transit. l. possessio. §. ⁊ si possessio. ff. de acq. pos. ⁊. l. j. cū ibi notatis. C. de actionib⁹ ⁊ obli. maxime hoc casu in quo si trāsiret cōcurrerēt due ꝑsōalitates cōtra. l. j. ⁊ q̄ ibi habent. C. de dotis ꝓmissione facto. ergo hoc ꝑsupposito sequit ꝙ dict⁹ Aurelius ꝓmittēdo scḋo viro nō censet gessisse negotiū lucij ⁊ fratrum

12 qui tenebant berte ⁊ non scḋo viro cui Aurelius ꝓmisit: † nec eos liberauit a dicta obligatione vigore cuius fuerūt pro parte exacti et pro parte cōuicti ⁊ cōcessa executio cōtra eos: nec etiā solo eos liberauit: qꝛ facta alteri q̄ creditori: ⁊ qꝛ fuit facta ꝑ se ⁊ vigore sue obligationis ⁊ non ꝑ obligatione heredū lucij. d. autē. l. soluēdo ⁊ similes loquunt qn̄ qs soluit ꝑ debitore: nō qn̄ soluit pro se: ⁊ lz qs vtiliter gerat negotiū alterius: tn̄ si gerit noīe suo nō cōpetit actio negotiorū gestorū ꝓbat in. l. si in area. ff. de condi. inde. ⁊ qḋ habet in. §. ex diuerso. instituta de rerū diuisione. Ex quib⁹ ptz ꝙ dicto Aurelio non cōpetit actio aduersus dictos Pāphi. ⁊ Sempro. vt heredes dicti lucij: qḋ maxime dicendū est: qꝛ ipsi vt heredes dicte Berte ⁊ ant. liberati successione ꝑ eorū ratis hereditarijs. ⁊ insuꝑ ex quo fuerāt. cccc l. floreni petiti aduersus alios reos debēdi ⁊ cōcessa executio contra eos illi. cccc l. floreni verisilr̄ nō fuissent exacti a dictis heredib⁹ lucij ꝯtra quos non habebat ita apparata executio: ita ꝙ non apparet ꝙ dato sine ꝑiudicio veritatis ꝙ dicta solo facta ꝑ Aureliū liberasset dictos pāphi. ⁊ sempro. fuisset vtiliter facta pro dictis pāphi. ⁊ sempro. sed potius facta in vtilitatē fratrū dicti lucij q verisilr̄ al's fuissent exacti. ⁊ non ita in vtilitatē heredū lucij q verisilr̄ nō fuissent exacti ꝑ dicta q̄titate. cccc l. florenorū ꝓ quib⁹ fuerat cōcessa executio aduersus alios: itaq̄ plurib⁹ medijs deducitur ꝙ dictus aurelius nō potest petere dictā q̄titatē. cccc l. florenorū per eū solutā aduersus dictos pāphilū ⁊ sempro. vt here

13 des lucij. ¶ † Sed posset dubitari an possit dictā q̄titatē repetere aduersus dictos pāphi. ⁊ sempro. vt heredes dicte Berte qꝛ censeatur promisisse. ⅾcc. florenos aio gerendi negotium Berte: ⁊ sic animo repetendi ab ipsa Berta cum sibi vtile fuerit habere maritum obligatum ad restitutionē dotis pro ea promisse ⁊ postea solute. ⁊ obligatio defuncti transit in heredē per iura vulgaria. Hoc tamen non venit discutiendum in iudicio intētato cōtra pāphi. ⁊ sempro. vt heredes lucij: ⁊ non tanq̄ contra heredes Berte. ⁊ si de nouo peteretur contra eos vt heredes Berte: qꝛ negotium gestum per dictum Aurelium non est vtile heredibus Berte: nisi qꝛ possunt q̄titatem solutam per dictum Aurelium heredibus secundi viri repetere ab ipsis heredibus secundi viri: ideo heredes Berte liberarentur cedendo dicto Aurelio actionem quam ipsi haberēt aduersus heredes secundi viri: quia his qui tenetur: ex eo qꝛ actionem habet liberatur cedendo actionem. l. fi. circa medium. ff. de administratio. tuto. et. l. cum fundus. §. seruum tuum imprudens. ff. si certum peta. quia tamen hoc directo non venit in presenti consultatione: ex quo non agitur contra pamphilum ⁊ semproniū vt heredes Berte: sed vt heredes lucij: ideo vlterius nō insisto et etiā nuncius instat pro expeditione. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. clviij.

1 ☞ Pacta contractus stipulationes seruanda sunt.
2 Qualitas sine subiecto esse non potest.
3 Alij dictio: quandoq̄ similitudinem denotat et quandoq̄ nō. numero. 10.
4 Terminus ponitur pro fine. nu. 8.
5 Terminus vite est mors.
6 Terminos agroꝝ ad mensores declarare pertinet.
7 Argumētari licet ab etymologia vocabuli ad verificationem rei.
9 Subiectum attenditur propria vi verborum repugnante.
11 Equipollentium est idem iudicium etiam in conditionibus.
12 Conditio qn̄ pro impleta habeatur suo effectu interueniēte.

¶ Terminus qḋ inter partes intelligatur quidam locus in contractu demonstratus alijs terminis non existentibus ad hoc vt ille locus demonstratus non sit terminus quō debeant alij termini reperiri: et vtrū habeāt esse similes illi loco demōstrato. ꝑ totū.

¶ Consilium. clviij.

In nomine dn̄i nostri Jesu christi. ¶ Viso puncto ⁊ visis copijs instrumentorū de quibus in puncto: videtur prima facie dicendum qḋ dictus contractus sit obseruandus: ita debeant terminari dicta territoria ad vnguem prout respicit dictus terminus approbatus a partibus pro termino qui terminet dicta territoria non obstanti

1 bus dictis testium depositionibus. † Quia contractus sunt seruādi: pacta nouissima attenduntur. l. pacta nouissima. C. de pac. ⁊. c. j. de pac. et maxime stipulationes per iura vulgaria: et clarum videretur si non esset facta in dicto contractu reseruatio: qḋ si reperirētur termini dictus cōtractus quatenus in eo continetur ꝙ si reperirentur alij termini non debeant dicta confinia terminari fm̄ qḋ respicit ille terminus repertus: sed dicta reseruatio non videtur ꝙ habeat obstare: quia facta sub conditione si termini reperirētur: que conditio videtur deficere ⁊ censeatur ac si facta non esset dicta reseruatio. l. j. in prin. de regula catoniana. cum simi. nam termini non videntur reperti: licet enim probentur loca vbi termini fuerūt ex quo illi termini non sunt amplius in rerum natura vt presuppo

2 nitur: ideo non possunt reperiri: † quia qḋ non est reperiri nō potest: quia nulla qualitas potest esse sine subiecto. l. ij. de. vsufructu. et. l. eius qui in prouinciam. prope finem. ff. si cer. peta. ⁊. l. adeo. §. qḋ si toto. de acqui. rerum domi. cōstat enim aliud esse loca vbi termini erant positi: aliud esse ipsos terminos: ⁊ per cōsequens licet reperta sint loca vbi termini positi erant: non propterea videtur qḋ debeant censeri reperti termini: et maxime quia fit mētio in instrumento de termino murato: ⁊ in reseruatione dicitur si fuerint

3 reperti alij termini: † ⁊ dictio alij: est nota similitudinis vt no. in. l. ij. C. de ser. fug. et per docto. in. c. sedes. de rescrip. ⁊ consequenter videtur ꝙ illa reseruatio intelligatur de terminis similibus illi termino inuento murato: non de inuentione locorum vbi erant fines territoriorum: ⁊ sic vbi determinabantur territoria: ⁊ consequēter conditio reseruationis non videtur purificata: ⁊ sic videtur remanere firma conuentio ꝙ terminatio dictorum territoriorū debeat fieri scḋm qḋ respicit dictus terminus inuentus non obstantibus depositionibus testium predictis. Nec habēt in aliquo obstare instrumenta antiqua: quia non declarant loca vbi erant termini antiqui euulsi per cōmunitatem bittonij. Et insuper videtur ꝙ dicta instrumenta antiqua adminiculentur intentioni cōmunis bittonij: quia faciunt mentionem ꝙ termini erant in mōtibus: ⁊ prout mihi dicitur in dictis territorijs sunt tres montes: ⁊ in monte medio est ille terminus inuentus: ⁊ ille terminus respicit versus illuz montem qui est versus castrum diruti: ita ꝙ vt verificetur illud plurale in montibus videtur ꝙ aliqui termini fuerint in monte qui est versus castrum diruti: qḋ aduersat intētioni dicti castri diruti. His tamen non obstantibus contrarium puto de iure respondendum. vz. ꝙ reperitur per depositiones testium prout presupponitur vbi erant termini dictorum territoriorum: ⁊ sic vbi determinabantur seu finiebantur dicta territoria illi antique determinationi: ⁊ illis finibus standū est non obstante dicta noua conuentione et non obstante ꝙ terminus inuētus de quo in dicta conuentione

4 al'r videat respicere. † Pro cuius rei euidētia ꝓmitto ꝙ terminus ponit ꝑ fine: et idē significat ꝙ finis: vt ꝓbat. ff. finiū regum. l. cos vbi in prin. litere nominat terminos: ⁊ i fine nominat fines. ad idē tex. cum glo. in verbo termino. in. §. his omnib⁹. in auť. de heredi-

5 bus et falcidia. vbi glo. exponit termino id est fine. † Et subditur

postea in tex. ad alium finem. q terminus vite est mors. ⁊ in. l. fi. C. de sac. sanc. ecc. dicit tex. terminus vite imponimus centū annorū. ⁊ in aut. de non eligēdo scdo nubētes. §. hec nos. ibi terminū susce pit hec questio. ⁊ quotidie dicimus datur terminus ad pbandum vel ad soluendū: ⁊ terminus denotat finē vsq ad quē pbari vel sol ui dz. ⁊ sic denotat finē tpis: ⁊ de tpe ad locū bonū est ar. l. vinū. ff. si cer. pet. ⁊. l. in hac. ⁊. l. fi. ff. de triti. ⁊ magis in pprijs terminis pbat in. l. fi. ff. finiū regū. vbi in prin. dicit q qui plātat sepe nō dz excede re terminū alterius regionis. Et postea subdit q edificat domū sepulchrū foueā puteū q̄tū dz derelinquere subdēs oliuā aut ficū nouē pedes ab extranea regione plātet ⁊ alia ligna quinq pedes. Ex quo euidēter apparet q terminus in prin. litere positus poni tur p fine etiā vbi nō sunt positi lapides vel alia signa p finibus. ad idē tex. iij. q. c. j. Facit optime tex. in. l. si irratione. ff. finiū regū. vbi

6 dicit. † q ad mēsores ptinet declarare terminos agrorū: officiū au tē mēsorū est mēsurare fundos: ⁊ sic declarare vsq ad quē locū se ex tēdat mēsura fundi: nō aūt vsq ptineat ad eorū officiū murare vel imponere fines lapideos vel similes. Ex quib⁹ ⁊ multis alijs q̄ pos sem adducere pbat q termini ponunt p finibus tpis vel locorū vel

7 alterius rei. † Qđ ⁊ significat etymologia vocabuli: nā vr q termi nus deriuet a vbo termino: ⁊ terminari ponit p finire. c. j. ī fine. de eo q mittit in possessione. lib. vj. ⁊. c. pe. circa fi. de arbitris. ibi diffi niēdo terminarūt. ⁊ in vsib⁹ feudorū. in rubrica de cōtrouersia feu di inter pares terminādā. ⁊. C. fini. regū. l. ij. ibi litigium terminet. et facit. l. ij. ⁊. l. iiij. eo. ti. ⁊ infinita similia diligēs indagator inueni ret. procedit aūt arg. ab etymologia vocabuli. l. ij. §. appellata. ff. si

8 cer. pe. ⁊. l. tigurij. de verb. sig. cū si. † Ex quibus euidēter deducitur q termini ⁊ fines idē significāt: cōstat autē q loca vbi finiunt terri toria pñt pprie dici fines territoriorū lz in eis nō sint posita aliqua signa confiniū: ⁊ quotidie dicimus fines cuius ab vno bona talis ab alio via ⁊c. Ideo prout illa loca pbata p testes pñt proprie dici fines dictorū territoriorū: ita etiā pñt pprie dici termini dictorū ter ritoriorū: ⁊ p ɔñs verificant vba reseruationis facte in dicto ɔtra ctu: verificat etiā mēs ɔtrahentiū prout suadet subiecta materia: qr agebat de finib⁹ territoriorū. vz vsq ad que loca extendebātur territoria: ⁊ vbi finiebant ⁊ ad hūc solū finē querebant termini im missi vt discernerent fines dictorū territoriorū: ita sola mēs ɔtrahē tiū erat inuenire fines territoriorū ⁊ discernere loca vsq quo terri toria trahebant: ⁊ nō querebant termini immissi ppter se discernē dū fines territoriorū vbi. s. finiebant hincinde. † Et sic subiecta ma

9 teria q̄ attendit etiā vbi ppria vis verborū repugnat. l. si vno. i pn. ff. locati. ⁊. l. si stipulatus. de vsuris. ⁊ mēs cōtrahentiū que preua let vbis. l. in cōuentionalibus. ff. de verb. sig. ⁊. l. in ɔditionib⁹ pri mū locum. de condi. ⁊ demō. cū similib⁹. Et ppria vis dictorū ver borū reperiātur termini se conformāt merito cū ad idē cōcurrant ppria vis vborū q̄ superius pbata est ⁊ subiecta materia ⁊ mēs cō trahentiū ad eliciendā dictam interpretationem: ideo illa ample

10 ctēda est. † Nec obstat verbū alijs: qr scitis denotat similitudinē respe ctu subiecte materie: qr prout ille terminus muratus est finis vbi terminant dicta territoria: ita etiā loca quo pbant p testes sunt si militer fines ⁊ termini territoriorū: ⁊ sic facit positionē ⁊ denotat si militudinē: qr illa loca sunt termini q terminant ⁊ finiunt territo ria prout ille locus muratus. Preterea verbum alij non semper de notat similitudinē: iuxta illud euāgelicum. et duo alij latrones. et in cle. j. de rescriptis. ⁊ in. l. fi. §. debitū. de constituta pecunia. ⁊ per glo. in. d. c. sedes. scdo probat dicta cōclusio. s. q militet dicta reser uatio: ⁊ p ɔñs dictus ɔtractus non habeat preindicare cōi diruti

11 seu perusie. † Ex eo qr regula est q etiā in conditionibus non re fert quid ex equipollentibus fiat. l. si mater. C. de insti. ⁊ substi. sub condi. fac. ⁊. l. mulier. ff. ad trebel. ⁊. l. gallus. §. ⁊ quid si tantū. ff. de

12 lib. ⁊ posth. † qđ procedit vbi conditio ponitur propter effectum eius de quo agitur: quo casu consideratur potius effectus q̄ ipsuz factum: ideo tunc conditio impletur dūmodo habeat effectus: li cet nō impleatur cōditio in forma specifica vt dicit Pau. de ca. in d. l. si mater. per illū tex. vbi relictū filio familias sub conditione si emancipabitur a patre vendicat sibi locum qualitercūq exeat pa triam potestatem puta per mortem patris: quia conditio si emāci pabitur censetur apposita ad hoc vt honoratus effectus p emanci patione sui iuris sibi q̄rat relictū: ⁊ sic non curatur si verba cōditio nis oino cessent: nā mors nullatenus venit appellatione emācipa tionis: ⁊ ideo notat ibi Bal. ex illo tex. q habito effectu non cura mus de modo. ⁊ Pau. de ca. ibi subdit: q si testator vxorē instituit sub cōditione donec honeste ⁊ caste vixerit ⁊ vitā seruauerit vidua lē ⁊ ei post mortē substituit titiū: tūc si dicta vxor nupserit admitti tur titius in vita ipsius vxoris nō expectata eius morte: prout di cit Jo. an. in addi. Spe. in ti. de secū. nup. fm eūdem Pau. de cast. qui dicit se ita pluries consuluisse. Ad idē no. p Bar. ⁊ doc. in. d. §. ⁊ quid si tm. vbi Bar. dicit q aut cōditio necessaria ad ipsum actum cui apponitur aut est necessaria ad effectū actus: aut est volūtaria. in primis duob⁹ casibus non refert quid ex equipollentib⁹ fiat. in tertio vero casu conditio debet impleri in forma specifica fm eum quē in effectu sequunt cōiter doc. ⁊ exēplicat Bart. scdm mēbrū qñ testator relinquit filiofamilias sub cōditione si emancipabit: quasi velit q emancipatio sit necessaria quo ad effectum quē considerat testator. s. vt ille filius querat sibi relictum: lz possit id contingere alijs modis. ita in proposito in casu nostro in quo agebat de inue niendo loca vbi finiebantur territoria dictarum cōitatum: que cō trouersia veniebat diffinienda si termini immissi inter dicta terri toria reperirentur: qr per illos terminos declararent fines dictorū territoriorū. ideo considerauerunt contrahentes dictum effectum dū in dicta reseruatione apposuerūt conditionē si alij termini re perirent: itaq censetur purificata qualitercūq fines ⁊ limites ter ritoriorū inueniant: qr tūc habem⁹ effectū pp̄ter quē fuit apposita dicta ɔditio. iō dicta ɔditio censet purificata: qr habito effectu nō curam⁹ de modo per pdicta: qđ mediū militat etiā si termini sume rent p terminis immissis: ⁊ sic verba cōditionis non verificarentur prout nō verificant in supradictis terminis doctorū ⁊ iuriū quib⁹ mouetur: quātofortius in terminis casus nostri in quo verba etiā pprie sumpta ipsius cōditionis pñt verificari vt late dictum est in euidentiali. remanet itaq clara ɔclusio q probatis locis quib⁹ cō finia terminabant illis standū est nō obstāte dicto ɔtractu: ⁊ nō est opus stare qđ si secus esset dicte cōitates dirupte ⁊ perusie tāq lese essent restituende in integrum per legem rempublicam. ⁊ qđ ibi p Bar. C. de iure reipublice. lib. xj. ⁊ que per eum. et docto. in. l. ciui tas. ff. si cer. pe. Laus deo.

Summarium super consilio. clix.

Consilium. clix.

In nomie domini nostri Jesu christi. Viso processu agitato coram audito re illustrissimi domini gubernatoris spoletani: queri tur que debeāt esse partes iudicis in. d. causa. circa qđ est primo videndū an dicta appellatio potuerit interponi: videtur enī prima facie dicendum q nō ex pluribus. Et primo: qr est cōsti tutio pape Pij disponēs q de sentētijs latis ɔtra homicidas ne queat appellari: lz dicti inq̄siti fuerūt inq̄siti rōne homicidij com missi in psonā nicolai: lz de auxilio ɔsilio ⁊ fauore. ⁊ extat statutuz disponēs q pari pena plectant pstātes auxiliū vel fauorē malefi cio puta homicide qua puniunt principales delinquētes: ⁊ si pstā tes auxiliū vel fauorē homicidijs vr q habeant ⁊ iudicari debeant vt homicide: ⁊ p ɔñs vr q militare debeat in illis terminis consti tutio predicta prohibēs appellationē ɔfirmatā per Sixtū. Scdo idem videt pbari p. l. municipalē que disponit q condēnati in pso nam vel mutilationē mēbri nequeāt appellare vel de nullitate sen tētie dicere nisi personaliter cōpareāt corā iudice ⁊c. Sed dicti in quisiti ɔtra quos fuit lata sententia in personam nō comparuerūt neq cōparent personaliter coram iudice: ideo nō videtur q potue

1 rint per se vel per alium appellare vel dicere de nullitate sñie: † cuz statuta sint seruata in territorio. l. omnes populi. ff. de iusti. ⁊ iure. et. l. lege municipali. et. l. fi. ff. de decre. ab ordi. faci. cum simi. Ter tio videtur ex alio non potuisse appellari: quia statutum disponit q positus in bāno non cōparens in termino banni habeatur pro

2 cōfesso ⁊ conuicto: † sed confessus et conuictus de homicidio non potest appellare. l. ij. C. quorum appellationes non recipiuntur. Idcirco cū dicti inquisiti fuerint positi in banno ratione dicti ho micidij ⁊ non comparuerint infra terminum banni ⁊ propterea vi deatur q habeantur pro confessis et conuictis: propterea videtur

3 q non valuerit dicta appellatio eorum nomine interposita: † qđ ex alio sic. quarto videtur dicendum qđ dicta appellatio nō teneat quia interposita per procuratorem in causa capitali in qua de iure cōi non potest interuenire procurator. l. penulti. §. ad crimen. ff. de publi. iudi. ⁊. c. veniens. de accusationibus. ⁊ in canone in crimina li. quinta. q. iij. etiam in causa appellationis. l. j. ff. an per alium. Dis

His tñ non obstantibus cõtrariũ videt. vz ꝙ potuerit a dicta snīa appellari ⁊ de nullitate dici etiã p procuratorẽ: nã extat cõstitutio prouincialis disponẽs ꝙ in cã appellationũ ⁊ nullitatũ criminaliũ interponendarũ a quocũꝙ alio ꝙ̃ a rectore puincie vel suo iudice maleficiorũ possit interuenire procurator tã ad appellandũ ꝙ̃ ad prosequendũ etiã si essent capitales. ⁊ hoc in lib. iiij. cõstitutionum predictarũ. c. vij. sub rubrica de pcuratorib⁹ admittẽdis in crimina libus. que cõstitutio pmittit appellationẽ i causis capitalib⁹. Itẽ pmittit interuentũ pcuratoris in cã appellationis capitali etiã in casu quo de iure cõi nõ deberet admitti: attẽto ꝙ si appellatio interponeret a rectore vel suo iudice maleficiorũ disponat dicta cõstitutio ꝙ ꝙ̃tum ad admissionẽ pcuratoris obseruent iura cõia: ⁊ sic vult ꝙ in alijs appellationib⁹ admittãtur generaliter siue deberet admitti de iure cõi: ⁊ sic generaliter siue principales cõpareãt psonaliter non obstante dicto statuto municipali in contrarium adducto. † Qd saltẽ vr̃ dicendũ attẽtis alijs cõstitutionib⁹ puincialibus sub sexto libro vna in. c. x. sub rubrica ꝙ appellationi ⁊ medio nõ possit renũciari: qua disponit ꝙ nullo mõ possit peti statutum ⁊ ordinamentũ fieri: nec factũ seruari quo phibeat vel tollatur aliqua appellatio expresse vel tacite: nec p aliquã viã directã vel indirectam ⁊c. Satis em̃ phibet appellatio si disponit ꝙ nõ procedat appellatio nisi capitaliter cõdẽnatus psonaliter cõpareat attento ꝙ cõiter condẽnati pena capitali nõ audẽt psonaliter comparere. Preterea alia cõstitutio. c. xxiij. sub rubrica de pena innouantium vel aliqd facientiũ cõtra appellantẽ ⁊c. Qua cõstitutione statuta annullãtia seu phibentia appellationes cassant ⁊ irritant ⁊ iurib⁹ vacuant: ⁊ irrita ⁊ nulla nunciantur statuta ⁊ ordinamẽta edita et edẽda ⁊ secuta ⁊ sequẽda ex eis vel ipsorũ occasione seu pretextu: ⁊ presupponit ꝙ dicte cõstitutiones puinciales sunt in viridi obseruantia in territorio spoletano. Ex quib⁹ ptz ꝙ nõ obstat scda rõ i cõtrariũ adducta vigore statuti phibentis appellationẽ in cã capitali nisi condẽnati personaliter cõpareant coram iudice. Nec etiaz ob. quarta rõ adducta in cõtrariũ p dictũ. §. ad crimẽ. cũ cõcordantijs pter dictas cõstitutiones pter quas põt dici ꝙ non obstat tertia ratio: q: si habitus p cõfesso ⁊ cõuicto vigore dicti statuti nõ posset appellare satis posset dici ꝙ p statutũ tacite phibeat appellatio saltẽ per indirectũ: ideo hoc respectu dictũ statutũ annullat per dictas cõstitutiones quatenus censeretur prohibere appellationem. † Preterea aliud est esse talem aliud haberi p tali. l. merce de. ff. de petitio. here. ⁊ l. pdonis. e. ti. ⁊ l. in bello. §. facte. de capt. ⁊ l. si maritus. §. j. ff. de adulte. ⁊ ibi Bart. cum simili. † Ideo aliud est esse cõfessum ⁊ cõuictum: aliud haberi p cõfesso ⁊ cõuicto. et iõ non vr̃ ꝙ militet in casu isto. d. l. ij. C. quorũ appellationes. ⁊ maxime cũ. d. l. loquatur in confesso ppria voce: ⁊ statutũ pdictũ nõ dicit ꝙ habeat p cõfesso ppria voce. ⁊ insup iura saltẽ exorbitantia prout est. d. l. ij. nõ vẽdicant sibi locũ in casu ficto. l. fi. C. de his q veniam etatis impetrauerũt. ⁊ l. iij. §. hec verba. ff. de nego. gest. cũ si. Et facit qd not. p Bar. ⁊ doc. in. l. cũ filius. in prin. ⁊ l. j. in. vj. q. ⁊ in fi. p Bal. ne filius p patre. ff. de vbo. obli. ⁊ p Bal. in. l. trãsigere. C. de trãsac. ⁊ in. l. vnica. §. si procurator. ff. si quis ius dicẽti nõ obtemperauerit. quatenus volunt ꝙ statuta loquẽtia de condẽnatis ex delicto per eos cõmisso non vendicant sibi locũ in condẽnatis qui rõne cõtumacie habent p conuictis seu cõfessis. Preterea dicti inquisiti nõ fuerunt contumaces nec haberi debuerunt vel debẽt p confessis ⁊ conuictis vt ex infra dicendis apparebit. ¶ Nec etiam ob. pdicta bulla Pij cõfirmata p Sixtum: ⁊ sic prima ratio in contrariũ adducta: q: loquit de homicidijs: ꝙ. s. quecũꝙ appellatiões interposite a sentẽtijs cõtra homicidas latis vel a pcessu cõtra eos facto sint nulle ⁊ inualide: q: loquit de sentẽtijs latis cõtra homicidas: que vba non verificantur in prestantibus auxiliũ vel fauorez occidentibus: iuxta notata p Bar. in. l. hec vba. ff. de adulterijs. ⁊ in. l. aut qui aliter. §. fi. ff. qd vi aut clam. ⁊ faciunt dicta supra in rñsione ad tertiã rõnẽ ꝯtrariã. † Preterea dicta bulla loquẽs de sentẽtijs dz itelligi de sentẽtijs validis. l. iiij. §. condẽnatũ. de re indi. ⁊ clemẽ. pasto. eo. ti. ⁊ a sententia nulla potest appellari. l. fi. expssim. ff. de appel. ⁊ ibi p Bar. ⁊ doc. ⁊ l. carmelia pia. ff. de iurepa. ⁊ l. qdã mulier. ff. fa. her. sed dicta sententia prime instantie videtur qd sit nulla vt inferius deducetur. nec dicta bulla prohibet appellari a sententijs nullis nec phibet dici de nullitate merito non obstat. Idcirco index appellationis merito tacite pnũciauit appellationem ⁊ nullitatem admittendam cum fuerit oppositum ꝙ nõ poterat appellari: ⁊ nihilominus pnunciauit mandatum ser Augustini esse legitimum ⁊ pcedendum ad vlteriora p ca. ex parte. m. de appellationibus. prout ibi p docto. ⁊ p glo. ⁊ doc. in. l. ij. §. si dubitet. ff. de indi. ⁊ p Bar. in. l. a pcedente. C. de dilati. ⁊ Joã. an. in. c. dilecto. de appellationibus. † Sententia aũt interlocutoria transit in rem iudicatam: quo ad partes. c. cum dilectus. de elec. et habetur in. l. ꝙ iussit. ff. de re indi. ⁊ in. c. cũ cessante. de appel. ex quibus cõcludendũ est ꝙ pcessus valet agitatus in cã appellationis ⁊ nullitatis p pcuratorẽ. ¶ † Videndũ est itaꝙ de meritis cause: ⁊ pncipaliter an sit pbatum delictum in inquisitione deductũ p acta facta in cã principali ⁊ facta in causa appellationis. † Et primo ⁊ potissime an dicti inquisiti censeantur fuisse cõtumaces nõ cõparendo in termino bãni: si em̃ censent ꝯtumaces habent p confessis ꝯuictis tam ex forma legis municipalis ꝙ̃ ex forma constõnis prouincialis ex quo fundata esset intentio curie ⁊ pcuratoris camere adeo ꝙ requirerent pbationes cõtrarie necessario ⁊ plene cõcludentes ex quo contumaces habentur p confessis ⁊ conuictis. Tamẽ videtur ꝙ nõ debeãt censeri contumaces: ⁊ consequẽter nõ habeantur pro confessis vel conuictis: immo bannum et totus processus cause principalis debeat censeri ⁊ sit nullus: ⁊ cõsequẽter etiã snīa cõtra eos lata sit nulla: pinde ac si fuisset lata cõtra nõ citatos: † quia paria sunt citationes nõ emanare ⁊ esse nullas. ar. d. §. condẽnatũ. et d. cle. pasto. vbi snīa iudicat nulla pter citationẽ nõ legitime factã: sed citationes facte de dictis inqsitis censeri debẽt nulle vt infra deducã merito dicti inqsiti nõ tenebãtur cõparere: ideo nõ poterãt bãniri ⁊ bannũ tanꝙ̃ latũ cõtra non citatos cẽseri dz nullum ⁊ non cõparentes nõ fuerũt cõtumaces: ⁊ sic nec habiti pro ꝯfessis vel cõuictis: ⁊ successiue pcessus habitus ⁊ snīa lata cõtra eos cẽseri debẽt nõ valere: q: non seruato iuris cõis ordine nec forma statutorũ. Qd aũt citationes facte de inquisitis sint nulle deducitur qd statutum disponit qualiter ⁊ qua forma citationes fieri debeãt in causis criminalibus subdendo ꝙ aliter facta non valeant ipso iure sed dicta forma a statuto tradita non appareat seruata in plurib⁹: ideo dicte citationes censeri debẽt nulle: ⁊ ꝯsequẽter nõ artasse citatos ad comparendũ: ⁊ omnia inde secuta iudicari debẽt nullius momenti tanꝙ̃ contra non citatos per iam dicta. Dat enim formam citationibus: vz. primo ꝙ fiant due citationes per diuersas personas. Itẽ qd in eis debeant citatis assignari dilatio triũ dierũ si citati non habitãt in ciuitate: sed in comitatu. Tertio ꝙ citatio scda debeat in scriptis fieri cũ subscriptione notarij. Quarto ꝙ citationes debeãt fieri psonaliter vel domi solite habitationis et in presentia vnius de domo citati vel vicini maioris ⁊c. que oĩa vidẽtur cessasse in dictis citationibus. ⁊ primo: q: prima ⁊ scda citatio apparet facta p eandem psonam ⁊ in hoc non seruata forma dicti statuti. Scdo in prima citatione fuit assignatus terminus duorũ dierum ⁊ erat assignanda dilatio tri um dierum: ex quo citati non habitabant in ciuitate spoleti: ⁊ si dicatur statutum pdictũ in hac parte loquitur de habitantibus in comitatu: sz dicti citati nõ sunt habitãtes in comitatu spoletano: sed in districtu spoleti: ⁊ sic cessant verba statuti: † ⁊ ideo ex quo statutum non declarat que dilatio sit concedenda habitantibus in districtu spoleti videtur remittenda in arbitrio iudicis. ar. l. j. ff. de iure deli. ⁊. c. de causis. de offi. deleg. Respondetur ꝙ ex quo districtus cõiter magis distat a ciuitate spoleti ⁊ a tribunali iudicis: ideo est eadem ⁊ maior ratio: qd habitantibus in districtu debeat concedi dilatio trium dierũ que conceditur habitantibus in comitatu: ⁊ sic in loco cõiter min⁹ distante a loco iudicij vbi debet cõparere: ⁊ vbi eadem ratio ibi idẽ ius esse debet. l. illud. ⁊ l. equiliam. ⁊ l. a. titio. de verb. ob. Et ideo a paritate rõnis extenduntur iura etiam exorbitantia vt p Bart. ⁊ doc. in. l. si constante. in princ. ff. so. matri. ⁊ p Imo. in. l. si vero. §. de viro. eo. ti. ⁊ longe fortius: vbi est maior ratio auc. multomagis. C. de sac. san. eccle. Quinimmo absurdum videtur ꝙ minor dilatio assignetur existenti in loco magis distanti ꝙ̃ assignetur existenti in loco magis propinquo adeo ꝙ ad euitandam dictam absurditatem lex que quo ad verba assignat dilationem existentibus in loco magis distanti ꝙ̃ assignauerit existenti in loco minus distanti interpretetur quod existens in loco magis distanti nullo casu habeat minorem dilationem ꝙ̃ sit illa que est assignata existenti in loco magis propinquo: † ⁊ sic receditur per dictam rationem a verbis legis licet claris: vt est expressum in. l. scire oportet. §. aliud. ff. de excusa. tuto. multofortius dicendum est hoc idem vbi verba legis non repugnant: licet non loquantur in eo casu prout contingit in casu nostro. ⁊ per cõsequens istis inquisitis habitantibus in districtu spoleti non debuit assignari dilatio duorum dierum sed trium tam in prima citatione ꝙ̃ in scda. tertio baiulus non retulit se citasse domi solite habitationis prout requirit statutũ: sed soluz retulit citasse domi que relatio põt verificari in alia domo ꝙ̃ solite habitationis: quia põt quis habere plures domos ⁊ vna tñ censeri solite habitationis: licet in hoc non faciam magnam vim ex quo fuit baiulo mandatũ qd citaret domi solite habitationis et ipse retulit se alia omnia fecisse prout habuit in mandatis: licet posset instari: sed non curo insistere quia sunt alia media satis clara. Quarto dictus baiulus non retulit se dimisisse cedulam coram vno maiore de familia vel vicino citati prout reqrit ex forma statuti nec apparet ex actis id sibi cõmissum: ⁊ ꝯr nõ releuat dicta gñalis clausula relationis baiuli: ⁊ lz in cõmissionib⁹ q apparẽt in actis ponant dictiones ⁊c. tñ nõ vident posite in locis q verifit hoc importãt. Quinto nõ apparet ꝙ cedula tradita baiulo haberet subscriptionem notarij ẽm formã que requiritur in statuto: ex quib⁹ maxime oĩbus simul iunctis deducitur qd dicte citationes sunt nulle: quia facte non seruata forma requisita in eis. † vbi forma nõ est seruata actus redditur nullus. l. cũ hi. §. pretor. ff. de trãsac. ⁊ l. ij. ff. de libe. et posthu. cum simi. Ex quibus etiam infertur ꝙ nec ex cõtumacia

vel ficta confessione resultat aliqua probatio nec ex attestationibꝰ testiũ examinatis in prima cã: quia sunt nulle tanꝙ facte nõ precedente aliqua legitima citatione: ⁊ sic non seruata forma statuti nec 17 forma iuris cõmunis. † Solũ itaqꝫ restat videre vtrũ testes examinati pro parte curie in cã appellationis probẽt delictum intentatum in inquisitione: circa qꝺ dicendũ est ꝙ nullatenus probent ex eo qꝛ sunt sex testes: quorum quatuor deponunt ꝙ accesserunt ad dictam rixam post vulnera illata dicto Nicolao: quia deponunt ꝙ inuenerunt dictum nicolaum vulneratum: ita ꝙ licet deponãt ꝙ viderunt aliquos ex inquisitis starẽt presentes cũ armis: tamẽ nõ probant qꝺ prestiterint auxilium vel fauorem vulnerantibꝰ: nec qꝺ astiterint tpe quo fuerunt illata vulnera. Et lꝫ Iretullus baptiste vnus ex dictis testibus deponat ꝙ vidit Bastianum benedicti Laurentium cechi Marinũ bartholomei ⁊ Antoninum antonij bellantes ⁊ adminãtes cõtra dictum nicolaum: ipsumqꝫ vulnerantes pluribus vulneribꝰ cũ magna sanguinis effusione: ⁊ supra scriptis bastiano ⁊ socijs tunc assistebant cum armis martelius plures alij quos nominãt: tñ videt̃ vnicus: ⁊ ꝑ ꝯñs nihil probat. l. iusiurandi. C. de testibꝰ. ⁊ l. vbi numerus. ff. eo. ti. ⁊ c. ex quadã. extra eo. ti. cũ simi. alius aũt testis non deponit de vulneribus nicolai: ⁊ sic remanet ꝙ per dictos sex testes non probatur de auxilio ⁊ fauore prestito per dictos inquisitos homicidio nicolai ꝑ predicta: ⁊ etiã quia ille vnicus testis qui deponit de assistentia cũ armis a pluribus per eum nominatis deponit de pluribꝰ vulneribus que verba põt verificari in duobus. l. inter illam. in fine. de verbo. sig. ⁊ c. pluralis locutio. de reg. iur. in. vj. Et attẽto ꝙ dictus nicolaus habuit plura vulnera circa sexdecim: que saltem singula non erant mortalia: ⁊ saltẽ nõ apparet ꝙ illa duo vulnera de quibus deponit dictꝰ testis essent letalia: nec ꝙ ex eis decesserit dictus nicolaus: ⁊ sic nõ infertur necessario ex dicto illius testis ꝙ illi qui assistebant cũ armis ipsis vulnerantibꝰ nicolaũ ꝙ assisterent homicidio: ⁊ probatio debet necessario concludere al's nõ releuat. c. in presentia. de ꝓba. et. l. non hoc. C. vnde legitimi. cum concordantijs. potuit enĩ contingere ꝙ anteꝙ illi assisterent dictus nicolaus recepit vulnera ex quibus decesserit. Item ex quo dicti nominati vulnerantes et alij erant in societate armati ex alia causa ꝙ propter dictam rixam vt deponunt ꝙ plures testes examinati in causa appellationis et in causa principali: lꝫ superueniente dicta rixa cum dicto Nicolao starent ibi presentes cũ armis: non videtur inferri necessario vel presumptiue ꝙ prestarent auxilium vel fauorem: ex quo erant ibi armati ex alia cã: non enĩ tenebãtur aufugere nec recedere de loco ꝓpter dictos quatuor vel quinqꝫ rixantes: ⁊ ex quo nullus testis deponit ꝙ prestiterint auxiliũ vel fauorẽ dicto homicidio vel dictis vulnerantibus nicolaum: lꝫ multi deponunt in cã principali et cã appellationis de inquisitis stantibus in loco armatis: nõ sequitur probatio auxilij vel fauoris etiam si oẽs testes fuissent rite examinati: maxime cum nonnulli testes interrogati an dicti astãtes cum armis prestiterint auxilium vel fauorem dictis vulnerantibus respondent se nescire: adminiculatur etiã predictis ꝙ nõnulli testes deponũt ꝙ nicolaus predictus insultauit vel prius percussit. Itẽ ꝙ plures deponunt ꝙ superuenerũt alij ꝯsanguinei nicolai prout erat verisimile: quia nõ erat credẽdum ꝙ nicolaus insultasset aliquos qui erant tot armati associati nisi fretus auxilio superueniẽtium: ita ꝙ probabiliter potest persuaderi ꝙ socij assisterent nolẽtes recedere de loco sed assistere timore ne a superueniẽtibus offenderentur ipsi vel eorũ socij: ita ꝙ ratio naturalis suadet ꝙ nõ appareat ꝙ assisterent animo prestandi auxilium vel fauorem vulnerãtibus nicolaum: ⁊ maxime cũ essent quatuor armati contra vnũ in camisia existentem: ita ꝙ verisimiliter non indigebant auxilio vel fauore aliorum: sufficit autẽ rõnem naturalem allegare. l. scire opꝫ. §. sufficit. ff. de excu. tuto. ⁊ l. iij. §. si quis quasi. ff. de condi. ob cau. ex quibus restat cõclusio ꝙ oẽs dicti inquisiti de auxilio ⁊ fauore veniunt absoluendi: multo fortius illi qui non probantur interuenisse in dicta rixa ⁊ fortius illi de quibus testes deponunt qꝺ non interuenerunt: super quibus non opꝫ insistere: ex quo oẽs veniũt absoluendi per predicta: omitto etiã id qꝺ allegatur per auctores medicine: ꝙ dicta vulnera nõ erant letalia: qꝛ nõ sum expertus in dicto exercitio. Item plura alia que allegãtur ad euasionẽ dictorũ inquisitorum breuitatis causa omitto: ⁊ quia principaliter me mouent media supra adducta. Laus deo.

¶ Expense facte ad domus necessitatẽ nõ tñ illius perfectionem nõ repetuntur neqꝫ estimande sunt per electos viros: lꝫ ex ꝯtractu inter partes inito lꝫ caueat̃ ꝙ si. p. murauerit vel fabricauerit oĩa in domo necessaria ad totius domus perfectionẽ ꝙ postea estimari debeat tota domus ꝑ hoĩes duos eligendos. per totum.

¶ Summarium super consilio. clx.

1. ☞ Recedendum non est a verbis contractus.
2. Interpretatio fieri debet vt aliquid operetur interpretatum.
3. Mens contrahentium preualet verbis.
4. Interpretanda sunt conuentionum verba cõtra eum qui nititur ex conuentione.

¶ Consilium. clx.

In nomĩe domini nostri Iesu christi. ¶ Viso supra scripto instr̃o ⁊ diligẽter ponderatis verbis ipsius: queritur quid iuris: circa qꝺ prima facie videtur dicendũ ꝙ dictus Frãciscus foueat iustitiã: qꝛ dicti hoĩes sunt collecti ad estimandũ totam domum prout aperte ⁊ pluries exprimit̃ in dicto instr̃o. ⁊ non ad estimandum ea que dictus Franciscus postea fecit ⁊ exposuit in dicta 1 domo. † Et a ỽbis cõtractus in dubio nõ est recedendũ. l. non aliter. de leg. iij. ⁊ l. j. §. si is qui nauẽ. ff. de exerc. maxime cum sint clara. l. ille aut ille. §. cũ in ỽbis. de leg. iij. nulla enĩ dubitatio est ꝙ ea que fecit dictus Frãciscus in dicta domo post dictas conuẽtiones nõ est tota domus: ideo verba dicti cõtractus nullatenus adaptãtur ad illa q̃ fecit dictus Frãciscus: merito videt̃ qꝺ dicti hoĩes habeãt estimare totã domũ: prout nũc est: ⁊ eorũ estimatio ipsius domus sit attendẽda. ita qꝺ dictus dominicus teneat̃ dicto Frãcisco soluere ꝓ sua rata: quatenus estimatis tota domus prout nunc est excederet quãtitatem sexcẽtoꝝ florenorũ. Nec videtur obstare qꝺ in dicto instr̃o nõ exprimitur quid fieri debeat de dicta estimatione: qꝛ videt̃ posse rñderi qꝺ mẽs dictorũ cõtrahentiũ fuerit qꝺ dicta estimatio nõ deberet frustra fieri: ex quo ꝓmiserunt dictã estimationẽ seruare dictus dñicus teneretur soluere dicto Frãcis. quatenus plus estimaretur ꝙ fuerit precium conuentum prout est verisimile qꝺ plus veniret estimanda ꝓpter ea que erant facienda: et 2 que sunt facta postea in dicta domo. † Cõstat enĩ qꝺ cõtractus nõ cẽsetur factus sine virtute aliquid operandi: nec ỽba ipsius sunt interpretanda vt nihil operẽtur. l. si qñ. de leg. j. ⁊ c. si papa. de priuile. lib. vj. ⁊ dixit Bal. in rubrica. C. de fide instru. ꝙ nullũ verbum instrumẽti censeri dꝫ appositũ sine virtute aliquid operandi quã- 3 to fortius totus cõtractus seu totũ instr̃m. † Itẽ cõstat ꝙ mens cõtrahentiũ preualet ỽbis. l. in cõuentionalibus. ff. de ỽbo. sig. ⁊ l. cũ virũ. C. de fideicõ. cũ infinitis si. Et maxime vbi ỽba nõ repugnãt prout nõ repugnant in casu nostro. Et facit ad predicta. l. tale pactũ. §. fi. de pac. vbi pactũ trahitur ad casum qui verbis pacti nõ cõprehenditur propter verisimilẽ mentẽ paciscentium. His tamẽ nõ obstantibꝰ cõtrariũ puto de iure rñdendũ: vꝫ ꝙ dicti hoĩes nũc electi non habeãt estimare dictã domũ prout nunc est: ⁊ si dictam domũ estimarent non teneretur dictus dñicus stare dicte estimationi. Nã aduertendũ est ꝙ electio dictorũ hoĩm fuit facta ꝓ obseruãtia conuẽtionis prius facte inter ipsos eligentes: ⁊ dicta cõuentio fuit facta ꝙ dictus Francis. posset mutare ⁊ fabricare ⁊ mutari ⁊ fabricari facere in domo predicta oĩa necessaria vsqꝫ ad perfectionẽ dicte totius domus: ⁊ postea dicta domus tota debeat estimari ꝑ duos homines eligendos ⁊c. Et promiserunt dicte partes inuicẽ legitime stipulantes estimationi predicte stare ⁊c. Que ỽba significãt ꝙ post perfectã dictã domũ debeat fieri estimatio dicte domꝰ. Attẽto ꝙ post dicta ỽba vsqꝫ ad ꝑfectionẽ dicte domus subdat̃: ⁊ postea dicta domus tota debeat estimari que ỽba clare important ꝙ estimatio deberet fieri post ꝑfectionẽ totius domus. Et innuũt dicta ỽba diligenter ponderata ꝙ cõtrahentes non sumebãt domum prout erat pro tota domo: sed capiebãt totam domũ postꝙ fuerit perfecta. ita ꝙ ỽba dicte conuentionis non verificantur in domo prout nunc est non perfecta maxime dũ dicitur: ⁊ postea tota domus debeat estimari: nam illud verbũ postea necessario videt̃ referẽdum ad ꝓxima precedentia ỽba vsqꝫ ad perfectionẽ totius ipsius domus. Et attento qꝺ partes venerũt ad electionẽ dictorũ hominũ pro obseruantia precedentis cõuentionis in instr̃o supra proxime relato: vt denotãt ỽba instr̃i ibi: idcirco dñicus predictꝰ ex vna parte: ⁊ Frãciscus predictus ex altera parte volentes seruare pacta ⁊ conuentiones inter eos facte elegerũt ⁊c. Ideo dicta electio facta pro obseruantia taliũ conuentionũ est intelligenda ꝺm terminos conuentionis: et ꝯñr vt estiment dictã domũ post perfectionẽ ipsius ⁊ intelligãtur ỽba que subduntur ⁊ bis repetunt̃ tota domus post perfectionẽ ipsius domus. al's enim electio non foret facta pro obseruantia conuentionis ⁊ non conuenirent verba supra ponderata. Idcirco volentes seruare pacta ⁊ conuentiones inter eos facte: quia potius esset noua conuẽtio si haberet estimari domus non perfecta ꝙ esset seruare conuentiones factas: ita ꝙ verba repugnant intẽtioni dicti Francis. ⁊ a verbis minime est re- 4 cedẽdum vt supra dixi: ⁊ maxime hoc est dicẽdum: † quia verba cõuẽtionum interpretantur cõtra eũ qui nititur ex cõuẽtione ⁊ in ea se fundat. l. labeo ⁊ l. si in emptione. in princ. ff. de cõtrahẽ. emp. si mul iunctis. ⁊ notat̃ ꝑ glo. ⁊ doc. in. l. veteribus. ff. de pac. ⁊ ideo ex quo Frãciscus se fundat in dicto contractu ⁊ in dicta electione estimatorũ intendẽs estimationẽ ꝑ eos faciẽdam petere: ⁊ qꝺ domus prout nunc est nõ ꝑfecta estimetur: ideo verba dicti cõtractus sunt cõtra eũ interpretãda ꝑ iam dicta. Nec ob. si dicatur si domus post perfectionẽ erat estimãda nõ erat opus ad presens eligere estimatores; respondetur qꝺ lꝫ non esset necesse nunc eligere estimatores tamẽ nõ erat incõueniẽs nunc eligere ante ꝑfectionẽ vt estimarẽt post perfectam domum. sepe enim ꝯtingit qꝺ quis promittit facere aliquod opus estimandũ ꝑ certos hoĩes qui eligunt̃ ante opus factum

factum & interest prius eligi: ne post opus perfectū contingat partes esse in discordia in eligendo vel qđ altera pars nollet eligere: & sic impediatur vel differatur estimatio: ita ꝙ expedit prius cū sunt in concordia eligere homines habentes estimare rem postea faciendam postꝙ̄ facta fuerit: ex quibus clare deducitur conclusio supra facta. s. ꝙ dictus Dominicus non teneatur ad estimationem domus prout nunc est non perfecta: & maxime: quia prout mihi dicitur longe plus restat ad faciendum pro perfectione dicte domus ꝙ̄ fuerit post conuentionē factum in dicta domo per dictū Francisc. nec deducta in contrarium obstant: qꝛ patet supra responsum per adducta pro hac parte: satis itaqꝫ videtur equum ꝙ estimetur opus factum per dictum Franciscum in dicta domo: et estimatio illius sibi pro rata soluatur per dictum Dominicum.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. clxj.

1 ☞ Testamentum in quo non est institutio heredis vniuersalis per verbum instituo: sed reperitur in eo factum relictuꝫ quibusdā ecclesijs per verbū relinquo de certis nō valet nec vt codicillus. nume. 5. et. 8. per totum consilium.
2 Relinquo verbum est commune.
3 Commune verbum quando inducit institutionem et qñ nō nu. 6.
4 Lego verbum est commune inducēs aliquando institutionem.
7 Relatiuum substantie qui vel que positum sine copula restringit verba legati precedentia.
9 Sequentia determinantur precedentibus.
10 Testm̄ exponitur id est vltima volūtas testamētaria & ecōuerso.
11 Testamentum non potest annullari per aliam ꝙ̄ per aliud sequēs testamentum.
12 Testes testamentarij debent esse rogati.
13 Legata etiam et ad pias causas rupto testamento debent per venienter ab intestato.

¶ Consilium. clxj.

In nomine dñi nostri Jesu

1 christi. ¶ † Licet videatur prima facie dicendum qđ dicta vltima volūtas valeat vt testamētum nuncupatiuū: quia in prin. dictus testator asserit se velle facere testamentum: & in fine dicit velle valere hāc vltimā voluntatē & testamentum: et presupponitur interuenisse solēnitatem testium requisitam in testa-
2 mento: & videtur qđ interuenerit institutio heredis: † quia verbū relinquo est verbum cōmune vt no. Bal. in. l. his verbis. in prin. ff. de here. insti. & Jo. de imo. ibi in vltima char. & Bald. in. c. si pater.
3 de test. in. vj. & Jo. de imo. in. c. cum tibi. xxvij. col. † Verbum autē cōmune adiectum vniuersitati bonorum in vltima voluntate solēni inducit institutionē si alius non est in ea institutus. vt probatur in. d. l. his verbis. in prin. et ibi glo. dicit qđ si quis in testamento dixit relinquo bona mea tali ille censet heres institutus si nulla alia institutio facta erat. & illam glo. sequunt cōiter doc. & idē videtur velle glo. in aut. de heredibus & falcidia. §. si vero nulla. in vsi. relictis. sed tantū est dicere relinquo qđ materno sermone lasso. ad
4 hoc no. per Bal. in. l. fi. C. fa. her. † qui dicit ꝙ verbuꝫ lego adiectū vniuersitati bonorum inducit institutionē per casum singularem in. c. raynaldus. de testamentis. vbi idē vult Zamba. licet hoc vltimum de verbo lego non sit expeditum: sed non refert in terminis nostris: quia testator non fuit vsus verbo lego: sed vbo relinquo seu equipollenti: in quo verbo relinquo glo. & doc. concordāt: sꝫ in casu nostro verbum relinquo videtur adiectum vniuersitati bonorum vt videtur denotare illa vba testamenti: liquali tutti & singuli bieni. Maxime attētis vbis p̄cedentibꝰ: vꝫ oēs res: che hauesse ho hauere podesse: vr̄ ꝙ dictum testm̄ valeat: & singula legata debeantur exclusis veniētibus ab intestato. Si tamen non valeret vt testm̄ videtur qđ dꝫ interpretari alia vltima voluntas puta codicillus in quo non requiritur heredis institutio: quinimmo nec potest in eo heres institui. l. j. C. de codicillis. & l. qđ per manus. ff. eo. ti. & l. non codicillum. C. de testamentis. et hoc significent illa verba in fine posita. et questa disse essere sua vltima volunta & suo vltimo testamento: quia actus dꝫ interpretari vt valeat & non pereat quando fieri potest. l. quotiens. de rebus dubijs. & c. si papa. de priuile. lib. vj. Constat enim codicillos fieri posse ab intestato. l. si qs cum nullum. & l. conficiuntur. in prin. & l. ab intestato. ff. de iure codicil. quo casu legata debentur ab heredibus ab intestato vt dictis iuribus: tamen heredes ab intestato delegati profanis habent detrahere falcidiam que delegatis ad pias causas non detrahit. aut.
5 similiter. C. ad. l. falcidiam. † His tamē nō obstantibus contrariuꝫ puto de iure respondendum: vꝫ qđ dicta vltima voluntas nullatenus valeat vt testamētum: quia in ea nulla est facta institutio heredis que est de substantia testamēti: & ea non facta testamētū redditur penitus nullum. l. j. in fi. ff. de vulga. & pupil. & l. proxime. prope finē. ff. de his que sunt in testamēto delentur. & §. ante heredis institutionē. instituta de legatis. qđ aūt in dicto testamēto nō sit aliqua heredis institutio probat: qꝛ nullū relictū est factum vniuersaliter: sed quolibet verbum lasso seu relinquo est adiectum rebꝰ par-
6 ticularibus. † Et vba cōia adiecta rebus particularibus non inducūt institutionē neqꝫ sustitutionē directā vt habetur in. d. l. his verbis. & in. l. cogi. §. & generaliter. ff. ad treb. & p Bar. & doc. in. l. cēturio. de vulg. & pupil. & in. l. illa institutio. de heredibus instituen. & vbiqꝫ habetur pro claro. Nec ob. illa particula testamēti dū dicit io lasso omne rasione &c. & ibi tuti & singuli beni. vba supra in contrarium pōderata: quia rñdetur ꝙ si dicta vba non essent restricta per alia vba procederet qđ in cōtrarium deductuꝫ fuit: quia significarent vniuersitatē bonorum: tñ illa vba omne rasone determinantur per sequētia verba: che hauesse ouer podesse in qualunche
7 loco e apresso a qualūcha confini fora del castello de colle lōgo: † qꝛ relatiuum substantie qui vel que positū sine copula restringit precedētia vba legati. l. ea tamē adiectio: de leg. iij. & patet ad sensum: ideo dictum relictum non trahitur ad debita & credita que nō clauduntur loco nec habēt confines nec confinibus propinquitatē: vt de se constat ad hoc qđ habetur in. l. fideicōmissum. §. tractatuꝫ. ff. de iudi. & vba sequētia liquali tutti & singuli beni loquunt de bonis supra relictis vt pꝫ per illud relatiuum liquali: qđ refert precedētia & non alia: cuius natura est non ampliare per. d. l. ea tamen
8 adiectio. † Ex quibus euidēter apparet ꝙ dictum relictum nō est vniuersale: sed restrictum ad quedam bona particularia: & maxime non cōprehenditur es alienū: adeo ꝙ nedū qđ inducat institutionem heredis: sꝫ nec fideicommissum vniuersale: vt est expressum in d. §. & generaliter. & ibi p Bar. & doc. Quinimmo videtur de mente qđ in dicto relicto veniant solū bona stabilia & iura que in bonis stabilibus haberētur de quo tñ non q̄ritur: ideo super hoc non insisto: sed pro claro habeo & indubitato ꝙ nō resultat instō & ꝙ nullo pacto dicta dispositio valeat vt testamētum. Et posset attētari ꝙ non valeat etiā vt codicillus vel alia vltima voluntas que nō requirit institutionem: quia est ponderandum qđ in principio dicte dispositionis dr ꝙ de bonis suis oriat aliqua discordia: questo presente testō el quale da la rasone e dicto sine scriptis feci & cōpusi in
9 questo modo & forma cioe: † que vba in prin. posita determinant oia sequentia. l. si quis ex argentarijs. §. si initium tabularum. ff. de edēdo. & c. scđo requiris. de appellationibus. cum simi. Et cōsequēter videtur ꝙ etiam determinēt illa verba in fine posita. vꝫ e questa
10 disse essere la sua vltima volunta & suo vltimo testamento. † Et dicta verba vltimo posita exponantur vltima voluntas: & pro id est quia positum inter genus & speciem. l. de quibus. ff. de. ll. vel exponatur vltima voluntas & testamētum: id est vltima voluntas testamētaria prout als in simili probatur in tex. iūcta glo. in. l. j. in princi. ff. de pac. & instituta de tutelis. §. est autem. vbi tex. dicit ius & potestas. & glo. exponit id est violenta potestas ad hoc. l. sed si adijciatur. ff. pro socio. vbi verba lucri & questus exponuntur: id est lucri ex questu prouenientis seu lucri questuarij: & hec interpretatio cōuenit nature copule & que est requirere concursum copulatorꝫ: que referuntur ad vnum subiectum. l. si heredi plures. de conditionibus insti. cum multis similibus. Itē vt saluentur vba in prin. testamēti posita supra pondera: ad quod etiam facit clausula sequēs: e casso e a nullo omne altra sua vltima volunta & suo vltimo testamē-
11 to. † Attēto qđ per aliam voluntatem ꝙ̄ per testamentū non potest annullari precedens testamētum. d. l. qđ per manus. & d. l. j. C.
12 de codi. cum similibus. † Facit etiam quia adhibita fuit solēnitas rogitus testium q̄ non requiritur nisi in testamēto. l. fi. §. in omni. de codi. & facto datur voluntas intelligi. l. reprehēdenda. cum concordantijs. C. de insti. & substitu. sub condi. factis. Ex quibus omnibus simul iunctis inclino in eam sñiam ꝙ dicta vltima voluntas cēseri debeat testamētum nullum: quia factum sine heredis institu-
13 tione: † & p ɔ̄ñs qđ legata in eo facta non ad pias causas sint penitꝰ nulla p dictam legē primam. in fine. de vulga. & pupil. cum concordantijs: quia tamē nō videtur equum ꝙ voluntas testatoris rustici ita ruat: ideo non aliter firmo hanc partē qđ legata profana sint penitus nulla: sed pro indubitato habeo qđ non valeat dispositio vt testamentum: sed hereditas sit deuoluta ad successores ab intestato. qui de legatis non pijs detrahere poterunt falcidiam si consulte adiuerint hereditatem: & si vltra relicta in dicta vltima volūtate reperiretur aliquid in hereditate ad eos pertinebit.

Laus deo.

¶ Vulnere accusatus quibus possit tueri ne teneatur de vulnerato. per totum. consi. 162.

¶ Summarium super consilio. clxij.

1 ☞ Dolus presumitur contra vulnerantem. nu. 12. et. 17.
2 Confessus iuris presumptionem babet contra se.
3 Fuga an vtilior inuaso sit ꝙ̄ expectare ictus reuerberationem. nume. 18. et. 20.
4 Occidens aggressorem non tantum probare sufficit quod fuerit aggressus sed quod aliter euadere non poterat. nu. 11.
5 Verisimilia attenduntur in difficilibus.
6 Defensione sui corporis necans aggressorem suum sufficit ꝙ probet ad sui defensionem fecisse.
7 Testis quando non debet sui dicti scientie causam dare.

¶ Consilium. clxij.

In nomie domini nostri

Iesu christi. ¶ In hac consultatione videtur prima facie dicendum ꝙ dicti inquisiti de vulnere veniãt cõdẽnandi. Nam prout ꝛ presupponitur est probatum ꝙ dictus Bernardi. vnus ex inquisitis intulit vulnus in inquisitione deductum: et ꝙ alij inquisiti prestiterunt ad idem auxilium 1 ꝛ fauorem: ꝛ constat† ꝙ vulnus censetur dolo perpetratum. c. j. de presumptionibus. ꝛ. l. si non cum vitij. C. de iniurijs. ꝛ. l. j. et. l. iij. C. ad. l. cor. de sicca. 2 † Ideo qui fatetur vulnerasse ad sui defensionem succũbit nisi probet defensionem: quia habet iuris presumptionẽ contra se: vt inquit Bart. in. l. aurelio. §. idem quesijt. ff. de libe. leg. nec sufficit ꝙ ꝓuocatus vulnerauerit si aliter euadere poterat pro bat tex. in. l. scientiam. §. qui cũ aliter se tueri non posset. ff. ad legẽ aqui. ꝛ in cle. j. de homicidio. ibi. ꝛ ita de illo censemus qui mortem aliter euitare non valens suum occidit vel mutilat inuasorem. 3 † Et sic a contrario non sufficit ꝙ sit inuasus: sed requiritur ꝙ al'r euadere non poterat. ꝛ glo. ibi super ỽbo nõ valens supplet angulat' erat vel sic artatus ꝙ fugere non poterat nec se iuuare clamore vel aliter. ꝛ illam glo. sequuntur ibi doc. cõiter omnes sequunť illam: ideo Pau. de leaz. zenze. Pe. de ancha. ꝛ zamb. ibi not. ꝙ potius aufugere debet si potest per illam glos. ꝛ per. c. suscepimus. ꝛ ꝙ ibi not. gl. s. de homici. ꝛ ita ibi no. dñs Antonius. 4 † Et ideo Bart. in d. §. qui cum aliter. dicit ꝙ non sufficit articulare ꝛ ꝓbare ꝙ fuit insultatus: ideo interfecit insultantem nisi probetur ꝙ aliter euadere non poterat: si enim aliter euadere poterat censetur facere ad vltionem vt inquit Cy. in. l. j. C. vnde vi. ꝛ qñ quis facit cã vlciscendi punitur etiam prouocatus ꝛ iniuriatus. vt est expressum in. d. §. qui cum al'r. ꝛ in. c. significasti. prope finẽ. de homicidio. Cũ itaqꝫ videatur ꝙ non probetur ꝙ dicti inquisiti al'r euadere nõ potuissent quam vulnerassent dictũ Christoforum. Quinimmo videtur probari ꝙ euadere poterant aufugiendo. ꝛ insuper probať ꝙ dicti Christoforus ꝛ baptista non se appropinquauerunt ad dictos inquisitos anteqꝫ dicti inquisiti currissent aduersus eos: ita ꝙ ꝓpter distantiam loci dicti inquisiti non poterant offendi a dictis Christoforo ꝛ baptista prout nonnulli testes deponunt. Et attento ꝙ dicti inquisiti erant quatuor bene armati: ꝛ aduersarij erant solum duo: verisimiliter dicti inquisiti nõ de facili videtur ꝙ fuissent offensi: ꝛ ideo videtur ꝙ potius vulnus predictum fuerit illatum aĩo offendendi ꝙ̃ aĩo defendendi: prout ꝛ deponunt tres testes: ꝛ vnus vcꝫ lazar' famulus mariotti deponit ꝙ dicti Christoforus ꝛ baptista nõ potuissent inferre aliquam iniuriã personalẽ dictis inquisitis: eo ꝙ dicti inquisiti erant plures ꝛ melius armati ꝙ̃ dictus Christoforus. Et licet aliqui testes examinati pro parte inquisitoris deponant ꝙ inquisiti fecerunt ad defensam: magis videtur credendum dictis testibus examinatis pro parte curie: tum ꝙ habẽt pro se iu5 ris presumptionẽ per supradicta: † tum etiã ꝙ videntur deponere magis verisimilia qđ est plurimũ attendendũ. c. lꝫ causam. de probationibus. ꝛ. l. hoc carmen. ff. de testibus: tum etiam ꝙ videtur ꝙ reddant vrgentiorem causam arbitrandi ꝙ vulnus illatum fuerit ad offensam ꝙ̃ testes inquisitorum quod illatum fuerit ad defen6 sam. † His tñ non obstantibus contrariũ puto de iure rñdendũ. ad cuius rei euidentiam premitto: ꝙ lꝫ videatur ꝙ defensio ꝓprie videri nequeat cũ sit res incorporea vt de se patet: tñ sufficit ꝙ testis dicat ꝙ talis fecit ad sui defensionem in causa scientie: ꝙ vidit: ita concludit Bar. in consi. clxiij. ẽm ordinem perusinũ non informis qđ incipit quidã massiolus accusatus: ꝙ licet percipiatur iudicio intellectus: tñ visus est propinqua causa iudicij intellectus: ideo sufficit ẽm eum. Idẽ in effectu vult Bal. in. l. solam. C. de testi. prope finẽ. ver. scđo querit. referendo Bar. velle in consilijs suis ꝙ sufficit ꝙ testis dicat ꝙ talis occidit ad sui defensionem etiã si non 7 reddit causam scientie: ꝛ cũ eo transit ipse Bal. † Et lꝫ Bart. in. d. consilio id nõ expresse dicat: tñ satis id voluit ꝙ in his ꝗ percipiũtur sensu corporis testis non tenetur reddere causam sciẽtie prout volunt glo. Bar. ꝛ doc. in. d. l. solam. ꝛ Inno. ꝛ doc. in. c. cũ causam. que extra. eo. tit. Et Bar. in tractatu de testibus in pluribꝰ rubricellis: vult ꝙ censetur percipi sensu corporis id qđ percipitur iudicio intellectus: tñ facili discursu ex his que percipiunť sensu corporis. ꝛ inter ista Bar. in. d. cõsilio tenet esse defensionẽ: tangit etiaꝫ Bal. in. l. j. C. de cõfessis. loquẽs in teste ꝗ dicit ꝙ talis fecit ad necessariã defensionẽ. ꝛ Pont. idẽ vult in singularibꝰ suis. in singulari incipiẽ. si sum accusatus. Igitur cũ tres vel quatuor testes deponant qđ inquisiti ea que deducuntur in inquisitione fecerũt ad eorum defensionẽ: ꝛ qđ si dictus Christoforus non fuisset vulneratus offendisset dictos inquisitos cũ spontone. Nam Ludouicus deponit qđ arbitrať qđ dicti inquisiti iuerunt ad dictam apothecam ne ipsi fuissent offensi a dictis Christoforo ꝛ baptista. Itẽ Bernardinus deponit qđ dictus Bernandinus ꝑcussit dictũ Christoforum cã defendendi se ꝛ socios: ꝙ si dictus christoforus exiuisset cum armis astatis que habebat in manibꝰ percussisset aliquẽ dictorũ inqsitorũ. Itẽ Nicola. deponit qđ dicti inquisiti iuerũt ad dictã apothecam ne dictus christoforus exiret de dicta apotheca ꝛ iret contra ipsos inqsitos. Itẽ baptista deponit ꝙ dicti inqsiti nõ potuissent stare ante dictũ hostiũ dicte apothece ꝛ non offendere dictum Christoforũ: ꝙ vidit qđ dictus christoforus exiuisset dictam apothecam ꝛ potuisset offendere dictos inqsitos. Item saluator deponit qđ si dicti inqsiti non accessissent ad dictam apothecam dictus christoforus exiuisset de dicta apotheca ꝛ dictos inqsitos iniuriasset: ꝛ forte offendisset. 8 † Et lꝫ dicti testes deponũt ꝑ ỽba arbitrať: tñ ꝙ deponunt per ea ꝗ viderunt videť qđ probent: ꝙ testis deponens per verbũ videtur vel arbitratur si cãm scientie reddit ꝙ vidit bene probat: prout voluit Barto. in. l. qui tñ. §. si arbitrer. ff. de arb. ꝛ Cy. in. l. testium. C. de testi. in. v. q. dicens qđ credulitas cõiũcta sensui testis probat: idem voluit Bald. in. l. solam. versi. quinto quero. dicens: quod si credulitas est causata a re vel sensu inferẽte credi debere probat subdẽs qđ verbum credo non destruit testimoniũ: cui adiungitur congrua ratio: ad idẽ dñs Anto. in. c. quotiẽs. de testibus. dicẽs qđ si testis deponit ꝑ ỽbũ credit si causa assignata per eũ ꝯcludit sciam nõ inficitur dictũ testis ẽm eum. facit quod no. Speculator in ti. de testi. §. iam de interrogatorijs. ꝛ Io. an. i. c. inquisitionis. de accusationibꝰ. Itẽ qđ no. Hosti. in. c. presentium. in prin. de testibus. lib. vj. ꝛ ratio naturalis artat ad hoc in ꝓbatione eorum que discernuntur iudicio intellectus: tñ facili discursu ex his que percipiũtur sensu corporis: quia tunc non est tanta certitudo prout in his que directo videnť: ideo tunc testis caute deponit per verbũ credit: prout ergo probat si absolute deponit qđ factum fuit ad defensam. ita si deponit per verbum credit arbitratur ꝛ hmõi si credulitas causatur ex his que testis vidit prout contingit in casu isto: ꝛ licet testes curie deponunt qđ inquisiti fecerunt animo offendendi nõ videtur obstare ꝙ potuerunt habere animũ offendendi vt ꝓpter offensam christofori illatam euitarent periculum qđ imminebat. videtur enim ꝙ dictus Bernardinus voluerit vulnerare: ex quo vulnerauit ꝛ vulnerando offendit: tamẽ habuit animum offendendi ne ipse vel socij offenderenť: ꝛ ita pñt dicte at9 testationes cõcordari. † Sunt enim attestationes concordãde quãtum fieri potest per ea que habentur in. c. cum tu. de testibus. ꝛ. l. ij. §. creditum. ff. si cer. pe. ꝛ in. l. sed ꝛ si possessori. in prin. de iureiu. cum multis similibus. Et est aduertendum qđ solum vnus testis deponit qđ non animo defendendi: alius autem testis deponit qđ potius animo offendendi ꝙ̃ defendendi: qui duo testes videntur cõ10 trarij: quia secundus testis vr̃ deponere qđ etiã aĩo defendẽdi: † ꝙ illud potius est cõparatiuũ: ꝛ natura comparatiui est relinquere positiuum in termino ẽm grammaticos: ꝛ habetur in. l. vbi autem non apparet. in prin. ff. de verb. obli. Unde dicti testes nõ sunt cõtestes ex quo videntur contrarij: ꝛ saltem primus est singularis in negatiua quã deponit: ꝛ testi singulari non adhibetur fides per iura vulgaria. Item dictum secundi testis potest verificari ꝛ intelligi qđ lꝫ offensa fuerit facta potius animo offendendi quã defendendi: quia videtur quod ex quo animus offendendi fuit propinquior offense vulneris: ideo hoc respectu possit dici potius licet voluerit offendere propter defensam: et sic animus defendendi videtur quod sit remotior: licet alio respectu sit censendus potior: quia finalis causa fuit causa defensionis prout videntur probare testes inquisitorum. Et meo iudicio raro contingit: quod insultatus et positus in periculo offendens inimicum non habeat animũ offendendi: licet velit offendere vt se defendat ꝛ euitet periculum imminens. Et propterea tertius testis deponens de animo offendendi nihil dicens de animo defendendi non videtur contrarius testibꝰ 11 inquisitorum: prout et supra deductum est. † Nec obst. tex. d. §. qui cum aliter. quatenus excusat insultatum qui aliter euadere non poterat si duntaxat fecit causa defendendi: secus si causa defendẽdi ꝛ vlciscendi vt est ibi expressum: quia respondetur quod ille tex. non loquitur de animo offendendi: sed de animo seu causa vlciscẽdi. Ultimo enim seu causa vlciscendi non tendit vllo pacto ad defensionem vt de se constat: sed offendere ꝛ causa offendendi potest de facili tendere ad defensionem. Nec obstat dictum lazarũ: tum quia est singularis: tum etiaꝫ quia non deponit verisimilia: immo aperte falsum deponendo qđ dicti inquisiti nõ potuissent pati aliquam iniuriam personalem a dictis Christoforo ꝛ Baptista: eo ꝙ inquisiti erant plures et melius armati. Constat enim qđ possibile erat qđ duo prestitissent aliquam iniuriam personalẽ aliquibus ex quatuor

quatuoꝛ etiā melius armatis vt est notissimum ⁊ prout deponunt plures testes ꝓ parte inquisitoꝝ. Itē dictus testis deponit ꝙ ille qui vulnerauit dictū Christoforum accepit biscappā dicti christofori. Et in hoc est solus ⁊ plures alij testes videntur deponere contrariū. Nec obstat ꝙ dicebat ꝙ testibꝰ curie est magis credendū: qꝛ reddūt efficacioꝛē cām: qꝛ rñdet pluribꝰ modis qui sumi pñt ex iaȝ dictis. vȝ. quia videntur quidā singulares ⁊ varij. Itē ꝙ dato ꝙ eis crederet: quatenus deponūt de aīo offendendi pñt cōcoꝛdari cum testibꝰ inquisitoꝝ qui deponūt de aīo defendēdi per supra dicta. Et insup negat ꝙ reddāt efficacioꝛē cām: qꝛ lȝ inquisiti essent plures: tñ ex quo illi duo currebāt armati cōtra eos lȝ viderēt illos esse quatuoꝛ poterāt ꝓbabiliter dubitare ne offenderent: sufficit enim terroꝛ armoꝝ vt infra deducā: ⁊ ad faciendū illos timidioꝛes potuerunt ꝓbabiliter ire obuiā cōtra inimicos prout iuerūt: ⁊ lȝ christofoꝛus currisset in suam apothecā ꝓbabiliter potuerūt dubitare de eo qḋ verisimiliter occurrisset. s. ne exiret cū armis magis offendibilibus prout experientia postea secuta demonstrauit. Et testes inquisitoꝝ reddunt etiā cām eoꝝ dicti. s. ꝙ dictꝰ christofoꝛus potuisset cū dicto spontone offendere dictos inquisitos: qḋ est plurimū verisimile: ideo ꝓbabiliter negat ꝙ testes curie deponāt verisimilioꝛa: vel reddant efficacioꝛē cām: ⁊ est aduertendum ꝙ vltimus testis deponēs de aīo offendendi nō reddit aliā cām: nisi qꝛ vidit ⁊ testes inquisitoꝝ etiā viderunt. Itē est aduertendū ꝙ dicti testes deponētes de aīo offendendi fuerunt examinati post publicationē ꝓcessus: ⁊ lȝ potuerint per iudicē examinari ex officio ⁊ ꝓpterea non sint ex hoc repellendi per ea que habentur in. c. cuȝ clamoꝛ. de testibus cogendis. qꝛ iura de iudice non suspicātur: tñ qꝛ prout audio dictus christofoꝛus sollicitat dictā cām pōt ꝓbabiliter suspicari ne ipse subornauerit dictos testes: ⁊ ꝓpterea nō incōueniret si 12 aliqualiter eoꝛum fides ex hoc diminueretur: † Nec etiā obst ꝙ presumptio iuris est ꝙ vulnus censeatur dolo illatum: qꝛ rñdetur qḋ illud procedit in dubio. in casu aūt nostro plura cōcurrunt ꝓpter que cessat dicta presumtio. primo ꝓpter probationes supra pōderatas. Itē quia inquisiti fuerūt insultati ⁊ prouocati a dictis christoforo ⁊ baptista currentibus aduersus eos cū armis euaginatis et erāt eoꝛū inimici. Ex quo eñ plures testes deponunt ꝙ dicti christofoꝛus ⁊ baptista inimici dictoꝝ inquisitoꝛum currebant versus dictos inquisitos cum ensibus euaginatis ⁊ habebant palia; in bra13chijs censentur eos insultasse: † quia insultus nil aliud est ꝙ̄ in aliū i. cōtrariū saltus. Attēto etiā ꝙ prius interrogauerūt vbi erāt dicti inquisiti: ⁊ attento ꝙ gallus ciuis vnius eoꝛū qui erat etiam armatus dixit dictis christoforo ⁊ baptiste ꝙ nō accederent vlterius quia illi inquisiti erant nimis sursum. Attēto etiā ꝙ alij videntes dictos christoforū ⁊ baptistā currentes ita armatos versus dictos inquisitos indicauerunt ꝙ irent aīo offendendi dictos inquisitos qḋ demonstrat ex quo dixerunt dictis inquisitis: guardateue ⁊c. ex quibus ⁊ etiā ex quibusdā alijs attestationibus euidenter percipitur ꝙ christofoꝛus ⁊ baptista currebant versus dictos inquisitos 14 aīo ipsos offendendi: † adeo ꝙ debent censeri insultasse: ⁊ per ꝯñs licuisse vulnerare dictū christoforum per no. p Bar. in. l. ⁊ si q̄cūq;. in princ. ff. ad. l. aqui. qui formaliter dicit no. ꝙ eoipso ꝙ probo ꝙ aliquis veniebat contra me cū cultello ⁊ ego occido eum: statim est probata mea defensio. casus est hic: ⁊ tangitur hoc per gl. in. l. j. C. vnde vi. ⁊ in. l. si ex plagijs. §. tabernarius. ad. l. aqui. Item Bal. in l. militis. in fi. C. de liberali causa. dicit ꝙ qui vult ꝓbare ꝙ vitā suā defendendo occidit inimicum: sufficit probare ꝙ aduersarius aīo ipsum offendendi in eū irruebat. d. §. tabernarius. ⁊. l. is qui cū telo. C. de siccarijs. vbi ipse Bal. idē no. Itē bal. in. l. j. §. cū arietes. ff. si quadru. paupe. fecisse dicatur. cōcludit ꝙ sufficit ꝙ quis sit insultatus ad hoc vt si occidat insultantem excusetur quia censeatur fecisse ad suā defensionē. arg. illius tex. Idē concludit Bar. in consilio suo incipiē. vānutius Petri vnus ex dictis testibus. in oꝛdine lix. ſm oꝛdinē Perusinū nō infoꝛmis per. l. is qui aggressoꝛē. C. ad l. corneliā. de siccarijs. Idē zābarellus in dicta cle. j. de homicidio. et Pet. de ancha. ibi dicēs ꝙ glo. cōiter tenēt ꝙ probata aggressura si aggressus percutit insultantē presumitur fecisse ad defensionē: subdens ꝙ in dubio probato insultu cū armis: quicquid durāte rixa insultatus fecit presumitur fecisse ad defensionē percutiendo aggressoꝛem: dicens se putare ꝙ ita intellexerint glossatoꝛes. ⁊ dicūt glo. magna in. l. j. C. vnde vi. ⁊ Bal. ibi ⁊ in dicto. §. cum arietes. ꝙ sufficit terroꝛ armoꝝ ad hoc vt offendens excusetur. et no. Bal. in. d. l. j. col. ix. post glo. ꝙ si in expectando est periculū censetur occidisse ad defensam: quia melius est aduersus rixam se ꝑparare ꝙ̄ in discrimine se cohoꝛtare ſm eum: qui idem voluit in consilio qḋ incipit qui moꝛtē. in oꝛdine mihi. ccccxv. vbi dicit ꝙ. nō dȝ expectare cedi ab inimico: ⁊ dicit Jo. an. i. c. pastoꝛalis. §. preterea de homicidio. non esse expectandū primū ictū. ⁊ idē not. Bal. in. d. l. j. C. vnde vi. col. ij. Ex quibus ⁊ alijs que possunt adduci concludendū est ꝙ dicti inquisiti veniunt absoluendi. Nec obstat ꝙ dicti insultantes cum armis non se appropinquauerunt in tantum qḋ possent inquisitos offendere: quia respondetur ꝙ si se appropinquassent in tantum ꝙ potuissent offendere imminebat periculum ne fuissent offensi vt de se constat. nec docto. id requirunt: sed dicit Bal. vbi supra: ꝙ sufficit qḋ inimicus contra ipsum irruebat animo offendendi: negari autem nequit quin dicti christofoꝛus ⁊ baptista irruerint cum armis contra dictos inquisitos animo ipsos offendendi: et quin immineret terroꝛ armoꝛum qui sufficit ſm gl. et Bal. vbi supra ⁊ alij dicunt qḋ sufficit qḋ quis sit insultatus cum armis. nec requirunt tantā propinquitatē: sed generaliter loquuntur: attento qḋ de facili et in breui poterant currendo prout currebāt se propinquare: nec tenebantur expectare qḋ possent offendi melius est aduersus rixosos se preparare ꝙ̄ in discrimine se ponere prout dicit Bald. vbi supra. Et si dicatur incedendo versus dictos Christoforum ⁊ baptistam non euitabant periculum offense: immo videtur qḋ potius se ponerent in periculo ꝙ̄tomagis se appropinquabant insultantibus: ideo non videātur id fecisse ad euitandum periculum: ⁊ per cōsequens nec ad defensam: quia respondetur ꝙ immo censeri debet qḋ fecerint ad terrendum inimicos vt non auderent eos offendere: sed redderentur timidioꝛes ⁊ tolleretur ab eis audacia quā habebant inuadēdi eos quatuoꝛ. nā prout experientia docet que est rerum magistra. c. ꝙ̄ sit. in prin. de elec. li. 15 vj. ⁊ in. c. statutū. in princip. de rescriptis. eo. lib. † Quando inimicus ostendit se aīosum aduersarius redditur magis timidus ⁊ versa vice: quātomagis inimicus ostenditur minus animosus seu timidus tātomagis augetur audacia alterius inimici. Ideo legitur apud antiquos romanos qḋ duces belli hoꝛtabantur milites qḋ initiarent prelium cū magno clamoꝛe ⁊ audacia vt terrerent inimicos. Et ideo nō est imputandū dictis inquisitis si ad terroꝛem suorum inimicoꝝ qui in eos irruebant iuerunt eis obuiaȝ propter qḋ repressirunt audaciam aduersarioꝛum vt experientia docuit: ⁊ si expectassent de facili contingere poterat qḋ aduersarij putassent eos timidos ⁊ prosecuti fuissent insultum: ⁊ si dictus christofoꝛus non tentasset exire de apotheca cū spontone non fuisset verisimiliter vulneratus: quia non apparet qḋ dicti inquisiti fecerint aliqua signa volendi intrare in dictam apothecā. Si quis autem vellet tenaciter insistere qḋ dicti christofoꝛus ⁊ baptista non censeantur insultasse dictos inquisitos: qḋ quidem puto penitus falsum per supradicta. Nihilominus pariter tunc dicendum est qḋ propter parem distantiam loci nec dicti inquisiti censentur insultasse dictum christoforum: ⁊ satis est qḋ testes deponant qḋ si dictus christofoꝛus nō fuisset vulneratus ⁊ impeditus exire de dicta apotheca cū spontone de facili potuisset dictos inquisitos offendere: ⁊ ꝓpterea deponant qḋ dicti inquisiti fecerunt id quod egerunt ad eoꝛuȝ 16 defensam. quod sufficit vt supra ostensum fuit. † Et iudex debet in re dubia inherere huic parti: quia melius est nocentem absoluere ꝙ̄ innocētem condēnare. vt. l. absentem. in princ. ff. de penis. adeo qḋ si duo apparent rixati ⁊ non apparet quis inchoauerit rixā seu insultauerit non puniuntur offendentes vt videtur voluisse glo. in d. §. cum arietes. per text. in. d. l. scientiam. §. cū instrumenta. et ita per illam glo. firmauit Jac. de arena. prout refert ibi Raph. fulg. idem tenens per. d. l. absentem. ⁊ regulam fauoꝛabilioꝛes. in sexto. cum similibus. et dicit opinionem illius glo. esse seruandam tanꝙ̄ 17 humanioꝛem. † Nec obstant adducta in contrariuȝ: non eñ obstat iuris presumptio qḋ vulnus censetur in dubio doloso: qꝛ respondetur qḋ probatū est qḋ fuit factū ad defensam tamen iuris presumptione: qꝛ fuit factum ab insultatis: tū etiam qꝛ directo probatur 18 per testes fuisse factū ad defensionem. † Nec etiā obstat qḋ poterant euadere periculū: qꝛ non erant ita angulati seu artati prout requirūt glo. Pau. de leaȝ. zenzali Pet. de ancha. ⁊ zamba. in. d. cle. j. de homicidio. ⁊ dñs Anto. in. d. c. suscepimus. eo. ti. qꝛ respondetur qḋ illud procedit quo ad euitandā irregularitatē prout loquit in illa cle. per quā se fundant predicti glo. ⁊ doct. prout ex ipsis se declarant Pet. de ancha. ⁊ zamba. dicentes qḋ ad euitandū pe19nam delicti non tenetur quis aufugere. † Et est ratio differētie: qꝛ irregularitas incurrit q̄nq; etiā sine aliqua culpa: imo q̄nq; ex actu meritoꝛio. vt in. c. sñiam sanguis. ne clerici vel monachi prout etiā 20 habetur in. d. cle. j. † Et qḋ aufugere non tenerentur volunt cōmuniter docto. quia qui aufugit patitur iniuriam. l. item apud labeonem. §. j. de iniurijs. ideo non euitatur offensa propter fugā prout voluerunt Bar. Ang. ⁊ Saly. in. d. l. j. C. vnde vi. ⁊ Bal. in. l. vt vim. ff. de insti. ⁊ iure. Et maxime qꝛ non euitatur periculū: qꝛ aduersarij potuissent eos persequi ⁊ eis in cursu preualere prout in effectu vult Barto. in dicto consilio incipien. vānutius petri: maxime qꝛ aufugiēdo est periculū in casura: cui periculo nō tenebant se subijcere prout ⁊ dicit zamb. in. d. cle. j. ⁊ qḋ qs nō teneat aufugere: voluit etiā Anto. de but. in. c. olim. ⁊ Panoꝛ. in. c. significasti. el. ij. de homicidio. qḋ maxime procedit si est verecundia aufugere prout dicit Bar. in. d. l. vt vim. exemplificans ſm aliquas lecturas in perusinis: ⁊ ſm aliquas in pisanis. Constat aūt qḋ dictis inquisitis fuisset magna verecundia aufugere ex quo erant quatuoꝛ bene ar21mati ⁊ inimici erāt tm̄ duo: ideo non tenebantur aufugere. † Nam crudelis est qui negligit honoꝛē seu famā suā. c. nolo. xij. q. j. ⁊ xj. q. iij. de his. ⁊ grauius est perdere famā ꝙ̄ res. ⁊ ecclesiastes. xij. curam habe de bono noīe: qꝛ magis valet ꝙ̄ mille thesauri etiam preciosi.

22 Et† pferēdus est honor cōmodo pecuniario.l.iulianus.ff.si qs ob missa cā.ꝛ ideo cū pro defensione rerū suarū potest quis insistere et alium offendere: prout cōcludit Bar.in.d.l.vt vim.ꝛ in.l.deuotū. C.de metha.lib.xij.ꝛ Bal.in repetitione.d.l.prime.vnde vi fortius licite potest opponere pro defensione honoris et euitandi verecū-
23 di†. Nec ob.qd dicit Bart.in.d.§.si quis cū al'r.qꝛ alibi ipse ꝛ alij tenēt cōtrariū.s.ꝙ sufficit ꝙ quis sit insultatus cū armis: ꝛ ꝙ sufficit terror armorum: ꝛ volendo seruare Bart.in.d.§.si quis cū al'r. potest dici ꝙ procedat eius dictum quādo quis insultatur sine armis: secus in insultato cum armis per latius dicta supra: posset etiam attentari ex alio ꝙ dictus christoforus potuerit licite offendi: quia prestabat fauorem bannito facienti grauem offensam insultando dictos inquisitos cum armis per ea que al's allegādo scripsi: quia tamen que sit grauis offensa non est in iure bene declaratum: propterea remittitur arbitrio iudicis.arg.l.j.de iure deliberandi.et.d.c.de causis. Ideo super hoc aliter non insisto: quia ad iudicem spectat id arbitrari. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.clxiij.

1 Dotis restituende actio datur marito ad inopiam vergente.
2 Confessio recepti tn̄ inter prohibitos qn̄ noceat confitenti.
3 Statuta seruantur inter subditos.
4 Possessionem cōtinuasse qui semel possedit in dubio videtur.
5 Decreto res adiudicata quando possit vt nullius efficacie impugnari.
6 Confessio dotis recepte a marito facta non probat nec iuramento firmatur.
7 Iuramentum an firmet contractus inualidos.
8 Debiti nulli actio non datur.
9 Nullitas actus quibus repellit agentem.
10 Subhastatio venditio et adiudicatio fieri dicuntur pro solutione debiti.
11 Citatio requiritur ad interpositionem primi decreti.
12 Citatio apud locum fieri debeat.nu.14.
13 Olim iamdudum ꝛ quondam tria tempora significāt.
15 Statuta a populo subdito facta sine confirmatione superioris nō astringunt.nu.17.
16 Delegatus sapit naturam delegantis.
18 Dominium rei aufertur subdito: iusta tamen causa.
19 Probatio dubia non releuat.
20 Rescripti omnes clausule sunt verificāde: al's non valet rescriptū.
21 Species generi derogat.
22 Rescripta seu priuilegia etiam principum quando restringantur.

¶ Consilium.clxiij.

In nomie domini nostri Jesu christi. ¶ In causa vertēte inter dominā Perlam hebream agentem ex vna parte: ꝛ Joannem antonium olim ser Juliani: ꝛ Antonium bartholomei eius curatorem contradicentem inchoata contra Isac maritū dicte Perle. Videtur prima facie dicendum ꝙ dicta Perla foueat iustitiam: petijt enim aduersus Isac dotem sibi restitui eo qꝛ maritus vergit ad inopiā: ꝛ pbare videtur maritum vergisse ad inopiā ante litem motam: ꝛ produxit instrumentum dotis in quo dictus Isac confitetur se recepisse pro dote ꝛ dotis nomine dicte domine Perle: et promisit eam restituere in omnem casum et euentum re-
1 stituende dotis:† Dos autem est restituenda vxori in casu quo vir vergit ad inopiam.l.si constante.in princi.ff.solu.matrimo.ꝛ.l.vbi
2 adhuc.C.de iure dotium.† Et licet confessio facta per virum vxori vel econtra sit suspecta: quia prohibetur donatio inter eos.vt in titulo de dona.inter virum ꝛ vxorē.ff.ꝛ.C.quasi p totos.ꝛ cōfessio facta inter prohibitos tanꝙ suspecta non releuat.l.que testamentum.ff.de probationibus.ꝛ.l.cum quis decedēs.§.titia honestissima femina.de leg.iij.prout omnes notant in dictis iuribus: tamē quia interuenit iuramentum videtur ꝙ cessant dicta iura: qꝛ donatio inter virum ꝛ vxorem firmatur iuramento.c.cum contingat.de iureiu.ꝛ.c.ꝙuis.de pactis.in.vj.attentis rationib' dictorum iurium prout no.Bar.in.l.si quis pro eo.in prin.ff.de fideiuss. Et lꝫ nōnulli cōtrarium teneant: tamē dicta opinio Bar.videtur magis communis: ꝛ propterea videtur ꝙ interueniente iuramento donatio inter virum ꝛ vxorem non sit prohibita: ꝛ per consequens cōfessio non reddatur suspecta: ꝛ per consequēs probet elapso termino opponendi exceptionem non numerate dotis.vt in ti.C.de dote cauta non numerata.ꝛ qd habetur in.l.assiduis.C.qui poti.in pignoribus habeantur. Et cum dictus Isac citatus non cōparuerit fuit dicte Perle decreta: tenuit ex primo decreto in bonis dicti Isac tanꝙ contumacis ſm formam statutorum ciuitatis castelli prout asseritur in actis: ꝛ tandem accepta tenuta dimidie vnius domus super qua litigium vertitur tanꝙ de bonis dicti Isac.ꝛ deinde petitur deueniri ad secundum decretum: hoc est ad venditionem seu adiudicationem tandem factis nonnullis actis comparitum fuit pro parte dicti Joannis antonij.ꝛ oppositum ꝙ non debet deueniri ad adiudicationem dicte dimidie dicte domus: quia illa pertinet iusto ꝛ rationabili titulo ad dictum Joānē antoniū: et ad probationem iurium dicti Joannis antonij produxit processum agitatum contra dictum Isac ad instantiam ser Juliani patris dicti Joannis antonij: in quo deuentum fuit ad adiudicationem dicte domus docto ser Juliano vt creditori dicti Isac: sed videtur ꝙ dicta adiudicatio non habeat obstare: maxime quia dicta adiudicatio facta dicto ser Juliano: videtur ꝙ sit reuocata per statutum dicte ciuitatis postea cōstitutum: quo cauetur ꝙ exititij reuersi restituantur ipso iure ad bona que habebant anteꝙ forent exules: ꝛ ꝙ possint recuperare possessionem dictorum bonorum ppria aucto-
3 ritate.† Et ideo videtur ꝙ sit reuocata per dictum statutum ꝙ reuocat processus ꝛ sententias emanatas contra dictos exititios cū statuta populi sint seruanda inter subditos.l.omnes populi.ff.de iusti.ꝛ iure.cū concordantijs. Attēto etiā ꝙ videtur probatum ꝙ dictus Isac fuit de dictis exulibus: ꝛ ꝙ reuersus vna cum alijs exititijs habitauit ꝛ possedit dictā domū prout habitabat ꝛ possi-
4 debat eam anteꝙ exularet.† Et ex quo eā possedit censetur in dubio continuasse possessionē: prout habetur in.l.siue possidetis.C.de pbationibus.ꝛ in.c.cum ad sedē.de resti.spoli. Item dicitur sup hoc emanasse quandā bullā sedis aplice per quā videtur ꝙ derogetur dicte adiudicationi facte dicto ser Juliano: ꝛ p cōsequens videtur ꝙ dictus Joānes antonius non pretendat habere aliquod ius in in dicta domo per qd possit impediri adiudicationem fieri dicte Perle. Preterea dato ꝙ dicta adiudicatio facta dicto ser Juliano non subsistit: nihilominus videtur qd dicta Perla habeat potiora iura: quia eius creditum fuit prius ꝯtractum ꝙ creditum dicti ser Juliani: ꝛ p dote sunt obligata bona Isac etiā si expresse nō obligātur.l.j.C.de rei vxo.actio.ꝛ.l.assiduis.C.qui poti.in pi.habe.et
5 insup talis hypothecata est priuilegiata.d.l.assiduis. ¶† His tamē nō obstantibus cōtrariū puto de iure respondendū.vꝫ.ꝙ dicta adiudicatio fieri nō debeat dicte Perle de dicta dimidia domus. Primo quia videtur ꝙ dicta Perla nullū ius habeat ad petendū dictā quātitatē asserte dotis: quia prout supra dixi donatio inter
6 virū ꝛ vxorē est prohibita.† Et cōfessio de dote recepta facta per maritum est suspecta.adeo ꝙ non probat per iura superius allega-
7 ta.ꝛ que habentur in.l.si donatione.C.de colla.† Nec ob.qd in contrarium supra dictum est.s.ꝙ iuramentum firmat donationē inter virum ꝛ vxo.quia respondetur ꝙ de iure ciuili constat ꝙ iuramentum regulariter non obligat iurantem nec firmant contractus inualidos.d.l.si quis pro eo.in princ.fallit in casu speciali aut.sacramēta puberū.C.si aduersus venditionē. Et lꝫ de iure canonico disponatur ꝙ iuramentū regulariter firmet ꝯtractus al's inualidos p.d.c.cū cōtingat.ꝛ.d.c.ꝙuis.ꝛ.c.lꝫ mulieres.de iureiur.li.vj.tamē illa iura respiciunt fauorē aīe: vt deprehenditur ex rōne dicti.c.cū ꝯtingat.ꝛ.d.c.ꝙuis.ꝛ per.d.c.lꝫ mulieres.quo disponitur ꝙ dicta iura sunt generaliter obseruanda etiā in foro seculari etiā in terris imperij in quibus al's seruaret ius ciuile p ea que habent in.c.j.de no.ope.nū.ꝛ p glo.in.c.ij.de arbitris.lib.vj.ꝛ in.c.ij.de regu.iu.eo.lib.ꝛ p Bart.ꝛ doc.in.l.priuilegia.C.de sac.san.eccle.cōstitutiones aūt canonice que respiciunt animā nō militant in iudeis seu in infidelibus.c.gaudeamus.de diuortijs.ꝛ cano.multi.ij.q.j.p.d.apostoli ad corinthios.v.c.de his eīn q foris sunt nihil ad nos ſm eū. Et hoc ī terminis decidit Bal.in.c.j.§.sacramēta.de pace iuramēto firmā.dicens ꝙ etiā in terminis illius tex.iuramentum hebrei vel infidelium non firmat contractū inualidum per dictam rōnem ex quibus videtur cōcludendum ꝙ dicte Perle non cōpetat aliqd ius petendi dictā quātitatem cōfessatā: et ppterea nihil p solutio-
8 ne dicti pretensi debiti debet adiudicari cū nihil debeat.† Nec videtur ꝙ tenuta ex primo decreto valuerit cum deficiat fundamentū debiti: ꝛ deficiente fundamento oīa ruunt: ꝛ missio in tenutam debet fieri pro quantitate debiti.aut.ei qui.C.de bonis auctoritate iudicis possi.ita ꝙ si nihil est in debito nihil potest sibi correspectiuari.ar.l.eius qui.ff.si certum petatur.et.l.ij.ff.de vsufructu.et
9 l adeo.§.ꝙ si toto.de acqui.re.domi.† Et cū dicta nullitas debiti constat ex actis iudici debet ex officio repellere agentem sine actione.arg.l.si pupilli.§.videamus.de negotijs gestis.ꝛ qd glo.incipiēte in opponendo.in.l.si vnus.§.pactus.ne peteret.ff.de pac. Et ex quo ad interponendum primum decretum debet iudici cōstare de debito.vt per Bart.ꝛ doc.in.l.si finita.§.iulianus.ff.de dāno infecto.et in.d.aut.ei qui.ideo nō debuit interponi dictum primū decretum.ꝛ lōge minus debet deueniri ad secūdum decretum vel ad
10 adiudicationem.† Quia venditio ꝛ adiudicatio fiunt pro solutione debiti.vt de se constat ꝛ habetur quasi per totum titulū de bonis aucto.iudi.possi.ff.ꝛ.C. Ita qd etiam si nullus esset legitimus cōtradictor iudex non deberet neqꝫ legitime posset deuenire aduēditionem vel ad adiudicationem per supradicta posset etiā instari ꝙ primū decretum non teneat: quia non seruata forma iuris cō-
11 munis.† Maxime qꝛ deficit citatio debitoris ad vidēdum interponi primū decretum prout de iure requiritur.arg.l.de vnoquoqꝫ.de re iudi.ꝛ notat p glo.ꝛ doc.in.l.presenti.C.de his q ad ecclesias cōfugi.ꝛ in.d.§.iulianus.solum eīn fuit Isac citatus ad respōdendū de iure: ꝛ non fuit expressus citatione super quo haberet de iure

12 rñdere.† Nec fuit citat⁹ psonal'r vel ad domū in q̄ tūc habitabat dictus Isac put vr requirere tex.in.l.iiij.§.pretor ait.de dāno infec. Nec ad domū tūc solite habitationis iuxta ea que habentur in cle. cām que de electione.sȝ fuit citatus ad domū iam solite habitationis:que dictio iam adaptatur etiā ad tps preteritū etiā si cessat de

13 presenti.† iuxta illud vulgatū olim iam dudū quondā tria tēpora signant ꝛ ꝙ per glo.ꝛ bar.in.l.j.§.j.de noui op.nunci.ꝛ per panor.

14 in.c.ex parte.de foro cōpet.† citatio aūt dȝ fieri ad domū in qua citatus degit vel tpe citationis solet habitare prout declarat Bart. in.d.l.iiij.§.pretor.super his autē que concernunt nullitatē rōne defectus citationis nō multum insisto:qꝛ mihi persuadeo ꝙ forte p statuta ꝓuideatur.insuper ex alio dicendū est ꝙ non debeant deueniri ad vēditionem vel ad adiudicationē:qꝛ pro parte dicti Ioannisantonij ꝛ ci⁹ curatoris fuit oppositū ꝙ dicta dimidia dom⁹ de qua agitur ad eā pertinebat:qꝛ fuit legitime adiudicata dicta domus dicto ser Juliano eius patri in cuius hereditate ꝓbatur se immiscuisse:ꝛ put presupponit ꝓbatum est de dicta adiudicatiōe legitime facta per publica instra:lȝ eam non viderim:ꝛ lȝ notari⁹ rogatus sit perusinus ꝛ forensis quo ad territorium castelli:tamen vt mihi dr fuit facta fides p sigillū auctēticū per priores ciuitatis perusij put est notoria cōsuetudo faciendi ꝓbationē de notariatu.ita ꝙ vr probatum de iure dicti ser Juliani ꝛ successiue eius filij ꝛ heredis solū restat respōdere ad duo que pro pte dicte perle allegant contra dictā adiudicationē dicēdo.ꝙ dicta adiudicatio est

15 annihilata vigore statuti ꝛ vigore bulle de quibus supra.† Ad primū aūt respondet ꝙ dictū statutū factū a populo subdito indiget confirmatione al'snō astringit.vt no. cōpostelanus.in.c.cū oēs.de consti.ꝛ bar.in.l.oēs populi.de iustitia ꝛ iure.ꝛ lȝ Innocētius contrariū teneat:tū bal.in.c.que in ecclesiarū.in prin.de ꝯstitutionib⁹ dicit ꝙ in terris ecclesie seruat opinio compostelani in alijs autem seruat opinio Innocentij ſm eū ꝛ ſm hoc cū ciuitas castellana sit de terris ecclesie dictū statutum indigebat cōfirmatione ꝙ saltem

16 dicendum videt quo ad reuocandū gesta auctoritate superioris.† Prout contingit in casu isto in quo adiudicatio predicta fuit facta per delegatū a gubernatore qui censet adiudicasse auctoritate gubernatoris.l.j.§.si mandatā.ꝛ.l.si ꝓtor.ff.de offō eius cui mādata est iurisditio.ꝛ sic cēset facta a gubernatore qui erat superior populo castellano statuenti.Adeo ꝙ delegatus a superiore gerit vices superioris censet maior subdito delegantis.arg.c.sane.de offi-

17 cio delegati.† ꝛ inferior non potest statuere cōtra gesta per superiorem.arg.c.cum inferior.de maioritate ꝛ obedientia.ꝛ.l.formā. C.de officio prefeti illirici.ꝛ ꝙ per gloss.cap.fina.de hereticis.li.vj.

18 † Et insuper populus non pōt sine iusta causa auferre dñium priuati etiā subditi:quinimmo nec princeps pōt sine causa dñiū auferre subdito ſm magis cōem opinionem que habet in.l.quotiēs. C.de precibus impera.offe.ꝛ in.l.fi.C.si contra ius vel vtili.publi.ꝛ per Inno.ꝛ doct.in.c.quia pleriqȝ.de immunitate ecclesiarū.Licet dñi de rota in decisiōe.ccc xlj.dicant ꝙ Papa ꝛ Impator possunt ex priuilegio dñium auferre subditis:sed nō inferiores doc.autem cōiter tenent ꝙ in papa ꝛ imperatore est speciale:qꝛ in dubio presumitur subesse causa in alijs autē presumptio ista non militat:preterea potest etiam responderi ꝙ principiū dicti statuti loquit in rebellibus relegatis ꝛ confinatis per quēcunqȝ officialē ꝛc.Et nō loquitur in quolibet exitio.puta in eo qui ꝓpter seditionē stat⁹ aufugerat de territorio qui vulgariter solet dici exitius:sed non probat legitime ꝙ dictus Isac fuerit factus rebellis confinat⁹vel relegatus per aliquē iudicē seu officialem.Nam solum vnus testis deponit ꝙ fuit presens snie rebellionis dicti Isac ꝛ vni testi nō creditur per iura vulgaria.ꝛ maxime:qꝛ non loquitur certitudinarie: sȝ sub conditione si bene memini:ꝛ sic loquitur conditionaliter ꝛ

19 sic dubitatiue.† ꝛ probatio dubia non releuat iuxta.l.certū.de cōfes.ꝛ.c.in presentia.de proba.cū simi.Nec obstat ꝙ in dicto statuto postea circa medium subditur qd̄ contra ipsos rebelles relegatos vel cōfinatos vel aliter expulsos:qꝛ nō probatur ꝙ dictus Isac fuerit expulsus:sȝ poti⁹ ex processu innuitur ꝙ aufugit de carcerib⁹. et cum dictum statutum sit valde exorbitans est restringendū etiā

20 si valeret per iura vulgaria.† ꝛ propterea debent verificari oia verba ipsius statuti alias statutū vt no.per Joan.and.in.cj.de homi. lib.vj.quē sequitur Bald.in.l.siquis non dicam rapere.C.de epis. et cleri.vt not.moderni in.l.siquis maior.C.de transac.Nec obstat bulla supra allegata in contrarium:qꝛ licet dicta bulla restituat rebellibus ꝛ confinatis bona confiscata vel alijs personis concessa p legatos vel alios officiales seu commissarios sedis apostolice: ꝛ ꝙ ipsi restituantur in pristinum statum:ꝛ sic dicta verba generalia videantur trahi posse ad hunc casum in quo dicta dom⁹ fuit p adiudicationem concessa dicto Juliano:tamen postea subditur in dicta bulla qd̄ gesta rite in curijs secularibus ecclesiasticis dicte ciuitatis castelli.ꝛ alias non possint propterea infringi vel annullari et sic per dictam specialem dispositionē que subditur in dicta bul

21 la restringuntur verba precedentia generalia:† qꝛ generi per speciē derogat.vt in regula generi.in.vj.cū multis si.Et sic ꝓcedentia verba intelligi debent de bonis confiscatis vel alijs gratiose cōcessis ꝛ non de bonis seruatis iuris ordine cōcessis pro solutione cre-

22 ditorum ꝙ maxime dicēduȝ videtur:† qꝛ rescriptat priuilegia pncipum restringuntur quatenus concernunt preiudicium tertij.argu.l.ij.§.merito.ꝛ.§.si quid a pricipe ne quid in loco publico.ꝛ.C. de emācipa.li.l.nec auus.ꝛ in capi.cum capella.de priuile.ꝛ per cōsequēs dicta bulla non militat quo ad reuocationē dicte adiudicationis rite facte dicto Julia.ex quib⁹ restat ꝙ partes iudicis sunt in pnunciandū aduersus dictam Perlam. Laus deo.

¶ Summarium super cōsilio.clxiiij.

¶ Consilium.clxiiij.

In nomine domini nostri iesu xpi.

1 ¶ † In hac cōsultatione maxia idest dubietas ꝛ varietas opi.nā vxor est instituta in dimidia hereditatis donec vixerit ꝛ vitā vidualē seruauerit.et filio substituta si decesserit absqȝ liberis in altera dimidia:ꝛ nō est facta sibi substitutio nisi si decesserit.In casu aūt quo nō seruaue-

2 rit vitā vidualem nulla est expressa facta substitutio.† Et q semel heres non pōt facto testatoris desinere esse heres.l.ei qui soluendo de here.insti.hinc est ꝙ hereditas ad diē dari non pōt.l.hereditas ex die de here.insti.ꝛ non solum ad diem certā:sed etiā ad diem incertam per rationem preallegatam prout dicunt ibi docto.ꝛ scōm hoc dicta vxor testatoris semel heres directo pro dimidia non desinit esse heres directo per illa dimidia.Et sic de rigore iuris probabiliter teneri posset ꝙ non solum portionē filij retinere posset donec vixerit:sed etiam suam dimidiam in qua fuit ipsa heres instituta ꝛ secūdū hanc considerationem ipsa domina candia deberet in hereditate testatoris prius legitimam si illam non fuit consecuta in dote per que in legitimam imputatur.l.quoniam nouella.C. de inoffi.testa.vel in relictis sibi factis per testatorē.deinde detrahatur legitima filij ꝛ trebellianica de eo ꝙ restabit vltra suam legitimam de dimidia eidem relicta per testatorem ꝛ in dicta legitima et trebellianica succedit ab intestato dicta Angela mater et dicta Candia vtrinqȝ coniuncta equalibusportionibus per autē.defuncto.C.ad tertul.legitima constat ꝙ est tertia pars eius ꝙ ipse fili⁹ fuisset habiturus ab intestato per auten.nouissima.C.de inoffi.testa.Ideo si ex forma statuti filia femina forte dotata non succedit ab intestato tūc legitima filij fuisset tertia pars toti⁹ hereditatis. Et sic due tertie partes dimidie in qua fuit institut⁹: et quarta ps illius dimidie relicte filio deuoluta fuisset dicte angele virtute substitutionis:ꝛ ſm hunc computum de dicta dimidia filij quarta ps et dimidia alterius quarte partis pertinent ad Candiā ꝛ residuū ad dictam Angelam ꝛ sic hereditas deberet diuidi in octo partes de quibus octo partibus quinqȝ pertinerent ad matrem ꝛ tres ad sororem.Si nautē filia succederet ab intestato sicut filius prout de iure communi.l.maximum vitium..C.de libe.preter.ꝛ auct.in successione.C.de suis ꝛ legiti.quia non obstaret statutum excludens filiam ab intestato.ꝛ tunc illius dimidie tres partes de quatuor pertinent ad matrem ꝛ vna pars ad filiam:quia tunc legitia filij esset sexta pars totius hereditatis ꝛ sic tertia pars dimidie ꝛ de residuo detrahetur trebel.ꝛ tunc ad candiam spectabit ꝓ sua legitia sexta pars toti⁹ hereditatis ꝯputatis in ea ꝯputandis.ꝛ de residuo octauam partem.Et predicta procedunt si illud tempus incertum adiectum institutioni facte de dicta domina angela est reijcienda qd̄ licet de iuris rigore ꝛ stricta disputatione substentabile foret:tū vi detur non alienum a mente testatoris qui noluit ꝙ vxor transiens ad secunda vota postea succederet in illa dimidia.Et verisimiliter fuit intentionis ꝙ prout post tempusmortis adiectum institutioni voluit peruenire ad filios:ita ꝛ post aliud tempus similiter insti-

3 tutioni adiectū voluerit ad filios peruenire.† Et verisimiliter nō fuit appositum in substitutione ex errore notarij vel inaduertētia testatoris qui saltem mortis cogitatione turbatus omnia non animaduertit.argu.l.hac consultissima.§.at cum humana fragilitas.

4 C.qui testamen.facere possunt.† ꝛ mens testatoris pro posse sequēda est.l.cum virum.C.de fideicommis.ꝛ.l.in conditionibus pmum locum de condi.ꝛ demonstra.cum simi.Et dicit Bald.in.l.cū quidam.C.de necessarijs seruis heredi.insti.ꝙ iudex debet sequi mentem testatoris prout venator leporem.Et multofortius arbitra et arbitratores per quos vt audio ista causa ex forma iurismunicipalis decedenda est.faciunt pro hac parte que in simili notat Barto.

in.l.quotiens.§.si duo.de heredi.insti.⁊ Pau.de cast.in.l.certi iu-
ris.C.de testa.mili.⁊ in.l.extraneum.C.de here.institu.⁊ quod ibi
dico post eum.iiij.⁊.v.columnis.attento etiam qd̄ est verisimile qd̄
testator nolnerit ꝙ vxor dimidiam habuerit post secunda vota.⁊
hanc secundam interpretationē putarem amplectandam.omnib⁹
pēsatis essent multa dicenda:si oīa que hincinde adduci possent
in medium adducerentur ad quod faciendum non datur tempus
maxime alijs occupatus.⁊ non suadet quantitas mercedis ⁊ natu-
ra ⁊ estimatio cause:⁊ secundū hanc interpretationem voluntas te
statoris dicta vxor de sua dimidia haberet detrahere quartā ī quā
imputarentur fructus per eam percepti ante transitum ad secun-
da vota.portio autem dimidia in qua institutus est filius mascul⁹
veniret diuidenda vt supra conclusum est ex quo in dicta substitu
tione facta angela dicti filio masculo non est repetita illa clausula
donec vitam vidualem seruauerit ⁊ oratio.d.substitutionis ē per-
fecta:⁊ vbi oratio sequens imperfecta non censetur repetita cōdi-
tio seu alia qualitas adiecta in precedenti oratione iuxta not.per
Barto.in.l.in repetendum.de lega.iij.concurrente etiam qd̄ vide-
rentur subesse due presumptiones voluntatis testatoris.vna qd̄
clausula adiecta in institutione presumeretur de mente testatoris
repetita in substitutione.Alia qd̄ illa verba donec vitam vidualē
seruauerit presumantur adiecta in fauorem filiorum.ita quod filij
5 censeantur post secunda vota inuitati.†Et due presumptiones.⁊
consequenter due specialitates non debent concurrere.l.cum ibi
notatis per gloss.⁊ doc.C.de dotis promis.attenta etiam dubieta
te non parua que versatur circa dictum tempus adiecta institutio
6 ni.d.Angele quid operatur de quo supra dictuz est.¶†Est tamē
animaduertendum ꝙ res alienate pet.d.Angelam veniunt com
putande in trebellianicam.⁊ similiter res alienate per dictum filiū
veniunt computande in legitimam ⁊ trebellianicam per eius here
des detrahendas per.l.marcellus.§.res que.ff.ad trebel.Nec obst.
si quid diceret ꝙ per prohibitionem alienationis censetur prohi
bita detractio quarte per tex.in.§.fin.in auf.vt sponsa.largi.colū.
ix.vnde sumpta est auf.sed ex mea.C.ad.l.falci.Et propterea cum
in casu isto fuerit prohibita alienatio censeatur prohibita detra-
ctio trebellianice:quia respondetur ꝙ ille tex.loquitur in fal.non
in trebelliani.⁊ dato ꝙ traheretur etiam ad trebellianicam loqui-
tur quando legatarius a quo venit falcidia detrahenda non quā-
do heres rogatus est prohibitus alienare.Nec eo casu militat ra-
tio quam assignat glo.in dictis iuribus ad illum tex.que est ꝙ le-
gatarius censetur alienare in herede si heredes falcidiam retine-
ret.vt dicunt glo.predicte.si autem heres est prohibitus alienare
retinenda fal.vel trebelliani.non alienat merito cessat ratio.⁊ ces-
sante rōne legis cessat.l.dispositio.l.adigere.§.quamuis.ff.de iure
pa.⁊.l.ꝙ dictum.ff.de pac.cum similibus. Et maxime in correpti-
uis ⁊ exorbitantibus que sunt stricte interpretanda.l.ius singula-
re.⁊.l.ꝙ vero contra.ff.de legi.⁊.c.cum dilectus.de consue.cum cō
cordantijs.Nec per alienationem alienantes priuantur eorum iu
ribus:quia testator tantam penam non iniunxit:nec etiam lex cā
penam imponit ⁊ pene sunt restringende regula in penis in.vj.et
c.statutum.de elec.eo.lib.⁊.l.si preses.⁊.l.interpretationem.ff.de
7 penis.†Nec obstat.l.cum pater.§.libertis.ff.de lega.ij.vbi punit
prohibitus alienare si alienat:quia ibi res pluribus libertis reli-
cta fuit prohibita alienari vt remaneret in familia si vnus alienat
partem suam non priuatur parte sibi prius legata:sed non admit
titur ad partes aliorum postea decedentiū ad quas admissus fuis-
set si non alienasset quasi sit indignus illo fideicommiss.propter ꝙ
fuit facta prohibitio alienationis qui termini cessant in casu nr̄o.
Nec vt dixi pene sunt extendende ad casus maxime in quibus non
8 militat rationis idētitas per supradicta.†Constat autem ꝙ dicta
domina Angela tenetur satisdare dicte domine Candie de resti-
tuendo dicte domine Candie post mortem ipsius domine Ange-
le casu quo decesserit superstite dicta domina Candia quicquid
ad eam peruenerit vigore substitutionis facte.d.filio instituto ī di
midia hereditatis per.l.j.⁊ per totum.ff.vt lega.nomine cauea.et
l.ij.⁊.l.penul.C.vt in pos.lega.⁊ hoc vigore substitutionis facte de
dicta domina candia dicte domine Angele.Item quia vxor tran
siens ad secunda vota priuatur quoad proprietatem bonis sibi re
lictis a primo viro:et etiam bonis primi viri in quibus successit fi-
lio primi viri:⁊ hoc quo ad proprietatez:vt probatur in.l.femine.
in autē.ex testamento.C.de secundis nup.⁊ in.§.hinc nobis.l auf.
de nup.⁊ sic apud eam remanet solus vsufru.dictorum bonorū.vt
9 v.§.hinc nobis.et dicta auf.ex testamento.†Et vsufructuari⁹ te-
netur satisdare proprietario de fruendo ⁊ vtendo arbitrio boni vi
ri ⁊ restituendo proprietario finito vsufructu.ff.vsufru.quemad.
caue.l.j.⁊ per totum.⁊.l.vsufructu.el primo.C.de vsufru.idcirco.d.
domina Angela tanꝗ̄ vsufructuaria bonorum primi viri in qui-
bus successit ex institutione vel substitutione facta de ea in testa-
mento primi viri vel in quibus successit dicto filio predefuncto te
netur dare satisdationem:⁊ sic fideiussores vel pignora de vtendo ⁊
fruendo dictis bonis primi viri ad eam deuolutis ex dictis causis
donec durauerit dictus vsufru.⁊ eo finito de restituendo dicta bo-
na.d.domine Candie si tunc supererit per dicta iura:si autem de-
cesserit prius.d.Candia ꝗ̄ dicta Angela:proprietas tunc rediret
ad dictam Angelam per text.in.d.l.femine in fi.⁊ not.Bart.in.d.
auct.ex testamento.⁊ ita communiter tenetur:⁊ per consequēs nō
tenetur satisdare simpliciter de restituendo.d.domine Candie di-
cta bona:qꝛ ad eā non sunt deuoluenda si decesserit dicta candia in
vita dicte Angele.sinautem non vult satisdare non debet habere
fructus:vt cōiter omnes tenent in.d.l.vsufru. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.clxv.

1 ☞ Hereditas matris non agnita quando non transmittatur ad filios post testatoris mortem natos.cōsi.165.per totum.
2 Aditio hereditatis quo tempore expiret.
3 Aditio fieri debet ex persona transmittentis.
4 Succedere non dicuntur defuncto concepti post illius mortem.
5 Accrescendi ius quando dicatur habere coheres et quando transferri possit in heredem.
6 Accrescendi ius datur portioni ⁊ non persone.
7 Adijsse ꝙ videatur pater hereditatem filiarum communium.
8 Aditio presumitur mora que non causat delictum.
9 Creditur in dubio ei de cuius animo dubitatur super illis que cōsistunt animo.
10 Restitutio in integrum datur super iure transmittendi.
12 Exclusus vno capite non dicitur alio capite exclusus.
13 Accrescendi ius prefertur edicto successorio.
14 Succedendi ius quomodo dicatur translatum in heredes.

¶ Consilium.clxv.

In nomine domini nostri
1 iesu christi.¶†Ad euidentiam premittendum duxi
ꝙ hereditas non adita regulariter non transmittit.
l.quoniam sororem.C.de iure delib.⁊.l.vnica.§.in no
uissimo.C.de cadu.tol.⁊.l.vnica.C.de his qui ante aper.tab.argu.
sumpto a speciali.fallit autem dicta regula in certis casibus:⁊ quā
tum pertinet ad propositum nostrum hereditas ascendentis non
adita transmittitur in descendentem per.d.l.vnicam.C.de hisqui
2 ante aper.ta.†Item presupponitur ꝙ facultati adeundi prescri-
bitur spatio.xxx.annorum.l.licet.C.de iure delib.prout ibi cōmu-
niter tenetur.arg.illius tex.⁊.l.sicut.C.de prescrip.tri.vel qua.an-
no.⁊ maxime lapsu temporis.xl.annorum.C.eo.titu.l.omnes.his
presuppositis concludendum est ꝙ licet dicta domina Francisca si
decessit ante lapsum.xxx.annorum transmiserit hereditatem seu
ius adeundi in eius filios per.d.l.vnicam.C.de his qui ante aper-
3 tas tabu.†tamen per eius heredes debuit adiri hereditas dicte do
mine Catherine ex persona dicte Francisce infra.xxx.annos a die
mortis.d.Cathe.alias cēsentur exclusi prout si superuiueret dicta
domina Francisca fuisset exclusa lapsu tanti temporis:qꝛ trāsmit
teretur hereditas nō adita cum sua causa ⁊ qualitate ꝓut erat apō
transmittentē.l.siquis filium.§.si filius.ff.de acq.heredi.neq; pōt
quis in alium transferre plus iuris ꝗ̄ ipse haberet.l.nemo plus iu
4 ris.ff.de reg.iur.†Ideo dicti filij dicte dn̄e Francis.nō possunt tūc
querere dictā hereditatem dicte dn̄e Cathe.ex persona dicte Frā-
cisce neq; ex eoꝝ personis:qꝛ non erant creati tpe mortis dicte dn̄e
Cathe.⁊ per consequens nō censentur quo ad successionē cōiuncti
seu attinentes dicte dn̄e Cathe.l.fi.ff.vnde legi.Et idcirco conce-
pti post mortē defuncti nequeunt ex ꝑsonis eoꝝ succedere:vt ibi.
⁊.l.si titius.⁊.l.item pretor.ff.de suis ⁊ legit.⁊.l.siquis filium exhe-
redato.§.sed hoc ita.ff.de iniu.testa.⁊ in.l.j.§.siquis proximior.ff.
vnde cogna.⁊ in.l.Paulus.§.paulus.ff.de bonis lib.ꝙ ⁊ no.gloss.
insti.de here.que ab intest.§.cum queritur.⁊ in.l.fi.C.ad orfi.lz pla
cen.tenuerit contrarium ⁊ non bene secundū.d.glo.ꝙ ⁊ tenēt Cy.
Bald.Ang.Raph.⁊ Pau.de cast.in.l.qui se patris.C.vnde libe.
et videtur velle Barto.in.d.l.vnica.C.de his qui ante aper.tabu.
5 †Quātum autem ad portionem dicte domine Marie est animad
uertendum:vtrum pro eius parte fuerit adita hereditas dicte do
mine Catheri.necne.si enim hereditas non fuit per eam vel alium
eius nomine adita tunc illam non transmisit ex quo non habuit li
beros cum hereditas matris non adita non transmittatur:nisi in
descendentes per supradicta:⁊ per consequens eius portio tunc
fuisset delata mediante iure accrescendi in dictam dominam Frā-
cis.tunc superstitē.Et propterea tunc de eius portione idem iudi
candum esset prout de alia dimidia ab initio delata dicte domine
Francis.de qua supradictum fuit.Sinautem pro parte dicte Ma
rie censeatur hereditas adita:⁊ tunc portio delata dicte dn̄e Frā-
cis.postea excluse lapsu temporis censetur accreuisse portioni di-
cte domine Marie per.l.j.C.quando non peten.par.⁊.d.l.vnicaz
6 §.his itaq;.C.de cad.tol.†Accrescit enim portio portioni nō per
7 sone.l.si totam.ff.acquir.heredi.†licet autem in puncto presuppo
natur qd̄ dicta domina Maria non adiuit hereditatē sue matris
predicte:tamen non propterea necessario infertur:ꝙ pro eius par
te non fuerit adita.Ex quo enim ipsa tempore mortis dicte sue
matris erat infans triū annorum potuit pater pro ea adire.l.si in
fanti.C.de iure delibe.Et qꝛ pater erat obligatus dotem maternā

restituere

restituere intra annum a tempore soluti matrimonij.l.vnica.§.ex actio.C.de rei vxo.actio.ꝛ pater sit legitimus administrator filie maxime infantis.arg.l.fi.in pn.C.de cura.furio.ꝓut per illã.l.ꝛ ꝑ l.fi.§.siautem recusante.C.de bo.ꝙ libe.no. Raph.ibi.ꝛ tenet sa ly.in aut.excipitur.C.de bo.mater. Et expediret dicte filie adire dictam hereditatem sue matris cum esset lucrosa merito pater pro liberando se a dicta obligatione:ꝛ ꝓ gerendo vtiliter negotia sue filie censeatur adiuisse hereditatem dicte Cathe.prout concludit Bar.in.l.non hoc.C.vnde legi.per.l.si peculiuz.§.sicut.ff.de pecu. lega.ꝛ in.l.gerit versi.venio.ad quartam principalem questionem. ff.de acqui.here.ꝛ in sua dispu.que incipit debitor in dies fundãs se ꝑ.l.recusari.ff.de acquirẽ.here.ꝛ per.l.merito.ff.ꝓ socio ex quo alias est in mora. 8 Et † mora est delictum.l.omne delictum.ff.de re mili.ꝛ licet Bal.in.l.j.C.qui admit.dicat ꝙ per delictum non inducitur aditio:tamen Imo.qui sequitur Bart.in.d.l.gerit.dicit ꝙ licet per delictum non inducatur aditio vbi de delicto constat:tñ in dubio presumitur aditio quando per eam cessat delictum per.d.l. merito ẜm eum. Et hanc partem sequit̃ etiã Pau.de ca.in.d.l.gerit.ꝛ licet in.l.cũ antiquioribus.C.de iure delib.impugnet dictam rationẽ bar.per.l.pecunie fenebris.ff.de nauti.feno.tñ videtur inclinare etiam ibi in sñiam Bar.licet nihil firmet.ꝛ lꝫ bal.in.d.l.nõ hoc.ꝛ alibi teneat contra Bar.tñ concordat cũ bar.si pater dotem retinuit per longũ tempus prout ipse cõcludit in.d.l.nõ hoc referendo se idẽ dixisse in.l.j.C.qui admit.multo ergo fortiꝰ si retinuit per logissimũ tempus prout cõtingit in casu nr̃o.ꝛ lꝫ ad iura bart. possit forte rñderi:tamen etiã ad iura que in cõtrarium adducunt̃ rñderi potest ꝓut late dixi in.d.l.non hoc.ꝛ vltra ibi dicta põt rñderi ad.d.l.pecunie fenebris ꝙ ex quo pater põt ꝓ filia infante adire hereditatem matris:ꝛ sic potest facere qȯ possit restituere dotẽ debitam censetur posse dotem restituere:licet hereditas iacuerit:ꝛ sic non sit cui possit solui tamen censetur cessa ex quo debitor põt facere ꝙ sit cui solui possit.argu.l.qui potest facere.ff.de regu.iur. et ideo censeatur in mora si non facit ꝙ soluere possit: cũ cesset tũc ratio doctorum.ꝛ.d.l.pecunie fenebris:tamen in decisiuis maxia est auctoritas Bart.ꝛ non videtur tutum ab ea recedere saltem si pater dicit se habuisse animum adeundi. 9 † Cum in dubio de his q̃ consistunt in animo creditur ei de cuius animo dubitatur per no. per glo.in.§.alie.insti.de actio.ꝛ tangit ad propositum Barto.in d.l.gerit.ꝛ facit ꝙ habetur in.l.siue possidetis.C.de probatio.ꝛ presertim si debitum est penale prout considerat Imo.in.d.l.gerit.ꝛ presertim si est interpositũ iuramẽtũ prout solet interponi cõmuniter in instrumentis:qꝛ tunc magis de facili debet coniecturari aditio timore periurij a quo non videtur excusari propter hereditatem non aditam ex quo illam adire poterat:ꝛ sic poterat implere iuramentum:ꝛ sic euitare periurium ꝙ videbatur incurrere nõ soluendo prout promisit.attento etiam ꝙ hereditas prout p̃supponitur erat lucrosa:quia non presupponitur ꝙ immineret es alienum:ꝛ ideo ratione administrationis que sibi patri imminebat tenebatur negotia filie infantis bene ꝛ vtiliter agere:ꝛ ideo sibi incumbebat onus adeundi nomine filie dictam hereditatem maternam ne moriendo lederetur in amittendo successionem. 10 † Nã eo ipso ꝙ quis non transmittit hereditatem sibi delatam censetur ex hoc lesus adeo ꝙ competit restitutio in integ.iuxta ea que habentur in.l.pantonius.ff.de acqui.here.ꝛ in.l.j.C.de resti.mili.ꝛ in.l.si infanti.C.de iure delibe. 11 † Ne itaqꝫ pater censeatur male gessisse negotia filie non adeundo pro ea hereditatem predictam suadet ratio ꝙ presumatur voluisse pro ea adire ꝛ tanꝗ̃ administrator filie ꝛ vsufructuarius retinuisse dotem maternam:ꝛ consequenter secundum predicta infertur ꝙ tota dicta hereditas materna fuit quesita dicte domine Marie.videlicet dimidia pro iure primeue successionis sibi delate alia dimidia iure accrescendi altera filia exclusa lapsu temporis. 12 † Nec tunc obst.si dicatur ꝙ quando defert̃ hereditas filie:licet ipsa filia excludatur iure succedendi vt filia:tamen quia exclusis descendentibus defertur ex alio capite iure cognationis inter quos ipsa est proximior :ideo potest infra alios xxx.annos.adire.argu.l.j.§.sed videndum.ff.de succe.edic. prout voluit barto.in consi.incipiente quidam habet vxorem in ordine xxxviij.secundum ordinem perusinum nõ informis quod ꝛ tenuit Bald.in.d.l.licet.C.de iure delibe. Nam ad hoc primo respõdetur ꝙ illud dictum Barto.ꝛ bald.non transit sine dubio:ꝛ contrariuz firmant Saly.ꝛ Rapha.fulg.reprobantes dictam opi.Bar.ꝛ bal. in.d.l.licet.ꝛ similiter contrarium tenuit Franciscus de albergo. in consilio incipiente predicte rationes sunt decore loquendo de rationibus Barto.in cõsilio supra allegato ꝛ eas postea reprobat. Tamen dato ꝙ opinio predicta Barto.ꝛ Bald.de iure procedat nihilominus procedit si non est alter filius vel filia succedẽs ex primo capite:quia donec est aliquis succedens ex capite liberorũ non defertur successio ex alio capite.aut.in successione.C.de suis ꝛ legi. et ideo portio alterius filie excluse ex capite liberorum accrescit alteri que venit ex illo capite: 13 † quia ius accrescendi prefertur successorio edicto.vt.l.j.C.quando non pe.par.ꝛ not.glo.in.d.§.sed videndum:ꝛ ideo cessat dictum Barto.ꝛ Bald.in casu isto presupposito ꝙ pro parte dicte domine Marie censeatur hereditas adita per predicta. 14 † Cessat etiam illud dictum Bart.ꝛ Bald.si dicta domina Francisca decessit ante lapsum.xxx.annorum a die mortis dicte Catherine:quia tunc non potuit transmittere in eius filios:nisi ius succedendi iam delatum ex primo capite liberorũ : qꝛ ius succedẽdi ex secũdo capite nõ erat ortum in eius vita:ꝛ sic nũꝗ̃ sibi ꝯpetijt:ꝛ per ꝯñs nõ potuit illud trãsmittere.arg.d.l.nemo plꝰ iuris:ideo eius filij exclusi lapsu temporis ex primo capite successionis nõ possunt succedere ex persona eorum matris:nec ex personis ipsorum qui non erant concepti tẽpore mortis eorum auie per supradicta:ꝛ sic eo casu nihil ad eos pertineret de dicta dote: etiaꝫ si pro parte dicte domine Marie hereditas non fuisset adita:siautem dicta domina Francisca decessisset post lapsum.xxx. annorum a die mortis sue matris transmisisset in eiꝰ filio ius succedendi ex secundo capite si pro parte dicte domine Marie nõ fuisset adita hereditas dicte matris si retineatur opinio Barto.ꝛ bal. suprascripta. 15 † Sed retinendo ꝙ censeatur adita hereditas ꝑ patrem pro filia infante secũdum ꝙ tenuerunt bar.ꝛ sequaces prout supradictum fuit:etiam tunc excluderent̃ filij dicte domine Francisce : licꝫ dicta domina Francisca decessisset post.xxx.annos a die mortis dicte Catherine per iam dicta. Nam licet hereditas dicte domine Marie fuisset delata dicte domine Francisce sorori vtriqꝫ coniuncte pro dimidia ꝛ patri pro alia dimidia per autenticã defuncto.C.ad tertul.non obstante suprascripto statuto ꝙ nõ loquitur in casu nostro:tamen quia prout presupponitur dicta domina Francisca non adiuit hereditatem dicte domine Marie ꝛ decedẽdo illam non transmisit per dictam.l.quoniam sororem cum simi. Ideo eiꝰ portio cẽsetur vacasse ꝛ accreuisse portioni dicti sui p̃ris mediãte iure accrescẽdi per.d.l. vnicam.§.his itaqꝫ.C.de cad.tol.

Laus deo.

¶ Summarium super cõsilio.clxvj.

1 ☞ Transactio etiam iurata quando non obstante iuramento possit rescindi.nume.6.

2 Legis.ij.remedium.C.de rescind.vend.qñ non habeat locũ in trãsactione.consi.166.colũ.ij.ꝛ in quibꝰ locũ nõ habeat.nu.4.ꝛ.11.

3 Transactio equiparatur rei iudicate.

5 Iuramentum tollit remedium restitutionis ꝛ lesionis.

7 Lesio enormis dolum presumit et põt sumi pro illa que excedit dimidiam iusti precij in aliquo.nume.8.

9 Iuramenti dispensatio ad cautelam sumi debet.

10 Nubere est turpe sine consilio suorum parẽtum .

12 Emphyteosi non succedũt qui sunt de linea feminina vbi datur ꝓ successoribus qui sunt de linea masculina.

13 Dotata femina exclusa stantibus masculis quando videatur posse succedere.

14 Semper dictio quid operetur.

15 Possessionem ꝙ proximior defuncto possit ab intestato apprehẽdere decreto illustrissimi camerini et res per eum possessas occupare in quibus locum habere dicatur.

16 Statuta recipiunt interpretationem passiuam a iure cõmuni.

¶ Consilium.clxvj.

IN nomine domini nostri iesu christi. ¶ 1 † Circa primum cõsultationis articulũ:lꝫ videatur prima facie dicendũ ꝙ dicta transactio sit efficax nõ obstante enormi seu enormissima lesione. 2 † Eo qꝛ lesio vltra dimidiam iusti precij vr̃ enormis lesio:ꝛ tamen ꝓpter illam videt̃ ꝙ trãsactio nõ reddat̃ inefficax neqꝫ rescidatur ꝓut voluerunt pe.ꝛ Cy.in.d.l.ij.ꝛ glo.vicen.ꝛ Joã.an.in.c. pe.de emp.ꝛ vendi.ꝛ in Spe.de emp.ꝛ ven.§.nunc videndum vsi. quid de transac.ꝛ bal.in.d.l.ij.de rescin.ven.in octaua opinione dicens istam esse cõem opinionem doctorꝫ ꝛ veriorem.ꝛ sñiam Bar. contrariã esse erroneã ꝛ quãdam truffam:ꝛ prout refert imo.in.l. lutius.§.si.ff.ad treb.mouentur doc.per tex.ibi qui indistincte et simpliciter vr̃ inducere ꝙ si interuenisset trãsactio nullũ daretur remediũ scḋo per.l.j.C.de plus petitio.nam videt̃ speciale in ip̃a trãsactione odio litiũ per id qȯ ibi habetur. 3 Tertio.† qꝛ sñia ꝛ transactio equiparantur.l.post reꝫ.ff.de re iudi.sed sñia nõ retractatur pretextu alicuius lesionis.ar.l.ad peremptorias.C.sñias rescin.nõ posse.ꝛ.l.sub spẽ.C.de re iudica.ergo nec transactio. 4 † Eo qꝛ ĩ actu liberatorio nõ vr̃ habere locũ dictũ remediũ:limitat tñ Bal.dictã opinionẽ si interueniat consiliũ fraudis facit.l.in summa.ff.de cõdi.inde.cũ ibi notatis:ꝛ maxime vr̃ dicta opinio ꝓcedere quando interuenit iuramentũ ꝓut arbitror ꝙ interuenerit in casu isto: 5 † qꝛ iuramentũ tollit remedium restitutionis in inte.l.j.C.si aduersus ven.ꝛ restitutio in integrũ nõ datur ꝓ parua lesione.l.scio.ff.de in integ.resti.ti.gñali. Ergo magna lesio nõ impedit virtutẽ iuramẽti. Itẽ.in.d.c.ꝗuis.de pac.in.vj.contingit multotiensꝙ mulieres grauiter decipiunt̃:ꝛ ꝓcedit ille tex.etiã si renũciantes nihil haberent ꝓut ibi voluit Jo.an.ꝛ dñicus de sancto Geminia.ꝛ sic si ledũtur in toto eo ꝙ renũciant fortiꝰ si in parte ꝓut cõtingit hoc casu. Itẽ ꝛ tertio deducit̃:qꝛ vbi est lesus vltra dimidiã iusti precij iura-

6 mentũ supplet. ¶ † His tamen nõ obstãtibus contrariũ puto de
iure respondendũ ex quo ꝓut in themate presupponitur in dicta
transactione filij primi matrimonij qui erant minores fuerunt ne
dum enormiter: sed enormissime lesi. ⁊ quãdo est excessiua lesio: tũc
inest dolus re ipsa. l. si qs cum aliter. ff. de ver. obl. ⁊ quãdo est dolꝰ
re ipsa: qꝛ viget enormis seu enormissima lesio non videtur ꝙ iura
mentum tunc adeo liget: qn possit peti absolutio a iuramento: et
postea veniri contra: nam prout dicit do. Anto. in. c. cũ contingat
de iureiur. in quarto suo casu principali si non arguitur aliqua de
ceptio que habebat annexum dolum saltem p̃sumptũ nullũ reme
dium cõpetit contra iuramentũ: sed vbi lesio esset enormis tũc iu
rans hꝫ remedia veniendi contra ad hoc no. per glo. in. c. veniens.
7 et in iuribus ibi allegatis. de iureiurã. † Quia in enormi lesiõe p̃
sumitur dolus ⁊ subest causa presumendi. l. oẽs. §. lucius. ff. de his
que infra. cre. sm eundem do. Anto. ⁊ est bonus tex. in. l. supersti
te. C. de dolo. ⁊ ideo ꝙ vbi interuenit enormis lesio possit veniri cõ
tra: firmat Pe. de ancha. in sua repe. c. canonũ. de constitutio. i. xj.
q. col. lxxvj. dicens se ita consuluisse senis vbi viget statutũ ꝙ nul
lus contractus vel quietatio facta per minorẽ. xxv. ãnis valeat nec
de eo reddatur ius nisi certa solemnitas intercedat: nã cum quedã
puella fuerit enormiter lesa cõsuluit ꝙ potuerit peti absolutio ⁊ re
laxatio a iuramẽto: nã sm eum iuramẽtum nõ debet esse iniqtatis
vinculũ cano. inter cetera. xxij. q. iiij. ⁊. c. quãto de iureiu. Itẽ iura
mẽtũ debet habere tres comites. s. veritatẽ iudiciũ ⁊ iustitiã cano.
aĩaduertẽdũ. xxij. q. ij. ⁊ eadẽ causa. q. j. cano. ⁊ iurabunt. ⁊ extra de
iureiurã. c. ⁊ si xp̃s. ⁊ per glo. in aut. ꝙ eis de nup. sed dicto casu nõ
est iustitia sed euidens iniquitas. ergo ⁊c. Item paria sunt inesse
dolum ex proposito ⁊ dolum re ipsa. l. siquis cum aliter. de verbo.
oblig. ⁊. l. ij. §. circa. de excep. doli. Rõne ergo euidẽtis doli saltem
re ipsa vr̃ relaxandũ sm eum qui ꝯcludit ꝙ dicta aut. sacramenta
puber. ⁊. d. c. cum cõtingat. ⁊. c. ꝗuis non hñt locũ qñ iteruenit do
lus re ipsa ⁊ adducit dictũ vincẽtij in. d. c. cũ contingat. de quo su
pra: ⁊ rõnes Fede. in cõsi. cclv. inci. factũ tale est statutum ciuitatis
perusij supra relato cuius ṽba satis placent Panor. ꝓut ipse di
cit in. d. c. cũ contingat col. xxvj. vult aũt pe. de anch. ꝙ iuramẽtũ
liget: tñ possit peti relaxatio seu absolutio a iuramẽto: ita rñdens
ad id qd̃ dicit Jo. an. post Jac. de bel. in addi. Specu. in tit. de snie
pla. §. vt aũt. ⁊ in titu. de resti. in integ. §. j. ad fi. prime col. sed dñs
Anto. vult ꝙ non astringat̃ iuramẽto: ita ꝙ nõ sit necessaria abso
lutio: qꝛ dolus ex ꝓposito: ⁊ dolus re ipsa videt̃ exceptus a iuramẽ
to facit. c. qntauallis. de iureiuran. vt latius. ibi ꝑ eũ cuius dcã in
effectu ibi sequitur Panor. col. xxxj. ea rõne. qꝛ p̃sumitur dolꝰ. ⁊ qꝛ
iurans nõ p̃sumit̃ cogitare talẽ casum. Et qꝛ iura cõiter excipiunt
dolũ ⁊ paria sunt adesse dolũ ex ꝓposito: ⁊ dolum re ipsa: vt ibi la
tius ꝑ eũ siue ergo nõ liget iuramento siue liget: ⁊ possit peti rela
xatio seu absolutio a iuramẽto habemus ꝓpositũ. idẽ etiã vr̃ velle
bal. in. d. aut. sacramenta puber: ⁊ in corpore vñ sumit̃ in. iiij. q. di
cens. ꝙ vbi minor enormiter leditur presumit̃ dolus ex enormi le
sione. adducit gl. q̃ sm eũ mature loquit̃ in. l. iij. in. §. ꝯrio. ff. de ꝯrio
iudi. tute. sm eũ. ⁊ idem Roffr. voluit vt refert Jaco. butrig. in. l. ij.
C. de rescin. vendi. s. ꝙ iuramentũ nõ trahitur ad enormẽ lesionem
ꝓut est illa que excedit dimidiã iusti p̃cij. ⁊ facit optime qd̃ no. bar.
in. l. sed ⁊ siqs. §. quesitum. ff. siqs cautio. ⁊ ꝙ ipse tradit in. l. pe. §.
idẽ q̃rit. ff. de condi. inde. Et etiã ꝙ ipse idẽ bar. no. in. l. fi. ff. d̃ pre
to. stip. ⁊ lꝫ Jmo. in. d. c. cũ contingat multa adducat in cõtrarium
confutando rõnes dñi Anto. Et rñdens etiã ad rõnem ꝙ in inte
grum restitutio non dat̃ pro leui lesione: sed pro graui seu enormi.
l. scio. ff. de in integ. resti. Nã leuis lesio aliter sumitur in terminis.
d. l. scio ꝓut ibi hr̃ sm eũ: tñ dicit ꝙ negari nequit qn articulus sit
dubiꝰ attẽtis rõnibꝰ que hincinde adducunt̃: ⁊ tandẽ in. xxxj. char
ta ⁊ seq. vadit cespitando nec figit pedes: videt̃ aũt velle ꝙ in mi
nore muliere vel rustico iuramentũ nõ tollat remediũ causatum ex
enormi lesione ꝓut est illa que excedit dimidiã iusti precij. vt ibi la
te ꝑ eum: ⁊ ita vr̃ limitare cõem opinionẽ gl. ⁊ doc. que hꝫ qd̃ iura
mẽtũ tollit remediũ. l. ij. C. de rescin. vẽ. ꝓut hr̃ in eadẽ. l. ij. ⁊. c. pe. de
emp. ⁊ vendi. Cũ itaq; in casu nostro simus in minoribus lesis. ⁊ le
sio sit nedum enormis seu excedens dimidiã iusti precij: sed etiam
enormissima ꝓut presupponitur videtur qd̃ iuramẽtũ nõ effectua
liter astringat saltẽ quin debeat cõcedi absolutio a iuramento. Da
to etiã ꝙ qñ esset excessus vltra dimidiã iusti p̃cij posset teneri opi
nio cõtraria que vr̃ cõis: nã hoc casu. s. qñ lesio est multũ excessiua
loqtur bal. in corpore aut. sacramẽta puber. ⁊ pe. de anc. in dcõ suo
consi. Et cõis opinio loquat̃ qñ lesio est nõ multũ excessiua. ⁊ maxi
me ꝓcedat in minore leso per dicta supra ꝑ Jmo. Nec responsioni
quã dat Jmo. in. d. c. cũ cõtingat ad. d. l. scio. ff. de in integ. resti. ob
stat. l. j. C. si aduer. ven. pig. q̃ requirit grauẽ lesionẽ vt ꝯcedat̃ in in
teg. resti. qꝛ est spẽale in casu illo ꝓut sumitur ex dictis doc. ibi. ⁊ bar
to. ⁊ Bal. in. l. ij. eo. ti. ergo regulariter ꝯtra prout ⁊ ipsi volunt ad
hoc. l. j. ff. ad municip. ⁊. l. j. C. de thesau. lib. x. preterea lꝫ magna le
sio reqrat̃ ꝓut dicit tex. ibi nõ tñ videt̃ ꝙ requirat̃ ꝙ sit tanta lesio
ꝙ excedat dimidiã iusti p̃cij siue eqpolleat dimidie iusti p̃cij. cũ par
uũ ⁊ magnũ sumat̃ arbitrio iudicis sm subiectã naturã. ar. l. j. ff. de
iure deli. Qualitercũq; aũt sumat̃ ibi magnũ ⁊ paruum non est vis
8 ad hoc ꝓpositum cum vt dixi sit ibi speciale. † In materia aũt nr̃a
põt sumi enormis lesio pro illa q̃ excedit in aliquo dimidiã iusti p̃
cij quo casu multi tenent ꝙ iuramẽtũ ꝓuideat aduersus dictã lesio
nẽ: ⁊ est cõis opinio glossaꝝ ⁊ doc. quã tñ Jmo. limitat: vt supra. s.
ꝙ nõ ꝓcedat in minore muliere ⁊ rustico: ⁊ in ista enormi lesione ꝓ
cedat opinio eoꝝ q volũt ꝙ enormis lesio nõ impediat vires iura
mẽti. Itẽ põt sumi enormis lesio ꝓ multũ plus excessiua ꝓut p̃sup
ponit̃ in casu nostro: ⁊ tũc ꝓcedat opi. bal. dñi anto. pe. de anc. pa
9 nor. ⁊ sequaciũ ⁊ vinc. ⁊ Jo. an. ⁊ alioꝝ. † Et ita sepius cõsului. vꝫ ꝙ
vbi cadit enormis lesio iuramentũ nõ astringat saltẽ petita abso
lutione a iuramẽto: q̃ eo casu debet cõcedi saltẽ ad cautelã. ⁊ ita hic
perusie in cã in qua fui aduocatus vidi cõsultũ per clarissimos p̃ce
ptores meos ⁊ patres obseruãdos do. Jo. petru. de nobilibꝰ de mõ
te sperello. ⁊ do. bene. de bñdictis integerrimos ⁊ recti iudicij con
sultores. Nec ob. d. c. ꝗuis. de pac. in. vi. ⁊ ꝙ ibi dicunt Jo. an. ⁊ dñi
cus de sancto gemi. s. ꝙ illud. c. ꝓcedat etiã vbi nihil est datũ in do
tẽ: qꝛ rñdet̃ ꝙ nõnulli tenẽt ꝯtra ꝓut Richar. ⁊ bar. de saly. in. l. pa
ctum dotali. C. de colla. ⁊ vr̃ de mente Raph. ful. ibi quoꝝ opĩo vr̃
10 equa: † ea rõne: qꝛ mulieres cõiter cupiunt nubere ⁊ fortius nupte
mitti ad maritũ: ⁊ turpe est eis ⁊ verecundant̃ illud postulare vel ꝑ
se nubere vel ire ad domũ mariti sine deliberatione suoꝝ q plerũq;
impedirent vel procrastinarent si mulieres non implerẽt eoꝝ vo
tũ: ⁊ puelle ꝓpter reuerentiam ⁊ ꝓpter dictã cãm ⁊ nõnunꝙ̃: qꝛ pa
rũ intelligunt trahuntur ad faciendũ quicquid sui postulant. Da
to aũt ꝙ illud dictũ. Jo. an. ⁊ dñici procederet rñdetur ꝙ tũc ĩ effe
ctu est quedam donatio in qua nõ censetur semper lesus is q do
nat. Nã inquit dñs. beatiꝰ est dare ꝙ̃ accipere. c. cũ marte. de cele
bra. missa. ⁊. xvj. q. j. p̃dicator. ⁊ qui donat non hꝫ recõpensam. ⁊ scit
qd facit nec ita decipit̃: vt qñ dat ꝓpter recõpensam nõ condignã:
qꝛ põt credere ꝙ nõ sit tãta disproportio: ⁊ nõ ita de leui qs trahit̃
ad gratis ꝯcedendum seu renũciandũ ꝓut ad renũciãdũ ꝓpter re
cõpensam in qua de facili põt ledi. facit optime. l. si ego. ff. ad velle.
11 Ex quibꝰ patet ꝙ nõ obstat ꝙ dicta transactio fuit iurata. † Nec
etiã ob. ꝙ dictũ fuit in cõtrariũ. s. ꝙ remediũ. d. l. ij. de rescin. vend.
non hꝫ locũ in transactione sm Pe. Cy. Tãcredum Jo. an. Spe. ⁊
bal. per iura ⁊ rõnes supra adductas: qꝛ rñdetur ꝙ glo. Bar. ⁊ an
ge. in. d. l. lucius. §. fi. ff. ad trebel. ⁊ bar. in. d. l. ij. de rescin. ven. ⁊ ĩ. d.
l. siqs cum aliter. ⁊ in. l. si societatẽ. §. arbitroꝝ ꝑ socio. ⁊ Ja. de ra. ⁊
Ray. de forli. in. d. l. lucius. §. fi. ꝓut ibi refert Jmo. qui vr̃ inhere
re huic opi. ⁊ eam sequit̃ in. c. cum causam. de emp. ⁊ vendi. qꝛ vide
tur equa sm eum sm quẽ idem tenet ibi card. flore. quã etiã firmat
ibi panor. ⁊ idem voluit Saly. in cõsi. suo ꝙ incipit Matthasias in
fi. ⁊ Frãcis. de rãpo. consulens sup eodẽ facto: idẽ tenet. in prin. cõsi
lij ꝙ incipit ego franci. de rampo. de Bononia visis ⁊c. Et opinio
contraria põt intelligi ꝙ nõ rescindat̃ trãsactio ꝓpter lesionem vl
tra dimidiã iusti precij habito respectu ad verã estimationẽ cũ quo
concordat etiã bar. in locis infra allegatis dicẽs ꝙ in trãsactiõe est
ꝯsiderãdus ⁊ estimãdꝰ dubiꝰ euẽtꝰ litis ꝑ no. ꝑ gl. in. d. l. luciꝰ. §. fi.
et ita dictas opiniones cõcordat Jmo. ibi vel procedat opĩo Jo.
an. ⁊ sequa. ꝙ non habeat locũ remediũ. d. l. ij. de rescin. ven. ⁊. d. ca.
cũ causam que iura loquuntur in ꝯtractu bonefidei ⁊ transactio re
gulariter est stricti iuris. sed locum habeat remediũ. d. l. siquis cum
aliter ꝙ ad idẽ tendit ⁊ militat in cõtractu stricti iuris: prout etiã
dicit Jmo. in locis supra adductis maxime in. d. c. cũ causam. et in
super dato ꝙ non militarent media dictoꝝ iurium in simplici le
sione vltra dimidiam iusti p̃cij in transactione: tamẽ quando est tã
excessiua lesio ꝙ p̃sumatur inesse dolum ex ꝓposito prout inesse cẽ
setur qñ militat enormissima lesio ꝓut notant doc. in. d. l. si qs
cum aliter. ⁊ in. d. c. quintauallis. ⁊ in. d. §. arbitrorum. ⁊ in. d. c. cuꝫ
contingat. prout. s̃. dictũ fuit tunc saltem procedat opinio Bart.
ne dolosus ex dolo suo lucretur cũ aliena iactura. l. ne ex dolo. ff. de
12 dolo. ⁊ prout in simili dictum fuit circa articulũ iuramẽti. ¶ † De
ueniendo aũt ad secũdum consultationis articulum ex quo p̃sup
ponit̃ in themate ꝙ qꝛ extant cõsilia excellentissimorũ doctorũ di
cta domina Francisca p̃supponit nõ posse cõsequi dictas domos
emphyteoticas de iure ꝓpter verba stipulationũ. Et ꝓut intelle
xi consilia principaliter se fundant: qꝛ generatio masculina censet̃
illa que descẽdit ex masculo ⁊ non verificatur in descendente ex fe
mina: ideo super dicto articulo ex quo a me de hoc non queritur
me nõ intromitto. Addo tamẽ ꝙ ponderari pñt illa verba p̃feren
do semp generationẽ masculinã notãdo verbũ semp ꝙ operet̃ ꝙ
generatio masculina p̃ferat̃ non solũ donec viuunt masculi: sꝫ etiã
postea hoc est ꝙ adeo emphyteosis deferatur ad masculos genera
tos ex masculis non solum donec viuunt: sed etiã post mortem pre
ferantur eo respectu ꝙ femine ex eis descendentes preferantur de
scendentibus ex feminis: adeo ꝙ dicte descendentes ex feminis cẽ
seantur ꝑpetuo excluse donec supersint aliqui vel alique de tertia
13 generatione ipsoꝝ masculoꝝ. † Prout in simili dicimus in statu
to ꝙ extantibus masculis filia femina nõ succedat ꝙ tunc filia fe
mina perpetuo sit exclusa: sed si statutum diceret qd̃ femine exclu
dantur donec extant masculi: vt not. Bar. in. l. fi. ff. ad tertul. ⁊ cõ
muniter

m uniter oēs tenet. Et attento ꝙ statutū loci in successione ab in-
testato excludit feminas temporalr̄ poterat ꝓbabilr̄ dubitari: an
verba stipulationis sic̄ excluderent tpaliter ab emphyteosi gene-
ratione femininā.ar.notatoꝝ per Bar.in.l.iurisiu.§.si liberi.ff. de
iureiu.ꝛ ꝙ per doc.post dy.in.l.heredes mei.§.cū ita.ff.ad treb.iō
ad tollendā dictā dubitationē pōt fieri adiecta dictio semp. Et fa-
cit tex.in.c.j.de natu. successio.feu.vbi notabiliter ꝓbatur ꝙ si est
quesitū feudū deuoluendum ad posteros ꝛ decessit stipulator supsti
tibus pluribꝰ filijs ꝛ feudū ex diuisione vel aliter puenit ad vnum ꝛ
ille in quē peruenit decidit dictū feudū deuoluitur ad illos q sunt
de eiꝰ linea: donec aliqs ex eo supest exclusis descendētibꝰ ex alia li
nea: lꝫ sint primiores stipiti seu stipulatori ꝙ ꝯfert ad casuꝫ nr̄m.

14 †Vel significet dicta dictio semp: ꝙ qꝛ verbū ḡnatio est nomē ver
bale ꝙ pōt sumi actiue respectu generātis ꝛ passiue respectu ḡna
ti ꝫm grāmaticos: ꝛ sic posset quis dicere ꝙ generatio masculina
actiue sumpta significet personam a masculo generatā ꝛ passiue si
gnificet masculum generatum. Ideo stipulatrix voluerit ꝙ quali-
tercunqꝫ sumatur generatio masculina preferat̄ semper generatio
ni feminine: ꝛ sic siue sit femina generata a masculo siue sit mascul
a feminina generatus semp ꝓferat̄ femine a femina generate: ꝛ ꝑ
hac interpretatione faciūt verba prime stipulationis in qua dicit̄
ꝓferendo tū semp generationē masculinā generationi feminine:
et ꝙ viuētibus masculis dicte dn̄e Joāne nullū ius querat̄ femis:
si enim illa verba ꝓferendo tū semp generationē masculinā intelli
gerent̄ tm̄ de masculis natis ex masculis verba sequentia: ꝛ ꝙ viuē
tibus masculis nullū ius querat̄ generationi feminine viderentur
frustra adducta nisi intelligerent̄ de masculis natis ex femina: vl̄ qꝛ
posset cōtingere ꝙ ex masculo nasceret̄ masculus ꝛ femina licꝫ am
bo dici possent ḡnatio masculina actiue sumpta: tū preferat̄ mascu
lus: ꝛ sic dictio semp cōprehendat casus oēs cōsiderabiles sup qui
bus tū qꝛ a me nō queritur ꝛ extant alioꝝ consilia: ideo non isisto.

15 ¶ †Sed descendo ad id qđ a me querit̄.s.vtrū dicta dn̄a Frācisca
vigore decreti de quo in themate possit possessionē apprehendere
ꝓpria auc. sup quo quesito: lꝫ videat̄ prima facie dicendū qđ dicta
dn̄a Francisca possit ꝓpria auc. apprehendere possessionem dicto
rū domoꝝ vigore dicti decreti: qꝛ ipse est primior filijs dicti Gui
donis ad quos vltimo loco de iure peruenerāt dicte domꝰ emphy
teotice ꝙ̄ filie dicti dn̄i Frācisci: ideo sibi tanqꝫ primiori videt̄ cō
cessa facultas apprehendendi dictam possessionem per dictum de
cretū ꝙ concedit proximiori facultatem apprehēdēdi possessionē
propria auc. tamen his nō obstantibus puto aperta fronte ꝛ intre
pide concludendum cōtrarium. Nam dictū decretū videtur intelli
gendum de possessione vacante: nō aūt postqꝫ alius apprehēdide
rit possessionē: qꝛ nō est verisimile ꝙ decretum permiserit quē pri
uari de facto possessione: lꝫ de facto fuerit apprehensa: qꝛ etiā pre
do nō debet spoliari sua possessione: etiā a spoliato: sed est tuendꝰ
in sua possessione.c.in literis.de restitu.spoli.ꝛ.ff.de vi ꝛ vi arma.l.

16 colonus.ꝛ.l.cum fundum. †Et iura municipalia ꝑut est dictū de-
cretum recipiunt passiuam interpretationem a iure cōi.l.si serui
vestri.C.de noxali.ꝛ.l.vt gradatiꝫ.§.sed si lege.ff.de mune.ꝛ hono.
et.l.non est nouū.ꝛ.l.nā ꝛ posteriores.ff.de legi.ꝛ qđ no.ꝑ glo.in.l.
sciendum.in prin.ff.qui satisda.cōg.cū si.ꝛ ꝓpterea ex quo posses-
sio dictaꝝ domoꝝ peruenit ad dictū Guidonē ꝛ deinde ad hospi-
tale non videtur ꝙ militet amplius dictū decretū. Preterea dictū
decretū videtur ꝙ habuit respectū ad volentes apprehēdere tāqꝫ
heredes defuncti: ꝙ percipitur: ex eo qꝛ primo ꝓmittit dictā appꝛ
hensionem instituto heredi in testō: ꝛ sic non considerat primita-
tē successione autem ab intestato ꝓmittit dictā apprehensionem
primiori eo respectu: qꝛ primiori ab itestato defert̄ hereditas.ff.
de suis.ꝛ legi.l.ij.§.hereditas.ꝛ.ff.vnde cogna.l.j.§.siqs primior.
et insti.de legi.agna.suc.in prin.cuꝫ similibus: sed dicta Francisca
nō est heres dictoꝝ filioꝝ Guidonis merito ꝛc. preterea ꝛ clariꝰ ant
nos consideramꝰ filios Guidonis a quibꝰ fuerunt posesse dicte do
mus emphyteotice. ꝛ tūc decretum non militat in persona dcē do
mine Frācisce: qꝛ eis erat primior tpe eoꝝ mortis dictꝰ Guido eo-
rū pr̄: ꝛ ꝓpterea sibi licuit apphēdere possessionē dictaꝝ domoꝝ
tanqꝫ repertaꝝ in hereditate seu tpe mortis filioꝝ possessaꝝ per di
ctos filios. Et ideo decretū tūc verificatū fuit in dcō Guidone: aut
consideramus personā Guidonis qui tpe mortis sue possidebat
dictas domos: ꝛ tūc decretū non militat in dicta Frācisca: tū qꝛ nō
est proximior: immo nec aliquo modo sibi cōiuncta aliqua primi
tate: nisi forte affinitatis que non est in cōsideratione respectu suc
cessionis.l.victrico.ꝛ.l.affinitatis.C.cōmunia.de successio.tū quia
dictus Guido decessit testatus instituto hospitali: ꝛ decretum per
mittit apprehensionem possessionis instituto heredi: ꝛ non ꝑmit-
tit tunc promissori: immo tunc videtur eam denegare: quia q vni
permittit videtur alijs denegare.arg.l.cum pretor.ff.de iudi.ꝛ.l.si
quis ex argē.§.prohibet̄.ff.de eden.ꝛ.l.maritus.C.de procur.cum
si. Aut consideramus personam dicte domine Joāne prime stipu-
latricis: ꝛ tunc decretum militat in filijs masculis in themate no-
minatis qui fuerūt heredes institui a dicta.d.Jo.ꝛ per consequēs
dicta.d.Joāna non potest ex eo niti. posset etiā instari super ratio
nibus in themate deductis: sed quia supradicte rationes me ma-
gis mouent: ideo vlterius non insisto. Laus deo.

¶ Summarium super cōsilio.clxvij.

1 ¶ Frater dum stat in communione empta per eum nomine pro
prio non cōmunicat ceteris fratribus.
2 Frater in dubio quando non presumitur coniectura quesijsse lu-
cra de communi.
3 Communem pecuniam sibi appropriians quādo ꝓsumat̄ in dolo.
4 Debitum solutum cuius presumatur pecunia.
5 Melioramenta rei cedunt commodo domini.
6 Fructuū perceptione compensantur labores seu expense.

¶ Consilium.clxvij.

In nomie domini nostri

iesu christi. ¶ Quāqꝫ videatur prima facie dicendū:
ꝙ dictus Seraphinus teneat̄ cōicare dicta bona ꝑ eū
empta suo fratri ex quo simul viuebant in cōione.
1 † Quia Spe.in ti.de iudicijs in quarta parte.§.seqtur videre.xv si.vt
aūt.vult ꝙ fratres simul habitātes in cōmunione lucra que repe-
riunt̄ facta presumuntur facta ex bonis cōibus. Et si frater maior
emit aliqua bona ꝓsumitur in dubio emisse de cōmuni pecunia et
tenet̄ cōicare suo fratri bona per eū empta ꝑut eū refert bal.in cō-
si.mihi.lxxxj.incipiēte vnus.vꝫ Joānes ex qnqꝫ fratribus dicēs ꝙ
opinio spe.est equa: licet bar. aliud velit ꝫm eū: qđ maxime vr̄ dicē
dum in casu isto in quo ꝓsupponit ꝙ ambo fratres dicta bona em
pta laborauerūt ꝛ laboribus eoꝝ meliorauerunt ꝛ fructus inde ꝑ-
ceptos cōiter cōsumpserunt. ꝛ sic oīa videnṫ gessisse cōiter tanqꝫ in
bonis cōmunibus: ꝛ sic videnṫ dicta bona habuisse tanqꝫ bona cō-
munia: nā facto datur voluntas intelligi.l.reprehendenda cū con
coꝛ.C.de insti.ꝛ substi.sub cōdi.fac.ꝛ qđ habetur in.l.pro herede.ꝛ
in.l.gerit.ꝛ in.l.recusari.ff.de acqui.here.ꝛ per Bart.in.l.titium et
meuiū.§.altero.ff.de admi.tuto.tamen his non obstantibus cōtra
riū puto aperta fronte clarissime respondendū. Ex quo eīn prout
presupponitur dictus Seraphinus emit dicta bona nomie ꝓprio
bona sibi quesiuit etiā si emisset de pecunia cōmuni nec tenet̄ illa
communicare: vt est tex.in.l.si patruꝰ.C.cōmunia vtriusqꝫ indi. et
ita tenent ibi Bar.ꝛ Bal.ꝛ hoc in terminis decidit Ange.in cōsi.
clxxiiij. ꝫm ordinem informis incipiente Julius vgonis de corto-
nio allegans.l.multum.ꝛ.l.cuꝫ aliena.ꝛ.l.nihil.C.siqsalte.vel sibi.
cui consilio se subscripserunt pe.de peru.eius frater ꝛ Franci.de al
bergot.de are.ꝛ Jo.de lig.ꝛ quidā alij. Ad idē qđ no. Bal.in consi.
mihi.ccccxxvj.incipiente quidam.b.vbi cōcludit ꝙ si vnus frater
recepit pecuniam pro dote ꝛ reperitur ꝙ postea emit vnum pote-
re: lꝫ postea nō appareat vnde soluerit pecuniā illud potere nō est
cōmune neqꝫ cōmunicandū. lꝫ steterint simul in cōmunione. ꝛ di-
ctū potere tractauerit vt cetera bona cōia: lꝫ in cōsi.mihi.ccccxxv.
incipiente duo fratres teneat ꝙ si probat̄ ꝙ per plures annos ꝑus
cōicauerint lucra: ꝛ vnus emit noīe ꝓprio debeat illud qđ emit cōi
care dꝫ aūt intelligi qñ nō est ꝯiectura ꝙ aliunde potuerit hr̄e: nā
est in ea sn̄ia ꝙ in dubio sit recurrendū ad cōiecturas: ꝑut etiā ipse
tenet in.d.l.si patruus. in casu autem nostro est cōiectura ꝙ potue
rit aliunde habere. Ex quo in themate presupponitur ꝙ vendide
rat quedam bona vxoris: ꝛ inde pecuniam percipere potuit: quin
imo in dubio censetur de proprio emisse non de cōmuni.l.ij.C.siqs
alteri vel sibi ꝑut tenet bar.ibi.ꝛ in.d.§.altero per.l.si defunctꝰ.C.

2 arbitriū tute. †quinimo vult bar.in.d.§.altero ꝙ nō sit recurrēdū
ad coniecturas: nisi in certis ꝑsonis puta filijs prelatis ꝛ vxore: al's
antē pluries cōsulendo visum fuit esse recurrendū ad theoricā quā
tradunt doc.vꝫ bar. Ang. Saly. Raph.fulg.ꝛ Pau.de cas.in.l.cū
opꝫ.in ꝑn.C.de bonis que libe.ꝛ Ang.in.l.facultas.C.de iure fi.li.
x.qui in articulo vnde ꝓsumant̄ lucra obuenisse distinguūt ꝙ aut su
mus in casu in quo si nō ꝓsumitur lucrari ex alieno presumo deli-
ctuꝫ: ꝛ tunc ꝓsumitur ex alieno lucrari.l.quintus.ff.de donatio.in
ter virū. aut sumus in casu in quo si lucratus fuisset de alieno resul
taret delictū: ꝛ tunc ꝓsumit̄ lucratū de suo: ꝛ nō recurrit̄ ad cōiectu
ras.d.l.si defunctꝰ.C.arbi.tute. Aut neutrū ꝓsumit̄: ꝛ tunc recurrit̄
tur ad cōiecturas ꝫm eos: ꝛ ideo si soluit frater pro re empta cōmu

3 ni noīe recurrendum est ad coniecturas ꝫm dictā theoricā: †si au-
tē soluit pro re empta suo noīe ꝛ pro se videt̄ ꝙ sit dolꝰ sibi appro
priare cōem pecuniā: ꝛ ꝑ cōsequēs militet dispositio.d.l.si defun-
ctus. ꝑut enim est dolꝰ in tutore expēdere pecuniā pupilli ꝑ re suo
noīe empta. vt in.d.l.si defunctus iuncta dicta theorica: ita ꝛ expē
dere rē cōem pro re ꝓpria saltē si sit clam. ꝛ nō cōfessata ꝙ pecunia
sit cōis. dolus.n.est delictum ꝛ punit̄ crimine stellionatꝰ.l.ij.in ꝑn.
de cri.stellio. vnde dicta theorica vr̄ ī his terminis applicāda pro
sn̄ia bar.ꝛ sic ꝙ pecunia ꝑ fratrē exposita in emptionē factā noīe ꝑ

4 prio nō cēset̄ exposita de cōi. †Et ꝯn̄ter ꝙ in casu nostro pecunia
exposita in emptionē dictoꝝ bonoꝝ q̄ dictꝰ Seraphinꝰ emit noīe
ꝓprio ꝓsumat̄ fuisse pecunia dicti Seraphini. ꝑ̄ra cōcurrūt. cōcur
rit eīn theorica ꝑdicta: qꝛ si fuisset pecunia cōis nō debuisset expē
di ꝑ ꝓcio emptionis facte noīe ꝓprio dicti Seraphini. Itē cōcur-
rit: qꝛ dato ꝙ recurreret̄ ad cōiecturas ex quo appet ꝙ dictus Se-

raphinus vendidit bona ſua vel ſue vxoris. ⁊ inde veriſilr̃ precium ſuſcepit militat cõiectura ꝙ pecunia expenſa in dictã emptionez fuerat redacta ex venditione dictorum bonoꝝ prout in ſimili dicit bal. in dicto conſilio in fratre qui receperat pecuniã ꝓ dote ⁊ poſtea noĩe ꝓprio fecerat ẽptionẽ. ⁊ pecuniã ſoluerat ꝙ cenſeť pecuniã de ꝓprio expendiſſe. Itẽ ceſſantibꝰ coniecturis hincinde in dubio cenſeť pecunia ſoluta fuiſſe ſoluentis per dictã. l. ij. ſiqs alteri vel ſibi. ⁊ dicta ſupra. Cõcurrit etiã theorica bar. in. d. l. ſi patruꝰ ⁊. in. d. §. altero. q̃tenꝰ vult ꝙ exceptis certis perſonis inter quas nõ ſunt fratres nõ recurritur ad coniecturas: ſed pecunia ſoluta preſumiť eſſe ſoluentis. Et que peruenit ad manus alicuius cenſeť eſſe ſua: nõ aliena vel cõmunis ſm eũ ꝙ ſaltem procedit ceſſantibus coniecturis prout ceſſant in caſu noſtro. Et tunc non ob. opinio Spe. ⁊ ſic in caſu noſtro remanet res clara ꝙ bona empta per Seraphinũ non ſunt cõmunicãda neqꝫ etiam pecunia in emptionem dictoruꝫ bonorum per eum expoſita eſt pro aliqua parte fratri reſarcienda per ſupradicta. Et etiã: qꝛ dicto fratri qui peteret ſibi reſarciri partem pecunie tanq̃ fuerit ſoluta pecunia cõmunis incumberet onꝰ probandi. l. actor ꝙ aſſeuerat. C. de ꝓbatio. ⁊. l. ei qui dicit. ff. eo. ti. ꝙ probare non poterit. Ideo ſuccũberet. l. qui accuſare. C. de edẽ.

5 et. c. cũ eccleſia ſutrina in ſi. de cauſa poſ. ⁊ proprie. cum ſi. ¶ † Circa melioramenta autem conſtat ꝙ melioramenta que proceſſerũt ex qualitate temporũ cedunt cõmodo dñi: ⁊ conſequenter dicti ſeraphini per ea que habentur in titu. de peri. ⁊ co. rei vendi. ꝓ totũ

6 maxime iuncta. l. ſecũdum naturam. de regu. iur. cum ſimilibus. † Quo autem ad melioramenta facta laboribus ⁊ operis dicti Valeriani dicendum eſt ꝙ opere ⁊ labores vſqꝫ ad concurrentem quãtitatem ſunt compenſande cũ fructibus inde perceptis cõſumptis in vtilitatem dicti Valeriani per id quod habetur in. l. ſumptꝰ. ff. de rei vendi. qd̃ maxime procedit ſi dicte opere ⁊ labores ſunt bene expoſiti in bñ cultiuãdo dicta bona prout ſolent facere ruſtici in bonis proprijs qui cenſentur facti gratia fructuũ: ideo non imputantur dño: ſed ei qui fructus percipit. arg. eorum que habentur in in. l. j. in ſi. cum tribus. l. ſequentibus. ff. de impenſis in rebus dota. fac. Et quia res eſt clara: ideo non inſiſto. Laus deo.

¶ Summarium ſuper conſilio. clxviij.

1 ☞ Arbitramentum arbitrio boni viri reducitur.
2 Laudum latum per arbitros plenaꝫ iudicandi poteſtatẽ habẽtes cũ iuramẽto de non appellando ⁊ clauſula ꝙ tam cognita q̃ incognita poſſint decidere poteſt' clauſula generali nõ obſtante peti vt reducatur boni viri arbitrio vt videatur forma compromiſſi exceſſa. nu. 6. clauſula gñali non obſtante. nu. 10.
3 Dolus non infertur volenti.
4 Probare non dicitur cataſtrum in tertiĩ preiudicium.
5 Arbitratorum poteſtas a compromiſſo dependet.
7 Argumentum a contrario ſenſu valet in contractibus.
8 Generalis clauſula ad que non poſſit trahi.
9 Tranſactio differt a pactis.
11 Laudum nullum non dicitur laudum.

¶ Conſilium. clxviij.

In nomine domini noſtri ieſu chriſti. ¶ Viſa copia compromiſſi facti videtur prima facie dicendum ꝙ dictꝰ Mariotus foueat iuſtitiam cum habeat pro ſe laudum cui ſtandum eſt

1 ſiue iuſtũ ſit ſiue iniuſtum. l. diem ꝓferre. §. ſtari. ff. de arbi. † Et lꝫ arbitramentum iniuſtum poſſit peti reduci ad arbitrium boni viri per ea que habentur in. l. ſi ſocietatẽ. §. arbitrorum. ff. pro ſocio. et in. c. quintauallis. de iureiuran. ⁊ in. l. ſiquis arbitratu. ff. de verbo. oblig. tamen ſecus eſt in laudo arbitri. prout videtur eſſe iſtud de quo agitur ex quo pluries appellatur laudum in prolatione ip-

2 ſius. Ex quo innuitur ꝙ elegerunt viam arbitrorum. † Lauduꝫ autem non petitur reduci ad arbitriuꝫ boni viri per. d. §. ſtari. prout etiam habetur: in iuribus. ſ. adductis. ⁊ maxime hoc caſu videtur ꝙ dicti Carolus ⁊ Thomas non poſſint reclamare ſeu petere reductionem ad arbitrium boni viri prout petierunt. Tum qꝛ dederunt in dicto compromiſſo dicte partes licentiã ⁊ poteſtatẽ dictis arbitris de dãdo alteri partiũ in parua magna ⁊ maxĩa q̃tita te: ita ꝙ ꝓut ipſi poterãt inuicẽ ſibi dare de bonis ſuis: ita poterãt dare poteſtatẽ alteriꝰ ꝙ daret vni partiũ de bonis alteriꝰ: quia rei

3 ſue quilibet eſt moderator ⁊ arbiter. l. in re mãdata. C. mãd. † Nec dolꝰ inferť volẽti. l. cũ donationi. C. de trãſa. ⁊. l. j. §. ſpectat. ff. de in iurijs. Tuꝫ etiã: qꝛ ꝓmiſerũt in dicto cõpromiſſo nõ appellare nec reclamare nec petere reductionẽ ad arbitriũ boni viri nec recurſuꝫ hr̃e: ſed prorſus obedire ⁊ nõ ꝯuenire aliqua rõne leſione vel cã ſub vinculo iuramẽti. Et iõ cũ dictũ iuramẽtũ ſeruari poſſit ſine diſpẽdio ſalutis eterne ſeruari dꝫ. ⁊ inſup firmat ꝯctũ: lꝫ al's fuerat inefficax ſeu nullũ. c. cũ cõtingat de iureiu. ⁊. c. lꝫ mulieres. eo. ti. lib. vj. et auct. ſacra puber. C. ſi aduer. vendi. ⁊. c. q̃uis. de pac. in. vj. Preterea nõ vr̃ neceſſario ꝓbata leſio ſaltẽ magna. lꝫ eñi dicti reclamãtes coneñť ꝓbare ꝙ certe poſſeſſiones poſite in cataſtro dictorum Caroli ⁊ Thome ꝑ dictũ laudũ aſſigneñť dcõ Marioto: qꝛ cõprehẽduñť ſm eos ſub gñali aſſignatione bonoꝝ facta dicto Marioto ꝑ dictũ laudum: lꝫ ſpãliter nõ nominẽtur in eo: tñ ex aduerſo dicti Carolꝰ ⁊ Thomas ꝑ dictũ laudũ liberanť ⁊ abſoluunť ab oĩ eo et toto ꝙ dictꝰ mariotꝰ vigore donatiõis ⁊ ceſſiõis eidẽ facte ꝑ cõmune ciuitatis caſtelli petere poterat: nã forte dictꝰ Mariotꝰ vigore dicte donationis ⁊ ceſſionis poterat ab eis petere tm̃ ꝙ equiualeret dictis poſſeſſionibꝰ de quibꝰ conquerũtur dicti Carolus ⁊ Thomas. vñ niſi appeat quid venerit in dicta abſolutione ⁊ liberatione nõ vr̃ apparere de leſione dictoꝝ Caroli ⁊ Thome. preterea lꝫ forte ꝓ parte dicti Caroli ⁊ Thome: ꝓbetur ꝙ dicte poſſeſſiones de qbus cõquerunť eſſent cataſtrate in eſtimo cõis caſtelli non ꝓpterea videtur ꝓbatũ ꝙ ꝑtinerent ad dictos Carolum ⁊ thomã:

4 † qꝛ cataſtrũ nõ ꝓbat in ꝑiudiciũ tertij. l. ſi pater. C. de actio. emp. ⁊ ꝙ ibi per bar. ⁊ ſpecifice no. ibi bal. allegando. l. q̃ quiſ. ꝟ. de acq. re. do. ⁊ notant cy. ⁊ bal. in. l. ſolẽnibꝰ. C. de rei ven. ⁊ in. l. iudicia. e. ti. Et ꝓpterea nõ vr̃ ꝙ ꝓbeť leſio dictorum Caroli ⁊ Thome vel iniuſtitia dicti laudi: lꝫ probetur ꝙ dicte poſſeſſiones que ſunt poſite in eſtimo dictorũ Caroli ⁊ Thome cenſeanť per dictũ laudũ ꝯſignate dicto Marioto. Nec videť obſtare dicto Marioto ſi ꝓ parte dictoꝝ Caroli ⁊ Thome allegetur ꝙ cõpromiſſum fuit factũ de oĩ lite q̃one ⁊ controuerſia vertente inter dictas partes noĩe ⁊ occaſione poſſeſſionũ emptaꝝ ꝑ dictũ Mariotũ a cõi dicte ciuitatis vel eidem a dicto cõi ſitarũ in villa condeggi nõ poſitarũ in cataſtro dicti cõis. vñ ſi dicte poſſeſſiones de qbꝰ agiť ſint poſite in cataſtro dicti cõis nõ veniãt in dicto cõpromiſſo: ⁊ ꝯñter nec poſſint veni-

5 re in laudo. † Cũ oĩs poteſtas arbitroꝝ a cõpromiſſo dependeat. l. nõ diſtinguemꝰ. §. de officio. ff. de arbi. ⁊. l. ſi cũ dies. §. plenũ. eo. ti. facit. l. diligenter. ff. mã. ⁊. c. cũ olim. de offi. dele. cũ ſi. qꝛ ad hoc vr̃ poſſe rñderi ꝙ licet fuerit in ſpẽ cõpromiſſum: vt ſupra relatũ ẽ: tñ ſubdiť clauſula generalis in dicto cõpromiſſo qd̃. ſ. dictũ cõpromiſſum extendatur ⁊ cõprehendat oĩa ⁊ ſingula laudãda decidẽda terminanda ⁊ declaranda ꝑ dictos arbitros per que ꝟba vr̃ actũ ꝙ lꝫ in ſpẽ principaliter fuerit cõpromiſſum ſup bonis non cataſtratis tñ voluerit gñal'r cõpromittere de omni eo ꝙ ꝑ dictos arbitros laudabiť ⁊ declarabiť. Ita vñr importare dicta vniuerſalia ꝟba dicte clauſule: cũ natura vniuerſalis orationis ſit nihil excludere. c. ſolite

6 circa finẽ. de maio. ⁊ obe. ⁊. l. iulianus. de lega. iij. cũ ſĩlibꝰ. ¶ † His tñ nõ ob. puto ꝯriũ rñdẽdũ. ſ. ꝙ dictũ laudũ q̃tenus cõprehẽdit bona cataſtrata in eſtimo cõis caſtelli ſit inefficax ⁊ nullũ: qꝛ bona cataſtrata nõ vr̃ ꝙ veniant in dcõ cõpromiſſo. vt. ꝫ. ꝓbabo. ⁊ per ꝯñs nec pñt venire in laudo cũ arbitri vel arbitratores nequeãt excedere formã cõpromiſſi. ⁊ q̃tenꝰ excedũt nihil agiť. d. §. de officio. cum ſi. ſupra adductis. Qd̃ aũt poſſeſſiones a cataſtrate nõ veniãt in dicto cõpromiſſo deducitur: ex eo qꝛ fuit cõpromiſſum de omni lite ⁊c. vertẽte occaſione poſſeſſionũ cõceſſarũ dicto Marioto per cõe caſtelli nõ poſitaꝝ in cataſtro dicti cõis inter quas dicebantur eſſe multe poſſeſſiones que tũc tenebãtur per dictos carolũ ⁊ thomaꝫ. Ita ꝙ a ꝯrio ſenſu dictoꝝ verborum cõpromiſſi ſumiť ꝙ de poſſeſ-

7 ſionibus a cataſtratis in eſtimo cõis nõ fiebat cõpromiſſum. † Naꝫ etiã in cõtractibus ſumiť. ar. a contrario ſenſu. l. inter ſocer. §. cum

8 inter. ff. de pac. dota. ⁊ in. l. eũ qui ita. §. qui ita. ff. de verbo. oblig. † Et ſi nõ eẽt adiecta dicta cl'a gñalis in ꝯriũ põderata reſeẽt clariſſima: ſed dcã cl'a gñalis nõ ob. qꝛ qñ in ꝯctu aliqua ſpãliter ꝓmittũtur: qꝛ ſup eis ſpãliter ꝯhiť: lꝫ poſtea ſubijciať cl'a gñalis: tñ nõ trahitur ad alia non ꝯcernũt ſpãliter deducta: vt eſt tex. in. l. ſi ex pluribus. in ꝓn. ff. de ſolu. ⁊ in. l. emptor. §. luciꝰ ſm vnũ intellectũ. ff. de pac. ⁊ in. l. aureliꝰ. §. gayo. ff. de lib. leg. ⁊ in. l. ſi de certa. C. de trãſac. Et lꝫ glo. faciat in hoc dr̃iam inter tranſactionẽ ⁊ alia pacta: qꝛ in tranſactione dicit ꝓcedere ꝙ clauſula generalis reſtringiť ad ſpẽm ſup qua erat controuerſia vel ſup qua principaliter tranſigiť ꝑ. d. l. ſi de certa. ſecus in alijs pactis per. d. §. luciꝰ ſm intellectũ ipſius glo. tñ dicta opi. gl. nõ ꝓcedit. vt. ꝫ. dicã. Dato tñ ꝙ ꝓcederet nos ſumus in cõpromiſſo ⁊ laudo inde ferendo q̃ ſunt ſpẽs trãſactiõis. auct. ſi vero ꝯtigerit: ⁊ qd̃ no. ibi ꝑ doc. C. de iudi. ⁊ ſaltẽ ſunt ſilia tranſactioni ⁊ de ſilibꝰ idẽ eſt iudiciũ. l. nõ pñt. ⁊. l. de quibus. ff. de legi. ⁊ in. c. inter ceteras. de reſcri. Et ꝓpterea etiã retẽta. d. opi. gl. dõm eſt ꝙ in cõpromiſſo clauſula gñalis reſtringitur ad ſpẽm ſup qua cõpromittiť. Et ſm hoc clauſula dicti cõpromiſſi ⁊ voluerunt dicte partes preſens cõpromiſſum extendi ⁊ cõprehendi ad oĩa et ſingula laudãda decidenda terminãda ⁊ declarãda ꝑ dictos arbitros etiã ad incognita ⁊ incogitata ꝑinde ⁊c. intelligať dũmõ ſuper rebus ꝯceſſis dicto Marioto a cõi caſtelli non a cataſtratis vel dependentibꝰ emergentibꝰ vel cõnexis ab eiſdẽ. Cũ itaqꝫ dicte poſſeſſiones cataſtrate non veniãt nec comprehendanť ſub rebus conceſſis dicto Marioto a cõi caſtelli: nec ſub emergentibꝰ dependentibus vel cõnexis ab eiſdẽ de qbꝰ fuerat ſpãliter ꝯpromiſſuꝫ. Idcirco dcã clauſula gñalis poſita in inſtrõ ꝯmiſſi appoſita nõ trahitur nec extenditur ad dictas poſſeſſiones tunc poſitas in cataſtro cõmunis: prout ſunt iſte de quibus cõquerunť dicti Carolus ⁊ Tho-

9 mas. † Et licet glo. diſtinguat: vt ſupra inter tranſactionẽ ⁊ alia pacta: tamen Bart. in. d. §. lucius. ⁊ in. d. §. gayo. ⁊ in. d. l. ſi de certa. tenet qd̃ idem ſit in alijs pactis. ⁊ idem tenuit Gui. de cu. in. d. §. lucius. dicens ꝙ

cius. dicens q clausula generalis indistincte restringitur ad prece dētia noiata. allegat. l. que situ. §. j. de leg. j. z ad. l. aurelius. §. gayo. z dicit Ange. in. d. §. lucius. q est ipsa veritas. z. d. opi. Sui. sequit Rapha. fulg. ibi dicens q dicta opi. doc. videtur vera q ꝑm intellectum glo. iurisconsultus non respondisset questioni: nam ꝑm intellectum glo. responsio esset negatiua: z nihilominus responsio iurisconsulti magis sentit q obligatio remaneat in sua causa ꝑm eū. Differentia itaq quam facit glo. inter pactum z transactionē est vera in se ꝑm Bal. ibi. qꝛ pactum generale est generaliter intelligendū sed transactio restringitur ad ea de quibus est controuersia sed habito respectu ad thema illius. §. lucius verba generalia restringuntur secūdum eum qui ex his videtur sequi opi. Suid. et bar. z idem vult Bal. in consi. suo inci. orta lite numero mihi. clxix. Et idem videtur velle Imo. in. d. l. si ex pluribus. qui idem vult in quodam suo consilio incip. in. q. que vertitur circa fi. z sic est cōmunis opin. que procedit dūmodo ratio recti sermonis patiatur vt ad precedentia restringat secus si ratio recti sermonis non pateretur dictā restrictionē: puta si dixisset ex quacunq alia causa zc. vel quid simile: nam tunc verba nō restringunt p. l. pluribus. de accep. et tunc posset procedere gl. d. §. lucius ꝑm Bar. Ang. z Raph. ibi Idcirco cū in casu nostro nō sint sīlia ṽba que necessario loquant de alijs rebus merito restringant ꝑm precedentia verba p iura pal legata: maxime p. d. l. si ex pluribus. de sol. z. d. l. emptor. §. luci⁹. lz eñ sint in dicto cōpromisso ṽba vniuersalia oīa z singula zc. tamē patiantur restrictionē. s. oīa z singula que respicerent res concessas per cōe castelli dicto Marioto nō allibratas in estimo cōis: nā etiā in. d. l. si ex pluribus sunt verba vniuersalia: z etiā in. d. §. luci⁹ sunt verba vlīa geminata cuiuscūq summe ex quacūq cā. z Imol. in. d. suo cōsi. loquit in clausula gñali in qua erāt expressa dicta ver-

10 ba oīa z singula prout expressa sunt in dicto compromisso. †Et sic ex predictis remanet conclusio q in dicto compromisso nō cōprehendunt nisi res concesse dicto Marioto per dictum cōe non allibrate seu qōnes que verterentur vel verti potuissent super dictis possessionibus vel dependentib⁹ emergentibus vel cōnexis eisdē tam cogitatis q incogitatis: z hoc videtur opari dicta clausula generalis in qua subditur etiā incognita vel incogitata. Et idcirco dictum laudū quatenus cōprehēdit alias res. s. nō concessas dicto Marioto: qꝛ erant allibrate in estimo cōmunis sit ipso iure nullū. Et hoc videt sufficere pro victoria cōcedenda dictis Carolo z thome qui vt ex actis mihi ostensis pcipio nō pretendūt aliam lesionē ex dicto laudo nisi in certis predijs deductis in actis que ostēdunt allibrate in estimo cōis castelli. Et p pdicta appent sublata oīa in contrariū deducta: qꝛ rñsum est ad dictam clausulam generalē. Nec etiā ob. dicta clausula qua cōceditur dictis arbitris facultas auferendi ab vna parte z dandi alteri in parua z magna quantitate: qꝛ debet intelligi dummodo nō excedant fines compromissi: et sic circa ea que fuerant supra comprehensa in compromisso. Preterea dicta clausula restringitur per sequentia verba: prout videbitur z placebit que verba denotant arbitriū boni viri. l. thais ancilla. §. sorore. z. l. lucius. de fideicom. liber. z. l. fideicō. §. q q. de le. iij. et. l. si sic. de leg. j. z que in eis per Bar. z doc. sed non conueniebat arbitrio boni viri comprehendere dicta bona a catastrata: maxime nullis factis probationibus put nulle fuerunt facte coram dictis arbitris: vt probatur ex cōfessione dicti Marioti in respōsionibus per eum datis ad articulos dictorum Caroli z Thome. nec etiam ob. illa clausula cōpromissi qua conuenit de non appellādo nec reclamādo nec petendo reduci ad arbitrium boni viri: nec per viam recursus ab ipso laudo vel arbitramento zc. qꝛ debet intelligi dūmodo valeat z latū sit intra fines compromissi: qꝛ debet intelligi ꝑm precedentia. arg. d. l. emptor. §. lucius. z. d. l. si de certa. z. d.

11 l. si ex pluribus. z q supra per dicta iura dictū fuit. †Preterea laudum seu arbitramentum nullum nō censetur laudū vel arbitramētum z non venit appellatione laudi vel arbitramenti. l. iiij. §. condēnatū. ff. de re iudi. z cle. pisanis. eo. ti. z que no. bart. in. l. j. §. parni. ff. quod vi aut clam z canoniste in. c. item cum quis. de restit. spoli. z maxime vbi nullitas causatur ex defectu potestatis laudantis vel arbitrantis. ar. no. per gl. sing. in cle. j. de seque. pos. z fruc. Et p hoc etiā pz q nō obstat q hr in. d. l. diē pferre. §. stari. Laus deo.

Summarium super consilio. clxix.

1 Pro significat idem quod nomen.
2 Actio realis quando quesita videtur ex mutuo.
3 Compensatio non fit de non liquido ad liquidum etiam rescripto vice regis abrucij. consi. 169. per totum.
4 Legem tollere non potest inferior principis.
5 Delegatus seu vicem gerens non potest illud quod superior.
6 Rescripta etiam principis supremi non valent si sunt iuri communi contraria.
7 Absens presumitur esse in patria sua.
8 Assertio renunciatiuis verbis facta non probat.
9 Rescripti forma est obseruanda ad vnguem.
10 Actio personalis non queritur per liberam personam.
11 Stipulari seu pacisci alteri potest ex contractu mutui.
12 Specialitates plures simul non possunt concurrere.
13 Indebitum solutum presumitur debitum pro recipiente.
14 Heres iuste ignorat defuncti factum.
15 Scriptura priuata sola literarum comparatione non probat. nume. 18. vsq ad fi. consilij.
16 Scripture priuate que requirantur vt probet illa.
17 Libra auri quibus sit.
19 Scriptura priuata partium aut testamentum subscriptiōe pbat.

Consilium. clxix.

In nomie domini nostri iesu christi. Licet in hac consultatione videat prima facie dicendū q dicta cōpensatio fieri debeat per sententiam dicti domini capitanei seu alterius iudicis de ea cognoscentis de liquido ad nō liquidum: qꝛ vr cōstare de dicto debito dicti Bartholomei vigore dicte scripte: nam dcā scripta iuncta comparatione dictarum literarum: maxime dicte scripte subscriptione trium testium adnotate cōcurrente etiam adminiculo testiū videtur q faciat plenam fidē per ea que habētur in. l. cōparationes. z in autenticis ibi positis. licet enim sit dubiū et varie sint doctorū sñie vtrū sola comparatio literaꝝ faciat plenā fidē: tñ quando habet adminiculū testiū vr clarū q plenam fidez faciat put hr in dictis iuribus in corpore vnde dicte auct. extrahuntur. Itaq pbatū vr q dictus Bar. dictam qtitatē dictoꝝ. cc xx. ducatoꝝ pro dicto maximo z fratrib⁹ receperit: z qnter vr q noīe maxi-

1 mi z fratrū receperit. †Quia illa monosyllaba pro significat idem q nomē per nota. per glo. z doc. in. l. hmōi. in pn. ff. de le. j. z p bar.

2 in. l. j. §. nunciatio. ff. de noui oper. nūc. †z quando pecunia numeratur noīe alterius queritur actio illi cuius noīe numerat. l. certi cōditio. §. si nūmos. ff. si cer. pe. z in. l. j. §. si te rogauero. ff. depositi. et in. l. licet. §. j. ff. de iure do. z in. l. si donaturus. in prin. de condi. ob causam. z in. l. siquis ab alio. in prin. ff. de calumniato. cum sīlibus. Et lz docto. in. d. §. si nūmos cōitervelint eē spāle in mutuo pter frequentiam cōtractus vt vr probare ille tex. tñ alia iura supra adducta idem pbant in alijs obligationibus que recontrahunt: z idē etiam probatur in. l. si procurator. de condi. inde. z in. l. vnica. §. accedit. C. de rei vxo. actio. specialitas autē in mutuo consistit in duobus: quia actio querit etiam ignoranti. z quia actio etiam directa vt probatur in. d. §. si nūmos. z per doc. ibi in alijs autez contractibus vel quasi cōtractibus queritur vtilis actio. l. pe. C. ad exhiben. et queritur secuta ratihabitione put legendo dixi pꝰt Saly. z pōta. d. §. si nūmos. quantū autem ad propositum nō refert queratur actio vtilis: vel directa z vtrū queratur ignoranti vel acceptāti ex quo per dictos fratres maximi vt principales z heredes dicti maximi dicta numeratio ratificetur ex quo petunt dictam qūatitatē pro eis numeratā cōpensari: z sic videtur q ex quo cōstare videtur de debito admitti debeat dicta compensatio maxime stante rescripto principis: nam q principi placet habet vigorem legis. l. j. de consti. princi. z. §. sed qđ principi. institu. de iure natu. gen. et ciui.

3 †His tamē non obstantibus contrarium puto de iure respondendum. constat enim qđ de nō liquido ad liquidum non debeat admitti compensatio. vt. l. fin. C. de compēsa. sed debitum dicte dotis est liquidum cū clare z liquido constet de eo per instrumentum et per dictos Gasparem z Leonardum debitum cōfessatur et debitum dictorum. cc xx. ducatorū non erat nec est liquidum vt inferi⁹ deducetur: ideo cōpensatio admitti non debebat neq debet. Et licet attentari posset qđ vice rex abrucij non potuerit aduersus. d. l.

4 fin. prouidere: †quia inferior a principe non potest. l. superior is tollere. argu. c. cum inferior. de maio. z obe. z. l. formam. C. de offic.

5 pre. afri. z quod per glo. et doc. in. c. fi. de here. lib. vj. †Nec potest vicarius seu vicem gerens regis facere quicquid potest rex p ea que habentur in dictis iuribus. z in. c. ij. de offic. vi. lib. vj. tamen in hoc non facio vim: quia vt arbitror talis allegatio non admitteretur nec forte dicta masciarella vel Michael angelus eius vir auderēt id allegare. Sed presupposita potestate rescribentis videtur etiaz

6 posse attentari dictum rescriptum nō valere: †quia rescripta etiaz regis et principis suppremi non valent si sunt iuri cōmuni contraria. vt. l. rescripta. C. de preci. impe. offe. z in. l. nec dānosa. eo. titul. Presupposita tamen validitate rescripti: quia nec forte talis allegatio admitteretur: nihilominus etiā ex forma rescripti non debz talis compensatio fieri: nam in dicto rescripto continetur q compensatio fiat si intra breue tēpus apparet dictam masciarellam fore debitricem dictorum supplicantium in dicta quantitate dictoruz. cc xx. ducatorū. Sed illud non constitit intra breue temp⁹: nec etiam constat: vt infra deducam: merito dicta compēsatio fieri nō debet. Quod autem non constat dictam masciarellam esse debitricem dictorum supplicantium deducitur ex pluribus. Et primo: qꝛ videtur quod dicta apodissa per quam intenditur pbari dicta numeratio. cc xx. ducatorum: videtur directa ad dictos mercatores de neapoli: et non ad dictos maximum z fratres. Itaq videtur continere quādam confessionem factam dictis Petropaulo Thomasij et Joāni arigni mercatoribus de neapoli. Et videtur facta in ab-

sentia dictorum supplicãtium qui erant ciues aquilani:⁊ qui pre-
7 sumuntur esse tunc temporis in ciuitate aquilana:†qꝛ quis presu-
mitur esse in patria sua:vt not.Bart.in.l.is potest.ff.de acqui.he-
re.⁊ facit.l.fi.C.de prescrip.lon.temp.Confessio autez facta absen
te parte non probat.l.certum.§.siquis absente.ff.de confes.⁊.l.fin.
cum sua gloss.ff.de interro.ac.Ideo dato sine preiudicio veritatis
ꝙ dicta apocha seu scripta manu dicti Bartho.facta probaret in
fauorem dictorum mercatorum de neapoli:tamen videtur ꝙ non
probet in fauorem dicti maximi ⁊ fratrum.Item ⁊ secũdo non vi-
deo probatũ nec deductum ꝙ dicta masciarella sit heres dicti bar
tho.que probatio est necessaria vt dicta masciarella sit debitrix di
ctorum.ccxx.ducatorum solutorum dicto Bartho.vt de se est no-
tissimum.Item ⁊ tertio potest attẽtari ꝙ dicti supplicãtes nõ pro
bauerint se esse fratres ⁊ heredes dicti maximi ꝙ est necessariũ ad
docendũ ꝙ ipsi sint creditores de.ꝗtitate dictoꝝ.ccxx.ducatoꝝ.
8 †Et lꝫ in instr̃o ꝓmissionis dicte dotis asserãtur heredes⁊ fratres
dicti maximi:tñ dicta assertio fuerit facta ꝑ verba enũciatiua que
non ꝓbant nisi principalr̃ sint ꝑpter se ꝓlata:vt hr̃ in.l.ex hac scri
ptura.ff.de dona.⁊ in.l.ex his verbis.C.de testa.mi.⁊ in.l.non nu-
dis.C.de proba.Et lꝫ predicta duo forte possint de facili ꝓbari:tñ
satis videtur esse ꝙ non sint breui tp̃e ꝓbata:put regrebãt ex for-
9 ma dicti rescripti:†cuius forma erat diligẽter obseruanda.c.cum
dilecta.de rescrip.⁊.c.cũ olim.de offi.dele.⁊.l.diligenter.ff.manda.
et tãtofortius:qꝛ rescriptũ erat contra ius.ergo hoc respectu odio
sum ⁊ restringendũ.arg.l.ius singulare.⁊.l.qđ vo contra.de legi.⁊
c.que a iure cõi exorbitant.de reg.iur.in.vj.cũ si.Itẽ quarto nõ vi-
detur expeditũ ꝙ dato sine p̃iudicio ꝙ oĩa p̃dicta ꝓbent cõpetat
aliqua actio pro dictis.ccxx.ducatis heredibꝰ ⁊ fratribꝰ dicti ma-
ximi:qꝛ actus fuit celebratus cũ dictis mercatoribus de neapoli:⁊
cũ mercatoribus de medicis ⁊ nihil fuit gestũ cum dicto maximo ⁊
10 fratribus.†⁊ per liberã ꝑsonã regulariter nõ q̃rit̃ actio ꝑsonalis al
teri.vt.l.possessio.§.⁊ si possessio.ff.de acq.pos.⁊ in.l.j.C.ꝑ quas ꝑ
11 so.no.acqui.†Nec potest quis alteri pacisci vel stipulari.l.stipula
latio ista.§.alteri.ff.de vb.ob.⁊.l.si tibi.⁊.milia.alias.l.q̃dam.§. si
paciscat̃.⁊.§.si pactus.ff.de pac.ideo si tibi mutuo noĩe meo vl̃ sim
plr̃ ⁊ paciscor reddi alteri ꝗtitatẽ mutuatã nõ q̃rit̃ actio illi ꝑ d̃cã
iura.⁊ sentit glo.in.l.singularia.ff.si.cer.pe.ibi dũ dicit dũmõ noĩe
suo ꝯhat̃.Et illa vba pro maximo ⁊ fratribꝰ pñt intelligi.i.vt der̃
maximo ⁊ fratribus:⁊sic conuertantur in eoꝝ vtilitatẽ.facit.l.siqs
pro redẽptione.in prin.C.de dona.⁊ dictio pro denotat modũ:vt
no.Bar.in.l.lucius titius.§.ad te.ff.de leg.ij.⁊ in.l.quibus diebꝰ.
§.termilius.ff.de condi.⁊ demõ.Et sic dicta vba vident̃ posse veri
ficari si fuissent nũerata dicto Bartho.vt ipse daret dicto maxiõ ⁊
fratribus:nã tunc pro eis fuisset recepta dicta ꝗtitas.Item dato
ꝙ dicti mercatores neapolitani fecissent numerari dictam ꝗtita-
tẽ dicto Bartho.noĩe dictoꝝ maximi ⁊ fratrum ex quo ipsi actua-
liter nõ numerarunt:sed fecerunt per alios eoꝝ nomine numerari
non videtur iste casus exceptatꝰ a regula ꝙ per alios actio alteri
queratur.lꝫ enim dicta regula dictãs ꝙ ꝑ liberã ꝑsonã alteri actio
non queritur:fallat qñ quis alieno noĩe numerat saltem ex causa
12 mutui per.d.§.qui nũmos.†Tamẽ cũ dictus casus ⁊ siles sint ex-
orbitantes a regula nõ videntur trahẽdi ad ꝯñas.Ideo nõ vident̃
trahendi ad casum qñ quis numerat nomine alterius qui intẽdit
alterius nomine mutuare cum tunc concurrerent plures speciali-
tes ⁊ plures specialitates regulariter non cõcurrant.l.j.C.de do-
tis promis.Sexto sunt animaduertenda verba dicte scripte ibi li-
quali me hãno pagato per maximo ⁊c.que verba videntur signifi-
care qđ dicti.ccxx.ducati non fuerunt numerati animo obligandi
dictũ Bartho.sed animo sibi soluendi debitum dicti maximi:quia
illa verba me hãno pagato videntur significare solutionem nõ mu
tuum vel alium contractum obligatoriũ:quia soluere vulgarizat̃
pagare.Et consequenter dicta scripta dato ꝙ esset confessata vel
aliter probaret verba in ea contenta non propterea probat dictuꝫ
Bartho.esse debitorẽ dicte quantitatis:sed potius probaret di-
ctam quantitatẽ fuisse sibi solutam ⁊ solutio presupponit obliga-
tionem.ar.l.decem.de verb.obliga.⁊ in toto tit.ff.⁊.C.de solutio.
et si dicatur qđ dictus maximus ⁊ fratres non erant debitores di-
cti Bartho.⁊ si non erant debitores competeret repetitio per con
ditionem indebiti ⁊ resultaret obligatio ad reddẽdũ dictos.ccxx.
13 ducatos.†Respondetur ꝙ nõ apparet ꝙ fuerit solutum indebi-
tum ⁊ quando aliquid soluitur tanꝗ̃ debitum presumptio est pro
recipiente.s.ꝙ sit solutum debitum:vt est tex.in.l.cum de indebi-
to.ff.de probatio.Nec obst.si dicatur hoc procedit nisi quis nega-
uerit solutionem quo casu probata solutione incumbit onus pro
bandi dicenti debitum esse solutum vt est expressum in.d.l.cum de
indebito:qꝛ respondetur ꝙ.d.l.cum de indebito loquitur quando
14 ille qui accepit negauit se accepisse qui meretur penam mẽdaciȷ̃:†
nos loquimur in herede qui pretendit iustam ignorantiam.l. qui
in alterius.ff.de regu.iur.⁊ in.c.cũ quis in ius.eo.titu.lib.vj.iđ ces-
sat absurditas in qua fundat̃ tex.d.l.cum de indebito.Item tex.d.
l.loquit̃ qñ agitur de indebito soluto:⁊ sic qñ allegat̃ id qđ solutuꝫ
fuit fuisse indebitũ:sed in casu nr̃o pro parte supplicãtiũ non dice

bat̃ fuisse solutũ indebitũ:sed dictũ Bartho.fuisse debitorẽ in di-
ctis.ccxx.ducatis vigore dicte scripte.lꝫ dicta masciarella negaret
se debitricẽ nõ videntur ꝑpterea militare verba.d.l.cum de inde-
bito.Et insuper dato ꝙ dicte masciarelle incumberet onus probã
di ꝙ dicti.ccxx.ducati fuerint debiti dicto Bartho.non propter-
ea est liquidum ꝙ ipsa esset debitrix:ex quo non est sibi assignatus
terminus ad probandum.Et de hoc an fuerit debitum vel indebi
tum non est cognitum nec aliquo modo in causa deductum.Et de
non liquido non fit compensatio per.d.l.fin.C.de compensa.Po-
stremo videtur dicẽdum ꝙ dicta numeratio dictorum.ccxx.duca-
15 torũ non sit plene probata:†qꝛ constat ꝙ scriptura priuata de se
non probat:⁊ ad cõparationem literarum nõ debet deueniri nisi
in subsidium.⁊ in autentico de instru.cau.⁊ fi.§.vt autem ibi nõ ha
bentem aliã fidem.⁊.§.siquis igitur.⁊.§.si vero tale.ꝑut dicit bal.
in autentica sed nouo iure.C.si cer.pe.⁊ Ange.in.d.l.comparatio
16 nes.†⁊ propterea anteꝗ̃ deueniatur ad cõparationẽ literarũ de-
bet petens eam fieri:iurare se nõ habere aliam ꝓbationem fꝫ bal.
in.d.l.comparationes.qui subdit ꝙ si non iurat comparatio ẽ ipo
iure nulla.Sed non presupponitur ꝙ fuerit prestitum dictum iu-
ramentum merito si non est iuratum comparatio nõ releuat.Itẽ
vt fiat valida comparatio debet esse solẽnis scriptura ad quam fit
comparatio:dicit Bald.in.d.auct.sed nouo iure col.iiij.¶Itẽ an
ge.in.d.l.comparationes.ij.col.idem tenens dicit ꝙ vt sit locus cõ
parationi literarum oportet ꝙ scriptura ad quam habeat solem-
nitatem legis si.⁊ auct.ibi posita.C.si cer.pe.⁊ similiter Bart.in.d.
auť.⁊ si contractus.C.de fide instru.in vlti.col.dicit ꝙ debent ad-
esse tot testes quot notantur in.l.fi.⁊ in auct.ibi posita si cer.pet.⁊
glo.in.d.auť.⁊ si contractus id repetit secũdũ eũ.⁊ in.d.auť.lꝫ no-
uo iure posita super.d.l.fi.deciditur ꝙ scriptura priuata excedens
libram auri debet habere subscriptionem trium testium:ideo si nõ
habet subscriptionem trium testium non est solẽnis:ideo non ẽ ta
lis scriptura ad quam debeat fieri comparatio literarum secundũ
dictam theoricam Bart.Bald.⁊ Ange.sed dicta scriptura ꝗ̃ pro-
ducitur ad probationem dicte solutionis non habet subscriptio-
nem alicuius testis:ideo cõparatio literarum non releuat secundũ
dictam theoricam.est enim scriptura ad quam fit comparatio vt
declarant doc.maxime Bald. et Ange.in.d.l. comparationes.et
17 auct.ibi positis et excedit libram auri.†Bart.enim vult in.d.auť.
sed nouo iure ꝙ centum floreni excedant libram auri.Et aurei le-
gales septuagintaduo faciunt vnam libram.vt.C.de su.⁊ archa.li.
18 x.l.quotiẽs.⁊ not.glo.in.l.fi.ff.de in ius vocan.†Item sola compa
ratio literarum non facit plenam fidem.d.auť.⁊ si contractus ꝑut
doc.cõmuniter concordant in.d.l.comparationes.⁊.d.autentica
et si contractus nisi habeat subscriptionem testium ⁊ vtriusꝗ̃ par
tis:prout not.Bar.in dictis iuribus per.l.scripturas.C.qui po-
tio.in pig.ha.ꝙ non contingit in casu nostro:alias vt faciat ple-
nam fidem debent concurrere testes saltem duo deponentes scri-
pturam esse illius cuius manu dicitur esse scripta vt dicit Bart.in
d.auť.⁊ si contractus.Itẽ Ang.in.d.l.cõparationes dicit ꝙ priua
ta scriptura ex qua fit comparatio debꝫ habere subscriptionẽ triũ
testiũ ⁊ iuuari ꝓbatione saltẽ duoꝝ testiũ ꝑut hoc dicit in summa-
rio ⁊ in notabili similiter ibi bal.in casus positione:⁊ in tertio no-
tabili requiri ꝙ scriptura ex qua habeat subscriptionem triũ te-
stiũ ⁊ testes deponãt fuisse presentes subscriptionibꝰ.idẽ vult Ra-
pha.ibi in summario dicens ꝑ duos ex eis subscriptis:⁊ sic Bald.
ang..⁊ Raph.intelligunt illũ tex.dũ dicit ⁊ prius literis eoꝝ fides
iponat̃ vel quibusdã ex ipsis hoc deponẽtibꝰ siue cũctꝫ siue oĩo duo
bus ex hisꝗ̃ scriptura ex qua fit comparatio debeat probari per te
stes subscriptos ipsi scripture qui deponant ꝙ ipsi fecerunt dictas
subscriptiones:prout ⁊ supradicta verba illius litere aperte satis
19 idem volunt.†Et idem ipse Ange.in.d.l.comparationes.in.iiij.
col.dicit qđ si scriptura non habet subscriptionem partiuꝫ ⁊ testiũ
comparatio non facit plenam fidem sine adminiculo testiuꝫ depo
nentium de veritate negotiȷ̃.Solum ergo adminiculum testiũ per
se ⁊ sola comparatio per se non imponit scripture ad quam plena
riam fidem:sed comparatio vna cum adiumẽto testiũ secundũ eũ:
et sic aperte vult ꝙ testes iuuantes comparationem literarum de-
beant deponere de veritate non de credulitate prout deponunt te
stes qui dicunt se recognoscere scripturam.Item Bald.in.d.auct.
sed nouo iure.loquens de scriptura ad quam fit comparatio dicit
qđ non sufficiũt deponere testes se fuisse presentes dicte scripte ꝗ̃
producitur ad probandũ:quia possunt decipi fm̃ eũ ibi in.iiij.col.
Item idem ibi Bald.in.ij.col.dicit ꝙ si testes fuerunt presentes in
in actu scribendi non in actu numeratiõis:duo sunt necessaria.vꝫ
ꝙ testes deponãt ꝙ scriptura illius cuiꝰ manu asseritur scripta et
cũ testibꝰ concurrat cõparatio lr̃aꝝ vt in corpore in.§.sed ⁊ siquis.
aut itaꝗ̃ si testes nõ viuunt talis scriptura priuata non potest cõ-
paratiõe iuuari:vt ibi no.glo.que incipit causam vocat fm̃ eundẽ
Bal.Ex quibꝰ.s.recensitis apte deducit̃ ꝙ dicta scriptura ꝑuata
ꝑ quã volũt dicti supplicãtes ꝓbare debitũ ꝗ̃ ꝑ doc.appellat̃ scri-
ptura ad quã fit ꝯpatio nõ facit vllo pacto plenã fidẽ:lꝫ videat̃ iu-
uari ꝯpatiõe lr̃aꝝ ⁊ adminiculo testiũ deponẽtiũ ꝙ recognoscunt
scripturam

scripturam dicti Bartho. Nam dicta cōparatio literarū patitur plures defectus tam circa scripturā ad quam: q̄ circa scripturā de qua: nam scriptura ad quam prout est illa de qua fit mentio in supplicatione nō habet subscriptionem testiū: prout requiritur cū excedat libram auri: 7 sic non fit solēnis prout requiritur ad cōparationē literarū ꝑut volūt doc. s̄. relati. Itē dicta scriptura nō iuuatur depositione aliquorum testiū deponentiū se fuisse presentes dicta scriptura prout requiritur: vt volunt glo. 7 Bald. supra ꝓxime relati per dictum. §. sed et siquis aut. Item dicta cōparatio literarū patitur defectū ex parte scripture ex qua fit comparatio ꝑut sunt scripture ꝓducte ad ostendēdū q̄ scriptura de qua in supplicatiōe fuerit scripta manu dicti Bartho. nam vna ex dictis scripturis nō habet subscriptionem triū testium: prout requiritur. vt. d. l. comparationes 7 alia que habet subscriptionē trium testium nō hȝ adminiculum testiū: q2 dicte subscriptiones testium non probant fuisse facte manibus illorum testium: nec est facta comparatio literarū ipsarum subscriptionum prout allegatum ex predictis requiritur vt probat tex. in. d. l. comparationes: 7 volūt doc. ibi. Et sic ex multis deducitur q̄ debitum dicti olim Bartho. non ꝓbatur 7 successiue q̄ non probatur dictā masciarellam esse debitricē dictorū supplicantium: 7 ꝯsequenter non esse faciendam dictā compensationē: 7 ita intrepide ꝯcludendum arbitror per supradicta. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. clxx.

1 ☞ Confessio dotis recepte per maritū facta positionibus procuratoris: quando preiudicat heredibus vxoris a quibus maritus petebat tertiam partem eiusdem dotis quā lucratur ex forma statuti perusij premoriente vxore. numero. 3. ꝑ totū ꝯsilium.
2 Confessio debet esse certa et ꝯcludens vt releuet.
4 Alternatiuam sufficit in altera ꝑte esse verā ad illius veritatem.
5 Confessio alternatiua non prodest magis in vna ꝑte q̄ in alia.
6 Negans non nititur ex positione negata.
7 Confessio pro parte acceptari nō pōt 7 pro parte recusari.

¶ Consilium. clxx.

Repetito diuino numie.

1 ¶ † Licet posset instari pro parte heredū ser Joānis agentiū contra decisionem factam in consilio: q2 per dicta capitula videtur confessata dicta dos pro parte reorum: 7 sic videatur esse locus statuto disponenti quod maritus lucretur dimidiā dotis ex quo non repetitur in capitulis illa qualitas asserte dotis. Quia capitula sint penitus separata a dictis exceptionibus non solū respectu diuersarū orationū: sed etiā respectu diuersorū temporū iuxta nota. ꝑ Bar. in l. repetendis. ff. de leg. iij. 7 in. l. iiij. §. eritq3 dn̄a. ff. vi bo. rap. 7 facit q̄ habetur ꝑ gl. in. §. itē lapilli insti. de rerū diui. Et ea que dn̄r in cōsilio circa ineptitudinē libelli videnṫ tolli 7 posse remoueri vigore dicti statuti disponētis q̄ pro dote possit ꝓcedi sine strepitu 7 figura iudicij 7 qn̄ ꝓceditur sine figura iudicij nō requiritur aptitudo libelli: vt habeṫ in cle. sepe. extra de re iudi. 7 per Bar. i extrauagā. ad repriméda in verbo figura. Tamen his non obstantibus videtur q̄ dicta cōfessio facta in dictis capitulis nullo pacto obstet decisioni supra facte in cōsilio. Nā per dicta capitula non asseritur q̄ dicti fratres aliquid promiserint dicto ser Joāni: q2 verba capitulorū non important. Nā stant hec simul qd ipsi soluerent pro dote seu parte dotis: licet non essent obligati ad ea que soluerunt 7 lōge fortius qd non essent obligati ad aliud q̄ ad ea que soluerunt.

2 † Et confessio ꝑut 7 quelibet alia probatio debet esse certa 7 cōcludens vt releuet. vt. l. certū in princi. ff. de confes. 7. l. nō hoc. C. vnde legi. 7. c. in ꝑsentia extra de probatio. cū multis similibus. 7 insuper dato q̄ ipsi fratres probarentur fuisse obligati vigore dicte confessionis: 3 † tamen' si dicti heredes ser Joannis acceptant dictā cōfessionem: 7 sic q̄ dictus ser Joannes receperit a dictis fratribus pecuniā res 7 bōa infrascripta in dictis capitulis ꝑ dote seu ꝑte dotis tunc ipsi heredes ser Joannis tenentur stare confessioni ꝑ eos acceptate. Et sic si qua obligatio precesserit probatur sublata vigore solutionis: quia solutione eius qd debetur omnis tollitur obligatio. institu. quibus mo. tolli. obl. in principio. Et ex quo dicta capitula 4 alternatiue loquuntur: † 7 ad veritatem alternatiue sufficit alteram partem esse veram in regula in alternatiuis. in. vj. 7 in. l. si heredi plures. ff. de conditio. institu. 7. l. si is qui ducenta. §. vtrum. ff. de rebus dubijs. ideo verificatur dicta cōfessio etiam si dictus ser Joannes recepisset dictas res in capitulis descriptas pro integra 5 dote. † Nec possunt dicti eius heredes se fundare in vna parte confessiōis alternatiue facte magis q̄ in alia: quia probatio dubia nō releuat probantem. d. l. certum. 7. d. c. in presentia cum simi. 7. l. duo sunt titij. ff. de testamen. tut. cū ꝯcor. Et propterea si dicti heredes ser Joannis volunt niti ex dicta confessione non possunt ꝑpterea aliquid petere aduersus dictos fratres: quia si lucrantur dimidiā dicte dotis solute illam habent penes se 7 consequenter non possent ab alijs repetere ipam quam penes se habent: quinimmo ipsi vt heredes ser Joannis tenerentur restituere dictis fratribus dimidiam bonorum que habuit dictus ser Joannes pro dicta dote

si dicti fratres sunt heredes dicte domine mariote ꝑut arbitror q̄ sint: quia maritus 7 eius heredes tenenṫ solu. mat. dotē restituere vxori vel eius heredibus. l. ij. in prin. cū mille si. ff. solu. ma. ꝑpterea dimidiā dotis recepte tenerentur dicti heredes ser Joannis restituere dictis heredibus mariote: licet de hoc ad pn̄s nō agatur. Jō super hoc non insisto. s. qd dicti heredes ser Joānis teneanṫ dictis fratribus heredibus marioti. Si nauṫ dicti heredes ser Joānis negant dicta capitula. 7 sic dictum ser Joannem recepisse dicta bona in capitulis descripta non possunt niti ex ipsa confessione. † Quia

6 ex positione negata non potest negans se niti. arg. regule ex eo qd in. vj. 7. l. post legatum in principio. ff. de his quibus vt indig. vbi Barto. hoc not. qui etiam idem not. in. l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acqui. possessio. 7 cōmuniter omnes tenent.

7 † Nec pōt confessio pro parte acceptari 7 pro parte recusari. arg. l. neminem cum simi. ff. de leg. ij. 7 no. Bar. in. l. aurelio. §. idez quesijt. ff. de lib. leg. Et per consequens in oēm euentum dicta capitula nullatenꝰ releuant dictos agētes. Et maxime quia in dictis capitulis nulla mentio fit de trecentis flore. quorum trecentorū dimidia petitur in libello dictorum agentium 7 ꝯꝑiter dicta confessio nullatenꝰ cōcludit ad q̄titatē petitā. Et hec meo iudicio sunt luce meridiana clariora. Ideo non oporteret insistere vtrum dictum statutum dictans q̄ in causa dotis ꝓcedatur sine strepitu 7 figura iudicij militet in casu isto: quia siue militet siue non predicta procedūt: q2 predicta respicinnt merita cause non procedendi modū: tamē si oporteret in illo insistere probabiliter teneri posset quod non militet in casu nostro: quia illud statutū videṫ q̄ sit exorbitās a iure cōmuni. Et qui se fundat in iure exorbitanti debet ꝓbare q̄ verificentur verba ipsius iuris seu statuti exorbitantis prout no. Jo. an. in. c. j. de homi. lib. vj. quē refert 7 sequitur bal. in. l. si quis non dicam rapere. C. de epi. 7 cle. ad idem qd no. glo. 7 doc. post eam. in cle. fin. de rescrip. Ad hoc etiam. l. diuus. ff. de mili. testa. 7 que ibi no Barto. 7 Bal. notant etiā moder. legentes in. l. si quis maior. C. de trāsac. ideo dictum statutum qd loquitur vbi quis peteret dotem sibi promissam vel vbi pro repetitione dotis ageretur non verificatur nisi probetur dotem fuisse promissam vel ageretur pro repetitione dotis. Sed constat q̄ in hac causa non agitur de repetitione dotis sȝ de dotis petitione que ꝑsupponitur non soluta. arg. l. vbam reddendi. ff. de verb. signi. 7 quod not. glosella interlinearis in vbo petatur in rubrica. ff. si cer. pe. 7 in rubrica. ff. so. matri. Item non ꝓbatur dotem fuisse promissam dicto ser Joanni: ideo non videtur verificari vba dicti statuti. Ideo cessare videtur dispositio. d. l. municipalis per predicta. Et quia vbi cessant verba legis cessat. l. dispositio. l. iiij. §. pretor ait vbi sicu. totiens. ff. de dam. infec. 7. l. ita autem in princi. ff. de administra. tuto. 7. l. si seruum. §. non dixit pretor. ff. de acquiren. heredi. Remanet ergo conclusio suprafacta in suprascripto consilio non obstantibus dictis capitulis. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. clxxj.

1 ☞ Cōfines 7 termi antiqui instrō designati q̄ ꝑualeant qbusdā nouis probationibus que aliter demōstrāt cōfinia. ꝑ totū cōsi.
2 Territorium 7 preberium quid significent.
3 Confines seu termi vnius loci non trahūtur ad alium locū. nu. 15.
4 Instrm̄ nō pōt facere notarius nisi de his que corā eo 7 testibus facta sunt etiam tempore instrumēti.
5 Instrm̄ publicū de se nō probat nisi testibus adhibitis in illo.
6 Instrō referēti se ad aliud nō creditur nisi fiat iudicis auctoritate.
7 Proprietas cum possessione nihil habet cōe.
8 Antiqua facta probantur minus plene.
9 Instrīs antiquis creditur licet nō cōstet de literis notariatus qui illud confecerit.
10 Libris repertis sub custodia publica datur plena fides etiā vbi agitur de magno preiudicio.
11 Scripturȝ descriptȝ i lapidibꝰ seu colūnis lȝ nō adsit auctor credit.
12 Possessio seu quasi necessario proprietatem non infert tamen dominij presumptionem operatur.
13 Possessionem continuasse presumitur q semel possedit.
14 Argui licet a solitis 7 cōiter accidentibus.
16 Mens loquentis declaratur ex prefationibus.

¶ Consilium. clxxj.

In noie domini nostri iesu xpi.

1 † Vr̄ in hac ꝯsultatiōe ꝑma facie dicendū q̄ dictū instrȝ i quo vniuersitas castri fichini facit magnū fundamētū nō releuet in aliq̄ dictū cōe fichini ex pluribꝰ. Et prio q2 in eo sūt descripti ꝯfines ꝑberij fichini: † 7 aliud vr̄ eē ꝑberiū fichini: aliud territoriū fichini: q2 ꝑberiū significare vr̄ ius eccl'iasticū eccl'ie ad q̄ loca se extēdit: castrū aūt ꝯfines ipsiꝰ respicit tpalia 7 ꝯfines significāt vsq3 ad q̄ loca se extēdat territoriū 7 iurisditio in tpalibꝰ: ꝑut als differt diocesis epi vniꝰ ciuitatȝ 7 territorium eiusdem ciuitatis. sepe enim videmus quod episcopus vnius ciuitatis habet suā iurisditionē 7 fines sue diocesis in territorio alteriꝰ ciuitatis. ꝑut contingit in territorio nr̄o perusino. Nam diocesis Perusina 7 diocesis eugubina capiunt de nostro territorio

2

3 † Ita etiā cōtingit in preberijs ita qḋ non sequitur preberiū fichi-ni hȝ istos cōfines: ergo ꝛ castrum fichini seu eius territoriū hȝ eos-dem cōfines: nō eñ est probatio cōcludens prout requiritur ꝙ ꝓ-bet. c. in presentia de ꝓbatio. l. nō hoc. C. vnde legiti. cū similibus. ꝙ etiam ex alio videtur deduci: qꝛ cōfinatur preberiū fichini castri falcis: castri vrbetani ꝛ castri vetoli. Et sic vnū preberium quatuoꝛ ca strorum. Ita ꝙ dato ꝙ dicti cōfines etiā respicerent territoria ipo rum castroꝝ non propterea videtur inferri ꝙ territorium fichini se extendat ad omnes dictos ꝯfines. Ita ꝙ non est mirum si homi nes de sancto casiano aliquos ex cōfinibus descriptis in instrumē to predicto esse confines territorij castri fichini ꝛ aliquos ex eisdeȝ confinibus negant esse confines dicti territorij. Ex alio ꝛ sic tertio videtur qḋ dictum instrm̄ non releuet in aliquo dictum cōmune fi chini: quia dictum instrm̄ non attestatur aliquid fuisse gestum in

4 presentia ipsius notarij: † ꝛ notarius nō pōt cōficere instrm̄ publi cum nisi de his que corā eo ꝛ testibus instrumētarijs gesta fuerūt: prout voluit Bal. in rubrica. C. de fide instru. col. vij. ver. sed nūqd notarius. Nec pōt cōficere instrm̄ nisi de his que tunc. s. tpe instru-mēti geruntur per ptes seu per ptē si actus ad vnū solum pertinet. ar. l. iij. §. diuus. ff. de testi. ꝓut voluit Bar. in auť. si quis in aliquo. C. de eden. Et idem voluit Inno. in. c. quoniā cōtra falsam de ꝓba tio. prout refert Bal. in. d. auten. si quis in aliquo. idē volens ꝙ et voluerunt ibi Jaco. but. Saly. c. Rapha. fulgo. ꝛ Pau. de cast. Ad hoc etiā ꝙ per Barto. in. l. singularia circa fi. ff. si cer. peta. ꝛ ꝙ per glo. Bar. Bal. ꝛ doc. in. l. si ex cautione. C. de nō nume. pecu. Et ꝙ per Bal. in. l. cū precibus. C. de proba. ꝛ ꝙ per Bar. in. l. j. C. de fid. instru. ꝛ iure haste fi. lib. x. ꝛ per Inno. in. c. albericus de testi. Cum itaqꝫ tunc non fuerint inter partes hoc est inter castrū fichini: ꝛ ca strum sancti casiani positi fines non potuit notarius de finibus cō

5 ficere instrumentū. † Itē ꝛ quarto dictum instrumentum ꝙ osten-ditur nō habet testes descriptos in instrumēto ꝓut requiritur vt ꝑ glo. in. l. generali de tabu. lib. x. Quinto allegatur pro parte castri sancti casiani ꝙ dicta descriptio cōfinium verisimiliter fuit facta ꝑ homines vrbis veteris ex quo in eius archiuio publico dictum in strumentum reperitur ꝛ castrum sancti casiani non erat de comita tu seu iurisdictione vrbis veteris: prout erat castrum fichini. Ita ꝙ intererat ciuitatis vrbis veteris ampliare territoriuȝ fichini vt in consequentiam ampliaretur territorium ciuitatis ꝛ ꝓpterea de trahendum est de fide dicti instrumenti. Sexto ex alio videtur qḋ

6 dictum instrumentum non probet qꝛ non est originale. † Sed exē plum faciens mentionē de alio instrumēto. Et exēplo seu trāsum-pto non creditur. d. auten. si quis in aliquo nisi fiat cū auctoritate. iudicis vt ibi habetur ꝛ in. c. cum. p. tabellio de fide instrumentorū que iudicis auctoritas non interuenit: nec interuenerunt alia que habēt interuenire qñ instrm̄ exemplatur de quibus in iuribus pal legatis. Ultimo aduersus dictum instrm̄ adduci pōt ꝙ non appa-ret ꝙ conficiens instrm̄ fuerit notarius: ꝛ similiter nō apparet qḋ ille qui exēplauit fuerit notarius. Et sic videtur deficere ꝑncipale fundamentū dicti castri fichini. Accedat ad predicta ꝙ not. glo. in l. cum aliquis. C. de iure delibe. dicens ꝙ instrm̄ inter alios cōfectū non probat fines territoriorū ꝙ ꝛ firmant ibi Bar. ꝛ Ange. ꝛ idem ibi firmant Bal. Saly. ꝛ Pau. de ca. si est vnum instrm̄. secus dicen tes si sunt plura instr̄a. Alia aūt que deducuntur respiciunt quasi possessionē: nō aūt ꝓprietatem iurisdictionis ꝛ territorij de qua vt

7 arbitroꝛ agitur. †. Et nihil cōe hȝ ꝓprietas cum possessione. l. na-

8 turaliter. §. nihil cōe. ff. de acq. pos. ¶ † His tñ nō obstantibus cō trarium puto de iure respondendū vȝ ꝙ dictū castrum fichini de-beat obtinere in hac cā. Nam dictū instrm̄ est antiquissimū ꝛ in fa-ctis multum antiquis admittuntur probatiōes minus plene per ea que habētur per Inno. ꝛ docto. in. c. quid per nouale. ꝛ in. c. sup quibusdā de verbo. signi. ꝛ per doc. in. l. hoc iure. §. ductus aque. ff. de aqua quoti. ꝛ esti. ꝛ in. l. ij. §. idē labeo. de aqua plu. arcen. ꝛ per Archi. in canone inter. xv. q. iij. ꝛ glo. ꝛ doc. in. c. j. de ꝑscrip. lib. vj. ꝛ per doc. in. l. si arbiter. ff. de proba. ꝛ in. c. veniens. de verbo. sig. in vj. ꝛ in. c. cum cām. de ꝓba. ꝛ per glo. ꝛ Ange. in. l. atqꝫ natura. §. q

9 me absente. ff. de neg. ge. † ꝛ aliquid per Bal. in auten. quas actio-nes in fi. C. de sac. san. eccl. Ubi dicit ꝙ in instrumētis antiquissimis nō est necesse probare ꝙ ille qui confecit instrumētū fuerit notarius: quia ex ipso actu ita antiquo oritur presumptio ꝙ fuerit notarius prout asseritur in instr̄o vt no. per Inno. in. d. c. veniens. ꝛ ꝑ Spe cu. in ti. de proba. §. j. ꝛ idem voluit Jo. an. in addi. Spe. in. ti. de in stru. edi. §. restat. ver. ꝛ scias. Et sir. Bal. in. l. cōparationes. C. de fi de instru. in pe. col. ver. sed hic dubitatur dicit ꝙ ꝓpter distantiam loci ꝛ ꝓpter tpis antiquitatem creditur instr̄is: lȝ aliter non cōstet de notariatu illoꝝ qui instr̄a fecerunt. Et ibi etiaȝ idē voluit Gui. de cu. de quo etiam per Jo. an. in addi. Spe. in. d. §. restat. v. illud autem. ꝛ quod habetur in. l. si qua per calūniam. C. de episco. ꝛ cler. licet in factis non antiquis. secus esset dicendū vt habet in dictis iuribus. ꝛ per Inno. ꝛ docto. in. c. j. de fide instru. ꝛ Bar. in. l. barba rius. ff. de offi. ꝑto. Et ideo cum agatur de facto antiquissimo non exigitur exacta probatio. Et maxime in ꝓbandis cōfinibus. vt est tex. ꝛ ibi per glo. ꝛ doc. in. d. c. cum cām que vertitur de ꝓbationi. ꝛ

in. l. in finalibus. ff. de fide instru. fines enim antiqui licȝ non appa reat qs immiserit: ꝛ sic lȝ nō appeat ꝙ sint autētice impositi nihilo nus alio nō doc. ꝓbāt. alr̄s eñ nō possent de facili terminari qōnes cōfiniū si requirerent exacte ꝓbationes. Et ideo vr̄ ꝙ dictū instrm̄ repertum in publico archiuio quo ad cōfines territorij cū sit anti-

10 quissimum ꝓbet cōfines in eo descriptos. † libris eñ reptis sub cu stodia publica datur plena fides etiā vbi agitur de magno ꝑiudi-cio. vt in auť. ad hec. C. de fide instru. ꝛ no. gl. in. d. c. cum cām addu cens canoneȝ peruenit. xx. q. j. ꝛ. §. illud in auten. de his qui ingre. ad appellan. adducens etiā plura alia iura. Ad hoc etiā quod no. per glo. in. l. ij. §. exactis in ver. pro rostris. ff. de orig. iur. ꝙ ꝛ volūt Host. ꝛ Jo. an. in. d. c. cum cām. ꝛ cōiter teneť. Nec requiritur ꝙ alr̄s sit autētica vt habetur in dictis locis. Et maxime in istis terminis in quibus de se est difficillima ꝓbatio. Et censetur agi de paruo ꝑ-iudicio: vbi agitur de finibus diocesum seu territorioꝝ: ꝓut volunt doc. maxime Inno. ꝛ Panoꝛ. in. d. c. cū cām. vbi etiam hr̄ per doct.

11 post glo. ibi qḋ creditur scripturis non autenticis. † Et inter cete ra dicūt ꝙ creditur scripturis descriptis in lapidibus seu colūnis in quibus nō adest solēnitas ꝛ auctoꝛ ignoratur multo ergo forti⁹ credendū est scripture antiqssime reperte in archiuio publico. Et maxime cū adiuuetur ꝯfessiōe aduersarij ꝙ vera est maioꝛ pars cō finium qui sunt descripti in dicto instrumēto. Ita qḋ est verisimile prout continet veritatē in illis cōfinibus cōfessatis: ꝛ ꝙ sunt confi-nes territorij castri fichini. Ita etiā veritatē cōtineat in alijs confi-nibus de quibus vertiť controuersia. Et ꝙ sint ꝯfines territorij sal tem cōcurrente adminiculo quasi possessionis que resultat ex illis actibus qui ꝑsupponuntur in themate. Nā denunciatio maleficio rum facta per dictos baiulos cōmunis fichini ꝛ condēnatio facta per iudiceȝ ꝛ exactio penarū sunt actus iurisditionales ꝛ designāt territorium ꝙ dicitur a terrendo. ff. de vbo. significa. l. pupillus. §. territorium dicens qḋ territoriū est vniuersitas agroꝝ intra fines cuiusqꝫ ciuitatis ꝙ ab eo dictum quidā aiunt ꝙ magistratus eius loci inter eos fines terrendi ius habēt: vnde cum dicti actus iuris-ditionales sint gesti ꝙplurimi per plures annos etiā in homines dicti castri sancti Casiani demonstratur ꝙ dictum castrum fichini

12 fuit in quasi possessione dicti territorij. † Et licet quasi possessio nō inferat ꝓprietatem necessario p. d. §. nihil cōmune tamē inducit quandam presumptionem: qꝛ qui possidet ꝑsumitur dñs vt ꝑ In-no. in. c. olim de priui. ꝛ ꝑ Inno. ꝛ Ponta. in rubrica de no. ope. nū. ꝛ facit. l. sicuti. §. si querať si seruitu. vendi. ꝛ qḋ habetur in. l. j. ff. fa.

13 hercis. † Et qui semel posedit ꝑsumitur continuasse possessionē q̄ animo retinetur nisi asserat se amisisse possessionem: vt habetur in l. siue possidetis. C. de probationi. et per dominum Anto. in. c. cū ad sedem de restitutio. spolia. Adminiculatur etiā solutio erbatici ꝛ redditio fructuum seu mercedis facta cōmunitati castri fichini per homines de sancto Casiano prout in themate presupponiť: li cet enim predicti actus respiciant possessionem agroruȝ non pos-sessionem territorij seu iurisditionis. Nam quilibet potest habere predia sua in alieno territorio: nihilominus non solent vniuersita tes ciuitatum vel castrorum habere predia in alienis territorijs: li cet particulares homines vnius vniuersitatis sepenumero habeāt predia propria in territorijs aliarum ciuitatum vel castrorum.

14 † Et a solitis et communiter accidentibus bonum est argumentū vt notat glo. in. l. j. C. de arbit. facit. l. quod si nolit. §. qui assidua. ff. de edi. edic. et in. l. si prius. ff. de aqua plu. ar. cum similibus. qḋ pro cedit etiam in materia probationis vt per glo. ꝛ Bal. in. l. neqꝫ na-tales. C. de probationibus. ꝛ per glo. et docto. in. l. non hoc. C. vn-de le. Non obst. adducta in contrarium: non enim ob. id quod secū do loco contrarium adducebatur. videlicet qḋ confinatur prebe-rium quatuoꝛ castrorum ꝛ non solius castri fichini: quia ad hoc bre uiter respondetur quod dicta tria castra que nominātur in instru-mēto sunt de territorio fichini ꝛ agiť de territorio dictoꝝ quatuoꝛ castroꝝ ꝙ ꝑsupponiť esse vnū territoriū itaqꝫ sup hoc nō est insistē

15 dū. † Non ob. primū arg. vȝ ꝙ differret ꝑberiuȝ fichini a territorio fichini: qꝛ rñdeť ꝙ dephendiť ex verbis dicti instr̄i ꝙ ꝯfinato ꝑbe-rio ꝯfinatur etiā territoriū: ꝛ sic ꝙ idē sint ꝯfines castri fichini ꝛ pre beriū dicti castri. nā id dephendiť ꝑmo ex ꝑfatione dicti instr̄i qua tenus in eo dꝛ hic est liber fact⁹ de ꝯfinib⁹ preberiorū ꝛ terrarū co-

16 mitatus ciuitatis vrbe vetane ꝛc. † ex ꝑfatiōibus. n. declarātur se-quētia ꝛ dephendiť mēs loquētis. vt. l. si. ff. de here. insti. ꝛ ꝙ habet in. l. itē queriť. ff. de pa. ꝛ in. l. titia rñdit. §. idē rñdit. ff. de vb. ob. et ꝙ ꝑ Bar. in. l. ambitiosa. ff. de decre. ab ordi. facit et ꝙ habeť in. l. fi qs ex argētarijs. §. si initiū tabularū. ff. de edē. Quod etiam demon stratur ex verbis sequētibus dicti instrumēti ibi dum dicit ꝛ hic in cipit ꝯfinare tenutā dictorum castrorū cū tenuta liplagie: ꝛ deinde dum subdit ꝛ hic incipit ꝯfinare tenutā preberij dictoꝝ castroꝝ cū tenuta sancti Casiani et dicta strada diuidit inter vtranqꝫ tenutā. Item circa finem instrumenti ibi dū dicit vbi ꝯfinat dictū preberiū cum castro fabrī. Deinde sequiť castrū campiose dolij ꝛ sic successi-ue omnia alia preberia dicte ciuitatis ex qbus deprehēditur ꝙ in dicto instr̄o promiscue agitur de confinibus preberiorū et castroꝝ et maxime ibi dum dicit hic incipit confinare tenutam castrorū ꝛc.

Et postea

Et postea reassumit ex alio latere confinare tenutā preberij dictorum castrorum. facit etiā quia preberia non dicuntur habere tenutas sm cōem vsum loquendi: et tamen in dicto instro confinatur tenuta preberij dictorum castrorum. Nec obstat tertium arg. in consilium deductum qz fatendū est q dictum instrm non censetur esse autenticū. tanq publicum ex quo non attestatur aliquid fuisse gestuz in presentia ipsius notarij et testibus instrumētarijs et qz nō hz descriptos testes instrumētarios put regritur in instris publicis per nota. confectis. Tamē qz agitur de pbandis cōfinibus in quorum pbatione admittuntur scripture nō autētice saltem si sunt antiquissime excedētes memoriā hominū maxime si sunt iunctis alijs adminiculis prout est dictū instrumentū per supra latius deducta: ideo ex deductis supra videntur dicti cōfines sufficienter probati non

17 obstantibus deductis in cōsiliū in tertio et quarto arg. † Ex deductis etiā supra apparet responsum ad vltimū arg. in cōsilium deductum. s. q nō appareat q cōficiēs dictū instrm originale fuerint notari⁹ qz ppter antiquitatē dictus defectus tolleratur put superi⁹ deductū est. Quantum aūt ad exemplū seu transumptū dictum infra dū respōdetur ad. vj. arg. Respōdetur etiā tribus argumentis cōtrarijs q dictū originale instrm ex quo repertū fuit in archiuio publico cēsetur autēticum lz nō hēt solēnia publicorum instrorum per

18 dictā autenticā. ad hec et alia supra ad propositum adducta. † Nec etiā ob. q instrm qd producitur nō est originale. sed exēplum et exēplo non creditur vt deducitur in. vj. argu. qz rñdetur q psupponitur in subscriptione dicti exēpli q vigore statuti vrbis veteris cuilibet publico notario licz scripturas repertas in archiuio publico cōis vrbis veteris exēplare et publicare et dictis exēplis adhibeat plena fides sicut ipsi originali: vnde vigore dicti statuti dicto exēplo adhiberi debet plena fides si pbatur q dictus exēplans fuerit publicus notarius q pbari oz cū dictum instrumentū exēpli non sit antiquum: vt. s. pbatum est. ¶ Restat respondere ad quintaz allegationē cōtrariā qd nō apparet q castrum sancti Casiani non fuerit tunc tpis de territorio vrbisveteris imo put audio creditur cōtrariū. Dato aūt q appareret nō pptera tolluntur deducta supra pro parte maxime cū non appareat q dictū instrumentū fuerit factū ad instantiam cōmunitatis vrbis veteris. Nec apparet q notarius conficiens dictū instrm fuerit de ciuitate vrbivetane et ex sua subscriptione apparet q illud cōfecit de mandato dñi brectuldi tunc ptātis dicte ciuitatis vrbis veteris qui ptās solet esse forēsis. Et pro iudice et eius gestis presumitur q sint vera et iusta. l. herennius. §. seya. ff. de euic. et c. in presentia de renun. cū concor. et maxime predicta procedunt qz agebatur de paruo interesse dicte ciuitatis. Nec etiā ob. q habetur in. d. l. cū aliquis. C. de iure deliberā. quatenus ibi dicitur q per instrumenta inter alios cōfecta nō probantur confines: qz docto. ibi loquuntur de instrumentis facientibus mentionē de diocesi vel territorio per verba enunciatiua propter aliud plata: puta quia dum conficiunt instrumenta de gestis per ptes describendo loca: vbi illa gerūtur dicūt actum in tali loco in pertinētijs dicte ciuitatis vel castri: put ibi se declarat Bal. Saly. Ang. et Pau. de cast. nos autem loquimur in instrumēto confecto ad ostendendū et probandum cōfines et nō ad alium finē inter q longa estoria per ea que habentur in. l. ex hac scriptura. ff. de don. et in. l. ex hisverbis. C. de testa. mili. Et licet glo. et Bar. non se declarent: tamē nō exprimunt q loquātur de instrumētis antiquis. preterea videntur intelligendi: prout intelligunt alij qui se declarant. Et vt concordentur p ea que dicunt doc. in. d. c. cū causaz. et in alijs locis supra adductis. Confert etiā ad premissa qz in prefatione dicti instrumēti dictos cōfines esse declaratos sm cōstitutionē. Itez confert ad responsionē supradictam ad primū argumentū contrarium: qz dictum instrumentū fuit confectū de mādato potestatis vrbis veteris qui habebat se intromittere de tēporalib⁹ nō de spiritualibus seu ecclesiasticis: et sic non ptenebat ad eum se implicare circa cōfines pleberiorum si non continerent confines territoriorū q prebet coniecturam ad ea que supra dixi. Aliquid etiaz adminiculatur locus vbi fuit positum dictū instrm: quia instra cōfiniū pleberiorum congruentius deberent situari in archiuio episcopali q in archiuio vt ita dixerim seculari. Laus deo

¶ Summarium super consilio. clxxij.

1 Alienare q possit vicarius non habens speciale mandatū vēdendi fundum pignoratum epo cum pacto qd nisi infra certum tē pus reluatur liceat episcopo vendere episcopo postea ratificante nume. 3.
2 Pignus qñ possit vendi ante lapsum biennij et an requirantur denunciationes. nu. 5.
4 Prouisio hoīs tollit legis prouisionem seu supplet.
6 Procurator constitutus dr generali mandato.
7 Vicarius episcopi dr mādatum gñale ab episcopo virtualiter habere ad omnia que sibi als concessurus fuisset in specie.
8 Ratihabitio retrotrahitur que mandato equiparatur.
9 Dos constituta in predijs estimatis non restituantur predia sed estimatio. nu. 12.
10 Mandatum gñale ab vxore censetur maritus habere.
11 Matrimonium sine dote esse potest.
13 Dos constituta in primo matrimonio censetur in scdo repetita.
14 Matrimonium dissoluitur morte.
15 Error siue iusta ignorantia excusantur pbabili iuris dubio quod comparatur dubio facti.
16 Dotalis rei dñs est maritus.
17 Dotali pecunia res empta queritur marito necvenit dotis restitione.
18 Iudicata res pro veritate habetur cui etiam opponi aliqd nō pōt.
19 Fructus parafrenalium rerū mulieris p maritū dum viueret receptos restituere quos non teneātur heredes mariti.

¶ Consilium. clxxij.

In nomie domini nostri iesu xpi. ¶ † Circa primā consultationem: licetvidea-

1 tur prima facie dicendū q dicta venditio facta per vicariū epi dicto Antonio alias cornacchia non valuerit: qz ipē non apparet qd habuit mandatū ad vendendū vt in themate psupponitur et paria sunt non esse et nō appere. l. duo sunt titij de testa. tu. et l. si fuerit. ff. de re. du. et l. in lege. et l. rutilia. ff. de cō

2 trahē. emp. † Preterea creditor qui hz rem pignoratā non pōt illā vendere añ lapsum biennij. l. fi. C. de iure do. impe. et als de iure antiquo requirebātur plures denūciationes. l. si cōuenerit in fi. ff. de pig. ac. Et si dicat eps habebat facultatē vendendi ex pacto: rñdetur q nō vendidit ipse: sed eius vicarius q nō habebat dictā facultatē. Item eps fuit factus pcurator in rem suā ad vendendū: vnde videtur cōuentum q vt venderet vt pcurator debitoris nō vt eps seu vt creditor. vñ vendendo eps vel eius vicarius nō vt pcurator in rem suā: vr excessisse fines mandati seu cōuentiōis: ideo dicta cōuentio nō videtur iuuare dictū emptorē: vt. s. dicta emptio sortiat effectum in pīudiciū heredis dicti petri qui pignorauit dictam rē

3 venditā. ¶ † His tamē non obstātibus cōtrarium puto de iure respondendū: vt q dictus emptor possit se tuerivigore dicte emptionis aduersus heredē seu heredes dicti Petri. Nam ex quovt psupponitur fuit cōuentum inter ipsum petrum et dñm epm creditorē vt dictus eps per se vel per pcuratorē suuz vel mādato eius dictuz fundum possit vendere ad libitū si dictus Petrus non soluerit debitum infra certum terminū in instrumento expressum vigore dicte conuentionis elapso termino potuit vendi per. d. l. si conuenerit in prin. † Nec tunc expectatur biēnium: quia per prouisionem

4 hominis tollitur: seu supplet prouisio. d. l. fi. que non loquitur qñ conuentum fuerat q posset post certum tps ad libituz creditoris vendi res pignorata prout loquitur. d. l. si conuenerit. Nec incōuenit q lex noua simpliciter seu generaliter loquēs distinguatur seu limitet p. l. antiquā. l. nō est nouū. et l. nāz posteriores. ff. de legi. et in l. si serui vestri. C. de noxa. et not. per glo. et docto. in. l. sciendum. in

5 princi. ff. qui satisda. cogan. † De iure enim antiquo licebat creditori rem pignoratam vendere seu iura dñij impetrare non expectato biennio etiam sine conuētione permittentis facultatem vendēdi: vt not. glo. in dicta. l. si conuenerit. de iure autem nouo per. d. l. fi. de iure do. impe. prouidetur aduersus dictam generalem prouisionem iuris antiqui qd non liceret creditori rem pignoratam vendere vel dominiū impetrare ante lapsum biennij: nō autem loquitur nec procedit quando est expresse cōuentum q creditori liceat post certum terminum rem pignoratam vendere ad sui libitum p dictā. l. si cōuenerit: potest enim debitor pacto renunciare iuri pro se introducto et sic prouisioni. d. l. fina. l. si quis in conscribendo. C. de pact. cū similibus. Nec obstat quod non interuenerunt plures requisitiones: prout dicitur in dicta. l. si cōuenerit in fine. quia ille finis illius legis loquitur quando intercessit pactum qd non liceret creditori vendere rem pignoratam: non autem id requirit quādo nullum pactū interuenit et multominus quando interuenit pactum concedens creditori facultatem et licentiam vendendi prout

6 contingit in casu nostro. † Nec obstat qd ipē episcopus non vendidit nec eius procurator: nec fuit facta venditio de eius mādato q appareat: qz respondetur q vicarius habens generale mandatuz satis potest dici procurator: tum quia etiam qui gerit negotia alterius sine mandato potest dici procurator quia procurat rem alie

7 nam. l. si ego. ff. de nego. gest. † Tum etiam quia vicarius episcopi habet virtualiter generale mandatum gerendi omnia que sibi episcopus verisimiliter fuisset in specie concessurus ad hoc. ca. ij. et iij. de offi. vica. lib. vj. Ideo satis potest dici procurator et maxime attentis verbis conuentionis dum in ea dicitur quod possit vendere per se vel per procuratorem suum vel ex mādato vt sic aliqua denotetur differentia per illa verba per procuratorem suū vel ex mādato prout est de natura coniunctionis q. s. inter diuersa ponatur vt no. per glo. in Rubrica. ff. de iuris et fac. igno. Et sic dicta verba importent q possit vendere per alium siue habeat mandatum speciale vel tale q ad id trahatur siue als sit eius pcurator: vel quia forte pcurat sine mādato eius negotia siue gerat cū tali mādato q se nō extēderet ad vēditidez pdictam vt sic tunc possit per illum vendere. s. secuta ratihabitione qz als non diceretur ipē vēdere p aliū.

8 Et ratihabitio retrotrahitur ⁊ mandato cōparatur vt in .l. fi. C. ad macedo. ⁊ c. ratihabitio. de regu. iur. in .vj. cū si. Idcirco cū vicari⁹ epī vendiderit censeatur potuisse vendere vel qꝛ id cēseatur cōprehēsum in generali cōmissione sub qua generalitate censetur venire omne id qd verisimiliter in specie cōmisisset per regulā in generali in .vj. ⁊ per. c. fi. de offi. vica. eo. lib. tum etiā qꝛ ille vendidit vt vicarius epī ⁊ cōsequēter epī noīe ⁊ sic vt eius procurator sumendo verbum procurator generaliter pro ꝓcurante negotia alterius p. d. l. si ego. Ita ꝙ sequuta ratihabitione censeatur eps vendidisse p. c. qui per alium de regu. iur. in .vj. ⁊ .l. j. §. deiecisse. ff. de vi ⁊ vi. ar. licꝫ satis videatur posse dici ꝙ id venerit sub generali mandato epī qꝛ videtur ꝙ eps verisimiliter id fuisset in specie cōcessurus si erat vicarius in spūalibus ⁊ tēporalibus generalis. nā in vendendo dictū fundū ⁊ exinde ꝯsequēdo suum creditū versabatur mere eius commodū ⁊ vtilitas lꝫ als. ſ. in vēdēdo res ꝓprias nō veniat in generali mandato nisi sit cū libera .l. ꝓcurator totorū. ff. de ꝓcurato. Tūc eīn agitur etiam de preiudicio alienantis: ideo non mirū si non venit in generali mandato. Et ꝙ eps verisr id concessisset plurimuꝫ confert ratificatio postea per eū facta. Ex quibus oībus concludo ꝙ heredes dicti Antonij pnt retinere dictū fundum vigore dicte emptionis adeo ꝙ dꝫ absolui a petitione dicte Apollonie. Et p
9 hec sit rñsum ad primū scōm ⁊ tertiū quesita. ¶ † Circa quartā videtur prima facie dicendū ꝙ heredes dicti Antonij teneantur reddere predia que receperūt ab heredib⁹ dicti Pauli primi viri ⁊ nō possint inuita dicta dña apollonia reddere quātitatem estimationis ꝓ qua recepit dicta predia. nam ex quo recepit dictus Anton. illa predia vt maritus dicte apollonie: licet estimata videt illa re-
10 cepisse nomine dicte apollonie. † Quia maritus cēsētur habere generale mandatum ab vxore .l. maritum. C. de ꝓcurato. ⁊ sic videtur recepisse tanꝙ ꝓcurator ipsius vxoris: ita ꝙ ꝙuis illa estimatio cēseatur facere emptionē .l. pleruꝙ. ff. de iure do. ⁊ .l. vnica. §. estimatarum. C. de rei vxo. actio. ⁊ no. per glo. in .l. si inter virum. C. de iure do. nihilominus illa emptio censeatur facta nomine dicte apollonie ⁊ siqua dos censeatur promissa secūdo viro illa censeatur ꝓmissa in scōo matrimonio iuxta ea que habētur in .l. pe. §. vxor. ff. solu. matri. ⁊ in .l. diuus. ⁊ .l. dotem. ⁊ .l. post diuortiuꝫ. ff. de iur. do. Sed apud primū virum dos censebatur esse in quātitate non in dictis predijs: ideo videtur ꝙ etiam apud scōm virum dos censeatur esse in quantitate ⁊ nō in dictis predijs ⁊ sic videatur perinde ac si dicta vxor recepisset ab heredibus primi viri dicta ꝑdia estimata ⁊ si quasi empta ⁊ dictam ꝗtitatem estimationis dedisset in dotem. Et insup pro parte dicte Apollonie dicitur ꝙ dictum scōm matri-
11 moniū cōtractū cū dicto Anto. fuit contractū sine dote. † pōt eīn esse matrimonium sine dote .l. fi. C. de donatio. ante nup. ꝓ quo facit qꝛ iura que probant ꝙ scōm matrimonium censetur ꝯtractum cū eadem dote loquuntur in matrimonio iterum cōtracto cum eodem viro ꝓut est exꝑssum in. d. §. si vxor. ⁊ in. d. l. dotem. et. d. l. post diuortium de iure do. ⁊ in .l. si mulier. eo. ti. ⁊ licet. d. l. dotem. videatur loqui magis generaliter: tñ .l. sequens innuit ꝙ. d. l. dotem. immediate precedens etiā loquatur hoc casu ⁊ si hoc est dictus secundus vir non videtur ꝙ possit se niti ex eo qꝛ censeatur recepisse dicta ꝑdia estimata in dotem. ⁊ iō dicta ꝑdia cēseant esse dicte Apol-
12 lonie. ¶ † Tamen his nō obstāntibus ꝯtrariū puto de iure respōdendum: vꝫ ꝙ heredes dicti Antonij possint reddere dicte Apollonie dictam quātitatē estimationis pro qua recepit dicta predia ⁊ ipsa predia pro se retinere. nā sunt ponderanda verba dicti ꝯtractus quia dictus Antonius recepit dicta ꝑdia estimata ꝓ se ⁊ dictis heredibus que verba apte demonstrant ꝙ illa recipiebat noīe suo ⁊ non nomine vxoris ⁊ ex quo recipiebat dicta predia pro se ⁊ suis heredibus sequitur qd non recipiebat ꝓ vxore ⁊ vxoris heredibus. Et licet subdatur ⁊ vt maritus ⁊c. tamen potest intelligi vt nō discrepet a precedentibus verbis ꝙ recipit vt maritus qꝛ pro dote
13 sua. cōiter eīn † doc. dicunt ꝙ dos cōstituta in primo matrimonio censetur repetita in scōo matrimonio non ponderantes an scōm matrimoniū sit cōtractum cum eodem primo viro. prout cōiter loquuntur doc. in iuribus supra allegatis. ⁊ Bar. in disputatione ꝗ incipit mulier habens magnum patrimonium. ⁊ Cyn. in auc. sed
14 ꝗuis. ij. q. C. de rei vxo. actio. † Et quia hodie matrimonium nō potest solui nisi morte iuxta illud quos deus coniunxit homo nō separet. c. quāto. de trāsla. prela. ⁊ Matthei. xvij. ⁊ .xxxiij. q. ij. cañ. quos deus. ⁊ c. anteꝗ. ⁊ .xxx. q. j. ad limina: verisir doc. intelligunt etiā si scōm matrimoniū ꝯtrahatur cum alio viro: nā als ipe casus raro vel nunꝗ possit accidere. Ideo potuit dictus Anto. recipere dicta ꝑdia estimata: vt maritus putans sibi esse constitutā primuꝫ dotem fretus gñalibus dictis doctorꝫ: siue sint generaliter intelligenda siue non. est eīn cōmune dictū nō restrictū ad eundeꝫ virū. Et ꝙ gñaliter intelligātur dicta iura: facit .l. si maritus. §. si titius iuncta glo. §. ff. de pac. dotali. ⁊ qd ibi dicit Raph. ful. adeo ꝙ durum esset in practica obtinere qd scōm matrimonium contractum cum secūdo viro nō censeatur contractum cum eadem dote. Itaꝗ dictus Antonius ꝓbabiliter credere potuit qd eadem dos cense-
15 batur sibi constituta. † Probabile eīn dubium iuris comparatur dubio facti adeo ꝙ causat iustā ignorantiam ⁊ iustum errorem per per no. per glo. in. c. j. de postu. prela. lib. vj. ⁊ ꝓ bat tex. in. c. cū dilectus de consue. prout ibi no. do. Anto. ⁊ Imo. ⁊ idem tenet domi. Anto. in. iiij. de prescrip. ⁊ Imo. in. c. si diligenti. de ꝑscrip. allegāt d. c. cū dilectus. ⁊ no. per Jo. an. in. d. c. j. de postula. lib. vj. idcirco vt oīa verba dicti cōtractus verificentur intelligantur ꝙ ipse Anto. secūdus vir recepit dicta predia pro se ⁊ heredib⁹ suis vt sic ipe ꝓprio noīe reciperet ad eius vtilitatem ⁊ sibi ꝓprietatem quereret pro restitutione dicte dotis que sibi restituebatur tanꝗ marito di-
16 cte apollonie cui dos erat restituenda. † Et qꝛ dos pertinet ad maritum: ideo recipiebat vt maritus: tamen pro se quia maritus querit dominiuꝫ reruꝫ dotaliū .l. doce ancillam. C. de rei ven. ⁊ censeat recepisse in dotem seu pro dote estimationeꝫ dictorum prediorum in qua ꝯsistebat dos primi viri. ⁊ predia predicta cēseatur recepisse ꝓ se ⁊ heredib⁹ suis quasi ipe emerit dicta ꝑdia ex pecunia dotali.
17 † Res eīn empte ex pecunia dotali: querūtur ipsi marito nō vxori nec sunt restituende sol. ma. vxori ipe res empte ex pecunia dotali: sed ipa pecunia .l. ex pecunia. C. de iure do. ⁊ .l. fi. C. de seruo pig. da. manu. Et consequenter ex predictis apparet ꝙ siue censeat cōstituta dos siue non in omnē euentum debet restitui pecunia estimationis dictorum ꝑdiorū facte in datione dotis primo marito ⁊ in restitutione facta secundo viro. Et ex deductis pro hac parte pꝫ satis responsum ad adducta in ꝯtrariū. Ideo sine vlteriori instantia super hoc quarto quesito deuenio ad quintū quesitum. Quod quintum quesitum habet duo capita. vnū vtrum valeat scōm si valet vtrum reuocari possit in causa appellationis. circa primū autē mēbrum: qꝛ in themate nihil deducitur propter ꝙ dicta sententia dicatur inualida: ideo non possum aliter respondere. licet enim allegetur ꝙ prima sentētia per syndicos lata non valuerit: qꝛ lata ꝑ iudices incompetentes ad quam allegationem respondetur ꝓ parte dicti Antonij qd imo erant iudices competentes ⁊ qd sententia primorū syndicorꝫ erat valida ⁊ iusta: ⁊ dictus articulus fuit decisus per consilium sapientis petitum pro parte dicte Apollonie in quo declaratur dictam sententiā esse bene latā ⁊ ꝫm illud consiliuꝫ dicti noui syndici qui tenebantur cōsilium sequi ex forma statuti ꝓcesserunt ⁊ ꝓnūciarūt. Ita ꝙ dicta dubietas ⁊ dictus articulus est decisus ꝑ dictum consilium sapientis ⁊ ꝓnunciam dictorum syndicorum a qua ꝓnuncia vt mihi dicitur non fuit appellatuꝫ ꝓut nec appellari potuit ex forma legis municipalis sub rubrica de la electione ⁊ officio de li syndici de la appellatiōe ⁊ ordine loro. Ita ꝙ dicta ꝓnuncia secundorū syndicorū transiuit in rem iudicatam per
18 lapsum. x. dierū ita qd non pōt reuocari ad instantiam ptis. † Cuꝫ res iudicata ꝓ veritate habeatur .l. res iudicata. de regu. iur. ⁊ non potest aduersus eā aliquid ꝑ ptem opponi .l. ad peremptorias. C. sen. rescin. non po. ⁊ c. cuꝫ dilecti. de elec. ⁊ qd habetur in .l. qd iussit ff. de re iudi. Nec video qd aliquid adducatur contra validitatē di-
19 cte ꝓnuncie per dictos secundos syndicos. † Restat itaꝗ deuenire ad vltimum quesitum circa qd breuiter insistendo dicendum est qd fructus saltem industriales quatenus sunt consumpti maritus non tenetur restituere prout cōcludit Bal. in .l. vbi adhuc in fine. C. de iure do. vbi etiam allegat Bar. ⁊ similiter Recuperum de sancto Miniato consuluisse quod vir lucratur fructus rerum parafernalium. Et reperio consilium Bartol. numero mihi. xlj. incipien. titius habens vxorem quod de verbo ad verbum hic describaꝫ. Et ideꝫ tenuerunt Ray. ⁊ Cyn. prout ibi refert Salyce. in .l. fina. C. de pac. cōuen. dicens qd docto. cōmuniter idē tenent: ⁊ idem cōcludit Bart. referens disputationē super hoc factam per Martinū silli. in .l. pe. ff. ad legem falci. ꝗ disputationē recitat etiam Saly. in dicta .l. fi. ⁊ eam sequitur ⁊ distinctionem Bart. quam facit post mar. silli. in. d. l. pe. cōmendat ⁊ approbat Imo. ibi vnde fretus tantorū doctorum auctoritate idem ego cōcludo sine vlteriori discussione: scilicet qd dicti fructus saltem industriales prout sunt vinum granum pensiones domorum ⁊ mercedes locationum quatenus sunt consumpti non veniunt restituēdi ꝑ heredes mariti soluto matri. facit ad ꝑdicta ꝙ no. Bal. in .l. de his. C. de don. inter vir. vbi not. ꝙ res quas portat vxor ad domū viri quatenus sunt cōsumpte in virum eo mortuo mulier non repetit. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. clxxiij.

1 ¶ Filij infantes non comprehenduntur sub statuto florentie disponente quod filij cessantium non emancipati teneantur pro debitis paternis.
2 Emancipari non possunt infantes sine principis rescripto.
3 Substitutio compendiosa facta pupillo per verba directa ciuilia quando fideicōmissaria dicatur.
4 Mater successione filij intestati exclusa perusij statuto masculis vsꝗ ad quartum gradum stantibus: gradus quando scōm ius ciuile vel canonicū sumatur.
5 Contrarius sensus non ꝓualet directo expresso.
6 Argumentum ab identitate rationis preualet argumento a contrario sensu.
7 Argui non licet a cōtrario sensu qñ in casu est eadem ratio.
8 Gradus in materia successionis in dubio sumitur ꝫm ius ciuile.

Consilium. clxxiij.

IN noīe domini nostri iesu xp̄i.

1 ¶ † Me subscripsi post dn̄m Bal. de Bartholinis cōmunicato ꝯsilio cum eo in casu quo consuluerat dn̄s Bartholomeus succinus cōmunicato cōsilio cum domino Antonio de strocis de florentia ꝙ statutum florentinum disponens qꝺ filij cessantium non emancipati teneantur pro debitis paternis nō habeat locum in filijs infantibus tēpore cessa-
2 tionis vel debiti contracti. † Fundamentum cōclusionis principale fuit quia infantes sunt inemancipabiles sine rescripto principis. l. iubemus. C. de emancipa. libe. ideo emancipatio censetur impossibilis p̄. l. apud iulianum. §. si. de leg. j. ideo dictum statutū nō verificetur in infante qui non pōt emācipari p̄ no. in simili p̄ bald. in. l. dotis. C. de iure dot. Item p̄. l. j. in prin. ff. de suis ⁊ legi. vbi probat tex. ꝙ pupilli ⁊ furiosus qui testari nequeunt proprie loquēdo non decedūt intestati sed intestabiles ⁊ statutum predictum ꝙ est odiosum odio rōnabili ⁊ sic plurimū restringendū intelligatur pro-
3 prie in his qui possunt emancipari. † Adducebatur etiā qꝺ no. gl. in. l. precibus. C. de impube. in substitutione facta sub conditione si decesserit sine liberis per verba directa ciuilia que concludit ꝙ licet al's substitutio compendiosa facta pupillo per verba directa ciuilia cōprehendat pupillarem substitutionē: tamen q2 illa cōditio si decesserit sine liberis non cōuenit pupillo qui non potest habere liberos: ideo dicta substitutio interp̄tatur semper fideicōmissaria quasi facta post pupillarem etatem ꝙ opi. sequitur Inn. ⁊ nonnulli alij in. c. Ray. de testa. ⁊ Ja. de belui. vt refert Bar. in. l. centurio de vulg. ⁊ pupil. in versi. quero si testator sic substituit. Et licet Bar. reprobet decisionem glo. ⁊ sequaciū in illis terminis tandem videtur se fundare in cōmuni vsu loquendi qui cōis vsus loquendi non p̄supponitur in istis termis ⁊ regulariter cōmunis vsus loquendi est p̄bandus. Adducebatur etiā ꝙ dictum statutum disponit ꝙ dicti filij capi possint sed infantes nō possunt capi. l. neqꝫ impuberes. ff. de in ius vo. ⁊ vbi cessant verba legis cessat legis dispositio ⁊c. Habebant consilia alia fundamenta sed predicta erant p̄ncipalia.

REpetito diuino numie.

4 ¶ † Plurimū copiose ⁊ eleganter discussa est quedam consultatio per famosissimum. U. J. doc. dn̄m Petrum de vbaldis patrem ⁊ dn̄m meum ⁊ eius cōclusio confirmata per famosissimū. U. J. doct. dn̄m Bal. de Bartholinis pariter patrem: ⁊ dn̄m meuꝫ. Et licet nō mediocriter dubia appareat hec consultatio: tamen tandē concurro in sententiā p̄fatorum consulentium. pondero em̄ ꝙ primum statutum incipiens formā iuris loquitur generaliter non se restringens ad maritum decedentē intestatum ⁊ dictū statutum generaliter intellectum prout iacet videtur cōprehendere etiam casum in quo pater pupilli ⁊ sic maritus matris decessisset testat⁹: facto scilicet sibi testamēto ⁊ nō suo filio pupillo: ⁊ si illa verba in tertio gradu vel vsqꝫ ad tertiū gradum intelligerētur ꝓm ius canonicum casus noster sine dubio comprehenderetur sub dicto primo statuto. Nec recederetur a decisione primi statuti per scd̄am reformationē
5 loquentē de marito intestato decedente: † quia contrarius sensus illius reformationis nō dꝫ p̄ualere directo exp̄sso sensui primi sta-
6 tuti maxime cū in cōtrario sensu vigere videatur par ratio. † Et argu. a paritate rōnis p̄ualeat. arg. a ꝯtrario sensu. ar. l. non possunt. ff. de legi. ⁊. l. illud ad legē aql. cū simi. ꝓm Imo. in. l. si vero. §. de vi-
7 ro ꝓpe finē. ff. solu. mat. † Ad idē qꝺ no. Bal. in. l. qui testamēta. §. mulier. ff. de testa. dicens ꝙ arg. a ꝯtrario sensu nō sumit̄ quādo in casu ꝯtrario est eadē ratio ꝙ in exp̄sso facit ad predicta. gl. notabilis in cle. j. de rescrip. nec assumit̄ ꝯtrarius sensus cōtra casum in iure exp̄ssum p̄ut no. Jo. an. in. c. publicato. de elec. ⁊ Bar. in. l. om̄es populi de iusti. ⁊ iur. ⁊ Bald. in. d. §. mulier. ⁊ in. l. ꝯuenticulā. C. de epi. ⁊ cle. ad hoc qꝺ no. gl. in. c. j. de eta. ⁊ quali. lib. vj. ⁊ in. c. significasti. de fo. compe. ad hoc ēt qꝺ no. gl. sing. in. c. cupientes. §. ꝙ si p̄ vi-
8 ginti. de elec. lib. vj. iuncta. l. apud antiquos. C. de fur. † Dictū aūt primū statutū dum loquitur de tertio gradu videtur intelligendū de gradu cōputando ꝓm ius canonicū vt sic primū statutum cōcordet cū scd̄o. lꝫ em̄ alio nō docto gradus in materia successiōis intelligi debeat ꝓm ius ciuile per no. per gl. in. §. vj. gradu. insti. de gra. prout ⁊ dicit primus ꝯsulens. Tamen non seq̄tur ꝙ nō possit capi ꝓm ius canonicū. Et ideo cū reformatio seu scd̄m statutum veniat ad declarandū primū statutū vt pꝫ ibi dum dicit declaramus dicēdum est ꝙ declaret in hac p̄te primū statutum. scꝫ ꝙ dum loquitur de cōstitutis in tertio gradu intelligatur ꝓm cōputationem iuris canonici ⁊ in hoc primum statutum declaretur per ꝓm ⁊ verificetur in hoc illud verbum declaramus ꝙ meo iudicio in nulla alia parte dicte reformationis ⁊ primi statuti congruentius aptari potest. Et per hanc interpretationem ꝓm statutum conformat se cum primo prout decet cum iura iuribus sint cōcordantia. l. vnica. C. de inofficio. doti. ⁊. c. cum expediat iura iuribus concordari. de elec. libro vj. Et per hec ⁊ alia latius dicta per dn̄os consulentes quibus sum contentus: quia de sola subscriptione requisitus fueram concurro in eandem sententiam cum ipsis dominis consulentibus: scilicet ꝙ ipse Joannes constitutus in tertio gradu ꝓm ius canonicum computando preferatur matri in successione predicta excepta quarta parte. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. clxxiiij.

1. ☞ Filius rebus seu possessionibus a patre receptis seorsumqꝫ postea a patre habitans qui emit quasdam alias res quādo in parte de rebus ipsius prouenisse p̄sumantur. per totū ꝯsi.
2. Res apud tertium existentes in dubio presumūtur tertij etiam si sit alterius administrator.
3. Socij ementes rem noīe cōi altero pecuniam soluēte de sua ꝓpria ⁊ nō cōi soluisse p̄sumitur: ita ꝙ repetere poterit partem.
4. Negotiari quilibet presumitur de sua pecunia.
5. Empta res ex pecunijs alterius efficitur emptoris.
6. Industria filij operatur ꝓ parte rem emptam p̄ filiū esse filij licet fuerit empta de rebus paternis.
7. Filiusfamilias emens predia quando presumantur de rebus p̄ris quesita. nume. 11.
8. Coniecturis: dubia per iudicem declarantur.
9. Aduentitiorum filijfa. patri queritur vsusfructus tm̄ ⁊ nō ꝓp̄etas.
10. Presumptionem iuris pro se habere dicitur qui nititur ex regula iuris.
12. Emptoris rem non esse delicti suspicio facit.
13. Pecuniam alienam in proprios vsus conuertere inuito domino sonat in delictum.

¶ Consilium. clxxiiij.

IN nomie domini nostri

1 Jesu christi. ¶ † Quāꝙ in hac consultatione videatur prima facie dicendum qꝺ dicta domus ⁊ dicta vinea que fuerunt empte per. d. filiumfami. et precium
2 per eum solutum pertineant ad eum non ad eius patrem. † Nam constat qꝺ ea que quis habet censentur esse sua non alteri⁹ ⁊ qꝺ est fortius etiam si sit alterius administrator. l. si defunctus. C. ar. tu. ex post enim presumitur dominiuꝫ. l. sicut. §. si queratur. ff. si serui. ven. ⁊. l. j. cum gl. sua. ff. fa. her. ⁊ per Innoc. in. c. olim. de priuile. et
3 per Imo. ⁊ Pon. in rubrica. ff. de noui. oper. nun. † Quinimo etiā si soluens sit socius ⁊ emerunt rem communi nomine censetur preciuꝫ soluisse de propria pecunia: ita ꝙ repetere poterit a socio. no. Barto. in. l. ij. C. pro so. per tex. ibi dicens tene menti: quia lucraberis mille aureos. ⁊ idem firmant ibi Ange. Rapha. ful. et similiter Bal. allegans. l. si ventri. §. fina. de priuile. credi. multo fortius quādo quis emit nomine proprio et precium soluit censeatur soluisse
4 de propria pecunia. † Prout notat Barto. in. l. si patruus. C. cōmunia vtriusꝫ. iud. ⁊ facit quod notat idem Barto. in. l. titium ⁊ meuium. §. altero. ff. de administra. tuto. dicens qꝺ presumitur quis negotiari cum pecunia propria. Si autem emptio fuit facta nomine proprio et presupponitur et vt in dubio facta presumitur. arg. l. ⁊ magis. ff. de solutio. ⁊. l. papinianus. ff. man. et solutio facta de propria pecunia ipsius emptoris: necessario videtur inferri quod
5 res empte sint ipsius emptoris. † Et insuper res empta per aliquē nomine proprio ex pecunia alterius efficiatur ipsius emptoris. l. si vt proponis. C. de rei vend. et. l. si ex ea pecunia. eo. titu. ⁊. l. ex pecunia. C. de iure doti. Item ex quo dictus emptor possidet et aduersarij sunt actores ipsis videtur incumbere onus probādi quod pecunia soluta pro dicta emptione pertineret in totum vel in partem ad patrem al's reus videtur absoluēdus per. l. qui accusare. C. de edendo. et. l. actor quod asseuerat. C. de probatio. ⁊. c. cum ecclesia sutrina. in fin. de cā. possessio. ⁊ ꝓprieta. cum similibus. sed dicti actores probare nequeunt qꝺ dicta pecunia fuerit patris merito
6 ⁊c. ¶ † His tamen non obst. contrariū puto de iure respondendū videlꝫ ꝙ ex quo dictus filius non habebat tale exercitiū ex quo verisimiliter potuisset suplucrari dictam q̄ntitatem quaꝫ exposuit in dictam emptionem dicte domus: ⁊ dicte vinee nec habebat alia bona ex quib⁹ redditus p̄cipet nisi ea ꝙ sibi concessa fuerūt a p̄re saltē attētis honoribus que sibi incūbebāt. Idcirco censetur pecunia soluta pro p̄cio. d. emptionis pertinuisse ad patrē in totū vel pro parte habita cōsideratione lucri ꝙ ipse verisil'r facere poterat sue industrie ⁊ impensarū quas ipse subibat ⁊ illud qꝺ verisil'r supererat ex ipso lucro vltra impensas ad euꝫ spectātes censetur expositum de sua pecunia ⁊ residuū censetur p̄fectū ex bonis patris: p̄ut hec habentur per glo. ⁊ doc. in. l. cū opꝫ in prin. C. de bo. que li. ⁊ per bart. in. d. §. altero. ⁊ per Bal. in. l. si patruus cōia vtriusqꝫ iud. ꝗ vult qꝺ nō solum in filio: sed etiā in alijs sit recurrendum ad dictas coniecturas: licet Barto. in. d. §. altero velit qꝺ solum in filiofami. et in vxore ⁊ in administratore ecclesie sit recurrendum ad dictas coniecturas in alijs autem secus per. d. l. si defunctus. ꝙ tn̄ non pertinet ad presentem discussionē ex quo sumus in filiofa. quo casu concordāt Bar. ⁊ bal. secūdo ꝯcludēdū est ꝙ in terminis nostris attēdi debeat: vn̄ verisil'r obuenit pecunia exposita pro p̄cio. d. emptionis.

7 †Et si dicatur redditus bonorum que pater sibi filio assignauit nō fuerunt tanti ꝙ verisimiliter ascenderint ad dictā q̄titatem in dicto tpe in quo dictus filius stetit separatus a patre ita ꝙ attentis dictis redditibus paruum quid de. d. pecunia censebitur expositū in dictam emptionē. respondet ꝙ lz vigore dictorum reddituum perceptorū per patrem cōsignatorum dicto filio parum censeatur expositum de pecunia paterna in dictas emptiones: nihilominus qꝛ potuerunt ex bonis paternis aliqua peruenire in dictum filium etiam tpe quo habitabat cum patre saltē si gerebat negotia paterna: prout audio ꝙ negotia paterna gerebat. Idcirco quatenus verisimiliter non superarat ex lucris ex industria ⁊ questu. d. filij perceptis et ex fructibus seu redditibus bonorū que fuerunt per patrem assignata vltra expensas que ipsi filio incūbebāt presumetur dictam pecuniā obuenisse ad dictum filium ex bonis paternis. Coadiuuatur dicta coniectura: qꝛ dictus filiꝰ nihil postea superlucratus fuit ꝙ appareat vltra impēsas: si eniʒ aliqd supfuisset vltra impensas verisimiliter exposuisset in aliquam emptionem: prout exposuit illos. cl. flo. quos exposuit in dictam emptionē domus et vinee de quibus in themate. Nā ex prius gestis sequentia interpretātur. c. scribā extra de presum. cū ɔcor. Item sumēda est etiam coniectura ex vltima voluntate p̄ris q in suo testō profitetur dicta bona fuisse empta ex pecunia ipsius patris: lz enim sibi nō credat in preiudiciū legitima filij in qua pater nō pōt filio preiudicare. arg. eorum que habent in. l. oīno. ⁊. l. q̄m in prioribus. C. de inoffi. testa. iūcta. l. que testiū. ff. de proba. ⁊ q̄ ibi hn̄r. ⁊ in. l. cū quis decedens. §. titia honestissima femina. ff. de leg. iij. non ꝓpterea tollitur quin prebeant aliqualem cōiecturā ꝙ verū dixerit. maxime cū id asserat in vltima voluntate. l. hac cōsultissima. §. at cum humana fragilitas. C. qui test. fa. pos. ita ꝙ verisimiliter magis tūc imineat stimulū cōscientie: ⁊ sic nolit cōtra ɔsciam dicere mendacia ⁊ iniuste filio p̄iudicari. 8 †Et licet predicta oīa remittēda videātur arbitrio iudicis. ar. l. j. ff. de iure delibe. tamē iudex dꝫ regulare suū arbitriū ex coniecturis s̄m supradicta ꝓut doc. cōes concordāt in. d. l. cū oꝫ in ꝓn. ⁊ Bar. in. d. §. altero. ⁊ Bal. in. d. l. si patruus. ⁊ facit ꝙ hr̄ in autē. lnia. C. de epis. ⁊ cle. 9 †Insup est aduertendū ꝙ de iure antiquo oīa q̄ querebat filiꝰ q̄rebat patri sub cuiꝰ erat ptāte. l. placet. ff. de acqr. here. ⁊. l. cū filio de leg. j. ⁊ insti. per quas p. no. acq. in prin. ⁊. §. j. a q̄ regula hodie exceptuant aduētitia per ti. C. de bo. ma. ⁊ de bonis que li. per totas que iura noua exorbitantia a regula iuris antiqui ⁊ qui se fundat in iure nouo exorbitanti incūbit ei onus ꝓbādi ꝙ cōprehendatur sub iure nouo ⁊ verificētur ea qua ponderant in iu iure nouo: vt no. gl. ⁊ doc. in cle. si. de rescrip. ⁊ no. Jo. and. in. c. j. de homici. lib. vj. ⁊ eū refert Bal. ⁊ eū sequitur in. l. si quis non dicam rapere. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ no. legentes in. l. si quis maior. C. de ꝓba. 10 † facit optime qō no. Bar. in. l. quotiens. ff. si quis cau. dicēs qō q se fundat in regula hꝫ pro se iuris p̄sumptionē ⁊ aduersario incūbit onus probādi s̄m eū. 11 †Nec p̄dictis ob. adducta in ɔtrariū. Nō eū ob. ꝙ soluens regl'r presumit soluisse de pecunia ꝓpria: qꝛ illud ꝓcedit regl'r fallit saltē in filiofa. qū verisil'r pecunia non obuenit de suis lucris: ꝓut cōcludunt glo. bar. bal. Ang. Saly. Raph. Fulg. ⁊ Pau. de ca. in. d. l. cū oꝫ in prin. ⁊ Ang. in. l. facultas. C. de iur. fis. et Bar. in. d. §. altero. ⁊ Bal. in. d. l. si patruus. qui loquūtur etiā quādo bona sunt apud filium ⁊ sic nō militat hoc casu qō ex possessiōe dn̄ium presumatur: 12 †Et si dicat doc. in. d. l. cū oꝫ in prin. ⁊ Ang. in d. l. facultas tradunt hanc theoricā ꝙ quādoq; si res esset sua esset suspitio delicti: ⁊ tūc p̄sumitur aliena ita procedit tex. in. l. quintꝰ. ff. de dona. inter vi. ⁊ in. l. etiam. C. eo. ti. quādoq; si res esset aliena resultaret delictū ⁊ tūc presumitur propria. d. l. si defunctus. C. ar. tu. 13 †Et ad hoc mēbrum adaptari pōt casus. d. l. ij. C. pro so. ⁊ q̄ ibi no. bar. ⁊ Bal. qꝛ cōuertere pecuniā alienā in ꝓprios vsus citra voluntatem dn̄i sonat in delictū: ideo nō mirū si presumitur esse soluētis q̄nq; autem non cadit delictum vel suspitio ex vna pte vel altera: ⁊ tunc recurrendū est ad coniecturas: ꝓut dictā distinctionē faciunt barto. ⁊ alij supra relati in. d. l. cuʒ oꝫ. ⁊ Ang. in. d. l. facultas. Si ergo filius pecuniā p̄ris cōuertit in ꝓprios vsus videtur s̄m dictā theoricā ꝙ presumat fuisse sua ⁊ nō recurratur ad ɔiecturas et militet hoc casu qō habetur in. d. l. ij. pro so. ⁊ in. d. l. si defunctꝰ ne de eo habeat sinistra suspitio. Rn̄det qō ex quo filius emēdo nomine ꝓprio ex pecunia paterna querit patri qꝛ censet profectitiū: ⁊ lz sibi paciscat patri querit insti. de inuti. sti. §. ꝙ si quis sibi nō sonat in delictū si pecuniā paternā expendit in emptionē factā noie proprio quicqd eū ex re p̄ris vel patris occasione illud totū patri queritur vt insti. per quas per. no. acqui. in. §. j. versi. sancitū eū maxie iuncta glo. sup vbo ex re ⁊ in iuribus per eā allegatis idcirco dicte res empte quatenus censent empte ex pecunia p̄rna s̄m theoricaʒ s. traditā fuerūt quesite patri nō obstante qō emptio fuisset facta nomine filij. Nec hoc casu ꝓcedūt dicte. l. ex ea. ⁊. l. siut proponis de rei ven. ⁊. d. l. ex pecunia allegate in ɔtrium: qꝛ ꝓcedunt regulariter fallit quādoq; regula illoꝝ iuriuʒ ⁊ inter cetera fallit qū filiusfami. emit ex pecunia patris per supradicta: ⁊ ideo quatenꝰ dicta bona s̄m supradictā theoricā cēsentur paterna ꝙ quesita patri ipse filiꝰ habet ipsa bona iure relicti sibi facti in testō ipsius patris: relicta facta per patrē filio cōputantur in legitima: vt. l. oīno. ⁊. l. sequēti. ⁊. l. si quādo. ⁊. l. scimus. §. cum autē. C. de inoffi. test. ideo dicta bona debent cōputari in legitimā per theoricā supra datā. Et eadem consideratio est adhibēda in rebus mobilibꝰ que reperiūtur fuisse penes filiū in vita patris: ⁊ sil'r in pecunia ⁊ alijs rebus quas dictus filius habebat in exercitio sue artis: qꝛ doc. loquūtur ḡnaliter in locis p allegatis in cunctis bonis q̄sitis p filium in vita patris ita qō dicta distinctio pariter adaptatur ad oīa predicta et in oībus predictis est eadem ratio: ergo idem ius. l. a titio de verbo. obl. ⁊. l. illō ad. l. aquil. cum simi. Laus deo.

¶Summarium super consilio. clxxv.

1 Occidens bānitū cū quo fecerat treugā cū pacto de nō offendendo sub pena non tenetur de occiso stante statuto spoleti ꝙ banniti impune offendantur. nu. 6.
2 Banniti eqparantur hostibus ciuitatis ⁊ transfugis.
3 Fides data hosti per priuatum impune potest frangi. nu. 7. secus si per ducem.
4 Pacto priuatorum ius in alterius odium introductum ⁊ non fauore remittentis tolli non potest.
5 Offensa non dicitur vbi nulla pena resultat.
8 Treuga dicitur habere fortius vinculum q̄ pax.
9 Pax inita cū pena ne rumpatur offensus absq; pena rupte pacis potest offendere.
10 Pacis termini limitantur in treuga.
11 Fides hosti publico data non obligat promittentem.
12 Sacrilegium punitur per secularem iudicem.

¶Consilium. clxxv.

In nomine domini nostri iesu xp̄i. 1 ¶†Cōsuluit dn̄s dulcius de spoleto ꝙ cuʒ fuerit facta treuga p consanguineos cuiusdā p̄sbyteri occisi cū occisoribꝰ q ꝓpter dictū homicidiū erāt bāniti ⁊ in dicta treuga fuit conuentum de non offendendo sub certa pena. Et durante dicta treuga dicti consanguinei p̄sbyteri interfecti interfecerunt dictos bānitos non incidant in penam conuentionalē appositam in dicta treuga stante statuto ꝙ similes bāniti possint impune offendi. 2 †Fundat se qꝛ tales bāniti equiparantur transfugis ⁊ hostibus ciuitatis vt per Bart. in sua disputatione incip. lucane ciuitatis statuto. 3 †Et contra fidē datam hosti a se pōt priuatus venire. secus in fide data a duce belli. l. j. §. non fuit. ⁊ ibi gl. ff. de dolo q̄ glo. vt ibi dicit Bar. videtur decidere casum nostrum. Et ita tenet Jaco. de bel. in auten. de māda. ꝓnc. §. sed nos in. iiij. oppositione. Et ita seqtur bar. in. d. sua dispu. Et ꝓbat tex. in. l. qui seruum. de verb. obli. ⁊ in. l. si seruū stichum. eo. ti. ⁊ tex. in. l. quid ergo. §. si heres. de leg. j. ⁊ videt ꝓbare tex. in. l. eleganter. §. si. de pig. act. quam s̄niam secutus est barto. in. d. l. qui seruū. ⁊ in. d. l. eleganter. §. si. allegando oldradū. ⁊ Ja. de bel. ⁊ secutus fuit bald. in. l. j. §. dolum. ff. de dolo allegando Old. ⁊ bal. idem tenere. ⁊ no. Arch. xij. q. ij. in. c. vtilem dicendo ꝙ ita vidit ꝓnunciari de facto in ciuitate Florentie allegando An. de pisis prout hec refert. d. consulens qui adducit etiam not. per Barto. ⁊ Bal. ⁊ Moder. in dicto. §. si heres. Itē adducit que not. in. c. si vero. de sententia excommu. cum similibꝰ. 4 †Itē adducit quia ius qō est ꝓductum odio alterius ⁊ non fauore remittentis priuatorum pactionibus tolli non potest. l. tam ⁊ si ff. ad macedo. ⁊. l. fin. C. de pac. imo tale ius est introductum ꝓpter vtilitatem publicam: ergo pactione priuatoruʒ non tollitur. l. ius publi. ⁊. l. iurisgē. §. si paciscor. ff. de pac. cū silibꝰ merito ⁊c. 5 †Adducit etiam tex. iuncta gl. decidere casum in autentico de manda. ꝓnci. in. §. neq; homicidij vbi glo. dicit ⁊c. Ponderat etiam quod offensa non dicitur vbi nulla pena resultat: vt in. l. testamentum. §. j. ff. de manu. testa. ⁊ in. l. licitatio. §. qō illicite de public. merito promissio de non offendendo non intelligitur in actu qui non meretur penam prout est homicidiū ꝙ potest impune fieri ⁊c. s̄m eum.

¶Subscriptio.

Repetito diuino numie. ¶Presens consultatio est multum seriose et eleganter discussa per excellentissimum doctoreʒ dominum dulciuʒ de spoleto mihi fratrē hono. Ideo cum non indigeat suppletione ⁊ ego fuerim de subscriptione requisitus breui tempore mihi concesso breuibus rem absoluam. 6 †Placet enim mihi Petrophilippo de corneo. U. J. doctori de perusio conclusio supra facta per prefatum dominū cōsulentem: scilicet qō predicti occisores bāniti non inciderint in penam rupte treuge: licet ille fuerit bannitus tēpore cōtractus treuge per adducta per dominum consulentem ⁊ maxime per not. per Barto. in dicta disputatione que incipit lucane ciuitatis statuto quem sequuntur Bald. et Ang. in. l. iurisgentium. §. si paciscar. ff. de pact. 7 †Et licet loquantur in pace qō scilicet occidens bannituʒ qui ex forma statuti potest impune offendi non incidat in penam pacis: et ita etiam loquantur Bar. ⁊ docto. in. l. qui seruum. de verbo. ob. 8 †⁊ nos sumꝰ in treuga q̄ vr̄ inferre fortiꝰ vinculū q̄ pax. ꝓut dicit

dicit Ange.in.d.l. qui seruum per no.per Jo.an.in addi.spe.in ti. de treu.et pa.† qui referendo Uincentium dicit φ licet si inuicem facimus pacem et pmittimus inuicem nõ offendere si tñ me offendis potero te absq pena rupte pacis te offendere.q2 lex permittit φ rumpenti fidem nõ seruetur ipsi fides.l.cũ proponas.C. de pac. ⁊.l.qui fidem.C.de transac.c.peruenit el.ij.extra de iureiur.sec9 autem est in treuga. q2 offenso non est licitum rumpere treugam ƀm eum.φ ⁊ voluit Jo.an.in.d.c.peruenit referendo dictum Uincentij ibi qui mouetur per.l.actione.§.diximus.ff.pro socio.Et Jmo. post Ange.in.l.si ex lega. cã.de verb.ob.cũ hoc transiens similiter notans φ est fortius vinculũ treuge q̃ pacis adducens no.in.d. c.peruenit vbi cum Uin.⁊ Jo.an.transit do.Ant.de bu.Jdeo cuz treuga inferat ƀm predicta fortius vinculum q̃ pax non videntur dicta dictorũ loquentia in pace trahenda ad treugam.† Tamen hoc non obstante idem dicendũ est in treuga omnes enim rationes que supra adducuntur in pace militant in terminis nostris in treuga si recte aduertantur. Et vbi eadem ratio ibi idem ius.l.illud ad.l.aqui.⁊.l.a titio de verb.ob.cuz multis simi. Et illud dictũ Uin.⁊ sequacium pcedit potius de cõsuetudine q̃ de iure put dicit Jmo.in.d.l.q seruũ.Et.d.§.dixim9 per quẽ se fundat Uinc.nõ probat illud dictũ put dicit Jmo.in.d.c.peruenit.nihil em̃ dicit de treuga.⁊ loquitur in terminis satis separatis qui nõ magis conferunt ad treugã q̃ ad pacẽ.Jõ dicit Jmo.in.d.c.puenit φ nõ est recedendũ a regula que dictat φ rumpẽti fidem põt fides rũpi per iura vulgaria supra adducta.⁊ hanc ptem videtur tenere gl.in.d. c.puenit.quatenus dicit φ hosti est seruanda fides si eidẽ seruetur. Ex quo em̃ loquitur de hoste vr̃ intelligenda in fide data in treuga non in pace:q2 post pacem factaz nõ esset censendus hostis. Et hec pars legẽdo mihi placuit in.d.l.si ex legati cã.quicqd autẽ seruandũ sit in illis terminis qui sunt sepati a terminis nostris. Et separatoꝛ separata est ratio:⁊ de vno ad reliquum nõ infertur.l.fi.ff. de calũ.⁊.l.si marit9.C.de dona.inter vi.⁊.l.naturaliter.§.nihil cõmune.ff.de acquir.pos.Jdeo dicta in illis terminis nõ sunt trahẽda ad casum nostrũ.nõ em̃ versatur ibi publica vtilitas seu ius introductũ ob publicam vtilitatẽ sed agitur de priuato interesse secus in casu nostro.† Et hosti publico nõ potest per priuatum pstari fides obligatoria vt habetur in.l.j.§.j.de dolo.put ⁊ dicit dominus cõsulens:ideo in treuga facta cũ bannito:⁊ sic hoste ciuitatis non obligat facientem etiam volentem se obligare φ non cadit in terminis Uinc.⁊ Jo.an. Merito idẽ φ in pace dicendũ est in treuga per latius dicta p dñm consulentem.† Nec predictis ob.id qd prout audio al'r per partem aduersam φ bãnum illius interfecti non tenebat:q2 fuit bãnitus propter sacrilegium.nã occisit clericũ φ delictum videtur spectare ad foꝛum ecclesiasticum:q2 ad hoc breuiter respondetur φ sacrilegiũ cõmissum per laycũ potest puniri per iudicem secularem.c.cum sit generale.⁊ ibi glo.de fo.compe.et φ offensa lata in clericum per laycum secularem possit cognosci et puniri p iudicẽ seculare probat tex.⁊ ibi no.Bar.⁊ Bald.in.l.si qs in hoc genus.C.de episco.⁊ cleri.vnde tenuit dicta sententia licet lata per iudicem secularem. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.clxxvi.

1 ¶ Lando pater qui tenebatur fundum restituere cuius fili9 patris sui morte fact9 e possessoꝛ φ fili9 dicat posse pscripsisse.nu.19.
2 Ratificatio rei geste inducit vim pacti obligatorij.
3 Prescriptio aduersus psonalẽ obligationẽ quibus causetur.nu.5.
4 Obligatus propꝛie non dr̃ qui actione reali tenetur.
6 Dies interpellat pro homine.
7 Prescriptione qui nititur de re cuius scit se debitorem non peccat.nu.11.⁊.17.
8 Delictum seu malafides defuncti quando trãsit in heredẽ.nu.23.
9 Heres defuncti animam seu cõscientiã exhonerare tenetur.
10 Prescriptio quibus potest non lesa cõscientia causari p totũ psi.
12 Debitoꝛ sciens debitum:⁊ tamen paratus est soluere facta interpellatione non est in malafide nec in moꝛa.
13 Debiti in specie obligatio extinguitur perempta specie.
14 Malafides non venit culpa cessante.
15 Moꝛa non põt debitoꝛ accusari nisi expressa interpellatiõe facta.
16 Pctm̃ non cõmittit qui nõ est in culpa.
18 Moꝛa non accusatur qui põt se exceptione tueri.
20 Peccato interueniente per ius canonicum receditur a iure ciuili.nume.22.
21 Solui non debet in foꝛo poli debitum bona fide pꝛescriptum.
24 Prescriptio longi tempoꝛis requirit titulum ⁊ bonamfidem.
25 Jgnorantia iuris causatur bonafide.nu.28.
26 Erroꝛ iuris non prodest in pꝛescriptione.
27 Prescriptio longi tpis etiam malafide nocet.

¶ Consilium.clxxvi.

1 In noie domini nostri iesu xpi. ¶ † Ad euidentiam premittendum est φ siue dictum laudũ valeret siue non valeret dictus Joannes tenebatur adimplere ex quo fuit per partes rati

2 ficatum.† Nam ex tali ratificatione ⁊ approbatione resultat pactũ de obseruando ipm̃ laudum:adeo φ licet laudum nõ valeret ex pacto cum obligarentur ptes ad illud seruãdum per.l.ij.⁊ que ibi habentur.C.cõia vtri.iu.Jdeo non opz inuestigare an arbitri excesserint formã cõpromissi:⁊ sic an laudũ teneret.Scdo est aduertendũ φ lz i themate dicatur qd laudũ fuit latum cũ diuisiõe expssa: tamẽ in laudo fuit pnunciatum φ dictus Joãnes venderet dictũ fundũ:vz partem suã dicto Petro p pcio.cc.floꝛe.et dictus petr9 teneret vendere dicto Joãni certas alias res in laudo contentas. Nec deducitur qd dicte venditiones hincinde fuerint facte.Jta φ ex dicto laudo emologato nõ fuit trãslatum dñiũ:sed oꝛta fuit obligatio ⁊ actio hincinde ad obseruantiã laudi ⁊ ad faciendũ venditiones pdictas.† Jtaq videndũ est an sit decursa pscriptio aduersus obligationem personalem.Circa φ est aduertendũ φ lz Bar. in.l.si.ff.quẽad.serui.admit.⁊ in.l.seqtur.§.si viã.de vsucap. tenuerit φ q2 prescriptio longi tpis aduersus actionẽ personalez nõ fundatur in possessione nec in bonafide nec in aliquo iure prescribentis.sed in sola negligentia non petentis non censetur derogatum iuri ciui.per ius cano.disponens φ prescriptio non currat cũ malafide.Nam tex.in regula.ij.in.vj.loquitur de possessoꝛe dicens qd possessoꝛ malefidei nullo tempoꝛe prescribit:et textus in dicto.c. quoniam omne loquitur in habente notitiam rei aliene que verba non verificantur in debitoꝛe qui non detinet alienum. Tamen docto.maxime moderni communiter reprobant Bartolum Ange.enim in dicto.§.si viam dicit qd Barto.bene fecit se committere in hoc iudicio theologoꝛum ⁊ sancte matris ecclesie:quia disputatur per theologos quoꝛum disputationes refert Joannes and. in mercurialibus in dicto.c.possessoꝛ malefidei determinans contra Bart.prout refert ipse Angelus.licet ipse Joannes andreas videatur loqui in reali potius q̃ in personali.et contra Barto. adducit Ange.tex.iuris ciuilis in autentico.vt ecclesia romana centum annoꝛum gaudeat spacio circa medium.Et idem tenuit Ange.in repetitione.l.j.C.de iu.dicens quod contra Barto. videtur de directo tex.in dicto.c.quoniam omne qui loquitur in quolibet malefidei prescribente etiam contra actionem personalem al'.illud c. esset superfluum contra.§.quibus in prima constitutione.C.nã prius erat dispositum per.c.vigilãti qd in realibus prescriptio nõ procederet cum malafide:et hanc opinionẽ.firmare videtur Bal. in.l.j.C.de serui.et aqua.dicens quod canoniste dicerent contrarium et rectius in foro eoꝛum:quia negligentia petitoꝛis non excusat conscientiam debitoꝛis:immo quãtoplus moꝛatur tm̃ plus deliquit.et ita tenẽdum dicit in foro canonico.et hanc partem ipse Bal.firmat in.c.j.in.§.si quis si de feudo fuerit controuer.inter dominum et agna. quia certum est quod debitoꝛ non soluens id ad quod tenetur semper peccat maxime si fuit interpellatus a creditoꝛe sed non debet quis foueri in suo peccato.c.fina.extra de consuetu.immo non valet constitutio legem inducens que foueat peccatum:vt not.in.c.literas.de restitutione spolia.⁊ per Hostien. in summa in titu.qui filij sint legi.in.§.nuuc dicendum in versi. quid si imperatoꝛ.⁊ facit.c.licet.c.lex est.ij.distinc.⁊.c.erit autem lex.iiij. dist.idem tenet Bal.in auten.ad hec.C.de vsur.quia certum est qd

4 fortius obligatur qui tenetur actione personali q̃ qui reali.† Naz qui reali tenetur nõ dicitur propꝛie obligatus.l.aurelius in.§.meuia.ff.de libe.leg.et institu.de actioni.in.§.j. Hanc etiam partem firmat Jmol.in dicto.§.si viam.dicens hanc esse communem opinionem.⁊ qd ƀm eam consuluit:⁊ idem tenet Rapha.in.l. cum notissimi in.§.imo.C.de prescrip.xxx.an. Dicens esse cõmunem opinionem.⁊ idem tenent Dominicus ⁊ Jmo.in.d.c.quoniaz nisi sit actio penalis.quoꝛum opi.sequuntur communiter moder. legiste ⁊ cano.prout dicit Ponta.in.d.§.si viam.vbi late prosequitur hũc

5 articulum.† et tandem licet dicat se valde dubitare finaliter concludit contra Bart.eo quia.d.c.fina.videtur coꝛrigere ius ciui.in omnibus casibus in quibus resultat peccatum siue simus in actionib9 realibus siue in personalibus et verba illius.c.quoniam omne sunt adeo generalia φ comprehendere possunt etiam actionem personalem put late prosequuntur Jmo.et idem Pon.in.d.§.si viã.vñ cum in casu nostro sit debitum penale videtur attenta dicta cõmuni opi.φ non fuerit decursa prescriptio in vita dicti Joannis: nec post eius moꝛtem q2 a tempoꝛe sue moꝛtis quo cepit cessare malafides non est decursum longissimũ tps:sed forte.x.anni.φ maxime videtur dicendum quia dictus Joannes fuit in moꝛa soluendi ne dum in regulari de qua in.d.l.de diuisione.sed etiam in moꝛa regulari:quia interpellatus a die interposito ab homie pro parte a die

6 legali de quo in.d.§.† Preterea dies em̃ interpellat pro homine. l.magnam de contrahen.et commit.stipula.c.potuit de locato.et

7 in.l.traiecticia.§.de illo.ff.de consti.pe.et in dicto.§. Preterea† confert ad supradicta tex.in autentico.vt ecclesia romana capitu. anno.gau.spacio.§.habeat ibi ne iniquis hominibus relinquatur iniquum presidium et tutus peccandi locus etiam scientibus relinquatur.ex quo videtur probari φ sciens peccat si vult niti prescriptione.Jdeo videtur φ dictus Joannes qui sciebat dictum debitum causatum ex laudo emologato foret in peccato et malafide.

8 † Sed malafides defuncti censet trāsire in heredē ꝛ impedit heredem prescribere. l. cū heres. ff. de diuer. ꝛ tēp. pscri. merito put non prescribebat dictus Jo. q sciebat debitū: ꝛ per ɔsequēs videbat eē

9 in malafide: ita etiā nō prescribat heres per dictā rōnē. † Ac etiā ea rōne qꝛ videtur ꝙ heres teneatur exonerare ɔsciam defuncti et eius aiam extrahere de penis purgatoriꝫ per ea q̄ hñr in. c. in literis de raptoribus. ꝛ in. c. si. de sepultu. ꝛ in. c. a nobis el. ij. de sen. ex cō. lib. vj. iō dictus heres dicti Joānis vt extrahat aiam dicti Jo. de purgatorio vr cogi possit ad solnendū ꝛ implendū dictū laudū

10 nō obstante cursu longissimi tēporis. ¶ † Tamē his nō ob. arbitroꝛ in casu nr̄o ɔrium rñdendū. nā pmo pmitto ꝙ in opi. Bar. de qua. s̄. sunt etiā pleriqꝫ cañ. nā Inno. in. c. cura de iur. pro. in gl. penul. tenet eandē opi. dicēs ꝙ cum ista fuerint inducta ab eo qui hꝫ ptātem disponendi in tpalibus. l. bñ a zenone. C. de qdri. prescrip. ꝛ. l. deprecatio ad legē rodi. de iactu. ꝛ. l. antiocēsiuꝫ de priui. credi. possunt salua ɔscia remoueri qꝛ potuit princeps dictam penam remissionis sui iuris inducere in odiū negligentiū prosequi ius suū. Idem etiaꝫ tenuit Hosti. in summa in titulo de prescriptio. §. res prescribi possunt dicens. ꝙ aut queritur an cū malafide pcedat pscriptio actionū realiū ꝛ. dicendū est ꝙ nō ꝛ in hoc ius cañ. corrigit ius ciuile qꝛ talis prescriptio requirit possessionem prescribentis merito si apud eum est mala ɔnter est in peccato ꝙ prepōderat negligentia nō petentis. Ideo locum habet. d. c. si. cum militet ei9 ra

11 tio. † Aut queritur an procedat malefidei pscriptio in actionibus ꝛ tunc secus qꝛ debitoꝛ nihil possidet ideo non dꝫ peccare si non soluit creditori nisi eo inuito aut interpellante hoc faciat merito prescribi ius liberationis contra actionem personalem ex quo nō procedit cum aliquo peccato: sed tm̄ ob negligentiam creditoris et in hoc remanet in correctū ius ciuile fm eū. Itē P au. de ca. in. l. hoc aūt. ff. de serui. vrba pred. dicit ꝙ licet ɔtra Bar. teneāt cōiter doc. maxime cañ. et eorū opi. pcedat in prescriptiōe causata de iure cōi ꝙ dirigit verba in prescribentē secꝰ si statutū dirigit verba in creditorem vt qꝛ dicat qui non petierit. j. tale tempus cadat ab actione tunc pcederet opi. bar. put dicunt iura cōia ꝙ non vtens seruitutem perdat illam fm eū ꝙ dictum si pcederet decideret casum nostrum qꝛ statutū nostrū dirigit verba ad creditorem non petentē. Ad idem qd no. panoꝛ. in. c. ꝙ clericis de foro compe. dicēs ꝙ si debitoꝛ non tenetur ire ad domū creditoris licet sciat debitū tñ pscribit qꝛ non peccat et ideo prescribit. ꝛ idem dicit in. d. c. qm̄ oē. l. ꝙ qñ debitoꝛ sciens non tenet offerre si non soluit qꝛ non potuit vel si potuit soluere tñ nō soluit qꝛ non interpellatus paratus soluere si fuisset interpellatus: cessat enim tūc ratio fundata in peccato. iō remanet hoc casu incorrectū ius ciuile et procedit opi. bar. fm panoꝛ. in. d. c. qm̄ oē. ꝛ sir Jo. an. in mercu. in. d. c. possessoꝛ malefidei. ꝛ doc. vbiqꝫ videntur se fundare in peccato. ꝛ tex. ipse in. d. c. qm̄ oē in ratione peccati est fundatū: vr̄ eo casu quo esset peccatum non soluere eo casu tenēdū foret nō currere pscriptionē ꝛ tunc pcedat opi. tenentiū ɔtra Bar. ꝛ sequaciū vbi aūt nō foret pctm̄ nō soluere nō videt in aliquo per ius cañ. derogatū iuri ciui. qꝛ cessat ratio dicti. c. qm̄ oē per ꝙ derogatur iuri ciuili. nullū em̄ aliud capl'm ad hoc artat in iuribus seu actionib9 psonalibus nam. c. vigilanti de prescri. ꝛ. d. c. possessoꝛ malefidei. loquūtur in possessoribus malefidei: iste aūt debitoꝛ nō est possessoꝛ. nā incorporalia nō possident.

12 l. iij. in prin. de acqui. pos. ꝛ maxime talia personalia. † Item debitoꝛ licet sciat debitum non sequitur ꝙ sit in malafide. Si em̄ est paratus soluere statim ꝙ interpellaretur pfecto non est in malafide

13 nec de iure cañ. vel ciuili cēsetur esse in mora vel i culpa. † Pꝫ quia si deberet species ꝛ interim periret extingueretur debitū. l. si ex legati cā. ff. de ver. oblig. l. ꝙ te. ff. si cer. pet. ꝛ. ff. de pericu. ꝛ cōmo. rei

14 vendi. quasi per totum. † Si cessat culpa ergo malafides qꝛ dolus non est immunis a culpa: imo est latissima culpa. ꝛ sic in suplatiuo gradu iuxta theoricā bar. in. l. ꝙ nerua. ff. depositi in repe. ideo cuꝫ nō sit possessoꝛ nec malefidei cessat dictū. c. vigilāti. ꝛ. d. c. possessoꝛ. cū itaqꝫ solum artet illud. c. qm̄ omne ꝛ in casu pposito cesset rō illi9 capituli: iō cessare videtur dispō eiusdeꝫ. c. ar. c. cū cessante. de app. ꝛ. l. adigere. §. ꝙuis. ff. de iure pa. ꝛ. l. ꝙ dictū de maximū cū sit iuris ciuilis correctiuū. ꝛ. ll. correctio sit euitanda. l. pcipimus de appel. ꝛ. c. cū expediat de appel. li. vi. ꝛ. c. cū dilectus. de cōsue. cum si. in casu itaqꝫ quo debitoꝛ non est interpellatus: licet sciat debitū si non soluit nō video aliquod ius ipm astringere ad peccatū. Non em̄ vr stare per eū ex quo nō facit moram solutioni: iō ratio ꝛ mens iuris

15 suadere videtur ꝙ non peccet. † Nec allegatur tex. iuris cañ. vel ciuilis q debitori non interpellato ascribat pctm̄ dolum seu culpam si nō soluit nisi qñ debitoꝛ gereret negotia creditoris: tūc em̄ imputatur sibi quare non exegit: vt. l. diuortio in princi. ff. de nego. gest.

16 † Si itaqꝫ non est in culpa nec in pctō dicendum restat ꝙ tunc nō sit in malafide: ꝛ per ɔsequens currat prescriptio generaliter a iure ciuili inducta: prout ꝛ dicunt Moder. s. d. Anto. Imo. Panoꝛ. et Pon. vbi. s̄. in debito penali ea sola ratione: quia non est peccatū

17 non soluere. † Et ꝙ dictus Jo. non fuerit in malafide ꝛ consequenter in peccato vltra predicta videtur ex alio dicendum. vꝫ quia ipse erat obligatus ad vendendum ꝙ facere non poterat nisi petr9 vellet emere cū venditio nō cōtrahatur nisi ɔsensu. l. j. ff. pe pac. Ideo anteꝙ dictus Petrus notificaret Joāni ꝙ volebat emere non videtur ꝙ dictus Jo. astringeretur ad vendendū cum vendere non potuisset citra voluntateꝫ petri. Preterea etiā dictus petrus erat per dictum laudū emologatū obligatus vendere certa bona dicto Joanni: adeo qd si ipse Petrus petijsset a dicto Joāne qd sibi venderet poterat repelli exceptiōe nisi prius ipse offerret implere laudum ex parte sua. arg. l. iulianus. §. offerri. ff. de actio. emp. ꝛ. l. cum proponas. C. de pac. cum concoꝛ. Idcirco dictus Joā. anteꝙ dict9 Petrus impleret laudum ex parte sua non artabatur etiam ipse

18 implere laudum ꝛ si non implebat non peccabat. † Quia nō est culpa seu moꝛa ille qui potest se exceptione tueri in. c. non est in moꝛa de regu. iur. in. vj. ꝛ. l. nulla intelligitur. ff. eo. ti. cū si. nihil em̄ interest qs actionē nō habeat an per exceptionē actio infirmet dicit

19 tex. in. l. nihil interest. ff. de reg. iur. † Ex his itaqꝫ posset attentari ꝙ etiā dictus Jo. potuisset pscribere si vixisset lōgissimo tpe. Sed in casu nostro sumus extra dictā difficultatem qꝛ tps. xl. an. fuit decursum etiam post mortem Jo. debitoris. Et sic dato qd pscriptio nō inchoasset in vita dicti Jo. pter ei9 sciam: tamē decursa fuit ꝛ cōpleta per heredē q fuit semp in bonafide psumit em̄ ignorasse dictū laudum. l. verius. ff. de pba. ꝛ regula psumit ignorātia in. vj. et regula is qui in ius eo. ti. ꝛ li. Iō cū in herede cesset scia debiti ꝛ malafides: ꝛ sic pctm̄: iō procedit prescriptio lōgissimi tēporis. De iure em̄ ciuili est indubitatuꝫ per. l. sicut. ꝛ. l. omnes. C. de pscrip. xxx.

20 vel. xl. an. † Et a iure ciuili ita demum receditur per ius cañ. vbi vi get peccatum. Et qd prescriptio cum bonafide pcedat omnes pre

21 supponunt pro expedito etiam in debito personali. † Et qd etiaꝫ in foro poli solui nō debeat debitum bonafide prescriptum voluit Petrus de ancha. in regula possessoꝛ malefidei in. vj. in. ij. qd. princi. xxix. col. concludens post Bald. qd executoꝛ in testamēto deputatus ad soluendū debita nō pōt soluere debitum prescriptum cuꝫ bonafide: lꝫ posset soluere debitū non exigibile in foro ciuili. sꝫ exigibile in foro ecclesiastico per denūciatiōe euāgelicam: ergo apte volunt Bal. ꝛ Pe. de anch. ꝙ debitū bonafide pscriptū non possit peti per denunciationem euāgelicam per quam denunciationem posset peti si non soluens esset in peccato per ea que habent p doc. in. c. nouit. de iudi. ꝛ p Bar. i extraua. ad repri. Iō ex his clarū vr ꝙ heres ignorās dictū laudū pscripsit p lapsum. xl. ann. post mortem patris: prout est casus apertus in. d. l. sicut. ꝛ in. d. l. oēs merito non videtur dubitandum. l. illam ver. de modo. C. de colla. et. l. ancille.

22 C. de fur. ꝛ. l. ille aut ille. §. cū in verbis de lega. iij. † Nec ob. ius cañ. ꝙ iuri ciuili derogat solū vbi resultat peccatum propter malamfi

23 dem que malafides ꝛ peccatum sine dubio cessauit in herede: † nec obstat ꝙ malafides defuncti nocet heredi ad impediendū prescriptionem per. d. l. cum heres. qꝛ negari potest ꝙ defunct9 fuerit in malafide per. d. s̄. Et dato ꝙ defunctus fuisset in malafide non obstat illa. l. qꝛ loquitur in vsucapione ꝛ longi tpis pscriptiōe vt apte sonant verba illius legis. Et etiā ptꝫ qꝛ illo tpe ffoꝛ nō erat cogni ta prescriptio longissima. xxx. vel. xl. an. Ut no. gl. in. l. qui occidit. ff. ad legē aqui. ꝛ. l. si quis emptionis. C. de prescrip. xxx. anno. et. l. iulianus al's incipit non solū. ff. ex qui. cau. maio. ꝛ insti. de perpe. ꝛ tempo. acti. circa principiū ꝛ auč. vt eccle. roma. c. ann. gau. spa. qd

24 ꝛ tenent doc. communiter in iuribus preallegatꝫ. † In prescriptione aūt longi temporis requiritur titul9 ꝛ bonafides. l. diutina possessio. C. de lon. tem. prescrip. cuꝫ simi. Nec sufficit cessare malāfidē. Quinimmo non omnis bona sufficit: sed requiritur iusta bonafi

25 des. † Ideo licet iuris ignorantia causet bonamfidem. l. sed et si le

26 ge. §. scire. ff. de peti. here. † tamen iuris erroꝛ non prodest in vsucapione ꝛ prescriptione longi tpis. l. nunꝙ iur. ff. de vsuca. illa eniꝫ bonafides hoc respectu non censetur adeo iusta vt causet tales prescriptiones: licet alio respectu iusta cēseatur: vt. d. §. scire. itaꝫ ignorantia et bonafides heredis iusta regulariter requiritur. d. regula si quis in ius ꝛ. d. l. qui in alterius: tamen qꝛ heres reputatur eadeꝫ persona cum defuncto in auč. de iureiur. a moꝛi. prestito. §. j. ꝛ a defuncto habuit titulum. ideo ius non habuit pro infecta talem bo

27 namfidem ꝛ pro non sufficiente. † Ad vsucapionem ꝛ prescriptionem longi temporis non requiritur de iure ciuili vlla bonafides: nam etiam cū malafide pcedit. vt. l. si quis emptionis. C. de pscrip. xxx. vl. xl. an. ꝛ. d. c. quoniam omne. eo. titu. et est notissimum ꝛ procedit etiam de iure cano. vbi malafides non causaret peccatuꝫ put volunt moder. in. d. c. quoniam omne exemplificantes in debito pe

28 nali: et ideo procedit. † Et fortius vbi est bonafides non omni ex parte iusta vt illa que causatur ex iuris ignorantia et illa que est apud succedentem auctori vitioso. Naꝫ huiusmodi vitia de iure ciuili non curantur ꝛ ius canonicum non discrepat a iure ciuili nisi vbi imminet peccatum propter malamfidem. ideo hoc casu quo cessat pctm apud heredē ipse heres pscribat et est notissimū. Ideo dicebat Bar. allegādo Dy. in. d. l. cū heres. ꝙ de iure cañ. nō hꝫ locū. d. l. cū heres. si heres vult ichoare pscriptiōeꝫ a seipso. ꝛ hec est vna responsio clara. Confert ad supradicta ꝙ tradit Barto. in. l. fina. C. vnde vi. ꝛ Inno. ꝛ Imo. in. c. ij. de in integ. resti. volentes ꝙ ex lapsu longissimi tēporis causet pscriptio bonefidei que ɔferūt ad supradicta.

prædicta.lꝫ nō loquanꝝ oīno in nostris terminis:ꝛ dicta illa indige
29 rēt discussione.†Nec supradictis ob.text.in corpore vt eccle.ro.cē. an.gau.spa.in.§.habeat.qꝛ rn̄deꝝ ꝙ nō dicit ꝙ sciētes semꝑ peccēt sed qꝛ iniqui facile peccarēt:qꝛ esset eis relictus tutus peccādi locus:iō remouet præscriptiones minores centū annis:ita ꝛ alias ne fiāt fraudes in donationibus exigūt iura insinuationē in oib⁹ donationibus excedentib⁹ metā.l.data opa.C.de dona.ꝛ tn̄ non oēs donationes nō insinuate sunt fraudulētes.Item in testamētis et alijs vltimis voluntatib⁹ requiriꝝ maior numerus testium ne fraudes fiāt.l.fi.C.de fideicō.ꝛ.l.hac cōsultissima.C.q testa.fa.pos.et tn̄ nō oia testā in quib⁹ cessat requisitus numerus testiū cū fraude celebranꝝ ꝛ infinita:vt ita dixerim:sil'ia possent dari.fit eñ sepenumero iuris dispositio generalis ad euitandū fraudes seu mala q̄ quāqꝫ al's perpetrarenꝝ:ita ꝑcedat tex.d.§.habeat.ꝛ ita intelligi dꝫ dum dicit iniquū cōpendiū iniqs relinquaꝝ.nō eñ dicit ꝑpterea ꝙ semper cōpendiū præscriptionis sit iniquū:nā immo est bonū ꝛ equū. dicit'tex.in.l.j.ff.de vsu.ex bono ꝛ equo ꝛc.lꝫ est iniquū iniquius.de quib⁹ loquiꝝ.d.§.habeat.ibi ne iniqs ꝛc.est ergo iniquū cōpendiū habētib⁹ iniquā ꝛ sic malā fidē.Nō eñ ob.in casu nostro si cōis opi. aduersaꝝ dicto Bar.in.d.§.si viā.qꝛ illa cōis opi.nō attingit casuꝫ nostrū vt ex plurib⁹ medijs deduxi.Itē sil'r nō obst.dictū.c.fi.de sepul.ꝛ.d.c.in literis.de rapto.ꝛ.d.c.a nobis.qꝛ loquunꝝ qn̄ ex peccato definiti aliquis est dānificatus.quo casu iudex ecclesiasticus pōt artare heredes vt danū illud resarciant prout in dictis iurib⁹:ideo nō posset agi via executiua rōne guarētigie nec corā iudice seculari:dato ꝙ illa iura militēt in terminis nostris:iō si heredes mutuātis egerint corā iudice ecclesiastico etiā succūberēt duob⁹ vel trib⁹ medijs.primo qꝛ creditor nō fuit passus dānū ex delicto debitoris sed sua negligentia:qđ demonstraꝝ:qꝛ siue debitor peccet siue non peccet creditor negligēs patiꝝ dānū loquēdo de iure ciuili ꝛ de iure canonico si non peccat:itaqꝫ de iure ciuili pct̄m debitoris nō dānificat creditorē:de iure autē canonico peccatum debitoris reddit creditorē immunē a dāno:qꝛ cessat præscriptio ꝑpter pct̄m debitoris vbi nō peccaret nō cessaret. itē siue peccet debitor siue nō cessat ꝓscriptio si cessat negligētia creditoris.l.sicut.C.de ꝓscrip.xxx.vel xl.an.iō nō sunt hic termini dictorū iuriū.Scđo:qꝛ tpe vite patris nō fuit causatum dānum:qꝛ præscriptio non fuit inchoata si pater fuit in peccato:ideo eius pct̄m si qđ fuit nullū dānum intulit dicto petro:qui tpe mortis ioānis habebat suā actionē illesam:iō tunc non intrauit Ioānes purgatoriū ꝑpter dānū illatū:sed ꝑpter malamfidē si quā habuit:nec a pena dicti peccati liberareꝝ si heres immediate solueret:qꝛ ꝑ hoc nō purgareꝝ culpa peccati ꝑteriti prout qđ est fortius si debitor diu recusasset soluere et postea soluisset solutio faceret cessare peccatū i posterū:lꝫ nō ꝑpterea purgaret peccatū preteritū:ꝛ nemo negaret quin gehēna cremereꝝ si non peniteret de preterito:ꝛ in purgatorio purgaretur si penituisset.Ideo nec peccatū defuncti dānificauit creditorē nec solutio heredis extrahit defunctū a penis purgatorij:prout arbitror apud theologos esse notissimū:ꝛ si ita est euitanꝝ illa iura.Tertio rn̄detur qꝛ negatur dictū Joānē peccasse ꝑ deducta.s.Omitto ꝙ dicta iura habent varios intellectus vt patet ex not.ꝑ Panor.in.d.c.fi.de sepulturis.Remanet itaqꝫ conclusio ꝙ dictus filius ꝛ heres ioannis est tutus exceptione præscriptionis. Laus deo.

¶Summarium super consilio.clxxvij.

1 ¶Legitimatio facta de filio infante qn̄ ex eo quia est infans impugnari nō possit et per quos fieri possit.
2 Emancipatio vt valeat que requiratur.
3 Imperatori promouēdo ad imperiū que sint necessaria.
4 Legitimandi potestatem habere dicitur imperator.
5 Sigillat cū bulla solus imperator.
6 Bulla ꝛ sigillum differunt.
7 Legitimare non possunt reges imperio subditi.
8 Archiepiscopus episcopus ante cōsecrationē nō dicunꝝ oīmodā iurisditionē:maxime in his q̄ cōsecrationis ministeriū cōcernunt.
9 Legitimare seu legitimādi facultatē concedere potest imperator ante coronationem. nu.12.
10 Reges seu principes legib⁹ nō subdunꝝ q pn̄t cōderet tollere legē.
11 Imperatori oīmodā ptātē trāstulit populus lege regia.
13 Impator ꝙ alicui subsit ante coronationē est ridiculum dicere.
14 Imperiū trāslatū nō erat in germanos tpe Justiniani.
15 Impator ꝙ coronetur a papa nō reperiꝝ legibus antiquis.
16 Imperator quando vocatur rex.
17 Leges dāt formā nouā futuris casib⁹ seu negotijs ꝛ nō ꝑteritis.
18 Legitimatus comprehenditur filiorum appellatione vt deficere faciat conditionem si decesserit sine liberis.

¶Consilium.clxxvij.

Repetito diuino numine.

¶Egregie discussa est presens consultatio et seriose per famosissimū.U.J.doctorē:ꝛ vti patrē hono.dn̄m Bartholomeū suzzinū de senis circa tres articulos ꝑ suā excellentiā discussos:sup quibus de sola subscriptione requisitus paucis verbis rem absoluam.Et quidem sup primo articulo sum contētus dictis ꝑ eius excellentiā simpl'r confirmādo eius decisionē.s.ꝙ dictus Bernardinus ei nō ꝑiudicauerit in aliquo propter petitionē de dimidia domus vel ꝑpter generale cōpromissuꝫ et eius petitionē seu ꝑpter laudū inde secutum ꝛ a partib⁹ approbatum.†Circa scđm aūt articulum.s.vtrū legitimatio vitieꝝ ex eo qꝛ legitimatus est infans.sil'r inhereo eius decisioni.s.ꝙ nō obstante infantia legitimati legitimatio tenet saltē secuta ratificatione:
1
2 prout dicit dn̄s cōsulens.†Pōdero tn̄ ꝙ Bar.in.l.iubemus.C.de emā.lib.ꝛ tex.ibi quos allegat dn̄s cōsulens plurimū vrgēt:qꝛ decidit ꝙ lꝫ in absente requiraꝝ ꝙ postea sequaꝝ cōsensus emancipati vt emācipatio prius facta sortiaꝝ effectū.tn̄ in infante talis cōsensus nō exigiꝝ:vt est ibi tex.aptus:quē tex.Bar.ibi trahit ad terminos legitimationis dicēs de facto cōsultū rn̄disse:ꝙ lꝫ legitimatio regulariter non teneat facta absqꝫ consensu legitimati:tn̄ fallit in infante:qꝛ lꝫ legitimeꝝ sine ei⁹ ꝯsensu tn̄ valet ſm eū.Et ꝑptereavꝝ de directo Bar.approbare decisionē supra factā ꝑ dn̄m ꝯsulētem etiā nō adhibita cautela quā adhibet dn̄s cōsulens.Et lꝫ tex.i.d.l. iubemus.requirat rescriptū principis ad hoc vt fieri possit emācipatio infantis.tn̄ ille tex.loquiꝝ in iudice ordinario q hꝫ a lege iurisditionē cōferēdi seu auctorizādi emācipationē.Nos autē sumꝰ in casu quo a principe est data spāliter generalis ptās ꝛ facultas legitimādi quoscūqꝫ spurios exceptis dūtaxat filijs illustrium ꝑsonarū ꝛc.nō obstāte aliqua lege:illa potissime q̄ legitimari spurios et naturales nisi ex certa scia nō pmittit:ꝛ alijs legibus iurib⁹ ꝛ cōstitutionib⁹ aduersantib⁹ ꝓdictis vel aliquib⁹ predictor quib⁹ ex certa scia princeps derogauit:sub qua generali derogatione vꝝ comprehēdi dispositio.d.l.iubem⁹.si ꝑ illam impedireꝝ facultas legitimādi infantes.videꝝ eñ ꝙ si fuisset principi supplicatuꝫ ꝙ dictus eps aretinus potuisset legitimare infantes princeps verisil'r concessisset.ergo id cēsetur venire in dicta generali cōcessione:attētis saltē dictis clausulis derogatorijs iurib⁹ ꝯtrafaciētib⁹.Ex his itaqꝫ ꝛ ex deductis ꝑ dn̄m cōsulentē ꝯcurro in eius sn̄iam ꝙ.s.dicte legitimationi nō obstet infantia legitimati saltem adhibita cautela de qua in consilio.Posset tn̄ instari vtrū dicte legitimationi obstaret ꝙ nō fuit adhibita citatio eius de cuius preiudicio agiꝝ super quo nō insisto:qꝛ mihi presupponiꝝ ꝙ vel dicta citatio interuenit vel si requiriꝝ adhibebitur cautela ꝑ quā ꝓuidebiꝝ dicto defectui si defectus causeꝝ.Itē vꝝ posse instari ꝙ dictus eps nō habuit neqꝫ habeat ptātē legitimādi:qꝛ cōcedēs dictā ptātē nō erat imperator sed rex romanorū vt deprehenditur ex verbis priuilegij cōcessi dicto epo.†eligitur eñ quis ad imperiū romanorū a principib⁹ alemanie.c.venerabilē.de elec.ꝛ.c.ad ap'lice.de re iudi.lib.vj.ꝛ a papa vngitur cōsecraꝝ ꝛ coronaꝝ.d.c.venerabilē.ꝛ cle.ne romani.de elec. ꝛ ante coronationē dicitur rex romanorū:nō imperator sed ad imperiū promouēdus.Sed post coronationē dr̄ imperator:vt dictis iuribus.maxime.d.c.venerabilē.ꝛ in extrauagā.ad repꝛimē. et ibi Bar.in ver.reges.ꝛ in ver.imperatores.Ad idē tex.iuncta glo.fi.l. bene a zenone.C.de qua.ꝓscrip.†priuilegiū aūt legitimādi a principe ꝯcessum ante coronationē nō vꝝ iurib⁹ subsistere. arg.d.l. bene a'zenone.in fi.prout vꝝ ibi sumere glo.fi.ꝛ ꝓbari vꝝ ꝙ potestas legitimandi est reseruata soli imperatori.ita vt nullus alius possit vt in auꝫ.qui.mo.na.effi.sui.§.si qs ergo.ver.sit ergo licentia.ꝛ.§. seq.ꝛ.§.fi.dū litera dicit nostre mansuetudinis.in auꝫ. qui. mo. na. effi.le.§.fi.in ꝟsi.nostre clemētie.sicut dicimus in restitutione natalium ꝛ iure aureorū annulorū.l.j.ꝛ.ij.C.de iure au.an.si soli imperatori:ergo nō regi romanorū.†Facit quia rex romanorū nō pōt sigillare cū bulla:lꝫ demū post coronationē : ꝛ sic fact⁹ impator.d. clemē.romani.in fi.†Et differētiā inter bullā ꝛ sigillū ponit Spe. in titu.de rescrip.§.j.igitur.versi.porro.†Itē facit qꝛ reges subditi imperio non possunt legitimare.c.per venerabilē.qui filij sint legi.ꝛ de nō subditis est dubium ꝑ no.per Inno.in.c.cū te.extra de re indi.Sed rex romanorū subditus est imperio.lꝫ ad illud sit promouēdus cum imperiū semper sit.arg.l.ꝙ principi.de lega.iij.ꝛ.c. si gratiose.de rescrip.in.vj.†Itē facit quia eps vel archiepiscopus licet habeant iurisditionē ante cōsecrationē:nō tn̄ oim:quia nō eorum que ministerium consecrationis desiderant prout sunt ea que sunt ordinis.vt.c.transmissam.cum ibi not.per glo.ꝛ doct.extra de elec.prout hanc partē ꝙ rex romanorū nequeat legitimare per dictas rōnes excepta prima:ꝛ plerasqꝫ alias firmat disputādo Bartho.de saly.in sua disputatione que incipit. mediolanēsis quidaꝫ facit quia populus romanus apud quem erat imperium omnē potestatē transtulit in imperatoriā maiestatē seu potestatē.dicit tex. c.de vete.iur.enu.l.j.circa medium.§.cum enim.l.antiqua.ibi omne ius omneqꝫ potestatē populi romani in imperatoriam translata sunt potestatem.ꝛ no.in.l.non ambigitur.ff.de legi.Non enim dicit in regiam potestatem:sed in imperatoriam. merito imperator habet plenitudinem potestatis:non rex:ꝛ ideo reseruata imperatori prout est legitimatio non videtur concessa regi licet romanorum.†His tamen non obstantibus contrarium est tenendum.nā licet Saly.disputando tenuerit regem romanorum non posse legitimare per rationes suas : quarum potiores.s.retuli.tn̄ in con
3
4
5
6
7
8
9

trarium est cōmunis opinio. dictam enim questionem disputauit Jac. de are. cuius disputationē ad literam ponit Cy. in. l. bene a zenone. qui per multas rōnes que videri pñt in lec. Cy. quas cā breuitatis omitto. concludūt q rex romanoꝝ possit legitimare: ꝛ ꝑ ɔ̄ns concedere facultatē legitimandi. ꝛ in effectu tangūt ꝛ confutāt rationes quibꝰ mouetur Saly. hanc etiā partē tāq indubiā approbat Bar. in extrauagā. ad reprimē. in ver. reges. per text. ibi. idem allegat tenuisse Jaco. but. in. d. l. bene a zenone. Jdē firmauit dñs Anto. in. c. per venerabilē. qui filij sint legi. ꝛ allegat idem firmare Spec. in ti. de resti. spo. §. fi. ver. itē qđ obtētum. ꝛ Joā. an. in addi. Spe. in tit. de succes. ab intest. §. j. Et lꝫ spe. non specifice tāgat de legitimatione: tñ sue rōnes etiā in ea cōcludūt. Jdeo hec pars te-
10 nenda est ex auctoritatibꝰ ante dictis per earū rōnes q̄ vigēt. †Et insuper negari non potest regem romanorū dici principem: ꝛ princeps ipse legibus est solutus. l. princeps legibꝰ. ff. de legi. ꝛ. l. digna vox. C. eo. ti. Et qđ principi placuit legis hꝫ vigorē. institu. de iure nat. gē. ꝛ ciui. §. sed ꝛ qđ principi. ꝛ. ff. de consti. princi. l. j. in princi. Jdeo princeps potest legem cōdere ꝛ legibus derogare. qđ maxi-
11 me demonstrat: †q2 lege regia populus trāstulit oēm potestatē in imperatorē. l. j. s. cū enim lege antiqua que regia nūcupat ꝛc. C. de vete. iu. enucle. Noto q2 dicit lege regia. si eñ reges romanorū non habuissent oīmodam ptātē non fuisset appellata lex regia illa lex que de oīmoda potestate in principez transferenda disposuit. Jtē pondero q illa oīmoda potestas in Cesarē primū imperatorē extitit translata in auč. vt prepo. no. imperato. §. j. vbi probatur q Cesar primus: ꝛ Octouianus Augustus fuit secūdus imperator: ꝛ tñ illud est notissimū q Cesar nūq coronam assumpsit: ergo ꝛ ante coronam princeps romanorū oīmodam habebat potestatez. Jstam autē potestatē ꝛ iurisditionē quā princeps romanorū habebat ante coronationē que lex abstulerit non inuenio: nec ꝑ quēpiam allegatur. ergo concludamus vna cū doctoribꝰ. s. adductis: qui tamē
12 hanc rationē non adducunt. †qđ imperator ante coronationē habeat oīmodam iurisditionē: prout postea: nec christus qui dicitur approbasse imperium ꝑ illa verba dum dixit: que sunt Cesari reddite Cesari. Coronauit Tyberium tunc tertium imperatorē: sed sibi concessit imperium sub nomine Cesaris qui nunq extitit coronatus vt dixi. vnde designatur q dato q forte tunc Tyberius foret coronatus q apud me est ignotum: tñ non concessit sibi tanq coronato. sed tanq Cesari quasi non ponderetur corona sꝫ assumptio in imperium. Nec est verisimile q principes electi in imperiū differrēt ꝑ annos assumere coronaz si interim non libere disponerent ea que imperatori sunt reseruata: ꝛ sic esset suppositus legibꝰ imperatoris si imperio suppositus esset prout dicit Saly. vt supra retuli: quia inferior non posset tollere legem superioris. c. cum inferior. de maio. ꝛ obe. cum si. Unde non dubito q cōsuetudine est approbata hec opinio: ꝛ consuetudo est optima iurium interpres. l. cum de interpretatione. ff. de. ll. ꝛ. c. cum dilectus. extra de cōsue-
13 tudi. †Et puto ridiculū esse q imperator ante coronationē alicui subsit. licet enim imperium semꝑ sit: tamē vacante sede imperiali non est subiectum in quo illud imperium residet: nec eē subiectum q habeat ius ꝛ ptātem statuendi ꝛc. prout diffinitur iurisditio in l. j. ff. de iurisdi. om. iudi. ꝛ imperatore electo: ipse electus est illud subiectum in quo illud imperium quo ad quedam repñsentatur de presenti: ꝛ quo ad infulas seu coronaz forte de futuro prout putarem absonum q ecclesiasticus non consecratus dicatur subesse episcopatui. Nec allegātur iura in contrarium que vigeāt. ꝛ glo. in. d. l. bene a zenone. dicit q subsit imperio: ꝛ lꝫ dicat q priuilegiū concessum ab imperatore ante coronationem non valeat: non loquit determinando: sed argumentatiue loquitur. et Cy. ibi post Jaco. de are. rñdet q nō ponuntur infule ꝑ coronatione vt ibi ꝑ eos. dato autem q poneretur ꝑ coronatione: nō constat nobis q tūc tpis
14 esset diuersus dies coronationis a die electionis. †Nec tpe Justiniani erat imperium translatum in germanos: cum Justinianus fuerit constātinopolitanus imperator vt percipio ex lectione epistole inter claras. ꝛ ex Leonardo aretino in bello gotthorū: ꝛ tamē nemo dubitat eum fuisse romanorū imperatorē: al's eius leges nō subditos non artarent. nam imperator cōstantinopolitanus sua lege non ligaret alias nationes. arg. l. extra territorium. ff. de iuri. om. iud. ꝛ. l. cūctos populos. C. de sum. tri. ꝛ fi. ca. ꝛ. c. cū animarū. §. statuto. de consti. lib. vj. ꝛ tamē videmus contrariū q. s. leges iusti-
15 niani seruātur in vniuerso romano imperio. †Jstud autē q imperator coronetur a papa non credo reperiri legibꝰ antiquis: ꝛ satis innuitur in. c. solite. de maio. ꝛ obe. nā si a papa recepisset ꝛ coronationē ꝛ iuramētum q hodie prestant imperatores fm formam. d. cle. romani. non miratus verisimiliter fuisset imperator: ille si papa tanq dignior ꝛ superior increpatus extitisset. ꝛ est ponderandus
16 ille tex. †qui imperatorē nuncupat regē. ꝛ similiter epl'a inter claras. in prin. qđ cōfert ad cōclusionē supra factam. ꝛ ex illo tñ supra scripto apparet q erat imperator constātinopolitanus: ꝛ tñ erat imperator vniuersalis: ita qđ verisimile est q imperatores constātinopolitani: ꝛ qui etiam romanorū erāt imperatores nō veniebāt romā ꝑ corona. vñ forte illā ad sui beneplacitū a seipso assumebāt.

Jdeo non iudicabatur diuersum tempus corone ꝛ tpis assumptionis in imperium: lꝫ hec mihi ipsi persuadeam: ꝛ faciaz que adduxi: tamē quia nō habeo verā notitiā qualiter olim imperatores assumebantur ad imperium: ꝛ qualiter coronā ꝛ quo tpe assumebāt: iō hāc solutionē q̄ ex his colligi potest nō firmo nec in ea me fundo: sed do aliā vltra supradictā Ja. de are. ꝛ Cy. rñsionē. nā. d. l. bene a zenone. est lex nona que de donationibus ꝛ alienationibus rerum patrimonij imperatoris loquitur. vt ex tex. illius. l. euidēter appa-
17 ret: †leges aūt nonā dāt formā futuris nō pteritis casibꝰ seu negotijs. vt. l. leges ꝛ cōstōnes. C. de legi. ꝛ cognoscētes. ꝛ. c. fi. extra de cōsti. ꝛ. l. de vsu. nisi aliud. l. noua sit cautū. d. l. leges. ꝛ. l. ante pe. ꝛ fi. C. de sac. sanc. ec. Justinianus itaq in. d. l. bñ a zenone. ɔdidit illā. l. q̄ sui natura nulla negotia pterita terminabat: nisi quatenus legislator volebat ad pterita spāliter trahi: voluit qđ a preterita vsq ad infulas susceptas traheretur: prout expressit ita standū: nā ꝛ si ad pterita ꝑ annū vel biēnium idē dicēdum fuisset. Qđ eñ ad pterita traheretur nulla ratio artabat: nec magis vigēs ratio artabat qđ traheret ad alienationes ipsius. l. cōditoris. ꝛ ad alienationes successorum q̄ ad alienationes ꝑdecessorū principū: ꝛ tñ non trahitur ibi nisi ad alienationes factas postq ipse. l. auctor suscepit infulas: vt est ibi expressum in fine litere: vñ ptꝫ q non ad oīa pterita trahitur: sed quatenꝰ placuit legislatori: nec eñ vrgēte rationē habemꝰ quare voluit ad pterita trahi: nec quare illud tpꝰ pteritum limitauit: sꝫ succedit illud qđ habetur in. d. l. qđ principi placuit. ꝛ in. l. nō omniū. ff. de. ll. Qualitercūq ergo ille tex. intelligatur: cōstat q nō vrget: nec obstant iura q̄ dictant ꝑ nostrum rescriptū ꝛ nostrā clementiā. Licet eñ ibi imperator loqueretur: nōne ꝛ qui rex fuit loqtur. vnde cōueniunt sibi illa vba siue ante potuerit siue postea: patet exēplum. ego sum doctor: ꝛ dico tale negotiū nō posset fieri nisi per me. sequitur ne qđ illud ego nō potuissez anteq fuerim doctor certe non. Cōcludo itaq regē romanorū posse legitimare: ꝛ pari ratione ptātē legitimandi concedere. ꝛ ꝑ consequēs non obstat prima ratio in contrarium adducta contra primam legitimationē. s.
18 comitis. †Placet etiam cōclō dñi consulētis circa tertium articulum. s. q presupposita validitate dicte legitimationis: prout. s. deductum est dicta conditio si Bernardinus habuerit vel habebit filios masculos legitimos ꝛ naturales vnum vel plures censeat purificata ꝑ late deducta ꝑ dominum consulentem: ꝛ ego al's cōsului q filius legitimatus faceret deficere conditionem si decesserit sine filijs legitimis ꝛ naturalibus fideicommisso adiectā. legitimatus enim vere est legitimus: vt probat dominus consulens. ꝛ probatur in auctētico qui. mo. na. effi. leg. in rubro ꝛ nigro: iuncto nigro tractante de filijs legitimatis. ꝛ in auč. qui. mo. na. effi. sui. in princ. ibi naturali iure priori libertati ꝛ legitimi fierent. ꝛ eo. ti. §. bella vero ibi restituere nature ꝛ antique legitimitati ꝛ iuri legitimo. ꝛ. §. si gō ergo non habēs. v. liceat autē ibi restituere nature ꝛ antique legitimitati. Jtē ex verbis priuilegij demōstratur ibi dū dicit ex quocūq dānato coitu natos legitimos constituere. Jtē ex vbis legitimationis maxime ibi ꝛ legitimum constituimus ꝛ facimus ꝛc. Cuz ergo dictus filius sit legitimus: nec dubitatur quin sit naturalis. ideo dictus Bernardinus censetur habere ꝛ habet filium legitimū et naturalē: ꝛ consequēter verificātur verba dicte conditionis etiā proprie sumpta. Et a verbis non est recedēdum vbi de mēte cōtraria non cōstat. l. non aliter. de leg. iij. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. clxxviij.

1 ¶ Uenditor qui stipulatus est fundum venditum reuēdi sibi ab emptore infra certum tēpus ꝛ promisit cum pena alteri non reuendere nisi primo emptori: si alteri vendat anteq a primo emptore reemat dicitur venisse contra promissionem ꝛ penam incurrisse ꝛ similiter si postea petita primo emptore fieri reuenditionem sibi obstet exceptio: tu non seruasti promissa: ꝛ quāuis redimerit rem pena primi cōtractus nō sibi remissa videt. ꝛ nu. 4. ꝑ totum consi.
2 Alienari prohibitus in fauorē tertij si alienet ꝛ deinde alienata redimerit seu ad eū quouis modo peruenerint nō dr cōtra prohibitionē fecisse nec penam incurrisse. nu. 8.
3 Argumētum valet de contractibus ad vltimas voluntates.
5 Juramētum a maiore prestitum impedit purgationem more.
6 Mora in faciendo maius est vitium q̄ mora in non faciendo.
7 Mora siue contrauētio purgari debet incontinēti.
9 Furti vitium quomodo abolitur.
10 Agitur facilius cum lege q̄ cum homine.
11 Lex suum denegans beneficium non denegat illud propria puisione quesitum.

¶ Consilium. clxxviij.

In nomīe domini nostri Jesu christi. ¶ Circa primam consultationis dubitationem al's consultum fuit in hac causa per famosissimum. U. J. doctorem dominum Bal. de bartolinis patrem ꝛ dominum meum. ꝛ per me conclusimus q dictus Bartholomeus faciendo dictam secundam venditionem censeatur venisse contra conuentionem primi contractus: adeo q dicti Bartolus

tolus et Blasius erant tuti exceptione aduersus petitionem dicti Bartholomei. Et ppterea forte dictus bartholomeus timēs succūbere in dicta cā: vt euitaret dictā exceptionē fecit dictā emptionem a dicto secundo emptore. Videndū est itaq omisso primo articulo p nos deciso quantū in nobis est solum a me: queritur vtrū dicta noua emptio iuuet dictum bartholomeū. Circa qd videtur prima facie dicendū q dictus Bartholomeus debeat obtinere vigore dicte emptionis: ex quo reemit anteq dictus bartolus et blasius sibi renūderent: 2 † qñ enim in aliqua dispositione aliqua psona in fauorē alicuius tertij phibetur rem aliquā alienare vel vendere: tunc si illa psona phibita illam rem vēdidit vel alienat: et antequā dictus tertius ex dicta vēditione vel alienatione ledatur persona prohibita que illam rem vēdiderat vel alienauerat reemit vel alio modo recuperat ipsam rem seu ipsa res ad eum reuertitur non intelligitur fecisse contra predictam prohibitionē nec in penam aliquam incidisse saltem effectualiter per text. in. l. ex hoc edicto. §. si quis alienauerit. ff. de alie. iu. mu. cā fac. et in. l. sequitur. §. idem labeo. ff. de vsucap. prout concludit per dicta iura Ang. in cōsi. clxix. fm ordinē informis incip. sup puncto suprascripto breuitatis causa ꝛc. in. ij. col. dicens de hoc esse casum ad literam cum glo. sua incipiē. c. si quis presbyterorū. extra de reb. eccle. non alie. et notā. Spe. in ti. de loca. §. nunc aliqua. ver. xcvj. Et loquuntur dicta iura et termini dicti consilij: eo casu quo alienatio erat simplr non sub cōditione prohibita. multofortius idem videtur dicēdū in casu nostro in quo prohibitio venditionis erat facta sub conditione que non erat adhuc purificata tēpore venditionis: quinimmo nec tpe quo dictus bartholomeus reemit. Preterea dicit Ang. in princi. dicti consilij iura volunt in prohibitione de non vendendo vel alienando rem aliquā a testatore factā dz attendi ratio et mens que testatorem induxit ad phibendū alienationē: vt sic p ipsam rōnē et mētē phibitio limitetur adeo q lz fiat cōtra vba phibitiua: si tñ ipsa rō et mens non offenditur: sed potest sortiri effectum non intelligatur esse factum cōtra dictā phibitionē: nec alienans in penā incidat. l. filiusfa. §. diui. de leg. j. et l. peto. §. fratre. et l. cū pater. §. libertis. de leg. ij. et l. pater. in prin. et l. j. cum. §. sequētibus. de leg. iij. et l. voluntas. et l. quotiēs. C. de fideicō. fm eum. qui licet loquatur in vltima voluntate: tñ idem videtur dicendum in contractibus: 3 † quia de vltimis voluntatibus ad contractus et econtra: procedit argumētum adeo q dispositum in vno trahitur ad aliud ex predictis. l. seruum filij. §. cuz qui chirographum. de lega. j. et l. si ex legati cā. et l. ita stipulatus. ver. sabinus. ff. de verb. oblig. cum simi. Ideo videtur in casu nostro q dictus Bartholomeus non censeatur venisse contra prohibitionem: quia mens et ratio prohibitionis videtur fuisse q dictus Bartholomeus possit illam rem reemere: causa eam rez pro se retinēdi: et nō vt eam alteri venderet. Si itaq ipsam reemit et vult eam rem pro se retinere cessare videtur ratio phibitionis. et per consequēs non censeatur venisse contra dictā prohibitionem 4 que censeatur limitata et ratione et mente predicta. † His tñ nō obstantibus contrariū puto de iure respondendum: ex quo enim presupponitur q dictus Bartholomeus cēsebatur venisse cōtra phibitionem p ipsam secundam venditionē tertio factam vt probatū fuit in suprascriptis consilijs que in presenti causa reddidim⁹ prefatus dñs Bal. et ego. deuentum quidē videtur contra rationem et mentem contrahentiū. Si enim contrahentes voluerunt q si dictus bartholomeus vellet dictam rem vendere: tunc dicti primi emptores deberent dictaz rem consequi postq rem retrāstulissent in ipsuz Bartholomeum: multofortius censentur voluisse q dicti primi emptores eam rem retinerent et effectualiter consequerētur si dictus Bartholomeus vellet prius eam rem alteri cōcedere. ita q mens contrahentiū cōprehenditur per venditionem prius factam: et sic ratio Ange. supra secundo loco assignata non militat hoc casu. Preterea nō presupponitur in casu Ang. q in casu alie- 5 nationis fuerit adiecta pena: prout fuit adiecta in casu isto. † Nec etiam psupponitur q interuenerit iuramentum prohibiti qui vt presupponitur erat maior. xxv. annis qd iuramentū impedit purgationē more. prout no. doc. in. l. si quis maior. C. de transac. p tex. ibi. qd et no. doc. in. l. si insulam. de vbo. obli. et si impedit purgationē more cōmisse in non faciendo: multomagis impedit more pur- 6 gationē cōmisse in faciendo: † quia maius vitium est mora in faciēdo q mora in non faciendo. vt no. cōiter singularis in. l. si mora. ff. solu matri. sed est glossella similis in. l. in lege. ff. ad sylle. Ex quib⁹ patet q termini consilij Angeli sunt multum dissimiles et separati a terminis nostris: et separatorum separata est ratio et iuris dispositio. l. si. ff. de calūniato. et l. si maritus. C. de dona. inter virū. et l. na- 7 turaliter. §. nihil cōmune. ff. de acqui. posses. † Preterea purgatio more seu contrauentionis debet fieri incontinenti seu paruo tēpore elapso. l. et si post tres. cū ibi notatis. ff. si quis cautio. et. l. si ita qs. §. seya. in fi. ff. de verbo. obli. et c. potuit. de locato. et d. c. si qs psbyterorū. vel saltem ante litis contestationē. l. si insulā fieri. de verbo. oblig. Nos autem sumus in purgatione more seu contrauētionis in faciendo facta non intra breue tēpus: et nedū post litē contestatam: sed post litē diu ventilatā et tacitam conclusionē in causa: me- 8 rito sera fuit penitentia. † Nec obstant iura et theorica quā seu que primo loco adduxi post Ange. quia primo loco respondet ad. d. c. si quis presbyterorū. qd facit pro non contra: nam a contrario sensu vult q reemptio facta non celeri tēpore non excusat a pena. itē ad. d. l. ex hoc edicto. §. si quis alienauerit. de alie. iu. mu. causa fac. respondetur q ibi agitur ad id quod interest. vt eo. ti. l. non solū. §. hec actio. iō si reemit ante iudicium mutatū cessat omne interesse: 9 vnde non mirum si tunc cessat actio. † Item ad. d. l. sequitur. §. itē labeo. respondetur q vitium furti aboletur quo ad vsucapionē rei furtiue eoipso qd res furtiua peruenit in potestatem domini. vt in eadem lege. §. qd autem. et insti. eo. titu. §. aliquando. hinc est q si res furtiua redempta fuit nomine domini vel per representantē dominum vt est depositarius censetur res reuersa in potestatē domini: ideo extinguitur vitium furti. iste est tex. et eius ratio. d. §. itē labeo. Ad dictum autem Speculatoris licet negari possit prout alij negabant: prout ipse in fine illius versi. refert: tamen presupposito q bene loquatur videtur intelligendum fm ius qd allegat. Allegat enim principaliter dictum. c. si quis presbyterorum. qd loquitur quando celeris fuit penitentia et reemptio: qd et innuūt verba Specu. dum dicit q postea intellecto a peritis q res cōmissa esset illam recuperauit quasi sentiat q prius ignoranter vendidit et statim q intellexit q inciderat in commissum rem recuperauit. Non autem loquitur quando recuperasset postq dominus petijsset rez tanq inciderit in cōmissum. et post litem trutinatam videns se habere succumbere ipsam rem venditam recuperaret: maxime quia tunc non viget equitas in qua se fundat Specu. Et sic Spec. in terminis similibus in quibus nos loquimur potius videtur sentire q recuperatio reivendite nō iuuaret emphyteotā: ex quo reemptio non fuisset celeris: et ex quo equitas illa cessaret que militat quando ante litem motam intellecto a peritis q res inciderat in commissum rem redemit saltem si eam rem redemit anteq dñs declarauerit q volebat rem incidisse in cōmissum: quia pena forte non cōmittitur nisi domino volente prout in simili notant glo. et docto. in emphyteota cessante soluere canonem in. l. ij. C. de iure emphy. et habetur etiam in. c. potuit. de locato. Preterea ad omnia supra dicta iura contraria quibus mouetur Ange. responderi potest qd loquuntur in prohibitione facta a iure et in pena legali. Nos autē loquimur in prohibitione facta ab homine. i. per ipsos contrahētes: et in pena conuentionali et effectu qui resultat ex conuentio- 10 ne. † Facilius autem agitur cum lege q cum homine. l. celsus. cuz ibi not. ff. de arbi. et efficaciora sunt iura que quis consequitur sua prouisione q legis. l. assiduis. cū ibi no. C. qui potio. in pig. habet 11 in. l. fi. C. de pac. conue. † Ideo lex quandoq denegat suum. i. legale beneficium et non tuum. i. propria prouisione quesitum beneficium. vt not. glo. et docto. in. l. j. C. si aduer. vend. Ideo dicta iura non sunt trahenda ad casum nostrū per predicta. Ex quib⁹ omnibus concludo qd dicta reemptio tali tempore facta nō excusat dictum Bartho. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. clxxx.

1. ¶ Conuenta obseruari nitens quomodo contractus implementum probare debeat: vt quia dixerit consignasse id ad quod obligatus erat: et testes quomodo nemoris consignationem probare debeant.
2. Consilium decisiuum equiparatur sententie et rei iudicate.
3. Contractum implere debet ex sua parte qui nititur ex eo vltro citroq obligatorio. nu. 11.
4. Interesse quātitas probari debet vt sententia certa possit super illo ferri.
5. Testis deponens de credulitate non probat.
6. Pluralis locutio verificatur in duobus.
7. Testis deponere debet de certo.
8. Testis vt probet deponere debet per corporis sensum.
9. Testis deponens de auditu cum redditione cause non probat.
10. Testis deponens per verbum circa non probat vti non dicens de certo.

¶ Consilium. clxxx.

In nomine dñi nostri Jesu christi. 1 ¶ † Visis scripturis sub sigillo transmissis: licet multa dici possent hincinde. item licet instruat Specu. in titu. de consilij requi. ver. porro. qd consilia decisiua reddantur sine iurium et rationum allegationibus: et facit qd ipse not. in tit. de alleg. et dispu. §. porro. ver. in sum. et in tit. de senten. §. pariter. 2 ver. verū. et quod not. Jo. an. et Panor. in. c. sicut. de re iudi. † Assimilatur enim consilium decisiuum in hac parte prolationi sententie vt dicit Panor. in consi. ij. incip. dū esset materia questionis. tamen non ex toto in presenti consultatione sequar dictam Specu. doctrinam: sed breuiter attingaz aliqua que principaliter me mouent pro decisione huius consultationis alia omittēs: vt vtar breuitate solita in consilijs decisiuis. Animaduerto autem qd actor debet fundare legitimis pbationib⁹ suā intentionē: alias etiam si 3 reus nihil pbet: tñ est absoluendus p iura vulgaria. † Itē qñ actor

nititur ex aliquo contractu vltro citroq; obligatorio debet imple re ꝯtractũ ex parte sua: al's repellitur ab agẽdo. l. iulianus. §. offer ri. ff. de act. empt. ⁊. l. quero. §. inter locatorẽ. ff. locati. Ideo parti dicti Christofori incũbebat onus implendi contractũ. ex quo niti tur vel saltẽ effectualiter offerendi dicti contractus implementũ. Itẽ onus fundandi suaȝ intentionẽ legitimis probationibus qḋ minime factũ arbitror. Nam amplectendo istud secundum caput pro parte dicti Christofori non videtur legitime probata eius in- tentio. Deducit eñ in sua petitione dictus Christoforus qḋ dict⁹ Marcus pro anno. M. cccclxxxvij. cessit ⁊ consignauit dicto Chri- stoforo triginta tornaturas siluarũ conductarũ per dictũ Marcũ a dicta cõmunitate Cesene. Itẽ cessit pro tribus annis sequenti- bus quartã partẽ dictarũ siluarũ: ⁊ qḋ per dictũ Marcũ fuit con- trauentũ in quolibet predictorũ: quia de dictis. xxx. tornaturis di ctus Marcus postea occupauit. xxv. tornaturas. et. xxv. alias tor- naturas de dicta quarta parte pro annis sequentibus dicto Chri- stoforo consignata. Et propter dictã contrauentionẽ petit eius interesse qḋ existimat ascendere ad quãtitatẽ. ccl. librarũ. et ad pro bandũ occupationẽ. xxv. tornaturarũ de dictis triginta tornatu- ris induxit quinq; testes: videlicet Dominicũ primũ testẽ: Mar- cũ tertiũ testẽ: Franciscũ octauũ testẽ: Romanũ decimũ testem: et Joannẽ vndecimũ. Et licet dictus Dominicus primus testis pro bare videatur qḋ homines dicti Marci ex cõmissione ipsi⁹ Mar- ci inciderent circa tertiã partẽ dicte partis silue consignate dicto Marco: tamẽ dictus testis dixit se ignorare quantã quantitatẽ li-

4 gnorũ vel fassinarũ habuerit de dicta incisione. † et per consequẽs non probat quãtitatẽ interesse prout probari debet vt ferri possit certa sententia per not. per glo. ⁊ docto. in. l. certi conditio. in prin-

5 ci. ff. si cer. peta. † Et licet subdat qḋ credit ⁊ arbitratur ⁊c. non sibi creditur: quia testimoniũ de credulitate non probat regulariter. vt habetur in. l. j. ff. de ven. inspi. ⁊ per Barto. in. l. quid tamen. §. arbiter. ff. de arbi. et per can. in. c. quotiens. extra de testibus. ⁊ per Joan. and. in. c. inquisitioni. de accu. ⁊ est clarũ. Iteȝ non deponit de certa quantitate incisionis: quia dicit circa tertiã partem: et sic non deponit precise de tertia parte propter dictionẽ circa. ad hoc c. attestationes. et. c. fina. de despõ. impuberũ. vbi dominus Anto. de but. dicens qḋ testis per dictionẽ circa nihil probat. Item non intererat dicti Christofori ꝙ ligna non inciderentur: quia ad inci dendum erant destinata: sed intererat qḋ non essent asportata per aliũ ad alterius vtilitatẽ: ⁊ non deponit dictus testis qḋ omnia li- gna incisa forent asportata per dictũ Marcum vel nomine ipsius

6 Marci. † Et pluralis locutio verificatur in duobus regula plura- lis locutio. in. vj. Preterea non deponit que ligna incisa fuerint portata per ipsum Marcũ: ⁊ que nomine ipsius Marci. ⁊ aliqua potuerunt asportari eius nomine sine eius mandato. nã probat di ctus testis de mandato ad incidendũ: nihil autẽ deponit de man- dato ad asportandum dicta ligna incisa. ita ꝙ ex pluribus ostendi tur ꝙ dictum istius testis non releuat dictũ Christoforum actorẽ: licet magis artet ꝙ̃ dictum alicuius ex alijs testibus. Marcus au- tem Jacobi tertius testis similiter nõ probat: quia videtur in suo dicto singularis: ⁊ deponit de suo facto: ⁊ ad iustificationẽ ipsi⁹ fa- cti: ⁊ sic deponit super suo interesse: et propterea non est idoneus testis tanꝙ̃ deponens in sua causa. l. nullus idoneus. ff. de testi. ⁊. l. in omnibus. C. eo. titu. Itẽ Franciscus octauus testis similiter nõ probat: quia licet dicat ꝙ vidit plures operarios Marci incidere etiã. in. xxx. tornaturis dicto Christoforo assignatis et etiã in alijs

7 quartis: ⁊ ꝙ ex eis habuit et percepit ligna: † non tamen deponit de certa quantitate. probatio enim debet esse certa. l. certũ. de con- fessis. Itẽ interrogatus in causa scientie non reddit idoneam cau sam scientie. dixit eñ ꝙ presens fuit consignationi facte de dictis triginta tornaturis ⁊c. et subdit ꝙ habet notitiã de dictis siluis ⁊ audiuit vt. š. Quinimmo super interrogatorijs examinatus depo nit ꝙ non fuit presens quando dictus Marcus cõmisit dictis suis operarijs ꝙ inciderent in dictis siluis: sed credit ꝙ dictus Marc⁹

8 cõmisit: ⁊ ꝙ al's dicti operarij non incidissent ⁊c. † ⁊ sic nõ deponit per sensum corporis prout testis deponere dȝ. l. testiũ. C. de testi. et l. qui testamento. §. si. ff. de testamẽtis. ⁊ per glo. in. l. solã. C. de testi bus. sed deponit per verbũ credit quo ad cõmissionẽ predictã ⁊ te- stimoniũ de credulitate non releuat vt. š. dictũ fuit: ⁊ si operarij di cti Marci asportauerunt sine eius cõmissione non potuerunt di- ctum Marcũ obligare ⁊ non tenetur de gestis per alios. Item ro- manus quondã bartoli examinatus super. iij. articulo deponit per auditum de cõsignatione facta dicto Christoforo de triginta tor- naturis: ⁊ qḋ vidit famulos Christofori incidere ⁊c. ita ꝙ nihil de- ponit in preiudicium dicti Marci. Similiter Joannes quondam guillielmini nihil probat: quia solũ deponit ꝙ dictus Marcus eũ testẽ conduxit ad incidendũ ligna in dictis siluis: ⁊ ei assignauit vt inciderct ibi prope: vbi ꝑ famulos Christofori incidebatur: et ipse et eius frater cum duobus alijs socijs inciserunt miliaria viginti- quatuor fassinarũ. iste eñ testis nõ deponit de incisione in dictis triginta tornaturis assignatis dicto Christoforo: sed solũ de inci- sione: ⁊ nihil deponit de asportatione: ⁊ per cõsequẽs dicti quinq;

testes nõ cõcludũt in eorũ dictis id qḋ est deductũ in dicta petitio- ne circa dictas triginta tornaturas. alij aũt testes nõ fuerũt exami nati sup istis triginta tornaturis nisi Frãciscus quõdam iuguber- ti de cesena vltimus testis qui fuit examinatus sup. iij. articulo lo- quente de dictis triginta tornaturis: tñ sup eis nil deponit: nã so- lũ deponit ꝙ habuit in primo anno tornaturas centũ vltra quar- tum dictarũ siluarũ ⁊c. sup quo deponũt plures alij testes de quib⁹

9 immediate subnectã. † Deponit eñ Frãciscus de cesena octauus testis sup primo. c. ꝙ dicto Marco fuit assignata pro primo anno maior pars dictor̃ quartorũ ei tunc nõ assignatorũ interrogat⁹ in cã sciẽtie dixit ꝙ audiuit ⁊ ꝙ est publica vox ⁊ fama de testificatis per eũ. Redditio autẽ cause ꝑ auditũ nõ est idonea: adeo ꝙ depo- sitioni nõ datur fides. c. tam literis. de testibus. ⁊. c. inquisitioni. de accusatio. ⁊. d. l. testiũ. cũ si. ⁊ lȝ sup. iij. articulo deponat in cã sciẽ ꝙ presens fuit cõsignationi. š. facte: vr̃ intelligendũ de presentia assi gnationi facte dicto christoforo: maxime qꝛ subdit ⁊ audiuit vt. š. singula singulis cõgrue referẽdo. Itẽ iste testis nõ ꝓbat quãto ma ior fuerit pars assignata ꝓ primo anno dicto Marco: lȝ eñ super iij. arti. deponat de ordinaturis centũ vel circa: tñ vr̃ deponere per verbũ credit subdẽdo: ⁊ sic credit ⁊ firmiter tenet ⁊c. ⁊ testi moniũ de

10 credulitate nõ probat vt. š. dictum fuit. † Preterea deponit ꝑ ver ba vel circa: ⁊ sic nõ deponit de certa quãtitate. Itẽ ex quo nõ ap- paret ꝙ dicta silua assignata fuerit mẽsurata nec facili discursu po test discerni quãtum vna pars siluarũ sit maior altera: lȝ deponẽs fuerit ꝑsens cõsignationi: nõ ꝓpterea vr̃ sufficiens ꝓbatio ex quo maioritas nõ est res que sensu ꝑcipiatur maxime facili discursu in rebus magis prout verisimiliter erãt dicte silue. ꝓterea dato ꝙ pro baretur ꝙ assignata fuit maior pars ⁊c. nõ ꝓpterea sequit̃ ꝙ in an nis sequẽtib⁹ nõ fuerit assignata quarta pars dicto christoforo: qꝛ nõ deponit dictus testis nec alius ꝙ marcus inciserit in primo an no totã partẽ sibi assignatã a triginta tornaturis assignatis dicto christoforo vltra. itaq; nõ infertur ꝙ dicto christoforo nõ fuerit cõ signata quarta pars prout cõuenerat: deponit etiã romanus deci- mus testis ꝙ fuit presens dicte assignationi facte dicto marco pro primo anno ⁊ ꝙ fuit maior pars: sed ignorat de quãta quãtitate ⁊ per hec constat ꝙ nil certum deponit. Franciscus autem duodeci- mus testis: lȝ deponat de certa ꝗtitate maioritatis: qꝛ de centum tornaturis ⁊ vltra: tñ in certa ꝗtitate nõ hȝ cõtestẽ ⁊ testi singula- ri nõ creditur per iura vulgaria. preterea ad dictũ istius testis põt etiã r̃nderi per ea que dicta fuerũt circa primũ testẽ: maxime qꝛ nõ deponũt testes ꝙ dict⁹ marc⁹ taliter vsus fuerit dicta assignatiõe sibi facta ꝙ dictus christoforus nõ potuerit cõsequi quartam par- tem dictarum siluarum pro annis sequentibus. Preterea dicta cõ uentio facta cum dicto christoforo fuit facta de mense septembris et annus incipiebat de mense Januarij: ita ꝙ poterat de mẽse de- cembris incidisse dictam partem sibi assignatam pro primo anno a triginta tornaturis supra: quo casu non habuisset iura super di- ctis siluis nisi pro quarta parte residui: ita ꝙ cum dictus Marcus solum cesserit iura sua que habebat in quarta parte dictarũ silua- rum pro annis sequentibus: satis videtur ꝙ fuisset tunc satisfactũ si dictus christoforus dicti residui dicto casu habuisset quartã par tem dictarum pro sequentibus annis. Ex quibus deducitur ꝙ pro bationes dicti christofori actoris non concludunt sufficienter ma

11 xime vt pro eo possit ferri certa sententia. † Itẽ militat aliud fun- damentum. š. in princi. ponderatum. s. ꝙ dictus christoforus agẽ- do ex dicto contractu obligatorio ipsius christofori opposita con tra eum exceptione ꝙ ipse nõ impleuerat ex parte sua debuit pri⁹ implere vel saltem offerre implementum per. d. §. offerri. cum simi libus. Nec obstat si dicatur ꝙ ipse marcus erat prius obligatus qꝛ christoforus ad nihil tenebatur in anno. M. cccclxxxvij. ⁊ venien- do contra in dicto anno priuatus fuit iure qḋ pretendebat habe- re ex dicto contractu per singularem dispositionẽ. l. si quis maior. C. de transactio. Respondetur ꝙ non est probatum nec deductuȝ omne id quod requiritur ad hoc vt militet dispositio. d. l. si qs ma ior. Dato etiam sine preiudicio veritatis ꝙ probatũ fuerit ꝙ mar cus primo contrauenerit saltem: quia non est probata nec deducta maior etas dicti marci. ⁊ insuper nõ est expeditum ꝙ sit probatuȝ ꝙ dictus marcus contrauenerit. ita qḋ ex his ⁊ alijs ꝗ̃ deducũtur per patronũ cause que breuitatis causa omitto. Attẽto qḋ sum in consi. decisiuo: concludo per dicta supra in principio consilij ꝙ par tes iudicis sunt in absoluendo dictum marcum a contentis in pe- titione: dictum autem christoforum absoluendum fore ab expẽsis saltem factis ante publicationem processus.

¶ Summarium super consilio. clxxx.

1 ¶ Substitutio cõpendiosa facta duob⁹ filijs imparib⁹ etate re- spectu ipuberis nõ dr̃ pupillaris sȝ fideicõmissaria. ꝑ totũ consi.

2 Substitui non potest directo puberi.

3 Substitutio breuiloqua simplex non continet nisi directas: com- pendiosa vero respectu puberis fideicommissarias.

4 Substitutio verbum in cõpendiosa quid contineat.

5 Substitutio mixta veȝ breuiloqua ⁊ cõpẽdiosa facta disparibus dicitur tm̃ fideicõmissaria etiã respectu impuberis ꝑ quã mater nõ excluditur

excluditur a luctuosa filij hereditate.nu.8.

6 Substitutio directa obliquatur ne dicatur inefficax ratione equalitatis seruande.

7 Substitutio qñ directa dicatur τ qñ fideicõmissaria.

9 Substitutio cõpendiosa imparibus personis facta matris fauore dicitur fideicõmissaria quo cessante dicitur directa.

10 Fratres vtrinq; cõiuncti excludunt consanguineũ.

¶ Consilium.clxxx.

Repetito diuino numie.

1 ¶ † Principalis dubitatio presentis consultationis versatur: vtrũ substitutio cõpẽdiosa facta duobus filijs etate imparibus: de qua in themate interpretãda sit in psona martini impuberis pupillaris an vero fideicõmissaria: τ de hoc principaliter queritur p ꝯsultãtẽ. Circa quã dubitationẽ dñs cõsulens transiuit sicco pede cõcludendo φ sit fideicõ.eo q2 vna cõceptione vbor̃ facta fuit dicta cõpen

2 diosa substitutio filio puberi τ filio impuberi: † τ in psona constantij filij puberis nõ potuit directa substitui post aditã hereditatẽ.l. post aditã.C.de impuberũ.iõ vt seruet equalitas τ vnũ determinabile plura determinabilia respiciẽs illa pariter determinet: idcirco prout in psona cõstantij impuberis dicta substitutio interpretaꝛ fideicõ.q2 nõ põt interpretari directa pupillaris: ideo etiã in psona martini impuberis fideicõ.interpretanda est non directa pupillaris per.l.iam hoc iure.de vulg.τ pupi.τ.l.lucius.eo.ti.τ.l.heredita

3 tẽ.τ.l.quãuis.C.eo.ti.ẽm eum.† Sed pfecto dicta iura oĩa loquũtur ĩ directis substitutionib9 prout põderat Pau.de ca.l.l.i testõ.C.de testa.mili.dicẽs φ dicta iura loquunꝛ in simplici breuiloqua que nõ cõtinet nisi directas substitutiones: sed cõpendiosa cõtinet in psona puberis fideicõ.substitutionẽ.magis aũt interest pupilli φ in eius psona sit pupillaris substitutio q̃ cõtinet fauorẽ pupilli φ φ sit fideicõ.que cõtinet onus.ideo videꝛ φ cõtineat pupillarez substitutionẽ ẽm eũ ibi: qui ita tenet dicẽs se ita cõsuluisse: p qua

4 opi.† facit q2 vbũ substituo in cõpẽdiosa substitutione diuersimode determinat: q2 cõtinet substitutionẽ directã vulgarẽ si non fuerit adita hereditas.itẽ continet obliquã substitutionẽ si fuit adita hereditas casu quo cessat pupillaris.cum ergo diuersimode determinet respectu casuum: non mirũ si diuersimode determinet respectu psonarũ sicut τ qñ substitutio cõpendiosa est facta vni: tũc vnũ verbũ substituo specifice determinãs vnũ determinabile qõ plura cõprehendit illud dispariter determinat vt aliquo casu habeat locũ directa substitutio τ aliquo casu fideicõ. l3 posset pariter determinare si haberet locũ sola fideicõ.vt hic habenꝛ in.l.pcibus.C.de impuberũ.τ in.l.cẽturio.C.eo.tit.τ in.c.raynutius.τ.c.raynaldus.de testa.τ.c.si pater.eo.ti.lib.vj. Eadem rõne τ fortius videbatur dicendũ φ non inconuenit si diuersimode determinet qñ specifice determinat plura determinabilia quasi fortius fit.arg.φ substitutio debeat in dubio interpretari directa φ φ vnũ determinabile plura determinans ea pariter determinet: pro quo argu.videtur optimus tex.in.d.c.si pater.τ facit.d.l.iã hoc iure.cũ si.supra adductis. Sed l3 in via disputatina pbabiliter istud sustentari posset prout legendo dicebã in.d.l.in testõ.tñ in decisiuis tenenda est cõtraria opi.in terminis in quib9 loquitur Pau.de cast.qui refert Imo.te

5 nuisse φ in persona vtriusq; sit fideicõ.in qõne de facto.† Et idem vr̃ velle Bal.in.d.l.i testõ.in.iij.q.loquẽs in substitutione mixta.s. breuiloqua τ cõpendiosa facta psonis disparib9 concludẽs φ põt dici φ testator fecit plures substitutionum species τ in vno deficit: suppletur p alterã dũmodo seruetur equalitas p.d.l.φuis.ẽm eũ: per que vltima vba videtur velle Bal.φ non sit pupillaris in alicuius psona: ex quo in altera cadere non põt: qui Bal.ẽm Põta. ibi bene loquiꝛ.τ sic Bal.Imo.τ Põta.videntur in hoc concordare.p quo facit glo.fi.in.d.l.in testõ.prout τ ponderat ibi Pau.de cast.Et hanc partẽ tenet etiam Bar.in consilio incipiẽ.liuarellus quondã ceci.in ordine.cxvij.ẽm ordinẽ perusinũ nõ informis τ ẽm ordinẽ informis numero.lvij.τ incipit annarellus de castroplebis. τ idẽ tenet Bar.in alio consilio incip.Jacobus poli.nume.xlj.ẽm ordinẽ informis.Et idem vt relatũ reperi cõsuluit in fortiori casu Rizziar.de saly.in consilio incip.quidã testator habuit. dicens qõ testator habẽs tres filios: vnũ impuberẽ: alios plures dixit si quis eorũ in pupillari etate vel postea quãdocũq; decesserit sine liberis substituo supstites: tunc etiã ĩ psona pupilli erit sola fideicõ.vt seruetur equalitas ẽm eum: τ ẽm hoc est tam efficax.arg.φ debeat seruari equalitas in cõpendiosa vel breuiloqua pluribus facta φ interpretetur fideicõ.in psona impuberis etiã vbi est facta expressa mentio pupillaris etatis ẽm dictam sententiam Rizziar.de saly. l3 dinumeratio etatũ τ sic expssio pupillaris etatis faciat iterptari pupillarẽ substitutionem.vbi al's interpretaretur fideicõ.ẽm gl. τ docto.in.d.l.precib9.τ habetur in similibus iuribus.s.adductis. ¶ Item Barto.in dicto consilio.xlj.incip.Jacobus poli. vult qõ propter seruandam equalitatem inter psonas quibus fit substitutio compendiosa interpretetur fideicom.etiamvbi ex tali interpre

6 tatione redderetur substitutio inefficax.† Itẽ Bar.de saly.in.d.l. in testamento.dicit φ licet probatio directa non obliquetur: tamẽ prout substitutio in testamẽto descripta talibus verbis que sonãt in directam substitutionem quandoq; obliquatur: ita et probata per testes pari rõne obliquetur.immo τ si testes probarẽt φ testator voluit directo substituere: si substituere directo nõ poterat substitutio obliquabitur.arg.l.scenola.ad trebel. ẽm eum. sub dubio tamen forte qui vult φ tunc obliquabitur in psona vtriusq; vt seruetur equalitas: τ q2 est verisimile φ ideo testator voluit directo substituere: q2 credebat posse directo substituere vtriq; ẽm eũ i.d. l.in testõ.vij.oppositione.col.vij.Et sic oẽs prefati doc. magnificiunt istud fundamentũ φ debeat seruari equalitas: loquũtur tñ Bar.Bal.Imo.Rizziar.de saly.τ Ponta. in substitutione facta

7 per verbum cõmune substituo.† Et idẽ in substitutione facta per verba directa iurisgentium.concludit Ang.in cõsilio suo.xcvij.incipiẽ.Julianus de mõtepolitiano.in vltima col.dicẽs formaliter. Itẽ nõ obstat φ hic mater est in medio: q2 istud h3 locũ cum substituitur filijs per verba cõia.sic intelligitur glo.in.l.precibus.de impuberũ.τ in.l.ex tribus.sed hic fuit facta p verba directa vt pbaui. ergo τc.vt.d.c.si pater.τ.d.l.precibus τc. Subdẽs.concludo igitur ex premissis dictã substitutionẽ ante tẽpora pubertatis directa si oẽs filij erant impuberes tẽpore testamẽti.al's esset fideicõ.oĩ tẽpore ꝑpter disparitatẽ psonarũ ad hoc vt vniformiter eis succedaꝛ. d.l.in testõ.τ.ff.de vulg.τ pupil.l.iam hoc iure.ẽm eũ.facit autẽ dubium in presenti consultatione: q2 in casu nostro est facta substitutio cum adiectione verbi directi ciuilis heredes φ verbum sine magna impropriatione nõ adaptatur ad obliquaz substitutionẽ per ea que habẽtur in.l.vbis ciuilibus.ff.de vulg.τ pup.τ tãgit Bart. in.d.l.centurio.qñ tale vbũ adiungitur vbo cõi substituo: prout eum refert dñs consulens in fine adductorũ pro parte contraria: s3 potest dici φ ex quo dictũ verbũ heredes obliquatur quo ad psonam constantij puberis τ obliquatum fuisset in persona martini si decessisset pubes: non multũ inconueniat si obliquetur etiam eo casu quo Martinus decessit impubes propter seruandam equalitatẽ: prout Bart.de saly.in casu fortiori.s.quando testes probarẽt φ testator voluit directo substituere φ dictum si procedit vrget et artat: vt fortius.idem dicamus in casu isto in quo adduci põt illa ratio quam ipse Saly.adducit in casu suo.s.φ est verisimile φ siuoluit directo substituere: fecit quia credidit posse substituere vtriq;. Item multum vrget dictum consilium Rizziar.de saly.quia non videtur φ minus artet ad interpretandum substitutionẽ pupillarem expressio pupillaris etatis que non poterat referri nisi ad impuberem φ artet virtus verbi directi ciuilis iuncti verbo obliquo saltem ex quo refertur ad plures dispares: ita φ nõ põt precise stare in virtute directa. Multum etiam artat consilium Bar.q2 multum valet.arg.qõ actus debet interpretari vt valeat τ nõ vt reddatur inefficax.l.quotiẽs in actionibus.ff.de reb9 dubijs.τ.c.si papa. de priuile.li.vj.τ.l.quotiens in stipulationibus.ff.de verb.oblig.τ tamen eo non obstante Bar.voluit in dicto suo consi.xlj.qõ preualeat hoc fundamentum qõ seruetur dicta equalitas: ita qõ etiaz in persona impuberis non interpretetur directa non obstante ineffi

8 cacia sustitutionis: † ita qõ retentis suprascriptis dictis doctoruz presertim Bar.Bartho.τ Rizziar.de saly.a quorum autoritatib9 non putarem tutum iudicantem recedere tenendũ putaui qõ etiã in persona martini sit iudicanda substitutio fideicõ.per quam mater non excluditur a luctuosa filij hereditate: sed filio mater succedit ab intestato exclusis sororibus consanguineis per aut. defuncto.C.ad tertu.cum onere: tamen restituendi hereditatem testatoris retenta legitima τ trebellianica prout concludit dominus con

9 sulens.† Confert ad predictam interpretationem: quia fauore matris interpretatur quandoq; substitutio fideicom.vbi al's cessante fauore matris interpretaretur directa.vt est text.in.l. precibus.in fi.C.de impuberũ.τ al's not.Bar.τ multi sequaces in qõne illa vulgata.s.an substitutio cõpẽdiosa facta p vba cõia sine tẽpor̃ distributione seu dinumeratione sit interpretanda fideicõ.vel directa. de quo late in.d.l.precibus.τ in.d.l.centurio.vbi Bar.cõcludit qõ sit interpretanda directa: fallit si mater est in medio ẽm eũ τ sequaces. Quãtum aũt ad alia deducta.s.in consilio de subscriptione requisitus sum cõtentus dictis τ p dñm consulentẽ: vnũ tñ aiaduerto qõ martinus prout in puncto presupponitur erat frater cõstantij consanguineus tñ non vtriq; coniunctus: τ alie filie testatoris

10 erant sorores dicti constantij vtrinq; coniuncte.† Frater aũt consanguineus excludiꝛ ab intestato a sororib9 vtrinq; cõiunctis.auf. itaq;.C.cõmunia.de successio.τ auf.cessante.τ auf.post fratres ex vtroq; parente.C.de legi.here.adeo qõ excluditur etiã mater martini vt heres ipsius martini.

¶ Summarium super consilio.clxxxj.

1 ☞ Blasphemia erga deum τ sanctos videtur esse quotiens detrahitur potentie vel alteri qualitati que eis conuenit.

2 Blasphemantes deuz vel sanctos qui statuto puniuntur: de blasphemia non condẽnatur qui dixit: si se pontasse nostra dona tu me rendrai quello mai tolto.

3 Peccare non posse dicitur deus.

4 Corruptam coronare non potest deus.
5 Uirginem beatam se opponere restitutioni rerum ablatarum impossibile est.

Consilium.clxxxi.

In nomine domini nostri Jesu christi. Licet videatur prima facie dicendum q dictus Jacobus censeatur blasphemasse virginem mariam: quia proferendo dicta verba vr detraxisse potentie beate virginis. 1 †Et blasphemia erga deū et sanctos vr esse quotiēs aliquis detrahit potentie vel alteri qualitati q eis conuenit fm beatū Thomā scda scde. q. xxxiiij. arti. primo. Et io cū beata virgo videat q haberet maiorē potentiā q facere q ille Antonius nō restitueret vel solueret dictos pullos: iō vr blasphemasse: et maxime q videtur illud dixisse in vilipendiū beate virginis: et sic videtur maledixisse: et quotiēs qs maledicit de deo vel aliquo sctō censet blasphemare. dicit bar. in. l. itē apud labeonē. §. comitiū. ff. de iniurijs. 2 †His tamen non obstantib contrarium puto de iure rñdendū: nam premittendum est q in criminalibus probationes debent esse clarissime. l. sciant. C. de probatio. Nā verius est nocentem absoluere q innocentem condēnare. l. absentem. in prin. ff. de penis. 3 †Item premittendū est q deus non potest facere peccatū nec aliquod malum: prout concordant oēs theologi. Et solet dici q peccatuz nihil est in euangelio Joannis primo capitulo ibi. dū dicit: et sine ipso factum est nihil. i. peccatum. et tamē clarū est q des est oipotens: et sic oia potest. ergo nō detrahitur potentie nō posse peccare: peccatum em potius detrahit potentie faciendi bonum vel abstinendi a malo: sonat enim in defectum potentie vt als vidi tenere theologos: vnde non posse facere qd malum est non ascribitur impotentie. 4 †Facit. c. si paulus. xxxij. q. v. vbi dr q deus nō potest coronare corruptā. ad idē et clarius in. §. charitas. de peniten. dist. ij. vbi dicitur q Augustinus ait q peccare nō est aliquid posse immo aliquid nō posse. vñ ille solus vocatur oipotens qui hoc nō potest. s. peccare: vnde si quis diceret deus non potest peccare vel non potest facere aliquid mali non peccaret: nec diceret detrahere potentie dei sed verum diceret: et pariter de beata virgine et alijs sanctis. Sed malū est et peccatū non restituere ablatum. c. peccatuz non dimittitur nisi restituatur ablatum. de re. iu. in. vj. cū concor. ideo nō detrahitur potentie beate virginis si non posset facere qd qui tenet restituere ablatū illud non restitueret: 5 † quinimmo impossibile esset q beata virgo se opponeret restitutioni rerū ablatarum: quia se opponeret iustitie dei: et sic opponeret se virtuti et ipsi deo qui est iustitia fm beatū Thomā scda scde. q. lviij. articu. j. et si se opponeret peccaret et peccando non esset beata: et ideo non mirū si non posset impedire restitutionem. Preterea dicta verba senese apōtasse nostra dōna seu la virgine maria tu me li darai et c. possunt interpretari et intelligi q si virgo instaret q restituerent dicti pulli vel soluerentur ipse Antonius restituet vel soluet et c. Et sic si ipsa virgo se opponeret Antonio resistenti soluere vel restituere: ipse Antonius soluet vel restituet et c. et tunc non censeretur detrahere potentie: immo affirmare potentiā: et cōsequenter non censeretur beatam virginem blasphemasse: cū igitur dicta verba prolata per dictum Jacobum habere possint varios intellectus et sumi in bonam partē et in malā non pbatur delictum intentatū: q non resultat pbatio luce clarior prout requiritur in criminalib vt pmissum est: sed amplectenda est benignior interpretatio cū tractat de pena irrogāda vel nō irrogāda regula in penis. i. vj. cū cōcor. et d. l. absentem. Ex quib oibus ɔcludendū est q dictus Jacobus dz absolui et non condēnari in penā blasphemie. Laus deo.

Summarium super consilio.clxxxij.

1 Filiusfa. quicqd qrebat illud iure antiquo erat patris. nu. 6.
2 Exorbitantia proponens qñ pbare necesse hz ea in qb fundant.
3 Exceptione q nitit cōtra regulā ei incūbit onus pbandi quia pro regula presumitur.
4 Filijfa. quesita in vita patris qñ presumantur parta industria filij seu patris contemplatione.
5 Pecunia soluta quoquo nomine presumitur soluentis.
7 Dotem repetens mulier non prefertur anterioribus creditorib expressam hypothecam habentibus.
8 Opinio glo. est firmiter sequenda.
9 Auxilium aliquando denegat lex pretendenti iura a lege cōcessa: non tamen iura propria prouisione quesita.
10 Resultantia ex cōtractibus transeunt ad heredes.
11 Actiones ciuiles sunt perpetue.
12 Cōio inter fratres tā super presentibus q futuris causat societatis contractum.
13 Societas tacite contrahitur cōione inter fratres et actu conueniēte societati.
14 Societas oim bonorū non dr nisi oia quesita et querenda cōicent.
15 Societas cēset ɔtracta in re quā duo aut plus simul emerunt.
16 Societat seu cōionis ɔtract qsitor et qrēdor nō trāsit ad hr des.
17 Mater paternis prefertur in filij successione.

Consilium.clxxxij.

In nomine dñi nostri Jesu christi. Circa primum quesitum vez an bona quesita per dictos filios censeant acquisita cum pecuniat bonis paternis et ɔsequēter censeantur pfectitia: an vo censeant aliūde quesita et pñr censeantur aduentitia: lz videat prima facie dicendū q presumatur dictos filios bona quesiuisse cū pecunia patris: et sic bona fuisse quesita patri: 1 †q de iure antiquo generaliter quicqd querebat filius querebat patri. l. placet. de acq. here. l. cū filio. de lega. ij. cū si. Adiecta autē regula exceptuant bona aduētitia p iura noua. C. per titu. de bonis mater. et titulum de bonis que libe. que iura sunt exorbitantia a regula iuris antiqui. 2 †Qui autē se fundat in iure exorbitanti hz necesse pbare ea in quib fundant iura exorbitantia vt no. Jo. an. in. c. j. de homi. li. vj. et refert et sequitur Bal. in. l. si quis non dicam rapere. C. de episc. et cle. Ad idē glo. et doc. in cle. si. de rescrip. et notāt legētes in. l. si qs maior. C. de trāsac. 3 † Itē qui nititur exceptione contra regulā incūbit ei onus probandi q pro regula psumitur no. Bar. in. l. quotiēs. ff. si quis cautio. Ideo cū pater habeat iura antiqua p se vr q filij qui dicunt pecuniā eorū fuisse aduentitiam habeant necesse probare q aliūde prouenerit q a patre. facit etiā qd in simili hr in prelato qui aliqua querit. nā presumit acquisiuisse de bonis ecclesie. vt est tex. in aut. licentiā. C. de episc. et cle. et ibi p doc. et p Inno. et doc. in. c. requisisti. de testa. et als in vxore presumptio est q quesita p eam censeant obuenisse ex bonis seu contēplatione mariti: et sic censentur fuisse mariti. l. quintus. ff. de dona. inter virū et vxo. et. l. etiā. C. eo. titu. Ita etiā dicam in filiofa. qd bona p eum quesita censeant quesita ex bonis patris vel patris contēplatione adeo qd patris presumātur tanq profectitia cū de firibus idē sit indiciū. l. non pñt. ff. de leg. et. c. l. inter ceteras. de rescrip. cū si. 4 †His tamē non ob. contrarium puto de iure respondendū. nam quicquid sit in prelato vel vxore in filiofa. glo. et doc. in. l. cum opz. in prin. C. de bonis que libe. concludunt qd in quesitis p filiofa. si queritur vtrū censeant pfectitia vel aduentitia recurrendū est ad coniecturas: q si pater fortasse est diues et filij nō sunt industriosi presumētur quesita ex bonis paternis. si autez pater est pauper et filij sunt industriosi psumet cōtrariū. s. q bona quesita per filios psumātur aduentitia. et in hoc ɔcordant glo. et docto. in. d. l cū oportet. in prin. et huic mēbro scdm mihi relata in rei veritate applicatur casus noster: q lācilottus pater non erat diues et filij erant industriosi: sed quia hec nō sunt pbata nec deducta ideo iudex qui hz ex actis iudicare iuxta. l. illicitas scz veritas. ff. de offi. presi. non potest in hoc se fundare. Sed videndū est quid alio non docto in dubio presumatur. circa qd glo. in. d. l. cū oportet. in prin. in vltima sua opi. que videtur a glossatore approbata. iuxta. l. qui filiū. §. sabinus. ff. ad trebel. cōcludit q actori incūbit onus probādi. et alio non docto reus obtinet. et hoc firmat Saly. ibi. et Bald. in aut. ex testō. C. de colla. qui concludunt q ille qui agit hz probare: et sic procedit opinio vltima glo. sed sufficit q probet presumptiue et ita ɔcedat opi. glo. que fuit Joannis. aut enim queritur quis pbet et procedit dicta vltima opi. aut qualiter pbetur et ɔcedit pcedēs opinio Joā. fm eos. Idcirco in casu nostro in quo dicta Francisca repetit dotes suas et sic est actrix: et dicti iacobus et huguitionus sunt rei conuenti: idcirco incumbebat onus pbandi dicte frāncisce: q dicta bona p filios quesita essent pfectitia pbando illud p coniecturas de quibus supra vel similes: quibus coniecturis non probatis rei veniunt absoluendi: quia actore non pbāte reus absoluitur. l. qui accusare. C. de eden. cum infinitis similib. Facit etiā p filijs: quia ipsi emerunt nominibus pprijs: et ipsi soluerunt pecuniam: 5 †pecunia autem soluta in emptiones factas siue nomine pprio siue nomine alieno vel communi psumitur regulariter fuisse soluentis. l. ij. C. p socio. de quo facit ibi tex. Bar. et sequuntur euz doc. et idem dicit Bar. in. l. titium et meuium. §. altero. ff. de administra. tuto. et in. l. si patruus. C. communia vtriusq iudi. pro quo facit: quia soluens possidebat tempore solutionis: et ex possessione presumitur dominium. l. sicuti. §. si queratur. ff. si seruitus vē. et. l. j. cum ibi no. ff. fami. her. et qd no. Inno. in. c. olim. de priui. et moder. in rubri. ff. de noui ope. nun. 6 †Nec obstant adducta in contrariuz. non enim obst. q olim quicquid querebat filius querebat patri. et q de iure antiquo erat regula pro patre: quia ex quo plures sunt casus aduentitij q sint casus profectitij: scilicet a patre pfecti hodie potest dici q regula sit p filio. Et sic facit p filijs theorica bart. in. d. l. quotiēs. ff. si quis cautio. et militant etiam alie presumptiones supra deducte per. d. l. ij. C. pro socio. et dicto. §. si querat. et alia supra deducta. et ideo non est mirum si non incumbit onus probādi fundanti se in iure exorbitanti a iure antiquo. 7 †Deueniendum est amodo ad secundum quesituz: quo queritur quis preferatur in bonis lancilotti: cuius hereditas est agnita cum beneficio legis et inuentarij per huguitionum et Jacobum et dominam Franciscam ex persona sue filie neptis dicti Lancilotti. s. an preferatur domina Francisca repetens dotes suas pro quibus se obligauit dictus Lancilottus eius socer: et Bernardus eius maritus vnus ex filijs Lancilotti

Lancilotti:an vo preferantur dicti Jacobus & huguitionus & filij
Joānis marie nepotis ex filio dicti Lancilotti pretendētes se cre-
ditores dicti Lancilotti in vna manu librarū mille trigintaquinq3:
& in alia manu in ducatis.lxxiiij.venetis vz pro tribus partib9 de
quatuor partib9:q2 alia quarta pars dictorū.cxxxv.librarū ptinet
ad dictā Frācīscā vt heredē dicti Bernardi:& filie Bernardi:& vt
heredem dicti Lancilotti pro quarta parte ex persona sue filie ne-
ptis dicti lancilotti:q creditum.cxxxv.librarū est antiquius q cre
ditum dicte dotis:& similiter creditum dictorum.lxxiiij.ducatorū:
quia depositum factum de dictis.lxxiiij.ducatis precessit datione
dicte dotis:lz cōditio donationis causa mortis euenerit post da-
tionē dicte dotis:q autē dicta francisca preferatur in credito sue
dotis:facit quia creditum dotis est priuilegiatū:nā prefertur etiā
creditoribus anterioribus.l.assiduis.C.qui potio.in pign.ha. qd
videt procedere etiā in pretēdētibus expressam hypothecā prout
tenent vltramontani.& Cy.in.d.l.assiduis.pro quibus faciunt ra-
tiones illius tex.prout ibi dicit Bar.qui innuit dictam opi.verio-
rem de rigore iuris.& maxime hoc videtur pcedere qn mulier pro
dote pretēdit etiam expressam hypothecam:prout enim mulier in
tacita hypotheca posteriori prefertur pretēdentibus tacitā hypo
thecam anteriorez:vt est expressum in.d.l.assiduis.Jta pari ratio-
ne vr dicendū q in expressa hypotheca pferat creditorib9 anterio
ribus pretendentibus expressam hypotecam.Tamē his nō obst.
contrarium puto in decisiuis concludendū.s.q anteriores credito
res pretēdentes expressaz hypothecā preferātur gnaliter creditori
dotis posteriori in tpe.regula eñ est q prior in tpe sit prior in iure
in.l.potior.&.l.qui balneū.ff.qui potio.in pig.ha.&.l.j.C.e.ti. cū si.
A qua regula non reperit expresse exceptuatus iste casus: nā pri-
uilegium prelationis in dote circa hypothecā est inductū p nouaz
legem assiduis preallegatam:que solum militat in tacita hypothe
ca vt innuit tex.ibi in.§.ad hec omnia:prout firmat ibi glo.quam
prout ibi dicit Bal.omnes sequunt.Et Bar.dicit q opi.glo.cōi-
ter obseruatur:& q malum esset ab ea recedere.& eam sequitur ibi
Raph.fulg.Et quicquid dicendū sit de rigore iuris dicta opi.est
8 in decisiuis tenenda:†tū quia ab opinione glo.non est recedendū
iuxta notata per Jac.but.in.l.j.C.qui pro sua iurisdi.& multomi-
nus a cōi opinione concurrente cū sententia glo. q2 adherendū est
carrotio.i.cōi opinioni doctorū.vt no.glo.in.l.ois diffinitio.ff.de
regu.iur.& Bal.in.l.precibus.C.de impub.& doc.in.c.ne innitaris.
de constitu.& in.l.cum prolatis.ff.de re iudi.& hoc saltem procedit
in rebus quesitis per dictū Lancilottū ante dotis constitutionē:
in quesitis autem postea est dubium:q2 glo.in.d.l.assiduis idem te
net:sed nonnulli doc. tenent cōtrariū:sed prout pcepi sunt parui
momenti quesita postea:ideo non insisto. Concludo itaq3 q saltē
in bonis quesitis per dictum Lancilottum ante constitutionē do-
tis preferantur dicti Jacobus Huguitionus& eorū nepotes q pre
tēdunt anterius debitum & anteriorē hypothecam expressam:& q2
dicta bona lancilotti prout percepi sunt longe minoris estimatio
nis q sint ille mille trigintaquinq3 libre:idcirco dicti Jacob9 fra-
tres & nepotes rei cōuenti sunt preferendi in dictis bonis nō obstā
tibus adductis in cōtrariuz:quia loquunt in tacita hypotheca nō
9 in expressa prout expresse hñt dicti Jacobus & alij rei cōueti.† lex
enim als etiā denegat auxilium pretendentibus iura a lege cōcessa
et non denegat iura quesita propria prouisione.vt p glo.& doct.in
l.j.C.si aduersus vē.& in.l.fi.C.de pac.conuē.& habet etiā in.d.l.assi
duis.Circa tertium aūt quesitū cū in instrō dicti cōtractus celebra
ti inter dictos fratres nō sit facta aliqua mentio societatis: lz so-
lūmodo conuentū q bona acquirenda & acquisita essent cōia non
10 videtur q censeatur contracta societas.†Et q2 iura resultantia ex
cōtractibus taz puris q conditionalib9 trāseunt ad heredes.§.ex
conditionali.insti.de verb.obli.censet eñ heres eadē psona cū de-
functo.in auf.de iureiur.a mo.presti.§.j.& maxime filij qui censent
11 eadē psona cū patre.l.fi.C.de impuberū.†& iura & actiones saltem
ciuiles sunt perpetue.vt habetur insti.de ppe.& tēpo.actio.& in ru
brica.ff.de diuer.& tēpo.prescrip.idcirco videtur q dicta cōmunio
causata ex dicto contractu& iura ex ipso contractu resultantia non
fuerint finita morte dicti Bernardi:sed transiuerint in filios ipsi9
12 heredes.†His tū non ob.contrariū puto de iure respondendum.
nam premittendum est q contractus societatis contrahitur quq3
expresse quandoq3 tacite.l.societas coiri.ff. pro socio.& p Bartol.
& docto,in.l.titium & meuium.§.altero.ff.de admini.tuto.& in.l.si
patruus.C.communia vtriusq3 iudi.& per eūdem Bar.in tractatu
13 suo de duobus fratribus.†Que tacita societas contrahitur quan
do celebrantur actus qui conueniunt societati vt declarant docto.
in locis preallegatis:sed communicare omnia bona presentia & fu
tura est actus qui conuenit societati omnium bonorum& non solet
14 fieri citra ius & nomen societatis:†quia non aliter contrahitur so
cietas omnium bonorum nisi communicando omnia bona quesi-
ta & acquirenda.l.iiij.ff.pro socio.&.l.si societatem vniuersarū.eo.
15 tit.†Facit optime.l.ij.ff.cōmuni diui.vbi est text. q si duo simul
emunt vnam rem censentur in ea re cōtraxisse societatem:& sic qui
incidunt in cōionē ex eorū contractu censent in dubio societatē cō
traxisse in re communi:pari ratione & fortiori censeantur cōtrahe-
re societatē qui expresse & specifice cōmunicāt omnia bona presen-
tia & futura qui principaliter ex eorum cōtractu in cōmunionē de
ueniunt & non incidenter:prout contingit in ementibus simul:iō
intrepide concludendū est q censeatur inter predictos fuisse ctra
ctam societatem non obstantibus adductis in contrarium que sa-
16 tis apparent sublata per iam dicta.†Facto autē hoc presupposito
q dictus contractus censeatur contractus societatis resultat cla-
ra decisio quesiti:quia societas finit morte vnius ex socijs.l. actio-
ne.§.morte.ff.p socio.&.l.adeo.eo.ti.idcirco morte dicti Bernar-
di fuit finita dicta societas & non transiuit ad heredes:contractus
enim societatis nō transit ad heredes nisi sit societas vectigaliū.d.
l.adeo.&.l.nulla.cum sua glo.eo.ti.& faciunt etiā verba contractus:
q2 actū fuit vt essent cōia bona per eos querenda:nō aūt q cōmu-
nia essent bona querenda p eoz heredes:ex quo ergo Bernardus
mortuus non poterat post mortem aliquid querere nec sibi quicq
cōicari.q2 mors oīa soluit.in auf.de nuptijs.iō vba dicti cōtract9
non sunt trahenda ad quesita post mortem dicti Bernardi.in bo
nis antem quesitis p dictos fratres in vita dicti Bernandi dictus
bernardus habebat seu habere debebat quartā partē oim dictorū
bonorū:q2 ita inter eos conuentum fuit:& dicta quarta pars per-
tinuit ad eius filiā& post eius mortē ad dictā Frācīscam eius matrē
17 et heredem:†quia mater prefertur patruis.in auf.defuncto.C.ad
tertu.& in corpore.de here.ab intesta.§.reliquum.& ex persona filie
successit i hrditate dicti Bernardi siue dicta Jacoba filia agnoue-
rit hereditatē Bernandi sui patris siue non: q2 hereditas patris
per filiam transmittitur ad quoscunq3 iure suitatis.l.si fratris.C.
de iure deli.cū cōcor.maxime in matrē.l.apud hostes.cū sua glo.C.
de suis & legi.& lz in infante fiat p quosdā aliqua dubitatio per.l.si
infanti.C.de iure delibe.tñ cōis opi.est q idē sit in infante.& ita la
te sequendo teneo in.d.l.si infanti.post cōmunē docto.sententiaz:
idcirco concludendum est q bona oia quesita p Bernardum & fra
tres in vita Bernardi pertineant ad dictam Franciscam p quarta
parte.& insuper ad.d.Franciscā pertinent ducēte libre prout cōuē
tū fuit in dicto contractu societatis detrahende de bonis dictoruz
Joānis marie Huguitioni & Jacobi:& p alijs partib9 ptineāt ad
Huguitionū & Jacobū & filios Joānis marie. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.clxxxiij.

1 ¶ Alimenta vxori relicta & non prestita heredes vxoris illa qd petere possint. nu.4.et.8.per totum consi.
2 Fructus sunt de rebus que seruādo seruari non possunt:q2 vsu cōsumuntur & consumpti q restituantur.nu.9.
3 Heres certa legata soluere grauatus ex fructibus hereditatis & q vltra compelli nō possit si per annos multos cessat a solutione dictorum legatorum & alienarit hereditatem cōtra testatoris prohibitionem compellitur ad legatorum solutionem.
5 Alternatiuarum electio est debitoris.
6 Jactura aliena nemo debet locupletari.
7 Pecunia rei vendite dicitur correspectiuari cum fructibus eiusdem rei.

¶ Consilium.clxxxiij.

In nomine domini nostri

1 Jesu christi.¶ †Quāuis videatur prima facie dicendū
q dicti heredes domine Flore legatarie nō possunt pe-
tere dictam quantitatez sexaginta floreno.legatam dicte domine
Flore nec alimenta: quia non presupponitur in themate qd pro
parte dicte domine Flore fuerint petita dicta relicta:& consequen
ter non videtur qd fuerit heres constitutus in mora & fructus bo-
norum hereditariorum ex quibus solutio fieri debeat verisimiliter
2 sint consumpti:†quia fructus communiter sunt de rebus que ser
uando seruari non possunt:quia vsu cōsumuntur. vt.l. si vni.ff. de
vsufruc.earum rerum que vsu consumū.& res que vsu consumūtur
non presumuntur durare vltra triennium.vt no.glo.fina.quā doc.
sequuntur in.l.j.C.si aduer.vsuca.ideo non videtur q de fructibus
prius perceptis ante triennium proxime elapsuz possit fieri dicta
solutio.& cum ex forma testamenti solutio fieri debeat de fructib9
bonorum hereditariorum non videtur q heres possit cogi ad sol-
uendum in pecunia vel in alijs rebus:& in fructibus iam consum-
ptis soluere non potest:idcirco videtur q debeat expectari q tot
fructus ex bonis hereditarijs recolligantur q ex eis velit fieri solu
tio legatorū & imputet sibi dicta domina Flora seu eius heres qua
re non petijt sibi solui qd sibi debebatur dū fructus extabant:et lz
nonnulla bona hereditaria sint alienata per heredem:non tamen
tollitur facultas soluendi ex fructibus dictorum bonorum etiam
alienatorum:quia potest heres fructus postea recollectos ī dictis
bonis alienatis emere & de eis satisfacere legatarijs nō obst.aliena
3 tione.†Et licet ipse Franciscus heres non seruauerit voluntatez
defuncti prohibentis bona alienari: non pptera videtur inferri
q ipse astringatur ad soluendum legatarijs alr q sibi fuerit iniun
ctum in testamento:quia hoc per testatorem non disponitur : sed
phibitio alienationis vr facta p testatorē vt ipse Frācīscus heres

facilius possit de fructibus satisfacere legatarijs: insuper defunct⁹ nõ potest amplius alimẽtari: ⁊ ideo nõ videtur ꝙ alimẽta Flore iã defuncte peti possint cũ sit impossibile eidẽ alimẽta prestari ⁊ impossibiliũ nulla est obligatio. ff. de rebus dubijs. l. impossibiliũ. cũ cõcor. ibi in glo. adduc. †His tñ nõ obstãtibus contrariũ puto de iure rñdendum: vʒ ꝙ dicte dñe Flore possint aduersus dictũ Frãciscũ petere ⁊ ab eo cõsequi effectualiter ⁊ integraliter dictos sexaginta florenos legatos dicte dñe Flore: ⁊ etiã alimẽta preterita do nec vixit dicta dña Flora: ex quo presupponitur ꝙ post mortẽ dicti testatoris recollecti sunt ex bonis hereditarijs tot fructus qui excedunt summam legatorũ cũ presupponat̃ ꝙ legata oĩa nõ excedebant summã. dcc. floreno. ⁊ fructus dicte hereditatis ascẽdebãt ad summã sexaginta ducatorũ ⁊ vltra quolibet anno: ⁊ ꝙ testator decessit iam sunt anni. xxiiij. ⁊ sic fructus hactenus percepti ex bonis hereditarijs ſm presupposita excedunt summã. MD. cccc. ducatorum: ⁊ ꝯñr excedunt longa plus duplo estimationis legatorum que erant soluẽda ex fructibus hereditarijs. Et presupponẽdũ est ꝙ quãtitates relicte erant ⁊ sunt in obligatione: ⁊ fructus sunt in solutione per. l. si quis stipulatus sit. x. in melle. ff. de solutio. †vbi est tex. notabilis ꝙ si qs stipulatus est decẽ in melle. x. sunt in obligatione: ⁊ mel est in facultate soluendi. itaq; x. habẽt peti: sed datur facultas debitori soluendi. x. vel mel ad eius electionẽ. vt ibi habet̃ multo fortius qñ pmittitur vel legatur qtitas soluenda ex melle vel ex fructibus hereditarijs: qꝛ tunc ex vbis apparet ꝙ sola qtitas est relicta vel pmissa: ⁊ sic sola est in obligatione ⁊ fructus seu mel sunt in facultate soluendi. ⁊ ex quo non sunt declarati fructus certi: nec ꝑ qua estimatione vꝫ ꝙ legata soluãtur ex fructibus fuerit adiectum in fauorem heredis futuri debitoris: ⁊ maxime ꝑ id qđ subditur ꝙ legatarij non possint cogere dictũ eius heredẽ taliter ꝙ cogat̃ vẽdere bona stabilia dicte hereditatis. Et ex quo qtitates relicte legatarijs sunt in obligatiõe ꝯñr solui pñt cũ solutione eius qđ debet̃ oĩs tollitur obligatio. insti. qui. mo. tol. ob. in pñ. et ꝑpter in. d. l. si quis sit stipulatus. x. in melle. maxime in casu nr̃o in quo concurrit impossibilitas soluendi fructus cõsumptos: et cõcurrit voluntas creditoris qui consentit sibi solui in quantitatib⁹ debitis vel in alijs rebus: puta bonis hereditarijs non alienatis. Facit etiã qꝛ si secus dicerem⁹ sequeret̃ incõueniẽs ꝙ heres fuisset lucratus ex fructibus debitis legatarijs cõsumẽdo illos i suos vsus cũ iactura legatariorũ: †nec decet ꝙ quis locupletetur cuʒ aliena iactura. l. nam hec natura. ff. de condi. inde. †⁊ si dicatur ipse heres non cõuertit in suos vsus fructus pceptos ex rebus venditis: quia emptores illos pceperũt ⁊ ꝯsumpserũt. Rñdetur ꝙ ipse heres percepit interusuriũ ⁊ cõmoditatẽ pecunie pcepte ex precio venditionum que cõpensatur ⁊ correspectiuatur ad fructus rerũ venditarũ per ea q̃ habentur in. l. curabit. C. de actio. emptio. ⁊ in. l. iulianus. §. ex vendito. ff. eo. ti. alr̃s sequeret̃ ꝙ vẽditiones ꝑ eũ facte dolo seu culpa sua: quia cõtra ꝓhibitionẽ testatoris cederent in eius cõmodum: ⁊ sic ex dolo seu culpa sua sentiret commodũ qđ est inconueniens. arg. l. hominẽ. ff. mandati. ⁊. l. ne ex dolo. ff. de dolo. ⁊. l. si qs ex argentarijs. §. fi. ff. de eden. cum si. †Ex his itaq; oĩbus concludendũ est ꝙ quãtitates relicte peti pñt: ⁊ ꝯñr dicti heredes domine Flore petere pñt dictã quãtitatem sexaginta floreñ. relictã dñe Flore. Itẽ petere pñt alimẽta pterita. licet eñ ꝑ tpe pterito quis amplius alimẽtari nequeat. vt de se cõstat: tñ qui tenet̃ ex testõ alimẽta prestare ⁊ illa nõ prestitit: põt conueniri vt prestet id qđ erat pro alimẽtis prestandũ tpe pterito si ipse debitor alimentasset vel eius estimationẽ: vt est tex. in. l. si libertis. §. manumiss. ff. de ali. ⁊ ciba. lega. prout ⁊ declarat Bart. ibi. ⁊ in tractatu suo de alimẽtis. in iij. q. principali. †Nõ obstant adducta in contrariũ: non eñ obstat ꝙ fructus sunt consumpti: nã satis ptʒ rñsum ex adductis pro hac parte: nã ex quo fructus non sunt in obligatione sed tñ in solutione: ⁊ si sunt consumpti dici potest fuisse consumptos in cõmodum debitoris: ideo non liberat̃ ipse debitor: sed remanet obligatus ad quantitatẽ q̃ solui potest vt. s. deductum est. Adducta aũt in contrariũ procederent si soli fructus fuissent in obligatione ⁊ fuissent ꝯsumpti sine mora ⁊ culpa debitoris: ⁊ debitor non fuisset ex ipsis fructibus locupletatus: que quidẽ cessant in casu nostro. itẽ lʒ dicta dña Flora decesserit ⁊ nequeat ampli⁹ alimẽtari: nõ propterea tollit̃ quin possint peti alimẽta pterita: ⁊ sic id qđ prestari debuisset ꝑ alimẽtis: vel si prestari nõ poterat, prestari debeat estimatio ꝑ d. §. manu. per no. ꝑ Bar. vbi. s. Laus deo.

Summarium super consilio. clxxxiiij.

1 Fenestram vel priuagium ꝙ nullus facere possit in suo muro versus territorium alterius statuto cameri disponente si in ei⁹ tendit preiudiciũ vendicat sibi locũ in eo qui vult facere priuagiuʒ in sua cloaca ⁊ cõi etiã nõ versus territoriũ alterius. per totum cõsi.
2 Moderator dicitur quilibet rei sue.
3 Aquarium qđ intercasella etiã dicitur quid significat: ⁊ an liceat aliquid fieri in eo si sit commune.
4 Cõmuni re vti socio licet ad vsum destinatum.
5 Nisi dictio cuius sit nature.
6 Facere licet quod alteri non nocet. nu. 19.
7 Seruientẽ locũ potest quis altiare vel deprimere vt seruitute commode vti possit.
8 Cõmune esse videt̃ aquariũ porticus seu aliud simile qđ est inter duas domos positum.
9 Parietis dimidie dñium vicinus i dubio habere dr̃ ex latere suo.
10 Parietis dominium lignis iniũctis probat̃ ⁊ alijs. nu. 13.
11 Similium idem est indicium.
12 Seruiẽtis rei minor pars maiori cedit: ⁊ maior attenditur.
14 In fundo alieno nemo põt aliqđ nec in ꝓprio per qđ in re aliena aliquid immittatur.
15 Priuagiũ siue necessariũ aut stillicidiũ tertio fieri non licet quod alteri preiudicium infert.
16 Seruitus aque seu immundiciarũ recipientẽ durior fieri nõ põt.
17 Seruitus nõ prescribit̃ in re cõi ꝑ alterũ ex dominis. nu. 21.
18 Seruitus qñ constituti vim habere dicatur.
20 Prohibẽtis conditio melior est in re cõmuni.
22 Facere nõ pmittitur cõtra mentes statuentium.
23 Dispositio alicuius facta in dubio nõ ꝓsumit̃ cõtra ius cõe.
24 Dotis tradite priuilegia trahunt̃ ad dotem non traditam.
25 Indefinita vniuersali qua vi dicatur equipollere.
26 Forte dictio est dubitatiua.
27 Clausula in fine posita qñ dr̃ nõ posse ad pcedẽtia referri.

Consilium. clxxxiiij.

In nomine dñi nostri Jesu christi. †Licet pma facie dicendũ videat̃ ꝙ dicto ioãni liceat facere dictũ ꝓuagiũ ea rõne: qꝛ illud facere intẽditãn sua domo: ⁊ in suo lʒ dño facere qcqd vult: †qꝛ rei sue quilibet est moderator ⁊ arbiter. l. in re mãdata. C. mãdati. †Itẽ ⁊ scḋo qꝛ dictũ aquariũ qđ apud nos appellat̃ intercasella: vꝫ ꝙ sit cõe inter dictũ augustinũ ⁊ Joã. ⁊ vꝫ ꝙ sit destinatũ ad vsum recipiẽdi aquã et immũdicias ad vsum domor dictor Augustini ⁊ Joã. Cũ quia ad eũ vsum solẽt deseruire hmõi aquaria seu intercasella: tũ etiã qꝛ in dicto aquario dict⁹ ioãnes hʒ duo necessaria seu priuagia: ⁊ vnũ aquarolũ ꝑ q̃ demõstrari vꝫ ꝙ dictũ aquariũ sit destinatũ ad hmõi vsum recipiẽdi immũdicias priuagior domorũ dicti Joãnis. †Et lʒ socio vti re cõi ad vsum destinatũ. vt. l. si edes. ff. cõi diui. et. l. cum duobus. §. itẽ mella. ff. ꝑ socio. ⁊ habet̃ ꝑ glo. ⁊ doc. in. l. sabinus. ff. cõi diui. iõ liceat dicto Joãni facere dictũ priuagiũ in dicto aquario: qđ maxime ex alio dicendũ videt̃: qꝛ videtur hoc sibi pmitti ex forma legis municipalis in themate descripte sub rubrica. qđ non possit facere in muro ⁊c. Nã cũ in dicto statuto primo prohibeatur fieri priuagiũ ⁊c. In muro domus sue versus territoriũ vel aliã rem alterius in preiudicium illius cuius est territorium cõtra ius ⁊ antiquam cõsuetudinẽ ⁊ subdat: nisi forte esset aquarium cõmune vel propriũ. †Et natura dictionis nisi sit ponere contrarium eius qđ est positum in precedenti oratione: adeo ꝙ si precedens oratio est affirmatiua: dictio nisi censetur apponere orationẽ negatiuam: si vero precedens oratio est negatiua seu prohibitiua: dictio nisi cẽsetur ponere orationem affirmatiuam et permissiuam: vt. l. actione. C. de transactio. et. l. si eum. §. qui iniuriarum. ff. si quis cautio. Et ita per dicta iura tradunt in eis doc. communiter oẽs: ita ꝙ ad propositum cũ in statuto nostro primo disponatur prohibitiue ꝙ non liceat in muro proprio facere fenestrã hostiũ vel priuagiũ versus territoriũ vicini in eius preiudicium cõtra ius vel antiquã formam subdẽdo: nisi esset aquariũ cõe vel ꝓpriũ dictio nisi censeatur denotare pmissionẽ faciendi pdicta: ⁊ sic ponere ⁊ affirmare cõtrariam orationẽ affirmatiuã: ⁊ ꝯñr ꝙ in aquario cõi liceat facere priuagium versus territorium vicini in preiudicium illius cuius est territorium cõtra ius ⁊ antiquam formam. Et ita intelligendo videtur casus in. d. l. municipali. ꝙ liceat facere priuagium in aquario cõi in preiudiciũ vicini etiã contra ius ⁊ antiquã formam: vt sic oratio sequens post dictionẽ nisi sit contraria orationi precedenti referendo clausulam in fine dicti statuti positã ad oĩa precedentia prout fieri solet. l. talis scriptura. de leg. j. c. scḋo requiris. ⁊. c. inquisitioni. de appella. cũ si. Et ideo non videt̃ obstare dicto Joãni antiqua forma dicti aquarij que est ꝙ in parte anteriori ꝑ. xl. pedes non fuerit priuagium: nec videtur sibi obstare si ex dicto priuagio generaretur preiudiciũ dicto Augustino ⁊ eius puteo: ex quo dictũ statutũ prohibet fieri preiudiciũ vicini vbi non est aquarium cõmune: ergo pmittit finis ipsius statuti fieri priuagium in aquario cõi licet vicino preiudicium generet̃. Et lʒ alr̃s de iure cõi id fieri nõ liceret ex quo principiũ statuti prohibet fieri contra ius: ergo finis statuti pmittit fieri etiã cõtra ius. s. cõe põderata natura dictionis nisi: †qđ maxime videt̃ dicendũ: qꝛ ꝑ parte dicti Joãnis offertur ita artare dictũ aquariũ: ꝙ immundicie ex priuagio fiendo nõ stillabunt in dicto puteo Augustini: ⁊ sic non generabũt preiudiciuʒ dicto Augustino: ⁊ non generando preiudiciũ non videtur esse cõtra ius: qꝛ qs tenet̃ alteri pmittere qđ sibi nõ nocet ⁊ alteri prodest. l. j. §. item varijs. ff. de aqua plu. ar. ⁊ no. in. l. j. §. j. ff. de solu. ma. ⁊ maxime in socio habente rem cõem: quia non potest prohibere aliquid fieri in re communi si sua non interest. vt not. glo. in. d. l. sabinus. per

7 nus.p.l.quidā iberus in pn.z.§.j.z.§.ij.z.§.fi.ff.de serui.vr.pdio.† facit qꝛ quis pōt locuz seruientem altiare et deprimere.vt cōmode seruitute vti possit.vt est tex.in.l.refectionis.ff.cōia predio.Ideo videtur ꝙ dictus Joannes possit edificare in dicto aquario adhoc vt immundicie priuagij faciendi non noceant puteo dicti Augustini et vti possit dicto aquario communi siue oporteret solum dicti aquarij altiare siue deprimere.Nec videtur obstare ſm statutū de quo in themate sub rubrica de questionibus decidēdis:qꝛ dictū statutū nihil permittit neqꝫ prohibet:sed solum disponit qualiter lites seu questiones intervicinos de aliqua smaita aquarioꝛc. cognosci z decidi debeant.z sic in nullo contradicit primo statuto. Nec obstat dicto Joāni nec confert ad presentem consultationem in qua queritur.An dictus Joannes possit priuagiū facere.et nō q̄ritur qualiter dicta lis debeat cognosci z terminari.vz an per iudicem an per bonos viros eligendos.

8 †His tñ nō ob.cōtrariū puto de iure respondendum.vz ꝙ non liceat dicto Joanni facere dictum priuagium.Ad cuius rei euidentiā videndum est primo ꝙ dictū aquariū sit cōmune pro indiuiso vel pro diuiso in dubio autem aquariū inter duas domos positū vel porticus seu cōclaue vel qd simile cēsetur esse cōmune z pro diuiso vt no.Bar.z Aug.in.l.ꝙ cōclaue.ff.de dam.infec.facit.l.arbor.in princ.ff.cōmuni diui.z qd p Bar.z doc.in.l.dāni infecti quidam.§.cū parietem ff.de dam.infe. z in.l.inter quos co.ti.vbi concludit ꝙ paries positus inter duas

9 domos censetur in dubio esse cōmunis pro diuiso.†Et sic quilibet vicinus censetur habere dominiū parietis ex latere suo vsqꝫ ad di-

10 midium parietis:†z hoc nisi domini domorum habeant tigna seu trabes excedentes vltra dimidium parietis quo casu paries censetur esse cōmunis pro indiuiso ſm Bar.z doc.in dictis iuribus.z in l.parietem.ff.de serui.vr.predio.Ita in similivide tur dicendū in dicto aquario.Sed dubiū restat:qꝛ prout mihi narratur priuagia dicti Joannis excedunt dimidiam partem dicti aquarij.z forte similiter priuagia dicti Augustini si qua habet in dicto aquario: quia prout mihi dicitur dictū aquariū est adeo artum ꝙ non possit commode fieri priuagiū prout fieri solet pro cōmoditate domus quin excedat dimidiam partem dicti aquarij versus latus vicini. Propter ꝙ posset allegari ꝙ dictū aquarium sit cōe pro indiuiso ad si-

11 militudinem eius ꝙ dicitur in pariete:†cum de similibus idem sit iudicium.l.non possunt.ff.de legi.z.c.inter ceteras extra de rescriptis.Sed qꝛ in puncto narratur ꝙ dictum aquarium est longitudinis.lviij.pedum.z a parte anteriori dictarū domorū dictū aquariū p.xl.pedes est sine aliquo priuagio.z sic maior pars in duplo dicti aquarij est sine priuagio.Ideo potius censendū videtur cōmune maioris partis ꝙ dictuz aquariū sit cōe pro diuiso saltē a parte anteriori in qua nullū est priuagiū.Et pōt dici ꝙ dicta priuagia que excedūt dimidiā ptē dicti aqrij versus vicinū excedāt iure seruitutis:vt sic totū dictū aquariū cēseaꝛ eodē iure.arg.l.eū q edes de vsucapio.vel si quis vellet insistere quod propter dictum excessum dictorum priuagiorum denotetur cōmunio pro indiuiso. Dicamus ꝙ cōmunio pro indiuiso denotetur pro illa minori parte versus finem dicti aquarij in qua sunt dicta priuagia ne sequatur inconue-

12 niens ꝙ maior pars cedat minori parti.†Nam potius econtra minor pars cedit maiori z maior pars attenditur.vt.l.domū.ff.de cōtrahen.emp.z.l.ꝙ maior.ff.ad munici.z extra de his que fiūt a ma-

13 iori parte ca.c.j.et per totū.cū si.† Nec refragaꝛ aquarolū ꝙ est in domo dicti Joānis in parte anteriori:qꝛ illud aquarolū non excedit dimidiam partē dicti aquarij versus domū Augustini. z sic nō denotat cōmunionē pro indiuiso.Et si hoc est ꝙ dictum aquariuz vsqꝫ ad dimidiā partem latitudinis versus eius domū sit propriuz dicti Augustini:tunc magis de plano dicendum est ꝙ potest prohiberi dictus Joannes ne faciat priuagium supra rem ipsius Augustini prout facere intendit ex quo prout mihi dicitur priuagiuz ꝙ facere intendit haberet excedere dimidiā latitudinis dicti aqua-

14 rij.†Et nemo pōt facere aliquid supra solum alienum.l. quemadmodum.§.j.ff.ad.l.aqui.Si vero dictum aquariuz est cōmune pro indiuiso similiter dicendum est ꝙ dictum p̄uagium fieri non possit qꝛ in re cōi regulariter aliqd fieri nō pōt inuito socio : quia melior est conditio p̄hibentis.vt.d.l.sabinus cum ibi notatis p gl. z doc. Confirmatur etiam dicta conclusio:qꝛ non licet etiam in re ppria aliquid facere per ꝙ aliquid immittatur in re aliena.l.sicuti.§.aristo.ff.si seruitus ven.z.l.si qñ.§.fi.eo.ti.z.l.fluminum.§.fi.in glo.pe-

15 nul.in fi.ff.de dam.infec.† Et propterea nō licet facere necessariū seu priuagium in suo vel in re cōmuni si immūdicie stillantur in puteo vicini prout habetur in dictis iurib⁹.z dicit Bartho.ce. in suo tractatu de seruitutibus in verbo necessarium allegando papiensem z dñm flo.multominus licet id fieri supra solum alienuz vel cōmune si exinde sequatur dictus effect⁹ ꝙ ppter imundicias fiat detrimentū puteo p̄dicto.Itē dici pōt ꝙ ex quo dicte imūdicie dicti priuagij si fieret hēnt necessario intrare in cloacam subterraneam dicti Augustini possit p̄hiberi per dictū Augustinū ne immittanꝛ

16 in rem suam per iura preallegata.†Et si dicatur dicta cloaca erat destinata vt reciperet aquā z immūdicias dicti aquarij.z sic domus dicti Aug.cēseatur habere seruitutē recipiēdi aquā z immūdicias dicti aquarij.Rñdetur ꝙ seruitus non pōt durior fieri.l.si seruitutes.§.si stellicidiū.z.l.cuius edificiuz.ff.de serui.vrba.predio.Licet dicendū sit ꝙ si aquariū p̄dictū est cōmune saltē ab illo latere infe-

17 riori iuxta dictā cloacā subterraneā nō possit cadere seruitus:† qꝛ res cōis non pōt debere seruitutē rei ꝓprie vnius ex dñis.l.in re cō-

18 ff.de serui.vr.predio.†Sz nihilominus si dicta cloaca stetit tāto tēpore cuius initij memoria hominū nō existit cēseꝛ habere vim constituti.l.hoc iure.§.aqueductus.ff.de aqua quoti.z esti.z.l.j.in fi.ff. de aqua plu.ar.Et facit ꝙ in.c.super qbusdā.z in.c.q per nouale. de verbo.sig.z in.c.venies.eo.ti.li.vj.Sz tūc cōstitutū cēsetur onus recipiēdi in dictā cloacā id qd solitū erat immitti z non ꝙ de nouo ex nouo priuagio veniret immittendum.Et sic multa cōferunt in hanc decisionem qd dictum priuagium fieri nō possit inuito dicto Augustino:z ita cōcludo per predicta non obstantibus adductis

19 in contrariū.†Nō eñ ob.ꝙ primo loco dicebatur qd lz vnicuiqꝫ facere in suo qcqd sibi placet per.d.l.in re mādata.qꝛ rñdetur qd verū esset si fieret in suo nihil immittēdo in alienū vel supra rē alienā vel rē cōem pro indiuiso secus si ex opere facto in suo veniret in necessariā cōsequētiā immittendū aliqd in rem alienā vel faceret aliqd super rē alienā nō destinatā ad illū vsum prout hec oīa cōcurrūt in casu isto put supra deductū fuit.Nec etiā obstat qd scdo loco in cōtrariū adducebaꝛ:qꝛ negaꝛ qd dictū aquariū fuerit destinatū ad illū vsum ab illa parte anteriori.Ex quo pro maiori pte semper stetit sine priuagio:ita qd nō apparet qd illa pars fuerit destinata ad vsum recipiēdi immūdicias priuagiorū:lz ad recipiēdū aquas stillicidiorū dictarū domorū.z dicti aquaroli.nec infertur fuit destinata pars inferior seu posterior dicti aquarij ad recipiēdū immundicias aliquorū priuagiorū veterū.ergo ad id fuit destinata pars an-

20 terior:scz ad recipiēdū immunditias nouorū priuagiorū.†Et regula est qd in melior est cōditio p̄hibentis z ꝓ regula p̄sumiꝛ vt dicit Bar.in.l.quotiēs.ff.sigs cautio.z habetur in rubrica de reg.iur.in.vj.ideo q se fundat in fallētia incūbit ei onus ꝓbādi.Jō dicto Joāni incūbit onus ꝓbādi qd dictū aqriū fuerit destinatuz ad recipiēdū immūditias veterū z nouorū priuagiorū:maxime a latere anteriori in quo latere nunꝙ fuerūt priuagia qd ꝓbare non poterit merito zc.Et maxime qꝛ negari pōt ꝙ dictū aquariū a dicto latere anteriori sit ꝓprie cōe hoc est pro indiuiso.z attētari posset ꝙ sit ꝓprium cuiuslibet vicinoꝝ a latere suo vsqꝫ ad dimidium ipsius aquarij.put supra deductū est.z si hoc est multoforti⁹ p̄hibere pōt vicinos ne in pte sua ꝓpria aliqd imittāt a vicino vel aliqd edificet supra suum solū:ex quo rei sue ipse est moderator z arbiter put superius deductū fuit:z maxime cū sua intersit ne p̄dicta fiant z licet pro pte dicti Joānis offeratur aptare:ita et taliter ꝙ dicto Augustino nihil nocebit non ꝓpterea desinit interesse:qꝛ licet nō noceret de presenti de facili posset nocere in posterum:qꝛ id qd cōstrueret in dicto solo ne immundicie stillarent in puteo Augustini z sic de presenti fortasse sibi non noceret nō ꝓpterea ꝓpetuo p̄hibetur in futurum cum nihil perpetuū sit sub sole.l.eum debere columnam.ff.de serui.vr.pre.Et lz posset cogi ad manutenendū in eo statu:tamen interest nostra potius habere rem securam z tutam ꝙ habere actionē ad cogendum aliū:vt curaret ꝙ res sit tuta z secura a preiudicio prout alias dicimus ꝙ interest nostra potius non solue re ꝙ solutum repetere.Et ꝓpterea non obstat ꝙ quis cogitur per

21 mittere ꝙ sibi non nocet z alteri prodest.†Nec obstat.l.refectiōis cōia prediorum:qꝛ loquitur in habente seruitutē constitutam pro ea ↄseruanda ꝙ nō contingit in casu nostro:qꝛ non apparet ꝙ vlla seruitus debeatur in dicta parte anteriori dicti aquarij z si est commune non potest debere seruitutem per dictā.l.in re cōi.Nec etiaz obstat dictū statutū in cōtrariū pōderatū:qꝛ lz rigor verboꝝ videatur pati interp̄tatiōem supra datā dicto statuto:tñ nō vꝫ de mēte

22 statuētiū ꝙ fiat dicta interp̄tatio:† qꝛ intētio statuentiū vꝫ esse ꝙ p̄hibeāꝛ fieri priuagia fenestreꝛ hostia.zc.Vers⁹ territoriū zc.Potiusꝙ ꝓmittanꝛ fieri casu q̄ alias nō liceret.Prout pꝫ z rubrica ip̄si⁹statuti q̄ est p̄hibitiua nō ꝓmissaꝛ tāꝙ ex p̄fatiōe declaraꝛ mens disponētiū.arg.l.fi.ff.de here.insti.z ꝙ habeꝛ in.l. titia respondit. §.idē rñdit.de vb.ob.z p Bart.in.l.ambitiosa.ff.de decre.ab ordi. fa.Si aūt nō p̄hibereꝛ nisi qñ fieret ↄtra ius.z in p̄iudiciū vicini a ↄrio sensuvidereꝛ ꝓmitti si fieret ↄtra ius.z nō in p̄iudiciū vicini. z sic statutū potiusvidereꝛ ꝓmissiuū ꝙ p̄hibitiuū:maxime si habereꝛ

23 aqriū ꝓpū vel cōe.†Et saltē nullo casu p̄hiberet vltra ius cōe ꝙ nō videꝛ de mēte statuētiū.z maxime qꝛ vba rubrice sunt dispositiua habētia oratiōnē p̄fectā z sunt gñalia.ita ꝙ possunt p textu allegari.vt p gl.z doc.in.l.j.C.ne fideiuſ.do.dē.Adeo ꝙ lz vba nigri sint specialia:tñ vba rubrice gñalia gñaliter intelliguꝛ nō obstāte qd verba nigri sint magis stricta.Sz nigrū potius ampliaꝛ a gñalitate rubrice put hāc theoricā ponit Pōta.in suis singularibus allegādo ad hoc gl.ſm eū singularē in.l.vnica.C.de capita.ciui.cēsib⁹ eximēda li.xj.Sz est similis z melior gl.in vbo hmōi lex i auc.vt facte noue ↄstitutiones in pn.vbi legē nouā loquētē in speciali casu. s.de qbusdā legib⁹loquētibus in testamētis trahi gñaliter ad alias leges ea rōne:qꝛ verba rubri sunt gñalia:lz in ↄriū faceret:qꝛ iura in multis fauent testamētis.ff.de reg.iur.l.in testamētis.z.c.cū di-

lecti in fi. de donatio. cum amplius non redeat arbitrium. l. prima
C. de sacro sanctis ecclesijs. Et sic non obstante ꝙ posset assignari
ratio differentie inter casum in nigro expressũ et ceteros casus. tñ
ꝓpter generalitatem rubrice dispositio nõ restringitur ad casum
expressum in nigro: ſʒ illa sit lex noua ⁊ exorbitans ⁊ aliquo respe-
ctu correptoria iuris antiqui: vt innuit verbum sancimus ibi posi-
tũ iunctis notatis per glo. in cle. fi. de rescrip. in. c. constitutionẽ in
prin. de reg. iur. lib. vj. ⁊ in cle. ne romani de elec. ⁊ in cle. j. de offi. vi.
⁊ cle. quãuis in princ. de appellatio. cũ infinitis similibus melius ꝓ-
bat tex. dicti auc. vt facte noue cõstitutiones in prin. ibi estimaui-
mus talia breui lege corrigere. Et hinc vidi nõ absurde hoc moder
no tẽpore cõsultũ ꝙ si rubrũ statuti dicit ꝙ mulier dotata non suc-
cedat ⁊ nigrũ dicit ꝙ soror dotata nõ succedat. Tũc non solũ soror
excluditur: ſʒ etiã alia femina ꝓpter generalitatẽ rubrice. moueba
tur cõsulẽs auctoritate pauli de ca. in cõsi. cccxxxiiij. incip. primus
24 casus paruam hʒ dubitationẽ. † Ad idem adduco ꝙ signanter de
cidit Bal. in consi. mihi. ccclxxj. incipiente rubrica dicit ꝙ vir lucre
tur. vbi concludit ꝙ si statutũ dicit ꝙ vir lucretur tertiã partẽ do-
tis tradite trahitur etiã ad dotẽ nõ traditã: sed tñ ꝓmissam pro-
pter generalia verba rubrice q̃ dicebat ꝙ vir lucretur tertiã partem
dotis. Et ſʒ p̃fati doct. nõ allegẽt optime faciũt glosse supra addu
cte. Et ꝓpter p̃dicta in diuersis casibus pluries cõsului ꝙ statutũ
exorbitans: ſʒ strictius loqueretur: tñ magis generaliter intelligatur
ꝓpter generalia verba rubrice dispositiua. Ex his itaqȝ deducitur
ꝙ dictũ statutũ generaliter ꝓhibet fieri hostiũ fenestrã priuagium
⁊c. Etiã in muro ꝓprio versus territoriũ vicini: ſʒ al's non esset cõ-
tra ius cõe: ſʒ cẽsetur esse cõtra ius vigore dicti statuti generaliter
id ꝓhibentis. ⁊ ita verificentur illa verba cõtra ius. dictio ergo ni-
si verificetur intelligẽdo ꝙ qñ aquariũ est ꝓpriũ vel cõe nõ censeatur
generaliter ꝓhibitum fieri hostiũ fenestrã vel priuagiũ in muro ꝓ
prio: ſʒ ꝑmittatur qñ. s. ius cõe nõ ꝓhiberet ⁊ hoc ne inducatur iu-
ris correptio que est euitãda. l. precipimus de appellatio. ⁊ l. sanci
mus. C. de testa. ⁊ quia si intelligeretur oratio simpliciter permissi-
ua propter naturam dictionis: nisi supra deductam esset oratio in
25 definita. † Et indefinita ex ꝓpria vi verborũ nõ equipollet vniuer-
sali: ſʒ ex benignitate. vt est text. in. l. si seruitus. ff. de serui. v. p̃dio.
⁊ ibi notãt Bal. Ang. ⁊ Rapha. cuma. ⁊ Pe. de bella perti. Bar. ⁊
Jmo. in. l. si pluribus de leg. ij. ⁊ tũc indefinita equpollet vniuersali
qñ est eadẽ rõ ⁊ cõditio oium cõprehẽsorũ sub vniuersali. al's secus
vt est theorica glo. Bar. ⁊ doc. in. d. l. si pluribus. ⁊ glose ⁊ doctorum
in. c. vt circa de electio. lib. vj. ſʒ in casu nostro nõ est eadẽ rõ neqȝ cõ
ditio oium cõprehẽsorũ sub vniuersali: q2 nõ est eadẽ rõ permitten
di fieri in aquario ꝓprio vel cõi in preiudiciũ vicini cõtra ius cõe
ꝓut ⁊ si fieret ſm ius cõe. ergo dicta oratio indefinita virtualiter cõ
prehẽsa sub dictione nisi intelligatur qñ non fieret cõtra ius com-
mune: maxime cũ nõ esset humanũ nec benignũ interpretari dictũ
primũ statutũ ꝙ permitteret fieri cõtra ius cõe in ꝓiudiciũ vicini.
vñ humanitasque põderatur in. d. l. si seruitus cessat hoc casu. ideo
dicta permissio nõ intelligatur vniuersaliter: ſʒ restringatur ad ter
minos iuris cõis ⁊ satis operetur disponẽdo ꝙ generalis ꝓuisio su
pra facta in dicto statuto nõ trahetur ad casum qñ aquariũ esset ꝓ-
26 priũ vel cõe. † Coadiuuatur p̃dicta interpretatio ꝓpter dictionẽ for
te q̃ est dictio dubitatiua. ⁊ suadet ꝙ non semper permittatur vbi
aquarium est commune vel proprium quasi tunc remittatur ad ar
bitrium iudicis qui habeat considerare qualitatem operis ⁊ dispo
sitionem iuris cõmunis. arg. l. j. ff. de iure delibe. ⁊ ꝙ habetur in. c.
27 de causis extra de offi. dele. † Posset etiam respõderi ꝙ dicta clau
sula in fine dicti statuti posita referatur ad proxima. ⁊ sic ad id q̃d
d2 ꝙ cõpellatur summarie remurare: naʒ clausula in fine posita nõ
refertur ad oĩa precedentia qñ per relationem ad aliqua ex p̃ceden
tibus resultaret dispositio contra ius: q2 tunc ad illa non refertur
l. vxori. §. vxori. de le. iij. ⁊ no. gl. p illã. l. in. l. talis scriptura de leg. j.
ſʒ si refereretur ad omnia ⁊ generalr intelligeretur dicta clausula sta-
tuti resultaret permissio faciendi predicta contra ius: ideo non de
bet generaliter ad omnia referri. Item qualitercunqȝ dictuz statu
tum intelligatur loquitur in faciente in muro domus sue non an-
tem in faciente aliquid supra rem communem neqȝ in immittente
aliquid in rem vicini. et sic multipliciter respõderi potest ad dictũ
statutum. et remanet conclusio supra facta. s. ꝙ dicto Joanni non
liceat facere dictum priuagium prout facere intendit. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. clxxxv.

1 ¶ Legare ꝙ non possit vxori maritus stantibus masculis statu
to vrbis veteris an vendicet sibi locũ si vxor instituatur ꝑ totũ ꝯsi.
2 Conditio etiam casualis filijs adiecta que ⁊ vsqȝ ad quã portionem
renunciatur. n numero. 6.
3 Legata ⁊ fideicõmissa licet per omnia exequãtur tamẽ legata nõ di-
cuntur exequata fideicõmissis.
4 Rationis paritate vel maioritate non fit extensio.
5 Lego verbum qñ trahi possit ad verbum instituo.
7 Conditio euanescit et caducatur si honoratus decesserit ea pẽdẽn.
8 Compendiosa continet in se vulgarem substitutionem.

¶ Consilium. clxxxv.

Repetito diuino numine.

1 ¶ † Aliquãdiu post redditũ suprascriptum consiliũ:
noua dubitatio exorta est super dicta consultatione
quia allegatur statutum vrbis veteris disponens q̃d
habens filios non possit aliquid legare sue vxori ⁊ propterea alle-
gatur ꝙ relictum factum vxori per dictum testatorem est nullum.
ita ꝙ dicta vxor non habet aliquid consequi de hereditate dicti te
statoris. ⁊ ideo portio dicti Ang. in bonis dicti testatoris videtur
q̃d reddatur maior q̃ presupponatur in suprascripto cõsilio ꝓpter
portionem que dicebatur deuolui ad paulã heredẽ institutã vxorẽ
ſcʒ testatoris: nam si eius portio est pro nõ scripta vigore dicti sta-
tuti illa deuoluta fuit ad filios testatoris siue sint heredes ex testõ
vigore dicte substitutionis remota. s. cõditione casuali siue sint he
redes ab intestato: q2 cẽseatur testamẽtũ nullũ preteritione filiorũ
ꝓpter appositã cõditionẽ eorũ institutiõi ſm varias opiniones re
cẽsitas supra in cõsilio. ⁊ sic videatur ꝙ ad Angelũ pertinuerit q̃rta
portio bonorũ dicti testatoris ⁊ nõ solũ legitima q̃ erat. xij. portio
prout dicebatur in consilio ⁊ ꝓpterea videatur ꝙ maior portio de
uoluta sit ad dictã romanã ex personis filiorum q̃ dicatur in consi
lio. Tamẽ nõ obstãtibus predictis tenẽdũ arbitror ꝙ dicta roma
na nõ ꝓpterea succedat in maiori portione bonorũ dicti testatoris
nõ obstãte dicto statuto nouiter allegato. Nam presupposita opi-
2 nione Bar. † ꝙ cõditio casualis reijciatur per. l. qm̃ in prioribus.
C. de inoffi. te. quã tʒ Saly. in. l. si pater. C. de insti. ⁊ substi. sub con
di. fac. ⁊ Jmo. ⁊ Pau. de ca. q dicit ꝙ totus mũdus sequitur barto.
prout supra retuli in cõsilio q̃ opinio videtur saltẽ ꝓcedere in cõdi
tione impropria. s. q̃ cõtinet principaliter diẽ: ſʒ incertã: nã eo casu
loquitur. d. l. scimus. §. cũ aũt. C. de inoffi. testa. ꝓut dicit Bal. in. d.
l. qm̃ in prioribus. ⁊ in. l. generaliter. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ in. d. l. si pater
Ubi facit differẽtiã. vtrum testator dixerit si nupserit: an vero dixe
rit dũ nupserit dicens se ita consuluisse. idcirco cũ in casu nostro di
cti filij sint directo substituti sub cõditione impropria: q2 post mor
tẽ Paule. ⁊ sic sub die incerta. Jdcirco testamẽtũ dicti Joãnis nõ
reddatur nullũ preteritione filiorũ ⁊ cõsequenter nõ sit diuidẽdum
ad virtutẽ clausule codicillaris q̃ continet virtualiter fideicõ. ꝙ est
ꝓhibitũ vigore dicti statuti nouiter adducti quo disponitur ꝙ ma
ritus nõ possit legare vel donare aliquid vxori extãtibus liberis: et
3 cõsequenter disponit ꝙ nõ possit per fideicom. relinquere: † cũ sint
per oĩa exequata legata ⁊ fideicõ. l. per oĩa q̃ est. l. j. ff. de lega. j. ⁊ l. ij.
C. de leg. Tamen non sunt equiparata legata ⁊ fideicõ. ex vna par
4 te ⁊ institutio heredis: maxime vniuersalis. † Et ideo attẽtari po-
test ꝙ dictũ statutũ disponẽs ꝙ maritus nõ possit legare vxori nõ
trahatur ad institutionem heredis vniuersalis cũ sit statutum cor
reptiuum iuris cõis. ⁊ in correptiuis sit strictissima interpretatio.
⁊ nõ fiat extensio a paritate vel maioritate rationis. vt habetur in
l. ꝓcipimus. C. de appellatio. ⁊ in. l. sancimꝰ. C. de test. ⁊ late p Jmo.
in. l. si vo. §. de viro. ff. soluto matrimonio. Et maxime cũ nõ videa
tur oĩno eadẽ rõ. Quia magis de facili ⁊ frequẽtius cõtingit ꝙ ma
ritus legat aliquid vxori q̃ ꝙ ipsam vniuersaliter instituat. Pre-
terea de iure communi donatio inter virum ⁊ vxorẽ est prohibita.
vt in titu. de dona. tio. inter virũ ⁊ vxo. ff. ⁊. C. per totum ⁊ legatum
est q̃dã donatio. l. legatũ donatio est. ff. de leg. ij. prebet enim titulũ
mere lucratiuum: ideo nõ mirũ si statuentes ꝓhibuerũt legari vxo
ri ad exemplum donationis q̃ est ꝓhibita. institutio autẽ heredis
vniuersalis ꝓbet titulũ onerosum: q2 heres tenetur ad soluendum
onera hereditaria. ideo nõ mirũ si non prohibetur institui vxor: ſʒ
5 ꝓhibeatur legari vxori. † Et licet in contrarium dici possit. s. ꝙ sub
verbo legare comprehendatur etiam heredẽ instituere p. l. verbis le-
gis. ff. de verbo. sig. ⁊. l. filius. §. legata. ff. de leg. p̃stan. iuncta. l. j. in
prin. eo. tit. pro quo facit. c. Raynaldus extra de testa. vbi videtur
ꝓbari ꝙ verbũ legauit adiectũ vniuersitati bonorũ importet insti
tutionem per quẽ tex. Bal. in. l. fi. C. fami. hercis. dicit ꝙ verbum le
gauit in testamento appositũ adiectũ vniuersitati bonorum indu
cit institutionẽ per casum singularem. d. c. Raynaldus. Tamẽ con
trariũ cõcludit Saly. in. d. l. fi. ⁊ similiter Jmo. in. d. c. Raynaldus.
in. xj. col. ⁊ in. l. his verbis. ff. de here. insti. tenentes ꝙ etiã adiectum
vniuersitati bonorum nõ trahitur ad institutionẽ nec ſm Jmo. ob
stat. d. c. Raynaldus. q2 ibi verbum legauit est verbum pape non
verbum testatoris ⁊ impropriatur respectu patronorũ prout tenet
glo. que incipit nunquid in. c. si pater de testa. lib. vj. et in hac opi.
videtur esse etiam Bar. in. l. centurio in fi. prime. q. principalis. ff.
de vulg. ⁊ pupil. vbi tenet ꝙ verbum lego vel legauit est verbũ obli
quum quo ad materiã directe vel oblique substitutionis per. l. mu
lier. §. fina. ff. ad trebel. Et quia licet ex latissima interpretatione
possit trahi ad institutionem tamen ſm communem vsum loquen
di aliud est legare aliud instituere vel directe substituere cui com-
muni vsui loquendi est standum ſm eum. Et ideo ꝙ sit obliquum
tenet Bald. in. l. quotiens. C. de here. insti. dicens quod licet apud
legem. xij. tab. verbũ lego fuerit cõmune: tamen per sequentem iu-
ris prudentiam fuerunt distincta vocabula. Jdeo de per se habe-
mus titulum de legatis et titulum de institutionibus secũdũ eum.
Et quicq̃d

Et qcqd dicẽdũ sit in illis terminis:tñ in materia exorbitãti ⁊ correptiua verbũ legare nõ trahat ad institutionẽ. Preterea ⁊ secũdo dato sine pñiudicio veritatis ꝙ per dictũ statutũ ꝓhibeat etiã institutio heredis. ⁊ cõsequenter institutio dicte paule fuerit ꝓ nõ scripta: nihilominus dictus Angelus ⁊ alij filij testatoris non fuerunt

6 pure instituti seu directo substituti: sed sub conditione. † Et licet cõditio reijciatur quo ad legitimã filiorũ: tamen in residuo remanent cõditionaliter honorati. Ideo censentur habere legitimam pure ⁊ residuũ sub conditione ⁊ censetur perinde ac si testator eos in legitima pure instituisset ⁊ in residuo eos instituisset post mortem dicte Paule quo casu videretur dicendum ꝙ debeat pro residuo vltra legitimã expectari euentus cõditionis. adeo ꝙ moriente vno ex substitutis pendente conditione quo ad eũ institutio in

7 residuo euanescat. † Quia honoratus sub cõditione decedẽte pendẽte cõditione dispositio quo ad eũ euanescit ⁊ caducatur. l. vnica. §. finaũt sub cõditione. C. de cadu. tol. ⁊ l. heres meus in prin. de cõdi. ⁊ demõ. ⁊ l. cũ heres. ff. qñ dies lega. ce. in quibus iuribus ꝓbat ꝙ relictũ post mortẽ tertij vel post mortẽ rogati cẽsetur cõditionale. adeo ꝙ honorato prius decedẽte relictũ ipsius caducatur. Et ꝑterea cũ dictus Angelus decesserit in vita paule post cuius mortẽ ipse Ang. erat honoratus euanuit relictũ factũ de dicto residuo dicto Angelo. ⁊ per cõsequẽs solã legitimã trãsmisit in eius filios ⁊ residuũ effectũ caducũ accrescet alijs filijs sibi cõiunctis si qui forte supererũt post mortẽ dicte paule per ea q̃ habentur in. d. §. finaũt sub cõditione. ⁊ §. sic itaqꝫ. ⁊ sequẽtibus de cadu. tol. ⁊ l. j. C. qñ nõ peten. par. ⁊ per Bar. in repeti. l. recõiũcti de leg. iij. ⁊ maxime in casu isto in quo filij testatoris sub cõditione honorati fuerunt inuicẽ

8 compẽdiose substituti per illa verba ꝙ vnus alteri moriatur. † Et sic sunt inuicẽ vulgariter substituti cũ in cõpendiosa cõtineat substitutio vulgaris. vt habet per glo. ⁊ doc. in. l. precibus. C. de impuberum. ⁊ in. l. cẽturio. ff. eo. titu. ⁊ in capitulo si pater de testamẽ. lib. vj. Et per cõsequẽs est cõiuncta substitutio vulgaris cũ iure accrescẽdi in portione dicti angeli a legitima supra put in simili contingit in. l. si quis heres institutus. ff. de acqui. heredi. Et ideo dicta romana non potest aliquid petere de dicto residuo a legitima supradicti angeli de bonis dicti Joannis testatoris Et per consequens remanet conclusio supra facta in consilio non obstante dicto statuto. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. clxxxvj.

1 ☞ Socius quando teneat rerũ cõium ptem heredibus cõsocij restituere cõsi. clxxxvj. et quõ seu per quos probari possint res cões.
2 Socius restituere debet heredi defuncti consocij partez rerum cõmunium ad eius manus peruentarum quoniam actio pro socio cõpetit heredi rõne bonefidei qua tenetur socius superstes.
3 Testibus publicatis ⁊ didicitis non possunt alij testes examinari.
4 Testi deponenti etiam in articulo mortis se falsum dixisse nõ creditur.
5 Testis suspectus cum teste fidedigno probant.
6 Testes ante litem cõtestatam et ad ꝑpetuam rei memoriam quãdo dicantur legitime examinati.
7 Testis deponens per verbũ circa non probat veluti certũ nõ dicẽs.
8 Testis deponens super estimatione rerũ que nõ cadit in corporis sensum sed in iudicium intellectus scientie cãm reddere debet.
9 Periculum rei perempte in quẽ dicatur transire.
10 Cõi re vtens insolidum ꝙ refundere aliquid ꝯsocio nõ debeat.

¶ Consilium. clxxxvj.

In noĩe domini nostri iesu christi.

1 ¶ † Licet in hac consultatione videatur prima facie dicẽdũ ꝙ dict⁹ heres dicti luce teneatur ⁊ obligatus sit heredi dicti Nicolai restituere medietatem dictorum equorũ ⁊ aliarum rerũ cõmuniũ ⁊ probãtur puenisse ad manus dicti luce post mortẽ dicti Nicolai sui fratris vel medietatẽ dictorũ ducentorũ quinquaginta floreñ. ex quo ad eius manus per

2 uenerunt dicte res cões. † Et socius tenetur restituere heredi socij defuncti partem rerũ cõmuniũ peruentarũ ad eius manus licet. n. societas morte vnius socij finiatur. l. actione. §. morte. ff. pro socio. ⁊ l. adeo. eo. titu. tamẽ socius superstes tenet heredi socij defuncti prestare bonã fidem ⁊ durat actio pro socio post mortẽ socij quam tenet socius superstes ꝑstare heredi defuncti si qd ad eũ peruenit ꝓ parte socij. l. nemo põt cũ. l. sequẽti. ⁊ l. si titius pro socio: ⁊ lꝫ dictus perangelus postea correxerit suũ dictũ: tñ q᷑ illud dixit sine iuramento ⁊ non in forma iudicij nec parte citata nõ videtur ꝙ preiudicet primo dicto. ar. l. iurisiu. C. de testi. ⁊ l. si quando. eod. ti. ⁊ c.

3 ij. extra eo. ti. † Et q᷑ post didicita testificata nõ possunt testes exa

4 minari. §. si vero in auf. de testi. ⁊ c. fraternitatis extra eo. ti. cũ si. † Et in terminis ꝓprijs ꝙ non credatur testi deponenti se falsum dixisse etiã si dicat in articulo mortis notant Bar. ⁊ Bal. in. l. generaliter. C. de nõ nu. pe. ⁊ Bar. in. l. si qs i graui. §. j. ff. ad sylle. arg. tex. ibi. ⁊ in. l. j. §. si qs filiũ. ⁊ l. sexa in ꝑnci. ff. ad velle. ⁊ vr̃ tex. in. c. sicut extra de testi. fm eũ ꝙ ⁊ tenuit Bald. in auf. si qs dicatur. ⁊ Pau. de ca. in. d. l. sexa. Nec sñia lata contra dictum perangelũ pñiudicat heredi dicti luce. quia res inter alios acta ⁊c. C. res inter alios acta in rub. ⁊ nig. ⁊ l. sepe. ff. de re iud. per quã rõnem doctores tenẽt ꝙ si testis fuit accusatus ꝙ dixit falsum testimoniũ ⁊ ꝯdẽnatus de falso testimonio. Nihilominus illud testimoniũ probat inter partes non obstante quod fuerit pronunciatum falsum multo ergo fortius vbi sententia est lata contra testem super alio delicto quod nõ

5 respicit ipsum testimonium. † Nec videtur obstare quod tempore depositionis erat male opinionis ⁊ forte infamia tamen facti: nam ex quo habet contestem fidedignũ iuuatur eius fides ⁊ suppletur per dignitatem alterius contestis. arg. l. si quis ex argentarijs. §. j. ff. de eden. prout ibi notant Bald. ⁊ Ange. ⁊ alij docto.

6 ¶ † His tamen non obstantibus contrarium puto de iure respõdendum ⁊ primo animaduerto quod dicte depositiones non videtur quod fuerint rite recepte: quia lite non contestata regulariter recipi nequeunt ⁊ recepte non valent. c. dudum. el grande de ele. ⁊ capitulo primo de litis conte. et extra vt lite non conte. in rubro ⁊ nig. et licet quandoqꝫ testes possint recipi ac examinari ad perpetuam rei memoriam. c. quoniam frequenter eodem titulo. et. l. in lege aquilia. §. si deletum. ff. ad. l. aqui. cum si. tamen id procedit quando petuntur examinari pro parte rei quo casu testes examinantur et publicantur etiam si non sunt valitudinarij si vero examinantur ex parte actoris qui potest litem mouere non examinantur testes ante litem contestatam nisi sint senes vel valitudinarij vel alias dubitetur de morte vel absentia. et tunc non publicantur prout hec habentur in dicto. c. quoniam frequenter in princi. et dicta. l. in lege aquilia si deletum. et in auf. si dicatur. C. de testibus. ⁊ in capitulo significauit extra eodem titulo. Cum ergo fuerint examinati dicti testes lite non contestata nec apparet quod fuerint valitudinarij senes vel absfuturi immo dictus perangelus multo tempore postea vixit: ideo dicta examinatio testium non valuit nec dictus perangelus potest amplius examinari: ideo non extantibus alijs testibus heres dicti Nicolai non poterit aliquid petere ex causa predicta deficientibus probationibus cum dictum vnius nil relenet. l. iurisiuran. C. de testi. et capitu. in omni. ⁊ c. licet ex quadam. ⁊ c. tam literis extra eodem titu. cum similib⁹.

7 † Item dato sine preiudicio veritatis quod dicti testes probarent tanq̃ rite recepti dictam communionem rerum et quod res communes post mortem dicti Nicolai remanserint penes Lucam nihilominus non videtur ꝙ vllo pacto posset sequi condemnatio in quantitate centum. xxv. florenorum. ⁊ sic in dimidiam florenorum ccxxv. ex pluribus. et primo quia dictus perangelus non deponit precise de estimatione quantitatis. ccl. florenorum. sed addit vel circa. ⁊ sic non deponit certam quãtitatẽ. argu. c. attestationes. ⁊ c. si. de despon. impub. ⁊ ibi notat do. Anto. de bu. ꝙ dictum testis deponentis per verbũ vel circa nõ ꝓbat ꝓbatio enim debet esse certa. arg. l. certum. ff. de confe. vt sic sequi possit certa sentẽtia prout certa sententia ferri debet. §. curare insti. de actio. ⁊ C. de sen

8 que sine cer. quan. quasi per totũ. † Preterea ⁊ secũdo estimatio rerũ nõ cadit in sensuꝫ corporis: sꝫ percipitur iudicio intellectus: vt de se cõstat ⁊ in his q̃ nõ cadunt in sensum corporis nõ creditur testi nisi reddat cãm scientie: vt per Inno. ⁊ doc. in. c. cum cãm que extra de test. ⁊ per Bar. in. l. qui testamẽto. §. fi. ff. de testa. ⁊ in suo tractatu de testi. in pluribus suis partibus. ⁊ Bal. ⁊ doc. in. l. solã. C. de testi. sꝫ dicti testes deponentes de estimatione dictarũ rerũ cõium nõ reddũt cãm scientie. s. quõ sciãt ꝙ dicte res cõmunes essent dicte estimationis merito eis non creditur. ⁊ per cõsequens nõ probatur dicta estimatio quãtitatis. ccl. florenorũ ad hec que habentur in. l. precia rex. ff. ad. l. fal. nec iudex deberet in dicta quãtitate ꝯdẽnare heredẽ dicti luce: maxime stante cõfessione dicti perangeli qui quodãmodo in articulo mortis constitutus ꝓ exgrauatione cõscientie dixit ꝙ dicte res nõ valebant tanta quãtitate que secũda assertio: lꝫ de rigore iuris non probet nec reuocet primũ dictũ si esset validũ per adducta in contrariũ tñ negari nõ põt quin prebeat maximã coniecturam veritatis. Insuper ⁊ tertio aut dicte res cõmunes extant: ⁊ tũc nõ debetur estimatio ⁊ si extarent apud tertiã essent

9 vẽdicande ab illo tertio. † Nec tenetur heres dicti luce nõ probato dolo vel culpa ipsius luce aut dicte res perierũt put est verisimile ꝙ tanto tẽpore nõ durauerint: maxime equi. ⁊ tũc similiter heres luce nõ tenetur q᷑ res perit dño. l. q̃ fortuitis. ⁊ l. si pignus. C. de pigno. actio. ⁊ debita pereũt creditori. l. si ex legati cã. ⁊ l. ita stipulatus de verbo. obli. ⁊ in ti. de peri. ⁊ cõmo. rei vẽ. ff. ⁊ C. quasi per totũ. Idcirco heres luce nõ tenetur nisi heres Nicolai ꝓbaret pcessisse morã doluꝫ vel culpã dicti luce nõ allegãti culpã morã vel dolũ incũbit onus probãdi. l. si quis ex argentarijs. §. fi. ⁊ ibi per doct. ⁊ in. d. l. que fortuitis. ⁊ in. l. quotiens. §. qui dolo. ff. de probatio. et l. dolum. C. de dolo cũ si. Nec obstaret heredi dicti luce probatio ꝙ dicte res cõmunes puenerint post mortẽ dicti Nicolai ad manus dicti luce prout deposuẽt dicti duo testes: quia licite potuit dictus Lucas retinere dictas res communes ⁊ eis vti cum socius rei communi possit vti ad vsum destinatum etiam inuito socio in. l. sabin⁹ cum ibi notatis. ff. cõmuni diui. ⁊ si potest inuito socio pari ratione eo ignorãte vel mortuo. ar. l. qui potest inuitis de regulis iuris.

10 †Nec tenet vt ens insolidũ rei cõi aliqd refũdere socio ex quo vsus est indiuiduus ⁊ non potest vti parte sua quin vtatur parte socij.l. vsus pars.ff.de vsu ⁊ habi.⁊ no.glo.in.d.l.sabinus.per quã glo.⁊ dictã ratiõẽ dicunt Ang.Imo.⁊ Pon.in.l.duo fratres.ff.de acqui. here.ꝙ hñs domũ vel nauim cõez vel cõiter conductã si vtit insolidũ domo vel naui altero forte socio mortuo vel absente vel ex alia cã nõ vtente re cõmuni nõ tenetur ipse insolidũ vtens ad aliqd suo socio.⁊ idem tenet Pau.de ca.in.l.j.in fi.C.qui testa.fa.po.Ex qbus pz ꝙ licet dictus Lucas retinuerit dictos equos ⁊ alias res cõmunes ⁊ eis vsus fuerit aliquo tpe nõ ꝓpterea infert ꝙ pro dicto vsu ad aliquid teneatur heredi dicti Nicolai ⁊ sic dicte res perierũt vel deteriorate fuerũt vetustate vel aliter absqꝫ culpa dicti luce nõ propterea dictus lucas teneret si viueret nisi ad dimittẽdũ dictas res extantes ꝓut extarent:lꝫ forte deteriorate ⁊ hoc pro dimidia dicti Nicolai.Et si post mortem dicti luce nõ peruenerũt dicte res ad manus heredis ipsius luce nõ videt ꝙ de rigore iuris heres luce teneat alio non docto ad aliquid heredi Nicolai:maxime cum dici possit ꝙ dictus lucas retinuit ⁊ possedit dictas res ꝑ sua dimidia ⁊ nõ possederit insolidũ:lꝫ insolidũ vsus fuerit dictis rebus:qꝛ vsus erat indiuiduus:vt dictũ est.Ex quibus oĩbus intrepide cõcludendũ est ꝙ heres dicti luce nõ tenetur ad soluẽdũ integrã dimidiam quãtitatis.ccl.floreñ. Quinimmo videt qḋ de rigore iuris dictus heres luce alio nõ docto veniat absoluẽdus in totũ ꝑ iam dicta nõ obstãtibus adductis in contrarium que non obstant vt plane deprehenditur ex adductis pro hac parte. Laus deo.

Summarium super consilio.clxxxvij.

1 ☞ Substitutio facta per verba cõia pupillo quando dicatur fidei cõmissaria vel pupillaris.numero.3.
2 Substituo verbum est cõmune se habẽs ad directam ⁊ obliquam.
4 Hereditas non agnita transmittitur iure suitatis per filium.
5 Substitutio qñ expirata dicatur vt illius ius dicatur consolidata in institutum.
6 Emphyteota quando non solutione canonis iure suo emphyteotico priuetur.
7 Emphyteota habens quictantiam de canonis solutione a factore seu receptore pro pluribus annis elapsis quando ecclesie seu domino preiudicat.
8 Emphyteota qui cecidit in cõmissum si dominus proprietatis.pẽsionis solutionem acceperit non dicitur priuatus iure suo.
9 Emphyteoticus ꝯtractus siue solutio pensionis vel renouatio quibus possit probari.

Consilium.clxxxvij.

In nomine domini nostri

1 iesu christi.†.Trita ⁊ vulgata est qḋ an substitutio cõpẽdiosa facta per ꝟba cõia filio pupillo sit intra pupillarẽ etatem pupillaris substitutio:an vero semper sit fideicõ.†Con-
2 stat eñ ꝙ verbũ substituo per ꝙ verbũ est facta per Guerreriũ substitutio cõpẽdiosa eius filio impuberi est verbũ cõe se hñs ad directã ⁊ obliquã substitutionẽ:vt no.gl.⁊ doc.in.l.ꝑcibus.C.de impu.⁊ in.c.si pater de testa.li.vj.⁊ doct.maxime Bart.in.l.cẽturio.ff.de vul.⁊ in.c.raynutius de testa.vt ꝓbat ex regulis traditis per Bal.in.l.fi.C.de sac.san.eccl.ad cognoscendum verba directa obliqua et
3 cõmunia.† Et circa dictã q̃stionẽ tres fuerũt principales opiniones.vna eñ opinio fuit ꝙ hmõi substitutio cõpẽdiosa sit oĩ tẽpore fideicõ.ꝓut tenuit glo.in.d.l.ꝑcibus.⁊ in.d.l.centurio.⁊ in.l ex tribus.C.de inoffi.testa.⁊ glo.in.d.c.raynuti⁹.⁊ glo. Jo. an. in verbo absqꝫ deductione in.d.c.si pater ꝓut illa glo. Jo.an.allegat ꝑ bar.⁊ doc.cõiter lꝫ non multũ clare loquatur.⁊ idem tenuerunt Odo.⁊ mar.sylli.Jac.de bel.⁊ etiã Inno.in.d.c.raynuti⁹ ꝓut eos omnes refert Bal.in.d.l.ꝑcibus.dicens ꝙ interꝑtatio prudentũ cõiter tꝫ hãc opi.idẽ tenẽt Dy.Rayn.de forli.⁊ Guil.de cuno vt refert bar.i.d.l.cẽturio.⁊ idẽ tenuit Ja.bu.i.d.l.ex trib⁹.⁊ idẽ firmat bal.ibi.⁊ in.l.hoc iure de vul.⁊ pup.⁊ in.d.l.cẽturio.dicẽs se ita sepius cõsuluisse ⁊ ꝙ doc.ita cõiter ꝯsultauerũt ⁊ vnũ cõsiliũ bal.incipit pater filio ĩpuberi ꝙ cõsiliũ multe lecture Bald.habent insertũ in.d.l.ex tribus aliud cõsiliũ Bal.incipit testator iste tpe mortis aliud incipit Andreas fecit testm̃.vbi dicit hãc opinionẽ eẽ cõiorẽ ⁊ suffultã efficaciorib⁹ rõnibus ⁊ qḋ in practica seruatur ⁊ ꝙ sepe ita ꝯsuluit. Scḋa opinio ꝑncipalis est ꝙ ꝑdicta opinio antiquorũ ꝓcedat quãdo mater est ĩ medio ne substõ dubia taliter interpretetur ꝙ mater excludat a luctuosa filij hereditate cõtra ea que habentur in.l.fi.C.de insti.⁊ substi.sub condi.fac.ꝓpter ꝙ tacita pupillaris nõ admittitur cõtra matrẽ pupilli:vt ibi.⁊ in.d.l.ꝑcibus.⁊ ꝑ doc.in dictis iuribus.⁊ in.l.ij.in prin.ff.de vul.⁊ pu.Et ꝓpterea etiã substitutio cõpẽdiosa dubia fauore matris in medio existentis interpretat fideicõ.d.l.ꝑcibus in fi.Sed substitutio cõpendiosa facta per verba cõmunia sine distributione etatũ est dubia ergo interpretetur fideic. ⁊ sic ꝓcedat opi.gl.⁊ doc.ꝭm Bar.in.d.l.centurio in vltima col.qui firmat hãc opi.in quã vr inclinare dñs Anto.in.d.c.raynutius.et eandẽ opi.tenuit Rapha.cuma.in.d.l.cẽturio.⁊ Pet.de anch.in d.c.si pater.⁊ ꝭm hanc opinionẽ repio cõsuluisse Fran.tigri.de pisis.et incipit cõsiliũ titi⁹ hꝫ tres filios.et idẽ dicitur cõsuluisse dñm Petrũ de perusio germanũ Bal.Tertia aũt opinio est ꝙ ĩmo intra pupillarem etatẽ sit substõ pupillaris ꝓut hanc opi.tenuit glo.lꝫ de matre mentionẽ non faciat in.§.qua ratione insti.de pupilla.substi.ꝓut solet cõiter allegari illa glo.⁊ ipsaꝫ sequitur Cy.in addi.suis in.d.l.precibus.etiã si mater sit in medio et refert se ita consuluisse.et idẽ per plures rõnes maxime ꝑ.d.c.si pater tenuit Jo.an.ibi eandẽ opi.sequitur Ang.in.d.l.cẽturio dicẽs ꝙ nõ videt rñsum ad.d.c.si pater.idẽ tenuit Saly.in.d.l.ꝑcib⁹.⁊ idẽ ibi tenet Raph.ful.ꝑ.d.c.si pater.dicens se ad illud non videre respõsum.⁊ ideꝫ reperio tenuisse Car.florẽ.in.d.c.raynutius per.d.c.si pater.⁊ ideꝫ tenuit Francis.de rãpo.in.d.l.ꝑcibus ꝓut refert Imol.in.d.c.ray.in xviij.col.qui Imo.idẽ tenuit in.d.l.centurio.in.xiij.col.⁊ tribus sequẽtib⁹.vbi dicit hũc articulũ esse satis determinatũ per illud.c.si pater per ius cañ.adeo ꝙ dicit hanc opi.esse seruandã etiaꝫ in terris imperij per notata ꝑ doc.in.c.j.de no.ope.nun.⁊ i.c.ex suscepto de foro cõpe.⁊ in.l.priuilegia.C.de sac.san.eccle.cum fi.⁊ ideꝫ lati⁹ ꝓsequẽdo tenet idẽ Imo.in.d.c.ray.in.xxxj.col.vbi late ꝓsequitur hunc arti.firmãs opi.gl.in.d.§.qua rõne.et eandẽ opi.firmat Panor.in.d.c.ray.⁊ idẽ tenet Pau.de ca.in.d.l.ꝑcibus. dicens ꝙ hodie ista est cõis opi.ꝭm quã doc.bono.sic cõiter consuluerunt. ⁊ ꝭm quã ipse sepe cõsuluit ⁊ plures se subscripserunt.⁊ hanc opi.recitãdo Joãnẽ de fantutijs videtur tenuisse Domi.de san.gemi.in.d.c.si pater lꝫ nõ faciat mẽtionẽ de matre tñ satis cõiecturandũ ẽ ꝙ idẽ voluerit vbi mr̃ sit in medio ex quo nõ excipit dictũ casuꝫ ⁊ ipẽ examinat late istud dubiũ tanq̃ forti⁹ dubiũ illi⁹ decretalis:vt ptꝫ ex dictis ꝑ eũ ibi in.§.testõre.in.iiij.col.⁊ in casu illi⁹ tex.mr̃ erat ĩ medio:vñ ipẽ vr̃ idẽ velle ẽt matre exñte in medio ⁊ silr̃ alij supra noiati q potissime se fundãt ꝑ.d.c.si pr̃.⁊ dcã doctor intelligunt ꝭm rõnes iuriũ q̃ allegãt iuxta theoricã bar.i.l.nõ solũ.§.si liberatõis verba de libe.leg.⁊ in.l.cũ quidã.ff.de is qui.vt indi.⁊ dñs Anto.in.d.c.ray.xviij.col.simpliciter dicit cõem opi.canonistarũ simpl'r esse ꝙ substõ cõpẽdiosa ꝑ q̃cũqꝫ ꝟba fiat intelligo dũmõ nõ mere obliqua sit pupillaris intra tpa pupillaris etatis.⁊ dicit ita praticari florẽ.qcqd dicat bar.vñ cũ Bar.nõ dicat ꝯtriũ nisi qñ mr̃ est ĩ medio dcã cõis opinio canonistarum:vt.s̃.recitata ꝑ do.Ant.intelligat ẽt mr̃e in medio exñte ꝭm ꝟba ipsi⁹ do.Anto.Et ꝯ mr̃eꝫ pluries cõsului semel apud eugubiũ cui ꝯsilio se subscripsit clarissimus doctor dñs me⁹ dñs Jo.petru.de mõte sperello ⁊ al's apḋ mõtẽ Falconẽ cui cõsilio se subscripsit famosissim⁹ doctor do.bal.de Bartholi.sꝫ maxie vbi mr̃ nõ ẽ in medio tenẽda ẽ hec opi.s.ꝙ substõ cõpẽdiosa fctã sine dinũeratiõe etatũ ꝑ ꝟba cõia sit interꝑtãda pupillaris intra pupillarẽ etatẽ ex quo cõcordãt bar.⁊ sequaces tenẽtes scḋaꝫ opi.cuꝫ opi.cañ.Et iḋ cũ in casu nr̃o tpe mortis dicti hieronymi decedẽtis in pupillari etate mr̃ esset defuncta:vt mihi ꝓsuppõit dicta substõ facta ꝑ.d.Guerreriũ dicto hieronymo ei⁹ filio interꝑtari dꝫ pupillaris ẽt si fuit fcã sine dinũeratiõe etatũ ꝓut in pũcto narrat multo forti⁹ si fuit fcã cũ dinũeratiõe etatũ ꝓut postea vidi instr̃m testi in quo appet dictã substõnẽ fuisse factã cũ dinũeratiõe etatis pupillaris dicẽdo si decesserint ĩ pupillari etate vel postea qñcũqꝫ qñ.n.est fctã exꝑssa mẽtio pupillaris etatis ĩ substõne cõpẽdiosa fctã ꝑ ꝟba cõia doc.ꝯcordãt ꝙ intra tpa pupillaris etatis ĩterpretet pupillaris al's frũstra fuisset fcã exꝑssa mẽtio pupillaris etatꝭ ꝭm doc.Reꝑio ẽt ꝙ ĩ substõne ꝑdcã sunt adiecta ꝟba sine diminutiõe q̃ ꝟba faciũt substõnẽ dubiã ĩterꝑtari directã ꝭꝫ bar.i.d.l.cẽtu.⁊ i.d.l.ꝑcib⁹. Et lꝫ Bar.in.d.l.ꝑcibus in fi.pe.charte.⁊ Ang.in.d.l.cẽturio aliter loquant volẽtes ꝙ dicta ꝟba vel sil'ia videant potius apposita ad impediẽdũ trebellianicã tñ Imo.in.d.l.cẽturio in ꝑn.pe.charte saluat ⁊ sequit Bar.qꝛ cũ agimus de filio cui debet legitima ꝑ obliquã substõnẽ etiã ꝓhibita trebellianica nõ põt habere substitutus bona testatoris sine diminutione ꝑꝑ ltiaꝫ q̃ nõ recipit on⁹.l.qm̃ in prioribus.C.de inoffi.testa.Iḋ vt dicta ꝟba verificent suadet ꝙ debeat substitutio interpretari directa ꝓut dicit Barto.⁊ idẽ voluit Imo.in.d.c.ray.in.iiij.col.Ex qbus sine dubio cõcludẽdũ est ꝙ dicta substitutio cõpẽdiosa facta ꝑ dictũ guerreriũ filio suo hieronymo decedẽti postea in pupillari etate sit interpretanda substõ pupillaris adeo ꝙ substituti succedere pñt directo in vniuersa hereditate dicti hieronymi sine aliq̃ diminutiõe ⁊ in hereditate dicti hieronymi inueniẽt ius immiscẽdi hereditati dicti Guerrerij:lꝫ ꝑ eũ
4 nõ agnite.†Quia hereditas patris nõ agnita trãsmittit ꝑ filiũ iure suitatis.l. si fratris.C.de iure deli.⁊.l. apud hostes.C. de suis et legi.⁊.l.vẽtre.ff.de acq.here.cũ si.⁊ in hereditate guerrerij inueniẽt hereditatẽ Baptiste sui patris ꝓ portione in q̃ successit dict⁹ Guerrerius a dicto suo patre institutus cui guerrerio fuit substitut⁹ dictus hieronym⁹ ꝑ fideicõ.qꝛ directo substitui nõ potuit post aditã hereditatẽ ꝑ.l.post aditã.C.ḋ impuberũ:sꝫ ex quo dicte substitute ex persona dicti hieronymi directo succedũt dicti Guerrerio nõ est agẽdũ de dicta substõne q̃ ꝯfundit ex quo creditor succedit debito-
5 ri ꝑ.l.debitori.ff.de pac.⁊.l.hurãni⁹.ff.ḋ fideius.cũ si.†Et ẽ aduertẽdũ ꝙ lꝫ dicto hieronymo fuerit substitute q̃tuor filie testatoris sub ꝯditiõe si dict⁹ hieronym⁹ decesserit ĩ pupillari etate ⁊c.⁊ due ex dictꝭ substitutꝭ ḋcesserit añ mortẽ dci hieronymi expirauit dcã substõ arg.l.heres

arg.l.heres meus in princi.ff.de cōdi.& demon.&.l.cū heres.ff.quādo dies lega.ce.&.l.vnica.§.finaūt sub cōditiōe.&.§.his itaq3.C.de cad.tol.idcirco earū portiones accreuerūt dictis substitutis super stitibus.vz dñe blicite:&.d.Flore.per.d.§.his itaq3.&.l.j.C.qñ non peté.par.l.cum simi.ideo omnia bona dicti Guerrerij & bona dicti Baptiste deuoluta ad dictum guerreriū ptinent ad dictā dominā

6 Blicitā & dñam Florā.†Circa scdām aūt ɔsultationē pmittēdū est φ dictus iulianus nō soluēdo canonē p octo vel nouem annos cecidit a iure suo emphyteotico per.l.ij.C.de iure emphy.&.c.potuit de loca.in quibus iuribus cōmuniter tenetur φ emphyteota non soluens canonē intra biēnium seu triēniū ipso iure priuatur suo iure emphyteotico & deuoluitur ad proprietarium proprietario tamen volente.

7 ¶†Item pro claro presupponēdū est φ licet dictus factor dicte ecclesie proprietarie fecerit quietationem de pensione pro toto tēpore preterito vsq3 ad tps quietationis debita pro duobus petijs terre emphyteoticis de quibus continetur in duobus instrumētis:tamen dicta quietatio nō preiudicauit dicte ecclesie ppriētarie cū vt presupponitur dictus factor non habebat mādatum recipiendi dictam pensionem.& sic in hoc preiudicandi dicte

8 ecclesie proprietarie.†Tamē q2 prout extra punctū ɔsupponitur Uicarius dicte ecclesie hñs vt arbitror mandatū recipiēdi solutionem pensionū emphyteoticaru3 & renouandi emphyteosim recepit integrā pensionē pro tpe postea secuto quā pēsionem recipere nō debebat si dictus Julianus ceciderat a iure suo:ideo recipiēdo solutionē pdictā videtur declarasse φ nolebat φ dictus Julianus ppter solutionē non factā esset priuatus iure emphyteotico:q2 pprietarius recipiēdo pēsionē sine ptestatione cēset cōfirmasse emphyteosim ipsi emphyteote & renūciasse suo iuri:adeo φ nō poterit postea emphyteotam expellere prout voluit glo.in.d.c.potuit.& glo.in.d.l.ij.C.de iure emphy.Et idē t3 Joā.an.& cōi.doc.trāseūt in.d.c.potuit.& t3 etiā Bal.in.d.l.ij.dicēs φ in dubio pprietarius recipiens solutionē pēsionis etiā p tpe pterito cēseat sibi pиdicasse:l3 Bar.post Jac.de are.in.d.l.ij.aliud velit in recipiēte pro tpe pterito:tn̄ idē vult si recipit pro tpe futuro intelligo si recipit pro tpe elapso postφ res incidit in commissum.& ideo videat φ dictus Uicarius recipiendo dictam pensionē etiā pro tpe decurso postφ res pdicte inciderunt in cōmissu3 videat pиdicasse dicte ecclesie:p supposito φ habuit mandatū ad recipiēdū pensionē & renouandū & cōsequenter facultatem pиdicandi in hoc ecclesie put pōt prelatus in hmōi preiudicare ecclesie non collegiate:vt tenēt doc.in.d.c potuit.vbi in ecclesia collegiata fit dubiū.Et pfecto putarē φ dicta receptio pēsionis facta per dictū Uicariū cōfirmasset emphyteosim pdictā dicto Juliano si dictus Uicarius nullū actū contrarium prius fecisset:sed dubitatio remanet:q2 dictus Uicarius prius renouauerat pro parte dicti Baptiste dictam emphyteosim marito dicte Brigide recipienti pro dicta Brigida et dña Flora & quidem si dicta renouatio valet clarum est φ dicta receptio pensionis non preiudicat dictis Brigide et flore nec dicte ecclesie.idcirco videndū est an valeat & si non valet an operetur φ dicta receptio pēsionis nō preiudicet dicte ecclesie et quominus dictus Uicarius possit de nouo renouare dictam emphyteosim dictis Brigide et flore cum intendat φ dicte dñe consequantur dictas res emphyteoticas pro parte dicti Baptiste si fieri pōt et presupponitur φ dicta renouatio facta dictis Brigide et flore probari potest per plures testes.dicendū aūt videt φ per instrumētū non pbetur cum in eo nō appeat qd fuerit renouatū nec φ gestor recipiens receperit no

9 mine dicte Brigide & flore.†Uidet aūt qō pbatio p testes non releuet:q2 ɔtractus emphyteoticus vt qō sit ɔtract9 q necesse habeat fieri in scriptis:vt vt tex.in.l.j.C.de iure emphy.& videtur velle ibi glo.j.& t3 glo.in.c.j.in verbo in scriptis de cēsibus li.vj.ɔtrariū tn̄ videtur velle glo.in.d.l.j.sup verbo scriptura qua3 videt sequi ibi bar.dicens qō istud approbat ɔsuetudo et tenendo istā scdām opi.res trāsiret sine dubio qō dicta dña brigida & domina Flora fouerēt iustitiā finaūt teneatur precedens opi.dicte attestationes testium nō probarent renouationem validā factam dictis domine brigide et flore.Et propterea videatur qō dicta renouatio nō habeat preiudicare dicto Juliano nec iuuare dictam ecclesiam:vt possit alteri dictam emphyteosim renouare:q2 paria vidētur esse aliquid non esse factum et esse nulliter factum.ar.l.iiij.§.cōdēnatum.ff.de re iudi.& cle.pastoralis.eo.ti.Nihilominus saluo iudicio rectius sentientis arbitror contrariū esse concludendum. vz qō dicta receptio solutionis pensionis facta per dictum vicarium nō pиdicet sibi seu dicte ecclesie quominus possit dictā emphyteosim renouare.Nā cōstat φ pdictā renouatione dictus Uicarius habuit animū acceptādi amissionē iuris dicti Juliani pp nō solutionē factā.facto eīn̄ dat volūtas intelligi.l.rephēdēda.C.d insti.& substitutio.sub cōditio.fac.et.l.de qbus in fine.ff.de leg.cū cōcordan.& quis gerendo actum censetur velle omne id sine quo actus valere non potest.l.ad rem mobilem.&.l.ad legatum de procur. et.l. illud de acquiren.heredi.sed renouatio predicta fieri non poterat nisi res incideret in commissum merito &c.Et maxime quia verisimili ter credidit quod dicta renouatio teneret ex quo notarius ecclesie fuit rogatus et scripsit:licet nō perfecte scripserit.& maxime si ipse Uicarius ad presens id asserat cum iuramento.arg. notato2um p glo.in.§.alie institu.de actioni.que dicit φ creditur asserenti cum iuramento de his que consistunt in eius animo et cum habuit eam intentionem non videtur mutasse voluntatem.l.eum qui mutatā.ff.de proba.& maxime si ita profitetur vicarius ipse cum iuramēto per predicta.ideo dicta receptio pensionis non preiudicet ex alio nisi q2 recipiendo pensionem videt nolle φ priuatio propter canonem non solutum sortiatur effectum.

¶Summarium super consilio.clxxxviij.

1 ¶Pena conuentionalis pacto nudo promissa vltra φ intersit an & quando peti possit p totum cōsilium.numero.3.

2 Pacti appellatione in dubio intelligitur de nudo.

4 Factum ad aliud non trahitur φ verba improprientur.

5 Pacti verba interpretantur contra eum qui nititur ex pacto vbi legem sibi apertius dicere potuit.

¶Consilium.clxxxviij.

Repetito diuino numine.

1 ¶†Post consilium suprascriptum per me redditu3:noua dubitatio exorta est.vz an dictus Nicolaus et fratres postea vendendo inciderint in penam conuētam de qua in scripta continetur super qua dubitatione consuluerunt excellentissimi doctores dñs Bartholomeus Su33inus de senis & dñs Dominicus boncius & dominus Guidantonius vespucius de Florentia patres hono.subscribentes se meo consilio q cōcludunt pluribus rōnibus quas breuitatis causa non repeto φ dicti Nicolaus & fratres non inciderint in dictam penam conuenta3 quoru3 snīe inhereo:addēdo:φ dicta pena alia rōne non pōt exigi.v3 q2 dicta pena fuit promissa pacto non vallato stipulatione.na3

2 illa verba scripta conquesti pacti &c.nō important stipulationē.†Licet enim quilibet 3ctus sit pactum nudum vel vestitū.l.j.in pn.ff.de pac.tamen in dubio appellatione pacti intelligitur de pacto

3 nudo.l.legē.C.de pac.prout ibi not.Saly.†Et pena pmissa p pactum:l3 appositum iuxta ɔtractum vestitum non debetur nisi quatenus interest.l.seruus ea.ff.de seruis expor.prout voluit glo. in.l.stipu.ista.§.alteri de verb.ob.per.d.l.seruus ea.& idē tenet ibi bar.φ quantū pertinet ad casum nostrum:idem tenet ibi bal.dicens φ quando pena pmittitur pacto nudo apposito iuxta contractum vestitum si additur pro pena id qō directo ordinat in penā alterius tūc pena peti non pōt si vero illud qō additur non ordinatur directo in penā alterius:sed principalr in fauorem alicuius:& tunc debetur:licet resultet aliqualiter pena pmittenti & isti duo casus probant in.d.l.seruus ea.Pet. aūt de bellaperti.in.d.§.alteri vt velle φ eo casu quo principaliter nō ordinatur in penam alterius distinguat:vt in vsura.& sic in cōtractibus bonefidei peti possit & non in ɔtractibus stricti iuris per notata in.l.φuis.C.de vsuris.quem sequuntur ibi Rayne.& Jmo.qñ ergo pncipalr ordinat in penā sentiunt idem φ glo.& bar.in casu aūt nostro ɔstat φ ordinatur in penam:q2 appositio pene non respicit fauorē alicuius tertij prout respicit in scdō membro.d.l.seruus ea.Nec ibi dicit in dicto scdō mēbro φ id qō ɔuenit in casu quo fiat ɔtra cōuenta pmittat in penā put dicit in casu nostro.& sic sumus in terminis primi membri.d.l.seruus ea in quibus terminis videntur ɔcordare glo.bar.bal.Pe.de bellaper.Rayne.de forli.& Jmo.Et per ɔns videtur tenendu3 φ dicta pena pmissa nullatenus debeatur nisi forte quatenus probaretur φ intersit dicti dñi Petri laurentij non fuisse venditu3 dictum pdiū φ interesse nō videtur pbari posse saltem notabile:maxime q2 l3 dicti Nicolaus & fratres pmiserūt nō vendere alteri φ dicto per Laurētio nō tn̄ pmiserūt sibi vēdere nec videtur φ artari possent ad sibi vendēdū dato φ vēditio facta retractaret:q2 id non

4 fuit promissum.†Licet.n.promiserint nō vēdere alteri φ dicto domino per Laurentio non tamen promiserūt sibi vendere:q2 verba id non important.Et factū regulariter nō trahit ad aliud φ verba

5 importent.l.si vnus.§.añ oīa.ff.de pac.†& vba pacti interpretant cōtra eum qui ex pacto nititur qui potuit legem apertius dicere.l.veteribus.ff.de pac.&.l.quicquid astringende.ff.de verbo.ob.&.l.labeo.&.l.si in emptione in prin.ff.de cōtrahen.emp.Et insuper paruum interesse potest cadere in emendo rem pro iusto precio idcirco per dictam rationem concludendum puto quod dicta pena peti non possit vltra φ probaretur interesse dicti domini perlaurentij dictam vēditionem nō fuisse factam φ interesse nō puto pbari posse saltem cōsiderabile.Et insuper etiā si probari militant rationes adducte supra per suprascriptos dominos subscribentes & aliquid etiam per me deductum fuit ad propositum:circa finem consilij quatenus tetigi φ pactum de non alienando alteri habeat referri ad proxima:nam illa ratio respicit etiā cōuentionē pene pro misse casu quo venderetur alteri.Et si contra rōnem supra per me adductam diceret φ glo.in.d.§.alteri.dicit φ inspicere an intersit non quantū intersit rñdetur φ glo.se fundat per.d.l.seruus ea que probat φ nō solū inspicit an intersit.s3 quātum intersit. ita φ si in aliquo interest tantūdem et non vltra peti potest ex pacto penali:

vt aperte probat .d.l. seruus ea. ⁊ propterea etiam ita intelligi debent glo. et sequaces qui se fundant per .d.l. seruus ea. et dicta glosarum et doctorum intelligenda sunt ſm iura que allegant prout tradit Barto. in .l. non solum. §. si liberationis verba. ff. de libera. lega. ⁊ in .l. cum quidam. ff. de his quibus vt indig. Laus deo.

¶ Summarium super consilio .clxxxix.

1 ☞ Renunciatio facta per filiam iuramẽto et super beneficio legis .ij. C. de rescindẽ. vendi. patris consensu et cuz clausula si ex pte mulieris esset plus datum ꝙ̃ receptum ꝙ illud plus donat quando ex eo possit retractari vt quia sit enormiter lesa.
2 Legis .ij. C. de rescinden. vendi. an habeat locum in transac.
3 Lesus quando dicatur beneficio legis .ij. C. de rescinden. vendi. renunciasse. nume. 5.
4 Lesio enormis quando causat exceptipnem doli.
6 Contractus inualidi an firmentur iuramento.
7 Contractus in se continens clausulam si plus valeat ꝙ illud dat cũ iuramento: quibus possit reuocari. per totum consiliũ.
8 Lesio que dicatur enormis.
9 Renunciatio exceptionis doli intelligitur respectu parue ꝗtitatis et non magne.
10 Renunciatio conditionis indebiti qñ non preiudicet.
11 Transactio cum renunciatione oĩm iurium et iuramento vallata quibus possit reuocari per totum consiliũ.
12 Contractus non firmatur iuramento dolo interposito.
13 Iuramentum quod nõ obligat an requirat absolutionẽ seu dispẽsationem.
14 Dolum esse ex ipsa re vel ex ꝓsupposito paria sunt.
15 Iuramentum non trahitur ad lesionem enormem. numero .22.
16 Dispensatio iuramenti quibus et ex quibus possit dari.
17 Paruum et magnum sumitur iudicis arbitrio.
18 Contractus dolo initi sunt ipso iure inefficaces.
19 Transactio pretextu enormis lesionis rescinditur.
20 Litis euentus dubius consideratur.
21 Dolus quando contractum rescindat.
23 Dolus ꝙ volenti non inferatur quomodo intelligatur.

¶ Consilium .lxxxix.

1 **In nomine domini nostri** iesu xpi. ¶ † In pñti cõsultatione videtur prima facie dicendũ ꝙ dicta dña Angelina nequeat venire cõtra dictã transactionẽ ex pluribus †. ⁊ primo q2 videt ex enormi lesione excedente dimidiam iusti pcij nõ possit rescindi transactio: q2 remediũ .l.ij. C. de rescin. ven. nõ videtur ꝙ locum habeat in cõtractu trãsactionis put voluit glos. in .d.l.ij. ⁊ Bal. ibi. et Jo. an. in .c. cũ cãm de emp. ⁊ ven. Secũdo remedio .d.l.ij. ⁊ sic facultati rescindẽdi cõtractũ ꝑpter enormẽ lesionẽ ꝓiudicat ꝑpter appositũ iuramẽtũ de obseruãdo cõtractum. cessat. n. ꝑpter iuramentũ remediũ .d.l.ij. prout voluñt glo. Bar. Bal. ⁊ doc. cõiter in .d.l.ij. ⁊ gl. ⁊ cõiter doc. in .c. cũ causam extra de emp. ⁊ vendi. ⁊ glo. in verbo custodiãtur in fi. in auc. sacra. puberum. C. si aduer. vendi. ⁊ doc. ibi ⁊ Jmo. in .c. cum contingat de iureiu. † Preterea tertio renũciari pot dicto remedio vt voluit Bar. in .l. si qs cũ aliter. ff. de verb. obl. ⁊ maxime ꝓcedit si renũciatio fuit iurata prout iurata fuit in casu isto in quo etiã fuit renũciatũ exceptioni doli mali. ⁊ cõsequẽter remedio resultãti ex enormi lesione in cõtractibus stricti iuris put est transactio. † Cũ ex enormi lesione causetur exceptio doli mali. d.l. si quis cũ aliter. ⁊ dolus pteritus remitti potest. l. si vnus. §. illud nulla. ff. de pac. ⁊ .l. aurelius. §. tutus. ff. de lib. leg. ⁊ insti. de lega. §. si quis debitori cũ si. Et pari ratione videtur ꝙ remitti possit dolus pñs: quia dolus nõ infertur volẽti. l. cũ donationis. C. de transac. ⁊ facit .l.j. §. vsq3 adeo. ff. de iniuriis. Ideo renũciãdo exceptioni doli mali videtur sublata exceptio ⁊ remediũ ꝙ resultasset etiaz ex dolo. ex proposito. † Idcirco dato ꝙ dictus Jo. Angeli fuisset in dolo nihilominus videtur ꝙ dicta Angelina sibi ꝓiudicauerit renũciãdo exceptioni doli mali: maxime cũ ꝓmiserit cuz iuramẽto illã renũciationẽ obseruare ꝙ maxime ꝓcedit ex alia clausula apposita in dicta transactione per quã expresse renũciauit rescissioni ipsius cõtractus ratione enormis lesionis qm̃ sic sibi placuit ⁊ visum est sciens bona ⁊ hereditatem predictam multoplus valere ꝙ̃ valeat dictum casalenum: idcirco vt presens contractus factus ad vtilitatem totuz plus siue in parua siue in mediocri siue maxima quãtitate libere ⁊ gratuite dederunt concesserunt ⁊ donauerunt per quam clausulam videtur demõstrari quod dicta Angelina nõ fuit decepta ex quo sciebat hereditatem quam concedebat multoplus valere ꝙ̃ casalenuz quod recipiebat ⁊ illud plus donabat etiam in maxima quantitate, donans eñ nõ propterea censetur lesus: quia concernit nobilitatem ipsa donatio .c.j. de donatio. et beatius est dare ꝙ̃ accipere inquit dominus. xvj. q.j. predicator. ⁊ de celebra. 6 missa. c. cum marte. † Nec videtur obstare absolutio facta a iuramẽto: quia licet quis absoluatur a iuramento tamen cõtractus remanet in sua validitate si alias de per se erat validus. Quinimmo etiã si contractus alias inualidus esset firmatus iuramento non potest quis venire contra contractum: licet per superiorẽ absoluatur a iuramẽto: q2 actus est de se validus propter interpositionẽ iuramẽti. ⁊ hoc casu absolutio solum operatur ꝙ absolutus nõ incidit in periurium non autem annullat cõtractũ: vnde nullus dicat ꝙ minor qui fuit deceptus vltra dimidiam iusti precij si per superiorẽ absoluatur a iuramento possit venire contra contractum: q2 contra contractus est validus ⁊ irreuocabilis secus vbi iuramentũ nõ firmat actum: sed solum ligat prout hec dicit Ange. in quodam suo consilio ꝙ incipit domina Catherina ꝙ est perpetuo menti tenendum ſm Jmo. in .c. cum contingat de iureiur. Quod ⁊ videtur approbare panor. ibi dicens ꝙ per interpositionem iuramẽti lex tollit prohibitionem per quã contractus annullabatur. ⁊ sic ꝯtractus remãsit validus sine alia ꝓhibitione: ideo non debet rescindi per absolutionem a iuramento: quia contractus assumpsit vires ex consensu partium vallato iuramento: vnde tunc non cessat ex toto causa cõfirmans ſm euz qui dicit hoc esse menti tenendũ ponderando etiã tex. d. auc. sacramenta puberum in .v. inuiolabiliter. ⁊ .c. quãuis de pact. in .vj. ibi omnino seruanduz. His tamen non obstantibus cõtrarium videtur de iure respondendum. Nam premitto ad euidentiam quod quilibet diceret maximam esse lesionez lesio que esset in duplo et in triplo. et clarius in quadruplo vel quintuplo ⁊ res que valet plus ꝙ̃ alia in triplo vel quadruplo diceretur ab omnib9 multoplus valere ⁊ verificarentur verba dicte transactionis ibi sciens multoplus valere etiam si sciuisset solum ꝙ plus valeret in triplo vel quadruplo ⁊ si donasset id quod excedebat in triplo vel quadruplo censeretur donasse maximã quantitatem ⁊ verificarentur omnia verba vltime clausule dicte transactionis supra ponderatis et interlinearis. Ex quibus patet ꝙ etiam in maxima quãtitate possunt dari gradus quantitatis etiam multum differentes. Nam donatio mille florenorum diceretur saltem inter mediocriter diuites donatio: maxime quantitatis: licet etiam potuisset fieri maioris ꝗtitatis: puta duorum vel trium milium florenorum. † Item pondẽrãdum est ꝙ supradicta clausula est apposita cõtinuatiue ad renũciationem factam beneficio .l. secunda. C. de rescindenda venditio. dicitur enim renunciauerunt beneficio .l. secunda. C. de rescinden. venditio. hoc est rescissioni presentis contract9 iure enormis lesionis: quoniam ita eis placuit ⁊ visum est et sciens bona ⁊ hereditatem predictam multoplus valere ꝙ̃ valeat dictum casalenum ⁊c. Per que verba demõstratur ꝙ donatio que sequitur in dicta clausula fuit facta ad euitandum remedium rescissiuum ratione enormis lesionis beneficio dicta .l.ij. vel simili hoc est beneficio .d.l. si qs cum aliter de verbo. obli. ⁊ sic non videatur comprehendere renũciationem rescissionis resultantis ratione doli ex proposito qui dolus, presumatur ex enormissima lesione prout infra dicam et donatio maxime quantitatis que sequitur intelligatur de maxima quãtitate que causet rescissionẽ ratione enormis lesionis et non de maxima quantitate resultante ex enormissima lesione que causetur ex dolo ex proposito cum non fuerit renunciatum rescissioni contractus resultantis ex enormissima lesione. † Et lesio enormis censeatur illa que est maxime quãtitatis et econuerso censeatur donata maxima quãtitas. s. que causet enormẽ lesionem. ex precedentibus eñ sequentia declarantur ⁊ ecõtra. l. si seruus pluriuz. §. fi. ff. de leg. j. ⁊ .l. heredes palam. §. sed si notam. ff. de testa. Et dictum fuerit de maxima quãtitate: q2 magna lesio dr̃ eẽ ẽt illa q̃ nõ cãet remediũ rescissiõis ꝯct9 bñficio .d.l.ij. C. de rescin. vẽ. ⁊ .d.l. si qs cũ alr̃ p3 q2 rõne parue lesionis minor nõ restituit in integ. l. scio. ff. de in integ. resti. ⁊ tñ minor restitueret qñ esset lesus lõge minus ꝙ̃ in dimidia iusti pcij: vt est notissimũ. Ex quo p3 ꝙ magna lesio censet etiã illa q̃ nõ ascendit ad dimidiã iusti pcij: ⁊ ideo donatio maxime quãtitatis censeatur facta de illa quãtitate que excedat dimidiam iusti pcij vel aliquantulum plus puta in duplo. Et nõ videt intelligenda de illa q̃ esset longe plus excessiua: q2 in hmõi terminis verba indefinite ꝓlata restringũtur nõ amplianr: vt p3 ex notatis per Bart. ⁊ doc. in .d.l.ij. vbi Bar. dicit ꝙ si in venditione adijcit clausula et si plus valet donat illa donatio intelligit de modica quãtitate. † Et sil'r in .l. si qs cũ al'r. dicit idẽ Bar. ꝙ si qs .l. renũciauit exceptioni doli mali intelligit renũciasse exceptioni doli mali respectu pue quãtitatis nõ magne. Et al's dicũt dñs Ant. ⁊ moder. in .c. qntauallis de iureiu. ꝙ ꝓmittẽs nõ venire cõtra rõnẽ enormis lesionis: l3 enor minor lesio sit enormis: tñ poterit venire cõtra rõnẽ enormioris lesionis. ⁊ pari rõne si renũciatũ esset seu ꝓmissum foret de nõ veniẽdo cõtra rõnẽ enormioris lesionis potitur ven iri cõtra rõnẽ lesionis enormissime. ⁊ idcirco cũ in casu nostro lesio fuerit: vt ꝓsupponit nõ solũ in duplo vel triplo: s3 etiã in octuplo videt ꝙ dicta clã nõ trahat ad lesionẽ ꝓdictã q̃ nedũ fuerit enormis vel enormior: s3 enormissima ⁊ lõge minor: lesio fuisset reputata enormissima: ideo dicta clausula nõ trahatur ad tãtã lesionẽ per iã dicta. † Pro quo etiã facit ꝙ tradit Bar. in .l. pe. §. idẽ q̃sijt. ff. de cõdi. inde. dicẽs in similibus terminis. s. renũciãtis cõditioni indebiti ꝙ renunciatio cõditionis indebiti sibi nõ ꝓiudicat: q2 ea facilitate q̃ inductus fuit ad soluẽdum indebitũ inductus fuit ad renũciãdũ conditioni indebiti. Jta in terminis nostris dici potest ꝙ ea facilitate qua dicta domina

mina Angelina inducta fuit ad ita transigendum inducta fuerit
11 ad renunciandum et adijciendum dictam clausulaȝ donationis.† Et prout decepta fuit in transigendo ita facilit er decipi potuerit in adijciendo dictas cla usulas.⁊ maxime q̄ hmõi clausule solēt apponi ex consuetudine notariorum ꝓut al's ponderat Bart. in.l.j.ff.de iure codi. Itē de facili potuit induci ad transigēdũ ⁊ adijciendum dictas clausulas renũciationis ⁊ donationis ex falsis assertionibus dicti Joãnis qui asserebat ꝙ hereditas dictoꝝ xp̄ofori ⁊ Nicole ad eũ spectabat vt fratrē dicti xp̄ofori ⁊ patruũ dicte nicole tã ex eo ꝙ dictus xp̄oforus dũ fuit in humanis dixit ⁊ asseruit ꝙ erat voluntas sua q̄ etiam ex eo:q̄ testm̄ ascendente dictorũ Joãnis ⁊ xp̄ofori ligabat dictũ xp̄oforũ ⁊ Joãnē ⁊ descēdentes ex eis ad inuicē:vt de p̄dictis dictus Joannes dicebat ꝙ forte habebat documēta quibus verbis forte fraudulentis dicta dña Angelina femina rustica ⁊ bonefidei posseditrix:vt dr̄ in puncto hoc est nõ astuta de facili potuit ad predicta faciendũ trahi.⁊ lȝ premittatur ꝙ ipsa sciebat hereditatē ⁊ bona dicti xp̄ofori ad eam fore deuolutã ⁊ ad eam spectare nõ propterea aduersatur predictis assertionibus.lȝ em̄ dictus xp̄oforus habuit volũtatē ꝙ hereditas ipsius deueniret ad ipsum Joãnem:tñ si solēniter non disposuit nõ ꝓpterea resultabat ꝙ dicta hereditas nõ esset deuoluta⁊ spectaret ad dictã Angelinã. Itē lȝ testamētũ ascendente ligasset dictũ xp̄oforũ non ꝓpterea inferebat̃ ꝙ hereditas xp̄ofori non esset deuoluta ⁊ non spectaret ad Angelinã q̄ ad heredi rogatum de restituēdo hereditatem spectat hereditas ante restitutionē ipse em̄ est dñs rerum hereditariarũ ⁊ fructus suos facit ⁊ nõ tenetur illos restituere dũmodo percepto sante morã.l.mulier.§.si heres.ff.ad trebel. Est etiã premittēdũ ꝙ ex enormissima lesione p̄sumit̃ dolus arg.l.oēs.§.lucius .ff. de his q̄ infra cre.prout dicit dominus Anto.in.d.c.cum contingat de iureiurã.in.iiij.suo casu principali.⁊ idem vult Bal.in corpore vnde sumitur dicta auť.sacramenta puberũ in.iiij. q.adducit gl.que ſm eũ mature loquit̃ in.l.iij.§.cõtrario.ff.de ꝯtra.iudi.tu.⁊
12 est bonus tex.in.l.superstite.C.de dolo.† Et constat ꝙ vbi iuramētũ est dolo interpositũ nõ firmat cõtractũ.d.c.cũ cõtingat.⁊.c.quãuis de pac.in.vj.nec ligat saltem quin debeat concedi absolutio a iuramēto.c.si vero de iureiu.cũ si.⁊ ideo vbi in cõtractu interuenit enormissima lesio iuramentum nõ firmat cõtractũ nec astringit cõcessa absolutione. Et hoc.s.ꝙ vbi interuenit enormis lesio possit veniri cõtra iuramētum firmat in sua latissima repetitione.c.canonũ de cõstitutio.vndecima questione col.lxxvj.dicens se ita consuluisse senis.vbi viget statutũ ꝙ nullus cõtractus vel quietatio facta per minores.xxv.annis valeat nec de eo reddatur ius nisi certa solēnitas intercedat. Nam cũ quedã puella fuerit enormiter lesa cõsuluit ꝙ potuerit peti absolutio ⁊ relaxatio a iuramento. Nam ſm eũ iuramētũ nõ dȝ etiã iniquitatis vinculũ cañ.inter cetera.xxij.q.iiij.⁊.c.quãto de iure. Itē iuramētũ dȝ habere tres comites.s.veritatē iudiciũ ⁊ iustitiã cañ.animaduertendũ.xxij.q.ij.⁊ eadē cã.q.j.⁊ cañ.iurabunt.extra de iureiu.c.⁊ si xp̄s.⁊ per gloss.in auť.ꝙ eis.c.de nuptijs. Sed dicto casu nõ est iustitia.sed euidens iniquitas ergo ⁊c. Itē paria sunt inesse dolũ ex proposito ⁊ dolũ re ipsa.l.si qs cum alias de verbo.obl.⁊.l.ij.§.circa de exceptio.doli. Ratione ergo euidētis doli saltē re ipsa videtur relaxãdũ secũdum eum q concludit ꝙ.d.auť.sacramēta puberũ.⁊.d.c.cũ cõtingat.⁊.c.quãuis nõ habeant locũ quando interuenit dolus re ipsa ⁊ adducit dictũ luce in.c.cũ cõtingat de iureiu.de quo.s̃.⁊ rõnes Federi.in cõsilio incipiente factum tale est statutũ ciuitatis perusij.s̃.relato cuius verba satis placēt Panor.prout ipse dicit in.d.c.cum cõtingat collũ.
13 xxvj.† Uult autem Petrus de ancha.quod iuramentum liget tñ possit peti relaxatio seu absolutio a iuramento.ita rñdens ad id qđ dicit Joan.an.post.Jaco.de belui.in addi.specul.in titu.de sentē.prolati.§.vt antē.⁊ in titu.de resti.in integ.§.j.ad finē prime col. Sed do.Anto.vult ꝙ nõ astringat̃ iuramento:ita ꝙ non sit necessaria absolutio qui dolus ex ꝓposito ⁊ dolus re ipsa videt̃ except⁹ a iuramento.facit.c.quintauallis de iurein.vt latius ibi per euȝ cuius dicta in effectu sequitur ibi panor.col.xxxj.⁊.xxxij.ea ratione: q̄ presumitur dolus ⁊ q̄ iurans nõ presumitur cogitare talem ca-
14 um:⁊ q̄ iura communiter excipiunt dolũ.† Et paria sunt adesse dolum ex ꝓposito ⁊ dolum reipsa:vt ibi latius per eũ siue ergo nõ liget iuramentum siue liget ⁊ possit peti relaxatio seu absolutio a iuramento habemus ꝓpositum.idem etiam videtur velle. Bal.in d.auč.sacramenta puberum.et in corpore vnde sumitur in.iiij.q.dicens ꝙ vbi minor enormiter leditur presumitur dolus ex enormi lesione adducit glo.q̄ ſm eum mature loquitur in.l.iij.§.contrario
15 ff.de contrario iudi.tutel.ſm eum.† Et idem roff.voluit vt refert Jaco.bu.in.l.ij.C.de resciu.vendi.s.ꝙ iuramentũ non trahitur ad enormē lesionem ꝓut est illa que excedit dimidiam iusti precij.⁊ facit optime ꝙ no.Bar.in.l.sed ⁊ si quis.§.quesitum.ff.si qui.cau. et ꝙ ipse tradit in.l.penul.§.idem quesijt.ff.de cõdi.inde.⁊ etiam qđ
16 ipse Bar.no.in.l.fi.ff.de preto.stip.† Et licet Imo.in.d.c.cum cõtingat multa adducat in contrarium confutãdo rõnes dñi Antonij ⁊ respondēs etiam ad rõnem ꝙ in integ.restitutio nõ datur pro leui lesione:sed pro graui seu enormi.l.scio.ff.de in integrum resti.

Nam leuis lesio aliter sumitur in terminis.d.l.scio prout ibi habet̃ ſm eum:tamen dicit ꝙ negari nequit quin articulus sit dubius attentis rationibus que hincinde adducũtur ⁊ tandē in.xxxj.char.⁊ sequenti vadit cespitando nec figit pedes. Uidetur autem velle ꝙ in minore muliere vel rustico iuramentum non tollat remediũ causatum ex enormi lesione prout est illa que excedit dimidiã iusti precij:vt ibi late per eum.⁊ ita videtur limitare cõmunem opi.glos. et doc.que habet ꝙ iuramentum tollit remedium.l.ij.C.de rescin.vē. prout habetur in eadem.l.ij.⁊ de emptione ⁊ vēdi.c.penul. Nec ob. responsioni supra date ad.d.l.scio de in integrũ restitu.tex.l.j.C.si aduer.vendi.pigno.que requirit grauem lesionem: vt concedatur restitutio in integ.quia est speciale illo casu prout sumitur ex doc. ibi.⁊ Bar.⁊ Bal.in.l.ij.C.eo.ti.ergo regulariter cõtra prout ⁊ ipsi volunt ad hoc.l.j.ff.ad mu.⁊.l.j.C.de thesau.lib.x. Preterea lȝ magna lesio requiratur prout dicit ibi tex.non tamen iure ꝙ requiratur qđ sit tanta lesio ꝙ excedat dimidiã iusti precij seu equipolleat
17 lesioni dimidie iusti precij.† Paruum enim et magnũ sumitur arbitrio iudicis ſm subiectam materiam.ar.l.j.ff.de iure delib. Qualitercunqȝ sumatur ibi magnum ⁊ paruum non est vis ad hoc propositum cum vt dixi sit ibi speciale:in materia aũt nostra põt sumi enormis lesio pro illa que in aliqua excedit dimidiã iusti pretij quo casu multi tenent ꝙ iuramentum ꝓuideat aduersus dictam lesionem ⁊ est cõis opi.glo.⁊ doc.quam tñ Imo.limitat.vt.s̃.ꝙ nõ procedat in minore muliere ⁊ rustico ⁊ in ista enormi lesione procedat opi.eorũ qui volunt ꝙ enormis lesio nõ impediat vires iuramēti. Item põt sumi enormis lesio pro multum plus excessiua puta q̄ excedit tertiam vel saltem quartaȝ iusti precij hoc est q̄ non datur causa limitata q̄tuȝ est tertia vel quarta pars iusti p̄cij:ꝓut contingit in casu nostro quo casu loquuntur. Bal.in corpore.d. autētice sacramenta pube.hoc in.c.j.§.sacramēta de prohi.feudi alie.col.x. Et ita procedit eorum opi.⁊ do.Anto.⁊ Panor.⁊ sequaciũ ⁊ vin. et Jo.an.⁊ aliorum ⁊ ita sepius ꝯsului ꝙ vbi cadit tam enormis lesio iuramentũ non astringit saltem petita absolutione a iuramēto que eo casu debet concedi ad cautelam si non est necessaria: et ita hic perusie in causa in qua fui aduocatus vidi consultum per clarissimos.d.preceptores meos et patres obseruandos dominuȝ Joannem petrucij de nobilibus de monte sperello et dominũ Benedictum de benedictis integerrimos et recti iudicij consultores.
18 † His itaqȝ presuppositis cum contractus dolo initi sint inefficaces.l.eleganter.ff.de dolo cum similibus.⁊ transactio predicta censeatur ex premissis dolo inita videtur quod dicta transactio sit inefficax et veniat restringenda non obstante iuramento concessa absolutione ab ipso iuramento et non obstante dicta vltima clausula que magis videbatur obstare quibus videtur supra responsum
19 esse sufficienter.† Nec etiam obstant alia supra in contrarium adducta. Non enim obstat quod transactio non rescinditur pretextu enormis lesionis secundum opinio.glo. et Joannis andree ⁊ Bal. et sequacium quia contrarium voluit Barto.in.l.lucius.§.fina.ff. ad trebel.⁊ in dicta.l.secunda.C.de rescindenda venditio.et in dicta.l.si quis cum aliter.et in.l.si societatem.§.arbitrorum.ff.pro so-
20 cio.† Consideratur tamen et estimatur dubius euentus litis per not.per gloss.in.d.l.lucius.§.fi.secundum eundem bart.in.d.locis. ⁊ idem voluit Jac.de ra.Rayne.de forli.⁊ Angel.in.d.l.lucius.ꝓut ibi refert Imo.pro quo facit gl.fi.in.l.per diuersas.C.mandati secundum eum qui videtur inherere huic opi.⁊ eam sequitur ipse Imo.in.c.cum causam.de emp.⁊ vendi.que est equa secundum euȝ secundum quem idem tenet ibi do.card. floren.quam et firmat ibi Panor.⁊ idem voluit Saly.in quodam suo consilio quod incipit mathasias in fi.⁊ Fran.de rampo.consulens super eodem facto qđ consilium incipit ego Franciscus de rãponibus de bononia visis ⁊c. Et opi.contraria potest intelligi quod transactio non rescindatur propter lesionem excedentem dimidiam iusti precij habito respectu ad veram estimationem in quo concordant etiam Barto. ⁊ sequaces.et ita concordant opi.Imo.in.d.l.lucius.§.fi. Uel possunt concordari quod non habeat locum remedium.d.l.ij.de resci. ven.⁊.d.c.cum causam.que iura locum habent in contractibus bonefidei ⁊ transactio saltem regulariter est contractus stricti iuris vt.§.actionum.insti.de acti. Tamen locum habeat remedium.d.l. siquis cum aliter.quod ad idem tendit et militat in contractibus stricti iuris prout etiam dixit Imo.in.d.locis maxime in.d.c.cum
21 causam.† Et dato quod generaliter procederet opinio.gloss. Jo. an.and.⁊ sequacium scilicet quod dicta remedia non militent in transactione tamen omnes cõcordant quod vbi interuenit dolus ex proposito transactio rescindatur et dato quod dolus non presumatur ex lesione excedente dimidiam iusti precij tamen ex longissima lesione dolus presumitur prout supradictum fuit.⁊ no.doct. in.d.l.siquis cum aliter.⁊ in.d.c.cum contingat.⁊ in ca.quintaual-
22 lis.de iureiu.⁊ in.d.l.si societatem.§.arbitrorum.† Nec etiã obstat ꝙ fuit renunciatum remedio.d.l.ij.⁊ remedio resultanti ex enormi lesione:q̄ supra respõsum est ꝙ dicta renũciatio ⁊ iuramētũ supra ea emanatũ nõ trahũt̃ ad lesionē adeo enormissimã q̄ enormissima est etiã habito respectu ad dubiũ euētũ litis q erat leuis estimatio-

nis alio nõ docto. Et pariter rñdetur ad renunciationẽ exceptiõis
23 doli mali ad quã etiam. s. responsum est. † Nec ob. ꝙ dolus non in
fertur volẽti: qꝛ rñdetur ꝙ dicta dña Angelina nõ censetur voluis-
se decipi in tam enormissima qͣtitate per dicta supra euidentiali.
Nec etiam obstat, ꝙ cõtractus firmatur iuramento nõ vitiatur per
absolutionẽ a iuramento: quia iuramentũ dolo extortũ nõ firmat
cõtractum. d. c. cum contingat. ꝛ. d. c. q̃uis. ꝛ facit dicta auc. sacra-
menta puberum ita ꝙ non cadit in casu isto inuestigatio an cõtra-
ctus iuuatus iuramento vitiari possit sublato vinculo iuramenti
per absolutionem que nõ transit sine dubio per dicta per Panor.
in. d. c. cum contingat recitantem Joannem calda. ꝛ Pau. de leaza
rijs in quodam eorũ cõsilio velle cõtrarium ꝛ ipse pro cõcordia di-
stinguit satis cõfuse cuius distinctionem omitto quia non expe-
dit quo ad presentem consultationem. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxc.

1 ☞ Hypothecaria agens cõtra tertios possessores ad dotis resti
tutionẽ licet in libello mentionẽ faciat de vtili interdicto saluiano
lata snia in eius fauorem appellari potest per reũ non obstante qd
in libello videatur saluianum intentatum. numero. 6.
2 Saltem dictio cuius sit nature.
3 Saluianum interdictũ in quibus pcedat. numero. 7.
4 Sententia debet esse conformis libello.
5 Lex si. de acqui. posses. in quibus procedat.
8 Possessio rerum vxori ab intestato delatarũ per maritum apprehẽ
sa nõ queritur vxori ante ratihabitionẽ vbi de mãdato nõ cõstat.
9 Ratihabitio non est necessaria vbi de mandato constat.
10 Negotiorum gestor dicitur procurator.
11 Lex qui iure familiaritatis. ff. de acqui. pos. in quibus pcedat.
12 Maritus quorum bonorum mulieris dicatur dñs siue in quibꝰ vi-
deatur habere mandatum ab ipsa vxore.
13 Sentẽtia lata contra tertium possessorem qñ possit dici iniusta qꝛ
prius non fuit discussus principalis. nu. 15.
14 Sententia cõtra plures simpliciter pronunciata lata dicitur con
tra quemlibet pro virili ꝛ qͣtitate bonorũ occupatorum.
16 Discussio que non requiritur vbi debitor notorie non est soluen-
do non procedat in bannito cum bonorum confiscatione.
17 Confiscatio bonorũ nõ trahitur ad bona postea quesita.
18 Ditari quilibet p̃sumitur et de nouo querere.
19 Fiscus succedens in bonis ꝯfiscatis censetur quodãmodo heres et
heredi assimilatur vt creditoribus bonorũ cõfiscatorũ teneatur.
20 Rei plures debendi qñ vnus dicatur fideiussor alterius: vt ipsorũ
alter cõdẽnari insolidũ possit p toto.
21 Ratificatio an fieri possit p heredes ꝛ post mortẽ ratificare debẽtis.

¶ Consilium. cxc.

In nomine domini nostri
1 iesu xpi. † ¶ Ad euidentiam premitto ꝙ in dicto libel-
lo non est simpliciter intẽtans vtile interdictum saluia-
nũ. sed in subsidium hoc est deficiente hypothecaria. Quia in con-
clusione libelli petitur declarari bona in fine libelli descripta fuisse
ꝛ esse hypothecata ꝛ obligata dicte dñe lucretie p ipsius dotibus ꝛ
antifacio seu saltem dicta bona ad ipsam dominam lucretiam per
2 tinere ꝛ spectare ex vtili saluiano interdicto. † Et sic de duo respe-
ctu in libello saluianũ interdictum per dictionez saltem que dictio
est dictio subsidiaria quasi dixerit si non competit hypotheca-
ria. Et non potest per sententiam declarari dicta bona fuisse ꝛ esse
obligata ꝛ hypothecata dicte dñe lucretie tunc pronuncietur spe-
ctare ad eam ex vtili saluiano interdicto. Nam talis est natura di-
ctionis saltem prout declarat Bal. in. l. si ita vlti. col. ff. de auro ꝛ ar
gen. lega. ꝛ in. l. j. ff. de iure codicillo. Item secũdo premitto ꝙ sen-
tentiatũ et declaratum fuit per sententiam diffinitiuã dicta bona
fuisse et esse obligata ꝛ hypothecata dicte domine Lucretie p suis
dotibus ꝛ antifacio detractis ꝛc. Et per consequens declaratur p
dictã sententiam ꝙ competat dicte domine lucretie hypothecaria
quo casu non est deductum in libello vtile interdictum saluianum
ꝙ censetur esse deductum sub conditione si non competit hypo-
thecaria per supradicta. ad idẽ facit ꝙ subditur in dicta sententia
diffinitiua qd dicti rei conuenti cõdemnãtur ad tradendum dicte
domine lucretie omnẽ possessionem ꝛ detentionem ꝛ sibi libere re-
stituendum per ipsam dominam lucre. retinendum in causa pigno
ris ꝛ hypothece pro satisfactione dicti residui dictarum eius dotiũ
3 ꝛ antifacij donec ꝛ quousqꝫ ꝛc. † Retẽtio aũt quã petijt iure saluia
ni interdicti nõ fit in cãm pignoris ꝛ hypothece: quia ꝛ illud inter
dictum nõ presupponitur pignus vel hypothecam competere: sꝫ
potius quasi pignus vel quasi hypothecam: qꝛ fundatur in posses
sione quam habebat pignorans vel hypothecans prout in simili
dicemus in eo qui titulũ possessionis recepit ab eo qui possidebat
qui non presupponitur dñs qui dicit̃ se fundari in quasi dñio ex q̃
fundatur publiciana. c. abbate sane. de re iud. lib. vj. ꝛ not. per glos.
ꝛ doc. in. l. j. ff. de publi. ꝛ in. §. alie. insti. de acti. Ex qbus videt̃ con-
cludendum ꝙ dicta sententia diffinitiua cẽseat̃ lata super hypothe
caria. ꝛ sic super petitorio ꝛ non super possessorio saluiano interdi-
cto: tũ ex verbis ipsius sentẽtie: tũ qꝛ alias nõ censeretur cõformis
libello in quo saluianum interdictum intentatur subsidium. s. casu
4 quo nõ cõpetat hypothecaria. † Constat aũt ꝙ sententia dicit̃ esse
cõformis libello alias non valet. l. vt fundus. ff. cõmu. diuidun. ꝛ. c.
5 lꝫ hely. de symonia. ꝛ cle. sepe post prin. de ver. sig. cum simi. † Item
est p̃mittendũ ꝙ. l. si. C. de acqui pos. non pcedit quando possidẽs
nomine alieno amittit possessionẽ vel detentionem per mortẽ: qꝛ
mors oĩa soluit in autentico. de nuptijs. §. deinceps. prout expres-
se determinat Ange. in dicta. l. si. verba. n. dicte. l. noue ꝛ correpti-
ue seu exorbitantis de iure antiquo nõ militant dicto casu: sꝫ qñ in
teruenit dolus vel forte saltem culpa detinentis nomine alieno. et
bar. ibi vult qd dicta. l. locũ habeat solũ in duobus casibus. s. qñ de-
tinens pro alio relinquit vel perdit possessionem qd ꝛ tangitur ibi
per glo. ꝛ alios doc. fit aũt dubium vtrum militet qñ tradit alteri
possessionẽ vtpote maxime ex notatis ibi per Cyn. in casu aũt no-
stro nõ deducitur qd dicti debitores qui constituerunt se possidere
pro dicta dña lucretia derelinquerint possessionem vel eam perdi-
derint vel tradiderint. Sed deducitur qd dicti debitores decesserũt
ꝛ per consequens ex deductis in libello non competit remediũ di-
6 cte. l. si. † His presuppositis clara remanet decisio primi quesiti sci
licet ꝙ a dicta sentẽtia potuit appellari: lꝫ in possessorio adipiscen
do appellari nequeat. l. j. C. si de momen. posses. ꝛ ppterea a senten-
tia lata p interdicto saluiano appellari nõ põt vt dicit Bal. in. l. j.
ff. de sal. interd. Nã prout. s. in euindentiali p̃missum est sentẽtia p
dicta nõ cẽsentur lata super interdicto saluiano: sꝫ super hypothe
caria. ꝛ cõsequenter super petitorio ꝛ nõ super possessorio ꝛ insuper
dato ꝙ censeretur lata etiã super possessorio nihilominus cẽsetur
lata tanq̃ pretendẽti ius etiã super petitorio ex quo in sentẽtia cõ
demnatur ad restituendũ possessionẽ retinendam in cã pignoris ꝛ
hypothece donec ꝛc. quousqꝫ aliter fuerit integre solutũ ꝛ satisfa-
7 ctum. † Non eñ est dubiũ ꝙ interdictũ saluianũ cõpetit nõ solũ ha
benti hypothecã a bonefidei possessione nõ dño sed etiaz habenti
a vero dño ꝛ sic habenti vere hypothecã sibi ꝯcessaz a dño ꝛ posses
sore. ꝛ tũc enim hꝫ retinere possessionem donec fuerit sibi de credi-
to satisfactũ. et tũc hꝫ eam retinere in cã pignoris ꝛ hypothece. qñ
autẽ res hypothecarentur a possessore ꝛ non domino tũc nõ resul-
tat verũ pignus ꝛ hypotheca. l. si rẽ alienã in prin. ꝛ. l. aliena res. ff.
de pigno. actione. ꝛ. l. lege p̃liũ. ꝛ. l. si. C. si res pignori dat. sic ꝛ p ꝯñs
dicta sentẽtia etiã si lata foret super possessorio adipiscende censere
tur lata tanq̃ fuerint hypothecata a vero dño ꝛ possessore ꝛ sic ge-
neraret p̃iudiciũ nõ solũ in possessione. sꝫ etiã in petitorio v̾ba sen
tẽtie verificarent̃: ꝛ p̃iudiciũ super petitorio dato ꝙ nõ sit p̃cisum
sed quale quale cãt facultatẽ appellãdi etiã de iure ciuili. l. a sentẽ-
tia in prin. ff. de appellatio. Ideo restat conclusio ꝙ a dicta senten
8 tia potuit appellari. ¶ † Circa scd̃m autẽ q̃situ clare sil'r cõcluden
dũ: cõstat eñ ꝙ per apprehendentẽ possessionẽ noĩe alieno sine mã
dato nõ queritur possessio ãte ratihabitionẽ. l. cõmunis seruus. §.
pe. ff. de acqui. pos. ꝛ facit. l. si ego. ff. de neg. gest. ꝛ ꝙ habetur in. l. q
mihi donatum. ff. de donatio. per bar. ꝛ modernos ꝛ notat panor.
in. c. conuenisse. de resti. spoli. dicens notabiliter ꝙ si vnus appre-
hendit possessionẽ vacantẽ nomine meo ꝛ anteq̃ ego ratificẽ alius
possessionẽ predictã nomine proprio apprehẽdit: licet ego postea
ratificẽ tñ prefertur ille qui nomine proprio interim possessionem
accepit: qꝛ dum ille secũdus apprehendit possessionem reperijt eã
vacantem: nã apprehendens nomine alieno non sibi quesiuit pos-
sessionem nec ei cuius nomine apprehendit f̃m eũ. ꝛ ita fuit in hac
9 ciuitate in ardua cã iudicatũ. † Nec obstat: ꝙ dictus maritus acce-
perit possessionẽ vt procurator dicte vxoris: quia lꝫ ipse asseruerit
se procuratorem non tamẽ per hoc probatur ꝙ fuerit procurator
tũ qꝛ vnus ꝛ sine iuramento extra iudiciũ illud asseruit ꝛ ad iustifi-
candum eius gesta que omnia causant ꝙ dicto non detur fides per
iura vulgaria ꝛ suadet promissio de rato quã subdit in instrumen-
10 to: naz vbi procedit mandatũ ratihabitio nõ est necessaria. † Et in
super negotiorũ gestor potest large loquendo dici procurator vt p
bat tex. in. d. l. si ego. de nego. gest. Et per specula. in titu. de instru
11 mentorum edicti. §. nunc vero aliqua versiculo porro. † Nec etiam
obstat id quod tradit Barto. in. l. qui iure familiaritatis in fi. ff. de
acqui. pos. dicens ꝙ vxor possit dici possidere rẽ ad eam spectantẽ:
lꝫ nunq̃ ad eã accedat. Nam possidet per virum qui ad eam rem ac
cedit. Nã respondetur qd Bar. loquitur quando vxor prius acqui
siuisset possessionem: nam tunc dato qd postea nunq̃ ad eaz vadat
sed maritus tunc eñ possidet vxor per maritum hoc est retinet ꝛ cõ
tinuat possessionem per ipsum virum recte intuenti deprehendit̃
ex dictis ipsius Bar. non eñ est mirum si tunc retinet possessionẽ:
qꝛ etiam animo possessio retinetur. l. clam possidere. §. qui ad nũdi
nas. ff. de acqui. posses. ꝛ. l. j. §. amittendaz. ꝛ. l. quemadmodum. eo.
12 ti. Nec etiã obstat qd maritus censetur habere mandatum ab vxo
re. l. si. C. de pac. conuen. ꝛ. l. maritus. C. de procur. qꝛ respondetur
quod mulier habet tres species patrimonij. s. dotem bona parafre
nalia ꝛ alia bona. bona aũt dotalia sunt mariti. l. doce ancillã. C. de
rei ven. bona autem parafrenalia sunt vxoris. tamen maritus cen-
setur habere man datum ad ea administranda vt est tex. singularis
in. l. si

in.l.si eo.§.pe.⁊ fi.ff.de iure do.⁊ prestat optimũ.arg.l.j.§.fi.cum.l.
seq.ff.de vsuf.queãd.ca.⁊ in his loquit̃.l.fi.C.de pac.ꝯuen. ꝓut vo-
lunt glo.⁊ Bar.in.d.l.maritus.⁊ ꝓut habetur in.d.l.fi. in alijs aũt
bonis maritus non censetur hr̃e mandatum: licet ad agendum ad
mittat̃ sine mãdato tanꝙ cõiuncta ꝑsona.d.l.maritus. et habetur
in.l.sed ⁊ hec in princ.ff.de ꝓcurato. In bonis itaqꝫ paphernalibꝰ
tm̃ censetur maritus habere tacitum mandatum ab vxore ꝓut vo-
lunt glo.Bar.⁊ doc.in.d.l.maritus.⁊ in.d.l.fi.sꝫ dicta bona de qui-
bus agitur non erant bona paphernalia ergo in eis non habebat
maritus mandatũ. bona em̃ paphernalia sunt bona non dotalia
tradita per vxorem viro ⁊ sic cõmissa sub custodia viri: vt habet̃ in
iuribus preallegatis.ideo in terminis nostre cõsultationis dictus
maritus apprehendendo possessionẽ nomine sue vxoris non quesi
uit ipsi vxori possessionem ipsarũ rex̃ deficiente mandato ⁊ non se-
cuta ratihabitiõe. Ex quibus resultat conclusio ꝙ possessio dicta-
rum rerũ apprehensarũ per dictũ maritum non erat neqꝫ est apud
dictam vxorem neqꝫ etiã apud dictũ Leonardum maritum sed de
13 tentatio est apud eum. ¶ † Deueniendũ est modo ad tertiũ quesi
tum circa ꝙ est aduertẽdũ ꝙ ex quo in libello narratur ꝙ dicta do
mina Thomasa ⁊ androciulus eius maritus tenent ⁊ possidẽt di-
ctas res ⁊ petitur eos condemnari ad eas tradendũ ⁊ restituenduꝫ
⁊c.censetur narratum ꝙ possident dictas res ꝑ virilibus hoc est q-
libet pro dimidia. Et eodem mõ censetur petitum ꝙ veniãt condẽ
nãdi.ar.l.si mihi ⁊ titio in princi.ff.de verb.obli.⁊.l. reos.§.cum in
tabulis.ff.de duobus reis.⁊.l.paulus rñdit eos.ff.de re iudi. et.l.j.
C.si plures vna snĩa.cũ simili.⁊ idcirco snĩa eodem modo censetur
lata contra eos.s.ꝙ quilibet censeatur cõdemnatus ad tradendũ
14 ⁊ relaxãdũ dictas res pro dimidia sua.† Et maxime qꝛ etiã si fuis-
set actum contra quẽlibet insolidũ: tamẽ snĩa lata simpliciter con-
tra plures censetur lata cõtra quẽlibet pro virili vt est tex. nota.in
d.l.paulus.⁊ in.d.l.j.si plures vna snĩa.idcirco quatenus dicta sen-
tentia fuit lata contra dictam dñam Thomasam censetur iniusta
ex quo ea non possidet nec detinet dictas res.⁊ per cõsequens non
potest illam relaxare nec restituere quia nemo dat ꝙ non habet.l.
traditio.ff.de acqui.rex̃ domi.⁊.l.nemo plus iuris.ff. de reg.iuris.
15 † Quantum autem ad androciulũ qui insolidũ detinet dictas res
potest attentari ꝙ ipse pro dimidia sit tutus ipso iure quasi solum
pro dimidia sit lata sententia cõtra eum ⁊ pro alia dimidia ꝯtra di
ctam dñam Thomasam.sed nihilominus prout pro dimidia pro
qua censeretur lata cõtra eũ ſm dictam consideratiõnẽ.ita ⁊ insoli
dum si dicta sententia cẽseret̃ insolidũ lata cõtra eũ dicta snĩa cẽset̃
iniusta: eo quia ipse est tertius possessor seu detentator ⁊ opposuit
prout presupponitur ꝙ prius discutiantur pricipales ꝙ̃ deueniat̃
cõtra eum tertiũ detentorem. Ideo cõtra eũ ꝓcedi non debuit nec
sententiari non discusso principali vt est expressuꝫ in aut̃.hoc si de
16 bitor.C.de pigno.† Nec obst.si dicatur ꝙ maritus dicte dñe lucre-
tie fuit bannitus ⁊ eius bona confiscata ⁊ propterea fuit effectꝰ no
torie non soluẽdo: ⁊ vbi debitor est notorie nõ soluendo nõ exigit̃
alia discussio per no.per Bar.⁊ doc.in.l.decẽ.ff.de verb. ob. ⁊ in.l.
fi.ff.si cer.peta.qꝛ respondetur ꝙ dato ꝙ fuerit probata cõfiscatio
17 bonorum non ꝓpterea infertur ꝙ fuerit notorie nõ soluendo: † qꝛ
cõfiscatio bonox̃ non trahitur ad bona postea quesita.ff. mandati
18 l.si mandauero.§.is cuius bona cũ ibi notatis: † ⁊ quis semper pre
sumitur ditari ⁊ cõsequenter de nouo querere.l.si defunctus cum
ibi notatis.C.arbitrium tute. Ideo cum post cõfiscationẽ Leonar
dus maritus dicte lucretie potuisset bona q̃rere sufficientia ad do
tis restitutioneꝫ: iõ debebat discuti an eius bona essent sufficiẽtia.
Itẽ possibile erat ꝙ habuerit bona extra territoriũ senẽse. Item ⁊
tertio ex quo presupponitur ꝙ defunctꝰ erat: erat possibile ꝙ eiꝰ
heres adiuerit eius hereditatem incõsulte.⁊ per consequens inso-
lidum teneretur creditoribus hereditarijs ⁊ sic dicte dñe lucretie.
19 l.fi.§.⁊ si prefatam cũ.§.sequentibus.C.de iure delibe.† Insuper
fiscus succedens in bonis confiscatis censetur quodãmõ heres ⁊ he
redi assimilatur.l.inter eos.§.fin.ff.de fideiusso.⁊.l.tutoris.C.ad.l.
iul.de vi.ideo tenetur de ipsis bonis satisfacere creditoribus vt in
iuribus preallegatis.vide rub.in lib.x.C.penis fisc. creditores pre
ferri.fiscus aũt semper censetur esse soluendo.l.ij.de fundo dotali.
⁊ per glo.⁊ bal.l.sentẽtia.C.de fideius.⁊ per Raph.⁊ Pau.de cast.
in.d.l.fi.si cer.pe.⁊ per eundẽ bal.in.l.j.C.de fideius.⁊ dato ꝙ fiscus
non teneretur nisi quatenus bona sufficerent saltem debuit discu-
ti: an bona confiscata sufficerent pro satisfactione dicte dotis ⁊ an
20 tifacij ꝙ minime factum fuit.† Et insuper dictus Leonardus nõ
erat obligatus nisi pro tertia parte: quia ad restitutionẽ dicte do-
tis simpliciter se obligauerũt ipse Leonar. Bartholome. ⁊ nãnes.
eo quia confessi fuerunt se habuisse ⁊ recepisse dictã dotem ⁊ sic cen
setur se obligasse pro virilibus per.d.l.reos.§.cuꝫ in tabulis.⁊.d.l.
si mihi.⁊ titio in princi.cum simili. Et sic etiam censentur recepisse
q̃titatem dicte dotis quilibet pro virili ita ꝙ quilibet censetur pn
cipaliter obligatus nec magis principaliter maritus ꝙ̃ alij ex quo
pariter omnes receperunt dotem ⁊ pariter se obligauerunt ad eaꝫ
restituendam non tanꝙ vnus principalis ⁊ alij fideiussores. Nec se
obligauerunt insolidum ⁊ sic non tãꝙ plures rei debendi quo ca-
su vnus censetur tanꝙ fideiussor alterius quem negotiũ principali
ter tangit vt ꝓbatur in autentico de duobus reis.⁊ habetur ꝑ bar
to.⁊ doc.in.d.l.reos.⁊ sic saltem pro duobus tertijs debebãt vt pn-
cipales.omitto etiã ꝙ forte corã iudice non est probatũ ꝙ dictus
Leonar.fuerit bãnitus ⁊ bona eius confiscata seu fuerit non soluẽ
do ⁊ sic pluribus vijs ⁊ multifariam deducit̃ ꝙ nõ debuit ꝯdẽnari
21 dictus androcius vel dicta Thomasa nõ discusso principali.† Ad
vltimum aũt quesitum respõsum est supra in euidentiali.s.qꝺ non
competit remedium.d.l.fi.C.de acquiren.posses. Que non militat
quando detinens nomine alieno decedit ⁊ is cuius omne nõ possi
debat negligentia forte amittit possessionẽ iuxta ea que habentur
l.si de eo.§.si forte.ff.de acquir.posses. Preterea dicta clausula ge-
neralis in libello apposita nõ dꝫ iuuare qñ per eũ cõuentum appo
nitur de generalitate libelli prout in simili notabiliter dicit Bald.
in.l.edita.C.de eden. Posset etiam attentari ꝙ ex quo non appa-
ret ꝙ dicta domina lucretia fuerit presens dicto cõtractui dotali.
sed Antonius ⁊ notarius receperunt promissionem dotis restituẽ
de ⁊ obligationem bonorum pro ipsa lucretia: si dicti Leonardus
Bartholomeus ⁊ nannes simpliciter se cõstituerũt possidere noĩe
dicte lucretie: ita puto ꝙ continentur sub dictionibꝰ ⁊c.abbreuia-
te scripte. Sed ipsi ignoranti nomine pro ea recipienti nõ puto ꝙ
ante ratificationẽ querat̃ ⁊ ratificatio dꝫ interuenire tempore quo
actus geri potest.l.bonorũ.ff.rẽ ra.habe.⁊ cõstitutio ipsa nõ pote-
rat fieri post mortẽ ꝯstitutionũ merito nec ratificatio super hoc tñ
nõ insisto neqꝫ facio fundamẽtũ maxie qꝛ nõ mihi ꝯstat per se sub
dictis dictionibꝰ,⁊c. cõtineat̃: ideo super hoc non me extendo. Sꝫ
me fundo in alijs medijs.s̃.adductis. Laus deo.

¶ Notarius qui ad instantiam alicuius reperitur fecisse aliqꝺ in-
strumentũ sine die testibus ⁊ rogitu: an possit compelli propter eiꝰ
subscriptionem ad cõfectionem eiusdem instrumenti in publicam
formam de iure vallidam.cõsi.cxcj.

¶ Summarium super consilio.cxcj.

1 ☞ Subscriptio notarij an sufficiat ad vallidítatem instrumẽti vt presumat rogitum.numero.8.
2 Instrumentũ siue illius ceda quibus possit impugnari.
3 Ceda instrumenti reperta penes nitentem ex illa nõ facit fidem.
4 Instrumentũ qñ non debeat notarius in formã publicã redigere.
5 Presumi nõ dicũtur extrinseca ⁊ ea que in facto consistunt.
6 Negatiua quibus probari possit.
7 Solutio debiti quando facta presumatur.

¶ Consilium.cxcj.

In nomĩe domini nostri
iesu christi. ¶ Licet in hac consultatione videtur pri
ma facie dicendũ ꝙ dictus ser Joães tenetur ad in-
stantiã dicti Georgetti publicare ⁊ reddere publicum
1 instrumentũ de contentis in dicta sua scriptura.† Quia ex quo no
tarius manu ꝓpria scripsit ⁊ se subscripsit dicendo. Ego Joannes
quõdam francisci de palatio manu ꝓpria subscripsi videt̃ ꝙ presu-
matur rogatus qꝛ glo.in.§.nos aũt.in aut̃.de tabel.tenet ꝙ no.ꝑ̃su
mitur rogatus quã vt singularẽ allegat Jmol.in.l. sciendum.ff. de
verb.ob.in vlti.col.⁊ subdit si reperitur in quodã folio non haben-
te signa publici instrumẽti: nec notarius in ea dixerit rogatus fuit
nec dixit publicaui.sed simpliciter scripsit ꝓbabat talis scriptura
ex quo constat scripta manu talis nota.non em̃ dꝫ nota.tales scri-
pturas facere nisi veritas sic se habeat. Ideo tunc etiã debet presu
mi rogatus vt voluit glo.preallegata ſm eũ. Et ad predictam con
clusionem cõferunt verba dicte scripture.in facto enim presuppo-
nitur ꝙ dictus Georgettus.⁊.d.ser Nicolaus fecerunt inter se quã
dam refutationem de qua fuit rogatus dictus ser Joannes ⁊ de ea
fecit publicũ instrumentũ. Et qꝛ lis inter eos fuit agitata ⁊ super
contentis in refutatione emanauerant nonnulle scripture ⁊ dicte
partes vellent ꝙ dicte scripture redderentur dicto georgetto vide
tur ꝙ verba dicte scripture significent illud cõtineatur in dicto in-
strumento refutationis.id enim innuit verbum insuper et clarius
verba sequẽtia ibi et oĩa infrascripta comprehendãtur in presenti
instrumento. Nam attento ꝙ infra scribitur qꝺ ser Nicolaus dedit
licentiam dicto georgetto rehabendi dictas scripturas ad sui libi
tum ⁊c. Ergo viderur actum inter partes qꝺ dicta licentia compre
hendantur in dicto instrumento refutationis qꝺ presupponit̃ esse
publicum ⁊ solẽne. Et idcirco videtur qꝺ prout dictus ser Joães
fuit rogatus de dicto contractu refutationis ita ⁊ censeatur roga-
tus de dicta licentia quia al's predicta licentia non potuisset com-
2 prehendi in dicto instrumento refutationis.† His tamen nõ ob-
stantibus contrarium puto de iure respondendum: nã ex quo pre
supponitur qꝺ dictum instrumentum refutationis reperitur scri-
ptum inter prothocolla dicti ser Joannis ⁊ folium dicte scripture
de qua agitur est separatum a dicto instrumento ⁊ non reperitur
inter prothocolla dicti ser Joãnis quinimmo nec reperitur apud
eum sed apud dictum georgettum: nec dictum folium habet in eo
descriptum diem locum vel nomen principis nec nomina testium
que omnia requiruntur in scripturis publicis: vt no.glo.in.l.gene

rali. C. de tabu. li. x. τ habetur in. c. j. τ. ij. de fide instrumẽ. τ in autẽ. vt. ꝓponatur nomen imperato. in rubro τ nigro. Idcirco si fuisset scriptura publicata nõ valeret nec probaret per ea que habentur in dictis iuribus multofortius non est adhibẽda fides dicto folio ita scripto τ subscripto: lꝫ manu nota. nec debet cogi dictus nota. tanꝙ persona publica conficere instrumentum inualidũ. ꝙ in nihilum releuaret. arg. l. ad ꝓbationem. C. de probatio. τ. l. si pretor. in priñ. ff. de iudi. cum similibus. Nec suadet ratio ꝙ notarius presumatur rogatus de contentis in scriptura que non hꝫ aliquas solẽnitates publici instrumẽti. τ Innocen. in. c. ij. de fide instru. quẽ refert Imo. in. d. l. sciendum. simpliciter tenet ꝙ notarius non ꝑsumatur rogatus de sua scriptura nisi asserat se rogatũ. τ sic tenet cõtra. d. gl. in. d. §. nos aũt. ꝑ quarum cõcordia dicit Imo. vbi supra ꝙ qñ nota. simpliciter dicit ego talis scripsi τ non dicit publicaui nec reperitur in quaterno rogationum nec habet alia signa cõsueta publici instrumenti tunc ꝓcedit dictuꝫ innocentij al's procedit d. glo. subdens de quo hic plenius per Bar. q Bar. licet nõ alleget dictam gloss. τ Inno. tamen dicit ꝙ si notarius dicit ego talis scripsi nec dixit rogat⁹ nec dixit publicaui si scriptura repitur in q̃ternis rogitum vel instr̃m habet oĩa alia signa nota. videtur publicũ. al's secus ẜm eum: qui plura adducit vt ibi per eum. Et similiter ꝙ notarius de sua scriptura non presumatur rogatus firmat Ange. in repeti. d. l. sciendum post medium. 3 † Et sic ad propositũ nostrũ concordant Inno. Bar. τ Ang. cũ dicta scriptura non habeat aliqua signa nota. nec reperiatur inter instrumẽta τ prothocolla nota. τ tãtofortius: quia rogitus notarij originales τ sic matrices debent τ solent stare apud notariũ non solent dari parti τ dictũ foliũ presupponitur etiam apud manus dicti georgetti τ nõ apud dictũ ser Ioãnem notarium. τ ideo resultat magna cõiectura ꝙ dict⁹ ser Ioãnes non fuerit de dicta scriptura rogatus. et maxime cũ dict⁹ ser Ioãnes asserat se nõ fuisse rogatum: sed dictã scripturã fecisse ad fidem partiũ post perfectum τ habitum pro absoluto dictis instrumentis refutationis τ post discessum testiũ. Nec est verisimile qꝺ id falso asserat: cum sua interesset ꝙ instrumentũ posset de ipsa scriptura in publicã formã redigere τ reddere parti: qꝛ inde haberet delatam mercedem. Non enim est verisimile ꝙ mendaciũ diceret in sui dãnum. τ maxime id dicendum foret si testes instrumẽtarij dicte refutationis vel qui dicte refutationi interfuerũt deponerent ꝙ tẽpore dicte refutationis τ dicti instrumenti non fuit data dicta licentia de qua in dicta scriptura vel ꝙ non interfuerunt dicte licẽtie. Et prout audio plures notarij ad cautelam vltra testes instrumentarios se subscripserunt dicto prothocollo dicte refutationis: ita qꝺ ꝓut arbitror de facili possit haberi notitia an dicta licentia fuerit data tẽpore dicte refutationis seu presentib⁹ testib⁹ instrumentarijs. Si autem non fuit data dicta licentia corã dictis testibus instrumentarijs non posset dicta licentia comprehẽdi in dicto instrumẽto: nec posset dictus notarius etiam si fuisset rogatus de ea conficere publicum instrumentum ꝙ inter cetera requirit presentiã testium. 4 † Ex his itaqꝫ intrepide cõcludendũ puto ꝙ dictus ser Ioãnes non debeat nec possit dictam scripturaꝫ de qua agitur redigere in publicam formã nisi aliter probetur qꝺ ipẽ fuerit rogatus in presentia testium nec obstat glo. in dicto. §. nos autem. quia debet intelligi quando scriptura notarij habet solẽnitates requisitas ad instrumẽtum publicuꝫ τ solum dubitatur: an notarius fuerit rogatus necne. nõ eñi est credendum ꝙ glo. voluerit ꝙ simpliciter scriptura notarij non habens aliquam solẽnitatem τ reperta apud partem τ non apud notarium habeatur per publicata seu ꝙ nota. presumatur de ea rogatus: quia id non probatur 5 iure nec ratione immo ratio suadet cõtrarium. † Et regula iuris que dictat ꝙ ea que consistunt in facto nõ presumitur in. l. libello. §. facte. ff. de cap. sed qui allegat factum debet illꝺ probare. l. ei qui dicit. ff. de proba. τ. l. actor ꝙ asseuerat. C. eo. titu. cum concordan. Item viget alia regula ꝙ solẽnitas extrinseca non ꝑsumitur. l. quecunqꝫ. ff. de publi. τ habetur in dicta. l. sciẽdum. quam regulam applicat ad terminos nostros Ange. intelligi debet ergo gl. predicta quãdo scriptura habet solẽnitates requisitas in publico instrumẽto solum deficit ꝙ nõ exprimitur nota. fuisse rogatũ quo casu etiã dubium est an bene loquatur quia Inn. Bar. τ Ang. contrarium volunt τ militant pro eis regule supra deducte. τ licet Imo. videatur sequi gl. predictam: tamen ipse debet intelligi in casu quo si nota. fuisset rogatus resultaret pulica scriptura autentica. nõ ergo in casu nostro in quo deficiunt omnes solẽnitates instrumẽtarie τ in quo dicta scriptura non reperitur inter alias scripturas dicti not. nec apud manus ipsius notarij: sed apud partẽ τ in quo nota. asse- 6 rit se non rogatum. † Facit qꝛ negatiua probatur per inspectionẽ scripturarum vbi actus de quo agitur solet autentice describi per ea que habentur in. c. quoniam cõtra falsam. de proba. τ no. Bar. in consilio. ccvj. ẜm ordinem perusinum non informis incipien. apparet sententia lata, in princi. τ no. idem Bar. in consilio. xxxi. ẜm eũdem ordinem incipiente Martinus de egubio τ ẜm ordinem informis cõsilio. lxxxj. incipiente. Martinus; forniconus de eugu- 7 bio. j. col. † vbi dicit qꝺ probatur negatiua qꝺ solutio, non fuit facta si sint certi libri in quibus solutio describi solet: si inspectis dictis libris non reperitur scripta dicta solutio per. l. fina. C. de reb. cred. ẜm eum: in proposito: 8 † ergo cum rogitus dicti notarij soliti sunt describi in suis bastardellis τ in eis non reperiatur dicta scriptura imminet presumptio seu saltem coniectura qꝺ dictus notarius non fuerit rogatus de dicta scriptura: ita qꝺ ꝯiuncta cũ alijs supra deductis inferat in dictam conclusionem qꝺ dictus ser Ioãnes non teneatur redigere dictam scripturam in publicam formã. Nec obstant verba dicte scripte in cõtrarium põderata. Nam licet dictus ser Nicolaus voluerit ꝙ licentia que sequitur in dicta scriptura cõprehendatur in dicto instrumento refutationis: non tamen sequitur propterea qꝺ instrumẽto cõprehendi possit. Quinimmo comprehendi nõ potest attentis supra deductis. τ si voluit qꝺ comprehenderetur in instrumento videtur non voluisse qꝺ de dicta licentia fieret aliud instrumentum. Et ideo verba illa non iuuant dictum Georgettum qui petit qꝺ dicta scriptura publicetur: τ sic de ea fiat aliud instrumentum. Et sic dicta verba possunt retorqueri contra dictum Georgettum. Laus deo.

¶ Maritus nudo pacto ꝓmittens ꝙ vxor amplius nõ petet aliquid in bonis paternis τ maternis nõ astringitur ad obseruationem pacti: nec ad interesse tenetur ꝙuis dos exinde per eum confessata solui sibi promissa fuerit. cõsi. 192. ꝑ totum.

¶ Summarium super consilio. cxcij.

1. Interesse oritur ex obligatione facti.
2. Pactum nudum quando vestitum dicatur. nu. 5. τ. 7.
3. Pacti appellatione venit pactum nudum.
4. Pactum nudum quo iure parit obligationem et in quibus locis seruandum sit.
6. Pactum quod respicit cõtractum iuxta quem appositũ est inesse sibi videtur.
8. Pactum nudum nõ dicitur vestiri traditione necessaria.
9. Renũciatio iuris bonoꝝ patris τ matris facta per maritum causa dotis sue vxoris recepte ꝙ filia vxori nõ preiudicet.
10. Stipulatio facti alieni in quibus etiam iuramento vallata obligationem pariat.
11. Iuramentum seu promissio astringunt cõtrahere ipsa in eodẽ statu permanente.

¶ Consilium. cxcij.

In nomine domini nostri iesu xpi. ¶ Licet videatur in hac cõsultatiõe prima facie dicendum: ꝙ quãuis dictus philippus non potuerit cõtrahendo vel paciscendo preiudicare dicte dñe Guilielmine quominus possit petere hereditatem maternã sibi delataꝫ: qꝛ res inter alios acta τc. C. de re. inter al. ac. l. j. Tamen paciscendo poterat sibi preiudicare. Sed qꝛ censetur, ipse philippus promittendo qꝺ dicta dña Guilielmina non petet ampli⁹ aliquid de bonis paternis τ maternis. Et nõ seruando videtur qꝺ 1 ipse teneatur ad interesse. † Quia in obligationibus facti succedit obligatio ad interesse. l. stipulationes nõ diuidunt. ẜ. celsus. ff. de ꝟb. oblig. τ. l. j. ff. de ac. emp. cum multis simi. Nec videtur obstare si quis dixerit. qꝺ ex pacto nudo nõ oritur actio. l. legẽ. C. de pac. τ l. iurisgentium. §. quinimo. ff. e. titu. quia dicta iura videntur correpta. per. c. primum. extra. eo. titu. 2 † Item qꝛ videtur ꝙ dictum pactum vestiatur coherentia cõtractus ꝓmissiõis dotis: quia incõtinenti secuta fuit ꝓmissio soluendi quantitatem dotis cõfessatam: quia eodem die loco τ testibus secuta fuit τ ꝓpterea eodem tẽpore censetur interuenisse. l. cõtinuus in princi. ff. de verb. obli. τ not. Bal. in altera ex repetitiõibus. l. petens. C. de pac. dicens ꝙ quando duo cõtractus reperiuntur facti eodem die loco τ testibus censentur correspectiui. Et dicit Bal. in. l. j. C. de ope. liber. ꝙ id qꝺ fit eadem die presumitur factum eodem cõtextu. Tangit etiam bar. in consilio incipiente proponitur qꝺ syndicus monasterij numero lxxix. ẜm morem perusinum non informis. Pactum enim appositum iuxta cõtractum nominatum vestitur coherentia cõtractus: vt. l. in bonefidei. τ. l. petens. C. de pact. τ. d. §. quinimo. τ. C. de pac. conuen. l. ex morte in fine. Ex quibus concludendum videtur ꝙ dictus Philippus teneatur heredibus dicti Bartholomei ad interesse: si dicta domina Guilielmina veniret contra dictum pactũ. 3 † ¶ His tñ non obstantibus cõtrariũ puto de iure respondendũ: videlꝫ qꝺ nõ solum nõ impediatur dicta domina guilielmina: sed etiã dictus Philippus non astringatur dicto pacto nec teneatur ad interesse. nam appellatione pacti venit pactum nudum. l. legeꝫ C. de pac. prout notat ibi Saly. τ ex pacto nudo non oritur actio 4 vt supradictum fuit. † Nec obstat. d. c. j. de pac. quia illud ca. procedit de iure ca. et non procedit de iure ciui. prout doc. communiter omnes concordant. ideo dictum capitulum seruatur de iure cañ. τ in terris eccle. in terris autem imperij seruantur iura ciui. vt notatur per docto. in. c. j. de no. ope. nun. et per glo. in. c. enim de arbi. li. vj. τ in. c. possessor malefidei. de regu. iur. cod. lib. τ per Bar. τ Bal. in. l. priuilegia. C. de sacrosan. eccle. Ideo cum ciuitas Cortone vbi causa vertitur: sit de terris imperij in, ea militat, ius ciui. quo iure

pactum

pactum nudum non producit actionem per iura .s. adducta. et sine actiõe nemo experitur. l. si pupilli. §. videamus. ff. de nego. gest. et
5 l. nam postea in princi. ff. de iureiur. † Nec videtur quod dictũ pactuz vestiatur coherentia dicte promissionis: quia quando causa que influit in cõtractũ nõ influit in pactum nudũ non vestitur coherẽtia cõtractus. vt no. Bal. d. l. petens. C. de pac. Quod dictũ puto intelligendũ ßm no. per Bar. in. l. si vbi decẽ milia in prin. ff. de pac. qui vult quod qñ pactum non fit respectu cõtractus cui coheret illi cõtractui non dat legem nec ab eo vestitur: vt. d. l. iurisgentium. §. idem
6 marcellus. eo. ti. ßm eum. † Quãdo enim pactum respicit ꝯtractum iuxta quẽ est appositum censetur sibi inesse per le. lecta. versi. dicebã. ff. si cer. peta. et censetur pars ꝯtractus. l. fundi ptem. ff. de ꝯtrahen. emp. et ideo dat legẽ ꝯtractui. d. §. idẽ marcellus. Ideo non est mirum si vestitur coherentia ꝯtractus. Et alias secus per predicta: applicando ad propositum: licet dicta promissio dotis dande fuerit secuta post pactũ eodem die loco et testibus tñ dicta ꝯfessio cũ dicto pacto non videtur quod habuerint respectum ad dictã promissionẽ nec emanauerit vigore dicte promissionis: vt aperte deprehẽditur ex verbis instrumẽti dicte promissionis ibi dũ dicit quã i veritate fecit sub spe future numerationis: quia aliter non fecisset quia in veritate dictus philippus credidit sibi satisfieri in presentiarum vigore promissiõis alias sibi facte: de qua patet manu mei notarij infrascripto publico instru
7 mento etc. † Cum igitur dictum pactum et dicta cõfessio non emanauerit propter dictã cõfessionẽ: sed quia credidit dictus philippus tũc sibi satisfieri et numerari quantitatem cõfessatã. Ideo dictũ pactũ non videtur dare legem dicte promissioni nec cẽsetur esse pars ipsius cõtractus promissionis dotis. Et propterea non vestitur eius coherentia prout nec fuisset vestitũ dictum pactum numeratiõe dicte dotis: quia ex quo emanauerat obligatio dicte dotis prestãde: tũ quia pater tenetur filiam dotare. l. obligamur. §. lege. ff. de actio. et obli. et. l. qui liberos. ff. de ritu nup. Tum etiam quia precesserat cõtractus dotalis per quem dictus pater cõstringebatur ad soluenduz
8 dictam quantitatem. † Et ideo licet traditio voluntaria iuxta pactuz apposita pactum vestiat. l. legem. C. de pac. tñ secus est in traditione necessaria hoc est qñ quis ad tradendũ tenebatur nõ vestit pactum iuxta se appositum: vt no. do c. post gl. in. l. in donationibus. ff. de pac. et here. et in. d. l. legem. et probatur in. l. auia. C. de iure doti. et ibi glo. et docto. Ratio enim illius textus facientis differentiã inter conuentionem patris et cõuentionem matris dotãtium filiã est quia mater non tradit dotem filie ex necessitate: quia filiã dotare nõ tenetur. l. neqz mater. C. de iure doti. ideo traditio tunc est volũtaria: sed pater cum teneatur dotare filiam vt dictuz est: tradit ex necessitate: ideo conuentio non vestitur coherentia traditiõis: vt ibi et in. l. quotiens. ff. solu. matri. prout ergo solutio dotis facta per patrem non vestisset dictum pactum eius coherentia. Nec promissio vestit. solent enim equiparari solutio et promissio. l. fi. C. ad. l. falc. et videtur in terminis nostris eadẽ ratio: ergo idẽ ius. l. a titio. de ver
9 bo. ob. et. l. illũ. ff. ad. l. aql. † Ex his itaqz videtur quod vigore dicti pacti nequeat ꝯueniri dictus philippus: licet dicta dña guilielmina eius vxor peteret dotem maternã posset ex scdo attentari quod ex alio nõ teneatur quia confessa fuit se habuisse et recepisse etc. cum pacto quod dicta dña guilielmina non possit plus petere de bonis maternis et paternis: quia ita actum est inter eos: nec declarat cũ quo pactũ illud emanauerit. Potuit enim interuenire inter patrẽ et filiã Guilielminam de cuius dote agebatur et potest intelligi quod actũ fuerit inter Bartholomeũ et philippũ et hoc respectu videtur quod dicta cõfessio fuerit dubia et incerta. et propterea nõ preiudicet dicto philippo. ar. l. certum. ff. de confes. facit. c. in presentia. de proba. cum simi. licet in hoc secũdo non faciat magnũ fundamẽtum. ex alio etiã et tertio dicendum est quod dictum pactũ non preiudicet dicto philippo nec dicte guilielmine: quia si dictũ pactum factũ fuit cũ dicto philippo in eo venit factũ alienũ: scilicet quod dicta guilielmina non peteret et promissio etiã vestita cõtinens factum alienum non obligat promittentem vt est expressum in. l. stipulatio ista in princi. ff. de ver. obli. steti aũt perplexus in hoc fundamẽto: quia putabã quod dictum pactũ
10 esset roboratum iuramẽto. † Quia põtanus in. d. l. stipulatio ista. dicit quod licet regulariter stipulatio facti alieni non valeat: tamẽ fallit quando interponitur iuramentum: quia iuramentum habet vim clausule si non valet quod ago vt ago: valeat vt valere potest. l. cũ pater. §. filijs matrem. de lega. ij. ideo operetur quod promittẽs factũ alienum iurando censeatur promisisse se acturum et curatarũ quod illud fieret: valet enim promissio quãdo quis promittit se acturum et curaturũ quod alius faciet per. l. quotiens quis. de verbo. obli. prout tenẽt glo. Bar. Ang. et cõmuniter omnes in. d. l. stipulatio ista. ideo similiter valeat promissio facti alieni interueniente iuramento per. d. rõnẽ ßm eundem Ponta. allegat gl. formalem ßm eum in. c. qui nõ est. xxx. q. xj. et tex. cum glo. j. in. c. ex literis. el. ij. et in. c. si quis ex literis. de spõsali. vbi habetur quod valet promissio iurata si promitto quod talis tibi nubet: quia per iuramentum suppletũ clausula me acturum et curatur etc. ßm gl. ßm enim cui addo gl. in. c. vbi dño. lxiij. dist. in vlti. gl. sed est aduertendum quia dicte glo. non se fundant iuramento quod sit speciale virtute iuramenti immo glo. in. d. canone nõ est dicit eẽ

spãle in matrimonialibus. licet in hoc se nõ fundat. Sed predicte gl. videntur velle quod si regulare quod quis promittendo factum alienum censeantur promittere se acturũ et curaturũ. et idem sentit etiã glo. in canone. j. xcj. dist. quod maxime patet per iura que allegant quia nõ se fundant in iuramento et dicta glosarũ et doctorum intelliguntur ßm iura que allegant ßm quod tradit Bar. in. l. non solũ. §. si liberationis verba. ff. de liber. lega. et in. l. scũ quidaz. ff. de his quibus vt indig. Sed hoc de iure ciuili cõiter non tenetur: ideo dicta limitatio põtani nõ transit sine dubitatione. Ad. d. §. filijs matrẽ respõderi põt quod licet iuramentum habeat vim clausule quod actus qui geritur valeat modo quo melius valere põt. nõ aũt quod censeatur aliud factum promittere quare id quod promisit. Constat enim quod si promittam me acturum et curaturum quod alius faciet non promitto factum alienum: sed promitto factum meum: quod est aliud quam factum alienum. et est aduertendum: quia oĩa iura preallegata loquũtur quando promittitur factũ alterius quod est subiectũ promittẽti: ideo potest attentari quod limitetur dicta. l. stipulatio ista quãdo quis promittit factum alterius cui potest pcipere quod tũc cẽseatur promittere se acturum et curaturũ: et valeat promissio ad quod lex inter stipulantem in princi. de verbo. oblig. et quod ibi per Bar. do. autem Anto. de but. in. d. c. ex literis. dicit quod regula. d. l. stipulatio ista non procedit in stipulationibus canonis hec in stipulationibus spectantibus ad materiam pertinentẽ ad ius canonicum prout sunt matrimonia. vt per glo. §. sexto gradu. insti. de gradi. et quod habetur in. c. tuã. de ordi. cog. et per Bar. in. l. titia. sol. mat. Nã si hoc operatur equitas pretoria in stipulationibus pretorijs. in. d. l. quotiens quis ßm vnã lecturam. et per Cy. in. l. j. C. de pcu. fortius debet opari equitas canonica in stipulationibus canonicis ßm eundẽ do. Ant. et ita etiã possent intelligi gl. superius alleg. vidi autem postea copiã instrumẽti dicte confessionis cũ pacto predicto et copiam instrumẽti promissionis postea secute et in neutra continetur aliquid de iuramẽto et memini me alias intellexisse vigere statutum in territorio florẽtino in quo territorio est ciuitas Cortone per quod habetur notarijs ne in instrumentis apponatur iuramẽtum: et vidi alias plura instrumenta cõfecta in territorio florenti. in quibus nõ sunt apposita iuramẽta et ex his sumus extra dictã difficultatẽ. Et insup si interuenisset iuramentũ et procederet. d. limitatio pontani: attẽtari posset quod dictũ pactũ nõ astringeret dictũ philippum: si dicta guilielmina ageret ad bona mater
11 na. † Quia promissio iuramentũ astringũt qñ res durat in eodẽ statu intelliguntur enim rebus sic se hñtibus. l. ꝯtinuus. §. cũ qs in fine. de vbo. obli. et. l. quod seruis. ff. de ꝯdi. ob cau. et. c. quẽadmodum. et ibi gl. extra de iureiur. et. xxij. q. j. in canone ne qs. sed nõ videtur quod res durat in eodẽ statu: quia tpe. d. cõuentionis superant filij masculi. d. bartholomei pariter filij matri dicte guilielmine qui erãt successuri in totũ vel in ptẽ dicte eorum matri qui postea decesserũt hereditate mris forte nõ adita et eorum portiões deuolute fuerũt ad dictã guilielminam si sola filia supest: et si alia filia supest deuolute fuerunt ad vtrãqz: iõ videtur quod saltẽ pro portionibus que ipse dicte ꝯuẽtiõis delate erãt dictis filijs masculis: que de nouo deuolute fuerunt ad dictaz guilielminã non videtur quod dicta conuentio impediat quominus dicta guilielmina petere possit sine preiudicio dicti philippi: ex quo ad eas portiones res nõ erat in eodẽ statu: nec verisimiliter sperabatur quod masculi decederent nõ adita hereditate matris. Si vero filij masculi decesserunt hereditate matris adita tunc quo ad eorum portiones ageret de bonis fraternis potiusqz de bonis mfnis. Et tũc fortius possit dicta Guilielmina agere pro portionibus que ad eã deuolute forẽt ex successione fratris et quod dictũ iuramentũ nõ traheretur ad cãm de nouo supuenientem nec ad bona fraterna: et per hec apparẽt sublata adducta incontrarium. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxciij.

1 Alienari prohibita sub certa pena statuto non incidit in penam communitas loci statuẽtis si concesserit stabilem seu renouauerit in emphyteosim per totum ꝯsilium.
2 Ratione legis cessante cessat et ipsa lex.
3 Alienare verbũ licet cõprehendat emphyteosim tamẽ renouatio siue reconcessio emphyteosis non dicitur sub illo comprehendi.
4 L. fi. C. de rebus eccle. non alie. locum non sibi vendicat in statutis penalibus.
5 Alienare non dicitur qui dat rem in emphyteosim nec emere dicitur qui illam recipit.
6 Mandatum generale non comprehendit actum illicitum.
7 Mandans censetur mandare omne illud sine quo mandatum fieri non posset.
8 Delinquens sortitur forũ loci in quo delictum committitur.

¶ Consilium. cxciij.

Repetito diuino numine.

1 ¶ † Placet mihi Petrophilippo de corneo. V. I. doctori cõclusio suprafacta per famosissimũ vtriusqz iuris doctorẽ do. Bald. de bartholinis. vcz quod dicta cõmunitas non inciderit in penam rationibus per eum adductis: ratio enim dicti decreti penalis est ne quis recedat de territorio de-

cernẽtis vt patet maxime ex illis verbis dicti decreti ibi: che tuto famo acio niuno habia cagione partirse dal nostro terreno: q̃ verba aperte demonstrant intentionem statuentis. Ratio enim legis est mens legis dicit Dy. in regula fina. in. vj. et Bar. in. l. non dubiũ C. de legi. et Bal. et in. l. cum mulier. ff. so. ma. per tex. ibi et mens preualet verbis. arg. l. in conditionibus. primum locum. de condi. et demon. et. l. non aliter. de leg. iij. et. c. intelligentia. de verb. sig. cũ simi.

2 † Et ideo vbi cessat ratio legis cessat lex. l. q dictum. ff. de pact. et. l. adigere. §. quis. de iure patro. et. c. cum cessante. de appel. licet in cõtrarium videatur tex. in. l. prospexit. ff. qui et quibus. sed Bar. in. d. l. non dubium concordando. dicit q quando dictum legis est generale et ratio stricta tunc aut si dictum generaliter intelligeretur vbi ratio cessat quis indebite pateretur damnum et tunc ratio legis restringit dictum ita q lex non vendicat sibi locum in quo ratio cessat ita procedat. d. l. adigere. §. quis. Aut si dictum generaliter intelligeretur quis indebite amitteret lucrum. et tunc ratio nõ restringit dictum. sed. l. generaliter procedit etiam vbi ratio cessat. et ita loquitur. d. l. prospexit. sm eundem Barto. In terminis autem nostris in quibus agitur de pena irroganda quis indebite pateretur damnum si dictum decretum intelligeretur etiam vbi ratio cessaret sumit eñ. Bar. indebite pati dãnum vel amissionẽ lucri qñ ratio legis cessat. Cum itaq dicta cõitas nõ possit recedere de territorio statuẽtis sub quo nõ est sita. ideo cessat ratio dicti decreti: iõ cessat etiã ipm decretum sm dictã theoricã Bar. quam etiã tangit

3 Bal. in. d. l. nõ dubiũ. † Cessant etiã in casu isto vba ipsi⁹ decreti. Nã lz dictũ decretũ disponat q nullus possit pmutare vendere pignorare alienare. Et sub vbo alienare large loquẽdo cõprehẽdat etiã cõcessio in emphyteosim vt in. l. fi. C. de rebus alie. nõ alienã. et in. c. nulli. extra de rebus eccle. nõ alie. Et in autẽtico de nõ alienãdo. §. nos igitur. et per Spe. in tit. de loca. §. nũc aliqua. versi. cxxv. tñ stricte et pprie loquẽdo nõ venit cõcessio in emphyteosim appellatione alienationis vt est tex. in. l. j. in prin. C. de iure emphy. et nota. glo. ibi et in. d. l. fi. de rebus eccle. non alienan. Et maxime qñ res alias erat solita cõcedi in emphyteosim quo casu res ecclesie põt recõcedi et renouari in emphyteosiz absq solẽnitate vt quotidie fieri videmus. Ideo nõ vr qd dicta reuocatio cõprehẽdat in dicto decreto sub verbo alienare maxime cũ dictũ decretuz sit penale et stricte interpretandũ. arg. regule in penis. in. vj. et. c. statutũ. in prin. de elec. eo. li. et. l. si preses. et. l. interpretatione. de penis.

4 † Nec in statutis penalibus vendicat sibi locũ. d. l. fi. C. de rebus alie. nõ alie. put tangit Bal. ibi. Preterea est aduertẽdum q dictũ decretũ punit alienantem nõ punit recipientem ex parte eñ alienantis vtit pluribus vocabulis: qz prohibet cambiare vẽdere pignorare et alienare. Ex parte aũt recipientis vtitur solũ vno verbo cõparare.

5 † Cõstat autẽ q qui recipit rẽ in emphyteosiz nõ dr emere. Differt eñ cõtractus emphyteoticus a cõtractu emptiõis et venditiõis: vt. d. l. j. in prin. et institu. de loca. et cõduc. §. adeo. Ex quibus patet qd in casu isto cessant vba mens et ratio ipsius decreti. idcirco dictum ẽt cessare dz. Et propterea intrepide cõcludendum est ex predictis et alijs rõnibus adductis per dñm cõsulentẽ q dicta cõmunitas inqsita dz oino absolui a dicta inquisitione que absolutio sequi etiam deberet dato sine preiudicio veritatis q dictũ decretũ militaret in

6 terminis nostris: si dicta cõitas cõtraxissent. † Nã ex quo ipsa nõ contraxit sed syndicus qui vt arbitror habebat gñale mandatũ nõ fecisset incidere cõmunitatẽ in penã qz in generali mãdato non venit actus illicitus seu qui faceret dñm in penã incidere. l. si pcurator. §. celsus cum ibi notatis. ff. de cõdi. inde. Et si habuisset mãdatum speciale ad acceptandũ renouationẽ predictam et sic ad faciendum dictum cõtractũ emphyteoticũ debuisset mandatum intelli

7 gi et interptari q dictũ cõtractũ licite faceret et sic petita licentia: † nam qui vnum mandatũ dat censetur mãdare omne sine quo illud qd mandat fieri nõ potest. l. ad rẽ mobilẽ. et. l. ad legatũ. ff. de procura. nec dicit quis posse q licite et honeste non põt. l. nepos proculo ff. de vb. sig. Insuper est ponderandũ q dictum decretũ prohibet alienationẽ fieri sine licẽtia: vnde videtur punire actũ alienatiõis et sic videtur delictum affirmatiuũ. non autem delictũ negatiuum

8 non petite licentie. † Et quando delictum est affirmatiuum attẽditur locus vbi actus celebratur et vbi delinquẽs sortitur forũ rõne delicti. l. j. et auten. qua in puincia. C. vbi de cri. agi oportet. Et ideo cum dictus cõtractus fuerit celebratus in terra montis secchi nõ in territorio Ducis Urbini seu in territorio inquirẽtis nec dicta cõmunitas ars ibi sortitur forum. ideo nõ potuit inquiri p inquirentem et pariter nec condemnari. Multifariam itaq multisq medijs deducitur institia pro parte dicte cõmunitatis inquisite q scz veniat absoluenda. Laus deo.

¶ Contumacia inquiśiti de alieno maleficio: legitime tamen citati et non comparentis que statuto tuderti operatur delicti cõfessionem lata sñia contra inquiśitos contumaces quãdo reuocatur illa amico seu procuratore condemnatorum innocentiam deducendo Consi. 194. nu. 7.

¶ Summarium super consilio. cxciiii.

1 Contumax quãdo habetur pro cõfesso et conuicto. nu. 20.
2 Confessis equiparatur condemnato.
3 Probatio non admittitur contra confessionem in facto proprio.
4 Confessio ficta in criminalibus habetur pro vera.
5 Delinquens quis admittatur per pcuratorem.
8 Gesta prius interpretantur sequentibus et ecõtra maxime ex his que interueniunt incontinenti.
9 Absentis vices iudex supplere debet suasq defensiones inquirere et admittere ex officio.
10 Innocentiam accusati per quẽlibet demonstratam iudex admittere debet.
11 Defensoris officium est latius procuratorio.
12 Delinquentes a quibus possunt defendi.
13 Patria potestas et ciuitas q rõne dñij equiparẽtur.
14 Contumacia que operatur fictam confessionem statuto non facit conditionem deteriorem dño patri seu ciuitati defendenti seruum filium seu ciuem.
15 Confessio etiam in facto pprio quando non preiudicat confitenti in criminalibus vsq ad fi. cõsi.
16 Confessio ficta idem operatur quod vera.
17 Confessionem delicti inducit transactio siue pactum.
18 Appellari põt per condẽnatum etiã statuto ratiõe cõtumacie operantis delicti confessionem condemnato suscipiente causas sue innocentie probare.
19 Confessiones ficte nõ preiudicant ante sñiam expressam.

¶ Consilium. cxciiij.

1 In nomine domini nostri iesu xpi. ¶ † Licet in hac cõsultatione videatur pma facie dicẽdum: q dicti Lucas et Ninus veniãt cõdemnandi non obstante q dictus Guilielmus cõparuerit tanq vnus de pplo et conatus fuerit pbare: qz dicti lucas et Ninus inquisiti nõ cõmiserunt delictũ in inqsitiõe deductũ. Nam presupponit in themate q in dicta ciuitate tudertina vigeat statutũ q quilibet contumax habeatur p cõfesso et cõtumax cẽseatur si legitime fuerit citatus et p se eundem psonaliter nõ cõparuerit. Et dicti inqsiti put psupponitur fuerint legitime citati et nõ cõparuerint. idcirco fuerint contumaces. et cõsequẽter habentur p confessis: vnde censent confessi q scienter et dolose prestiterũt dicto andree auxiliũ et fauorem: et per cõns videt q teneant stare pprie con-

2 fessioni. † Quia confessus solet comparari condẽnato. l. j. ff. de cõfe. et. l. vnica. C. eo. titu.

3 † Nec potest quis venire cõtra ppriã cõfessionem. l. gñaliter. C. de non nu. pec. maxime cũ sit facta super facto pprio decedenti et nõ intricato: ita q nõ cadit pbabilis error. l. §. §. ff. ad vell. et in. c. ab excõicato. de rescrip. Et iõ cõtra cõfessionẽ super facto pprio nõ admittit pbatio vt ingt Bar. in. l. nõ fatetur. ff. de confes. et put non admittitur cõtra verã cõfessionẽ. ita nec cõtra fictã cõfessionẽ prout firmat Imo. in. l. creditor in. §. iussus. de appella. et Pe. de anc. post Jac. de are. in. c. si post prestitum de cõfes. in. vj.

4 † Et q eadem pbatio requirat et admittat cõtra fictam cõfessionẽ que admitteretur cõtra verã et nõ alia voluit Jo. and. in additioni. Specu. in tit. de posĩte. §. ix. ver. verum. et Do. Ant. in. c. fina. circa finem de confes. facit optime quod notat Pe. de bellaperti. Cyn. et Bal. in. l. j. C. quo. appel. q voluñt q put cõfessus et cõuictus nõ appellat vt ibi: ita etiam non auditur appellãs: qz habetur pro cõfesso et cõuicto puta qz nõ iurauit de calum. Et sic equiparatur ver⁹ cõfessus et conuictus: et ficte confessus et conuictus sm eos. Item non videtur q alius potuerit cõparere pro alio ex forma statuti tenet quis per seipsuz psonaliter cõparere alias habet pro contumace et p cõfesso. Constat eñ q non cõparet per seipm psonaliter lz alius pro eo assumat defensionez. Et pptерea cõparitio dicti ser Gilielmi nõ vr iuuare dictos inquisitos quominus dicti inqsiti censeant

5 cõtumaces et cõfessi. † Preterea vr q in causa criminali nõ possit quis p alio cõparere. c. veniens. de accusa. et. v. q. iij. cano. in crimi. et extra de pcur. c. tue. et. l. pe. §. ad crimẽ. ff. de pub. iu. et in casu in quo alius pro alio nõ põt admitti in causa criminali acta per ipm gesta sunt nulla put voluit Bar. in. d. §. ad crimẽ in fi. Preterea dictus ser Guilielm⁹ nõ cõparuit noie dictoz reqsitoz: sed cõparuit tanq vnus de populo tudertino et p oi iure et interesse dicti ppli et reipublicae tudertine: ne innocẽtes p nocẽtibus habeant et cõdemnent pro maleficio: vñ ex quo nõ cõparuit eoz noie inqsitoz non releuauit eos a cõtumacia: et successiue nec a ficta cõfessiõe. Et ex his vr cõcludẽ

6 dũ q dicti inqsiti tanq cõfessi veniant cõdemnãdi. ¶ † His tñ nõ obstantibus contrariũ puto de iure rñdendũ. s. q ptes iudicis sint in absoluẽdo dictos inqsitos. s. lucaz et Ninum. Nã ex quo psupponitur in themate q testes pducti et examinati p parte dicti ser guilielmi defensoris in effectu pbãt q dicti inquisiti nullum auxiliuz prestiterunt dicto fabiano ad dictam pcussionem: qz viderũt et pñtes fuerũt dicte percussioni: lz enim prebeat negatiuã tñ est talis negatiua q̃ facili discursu ex his que vident p pñtes potest discerni. iõ testes pbãt vt sumit ex no. p bar. in trac. de testa. in pluribus suis locis. Et etiam deprehendit ex his que ipsi testes deponũt q dicti Lucas et Ninus incontinenti post dictam pcussionẽ cũ calce prohibuerũt

pꝛohibuerũt dictũ Fabianum volentẽ facere impetũ cũ ense cõtra dictum Andreã. Ex quo deprehenditur ꝙ ipsi nõ intendebant ꝙ dictus Andreas offenderetur facto eni voluntas datur intelligi. in.l.reprehendenda.C.de insti.τ substi.τ.l.de quibus.in fi.ff.de leg.

8 cum simi.† Et ex postea gestis prius gesta interpretant̃ τ econtra xxxiiij.q.ij.cũ ꝓberlicã. de presum.c.scribã.cũ sua glos. maxime ex his que incõtinenti interueniunt.ar.l. si vẽtri.§.fi.ff.de priui.cred. τ que per Bar.in.l.post ꝯtum.ff.de dona.τ ꝙ habetur in.l.si seruus plurium.§.fi.ff.de lega.j.cũ simi. Et ideo ex quo iudici cõstat de innocentia inq̃sitoꝝ partes sue sunt in absoluendo innocentes:

9 vbicũq̃ eni ꝓceditur contra absentem:† Judex etiã si nemo ꝓ absente compareret potest τ debet supplere vices absentis τ suas defensiones ingrere τ admittere.l.si nõ defendant̃.ff.de pe.et auten. qui semel.C.quõ τ qñ iudex.ibi pꝛo quisita veritate.τ in.l.amplioꝛem.C.de appel. Jõ iudex examinãdo dictos testes iuste fecit τ po

10 terat τ debebat eos examinare ẽt si nullus eos produxisset.† Non ergo ob.ꝙ dicti inq̃siti deberent ꝑ se ꝑsentialiter cõparere. Ex ex hoc videatur ꝙ nulla fuerint acta gesta ad eoꝝ excusatio.quomin⁹ cẽseãtur cõtumaces τ habiti ꝓ ꝯfessis ꝓut disponit statutũ ciuitatis. Non ꝓpterea tollitur quin alius quilibet possit corã iudice cõparere ad ostendendũ absentis innocentiã ne innocẽtes condemnent̃.arg.l.absentẽ in prin.ff.de pe.vt ꝓbat tex.in.l.seruũ quoq̃.§. publice.ff.de ꝓcur.per quẽ tex. Bar.ibi.τ in.d.§.ad crimẽ. τ in extra.ad repꝛimen.hoc firmat.s.ꝙ vbicũq̃ absens dãnari põt admittitur q̃libet ad eũ defendendũ τ ostendendum eius innocentiã qõ firmat Richar.τ Bart.de saly.τ Pau.de cast.in.d.§.publice. τ vo

11 luerunt.d.Anto.τ panoꝛ.in.d.c.veniens.τ Jmo.§.ad crimẽ.† Et cõcoꝛ.doc.cõmuniter ꝙ quilibet defensoꝛ admittatur:lꝫ nonnulli velint ꝙ admittat̃ etiã ꝓcuratoꝛ τ quidã cõtra. Sed nõ ꝑtinet ad pꝛesentem cõsultationem illa difficultas cũ dictis ser Guilielm⁹ nõ interuenerit vt ꝓcuratoꝛ τ ꝑ hoc:ꝙ saltem vt defensoꝛ admittatur videtur tex.in.d.§.publice qualẽ vniuersaliter loquatur. Et videt̃ etiã tex.satis apertus in.d.c.veniẽs vbi dicit papa.non possumus in cã criminali admittere pꝛocuratores τ tñ postea admissi fuerũt tanq̃ excusatores τ si nõ esset tex.q̃ hoc diceret viget ratio vrgẽtissima quã Bart.τ doct.assignant q̃ si nemo pꝛo absente cõpareret iudex posset τ deberet supplere vices absentis τ inquirere pꝛo suis

12 defensoꝛibus τ illas admittere ꝓut supꝛa deductum fuit.† Et dato sine pꝛeiudicio veritatis:ꝙ alius non posset pꝛo absente comparere tamẽ admittitur dominus in causa serui τ abbas in causa monachi.τ pater in cã sui filij legitimi pꝛout voluerũt doct. τ maxime Ange.τ Jmo.in.d.§.ad crimen per.l.sciẽdum.τ.l.seruus.ff.de publicis iudi.τ.l.lucius.ff.de appellatio.dominus eni defendit seruũ pꝛo suo interesse ne perdat dñium serui τ sic censeretur potius pꝛo se cõparere q̃ pꝛo alio vt habetur in dictis iuribus τ a paritate rationis docto.extendũt ad patrem: qui rõne patrie potestatis potest filium vendicare vt est tex.in.l.j.§.per hanc ver.nisi forte.ff. de rei ven.ne itaq̃ perdat ius ꝙ hꝫ in filiũ τ suã rei vendicationem vl̃ actionẽ in factũ q̃ sibi cõpetit pꝛo ꝑsona filij vt in ti.de lib. exhibe. cõceditur patri cõparere in cã criminali ꝓut volunt doc. cõiter:vt refert Jmo.in.d.§.ad crimẽ.xvij. τ.xxvij.col.τ tãgit ẽt bar.in.d.§. ad crimen col.antepenul.versi.item opponitur de.l.lucius.pari ratione videtur idẽ dicendũ in ciuitate.s.ꝓ interesse ciuitatis possit

13 quis cõparere ne perdat ius qõ habet in suum ciuem.† Non eni habet minus ius ciuitas in ciuem q̃ pater in filium vt pꝛobat tex.in l.postliminium.§.filius.ff.de capti.τ postlimi.reuer.τ ꝙ per illum tex.dicit ibi Bart. post Guil.de cu.in.l.veluti.ff.de iust.τ iur.facit optime ꝙ no.Bar.τ docto.in.l.vbi pactum.C.de transac. vbi volunt ꝙ quilibet admittatur vbi versat̃ publica vtilitas: sed reipu.

14 interest absentem defendi vt.d.§.publice merito τc.† Nec obstat ꝙ dicti inquisiti ratione cõtumacie habeãtur pꝛo confessis τ cõtra fictã confessionẽ non admittatur ꝓbatio ꝓut nõ admittitur cõtra verã qñ versantur circa factum ꝓpꝛium:nec cõparitio alterius reddit inquisitos immunes a cõtumacia ex quo tenebantur pl̃r cõparere:q̃ respõderi potest ꝙ ficta ꝯfessio ciuis nõ nocet ciuitati:ꝓut ficta cõfessio filij non pꝛeiudicat patri defendendo filiũ pꝛo suo interesse. Quia filius nõ videtur ꝙ possit facere conditionem patris deterioꝛem in.l.filius.C.de pac.τ in terminis ꝙ ficta ꝯfessio filij ratione cõtumacie nõ noceat pr̃i voluit Ange.in.l.cũ filius in princ. de ver.ob.ꝑ.l.eius qui delatoꝛẽ de iure fisci.τ facit qõ habetur in.l. qui repudiãtis.τ in.l.papinianus.§.meminisse.de inoffi.testa.τ in l.τ ideo.ff.de euic.ꝫm eum qõ τ voluit Bal.in.d.l.ij.ideo pari rõne videtur dicendũ ꝙ ꝯfessio ciuis non noceat ciuitati:sꝫ hoc omisso

15 †secundo respõdetur ꝙ lꝫ ꝯtra verã cõfessionẽ in facto pꝛopꝛio nõ admittatur regulariter ꝓbatio in causis ciuilibus per dicta supꝛa in cõtrariũ:tamẽ sec⁹ est in criminalibus ad hoc ꝙ no. Bar.in.l.j. circa finem.ff.de custo.reo.dicens qõ confessio in criminalib⁹ trãsfert onus ꝓbandi in cõfitentem:τ tñ criminalia cõiter intentant̃ in facto pꝛopꝛio accusati vel inquisiti:quia pene tenẽt suos auctoꝛes in.l.sancimus.C.de pen.vnde cõfessio delicti quasi semper versatur circa factum ꝓpꝛium.ideo ꝓut admittitur pꝛobatio ꝯ verã confessionem ita cõtra fictã.arg.l.qui ad certum.ff.locati.τ que habentur in pꝛopꝛijs terminis ficte cõfessionis per Joã.and.d.Ant.

16 Jmo.τ Pe.de ancha.supꝛa relata.† Nõ eni plus operatur ficta cõfessio q̃ vera dicit Pe.de anc.in.d.c.si post pꝛestitum:immo vltra eũ q̃nq̃ minus operatur in.d.l.eius qui delatoꝛem.de iure fis.τ que ibi per Bar.τ al's verus contumax non appellat fictus sic per iura

17 vulgaria.† Et ꝫm predicta ꝓcedat ꝙ no.Jo.an.in addi.Spe.in titu.de pos.§.ix.versi.verũ.vbi vult ꝙ paciscens super furto fingitur cõfiteri tñ admittitur pꝛobatio in contrariũ adeo ꝙ si ꝓbaret se nõ cõmisisse furtum deberet audiri τ absolui ꝓut refert:τ videtur seq Jmo.in.d.§.iussus merito non obstante dicta ficta cõfessiõe dictorum Luce τ Nini inquisitoꝛũ debuit admitti defensoꝛ:τ ꝓbata innocentia ruit dicta ficta cõfessio adeo qõ dicti inquisiti veniũt absoluendi. Et hoc pꝛo certo fuit de mẽte Dy.Bar.τ sequa.q in.d. §.ad crimen.τ in.d.§.publice trahunt regulam.d.§.publice ad statuta que sunt cõiter per italiam qõ absens contumax possit dãnari attento q̃ statuta italie cõiter dictant qõ cõtumax habeat̃ ꝓ cõfesso:τ ideo condemnetur ꝓut viget in dicta ciuitate tudertina:et etiã in hac nostra ciuitate:que quidem statuta non erant incognita Dyn.Bar.τ sequacibus.τ ideo verisimiliter non erant eis incognita que in dictis statutis cõtinebantur. Et sic qõ contumax habeat̃ pꝛo cõfesso:vnde cũ ipsi concludant qõ in terminis dictoꝝ statutoꝛum italie admittatur defensoꝛ:τ pꝛobata ꝑ eũ innocẽtia inq̃sitoꝝ absentes sint absoluendi satis aperte colligit̃ qõ licet eẽt statutũ ꝙ absentes cõtumaces habeantur ꝓ confessis τ condemnent̃ nihilominus possit defensoꝛ admitti ad pꝛobãdũ innocẽtiã: ea ꝓbata absens absoluatur. Nõ eni admitteretur quis ad ꝓbandum: ꝙ ꝓbatum non relenaret in.l.ad ꝓbationem.C.de ꝓbat. Et ita in terminis dicti statuti specifice disponentis qõ ꝯtumax habeat pꝛo confesso refert Dy.Jmo.τ similiter eũdẽ Dy.de facto consuluisse in terminis statuti ꝙ contumax habeatur pꝛo ꝯfesso:ideo condẽnetur vnde Bar. Richar.τ Bart. de Sal. τ ceteri qui Dyn.seq̃ũtur in dictis terminis sunt intelligẽdi etiam dicto casu:nec Jmo. nec Pau. de ca.q̃ Dy.speciem in hoc casu referũt faciũt vim in hoc. restat itaq̃ ꝙ est de mente doc.in ꝓpꝛijs terminis nostris ꝙ admit

18 tat̃ defensoꝛ:τ ꝓbatio innocẽtie relenet.† Accedat ꝙ no.bal. in.l. ita demũ.C.de ꝓcur.vbi firmat ꝙ stãte statuto ꝙ nõ cõparẽs infra octo dies habeatur pꝛo confesso τ conuicto:τ bãnit⁹ cõdẽnet̃ possit a sñia appellari τ non obstante ficta confessione pꝛoderit sibi appellatio ad victoriã si ipse fictus confessoꝛ assumat in se onus pꝛo bandi innocentiã. inter cetera allegat no.per Jaco.de are.in.l.ij. §.ꝙ si actoꝛ.C.de iu.cal.τ ita in ꝓpꝛijs terminis dictoꝛum statutoꝛum italie de quibus.s.firmat Angel.in.d.§.ꝙ si actoꝛ. Et ita firmat Pau.de cast.ibi dicens ꝙ ex no.per glo.ibi τ alijs que ipse tradit soluitur quando in qua consuluit bal.vꝫ ꝙ si statutũ dicit ꝙ cõtumax ponatur in banno:τ habeatur pꝛo confesso τ possit condẽnari de crimine tamen tunc condemnatus ratione contumacie poterit appellare per glo.ibi τ per glo.in cle.causamq̃ de elec. Et subdit Bal.in.d.consilio vt refert Pau.de cast.ꝙ contumax condemnatus poterit in causa appellationis ꝓbare se non cõmisisse maleficium τ sententia tunc retractabitur:quia non debet quis ex vera confessione damnari si apparet nõ deliquisse.l.qui occidit.ff. ad.l. aquil.τ no.per glo.in.l.vnica.C.de confessis. multominus ex ficta

19 cõfessione.† Ad hoc no.per Bar.in.l.absentem.de pen.ꝫm eundẽ Bal.in.d.consilio vt eundem refert τ sequitur Pau.de cas.in.d.§. ꝙ si actoꝛ. Accedat etiam ꝙ no.Bar.in.d.l.eius qui delatoꝛem dicens ꝙ hmõi ficte confessiones non operãtur ipso iure sed requiritur sentẽtia interlocutoꝛia expꝛessa vel tacita ꝫm varios terminos de quibus ibi per eum:ante sententiã vero interlocutoꝛiam vel diffinitiuam non pꝛeiudicat dicta ficta confessio pꝛout ipse Bart.ibi vult per tex.ibi τ per aut.pꝛincipales in fi.C.de iura.cal.τ not.glo. Bernar.τ ibi Joã.an.in.c.fi.de iur. cal.lib.vj. vnde si iudici liquet

20 de dicta innocentia nõ debet interloqui cõtra dictos inquisitos.† Nec obstat ꝙ dicit Bald.in.d.l.j.C.quoꝛuꝫ appel.quia non se fundat in hoc ꝙ non sufficeret pꝛobare innocentiam sed ea ratione q̃ confessus τ conuictus non auditur appellans:ideo pꝛout vere cõfessus et cõuictus non appellat:ita nec ficte cõfessus et conuictus appellat ꝫm eum:vbi autem absens habetur soluꝫ pꝛo confesso dicendum est secus pꝛout vult glo.ibi.τ in.d.§.iussus.τ glo. τ Ange. in.d.§.ꝙ si actoꝛ.quinimmo ipse Bal.in.d.l.ita demum.C.de ꝓcu. dicit ꝙ vbi contumax habetur pꝛo confesso τ conuicto põt appellare ratio tamen sua tendit ad aliud nec multum pertinet ad ꝑsentem discussionem. Nec sumus in casu quo contumax habetur pꝛo confesso τ conuicto:sed solum habetur pꝛo cõfesso:ideo nõ obstat illud dictum Bal.in.d.l.j.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cxcv.

1 ☞ Testamentum rumpitur natiuitate posthumi τ existentia sui heredis.

2 Legata qñ remanent firma rupto testamẽto existentia sui heredis nu.7.τ.12.ꝑ totũ cõsiliũ dicant hꝫe depẽdentiã ab ipã institutiõe.

3 Filioꝛum seu liberoꝛũ appellatione an veniat posthum⁹.nu.8.

4 Exceptio est declaratiua regula qñ intelligatur scdꝫ terminos exceptionis ad exceptuatũ referatur.nu.9.

5 Auten.ex causa ꝙ locū habeat in preteritiōe filij vł posthumi ignoranter facta.
6 Institutione vitiata an ita pariter vitientur fideicōmissa etiā clausula codicillari facta ad pias causas.
10 Legitima quando possit relinqui etiā posthumo quoquo relicti titulo.
11 Relatiuū seu adiectiuū duoꝝ substantiuorū etiā diuersi generis ꝙ non referatur ad vtrūqꝫ siue oīa precedentia sed proxima tm̄ nō ratione figure sed proprie latinitatis.
13 Ignorantia validatur actus qui alias non valeret.
14 Circunscriptio que duplex est simpliciter tamen posita an intelligatur de dolosa.
15 Preteritio filij non habetur semper pro exheredatione etiā in testamēto militis:nec pticularem vitat institutionē.
16 Exorbitantia iuris non sunt trahenda in consequentiam.
17 Testamentū pticularis institutionis ꝛ legata ꝙ non infirmentur preteritione filij vbi fit mentio filiorum in gñe.
18 Amor testatoris siue charitas quando maior in vno presumatur ꝙ̄ alio.
19 Legata ꝙ dicantur repetita clausula codicillari apposita in testō inualido sub verbis futuri tp̄is.
20 Clausula adiecta in testō si non valeat iure testamēti valeat iure codicillorum: quādo operatur testatoris mentem valere iure fideicō missi.nume.23.
21 Clausulas testamēti cōsuetas presumitur in dubio velle testator.
22 Notarius presumitur peritus.

Consilium.cxcv.

In nomie domini nostri iesu xp̄i.† In hac consultatione dicendū est pmo. ꝙ sine dubio natiuitate filij pteriti rumpitur testm̄.l. posthumo pterito.C.de bono.pos.ɔtra tab.ꝛ.l.j.ꝛ p tot.C.de posth.her.insti.ꝛ hoc clarū.ſꝫ dubium non mediocre versatur vtrū legata pticularia relicta in dicto testō vitientur:an vero cōseruentur per auten.ex cā.C.de lib.pte.seu per clausulam codi.ꝛ maius dubiū viget an cōseruetur instō vł̄is facta de Alexandro p clausulā codicillarem in vim fideicōmissi vł̄is.† Qd̄ aūt non cōseruentur ēt legata pticularia nedū institutio predicta in vim fideicō missi vł̄is:vł̄ prima facie dicendū:qꝛ vł̄ ꝙ licet cōseruētur legata facta in testō vitiato pteritione filij nati per auē.ex cā.C.de lib. pter. tn̄ secus vł̄ vbi rūpitur natiuitate posthumi:nā hoc tenuit gl.in.l. j.C.de posth.he.īsti.ꝛ idē tenuit Azo.ea rōne:qꝛ testm̄ ab initio tꝫ. Ideo legata habēt dependentiā ab institutione:idcirco vitiata institutione vitiant legata q̄ ab institutione dependentiā habēt. ar. l.nā.ꝛ si sub conditione.§.de rūpendo.ff.de iniusto testō.idem etiā tenuit Jac.but.vt refert Ang.in.d.auē.ex cā.ꝛ Jmo.in.d.l.filio pterito.lꝫ ipse Jac.but.prius tenuerit cōtrariā opi.ſm Ang. in.d. auten.ex causa.† Pro qua opi.scdo facit qꝛ in.d.§.aliud quoqꝫ capitulū ꝛ sequentibus.§§.vñ sumitur.d.auē.ex cā non fit mentio de posthumo:ſꝫ tm̄ de filio:ꝛ appellatione filij non venit posthumus. Tertio qꝛ tex.in corpe loquitur de causa ingratitudinis in scōa in preteritione ꝛ probanda ꝙ quidē non potest cadere in posthumo l.si quis suo.C.de inoffi.testa.Ideo cū in posthumo verba dictorū iurium nō adaptentur cōsequēter nec eoꝝ dispositio.l.ꝙ constitutum.ff.de mili.testa.ꝛ.l.ita autem.ff.de admi.tuto.ꝛ.c. indēnitatibus.§.pe.de elec.lib.vj.† Quarto qꝛ exceptio solet declarare regulam:vt.s.regula intelligatur ſm terminos exceptiōis.l.nā ꝙ liquide.§.fi.de penu.lega.vbi tex.singularis ſm Jmo.in.d.l.filio preterito.sed exceptio posita in.d.§.aliud quoqꝫ ca.respicit tm̄ eos q pñt cōmittere cām ingratitudinis:ita ergo ꝛ regula illius.§.si autē.d. §.aliud quoqꝫ capl̄m non loquitur in eo qui nō potest committere cām ingratitudinis ꝛ consequēter non loqtur in posthumo: ergo nec sequētes.§§.qui ab illo.§.dependent:ꝛ ad eū se referūt ex quibus infertur ꝙ legata non conseruantur per.d.§.si vero cōtigerit. † Et idem tenet bar.in.l.qui filiabus in princi.ver.opponitur hic dr̄ ꝙ legando filiabus ꝛc.ff.de leg.j.Dato autem ꝙ dicta auten.ex causa locum habeat in preteritione posthumi:tn̄ nō videt ꝙ locū habeat in preteritione filij vel posthumi ignoranter facta:nam lꝫ Bar.vt.j.dicā:ꝙ dicta aut.ex causa locū habeat in pteritiōe posthumi:tn̄ secus dicit vbi testm̄ vitiatur pteritione filij vel posthumi ignorāter facta put voluit ip̄e bar.in.l.filio pterito in.iij.ꝛ.v.col. ff.de iniust.test.ꝛ in.d.aut.ex causa.ꝛ in.l.j.ff.de iure codicil.in. iiij. col.ꝛ idē voluit in ɔsi.incip.quidā noīe Lappus in ordine.xcj.ſm ordine perusinū nō informis.ꝛ in ɔsi.incip.quidā ɔcludit testm̄ in ordine.clxxiij.ꝛ in alio incipi.quidā noīe a ɔdidit testm̄.in ordine. cliij.Et idē voluit Bal.in.l.si titius.ff.de lib.ꝛ posth.qui se fundat in rōne verisilis mētis defuncti:qꝛ si de filijs cogitasset non fecisset tot legata.idē volūt Ang.ꝛ Pau.de ca.in.d.autenti.ex causa. Et idē Ang.in.d.l.filio pterito.ꝛ in.l.j.C.de bo.po.contra tab.ꝛ in.l. vxorē.ff.de manu.tes.ꝛ in.l.militis codicil.§.in supremis.ff.de milita.test.vbi dicit fuisse originaliter opi.Odof.ꝛ idē tenuit Bene. de plūbi.in.l.generaliter.§.ex testō.ff.de fideicōmis.lib.qd̄ ꝛ tenuit legendo ꝛ consulendo Pet.de an.p eandē rōnē put refert Jmo.in d.l.filio pterito col.xiiij. Bar.autē se fundat primo per tex.in corpore in.§. sinautē obseruata hec non fuerint.vbi assignantur due rōnes ꝛ q̄libet adaptatur ad pteritionē scienter factam ꝛ nō ad factā ignorāter.dicit eñ tex.ne liberi falsis accusationibus cōdenentur que rō respicit exheredationē vel preteritionē factā cum insertione legitime cāe:lꝫ nō bñ subdit tex.vel aliquā circūscriptionem in parentū substātijs patianꝛ:que ratio respicit exheredationē vel preteritionē factā sine insertione cāe lꝫ scienter:quia verbū circunscriptio presupponit dolū.l.j.iuncta glo.ff.de in integ.resti.Secūdo pbat in fili per tex.cū ibi no.in.l.sicut certi.ꝛ in.l.si cū vel in vtero.C.de testa.mili.Tertio se mouet p.l.si vnqꝫ.C.de reuocā.dona. vbi est tex.ꝙ donatio inter viuos q̄ nititur maiori firmitate ꝙ̄ legata reuocaꝛ pter supuenientiā filioꝝ de quibus testōr nō cogitauit.† Fortius reuocantur legata que nitūtur minori firmitate ſm eundē Bar.ꝛ sequaces.Pro quo facit qꝛ de ɔtractib⁹ ad vltimas voluntates ꝛ ecōtra regulariter pcedit argumētatio.l.seruū filij. §.eū qui chirographū.ff.de leg.j.ꝛ.l.ex legati.cā.l.stipulatus.ff.de verb.obli.Et maxime dicta opi.procedere vł̄ in fideicōmisso vł̄ in quo Bal.in.d.auē.ex cā seqtur hanc partē:lꝫ secus velit in legatis singularibus:ꝛ ad dictā.l.si vnqꝫ rñdet Bal.in.d.auē.ex cā qd̄ illa lex loquitur in vniuersali nō in singulari donatione.Ad idē bon⁹ tex.in.l.penul.ff.de iure codicil.vbi cōsideratur ꝙ testator nō fecisset tot legata si cogitasset se habiturū filiū quem postea habuit ꝛ videtur hoc procedere etiā vbi est adiecta clausula codicillaris:qꝛ.d. l.pen.loqtur in codicillis.ꝛ per.d.l.dicit Ang.in.d.auē.ex cā. ꝙ relicta facta in codicillis valent superueniente filio quatenus fuisset relicturus si de filijs cogitasset.Et hec firmat Bar.in.d.l.j.ff.de iure codicil.dicens ꝙ in hmōi terminis nō validātur relicta per clausulā codicillarē:presertim cū dicta clā apponatur hodie potius ex consuetudine notariorum ꝙ̄ ex mente testatorum.Facit ēt p hac parte quia virtute clausule codicillaris:saltem fideicommissum vniuersale est relictum a filio preterito. Relictum autem factum a preterito non valet.l.pen.C.de fideicōmis.ꝛ.l.ij.ff.de lega.iij.nec cōfirmaꝛ.p.d.auē.ex causa putvolunt doc.ibi.ꝛ in.d.l.filio pterito. ꝛ in.d.l.j.de iur.codicil.Confert etiā ad predicta qꝛ in casu nostro duobus legatis factis ad pias causas ip̄e testator noluit legata p dicta habere effectum casu quo ip̄e decederet cum filijs masculis legitimis ꝛ naturalibus:ita est verisilē ꝙ nollet alia relicta profana sortiri effectū casu quo ipse decederet cū filijs masculis: qꝛ verisimile est ꝙ animā suā voluerit aliquaten⁹ preferre: cū aīa sit ceteris rebus pferēda.l.sancimus.C.de sacrosan.eccl.† Licet aūt predicta reddant rem dubiā:tn̄ ɔtrariā partē arbitror iuri magis consentaneā:put sepe cōsulendo ꝛ legēdo visum fuit.Nam primo qd̄.d. auten.ex cā locum habeat in preteritione posthumi deduciꝛ:qꝛ text. in.§.aliud quoqꝫ.c.ꝛ.§§.seq.in auē.vt cū de appel.cog.vnde sumit d.auē.ex cā.loquūtur gñaliter in patre vel matre qui ptercūt filios vel ceteros liberos:ergo gñaliter intelligatur per iuravulgaria:qꝛ appellatione filij venit posthumus.l.etiā.ff.de vb.sig.ꝛ.l.si quis filiabus.ff.de testa.tute.ꝛ insti.qui dari tut.pñt.§.pen.ꝛ fi.ꝛ maxime qꝛ tex.in.d.§.aliud quoqꝫ capl̄.lꝫ.loquiꝛ de filijs.ꝛ cet. lib. Preterea lex parificat posthumū ꝛ iam natū.l.maximūvitiū in fi.de lib.pter. ergo dispositū in vno trahaꝛ ad aliud.l.si quis seruo cū ibi notatis per gl.ꝛ doc.C.de furt.ꝛ hanc opi.firmauerūt gl.in.l.gñaliter.§.ex testō.ff.de fideicōmissa. liber.ꝛ in.l.j.C.de codicil.ꝛ in.l.j.ff.de test. tuto. ꝛ in.l.si pater. ꝛ.l.si bōa.§.fi.ff.de capti.ꝛ postlimi.reuer.ꝛ idē etiā tenent Jaco.de are.ꝛ Cy.vt refert bar.qui idem tenet in.d.auten.ex causa.ꝛ in.d.l.filio preterito.ꝛ tenēt Bald.Ange.ꝛ Fran.de ramp.ꝛ Pau.de ca.in.d.auē.ex cā.ꝛ Jmo.in.d.l.filio.ꝙ ꝛ disputat Saly.in.d.l.j.C.de posth.heredi.insti.tenens hanc ptem:ꝛ cōiter tenetur p rōnes pallegatas.Nec obstant adducta in ɔtrariū.ꝛ primo non obstat pma ratio in cōtrariū adducta:qꝛ ɔfunditur p tex. in.§.sinautē hec obseruata nō fuerint.Nam si filius est exheredat⁹ expressa legitima causa que postea si non probeꝛ testm̄ est validum: ꝛ ad rescindendū opus est querela put cōiter teneꝛ saltem vt min⁹ recedatur a iure antiquo.Et tn̄ si rescindit per querelā qꝛ nō pbeꝛ causa ingratitudinis ɔseruantur legata vt ibi subditur in.§.sequēti prout ꝛ cōiter teneꝛ:ergo pꝫ ꝙ lꝫ institutio ab initio valeat non ppterea rescinduntur legata rescissa institutione.Nec est illatio.l. fi.de calum.ꝛ.l.si maritus.C.de do.inter vi.ꝛ vxo.cū simi. gnimo ēt in terminis illius.§.pōt dici qd̄ illa ratio dependentie nō est bona put dicit Jmo.in.d.l.filio preterito.xx.col.ꝛ in.l.iij.§.fi.de libe. et posthu.Dato aūt qd̄ illa rō dependentie militet in terminis.d.§. rumpendo.tamē ibi est diuersa ratio. Nam substitutus ibi non potest multū de hoc conqueri qꝛ si nō esset natiuitas posthumi: institutus vsimiliter adiret ꝛ ipse substitutus excluderetur. Si autē substitutio nō rumperet ip̄e substitutus admittereꝛ bñficio posthumi a quo excludereꝛ institutus:que cessant in terminis nostris: qꝛ si posthumus nō nasceretur legatarij cōsequerenꝛ eoꝝ legata:iō illa nō consequūtur beneficio posthumi dato qd̄ valeāt.† Nec ob. secunda ratio quia imo appellatione filij venit posthumus: vt.s. deductū est.Nec ob.dicta.l.qui filiabus:qꝛ loqtur quādo fit mētio de filio

de filio in vltima voluntate ei legando secus si fiat mētio aliter di-sponendo.d.l.qui filiabus.cū similibus.s.adductis.ꝛ ratio d'rie h' in.d.l.qui filiabus.Itē secus si fit mentio de filio in dispositione le-gali.d.l.ēt fm Imo.in.d.l.filio p̄terito.Et fortius vbi fit mētio de liberis q2 verbū liberi h3 ampliorē significatū ꝙ̄ verbū filij.l.libe-

9 rorum.de verbo.sig.† Nec obst.tertia ꝛ quarta rōnes in cōtrariū adducte que ad idem tendūt:q2 negatur ꝙ exceptio limitata limi tet regulam.vt.s.quia nō adaptetur nisi ad casus in quibus cadūt termini exceptionis.Non enī incōuenit si regula que militat in ca sibus nō exceptuatis magis generaliter se habeat ꝙ̄ se habeāt ter-

10 mini exceptionis vt est videre fere in omnib' regulis iuris.† Nec obst.d.l.nam ꝙ liquide.§.fi.q2 respondetur ꝙ relatiuū qō ibi posi-tum refertur ad verbū penū ꝙ ibi ponitur in genere neutro: ꝛ hoc prout est in litera:omne penū prout hoc sumitur ex dictis Bar.in d.§.fin.Si autem in litera est oēm penum:ꝛ sic penum ponitur in genere feminino.Tunc respōdet Imo.in.d.l.filio p̄terito.col.xx. ꝙ dicta.l.nam ꝙ liquide procedit in dubio:secus quando resulta-ret ex tali intellectu aliqua absurditas prout resultaret in his ter-minis:q2 sequeretur qō posthumo possit hodie relinqui legitima quoquo relicti titulo:l3 non possit relinqui ita iam nato.l.j.§.ge-neraliter.ff.de ven.in pos.mitten.Item sequeretur ꝙ sil'r non habe ret locum in infante ꝛ furioso per.d.l.si quis suo:ꝛ ideo dicta regu la intelligātur gñaliter vt iacet ꝛ exceptio habeat locū in casu quo pōt locū habere fm eundē Imo.possum' etiā dicere ꝙ termini.d. l.nam ꝙ liquide.§.fi.sunt satis diuersi a terminis nostris.nā ibi po nitur regula ꝛ exceptio:que exceptio postea artatur per quandam adiectionē seu qualitatē que potest adaptari ad regulā ꝛ exceptio nem:s3 in terminis nostris ponitur regula simpliciter:ꝛ exceptio simplex que nō restringitur per aliquam qualitatē adductā: vnde vbi non deficit exceptio nō deficit regula sed militat:si ergo causa ingratitudinis nō probatur vel non inseritur in preteritione post-humi habet locum regula.d.§.aliud quoq3.c.q2 cessat exceptio.nā verum est non esse probatā causam ingratitudinis si eam nō cōmi-sit:q2 cōmittere non potuit.preterea illud relatiuū qō positum in d.§.fi.potest referri ad regulā ꝛ ad exceptionē q2 pōt referri ad pe-num legatam.ꝛ ad vinum exceptuatū:ꝛ ita illum tex.intelligit bar

11 to.in.l.plautius.ff.de aur.ꝛ arg.lega.† Et licet dictio penum posi ta fuerit in genere feminino respectu dictionis oēm:tamen respe-ctu dictionis qō ponitur in genere neutro ex quo dictio penū ꝛ in feminino genere ꝛ in neutro sumi pōt vt in ea.l.§.nomen.ita dicit bar.in.d.l.nā ꝙ liquide.§.fi.qui videtur velle ꝙ relatiuū qō refera-tur solum ad penum:sed in.d.l.plantius.vult ꝙ referaꝛ ad vtrūq3. ꝛ ita dicit glo.in.d.l.nam liquide.§.fi.Et hoc tenendo qō ꝛ veri' vi detur dici pōt ꝙ pōt referri ad vtrūq3:ꝛ cū sint diuersi generis duo substantiua ad que refertur se cōformat cum magis proximo figu ram generū de qua facit mētionē Bar.in.d.l.plantius que in his minis erit zeuma:s3 obstat huic respōsioni ꝙ dicit bar.in.d.l.plau tius in.iij.opi.Nā in.d.l.plautius poterat cadere similis figura:et tū dictio in fine posita refertur ad substātiuū proximū vt verba in-telligantur ꝓprie sine aliqua figura.ꝛ Bar.dicit qō illud cōtingit ibi propter duo.s.q2 adiectiuum in fine positū habet substantiuū que oia cōforme.Itē q2 fauor est ꝙ nō referatur ad oia precedētia. arg.l.in testamētis.ff.de reg.iur.ad ꝙ vbi deficit aliquod p̄dictor: secus esset fm eū que duo ꝯcurrunt.d.l.nō qō liquide.§.fi.ꝛ refert ad vtrūq3 fm figurā.potes dicere ꝙ in.d.l.plautius erat duplex fi-gura.s.numeri ꝛ generis.put ꝛ dicit ibi Bar.sed in.d.§.fuerat vna figura ꝛ tū.s.generis.iō nō curaꝛ de vna figura in.d.§.fi.sed curatur de pluribus figuris in.d.l.plauti' qō nō multū placet q2 post duo substātiua magis datur verbū vel adiectiuum pluralis numeri ꝙ̄ singularis numeri.ad hoc glo.in verbo relictis in.l.cum filio.de le ga.j.licet vtrunq3 fieri possit prout dicit Bar.in.d.l.plautius.vl' se cundo dicas qō in.l.nam qō liquide est q2 magis refertur in dubio ad id qō fuerat dictū dispositiue ꝙ̄ ad id qō fuerat dictum excepti ue.ꝛ hoc dicit Bar.in.d.l.nā qō liquide.qō put mihi videtur caret rōne ꝛ ipse bar.cōtra illud opponit.ꝛ nō vidit solutionem. Quare forte potes dicere quod in.d.l.nam quod liquide vna cum dicta fi gura cōcurrit qō exceptio ꝛ regula habēt inuicem cōformitatem:ꝛ ꝓpterea cōuenit qō ad vtrūq3 referatur:ꝛ ita procedat illō vulga-tum qō exceptio declarat regulā ad qō solet allegari.d.l.nā qō liq-de.§.fi.non intelligas simpliciter sed put deprehenditur ex predi-ctis.nā si relatiuū qō nullatenus possit referri ad penū non restrin geretur illa regula ꝓpter dictam exceptionem put ꝛ sentit gl.ibi. ꝛ bar.ibi.ꝛ in.d.l.plautius.sed in.d.l.plautius nō est regula ꝛ exce-ptio sed plura legata eque principalia:iō non attēditur figura sed propria latinitas.Potest etiam dici ad.d.§.fi.qō relatiuū qō ideo referatur ad oia precedentia q2 relatiuū seu adiectiuū positum in genere neutro pōt referri ad oē genus put dicit Bar.in.d.l. plau-tius adducēs.l.ea tū adiectio.de lega.iij.huic aūt vltimo dicto ob-

12 stat.d.l.plautius.sed solutio p3 ex iam dictis.† Conclusio ergo re manet qō.d.auꝛ.ex causa ꝛ conseruatio legatorum inde resultans militat etiā in preteritione posthumi.dominus Ludouicus de in-terā.in quodā suo consilio qō fecit perusie dicit idem tenere in.l.in confirmando.ff.de confir.tut.ꝛ in.l.qui filiabus.de leg.j.ꝛ qō bis cō sulnit Bal.quando ipa legata non sunt necessaria sed ex mera libe ralitate precedentia vt ipe Bal.refert in.d.l.filio preterito. ꝛ dicit qō reperit eandē opi.firmasse Pau.de cast.perusie super quodam testamēto bartholomei de perusio in ordine.lvij. icipi. clarum est testamētum predictum.ꝛ concludit qō etiam vbi est clausula codi-cillaris per verba futuri temporis procedit opi.bar. Et illi cōsilio se subscripserunt.d.Marianus suzzi qui solum adducit auctorita tem Odof.in.cōsi.cxlij.qō incipit super.j.q. tenentis qō auten. ex causa non habeat locū quando testū valet ab initio ꝛ postea rum pitur preteritione posthumi.d.Bald.ser colle se subscripsit.ꝛ dicit esse cōem opi.ꝛ multum pōderat.l.penul.ff.de iure codicil.d. Mā-suetus se simpliciter subscripsit.Item sil'r qō locum habeat in pre-teritione ignoranter facta firmauit Saly.in.l.j.C.de po.he.insti.ꝛ idem videtur tenere Nico.de mat.ibi simpliciter dicens.qō.d.auꝛ. ex causa.quoad conseruationē legatorū locū habeat in preteritio-ne posthumi:qō ꝛ videntur velle omnes gl.superius allegate q̄ sim pliciter volunt qō.d.auten.procedat etiam in preteritiōe posthu-mi:attento qō preteritio posisthumi:cōmuniter solet fieri ignorā-ter.ꝛ in terminis preteritionis ignoranter facte:tenet idem glo.re lata ad tex.in.l.vxorem pregnantem.ff.de manu.te.idem etiam te nuit Franci.de rāp.prout refert Imo.in.d.l.filio preterito qō idē tenet:qō ꝛ videtur tenere Bal.in.d.auten.ex causa dicens hoc pre sertim ꝓcedit si legata sunt modica ꝛ relicta pro anima vel co niun ctis personis ꝛ cum loquatur per implicatiuā presertim sentit idē esse si legata fuit aliter facta etiam si non sint modica.ꝓ quo facit: quia licet nō cogitauerit de posthumo nascituro tū debuit cogita-re.Item licet ignoret filiū postea nasciturum: tamen si simpliciter legauit fuit volūtas indefinita que saltem implicite respicit oēm casum.ar.l.que conditio.de condi.ꝛ demō.ꝛ.l.celsus.de leg.ij.ꝛ qō no.per Dy.in.l.sub pretextu specierū.C.de trāsac.fm Bal. q hoc adducit in.d.auten.ex causa.qui etiam pro hac parte inducit.l.iij. C.de inoffi.testō.ꝛ.l.fi.ff.de here.institu.in quibus iuribus valent legata facta in testamento inualido preteritione filij propter iustā ignorantiam seu iustum impedimentum pretereuntis etiam eo ca su quo non valebant alias relicta facta in testamento inualido.

13 Et sic ignorantia p̄tereuntis est causa vt legata validentur vbi al's nō valerēt:ideo non debet esse causa vt vitient vbi al's valerent:ad id vltra eum.d.l.cum mater.ff.de inoffi.test.vbi similiter ꝓbatur ꝙ ꝓpter iustā ignorātiā pretereūtis seu exheredantis validantur le gata que al's irritarentur.quarto pro hac parte adducit Bald.q2 posthumus de quo testator nō cogitauit censeꝛ ab intestato habe-re tacitam voluntatem defuncti.l.si quis cum nullum.et.l.cōficiū-tur.in principio.ff.de iure codicil.ergo iuris fictione intelligitur de ipso posthumo: scōm enim vltra quem facit ꝛ quinto quia testa-tor scit vel scire debet dispositionē.auc̃.ex causa.que indistincte cō seruat legata ex testamento vitiato ex preteritione:ideo in genere videtur voluisse ꝙ etiam si hoc contingeret legatū debeatur:alias debuit nominatī ab aliquo relinquere al's sibi imputet scō3 Imo. ꝙ concordat cū prima ꝛ secunda rationibus bald.Item.vj.ꝛ prin-cipaliter q2 textus in.d.auct.ex causa ꝛ in corpore generaliter lo-tur.ergo est generaliter intelligendus.l.j.ꝛ generaliter.de leg. pre-

14 stan.ꝛ.l.iij.ff.de of.presi.cū simi.† Nec ob.prima ratio bar. q2 respō det Imo.in.d.l.filio preterito col.cxvij.ꝙ circūscriptio est duplex. vna que fit cum dolo ꝛ alia que fit re ipsa.l.j.ff.de in integ.restit.ꝛ.l. j.ff.de in rem verso.ꝛ.l.nam ꝛ postea.§.si minor.de inreiurā.ꝛ.l.itē si pretio.§.j.cum sua glo.ff.loca.Ideo l3 quando simpliciter fit mē tio de circunscriptione debet in dubio intelligi de dolosa: tamen quando adiungitur dictio aliqua debet intelligi de vtraq3 circun-scriptione.glo.notabilis in cle.j.de foro cōpe. super verbo aut eo-rum parte scōm Imo.in.d.l.filio preterito.idem de verbo antiqua tangit Bal.in.l.j.de inofficio.do.ꝛ Ludo.in.l.si cum vel in vetero. C.de testa.mili.Potest etiam dici vltra eum ꝙ in.d.§.si autē.ꝛ in d.auct.ex causa.fit mentio generalis. ne aliquam circūscriptionē. nam si distingueretur inter scientem ꝛ ignorantem posset filius ali quam circūscriptionem pati in substantijs parentum. nam posset quis fingere se ignorare cum sciret: ꝛ tamē non posset scia probari ꝛ sic posset aliquam circūscriptionem pati filius si fieret distinctio inter scienter ꝛ ignoranter pretereuntem.ideo cum imperator ve-lit tollere omnem circūscriptionem: vt denotant illa verba ne ali-quam.l.nec vllam.de petitione hereditatis. fuit necesse vt faceret dispositionē generalem comprehendentē omnem preteritionem tam ignoranter ꝙ̄ scienter factam.Nec obstat ꝙ non circunscriba tur filius si legata non debentur immo sublenatur: quia respon-deo ꝙ verum est. tamē Bar.inducit.§.si autem hec obseruata nō fuerint qui loquitur de annullatione institutionis. ad hoc propo-situm ponderando ꝙ ille.§. non loquitur in preterito ignoranter ꝛ in consequentiam vult inferre ꝙ nec sequens .§. qui loquitur de conseruatione legatorum debet intelligi de preteritione ignoran ter facta:que inductio tollitur per supradicta circa primā questio nem . Preterea ex inductione Bart. sequeretur qō quando quis esset preteritus ignoranter:saltem vbi ante dictam auten.valebat.

qd est contra mentem ipsius Bar. Et cōmuniter omniū. Nec obst. l.si vt certi.ꝛ.d.l.si cū vel in vtero:q2 in illis iuribus distinguitur inter sciam ꝛ ignorantiā quo ad inducendū vel nō inducendū exheredationē ꝛ exclusionē filij preteriti a totali hereditate:nō aūt distin-

15 guitur quoad ꝯseruationē legatorū.† Nec est eadē ratio:q2 posthumus de legatis pōt detrahere legitimā ꝛ nō de institutiōe in terminis.d.ll.sicut certi:ꝛ si cū vel in vtero ꝑut respondet Bald.in.d. auten.ex causa.ꝛ plures respōsiones dat etiā Imo.in.d.l. filio preterito colū.xxij.ꝛ vna est ꝙ loquatur quoad institutionē nō quoad legata. Alia in qua residet est ꝙ ratio ibi est:q2 preteritio militis ignoranter facta nō habetur pro exheredatione. Ideo testm̄ vitiatur ꝑut in pagano:ꝛ in hoc concordat cū Bald.tamē q2 non valet testm̄ ꝯñter nō valent legata:cuius ꝯtrariū dicit Bart.in sua solutione:sed dicas ꝙ bal.habuit respectum ad ius nouissimū.d.autē. ex causa ratione subiecte materie. Imo.vero habuit respectū ad tēpus.d.l.si cu3 vel in vtero ꝙ p3:quia al's esset sibi ꝯtrarius cum velit ꝙ legata conseruentur nō obstante ꝑteritione ignorāter facta ꝛ soluat ꝯtrariū.d.l.de quo etiā per bal.in.l.si.C.de codicil. Itē illo iure in legatis nō fiebat aliqua distinctio:sed indistincte vitiato testamēto vitiabātur regulariter legata:ꝛ similiter hodie indistincte per ius nouissimū generaliter statuitur ꝙ valeant legata. Sed forte nō reperiebat̄ generaliter statutū ꝙ preteritio filij a milite facta

16 haberetur pro exheredatione.† Nec ob.d.l.si vnq̄.C.de reuoc.do. quia loquitur in singulari nō in vniuersali alienatione. Itē donatio preterq̄ in liberto nō reuocatur nisi vsq̄ ad debitum bonorum subsidiū.C.de inoffi.testō.auten.vnde si parens.ꝛ expresse t3 gl. in v.q.in.l.j.C.de inoffi.dona.s3 bal.in.d.aut.ex cā.ꝛ hāc scda3 respōsionē tangit etiam Imo.sed iste respōsiones nō videnť vere in se ꝓ ea que traduntur in.d.l.si cum vel in vtero.dicas vt ꝑ bar.in.l.titia §.imperator.de leg.ij.ꝛ per doc.in.d.l.j.ꝛ in.d.l.si vnq̄. Tertio respondet Imo.in.d.l.filio ꝑterito.ꝙ illa lex est ꝯtra rigorem iuris ꝛ a re exorbitans:ꝛ ideo nō tradenda in ꝯñtias ad casum nostrū vbi nō viget tanta ratio:q2 in donatione agitur de maiori preiudicio ex quo donatio semel facta est irreuocabilis. Ideo ꝯueniēs fuit ꝙ ꝓuideretur de remedio.ar.c.vbi periculū.de elec.lib.vj. Preterea vltra eos agitur de minori preiudicio:si lex disponit ꝙ donatiōes reuocentur:attento ꝙ donatarius pōt sibi ꝓuidere faciendo exꝓmi ꝙ volebat donationē valere siue filij tunc viuerēt siue postea superuenirēt siue nō:ꝛ si hoc nō facit sibi imputet ꝙ non cadit in legatarijs q cōiter sunt absentes. Preterea quando quis legat cogitat vel cogitare d3 qd si filius nasceretur ipse esset heres. Ideo est verisile ꝙ saltem implicite cogitet hūc casum:ꝛ si nō cogitat e[illegible]d sibi imputetur magisq̄ imputeť donatori qui cū donat non habet cogitare de herede. Itē nō agitur de tanto preiudicio filij preteriti:si non reuocatur legatum:ꝑut si non reuocatur donatio per legata nō grauatur filius in legitima.l.quoniā in priorib9.C.de inoffi.testō.l.papinianus.§.quarta.ff.eo.ti. Nec ob.id qd dicūt bal. ꝛ Pe.de anch.de verisimili mente testatoris: ꝙ si de filijs cogitasset non fecisset tot legata:q2 illa ratio non videtur bona quantu3 ad inualidandū legata:vt p3 in.l.si quis cū nullum.ꝛ.l.qui grani.ꝛ l.ab intesta.ff.de iure codi.nā testator vr̄ in dubio acqescere dispositiōi iuris simpliciter ꝯfirmātis legata:attento ꝙ si nolebat acqescere poterat faciliter obuiare protestando ꝙ nolebat valere si in futurum contingeret eū habere filios ꝑm Imo.in.d.l.filio preterito col.xix. Preterea vltra eu l3 forte non fecisset tot legata: tamē forte aliqua fecisset. Ideo nō est mirū si sustentantur aliqua q̄ verisimiliter nō fecisset vt non irritentur ea q̄ verisimiliter fecisset. Et pro hac rōne facit optime tex.in.l.iij.C.de inoffi.test.vbi ex verisimili mente testatricis testm̄ validať ꝯtra rigorē iuris:ꝛ ꝯtra iuris regulas:eo q2 preteritio fuit facta ignorāter:ꝛ tñ ille tex. procedit etiā vbi extraneo fuit aliqd relictum attento q2 glo.bar.bal.ꝛ doc. cōiter dicunt qd illa lex procedit etiā si vna cū filijs fuisset institut9

17 extraneus.ꝛ Bal.dicit ꝙ illa lex procedit etiā quo ad legata.† Si ergo hec qualitas ꝙ preteritio validet legata:q2 fuit ignorāter facta:vbi al's non valerēt ꝛ validat ex verisil'i mente testatoris vt ibi. ꝛ in.l.cū mater.ff.de inof.testō. Magis em̄ peccat qui scienter preterit ꝙ qui ignoranter. Ideo nō meretur ita fauorē ꝙ suū iudiciū mandetur executioni.ꝑut per dictā rationē:ꝛ per ea que habētur in.d.l.cum mater cōsuluerūt.d. Signorellus de mediolano.ꝛ collegium mediolanense qd legata facta a sciente pretereūte filium nō valeant sed valeant legata facta ab ignorante pretereunte ꝑm bal. in.l.gall9.§.si.de lib.ꝛ posth.ꝑut refert Imol.i.d.l.filio ꝑterito.vij. col.ꝛ Ray.de for. Jac.de aren.ꝛ Oldra.tenuerunt etiā in hanc ꝑtē dicentes qd glo.si.d.aut.ex causa.volens ꝙ non cōseruētur relicta vbi testamentum vitiatur ex causa preteritionis vel exheredationis militat quando preteritio fuit facta scienter de filio iam nato: secus in preteritione posthumi: quia aliud est mos insani hominis non curare erga liberos charitatem naturalem:aliud est errasse in iure:ꝛ non perpendisse de consilio galli vel velleya.ꝑm eos: q ex his volunt ꝙ conseruentur relicta vbi preteritio fuit ignorāter facta:secus si sciēter fuit facta preteritio vel exheredatio. Ideo nō videtur qd debeamus arguere ex verisimili mente testatoris qd ꝓpter qualitatem ignorantie legata infirmentur contra regulā dicte auten.ex causa.ꝛ ita tenendo ad tex.d.l.cum mater intellectu3. glo.qui est qd decisio imperatoris ibi approbetur per iurisconsul. videtur ibi casus pro hac parte:ꝛ sic saltem est ibi glo. satis aperta pro ista parte.puto autem qd intellectus glo.non sit verus:nihilominus illa.l.prestat satis vrgens argumē.ꝙ non sit maior ratio vitiandi legata quando preteritio est facta ignorāter q̄ quando scienter.pro quo etiam optime facit.l.si.de here.insti. vbi testamentum vitiatur:quia filius erat ignoranter preteritus:ꝛ tamen prestantur legata in eo facta vbi non prestarentur si fuisset scienter facta per.l.papi.§.fin.ff.de inoffi.testō.potest coadiuuari: quia licet disceptari possit de presumpta mente testatoris quādo preteritio est facta ignoranter:tamen ex altera parte tunc testator magis peccat. Ideo tunc suum iudicium nō meretur tantum fauorem. Nam debet sibi imputare cur sibi non prouidit:quia attentis predictis ꝛ attenta generalitate tex.d.auten.ex causa.ꝛ in corpore hec pars qd legata confirmentur per dictam auten.ex causa. etiam vbi preteritio filij fuit ignoranter facta videtur de rigore iuris verior. q̄uis non auderem eam ita generaliter firmare:quia Barto.in multis locis legendo:ꝛ etiam consulendo precise sequitur contrariam opinionem:ꝛ multi eum sequuntur. Tamen eum sequētes limitāt dictā suam opinionem pluribus modis:ꝛ prout ad propositū nostrum confert limitant Ange.ꝛ Pau.de castro in dicta autenti.ex causa.ꝛ Ang.in.d.l.filio preterito ꝙ dicta opinio Bart. procedat quando testator non cogitauit de filijs:nec in genere nec in specie. Nam si cogitasset in genere de filio preterito conseruarentur legata per dictam autenti.ex causa.argu.l.qui iure militari.ff.de mili. testō.qd etiam est de mente Bal.in dicta autenti.ex causa qui subdit qd si in aliqua parte testamenti fit mētio de posthumo:sine dubio sustentarentur legata quando esset adiecta clausula codicillaris ꝑm eum. Per quam limitationem que limitatio plurimum cōfert ad decisionem casus nostri in quo testator pluries fecit mentionē de suis filijs masculis: ex quo deducitur ꝙ de filijs nasciturís cogitauit:et licet possibile fuerit qd tunc cogitauerit de filijs ꝛ nō cogitauerit de eis postea dum fecit alia legata:tamen non est verisimile quod tam cito oblitus fuerit de filijs.facit quod habentur in.l.non ad ea.ff.de conditioni.ꝛ demonstratio. Item qd habetur

18 in.l.non est ferendus.ff.de transact.† ꝛ licet anima sit preferenda ceteris rebus:tamen non propterea sequitur quod testator maluerit qd vbi conditio adiecta est legatis factis pro anima cēseatur voluisse apponere similem conditionem alijs relictis maxime factis suis coniunctis. Maxime cum sepius cōtingat qd quis relinquit bona sua suis coniunctis q̄ pro anima:ꝛ maxime quia apparet ex serie testamēti quod ipse testator magis honorauit Alexandrum quem heredem instituit in vniuerso:ꝛ cōsequenter quoad hoc magis dilexit dictum Alexandrum q̄ dicta pia loca.ꝛ prout plus dilexit quoad honorabilem titulum institutio.ꝛ in quātitate bonorum sibi relicta ita potest probabiliter coniecturari quod plus dilexerit etiam in qualitate relinquendo pure:ꝛ nō conditionaliter: ꝛ est verisimile quod si voluisset ꝙ institutio vniuersalis ꝛ alia particularia relicta vitiarentur si ipse testator decederet cum filijs masculis:id expressisset in alijs relictis ꝛ in institutiōe vniuersali ꝑut expressit in alijs duobus relictis pijs. Ita qd dicta expressio facta in dictis duobus relictis prebet magnam coniecturam verisimilis mentis testatoris qd cogitauerit in toto testamento de filijs nascituris:ꝛ qd non fuerit de eius mente qd cetera relicta vitiarētur eo decedente cum liberis. Secundo limitatur dicta opinio quando testator relicta in testamento repeteret a legitimis heredibus:hoc est ab venientibus ab intestato. Nam tunc relicta debentur: licet posthumus de quo non fuit cogitatum nascatur:vt probat textus in generalitate sui in.l.generaliter.§. ex testamento.ff. de fideicō. libe.ꝛ facit lex si quis cum nullum.ꝛ lex ab intestato: ꝛ lex qui gra-

19 ui.ff.de iure codicillorum.† Et idcirco cu3 clausula codicillaris apposita in testamento inualido operetur quod legata censeātur repetita ab intestato prout notant doctores in.l.j.ff.de iure codicillorum.ꝛ in.l.fina.C.eo.titu.ꝛ in dicta autentica.ex causa.ꝛ in.l. ea3 quam.C.de fideicom.sequitur quod si dicta clausula est adiecta in testamento nulla preteritione filij ignoranter facta vt quia forte preter propositum patris nascatur tunc relicta conseruentur si clausula codicillaris est cōcepta sub verbis futuri temporis: ꝛ hoc pro claro presupponit Baldus in dicta autentica.ex causa.in tertia ꝛ quarta colūna.ꝙ ꝛ videtur velle idem Baldus in dicta.l.j. de iure codicillorum. Facit ꝙ ipse dicit in.l.penul.eodem titu.ꝛ idem tenet in.l.fina.col.penult.C.de codicil. Respondens ad dictam.l. sicut certi.ꝛ ad dictam.l.si cum vel in vtero.de testamento.mil. qd in eis testator non prouidit sibi in casu rupture testamenti: prout prouidit sibi in his terminis adijciendo clausulam codicillarem ꝑ verba futuri temporis. ¶ Et ita etiam respondet ad.d.l.si vnq̄.C. de reuo.do.ꝛ idem tenebant Dyn. Jacob.de aret.et communiter omnes moderni ante Barto.prout ipē Bar.refert in.d.l.j.de iure codicil.ꝛ idem tenet Raph.cu.in.d.l.j.ꝛ.d.l.si quis cu3 nullum.de iure codi.ꝙ est solitus tenere Panor.vt patet in cōsilio.lvij.ꝙ incipit

cipit ꝙ ꝙ multa scripta fuerint ⁊ in consilio.lviij.ꝙ incipit clarum est testamentum predictum vbi clare ad propositum nostrum per eum in vltima col.⁊ licet Barto.in.d.l.j.aliud velit:loquens tamē de eo qui non putabat in futurum habere filios:tamen hec magis communis opi.ex quo omnes ante bar.tenebant hanc opi.⁊ post Bar.multi tenent.Adeo ꝙ dominus meus doctor quidem clarissimus ⁊ integerrimi iudicij dicitur hoc cōmuniter teneri per doc. et etiam seruandum licet vbi non esset dicta clausula codicillarꝫ ipse sequatur opi.Bar.prout hec dicit in.d.auct.ex causa.⁊ ita etiaꝫ videntur velle Ange.⁊ Pau.de cast.ex dictis supra in prima limi20tatione.†Et ita legendo.d.auct.ex causa visum fuit ⁊ a'ls pluries consulendo inter cetera bis apud terram burgi apud quam viget presens consultatio.Cum itaqꝫ in proposito nostro virtus clausule codicillaris nil aliud velit:nisi ꝙ quatenus testamentum nō valebit:illud testamentum censeatur codicillus:sed codicillus nō habet institutionem:sed solum legata vel fideicommissa particularia et vniuersalia.vt.l.non codicillum.C.de test.⁊.l.ij.C.de condi.cum similibus.Ideo institutio resoluitur in legatum vel fideicommissum ab intestato.l.scenola ad trebel.⁊ habetur.in.d.l.eam quā.⁊ similibus iuribus supra adductis.Ideo illa institutio facta de Alexandro resoluitur in fideicommis.vniuersale factum in codicillis ab aduenientibus ab intestato:⁊ per consequens valet per supradicta:⁊ maxime:qꝛ ex quo verba premittuntur si nonvalet per que prouidebatur aduersus nullitatem respectu solemnitatis obmisse.Et subiungantur verba vel valebit per que verba non video ꝙ possit de facili prouideri:nisi rupture que posset contingere ex natiuitate posthumi.Deducitur ꝙ de hac ruptura cogitauit saltem in genere:⁊ sic non fuit ignoranter facta.Et maxime hoc procedit si non probabitur ꝙ non sperabat habere filios.Quinimmo ex dispositione testamenti suadetur contrarium ex conditione apposita in dictis duobus legatis ad pias causas ⁊ aliud est non habere filios:⁊ non habere spem habere filios quo secundo casu loquitur Bar.in.d.l.j.de iure codi.⁊ similiter Bald.in.d.l.filio preterito loquitur in eo qui non habebat nec habere sperabat filios.Et simil'r loquit in.d.l.titius subdēs:vt quia forte haberet vxorem sterilē et dictam distinctionem.An simpliciter ignoraret.An vero non solum ignoraret:sed etiam non esset verisimilis spes habendi filios: vt quia erat senex ⁊ forte habebat vxorem senem vel forte iuueneꝫ sterilem.Facit dominus Diony.de barisa conciuis noster qui sua tempestate appellari meruit doctor veritatis dicto secundo casu intelligens opinio.Barto.dicens ita se consuluisse prout relatum reperio a clarissimo.J.V.doc.domino bal.de Bartho.qui cū hoc transit in dicta auctētica ex causa.Cum itaqꝫ in casu nostro ꝑdicta non presupponantur:ideo non militat opi.bar.⁊ maxime cum dictus testator post natiuitatem filij superuixit adeo ꝙ de facili potuisset mutare dictum testamentum si voluisset.Nā Pau.de cast. legendo ⁊ in consilio.lxxxix.incipiente preclarus ⁊ egregiꝰ doctor ⁊ in sequenti consilio sequitur opi.bal.⁊ subdit dato ꝙ procederet opi.bar.tamen limitandam esse non procedere quando pater supuixisset post natiuitatem filij adeo ꝙ potuisset testamentum mutare.per no.per glo.in.l.athlete.§.dat remissionem versi.nisi post de excu.tu.Et idem Pau.de cast.in consi.lviij.incipi.bar.de perusio dicit quod opi.Bar.videtur sibi multum equa:tamen eam limitat qñ pater supuixit post natiuitatē filij ꝑ no.i.d.§.dat remissionem.⁊ per.l.tractabatur.de mil.testamento.⁊ per no.per Bar. in.l.j.in.j.q.secūdi effectus.de vul.⁊ pupil.ꝙ etiam voluit Jac.de belui.in quadam sua disputatione quam posuit in.l.iij.C.de libe. prete.vbi concludit ꝙ si testator posthumum ignoranter preterijt adiecta clausula codicillari est distinguendum quod aut potest testatori culpa ascribi:vt quia post conditum testamentuꝫ sciuit natum sibi esse posthumum ⁊ cum potuerit testamentum mutare nō mutauerit tunc clausula codicillaris apposita.s.per verba futuri temporis operatur ꝙ scripti heredes videntur vocati per fideicōmissum allegat.l.j.§.sciendum ver.sed ei.⁊.l.si ita fuerit fideicommissum.de lega.iij.⁊.l.generaliter.§.ex testamento.ff.de fideicommis.lib.vbi ꝑm eum videtur casus.⁊.l.iij.in princip.C.de inoffi.testamento.⁊.l.certi.C.de testa.mili.ad hoc etiam vltra eum bonus tex.in.l.tractabatur.ff.eo.titu.⁊.l.tres tutores ibi:⁊ ex temporis intercapedine ꝙ testamētum factum est ⁊c.ff.de admi.tu.Si vero testatori non potest imputari culpa tunc ip̄e Jaco.de belui.vbi supra concludit ꝙ clausula codicillaris operatur quo ad legata ⁊ fideicom.particularia per.d.§.ex testamento.⁊.d.l.si ita fuerit.⁊.l.si. ff.de heredibus insti.Sed quo ad fideicōmissum vniuersale nō operabitur:qꝛ nō est verisimile ꝙ testator voluerit ꝙ filius haberet tātum legitimam⁊ extraneus haberet residuū.ar.l.cū accutissimi.C. de fideicō.⁊.l.generaliter.§.cum autem.C.de insti.⁊ substi.sub condi.factis.⁊.d.l.iij.C.de inoffi.testō ꝑm eum.Cum itaqꝫ in casu nrō testator sciuerit filium sibi natum ⁊ potuerit mutare testamentum imputetur sibi quare non mutauerit:⁊ est ponderandum ꝙ dicta consideratio Ja.de belui.⁊ Pau.de ca.fit per eos quando testator nō cogitauit de filijs in casu aūt nrō de filijs cogitauit vt supra deductum est:vnde multofortius respondendum est ꝙ attēdāt virtus clausule codicillaris:⁊ sic sustentetur institutio Alexandri in 21 vim fideicommissi vniuersalis per supradicta.†Nec ob.ꝙ dicebat Bar.in.d.l.j.de iure codi.s.ꝙ notarij apponūt clausulam predictā de consuetudine potius ꝙ sit voluntas testatoris:qꝛ prout dicit Jmo.in.d.l.filio preterito.xiiij.col.notarij apponunt dictam clausulam de voluntate testatoris cum testiū publice legatur coram eo ꝑm eum ꝙ ⁊ alias in simili dicit Saly.in.l.quotiens.C.de here.isti. dicens ꝙ notarij in clausulis quas apponunt in instrumentis intelliguntur scribere id quod testatores voluerūt ꝙ ⁊ dixit Bald. in.l.errore.C.de testa.⁊ Pau.de cast.in.d.l.quotiens.Jtem testator alio non expresso:videtur in dubio velle ꝙ nota.apponāt clausulas alias cōsuetas apponi.ar.l.ꝙ si nolit.§.qui assidua.ff.de edili.edic.⁊.in.l.ex ea parte cum ibi nota.ff.de ver.ob.⁊ est bonꝰ tex.⁊ ibi no.Bal.in.l.fi.C.de fideiuſ.⁊ quod notat Barto.in.l.si priꝰ.§. recte de aqua pluuia arcenda secundum Jmol.in.d.l.filio ꝑterito.

22 †Et notarius presumitur peritus:⁊ non indoctus iuxta notata ꝑ glo.in.§.Jtem si scriptū insti.de inutili.stipul.⁊ in.l.j.C.de vsu.ꝯ Jmo.in.l.j.§.si ex fundo.ff.de here.insti.accedat ad predicta ꝙ notat Specu.in titu.de instru.edic.in.§.compendiose versiculo.Jtē

23 videndum.†Et doc.omnes ante Barto.in.d.auf.ex causa q dicebant ꝙ per clausulam codicillarem inducitur repetitio fideicōmissi ab intestato rupto testamēto agnatione posthumi preteriti nec distinguebant inter scientem ⁊ ignorantem:attento ꝙ posthumi pretereuntur communiter ignoranter.Accedat etiam ꝙ idē videtur sentire bar.in.d.l.qui filiabus.in pn.de leg.j.in vna solutione. Attento ꝙ illam legem intelligit in testatore qui non cogitauit de posthumo prout ad hoc propositum ponderat ibi Jmo.verba Bar.ex quibus omnibus concludo ꝙ institutio dicti Alexandri in vim fideicommissi ⁊ legata particularia conseruentur nō obstāte natiuitate posthumi. Laus deo.

¶ Summarium super cōsilio.cxcvj.

1 Mors vnius ꝙ contingerit ante mortem alterius quō probanda sit vt vna dicatur fuisse post aliam per totum consiliū.
2 Testis deponens de vicinia ⁊ reddendo causam sui dicti dicit scire quia est aut erat vicinus probat.
3 Testis esse potest transuersalis.
4 Sententia sine actis non probat.
5 Testis non dicit infamis condēnatus ratiōe ꝯtumacie ꝑ statutū.
6 Restitutio in integrum quibus detur.
7 Probatio non admittit contra se presumptionem.
8 Testis esse potest religiosus ꝯ quē nō ita suspicat pro vt ꝯ laicuꝫ.
9 Morientibꝰ matre et filio simul ꝑsumit ꝑus filiū decessisse ꝙ mrēꝫ.
10 Successione ab intestato ille qui se coniunctum fuisse probat tali cōiunctione ꝙ si alius eum non precedit necesse probare nō habet ꝙ alius eum precesserit tp̄e mortis.
11 Testis quibus non obijciatur.
12 Testem non infamat neqꝫ repellit delictum citra conditionem.
13 Testis de fama deponens scientie causam reddere debet.
14 Superabundans non vitiat.
15 Testium dignitas pluralitatem repellit.
16 Contrariari incontinenti sibi ꝙ nemo presumatur.
17 Jndefinita quando dicatur vniuersali equipollere.
18 Confessio erronea non preiudicat.
19 Restituitur minor aduersus gesta sui administratoris.

¶ Consilium.cxcvj.

In noīe dñi nostri iesu xp̄i.

1 †¶ In hac cōsultatiōe:lꝫ de pluribꝰ q̄rat̄ tādē ꝑncipaliter q̄ritur q̄ probatiōes sint magis efficaces circa articulū.vtrū Mattheꝰ decesserit añ syluestrū eius filiū:an vero dictꝰ sylnester filiꝰ decesserit ante patrē circa ꝙ vr̄ prima facie dōm ꝙ ꝑualeant ꝑbationes facte pro parte pauli ꝙ.s.dictus sylnester decesserit post mortē matthei sui aui.Nā hoc vr̄ ꝑbari per septem testes qui vñr directo ꝑbare dictā intentionē pauli:vꝫ dianyra mater dci sylnestri ⁊ Anto.Michaelis sextꝰ testis:⁊ nellꝰ michaelangeli:q tres testes reddere vñr sufficientes cās scie:qꝛ dictꝰ nellꝰ interrogatꝰ in cā scie dixit ꝙ fuit ꝑsens qñ dictus Mattheꝰ decessit et ꝙ fuit pñs funeri ipsiꝰ sylnestri inde ad.x.vel.xij.dies post funꝰ dci matthei:silr dictꝰ Anto.in cā sciētie interrogatꝰ deponit ꝙ interfuit funeri dci matthei ⁊ dicti sylnestri:⁊ dcā Dianyra asserit se interfuisse morti oīm ꝑdictor:⁊ sic reddūt sufficientē cām sciētie.

2 Jtē Jacobꝰ masij scđs testis:⁊ checca vxor Joachini q̄rta testis.† Jtē bernardinꝰ sanctis qntꝰ testis:⁊ dña masia vxor sanctis:q quator testes iterrogati in cā scie deponūt:qꝛ erāt vicini:q̄ causa scie vr̄ sufficiēs per ea que habent in.l.si vicinis.C.de nup.⁊ ꝑ Barto.⁊ doc.in.l.j.ff.si cer.pet.nec video aliqd allegari propter ꝙ dicti testes omnino repellant̄:nisi forte dicta dña dianyra.lꝫ enim vna ex dictis testibꝰ dicat ꝙ filiꝰ Angeli filij dcl pauli sit eius gener:non ꝑpterea est repellēda:qꝛ nihil attinet dicto Paulo:lꝫ nepos dicti

3 pauli sit gener ipsius testis.†Et in super attinentes saltem transuersales oio nō repellūt:vt per bal.⁊ alios in.l.parētes.C.de test.⁊ licet dictus Nellus dicat se fuisse condemnatum non deponit ex

qua causa sed se referert ad processum quem non reperio productū
in actis: licet reperiam productam sententiam condemnatoriā in
libris quingentis occasione ⁊ causa homicidij commissi ⁊ perpetra
ti per dictum nellum in personam ministri ordinis sancti Franci-
4 sci seu per auxilio prestito per dictum Nellum dicto homicidio: †
tamen sententia sine actis nulla est. l. prolatam. C. de sen. Nec dictꝰ
nellus in sua depositione simpliciter se refert ad dictam sentētiā:
5 sed ad processum. † Et insuper cōdēnationes in causis homicidij ⁊
similibus fuerit communiter in contumacia qui ex forma statuti
habentur pro confes. ⁊ condemnatis ratione predicta non est infa
mis. vt not. Barto. in. l. ictus fustium in fi. ff. de his qui not. infa. ⁊
in. l. non solum. §. fi. ff. de procu. ⁊ Bald. in. l. j. x. colum. C. de here.
insti. ⁊ in. l. j. secunda colum. C. de fur. ⁊ in. l. transigere. C. de trans-
actio. facit quod ipse notat in. l. ij. C. qui test. facere possunt. Ex his
videtur quod dictus Nellus sit idoneus testis. Coadmittātur pre
dicti testes attestationibus domine Christofore tertie testis ⁊ do
mine Lucie septime testis ⁊ Antonij Joannis quorum attestatio
nes: licet non concludant: tamen adminiculantur: qui deponit ꝙ
dictus Sylvester decessit post mortem dicti Matthei: ⁊ quod ita
fuit publica vox ⁊ fama in dicta terra burgi: ⁊ in dicta vicinia: ⁊ in
terrogatus in causa sciētie dicit quod audiuit dici ab amatore: et
dōno benedicto ⁊ quibusdam alijs mortuum esse dictū mattheū:
et postea inde ad aliquos dies vidit portari ad sepeliendum dictū
puerum mortuum. Simpliciter dicta christofora deponit ꝙ dictꝰ
Sylvester decessit post mortem dicti matthei: ⁊ deponit ꝙ fuit pre
sens quando decessit dictꝰ Sylvester ⁊ ꝙ audiuit a dicta dianyra:
vt supra scilicet ꝙ erat mortuus dictus Mattheus: licet enim di-
cti duo testes non necessario concludant in causa scientie: quia nō
deponunt nisi de auditu mortis dicti Matthei: tamen satis ad-
miniculantur ex quo deponunt ꝙ fuerunt presentes morti dci syl
uestri nepotis dicti matthei. Nam si tunc Mattheus fuisset vivꝰ
verisimiliter eis innotuisset. Item dicta domina Lucia deponit ꝙ
dictus Sylvester decessit post mortem dicti matthei: ⁊ ꝙ quando
iuit ad videndum dictum Mattheum infirmum dictus sylvester
erat prope ignem: ⁊ ꝙ postea audiuit dici ꝙ dictus Mattheꝰ erat
mortuus: ⁊ ꝙ post eum fuerunt mortui dicti Sylvestri ⁊ angela: ⁊
ꝙ ita est ⁊ fuit publica vox ⁊ fama in dicta vicinia de qua fama de-
ponunt etiam alij testes ꝙ etiam videtur plurimum adminiculari.
coadiuuantur etiam dicte probationes ex confessione facta per di
ctum paulum: qui videtur respondisse ꝙ in hereditate dicti sylue
stri nepotis dicti matthei remansit dictus fundus de quo ageba-
tur: ⁊ ꝙ remanserat in hereditate dicti Sylvestri eius proaui: ⁊ di
cti matthei eius aui: ꝙ non accidisset si dictus sylvester nepos nō
remansisset post mortem dicti matthei: ⁊ consequenter videtur cō
fiteri ꝙ dictus fundus fuerit dicti Sylvestri proaui ⁊ post eiꝰ mor
tem dicti Matthei remansisse in hereditate dicti Sylvestri super
stitis dicto Mattheo: ⁊ sic ex confessione dicti pauli videtur pro-
bari quod dictus Sylvester nepos decesserit post mortē dicti mat
thei: ⁊ licet ipse asserat se errasse: ⁊ propterea renocet confessionē:
tamē non probat de errore prout probare debet per ea que habē-
tur in. l. non fatetur. ff. de confes. ⁊ licet in puncto videatur presup-
poni ꝙ mea filia dicti pauli que asseritur heres dicti matthei fue-
rit in integrum restituta aduersus dictam confessionem: tamē id
non reperio in actis ad me delatis: immo mihi asseritur non eē re
stitutam sed velle restitui: ⁊ queritur an sit restituenda. Circa ꝙ vi
6 detur dicendum ꝙ non sit restituēda nisi probetur de lesiōe. † nā
minor petens in integrum resti. debet probare se lesum sui facili-
tate vel dolo aduersarij. l. nam postea. §. si minor. ff. de iureiur. ⁊. l.
fi. C. de integ. resti. mi. que lesio nō videtur in terminis nostris pro
bari nisi probetur ꝙ dicta cōfessio fuerit falsa seu erronea: quo nō
non probato cessare videtur lesio: ⁊ consequenter non debere cō-
cedi restitutionem in integrum. ¶ His tamen non obst. cōtrariū
pnto de iure respondendum: vꝫ ꝙ preualeant probationes facte
pro parte pauli ꝙ. s. dictus mattheus decesserit post mortem dicti
syluestri sui nepotis: nam quatuor testes illud deponunt: videlicꝫ
frater barnabeus primus testis ⁊ dominus benedictus secūdus te
stis ⁊ angelus tertius testis ⁊ Joan. baptista quartus testis qui de
ponunt reddendo causam scientie: quia fuerunt presentes funeri
dicti Sylvestri: ⁊ postea viderunt viuum dictum Mattheum: et
sic deponunt per sensum corporis ⁊ non presumptiue prout depo
nunt illi testes qui deponunt in causa scientie quia vicini qui pro-
7 bant presumptiue. † Contra presumptionem autem admittit pro
batio prout habetur in. l. fi. ff. quod me. cau. ⁊ in. l. siue possidetis.
C. de proba. cum si. ⁊ maxime quia tempore pestis non ita innote-
scit tempus mortis vicinorum maxime quando plures moriūtur
surreptiue in eadem domo: ⁊ presertim mortis infantium prout
alio tempore coadiuuantur dicte attestiones adminiculo aliorū
testium. Et primo quia benedictus rentij ⁊ domina christofora eiꝰ
vxor inducti pro parte dicti angeli deponunt ꝙ ipsi steterunt ad
videndum dictum mattheum infirmum in domo dicti matthei p
duas noctes: videlicet a die sabbati vsqꝫ ad diem lune vsqꝫ ad eius
mortem in qua domo tunc erant dicti matthias Dianyra eius nu
rus ⁊ ꝙ angela puella ⁊ non alius: nec potuisset esse quin vidissent
et consequenter deponunt ꝙ tunc non erat dictus Sylvester. ita
ꝙ est verisimile quod dictus Sylvester esset tunc mortuus: ⁊ iniu-
per dicta christofora deponit ꝙ quando accessit ad videndum di-
ctum Sylvestrum ⁊ eum gubernandum dicta Dianyra dixit qō
omnes de dicta domo erant mortui preter eam: ⁊ dictum mattheū
egrotantem ⁊ dictam puellam. Item adminiculantur dicta domi
na Margarita quinta testis dicti pauli que deponit ꝙ dictus syl
uester decessit viuo dicto mattheo: ⁊ ꝙ est publica vox ⁊ fama ⁊c. in
causa scientie: quia vidit dictam dominam Dianyram et dictum
Mattheum eius socerum: ⁊ interrogauit eos quare flebant: et di-
cta Dianyra respondit Jo ho sotterato sta matina el mio figliolo.
Item subdit ꝙ vidit postea portari dictum Mattheum ad sepe-
liendum ⁊ audiuit dictum dōnum benedictum dicentem noi pas-
siamo hora serare lusso. Itē Michaelangelus Baldus ⁊ Franci-
scus deponunt ꝙ quando iuerunt ad sepeliendum dictum Mat-
theum nullum inuenerunt viuum in dicta domo: ⁊ quod adinuicē
dixerunt ꝙ poterant claudere hostium dicte domus: ꝙ verisimili
ter non dixissent si fuisset viuus dictus Sylvester p̄sertim cū alij
testes deponūt ꝙ dictꝰ Sylvester decessit in dcā domo. Itē frater
gregoriꝰ deponit ꝙ dictus sylvester decessit añ mortem dicti mat-
thei: ⁊ quod ita est publica vox ⁊ fama: ⁊ ꝙ ita audiuit dici ab an-
gelo pauli thei: ⁊ a dōna Lazzaro cum simul loquerentur de qua-
dam concordia et compositione inter dictos paulum et Ange-
lum. Adminiculatur etiam: quia dicta domina Dianyra cum iu-
ramento: licet extraiudicialiter deposuit ꝙ dictus sylvester deces
sit post dictum Mattheum: ⁊ ꝙ licet ipsa deposuerit contrariū:
tamen illa depositio fuit falsa: prout ipsa asseruit asserendo se de-
ponere de falsitate predicta propter conscientiam: ⁊ licet dicta at-
testatio extraiudicialiter facta: ⁊ post didicita ⁊ testificata ⁊ tanꝙ
de iure non teneat per iura vulgaria: tamen negari nequit qn pre
beat aliquam coniecturam veritatis: attento quod ipsa in contra
rium pretenderat interesse: qꝛ cesserat iura sua dicto Angelo tāꝙ
fides dicti matthei: ⁊ si non erat eius heres tenebatur dicto Ange
lo maxime si cesserat titu. venditionis: prout ipsa asserit in dcā sua
vltima depositione etiam si ipsa donasset tenebatur de dolo ad in
teresse per. l. aristo. §. fina. ff. de dona. satis autem pretendit inter-
esse dictus Angelus ꝙ non fecisset impensas in dicta Dianyra as-
serens se heredem matthei non cessisset iura sua ⁊ Dianyra dolus
satis apparet si asseruit se heredem Matthei tanꝙ defuncti ante
Sylvestrum si postea decessit. Ex quibus satis euidenter apparet
Dianyrā non esse idoneam testem pro dicto Angelo in prima de
positione: ⁊ satis debet conferre ad inclinandum mentem iudicis.
secunda eius depositio licet nulliter facta: ex quibus videtur di-
cendum ꝙ sint efficaciores probationes facte Pauli ꝙ probatio
nes facte pro parte Angeli: attēto etiā ꝙ sunt contestes quatuor
8 testes deponentes per sensum corporis. † Et videntur testes ma-
gis digni cum duo sint religiosi ⁊ cum de religiosis non sit suspicā
dum prout de laicis secularibus per ea que habentur in. c. cum ex
iniuncto: de no. oper. nun. ⁊ attento quod dictus Rentius ⁊ eius
vxor sunt testes producti pro parte Angeli: ⁊ sic eorum fides p euꝫ
9 approbata per. l. si quis testibus. C. de test. † Confert etiam ꝙ in si
mili habetur in. l. cum mulier. ff. de reb. dub. vbi probat̃ ꝙ si simul
decedunt mater et filius impubes presumitur prius decessisse filiū
quam matrem propter imbecillitatem etatis: ⁊ facit etiam a cōtra
rio sensu. l. cum pubere. eo. titu. confert etiam: quia qui pretendit
esse successorem matthei ex persona Sylvestri: incumbit ei onꝰ pro
bandi sylvestrum superuixisse post mortē matthei: ideo si proba
tiones sunt dubie videtur ꝙ debeat succumbere: qꝛ dubia ⁊ incer-
ta probatio non releuat per ea que habentur in. c. in presentia. de
proba. ⁊ in. l. certum. in princi. de confes. et in. l. duo sunt titij. ff. de
10 testa. tu. cum similibus. † Ille autem qui probat se fuisse coniūctū
tali coniunctione quod si alius eum non precedit est successurus
ab intestato non habet necesse probare quod aliuseum non p̄cesse
rit tempore mortis. dicunt Rapha. cu. ⁊ Ponta. in. l. heres insti-
tutus. ff. de acqui. here. facit etiam ad predicta quod habetur in. l.
11 ex facto. §. si quis autem. ff. ad trebellianū. † Nec obstant obiectio-
nes que fiunt contra testes ⁊ attestationes dicti pauli: non enim
obstat quod obijcitur Bartholomeo primo testi. Nam impingi-
tur quod non sequitur fuit presens funeribus Matthei ⁊ Sylue-
stri: ergo Sylvester decessit post Mattheum: quia respondetur:
quia licet id non sequatur tamen sequitur quod sciuerit quod fu-
nus fuerit prius ⁊ quod posterius: vnde cum ipsa in depositione
dicat quod dictus sylvester decessit superstite dicto Mattheo: sa-
tis videtur idonea causa scientie: quia fuit presens funeri vtriusqꝫ.
Preterea ipse testis reddit precipuam causam scientie concludētē
necessario dicendo ꝙ vidit dictū mattheū viuū post mortem dicti
syluestri ita ꝙ friuola remanet exceptio que fit attestationi dcī bar
tholomei. dōno aūt bñdicto plura obijciūtur. obijcitur enim ꝙ ip
se exiuit de ordine suo ꝙ intēdit p̄bare p eiꝰ depositionem: qꝛ ipse
deponit ꝙ professus fuit de ordine camaldolensium: ⁊ postea pro
fessus fuit de ordine sancti benedicti. Cū aūt ipse asserat se p̄fessū

de regula

de regula sancti benedicti:censetur deponere se legitime profes-sum:quia professio nulla non est professio.arg.l.iiij.§.cōdemnatū. ff.de re.iur.ꝛ cle.pastoralis.eo.titu.Jdō ex hoc non est repellendus alio non docto.deponit etiam ꝙ stat extra monasterium: tñ de licentia abbatis:ꝛ propterea ex hoc non videtur repellendus.Obijcitur etiam sibi ꝙ pregnantem reddidit eius neptem ex sorore ꝙ tamen legitime non probatur.nam testes deponunt solū de auditu:licet enim aliqui deponant ꝙ audiuerunt ab ea nepte non propterea id necessario cōcludit maxime cum ipsa variauerit ꝑut vnº ex testibus deponit:ꝛ potuit ipsa neptis illud asserere putans se magis excusatam:sed fuit cognita ab auūculo ꝙ̄ si fuit cognita ab alio forte viliori.†Et insuper non tale delictum citra conditionē non infamat ꝛ testem non repellit.ad hoc ꝙ habetur in.c.testimonium.de testa.maxime non constito ꝙ tempore coitus fuerit religiosus.impingitur etiaȝ dicto fratri benedicto ꝙ ipse deposuerit falsum deponendo ꝙ audiuit in confessione dictum mattheum super quo deponunt duo testes.vȝ Rentius ꝛ christofora eius vxor quorum attestationes non concludunt:quia deponit dicta domina christofora ꝙ tēpore quo ipsa stetit ad videndum ꝛ gubernandum dictum mattheum dictus mattheus non fuit confessus nec aliqua sacramenta recepit dicendo ꝙ ipsa stetit a sabbato vsqȝ diē lune proxime sequentem quo ipse mortuus fuit subdendo ꝙ dictº mattheus non potuisset cofiteri quando ipsa testis stetit quin ipsa vidisset ꝙ dictum non concludit aduersus attestatione fratris benedicti:quia licet non recepit sacramenta neqȝ fuerit confessus tempore quo ipsa stetit ad ipsum gubernandum potuit antea recipere sacramenta prout etiam ipsa deponit se audiuisse a iacobo genero dicti matthei dictum mattheum fuisse antea confessum ꝛ recepisse eucharistiam: ꝛ si dicatur sacramentum extreme vnctionis id fit dum infirmus stat in extremis.respondetur ꝙ sepe cōtingit ꝙ infirmus creditur laborare in extremis ꝛ postea durat ꝑ aliquos dies ꝛ quandoqȝ reconualescit:ꝛ tamen recipit extremaȝ vnctionem tempore quo apparet esse in extremis .ꝛ est aduertendū ꝙ dicta testis non deponit ꝙ non potuisset accipere eucharistiam seu extremam vnctionem:quin ipsa vidisset sed solum nō potuisse confiteri quin ipsa vidisset. ꝛ merito quia recipere eucharistiam ꝛ extremam vnctionem sunt actus magis momentanei ꝙ̄ confiteri ideo potuerunt interuenisse tempore quo ipsa egrediebatur domum et maxime dum iuit ad audiendum missam:ideo dictum ipsius testis non concludit ꝛ maxime interrogata in causa scientie solum deponit non vidit vt supra nec sequitur non vidit:ergo non fuit.minus autem probat attestatio dicti Rentij deponēdo quod ipse mattheus non potuisset confiteri a die sabbati vsqȝ ad diē lune neqȝ eucharistiam accipere quin dicta Christofora vidisset. non autem deponit quin ipse vidisset:ꝛ merito cum ipse accesserit in sero:ꝛ interrogatus in causa scientie quod ipsa testis non vidit ipsum confiteri:neqȝ adiuit ad causa eius vxore a qua audiuit qd̄ cum ipsa nunq̄ discessisset a dicto mattheo eo tempore non poterat confiteri:ꝛ sacramenta percipere quin ipsa vidisset.licet enim ipse non viderit:non sequitur quod predicta non interuenerit maxime cum ipse non deponat ꝙ nunq̄ discesserit.Et insuper testimonium de auditu alieno non probat ꝑ iura vulgaria.subdit etiā quod a dicto die sabbati vsqȝ ad dictam diem lune nunq̄ locutus fuit dictus mattheus nec aliquid concedit ꝛc.quod facit ad id qd̄ supra dixi circa extremam vnctionem quod de facili potuit fieri ꝛ cōferri ante diem sabbati:quia ex quo non loquebatur neqȝ comedebat:poterat probabiliter censeri quod laboraret in extremis et dubitari de dubio transitu maxime cum esset infirmº peste ex qua infirmitate plerunqȝ subito transeunt ex hac vita.ꝛ sic ex his cōcluditur quod testimonium dicti fratris benedicti nō vitiatur ex oppositis contra eum.†Et licet aliqui deponant de fama:tamen in causa scientie deficiunt.Attentis not.per Barto.in.l.de minore. §.tormenta alias.§.si plurium.ff.de questi.que autem obijciuntur contra Angelum ꝛ Joannembaptistam parū aut nihil conferūt. impingitur enim quod ipse testis deponit quod ipse testis cū quibusdam alijs portauit scilicet mattheum ꝛ Syluestrum ad sepeliēdum dicendo quod non idonea causa scientie:quod tamen est falsum per supradicta.nihilominus ipse testis subiungit causam magis concludentem scilicet quod ipsi viderint dictum Mattheum viuum ꝛ locutus fuit cum eo postq̄ portauerunt ad sepeliendum dictum Syluestrum.Jtem impingitur quod quandoqȝ dicit portasse dictum Syluestrum ꝛ quandoqȝ portasse syluestrum ꝛ Mattheum quasi sint contraria ꝙ est ridiculum dicere : ideo non insisto.ꝛ similiter nihil concludit quod impingitur quod ipse testis non erat vicinus familiaris vel solitus conuersari sed longe distat a domo olim dicti syluestri:ergo ipsum non cognouit vnde ludibrio sunt que impinguntur dicto Angelo ꝛ pariter que impingūtur dicto Joannibaptiste.licet enim dixerit quod dictus syluester erat mortuus et eum mortuum sepeliuit in eccle.plebis quod quādo portauit ad sepeliendum dictum Syluestrum ꝛc.non propterea contrarium aliquid dixit:quia non dixit quod prius sepeliuerit et postea portauerit licet loquatur prius de sepultura quam de portādo ad sepulturā ꝛ superfluū est ꝛ ridiculū circa hoc istare.Et similiter circa aliud ꝙ subditur ꝙ vidit dictum mattheū ꝛ intellexit:ex visu enim resultat intelligētia.ꝛ licet non esset necessariū:nō propterea fuit vitiosum addere:†q꞉ ꝙ superabundat:non vitiat. l.testamentum.C.de te.ꝛ.l.que dubitationis.ff.de re.iu.cū concor. Nec etiā ob.aliud ꝙ impingitur a testibus angeli ꝛ Joānisbaptiste qui ambo dicunt se portasse dictum syluestrum ad sepeliēdū cū solitum sit puerum dicte etatis portari per vnū ꝛ non per duos.Naȝ respondetur ꝙ non plene probatur ꝙ solitum sit portari per vnū solum si testes super hoc deponunt recte ponderantur.Preterea potuit faciliter contingere ꝙ vnus detulerit ꝓpte vie:ꝛ ex alia occasione dederit postea portandum alteri.Jtem persuaderi potest quod fuerit immissus in cassam:vt minº inficeret portātes eū. Et plures portauerint ipsam cassam.Nec obst.dicto paulo ꝛ mee eius filie quod testes Angeli sunt plures numero:quia sunt sex remota dcā Dianyza ꝛ testes dicti pauli sunt quatuor:q꞉ solū duo deponunt concludenter ꝛ alij quatuor presumptiue.Et videnẗ maioris auctoritatis dicta ratione:ꝛ quia vt dixi duo sunt religiosi ꝛ omnes masculi ꝛ deponunt aptiora negotia:ꝛ sic ꝙ magis natura negotij conuenit attentis supra deductis.¶†Nec debet iudex inspicere ad pluralitatem testiū quantum ad testium dignitatem et ꝙ nature negotij conuenit ꝛ quibus magis lux veritatis assistit: vt dicit tex.in.l.ob carmen.§.fi.ff.de test.ꝛ in.c.in nostra extra.eo. titu.ad idem tex.in.c.licet causam.de proba.†Nec ob.dicto paulo et mee articulus in quo ipse ponit formaliter ꝙ dicti sylueſter ꝛ angela asserti filij dicti peri remanserunt infantes vl' pupili post mortem dicti peri ꝛ post mortem dicti Matthei per quē articulum videtur asserere dictum syluestrum remansisse post mortem dci matthei:ꝛ sic videtur sibi preiudicasse:quia respondeẗ ꝙ ex quo.§.eodem contextu articulauerat specifice ꝙ dictus sylueſter decesserat ante mortem dicti Matthei ꝛ in tota causa in hoc se fundabat nō est interpretandum ꝙ ipse voluerit in dicto articulo sibijpsi̇ ꝯtrari maxime incōtinenti.arg.l.non ad ea.ff.de condi.ꝛ demon.Accedat ꝙ notabiliter dicit Bal.in.l.falsa.C.de iur.ꝛ fac.igno. dicens ꝙ positiones partis sunt interpretande:vt sibijpsi non contradicant:ideo dictus articulus non debet interpretari taliter ꝙ preiudicet precedentibus articulis.ꝛ sic ꝙ dicti sylueſter ꝛ angela post mortem dicti peri remanserunt infantes:ꝛ post mortem dicti matthei remanserit dicta angela prout veritas se habuit.Jtem potest interpretari ꝙ remanserūt infantes:q꞉ post mortem nemo fari potest.ꝛ hoc respectu mortuus potest dici infans quasi voluerit articulare ꝙ dictus syluester ꝛ angela nunq̄ excesserint infantiam vel pupillarem etatem etiam post eorū mortem scilicet petri ꝛ Matthei:ꝛ similiter dicta responsio facta articulis dicti angeli debet interpretari.vt non contrarietur alijs deductis per ipsum paulum. Dictus enim articulus est multiplex:ꝛ responsio est indefinita .† et indefinita non semper equipollet vniuersali.vt habetur per gl. Bar.ꝛ doct.in.l.si pluribus.ff.de lega.ij.ꝛ per glo.ꝛ doc.in.c.vt circa de electio.lib.vj.ꝛ non equipollet propria verborū significatione : sed ex regularitate ꝛ quando equipollet. vt est text.in.l.si seruitus.ff.de serui.vrb.pre.ꝛ hoc no.ibi Bald.Ange.ꝛ Rapha.ꝛ per eundem tex.idem no.Pe.de bellaper.Bar.ꝛ Jmo.in.d.l.si pluribus:sed non esset humanum in dicta responsione illam indefinitā interpretari ꝙ equipolleat vniuersali attento per id contrarietur alijs deductis per ipsum respondentem:nec est eadem ratio ꝛ conditio omnium cōprehensorum in vniuersali.nam ꝙ dictus fundº remanserit in hereditate dicti syluestri proxīi ꝛ in hereditate dicti Matthei non vertebatur in dubium inter dictas partes profitebatur:neqȝ similiter vertebatur in dubium circa hereditatem dicte angele que non negabatur remansisse post mortem dicti matthei:sed bene negabatur ꝛ super hoc litigabatur super hereditate dicti syluestri infantis : ꝛ ideo illud indefinitum verbum credit suadet ratio ꝙ interpretetur:vt referat ad hereditatem dictorum syluestri dicto el passa ꝛ matthei ꝛ angele ꝛ non ad hereditatem dicti syluestri ne contrarietur alijs dictis ꝛ deductis per ipsum respōdentem.et insuper si interpretaretur respondisse ad omnia supradicta:non propterea necessario confessus fuit quod dictus syluester nepos dicti Matthei decesserit post ipsum Mattheum:quia possibile fuisset quod dictus fundus fuisset dicti Syluestri in vita dicti Matthei:ꝛ sic remansisse in hereditate licet decesserit post mortem Matthei.†Jtem dato sine preiudicio veritatis qd̄ dicta responsio interpretaretur ita quod censeatur confiteri dictum syluestrum decessisse post mortem dicti Matthei : tamen comperto contrario confessio non preiudicat tanquam erronea per.l.nō fatetur:ꝛ quod not.ibi Barto.ff.de confes.ꝛ Bald.in.d.l.cum falsa. et in.l.error.C.de iu.ꝛ facti igno.et satis constat de contrario si ꝓbationes dicti pauli preualent prout eas preualere deductum est supra:ꝛ secūdum predicta non videtur necessaria restitutio in integrum : que restitutio videretur etiam concedenda si obstaret:ꝛ sic lederet iura dicte mee pupille.Attento quod esset lesa facilitate sui administratoris.†Nam minor restituitur etiā aduersus gesta per administratorē in.l.minoribus.C.si tutor vel cur.interue.

que militant etiam quo ad confessionem: que dr̄ facta per articulū.5.deductum. Posset etiam attentari ꝙ dicta responsio nō ob. dicte mee: quia paulus conuenitur tanꝙ paulus possessor dci fundi. Non tanꝙ paulus ꝛ legitimus administrator dicte mee. ꝛ ita videtur ꝙ simpliciter ꝛ sic nomine proprio respondiderit ꝛ nō administratorio noīe: ꝛ ꝓpterea nō preiudicauerit dicte mee in dicta responsione: licet in hoc nō faciam magnam vim. Laus deo.

¶ Summarium super cōsilio.cxcvij.

1 ☞ Substitutio compendiosa facta pluribus filijs institutis videlicet his verbis: ꝙ si infuturū contingeret aliquē dictorū filiorꝫ et ipsorū quēlibet decedere tunc succedant masculi descendentes ꝛ si contingeret ꝙ ex dictis masculis essent femine illas volunt competenti dote dotari: an si vnus ex dictis institutis interficiatur ab alijs fratribus remanentibus tamen ex eo feminis duabus ꝛ vno masculo impubere si masculis impubes moriatur dotatis sororib⁹ superuiuentibus ꝛ matre succedunt mater et sorores exclusis alijs substitutis.
2 Substitui pupillariter aut testamentum fieri quibus possit.
3 Substitutio facta filio pupillo quando dicatur fideicommissaria semper.
4 Substituere directo adita hereditate ꝙ quis non possit.
5 Instituti grauati ꝙ diuersis tēporibus dicantur detrahere posse legitimam ꝛ trebellianicam.
6 Legitima quanta sit et ꝙ exclusi numerū faciant quo ad illi⁹ augmentum et quibus suppletio legitime exclusi accrescat.
7 Dos quando debita dicitur vt es alienum ꝛ quando loco legitime succedat. nume.10.
8 Accrescendi ius ꝙ diuidi nequeat ꝛ quando habeat locum.
9 Dotata filia ꝙ non succedat seu ꝙ sit dote contenta differunt nā quo ad primū dos non debet esse minus legitima.
11 Trebellianica quibus non faciat fruct⁹ medio tempore ꝑceptos computari loco illius.
12 Diuisione bonorū quādo inter diuidentes videat̄ fcā ꝑmutatio.
13 Dotari ꝙ debeant filie statuto aut vltima voluntate quis ad constitutionē dotis grauatus videatur an oneratus an vero honoratus ꝛ an debeat dos detrahi ante legitimam seu.treb.nu.20.
14 Masculinum quando non videatur in testamentis concipere femininum. nume.18.
15 Testamentum ꝛ contractus quando in dubio regulātur cū dispositione iuris cōmunis.
16 Onera hereditaria trāseūt in heredes ꝓ portionib⁹ hereditarijs.
17 Substitut⁹ sub cōditione si institutus absq̄ liberis decesserit excluditur filio naturali relicto.
19 Dos tradi non debet in adueniente tēpore nubilis etatis.
21 Trebellianicam: aut falcidiam detrahit tantum: heres institutus et nō fideicommissarius.

¶ Consilium.cxcvij.

1 In nomie domini nostri iesu christi. † ¶ Circa primum consultationis articulum constat ꝙ dictus Antonius pupillus decessit ab intestato: qꝛ ipse non fecit nec potuit facere sibi testamentum neq̄ pater eius scilicet sanctinus qui decessit intestatus non fecit sibi testamentum validum prout dicitur in themate. nec fecit testamentum filio pront facere poterat faciendo sibi ꝛ filio impuberi testamentum. l. moribus cum multis si.ff.de vulg. ꝛ pupil. neq̄ galeottus auus licet sibi substituerit censetur sibi fecisse testa-
2 mentum. ¶ † Quia substitutionē sibi facere non potuit ex pluribus. ꝛ primo quia dictus Antonius nepos natus fuit ꝛ cōceptus vt percepi post mortem dicti galeotti: ꝛ sic nunꝙ fuit sub eius potestate vere nec ficte. quinimmo nec censetur fuisse eius consanguineus vel cognatus. l.j. §. si quis proximior. ff. vnde cognati. ꝛ. l. titius. ff. de suis ꝛ legi. nemo autem potest nisi liberis in potestate cōstitutis condere testamentū seu pupillarem facere substitutionē: quinimmo nec filijs in potestate q̄ post mortē testatoris sunt recasuri in alteri⁹ ptāte: vt hec ꝓbant̄ in.d.l.morib⁹. in ꝑnci. ꝛ propterea etiam si dictus Antonius fuisset natus in vita galeotti nō potuisset eidē pupillariter substituere: ex quo post mortē galeotti reca-
3 sur⁹ erat in potestate sanctini sui patris. † Et insuper si potuisset sibi substituere non esset expeditū ꝙ interpretaret̄ substitutio pupillaris ex quo substitutio fuit facta plurib⁹ etiā puberibus quib⁹ nō poterat nisi ꝑ fideicōmissum substituere. l. post aditā. C. de ipu. cū si. ꝛ qn̄ pluribus puberib⁹ ꝛ impuberibus fit simpl'r substitutio cōiter tenet̄: ꝙ etiā quo ad impuberes interpretet̄ substitutio fideicōmissaria: vt oēs pariter determinent̄ tā puberes ꝙ impuberes. arg. l. iā hoc iure. ꝛ. l. lucius. ff. de vulg. ꝛ pupil. ꝛ. l. hereditatē. ꝛ. l. ꝙ nis. C. eo. ti. ꝑut cōcludit bar. in consi. ꝙ incipit Aiuarellus quōdā ceci in ordine. cxvij. ꝑm ordinē perusinū. ꝛ ꝑm ordinē informis. lvij. Item in cōsi. xlj. ꝑm ordinē informis incipiente Jacob⁹ poli. ꝛ ange. in cōsi. xcvij. ꝑm ordinem informis incipit. viuian⁹ de mōte policiano in vltima col. ꝙ ꝛ videtur velle bal. ꝛ post eū pont. in. l. in te-
4 stamento. C. de testō mili. † Et idē in qōne de facto dicebat Jmol. prout refert Paul. de cast. in dicta. l. in testamento similiter Sanctino qui erat pubes non potuit dictus galeottus directo substituere post aditam hereditatem dicta. l. post aditam. ꝛ propterea dictus Sanctinus cui est facta substitutio per dictum galeottum cē-
5 setur per fideicommissum rogatus de restitnendo. † Et idcirco ex persona sua habet detrahi legitima ꝛ trebellianica cum diuersis temporibus veniant detrahende per. c. Raynutius. ꝛ. c. Raynaldus. de test. ꝛ. c. si pater. eo. titul. libro. vj. ꝛ habetur in. l. ꝙꝙ. C. ad legem falci. ꝛ in. l. in ratione. §. quod vulgo. ff. eo. titul. ꝛ hec hacte-
6 nus sunt satis clara. † Sed imminet circa hoc non mediocris dubitatio. quanta scilicet sit legitima dictorum filiorum. nam de iure existentibus quatuor filijs legitima filiorum esset tertia pars toti⁹ hereditatis: si autē sunt quinq̄ legitime est dimidia hereditatis: in casu autem nostro sunt quatuor filii masculi qui succedunt: ꝛ est filia dotata exclusa a statuto. Et sic sunt quinq̄ filij: tamen quatuor successibiles ab intestato: ita quod est dubium: an dicta filia connumeretur in numero filiorum: adeo quod legitima sit semis hereditatis. Circa quod sunt varie opinio. Nam Ange. et Jmol. in. l. plane el primo. §. si duobus. de lega. j. dicunt quod filia dotata exclusa a statuto: non facit partem per text. cum glo. in. l. papinianus. §. si conditioni. in ver. vnde si quis iuncta glos. singulari in verbo deberetur. ff. de inoffic. testa. vbi ange. idem vult se declarans quod habetur perinde ac si filia non esset in medio. Et ita etiā fir-
7 mat Jmo. in dicto. §. si duobus. † Et sic debetur sibi dos tanquā es alienum secūdū Jmo. ꝛ idem consuluit Ange. in consi. incipiente statuto ciuitatis Cortesi. in ordine. ccxcix. pro quo facit: qꝛ legitima est tertia vel semis eius ꝙ quis est habiturus ab intestato. d. l. papinianus. §. quarta. ꝛ in auc. nouissima. C. de inoffic. testamē to. Sed masculi essent habituri totā hereditatem dote excepta merito vniuerse hereditatis habeant sentem vel semissem ꝑm eundē Ange. cū quo transit Rapha. ful. in dicto versi. vnde siquis per illum tex. ꝛ idem voluit Paul. de cast. in. d. §. si duobus. loquitur tamen in statuto simpliciter excludente feminā non dicit: vtrum dotatam vel non dotatam inter quos casus facit differentiam Bal. in. l. vnica in sexta questio. C. quando non pe. par. Sed quod filia connumeretur in numero filiorum ꝛ sic legitīa sit semis satis aperte volunt Bald. ꝛ Jmola. in. l. huiusmodi. §. si titio. el primo. de lega. j. dicente quod filia dotata que admittitur ad dotem iure dotis: tamen ex forma statuti excluditur a successione faciat filio partem in legitima: quia licet veniat diuerso iure tamen faciunt sibi partem per istum. §. etiā filia non haberet: nisi vnum denarium in dotem: tamen quantum ad faciendū partem reputatur habere to-
8 tam partem legitime: † quia ius accrescendi non potest diuidi: qꝛ non habet locum nisi in portione omnino defecta secundum eundem Bald. quem refert ibi Jmola cum eo transiens. ex quo ergo vult censeatur habere totam legitimam in consequentiā quo ad legitimam connumerari debet in numero filiorum. idem videt̄ velle idem Bald. in auc. nouissima. C. de inoffi. testamento. in vlti. q. vbi vult ꝙ si mater succedit simul cum fratribus defuncti legitima matris erit tertia tertie: qꝛ fratres qui admittuntur ad partem faciunt partem. Et licet fratres non veniant sub nomine legitime vt notatur. in auc. de here. ꝛ fal. §. j. tamen sufficit ad faciendum alteri partem ꝙ quocūq̄ iure admittantur vt. d. §. si duobus. Et per hoc subdit quod si factum esset testamentum ꝛ instituta esset non turpis persona: ꝛ fratres non essent preteriti: sed essent instituti etiā in vno nummo: qꝛ admitterentur ad partē legitima matris non esset nisi tertia tertie: non enim sunt exheredati tacite vel expresse. Ergo non habentur pro mortuis secundum eū qui subdit. Istud tamen vltimū indiget altiori indagine ꝛ non firmo. ꝙ ideo videtur dixisse: qꝛ in. l. si defunctus. C. de sui. ꝛ legi. in ꝑn. dicit per illū tex. ꝙ si statuto cauetur ꝙ filia dotata sit contenta dote existētibus fratribus. nam ex hoc immediate sequitur ꝙ si in dote erat minus legitima illud applicatur fratrib⁹ masculis secundum eum. quasi forte voluerit in. d. auc. nouissima in vltimis verbis qd̄ illud qd̄ diminuitur fratribus accresceret quo ad legitimam matri: non autem ꝙ qui habeat partem diminutā non sint in cōsideratiōe. ꝙ aūt nō accrescat masculis id qd̄ diminuitur filie voluit bal. in. l. vnica. §. in primo circa medium. C. de cadu. tol. vbi vult ꝙ si portio non est caduca in totū: sed modificata vt in filia q̄ dꝫ stare contenta dote. nā si minus legitima hꝫ: tñ alijs non accrescit: qꝛ admittitur ad partē cū quadā diminutione. l. municipali ꝑm eum. Et idem dr̄ cōsuluisse in consi. ꝙ incipit preponitur ꝙ xp̄ianus. ꝛ in alio ꝙ incipit sup primo. ꝛ in alio ꝙ incipit statuto cauet̄ ꝙ filia. in oīb⁹ aūt dictis locis bal. vult ꝙ filia q̄ admittit̄ ad partē faciat ꝑtē quoad legitimā in totum vel in partē: ꝛ ꝯñr sit in cōsideratiōe quo ad ipsam legitimam: ꝛ sic censeantur filie dotate cōnumerari in numero filiorū quoad ipsam legitimam. ꝓ quo facit: qꝛ tex. in. d. auc. nouissima ꝛ in corpore vnde sumitur lꝫ in. §. j. in auc. de trien. ꝛ semi. simpliciter dicit ꝙ si sunt quatuor filij vel paucio res legitima filiorꝫ est tertia. si sunt ꝑlꝫs legitima est semis: que verba verificantur in terminis istis quib⁹ sunt qnq̄ filij. ꝓ quo etiam facit: qꝛ statutum excludēs filiā dotatā est factū i fauorē filiorꝫ masculorū nō aūt in fauorē ascēdentiū

ascendentium vt de se constat: ideo debet interpretari taliter ꝙ nō redundet in dānum. ꝛ sic odiū liberorū. l. ꝙ fauore. C. de leg. ꝛ. c. qđ ob gratiam. de regu. iur. in. vj. Sed si filia nō cōnumeret in numero filiorū: pater nō cogeret relinquere filijs pro legitima: nisi tertiā partem hereditatis vbi de iure cōi cogeretur relinquere dimidiaꝫ ꝙ redundaret in odium masculorū. ꝛ sic videretur incōueniēs ꝑut hanc rationē assignat pau. de ca. in cōsi. ccliij. ſm nouā impssionez incipiēte testator habēs masculū. ał's sup primo pūcto ꝙta sit legitima qui vr̄ in hoc residere: lꝫ ꝑmittat ꝙ nō intēdat multū insistere: qꝛ superuacuū esset cum vtraqꝫ pars in hoc concordat ꝙ sit semis ſm eum. Variat aūt Bald. qꝛ qñqꝫ vult ꝙ id qđ diminuit filie cadat in augmentum legitime masculorum ꝛ quādoqꝫ vult ꝯriuꝫ. contra ꝙ vltimum facit tex. cū glo. in. d. l. papinianus. §. cōditiōi. versi. vnde si quis. per quem mouentur Ang. Raph. ful. ꝛ Jmo. qꝛ ibi filie succedunt cum diminutiōe tertie partis propter quam diminutionem impinguatur legitima filij masculi. Et sic diminutio facta a iure de portione vnius filij auget portionem legitime alterius filij ꝙ multum confert pro ꝑma opi. bal. de qua. s. in. d. l. si defunctus ſm quam reperio allegatum consuluisse Pau. de castr. in consi. cclj. incipiente quoniam fundamenta. ꝛ ꝙ consuluerūt dñs Joannes pagliarensis de senis. d. grifus de monte policiano. dñs antonius de rosellis ꝛ dñs Nellus de sancto geminiano ꝛ domin⁹ Joannes de Eugubio ꝛ plures alij aduocati florentini. Et hāc ꝑtem tenuit Pont. in. l. j. C. quādo non pe. par. in fi. vbi per plures col. disputabat hunc articulum: tamen concludit ꝙ quatenus filia exclusa a statuto percepit de bonis defuncti vel ratione alimentorum vel alia ratione facit partem. quatenus aūt plus esset de iure cōmuni in legitima filie eatenus impinguatur legitima masculi. ꝛ pro hoc vt dixi facit dictus versiculus. vnde si quis cum sua glo. nō autem vrget ꝙ non cōnumeret in numero filiorum ipsa filia dotata: nam in illis terminis si hodie militarēt nemo diceret ꝙ filie nō connumerentur in numero filiorum: ꝛ si dictus versiculus. vnde si quis non obstat huic opi. quam vbiqꝫ presupponit bal. s. ꝙ filia dotata connumeretur in numero filiorum. Nam cum vbiqꝫ dicat ꝙ faciat partem satis vult quod connumeraretur in numero filiorum in locis. s. supra adductis. ꝙ ꝛ vult satis aperte in. d. l. vnica. C. qñ non pe. par. xj. seu. xij. col. in. vj. q. vbi dicit ꝙ si filia renunciauit cū iuramento in vita patris contenta dote tunc facit partem: quia videtur habere suaꝫ partem. si autem ex alia causa: quia sic placuit sibi facere tunc habetur pro mortua in vita patris: ꝛ ideo non accrescit aliquid fratribus ex connumeratione persone sororis ꝛc. vult ergo ꝙ in casu precedenti persona filie connumeretur in numero filiorum quando habet dotem. Et excellentissimus sua tempestate iuris interpres dominus Joānes de monte sperello dñs meus in. l. pater filium circa finē. ff. de inoffi. testamento dicit ꝙ est clarū ꝙ filia auget numerū filiorum in cōputatione legitime: ꝛ ꝙ doc. cōmuniter tenent ꝙ ex quo habet dotem habet partem. ꝛ ideo facit

9 partem ſm eum. † Qđ maxime dōm vr̄ si statutum nō disponit ꝙ filia sit contenta dote sed solū disponit ꝙ filia dotata non succedat quo casu alio non docto dos nō debet esse minus legitima: prout voluit Bal. in quodam consilio mihi secūdo in ordine incipiente statutum habet tria capita. ꝛ in alio cōsi. mihi in ordine. cccxxiij. Quod ꝛ concludit Saly. in quadam sua disputatione que incipit statuto cauetur dicens ꝙ habens arbitrari congruam dotem non potuit arbitrari minus legitima vt colligi potest ex tex. auct. res q̄ C. communia. de leg. vbi ipse idem concludit in quibusdam lecturis. ꝛ idem dicitur consuluisse Ange. in consilio. cccx. incipiente dominus gregorius. ꝛ hic vidi pluries consultum per celeberrimum doctorem dominū benedictū caprā ꝑceptorē meū: q fuit integerrimi iudicij. ꝛ ita in dubio consuluimus pluries domin⁹ bal. de bartolinis ꝛ ego. si igitur dos debet esse ꝙta esset legitima suadet ratio connumeretur in numero filiorum si ea cōnumerata exceditur numerus quatuor filiorum: nec alias propter expulsionem filie et successione minuatur legitima masculorum. † Nec iure cauetur qđ

10 dicto casu dos detrahatur tanꝙ es alienum prout dicebat Jmol. ideo his satis videtur posse teneri ꝙ legitima dictorum filiorū cōputata filia sit semis toti⁹ hereditatis: ita ꝙ dos succedat loco legitime filie ꝑut ꝙ dos in his terminis succedat loco legitime. dicit Bald. in dicto cōsi. incip. materia diuiditur in duas partes. ꝙ ꝛ dicit Saly. in. d. auct. in nouissima in. x. q. ꝛ idem dicit Guil. in. l. sancimus. C. de nup. ꝛ idem dicit Salyce. in quibusdā lecturis in. l. obes. C. de pre. mi. ꝛ Guil. de cu. ꝛ bal. in. l. j. de iustitia ꝛ iure. ꝛ bald. in l. j. ff. solu. ma. ꝙ vident̄ velle Dy. ꝛ bar. ꝛ moderni in. l. titie cētum §. titio genero. ff. de cōdi. ꝛ demon. ꝛ Richar. malum. ꝛ bal. in. d. l. sancimus. Si aūt dos succedit loco legitime: suadet rō ꝙ dos cōsideretur tanꝙ legitima filie potiusꝙ tanꝙ es alienū. ꝛ si ꝯsideretur tanꝙ legitima filie suadet rō ꝙ filia augeat numerū filiorꝫ vt sic legitima filiorꝫ cēset̄ dimidia hereditatis ꝛ nō tertia. ꝙ vr̄ mihi rōnabile: lꝫ res sit satis dubia: qꝛ pleriqꝫ ꝯriū tenēt. remanet ergo cōclusio clara ex iā dictis ꝙ ex ꝑsona dicti Sanctini debeat detrahi legitima ꝛ trebellianica. ꝛ hoc clarꝫ quāta aūt debeat esse legitima i pūcto nō querit̄. dicta aūt legitima ꝛ trebellianica quantacūqꝫ sit deuoluta fuit ad antoniū ab intestato. si testm̄ dci sanctini fuit nullū ꝑteritione dicti Antonij vel ex testō si fuit validū: cū ipse testōr in testō heredes instituerit filios nascituros ex ipso testatore. ꝛ ei⁹ heredes pro equali portione si vltra vnū nasceret̄ ex quo posset hesitari si vnus tm̄ nasceret̄ ꝑut cōtingit in facto sup quo lꝫ inclinē ꝙ nō sit nullū vt sic illa verba si vltra vnū nascerent̄ referant̄ ad ꝑrima verba pro equali portione que quedam v̄ba ꝑ equali portione nō respiciunt casum quo vnus nasceret̄ non aūt est vix quo ad presentem consultationē valuerit testm̄ vel nō valuerit ex quo in oēꝫ euentū deuoluta fuerit tota hereditas dicti Sanctini ad ipsuꝫ antoniū filiū cū onere restituendi hereditatē post mortē suam masculis superstitibus ꝛ galeotto ꝑdicto ex testō ipsius galeotti detracta libre legitima ꝛ trebellianica ex persona ipsius Sāctini filij pri

11 mi gradus. † Jta ꝙ fructus medio tpe percepti nō computant̄ in trebellianica per. l. iubemus. C. ad treb. ꝛ dicta legitima ꝛ treb. ꝑtinet ad matrem ꝛ sorores dicti Antonij ab intestato exclusis patruis per auct. defuncto. C. ad tertul. ꝛ auct. cessante. C. de leg. here. residuū autem hereditatis dicti Galeotti pro portione deuoluta ad dictū Sanctinū: lꝫ pertineat ad heredes Antonij. tū non libere sed cum onere restituendi dictis patruis dicti Antonij filijs. vꝫ dicti Galeotti tam ante restitutionem hereditatis predicte bona sunt heredum dicti Antonij ita ꝙ fructus percepti ex dictis bonis ante mortem pertinent ad dictos heredes Antonij. ff. ad treb. l. mulier. §. si heres. similiter quarta portio bonorꝫ ꝛ hereditatis dicte domine potiole que deuoluta fuit ad dictum Sanctinum libere pertinet sine aliquo onere restitutionis ad dictas matrem et sorores dicti Antonij: vt libere deuoluta fuerit ad dictum Sanctinū ita ꝙ dos dicte potiole debet detrahi ante omnia tanꝙ es alienuꝫ de bonis ꝛ hereditate dicti galeotti ꝛ retineri ꝑ dictas heredes dicti Antonij. ꝛ cōsequenter dicti sanctini in restitutione bonorum tantominus restituendo. Et similiter retineri debeant alia bona que fuerunt dicte domine potiole cum illa non subiaceant restitu

12 tioni. † Et licet in diuisione facta inter sanctinū ꝛ fratres vel dictū Antoniū ꝛ suos patruos forte maior ꝑs bonorꝫ dicte potiole ꝑuenerit ad singulos vel aliquos dictorū patruorꝫ ꝙ ad dictū sanctinū vel eius filiū non refert si pro parte sanctini vel eius filij fuit habita cōgrua compensatio: qꝛ de bonis galeotti tātundē receperit: qꝛ censetur in diuisione facta q̄daꝫ permutatio in. l. j. ꝛ. l. si fratres. C. cōmunia vtri. iu. ꝛ. l. cū pr̄. §. hereditatē. ff. de leg. ij. ꝛ per ꝯñs tantūdem de bonis Galeotti quātum ad ipsum antoniū pertinebat de bonis dicte dñe potiole censet̄ habere a dictis suis suis patruis ti. oneroso. ꝛ nō a dicto galeotto. ꝛ per ꝯñs nō subiacet restitutioni ꝛ hoc clarum. ꝛ per hec patet responsum ad primū ꝛ vltimum quesi

13 tum. ¶ † Restat deuenire ad responsionē ad scōm quesitū in quo imminet nō parū dubitationis: qꝛ dubitari pōt quis cēseatur onerat⁹ dotare dictas sorores antonij an galeotto primo testatore. an sanctinus. an v̄o antonius: an v̄o oēs filij dicti Galeotti q fuerūt honorati ab ipso galeotto. nā vr̄ ꝑmo dōm ꝙ censeret̄ honorat⁹ dictus sanctinus ad quem spectabat onus dotādi filias. l. fi. C. de dotis ꝑmis. ꝛ. l. qui liberos. ff. de ritu nup. nā testōr. ꝛ ꝯhentes censent̄ se ꝯformare cū dispositione iurꝫ. ꝑut voluit Barto. in. l. iurisiurādi. §. si liberi. ff. de op. liber. ꝛ in suo cōsilio quod incipit. quidam accepit a quodam abbate. cui⁹ dictū sequunt̄ Jmo. in. c. potuit circa finem. de loc. ꝛ in. l. fi. ff. de condi. ꝛ demō. ꝛ Pe. de anch. in cle. ij. de iure patronatus. ꝛ in. l. sed si hac. §. liberto. ff. de in ius vo. ꝛ in. c. canonū. de consti. xiiij. q. principali post recitatā. q. pillei. ꝛ Andreas de iser. in. c. j. ex. q. cau. feudum amit. Ad idem quod eleganter voluit bald. in. l. precibus. C. de impub. vbi dicit ꝙ testator presumit̄ cogitare ꝛ velle qđ statutum sui municipij. allegat tex. secūdum eū meliorem. de iure. in. l. si duo. ff. de acquiren. heredi. Ad ideꝫ quod notant Petrus de ancha. et Panor. in. c. in presentia. de probat. volentes ꝙ ibi ex consuetudine vel statuto filij naturales admittūtur vt legitimi ad successionem: tunc naturalis indistincte excludit substitutum: licet alias secus per. l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad treb. quod ꝛ voluit dominicus de sancto Geminiano in. c. j. de censi. libro. vj. ꝛ Pau. de cast. in consilio. ccclxv. incipiente: an sit nullum. ad idem quod notant post Dynum Barto. Ange. ꝛ Raph. cuma. in. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad trebellianū. ꝛ Paul. de ca.

14 ibi in lectura Paduana. † Ad idem quod nota. Pet. de ancha. in l. tres fratres. ff. de pactis dicens quod si statutum excludit feminas ab intestato propter masculos tunc si pater instituit filios nō comprehenduntur femine. mouetur per dictum Bald. ibi in ꝑmo notabili dicentis quod appellatione fratris continetur soror nisi ex coniecturis aliud appareat. ad idem quod notat Paul. de cas. in consilio. lxxvij. incipiente casus iste frequenter contingit cōcludens quod si testator habens duos filios eos instituit ꝛ si alter decesserit sine liberis substituit aliuꝫ tunc si alter decedit cuꝫ filia est locus substōni stante statuto ꝙ frater excludat filiam ab intestato ał's secus. Jtē dñs Anto. de but. in cōsi. suo incipiēte viso pūcto et cōcln dit ꝙ si pater instituto filio prohibuit alienare ex eo quia voluit ꝑuenire ad suos posteros ꝛ successores: tūc femie nō admittūt̄

15 stāte statuto qđ femie nō succedāt. † Ad idē pōt adduci ꝙ not. gl.

Imo.⁊ Pau.de cast.in.l.cum ita legatur in.§.in fideicõ.de le.ij.et Bald.⁊ doc.in.l.fina.C.de verb.signifi.⁊ ideo ex his ⁊ alijs q̃ ad ppositum possent adduci vr̃ ꝙ dictus galeott⁹ disponẽdo in suo testamento ꝙ femine debeant dotari censeatur se conformare cũ dispositiõe iuris:⁊ sic ꝙ filie dotarent̃ a parentibus ⁊ sorores a fratribus si parẽtes non extarent potiusꝙ̃ patruis vel ab alijs vlterioribus.in contrarium aũt adduci potest ꝙ testator simpliciter disposuit ꝙ femine dotarentur ⁊ sic feminis reliquit dotes non declarã 16 do aliter quibus dotari deberent.legata aũt ⁊c.†Onera hereditaria pertinent ad heredes pro hereditarijs portiõibus.l.j.C.si cer. 17 peta.⁊.l.pro hereditarijs.C.de here.acti.†Nec semper testator cẽsetur se conformare cum dispositione iuris:nam sepenumero contrariũ videm⁹.nã licet filij naturales solum nõ succederent vt in autẽ.qui.mo.natu.effi.sui.in pn̄.§.discretis.⁊.§.si quis aũt defunct⁹ nec etiã hodie extante cõiuge vt.d.§.siquis aũt ⁊ aut.lз.C.de natu.liber.tñ excludunt substitutũ sub ꝯditione si institut⁹ decesserit sine liberis attenta tñ qualitate personarũ vt est tex.⁊ ibi Barto.⁊ ceteri in.l.ex facto.§.si quis rogatus.ad trebel.etiam si extaret cõiunx per generalitatẽ illius tex.⁊ bar.in.d.§.si quis rogatus etiaз alias ex leui coniectura puta si in eadẽ vltima volũtate naturales nominauit filios vult naturales excludere substitutũ etiã vltra dispositionẽ illius tex.⁊ sic non curant iurisconsultus.⁊ bart.⁊ ceteri ꝙ non se conformet cũ dispositione iuris ita interpretando. itẽ si quis reliquit fratri ⁊ filijs ipsius fratris admittuntur simul.cap. Raynutius.de testa.⁊ ibi Host.Pe.anch.⁊.d.Anto.Imol.flo.et panor.⁊ doc.magis communiter in.l.gallus.§.quidam recte.de libe.⁊ posthu.licз bar.⁊ quidam cõtra.Itẽ bal.in.l.si mulieri.de vsufruct.accrescendo tenet etiã dictã primã opi.Hosti.⁊ sequacium.⁊ idẽ in.l.fi.C.de impuberũ.⁊.l.si quis heres.§.fi.de acqui.heredi.et tamen de iure veniebant successiue hoc est veniũt filij si tẽpore delate hereditatis nõ superest frater.⁊ testator nõ censet̃ se cõformare cũ dispositione iuris:quinimo etiam ꝫm opi.bar.⁊ sequaciũ qui volunt ꝙ intelligantur inuitati ordine successiuo:vз in vita et filij post mortem fratris:nõ se cõformat cũ dispositione iuris:⁊ ius nõ vocat vllo tp̄e filios fratris fratre existẽte tp̄e delate hereditatз fra 18 tre acceptante.†Ad id quod not.bal.in.l.quicũꝙ̃ ℣si.sed pone ꝙ frater.C.de seruis fugi.vbi vult ꝙ si iure municipali frater excludit ab intestato sororẽ.sed dз dotari si pr̃ instituit filios in eo quod eis tangit de iure masculinũ cõcipit femininũ.⁊ soror in virili succederet pariter cũ fratribus.⁊ tñ statutũ repugnabat.vñ testãtor nõ censetur se conformare cũ dispõne iuris municipalis.Itẽ Imo.in d.l.heredes mei.§.cum ita.⁊ Pau.de cast.ibi in lectura Bononiẽ si tenet ibi ꝯ bar.volẽtes in illis terminis nõ cẽseri testatorẽ voluisse se cõformare cũ dispositione iuris.ad id qd̃ no.Pe.de anch.recitando pilleñ in.d.repetitione.c.canonũ.xiij.q.pncipali.℣si.sed occurrit.ad idem qd̃ no.Bal.in.l.cũ ita.§.in fideicõmisso.de leg.ij.ad idem tex.in.l.fi.C.de verbo.signi.vbi veniunt gener ⁊ nurus:lз nõ sint successuri ab intestato.l.affinitatis.⁊.l.victrico.C.cõmu.de successio.⁊ ideo dispositio testatoris non se conformat cũ dispositiõe iuris.ex q̃bus demonstratur:vel ꝙ illa theorica non sit vera ꝙ testator censeat̃ se conformare cũ dispositione iuris cõis vel municipalis si vera est ꝙ magis placet procedat regulariter:tamen de fa 19 cili a tali coniectura receditur vt patet ex iam dictis.†In casu autẽ nostro sanctinus nõ tenebatur filias impuberes dotare cuз nõ essent nubilis etatis.⁊ dos sine matrimonio esse non possit in.l.fin. 20 C.de dona.propter nup.†Nec frater cogitur regulariter dotare sororem:⁊ non existentib⁹ parẽtib⁹ vel fratribus alij descendentes ex dicto galeotto censerentur sine dubio onerati ad dotandum feminas descendentes ex dicto galeotto.⁊ sic constat ꝙ ipse galeottus onerauit ad dotandũ illos qui non erant onerati a iure cõi vel municipali.⁊ ideo hoc respectu non censet̃ se cõformasse cũ dispositione iuris:ideo pbabilr̃ dici põt ꝙ oẽs censeantur p hereditarijs portionibus onerati ad dãdum dictas dotes.⁊ hoc tenendo non esset dubiũ ꝙ dicti patrui pro trib⁹ portionibus hereditarijs deberent contribuere ad soluendum dotes cõgruas dictis filiab⁹ sanctini.⁊ nõ esset inuestigãdũ.an deberent detrahi de residuo vltra legitimã ⁊ trebellianicã detrahenda ex psona sanctini.an vero de portione cõcernẽte legitimã ⁊ trebellianicã pdictas nisi dũtaxat quo ad quartã portionẽ hereditariã dicti sanctini.Si aũt teneatur qd̃ dictum onus dotandi dictas filias Sanctini cedat oneri ipsi⁹ sanctini.est aduertẽdum ꝙ legitima est libera ab omni onere:q2 ab ea omne onus remouetur.l.quoniã in prioribus.C.de inoffi.testamẽto.et ideo tertia vel semis sue portionis hereditarie in qua cõsistit legitima dicti sanctini:nullatenus diminui debet per dictum legatum dotis.nec etiã de quarta trebellianica detrahi dicte dotes:sз heredes dicti Sanctini prout sunt mater ⁊ sorores dicti Antonij vt heredes dictorum antonij ⁊ Sanctini debent habere integram legitimam ⁊ quartã residui portionis hereditarie dicti sanctini sine diminutione vigore dictarum dotium.⁊ hoc puto clarum:sз imminet scrupulus.vtrum dicte dotes veniant defalcande ppter detractionem legitime et trebellianice.circa qd̃ est videndum a quibus dicte dotes censeantur relicte.Nam si censeãtur relicte ⁊ dictis sanctino ⁊ fratrib⁹:dicẽdũ vr̃ ꝙ defalcẽtur ꝫm ea que habent̃ in.l. qui quadringenta.⁊ in.l.marcellus.in princip.ff.ad trebellianũ.Si autem censentur relicte ab vlterioribus.⁊ sic ab eis qui vocant̃ per fideicommissum vigore substitutionis fideicommissarie:tunc non defalcantur sed integraliter debentur ab ipsis substitutis per ea q̃ habentur in.d.l.marcellus in.§.idem pomponius.nullus enim detrahit falcidiam vel trebellianicam:nisi heres ⁊ is q vt heres oneratur.l.mulier.§.fi.ff.ad trebel.⁊.l.lex falcidia.§.nunꝙ̃.ff.ad.l.fal. 21 †Et ideo substitutus substitutione fideicommissaria nõ detrahit quartã.l.j.§.inde neratius.⁊.§.is qui qua dringenta.cum simi. ad trebel.nisi rogatus coacte adiuerit.d.l.marcellus.in prin.dict⁹ autem sanctinus non videtur oneratus soluere dictas dotes quarum dies nõ cessit in eius vita:sed cessit tempore quo locus erat substitutioni.ideo videtur potius oneratus eius filius sibi substitut⁹ ꝙ̃ ipse sanctinus:⁊ si ita est dictus Antoninus non potest detrahere falcidiaз de dictis dotibus:nec sibi legitima debetur:cum nõ esset successurus ab intestato dicto galeotto existẽte in medio dicto san 22 ctino proximiori dicto galeotto.† Et ppterea dicte dotes detrahi non debent de portionibus detrahendis pro legitima ⁊ trebellianica seu falcidia:sed de residuo quatenus venit restituendum dictis patruis. Laus deo.

Summarium super cõsilio.cxcviij.

1 Tutor testamentarius ꝙ tanꝙ̃ suspectus remoueatur vt per non confectionem inuentarij.
2 Dolo non tantum imo etiam culpa.
3 Tutor testamentarius ꝙ possit ignorantia excusari vt tutela non priuetur.
4 Immobilia pupilli quando vendi nõ possunt etiã pro ere alieno.
5 Satisdare debet reus vsꝗ ad ꝗtitatem rei cõtentiose idẽ ẽt tutor.
6 Tutor tamen consanguineus pupillo aut alias coniunctus qd̃ vt suspectus non remoueatur per totum consiliũ.
7 Tutor ꝙ propter dolum seu culpam in minimo nõ remoueatur.
8 Iudici quod committitur non iuris necessitati subijcitur.
9 Inuentario non describantur debitorum nomina nisi instrumentis doceantur.
10 Tutori testamentario magis confidunt iura:ꝙ̃ datiuo.
11 Tutor ꝙ remoueatur vt suspectus iudicis est arbitrio.
12 Alienate iuste quando videantur res pupili.
13 Tutor vt suspectus propter paupertatem non remouetur.
14 Tutor testamentarius non satisdat.
15 Tutor testamentarius quando non videatur sibi res pupilli appropriasse.
16 Conditio pro impleta habetur si non stet p impleri debentem.
17 Tutor sibi res pupilli põt palam appropriare etiam impune.
18 Dominium non dicitur translatum sola venditione neꝗ traditione non soluto precio.
19 Litigantem temerariũ expensis damnare iuris est.
20 Alimentandus vbi nam sit pupillus iudicis est arbitrio.
21 Tutrices matres coguntur ad rationeз reddẽdũ de gestis p illas.
22 Mater per transitum ad secunda vota ꝙ omni cõmodo reruз primi mariti priuetur dẽpto illorum vsufructu.

Consilium.cxcviij.

In nomie domini nostri iesu christi.† Quamꝙ̃ in hac consultatione videatur prima facie dicendum:quod sententia contra dictum petrum sit ferenda:ita quod dictus petrus sit remouendus a tutela tanquam suspectus ex causis in themate deductis.Et primo ex eo quia non posuit in inuentario omnes res pupilli.et administrauit negotia pupilli non appositis in inuentario nominibus debitorum.Tutor enim qui administrat negotia pupilli non confecto inuentario presumitur esse in dolo.l. tutor qui repertorium.in princi.ff.de admi.tu.⁊.l.fin.C.arbitriuз tutele.et in inuentario debet describere omnes res inuentas in bonis pupilli.l. tutores vel curatores.C.eo.titul.ibi inuentarium solemniter omnium rerum ⁊ instrumentorum facere curabant.⁊ no. Barto.in dicta.l.tutor qui repertorium.in princi.versi.quero que res.⁊ in versicu.quero quid si tutor non posuit.vbi subdit quod si non ponit omnes res in inuentario remouetur vt suspectus quod et presupponit in vltima colũ.in versicu.sed quero quid si aduersarius.si ergo dictus tutor non posuit in inuentario debita pupilli nomina debitorum.et sic res pupilli videtur quod censeatur fuisse in dolo.⁊ consequenter remouetur vt suspectus ratione doli presumpti.†Et non solum pro dolo remouetur vt suspectus:sed etiã 2 pro culpa in.l.iij.§.fina.ff.de suspectis tuto.⁊ nota.Bald.in.l.que fortuitis.C.de pigno.act.quod etiam pro leuissima culpa remoueri potest per text.dicto.§.fin.Negari autem posse non videtur qn fuerit in culpa nõ faciendo scribi i inuentario id quod scribi debebat.⁊ licet dixerit notario quod describeret illa nomina debitorũ in inuentario:⁊ propterea forte fuerit immunis a dolo: non tamẽ videtur ꝙ fuerit immunis a negligentia in non videndo ꝙ notari⁹ illa describeret. 3 † Nec clausula illa saluo iure addẽdi vr̃ eũ excusare

sare quominꝰ debeat postea describere in inuẽtario res q̃s postea inuenit ad p̄dictã q̃d no. bal. i. l. fi. C. arbitriũ tute. vbi dicit ꝙ si nõ põt oẽs res in inuẽtario ꝑpter ignorãtiã nõ remouet᷑: tñ d3 statim cũ venerit in notitiã illas in inuẽtario describere. facit etiã q̃d no. bar. in. d. l. tutor q repertoriũ. vbi ꝙ huiuſmodi clauſule non operantur. Item dicit Bar. ibidem paria ſunt non feciſſe inuentariũ vel non legitime feciſſe. ⁊ propterea non confectionem inuentarij ꝙ tutor qui adminiſtrat eſt remouendus. l. iij. §. tutores qui repertorium. ff. de ſuſpe. tuto. ⁊. d. l. fi. C. arbitrium tute. ergo pariter videtur remouendus iſte tutor qui non fecit legitime inuentarium non deſcribendo oẽs res pupil. in inuentario. Secundo videtur ꝙ dictus tutor ſit remouendus: ex eo q2 ipſe vendidit domum pupilli que vendi prohibetur etiam pro ere alieno ſi poteſt aliunde ſolui es alienum. l. j. in prin. ⁊ in. l. magis puto. §. ne paſſim. ff. de re. eorum. ⁊ facit lex que tutores. C. de admi. tuto. nec videtur q̃d poſſit iuuari: ex eo q2 domus fuerit ruinoſa: q2 non permittit᷑ alienatio fundi ſteril. l. ſi fundus. ff. de reb. eo. quinimmo nec permittitur alienatio rei ſtabilis etiam ſi allegaretur ꝙ expediret minori rem vendi. d. l. ſi magis puto. §. ſi es alienum. multo ergo fortius nõ debet promitti alienatio domus: licet ruinoſa cum ruina potuiſſet reparari. Tertio videtur dicendum ꝙ ſit remouendus: ex eo quia videtur ſuſpectus propter paupertatem: q2 ſi male tractat negotia pupilli non videtur q̃d de facili poſſit conſuli ipſi pupillo: 5 †ſicut alias videmus ꝙ imminet ſuſpicio ne aufugiat reus qui non poſſidet bona equiualentia reſpectu rei litis mote vt habetur in. l. ſciendum. ⁊ quaſi per totum. ff. qui ſatiſda. cog. Si ergo eſt inops ⁊ inutiliter adminiſtrat: videtur vrgeri ſuſpicio: ⁊ magis de facili remouendus. et maxime ſi non bene ſe gerit circa perſonam pupilli faciendo eum inſtrui bonis literis prout facere expedit ſaltem eu3 qui abundat facultatibus. arg. l. ſi filium. ff. vbi pupillus educari debeat. Videtur ⁊ quarto augeri ſuſpicionem: ex eo quia creditu3 pupili non mediocre ſcilicet quingentorum aureorum ſibijpſi appropriauit: vt dicitur in themate. Quinto videtur redarguendus et, cenſeri ſuſpectus: eo quia teſtator iuſſerat ipſum tutorem quolibet anno reddere ratiõe quod minime factũ fuit. licet enim pluribus annis adminiſtrauerit: tamen nunq̃ rationem reddidit. ⁊lic3 teſtator iuſſerit ꝙ redderet rationem dño ibi. ⁊ ipſe dominus Joanes deceſſerit ante lapſum primi anni. ⁊ ſic non potuerit dictus tutor reddere rationem ipſi domino Joanni. Et propterea pretendat ſe excuſatum: tamen licet non potuerit reddere ratiõe dicto domino Joanni. vt teſtator precepit. tamen reddere rationem potuit. ⁊ preceptum videtur habere duo capita vnũ ꝙ reddat ratiõe quolibet anno: aliud ꝙ reddat rõnem dicto domino Joãni. Ideo ſi excuſabatur ab vltimo precepto: videt᷑ q̃d non ſit excuſandus a primo capite p̄cepti per ea que in ſimili habentur. l. celſus. ff. de arbi. augetur etiam ſuſpicio: quia vnũ par bonũ dicti pupilli ſibi appropriauit. Ex quibus oĩbus vr̃ concludendum ꝙ dictus Perꝰ ſit per ſñiam remouendus a dicta tutela tanq̃ ſuſpectus. 6 ¶ †His tamen non obſtantibꝰ contrarium puto de iure reſpondendum. Et ad euidentiam premitto ꝙ dictus perus eſt affinis dicti pupilli in ſecundo ⁊ p̄mo gradu affinitatis. ex quo habet in vxorem amitam dicti pupilli ⁊ cõſanguineus vel affinis pupilli ſuſpectus nõ remouetur a tutela: ſed adiũgitur ſibi curator. ff. de ſuſpe. tut. l. ſi tutor. et licet in. l. j. in. §. oſtendimus. eo. tit. videatur probari contrariũ in generalitate ſui. ⁊ etiam: quia exprimit de patrono qui patronꝰ videtur equiparatus coſanguineo vel affini. in. d. l. ſi tutor: tamen dantur plures ſolutiones. vna quam ponit glo. in. d. l. ſi tutor. et cã approbat in. d. §. oſtendimus. ſ. ꝙ in. d. l. ſi tutor ponitur conſiliu3 et non neceſſitas: quaſi velit vt iudex poſſit remouere vt ſuſpectu3 etiam patronum vel conſanguineũ: tamen conſultiꝰ facit ſi patronum vel conſangnineum non remouet: licet ſit ſuſpectus. ſed ei curatorem adiungi retenta dicta ſolutione. 7 †Alia ſolutio datur q̃d aut petitur remoueri propter dolum aut propter culpam. Si eñ propter culpam: quia tunc non infamatur ideo tunc poteſt remoueri. vt in. d. §. oſtendimus aut propter dolum. vt in. d. l. ſi tutor. et iſtam vltimo loco ponit gl. in. d. l. ſi tutor. ⁊ eam approbat Dy. vt refert ibi Barto. qui ſequendo iſtam ſolutionem diſtinguit quod propter culpam poteſt remoueri. ſi vero petitur remoueri propter dolum: tunc ſit in arbitrio iudicis qui ſi reperit dolum ⁊ fraudem eſſe commiſſam in magna re debebit eum remouere. ſi vero modicus eſt dolus vel circa modicam rem. tunc debet curator adiungi. vt. d. l. ſi tutor. Datur etiam alia ſolutio per glo. d. l. tutor. ſed ꝙ cõſanguineus affinis vel patronus nullatenus eſt remouendus per dictã. l. ſi tutor. quaſi velit ꝙ licet in dicto. §. oſtendimus dicatur ꝙ etiam patronus fieri poſſit ſuſpectus: non propterea dicitur ibi ꝙ remoueatur a tutela adeo quod probabiliter dici poſſet ꝙ lic3 reperiatur ſuſpectus: et ſic ſuſpectus fieri poſſit: cuius contrariũ nõ dicitur in. d. l. ſi tutor. Tamen propter ſuſpicionem non remoueatur: ſed ſibi adiungatur curator. ⁊ ita poteſt intelligi tex. dicto. §. oſtendimus in fine dum dicit parandu3 eſt patrono. ⁊ loquitur generaliter non magis quando agitur de ſuſpicione propter dolum quam propter culpam. ⁊ licet Bartol. non faciat mentionem de

iſta ſolutione. ⁊ ſic non videatur eam magnifacere tamen probabiliter tueri poſſet in puncto iuris. nec Barto. dicit q̃d vbi ſuſpicio cauſatur propter culpam tutoris debeat remoueri. Sed dicit q̃d 8 poteſt remoueri. †Et non quicquid iudicis poteſtati committitur iuris neceſſitati ſubijcitur. l. nõ quicquid. ff. de iudi. ⁊. l. j. C. quo modo ⁊ quando iudex. ideo cautius eſſet iudici ſequendo primam ſolutionem approbatam per glo. ⁊ non reprobatam a Bart. dato ſine preiudicio veritatis ꝙ dictus tutor foret ſuſpectus ipſu3 non remouere. ⁊ maxime cum vt arbitror in petitiõe impinguatur dolus dicto tutori. Nec ſi dolus adeſſet videatur dolus magnus ſeu in magna re. ⁊ cum non petatur ꝙ curator adiungatur. ⁊ ſentẽtia debeat eſſe conformis petitioni vt fundus. ff. communi diui. ⁊ cle. ſepe poſt princi. de verbo. ſigni. ideo dictus tutor affinis pupillo eſſet obſoluendus. ſimpliciter etiam preſuppoſito ſine preiudicio ꝙ eſſet iudicandus ſuſpectus. quod tamen non puto. vt infra di9 cam. †Secundo premitto ꝙ nomina debitorum non ſunt ponenda in inuentario: niſi in bonis pupilli reperiãtur inſtrumẽta quo caſu ſunt in inuentario deſcribenda ipſa inſtrumẽta prout hec no. Bar. in. d. l. tutor qui repertorium. in princi. in ſecunda colũ. in verſi. ex hoc concludo. ſed quando reperiuntur inſtrumenta debẽt deſcribi ipſa inſtrumenta. vt ibidem. in ver. quero an inſtrumenta. ſi igitur in petitione deducitur ꝙ erat ſuſpectus: quia non poſuit in inuentario nomina debitorum dicti pupilli non infertur ex hoc q̃d debeat cenſeri ſuſpectus: ex quo alio non docto nomina debitorum non ſunt in inuentario deſcribenda. debuit autem dici in petitione ꝙ inuenit in bonis pupilli inſtrumenta nominum debitorum: ⁊ illa non poſuit in inuentario vel ꝙ exegit pecunias a debitoribus. ⁊ illas non poſuit in inuentario. ⁊ ſi aliter deduxit in libello inepte deduxit ipſe agens. ⁊ propterea deberet ſuccumbere: q2 tamen non vidi petitionem nec aliter probationem niſi quatenꝰ preſupponuntur in themate: ideo non facio in hoc ſecundo medio magnum fundamentum. Sed deueniendo ad ea que obijciuntur dicto Pero videtur concludendum quod non ſint talia ex qui10 bus dictus perus debeat iudicari ſuſpectus. † Maxime attenta affinitate. ⁊ quod eſt tutor teſtamentarius. de quo tutore teſtamẽtario iura magis confidunt: quam de ceteris. iuxta ea que habentur in. l. decretionibus. C. de epiſ. audi. et in. l. fina. Sed cum antiquas verſicu. ⁊ ſi quidem pater. C. de cu. fu. ⁊. l. penul. ff. eo. tit. cum 11 ſimi. †Et licet iura velint quod ob culpam tutor poſſit remoueri vt ſuſpectus: non tamen aſtringunt quod propter quamlibet culpam debeat remoueri. Ideo videtur remiſſum arbitrio iudicis. argu. l. j. ff. de iure delibe. ⁊. c. de cauſis. de offic. delega. qui iudex tanquam bonus vir debet arbitrari iuxta. l. vir bonus. ff. iudicatũ ſolui. Cunq̃ debet conſiderare circunſtantias ⁊ qualitatem perſonarum ⁊ qualitatẽ culpe. vtrum ſint tales quod immine᷑ ſuſpicio cõſiderabilis necne. alias enim fere omnes tutores facile remoueri poſſent vt ſuſpecti: quia rari reperiuntur quibus nequeãt aliqua impingi iuxta illud vulgatum ſepties in die peccat iuſtus. ⁊ nemo ſine crimine viuit. ¶ Deueniẽdo itaq̃ ad obiecta contra dictum tutorem. Et primo ad id quod primo loco obijciebatur quod non deſcripſit nomina debitorum videtur q̃d ex hoc non debeat remoueri vt ſuſpectus deducitur non ſolum ex his que dicta ſunt ſupra in ſecundo euidentiali: ſed etiam quia non videtur ꝙ ſit talis culpa ex qua debeat iudicari ſuſpectus. Si ſepe dixit notario quod illa debita deſcriberet in inuentario. debuit enim credere q̃d notarius qui aſſumpſerat officium ſcribendi dictum inuentarium deberet eſſe fidelis et in inuentario ea deſcribere. Et licet forte poſſet ſibi impingi aliqua negligentia non videtur quod ſit talis q̃d ex hoc debeat iudicari ſuſpectus: attentis alijs circunſtantijs ſupradictis. Et ſi aſcriberetur dolo. non videtur magnus dolus propter quem deberet remoueri ſecundum premiſſam theoricam bar12 to. †Nec etiam videtur q̃d poſſit eidem obijci q̃d vendidit domu3 pro dotanda ſorore defuncti. ſaltem preſuppoſito quod eſſet dotãda de bonis pupilli: q2 ꝓ dote vendi p̃nt res ſtabiles. vt habet᷑ in. l. ob es. C. de p̄di. mino. ⁊ in. l. lex que tutores. C. de admini. tutorũ. Et maxime cũ mihi p̄ſupponatur ꝙ interuenerit decretum iudicis ꝙut requiritur in hmõi alienationibus bonor imobiliũ pupillorũ. C. de p̄di. mi. in rubro. ⁊ quaſi per totu3 nigrũ. ꝓ quo decreto indicis p̄ſumitur. ar. l. herẽnius. §. gayo. de euic. ⁊. c. in p̄ñtia. de renũ. et ꝙ ꝑ Jmo. in. c. inotuit. de eo q fur. ordines ſuſce. ⁊ ita no. Spec. in ti. de emp. ⁊ vẽ. §. nũc dõm. v̄ſi. ⁊ breuiter ſcias. ⁊ibi bal. v̄ſi. ⁊ no. ꝙ vbi eſt gl. in. l. j. C. de fide inſtr. ⁊ iure aſte. fiſca. lib. x. tex. in. l. ab ea parte in fi. ff. de pba. quẽ ad hoc allegat anto. de butr. in. c. q̃d ſicut in penul. char. de elec. Idem vult bal. in. l. quacũq̃. §. fi. ff. de publi. et in. l. cum hij. §. ſi pretor. ff. de tranſac. ⁊ in. l. fi. C. de p̄di. mi. Jmo. in. l. ſi quis cum aliter in fine. de verbo. obli. ⁊ in fi. adduci poſſunt d. Alex. de Jmo. conſilio. lxxxiij. allegat bal. in. l. quicũq̃. C. de bonis que liberis. ⁊ in addi. Spec. tit. de appella. in. xj. col. ⁊ in. l. non aliter. de adop. ⁊ in. l. fi. C. de predi. curi. lib. x. arg. d. l. j. de p̄di. curi. et. l. manumiſſiones ꝑ literas. de manu. vin. ⁊. d. l. ab ea parte. ⁊. l. ij. ff. de probationibus. ⁊. c. accepimus. de etate et qualite. ⁊. c. in preſentia. de renun. facit optime quod no. Bal. in. l. cum te minorem

circa mediũ. C. de pba. ⁊ in. l. ij. §. ꝙ obseruari. iiij. col. C. de iura. ca
lũ. ⁊ in. l. idem. ff. de testa. tu. Et Ange. in. d. l. cum te minorem qui
volunt ꝙ licet allegans minorem etatem illam probare teneatur.
tamẽ secus est si ei fuerit datus tutor vel curator: q2 tunc presumi-
tur pro minori etate ꝓpter decretum pari ratione. idem in proba-
tione furoris ꝓpter decretum. Iuuat etiam consensus matris que
nõ vr̃ voluisse dãnificare filiũ. consulitur enim iudici quod regrat
parẽtes pupilli. l. magis puto. d. igitur in primis. ff. de reb. eo. Nec
debet mater allegare ꝙ dicta alienatio fuerit dolosa vl' culposa cũ
alleget turpitudinẽ suã: q2 non debuerit consentire. Attẽto ꝙ nõ
potest pretẽdere ignorantiam attenta necessitudine ⁊ tutela quã
gesserat. Nec debet quis impingeri alteri quando ipe est in pari cã.
ar. l. vero. ff. solu. matri. ⁊ in. l. in arenam in fi. C. de inoffic. testamẽ-
to. Et licet bona immobilia minorum non debeãt alienari nisi de-
ficientibus alijs rebus minorum. l. j. in princip. ff. de rebus eorum. ⁊
l. magis puto. §. ne passim. eo. titu. In iudicem autem de quo con-
fidit remittitur istud vt non concedat licentiam alienandi nisi ⁊c.
in. d. §. ne passim. ⁊. §. sequenti. ideo non videtur ꝙ si iudex id per-
misit sit adeo imputãdum tutori ꝙ debeat vt suspectus remoueri.
maxime cum interuenerit cõsensus matris ipsius pupilli. Et licet
non de facili permittatur licentia vendendi fundũ sterilem. vt di-
citur in. d. l. si fundus sterilis. vbi mouetur imperator ea ratione:
quia sibi a quo licentia petebatur non poterat persuadere fundũ
esse sterilem cum inueniat emptorem. tñ non propterea dicitur ꝙ
si licentia concedit̃: q2 reuera est sterilis: ⁊ forte inutilis pupillo im
putetur tutori intantum ꝙ sit reputandus suspectus: ⁊ propterea
remouendus. Et ratio illius tex. non est generalis. sepe eñ contin
git ꝙ fundus est sterilis ⁊ inutilis vni persone: ⁊ tamen nõ ẽ inuti-
lis alteri persone: ⁊ si est inutilis forte desideratur ab altero ob ali-
quam oblectationẽ: q2 tamen predicta non frequenter accidũt: iõ
non immerito dixit imperator in. d. l. si fundus. ꝙ allegatio que fie
bat ꝙ fundus erat infructuosus: non mouebat eum ad conceden-
dum licentiam vendendi eum. Itẽ in. d. §. si es alienum non immi
nebat es alienum: ideo non mirum si non permittit̃ alienatio. ⁊ in
super dato ꝙ dicta domus nõ debuisset alienari: nõ ꝓpterea vide-
tur ꝙ ex hoc debeat dictus tutor remoueri vt suspectus: attenta
qualitate domus alienate ⁊ attento decreto iudicis ⁊ cõsensu ma-
tris ⁊ affinitate ip9 tutoris etiã si ꝓbaret̃ ꝙ aliũde ex bonis. s. mo-
bilibus potuisset cõmode satisfieri dicte doti. quod tamen non pre
supponitur in themate. ⁊ si illud non ꝓbaretur res de plano ꝓce-
13 deret. † Nec obstat ꝙ tertio loco impingitur scilicet paupertas di
cti tutoris: q2 respondetur ꝙ ꝓpter paupertatem non remouetur
tutor: vt suspectus. vt est tex. ⁊ ibi Bar. in. l. qui pietatẽ. C. de suspe.
tu. ⁊ licet ibi dicatur ꝙ si tutor est adeo egenus ꝙ substãtia pupilli
periclitetur debeat ei adiungi curator. tñ de hoc nõ agitur in hoc
iudicio in quo petitur remoueri vt suspectus. licet etiã si aliõ actũ
fuisset non debuisset propterea curator adiũgi: q2 non imminet su
spicio ne substantia pupilli periclitetur. ex quo psupponitur ĩ the
mate ꝙ licet dictus tutor non habeat tantum in bonis saltem sta-
bilibus quantum valeãt bona pupilli: tamen habet tantum in bo
nis ꝙ non potest dubitari ꝙ si dictus tutor abutitur bonis mobi-
libus ipsius pupilli non possit de facili satisferri ex substantia ip-
sius tutoris indẽnitate ipsius pupilli. ⁊ insuper si non sufficerent:
sufficiunt bona fideiussorum contra que poterit haberi regressus:
14 vt presupponitur in themate. † Licet etiam si non dedisset fideius
sores testamentum haberetur ꝓ satisdatione vt dicit tex. in. l. fi. §.
cum antiquas ibi paterno testamento ꝓ satisdatione sufficiente.
C. de cur. fur. qui tex. vult ꝙ iudicium paternum in constituendo
tutorem testamentarium faciat cessare suspicionem alias resultan
tem ex defectu facultatũ ipsius tutoris. illud autem ꝙ allegat̃ con
tra tutorem ꝙ ipe male administrat negotia pupilli circa bona ne
gatur per tutorem. Nec presupponitur id ꝓbari per accusantem:
ideo nõ insisto. itẽ similiter id qõ allegat̃ ꝙ nõ instruit pupillũ bo-
nis lr̃is negat̃ ⁊ non psupponitur negatiuã illã ꝓbari. ꝓut ꝓbari
dz negatiua p eum q in ea se fundat per. l. hoc iure. ff. de verb. obli.
et ibi per bar. ⁊ doct. ⁊ p Inn. ⁊ Host. in. c. sup his. de accusa. ⁊ hr̃ in
15 c. bone. de elec. immo psupponitur ꝓbari contrarium scilicet ꝙ di
ctus tutor facit dictum pupillum instrui ⁊ doceri lr̃is. † Et licz di
cto pupillo cõmiserit aliqualẽ operam circa equum non videt̃ sibi
imputandum: maxime q2 ꝓut audio dictus pupillus est de infima
natione: licet abundet facultatibus. Nec etiã videtur imputãdũ
id qõ sibi appropriauit q̃titatẽ q̃ngẽtorũ aureorũ: q debebãtur di-
cto pupillo a cõitate firmi. nam illud nõ fecit secrete: sed palã ⁊ ten
deret in cõmodũ ipsius pupilli: q2 verisĩr est ꝙ ille q emit dictũ
creditum adhibiturus esset diligẽtiam in extorquendo dictam pe
cuniã a dicta cõitate. ⁊ si nõ ipse saltẽ aliũ q habebãt sĩle creditũ. vn
de cum ipse tutor se obligauerit referendo se ad tempus quo dict9
emptor vel aliũ similes creditores exigerent a cõitate dictum credi
tũ vel alia credita singula singulis referẽdo vr̃ eẽ magis cõsultum
ipi pupillo q nõ habuisset obligatã ipm tutorẽ ad ipam pecuniã
nisi a tpe quo ipe exigisset: lz alij creditores exigissent eorũ credita.
Itẽ redũdat ex alio vtilitas pupilli. s. q2 exactio forte reqsiuisset ex
positionem pecunie que solẽt fieri ꝓ expensis litium. ⁊ sepenume-
ro non reficiuntur. ⁊ ꝓpterea dictã appropriationẽ quã tutor sibi
fecit de dicta quãtitate pupilli ipi pupillo nõ ascribuntur impẽse
si que fierent ꝓ dicta exactione: ⁊ licet tutor appropriauerit sibi di
ctã quantitatẽ cũ dilatione tpis: tamen illa dilatio nõ fit sine vtili
tate pupilli: q2 lucratur centum vigintiquinq3 aureos ꝓ dicta di-
latione: ⁊ consequẽter lucrat̃ quinq3 ꝓ centenario quolibet anno.
et insup cõstat ꝙ est ꝓmissum tutori sibiipi mutuare pecuniam pu
pilli ⁊ se debitorem scribere pupillo ꝓ ipa pecunia mutuata vt ex-
16 pressum in. l. quotiens. §. sicut in fine. ff. de admini. tuto. † Nec etiã
obstat dicto tutori id quod quinto loco allegatur contra eum. s. ꝙ
non reddidit rationem administrationis quolibet anno prout ꝓ-
ceperat: q2 rñdetur quod ex quo dictus dominus Ioãnes cui red-
denda erat ratio stando precepto testatoris decessit ita quod non
potuit sibi reddi ratio. nec etiam erat persona cui reddenda esset
ratio administrationis. ex quo pupillo non expediebat ꝙ sibi red
deret nec habebat alium administratorem cui esset reddẽda dicta
rõ. vnde non stetit ꝑ dictũ tutorẽ quominus obtẽperaret ꝓcepto
testatoris sed ꝑ casum contingẽtem in ꝑsonam eius qui requireba
tur ad implemẽtum ꝓcepti testatoris: ⁊ ꝓpterea non est imputan
dum nõ iplenti ꝓut in simili hr̃ in. l. que sub conditione. §. quotiẽs
ff. de condi. insti. ⁊ in. l. j. C. eo. titu. cum si. Nec ob. d. l. celsus. q2 ibi
post lapsum termini poterat ipleri ꝓceptum arbitri. ⁊ operabat̃ eũ-
dẽ effectũ ꝓut si solutio fuisset facta in tpe q2 soluẽti resultabat pa
riter liberatio ex solutione facta post terminũ ⁊ erat cui solui pote
rat ꝓut arbiter ꝓceperat. Sed in casu isto nõ ita contingit: q2 defi-
cit ꝑsona de qua testator cõfidebat in reuisione. ita ꝙ si alteri reddi
ta fuisset nõ fuisset satisfactũ mẽti testatoris ꝓcipiẽtis. ⁊ forte dict9
per9 reddẽs alteri rõnem nõ cõsecut9 fuisset eundẽ effectum. s. libera
tionis a redditione rõnis. Ad quã reddendã astringit̃ post finitã
tutelam. ff. de tute. ⁊ rationib9 distrahẽ. l. nisi tutela. ꝓut videt̃ qõ
liberaretur si reddidisset rationem dño Ioã. ex ꝓcepto testatoris.
17 cui testatoris ꝓcepto heres tenetur acquiescere ꝑ iura vulgaria. †
Nec etiã reddit suspectum dictum tutorem: eo quia sibi appropria
uit vnum par bouum dicti pupilli. nam tutor palã ⁊ bonafide põt
sibi appropriare rẽ pupilli in. l. pupill9. §. sane cum sua gl. ff. de au-
cto. tuto. ⁊. l. tutor rerum. ff. de admi. tu. vbi tutor rem pupilli sibi
appropriauit. ⁊ precium ascripsit rationib9 pupilli ⁊ sibi nõ impu
tat̃ sed approbat̃ dicta appropriatio. ⁊ licet ibi res fuerit alteri vẽ
dita. et illo non soluente precium rem venditam ꝓ se retinuit. non
18 tamen videtur qõ ex hoc deberet magis appropriatio validari. †
cum per venditionem non fuerit translatum dominium nisi ꝑ tra
ditionem. l. traditionibus. C. de pac. quinimmo facta traditiõe nõ
transfertur dominium in emptorem nisi soluto precio vel habita
fide de precio. §. vendite. insti. de re. diui. Unde propter dictam vẽ
ditionem alteri factam non desierat esse res pupilli. Et consequẽ
ter rem pupilli sibi appropriauit. ⁊ tamen sibi non imputatur. ex
quo precium ascripsit in rationibus pupilli. Et licet Bald. in. l. cũ
ipse. C. de contrahen. empt. vbi est tex. ꝙ tutor potest bona fide et
palam emere rem pupilli dicat ꝙ si ipse emit non interueniẽte au
ctoritate alterius tutoris. vel non emente ab alio tutore nõ valeat
emptio: licet facta palam ⁊ bonafide: quia debet esse distantia per-
sonarum inter emptorem ⁊ venditorem. et sic non potest quis ven
dere sibiipsi secundũ eum. tamen gloss. et Barto. in dicta. l. pupil
lus. et gloss. in. d. l. non existimo. de admini. tuto. secus volunt pro
quibus facit. d. l. tutor rerum. vbi pariter militat ratio Bald. et ni
hilominus valet. non obst. dicta ratio: quia tutor vendidit nomi-
ne pupilli. et sic representando personam pupilli. ⁊ emit noie pro-
prio: ita quod videtur gerere vices duorum. Prout alias cõtin-
git in iudice circa acta voluntaria iurisditionis in. l. si consul. ff. de
adop. facit etiaz quod habetur in. l. si plures. ff. de pac. vbi quis ge
rit vices plurium personarum. Et satis videtur venditio facta per
tutorem assimilari actui voluntarie iurisditionis: attento qõ con
tractus ab initio sunt voluntarij in. l. nec emere. C. de iure delib. et
l. sicut. C. de act. ⁊ obliga. Quicquid autem sit de dicto articulo: an
valeat vel non valeat dicta venditio. ⁊ dicta appropriatio bouũ:
tamen non videtur quod ex ea immineat aliqua suspicio cõtra tu-
torem: vt satis deprehenditur ex iuribus supradictis. ⁊ que in eis
habentur. Concludo itaq3 ex predictis quod dictus petrus nõ est
remouendus a tutela tanquam suspectus. ⁊ consequenter absoluẽ
dus a petitione diete matris quatenꝰ ipius petijt ipm pronuncia
ri suspectũ. ⁊ a dicta tutela remouẽdũ. Nec mihi videt̃ ꝙ dicta ma-
19 ter habuerit in hac parte iustam causam litigandi. † Et si ita ẽ suc
cedit iuris dispositio qõ debeat in expensis in hac parte factis con
demnari per. l. properandum. §. sin autem alterutra. C. de iudi. et q̃
habentur in. l. eum quem temere. ff. eo. ⁊ in. c. finem litibus. extra
de do. ⁊ contumacia. Et insuper fui principaliter consultus. Ideo
et quia satis prolixus. Ideo super alijs que in puncto deducũtur
20 breuiter ⁊ perfunctorie transibo. † Sup eo igitur de quo q̃ritur
an sit dictus pupillus alendus apud tutorem dicendum ꝙ id re-
mittitur de iure in arbitrio iudicis qui habet arbitrari affectionẽ
⁊ qualitatem personarum. vt est tex. ⁊ ibi docto. in. l. ij. C. vbi pupil
lus edu.

lus edu. de. Et licet in casu isto pro intentiõe matris faciat. & sic qđ non alatur apud dictũ perum. & cõsequenter apud amitam pupilli tutoris vxorẽ: quia spes successionis que resultat ex substitutione causat suspitionem. vt est tex. in dicta. l. ij. Facit autẽ ex aduerso affectio & qualitas ipsius amite que presupponuntur in themate. & etiam qualitas tutoris testamentarij. & etiam quia put percepit fuit pluribus annis alimentatus apud dictos tutorem & amitam: & fuit fideliter educatus. Itaq; ex preterito potest presumi in futurũ per ea que habentur in. c. scribam cũ similibus. de presum. Et q2 regulariter apud tutorem pupillus educari debet prout sumi videtur ex dictis gloss. & Saly. in. l. j. C. vbi pupillus educari de. Apud matrẽ autem non videtur qđ sit educandus: quia sibi victricuz pupilli sibi induxit. vt est tex. in. d. l. j. Nec presupponitur in themate alia persona quavellet qđ apud eã pupillus educaretur: tandẽ hec omnia sunt remittenda arbitrio ipsius iudicis qui habetur cõsiderare quid magis expediat ipsi pupillo. ¶ † Ad aliud autem quod 21 queritur de ratione reddẽda per matrem que vt tutrix negotia pupilli administrauit per annum cum dimidio dicendum est qđ sine dubio cogi debet ad reddendum rationẽ: quia regulariter omnes tutores finita tutela reddere rationem debent. ff. de tute. & rati. distrahen. quasi per totum. Et ideo debebit mater cogi ad reddẽduz rationez administrationis dicto pero postq̃ fuerit absolutus a dicta petitione suspecti tutoris. ¶ † Circa aliud autem de quo queri- 22 tur cui pena subiaceat mater per transitum ad secunda vota recurrẽdũ est ad ea que habentur in. l. femine. & in auc. ibi positis. C. de secun. nup. in quibus iuribus statuitur quod amittit proprietatem eorum que lucrata fuit de bonis primi mariti siue immediate siue mediante successione filiorum dummodo supersint filij primi matrimonij. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxcix.

1. Vendere q; nullus possit res suas sitas intra iurisditionẽ prefecti sinogalie statuto dictante absq; iudicis licentia sub pena: nõ habet locũ in personis iurisditionis ecclesie vendentibus etiã res sitas in iurisditiõe sub qua vẽdi phibet. p totũ cõsiliũ vsq; ad nu. 6.
2. Contractuũ locus attenditur quoad illorum ordinationem.
3. Forenses in territorio contrahentes tenentur ad gabellas loci cõtractus statuto dictante q; de quolibet ɔtractu soluat gabella.
4. Delicti cõmissi occasione quis sortitur forum.
5. Forenses qñ dicantur excusati a pena statuti.
6. Collectari qđ nõ debeãt forenses pro rebus illorum in altera iurisditione existentibus etiam ppter verba sentẽtie dictãtis q; possessiones sint omnimodo iurisditionis. nu. 9. vsq; ad fi. ɔsilij.
7. Forensibus etiam non subditis possunt imponi onera realia.
8. Collectandi potestas dependet ex iurisditione.
10. Prescripta qñ videatur collecta.
11. Collecta seu vectigalia noua nõ imponunt nisi p principẽ. nu. 23.
12. Verbum quodlibet instrumenti est interptanduz vt aliqđ operetur.
13. Precedentia vel sequentia verba potius ad pxima q̃ remota sunt referenda.
14. Tantum siue dũtaxat: dictio est taxatiua aliorum exclusionem denotans.
15. Equiuocum verbum si prius positum in eodez actu reperitur vno modo postea positum interpretatur eodem modo.
16. Argumentum ab asurdo valet.
17. Gabelle sunt odiose ideo fieri debet interpretatio ɔtra gabellaz siue illam exigentem.
18. Argumentum est validum de gabella ad collecta et hoc rationis paritate.
19. Collectarum appellatione veniunt nedum realia imo & psonalia.
20. Argumentum ab etymologia vocabuli est bonum.
21. Collecte reales non imponuntur personis pro rebus sed mixte cẽsentur.
22. Omnimode dictio est vniuersalis.
23. Obligatio vnius non trahitur ad aliud.

¶ Consilium. cxcix.

In noie domini nostri iesu christi. † ¶ Circa primũ consultationis articuluz 1 dicendũ videtur q; dictũ decretũ iuri possit q2 videt dictũ decretũ adijcere quandã qualitatẽ cõtractui vẽditionis. † Quia quãtũ ad ordinationẽ cõtractus attendunt statu- 2 ta loci. vbi cõtractus celebrat. l. si fundus. ff. de euic. & in. l. ij. ff. quo. te. ap. & l. si nõ speciali. C. de test. Et tenẽt Bart in. l. cũctos populos. C. de sum. trini. in. j. & vij. q. & Bal. in. l. extra territoriũ. ff. de iuris. om. iud. & in. l. j. C. de eman. libe. & doc. in rubrica extra de cõsue. & cõsequenter statutũ põt imponere legẽ cõtractui ordinãdo. † Fa- 3 cit qđ no. Bal. in repe. d. l. cũctos populos col. xl. dicẽs q; statutuz disponẽs q; de quolibet cõtractu soluat gabella statutũ ligat etiaz forensem in territorio contrahentẽ. Ideo pariter debet ligare forensem in territorio contrahentem. Ideo pariter debet ligare forẽsem statutũ disponens q; in cõtractu vẽditionis regratur licentia statuẽtis. Et maxime in casu isto in quo est per sententias attributa omnimoda iurisditio in locis vbi sunt sita pdia de quibus agit. verbum eñ omnimoda videtur q; q2 vl'e nihil excludat. arg. c. solite. de maio. & obe. & canonis romanorũ. xix. dist. cũ cõcor. Et maxime q2 dictũ statutuz videt respicere res potius q̃ personas. Et ex quo imponit penã cõtrafacienti nõ mediocrẽ videt q; per statutuz 4 efficiatur q; cõtrafactũ sit delictum. † Et ɔsequenter contrafaciẽs delinquat & forensis delinquens in territorio alieno subijcit iurisditioni iudicis seu dñi territorij: in quo delictũ cõmittit. & ibi sortitur forũ. l. j. & auc. qua in puincia. C. vbi de cri. agi opo. & in. l. secularij. ff. de extraor. cri. & per glo. in. c. a nobis. de sentẽ. excõ. & tenet Dy. in. l. fi. ff. de accu. & Jac. de are. put dicit Bar. in. l. cunctos populos C. de sum. trini. in. ij. q. Et ex his videtur q; bodienses licet nõ sint de territorio senogalien. si vendiderunt eorũ possessiones sitas in territorio senogalie inciderint in penã dicti statuti seu decreti dñi 5 prefecti. ¶ † Tamẽ his nõ obstãtibus cõtrariũ puto de iure rñdẽdũ: videlicet q; dicti vẽditores nõ inciderint in penã dicti decreti licet vẽdiderint nõ habita nec requisita licẽtia a dicto prefecto. Nã est aduertẽdũ q; aut statutum seu decretũ superioris territorij prohibet sua pena id qđ est delictũ de iure cõi: aut phibet id qđ nõ est delictũ de iure cõi. put est vendere rem suam sine licẽtia alterius cũ de iure cõi rei sue quilibet sit moderator & arbiter. l. in re mandata. C. mand. Primo casu an a pena statuti excusentur forenses sunt opi. Nã glo. in. d. c. a nobis. & Dy. & Ja. de are. & Bar. vbi. s. tenent q; nõ excusentur. Et idem tenet Pe. de ancha. in repe. c. j. de cõsti. in antiqs. dicẽs q; licet forensis probabiliter ignoret statutũ: non tamẽ ignorabit delinquere videtur consensisse in omni genere pene. argu. not. in. l. j. §. bestias. ff. de posth. & l. fi. de cri. expi. here. Et facit qđ no. Bar. in. l. diuus. ff. de sicca. fm eundẽ Pe. de ancha. in d. c. j. xij. q. prin. col. cvj. & cvij. & idem tenet ipse Pe. de ancha. in. c. vt animarũ in prin. eo. ti. lib. vj. tamen Jo. an. d. Anto. & Imo. in. c cognoscẽtes eo. ti. in antiquis. tenẽt q; etiã dicto casu delinquẽtes excusentur a pena delicti statutaria qđ & tenet Jo. an. in addi. Spe in ti. de cõsti. §. penul. p quo. d. c. vt animarũ iuncto. §. statuto q lo- quitur in furto qđ est delictũ de iure cõmuni. Et licet dictũ. c. loqtur in pena spirituali excõmunicationis: tñ Dñicus de sancto Geminiano dicit q; illud capitulum indistincte pcedit. istud tamẽ mẽbrum nõ attingit casum nostrum. In secũdo aũt casu Bart. vbi. s. distinguit q; aut forensis verisimiliter sciuit vel scire debuit illud esse prohibitũ: q2 cõiter vbiq; est phibitũ vt portare arma & mercimonia nõ soluta gabella: vel q2 diu morã traxit in loco: & tunc forẽsis non excuset: aut pdicta cessant: & tunc excusatur a pena statuti fm eundẽ Bar. Et idẽ tenet ibi Bal. qui idẽ tenet &c. licet per alia verba in. l. data opa. C. qui accu. nõ pos. & eandẽ distinctionez facit Jo. an. in. d. c. vt animarũ. Et q; regulariter forẽsis excuset a pena statuti voluerunt Jo. an. in dictis additionibus. de ɔsti. §. penul. & ipse & do. Ant. & Imo. in. d. c. cognoscentes. & Paul. de leazarijs in phemio clemẽtinar. & Imo. in. l. si vero. §. de viro. so. ma. Cũ itaq; non presupponatur in themate q; dicti bodiẽses diu moram traxerint in dicta terra Senogalie & non sit tale factũ qđ generaliter soleat esse prohibitũ non inciderunt in penam qui vendiderunt non petita licentia dato sine preiudicio veritatis q; dictũ decretum potuerit ligare forenses habentes notitiã de dicto decreto. ppter eñ iustam ignorantiã que psumitur. l. verius. ff. de pba. & regula presumitur ignorantia in. vj. & licet posset instari vtrum dictum pceptuz liget bodienses habentes notitiã super quo vidi consultum p plures rationes q; non liget ipos bodienses: tamen q2 sup hoc nõ suz ɔsultus & nuncius instat pro expeditione et ego sum alijs negotijs occupatus. Ideo cum de hoc non queratur in themate non me su- 6 per hoc intromitto. ¶ † Circa secundũ est aduertendum q; sententia pdicta tam dñi episcopi q̃ reuerendissimi. d. cardinalis q̃ etiaz laudũ domini Joannis andree nihil specialiter exprimunt de castellari plani nisi qđ tam castellare plani q̃ villa de quibus agebat sint sub omnimoda iurisditione senogaliensiuz et illustris. domini pfecti. laudum aũt dñi Joannis andree solum moderat sententiã domini cardinalis circa dictas villas se restringendo ad eas tã circa tractas bladorum q̃ circa collectas & munera dictionibus taxa- 7 tiuis tñ et dũtaxat. † Et sic videtur q; in alijs q̃ in villis remaneat snia dñi cardinalis: & consequenter dictum castellare simpliciter et absolute subijciatur oĩmode iurisditioni dictorum senogalien. et d. pfecti. & ɔsequenter possint imponi pro possessionibus dicti castellaris onera realia que possent imponi etiam non subditis. l. de his. C. de epis. & cleri. & l. iubemus nullam. C. de sacrosanc. eccle. & in l. rescripto. §. sciendum. ff. de mune. & hone. et ibi per glo. & Bar. & p eum in. d. l. de his. & in. l. cuz neq;. C. de incolis. l. x. & in. l. j. C. de mu- 8 & in quo loco eo. li. † Et etiã videtur q; si dicta ciuitas senogaliensis & dominus prefectus habent ex antiquata cõsuetudine ius collectandi non subditos pro rebus situatis in eorum territorio. put habent cõmuniter oẽs ciuitates Italie put dicit Barto. in. d. l. j. C. de mili. & in. q. loco. & Bal. in. l. etiam. C. de execu. rei iud. videtur q; prout alij forenses possunt collectari pro rebus sitis in dicto territorio senogaliẽ. Ita etiam possint collectare etiã bodienses. Cõstat enim potestas collectandi dependet ex iurisditione: vt depre-

benditur ex iuribus preallegatis. et sic videtur q sub omnimoda iurisditione cõprehẽdatur dicta potestas collectãdi: qz illud vniuersale omnimoda videtur oia cõprehẽdere que pertinẽt ad iurisditionẽ. et nihil excludat. argumẽto eorũ q habẽtur in. l. iulianus de leg. iij. et. c. solite. de maio. et obedi. cũ similibus. maxime stãte dicta longissima cõsuetudine: vt psupponitur in dicto loco put in alijs ciuitatibus Italie. ¶ †His tamẽ nõ obstãtibus cõtrariũ puto de iure respondẽdũ. Ad cuius rei euidẽtiã premitto q als iã diu est q cõsului p bodiẽsibus: q nõ tenerentur ad collectas et munera p possessionib9 quas tenebãt in dictis locis: qz presupponebatur q dicti bodienses longo et longissimo tẽpore non soluerãt aliquid senogaliẽsibus nisi certã qtitatẽ taxatã: ideo cõcludebã q dato sine piudicio veritatis q dicti senogaliẽses et eorũ dñi haberent ius imponẽdi vectigalia gabellas vel collectas. †Tamẽ aduersus istud ius cõpetebat prescriptio. x. an. et saltẽ prescriptio. xxx. vel. xl. an. per no. per. Bar. Ange. Imo. et Pau. de ca. in. l. illicitatio. §. earuz rerũ. ff. de pup. qui hoc firmant. et per eũdẽ Bar. et pau. de ca. in. l. si publicanus. §. in vectigalibus. eo. ti. et si fuerat exactum vectigal vel collecta p aliquibus rebus. et nõ p alijs: nõ poterit postea exigi p illis rebus: p quibus nõ fuerãt exacte vel a personis a quibus nõ fuerunt exacte dũmõ venerit casus exigẽdi predicta. vt no. bar. in. d. l. si publicanus. §. in vectigalibus. †Prout enim noua vectigalia imponi non pñt nisi per principem. vt. C. vt noua vectigalia. l. ij. et. iij. Et pariter nec noue gabelle: qz est eadem ratio: et pariter in eis loquũtur Ange. et Pau. de cast. in dictis iuribus. et per. d. l. ij. et. iij. Bald. ibi no. q ciuitates q subsunt principi nõ possunt noua datia imponere et imposita nõ debẽt solui. et consequenter illa iura trahit etiã ad collectas. et merito quia videtur eadem ratio vt hec latius deduxi in dicto alio consilio quos poterit ostendi: ideo vlterius super hoc non insisto. Sed cõcludo q ante dictas sententias satis claruz erat q bodienses non tenebãtur ad collectas vel tractas grani neq ad alia onera realia vel personalia senogaliensibus p rebus eorum quas possidebant in dicto castellari plani vel in dictis villis: nisi ad certam taxatam quãtitatem pro rebus sitis in dictis villis. Dictũ autem laudum q fuit a partibus emologatum non obstat predictis nec recte intuenti nocet: in predictis ipsis bodiensibus. sed potius ipsos iuuat. ex quo enim expresse disponit q pro rebus sitis in dictis villis tm̃ teneantur ad collectas negat pro alijs rebus ad coll ectas teneri. prima enim oratio est perfecta q pro rebus sitis in dictis villis tm̃ teneatur ad collectas. Et illa dictio tãtũ non respicit quãtitatẽ que postea taxatur: sed respicit collectas si punctatur ante dictionẽ tm̃: et sic dictio tm̃ determinat sequẽtia. Si vero respicit pcedẽtia tũc est sensus q ad collectas teneanr tm̃ pro rebus sitis in dictis villis. et cõsequenter nõ p rebus sitis in castellari. †Quantitatem autẽ respiciunt illa verba sequentia et non vltra q als essent superflua q in dubio nõ est presumendũ per. l. si quãdo. ff. de leg. j. et. c. si papa. de priuile. lib. vj. et qd no. Bald. in rubrica. C. de fide instru. dicẽs q nullum verbũ instrumẽti dz interpretari positũ sine virtute aliqd operandi. et maxime dicta taxatiua tm̃ nõ dz interpretari q respiciat quantitatẽ soluendã pro collectis de qua subditur. Quia cõcludẽtius fuisset dictũ q teneantur ad quatuor bonoñ. p collectis. et fuisset facta cõtinuatio orationis et nõ interposita dictio vz: vt recte intuẽti patet ad sensum. †Facit etiã qz verba precedentia vel sequentia referuntur potius ad proxima q ad remota. vt no. in. l. si idem cũ eodẽ in fi. ff. de iurisdi. om. iud. Facit. l. cũ delanionis. §. asinã. de fun. instr. ibi proxima copulata succedãt. et. l. ij. ff. de sta. homi. Sit ergo conclusio q dictio tm̃ nõ limitet quãtitatem postea expressam: sed limitet vel collectas vel predia sita in dictis villis. Si autẽ determinat verbum collectas q sequitur non multum confert ad intentum. si autem respicit precedentia est sensus q pro rebus sitis in dictis villis bodien. teneãtur ad collectas et non pro rebus sitis in alijs locis. et consequenter nõ pro rebus sitis in dicto castellari: maxime cum tm̃ pro rebus in castellari predicto et pro rebus sitis in dictis villis erat controuersia et de ipsis tm̃ loquebantur sententie precedentes super quibus seu saltem super sententia cardinalis emanauit dictum laudum. †Videamus itaqz que interpretatio est melior an q referatur taxatiua tantum ad pcedẽtia: an q referatur ad sequentia. Profecto suadet verisimilis ratio q potius determinet precedẽtia: tũ qz similis dictio taxatiua in capitulo tractante de tracta frumentorum determinat precedẽtia: et sic predia sita in dictis villis q posita est dicta dictio in medio verborum de dictis predijs loquentium. argu. l. iij. §. si filius. ff. de libe. et postu. et ex precedentibus sequentia declarãtur. l. si seruus pluriũ. §. fi. de leg. j. et. l. heredes palaz. §. sed si notã. ff. de testa. †Et verbum equiuocũ si reperitur positũ prius in eodem actu vno modo postea positum interpretatur eodem modo: vt alias dicit Bar to. in. l. centurio. ff. de vulga. et pupil. circa medium. ver. vel quid si in precedentibus. tũ etiã qz sententia equiuoca declaratur ex actis l. si quis ad exhibendum. et ibi per glos. et Bart. ff. de execu. rei iudi. Et in actis prout mihi dicitur apparet q pro possessionibus sitis in dictis villis bodienses soluebant certam quantitatem pro collectis: et pro possessionibus sitis in dicto castellari nihil soluebant. et ideo suadent acta precedentia q collecte per bodiẽses soluantur senogaliẽ. seu eorum domino dũtaxat pro possessionibus sitis in dictis villis: pro quibus soliti erant soluere et non pro possessionibus sitis in dicto castellari: pro quibus longissimo tempore non soluerant et soluere non tenebantur: prout late deduxi in alio consilio. Nec vllo pacto est verisimile quod pro possessionibus pro quibus nihil vnqz soluerunt plus voluerit laudans grauari bodienses q pro possessionibus pro quibus soluerant: prout plus grauarentur si simpliciter pro possessionibus sitis in castellari tenerentur simpliciter ad collectas: prout alij forenses. Ita quod est verisimile quod de mente laudantis foret artare bodienses ad soluendum collectas pro possessionibus tantum: pro quibus tenebantur et soliti erant collectas soluere: tamen secundum moderationem que subditur in laudo et non artare bodienses ad soluendum collectas p possessionibus: p qbus non tenebãtur nec soliti erant soluere et nõ adhibere aliquam moderationem ne sequatur absurdũ q in plus grauarenr pro rebus pro quibus nihil erant soliti soluere nec quicq soluere tenebantur: q pro alijs pro quibus soluere soliti erant et soluere tenebanr. †Argumentũ enim ab absurdo optimũ est in iure in. l. nam absurdum. ff. de bo. liber. et. l. scire opz. §. aliud. ff. de excusa. tuto. et maxime qz psumitur pro sentẽtia iudicis q sit iuste lata. l. herẽnius. §. gaya. ff. de euic. et. c. in presentia. de renũ. et p Inno. in. c. innotuit. de eo qui fur. or. suscep. Et pariter videtur dicenduz in arbitro qz arbitria redacta sunt ad instar iudiciorum. l. j. ff. de arbitris. Et presertim ita est coniecturandũ. et qz arbiter fuit doctor iuris adeo q nõ est verisimile q ex ignorantia vel dolo cõtra iustitiam laudaret: maxime ita absurde: ideo nõ suadet ratio q taxatiua respiciat collectas vel si volum9 instare q collectas determinet põt instari q determinet etiam possessiões villarũ. et sic in medio posita referar ad pcedẽtia et sequẽtia: put als dicit tex. i. d. l. iij. §. si fili9 de libe. et posth. et tũc magis faueret bodiẽsib9: qz esset sens9 q ipsi tenerentur dũtaxat ad collectas pro possessionibus sitis in villis. et non ad aliud pro dictis possessionibus. Item q nõ tenerentur ad collectas pro alijs rebus q pro rebus sitis in dictis villis. et tunc bodienses non tenerentur ad collectas pro predijs sitis in dicto castellari. †Et facit pro predictis q dicit bar. in. l. si pupil. ff. ad leg. falci. dicens q gabelle sunt res odiose. Et ppterea in dubio debet fieri interpretatio contra gabellam seu volentem gabellam exigere. †Et prout in gabella ita a paritate rationis dicendum est in vectigalibus et collectis prout et supra deductuz fuit ex notatis p doct. in. d. §. earum rerum. et per Bal. in. d. l. j. et. ij. C. vt noua vecti. Facit etiam qz als dicimus q testator et contrahentes censentur se conformare cum dispositione iuris. vt no. Bar. in. l. iurisiurandi. §. si liberi. ff. de ope. liber. et in. l. heredes mei. §. cũ ita. et ibi per alios post Dy. ff. ad trebel. et per Pe. de anch. post Bald. in. l. tres fratres. ff. de pac. et per Imo. in. c. potuit in fi. extra de loca. et in fi. ff. de condi. et demõ. et multa similia possent adduci. multo fortius dicendũ est in iudice et in arbitro qui tenentur se conformare cum dispositiõe iuris. Et idcirco cum dicti bodienses non tenerentur ad soluendũ collectas pro predijs sitis in dicto castellari put late deduxi in alio consilio non est interpretandum q sententiantes vel laudans voluerit non se conformare cum dispositione iuris et rececedere a tramite iustitie. Ex quibus omnibus intrepide concludendum est q dicti bodienses non teneantur soluere collectas pro rebus sitis in dicto castellari atqz etiam onera realia. †Que licet pprie stricte sumendo non videantur venire appellatione collectarum que solẽt sumi pro oneribus que imponuntur personis pro rebus: vt notat Barto. in. d. l. rescripto. §. sciendum. tamen large loquendo veniũt etiam onera realia appellatione collectarum: qz ita colligũtur munera realia: prout munera personalia. †Et argumentũ ab etymologia vocabuli bonum est in iure. l. ij. §. appellata. ff. si cer. pe. et. l. tygurij. ff. de verb. sig. cũ simi. Et ita sumitur verbum collectas in dicto laudo: vt patet ex sequentibus ibi tam realibus q personalib9 q mixtis et c. Et quibus apparet q in dicto laudo sumitur verbuz collectas etiam pro oneribus mere realibus et sic differentibus a personalibus et mixtis. Et licet munera realia afficiant ipsas res: tamen quia persone que ipse res possident artantur ad soluendũ illas. Ideo large loquendo possunt dici collecte imponende personis pro rebus: licet improprie. et ita saluentur omnia verba dicti laudi: que proprie sumpta videntur sonare in quandam repugnãtiam dum loquitur de collectis imponendis personis pro reb9 tãz realibus q personalibus quam mixtis. †Cum reales collecte non imponantur personis pro rebus: sed censentur mixte vt patet ex notatis per Bar. in. l. j. C. de mulie. et i. q. loco lib. x. et in dicto. §. sciẽdum. et ideo dictum laudum fm interpretationem de qua. s. vult q bodienses non teneantur pro rebus alibi sitis etiam ad onera mera realia prout nec ad personalia vel mixta. nec obstant sententie late que per laudum confirmantur quatenus dicitur in eis qd predia sita in castellari sint de territorio senogalien. et ad senogalienses et eorum dominium pertineant ratione territorij et omnimode iurisditionis. †Quia illa vba omnimode iurisditionis possunt interpretari quod quia sunt plures species iurisditionis. s. merum et mixtum

⁊ mixtum imperium ⁊ simpliciter iurisditio.l.imperiū.ff.de iuris. om.iudi.pertineant quo ad oēm iurisditionē.⁊ sic non solum quo ad simplicem iurisditionem sed etiā quo ad mixtum ⁊ merum imperium vel interpretetur ꝙ omnis iurisditio que habetur ratione territorij pertineat ad senogalienses ⁊ ad eorum dominum.⁊ nulla pertineat ad bodienses qui pretendebant habere iurisditionē in dictis locis.⁊ pro hoc facit ꝙ in sententia domini cardinalis infertur postea in versi.ita ꝙ ex premissis ꝙ ex dicta terminatione possessionum possessiones que sunt versus montem bodium sint de territorio ⁊ districtu montis bodij ⁊ que sunt versus senogaliā ⁊ eius districtu sint de territorio ⁊ districtu ciuitatis senogaliensis quasi s.intellexerit de omnimoda iurisditione.s.que a iure conceditur ratione territorij sed collectare forenses pro possessionibus regulariter non pertinet iure territorij seu iure omnimode iurisditionis terminate a territorio.merito dicta vba omnimode iurisditionis non artant ꝙ possint collectari forenses nec imponi noua munera

23 vectigalium gabellarum vel collectarū.† Que impositio pertinet ad solum principē.C.vt no.vectig.l.j.⁊.ij.⁊ ibi per bal.⁊ per docto. maxime ang.⁊ Pau.de ca.in.d.§.earum rerum prout ⁊ dixi latius in alio consilio.nec est verisimile ꝙ sententiātes vel arbiter laudās voluerint intelligere de iurisditione circa reseruata soli principi. Et satis esset noua collecta si imponeretur dictis bodiensibus pro rebus dicti castellaris,pro qua antea nulla collecta fuerat imposita.preterea dicta verba omnimode iurisditionis posita sententia reuerendissimi.d.cardinalis sunt declarata per laudū domini Jo. an.ꝙ nō intelligantur quo ad impositionem collectarum realium personalium vel mixtarum.vel pro extractione iumentorum nisi quo ad villas tantum.⁊ sic non quo ad castellare.Et consequenter laudum interpretatur verba dicte sententie videlicet iure omnimode iurisditionis ꝙ non intelligantur absolute ⁊ simpliciter seu generaliter respectu tracte bladorum ⁊ collectarū:nisi quo ad villas predictas:⁊ secundum declarationem moderatam in dicto laudo. ⁊ sic respectu castellaris dicta verba omnimode iurisditionis declarantur per dictum laudum quod non intelligantur subjici iurisditioni senogaliensium vel prefecti quo ad dicta onera tracte ⁊ collectarum.Et per consequens remanet conclusio supra facta: scilicet ꝙ bodienses nequeant a prefecto vel senogaliensibus collectari,p bonis sitis in castellari predicto nec compelli ad soluendum aliqd pro tracta frumentorum ⁊ alterius generis bladi quia parte disponitur in alio capitulo dicti laudi in quo disponitur ꝙ ipsi bodienses intelligantur esse obligati ad onus vectigalis tracte grani ⁊ reliquorum bladorum ⁊ frumentum pro recollectis in possessionibꝰ duntaxat in possessionibus villarū senogalia videlicet ⁊c.Ex quo ergo declarando ⁊ determinando sententiam.d.cardinalis que loquebatur de omnimoda iurisditione respectu villarum ⁊ castellaris in laudo disponit ꝙ bodienses intelligantur obligati dūtaxat ad onus vectigalis bladorum pro recollectis duntaxat in possessionibus villarum.ergo pro possessionibus castellaris declaratur qḋ bodienses intelligantur esse obligati ad dictum onus vectigalis p

24 extractiōe bladorū ⁊c.† Ex quo ergo de vno permittat obligationē de alio censetur negare.l.cum ꝑtor.ff.de iu.⁊.c.nōne.de ꝑsump.

25 † ⁊ magis stante virtute taxatiue duntaxat que significat aliorum exclusionem.auc.ex testamento,.C.de colla.⁊.l.ob es.C.de predi. mili.cum si.Et quia dicti bodienses non possunt onerari ad soluēdum aliquid pro extractione fructuum recollectorum in possessionibus castellaris nec pro ipsis fructibus per consequens non potest eis licite precipi ꝙ non extrahāt dictum bladū occasione dicti oneris soluendi dictum vectigal pro extractione dictorū bladorū. Et per hec sit responsum ad tertium quesitum. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cc.

1 Legitimatio seu arrogatio facta in presentia ⁊ terra alicuius dñi temporalis qui tanꝙ testis fuit adhibitus de cuiꝰ domini mādato iudex loci auctoritatem prestitit non dicitur legitime facta Quis idem dominus habuerit ab imperatore imperialia exercere numero.10.vsqꝫ ad fi.consilij.
2 Legitimatio seu arrogatio nō possunt fieri absqꝫ principis aucte.
3 Italie domini temporales se gerunt pro principe.
4 Appellatio deserta potest per principem terre restaurari et renocari.
5 Testamentum minus solēne factum per aliquem dñm in sua terra in qua habet merum et mixtum imperium valet seu per priuatum factum tñ coram iudice apud acta.
6 Jurisditionem habens licet superiorem recognoscat an in suis terris tenet locum principis.
7 Officio duplici potest quis fungi in actibus qui sunt iurisditionis voluntarie.
8 Legitimatio adoptio ⁊ arrogatio est voluntarie iurisditionis.
9 Nullus actus validatur sola principis ꝑsentia etiam non interposita eiusdem auctoritate.nu.18.
11 Auctorizatio qñ non dicatur fieri mādato seu presentia illius qui auctorizare debet.
12 Auctorizare actū seu in testem adhibere auctorizari debentē actū officia sunt distincta idem in presentiam adhiberet esse presentem idem actum approbare ⁊ auctorizare.
13 Adoptio non valet absqꝫ decreto iudicis.
14 Arrogatio non tenet decreto etiā iudicis inferioris a principe.
15 Presens esse non dicitur qui intelligit id quod agitur.
16 Lex omnium de testamentis an trahatur ad sententiam et transactionem.
17 Imperator rex presumitur omnia iura scire: fallit in paruis dñis etiam iurisditionem habentibus.
19 Inferiores domini temporales non dicūtur iure tenere principis locum.
20 Officiarij inferiorum dominorum temporalium non dicuntur in dignitate positi.
21 Imperator dicitur dñs totius orbis.
22 Priuilegium concessum domino vnius terre nō trahitur ad alios dominos futuros.
23 Adoptio fieri potest coram simplici magistratui arrogatio vero non quia superiori reseruatur.
24 Instrumento exemplato seu copiato non creditur.

¶ Consilium.cc.

In noie domini nostri ie-

1 su christi.† ¶ Videtur prima facie in hac consultatione dicendum ꝙ dicta adoptio seu arrogatio valuerit. ⁊ p consequēs dictus magister franciscus tanꝙ filius legitimus succedat dicto colangelo per.l. cum in adoptiuis.C. de

2 adoptioni.† Licet enim arrogatio fieri nequeat sine rescripto vel auctoritate principis per.l.ij.ff.de adop.⁊ in.l.ij.in fi.⁊ in.l. arrogationes.C.eo.titu.⁊ insti.eo.ti.§.j. Nihilominus videtur ꝙ in casu isto sufficiat ꝙ interuenerit auctoritas comitis q in loco hꝫ regalia.⁊ sic gerit vices principis vigore dictorum priuilegiorū.ac etiā

3 vigore consuetudinis.† Isti enim domini temporales Italie gerunt se pro principe in terris sibi subditis exercendo in eis indifferenter iura principis.Et reuocare in dubium potestatem istorum dominorum esset reuangare mundum inquit Bal.loquēdo de domino barnabo domino mediolani in consilio mihi.lxxxij.incipiē. recolo me consuluisse.vbi concludit ꝙ dominus temporalis vicarius imperatoris potest donare concubine illicite:licet hoc sit contra ius commune.Item idem Bald.in consilio mihi.cccxxxij.inci. quemadmodum imperator concludit ꝙ cōcessio facta a duce Mediolani habet eadē priuilegia que habet facta a principe. ideo lex bene a zenone.C.de quadri.ꝑscrip. locū habet in tali concessione

4 ſm eum.† Et al's idem Bald.in consi.mihi.dlxvj.incipien. ꝙ vos relictis dicit ꝙ dominus qui habet in loco plenitudinem potestatis potest disponere quod causa appellationis deserta negligētia appellantis restauretur.⁊ consequenter veniat reuocanda quod nō

5 competit nisi principi.† Et al's idem Bal.in.l.sancimus.C.de donatio.in.ij.vel.iij.col.refert Bar.consuluisse ꝙ testamentum ꝙ fecit quidam de vrsinis in quodam castro in quo ipse habebat merū et mixtum imperiū.licet careret solemnitatibus.tamen sit validū et cum hoc videtur transire idem Bal.licet prius referat Oldr. cō-

6 suluisse contrarium.† Idem voluit Ponta.in consilio.lx.incipiēte ad discutiendum voluntatem qui consuluit quod licet dominꝰ Pandulphus de malatestis recognosceret papam in superiorem tamen in terris suis tenet locum principis.ex quo infert quod donatio ab eo facta tenet firmatur p dictā.l.bene a zenone ac si esset facta a principe.Item Bald.in.l.ij.in primo notabili.ff.de orig.iuris.dicit qḋ omnes reges habent supremam potestatem.et omnia regunt suo arbitrio.⁊ eadem.l.§.initio dicit quod sicut non appellatur a sententia imperatoris:ita nec appellatur a sententia regis Et idem voluit qḋ Bald.in prohemio.ff.in tertia col.subdens qḋ omnis rex habet in regno suo plenitudinem potestatis.etiam si regnum habeat in feudum ab alio rege.⁊ sic loquitur etiam in recognoscente alium in superiorem.Idem tangit Joā.and.in additione Speculi in titulo.de instru.edic.§.porro.in additione magna principis hec subscriptio dicens formaliter multis autem videtur qḋ cum hodie reges in regnis suis de facto vicem imperatoris obtineant:idem sit in rege qḋ i imperatore vt eius donatio nō egeat insinuatione ⁊ eo amplius in his qui non recognoscunt superiorē secundum eum:ex quibus vltimis verbis patet quod supra etiam loquitur in regibus recognoscentibus superiorem:et qḋ dicimus in regibus videtur dicēdum in ipsis comitibus quibus sunt ab imperatoribus concessa regalia:prout concessa fuerunt.d.illust.⁊ eorum filijs ⁊ heredibus.⁊ profecto alij etiam domini temporales p petui saltem de facto in eorum terris fungantur vice principis.et patet ex dictis.s.per Bald.⁊ Ponta.Accedāt etiam que no.Ange.in consi.ccxvij.secundum ordinem informis incipi.in causa accusatiōis in.ij.col.dicens qḋ comes in terris suis princeps est.et qꝫ quid vult lex est in.l.j.de consti.prin.Ideo prout princeps ita comes mediolani delegat causas meri imperij.Ad idem quod consuluit.pau.de cast.in consi.cccxviij.incip.super pmo dubio in.ij.col. dicens quod non solum non recognoscentes superiorem habeant

iura principis ⁊ imperatori equiparantur. prout voluit Bar. in l. hostes. de cap. ⁊ in l. ambitiosa. de decre. ab ordi. faci. ⁊ in l. j. de post lib. ⁊ in §. j. a qui. app. non lib. Sed etiam vicarij perpetui duces vel barones. Nam tales possunt facere in terris suis omnia que imperator de iure facere potest per totum orbem secundum eum.

¶ Ex quibus videtur dicendum quod interuentus dicti comitis in loco sibi subdito: idē operetur ꝙ operaretur interuentus principis. ⁊ idcirco cum interuenerit mandatum ipsius comitis: vt presupponitur in themate videtur dicta arrogatio facta de mandato 7 ⁊ sic auctoritate ipsius comitis. † Et licet ipse comes fuerit adhibitus in testem: tamen non aduersatur quominus potuerit auctorari dicte arrogationi quia in his actibus qui sunt voluntarie iurisdi 8 ctionis: † prout est adoptio ⁊ arrogatio potest quis fungi duplici officio. l. si consul. ff. de adop. prout hanc rationem assignat barto. in 9 consi. supra relato per bald. † Preterea sola presentia principis validat actum coram eo gestum: vbi alias esset nullus. vt est text. in l. omnium. C. de test. Nec requiritur quod ipse princeps interponat auctoritatem: vel aliquid decernat: sed sufficit sola presentia ꝓut ibi volunt Bar. ⁊ Bal. quam. l. loquentem in testamento trahēda videtur ad alios casus a paritate rationis: prout sumitur ex dictis Jo. an. in c. j. extra de trāsac. qui post Tanchre. ⁊ Vincē. dicit sententiam ⁊ transactionem factam presente papa fore munitam omni solēnitate: ita ꝙ per predicta videntur velle tenere Vincen. Jo. and. Barto. ⁊ Bal. ꝙ presentia principis suppleat omnem defectū quem haberet actus gestus coram eo. Jta etiam videtur quod sola p̄sentia dicti comitis qui in loco gerit vices principis suppleat omnem defectum dicte arrogationis ⁊ eam validet que alias esset 10 inualida. † ¶ His tamen non obstantibus contrarium puto magis iuri consentaneum scilicet dictam arrogationem fore inualidā ⁊ consequenter dictum magistrum franciscum nō succedere dicto colangelo. Ex quo vt. s. dictum fuit arrogationes fieri nequeunt sine rescripto et auctoritate superioris per iura superius allegata. Sed rescriptum imperatoris vel tenentis eius locum: nec auctoritas ipsius interuenerunt in dicta arrogatione: presupposito etiaꝫ sine preiudicio tenuerit in loco principis: merito dicta arrogatio 11 non tenuit. † Nec ob. quod mandatum ipsius comitis intercessit: quia mandauit fieri arrogationem: sed mandauit notario quod se arrogaret de dicta adoptione. Constat aliud esse arrogationem gestam inter arrogantem ⁊ arrogatum: aliud esse rogitus notarij qui solum tendit ad probationem actus gesti inter partes. Ideo non sequitur mandauit notario ꝙ se rogaret: ergo actum auctorizauit quia etiam de actu nullo potest notarius se rogare ⁊ conficere in- 12 strumentum prout quotidie occurrit. † Item constat aliud esse adhiberi quem in testē aliud esse actū approbare ⁊ auctorizare: aliud esse adhibitum in testem. sunt enim officia separata: ideo de vno ad aliud non infertur. ar. l. si. ff. de cal. ⁊ l. si maritus. C. de dona. inter vi. cum si. Jtem constat aliud esse in presentiam adhibere ⁊ esse presentem in actu. aliud esse actum approbare ⁊ auctorizare. iura autem prelegata scilicet. d. l. arrogationem ⁊ similia iura supra adducta: requirunt rescriptum imperatoris vel auctoritatem sine quibus disponunt ꝙ arrogatio non teneat merito videtur ꝙ nō sufficiat sola presentia principis. ⁊ maxime hoc videtur dicendum: q2 si princeps suam auctoritatem interposuisset frustra fuisset interposita auctoritas et decretum iudicis inferioris ipsius principis. Ex quo satis datur intelligi quod princeps si principem volumus appellare dictum comitem non intendebat decernere seu auctoritatem actu prestare: quia tunc frustra fuisset adhibitum decretum iu 13 dicis inferioris. † Et insuper non constat ꝙ dicto comiti innotesceret ꝙ dictus magister franciscus fuerit sui iuris. ⁊ consequenter ꝙ adoptio non teneret sine auctoritate principis quod satis est verisimile scilicet quod id ignoraret: attento ꝙ fuit interpositum decretum iudicis ꝙ requiritur in adoptione hominis non sui iuris: vt 14 in. d. l. ij. ff. de adop. ⁊ insti. eo. titu. §. j. † Et in arrogatione decretū iudicis inferioris a principe nihil penitus operatur: vt in. d. iurib⁹ ⁊ in. d. l. arrogationes. Ex quo verisimiliter deducitur ꝙ inde ⁊ comes non intelligerent celebrari arrogationem sed simplicem adoptionem. ⁊ sic ꝙ non habuerint notitiaꝫ qualitatis ipsius adoptati: prout etiam de iure presumitur ignorantia: vt in regula presumitur ignorantia in. vj. ⁊ in l. verius. ff. de proba. Et ideo nisi forte aliter appareret de scientia predicta staremus claro: quia nedum au 15 ctoritas: sed nec presentia comitis censeretur adhibita: † quia non censetur esse presens qui intelligit quod agitur in. l. diem proferre. §. coram. ff. de arbi. ⁊ ꝙ ibi per barto. ⁊ in. l. coram. ff. de verbo. signi. ⁊ sic non obstaret. d. l. omnium. C. de testa quatenus loquitur de p̄sentia principis: ⁊ insuper termini. d. l. omnium sunt satis separati a terminis nostris. Nam. d. l. loquitur in testamento facto citra solēnitates que specialiter in testamento requiritur. Et in casu quo testamentum factum coram iudice apud acta similiter valet. vt est tex. ibi. ⁊ in. l. sancimus eod. titu. Unde non mirum si similiter coram principe factum valet. Ideo non videtur eadem ratio in alijs terminis in quibus non valet actus minus solēnis gestus coram iudice apud acta: ⁊ maxime quia tāta solēnitas requiritur in testamētis ⁊ in vltimis voluntatibus in quibus amplius non reddit arbitrium vt euitentur fraudes. vt in. l. si. C. de fideicom. ⁊ in. l. hac consultissima in fi. C. qui test. face. pos. que falsitas videtur cessare quādo actus geritur coram principe: maxime quia vbi adest princeps censetur adesse copia hominum: vt probaret text. in. d. l. omnium probate fidei et nobilium personarum. vt not. ibi docto. et maxime Raph ful. ita quod non videtur eadem ratio: vbi solemnitas adhiberi debet ad alium finem: qui non respicit copiam testium: et vbi nō sufficeret ꝙ actus gereretur corā iudice apud acta. Quod maxime videtur procedere quia tex. in. d. l. omnium adducit rationem quare non attendatur ꝙ princeps non rescripsit nec ostendidit suum consensum actui adhibere: videlicet ne videatur princeps approbando actum impedire ne testamētum posset post ea a testatore mutari propter reuerentiam ipsius principis testamentum approbantis. vt ibi test. aperte declarat. que quidem ratio cessat in actibus qui non ita de facili mutari possunt prout contingit in sententia ⁊ translatione que ab altera partiuꝫ mutari ne 16 quit: † ita ꝙ mirum est ꝙ. d. l. omnium trahenda sit ad sententiam et transactionem: prout trahunt Tanchre. ⁊ Vincen. quos refert ⁊ non impugnat Jo. and. in. d. c. j. de transac. licet durum sit ab eo- 17 rum auctoritate recedere in decisiuis. † Dato autem ꝙ illud dictū ꝓcederet: non videtur ꝙ sit extendendū ad terminos nostros duabus rationibus vltra adducta supra: quia primo non videtur quod apud istos paruos dominos temporales presumatur esse copia nobilium ⁊ ꝓbatarum ꝑsonarum prout p̄sumitur esse apud imperatorem. nam contrarium docet experientia rerum magistra. c. ꝙ sit in principio. de elec. lib. vj. c. statutum in ꝓnci. eod. titu. ⁊ lib. Nec p̄sumuntur isti domini temporales habere omnia iura in scrinio pectoris sui. ꝙ ponderat tex. d. l. omnium. ꝓut presumitur habere imperator propter copiam peritarum personarum que sibi assistunt ꝙ non verisimiliter contingit in comitibus ꝓtiliani vel similibus dominis temporalibus: maxime qui solent dare operam rei militari et non legibus. imperatoriam autem maiestatem oportet nō solum armis: sed etiaꝫ legibus esse decoratam. vt in ꝓhemio. insti. in prin. ⁊ sic in ipsis non militat ratio que ponderatur in tex. d. l. om- 18 nium. † Secunda autem ratio est quia dato qđ conscientia et p̄sentia imperatoris faciat actum censeri esse munitum omni solemnitate: ⁊ sic suppleat defectum solēnitatis etiam in alijs actibus ꝙ in testamento: tamen non ita supplere videtur alios defectus qui nō ita de facili supplentur. vt est defectus habilitatis personaruꝫ qui defectus non suppletur: etiam vbi imperator vel papa actum confirmat ⁊ supplendo eius defectus nisi defectum exprimat. ꝓut determinant Jmo. ⁊ Panor. in. d. c. j. de transact. adducentes no. ꝑ Archi. in canone cenomanensem. xvj. dist. quod refert et sequitur do. Bened. capra preceptor meus in. d. c. j. Jdeo non videtur ꝙ p̄sentia imperatoris haberet supplere istum defectum in arrogatione cum non respiciat actus solēnitatē sed persone inhabilitatē: quia persona sui iuris non potest adoptari. ⁊ sic ex multis deducitur ꝙ 19 dicta p̄sentia comitis non validauit dictam arrogationem. † Dato etiam sine preiudicio veritatis ꝙ isti domini temporales censeātur esse loco principis in eorum terris: quod tamen iure non cauet nec doc. supra adducti allegata per iura probantia eoruꝫ dicta. Et Barto. in consilio supra relato per Bald. non dicit titulū illud valere tanꝙ factum coram principe: sed tanꝙ gestum coram iudice. Ex quo videtur innuere ꝙ ille dominus de vrsinis licet haberet dominium perpetuum: tamen non equipararetur principi. Jteꝫ idē Bar. in tractatu suo de tyranno in. vij. q. princi. circa medium ipsi⁹ q. sentire videtur ꝙ isti domini temporales non censeantur principes in eorum terris: quatenus vult ꝙ contractus gesti inter eos et subditos non valeant per. l. j. C. de contract. iud. ⁊ sic vult ꝙ. d. l. j. ligat etiam ipsos dominos que tamen non ligat imperatorem. ꝑ. l. princeps legibus. ff. de leg. ⁊ facit. c. j. de prob. Et licet Bar. loquatur in tyranno: non refert q2 suus tractatus militat etiam in habētibus titulum dominij ab imperatore vel papa. vt patet ex no. per eum in. ix. x. ⁊ xj. q. eiusdem tractatus. Jtem dato ꝙ gesta per eos habeantur pro gestis per imperatorem: prout loquuntur auctoritates in contrarium adducte. non ꝓpterea infertur ꝙ conscientia seu presentia ipsorum dominorum temporaliuꝫ operetur idem ꝙ conscientia seu presentia imperatoris: quia qui equiparant in vno non sequitur ꝙ equiparentur in omnibus. Et licet gerāt vices imperatoris gerendo ea que geri possunt per imperatorem: non seqꝰ ꝙ in oībus sint similes imperatori seu imperatori eq̄parēt. Nemo enī dixerit ꝙ domini temporales aliquaruꝫ terrarū vel castrorum sint superillustres prout est imperator. vt habetur in auctētico de 20 illustris. ⁊ superillust. † Nec etiam ꝙ qui assistunt huiusmodi dominis censeantur in dignitate positi: prout assistentes imperatori: ꝓut probatur in. l. j. C. de mand. princi. Et sic patet ꝙ non in omnibus equiparantur nec de iure nec etiam de consuetudine. Et licet arrogatus esset subditus comiti predicti: tamen adoptans non erat sibi subditus: ⁊ tamen in arrogatiōe pariter interueniat adoptans ⁊ adoptatus. ita ꝙ non est eadem ratio in presentia dicti comitis qui nullam iurisditionem habet in adoptantem: prout est

21 in imperatore:† qui censetur dominus adoptantis et adoptati: cũ censeatur domin⁹ totius orbis. in. l. deprecatio. ff. ad. l. rod. de iactu. Ex quibus omnibus remanet supradicta conclusio. s. q̃ dicta adoptio nõ valuerit nõ obstantibus adductis in contrarium: que satis
22 patent sublata per adducta pro hac parte.† Et insuper nõ obstãt indulta imperialia. Nam primo non obst. p̃mum indultum concessum in anno. M. clxiij. per Federicum imperatorem comiti. Idẽ in quo concedit ipsi comiti et suis filijs et heredibus oĩa que tunc habebat per se vel alios: et que legitime habiturus est: et in specie noiat castrum de serpena: et non apparet q̃ dictus comes tũc haberet castrum pytiliani: nec postea habuerit: et licet in dicta concessiõe cõprehendant̃ etiam filij et heredes: tamẽ non fit mentio de his q̃ habituri essent ipsi filij et heredes: sed se restringit ipse cõcedens ad bona que ipse idem tunc habebat vel habiturus erat vt demonstrant aperte verba ipsius concessionis. Itẽ regalia et omnẽ iurisditionez imperialẽ concedit ei et non filijs si verba concessionis ponderent̃. Item loquitur in iurisditione quam habebat imperator in terris et possessionibus suis videtur q̃ restringat ei concessionem ad tp̃s tũc p̃ns. argu. l. si ita cũ ibi no. ibi per Bart. ff. de aur. et arg. leg. sir. non ob. indultũ concessum per Henricuz alteri comiti. idẽ in anno M. cxcv. in quo in effectu continet̃ q̃ confirmant̃ oĩa cõcessa dicto patri suo. Idem et insuper cõceditur quicq̃d iuris habet imperium in ciuitate masse. Et cõsequenter nihil apparet de terra pytiliani. et insuper non apparet q̃ comes illustr. et dñs Nicolaus de vrsinis in quoꝝ p̃ntia emanauit dicta adoptio fuerint filij descẽdẽtes aut heredes dictorũ comitum q̃bus cõcessa fuerunt dicta priuilegia. Et ɔ̃sequẽter dicta priuilegia non possunt ad eos extendi de quibus non loquunt̃ non docto al'r q̃ sint heredes seu filij illorum de quibus ipsa priuilegia loquuntur. l3 enim in adoptione nominet̃ comes illust. constat q̃d non est ille comes illust. de quo cantat indultum. Cum inter vltimum indultũ: et ipsam adoptionẽ elapsi fuerint anni. ccc. vel circa. et quis non presumitur posse viuere vltra. c. annos. in. l. fina. C. de sac. san. ec. et. l. anni vsufructus. ff. de vsuf. Nec etiam ob. antiqua consuetudo: q2 prout mihi dicitur non legitime p̃batur. et licet ego non ponderauerim sigillatim omnia dicta testium nihilominus videt̃ q̃ soluz conent p̃bare q̃ soliti fuerint comites interponere auctoritatem in adoptionibus nõ loquẽtes de arrogationibus q̃ non releuat: q2 potuerũt tanq̃ simplices indi-
23 ces loci interuenire:† cum adoptiones corã simplicibus magistratibus fieri possint: vt. s. deductum fuit. Item licet attestet̃ur q̃ auctoritatẽ prestiterint adoptionibus: non tamẽ deponunt q̃ eoruz presentia adoptiones fuerint validate: quia tamen non diligenter ponderaui dicta testiuz non me extendo: sed super his consultum vidi per excellentissimũ. ll. doctorẽ qui sigillatim ponderat attestationes in hac parte deducendo q̃ non releuant nec mihi fuit facta vis super attestatiõib⁹ p̃dictis: nec puto q̃ ɔ̃suetudo habeat validare dictã adoptionẽ: attentis fundamẽtis supra deductis. Itẽ vltra predicta põt attentari q̃ dicta adoptio non est legitime p̃bata: q2 non p̃ducitur instr̃m originale dicte adoptionis: s3 exẽ
24 plum:† et exemplo regulariter non creditur. l. sancim⁹. C. de diuer. rescrip. et auc. si quis in aliquo documento. C. de eden. et hoc nisi sit exemplatũ cum debitis solẽnitatibus. inter cetera enim requiritur citatio: quorũ interest. argu. l. nam ita diuus. de adop. cuz si. prout hoc voluit Egydius et Boatin. in. c. cum. P. tabellio. de fide instr. et Spec. in titu. de instru. edic. §. ostenso. ver. qualiter. vt eos refert Jo. an. in. d. c. cum. P. tabellio. qui ita refidet q̃ et voluerũt Pe. et Cy. et Gui. de cu. et Spe. et Inno. vt refert Bart. in dicta auc. si quis in aliquo q̃d tenens. et idem tenet Inno. in. c. albericus. de test. et in c. j. et. ij. de fide instru. f̃m bal. in dicta auc. si quis in aliquo. Idem tenens q̃d et cõiter tenetur: vt dicit ibi Pau. de ca. idem tenẽs. et ita seruatur in practica: prout dicit Imol. in. d. c. cũ. P. tabellio. Sed in dicta exemplatione non reperio queq̃ fuisse citatũ. merito videtur q̃ dictũ exemplũ nõ p̃bet dictã adoptionem. et sic ex hoc capite videtur q̃ deficiat fundamentum intentionis dicti magistri francisci. Laus deo.

Summarium super consilio. cci.

1. Rei vendicatione agenti que sint necessaria p̃bare vt si iura q̃ venditor habebat: super re possessa emerit: an dicatur habere titulum habilem ad prescribendum et per ɔ̃ns eo respectu agere possit publiciana vel reivendicatio p totum ɔ̃silium.
2. Alternatiuis libellus tolleratur etiam si dicatur pertineri iure dominij vel quasi altera illarum verificari sufficiat.
3. Dominium rei hereditarie ex substitutione probatur.
4. Dominium rei absq̃ possessione ipso iure transfertur in heredes.
5. Fideicõmissum quod requirit hereditatis restitutionem nõ limitatur in ecclesia in quam citra restitutionem potest fideicommissi transferri dominium.
6. Dominium semel habitum censetur continuatum.
7. Possessio habita presumitur ex titulo precedenti que causat publicianam actionem competentem ex quasi dñio.
8. Dominium rei q̃ñ non dicitur probatum plene parte deducente in libello ad se pertinere quasdam petias terrarum.
9. Genitiuus in iure positus multis sumitur modis: et sumitur quandoq̃ pro possessore.
10. Verba ambigua que sunt scd̃m proferentis mentem interpretanda verificantur in habente quasi dominum.
11. Negatus articulus licet nõ preiudicet neganti tamẽ ex eo niti nõ potest negans.
12. Priuilegia iuris ecclesie concessa quando non trahuntur ad illos qui ius habent ab ipsa ecclesia.
13. Actio publiciana vel titulus habilis ad prescribenduz q̃ñ acquiratur ementi ius q̃d habet venditor in re possessa. nu. 15. vsq̃ ad fi. ɔ̃si.
14. Publiciana requirit traditionem rei.
16. Emptor vltimus factus possessor rei vẽdite p̃fertur primo emptori eiusdem rei nec ex tali titulo causatur publiciana contra primuz emptorem.
17. Jus maius non videtur transferri in alium q̃ in se habeat.
18. Publiciana et vsucapio datur emptori cum titulo licet vẽditor nõ possit vsucapere p̃pter tituli defectum.

Consilium. ccj.

1 In noĩe domini nostri iesu christi.† Licet videatur in hac consultatiõe prima facie dicendum quod dominus Philippus foueat iustitiam et reportare debeat sententiam pro se. Nam videtur quod legitime fundauerit eius intentionem.
2 † Deduxit enim in libello quasdam petias terrarum ad se pertinere iure dominij vel quasi et aduersarium tenere et possidere que duo extrema requiruntur in libello super reiven. vel publiciana. per ea que habentur in. l. j. de alie. iudi. mutã. causa fac. et tolleratur talis libellus alternatiuus. c. abbate sane. in princi. de re iudi. lib. vj. et habetur. in. §. alie. insti. de act. et in. l. j. ff. de public. vñ sufficit ipsi agẽti probare reum conuentum possidere q̃ in casu nostro presupponitur probatum nec negatur. et probare alterum eorum que deduxit alternatiue. s. dominiũ vel quasi dominium: quia in alternatiuis sufficit alteram partium verificari regula in alternatiuis in. vj.
3 et in. l. si is qui ducenta. §. vtrum. cum simi. de rebus dubijs.† S3 videtur q̃ pro parte agentis sit probatuz dominium: attento quod prout dicitur est p̃batuz q̃ hereditas polydori fuit debita ex substitutione dictis fratribus sancti dominici et hospitali. et pro parte eorum fuit hereditas adita: ergo in eos fuit translatum dominiuz
4 rerum que fuerunt dicti polydori.† Quia in heredes ip̃o iure trãsfertur dominium absq̃ possessione in. l. cum heredes in princi. ff.
5 de acquiren. possess. et. l. si ager. ff. de rei vendi.† Et si diceretur quod substitutio predicta fuisset fideicommissaria: et fideicommissaria regulariter requirat restitutionem hereditatis. l. restituta. et. l. facta. ff. ad treb. et. §. restituta. insti. de fideicõ. here. et non fuerit doctũ de restitutione. respondetur q̃ est speciale in ecclesia q̃ dominiũ transeat in fideicommissarium vniuersalem citra restitutionem per. l. fi. C. de sacrosanctis eccle. licet hoc non sit necessarium: quia ex quo filij polydori instituti in primo gradu decesserunt inuita polydori p̃ut presupponitur: ideo nõ fuit locus substitutioni fideicommissarij: sed directe substitutioni vulgari comprehense sub compẽdiosa per no. in. l. precibus. C. de impub. et in. l. centurio. ff. eo. ti. Item videtur probatuz q̃ dicte petie terrarum in libello deducte fuerũt dicti polydori: quia fuit articulatum ex parte conuenti. si autẽ fuerunt polydori: ergo videtur q̃ fuerunt sub dominio ipsius polydori: quia genitiuus denotat dominium in. l. ij. §. in loco. ff. de relig. et sump. fune. Si dominium fuit polydori: ergo censetur translatum in heredes qui censentur eadez persona cum defuncto. vt in auctẽ
6 tico de iureiur. a mo. pre. §. j.† Et dominium semel habitum censetur continuatuz in. l. siue possidetis. C. de proba. et consequenter videtur probatum dominium fuisse apud dictos fratres hospitale et successiue videtur q̃ per eos fuerit translatum in dictum martinũ cum dicti fratres et hospitale titulo cuiusdam permutationis dederint dictas petias terrarum dicto martino: et cõsequenter videtur dominiuz q̃ habebant in dictis petijs terrarum transtulerint in dictum martinum: et successiue martino mortuo trãslatum fuerit in eius heredes per. d. l. cum heredes. et per consequens videtur q̃ fuerit probatum dominium dictarum rerum que petuntur et cõsequenter videtur probata prima pars dicte alternatiue. dato au-
7 tem q̃ non esset probatum dominium: tamen videtur q̃ censeatur probatũ quasi dominium.† Quia dictus Martinus habuit a fratribus et hospitali titulum permutationis habile ad translationez dominij: et postea habuit possessionem que presumitur habita ex titulo precedente. l. ij. C. de acqui. pos. in. l. j. C. de imponen. lucra. describ. lib. x. ergo videtur q̃ quesiuerit quasi dominiũ: ex quo causatur publiciana per. l. quecunq̃. ff. de publi. quasi per totum titu. et per. §. alie. insti. de act. et licet etiam pars conuenta habeat tituluz vel possessionem: tamen titulus partis agentis et possessio ipsius q̃tenus censeatur probata fuit prior in tempore: et prior in tempore censetur potior in iure. c. qui prior. de regu. iur. in. vj. et. l. potior. ff. q̃ po. in pig. ha. et. l. quotiens. C. de rei ven. cum simi. Et ex his videt̃ q̃ pro parte agentis sit fundata eius intentio et pars conuenta nõ

deduxerit aliquam defensionem legitime probatam per quam infringatur intentio partis agentis: et per consequens videtur quod partes iudicis sint in pronunciando dictas petias terrarum spectare ad partem agentem iure dominij vel quasi et partem conuentam condemnare ad ipsarum restitutionem. 8 † Tamen his non obstantibus contrarium puto iuri magis consentaneum. Ad cuius rei euidentiam premitto quod pro parte agente non videtur probatum dominium dictarum rerum. Non enim probatur per dictum articulum in quo ponitur quod dicte petie terrarum fuerunt dicti polydori ex eo quia genitiuus in iure multis modis sumitur. Nã quãdoque et sepe significat possessionem. l. j. §. ait pretor cum sequẽ. ff. na. cau. sta. et l. j. §. ij. ff. de arb. ced. et in. l. j. §. domum. ff. de alta. et l. lege cornelia. §. dãnum. de iniur. et in. l. si quis domum. de adul. 9 † Per quã iura dicit Barto. in rubrica. ff. de no. ope. nũci. quod statutum imponens penam cuicũque acceperit rem alterius illud verbum alterius verificatur etiam in possessore: quia delata significatione et de communi vsu loquendi genitiuus verificatur in possessore per dicta iura et per id quod not. glos. in. l. ij. §. j. ff. de origi. iur. quod et tenuit Specu. in titu. de proba. §. videndũ. versi. sed pone. et eandem. q. posuit idẽ Bar. in proemio. C. vbi videtur idem sentire. Et secundum predicta dicta verba dicti articuli sunt equiuoca et cõsequẽter nõ sunt certa quod significent dñium confessio aũt vt preiudicet debet esse certa. l. certum. ff. de confessis est enim species probationis et probatio debet necessario cõcludere. c. in presentia de proba. et l. non hoc. C. vnde le 10 gi. † Et verba ambigua interpretantur a proferente: quia intelliguntur secundum mentem proferentis. l. in ambiguis orationibus. ff. de regu. iur. et l. intentione ambigua. ff. de iudi. et saltem videtur quod debeat verificari in habente quasi dominium vt videatur quodãmodo dominus per. d. §. alie insti. de ac. et facit optime tex. et quod ibi habetur. l. item mela. §. sed et si quis. ff. ad legẽ acqui. Ex alio etiam nõ obstat dictus articulus dicte parti conuente quia dictus articulus nõ fuit per reos conuentos productus. Sed per Bernardum cor auctorẽ tanquam eorum necessarium defensorẽ: tamen oĩa acta fuerũt gesta per actores contra ipsos reos conuentos et non contra Bernardũ: et prout dicitur causa fuit deducta in compromissum ex forma statuti et cõpromissum fuit celebratum cum reis cõuentis: et nõ cum dicto Bernardo. Et propterea dictus articulus fuit res inter alios gesta. Preterea nõ preiudicat dictis reis cõuentis. C. res in 11 ter alios acta in rubro et nigro. et in. l. sepe. ff. de re iudicata. † Et maxime dictus articulus non preiudicat ei qui negauit dictum articulum: quia ex positione negata non potest negãs niti articulo. c. ex eo quod de regu. iur. in. vj. et l. post legatum in prin. ff. de his quib. vt indi. prout ibi no. Bar. qui idẽ no. in. l. naturaliter. §. nihil commune. ff de acqui. posses. quod et cõmuniter tenetur. ex his itaque videtur quod pro parte agẽte non sit probatum dominium sibi competere in dictis bonis petitis: quod clare dicendum foret si nõ legitime probaretur quod 12 pro parte agente fuerit habita possessio. † Licet enĩ ecclesia maxime et titulo pro herede queratur dominium sine possessione per supra deducta: tamẽ nõ queritur habenti causam ab ecclesia: quia in eo militat regula. l. traditionibus. C. de pac. et multominus querit 13 quasi dominium sine possessione. † Quia etiam in casibus dominiũ queritur sine possessione: non queritur sine possessione quasi dominium: prout firmant Joan. an. do. Anto. Jmo. dominus Floren. et Panor. in rubrica de consue. et Specu. in tit. de locato in. §. nũc aliqua ver. lviij. et Bar. et Bal. in. l. j. ff. de publi. et Bal. in. l. siue autem §. si duobus eod. tit. l. fi. C. de sanc. san. eccle. et merito quia quasi dominium queritur ea pretensa causa: quia is qui possidet titu. et bonafide censetur vsucapere: ideo censetur quasi dominus. Adeo quod si cadat a possessione vendicat illam rem quasi prius perfecerit vsucapionem: vt dicit text. in. d. §. alie. hinc est quod qui non potest vsucapere non habet publicianam et ecõuerso qui vsucapiebat et a possessione cecidit publicianam habet. l. eum qui in princi. et l. traditionẽ. et l. quecũque. ff. de publi. et in. d. §. alie. Sed sine possessione vsucapio nõ procedit. l. sine possessione. ff. de vsuca. et c. sine possessione de 14 regu. iur. in. vj. † Et propter predictam rationem alias consului quod quando dominus vendidit rẽ suam ab alio possessam si accessit ad fundum venditum trãsferat dominium in emptorem: licet nõ trãsferat possessionem vt est tex. no. in. l. si fundus. ff. de fun. dota. tamẽ si talis venditor non erat dñs tradendo rem venditam ab alio pos 15 sessam non transfertur quasi dominium ex quo talis emptor nõ vsucapit contra possessorem per iura preallegata. † Ex quibus clare deducitur quod si dictus Philippus non possedit nec dicti venditores: vel si dictus bernardus possidebat tempore traditionis facte dicto Philippo et possessionem continuauit dictus Philippus vel eius heredes non potest niti ex quasi dominio per pdicta. Si autem probatur quod dictus Philippus habuit possessionem ex titulo precedenti: et dictus bernardus non possideret et cõsequẽter quesiuerit quasi dominium et consequenter publicianam: tamẽ non potest ex eo niti contra dictos reos conuentos qui habent iustum titulum bonam fidem et possessionem ex ipso titulo. Nam publiciana nõ dat contra titulo possidẽtẽ: quia agẽs publiciana nõ nititur nisi ex titulo et possessiõe pterita et cõuẽtus habet similiter titulũ et possessionem: et in pari causa et melior est cõditio possidẽtis vt in regula in pari cã in sexto et rei sunt fauorabiliores quam actores: vt in. c. fauorabiliores et in. c. cum sint partium de reg. iur. in. vj. et est tex. apertus in. l. siue autem. §. si duobus. ff. de publi. prout ponderant ibi bald. Raph. et Pan. de ca. et hoc nisi ambo ab eodem emerint. Nam tũc prefertur ille qui prius habuit possessionem secus autẽ si emerint a diuersis vt est ibi tex. Sed rei conuenti non emerunt a dictis fratribus et hospitali a quibus emit dictus philippus: sed emerũt bernardo idcirco publiciana competens dicto philippo vel eius heredibus non competit contra ipsos per. d. §. si duobus. Nec obst. si dicatur quod licet ipsi rei conuenti non emerint a dictis fratribus et hospitali: tamen ab eis emit Bernardus eorum auctor. quia respondet quod dictus bernardus non emit dictas res a dictis fratribus et hospitali: sed emit iura que dicti fratres et hospitale habebant in bonis et hereditate dicti polidori et quo ad propositum vtrum quis emat rem quo casu querit titulum: qui secuta traditione causat vsucapiendi conditionem. Secus si emit iura que venditor habebat in ipsa re prout post Dy. voluit Bar. in. l. si sic. §. si mihi. ff. de leg. j. quod et volunt ibi Bald. Ange. et Jmo. et doc. communiter. Preterea si non probatur quod dicte res de quibus agitur fuissent in bonis et hereditate domini Polidori non apparet quod illa emptio traheretur ad ipsas res vel earum iura et paria sunt non esse et non apparere. 16 l. duo sunt titij. ff. de te. tu. et. l. in. l. ff. de contrahen. emp. cũ simi. † Et insuper dato quod appareret dictas res fuisse in bonis et hereditate Polidori: tamen ex quo dicti fratres et hospitale non habebãt aliqua iura in dictis rebus: quia iura que habebant in ipsis rebus trãstulerant in ipsum philippum: ideo dicta venditio bernardo facta non censetur facta de dictis rebus vel earum iuribus. Et sic videt perinde ac si nullum titulum habuisset dictus bernardus a dictis fratribus et hospitali quo casu dicti rei conuenti fuissent potiores per tex. d. §. si duobus. et que ibi per docto. prout supra deduxi. Et insuper. d. §. si duobus loquitur generaliter quod quãdo duo emerũt a diuersis prefertur is qui possidet: licet aduersarius prius habuerit titulum et possessionem nec distinguit an auctor dicti possessoris habuerit titulum ab eo a quo aduersarius habuit titulum necne. Et ideo generaliter loquens est generaliter intelligendus per iura vulgaria. nec suadet ratio quod efficacius ius habeat ille qui possidet si emit ab eo qui nullum titulum habet quam si emit ab eo qui habuit titulum licet habuerit titulum ab eo a quo aduersarius habuit titulum. Unde generalitas. d. §. si duobus et ratio naturalis suadẽt quod. d. §. si duobus generaliter intelligatur: quam rationem natura 17 lem sufficit allegare. l. scire oportet. §. sufficit. ff. de excu. tuto. † Nec ob. si dicatur si dictus bernardus fuisset conuẽtus an dicto philippo: vel eius heredibus non habuisset ius se tuẽdi idcirco similiter non censeantur habere ius se tuendi habentes ab eo causam quia nõ põt quis plus iuris in aliũ transferre quam in se habeat. l. nemo plus 18 iuris. ff. de reg. iur. et l. traditio. ff. de acqui. re. do. † quia respondetur quod venditor eo casu non transfert ius illud: sed iurislator ius illud causat propter bonamfidem et titulũ quem habet ipse emptor quẽ non habebat venditor. Ideo hinc est quod emptor propter titulum vsucapit licet auctor non potuerit vsucapere propter defectum tituli. Ex qua vsucapione inchoata causatur quasi dominium et publiciana. Et constat quod in terminis. d. §. si duobus scđs emptor qui possidet se tuetur aduersus eum qui prius emit et prius habuit possessionem licet is qui vendidit scđo emptori non potuisset se tueri aduersus primum emptorem propter defectũ tituli quẽ scđs emptor non habebat. Et ex his videtur concludendum quod dicti actores nequeant niti ex dominio vel quasi dominio intentatis in eorum libello. Item videtur posse dici quod dato sine preiudicio quod predicta obstarent et sic valerent: valerẽt iura quesita ex prima emptione facta per dictum philippum: tamen dicta iura fuerint quesita patri ipsius philippi. Attento quod dicte res fuerunt concesse dicto Philippo: ex eo quia dictus Philippus tradidit quedam consilia que consilia pertinebãt ad patrem cum fuerint habita ex pecunia paterna. Et consequenter dicte res fuerunt habite vigore substantie paterne: ideo tanquam profectitia fuerunt quesite quo ad plenã proprietatem ipsi patri per. l. cum oportet in prin. et que ibi habentur. C. de bonisque lib. et dictus pater vt dicitur condidit testamentum in quo instituit pro dimidia dictum Bernardum et pro alia dimidia filios dicti philippi agentes. et ideo si ita est dicti agentes non potuissent se niti ex dicto contractu philippi nisi pro dimidia super quo tamen non me extendo nec facio magnum fundamentum: quia nõ mihi clare presupponitur qualiter circa hoc res se habet. Esset etiam ponderandum maxime ex quo lis agitur coram arbitris et arbitratoribus quod dicte res concesse dicto philippo sunt magni valoris excedentia valorem dictorum consiliorum vltra triplum vel quadruplum: ita quod heres non caret scrupulo et presumptione simulationis vel doli: ex tam maxima lesione per ea que habentur in. l. si quis cum aliter de verbo. ob. et in. c. cum contingat de iureiu. et in. c. penul. de emp. et ven. Adeo quod arbitri vel arbitratores debent esse procliues in absoluendo dictos reos conuentos ne dolus prosit doloso. arg. l. ne ex dolo. saltem si ex alijs medijs licet rigorosis rei

sis rei niti valeant. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ccij.

1 ☞ Affect⁹ attētatus in atrocibus delictis qn̄ punit̄ licet non se quatur effectus iuris cōmunis dispositione. nu.4.
2 Accessionatus crimē punit̄ prout attentatum.
3 Mandās qn̄ eadē pena tenet̄ qua mādatari⁹ etiā in delictis.nu.15.
5 Pena iure statuta in delictis cōsūmatis ꝑ verba p̄teriti ꝑfecti tp̄is nō trahit̄ ad futura non cōsummata licet attentata.
6 Pena delicti cōmissi est ꝑ iudicē irrogāda ſm cōsuetudinem.
7 Attentatum quomodo punitur.
8 Affect⁹ qd̄ nō secuto effectu punit̄ intelligitur si deueniat ad actū ꝓximū et per quē offensa patiatur.numero.11.
9 Affectus et insultus eisdem iuribus innodantur.
10 Gn̄alitas maior in vno trahit̄ etiā ad aliud minus generale.
12 Indefinita etiā in statutis nō equipollet vniuersali sed restringitur ad casum in quo est maior ratio.
13 Statuta recipiūt interpretationē passiuā ꝛ restrictionē iure cōi.
14 Consummatum et attentatum non dicuntur similia.
16 Pena mortis de iure canonico dicitur excōicatio.
17 Libellus requirit ꝙ exprimatur qualitas persone accusate.

¶ Consilium.ccij.

In nomine dn̄i nostri iesu

xp̄i. ¶ Licet in hac cōsultatiōe prīa facie videat̄ dicēdū ꝙ dict⁹ Joānes inq̄situs debuerit cōdēnari pena amputatiōis capitis ꝓut si delictū ꝯsūmasset. 1 † Quia in delictis atrocibus ꝓut est hmōi delictū punitur attentatū ꝓut cōsūmatum vt in.l.si qs nō dicā repere.C.de epi.ꝛ cle.ſm vnū intellectū quē approbat ibi Bald.ꝛ ſm quē ille tex.cōiter allegat̄ ꝛ no. doc.in.l.j.ff.ꝙ quisq; iuris ꝛ ibi gl.ꝛ in homicidio probat̄ in.l.j.§. diuus.ff.ad.l.cor.de sicca.ꝛ in.l.is q cū telo.C.eo.tit.vbi tex.ꝙ is q ambulauerit cū telo aīo occidēdi punit̄ ꝓ homicidio pena.l.cor.de sicca.ac si delictū cōsūmasset. 2 † Qd̄ maxime dicēdū est in assessino ꝓut est ille q ꝓ pecunia attentat vel cōsūmat homicidiū. Nā ꝓ crimine assessinatus punit̄ attentatū ꝓut dicit Ang.in.d.l.j.ꝙ q̄sq; iuris. Et in cōsilio.xiiij.incip. Nos Carolus q mouet̄ p.c.ꝓximū de homicidio lib.vj.vbi expresse punit̄ attētatū in crimine assessinat⁹ etiā nō secuto homicidio: ꝛ maxime ponderat quatenus in.d.c.dicit̄ ꝙ cēseat̄ diffidatus q̄ diffidatus a principe pōt impune occidi tanq̄ ei sit bellū inditum a principe allegat Cy.C.de accusat.in.l. reos in.vj.q.q allegat.l.si seruus.C.de his q ad ecc.cōfu.ꝛ.l.j.C.vt nemo priuatus. Et pro hoc ſm Ang.optime facit.c.felicis de pe.li.vj.vbi ponit de diffidatis ꝛ bānitis q pn̄t impune occidi ſm eum. Si igitur assessinus etiam nō secuto homicidio impune pōt occidi a priuato fortius a iudice ꝛ cōsequēter videtur ꝙ dicta sententia fuerit iusta. 3 † Pro quo etiā facit q̄ statutū de quo in themate imponit penā amputationis capitis nō solū ei q fecerit homicidium ꝛ q fieri fecerit: sʒ etiā ei q mādauerit vel depositū fecerit.s.vt homicidiū fieret ꝛ sic videtur ꝙ statutū p̄dictū imponat dictā penā mādati homicidiū fieri etiā si homicidiū nō sequat̄. Nā si homicidium vigore mandati fuisset secutum cōprehenderet̄ sub verbis precedētibus statuti vel fieri fecerit. Et sic illa verba vel mandauerit essent superflua ꝛ insuper coniunctio ponit̄ inter diuersa vt no.glo.in rubrica.ff.de iur.ꝛ fac.igno. Preterea dictū statutū irrogat penā capitis ei q depositū fecerit ꝓ homicidio fiendo. E sic nō req̄rit ꝙ sit cōmissum homicidiū ꝛ si punit̄ pena capitis ille q fecit depositum pro homicidio faciendo pari rōne puniri dʒ ille q actualiter pecuniā dedit cū plus sit dare q̄ deponere.iō sil'is pena imponenda videtur danti q̄ deponenti. Et q̄ minus nō videtur delinquere qui accipit pecuniā pro homicidio faciendo q̄ qui pecuniam dat ob similem cām: ideo videtur ꝙ dicta pena amputationis capitis sit irrogāda vigore dicti statuti ei q acceperit pecuniā ꝓ homicidio perpetrādo: saltē cōcurrente alio statuto disponēte ꝙ in penis irrogādis ꝓcedat̄ de similibus ad sil'ia vbi simile in statutis reperiri pōt alias recurrat̄ ad ius cōe. 4 † ¶ His tn̄ nō obstātibus saluo iudicio recti⁹ sentiētis puto ꝙ dictus Joānes nō debuerit cōdēnari pena amputationis capitis. Ad cuius rei euidētiā premitto ꝙ lʒ de iure cōi in delictis atrocioribus ꝛ in spē in delicto homicidij puniat̄ attentatū pari pena ꝓut cōsūmatū tn̄ de gn̄ali cōsuetudine ꝯtrium obseruatur vt dicit Specu.in ti.de accus.§.j.versicu.quid si primo actu quem referunt ꝛ sequuntur Cy.ꝛ Bald.in.l.si is qui cum telo.C.de sicca.ꝛ latius ibi Saly.dicens quod.d.l.nō seruat̄ de facto. 5 † Et ꝙ cōiter statuta loquūtur ꝑ verba p̄teriti ꝑfecti tp̄is: ꝛ sic denotāt actū cōsūmatum p.d.l.j.in fi.ꝙ quisq;.iur.vbi hoc cōiter no. ꝛ subijcit Saly. in.d.l.is q cū telo. vbi statutū punit delictū ꝑ v̄ba p̄teriti ꝑfecti tp̄is nō punit̄ attētatū non solū ex forma statuti sed nec ēt de iure cōi vt ibi latius ꝑ eū: quasi statutū irrogās penā delicto cōsummato noluerit eandē penā irrogari si delictū non fuerit ꝑfectū seu consūmatū. Et ex his vr̄ ꝙ vigore dicte cōsuetudinis nō debeat puniri delictū nō cōsūmatum ꝓut delictum consūmatum. 6 † Iudex em̄ in penis irrogādis dʒ seruare cōsuetudinē ꝓut statuta dicit Bal.in.d.l.si quis nō dicat rape. Ad hoc.l.de q̄bus.ff.de lega.ij.§.ex nō scripto.insti.de iu.natu.gen.ꝛ ciui.cū simi. 7 † Preterea vbi de iure cōi punit̄ attētatū nō punit̄ q̄libet attētatio. Sʒ qn̄ attētat̄ deueniendo ad actū facti ꝓximū p̄ncipali delicto. ar.d.l.si quis nō dicat rapere secus si deuenit̄ ad actū remotū vel ad actum verbi ꝓut post Jac.de rauē.ꝛ Pet.de bellap.tenet Cy.in.d.l.si qs nō dicat rapere ꝙ dixit ibi Bal.post glo.in.l.j.in prin.ff.de extraor.cri.ꝙ ꝛ voluit Saly.in.d.l.si is qui cuʒ telo.in summario ꝛ in.ij.col. dictus aūt Joānes nō deuenit ad actū ꝓximū ꝓut esset si dedisset venenū ꝛ tn̄ non fuisset secuta mors vel forte misisset venenum in potu destinato ad dādum dictis Ludo.ꝛ dōno Joāni.ad idem optime qd̄ no.Bar.in.d.l.si quis nō dicat rapere in p̄ma oppo.dicens ꝙ in delictis iura in foro fori cōsiderāt passum: iō nō punitur attētatū ex quo null⁹ patit̄ ꝛ nemo offendit̄.iō scd̄m theoricā bal. ex quo dicti Ludouic⁹ ꝛ dōn⁹ Joānes nihil passi fuerūt ꝛ nō fuerūt offensi dictus Joānes assessin⁹ deberet puniri tāq̄ ex delicto consummato ꝛ sic ꝓ homicidio: tū q̄ nō fuit deuētum ad actū ꝓximū tū etiā q̄ nemo fuit passus vel offensus a dicto Joāne ꝓpter dictā cognitiōem delinquēdi: tū etiā q̄ statutū loquit̄ ꝑ verba p̄teriti tēporis: tū maxime attēta gn̄ali cōsuetudine ꝛ obseruātia quā refert Spec.etiā ceteri doc.supra relati. Nec obstāt adducta in cōtrariuʒ nō em̄ obstat ꝙ in delictis atrociorib⁹ punit̄ attētatū ꝓut delictū cōsummatū ꝛ in specie ꝛ in homicidio ꝑ iura in ꝯtrium adducta q̄ plures respōsiones apparēt ex supra narrat: vʒ q̄ derogatū est iuri cōi ꝑ gn̄alem cōsuetudinē supra narratā. Itē q̄ iura p̄dicta itelligunt̄ qn̄ ex attētato aliquis est passus ꝛ offensus. Itē qn̄ est deuētum ad actū facti ꝓximū delicto p̄ncipali: q̄ non cōcurrunt in casu nostro. 8 † Et lʒ dictis vltimis rn̄sionib⁹ videat̄ aduersari.l.si is q cū telo loquēs de eo q cū telo ambulauerit aīo occidēdi tn̄ vr̄ intelligenda ꝛ supplēda ꝑ alias leges.nō em̄ erat ignota.d.l.si is qui cuʒ telo.doc.supra relatis q requirūt in attētato actū ꝓximum ad hoc vt puniat̄ tāq̄ cōsummatū. Et exēplificat Cy.in eo q ambulauerit cū telo aīo delictū cōsummādi ꝛ nō deuenit ad aliū actū magis ꝓpinquū.ꝛ facit optime.d.l.j.§.diu⁹.ff.ad legē corne.de sicc.loquēs in eo q cū telo vulnerauerit vel si volum⁹ magis gn̄aliter intelligere.d.l.is q cū telo dicam⁹ ꝙ saltē intelligat̄ qn̄ ambulauerit cū telo aīo tūc occidēdi: ita ꝙ homicidiū erat de ꝓximo ꝑpetrādum ꝛ nō qn̄ habuisset animū occidēdi ꝛ portasset telū vt si cōtingeret habilitas occidēdi haberet instr̄m patū ad homicidiū ꝑpetranduʒ quo casu nemo diceret ꝙ deuentū esset ad actū ꝓximū homicidio. 9 † Et ꝓpterea nō immerito Saly.in.d.l.is q cū telo summat illū text. in actu ꝓximo homicidio ꝛ in ꝓcessu materie ita etiam intelligit illū tex.ꝛ bal.ibi ita etiā intelligit summādo illū tex.in insultu cū telo. 10 † Et lʒ illa lex loquat̄ magis gn̄aliter loquit̄ indefinite: ꝛ indefinita nō semꝑ equipollet vniuersali vt ptʒ ex his q̄ hn̄tur in.l.iulian⁹ de lega.iij.ꝛ in.l.si pluribus.de lega.ij.ꝛ in.c.vt circa.de elec.lib.vj. ꝛ vbi equipollet vniuersali nō equipollet ex vigore ꝛ vi verborū. sʒ ex humanitate ꝓbat tex.in.l.si seruit⁹.ff.de ser.rusti.p̄di. ꝛ ibi not. Bal.Ang.ꝛ Rapha.fulgo.ꝙ ꝑ eundē tex.not.post pe.de bellap. Bar.ꝛ Imo.in.d.l.si plurib⁹. Sʒ nō esset humanū ꝙ q̄libet ambulans cū telo aīo occidēdi puniret̄ pena capitali q̄ puniunt̄ siccarij. ideo illa indefinita.d.l.si is qui cū telo non verificetur in quolibet ambulante cum telo animo occidendi. Sed in eo qui deuenerit ad actum proximum homicidio puta vulnerando vel insultando ꝛ sic offendente alium animo occidendi: tunc autem indefinita eq̄pollet vniuersali qn̄ est eadē cōditio ꝛ rō oīm cōprehensorum in vniuersali al's secus vt no.gl.Bar.ꝛ doc.in.d.l.si pluribus ꝛ glo.et doc.i.d.c.vt circa. 11 † Sʒ in terminis.d.l.si is q cū telo nō est eadē rō ꝛ eadē cōditio oīm ambulātiū: cū telo aīo occidēdi ꝑ supra adducta merito indefinita ibi nō eq̄polleat vniuersali: sʒ restringat̄ ad eū q ambulādo cū telo deuenerit ad actū facti ꝓximū homicidio ex quo facto alius passus fuerit aliquā offensam ꝙ non contingit in casu isto. Et p̄dicta trahi pn̄t ad terminos statuti descripti supra in themate loquēte de eo q mādauerit homicidū fieri. vr̄ em̄ intelligēdū ī eo q mādauerit fieri homicidiū ꝙ postea fuerit ꝑpetratū ꝙ satis ꝑsuadet̄. Attēta gn̄ali ꝯsuetudine supra relata q̄ nō pūit̄ attētatū: ꝓut ꝯsūmatū etiā in homicidio ꝛ atrocioribus delictis. Et attēto ꝙ idē statutū loquēs ī faciēte homicidiū ꝯsiderat actū cōsūmatū ꝛ sic nō punit̄ si solū attētauit occidere: ita ꝙ ē verisil'e ꝙ ꝓut statutū nō punit homicidā nisi homicidiū cōsummauerit: ita nec cēseatur punire mādātē homicidiū cōmitti nisi homicidiū fuerit secutū ita ēt itelligat̄ ī deponēte ꝓ homicidio faciēdo.ex sequēti em̄ p̄cedētia declarāt̄.l.si seru⁹ pluriū.§.fi.de lega.j.ꝛ.l.heredes palā.§.sʒ si notā. ff.de testa. 12 † Et sic verba indefinita dicti statuti nō eq̄polleant vniuersali: sʒ restringant̄ ad casum in quo viget maior rō. Et si intelligerent̄ etiā si homicidiū nō fuerit cōsūmatū saltē intelligant̄ si fuerit deuētū ad aliquā offensam ꝛ ad actū ꝓximū homicidio ꝑ supradicta. 13 † Et q̄ statuta recipiūt interpretationē passiuam ꝛ sic restrictionē ꝑ ius cōe.l.si serui vestri.C.de noxal.ꝛ.l.sʒ si lege.§.vt gradatim.ff.de mune.ꝛ hono.ꝛ.c.cū dilectus de cōsuetu. Et ita intelligēdo dictū statutū prout intelligendum est. 14 † Non obstat aliud statutū disponens ꝙ ꝓcedatur de similibus ad similia q̄ nō sunt similia homicidiū cōsūmatū ꝛ attentatū saltē si est attentatū per ꝙ nemo

passus offensam ꝛ nō est deuentū ad actū ꝓximū homicidio per supra adducta. nec obstat. d. c. primū de homicidio lib. vj. q2 lȝ ibi puniat̄ mādās ꝓ assessinos occidi etiā nō secuto homicidio pōt ꝓbabiliter intelligi qn̄ lȝ nō fuerit secuta mors tñ deuentū fuerit ad aliquā offensam seu ad actū ꝓximū homicidio ꝓ quē aliqs patiat̄ offēsam ꝓ dicta supra ꝛ q2 nō est nouū ꝙ vna lex distinguat̄ ꝓ aliā. l. nō 15 est nouū. l. nā ꝛ posteriores. ff. de leg. † Et insup est aduertēdū ꝙ ille tex. loquit̄ in mādāte ꝛ fieri faciēte homicidiū nō aūt loquit̄ in faciēte lȝ videat̄ eadē rō est dispositio multū rigorosa ꝛ plurimum penalis: iō nō videt̄ de facili trahēda in cōsequētias. Et insup nō loquitur in pena amputationis capitis neqȝ in pena mortis. iō dato sine ꝑiudicio veritatis ꝙ ille tex. extēdat̄ ad qd̄libet attētatū: tñ nō 16 de facili trahēdus est ad penā amputationis capitis. Maxime cū nō soleat de iure canonico pena mortis irrogari ꝛ vbi cano. faciūt mētionē de morte exponūtur de morte excōmunicationis. c. ꝑ venerabilē ꝓpe finē. q filij sint legitimi. Et cū loquat̄ ꝙ sit diffidatus a toto christiano populo mirū est ꝙ intelligat̄ de pena mortis temporalis cū papa nō soleat disponere circa totū populū christianū. cū distincte sint iurisditiones ꝑ ea q̄ habētur in. c. solite de maio. et 17 obe. ꝛ in. d. c. ꝑ venerabilē cū silibus. † Preterea nō fuit intētatuȝ in inqsitione ꝙ dicti Ludouicus ꝛ dōnus Joānes fuerint christiani vt militaret dispositio dicti. c. j. de homicidio ꝓut notabiliter cōcludit Jo. an. ibi in nouella in vba christianorū se euasisse quēdam ꝓlatū ꝯ quē fuerat deductū ꝙ fecerat assessinari quēdā hominē et nō fuerat deductū ꝙ ille hō erat christianus: ꝛ ꝓpterea euasit a pena dicti. ca. j. q2 debebat deduci ꝛ ꝓbari ꝙ ille fuerat christianus secūdū Jo. an. quē refert ꝛ sequit̄ Bal. in. d. l. si qs nō dicat rapere. Ex quibus omnibus concludendum videtur ꝙ dicta sentētia non fuerit iuste lata. Laus deo.

Summarium super consilio. cciij.

1. Apotheca continetur appellatione domus. nu. 2.
3. Domus sumitur pro habitatione tantum deputata et pro simul habitantibus. nu. 6.
4. Apotheca nō cōprehenditur apellatione domus. In delictis ēt statuto aggrauante delictū offendentis in domo non verificat̄ in apotheca ꝛ ex cōi vsu loquendi.
5. Cōtract⁹ noīati nō cōprehēdunt̄ appllōne pacti vel cōuentionis.
7. Equiuocū positū in vna ꝑte testamēti ꝛ in vna significatiōe si reperiat̄ in alia testamēti ꝑte simpliciter positum interpretatur eodem modo in dubio positum.
8. Domus ꝛ apotheca quare inter se differant.
9. Domus non censetur oē illud qd̄ constat ex solo ꝛ superficie.
10. Pars nō dicitur totū ꝙ appellatione toti contineatur.
11. Legata ambigua ratione equiuoci sunt potius heredis fauore ꝙ legatarij interpretanda.

Consilium. cciij.

1 In nomīe domini nostri iesu christi. † Quāuis in p̄nti cōsultatiōe videat̄ prīa facie dicendū ꝙ in. d. legato appellatiōe dom⁹ veniat ēt apotheca. Nā dom⁹ ꝯstat ex duob⁹. s. ex solo ꝛ superficie dicit tex. l. eū q de vsucap. Sȝ dicta apotheca hȝ solū ꝛ superficiē vt de se constat merito vr̄ ꝙ veniat appellatiōe domus ꝛ saltē vr̄ ꝙ sit ꝑs dom⁹. Et idē iuris ē de ꝑte quo ad ꝑtē: ꝙ de toto quo ad totū. l. q̄ de toto. ff. de rei vē. ꝛ. l. q scit. ff. de vsur. ꝛ. c. pastoralis. v. si qs cū totū de rescrip. ꝛ maxīe videnr̄ ꝓcedere in vltimis volūtatib⁹ q̄ sunt large interpretāde. l. in testis. ff. de reg. iu. ꝛ. c. cum dilecti. in fi. 2 extra de dona. † His tñ minīe refrāgātib⁹: ꝯriū puto de iure rn̄dēdum. vcȝ ꝙ nō cēseat̄ legata. d. apotheca q̄ vt ꝓsupponit̄ nō est ꝑs dom⁹ habitatiōis. d. testatoris. Sȝ est penit⁹ sepata sita sub pala- 3 tio papali seu dn̄i gubernatoris. d. ciuitatis fulginei. † Nā dom⁹ solet poni ꝓ domo deputata ad habitādū. l. cū lex cornelia. §. domū ff. de iniur. ꝛ. l. j. §. domū. ff. de lib. agno. ꝛ. l. j. §. pe. ff. de his q deie. vel effu. ꝛ. l. scire oȝ. §. oȝ d exc. tu. ꝛ. l. iiij. §. ꝓto2. ꝛ. §. totiēs. ff. d dā. infec. Et iō in senatuscō. sille. ꝓut ꝛ no. bar. ꝛ bal. in eađ. l. in pri. q ēt ad j. C. si recto2 ꝓuincie. Ideo cū. d. apotheca nō fuerit habitō cōis di 4 cti testōris nec solite habitari nō veniat appllōe dom⁹. † Pro quo facit qd̄ no. bar. in suo cōsi. icip. statuto cauet̄ ꝙ ꝑ maleficio ꝯcludēs ꝙ statutū aggrauās delictū offendētis aliquē ad domū nō verificet̄ in offendēte ad apothecā. Quod ꝛ voluit pau. de cas. in ꝯsi. inci. viso p̄ncto in ordine. xliij. ꝯm nouā ipressionē in statuto ꝙ qs nō possit capi in domo cōcludit ꝙ licite capiat̄ in taberna vel apotheca ꝛ inter cetera dicit ꝙ nomē taberne vel apothece nō ꝯgruit Jtē pōderat ꝙ cōis vsus loquēdi tabernas vel apothecas nō appellat domos: ꝛ ex quo aliud speciale nomē assumūt a quo denominā- 5 tur. ideo recedūt a nomīe ꝗnāli. † Sicut in contractibus noīatis q nō stāt in ꝗnāli noīe ꝯuētiōis vel pacti: ſȝ trāseunt in spāle nomen nō veniūt appellatiōe pacti vel cōuētiōis vbi simpl'r de pacto vel ꝯuētiōe fit mētio. l. lecta vsi. cōuenit. ff. si cer. peta. ꝛ facit ꝙ no. bal. C. de pac. sup rubrica ꝯm eū ad hoc etiā. l. legē. ꝛ ibi no. saly. co. tit. ad ducit ēt alia similia. s. in ꝯmutatiōe ꝛ trāsactiōe vt ibi lati⁹ ꝑ eū. 6 † Qui tādē ꝯcludit ꝙ aptitudo ꝛ dispō ad habitādū facit appellari domū sil'r etiā Saly. in ꝯsilio icipiē. Cū q̄rit̄ an ꝓhibitus ꝯcludit ꝙ statutū ꝓhibēs aliquē capi in domo nō verificet̄ in apotheca nō sita in domo habitationis pōderās inter cetera ꝙ cōis vsus loquēdi nō se hȝ vt appellatione domus veniat apotheca. Facit ad ꝓdicta q2 testōr in eadē oratione vr̄ sumere domos ꝓ domibus habitationis dū dicit si dicta eius hr̄s benigne visa ꝛ tractata fuerit in domibus ꝛ familia a fratrib⁹ ꝛc. nō eīm erat tractāda in apotheca a domibus separata q2 ad mulierē nō ꝑtinebat conuersari in apotheca ex ꝓcedētibus ꝯsequētia dclarant̄. l. si seruus plurīū. §. fi. de leg. j. ꝛ. l. 7 heredes palā. §. ſȝ si notā de test. † Et facit qd̄ no. bar. in. l. cēturio ꝓpe mediū. ff. de vul. ꝛ pu. vbi dicit ꝙ vbū equocū positū ꝑ testōrē in vna ꝑte testi in vna significatiōe: si reperit̄ in alia ꝑte testi simpl'r 8 positū interpretat̄ in dubio positū eodē mō. † Jtē facit ad predicta q2 domus ꝯm Dyalecticos cōstat ex solo parietib⁹ ꝛ tecto vt refert gl. in. l. solū. ff. de rei vēdi. ꝛ lȝ tex. in. d. l. eū q edes de vsuc. dicat qd̄ domus cōstat ex solo ꝛ superficie tñ dȝ suppleri de superficie cū tecto: q2 nō oē in solo fundatū: lȝ cōstet ex solo ꝛ superficie venit appellatione domus: lȝ veniat appellatione ediū ꝓut dicit Bar. in. l. j. §. deinde ff. de cloacis. Sȝ apotheca nō cōstat ex solo superficie ꝛ tecto nec tectū est cōe dicto testōri ergo nō veniat in relicto facto de domibus cōibus. Facit etiā. q. no. Bal. in. c. j. de fratre de no. be. inue. q̄tenus 9 vult ꝙ appellatione dom⁹ nō veniat cappana. † Nec obstāt adducta in ꝯriū q2 patēt sublata ꝑ adducta ꝓ hac ꝑte. Ex q̄ deductū est vt appellatione domus nō veniat apotheca ꝛ nō oē ꝙ cōstat ex solo ꝛ superficie cēset̄ dom⁹. Nec dicta apotheca lȝ sit cōis inter testōrē ꝛ fratres: est pars domorū cōiuȝ ex q̄ domus sub q̄ est sita dicta 10 apotheca non est cōis ꝛ sic nō obstat arg. de toto ad partē. † Jtē lȝ sub toto ꝑs ꝯtineat̄: tñ ꝑs nō est totū ꝛ sic appellatione totius integralis nō veniat ꝑs separatim consi derata. nec est curādū si in vlti- 11 mis volūtatibus fit ampla interpretatio. † Quia non omni respectu fit ampla interpretatio in legatis: nam vbi agitur de interpretando quantum veniat in legato vbi verba sunt equoca fit magis interpretatio ꝓ herede ꝙ ꝓ legatario vt patet in. l. nūmis legatis. ff. de lega. iij. cū cōco2. ꝛ in. l. si ita scriptum. ff. de leg. j. ꝛ in. l. pe. ff. de dote ꝓlegata ꝛ in. l. vxo2 patrui. C. de le. cum cōco2. Et multa similia possent adduci. Remanet ergo cōclusio ꝙ in dicto legato non veniat dicta apotheca. Laus deo.

Summarium super consilio. cciiij.

1. Absentes a quibuscunqȝ publice vtile est defendi.
2. Cōtumacia ꝙ nō purgetur propter procuratoris seu defensoris comparitionem ex ficta confessione resultante.
3. Confessioni in facto proprio quando concedatur probatio in contrarium. numero. 14.
4. Contumacia quando purgatur per procuratorē ob delictū cōmissum ꝛ ob defensam ꝙ nō patit̄ penā ꝛ q̄uo ꝓbari possit.
5. Uulnus illatum ad sui defensionem sufficit probare aduersarium irruere cōtra defendentem animo ipm offendēdi.
6. Aggresso2 cū terrore armorū ꝙ impune occidatur.
7. Aggressus quando fugere non debeat.
8. Offendere alterū qb⁹ ꝛ quorū noīe impune licet.
9. Rixe initiū dās in culpa esse dr̄ seu q primo ꝓcussit quem impune offendere licet.
10. Tunc dictio extremitatem denotat.
11. Delicti commissi ob sui defensionem sufficit probatio ꝑ testes tm̄ dicentes ꝙ fecerit ad sui defensionem.
12. Testis deponēs sup alteri⁹ volūtate ꝑ verbū existimat ꝓbat.
13. Judices ad absoluendum ꝙ ad condemnandum promptiores esse debent.
15. Fugere ꝙ aggressus debeat ne delicti penas incurrat attenditur fuga si fieri possit absqȝ periculo.
16. Aggressus ratione delicti per eum commissi de culpa siue excessu tantum tenetur non de toto delicto.

Consilium. cciiij.

In nomine dn̄i nostri Jesu xp̄i. Pro decisione p̄ntis ꝯsultatiōis ꝙ dict⁹ ser Paul⁹ cōparēs ad excusandū dictū iuliū inqsitū debuit nō obstāte dicto statuto admitti ad defensionē dicti inqsiti ꝛ cēset̄ admis- 1 sus nō obstāte cl'a si ꝛ inquātū. † Que cl'a ꝓut vba sonāt importat ꝙ si admitti debebat cēset̄ admissus al's fec⁹ vt habet̄ in. l. si qn̄ delega. ij. clarū est nō insisto. ꝙ ei defenso2 sit admitted⁹ etiā in casib⁹ in qb⁹ dȝ qs ꝑ se cām dicere ꝛ sic ꝑsonaliter cōparere al's sit ꝯtumax: dūmō absens cōdēnari possit. qd̄ defenso2 ad ꝓbādū innocētiā admitti debeat ꝓbat̄ in. l. seruū quoqȝ. §. publice. ff. de ꝓcura. ꝛ in. c. veniēs de accusa. ꝛ que late habentur ꝑ docto. in dictis iurib⁹ ꝛ in. l. pe. §. ad crimē. ff. de pub. iud. ꝛ in. l. reos. C. de accu. Et ita pluries cōsului ꝛ q2 mihi dr̄ qd̄ copia mei ꝯsilij est ostēsa iudici nec in cōtrariū sup hoc instaret vt deprehēdit ex tenore bāni: iō sup hoc vlteri⁹ 2 nō insisto. † Sȝ solū an attētis attestationib⁹ testiū factis sup defēsiōe dicti Julij ad instātiā dicti ser Petri pauli defensoris dict⁹ Julius

li⁹ inqsit⁹ veniat absoluēd⁹ necne. circa qḋ lʒ videat̄ prima facie di
cēdū q̄ nō veniat absoluēd⁹ sʒ ɔdēnād⁹ q2 ɔstat q̄ p pte curie inq
rētis est pbatum oē delictū in inqsitione deductum ex ficta confes
sione resultante vigore statuti ex contumacia iulij non cōparētis.
A qua ɔtumacia nō excusat̄ ꝓpter cōparitionē defensoris: vt pro
bat tex. in. d. c. veniēs. ⁊ ego latius al's deduco in alio ɔsilio cui⁹ co
pia videri pōt. ⁊ ɔtra delinquentē seu pcutientē aliquē iminet pre
sumptio doli. c. j. de p̄sump. ⁊. l. j. ⁊. l. iij. C. ad legē cor. de sicca. et. l. si
nō ɔuitij. C. de iniurijs. Preterea qḋ dolose pcusserit. d. iulius est
deductū in inquisitione ⁊ inqsitio est ɔfessata: ergo q̄ dolose fece
rit dictas pcussiōes pbatur p ipsaȝ ɔfessionē. Sʒ si licite pcessisset
ad defensionē nō fuisset in dolo: igit̄ vr̄ q̄ nō possit excusari. d. iuli⁹
ex eo q2 licite pcesserit p defensione patris ⁊ fratris ipsi⁹: prout ni
3 tit̄ eū defendere dict⁹ ser Paulus: †⁊ maxime q2 ɔtra cōfessioneȝ
in facto ꝓprio nō solet admitti pbatio: q2 in facto ꝓprio nō cadit
cōiter pbabilis error. l. j. §. q̄. ff. ad velle. ⁊. c. ab excōicato. de rescrip.
et pbatio nō admittit̄ ɔtra ɔfessionē nisi ex errore vt p Bart. in. l.
nō fatet̄. ff. de ɔfes. itē nō vr̄ pbari p attestationes dicti ser pauli q̄
d. iulius fecerit deducta in inqsitione ad defensam: attēto maxime
qḋ pbat̄ p Bernardū magistri sanctis q̄ dicti baptista ⁊ petrus de
facili potuissent euadere offensionē a dicto lucaangelo etiā si. d. iu
lius nō pcussisset. d. lucāangelū ꝓpter mediatores q erāt inter di
ctos baptistā ⁊ petrū ⁊ lucāangelū. Et q2 dicti baptista ⁊ petr⁹ erāt
in hostio eoꝝ domus ⁊ habebāt arma ⁊ erāt tres: ⁊ ille vnus: adeo
q̄ sine periculo potuissent ingredi domū. itē pollit⁹ testis pduct⁹
p parte dicti ser pauli deponit q̄. d. baptista potuisset euadere of
fensionē a. d. lucaangelo post primā pcussionē: tū q2 ꝓpter dictam
primā pcussionē. d. lucāangelus flexit genu ad terraȝ: tū etiā q2 ibi
multi mediatores se opposuerūt ne. d. baptista offenderet̄ a. d. lu
caangelo. Cū itaq3 dictus baptista pater dicti iulij ⁊ petrus ei⁹ fra
ter poterāt euadere offensionē a. d. luc aangelo nō vr̄ q̄ fuerit ne
cessaria defensio dicti iulij: ⁊ p ɔ̄ns. d. iulius nō excuset̄ quominus
4 veniat ɔdēnandus. †His tñ nō ob. ɔtrariū puto de iure rñdendū:
p cuius rei euidentia p̄mitto q̄ insultatus cū armis si pcutit insul
tātē excu sat̄ a pena: qnimo etiā si eū occidit cēset̄ sibi licere ⁊ excu
sat̄ p. l. is q aggressorē. ad legē cor. de sicca. prout p. d. l. ɔcludit bar.
in cōsilio suo incip. vanutius petri vnus de dictis testibus. in ordi
ne. lir. f̄m ordinē perusinū nō informis. itē bal. in. l. j. cū arietes. ff.
si quadru. paup. fe. di. ɔcludit q̄ sufficit q̄ qs sit insultat⁹ ad hoc vt
si occidit insultantē excuset̄: q2 censet̄ fecisse ad eius defensioneȝ.
5 argu. illius text. †qḋ ⁊ cōcludit Bar. in. l. ⁊ si qcūq3. ad. l. aq. forma
liter dicēs nota q̄ eoipso qḋ probo qḋ aliqs veniebat ɔtra me cuȝ
cultello ⁊ ego occido eū statim est pbata mea defensio: casus ē hic
⁊ tāgit̄ hoc p glo. in. l. j. C. vnde vi. ⁊ in. l. si ex plagijs. §. tabernari⁹.
ad. l. aq. itē Bal. in. l. militis. in fi. C. de liberali cā. dicit q̄ qui vult
pbare se fecisse ad defensionē: sufficit pbare q̄ aduersarius animo
ipsum offendēdi in eū irruebat. allegat. d. §. tabernarius. ⁊. l. is qui
6 cū telo. C. de sicca. vbi ipse bal. idē no. †itē glo. in. d. l. j. C. vñ vi. ⁊ ir
ca mediū gl. magne dicit ad hoc vt qs cēseat̄ offendere aduersariū:
ad sui defensionē sufficit terror armoꝝ. itē Jo. an. in. c. pastoral. §.
preterea. sup glo. quo casu de offi. ordi. dicit q̄ doc. dicūt nō esse ex
pectandū primū ictū:: nec tenet̄ qs aufugere maxime si fuga erat
periculosa. sufficit eñ periculū vt qs ad defensam possit aliū offen
dere ⁊ occidere. dicit Bar. in p̄allegato ɔsilio incip. vnus ex dictis
testib⁹. prout eñ potuisset fugere ita aduersarius potuisset inseq:
ita q̄ inter hoies equales p fugā nō euitat qs periculū. dicit Bar.
7 in. d. eius cōsilio. †Et est notissimū ⁊ oēs fatent̄ q̄ nō tenet̄ qs au
fugere qñ in fugiēdo nō euitat discrimen qḋ imminebat. Et insup
non tenet̄ qs aufugere qñ fuga est ignominiosa. dicit Bar. in. l. vt
8 vim. in fine. ff. de iust. ⁊ iur. †Et insup nō solū p defensione perso
ne ꝓprie: sʒ etiā p defensione alterius p̄sone ɔiūcte lʒ aliū offende
re. argu. legis lex cor. ff. de iniur. ⁊. l. j. ij. ⁊. iij. ff. de liberali cā. et facit
glo. in. d. l. vt vim. de iust. ⁊ iur. ⁊ ibi no. Bar. ⁊ idē voluit bal. ⁊ doct.
in. l. j. C. vnde vi. ⁊ Bal. in. l. raptores. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ Saly. in. l. j.
C. de rap. virg. quinimmo etiā p defendēdo sociū itineris lʒ offen
dere volentē offendere iniuste illū sociū vt dicit bar. in. d. l. vt vim.
p. l. itē apud labeonē. §. tenet̄. de iniur. ⁊ cano. fortitudo ⁊ cano. nō
inferēda. xxiij. q. iij. ⁊ habent̄ etiā p doc. in. d. l. j. Immo vult bar. in
d. l. vt vim. in. iiij. col. q̄ etiā ad defendendū extraneū pōt qs resiste
re: lʒ glo. dicat q̄ attēdenda est affectio. sed glo. illa pōt intelligi q̄
attēdēda sit affectio ad coniecturandū aīm offendētis: an voluerit
facere ob defensam an vero ob iniuriā: et q̄ p defensione amici li
ceat offendere eum qui offendere volebat: tenet etiā Bal. in. d. l. vt
vim. quin insup etiā p defensione rerū suarū pōt qs resistere ⁊ aliū
offendere vt dicit Bar. in. d. l. vt vim. ⁊ Bal. in repetitione. d. l. j. C.
vnde vi. ⁊ Bar. in. l. deuotū. C. de mathema. lib. xij. formaliter dicēs
not. hic text. expressum q̄ si aliqs vult me expellere de possessione
mea: amici mei etiā peregrini p̄nt percutere volentē me expellere
vt me nō expellat q̄ dicit esse notandū. His autē ad euidentiā pre
missis: clara vr̄ resultare decisio huius ɔsultationis. Attēto q̄ cla
re pbatur p testes hincinde pductos q̄ dictus lucaangelus insul
tauit cū partisana dictos baptistā patrē dicti iulij ⁊ Petrum eius
9 fratrē anteq̄ dictus iulius percuteret dictū lucāangelū. Et in†su
per pbatur p testes examinatos ad defensam q̄ dictus lucaange
lus cū quadā partisana ferrea astata de ligno adminauit cōtra di
ctum baptistam ⁊ contra dictum petrū: ⁊ tūc dictus iulius inquisi
tus superuenit ⁊ cū vna spada percussit dictum lucāangelū: ex qui
bus deprehendit q̄ dictus lucaangelus primo insultauit ⁊ admi
nauit: ⁊ postea tunc tpis supuenit dictus Julius ⁊ pcussit ⁊c. Et ex
quo precessit insultus ⁊ adminatio ex parte lucaangeli pcussiones
secute incōtinēti cēsent̄ secute ad defensam. arg. d. §. cū arietes. et
d. §. tabernarius. ⁊ p auctoritates. s̄. adductas. Et lʒ dicta iura lo
quātur in insultato pcutiēte: tñ eadē ratio est in filio: maxime cum
pater ⁊ filius cēsent̄ eadē p̄sona. l. fi. C. de impuberū. Et ex quo con
sanguineo ⁊ maxime filio lʒ defendere cōsanguineū ⁊ maxime pa
trē vt seipsum: vt. s̄. deductū est. Et q̄ iulius pcusserit dictū lucaan
gelū incontinēti post dictū insultū ⁊ dictas adminationes factas
p lucāangelū apparet ex vbis attestationū cū testes dicant q̄ di
10 ctus iuli⁹ tūc supueniēs pcusserit ⁊c. †dictio eñ tūc denotat extre
mitatē tpis in. l. iiij. ff. de cōdi. ⁊ demon. ⁊ notat̄ in. l. in substōne. ff.
de vulg. ⁊ pupil. ⁊ p glo. in cle. j. de cōcef. p̄bē. ⁊ in. l. j. C. de codicil
lis. ⁊ p Jo. an. in. c. requisisti. de appel. Et insup p lactantiū expres
se deponit qḋ dictus iulius superuenit qñ lucaangelus ⁊ dicti ba
ptista ⁊ petrus erant in rixa: ⁊ pollitus deponit q̄ dictus iulius su
peruenit dicto lucaangelo p̄sistente adminare cōtra dictum bapti
stam. ⁊ similiter bernardus testis curie deponit q̄ dictus iulius su
peruenit dum predicti essent in rixa ⁊ percussit ⁊c. ⁊ per ɔsequens
ex his que dicti testes deponūt p̄sumit q̄ pcussiones facte per di
ctum iuliū p̄sumunt̄ fac te ad defensionē attētis iurib⁹ ⁊ auctorita
tibus. s̄. adductis. Et iuuatur dicta presumptio: q2 Joānes blasij
expresse deponit q̄. d. iulius illud qḋ fecit: fecit ad defensionē sui
11 patris ⁊ sui fratris p ea q̄ ipse vidit: †et testis deponēs q̄ talis vul
nerauit talē ad defensionē in cā scie: q2 vidit sufficit ad pbandū q̄
fecit ad defensionē: lʒ de alijs circūstātijs nihil deponat f̄m Bart.
in suo ɔsilio incip. quidā masiolus. in ordine. clxiij. f̄m ordinē peru
sinū nō informis. ⁊ no. bal. in. l. solā. in vlti. col. versi. scḋo querit̄. C.
de testib⁹. lʒ eñ quo aīo qs moueat̄ nō videat̄ a testib⁹: tñ q2 ex his
q̄ videnť de facili pōt discerni an fuerit factū ad defensam: ideo est
12 bona cā scie q2 vidi ⁊ p̄ns fui. †Nā lʒ regulariter ea q̄ nō videnť sed
capiunt̄ iudicio intellectus nō pbent̄ p testes nisi reddāt extrinse
cam ⁊ idoneā cām scie: vt p Inn. ⁊ doc. in. c. cām q̄. de testi. ⁊ p Bar.
in. l. qui testō. §. fi. ff. de testi. tñ fallit qñ est talis actus qḋ ex his que
videnť vel sensu corporis pcipiunt̄ facili discursu p̄nt innotescere:
tunc eñ testes de eo deponere p̄nt prout de his que directe sensu
corporis percipiunt̄: prout hec theorica sumit̄ p ea que tradit bar
to. in tractatu de teste in plurib⁹ locis ipsius tractatus. ⁊ per doc.
in. d. c. cām q̄. Itē iuuant predicta ex depositione Bernardi: q in
terfuit ⁊ deponit qḋ existimat qḋ dictus iulius pcussit lucāangelū
pro defensione dictoꝝ baptiste ⁊ petri: lʒ deponat per vbū existi
mat: tñ quia nō poterat videre aīm ⁊ existimare per ea que ipse vi
dit satis vr̄ tollerari eius dictum. Et idē vr̄ dicendum circa deposi
tionē Dionysij qui deponit de percussionib⁹ in capite ⁊ i brachio
p defensiōe. d. petri: prout ipe existimat iterrogat⁹ i cā scie q2 vidit
et presens fuit: testis enim qui deponit per verbum videt vel ver
bum existimat probat quando est iunctum verbum videtur cū sen
su corporis prout voluit Barto. in. l. quid tamen. §. si arbiter. ff. de
arb. vbi idem dicit Petrus de suzzaria: prout refert ipse Bart. in
tractatu de teste. quod idem vult Barto. in. l. diui. §. in eadem. ff.
de libera. causa. Conferunt etiam ad premissa attestationes secun
do loco facte super vltimis articulis: et si singula non prodessent:
tamen simul iuncta clare videntur sufficere ad solutionem dicti
13 Julij. †⁊ Maxime cum promptiores esse debemus in absoluendo
quam in condemnando. l. absentes. ff. de penis. et. l. arrianus. de
act. et obliga. et. c. cum sunt partium. de regulis iuris in sexto. Nec
obstant adducta in contrarium: non enim obstat quod vulnera et
percussiones censentur dolose facte: quia illud procedit regulari
ter: tamen potest probari contrarium prout ⁊ probatur in casu no
stro saltem presumptiue: et vna presumptio vincit alteram: vt no.
14 per glo. et doct. in. l. diuus. ff. de in integrum restitutio. †Nec etiā
obstat ficta confessio causata ex contumacia dicti Julij: quia etiaȝ
contra veram confessionem consistentem in facto proprio: etiam
non probato errore in criminalibus admittitur probatio. l. si con
fessus. et ibi per Bartolum. ff. de custodia reorum. ideo etiam in
terminis dicti statuti admittitur probatio Innocen. contra fictaȝ
confessionem prout et sumitur ex dictis docto. et maxime Jmo. in
dicta lege penultima. §. ad crimen. ff. de publi. iudi. si diligenter in
spiciantur. Nec etiaȝ obstat quod bernardus magistri sanctis de
ponit qḋ quando dictus iulius percussit dictum lucāangelum di
cti Baptista et Petrus de facili potuissent euadere offensionem
a dicto Lucaangelo: quia erant in hostio eorum domus et habe
bant arma et erāt tres: ⁊ ille vnus: adeo quod sine periculo pote
rant intrare domum: et propter mediatores ⁊c. quia respondetur
qḋ si erant tres: ⁊ ille vnus: ⁊ habebant arma fuisset eis verecūdia
et sic non tenebantur aufugere ingrediendo domum per dicta. s̄.

Preterea ipse testis est vnicus: ⁊ ꝓpterea nõ ꝓbat. l. iurisiurãdi. C. de testa. ⁊. c. in oĩ. ⁊. c. tã literis. extra de test. cũ siƚi. Et lȝ pollit⁹ deponat ꝙ dict⁹ baptista potuisset euadere ꝑcussionẽ a dicto Lucaangelo tꝑe scđe ꝑcussionis: tñ nõ deponit ꝙ potuisset sine periculo. itẽ deponit de baptista ⁊ nõ de petro. itẽ deponit ꝙ tꝑe prime ꝑcussionis dictus baptista nõ potuisset euadere ꝑcussionẽ ⁊ offensionẽ a dicto Lucaangelo nisi dictus Julius ꝑcussisset dictũ lucãangelũ. Et in hoc vr̃ aduersari eius dictum attestationi dicti Bernardi: aduersaȓ etiã aliqualiter dictũ ꝑ Joãnis quatenus deponit ꝙ cũ dicto lucaangelo erat quidã eius attinẽs armatus quadam ȝanetta ferrea astata de ligno ⁊ dictus Bernardus vr̃ deponere ꝙ erat solus. Et insuꝑ dato ꝙ potuissent ingredi domũ dicti Baptista ⁊ petrus sine periculo: tñ ex quo nõ ingrediebanȓ non cessabat periculũ. et insuꝑ dict⁹ Julius suꝑueniẽs in rixa de facili poterat nõ discernere ꝙ illi poterãt euadere sine ꝑiculo: maxime cũ testes q̲ fuerãt pñtes iudicent ꝙ dicti baptista ⁊ petrus fuissent offensi si dict⁹ iulius nõ ꝑcussisset: maxime cũ in rixa quodãmodo momẽtanea nõ daȓ tꝑis cũcta discernẽdi: ex quib⁹ remanet ꝯcƚo ꝙ. d. iuli⁹
16 debeat in totũ absolui. † Et casu quo illicite fecisset ꝙ negaȓ: tñ cõdẽnari deberet nõ de dolo: sed tanꝗ̃ de culpa arbitrio iudicis ⁊ de excessu nõ de toto delicto prout singulariter determinat Jo. an. in addi. Spe. in ti. de homi. suꝑ rubri. ⁊ tenet Bal. in. c. de pace tenenda allegãs Jo. an. in. c. significauit. de peni. ⁊ remis. Et facit tex. notabilis in. l. si adulteriũ cũ incestu. §. imperatores. de adulterijs. facit etiã qđ notabiliter dixit do. Ant. de but. referẽs Jac. de are. i. c. olim. de resti. spo. ꝙ si insultãs post insultũ fugit ⁊ insultat⁹ insequtur ⁊ eũ occidit nõ dȝ decapitari neqȝ puniri tãꝗ̃ homicida: q2 calore iracũdie ꝓuocat⁹ fecisse vr̃ ꝑ. l. qđ calore. de reg. iur. ⁊. l. respiciẽdũ. §. delinquũt. de penis. ⁊ facit. d. §. imperatores. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccv.

1 ☞ Fratres ⁊ sorores tertij ordinis beati frãcisci nõ dicunȓ ꝑsone ecclesiastice q2 nõ dicuntur viuere sub regula.
2 Collectari pñt fratres tertij ordinis beati Francisci.
3 Religiosoꝝ appellatiõe nõ veniũt frẽs tertij ordinis bti francisci.
4 Collectari ⁊ bona ecclesiarum onerare nõ videtur contra libertatẽ ecclesiasticam iure communi.
5 Collectari non possunt ecclesiastice res etiam laicorum statutis ⁊ tributis per cõitatem impositis. nu. 8.
6 Collectari põt ecclesia imperatoris mandato.
7 Cõsuetudo đr optima legũ ⁊ statutorũ in dubijs interpres.

¶ Consilium. ccv.

In nomine domini nostri

Jesu christi. ¶ Etsi videaȓ in hac cõsultatione ꝓma facie dicendũ ꝙ dicti fratres ⁊ sorores tertij ordinis de pe
1 nitẽtia teneanȓ soluere in terra treuij collectas: † nã cõstat ꝙ de iure cõi nõ sunt ꝑsone eccƚiastice adeo ꝙ gaudere debeãt immunitate eccƚiastica prout ꝯcludit Bal. in. l. placet. C. de sac. san. ec. dicens ꝙ nõ sunt ꝓprie ꝑsone eccƚiastice. allegat gl. in cle. j. de relig. domi. Nõ em̃ est regula: sȝ q̲dã modus viuẽdi dicit gl. in cle. cum ex eo. de sen. excõ. ⁊ ibi doc. ⁊ dicit Ang. in ꝯsilio. ccxviij. incip. visa variatio
2 ne facti. in. ij. col. ⁊ Põ. in ꝯsilio. cccxcviij. incipiẽ. circa primũ. † Et ꝓpterea dicit Ange. in. d. ꝯsilio. ccxviij. in fi. col. j. ꝙ pñt grauari ꝑ laicos ad taleas ⁊ collectas vt not. gl. expꝭsse in. l. cura. §. fi. de mu. ⁊ hono. ⁊. C. de sac. san. eccle. l. q̲ sub ꝓ̃textu. ⁊. C. de decurio. in. l. q̲dã
3 ignauia. lib. xj. ꝭm eũ: † qui subdit ꝙ si aliqua iura reperirenȓ que appellẽt ipsos religiosos loquunȓ improprie ⁊ largissime vt sumiȓ in. c. eccƚia sctẽ marie. de ꝯsti. vbi laycos appellat religiosos. ⁊ in. c. fi. de reb. eccle. nõ alie. Itẽ Bald. in ꝯsilio mihi. xcj. incip. q̃dã soror dicit ꝙ nõ sunt oĩo ꝑsone ecclesiastice: ⁊ pñt ex eorũ delictis ⁊ contractib⁹ cõueniri corã iudice seculari: lȝ quo ad quedã censeanȓ ꝑso
4 ne eccƚiastice: que exẽplificat ⁊ nõ videnȓ facere ad ꝓpositũ. † Cum igiȓ nõ sint ꝓprie ꝑsone eccƚiastice ⁊ de foro seculari nõ vr̃ ꝙ fiat cõtra libertatẽ ecclesiasticã: si cõpellimur soluere collectas q̃ ex forma statuti videnȓ esse facta tributa ⁊ sic onera mere realia. Non em̃ vr̃ ꝯtra libertatẽ eccƚiasticã onerare bona eccƚiarũ dicit Bal. i. l. oẽs. in. iij. col. C. q̲ cẽs. ⁊ reliq. põderãs ꝙ lege humana ⁊ nõ lege diuina fuit inductũ ꝙ eccƚie haberẽt ꝓ̃dia. iõ q̃ humana lege inducta sunt humana censenȓ: secus dicẽs circa decimas ⁊ primitias q̃ fuerunt inducte lege diuina. Et dato ꝙ ꝓ̃dicta nõ ꝓcederẽt in simplicibus collectis q̃ sunt munera ꝑsonalia seu mixta q̃ imponunȓ ꝑsonis ꝑ rebus ⁊ subditis tm̃: ⁊ ꝯñr nõ imponũtur ecclesijs nec ꝑsonis ecclesiasticis vt in. l. rescripto. §. sciendũ. ff. de mu. ⁊ hono. ⁊ ibi ꝑ Bar. et in. d. l. placet. C. de sac. san. eccle. ⁊ ibi ꝑ Bar. ⁊ Bal. ⁊ ꝑ Bar. in. l. incola ad munici. ⁊ in. l. fi. C. de exac. tribu. ⁊ ꝑ Bal. in. l. oẽs. ⁊ in auȓ. itẽ nulla cõitas. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ in. c. aduersus. de immuni eccƚiaꝝ in antiquis. ⁊ in. c. j. e. ti. lib. vj. etiã ꝓ reb⁹ q̃ fuerũt prius laicorum et subiecte onerib⁹ collectarũ vt habeȓ in dictis iurib⁹: tñ ad tributa ⁊ onera mere realia vr̃ ꝙ ꝑsone eccƚiastice ⁊ eccƚie teneanȓ: hoc ẽ earũ res q̃ fuerũt laicorũ ⁊ facte tributarie: q2 transeũtes postea in ecclesias vel in ꝑsonas ecclesiasticas trãseũt cũ suo onere prout voluit Bar. in. d. l. rescripto. in. §. sciendũ. ⁊ in. d. l. placet. ⁊ tãgit bar.

et non impugnat in. d. l. oẽs. ⁊ sequiȓ Pet. de an. in consilio. ccciiij. incip. hoc statutũ. idcirco cũ ꝑ statutũ cõis treuij sint effecta tributaria ꝓ collectis imponẽdis: ⁊ dicte res de quib⁹ agiȓ nõ erãt ecclesiarũ vel ꝑsonarũ ecclesiasticarũ tꝑe statuti vel saltẽ postea fuerunt effecte res ꝓphane ⁊ sic subiecte dicto statuto. ⁊ ꝑ ꝯñs effecte tributarie lȝ postea ꝑuenerint in ecclesias vel ꝑsonas eccƚiasticas vr̃ qđ transiuerint postea in ꝑsonas ecclesiasticas cũ onere tributario: et sic soluẽdi collectas tãꝗ̃ onera mere realia: ⁊ sic tãꝗ̃ tributa. ecclesie em̃ tenẽtur soluere tributa ꝓ rebus ad eas ꝑuẽtis. c. si tributuȝ. et. c. magnũ. xj. q. j. ⁊. c. tributũ. xxiij. q. viij. ⁊. c. j. de cẽsi. ⁊ ibi panor. qui etiã idẽ notat in. c. nõ minus. de immu. eccle. nec vr̃ ꝙ dictũ priuilegiũ cõcessum fratrib⁹ ⁊ sororibus de penitẽtia debeat intelligi cũ preiudicio tertij suꝑ iure iam quesito. ar. l. iij. §. si quid a princi
5 pe. ff. ne quid in loco publico. ⁊. l. cũ auus. C. de emãci. libero. † His tñ nõ obstãtib⁹ ꝯtrariũ puto de iure verius. Nã quicq̲d sit de iure cõi. Et sic vtrũ dicti fratres ⁊ sorores tertij ordinis gaudeãt immunitate ecclesiarũ ⁊ ꝑsonarũ ecclesiasticarũ: ⁊ an censeanȓ ꝑsone ecclesiastice necne: ⁊ ꝯñr an teneãtur de iure cõi ad collectas: tñ vigore dicti indulti apƚici vr̃ declaratũ ꝙ gaudeãt priuilegijs ⁊ immunitatibus fori personarũ ⁊ rerũ prout alie ꝑsone ecclesiastice: ex quo expresse disponitur in ipso indulto: ꝙ nulla cõitas potestates vel officiales nullo mõ impediãt: quomin⁹ dicti fratres ⁊ sorores gaudeãt dictis priuilegijs ⁊ immunitatib⁹ prout alie ꝑsone eccƚiastice et hoc sub pena excõi. late sñie. Et cũ ꝟba dicte bulle sint clara non vr̃ admittẽda volũtatis qđ đr aƚs in. l. ille aut ille. §. cũ in verbis. ff. de leg. iij. Quicquid em̃ principi placet legis hȝ vigorẽ. l. j. ff. de cõsti. prin. ⁊. §. sȝ ꝙ principi. insti. de iur. nat. gẽ. ⁊ ciui. Et vbi cõstitutio est clara nõ est locus dubitationi. l. illã. ꝟsi. de mõ. C. de col. ⁊. l. ancilƚ. C. de fur. cũ si. Idcirco vr̃ ꝓ claro ꝓ̃supponẽdum ꝙ dicti fratres ⁊ sorores tertij ordinis in italia consistentes cẽseanȓ ꝑsone ecclesiastice ⁊ gaudeant priuilegijs ⁊ immunitatib⁹ in ꝑsonis vel rebus quib⁹ gaudẽt alie ꝑsone ecclesiastice. Sed alie ꝑsone ecclesiastice prout sunt clerici gaudent priuilegio ⁊ immunitate ne possint astringi ad soluendũ collectas pro eorũ rebus qđ clarũ est ꝑ iura supra adducta et auctoritates preallegatas nisi esset dictũ statutũ: qđ reddit rem aliqualiter dubiã: maxime ꝓpter auctoritatẽ Bar. et sequacium: tñ cõtra Bar. concludit Bal. in. d. l. placet. ⁊ i. d. auȓ. Itẽ nulla cõitas. per plures rõnes quas breuitatis gratia omitto: maxime q2 dictum statutum videȓ factũ in fraudẽ ecclesiarũ ⁊ ꝑsonarũ ecclesiasticarũ. ⁊ sequiȓ Pau. de cast. in. d. l. placet. ⁊ vult idem Bald. in sua margarita suꝑ Inno. in ꝟbo ecclesia. primo capƚo. et Ang. in consilio. xxiiij. incip. ecclesia non tenetur idẽ concludit: si collecte sunt incerte quia variantur: prout cõiter esse solẽt collecte: et intelligit Barto. quãdo collecte sunt certe ⁊ vniformes qđ satis sentit Bal. in consilio. dxlix. incip. per commune ciuitatis Bono
6 nie fuit imposita collecta. † Et per hoc potest responderi ad id qđ habetur in. d. cano. si tributum. ⁊. d. cano. magnum. et in. d. cano. tributum. Ad que etiam potest responderi per no. per Bal. in. d. l. placet. qui vult ꝙ ecclesie teneantur ad tributa imposita per imperatorem qui fecit omnia predia non italica: sed prouinclali tributaria: secus in tributis impositis per communitatem per dictã autenticam. item nulla communitas. Et ex predictis redditur res saltem dubia vtrum scilicet ecclesie vel persone ecclesiastice teneantur ad collectas stante huiusmodi statuto: scilicet pro rebus post
7 statutum peruẽtis ad ipsas ecclesias vel personas ecclesiasticas. † Ideo dicta dubitatio videtur sublata ex interpretatione consuetudinis que est optima legum ⁊ statutorum interpres. l. cum de interpretatione. ff. de legi. ⁊. c. cum dilectus. extra de consuetudi. Et qđ in huiusmodi attenditur consuetudo not. Bald. in. d. consilio dxlix. Idcirco cum presupponatur qđ vigeat longa consuetudo etiam. xxx. vel. xl. annorum ⁊ vltra: qđ clerici non soluunt collectas
8 pro rebus eorum que prius fuerant subiecte dicto statuto. † Et cõsequenter quod statutum non trahatur ad personas ecclesiasticas prout sunt clerici: ideo similiter non debet trahi ad fratres ⁊ sorores tertij ordinis sancti Francisci: qui ex indulto sedis apostolice gaudent immunitatibus quibus gaudent alie persone ecclesiastice: maxime quia in consuetudine proceditur de similibus ad similia. in. l. de quibus. in fin. ff. de legi. et facit. c. inter ceteros. de rescriptis. cum similibus. Nec obstant adducta in contrarium: quia apparent sublata per adducta supra pro hac parte. licet enim de iure communi dicti fratres de penitentia fortasse tenerentur ad collectas: maxime stante dicta lege municipali: tamen vigore dicti indulti apostolici concurrentes consuetudine de qua supra: secus dicendum est per adducta supra pro hac parte. Nec obstat quod indultum apostolicum censetur in dubio concessum sine preiudicio iuris tertij quesiti: qui respondetur qđ ius non erat quesitum communitati ad collectas imponendas. Preterea non sumus in dubio. Nam si quod preiudiciuȝ generatur communitati treuij illud venit in necessariam consequentiam priuilegij concessi per dictum indultum: non enim gauderent immunitate ecclesiastica vt alie persone ecclesiastice si possent collectari prout alie persone non ecclesiastice. Laus deo.

¶ Hospitalium

¶ Hospitalium rector absq; episcopi licentia quando possit res hospitalium in emphyteosim dare successoresq; suos ad hoc obligare. consi. 206.

¶ Summarium super consilio. ccvj.

1 Hospitalia equiparantur ecclesijs etiam in priuilegio restitutionis in integrum.
2 Alienari non possunt ecclesiarũ bona saltim immobilia absq; superioris licentia & decreto: idem in rebus hospitalium.
3 Emphyteosis dr̃ quedam alienatio.
4 Emptor presumitur in malafide qui cõtra iura emit.
5 Possessor malefidei nullo tempore prescribit.
6 Religiosa loca & hospitalia non gaudent ecclesiarum immunitatibus nisi condita sint episcopi auctoritate.
7 Alienatio rerum hospitalium quando valeat absq; licentia superioris et episcopi auctoritate.
8 In obscuris presumitur pro possessorib⁹ & reis.
9 Possessio longa facit presumi bonãfidem.
10 Prescriptio quadragenaria obstat ecclesiasticis.

¶ Consilium. ccvj.

In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶ Licet in hac cõsultatione videat̃ prima facie dicendũ q dictus dõnus Valẽtinus foueat iustitiã: †1 qz videt̃ q dicta cõcessio in emphyteosim dicto Emiliano facta valuerit: qz hospitalia equiparant̃ ecclesijs & habẽt priuilegia eccl'iarũ. l. oĩa priuilegia. C. de sac. san. eccle. & ibi no. Bar. & veniũt appellatione ecclesiarũ. §. auctoritate. liiij. di. & c. cũ dilectus. de cõsue. et est tex. in. c. ij. de ꝯsue. & ibi not. Flo. d. Ant. Jmo. & Panor. quinimo. q hz priuilegia ecclesiarũ. & no. Bal. in aut. quas actiones. C. e. tit. et hr̃ p glo. & doc. in cle. qz ꝯtingit. de relig. domib⁹. et id̃ hz in ite. restitu. sicut ecclesia & minor. vt not. Bal. in. l. orphanatrophos. de epi. & cle. †2 Sz bona immobilia ecclesiarũ alienari nõ pñt saltẽ sine auctoritate superioris. vt extra de reb. eccle. nõ alie. c. nulli et p totũ. & c. j. eo. tit. lib. vj. & in cano. sine exceptione. in. xij. q. ij. ergo nec bona hospitaliũ. qd̃ & no. Pau. de eleaza. in. d. cle. qz cõtingit. i. §. illi. prout refert ibi Cardinalis florẽ. in vlti. q. dicẽs: q ceteri scribẽtes tenẽt idẽ q Pau. s. q in alienatione rerũ hospitaliũ reqrit̃ decretũ superioris. Et lz ipse florẽtinus teneat in hoc cõtrarium: tñ vult q debeat interuenire solẽnitas q̃ requirit̃ in alienatione rerũ ecclesiarũ in qua nõ requiritur decretũ adducit. c. j. de reb. eccle. nõ alie. lib. vj. & qd̃ ibi p glo. ſm qd̃ & tenẽdo opi. florẽ. oĩmodo nõ valeret dicta cõcessio in emphyteosim: qz nõ sunt seruata ea q̃ requirũtur in alienatione rerũ ecclesiarũ. †3 Ex quib⁹ vr̃ ꝯcludẽdũ q dicta cõcessio in emphyteosim q̃ alienatio censet̃ in. d. c. nulli. nõ valuerit: qz iure censet̃ ꝓhibita: prout ꝓhibita est alienatio rerum ecclesiarũ vt in iurib⁹. s. adductis. & in. l. iubem⁹. & in aut. hoc ius correctũ. C. de sac. sanc. eccle. †4 Et q cõtra iura emit ꝑsumit̃ in malafide. C. de agri. & cẽsi. l. quẽadmodũ. li. xj. & in. c. q cõtra mercat̃. de re. iu. in. vj. & no. glo. in. c. si diligẽti. de rescrip. lz eñ possit ignorare et iuris ignorãtia causet bonãfidẽ. l. sed & si lege. §. scire. ff. de pe. here. tñ iuris ignorãtia nõ ꝑsumit̃. l. legẽ sacratissime. & l. fi. C. de leg. id̃ potius presumit̃ malafides q̃ iuris ignorãtia: dicũt Bar. & Ang. i. d. §. scire. & satis id probatur in. d. c. qui cõtra iura. & in. d. l. quẽadmodũ: †5 et ꝓpterea vr̃ q dictus emilianus fuerit in malafide: & malefidei possessor nullo tꝑe ꝑscribit. c. possessor malefidei. de re. iu. in. vj. et. c. qm̃ oẽ. de prescrip. in antiq. & malafides auctoris nocet heredi. l. cũ heres. ff. de diuer. & tẽpo. ꝑscri. Et id̃ vr̃ q dicti heredes emiliani nõ inueni͂t prescriptione etiã quadragenaria: que requirit̃ ad prescribendũ cõtra ecclesias. aut̃. quas actiones. C. de sac. sanc. ecc. et. c. de quarta. extra de prescrip. †6 His tñ nõ obstantib⁹ cõtrariuz puto de iure rñdendũ. Ad cuius rei euidentiã premittẽdũ duxi q hospitalia qñq; cõstruunt̃ auctoritate epĩ & tũc cẽsent̃ loca religiosa: vt in. c. ad hec. de relig. domi. & tũc ꝓcedunt q̃ dicta sunt supra. s. q gaudeãt priuilegijs ecclesiarũ: & q in eorũ rerũ alienatione reqrũtur ea q̃ interuenire debẽt in alienatione rerũ ecclesiarũ. †7 Quãdoq; aũt construunt̃ sine epĩ auctoritate: prout cõstrui pñt p quẽlibet: vt in. c. interdictos. de dona. & p glo. in. d. cle. qz ꝯtingit. xviij. q. ij. quidã. & p Bal. in. d. l. orphanatrophos. & talia hospitalia nõ sunt loca religiosa: vt ꝓbat tex. i. d. c. ad hec a cõtrario sensu. prout no. ibi Panor. q & vult Bal. in ꝯsilio mihi. dclv. incip. viso instr̃o. et Ang. in cõsilio. cxvij. incip. in canonica portione. ad hoc no. per glo. incipientẽ talia hospitalia. & doc. ibi in. d. cle. qz cõtingit. & tũc nõ cõparant̃ ecclesijs nec hñt priuilegia ecclesiarũ vt voluit Bald. in. d. aut̃. quas actiones. & in. d. aut̃. hoc ius correctũ Hosti. et propterea in alienatione bonorum suorũ nõ requiritur solẽnitas sed pro libito alienari pñt vt no. zaba. in. d. clemẽ. quia cõtingit. §. illi. adducẽs not. in. d. c. inter dilectos. & faciũt. s. proxi. dicta. sed non cõstat q dictũ hospitale fuerit cõstructũ auctoritate epĩ: ideo non apparet q in dicta concessione in emphyteosim requiratur solẽnitas: & maxime decretũ ipsius episcopi. †8 Et in re obscura possessor seu reus est tuendus. c. fauorabiliores. & c. cum sunt partium. de re iu. iur. in. vj. Et dato q appareret q fuerit constructum cũ auctoritate episcopi: tamen hoc nõ innotuerat. d. Emiliano qui potuit probabiliter credere q fuerit constructum sine auctoritate epĩ: et consequẽter esse in bonafide: que bonafides in dubio presumit vt no. glo. in. l. pe. C. de euic. & merito: quia malafides inducit dolum: & dolus non presumitur ibi quotiens. §. qui dolo. ff. de ꝓba. & l. dolum. C. de dolo. & l. merito. ff. pro socio: & maxime stãtibus alijs cõcessionibus in emphyteosim sil'r factis: ita q cadit magis ignorantia facti q̃ iuris. Et ignorãtia facti presumitur vt in regula presu- †9 mitur ignorãtia. in. vj. & in. c. verius. ff. de ꝓba. & in. l. fi. ff. p suo. †et maxime presumitur bonafides stante possessione tanti temporis. dicit enim Inno. in. c. ij. de in inte. rest. q longa possessio facit presumi bonãfidem. Et multofortius possessio. xxx. vel. xl. an. vt not. Barto. in. l. celsus. ff. de vsuc. Et idcirco si qd̃ ius habuisset dictum †10 hospitale etiã si fuisset constructum auctoritate episcopi. †Et si cẽseretur locus ecclesiasticus obstaret sibi exceptio quodragenarie prescriptionis que obstat ecclesijs per. d. aut̃. quas actiones. & d. c. de quarta. ex pluribus. Quare concludendum est q dicti heredes Emiliani foueant iustitiam: nec potest ab eis auferri dicta res in emphyteosim concessa dicto emiliano non obstantibus adductis in contrarium que militarent si dictum hospitale appareret constructum auctoritate episcopi et qd̃ illud innotuisset dicto emiliano vel eius heredibus que minime apparent: ideo non obstant: et si apparerent esset videndum an dicta res in emphyteosim concessa fuisset solita in emphyteosim concedi necne. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccvij.

1 Supplicatio in quibus habeat sine libello petitionis iudiciũ substentari.
2 Rescriptum non dr̃ subreptitium q̃uis taceatur aliquid quod si fuisset expressum princeps rescribẽs de facili concessisset.
3 Rescripta ad lites subreptitia nõ sunt ipso iure nulla.
4 Rescriptum etiã subreptitiuz impugnari nequit ab altera partiũ si trãsiuerit in rem indicatam ex quo non fuit prouocatum.
5 Rescriptum qñ non finiatur finito officio concedentis.
6 Transactio facta per aliquos super rebus ecclesiasticis an valeat & quõ constare debeat de mandato transigẽtium.
7 Procurator nihil potest in preiudicium dñi nisi ratificetur.
8 Alienatio rerũ ecclesie siue minorum non valet nisi solẽnitatibus requisitis obseruatis.
9 Transactio est species alienationis.
10 Hereditatis petitione agens vel rei vẽdicatione cõcludendo rem ad eum pertinere iure dominij vel quasi quid debeat ad victoriam probare.
11 Fideicommissarius vniuersalis dr̃ heres vt lz petitione hereditatis agere dicatur tñ videatur intẽtasse fideicommissariam ratione similitudinis vnius ad aliam.
12 Hereditaria seu fideicommissaria iura transeunt ipso iure in ecclesiam absq; petitione.
13 Hereditatis petitione agẽs non dz probare dominium vel quasi rerum hereditariarum per quod intẽtata viderẽtur reiuendicatio vel publiciana.
14 Hereditatis vel fideicommissarie petitio quando dicatur contra titulo possidentem.
15 Prescriptionis titulum non dr̃ quis habere p donationẽ siue vẽditionẽ iuriũ sibi cessorum vẽditione aut donatione.
16 Ratio vbi eadem militat ibi idem ius esse debet.
17 Hereditatis petitio titulo quesito post defuncti mortẽ nõ impeditur ab eo qui conueniri poterat petitione hereditatis.
18 Iudex qñ dicatur competẽs ratione hereditatis petite corã eo intẽtate lz hereditaria bona sint in diuersis locis sita.
19 Hereditatis seu fideicõmissi petitio intẽtari debet vbi maior pars est sita.
20 Fideicõmiss. seu restitutio dr̃ accessoriũ institutioni heredis.
21 Iudex incompetẽs in causa procedere potest si non opponatur p alteram partiam de incompetẽtia.
22 Error iuris non presumitur.
23 Notitiam sue rei quilibet cẽsetur habere.
24 Iudex incompetẽs non obstante incompetẽtia proposita quãdo dicatur competẽs.
25 Heres grauatus restituere hereditatẽ q ante restitutionis euẽtũ soluere possit hereditaria debita. nu. 27.
26 Dos non probata tamen prelegata testamento dicitur deberi iure hereditario: si vero legata vel post heredis institutionem recognita debetur iure legati.
28 Solui seu retineri non potest vna res pro alia nisi consensu partium.
29 Prescribitur obligatio lapsu tẽporis. xxx. vel. xl. annorum.
30 Heres iuste defuncti factum ignorat.
31 Prescriptio quando non impeditur malafide defuncti in ꝑsona heredis etiam iure canonico.
32 Alterius nomine gesta actionem non pariunt absq; prius ratihabitione.
33 Aditio hereditatis per habitationem.

Consilium.ccvij.

In nomine domini nostri Jesu christi. Quū de multis in themate queritur: ideo breuiter incedam ne nimia prolixitas iudicē tedio afficiat. 1 † Deueniendo itaq ad prima quesita respicientia supplicationes ꝛ libellū. Premitto ꝙ Inno. in c. dudū. el. ij. de elec. voluit ꝙ productio rescripti habeat loco libelli. Cuius dictū licet generaliter loquatur procedit in causis in quib⁹ libellus nō requiritur: sed qualis qualis petitio vt dicit Imo. in c. mandatū. de rescrip. allegādo cle. sepe. de verb. sig. ꝛ idē tenet dñs Cardinalis zaba. ꝛ idō cū superior rescripserit die vltima Febru. M.cccclxxxix. ꝙ vica. cognosceret ꝛ decideret summarie ꝛ de plano: ꝛ dictū rescriptū fuerit die prima Octob. productū loco petitionis: ꝛ petitum per ser Franciscum ꝛ eius principales prout est dictus ideo cōdēnatus ad restituēdum ꝛ relaxandū bona sibi scripta de quib⁹ agitur spectantia et ptinentia ad dictas ecclesias iure dominij vel quasi ꝛ alijs iustis causis suis loco ꝛ tpe ostendendis ꝛ allegandis: dicta pductio cen2setur esse loco petitionis: adeo ꝙ sup ea potuit fundari pcessus. † Nec videt ꝙ dictū rescriptum vitietur: ex eo qꝛ nō fuerit facta mētio de primo rescripto: qꝛ primū rescriptū ꝛ scdm tendūt ad idem: adeo ꝙ si fuisset in scdo facta mētio de primo de facili rescripsisset. Et qñ tacetur aliquid ꝙ si fuisset expressum rescribēs de facili rescripsisset nō redditur rescriptum subreptitium vt habetur in c. super literis. ꝛ c. postulasti. de rescri. ꝛ l. j. ꝛ in l. prescriptione. C. si cō3ius vel vti. pu. † Preterea rescripta ad lites subreptitia non sunt ipso iure nulla: sed veniunt rescindenda ope exceptionis vt habet in iuribus preallegatis: ꝛ lz exceptio subreptiōis fuerit opposita: tamen per pcessum ad merita cause fuit tacite pnunciatum ꝛ consequēter fuit dicta exceptio repulsa ꝛ silr alie exceptiones dilatorie ꝛ declinatorie p. c. ex parte. m. de ap. ꝛ ibi no. p glo. ꝛ doc. in l. ij. 4 §. si dubitet. ff. de iud. † Et ppterea lz rescriptū fuisset subreptitiū pcessus nihilominus valeret ꝛ non est amplius locus tractandi de subreptione rescripti: quia super eo est tacite interlocutū quo ad partes. c. cū dilecti. de elec. ꝛ no. in l. qđ iussit de re iudi. Et per hec sit rñsū ad primū ꝛ scdm dubiū. Ex quo enī pcedi pōt de plano ꝛc. nō requiritur aptus libellus: sed qualis qualis petitio: ideo cōcludendū est ꝙ dicta petitio pcesserit: ex quo petijt fieri ea q̄ in rescri5pto cōtinētur p supradicta. † Deueniendo aūt ad tertium quesitū rñdeo breuiter ꝙ si ante finitum officiū dicti locūtenentis rescribētis fuit pcessum ad aliquē actum vigore dicti rescripti dictum rescriptum nō expirauit: qꝛ re non integra finitum fuit officiū: ergo mandatū durat p ea que habent in l. ꝛ qꝛ. ff. de iuris. om. iud. ꝛ in c. gratum. ꝛ in c. relatum. de offi. deleg. ꝛ in l. mandatū. C. man. nō tñ non videtur necessaria dicta inuestigatio: qꝛ vr̄ ꝙ sufficiat rescri6ptum illust. D. prefecti. † Ideo descendo ad quartū quesitū: circa qđ videt clare rñdendū ꝙ transactio nō valuerit. nō enī est dubiū ꝙ si transigētes nō habebant mandatum ad trāsigendū: trāsactio 7 nō preiudicat dictis ecclesijs: † qꝛ gesta per pcuratorē nō habentē mandatum nō valent in preiudicium dñi nisi ratificētur. l. licet. C. de pcu. ꝛ l. licet. ff. de iudi. ꝛ l. si procuratori. ff. de condi. indeb. cum 8 multis similibus. † Dato aūt sine preiudicio ꝙ transigentes habuissent mandatum ad transigendum nihilominus transactio nō valeret: quia nō interuenerunt vt presupponitur solēnitates que requirūtur in aliena. rerum immobilium ecclesie de quib⁹ in c. pe. de reb. eccle. nō alie. lib. vj. ꝛ in cañ. sine exceptione. xij. q. ij. ꝛ in aut. hoc ius porrectum. C. de sac. sanc. ec. sine quibus solēnitatib⁹ alienationes rerum eccle. sunt phibite ꝛ nullius momenti: vt in iurib⁹ preallegatis. ꝛ in c. nulli. ꝛ quasi p totum titulum de reb⁹ eccle. non 9 alienan. ꝛ in l. iubemus. C. de sacrosan. eccle. † Et trāsactio est species alienationis: adeo ꝙ ea solēnitas que requiritur in alienatione requiritur in transactione. vt p glo. et doct. in l. j. ꝛ ij. C. si aduer. 10 trans. † Deueniendo aūt ad quintum dubium est premittendum ꝙ in petitione hereditatis non requirit pbatio dominij vel quasi sed sufficit pbare ꝙ res que petitur remāserit in hereditate defuncti: ꝛ ꝙ agens sit heres illius defuncti vt pbatur in l. item vidēdū. §. fi. cum l. sequē. ff. de pe. here. Fundat enim intentionē suā is qui agit petitione hereditatis in possessione defuncti: vt declarat bar to. ꝛ doc. in l. hereditas. C. de pe. here. vnde sufficit pbare possessionem defuncti absq eo qđ pbet dominiū vel quasi dominiū ipsius defuncti: dummodo probetur titulis ipsius agentis: ꝛ sic ꝙ ipse sit 11 heres. † In casu autē nostro nō est itētata petitio hereditatis nec illa cōpetit qꝛ dicte ecclesie neq ptēdūt se esse hr̄des dicti defuncti sed fideicōmissarie. itaq ei cōpetit fideicōmissarie hereditatis petitio: vt. ff. de fideicō. he. pe. p totū. ꝛ illa censetur intentata: qꝛ est similis petitioni heredi: nisi qꝛ differt ꝙ vna cōpetit heredi ꝛ altera fideicō. vniuersali qui loco heredis censetur positus. l. qui quadringenta. ff. ad trebel. Et large loquēdo heres dr̄. l. si filius. ff. ꝙ cū eo. ideo in dicta fideicōmissarie petitione hereditatis sufficit probare titulum vniuersalis fideicōmissi ꝛ possessionē defuncti: requiritur autem regulariter quod hereditas sit restituta re vel verbo ipsi fideicōmissario vniuersali. §. restituta. insti. de fideicom. here. et in l.

12 restituta. ff. eo. ti. cū si. † Tamē in ecclesia est speciale ꝙ huiusmodi restitutio non requiritur quia transeunt iura hereditaria ipso iure per l. fi. C. de sac. sanc. eccle. sufficit ergo pbasse ꝙ dictus Petrus possedit dicta bona de quibus agitur vsq ad tēpus sue mortis: ꝛ cessisse diem substitutionis fideicom. que satis probata viden13tur: † nec videtur obstare ꝙ non sit pbatum dominiū vel quasi: qꝛ talis pbatio non requiritur in fideicommissarie hereditatis petitione p predicta. Et licet in petitione dictarum ecclesiarū dicatur bona que petunt spectare ad dictas ecclesias iure dominij vel qsi: ꝛ ppterea videatur intentata rei vendicatio vel publiciana: tamen petens non se restrinxit ad predicta: sed subdidit ꝛ alijs causis suo loco tpe deducendis ꝛ premiserat ꝙ petebat exequi ꝛ fieri que in rescripto continent ꝛ ex narratis in rescripto deducebat cā fideicommissi vniuersalis ex quo causatur fideicommissaria hereditatis petitio: et super ea potest fundari iudicis sententia ferenda p dictis ecclesijs. Attento ꝙ in causa predicta vt premissum est potest procedi de plano: ꝛ sine strepitu ꝛ figura iudicij: ꝛ sic sufficit qualis qualis petitio ꝛ rescriptum habetur loco petitionis: vt. s. deductum 14 fuit. † Sed posset circa hoc instari ꝙ petitio hereditatis pariter fideicōmissaria hereditatis petitio non datur cōtra titulo possidētem. l. regulariter. ꝛ l. nec vllam. ff. de peti. here. sed dictus Joānes reus conuentus possidet titulo: qꝛ titulum habuit a Ludonico: ergo videtur ꝙ non potuerit conueniri fideicōmissarie hereditatis petitione. Sed ad hoc rñdetur pluribus modis. et primo: qꝛ dicta bona hereditatis dicti Peri erāt effecta litigiosa: ꝛ ppterea donatio de eis nō impedit petitionē hereditatis vt no. Cy. Bar. ꝛ Bal. in l. cogi. C. de peti. here. Scdo rñdet ꝙ dictus Ludouicus donauit dicto Joāni generaliter oīa bona sua ꝛ iura q̄ habebat: nō aūt spāliter bona que petunt: ideo si dicta bona ptinebāt ad dictas ecclesias vigore dicti fideicōmissi vl'is prout pronunciatū fuerat contra Galeottū auctorē dicti Ludonici dicta bona non cōprehendū15tur in dicta donatione. † Preterea ꝛ tertio qñ qs donat vel vendit iura sua que hʒ in aliqua re nō censetur emptor vel donatarius habere titulum in ipsa re habilē ad prescribendū vt no. Dy. Bar. Bal. ꝛ Ang. Imo. ꝛ doc. cōiter in l. si sic. §. si mihi. de leg. j. ꝛ est rō: quia nō videtur ꝙ donatarius vel emptor sint certificati ꝙ ius habuerit ipse donās vel vendens. Et propterea sint dubij qđ sit eis donatū vel venditū: ꝛ ideo non censentur habere titulū in ipsa re. Attento etiā ꝙ si actor predict⁹ nō habebat iura in re nihil cōcedebat: que rōnes videntur pariter militare in eo qui donat bona sua ꝛ iura que habet nō exprimēdo q̄ bona donet: ideo videt ꝙ dictus titulus nō prebeat vsucapiendi cōditionē: ꝛ cōsequēter quasi domi16nium. † Ubi enim militat eadem ratio ibi idem ius. l. illud. ad legē aqui. ꝛ l. a titio. de verb. obli. pariter etiā videt ꝙ non censeantur dictas res ti. possidere ad impediendū petitionem hereditatis seu 17 fideicō. hereditatis petitionē. † Omitto qđ nonnulli tenent qđ titulus quesitus post mortē defuncti ab eo qui poterat cōueniri petitione hereditatis non impedit petitionē hereditatis: ꝛ inter ceteros id tenuit Bal. in l. fi. C. de edic. diui. ad. oppo. ꝙ dictum verū putat ibi Pau. de ca. in titu. quesito ab eo. cōtra quē erat orta petitio hereditatis per no. p Bar. in d. l. cogi. sed cōtra dictū Ludouicum non solū erat orta fideicō. hereditatis petitio. sʒ cōtra eius auctorē fuerat intentata: ꝛ pñr quodāmodo cōtra eū qꝛ heres censetur eadē psona cū defuncto in aut. de iureiu. a mo. pre. §. j. Ideo ex his oībus saltem simul iunctis dicendū vr̄ ꝙ non obstet dictis ecclesijs ti. donationis: maxime cū fuerit titulus lucratiuus i quo nonnulli dicunt pcedere. d. Bal. de quo. s. ita intelligentes Bart. 18 in d. l. cogi. prout refert ibi Saly. † Transeundū est a modo ad vj. quesitum qđ respicit cōpetentiam vel incōpetētiā iudicis: quā etiā respiciunt sequētia tria quesita: ipsa cumulando dicēdum puto ꝙ dictus vicarius mondauij censeatur ꝛ sit iudex cōpetens etiā p re19bus sitis extra territorium mondauij: † nā fideicō. hereditatis petitio intētanda est vbi est maior pars bonorum hereditatis: vt est tex. ꝛ ibi doc. no. l. fideicommissum. ff. de iud. ideo licet vna res hereditaria ex petitis sit extra territorium iudicis non refert quia non debet continentia cause diuidi. l. nulli. ff. de iudi. ꝛ l. j. ff. de qui. re. 20 ad eūd. iudi. ea. † Et in petitione hereditatis dʒ principaliter pronunciari agentē esse heredē: restitutio aūt bonorū venit assessorie vt habetur in l. j. in princi. de edē. ꝛ in l. diuus. ff. de peti. here. ideo decet ꝛ suadet rō ꝙ cā agitet vbi est maior pars bonorū hereditatis ꝛ non fiant inter easdem personas plura iudicia: circa illud idē qđ principalr venit in eadē actione. s. pnūciari actorē esse heredē fideicōmissariū vniuersalē: itaq frustra est tractandū de prorogatione iurisditionis. Dato aūt sine piudicio veritatis ꝙ dict⁹ vicarius nō esset iudex cōpetēs respectu rei site extra territoriū delega21tis: † nihilomin⁹ si corā eo fuit litigatū nō opposita exceptiōe icōpetētie cēsent ptes ɔsensisse i eū: ita qđ nō posset postea allegari. l. lʒ ꝛ si suscepit. ff. de iud. ꝛ c. itra monasteriū. d re iu. ꝛ no. bar. ꝛ doc. i. l. nō vr̄. ff. de iud. qđ p solā rñsionē ad libellū cēset ɔsentire i iudicē et sic prorogasse iurisditionē: adeo qđ nō pōt postea allegari incōpetētia: multomin⁹ si est deuētū ad merita cause pōt icōpetētia allegari: istud tñ pcedit si ptes sciebāt esse iudicē incōpetētē: secus si

errabant

errabant quia credebant esse cõpetentem ⁊ nõ erat per.l.ij.in prin
22 ci.ff.de iud.⁊ in.l.si per errorem.de iurisf.om.iud.†Error aũt iuris
nõ presumitur.ar.l.leges sacratissime.C.de leg.⁊ not.Bar.⁊ Ang.
in.l.sed ⁊ si lege.§.scire.ff.de peti.here.qui volunt ꝙ licet dolus et
malafides nõ presumaẗ.l.quotiẽs.§.si dolo.ff.de proba.⁊.l.merito.
ff.ꝓ socio.⁊ qꝺ per glo.in.l.pe.C.de euic.tamẽ potius presumitur
malafides ⁊ dolus ꝙ iuris ignorantia ẽm eos:nec cadit in istis ter
minis error facti:quia notorium est in partibus ꝙ territoriũ cori-
naldi est separatum a territorio mõdauij: ⁊ vtrum sit subditũ terri
torium corinaldi.d.prefecto qui causam delegauit. Mihi non in-
23 notuit ⁊ loca vbi sunt site res ꝗ petuntur describuntur in actis:†⁊
quis censetur habere sciam qualitatis sue rei.l.quisqs.C.de resci.
ven.Et ideo imputet sibi si nõ opposuit exceptionem declinato-
riam prout ab initio opponi debet.d.l.sꝫ ⁊ si susceperit.⁊.l.fori.C.
24 de exce.cum simi.†Et si opposuit nihilominus fuit processuꝫ ad
vlteriora censeatur tacite ꝓnunciatum super cõpetentia iudicis ⁊
cõsequẽter exceptio incõpetentie repulsa per ea que not.in.l.ij.in.§.
sed ⁊ si dubitetur.de iudi.⁊ in.d.c.ex parte.m.de appel.⁊ per Bar.
et doc.in.l.ex quacũqꝫ.ff.si quis in ius vo.nõ ier.Nec tunc curatur
an pars errauerit necne:prout vult Bar.in.d.l.ex quacũqꝫ.⁊ meri
to:quia tunc nõ prorogatur iurisditio cõsensu partium:sed illa ꝓ
nunciatio tacita vel expressa transit in rem iudicatam quo ad par-
tes:⁊ per hec sit responsum ad dicta quatuor quesita:quia satis est
ꝙ dictus iudex censeatur iudex cõpetẽs:siue ratione maioris par-
tis bonorum:siue ratione tacite prorogationis: siue ratione pro-
25 nuncie super cõpetentia late tacite vel expresse.†Restat vt descẽ-
damus ad decimum quesitum circa quod dicendum puto ꝙ.d.do
mina fama potuerit dare de bonis hereditarijs dicte.d.tadiole ꝓ
dote sibi relicta in testamento dicti peri:nec video quid obstet.Nõ
enĩ impedit fideicõmissum vniuersale:⁊ maxime relictum post mor
tem heredum:quominus credita vel legata pura interim soluãtur
26 per heredes de bonis hereditarijs:†tñ si dos aliter non ꝓbetur ꝙ
per dictum testm̃ peri ꝗtitas relicta debetur iure legati vt habeẗ
in.l.j.⁊ in.l.si nõ designata.C.de falsa cã ad.le.ideo cum mihi dicaẗ
ꝙ dicta dos non ꝓbetur debita nisi vigore dicti testamẽti illa quã
titas censetur prelegata.ideo dicta dña Tadiola censetur habere
dictã ꝗtitatem ꝓ parte iure hereditario ⁊ ꝓ parte iure legati ⁊ cẽ-
setur venire ex restitutione fideicõ.vniuersalis postea relicti in te-
stamento ex quo nõ fuit facta mẽtio hereditatis per tex.in.l. mar
cellus.§.quidam liberis.ff.ad trebel.⁊ ibi per Bart.⁊ doc.⁊ ꝓ doc.
in.l.cum virum.C.de fideicõ.Secus autem esset dicendum si dicta
dos aliter fuisset debita ⁊ appareret:paria autem sunt non esse et
esse ⁊ nõ apparere.l.duo sunt titij.ff.de testa.tut.⁊.l.in lege.ff.de cõ
27 trahen.empt.cũ si.¶†Circa vndecimum autẽ quesitum lꝫ dicen-
dum videatur ꝙ dicte ecclesie teneantur soluere dicto Joãni ꝗti-
tates seu bona ꝗ dictus Perus recepit nomine dicti Galeotti pro
dote vxoris/ipsiꝰ galeotti matris dicti Pãdulphi cũ videaẗ ꝙ fue
rit debitor ꝓ dictis rebus dicti Galeotti seu sue vxoris quibus suc
cesserunt dicti Ludouicus ⁊ Pãdulphus.vcꝫ ambo dicto galeot-
to ⁊ Pãdulphus sue matri:⁊ Pãdulpho videtur ꝙ successerit di
ctus Ludouicus:qui Ludouicus videtur habuisse iura petendi di
cta bona aduersus hereditatẽ dicti peri:⁊ successiue aduersus eos
qui dictam hereditatem consecuti fuerunt ⁊ mediante donatione
supradicta dicta iura videntur deuenisse ⁊ trãslata fuisse in dictum
Joannẽ:⁊ cõsequẽs videtur ꝙ dictus Joãnes possit detrahere di
ctas ꝗtitates sibi debitas.Tñ his nõ ob.cõtrariũ puto de iure re-
spõdendũ ex pluribꝰ.et primo:quia dato ꝙ dicte ꝗtitates recepte
deberenẗ dicto Joãni:tñ ꝓ dictis ꝗtitatibꝰ vel ꝓ bonis receptis
per dictum Perum nõ possunt retineri alie res hereditarie dicti
28 Peri:†quia vna res ꝓ alia solui vel retineri nõ põt nisi cõsentien-
tibus partibus per.l.si ex ea pecunia.C.de rei vẽ.⁊.l.ꝗuis.C.de pi
gno.⁊.l.si maritus.C.de distrac.pig.cũ simi.Preterea ⁊ secũdo ad
uersus dictum debitum obstat prescriptio longissimi tpis: cũ post
mortem dicti Peri sint elapsi.xlv.anni ⁊ vltra:prout deprehendi
tur ꝓ instrm̃ donationis facte dicto Ludouico per dictã Samari.
vt heredẽ dicti Peri de bonis Peri ⁊ per instrm̃ solõnis facte di-
29 cte Tadiole ꝓ dicto relicto dotis.†Per lapsum autẽ tanti tẽpo-
ris ois tollitur obligatio ꝑ.l.sicut.⁊ ꝑ.l.oẽs.C.de prescrip.xxx.vel
xl.an.lꝫ enim forte non inchoauerit prescriptio in vita dicti Peri
30 ꝓpter eius scientiam:†tamen in heredibus presumitur ignoran-
31 tia.l.qui in alterius.ff.de reg.iur.⁊.c.qui in ius.eo.ti.lib.vj.†Et li
cet malafides defuncti noceat heredi ad vsuca.⁊ lõgi temporis pre
scriptio.per.l.cum heres.ff.de diuer.⁊ tẽpo.prescrip.quo tempore
non erat inuenta prescrip.long.tẽpo.vt not.glo.in.l. qui occidit.
ff.ad.l.aqui.Tamẽ secus est in prescriptione lõgissimi temporis ꝗ
de iure ciuili currit etiam cum malafide per.d.l.sicut.⁊.l.omnes.et
l.sicut emptionis.C.de prescriptio.xxx.vel.xl.ann.ita ꝙ de iure ci-
uili heres sine dubio prescribat non obstante malafide sua vel sui
auctoris.Et licet de iure cañ.corrigatur ratione peccati in eo qui
est malefidei ꝑ.c.qm̃ omne.de prescri.⁊.c.possessor malefidei. de re.
iur.in.vj.sed si ignorans non soluit nec peccat nec est in malafide:
ergo currit prescriptio etiaꝫ attento iure canonico.Et dixit Dy.
in reg.qui in ius.in.vj.ꝙ dicta.l.cum heres.que disponit ꝙ mala
fides auctoris nocet heredi non procedit de equitate cañ. si heres
vult a se.⁊ sic post mortem defuncti inchoare prescriptionẽ prout
eum refert ⁊ sequitur Bar.in.d.l.cum heres.qꝺ dictum puto intel
ligendum in prescriptione que currit contra eccle.s. quadragena-
ria per.c.de quarta.de prescrip.⁊ auẗ.quas actiones.C.de sac.san.
eccle.Et etiam in prescriptione contra priuatos longissimi tẽpo-
ris per supradicta.Tertio non possunt retineri dicta bona here-
ditaria que petuntur pretextu dicte dotis recepte per dictũ Pe-
rũ:qꝛ nõ apparet ꝙ fuerit dicta receptio dotis facta nomine dicti
32 Galeotti ratificata per.d.Galeottum vel per eius heredes.†Nec
apparet de mandato ex negotio gesto ꝓ nego.gest.nomine alteri-
non queritur ius seu actio alteri nisi mediãte ratihabitione vt ha
betur in.l.si ego.ff.de neg.gest.⁊ in.l.si pupilli.§.sed si ego.⁊.§. itẽ
queritur.eo.ti.Ideo non constat de credito dicti Galeotti vel eius
vxoris.Et licet hoc medium videatur rigorosum: quia verisimile
est ꝙ fuerit dictũ negotium ratificatum:tamen ex aduerso est etiã
verisimile ꝙ fuerit solutum ⁊ satisfactum.d. Galeotto q erat exul
a patria ⁊ egenus:ita ꝙ non est verisimile ꝙ receperit vxorem ⁊ ab
eo habuerit filios ⁊ non receperit dotem datã in eius absentia suo
consanguineo recipienti nomine suo.Est etiam aduertendum qꝺ
non reperio deductam seu probatam aditionem hereditatis ma-
terne:⁊ hereditas non adita regulariter non transmittitur.l. vni-
ca.§.in nouissimo.C.de cad.tol.⁊.l.ñ.C.ad orf.⁊.l.quoniam sororẽ.
C.de iure delib.lꝫ hoc non sit magnifaciẽdum:quia debitum erat
mariti cuius nomine fuit dos recepta:non vxoris:facit.l.si pro te.
C.de do.prom.Si ergo non fuit dicta receptio dotis ratificata di-
ctus Ludouicus non habebat ius petendi dictam dotem:⁊ conse
quenter non venit dictum ius in donatione facta dicto Joanni.
Ex quibus clare deducitur ꝙ ratione dicti crediti non potest reti
nere dicta bona hereditaria.Circa vltimum autem quesitum non
duxi insistendũ:quia puto ꝙ censeatur adita hereditas Pandul-
phi per dictam habitationem per.l.j.C.de rep.⁊ absti.he.⁊.l.ꝓ he
rede.ff.de acqui.here.qꝺ vt arbitror non expedit consultãti: ideo
non insisto vlterius:non tamen nocet consultanti dicta aditio he
reditatis:quia ea non ob.fouet iustitiam per adducta.s.circa alia
quesita. Laus deo.

¶Summarium super consilio.ccviij.

1 ¶Alienatio bonorum hospitalis facta per factorem illius sine interuentu prioris ⁊ aliorum ad hec interuenire debentium:an et quando possit rescindi posito qꝺ emptor diu fuerit in possessione illorum:et quando admittatur purgatio more.consi.208.nu.8.

2 Contractus quomodo ⁊ qua conditione resoluantur per nõ obseruantiam cõuentorum vt translato etiam dominio nõ dicaẗ trãslatum illud.

3 Contractus resolutio non causat translationem dominij sed conditionem personalem.

4 Clausula non intendentes cõtractum valere nisi pacta ⁊ modi seruentur quid operetur.

5 Nisi dictio:quid importet et cuius sit nature in contractibus apposita.

6 Actio personalis nõ transit in singulares successores.

7 Conditio personalis potestatiua quando per successores impleri possit.

9 Dominium rei nõ dꝛ translatum ex cõtractu cõditionali ante euẽtum cõditionis seu per traditionem nudam.

10 Reuocationi siue rescissioni cõtractus an debeat interuenire retro similis actus prout ad illius validitatem.nu.18.

11 Pactum incõtinenti appositum iuxta stipulationeꝫ an vestiatur ab ipsa stipulatione ad cõtractus validitatem.

12 Stipulans domũ seu insulã reparare nõ adiecto termino hꝫ tacitum diẽ reparandi infra tp̃s infra qꝺ cõmode potuit raparare vt cõstituaẗ i mora ꝓ lapsum tpis idẽ i stipulatiõe de cultura faciẽda.

13 Mora quando purgari nõ possit.

14 Jurata cõuẽtio si nõ obseruẽẗ qñ nõ admittiẗ purgatio more.

15 Cõtractus partium quando dicatur resolutus ipso iure vt non requirat iudicis sñiam.nu.17.

16 Reuocatione seu rescissoria cõtractus an videaẗ aliqs priuatus ꝓ actum rescissioni cõtrarium quo resultat cõtractus approbatio.

¶Consilium.ccviij.

1 IN nomine dñi nostri Jesu christi.¶†Circa pñtẽ cõsultationẽ vꝫ prima facie dicendũ ꝙ dictũ hospitale neqat vẽdicare nec etiã repetere dictã dimidiã poteris ꝓ dictũ hospitale vẽditã: lꝫ enĩ ꝑsupponaẗ in themate ꝙ prior dicti hospitalis nisi stabilis possit alienare sine ꝯsensu magnifi.dñoꝝ ꝯsuloꝝ ciuitatis eugubij ⁊ quatuor ciuiũ deputatoꝝ vel maioris ptis ipsoꝝ.Tñ vꝫ ꝙ appeat ex tenore instrĩ ꝙ ꝑdictoꝝ ꝯsensus interuenerit ita ꝙ ex defectu talis solẽnitatis nõ põt ĩfringi dicta vẽditio ⁊ ex quo hꝫ interuenire ꝯsensus laycoꝝ secularium mihi ꝑsuadeo ꝙ sit hospitale ꝓphanũ ⁊ nõ eccle siasticuꝫ ⁊ ꝓ ꝯns nõ regraẗ solẽnitas reqsita in alienatiõe rerũ ecclesiasticaꝝ:

que regulariter sunt prohibite alienari p iura vulgaria. Nec ex hoc capite allegatũ dictã venditionẽ resultare inefficacẽ: sed solũ instatur q sit inefficax ea rõne: q nõ sunt seruata pacta in ipsa vẽditione posita stante maxime clausula dicti instrumẽti ibi nõ aliter intẽdẽtes q dicta venditio valeat z teneat nisi seruatis modis z pactis in instr̃o descriptis. Sed vr̃ q vigore dicte rõnis nõ cõpetat dicto hospitali ius seu actio maxime rei vendicatio ad repetendũ dictã dimidiã dicti poteris vt. s̃. vẽditam aduersus dictos possessores z cessionarios dicti emptoris. Nã vr̃ q i dictũ emptorẽ fuerit trãslatũ dominiũ: q vẽditio vr̃ q fuerit pfecta: z ɔ̃nr mediante traditione ex ti. emptionis fuerit trãslatũ dominiũ in emptorẽ: p̃supposi-
2 to q dictũ potere fuerit dicti vẽditoris prout presupponit. † Et qñ trãsfertur dominiũ ob aliquã cãm seu vt aliqd̃ pactũ obseruet si pactũ non seruat z cã non sequit nõ retrãsfert dominiũ: sed competit cõditio ob cãm: z sic actio psonalis si translatio dominij emanauit ex cõtractu innominato. vt. ff. et. C. de cõdi. ob cau. quasi per totos. z maxime in. l. ea lege. C. eo. ti. Et qñq3 etiã cõpetit cõditio ob cãm trãslato dominio ex cõtractu emp. z vẽd. C. de pac. inter emp. et vẽdi. in. l. cũ te. fundũ. z hoc qñ venditio facta fuit principaliter ppter ipsum pactũ: regulariter autẽ secus est: q in cõtractib⁹ nominatis cessat ɔditio ob cãm: l3 cã nõ sequatur: sed agitur actione ex eius contractu ad obseruantiã pacti. l. fi. ff. de cõdi. ob cãm. et. l. qui ea lege. C. de pac. inter emp. z vẽ. vbi est expressum q si vẽditio sit ea lege. i. eo pac. vt nisi residuũ precij intra certũ tp̃s solutũ esset prediũ venditũ ad emptorẽ reuerteret nõ seruato pacto nõ compe tit rei vẽdicatio vẽditori: sed agit actione ex vẽdito. facit etiam. l. si conuenit. ff. de rescin. vẽ. Actio aũt psonalis regulariter nõ cõpetit dñõ: q nemo cõdicit rem suã preter q a fure in. §. sic itaq3. insti. de act. z. l. fi. ff. vsufruc. queãd. caue. z ɔ̃nr nõ obseruãtia pacti ppter
3 q cõtractus celebratus fuit. † Et resolutio ipsius contractus non causat retrãslationẽ dominij: sed conditionẽ personalẽ vt in dictis iuribus. z not. glo. in. l. mortis cã donatio. de do. cã mor. z in. l. j. ff. de do. allegãs. d. l. qui ea lege. z. l. etiã. C. de iure do. z. l. legẽ. C. de dona. licet qñq3 dicta regula fallat. v3 fauore alimẽtorũ p. l. j. C. de dona. que sub modo. z in pacto adiectionis in diẽ. z in in pacto legis cõmissorie. prout vult dicta glo. est eñ spãle in dictis pactis prout concludit Bart. in. d. l. j. qd̃ z volunt ibi Ang. z Imo. z habet in. l. cõmissorie. C. de pac. inter emp. z in. l. ij. ff. de in diẽ adiec. idcirco vr̃ ob non obseruantiã dictorum pactorum non fuerit retranslatum dominiũ in dictum hospitale p predicta. Et q suadet rõ: q prout ex solo contractu sine traditione nõ transfertur dominiũ. l. traditionib⁹. C. de pac. ita nec ex resolutione cõtractus retrãsferetur dominium nisi sequatur retraditio per. l. tam naturale. ff. de reg. iur.
4 et per qd̃ habet in. l. ab emptione. ff. de pac. † Et ppterea videt q nec etiã retransferat dominiũ p illã clãm instr̃i nõ intendentes vẽditionẽ valere nisi z pacta z modi seruent. nam dicta clã vr̃ solũ inducere resolutionẽ cõtractus: q ea vr̃ natura dictionis nisi. s. non reddere cõtractũ cõditionalẽ: sed inducere ɔditionalẽ resolutionẽ ipsius contractus vt not. Bart. in. l. j. ff. de cõdi. z demõ. in. iij. q. et hoc qñ precedũt ṽba p̃ñtis tp̃is. allegat no. in. l. ij. ff. de in diẽ adie. z idẽ no. Io. an. in addi. Spe. in ti. de spõsali. §. j. vbi post Guil. generaliter dicit q in cõtractibus inter viuos dictio nisi h3 vim resolutionis vnde totũ cõtractũ resoluit. allegat. d. l. ij. de in diẽ adiec. z
5 l. obligationũ fere. §. cõditio. ff. de cõdi. z demõ. † Ubi glo. idem tenet qñ dictio nisi sequit post dispositionẽ. z l3 secus dicat qñ precedit. z in hoc scdo rephendit p Bar. sed non refert: q in casu nostro dictio nisi sequitur. z l3 Bar. loquatur qñ contractus fit p ṽba presentis tp̃is: tñ est eadẽ rõ qñ p ṽba preteriti tp̃is: q põderat tẽpus p̃ñs ad differentiã tp̃is futuri de quo p̃miserat: vñ nõ refert si ṽba instr̃i sunt p̃teriti tp̃is: maxime q denotãt tp̃s p̃ñs: nã de p̃senti fit vẽditio. z loquit Bar. de ṽbis p̃ñtis tp̃is: q nõ põt fieri cõtractus de preterito. vñ vr̃ q dictio nisi in istis terminis nõ reddiderit venditionẽ cõditionalẽ: sed q vẽditio resolueret z nõ valeret si pacta non obseruarentur z ppterea vr̃ q nõ fuerit dominiũ reuersum in
6 hospitale dato q pacta non fuerint obseruata. † Et l3 competeret actio psonalis vigore dicti pacti ad repetendũ dictam rem venditã: tñ actio psonalis cõpetit cõtra emptorẽ z non sequitur singularem successionem. l. fi. ff. de contrahen. emp. z. l. j. §. si heres. ff. ad trebel. Et idcirco non competat actio personalis aduersus dictos
7 cessionarios qui non contraxerunt. † Preterea in themate p̃supponitur q dicta pacta fuerũt obseruata: l3 post longũ tp̃s p ipsos cessionarios: nec refert vtrũ debito satisfiat p debitorẽ an p aliũ. l. solutionẽ z iudiciũ. ff. de soluti. z. l. soluendo. ff. de neg. gest. Nec tẽpus fuit adiectum obseruantie pactorũ: nec presupponit q venditor fuerit interpellatus. z ppterea non videtur q dictus debitor fuerit in mora implendi: z ɔ̃nr non censeatur nõ impleuisse conuẽtiones: z sic non fuisse purificatã illã conditionẽ contẽtam sub dicta dictione nisi: z l3 conditio consistens in facto potestatiuo debeat impleri q̃primum fieri põt. per. l. hec conditio. la. ij. ff. de condi. z demõ. tñ illa lex pcedat in vltimis voluntatibus: non autem procedat in contractibus prout concludit Bar. ibi. vnde requirit interpellatio vt mora committatur prout vult Bar. in. l. ita stipu

latus. de verbo. obli. in quinta principali questione. insuper mora commissa potest purgari. l. si insulam fieri. de verbo. oblig. l. z post
8 tres si quis. z. l. semel mora. solu. matri. † His tamen non obstantibus contrarium puto de iure respondendũ. Ad cuius rei euidentiam premitto q videtur dictam venditionẽ fuisse conditionalẽ: non autem puram resoluendam sub conditione: natura eñ dictionis nisi est q si precedit oratio negatiua ponat contrariam orationem affirmatiuam: si vero precedit oratio affirmatiua inducat cõtrariam orationem negatiuam. probatur in. l. actione. C. de trãsac. et ibi per doc. z habetur in. l. si eam. §. qui iniuriarum si quis cau. et in. l. fideicõ. §. sic fideicõ. de leg. iij. z per Bal. in aut. nisi rogati. in. j. col. C. ad treb. z in. c. ij. p quos fiat inuest. z per Bart. in. l. diuus. de pet. here. z per Dy. in regula peccatum. in. vj. z p Io. an. post guil. in addi. Spe. in. d. §. j. de spõsa. Unde in casu nostro cum precedat oratio negatiua per illa ṽba nõ alr̃ intendẽtes q venditio valeat nisi seruentur pacta dictio nisi ponat cõtrariam orationem affirmatiuam. s. q venditio valeat si seruentur pacta: z ɔ̃nr nõ videtur q inducat conditionem resolutiuam ex vi verborum: quia si induceret q si non seruarentur pacta venditio non valeret poneret orationem negatiuam non affirmatiuam: prout est de natura ipsius cõditionis. s. ponere affirmatiuã orationẽ qñ oratio negatiua precedit: termini aũt in quib⁹ loquunt gl. z doc. dicentes q dictio nisi inducit conditionẽ resolutiuã militãt z sunt intelligendi qñ precedit oratio affirmatiua: puta vendo nisi alius meliorem conditionem attulerit vel nisi tale quid fiat: secus aũt dicerent si dictũ fuerit non vendo nisi tale quid fiat vt satis patet ad sensum z militat theorica doc. supra adducta. Ex quibus videt q vẽditio fuerit cõ-
9 ditionalis nõ pura. † Et ideo ante conditionis euentum nõ videtur facta conditio: z si conditio deficit censetur venditio non facta potiusq̃ inutiliter facta vt probat tex. in. l. j. in prin. ff. de re. cato. si autem venditio non censetur facta ergo non videtur q precedat causa habilis ad translationẽ dominij. Sed traditio tãq̃ nuda nõ transtulerat dominium in emptorẽ p. l. nunq̃ nuda traditio. ff. de acqui. re. do. saltem hoc casu in quo non apparet facta traditio: q potest interpretari q venditor permitteret emptorem retinere vt reduceret predium ad culturam z reficeret domum vt conuenerat:
10 aliter eñ predicta commode fieri non poterant. † Pro qua interpretatione faciunt: q al̃s nõ possent verba dicti instrumenti proprie stare: quia si censeretur facta traditio z traditione translatu3 dominium non posset simplici consensu cõtrahentiũ retransferri dominium z venditio ipso iure rescindi: quia d3 ad rescissionem cõtractractus interuenire retro similis: al̃s non rescinditur vt pbat in. l. j. z. ij. C. qñ li. ab emp. diced. z. l. ab emptione. ff. de pac. z facit. l. nil tam naturale. ff. de reg. iur. licet eñ illa iura possint intelligi qñ cõsensus cõtrahentium ex interuallo intercessit: z ita forte sentit glo. in. d. l. ab emptione. z in. d. l. ij. quatenus loquitur de pacto nudo: z silr̃ Bal. ibi: nihilominus generalitas dictorum iurium mili-
11 tat etiam in cõsensu adhibito tẽpore cõtractus vel postea. † Item vtroq3 casu militat ratio. s̃. assignata: z ad pbandũ dicta3 rationẽ cõiter z quotidie allegant dicta iura: si autẽ vtroq3 casu militat dicta ratio: ergo militat idẽ ius in vtroq3 casu. l. illud. ad leg. aqui. z l. a titio. de verbo. obliga. z suadet ratio qd̃ pactum incontinenti appositum iuxta contractum emptionis et venditionis non vestiatur ad contractus inualiditatem: quia sic contractus daret vires pacto z quodammodo arma contra se qd̃ ratio non suadet. Et in contrarium videtur theorica glo. z doc. in. l. petens. C. de pac. vbi doc. volunt q pactum appositum iuxta stipulationem non vestiatur ab ipsa stipulatione quando pactum est contra stipulantẽ. Et hoc ne stipulatio censeatur dare arma contra se prout dicunt doc. ibi. Ideo hoc respectu potest dici huiusmodi pactum nullum licet incontinenti sit appositum: nec obst. l. ex empto. §. si quis virginẽ. ff. de actio. emptio. z. l. si conuenit. ff. de rescin. vendi. vbi pactum resolutiuum ipsius contractus vestitur coherentia contractus: quia in dictis iuribus non inualidatur ipse contractus: patet quia agitur actione ex contractu: sed agitur ex ipso contractu vt interueniant actus retro similes: z sic in illis terminis emptio et venditio valet: quod non contingit in casu nostro in quo actum est inter partes quod contractus non valeat neq3 teneat z censeat non factus: vt igitur verba instrumenti maxime geminata non penitus improprientur adhibenda videtur dicta interpretatio: qd̃ dicta venditio intelligatur conditionalis non resoluenda sub conditionis euentu: et quod dicta conditio censeatur defecta: z sic
12 pacta non seruata. deducitur: † quia promissio de reparando domos habet tacitum diem: nam reparari debet infra tempus infra qd̃ commode reparare potest. l. si insula3 fieri. z. l. continuus. §. itẽ qui insulam. z. l. stipulationes non diuiduntur. §. si quis ita. de verbo. obliga. z facit. d. l. continuus. §. cum ita. adeo qd̃ per lapsum dicti temporis constituitur in mora vt probatur in dictis iuribus. z not. Bart. in. l. ita stipulatus. in. j. q. principali. eo. ti. z doc. in. l. z si post res. ff. si quis cautio. Et similiter promissio de reducendo ad culturam pari ratione censet habere tacitũ tp̃s qd̃ commode reduci poterat: qd̃ tp̃s p̃supponitur fuisse elapsum: ergo verificat illa

conuentio

conuentio φ venditio nõ valeat neq; teneat ex quo pacta nõ sunt
13 seruata.† Nec vř φ potuerit mora purgari: q2 si vẽditio cẽsetur cõ
ditionalis purgatio more induceret actionis acqsitionẽ: τ ad que
rendã actionẽ nõ admittit purgatio more. l. thais ancilla. §. si itra.
ff. de fideiuſ. lib. prout no. Bart. in. d. l. si insulã fieri. in. ix. q. τ in. l. si
ita quis. §. ſeya. el. ij. de verb. ob. τ no. cõiter doc. in dictis iuribus.
τ in. d. l. si post tres. merito nõ admittit purgatio more in casu isto
que etiã nõ vř al's admittenda: q2 interest dicti hospitalis moram
nõ fuisse cõmissam: lz ex interuallo fuerint facta ea q̃ in pactis de-
ducta fuerãt: si em̃ dictũ potere fuisset reductũ ad culturã tpe debi
to τ domus fuissent tũc tpis reparate hospitale recepisset maiores
fructus φ interesse non cessat ꝑpter more purgationẽ. Jdeo pur-
gatio more non admittitur vt vř pbare tex. in. d. §. ſeya. τ saltez id
procedit nisi dictũ interesse resarciretur prout volunt doct. cõiter
oẽs ibi. τ in. d. l. si insulã. τ ĩn. d. l. si post tres. τ alibi vbi tractat ma-
teria purgationis more de qua p Saly. in. l. semel mora. ff. sol. mat.
Item mora purgari dz infra modicum tẽpus. vt. d. §. ſeya. quẽ. §.
Bar. generaliter intelligit lz alij nonnulli intelligant in actore et
non in reo: τ saltem deberet dictum interesse refundi anteφ dicta
medietas repeteretur: q2 saltem dz mora purgari ante litis ꝯtesta
tionẽ. per tex. in. d. l. insulam fieri. in quo tpe doc. cõcordãt: quapro
pter cautũ esset nõ aperiri hoc mediũ de interesse non resarcito nisi
14 prius lis contestaretur.† Ex alio insup cessat purgatio more: quia
interuenit iuramentũ: τ vbi nõ obseruatur cõuentio iurata nõ ad-
mittitur purgatio more: prout no. Bart. τ doc. in. l. si qs maior. C.
de transac. p illũ tex. τ no. etiã doc. τ maxime Jmo. in. d. l. insulã. vt
antẽ istud mediũ militet deberet probari φ dict⁹ emptor erat ma-
ior. xxv. an. tpe cõtractus initi. si cui aũt nõ placeret dicta interpre
tatio φ cõtractus venditionis censeat conditionalis: sed placeret
φ esset purus resoluendus sub ꝯditione tunc haud resultaret nul
litas cõtractus ipso iure prout importãt vba ꝓprie sumpta maxi
15 me cum sint geminata.† Accedat qδ no. Bal. in pace cõstãtie sup
verbo annulletur τ irritetur. volens φ licet vbi pena apponit per
verba futuri tẽporis prout sunt dicta vba irritetur τ annulletur τ
nõ irrogetur pena ipso iure: sed requirat snia iudicis vt not. glo. et
doc. in. l. in criminali. C. de iuri. om. iu. τ. d. An. in. c. si diligenti. de
foro cõpe. tñ q2 dicta verba sunt geminata inducitur nullitas ipso
16 iure absq; iudicis sententia.† Et hãc partem φ in hmõi pactis re
sultet resolutio contractus ipso iure τ retranslatio dominij: tenuit
Pau. de ca. in. d. l. j. de do. quẽ nõnulli sequunt: alij aũt volunt con
trariũ tenẽtes esse spãle in pacto legis cõmissorie. τ in pacto adie-
ctionis in diẽ. si aũt tenem⁹ opi. Pau. habenr⁹ intẽtum φ hospi-
tali cõpeteret rei vẽ. ꝑpter nõ obseruãtiã pactorũ: si aũt teneremꝰ
φ nõ esset retranslatũ dominium: sed vẽditio esset annullata ipso
iure: tũc cã ꝑpter quã dicta dimidia poteris vendita puenit ad di-
ctum emptorẽ τ successiue ad dictos cessionarios esset reducta ad
nõ cãm: τ p ꝯñs cõpeteret ad repetendũ cõditio sine cã p ea q̃ habẽ
tur in. l. si fullo. ff. de cõdi. sine cã. τ in. l. dissolute. C. e. ti. si vo tenea
mus φ venditio non sit rescissa: sed veniat rescindenda ita φ com
petat actio ex vẽdito ꝑpter nõ obseruantiã pactorũ: prout al's in
siři in. d. l. si conuenerit. τ in. d. l. empto. §. si qs virginẽ. tũc resulta-
ret maxima impropriatio vbor: nã tunc valeret τ teneret emptio
τ vẽditio: ex quo ex ea agerel nõ ꝓprie ad rescissionẽ cõtractus: sed
vt res vẽdita redderet. Uerba aũt non debẽt impropriari si al'r fie-
ri põt. l. nõ al'r. de leg. iij. τ. l. j. §. si is qui nauẽ. de exerci. si qs autem
vellet tenaciter inherere dicte opi. tũc cõpeteret hospitali actio ex
vendito ad repetendũ dictã rẽvenditã: τ si opponeret φ mora fuit
purgata lz nõ obstaret prima rõ. s. adducta in primo casu: q2 non
tenderet more purgatio ad querendã actionẽ: sed acquisitã cõser-
uandã vel melius ad exceptionẽ ꝯsequẽdam: tñ militaret aliud me
dium. s. deductũ: φ debuit fieri purgatio more infra modicum tẽ-
pus p. d. §. ſeya. tenẽdo opi. Bar. q generaliter intelligit illũ text.
Alij aũt volũt φ procedat ex parte actoris τ nõ ex parte rei: φ te-
nẽdo nõ obstaret lapsus lõgi tpis dictis possessoribus: obstaret tñ
aliud mediũ. s. deductũ. s. q2 interesse hospitalis pacta non fuisse
seruata tpe cõgruo: τ sic morã nõ fuisse purgatã cũ interesse pdictũ
nõ sit resarcitũ. Jtẽ obstaret aliud mediũ. s. q2 ventũ fuit cõtra con
tractũ vallatũ iuramẽto p. d. l. si quis maior. presupposi to tñ vt. s.
17 φ tpe ꝯtractus dictus emptor fuerit maior. xxv. an.† Et sic in oẽz
euentũ dictũ hospitale hz facultatem repetendi dictam dimidiam
patris venditã. Nec ob. φ forte prior dicti hospitalis post moram
cõtractam p parte emptoris videatur approbasse dictũ ꝯtractum
venditionis faciendo dictũ emptorẽ τ successiue eius cessionarios
retinere dictũ prediũ vt cõe: τ retinere partẽ fructuũ tangentium
dño ac si vẽditio valeret: τ ꝑpterea cẽseatur recessisse a dicto pacto
resolutiuo contractus p. l. si fundus. §. eleganter. ff. de leg. cõmisso.
vbi est tex. τ. l. si per emptorem. §. si post diem. e. tit. vbi est tex. qδ si
venditio fuit facta cum pacto legis cõmissorie τ post diem dicti pa
cti. τ sic post purificatam conditionem rescissiuam venditor vsus
fuit dicto contractu censetur recessisse a dicto pacto τ tenetur con
tractui acquiescere: nec potest variare vt est expressum in dictis iu
ribus: quia respondetur φ ex quo prior nõ habet facultatem alie-
nandi bona dicti hospitalis sine licentia dominorum consulum et
quatuor ciuium deputatorum non potuit sine eorũ consensu pre-
iudicari hospitali in actione sibi quesita propter dictam nõ obser-
18 uantiam pactorum.† Eadem em̃ solẽnitas que requiritur in alie-
natione rerũ requiritur etiam in actu per quem receditur ab actio-
ne quesita per ea que notãtur p glo. doc. in. l. j. τ. ij. C. si aduer. trãs.
qδ maxime procedit si dictus emptor fuit maior tempore contra-
ctus: quia tunc periurium operatur vt ipso iure retransferat do-
minium qδ fuerat quesitum vigore ipsius contractus vt probatur
in. d. l. si quis maior. prout τ doc. ibi declarant. Laus deo.

¶ Statutũ Anchone disponẽs φ inter forẽses τ forẽses ibi nõ ha
bitãtes nõ reddat ius: vẽdicat sibi locũ inter forẽses q ibidẽ tenent
domos conductas licet non firmiter habitẽt. cõsi. 209. p totum.

¶ Summarium super consilio. ccix.

1 ☞ Scriptura priuata trino q; teste notata pbat si apparet eius manu scripta contra quem producitur.
2 Forum qñ videatur per aliquem sortitum.
3 Domicilium quando quis videatur contraxisse. nu. 9.
4 Litere gratie alicui debitori concesse cum clausula qδ non iuuet ipsum contra creditores certos extenduntur ad alios vcz mandatores seu factores aut negotiorum gestores eorũdem creditorum et aliorum sibi spectantium.
5 Pertinere dicitur res ei qui habet actionem ad illam cõsequẽdã.
6 Litere graciose iuri cõmuni derogantes restringuntur vbi etiam alterius preiudicium concernunt.
7 Beneficia que dicantur.
8 Contrariorum ꝯtraria esse debet natura et contraria iuris dispõ.
10 Statutum licet recte interpretetur tñ per illius interpretationez non debet ledi ius commune.
11 Forensis non dicitur ille qui tenet domum conductam.
12 Clausula in fine posita refertur ad pcedentia si ad oĩa referri pñt.
13 Habitatio multis modis sumitur et qñ dicatur quis habitator.

¶ Consilium. ccix.

In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ In hac cõsultatione solum queritur: an Andreolus possit se tueri quominus soluat quãtitatez in chirographo contẽtam pro qua fuit vt suspectus captus τ detinetur vigore dicti salui conductus τ vigore statuti de quo in the-
1 mate.† Nec vertitur in dubium vtrum debeatur necne: quia vt arbitror nõ negatur chirographum manu debitoris τ scriptura priuata manu debitoris scripta: et maxime negata trino teste continens causam debiti probat contra scribentem si apparet eius manu scripta vt probatur in. l. scripturas. ff. de pigno. τ notatur in. l. si cautio. de fide instrumen. τ in. l. cum de indebito. §. si. de proba. τ tenet Bar. in. l. nuda. ff. de dona. τ Jmo. τ Panor. i. c. ij. de fide instru
2 men. τ communiter tenetur.† Jtẽ nõ fit dubium in themate quominus potuerit Anchone conueniri si non fuisset cõcessus saluus conductus et non obstaret dictum statutum: licet non sortiatur ibi forum ratione originis vel ratione contractus seu delicti: nec ratione rei site vel destinate solutionis: qδ ideo puto non fieri dubium: quia censeatur sortiri forum ratione domicilij: nam in supplicatione quam fecit dictus Andreolus pro saluo conducto consequendo narrauit se iturum ad habitandum in ciuitate Anchone: et presumitur habuisse in animo id quod expressit: quia nemo presumitur aliquid dicere nisi quod mente cogitat. l. labeo. §. idez tubero. ff. de suppel. leg. Et cum accesserit postea ad ciuitatẽ Anchone habito saluo conducto: et ibi steterit per aliquos menses cẽ
3 setur ibi stetisse animo permanendi et habitandi.† Habitare autem non censetur quis in loco nisi habeat animum permanendi: τ sic contrahendi domicilium per. l. j. §. habitare. ff. de his qui deie. vel effud. et ibi not. Barto. et ita per illum textum dicit in consilio cclxxiiij. incipien. vt is nursinus. et sentit etiam Angelus in consilio. xxxiij. incipien. constantinus. in prima col. facit. l. penul. ff. de fur. balnea. et in. c. fundamento. §. vt autem ciuis. de elec. lib. vj. et in auctentico de quest. vbi videtur fieri differentia inter habitantem et forensem. Facit etiam quia non censetur esse in loco nisi sint vt ibi perpetuo maneat. l. cum delanionis. §. sabinus. ff. de fundo instruc. et. l. ex facto preponebatur. §. rerum. ff. de hered. institu. cum concordantijs. Et non dicitur venisse ad locum qui habet ani
4 mum reuertendi. l. nihil. ff. de legatis primo. cum similibus.† Solum itaq; insistendum est super dicto saluo conducto et dicto statuto: et profecto circa saluum conductum dicendum est qδ verba ipsius salui conductus sunt medium precisa et clara: et vbi verba sunt clara non est admittenda excitatio mentis loquentium. l. ille aut ille. §. cum in verbis nulla dubitatio est non est admittenda voluntatis questio. de legatis tertio. De potestate autem concedentium saluum conductum non arbitror verti in dubium: nec arbitror φ Anchoniani velint saluum conductum rumpere: nec videtur φ capitula que non ostenduntur lz allegent debeat preiudicare dicto Andreolo: q2 paria sunt nõ esse τ nõ apparere. l. duo sunt titij. ff. de testa. tut. τ. l. senatus. τ in. l. de contrahen. emp. cum simi-

Sed a dicto saluo conductu exceptuantur cives oriundi: & nati in ciuitate Venetiarū quibus dictus saluus cōductus nō habeat preiudicare si ita dicti Veneti sunt tales ꝙ in eis verificent verba predicta: vcꝫ ꝙ sint ciues veneti oriūdi & nati in ciuitate Venetiarum cōstat aperte ꝙ. d. saluus cōductus nullatenus opitulatur. d. Andreo. nec hꝫ obstare ꝙ debitum originaliter fuit cōtractū cum ciue paduano & non cum ciuibus Venetis: qꝛ satis verificant verba. s. deducta si hodie dictū creditum spectat ad ipsos Venetos. Negari eñ nequaꝗ pōt si dictus saluus conductus iuuaret dictum Andreolū hoc casu haberet preiudicare venetis: & maxime cum originaliter dictum creditum spectaret & pertineret ad dictos venetos qui habebant actionē cōtra eorū mandatarium qui dictum creditum contraxerat.
5 †Et res dr ptinere ad eū qui hꝫ actionē ad eā cōsequendā. l. verbū illud ptinere. ff. de verb. sig. & l. pretor. §. ptinere.
6 ff. de edē. & l. ij. §. ad cām. ff. q te. ap. †Et maxime cū predictū saluū conductum deroget iuri cōi. & hoc respectu sit restringendus. l. ius singulare. & l. qꝺ Xᵒ cōtra. ff. de leg. & c. que a iure cōi exorbitāt. de reg. iur. in. vj. Attēto etiā ꝙ agitur de preiudicio tertij irrōnabili. ar. l. ij. §. merito. & §. si quid a principe. ne quid in loco publico. & c. cum capella. de priui. vbi doc. not. ꝙ lꝫ priuilegia concedant principaliter in fauorē eorum quibus conceduntur: tamē quatenus agit de preiudicio alterius ꝙ̄ cōcedentis sunt stricte interpretanda: qꝺ
7 etiā habetur in. l. fi. ff. de cōsti. prin. †Nec ob. d. l. fi. loquēs in beneficijs ꝙ sint latissime interpretanda: qꝛ beneficia dicuntur illa q̄ non preiudicant tertio: sed solū concedenti vt habetur ibi. et. c. qꝛ circa extra de priui. Et ideo cū dictus saluus conductus dictis rationibus sit restringendus: merito limitatio ipsius saluiconductus facta in fauorē Venetorum & per quā in ea parte res reducit ad ius
8 cōmune est penitus amplianda. †Cū contrariorū cōtraria sit natura & contraria iuris dispositio. l. & si contra. ff. de vulg. & pup. & l. si ex toto. in prin. de lega. j. & l. j. & l. patre furioso. ff. de his qui sunt
9 sui vel alie. iur. cū simi. & facit. c. hodie. de reg. iur. in. vj. †Deueniēdo admodum ad particulam statuti vtrū. s. habeat obstare dictis Venetis & patrocinari dicto Andreolo: est aduertendum ꝙ dictū statutū loquitur inter forenses & forenses non habitātes in ciuitate Anchone: ꝙ. s. non reddatur ius inter eos. Ideo videt ꝙ si dicti Veneti qui pretendūt agere cōtra dictū Andreolū nō sunt habitātes in ciuitate Anchone: vel dictus Andreolus non cēseretur habitans in dicta ciuitate nō debeat inter eos ius reddi. & lꝫ in themate dicatur ꝙ dicti Alouisius & fratres habitant: quia habēt domū conductam & ibi tenent massariam: lꝫ aliquando more mercatorum discedant & redeant. Est auertendum ꝙ habitare sumitur in iure proprie & impropriet diuersimode: nā large loquendo dicit habitare etiā forensis qui nō hꝫ animū cōtrahendi domiciliū in. l. lex cornelia. §. si tū in fundū. versi. ego puto. ff. de iniu. & facit titulus de vsu. & hab. quasi per totum. ideo lꝫ dicti Veneti habeant ibi domum conductam & ibi retineant famulam seu massariam si non steterunt longo tpe: & alr non appareret de aīo contrahendi ibidē domiciliū non censeant ibi proprie habitare per. d. l. j. §. habitare. ff. de his qui deie. vel effu. & alia iura. s. adducta. & hoc respectu pñt dici non habitantes: et silr dictus Andreolus posset dici non habitās in ciuitate anchone: qꝛ nō habuit animum ibi contrahendi domicilium: & ppterea verificetur dictū statutū: & per ꝯñs potue-
10 rit fieri dicta captura & captus dꝫ relaxari. †Tamē his non obstātibus cōtrariū puto apta fronte rñdendū: nā est premittendum ꝙ quatenus dictum statutū disponit ꝙ ius nō reddat dꝫ stricte intelligi & dꝫ restringi vt minus ledat ius cōe. c. cū dilectus. de cōsue. & p
11 ea q̄ dicta fuerunt. s. circa saluū conductū. †Itē & scdo premittendū ꝙ qui in loco ꝯtraxit domiciliū: & sic is qui ppꝛie habitat in loco non dicitur forensis: sed dr incola & municeps. vt. C. de incolis. lib. x. & l. j. ff. ad munici. & p glo. in rub. C. de municip. li. x. & probat ꝙ non dicantur forenses in. d. §. si vero aliqui. in auf. de quest. ideo cū dictū statutū disponat ꝙ nō reddat ius inter forenses: & forēses nō habitātes in loco non videtur dictū statutum intelligendū de habitatione ppetua: vel tali q̄ causet domiciliū: sed debeat intelligi & verificari etiā de habitatione q̄ non causat domiciliū vt pprie verificent illa verba inter forensem & forensem nō habitantē saltem vt dictū statutū minus deroget iuri cōi: qꝺ Xᵒ ba statutorū improprientur vt minus recedatur a iure vt probat tex. & ibi notant doc. in. d. c. cū dilectus. de ꝯsue. ideo vt cesset dispositio dicti statuti et sic exorbitantia a iure cōi sufficiat quelibet habitatio siue ppria siue impropria. Itē sufficiat ꝙ altera pars litigantiū habitet in ciuitate Anchone ad hoc vt cesset dicta exorbitans dispositio municipalis: nā illa verba non habitātes posita post illa verba inter forenses & forenses referenda sunt ad precedentia verba inter foren-
12 ses & forenses vt sic determinet ambo verba forenses pcedētia: †qꝛ verba in fine posita regulariter referenda sunt ad precedētia si ad oīa referri pñt. l. si talis scriptura. de leg. j. & l. si pepercerit. §. si filiᵒ. de lib. & posth. & c. scdo requiris. & c. inquisitioni. de appel. & maxime qñ p talem relationē ad oīa precedentia res magis reducit ad ius cōe prout cōtingit in casu isto. Et ideo vt cesset dispositio predicta statutaria sufficit ꝙ sint habitantes dicti Veneti qꝺ in themate presupponitur: & si dicti Veneti non sint habitantes sufficit ꝙ sit habitans dictus Andreolus quivt. s. premissi censet habitās attento tenore suppli. Et ꝙ postea actualiter per aliquos menses inhabitauit: & vt cesset dictum statutū sufficit quelibet habitatio
13 etiam impropria per iam dicta. †Sumitur enim in iure habitatio multis modis vt ptꝫ ex p̄dictis: & vt declarat Bal. in ꝯsi. mihi. liiij. incip. Xᵒ ba rescrip. col. v. Ex quibᵒ oībus concludendū est ꝙ dictū statutum non verificatur in casu isto: & per ꝯñs ꝙ nec saluus cōductus nec statutum iuuat dictum Andreolum nec impediat quominus potuerit fieri dicta captura et retineri dictus Andreolus per iam dicta. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccx.

1 Soluere obligatus sub pena infra certum diem an pena committatur si recipiens eo die mortuus est. nu. 6.
2 Dos ab vxore viro relicta ꝙ sit restituenda ex eo ꝙ pater vxoris illam reliquerit cū hoc ꝙ si moriatur absqꝫ liberis reuertatur illa dos ad suos heredes: vbi dicta vxor cōposuit cū fratribᵒ suis heredibᵒ ꝙ dote recepta renūciarit illa paterne hereditati. nu. 11. p totum consilium.
3 Legatum creditori factum per debitorē compensandi animo nō dicitur factum.
4 Argumentum valet de legatis ad stipulationem.
5 Legitima ꝙ possit tolli vel minui statuto: & cuiᵒ sit portio. nu. 22.
7 In penalibus equitas prefertur rigori.
8 Pena & mora iustis absentia et impedimento purgantur cum beneficio restitutionis.
9 Conditio quando pro impleta habeatur.
10 Impedimento iusto detentus non nocet mora nec tēpora currūt cum beneficio restitutionis.
12 Contentum se dicens censetur pacisci de non petendo.
13 Renunciatio siue conuentio facta per non habentem potestatem nomine alterius cui postea successit valet ꝙ̄uis tunc temporis mādatum non habuisset.
14 Contractus pro parte acceptari et pro perte recusari non potest.
15 Compensatio non cadit in terminis donationis.
16 Promissio qñ non dicitur facta animo donandi.
17 Stipulatio interpretatur contra stipulantem.
18 Falcidiam non detrahit legatarius.
19 Institutis in certa re loco legatarij habetur herede vl'i adeūte.
20 Trebellianica & falcidia prohibita videtur heredi testatore iubēte inuiolabiliter eius voluntatem obseruari.
21 Trebellianica et falcidia sunt inducta iure positiuo et statuto tolli possunt.
23 Femine iure diuino stantibus masculis non succedunt.
24 Ius ciuile seruatur inter hebreos quāuis per illud iuri mosayco derogetur.
25 Legitima dicitur ius quod quis est ab intestato habiturus.
26 Legitima non est de iure naturali primeuo nec secundario.
27 Argumentum valet de re ad tempus.
28 Dos an succedat loco legitime etiā diminute.

¶ Consilium. ccx.

In nomine domini nostri Iesu christi. ¶ †In hac cōsultatione videtur prima
1 facie dicendum ꝙ dictus Andreas vt heres dicte frācisce possit petere dictum fundum tāꝗ dotalē ex quo est elapsus annus cum dimidio: nam licet dicta Francisca interim decesserit nihilominus debebat dicta dos solui infra dictum tempus prout conuentum fuerat non obstante ꝙ dicta domina Francisca decesserit et hereditas forte fuerit iacēs: quia hereditate etiā iacente cōmittitur pena promissa casu quo solutio nō fuerit facta infra certū tps vt videtur tex. in terminis. in. l. ad diē. ff. de Xᵒ b. ob. nec videt releuare depositio & consignatio facta ante lapsum termini: qꝛ debuit offerri solutio & citari dictus Andreas heres predictus ad recipiendum solutionem si erat heres: vel debebat offerri solutio si quis erat qui eam legitime recipere posset: ꝙ minime fa-
2 ctum fuit & dies interpellauit. †Tenebantur eñ soluere: non autē deponere & cōsignare: iō nō vr ꝙ citatio facta de dicto Andrea ad videndū fieri consignationem & depositionē fuerit legitime facta: nec vr ꝙ dictus fundus factus fundus dotat: nec dicti ducētiquinquaginta floreni debeant restitui dictis Iacobo & Venantio: quia licet Franciscus testator reliquerit. ccl. florenos dicte Francisce: et eidē post mortē ipsius Frācisce in eis substituit dictū Iacobū g entilē: nihilominus vr ꝙ dicta Francisca & eius heres possit se fundare in pmissione sibi facta p Iacobū in qua nulla est facta mētio legati de dictis. ccl. florenis qui nō vident pmissi aīo cōpensandi. ar
3 gu. l. creditorē. de leg. ij. & l. vnice. §. sciendū. C. de rei vxo. act. † Inquibᵒ iuribᵒ hr ꝙ si debitor relinquit aliqd creditori nō cēset relinquere aīo cōpensandi cū debito seu animo se liberandi a debito saltē si debitū pcedit et cā voluntaria prout no. Bar. & cōiter doc. in
4 l. si cū dotē. §. si pater. sol. ma. & in auf. ptērea. C. vnde vir & vxor. †et vbicꝫ. & prout concluditur in legato ita etiā videt in stipulatione. Quia

Quia de legatis ad stipulationem & econtra procedit.arg.l.si ex legati cā.&.l.si ita stipulatus.de verb.ob.& in.l.seruum filij.§.eū q chirographū.de le.j.&.l.fin.C.de leg.q maxime videt dōm in casu isto: qr pmisso vr facta ex cā:qr dicta francisca renūciauerat hereditati pr̄ne & materne:& sic alia subest cā q̄ cōpensandi cū debito causato ex dicta vltima volūtate q suadetur ex alio:qr dictus Jacobus pmisit noie suo dictā q̄titatē.ccl.florenorum:& tamen ipse non tenebatur soluere dictum relictum nisi pro dimidia:qr ad aliam dimidiam tenebatur dictus gentilis:vnde p dicta dimidia spectāte ad dictū gentilē nō vr subesse cā cōpensandi.Nec vr dicta vnica promissio diuerso iure censeri & facta pro parte animo cōpensandi & p parte non cā compensandi.vna eñ res non dz diuerso iure censeri dicit tex.in.l.eū qui edes.ff.de vsucap.Nec vr obstare alius contractus celebratus inter Andreā maritū dicte francisce ex vna pte et dictū Jacobū & venātiū vt heredes dicti francisci quatenus declaratur q omnis promissio facta de dictis.ccl.florenis sit facta solum & duntaxat de illamet q̄titate eidem francisce relicta pro sua dote per dictum Franciscum:qr dicta declaratio non fuit facta a dicta francisca vel ab habente mandatū ab ea:ideo non vr q potuerit ipsi francisce preiudicare.

5 †Dato aūt q censeat eadē q̄titas relicta & pmissa:tamen vr q lz sit locus substōni dicto frācisco facte in dictis.ccl.florenis tñ vr q de dcō relicto debeat detrahi ante omnia legitima:qr vsq ad concurrētē q̄titatē legitime detrahitur oē onus.l.quoniā in prioribus.C.de inoffi.testa.que legitima fm q in puncto innuitur ascendit ad quantitatem.cxxv.florenorum & de residuo q superest vltra legitimā videturq debeat detrahi alia quarta:qr per heredē cui debetur legitima detrahunt due quarte si veniunt diuerso tpe detrahende.c.ray.&.c.raynaldus.de testa.&.c.si pater.eo.ti.lib.vj.& habetur in.l.quicquā.C.ad legez falci.

6 ¶ †His tñ non obstantibus aliter puto de iure rñdendum.Nā circa primum articulū.s.an pena adiecta promissioni in diem committatur eueniente die tpe quo non est cui soluat:qr creditor decessit & hereditas non est adita sunt varie opi.que plurimuz depēdēt ex intellectu.d.l.ad diem.Nam ang.ibi dicit q ibi cōmittitur pena ex conditionis euētu non ex mora promissoris:sentiēs ibi q ibi promissio pene incepit a precedēti conditione non a precedenti promissionem.

7 †Item Jmo.in.d.l.ad diem dicit q non est absonuz dicere q lz ibi cōmittat pena de rigore :tamen de equitate obstat exceptio per.l.ij.§.penul.& per totam.l.ff.si quis cau.&.l.si vehēda.§.idem iuris ad leg.rod.de iact.& facit.l.q testa.si cer.peta.

8 †& facit.l.si pecunie reipu.ff.de vsur.vbi absentia necessaria excusat a mora & per q̄ns a pena:ergo & fortius absentia a rebus humanis.argu.c.si de leg.de offi.de leg.li.vj.prout arguit bar.in.d.l.ad diē.Et lz dicte opi.sint dubie:qr bar.& glo.videntur aliud velle in illis terminis nihilominus dy.bar.Ang.& imo.ibi tenent q lz pena ibi committatur tñ cōpetit in integ.restitutio ex clausula generali si qua mihi.& licet dicta.l.ad diē & dicta doc.ibi loquantur iacēte hereditate debitoris:tamen eadē ratio & maior videtur esse in hereditate iacente ex parte creditoris:qr tunc videtur stare quodāmodo per creditorem quominus sibi soluatur.

9 †Prout al's videmus q conditio q̄ deficit per casum contingētē in personā eius cui dz cōditio impleri hr̄ conditio p purificata:secus si contingit in personā eius qui dz conditionē iplere vt habet per gl.& doc.in.l.j.C.de insti.& substi.sub cōdi.factis.& sic casus quodāmō imputatur ei i cuius personā euenit & q̄nter magis vr excusandus debitor si non est cui legitime solui possit pp̄ter mortē creditoris q̄ si nō est cui soluere possit pp mortē ipsius creditoris ita q vr cōcludendū a paritate vel a maioritate ratiōis q dicta pena nō sit commissa in casu isto vel q ex equitate competat exceptio.

10 †Vel saltē q competat in integ.restitutio per dictā clām generalē si qua mihi.nō eñ ē qd fuerit imputandū dictis Jacobo & venantio si non soluerūt in tpe si non erat cui possent soluere vel si erant pretendebant iustā ignorantiam que cadit in facto alieno in.l.fi.ff.pro suo.&.l.verius.ff.de proba.paria sunt non esse & non apparere in.l.in lege de act.emp. et.l.duo sunt titij.de testa.tut.cum simil.

11 ¶ †Circa scōm autē dubiū q resultat ex infrascripto themate.s.an Andreas vt heres dcē francisce possit niti ex dicta promissione Jacobi ita q nō teneatur ad restitutionem alicuius q̄titatis vigore dicte substōnis.vr concludendum q immo teneat in totū vel in partem ad restituēdū dictā q̄titatē.ccl.florenorū nō obstāte dicta pmissione:qr dicta promissio vr sit intelligēda de.ccl.florenis per dictum franciscū relictz qr non est verisimile q dictus Jaco.voluerit se obligare ad soluendū pro dote dicte francisce duplicē q̄titatē.& sic.ccl.florenos vigore promissionis &.cxxv.pro eius rata hereditaria vigore dicti relicti non eñ tantūdem eidem remansisset de hereditate paterna.nā cum in themate dicatur q legitima dicte francisce non ascendebat ad.cxxv.florenos:& legitima dicte francisce erat nona pars totius hereditatis ita q facto computo tota hereditas non ascendebat ad q̄titatē.M.cxxv.florenos de quibus dimidia spectabat ad venantium coheredez:& per consequēs dimidia dicti Jacobi nō ascēdebat estimationem florenorum quingentorū sexagintaduorum cum dimidio de quibus detractis trecentisseptuagintaquinq florenis non restassent sibi.clxxxvij.floreni & tantominus:quia iminebat etiam aliqua relicta particularia facta in testamento dci frācisci que erant ab eo soluenda pro dimidia adeo q parū sibi superesset ita q nullo pacto videtur verisimile q fuerit ita fatuus q voluerit ita quodammodo pro nihilo iactare suum in tanta quātitate.argu.l.cum de indebito.de proba.renūciatio eñ quā facit dicta francisca de bonis paternis parū seu nihil fuit sibi proficua:qr nihil poterat petere de bonis paternis dicta francisca attēto dcō testamento & statuto de quo infra subnectam & hereditas materna prout arbitror erat parue estimatiōis ita q parū sibi obueniebat sibi pro sua tertia parte saltez vltra id quod sibi promittebat de bonis maternis.Et in re dubia inspicitur vtplurimum id quod est verisimile vt in.c.inspicitur in obscuris.de reg.iu.l.vj.& in.l.in obscuris inspici.ff.eod.titu.& in.l.si.q me.ca.cum simi.facit etiam quia si dictus.Jaco.soluisset simpliciter dictam quantitatem cēseretur soluisse animo se & coheredem liberandi a dicto relicto.Unde pariter videtur q promittendo censetur promisisse animo consequēdi liberationē predictam:qr solutio & promissio solent equiparari.l.si.C.ad leg.fal.cum concordan.ibi adductis per glo.insuper hoc deducitur ex contractu secundo loco celebrato super dicta dote inter dictos Jaco.& venantium ex vna parte & dictum Andreā.Naz inter eos conuenit q nedum dicta vltima promissio:sed etiam promissio prius facta intelligeretur esse facta de illamet quātitate relicta pro dote ita q esset vna quātitas & non due:& id nō processit solum per viā confessionis sed etiam per viam cōnētiōis.

12 †Quod maxime deducitur ex prefatione ibi partes asseruerūt & plene confesse & q̄tēte fuerūt & sunt.illa eñ verba & sunt sonāt in pactū.argu.l.j.§.j.de pac.maxime vt copulat ponatur inter diuersa vt decet p no.per glo.in rubrica.ff.de iur.& fac.igno.& dicta in prin.referunt ad omnia sequentia.l.si quis ex argentarijs.§.si initium tabularū

13 de edē.& ar.l.iij.§.si filius.de libe.& posth.†Nec ob.q dict⁹ ādreas non apparet q habuerit mādatum ad ita conueniendum vel confitendum:qr respondetur q licet forte nō habuerit mādatum nihilominus conuenit noie dicte Frācisce cui successit & consequenter vt heres ipsius Frācisce potuit ratificare dictas conuētiones eius nomine factas & censet ratificasse ex quo institit & instat vt presupponitur q vigore dicti cōtractus fundus in dicto contractu dedu

14 ctus sit dotalis.†Et q̄nter videtur ratificasse dictū q̄ctum quē nō potuit pro pte acceptare & pro pte recusare.ar.l.iiij.de leg.ij.&.l.aurelius.§.idem quesitū de liber.leg.cū simi.ex quib⁹ q̄cludendum restat q censetur promissa quātitas in testamento relicta:& sic dicta francisca censetur habuisse dictam quātitatem in testamento relictam: & consequenter censetur obligatus eius heres vigore substitutionis facte in testamento reddere dictā quantitatem in totū

15 vel in partem prout infra deducam in sequenti articulo.†Nec ob.adducta in contrarium:qr licet legatum non censeatur relictū animo cōpensandi nō videtur omnimode eadem ratio in promissiōe qr legatum est species donationis.l.legatum donatio est.ff.de leg.ij.et vbi fit animo compensandi non cadunt termini donationis.

16 †Promissio autē non censetur facta aīo donandi vbicunq eñ cadere potest alia coniectura cessat presumptio donationis.l.si cum aurum.ff.de solut.&.d.l.cum de indebito & per Bar.l.que dotis solu.matri.Item in legatis fit plena interpretatio pro legatario.l.

17 in testamentis.ff.de regu.iu.&.c.cum dilecti in fine de donat.†In stipulatiōibus aūt fit interpretatio contra stipulantem.l.quicqd astringende.§.j.de ver.ob.&.l.veteribus.ff.de pac.Et quicqd dōm fuisset in dubio si non emanasset dict⁹ vltimus contractus tamen ex dicto vltimo cōtractu resultat q dicta pmissio censet facta de dicta q̄titate relicta sup qua fuit fcā substitutio p̄dicta put.s.deduxi.

18 ¶ †Restat modo vltimo loco videre quid veniat in dicta restōne.circa q est aduertendum q virtus substōnis est q dicta Frācisca censet rogata de restituendo post mortē suam dictam quantitem.ccl.floreñ.sibi relictam:& hoc clarum nec est detrahenda falcidia:quia falcidiā non detrahit legatari⁹ nec quis alius nisi hrs.l.lex falcidia.§.nunq̄.ff.ad legem falci.prout nec trebellianicam.ff.ad trebel.l.mulier.§.si.sed dicta Frācisca instituta in certa quanti

19 tate habetur loco legatarie.l.quotiens.C.de here.institu.†maxie postq̄ vniuersales heredes agnouerunt hereditatez testatoris.herede enim vniuersali adeunte institutus in re certa habetur loco legatarij dicit Ang.in.d.l.quotiens q & videtur velle Jmol.in.l.j.ff.de heredi.insti.Et bar.in.d.l.quotiens dicit q heres in re certa non est proprie heres nec proprie legatarius:& facit tertiā speciez et consequenter non videtur vt heres detrahat falcidiam:qr quo eam patitur heres institutus in re certa.l.quotiens.ff.fami.herci.

20 et.l.ex facto pmouebat.ff.de here.insti.& no.bar.in.d.l.quotiēs.†Et insuper censetur prohibita filia extantibus masculis detrahere falcidiam & trebellianicam vigore statuti disponentis q filie et neptes cogantur inuiolabiliter obseruare voluntatem patris &c. ita quod plus petere vel habere nō possint q̄ fuerit eis relictū &c. extantibus filijs masculis &c. Cum igitur falcidia & trebellianica detrahantur cōtra voluntatē testatoris.l.titia.ff.ad leg.fal.ideoq

detrahit falcidiā vel trebellianicā non seruat inuiolabiliter volun tatem testatoris. Item plus consequitur ꝙ fuerit ei relictum. fuit em̄ dicte filie effectualiter relicta dcā q̄titas donec vixerit ꝛ post ei⁹ mortem fuit relicta heredib⁹ vl'ibus descriptis in testō quatenus ergo de dicta q̄titate ꝯñter dicta filia post mortem suam haberet plusq̄ fuerit sibi relictum in testō patris: ꝛ sic esset ꝯ tenorem dicti statuti: qꝛ plus etiā dr tpe dicit tex. in. §. plus. ꝛ in. §. tpe institu. de

21 act. ¶ † Et nulli dubiū ꝙ per statutū pōt tolli falcidia ꝛ trebellia nica que fuerūt inducte mero iure positiuo insti. ad le. fal. in princ. ꝛ. l. j. in prin. ff. ad trebel. Quinimmo vr̄ ꝙ nec legitima sit detrahē da: qꝛ sir̄r detrahiꝛ contra volūtatem testōris ꝛ eā detrahēdo habe

22 ret plusq̄ testōr sibi reliquerit. † Et ꝑ statutum potest tolli legitia prout disputantes concludūt Dy. ꝛ Jo. an. in regula indultum in vj. ꝛ Jo. an. in addi. spe. in rubrica de successionib⁹ ab intest. ꝛ albe ri. de rosa. in quarta parte statutoꝝ. in. q. ciiij. ꝛ bal. in auť. hoc am plius. xxxviij. q. C. de fideicō. ꝛ in. l. si defunctus. in p̄n. C. de suis et legi. ꝛ Ange. in. l. plane. §. si duobus. de leg. j. ꝛ in repetitione. l. pr̄ filiū. de inoffi. test. ꝛ in. l. papi. §. quoniā autem quarta. ꝛ. §. vnde si gs. eo. ti. ꝛ in. l. ꝙ de bonis. §. fi. ad leg. fal. ꝛ Jmo. in. l. titio cētū. §. titio genero. de condi. ꝛ demon. ꝛ in. l. plane. §. si coniūctim. de leg. j. ꝛ Pont. in. l. sequens gradus. ff. ad sylleianū. ꝛ dñicus de sancto

23 gemi. in. c. q̄nis de pac. in vj. † Quod saltē vr̄ dōm in filia femina stante masculo que de iure diuino non succedebat ab intestato ex tante masculo vt probatur numeri. xxvij. ꝛ. c. fi. adeo ꝙ pe. de anc. et Jmo. in questione de facto consuluerunt ꝙ hoc hodie etiam est

24 seruandū inter hebreos. † Licet Rapha. consuluerit ꝯtrium ea ra tione: qꝛ etiā inter hebreos seruandū est ius ciuile per ꝙ derogaꝛ iuri mosayco. volunt tamen etiā ipsi ꝙ dicto iure mosayco: ꝛ sic di uino femina nō succederet stante masculo cōiter aūt tenetur ꝙ ex clusi a successione ab intestato censeantur etiā exclusi a legitima ꝙ

25 tenendum videtur efficaci ratione: † quia legitima est portio eius ꝙ quis est habiturus ab intestato. d. §. q̄m aūt quarta debite por tiōis. ꝛ. l. parētibus. C. eo. tit. ibi ꝙ est legitime portioni idest q̄rte parti successionis ab intestato. ꝛ in. l. q̄ nuper. eo. ti. ibi legitie por tioni. i. quarte parti ab intestato successionis: ꝛ in. c. Ray. versi. qꝛ vero ibi legitimam ipsam: vꝫ ei⁹ partis q̄ sibi debebaꝛ ab intesta

26 to. extra. de test. † Constat aūt ꝙ non daꝛ pars eius ꝙ nihil ē. Jō ius simpl'r disponens ꝙ qs nō succedat: ꝛ sic tollens successionē ab intestato tollit etiā ꝛ legitimā ꝙ ꝛ pꝫ: qꝛ exclusio a iure ciuili ꝛ suc cessione non succedit in legitima pꝫ in emācipato de iure āntiquo et in deportato ꝛ aliis hmōi qui excludunꝛ a successione ꝛ non de beꝛ eis legitima per iura vulgaria: ꝛ sic incogniti de iure ciuili po sitiuo non succedunt in legitima ex quo daꝛ intelligi ꝙ legitia nō est de iure naturali primeuo nec secūdario: sed de mero iure ciuili ex quo incognitis de iure positiuo non debetur legitima. Et per ꝯñs inferꝛ ꝙ iure ciuili tolli pōt legitima ergo ꝛ ꝑ statuta q̄ sunt iu ra ciuilia municipalia. l. oēs populi de iusti. ꝛ iure. dato aūt sine ꝑ iudicio veritatis ꝙ legitima tolli non possit per statutū ꝓut non nulli tenēt nihilominus constat ꝙ legitima pōt per statutū dimi nui: prout pro claro cōcludit Bar. in. d. §. titio genero. dicens qd̄

27 ꝓut potest diminuere in re ꝛ q̄titate ita in tpe. † Quia de re ad tē pus bonū est. arg. ff. de mil. testa. l. miles si ita heredem. §. ꝛ qꝛ dixi

28 mus. Et iō infert ꝙ si statutū excludit filiā dotatā extante mascu lo dato ꝙ dos censeaꝛ debita sub cōditiōe: nihilominus mulier ex cluditꝛ quasi dos cēseaꝛ loco legitime diminute tpe. Jtē bal. in. l. fi. C. de dot. ꝓmis. in sir̄i statuto dicit ꝙ statutū dꝫ intelligi de dote cō grua ꝛ pluries ꝯsuluerit ꝙ nō cēseaꝛ dos congrua si est minor legi tima nihilominus secus dicit in. d. l. fi. si statutū vltra disponit ꝙ fi lia sit contēta dote sibi relicta per prēm: qꝛ tūc nō attendiꝛ q̄titas legitima seu congruitas dotis ex qbus ꝓiter dōm vr̄ i terminis hu ius statuti cuius verba sunt magis ꝓcisa ꝛ magis clara q̄ in termi nis bar. ꝛ bal. ꝛ ꝯñter filia extātib⁹ masculis teneaꝛ iuiolabil'r obser uare testm̄ pr̄is ꝙ fuit vt post mortē suā q̄titatē relictā restituat scriptis heredibus qui erāt filij masculi nec plus possit cōsequi qd̄ testōr voluerit ꝛ ꝯñter dictā q̄titatē neq̄at retinere: ꝛ sic effectua liter conseq post mortē suā ꝓut cēseret cōsequi si eam transmitte ret effectualiter in heredes. Ex quib⁹ vr̄ cōcludēdū ꝙ heres dicte frācisce nō possit detrahere ēt legitimā de dicta q̄titate. ccl. flor. re licta Francisce ꝛ dictā q̄titatē teneaꝛ reddere vigore dicte substō nis. est tn̄ aduertēdū ꝙ duo fuerūt substituti: vꝫ Jaco. ꝛ gentilis cū aūt gentilis decesserit in vita dicte Francisce: ꝛ sic pendente condi tione deficit cōditio quo ad eius personā. l. vnica. §. si aūt sub cōdi tione. C. de cad. tol. ꝛ. l. si cū heres q̄n dies lega. ced. cum si. iō dicto venantio nihil debeꝛ: sed portio dicti gentilis accrescit dicto Jac. per. d. §. sinautem sub conditione. ꝛ. §. in his. ꝛ. §. vbi autem lega tarij. eo. tit. ꝛ. ff. de lega. j. l. si duobus cum simili. ꝛ propterea dicto Jaco. debeꝛ dicta quantitas vigore dicte substōnis maxime dimi dia super qua petebaꝛ cōsilium. Laus deo.

¶ Summarium super cōsilio. ccxj.

1 ¶ Appellari quādo possit a sententia ꝑ illū qui nūq̄ interuenit in prima instantia veluti inter alios lata pro suo interesse.

2 Jnstrumento perfecto coram testibus ꝛ partibus quod tamē no tarius non legit fides adhibetur.

3 Argumentum est optimum a communiter accidentibus.

4 Jnstrumētis per cōsuetudinē fides adhibetur quibus de iure non adhiberetur. nume. 7.

5 Jncontinenti factum non dicitur inesse primo contractui nec eo dem tempore factum.

6 Jnstr̄o q̄n non detrahitur etiam dictis testiū instrumentarioꝝ.

8 Testis non probat tp̄s continuatū per dictū a tali tēpore citra.

¶ Consilium. ccxj.

R Epetito diuino numīe.

1 ¶ † Presens cōsultatio est multū diffuse ꝛ elegan ter discussa ꝑ excellētissimos ꝛ famosissimos docto res dñm Saluaticū bucconiū de Parma ꝛ dñm bal dū de Bartholinis conciuē perusinū patres ꝛ dños meos. Jtaq̄ de sola subscriptione requisitus paucis rē absoluā. di ctā appellationem arbitror fuisse admittendā prout admissa fuit. Sufficit. n. quale quale ꝑiudiciū appellāti inferri per sn̄iam inter alios latā vt ab ea possit legitime appellari vt est tex. in. l. a sn̄ia. ff. de appel. in p̄n. que militat etiā si appellās nunq̄ in cā interfuit in casu autem nr̄o ꝑ parte dicte pupille fuit in dicta cā cōpertū et in stitutū ꝙ in dicto instr̄o inuentarij eēt fides adhibēda maxīe vtu te legitime ꝯsuetudinis q̄ per multos testes ꝓbatur ita ꝙ sua iter erat pronunciari cōsuetudinē fore legitimā ꝛ nō abusiuā ꝛ ꝯñter fi dem eē adhibendā dicto instr̄o saltē virtute consuetudinis. Et iō cū in dicta sn̄ia asseratur dictā cōsuetudinē fore abusiuā generatur sibi saltē quale quale preiudiciū ex dictis verbis sn̄ie: ꝛ ēt ex seq̄ntibus verbis sn̄ie ibi sub dubia forma inuētarij ꝛc. Attento ꝙ du bia ꝓbatio nō releuat ꝓbantē. c. in p̄ñtia. de proba. ꝛ. l. nō hoc. C. vn̄ cog. ꝛ. l. certū in prin. ff. de confes. ꝛ ꝓpea non immerito fuit sup meritis cāe appellationis ꝓcessum: ꝛ per ꝯñs appellatio admissa.

2 † Et quidē placet cōclusio dñoꝝ cōsulentiū ꝙ dicto instr̄o inuēta rij debeat fides adhiberi. Non. n. reperio iure cautū ꝙ ad esse validitatē instr̄i publici requiraꝛ alia stipulatio notarij nisi ꝙ notari⁹ sit rogat⁹ de gestis corā eo ꝛ testib⁹ ab eis quoꝝ interest ꝛ act⁹ ge stus sit habitus ꝑ absoluto vt pꝫ ex his que h̄ntur per gl. in. l. q̄na li. C. de tab. li. xj. ꝛ ꝑ spe. in ti. de instr. edic. §. breuiter. ꝛ que h̄ntur in auct. de tab. ꝛ in auct. de instr. cau. ꝛ fide per totos. ꝛ in. c. j. ꝛ. ij. ex tra de fide instru. ꝛ per bar. in. l. sciendū. de verb. ob. Et iō cū null⁹ testis instr̄ari⁹ deponat ꝙ notari⁹ non fuerit rogatus de inuenta rio ꝛ saltē vnus deponit ꝙ notari⁹ fuit rogatus de dicto inuenta rio: iō standū dicto instr̄o pro quo presumitꝛ. l. cū precibus. C. de ꝓ ba. lꝫ vnus ex testibus instr̄arijs deponat ꝙ notari⁹ non stipulat⁹ fuit dictū inuentariū nec potuisset stipulari quin ipse vidisset non declarando qualiter ipse intelligat notariū stipulari. solet aūt itel ligi a plerisq̄ quādo notarius corā testibus ꝛ partibus legit vel vba bis profert ea que in instrumēto scripto vel scribendo cōtinentur: et nōnunq̄ postea interrogat partes an ita faciāt ꝛ partes r̄ndent ꝙ ita faciunt. Cum stipulatio deriuata sti puloꝝ ponaꝛ pro iterre gatione ꝓut dicit ꝓscianus vt refert pon. in. l. j. in p̄n. de verb. obli. iustinianus aūt insti. eo. titu. in prin. aliter sumit stipulationē q̄si deriuata a stipulo seu stipite ꝙ est firmū. Quod autem notari⁹ le gat instr̄m vel verbis recēseat eius tenorē vel interroget partes nō reperio iure cautum licet allegeꝛ bal. in. l. fideicom. §. quotiens. de leg. iij. qui videtur velle qd̄ instrumentū non sit autenticum anteq̄ per notariū legatur coram testibus: sed diligenter aduertendo ad verba bal. ꝛ ad verba illius tex. per quem se fundat non est ea intē tio bal. ꝙ requiratur ꝙ instrumētum legatur ea rōne: qꝛ lectio istru menti sit de solemnitate vel substantia instrumenti: sed ad finem vt licet notarius scripserit testamentū de voluntate testatoris tamen cū proposito legendi ꝛ publicādi testib⁹ testm̄ censeaꝛ ꝑfectū ꝛ con summatū tpe quo legiꝛ corā testib⁹: ꝛ sic lectura instr̄i tēdat p̄ncipa liter ad ꝑfectionē testi super quo instr̄m celebraꝛ. Dicit. n. tex. anq̄ testeꝛ nō aūt dicit anq̄ instr̄m perficiaꝛ ꝛ Bal. exponit testeꝛ. i. in strumētū corā testib⁹ legaꝛ q̄si per lecturā instr̄i cēseaꝛ testm̄ fieri ꝑ testatorē q̄si illa p̄ria scriptura facta de volūtate testōris cēseaꝛ ꝯdā preābulū ad testm̄ faciendū. Et ita declaraꝛ ille tex. ꝑ dicta per bar. ibi ꝛ ꝑ ea q̄ h̄ntur in. l. si is q. de test. et ita ēt significāt vbā illi⁹ tex. Jdeo dcm̄ bal. q se fundat ꝑ illū tex. est intelligendum: qꝛ dicta doc. intelligunꝛ s̄m iura in quibus se fundāt vt no. bar. in. l. nō so lū. §. liberationis verba. de lib. leg. ꝛ in. l. cū quidā de his qui. vt in dig. Jdcirco si aliter apparet ꝙ testōr habuit testm̄ ꝑ ꝑfecto ꝛ de te stamēto rogaret notariū ꝛ testes: ꝛ sic testaret nō requireret alia le ctura testi nō militaret dcā verba tex. dicti. §. quotiens anteq̄ te stetꝛ ꝛ ꝯñter nec militaret dictū bal. ꝛ hinc sumpta occasiōe ē visib'e q̄ notarij plerūq̄ corā testibus legūt seu verbis exprimūt ea q̄ sunt descripta vel describēda in instr̄o vt ex hoc ostēdaꝛ ꝙ actus vel te stamētum censentur habiti pro absolutis nō ꝙ illud sit de necessa rijs reqsitis ad validitatē instr̄i q̄n aliter constaret ꝙ contract⁹ vel testm̄ de quibus notarij rogantur essent habiti pro absolutis ꝛ id circo non in merito quandoq̄ notarij aliter obseruant. Ideo qd̄ de iure sufficere videtur ꝙ coram testibus appareat ꝙ actus gest⁹ de quo

de quo notariꝰ rogatur sit a ptibus habitus pro absoluto ꝛ perfecto ꝛ idcirco nō est censenda abusiua cōsuetudo si inuentaria q̄ vt plurimum continent plures res nō leguntur corā testibus si fiunt de eis publica instrumēta maxīe cū subsit cā presertim qn̄ celebrantur apud acta iudice sedēte pro tribunali qui habet vtplurimum plura negotia expedire ꝛ lectura rerū in inuentario descriptarum occuparet multum tēporis ꝛ alia negotia īpediret.

3 †Attento etiā ꝙ res ipse verisilr nō retinerētur memorie p ipsos testes arguēdo cōiter accn̄tibus.ꝙ arg. optimū est in iure p gl.in.l.j.C.de arb.ꝛ gl. et bar.in.l.neqꝫ natales.C.de prob.ad hoc.l.fi.C.de fideiuſ.ꝛ.l.ꝙ si nolit.§.qui assidua.de edil.edicto.cū simi.ꝛsic quodāmō eēt frustratoria lectura ipsarū rerū inuentarij.

4 †Et cōstat cōsuetudinē pbere fidem instrīs quibꝰ de iure fides non eēt adhibēda.vt est text.ꝛ ibi doc.no.in.c.cū dilectus de fide.instru.Licet itaqꝫ vnus testis istfarius deponat ꝙ notariꝰ non fuit stipulatus dictum inuentariū nō propterea derogat fidei instrī ꝛ maxime:qꝛ se restringit ad tp̄s decrete tutele per vba tūc tp̄is ꝛ dictio tūc denotat extremitatē tp̄is l.obtinuit.de condi.ꝛ demō.ꝛ in cle.j.de cōces.preben.cū sua glo.

5 †potuit autē notariꝰ stipulari parū postea ip̄m inuentariū quo casu verificari pn̄t verba dicti testis:qꝛ non tp̄e decrete tutele qꝛ etiā id qđ incontinēti fit pōt dici non eodē tp̄e factum.Licet etiā dici possit saltē large loquēdo eodē tp̄e fcm̄:qꝛ vba eodē tp̄e varijs modis sumi pn̄t.vt no.bal.in.l.j.de op.li.ꝛ facit tex.in.l.lecta versi.dicebam.si cer.pe.vbi dicitur ꝙ ea que incontinenti fiunt vr̄ inesse.

6 †Et sic loquit̄ per verbū vr̄ ꝙ solet denotare fictionē.vt in glo.l.si duo.de acq.here.verificari etiā possit instrm̄ ꝛ dcm̄ illiꝰ testis dum mō eodē die fuisset stipulatū inuētariū quo fuit decreta tutela ex quo in instrō solū fit mentio de die:ꝛ tn̄ vex esset nō fuisse stipulatū inuētariū tp̄e decrete tutele confert etiā:qꝛ dictꝰ testis deponit ꝙ dictus Anto.nō dedit foliū inuentarij dicto notario tūc tp̄is ꝛ tn̄ duo testes deponunt ꝙ Antonius dedit foliū inuentarij dicto notario ꝛ nō se restringūt ad tp̄s decrete tutele immo vnꝰ dicit ꝙ dedit dictū foliū ante decretā tutelā:iō dictū illius testis vel deberet iudicari falsum vel ꝙ magis placet deberet saluari ꝯcordando cū instrō ꝛ dictis alioꝝ testiū vt ex supradictis apparet.Et pꝑterea ex suo dicto nō dꝫ detrahi fidei dicti instri nec etiā ex dictis alterius testis instrarijs qui lꝫ deponat ꝙ Anto.dedit dictum folium dicto ser frācisco ꝛ ꝙ ipse ser Frāci.tūc dixit istud est inuētariū dci Anto.tn̄ subdit ꝙ dictus ser Franci.nō stipulatꝰ fuit dictū innentariū ꝙ ipse testis audiret:qꝛ vacabat ad suas cās:nam iuri silr intellexit de stipulatione que fit per lecturā ipsax rerū maxime cum alius testis deponat ꝙ notarius p̄dictus stipulatꝰ fuit dictū inuētariū ꝛ ꝙ nō legit bona descripta in ipso folio.

7 †Et iō ex iā dictis et latius adductis per dn̄os cōsulētes concludēdū est ꝙ dicto istrō inuentarij debeat adhiberi plena fides stante saltē dicta cōsuetudine que probatur per multos testes q legitime pbat dictā cōsuetudinē vt deducūt dn̄i cōsulētes:lꝫ potuerint testes diligentius examinari super tp̄e consuetudinis.

8 †Quia cōiter deponūt a tali tp̄e citra que depositio non solet sufficere ad probandū tp̄is longitudinē.per no.per Jo.an.ꝛ doc.in.c.licet cām.de proba.ꝛ per Bart.in l.celsus.de proba.Nihilominus diligenter percunctatis singulis attestationibus testiū:qꝛ nonnulli dicūt semper vel cōtinuo satis pbatur longa cōsuetudo si diligenter inspiciant̄ singula dcā testiū q̄ causa breuitatis nūc deducere omitto:qꝛ nuncius instat:ꝛ si qua dubitatio sup hac parte immineret ad iudicem spectaret repetere testes vt declararēt eoꝝ dicta circa tp̄s:qꝛ si aliqua dubietas immineret id cōtingit ex imperitia seu inaduertentia examinātis p notata in capi.cū clamor.de testa. Laus deo.

Summarium super consilio.ccxij.

1 Legans partem fundi quādo legasse videatur totum fundū seu totam partem fundi quam habet testator vel solam dimidiam eiusdē partis.nu.3.

2 Institutus in dimidia hereditatis parte ꝛ grauatus dimidiā hereditatis partem restituere in fideicōmisso venit tantum quarta ps totius hereditatis ꝛ sic dimidia dimidie.

4 Legans rem simpliciter videtur legasse tm̄ ius quod hꝫ de pn̄ti.

5 Legatum factum titio cuius testator erat debitor sub cōditiōe qđ nihil petere possit super bonis suis:si legatū acceptauerit titiꝰ renunciasse non videt̄ iuri debiti pretensi.

6 Bona non dicuntur nisi deducto ere alieno.

7 Institutus vltra legitimam suam et prohibitus ne plus petat ab herede suo:quādo nō prohibetur dotem maternam petere.

Consilium.ccxij.

Repetito diuino numine.

1 †Clarā puto decisionem dn̄oꝝ consulentiū in ea pte in qua cōcludūt ꝙ in dimidia parte dicti poteris legata dn̄e Jsabette veniat etiā portio dci Baldini heredis instituti a testatore.Jmminēt aūt in hac cōsultatiōe due dubitationes meo iudicio satis ardue q̄ nō tanguntur per dn̄os consulētes clarissimos quidē doctores:vꝫ dn̄m Petrū de vbaldis et dn̄m baldū de Bartholinis patres ꝛ dn̄os meos.Nā cōtra eoꝝ decisionem videtur vigere auctoritas bar.in.l.serui electione.C.cum fundꝰ.de le.j.vbi notabilr dicit ꝙ sigs hꝫ dimidiā in fundo corneliano ꝛ legat dimidiā fundi Corneliani cēsetur legasse dimidiā iuris ꝙ hꝫ in dimidia fundi Corneliani:ꝛ pn̄ter venit in legato q̄rta pars fundi Corneliani:ꝛ nō dimidia quā hēbat prout.n.legās fundū censet̄ legare solum partē quā hꝫ in fundo:ita ꝛ legando dimidiā censetur legare dimidiā partis sue arguendo de toto ad partē. argu.l.que de toto.cū concor.fm̄ eum.

2 †Pro cuiꝰ dcō facit notabilis tex.iuncta gl.in.l.lucius.in pn̄.de le.j.q singulariter pbat hꝫ bal.ꝛ ponta.ꝙ si testor instituit duos heredes quelibꝫ p dimidia ꝛ vnū ex eis onerauit vt dimidiā sue hereditatꝭ restitueret post mortē venit in fideicōmisso solū dimidia dimidie sibi relicte ita in ppo sito dōm vr̄ ꝙ in legato dimidie poteris veniat solū dimidia ptis quā habebat dictus testator ꝛ dimidia portionis sui heredis.Et ideo cū testator ꝛ heres haberēt in dicto potere octo vncias hoc est octo partes de duodecim in dicto legato censeātur venisse solū q̄tuor vncie ꝛ non sex put decidūt dn̄i cōsulētes:ꝛ sic fm̄ dictā theoricā bar.Elysabet nō hēret cōsequi vndecim vncias put ꝯcludunt dn̄i cōsulētes.Sed nouē dn̄taxat vncias.

3 †Et profecto dcā theoricā bar.a qua nō reperio aliquē doctorē recedere reddit me satis anxium ꝛ aīs legēdo.d.§.cū fundꝰ satis dubitaui de intellectu dicte theorice bar.ꝛ visum fuit ꝙ bar.esset intelligēdus qn̄ testōr relinqueret partē fundi sub cōmemoratione iuris sui put loquitur.d.§.cūꝫ fundus put innuunt eius verba dū subdit ꝙ si testator redimeret aliā partē ꝙ dimidia alterius partis redēpte nō veniret in legato per supradicta.Et tn̄ ex supradictis suis qn̄ legatur fundus nō sub cōmemoratione iuris sui venit in legato ēt pars forte postea p testatorē redēpta secus aūt fm̄ eū si legasset sub cōmemoratione iuris sui.Et per ꝯn̄s vr̄ vltimū eius dictū nō contradicat superiꝰ dictis per eū ad que se refert vr̄ bar.necessario intelligēdus qn̄ testōr legauit dimidiā fundi sui corneliani cū non sit verisimile ꝙ incōtinenti variauerit a superioribus eiꝰ dictis p.l.nō ad ea.de cōdi.ꝛ demō.maxime cū se fundet in dicto vltimo eius dicto per dcā.§.per eum innuit etiā interpretationem:qꝛ ipse Bar.ibidē dicit ꝙ est perinde ac si dixisset lego dimidiā iuris ꝙ habeo:ꝛ sic se refert ad ius ꝙ habet de presenti scilicet tp̄e testi.Et idē bar.supradixerat ꝙ qn̄ legatur fundus sub ꝯmemoratione iuris sui censetur legare ius ꝙ habet de pn̄ti.s.tp̄e testi:secus aūt qn̄ legat fundum simplr non sub cōmemoratione iuris sui:qꝛ tunc nō cēsetur legare solum ius ꝙ hꝫ tp̄e testi:sed ius etiā ꝙ habebit tp̄e mortis fm̄ eū cū ergo pro rōne assignet ꝙ censetur perinde ac si dixisset lego ius ꝙ habeo pro dimidia vt ista rō procedat intelligēdus vr̄ qn̄ legauit dimidiam sub cōmemoratione iuris sui suadet etiā dictā interpretatiōnē quatenus ipse arguendo ad partē contrariā dicit vr̄ ꝙ non habeat locū hec.l.vnde postea concludendo cōtrariū videtur decidere ꝙ hēat locū.d.l.in dimidia respectu dimidie prout hꝫ locum in toto respectu totius.ꝛ tex.ibi loquitur in legato facto sub cōmemoratiōe iuris sui:ergo intelligatur eiꝰ dictū in legato facto de dimidia fundi sui.

4 †Et p hac interpretatiōe viget rō que assignat̄ quare testator legādo rem simplr censetur legare ius suū:qꝛ non censet̄ voluisse grauare heredem in redimēdo rem per.l.sticho in fine.de vsufruc.le.ꝛ.l.vnum ex familia.§.si rē.de le.ij.ꝛqꝛ cessat dicta rō qn̄ res ē heredis:ideo in legato venit etiā res vl̄ portio heredis ex quo heres non oneratur in redimēdo rem cū sit sua que ratio pariter militat in casu Bar.qꝛ tota dimidia poteris sit testatoris si in legato veniret toto dimidia heres nihil cogeret̄ redimere idcirco veniat in legato tota pars testatoris:ꝛ sic tota dimidia cū cesset rō quare vba legati restringuntur ad ius ꝙ habet testator tp̄e mortis sue.Quādo aūt legat sub cōmemoratiōe iuris sui restringit̄ legatū ex vi verborū nō aūt illa ratione:qꝛ censeatur legare ius ꝙ hꝫ ne heres oneret̄ onere redimendi:ꝛ ideo tunc nō venit in legato portio vl̄ ius ꝙ heres haberet.vt no.Bar.ꝛ doc.in.d.§.cum fundus.Jdeo non mirū si non venit tota portio dimidia quā testator habebat:sed veniet dimidia iuris sui non attēta ratione oneris redimendi rē qđ cessat ita ꝙ ratio viget pro dicta interpretatiōe ꝛ verba bar.s.deducta licet ipse bar.imponēdo casum qōnis:secus nō ponat vbū cōmemoratiuum iuris sui:ꝛ ideo dum legi dictum.§.cū fundus reliqui cogitandum:lꝫ semper inclinauerim in hanc sententiā i qua in presentiarum existo fretꝰ etiā opinione dn̄oꝝ consulentiū:lꝫ ipsi non tangant hanc difficultatem.

5 †Secūda aūt dubitatio:qꝛ dictus Baldinus in relicto facto dicte dn̄e Jsabette voluit ꝙ plꝰ petere non possit de bonis suis ita ꝙ videtur non errare dictā Jsabettam ꝙ si acceptabat dictū legatū non possit amplius petere vigore substitutionis facte dicto baldino per dictam dn̄am Nicolutiam primā testatricē cuius vigore videt̄ ꝙ dicta Jsabetta substituta posset petere de bonis dicti baldini.Attento maxīe qđ ipsa Jsabetta transuersalis dicti baldini nō poterat insurgere contra testm̄ ipsiꝰ baldini iure successionis ꝛ forte nō habebat aliqđ ius petendi aliquid aduersus dictum baldinū vel eius heredes.Jtaꝙ vt dicta phibitio ne plus peteret aliqd operetur.vt decet.ar.l.si qn̄ de leg.j.ꝛ.c.si ppea.de priuil.li.vj.cū si.ꝛ ppea non vr̄ ꝙ dicta Jsabetta vigore dicti fideicōmissi aliquid possit petere ꝙ vr̄ cōtra de-

cisionẽ dñorũ consulentium: tamen his nõ ob. 2rium puto de iure respondendũ: † qr bona intelliguntur deducto ere alieno. l. subsignatum. §. bona. ff. de verbo. sig. Et iõ q petit debitũ nõ censet aliqd petere de bonis debitoris: put cõcludit bar. in. l. vt iurisiurãdi §. si liberi. in fi. de ope. lib. per. l. pretor. §. emancipati. de col. bo. 7 in consi. incip. quidã accepit a quodã al's hec qd habet duo dubia numero. cxxxij. ẽm ordinẽ perusinũ nõ informis 7 ẽm ordinem informis. lx. 7 in alio consilio incip. dñs amatus numero informis. lv. et in alio ordine nõ informis. clxix. Et idem determinat Bal. in. l. liberti liberteq;. C. de op. libe. xj. col. versi. sed dubitatur. † An filia instituta vltra legitimã suã phibita plus petere: petere possit dotẽ maternam vbi recitata supradicta opi. bar. subdit formaliter attẽde tu aut dixit simplr q non possit plus petere: 7 tunc vr aio cõpẽsandi relinquere: et c'a dz aliquid operari aut apposuit verba de bonis suis: 7 qr tunc q petit est extra bona testatoris: qr es alienũ potest intelligi dictũ bar. Et lz subdat vel dic aut testor erat debitor spẽi: 7 tũc nõ fit cõpensatio aut debitor quantitatis: 7 tũc distinguit que distinctio nõ pertinent ad terminos nostros: qr dictus baldinus nõ erat debitor qtitatis: sed debitor restituendi partem hereditatis: in qua inter cetera erat pars poteris de quo agit: preterea dicta distinctio bal. militat in dicto suo primo mẽbro prime distinctionis. s. in prohibita simplr plus petere prout sonãt eius verba: 7 pz ẽt ex rñsione quam subdit ad. d. §. emancipati. Et sic i effectu bal. apte 2cludit q dicta c'a q plus petere non possit de bonis testõris non impedit q phibitus non possit petere sibi debitũ qd debebatur a defuncto: maxime si debitũ non erat debitum qtitatis etiã dcã c'a nihil operetur: 7 his fretus auctoritatibus Bar. 7 Bal. 7 ratione prealleg. cõcludo q ad dictã Isabettã pertineat ẽt vna vncia de dicto poteri sibi debita vigore dicti fideicõmissi vl'is et consequenter ad eã pertineant. xj. vncie dicti poteris: put cõcludunt domini consulentes. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxiij.

1 Annus inceptus quando in materia substitutionis habeat pro completo inspecta personarum 7 verborũ qualitate. nu. 3.
2 Per dictio: denotat perfectionem.
4 Rationes due plus astringunt q vna.
5 Tẽpus quãdo perfectionem denotat natura genitiui numeri singularis vel pluralis vt ab accusatiuo non differat.
6 Substitutio in causa substitutionis semper inspicitur qualitas psonarum vbi etiam de tpe substitutionis altercatur.
7 Temporis natura siue perfectio prepositionibus in 7 ante patiũtur differentiam.
8 Consequentia in consequentia non trahuntur specialia puilegia que a iure communi exorbitant.
9 Fauorem iuris an dicantur habere maiorem masculi ipsis feminis in successionibus.
10 Heres legatario promittens certam summam q legatam tantũ promisisse videatur 7 non nouam.

¶ Consilium. ccxiij.

Repetito diuino numĩe.

1 ¶ † Post supradictũ 2siliũ redditũ. ccx. due fiũt dubitatiões sup themate suprascripto vna: qr dr q dicta dña Frãcisca tpe sue mortis erat in. xxv. ann. incohato nõdũ finito. Ita q censeat puenisse ad etatẽ. xxv. an. 7 2nter nõ sit locus sustõni facte sub cõditiõe si ipsa frãcisca nõ puenisset ad etatẽ. xxv. an. Scdã dato q sit locus substõni qr censeat purificata cõditio supradicta: 7 p 2ns si heres dicte frãcisce vellet niti ex dcõ testõ pro 2ndis dictis. cccx. flor. prout in cõsilio cõtinetur: tñ qr nitit ex pmissione in qua nulla est facta substõ nec pmissio de restituẽdo: ideo pretẽdit se nõ teneri aliquid restituere. Deueniẽdo ad primã dubitationẽ: lz videat prima facie dicẽdũ q annus ceptus habeat in his terminis p cõpleto: ita q censeat dcã Frãcisca puenisse ad etatẽ. xxv. an. maxime. p tex. in. l. q filiũ. §. sabinus. ff. ad treb. vbi est tex. q heres instituta 7 rogata restituere hereditatẽ filio testõris si ad. xx. annũ puenisset: et dictus filius decessit ingressus. xx. annũ 7 non perfectũ: 7 decidit ibi p ipso filio. Et inter cetera ponderant verba testi ad. xx. annũ quasi tex. sentiat q dicta verba verificent si ingressus fuerit. xx. an. lz non pfectus. Et lz ibi fuerit adiectum verbũ peruenisset qd denotat perfectionẽ: 2 † qr dictio per denotat perfectionẽ. l. si vrbana. §. pernoctare. de verb. sig. 7 qr est pteriti plusqperfecti tpis qd denotat rem perfectam. l. j. in fine. ff. qd quisq; iuris. cum si. Et per 2ns deberet cẽseri nõ puenisse ad. xx. an. ẽm nota. p bar. 7 doc. in. l. si cui legetur. in pn. 7 in. l. si in annos. 7. l. non putabam. de condi. 7 demõ. 3 † Tamẽ fauore filij testõris annus ceptus hr pro cõpleto. Et sic vbũ peruenisse improprat fauore filij p. d. §. sabinus. put voluẽt ibi bar. 7 doc. et in. d. l. si cui leget. Ita vr pariter dõm in casu nro q fauore filie annus ceptus habeat p 2pleto nõ obstãte natura monosyllabe p que denotat pfectionẽ. Et sic nõ ob. vbũ perueniẽtes: maxime qr participiũ pueniẽtes est pñtis 7 preteriti impfecti tpis q nõ importat pfectionẽ sicut verbũ peruenisset: si itaq; fauore filij impropriatur vbum puenisset in quo duplex rõ in 2rium militabat multo fortius dz impropriari verbũ participiũ peruenientes in quo vna tm rõ offenditur. 4 † Constat eñ q due rationes plus astringunt q vna. ar. aut. itaq;. C. cõia. de succes. 7 qd habetur in. l. excusantur. in prin. ff. de excusa. tuto. cum si. 5 ¶ † His tñ non obstãtibus 2riũ puto de iure rñdendũ. Nam est aduertendũ q hic plura 2currunt qd debeat censeri de anno perfecto. primo natura participij perueniẽtes: scdo qr tempus est assignatũ per casum genitiui qui denotat tẽpus perfectũ ẽm theoricã bar. 7 doc. in. d. l. si cui legetur. imo etiaz id notat ex illo tex. 7 dicat illud velle: 7 sic videt sentire q illud sit in pratica obseruãdum: lz subdat q sibi non videt de iure procedere dicta distinctio inter genitiuũ 7 accusatiuum quã faciunt doct. 6 † Sed facit dfiam ibi 7 in. l. hoc anno. ff. de vbo. ob. vtrũ vba denotãtia tps sint pluralis numeri an singularis. Nã si sunt singularis numeri possunt verificari in tpe incepto. Nã in anno. xx. censet esse qui annũ vigesimũ ingressus est: 7 similiter verificãtur verba ad annũ vigesimũ. Non ita verificant vba si vixerit annis. xx. vel si erit viginti annor vel ascẽderet ad. xx. an. ẽm eũ in. q. opi. fuit originalr. bal. Et ẽm vtraq; opi. verba. xxv. annor significant rem perfectã: qr sunt verba genitiui casus 7 pluralis numeri. Et sic plura cõcurrunt q debeat interpretari pro filijs masculis. s. q annus inceptus non habeatur pro completo. s. natura casus genitiui ẽm theoricaz bar. 7 doc. cõiter. item natura pluralis numeri. ẽm opi. bal. 7 Imo. ita natura dictionis per: que omnia offenderentur si intelligeretur si annus ceptus haberet pro cõpleto 7 interpretatio non adaptaretur ad aliqua verba conditionis. Itẽ militat hoc casu fauor filij heredis vniuersalis magis dilecti a testatore 7 votum testatoris q est vt bona sua deueniant ad posteros suos potiusq ad extraneos l. nã 7 si parentibus. in prin. C. de inoffi. test. 7. l. vnica. C. de his qui ante aper. ta. 7. l. scripto. ff. vnde lib. ita q est verisil'e q votum testatoris fuerit q deueniant sua bona relicta posthume ad alios institutos q ad andream qui nihil sibi attineb at idcirco in casu isto multa cõcernunt que astringunt q annus inceptus habeat pro cõpleto 7 non militant in terminis. d. §. sabynus. Nam ibi per illam interpretationẽ offendit solũ natura verbi peruenisset 7 adaptat ad vim verbor ad annũ vigesimũ put ponderat p filio in illo tex. et sic nõ offendunt ibi oĩa verba cõditionis put in terminis nris. Itẽ ibi erat controuersia inter filiã testatoris 7 filiã filij. Et sic quelibet ex eis habebat votũ testatoris nõ ita in casu nro. Itẽ ibi allegant plures rões 7 inter cetera allegabat egestas neptis 7 q imperator motus fuit equitate q equitas nõ vr militare in casu nostro cũ equitas suadere videat q potius dicta qtitas deueniat ad filiũ testatoris q ad extraneum cuius egestas non intelligatur. Item ibi allegantur verba testamẽti que in casu nostro allegari nequeũt vt. s. deductum est. Itẽ ibi est ponderandũ q non pbatur ibi oĩno q annus ceptus habeat pro cõpleto: qr si ita esset tota hereditas testatoris pertineret ad neptẽ: qd ibi non dicitur: sed solum dubitabat vtrũ tota hereditas pertineret ad filiã quasi annus inceptus nõ haberet p cõpleto. Et cũ essent equaliter inuitate per testm matris ad hereditatẽ paternã equitas suadebat q equaliter succederent potiusq altera earũ consequeret totã hereditatẽ 7 hec forte fuerat ratio equitatis que mouerat imperatorẽ ad seruãdã equalitatẽ inter descẽdẽtes quã equalitatẽ iura plurimũ ponderãt: vt pz in. l. vt liberis. 7 in. l. illud. §. j. C. de col. 7 † Concurrit etiã q dicta filia in terminis. d. §. sabinus: non fuit inuitata sub conditione si filius non peruenisset ad annũ. xx. sed fuit inuitata sub conditione si filius decessisset ante. xx. annũ que verba proprie loquendo non verificantur si decessit in. xx. anno. prout non dicitur quisesse ante domum si est in domo. Et de re ad tps procedit regulariter. arg. l. miles ita heredem. §. 7 qr diximus. de mili. testa. Et similiter de tẽpore ad locũ 7 econtra. l. vinũ. ff. si cer. peta. 7. l. fi. de triti. Ideo non mirũ si ibi pronunciatur cõtra filiã que nititur ex verbis testamenti que proprie loquendo eã nõ iuuabant. Et putarẽ q si neptis egisset vt heres filij suiq; patris cõtra filiam tanq purificata fuisset cõditio substitutionis: et sic q annus ceptus haberet pro impleto ipsa neptis pariter succubuisset: 7 consequẽter non videtur q ibi annus inceptus absolute haberetur pro impleto. 8 † Nec solus fauor filij videtur q inducat illam specialitatem: sed plura alia cõcurrũt que vbi cessent cessare debeat etiã specialitas cũ spãlia non sint trahenda in consequentias. l. ius singulare. 7. l. qd vero cõtra. ff. de le. et in. c. que a iure cõi exorbitant. de reg. iur. in. vj. cũ si. 9 † Idcirco cũ in casu nostro essent plura que militabant in. d. §. sabinus. Idcirco. ille tex. non est trahẽdus ad terminos nostros per pdicta 7 mirandũ videtur. q doc. dicant q ibi sit speciale fauore filij cuz fauor filie esset pariter in cõtrarium. s. q annus ceptus non haberet pro impleto: 7 de iure cõmuni nõ maior fauor filio adhibeatur q filie. de. l. xij. tab. 7 de iure. ff. tam ciuili q pretorio pariter succederent filij 7 filie: 7 licet de media iuris prudentia fieret aliqualis differentia inter eos tamen de iure codicis reputatur maximum vitium. l. maximum vitium. C. de lib. prete. fauor aũt filij con sideratur in. d. §. sabinus. 7 priuetur tota hereditate concurrentibus: tamẽ pluribus alijs que causant dictam decisionem per supradicta. Et ita verificetur

rificetur dictum doc. qui ponderant fauorē filij non tamen intelligitur q semper fauore filij annus ceptus habeatur pro ipleto maxime in casu isto in quo fauor filij superstitis est q non habeat pro impleto et in quo plura concurrunt ad idem que non concurrunt
10 in terminis. d. §. sabynus. ¶ † Circa scd̄m autem dubiū satis putabam elici posse conclusionē ex deductis in consilio. Ex quo enim expresse deductum fuit in secunda conuentione q illamet quantitas in testamento patris relicta dicte domine Francisce intelligatur promissa et non alia diuersa quantitas et dicta conuentio facta nomine dicte Francisce censeatur ratificata et approbata per heredem dicte francisce: et per consequens dictum relictum factū in dicto testamēto censet esse et est acceptatum: et per ɔ̄ns onus substitutionis fideicōmissarie iniunctū dicte frācisce militat vt. l. imperator. de leg. ij. cū simi. et ex his paucis et alijs adductis in cōsilio remanet cōclusio in dicto consilio facta. Laus deo.

¶ Summarium super cōsilio. ccxiiij.

1 ¶ Venditio siue emptio facta et redacta ad preciū estimationem arbitrio boni viri electi non dicitur perfecta ad translationē dominij moriente electo ante estimationē. nu. 4. per totū licet fuerit res penes emptorem reperta.
2 Communis res cēsetur licet empta sit priuato noīe alterius de cōmunitate si ponatur in communi estimo vel communiter soluantur onera.
3 Dominiū rei quādo ex cōtractu conditionali transferatur in emptorem etiam ipsius rei traditione.
5 Prescriptio non causatur descriptione stabilium reperta in catastro alterius cū assertione de volūtate partium vt non dicatur habere titulū etiam presumptione donationis ille in cuius catastro sunt descripta et quando pōt causari in re publica siue priuata.
6 Instrumentum notarij manu subsignatū absq; testibus quando non probet licet exprimatur q de voluntate partiū ɔfectū fuerit.
7 Donatio rei penes tertiū repte non presumitur vbi causatur alia coniectura contraria.
8 Reipublice aut priuate dominium quādo iuste translatum videatur in possessorem. nu. 10.
9 Bartholum dicitur non composuisse lecturā super. 3. lib. C.
11 Argumentum a contrario sensu in contractibus militat.
12 Venditionis solo titulo non transfertur dominium rei.
13 Prescriptio non causatur nisi bona fide.
14 Presumitur potius mala fides q̄ iuris error.
15 Heres quomodo probare habeat dominium rei defuncti possesse per tertium vt etiam teneatur nedū ad illius restōnē sed et fructuū.

¶ Consilium. ccxiiij.

1 **In noīe domini nostri iesu christi.** ¶ † Licet in hac consultatione prima facie dicendū videatur q dicte petie terrarum pertineant ad dictum Laurentiū et nequeant vendicari seu repeti per dictos filios et heredes Angeline ex quo dicte petie terrarū fuerunt posite ad estimum dicti laurētij et verisimiliter dictus Laurentius soluit datia et onera pro dictis petijs terrarum incūbentia et consequēter videtur q fuerit translatum dn̄ium earūdem in dictum Laurentium: et per consequēs non possint ab eo repeti. arg.
2 l. rura. C. de omni agro deserto. lib. xj. † Per quē tex. dicit ibi bar. q si sunt plures fratres et vnus emit predia noīe proprio et cōsequēter sibi quesiuit dominiū: et tn̄ predia posuit in cōi estimo: et ppterea cōiter soluerunt onera imposita pro dictis predijs seu occasiōe dictorum prediorum dicta predia efficiuntur cōmunia et tanq̄ cōmunia veniunt diuidenda nō obstante q vnus emerit noīe pprio: qd̄ maxime dicēdū videtur in casu isto in quo videt̄ p̄supponi q dicte res fuerant per dictam Angelinam vendite dicto Laurētio vt presupponitur in compromisso postea inter eos celebrato et ppterea de facili censentur consensisse in trāslatiōe dominij vigore emptionis p̄dicte non obstante q non essent oīno cōcordes de p̄cio. Sed veniret declarandum p arbitratores et ppterea venditio esset quodāmodo conditionalis per ea que habentur in. l. fi. C. de cōtrahē.
3 emp. † Nā ex contractu conditionali transfertur dn̄ium si contractus de sui natura erat habilis ad trāslationē dn̄ij. l. dotis fructus. §. fin. de iure dotium. et no. bar. in tractatu suo tiridis q licet venditio facta ad mensuram censeatur et sit conditionalis ante mensurationem: et tn̄ pendente conditione transfert̄ dn̄iū s̄m eū ibi circa finem tractatus de insula: et saltē ex quo p̄cessit titulus habilis ad translationem dn̄ij: licet conditionalis vr̄ q secuta lon. tē. possessione sit causata p̄scriptio: et sic repetentibus obstet exceptio p̄scriptionis. Siue itaq; p̄sumatur donatio ex positione in estimo de voluntate partiū: siue quia censeatur translatum dominiū ex titulo venditionis secuta maxime longeua possessione videtur q non cōpe-
4 tat repetitio dictis heredibus Angeline. ¶ † His tamen non obstantibus contrarium puto aperta fronte concludēdum. s. quod dictis filijs et heredibus competat ius repetendi dictas petias terrarum aduersus dictum Lauren. Nam premittendum est q venditio nulla est nisi precium sit certum insti. de emp. et vendi. §. sed et certum. Jō ex quo non erat inter partes determinatū precium dicta venditio non erat perfecta: licet eñ in instrumēto compromissi partes asserant q dicte petie terrarum erant vendite: tamen asserunt q erat inter partes differentia de precio et p cōsequens p̄cium nō erat certum et cōsequēter ex narratis in cōpromisso deducitur q nō asserebant de venditione perfecta et valida ex quo venditio sine certo p̄cio non valet: et propterea p validanda seu perficienda vēditione remiserunt in arbitratores declarationem precij: et sic reddiderūt venditionem conditionalē per. d. §. sed et certum precium. et. d. l. fi. et de dicta venditione videntur locute dicte partes cum ex sequentibus precedentia declarentur per. l. seruus plurium. §. j. de leg. j. et per. l. heredes palam. §. sed si notam. ff. de testa. Et attento q dicti arbitratores non declarauerunt precium et altero mortuo constat quod declarare non possunt constat qd̄ censetur defecta conditio venditionis per. l. si quis arbitrantur. ff. de ver. oblig. et. d. l. fi. C. de contrahen. emp. et. d. §. sed et certum. ex quibus patet q. d. Lauren.
5 non potest niti ex dicta venditione. ¶ † Nec etiam niti potest ex dicta positione in catastro ex pluribus et primo qr prout dicitur est statutum q notarij deputati super catastris non possint leuare res de vno estimo et ponere ad aliud nisi cum presentia duorum testiū. Jdeo cum dicta forma non sit seruata dicta scriptura nō valet maxime cum scripture manu notariorum sine testibus regulariter non probent. vt per glo. in. l. generali. de tab. lib. xj. et per doc. in. c. ij. de fi. instru. in quibus iuribus ponuntur ea que requiruntur in
6 publicis scripturis notarior. † Dato autem q dicte scripture notarij adhiberetur fides circa id quod principaliter in scriptura continetur: tamen ex quo non declaratur q voluntate dicte dn̄e Angeline fuerint posite in catastro Laurentij non videtur q sibi preiudicium generauerit dicta scriptura: licet aūt dicat de voluntate partium: ex quo non declarat que erant dicte partes dicta scriptura quo ad hoc est ambigua. Jdeo nō releuet: quia probatio debet esse certa. l. certum. de confes. et. c. in presentia. de proba. cum simi. dato insuper q dicta positio in catastro dicti Laurentij fuerit
7 facta de voluntate dicte Angeline tamen sibi non obstat. † Nō eñ presumitur quis velle iactare suum. l. cum de indebito. de probat. Et propterea non presumitur donatio saltem vbi pōt cadere alia coniectura. l. si cum aurum. ff. de solu. et. l. contra iuris regulas. §. fi. ff. de pac. et que per bar. et alios doc. in. l. que dotis. ff. sol. ma. igitur cum in casu nostro subsit alia coniectura: ideo cesset presumpta donatio q enim subsit alia coniectura apparet. Nam apparet qd̄ dicta angelina vendiderat licet precium non esset certum: et saltē destinauerant inter se dicta predia emere et vēdere vt patet ex cōpromisso inter eas habito: ideo dicta positio in catastro dicti Laurentij censetur potius facta vigore venditionis facte vel faciende et vigore donationis. Constat enim aperte ex dicto compromisso q dicte res non erant donate dicto Lauren. quia si fuissent donate nō cadebat dicta emptio. Nam rei sue nulla est emptio. l. sue rei. ff. de
8 contrahen. emp. † Nō ergo obstat. d. l. rura. quia ibi non imminebat alia coniectura. Preterea illa. l. loquitur in curialibus: et cū sit exorbitans a regula. d. l. cum de indebito. et aliorum iurium quibus habetur quod donatio non presumitur non videtur trahenda in consequētias ad alias personas. ar. l. ius singulare. et. l. quod vero cōtra. de leg. et regule que a iure communi exorbitant in. vj. Et licet bar. in. d. l. rura illam legē videatur extendere ad alias personas: tamen videtur q secus seruetur in pratica. quotidie eñ videmus qd̄ predia vnius insunt in estimo alterius qui soluit collectas et tamen
9 postea ab eo repetuntur et non attenditur estimum predictū. † Et nōnulli asserūt q lectura q̄ asserit bar. in tribus libris. C. nō sit edita a bar. lz in hoc nō faciā fundamētū: sed ponderari pōt. q bar. loquitur in fratribus inter quos de facili presumi pōt donatio. ar. l. si fr̄ nus. de dona. inter virū. et vxo. et bar. et doc. in. d. l. q̄ dotis. vel q predia sint empta de cōi et pro oībus: licet insista cantent de eo q actualiter emit. put quotidie occurrit maxime in rusticis: et nō loquitur
10 bar. qñ imminet alia cōiectura: prout contingit in casu nr̄o. † Insup. d. l. rura pōderat q ille q functiones soluit p p̄dijs alterius ipsa p̄dia coluerit: et sic possessionē acq̄sierit patiente dn̄o: sz in casu nostro lz dicte res fuerint posite in catastro laurētij: tn̄ laurē. nō apphendiderat possessionē vt deprehendit̄ ex ipso cōpromisso qnimo fuit cōuētū inter ipsum et dictā Angelinā vt in dc̄a bona nō intraret nec capet tenutā seu corporalē possessionē anteq̄ dictū p̄cium fuerit declaratū per ipsos arbitratores vt presupponitur in themate in cōpromisso aūt conuētū et stipulatū fuit q liceret dicto laurentio tenutā et corporalē possessionē apprehendere postq̄ p̄cium fuerit p dictos arbitratores declaratū: ideo a ɔ̄rio sensu censet̄ conuentū q anteq̄ precium fuerit declaratū nō liceret dicto Laurē-
11 tio tenutā et corporalē possessionem apprehendere. † Militat eñ in cōtractibus a contrario sensu in. l. inter socer. §. cum inter. ff. de pac. dota. et. l. eū qui ita. §. q ita. de vb. obli. cum ergo cōuenerit qd̄ prius nō intraret possessionē predictā deprehēdit̄ q possessio dictarū rerū nō erat tradita dc̄o Laurētio: lz dc̄e res essent posite in eius estimo nec pmissuz fuit a dc̄a angelina q dictus laurētius possideret: imo phibitum vigore dicte conuentionis. Et sic cessant. d. l.

rura. Ibi vel possidere alios permiserit &c. et sic ex pluribus. s. deducti̇s euidenter apparet ꝙ. d. l. rura non militat in casu isto: et conse-
12 quēter non presumitur donatio. † Cōstat etiā ex pdictis ꝙ nō fuit trāslatū dn̄ium vigore dicte vēditionis in dictū Laurē. q2 ex pura venditione et valida non trāsfertur dn̄ium sine traditione. l. traditionibus. C. de pac. multominus ex vēditione nulla vel conditionali non purificata cōditione: et p ɋ̄ns cū non psupponatur facta traditio nō obstat ꝙ dicebatur ꝙ ex contractu cōditionali trāsfertur dn̄ium pendente cōditione q2 intelligitur facta traditiōe: put loquitur. d. l. dotis fructus. §. fi. cū leg. seq. de iure dotium. et si fuisset translatū dn̄ium facta traditiōe ex cā vēditionis cōditionalis cōditione defecta cā fuisset deducta ad nō cām: et per ɋ̄ns cōpeteret repetitio p conditionē sine cā. l. si ego. in pn̄. de iure dot. et ar. fa-
13 cit. l. si fullo. de condi. sine causa cū si. † Nec ob. exceptio pscriptionis lon. tpis: q2 ad eā causandā requirunt titu. et bonafides quorū vtrūq3 cessat in casu isto. titu. n. vēditionis cessat: q2 ex quo vēditio fuit cōditionalis: et cōditio defecta censet venditio nō facta et potiusq̄ inutiliter facta vt dicit tex. in. l. j. in prin. ff. de regula cath. iō dictus Laurē. post mortē arbitri possedit sine titu. puro seu conditionali: ex quo cōditio erat defecta. Itē possedit malafide ex quo deficiebat titulus et ius non permittebat eum possidere ex dicto ti-
14 tu. † Et potius presumit malafides q̄ iuris error. vt no. bar. et ang. in. l. sz et si lege. §. scire. ff. de peti. heredi. ad hoc. l. quēadmodū. C. de agrico. et cē. li. xj. et in regula qui contra iura mercat in. vj. et maxime censet fuisse in malafide vigore dicte cōuentionis de nō intrando possessionē dictarū rerū nisi postq̄ fuerit precium declaratū: et per ɋ̄ns cessant fundamēta dicti Laurentij in contrarium. s. deducta.
15 † Et ideo heredes dicte Angeline possunt agere petitorio pbando ꝙ dicte res fuerunt dicte Angeline eorū auctricis. Et si id pbare nō possent sufficeret eis pbare ꝙ dicta Angelina possedit et qō dicta bona remāserunt in eius hereditate: et sic intētare petitionē hereditatis cū dictus Laurentius sine titulo possideat: et poterat etiā fructus repetere. l. itē veniūt. §. fructus. de peti. heredi. et q̄ habentur in. l. certum. C. de rei vendi. et. l. ex diuerso. et. l. fructus. ff. eodem titulo. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxv.

1 ¶ Locans rem nomine alterius an locatori teneatur ad pensionem vel is cuius nomine conducitur: etiā si in ea laborare reperiatur: et an obligetur ex tanta reconductione. per totum cōsilium.
2 Locatarius rem reconduxisse videtur precio simili primo si nō renunciarit presente locatore locationi infra tpa statuta.
3 Iudicate rei non nocet exceptio vbi in secūdo iudicio de nouo superuenit res.
4 Agere non potest eadem actione qui super ea succubuit etiā si ex alia iusta causa agat nisi restitutionis beneficio.
5 Testis esse non pōt in causa propria siue sui patris nec3 solus probat nisi conteste iuuetur.
6 Testis deponens super tempore per verbū circa non probat.
7 Locatarius reconduxisse non censetur rem nisi pro tempore quo stetit in re ipsa.
8 Instrumenti siue contractus verba sunt interpretanda contra eū qui nititur ex contractu.
9 Interpretatio fieri debet vt potius contractus valeat q̄ pereat lz vtrunq3 respiciant verba.
10 Reconductio non obligat tertium locatarium nomine alterius pro prima conductione.

¶ Consilium. ccxv.

1 In nomine dn̄i nostri Jesu xpi. ¶ † Licet videat pma facie dōm ꝙ dict⁹ Marti. teneat soluere dictā pēsionem: eo q2 ipse vr̄ conduxisse dictā apothecā cū pmiserit soluere dictā pēsiōe3 subdēdo infrascripta vba: et p la dicta pmessa facta volemo se tenga a mia petitiōe: v3 ipsius martini qui loqbat: put appet in scripta manu sua de q̄ in themate. Et maxime cū videat pbari per testes dicti petri ꝙ dictus Marti. postea retinuit dictā apothecam
2 faciendo laborari in dicta apotheca. † Ex quo vr̄ deprehēdi ꝙ in dicta scripta cōuenerit iter ipos martinū et Petrū ꝙ ipe martin⁹ assumpserit in se cōductionē dicte apothece et intrauerit in locū dicti Petri primi cōductoris: et ɋ̄nter ipe censeat conduxisse dcā apothecam. hoc aūt psupposito ꝙ ipe martinus censeatur conduxisse dictā apothecā vr̄ inferri ꝙ ipe teneat ad pensionē p toto tēpore: ex quo ipe nūq̄ renūciauit dictā cōductionē put renunciare debeat in pn̄tia testiū p duos mēses ante finē cōductionis: al's censet recōduxisse vigore statuti in themate descripti: et ex quo conductio fuit facta de dcā apotheca cū certis massaritijs spectātib⁹ ad exercitiū tincte pro. xx. flor. p vno anno vr̄ ꝙ p quolibet āno post
3 ea sequenti teneatur ad. xx. flor. † Nec vr̄ obstare dcō Petro acta facta in pmo iudicio: tū q2 obstet exceptio rei iudi. inter cetera vr̄ reqri ꝙ eadē res petat in scdō iudicio q̄ petebat in pmo. l. cū qrit. ff. de excep. rei iu. lz in casu nr̄o in isto scdō iudicio petitur diuersa summa: q2 petunt. xl. flor. debiti dcō petro p duob⁹ vltimis annis: cū in pmo iudicio peterent. lx. flor. p alijs tribus annis: et ɋ̄nter diuerse q̄titates fuerūt deducte in scdō iudicio et diuerse q̄titates p diuersis annis: et ɋ̄nter diuerse sunt res. qnimo diuerse cēsent cāe: q2 recōductio ex forma dicti statuti censet fcā p vno anno. Ideo si statutū interpretat ꝙ donec cōductor renunciauerit bm formā dicti statuti semp censeat recōduxisse ad annū et nō restringatur ad tps expresse cōductionis: tūc quot sunt anni postea elapsi tot censentur noue tacite cōductiones: et ɋ̄nter quot sunt anni tot cēseantur cāe debiti. ex quo infert ꝙ q̄titates petite in scdō iudicio p diuersis annis sint petite ex diuersis cāis: q2 ex diuersis tacitis cōductionibus: et ideo nō vr̄ ꝙ obstaret exceptio rei iudicate si fuisset lata snia: q2 regritur vt eadē subsit cā vt obstet in alio iudicio. l. an eadem. de excep. rei iudi. Et cui nō obstaret snia nō obstāt etiam acta et ecōtra cui obstaret snia obstāt ēt acta vt est theorica Inn. et doc. in. c. cām que. de test. et bar. in. l. sepe. in fine. de re iudica. Preterea ex alio vr̄ ꝙ non obstēt acta pmi iudicij dcō Petro: q2 lz ipe Petrus fateat rn̄dendo articulis dicti marti. ꝙ ipe petrus locauit dictā apothecā Petro noīato in dicta scripta: et ꝙ dictus Pe. cōductor habuit possessionē dicte apothece nihilomin⁹ ex quo post cōductionē dicti petri dictus martinus fecit dictā scriptā pmittendo dictam pensionē et paciscēdo ꝙ dicta apotheca staret ad ei⁹ petionem nō videtur obstare dicto petro locatori dicta locatio pus facta. Non enim negat dictus petrus locator se locasse dicto petro nec negare potest cū se fundet in dicta scripta in qua apparet ꝙ locatio fuit facta dicto petro: lz ipe petr⁹ locator pretēdit in scdō iudicio ꝙ dict⁹ petr⁹ dictā cōductiōe3 fecit p. d. martino et ei⁹ noīe: et ideo acta pmi iudicij nō vr̄r obstare intētioni dicti petri in isto secūdo iudicio. ex qbus vr̄ cōcludēdū ꝙ partes iudicis esse debeant
4 in cōdēnando dictū martinū in q̄titate petita. ¶ † Cū predictis minime refragātibus ɔ̄riū puto aperta fronte ɔcludēdū p cui⁹ rei euidētia ponderādū est ꝙ dict⁹ pe. agēs in scdō iudicio vt se fundāte in ɔductiōe facta in anno. M. cccclxxxij. die pma Januarij. ptendens dictā cōductionē factā fuisse p dictū Pet. noīe ipsi⁹ martini et successiue in tacitis recōductionib⁹ factis per dictū Mart. vigore dicte prime conductionis facte eius noīe et nō se fundat in conuentione facta tpe dicte scripte que fuit alio tpe facta: lz dict⁹ petrus nullatenus probat ꝙ dicta cōductio p dictū petrum facta die pma Januarij fuerit facta noīe dicti Marti. ergo dictus deficit in salutari suo q2 nō pbat cā3 in libello deductā: ideo succūbere debet etiā si aliā cām crediti probaret per. l. habebat. in pn̄. de isti. Debet. n. snia esse cōformis libello. l. vt fundus. ff. cōmu. diui. et. c. lz ely. de symo. et in cle. sepe. post prin. de vb. sig. et hoc si dictus petr⁹ vult se niti vigore tacite reconductionis si aūt velit se fundare: q2 dict⁹ Mar. retinuerit dictā apothecā p q̄tuor ānos et dcā apotheca fuerit solita pensionari pro. xx. flore. quolz anno. Et sic ꝙ tanq̄ vsus fuerit dcā apotheca teneat ad q̄titatem petitā put etiam ad hanc cām vr̄r posse adaptari verba libelli et tūc erat necesse dcō pe. legitime pbare ꝙ dictus mar. retinuit dictā apothecā p duos annos vltimos deductos in libello: qō minime pbatū est vt immediate deducā: iō ex hoc capite dict⁹ mar. venit absoluēd⁹. ꝙ aūt dict⁹ pe. pdicta legitime nō pbauerit deducit pōderādo dcā testiū pductor. p pte dci petri. Et pmo capiēdo dcm̄ Hiero. andree: qui licet deponat ꝙ dict⁹ mar. retinuit apothecā per q̄tuor annos post discessū dci Pe. et in ea fecit exercere artē tintorie interrogatus in cā scie ꝙ Andreas cechi eius pater ibi exercitauit et fecit artem tintorie ad instantiā dicti Martini: et hoc super primo caplo. super q̄rto et quinto articulis dicit ꝙ dictus Marti. retinuit apothecam et clauē ipsius p quatuor vel qnq3 annos interrogatus in cā scie: q2 vidit dictū Marti. dicto tpe dictā apothecam retinere et eius clauē et sup interrogatorijs dixit se nil aliud scire nisi ꝙ ipe testis et ei⁹ pater retinuerūt dcō tpe dictā clauē ad instātiā dicti Joannis. iste testis lz videat pbare intētiōe3 dicti Petri quo ad retētionē dcē apothece. et claues ipsi⁹: tū non vr̄ idoneus testis ex quo deponit se nihil aliud scire nisi ꝙ ipse testis et eius pater retinuerūt dictam clauem ad instantiam dicti Mar. Et ex quo sup quarto et. v. artic. deposuerat ꝙ vidit retinere dictā apothecā et clauē vr̄ intelligēd⁹ de retētione mediāte ipso teste et Andrea eius pr̄e: ex quo verbum retinere determinat apothecā: et eius clauē vn̄ d3 in dubio pariter determinare p ea que habent in. l. fi. C. de sen. et interlocu. et in. l. iā hoc iure. de vul. cū concor. et quo ad retētionē clauis intelligit de retentione facta p ipsum testē et ei⁹ patrem ad instātiā dci Marti. al's esset subipsi ɔ̄ri⁹. Ita ēt quo ad retētiōe3 apothece intelligat de retētiōe fcā mediāte retētiōe andree seu ipsius testis ad instantiā dicti marti. attēto maxime eo ꝙ ipse deponit sup pmo articulo et attento eo ꝙ deponūt Stephanus et Joānes alij testes qui de
5 ponūt de dicto Andrea et non de dicto Mar. † Et q2 si ipse et eius pater retinuerint ipsam apothecā et eius clauē ipsi deberēt teneri nisi retinuissent ad alterius instātiā. Ideo dictus testis vr̄ suspect⁹ tanq̄ deponens in cā ppria et sui pr̄is. ar. l. oībus. C. de test. et. l. nullus idoneus. ff. eo. ti. et. l. qui iurisdictioni. ff. de iur. om. iu. Preterea non sequitur andreas retinuit clauē vel apothecā ad instantiā Mar. ergo mart. obligat dn̄o apothece: q2 si mandaui titio ꝙ cōducat

ducat vel retineat apotheca gayū τ titium eam conducit a gayo τ apothecā retinet inter me τ titiū oritˀ actio mādati:τ lȝ titiꝰ cōduxerit ad mei instantiā τ apothecā retineat ad mei mādatū:τ sic ad mei instantiā:tñ nō teneor gayo. Sȝ titius tenetˀ gayo ar.l.si mandata.ff.mandati.τ.l.q mandatū.eo.ti.τ.l.ꝓcurator q pro euictiōe cum ibi no.ff.de proc. Stephanus aūt scōs testis nihil vř effectualiter ꝓbare:qꝛ solū probat ꝙ postꝗ Petrꝰ recessit a dicta apotheca eā introiuit τ laborauit ibi andreas de asisio et ignorat ad cuiꝰ instantiā.τ sic nō nocet dicto Martino. Et licȝ deponat ꝙ tēpore quo Pet.stetit in dicta apotheca ipē testis laborauit in vna cū dicto petro. Sed erat solutus de sua mercede a dicto martino.ꝙ q dē dictū nō nocet dicto martino:tum qꝛ non loquitˀ de tpe de quo agitˀ in hac cā:tū maxime qꝛ nō sequitˀ fuit ipē testis solutus de sua mercede a dcō martino:ergo martinꝰ retinebat apothecā. ꝑterea in dicta solutiōe nō hȝ cōtestes. D. Joānes aūt tertius testis deponit ꝙ postꝗ dictꝰ petrus exiuit dictā apothecā τ introiuit dictus Andreas ad instantiā dicti martini in ea laborādo τ exercēdo artē tētorie ad instantiā τ pro ipō martino τ ꝙ ꝑ mercede laboris dicti And. dictus martinus soluebat ei bononenos.xxiiij. pro quali bet ebdomada interrogatꝰ in cā scie dixit:qꝛ ꝑdicta vidit. iste testis nō probat cōtra dictū martinū:qꝛ ꝙ ipē introiret dictā apothecā ad instantiā dicti martini nō est bona redditio cāe:qꝛ illd qd ad instantiā martini nō cadit in sensum visus. Itē nō seqtur intrauit ad instantiā martini τ laborauit ad eius instantiā in apotheca petri: ergo martinꝰ est obligatꝰ petro.ar.l.si mandato.cū si.vt.C.deduxi. Et siſr nō seqtur laborauit andreas ad instātiā dicti martini τ pro dicto martino τ ꝑ eius opa solnebat sibi mercedē:ergo dictus martinus obligatˀ ad pensionē dicto petro ꝑ dicta apotheca:qꝛ poterat dictus Andreas retinere apothecā τ rōne hypothece recipere maiorē mercedē a dicto martino. Itē poterat se cōuenisse cuȝ dicto Andrea de conseruando ipm indēnē vel de soluēdo mercedeȝ: nō tñ ꝑ hoc erat obligatus petro. Sed dicto Andree ar.d.l.si mandato.cū si.τ que.s̄.dicta fuerunt. Et sic probatio nō ꝯcludit necessario.ꝑut cōcludere dȝ.c.in ꝑñtia.extra.de prob.l.nō hoc.C.vñ le. cū cōcor.

6 †Preterea τ tertio non ꝑbat dictū istius testis:qꝛ interrogatꝰ de tpe dixit ꝙ iam sunt anni tres vel circa que dictio circa reddit dictū testis ambiguum per id qd hř in.c.attestatiōes.τ.c.si. de sponsa.impuberū vbi.d.anto.dicit ꝙ dictū testis deponentis ꝑdictionem circa nō probat τ in ꝑposito nostro dictuȝ ipsius testis nō arctat ad tps duoꝝ annoꝝ de quibꝰ est actū in ꝑsenti cā.

7 †Magister bartholomeꝰ q̄rtꝰ testis minus ꝑbat. Nā lȝ deponat ꝙ postꝗ dictꝰ petrꝰ discessit de dicta apotheca.d.mart.vna cū quodā andrea de asisio stetit in dicta apotheca in hoc ꝙ martinꝰ steterit nō hȝ cōtestē.ideo nō ꝑbat.l.iurisiurādi.C.de test.τ.c.lȝ ex quadā.extra.eo.ti.cū si.itē iste testis nō deponit de tpe duoꝝ annoꝝ q deducuntˀ in ista vltima cā:sȝ potius vř deponere de tpe anteriori cum deponat pmo de tpe postꝗ discessit dictꝰ pet.τ postea subdit ꝙ de anno.M.cccclxxiiij.ipē testis laborauit seu laborari fecit in dcā apotheca τ ea vsus fuit de lcia τ volūtate dicti marti.τ ꝙ ꝑ pcio et mercede τ pēsione dicte domus soluit dicto mar.vnū ducatū tāꝗ locatori dicte apothece:qꝛ annis.M.cccclxxiiij.nō cōprehenditˀ in dictis duobꝰ annis pro qbus agitˀ:τ lȝ si cōduxisset cēseretur cōtinuasse cōductionē vigore statuti. Non ita vř si retinuisset absꝗ ꝯductiōe:qꝛ vba statuti ad eū nō adaptantˀ vbi cessant verba cessat iuris dispō.l.iiij.§.ꝑtor ait.ver.totiēs.de dā.infe.τ.l.ita aūt.in ꝑn.de admini.tu.τ.l.si seruū.§.nō dixit ꝑtor.de acq.here.cū si.maxime cū sumus in exorbitātibꝰ a iure cōi.ar.c.que a iure cōi exorbitāt.de reg.iu.τ.l.ius singulˀe.τ.l.qd ꝯo ꝯ.de leg.ꝑut ꝯtingit i casu isto:qꝛ de iure cōi ēt cōductor domus nō cēsetur recōduxisse nisi solum ꝑ tpe quo stetit in domo.ff.locati.l.itē queritur.§.qui impleto.ex qbꝰ pȝ ꝙ testes in hac cā examinati ꝑ dcō petro nō ꝑbāt intētionē dicti pe.τ actore nō plene ꝑbāte reꝰ dȝ absolui.l.q accusare.C.de edendo.cū cōcor.siſr testes examinati in primo iudicio siſr nō releuāt. Nā bartholomeus lȝ deponat ꝙ audiuit interdū dici a dicto mar.ꝙ erat sibi necesse soluere dcō petro dño dicte apothece certā q̄titatē pecunie:lȝ ignoraret qua cā nil releuat:qꝛ potuit teneri ex alia cā. Itē si petrꝰ tenuit ad eius instantiam habebat necesse soluere ꝑ ipso petro ꝯductore:lȝ nō esset obligatus petro locatori. Itē in hoc nō hȝ ꝯtestē. Itē lȝ deponat ꝙ vidit andreā exercere artē tētorie in dcā apotheca ꝑ dcō martio nō reddit cām scie idoneā ꝙ ꝑ.d.martino artē exercuerit:qꝛ id non videtˀ merito τc. Christoforus ēt nil releuat:qꝛ solū deponit de tpe quo dictꝰ petrꝰ retinuit dictā apothecā τ ēt ꝑ dcō tpe eius dictū nō artat vt satis deducitˀ ex supradictis siſr dictū thome nō artat attētis.s̄.dictis.τ licet super.v.τ.vj.articulis deponat ꝙ post discessum dicti petri de dicta apotheca vidit stare dictū martinū:nō sequitˀ stabat in dicta apotheca:ergo tenetur ad pensionē:qꝛ sepe ꝯtingit ꝙ quis stat in apothecis ad solatium τ ex alia causa. Preterea isti tres testes nō deponunt de tpe deducto in presenti causa:τ preterea etiā ex hoc non releuant per ea que habentur in.l.eū actū.ff.de neg gest.τ in.l. non solum.§.sciendū ꝯsic.sed vt probari.ff.de noui oper.nun.τ in l.ij.C.de peti.here. Et ex his pȝ ꝙ dictus martinus venit absoluendus a petitione dicti petri quo ad solutionē pēsionis:τ fortius a restitutione massaritiarū que non probantˀ peruenisse ad eius manꝰ et maxime predicta procedūt ex quo appet ꝙ.d.pet.cōduxit a dicto petro dictā apothecā τ eam nunꝗ renunciauit:ꝑut renūciare debebat ſm formā statuti τ attento ꝙ statutū ꝓhibet cōduci apothecā ab alio cōductam τ qs non censetur facere actum prohibitū l.merito.ff.pro socio. Nec obstāt verba dicte scripte facte inter dictū marti.τ petrū dñm apothece. Nā verba dicte scripte nullā mentionem faciunt de cōductione facta vel facienda:lȝ aūt ꝑmittat dictus martinus flor.xx.dicto petro vigore vnius pensiōis tente certis massaritijs tamē se refert ad pēsionē inceptā per petrū die prima Januarij.M.cccclxxiij.finienda per totū mēsem Decembris ita quod non est noua cōductio:sed ꝑmissio soluēdi pēsionem cōductionis facte per dictū petrum τ ita sonant verba a quibus non est recedēdum in.l.j.§.sed si nauem.ff.de exerci.τ.l.non aliter.ff.de lega.iij.

8 †Et maxime:qꝛ in ꝯtibus verba interpretantˀ ꝯ eū q nititur ex contractu.l.labeo.τ.l.si in emptione.ff.de cōtrah.empt.τ ꝙ hř in.l.veteribus.ff.de pac. Attēto etiā ꝙ tpe dicte scripte erāt elapsi plures menses pro quibus debebatur pars dicte pensiōis adeo ꝙ pro tpe decurso impoſſis erat cōductio apothece:qꝛ tps ꝑteritū redire nō pōt. Ita qd ex quo vnica q̄titas ē ꝑmissa τ vba ꝑmissionis respiciunt pariter tps preteritū τ tps futurū:ideo debent illa tpa determinare.ar.l.iam hoc iure.τ.l.lucius.ff.de vulg.τ pup.τ.l. fi.C.de senten.cum si.τ insuper statutū annullat conductionem facta tpe quo alius conduxit.

9 †Et interpretatio dȝ fieri vt actus valeat τ non vitietˀ.l.quotiēs.in actionibus.ff.de re.dub.τ.c.si papa. de priui.li.vj.cū si. Ideo dicta ꝑmissio pensionis facta per dictum Martinum dicto petro nō dȝ interpretari facta rōne noue cōductionis:sed facta ꝑ soluendo debito dicti petri cōductoris. Nec refragatur cl'a que subditur in dicta scripta.s.ꝙ dicta apotheca retineatur ad instātiā dicti martini pro dicta ꝑmissione.s.facta ꝑ dicto petro:qꝛ dicta verba nō artāt ad interpretādū conductionem maxime ꝓhibitā:sed potius intelligenda sunt ꝙ dictus martinus retineret dictā apothecā ꝑ sua securitate vel forte dictus petrꝰ volebat recedere τ dictus marti.eius ꝑmissor volebat ꝙ dicta apotheca non staret clausa:sed vti commoditate dicte apothece loco dicti petri conductoris ꝙ non erat a statuto prohibito:τ sic conuentio de soluendo q̄titatē pensionis τ cōuentio ꝙ apotheca teneretˀ ad eius petitionem respiciant conductionem dicti Petri τ non nouam conductionem factā per.d.Martinum.

10 †Et lȝ petrꝰ censeatˀ continue reconduxisse vigore dicti statuti:tñ tacita recōductio nō obligat tertiam personā obligatā pro ꝑma cōductione.d.l.itē queritur.§.qui impleto. Jō dictus martinus obligatus pro dicto petro ꝑ prima expssa cōductione non censetˀ obligatus pro tacita vel tacitis reconductionibus τ ex his pȝ ꝙ dicto martino non obstet cōuētio de qua in dicta scripta. Nec etiā obstāt alia adducta in cōtrarium:qꝛ dato sine preiudicio veritatis ꝙ acta primi iudicij nō obstarent dicto petro nihilominus obstant ꝙ nihil probat:ꝓbat de intētione sua quo ad deducta in scōo iudicio:et in hoc facio ꝑncipale fundamentū τ si acta ꝑmi iudicij nō nocēt petro pariter nec nocent martino.cōductio aūt dicti petri satis appet ex dcā scripta ꝑducta ēt in hoc vltio iudicio. Jō nō ē opus insistere ꝙ acta primi iudicij nō ꝑbēt in isto scōo iudicio lȝ instari posset. Laus deo.

Summarium super cōsilio.ccxvj.

1. Compromitti siue trāsigi non potest super re iudicata etiam principis rescripto.
2. Ferie variantur secundum consuetudinem locorum.
3. Judicata res pro veritate habetur.
4. Compromissum equiparatur transactioni.
5. Rescripti siue compromissi forma est seruanda nec tenet sentētia lata per compromissarios vltra tempora limitata.
6. Negatio preposita verbo potest quando actum reddat nullum.
7. Ablatiui absolute positi reddunt actum conditionalem.
8. Rescripta delegationes strictam patiuntur interpretationem.
9. Rescripta non presumuntur fieri motu proprio rescribentiū imo ad instantiam partis.
10. Compromisso recedere quando quis videatur.
11. Restitutio in integrum non datur nisi causa lesionis τ dolo aduersarij.
12. Copromittendo minor lesus censetur.

Consilium.ccxvj.

1 In noie domini nostri iesu xpi. †Multū diffuse τ eleganter pñs ꝯsultatio discussa est ꝑ excellētissimū. U. J. doc. dñm Bulgarinū de bulgarinis senēsem fratrē boñ. Et merito iure mediāte decisum ꝙ partes iudicis delegati ꝑ magnificos dños officiales bailie ciuitatis Senarū deberēt esse in ꝑnūciādo diffinitiue sup causa principali τ nō in restituendo in integrū vel ꝑnūciando cōpromissum adeo ꝙ nō mediocriter miror ꝙ iudex viso consilio ꝑnūciauerit ꝙ inter dictas partes deberet fieri cōpromissuȝ. Nam in suprascripto cōsilio meo iudicio optimis ac claris medijs

deducitur ꝙ in dicta causa non debeat pronunciari ꝙ fieret compromissum nec poterat iudex super hoc pronunciare. In themate autem mihi ostenso presupponitur qḋ fuit in causa principali per assessorem potestatis sententiatum in fauorez Bartholomei agentis: ꝛ licet a dicta sententia fuerit pro parte conuenta appellatum ꝛ in causa appellationis petitum compromissum ꝛ demum factis probationibus super incidenti questione compromissi: qꝛ sera fuit petitio compromissi: cum porrecta fuerit petitio restitutionis in integrum aduersus petitionem compromissi non factā tempore debito. Et sic in principio litis prout disponit lex municipalis sub rubrica de compromissis petendis super qua incidēti questione restitutionis in integrum dicitur fuisse pronunciatum dictam dominam agnetem fore et esse restituendam aduersus obmissam petitionem compromissi et fuisset per iudicem restitutam ꝛ pronunciatum debere fieri compromissum: tamen in themate dicitur ꝙ predicte proncie fuerunt nulle: quia finita instantia appellationis quia per statutum disponitur qḋ cause appellationis instantie duret per mensem a die dati libelli coram iudice ad quem qui libellus fuit datus die. xxvij. Augusti. ꝛ die. xxviij. Septemb. fuit pronunciatum. ꝛ sic. xxxij. die post diem libelli porrecti coram iudice ad quem. Adeo ꝙ si intra dictum tempus non interuene-
2 runt aliqui dies feriati propter messes vel vendemias † que ferie
3 variantur ſm consuetudinem locorum. l. pridie. ff. de fer. † Cōstat ꝙ erat finita instantia ꝛ consequenter sentētia pro Bartholomeo lata transiuerit in rem iudicatam. Et res iudicata habetur pro veritate. i. res iudicata. ff. de regulis iuris. ꝛ facit ius inter partes: nec potest res iudicata per rescriptum etiam principis rescindi. l. fina. C. senten. rescin. non pos. ꝛ facit. l. causas. C. de transac. ꝛ. l. omnes C. si contra ius vel vti. publi. Ideo p rescriptū officialiū bailie non pōt res iudicata rescindi maxīe cū de re iudicata mētio i rescripto non fiat qnimmo in rescripto iniungit̄ delegato ꝙ de iure sententiet: ꝛ sic nō fuit intētio delegātiū tollere ius parti q̄situ p rē iudicatā. Nec cōpromissuz fieri dz post rē iudi. put nec trāsactio. l. post
4 rem iudicatā. ff. de transa. † Cui trāsactioni cōpromissum assimilat̄
5 aūt. si vero contigerit. C. de iudi. † Itaqꝫ etiaz ex hoc medio dicta pronuncia cōpromissi apparet iniusta. Et ꝓfert ēt ꝙ sit nulla dcā aūt nullitas ꝛ iniustitia dicte pnūcie late p dcm̄ iudicē delegatum clariꝰ ꝛ euidenter deducit̄ p adducta p dn̄m cōsulētē: nā petitio cōpromissi fieri dz in pncipio litis in casibꝰ in quibꝰ cōpromissuz peti pōt vt expresse disponit. l. municipalis qḋ minime factum fuit in casu isto. Itē forma rescripti delegationis est diligēter obseruāda adeo ꝙ gesta p delegatū vltra formā rescripti sunt nulla. c. cum dilecta. de rescri. c. cū olim. de offi. dele. ꝛ. l. diligēter. ff. mādati. Vba aūt rescripti sonāt ꝙ ipe iudex delegatus sua snīa decidat cām pncipalē nō aūt ꝙ nō pnūciet decidēdā mediāte cōpromisso per arbitros vt late ꝛ egregie deducit dn̄s consulens non repeto. Preterea in rescripto iniungit̄ ꝙ partes possint pducere allegare ꝛ petere oīa iura eoꝝ: ita ꝛ taliter ꝙ quelibet pars possit ꝛ valeat producere petere ꝛ allegare oīa ꝛ singula eoꝝ iura: ꝛ intellectis ꝛ auditis p̄dictis ambarū partiū in dicto mense. ꝭ. aliū mensem ꝛc. Et p ꝗ̄s rescribentes statuunt ꝛ limitāt tp̄s infra qḋ partes possint petere qḋ volunt corā iudice delegato. Et ideo postea denegant facultatem petendi a contrario sensu per iura vulgaria: ꝛ sic videtur perinde ac si dixissent ꝙ post mensem non possint producere iura sua: neqꝫ petere quo casu productio ꝛ petitio censeri debet nulla ipo iu-
6 re. ¶ † Quia negatio ꝓposita vbo pōt reddit actū nullū ipso iure. c. j. ꝛ qḋ ibi per glo. de reg. iur. lib. vj. ꝛ. l. de his. ꝛ que ibi p bar. ꝛ doc. ff. de transac. ꝛ. l. solemus. §. latrūculator. ff. de iud. cū si. Iḋ petitio cōpromissi ēt ex hoc capite reddit̄ nulla cū dcā petitio facta fuerit post primū mēsem: qꝛ rescriptū fuit datū die. xiij. mēsis. octobris. ꝛ die. xiij. Nouēbris fuerit presentatū ꝛ petitū p parte domīe Agnetis ipsam cām principalē p officiū ipsiꝰ iudicis delegati cognosci ꝛ snīari ꝛc. Et sic presentatū fuit vltia die p̄mi mensis ꝛ gēgd post illam diē pductū ꝛ petitū fuit vꝫ vltra formā mādati pductū ꝛ petitū. ꝛ ꝗ̄nter nulliter p iura. s. adducta p quo faciunt alia vba que subdunt̄ in dcō decreto ibi ꝛ intellectis ꝛ auditis iuribꝰ
7 predictis ambarū ptium in dicto mense que vba vnr̄ facere conditionem. † Quia ablatini absoluti dn̄r reddere dispositionē conditionalē. l. a testatore. de condi. ꝛ demon. ꝛ. l. euictis agris. ff. de vsur. et secūdū hoc est sensus ꝙ non auditis ꝛ non intellectis iuribꝰ predictis in dicto mense non habeat iudicare ꝛ pro hac interpretatio ne facit: qꝛ dictum decretum plurimum exorbitat a iure commu-
8 ni. † Ideo si est validū est stricte immo strictissime interpretandū cū regulariter delegationes sint stricte interpretande vt no. glo. in cle. j. de offi. deleg. ꝛ gl. ꝛ doc. in. c. j. de rescrip. li. vj. ꝛ doc. in. c. sedes eo. titu. in antiquis. ꝛ recessus a iure est etiā stricte interpretandꝰ. l. ius singulare. ꝛ. l. quod vero cōtra. ff. de le. ꝛ. c. que a iure cōmuni exorbitant. de reg. iur. in. vj. Et ideo dictū decretum restringat̄ ad mensem tūc immediate inchoandū vt sic restringat̄ ꝛ non amplieṫ ad mensem inchoandum die presentationis ꝛ imputet sibi isad cuius instantiam emanauit ipsum decretum si immediate non pre-
9 sentauit. † Est enim presumēdum ꝙ ad instantiā partis emanauerit ꝛ non ꝓprio motu rescribētiū. c. si motu ꝓprio. de preben. libro vj. cū ibi notatis. Ex his igitur et principaliter per adducta p dn̄z consulentē intrepide cōcludendū arbitror ꝙ dicta pnuncia ꝙ debeat fieri cōpromissum fuerit ꝛ sit nulla: licet enim consilium redditū fuerit ante dictā pnunciā latā tamen rōnes in eo adducte artant ad nullitatē dicte pronuncie ꝛ etiam ad iniustitiam ipsius pnuncie stante maxime nullitate supradicte snīe late in causa appellationis: qꝛ lata fuerit post finitam instantiā put in themate p̄supponitur: licet etiā si dicta pronuncia fuisset valida idē concludendum foret. Nam a dicta pronuncia lata ad instātiā dn̄e Agnetis cēseretur fuisse recessum per dn̄m decretū attentis rōnibus adductis s. ꝛ adductis in consi. ꝛ maxime attenta p̄ntatione dicti decreti et petitione facta pro pte dn̄e Agnetis ꝛ petitione ꝙ p offm̄ ipsiꝰ iu-
10 dicis delegati de cā principali cognoscat ꝛ sententieṫ. † Non etiam post cōpromissum factū eoipso ꝙ pars vadit ad iudicē censeṫ a cōpromisso recessum. l. siquidē. ff. de arbi. pariter ꝛ fortius censeṫ esse recessum a cōpromisso faciendo: qꝛ facilius impediuntur facienda q̄ iam facta. c. ad apostolicam. de reg. ꝛ. l. pater a furioso. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. ad idem. l. oratio. de spon. tangit plura dominus consulens circa restitutionē. in integ. ꝛ egregie quidē tamē qꝛ coram iudice delegato non presupponitur ꝙ fuerit concessa: qnimmo nec petita in integrum restitutio inuestigatio an sit cōcedēda restitutio in integrum nō videtur necessaria circa presentē consultationē. placet tn̄ conclusio per eū facta adeo ꝙ si fuisset petita non debuisset concedi per adducta p ipm̄ dn̄m consulentem quem
11 non repeto. † Et presertim: qꝛ restitutio in integrū nō cōcedit̄ minori nisi aduersus actū in quo fuerit lesus dolo aduersarij vel sui fa-
12 cilitate. l. fi. C. de in integ. resti. mi. † In dubio aūt non videṫ lesus minor si nō petit fieri cōpromissum: qꝛ imo eoipso ꝙ minor cōpromittit censetur ledi. l. si minor. xxv. annis filiofa. §. j. ff. de mino. Super quo vlterius non insisto cum fuerim de sola subscriptione requisitus. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxvij.

1 ¶ Iudicia torture faciunt beruarij viles persone ꝛ socij mortui.
2 Testes inhabiles probant actum qui non potest verificari p alias personas.
3 Iniuriarum siue inquisitionis libellus necesse habet continere tēpus ꝛ diem que sunt probanda simul.
4 Testis deponēs de vna percussione licet plures facte deducantur non probat nisi vnam.
5 Testis deponens de actu siue delicto noctu siue ad lunā facto ꝛ delinquentem non cognoscens minime probat.
6 Torture ꝙ accusatus seu inquisitus qui statuto non subijciatur nisi condēnandus veniat pena centum aureorū an habeat locum quando inquisitus de pluribus delictis simul iunctus veniret condēnandus dicta pena.
7 Delicta plura simul concurrentia sunt consideranda de per se nec simul iniunguntur vt faciant vnū magnum delictum.
8 Pena ciuilis non equiparatur criminali.
9 Pactum per quod tollitur ius priuati sibi publica auctoritate cōcessum valet secus si tollatur ius publicum quia tunc nō tenet etiā cum iuramento aut pena.
10 Bannitus censetur hostis ciuitatis.

¶ Consilium. ccxvij.

In nomine dn̄i nostri Iesu christi. ¶ † Viso themate ꝛ copia inquisitionis: et
1 copia quorundam statutorum de quibus infra facio mentionem et copia attestationum ad me transmissa videtur prima facie dicendum qḋ dictus Sebastianus veniat condēnandus pro delictis in inquisitione deductis: et saltem ꝙ possit subijci torture qua mediante verisimiliter confitebitur delicta in inquisitione deducta. Nam prout in themate presupponitur per duos testes probatur qḋ dictus Sebastianus percussit dictum Joannem in personam pluribus percussionibus et per vnum testem qḋ dictus. Joan. percussit et vulnerauit dictum Sebastianum in facie cum sanguinis effusione cuius dictum coadiuuatur per dictū alterius qui deponit qḋ vidit dictum Joan. percussum in facie. et sanguis deguttabat per faciez. † Nec ob. qḋ erat sanguinolentes ꝛ sanguis degut... qḋ dicti testes erant socij militis: et sic beruarij qui beruarij vtplurimum solent esse viles persone: quia ex quo delicta fuerunt perpetrata de nocte ꝛ verisimiliter nō interuenientibꝰ alijs p̄sonis talia delicta verisimiliter probari nō poterant nisi per ipos beruaros ꝛ quādo factū non potest probari verisimiliter per alias p̄sonas admittuntur testes alias inhabiles in. l. consensu cum. ibi not. C. de repud. Preterea dato sine preiudicio veritatis qḋ dicta delicta nō sint plene probata: tamen negari non potest: quin dicte attestationes faciant iudicium quod est minus q̄ semiplena probatio iuxta no. per Barto. in. l. maritus. ꝛ in. l. fi. ff. de quest. ꝛ per glos. in. l. cum probatio. ff. de proba. ꝛ per consequens negari non potest quin dicte attestatiōes faciāt iudicium. Item constat qḋ pro delictis intentatis

tentatis in inquisitione irroganda venit maior pena.c.librarum. Et vbi venit imponenda pena a.c. libr. supra potest quis poni ad torturam ex forma statutorum et si mediante tortura confitebitur delicta veniat condẽnandus pro delictis intẽtatis & de treuga rupta nõ obstãte q alleget q fecerit ob nouã causam: q nõ presupponitur causa per quã verisimiliter debuerit induci ad pcutiendum ita q est verisimile q potius motus fuerit ob cãm antiquã et insuper non est expeditũ q offendẽs ex noua cã: licet nõ censeatur rumpere pacẽ nõ cẽseat rumpere treugã: vt habetur in.l.qui seruũ

3 ff.de ver.obli.† His tñ non obstantibus ɔtrarium puto de iure respondendũ.vz q.d.Sebastianus inquisitus veniat absoluendus a contentis in inquisitione.nõ em̃ pbatur delictum in inqsitione deductũ. nam in libello inqsitionis est deductus mẽsis & annus: put de iure deduci debent in libello criminali tanq̃ de substantia libelli in.l.libellorum.cũ ibi no.ff.de accu.& tempus in libello deductuz dz probari non solum mensis & annus qui requiruntur in libello si apponitur dies delicti & nõ probatur dies reus est absoluendus vt per Barto. in.l.pantonius.§.de acqui.her.& in.l.denũciasse.§. qd tamen de adul.& in.l.is qui reus.de pub.iudi.& Bal.in.l.j.C.q acc. non pos.& Saly.in.l.pe.C.de accu.Sed testes deponentes sup delicto intentato deponunt de mense delicti: & non de anno itaq nõ probant tempus delicti in inquisitione deductum. Et licet appareat q delictum fuit perpetratum tempore talis potestatis et officium illius potestatis fuerit de illo anno in inquisitione deducto: tamen id non cõstat ex actis ipsi iudici & si aliter constaret non attenditur per ea q̃ habent in.l.illicitas.§.veritas.de offi.pre.maxime q potuit contingere q quis diuersis annis & diuersis vicibus

4 fuerit potestas eiusdem loci.† Secundo aduertendũ est qd plura delicta in inquisitione deducuntur: vz percussio sanguinolenta in facie & plures percussiones in alia parte corporis: percussio autem in facie non probatur nisi per vnum testem & dictum vnius non pbat in.l.iurisiurandi.C.de testi.cũ multis si.& insuper non deponit de Sebastiano dicit enim non cognouisse percutientem: & q prio credit eum esse de familia potestatis: ideo dãnauit factũ et postea perpendit q non erat de familia potestatis. Sed erat ille qui conduxerat militem & socios. Et licet alij testes deponant q Sebastianus eos duxit & propterea videatur dicendum q ille vnicus testis satis deponat de dicto Sebastiano. Sed quia poterant esse plue

5 res ductores non concludit necessario. † Et insuper dicit Bald. in.l. fina.§. cum igitur.C.de iure delibe.q testis non cognoscẽs delinquentem non probat delictũ insuper memini me legisse Bald. in vsibus feud.q testis deponens de eo q vidit de nocte ad lumen lune de facili fallitur: & ppterea non plene pbat multofortius in casu nostro in quo agitur de probando delicto de nocte non existẽte lumine lune. Percussiones autem in personam non probantur per plures testes: vnus em̃ deponit de duabus percussiõibus. Alius autem deponit solum q percussit cuius dictum verificatur solum in vna percussione. Ideo non probat de pluribus percussionibus. quia dictũ testis necessario concludere debet: & sic non concordant nisi in vna percussione. Et licet posset instari q etiam vna pcussio non probetur plene attenta vilitate testium & qualitate temporis nocturni supra ponderata: tamen quia in hoc non facio magnum fundamentum: quia sunt alia media magis plana: ideo nõ insisto.

6 † Et si dicatur lz nõ plene probetur nec forte semiplene percussio in facie & plures pcussiones in alia parte corporis: tamẽ saltem vr̃ q dicte attestationes faciant indicium ppter q possit poni ad torturam. Respondetur q statutum disponit qd nullus possit poni ad torturam nisi pena ascendat a.c.lib.s̃.Sz nullum ex dictis delictis venit puniendum a.c.lib.s̃.q percussio in facie si nõ est remãsura cicatrix aut signum non remãsit punitur in.c.lib.ex forma statuti: & ɔsequenter pena non est a.c.lib.s̃.vt de se constat ex quo in inqsitione non deducitur q sit remansura cicatrix vel signum: percussiones autẽ in alia parte corporis puniũtur minori pena. Ideo nullum ex dictis delictis de per se est tale q pro eo pmittatur tor-

7 tura.† Et si dicatur pro tribus percussionibus vna.s.in facie & alie vel vna tm̃ alia parte corporis venit imponenda maior pena.c.lib. rñdet q pene dictorũ delictorum sunt cõsiderande singulariter q̃libet.s.de per se & non debẽt simul iũgi vt censeatur pena a.c. libris s̃.per ea que habẽtur in.l.vbi fideiussor.ff.de fideiusso. & in.l.nã & si fur.§.fi.ff.si certum petatur.& p Ang.in.l.si idẽ cum eodẽ.ff.de iur. om.iu.in quibus iuribus habetur q vnus cõdemnatus p vno delicto in.l.lib.& pro alio in alijs.l.nõ censetur condẽnatus in centum. Adeo q statutũ loquens in condẽnato.c.non verificatur in condẽnato in.l.pro vno delicto & in condẽnato in alijs.l.pro alio delicto pari ratione non debet quis censeri condemnatus a cẽtum libris s̃.si pro vno delicto condemnatus est in centum libris et pro alio delicto est similiter condemnatus in alijs.c.lib.vel minori pena: q̃ si simul iungerentur essent a.c.lib.s̃. tamẽ non sunt simul iungẽde sed quelibet de per se cõsideranda per ea que habentur in iuribus p̃allegatis: qd maxime dicendum est in terminis nostris in quibus statutum loquitur de pena in singulari & non de pluribus penis ex quibus aperta fronte concludendum est q in terminis nostris p delictis deductis in inquisitione non potest quis poni ad torturã. Nec obst. si forte dicatur q pena posita in treuga excedat summã c.librarum. Quia respondetur q illa pena debetur ex cõtractu nõ ex maleficio.& sic est pena ciuilis & non criminalis. Ideo non est locus torture. Insuper licz probarentur plene omnia deducta in inquisitione.tamen deberet dictus Sebastianus absolui vigore statuti disponentis qd bannitum et condemnatum a quinquaginta libris.s̃.cuilibet licet impune offendere et vulnerare.ideo cum dictus Joannes vt presupponitur fuerit bannitus et condemnatus vltra quinquaginta libras.quinimmo in quingentis licet pro diuersis delictis: tamen plures pene pro singulis delictis de per se excedebãt summam quinquaginta librarum.et ideo vigore dicti sta-

8 tuti potuit impune offendi.† Et licet dictus Sebastianus promiserit dictum Joannem non offendere. Et casu quo offenderet promisit penam. nihilominus offendens non incursit penam: quia dictum statutum est factum odio bannitorum et ob publicam vtilitatem vt ciuitas purgetur prauis hominibus. Ideo pactum factum in contrarium non astringit in.l.tam et si.ff. ad macedonia. et in.l.fina.C.de pact.pig.& in.l.ius publicum.ff.de pact.& in.l.iu-

9 risgentium.§.paciscar eodem titulo.cum similibus.† Et censetur hostis ciuitatis & pactum factum a priuato cum hoste non est seruanduz.prout notat in.l.pma.§.j.ff.de dolo: prout hec latius prosequendo concludit Barto.in sua disputatione que incipit lucane ciuitatis statuto qui licet loquatur in pace: tamen ratiões preallegate & que ipse adducit pariter militant in treuga. Et idem tenent Bar.& Bald.in.l.finali.C.quando licet sin.iud.vindi.& Bal. in dicto.§.si paciscar.& in.l.j.in.vj.columna.C.si a non compe.iud. & Raynu.de for.in.l.si quis in graui.§.si ex stipulatu.ff.ad silleya. Ad idem quod notat Barto.in.l.quid ergo.§. si heres de legatis primo.& in.l.eleganter.§.finali.de pigno.actio.&.l.j.§. non fuit.ff. de dolo. Ex quibus restat conclusio qd dictus Sebastianus venit absoluendus ab omnibus in inquisitione deductis.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ccxviij.

1 Agens contra filiumfamilias pro debito patris sui cum dictum filium deducat habere de bonis patris sui debitoris si filius nihil opponit sed est contumax & per consequens cõdemnetur si postea in alio iudicio vbi conuenitur vt consignet quod de bonis patris dicatur ille habere in manibus. an possit se aliqua tueri exceptione: quod dicat se filiumfamilias: & quod in dicto iudicio pater non fuerit citatus.

2 Filiusfamilias in iudicio stare quando potest absq patris consensu. Et quod possit pro debitis patris conueniri de iure gen.

3 Executio tenute cuius sit solemnitatis: & An valeat dando debitoris nomen insolitum.numero.6. & quibus non possit impugnari.numero.20.vsq ad fi.consi.

4 Notarij assertio alieni actus non probat.

5 Judicis acta quod impugnari neq̃ant ignorãtia vel nõ pductione coram eo facta.

7 Sententia lata contra principalem non preiudicat suo debitori vltra creditum.

8 Scriptura priuata licet statuto fidem faciat contra scribentem tamen non preiudicat filio aut tertio sine testium subscriptione.numero.17.

9 Stipulatio inter patrem et filium quam pariat obligationem et quo iure conueniatur a patre.

10 Pupillorum cause quandoq quod sint de facto cognoscende: & quid importet illud verbum de facto. & numero sequenti. & quandoq pro libito tractandũ.& quid importet pro libito.n.12.16.

11 Regia manus non arctatur ad seruandum iura ciuilia. nu.19.

13 Pupillorum cause quod sint tractande sine strepitu et figura iudicij. An ex eo sustentari possit iudicium agitatum contra filium familias non citato patre vt veniat ei prestare consensum.& quid importent illa verba sine strepitu.

14 Patria potestas non est inuenta de iure gentium. & an semper qs presumitur paterfamilias.

18 Pater et filius est eadem persona: & plus filium diligit q̃ seipsum.

¶ Consilium.ccxviij.

1 IN nomie domini nostri iesu christi.† ¶ Licet super hoc themate plura deducantur dubia tamen vt breuior sim: quia consultãs instat pro expeditione aliter incedam q̃ discutiendo singula dubia de per se videtur autem prima facie dicendum qd

2 sententia sit ferenda in fauorem neapolionis ex pluribus.† Et primo quia ipse neapolio tempore primorum actorum vt presupponitur erat filiusfamilias. qui filiusfamili. non censetur habere legitimam personam essendi in iudicio sine consensu patris.l.non solum.§.necessitate.C.de bonis que liberis. &.c. si annum de iudi. lib.vj. que iura gñal'r sunt intelligenda secundum sententiam glose in dicto.§. necessitate quam multi sequuntur & consuetudo approbat prout dicunt Salice.& Pau.de castro in.d.§.necessitate et

cõsuetudo est optima legũ interpres .l. cũ de interpretatiõe.ff. de leg. ꝛ.c. cũ dilectus de ꝯsue. ideo in practica videt̃ seruãda. licet de iure cõiter teneat̃ ꝯtrariũ. Nec ob. si dicatur ꝙ vbi agit̃ officio iudicis filiusfa. cẽset̃ habere idoneã ꝑsonã essendi in iudicio ꝯ not. p gl. in.l.j.C. qui admit. iũcta.l. si cui.ff. de condi. ꝛ demõ. Ad idẽ not. in l. cũ filiusfa.ff. si cer. pe. q2 vr̃ posse respõderi ꝙ tunc filiusfa. cẽsetur habere legitimã ꝑsonã qñ officiuȝ iudicis imploratur nõ in formã iudicij vt in terminis.d.l.j. qui admi. vbi nõ reqrit̃ alicuius citatio ꝛ sic non habent necessario interuenire tres ꝑsone q̃ in iudicijs habent interuenire.s. iudex actor ꝛ reus.c. forus de ver. signi. ꝛ.l. in tribus.ff. de iudi. put hec rñsio sumitur ex dictis doc. in.d.l.j. qui admitti. Adeo ꝙ Pau. de ca. refert ibi nõnullos tenere ꝙ ẽt in illis terminis si interuenit ꝯtradictor filius nõ habeat legitimã ꝑsonã. Et ideo videtur prima acta inualida ꝛ deficiente fundamento oĩa

3 ruunt.j.q.j. cũ paulus.† Scdõ ꝙ dictus neapolio veniat absoluendus tanꝙ non fuerit cõtra eũ rite processum: q2 videtur processum nõ seruata forma statuti ꝙ disponit ꝙ quando pro executione sententie habet fieri immissio in possessionẽ bonoꝝ debitoris primo mittatur vnus baiulus ad inquirendũ bona debitoris ꝛ facta ꝑ eũ relatione iudici iudex habet mittere duos baiulos ad capiendum tenutã dictoꝝ bonoꝝ que forma statutaria nõ est seruata. Ideo videtur ꝙ tenuta nõ valuerit. ar.l. cum hi.§. si pretor.ff. de transac. cũ si. Quod ꝛ tertio dicendũ videt̃ q2 put dicitur non fuit facta actualis productio sentẽtie cuius executio petita fuit. Et per cõsequẽs videtur qd̃ iudex vt iudex nõ habuerit notitiã sñie super qua fun-

4 datur executio.† Licet eñ notarius actoꝝ asserat sententiã apparere sua manu ꝛ id scribat in actis: tamẽ non videt̃ sibi credendum q2 nõ creditur instrumẽto se referẽti ad aliõ instrumẽtũ.C. de edẽ. auc. si quis in aliquo documento ꝯm vnũ intellectũ quem oẽs ap-

5 probant:† ꝛ gesta per iudicem non habentẽ notitiã eius sup quo fundantur reddũtur nulla ratione ignorãtie vt est tex. in.l. hec autẽ.§. defendi: ꝛ ibi Bar.ff. ex qb. cau. in pos. eatur. ꝛ no. Bar. ꝛ doc. in.l. multũ interesse.ff. de condi. ꝛ demonstratio. ꝛ qd̃ habetur in.c.

6 prudentiã de offi. delega.† Quarto deduci videtur iustitia pro parte neapolionis: q2 nomẽ debitoris ꝑ executiõe sñie capi nõ põt debitore delegante debitum vt est tex. in.l. a diuo pio.§. sic quoqȝ.ff. de re iudi. ꝛ ibi glo. ꝛ doc. ꝛ no. glo. in.l.j.C. de preto. pig. ꝛ in.l.ij.C. quando fiscus vel priua. ꝛ Bald. in.l. etiã.C. de execu. rei iudi. in.j. col. cũ igitur dictus neapoleo non fuerit confessus debitum. Sed illud negauerit non videtur ꝙ valuerit dicta executio in capiẽdo

7 dictum nomen debitoris ꝛ in dando insolutũ creditori.† Et maxime ꝛ sic quinto q2 principalis debitor contra quem fuit lata sñia non habebat paratã executionẽ ꝯtra dictũ neapoleonẽ. Ideo nec creditor pro quo lata fuit sñia potuit viã executiuã ꝯtra ipm neapoleonem intentare: q2 sñia lata contra principalem debitorẽ non debuit preiudiciũ generari eius debitori: nec creditor principalis debitoris debet plus iuris consequi vigore sentẽtie in bonis debitoris condẽnati ꝙ haberet ipe debitor condẽnatus: put hoc not.

8 doc. maxime Ang. ꝛ Jmo. in.d.§. sic quoqȝ.† Et predicta potissime ꝓcedũt ꝛ sexto q2 ꝑ pte dicti neapoleonis videt̃ probari ꝙ ipe nõ erat debitor patris cõdẽnati. nã id probat ꝑ apodissam scriptã manu patris debitoris que vt presupponit̃ fuit recognita ꝑ duos testes: ꝛ licet de iure cõi talis ꝓbatio forte non esset sufficiens: tñ videtur ꝙ sufficiat ex forma statuti disponẽtis ꝙ scripture manu alicuius scripte ꝛ recognite detur plene fides lȝ non habeat testiũ subscriptionem nec huic medio videtur obstare si dicatur qd̃ statutum intelligatur ꝙ scriptura ꝓbet cõtra scribentẽ ꝛ non cõtra tertium. Et sic non probet contra gentilez in casu isto: q2 ad hoc videt̃ posse respõderi ꝙ satis videtur sufficere neapoleoni ꝙ dicta scriptura iuuaret ipm ꝯ eius patrẽ cuius fuerat debitor ꝑ id qd̃ no. docto. in d.§. sic quoqȝ: vȝ ꝙ nõ dȝ creditor immissus ꝑ executiõe sñie in nomẽ debitoris pl9 iuris cõseq ꝙ hr̃et eius creditor: nec sñia lata contra creditorem dȝ ꝑiudicium generare ei9 debitori prout.s. dedu-

9 ctũ est.† Insuper ꝛ septimo inter filium ꝛ patrem non oritur obligatio ciuilis sed naturalis tm̃.l. frater a fratre de cõdi. inde. ꝛ naturalis obligatio regulariter nõ est efficax ad exigendum.l. fideiussor obligari.§. fideiussor de fideius.l. iurisgẽtiũ.§. igitur nuda cũ ꝯcor. de pac. merito ꝛc. Ex his itaqȝ videtur dicendum ꝙ executio facta ꝯtra dictum neapoleonez vigore capture nominis debitoris: ꝛ dationis insolutum nõ tenuerit ꝛ eius pretextu veniat absoluendus a dicta executione. Nec videtur ꝙ contra eum habeat ꝓnũciari ꝙ executio fiat contra eum tanꝙ heredẽ debitoris cõdemnati: quia

10 ad id actum non fuit. Sed tanꝙ contra debitorem debitoris.† Tamen his non ob. contrariuȝ puto respondendũ ad cuius rei euidẽtiam premitto ꝙ ista causa est causa pupilloꝝ ꝛ in causis pupilloꝝ vt presupponitur in themate potest procedi de facto que verba de facto importãt ꝙ possit cognosci ꝛ iudicari manu regia: prout dicit Bar. in extrauag. ad reprimẽ. in verbo videbitur circa finem et Lap. in alleg. cccxiiij. quem refert Pon. in Rubrica.ff. de arbi. dicit ꝙ importãt omnẽ amplam potestatẽ dummodo nõ fiat cõtra ius ꝛ honestum que vltima verba intelligenda sunt copulatiue qd̃ nõ fiat qd̃ sit inhonestum et etiã iuri contrarium vel ꝙ non fiat id

11 qd̃ sit contra ius naturale.† Nã manus regia nõ arctabatur ad seruandum ius ciuile. arg.l. princeps.ff. de leg. ꝛ ꝙ verba ista de facto significent amplam potestatẽ vult Bar. in.d. verbo videbitur in fi. q ẽt vlt qd̃ i.d. vbo videbit̃ vba denotãtia merã volũtatẽ vel liberũ seu plenum arbitrium importent relaxationem eoꝝ que sunt iur.

12 ciui. nõ autem eoꝝ que sunt iurisgen.† Et ideo licet nõ reperiã in statutis ad me trãsmissis ista verba de facto tamen reperio statutũ ꝙ in causis pupilloꝝ ꝛ similiũ iudices procedãt pro libito volũtatis que verba denotãt liberam potestatẽ nõ astrictã ad obseruãtiã eoꝝ que sunt iuris ciuilis: vt no. bart. in.d. ver. videbitur. ꝛ qd̃ ꝑ eũ in.l. fideicõmissa.§. ꝙ de leg. iij. ꝛ in.l. si filius de dona. ꝛ ibi Jmo.

13 et pon. ꝛ per bal. in.l. si sic. de leg.j.† Uerba etiã reformatiõis facte super causis pupilloꝝ idem videntur significare: dicitur enim qd̃ cause eorum expediantur sine strepitu ꝛ figura iudicij simpliciter. ꝛ de plano visa tantũ ꝛ inspecta veritate facti: que verba videntur idem significare ꝙ de facto ꝓcedant. ꝛ subditur in dicta reformatione qd̃ sñia lata iuxta illam reformationem executioni mandet̃ omni ordine ꝛ iuris solẽnitate obmissis ex quibus videtur concludendum qd̃ in ista causa pupiliari non fuerit seruandũ ius ciuile cõmune vel municipale. Sed ꝓcedendũ inspecta veritate facti ꝯm ius na

14 turale seu gentium.† Et ideo cum dictus neapoleo de iure gentiũ naturaliter fuerit obligatus patri per ea que habentur in.d.l. frater a fratre. ꝛ.l. cum amplius.§. his natura debet.ff. de reg. iur. et dicti pupilli obtinuerint sñiam cõtra patrẽ que mandanda erat executioni in bonis paternis: potuit iudex facere executionem in dicto noĩe debitoris non obstante patria potestate que de iure gentium non erat inuenta in.l. nãciuiũ.ff. de his qui sunt sui vl̃ ali. iur. ꝛ insti. de patri. pote. Et ideo de iure gentium poterat filius cogi ad soluendum patri per.d.§. his natura debet. ꝛ que ibi habentur ꝛ maxime per Barto. in dicta.l. frater a fratre. Jdeo habẽtes liberam potestatẽ ꝛ consequenter non astringuntur ad obseruantiã iuris positiui possunt astringere naturaliter obligatum. ꝛ non obseruare ordinẽ iuris positiui ꝛ alia iura a iure positiuo disposita. Sȝ inherere iuri gentium. ꝛ procedere quodammodo manu regia per supradicta: ꝛ ideo videtur cõcludendum qd̃ in executiõe dicte sententie late in fauorem pupillorum potuerit fieri executio de eo qd̃ debebat dictus neapolio suo patri condemnato ꝛ dictis pupillis concedi insolutum id quod debebat dictus neapoleo non obst. adductis in contrarium quibus.j. respondebitur. Et dato sine preiudicio veritatis qd̃ non valuerit dicta captura nominis debitoris. et datio insolutum: tamẽ quia vt presupponit dictus neapoleo est factus heres patris ꝛ consequenter succedit patri in iuribus actiuis ꝛ passiuis potest fieri executio dicte sententie contra eum vt heredem patris. Non autem obstant in cõtrarium adducta. Non obstat enim primum argumentum in contrarium formatum: quia ex quo patria potestas est de iure ciuili vt dictum est ꝛ quod consensus patris requiratur est dispositum a iure positiuo per dictum.§. necessitate: ꝛ sumus in terminis in quibus iura ciuilia non astringunt ꝛ non est obseruandus ordo iuris nec solemnitates a iure requisite: ideo non obstante defectu consensus patris valẽt acta etiã facta in vita patris ꝛ hec procedũt etiam probata patria potestate que prout videtur probari debet per eũ qui se fundat in patria potestate. Nam patria potestas non presumitur prout concludit Barto. in consilio mihi.cxliij. incipiente. visa inquisitione contra Franciscum vbi concludit ꝙ semper presumitur quis paterfami. per.l. titia.ff. sol. matri. ꝛ Pon. post Raph. cuma. in.l. sed si de sua ff. de acquiren. heredi. tenent qd̃ ei qui allegat patriam potestatẽ

15 ꝛ existentiam sui iuris incumbit onus probandi.† Jdeo si dictus neapoleo non probauit patriam potestatem nõ potest se ex ea niti quia tamen non vidi processum non facio in hoc fundamentuȝ sed in precedenti responsione per quã etiã respondetur ad secũdũ argu. partis aduerse quia statutum tradens formã procedendi ad executionem sententie non loquitur in causis pupillaribus in quibus est relaxatus iuris ordo ꝛ solẽnitas iuris positiui prout est statutum predictum similiter per predicta respondetur ad quartum fundamentum partis aduerse quia dictũ.§. sic quoqȝ disponẽs ꝙ capi non possit nomen debitoris pro executione sententie si negatur debitum est ius positiuum nõ iurisgentium ꝙ est seruandũ in causis pupillaribus per supradicta. volunt enim doctores qd̃ vbi negatur debitum detur curator bonis absentis contra quem procedatur via ordinaria que via ordinaria est ex forma statutorum sublata in causis pupillaribus ꝛ satis est quod de debito apparet.

16 † Cum statutum disponat ꝙ sola veritate facti inspecta procedatur ꝛ ꝑ libito volũtatis iudicis vt.s. deductũ fuit ꝛ maxime suadet ratio quia tempore accepti nominis debitoris ꝛ dationis insolutum idem Neapoleo tacuit ꝛ non negauit debitum. Nam est verisimile qd̃ si non fuisset debitor negasset se debitorem postea autem potuit cogitare malitiam faciendi sibi facere scriptam a patre qd̃

17 ipse soluerat.† Potuit enim pater dictam scripturam facere post dationem nominis insolutum et scribere tempus preteritum: ideo dicta scriptura priuata non debet facere fidem in preiudiciũ tertij prout regulariter scriptura priuata saltem sine subscriptione

ptione testium non probat.c.j.⁊.ij.de fide instrumē. cum similib⁹.
18 †Nec ob.statutū qꝛ dictū statutū dat fidē scripture priuate in preiu
diciū scribētis nō aūt trahi dʒ ad preiudiciuʒ tertij cū sit exorbitās
⁊ nō trahendū in ꝯñas .arg.regule q̄ a iure cōi exorbitāt in sexto.⁊
l.ius singulare.⁊.l.ꝙ vero §.ff.de leg.maxime concurrēte dicta sub
scriptione ⁊ attēto ꝙ pr̄ ⁊ filius cēsent̄ eadē ꝑsona.l.fin.C.de impu.
Et pater diligit filiū qñꝗ plusꝙ̄ seip̄m dicit in.l.isti quidē.ff.ꝙ me
cau.Et dicta scripta si ꝓbaret redūdare poterat in fauorē pr̄is scri
bentis ne.s.exigeretur eius debitor.ideo nō suadet ratio ꝙ vllo pa
cto in istis terminis adhiberi debeat fides dicte scripte cū non ap-
pareat ꝙ fuerit scripta tp̄e quo deuētum fuit ad pignus pretoriū
⁊ ad dationē insolutū.⁊ ꝓpterea non obstat id qḋ dicebatur in con
trariū ꝙ.s.satis videbatur sufficere Neapoleoni ꝙ vigore scripte
se tueri poterat aduersus patrē:qꝛ respondetur ꝙ nō apparet ꝙ se
19 tueri poterit tunc tp̄is aduersus pr̄em. †Et per hec etiā cōfundit̄
vj.arg.ꝯtrariū tollit̄ ēt quintum qꝛ satis est ꝙ appareat veritas ꝙ
ip̄e neapoleo tenebatur eius patri attenta forma supradictorū sta
tutorum reducentiū rem ad terminos iurisgētium quo iure ꝓcede
20 batur manu regia ⁊ sic quodāmodo via executiua.† Tollitur etiā
per predicta septimū fundamentū cū de iure gentium nō require-
retur ciuilis obligatio nec actio que fuerūt inducta de iuregentiū
l.ij.§.oīm de orig.iur.Satis em̄ erat naturalis obligatio ad exigē-
dum ꝑ.d.§.natura debet.Sil'r de iure positiuo est inductū ꝙ vt va
leant gesta per iudicē debeat in actis apparere id super quo fundā
tur eius gesta ꝑ.d.§.defendi qꝛ nō reperitur hoc dispositū de iure-
gentiū ⁊ insuꝑ est de more qḋ qñ scripture apparent manu notarij
nō fiat alia actualis ꝓductio.Sed verbo ꝓducūtur ⁊ haberi solent
pro ꝓductis qꝛ verisimile est ꝙ notarius apud quē remanent acta
iudicij ⁊ scripture que ꝓducunt̄ in iudicio ⁊ cōiter ꝯtingit ꝙ iudex
non legit instr̄a ⁊ scripturas que ꝓducunt̄ in actis tp̄e ꝓductionis
sed postea tp̄e quo hʒ iudicare vl' facere actum p̄iudicialē facit sibi
ostendi ꝓcessuʒ a notario ⁊ notari⁹ in ꝓcessu interserit etiā scriptu
ras de quibus est rogatus ⁊ q̄ sunt v̄bo ꝓducte corā iudice. Et ar-
gumentū a solitis ⁊ a cōmuniter accidētibus bonū est in iure.l.cer-
ti cōditio.§.si nūmos.ff.si cer.pet.⁊ not.glo.in.l.j.C.de arbi.⁊ glo.
⁊ Bal.in.l.neꝗ natales.C.de ꝓba.⁊ facit ꝙ no.glo.⁊ doc.in.l.non
hoc.C.vnde legiti.⁊ hoc maxime ꝓcedit in ter minis nr̄is in quib⁹
ex dispositione legis municipalis potest ꝓcedi sine scriptis.iō da-
to ꝙ non appareat per acta scripta per notariū actualis ꝓductio
sentētie nō ꝓpterea sequitur ꝙ non fuerit actualiter ꝓducta maxi
me si actualis ꝓductio requireret̄ cū ꝓ gestis per iudicem p̄sumat̄.
l.herennius.§.gaya de euic.⁊.c.in p̄sentia de renū.cū simi.presertiʒ
attēto ꝙ ꝓ executione sententie ꝓcesserit ad pignus pretoriū ⁊ ad
iudicationē:videtur satis apparere ꝙ habuit notitiā snīe. Et per
hec est sublatū tertiū fundamentū contrariū:⁊ per ꝯsequēs conclu-
dēdū est qḋ potuerit ⁊ possit fieri executio ꝯtra dictū Neapoleonē
vigore dicte adiudicatiōis insolutū.cōcludi etiā ⁊ clari⁹ potest ꝙ si
nō valuisset dicta adiudicatio insolutū:ita ꝙ nō possit fieri execu-
tio cōtra eū tanꝙ̄ debitorē patris:tamē posset cōtra eū fieri ⁊ cogi
ad soluendū tanꝙ̄ heredē pr̄is presupposito ꝙ sit heres prout pre
supponitur.Nec obstat ꝙ nō fuerit petitū:qꝛ peti potest ⁊ cū non
requiratur libellus in executione sententie nec de iuregentiū libel
lus requirebatur:ideo pōt pronūciari aliter quā sit petituʒ:vt no.
glo.notabilis in.l.vinū.ff.si cer.pe.Et qꝛ ex p̄dictis appꝫ ꝙ potest
fieri executio ꝯtra dictū Neapoleonē nō est opus deuenire ad hy-
pothecariam nec ad tertios possessores rerum que alienata fuerūt
post sententiam. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ccxix.

1 ☞ Donatio qñ possit illegitima dici ex eo qḋ dicatur donatorē fatuum.
2 Fatuitas siue insania quō ꝓbari possit.
3 Vicini ⁊ consanguinei presumuntur habere notitiam suorum vicinorum ⁊ consanguineorum.
4 Mentecaptus non sp̄ dr̄ qui aliqñ resipiscit sanitas mētis.
5 Clausula verboꝝ in fine positoꝝ ad p̄cedentia trahitur.
6 Testibus hn̄tibus iuris p̄sumptionē ⁊ in verisil'itudine magis creditur ꝙ̄ multitudini ip̄orum ⁊ ꝓbationi sane mentis potiusꝙ̄ insanie creditur.
7 Presumitur quilibet sane mentis.
8 Testibus ꝓ instr̄o deponētibus magis creditur ꝙ̄ deponentibus contra vt vnius dictum p̄ualeat duobus.
9 Donationi ⁊ alijs contractibus auctoritas multum iuuat ⁊ ꝓpter bene merita.
10 Possidere nō dicitur mentecaptus.
11 Mentecaptus qñ quis non dicit̄ qui missam nō audit seu qui non confitetur dictis testium.
12 Testm̄ laici siue alterius cōtractus ex eo ꝙ nō potuit dicere instituo heredem latinis verbis nō pōt impugnari.

¶ Consilium.ccxix.

1 In noīe dn̄i nostri iesu xp̄i.

¶ †Licet videatur dicendum ꝙ ꝓ p̄te domine orientis
tis sit legitime probatum quod dictus meus donator fuerit men-
2 tecaptus ⁊ mente nō sanus tēpore donatiōis.† Nam ꝓ p̄te ip̄ius
orientis est articulatum in secūdo articulo ꝙ dictus meus tempo-
re dicte facte donationis ante ⁊ post ⁊ ab eius natiuitate vsꝗ ad
eius mortem semꝑ fuit mentecaptus:adeo ꝙ non intelligebat qc-
quid agebat ⁊ faciebat:⁊ plures testes suꝑ dicto articulo examina
ti deponunt vera esse.vʒ Andreas Jacobi tertius testis.⁊ Rayne-
rius tati quint⁹ testis.⁊ domina Francisca nona testis.⁊ Andreas
tati dicimus testis.⁊ dña Jacoba vndecima testis.⁊ sic sunt quinꝗ
testes q videtur probare dictū articulum. Item domina Blaxina
decimatertia testis deponit aperte qḋ dictus meus erat menteca-
ptus ⁊ sine intellectu:⁊ omnes videntur reddere sufficientem cau-
sam scientie.Nam dictus Andreas Jacobi pro causa sciētie depo-
nit qḋ multotiens locut⁹ fuit cum dicto meo:⁊ non respōdebat ad
interrogata.⁊ cum eo habebat conuersationem ⁊ de eo habuit ple
nā notitiam ⁊ quando ip̄e testis loquebatur cum eo solū loqueba-
tur causa eum deridendi ⁊ reputabatur tanꝙ̄ mentecaptus ab oī-
bus certe ex loquela ⁊ conuersatione fatuitatis ⁊ dementie alteri⁹
3 habetur notitia:ideo videtur idonea causa scientie.† Prout in si
mili dicimus in vicinis ⁊ consanguineis qui presumuntur habere
notitiam de qualitate vicinorum ⁊ consanguineorum.l. si vicinis.
C.de nuptijs.⁊.l.octaui.ff.vnde cogna.⁊.l.de tutela.C.de in integ.
restitutio.mino.⁊ propterea censetur bona causa scientie: quia vi-
cinus vel quia consanguineus:vt habetur in dictis iuribus:et per
Barto.⁊ doct.in.l.j.si certuʒ peta.Et idcirco est idonea cā scientie
quā reddit Rayneri⁹ qnt⁹ testis q deponit qḋ erat vicin⁹ et habe-
bat domum contiguam:et similiter domina Francisca nona testis
reddit causam scientie quia vicina et cum eo locuta fuit multotiēs:
similiter Andreas tati reddit causam scientie:quia ipsum cogno-
uit per tempus triginta annoruʒ et vltra et qḋ multotiens locu-
tus fuit cum eo.similiter domina Jacoba vndecima testis deponit
de collocutione ⁊ qḋ erat conuicina sunt multi alij testes qui idem
in effectu deponunt. Nam angelus primus testis deponit quod
iudicio suo erat insipiens: et quod ipse fuit multotiens locutus
cum eo ⁊ non respondebat ad propositum:et nullam habebat in-
telligentiam. similiter Gregorius secundus testis deponit quod
vidit semper ipsum insensatum et nihil intelligebat quid facie
bat et quod multotiens locutus fuit cum eo et quasi semper nō
respondebat ad interrogata.similiter bassius sextus testis quod
suo videri erat insensatus:⁊ videbatur quod non comprehende-
ret quid dicebatur.⁊ si rñdebat alicui non intelligebatur quid dice
ret.similiter marcus.xv.testis satis adminiculator:licet necessario
non astringat:⁊ sic dictus secundus articulus per multos testes ꝓ
bari videtur:⁊ probato qḋ dictus meus donator erat mentecapt⁹
tempore donationis prout probatum videtur sine dubio dicta do
mina oriens foueret iustitiam.Coadiuuatur dicta probatio ex de
positionibus testium factis in alijs articulis quas longum esset re
citare:⁊ non ita artant prout supradicta:ideo eas omitto. Aliqd
autem tanquam in responsionibus:⁊ eandem super.xxvij.articu-
lo continente quod dictus meus erat homo simplex:⁊ adeo modi
ci intellectus quod nemo qui haberet informationem dicti mei iu
dicaret quod posset de iure donare nec aliquem contractum ⁊ obli
gationem facere:⁊ ita est publicum ⁊ notorium ⁊ publica vox ⁊ fa
ma decem vel vndecim testes deponunt vera esse per ea que testi-
4 ficati sunt.¶ †His tamen non obst.contrarium puto de iure re-
spondendum.vʒ quod dictus meus diligenter consideratis dedu-
ctis hincinde non sit iudicandus mentecaptus:ita ꝙ donatio quā
ipse fecit dicte domine Francisce donatarie debeat iudicari ineffi
cax propter insaniam mentis ipsius mei donatoris.Naʒ ꝙ̄ plures
testes deponunt ꝙ dictus meus non erat mentecaptus:⁊ inter ce
teros Baldus massij cellini de castro cōstani super.xv.articulo de-
ponit ꝙ respondebat ad interrogata quotiens opus erat in causa
scientie:quia vidit audiuit ⁊ presens fuit quod est satis euidens si
gnum non dementie.Item deponit quod eius pater pluries ⁊ plu
ries conduxit dictum meum ad operas in caneto. Item deponit
super alijs articulis quod custodiebat suas pergulas muschatelli:
clamabat contra circundantes timens ne auferrent vuas:⁊ contra
dānum dantes dicebat.io te cie coglero:⁊ quod erat sollicitus ad
faciendum sua negotia que omnia tendunt ad sanam mentem in
causa scientie dixit:quia vidit audiuit ⁊ presens fuit.Item super
interrogatorijs deponit quod ipse cognoscebat dictum meum: vt
supra testificatus est ⁊ non mentecaptum.Item Jacobus luce de
castro costani super.xv.⁊.xvj.articulis deponit quod dictus meus
cum volebat loquebatur ⁊ erat boni intellectus ⁊ faciebat nego-
tia sua prout faciunt alij homines sane mentis et sani intelle-
ctus: et super alijs articulis quod erat bonus et pacificus et di
ligens in acquirendo et non permittebat eius bona dilapida-
ri: et cum homines auferebant fructus de possessionibus suis
insequebatur eos clamando et deponit quod erat surdaster et
oportebat clamare:vt ipse meus audiret: iste quidem testis depo
nit sanam mentem : et deponit de actibus indicantibus sanam
mentem : et de actibus qui cadunt in sensum corporis.

Et ꝑpterea nō videtur obstare ꝙ nō reddit cām sciētie nō interrogatus ꝑ no. ꝑ glo. ⁊ doc. in. l. solā. C. de test. ⁊ per Innoc. ⁊ doc. in. c. cū cām que extra de test. Itē Bartholome⁹ luce ꝙ dictus me⁹ erat bonus loquebatur cum volebat: bonitas autē vel prauitas nō cadit in mētecaptū qui caret intellectu. Itē subdit ꝙ nō erat mentecaptus ⁊ erat bonus laborator ⁊ nunꝙ̄ reuertebatur ad domū qn aliquid afferret in causa scientie: q2 vidit audiuit ⁊ ꝑsens fuit: et quia vicinus ⁊ etiā iste testis directe ꝓbat sanā mentē: ⁊ reddit idoneā cām scientie. Itē cechus masij de eodē castro deponit qd dict⁹ meus erat surdaster: ⁊ cū homines vellent ipm loqui oportebat exclamare alta voce ⁊ ipse rńdebat ad interrogata al's nō fecisset alicui verbū. Et ibat cū diligentia ad laborandū vangandū ⁊ ligonizandū: ⁊ faciebat crinos nunꝙ̄ amittebat tps piscabatur cū nassis in clasio boues diligēter custodiebat ne facerent dānū: ⁊ cū homines auferebant de suis possessionibus muschatellū ⁊ alios fructus exclamabat lassatole stare: in causa scientie q2 predicta vidit audiuit ⁊ presens fuit singula singulis referendo q̄ oīa tendunt ad ostēdendā sanā mentem qd erat homo pacificus ⁊ sane mentis ⁊ nūꝙ̄ perdebat tps ⁊ cum reuertebatur domū semper portabat aliquid in manibus fasces lignorū ⁊ filia potius de bonis suis ꝙ̄ alienis. Item vitalus luce deponit ꝙ dictus me⁹ erat surdaster ⁊ loquebatur quando volebat: ⁊ ꝙ semel vidit ipsum genib⁹ flexis corā sacerdote in quodā agro ad confitendū pctā sua: q2 vt audiretur oportebat loqui alta voce. Item subdit ꝙ erat sollicitus laborator ⁊ vidit ipm facere fossata seminare canapā: metere granū extrahere canapam de clasio ⁊ filia facere: ⁊ quādo reuertebatur domū semper

5 deferebat fasces lignorū prout faciunt alij hoīes sane mētis. † Que verba prout faciunt alij hoīes sane mentis in fine posita referenda videntur ad oīa precedentia per ea que habētur in. l. talis scriptura. de leg. j. ⁊ in. c. scdo requiris. ⁊ in. c. inquisitioni. de appel. cū si. in causa scientie: q2 vidit audiuit ⁊ presens fuit: ⁊ supra premiserat ꝙ erat vicinus. Item subdit ꝙ credit dictū meum sciuisse dicere reseruo mihi vsumfructū ⁊ constituere se tenere ⁊ possidere ꝑcario noīe sicut sciebat dicere alias res. item qd vidit eum stare qnquagita vicibus ⁊ vltra ad missam: ⁊ vidit expergere aquā benedictam super eius caput. Itē dn̄a Francisca vxor petri de baleste deponit super xv. articulo/ꝟa esse: q2 sepe fuit cum eo locuta. item qd erat bon⁹ laborator ⁊ diligenter custodiebat suum ⁊ abhorrebat ꝑdere temp⁹ ⁊ faciebat ꝑut faciunt ⁊ faciebant hoīes sane mentis ⁊ premiserat qd erat vicina: ⁊ videtur reddere bonā causam sciētie. Itē domina Christofora deponit qd dictus meus nō erat stultus. item qd loquebatur qn̄ sibi erat necesse loqui: ⁊ ꝙ erat pacificus nisi fuisset molestatus ab alijs: ⁊ qd erat bonus laborator ⁊ diligenter custodiebat bona sua: ⁊ loquebatur bene ⁊ rńdebat ad ꝑpositū que oīa tendūt ad demonstrandā sanā mentē. item dn̄a Ludouica vxor mateutij deponit qd dictus me⁹ sciebat bene loq ⁊ loquebat ⁊ fuit cū eo locuta pluries ⁊ pluries: ⁊ rńdebat ei ad propositū et vidit vocari a pluribus ꝑsonis ⁊ audiuit qd rńdebat ad ꝑpositū: vt diligens ⁊ sapiēs hō. item qd dictus meus cū oportebat sibi ligonizabat ⁊ alia faciebat sicut faciunt alij hoīes ⁊ coloni. item subdit ꝙ erat hō pacificus ⁊ qui eū nō impediebāt ipse non impediebat alios ⁊ reddit idoneā cām scientie: ⁊ subdit ꝙ credit dictū meū fuisse tāti intellect⁹ qd sciuisset dicere qd ꝯstituit se possidere ꝑdicta bona pro dn̄a Frācisca ⁊c. Et ꝙ bn̄ intelligebat ⁊ cognoscebat qd erat vsufruct⁹ Et l3 subdat ꝙ non credit dictū meū fuisse tanti intellectus ꝙ sciuisset immiscere ⁊ apprehendere aliquam hereditatē nō ꝑpterea intēdēbat ipse testis ꝙ nō esset boni intellectus. Attēto ꝙ imediate subdit ꝙ dictus meus nō erat mētecaptus: ⁊ ꝙ erat tanti intellectus ꝙ sciebat facere negocia sua: sed forte credebat ꝙ immiscere ⁊ apprehendere hereditatē requireret perspicacem intellectum. vn̄ isti octo testes apte probant ꝙ dictus meus non erat mentecapt⁹: ⁊ erat sani intellectus et magis aperte ꝓbant sanā mentē per act⁹ de quibus deponūt ꝙ̄ testes partis aduerse ꝓbent non sanā mentē ipsius. Et maxime q2 testes vtriusqꝫ partis deponūt ꝙ erat surd⁹ seu surdaster: ⁊ non audiebat nisi cum quis loquebatur alta voce: ⁊ ex hoc poterat contingere ꝙ loquentes secum non intelligebat et murmurabat ⁊ non respondebat: q2 forte eum colloquebant bassa ⁊ consueta voce: ⁊ ꝑpterea ostēdebatur insapiēs ⁊ insensatus: ⁊ iō deridebāt in quibus se fundant pro maiori parte testes partis aduerse qd demonstratur: q2 plures testes deponunt ꝙ magis intelligebat ad signum ꝙ̄ per loquelā ꝙ ostendit defectum auditus potiusqꝫ intellectus: ⁊ per hoc medium reducātur quodāmodo ad cōcordiā testes deponentes super non sana mente ⁊ testes deponentes de sana mente: q2 testes deponentes eum mentecaptū ita arbitrabant: quia secum loquebantur ꝯsueta voce non exclamando: ita ꝙ ꝑpter defectum auditus non poterat respondere ad propositum ⁊ ostendebat signa dementie. Et ꝑpterea iudicabant eū mētecaptum: ⁊ non esse talis intellectus ꝙ posset donare: ⁊ aliquē cōtractū seu obligationem facere: testes autē qui iudicabant ipsum non mentecaptum videbant alia eius gesta que cōueniebant homini sane mentis: ⁊ forte eū alloquebantur alta voce: ita quod ipe meus eos audiebat: ⁊ licet testes deponentes pro parte dn̄e orientis fuerint magis fauorabiliter examinati ⁊ magis animose deponunt per verba vera esse: tamen putarem potius eis ex hoc dinumeranda fides: quia capitula super quibus deponunt vera esse continent aliqua nō verisimilia: ⁊ que verisimiliter nō erant ipsis testibus nota. Nam inter cetera capitulum. xxvij. continet qd est publicum ⁊ notorium qd dictus meus non posset de iure donare: nec aliquem contractum obligationis facere nec hinc erat res talis qualitatis qd verisimiliter caderet in notorium maxime cū dictus me⁹ tempore depositionis esset mortuus. Item capitulum scdm continet qd dictus meus ab eius natiuitate vsqꝫ ad eius mortem semp fuit mentecaptus: adeo quod nō intelligebat quicquid agebat dicebat ⁊ faciebat: ⁊ tamē aliqui ex dictis testibus deponētibus per vera esse deponunt in causa scientie qd habuerunt notitiam de eo per aliqua tpa: ita qd deprehendit ex eorū dictis ꝙ non habuerūt de eo notitiā toto dicto tpe de quo articulus cantat. Ita ꝙ deponūt vera esse ea de qb⁹ non habebat notitiā ⁊ testis qui deponit id de quo non habet notitiam: q2 nō cadit in eius sensū est suspect⁹. Prout contingit in teste deponente negatiuā non coartatam cui non creditur per. c. cū ecclesia sutrina. de ca. pos. ⁊ ꝑprieta. ⁊ ibi per Inno. ⁊ doc. nō alia ratione: nisi quia deponit id qn̄ nō cadit in ei⁹ notitiā: ⁊ l3 videantur plures testes deponentes de fatuitate ꝙ̄ de sana mēte: vt deprehenditur ex supra narratis: tamē testes deponentes pro sana mente deponūt verisimiliora attentis gestis de q

6 bus deponunt hincinde testes. † Et magis attenditur in testibus verisimilitudo eorū de quibus deponunt ꝙ̄ multitudo testiū: vt est tex. in. c. in nr̄a extra de test. ⁊. c. l3 cām. de ꝓb. ⁊. l. ob carmen. §. fi. ff. de test. Itē magis credit̄ testib⁹ deponētibus de sana mēte ꝙ̄ testi

7 bus deponētib⁹ de mētis insania: nā habēt ꝑsumptionē ꝑ se: † q2 quilibet ꝑsumit̄ sane mētis. l. nec codicillos. ⁊ ibi per glo. ⁊ doc. C. de codicil. ⁊ in. c. fi. de succes. ab intest. ⁊ testes quibus assistit ius cōmune vel aliqua iuris ꝑsumptio ꝑualent ꝺm Inno. ⁊ doc. in. c. auditis. de ꝑsum. ⁊ in. c. ecclesia vulterana. de elect. ⁊ facit qd habet̄ in c. q̄liter ⁊ qn̄. de acc. ⁊ qd no. d. card. zabarel. in. c. cū in tua. de spō. super glo. fi. etiā si sint pares numero: q2 illi habent ꝑsumptionē ꝑ

8 se. † Item eadem ratione magis creditur testibus deponentibus pro instrumento publico ꝙ̄ testibus deponentibus contra instrumentum per notata per doctores in. c. cum ioannes eremita. de fide instrumentorum. ⁊ Barto. in. l. j. q te. ape. ⁊ per Bal. in. l. in excedēdis. C. de fide instru. Quinimo si vnus testis deponit ꝑ instro: ⁊ duo contra instr̄m ꝑualet dictū illius testis q deponit pro instro ꝑut notabiliter voluit Imo. in. d. c. cū ioannes eremita. Et iō cum furiosus nō possit donare. arg. l. nec ignorās. C. de dona. ⁊. d. l. nec codicillos. cū si. iō testes deponētes qd dictus donator erat mētecapt⁹: ⁊ nō poterat donare deponūt in effectu ꝯtra instr̄m in quo

9 cōtinetur qd donauit. † Itē cōcurrit alia ꝑsumptio: q2 dicta donatio fuit facta auctorante iudice ꝑ cuius gestis ꝑsumitur. c. in ꝑsentia. de renū. ⁊. l. herēnius. §. gaya. de euic. Adeo qd nō ꝑsumit ꝙ interposuisset suū decretum seu auctoritatē si ille fuisset mētecapt⁹:

10 ⁊ sic multa cōcurrunt q̄ preualēt nūero testiū. † Et insup sunt multi testes qui deponunt ꝙ dictus me⁹ possidebat certa bona qui in ꝯnam deponūt de sana mēte: q2 furiosus ⁊ mētecapt⁹ nō possidet. l. qd meo. §. si furioso. ff. de acqui. pos. possessio em̄ reqrit aīm possidendi. l. iij. in ꝑn. ⁊. l. queadmodū. ff. eo. tit. ⁊. l. furtū. §. fundi cū sua glo. de vsucap. merito cū deponāt ꝙ possidebat dicta bona in cōsequentiā deponūt ꝙ nō erat mētecapt⁹. Adeo ꝙ ꝑut poterat possideri ita poterat donare cū possessio reqrat sensū ꝑut donatio ꝑ predicta ⁊ istis testibus deponētibus de dicta possessione iunctis testibus deponētib⁹ de sana mēte: ⁊ alijs gestis ostendētibus sanū

11 intellectum nō sunt paucio res numero. † Adminiculatur etiā q2 testes deponūt qd dicta Francisca donataria merebatur qd sibi fieret dicta donatio. Donatio aūt facta ꝑcedētibus meritis cadit in prudentē virū: ⁊ de facili ꝑsumit̄. l. si ꝓ nō remunerādi. §. inde papinianus. ff. man. l3 al's nō ꝑsumatur. l. cū de indebito. de ꝓba. ⁊. l. si filius. de dona. ⁊ per Bar. in. que. d. ff. solu. matri. Ex quib⁹ oībus videtur satis apte concludendum qd dicta donatio censeat̄ valida non obstantibus adductis in cōtrariū quibus satis apparet respōsum ꝑ supradicta: q2 depositiōes facte sup scdo arti. ⁊ sup. xxvij. magis artāt. deponētes em̄ qd nūꝙ̄ viderūt eū audire missam nec cōfiteri sacerdoti non artāt: q2 non sequitur non viderūt ipsi predicta fieri: ergo facta nō fuerunt: ⁊ aliqui testes deponunt de predictis affirmatiuā. Et insuper nō est mirum si nō audiebat missam

12 vel non cōfitebatur. Attento qd non audiebat: nisi exclamaret: † ⁊ testes q deponunt qd nesciuisset dicere reseruo mihi vsumfructū vel constituo me possidere possunt verificari qd nesciuisset latino sermone loqui: q2 qd non intelligeret dicta verba latina non sequit̄ propterea ꝙ nō potuerit exprimere grosso modo talia verba que tantundem significarent ⁊ notarius exprimeret mentem contrahentium. Si enim dixisset voglio li fructi per me. idem significarēt qd retinere vsumfructum. ꝑ. l. fundi trebatiani. ⁊ no. ibi per Bart. ff. de vsufr. leg. ⁊ pariter ad alia que deponunt testes ptis cōtrarie potest probabiliter ⁊ de facili responderi. Attentis maxime deductis pro hac parte.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ccxx.

1 ¶ Renunciatione mariti absente vxore dote tñ recepta cũ pena q̃ vxor sua nõ petet ampli⁹ legitimã in bonis maternis: agente postea vxore ad legitimã in bonis maternis qđ maritus compelli possit ad penam.
2 Judiciũ non cadit inter patrem ⁊ filiũ in ptãte.
3 Legitimã in bonis maternis nõ cõsequitur filius durante pña potestate quoꝝ fructuarius est pater q̃diu viuet ⁊ q̃n illi⁹ supplementum peti nõ possit renunciatione obstante.
4 Judex scđm acta ⁊ probata iudicat.
5 Pacta ⁊ cõtractus non excedant contrahentes.
6 Acceptari p parte ⁊ p pte recusari non debent contractus/pacta et conuentiones.
7 Examen affuturũ fieri dꝫ peti añ litẽ cõtestatã citata tñ pte.
8 Sñia interlocutoria q̃n facit ius inter partes.
9 Scriptura priuata manu tertij licet fidem nõ faciat ɔtenta tamen in illa q̃ñ testibus probantur. nu. 13
10 Clara ⁊ aperta interpretationem non patiuntur.
11 Uerba sunt intelligenda scđm materiam subiectam.
12 Renũciatio gñalis nõ trahitur ad legitimã seu illi⁹ supplementũ.
14 Stipulatio facti alieni quibus possit validari.
15 Pene cõuentionales q̃nq; sunt prohibite peti.

¶ Consilium. ccxx.

In noĩe dñi nostri iesu xp̃i.

1 ¶ † Miror satis viso puncto ⁊ scripturis ad me trãsmissis qualr̃ sñia lata fuerit ad instãtiã Jacobe filie dicti sclaui cõtra dictũ sclauũ eius patrẽ legitimũ ⁊ naturalẽ. 2 † Et omitto q̃ nõ cadit iudiciũ inter pr̃em ⁊ filiã in patria ptãte cõstitutã. l. qui in ptãte. C. de in ius vocã. ⁊ l. lis nulla. ff. de iud. 3 † Sꝫ põdero q̃ in bonis maternis q̃sitis filie pr̃ hꝫ vsumfructũ ⁊ legitimã administrationẽ tãq̃ dñs. l. j. C. de bonis ma. Et filius vel filia nõ põt viuo patre durãte patria ptãte agere pro bonis maternis sibi cõpetẽtib⁹ nedũ cõtra pr̃em: sed nec cõtra extraneũ. d. l. j. de bõis mater. ⁊ l. j. in fi. C. de anna. excep. itaq; nõ video quo pacto potuerit pater cõdẽnari filie ad dãdũ ⁊ cõsignandũ legitimã in bonis maternis durãte patria ptãte. Jnsup nõ video pbatũ valorẽ bonorũ maternorũ: nec valorẽ petie terre assignate marito dicte Jacobe pro Jacoba recipiẽte que petia terre in sñia in legitimã cõputat̃: ita q̃ iudicio nõ liquet q̃ legitima dicte filie debita excederet valorẽ dicte petie terre i legitimã cõputate: ⁊ ɔ̃nter nõ liq̃bat iudici q̃ aliqđ residuũ deberet. Jtẽ nõ video probatũ q̃ donatio facta p matrẽ fuerit inofficiosa: attẽta reseruatiõe quã sibi fecit in ipsa donatiõe cũ nõ videã pbatũ q̃ bona donata excesserint duas partes. §. bonorũ. ita q̃ nõ remãserit tñ q̃ equiualuerit legitime: ⁊ ɔ̃nr nõ videt̃ q̃ p pte dicte Jacobe fuerint liq̃data incũbẽtia. 4 † Et cũ iudex debeat iudicare scđm acta ⁊ actitata in. l. illicitas. §. veritas. ff. de offi. p̃si. nec põt iudicare de his q̃ sibi nõ liq̃nt. l. hoc añt. §. nõ defendi. ff. ex q. can. in pos. ea. ideo nõ debuit dictus pater cõdẽnari: ⁊ multomin⁹ debuit cõdẽnari i expẽsis: itaq; mihi videt̃ q̃ dicta sñia fuerit iniustissima si qua sñia dici põt: lꝫ quo ad dictã Jacobã nõ sit attẽdẽda cõ5 uentio facta cũ magistro Jacobo ei⁹ viro. † Quia pacta et ɔtract⁹ nõ excedũt psonas ɔtrahẽtes. ff. de pac. l. si vnus. §. ante oĩa. cũ si. si tñ dicta Jacoba vellet habere pro pte legitime terrã sibi assignatã in ɔ̃ctu facto cũ dicto Jacobo put in sñia cõtinetur: et sic vellet 6 in ea pte pbare dictũ cõtractũ teneret̃ illi contractui stare. † Quia non posset illũ pro pte acceptare: ⁊ pro pte recusare. arg. l. neminẽ. de leg. ij. ⁊ l. aurelius. §. idem quesit. de libe. leg. ⁊ q̃ ibi p Bar. cũ si. Est itaq; vidẽdũ saltẽ quo ad sñiam latã in cã agitata inter dictuz sclauũ ⁊ inter dictũ magistrũ Jacobũ: vtrũ cõuẽtio facta inter eos sit legitime pbata: ⁊ taliter q̃ trahat̃ ad legitimã dicte Jacobe: et ɔ̃nter an dictus Jacobus debuerit agere ⁊ curare q̃ dicta Jacoba nõ peteret dictã legitimã ɔtra dictũ sclauũ eius pr̃em: ⁊ ei⁹ filios: ⁊ ɔ̃nr an sñia lata pro dicta Jacoba ɔtra dictũ sclauũ fuerit iusta nec 7 ne. † Circa qđ est p̃mittẽdũ q̃ ex quo dict⁹ sclauus: et eius filij erãt futuri rei put experientia docuit potuerunt petere testes examinari ad perpetuã rei memoriã ante litẽ ɔtest. vt in aut. si quis. C. de test. ⁊ c. significauit. de test. ⁊ habet̃ in. c. q̃m frequenter. vt lite non contesta. l. in lege aq̃lia si delictũ. ff. ad leg. aquil. Et ideo cum fuerint examinati citata parte ⁊ publicati et pnunciatum testes fore rite ⁊ recte examinatos: cõstat qđ dictis testibus tanq̃ rite exami8 natis dꝫ fides adhiberi. † Cũ sñia etiã interlocutoria faciat ius inter ptes: ⁊ transeat in rem iudicatã quo ad partes. c. cuz dilecti. de elec. ⁊ habetur in. l. qđ iussit. ff. de re iudi. ideo est põderãdus tenor scripte cõuentionis inite inter dictos sclauũ ⁊ magistrũ Jacobuz. 9 † Que scripta licet nõ pbet tanq̃ priuata scriptura: tñ contenta in ea probãtur per dicta testium: ⁊ pfecto in dicta scripta cõtinet̃ formaliter: ita in dei noĩe ⁊c. Essendo in discordia tra lo schiauo: als dicto Antonio de lella de anciano: ⁊ maestro Jacobo daciano deli facti dela dota cõuenuta ad esso maestro Jacobo per esso schiauo per nome et parte de Jacoma figlia del dicto schiauo volendo de questa la discordia venire a bona concordia constitute esse doe pte auante a me donno honofrio de inamoratis debagno so per me dõno honofrio decise esse discordie ⁊ condẽnato lo schiauo in florẽñ. xij. e megio de moneta aquilana. ⁊ cosi luno ⁊ laltro ad accepta re: ⁊ cosi lo schiauo a satisfacto al dicto maestro Jacobo flo. xj. et celle. xv. resto debitore el dicto schiauo al dicto maestro Jacobo p̃mette el dicto schiauo satisfare li dicti. xv. celle ad oẽ sua volũtã ⁊ requisitiõe: ⁊ per questo obseruare obliga luno alaltro le persone loro ⁊ li loro bene mobili ⁊ stabili p̃senti ⁊ futuri: ⁊ giurano ad sancta dei euangelia de niuno tempo hauere ad renouare ne fare renouare le dicte discordie. e uogliano che qualunche venisse a renouare cosa alchuna ptinente ad essa dota cada in pena de vncie. l. la mita daplicarse alla regia corte ⁊ laltra mita alla parte. Jtem Jacoba dõna de esso magistro Jacomo fa fermo refuto de tuti li beni materni e cosi lo schiauo li da vna terra p esso refuto laqual terra e allorenaro e q̃sta ptita nõ che Jacoba sia stata de p̃nte ma p vigore del marito ⁊ ancho scđo se contiene la charta dela dota cõuenuta ad essa Jacoba. A questo fo de p̃ñte Antonio de trenta cinq; ⁊ Joandñico de cola de porcinaro ⁊ Lodouico deli inamorati. Et io dõno honofrio ho facto q̃sto scripto de mia pp̃ria mano ad cautela de vna pte ⁊ laltra. Et p questo refuto p̃mette esso maestro iacobo che la dõna sua non debia mai innouare ne ancho esso per vigore de legitima quãtuncha essa Jacoba non fosse p̃ñte promette esso maestro Jacomo sotto la pena supradicta. Ego Antonius de trentacinq; de aq̃la qui suprascrip. ego Joãnes dñicus de cola de porcinaro foi p̃ñte a questa scripta. io lodouico de mariano fo p̃ñte a q̃sta scripta. Et quia testes in coꝝ depositionibus se referunt ad contenta in citatione: ideo de effectu ipsi⁹ citatiõis hic interserã. in ea eñ in effectu cõtinetur qđ per dictum magistrũ Jacobũ nomine dicte Jacobe fuit renũciatũ bonis maternis ipsaq; bona materna dictus magister iacobus noĩe dicte Jacobe cessit et cõcessit Antonio dicto sclauo recipienti pro filijs masculis ipsius Antonij: ⁊ ip̃e magister Jacobus promisit pro dica sua vxore et se obligauit, ⁊ cõuenit eidem Antonio stipulanti p se et suis filijs qđ dicta Jacoba ⁊ ipse vllo vnq̃ tpe non molestabunt neq; inquietabũt dictũ Antoniũ ⁊ eius filios occasiõe dicte legitime ipamq; nõ petent: ⁊ p̃dictis oĩbus dicte partes promiserũt non ɔ̃uenire. Sed ea oĩa ⁊ singula attendere ⁊ obseruare sub pena vnciarũ quinquaginta applicãda ⁊c. Ad quã penam etiã dictus magister Jacobus pro predictis promissis ⁊ cõuentis noĩe sue vxoris: ⁊ pro ea vt p̃dicitur se obligauit ⁊ p̃ncipaliter p̃misit predicta ad que se obligauit: vt. s. eidẽ Antonio p̃ñti: ⁊ vt p̃dicitur stipulãti: ⁊ premittitur in dicta scripta qđ inter dictas partes fuit deuentum ad dictã concordiã ⁊ conuentionem: q; erat orta controuersia inter ip̃m Antoniũ/ex vna parte ⁊ dictũ magistrũ Jacobũ ex altera occasione dotis dicte Jacobe ⁊ occasione legitime portionis quã dicta Jacoba super bonis quondã alutie matris dicte Jacobe: ideo p parte dicte dotis Antonius soluit ⁊c. Et occasione dicte legitime cõuenit ⁊ dedit dicto magistro Jacobo tunc p̃ñti ⁊ recipienti noĩe dicte iacobe petiũ vnum terre aratorie positũ in ptinentijs de accianovbi dicitur allere nate iuxta via ⁊c. Jtaq; videndum est: an dicta cõuẽtio/trahatur ad legitimã debitam iure nature scđm verba dicte scripte ⁊ dicte citationis. Secundo videndum erit: an contenta in dicta scripta sint legitime probata per attestationes testium exami10 natorum ad perpetuã rei memoriã. † Circa primũ videtur aperta fronte dicendum qđ dicta conuentio trahitur ad legitimã debitã iure nature. verba eñ conuentionis apte loquuntur de legitima: ⁊ a verbis maxime claris non est recedendũ. l. nõ aliter. ⁊ l. ille aut ille. §. cum verbis. de leg. iij. cũ si. Jtẽ subiecta materia ad idez tẽdit. Nam ex quo filij dicti Antonij pretendebãt h̃re bona materna vigore donatiõis sibi facte nõ poterat dicta iacoba petere de bonis 11 maternis nisi supplementũ legitime. † Attento q̃ mater dicte Jacobe in donatione sibi aliquid reseruauit: ideo donatio non poterat querelari seu rescindi tãq̃ iofficiosa. Sꝫ erat necesse petere supplementum legitime per. l. omnino per. l. si quãdo. ⁊ l. scimus. C. de inoffi. testamen. iuncta. l. j. l. cum donationibus. ⁊ l. fin. C. de inoffi. dona. verba autem intelliguntur scđm subiectam materiam. l. si sti12 pulatus. ff. de vsur. ⁊ l. si vno. in principio. ff. locati cum concordan. † Et licet potuisset dubitari: an ex refutatione facta a bonis maternis: ⁊ ex verbis dicte scripte positis ante dictum signum censeretur refutatum supplementum legitime per tex. d. l. si quando. §. ⁊ generaliter. vbi generalis refutatio non trahitur ad supplementum legitime: nisi de legitima fiat expressa mẽtio: vt ibi est expressum: ⁊ propterea forte motus est iudex ad sententiandum cõtra dictũ sclauũ ⁊ eius filios. Tñ ex quo in dicta scripta post dictũ signũ fit expressa mentio de legitima: ⁊ etiã in citatione pluries fit mẽtio de legitima nõ videtur dubiũ q̃ si pbat̃ cõuentio facta put in fi. dicte scripte: ⁊ put in citatione cõtinetur ɔuentio ipa trahit̃ etiã ad supplementũ legitime ex quo verba sunt clara p. d. §. cuz inverbis. 13 † Restat itaq; videre: vtrũ ɔtẽta in dicta citatõe: ⁊ in fi. dicte scripte legitime pbent̃ sup qb⁹ deponunt q̃tuor testes descripti in dicta scripta: quoꝝ prim⁹. vꝫ do. Honofri⁹ deponit primo de spectãtib⁹ ad dictã dotẽ: ⁊ subdit infrascripta v̈ba. vꝫ ⁊ che p la legitima

deli beni mr̃ni dela mogliere de esso schiauo matre de Jacoba mogliere del dicto maestro Jacobo gle dette vna terra allorenaro: et cosi le dicte parte remaseno dacordo ꝛ ꝯtente: ꝛ cosi el dicto maestro Jacobo ꝓmisse in nome de sua mogliere che mai se adomādara niēte a dicto schiauo tāto pro dote quāto ꝑ legitima ꝓmittēdo esso ꝑncipalmēte: ꝛ cosi de q̄sto ne fece vna scripta de sua man ꝑpria doue el dicto maestro Jacobo ꝓmisse obseruare q̄sto sub pena ꝛ con iuramēto como se contiene in dicta scripta: ꝛ subdit che mōstrata dicta scripta se era de man sua ꝛ se era vo cioche i q̄llo se ꝯtiene disse de si. Profecto iste testis exp̄sse deponit ꝙ dicta cōuentio fuit facta sup legitima: ꝛ sic ꝙ ꝑ dictā Jacobā nō peteret legitima: ꝛ ꝙ dict⁹ magister Jaco. ꝑncipaliter se ad id obligauit cuꝫ pena ꝛ iuramento. Et lꝫ ipse testis deponat ꝙ vba posita in dicta scripta post dictuꝫ signū nō fuerint apposita in p̄ntia testiū nō hꝫ obstare ex quo ꝓbatio nō fundat in dicta scripta: sed in attestatiōnib⁹ testiū. ipe em̄ testis deponit ꝙ ea q̄ cōtinētur in dict. vbis vere interuenerūt: ꝛ ꝙ fuerūt omissa per inaduertentiam. ¶ Ludouicus mariani de inamoratis. scd̃s testis examinat⁹ cum iuramēto sup ꝯtentis in dicta citatione: ꝛ tota cā dixit hoc tm̄ scire de ꝯtentis in ea. vꝫ. che esso fo p̄nte a quāto se ꝯtiene in dicta citatione et che lui se subscripsse de sua ꝑpria mano ad vna scripta facta ꝑ mano de dōno Honofrio: iste quidē testis deponit ꝯtēta in dicta citatiōe in qua exp̄sse ꝯtinet ꝙ discordia erat sup legitima: ꝛ ꝙ dictus magr̃ Jacob. ꝓmisit ꝛ se obligauit cū pena ꝛ iuramēto ꝙ dicta Jacoba nihil peteret vigore dicte legitime. Itē dict⁹ testis interrogatus sup dicta scriptura: ꝛ ea sibi ostensa ꝛ si post signū erāt illa vba. vꝫ dixit ꝙ sic: ꝛ ꝙ illa erant scripta tp̄e quo se subscripsit: ꝛ ꝙ dicta vba interuenerūt in dicto acordo ꝛc. Et sic etiā iste testis ꝓbat cōtenta in dicta scripta ꝛ est ꝯtestis cum dicto dōno honofrio: ꝛ lꝫ dictus dōnus honofrius deposuerit ꝙ dicta vba scripta post dictū signū fuerint scripta in absentia testiū: ꝛ iste scd̃s testis deponat ꝙ erant scripta tp̄e quo se subscripsit: tū nō ꝑpterea sunt cōtrarij: cū potuerit ꝯtingere ꝙ dictus testis se absentauit et ex interuallo se subscripsit. ¶ Et insup istud si fuerint scripta in p̄ntia testiū vel nō refert ad decisionē cāe: q2 decisio cāe dependet ex veritate q̄uetionis nō in circūstātijs scripture maxime priuate: ꝛ ꝑpterea si dictū testis nō esset verū nō deberet pp̄ hoc vitiare ei⁹ dictū ꝑncipale ꝑ no. ꝑ Inno. ꝛ doc. in. c. fraternitatis. de here. ꝛ ꝑ Bal. ꝛ doct. in. l. si ex fal. C. de trāsac. ¶ Itē Joānes dn̄icus cole tertius testis cū iuramento examinatus sup dicta citatione: ꝛ tota cā dixit che essendo discordia tra dicto maestro Jacomo ꝑ nome dela moglie ꝑ dicta dote: ꝛ de la legitima deuenero allo acordo se ꝯtiene in dicta citatione: ꝛ che ne fo facta scriptura ꝑ mano de dōno honofrio laq̄le esso testimonio essendoli mōstrata recognosce ꝛ dice essere vo quāto in essa se ꝯtiene. interrogat⁹ si dicta vba scripta in dicta scriptura: ꝛ signo infra tp̄s quo se subscripsit dixit se nō recordari: ma foro no vere ꝛ interuenero in dicto acordo: iste testis clare ꝓbat ꝯtēta in dicta citatione ꝛ cōtenta in dicta scriptura. ¶ Itē Anto. de trētacinq̄denti q̄rtus testis cū iuramēto interrogatus sup ꝯtentis in dicta citatione ꝛ tota cā dixit che se referisse alla scriptura de dicto acordo ꝯtinuta i dicta citatiōe scripta ꝑ mano de dōno honofrio ꝛ subscripta da esso testimonio ꝛ da altri testimonij: laq̄l scriptura ad esso mōstrata dixit che era vo cioche in essa se ꝯtiene: et recognouit manū suā. vꝫ subscriptionē ꝑ ip̄m factā: ꝛ dixit che q̄n se subscrisse nō ciera quella gionta impiede ꝛ ꝑ questo ꝛc. ma nientedemancho esso testimonio se ricorda che maestro Jacomo ꝓmisse de ratto ꝑ Jacoma dōna sua quātunche essa Jacoma nō cie fusse presente: ꝛ alhora esso Jacobo ꝓmisse ꝑ dicta Jacoma de stare q̄to: ꝛ la moglie. certe iste testis deponit ꝯtēta in dicta scripta vera esse: ꝛ in hoc ꝯcordat cū alijs testib⁹: ꝛ si sic bene aduertātur oēs dicti q̄tuor testes deponūt ꝙ ꝯuentio fuerit facta sup legitima ꝛ dictus magr̃ Jacob⁹ se ꝑncipalr̃ obligauit sub pena ꝙ dicta Jacoba nō petet dictā legitimā ꝛ oēs reddūt sufficientē cām scie ꝛ sunt cōcordes i loco tp̄e ꝛ p̄ntib⁹: ꝛ q̄nr clarissime ꝯcludēdū est ꝙ est ꝓbata cōuētio de nō petēdo dictā legitimā ꝯ quā est ꝯuētum: ꝛ iō vr̃ ꝙ dictus magr̃ Jaco. inciderit in penā in ꝯuētione deductam ꝛ q̄nr ꝙ

14 dicta sn̄ia absolutoria fuerit iniusta. ¶ † Nec ob. si dicat ꝙ ꝓmissio facti aliqd nō valet. l. stipulatio ista in p̄n. ꝛ. l. inter stipulantē in p̄n ci. ꝛ vb. ob. q2 rn̄det ꝙ dicta regl̄a fallit q̄n interuenit iuramētū: q2 vtute iuramēti qd̄ hꝫ vtutē cāe si nō valet ꝙ ago vt ago valeat vt valere pōt. l. cū pr̃. §. filius matrē. de leg. ij. Cēset ꝓmittēs factū alienū ꝓmittere se facturū ꝛ curaturū qd̄ ali⁹ faciet: iō ꝓmissio vꝫ ꝑut hec dicit Hosti. in. d. l. stipulatio ista in p̄n. Preterea dato qd̄ non valeret ꝓmissio facti alieni: tū vꝫ ꝓmissio pene casu quo non fiat

15 vt est ibi tex. † Nec etiā ob. si dicat qd̄ pene ꝯuētionales nō p̄nt peti ꝑ. c. suā. ex̄ de penis. q2 rn̄detur qd̄ quaten⁹ interest nulli dubiuꝫ qd̄ exigi pōt ꝛ pene plerūq̄ adijciūtur pro estimatiōe interesse ne actor cogat probare quātitatem interesse vt est tex. in. l. fi. ff. de prebabile interesse vltra sortē q̄ lꝫ nō sit soluta: tū solui dꝫ ad hoc. l. nū mis. ꝛ qd̄ ibi hr̃. ff. de in litē iurādo. in casu aūt nr̄o est ꝓmissio facti alieni ad cui⁹ obseruantiā ip̄a Jacoba nō astrigit vigore ꝑ missionis: ita qd̄ sola pena exigi pōt: ꝛ sic nō obst. d. c. nō suā. qd̄ loquit in alijs terminis ꝑ p̄dicta. Preterea ille tex. hꝫ varios intellectus: nā ſm vnū intellectū obligatus ad certā quātitatē soluendā certa die sub pena infra terminū soluit certā ꝑtem sortis ꝑncipalis ꝛ nō totā pro rata tenet ad penā ꝛ nō insolidū ꝑut hūc intellectū ponit ibi gl. ꝛ ip̄ꝫ tenuit Jo. an. ꝛ cōiter doct. in casu aūt nr̄o nō fuit impleta promissio pro ꝑte: iō nō ob. Ali⁹ intellect⁹ quē ponit Hosti. in. c. dilecti. de arbi. ꝛ est satis cōis qd̄ in. d. c. suā. debitor fecit illud qd̄ potuit in seruādo promissa: iō excusat a cōmissiōe pene: in casu aūt nr̄o cessat difficultas implēdi promissionē nec apparet qd̄ fecerit qd̄ potuit: iō nō obst. ali⁹ intellect⁹ etiā dat⁹ ꝑ Hosti. qd̄ rigore pōt peti pena. Sꝫ de honestate est qd̄ non petat vltra q̄ interest q̄ honestas nō astringit necessario saltē laicos: q2 tex. loquit de honestate pōtificalis modestie. Dicit em̄ Hosti. in. d. c. dilecti. qd̄ clerici nō debēt penas exigere ꝑut laici ꝑ. d. c. suā. Inn. aūt vult i. d. c. suā. qd̄ etiā a clericis peti possit vltra q̄ interest dūmō non sit apposita in fraudē vsurarū: ꝛ ista opi. est de iure verior prout dicit Panor. i d. c. dilecti. vbi eā seq̄tur ēt Jo. de imo. Et iō ex his restat ꝯclusio ꝙ dict⁹ magr̃ Jaco. nō debuit absolui a dicta pena maxie in totū. ex quo sine dubio interest dicti sclaui qd̄ nō petat dictū supplementū legitime: et ex quo ipse est laicus et ꝓmittēs non fecit qd̄ potuit nec in aliquo impleuit et pena est adiecta facto non dationi quantitatis per predicta. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxxi.

1 ¶ † Donatio nō isinuata iur̄ ciuili nō vꝫ cui renūciari nō p̄t. nu. 3.
2 Donatio nō insinuata iure canonico firmat iuramēto vbi renūciatum est specifice vel implicite.
4 Juramentū qd̄ p̄stitum intelligat de reb⁹ sic se hn̄tib⁹ de p̄nti.
5 Insinuatio fieri pōt ex interuallo nec obijcitur defectu nullitatis et quomodo fieri debeat.
6 Nullitas nō impedit fieri q̄n̄q̄ validitatem actus.
7 Donatio nō insinuata quibus possit annullari.

¶ Consilium. ccxxi.

In nomīe domini nostri

1 iesu christi. ¶ † Quia in hac cā bis ꝯsului: iō breuiter incedā: ꝛ ex nouo pūcto duo ꝑcipiūt dubia. Nā allegat bal. i q̄dā suo ꝯsilio incipiēte q̄dā masius de gualdo ꝙ iuramētū nō firmat donationē que nō insinuat q̄si ꝑ auctoritatē. bal. velit pars dicere donationē fore nullā pp̄ defectū insinuationis. Et lꝫ sit petitū fieri insinuationē allegat ꝯsiliū angeli ꝙ post q̄ est allegata nullitas nō pōt fieri insinuatio. itaq̄ primo vidēduꝫ est: an absq̄ insinuatione sustēteṫ dicta donatio pp̄ iuramētū. Circa ꝙ Bal. in. d. cōsi. teneat ꝑtē negatiuā ea rōne: q2 nō pōt renūciari insinuatiōi: ꝛ ꝙ donatio nō insinuata nō firmet iuramēto: tenuit etiā idē Bal. i alio ꝯsi. incipiēte certū est ꝙ filia: ꝛ idē tenuit in alio cōsi. incipiēte q̄dā dn̄a bn̄dicta in ordine mihi. ccccl xxxvij. ꝛ in alio cōsilio in ordine mihi. cccccl xxviij. incipiēte statuto cauet ꝙ in alie

2 na qd̄ ꝛ multi tenēt. ¶ † Tamē Jnn̄. s. ꝙ immo talis donatio iuramēto firmet tenuit Jo. an. in addi. Specu. in ti. de instr. edic. §. porro. in vltima addi. ꝑ. c. cū cōtingat. de iureiurā. ꝛ. c. q̄uis. de pac. in vj. ꝛ q̄ in eis habent ꝛ quē Jo. an. vr̄ seq Pon. in ꝯsi. mihi in ordine xxiij. incipiēte ꝑ decisione eorū. qd̄ ꝛ firmat Jmo. in. d. c. cū cōtingat in antepenul. charta: qd̄ ꝛ tꝫ ibi Panor. hāc etiam ꝑtē vr̄ tenere Ange. in. l. sancimus. C. de dona. dum in fine se remittit ad no. ꝑ Jo. and. ꝛ in anno. M cccc lxxij. apud vrbinum ꝑ hac parte consuluit clarissimus doctor dn̄s Alexāder de Jmo. allegabat ideꝫ tenere Bal. in. d. c. cū ꝯtingat in octaua col. vbi dicit ꝙ iuramētū firmat donationē nō insinuatā: q2 nō est ꝯ tales mores quor trāsgressio inducat peccatū ꝑ id qd̄ habet in. d. c. q̄uis. Itē adducebat qd̄ idē ꝯsuluit in ꝯsi. xcij. incipiēte cū lis. ꝛ p̄fatus consulēs ꝙ vidit ita alias cōsultū ꝑ excellētes doc. ꝛ maxime ꝑ dn̄m Jo. de anania q dicebat ꝙ ita viderat ꝯsultū ꝑ dn̄m Pacē de aq̄la dicētē ꝙ lꝫ Bart. in. l. modestinus. de dona. ꝛ in. l. sigs ꝑ eo. de fideiusso. expresse non decidat hūc casum: tū ex dictis ꝑ eū in. d. l. sigs ꝑ eo colligit Bart. voluisse ꝙ donatio firmet iuramēto: ꝛ etiā dicebat ꝙ dn̄s Pe. de vbal. idē cōsuluerat: ꝛ dicto ꝯsil. dn̄i Pacis se subscripserunt quasi oēs doct. bononieñ. maxime dn̄s Flori. de sancto Petro ꝛ Jo. de Jmo. ꝑut referebat prefatus. d. Jo. de anania ſm p̄dictū dn̄m Alexādrū in. d. cōsi. cuius dn̄i Alexā. cōsi. se subscripsit famosissim⁹ doc. dn̄s Bal. de bar. mihi cōpatriota ꝛ vti pater: q in sua subscriptione allegabat. Jo. an. vbi. s. ꝛ Ang. in ꝯsi. xcij. ꝛ Fed. de senis in cōsi. cclxxvij. ꝛ Bal. in ꝯsi. inci. q̄dā noīe Jac. de toschanella. Itē Jmo. in. d. c. cū ꝯtingat i aīpe. char. ꝛ. xliij. circa. vij. mēbrū: ꝛ in. xxj. col. Itē dicebat se pluries vidisse ꝯsultū ꝑ. d. Jo. Pet. ꝛ dn̄m Bn̄di. capr̄a q fuerūt doctores integerrimi iudicij. itē dicebat ꝙ vidit consiliuꝫ dn̄i Mariani suzzini qui dicebat se vidisse bis consultum pro hac parte: et dicebat prefat⁹ dn̄s Bal. qd̄ etiā ipse pluries ꝯsuluit.

3 † Nec ob. ꝙ non pōt renūciari insinuationi ꝑut dicebat Bal. in. d. cōsi. inci. quidā masius qd̄ ꝛ tenuit Bar. ꝛ Jmo. in. d. l. modestin⁹. ꝛ Bal. in. l. illud. de sacrosan. ec. ꝛ Cy. ꝛ bal. in. l. fi. C. de dona. q2 nō seq̄tur non pōt renūciari: ergo nō pōt iuramēto firmari: nā Jo. andre. in

dre.in.d.§.porro.in.d.vlti.addi.tz post Symo.Vincen.ꝛ Jac.de belui.ꝛ idē tenuit Ange.in.d.l.sancim⁹:ꝛ tñ ipsi tenent in dictis locis ꝙ firmeť iuramēto:ꝛ siľr Jmol.in.d.c.cū ɔtingat.in.d.antepe. charta.vult ꝙ nō possit renūciari dicte solēnitate insinuationis:ꝛ tamē eius effectus tollatur iuramēto. Et hec opi.s.qđ iuramentū firmet donationē nō insinuatā ꝓcedit saltem quādo est renūciatū exceptionē insinuationis nō facte specifice vel implicite:nā Federicus de senis:lz cōcludat in.d.ɔsi.cclxx.incipiēte casus talis est statuto ciuitatis cauetur:quē refert Ponta.in.d.l.modestinus.lz dicat ꝙ iuramentū simpľr prestitū super obseruantiā donatiōis nō firmet donationē aduersus nullitatē que causatur ex postfacto.

4 † Quia iuramentū intelligiť reb⁹ sic se hñtibus.c.quēadmodū.de iureiur.ꝛ.c.cum Pe.aut/Sau.de renūcia.Tñ si iurat seruare donationē etiā ad insinuatā tenet expsse ꝙ firmať iuramento:ꝛ hoc idē voluit.d.Ant.in.d.c.cū ɔtingat.dicens put eū refert Jmo.in.vij. membro ꝙ iuramentū excludit nullitatē causatā ex causa de psenti ſm tps iuramenti:q2 iuramentū refertur ad illō tps se cus si nullitas resultet ex cā superuenienti ex post facto:vt ꝓpter insinuationem nō factā ꝛ gabellā non solutā ex forma statuti annullātis act⁹ ex postfacto limitat tñ nisi tali statuto loquēti de insinuatiōe eēt renunciatū cū iuramēto:q2 tunc donator nec ei⁹ heredes non pñt venire cōtra:vt ibi latius per eū quē sequitur Jmo.ꝛ hāc partē tenuit etiā Ang.in.l.penul.C.de dona.ꝛ est tutior pro aia:ideo videtur amplectenda.arg.l.sunt psone.ff.de relig.ꝛ sump.fun.ꝛ.c.iuuenis.de spon.cū si.Et q2 vř cōis opi.fere oīm canonistalium qbus magis est credendū in materia canonistali.ar.c.veterū.ix.d.put est materia iuramēti in qua sunt attendendi cano.ēt in foro ciuili.c.licet mulieres.de iureiur.lib.vi.Et lz in casu nostro non sit renunciatum specifice defectui insinuationis:tñ verbis gñalibus est renunciatum etiā tali defectui cū sit renunciatū certis iuribus specificatis.Et omni aliȷ iuri cōpetenti ꝛ cōpetituro:ꝛ sic lz nullitas causetur ex post facto:tñ illi iuridicēdi de nullitate ex post facto causata censeri dz renunciatū per illa verba iuri cōpetituro. Et paria sunt gñalis locutio ꝛ ea que in gñali sermone ɔtinentur ꝛ specifica locutio.l.si duo in fi.de admi.tuto.cū cōcor.Et qui oē dicit nihil excludit.c.solite.de maio.ꝛ obe.ꝛ cano.si romanor.xix.d.cū simi.ꝛ ꝓ ɔñs censetur virtualiter renunciatū solēnitati insinuationis cum

5 iuramēto:ꝛ ꝓpterea nō est necessaria alia insinuatio.† Dato aūt fine pindicio ꝙ insinuatio regratur.Jlla tñ fieri pōt ex quo statutum nō statuit tps infra qđ fieri debeat.Et insinuatio etiā ex interuallo fieri pōt.l.fi.§.similiꝙ mō.C.de dona.ꝓpter nupt.ꝛ.l.in hac C.de dona.ꝛ Bal.in.l.cū multe.C.de dona.propter nup.ꝛ in.l.vni

6 ca.§.vbi autē legatarȷ in fi.C.de cadu.tol.† Nec iure cauet ꝙ propter obiectum nullitatis impediať insinuatio ex post facto nec ratio suadet nec Ang.in.d.ɔsi.ꝙ incipit visis predictis instris nume ro.clxxix.ſm ordinez informis tenet ɔtrariū:imo hoc idē sentit si recte inspiciatur.dicit eñ in ɔsi.de primo ꝙ ptās insinuatiōis durat ꝑpetuo.ꝛ licet dicat ꝙ si donatio dř nulla ꝓpter insinuationez omissam forsan non poterit ad remediū insinuationis recurri.ar. optimū.in auť.eo decursum.C.de dona.ante nupt.ꝛ in.§.illud.vñ sumitur:tñ vř intelligendus qñ donatio dř nulla ꝓpter insinuationē omissam anteꝙ donatari⁹ velit eā insinuare.Prout satis apte colligitur ex his que ipse Ange.ibi subdit circa articulū:an solus donatarius possit insinuare dicēs ꝙ nō credit fore dubiū ꝙ possit alias esset in ptāte donatoris donationem suā euertere ꝙ esset iniquū.C.de reuoca.dona.l.pfecta.debebit aūt donator aut ei⁹ heres citari cū de eius preiudicio agatur ex gñali regula.ff.de adop.l.nā ita diuus.Ex quo ergo vult ꝙ donator sit citādus:ꝛ qđ sit iniquū ꝙ sit in ptāte donatoris donationē euertere in ɔñam vult ꝙ non sit in ptāte donatoris citati donationē euertere dicēdo eā nō esse insinuatā ex quo citatio hz ꝓcedere insinuationē. Si eñ citat⁹ cōparens posset insinuationē impedire esset in ei⁹ ptāte euertere donationē:q2 posset vere allegare eā non insinuatā:ꝛ ꝓpterea nullā:ꝛ ɔñter euerteret donationē pfectā si talis allegatio impediret insinuationē.Et tñ ipse psupponit ɔriū.s.ꝙ nō possit donationez euertere ꝙ ꝛ clare sumiť ex his que ipse Ange.subdit dicēdo qđ ad oē dubiū tollendū cautū est adire iudicē cōpetentē ꝛ petere donationē insinuari ꝛ facere citari donatorē cuius interest.Si eñ citat⁹ posset allegare nullitatē ꝛ impedire insinuationē nō eēt sublatum oē dubiū put ipe Ang.psupponit:ꝛ sic nō vult ꝙ tūc allegatio nullitatis impediret insinuationē nec si impediret fuisset cautū adire iudicē vt insinuaret:q2 satis censeretur quodāmō fateri insinuatione regri:ꝛ tñ ipse suis rōnib⁹ pmiserat eo insinuationē nō regri de necessitate.Ex his itaꝙ apte deduciť intentio angeli ꝙ allegatio nullitatꝫ rōe isinuatiōis omissa non ipediat isinuationē nec vitiet

7 donationē.† Et id qđ ipe pmiserat ꝙ allegatio nullitatꝫ impedit insinuationē intelligi dz pnt.s.dixi qñ ꝑ parte donatoris pri⁹ est dictū de nullitate:q2 tūc nō pōt recurri ad remedium insinuationis put ipse dicit.Nō eñ loqtur qñ pri⁹ ē recursuz ad remediū insinuatiōis tūc eñ videť cessare vba āgeli ꝛ ei⁹ mēs ꝛ supradicta ꝛ suadet rō:q2 donatari⁹ sp posset negligere facere insinuationē si postꝙ est allegat⁹ defect⁹ insinuatiōis posset ad insinuationē recurrere:ꝛ ex aduerso suadet rō ꝙ possit anteꝙ opponatur de nullitate peti insinuari:ex quo pōt ex interuallo facere insinuationē ꝛ regriť citatio:q2 ꝑ indirectū sp impediret sola voluntate donatoris insinuatio ex postfacto faciēda ꝛ donatio vitiaret ꝙ nō est dicēdū nec ē de mēte iuris nec de mēte āgeli ꝑ supradicta.Et maxie vř hoc ꝓcedere ī casu isto ī quo iudex mādauit isinuationē fieri ꝛ descriptionē in act⁹ ciuilib⁹ cōis:ꝛ illō mādatū cēseť quedā interlocutoria ꝑ id qđ hř in auť.de litig.§.ad excludēdas de snia interlocutoria trāsit ī rē iudicatā ꝗ ad ptes.c.cū dilec.de elec.ꝛ qđ notať in.l.qđ iussit.de re iud. ꝛ ɔñter vř quodāmō ꝓnūciatum ꝙ insinuatio fiat.Facit ēt ad pdicta qđ no.Bal.in.d.§.vbi aūt legatarȷ in fine vbi vult ꝙ demū litis ɔtestatio sup nullitate impediat insinuationē:lz in casu isto lis venit ɔtestanda sup insinuatiōe ꝛ nō sup nullitate:q2 sup eo qđ ꝑncipaľr deduciť lis cōtestať nō sup exceptione incidēti:ideo nullitas incidēter deducta in iudicio insinuationis nō impedit insinuationē:lz cā nullitatis principaliter deducta añ petitā insinuationem per iam dicta. Laus deo.

Summarium super consilio.ccxxij.

1 Cōsuetudo ꝙ talis ecclīa non soluit q̃rtā epō ꝑ tps cui⁹ initij memoria non stat in ɔtrariū quō probari debeat.cōsi.222.ꝑ totū.
2 Diuersitatē rerū diuersa designāt vocabula.
3 Prescriptio tpis cuius nō extat mēoria quibus possit probari.
4 Antiqua facta seu difficiliora quibus probantur.
5 Testꝫ deponēs de auditu seu fama cōi nō adiecto sp aduerbio ꝓbat
6 Negatiue ꝓbatio ꝙ sit dabilis ꝛ quō ꝓbetur.
7 Rei intētio libris ꝛ ꝓductiōib⁹ actoris qñꝙ probatur.
8 Testis vnius loci qui nō pretendit particulare interesse eiusdē loci factum probat licet agatur de interesse cōmuni.

Consilium.ccxxij.

In noīe dñi nostri iesu xp̄i.

1 † Q2 supra in ɔsilȷs deductū fuit ꝙ saltē si ꝑ dictū hospitale nō fuit soluta q̃rta epō de legatis sibi factis ꝑ tm̄ tps:cui⁹ initiū mēoria nō extat put in facto psupponebāt hospitale foueat iustitiā:ꝛ ꝓpterea circa h̄ fuīt facti articuli ꝛ examinati testes ꝛ attestatiōes publicate.Queriť nūc an ꝑ dictas attestatiōes:ꝛ ī iudicio deducta sit sufficiēter ꝓbatūꝙ dicta solo nō fuerit facta cui⁹ ɔrȷ mēoria nō extet:circa ꝙ lz videať dñm ꝙ nō sit legitime ꝓbatū:tū q2 testes sup h̄ deponētes aliq deponunt de schola aliq de fraternitate.Et tñ agiť de q̃rta soluēda de relictꝫ factꝫ hospitali:ꝛ

2 ꝓut fuīt diuersa noīa:ita videnť ī dubio eē diuersa loca.† Nā ex diuersitate vocabulor designať diuersitas rer:vt.l.si idē codicilli.C. de codi.tñ ēt q2 gl.i.c.j.de pscrip.li.vj.ponēdo modū qlr ꝓbeť pscriptio:cui⁹ ɔrȷ mēoria nō extat iter cetera vř regrere ꝙ testes deponāt ꝙ cōis opi.ē ꝛ sp fuit ꝙ nō extet mēoria ꝛc.Sz nō repio ꝙ aliqs testꝫ deponat ꝙ dicta cōis opi.sp fuit:nisi vn⁹ ex dictis testib⁹ merito ꝛc.Q2 dictū vni⁹ dictū nulli⁹.l.iurisiurādi.C.de test.ꝛ.c.taz lřis ex.e.ti.Preterea ꝛtio testes pdicti cōiter se referūt ad certū tps qdā de.l.qdā de.lx.ꝛ qdā de.xl.ꝛ qdā de minori tpe:ꝛ ad illa tpa videnť se referre:ꝛ sic nō videnť depōere de tpe cētū ānor vel vlterio

3 ri de quo tpe nō possit extare mēoria.† Preterea ꝛ q̃rto lapp⁹ quē refert ꝛ seqtur Pe.de an.i.d.c.j.de pscrip.li.vj.vult ꝙ ad ꝓbādū pscriptionē tāti tpis:cui⁹ mēoria nō extet sufficiēter testes deponētes de auditu ſm formā ꝗ tradiť ibi ꝑ gl.respectu tpis ꝙ ē impossibile cadere ī corporeū sensum testꝫ:vel nō de facili cadere pōt.Tñ ꝗ ad tps:qđ de facili cadere pōt ī sensum testꝫ:puto vsꝙ ad.xl.ānos debēt testes deponere directo:ꝛ sic ꝑ sensuz corpis:q2 ꝗ ad illō tps cessat rō q̃re admittiť ꝓbatio min⁹ integra put videnť velle pfati doc.Sz ī teris nřis nō ē integre ꝓbatū ēt ꝑ tps.xl.ānor nō fuerit soluta aliq̃ q̃rta epō merito nō videať dicta pscriptio tpis non

4 extat mēoria.† His tñ nō ob.ɔrȷū puto de iure rñdēdū.s.ꝙ testes plene ꝓbauerit nō fuisse solutā epō aliquā q̃rtā de relictꝫ factis dicto hospitali seu fraternitati vř schole scti michaeľ de fano ꝑ tātū tpis:cui⁹ initiū mēoria nō extet.Nā ad ꝓbādū hmōi pscriptionē vř sitem negatiuā Jo.an.i rła fine possessiōe ī sua mercuriali vř firmare ꝙ sufficiat qđ testes deponāt qđ fuit ꝛ ē cōis opi.qđ q̃rta nō fuerit soluta ꝑ tps cui⁹ ɔrȷū nō extet mēoria.Et qđ aduertēdū qđ ibi nō loqtur ī trāscursu lectionū put faciebat glosando sextum:vt pz ex dictꝫ ꝑ eū ī data sexti libi.Sz in qōne quā disputat.ꝛ idē vř velle gl.Accur.i.l.si arbiter.ff.de pb.qđ ēt vř velle Spe.ī ti.de pb.§.ꝓbare.v.ꝛ no.qđ nō absurge teneri posset ꝙ sola dicta ꝓbatio:q2 ałs dicim⁹ sufficeret ꝙ sola fama ꝓbat in factꝫ ātiqs excedētib⁹ metā cētū ānor ꝑ no.ꝑ gl.i.l.ato natura.§.cū me abñte.ff.d neg.ge.ꝛ ibi no.Ang.referēs se ita de facto obtinuisse padue in q̃dā ardua.qō. ꝛ no.ēt ipe in.l.qdā in suo.de ɔdi.insti.ꝙ no.bal.ang.ꝛ Sal.in.l.ꝓ prietatis.C.de pb.ꝛ bal.ī auť.qs actiōes.C.de sacrosł.ec.ꝛ ī.l.bone fidei in vl.col.C.de reb.cred.ꝛ ī.l.cū sup.C.de rei vēd.ꝛ ibi ēt Ang.ꝛ no.ēt Saly.l.iij.in pn.ī.iij.vř.iiij.col.ff.de test.ꝛ clare firmat.d.ant. de bu.i.c.veniēs.el.j.de test.hñ facīūt not.ꝑ Cyn.ꝛ Bar.in.l.si qdē. C.solu.mat.ꝛ per Archi.xvij.q.iij.in.c.inter.ꝛ per Jnno.in.c.cum causam.de iuramen.cal.ꝛ qđ per Bald.in.l.conuenticulam in vlti. colum.C.de episco.ꝛ cleri.ꝛ qđ per Cy.in.l.cum res in fine.C.de ꝓ

batio. ꝛ per doct. maxime Pau. de cast. in. l. cum aliquis. C. de iure deliberan. Non est ergo mirũ si probatio ꝙ extat cõmunis opi. me moriam hominis non extare sufficiat ad ꝓbandũ prescriptionem tanti tẽporis: igitur cũ in casu nostro ꝙ̃plures testes deponant ꝙ est cõmunis opi. ꝙ nunꝙ̃ per dictũ hospitale fuerit soluta aliqua quarta de relictis sibi factis: ꝛ ꝙ non extat memoria in cõtrarium sit ex hoc sufficienter ꝓbata dicta prescriptio dicti longissimi tem poris. † Et licet gl. d. c. j. de prescrip. lib. vj. adijciat quedam alia ad probandũ dictam prescriptionem dicti tẽporis: non tamen dicit ꝙ nisi omnia probentur non releuet probatio: ꝛ qȯ nõ requiratur qȯ testes deponant ꝙ semper fuit dicta cõmunis opin. sumitur ex dictis Innocẽ. ꝛ Pe. de ancha. in. d. c. veniẽs. de verb. signi. ꝛ ipsi⁹ Inno. dñi Antonij de but. in. c. quid per nouale eo. tit. in antiq̃s. ꝛ per Bar. in. l. in summa. §. idem labeo. el scḋo. ff. de aqua plu. arc. qȯ ꝛ sumitur ex dictis per Joã. and. in dicta sua mercuriali. ꝛ ꝑ gl. in dicta. l. si arbiter. ꝛ per Specu. in. d. §. probare versiculo: ꝛ etiam no. Et suadet ratio: q2 testis nõ de facili debet dicere qȯ semp fuit dicta cõmunis opi. q2 id sibi non potest constare non restringẽdo se ad tempus determinatum. Dato autẽ qȯ non sufficeret sola ꝓ batio qȯ extet cõmunis opi. ꝛc. Sed ꝙ testes deponant qȯ ipsi nõ viderunt neq3 audiuerunt quartam solutam fuisse aliquo tempo re prout dicit glo. in. d. c. j. non obstaret in casu nostro quominus sit sufficienter probata: q2 plures testes ita deponunt. Quinimmo deponunt qȯ nec ipsi viderunt ꝛ audiuerunt: nec audiuerunt ali quem qui viderit vel audiuerit. Nam vgolinus primus testis fater nitatis: licet in principio sui dicti deponat de annis quinquagin ta vel circa. de quo tempore dixit se recordari: tamen postea videt se non restringere ad dictum tempus: sed generaliter loquens di xit ꝙ de dictis relictis factis hospitali aliquis habuerit aliquã q̃r tam nec vidit neq3 audiuit aliquem qui viderit vel audiuerit ꝙ de dictis relictis debuerit aliquid solui nomĩe quarte: ꝛ qȯ nũꝙ̃ fuit visum vel auditũ aliquid esse incõtrariũ obseruatum: ꝛ postea sub dit ꝙ ita est cõmunis opinio: ꝛ publicum ꝛ notorium de predictis in dicta ciuitate fani ꝛc. ꝛ sic non videtur se referre ꝛ restringere ad tempus quinquaginta annorum. Antonius autem secundus te stis similiter deponit in principio sui dicti de annis circiter: quin quaginta tamen subdit ꝙ ipse testis non vidit neq3 audiuit aliquẽ qui viderit vel audiuerit ante eum eius tempore aliud fuisse obser uatum incontrarium. Nec etiam qȯ episcopus dicte ciuitatis est memoria alicuius hominis dicte ciuitatis nec ipse testis vidit vel audiuit alium ante eum qui viderit vel audiuerit ꝙ de dictis reli ctis dicto episcopo fuerit aliqua quarta soluta. Nec audiuit ꝙ ali qui alij ante eum supradictam solutionẽ fuisse factam: imo sine so lutione alicuius quarte fuerit soluta: vt. s. ꝛ ita est consuetudo in dicta ciuitate nec aliquis est qui de contrario recordetur vel alicu ius contrarij memoria: ꝛ sic aperte loquitur de tempore cuius con trarij memoria nõ existit: ꝛ postea subdit qȯ est publicum notorũ ꝛ manifestum ꝛ cõmunis opi. omnium hominũ: ꝛ sic iste testis pro bat cõmunem opi. ꝛ qȯ ipse non vidit neq3 audiuit aliquem qui vi derit ꝛc. ¶ Malatesta terti⁹ testis specifice deponit qȯ quarta nõ fuit soluta de relictis factis dicto hospitali tempore suo vel aliorũ qui sunt eius tempore fuit ꝛ est memoria: nec ipse vidit neq3 audi uit aliquem tempore suo vel aliquem alium ante eius tempus qui viderit vel audiuerit ab alijs eius tempore vel ante eum qȯ de di ctis relictis fuerit vllo tꝑe aliquaq̃rta soluta de relictis dicto ho spitali factis nec est aliquis in dicta ciuitate qui viderit vel audiue rit ab eius antecessoribus memoriam esse incontrarium et subdit quod ita est communis opinio de predictis in dicta ciuitate: et postea subdit quod ita est publica vox et fama publicum et noto rium ꝛ communis opin. ꝛc. ꝛ sic iste testis plene videtur probare. ¶ Similiter Petrus quartus testis aperte ꝓbat de tẽpore cuius non extat memoria incontrarium: ꝛ qȯ semper fuit ꝛ est cõmunis opinio ꝛc. Et qȯ nec ipse testis eius tẽpore vidit nec intellexit ali quem qȯ viderit vel eius antecessores viderint vel intellexerint eẽ memoriam incontrarium ꝛ plura verba circa idez repetit: ꝛ sic iste testis etiam plene probat. ¶ Magister autem Bartholomeus si militer aperte probat de tempore de cuius memoria incontrariũ non extat ꝛ deponit qȯ ipse nõ vidit neq3 vidit neq3 audiuit alios antecessores q intellexerint ab alijs qȯ episcopi habuerint aliquã portionem de dictis relictis: ꝛ postea subdit qȯ fuit ꝛ est cõmunis opinio: ꝛ non multiplicando verba idez probat. ¶ Petrus sext⁹ testis similiter Franciscus septimus testis preterꝙ̃ de cõmuni opi nione: de qua nihil deponit: ꝛ similiter petrus octauus testis: ꝛ ex his patet qȯ predicti testes deponunt de cõmuni opinione. videli cet testes: ꝛ quod ipsi non viderunt neq3 audiuerunt ꝛc. Et etiam qȯ non audiuerunt aliquem qui viderit vel audiuerit ꝛc. Et hoc se 6 ptem vel octo testes. ¶ † Et ideo concludendum est ex theoricis doctor traditis in loco supra adductis qȯ est probata prescriptio cuius nõ extat memoria qȯ quarta de dictis relictis soluta nõ fuit non obstantibus adductis incontrariũ que vere non obstant. Nõ enim obstat primum argumentum incontrarium adductuz: quia ex multis partibus processus deducitur ꝙ fraternitas schola ꝛ ho

spitale sancti Michaelis capiuntur pro eodem corpore seu subie cto primo ex precepto facto per episcopum directum ad Nannem vincentij ꝛ Andream durantis vt priores hospitalis schole ꝛ fra ternitatis sancti Michaelis de fano quibus precepit qȯ integrali ter soluisse debeant quartam canonicam portionem suo episcopa tui fanensi tangentem de oĩbus relictis factis dicte fraternitati ꝑ comitem monaldinũ ꝛc. ꝛ tamẽ ex articulis dicti episcopi ꝛ instru mento testamẽti producto apparet qȯ comes monaldinus predi ctus si qȯ reliq̃t: reliquit hospitali sancti Michaelis nõ faciẽs mẽ tionem de fraternitate. ex quibus deducitur clare qȯ ipsemet eps sumit pro eodem fraternitatẽ ꝛ hospitale sancti Michaelis. Pre terea totus processus agitatur cum ser Jacobo vt syndico ꝛ procu ratore dicte schole ꝛ fraternitatis: licet tractetur de relictis factis hospitali sancti Michaelis: in capitulis etiam partis cõuente po nuntur pro eodem fraternitas ꝛ schola sancti Michaelis similiter in replicatiõibus dicti episcopi in quibus asserit dictum preceptũ fuisse rite ꝛ recte factum. Idem effectualiter asserit ꝛ assumit: ꝛ ma xime q2 petit condemnari dictũ ser Jacobum ꝛ eius principales q sunt homines de schola ꝛ fraternitate predicta: similiter capitula partis conuente promiscue loquuntur de fraternitate ꝛ hospitali sancti Michaelis ꝛ inter cetera in. xiij. capitulo dicitur schola siue fraternitas hospitalis: ꝛ in. xviij. c. dicitur ꝙ inter cetera legata fa cta dicte schole sancti Michaelis ꝛc. quidam zachan⁹ reliq̃t scho le ꝛ fraternitati predicte certas possessiones in. xix. dicitur ꝙ fra ternitas ꝑdicta disposuit ꝛc. ꝛ in. xxxij. appellatur fraternitas seu schola hospitalis. similiter testes sumunt pro synonimis scholam fraternitatem ꝛ hospitale: tum quia deponunt de relictis de q̃bus in capitulis factis schole seu fraternitati: ꝛ tamen relicta fuerunt facta hospitali saltem relicta facta per dictum comitẽ ꝛ per quen dam taliolum de boglionibus de fano: et tamen loquuntur tanꝙ̃ de relict3 fact3 dicte schole seu fraternitati ꝛ ex multis dictis testiũ que recensere particulariter ꝛ magis laboriosum ꝙ̃ subtile idẽ de prehenditur: ꝛ non mirum: quia etiam apud grãmaticos dictio si ue ponitur inter diuersa vocabula idem significantia. iuxta illud Alexander siue paris: ꝛ si ꝓ diuerso sumeretur relictum factuz ho spitali ꝛ relictum factum fraternitati scholis predictis frustra age retur contra fraternitatem siue scholã sancti Michaelis pro quar ta canonica detrahẽda de relictis factis hospitali. Itaq3 dicta ra tio incontrarium adducta debilis videtur. Non obstat etiam secũ dum contrarium: quia supra responsum fuit in adductis pro hac parte. Nam licet glos. interserat inter cetera quod testes asserant qȯ est communis opinio. ꝛ semper fuit: non tamẽ propterea dicit qȯ si omittantur illa verba et semper fuit non resultet sufficiens probatio: ꝛ ex quo ipsemet glosator alibi non requirit dicta verba in depositionibus legitima testium ꝛ alij doc. supra relati similiter ea non requirunt: ideo tenendũ est ꝙ requirãtur: licet forte ex abũ danti expediat etiã ꝙ testes id asserant: referendo illud semper ad tempus de quo recordantur: ꝛ ita intelligatur illa glo. Nec obstat tertiũ argumentum incõtrarium deductum: q2 lic3 testes deponãt de tẽporibus de quibus recordãtur: tñ non se restringunt in eorũ depositionibus solũ ad illa tempora: sed subdunt specifice de tẽpo re vlteriori de cuius cõtrarij memoria non existit prout supra dedu ctũ est non repeto. Nõ obstat quartũ: q2 licet lappus ꝛ Pe. de an cha. eũ referens illud teneãt: tñ alij doctores supra relati secus te nere videntur cũ simpliciter dicant ꝙ sufficit ꝙ testes probent com munẽ opi. ꝛc. Saltem si adijciunt in eorũ depositionibus ꝙ ipi nũ ꝙ̃ viderunt neq3 audiuerunt ꝛc. Nec audiuerunt aliquos qui vide rint vel audiuerint ꝛc. Prout supra latius deductũ fuit. Et saltem dictũ Lappi ꝛ Pe. de anc. nõ procedit in legitima probatiõe ne gatiue que non cadit in sensum testis: q2 ꝓut dicit Jo. an. in dicta regula sine possessione in sua mercuriali: ꝙ etiam per. xl. annos nõ fuerit soluta quarta: quia testes nõ potuerunt esse semper presen tes: vt ibi latius per eũ. Si autem ageretur de probatione affirma tiua puta ꝙ talis ꝛ eius auctores possederunt tale quid per tẽpus cuius initij memoria nõ existit: tunc q2 probatio pro temporibus proximis esset possibilis ꝛ facilis per testes probãtes legitime per sensum corporis esset satis rõnabile dictũ Lappi. ꝛ Pe. de ancha. qui se fundãt in ratione ꝙ vsq3 ad tẽpus. xl. annorũ de facili potest per testes legitime probari. vnde videtur intelligẽdi casu quo esset possibilis seu facilis ꝓbatio per testes deponentes per sensum cor 7 poris ꝙ nõ contingit in casu nostro. † Preterea potest in quo sunt attentari ꝙ sit probata negatiua per librũ episcopalẽ in quo sunt descripte solutiones canonicarũ portionũ que sunt solute epõ de relictis pijs ab annis sexaginta citra quẽ librum pars produxit ad probationẽ suorũ iurium. vnde dictũ librũ tanꝙ̃ idoneũ ad probã dũ approbauit: ideo nõ videtur ꝙ illũ improbare possit. arg. l. fi q̃s testibus. C. de test. Adeo ꝙ per inspectionẽ illius libri põt deduci ꝓbatio negatiua. s. ꝙ relictis fact3 dicto hospitali sancti Michae lis de fano seu eius fraternitati seu schole nunꝙ̃ temporibus in li bro predicto descriptis fuerũt solute epõ alique canonice portio nes: q2 per inspectionẽ libri vel scripturarum in quibus solẽt scri bi solutiones vel alij actus probatur negatiua quod sc3 dicte solu tiones

tiones vel actus facti nõ fuerint per ea que habẽtur in.l.fi.C. de rebus creditis ⁊ iureiuran. Ubi Bal.per illum tex.dicit ꝙ nõ descriptus in matricula probatur non matriculatus:⁊ alias habeť acta iudicij nõ interuenisse per inspectionem scripturarum notarij de actis rogati per ea que habentur per doc. maxime Jo. in ꝟbo occurrerint.⁊ dñs Ant.in fine pe.char.⁊ ibidẽ col.vij.in.c.qm̃ contra falsam.extra de proba.qd̕ ⁊ voluit Bar.in.l.hij qui ad ciuilia.C.de appel.⁊.d.Ant.⁊ Panor.in.c.j.de lite contes.ꝑ tex.ibi.⁊ dñs Anto.in.c.cũ ad sedem.per tex.ibi.de resti.spo.in antepe.char.⁊ Joã.and.in addi.Spe.in ti.de sentẽ.pla.§.vt autẽ.versi.⁊ nota.⁊ in fi'i no.Bar.in consi.xxxj.ꝺm ordinẽ perusinũ nõ informis.incipiente Martinus de eugubio.⁊ ꝺm ordinẽ informis.lxxxj.incip. Martinus formiconis de eugubio.j.col.vbi dicit ꝙ ꝓbatur negatiua qd̕ solutio facta ei non fuit si sunt certi libri cõis in quib⁹ solutio q̃ fit cõi solet scribi:⁊ illis inspectis non reperitur solutio scripta ꝑ.d.l.fi.C.de reb.credi.†Nec etiã ob.si dicatur qd̕ dicti testes qui deponunt pro parte fraternitatis sunt pro maiori parte de ipsa fraternitate:qꝛ ꝑ hoc non desinunt esse idonei testes ex quo nullũ particulare interesse pretendunt.nõ enim curatur si agitur de interesse cõi.s.vniuersitatis vel collegij vt ꝓbať in.c.cũ nũcius.extra de test. et ibi ꝑ Jo.an.⁊ doc.qd̕ ⁊ ꝓbať in canoñ.sup prudentia.xiiij.q.ij.et not.Guil.⁊ Bar.in.l.in tantũ.§.vniuersitatis.ff.de rerum diui. et Cy.⁊ Bal.in.l.parentes.⁊ in.l.oĩbus.C.de test.⁊ Bart.⁊ Rapha. fulg.⁊ moder.in.l.in hac.§.qui manumittitur.ff.de in ius vocan.⁊ est etiam text.in.c.insuper.extra de testi. vbi dicit Panor.qd̕ sunt adeo integri testes illi de vniuersitate ad probandũ ꝓ vniuersitate ꝙ sufficiunt duo saltẽ si plures haberi nequeunt qd̕ ⁊ vult Jmo. in.d.c.cum nuncius.⁊ loquuntur dicta iura.⁊ docto.predicti etiã si testes deponunt super bonis que sunt remansura in vniuersitate vel collegio:tãto fortius in casu in quo agitur de relictis dispẽsandis in pios vsus que non sunt remansura in fraternitate: ⁊ maxime cum plures concordent. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ccxxiij.

1 Donatio causa mortis ad illius validitatem requirit quinq; testes.nu.3.

2 Testis varians qui tamen est de numero ad valitatem actus non probat actum.

4 Donatio ex eo qd̕ in ea fiat mentio mortis sub his verbis.io te do et dono lo palazzo cũ questo che fin che viuo io ne voglio essere patrona:qñ dicatur causa mortis et qñ non.

5 Testes qd̕ non censeãtur varij in eo qd̕ plus vnus dicat ⁊ alter minus:licet non probent illa in quibus videantur singulares tamen in quibus concordant probant.

6 Interpretatio in dubijs fieri debet vt potius act⁹ valeat q̃ pereat quum non videatur quis eligere velle viam per quam iudicia sua impugnentur.

7 Actibus duobus concurrentibus magis efficatior cõsiderari dꝫ.

8 Donatio per actus reiterationem qd̕ dicatur inter viuos et non causa mortis.

9 Precedentia interpretantur ex actu sequenti.

10 Geminatio actus siue duplex cõfessio parit actionem.

11 Donatio per retentionem fructus seu vsusfructus dicitur inter viuos non ex pacto nudo sed contractu innominato.

12 Donatio presumpta siue tacita non perficitur nudo pacto.

13 Donatio causa affinitatis vel sanguinis presumitur inter viuos.

14 Expressa vnius sunt alterius exclusiua.

15 Fructuum appellatione venit vsusfructus.

16 Bona illius appellantur qui ea actualiter possidet.

¶ Consilium.ccxxiij.

In nomine domini nostri Jesu christi.†In hac consultatione duo veniũt discutienda. Primo an dicti testes censeantur varij: quia vnus plus probat q̃ alter. Secundo an si testes probent donationem:an illa donatio valeat tanq̃ donatio inter viuos. Ad cuius validitatem et probationem sufficiunt duo testes. An vero censeatur donatio causa mortis:ad cuius validitatem et probationem requiruntur quinq; testes.l.j.C.de dona.causa mortis. ¶ †Circa primũ est aduertendum qd̕ dicti testes variant: nã Joãnes baptista deponit inter cetera qd̕ dicta domina lucia post donationem dixit filie Bastiani nomine felici da le chiaue del palazzo a Marco: ⁊ tunc dicta Felix consignauit clauem dicti palatij dicto Marco: et ipse testis tunc iuit simul cum dicto Marco in dictum palatium et collegerunt nucellas existentes in dicta vinea. Dicta autem Thomasina nihil deponit de ꝑdictis.itẽ d.thomasina deponit ꝙ dicta lucia dixit ꝙ dabat palatiũ ⁊ vineã cũ oĩ eo qd̕ habebat circũcirca dictũ palatiũ ⁊ dictã vineã.d.ioãnes baptista solum deponit ꝙ donauit palatium ⁊ vineam. Jtẽ dict⁹ Joãnes baptista deponit ꝙ dicta Lucia dixit ꝙ in vita sua volebat esse patrona ⁊ domina dictorum bonorũ de quib⁹ verbis nihil deponit dicta Thomasina:⁊ sic in pluribus videntur variare:⁊ ex quo tantũ duo testes variant non videtur ꝙ plene probent.l.q fal sa vel varia.ff.de testi.⁊.c.cum ecclesia sutrina.ꝟ.nos igitur.de causa pos.⁊ ꝓprie.cũ simili.†Dato aũt sine preiudicio veritatis ꝙ dicti testes non censeanť varij ⁊ non repelli ex predictis: nihilomin⁹ videtur ꝙ non probent donationẽ predictã:quia ad probandum donationem cã mortis non sufficiunt duo testes:sed requiruntur quinq;:⁊ dato ꝙ probaretur donatio cã mortis:puta qꝛ concurreret confessio partis:tñ non valeret facta corã duob⁹ tm̃ per.d.l.fi. C.de dona.cã mor.† Qd̕ autem dicta donatio censeatur donatio causa mortis deducitur ex eo:quia qñ in donatione fit mẽtio mortis illa censetur donatio cã mortis.l.seya.ff.de dona.cã mor.⁊ in.l. seya.de dote preleg. vt no.Bar.⁊ doc.in dictis iuribus.⁊ in.l.que dotis.solu.matri. Sed dicta Lucia donatrix dixit ꝙ volebat qd̕ ea mortua dicta bona essent dicti Marci donatarij:ergo vĩ ꝙ deponat de donatione causa mortis:ad qd̕ etiam tendit depositio dicti Joannis baptiste deponentis ꝙ dicta domina Lucia dixit ꝙ in vita sua e voleua essere padrona e madõna e signora: ex quibus deprehenditur ꝙ magis volebat pro se q̃ pro donatario:⁊ magis ꝓ donatario q̃ pro heredibus ipsi⁹ prout est de natura donationis cã mortis.vt est tex.in.l.j.⁊ in.l.senatus.§.post mortis.ff.de dona. causa mortis.†His tamen non obstantibus contrarium puto de iure respondendũ.vꝫ ꝙ dicti testes nõ repellantur ꝙ varij:licet in aliquibus sint singulares: ⁊ in his in quibus sunt singulares non probent:qꝛ testibus singularibus non adhibetur fides.l.iurisiurãdi.C.de testi.⁊.c.tam literis.⁊.c.licet ex quadam.cum si.extra eo.ti. cõcordant enim in donatione palatij ⁊ vinee de quibus agitur.⁊ lꝫ domina Thomasina deponat de oĩ eo qd̕ erat circũcirca: de quo non deponit dictus Joãnes baptista:tñ non deponit contrariũ ipse Joãnes baptista:⁊ lꝫ ipse Joãnes baptista deponat de donatione clauis ⁊ introitu palatij ⁊ collectione nucellarũ:⁊ de verbis ꝙ ipsa donatrix in vita sua volebat esse domina ⁊ patrona:tamen dicta Thomasina non deponit in his quicq̃ contrarium:nec propterea dicuntur varij:licet vnus deponat aliquid qd̕ non deponit alius ⁊ econtra:sed quando circa idem vnus dicit vnum mõ aliud: vel circa idem variant plures testes:qꝛ vnus dicit vnum ⁊ alius dicit quid diuersum circa idem:quotidie autem contingit qd̕ testes deponunt diuersa ⁊ vnum plus q̃ alius qui forte nõ recordatur de oĩbus vel non omnia audiuit seu vidit:vel nõ de oĩbus interrogať et absonum esset ꝙ non probarent ea in quibus concordant. Nec esset adeo angustanda materia ꝓbationis.arg.l.qm̃. C. de hereticis.⁊ ideo ex his videtur concludendum ꝙ sit probata donatio palatij ⁊ vinee ⁊ reseruatio fructuum in quib⁹ testes ꝯcordant.†Nec videtur obstare ꝙ in donatione causa mortis requiruntur quinq; testes:qꝛ immo vĩ ꝙ dicta donatio sit interpretanda donatio inter viuos ⁊ non donatio causa mortis:ea ratione:quia in dubio debet interpretatio adhiberi per quam actus valeat.c.si papa. de priuile.lib.vj.⁊.l.quotiens in actionibus.ff.de rebus dub. Nec videť qs eligere viam per quã sua iudicia impugnẽtur.l.iij.ff.de mili.testa. traduntur enim hec pro regulis in dictis iuribus:non autem reperitur traditum pro regula qd̕ quotiens fit mentio mortis debeat donatio interpretari causa mortis:licet in dictis.ll.seya.in casib⁹ illorum iurium adhibeatur illa interpretatio:⁊ procedendo de similibus ad similia:idem dicendum esset in paribus terminis.s.qñ essemus in casu dubio:quia actus vtroq; modo valeret. Secus autem vbi donatio causa mortis nõ valeret et valeret donatio inter viuos:quia tunc debet interpretari donatio inter viuos per regulas supra traditas prout hoc not. Pet.de bellaperti. ⁊ Cy.in.l.licet.C.de pac. Pro quo facit:quia de facili receditur a coniectura ꝙ censeatur donatio causa mor.propter id quod in donatione est facta mentio donatoris:vt deprehenditur in dictis per Bal.in.l. ij.C.de iure dotium.vbi signanter dicit ꝙ si fit mentio mortis donantis:et mentio heredis donatarij censetur donatio inter viuos ea sola ratione:quia si donatarius premoritur non transit donatio ad heredes donatarij.l.non omnis.ff.si cer.pe.⁊.d.l.senatus.in d.§.si sic donare.cum si. Et tamen dicta mentio heredis posset verificari hoc casu:eo casu quo donator premoriretur non reuocata donatione:⁊ sic mentio heredis non astringit necessario. insuper tacite quodammodo inerat.l.si pactum.ff.de prob. Et frequenter ex quadam consuetudine tabellionum modo quedam mentio heredum. Adeo ꝙ saltem non prebet tantum presumptionẽ vt alias prestaret iuxta ea que tradit Bar.circa clausulam codicillarem:et nihilominus Bal.propter mentionem heredis donatarij recedit a dicta presumptione ex mentione mortis donatoris.silr Barto. in.l.que dotis.solu.matri.in.ij.colũ.dicit ꝙ vbi mulier paciscitur dari tertio post mortem suam:et ille tertius stipulatur post mortem mulieris sibi dari resultat donatio inter viuos inter mulierem et stipulantem:vt est text.in.l.cum maritus.ff.de pac.dota.ꝺm eũ. Et licet Jmo.in.d.l.que dotis recedat a Bar.quia dicit qd̕ glo.in d.l.cum maritus.intelligit illum tex.quando constabat qd̕ voluit donare tantum inter viuos:tamen non est verum qd̕ illa glo.illud dicat:solum autem dicit pro solutione ad dictam.l.seya.de do.preleg.ꝙ ibi voluit donare causa mortis hic inter viuos:sꝫ quare magis iudicetur inter viuos vno casu q̃ altero non aperit ibi glo.nec

in tex. apparet ꝙ fuerit expressum. vnde non immerito Bart. voluit inuestigare quare in vno casu interpretatur iter viuos in alio causa mortis. 7 †Et considerauit ꝙ inter vnum casum ⁊ alterũ dictarum legum non est in facto alia differentia considerabilis nisi ista quam ipse considerauit. ⁊ quia ista non videbatur vrgens cõiectura: ideo Bar. satis dubitauit: nihilominus quia est verisimile vbi adhibentur duo actus velint partes facere actum magis efficacem. †Et efficacior est donatio inter viuos ꝙ̃ donatio causa mortis: ideo propter reiterationem actus interpretatur donatio iter viuos prout tandem Bar. concludit: ⁊ sic leuissima coniectura receditur a cõiectura que sumitur ex. d. ll. seq. nec ratiões Imo. adducte contra Bar. vrgent: quia si constaret de primum pactum tenderet in donationem causa mortis: tunc scdm pactum vallatũ stipulatione non immutaret naturam primi pacti: ⁊ procederet qđ dicit Imo. sed non apparet ad quid tendat primum pactum nisi ex quadam coniectura: que coniectura cessat vbi actus reiteratur 9 ſm mentem Bart. que videtur approbari per. d. l. cum maritus.† Sepe enim ex actu sequenti interpretatur precedens. l. si ventri. §. 10 si. de priuile. cred. ⁊. c. cum per bellicam. xxxiiij. q. ij. cum si. †⁊ ex iteratione actus resultat plerumq̧ actus efficacior: vt patet in binis pactis: vt habetur in. l. legitima. ff. de pac. ⁊ in. l. fin. ff. ad leg. fal. in qbꝰ geminatio obligatiõis naturalis reddit nudũ pactũ efficax ad agendum. Item geminata confessio fit efficacior per no. per glo. ⁊ Bar. in. l. cum scimus. C. de agric. ⁊ censi. lib. xj. ⁊ bina iussio vt plurimum operatur per ea que habentur in. §. ⁊ hoc vero iubemus: vt in aut. vt nulli iudicium. ⁊ in. l. j. C. de pe. bo. subla. ⁊ per ea que no. Bal. in. l. nec dãnosa. C. de pre. impe. offer. ⁊ multa similia possent adduci que breuitatis causa omitto: negari autem nequit quin sit leuis coniectura ista que resultat ex ita ratione actus: ⁊ maxime q̃ in terminis. d. l. cum maritus. primus actus erat inefficax: quia ex nudo pacto donationis siue causa mortis siue inter viuos nõ oriebatur actio: ita ꝙ stipulatio sequens poterat coniecturari interposita siue inter viuos siue causa mortis: ex quibus patet ꝙ ex leui coniectura receditur a cõiectura que sumitur ex dictis legibꝰ seq. Et alias vidi consultum per solẽnes doctores inter quos fuit excellentissimus iurisconsultus. d. Alex. de Imo. ꝙ tũc mentio mortis facit interpretari donationem causa mortis quãdo mẽtio mortis adijcietur verbis dispositiuis: secus quando adijcitur executiuis prout fuit singulare dictum Bal. in addi. Spe. in titu. de inst. edic. in vlti. col. versi. si quis donat. Et ita dicebatur esse de mente Specu. in. d. titu. §. porro. vsi. donatio autẽ firmatur. ⁊ dicebatur esse de mente Bal. in. d. l ij. C. de iure do. Adducebatur etiam Bal. et Ponta. in. d. l. que dotis. Bald. autem in dicto vsi. si quis donat. non loquitur ita clare: licet verba rationis quam allegat aliquid 11 faciant: †casus autem suus est quando donauit simpliciter reseruato sibi vsufructu in vita: quo casu donatio fuit nude proprietatis: mentio autem vite seu mortis fuit facta in eo qđ non donabatur. Nam vsusfructus non donabatur: lʒ post mortẽ vsufructuarie ex sui natura venit reconsolidandus in proprietate. Nec Bal. pro suo dicto allegat aliquam legem nec rationem vrgentem: solũ aũt dicit ꝙ in casu quem ponit Spe. in. d. §. porro. verbum mors respicit verbũ principale donationis: non autem verba executiua. Et ex hoc sumunt prefati consulentes auctoritatem Bal. ex quo etiã deducitur ꝙ leuis coniectura sufficit ad tollendum coniecturam q̃ sumitur ex. d. ll. seq. et confert plurimum ad casum nostrũ in quo donatio fuit facta simpliciter: ⁊ reseruatio fructuum fuit facta in vita donatricis: ⁊ incidenter propter reseruationem fructuʒ fuit facta mentio vite ⁊ mortis donatricis: ⁊ constat ꝙ mentio mortis non respiciebat verba dispositiua donationis. Et est aduertendũ ꝙ reseruatio fructuum simpliciter facta prout in dicta donatione est reseruatio vsusfructus per ea que tradit Bar. in. l. fundi trebatiani. ff. de vsufruc. leg. qđ maxime constat: quia ex alijs verbis deprehenditur ꝙ fructus volebat percipere per seipsam non p manus donatarij: qđ confert etiam ad infra dicenda: quia reseruatio vsusfructus inducit tacitam traditionem: et consequenter trãslationem ciuilis possessionis et proprietatis: ⁊ sic donatio non fuit nuda a traditione quo casu non potuisset agi iure dominij vel q̃si prout actum fuit: ex quo non al's probatur traditio possessionis: 12 nisi forte per vnum testem qui non releuat per iura vulgaria. †Ex hoc etiam deducitur ꝙ non obstat ꝙ Thomasina nõ expressit verbum dono: ⁊ donatio tacita seu presumpta non perficitur efficaciter nudo pacto prout not. Bart. in. l. si tibi decem milia. ff. de pac. Bal. in. l. si pacto quo penam. C. eo. ⁊ Ray. de forli. in. l. iurisgẽtiũ. §. sed cum nulla. ff. eo. ti. vt refert Bar. in. l. ij. §. circa. ff. de exceptione doli. qđ ⁊ videtur velle Saly. in. l. legem. C. eo. in lectura mea nimis. f. ꝙ presumatur donatio: ⁊ ꝙ pactum nudum sit efficax ad agẽdum: istud autem vltimum speciale cessat in casu nostro: quia non agitur ex nudo pacto: sed ex donatione secuta traditione per. d. l. quisquis: et non est nudum pactum sed contractus nominatus. Posset etiam attentari ꝙ de iure cañ. obseruatur in terris ecclesie nõ est speciale sed regulare ꝙ ex pacto nudo oritur actio: sunt etiã ponderanda dicta testium ex quibus deprehenditur ꝙ precedebãt merita dicti Marci donatarij: ⁊ ex quo resultat p̄sumptio donationis. ff. mandati. l. si vero non remunerandi. §. inde papinia- 13 nus. †Item probatur satis certa affinitas propter quã magis de facili presumitur donatio. arg. l. si seruus communis. cum sua glo. ff. de dona. inter virum ⁊ vxo. concurrente etiam dicto vnius testis qui deponit de donatione. Nec obstant adducta in contrarium: quia satis patet ad ea responsum per adducta pro hac parte. Nec etiam ob. supradictis si dicatur ꝙ non fuit translatum dominium in vita donatricis: sed ipsi donatrici reseruatum per illa verba cõ questo che sin che io viuo voglio li frutti per me ⁊ essere signora et madõna: quia dicta verba possunt referri ad fructus intelligendo essere signora e madõna. s. dictorum vsufructuum: ex quo eñ premisit ꝙ reseruabat vsusfructus pro se in vita sua videtur denega- 14 re reseruationem proprietatis etiam in vita. †qui de vno dicit de 15 alio excludit. c. nonne. de presum. ⁊. l. cum pretor. de iud. cũ simi. † Nec etiam ob. ꝙ subditur ꝙ ipsa volebat esse patrona palatij: quia satis potest dici patrona si poterat ad libitum fructare ⁊ ipsum habitare ⁊ alij prohibere vsum dicti palatij: ⁊ hoc saltem large loquẽdo saltem attento qđ reseruauit sibi fructus ⁊ gñr vsumfructũ per d. l. fundi trebatiani. cum ibi notatis per Bart. Nec etiam obst. qđ dicit domina Thomasina dũ deponit cõ questo p sin che io son viua voglio li vsufructu p me e como son morta lo palazzo euigna et terra sia del dicto Marco: quia dicta verba sia del dicto Marco intelligendo etiã quo ad fructus: ⁊ sic quo ad plenam proprietatem et possessionem etiam naturalem: quia talis interpretatio deprehenditur ex precedentibus ex quo in vita reseruauit solum vsusfructus: ex precedentibus enim sequentia declarant. l. seruus pluriũ. 16 §. fi. de leg. j. cũ cõcor. †Et plerũq̧ bona appellant illiꝰ q ea actualiter possidet ⁊ fructus recipit ad hoc not. per doc. in rubri. de noui ope. nun. cum similibus. Laus deo.

Summarium super consilio. ccxxiiij.

1 Contractus quando vsurarius presumitur et que sufficiãt ad talem presumptionem.

2 Pensio dr̃ iusta ad rationẽ quinq̧ pro centenario.

3 Estimatio rei ꝙ non semper fiat ex q̃titate fructuum cõiter perceptorum. nu. 11.

4 Pactum de reuendendo cũ precij modicitate et cõiecturis qñ presumit contractum factum in fraudem vsurarum.

5 Vsurarius vt quis presumatur que requiruntur.

6 Mutuum modici precij facit presumi simulatũ contractũ.

7 Pactum de reuendendo differt a pacto de restituendo qđ pignoraticium dicitur.

8 Fructus rei qñ in sortem cõputentur.

9 Testes quando non probant estimationem rei alijs minus arbitrantibus licet dicant ab emere volentibus tantũ posset haberi.

10 Estimata non dicitur res particulari affectione.

Consilium. ccxxiiij.

IN nomine domini nostri

1 Jesu christi. †Quãq̃ in hac consultatione videatur prima facie dicendum ꝙ dictus Angelus foueat iustitiam: quia dictus contractus licet fuerit factus apparẽter sub nomine venditionis: tamen censeatur factus in fraudem vsurarum. et censeatur contractus vsurarius: nam in eo interuenit pactum de reuendendo infra triẽnium: ⁊ probatur factus pro modico precio. Nam fuit articulatio pro parte dicti Angeli ꝙ dictum petiũ terre ꝙ fuit apparenter venditum per dictum Angelũ dicto Bartholomeo pro precio. xl. floreñ. ad rationem. xl. boñ. pro flore. erat tempore venditionis ⁊ ante ⁊ post estimationis octuagintaunius floreñ. et vltra ad dictam rationem. Et super dicto articulo multi testes deponunt ꝙ dictum petium terre erat estimationis vltra dictam quantitatem octuagintaunius floreñ. multi enim deponunt de quantitate nonaginta floreñ. nonnulli de maiori quantitate: et quidam de centum florenis. ⁊ aliqui de octuagintaquinq̧. et communiter subdunt ꝙ pro quantitate de qua deponunt fuisset emptum et venditum a volentibus emere et vendere: ⁊ ꝙ quilibet habens notitiam de dicto terreno ita iudicaret ⁊ arbitraretur. et qđ ipsi testes habẽt notitiam de dicto terreno: ⁊ cõsequẽter videt̃ probatum qđ precium conuẽtum nõ ascendit ad dimidiam iusti p̄cij: qđ ⁊ videtur deduci ex redditibus dicti terreni confessatis per dictum Angelum qui confitetur ꝙ in anno quo seminatur fructuat dictum terrenum pro parte domino tangẽte sex salmas grani cum dimidio: ⁊ vnam brocham olei quolibet anno: ⁊ sic quolibet anno vno anno cum alio computato fructus recollecti in dicto terreno censentur ascendere ad estimationem. iiij. floreñ. Attẽto etiam qđ licet dictus Bartholomeus asserat de maioribus quãtitatibus: tamen redditus. iiij. 2 cõfitetur recepisse aliquid de fabis ⁊ de lino: †tamen redditus. iiij. floreñ. videtur indicare estimationem octuaginta floreñ. quia fructus cõsueti videntur esse ad rationem quinq̧ pro centenario ad hoc qđ notat glo. in auẽ. perpetua. C. de sac. sanc. eccle. que dicit qđ 3 iusta pensio est ad rõnem quinq̧ pro centenario: † ex quantitate autem

autem redditũum iudicatur et ꝓbatur estimatio rei ex qua redditus percipiuntur. vt no. per glo. ⁊ docto. in. c. causam que. extra de test. et per Bar. ⁊ doc. in. l. ij. de rescin. vendi. ⁊ in. l. precia rerum. ff. ad leg. fal. et per eundem Bart. in tractatu suo de test. 4 † Probata autem paucitate precij cum pacto de reuendendo: videtur resultare presumptio ꝙ contractus censeatur factus in fraudem vsurarũ prout videtur concludere glo. in. c. conquestus. de vsu. ⁊ do. Ant. de but. in. c. ad nostram. de emp. ⁊ vend. loquens per verbum maxime. qđ tenuit Alber. de rosa. in. l. emptione. C. plus val. qđ agitur. quia huiusmodi fraudes probantur ex coniecturis: dicit ꝙ ita obtinuit coram peritis: ⁊ qđ ita notatur in. d. c. ad nostram. ⁊ in. c. illo vos. de pig. per Bernar. Innoc. ⁊ Hostien. ⁊ per Godofre. in summa de pig. in fin. ⁊ Specu. in titu. de vsuris. versi. finautem. ita etiã allegatur tenuisse Joan. vicen. episcopum in. d. c. ad nostram. ⁊ totum collegium Meliolani ⁊ Papie visa opinione dicti episcopi. Idem dicitur consuluisse dominum signorellum de homodeis in consi. incip. certe ipse Joannes. ⁊ qđ dicto consilio se subscripserũt dominus Benedi. de plumbi. ⁊ Raph. fulg. idez tenet Panor. in d. c. ad nostram. dicit enim: licet hoc non probetur ibi: tamẽ est verum in se ẜm eum. idem etiam tenet Raph. fulg. in. d. l. emptione. dicens hanc esse communem opi. Allegatur etiam hanc partẽ tenuisse Archi. xiiij. q. iij. in cano. pleriqꝫ. 5 † His tamen non obst. contrarium puto de iure respondendum ex pluribus. et primo: quia licet multi teneant id quod dictum fuit. s. ꝙ pactum de reuendendo ⁊ paucitas precij sufficiant ad inducendum presumptionem cõtractus feneratitij: tamen alij tenent contrariuz. s. ꝙ dicta duo nõ sufficiant: sed requiratur qđ vendens sit solitus fenerari vel facere similes contractus: prout hanc opi. tenet Bal. in. c. j. de feu. da. inuicem legis commisso. vbi dicit ꝙ pactum de reuendendo post tempus non facit presumi contractum feneratitiuz: nisi sit solitus fenerari ⁊ facere similes contractus in fraudem vsurarum: qđ ⁊ tenent Bal. ⁊ Saly. in. d. l. emptione. ⁊ idem ibi Jaco. de are. et Cy. idem tenet Pet. de ancha. in. d. c. ad nostram. qđ etiam tenet in cõsi. cclviij. ẜm ordinem informis. incipien. christi nomine repetito si predicta sententia ⁊c. referens idem firmare Joan. and. in. d. c. illo vos. quam etiam opinio. tenuit Pet. de perusio. d. Cardinalis floreñ. in. d. c. ad nostram. vt ibi eos refert Imo. Hanc etiam opiñ. tenuit solẽnis aduocatus floreñ. d. Lauren. de redul. in suo tractatu de vsur. quem posuit in. c. consuluit. de vsur. q. lx. vbi refert ꝙ egregius doctor ⁊ magnus praticus. d. Lauren. de pinis dicebat i. d. c. illo vos. in pratica seruari ꝙ illa tria requirantur. s. paruitas precij: pactum de reuendendo: ⁊ ꝙ sit solitus fenerari ⁊ facere similes contractus illicitos: ⁊ videtur hec opinio de mente Pau. de cast. in consi. cccxxvj. incip. in causa mota per dominam Dorotheam. licet precise non se firmet. istam etiam opi. firmat Bal. in cõsilio suo incipiẽ. hunc passum tangit Archi. ꝙ dicitur esse in tertio volumine consi. cxj. vbi refert Archi. in. d. cano. pleriqꝫ de verbo ad verbũ qui scđm relata per ipsum Bal. refert vlti. loco opi. Ray. de for. q ponderabat ꝙ emptor consueuerit exercere vsuras. Et sic videtur ꝙ Archidia. inhereat huic opi. potius ꝙ̃ alteri opi. ꝙ sufficiãt pactum de reuendendo ⁊ modicitas precij: et subdit formaliter Bal. in. d. l. consi. huic vltime opi. que vult inter alia ꝙ ꝯsueuerit exercere vsuras consonat Jaco. de arena interuenire: scilicet modicum precium: pactum de reuendendo: ⁊ ꝙ consueuerit vsuras exercere: et ita intelligit. c. supra allegata: nam licet quantitas precij sit argumentum doli. ff. de transac. l. cum hij. §. modus. tamen istud argumentum pro se non sufficit nec etiam pactum de reuendendo: nisi emptor consueuerit exercere vsuras. idem tenet Cy. C. plus valere qđ agitur. l. emptione. ⁊ ista est communis opi. ⁊ ita teneo qđ dict⁹ contractus non debeat vsurarius iudicari: nisi sit cum vsurario celebratus. i. cum illo qui alias consueuerit fenerari. vt in regula semel malus. ⁊. ff. de accusa. si cui. §. ijsdem. vnde illud verbum qđ ponit glo. in. d. c. conquestus. de vsur. dum dicit precipue non placet predictis doc. nec ego teneo: nisi sint violente vel ꝓbabiles ꝯiecture hec sunt verba Bal. ad cõtextum. 6 † Quinimmo multi ex supradictis doctorib⁹. s. relatis tenent ꝙ nec illa tria sufficiant: nisi immineant alie coniecture prout in hac sententia fuerunt Jacob. de are. Cy. in. d. l. emptione. et Pe. de perusio. ⁊. d. Cardinalis in. d. c. ad nostram. vt ibi eos refert Imo. idem firmat Joã. an. in. d. c. illo vos. prout eum refert Pet. de anch. in. d. consi. cclviij. vbi cum ea opi. transit: licet esset contra consultantem pro quo consuluit alijs tamen medijs. idem videtur velle Bal. in. d. l. emptione. vbi exp̄sse vult ꝙ pactum de reuendendo etiam in solito fenerari non inducit presumptionem fraudis vel simulationis: quia etiam vsurarij faciunt pleriqꝫ bonos contractus: dummodo non precesserit tractatus mutui prout contingit in. d. c. ad nostram ẜm eum. Et licet Bal. non faciat ibi mentionem de paucitate precij: tamen ex quo allegat dictum. c. ad nostram. videtur intelligendus etiam vbi concurrit paucitas precij. ⁊ licet idem Bal. aliud in hoc videatur tenere in. d. c. j. de feu. da. inuicem. l. commisso. vbi videtur velle ꝙ predicta tria sufficiant: tamen potest concordari: quia in dicto. c. j. nõ est contentus ꝙ sit solitus fenerari: sed vult etiam qđ sit solitus facere similes cõtractus in fraudem vsurarum. Itẽ in. d. c. j. loquitur in pacto de reuendendo post tempus. illa em̃ temporis dilatio ad facultatem redimendi aggrauat plurimum suspitionem fraudis quasi tacite velit venditor certitudinarie lucrari fructus interim perceptos prout habetur in. d. c. ad nostrã. Et satis facit ille tex. qđ etiam ponderat Panor. in suo consi. incip. in presenti consultatione numero. lxxvij. ẜm ordinem informis. 7 † Et ex hoc potest sumi vna responsio ad. d. c. ad nostram. quatenus ibi non requirit ꝙ emptor sit solitus fenerari. alia respõsio sumitur ex dictis Bal. supra relati. s. ꝙ ibi precesserit tractatus mutui. potest etiam dari tertia responsio: quia ibi non interuenit pactum de reuendendo: sed pactum ꝙ domos restitueret data quantitate sexaginta librarum: pactum autem de reuendendo astringit ad faciendũ pactũ reuenditionis ad quod faciendum non potest precise repelli: quia potest solui interesse. l. stipulationes non diuiduntur. §. celsus. de verbo. obliga. cum concordan. Et si venderet tenetur ad tradendum ⁊ non ad restituendum. l. j. ff. de act. emp. ⁊. l. traditio. eo. titu. differt autem rem tradi et rem restitui: vt patet ex nota. probat in dicto versi. celsus. ita ꝙ pactum qđ res restitueretur conuenit magis nature pignoris que est ꝙ res pignoratitia soluto debito restituatur sine nouo contractu: ⁊ ex ipso contractu pignoratitio directo esset: quia tacite inest. l. ne creditores. ⁊. l. se. C. de pign. actio. et l. si te. §. omnis. ⁊. l. si pecunia. ff. e. ti. non ita contingeret in pacto de reuendendo per predicta. ⁊ etiam quia si esset pignus nõ posset reuendi per pignoratitium creditorem: quia remaneret in dominio debitoris: ⁊ improprie non cadit emptio. l. rei proprie. ff. de cõtrahen. emptio. et ita etiam responderi potest ad glo. in. d. c. conquestus. que loquitur per similia verba. Et dictã differentiam inter pactum de reuendendo et pactũ de restituendo ponderat etiã Pau. de cast. in dicto consi. cccxxvj. ex quibus patet qđ nõ obstat et. c. ad nostram. nec etiam obstat. c. illo vos. qđ innuit non requiri ꝙ consueuerit exercere vsuras cum loquatur per dictionem presertim que est implicatiua. vt no. glo. in verbo presertim. in. c. cũ apostolica. de his que fi. a prela. et gl. in verbo presertiz. in. c. inter alia. de sentẽ. excom. 8 † Potest enim ad dictum. c. responderi qđ ibi fuit factum pactum qđ post tempus septem annorum solutis sexaginta libris emptor teneretur dare rem emptam venditori qđ. s. fuit ponderatum ad dictum Bal. in. d. c. j. Item ibi duo alia concurrũt in quibus tex. se fundat. s. quia conuenit qđ vltra precium darẽtur sexaginta libre. Item quia conuentum fuit ꝙ fructus percepti cõputarentur in sortem qđ conuenit nature pignoris. vt in. l. j. et. ij. C. de pigno. act. ⁊ aduersatur natura emptionis: quia fructus percepti ex re vendita pertinent ad emptorem: nec illos computat in sortem. l. fructus. C. de act. emp. cum similibus. Nec aliquo iure ꝓbatur ꝙ illa duo sufficiant. s. simplex pactum de reuẽdendo ⁊ paucitas precij sufficiant ad coniecturandam fraudem vsurarum: nec videtur ꝙ Inno. qui allegatur in contrarium teneat contrarium in pacto de reuendendo: nec similiter Archi. ⁊ licet Panor. simpliciter teneat ꝙ paucitas precij ⁊ pactum de reuendendo: quia in. d. c. ad nostram. tamen non vult ꝙ sufficiat quelibet paucitas precij sed requirit qđ sit valde tenue preciũ dublici ratione. primo: quia contrahentes solent sic decipere in precio. Secundo: quia res minus valet propter dictum pactum de reuendendo. arg. l. fundi partem. de contrahen. emp. ẜm eum. qđ ⁊ similiter tangit Pon. in cõsilio suo. cccxv. incipien. plura sunt que allegantur: puta id qđ valebat mille dedit pro centum ẜm eum. ex quibus videtur concludẽdum ꝙ dato sine preiudicio veritatis qđ in casu nostro terrenum venditum fuisset estimationis octuagintaunius vel nonaginta floreñ. non propterea deberet iudicari contractus vsurarius. Attẽto quod non probatur quod emptor fuerit solitus fenerari. 9 † Licet enim fuerit ita articulatum pro parte angeli ⁊ testes super illo articulo examinati: tamen non probant articulum: sed dicunt se nescire: ⁊ pro parte Bartholomei est articulatum ꝙ ipse est bone fame et bone vite et conscientie. et ita est habitus et reputat⁹ apđ bonos ⁊ graues: et testes plures deponunt vera esse qđ est plurimum attendendum ad eleuandam coniecturam fraudis vsurarũ. insuper multi testes producti pro parte Bartholomei deponunt de minori estimatione octuaginta florenorum: itaqꝫ detrahit de fide testium deponentiuz de maiori estimatione. Maxime ex quo sunt depositiones ex indicio intellectus. vnde si arbitrãtur aliqui plus aliqui minus non videtur resultare clara probatio: et potest attentari ꝙ testes hincinde non probent: quia non videntur apte deponere: licet enim deponant de estimatione et quantitate estimationis et qđ tantum fuisset venditum ⁊ emptum ab emere ⁊ vẽdere volentibus non videtur hoc sufficere: sed debuerunt adijcere ab habentibus notitiam ipsius terreni: prout videntur velle Bar. Ange. ⁊ Pau. de cast. in. l. mortis causa capimus. §. fin. ff. de dona. causa mor. qđ et clarius vult ibi Imo. qđ et vult Barto. in. l. ij. C. de rescin. vendi. et in. d. l. precia rerum. ⁊ voluit Imo. et Panor. in c. cũ causam que inter iconomũ. de test. et Ange. in. d. l. ij. de rescin. vendi. 10 † Nec videtur sufficere qđ testes dicant ab emere et vẽdere volentibus: nam talis locutio verificatur in duobus qui forte vo-

luissent emere ex particulari affectione que particularis affectio non consideratur in estimatione rei: vt volunt Bart. Bal. ⁊ Ang. in. d. l. ij. de rescin. vend. Et ideo doc. ibi ⁊ in. d. l. precia rerum. ⁊ in d. c. cum causam. dicunt ꝙ testes debent deponere ꝙ tantũ fuisset venditum ⁊ emptum communiter a volentibus emere et vendere. Et sic ſm predicta dicte probationes adhibite ad probandũ estimationem deficiunt in duobus. s. quia non apposuerunt verbum cõiter vel equipollens: ⁊ omiserunt ꝙ fuisset emptum ⁊ venditum ab habentibus notitiam ipsius terreni. † Nec etiam obstat ꝯfessio dicti Bartholomei super fructibus recollectis in dicto terreno: quia doc. qui volunt ꝙ probatio estimationis fit per probationẽ quãtitatum redditũm volunt ꝙ probata quãtitate reddituũ etiã probetur ꝙ res eiusdem qualitatis ex quibus tanti redditus recipiuntur solent vendi pro tanta quantitate vel sunt tante estimationis prout vult Bar. in. d. l. precia rerũ. ⁊ Imo ibi. ⁊ Imo. ⁊ Panor. in. d. c. causam que inter iconomũ. ⁊ probatur ratione evidẽti: quia quotidie videtur ꝙ predia vnius loci quorum redditus sunt estimationis. iiij. valent centum: vt docet experiẽtia in prediis vrbanis sitis in platea perusina ⁊ predia sita inclusio perusino. et in multis aliis locis que fructant. x. non valent centum. Quibꝰ omnibus attentis ⁊ simul iunctis puto intrepide concludendum ꝙ dictus Bartholomeus veniat absoluendus a petitione dicti Angeli. possent adduci aliqua aliquantisper adminiculantia que breuitatis causa omitto. Et ad adducta in contrarium patet respõsum per adducta supra. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxxv.

1 Capitulum vnius ecclesie vigore quarũdam constitutionum solitum fuit super certis possessionibus dicti capituli constituere eius canonicos in syndicos ⁊ procuratores vt de fructibus dictarum possessionum quilibet viuere possit: ꝙ possit capitulum predictum a canonicis predictis vel vno tantum reuocare dictas procurationes stante etiam rescripto pape super collatione vnius canonicatus in preiudicium cuius tractabatur remoueri dictas procurationes. per totum consilium.

2 Beneficia manualia si papa illa confert vel collata confirmat inferior reuocare non potest illis ad alia argui non liceat. nu. 5.

3 Argumentum de similibus ad similia valet.

4 Beneficia assignata vni canonico ratione syndicatus non vacant morte eiusdem canonici.

6 Beneficia principum non dantur in preiudicium tertij.

7 Beneficia perpetua qñ habere possunt monachi.

8 Impossibilia ad impetrandum censentur que a solo principe fieri possunt.

9 Exceptio prohibita contra contractum non prohibetur illa que venit ex natura contractus.

¶ Consilium. ccxxv.

1 In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ † Uisis literis summi pontificis super collatione canonicatus ⁊ portionis canonicalis que olim spectabãt ad dominum Angelum mataratium super collatione de eis facienda Petro gentili montis emanatis et processu et collatione inde secutis per delegatum apostolicum et que in dictis literis et processu continentur. Et visis quibusdã constitutionibus capituli ecclesie sancti Laurentij: in quibꝰ inter cetera continetur ꝙ singuli canonici pro tempore existentes cõstituuntur syndici ⁊ procuratores dicti capituli super certis bonis ipsius capituli: ita ꝙ de fructibus ⁊ prouentibus eorũdem possint sibi pro eorum necessitatibus ⁊ indigentiis subuenire: ⁊ presupposito ꝙ abinde citra fuit fieri consuetum ⁊ appellantur procurationes. ⁊ presupposito ꝙ nomine dicti pergentilis agitur cõtra colonum possessionũ procurationis olim dicti domini Angeli vt sibi respondeat de fructibus. Et pro parte dicti coloni fuerit responsum ꝙ ipse tenet et possidet nomine dicti capituli: ⁊ nominauerit capitulum iudicium ⁊ capitulum comparauerit per eius syndicũ et suscepit in se iudicium: ⁊ inter cetera allegauit ꝙ per dictum capitulum fuit reuocatus syndicatus et procuratio dicti pergentilis et bona dicte procurationis reincorporata capitulo: ⁊ ꝙ capitulũ semper possedit: quia is possidet cuius nomine possidetur. Pro parte autem dicti petrigentilis instatur ꝙ condẽnetur dictus colonus. Queritur modo que debeant esse partes iudicis: p cuius rei euidentia primo discutiendum est: an dicta procuratio potuerit reuocari necne. circa qđ videtur prima facie dicendum ꝙ reuocari nõ potuit: quia licet dicte procurationes possint regulariter reuocari: tamen ex quo papa apposuit eius manus in concedẽdo non videtur ꝙ possit per inferiorem reuocari: † prout videmus in 2 simili in beneficiis manualibus concessis in religiosis que possunt ab eorum abbate vel alio eoꝝ superiore ad libitũ reuocari: nihilominus si papa illa beneficia manualia confert vel collata cõfirmat inferior non potest reuocare prout voluit Inno. in. c. nisi. de preb. et alii docto. maxime Imo. ⁊ Panor. ⁊ Pãdul. ⁊ Zamb. in cle. j. §. de missa. de supplẽ. neglig. prelato. ⁊ Pau. de eleaza. in. q. disputata per eum. que incipit religioso. qđ ⁊ voluerunt Jo. cal. ⁊ Pau. de eleaza. vt refert Lappus in allegatione. ix. qđ ⁊ volunt Zamba. ⁊ Imo. in. c. porrecta. de confir. vtili vel inutili. ⁊ sentit Archi. in ca. no. si monachus. xvj. q. j. ⁊ in. c. presenti. de offi. ordi. lib. vj. ⁊ Joan. an. in. c. cum super. de elec. ⁊ hec quando papa confert ex sua ordinaria potestate: non autem supplendo negligentiam inferiorum prout ex ordinaria potestate contulit in casu isto. † Et propterea 3 in casu isto videtur ꝙ illa facultas reuocandi dictam procurationem canonicalem alias competentem archipresbytero ⁊ capitulo censeatur sublata ex quo auctoritate pape fuit facta collatio extra ordinaria pape potestate arguendo a simili: ꝙ licet de similibꝰ idẽ est iudicium. c. inter ceteras. de rescrip. ⁊ l. non possunt. ff. de leg. cum concor. qđ maxime dicendum videtur: quia in dictis literis apostolicis iniungitur delegato ꝙ compescat auctoritate pape cõtradictores: ⁊ ꝙ defendat dictũ petrũgentilem in possessionem inductum ⁊ sibi de illorum fructibus redditibus et prouentibus iuribus ⁊ obuentionibus vniuersis integre responderi: per que verba videtur aperte deduci ꝙ dicto Petrogentili responderi debeat de dictis fructibus et redditibus non obstante contradictione dicti coloni ⁊ dicti capituli. pro quo etiam facere videtur constitutio dicti capituli: in qua disponitur qđ procurationem a capitulo commissam ⁊ assignatam vni canonico quousqꝫ vixerit habere debeat ipse canonicus: ⁊ qđ nullus eam mutare possit aliquo mo-

4 do ⁊c. † His tamen non obstãtibus contrarium puto de iure rñderi posse saluo tamen semper saniori iudicio. Nam premittendũ est ꝙ dicta bona semper pertinuerunt ad capitulum iure dominij et possessionis: quia ex quo assignantur bona canonicis tanꝙ syndicis ⁊ procuratoribus capituli non videntur eis assignata proꝰ eoꝝ portionibꝰ: his enim possidet cuius nomine possidetur. l. qđ meo. in princ. ⁊ l. interdum. ff. de acqui. posses. cum siṁ. Ex quo videt̃ inferri ꝙ ex quo omnis possessio dictorum bonorum spectabat ad capitulum mortuo syndico non censeantur vacare dicta bona. Non enim perditur possessio per mortem procuratoris vel coloni. l. si de eo. §. j. de acqui. here. Et ideo cum papa in suis literis committat conferri canonicatum ⁊ portionem canonicalem tanꝙ vacãtes nõ videtur ꝙ collatio dictorum bonorum facta de dictis bonis tanꝙ portionis canonicalis vacantis valuerit ⁊ tenuerit ex quo nõ erat propria portio canonicalis: quia non assignantur canonicis pro eorum portionibus: sed vt syndicis ⁊ procuratoribꝰ capituli et nõ censentur proprie vacare per mortem canonicorum per iam dicta. Et insuper dato ꝙ collatio tenuerit non videtur ꝙ censeat̃ plus iure collatum in petrũgentilem ꝙ̃ habuerit dñs Angelus mataratius ex quo narratur in literis ꝙ pertinebat in vita dicti domini Angeli ad ipsum Angelũ: ⁊ ꝙ p eius obitũ vacauit in curia. et ideo eius ꝓuisio ad papã pertinebat: ⁊ tandẽ mãdatur locũ ⁊ portionem predicte cõferri ⁊ assignari dicto petrogẽtili: ⁊ propterea prout dño Angelo ꝑtinebant dicta bona seu portio: si portio canonicalis dici debet tanꝙ syndico ⁊ procuratori capituli: ⁊ sic tenebat ⁊ possidebat noie capituli: ita censeatur cõcessum dicto petrogentili ꝙ teneat nomine capituli tanꝙ eius syndicus ⁊ procurator: ⁊ consequenter possessio dictorum bonorũ sit penes capl̃m. Et idcirco colonus censeatur possidere pro caplo: ⁊ cõsequẽter teneatur caplo de fructibus rñdere tanꝙ vero dño ⁊ possessori: ⁊ nõ

5 dicto petrogẽtili inuito capitulo. † Nec est bona similitudo de beneficio manuali ad istos terminos: qꝛ lꝫ beneficiũ manuale possit ad nutum abbatis reuocari vt habetur in. c. cũ ad monasteriũ. de sta. mona. ⁊ in. d. cle. j. ⁊ in. d. c. nisi. cũ si. tamen nõ possidetur nomine abbatis vel capituli: ⁊ donec non reuocatur beneficiũ est ipsius monachi: ⁊ per reuocationẽ seu mortẽ monachi: vacat vt habetur in dictis iuribus: ⁊ ꝓpterea si papa illud cõfert monacho confert ipsum beneficium possidendum nomine proprio ⁊ nõ nomine capituli: ideo ex quo illud hꝫ a papa non mirum si solus papa reuocare potest. Non enim aufertur aliquod ius ipsi capitulo: nisi solũ facultas reuocandi: sed in casu isto si dicta bona que tenebat dictꝰ d. angelus censerentur cõcessa dicto Petrogentili: vt illa teneret nomine proprio auferretur possessio que erat dicti capituli ꝙ nõ

6 est dicendũ. † Quia beneficia principum intelliguntur sine preiudicio tertij. l. ij. §. merito. ⁊. §. si quid a principe. ff. ne qd in loco publico. ⁊ l. nec auus. C. de emancipa. liber. cũ si. ⁊ insuper iura magis resistunt ne monachi habeant bona temporalia ꝙ̃ habeant bene-

7 ficia ecclesiastica. † Patet quia monachi possunt habere ⁊ habent qñqꝫ beneficia perpetua. c. monachi. de statu mona. sed nõ possunt habere tpalia tãꝙ propria in. d. c. cum ad monasterium. vbi doct. volunt ꝙ papa potest facere ex causa de monacho non monachũ: sed nõ potest facere ꝙ quis sit monachus ⁊ ꝓprium habeat: ⁊ ideo cum ista bona de quibus agitur sint temporalia ⁊ non sint beneficium ecclesiasticum non sunt equiparanda beneficiis manualibus. et insuper papa abhorret concessiones perpetuas fieri monachis etiam de beneficiis: adeo ꝙ nisi fiant ex certa scia facte p papã vel censentur subreptitie vel censentur false. vt in. c. ad nostram. ⁊ in. c. porrecta. de confirma. vti. vel inutili. prout ⁊ not. doc. in dictis iu-

8 ribus ⁊ in. d. cle. j. † Et pari ratione ⁊ fortius videtur idem dicendum ꝙ

dum q papa nō censeat canonico regulari voluisse cōferre bona tēporalia ī perpetuū: et satis videret ɔcessisse in ppetuū si nō possent ab inferiore reuocari: maxime qr ea q̄ a solo principe fieri pnt cēseatur quodāmodo impossibilia ad impetrandū. l. apud iulianū. §. si. de lega. j. Et ideo vr q si pape fuisset narratū q portio quā habebat dictus dñs Angelus si portio dici pōt cōsistebat in bonis temporalib⁹: que bona dictus dñs Angelus possidebat noīe capl'i papa nō ɔcessisset dicta bona simpl'r possidenda non nomine capl'i. Et ideo si al'r interpretaretur dicta gratiosa cōcessio esset iudicanda subreptitia attentis predictis: et ɔñr bulla per. c. ad audientiā. el scdo. de rescrip. Ideo potius interpretanda videt q censeat cōcessisse q dict⁹ pergentilis retineret dicta bona vt syndicus et procurator dicti capl'i et nō inuito capl'o: et q possit syndicatus et procuratorium reuocari prout poterat reuocari et procuratorium dicti dñi Angeli. Et ex his cōcludendum videtur q dictus pergentilis nequeat exigere neq petere dictos fructus quos petijt et petit: tum quia non potest petere capl'o inuito per predicta nō obstantibus adductis in contrarium. Nō em̄ obstat q dictū fuit circa beneficia manualia qr supra est late rñsum. Nec etiā obstāt vba literarum apostolicarū quatenus iniungāt delegato q ɔtradictores auctoritate apostolica cōpescat: nā dz intelligi de iniustis contradictoribus: nō autē de cōtradicentibus iuste et quib⁹ competit ius cōtradicendi ex natura gratie cōcesse. si em̄ cēsetur cōcessisse dicta bona dicto pergentili tāq syndico et pcuratori capl'i ex natura

9 ipsius cōcessionis venit q nō habeat inuito capitulo: † et q syndicatus possit reuocari: ideo reuocatio syndicatus nō videt aduersari dicte collationi nec ei cōtradiceret et verba intelligunntur fm subiectam materiā p iura vulgaria ad id qd habetur: et maxime p Bal. in. l. ex predij. C. de euic. vbi si phibetur opponi exceptio cōtra cōtractum nō censetur phibita exceptio que venit ex natura cōtractus. Item non ob. dicta cōstitutio que phibet reuocationem: qr dato sine preiudicio q dicta cōstitutio tenuerit: tñ loquit de procurationibus tunc presentibus: non autē de futuris: et sic non trahitur ad istam procurationem. Laus deo.

Summarium super consilio. ccxxvj.

1 Mater que post mortē filij iam patre mortuo hereditate sui filij nō adita se composuit cū patruo vt ipse eidem matri restitueret duas dotes filij sui: hereditatem repudiasse nō censetur nisi delatam sibi sciuerit.
2 Mater succedit filio excluso patruo fratribus nō existentibus.
3 Hereditas patris nō agnita transmittit iure suitatis in quoscūq.
4 Ignorantia iuris et dolus non presumitur.
5 Actiones et iura trāseunt in heredem actiue et passiue.
6 Actum gerens censetur velle q actus valeat et oē id sine quo actus ille geri non potest.
7 Aditio resultat actu qui fieri non potest citra ius et nomē heredis.
8 Repudiatio et aditio solent a pari pcedere.
9 Renūciatio generalis nō se extendit ad incognita. nu. 17.
10 Ignorans neq hereditatem adit seu renūciat aut repudiat.
11 Hereditatem lucrosam nō videtur quis repudiasse.
12 Ignorantia seu error presumitur ex qualitate facti et psonarum.
13 Ignorantia iuris excusantur femine.
14 Credere de facili inducitur quod ab alijs dicitur.
15 Coniecturis dubia verificantur.
16 Mutatio voluntatis non presumitur.
18 Paterne res iure quodam quasi naturali dicuntur ad liberos pertinere.
19 Mulier per transitum ad secūda vota priuatur proprietate rerū sui mariti.
20 Separatorum non fit illatio.

Consilium. ccxxvj.

1 In nomine domini nostri Jesu christi. † In hac consultatione illud primo constat q hereditas gētilis fuit delata Joāni baptiste eius filio legitimo et naturali p auf. in successione. C. de suis et legi. cum

2 suis cōcor. † Item scdo cōstat q hereditas Joannis baptiste fuit delata lucretie eius matri excluso patruo dicti ioānis baptiste per auf. defuncto. C. ad tertul. et ex psona filij fuit hereditas dicti gentilis delata domine lucretie eius matri sine dictus ioānes baptista

3 se immiscuerit hereditati paterne siue se non immiscuerit: † quia hereditas patris p filiuz transmittitur iure suitatis in quoscūq. l. si fratris. C. de iur. deliberā. et l. si ventre. ff. de acquirē. here. cum si.

4 maxime in matrem. l. apud hostes. cū sua gl. C. de suis et legi. † Itē presupponitur q iuris ignorantia non psumitur. l. leges sacratissime. et l. fi. C. de legibus. Adeo q licet dolus etiam non psumatur. l. quotiēs. §. qui dolo. ff. de pba. et l. merito. ff. p socio. tamen potius presumitur dolus q̄ iuris error prout no. Bar. et Ang. in. l. sed et si lege. §. scire. ff. de pet. here. et pbatur in. l. queadmodum. C. de agri. et censi. lib. xj. et in regula qui cōtra iura mercatur. in. vj. Et ex his videtur qd dicta domina lucretia psumatur habuisse notitiam qd hereditas dicti Gentilis ex psona sui filij erat si bi delata: et cōsequēter adita per eam hereditate filij pertinebat ad eam hereditas patris si filius se immiscuerat alias ad eam spectabat ius immiscendi

5 dicte hereditati: † quia heres filij habet ius immiscēdi et abstinēdi ab hereditate paterna prout habebat filius. l. si qs filiū. ff. de acq. here. et ɔñr aut hereditas dicti gentilis ad eam spectabat mediāte immixtione: et tunc eius creditum erat extinctū aut hereditas patris non agnita: et tunc ipsa erat creditrix hereditatis paterne: vel si filius se immiscuerat hereditati paterne et hereditas filij nō erat adita: et tunc hereditas filij erat debitrix dicte lucretie p sua dote. iura em̄ actiua et passiua trāseunt in hereditatē. vt. l. hereditas. ff. de reg. iur. et nihil aliud. ff. de verb. obli. Ex quibus constat qd Antonius nicolai nō poterat esse debitor dicte lucretie: nisi vt heres dicti gentilis nec poterat dare insolutum bona hereditaria dicti gentilis. Item constat q dictus gentilis non poterat esse heres dicti gentilis: nisi mediante psona Joānis baptiste eius filij adeūdo eius hereditate q̄ sibi non erat delata: nisi mater repudiasset he

6 reditatē ipsius filij que oīa sunt in iure notissima. † Itē cōstat qd qui gerit actū censet velle qd actus valeat. l. iij. ff. de mil. test. iō ea interpretatio adhibetur qua mediante actus valeat. l. quotiēs in actionibus. ff. de reb. dub. et l. quotiēs in stipulationibus. ff. de verbo. obli. cū simi. Item cōstat q qui vnū actū gerit cēsetur velle oē id sine quo actus ille geri non potest. l. illud. ff. de acquirē. here. et l. ad rem mobilē. et l. ad legatū. ff. de pcura. ex his infertur q attēto q dicta lucretia recepit insolutū bona hereditaria dicti gentilis a dicto antonio censetur voluisse q ipsa datio insolutū teneret: ideo cū alias non teneret nisi dictus Antonius esset heres gentilis: qd esse non poterat nisi ipsa lucretia repudiaret hereditatem filij: vel si adijsset hereditatē filij recusasset hereditatem patris nō immixtā per filium: idcirco videtur voluisse recusasse hereditatem patris gerendo actuz qui geri non poterat: nisi mediante dicta recusatione

7 per iura et auctoritates preallegata. † Et maxime dicendū videt: quia datio insolutū fuit facta per dictum Antoniū tāq heredem dicti gentilis cū eius heres esse non posset nisi exclusa dicta lucretia ab hereditate gentilis repudiatione vel lapsu tpis: et prout al's resultat aditio si fit actus qui fieri non potest citra ius et nomen heredis in. l. pro herede. ff. de acqui. here. et l. gerit. eo. ti. et l. auia. C. e. tit. ita actus qui geri non potest citra ius et nomen repudiationis

8 hoc est citra repudiationē inducit repudiationem. † Et repudiatio et aditio solēt procedere a pari. vt. l. nolle. et l. his potest. et l. his repudiando. de acqui. here. ad idem optime facit qd no. Bar. vt refert et sequitur Ange. in. l. recusari. ff. eo. tit. qui dicunt si hereditas patris est delata filio masculo et filie femine et filius possidet bona hereditaria sciente filia: et ista filia petebat a fratre ea quibus indigebat de bonis hereditarijs cēsetur recusasse hereditatē patris: qd

9 et tenet Imo. ibi. † His tamen non ob. contrarium puto de iure respondendū. predicta em̄ procederent si dicta lucretia sciuisset hereditatem dicti gentilis ad eam fuisse deuolutam: et dictuz actū dationis insolutū et refutationis non potuisset efficaciter celebrari et dictum Antonium vt heredem gentilis nisi ipse recusasset hereditatem gentilis: tamen ea ignorante hereditatem gētilis ad se

10 deuolutam predicta cessant. renūciatio em̄ nō fit de ignoratis: † et sic ignorans non renunciat. l. mater decedens. ff. de inoffi. testa. et prout non potest adire hereditatem is qui ignorat sibi delatam. l. si is ad quem. et l. si heres institutus. in princ. de acqui. here. cum si. Ita et non potest repudiare ignorans hereditatē sibi delatam. d. l. nolle. d. l. is potest. et d. l. repudianda. et hoc procedit non solum in ignorantia facti. qd est clarum: sed etiam et ignorantia iuris: licet in hoc Papinianus iurisconsultus tenuerit contrarium: tñ eius opi. reprobatur in. l. clodius clodianus. ff. de acqui. here. prout doc. ibi volunt. et Imo. in. d. l. recusari. tota igitur inuestigatio presentis consultationis consistit in hoc: vtrum. d. Lucretia ignorauerit hereditatem gentilis fuisse ad eam deuolutam: an vero id sciuerit: et etiam sciuerit q actus qui celebratus fuit inter eam et Antoninm al's valere non poterat nisi ipsa recusasset hereditatem gentilis: circa qd licet vt. s. dictum est iuris ignorantia regulariter nō

11 presumatur: tñ videtur qd hoc casu iuris ignorantia presumat. † Non em̄ est verisimile qd ipsa domina Lucretia voluerit recusare hereditatem lucrosam: cum genus femininum sit auarissimum. l. si stipulata. ff. de iure do. et q no. glo. in. l. si a sponso. de dona. ante nup. nec quis presumitur velle iactare suum. l. cum de indebito. ff.

12 de proba. † Et licet ante aditam hereditatem bona nō essent sua: tamen ex quo sola eius voluntate poterant fieri sua: videtur eadē ratio coniecturandi q noluerit illa quodāmodo amittere prout si fuissent sua. item licet error vel ignorantia iuris non presumat regulariter tamen probatur ex qualitate personarum et ex qualitate facti. l. si adulterium cum incestu. §. j. de adul. prout per illum tex. no. Bar. ibi. et in. l. non fatetur. prope finem. versi. quomodo qualiter probatur ignorantia: qualitas autem persone id suadet in ca

13 su isto: quia mulier potest. † Nam femina presumitur ius ignorare dicto Bal. in. l. venditione. C. de vsucap. pro emp. et Imo. in. c. cum causam. de emp. et vend. qui allegat. l. j. §. fi. ff. de edē. et l. regula. §. j. ff. de iuris et fac. igno. si autem istor opi. procedit habemus intētū.

sin autem ita generaliter non procederet prout ipsi loquunt᷑ quorum magna est auctoritas saltem negari non pōt quin de facili probet᷑ ignorantia in muliere cōcurrentib⁹ alijs circūstantijs: que quidē cōcurrunt in casu isto. militat enī ꝯiectura. s. ponderata: quia non est verisimile ꝙ femina genere auarissima velit quod dammō iactare suum recusando hereditatem nō dānosam: sed lucrosam. Itē militat alia vrgens coniectura: quia ipsa absolute fatetur dictū esse heredem dicti gentilis: sed bis dum nominat ipsum heredem addit vt dicit᷑ ꝑ q̄ verba innuit ꝙ ipsa Lucretia putabat ipsum heredē: quia ita dicebatur. Et verisimiliter ducebatur ad credendū: quia ita dicebatur nō quia ipsa sciret hereditatē dicto Antonio delatā mediante repudiatione vel recusatione ipsius lucretie.

14 †Et de facili quis maxime mulier inducitur et ad credendū id quod ab alijs dr. ar. l. j. §. dolū. ff. de eo ꝑ quē fa. est. et l. quod vulgo. ff. pro emp.

15 †Itē militat alia coniectura: quia ipsa lucretia ostēdit se errasse: quia quā fuit sibi dictū ꝙ hereditas fuit ad eam delata ostendit se velle esse heredem non multo tp̄e elapso post dictū contractū: que ꝯiectura ponderat᷑ per Bart. in d. l. nō fatetur. et in d. l. si adulteriū cū incestu.

16 †Pro quo facit: quia mutatio voluntatis non p̄sumit᷑. l. eū qui, mutatā. ff. de proba. facit etiā quia ignorantia consistit ex mente: et de his q̄ consistunt in animo solet stari iuramento eius de cuius aīo agit᷑ vt no. glo. in. §. alia. insti. de act. Ex quibus oībus vr̄ aperta fronte cōcludi posse ꝙ nō appareat de dicta repudiatione hereditatis: et quod

17 hereditatē dicti gentilis pertinere ad dictā lucretiā. †Nō obstantibus adductis in cōtrariū: quibus pro maiori parte rn̄sum est. s. quia procederent si dicta lucretia sciuisset hereditatem gētilis sibi fuisse delatā et supradictū cōtractum nō potuisse aliter fieri efficaciter: nisi ipsam dictā hereditatem recusasset. Nō aūt procedūt presupposita ignorantia in predictis: que ignorātia presupponit᷑ satis ꝓbata ex deductis: solū restat rn̄dere ad ea que habent᷑ in. d. l. recusari. s. relata. ad que rn̄detur ꝙ vt illa procedant opꝫ necessario presupponere ꝙ illa filia sciebat hereditatem patris ad se deuolutam: alias ibi dicta non ꝓcederent per. d. l. clodius. prout et vult Jmo. in. d. l. recusari.

18 †Et ibi nō ita presumitur error: quia agebat᷑ de hereditate patris que iure quodā quasi naturali pertinet ad filios et ad filias: et de iure quasi naturali nō ita presumit᷑ error prout in alio iure per id quod habetur in. l. venia. C. de in ius vocā. Preterea ibi agitur de cōmodo fratris: et inter sororē et fratrē de facili resultat presumptio donationis et liberalitatis. arg. l. si seruus. de dona. inter vi. et vxo. et ea que habentur in. l. procula. et que per Bar. et

19 doc. in. l. que dotis. ꝙ non cadit in terminis nostris. †Itē in casu isto poterat cadere error ex multiplici capite: nā agebatur de hereditate mariti cui vxor nō succedit. poterat enī ignorare ad se deuolutā mediāte persona filij. Item poterat dubitare ne ꝓpter trāsitū ad scd̄a vota per id quod habetur in. l. mater. C. ad tertul. et l. femine. et in auē. ibi positis. de secū. nup. lꝫ reuera sibi nō obstaret ex quo

20 nullus sibi superest filius. †Itē cessant alie coniecture in illis terminis que sunt supra deducte in casu nostro: ideo sunt casus separati: et de separatis nō est illatio. l. fi. de calū. et l. si maritus. C. de dona. inter virum et vxorem. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxxvij.

1. ☞ Alienari ꝙ nō possit res nisi prius vicino requisito: et hoc statuto si vendatur proximo vicino ꝙ reuocari possit tanq̄ vendita irrequisito eo qui portat signa et arma domus.
2. Arma seu signa iudicāt cuiusnam res sit.
3. Presumitur enim talis esse qualem signa demonstrāt.
4. Coopertura p̄sumit dominium soli q̄tum cooperit.
5. Ligna parieti immissa non inferunt proprietatem parietis communis.
6. Libera quelibet res presumitur nisi probetur seruilis.
7. Probatio dubia non releuat eum cui incumbit onus probandi.
8. Statutū exclusiuum nō excludit eos qui iuste possunt opponere.
9. Qualitatibus duabus simul concurrentib⁹ prefertur propinquitatis qualitas.
10. Fenestra non prebet signum verisimile dominio rei vicine.

¶ Consilium. ccxxvij.

1 IN nomine domini nostri Jesu christi. ¶ †Uisa copia statuti de quo in themate: et viso ipso themate et designatione facta de dictis tribus domibus qualiter inuicem se habent. Et viso et considerato themate videtur prima facie dicendum ꝙ dictus philippus foueat iustitiam et veniat absoluendus a petitione porrecta nomine faustine et profirie: ex eo quia ipse habet domū vicinā pariete intermedio domui de qua agitur et attingit domus sua maiorem partem domus venalis de qua agitur q̄ attingat dom⁹ dictarum faustine et profirie s̄m quod demonstrātur dicte domus et mihi designātur ad oculos: quia domus venalis est altior q̄ sit domus dictarum faustine et profirie: et domus dicti philippi ē altior domo venali: ita ꝙ domus philippi attingit maiorem partem domus venalis quā domus faustine et profirie. Ideo cum statutum disponat ꝙ quādo sunt duo vicini quorum vnius maiorem partē parietis seu muri domus venalis attingit ille alteri vicino preferatur. Secundo videtur preferēdus ex alio: quia in pariete intermedio inter domum philippi et domum venalem est adhuc quedā fenestra. Et statutum disponit in. §. sed si sunt plures. ꝙ si sunt plures vicini ad eādem domum venalem ille preferatur in cuius domo sunt signa quod olim fuit vna habitatio vel sua domus: et domus venalis fuerit olim attinentium ipsius: vt quia in muro cōi sunt ostia murata vel non murata vel fenestre: ideo cum in muro inter domum philippi et domum venalē sit dicta fenestra: et non in muro intermedio inter domum venalem et domum Faustine et profirie. propterea dictus Philippus videtur ꝙ sit preferendus in acquisitione dicte domus. preterea ipse est reus et in dubio reus est absoluendus. c. cum sunt partium. de reg. iur. in. vj. itē est possessor et in pari causa potior est conditio possidentis regula in pari. in. vj. cū suis concor. His tn̄ non obst. puto contrarium iuri consentaneū: et sic dictas faustinam et profiriam fouere iustitiam: nā statutum primo et ante oīa disponit ꝙ nullus possit emere vel acquirere domū in qua vicinus habet murum cōmunem intermedium: nisi vicinus predictus prius fuerit requisitus vtrū vellet emere necne. Sed dicte faustina et profiria habebāt et habent domū vicinā mediāte muro cōi: et non fuerunt requisite: ideo non potuit dicta domus alienari dicto philippo: et alienata debet reuendi ipsi vicino mediāte muro cōi: vt aperte disponit dictum statutum. Nec obstat si dicat᷑ ꝙ etiā philippus habebat et habet domū vicinā muro cōmuni mediāte: quia paries domus sue claudit dictā domū de qua agitur: et dicta domus de qua agitur habet tigna in dicto pariete: ita ꝙ paries deseruit vtriq̄ domui. et sic videtur cōis vtriusq̄ domus: quia ad hoc rn̄detur ꝙ dictus paries non apparet ꝙ sit cōis: nā ex quo presupponitur ꝙ domus philippi et dictus paries itermedius est antiquior q̄ sit domus de qua agitur in consequentiā: cōstat ꝙ totus paries fuit pars domus ipsius philippi seu suorum antecessorum integre: et totus fuit sub dominio dn̄i dicte domus philippi: quod etiā demonstratur ex eo: quia parietes domus venalis nō sunt connexi cū dicto pariete domus dicti philippi: quod est etiā euidēs signum ꝙ dictus paries intermedius fuit totus edificatus vt esset

2 integer paries domus philippi. †Ex signis enim indicatur res cuius sit et cuius qualitatis. l. stigmata. et ibi Bar. C. de fabri. lib. xj. et

3 auē. dos. C. de dona. ante nup. et ibi Bal. †talis enim res presumit᷑ qualem signa demonstrant. l. apud labeonem si quis virginem. ff. de iniurijs. et l. eos. cum ibi notatis. ff. de fal. et ex quo semel dictus paries totus et integer fuit paries solius domus philippi: vt apparet ex vetustate et antiquitate ipsius presumitur semper in eadem qualitate durare. arg. l. sine possidetis cum ibi notatis. C. de ꝓba. Ideo etiam hodie presumatur paries domus dicti philippi et nō paries domus vicine quod etiā demōstrat᷑ ex alio: quia dom⁹ dicti philippi et dictus paries intermedius est altior domo vicina: adeo quod vr̄ ꝙ abinde supra possideat᷑ per ipsum philippum tanq̄ pars sue domus: et totus paries verisimiliter est coopertus tignis et tegulis

4 dicti philippi. †Et quod cooperit censetur habere dominium etiam soli quātum cooperit. ad arg. l. fi. §. lucius. de serui. vrb. pre. ex quibus oībus saltē simul iunctis videtur elicienda conclusio ꝙ dictus paries sit iudicandus totus paries domus dicti philippi: et iure dominij pertinuerit totus ad dictum philippū: et ꝓpterea nō cēseat᷑

5 murus cōis. †Nec obstat ꝙ ligna que deseruiūt domui vicine sunt immissa in dicto pariete: quia non infert᷑ ex hoc ꝙ ꝓprietas parietis fuerit cōis: sed potius ostenditur ꝙ dictus paries habeat seruitutem tignorū immittendorū in dictū parietē: et lꝫ seruitus nō presu-

6 matur: †quia quelibet res p̄sumitur libera nisi ꝓbetur debere seruitutē. l. altius. et l. si in edibus. C. de serui. Nō ꝓpterea infertur quod habens tigna in vno pariete qui ex alijs circūstātijs et signis demōstretur ꝙ fuerit alterius ex ipsa immissione tignorū p̄sumat᷑ cōis: et maxime stante pluralitate signorū que aliud indicant: et ꝓbatio deꝫ necessario concludere. l. non hoc. C. vn. leg. et c. in p̄sentia. de ꝓba. ideo immissio tignorumque potuit fieri ex liberali concessione dn̄o parietis: vel iure seruitutis non ꝓbat dominiū parietis ī quē

7 sunt immissa saltē cōcurrentibus cōiecturis in contrariū. †Et dubia ꝓbatio non releuat eū cui incūbit onus ꝓbandi: sed dꝫ esse certa et concludens. l. certum. in prin. de confes. et l. inter stipulantem. §. si stichum. cum ibi notatis. de verbo. oblig. et in. d. c. in presentia. cū concor. Cum itaq̄ ex his deducatur ꝙ dictus philippus nō habuerit murū cōmunem cū vicino domus venalis: et faustina et profiria fuerint vicine dicte domui mediante muro cōmuni sequit᷑ necessario ex forma dicti statuti ꝙ dictus Philippus non potuerit acquirere emendo vel permutando dictam domum: et tenetur illā reuēdere dictis faustine et profirie: quia ita aperte decidit᷑ in dicto

8 statuto. †Alia autem capitula dicti statuti sunt intelligenda quādo ambo vicini sunt vicini mediantibus muris communibus: vel nullus eorum est vicinus mediante muro communi ne censeat᷑ recessum ab eo quod clare et expresse deciditur supra in eodem statuto. arg. eius quod habetur. l. non ad ea. ff. de condi. et demon. et p Bar. in l. j. §. parui. ff. quod vi aut clam. et quod habetur in. l. seruum plurium. §. fi. de leg. j. cum simi. Dato autem sine preiudicio veritatis quod etiā paries

paries domus dicti philippi iudicetur cõis videtur etiã tũc posse concludi ꝙ faustina ⁊ profiria sint proferende dicto Philippo q̃ earũ domus est ꝓpinquior platee cõis: deciditur eñ in dicto statuto in. §. ⁊ q̃ vtplurimũ. ꝙ si sunt duo vicini ille vicinus preferatur in acquirendo domum vicinã que propinquior est ad plateã cõis. Et licet in alio. §. eiusdẽ statuti disponatur ꝙ preferatur ille vicinus qui maiorem partem parietis vel muri attingit: ⁊ ꝓpterea videatur ꝙ dictus philippus preferatur vt. s. in contrariũ deductũ

9 fuit. † Et sic quelibet pars hꝫ pro se vnam qualitatẽ ex qua venit preferenda vr̃ ꝙ illa qualitas preferatur que primo est posita ĩ statuto. arg. l. quotiẽs. cũ ibi no. ff. de vsuf. ⁊ ꝙ no. glo. in rubri. de eo ꝑ quẽ fa. est. Sed in dicto statuto primo statuit̃ ꝙ preferat̃ ille q̃ est propinquior ad plateã q̃ꝫ disponatur qđ preferatur q̃ attingit maiorem partẽ parietis seu muri venalis: iđ qñ ꝯcurrũt dicte due qualitates dꝫ ꝓualere ꝓpinquitatis qualitas ad plateã: ⁊ ꝯñr nõ obst. ꝙ domus venalis de qua agit̃ est altior q̃ꝫ sit domus faustine ⁊ profirie etiã si ꝑsupponeret̃ parietem cõem. ⁊ sic non ob. §. verũ si sunt duo dicta rõne ⁊ etiã q̃ negatur ꝙ philippus attingat maiorẽ partẽ parietis seu muri domus venalis ex quo murus domus sue non apparet ꝙ sit murus seu paries domus venalis ex his que superi⁹ deduxi. Nec ob. dictis faustine ⁊ profirie. d. §. sed si sunt plures. q̃ non militat in casu nostro: q̃ non apparet ꝑ euidentiã facti ꝙ domus philippi vna cũ domo venali fuerit vna habitatio: tum q̃ domus venalis nũq̃ꝫ fuit habitatio: q̃ non fuit habilis ad habitãdũ: sed solum fuit accõmodata ad stabulũ aĩalium ⁊ nũq̃ꝫ in ea fuerũt terrata seu balcones: sed solũ ligna accõmodata ad retinendũ paleam seu fenum ad vsum animalium: tum etiã quia nõ est aliquod signum ꝙ olim fuerit vna habitatio vel ꝙ fuerint dicte domus destinate ad vsum vnius eiusdẽ: nec etiã ꝙ fuerint attinẽtium vel cõ-

10 sortium ipsius philippi. † Nec obstat ꝙ in dicto pariete dom⁹ philippi est vna fenestra: q̃ illa fenestra non prebet signum verisimile ꝙ domus vicina fuerit attinentium dicti philippi: maxime quia vt presupponitur erat supra tectũ domus vicine venalis: ⁊ sic prebet potius signũ ꝙ ille paries esset totus sue domus q̃ꝫ ꝙ dicta fenestra fuerit facta: q̃ dñs domus vicine fuerit attinẽs dicto Philippo. ⁊ dictum statutũ in. d. §. si sunt plures. requirit ꝙ sint talia signa per que verisimiliter cõprehendi possit ꝙ domus venalis fuerit olim attinentium vel consortium ipsius vicini. Sed dicta fenestra non est signũ ꝑ qđ verisimiliter id deprehendi possit merito ⁊c. Preterea. d. §. sed si sunt plures. presupponit murũ cõmunem: nã dicit vt quia sunt in muro cõi ostia ⁊ supra deductũ fuit ꝙ non apparet ꝙ dictus murus sit cõis. Item loquit̃ in plurali ostia vel fenestre. ⁊ pluralis locutio nõ verificat̃ in vno pluralis locutio in. vj. et. l. inter illam. in fi. de vbo. signi. cũ simi. Nec etiã obstãt. d. regula impari. ⁊ dicta regula cũ non sunt partium: quia nõ sumus in pari cã per ea que. s. deduxi: nec sunt iura obscura: q̃ iura dictarum faustine ⁊ profirie sunt satis clara: ex quibus patet rñsum ad adducta in contrarium. Restat itaq̃ꝫ conclusio supra facta ꝙ dicta faustina et profiria fouent iustitiam: et dictus philippus tenetur eis vendere dictam domum: et satis apparet responsum ad quesita in themate. Laus deo.

Summarium super consilio. ccxxviij.

1 ☞ Pena soluta promissa tamen sponso ꝙ spõsa quam accipiet ibit ad domum suam infra duos menses ad consummandum matrimonium sponsa religionẽ ingrediente repetitur ⁊ ab eo q̃ promisit indẽnem cõseruare promissorem. nu. 5. et ꝑ totũ cõsilium.
2 Juramẽtum validat actum eo modo quo melius valere poterit.
3 Stipulatio continẽs se acturũ ⁊ curaturũ hꝫ eã virtutẽ vt promisisse videatur quod licite fieri potest.
4 Religionis ingressus licite non potest impediri.
6 Pactum nudum vestitur coherentia contractus mandati.

Consilium. ccxxviij.

Repetito diuino numine.

1 † Multum diffuse cum magna copia discussa est presens consultatio per famosissimum doctorem dñm Joãnem cazzialupum de sancto Seuerino: vti patrem honoran. itaq̃ꝫ de confirmatione requisitus paucis agendum duxi. Confirmando conclusionem quam facit sua excellentia. s. ꝙ Jacobus mercator possit repetere pecuniam quã soluit aduersus dictam dominã Magdalenam mediante actione mandati: lꝫ autem prefatus dñs consulens late prosequatur articulũ: an promissio quã dictus Jacobus fecit dicto prospero valuerit necne: tñ nihil firmat. Et licet multa adducat ad probandũ ꝙ promissio tenuerit: cõcludit tñ finaliter ꝙ dictus Jacobus non tenebatur soluere dictam pecuniã promissam loco pene. Posset tñ attentari ꝙ soluere teneretur: q̃ ex quo de dicta promissione fuit confectum publicũ instrumentũ: et in instrumentis cõiter solent prestari iuramenta. vnde verisimi-

2 liter est ꝙ dicta promissio fuerit iuuata iuramento. † Et cõstat ꝙ est seruandum iuramentum ꝙ seruari potest sine dispẽdio salutis eterne. c. cum contingat. in fi. de iureiurã. ⁊ c. quãuis. de pac. in. vj. ⁊ c. licet mulieres. de iureiurã. eo. lib. etiam si emanauerit sup promissione nulla et inhonesta quo ad recipientẽ. c. j. ⁊ c. debitores. de iureiurã. et. c. significante. idcirco si dictus Jacobus iurauit. soluere pecuniam casu quo dicta dña gentilescha nõ accederet infra bimestre ad domũ dicti prosperi pro consummando matrimonio cũ soluendo dictam pecuniam non incurrat dispendium salutis eterne. Ideo metu periurij videtur qđ esset arctatus ad soluendum: prout contingit in eo qui iurauit soluere vsuras. Item posset attẽtari vltra deducta per dñm consulentem ꝙ dicta promissio tenuerit: quia iuramẽtum hꝫ eam virtutẽ vt actus interpretetur eo mõ

3 quo melius valere potest. l. cũ pater. §. filius matrẽ. de leg. ij. † Cũ itaq̃ꝫ promiserit se acturum ⁊ curaturum qđ dicta gentilescha infra duos menses accedat ad consummandum matrimonium censeatur promisisse id agere ⁊ curare quantũ licite posset: nec censet̃

4 posse qđ honeste non posset. l. nepos proculo. de vb. sig. † Nec honeste poterat impedire ingressum religionis: igitur promissio de curando qđ accederet ad domũ Prosperi pro consummando matrimonio non censeatur astringere eo casu: tñ in recompensationem iniurie quam reputabat sibi fieri dictus Prosper censeatur promisisse dictus Jacobus: ita qđ non interpretetur promisisse impedire ingressum religionis: sed pro verecundia inde resultãte dicto prospero satisfacere sibi pecuniam promissam: ⁊ sic dicta promissio hoc respectu non censeatur ex turpi causa facta maxime ex parte dicti Jacobi presertim. Attento qđ si dictus Jacobus non fecisset dictam promissionem dicta gentilescha verisimiliter impediebatur ingredi religionem quam paratus erat impedire dictus prosper: licet premissa non sit necessarium firmare: quia potissimũ et principale fundamentum faciendi conclusionem suprafactã. s. qđ dictus Jacobus possit aduersus dictam Magdalenã repetere dictam pecuniã solutam est: quia censetur satis aperte actũ ex verbis contractus mitti inter eam ⁊ dictum Jacobum: ꝙ si dict⁹ Jacobus ꝓmittebat ⁊ non seruaretur ꝓmissio: ipse Jacobus conseruaretur indẽnis sine verecũdia ⁊ sine impedimẽto seu intricatione ponderatis: maxime precedentibus verbis dicti Jacobi dicentis ꝙ prius volebat mori q̃ꝫ non implere promissionẽ: ⁊ sic ꝙ intendebat soluere pecuniã quã soluere promittebat ponderatis etiã verbis precedentibus dicte Magdalene que presupponebat ꝙ dict⁹ prosper rapuerat dictã gentileschã: quia dubitabat ꝙ dicta gentilescha vellet ingredi religionẽ: ⁊ ita erat verisimile attentis etiam verbis dicti prosperi: ⁊ ꝯñr dictus iacobus censetur voluisse protestari ꝙ si faciebat dictam promissionem quam dicta Magdalena mandabat fieri intẽdebat eam soluere si dicta gẽtilescha ingre-

5 deretur religionem. † Ex precedentibus eñ verbis sequentia interpretantur. l. seruus plurium. §. fi. de leg. j. ⁊ l. heredes palam. §. sed si nota. de testa. cum simi. Et subiecta materia ⁊ qualitas persone suadent dictam interpretationem. arg. l. si vno locati. ⁊ l. plenũ. §. equitij de vsu ⁊ habi. cũ multis si. Cum igit̃ nollet alias promittere nisi postea solueret pro seruanda eius fide: ⁊ dicta magdalena promiserit habere ratum ⁊ firmum: ⁊ ꝙ ipse euaderet sine verecundia et senza impazzo ⁊ sine dãno censetur satis aperte promisisse qđ si dictus iacobus solueret haberet ratam ⁊ firmam solutionem: ⁊ cõsequenter restitueret sibi pecuniam solutam: quia alias non cõser-

6 uaretur indẽnis ⁊ sine intricatione. † Dato autem ꝙ solutum repetere posset per conditionem indebiti: quia talis repetitio non foret sine intricatione ⁊ senza impazzo: quia lites non carent predictis ⁊ dãno plerũq̃ꝫ admissione temporis ⁊ expensarũ: quia plerumq̃ꝫ non resarciuntur totidem quot fiũt: ⁊ prout mercatori imputaretur ex verecundia non soluere id quod promisit: ita etiã nõ careret scrupulo verecundie solutum repetere: igitur cũ satis aperte constat ꝙ censeatur actum inter mandantem ⁊ mandatarium ꝙ si promitteret haberet soluere in casu quo nõ accederet ad cõsummandum matrimonium infra bimestre ⁊ seruaretur indẽnis sine verecundia ⁊ senza impazzo in consequentiam censeat̃ promisisse ꝙ si solueret sibi restitueret dicta magdalena mediãte actione mãdati ⁊ etiam certe conditione ex stipulatione si stipulatio interuenit seu actione prescriptis verbis si predicta emanauerũt simplici pacto qđ censetur vestitũ coherẽtia ꝯtractus mandati. iuxta. l. ĩ bonefidei. C. de pac. cum concor. Et ex his per ea que habentur in. l. quintus mandati. ⁊ l. idẽq̃ꝫ. §. generaliter. ⁊ l. si fideiussor. §. fi. e. ti. et ꝑ ea q̃ circa hoc lati⁹ tradit dñs consulens ꝯcludo ꝙ dictus Jacobus repetere potest dictam pecuniam solutam prout ⁊ cõcludit dominus consulens. Laus deo.

Summarium super consilio. ccxxix.

1 ☞ Rei vendicatione agens vt sibi relaxetur possessio quõ docere debeat de viribus suis. per totum consilium.
2 Absoluitur reus actore non probante.
3 Sententia conformis esse debet requisitis.
4 Judex iudicare dꝫ scđm acta et probata.
5 Copijs siue exemplis instrumẽtorum qñ credatur.
6 Pertinere verbum est latissimum qđ potest verificari in alio iure q̃ꝫ dominio vel quasi. nu. 8.
7 Confessio seu responsio per verbum credit non probat intentionẽ actoris.

9 Responsio rei ambigua interpretatur pro reo.
10 Precedentia et sequentia declarant media.
11 Publiciana actio non datur cōtra titulo possidentem.

Consilium.ccxxix.

In nomine domini nostri

1 Jesu christi. † Uisis diligēter scripturis cause et ipsi⁹ actis et allegationibus vtriusq; partis sub sigillo mihi traditis paucis vtar. Tum q2 mei moris est in consilijs decisiuis et plerūq; sine iurium et rationū allegationibus sequendo doctrinaꝫ Specu. in ti. de cōsilij requi. versi. porro. tum maxime quia rem claram arbitror. et lꝫ multa sint hincinde actitata: tñ in paucis cōsistit
2 decisio huius ꝯsultationis. † Constat eñi in iure q actore non probante intentionem suam reus et si nihil docuerit est absoluēdus. l. qui accusare. C. de eden. et l. fi. C. de rei vendi. et c. cum ecclesia sutri-
3 na. in fi. de causa pos. et propri. cū mul. simi. † Item constat q sententia debet esse conformis libello. l. vt fundus communi diui. c. licet ely. de symo. et c. qualiter et quando. el grande. de accu. et etiā vbi libellus non requiritur. Sed qualisqualis petitio sententia dꝫ esse conformis qualiquali petitioni. clemē. sepe. post princi. de verbo. signi. adeo q si in libello vna causa seu vna actio deducitur et alia probatur reus venit absoluendus. l. habebat. de inst. et c. examina-
4 ta. de iudi. et q habetur in. l. edicta. C. de edendo. † Item constat q iudex debet iudicare ꝺm acta et actitata. l. illicitas. §. veritas. de of. presi. et ibi Bar. et doc. et in cano. iudicet. iij. q. vij. etiaꝫ si aliud alias sibi constet. vt in dicto cano. iudicet. et in. c. j. de offic. ordi. et facit. c. pastoralis. §. quia vero. de offi. deleg. vbi hoc volunt Inno. Host. Joā. and. Joā. cald. floreñ. et Jmo. qd̄ et voluit Jo. an. in addi. Specu. in tit. de alle. et dispu. §. vlti. versi. licet autem. qd̄ et voluit glo. in d. c. j. et in. d. c. iudicet. et Thomas de aquino. scda scde. arti. lxvij. et
5 est cōmunis opi. ꝺm Jmo. in. d. §. quia vero. † Item constat q exemplis nō creditur seu copijs instrumentorum. l. si procurator. et auē. si quis in aliquo. C. de eden. vbi casus ꝺm vnam lecturam ab omnibus approbatā: nisi sit exemplum extractum cum auctoritate iudicis cū debita solēnitate: prout habetur i dicta auē. si quis in aliquo. et in. c. cum. p. tabellio. de fide instru. ad hoc nota. per Specu.
6 in titu. de test. edic. §. ostensum. † His ad euidentiā premissis ponderandum est pro decisione presentis consultationis q dictus Nicolaus petijt pronunciari bona de quibus agitur ad euꝫ ꝑtinuisse et spectasse: et hodie spectare et pertinere ad ipsum Nicolaum iure dominij vel quasi: et condēnari dictum magionum ad dimittendū et relaxandum dicta bona: premittendo q dicta bona fuerunt data pro fundo dotali sancti eius patri pro matrimonio contracto inter dictum sanctem et dominam victoriam eius matrem: et q dicta victoria decessit: et ipse Nicolaus eius hereditatem apprehendit: et sic dictus Nicolaus in dicto libello intentat rei vendica. seu publicianam adducendo pro causa dominium vel quasi ad se spectare ex eo: quia dicta bona fuerunt data pro dote et fundo dotali sue matris cuius asserit se heredem. Et ad probandum q dicta bona fuerunt data pro fundo dotali nihil adducit nisi quandam copiam assertorum instrumentorum: cui copie non datur fides per supradicta prout hoc ponderat et fatetur aduocat⁹ ipsius Nicolai in suis allegationibus. Constat itaq; euidenter q intentio Nicolai nullatenus probatur per dictam copiam seu exemplū instrumentorum: nec etiam per testes qui nihil super hoc depo-
7 nunt. † Et licet patronus cause nitatur ex quadam confessione facta per dictum magionum ad quēdam articulum dicti Nicolai in quo continetur qd̄ dicta bona pertinent ad dictum Nicolaū: et dictus magionus respondit ꝑ verbū credit: et ꝑpterea intentio dicti Nicolai dicatur probata ꝑ confessionem predictam: nihilominus dicta responsio non releuat dictum Nicolaum: quia ex ea non probatur qd̄ dicta bona pertineant ad dictum Nicolaum iure do-
8 minij vel quasi prout deducitur in libello. † Nam verbum pertinere est verbum latissimum: adeo qd̄ verificari potest in alio iure quā dominio vel quasi. l. verbum illud pertinere. de verbo. signifi. et. l. si quis ex argentarijs. §. pertinere. ff. de eden. et. l. si super possessione C. de transactio. cum simili. ad hoc notata per glo. in. l. si quis intētione ambigua. ff. de iudi. ibi gl. in terminis decidit qd̄ si actor ponit qd̄ res ad eum pertinet: et reus respondet qd̄ ad ipsum actoreꝫ pertinet non probatur ex tali responsione qd̄ pertineat iure domi-
9 nij vel quasi. † Quia responsio ambigua ipsius rei interpretat̄ pro ipso reo per illam legem ꝺm dictam glo. quam in terminis approbant Bar. et Ange. et ꝑpterea videtur qd̄ dicta responsio etiam si non fuisset erronea non iuuet dictum Nicolaum: et tantofortius non releuat: quia satis videtur apparere qd̄ fuit erronea: q2 in alijs articulis negauit dicta bona fuisse data dicto Sancti pro dote et fundo dotali: et negauit qd̄ dictus Sanctes tenuerit dicta bona pro fundo dotali. Item negauit qd̄ dicta bona fuerit de bonis pro-
10 prijs dicte domine victorie vel fundo dotali. † Itē in articulo immediate sequenti negauit qd̄ dictus Magionus teneatur et obligatus sit restituere dicto Nicolao. vnde ex sequentibus et precedētibus responsionibus apparet intentio dicti Magioni: qd̄ nō credebat dicta bona fuisse dotalia nec spectasse ad dictam victoriam cuius vigore Nicolaus pretendebat ad se ꝑtinere: ita qd̄ non credebat se teneri ad restituendum prout teneretur si spectarent ad ipsum Nicolaum iure dominij vel quasi tanq̄ bona dotalia dicte Uictorie sue matris et auctricis: ex sequentibus autem et precedētibus media declarantur et interpretantur. l. heredes palaꝫ. §. sed si notam. de testamē. et. l. si seruus plurium. §. fin. de legatis primo. Ex his itaq; deducitur qd̄ dicta responsio non nocet dicto Magiono: et consequenter intentio dicti Nicolai non est probata: et per consequēs reus venit absoluendus: omitto qd̄ per positiones dicti Nicolai apparet qd̄ Sanctes pater dicti Nicolai vendidit dicta bona dicto Gregorio patri dicti Magioni: et vigore dicte venditionis et dictus Gregorius et successiue dictus Magionus eius heres possedit dicta bona: et qd̄ dict⁹ Nicolaus est heres dicti Sanctis etiam apparet ex processu: et sic potest dici qd̄ virtute dicte em-
11 ptionis dicta bona pertineant ad dictum Magionum: † et publiciana regulariter non detur contra titulo possidentem et bonafide. l. siue autem. §. si duobus. de publici. in pari enim causa potior est conditio possidentis regula in pari. in. vj. cum concordan. Ex his itaq; concludo partes iudicis esse in absoluendo dictum Magionum ser Angelū eius ꝓcuratorem: et victum victori cōdēnando in expensis. Laus deo.

Summarium super consilio. ccxxx.

1 Oblatio extraiudicialis creditori facta non sufficit debitori vt possit agere pignoratitia. nu. 3.
2 Pignoratitia actio datur tantum soluto precio.
4 Oblatio extraiudicialis rescindit distractionem pignoris.
5 Oblatio extraiudicialis que impedit pignoris venditionem: ita et impedit creditori vendendi facultatem ad libitum.
6 Oblatio ante tps causat ne res incidat in commissum.
7 Oblatio iudicialis causat pignoratitiam actionem.
8 Renūciatio et cōclusio ꝓcessus operantur exclusionem iuris alterius partis.
9 Appellans potest in causa appellationis deducere q̄ nō deduxit in prima instantia vt obtineat iudicium.

Consilium. ccxxx.

In nomine domini nostri

1 Jesu christi. † In causa vertente inter dōnum Ludouicum agentem et Joseph reū ꝯuentum. Uisis scripturis mihi traditis sigillatis: q2 breuis est et breuis
2 est merces breuiter incedam. † Pro cuius decisione animaduerto qd̄ agitur pignoratitia actione ad repetitionem pignoris: q̄ actio demum oritur satisfacto omni debito pro quo pignus intercessit
3 l. si rem. §. omnis. et. §. sequenti. ff. de pigno. act. † Nec sufficit sola oblatio extraiudicialis: vt satis probatur in dictis. §§. et no. Barto. in. l. creditor. lultima. ff. de distrac. pign. iudicialis autem oblatio sufficit ad ortum pignoratitie actionis. d. l. si rem. §. fina. et not. Barto. in dicta. l. creditor. allegando. d. §. fina. et. l. si residuum. C.
4 de distra. pigno. † Oblatio autem extraiudicialis impedit venditionem pignoris in casu alias a iure permisso: vt not. idem Bart. in. d. l. si creditor. et Bal. in. d. l. si residuum. ita qd̄ venditio postea facta non valet. si autem non offert debitor debitum: sed dicit se paratum soluere: licet non vitiet ipso iure venditionem pignoris postea factam: tamen operatur vt venditio postea facta rescindatur. l. penul. ff. de rescin. ven. prout no. Bar. per illam. l. penul. in. l. pretor ait. §. si quis paratus. ff. de no. ope. nun. et in. d. l. si creditor.
5 et Bal. in. d. l. si residuum. † Prout autem oblatio extraiudicialis impedit facultatem vendendi in casu permisso a iure communi: pari ratione et a simili videtur dicendum qd̄ impediat in casu isto facultatem disponendi per creditorem de pignore ad libitum: de similibus enim idem est iudicium. l. non possunt. ff. de leg. et. c. inter cetera. de rescrip. cum simili. et maxime attento qd̄ ista capitula concessa hebreis qd̄ in materia fenoris pignus incidat in commis-
6 sum post tempus videntur multum odiosa. † Et ideo magis de facili videtur impedita facultas disponendi de pignore per ipsam oblationem debiti q̄ facultas disponendi a iure permissa ꝑ viam venditionis pignoris. argu. regule odia. de regu. iur. in. vj. et. c. significante. de pigno. Ex quibus videtur dicendū q si dict⁹ dōnus
7 Ludouicus obtulisset in iudicio satisfacere de debito. † licet dicta oblatio iudicialis fuisset facta post decem et octo menses cōsilium pro se reportasset: quia oblatio extraiudicialis facta añ lapsum. et xvij. mensium operata fuit q dictum pignus non incidit in commissum per lapsum dicti temporis. Et vt dictum est oblatio iudicialis causat ortuꝫ pignoratitie actioni: verum quia dicta oblatio non fuit facta in iudicio. Jdeo dictus actor egit sine actione sine
8 qua nemo experitur. l. si pupilli. §. videamus. ff. de nego. gest. † Et cum simus post cōclusionem in causa: ex quo causa est transmissa consulenda. iuxta not. in. l. prima. C. de rela. non est locus amplius oblationi. Jdcirco partes iudicis habent esse in absoluēdo reum conuentū et condēnando actorē in expensis ex quo egit sine
9 actione. † Uerūtamē si appellaret et i cā appellationis offerret soluere

nere actualiter q debet putarem q deberet obtinere. Et maxime si peteret sibi deferri iuramentum in defectuz semiplene probationis. Attento q dictus ioseph promisit eidem domino Ludouico satisfacere. prout probatur per vnicum testem qui de se non sufficit. l. iurisiurandi. C. de testibus cum multis similibus hoc autez q pertinet ad causam appellationis non est mei officij. Ideo vlterius non insisto: sed placuit hic addere: quia mihi indignum videtur q culpa hebrei qui non bene custodiuit pignus iuuet ipsum hebreū τ noceat dicto dn̄o Ludouico qui putauit sibi sufficere oblationē extraiudicialem. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxxxi.

1 ¶ Institutio facta sub his verbis instituo filios et nepotes q nō intelligantur omnes insimul instituti sed ordine successiuo substituti. nu. 4. τ. 10. vsq ad fi. 2 filij.

2 Copule natura est pariter copulata inuitare.

3 Collectiuo siue appellatiuo nomine plures inuitati licet non magis recipiunt q̄ ille qui vocatur nomie proprio per dictionē eque inuitantur equis portionibus.

5 Amor charitas et ordo scripture interpretantur dubiā testatoris mentem. numere. 7.

6 Legitima debetur nepoti ex filio decedēte in vita alterius parentum.

8 Instituo filios τ nepotes equis portionibus talis institutio non trahitur ad nascituros virtute institutionis sed bene virtute substitutionis ordine successiuo.

9 Futura habent apud naturam naturatā incertum euentum et consequenter apud legem.

11 Dotate filie que statuto excluduntur a successione pariter excludūtur non dotate.

12 Instituti seu substituti cognati testatoris vel tertij inuitati dicuntur cognati testatoris qui sunt tempore testamenti vel mortis. cognati vero tertij inuitantur qui sunt tempore testamenti et non mortis.

13 Verba a ppria vi verborum receditur ratione subiecte materie.

14 Timor ne testamentum rumpatur τ debitum naturale operaī cōcursum vtriusq ratione institutionis qui alias ordine successiuo posset inuitari. numero. 10.

15 Substitutio breuiloqua simpliciter facta an dicatur directa vel fideicommissaria.

16 Restitutio hereditatis debet intentari contra heredem et non cōtra tertios possessores.

17 Possidere non dicitur qui possidet iure familiaritatis.

¶ Consilium. ccxxxi.

1 In nomine dn̄i nostri iesu christi. ¶ † Visis scripturis sub sigillo trāsmissis ad nos Petrū de vbaldis τ Petrūphilippuz de corneo J. V. doctores perusinos in causa vertente corā do mino potestate ciuitatis castelli inter ser Angeluz ser Baptiste curatorem τ curatorio nomine filij ser Francisci ser mariotti ex vna parte agentem. τ Eliseum τ Lucantonium Blaxium dominum paganum aulosianum τ perantonium ex altera parte conuentos τ diligenter ponderatis libello τ actis cause et allegationibus vtriusq partis Pro decisione presentis consultationis: quia pars agentis se fundat in institutione τ substitutione factis de perfrancisco τ eius filijs τ filiabus in testamento dn̄e Elisabete auie paterne dicte Elisabete agentis. Discutiēdū est ante omnia de virtute dicte institutionis τ substitutionis. Ex qua discussione dependet nostro indicio decisio presentis consultationis. circa q licet videatur prima facie dicendum q dicta Elisabeta filia dicti perfrancisci censeatur instituta in dimidia. Et sic vigore institutionis ad eam pertinere videatur iure directo tanq̄ simul inuitata cū perfrācisco eius patre prout ipsa presupponit in eius libello τ conatur probare τ presupponit eius aduocatus nec aduocatus partis aduerse in contrariū 2 instat. † Natura enim copule est pariter copulata inuitare. l. si mihi τ titio de ver. ob. l. reos. §. cū in tabulis de duo. reis. etiam quando inuitantur pater τ filius: vt est tex. τ in. c. Raynutius de test. τ. l. si quis titio. τ. l. si mulieri cum liberis. ff. de vsufru. accre. q τ generaliter voluit Jaco. de raue. τ sic etiam si concurrit debitum naturale τ timor ne testamentum rumpatur secundum eum: quem sequitur Imol. in. d. l. gallus. §. quidam recte. τ hoc propterea naturaz copule que est vt copulatiue censeantur simul τ equaliter inuitati prout s. deductum est. τ per. l. codicillis. §. instituto. ff. de leg. ij. ƀm eum. Et maxime hoc procedere videtur quia testatrix adiecit etiam eqs portionibus que videtur superflua si referatur solum ad filios vel filias: quia etiam sine dicta clausula censerentur inuitati equis por 3 tionibus operatur autē si refertur etiaz ad perfranciscum. † Quia quando vnus nominatur nomine proprio τ plures nominantur nomine collectiuo omnes nominati nomine collectiuo habentur pro vno vt tantundem recipiant quātum ille solus nominatus nomine proprio. l. si pater de vul. τ pu. τ in. l. si titius. ff. de here. insti. τ in. l. plane in prin. de leg. ij. cum si. Fallit quando est adiectū quod eque succedant. Nam tunc intantum succedit quilibet ex nominatis nomine collectiuo inquantum succedit solus nominatus nomine proprio vel nomine appellatiuo: vt est tex. no. in. l. interdum. ff. de heredi. insti. pari ratione τ fortius dicendum est. vbi adijciuntur verba equis portionibus: vt ergo dicta verba aliquid operentur vt decet per. l. si quando de lega. j. τ. c. si papa de priuilegijs lib. vj. intelligantur relata etiam ad perfranciscum. Et quia non possunt filij vel filie equis portionibus cum perfrancisco succedere si cēserentur inuitati ordine successiuo. ideo censeantur simul inuitati filij τ filie cum ipso perfrancisco q τ videtur constare ex alio. Quia subditur in dicto testamento τ eos inuicem substituit que verba tā q̄ in fine posita referenda videntur ad omnia precedentia. l. talis scriptura de leg. j. τ. c. secundo requiris. τ. c. inquisitioni de appella. cum si. τ sic referenda videntur etiam ad perfranciscum superius institutum. Sed inepta esset substitutio perfrancis. facta suis filijs si filij censerentur inuitati ordine successiuo: vt de se constat: ideo censeantur inuitati simul cum perfrancisc. eorū patre. τ per consequēs ad dictam isabetam censeatur delata hereditas dicte isabete auie etiam in vita dicti perfrancisci. et per consequens dicta isabeta ex persona sua: vt heres pro dimidia potuerit agere prout egit ad dictam dimidiam iure institutionis τ vigore dicte substitutionis facte dicto perfran. ideo videtur quod portio que fuerat delata. d. pfran. debeatur dicte isabete ex substitutione fideicommis. detractis 4 tamen detrahendis. ¶ † Predictis tamen non ob. contrariuz putamus de iure respondendum: videlicet qd̄ dicta institutio τ substitutio aliter sint interpretande. ita q censeantur euanuisse. adeoq earum pretextu nihil hereditatis predicte ad eam deuolutum censeatur quando enim instituuntur filij τ eorum nepotes non censentur simul inuitati filius τ nepotes. Sed ordine successiuo hoc est q si filius non supererit tempore delate hereditatis. τ sic non erit he 5 res. tunc censeantur instituti nepotes. l. gallus de lib. τ post. † Concurrunt enim tunc ordo scripture τ ordo caritatis τ debiti naturalis et timor ne testamentum rumpatur agnatione nepotum quasi posthumorum. argu. d. l. gallus. §. quidem recte prout ibi firmant glo. Dy. Cy. And. de pi. Bar. Bald. τ Ang. q τ tenet ibi Pau. de ca. dicens doc. ita tenere. τ ita tenent communiter doc. excepto Jaco. de are. secundum Imo. ibi idem si solus ordo caritatis τ affectionis adesset. puta si instituo fratrem meum τ suos filios argu. l. generaliter. C. de institu. τ substi. τ. l. lutius. ff. de here. institu. secundum Barto. licet hoc vltimum non sit expeditum: quia plurimi doctores tenent in hoc contrarium. sed non curandum in casu nostro: quia sumus in terminis in quibus concurrit etiā ordo debiti naturalis 6 τ timor ne testamentum rumpatur: † quia debetur legitima filio τ ipso filio decedente in vita matris superstite nepote τ ex ipso filio debetur legitima ipsi nepoti tenenti primum locum τ si non instituitur rumpit testamentum per. §. aliud quoq capitulum in auc. 7 vt cum de appella. cog. τ insti. de sena. consul. orfi. §. j. † Et maxime hoc dicendum videtur in casu isto: quia non est verisimile quod voluerit perfrāciscovnico filio equipare futuras filias ipsius pfrācisci: maxime cū inuitauerit etiaz filias nō legitimas τ que nō solent esse ita dilecte prout legitime maxime in concessione bonorum. Non enim solent pariter inuitari filie non legitime prout filius masculus legitimus τ naturalis τ arg. a solitis τ a communiter accidentibus bonum est in iure vt not. gloss. in. l. j. C. de arb. τ gloss. τ Bal. in l. neq natales. C. de proba. τ glo. τ doc. l. non hoc. C. vnde legi. Et in re dubia inspicitur quod est magis verisimile. l. in obscuris inspici. ff. de regu. iur. τ. c. inspicitur eod. titu. lib. vj. † Concurrit etiam in casu isto: quia dictus perfranciscus tempore testamenti non habebat aliquos filios: vt patet ex processu. Nec solet esse par affectio erga filios non natos prout erga natos. Accedit etiam quod si filij perfrancisci censerentur inuitati simul cuz perfrancisco equis portionibus adeo quod si fuissent ex eo nati duo filij vel filie dictus pfranciscus non potuisset succedere vltra q̄ in tertia parte per. d. l. interdum in princ. Et q donec erat in dubio quot filij erant nascituri in cōsequētiā esset in dubio quota pars esset ad eū delata. τ sic in quota parte hereditatis posset succedere. Et semper donec viuebat poterat dubitari ne filios procrearet. τ cōsequēter cōtinuo fuis 9 set incerta portio hereditaria ad eū deuoluenda. † Quia semp de futuris est incertū apud naturā naturatā: τ pn̄ter apud legē. l. respiciendū cū. l. seq. ff. si cer. pe. τ. l. cū quidam. §. fin̄ ver. ita. τ cum vnuz a contario sensu. ff. de acqui. here. τ q ibi per Bar. qui vult per illū tex. q donec est incertuz que portio hereditatis deuoluēda veniat ex eo q plures filij nasci pn̄t non potest queri hereditas nec mediāte iuris dispositione vt in his qui sunt heredes ipso iure: vt sui nec in alijs qui mediante aditione fiunt heredes per illuz tex. ƀm eum: τ est ratio quia si semel efficeretur heres incerta quota puta in tertia parte: quia duo filij essent nati si postea alij nascerentur debuissent succedere in eorum ratis q facere non possent. quia qui semel fuit heres non potest desinere esse heres ex dispositione tex. testatoris. l. ei qui soluendo. ff. de here. insti. iūcta. l. que de tota. ff. de rei vē. cū cōcor. τ sic sequeretur incōueniens τ quoddā absurdū q dictus perfranciscus non potuisset succedere ante infirmitatem ex qua de

cessit: q2 semper erat possibile ex eo posse nasci filium ex cuius nati uitate portio sua veniebat diminuenda qđ ꝑfecto est penitus alie num a mente testatricis ⁊ est quodammodo absurdum: ideo adhi benda videt interpretatio per quã deseruiatur menti testatricis q̃ simil'r fuit ꝙ pfrãcisc⁹ frueret bõis ipsi⁹ testatricis ⁊ nõ ipediret ea ꝯseq saltẽ vltra ltiam pp dubiũ futuroꝝ filioꝝ cũ pcipue volũtati te statoris inherẽdũ sit. l. in cõditionibus primũ locũ in principio de cõdi. ⁊ demõ. ⁊ l. cũ virũ. C. de fideicõ. ⁊ dicit Bald. in. l. cũ quidã. C. de ser. neces. hered. insti. ꝙ iudex dȝ sequi voluntatẽ testatoris ꝑut venator sequit leporẽ. Ista ratio astringit ꝙ verba illa equis por tionibus non referantur ad perfranciscũ ꝙ etiã ex alio dicẽdũ est: ꝙ dicta verba sunt posita in medio capituli institutionis filiorum ⁊ filiarũ. Ideo solũ illud capitulũ determinant. l. iij. §. si filius de li

10 be. ⁊ posthu. ¶ † Et sic multa cõcurrunt qbus trahi debemus ad interpretandũ ꝙ filij ⁊ filie perfrãcisci cẽseãtur inuitati ordine suc cessiuo. s. primo perfranciscus solus deinde filij vel filie: ⁊ licet in cõ trariũ posset adduci ꝙ quo ad filios vel filias nõ legitimas nõ cadit debitũ naturale: nec timor ne testm̃ rumpat cum filio nõ legitimo nõ debeatur legitima nec preteritus rũpat testm̃ vt est gl. no. in. l. j. §. j. de contra tab. vt no. bald. ⁊ Ang. in. d. §. qdã recte dicẽtes. qđ si pater instituit filiũ naturalẽ ⁊ nepotẽ: q2 cessat debitũ naturale ⁊ ti mor ne testamẽtũ rũpat. Ideo simul cẽsent inuitati ꝑ quo Imo. ibi allegat. d. c. Raynutius. Itẽ nõ videt ꝙ testãr habuit respectũ ad cõsiliũ galli ex quo preterũt neptes extãtibus nepotibus masculis nihilominus ex quo in filijs masculis primo institutis imminebat debitũ naturale ⁊ timor ne testm̃ rumperetur si erãt legitimi eo ca su militat cõsiliũ galli ꝑpterea suadet eo casu ea interpretatio ꝙ or dine successiuo. ⁊ q2 incõueniret ꝙ in filijs masculis legitimis ea in terpretatio adhiberet. ⁊ in ceteris minus dilectis interpretaretur qđ venirent simul vel qđ simul venirent filij nõ legitimi vbi legiti mi nõ venirẽt qđ videretur absurduȝ ⁊ a mente testatricis alienum Ideo quo ad omnes eadem interpretatio adhibeatur maxime cõ

11 currentibus alijs coniecturis ⁊ rationibus. s. adductis. † Preterea forte statutũ nõ inuitat filias extãtibus filijs: qđ statutum memini me legisse qđ licet faciat mentionem de dotibus. tamen vidi Pau. de ca. consulentem interpretari dictũ statutũ qđ etiã filia non dota ta excluditur. Sed dȝ dotari qđ si ita est in filiabus nõ inuitatis in dicto testamento non cadebat debitum naturale ⁊ timor ne testa

12 mentũ rumpetur. † Insup est ponderãdũ ꝙ dicta Isabeta neptis fuit cõcepta post mortẽ dicte Isabete testatricis ⁊ saltẽ si filij vel fi lie perfrancis. censerentur inuitati simul cum dicto perfrancisco vi derentur inuitati filij vel filie que essent in rerũ natura tẽpore mor tis ipsius testatricis per ea que habentur in. l. si cognatis. ff. de reb. dub. vt habetur ꝙ si inuitantur cognati testatricis intelliguntur inuitati illi q sunt cognati tẽpore testamẽti vel tẽpore mortis testa tricis. si vero inuitant cognati vel filij cuiusdã tertij intelliguntur de cognatis vel filijs tpe testamẽti. Unde in ꝑposito cum inuitent filij perphilippi cum cõditione si erunt nõ absurde censeantur inui tati illi qui erũt tẽpore mortis testatricis attentis saltem alijs rõni bus ⁊ cõiecturis. s. põderatis. Ex quibus omnibus putamus con cludendũ esse ꝙ dicta isabeta non censeatur inuitata vigore dicte institutionis non obstãtibus adductis in cõtrariũ que satis patẽt

13 sublata per adducta. s. hac parte. † Non em̃ obstat ꝑpria vis copu latiue quia multotiens receditur a propria vi verborũ ratione sub iecte materie vel rõne verisimilis mentis testatoris vt contingit in terminis in quibus loquitur glo. ⁊ doc. in. d. §. quidam recte ⁊ in iu ribus allegatis in illa glos. ⁊ l. generaliter. C. de insti. ⁊ substi. ⁊ in. l. cũ pater. §. a te peto. de lega. ij. ⁊ in. l. heredes mei. §. peto ad trebel. ⁊ in. l. j. C. de secũ. nup. ⁊ in. l. si incestu. C. de incest. nup. ⁊ in. l. j. C. de natu. libe. in quibus lex vocat plures personas per copulatiuã: ta

14 men inuitantur ordine successiuo. † Nec obstat. d. l. codicilis. §. in stituto: quia non exprimit ibi tex. ꝙ nepotes ⁊ filius simul inuiten tur nec de hoc erat ibi questio. Et dico ꝙ ibi cõstaret ꝙ simul succes serint prout ibi videtur innui sunt ibi alia verba in testamento ex quibus illud resultare potest: videlicet ibi sȝ manere eas firmas sim plices filijs ⁊ nepotibus per vniuersum tempus non em̃ essent fir me filijs ⁊ nepotibus per vniuersum tempus si censeretur facta in stitutio ꝓm cõsilium galli sumi etiã ex verbis alijs testamenti q̃ sub duntur ibi in litera. Nec etiam obstat. c. Raynutius: quia ex quo ibi institutiõe a pupillari facta per patrem filio impuberi in qua in stituit alteram filiam ⁊ eius sobolem ⁊ consequenter sororem impu beris in qua non cadit timor ne testamentum pupillare rumpatur nec debitum naturale per. l. papinianus. §. sed nec impuberis. ff. de inofficioso testamento. ideo non mirum si ibi non inuitantur ordi ne successiuo attenta cõmuni opi. de qua. s. Nec etiã obstat substi tutio facta in dicto testamẽto: quia dicta substitutio reciproca seu breuiloqua inter ipsos filios perfrancisci ⁊ non inter perfrancis. et filios censetur facta. ⁊ sic relatiuum eos refertur ad proximat sic ad verbum filios. non etiam referatur ad omnia precedentia pro quo facit: quia pariter substitutio reciproca ⁊ breuiloqua est facta filia bus per verbũ eas ꝙ relatiuũ eas quia femininum non potest refer ri ad perfranci. ¶ Ex quibus remanet conclusio quod dicta Elisa beta nõ cẽsetur inuitata vigore dicte institutionis ex quo per Frã cis. fuit heres ⁊ sic hȝ succũbere ex primo capite petitionis ꝙ funda tur in. d. institutione sil'r hȝ succũbere in secũdo capite petitionis ꝙ fundat in substitutione. Nã dicta substõ fuit facta inter ipsas fi lias non fuit facta francisco ꝓm. s. deducta. Et dato ꝙ fuisset facta

15 etiã perfrancisco nihilominus non foueret iusticiaȝ. † Tum quia substitutio breuiloqua simpl'r facta interpretatur directa ⁊ nõ fi deicõmissaria. l. nam hoc iure. ⁊ l. lutius. ff. de vul. ⁊ pup. ⁊ l. heredi tatem. C. eo. tit. lȝ in his terminis Bar. alias videat velle in. d. §. q dam recte. Si autẽ tenemus ꝙ sit sola directa tũc expirauit ꝑ adi tionem perfrancisc. l. post aditam. C. de impub. Si aũt tenemus ꝙ dicta Isabeta fuerit onerata substõne fideicõmissaria. Et tũc non facta restõne saltẽ verbo ab herede nõ cõpetit sibi ius in bonis he reditarijs. l. j. in prin. seu. §. j. ⁊ l. restituta. ff. ad treb. ⁊ §. restituta in

16 stitu. de fideicõ. heredi. cũ si. † Idcirco cũ non ꝓsupponat facta re stitutio hereditatis per heredẽ vel ipso iure non potuit agere con tra possessores bonorum hereditariorum. Nec põt libellus substen tari virtute generalis clausule petẽs sibi ius ⁊ iustitiã ministrari: q2 restitutio hereditatis hȝ fieri per heredẽ ⁊ nõ fuit actum cõtra he redem: sed cõtra tertios possessores qui non poterant hereditatem restituere. Ideo etiã ex hoc capite substitutionis nõ potuit niti di cta Isabeta. Ex quibus restat ꝙ partes iudicis sunt in absoluen do dictos reos conuentos ab omnibus ⁊ singulis deductis in libel lo dicte Isabete ⁊ cõdemnando dictam Isabetaȝ in expensis tãꝙ temere litigãtem pro dimidia ex capite substõnis ⁊ absoluendo ꝑ alia dimidia ab expensis quatenus egit ex primo capite ꝑ alia di midia: q2 non imminet mediocris dubitatio qual'r dicta institutio

17 sit interpretãda. † Confert etiã ad supradictã conclusionẽ: q2 lȝ ꝑ parte dicte Isabete ꝓbetur. per. v. testes qđ bona que in libello pe tuntur fuerũt possessa per dictã Isabetã testatricem tpe eius ⁊ vsq; ad tps ⁊ tpa sue mortis. Et ꝙ remanserint in eius hereditate: tñ ex aduerso pro ꝯuentorũ fuit similiter per alios. v. testes legitime ꝓbatuȝ ꝙ dictus perfranciscus possedit dicta bona tempore eius vite: ⁊ vsq; ad tps et tpa sue mortis ⁊ in eius hereditate remãserũt ⁊ ꝙ possedit etiam in vita dicte Isabete testatricis: ⁊ tñ ambo non poterũt insolidum possidere. l. iij. §. ex ꝯtrario. ff. de acqui. pos. Ita ꝙ videtur qđ alter eoꝝ censeatur possedisse iure familiaritatis ex quo erant mater ⁊ filius et non constat precise quis eorum foret ve rus possessor ⁊ qui possederit iure familiaritatis. Et ideo videtur quod ꝓbatio Isabete reddat in hac parte aliqualiter dubia: ⁊ in re obscura sequi debet absolutoria in regula cum sunt partium in. vj. cum concordan. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxxxij.

1 ¶ Testamentũ an et quando inualiduȝ reddatur quia aliqui ex testibus testamentarijs dicant ꝙ testator non disposuit ea que in testamento reperiuntur scripta.
2 Testm̃ an ex eo nullum reddatur q2 testator ꝑprio motu nõ nomi nauit heredem sed confirmauit illum quem sibi nominauit nota rius. numero. 18.
3 Posthumus institutus patris hereditatem quando videatur trãs mittere ⁊ quomodo mors illius probetur.
4 Testes deponentes pro instrumento preualent ceteris ⁊ vnus pro instrumento preualet duobus contradicentibus.
5 Instrumẽto creditur potius ꝙ̃ duobus testibus contradicentib⁹.
6 Testes instrumẽtarij faciunt totum instrumẽtũ vacillare ꝙ̃uis nõ sint omni exceptione maiores.
7 Instrumenti fides fundatur testibus instrumento descriptis.
8 Presumitur contra cl'am instrumentũ ꝑpter inordinatam que nõ est posita in suo ordine solita inscribi.
9 Substitutio nõ solet prius fieri ꝙ̃ institutio.
10 Testes nõ istrumẽtarij visimilia ⁊ aptiora veritati qñ ꝓualẽt alijs.
11 Testes referentes se ad testamentũ non probant tanꝙ̃ vna proba tio se referens ad aliam: secus si se referãt ad instrumentum.
12 Testes ꝙ debeant esse omni exceptione maiores non procedit in testibus instrumentarijs.
13 Institutio heredis expressa per notariũ lecto testõ an sic vellet ⁊ re spondit testator ꝙ sic qñ valeat ne detur materia falsum fabricãdi.
14 Infirmi de facili solent applaudere cõsanguineis ⁊ rũdere ꝙ sic.
15 Instrumentũ debet in se cõtinere ꝙ notarius fuerit rogatus ad il lud recipiendum de voluntate partium.
16 Notarius ꝓsumitur bonefidei ⁊ sequestratus a deceptionibus.
17 Testis deponens ꝑ verbum credit emissum a peritis an eorũ exe cutio probat vt ab obstetricibus fabrilignarijs ⁊ sic de alijs.
18 Adeũdi facultas causat ex vehemẽti opiniõe ꝯsona veritati.
19 Mors partus añ matris mortẽ quibus probetur.
20 Adire nõ potest qui dubitat de hereditate sibi delata.
21 Testes nõ dñr idõei parẽtes in causis descendentium.
22 Testis qui affectione deponit non probat.
23 Testi semel periuro non datur fides.
24 Testis q deponit ex peritia sue artis dȝ esse honestus ⁊ fidedign⁹.
25 Acta in iudicio inter alias ptes nõ nocẽt neq; ꝓsunt tertio.

Consilium. ccxxxij.

In noĩe

In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ † Diu est q̄ al's ꝯsului super hac causa ante q̄ testes fuerint in cā examinati p̄supponebatur q̄ testes cōtradicebant instrumento. Itē p̄supponebatur q̄ testator nō noiauit noia heredū. Itē p̄supponebatur q̄ non appareret vtrū existens in vētre mulieris substitute esset viuus ꝛ mortuus. ꝛ ꝓpterea cōcludebā q̄ instrumētū tāq̄ falsum nō ꝓbaret et sic testm̄ nō ꝓbaret ꝛ insuper ꝓbaret̃ esset nullū: q2 testō2 palā non noiauit noia heredū. Idcirco hereditas deuoluta erat ad institutos in primo testō vel si primū testm̄ nō subsistebat ad successores ab intestato. Item cōcludo in dicto cōsilio q̄ dato q̄ testm̄ valuisset nihilominus: q2 in dicto testō fuerūt instituti posthumi si venerint in lucē ꝛ mater substituta si nō venerint ad lucem seu si posthumi decesserint dicta mater decedēs ante q̄ constaret an posthumi essent nascituri necne nō transmisit hereditatē nec fideicōmissum vt latius hec in dicto cōsilio deduxi.

2 † In p̄ntiarū aūt videndū est testibus examinatis an attestationes reprobēt instrumētū attēto q̄ lȝ qdā testes cōtradicant instrumēto tū plures testes referunt se ad testm̄. ꝛ sic vnr̄ testm̄ approbare. Item testes probant q̄ lecto ꝑ notarium testō corā testibus fuit a notario testō2 interrogatus an vellet ita testari ꝛ illud esse suū testm̄. ꝛ ip̄e testō2 r̄ndit q̄ sic ita qō imminet dubitatio an valeat testm̄ ac si ore ꝓprio nominasset ꝛ sic

3 cesset secūdū fundamentum factū in cōsilio. † Itē pars aduersa conatur probare q̄ puer existens in ventre matris fuit mortuus per aliquos dies ante mortem matris ꝛ hoc innotuit matri: adeo q̄ potuit adire ꝛ transmittere hereditatē vigore dicte substitutionis. et maxime transmittere potuit si substitutio fuit fideicommissaria ex quo certū erat posthumū nō futurū in lucē venturū. ꝛ per hoc pars aduersa conatur euitare vltimū fundamentum factū in cōsilio. sup

4 his itaq̄ est insistendū quid iuris. ¶ † Capiendo primū sup quo lȝ videatur prima facie dicēdū q̄ standū sit dicto instrumēto nō obstāte q̄ in instrumento cōtineatur q̄ testator reliquit dn̄e Angeline eius vxori eius bona mobilia ꝛ iura ꝛ actiones. Et duo testes testārij deponāt q̄ non reliquit iura ꝛ actiones nec potuisset relinq̄re quin ipsi testes audiuissent. ꝛ sir̄ idē videatur deponere dominicus sanctutij testis testārius. ꝛ cōsequenter tres testes videantur deponere cōtra instrumētū. Nihilominus eis nō ob. videat̃ dicēduȝ q̄ standū sit instrumēto. Attēto q̄ quatuo2 testes inducti pro ꝑte que nititur ex instrumēto videantur deponere pro instrumēto cuȝ se referāt ad testm̄ scriptū manu ser Ansuini qui cōfecit instrumētū testi ꝛ qñ aliqui testes deponūt contra instrumen. Et aliqui pro instrumento preualent ceteris paribus testes deponētes ꝑ instrumento ꝑut voluit Bar. in. l. j. in fi. ff. quēad. testa. ape. ꝛ bald. in. l. in exercēdis. C. de fide instru. ꝛ doc. in. c. cū Joānes heremita. extra eo. ti. quinmo etiā si plures testes deponerēt cōtra instrumētū q̄ deponerēt ꝑ instr̄o statur instrumento puta si duo testes deponūt cōtra instrumētū ꝛ vnus pro instrumēto preualet instrumētū cum vno teste prout cōcludit Imo. in. d. c. cum Joannes heremita quē refert ꝛ sequitur ibi super gl. in additione magna preceptor meus d. Benedictus capra cum igitur sint in casu nostro plures testes q̄ se referunt ad testamentū scriptū manu dicti notarij q̄ testes depo

5 nētes cōtra instrumētū ideo videt̃ q̄ ꝓbatio instrumēti p̄ualeat. † Et insuper non est expeditum q̄ duo testes deponentes contra instrumentum preualeant instrumento quia Bal. post Nicolaum de matarel. in. d. l. in exercendis. dicit q̄ duo testes deponentes cōtra instrumentum tacitum valent quantū ad instrumentū ꝛ econtra et glo. ibi ꝛ in. §. item verborum institu. de verbo. oblig. ꝛ in. d. c. cum Joannes heremita dicant q̄ si duo testes probant contra instrumētum non reprobant instrumentum etiam si a nullo teste iuretur. ꝛ Symon vicen. Jaco. de rauen. Pe. ꝛ Cyn. in. d. l. in exercendis dicunt non posse dari circa hoc certam doctrinam. Sed totum remittendum in arbitrium iudicis qui habet considerare auctoritatem ꝛ conditionem testium ꝛ conficientis scripturam autenticā. ꝛ similiter Innocen. Joā. an. dominus Anto. cardi. flo. Imo. ꝛ Panor. in. d. c. cum Joannes heremita dicunt quod remittitur arbitrio iudicis vtrum preualeant dicta duorū testium deponentiū cōtra instrumentum an vero ipsum instrumentū. in casu aūt nostro duo tm̄ testes vident̃ concludenter probare contra instrumentū. Nā tertiꝰ testis in contrariū ponderatus deponit qō nō interfuit in principio testamenti ꝛ potuit contingere qō in principio testamenti testator reliquerit dicte sue vxori iura ꝛ actiones ꝛ ꝓbatio necessario non concludens probantem nō releuat. c. in p̄ntia. de ꝓba. ꝛ. l. non hoc. C. vnde legi. Remanent ergo duo testes nec apparet qō sint oi exceptione maiores ꝛ fidedigni ꝑut videtur requiri in testibus deponentibus cōtra instrumentū prout voluit Bart. in. d. l. j. in fi. ff. quē. te. ap. ꝛ bal. in. d. l. in exercēdis allegādo. l. optimā. C. de ꝯ hē. ꝛomit. stipu. Iō ꝑtes iudicis vident̃ esse in arbitrādo qō fides sit adhibenda dicto instr̄o non obstan. dictis testium deponentium con

6 tra instrumentum. ¶ † Nihilominus his nō ob. ꝯ2ium puto de iure r̄ndendū vȝ qō dcō instr̄o nō sit fides adhibenda. Attento maxime qō dicti primi duo testes deponentes contra instr̄m sunt testes instrumētarij ꝛ de numero requisito in solēnitate instrumenti sup testō confecti. Qñ. n. testes instr̄arij de numero requisito contradicunt instr̄o hr̄ in iuribus p̄alleg. q̄ faciant vacillare fidem instr̄i. q̄s nō requisito q̄ sint oi exceptione maiores. ꝑtȝ quia doc. volunt q̄ si tm̄ duo testes sint descripti in instr̄o ꝛ vnus dicit se non interfuisse facit vacillare fidem instr̄i adeo q̄ non probat. Et tū constat q̄ vnus solus testis nō ꝓbat. l. iurisiurandi. C. de testi. cū multis con-

7 co2. † Et facit rō q2 fides instr̄i fundatur ēt in testibus in instr̄o descriptis. Ideo si fides testiū cessat ꝑter ꝯ2iam dispositionem: ideo impedit̃ fides instr̄i ēt si testes non sint oi exceptione maiores. cuȝ igit̃ in casu nr̄o duo testes instr̄arij q non appet q̄ laborent aliqua suspitione ꝯdicant instr̄o vr̄ q̄ tollant oēm fidem instr̄i. Et maxime q2 hn̄t tertium testem in contestē qui deponit q̄ interfuit testō qñ notarius legebat institutionē posthumo2. Et relicta facta angeline vxori ꝛ deponit q̄ reliquit bona mobilia ꝛ vsumfructum in

8 bonis stabilibus ꝛ non reliquit iura ꝛ actiones. † Et lȝ ipse testis nō intefuerit in ꝑn. testi prout ip̄e deponit: ꝛ tunc potuerit relinquere iura ꝛ actiones. tū nō est verisil̃e: tū q2 in instr̄o est descriptū relictū iuriū ꝛ actionum post relictum rex mobiliū ꝛ ante relictum vsusfructus rex stabilium. et in eodem ꝯtextu verbo2: ideo tunc censet̃ factum relictū iuriū ꝛ actionum si factum fuisset. Et iō cum dictus tertius testis fuerit p̄ns relictis factis de rebus mobilibus ꝛ de vsufructu rex stabiliū pariter fuisset p̄ns relicto iurium ꝛ actio

9 num si factum fuisset. † Preterea ꝑm tenorē instr̄i dicta angelina fuit substituta posthumus in bonis mobilibus iuribus ꝛ actionibus ꝛ vsufructu stabilium nec solet prius fieri substō q̄ instō. Cum substō sit scōs gradus instōnis in. l. j. de vulg. ꝛ pup. nec solet secundus precedere primū. ꝛ arg. a solitis ꝛ cōiter accidentibus bonū est in iure: vt no. glo. in. l. j. C. de arbi. ꝛ glo. ꝛ bal. in. l. neq̄ natales. C. de proba. ꝛ glo. ꝛ doc. in. l. non hoc. C. vnde cogna. facit. l. fi. C. de fideiuss. ꝛ. l. q̄ si nolit. §. q assidua. ff. de edili. edic. cum concor. Et sic tres testes cēsent̃ etiā ꝯ2ij instr̄o ꝑ q̄x dictis plurimū adminiculat̃: q2 sunt examinati in hac cā tres alij testes: vnus vȝ productus pro parte pauli impugnantis instr̄m. Et duo pro parte aduersa: et tū oēs deponūt q̄ dictus notarius dū legebat testm̄ legit q̄ reliquit angeline bona mobilia vsumfructum rerū stabilium in vita sua et post eius morteȝ disposuit ad pias cās ꝛ nullus deponit de relicto facto de iuribus ꝛ actionibus: ꝛ est verisimile q̄ prout dicti testes omnes recordant̃ de oibus alijs relictis que sunt plura. Item saltē aliquis eo2um recordatus fuisset de relicto iurium ꝛ actionū: ꝛ maxime q2 alij quatuo2 testes examinati sup lr̄is monito2ijs deponūt de institutione facta de posthumis: de qua etiam omnes supradicti testes deponunt ꝛ subdunt dicti alij quatuo2 testes de substōne facta dicte dn̄e angeline in bonis mobilibus. et de relicto eidē facto de vsufructu bono2 stabilium in eius vita ꝛ post mortem ꝛc. et ꝯn̄ter reperiūtur decem testes examinati sup dictis relictis fatis dicte vxori ꝛ omnes deponunt de bonis mobilibus ꝛ de vsufructu bono2 stabiliū ꝛ de instōne posthumorum ꝛ de substōne facta post mortem vxoris in bonis stabilibus ꝛ nullus deponit de relicto fcō de iuribus ꝛ actionibus adeo q̄ nullo pacto persuaderi pōt q̄ si testator reliquisset etiā iura ꝛ actiōes q̄ aliquis ex decē testibus qui oēs deponūt particulariter de alijs relictis factis in dicto asserto testō nullꝰ ex decem testibus deposuisset de ipso relicto iurium et actionum. Et oēs tradidissent oblinioni illam particulam testi attento q̄ oēs pariter recordātur ꝛ non fuerunt obliti de alijs partibus testi quo fit vt instr̄m quatenus ꝯtinet relictū iuriū ꝛ actionū

10 non cōtinet verisimile. † Et dicti tres testes deponētes qō nō fuerint in dcō testō relicta iura ꝛ actiōes deponūt verisil̃ia ꝛ ꝯo aptiora. Iō eo2 dcā p̄ualēt ar. tex. c. lȝ cām. de proba. ꝛ. c. in nr̄a. de testi. ꝛ. l. ob carmē. §. testes. ff. eo. ti. iūcta. d. l. in exercendis. C. de fide instr. Adminiculat̃ insup: q2 vnus alius testis deponit qō dcūs notarius sibi dixit qō vex est: qō dū legit testm̄ non exp̄ssit iura ꝛ actiones corā testibus. Sȝ postea iunxit: q2 testator in camera declarauerat sibi suā voluntatē volendi relinquere vxori etiaȝ iura ꝛ actiones ex qbus omnibꝰ intrepide ꝯcludēdū q̄ credēdū est testibꝰ deponentibus qō tempore quo fuit lectum dictum testamentū non

11 fuit dictum qō relinquebat iura ꝛ actiones. † Nec obstant adducta in contrariū non eñ obstat qō quatuo2 testes se referunt ad testamentū: tum etiā quia vna probatio referens se ad aliā non releuat vt auc. si quis in aliquo cum ibi nota. per doc. iuncta. d. l. in exercendis. assignant eñ doc. rationē: q2 testibus ꝛ non testimonijs credēdum est. l. iij. §. item diuus. ff. de testibus: tū etiaȝ q2 predicti testes se referunt ad testamentū non autē ad instrumentū testi ꝛ constat aliud esse instrumentū confectum a notario aliud esse testamentū conditū a testatore licet scriptū manu notarij. Et insuper etiā si se retulissent ad instr̄m testi censerent̃ se retulisse ad verum instr̄m q̄ fuit scriptum in eo2 p̄ntia ꝛ ꝑe ꝯditi testi. non aūt necessario essent referendi ad istud instr̄m qō ostenditur ꝛ de cuius falsitate dubitatur. itaq̄ dictū instr̄m de quo agitur nō iuuatur dictis attestationibus se ad testm̄ referentibꝰ. Et sic non ob. id qō in ꝯ2ium adducebatur qō testes deponētes pro instrumēto p̄ualent testibus deponentibus cōtra instr̄m: quia illud procedit qñ testes deponunt

idem ꝙ deponit instrumētū non aūt qñ testes non recordantur et sic nihil deponunt de contentis in instrumento sed se referunt ad instrumentum ꝛ multominus procedit quando testes non se referunt ad instrumentum sed se referunt ad testamentum prout contingit in casu nostro per supradicta. † 12 Nec etiam ob. ꝙ testes deponentes contra instrumentum debent esse omni exceptione maiores: quia istud procedit in testibus non instrumētarijs de numero requisito ꝑut sumitur ex dictis bart. in. l. j. in fine quemadmo. test. aper. Et in dictis doct. in. d. c. cum ioannes eremita. Preterea in casu nostro sunt plures duobus testibus ꝛ non apparent aliqua exceptione minores ꝛ iuuantur alijs presumptionibus ꝛ adminiculis. s. deductis. Et ideo ex his intrepide concludendum videtur ꝙ dicto instrumento falso in vna parte non adhibeatur fides in aliqua parte per ea que deduxi in alio consilio: non repeto. ¶ † 13 Deueniendo amodo ad secundum scʒ: an dictum secundum testamentum dato ꝙ probaretur per legitimum numerum testium seu per instrumentum valeat vel vitietur: ex eo qꝛ testator nō expressit nomina heredum: sed lecto testamēto per notariū fuit testator interrogatus. An vellet ita disponere an vellet illud esse suū testamētū: ꝛ testator rñdit ꝙ sic circa quā exitationē gl. in. l. iubemus. C. de te. tenet ꝙ siquis interrogat an tales instituat nominando nomina ꝛ testator respondet ꝙ sic ꝛ doc. vt plurimū eā sequantur tamē multi tenent cōtrarium vt Dy. in suis questionibus ꝛ Jacobus de arē. in. l. heredes palam in principio. ff. de testamen. ꝛ Nico. de mat. in. l. iubemus. C. de testa. ꝛ etiā Albe. Papiensis prout refert Jo. and. in addi. specu. in titu. de test. §. j. ver. quid si is. ꝛ. d. Ant. in. c. cum tibi extra eo. ti. dicit ꝙ ipse Jo. sequitur hanc opi. ꝙ ꝛ dicit Pau. de cast. in. l. hac consultissima. C. qui testa. fa. pos. alias si secus diceremus daretur materia fabricandi falsum. † 14 Quia infirmi mortis cogitatione turbati de facili applaudent oībus: ꝛ oībus ꝺ quibus interrogantur rñdent ꝙ sic: prout dicebat Albertus galeotti: solent enim infirmi: maxime propinqui mortis de facili applaudere consanguineis ꝛ respondere ꝙ sic prout dicit ipse Joan. and. † 15 Et Saly. ibi distinguit dicens ꝙ quando sumus in dubio aut instituit venientes ab intestato. ꝛ tunc res nō est suspecta: ꝛ valet testamentū aut instituit alios non successuros ab intestato: ꝛ tunc res est suspecta nisi predixerit testibus ꝙ essent testes ꝛc. ꝛ gl. illa. l. iubemus est intelligēda ꝓm. l. quā allꝫat. allegat. n. d. l. hac cōsultissima. §. at cum humana fragilitas. que loquitur quando ille qui interrogauit scripsit prius testm̄ de eius volūtate ꝛ postea dū legit corā testibus testatorem interrogauit. ꝛ ipse rñdet ꝙ sic ꝑut dicit Pau. de ca. in. d. §. at cum humana fragilitas. ꝛ in. d. l. iubemus. alꝫs. n. esset quedam suggestio ꝛ testatores grauati sepe ad remouendū molestias rñdēt ꝙ sic ꝓm eum in dictis locis: ideo ad remouendum falsitates cōcludendum est ꝙ tale testm̄ non valeat ꝓm eum in dictis locis: qui in d. §. at cū humana fragilitas. dicit se consuluisse aretij ꝙ cū qdā fecisset testm̄ qdā cōsanguinei nō instituti fecerunt scribi testamētū per quēdā notariū qui corā testibus postea illud legit ꝛ interrogauit testatorē vtrū vellet ita disponere ꝛ ille respondit ꝙ sic tñ conclusit ꝙ non valeret prout ipse refert in. d. §. at cū humana fragilitas. ꝛ hec opi. mihi placuit legendo. d. l. iubemus in fi. cōmunis aūt opi. gl. bar. ꝛ doc. ꝓcedat qñ cōstat ꝙ vult testari vel qꝛ rogat notariū vel testes ꝙ sint presentes testamento vel alias constat ꝙ ea est sua intētio ꝑut alꝫs constat in. l. Pamphylo. §. propositum. de leg. ij. que doc. etiā adducūt. hesitatio aūt videbatur vtrum vitiaretur testamentum ea ratione qꝛ testator non nominauerit proprio ore prout requirebaꝫ per dictam. l. iubemus. vñ procedat cōis opi. qñ cōstat de voluntate testatoris: alꝫs secus ꝛ pro hoc multum in simili vrget. l. diuus. ff. de mili. testō. nam nō requiritur rogitus testiuʒ ad solēnitatem testi cum nulla solēnitas requiraꝫ. l. j. ꝛ. l. ij. eo. ti. ꝛ. l. iij. ꝛ. l. milites. C. eo. titu. Sʒ requiritur vt cōstent verba q̄ significāt institutionē esse prolatā aīo testandi nō aīo cōplacendi vel alio respectu lex eñ nō hʒ ꝑ expedito ꝙ siqs citra aliā preparationē dicit ego te facio heredem vel similia verba ꝙ velit ita disponere: iō vult ꝙ nō valeat. ideo multofortius si infirmus interrogatur vis talem facere heredeʒ si rñdet volo nō dʒ haberi ꝑ expedito ꝙ deliberate proferret illa verba aīo ita disponēdi maxime qꝛ pōt cēseri dictuʒ aīo blandiēdi. Itē timore ne relinquatur ꝛ careat oportunis seruitijs. Item vt euitet molestias. Cum igitur in casu nostro nō appareat ꝙ dictus notarius scripserit testamētū de volūtate testatoris nec aliter appareat ꝙ testator se aliter preparauerit ad testandum ꝛ dictū testm̄ tēdat principaliter in fauorē vxoris: que ipsuʒ infirmū morbo epidimie gubernabat ꝛ tpe lecture dicti testi ipʒ tenebat: ꝛ sic stabat ad eius aures satis ꝓbabilr ꝛ ꝯiecturari pōt ꝙ rñderit ꝙ sic: ad suggestionē vxoris: ꝛ nc ab ea ꝺ relinqreꝫ. Et maxīe hoc ꝑsuaderi pt si ī prīo testō fuerūt īstituti veniētes ab ītestō. ꝛ facta fuit mētio de posthumis nascituris vt arbitror ꝙ sic attēto etiā ꝙ nō ꝑsumiꝫ de facili mutatio volūtatis. l. eū q mutatā. ff. de ꝓba. ꝛ cōis opi. doc. ꝓcedat in casu q̄ appareat ꝑ alias circūstātias de volūtate testōris. Sʒ dubitareꝫ de validitate testi ex eo qꝛ testōr nō noiauit noia hrdū ore ꝓprio gl. ei quā doc. sequunꝫ est posita in. d. l. iubem⁹. itaꝙ persuadetur ꝙ questio glo. intelligatur scdm̄ terminos illius. l. in qua testamentū vitiatur propter defectum solēnitatis etiā si pars fateretur illam fuisse volūtatem testatoris. † 16 Item glo. allegat. d. l. hac ꝯsultissima. §. at cum humana fragilitas. ꝛ. d. l. pamphylo. §. propositum. vnde scdm̄ terminos illorum iurium videtur intelligenda vt dictum est: quia dicta doc. intelliguntur scdm̄. ll. quas allegant vt dicit bar. in. l. non solum. §. liberationis verba. de lib. leg. ꝛ. l. cū quidā. ff. de his qui. vt indig. ꝛ ita vidētur intelligēdi doc. sequentes glo. ꝛ plurimi ex eis loquuntur in notario vel in illo qui scripsit testamentum de voluntate testatoris. † 17 Et communiter allegant. d. §. propositum ꝛ multi loquuntur in notario interrogante de quo notario iura plurimum confidunt ita ꝙ non est verisimile ꝙ voluerit decipere testatorem saltem si ex testō confidit instrumentum. ar. l. cum precibus. C. de proba. in casu autem nostro non est confidendū de notario cuius fides vacillat: qꝛ probatur ꝙ falsificauit instrumentū dicti testamenti. arg. regule semel malus in. vj. cum si. ita ꝙ probabiliter teneri potest ꝙ dictū assertum testamentum nō teneat: licet fatendū sit ꝙ hoc mediū nō transeat sine scrupulo. Adeo ꝙ licet inclinem in hāc partē ꝙ ex hoc capite testamētum reddatur nullū etiā si probaretur per legitimū numerū testiū ꝙ dictus notarius legerit ꝛ interrogauerit: et ille rñderit ꝙ sic: nihilominus testamentum non valeat: qꝛ non legitime censeatur cōstare de voluntate testatoris per supradicta: nihilominus hoc nō firmo. Sʒ remitto iudicio habētis iudicare. ¶ † 18 Circa tertiū autē scʒ an sit probatū ꝙ fetus existens in vtero dicte Angeline decesserat ante mortē angeline pro aliquos dies ꝛ id innotuerit dicte angeline adeo ꝙ potuerit adire hereditatē dicti Cypriani ī testamēto sibi relictā vigore substitutionis ꝑsupposita validitate ꝛ legitima probatione testamenti videtur prima facie dicenduʒ ꝙ ꝑdicta sint legitime ꝓbata per tres testes: vʒ dominā Dyanā dñam Camillā ꝛ dñam venantiā que testes primo deponūt ꝙ. d. dña angelina dixit corā ipsius testib⁹ ꝙ fetus quē habebat in vtero erat mortuus: qꝛ per duos dies añ ipsum nō senserat. Et dicta dyana ꝛ camilla deponūt ꝙ dicta angelina ita dixit per duos dies ante añq̄ moriatur. dicta autem venantia nō deponit de dicto de tpe. Item deponunt dicte tres testes quod dictus fetus erat mortuus et cognouerunt qꝛ tetigerunt corpus dicte Angeline q̄ habebat dolores partus vt cognoscerēt an fetus esset mortuus necne et qꝛ fetus non se mouebat cognouerūt qō fetus erat mortuus. Itē dicta dyana ꝛ camilla deponūt de alio signo mortis dicti fetus: vʒ ex fetore oris dicte Angeline. Ex qbus iudicāt cognouisse dicte tres mulieres qō dictus fetus erat mortuus. Itē videꝫ qō dicte tres mulieres probētur tunc tēporis fuisse matrone ex parte ꝛ practice in huiusmodi. † 19 Creditur eñ obstetricibus ꝛ alijs peritis in eoꝝ exercitio: lʒ deponant per verbū credit in. l. j. ff. de ven. inspi. ꝛ ibi per bart. et in. c. ꝓposuisti. ꝛ. c. causam. de proba. ꝛ. c. fraternitatis. de frig. ꝛ malefi. cum si. ideo videtur qō resultet legitima probatio qō dictus fetus decesserit ante mortē dicte dñe angeline. ꝛ ꝯsequenter purificata fuerit ꝯditio dicte substitutionis ex quo erat impossibile fetum venire in lucē si prius erat mortuus ꝛ ex quo innotuerat dicte dñe angeline que dixerat fetum esse mortuū videꝫ qō potuerit adire q̄si sciret mortē fetus ꝛ sic ꝯditione substōnis extitisse cū nemo ꝑsumatur dicere nisi qō in mente gerit. l. labeo. §. idē tubero. de suppellec. leg. † 20 Et vehemens opi. cōsona veritati causat facultatem adeundi. l. cū quidā. §. qō dꝫ. de acq. he. attento etiā qō dicta dyana ꝛ. d. camilla deponūt qō dicta angelina dixit bñ scio dictū fetum esse defectū. Itē vꝫ probata aditio cū ꝓbeꝫ qō dicta angelina possedit res mobiles dicti testōris. ꝛ ꝯñter vꝫ qō hereditatē predictā adiuerit ꝑ ea que habētur. in. l. pro herede. ꝛ in. l. gerit. ff. de acq. here. ꝛ. in. l. j. C. de repudian. ꝛ abstinen. heredi. † 21 His tñ non ob. ꝯtrariū puto apta frōte cōcludēdū vʒ qō nō sit legitime ꝓbata mors dicti fetus in vita dicte angeline: ꝛ insuꝑ dato sine preiudicio veritatis qō fuerit legitime probatū qō dictus fetus decesserit in vita dicte angeline. tñ dicta dña angelina nō cēseaꝫ adiuisse hereditatē predictam qn immo nec illā adire potuerit tanq̄ dubiā an fuerit sibi delata hereditas ꝓpter dubitationē an fetus in ventre existēs viueret necne. lʒ eñ forte dixisset qō fetus erat mortuus nō sequitur ꝓpterea qō de morte haberet vehementeʒ opi. attento qō dicte mulieres que deponūt de dictis verbis ꝓlatis per dictā Angelinam de morte dicti fetus deponūt etiā qō ipsa noluit accipere aliqd ꝯferens ad suā infirmitatē ne acquireret aliqō pctm̄ ꝓpter ipsum fetū: prout hoc deponunt dicte dyana ꝛ camilla: que camilla deponit de tempore qō a principio sue infirmitatis vsq̄ ad noctem qua angelina decessit. ꝛ Dyana deponit de sero ꝛ de mane quo Angelina decessit: et sic post tempus dicta angelina diciꝫ protulisse dicta verba. Itē dicta allegreza pro parte paule examinata deponit qō camilla mater dicte angeline voluit sibi dare firmontanum ꝛ ipsa angelina noluit accipere ex quibus apparet quod ipsa dubitabat ne viueret fetus quem habebat in ventre: et consequēter dubitabat an esset purificata conditio sue substitutionis. ꝛ ꝯñter an sibi esset delata hereditas. † 22 Et dubitans an sit sibi delata hereditas nequit adire. l. heres

heres institutus.⁊.l.quod si dubitet.ff.de acqui.here. Nec ob quod dyana ⁊ camilla deponūt qꝺ dcā angelina dicebat qꝺ bñ sciebat fetū eē mortuū: qꝛ potuit dcā vba pferre ⁊ alia de morte fet⁹ fauore sui filij vt si ꝯtingeret eā decedere: ꝓut decessit nō apparēte de morte vel vita fetus cēseaꝛ trāsmisisse hꝛditatē q̄ꝫ trāsmittere nō poterat stāte dubietate vel ignorātia mortis ip̄ius fetus. insup nō vꝛ ꝙ aliq̄ pacto sit legitime ꝓbatū ꝙ dict⁹ fet⁹ decesserit in vita dcē angeline ex pluribus. ⁊ primo qꝛ nō videtur ꝙ legitime ꝓbeꝛ ꝙ dicte mulieres deponētes super dicta morte ꝓbenꝛ perite in cognoscendo fetū mortuū in ventre. de dicta.n. earuꝫ peritia nullus deponit nisi dicte dñe dyana ⁊ camilla. dyana aūt deponit de se sola ⁊ nō de camilla vel venātia lꝫ camilla deponat de peritia oīuꝫ dictarū triū mulieꝝ: tñ de peritia sua ⁊ de peritia dicte venātie nō hꝫ cōtestem. Preterea licet dicta Dyana deponat ꝙ est matrona pratica ⁊ expta in sili exercitio qñ fetus mulieris est mortuus vel viuus in causa scīe dixit qꝛ est bene pratica ⁊ experta obstetrix ⁊ ad q̄ꝫplurimas mulieres accessit tpe earū partus: tñ nō videꝛ ꝙ q̄libet pratica ⁊ experientia reddat quē peritū ⁊ maxime in hmōi q̄ nō de facili percipiunꝛ ⁊ meo iudicio requirūt perspicaciā intellectus. Nec videꝛ qꝺ pratica mulierū de facili possit dare peritiā cognoscendi fetū esse mortuū in vētre mulieris. Et lꝫ perceperint aliq̄ signa vel postea viderint nasci puerum mortuū nō ꝓpterea apparet ꝙ tēpore illoruꝫ signorū fuerit mortuus: nā potuit mori in partu ꝓut sepe cōtingit. ⁊ cōsequēter pratica ⁊ experientia que solet cadere in obstetricibus non videtur ꝙ cōiter prebeat peritiā in cognoscēdo fetū mortuum: ⁊ maxime ꝑ tactū vētris: maxime momentaneū. Nā ꝓut percepi docti medici ꝓfitētur ꝙ nō est signū sufficiens ⁊ ipsimet testes deponunt ꝙ per plures ⁊ plures horas pōt tangi venter mulieris pregnantis non sentiri aliqs motus pueri: ⁊ tñ esse viuus ⁊ suadet rō: qꝛ sepe contingit q̄ꝫ puer ⁊ homo post natiuitatem stat sine motu per aliquas horas: lꝫ sit viuus et fortius id cōtingere potest in puero existēte i ventre. Cū itaqꝫ dicte testes reddūt causam sciētie mortis dicti fetus: qꝛ tetigerūt ventrē ⁊ nō pceperunt aliquem motum fetus ⁊ nō deponāt ꝙ tetigerint per aliquas horas. Ideo dicta rō nō cōcludit ꝓut cōcludere dꝫ per ea que hñr in.c.in pñtia de ꝓba. ⁊ in.l.nō hoc.C.vnde cog. ⁊.l.testiū.C.de testi. Similiter et fetor oris pōt contingere ex alio defectu q̄ꝫ ex morte fetus qꝛ sepe cōtingit ꝙ nō solū infirmi: sed etiā sani habent fetorē in ore. Item dicte Dyana ⁊ camilla videntur in eorū dicto suspecte tāq̄ꝫ loquētes per eundē premeditatū sermonem nō verisimiliter notū mulieribus nisi fuissent instructe a parte eas producente. Dum.n. deponunt super quinto articulo. Dicta Angelina dixit qualiter fetus quem in vtero habebat ⁊ spes futuri posthumi erat amissus ⁊ mortuus: illa eñ verba spes futuri posthumi nō cadūt cōiter in sensuꝫ mulierū: ita ꝙ de facili p̄sumitur subornatio. ar.l.iij.§.tum magis. ff.de testi. ibi per eūdē p̄meditatū sermonē. Preterea sunt tres testes q̄ super predictis deponūt quarū vna.s.venantia non dicit se peritam neqꝫ praticam vel expertam: ⁊ sic non est idonea testis deponens de credulitate tanq̄ꝫ perita in arte. Item alia testis vꝫ Camilla non est idonea testis: quia deponit in fauorem nepotis ex fi-

23 lia. † Et parentes non sunt idonei testes ꝓ descendentibus.l.parētes. ⁊ ꝙ ibi per Bal. ⁊ doc.C.de testi. ⁊.l.testis idoneus. ⁊.l. idonei. ff.eo.titu. ⁊ per bar.in.l.q testamēto.§.quecunqꝫ.ff.de testi. Itē ipsa est suo nepoti substituta ita ꝙ potest verti in sui cōmodū ꝓpter spem substōnis q̄ spes est considerabilis arg.l.spem.C.de dona. cū simi. licet in matre ⁊ auia dicta spes sit parum in cōsideratione. ar.l.cum tale. in prin. de condi. ⁊ demon. item dicta Dyana non videtur idonea testis: quia videtur posse redargui de falso: quia examinata super.xix.arti. deponit qꝺ ex dicta domina angelina post mortem Cypriani non potuisset nasci aliquis posthumus quin ipsa testis vidisset. Et tamē domina alegreza deponit quod.d. Dyana per diem ante mortem dicte Angeline non extitit cum dicta Angelina ⁊ domina Camilla interrogata de presentibus dixit vt.s. et per vnam diem ante mortem ⁊ in nocte qua decessit semper interfuerunt excepta Dyana que tempore mortis dicte Angeline fuit vocata a quadam ansuina et iuit in domum ipsius ansuine. Si ergo tempore mortis nō interfuit quo tēpore potuisset nasci posthumus ergo falsum est eius dictum quatenus deposuit ꝙ posthumus nasci non potuisset ex dicta Angelina quin ipsa vidisset. Iteꝫ dicta Dyana deponit super interrogatorio pauli quod ante vnū diem ante mortē dicte Angeline a principio infirmitatis dicte angeline per prius introibat et exibat domum dicte Angeline. ⁊ cōsequēter tempore infra quod ipsa exibat ⁊ redibat domum potuisset nasci posthumus quia ipsa vidisset licet contrarium ipsa depo-

24 nat. ¶ † Item dicta Dyana super interrogatorio deponit quod per vnam diem anteq̄ꝫ moriretur dicta Angelina ⁊ in nocte sequēti qua decessit de mane ipsa Dyana semper fuit cum dicta Angelina ⁊ in hoc contradicit depositionibus camille et venantie. Iteꝫ dicta Dyana examinata.s̄.quinto capitulo deponit ꝙ dicta Angelina per duos dies antequam moreretur dixit quod fetus erat mortuus et quod ipsa tetigit corpus dicte Angeline ⁊c. Et dat in contestes camillam venantiam et alegrezam. Et tamen ipsa venantia super interrogatorio Pauli deponit quod ipsa stetit cum dicta Angelina per diem ante eius mortem et nocte qua decessit et non per prius et sic non potuit esse presens tempore actus gesti per ipsam angelinaꝫ per duos dies ante mortem ipsius Angeline vel tempore tactus corporis dicte Angeline: ⁊ sic contrariatur dicto venantie. Et sic dicto camille ⁊ allegreze. ⁊ iō sibi non creditur l.qui falsa vel varia.ff.de testi.c. ⁊ in ecclesia sutrina. de cā pos. ⁊ proprie. ⁊.iiij.q.iij.§.item qui falsa cum simi. ⁊ testi qui dicit falsum in vno non creditur etiā in alijs vt per Inno. ⁊ doc.in.c.fraternitatis de hereticis. ⁊ in.l.si ex falsi.C.de transac. videtur etiam ex alio argui dictum ipsius Dyane suspectum quia nimis animose deponere: dum deponit ꝙ firmiter cognoscebat fetum esse mortuuꝫ: quia videtur ꝙ etiam doctissimi viri ⁊ in predictis expertissimi de facili non auderēt asserere se firmiter cognoscere esse mortuū fetum existentem in ventre. ⁊ cōsequenter non est adhibenda fides ipsi Dyane: nec ipsi camille per predicta. Nec etiā dicte Venantie que non apparet ꝙ esset perita in predictis. Item laborat alio morbo: quia examinata super.xxv.arti.super posses. rerum mobiliū ipsius Angeline dixit se nihil scire. Et in alio iudicio dixit ꝙ ipsa Angelina tenuit ⁊ possedit res mobiles ipsius Cypriani interrogata in causa scientie dixit: quia predicta vidit ⁊ presens fuit. Item in alio iudicio deponit ꝙ anteq̄ꝫ infirmaretur dicta Angelina ⁊ postq̄ꝫ infirmata est semper stetit cū ea vnde videbat dum dictas res mobiles tangebat ⁊ de eis faciebat quicquid sibi placebat ita ꝙ non est verisimile ꝙ predicta fuissent tradita obliuioni tā breui tēpore ita ꝙ nihil sciret tēpore noue depositionis. Itē ꝙ est fortius examiata in hoc iudicio deponit ꝙ ipsa Venantia stetit cū dicta Angelina per diem ante eius mortē ⁊ nocte qua decessit ⁊ nō per prius ita ꝙ aperte contradicunt dicte attestationes venātie ex quo primo deponit ꝙ ante infirmitatem ⁊ postq̄ꝫ infirmata fuit dicta Angelina semper stetit cū ea. Et tamen apparet ex articulis ⁊ alijs attestationibus ꝙ infirmitas dicte Angeline durauit per plures dies ita ꝙ necessario conuincitur de periurio in primo vel in secundo iudi-

25 cio. † Et testi semel periuro nō adhibetur fides.c.testimoniū.de testi. ⁊.l.lucius.ff.de infa. ⁊ in.d.c.fraternitatis cum si. Ex q̄bus aperte apparet ꝙ nulla ex dictis tribus testibus censetur legitima te-

26 stis. † Et insuper testes que deponūt ex peritia artis sue debēt esse fidedigne ⁊ honeste: vt in.l. magistros.C. de profes.lib.x. ⁊.c. causa matrimonij. de proba. que qualitas dictarū mulierum non est probata neqꝫ deducta quinimo mihi dicitur ꝙ est deductū ꝙ vna ex dictis mulieribus vt arbitror dicta dyana erat inhoneste vite ⁊ sic etiam ex hoc capite erat repellenda. Cōfert etiam ad premissa: qꝛ allegreza in pluribus contrariatur attestationibus dictarum triū mulierū. Ex quibus oībus intrepide cōcludendū est ꝙ nō sit legitime ꝓbata mors dicti fetus ante mortē Angeline ⁊ non cōstito de prioritate mortis non cōstat ꝙ fuerit purificata cōditio substitutionis: ⁊ cōsequenter nec cōstat ꝙ transmiserit hereditatē vel fideicōmissum ⁊ paria sunt non posse probari.l.duo sunt titij cuꝫ cōcor. de testa.tu. ⁊ facit optime.l.q posthumus.ff.ad fille. facit etiā.l.ne-

27 gat lex regia.ff.de mor.inferen. † Ex his ēt vꝛ inferendum ꝙ saltē si aliud nō apparet standū est primo testō: ꝓut ⁊ dixi in alio consi. acta aūt facta in hoc iudicio non profunt neqꝫ nocēt pie cause: qꝛ res inter alios acta.C.res inter alios acta in rubro ⁊ nigro: ⁊.l.sepe. de re iudi. cū si. ideo scd̄m nouas probationes iudicandū in ea erit: ideo nunc non insisto. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ccxxxiij.

1 ☞ Rescisione contractus agens tanq̄ꝫ sit enormiter lesus quomodo audiatur si nō possit restituere rem quā ex trāsactione recepit.

2 Rescisio cōtractus non fit nisi ab vtraqꝫ parte hincinde recepta restituatur.

3 Estimatio rei que non est in rerum natura aut haberi nequit liberat debitorem qui ad rem est obligatus que fingitur iure vite rei.

4 Argumentum de legatis ad cōtractus est in iure validum.

5 Solui potest ex causa vnum pro alio.

6 Locupletari nemo debet aliena iactura.

7 Conditio indebiti aduersus bonafide recipientem indebitum competit quatenus factus est locupletior.

¶ Consilium.ccxxxiij.

REpetito diuino numine.

1 ¶ † Longe post redditum.s̄. scriptum consilium fit noua dubitatio. nā dicta Angelina in trāsactione facta cum.d. Joanne habuit ab eo Joanne vnum cassalenum quod pro dimidia spectabat ad.d. Angelinaꝫ ⁊ totum erat tenuissimi precij: quod cassalenum dicta Angelina anteq̄ꝫ sibi notuerit posse veniri contra dictam transactionem donauit suis fratribus erat forte sibi in ⁊ forte est super ea domus edificata ita qꝺ ipsa Angelina non habet facultatem dictum cassalenum in totuꝫ vel in partem restituere dicto Joāni. propterea allegatur pro parte dicti Joānis seu eius heredum ꝙ ipsi non tenētur recedere a dicta transactione rescindenda ꝓpter enormem lesionē ꝓut in cōsilio cōcludiꝛ nisi ex aduerso.d. Angelina eis restituat id quod acce-

2 pit a dicto Joanne vigore dicte transactionis.† Quando eñ ꝯtractus rescinditur venit rescindendus ex vtraqꝫ parte adeo ꝙ recepta sunt hincinde restituenda vt habetur in.l. ab emptione.ff. de p...ꝛ in.l.j.ꝛ.ij.C.qñ li.ab emp.disced.ꝛ.l.ij.C.de pac.inter emp.et magis in terminis in.l.ij.C.de rescin.ven.ꝛ in.c.pen.extra.e.ti.Et propterea vr̃ ꝙ si dicta dña Angelina vult ꝙ heredes dicti Joannis eidē reddant ea que dictus Joānes recepit virtute dicte transactiōis: dꝫ ipsa offerre ꝛ restituere ea que ipsa accepit ex dicta trāsactione ar.dictoꝝ iurium ꝛ.l.iulia.§.offerri.ff. de act.emp. cū simi. cum igitur nō offerat restituere ꝙ restituere non pōt videtur ꝙ veniat exceptione repellenda per iura iam dicta.† His tñ nō obstan
3 tibus que vere obstarent si dcā Angelina haberet facultatē reddēdi dictum cassalenū: tñ ex quo nō hꝫ facultatem dictū cassalenū seu eius partem restituere: sed offert restituere estimationē cōcludendū est ꝙ ipsa foueat iustitiā. debitor eñ cui est impossibile soluere id qđ dꝫ liberatur soluendo estimationeꝫ vt est tex.in.l. si do-
4 mus.§.q cōfitetur.de le.j.ꝛ.l.q cōcubinā.§.fi.de le.iij.† Et lꝫ dcā iura loqui videant̃ in legatis tñ ideꝫ vr̃ in ꝯctibus siue distractibus: qꝛ de legatis ad ꝯctus ꝛ ecōtra procedit ar.l.si ex legati.cā.de verb. ob.ꝛ.l.fi.C.de leg.ꝛ.l.seruū filij.§.eū qui chirographū.đ le.j.cū simi. Ideo dicta iura trahenda sunt ad ꝯctus ꝛ distractus cum de similibus idem sit iudiciū.l.nō pñt.ff.de leg.in.c.inter ceteras.de rescrip. Preterea tex.d.§.qui cōfitetur loquitur gñaliter lꝫ se exemplificet in legato: nō restringitur ꝑpterea dictum gñale qꝛ exempla nō artant regulaꝫ.l.j.§.ꝙ đꝛ.ff.de vi ꝛ vi arma.ꝛ.c.j.extra ne cleri.vel mona.ꝛ.l.damni infecti stipulatio cōpetit.ff.de dam.infec.si itaqꝫ dcā dña angelina nō pōt emere dictum cassalenum pro iusto precio: qꝛ pro iniusto precio emere nō tenetur.d.l. qui concubinā.§.fi.ꝛ.l. nō dubiū.eo.tit. ꝛ.d.§.qui confitet̃.Et offert soluere estimationē sibi
5 sufficit per dicta iura. † Ex cā eñ potest solui aliud pro alio vt in aut̃.de fideius.§.siquis eñ mutuauerit.ꝛ maxime soluendo estimationē que in iure fungitur vice ipsius rei.ꝛ idē reputat̃.l.si ita fideiussorē accepero.ff.de fideiusso.ꝛ sepenūero estimatio soluitur pro ipsa re: vt.l.mortuo.§.j.ꝛ.l.codicil.§.insulam. de le.ij.ꝛ.l. sed si res. ꝛ.l.si filius.§.siquid.ꝛ.l.apud iulianū.§.fi.ꝛ.l.seq.de le.j.ꝛ.l. predia. C.de fideicō.cū multis simi.ꝛ maxime hoc est dicenduꝫ in casu nřo ne ipse Joānes seu eius heredes qui censent̃ eadē persona cū Joāne vt in aut̃.de iureiuran.a mo.presti.§.j.alias lucrarentur ex dolo ipsius Joannis ꝙ esset incōueniens in.l.ne ex dolo.ꝛ in.l.seq.ff.de
6 dolo.† Nec debet quis locupletari cū aliena iactura.l.nam hoc natura.ff.de condi.inde.prout locuplectarētur dicti heredes Joannis si ipsi effectualiter cōsequerētur dicta bona ex eo quia dcā Angelina nō posset eis restituere dictā dimidiā dicti cassaleni: ꝙ ꝑut audio fortasse nō valebat vltra vnū flore. Et maxime attento ꝙ dicta Angelina nihil consecuta fuit vigore dicti cassaleni.Sed tanꝙ fortasse sibi inutile illud donauit bonafide credens ad se pertinere ꝛ dictā transactionē non fore rescindendā: adeo ꝙ posset nō absurde attentari ꝙ etiam si ipsa nihil offerret pro estimatione dicti cassaleni deberent sibi reddi ea que tradidit ex trāsactione ꝑdicta attento ꝙ oīa processerunt ex preambula causa doli dicti Joānis: ꝛ attento ꝙ in his terminis cōpetit ad repetendū conditio indebiti scđm nota.per Barto.ꝛ Jmol.in.l.siquis cum aliter.ff.de verbo.
7 oblig.† Et conditio indebiti aduersus bonafide recipientē indebitū cōpetit quatenus est factus locupletior vt habet̃ in.l. indebiti in prin.ꝛ in.ll.precedētibus.ff.de cōdi.indebiti. ideo cū dicta Angelina non si facta locupletior ex receptione dicti cassaleni ꝛ refundendo estimationeꝫ esset in damno mediante dolo dicti Joannis suadet equitas ꝙ potius damnum redundare deberet ipsi doloso. Tamen hoc vltimū aliter non firmo nec super hoc sum consultus: sed concludo ꝙ si dicta Angelina offert soluere iustaꝫ estimationē dicti cassaleni debent sibi restitui per aduersarios ea que Joannes recepit virtute dicte transactionis per supradicta. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ccxxxiiij.

1 ☞ Diuisio hereditatis facta per alterum fratrum maiorem natu statuto senis ꝙ retractari aliquo casu non possit.
2 Diuisio iure communi fieri debet iudicis arbitrio ad quam arctari potest frater senior.nu.7.
3 Diuisionem de bonis cōmunibus facere non est fratris senioris.
4 Diuisionem ꝙ faciat frater maior natu an inducta sit in fauorem minoris gratia electionis cui renunciari potest. nu.6.
5 Dubitatio non cadit in casu claro et aperto.

¶ Consilium.ccxxxiiij.

In nomine dñi nostri iesu xpi.† ¶ Licet in hac cōsultatione videat̃ prima facie dicēdū ꝙ dictus Bernardus foueat iustitiā. † Quia de iure cōi diuisio dꝫ fieri arbitrio iudicis ꝑut magis partibus accōmodatur.l.ad officiū.C.cōi diui.ꝛ.l.plane .ꝛ.l.puto. §.j.ꝛ.ij.ff.famili.her.ꝛ.l.cōi diuidundo iudiciuꝫ.§.j.ff.cōi diui.ꝛ.§. cū de vsufructu.† Nec videtur ꝙ pertineat ad maiorem fratrē facere diuisionē de bonis cōibus: lꝫ qdā ꝯtra teneant per.l.vnicā.C.de his qui se deferūt.lib.xj.ꝛ.l.iij.C.de mathema.lib.xij.ꝛ.c.j.extra de parocꝭ. ꝙ ꝛ videtur tenere bald.in.l. suus quoqꝫ in prin.ff. de here.insti.prout ibi refert Jmol.tñ Bart.in.d.l.vnica. tenet contrarium ꝛ similiter Jmo.in.d.l.suus quoqꝫ ꝙ ꝛ reperio tenuisse Ang. qui recitata prima opi.subdit: sed tu dic ꝙ.d.l. vnica ꝛ alia.s̃. allegata loquuntur in muliere.ꝛ dicto.c.j. de parochi. loquitur in ecclesia regulariter autē est falsum nisi in casibus concessis in priuilegium vt.d.ll.diuisio enim nisi in casibus a iure expressis fit officio iudicis.insti. đ offi.iudi.§.familie.ꝛ.§.seq.ꝛ.ꝙ regulariter non det̃ electio in diuisionibus videtur tex.i.l.ij.qñ ꝛ quib.q̃r.par.deb.lib.
4 x.scđm eum.† Dato autem ꝙ maior deberet diuidere ꝛ darē opinionem minori videtur ꝙ id fuisset inductū in fauorē ꝛ beneficiuꝫ minoris: vnde nō debet sibi retorqueri in odium.argumen.l.ꝙ fauore.C.de legi.ꝛ ꝙ ob gratiam.de reg.iur.in.vj.cum simi.Nec bñficium confertur inuitum.l.inuitus.ff. de reg.iur.ꝛ.l. hoc iure.§. nō potest.ff.de donatio.Jdeo cū dictus Bernardus frater minor nolit ꝙ sibi detur electio diuisionis facte per dñm petrum non videt̃ standum sit dicte diuisioni.Nec videtur obstare statutū disponens ꝙ frater maior natu debet facere diuisionem ꝛ dare optionē fratri minori: quia videtur responderi posse: vt supra scꝫ vt statutū id disponit in fauorem fratris minoris: ideo possit frater minor renunciare dicto iuri in eius fauorem inducto. ꝛ per dicta iura ꝛ per.d.l. siquis inconscribendo.C.de pactis cum similibus.Jdeo videtur recurrendum ad terminos iuris cōmunis: ꝛ sic ad diuisionem facien-
5 dam in arbitris iudicis per iura superius in prin. adducta.† His tamen nō obstantibus contrariū puto de iure respondendū: videlꝫ ꝙ standū sit diuisioni facte p.d.dñꝫ Pe.maiorē frēꝫ.Nā lex municipalis aperte disponit ꝙ quādo fratres veniūt ad diuisionē bonorum cōmuniū frater maior natu tanꝙ verisimiliter melius informatus habet facere diuisionem dictorū bonorū ꝛ frater minor natu habet electionem: ꝛ qꝛ.d.l.municipalis est clara ꝛ aperte loquitur ei standum est: qꝛ vbi casus legis est partus nō est locus dubitationi.l.ancilla.C.de furtis.ꝛ.l.illaꝫ.ver. de modo.C.de colla.Jdeo quicquid dicendū sit de iure cōi de iure municipali res videtur satis aperta: ꝛ legi municipali standum est.l.omnes populi.ff.de iustitia ꝛ iure.ꝛ.l.lege municipali.ff.de decre.ab ordi.fa.cū si.Et vbi verba legis sunt clara non est admittenda mētis questio .l.ille aut.
6 §.cum in verbis.de leg.iij.† Negatur aūt ꝙ dispositio.d.l.municipalis sit inducta in fauorem fratris minoris: lꝫ eñ iura faueant in multis minoribus.xxv.annis: vt in iuribus vulgaribus: tñ non reperitur iure cautum: nec ratio suadet ꝙ maiori .xxv.annis magis faueatur si est minor etate ꝙ̃ si est maior etate: immo iura venerantur senectuteꝫ.l.semper in prin.ff.de iure immunita.Jdeo non est verisimile neqꝫ interpretandum ꝙ in fauorem fratris minoris sit inductū ꝙ frater maior teneatur facere partes in diuisione bonoꝝ cōmunium: qꝛ non est magis fauendum minori ꝙ̃ maiori: dummodo sit prouecte etatis.Jn quibus verificātur etiam verba dicti statuti.Preterea statutum exprimit rationem seu rationes qbus mouetur ad disponendum.prout disponit.Nam primo ponit rationem generalem ad vtrunqꝫ membrum: videlicet ad obuiādum litibus inter fratres patruos ꝛ nepotes propter quam rationem prouidetur per statutum quod maior frater diuidat et minor eligat. Jtem assignatur in statuto ratio secunda que respicit solum primum caput statuti: videlicet quia frater maior est verisimiliter melius informatus ꝙ̃ frater minor tempore.Et propterea fratri maiori tanꝙ melius informato statutum iniungit quod teneatur facere partes ꝛ in hoc non versatur fauor fratris minoris.expedit.n. habere facultatem faciendi partes: prout sibi libet.Et quia frater maior in hoc releuatur probabiliter grauatur in alio: scilicet quod frater minor habeat optionem.argumē.l.eum qui in princi.ff.de iureiuran.Jdeo licet ipse frater minor posset forte renunciare facultati eligendi sibi a statuto concesse in eius fauorem.argu.d.l.siquis in conscribendo cum concordan.non tamen potest renunciare diuisioni facte per fratrem maiorem: quia facultas et necessitas faciendi partes non fuit concessa et inducta in fauorem fratris minoris.Sed ob alias causas in statuto expressas.Jdcirco dictus frater minor debet artari vt eligat vel si non vult eligere debent forte dirimi partes per.d.l. primam.C. quando et quibus quarta
7 pars deb. † Nec obstant adducta in contrarium quibus satis apparet respōsum per adducta pro hac parte.Non enim obstat ꝙ de iure pertinet ad officium iudicis facere diuisionem ꝛ arbitrari qualiter partes fieri debeant ꝛ qualr̃ concedant̃: qꝛ rñdet̃ ꝙ de iure cōi posset instari ꝙ iudex posset arbitrari vt frater maior artet̃ ad faciendū partes.Et ita vidi alś hic consultū.Et dicebat̃ ꝙ nō est accōmodata rñsio ad.d.c.primū.de paroch.ꝙ illud ibi inducat̃ fauore ecclesie.Ex quo ibi agebatur iter ecclesia.Jta qđ nō erat magis fauendum vni ꝙ̃ alteri.Sed quicquid sit de iure cōi.l.municipalis clare in hoc ꝑuidet ꝛ ei est standū vt.s̃.deductū est.Nec obstat ꝙ dicebatur ꝙ frater minor pōt renunciare dispositioni.d.l. tanꝙ inducte in eius fauorem: quia prout.s̃.deductum est.d.l. municipalis non est inducta in fauorem fratris minoris: sed ad obuiandum litibus.Et quia frater maior prout creditur est melius iformatus vt latius.s̃.deduxi. Laus deo.

¶ Summarium

Summarium super consilio.ccxxxv.

1 Emens filius rem extra pecunia quã ei dedit pater vt emeret post patris mortez non confert sed illũ tanq̃ sibi precipuũ retinet.
2 Filij quesita pecunia profectitia quando cedunt patri.
3 Donatio in dubio non presumitur.
4 Presumitur potius mala fides q̃ iuris error.
5 Ignorantia iuris non cadit in viro approbato.
6 Donatio presumitur per traditionem rei.nu.8.
7 Stipulationis actio queritur filio quando pater filium interposuit ad stipulandum.
9 Donatio inter patrem et filium licet esse nõ possit tamen traditione rei morte patris confirmatur.
10 Donare videtur pater filio quando mutuat nomine filij.
11 Donatio non presumitur quando pater filio suo mutuat.
12 Possessionem rei cum illius dñio retinet filius qui presente parte et patiente fructus percipit.
13 Fructus dicuntur rei accessorium quorum perceptione inducitur dominium rei.
14 Obligatio seu actio ciuilis non cadit inter patrem et filium ex causa profectitia.

Consilium.ccxxxv.

In noie domini nostri iesu christi.† Circa hanc consultationẽ videtur prima facie dicẽdũ q̃ dicta quarta pars predij empti per dictum Laurentium suo proprio nomine de pecunijs patris nõ sit precipua ipsius dñi Laurẽtij. Sed censeatur et sit cõmunis et veniat diuidenda inter ipsos dñm laurentium et Bernardinum fratres et heredes patris communis.† Nã de iure antiquo quicquid querebat filius querebat patri preter castrense peculium vel quasi.l.placet.ff.de acqui.here.et l.cũ filio.de leg.j.et instit. per quas per.nobis acqui.in.§.j.Et licet p iura noua sit immutatum in aduẽtitijs per titulũ.C. de bo.mater. et per titu. de bo. que lib.per totos.tamen in profectitijs nihil est immutatum per iura noua.profectitia autem censentur ea que sunt profecta a patre vel ex bonis paternis.l.profectitia.ff.de iure do.et l. cũ oportet in pn. C.de bo.que li.igitur cum dicta quarta portio dicti predij peruenerit ad filium ex pecunia paterna videtur q̃ censeatur pfectitia. Et propterea post mortem patris veniat diuidenda inter filios inter quos profectitia diuidũtur.l.si donatione.C.de colla.et l.certũ. C.fa.her.Nec videtur q̃ resultauerit donatio.† Quia donatio regulariter non presumitur.l.cum de indebito.de proba.et l.si cũ aurum.ff.de solu.et l. cõtra iuris.§.fi.ff. de pac.cum si. nec valet donatio facta inter patrẽ et filium.l.ij.C.de inoffi.dona.et maxime nõ videtur presumi donatio ex quo pater partẽ pecunie exposite in dicta emptione mutuauit dicto dño Laurẽtio:et sic videtur habuisse animũ repetendi et non donandi.Et sic videtur cessare presumpta causa donationis.et per q̃ns videt q̃ dicta quarta portio dicti fundi vt.s.empti fuerit et sit cõis dictorum fratrum:et consequenter et fructus percepti per dictum Luarentiũ tanq̃ percepti ex re cõi veniant resarciẽdi dicto Bernardino pro parte sua saltẽ quatenus est factus locupletior:maxime q2 non videtur q̃ cẽseatur fuisse in bona fide.† Quia potius p̃sumitur mala fides q̃ iuris error vt no. bar.et ang.in.l.sed si lege.§.scire.ff.de peti.here.probat in.l. quemadmodum.C.de agri.et cen.l.xj.et in.c.qui ɔtra iura mercat de reg. iur.in.vj.† Et maxime attenta qualitate dñi laurentij qui est iurisdoctor in quo nõ tolleratur iuris ignorantia nec presumitur in l.j.cum ibi no.C. qui et aduer. quos et in.l.ij.§. seruius sulpitius de orig.iur.† His tñ nõ ob.contrariũ puto de iure respondendũ: vez q̃ dicta quarta portio dicti predij empta per dictũ dñm laurentiũ censeatur et sit propria ipsius dñi laurentij pro cuius rei euidentia premitto q̃ qñ pater emit rẽ noie filij et eã sibi tradit cẽsetur sibi donare per.l.filie cuius.C.fa.her.et l.ij.C.si quis alteri vł sibi put not. bar.in dictis iuribus et in.l.que dotis.ff.so.ma.et in.l.j.§.sed nec castrense.ff.de colla.bo.et in tractatu de duobus fratribus.iiij.q.p̃n. prime partis.et Ang.in.d.l.filie cuius.et in.d.l.si donatiõe.vbi idez tenent Raph. fulg. Pau.de castro et Ponta.† Et idem videtur quando pater interponit filium ad stipulandum nomine ipsius filij:quia dictos casus videtur bart.equipare.l. si pater in prin.ff. de dona.et in dicto suo tractatu de duobus fratribus in fine. et pari ratione videtur idem dicendum si pater dat filio pecuniam vt emat nomine ipsius filij.† Nõ enim videtur minor ratio cõiecturãdi donationẽ eo casu quo pater dat filio pecuniã vt exponat in emptionem faciendam noie ipsius filij et pro ipso filio q̃ si ipse exponit pecuniã in emptionẽ quam facit nomine filij q̃ si pecuniã exponit in emptionem factam nomine filij per ipsum filium. Et prout quãdo pater interponit filium ad stipulandum censetur sibi velle donare ita pariter quãdo interponit ad emendum vt nõ sit ratio differentie.et vbi eadem ratio idem ius.l.illud ad legem acqui.et l.a titio.de ver.ob.et ff.de iniust.te.l.posthumi.in prin. Et ita visum fuit legẽdo in auc.ex testamento.C.de col.in antepe.col.Cum ergo in casu isto emptio predicta vt presupponitur fuit facta per dictum dñm laurentium noie pprio de consensu et volũtate pris:licet forte fuerit predium quesitum patri tanq̃ profectitium ex quo donatio inter patrem et filium in potestate non valet: tamen ex quo traditio fuit facta filio et filius possedit vsq3 ad mortem patris sciente et patiente patre presumitur q̃ pater habuerit animum donandi: q̃ dictam quartam partem predij emptam.† Et donatio inter patrem et filiũ interueniente traditiõe l3 a principio nõ valeat:tñ cõfirmat morte pris.d.l.filie cui9.et l.donatiões q̃s.C.de dona. iter vi.et vxo. † Facit ad predicta q̃ no.bal.in.d.auc.ex testamento in.vj.col.volens q̃ si pater mutuat vel deponit pecuniam nomine filij censet in dubio sibi velle donare.† Nec obstat quod pater in casu isto mutuando filio censetur habuisse animum repetendi quia ea est natura mutui:quia mutuũ damus idem in genere recepturi.l.ij.in prin. ff.si cer.pe.Ergo nõ censetur habuisse animũ donãdi.Qr rñdetur q̃d licet non videatur habuisse animum donandi dictas.ccclxxv.libras mutuatas:tñ censetur habuisse animum donandi quatenus ad eum pertinebat predium emptum per dictum dominum laurẽtium et dictum mutuum auget coniecturam voluntatis paterne quod fuerit q̃ predium fieret filij.† Nã als incõueniẽs resultasset: et preter verisimilem mẽtẽ q̃ pater vellet habere pecuniã mutuatã et cõsequi rẽ emptã ex ipsa pecunia mutuata:et sic lucrari cum aliena iactura q̃ fuisset iniquum secundũ terminos.l. nã hoc natura. ff. de condi.inde.Cõfert etiam ad premissa quia dictus filius viuo patre et post mortẽ patris longo tẽpore tenuit et possedit et fructus percepit ex dicta re empta sciente et patiente patre in eius vita. Et fratre post mortem patris q̃ prebet cõiecturam cõsensus predictorum q̃ dicta res spectaret ad dictum dñm Laurentiũ. ar.l. si filius C.de pe.here.et l.qui in aliena.ff.de acqui.here.prout hoc considerat Saly.in.d.l.si donatione.et d.l.filie cum dicens.q̃ etiam si nõ intercesserit traditio presumitur animus donandi si filius longo tẽpore possederit et de fructibus fecerit velle suum.† Ex q̃bus concludendum est q̃ dicta portio dicti p̃dij empta per dictũ dñm Laurẽtium sit precipua ipsius dñi Laurẽtij:et cõsequenter nõ sit diuidenda cũ dicto bernardino:et q2 fructus tãq̃ accessorij iudicantur put iudicatur de fundo ex quo percipiunt.l.s3 et si possessori in prin.ff. pinde.ff.de rei vin.et facit regula accessoriũ in.vj.et l.cum principalis.ff.eo.ti.ideo dictus dñs Laurentius nõ tenetur cõicare dictos fructus extantes nec aliquid contribuere ratione fructuum consumptorũ. Item non videtur q̃ teneatur computare in eius portione nec quicq̃ resarcire ratione pecunie exposite per patrem p precio dicte emptionis.Nam videtur q̃ censeatur expositum animo donandi prout qñ pater emisset nomine filij et tradidisset quo casu doc.in iuribus prealiegatis presupponunt q̃ nihil a filio repetatur.Et videtur in casu nostro eadẽ ratio:ergo idem ius prout et supra deductum fuit.et prout quando mutuat pater nomine filij cẽsetur donare vt supra dictum fuit:ita pari ratione videtur dicendum q̃ videatur donare si soluit precium nomine filij censeatur ipsum pciũ donare.† Preterea inter patrẽ:et filiũ ex causa pfectitia nõ cadit obligatio ciuilis neq3 actio.l.frater a fratre.et ibi per bart. et doc.ff.de condi.indebi.Et sine actione nemo experitur.l.si pupilli.§.videamus.ff.de neg.gest.et l.nã postea in prin.ff.de iureiuran. Et ppterea videtur posse cõcludi q̃ non solum pecunia soluta per patrem pro dicto precio nequeat repeti.per dictum bernardinuz: quia censeatur donata:sed nec pecunia mutuata dicto filio mandato dicti patris exposita per dictum dñm Laurentium pro precio dicte emptionis:licet mutuata aio rehabendi : tñ repeti nequeat per dictũ bernardinũ deficiente actione put hoc concludit Bart. in.d.l.frater a fratre.col.xxj.j.q̃one vltime partis p.l.meuius.§.j.et q̃ ibi habẽtur.ff.fa.her.dicens q̃ mutuũ factũ per patrem filio non venit resarciendum iudicio familie hercis. Laus deo.

Summarium super consilio.ccxxxvj.

1 Rescriptum secundum quando non dicatur derogatoriũ primo et quomodo iudices super illis rescriptis procedere habeant si mandatur q̃ vnus sine alio non procedat.
2 Priuilegium concessum in vno prohibetur in alio.
3 Rescripta non derogant iurisditioni ordinarie.
4 Judex de re de qua cognoscit debet iudicare.
5 Rescriptum nõ potest iuri communi derogare et interpretatur in dubijs secundum dispositionem iuris communis.
6 Rescripta statutis equiparantur.
7 Rescripta prout potest sunt concordanda.
8 Instrumenta testes reduci debent ad concordiam vt falsi suspitio vitetur.
9 Rescribens presumitur primi rescripti notitiam et memoriaz hr̃e.
10 Rescriptum per quod iudici mãdatur causam terminari infra.x. dies non aufert cause eiusdem cognitionem eidem iudici post dictos.x.dies.
11 Rescripta ad lites nõ dicũtur ipso iure nulla sed rescindenda sunt que si non obijciantur valent.
12 Sententia absolutoria in fauorem rei preualet condemnatorie cõtra ipsum reum per alium late.

Consilium.ccxxxvj.

In nomine dñi nostri iesu christi. 1 † Licet videatur in hac cõsultatione prima facie dicendum q sentẽtia lata per dñm gasparẽ fuerit valida ⁊ nõ sñia lata per dictum dñm Sigismũdũ vigore rescripti: tertio loco emanati per locũtenentẽ dñi legati siue gubernatoris. Qui primo rescripsit mãdando dño gaspari q cãm infra octo dies terminaret. scdo rescripsit q ambo dicti iudices simul ferrent sententiam in dictis causis coram eis vertentibus. tertio rescripsit q dicti iudices deberẽt ferre sentẽtiã infra octo dies proxime sequentes declarando q si infra dictũ tempus causa expedita non fuerit per sentẽtiã amborũ: volebat dictam cãm remanere in eo statu in quo erat ante dictũ rescriptum: coram eodem solo domino gaspare qui solus dictam causam et litem terminet ⁊ diffiniat prout poterat ante dictum rescriptum non obstante dicto rescripto cui nõ p̃dicto derogauit. Ex quo ergo primo rescripsit qd ambo simul sententiarent. Et postea iterum mandauit q ambo infra octo dies terminarent dictam litem: ⁊ si infra dictos octo dies non terminarent: tũc dictus solus dñs gaspar terminaret videtur per vtrũq; rescriptum disposuisse q dictus dominus Sigismund⁹ non posset dictam causam terminare: ⁊ maxime per dictum tertiũ rescriptum. 2 † Nam qui vnum concedit alterum videtur denegare l. cum pretor. de iudi. ⁊ c. nonne. de presump. cum simi. Et maxime q2 rescribit q ipse solus quasi dicat: ⁊ non alius dictã causam terminet. Et bis facit mentionẽ de eo solo: ⁊ non videtur sine ministerio reiteratum. Nec videtur predictis obstare quartum rescriptum in quo idem locumtenens rescripsit q dicta causa expediretur per supradictos iudices infra tres dies iuridicos p̃xime futuros sub certa pena declarando q si infra dictum terminũ expedita nõ fuerit dicta causa per sententiã amborum volebat dictam causam remanere in eo statu in quo erat ante dictũ secundũ rescriptũ per q mãdauerat causam expediri per sententiã amborũ. Quia dictũ quartum rescriptũ videtur q tanq̃ subreptitiũ fuerit inefficax: ex quo non facit mentionẽ dicto tertio rescripto per q erat mandatu3 q causa expediretur per solum dominũ gasparem. Nam litere posteriores non facientes mentionẽ de prioribus literis censentur subreptitie: ⁊ consequenter inefficaces. vt in. c. si autem. ⁊ c. plerũq;. de rescrip. 3 † His tñ non obstantibus: cõtrariũ puto de iure respondendum. s. q propter dicta rescripta nõ fuerit sublata facultas iudicãdi dicto dño Sigismundo. Nec vigore dictorũ rescriptorũ sit indicanda nulla seu inefficax sñia ipsius domini sigismundi. Nam constat q de iure cõmuni nõ interueniẽtibus dictis rescriptis: ex quo ambo dicti iudices erant iudices ordinarij quilibet poterat de per se procedere. Et sententiare: ⁊ si discordabant non erant ambe sententie nulle. sed regulariter valuisset sñia lata pro reo: vt. l. pomponius scribit si vni: ⁊ l. inter pares. ff. de re iudi. ⁊ c. si duo. extra eodẽ titulo. 4 † Item constat q iure cõmuni de qua re iudex cognoscit debet iudicare. l. de qua re. ⁊ l. solemus. ff. de iudi. ⁊ c. cũ ecclesia sutrina circa finem. de causa posses. ⁊ proprie. 5 † Itẽ tertio constat q nõ solum locũtenens: sed nec gubernator quinimo nec legatus de latere potest rescribere contra ius cõmune. l. formã. C. de offi. prefec. illiri. ⁊ no. glo. que reputatur singularis in. c. fi. de here. li. vi. ad idẽ glosella in verbo mandamus in clemen. sepe. in principio. de v̾bo. signi. per que iura videtur posse attentari q dictus locũtenens nõ potuerit rescribendo disponere qd dictus dñs Sigismundus non posset solus iudicare: ex quodã iure iudicare tenebatur: vel saltem non censeatur rescribens voluisse iuri cõmuni derogare: licet enim mandauerit quod simul sententiarent quod de iure communi fieri poterat. non tamen mandauit quod si non essent concordes non possent separate iudicare vel si separatim iudicarent sñie nõ valerẽt. Ex quo rescriptũ poterat se p̃formare cũ iure cõi: p̃ut in dubio sunt rescripta interpretãda p ea q̃ hñtur in. c. cũ dilecta. de rescr. sũt eñ interpretanda vt quanto fieri põt se conforment cum iure communi prout dicimus de statutis. in. c. cũ dilectus. de consue. ⁊ in. l. ius singulare. ⁊ l. q vero p̃tra. de leg. 6 † Et statutis rescripta assimulantur: vt not. bal. in relationibus. C. de leg. Et tantofortius rescripta sunt iuri communi concordanda quia rescripta iura contraria etiã principum non valẽt. l. rescripta. ⁊ l. nec damnosa. C. de precibus imperato. offeren. Ex quo datur intelligi q etiam princeps rescribendo non censetur velle iuri cõmuni derogare. vt dictis iuribus. ⁊ facit. l. humanum eo. titu. Et ideo videtur dictũ scdm rescriptum per q mandatur q ambo simul sententient interpretãdũ q licet rescribens voluerit q simul sententiarent non tamen voluerit q si separatim ⁊ non simul sententiarent sententie non valerẽt attento etiam q multa fieri prohibentur que si fiant tenent. capi. ad apostolica. de regul. Et licet verba supplicationis videantur repugnare: cũ supplicetur q vnus sine alio non possit in dicta causa procedere ad aliquem actum neq; ad sententiã. Nihilominus v̾ba rescribentis possunt referri ad commissionem q simul procedant in dicta causa. Quia in supplicatione duo petuntur q committat̃ ⁊ mandetur. Et rescribens solum cõmittit: vnde videtur q cõmittit q simul procedant: ⁊ non mandet q vnus sine alio nõ possit ⁊c. l3 in hac interpretatione non faciam magnum fundamentũ. Nec aliter eam firmem: sed in alijs infra dicendis ⁊ supradictis. Ad tertium aũt rescriptũ respondetur q licet dictus dñs locumtenẽs declaret q si causa infra octo dies proxime sequentes non fuerit expedita per sententiam amborum iudicum volebat dictam causam remanere in eo statu in quo erat ante dictum rescriptum coram eodem solo dño gaspare qui solus dictam causam terminet ⁊ definiat prout poterat ante dictum rescriptum. Tamen per ipsum tertiu3 rescriptum non prohibetur dictus dominus Sigismundus procedere ⁊ sententiare: q̃uis enim iniungatur q. p. gaspar solus terminet. Nihil autem dicitur de dño Sigismundo. ita qd verba verificãtur si solus gaspar põt sententiare hoc est sine dño sigismũdo: licet etiam dñs Sigismundus sententiare potuisset. Et sic verbũ solus exponatur sine collega: ⁊ hoc maxime suadente sequẽtia verba dicti rescripti ibi prout poterat ante dictum nostrum rescriptũ. Nã ante dictum rescriptũ poterat dñs Gaspar solus sententiare: licet dñs sigismundus sententiaret etiã posset non ergo datur per illud tertiũ rescriptũ maior potestas dicto dño gaspari q̃ haberet dictũ scdm rescriptum quo tẽpore dñs gaspar poterat solus procedere ⁊ sentẽtiare: ⁊ tñ nõ impediebatur quinetiã dñs sigismundus nõ potuerit ⁊ procedere et iudicare voluit ergo tertio rescribens tollere quo ad solũ dñm Gasparem obstaculum scdi rescripti non autẽ dare sibi maiorem facultatẽ q̃ haberet ante dictum scdm rescriptum vt denotant verba sequentia rescripto nõ obstãte. Si itaq; dictus dñs sigismundus prohibebatur procedere ⁊ iudicare absq; dño gaspare p̃hibitio resultabat ex dicto secũdo rescripto. Non autem ex dicto tertio rescripto per predicta. Et propterea nõ fuit necesse in quarto ⁊ vltimo rescripto facere mẽtionẽ de dicto tertio rescripto in quo disponitur quod super dictos iudices infra tres dies proxime futuros dicta causa nõ expediatur dicta causa remaneat in pristinum statum. v3 in eo statu in quo erat ante dictum scdm rescriptum: q2 rescripto non obstante. Et ideo cũ ante dictum rescriptũ dictus dñs Sigismundus poterat procedere ⁊ iudicare separatim a dño Gaspare prout etiã poterat dictus dñs Gaspar: ideo per dictũ vltimum rescriptũ elapsis dictis tribus diebus potuit dictus dñs Sigismundus procedere ad sententiandũ prout poterat ante dictũ scdm rescriptum. 7 † Nec dictum quartum rescriptum contrariatur dicto tertio rescripto imo concordat quatenus permittit̃ quod dictus dñs Gaspar solus possit terminare p̃ut poterat ante scdm rescriptum. Nam causa remanente in eodẽ statu p̃ut erat ante dictũ scdm rescriptũ infert̃ quod dñs Gaspar poterat sol⁹ cognoscere ⁊ sententiare hoc est separatim a dño Sigismũdo: ⁊ sic concordentur quartum ⁊ tertium rescriptũ prout decet quod concordentur cum concordari possint arg. c. cum expediat. de elec. lib. vi. ⁊ l. vnice. C. de inoffi. doti. 8 † Et quod dicitur de concordia scripturarum per doc. in. l. in exercendis. C. de fide instru. ⁊ de concordia testium in. c. cu3 tu. ⁊ in. c. in nostra. extra de testi. ⁊ in. l. ij. §. creditũ. ff. si cer. pe. cũ si. Et maxime hoc videt̃ dicendũ q2 post paucos dies emanauit quartũ rescriptũ post tertiũ. 9 † Ita qd verisil'r erat rescribẽs memor de ipo tertio rescrip. arg. l. q̃q̃. ff. ad velle. ⁊ c. ab excõicato. de rescrip. 10 † Nec ob. si dicat̃ qd quartũ rescriptũ p̃trariatur tertio quatenus in quarto disponitur qd intra tres dies iuridicos p ambos indices cã expediatur: ⁊ in tertio rescripto disponitur qd domin⁹ Gaspar terminet: q2 respondetur q per tertium rescriptum nõ disponitur quin post octo dies causa expediri posset per ambos iudices. Licet eñ disponatur in dicto tertio rescripto q cã remaneret in eo statu in quo erat ante dictum scdm rescriptũ coram eodem solo dño Gaspare non p̃pterea sequitur ex dicto rescripto q nõ posset ipse dñs Gaspar cũ dño sigismundo sententiare p̃ut poterat ante dictum scdm rescriptũ l3 potuisset etiã solus sentẽtiare: ⁊ hoc apte demonstrãt verba sequentia dicti tertij rescripti ibi illudq; mõ quo supra limitamus. per que verba datur intelligi q dictũ secundum rescriptum nõ in totum tollitur. s. quominus post octo dies possint simul iudicare: sed limitatur q dñs gaspar non prohibeat̃: sed permittatur solus iudicare. Et ideo non contrariatur vltimũ rescriptum si in eo mandat̃ q infra tres dies dicti duo indices cãm diffiniant. Et ex his deducitur quod dictum vltimum rescriptum non est subreptitium propter tertium rescriptũ: l3 de eo mẽtionem non faciat. 11 † Et insuper rescripta ad lites subreptitia nõ sunt ipo iure nulla: sed veniunt rescindenda mediante obiectu exceptionis vt habetur in. c. super literis. de rescrip. ⁊ in. l. j. ⁊ in. l. p̃scriptione. C. si contra ius vel vtilitatẽ publicam. ideo processus habitus vigore rescripti subreptitij si nõ est obiecta exceptio nõ est nullus neq; inefficax vt habetur in iuribus preallegatis. Et ideo cum non fuerit obiecta neq; opposita exceptio nõ reddit̃ nulla dicta sentẽtia dñi sigismundi dato sine preiudicio veritatis quod dictum vltimũ rescriptum censeatur subreptitium cuius cõtrariũ rñdet̃ dicẽdũ per supradicta. Ex quibus omnibus concludendum videtur qd dicta rescripta non obstent dictis sententijs seu dicte sententie late per dictum dominũ sigismundum: sed concludendũ est super eis prout si dicta rescripta non emanassent. 12 † Et p̃nter q q̃tenus dicte sentẽtie inuicẽ contradicunt preualeat sentẽtia que fauet reo: ⁊ sic quatenus est

tenus est absolutoria ꝑ.d.l.põponius scribit si vni.⁊.d.si inter pares.⁊.d.c.si duo.§.in prin.adducta quatenꝰ:ergo snīa dñi sigismūdi est absolutoria Floꝛauantis illi standū est lꝫ snīa.d.Gasparis sit in ea ꝑte cõdēnatoꝛia ipsiꝰ Floꝛauãtis:⁊ pariter ecõuerso quatenꝰ snīa dñi Gasparis est absolutoꝛia dñe Floꝛite:illa ꝑualet in ea parte:lꝫ foꝛte snīa dñi sigismūdi sit in ea parte ꝯdemnatoꝛia ip̄ius dñe Floꝛite.Aduertendū tñ est ꝙ lꝫ dictus Floꝛauãs petierit certa ꝑdia diuidi inter eū.⁊.d.Floꝛitam:⁊ dñs gaspar dictã dñam Floꝛitã absoluerit a dicta petitiõe Floꝛauãtis:⁊ ꝭm theoꝛicã supꝛadictaꝫ: snīa dñi Gasparis in ea parte pꝛeualere debebat. Nihilominꝰ non ꝓpterea dicta ꝑdia iudicantur fuisse pꝛopꝛia dicte dñe Floꝛite potuit em̄ absolui dña Floꝛita:qꝛ nõ fuerūt ꝓbata cõia.potuerūt em̄ esse aliena:⁊ sic nõ diuidēda qꝛ petens diuisionē debet ꝓbare dñiū esse cõe.l.ij.iij.iiij.⁊ quasi ꝑ totum.ff.cõi diui.itaqꝫ si res nõ erãt in aliqua ꝑte dicte dñe Floꝛite ip̄e veniebat absoluenda:⁊ sic snīa nõ declarat ꝙ dicte res nõ ꝑtinerēt in totū vel ꝑ ꝑte ad dictū Floꝛauãtem.lꝫ dicta dña Floꝛita fuerit absoluta iudicio cõi diuidūdo. Et ꝓpterea dicta snīa absolutoꝛia nõ ꝓdest dicte dñe Floꝛite neqꝫ nocet dicto Floꝛauãti:si dicta bona possidet:⁊ dicta dña Floꝛita illa vellet ab eo petere:⁊ ꝓut audio dicta ꝑdia fuerūt postea concoꝛditer diuisa inter ip̄os Floꝛauantē ⁊ Floꝛitam itaqꝫ dictus Floꝛauãtes potest dictã suã ꝑtem ꝓ diuisa retinere non obstante dicta sententia:⁊ hoc clarum. Laus deo.

¶ Summarium super Consilio.ccxxxvij.

1 ☞ Mulier agens cõtra ecclesiã pꝛo re quã asserit fuisse cõcessam in emphiteosim suis parētibus sub cuius cõcessione dicit se inclusam fuisse ꝙ ex eo succūbat qꝛ nõ appareat ꝙ illi fuit cõcessa dicta emphiteosis fueritqꝫ nūꝗ̄ tradita possessio.ꝑ totū ꝯsi.
2 Dñium rei nõ transfertur sine possessione ex solo titulo.
3 Emphiteota absqꝫ traditione ꝙ nõ habeat rei vtilem actionem in rem ex solo ꝯctu ad exēplū hyppotecarie.nu.9.
4 Hyppotecaria actio oꝛitur ex solo ꝯtractu absqꝫ traditione.
5 Actio vtilis in rem dr̄ datiua legis potestate.
6 Emphyteota ꝙ pꝛiuetur ip̄o iure vtili dñio ꝑ non solutionē canonis licet in cõmissum nõ incidat citra dñi cõsensum.nu..12.
7 Pena imposita a iure v̄bis futuri tꝑis nõ irrogatur ip̄o iure.
8 Pꝛescriptio quõ non iuuat emphiteotam ꝯtra dñm directum.
10 Scientia facti alieni non pꝛesumitur.
11 Possessio non queritur iure familiaritatis.
13 Unum eligens vr̄ eligere aliud sine quo illud vnū esse nõ p̄õt.
14 Actus qui fieri p̄õt licite ⁊ illicite interp̄tat̄ in dubio modo licito factus.
15 Alienari non p̄nt res ecclesie absqꝫ solēnitatibus requisitis.
16 Possessio longi tēpoꝛis pꝛesumit requisita ad causam possessiõis interuenisse.
17 Canonis solutionis cessatio per emphiteotam tenementariū nocet sequentibus.
18 Publiciana non datur pꝛescribere nõ valenti.
19 Pꝛescriptio alicuius pꝛodest ei qui in locum possidentis seu pꝛescribentis succedit.

¶ Consilium.ccxxxvij.

In noīe dñi nostri iesu xp̄i.

1 ¶ † In hac cõsultatione videt̄ pꝛima facie dicendum dicta dña Francesca debeat obtinere. videtur em̄ ꝙ ip̄a sit de ꝑsonis compꝛehensis in ꝑma cõcessione emphyteotica facta Simoni.ideo videtur ꝙ rõnes ꝑoꝛis cõcessionis in emphyteosim ip̄a sit ꝑferenda ꝑ regulã qui ꝑoꝛ in tꝑe.de reg.iur.in.vj.cum concoꝛd.
2 † Nec sibi videnẗ obstare ea que ꝓ ꝑte reoꝝ obijciuntur.Non em̄ videtur obstare ꝙ nõ ap̄pet ꝙ dictus Simõ vnꝗ̄ habuerit possessionem dicte rei emphyteotice ⁊ sine traditione nõ transfertur ex so-
3 lo ti.dñium.l.traditionibꝰ.C.de pac.† Quia rñdet̄ ꝙ rl̄a.d.l. traditionibus vr̄.ꝙ fallat in iure emphyteotico:vt vidi hoc cõsultum a doctoꝛe nõ mediocris auctoꝛitatis qui nitebat̄ auctoꝛitate Spec. in ti.de loca.§.nũc aliqua.versi.clxvij. qui videtur cõcludere ꝙ emphyteota absqꝫ traditione habeat vtilem in rem ex cõtractu solo ⁊ iure emphyteotico absqꝫ traditione ꝑ.l.j.si ager vecti.vel emphy.
4 pet.vbi non sit mentio de traditione.† Et hoc ad exemplū hypothecarie que oꝛitur ex solo cõtractu absqꝫ alia traditiõe ꝭm eundē Specu.iõ cõcludebatur in.d.cõsilio ꝙ in emphyteotã transit vtile dominiū absqꝫ traditiõe.vidi ēt alias consultū ab alio nõ minoꝛis auctoꝛitatis ꝙ similiter sine traditiõe queratur emphyteote vtilis
5 rei vendicatio.† Tamē illa vtilis actio dicebatur ꝙ erat datiua qꝛ non pꝛesupponebat vtile dominiū.Et hoc per illud dictū Specu. Et adducebatur auctoꝛitas Jo.and.qui trãsit cū Specu. nihil de hoc dicēdo iunctis his q̄ ipse Jo.an.pꝛemittit in pꝛin.suarū additionū quatenus ꝑmittit ꝙ intēdit transire in his in quibus concoꝛdat cū Spec.Adducebatur etiã ꝙ Cyn.in.l.ea lege.C.de cõdit.ob cau.dicit ꝙ vbicūqꝫ datur a iure actio vtilis in rē illa dicitur esse datiua nõ causata ab aliquo dominio:sꝫ a legis potestate,⁊ ideo non requiritur aliqua traditio ꝭm eum.Et idē voluit bal.in.l. si vt pꝛoponis eo.ti.Et ideo dicit idē bal.in.l.si a sponso in fi.C.de don.añ

nup.ꝑ illū tex.ꝙ vtile dñiuꝫ ꝙ cãtur ꝑꝑ vtilē in rē acq̄rit̄ ip̄o iure:⁊ ip̄a legis ꝑtãte sine aliqua traditiõe vt pꝫ ibi.⁊ in.l.cū veterū.eo.ti.
6 † Nec etiam obstat ꝙ per dictū Symonē:vel eius filios qui sibi succedebãt in dicto iure emphyteotico nõ fuit solutus canõ: q̄ videt̄ ꝙ de hoc nõ possit obijcere nisi ecclesia que ꝯcessit emphyteo. [illegible] nõ videt̄ ꝙ ꝓpter nõ solutū canonē reuertat̄ res ad ecclesiã:sed req̄rat̄ declaratoꝛia:tum qꝛ tex.in.l.ij.C.de iure emphy.dicit ꝙ nõ sol-
7 uens canonē cadet a iure suo ⁊ sic loquit̄ per verbū futuri tꝑis.† Et qñ pena imponitur per verba futuri tꝑis nõ irrogat̄ ipso iure: sed requirit̄ snīa iudicis.vt no.gl.⁊ doc.in.l.in criminali.C. de iurisdi. om.iud.⁊ glo.sup verbo amittat in.l.si quis in tãtam.C.vnde vi. ⁊ in.l.iubemus.C.de sacrosan.ec.⁊ do.Anto.in.c.si diligēti de foꝛo cõp.⁊ hoc in terminis nostris.s.in nõ soluēte canonē voluit.⁊ Spe. in ti.de loca.§.nũc aliqua v̄si.lxvj.Nõta.in eiꝰ cõsilio.ccxij. Et saltē res emphyteotica nõ incidit in cõmissum nisi voluerit ip̄e ꝓpꝛietarius vt pꝛobat tex.in.d.l.ij.de iure emphy.ibi volēti ei ⁊c. ⁊ ibi si dñs voluerit.Et ita cõcludūt doc.ibi:⁊ in.c.potuit extra de loca.et Spec.eo.ti.§.nũc aliqua v̄si.xlvij.Et ꝓpterea nõ p̄õt quilibet obijcere emphyteote ꝙ nõ soluit canonē.vt no.bar.in.l.j.§.puta ĩ ꝑpetuū si ager.vec.⁊ bal.in aut̄.qui rem.C. de sacrosan.ec.⁊ in addi. spec.in ti.de loca.§.nũc aliqua in.vij.col.⁊ Ang.in aut̄.de nõ alie. §.si vero idcirco cū nõ appareat de aliqua snīa iudicis neqꝫ dñs pꝛopꝛietarius declarauerit eius volūtatē videt̄ ꝙ nequeat dicte fran-
8 cisce dici ꝙ nõ fuerit solutus canon.† Nec etiam videt̄ obstare pꝛescriptio longi tꝑis.xxv.annoꝝ quibus dictus franciscus ⁊ eius nepotes ⁊ magister ambꝛosius dicunt̄ possedisse post ꝯcessionē sibi factam de dicta domo in emphyteosim.Et sic cū ti.⁊ bona fide cū bona fides pꝛesumat̄ per glo.⁊ doc.in.l.pe.C.de euic.⁊ in.c. si diligēti de pꝛescrip.qꝛ rñdet̄ ꝙ non obstat qꝛ etiã benedictꝰ pater dicte dñe Frãcisce agentis ꝓbatur per aliquos testes ꝙ possedit. ⁊ ꝯñter cõtra possidentē nõ videt̄ ꝙ pꝛescriptio currat. Pꝛeterea dicta dña Francesca nõ poterat agere in vita benedicti sui patris qꝛ ad eam non erat adhuc deuolutū ius emphyteoticū ⁊ nõ valenti agere nõ obstat pꝛescriptio.l.j.in fi.C.de annali exce.⁊.l.j.in fi.C. de bo.ma.
9 cū simi.⁊ foꝛte post moꝛtē bñdicti nõ fuit elapsuꝫ longū tꝑs.† His tñ non obstãtibus ꝯꝛium puto de iure respondēdū.Et pꝛimo allegatur nõ esse ꝓbatum ꝙ dicta dña Francesca sit de gñatione dicti Symonis:lꝫ plures testes sup hoc deponant:qꝛ tamen nõ vidi attestationes non facio in hoc fundamentū.Sed scdõ mouear qꝛ nõ est ꝓbatum ꝙ dictus Symon vigoꝛe cõcessionis sibi facte de dicta domo vnꝗ̄ habuerit possessionē qꝛ sine possessione non videtur ꝙ emphyteota querat vtile dñium neqꝫ vtilem actionem in rem per regulã.d.l.traditionibus:qua nõ reperitur exceptuatus iste casus ⁊ hoc firmat Bal.in addi.spec.in.d.§.nũc aliqua qꝛ ꝭm eū emphyteota est cessionarius iuris non actionis.allegat.l.si culpa.ff.de superfi. Et ita cõsulendo ⁊ alias legēdo.d.l.traditiõibus. Et lꝫ pꝛio fuerim requisitus vt me subscriberē cõsilijs.§.relatis recusaui illis me subscribere qꝛ nõ videbantur iuri cõsona. Nec obstat si dicatur ꝙ quidã testes post cõcessionem factam dicto Francisco viderunt benedictū patrē dicte francisce ⁊ fratrē dicti francisci possidere dictam domum:qꝛ ex quo nõ apparet ꝙ dictus benedictus possederit tanꝗ̄ rem emphyteoticã concessam dicto Symoni ⁊ eius filijs quinimmo nec apparet ꝙ de dicta concessione facta dicto Symo.
10 habuerit notitiã.† Et facti alieni nõ pꝛesumitur sciã:immo pꝛesumitur ignoꝛãtia.l.fi.ff.pꝛo suo.⁊ regula pꝛesumitur ignoꝛãtia. ⁊ regula qui in ius in.vj.⁊.l.qui in alterius.ff.eo.ti.Et maxime cū fuerit dicta cõcessio facta per.lx.annos pꝛius vel circa. ar.eius qõ habetur in.l.furti.ff.de vsuca.⁊ in.§. qõ aũt.insti.eo.ti.⁊.l.peregre.ff.
11 de acqui.pos.† ita qõ pꝛesumitur potius possedisse iure familiaritatis ⁊ stetisse in dicta domo tanꝗ̄ frater dicti Francisci:ꝑ ea q̄ habent̄ in.l.qui iure familiaritatis de acqui.posses.ita qõ nõ censetur possedisse nec cõsequēter q̄siuisse vigoꝛe cõcessionis facte dicto Simoni ius emphyteoticū vel actionē in rē maxime quia ꝓpter non solutum canonem res inciderat in cõmissuꝫ quia nedū cessatū fuit in solutione per biēnium qõ sufficit in emphyteosi ecclesiastica.c. potuit de locato.sed per.xxij.annos pꝛout pꝛesupponitur cessatū
12 fuerat.† Pꝛopter canonem enim non solutum res emphyteotica reuertitur ad pꝛopꝛietarium ipso iure pꝛout concludit glos.in l.finali.in fine super verbo cadat de iure emphyteo. dum exponit ipso iure cum qua glo.transeunt ibi doc.⁊ dñs anto.in quodã suo consil.qõ incipit chꝛisti noīe visis punctis ⁊ pꝛesuppositis ⁊c.dicit non repiri ꝙ in dubio reuocetur.Et idē.d.anto.in.d.c.potuit.vbi dicit hoc cõiter teneri vbi idem tenet Jmo. Mouetur maxime ꝑ tex.d.l.ij.C.de iure emphy.quatenꝰ pꝛomittit ꝓpꝛietario ꝙ possit emphyteotã expellere si enim nõ esset iure pꝛiuatus:sed requireretur sententia nõ posset expelli.⁊ dicit hoc esse de mēte bart.in.l.ij. ff.de excep.rei iudi.dū allegat no.per glo.in.l.ij.ff.si ager.vecti. vel emphy.petatur ꝙ ⁊ firmat Salyc.in.d.l.ij.de iure emphy.in.iij.q. inter alia ꝑ tex.d.l.ij.⁊ ĩ aut̄.de nõ alienã.§.si v̄o ⁊.§.sane ĩtelligēs ꝙ dicta iura nõ loquantur cū iudice:sed cū parte.idē etiam tenuit Bal.in additio.Specu.in titu.de loca.in.vij.col.in versi.si emphyteota cecidit ⁊ in versi.sequenti.⁊ in auten.qui rem.ij.col.ver.subsc

quenter queritur de sacrosan. eccle. ꝛ Ange. in d. §. si vero. ꝛ in consilio. cccx. ƀʒ ordinẽ informis incipiente in themate predicto in .ij. col. ꝓ videtur velle Ponta. in cõsilio mihi. ccxxij. incipiẽte quo ad primum in .j. col. qđ ꝛ concludit Pau. de cast. in cõsilio. cxxxvj. ƀm nouã impressionẽ incipiente in casu presenti allegant glo. in dicto verbo cadat in d. l. ij. ꝛ glo. in verbo reuertatur in c. imperialem. §. callidis. de prohib. feudi aliena. per Federi. in vsibus feud. ꝙ ꝛ vult Panor. in d. c. potuit in vltimo notabili dicens idẽ velle ibi Inn. quia si non priuaretur ipso iure emphyteota non soluẽs nõ posset propria auctoritate expelli per proprietarium ꝓut permittitur in d. l. ij. Et sic glo. ꝛ docto. cõiter oẽs concludunt ꝙ priuatio que resultat ex non solutione canonis fiat ipo iure: requiritur tamen qđ proprietarius velit. ꝛ sic appareat de voluntate ipsius proprietarij: per tex. d. l. ij. Et hoc est qđ voluit Specu. in d. §. nunc aliquo versi. xlvij. non autẽ vult qđ requiratur sententia iudicis: volũtas autem ecclesie videtur satis apparere ex concessione quam fecit in emphyteosim dicto francisco qꝛ alias nõ potuisset licite eã sibi cõ-
13 cedere. † Et qui vult vnum censetur velle omne id sine quo illud fieri non potest. l. ad rem mobilem. ꝛ l. legatum. ff. de procur. ꝛ l. illud ff. de acqui. here. cũ simi. facto eñ datur voluntas intelligi. l. repre-
14 hendenda cum cõcor. ibi adductis in glo. C. de institu. † Et qui potest facere actum licite ꝛ illicite interpretaretur in dubio qđ voluerit facere modo licito per ea que habẽtur in. l. pro herede ꝛ in. l. gerit. ff. de acquir. here. ꝛ. l. merito. ff. pro socio. ꝛ ꝓsumitur quis habere notitiam rei sue. l. quisquis. C. de pos. cum ibi notatis vnde concedens rem in emphyteosim dicto francisco censetur habuisse notitiam vtrum res fuerit reuersa ad ecclesiã necne. sciebat eñ vel scire debebat qđ si erat res emphyteotica non poterat alteri conce-
15 di nisi esset ad ecclesiam reuersa. † Et si erat res non emphyteotica similiter nõ poterat concedi sine solẽnitatibus a iure requisitis vt extra de re. eccl. non alienan. quasi per totum. ꝛ in. c. j. ꝛ. ij. eod. titu. lib. vj. ꝛ in auten. hoc ius porrectum. C. de sac. san. eccl. Attento ẽt qđ in ecclesia erat liber cẽsuarius in quo erãt descripte res emphyteotice ꝛ earum cõcessiones ꝛ solutiones canonum ita ꝙ erat verisimile qđ haberet notitiam de solutionibus factis ꝛ de omissis ꝛ saltem videtur habuisse animũ saltem in genere qđ qualitercũqꝫ potuerit dictã domũ renouare siue qꝛ fuerit reuersa ꝓpter finitã generationẽ siue ꝓpter non solutionẽ canonis voluerit qđ haberet effectum renouatio facta francisco ꝛ sufficit voluntas in genere per. l. qui iure militari. ff. de militari testamẽto ꝛ que habenꝫ in. l. emptor
16 §. lucius. ꝛ in. l. tres fratres. ff. de par. † Item facit qꝛ possessio lõgi tẽporis facit presumi requisita ad causam possessiõis interuenisse.
17 l. si filius. C. de peti. here. l. qui in aliena. de acqui. here. † ꝛ qđ habetur in. c. peruenit de censibus illud etiam cõstat qđ cessatio solutionis canonis facta per primum stipulatorem vel sequentem nocet omnibus qui ad emphyteosim sperant vocari vt concludit Bald. in. l. adoptiuum. §. fi. ff. de in ius vocan. ex eo quia negligentia est cõmunis. secũdo qꝛ hoc est ex primordiali natura cõtractus a qua non potest recedi. l. si lex vectigali. ff. de pigno. iij. qꝛ non solum aufert non soluenti. sed deuoluit ad ꝓprietarium auc. si quas ruinas. C. de sac. san. eccl. ƀʒ eũ idẽ vult eadẽ rõne in. l. ij. C. de libe. ꝛ eoꝝ lib. qđ ꝛ voluit Bar. in. l. ij. ff. de interdi. ꝛ releg. qđ ꝛ voluit Pau. de castro in d. l. adoptiuũ. §. fi. Et hec videntur sufficere ad oĩno repellendũ dictam Franciscam a sua petitione ꝛ absoluendum dictum Ambrosium reum conuentũ qui vltra predicta potest niti ex ꝓscriptione longi tẽporis ex quo habet titulum renouationis ꝛ bona fides presumitur vt supradictum fuit ꝛ possedit longo tẽpore vltra xxx. annos. Et consequenter militant oĩa requisita ad prescriptionem qui enim habuit rem emphyteoticã a non domino habet publicianam. l. si cum sponsus. §. in vectigalibus. ff. de publiciana. et
18 consequenter habet ius prescribendi. † Quia non datur publiciana non prescribẽti. l. eum qui in prin. ꝛ l. traditionibus eo. tit. ꝛ §. alie insti. de act. Et ideo per prescriptionem longi tpis quesiuit sibi dñium vtile alr̃s non habuisset per ea que habentur in auten. nisi tricẽnalis. C. de bo. mater. ꝛ consequenter ius si qđ erat apud primum emphyteotam illud aduocauit ꝛ propterea non potuit trãsire in sequentem successuruꝫ in emphyteotam est eniꝫ vna emphyteosis ꝛ vnum ius emphyteoticum qđ est transitorium in filios et nepotes prout declarat Bar. in. l. indebiti. §. si nummi. ff. de cond.
19 indebi. † Constat autem qđ possessio francisci ꝛ suoꝝ nepotum et magistri Ambrosij eorum successoris coniungunt ad complendã prescrip. l. si duobus. §. deniqꝫ. l. de accessionibus. §. j. ff. de diuersis ꝛ quando prescrip. ꝛ. l. pompon. §. cum quis admini. ꝛ §§. sequentibus de acquir. pos. nõnulla alia in medium adducit patronus cause egregie quidem que breuitatis causa omitto. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxxxviij.

1 Dos filie promissa in certa quãtitate casu quo non possit conseq terram marito agẽte ad dictam terram si succumbat filia agere ad quãtitatem promissam ꝙ possit.
2 Actio semel electa contra vnum non datur eadem contra alterũ.
3 Sententia lata super fructibus pro reo quando ꝓiudicet proprietati.
4 Dotalis rei dominus est maritus.
5 Res inter alios acta alteri non preiudicat.
8 Sententia refertur ad petita qualitercunqꝫ.
7 Proprietati non derogatur licet in fructuum petitione succumbat actor.
9 Electa vna via titulo conuentionis nõ nocet quominus detur regressus in alia.
10 Possessio longi temporis presumitur iusta et actus solẽnitatem iustificat.
11 Conditio suspendit actum ꝛ obligationem.
12 Iuramentum quando firmat donationem inter patrem et filium de iure ciuili.
13 Obligatio naturalis inter patrem ꝛ filium esse potest que vestitur iuramento.
14 Lex diuina est potentior humana.
15 Donatio inter patrem ꝛ filium dotis fauore absqꝫ iuramento parit ciuilem obligationem.
16 Donatio inter patrem ꝛ filiũ non firmatur iuramento quo ad dominij translationem quando pater dat filio vt filio quo ad dominij translationem.
17 Iuramentũ licet iurantem astringat: tamen nũqꝫ incapacem facit illum cui iuratur vt actus habeatur pro infecto.
18 Iuramentum non firmat impossibilia iuris.
19 Iuramentũ obligat minorẽ qui per illud maior fingitur.
20 Iuramentum est iurisgentiũ ꝛ patria ptãs iuris ciuilis.
21 Ius ciuile disponit circa ea que sunt iurisgentium addendo ꝛ detrahendo.
22 Contractus inualidi iuramento non firmantur.
23 Donare non dr̃ qui dat ob causam nec ad dandũ rem q ue sua non est obligatur.
24 Donationis cõtractus iuramẽto firmatur vt reuocari nõ possit.

¶ Consilium. ccxxxviij.

1 In nomie domini nostri iesu xpi. ¶ † Quãqꝫ videatur in pñti ꝯsultatiõe prima facie dicendũ qđ dicta catherina debeat obtinere contra dictũ petrũ qui ꝓmisit dicte dñe catherine dare sibi sexaginta floreñ. si ipa catherina non potuerit obtinere tertiam ptẽ certi terreni de quo in instrumento appet que ꝯditio purificata fuit cũ ipa egerit ad fructus dicte tertie partis dicti terreni tanqꝫ terrenũ ad eaꝫ ꝑtineret ꝓ dicta tertia parte ꝛ succubuerit ea forte de causa qꝛ ostensum fuit qđ dictũ terrenũ nõ ꝑtinebat ad eã ꝓ aliqua parte nã dictũ terrenũ ꝓut ꝓsupponitur nõ fuit dñe bartholomee auie materne dicte dñe catherine cui dicta dña catherina ꝑtendebat succedere ꝓ tertia pte ꝛ vigore dicte successionis pretendebat dictam tertiã ptem ad se ꝑtinere sed vt ꝓsupponitur fuit quorundã debitoꝝ dicte dñe Bartholomee qui ꝓmiserũt dare dicte dñe Bartholomee certã ptem puta ducentoꝝ floreñ. in bonis eorum exigendis ꝓ dictam dñam Bartholomeã ꝛ estimandis ꝛc.
2 Nec ꝓsupponitur qđ dicta Bartholomea elegerit apparenter dictum tenimẽtũ terre ꝓ dicta quãtitate sibi debita lꝫ illud ꝓ aliqua tpa possederit pp quã possessiõnẽ dictus petrus forte putabat dictũ petium terre ad dictã Bartholomeã ꝑtinere ꝛ ꝯñter dictã dominã catherinã ꝯsequi posse dictã tertiã ptem dicti tenimẽti vt heredẽ dicte dñe Bartholomee ꝓ dicta tertia pte cõstito itaqꝫ ꝑ sententiã ꝓdictaꝫ qđ dictũ tenimentũ terre insolidũ ꝑtinet ad aduersarios dicte dñe catherine qui fuerũt in iudicio legitime noiati et iudicium in se susceperũt iuxta ea que habenꝫ in. l. ij. C. vbi in rem actio ꝛ in. c. qm̃ frequẽter. §. qđ si super rebus vt lite non contesta.
3 † Et licet sñia fuerit lata sup fructibus ꝛ nõ ꝑncipaliter sup ꝓprietate tamẽ si fuit lata ꝓ reo ꝓbante rem ad se ꝑtinere producit exceptionẽ rei iudicate etiam sup ꝓprietate. l. qui rome. §. duo fratres ƀm lec. Ugol. de verb. obli. ꝛ no. bar. in. l. ƀʒ si ante. ff. de exce. ꝛ sic vr̃ satis appere qđ dicta dña catherina nõ possit cõsequi dictã tertiã partẽ dicti tenimẽti terre ꝛ ꝯñter possit petere ꝯtra dictũ petrũ ꝙ obseruet qđ ꝓmisit necvr̃ qđ obstet dicte dñe catherine ꝙ ipa posset petere tertiã ptem bonorum dicte dñe Magdalene que tertia pars bonoꝝ tantũdem valebit ꝗtum tertia ps dicti tenimenti qꝛ vr̃ posse rñderi qđ verba dicte ꝓmissiõis sunt clara referentia se ad tertiam ptẽ dicti tenimẽti ꝛ nõ ad tertiã ptẽ bonoꝝ dicte dñe bartholomee ꝛ vbi verba sunt clare nõ est opꝰ interꝑtatione. l. ille aut ille. §. cũ in verbis de leg. iij. ꝛ facit. l. non alr̃ eo. ti. ꝛ. l. j. §. si is q na-
4 uem de exercito. † His tũ nõ obstãtibus ꝯtrariũ puto de iure rñdẽdũ: nã primo ꝓmittendũ duxi ꝙ lꝫ in pñcto dicaꝫ qđ ꝓ parte dicte dñe Catherine fuerit actũ cõtra laboratores dicti tenimẽti vt sibi respõderẽt de fructibus tamẽ aliter res se habuit qꝛ imo actũ fuit ꝑ Angelum crescenbenis vt patrẽ ꝛ legitimũ administratorẽ Bernardini sui filij contra laboratores ꝓdictos vt eidem responderent de fructibꝰ in vna manu ꝓ sexta pte vnius poteris ꝛc. Et in alia manu ꝓ tertia pte residui tanqꝫ vero dño ꝛ patrono. Et sententia fuit lata ꝓ dicto Angelo ꝓ dicta sexta pte ꝓ qua dictum tenimẽtũ fuerat assignatum dicto Angelo seu dicto Bernardino ꝓ dote dicte dñe

dñe Catherine vxori dicti bernardini. Et ɔsequēter ptinebat ad d.
4 Angelum seu ad dictū Bernardinū dicta sexta pars.† Cū dñium
rei dotalis cōstante matrimonio ptineat ad maritū. l. doce ancillā
C. de reivendi. ⁊ l. in reb⁹. C. de iure dot. Pro tertia autē parte me
rito succubuit dictus Angelus q2 nullo iure ptinebat ad eū etiā si
ptinuisset ad dictā dñam catherinā. Nec promissio. ex. floreno. fuit
facta casu quo dictus Angelus seu dictus Bernardin⁹ nō posset
cōsequi dictā tertiā partem. Sed casu quo dicta Catherina eā con
sequi non posset. Et consequēter dicta sentētia nullatenus probet
5 ꝙ dicta dña catherina illā consequi debeat.† Nec vllo pacto nocet
dicte dñe Catherine q2 res inter alios acta alteri non preiudicat.
6 C. res inter alios acta in rubr. ⁊ nig. ⁊ l. sepe. ff. de re iudi. † Nec ha
bet obstare predictis si in meritis cause fuit deductū qđ dicta ter
tia pars spectabat ad dictā dñam catherinā q2 snia hꝫ referri ad pe
titionē siue sit pducta in modū libelli. l. vt fundus. ff. cōi diui. ⁊ c. li
cet ely. de symo. cū simi. siue per viā qualisqualis petitionis cle. se
pe post pncipium de ver. sig. deficiente ergo petitiōe tanꝙ funda
7 mentū oīa alia ruunt. j. q. j. c. paulus.† Insup dato ꝙ fuisset actū
noīe dicte dñe catherine ꝙ tamē est falsum nihilominus snia lata
sup fructibus regulariter nō nocet agēti postea sup proprietate p
theoricā bar. in. d. §. duo fratres in quinta opp. arg. l. Sed si añ. ff.
8 de excep. vbi bar. hoc in terminis decidit.† Licet secus esset quan
do absolutoria sup fructibus lata esset pro reo q2 pbauerit rem ad
se ptinere ⁊ nō ad actorem put determinat idē Bart. in. d. l. Sed si
ante ꝙ nō apparet pbatum in isto iudicio agitato cōtra petrum
scꝫ ꝙ snia lata fuerit absolutoria ex eo q2 pro parte conuenta pba
tum fuerat ius nō competere sup proprietate dicte dñe catherine.
9 † Dato etiā ꝙ fuisset deductū ⁊ pbatum ꝙ dictū tenimentū terre
pertinuerat ad auctores partis cōuente q2 ex quo actum fuit in di
ctos auctores partis ɔuente ⁊ dictam dñam Bartholomeā ꝙ di
cti auctores tenerentur dare supradictā ꝗtitatē dicte dñe bartho
lomee de eoꝝ bonis per eam eligendis ⁊ ipa possederit dictū teni
mentum terre vltra. xx. annos post dictam ɔuentionem ⁊ fructus
inde perceperit ⁊ in suos vsus conuerterit vt mihi presupponitur
videtur ꝙ ex hoc satis deducatur ꝙ dictū tenimētū terre quaten⁹
tēpore cōuentionis pertinebat ad ipos debitores cēseatur vigore
dicte cōuētiōis secuta dicta possessiōe per tātū tpis pertinuisse ad
dictam dñam Bartholomeā. Q2 possessio predicta censetur habi
ta ex pcedenti tit. dicte cōuentionis p id qđ habeť in. l. ij. C. de acq.
pos. ⁊ in. l. j. C. de imponē. lucra. pscrip. lib. x. psumitur eñ ꝙ dicta
domina Bartholomea elegerit dictū terrenum de quo agitur pro
dicta tertia parte q2 al's non poterat iuste illud possidere ⁊ per ele
ctionem factam poterat iuste possidere. Et quando quis potest
actuꝫ licite gerere ⁊ illicite presumitur voluisse id per quod actum
legitime gerat vt est tex. in. l. merito. ff. pro socio. ⁊ apparet ex his
que habenť in. l. gerit. ⁊ in. l. pro herede. ff. de ac. here. et in. l. j. C. de
repud. ⁊ abstinē. here. in quibus iuribus habetur ꝙ si possidet res
hereditarias is cui est delata hereditas censetur voluisse adire he
reditatem ne al's censeatur illicite possidere: ita in pposito dicta
dña Bartholomea cui erat vt ita dixerim delata electio bonorum
pro restitutione sue dotis possidendo dictam tertiā ptem dicti te
nimenti de quo agitur cēseatur elegisse dictā tertiā ptem pro resti
10 tutione sue dotis ne alias censeretur illicite possedisse.† Et maxi
me cū possederit ⁊ fructus recollegerit per longū tēpus vltra. xx.
annos ⁊ possessio longi tēporis psumitur iusta dicit Inno. in. c. ij.
de in integ. resti. Et possessio tanti tpis facit psumi interuenisse re
quisita ad iustificationē actus. l. si filius. C. de pet. heredi. ⁊ l. qui in
aliena. in prin. ff. de acqui. hered. ⁊ que habētur in dictis iuribus ⁊
in. c. ea noscitur de his que fiunt a prela. sine consensu capituli. ⁊ in
c. peruenit de censi. ⁊ in. l. cum de in rem verso. ff. de vsu. Et maxime
q2 prout mihi dř is ad quē ptinebat dictum tenimentum terre seu
alter ex eis ad quos ptinebat locauit dictas tres ptes dicti tenimē
ti nomine dicte dñe Bartholomee ita ꝙ est verisimile ꝙ de cōsen
su eorum ad quos pertinebat dictū tenimētū dicta dña bartholo
mea consequuta fuerit dictas tres partes ipsius pro restitutione
sue dotis vigore precedentis cōtractus. ⁊ ppterea videtur ꝙ dicte
tres partes dicti tenimenti pertineant ad dictam catherinā vt he
redem dicte bartholomee eius auie vel saltē non constat ꝙ ipsa ne
queat consequi dictas tres ptes dicti tenimēti ꝙ sufficit dicto pe
tro ad victoriā reportandā ex quo promisit dictos sexaginta flore
nos si dicta domina catherina non posset cōsequi dictas tres ptes
11 dicti tenimenti.† Et sic pmissio fuit concepta sub conditione ⁊ ex
cōtractu cōditionali nō potest agi nisi cōstet cōditionem extitisse
etiā si esset conditio negatina quodāmodo improbabilis. l. hoc iu
re. ff. de verb. ob. Et merito quia pendente cōditione nulla oritur
obligatio. l. cedere diem. ff. de verb. oblig. ⁊ l. sub conditione. ff. de
condi. indebi. Et actori incumbit onus pbandi sibi cōpetere actio
nem intentatā. l. qui accusare. C. de eden. ⁊ l. actor. C. de proba. ⁊ c.
cum eccle. sutri. in fine de causa. pos. ⁊ proprie. in fine. insup potest
attentari etiam ꝙ si fuisset probatū pro parte dñe catherine ꝙ ipa
non posset cōsequi dictas tres partes nihilominus deberet succū
bere quia non videtur ꝙ ex dicto ɔtractu cōpetat sibi aliqua actio
contra patrem per. l. frater a fratre ⁊ que ibi habentur. ff. de condi.
indebi. ⁊ l. ij. C. de inoffi. don. q2 in profectitijs quicquid querit fili⁹
12 querit patri vt. l. placet de acqui. here. cum simi. ¶ † Et constat ꝙ
si non interuenisset iuramentū dicta pmissio nullius esset eff. facie
quo ad agendū cōtra patrem p predicta ⁊ per. l. lis nulla. ff. de [illegible]
⁊ l. fi. C. de in ius vocan. Sed non est mediocre dubium vtrū cōtra
ctus puta donatio facta per patrē filio validetur iuramento circa
ꝙ licet videatur dicendū ꝙ validetur iuramēto patris ex quo iura
mentum seruari potest sine dispendio salutis eterne ergo est seruā
dum ⁊ valet contractum super quo est interpositū. argu. c. cū con
tingat de iureiur. c. ꝗuis de pac. in. vj. ⁊ c. licet mulieres de iureiu.
eo. lib. quando enim cōtractus vitiatur ppter varias volūtates ho
minū non cōprehensas sub alijs cōditionibus bar. de quibus p eū
in. l. si quis pro eo de fideiussori. cuius combinationes sequūtur cō
muniter moderni in. d. c. cū contingat cōtractus firmatur iuramē
to prout ipse bar. concludit in. d. l. si quis pro eo ⁊ doct. in. d. c. cum
contingat per. d. iura. ⁊ aut. sacramēta puberū. Et hāc partē ꝙ iu
ramentnm firmat donationē inter patrē ⁊ filiū tenere videť Bal.
in. l. iij. C. de vsuc. p do. dicēs ad propositū formaliter. Sꝫ si fuit in
ter patrē ⁊ filiū appositū iuramentū ⁊ videtur ꝙ non possit veniri
13 contra iuramentum.† Quia est de iure naturali iuramentū quo vi
detur non curatur patria potestas: vnde constat ꝙ inter patrem
⁊ filium oritur obligatio naturalis. l. frater a fratre. ff. de condi. in
deb. tunc arguo sic oritur obligatio naturalis ad dandū ergo dari
pōt ⁊ sic dominiū transferri alias sequeretur ꝙ illa naturalis obli
gatio esset inanis ⁊ vacua ꝙ est absurdū vt. l. j. §. de nouo iur. quir.
14 toll.† Preterea ista naturalis vestitur iuramento per. l. sacre scri
pture que lex potētior est qualibet patria potestate q2 nulla consti
tutio humana potentior est diuina ad hoc. š. de episcopis ⁊ cleri.
auten. sed episcopalis dignitas similiter ꝙ donatio ⁊ cōtractus ce
lebrati inter patrē ⁊ filiū in ptāte firmentur iuramēto vř velle Jo.
an. in addi. Spe. ti. de testa. §. j. Nisi. sed pone filius. Nā refert vber
tum de bobio in. l. pactū dotali. C. de colla. ponderare ꝙ licꝫ inter
patrē ⁊ filium ɔctus non valeat tamē oritur obligatio naturalis. l.
frater a fratre. de condi. inde. ⁊ ideo oritur exceptio pacti. cōsuluit
tamē ꝙ iuretur vel emancipetur ⁊ postea pater cōtrahat sm eum.
15 † Facit etiā q2 fauore dotis valet donatio inter patrem ⁊ filiā. l. pō
ponius filadelphus. ff. fami. herci. fortius validetur fauore anime
que est ceteris rebus preponēda. l. sancimus. C. de sacr. sanc. eccle. ⁊
si non seruando iuramentum anima moriatur morte scꝫ eternali.
16 ¶ † Contrarium tamē. s. ꝙ donatio quā pater facit filio nō firme
tur iuramento. consulendo firmat Pau. de cast. in consil. inci. qui
dam vbertus miles al's incipit circa bona que fuerunt in ordine
ciij. sm ordinē informis colum. iiij vbi confutatis rationibus quo
rundam qui similiter tenebant donationē factaꝫ per patrē filio in
potestate non firmari iuramento subdit dic ergo melius ꝙ hec do
natio iuramēto non cōfirmatur q2 cum pater filio vt filio donaue
rit videtur sibijpsi donasse ppter ꝙ redditur iuramentum frustra
toriuꝫ ⁊ inutile ⁊ quasi super impossibile vnde nō est obligatorium
de reg. iur. nō est obligatoriū. lib. vj. quis namqꝫ dubitet ꝙ si mihi
ipsi dono ⁊ iuro nullius vtilitatis vel momenti est tam donatio ꝙ
17 iuramentum.† Preterea licet iuramentum astringat iurātem: nō
tamen facit capacem illū cui iuratur: si al's erat incapax argu. ff. de
cōdi. ⁊ demō. l. cui fundus. Nec hoc reperitur cautum: sed cū huic fi
lio donaretur vt filio nō vt extraneo incapax erat: vñ per iuramē
tum capax nō potuit fieri: ⁊ hec est vera solutio ad cōtrarium hec
Pau. ad contextum. Reperio pro hac pte cōsuluisse ɔsilio incip.
de supradicto instrumento idem al's pluries cōsulendo visum fue
rit anteꝗ innotesceret snia Pau. de ca. ⁊ Rapha. ⁊ p hac pte alio
anno pro qua cōsuluerā iudicatum fuit licet pro alia parte consul
tum fuerit. Et legendo dictā auten. sacra puberum si aduersus vē
di. in verbo cōtractibus in. xvij. q. illatione. vj. visum fuerit licet nō
firmauerim: sed ad ppositū relectis primo dictis Bald. ⁊ Jo. an. ⁊
data rñione ad dictum Jo. an. ꝙ loquitur in donatione facta per
filium patri. Sic formaliter subdo: sed ꝙ donatio facta per patrē
filio firmetur iuramento: sed mihi visum fuit dubium licet simplici
ter dictum Bal. allegauerim in auten. ex testamēto. j. de colla. Nā
non potest facere iurās ꝙ incapax capere possit. quis enim sani ca
pitis diceret ꝙ si quis donaret fratri minori ⁊ iuraret: frater mior
quereret qui est incapax: ⁊ insuper ꝙ si dominus donaret seruo ꝙ
seruus haberet ius in rebus donatis pari rōne non potuisset face
re de iure antiquo ꝙ filiussa. esset capax bonoꝝ merito nec hodie
possit in profectitijs in quibus nihil est immutatum: ⁊ maxime q2
per seruū queritur domino etiā inuito. l. etiā inuitis de acqui. rerū
do. ⁊ l. seruus vetante de verb. obli. ⁊ pari rōne olim p filium ⁊ etiā
hodie in profectitijs: vnde non potest facere ꝙ quesitum filio ex cā
18 profectitia nō queratur sibi.† Nec si hoc respectu vitiatur contra
iuramentum ⁊ per consequens cessat ratio dicti. c. cum contingat:
nec iuramentum ligat sup eo ꝙ est impossibile de iure vel de facto.
ar. l. impossibiliū. ff. de reg. iur. ⁊ c. ad impossibile. eo. titu. in. vj. ⁊ di
ctum fuit. š. proxima qōne: ⁊ si filius contrahit puta emit nomine
suo ⁊ pater iurat seruare contractū filij non propterea erit periur⁹

si re empta fruatur quęsito sibi olim pleno dominio ꝛ hodie vsufr. ꝛ insuper si donat ꝛ tradit iā soluta est obligatio naturalis fatendum tamē estꝙ si iurat naturaliter obligatur ad nō reuocandum ꝛ tenetur ad obseruātiā ꝛ ↄsequēter donatio cōfirmaret morte donātis iusta no. in. l. filie cuius fami. her. ꝛ in. l. ij. de inoffi. dona. ꝛ. d. l. donatiōes. nō tamē forte esset nulla reuocatio: si fieret qꝛ iuramētum nō vitiat actū factū fratrum cōtra ipm vt dixi. s. in fine q̄stionis proxime ad hoc etiā ꝙ dixi circa iurantē nō reuocare testamentum de quo vide in. d. autē. sacra puberū in. viij. q. ꝛ hic in scđas ad cōtextum habent eūi in. c. intelligitur de iureiu. ꝛ in. c. sunt de sponsa. ꝛ in. c. cū dilecto de prebēdis. ꝙ regulariter nō vitiatur actꝰ factꝰ cōtra iuramentuȝ ꝑut per ea que habent in dictis iuribus. firmat Jmo. in. c. cum contingat in arti. an iuramentū firmet cōtractum qui vitiatur rōne rei vel materie super quo ar. seu nouo mēbro ipe ꝛ doc. ibi ꝛ Bar. in. d. l. si quis pro eo tenent qđ nō firmet ea rōne qꝛ videtur ↄcernere impossibile de iure vel facto ꝛ qꝛ nō videt qđ iuramentū possit tollere defectum rei ꝑm eos: ȝ ꝙ filius ꝑfectitia sibi querat est impossibile de iure etiā de facto merito nō arctet ꝑ dictā theoricā. ꝛ. c. ad impossibile de reg. iur. Jtē prout nō videtur ꝙ iuramentū possit tollere defectū rei ita videtur ꝙ non possit tollere defectum ꝑsone ꝛ eius incapacitatem ad hoc ꝙ no. Bar. in. l. illud C. de sac. san. eccl. dicens ꝙ ad hoc vt iuramētum validet cōtractū inter cetera requiritur qđ ꝑsona sit habilis seu habilitata per iuramentū: sed persona donatarij nō reperitur habilitata per iuramē-

19 tum donantis merito ꝛc.† De persona habilitanti: ideo dixit ꝓpter minorem cuius persona habilitatur ꝑ iuramentum ꝑ aut. sacramēta: ꝛ qꝛ iuramentū facit minorem reputari maiorē. Nec ob. arg. Bal. est obligatus ad dandū: ergo pōt dare qꝛ negatur immo qꝛ non potest dare q non est obligatus ad dandū: licet als obliget filio puta si promittat aliquid facere filio qđ filij interesset vt fieret: ꝛ forte ȝ alias potuisset reuocare donationē ne cōfirmaret morte ipsius donātis iuxta. d. l. filie cuius. ꝛ dicta. l. donatiōes esset forte naturaliter obligatus ad nō reuocandum: vt sic posset morte con-

20 firmari vbi als cōfirmaretur: †nec ob. qđ iuramentū est de iure gētiū: ꝛ patria potestas de iure ciuili. l. naȝ ciuiū. ff. de his qui sunt sui

21 vł alieni iur. ꝛ insti. de p̄ria potesta. † qꝛ respondetur qđ ius ciuile disponit circa ea que sunt iurisgentiū ei addendo ꝛ detrahendo. l. ius ciuile et. ff. de iusti. ꝛ iur. ꝛ profecto donatio mutuuȝ emptio ꝛ venditio ꝛ hmōi sunt iurisgentiū. l. ex hoc iurisgentiū. ff. de iusti. ꝛ iur. ꝛ tamē quo ad ipos cōtractus cōsideratur patria ptās. d. l. frater a fratre. ꝛ. d. l. ij. C. de inof. donatio. d. l. filie eius cum simi. ꝛ. l. ij.

22 ff. de cōtrahen. emp. † Et insup iusgentiū nō attribuebat dictā virtutē iuramēto ꝙ validaret ↄtractum als inualidū: et ideo nemini dubium esset qđ de iure ciuili iuramentū nō validaret hmōi donationē prout nō validat ceteros cōtractus inualidos preterꝙ in terminis. d. aut. sacra puberū prout satis deprehenditur ex ꝑncipio. d. c. cū cōtingat de iureiu. ꝛ. c. q̄uis de pactis in. vj. ꝛ. c. ȝ mulieres. de iureiu. eo. ti. ꝑut no. doc. in dictis iuribus ex quo patet ꝙ dicta

23 ratio. bal. nihil valet.† Nec iure ꝓbatur ꝙ dicta naturalis obligatio vestiatur colore sacre pagine: ꝛ insuper dictū est. s. qđ cessat naturalis obligatio ad dandum per patrē filio cui dare nō potest per iam dicta. Jnsuper si quis simpliciter donat rem nō obligatur dominium transferre. l. aristo. §. fina. ff. de dona. Et si simpliciter donat anteꝙ tradat similiter non videtur ꝙ si non potest dare qꝛ res non est sua obligetur ad dandum videmus qđ in tota. l. si quis argē-

24 tum. C. de donationibus fit mentio de traditiōe.† Fateor qđ si qs promittit rem ex causa donationis teneatur dare. Nec ob. ꝙ fauore dotis filia est capax dnij ꝛ vȝ datio patris in filiam qꝛ nō sequit hoc priuilegium hȝ dos ergo ꝛ iuramentum: pȝ de iure ciuili quo iure dictum priuilegiū datur doti. iuramentum non hȝ talem virtutem immo iuramētū eo iure nō producit regulariter talem obligationem. l. si quis pro eo de fide. ꝛ ↄtractus dotis producit eam ꝛ per cōsequens non sequitur hoc disponitur in fauoreȝ dotis: ergo ꝛ in ↄtractu iurato ꝛ maxie: qꝛ si nō potest impleri iuramentū obstante iuris censura iuramentū non ligat ar. d. c. ad impossibile: iđ nō tractatur: de fauore anime si non seruans qꝛ non potest nōn ledit animā. insup dato qđ iuramentū ligaret ꝛ ↄctus nō valeret oimodo posset sine detrimēto anime procedi: qꝛ iuramentuȝ seruari posset: licet ↄtractus foret inualidus. ita ꝙ cōsulitur fauori anime nō ita cōsulitur fauori dotis si dotis datio non valeret vel nō esset efficax. Jtē non interest anime ꝙ dominiū transferatur in filiā vel nepotē in potestate donantis cōstitutam prout interest dotis ita qđ termini nō sunt pares sed multum dissimiles ꝛ de separatis nō est illatio. l. fi. ff. de calū. ꝛ. l. si maritus de dona. inter vi. ꝛ vxo. Bal. in. d. l. iij. non dicit qđ iuramentum firmet cōtractum sed qđ iurās tenetur seruare iuramentū: ȝ alique rōnes innuant qđ velit qđ cōtractus donationis firmetur. Nec obstat qđ vbi ex cōtractu oritur obligatio naturalis iuramentum validat cōtractum ꝛ illum roborat vt in pacto nudo ꝛ stipulatione alteri facta vt not. Bar. in. d. l. si quis pro eo in. vj. cōbinatione. ꝛ Jmo. in. d. c. cuȝ contingat charta. xliiij. ꝛ ibi. d. Anto. sub sexto casu ꝛ Panor. ibi in vltima colū. Quia respondetur ꝙ dicta theorica procedit in exēplis per doctores positis in quibus obligatio ciuilis et consequenter actio queri pōt ei cui iuratur ꝙ non contingit in casu nostro in quo ciuilis obligatio ꝛ actio transferretur in patrē nec iure cauetur qđ iuramētum operetur vt quesita per filiū patri nō quererātur. Et licet Bart. in. l. frater a fratre de cōdi. inde. prope finem in. vj. q. dicat ꝙ naturalis obligatio oriatur ex donatione facta a patre filio nō autem dicit qđ possit in filiū transferre dnium vel silem obligationē q̄ nō tranferretur in eum. Nec dicit Bart. qđ naturalis obligatio sit ad dandū: ꝛ potest intelligi qđ sit naturaliter obligatus ad non reuocandum donationē ꝛ non sit naturaliter obligatus ad faciendum qđ facere non potest. s. transferre dnium in filium prout donatio ꝑ supponit ꝛ prout tendit presens ↄtractus in quo dictus pater promisit dare ꝛc. Et dato qđ esset naturaliter obligatus ad dādum nō videtur propterea qđ obligatio ciuilis ꝛ actio sit orta cōtra patrē. Et sine actiōe nemo experitur. l. si pupilli. §. videamus. ff. de neg. gest. ꝛ. l. nam postea in princ. ff. de iureiu. Nec hoc iure aliquo cauetur qđ iuramentum habeat similem vim. ideo standum videtur generalitati. d. l. lis nulla. ꝛ. l. qui in potestate. C. de in ius vocan. Ex quibus omnibus videtur aperta fronte concludendum qđ dictus petrus reus conuentus veniat absoluendus ꝛ pars aduersa in expensis condemnanda. Laus deo.

¶ Summarium super Consilio. ccxxxix.

1 Castrum concessum cuidaȝ comiti in feudum pro se suisꝙ successoribus cum onere soluendi ecclesie romane centum annuatim masculis deficientibus qđ non transeat in feminam que de genere remansit etiam propter clausulaȝ repetitam suisꝙ successoribus. Jtē ꝛ q̄uis seruitij prestatio potest per feminam recognosci seu explicari sicut per masculum.
2 Feudi successio non trahit ad se feminas iure cōi.
3 Concessio in se continens qđ transeat ad feminas limitatur illarū successio.
4 Feudum quando potest transire in feminas. nu. 10.
5 Feudum proprie non dicitur per quod prestatur seruitium reale vel aliquid censuale qđ magis dicitur emphyteoticus contractus ꝛ innominatus. nu. 16. ꝛ. 19.
6 Feudū requirit seruitiū ꝑsonale ꝛ fidelitatis prestationem.
7 Jn feudo cōditionato seu censuali succedūt ꝑsone insuccessibiles.
8 Jn successione feudi ecclesia nō habetur loco filioꝝ nec veniunt clerici vel monachi. fallit in feudo. franchoꝛ libero.
9 Heredum appellatione veniunt masculi tm̄ in feudo.
11 Uerbum repetitum non debet stare sine virtute aliquid operādi.
12 Feudum concessum tibi tuisꝙ successoribus quibuscunꝙ transit in quēlibet successorem.
13 Feudum censuale non amittitur per negligentiam seu moram solutionis annui census. Jdē in cōtractibus censualibus.
14 Scire oīa iura presumuntur ꝛ in scrinio pectoris habere pontifex rex ꝛ princeps.
15 Feudum quod in commissum cecidit si de noua concedatur descēdentibus primi feudatarij censetur paternum.
17 Feudum censuale eisdem modis amittitur quibus et rectū feudū.
18 Feudi vassalli heredes infra annum ꝛ diem debēt polliceri fidelitatis iuramentum ꝛ inuestituram petere.
20 Feudum cōcessum ad certum seruitiū vassallus renunciare non potest. Secus in proprio feudo.
21 Feudum nobile liberū ꝛ francum quod dicatur ꝛ quomō sumatur nobile.
22 Jn feudo libero ꝛ francho succedit ecclesia de quo testari pōt.
23 Testari non potest vassallus de feudo. fallit in feudo libero.
24 Distingui non potest doctorea auctoritate qđ lex non distinguit.
25 Generalia debent gn̄aliter intelligi q̄uis etiam cesset ratio generaliter loquentis.
26 Gn̄alitati legis statur ȝ indebite cesset lucrū cessante ratione legis secus qn̄ quis indebite patitur dānum.
27 Lex sublata ratione remanet ꝑpter conditoris auctoritatem.
28 Feudi concessio simplex in se continet omnia que veniunt ex consuetudine nature feudi.
29 Nobile interpretatur qn̄ꝙ idē qđ honorificum seu dignum sine respectu concedentis.
30 Dignior nulla persona dicitur papa.
31 Feudum per quod imponitur vnum seruitium quando censeatur alia seruitia delegata.
32 Jmperpetuū verbum quid importet.
33 Successoris appellatione veniunt bonorum possessores qui succedunt in feudo.
34 Rescripto principis facti alieni narratiuo qn̄ credatur.
35 Uerba sunt intelligenda scđm naturam contractus ꝛ subiectā materiam.
36 Assertioni pape seu alterius superioris creditur adeo ꝙ cōtrariū dicatur probari non posse.
37 Possessio feudi non transit in successores.
38 Possessorium adipiscende non competit contra titulo possidentibus.

¶ Consiliū

¶ Consilium.ccxxxix.

In nomie domini nostri iesu xpi.† ¶ Pro decisione pñtis consultationis: videndũ est. An dicta dña Mariana filia tãq̃ ex dicto Comite Ugolino descẽdens successerit in feudo virtute bulle Nicolai de qua in themate. Circa qḋ vr̃ prima facie dicendũ q̃ dicta castra deuoluta fuerint ad dictã marsiliam neptez ex filio dicti Comitis Ugolini.† Et lȝ regulariter femina nõ succedat in feudo vt in.c.j.§.hoc aũt notandũ est qui feu. dare pos.x.colũ.ꝛ in.c.j.§.filia vero de succes.feud.ꝛ in.c.j.§.ad filias de gra. succes.in feu.ꝛ in ti.de his que sibi ꝛ here.suis masc.ꝛ femi.in fin.vbi dr̃ q̃ ad feminas nõ transit feudũ nisi in cõcessiõe dicatur expſſe.† Et qñ in cõcessione exprimit̃ qḋ trãseat ad feminas limitatur eaꝝ successio vltra vim verboꝝ vt in.c.j.§.quinetiã in ti.episcopum vel abbatẽ.et in.c.j.de his qui sibi ꝛ here.sui.ꝛ in.d.§.filia.† Tñ regula p̃dicta limitatur in pluribꝰ casibus in quibꝰ feudũ transit in feminã. Nam septẽ casus numerat Pon.in cõsi.cccxcviij.ẽm ordinẽ nõ informis qui habetur perusie incip. Circa primũ ↄsultatiõis articulũ quoꝝ duo casus p̃ncipaliter conferunt ad ꝑpositũ nostrũ:ꝛ tertius in rõne sui. Primus qñ feudũ datũ ad certũ seruitiũ qḋ põt explicari tã p feminã q̃ per masculũ:nã tunc in tali feudo succedit femina ꝑut masculus.tex.est notabilis in.c.si cui militi de capitulis extraordinarijs quẽ titulũ pauci habẽt illum tñ allegat Bald.in.l. quoties C.de suis ꝛ legi.ẽm eundẽ pon. Scḋs casus est qñ pro feudo nullũ seruitiũ debetur vt est casus in.d.c.si cui militi.ꝛ not. Bald.in.d.l. quotiens. Tertius aũt est quando feudũ est paruũ. Naȝ tunc non obligat feudatariũ ad faciẽdã fidelitatẽ:ꝛ ↄñr nec ad seruitij exhibitionẽ:vt est casus in.d.c.si cui militi.ꝛ ad hoc allegat Bal.in.c.j.§.est ꝛ alia que fuerit prima cã beneficij amittendi ẽm eundẽ Põta. Qui omnes tres casus ꝑbari videntur rõne. Naȝ ideo feudum nõ trãsit in feminã:q2 feudũ sui natura fit vt feudatarius prestet fidelitatẽ ꝛ seruitia domino vt in.c.j.in fi.in quib.cau.feu.amittatur de forma fideli.q̃si p totum.ꝛ.xxij.q.fin.de forma.ꝛ in.c.j.in p̃nci.q.mo.feudũ amittat̃.ꝛ in.c.j.in prin.ꝛ.§. ad hoc hic finit̃ lex corradi. Ad que seruitia non est apta femina prout masculus:ideo feudũ non transit in feminã regulariter ꝑut dicit Bal.in cõsi.cclx. incip.in hoc ↄcordati sunt oẽs colũ.j. Et ideo quãdo femina ex consuetudine vel ex pacto succedit in feudũ ipa est vasalla:sed seruitia p̃stat per masculũ prout voluit Spe.in ti.de feudo.§.j. versi.xxj. Quãdo igitur cessat dicta ratio q2 nullum seruitiũ habet p̃stari vel tale q̃ eque bñ potest p̃stari per feminã ꝑut per masculũ tũc cessat ratio quare iura disponũt q̃ femine non succedãt in feudo. ideo etiã cessat iuris dispositio ar.l.adigere.§.q̃uis.ff.de iure pat.ꝛ.c.cũ cessante de appel.ꝛ.l.q̃ dictũ de pact. Et hoc.s.q̃ quando femina seruire potest vt masculus nõ excludatur femina a successione feudi firmat Bal.in.d.l.quotiens.ꝛ.c.j.§.si decedenti qui feud. dare pos. Licet multi tex.ꝛ multe lecture Bal.non habeãt.d.§.idẽ voluit Bal.in.d.§.quinetiã.dicens q̃ feudum concessum ad seruitium q̃ potest p̃stari a femina vel q̃ potest p̃stari per aliũ succedit in eo femina ẽm Jacob.de belui.qui dicit q̃ ista questio fuit de facto in regno neapuleo ẽm eundẽ Bal. Cũ igitur in dicta ↄcessione nõ imponat̃ onus alicuius seruitij ꝑsonalis:sed solũ q̃ soluatur quolibet anno vna tazza argenti. Et dicta solutio pariter fieri potest per feminã prout per masculũ:ideo istud feudũ trãseat ex successiõe in filiam heredẽ patris.† Qñ enim pro feudo p̃statur seruitiũ reale nõ est ꝑp̃ie feudũ prout voluit Cy.post Mart.sillyma. in aut.ingressi in antepe.qõne.x̃si. Circa premissa.C.de sacr.sanc. eccle.ꝛ Bal.in.l.liberti liberteq̃.C.de ope.liber.pro quo etiam facit:quia ex quo pro tali cõcessione habet solui cẽsus vnius cratere: ideo femina succedat. Quia feudũ censuale non ꝑp̃ie feudũ: ꝑut voluit Bal.in.d.l.liberti liberteq̃. Adducẽs auctoritatẽ Cyn.in d.aut.ingressi.idẽ voluit Pont.in consilio.lxx.ẽm ordinem informis incip. Uisis themate ꝛ qõne.s.positis col.ij.† Feudũ enim ꝑ priũ requirit seruitiũ ꝑsonale ꝛ p̃stationẽ fidelitatis:qḋ ẽm eũ demonstratur:ex glo.super verbo libellario in.c.j.de pace ↄstan. Et subdit q̃ si in instr̃o tunc fit mẽtio de feudo illud feudũ cõditionatum dicitur ꝛ Bal.in.d.l.liberti liberteq̃.dicit q̃ est magis contractus emphyteoticus vel contractus innominatus q̃ feudũ.† Et in dicto feudo conditionato seu censuali succedunt persone al's in feudo insuccessibiles:prout voluit.d.Anto.de but.in.c.cum apud in fine de spõ.† Unde licet clerici vel monasterium regulariter nõ succedant in feudo:vt in.c.j.de milite ꝛ vasallo qui contumax est.ꝛ in.c.qui clericus.si de feu.fuerit cõtrouer.inter mili.ꝛ vasal.ꝛ in.c.j. an mutus ꝛ surdus.ꝛ in.c.j.de aliena.feudi. Nec ecclesia seu monasteriũ hoc respectu habetur loco filioꝝ:sed dũtaxat in casibus in iure expressis dicit Bald.in auten.nisi rogati post medium versic. extra not.C.ad treb.tamen ecclesia ꝛ monasterium succedit in feudo censuali prout voluñt Marti. sill.ꝛ Cy.in dicta auten.ingressi. ꝛ est de mente Bal.in.d.l.liberti liberteq̃.idem voluit in.c.j.de mili.vasal.qui arma bellica deposuit.ꝛ in.d.c.qui clericus ꝛ not.doct. ꝛ maxime Panoꝛ.in.c.in presentia de probatio.q̃ ꝛ voluit Bald. in.c.que in ecclesiarum de constit.in.iiij. colum.dicens q̃ si monasterium potest p̃stare seruitium impositum feudo succedi: in eo etiam post mortẽ feudatarij al's secus ꝛ prout transit tale feudum in monasterium:licet non habeatur pro liberis:ita pari rõne videtur q̃ transeat in filiam. Et hoc maxime dicendum videtur in casu nostro quia pontifex cõ cessit q̃ Comiti Ugolino ꝛ eiꝰ heredibꝰ et successoribus. Et sepe ꝛ sepius fit mentio de heredibus ꝛ successoribus.† Et licet alias in materia feudi appellatiõe heredum veniãt soluȝ liberi masculi:vt est tex.in.c.j.§.penul.de lege corradi:ꝛ in.c.j.§.ꝛ si clientulus de alienatiõe feudi:vbi exponitur herede.i.filio. Et firmant Bar.ꝛ Bal.in.l.gallus.§.etiã.ff.de lib.ꝛ posth.ꝛ Bar. in.l.q̃ dicitur de verb.obliga.† Tamen ex quo istud si feudum est non videtur q̃ habeat naturam feudi suadet ratio q̃ non sit recedendum a propria vi verboꝝ ar.l.non aliter de leg.iij.ꝛ.l.pe.§. si is qui nauem de exerci.cũ similibꝰ.† Et maxime quia addit ꝛ successoribus qḋ verbum maxime totiens repetitum non debet stare sine virtute aliquid operandi.ar.c.si papa de priuileg. lib.vj.ꝛ.l.si quando de leg.j.operetur q̃ cõprehendat quoslibet successores tã feminas q̃ masculos. Si enim voluisset papa qḋ trãsiret in eos dũtaxat in quos solent feuda deuenire frustra totiẽs repetijsset de heredibus ꝛ successoribus:verisimile ergo videtur qḋ intellexerit de oĩbus heredibus nolẽs in hoc sequi propriam naturam feudi ꝑut videtur q̃ noluerit sequi in alio magis substantiali.s.in p̃statiõe seruitij:ꝛ iuramenti fidelitatis.† Ideo quando concederetur tali ꝛ suis heredibus quibuscunq̃ transit feudum in quẽlibet successorẽ adeo qḋ potest feudatarius legare cui vult dicit Bald.in.c.j.vj. colũ.vers. Sed quid si concessum de prohibi.feu.aliena.per federicũ: ꝛ ita hoc casu.† Et qḋ pontifex noluerit sequi naturaȝ feudi quia feudum etiam censuale non amittitur per negligentiam vel morã in soluendo censum prout voluit Specu.in tit.de loca.§.nunc aliqua versi.lxxxv.ꝛ sentit Ponta.in dicto suo consilio.lxx. colũ.ij.allegando Spe.et Dominicum de sancto Gemi.in.c. ad apostolice versi. Sed licet in fine de re iudi. Prout regulariter in contractibꝰ censualibus non amittitur res censualis licet census non soluatur c.constitutus de relig.domi.ꝛ ibi glo.et doc.ꝛ Bart.ꝛ doc.in.l.j.ff. de publi. Et tamen in dicta gratia continetur q̃ propter non solutionem census illud feudum ceciderat in cõmissuȝ.† Nec possumꝰ dicere q̃ pontifex dixisset ex iuris ignorantia:quia presumitur qḋ omnia iura sint sibi nota.ꝛ residere in scrinio sui pectoris.l.omniũ C.de test.ꝛ.c.j.de transac. Et ita videtur interp̃etãda gratia quã papa Nicolaus fecit dicto comiti Ugolino quasi sub ea dẽ forma.† Nam quando feudũ reuersum ad dominum conceditur descendentibus primi feudatarij illud feudum censetur paternum.lȝ de nouo concessum.c.j.§.hoc quoq̃.et.§.pe.et fi.de succes.feudi.ꝛ.c.j. de natura successionis feudi.et declarat bald.in.d.§.hoc quoq̃.in fi.ꝛ Jaco.de belui.in prohemio feudoꝝ.et Bal.ibi.xvj.col.et in auc.defuncto.in.ij.col.C.ad tertul.ꝛ est melioꝛ tex.q̃ sit in iure in c.j.de gra.succed.in feu.prout dicunt ibi Jac.de Belui. et bald. et ideo istud feudum concessum comiti Ugolino de suis successoribꝰ licet sit de nouo concessum:tamen intelligatur secundum naturaȝ precedentis concessionis facte suis parentibus:ꝛ per cõsequens q̃ reuertatur ad dominum propter censuȝ non solutum.† Et in hoc quia incidit in commissum propter non solutionem census sapit magis naturam emphyteosis q̃ feudi. Et videtur q̃ probabiliter possit procedere quod dicit Bal.in.d.l.liberti liberteq̃. Nõ ita forte in simplici feudo censuali. Nam illud potius deberet censeri feudum extra regulare extra naturam feudi iuxta rubricam de feudo quod contra propriam naturam feudi:vt patet ex not.per Specu. in.d.§.nunc aliqua.versi.lxxxv.ꝛ Pon.in dicto suo consilio.lxx.si enim iudicaretur emphyteosis amitteretur non solutione census cuius contrarium ipsi volunt ꝛ non amitteretur ex multis causis: ex quibus amittitur feudum de quibus in ti.qui.mo.feu.amit.ꝛ in ti.que fuerit prima cau.bene.amit.† Et tamen feudum censuale amittitur eisdem modis quibus amittitur proprium ꝛ rectum feudum prout voluit Pon.in dicto suo cõsilio.lxx.per tex.in.d.c.j.de feudo cõtra ꝑp̃iã naturam feudi vbi ꝑbabilr̃ q̃ lȝ feudũ cõcedat̃ cõtra propriã naturã feudi:tñ eo modo amittit̃ ꝑut cetera feuda: istud autẽ feudũ concessum comiti Ugolino alio modo amittitur quia propter non solutionem census:ideo magis separatur a propria natura feudi quam illa feuda de quibus in dicto.c.j. de feud. cõtra propri.na.feu. Item ex alio quia non videtur q̃ dictꝰ comes Ugolinus vel eius successores fuerint artati ad p̃standum iuramentum fidelitatis prout est de natura feudoꝝ: vt patet in qualiter vasallus iurare debeat fideli.ꝛ in tit. de forma fidelitatis. ꝛ in.d.c.de forma.† Et insuper heredes vassalli post mortẽ vassalli intra annum ꝛ diem debent polliceri iuramentum fidelitatis et petere inuestituram:ꝛ similiter post mortem dñe fieri debet successori:vt est tex.in.c.j.de capitulis corradi.ꝛ in.c.j.in princi.que fuerit prima causa bene.amit.que non presupponuntur facta:et ideo cum videatur magis sapere naturam emphyteosis q̃ feudi nõ absurde videretur posse teneri qḋ dicit Bald.in.d.l.liberti liberteq̃.

¶ Et licet videatur aduersari vltima clausula bulle ibi volumꝰ ac

tẽ qd si tu aut heredes seu successores tui qd absit a nostra obediẽtia plena deuotione: ac fidelitate te detraxerit seu detraxerint hec litterius existant roboris vel momenti. Nam in hoc sapit potiꝰ naturam feudi ꝙ emphyteosis: maxime quatenus fit mentio de fidelitate: ⁊ supra etiã in eadem bulla antecessores dicuntur fuisse fideles: ⁊ videntur cõuenire feudo potiusꝙ emphyteosi: qꝛ in emphyteosi non considerantur fidelitas emphyteote videtur posse respõderi qd gratia ista cõceditur subditis ecclesie. Et sic his qui alia ratione debebãt esse obediẽtes fideles ⁊ deuoti eoꝝ dño. Maior em̃ est obligatio fidelitatis subditi erga talem dñm ꝙ vassalli erga dominũ ratione feudi. c. est ⁊ alia. c. tra principiũ de forma fideli. Et est ponderandũ ꝙ verba dicte clausule non sonant ꝙ ex tunc dicta castra reuertantur ad dñm. Sed ꝙ ista gratia nullius sit roboris vl' momenti que verba videntur significare ꝙ sit perinde ac si nõ fuisset concessa

19 † Et ex predictis videtur ꝙ ex quo põtifex in concessione huius gratie non processit iuxta naturã feudorum qd respõdetur demonstratũ ex pluribus siue dicamus qd debeat censeri emphyteosis non debeant in ista gratia seruari oia que sunt de natura feudorum. Et maxime istud de quo agitur: scʒ ꝙ non succedant nisi heredes sanguinis masculi. Et sic non improprientur verba dicte bulle totiens repetita ⁊ geminata heredibus seu successoribus ⁊ stetur verbis ⁊ non intm̃ offendantur ꝓpter naturã feudi que in multis alijs offenditur: ⁊ prout in alijs non curatur natura feudi ita nec in hoc attendatur.

20 † Accedat etiã qd no. glo. fi. in. c. fi. de capi. qui curiam vendi. quatenus vult qd vbi feudũ cõceditur ad certum seruitium non potest vassallus feudo renunciare vt ex illo seruitio exhoneretur lʒ secus esset in proprio feudo. Nã licet vassallus ad seruitia astringatur ⁊ obligetur: tamẽ renunciando feudo a seruitijs liberatur. c. j. in fine de vassallo qui cõtra consti. lotarij feud. alie. ⁊ not. d. glo. fi. d. c. fi. Et sic in hmõi feudo vt ita dicamus in regulari non cõsideretur natura attributa regulariter feudis: lʒ potius ius cõmune. Et ideo lʒ. d. c. si cui militi sit apocriphũ: vt dicit Bal. in. c. j. de gra. succe. in feu. hoc est non autenticũ. xvj. dist. ⁊. c. j. in verbo apocripha: tamen videtur seruandũ: qꝛ videtur iuuari rationibus ⁊ auctoritatibus doctorum de quibus. s. ⁊ ideo seruãdũ videtur in casu nostro ex multis supra deductis.

21 † Et etiã qꝛ dicta castra ꝯceduntur in feudũ nobile. Nobile aũt dicitur quãꝙ illud qd alteri non seruit: vt dicimꝰ in officio iudicis nobili ⁊ mercenario ꝑ Bar. ⁊ doct. in. l. imperiũ. de iuris. om. iu. ⁊ seruitus est aliena a nobilitate: ideo feudũ frãchũ ⁊ liberũ a fidelitate dicatur nobile ꝓut videtur velle Jo. an. in addi. Spec. in rubrica de prescri. circa finez vbi vult ꝙ feudũ liberũ ⁊ franchũ sit liberũ ab oĩbus alijs preterꝙ expressis in cõcessiõe. Et videtur velle ꝙ dicta adiectiua nobile liberũ ⁊ franchum: idem significent lʒ in questione proposita dicta tria cumulauerit. Itẽ Bal. in. l. j. §. illud. in fin. C. de latina liber. tol. dicit ꝙ feudum franchum est suꝑsius paucis dño reseruatis ⁊ in. l. si plures. ij. col. C. de cõdi. inser. dicit qd feudũ franchum est liberũ a fidelitate ⁊ trãsit in ecclesiã.

22 † Et idem Bal. in. d. aut. nisi rogati. iiij. col. versi. ⁊ dicunt quidã qd quando feudum est franchum seu liberũ succedit ecclesia: lʒ non habeatur loco filij ⁊ potest feudatarius de tali feudo libere testari ƀm eũ. Si autẽ testari potest libere: ergo relinquere cui vult: ⁊ sic succedunt q alias in feudo nõ sunt successibiles.

23 † Nã regulariter vassallus non testatur de feudo. c. j. de suc. feu. prout dicit idẽ Bal. in. d. aut. nisi rogati. iõ transire põt in oẽs heredes: iõ vbũ heredes ⁊ successores summaꝛ equaliter in feudo francho ⁊ a simili frãcho pariter in feudo nobili ꝑ predicta: maxime concurrente ꝙ papa cõcessit in feudũ perpetuum. Nã dicit Bal. in. c. que in ecclesiarũ. de cõsti. in. iiij. col. ꝙ feudum perpetuũ potest dici franchũ: ⁊ redigitur ad instar ꝓprietatis. ⁊ ideo videtur velle ꝙ succedant oẽs heredes ⁊ successores prout succedunt in proprietate quasi illud verbum in perpetuum operetur qd nõ restringatur ad heredes masculos sanguinis qui de facili nõ sunt perpetui ꝓut heredes generaliter sumpti iuxta ea que habẽtur in l. ex facto. §. fi. ff. ad treb. Ex quibus omnibus saltem simul iũctis vr̃ dicendũ ꝙ attento tenore dictarũ lraꝝ nicolai dicta Marsilia successerit in dicto feudo.

24 ¶ † In cõtrariũ autem partem sunt iura que generaliter tradunt pro regula ꝙ femine non succedunt in feudo: nec habemus iura que distinguant casus. s. adductos a regula attento ꝙ. d. c. si cui militi est apocriphum. ⁊ sic nõ autenticũ. ⁊ vbi lex non distinguit non possumus doctorẽ auctoritate distinguere. l. iij. ff. de offi. presi.

25 † Sed iura generaliter loquẽtia sunt generaliter intelligenda. l. j. §. ⁊ generaliter. ff. de leg. prestã. ⁊. c. si romanorum. xix. dist. cũ cõcor. ꝙ procedit etiam vbi cessat ratio generaliter loquentis in. l. prospexit. ff. qui ⁊ a quib. ⁊. c. scriptum est in lege. vj. q. iij. que iura procedunt vbi quis tractat de lucro captando.

26 † Et sic licet indebite cesset lucrum cessante ratiõe legis: tamẽ statur legis generalitati per dicta iura: licet secus quando indebite quis pateretur damnũ per. l. adigere. §. ꝙuis. ff. de iurepatrona. prout per dicta iura distinguit Barto. in. l. non dubium. C. de leg. ⁊ tãgit etiã Bal. ibi. in casu autẽ nostro dicta Marsilia tractat de lucro captando nõ autem de damno. Quia damnum est priuatio patrimonij. l. iij. ff. de dam. infec. ⁊ ideo cum dictum feudum non fuerat in patrimonio ipsiꝰ Marsilie si impeditur eius acquisitio non ascribitur damno: sed cessationi lucri ideo stetur generaliati iurium disponentium ꝙ femine non succedant in feudo.

27 † Pro quibus facit qd notat Joannes andreas. in. c. ad supplicationem. de renuntia. qui dicit quod lex fundatur in ratione et in auctoritate condentis legem: ideo sublata ratione remanet lex propter auctoritatem conditoris facit etiam ꝙ notabiliter dicit bal. in. c. j. §. si decedenti qui feu. dare pos. dicens ꝙ vbi lex disponit de ratione attenditur lex ⁊ non ratio: per. d. l. prospexit. Et ideo licet femina prohibeatur succedere in feudo qꝛ non potest prestare seruitia fidelitatis prout masculus et dicta ratio cessat vbi seruitia non debentur vel sunt talia que pariter prestare potest femina prout masculꝰ tamen stetur generalitati iurium que simpliciter prohibent feminas succedere in feudo. Ex quibus videtur inferri ꝙ dato sine ꝑiudicio veritatis ꝙ feudatarij ex forma feudi non tenerentur ad seruitia fidelitatis vel teneantur ad talia seruitia que possunt explicari per feminam nihilominus femina non succedat per generalitatem dictorum iurium que non distingunt.

28 † Videtur autem dicendum quod ex quo dicta castra per Nicolaum fuerunt concessa in feudũ: et non exprimitur in concessione ꝙ non teneantur feudatarij ad prestandum fidelitatem et seruitia ad que consueuerunt teneri feudatarij censeatur tacite actum ꝙ in dicta concessione veniant ea que consueuerunt venire in concessione feudi. ar. l. quid si nolit in. §. qui assidua. ff. de edili. edic. ⁊. l. si prius. de aqua plu. arcẽ. cũ simi. Maxime cũ iura disponant ꝙ feudatarij sint obligati ad prestandum fidelitatem et iuramentum fidelitatis per iura. s. adducta cum multis simi. Nec requirunt ꝙ id exprimatur in concessiõe feudi venit enim ex natura feudi in quandam necessariam cõsequẽtiam per iura vulgaria. Ideo videtur ꝙ dictus comes Ugolinus teneretur ad prestandum iuramentum fidelitatis et ad seruitia ad que tenentur regulariter vassalli: et per consequens femina non succedat. Ex quibus videntur confutari fundamenta. s. in contrariũ adducta.

29 † Nec videtur obstare ꝙ dicta gratiosa cõcessio fuit facta in feudum nobile quia potest aliter interpretari potest enim sumi nobile idest dignum ⁊ honorificum. arg. eius quod not. Bar. in l. j. C. de dignita. li. xij. vbi sumit pro eodem nobilitatẽ ⁊ dignitatẽ.

30 † Potest etiã dici nobile respectu concedentis prout ⁊ tangit Jo. an. in dicta rubrica de prescri. circa finem. cum nulla persona sit dignior Papa cõcedente dictũ feudum ⁊ insuper dato ꝙ nobile sumatur pro francho dicit Joã. and. in dicta rubrica ꝙ si non exprimitur aliquod seruitiũ feudatarius non est immunis ab onere seruitiorum que veniunt ex natura feudi secus si iniungitur onus alicuius seruitij qꝛ tunc censetur immunis ab alijs seruitijs si exprimitur ꝙ sit feudum nobile franchum ⁊ liberum.

31 † Et est ratio qꝛ imposito vno seruitio cẽsentur alia seruitia delegata qꝛ qui de vno dicit de alio excludit. l. cũ pretoꝛ. ff. de iud. ⁊. c. nonne de presump. Secus forte si iniungitur aliquod onus ꝙ non sit de natura feudi et sic non sit seruitium personale vt est prestatio census qꝛ tale onꝰ cẽsetur expressum ex eo qꝛ al's non censeretur impositum non sic quã do exprimitur onus seruitij personalis ꝙ veniebat ex natura feudi: quia tunc non erat opus exprimere: ideo censentur alia onera exclusa si appellatur feudum franchum.

32 † Nec ob. verbũ in perpetuũ qꝛ sumitur in iure varijs modis quãꝙ adiuncta hoĩs. l. j. pro socio quãꝙ ad. xxx. annos. l. sicut. C. de prescrip. xxx. vel. xl. ãnoꝝ. quãꝙ sine tẽporis prefinitione: lʒ actus sui natura nõ sit semper duraturus. c. clericos. ⁊ ibi glo. ⁊ Innoc. de cohabitatio. cleri. ⁊ mulie. ⁊ in c. ob tua. de hisque fiunt a prelato sine consensu capituli. vnde satis potest dici concesio in perpetuũ si cõceditur ƀm naturam feudi sine prefinitione tp̃is ⁊ sic duraturũ donec durãt heredes masculi sanguinis ⁊ per hec videtur esse responsum ad adducta in cõtrarium.

33 † Et lʒ adijciaꝛ verbũ successores põt intelligi de successoribus qui nõ sunt heredes ꝓut sunt bo. pos. vel successores in feudo qui succedũt: lʒ nõ sint heredes impetrãtis vt in. c. j. in ti. an agnatus. Et lʒ super his posset insitari si nõ esset bulla sixti declaratoria approbãs hanc scdam partẽ: tñ stante dicta bulla vr̃ hec pars sine dubio amplectenda. Ex quo declarat aperte ꝙ est feudum ⁊ est reuersum ad ecclesiam romanã qꝛ feudatarius decessit sine legitimis heredibus.

34 † Licet em̃ non credaꝛ lr̃is Pape narratiuis facti alieni regulariter vt ꝓbat tex. a ꝯ̃rio sensu in cle. j. de ꝓb. ⁊ ibi gl. ⁊ doc. Nã in facto alieno põt quis falli: qꝛ ꝓbabilis est erroꝛ. l. fi. ff. ꝓ suo. ⁊ regula presumitur ignorantia in. vj. cũ simi. Et no. gl. ⁊ doc. in. d. cle. j. Tamẽ qñ in verbis narratiuis facti alieni fundatur intentio pape: talia verba probãt si in literis est clausula motu ꝓprio prout voluit Lappus in. d. cle. j. qui ita intelligit glo. in verbo narramꝰ. qui simpliciter dicit qd etiaʒ verba narratiua facti alieni in literis pape faciũt plenam fidem ⁊ idem post glo. tenet ibi Pau. de eleaza. idem etiã firmat ibi. d. Cardina. zaba. in. x. q. dũmodo adsit proprius motus pape qd ⁊ voluit ideʒ Cardinalis in. c. in possessiõe. ep. ti. Et lappus in allegatione. cxxij. idẽ etiã si ex precedentibꝰ vel sequentibus deprehenditur ꝙ põtifex est informatus de facto qd narrat in literis ꝓut voluit. d. Anto. de but. in. d. cle. j. arg. illiꝰ tex. ⁊ qd no. Jo. an. in. c. nonnulli. de rescri. ꝓut dicit Jo. de Jmo. in. d. cle. j.

cle.j.Cum igitur in dictis litteris sixti narret ꝙ dicta castra feudatarij sint reuersa ad ecclesiã qꝛ feudatari⁹ decessit sine legitimis heredibus ⁊ addidit clausulam ꝓprio motu ⁊ ex certa scientia ꝑ quã clausulã ex certa scientia demonstratur ꝙ erat plene informat⁹ de
35 his que narrabat.† Et gratia fundatur in narratis qꝛ si feuda nõ fuissent ad ecclesiã reuersa nõ cõcessisset alteri in feudum: ideo stãdum est dictis litteris que probãt dicta feuda ad ecclesiã reuersa ⁊ feudatarium decessisse sine legitimis heredibus intelligendo verba ſm subiectã materiam ꝓut regulariter intelligũtur.l. si vno.ff. locati.cũ concor.Et sic sine legitimis heredibus hoc est sine descendentibus masculis.nec est verisimile ꝙ Papa intellexerit de heredibus succedentibus in bonis qꝛ rarissimi sunt non carẽtes bonis
36 qui decedant sine heredibus.† Et ex quo papa asserit de sua certa scientia videtur qꝺ faciat plenariã fidem adeo qꝺ nõ potest probari cõtrariũ ꝓut volunt glo.⁊ doc.in.d.clemẽ.j.ea rõne qꝛ nõ presumitur error in facto ꝓprio.l.q̄q̄ ad velle.⁊.c.ab excom.de rescrip. prout dicunt doc.in.d.cle.j.Et ꝯsequẽter nõ põt allegari ꝙ papa sciẽter mentiatur pari rõne ⁊ fortius si aliquid narrat dicens de eo habere certã scientiam non possit probari contrarium: qꝛ probando ꝯtrariũ probaretur ꝑsonã scienter menti tũ fuisse cũ igitur sixt⁹ in dictis literis proprio motu ⁊ ex certa scĩa narret dicta feuda ad ecclesiã reuersa ⁊ feudatariũ decessisse sine legitimis heredibus plenarie probanť dicta duo ex quib⁹ necessario infertur qꝺ dicta marsilia nõ succedit in dictis feudis qꝛ si succederet feuda predicta non essent reuersa ad ecclesiã nec feudatarius sine legitima herede decessisset.interpretanda igitur sunt verba pontificis qꝺ ideo declaret feuda reuersa ad ecclesiã qꝛ in eis nõ succedebat filia femina ex propria natura feudoꝝ: ⁊ sic lꝫ pater patruus feudatarius decesserit cũ filia seu nepote femina ⁊ herede tamen censeať decessisse sine herede quo ad ipsa feuda.Et ita per sixtũ interp̄tetur gratia Nicolai cui interp̄tationi pro lege standũ est.l.fin.C.de leg.⁊ facit.l.j. de cõsti.principũ cum concor.concluditur ergo ex premissis circa primũ quesitũ qꝺ dicta Marsilia nõ succedit in dictis feudis.⁊ ꝯñter dicta feuda pertinent ad cõitatem vrbis veteris vigore emptiõis
37 facte a feudatario permissu dñi.† Circa scdm autem quesitũ paucis est instandũ qꝛ ex quo presupponitur dicta dña Marsilia nũq̄ possedit dicta feuda ⁊ possessio patris ⁊ patrui cessauit eoꝝ morte nec possessio transit in successores.l.cum heredes.de acquir. pos.in prin.constat qꝺ non potest sibi competere possessorium recuperan
38 de nec possessoriũ retinende.† Possessoriũ aũt adipiscẽde ꝓut est interdictũ quo.bo.non competit cõtra dñm.Quinimo nec contra titulo possidentem vt no.Bar.in.l.j.quorum bono.per tex.ibi.Jõ non competit ꝯtra dictã cõitatẽ vrbis veteris que hꝫ titulum emptionis: imo vtile dñium per supradicta. Laus deo.

Summarium super Consilio.ccxl.

1. Pupillus etiã proximus pubertati alteri non obligatur.
2. Argumentum fortissimum probat ꝯtrarius sensus.
3. Minor impubes quãdo ex cõtractu obligetur naturaliter sine ratione iuramenti.
4. Juramentum dicitur habere discretionem iurantis que nõ cadit in pupillo.
5. Juramentum impuberis doli capacis obligat iurantem ad cõtractus obseruantiam.
6. Anima preferenda venit ceteris rebus.
7. Correcta iura dicere non licet: imo limitata.
8. Minor impubes ꝙ non obligetur iuramento est iuris ciuilis sed non canonici.
9. Argumentum de similibus ad similia valet vbi militat eadẽ ratio.
10. Jmpubes non obligatur ex voto solẽni fallit in iuramento.
11. Discretio cadit in impubere doli capace.
12. Jmpubes obligatur ex delicto et periurio.
13. Pubertati ꝓximus dicitur masculus qui excedit.x.ãnuꝫ cũ dimidio ⁊ femina que excedit .ix.annos cũ dimidio.
14. Substitutio fideicõmissaria trahitur tm̃ ad testatoris bona.
15. Substitutio directa pupillaris trahitur ad vniuersa pupilli bõa.

Consilium.ccxl.

In nomie domini nostri

1 iesu xp̄i. † Quanq̄ videatur prima facie in hac cõsultatione dicendũ ꝙ pupillus licet ꝓximus pubertati cõtrahendo alteri non obligetur. insti.de auctorita.tu.in pri.⁊.ff.l.iulianus.§.si quis a pupillo.ff.de act.emp. ⁊.§. pupillus.insti.de inuti.stipu.Nec iuramentum ipsius pupilli videtur prodesse nec iuuare ꝯtractũ per autenti.sacramen.puberũ.C.si
2 aduer.ven.a cõtrario sensu: † cõtrarius enim sensus prebet fortissimum argumentum dicit tex.in.l.j.§.huius rei fortissimum est arg.
3 ff.de offi.eius cui man.est iurisdi.† Et hoc ꝙ iuramentũ nõ firmet cõtractum impuberis: lꝫ doli capax seu ꝓximus pubertati voluit glo.in verbo puberũ.in.d.auten.sacramenta puberũ.⁊ glo. prima in corpore qꝺ ⁊ tenent Pe.⁊ Cy.in.d.auten.sacrã puberũ: lꝫ rõne non bona.s.qꝛ.d.auten.est odiosa.⁊ idem.s.ꝙ iuramentum impuberis non firmet ꝯtractum tenet Bal.ibi ⁊ in corpore.qꝛ in oibus est iudicium infirmũ.l.qua etate.ff.de test.⁊.l.si.C.de manu. vind.⁊ qꝛ lex diffinit etatem nec est nostrũ addere vel detrahere legi ſm eũ in corpore.⁊ idẽ tꝫ Jac.but.si non interuenit decretũ iudicis ꝙ nõ presupponitur interuenisse in casu nostro.Et hanc partem tenebant omnes vsq̃ ad Bar.vt dicit Rapha.Et lꝫ Bar.dicat ꝙ [illegible] doli capax obligatur delicto.l.impub.de fur.⁊.ff.de fal.l.sup ⁊ obligatur periuro.Jdeo obligatur iuramẽto prout cõiter doc. dicunt ſm eum qui ita transit sed consuetudo hec non seruat ſꝫ Ang. Nã ius canonicũ exigit pubertatem: ideo non est nostrũ extendere ſm eũ qui ita residet in.d.autẽ.sacramẽta pubex.dicẽs ita fuisse disputatũ ⁊ sentit hoc procedere tam de iure canoni.q̄ ciuili qꝺ ⁊ firmat ibi Rapha.dicẽs ꝙ qñq̃ impubes doli capax iurãdo obligať diabolo qñ iurat super re preterita dicendo mendaciũ sic loquitur.d. c.j.de delic.pue.qñq̃ non peccat.s.qñ iurat seruare ꝯtractũ licitũ. Et sic iurat de re futura.Nam tale iuramentũ non ligat sicut nec ligat ꝯtractus: ⁊ ideo trangressio iuramenti non inducit periuriuꝫ.
4 † Presertim qꝛ iuramentũ debet habere discretionẽ iurantis.c.et si christus de iureiur.⁊ cañ.animaduertendum.xxij.q.ij. que discretio nõ cadit in pupillo lꝫ proximo pubertati.d.l.qua etate.⁊.l. pupillus si fari.ff.de acqui.here.sicut ⁊ videmus ꝙ de iure cano.impuberes non possunt vouere aliquã religionem.c.vestrã.⁊.c. significatum.de regu.⁊.c.j.eo.ti.lib.vj.ita nequeant iuramento astringi cũ
5 vtrunq̃ prestetur deo ſm eundem Raph.† Tamen his nõ obstãtibus ꝯtrariũ puto de iure tenendum.s.ꝙ iuramẽtum impuberis doli capacis obliget iurantem ⁊ firmet ꝯtractum.constat eñ ꝙ pupillus obligatur naturaliter ex ꝯtractu vt est tex.in.l.j.ff.de noua. Jdeo non est ratio quare nõ obligetur ex iuramẽto.⁊.d.c.j.de delic.puero.loquitur simpliciter non magis in iuramento de preterito q̄ de futuro.⁊ Ange.in.l.si quis pro eo.de fideius.dicit ꝙ impubes peccat veniendo ꝯtra iuramentũ ⁊ Bald.in.l.pactũ dotale.C. de col.dicit ꝙ iuramentũ impuberis habet deũ vltorem ex his ptꝫ ꝙ iuramentum impuberis ꝓximi pubertati est seruandũ si non tẽdit in dispendiũ salutis eterne attento ꝙ eius inobseruantia tendit in dispendiũ salutis eterne.⁊ ideo militat ratio.c.cũ contingat
6 de iureiu.⁊.c.quãuis.de pac.in.vj.† Et licet illa iura loquantur in casibus specialibus tamẽ doc.cõmuniter oẽs extendũt illa iura ad alios casus in quibus militat ratio illoꝝ iurium.⁊ merito qꝛ illa iura sunt principaliter inducta in fauorem anime que ceteris reb⁹ ꝑponenda.l.sancimus.C.de sac.sanc.ec.† Et non corrigunt simpl'r
7 iura ciuilia que loquũtur generaliter sed illa limitant ꝙ non procedant quando interuenit iuramentũ a paritate rationis maxime si est in iure descripta extẽdũtur iura exorbitantia vt tradit bar.in repetitione.l.si constãte in prin.ff.solu.ma.Et Jmo.in.l.si vero.§. de viro.e.ti.Maxime fauore aĩe per no.per glo.in.§.item mixta insti.de act.⁊ per.Bart.in.d.auc.sacrã puberũ: iõ cũ rõ dictorũ iuriũ militet etiã in impubere ideo dicta iura trahãtur ad cõtractus impuberũ ⁊ hãc partẽ tenuit Archi.in.d.c.q̄uis.⁊ hos.Jo.an.⁊ Jmo. d.c.cũ cõtingat ad hec.c.ex litteris de iureiu.ſm Paul. de ca.in.d. auc.sacramẽta puberũ q hãc partẽ tꝫ ⁊ hec pars videť tenẽda ꝑ p̄dicta ⁊ tãq̄ tutior pro aĩa ar.c.iuuenis de spõ.⁊.c.significasti de homi
8 ci.† Et qꝛ canoniste cõiter firmãt hãc partẽ ⁊ sumus in materia canonistali: iõ in practica seruanda est hec opi.Maxime in terris ecclesie in quibus seruãdũ est ius cañ.per no.per gl.in.c.ij.de arbi.lib. vj.⁊ in.c.ij.de regu.iur.eo.lib.⁊ per bart.⁊ bal.in.l.priuilegia.C.de sac.san.eccle.⁊ per doc.in.c.j.de noui oper.nũc.lꝫ hoc sit seruãdum etiã in terris imperij per.c.licet mulieres de iureiu.lib.vj.Nec obstãt adducta in cõtrariũ nõ eñ ob.cõtrarius sensus.d.auc. sacramẽta puberũ.qꝛ dici põt ꝙ ꝓcedat de iure ciuili secus de iure cañ.⁊ nõ est mirũ si cõiter doc.legiste ante bar.tenebãt ꝙ iuramẽtũ impuberis non firmaret cõtractũ qꝛ poterant loq de iure ciuili prout loq̃bať dicta auc.sacramẽta puberũ de iure cañ.secus dicendũ sit ꝑ generalitatem rõnis.d.c.cũ cõtingat ⁊.d.c.q̄uis pro quo facit qꝛ fortius est argu.a paritate rationis q̄ ar.a cõtrario sensu prout dicit
9 Jmo.in.d.§.de viro iuxta finem.† Et militat ar.a paritate rõnis vt extẽdať.l.etiã ad casuꝫ ĩ quo militat eadẽ rõ sꝫ nõ tãta ꝓut in casu exp̄sso ſm gl.notabilẽ in.l.vnica.C.de his qui ante ap.tab. que loquitur in.l.exorbitãte.⁊ doc.cõiter trãseunt: ideo nõ mirũ si dictũ c.q̄uis.⁊.d.c.cũ cõtingat.lꝫ sint exorbitãtia a iure ciuili extendun tur a paritate rationis etiã ad iuramentũ impuberis doli capacis lꝫ nõ videatur tãta ratio in impubere ꝓut in pubere.Nec ob. ꝙ dicit Ange.ꝙ cõtrariũ seruat cõsuetudo: qꝛ hoc negãdũ videtur maxime in terris ecclesie ex quo canoniste cõiter tenẽt hãc partẽ .Nec est verũ ꝙ dicit Raph.ꝙ oẽs ante bar.tenebant partẽ cõtrariam attẽto ꝙ Arch. Ho.⁊ Jo.an.fuerunt ante bar.⁊ tamen tenent idẽ
10 ꝙ Bar.† Nec etiã est verũ id qꝺ ipse Rapha.dicit ꝙ impubes iurãdo super re futura nõ peccet ⁊ nõ obligeť iuramẽto: qꝛ immo obligatur vt.s̃.deduxi.⁊ lꝫ nõ obligeť ex voto solẽni tñ nõ sequitur ꝙ
11 non obligetur iuramento.† Nec ob.ꝙ iuramẽtũ dꝫ habere discretionẽ: qꝛ discretio cadit in impubere doli capace: si eñ non esset discretio non esset doli capax: lꝫ nõ sit tanta q̄ta est in pubere.⁊ propterea sint inhabiles ad certos actus qui requirant plenam discretionem prout testamentum ⁊ votũ solẽne non propterea infertur

ꝙ nō censeant habere discretionē que sufficit ad eos obligandum naturaliter ⁊ sic ad obligandū ipsi deo qui est ipsa natura naturās vt no. in. l. respiciendū. ff. si cer. peta. ⁊ tex. cū glo. in versi. natura. in §. singulorum. insti. de rerū diui. Et maxime hoc procedit in casu isto in quo presupponitur ꝙ prudentia donatoris supplebat etatem put ars ponderatur in. c. fi. de sponsa. impub. ⁊ in. c. de illis. e. ti. ⁊ facit. c. impuberes. eo. ti. ⁊ ꝯsequēter ꝑsupponitur fuisse in do-

12 natore donante discretionē ac si fuisset pubes.† Et facit qꝛ vbi cadit discretio seu malitia censetur doli capax ⁊ obligatur ex delicto ⁊ sic ex periurio prout voluit doc. in. d. c. j. de delic. pue. vbi Ioā. an. refert Greg. in dialogo dixisse. ꝙ quendā puerum quinqꝫ annorū solitū iurare ⁊ blasphemare fuisse a diabolo raptū. indubio autem lꝫ glo. in. d. c. j. dicat ꝙ qui excedit septē annos cēsetur doli capax ⁊ cū ea transeant cōiter doc. tamē glo. in. l. impuberē. de fur. tenet ꝙ ille cēsetur doli capax qui est proximus pubertati. ⁊ idem videt velle glo. in. l. nil aliud. ff. de iuris ⁊ fac. igno. ⁊ in. l. pupillus. ff. de regu. iur. Pro quib⁹ glo. vꝫ tex. in. l. pupillum. de regu. iur. vbi dicit tex. pupillū qui proximus pubertati sit capacē esse furandi ⁊ iniurie faciende ergo a ꝯtrario sensu qui nō est ꝓximus pubertati non est capax predictoꝝ. Ad hoc etiā optimus tex. in. l. apud celsum. §. que in tutores diximus de excep. doli. ibi iulian⁹ sepissime scripsit pupillos doli capaces esse qui prope pubertatem sunt ergo a contrario qui non sunt prope pubertatem non sunt capaces doli. ad idem textus in. l. herennius. §. Item in cause. ff. de dolo. vbi labeo dicebat quod pupillus de dolo suo non conueniebatur. vulpianus subdit ego arbitror etiam ex dolo suo conueniendum

13 si proximus pubertati est.† Et dicitur proximus pubertati masculus qui excedit decimū annū cum dimidio ⁊ femina que excedit nonē annos cū dimidio ꝭm glo. in. d. l. pupillū. de reg. iu. ⁊ gl. in. §. pupillus. insti. de inuti. stip. ⁊ glo. in. l. j. ff. de nouat. ⁊ ibi Barto. et Imo. cū igitur dictus donator excesserit decimū annū cū dimidio vt presupponitur: ideo in dubio censeret doli capax ⁊ ꝓximus pubertati ideo etiā not. doc. ꝙ prudentia suppleret etatē obligatus fuisset iuramēto. Et ꝯsequēter iuramētū firmasset donationē multo fortius firmauit ꝑsupposito ꝙ prudentia supplebat etatē put

14 presupponitur in themate.† Nec hꝫ obstare donatario testm̄ Nicolai patris ipsius donantis qui instituit Laurentiū ⁊ duos alios filos ⁊ eos inuicē substituit qꝛ aut dicta substitutio fuit fideicom. ⁊ tunc non trahitur nisi ad bona testatoris. l. coheredi. §. cū filie. de vulg. ⁊ pup. Sed in casu nostro agitur de bonis maternis ⁊ de bonis paternis ⁊ sic ipsius testatoris merito dicta substitutio non hꝫ

15 innare dictos actores q fuerūt substituti.† Aut dicta substitutio interpretatur directa pupillaris que trahitur ad vniuersa bōa pupilli: ⁊ tūc similiter non iuuat dictos substitutos: qꝛ substituti succedunt vt heredes ex testamēto pupillari. l. moribus quasi per totam. l. de vulg. ⁊ pupil. ⁊. l. precibus. C. co. titu. ⁊ quasi ꝑ totos illos titulos: ideo prout ipse Laurentius obligatus fuit ad obseruātiā donationis. l. si quis argētum. C. de dona. ⁊ per totum ti. ff. ⁊ extra eo. ita ⁊ eius heredes in quos trāseunt iura actiua et passiua. l. j. C. si cert. peta. ⁊. l. pro hereditarijs. C. de heredi. act. Item dicta bona donata verisilr̄ transiuerunt in donatarium ⁊ desierunt esse donatoris attentis clausulis que solent apponi in instrumētis notariorum: ideo substituti pupillariter agnoscendo hereditatem pupilli non successerunt in dictis bonis que non remanserunt in hereditate pupilli ⁊ hec omnia sunt clarissima in iure: ideo non insisto.

Laus deo

¶ Summarium super Consilio. ccxlj.

1 ¶ Contractus pro medietate minori iusti pretij cū pacto de reuendendo qn̄ vsurarius dicatur. Et quō rei empte valor probetur. ⁊ quō rei vendite fructus ascēdunt medietatē iusti pretij.

2 Pactū de reuendendo modicitas pretij de se nō ꝑsumūt vsurariū cōtractum etiam in solito fenerari nisi alie interueniant coniecture. nume. 4. ⁊. 7.

3 Mutuū precedens ꝯtractum ꝑsumunt feneratitium.

5 Pactum de reuendendo astringit ad faciendū reuenditionis contractum.

6 Pactū ꝙ res restituatur ꝯuenit nature pignoris.

8 Precia rerum mutantur tēporum varietate.

9 Pactum de reuendendo etiā ex interuallo factum nō causat fraudis presumptionem.

10 Confessio extraiudicialis non causat in criminali probationem sed tātū iudicium.

11 Conuentiones censentur loco partis pretij.

¶ Consilium. ccxlj.

1 In nomie domini nostri iesu xp̄i.† ¶ Cū ꝙ premittendū est ꝙ lꝫ glo. in. c. conquestus. de vsuris videatur velle ꝙ paucitas precij et pactum ꝙ relicto precio res reuertatur advenditorē faciunt presumi contractū factū in fraudē vsurarū ⁊ multi quos refero in ꝯsi. Mcccccclxiij. char. j. idem tenent per. c. ad nostrā. de em

2 ptio. ⁊ vend. ⁊. c. illo vos. de pigno. tamē alij tenent:† ideo non sufficiant modicū preciū ⁊ pactum de reuendendo pro eodem precio ad inducendū fraudis vsurarū presumptionē: sed requirat ꝙ vendens sit solitus fenerari vel facere si res ꝯtract⁹ in fraudē vsurarū vt hanc opi. tenet Bal. in. c. j. de feudo dato in vic. leg. cōmisso. vbi dicit ꝙ pactū de reuendēdo post tp̄s nō facit ꝑsumi ꝯtcū feneratitiū nisi sit solitus fenerari ⁊ facere siles ꝯtractus in fraudē vsurarū ꝙ ⁊ tenet Bal. ⁊ Saly. in. d. l. emptiōe. ⁊ idē ibi Ja. de are. ⁊ Cy. idē tenet Pet. de anc. in. d. c. ad nostrā. ꝙ etiā tꝫ in ꝯsi. cclviij. ꝭm ordinē informis incipiēte xp̄i noīe repetito si ꝑdicta snīa referens idē firmare Jo. an. in. d. c. illo vos. quā etiā opi. tenuit Petrus de pusio dn̄s Cardinalis flor. in. d. c. ad nostrā. vt ibi eos refert Imo. hāc etiā opi. tenuit solēnis aduocatus flor. d. Laurētius de rodulphis in suo tractatu de vsu. quē posuit in. c. consuluit. de vsu. q. lx. vbi refert ꝙ egregius doctor ⁊ magnus practicus. d. Laurentius de py. dicebat in. d. c. illos vos in practica seruari ꝙ illa tria requirant. s. paruitas pcij pactū de reuēdendo ⁊ ꝙ sit solitus fenerari ⁊ facere similes ꝯtcus illicitos ⁊ vꝫ hec opi. de mēte Pau. de cast. in consilio cccxxvj. incip. in cā mota ꝑ dn̄am Dorotheā: lꝫ precise nō se firmet. istā etiam opi. firmat Bal. in ꝯsi. suo incip. hunc passum tangit Archi. ꝙ dr̄ esse in tertio volumine. cōsi. cxj. vbi refert Arch. in. d. can. pleriqꝫ de verbo ad verbū qui ꝭm relata per ipm̄ Bald. refert vltimo loco opi. Ray. de for. qui pōderabat ꝙ emptor ꝯsueuerit exercere vsuras ⁊ sic videt ꝙ Archid. inhereat huic opi. potiusꝙ̄ alteri opi. ꝙ sufficiat pactū de reuendendo ⁊ modicitas pcij ⁊ subdit formaliter Bal. in. d. ꝯsilio huic vltime opi. que vult inter alia ꝙ ꝯsueuerit exercere vsuras ꝯsonat Jac. de are. interuenire. s. modicū preciumpactū de reuēdendo ⁊ ꝙ cōsueuit vsuras exercere ⁊ ita intelligit. c. s. alleg. Nā lꝫ ꝗtitas pcij sit ar. doli. l. cum hij. §. modus. ff. de transactio. tn̄ istud ar. ꝑ se non sufficit nec pactū de reuendēdo nisi emptor ꝯsueuerit exercere vsuras idē tꝫ Cy. in. l. emptiōe. C. plus valere ꝙ agi. ⁊ ista est cōis opi. Et ita teneo ꝙ dictus ꝯtus nō debeat vsurari⁹ censeri nisi sit cūvsurario celebratus. i. cū illo q ars cōsueuerat fenerari vt in regula semel malus. ⁊. l. si cui. §. ijsdē. ff. de accusa. vn̄ illud verbū ꝙ ponit glo. in. c. cōquestus. de vsu. §. alle. dum dicit pcipue non placet ꝑdictis doc. nec ego teneo nisi sint violente vel ꝓbabiles coniecture hec sunt verba Bal. ad contextū. Quinimmo multi ex. s. dictis doct. supra relatis tenent ꝙ nec illa tria sufficiāt nisi immineāt alie coniecture put in hac snīa fuerunt Jaco. de are. Cy. in. d. l. emptione. ⁊ Pet. de pusio ⁊ dn̄s Cardinalis in. d. c. ad nostrā. vt ibi refert Imo. idē firmat Jo. an. in. d. c. illo vos put refert Pe. de anch. in. d. ꝯsi. cclviij. vbi cū ea opi. transit: lꝫ esset cōtra consultantem ꝑ quo consuluit alijs tamen medijs. Idem videt velle Bal. in. d. l. emptione. vbi exp̄sse vult ꝙ pactum de reuendendo etiā in solito fenerari nō inducit suspitionem fraudis vel simu-

3 lationis qꝛ etiā vsurarij faciunt plerūqꝫ bonos cōtractus:† dūmodo non pcesserit tractat⁹ mutui put contingit in. d. c. ad nostram. ꝭm eum. Et lꝫ Bal. nō faciat ibi mētionē de paucitate precij: tn̄ ex quo alleg. dictū. c. ad nostrā videt intelligendus etiā vbi concurrit

4 paucitas precij.† Et licet idem Bal. aliud videatur tenere in. d. c. j. de feu. da. inuic. legi. cōmi. vbi videt velle ꝙ ꝑdicta tria sufficiant: tamē pōt cōcordari. qꝛ in. d. c. non est cōtentus ꝙ sit solitus fenerari sed vult etiā ꝙ sit solitus facere similes cōtractus in fraudē vsurarum. Itē in. d. c. j. loquitur in pacto de reuendendo post tp̄s. illa eīn tp̄is dilatio ad facultatem redimendi aggrauat plurimū suspitionem fraudis quasi tacite velit venditor certitudinarie fructus interim perceptos lucrari put habetur in. d. c. ad nostram. et satis facit ille tex. qd̄ etiā ponderat Pano. in suo consilio incip. in presenti consultatione nūero. lxxvij. ꝭm ordinem informis. Et ex hoc potest sumi vna responsio ad. d. c. ad nostram. quatenus non requirit ꝙ emptor sit solitus fenerari. alia respōsio sumit ex dictis Bal. s. relatis. s. qd̄ ibi pcessit tractatus mutui potest etiam dari. iij. rn̄sio: qꝛ ibi non interuenit pactum de reuendendo: sed qd̄ domos re-

5 stitueret data ꝗtitate. lx. librarum.† Pactum autem de reuendendo astringit ad faciendum contractum reuenditionis ad qd̄ faciendum non potest precise cōpelli: quia potest solui interesse. l. stipulationes non diuiduntur. §. celsus. de verbo. obligatio. cum concordantijs si venderet teneretur ad tradendum ⁊ non ad restituendū l. j. ff. de actio. emp. l. traditio eo. tit. differt autem rem tradi. ⁊ rem

6 restitui: vt patet ex no. per Bar. in dicto §. si. celsus.† Ita ꝙ pactū qd̄ res restitueretur cōuenit magis nature pignoris que est qd̄ res pignoratitia soluto debito restituatur sine nouo contractu: et ex ipso cōtractu pignoratitio directe agitur: quia tacite inest. l. ne creditores. et. l. sequenti. C. de pignora. actio. ⁊. l. si rem. §. omnis. ⁊. l. si pecunia. ff. eodem titulo. Non ita contingeret in pacto de reuendendo per predicta: et etiam quia si esset pignus non posset reuendi ꝑ rei proprie non cadit emptio. l. rei proprie. ff. de contrahen. empti. pignoratitium creditorem: quia remaneret in damno debitoris et ⁊ ita etiam responderi potest ad glo. in dicto. c. conquestus. que loquitur per similia verba. Et dictam differentiā inter pactum de reuendendo ⁊ pactum de restituendo: ponderat etiam Paul. de ca. in consilio. cccxxvj. ex quibus pꝫ qd̄ nō ob. d. c. ad nr̄am. nec etiam ob. c. illo vos qd̄ innuit requiri qd̄ consueuerat exercere vsuras cū loquat

loquatur per dictionẽ presertim que est implicatiua: vt no. glo. in verbo presertim in. c. cũ apostolica de his que fi. a prela. τ gloss. in verbo presertim in. c. inter alia de sententia excõ. põt enim ad. d. c. responderi φ ibi fuit factũ pactum φ post tp̃s septem annoꝝ solutis. lx. libris emptor teneretur dare rem emptam venditori φ supra fuit ponderatum ad. d. Bal. in. d. c. j. Item ibi duo alia cõcurrunt in quibus tex. se fundat. s. quia conuenit φ vltra precium darentur. lx. libre. Item q2 conuentum fuit φ fructus percepti computarentur in sortem φ conuenit nature pignoris vt in. l. j. τ. ij. C. de pig. actio. τ aduersatur nature emptionis: q2 fructus percepti ex re vendita pertinent ad emptorem nec illos cõputat in sortẽ. l. fructus. C. de acti. empt. cũ similibus. Nec aliquo iure ꝓbatur φ illa duo sufficiant. s. simplex pactum de reuendẽdo τ paucitas precij sufficiant ad coniecturandã fraudẽ vsurarũ nec videt̃ φ Jnn. qui allegatur in cõtrariũ teneat cõtrariũ in pacto de reuendendo nec
7 similiter archidia. † Et licz Panor. simpliciter teneat φ paruitas precij τ pactum de reuendendo: q2 in. d. c. ad nostrã tandẽ non vult φ sufficiat quelibet paruitas precij: sed requirit φ sit valde tenue precium duplici ratione. primo quia contrahentes solent se decipere in precio. Scdõ q2 res minus valet ꝓpter dictũ pactum de reuendendo. ar. l. fundi partẽ. de cõtrah. emp. fm eũ qð τ similiter tãgit Ponta. in consilio suo. cccxv. incip. plura sunt que allegantur puta id qð valet mille dedit pro centum fm eum. Jn casu autẽ nostro non est similis paucitas precij dato φ esset ꝓbata estimatio dicti terreni venditi in q̃titate quinquaginta vel sexaginta floreñ. Nec est probatum φ dictus Joãnes inquisitus sit solitus fenerari vel similes cõtractus facere in fraudem vsurarũ quinimmo non est ꝓbata aliqua paucitas precij put ꝓbanda erat in his terminis scz tp̃e cõtract⁹ qð tp̃s cõsideratur: vt habet̃. per doc. in. d. c. ad nr̃am. et in. d. c. illo vos. τ in. l. ij. C. de rescin. ven. τ in alijs locis supra adductis. fuit eñ cõtractus de quo agitur celebratus per septem annos τ vltra ante formatam inquisitionem. τ Paulus Nicolai Pe
8 trus andree deponunt de valore rei a sex annis infra. † Et sic non deponũt de valore tp̃e cõtract⁹ quo tp̃e forte poterat valere min⁹: q2 p̃cia rerum mutantur tp̃e. l. precia rerũ. ff. ad leg. fal. Et illa verba a sex annis infra vsq3 ad presentẽ diẽ quib⁹ vtunt̃ dicti testes verificant̃ si ab anno citra tãtũ valuisset q̃tũ ipsi deponunt per ea q̃ no. Jo. an. τ doc. in. c. l3 causaz. de ꝓba. τ Bar. in. l. celsus. ff. vsuca. Nam idem videntur significare illa verba a tali tempore infra quibus vtuntur isti testes: φ significant illa verba a tali tempore citra quibus vtuntur Joan. an. Bar. τ sequaces. Remanent ergo duo testes qui se referunt ad tempus venditionis Bonacursius blasij qui deponit φ dicta possessio vendita valebat tempore venditionis floreñ. tringinta monete vel circa: τ sic loquitur de paruo excessu τ insuper loquitur per verba vel circa: que etiam possunt verificari in minori valore τ propterea reddunt dicta verba dictũ testis ambiguũ τ non probat aliquid certum prout voluit dñs ant. in. c. attestationes. τ. c. si. de spõsa. impub. arg. illorũ iuriũ. Remanet solũ vnus testis qui deponit de tp̃e vẽditiõis φ erat valoris quiquaginta florenorũ τ vltra qui tãq3 solus nõ releuat. C. de test. l. iurciurã. τ. c. tã literis. τ. c. l3 ex quadã extra. co. ti. cum si. Ex quib⁹ apte deducit̃ φ paucitas p̃cij nõ est legitime ꝓbata maxime cõsiderabilis. ¶ Non est etiã probatum pactum de reuendendo pro eodem precio saltem initum tempore contractus venditionis. null⁹ eniz testis deponit quod fuerit presens pactum de reuendendo inituz inter venditricem et emptorem solum conantur aliqui probare de confessione dicti emptoris inquisiti quod scilicet fecerit dictum pactum de reuendendo: nullus autem deponit quod cõfessus fue
9 rit fecisse pactum de reuendendo tempore emptionis. † Nec videtur φ pactum de reuendendo factum ex interuallo causet presumptionẽ fraudis put causaret simile pactũ interpositũ tp̃e vẽditionis. arg. eorũ q̃ h̃ntur in. l. titius. ff. de pig. act. τ in. l. callipodius. ff. de sol. in quibus iuribus habet̃ φ l3 pactum legis commissorie interpositum in pignore tempore contractus pignoris reddat contractum feneratitiũ: tñ secus est si interponitur ex interuallo. nõ videt̃ idem dicendũ in pacto de reuendẽdo interposito tp̃e venditionis si induceret suspitionẽ fenoris nõ idẽ introducat simile pactum interpositũ ex interuallo. l. nõ possunt. ff. de leg. τ. c. inter. ce
10 tera. de rescript. † Preterea confessio extraiudicialis in causa criminali non inducit ꝓbationẽ sed solũ inditium facit. l. capite quinto. τ ibi per Bar. τ doc. ff. de adul. Item nõ probatur legitime qð dictus ioãnes inquisitus confessus fuerit se fecisse pactũ cum venditrice pro eodem precio. nam bonacursius qui videtur super hoc deponere est singularis vt deprehenditur ex loco de quo deponit. item non deponit de simplici pacto sed de pacto conditionali si dicta venditrix seruaret sibi promissa que promissio poterat eẽ talis φ interesset dicti Joannis emptoris reuendere similiter antonell⁹ deponẽs de cõfessione dicti pacti v̄r singularis: q2 deponit de alio loco quo ad confessionem factam Joanantonio in quo loco non habet contestem. Nec etiam habet contestem quatenus deponit φ alia vice confessus fuit sibi. accedat quod not. bald. in. l. edicto circa mediũ. C. de edic. diui. τ in. c. bone. de elec. dicẽs φ put nõ ꝓbãt testes singulares: ita nec ꝓba nt teste s qui p̃nt cẽ singulares.

¶ Petrus aũt agnolelle vltimus testis n õ deponit clare de pacto de reuendẽdo. sed φ dictus Joãnes inquisitus dicebat Joãblondelli se li seruarono a me li pacti li seruaro alloro p che io o cõparato τc. Et iste testis est cõtestis de loco τ de p̃ntib⁹ cum Antonello Baldasaris scdõ teste. s3 discrepãt in eoꝝ dictis. Nam dictus Petrus agnolelle deponit φ tandẽ dictus inquisitus remãsit in concordia cum Joãne blondelli interueniente noĩe dicte sancte venditricis reuendere dictã possessionẽ pro eodẽ precio: τ de pecunijs in q̃bus erat obligatus Antolinus maritus dicte sancte dictus Joãnes inquisit⁹ faceret dilationẽ dicte sancte duoꝝ mẽsiũ. dictus v̄o Antonellus Baldasaris deponit φ ipse tractauit ꝯpositionẽ inter predictos. vz φ dicta possessio remaneret ante dicto Joãni inquisito: τ φ vltra vigintiq̃nq3 floreñ. noiatos in ꝯctu relaxaret idẽ Joãnes decẽ floreñ. in quib⁹ erat sibi obligat⁹ Antolinus marit⁹ dicte sancte: τ φ vltra dictos decẽ floreñ. ipse Joãnes inquisit⁹ dare τ soluere deberet dicte dñe sancte q̃nq3 flo. τc. Predicta multuz discrepãt iter se τ sunt quodãmodo ꝯria vt de se inotescit. ex q̃bus p3 φ nõ est legitime probatũ φ aliqð pactum de reuendẽdo interuenerit inter dictũ inquisitũ τ dictã sanctam venditricem. Et l3 videatur probatũ per duos testes. vz Petrũ τ Paulũ Nicolai φ dictus Joãnes inquisitus ꝓmisit dicto Joanni blondelli recipienti noĩe sancte eius socrus qualiter ipse volebat reuendere possessionẽ predictã pro dicto precio vigintiq̃nq3 floreñ. iuxta eoꝝ ꝯuetiones tamen dicta cõuentio non nocet dicto Joanni inquisito: tum quia non fuit facta tẽpore cõtractus per supradicta: tum etiam q2 subduntur illa verba scdm eorũ cõuentiones. potuerunt enim interuenire inter eos tales cõuentiones φ expediebat dicto Joanni inquisito reuendere dictã possessionẽ pro dicta q̃titate vigintiq̃n
11 q3 florenoꝝ dato φ eam emisset puta sine aliquo pacto. † Quia cõuentiones cẽsentur loco partis precij. l. fundi partem. ff. de emp. et vendi. Item pactum ex interuallo appositũ potuerit emanare: q2 pro parte domine sancte forte dicebatur φ fuerat decepta vltra dimidiam iusti precij τ sibi competebat actio ad rescindendũ contractum reddito precio si emptor nolebat soluere residuũ vsq3 ad condignam estimationẽ per. l. scdãm. C. de rescin. ven. τ. c. cũ dilecti. et c. pen. de emp. τ ven. Et emptor ad ostendendũ φ nõ erat decepta promittebat reuendere pro eadẽ q̃titate merito pactũ de reuendẽdo ex interuallo appositum nõ inducit coniecturã pignoris put τ supradictũ fuit. Ex his igitur satis aperte cõstat φ nedum nõ probantur interuenisse illa tria que doc. requirunt ad inducendã presumptionẽ fraudis vsurarum scilicet modicum preciũ pactũ de reuendendo: τ φ emptor sit solitus fenerari. Sed nullũ ex predictis tribus est legitime probatum put probandũ erat. Et ideo intrepide τ absq3 vlla dubitatione concludendum est φ partes iudicis debent esse in absoluendo dictũ Joannẽ inquisitũ. Laus deo.

¶ Custos equarum quando teneatur de incendio capanne combuste vbi noctu morabantur eque: τ si erat pupillus aliquo casu excusatur. Consilio. 242.

¶ Summarium super consilio. ccxlij.

1. ¶ Locans operas pro mercede licz animalia custodire teneatur de leui tamen culpa solum tenetur: secus si expresse cõuenit de custodia quia tunc leuissima tenetur.
2. Incendium presumitur culpa leuissima et non leuis.
3. Minor excusatur a culpa et dolo presumpto.
4. Culpa leuis vel leuissima non ita imputatur gratis custodiẽti vti qui per mercedem custodit.
5. Testis etiam non interrogatus reddere debet causam sui dicti.
6. Actio. l. aquilie datur domino.
7. Actio in factum datur bonefidei possessori.
8. Incendia culpa inhabitantiũ facta presumũtur leui vel leuissima.

¶ Consilium. ccxlij.

Consuluit domin⁹ Mattheus de pesauro. V. J. doctor aduocatus marchie p quodã puero custode equarũ cuius culpa dicebat̃ in
1 cendiũ factũ inter cetera se fundat. † Quia locãs operas suas pro mercede. licz teneatur custodire forte animalia: tamẽ tenetur solũ de leui culpa secus si expresse cõuenit de custodia: quia tunc tenetur de leuissima. tex. cũ glo. in. l. qui mercedem. ff. locati. τ no. Saly. in. l. in iudicio. C. eo. titu. circa prin. v̄sic. oppono φ imo
2 de leuissima. † Et licet incendium presumatur culpa τc. tamen presumitur culpa leuissima non leuis per glo. in. §. preterea insti. quibus modis recõtrahitur obli. quã pro singulari allegat Saly. in. l. que fortuitis. C. de pig. acti. τ i tractatu suo d incẽdio. idẽ t3 Alex. in ꝯsi. l. in. ij. col. in. j. volu. τ in. l. siqs ex argentarijs. in. j. et ij. col. ff. de eden. vbi allegat. d. glo. in. d. §. preterea. τ Saly. in. d. l. q̃ fortuitis dicentẽ φ illa glo. est singulariter notãda: q2 nõ semp q̃s tenet̃ de leuissima culpa. Et idẽ tenet dñs Augustin⁹ de ari. in addi. ad Angelũ de aretio in tractatu maleficioꝝ in v̄bo incẽdiario circa. iiij. v̄l. v. col. p. d. gl. d. §. ꝓterea. iõ ꝯcludit φ dcũs puer nõ tenetur de. d. incẽdio. Dñs aũt Bal. d Bartholinis q se subscripsit ap

probat primam sed q incendium presumatur factum culpa leuissima vel leui non approbat: sed in contrarium allegat. l. si vendita. ff. de pericu. et co. rei ven. et ad glo. d. §. preterea. respondetur qd licet dicat q incendium non presumatur factum sine culpa leuissima non propterea dicit quod non teneatur de leui culpa: non tamen firmat forte ob honorem primi consulentis. † Fundant etiam se p̄fati domini consulentes q minor excusatur a dolo p̄sumpto. l. vbi exigitur. in prin. ff. de eden. cum ibi not. per glo. et doc. forti⁹ ergo non tenetur ob culpam leuem presumptam secundum eos qui latissime se extendunt circa plurima.

¶ Subscriptio.

Repetito diuino numine. ¶ Late et egregie est discussa presens consultatio p excellentissimos. U. J. doc. dominum Mattheū et dominum bal. patres et dominos meos: adeo q de subscriptione requisitus non ab re possem sine pluri ad simplicem subscriptionem descendere: tamē ne videar inaccurate processisse aliqua subdam et profecto mihi videtur iustitia satis plana pro dicto bartholomeo. s. q veniat in hac causa absoluendus non solum ex adductis p dominos cōsulentes sed etiā q actor nō plene probauit intentionem suam ex alio. Et primo principaliter: quia nullaten⁹ probauit equas combustas quod erat fundamentum sue intentionis. nullus enim testis in attestationibus mihi ostensis deponit q eque dicti Hieronymi fuerunt combuste ex dicto incendio: et sic deficit dictus Hieronymus in salutari suo et actore non probante: reus etiam si nihil opponit venit absoluendus. l. qui accusare. C. de eden. cum si. vulg. † Est etiam ponderandum quod licet plures testes deponant quod dictus Bartholomeus custodiebat equas dicti Hieronymi: nullus tamen deponit quod custodiret pro mercede habita: et si custodiuisset gratis non esset sibi ita imputanda culpa leuissima vel leuis prout si custodiebat ad mercedem per ea que habentur in. l. si vt certo. §. nunc videndum. ff. commo. et per Barto. in. l. quod nerua. ff. depositi. † Item et tertio est ponderandum quod non concludenter probatur quod eque quas custodiebat dictus Bartholomeus essent in dominio dicti Hieronymi: licet enim testes dicant quod dictus Bartholomeus qui custodiebat equas dicti Hieronymi et dictus genitiuus significet dominiū l. ij. §. j. ff. de relig. et sump. fune. tamen dominium non probatur p testes non reddentes causam scientie per ea que habentur in. l. cū res. C. de probatio. est enim res que non cadit in corporeū sensū testis: ideo requiritur quod testis super dominium deponens reddat causam etiam non interrogatus per ea que habentur per Innocen. et doct. in. c. causam que. de test. et per doct. in. l. solam et in. l. testium. C. eodem. et per Barto. in. l. qui testā. §. fina. ff. de testa. et in tractatu suo de teste in multis locis. † Et actio legis aquilie datur domino. l. item mela. §. item melis. ff. ad leg. aqui. † et licet actio in factum detur bonefidei possessori vt in dicto. §. et in. §. sequenti tamen nec videtur probata bonefidei possessio. item est ponderandum quod dicte eque stabant in capāna vbi dictus Bartholome⁹ moram trahebat et faciebat ignem sed in alia capanna ibi propinqua. Et licet ambe capanne fuerunt combuste licet earum combustionō multum exquisite probetur tamen non apparet que capanna fuerit prius combusta an illa in quo stabant eque que dicuntur combuste an illa in qua stabat dictus Bartholomeus. † Ideo licet combustio capanne in qua stabat dictus Bartholome⁹ presumatur contigisse culpa leuissima vel leui dicti bartholomei per. l. iij. §. et quia plerumq incendia fiunt culpa inhabitantium. ff. de of. pre fec. vig. tamen quod capanna vicina fuerit incensa culpa inhabitātis capannam vicinam non videtur bene iure probari et iuris presumptio cadit in specialitatem. l. j. C. de dotis promis. et specialia non sunt extendenda. l. ius singule. l. quod vero contra. ff. de lega. et. c. que a iure communi exorbitant. de regul. iuris in. vj. Et plura specialia non concurrunt dicta. l. j. de dotis promissi. ideo ex his et deductis per dominos consulentes puto intrepide concludendū quod dictus Bartholomeus veniat in hac causa absoluend⁹ put concludunt prefati domini cōsulentes. Laus deo.

¶ Summarium super cōsilio. ccxliij.

1 Societas inita inter fratres super emolumentis prouenientibus ex quibusdam officijs ad que sperant publicari: vno moriente non dicitur finita societas vt alio ad vnum officiū promoto heredes defuncti habent participare de emolumento dicti officij. numero. 5.

2 Socij quesita post mortem alterius socij non communicantur: q societas finitur morte.

3 Societatis contractus tacite resultat ex actibus socialibus.

4 Societas equiparatur fraternitati vt presumatur societas inter fratres.

6 Obligationes ex contractu resultantes ad heredes transeunt actiue et passiue.

7 Presumitur pro regula et qui contra regulam nititur pbare dz.

8 Societatis natura est vt qui plus confert plus de lucro percipiat. numero. 10.

9 Societati quando derogat pactum inequalitatis.

¶ Consilium. ccxliij.

1 In noie domini nostri iesu christi. ¶ † Uiso suprascripto themate et copia instrumenti initi inter dictos duos fratres et tertiū fratrem videtur prima facie dicendum q dictus Franciscus non teneatur aliquid contribuere heredibus dicti Christofori vigore emolumenti habiti vigore dicti officij. † Nam videtur 2 q inter dictos fratres super emolumentis prouenientis ex dictis officijs ad que sperabant publicari contracta societas et societas finitur morte vnius ex socijs. l. adeo. §. fi. et. l. actione. §. morte. ff. pro socio. et ideo cū emolumentum quod prouenit dicto Francisco ex dicto officio: et ipsum officium consecutus fuit dictus Francisc. post mortē dicti Christo. et consequenter post finitā societatē: ideo nō dz cōicari: q q̄sita post finitā societatē nō cōicant heredib⁹ socij defuncti nec alijs supstitibus socijs. d. §. morte. qd aūt cēseat dicta cōuētio cōtract⁹ societatis deducit ex eo: q cōuenit de ponēdo in cōi seu cōicādo lucra pueniētia ex dictis officijs: et vt ita dixerit 3 ex negotiatiōe pdcā. † Et erāt fratres simul habitātes: ideo videt inter eos contracta societas: q tacite ex actib⁹ socialib⁹ resultat contractus societatis. l. societatem coire. ff. pro socio. et not. Bart. Bal. et doc. in. l. si patruus. C. cōia vtriusq iudi. et Bar. in. l. titium et meniū. §. altero. ff. de admini. tut. et in tractatu de duob. fratrib⁹. et p Bal. ibi in addi. et p eū in. l. j. C. qui test. facere pos. et p Bar. in cōsi. mihi. ccliij. incip. ex pcedēti 3ctu et per bal. in 3si. mihi. cccclxvj. incip. duo fratres longo tpe steterūt insimul. et Ang. in 3si. lxxv. incipit. frater abbas al's ex themate predicto circa finē. et in 3si. cxij. incip. vanutius et Ant. al's bona acqsita in. j. col. et Pe. de anc. in 3si. cxlviij. icip. plura dubia. et in 3si. cciij. icip. in materia de qua q̄ritur. 4 † Et maxime iter fratres p̄sumi dz societas: q societas instar fraternitatis hz. l. vex in pn. ff. pro socio. dato aūt sine piudicio veritatis q societas nō censeret inter eos 3cta tū ex alio videt dicendū q dictus Frāciscus nō teneat cōferre fratrib⁹ lucrū dicti officij: ex eo q ipse Franciscus a principio cōicauit fratribus lucrū sui officij pter quā cōicationē deuentū fuit ad dictū 3ctū et hoc vt fratres obligati quodāmodo ad antidora iuxta. l. sz si lege. §. 3suluit. ff. de pet. here. et. l. si nō renumerādi. §. tū papinianus. ff. mā. similiter cōicarent lucra eis prouenientia postea ex similibus officijs intra. xv. annos intra q tps verisimiliter non sperabant forte consequi nisi vnū officiū pro quolibet cōsiderato q erāt tres alij fratres et attenta cōsuetudine ciuitatis itaq dictus Frāciscus satis posuit in cōi cōmunicādo ab initio emolumentū sui officij cū nō videat minus cōicasse q verisil'r vnusquisq suor fratrū habebat cōicare: ideo nō videt cōueniens q dictus Frāciscus teneatur aliqd amplius cōicare attento etiā ratiōe assignata in pn. instri ibi: et cū forte alter suorū fratrū ad dictū officium deputabitur iustūq videatur q etiam ipse cōuertat in vtilitatē cōem inter ipsos fratres omne id et totū q ex dicto officio pcipiet igitur volētes ipse partes ad instrm promissionis deuenire etc. Et sic causa pter quā deuenerūt ad instrm pmissiōis respicit alios fratres: nō aūt ipm Frā. ideo ipse Frāc. nō videtur obligatus cessante cā. c. cū cessante. de appel. et. l. qd dictū. de pac. cum si. Item dictus contractus videtur factus in fauorem dicti Francisci: ideo non videtur retorquendus in eius odium. argu. l. quod fauore. C. de leg. et. c. quod ob gratiam. de reg. iur. in. vj. 5 † His tamen non obstantibus: licet satis videantur vrgere: tamē in cōtrariū puto esse iustitiā. pro cuius rei euidētia pmitto q vba cōtract⁹ clare et necessario impor tāt q ipse Frāciscus put alij fratres se obligat ad cōicandū emolumēta que sibi obuenirent ex dicto officio si cōtigerit ad illud publicari vt ex tenore instrumenti euidenter apparet: et vbi verba sunt clara nō est admittenda voluntatis questio. l. ille aut ille. §. cum in verbis. de leg. iij. Non em̄ est a verbis recedendū. l. nō al'r. eo. ti. et. l. j. §. si is qui nauē. de exercito. cū si. Et licet ratio in prin. instrumēti assignata nō videat respicere dictū Frāc. nihilominus alie rōnes specifice assignate in medio instrumenti sunt magis gnales cōcernētes etiā ipsum franciscum ibi et hoc fecerunt pro eo: q sic voluerūt: et sic eis bn̄ placuit et p augendo et manutenendo inter ipsos fratres fraternalē amorem etc. Maxime q est cōiter mos in ciuitate q si vnus frater est vna vice publicatus ad dictū officiū alter frater solet publicari scōa vice: et sic de singulis: et ita augetur et manutenetur fraternalis amor: et p pterea fuit equum obligare et dictū frācisců ad cōicandū emolumētū dicti officij si postea contigerit ad illud officium publicari ifra dictum tēpus ne contingeret inter eos dedignatio sed manuteneretur fraternalis amor: et ex his tollitur vltima ratio in contrariū 6 assignata. Itē † premittendum est q regulariter obligationes ex cōtractu resultantes trāseūt ad heredes. l. si pactū. de pac. et. l. j. C. si cer. pe. censetur. n. heres eadē persona cū defuncto in autētico de iureiu. a moriēte pst. §. j. succedit. n. in hereditate que est successio in vniuersū ius defuncti. l. hereditas. de reg. iu. et. l. nihil aliud. ff. de v. ob. iō i dubio effect⁹ et obligatio 3ct⁹ trāsit actiue et passiue in heredes:

heredes: et in casu nostro verba contractus id important ibi et quilibet eorum etc. per se et cuiuscumque ipsorum heredes: et sic partes voluerunt obligationem ex dicto contractu transire ad heredes active
7 et passive. † Et cum hoc sit regule qui nititur in contrarium sibi incumbit onus probandi: quia pro regula presumitur. dicit Bar. in l. quotiens ff. si quis cautionibus. ideo qui se fundat in exceptionibus seu in re exorbitante a regula habet necesse probare: ut no. Jo. an. in c. j. de homi. li. vj. et bal. eos referens in l. si quis non dicam rapere. C. de epi. et cle. et moderni in l. si quis maior. C. de transac. Ad idem glos. et doc. in cle. fi. de rescrip. Ideo qui dicit huiusmodi contractum esse contractum societatis et propterea non transire ad heredes eidem incumbit onus probandi cum ex verbis contractus non appareat: ideo aliter non probando standum est regule que vult quod contractus et obligationes ex eis resultantes non finiantur morte: maxime quia si dicti fratres voluissent inire contractum societatis verisimiliter expressissent prout communiter solet exprimi in instrumentis celebratis super contractibus societatis attento etiam quod
8 dictus contractus non est conformis nature societatis. † Quia non societatis est quod ille qui plus ponit in societate plus de lucro detrahat l. unde si nerve. §. quod. n. alias l. quod enim. ff. pro socio. debent. n. partes lucri et damni inter socios esse equales: videlicet correspective ad capitale: ita quod si unus plus ponit in societate quam alter plus lucri consequatur prout vult glo. interlinearis in §. j. in verbo equales. inst. de societa. et nicol. de matta. et Bal. in l. j. C. eo. titu. in iiij. q. Et firmat Saly. in l.
9 mutuis in. vij. q. ff. eo. titu. † Et alias vidi dominum legi. l. si pascenda. C. de pac. theologos tradentes, quod quotiens in contractu societatis conditio unius socij est melior quam conditio alterius socij tunc contractus societatis est iniquus et invalidus pro quo facit quod voluit Azo: quem recitat Accur. in l. si non fuerit. §. j. ff. pro socio. qui voluit quod in contractatu societatis non valeat pactum inequalitatis inter socios non correspective ad immissa in societate: et licet Joan. glossator antiquus, fuerit in contraria opin. tamen Accur. sequitur opinio. Azo. et Rapha. ibi firmat idem dicens quod opi. Azo. communiter tenetur et dicta opin. Azo. se confirmat cum supradicta opinione theologorum. Pro quo etiam facit tex. d. l. si non fuerit. §. j. licet in contractu de quo agitur emolumenta pariter communicanda veniebant uni prout alteri licet dictus Franciscus plus communicaverit. Nam ipse primo communicavit tempore contractus emolumenta quod iam consecutus fuerat et fratres communicaverunt spem lucri futuri: et sic minus communicaverunt hoc respectu per id quod habetur in. §. plus. et in. §. tempore. inst. de actio. et in l. non habetur pro puro. ff. ad leg. fal. et in l. in quantitate. §. magna. et §. seq. eo. titul. item plus confert fratribus: quia etiam ipse promittit communicare id quod ipse esset consecuturus ex dicto officio si ipse publicaretur: et ideo hoc respectu dictus contractus non se conformat cum propria natura societatis. Item in dicto contractu non convenit quod si ex dicto officio aliquod damnum emersisset publicato ad officium fratres deberent contribuere prout esset de natura societatis. Item convenit inter eos de communicando lucra etiam quarto fratri qui constat quod non iniuit societatem cum ipse nihil habebat contribuere fratribus iuxta ea que no. per Bar. in d. §. altero. et per eum. et Bal. in d. l. si patruus. ideo nec inter alios fratres censeatur initus contractus societatis. arg. eorum que habentur in l. fi. C. de senten. et in l. hoc iure. ff. de vulg. et pupil. cum concor. ex quibus videtur concludendum quod alio non dicto non censeatur initus contractus societatis inter dictos fratres: et
10 per hec tollitur prima ratio in contrarium adducta. † Nec obst. quod contractus societatis initur quandoque tacite quando fratres communicant hincinde lucra eis ex questu provenientia vel ex una negotiatione: quia tunc ex quo nihil est conventum nihil est quod repugnet proprie nature societatis: adeo quod si unus plus ponit in societate quam alter: quia unus ponit operas et forte pecuniam in divisione lucri debet retrahere maiorem partem quam alter qui ponit solas operas nisi illius opere essent pretiosiores. Item si ambo solas operas: tamen unus eorum est multum industriosus et alter parum industriosus ille frater industriosus debet habere maiorem partem lucri quam alter frater per theoricam. s. traditam. quod qui plus ponit in societate plus detrahit per supradicta. Et in casu quo fratris industriosi et fratris non industriosi contrahentium simpliciter societatem quod industriosus plus debeat consequi de superlucratis consuluit Pota. in consilio mihi. clxv. incipien. circa primum col. fi. Et ego pluries consului in diversis causis una cum domino philippo de franch. fratribus et domino bal. de bartho. et quicumque cum domino meis: ita quod in casu quo tacite contrahitur nihil repugnat propria natura societatis prout repugnat in casu nostro. insuper non imminet coniectura quod si voluissent contrahere societatem id expressissent prout solitum est exprimi in instrumentis societatum que coniectura militat in casu nostro et non militat in casu quo tacite contrahitur: ita quod verbis nihil exprimitur: ex quibus concludendum puto quod dictus Franciscus teneatur communicare partem emolumenti quod consecutus fuit ex dicto officio heredibus fratris defuncti. Laus deo.

Summarium super consilio. ccxliiij.

1 Solvere promittens infra mensem residuum precij ad dictamen proborum ad hoc electorum quod mensis currere non incipiat antequam illi declarent. nume. 7.
2 Contractus perfectio solo contrahentium consensu consistit.
3 Pacta ex internallo circa contractus substantialia re integra valent ad actionem.
4 Pactum nudum et contractus innominati actionem non producunt nisi rei implemento vestiantur.
5 Conditione non purificata nedum agi potest ex contractu nominato imo etiam ex contractu innominato.
6 Revendere promittens infra tempus casu quo emptores emere vellint, pro se ipsis quando procedat ut promittens compelli possit. nu. 15.
8 Solvere promittens in festo indubio intelligitur de proximo.
9 Heres gravatus dare infra. x. dies a tempore mortis testatoris non incipiunt currere dicti. x. dies nisi a tempore hereditatis adite.
10 Infra et intra ponitur pro ante seu pro tempore: et est infra dictio exclusiva termini ad quem refertur et ponitur pro tempore anteriori.
11 Dubia verba pactorum interpretantur contra illum qui nititur ex pacto.
12 Error iuris non presumitur in facto proprio nec in masculis.
13 Mens potius attenditur quam verba.
14 Et dictio: ponitur expositive pro idest.
16 Conventione secunda quod non recedatur a prima ut ex novo contractu innominato facto implemento possit agi prescrip. verb. ad observandum conventa.

Consilium. ccxliiij.

In nomine domini nostri Jesu christi.
1 † Licet in hac consultatione videatur prima facie dicendum quod dictus gaius et fratres non teneantur solvere titio predicto nisi quadringentos quinquaginta floren. vigore prime conventionis et non teneatur dictum predium revendere non obstante alia conventione secundo loco facta per quam licet videatur recessum a prima conventione tamen videtur quod non habeat obstare dicto gaio et fratribus.
2 † Nam prima conventio censetur contractus nominatus: quia resultat ex eo venditio conditionalis et conditio presupponitur purificata ex quo soluta fuit pars quantitatis debite sempronio: ideo fuit perfecta venditio prima perfectione que in solo contrahentium consensu consistit. l. consensu. ff. de act. et oblig. et insti. de obliga. que ex consensu nascuntur in principio. Sed etiam secunda perfectione ex parte titij: quia prout dicitur fuerat dicto gaio et fratribus facta traditio: et sic non erat res integra: et consequenter non potuit solo consensu a prima venditione recedi re non integra: tum quia facta fuit traditio ex parte titij: tum quia ex parte gaij fuit soluta pars precij: ut in l. prefectum. C. quando liceat ab emptio. discedere. et l. ab emptione in fine. ff. de pac.
3 † Ideo non videtur quod per secundam conventionem que in solo consensu consistit fuerit recessum a prima venditione et contracta nova venditio etiam servatis his que in secunda conventione convenerunt prout contingeret si re integra fuisset facta super precio nova conventio. l. iurisgentium. §. adeo. ff. de pact. Remanet ergo quod dicta secunda conventio non constituit novam emptionem: sed remanet in puris terminis conventionis et stat in puris terminis nude conventionis seu
4 cuiusdam contractus innominati. † Ex nuda autem conventione non oritur actio. l. iurisgentium. §. igitur nuda. ff. de pac. et l. legem. C. eodem titulo. et similiter contractus innominati non producunt actionem nisi vestiantur rei implemento. l. ex placito. C. de rerum permut. ideo quia ad plenum non impleuit ex parte sua non potest agere ex contractu innominato dicta. l. ex placito. et per notata per gl. et doct. in l. j. C. de pact. ubi habetur quod plenius implementum requiritur in contractu innominato ut agi possit et actio oriatur quam requiratur in contractu nominato ut agi possit sine obstaculo exceptionis: et in casu isto non videtur quod dictus titius ullo pacto impleuerit dictum contractum ex parte sua. Quia videtur quod ipse convenerit facere et curare quod eius filius infra mensem consentiet seu det licentiam in forma valida ad sensum sapientis gaij et fratrum quod non molestabit dictos gaios et fratres in certis possessionibus de quibus in scripta quod minime factum est nec fieri potest infra mensem predictum. Item convenit quod arbitri eligendi seu electi deberent precium declarare infra mensem quod etiam minime observatum fuit: ideo dicta secunda conventio videtur evanuisse: quia partes videntur ita convenisse dicendo con questo inteso etc. Et etiam postea subdendo con questo pacto et non altramente a tempi detti idetti gai et fratelli siano tenuti a fare idetti pagamenti commo desopra detti: que ultima verba aperte videntur significare quod dicti gaius et fratres non tenentur observare dictam novam conventionem nisi dicta declaratio per arbitratores et dicta ratificatio seu licentia per filium dicti titij fieret infra tempus unius mensis: et hoc quo ad solutionem sexcentorum floren. Idem dicendum videtur quo ad obligationem de revendendo. s. quod dictus gaius et fratres non sint obligati ad revendendum: quia promiserunt facere revenditionem casu quo predicta. s. conventa facta fuerint et non aliter. Continentur enim in scripta facta de dicta conventione hec verba formalia: videlicet Item idetti gaij et fratelli facte le predette cose pro titio et non altramente per loro libera voluntà et cortesia sono co

tenti che passate agni dui da ogi ꝛ non prima che sel detto titio in
fra el tẽpo de dui altri anni sequenti da poi li doi sopra nominati
ꝯtra se proprio ꝛ nõ per altre cõparare la noiata possessione vẽdu
ta per li dicti fiorini.cccel.e piu e meno sera iudicato ꝛc.dandoli el
detto titio in cõtanti in su el ꝯcto tutto el costo ꝛc.ꝓmette de ven-
dergliele a tutte gabelle de epso titio ꝛc.Dicta igitur ꝯuentio de
reuendendo fuit facta sub cõditione si superius cõuenta fuerit ob-
seruata ꝛ nõ aliter sed cõditiones ꝑdicte nõ fuerũt purificate:qꝛ ar
bitratores nõ declarauerũt.j.mensem nec filius titij dictã ratifica-
tionẽ fecit nec dictam licentiam concessit.j.dictũ mensem.Quini-
mo ꝑdicta non fecit dictus filius merito dictus titius agere nõ po
5 test vt sibi dicta possessio reuendaꝫ.†Quia nedũ ex ꝯctu innoiato
sed nec ex noiato agi põt nõ purificata cõditione.l.cedere diem.de
6 ꝟbo.sig.ꝛ.l.sub cõditione.de cõdi.inde.cũ si.†Nec dictis gaio ꝛfra
tribus videntur obstare alie conuentiones que postea interuene-
runt inter eos ꝛ dictũ titium:qꝛ in illis dicti gaius ꝛ fratres non se
obligauerũt ad reuendendũ:lꝫ dictus titius ꝓmiserit eis facultatẽ
edificandi in dicta re vendita.Non em̃ ex hoc dicti gaius ꝛ fratres
se obligauerũt vltra q̃ꝑ ꝑus eẽnt obligati ad reuendendũ ꝛ q̃uis di
cte noue conuentiones videantur facte:eo quia contrahentes ꝑ-
supponere viderentur ꝙ dicti gaius ꝛ fratres tenerentur ad reuẽ
dendum ꝛ essent obligati reuendere ẜm formam prime conuẽtio-
nis de qua supra proxime.In qua inter cetera cõtinebaꝫ qualr di-
cti gaius ꝛ fratres possent edificare in dicta possessione:ita ꝙ eis re
ficiende venirent impense facte per eos in dicta edificatione: adeo
ꝙ non ad filiũ finem videtur tendere dicta permissio de edificando
nisi qꝛ si cogerentur reuendere vigore prime cõuẽtiõis sibi refunde
renꝫ dicte impense faciẽde in dictis nouis edificijs.Nihilominꝰ nõ
ex hoc videntur se de nouo obligare ad reuendendum: qꝛ verba id
non important : ꝛ a verbis non est recedendũ in dubio in.l.nõ ali-
ter.de lega.iij.ꝛ.l.j.§.si is qui nauem.de exerci.Potuerunt autem
errare in iure putãdo se fore obligatos ad reuẽdendũ:licet nõ eẽnt
non propterea ex hoc obligantur.l.regula.ꝛ.l.iuris ignorantia.ff.
de iur.ꝛ fac.igno.ꝛ qꝺ no.in.l.j.ff.de cõdi.inde.ꝛ in.l.cum quis.C.
de iuris.ꝛ fac.igno.qui em̃ errat non consentit.l.si per errorem.ff.
7 de iurisd.om.iudi.¶†Tamen his nõ obstantibus contrarium pu
to de iure respondendũ pro cuius rei euidentia ponderãdũ duxi
ꝙ dicte partes primo conuenerunt ꝙ nõ obstante ꝙ vigore ꝑme
emptionis dicti gaius ꝛ fratres essent obligati ad certam summaꝫ
s.quadringentorumquinquaginta florenorum soluendã infra an
num:tamen voluerunt in secũda conuẽtione tenerenꝫ dicti gaiꝰ ꝛ
fratres soluere illud plus vel illud minus qꝺ iudicaretur per arbi-
tratores.Et si plus iudicaretur illud plus qꝺ iudicareꝫ vltra sum-
mam.cccel.floreñ. deberentur solui infra annũ postq̃ꝑ fuerit iudi-
catum.Et residuum scilicet summã.cccel.floreñ.vel illud minus te
nerentur soluere infra mensem nõ declarando qñ inciperet curre-
8 re ille mensis.†Et licet in dubio videatur intelligendũ de mense
immediate sequenti.arg.l.eum qui kalꝫ.ff.de verbo.oblig.in prin.
tamẽ subiecta materia alias suadet:qꝛ ex quo se obligabant ad sol
uendum residuum hoc est.cccel.florenos vel illud minus:ꝛ sic erat
incertum quid esset pro residuo soluendum anteq̃ꝑ iudicaretur nõ
suadet ratio ꝙ interim tenerentur ad soluẽdũ id quod ignorabãt
se debere:ꝛ ideo alio nõ expresso suadet ratio ꝙ interpretandũ eẽt
ꝙ ille mensis curreret a tempore declarationis.arg.l.inter duꝫ.ff.
de verbo.oblig.per quam legem in.d.l.eum qui kalꝫ.gl.limitat di-
ctam legem.facit optime.l.iij.§.siquis heredi.de sta.lib.ꝛ qꝺ per il
lum tex.notant glo.ꝛ doc.in.l.fi.§.sinautem.C.de iure deliber.vbi
tex.aperte dicit ꝙ inuentarium incipiatur intra.xxx.dies post ap-
tas tabulas ꝛ postq̃ꝑ fuerit nota delatio hereditatis:ꝛ sic ꝟba tex.
9 sunt clara.†Et tamẽ gl.in verbo delatam vult ꝙ dicti.xxx.dies nõ
currant statim post notitiam delate hereditatis. ꝛ text.in.d.§.si-
quis heredi.probat ꝙ siquis iussus fuerit dare heredi infra.xxx.di
es ꝑrimos tẽpore mortis testatoris illi.xxx.dies incipiunt curre-
re demum post aditam hereditatem:qꝛ prius nequeũt dari here-
di:ꝛ sic verba clare repugnabant:ꝛ tñ ratione subiecte materie in-
terpretantur ꝙ tẽpus designatum nõ statim currat multofortius
in casu nostro:in quo non exprimitur quando incipiat currere mẽ
sis:ꝛ sic verbo nõ offenduntur si interpretantur ꝙ currat demum
post declarationeꝫ factam ex quo antea non poterat sciri qd esset
soluendum.pro quo etiã facit quia.s.proxime tempus anni decla-
ratur ꝙ currat a tẽpore declarationis arbitratoꝝ ꝛ per preceden-
tia declarantur sequentia.l.si seruus plurium.§.fi.de leg.j.ꝛ.l.qui si
liabus.eo.titu.ꝛ.l.heredes palam.§.sed si notã.ff.de test.ꝛ dicta in
vno capitulo plerũq; censentur repetita in proximo sequenti capi
tulo.ff.ad.l.acqui.l.quemadmodum.§.fi.ꝛ insti.eo.titu.§.hoc ta-
men capite.ꝛ facit.l.scia.§.gaio.de fun.instru.ꝛ qꝰ per bar.in.l.pre
tor ait.§.eritq; differentia.ff.vi bo.rap.Et hoc presupposito ꝟba
sequentia a quibus dependet presens excitatio.vꝫ e questo inteso
che infra detto mese e ꝑma chel dicto titio possa adomãdare alcu
10 no pagamento:sunt interpretanda ꝙ ante dictum mensem:†qꝛ
nonnunq̃ꝑ reperitur ꝙ dictio intra ꝛ dictio.j. ponuntur pro ante
seu pro tempore anteriori.de intra videtur tex.in.l.q rome.§.cha-
limachus.de verbo.obliga.vbi promissio de nauigando intra idꝰ
talis mensis videtur impleta etiam si ante idus nauigauerit.Et
de dictione infra videtur text.in.c.ad audientiam.de prescriptio.
ꝛ in.c.abbate.de verbo.signifi.in quibus iuribus dictio infra exclu
dit terminum ad quem refertur ꝛ ponitur pro tempore anteriori:
et similiter exclusiue termini ad quem refertur ponitur in.c.j.ꝛ in
c.quod ante.de cleri.coniug.ꝛ ponunt Joan.andr.ꝛ Panor.in.d.
c.j.ita etiam ponatur in terminis nostris vt excludat tempus mẽ-
sis in quo solutio fieri debet ꝛ sumatur pro tempore anteriori qꝺ ꝛ
suadet ratio:quia alias contingeret quedam absurditas qꝺ si con
tingeret ꝙ arbitratores declarent q̃ꝑtitatem precij in vltima hora
mensis artarentur gaius ꝛ fratres intra eundem mensem soluere
11 quod esset quodãmodo impossibile.†Facit etiã ꝙ hac interpreta-
tione:quia verba pactorum interpretantur contra eum qui ex eo
nititur.l.labeo.ꝛ.l.si in emptione in principio.ff.de contrah.emp.
que iura videntur ad inuicem contrariari.Sed ita reducuntur ad
concordiam.debuit enim ille qui vult ex pacto niti verba expressiꝰ
exprimere per.l.veteribus.ff.de pac.ꝛ facit.l.quicquid astringẽde.
§.j.de verbo.obliga.Ad idem etiam faciunt verba sequentia. Et
prima che idetti gaij ꝛ fratelli siano tenuti a fare alcuno pagamen
to ꝛc.Que verba videntur apposita ad declarationem preceden-
tium verborum.si enim declaratio arbitratorum necessario debuis
set fieri in primo mense quo tempore ex precedentibns apparebat
ꝙ nulla solutio debebat fieri.Ideo nõ erat necesse adijcere illa ver
ba:ꝛ prima ꝛc.Sed quia verba precedentia erant aliqualiter ambi
gua voluerunt partes declarare ꝙ sufficeret ꝙ declaratio fieret an
teq̃ꝑ gaius ꝛ fratres obligarentur ad faciendum aliquam solutio-
nem.Et hoc declaratur.s.ꝙ ea fuit intentio contrahentium per
duas sequentes conuentiones de quibus apparet due scripte iter
ipsos contrahentes facte:ex quibus est aperte demonstratum qꝺ
ipsi contrahentes presupponebant ꝙ dicti gaius ꝛ fratres essent
obligati ad obseruandum conuentiones que continentur in dicta
precedenti scripta.s.de soluendo illud plus quod arbitratores ar-
bitrati fuerant:ꝛ de reuẽdendo:quia in vna scripta cõtinetur pro-
missio de soluendo dicto titio sexcentosquinquaginta florenos:ꝛ
habetur relatio ad dictam precedentem scriptam:in alia autẽ scri-
pta continetur qualiter dictus titius dabat licentiam de faciendo
certa edificia in dicta possessione vẽdita ꝛ se obligabat ꝙ facto cer
to edificio faceret dictis gaio ꝛ fratribus locari quoddam cellariũ
ad triennium ꝛ promittebat dictus titius facere bonam pensionẽ
dicti cellarij dictis gaio ꝛ fratribus qꝺ nil aliud videtur significa-
re nisi ꝙ sperabat reemere vigore dicte cõuentionis de reuenden-
do ꝛ cõpensare dictã pẽsionẽ ꝛ expensas edificioꝝ cuꝫ precio soluẽ
do ꝑ dictos gaiũ ꝛ fratres ꝛ tãto plꝰ soluere ꝓ ꝑcio reemptionis: ꝛ
qꝺ edificia predicta cederent in commodum:et vtilitatem ipsius
titij.Item in altera ex dictis scriptis exprimitur aperte ꝙ in dicta
prima scripta erat factum pactum ꝙ dictus gaius ꝛ fratres nõ te-
neretur soluere nisi prius filius ratificaret omnia gesta ꝛc.Et non
fit aliqua mentio de ratificatione infra mensem ꝛ mensis erat ela-
psus ꝛ arbitratores declarauerant etiam post mẽsem.vnde ex his
et alijs que continentur in dictis vltimis scriptis demonstraꝫ ap-
te quod dicti contrahentes intendebant ꝛ presupponebant ꝑ cõ-
stanti quod essent astricti ad obseruandum contenta in dicta pre-
cedenti scripta:videlicet dicti gaiꝰ ꝛ fratres ad soluendũ illud plꝰ
quod fuerat declaratum per dictos arbitratores ꝛ ad reuendẽdũ.
et dictus titius teneretur ad faciendum prius ratificare eius filiũ
prout actum fuerat in precedenti conuentione ꝛ scripta non ob-
stãte qꝺ declaratio per arbitratores esset facta post lapsum primi
mẽsis:et q̃ꝑuis in dictis vltimis scriptꝫ dicti cõtrahentes nõ se obli
garent de nouo ad predicta faciendum:tamen per dictas scriptas
et nouas conuentiones in eis contentas declarantur verba ꝛ mẽ-
tes contrahentium:videlicꝫ quod arbitratores non artarentur ad
arbitrandum in primo mense:nec similiter quod filius ratificaret
infra mensem immediate sequentem:sed quod dicti gaiꝰ ꝛ fratres
non essent astricti ad soluendum aliquid priusq̃ꝑ arbitratores de-
clararent precium ꝛ filius ratificaret:ꝛ quod non inciperet prius
currere mensis et annus assignati ad soluendum:nec tempus assi
gnatum ad reuendendum.Et ex sequentibus gestis precedentia
declarantur.c.cum per berlicam.xxiiij.q.ij.ꝛ per gloss.in cañ.mul
tis.ꝛ.xliiij.dist.cano.peruenit.xviij.distin.ꝛ in.c.scribam.de ꝑsum.
12 †Nec est verisimile ꝙ tam breui tẽpore tradiderint obliuioni rem
tam ponderosam nec in facto proprio presumitur error.l.q̃ꝑq̃ꝑ ad
vell.ꝛ.c.ab excommunicato.de rescrip.Nec etiam iuris error pre-
sumitur saltem in masculis.l.constitutiones.C.de iur.ꝛ fac.igno.ꝛ
l.leges sacratissime.ꝛ.l.fi.C.de leg.adeo ꝙ licet dolus non presuma
tur.l.merito.ff.ꝓ socio.ꝛ.l.dolũ.C.de dolo.nec malefides.l.penul.
C.de euic.tamen potius ꝑsumitur dolus malafides q̃ꝑ iuris igno-
rãtia.l.sed ꝛ si lege.§.scire.ff.de pet.heredi.probatur in.l.quemad-
modum.C.de agrico.ꝛ cens.lib.xj.ꝛ in regula qui contra iura mer-
catur in.vj.Ex quibus satis aperte demonstratur mens contrahẽ
tium ꝙ nolebant se artare ꝙ arbitratores declararẽt infra mẽsem
ꝑrime sequẽtẽ nec ꝙ filius titij infra mẽsem ratificaret ꝛc.Sed qꝺ
volebãt

volebant q dicti gaij τ fratres non essent obligati ad aliquid soluendum nec ad reuendendum nec currerēt tempora assignata ad soluēdū τ reuendēdū nisi pri⁹ declaratio τ ratificatio p̄dicte fcē fuerint. 13 †cōstat aūt mentem preferendam esse verbis. l. in conuentionalib⁹. de verbo. signifi. τ. l. in conditionibus. primum locum de cōditioni. τ demonstrationi. τ. l. non aliter. de lega. iij. verba autē in casu nostro conueniunt menti interpretando: vt supra deductum fuit† 14 Et sepe contingit q dictio τ ponitur expositiue pro idest. c. monasteria. de vita τ honesta. cle. in. c. pastoralis. de rescrip. τ glos. secūda questione. vi. sunt quorum. §. quotiens cum si. τ quandoq ponitur pro disiunctiua. vt not. gl. in verbo figura in clementi. sepe. de verbo. signifi. τ in cle. causam. de causa possessio. τ propri. et docto. in. c. penul. de vita τ honesta. cleri. ita potest interpretari in casu isto: ita vt conueniat menti contrahentiū dum dicitur: in prima cheli ditti gaij τ fratelli siano tenuti ad fare alcuno pagamento τc. 15 †Potest etiam dici q dum conuenit de reuendendo non fit aliqua mentio de mense. Sed solum dicitur q factis supradictis rebus τc. Ita q quicquid sit de augmento vel diminutione precij de quo ad presens non agitur: quia dictus titius nō petit precium q forte fuit cōsequutus vel si non fuit cōsequut⁹ sua nō interest: quia vult reemere τ reemēdo habet tantūdem refundere τ in conuentione de reuendendo nō est facta mentio mensis: sed solum q prius sit facta dicta declaratio τ ratificatio τc. Ex quibus euidenter deducitur q licet arbitratores nō declarauerint. j. mensem immediate sequentē post ꝯuentionem τ dictus titius nō fecerit filiū ratificare ꝑut ꝯuentū fuit: tū gaius τ fratres teneant reuendere dictas possessiones venditas dūmodo dictus titius faciat filiū ratificare et facere ea que in scripta cōtinent τ soluat ea que tenet vigore dicte conuentionis pro precio soluto τ pro expensis expositis i edificijs fm formam conuentionum: τ licet egerit anteq̄ impleuerit: q̄ nō fecerit filiū ratificare τ consequenter egerit sine actione: τ sic inepte videatur egisse. ar. l. si pupilli. §. videamus. ff. de neg. gest. τ l. nam postea. in prin. ff. de iureiurā. τ. l. nō potest videri. ff. de iud. tamen hoc casu secus est: q̄ sufficit q actio superueniat pendente iudicio: τ sic post litē contestatam per. l. si rem. §. fi. ff. de pig. act. τ. l. si mandauero tibi aut titio. ff. mandati. τ per. l. si titius. ff. de verb. oblig. ꝑut no. gl. τ doc. in. d. l. non pōt videri. τ docto. in. d. l. si rē. §. fi. 16 †Non obstant adducta in contrariū q̄bus satis possunt deprehēdi responsiones ex deductis pro hac parte. Non enim obstat q a prima emptione nō cēset recessuꝫ ꝑ scdaꝫ cōuentionē: q̄ lꝫ nō censeatur sublata prima emptio: tamen ex nouo ꝯtractu innoiato facto impleméto potest agi actione p̄scrip. verb. ad obseruandū conuenta q. l. naturalis. ff. de p̄scrip. v̄bo. cū si. lꝫ itaq non agat ex noua emptione ꝑut agi potuisset si prima emptio stetisset in solo cōsensu: τ sic re integ. per. d. §. adeo tū agi pōt p̄scrip. verbo. vt dictū est: et sic nō ob. q primo loco deductuꝫ fuit in contrarium: τ similiter nō ob. q ex conuentione nuda agi non potest nec ex contractu innominato ante plenū implementum: q̄ in casu nostro est contractus innoiatus pro parte impletus τ q superest presupponatur q impleatur ante sententiam q sufficit. vt supra deductum est. Nec obstat q nō est declaratum per arbitratores. j. mensem immediate sequentem post contractum neq secuta est ratificatio filij: quia illud non requirebatur ꝑut late supra demonstratum est. Nam verba contractus aliter intelligenda sunt vt subiecta materia suadet et sequentes conuentiones declarant que licet non inducūt i predictis nouam obligationem: tamen declarant precedentem cōtractum: vt supra clare deductum est. Laus deo.

¶Summarium super cōsilio. ccxlv.

1 ☞Conditio adiecta legato si vel cum legatarius filios vnuꝫ vel plures quando dicatur purificata si legitimet naturalem. per totum consilium.
2 Voces populi vane sunt.
3 Rescripta preiudicium tertio non generant.
4 Rescriptum quando possit dici subreptitiū.
5 Legitimatio quando requirit citationem eorum qui habent probabile interesse τ consensum.
6 Rescriptum vt valeat qui et quando debeant citari.
7 Citatio quomodo τ in quibus locis fieri debeat.
8 Legati dominium transit ipso iure in legatarium.
10 Legitimati per principem quando veniant appellatione legitimorum.
11 Legitimare q non possit comes palatinus in preiudicium tertij τ solemnitatum requisitarum clausula generali non obstante τ qualis esse debet qui legitimatur.
12 Clausula generalis remota siue finalis propter verbum alijs refertur ad similia tantum τ non ad que sunt solius principis.
13 Inferior non derogat iuribus superioris.
14 Clausula non obstant subreptionis vitium non tollit.
15 Legitimari non potest non subditus.
16 Legitimare non potest episcop⁹ rescripto per quod sibi facultas legitimandi τ creandi tutores accuratores datur.
17 Termini quando ab eodem determinabili determinantur pariter sunt determinandi.
18 Filiatio presumptiue regulariter probatur τ quomodo probetur contra filiationem.
19 Testis vicin⁹ prefertur in testimonio vicinie rei alteri nō vicino.
20 Difficilia probare vt adulterium coitus solis coiecturis ꝓbātur.
21 Legitimorum appellatione non veniunt legitimati ex communi vsu loquendi τ illegitime nati.

¶Consilium. ccxlv.

In nomine dn̄i nostri Iesu christi. 1 ¶†Licet alias consuluerim in fauorem dicti bernardini. s. q dicta legitimatio tenuerit non obstante infantia dicti legitimati: τ nō obstāte q legitimans non habuerit potestatem legitimandi ab imperatore romanorum: sed dumtaxat a romanorum rege. Et presupposito validitate legitimationis qd̄ filius legitimatus censeatur filius legitimus et naturalis: τ consequēter censeatur purificata conditio dicti legati: tamen quia plura deducuntur contra dictam legitimationem vltra predicta consultus. An dictum legatum peti possit visum fuit dictum Franciscum fouere iustitiam. Et immemor consilij redditi pro dicto bernardino promisi consulere non q sec⁹ de iure tenerem super medijs in quibus cōsulueram. Sed propter alia media que non tangebantur in puncto. idcirco licet alias fim solitus abstinere a consulendo pro vtraq parte etiam super diuersis punctis. τ de facili abstinuissem si tpe consultationis fuisseꝫ memor: tamen ex quo promisi τ partem mercedis suscepi τ consultās recessit cū ea promissione visum fuit fore astrictum ad consulēduꝫ pro iustitia: non tamē recedendo ab his que primo consului. 2 †Nō enim apud bonos τ graues τ intelligentes est reprehēsione dign⁹ consulere pro vtraq parte pro iustitia super diuersis medijs: licet cautum sit se abstinere propter vanas voces populi: licet non sint magnifaciende per. l. decurionem. C. de pen. Deueniendo itaq ad rem ipsam: τ presuppositis his super quib⁹ als consultus fui plura deducuntur pro iustitia dicti Frācisci. ꝑmo τ ꝑncipal'r q dicta legitimatio nō tenuerit in preiudicium dicti Francisci: q̄ nō fuit narratum legitimanti q generabatur preiudicium dicto Francisco τ eius filijs ex legitimatione dicti Thome si ex eius legitimatione censebatur purificata conditio dicti legati q vt mihi dicitur non est paruum legatū. 3 † Quando em̄ gratia seu rescriptum gratiosum alicui conceditur per quod generatur alteri preiudiciū nō paruum rescriptum reputatur subreptitium: q̄ rescribens verisil'r non intendit alteri preiudiciū generare. l. ij. §. merito. τ. §. si quid a ꝑncipe. ff. ne quid in loco pu. τ. l. nec auus. C. de emācip. lib. τ gratia subreptitia est ipso iure nulla. c. ad audientiam. el secūdo. τ doc. ibi de rescrip. τ quando princeps non esset legitimaturus in casu de quo agitur non potest legitimari ab habente ab eo potestatē. dicit Pau. de cast. in. l. gallus in. §. τ quid si tantum. de lib. τ posthu. et merito q̄ in gn̄ali cōcessione nō veniūt ea que nō fuissent verisil'r in spē ꝯcessa regula generali in. vj. τ. l. obligatiōe generali. de pig. τ. c. fi. de offi. vica. li. vj. τ maxime in casu isto nō fuisset princeps vel legitimans legitimaturus saltem de leui si innotuisset soluꝫ dictū legatū: τ sic preiudiciū graue irrogare dictis Frācisco τ filijs: τ etiā innotuisset q mater dicti thome tpe cōcessionis erat male fame τ carnaliter cognoscebat a plurib⁹ maxime ab agabito. de quo erat dubitatio an dictus Thomas esset eius filius: τ q dicta mater tpe quo erat pregnans dixerat q putabat se esse pregnanteꝫ ex dicto agabito: q̄ ꝑut dicebat: lꝫ esset cognita a pluribus: tū magis frequenter a dicto agabito. Et multi testes deponūt q ip̄a erat meretrix: lꝫ ip̄a nō staret in lupanari. Attēto etiā q dict⁹ bernardinus habebat vxorē cū qua multo tpe steterat τ nunq̄ ꝓcreauerat filiū: ita q pōt ꝓbabil'r p̄suaderi q dict⁹ Thomas nō esset suus fili⁹: sꝫ eū receperat τ tractauerat vt filiū pro cōsequendo dicto legato qd̄ nō est parue estimationis. Attēto etiā q vn⁹ testis deponit q dict⁹ bernar. sibi dixit q cognouerat plures mulieres τ nūq̄ poterat habere filiū τ erat opus vt haberet vnū si deberet hr̄e a dyabolo. 4 †Et attento q plures testes deponūt q dicebat q dictus Thomas erat filius agabiti profecto si hec om̄ia fuissent notificata ꝑncipi vel legitimanti nō de leui cōcessissent: τ ad reddendā graꝫ subreptitiā sufficit q tale qd sit subreptum qd̄ si fuisset expressum cōcedenti: nō de leui concessisset: vt est tex. sing. in. c. postulasti in fin. de rescri. prout. τ doc. ibi no. τ 5 †saltē in legitimatione requiritur citatio eoꝝ qui pretendūt probabile interesse per. l. ij. pe. τ. fi. ff. de nata. resti. τ. l. diu⁹. de iure aureo. annu. τ per id quod habetur in. l. nā ita diuus. ff. de adop. Et ꝓpterea voluerūt Mar. filij. τ qdā Bartho. de capu. vt refert. d. Anto. in. c. per venerabilem. qui fi. sint legi. q fiqs est substitutus alteri puta titio sub conditione sine filijs legitimis si ille titius vult filium legitimare debet necessario citari ille substitutus ꝓpter spem dicte substitōis. Et idē sentit Ia. de bel. in autētico qui. mo. natu. effi. legi. vt eum refert Panor. in. c. ꝑ venerabilem. ad id quod no. Iaco. de are. in. l. 6 †nam ita diuus vbi circa qōnem an rescriptum reqrat citationeꝫ distinguit q aut est rescriptū ad litem τ nō reqrit citationem aut est rescriptum gratio-

sum: et tunc aut neminē ledit vel parum ledit: et tunc non reqrit citationē. ar. l. quotiens. C. de preci. imper. offe. et. d. §. si quid a principe. aut multū ledit: et tunc est citandus si multū leditur. d. l. ij. de rata. redi. et. d. l. nam ita diuus. alij autem non sunt citādi. d. l. adoptio. de adop. fm eū. † Et ꝙ in legitimatiōe sint citādi hij de quorum agitur preiudicio circa ius quesitū concludit bar. in. d. §. sz gd si tm̄. et doc. ibi cōmuniter post eū. Idcirco cōstat ꝙ dicti Fracisc⁹ et filij debuerūt citari in dicta legitimatione. † Citatio aūt de persona certa debet fieri in personā vel ad domū solite habitatiōis si fieri potest. l. j. §. j. ff. de libe. agno. et. l. iij. §. pretor ait. ff. de dā. infec. et cle. causam que. de elec. et. l. aut qui alr. §. et si forte. ff. qd vi aut clã. Nec reperitur iure cautum ꝙ sufficiat citari in valuis palatij capitanei vel potestatis. Toleratur enim citatio ad domū solite habitationis seu in qua degit citandus: qꝛ verisimiliter est citatio puentura ad notitiam citati: et illorum de domo ꝙ non ita cōtingit in citatione facta in valuis palatij. Ideo dicta citatio fuit nulliter facta: et consequenter dicti Franci. et filij possunt merito dici non citati. arg. l. iij. §. condemnatum. ff. de re iudi. et cle. pastoralis. eo. titu. Quinimmo non solum requiritur citatio: sed etiam requiritur consensus illorum de quorum graui preiudicio agitur. arg. d. l. diuus. de iure aureo. an nul. et. d. l. ij. pen. et fi. de nata. resti. que non faciunt mentionem de citatione patroni: cuius interest: et est de mēte docto. tenentium ꝙ requiratur citatio eius cuius interest q alle gant dicta iura que loquuntur de consensu. Ideo videntur velle ꝙ requiratur citatio vt illi quorum interest cōsentiant: qꝛ dicta doctorum intelliguntur fm iura que ipsi allegant vt dicit Bar. in. l. non solum. §. liberationis verba. de liber. lega. et in. l. cum quidam. de adimen. lega. Et ꝙ requiratur consensus non solum citatio determinat bar. per. d. iura in. d. §. quid si tm̄. et idem Ja. de are. in. d. l. pe. de nata. resti. vt refert bal. et non impugnat in. d. §. et quid si tā tū. cum etiam refert et sequitur. d. Anto. in. d. c. per venerabilem in vj. charta. Et licet loquantur in legitimatione facta post aditam hereditatem per legitimos heredes: et sic vbi agitur de preiudicio eorum post ius quesitum: tamen non de minori preiudicio agitur in casu isto: in quo erat ius quesitum dicto Francisco: et si censeret purificata conditio legati per dictam legitimationem auferretur ipo iure ab eis ius qd habebāt in fundo legato. † Quia dn̄ium rei legate ipso iure transit ad legatariū. l. a titio. ff. de fur. et. l. legatum ita. de leg. ij. cum si. vnde agitur hoc casu de amittendo iure quesito prout agitur in terminis in quibus bar. loquitur maxime: qꝛ se fundat per casum. l. vbi non agitur. de tam graui preiudicio prout agitur in casu isto. † Ad idem no. Bal. in. d. §. et quid si tm̄ dicēs qd non credit ꝙ isti comites palatini habētes potestatē legitimandi possint auferre ius alteri quesitum. Et consuluit solēnis doc. d. fraci. de acoltis. de are. consi. clxvij. incipi. magnifici et excelsi dn̄i in fine ꝙ nō valeat legitimatio in preiudicium eius qui habet spē cōsiderabilē nisi princeps legitimans sit certificatus de illa spe: qꝛ in quacūqꝫ generali concessione etiā si dicatur ꝙ possit qd potest concedens non venit ꝙ possit auferre ius quesitum alteri no. bart. in l. dotalis. ff. de mili. test. et ꝙ ipse Bar. no. in. l. ambitiosa. de decre. ab or. faci. fm eum: et ꝙ impetratio non preiudicet iuri alteri delato voluit nisi de eo fiat mētio: voluit. d. Anto. in. d. c. per venerabilem. vj. char. post vber. de eugubio: et Jo. an. in addi. Spe. in tit. de succes. ab intesta. §. j. ver. item scias: et subdit. d. Ant. id procedere etiā si fieret motu proprio. † Ex quibus puto aperta fronte cōcludēdū ꝙ dicta legitimatio nō tenuerit in piudiciū dictoꝝ Fracisci et filioꝝ. Nec obstat clausula nō obstantibus apposita per principē in concessione facultatis legitimandi: qꝛ censetur derogatum illis iuribus que disponūt ꝙ filij spurij nequeant legitimari etiā per rescripta pncipū vel silib⁹ iurib⁹: nō aūt illis iurib⁹ p que datur forma qliter legitimatio fieri debeat nec iurib⁹ disponentibus ꝙ pnceps nō censet preiudicare tertio in iure sibi quesito: nec ꝙ gra generalis non trahat ad casus qui non fuissent verisilr in specie concessi: qꝛ dicta iura nō sunt silia legi q exprimit in dicta clausula nō obstāte. † Et verbū alijs ꝙ subditur in dicta clausula refert ad similia in. l. ij. cū sua glo. C. de ser. fug. et habetur. per doct. in. c. sedes. de rescrip. et facit qd habet per bal. in. l. si nō. C. de his qui a non dn̄o manumit. Stare eū potest validitas concessionis dicte facultatis sine derogatione dictorum iurium: ideo non censet eis derogatū ad hoc tex. cū glo. in ver. vacantibus in autētico. de here. que ab intest. Nec etiā obstāt clausule derogatorie apposite in legitimatiōe dicti Thome p epm legitimantē: qꝛ nō fuit sibi cōcessa facultas derogandi iuribus cōmunibus: et sic pncipis: † qꝛ inferior nō pōt derogare iurib⁹ superioris. c. cū inferior. de maio. et obe. et. l. forma. C. de offi. prefe. illiri. et ꝙ per glo. et doc. in. c. fi. de here. lib. vj. † Et similiter bal. in consilio mihi. cccxviij. inci. pponitur qd inter agnatos ꝙ et vult. d. Anto. in. d. c. p venerabilem in. vj. char. dn̄ dicit qd debet fieri mentio agnatoꝝ et clausula nō ob. nec sufficit secundum sine primo fm eū: quod maxime dicendum videtur in casu isto: qꝛ dicti Fracīscus et ei⁹ filij vr̄ ꝙ fuerint citati tanꝙ agnati seu cognati nō tanꝙ pretēdentes dictū interesse in iure quesito: vt pꝫ ex verbis dicte legitimationis ibi specialiter et legitime citatis et requisitis supradictis agnatis et sua interesse putātibus. spāliter enim nō fuerūt citati Fracīscus et filij: ideo vr̄ ꝙ intentio dicti epi legitimātis fuerit ꝙ faceret eos citari tanꝙ agnatos et cognatos. Et propterea putātes sua interesse. Adeo ꝙ si forte fuisset sibi narratum ꝙ dictus Fracīscus et filij essent onerati in dicto legato sub cōditione si dictus Bernardinus habuerit vnū filiū legitimū nō de facili fuisset inductus ad legitimandū saltē nō admonitis aliter et nō auditis dictis Fracīsco et filijs. Coadiuuatur predicta conclusio. s. qd dicta legitimatio fuerit et sit nulla: et propterea non releuet dictum Bernardinum quo ad dictum legatum. Quia ciuitas florētina nō recognoscit imperatorē in superiorē: et ciuitas cortone non recognoscit alium superiorē nisi populū florētinū: et hoc est notoriū facti permanentis. Et ideo vr̄ ꝙ non censeat esse sub impio imperatoris seu rege romanoꝝ: et si hoc est nō extēdit potestas dicti epi ad legitimandū in terra cortoñ. ciuem cortoñ. et sic nō subditū regi romanoꝝ. Quia concessa fuit epo reatino facultas legitimandi p totum imperiū cōcedentis: qꝛ dr per totū nostrū impium et sic non conceditur facultas legitimandi extra eius imperium. † Pro quo etiā facit: qꝛ sub eadē cōceptione verboꝝ dat facultatē creandi tutores et curatores: et tm̄ nemo vt arbitror attentaret firmare ꝙ eps aretinus posset dare tutores vel curatores pupillis vel adultis cortonensib⁹ vel florētinis. Et si nō posset dare tutores et curatores pariter non possit legitimare: qꝛ datio tutoꝝ et curatoꝝ et legitimatio fuit concessa pariter. † et ambo dicti termini determinantur ab eodē determinabili: ergo sunt pariter terminādi p id qd hr̄ in. l. iā hoc iure. de vul. et pup. et. l. hereditatem. et. l. ꝙuis. C. e. ti. et. l. fi. C. de senten. Non esset etiā absonū tenere ꝙ nō constet dictū Thomaz esse filiū dicti Bernardini ex quo dicta Uiuiana eius mater nō habitabat in domo dicti Bernardini: et ꝙ ab alijs carnaliter cognoscebatur. † Et licet psumptiue regulariter pbet filiatio pbando ꝙ fuit habitus et tractatus vt filius per text. et qd ibi hr̄ in. c. p tuas. de pba. et in. c. transmisse qui fi. sint leg. et per glo. et doc. in. c. michael. de filijs psb. et p bar. in. l. j. in. §. j. ff. de q̄sti. ad idē. l. nō epl̄is. et. l. nō nudis. C. de pba. et ibi per bar. et Bal. Et ideo videatur satis pbatum ꝙ dictus Thomas sit fili⁹ dicti bernardini: † ꝙ fatēdū esset si non militarēt pbationes facte pro parte fracīsci et filioꝝ cū ꝙplures testes deponant ꝙ dicta Juliana mater dicti thome erat tpe conceptionis dicti thome meretrix: et nonnulli deponūt quod erāt vicini quoꝝ testimoniū admittit p id qd hr̄ in. l. si vicinis. C. de nup. et p bar. et doc. in. l. j. ff. si cer. pe. Et nōnulli deponūt de coitu cū ea per sensum corporis: et nōnulli ꝙ associauerūt agabitū euntē ad eam: et nōnulli de ꝯfessione ipsi⁹ Juliane ꝙ cognoscebat carnaliter ab agabito et ab alijs. Et deponunt de fama et ꝙ multi dicebant ꝙ dictus Thomas erat filius agabiti: et ipsamet tēpore quo ipsa erat pregnans in dicto Thoma confessa fuit se esse pregnātem ex dicto agabito: ex quib⁹ oībus vr̄ satis posse deduci ꝙ nō possit bn̄ discerni per dictā Julianā neqꝫ per dictū Bernardinū neqꝫ per alios ꝙ dictus Thomas fuerit fili⁹ dicti Bernardini: et si qua presumptio resultat ex q̄si pbatione paternitatis: qꝛ Bernardinus. s. tractauit dictū Thomā vt filiū videt per predicta satis debilitata saltem cōcurrente suspitione fraudis: qꝛ dictus Bernardinus videns se inuitatū ad dictū ponderosum legatū sub cōditione si filios vnum vel plures legitimos et naturales haberet: et videns se carere filijs legitime natis et habēdo forte spē filios ꝯndi ex dcā sua vxore facilr potuit dictum Thomā tractare vt filiū et ipsum postea legitimari facere cā purificādi ꝯditionē dicti legati: et ꝯnter causa dictum legatum cōsequendi: ita ꝙ ex hoc videt plurimū debilitari illa presumptio que resultat de tractatu quē ipse fecit de dicto Thoma vt filio: adeo ꝙ concurrentib⁹ pbationib⁹ factis pro parte Francisci q vr̄ pbabiles pbationes. † Attēto ꝙ agitur de probādo coitu q de facili nō pōt directo pbari. Et iō admittunt pbationes per cōiecturas in. c. literis. et. c. tertio loco. de presump. et per gl. et Bart. in l. capite quinto. ff. de adulte. † Conatur insup pbare dict⁹ Fracisc⁹ communem vsum loquendi ꝙ appellatione filiorum legitimorū et naturalium nonveniant filij illegitime nati et postea legitimati. Qui cōis vsus loquendi legitime pbat⁹ meo iudicio satis eēt etiā si legitimatio esset omni respectu valida per ea que habentur in. l. libroꝝ. §. qd tamē cassi⁹. de leg. iij. et in. l. labeo. §. idē tubero. de suppel. lega. et in. l. si seruus plurium. §. fi. de lega. j. cum si. tm̄ in hoc medio non insisto: qꝛ potest probabiliter dubitari an sit legitime probatus talis communis vsus loquendi. Attentis maxie no. p bart. in. d. §. idē tubero. et si esset legitime pbatus vel pbaret ꝙ sufficiat plene et optime allegatū est per patronū cāe. Ideo vlterius nō insisto circa hoc attento ꝙ pncipale fundamētū in hac cōsultatiōe in pmo loco. s. deductis. l. ꝙ nō fuit facta mētio de iure q̄sito dictis Fracīsco et filijs et de coꝝ graui piudicio: et ꝙ nō adhibuerunt cōsensum neqꝫ fuerūt legitime citati. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxvj.

1 Mulier que pro dotis restitutione habet generaliter viri sui bona hypothecata si post viri mortem elegerit vnā vineam cuidā creditori specialiter hypothecata ꝙ non cogatur postea illam relaxare

xare et capere aliã rem que pro dote sua sufficit.

2 Facere quando quis cogitur quod sibi non nocet et alteri prodest fallit dotis fauore.

3 Repudiare quis non potest aliquid ad incõmodum alienum vbi non cadit ipsius repudiantis commodum.

4 Hypothecam generalem habens licet eligendi bona facultatem habeat si reperiatur creditor prius habens generalem hypothecam et specialem arctari potest per secundum creditorem vt nitatur speciali hypotheca.

5 Hypotheca specialis derogat generali.

6 Tutor qui omisit vnam rem inuentario inserere cẽsetur in dolo.

7 Tempore qui prior est potior est iure.

8 Dos in multis dicitur priuilegiata.

9 Decretum primum causat pignus pretorium vel iudiciale.

10 Nocet illud quod displicet.

11 Separatorum separata esse debet ratio et de vno ad aliud non infertur.

12 Falcidia detrahitur contra testatoris mentem et legata etiam cõditionalia defalcat cõditionis euentu non expectato.

13 Rigor scriptus prefertur equitati non scripte.

14 Hypothecam generalem habens et specialem in vna re censetur habere in illa obligationem duplicem.

15 Tutor omittens inuentario rem inserere nõ priuatur iure suo qđ habet in eadem re.

16 Error iuris non nocet in damnis.

17 Inuentarij clausula qua protestatur ad cautelam ponere ea que autem ponenda in inuentario si non fuissent posita non prodest ei qui scienter omisit.

¶ Consilium. ccxvi.

1 In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶ † Licet in presenti consultatione videatur prima facie dicendum qđ domina Antonia non habeat potiora iura in dicta vinea. Sed mercatores licet posteriores in tempore potiora iura cẽseatur habere: ex quo enim ipsa domina Antonia habet hypothecam etiam domum dicti debitoris. Et potest faciliter habere regressum in dicta domo pro consequendo suo credito. Et ideo non videatur sua interesse an sibi satisfiat in dicta domo: an in dicta vinea maxime attento quod ex forma conuentionis ipsa potest apprehendere possessionem propria auctoritate: et ipsam domum vendere et alienare: et de pcio sibi satisfacere et ipsam rez accipere insolutũ pro iusto pcio qđ facere non potest dictus mercator qui non habet obligatam dictã domũ: et per consequẽs videtur qđ nõ noceat dicte domine Antonie dimittere dictam vineam et capere dictam domuz: et prodesset dicto mercatori q videtur quod tractet de dãno euitando: quia ne

2 perdat suum creditum. † Et quis cogitur facere quod sibi non nocet et alteri prodest. l. ij. §. item varus. ff. de aqua plu. arc. l. in creditorem. ff. de euict. et per gloss. in. l. chirographis. ff. de administ. tuto. et. l. secunda. in princi. ff. soluto matrimo. et ibi per Barto. et doc.

3 Preterea † et secundo non potest quis repudiare aliquid ad incõmodum alienum: vbi non cadit commodum ipsius repudiantis. l. liberte octuaginta. ff. de ope. liber. et nota. in. l. si mihi et tibi circa finem. de legatis. j. ergo ipsa domina Antonia non videtur qđ possit accipere illam domum in preiudicium ipsius mercatoris. Ex

4 quo videtur quod sibi aliquod commodum non sequatur. † Tertio facit equitas. l. ij. C. de pigno. vbi probatur qđ licet creditori habenti bona debitoris generaliter obligata detur facultas eligendi que bona velit eligere. vt. l. qui generaliter in principio. et in. §. j. cũ ibi notatis. ff. qui po. in pign. habean. tamen si reperitur creditor prius habens generalem hypothecam et specialem potest secundus creditor ipsum arctare vt nitatur speciali hypotheca et desistere persequi alia bona virtute generalis hypothece. Ex quo per specialem hypothecam potest sibi esse bene consultum. Ideo non debet recurrere ad generalem in preiudicium posterioris creditoris: put per dicta iura et rationes preallegatas presupponitur consuluisse excellentissimum doctorem dominum Salustium egregium aduocatum Florẽtinum et dominum Benedictum de bargis de perusia doctorem insignem: et etiam excellentissimum doctorum do. Antonium de rosellis aretinum qui se fundauit per dicta. l. ij. C. de pi-

5 gno. † Nam postq̃. l. municipalis in dote prestat hypothecam super domo patet qđ excludit generaliter ab alijs generalibus obligationibus: et specialiter in dote conseruat illaz mulieribus: vnde dici potest qđ mulier ex dispositione iuris municipalis habeat in domibus specialem hypothecam alijs denegandam merito et c. secundũ eum. † Preterea et quarto ex quo dicta Antonia existẽs tu-

6 trix sui filij heredis Bartholomei et Baldasaris suorum olim debitorum: et non posuit in inuentario dictam vineam videtur amisisse ius qđ habebat in dicta vinea. Quia non ponendo dictam vineam in inuentario censetur fuisse in dolo per ea que habentur in l. tutor qui repertorium. ff. de admini. tuto. et in. l. fi. C. arbi. tutel. et videtur quodammodo fateri dictam vineam non esse in bonis pupilli: et consequenter non esse sibi obligatam: qr res aliena obligari non potest. l. res aliena. et. l. si rem. ff. de pig. act. et consequẽter vr

7 fuisse confessam non esse sibi hypothecatam. ¶ † His tamen non obstantibus contrarium arbitror esse aperta fronte cõcludenduz. vz qđ dicta domina Antonia foueat iustitiam et preferatur in dicta vinea. regula enĩ notoria qđ habẽs priorẽ hypothecã prefertur habenti posteriorem hypothecam per regulam iuris qui prior in tẽpore in. vj. et. l. qui prior. de pig. cum mult. si. Ideo cum dicta domina Antonia habuerit priorem generalem hypothecam. Ideo est

8 preferenda. † Et maxime fauore dotis que in multꝫ est priuilegiata in. l. assiduis. C. qui potio. in pignore habe. et in. l. j. cum ibi notatis soluto matri. cum mul. si. Et insuper habet dicta domina Antonia dictam vineam sibi specialiter obligatam: qr ex quo fuit pro dote immissa in possessione in dictam vineam ex prio decreto fuit

9 causatum quoddam speciale ius pignoris: † causat enim primum decretum pignus pretorium vel iudicialẽ. C. de preto. pig. per totum et in titul. sequenti. et. l. a diuo pio. §. in venditione. et. §. si pignore. et. §. si super rebus. ff. de re iudi. ita qđ habet in vinea duplicẽ obligationem: scilicet conuentionalem generalem et pretoriam specialem quamlibet anteriorem obligationẽ ipsius mercatoris idcirco

10 est preferenda per regulam preallegatam. † Non obst. adducta in contrarium. non enim obstat prima ratio in contrarium adducta quia licet quandoq; quis inuitus cogatur facere qđ sibi non nocet et alteri prodest vt in iuribus in contrarium adductis: tamen regulariter non cogitur. satis enim censetur sibi nocere illud quod sibi displicet et est contra voluntatem suam. l. si. ff. de vsu et hab. et. §. preterea. insti. de act. prout dicit Barto. in dicta. l. ij. in prin. solut. matri. in. vj. opp. vbi distinguit circa hunc articulũ. Quod vbi agitur de lucro captando et non potest quis facere qđ sibi non nocet et alteri prodest fallit fauore dotis: ita loquitur dicta. l. ij. soluto matri. aut quis tractat de dãno euitando: et tunc aut vult cogere vt patiatur refici quod iaz factũ fuit: et tũc cogere põt ita loqtur. d. §. item varus: et quod not. in dicta. l. chirographis aut de aliquo faciendo de nouo: et tunc non cogitur facere qđ alteri prodest: licet sibi non noceat. l. binas. de serui. vrb. predi. secundum eundem Bar. cum quo communiter doc. transeunt. ideo cum in casu nostro non agatur de reficiẽdo qđ factũ fuerat nõ possit cogi dicta dña Antonia ad dimittendum dictam vineam et capiendum dictam domuz si sibi magis placet habere pignoratam vineam q̃ dictam domũ. Nec obstat dicta. l. in creditorem. quia ibi natura negotij inducebat qđ venditor teneretur emptori in casu euictionis: quia regulariter venditor tenetur de euictione vt in toto illo titulo. de euict. Ideo creditor vendens rem debitoris vt creditor: licet non teneatur precise de euictione. Ex quo vendidit rem alienam scilicet debitoris. C. creditorem vendi. pigno. non deb. tamen tenetur ratione iuris quod habet quantum potest emptorem seruare indemnẽ ab euictione. Ideo qđ prout teneretur si non habuisset ius. vt. l. C. creditorem vẽdi. pigno. non deb. ita et si habet tenetur illud ius cedere emptori dicta. l. in creditorem: et sic non obstant iura primo loco adducta in contrarium. Preterea interest dicte domine Antonie insistere in dicta vinea: tum quia si ageret ad dictam domum oporteret pbare qđ dicta domus fuisset sibi hypothecata: et consequẽter quod fuisset in bonis Baldasaris qui hypothecauit bona sua qđ non habet necesse probare quo ad dictam vineam. Preterea magis de facili deuenire potest ad secundum decretum seu ad venditionem dicte vinee secundum ea que habentur in titulo de bonis auctori. iudi. pos. ff. et. C. et in. l. si finita. §. iulianus. de dã. infecto q̃ deueniri posset ad venditionem seu adiudicationem pignoris conuentionalis iuxta ea que habentur in titulo. C. de iure do. impetran. et sic dimittendo vineam et capiendo domum faceret qđ sibi noceret: et sic sumus extra dictam viam brocardicam: et casus iste est diuersus a casu in quo consuluerunt prefati excellentes doctores: quia in illo casu non fuerat prima creditrix immissa in possessionem. Ex primo decreto prout contingit in casu nostro: licet etiam decisionez illius casus putarem satis dubiã attẽta theorica Barto. in dicta. l. ij. soluto matrimo. quem sequitur Paulus

11 de cast. in dicto. §. item varus. † Nec obstat dicta. l. liberto octuaginta: quia casus ille est satis separatus a casu nostro. Et separatorum separata esse solet ratio: et de vno ad aliud non infertur. l. fina. ff. de calum. et. l. si mari. C. de dona. inter virum. et. l. naturaliter. §. ni-

12 hil cõmune. ff. de acquiren. pos. cum si. † d. enim. l. loquitur in falcidia que regulariter detrahitur contra voluntatem testatoris: et hoc respectu est odiosa vt habetur in. l. titia. ff. ad leg. falcid. et defalcat legata ipso iure. l. linea margaritarũ. et ibi per doc. Et consequenter ab initio defalcat: et propterea consideratur ꝯm tempus ante repudiationem prout in simili videmus in relictis conditionalibus que quo ad falcidiam estimantur ab initio nõ expectato cõditionis euentu. l. in quãtitate. §. magna. et in. l. lege falcidia nõ habetur pro puro. ff. ad legem fal. et ista videtur. d. l. liberto octuaginta. et sic nõ obstat secunda ratio in contrarium deducta. Nec etiam obstat. d. l. ij. C. de pig. et cõsequenter nec tertia ratio adducta in cõtrarium que fundatur in. d. l. ij. qr loquitur in casu quo prior credi

tor hʒ generalem ꝛ specialem hypothecam: q2 ibi de equitate deciditur ꝙ primus creditor inhereat speciali hypothece. In casu aũt nostro dicta vinea est specialr̃ hypothecata seu pignorata dicte antonie vigore missiõis in possessiõe ex primo decreto: ꝛ sic sunt ter-
13 mini sepati. † Nec loquit. l. ij. quãdo duo haberent generalẽ hypothecam. tñ primus haberet magis generalem ꝙ primus teneatur eligere illam rem ad quã non se extẽdit generalis hypotheca secũdi creditoris tũc ꝓ primo creditore. Facit rigor iuris gñaliter script' per. l. qui generaliter in principio. qui po. in pign. hab. Et equitas non est scripta in dicto casu. Rigor autem scriptus prefertur equitati non scripte: vt habetur in. l. placuit. C. de iudi. ꝛ in. l. j. C. de lega. Nec est omnino eadem ratio: q2 specialis hypotheca videtur ꝙ afferat aliquid plus iuris. arg. eius qđ habetur in regula generi in
14 vj. cum concor. † Et vbi quis habet generalẽ hypothecã ꝛ specialem in certa re censetur habere in illa re duplicem obligationem: ꝛ duo vincula plus astringunt ꝙ vnũ in aut. itaqꝫ cum ibi notatis. C. cõmunia vtriusqꝫ iudi. vnde nõ miruʒ si suadet equitas ꝙ eligat illã rem in qua habet plus iuris: ꝛ de qua specialiter sibi ꝓuidit vltra generalẽ ꝓuisionẽ: adeo ꝙ non videtur eadẽ equitas quando in qualibet re habet tantũdem iuris: q2 solum generalẽ hypothecam habet ꝙ eligat magis vnam rem ꝙ aliam. Illa autẽ ratio quã adducit dominus consulens ꝙ ex quo lex municipalis disponit ꝙ generalis hypotheca in dote: cõpetat etiam ad domos ꝙ ex hoc censeatur specialis hypotheca nec iure nec ratione iuuat in dote. In dote enim nõ statuit aliquid vltra ius cõmune: sed limitat exorbitantiã statuti disponentis ꝙ generalis hypotheca non cõprehendat domos quod. s. tale statutũ non habeat locum in dote nõ ꝓpterea disponit ꝙ generalis hypotheca in dote censeat specialis in domo nec ꝙ censeatur cessare in alijs bonis: quia statutũ in hoc intẽdit fauore dotis ꝛ retorqueret in odium si hypotheca cessaret in alijs rebus contra. l. qđ fauore. C. de leg. ꝛ. c. qđ ob gratiam. de regu. iur. in. vj. ꝛ sic per hec tolluntur rationes quibus mouentur di-
15 cti consulentes. † Nec reperio iure cautũ ꝙ tutrix seu tutor nõ ponens aliquam rem in inuentario priuetur iure quod habet in ipsa re: ꝛ maxime hoc dicendum est in casu nostro: quia mulier de facili errat in iure. l. j. §. fi. ff. de eden. ꝛ per Barto. in. l. ne passiʒ. C. de iu. et fac. igno. ꝛ in iuribus adductis ibi per eum: ideo dicta antonia potuit errare in iure pũtans ꝙ per illam apprehensionem tenute pro restitutione dotis dicta vinea fuisset effecta ipsius Antonie ꝛ
16 desijsset eẽ in bonis pupilli. † Et error iuris nõ nocet in damnis. l. iuris ignorantia. ꝛ. l. regula. ff. de iur. ꝛ fac. igno. ꝛ maxime mulieri
17 bus. † Et solent ad cautelam in inuentario adijci clausule in quibus conficiens inuentarium protestatur se ponere ea que ponẽda essent in inuentario si nõ fuissent posita vt per Spe. in titulo. de instru. edic. §. fi. ver. quid si tutor. ꝛ per Ange. in. l. ij. ff. si cui plusꝙ ꝑ l. fal. ꝛ in. l. fi. §. sin autẽ dubius. ꝛ ibi per Bar. ꝛ Bal. C. de iure delibe. ꝛ per bar. in consi. mihi. cxciij. incip. existens. in quibus iurib' ponitur forma inuentarij heredis ꝛ est verisimile ꝙ etiam in inuẽtario dicte domine Antonie fuerit apposita dicta cl'a. Non tamen prodest dicta clausula si aliqua res sciẽter obmittitur prout voluit Spec. in. d. §. fi. ver. sed si omnia. ꝛ Bar. in. l. j. §. item solẽs. ff. de offic. prefe. vrb. Ita ꝙ puto clarũ ꝓpter nõ appositionem dicte vinee in inuentario dicta domina Antonia non amiserit ius suum ꝙ habebat in dicta vinea. Laus deo.

¶ Summarium super cõsilio. ccxlvij.

1 Legatus de latere qñ possit priuato cõcedere bona cõfiscata.
2 Commissio generalis in se non continet liberalẽ concessionem.
3 Alienandi facultatem ex liberali causa nõ habet legat' de latere.
4 Fiscalium rerum administrationem non habet proconsul ꝛ quando possit priuato concedere. per totũ consi.
5 Testes examinati appellatione emissa ꝛ non discussa per iudicem a quo non probant.
6 Appellari non potest ad incompetentem nec iudex ad quem ratione incompetentie procedere debet.
7 Delegatus super incidenti non cognoscit super principali. nu. 11.
8 Rescripta sunt stricti iuris a quibus non est recedendum.
9 Appellationis iudex non cognoscit de negotio appellatione nõ iustificata.
10 Appellationis negotio discusso qñ causa remittat iudici a quo.
12 Rescripta sine gratiose litere rõne surrectionis reddũtur nulla.
13 Rescriptum principis in quo continetur ꝙ omnes certi territorij qui nõ discesserunt a seruitute talis domini intelligantur serui cũ bonorum confiscatione non dicũtur incidisse in penas nisi post publicationem ꝛ lapso tẽpore ꝛ qñ infantes seu mulieres eiusdem territorij non astringantur.
14 Dominis appellatione veniunt masculi ꝛ femine.
15 Constitutiones noue nõ arctant ante publicationeʒ nec etiã post publicationem ignorantes. nu. 32.
16 Subditus non presumitur recognouisse superiorem.
17 Contẽnere non dicitur qui non paret siue obedit. idem non contẽnit qui ignorat.
18 Sententia lata contra ius ipso iure dicitur nulla.
19 Ignorãtia iuris excusat mulierẽ vbi pitiores ꝯsulere nõ potuerit.
20 Infantes excusantur in quibus dolus non cadit.
21 Doli capax non dicitur qui est proxim' pubertati.
22 Pupillus non cõuenitur de dolo suo.
23 Testis deponens per verbum circa de tempore etatis probat tẽpus minus.
24 Aspectus licet quandoqꝫ fallat tamen iudicat etatẽ infantilẽ.
25 Pupilli etiam doli capaces non puniuntur nisi sint ꝑ sex menses proximi pubertati.
26 Delicto in omittendo nõ tenet pupillus ꝛ minor. xviij. annorũ.
27 In dictio iuncta casui accusatiuo ponitur pro iuxta.
28 Dictiones quandoqꝫ impropriant gratia contrarietatis vitande ratione subiecte materie.
29 Seruitutis pena dicitur mors ciuilis.
30 Mors ciuilis equiparatur morti naturali.
31 Pena mortis seu corporalis non irrogatur nisi ex dolo.
33 Copie instrumenti transumpti nisi citatis quor interest nõ ꝓbãt.
34 Citatio requiritur in actu in quo quis ledi potest.
35 Commissarius etiam principis seruare debet iuris ordinẽ in actu sue commissionis.
36 Instrumentorum extractus sunt faciendi per notarios ꝛ non omnis dicitur notarius qui est secretarius.
37 Prescriptio non currit contra minores.
38 Iudicis recusati tanꝙ suspecti ꝛ ratione incompetentie acta quãdo ꝛ quo iure possint valida dici.
39 Iudicis est de cui' incõpetẽtia agit cognoscere an sit sua iuriditio.
40 Appellatio est protestatio de non comparẽdo corã iudice a quo.
41 Iudex per solam suspitionem allegatam ꝛ non probatam dʒ supcedere a cognitione causa iure ciuili secus de iure canonico.
42 Appellatio interlocutorie non aufert cognitionem cause principalis: secus si inhibeatur iudex a quo.

¶ Consilium. ccxlvij.

In noĩe domini nostri iesu christi. ¶ † Quoniam multa veniunt discutienda
1 non sequar ordinem consuetum arguẽdo primo vna parte non fouente iustitiam ꝛ postea pro altera ꝛ demum respondendo ad adducta in contrarium: sʒ breuiter fundabo primo intentionem agentium deinde conabor confutare ea q̃ reperio adduci in contrarium pro parte conuenta. Quod autem pro parte agente sit fundata intentio agentium deducitur: ex eo quia vt presupponitur agitur iure dominij vel quasi ad certa bona possessa pro parte rei conuenti. ꝛ immeritis cause deducitur qđ dicta bona fuerunt cuiusdam domine Antonie: ꝛ hoc fatetur pars conuenta: qui dominus Antonius decessit superstitibus sibi domina Elysabeta eius sorore ꝛ quibusdam eius filijs spurijs vno masculo ꝛ duabus feminis infantibus seu proximis infantie ꝛ condito testamento in quo suam heredem vniuersalem instituit dictaʒ dominam Elysabetam eius sororem deinde post mortem dicti domini Antonij dicti filij fuerunt auctoritate summi pontificis legitimati in ipsa legitimatione dicta domina Elysabeta in effectu renunciauit cessit ꝛ concessit dicta bona domini Antonij dictis ei' filijs legitimatis intercedente auctoritate summi põtificis seu ei' commissarij confirmantis dictam concessionem dictorum bonorꝫ. Et nomine dictorum filiorum fuerunt dicta bona possessa per certa tempora. Item presupponitur qđ pars conuenta possidet dicta bona que petuntur. Et sic videtur qđ pro parte agente sit legitime fundata eius intentio ꝛ prout mihi presupponitur sup his nõ vertitur excitatio: prout etiam deprehenditur ex dubijs datis per iudicem: ideo super his non insisto. Sed insistendum duxi super his que prout reperio adducit pars conuenta pro eneruanda intentione agentium. Nam principaliter se fundat in quadam cõcessione reuerendissimi domini cardinalis. Tieneñ. legati apostolici qui dicta bona concessit parti conuente seu eius auctoribus tã quam bona confiscata camere apostolice vigore duarum bullaruʒ apostolicarum pij summi pontificis. Ideo videndum est an dicte bulle apostolice: et dicta concessio cardinalis. Tieneñ. eneruẽt intentionem partis agentis. Circa quod ex pluribus videtur dicendum qđ non ꝛ primo: quia non apparet qđ dictus cardinalis habuerit potestatem seu facultatem concedẽdi bona camere aposto
2 lice: maxime ex titulo lucratiuo. † Liberalis enim concessio nõ venit in generali commissione per ea que habentur in. l. contra iuris §. fin. de pact. ꝛ in. l. si preses. C. de transactio. ꝛ in. l. si filius. ff. de do
3 na. ꝛ facit. l. cum de indebito. ff. de probatio. † Nec iure cauetur qđ legatus etiam de latere habeat facultatem alienandi ex causa liberali bona camere apostolice: et licet concedens asserat qđ domin' Antonius abstulerat bona mobilia et vsumfructum seu fructus bonorum immobilium dicti conuenti: tamen non sibi creditur ex quo alias non poterat facere dictam concessionem. argumen. eorum que habentur in. l. que testamentum. de probatio. ꝛ per gloss. et docto. in. l. j. C. de fide instru. ꝛ iur. hast. fisca. libro. xj. ꝛ per Bar. in. l. si forte ad idem. l. cum quis decens. §. titia. de leg. iij. quinimo.

† Nec

4 †Nec reperitur iure cautum ꝙ ꝓcõsul habeat administrationem rerũ fiscalium seu bonorũ cesaris. Cui proconsuli legatus de latere cõparatoꝛ.c.ij.de offi.lega.lib.vj.⁊ ꝯseq̃nter nec reperitur iure cau tum ꝙ legatus de latere habeat administrationẽ bonoꝛum camere apostolice cõfiscatoꝛũ. Sed administratio bonoꝛũ fiscalium seu ce sarís pertinet ad procuratoꝛẽ cesaris in.l.j.⁊ per totũ.ff.de offi.ꝓ cura.cesaris iũcta.l.bene a zenone.C.de quadri.pꝛeſ.⁊ tamen nec il li permittitur alienatio bonoꝛũ.d.l.j.§.deniq̃ de offi.procu.cesa. Ideo nec legato de latere multofoꝛtius permittitur alienatio etiã titulo onerofo prout ⁊ sentit gl.in ꝙ translationem.de offi.deleg. in antiquis:⁊ licet pars cõuenta conetur probare ꝙ dictus domi nus Cardinalis haberet potestatem alienandi ⁊ concedendi bona camere apostolice cõfiscata. Et super hoc deponũt duo testes ⁊ vn⁹ deponit per auditum cuius depositio nil releuat per.c.tam literis de test.⁊ in.c.inquisitioni de accu.⁊ per glo.Bar.⁊ doc.in.l.ij.in.§. idẽ labeo de aqua plu.arcen. Et alius tanq̃ vnicus non releuat.l.iu risiurandi.C.de test.⁊.c.licet ex quadam cũ multis similibus extra eodẽ titulo. Preterea nec ille vnicus testis directo deponit qđ di ctus legatus haberet potestatẽ concedẽdi bona cõfiscata. Sed qđ vtebatur dicta potestate. Et tamen visus licet prosit inualidando gesta per iudicẽ oꝛdinariũ in his que pertinẽt ad iurisditionem oꝛ dinariam per.l.barbarius.ff.de offi.pꝛeto. Non tamẽ videtur idem dicendum in his que nõ cõpeterent nisi ex speciali cõmissione ꝓut est istud de quo agitur per ea que habentur in.d.l.barbarius.⁊ per

5 Panoꝛ.in.c.cũ in iure peritus in.ij.col.de offi.delega. ¶ †Et insu per videtur ꝙ dicta illoꝛũ duoꝛũ testiũ ⁊ alioꝛũ qui examinati fue runt per dominum blaxium vicariũ epi ceseñ.sunt nulla ⁊ propter ea non probent: quia fuerunt examinati nõ discusso nec diffinito articulo appellationis sibi cõmisso: deuoluitur enim negociũ prin cipale ad iudicem appellationis ab interlocutoꝛia demũ post dis cussum ⁊ diffinitum articulum appellationis ⁊ non antea.c.vt de

6 bitus de appel.⁊ ibi gl.in verbo alioquin. †Nec alias potest iudex ad quem in ipso articulo appellationis procedere super negocio principali nisi sit talis iudex ad quem per simplicẽ querelam adiri possit vt per gloss.in.c.j.in verbo ad nos in fine de appel.lib.vj.⁊ p

7 gloss.primã in fi.in.c.romana de foꝛo compe.eo.lib. †Et ita cõmu niter tenetur in.d.c.vt debitus.⁊ lʒ propter ad quẽ fuit appellatuʒ potuerit adiri per simplicẽ querelam.⁊ cõsequenter potuerit de ne gocio pꝛincipali cognoscere tamen ipse papa non cõmisit causam principalem sed delegauit causam appellationis ⁊ intelligitur de legasse illã ẜm ius cõmune ⁊ ẜm naturam appellationis ⁊ intelligi tur delegasse illam ẜm ius cõmune ⁊ ẜm naturam appellationis ab interlocutoꝛie iuxta ea que habentur in.c.causam que.de rescri. Et sic ꝙ nõ cognoscat de causa pꝛincipali ipse iudex delegatus obmis so articulo appellationis. Quinimmo nõnulli tenent ꝙ si superioꝛ delegat causam appellationis ab interlocutoꝛia nequeat iudex de legatus cognoscere de causa pꝛincipali etiaʒ iustificata appellatio

8 ne nisi sibi de nouo pꝛincipalis causa committatur †quia rescripta delegationum sunt stricti iuris.c.j.⁊.ij.⁊.c.cũ olim de offi.deleg. Et quia a foꝛma rescripti non est recedendum.c.cum dilecta de rescri. ⁊.c.poꝛro de priuile.pꝛout per pꝛedicta voluit vicẽ.in.d.c.vt debi tus pꝛo qua opi.facit glo.in cle.j.in prin.de causa posse. Et hoc idẽ consuluit Fede.de se.in suo cõsi.clxxxvij.ꝙ incipi.c.vt debitus ⁊ eã dem sequitur dñicus de sancto Gemini.in.d.c.romana in princ.de fo.cõpe.lib.vj. Et idẽ videtur esse de mente Jo.an.in.c.si.de iud.in

9 antiquis. †Et insuper videtur ꝙ etiã si est cõmissa causa appella tionis cũ negocio pꝛincipali non possit iudex delegatus cognosce re de negocio pꝛincipali nõ iustificata appellatione quia cõmissio negocij pꝛincipalis potest intelligi ẜm terminos iuris.s.iustificata appellatione per.d.c.vt debitus cum ibi notatis iunctis his q̃ ha bentur per docto.maxime per Inno.in.c.causam que.de rescri.vbi dicitur ꝙ verba rescriptoꝛũ debent semper intelligi ẜm debitũ oꝛ dinem iuris quia rescripta recipiunt interpꝛetationem a iure com muni ⁊ hoc videntur velle domini de rota in decisione.xj.que inci

10 pit. †¶ Item fuit dubitatum vtrum auditoꝛ vbi circa mediũ vidẽ tur velle ꝙ si causa appellationis ab interlocutoꝛia committitur in curia vna cum negocio pꝛincipali non sit amplius remissio ad par tes:⁊ sic ad iudicẽ a quo cũ cã sit semel in curia. Et ita dicunt serua ri de stilo curie. Sed dicũt ꝙ de iure foꝛte esset cõtrariũ per tex.d.c. vt debitus. Et ideo sentiunt dñi de rota ꝙ si iudex cui est commissa causa appellationis vna cũ negocio pꝛincipali pꝛonunciat male ap pellatuʒ debeat causa remitti ad iudicẽ a quo quasi illa commissio negocij pꝛincipalis pendeat a iustificatione appellationis ⁊ aliter negociũ pꝛincipale nõ intelligatur foꝛe cõmissum. Et lʒ qdã insur gant in cõtrariũ q2 tũc talis cõmissio negocij pꝛincipalis nihil ope rareť ꝙ non videť dicendũ ar.c.si papa de priuile.lib.vj.⁊.l.si qñ.de leg.j.tñ responderi põt ꝙ satis operatur ex quo tollit dubitationẽ que aĩs resultat vtrũ cẽseať cõmissum negociũ pꝛincipale absq̃ no ua cõmissione etiã iustificata appellatione ꝑpter opiniones.s.reci

11 tatas. †Cũ igiť ista cã nõ sit cõmissa in curia maxime cuʒ ipsum ne gociũ pꝛincipale nõ sit cõmissum videtur indubie tenendũ ꝙ non potuerit dictus delegatus ꝓcedere super negocio pꝛincipali.⁊ si ꝓ cessit processus sit nullus non iustificata appellatione. Quod ⁊ di cendũ videtur ex alio q2 ipse dominus Blaxius cui fuit cõmissa cã appellationis ab interlocutoꝛia tulerat dictã sentẽtiam. Et sic nõ potuit sibi per rescriptũ cõmitti cã appellationis ab interlocuto ria per ipsum lata: vt per Bar.bal.⁊ Saly.⁊ doc.in.l.eos.C.de ap pel. Ex his itaq̃ patet ꝙ dicta cõcessio dñi cardinalis fuit nulla ex

12 defectu potestatis. †Quod etiã demonstratur q2 prout dicit ꝑ par tem cõuentam dictus dñs cardinalis habebat facultatem cõceden di ⁊ alienandi bona subditoꝛũ dñi Sigismũdi cõfiscata camere apo stolice:⁊ dictus dñs cardinalis dicta bona cõcessit tãq̃ cõfiscata ca mere apostolice sed vt.j.deducã dicta bona nõ erant cõfiscata camẽ re apostolice merito dicta concessio nõ tenuit ex defectu potestatis ⁊ etiã tanq̃ subꝛeptitia. Gratiosa eñ concessio superioꝛis ratione subꝛeptionis redditur nulla.c.ad audientiam el.ij.⁊ ibi per docto. cõmuniter de rescrip. Redditur etiam ex alio subꝛeptitia quia nar rať in ea ꝙ dñs Antonius olim dñs dictoꝛuʒ bonoꝛũ abstulit bona mobilia auctoꝛi partis aduerse cui fuit facta dicta cõcessio ⁊ dicta oblatio bonoꝛum mobilium: licet fuerit articulata tamen nullate

13 nus ꝓbatur. †Quod aũt dicta bona nõ essent cõfiscata camere apo stolice deducitur: q2 ex quo ꝓsupponitur ꝙ dictus dñs Antonius fuerit dñs dictoꝛũ bonoꝛũ vt patet ex assertione in actis vtriusq̃ ꝑ tis. Et dñium censetur cõtinuatũ.l.sine possidetis cuʒ ibi no.C.de ꝓba. Ideo qui dicit bona ꝑdicta fuisse cõfiscata camere apostolice habet illã pꝛobare. Ad hoc etiã.l.ei q dicit.⁊.l.in exceptionibus.ff. de pꝛoba. Et quia intendit pars cõuenta illam ꝓbare per ostẽsionẽ duarũ bullarũ pape pij. Videndũ est an ex eis inducatur seu fuerit inducta cõfiscatio dato sine ꝑiudicio veritatis ꝙ dicte bulle fuerit legitime ꝓbate. Et ꝑfecto dicẽdũ videť ꝙ non inducať ex eis aliq̃ cõfiscatio. Naʒ capiẽdo primã bullã q̃ dicitur emanasse in anno do mini.Mcccclxj.x.kalen.martij. Licet videatur posse attentari qđ bona subditoꝛũ dicti dñi sigismundi.qui nõ se subtraxerint ad obe dientiam dñio ⁊ iurisditione ꝑfati dñi sigismundi seu officialiũ suo rũ ⁊ ab omni eius cõmertio nõ se separauerint cẽseantur confiscata camere apostolice vigoꝛe dicte bulle. q2 dicit in ea ꝙ qui ꝑdicta mã data per dictã bullã obseruare cõtempserint rediguntur ꝑ ipsam in ꝑpetuã seruitutem. Sed serui nihil habere pñt: ergo videntur eoꝛ bona per eos qui nõ paruerint amissa ⁊ cõsequẽter applicata came re apostolice ⁊ sic fiscoꝛ: ideo cũ dicti agẽtes essent subditi domini si gismundi ⁊ nõ apparet ꝙ se subtraxerint a dominio ⁊ iurisditione ꝑfati dñi Sigismundi ⁊ eius cõmertio. Ideo videntur incidisse in

14 penas dicte bulle. †Nec videť obstare ꝙ essent femine q2 dicta bul la loquitur per verbũ cõe hominibus vt ex eius initio ibi dilectis filijs vniuersitatibus ⁊ hoibus ꝙ verbũ hoibus cõpꝛehẽdit pariter feminas vt masculos vt de se patet ⁊ no.bart.in.l.j.ff.de ver.sig.vñ verba seq̃ntia determinantur a verbo ꝑdicto hominibus.⁊ cõse quẽter lʒ aliqua sint masculini generis: tñ ex pꝛopꝛia significatione cõcipiunt femininũ per no.per bar.in.d.l.j.de ver.sig.⁊ per no.per

15 bal.in.l.quicunq̃.C.de ser.fu. †Sʒ cõtrariũ est dicẽdũ ex pluribus ⁊ primo q2 nõ apparet ꝙ dicta bulla fuerit publicata. Et tñ noue cõstitutiones nõ arctãt subditos ante publicationẽ in auẽ.vt not. cõstitutio in rubꝛo ⁊ nigꝛo:⁊ maxime dicta constitutio.in qua mã datum cõfertur in spaciũ q̃nq̃ mensiũ a die publicationis ipsaruʒ literarum.vnde non facta publicatione dicti quinq̃ mẽses nõ cur rũt nec mandatũ astringit. Et paria sunt nõ esse facta ⁊ facta nõ ap parere.l.duo sunt titij de test.tute.cum concoꝛ. Preterea ⁊ secũdo nõ pꝛobať q̃nimmo nec articula in ꝙ dicte puelle auctrices agen tium fuerint subdite dicti.d.sigismundi ⁊ sic compꝛehendantur in

16 dictis literis. †Preterea ⁊ tertio dato ꝙ essent subdite non appa ret nec deducitur ꝙ habuerint aliqđ comertiũ cũ dño Sigismũdo nec ꝙ cognouerint dictũ dñm sigismundũ in superioꝛem vel domi nũ. Nec obedierint ei vel eius officialibus vel tꝑali iurisditioni eo rũ se subiecerint ⁊ sic ꝙ mãdata contempserint ⁊ pars conuenta q̃ se fundat in negatiua arctatur ad eã pꝛobandã.l.hoc iure.ff.de verb. obli.⁊ ꝑ doc.in.c.sup his de accu.⁊ per Jo.an.in.c.bone de elec.co natur aũt ps cõuenta ꝓbare ꝙ dicta bona ꝑtinerẽt ad dictã dñam elisabetã vxoꝛẽ dicti dñi Sigismũdi ⁊ non paruit dictis bullis. Et cõsequẽter ex deductis per eos ostenditur ꝙ ipsi intẽdebant dicta bona tꝑe cõcessionis eis facte fuisse dicte dñe Elisabete:⁊ tãq̃ eius bona impetrasse: non tanq̃ bona dictarũ puellarũ. Et etas earum suadet ꝙ ipse nõ habuerit aliqđ cõm rtiũ cũ dicto Sigismũdo. nec fecerint actus ex quibus deducať obediẽtia superioꝛitas vel iuris ditio domini sigismundi vel suoꝛum officialium. Quarto rñdeť ad dictam bullaʒ ꝙ illa imponit penam illis qui cõtempserint que in eis mandantur vt clare apparet ex eius verbis: vnde dato ꝙ ꝓba retur ꝙ dicte puelle fuissent cõpꝛehense in dicta bulla ⁊ nõ obedie rint licet minime pꝛobatũ sit.tamen pꝛobatio nõ sufficeret nisi pꝛo

17 baretur ꝙ in contemptum fecerint. †Aliud est nõ parere aliud cõ tẽnere.dicit glo.in cano.quis aũt.x.dist.ad idem glo.in verbo non accipit.xv.dis.in.§.alias ea. Ad idem ter.cũ glo.in cañ.quicunq̃. lxxxj.dis.facit tex.⁊ qꝛ ibi habetur in.c.si celebꝛat de cleri.ex.cõ.cele bꝛa.⁊ ꝙ per Jo.an.in.c.coꝛdi.de app.li.vi.⁊ per Arch.in.§.q.vj.si quis erga. Dato igitur ꝙ nõ paruerint non sequiť ꝙ cõtẽpserint:

potuerunt enim non parere ex timore. item ob honestatem sexus & debilitatē etatis & quelibet causa probabilis nedum excusat a dolo. l. igitur de libe. causa & no. glo. in. l. vnica in. §. fi. ff. si quis ius dicen. nō obtē. & l. satis. ff. de in ius vo. & consequenter a contēptu superioris. Jtē qui ignorat non contēnit nec est in dolo. s. sed & si lege §. scire. ff. de peti. here. & l. qui in graui. §. si quis ignorans. ff. ad sill. & c. q2 cōcessionē de cōcessione prebē. Et dato qd dicta bulla fuerit in loco bānita q non est verisimile q2 vox preconis paucis solet innotescere in auc. qui semel. C. quō & quando iudex cadere poterat pbabilis ignorantia maxime in puellis: multofortius si fuerit alibi publicata & bannita p̄sumitur ignorātia & est pbabilis. Ad hoc q habetur in. l. cum prolatis. ff. de re iudi. & in. c. pastoralis de fide instru. in quibusiuribus habetur q iura extrauagātia non p̄sumātur nota. si non probantur & in eis cadit pbabilis ignorātia. 18 † Et hinc est q licet sententia lata cōtra ius clausum in corpore iuris est nulla ipso iure. l. j. C. quando prouocare non est necesse: tamē secus est si fertur cōtra ius extrauagantis vt est tex. in. d. l. cum prolatis. Jō cum dicte bulle sint extrauagantes p̄sumuntur ignorate: maxime a puellis. Facit regula iuris p̄sumitur ignorantia in. vj. & l. verius. ff. de pba. in earum generalitate. Et per consequens dato q nō pa 19 ruerint non censetur contēpsisse. † Jtē & quin mulier & minor excusantur pter iuris ignorantiā nisi potuerint cōsulere peritiores: ar. l. bonorum. ff. de bono. pos. & p Bal. & doc. in. l. iuris ignorantia. 20 C. qui admit. † Ad predicta facit. l. j. in fi. ff. de edē. & q no. in. l. vbi exigitur eo. ti. Et maxime excusantur infantes & proximi infantie in quibus non cadit dolus: & cōsequenter nec cōtemptus. proximi autem infantie cēsentur esse mulieres que nō ascendūt nonū annū cum dimidio & masculi q nō ascendūt decimum annū cum dimidio prout no. glo. in. l. pupillum de regu. iuris. & insti. de inuti. stipu. §. furiosus. & in. l. j. ff. de nouatio. & ibi Bar. & doc. tales. n. proximi infantie nō sunt doli capaces put videntur velle glo. in. l. impuberez 21 de fur. & in. d. l. pupillū. † Ad hoc tex. in. l. apud celsum. §. que in tutores diximus de excep. doli ibi iulianus sepissime scripsit pupillos qui prope pubertatem sunt doli capaces esse: ergo a contrario nō est doli capax qui nō est pe pubertatē. ad idē tex. in. l. pupilluz de re. iur. vbi dicit tex. pupillum qui proximus pubertati sit capa 22 cem esse furandi & iniurie faciende. † Ad idem melior tex. in. l. heredibus. §. item in cause. ff. de dolo vbi labeo dicebat quod pupillus de dolo suo non conueniebatur et vulpianus subdit ego arbitror etiam ex dolo suo conueniendum si proximus pubertati est. Jdeo qui non est proximus pubertati non pōt de dolo cōueniri q2 in eo non cadit dolus per predicta & consequenter nec contēptus probatur autē per testes q vna dictarū puellarū erat etatis quinq3 annorum vel circa: alia etatis annor octo vel circa: & quidā masculus eius frater erat etatis septē annorū vel circa & si ita est ergo nō erant doli capaces & cōsequēter non cōprehēdūtur in dicta bulla. 23 † Posset tamen instari q dicta etas non bene probetur saltē quo ad eam que dicitur fuisse etatis octo annor vel circa: tū q2 illa dictio vel circa reddit dictū testis dubium q2 verificatur etiam in etate maiori vel minori. arg. c. attestationes. & c. si. de spons. impub. et q ibi per dn̄m Anto. itē pbatio per aspectum nō ↄcludit punctaliter q2 aspectus sepe fallit vt no. Bar. in repetitione. l. de etate. ff. de mino. videtur tamē q illa verba vel circa referantur ad modicū arg. l. hec tamē adiectio de verb. sig. & q habetur in. l. & si post tres 24 in prin. ff. si quis cautio. † Et similiter licet aspectus quādoq3 fallatur tamen saltē in tā tenera etate non solet multum decipere. vt no. Bar. in. d. l. de etate et expientia docet que est rerum magistra in. c. q̄ sit. de elec. lib. vj. & c. statutum in prin. eo. ti. & lib. & arg. a cōiter accidentibus est bonū etiā in materia probationis. vt no. glo. & Bal. in. l. neq3 natales. C. de pba. ad idem glo. & doc. in. l. non hoc. C. vnde legi. Ex quibus videtur dicendū q satis probatur etas infantilis vel pxima infantie illius de qua testes deponūt q erat etatis quinq3 annorū vel circa q2 raro vel nunq̄ illa que est nouem annorū cum dimidio est iudicāda esse etatis annor quinq3 vel circa & similiter ille qui est etatis decem annorum cum dimidio rarissime indicabitur septem annorum vel circa: vnde saltem illi duo probātur saltem fuisse infantes vel proximi infantie & consequenter nul 25 latenus comprehensi in dicta bulla. † Et maxime q2 per dictā bullam irrogatur magna pena. s. seruitutis saltē si caperenť. nam bal. in. l. excipiunť. ff. ad sill. dicit q pupilli etiam doli capaces non puniuntur nisi essent primi pubertati per sex menses per illum tex. ibi non multū a pubertate aberat. facit q no. per Barto. & docto. in. l. ij. C. si aduer. delic. qui volunt q pena diminuitur etiam in do 26 li capace propter etatem. † Jtem & sexto in casu isto videtur agi de pena delicti in omittendo q2 non paruerunt pceptis superioris et in cōtēptū se nō subtraxerunt a cōmertio superioritate dn̄io vel iurisditione dicti domini Sigismundi vel suorum officialiū. Minor aūt. xviij. annorum nedum pupillus: seu proximus infantie nō tenentur de delicto in omittendo per aut. si captiui cum sua glo. C. de epis. & cleri. prout no. Bal. ibi. & Jaco. de are. & Jac. but. Barto. Saly. & cōiter doc. in. l. si quis in tantū. C. vnde vi. & do. Ant. qui se remittit ad Bar. in. c. j. in. ij. col. versi. nunquid autem ex delicto in omittēdo extra de dolo & ↄtumacia. Jnsup & septimo nō vr q p dictā bullā inducať bonor ↄfiscatio nec q efficiant ipo iure serui. Nā ex quo in ea disponitur q q ↄtēpserint possint bonis & rebus suis oībus spoliari infertur q post ↄtemptū intendebat ipse rescribēs q nihilominus retinerent & haberent bona sua ex quo dicit in bonis & rebus vestris. & ex quo dixit spoliari: q2 si efficerenť statim serui non possent habere amplius bona nec possent spoliari reb9 suis q2 spoliatio & sic priuatio p̄supponit habitum. l. decem de vb. obl. & l. nō pōt videri desinere. ff. de regu. iur. Nec obstant illa verba in perpetuā seruitutē redigimus: q2 vt ↄueniant verbis sequentibus s. ponderatis debent intelligi non q statim efficiantur serui. Sed sint extra seruitutem. Sed q2 subījciunť capture & per capturā serituti censeantur destinati ad perpetuā seruitutē: & sic censeantur 27 esse iuxta seruitutem. † Nam dictio in iuncta casui accusatiuo ponitur quandoq3 pro iuxta: & denotat exterioritatē non intrincecitatē l. j. in prin. & §. j. ff. de arb. ced. & not. Bar. in. l. gallus. §. ille casus in difficilis. ff. de lib. & posthu. Et licet Bal. ibi recedat a Bar. qñ ponitur in actu denotante motum: tamen tex. d. l. j. per quē se mouet Bar. nō loquitur in actu denotante motum. Et sic non bene recedit a Bar. & l3 Bart. loquatur quando dictio in adiungitur verbo significanti locum prout & loquitur tex. quem allegat. Tamē videť posse etiam al's similiter poni: & maxime pro euitanda contrarietate: q2 dictio in impropriatur vt cōtrarietas euitetur: put & subdit 28 Bar. in. d. §. ille casus. † Et ideo pro euitanda cōtrarietate non incōuenit si improprietur dictio in. Facit q habetur in. l. pe. ff. de te. mili. vbi pximus cingi habetur pro cincto. & ita qui est iuxta seruitutē potest censeri redactus in seruitutē idest ad seruitutez destinatus. Pro quo etiam facit subiecta materia & qualitas personarum q2 hostes & rebelles non efficiuntur serui nisi capianť et quandoq3 impropriantur rōne subiecte materie. l. si vno in prin. ff. locati. & l. si stipulatus de vsuca. cū multis simi. Et interpretantur fm qualitatem psonarum ad quas referuntur in. l. plenū. §. equitū. ff. de sta. homi. & l. pater seuerinam in pn. & §. ↄditionum verba. de condi. et demon. Et hoc idem q sc3 p scdām bullam non censeātur in dicta bona confiscata. Clare concludendum est: quia per eā solū dicitur q subījciantur capientium seruituti & eorum bona prede. & sic non subījciuntur seruituti nisi capiantur persone: nec bona eorum amittantur nisi deportentur. Et adduci possunt circa scdām bullā etiā alie rationes. s. adducte circa primā excepta illa ratione que fundaturin verbo contēpserint. Tamen etiam non habuit locum nisi in 29 his qui dolo malo non paruerit: † nam ex quo irrogat licet sub cōditione penam seruitutis que est mors sc3 ciuilis. l. publicorum cū 30 sua glo. de pub. iud. † & morti. s. naturali cōparatur. l. intercidit in 31 fi. de condi. & demon. & l. seruitutē de reg. iur. † & pena mortis quin immo nec pena corporalis irrogatur nisi ex dolo. vt no. glo. in vbo culpam qui in actionibus de in litem iuran. & ibi doc. cōiter oēs et Bar. in. l. j. §. j. ff. si quis testament. lib. esse iussus fuerit. & q nerua depositi et dolus non cadit in pximis infantie: vt. s. deductum est merito &c. Et etiā non cadit in scdā bulla quod dixi circa primam q expresse cōfertur post publicationē: q2 in scdā bulla nō fit mētio 32 de publicatiōe. † Sed non refert q2 de iure cōi noua cōstitutio non ligat nisi publicetur in auctētico vt noue cōsti. in rubro & nigro. et saltē tunc nō ligant ignorātes: vt in. c. vt aiarum in prin. de consti. lib. vj. & l. fi. de decre. ab ord. fac. Cū igitur dicta bona nō cēseantur per dictas bullas publicata nō valuit dicta cōcessio facta p dictuz dn̄m Cardinalem assertum legatum etiā si habuisset potestatē concedēdi bona cōfiscata camere apostolice: prout asseritur per partē conuētam: l3 non probetur & sic ex multis deducitur q dicta cōcessio non iuuat ptem cōuentam etiā si dicta concessio & dicte bulle legitime probarētur. qd aūt nō legitime pbentur plurimū & egregie 33 instat patronus cause. † Nam cōstat q non sunt producta originalia: s3 exēpla sunt trāssumpta ex registris redactis ex originalibus put asseritur in trāssumptis. Et l3 per patronū cause plura deducantur. tñ causa breuitatis & q2 etiam legitime probata nō releuant Jdeo ero paucis cōtentus. q eniz dicta transumpta nō pbent de ducitur q2 in nullo ex eis fuerūt citati quorū interesat & qui ex ipo 34 in trāssumpto poterat ledi: put erāt agentes in p̄senti causa. † Et in actu in quo quis ledi potest requiritur citatio. l. nam ita diuus. de adop. & l. de vnoquoq3 de re iudi. cū simi. & in. c. significauit. & in. ca. albericus extra de testibus. Prout hoc qd in exemplatiōe seu trāssumptione requiratur citatio tenuerūt Egid. & Boati. in. c. cum. p. tabellio. de fide instru. & Spe. in tit. de instru. edi. §. ostensum. versi. qualiter. fm Jo. an. in. d. c. cum. p. tabellio qd & tenuit Bar. in auc. si quis in aliquo documēto. C. de eden. referēs Cy. Petrū de bellaper. Gul. de cu. Jnno. & spe. idē velle q & tenuit ibi Bal. referens Jnno. in. d. c. alberic9. & in. c. j. & ij. de fide instru. & ita cōiter teneť s3 Pau. de castro qui idē tenet in. d. auc. si quis in aliquo documēto & ita seruať in practica scdm Jmo. in. d. c. cum. p. tabellio. & ita seruandū est quicquid dixerit Panor. in. d. c. cū. p. tabellio. & ideo pp dictū defectū dicta trāssumpta nō probāt. Et l3 trāssumptio dictarū bullarū apostolicarū camerarius asserat se habere cōmissionē viue vocis oraculo a summo pontifice dato sine p̄iudicio veritatis q de commissione

commissione sibi crederetur. cuius contrarium forte verius est. Sz
35 non attingo modo dictam difficultatem: nihilominus commissio in dubio censetur facta: vt faceret transsumi ⁊ transsumpto auctoritatē interponeret seruato iuris ordine per. c. cām que. ⁊ q̄ ibi no.
36 per Inno. ⁊ doc. de rescrip. † Ex alio etiā non creditur trāssumptio facta de cōcessione facta per Cardinalem Tyenensem ex qua sola nititur pars conuēta: quia non apparet ꝙ scriptura originalis fuerit publica seu scripta manu publici notarij: ⁊ consequēter ꝙ fuerit publica saltem scriptura registrata per secretarium ex qua dicitur facta exemplatio de hoc transsumpto per eundez secretariū qui nō apparet ꝙ sit seu fuerit publicus notarius seu publica persona maxime. Quia non sequitur est secretarius cardinalis ⁊ legati ergo est publica persona seu notarius ⁊ consequenter nec registrum ab eo factum alio nō docto probaret ⁊ multominus exemplum vel transsumptum ab eo factum probat requiritur enim ꝙ exempletur scriptura auctentica ⁊ per personā publicam: prout hec habētur in. d. c. cum. p. tabellio. ⁊ in. d. auc. si quis in aliquo. ⁊ si esset persona puplica deberet constare. Ex quo instrumētum producitur extra locū vbi est confectum plura alia adducit patronus cause que omitto vt dixi breuitatis gratia. Non iuuat ergo partem conuentā dicta
37 concessio domini cardinalis Tyenen. † Nec etiam ea iuuat prescriptio longi temporis. licet forte probauerit se possedisse vigore dicte cōcessionis per. xx. annos. Nam prescriptio longi temporis nō currit contra minores vt est casus in. l. fi. C. ex quibus cau. in integ. resti. non est ne. ⁊ per hec in effectu sumi potest respōsio ad sex dubia que prout ex scripturis mihi ostēsis fuerunt facta in causa. De bulla autem cōfirmatoria gestorum per cardinalem Tyenēsem nihil vidi nec presupponitur producta. Nec me fundo super restauratione que dicitur facta per cōmissariū apostolicum episcopum castellanum. Attento qd̄ non video ꝙ appareat de commissione.
38 ¶ † Super septimo autem dubio ⁊ super validitate sententie dñi Abbatis. licet videatur dicendum ꝙ processus factus per ipsum abbatem ⁊ sententia lata per eam non valeant. Ex quo ipse iudex fuit allegatus suspectus allegatis iustis causis suspitionis. Nam processus agitatus per iudicem recusatum ex legitima causa: licet forte non vera videtur ꝙ sit nullus prout voluit glo. ij. q. vj. quotiens. ⁊. iij. q. v. quia suspecti. ⁊ Hostiē. in. c. cuz speciale de appel. ⁊ in summa de offi. deleg. §. quis sit effectus. ⁊ Bar. in. l. quia poterat. ff. ad trebe. per tex. in. l. j. C. si quacunqꝫ pred. pote. ꝙ ⁊ sequitur Lapus in sua prima allegatione ⁊ Pe. de ancha. in. c. iudex de offi. delega. lib. vj. per illum tex. ⁊ maxime ex quo ante processum fuit appellatum ab interlocutoria iudicis recusati. Nam Inno. in. d. c. cum speciali quem multi sequuntur dicit ꝙ processus agitatus per iudicez recusatum non est nullus: nisi appelletur: ⁊ per consequēs si appellatur videtur ꝙ processus postea agitatus sit nullus attenta natura dictionis nisi de qua per docto. in. l. actione. C. de transac. ⁊ in. l. si eū. §. qui iniuriarum si quis cautionibus. ⁊ per consequens in casu isto videntur concordare ꝙ processus sit nullus opi. Inno. ⁊ se-
39 quacium et opinio Hosti. ⁊ sequacium. ¶ † Tamen his non ob. videtur in casu isto ꝯtrarium esse concludendum. Nam aduertenduz est ꝙ non fuit simpliciter opposita exceptio suspitiōis. sed fuit opposita exceptio incōpetentie. Et sub conditione fuit opposita exceptio suspitionis scz sub conditione si appareret competens vel apparere posset. Ideo non erat cognoscendum de suspitione nisi constaret de competentia vel ꝙ de incompetentia apparere poterat. Si enim fuisset incompetens de suspitione non erat cognoscēdum. qꝛ eo casu non erat obiecta exceptio suspitiōis. Ideo anteq̄ de suspitione esset agendum oportebat discuti ⁊ doceri super competentia iudicis. Et qꝛ ad iudicem de cuius incompetentia agitur pertinet cognoscere an sua sit iurisditio. l. ex quacūqꝫ. ff. si quis in ius voca. non ierit. ⁊ ibi per Bart. ⁊ doct. ⁊ in. c. super literis extra de rescrip. Idcirco videtur ꝙ sententia lata super competētia fuerit iusta: quia non aduersabatur exceptioni recusationis que non erat opposita nisi in casu quo esset cōpetens. Et propterea appellatio a dicta pronuncia super competentia non videtur qd̄ fuerit
40 iuste interposita. † Et quia appellans ab interlocutoria censetur protestari nolle amplius comparere coram iudice a quo appellauit vt est tex. in. c. ij. de dolo et contu. lib. vj. non poterat procedi ad electionem arbitrorum coram eo ⁊ sic cognosci de causa suspitiōis iuxta ea que habentur in dicto. c. cuz speciali. ⁊ in. c. suspitionis de offi. delega. Ideo dictus iudex a quo potuit super causa principali procedere: ex qua super causa recusationis procedi non poterat. et processus merito fuit validus et similiter sententia per eum lata. Etiam quia regulariter processus agitatus per iudicem recusatum est validus: quia non reperitur contrarium iure cautū: prout voluit Innocen. in dicto. c. cum speciali. ⁊ cum eo transit ibi Joan. and. ꝙ et tenuit glo. in. c. quoniam contra de probatio. ⁊ Ange. in dicta. l. quia poterat. ⁊ Specu. in titu. de recu. §. pariter versi. quid si delegatus. ⁊ Bald. in. d. l. prima si quacunqꝫ preditus pote. et in d. c. quoniam contra in. vj. col. in fi. vbi idē tenent do. Anto. ⁊ Imo. ⁊ idem tenent Bald. ⁊ florē. in. d. c. cum speciali. ⁊ Imo. in. l. quidā consulebat de re iudi. Et hoc de iure canonico prout dicit Bald. ibi. Secus secundū eum de iure ciuili quo iure potest intelligi Barto. maxime cuz se fundet per. l. ciuilem scilicet. d. l. j. C. si quacunqꝫ preditus potestate. ⁊ assignat Bal. euidentē rationem differētie
41 † Quia de iure ciuili sufficit allegatio suspitionis: nec requiritur ꝙ probetur per. l. apertissimi. ⁊ ibi habetur. C. de iud. Secus autez
42 de iure canonico per. d. c. cum speciali cum simi. † Nec ob. appellatio quia appellatio ab interloqutoria etiaz de iure canonico nō suspendit iurisditionem iudicis a quo: nec impeditur iudex a quo procedere in causa principali post appellationem nisi sibi inhibeatur. vt est tex. in. c. non solum. de appel. lib. vj. ⁊ hanc opinionem tenuit Imo. in. d. l. quidam consulebat. Et scd̄m dictam opinionem potest intelligi opinio Inno. ⁊ sequacium quia dum dicit nisi appelletur potest intelligi ꝙ si appellatur processus redditur nullus iustificata appellatione: quia tunc reuocantur attēptata post appellationem quasi nulliter gesta per ea que habentur in. d. c. nō solum. ⁊ per glo. in verbo recusationis. in. d. c. quoniam contra. Vel potest dici prout quidam dicunt in. d. c. cum speciali. ꝙ si iudex recusatus procedit in causa post recusationem non discusso articulo recusationis appellatio est apparenter iustificata: quia eoipso ꝙ post recusationē procedit grauat ⁊ propterea appellatio de se apparet iustificata. Ideo processus tunc post appellationem reddatur nullus cū ex actis appareat ꝙ appellatio est interposita ex causa legitima ⁊ vera. In casu autem nostro non ita contingit ex quo non poterat de causa suspitionis cognosci nisi prius discuteretur super competentia. Attenta forma proposite exceptionis suspitionis. vt. s. ostensuz est. debuit enim simpliciter proponi exceptio suspitionis: vel expectare quod iudex post dictam pronunciam procederet in causa. ⁊ a processu appellare ⁊ sibi imputet si non apte proposuit exceptionem ⁊ appellationem exceptio eñ debet apte proponi: prout libellus actoris. l. j. §. labeo. ff. de flum. ⁊ ibi Bart. nec ob. si dicatur quod dictus dominus Abbas non solum pronūciauit se iudicem competentem: sed etiam pronunciauit procedendum ad vlteriora in causa. Et ideo in hoc videtur grauasse partem qꝛ ⁊ sic censeatur iustificata appellatio. qꝛ ad hoc respondetur duobus modis. Primo ꝙ non pronūciauit simpliciter procedendum ad vlteriora. sed adiecit clausulam omni meliori modo ⁊c. Et sic si non poterat procedi in causa nisi prius discusso. argu. suspitionis de dicto articulo prius discutiatur: vt sic meliori modo de causa principali postea cognoscatur. Preterea potest intelligi procedenduz in causa. s. suspitionis. Secundo respondetur ꝙ fuerunt due pronuncie vna super competentia: alia super procedendo ad vlteriora. Pars autem non appellauit a secunda pronuncia: sed a prima ⁊ sic non appellauit a pronuncia de procedendo ad vlteriora: ⁊ sic ab eo ꝙ non poterat fieri post recusationem. sed appellauit a pronuncia super competentia que habebat precedere ⁊ non sequi cognitionem suspitionis per supradicta. Laus deo

¶ Summarium super consilio. ccxlviij.

1 ☞ Substō compendiosa facta inter institutos filios ⁊ inuicē substitutos: vide ꝙ si aliquis eorū quandocūqꝫ sine liberis decederet pars decedentis siue decedentium deueniat ad superuiuentē siue superuiuētes equaliter si moriatur vnus vno relicto masculo. ⁊ postea moriatur secundus absqꝫ liberis superstite vno instituto: an dicta substitutio dicatur euanuisse: ⁊ quomodo sibi vendicet locū.
2 Filij persona ⁊ patris in quo eadem persona nō dicatur. nu. 5.
3 Fideicommissa siue legata sub conditione relicta fiunt caduca honorato decedente pendente conditione.
4 Filiorum appellatione quando non veniant nepotes.
6 Legitima pure debetur sine onere.
7 Dies incertus pro conditione habetur.
8 Filij quando duas detrahunt quartas.
9 Disponere quilibet potest ad libitum de suis a legitima ⁊ trebellianica ac falcidia supra.
10 Substitutus quoad vsumfructum vbi testator tres instituit: ⁊ cuz hoc ꝙ duo qui erant extra ciuitatem non possint eorū partes fructuare nisi illis reuersis ad habitandum in ciuitatē vt interim tertius sit vsufructuarius expirat dicta fructuum perceptio grauato mortuo remanente ex eo filio.
11 Fructus appellatione venit vsusfructus.
12 Usufructus appellatione non venit proprietas rei.
13 Heredis appellatione in vsufructu legato heredibus venit tantū primus heres: lz alias veniant vlteriores.
14 Usufructus rei non transit in heredē nisi exprimatur.

¶ Consilium. ccxlviij.

1 In nomine dñi nostri iesu christi. † ¶ Circa hanc consultationem. Duo discutienda sunt. vz. Primo an prebeat impedimentū substitutio predicta compendiosa et breuiloqua inuicez eis facta. Scd̄o an impediat dictū Mariottū disponere de dictis bonis quo ad fructus ⁊ possessionē dicta conditio ⁊ onus adiectū dicte sue institutioni: ex quo nūq̄ rediit perusiū. Et forte decedet
2 anteq̄ redeat ad beniuolentiam communis perusij. † Circa primū

clare dicendum est ꝙ dicta substitutio expirauerit ex quo nullus ex dictis filijs superest: nisi dictus Mariott⁹. Et licet dict⁹ hector decesserit cum filio qui superest ꝛ filius censeatur eadē persona cū patre. l. fi. C. de impube. ꝛ hereditas ascendentis transmittatur in
5 ascendentem. l. vnica. C. de his qui ante aper. tabu. † Tamē relicta in vltima voluntate sub conditione efficiuntur caduca ꝛ non valēt si honoratus sub conditione decedit pendente conditione. l. vnica §. si autem sub conditione. C. de cadu. tol. ꝛ. l. si cum heres. cum. l. sequenti. ff. qñ di. leg. ce. cū multis simi. Nō ergo trāsmittit relictū cōditionale: si is cui relinquitur decedit ante purificatā conditionem. Nec refert si postea purificat per dicta iura cū simili. Licet ergo dictus Mariottus decedat forte sine filijs quo casu videatur purificata cōditio dicte substitutionis. Tamē q2 casus nō euenit invita hectoris ꝛ paridis cēsetur quo ad dictā substitutionē defecta cōditio quo ad portionē dicti Mariotti per dicta iura ꝙ maxime dicēdum est: q2 verba dicte substitutionis id aperte significant. nam substituit supstites tpe mortis decedētis sine filijs: ideo cū tpe mortis Mariotti nullus sit vel erit supstes ex dictis substitutis: ideo nullus eo casu reperitur substitutus etiam quo ad verba testamen
4 ti: ideo substitutio non fuit facta isto casu. † Nec obstat si dicatur ꝙ filius hectoris est nepos dicte testatricis ꝛ appellatione filiorū veniunt etiam nepotes. l. lutius la vltima. ff. de here. insti. ꝛ. l. filiū habeo. ff. ad macedo. iuncta. l. j. eo. ti. ꝛ per Bar. in. l. liberorum. de verbo. signi. ꝛ per doc. in. l. gallus. ff. de liber. ꝛ posth. ꝛ sic dictus filius hectoris veniat vigore dicte substitutionis. Quia ad hoc respondetur ꝙ est magna extitatio. an ꝛ quando appellatione filij veniat nepos quia tex. in. l. quid si nepotes. ff. de tes. tute. pbat ꝙ non veniāt nepotes appellatione filiorū. ꝛ videtur se fundare in vi verborū pro quo facit in. d. l. liberorū. Et dicta Bar. ibi ꝛ doct. in. d. l. gallus possunt induci pro ꝛ contra. ꝛ nihilominus in casu sumus extra dictam dubitationē: quia substituit superuiuentes filios predictos. Et sic testatrix se refert ad filios quos predixerat. Sz non predixerat nisi de hectore mariotto ꝛ paride ꝛ nihil dixerat de filio hectoris. Ideo ipse nullatenus censetur substitutus. Et hoc est clarissimum. Ideo dicta substitutio non impedit quominus dictus ma-
5 riottus possit disponere de sua portione. † Et lz filius quoad quedam censeatur eadem persona cū patre nō aūt simpliciter quoad omnia prout etiā heres censetur eadem persona cum defuncto: vt in auctentico de iureiurā. a mo. pre. §. j. Et tamen quo ad relictum sub cōditione si honoratus decessit pendēte cōditione heres non admittitur ad legatū per iura superius allegata. Et sic quo ad hoc non censetur eadē persona cum defuncto. Ita ꝛ pari ratione dicen
6 dum est in filio. † Quantum aūt ad secundam dubitationem illud primo constat ꝙ quo ad legitimā dictum onus rejicitur per. l. quoniā in prioribus. C. de inoffi. test. ꝛ q2 relictum factū hectori de fructibus portionum Mariotti ꝛ paridis non fuit factum simpliciter
7 sed donec illi nō redierint perusium. † ꝛ sic sub conditione seu die incerto qui habetur pro conditione. l. dies incertus de cōdi. ꝛ demō. videtur ꝙ de dictis fructibus possit etiā detrahi falcidia. Si dictū onus vna cum alijs particularibus relictis factis in dicto testamēto excedūt tres partes quo ad portiones dictorum paridis ꝛ Ma
8 riotti. † Quia filij detrahunt duas quartas quādo diuerso tempore veniunt detrahende. c. Raynutius. ꝛ. c. Raynaldus de testa. ꝛ. c.
9 si pater eo. tit. lib. vj. † A legitima autem ꝛ trebellianica supra nō videtur ꝙ dictus Mariottus possit disponere de possessione ꝛ fructibus dictorum bonorum: nisi ante mortē perueniret in beniuolentiam communis ciuitatis perusie. Et in dicta ciuitate steterit ꝛ habitauerit prout faciunt ꝛ facere possunt alij ciues perusini stantes ꝛ habitantes in dicta ciuitate. Nam testatrix ita aperte disposuit in suo testamento. ꝛ constat ꝙ vltra trebellianicam seu falcidiā potest testator de suis bonis libere disponere: q2 libera est vnicuiqꝫ testamenti factio. l. stipulatio hoc modo cōcepta. ff. de ver. ob. ꝛ rei sue quilibet est arbiter ꝛ moderator. l. in re mandata. C. mandati. ꝛ sue dispositioni potest testator onus ꝛ modū adijcere in titulo de condi. ꝛ demonstra. per totum. ꝛ. C. eo. ti. ꝛ in ti. de his que sub modo ꝑ totos. ꝛ. l. imperator de leg. ij. cum infinitis similibus. Si ergo dicti paris ꝛ Mariottus decesserint anteꝙ peruenerint ad beniuolentiam cōmunis perusini videtur ꝙ nequiuerint disponere de possessione ꝛ fructibus suarum portionum vltra legitimā ꝛ aliam quar-
10 tam per supradicta. ¶ † His tamen non obstantibus contrarium puto de iure respondendum ad cuius rei euidentiam premitto qđ ex quo dicti paris et Mariottus fuerunt instituti vna cum hectore equali portione heredes vniuersales fuit eis relicta proprietas tertie partis proposite. Nec onus aliquod vel conditio fuit per testatricem apposita dicte proprietati. Sed in possessione ꝛ fructibus duntaxat. Ita ꝙ proprietas dictorum bonorum pro duatertijs trāsiuit in eam adita hereditate sine aliquo onere vel cōditione quo ad nudā proprietatē. Itē presuppono ꝙ vsusfructus dictorū bonorū ꝑ dictis portionibus Mariotti ꝛ paridis fuit relictus hectori interim donec dictus Mariottus ꝛ paris fuerint in
11 mora in nō veniēdo stādo ꝛ habitādo vt supra. † Et qñ alicui relinquūtur fructus aliquorū bonorū percipiēdi ꝑ seipsum nō per manus alterius cēsetur relictus vsusfructus: vt notabiliter tradit barto. in. l. fundi trebatiani. ff. de vsufru. leg. ꝛ cōsequēter dictus hector fuit cōstitutus vsufructuarius. ꝛ q2 vsusfructus finitur morte. §. finitur. insti. de vsufruc. ꝛ. l. titio cū morietur. ff. eo. ti. Ideo dictū relictum factū eidē hectori de dictis fructibus fuit extinctū morte dicti hectoris: ꝛ cōsequēter dicti fructus nō pertinēt ad heredes ipsi⁹
12 hectoris. † Tertio presupponitur ꝙ ꝓprietas relicta pure ꝛ simpliciter dictis mariotto ꝛ hectori transibit ad eorū heredesqꝫ succedunt in vniuersū ius defuncti succedendo in eorū hereditate. l. hereditas. ff. de reg. ꝛ. l. nihil aliud. ff. de ver. si. ꝛ hoc etiā si mariottus ꝛ paris decesserint ꝛ nunꝙ venerint in beniuolentiam dicti com-
13 munis. † Nec decet ꝙ proprietas apud aliquem perpetuo sit inutilis. l. antiquitas cū sua glo. ꝛ ꝙ no. ibi Bald. C. de vsufruc. vbi vsusfructus cum hoc ꝙ transeat in heredes intelligitur de primis heredibus ne proprietas remaneat inutilis si vsusfructus nunꝙ ad proprietatem rediret. Prout dictam rationem sentit ibi glo. j. et eam assignat ibi Bal. licet al's appellatione heredis veniant non solum primi heredes: sed etiam vlteriores heredes. l. in annalibus. C. de leg. ꝛ. l. heredis appellatiōe. heres enim heredis primi defuncti est heres. l. fina. C. de here. insti. sed si nunꝙ heredes predictorū paridis et Mariotti proprietarij dictorum bonorum nunꝙ possent percipere fructus dictorum bonorum proprietas esset apud eos inutilis ꝙ non videtur dicendum per predicta. Ideo ne sequatur dictum inconueniens interpretetur voluntas testatoris ꝙ ipsi Mariottus ꝛ paris in eorum vita nō possent percipere dictos fructus donec non peruenerint in dictam beniuolentiam ꝛ habitauerint ꝛc. Et tale onus fuit forte per testatricē iniunctū vt ipsi Mariottus ꝛ paris inducerentur ad querendum reduci in beniuolentiam dicti communis et redeundi ad habitandum ꝛc. Non autem ita curabat dicta testatrix vtrū eorū heredes q poterant esse extra nei essent in beniuolentia cōmunis ꝛ habitauerint in perusia necne ꝑut curabat de suis filijs. Itē non decet ꝙ vsusfructus ad neminem pertineat ꝛ non redeat ad ꝓprietatem: ꝛ sic quodāmodo stet in aiere non em̄ reperitur aliquo casu iure cautum ꝙ vsusfructus formalis ꝛ sic separatus a ꝓprietate ꝙ nō cohereat persone ꝛ hinc est ꝙ morte vsufructuarij dicitur finiri ꝛ extingui vsusfructus extincta ꝑsona cui coheret ꝛ cōsequēter ꝛ necessario reddit ad proprietatē sed vsusfructus relictus Hectori fuit extinctus morte ipsius He-
14 ctoris ꝛ nemini fuit alteri constitutus. † Quia vsusfructus nō trāsit in heredem nisi exprimatur. d. l. antiquitas. ꝛ. d. §. finitur cū simili. idcirco post mortem Hectoris saltē post mortē Mariotti ꝛ paridis proprietas plena ꝛ sic cōcreta cum vsufructu pertineat ꝛ pertinere dꝫ ad heredes ipsorum Mariotti ꝛ paridis ꝛ cōsequēter ius percipiēdi fructus dictorū bonorū ꝛ pro dicta interpretatione induci possunt verba dicti testamenti ibi ꝛ interim donec fuerint in mora in nō veniendo stando ꝛ habitando: vt. s. per que verba innuitur ꝙ onus nō percipiēdi fructus superius inductū censeatur colatū in tp̄s donec fuerint in mora in non veniēdo stādo ꝛc. Sed post mortē nō cēsentur amplius esse in mora in auc. de nup. §. deinceps. ꝛ deficit subiectū sine quo qualitas aliqua esse nō pōt. l. ij. ff. de vsufruc. ꝛ. l. eius q in ꝓuinciā ꝑpe finē. ff. si cer. peta. cū simili. Ideo post mortem dictorū paridis ꝛ Mariotti nō duret amplius dicta ꝓhibitio ꝑcipiendi fructus dictarū portionū relictarū ipsis Mariotto ꝛ paridi per ꝑdicta. ꝛ consequenter heredes dicti Mariotti vel illi q successerint in dictis bonis ex testamēto dicti mariotti vel alia eius dispositione poterunt dictos fructus percipere non obstante dicta ꝓhibitione dicte testatricis ꝛ ad adducta in contrariū patet responsum per adducta pro hac parte. Laus deo.

¶ Statutum rachaneti disponit ꝙ recipiens pecuniā pro homicidio committendo puniatur vendicat sibi locum in eo qui pecuniam recepit ꝛ vulnerauit quem interficere habebat ꝗuis non fuerit mors secuta.

¶ Summarium super consilio. ccxlix.

1. Affectus quando punitur licet non sequatur effectus. nu. 11.
2. Crimen assassinatus dicitur atrocissimū ꝛ quādo puniatur mitiori pena effectu non secuto nu. seq. ꝛ qđ esse dicatur.
3. Regula iuris non vendicat sibi locum in penis statutorum generali consuetudine.
4. Pene capitales sunt plures et diuersi generis. nu. 12.
5. Assassinatus crimen est pecuniam recipere pro delicto perpetrando quod punitur pena statuaria non secuto etiam effectu vsqꝫ ad finem consilij.
6. Coniunctionis et natura est ꝙ ponatur inter diuersa.
7. Alternatiue natura est: ꝙ verificetur in altera eius parte.
8. Statuta recipiunt interꝑtationem a iure communi.
9. Delictum est nomen generale.
10. Mandans fieri delictum quando eadem pena statuaria punitur qua et mandatarius delinquens.
13. Pena deportationis per quos imponatur.
14. Pena capitalis ꝙ non verificetur in alijs penis.

¶ Consilium. ccxlix.

In nomine

In noĩe dñi nostri iesu xpi.

1 ¶ †Licet videatur prima facie dicendũ q̃ .d. Uliuerius nõ veniat cõdẽnandus pena capitali saltẽ pena mortis naturalis: ex quo nõ fuit secutũ homicidiũ. Et lz in atrocioribus pariter puniatur attẽtatũ si deuentũ est ad actũ primũ prout de-lictũ cõsummatũ.l.si quis nõ dicã rapere.§.de epi.τcle.τ.l.j.§.diuus.

2 ff.ad leg.cor.de sicca.cũ si.† Tñ lz crimẽ assassinatus sit crimẽ atro-cissimũ: vt pbatur in.c.j.de homi.li.vj.τ in.l.cicero.τ qđ ibi p Bar. ff.de pen.tñ nõ videt q̃ veniat puniendũ pena statutaria: lz fuerit

3 deuentũ ad actũ primũ homicidij.† Quia regula dictorũ iuriũ τ si miliũ nõ videtur q̃ vẽdicet sibi locũ in penis statutorũ.vt dicit bal. in.d.l.si quis nõ dicã rapere.τ in.l.j.§.fi.ff. qđ quisq; iur. vbi Ang. dicit allegãdo Spec.in ti.de accusa.§.j.versi.q̃ si prio in fi. q̃ oĩbus iuribus dicẽtibus conatũ puniri eo mõ q̃ cõsummatũ est derogatu3 p generalẽ cõsuetudinẽ mundi q̃ Ang.dicit esse valde notabile τ esse verũ pter q̃ in crimie lese maiestatis τ patrie oppugnate.τ hoc idẽ q̃ hodie in delictis q̃ cõiter puniũtur penis statutarijs nõ puniat attentatũ prout cõsummatũ tenet etiã Pau.de cast.τ cõiter legẽtes in.d.l.j.§.q̃ quisq; iur. Et in pprijs terminis.s.in crimine assassinatus tenet Dy.τ Ang.in.l. Item apud labeonẽ.§.si curauerit ff.de iniur.s.q̃ attẽtatũ nõ puniatur tanq̃ cõsummatũ.sz mitiori pena. Et ɔ̃ñr non videt q̃ dictus Jo.baptista debuerit cõdemnari pena capitali ex quo lz pecuniã receperit vt interficeret martinũ angelũ τ volẽs mãdare executioni gladio vulnerauerit dictũ martinũ angelũ non ipsum interficiẽdi tñ ex quo nõ fuit secuta mors: τ sic nõ fuit homicidiũ cõsummatũ nõ videtur q̃ veniret cõdemnãdus pena capitali statutaria. Pro quo etiã facit statutũ sub rubrica de pena homicidiũ cõmittẽtis q̃ requirit homicidiũ esse perpetratũ τ requirat effectũ. Ita in simili videtur dicendũ in crimine assassinatus arguẽdo a simili q̃ in iure licet in.l. nõ possunt de leg.τ in.c.inter cetera de rescrip.cũ si.τ dato q̃ dictus Jo.bapti.debuisset cõdemnari put cõdemnatus fuit pena capitali: tñ nõ videtur q̃ dictus Uliuerius veniat cõdemnãdus eadẽ pena capitali. Quia statutũ sub rubrica de pena mãdantis vel ortãtis homicidiũ cõmitti disponit q̃ iubẽs mãdans vel ortãs aut opem prestãs perpetrato delicto pari pena puniatur. ergo a cõtrario sensu non veniat puniendus pari pena: delicto nõ perpetrato cũ argu.a cõtrario sensu fortissimũ sit in iure.l.j.§.huius rei.ff.de of. eius cũ mult. cõcor. Nec predictis vr obstare tex.in.c.j.de homici.lib.vj. vbi tex. aperte punit assassinũ qui pro homicidio faciẽdo pecuniã recepit dato q̃ homicidiũ non cõmiserit.vt ibi est tex.apertus p quẽ text. Ang.in cõsi.xiiij ẽm ordinẽ informis incipiẽte nos Carolus q̃ assassinus etiã si non cõsummauerit homicidiũ veniat puniẽdus pena mortis.per illũ tex.qui lz nõ faciat mentione3 de pena mortis: tñ q2 diffidat: τ habet pro diffidatis ipsos assassinos cẽsetur eos habere p hostibus: τ pmittere q̃ quilibet priuatus mero iure possit eos occidere put Cy.in.l.eos.C.de pen.in.vj.q. qui allegat p hoc l.si seruus.C.qui ad eccle.confu.τ.l.j.in fi.C.vt nemo priua.fz eundem Ang.in dicto cõsilio subdentẽ q̃ pro hoc optime facit.c. felicis.de pen.lib.vj.vbi ponit de diffidatis τ bãnitis qui pñt impune offendi τ occidi.τ est etiã tex.in auc.gazaros.C. de hereti. τ in corpore vñ sumitur vbi similiter ponitur de diffidatis τ bannitis scđs eum. Quia ille tex.d.c.j.de homici.lib.vj.nõ videtur militare in casu isto p ea que notabiliter dicit ibi Jo.an.dicẽs q̃ ille text.loquit in assassinante christianũ.τ per hoc dicit euasisse quẽdam prelatu3 qui fuerat accusatus seu inquisitus de crimine assassinatus τ fuerat deductũ in processu vel in libello q̃ ille qui fuerat assassinatus fuerit christianus fundans ẽm se in illo iure exorbitanti d3 pariter docere q̃ verba iuris exorbitantis verificent ẽm eũ: quẽ refert τ sequitur Bal.in.d.l.si quis non dicam rapere.τ no.in simili doc.legẽtes in.l.si quis maior.C.de transac. Ita in proposito videtur dicẽdum q̃ si in libello accusationis non est narratũ q̃ dictus Martinus angelus foret xpianus vel nõ est id probatum prout mihi persuadeo nõ esse deductũ neq; probatũ. Ideo nõ põt deduci in his terminis

4 decisio dicti capituli primi de homi.† Dato autem q̃ militaret aduersus dictũ Uliuerium pena dicti statuti: τ sic veniret cõdemnandus pena capitali put fuit ɔdẽnat⁹ dict⁹ Jo.baptista: tñ nõ vr q̃ debeat ɔdẽnari pena mortis naturalis: q2 pene capitales sũt plures diuersi generis.l.publi.ff.de publ.iudi.τ.l.capitaliũ.ff.đ penis.τ.l. respiciendũ.§.fi.eo.ti. Et inter cetera est pena exilij seu deportationis: vt dictis iuribus τ.l.edicto.§.rei aũt capitalis de bono.pos.τ.l. licet capitalis.de ver.sig.τ in penis mitior via est eligẽda regula in penis.in.vj.τ in.l.si preses.τ.l.interpretatiõe.ff.de penis.τ de pen. dist.j.§.pene.τ ppterẽa dictũ statutũ vr intelligendũ in mitiori pena capitali τ cõsequenter de morte ciuili put voluit Jo.an.in.cap. quãto.de iureiur.put eũ refert τ sequit ibi Panor.dicẽs q̃ doct. cõiter eũ sequũtur qđ τ voluit Imo.in.d.l.ij.circa med.ff.de publi.

5 iudi.in versi. Itẽ adde quid iuris si statutũ allegãdo legẽ eos.§.supis cũ sua glo.C.de appel.† His tñ nõ ob. 3rium puto de iure respõdendũ. Ad cuius rei euidentiã pmittendũ est q̃ crimẽ assassinatus τ assassinus dr qñ quis pecuniã recepit vel de ea recipiẽda cõuenit pro interficiẽdo aliquẽ vt hoc pbat tex.in.d.c.j.de homi. quatenus punit eos etiã nõ ppetrato homicidio.vt est ibi expressum τ etia3 quatenus in eodẽ tex.pmittit q̃ nõnulli magnates coacti fuerunt securitatẽ ab eorundem assassinorũ dño impetrare. Et sic appellat assassinos etiã ante offensam perpetratã.τ sic resultat delictũ assassinatus ex sola cõuentione de recipiẽdo pecuniã p homicidio ppetrando. Qđ τ sumit ex verbis statuti disponẽtis q̃ nullus tãte psũ stat audacie q̃ pmittat alicui aliquẽ occidere vel assassinare aut p dicto delicto cõmittẽdo recipiat pciũ aut pmissionẽ pcij seu bancũ vel ad assassinãdũ aliquẽ se cõducat τc.τ subdit q vero cõtrafecerit vel deliquerit in aliquo predictorum tanq̃ assassinus pena capitali puniatur. τ ɔ̃ñr verba dicti statuti clare disponũt q̃ cõuentio de homicidio ppetrando p precio puniat dicta pena. Et quia verba sunt clara nõ vr admittenda questio mẽtis statuentiũ in.l. ille aut ille.§.cũ in verbis.de leg.iij. Et sic videt casus legis municipalis: et vbi casus.l.ibi nulla est dubitatio.l.ancille.C.de fur.τ.l.illã. ver.eo modo.C.de col.cũ insuper vr q̃ dictũ statutũ puniat non solũ qui

6 cõuenit de occidẽdo: sz etiã de aliter psonaliter offendẽdo.† Cũ loquatur de pmittente aliquẽ occidere vel assassinare attẽta natura cõiũctionis τ que est vt ponat inter diuersa iuxta ea que habẽtur p glo.τ doc.in rubrica.ff.de iur.τ fac.igno.quasi voluerit statuẽtes q̃

7 assassinare sit gñalius q̃ occidere p pecunia.† Et natura alternatiue est vt verificet in altera eius pte regula in alternatiuis. in.vj. et in.l.si is qui ducẽta.§.vtrũ.ff.de reb.dub.cũ si.τ maxime hec interpretatio est sumẽda in.d.statuto.s.q̃ sola cõuẽtio de homicidio ppetrãdo per pecuniã puniat pena capitali: q2 cõuenit ẽt ex dispo-

8 sitione iuriscõis.s.d.c.j.de homi.† τ statuta recipiũt interpretationem a iure cõi.l.si serui vestri.C.de noxa.cũ si.τ idcirco cũ.d. Joan. baptista receperit pecuniã τ cõuenerit de occidẽdo dictũ Martinum angelũ τ ipsum ppterẽa vulnerauerit τ sic dici possit eũ assassinasse: ideo inciderit in penã dicti statuti cuius statuti verba militant in casu isto. Et lz homicidiũ nõ fuerit ppetratũ: tñ delictũ assassinatus fuit ppetratũ τ cõsummatũ. Cũ ppetretur p solã cõuẽtionẽ seu receptionẽ pecunie p homicidio ppetrãdo ta3 ex forma dicti statuti q̃ ex dispositiõe iuris cõis. psertim cũ fuerit deuentu3

9 ad offensam grauẽ τ sic delictũ fuit ppetratũ.† Cũ delictũ sit nomẽ gñale: vt pz in titulo de priua.delic.τ.C.si aduer.delic. Et delictũ assassinatus cẽsetur ppetratũ τ delictũ cõmissum etiã si nõ sit deuẽtum ad actũ homicidij nec ad actũ primũ put cõcludit Angel. in palleg.cõsi.τ dominicus de sancto Geminiano in.d.c.j.de homici. libro.vj. Et verba dicti statuti idem significant: vt supra demõstratum est: iõ verificantur vba dicti tertij statuti loquẽtis de mãdãte.

10 † Et ex quo statutũ pdictum generaliter disponit q̃ mandans puniatur eadem pena qua punitur faciens non op3 intrare illam qõnem: an pena statutaria militet in mandante prout in faciente.et vtrum verba statuti puniẽtis delictũ vel faciẽte cõprehẽdant mandantẽ τ si non cõprehẽdãt an mandans puniatur eadẽ pena ex interpretatione. Circa q̃ Bar.in.l.hec verba de adul.τ in.l.aut quia aliter.§.fi.ff.q̃ vi aut clam. Cõcludit per illum tex.q̃ aut statutum loqtur in rem puta q2 punit homicidiũ vel culpam: τ tũc verba ex proprio significatu cõprehendũt etiã mãdantem aut verba statuti loquuntur in personam τ tunc verba nõ verificantur de ppria significatione in mandãtẽ ẽm eũ que distinctio fuit Jaco.de are. prout refert bal.in.l.nõ ideo minus.C.de accusa.in.vij.q.videtur autem Bar.velle q̃ puniatur tunc mãdans eadem pena ex mente τ interpretatione.l.licet nõ ex verbis in dicto secũdo casu. Et idem cõcludere videtur Bar.etiã in pena statuti nõ cõformi pene iuris cõis τ hoc idẽ sumitur ex dictis Jo.an.post glo.in.c.si contingerit.extra de homici. Et lz Saly.in.d.l.nõ ideo minus in.vj.q.videatur velle cõtrariũ vbi statutũ est cõtra vel preter legẽ tamen etiam ipse cõcludit q̃ tunc mandans puniatur pena extraordinaria. Pena aute3 extraordinaria que remittitur arbitrio iudicis potest etiam extendi ad penam mortis: vt est glo.notabilis in verbo extraordinaria in.§.in summa.inst.de iniurijs.τ sic etiam circũscripto tertio statuto pro euitandis opinionibus caute faceret iudex in condẽnando mandantem pena dicti statuti.τ maxime cum de iure cõi pro vulnere illato causa occidẽdi imponatur pena capitalis τ vltimi supplicij.l.penul.ff.ad legẽ corne.de sicca.τ.l.iij.§.penul.eo.titu.τ sic de iure communi iste talis veniret puniendus pena capitis etiam si nõ interuenisset pecunia per dicto.§.diuus cũ concordan. Ex his ita q̃ concludendum est q̃ dictus Uliuerius veniat puniendus pena dicti statuti: τ eadem pena qua dictus Joannes baptista non obstãtibus adductis in contrarium quibus satis sumi pñt rñsiones ex

11 adductis pro hac parte.† Non eñ obstat q̃ pene statuarie saltẽ ex generali cõsuetudine non verificãtur in attẽtante: q2 respondetur q̃ procedit quando verba statuti non verificantur puta q2 statutũ punit homicidã vel homicidiũ vel adulterium: tũc pena statuti nõ trahitur ad attentantẽ sed verificat solũ in homicidio cõsummato sed in casu nostro verba statuti etiam de propria significatione verificãtur: licet homicidium nõ sit secutum.τ crimẽ assassinatus qđ cõsummat in ipsa conuentione pro precio facta: vt.s. demonstratũ est. Nec ob.id qđ dicũt Dy.τ Ange.in.l. Itẽ apud labeonẽ.§.si

curauerit.ff.de iniur.l.q attentatũ nõ puniatur tãq cõsummatuz
etiam in crimine assassinatus: qꝛ potest dici q nõ bene loquãtur ꝑ
ea que habentur in.d.c.j.de homici.ꝛ q ipsemet Ang. firmauit cõ
trariũ in.d.cõsilio.xiiij.vel põt dici q forte loquũtur de iure cõmu
ni vbi attẽtatum nõ est deuentũ ad actuz proximũ adeo q de iure
cõi non veniret puniendũ.l.cornelia.de sicca.vel quicquid sit de iu
re cõi vel si statutũ simpliciter puniret homicidã non puniret assas
sinum attentãtem homicidium ꝛ nõ consummãtem. Nõ autẽ pro-
cedit in casu nostro in quo statutũ nõ punit homicidã. Sꝫ promit
tentem occidere vel assassinare que promissio fuit consummata in
casu nostro. Nec ob.qd dicit Jo.an.in.d.c.j.de homici.ꝛ Bal.in.d.
l.si quis nõ dicã rapere.qꝛ lꝫ non verificentur verba.d.c.j.tñ verifi-
cantur verba statuti in quo fundatur accusatio: ꝛ cõsequenter ces-
sat in casu nostro ratio ꝛ dictũ eorũ cum statutum nõ loquatur de
xpiano assassinato: sed loquatur gñaliter.ideo lꝫ dicti Joã.bapti.
ꝛ Uliuerius non venirent cõdemnandi pena dicti capituli primi:
qd loquitur de xpiano assassinato: tñ veniũt cõdemnandi pena sta
tuti qd gñaliter loquitur. Remanet itaqꝫ cõclusio q dictus Uliue
12 rius venit condẽnandus pena capitali.† ꝛ lꝫ pena capitalis sit de
iure triplex ꝛ mitior pena capitalis sit pena deportatiõis: vt in iu-
ribus supra pro parte cõtraria adductis: tñ salua veriori determi-
natiõe videtur q pena capitalis in terminis dicti statuti nõ possit
verificari in secunda ꝛ tertia specie pene capitalis: sꝫ in vltimo sup
plicio. Secũda enim species pene capitalis est qñ qs efficitur seruꝰ
pene ꝑut efficiebantur olim dãnati in metallũ nec de iure permit-
titur: qꝛ de iure disponitur q hodie nemo bene natus efficiatur ser
uus pene: nisi forte qui vltimo supplicio dãnantur in auc. sed ho-
die.C.de dona.inter virũ. Nec potest verificari dictũ statutũ in pe-
na deportationis per quã quis amittit ciuitatẽ romanã: quia sta-
tuentes nõ habent potestatẽ statuendi de ciuitate romana que nõ
subest territorio statuentium.est eñ deportatatio exiliũ a ciuitate
romana.in.l.ij.de pub.iud. Alia aũt exilia nõ ascribuntur pene ca-
pitali: nec capite minuitur qui exulat a patria vt ibi ꝑbatur.ꝛ inst.
de cap.dimi.§.media ꝛ sequẽti. Jdeo lꝫ statuẽtes possint statuere
q imponatur pena exilij ab eorũ territorio: nõ aũt possunt irroga
re penam exilij a ciuitate romana vel ab alio oppido extra territo-
rium per ea que habẽtur in.l.extra territoriũ de iurisdi.om.iudic.
ꝛ in.c.vt animarũ.de cõsti.lib.vj.ꝛ ideo videtur q pena dicti statu-
ti nõ possit intelligi de pena deportationis neqꝫ de pena dãnatio
13 nis in metallũ.† Pena eñ deportationis imponitur solũ ꝑ princi
pem seu senatũ vel ꝑfectum vrbis.l.j.§.deportato.de leg.iij.ꝛ.l.in-
ter penas.ff.de inter.ꝛ releg.ꝛ.l.si quis filio exheredato.§.eius.ꝛ ꝑ
pterea preses prouincie nõ põt penas deportatiõis irrogare vt di-
ctis iuribus multo fortius dictam penã irrogare nõ potest pote-
stas seu qui preest vni dũtaxat ciuitati ꝛ ꝑpterea dictũ statutũ vi-
detur intelligendũ nõ de pena deportatiõis seu exilij ꝛ cõsequẽter
verificeẗ in pena vltimi supplicij maxĩe hoc casu quo de iure cõi ve
niret imponẽda pena vltimi supplicij cũ mandãs ꝛ mãdatarius nõ
sint in dignitate cõstituti ꝛ tãq ꝑ homicidio videtur puniẽdi pe-
na.l.sicca.que est pena vltimi supplicij.d.l.pe.de sic.ꝛ.d.l.ij.§.pe.e.
14 ti.iũcta.l.j.§.diuus.eo.ti.† Et est aduertendũ q dicta iura loquũ-
tur q siccarij capite puniãtur ꝛ illud verbũ capite nõ verificeẗ in pe
na deportatiõis: sꝫ in pena vltimi supplicij vt ꝑbatur in.d.l.pe.ita
q nõ inconuenit qꝛ est pena capitalis in terminis.d.statuti inter-
pretãda sit in pena vltimi supplicij ꝛ saltem qꝛ statutũ remittit ar-
bitrio iudicis arbitrãdo acriorẽ penã adeo q si iudex irrogaret vlti
mum suppliciũ nullatenus excederet metas statuti attẽta atroci-
tate delicti ꝛ adducta in cõtrariũ ꝛ sic ad theoricã Jo.and.ꝛ sequa.
potest respõderi q ꝑcedat in casu quo statuẽtes potuissent impo-
nere penã deportatiõis ꝛ sic vbi de iure cõi vel lege principis vel ha
bentis gñalem potestatẽ a principe imponeretur pena capitalis
vel saltẽ nisi statutũ disponeret de acriori pena imponẽda: idcirco
cõcludendũ est q iudex potest imponere penã vltimi supplicij. Et
hoc puto clarũ ꝛ nõ incideret in dubiũ q in casu isto pena capita-
lis nõ possit verificari in alia pena ꝑ supradicta. Laus deo

Summarium super consilio.ccl.

1 ☞ Possessionẽ ꝛ tenutam alterius intrans q statuto camereni
puniatur certa pena vt vẽdicet sibi locũ in eo qui ingressus est ad
laborandum aliquam possessionem forma statuti predicti non ser
uata.numero.4.
2 Statuta ligant subditos loci.
3 Uicinus presumitur habere notitiam rei vicinie sue.
5 Copulatiua ad eius veritatẽ requirit vtrãqꝫ: disiunctiue vero suf-
ficit alteram.
6 Dubia in iudicio prolata interpretãtur a proferente.
7 Juramẽto eius statur de cuius animo agitur.
8 Confessio acceptari ꝑ parte nõ potest ꝛ ꝑ parte recusari.
9 Testes singulares ꝑut nõ ꝑbãt ita ꝛ qui pñt esse singulares.
10 Possessio qlisqualis esse dr in hereditate lꝫ nõ possideaẗ hrditas.
11 Testes de fama deponẽtes nõ ꝑbant nisi reddita causa scientie.
12 Testis habens emptionis rei notitiam non dicitur habere noti-
tiam possessionis eiusdem.
13 Possessionẽ continuasse censetur qui semel possedit.
14 Possidere insolidũ duo non possunt eandẽ rem tẽpore eodẽ.
15 Negatiua q ꝑbanda sit per nitẽtem ex illa vt nec ꝑbare sufficiat
legata facta ꝛ tempus elapsum.
16 Dotis lucrũ licet ꝑdat maritus vxori medicũ nõ adhibẽs: tñ qui
dicit maritũ non adhibuisse medicũ incũbit onus ꝑbandi.

¶ Consilium.ccl.

In nomine dñi nostri iesu

1 xpi. ¶ † Uiso statuto ciuitatis Camereni sub rubrica
de intrando tenutam ꝛ possessionem bonorum ꝛ viso
etiã ꝑcessu ꝛc. Queritur que sint partes iudicare debẽ
tis: circa q lꝫ videatur prima facie dicendum q partes iudicis de-
beant esse in condẽnando dictos lucam ꝛ pergentilem: qꝛ probaẗ
ꝑ parte dicti facti accusatoris q ipse emerat petiã terre de qua in
libello ꝛ de licentia venditoris acceperat possessionem dicte petie
terre. Jtem probatur q dicta petia terre ante dictam vẽditionem
erat dicti Juliani.ꝛ cõsequenter ꝑbaẗ q dicta petia terre erat pos
sessa per dictũ factũ ꝛ ad eum spectabat iure dominij vel quasi. Jtẽ
probatur per confessionem dictorum luce ꝛ pergẽtilis q ipsi intra
uerunt dictã petiam terre ipsam laborando: ꝛ tanq laboratores di
cte petie terre videtur q acceperint tenutam dicte petie terre: ꝛ nõ
ꝑsupponitur q interuenerit aliqua lñia alicuius iudicis vel aliq ci
tatio dicti nec aliqd bannimẽtum. Et sic videntur dicti lucas ꝛ per
gẽtiles accusati incidisse in penã dicti statuti disponẽtis q nullus
possit intrare ꝛ apprehendere tenutam bonorum alicuius sine licẽ
tia iudicis: ꝛ vocato possessore: ꝛ eo contumace facto bãnimẽto ꝛc.
Et subditur in dicto statuto qd si in predictis cõtrafactũ fuerit pu
niatur in pena in statutis contenta.ideo cum videatur qd dicti lu
cas ꝛ pergentiles venerint contra dispositionẽ dicti statuti intran
do dictum petiũ terre nõ seruata forma dicti statuti inciderint in
2 penã ꝛ veniãt condẽnandi: † quia statuta in loco sunt seruanda in-
ter subditos.l.oẽs populi.ff.de iu.ꝛ iur.ꝛ.l.lege municipali.ꝛ.l.fi.ff.
3 de decre.ab ord.facien.cum si. † nec videntur posse excusari q igno
rauerint dictam petiam terre seu eius possessionem: quia allegatur
qd erant vicini ꝛ sic presumuntur habuisse notitiam de possessione
dicti facti per ea que habentur in.l.si vicinis.C.de nup.ꝛ per Bar.
in.l.ff.si cer.petatur. Jtem qd erat fama: ꝛ presumitur scientia pro
4 pter famã ꝑ no.glo.ꝛ doc.in.l.si tutor.C.de pericu.tuto. † ¶ His
tamẽ nõ ob.cõtrarium puto de iure respondendũ. Nam aduerten
dum est qd dictũ statutũ non punit intrãtem in tenutã vel posses-
sionem bonorũ alterius. Sed eum qui intrauerit ꝛ tenutã vel pos-
5 sessionem apprehẽderit. † Et copulatiue requiritur vtrũqꝫ.l.si he
redi plures.de cõdi.insti.cũ concor. dicti autem accusati respondẽ
do accusationi confessi fuerũt se laborasse dictam petiam terre de
qua in accusatione ꝛc. Contẽta in accusatione negauerũt ꝛ sic ne-
gauerũt se apprehẽdisse tenutam dicte petie terre que continebaẗ
in accusatione ꝛ stant hec simul qd quis laborauerit petiam terre
non animo accipiendi tenutam nec animo detentorẽ turbãdi ꝑut
expresse dicti accusati negãt se laborasse animo aliquem turbandi
subdẽdo qd non dixerũt se habere aliquod ius in possessione ꝛc.et
sub illis verbis ꝛc.potest probabiliter cõprehẽdi tenuta de qua etiã
6 fit mẽtio in libello accusationis maxime: † cũ verba ambigua in iu
dicio prolata interpretantur a ꝑferente.l.si quis intẽtione ambi-
gua.ff.de iudi.ꝛ sic in effectu ex predictis deducitur quod dicti ac-
cusati nequeunt vigore dicte confessionis cõdemnari: qꝛ statutũ nõ
punit laborantes in possessione aliena. Sed apprehẽdẽtes tenutã
vel possessionẽ ꝛ laborare rẽ alienã ꝑbet potius vtilitatẽ q incom-
modũ nec sequiẗ qs laborat rẽ meã.ergo capit tenutã rei mee vt de
se pꝫ maxime ex quo laborãs negat habuisse animum turbandi de
7 tentorem vel apprehendẽdi tenutã. † ꝛ de his que cõsistunt in ani
mo statur iuramento eius de cuius animo agitur vt no.gloss.nota
bilis in.§.alie.insti.de act.confessio autem vt preiudicet debet esse
certa.l.certum.ff.de confes.ꝛ necessario concludens per ea que ha-
bentur in.l.non hoc.C.vnde leg.ꝛ.c.in presentia extra de probatio.
8 † Nec videtur quod dicta confessio possit rescindi: et sic pro parte
acceptari et pro parte respui per ea que habentur per Bartolum
in.l.aurelio.§.idem quesijt.ff.de liberis legatis. Et ideo non vide-
tur quod accusator vel curia possit niti ex dicta cõfessione acceptã
do qd intrauerunt tanq laboratores ꝛ nõ acceptare qd nõ intraue
runt animo turbandi nec tenutam accipiendi. Et si dicatur proba
tur per testes q dicti Lucas ꝛ pergentiles intrauerunt ꝛ laboraue
runt dictam petiam terre. Respondetur qd tantum vnus testis de
ponit qd ꝑgentiles laborauerit dictã petiam terre ꝛ vnicus testis
non ꝑbat.l.iurisiurandi.C.de test.c.tam litteris.ꝛ.c.licet ex quadã
extra eo.tit.cum si. Quod aũt dictus Lucas laborauerit dictã pe-
tiam terre deponunt duo testes qui non se vocant in cõtestes. Et
in eodem mense pluries potest quis laborare in eadem petia terre
Et sepe id cõtingit: ita qd nõ deprehẽditur an deponãt de eodem
actu: qꝛ vnus potuit videre dictũ Lucam laborantẽ vno die: ꝛ aliꝰ
eum laborãtem alio die: ita qd non apparet qd dicti testes sint cõ-
9 testes: an vero singulares. † Dicit aũt notabiliter Bal. qd prout
non ꝑbant

non probãt testes singulares in. d.c. tam literis. ⁊.c.cũ dilecti. de elec.ita non ꝓbant illi testes qui possunt esse singulares ⁊ cõtestes prout ipse dicit in.l.edicto.C.de edic.diui adri.tol.circa med. ⁊ in c.bone de elec.Et dato ꝙ per testes ꝓbaretur ꝙ dictus Lucas laborauerit dictam petiam terre non infertur ꝙ laborauerit animo accipiendi tenutã prout ⁊ superius dictũ fuit.Itẽ vidẽtur excludẽdi: qꝛ non apparet ꝙ habuerint notitiam de possessione vel tenuta dicti facti.ignorãtia aũt presumitur in facto alieno.in.l.verius. ff.de ꝓba.⁊ regula presumitur ignorãtia in.vj.in.l.fi.ff. pro suo. et maxime cũ probetur ꝑ testes ꝙ Iulianus possidebat dictã petiaʒ terre vsqꝫ ad tempus ⁊ tẽpora sue mortis ⁊ non ꝓbatur per testes ꝙ dictus factus possederit post mortẽ Guilielmi.ita ꝙ dicti pergẽtiles ⁊ Lucas potuerũt ꝓbabiliter credere ꝙ dictus factus non haberet possessionẽ vel tenutã dicte petie terre:sed illa remãserit vacans per mortẽ dicti iuliani ⁊ illam pertinere ad hereditatẽ iuliani

10 si erat iacẽs.† Licet eñ hereditas nõ possideat.l.j.§.sceuola si quis testamẽ.lib.esse ius.fue.tñ qualisqualis possessio censetur esse in hereditate.vt est tex.in.l.gerit.de ac.here.Et pari ratiõe ita videtur dicendũ in heredi.post hereditatẽ aditã.Nec ob.ꝙ testes deponũt ꝙ fuit publica vox ꝙ dictus factus emit dictã petiaʒ terre a dicto

11 Iuliano. † Quia rñdetur ꝙ dicta fama nõ probatur legitime: qꝛ dicti testes nõ reddũt sufficientem causam scie ꝺm not.per Bar.in l.de minore.§.tormẽta al's.§.si pluriũ.ff.de quest. quẽ sequit imo. in.l.heredes palam in prin.de testa.dicẽs ꝙ doc.cõmuniter idẽ te-

12 nent. † Preterea licet testes deponãt de publica fama qđ dictus factus emerit nõ autẽ deponit ꝙ vigore emptionis apprehẽderit possessionẽ ex titulo aũt emptionis nõ trãsfertur dñium vel possessio.l.traditionibus.C.de pac.Et sic dato ꝙ habuerint notitiã mediante fama de emptione predicta nõ sequitur ꝙ habuerint notitiam possessionis dicti facti dato qđ probaretur ꝙ dict⁹ factus possideret tempore quo dicti Lucas ⁊ pergentiles intrauerũt dictam petiam terre super quo posset instari : qꝛ testes nõ deponũt de di-

13 cto tempore.† Et lꝫ qui semel possedit censeatur cõtinuasse possessionẽ per id qđ habetur in.l.siue possidetis.C.de ꝓba. ⁊ ꝑ.d. Ant. in.c.cũ ad sedẽ de resti.spo.tñ dicta presumptio debilitatur hoc casu:qꝛ ꝓbatur apprehẽsio possessionis dicti facti qđ fuit facta in vita Iuliani:⁊ tñ probatur qđ dictus Iulianus postea possedit vsqꝫ

14 ad eius mortẽ.† Et duo non possunt eodẽ tempore eandẽ rẽ insolidum possidere.l.iij.§.si ex cõtrario.ff.de acqui.pos.facit.l.si vt certo.§.si duobus vehiculũ.ff.cõmodati.Item nõ ob.qđ dicebatur ꝙ dicti Lucas ⁊ pergẽtiles presumãtur habuisse notitiã de possessione dicti facti qꝛ vicini.Nam respondetur ꝙ nõ probatur ꝙ ipsi fuerint vicini.insuper ex alio videtur ꝙ dicti pergẽtiles ⁊ lucas veniãt absoluẽdi:qꝛ accusatio ẽ fundata in supradicto statuto ꝙ est exorbitans a iure cõi:⁊ tãqꝫ exorbitans ⁊ penale est restringẽdum. arg. l.ius singulare.⁊.l.qđ vero cõtra de leg.cũ concor.⁊ in.l.si preses.ff. de pen.⁊ in regula que a iure cõmuni exorbitãt in.vj. Et ideo accusatori incũbit onus probandi ea que in dicto statuto põderantur per nota.per Io.and.in.c.j.de homi.lib.vj.⁊ per bal.in.d.l. si quis nõ dicã rapere.C.de epi.⁊ cle.⁊ per moderniores in.l.si quis maior. C.de trãsac.idcirco cũ dictum statutũ irroget penã nõ seruanti cõtenta in dicto statuto:⁊ sic apprehendẽti tenutã vel possessionem bonorũ alterius ab alio detentã sine licẽtia iudicis ⁊ sine citatione

15 detinẽtis vel possidentis.† Et sic statutũ requirit ad cõmissionem pene ꝙ apprehensio fuerit facta sine dictis licẽtia ⁊ citationibus. ⁊ per consequẽs non sufficit docere apprehẽsionem fuisse factã de re ab alio detẽta vel possessa:sꝫ qđ illa facta fuerit sine licẽtia iudicis ⁊ sine citationibus detinentis. Quia in dicta negatiua fundatur dictum statutũ quatenus penã imponit.l.si quis.C.de fabri.li. xj.⁊.l.hoc iure de ver.obli.⁊ ibi per Bar.⁊ doc.⁊ ꝑ Inn. ⁊ doc.in.c. super his.de accu.⁊ per Io.an.in.c.bone.el.j.de elec. ⁊ per Cyn. ⁊ docto.⁊ in.l.ij.C.de iure emphi.⁊ per Bar.in.l.actor qđ asseuerat. C.de probatio.⁊ ꝑ bar.in cõsi.xxxj.ꝺm ordinẽ perusinum nõ informis incip.Martinus de Eugubio.⁊ in alio cõsilio icipiẽte statuto ciuitatis Gualdi in ordine.cxxiij.ꝺm eundẽ ordinẽ. Ubi per dictã theoricã concludit ꝙ qui dicit heredẽ non seruasse volũtatem defuncti:⁊ ꝓpterea priuari relictis sibi factis in testamẽto ꝺm terminos autẽtice hoc amplius. C.de fideicõmis.habet necesse ꝓbare negatiuam scilicet qđ qui tenebatur implere voluntatẽ illam non impleuerit nec sufficit ꝓbare legata facta ⁊ tempus elapsum ꝺm eum ⁊ al's consuluit Bar.in consilio.xcv.ꝺm ordinem informis incipi. viso pũcto questionis qui mutuat officiali ciuitatis ⁊ agit cõtra eũ habet necesse ꝓbare qđ officialis nõ conuertit quãtitatem mutua

16 tam in vtilitatẽ ciuitatis. † Et per dictã theoricam al's cõsului in territorio senensi consilio decisiuo qđ cũ maritus de iure teneatur adhibere medicũ vxori egrotãti alias vxore moriẽte perdit lucruʒ dotis.vt habetur in.l.si ab hostibus.§.si vir vxorem.ff.soluto mat. tunc ei qui dicit maritũ non adhibuisse medicum incumbit onus ꝓbandi dictam negatiuã alias succũbat.⁊ in eodẽ casu idẽ consuluerat dominus Alexander de Imola. Iteʒ alias apud spoletum consului fretus eadẽ theorica qđ si est istituta titia ⁊ a testatore sibi iniũctum qđ nõ nubat sine cõsensu puta gaij ⁊ sempronij.⁊ si cõfecerit priuet omni cõmodo sibi relicto a legitima supra ⁊ totũ dictuʒ residuũ distribuatur amore dei nõ sufficiat ꝓbare qđ titia nupserit nisi probetur ꝙ nupserit sine illorũ voluntate.ita ergo in casu nostro nõ sufficiat accusanti ꝓbare ꝙ lucas ⁊ pergentiles apprehendiderint tenutã rei sue ⁊ a se possesse:nisi ꝓbetur ꝙ illã apprendiderit nõ seruata forma statuti.⁊ sic accusanti incumbebat onus ꝓbandi illã negatiuã ꝙ minime probatum fuit.ideo accusati veniũt ab soluendi ex his que supra deducta sunt. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cclj.

1 ☞ Possidens stabilia noĩe alieno nõ artat ad subsidiariam solutionẽ ab exactorib⁹ stante ꝙ ille cuius noĩe posidet habeat immunitatẽ qꝫuis dubitetur de eius vita.
2 Possidere presumitur qui detinet.
3 Possessio qñ presumitur fructuum recollectione.nu.8.
4 Protestatio qñ sit aduersaria possessioni.
5 Presumptio iuris est legitima probatio vt causet probãdi onus in aduersarium.
6 Subsidijs nõ tenetur qui possidet nomine illius qui immunis est.
7 Possidere nõ dicitur qui alterius nomine posidet.
9 Possessio non mutatur morte.
10 Probatio non datur credulitate.
11 Fama fere cõiuncta cum cõi opinione non plene probat.
12 Mors potius innotescit consanguineis qꝫ alijs.
13 Uiuere quilibet presumitur centum annis.
14 Mortuus presumitur visus bellum intrare ⁊ non exire.

¶ Consilium.cclj.

In nomine dñi nostri Iesu xp̃i. ¶ † In hac cõsultatione videtur prima facie

1 dicendũ ꝙ dictus detẽtator q ꝓut mihi ꝓsupponitur fructus recollegit ⁊ cõsumpsit teneatur ad solutionẽ subsidiorum ad quam cõstat ꝙ saltem ex censura iuris municipa-

2 lis possessores artantur ad soluendum subsidia.† Qui autem detinet presumitur possidere prout voluit Inno.in.c.cum olim el.ij.de priui.⁊.c.causam que inter archiepiscopũ extra de testibus.ad hoc qđ no.gl.⁊ doc.l.stipulatio ista.§.hoc quoqꝫ.de ver.ob.vbi hoc idẽ no.Bal.⁊ Imo.qđ ⁊ no.Pon.in rubrica.ff.de no.op.nuncia.idem vult archi.in.c.ij.de deci.li.vj.⁊ maxime cũ per tm̃ tẽporis fructus

3 recollegerit:† nam ex recollectione fructuum ostenditur recolligentis possessio:⁊ qui gerit in re prout dñs censetur posidere vt habetur in.l.titia.ff.de vsu ⁊ habi.⁊ in.l.itibus.C.de agr.⁊ cen.lib.xj.Et

4 ex eo ꝙ quis stat in possessione presumitur possidere:† nisi protestetur ꝙ non intendit possidere tex.cum glo.in cañ.pontifices.vij.q.j ⁊ facit glo.antepenul.in.c.cum ecclesia sutrina de causa posses.⁊ ꝓprieta.⁊ ꝙ ibi doc.no.vt potius.n.presumitur gerere actum nomine suo qꝫ alieno ⁊ suo iure qꝫ ex generi alterius vt dictis iuribus.et l.⁊ magis.ff.de sol.⁊.l.papinianus. ff.mandati. Cum itaqꝫ dictus detentator censeatur possidere ⁊ possessor ad subsidia soluenda sit obnoxius in consequentiam infertur ꝙ ipse sit obligatus ad soluẽdum dicta subsidia.Cum ipse non habeat immunitatem.Nam ipse est transuersalis non est filius vel nepos nec immediate vel mediate generatus a dicto chino: ideo non verificantur verba di-

5 cte immunitatis.⁊ hoc constat.† Nec videtur excusandus:ex eo: qꝛ dicat se possidere nomine dicti petri ex quo presumptio videt esse cõtra eum ⁊ presumptio iuris est legitima ꝓbatio ⁊ trãsfert onus probãdi in aduersarium.l.licet imperator de leg.j.⁊.l.fi.cũ sua glo. qđ met.causa.⁊ extra de ꝓsum.quasi per totũ.insuper dictus petr⁹ ex quo tãto tpe in carcere positus nõ fuit visus coniecturandũ est ꝙ decesserit ad exemplum eius qui intrauit preliũ ⁊ non fuit visus exire:nam ꝓbatur mortuus iure ꝓsumptione ꝓut habetur in.l. fi. ff.de his qui not.infa.Et mortuus presumitur de quo est fama qđ decesserit inquit bal.in cõsi.mihi.xix.incipiẽte inter scholam. ita ⁊ videt ꝙ presumatur mortuus is de quo ex opi.multorũ ꝙ decesserit.ex quo scđo loco infertur qđ exactores si nõ cogũt eum vt soluat

6 incidũt in excõmunicationẽ.† Distñ nõ ob.puto ꝯtrariam partẽ esse magis iuri consentaneã ꝺm ea que preponerẽtur.vt solitus est dicere sceuola iuriscõsultus. Nã constat qđ is qui alieno nomine pos-

7 sidet non possidet.† Sed possidet is cuius noĩe possidet.l. qđ meo in prin.ff.de acqui pos.⁊.c.cũ venissent de resti.spo.⁊ lꝫ is cuius nomine possidet nõ possideat.vt qꝛ nõ sit habilis vel nolit possidere: vel nõ sit in rerũ natura. Ita qđ possidere nequeat: nõ tñ possidet ille qui eius nomine possidet:nõ eñ hꝫ animũ suo nomine possidẽdi:⁊ sic querendi sibi possessionẽ:nec sine animo possessio queritur l.iij.§.j.⁊.§.in amittẽda.⁊.l.quẽadmodum.de acqui.pos. Itaqꝫ ꝓut in puncto presupponitur ipse nunquam possedit: et per consequens nõ est obligat⁹ soluere subsidia prout tẽpore ꝓterito:dato ꝙ hodie ꝓbaretur dictũ petrum iãdiu decessisse.si itaqꝫ statutum disponit ꝙ possessores cogantur soluere subsidia pro bonis que possident non tenetur iste consultans qui non possidet subsidia solue-

8 re siue viuat dictus petrus siue decesserit:sed tenetur dominus dictorum bonorum seu is cuius nomine iste consultans possidet.† Et

licet consultans fructus recollegerit ꝛ forte consumpserit. Tamē recollegit ꝛ consumpsit nō tanꝗ̄ suos: ſ3 tanꝗ̄ dicti petri: ꝛ multū cōfert: q2 anteꝗ̄ dictus petrus detruderetur in carcerē dictus consultans eodem modo se habebat cum dicta bona: ꝛ fructus ex eis bonis recollectos ꝓut se habuit post captiuitatē .d. petri: ꝛ postꝗ̄ habitus est sermo ꝛ opinio de eius morte: ideo ꝓut ante captiuitatem iure familiaritatis tenebat dicta bona iuxta ea que habentur in. l. qui iure familiaritatis de acqui. pos. seu vt administrator dicti petri ita ꝛ post captiuitatē censeatur tenuisse. † Cum nō liceat mutare causam possessionis. l. iij. §. illud. ff. de acquiren. posses. ꝛ. l. cum nemo. C. eo. titu. cum concordantijs. Nec mutatus animus presumitur. l. eum qui mutatam. ff. de proba. ꝛ. l. non ad ea. ff. de condi ꝛ. demon. Saltē si ipse dicit semper eius fuisse animi cū in hoc stetur eius assertioni ꝑ ea que notātur per glo. ꝛ doc. in. l. siue possidetis. C. de proba. ꝛ in. c. cum ad sedem. ꝛ. c. olim. de resti. spo. ad idē gloss. que d2 singularis. in. §. alie. insti. de actio. volens ꝙ in his que consistunt in animo alicuius creditur eius iuramēto. ad idē qđ no. barto. in. l. gerit. ff. de ac. here. ꝛ predicta militant siue vere mortuus retro fuerit siue adhuc viuat.

10 † Ex his aūt que in pūcto presupponūtur nō ꝓbatur mors: licet eīn multi opinētur ꝛ credāt dictū petrū mortuū: tū credulitas multorum non reperitur in iure pro legitima probatione.

11 † Fama aūt que fere semper est cōiuncta cū cōmuni opinione non plene ꝓbat: ſ3 semiplene ẜm quosdam: ꝛ ẜ3 alios non probat: sed alias probationes coadiuuat. l. iij. §. eiusdem. ꝛ qđ ibi habetur. ff. de test. ꝛ. c. veniens. ꝛ ibi per glo. ꝛ doc. extra eo. tit. per bar. in. l. de minore. §. tormenta. de questio. per eum ꝛ doc. post glo. in. l. admonēdi. ff. de iureiur.

12 † Longe fortius opinio multorū non est legitima probatio maxime cū apud consanguineos nō habetur pro mortuo cū ipsis consanguineis innotuisset verisimiliter magisꝗ̄ alijs ipsa mors per ea que habentur in. l. de tutela. C. de in integ. resti. mi. ꝛ in. l. octaui. ff. vnde cog. ꝛ quod per bar. ꝛ doct. in. l. j. ff. si cer. peta.

13 † qui autē allegat mortē debet eam probare si non sunt elapsi centum anni a die natiuitatis per ea que habentur in. l. fi. C. de sacrosan. eccle. ꝛ in. l. an vsusfructus. ff. de vsufruc.

14 † Nec ob. qđ visus intrare bellū: ꝛ non exire presumitur mortuus: q2 non est eadem ratio in viso intrare carceres: ꝛ non visus exire: q2 primo casu prelium tendit in necem non ita: carceres. Item post preliū milites solent videri: ꝛ finito prelio videntur: ſ3 qui intrat carceres si non videtur exire non est mirum: q2 adhuc potest stare in carcere. Item q2 multi solent in prelio perire ꝛ nō est facilis probatio mortis occurse in prelio: q2 non adhibentur tunc testes: ſ3 quilibet est intentus pro sui defensione ꝛ pro offensione hostium. itaq3 anim9 sunt penitus separati ꝛ separatorum non est illatio. l. fi. de calumn. cum similibus. Ex his concludo ꝙ dictus consultās non tenetur soluere dicta subsidia ex his que in themate proponuntur nec potest astringi ad soluendum. Et per consequens dicti exactores nō incurrunt excōmunicationē si nō exigunt ab eo a quo de iure exigere nequeunt. Cum sit verisimile ꝙ superior excōmunicet exactores qui non exigunt illos qui possunt exigi de iure. licet non viderim formam constitutionis irrogantis excōmunicationē. S3 ꝗ̄tū percipere possum excōmunicant exactores qui non retinet de salario ꝙ percipere debet a cōi senarum forte vigore alicuius officij tātum ꝗ̄tū quis tenetur soluere cōmuni predicto pro subsidijs. Nec obstant adducta in contrarium: q2 satis sumi potest responsum ex adductis. s̄. pro hac ꝑte. licet enim ex detentatione in dubio presumatur possessio. Tamen hoc est verum aliud adducatur in contrarium prout contingit in casu isto: q2 detentans profitetur non habuisse animum tenendi pro se seu nomine suo. Sed iure familiaritatis ꝛ nomine sui consanguinei: ꝛ ita in pūcto presupponiẜ itaq3 stamus claro: ꝛ satis deprehendi potest ex premissis: nec de morte dicti petri constat vt deductum est.

Laus deo.

¶ Diuisione hereditatis facta inter patrem vti administratorez suorum filiorum ꝛ eius fratrem quando preiudicet filijs: vt si ipse pater filiorum suorum partem dissiparit non possint contra dictam diuisionem venire non obstante iuramento patris. ꝛ nu. 15.

¶ Summarium super consilio. cclij.

1 ☞ Diuisio est species alienationis. ꝛ nu. 7.
2 Alienationis prohibitio non impedit diuisionem.
3 Diuisio est vtilior cōmunione: q2 qđ cōe est negligi solet.
4 Diuisione nihil dicitur deperire: sed pars incerta fit certa.
5 Diuidere nō pōt tutor nisi prouocatus nisi in vtilitatem.
6 Alienatio rerū filij aduētitiarū est interdicta patri.
8 Uniuersalis dictio nihil excludit.
9 Alienatio dicitur penitus precisa domino.
10 Pater quo ad alienandum minorē dicitur habere facultatem ꝗ̄ tutor vel procurator.
11 Tantūmodo dictio est taxatiua.
12 Taxatiue natura est negare omnia alia ꝗ̄ ea cui iniungitur.
13 Uniuersalia verba ꝛ negatiue ꝛ affirmatiue ꝓlata restringuntur.
14 Alienasse proprio nomine censetur qui simpliciter alienat.
16 Pater censetur curare filiorum suorum potius vtilitatem quam damnum.

Consilium. cclij.

Consuluit dominus bal.

ser cole. ¶ Quod l3 pater in bonis aduentitijs filij in quibus h3 vsumfr. nō possit ipsa bona alienare. l. cu3 op3. §. nō aūt. ꝛ. l. fi. §. hoc ꝓculdubio. C. de bonisq3 li.

1 † Et ideo videatur ꝙ nequeat diuidere cū diuisio sit species alienationis. l. j. C. cōia vtri. iud. ꝛ. l. cu3 pater. §. hereditatē. ff. de le. ij. ꝛ hinc est ꝙ tutor nō pōt noīe pupilli ꝓuocare ad diuisionem. l. si pupillorū. ff. de rebus eo. Tū diuisio tenuerit facta per dictos patres noīe suo ꝛ filiorꝫ de reb9 inter ipsos patres ꝛ eorꝫ filios cōes. Nā ꝓcurator cū libera pōt ꝑmutare. l. ꝓcurator cui libera. ff. đ ꝓcuratori.

2 † Et solet dici ꝙ licet testator ꝓhibuerit filijs alienationē bonorum sue hereditatis tū possint inter se diuidere. l. cum pater. §. libertis de le. ij. ꝛ no. Cy. in. l. volūtas. C. de fideicō. Item licet emphyteote sit prohibita alienatio et vasallo. Tamē emphyteote ꝛ vasalli pñt res emphyteoticas vel feudales inter se diuidere no. Barto. l. qui rome. §. duo fratres. x. questione de verbo. ob. ꝛ in. l. ꝛ ideo. ff. de cōdi. fur. ꝛ in. l. cum hij. §. si vni. ff. de transac. ꝛ in spec. de loca. §. nunc aliqua versi. lxxij. tangit etiam Barto. in. l. pater. §. quindecim. de le. iij. ꝛ in cōsi. sibi. lxij. ꝛ Fede. de senis cōsi. ccxxj. ꝛ per bal. in. l. j. ad finem de alie. feu.

3 † Ponderat ꝙ vtilius est diuidere ꝗ̄ stare in cōmunione: q2 qđ communiter possidetur communiter negligitur et allegat. l. ij. C. quādo ꝛ quibus. iiij. pars debetur lib. x. Ideo magis diligenter attenditur in rebus diuisis vt docet experientia ꝛc. cōmunio parit discordiam. l. cu3 pater. §. dulcissimis de le. ij. Ideo nō valet pactum de non diuidendo. l. in hoc iudicium. §. si conueniat de communi diui. adducit etiam. l. si non sortem. §. si centum de cōdi. inde.

4 † Et ponderat quod per diuisionem nihil dicitur deperire: sed habetur pars certa loco partis incerte. ꝛ maxime dicit procedere: quia diuisio emanauit per viam compromissi compromissum est species transactionis procurator cum libera potest transigere. c. qui ad agendum. §. fi. de procura. lib. vj. Sic etiam tutor potest petere compromissum Bar. in consilio quod incipit nunquid tutorio nomine ꝛc. Facit ꝙ habetur in. l. preses. C. de transac. ꝛ. l. pactum curatoris. C. de pac. adducit etiam. l. tutor. ff. de iureiuran.

5 Ideo ꝛ pater qui habet maiorem potestatem ꝗ̄ tutor. † Nec obstat quod dictum est de tutore qui non potest diuidere: nisi prouocatus. l. j. §. si communis de rebus eo. ꝛ dicta. l. si pupillorum. quia illud est speciale cum requiratur decretum ꝛc. Sed in patre non requiritur. Preterea etiam tutor potest diuidere quando tenderet in euidentem vtilitatem pupilli no. Cy. bar. bal. ꝛ omnes in. l. iubemus in princi. C. de sacrosanc. ecclesi. per bal. post Dynum in dicta l. si pupillorum. vnde ꝛc. Constat esse in euidentem vtilitatem cum essent nouem partes ꝛc. Concludit quod potuit super diuisione dictus pascutius compromittere non solum nomine suo pro sua rata Sed etiam pro ratis filiorum eorum nomine. Nec possunt ipsi filij venire contra diuisionem ex dicto compromisso factam.

¶ Subscriptio.

Repetito diuino numine.

¶ Placent mihi Petrophilippo de corneo. U. Iuris doctori conclusiones supra facte per clarissimum iuris interpretem dominu3 Baldum de Bartholinis patrē ꝛ dominum meum hoñ. per iura ꝛ rationes per eum eleganter adductas. et profecto conclusio circa secundum quesitum est indubia

6 † Remanet autē scrupulus circa primam consultationem: quia licet patri circa huiusmodi bona aduentitia concessa sit amplissima potestas. vt. l. j. de bonis mater. Tamen circa alia quam circa alienationem: quia circa alienationem videtur plurimum restricta per tex. §. non autem. ꝛ. §. hoc proculdubio allegatos per dominum consulentem. et per tex. l. prima in fine. C. de bonis mat. ꝛ maxime per text. in. l. quecunq3. C. de bonisq3 liberis ibi easdem res quocumq3 modo alienandi vel hypotece obligandi facultate eis penitus interdicta.

7 † Que verba sunt multum generalia et multum precisa cum dicunt quocūq3 modo alienādi. ꝛ sic excludit oēm spēm alienationis merito cēseaẜ excludere etiā diuisionē q̄ negari neq̄t q̄n sit spēs alienationis. l. j. ꝛ. l. si fratres. C. cōia vtriusq3 iudicij Cum ergo omnis alienatio sit penitus interdicta: ergo ꝛ ista videtur interdicta:

8 † cum vniuersalia quocūq3 modo nihil videantur excludere. c. solite. de maio. ꝛ obedi. ꝛ. l. iulianus. de lega. iij. ꝛ cano. si romanorum. xix. dist.

9 † Et domino penitus est domino precisa. c. per inquisitionem. circa finem. de elec. ꝛ ibi Io. an. sup verbo penitus. capit. ordinarij in fine. de offi. ordina. lib. vj. ꝛ ibi archidya. l. ij. C. de summa trinit. in. l. fin. C. de serui. ꝛ capitu. fina. de here. lib. vj. per Ioan. and. in capitu. j. de. postula. prelato. eo. lib. super ver. penitus. ꝛ in capit. romana. ad finem de sententia excō. eo. li. in nouella super glo. in verbo penitus.

10 † Et ꝓpterea videẜ ꝙ l3 habeat quoad quedā maiorem potestatem ꝗ̄ tutor vel ꝓcurator cū libera ꝓut dicit domin9 consulēs. Tū quoad alienādi facultatē habeat minorē potestatē ex quo est penitus interdicta facultas q̄cūq3 mō alienandi

alienandi per.d.l.quecunq;.q non reperitur ita precise:et vniuer-
saliter inhibitum in tutore et procuratore cum libera facit: qr qui
in vno relevatur plerunq; in alio granatur.l.eum qui.in princ.ff.de
11 iureiuran.†Tamen hoc minime obstante puto de iure procedere
sententiam firmatam per dnm consulentem. Nam licet text.inhi-
beat facultatem alienandi:tamen intelligitur qn alienat tanq rem
suam:et sic nomine suo:vt probat tex.in.d.§.non autem.ibi:sed tan
tummodo alienatione vel hypotheca suo nomine patribus denega
ta:ergo a contrario sensu nomine filiorum non est patribus denega-
ta alienatione vel hypotheca:qd argumentum a contrario sensu
est fortissimum.l.j.§.huius rei.ff.de offi.eius cui mandata est iuris-
ditio.et.c.cum apostolica.de his que fiunt a prela.l.qui testamen-
to.§.mulier.ff.de testamen.cum concordantijs. Et maxime: quia
iuncta est virtus dictionis taxatiue tantummodo:ex quo ergo est
denegata tantummodo alienatio suo nomine: ergo non alienatio
12 non suo nomine:sed nomine filiorum facta.† propria em natura
taxatiue est negare omnia alia q ea cui iungitur:vt est videre quasi
semper:vbi hec vel similes dictiones taxatiue ponuntur: vt not.
Bar.in.l.j.in prin.ff.si quis iusdi.non obtem.allegat.l.j.C.de patri
bus qui filios di.in.l.ob es.C.de predijs mi.l.contractus.de regu.
iur.et no.Dy.in regula in ar.in.vj.et ibi per Jo.an.et per eundem in
addi.Specu.in titu.de alleg.et dispu.§.pro hoc.versi.vtrum illud.de
monachis.super vbo non contradicunt. lz qnq; non restringatur:
vt non excludat casus similes:qui alijs.ll.declarantur: vt.d.l. ob es.
13 et.l.j.C.de bo.pos.sm tab.†Sed non refert quia et multoties ver-
ba vniuersalia et negatiua et affirmatiue prolata restringuntur: vt
est videre in multis regulis iuris que per verba vniuersalia loquun
tur:et tamen plures respiciunt fallentias.probatur etiam in.l.j.C.
de sacrosan.ec.et in infinitis.vt ita dixerim iuribus.Et tn dicimus
q qui vniuersaliter loquitur nihil excludit.c.solite.in fi.de maio.et
obe.et.d.can.si romanorum.et.d.l.iulianus.Ideo ad propositu illa
dictio tantummodo excludat alienationem factam per patre non
suo nomine:sz nomine filiorum:quia alienatio facta nomine pro-
prio per patrem non est similis alienationi facte nomine filiorum
quorum est proprietas rei alienate.Et hoc idem innuit text.in.l.j.
in fi.C.de bonis mater.ibi.docere enim debet pater proprij iuris
eam rem esse quam donat aut distrahit. si enim distraheret no-
mine filij non caderet quod teneretur docere rem esse suam non fi
lij.Juris ergo vertices qui patrem priuauerunt proprietate bono
rum aduentitiorum filij quam querebat iure antiquo.l.placet. de
acqui.heredi.cu concor.voluerunt inhibere alienationem qua pa-
ter simpliciter vel nomine suo faciebat in signum forte ne videatur
proprietate fungi prout de iure antiquo.Qua autem ratione mo
uerentur non refert satis sit qd inhibuerunt alienationem factam
nomine proprio vt.d.§.non autem.vel forte simpliciter factum vt
14 in alijs iuribus.s.adductis.†Simpliciter enim alienans potest ce-
seri proprio nomine alienasse.arg.l.et magis.ff.de solu.et.l.papinia
nus.ff.mandati.et.l.fi.C.de dotis promis.Non aute censentur inhi
buisse alienationem bonafide factam nomine filiorum.et ita per co
trarium sensum.d.§.non autem limitetur generalitas aliorum iu-
rium simpliciter loquentium in prohibendo patrem alienare bo-
na aduentitia filiorum:cum non sit nouum q vnum ius aliud li-
mitet.l.non est nouum.de.ll.et.l.si serui.vnus.C.de noxa.cum mul
tis similibus.et ita tex.d.§.non autem.ponderant Bald. et Raph.
15 fulg.ibi: notantes q alienatio patri est interdicta suo noie.†Sed
nomine filij pro eius vtilitate non est interdictum: et ita etiam no-
tat glo.j.in.d.l.quecunq;.et Bald.ibi dicens id esse perpetuo menti
tenendum.Cum itaq; in casu isto pater diuiserit dicta bona no-
mine suo pro rata sua:quia et ipse erat pro parte proprietarius et
nomine filiorum pro ratis filiorum et in vtilitatem tendebat diui-
16 sio: vt probauit primus consulens.† Et est verisimile: quia pater
censetur vtilitatem filiorum anhelare vt propriam.l.fina. in princi.
C.de cura. fur.et.l.isti quidem.ff.qd metus causa.et.l.scripto.ff.vn
de liberi.cum similibus.Et insuper persuadetur:quia ipse pariter
diuisit partem sua prout partes filiorum.Nec est verisimile qd par
tem suam diuidere voluerit nisi pro vtilitate sua.arg.l. cum de in-
debito.de probatio.ideo pariter pro vtilitate filioru.Ex his itaq;
patet responsum ad adducta in contrarium et firmata coclusio do
mini consulentis. Laus deo.

Summarium super consilio.ccliij.

1 Instituto filio herede conditionaliter q vxor filij instituti
nunq possit aliqd habere de dicta hereditate ex eo q nolebat qcq
de sua hereditate puenire ad patre eiusdem vxoris:si filius institu-
tus veniens ad mortem vxorem suam heredem instituat.cu hoc q
patri suo aliquid relinquere non possit vel donare:q valeat insti-
tutio de dicta vxore.nu.4.
2 Pactum future successionis non valet.
3 Pacisci siue transigi super futuris alimetis no potest.
5 Alioquin dictio est mirabilis inducens conditionem cotraria pre
cedenti dispositioni et in se orationem continens.
6 Datum pure et postea sub conditione ademptum resultat datum
sub contraria coditione vt dicatur donatio conditionalis.
7 Familia sumitur multis modis.
8 Qualitas vbo adiecta intelligitur sm tepus verbi.

Consilium.ccliij.

Repetito diuino noie Jesu
1 christi. †Licet no indubia videatur decisio Famosissi
mi.V.J.interpretis dni Baldi de bartholinis patris et
dni mei. Quia lz veru sit q limitata causa limitet dispone prout
dicit dns cosulens:tn videt q dictus sabatellus noluerit q Pau-
lus aliquid relinqueret dne Catherine: qr considerauit q si relin-
queret domine Catherine poterat occurrere q ab intestato vel ex
testo mediante ipsa Catherina dicta bona peruenire poterant ad
Fabianum patrem ipsius Catherine vt id euitaret:videt voluisse
testator facere generalem dispositionem q non relinquatur ipsi
2 Catherine:†prout plerunq; cotingit prohibetur pactum de futu-
ra successione conquerenda ne contingat q pro parua re renuntie
tur magne hereditati prout habetur in.l.pactum dotali.de colla.
3 †Ite transactio super alimentis futuris fieri none.l.cum hij. de
trasac.cu ibi notatis:et tn si nulla esset lesio fier pactum vel trasactio
non valeret.Jtem no valet donatio excessiua no insinuata ne frau
des fiant.l.data. C.de dona.in vltimis voluntatibus testes plures
duobus requirutur ne fraudes comittant.l.hac consultissima.C.q
testa.fa.pos.et.l.fi.C.de fideico.et tamen et sic constat fraudes cessa-
re testamentum non valet.Jdeo videbatur q licet constet hoc ca-
su no posse peruenire ad fabianum nec ad aliquem de familia sua:
tamen prohibitio generalis militet.Preterea dictus Paulus in-
stituit dicta domina Catherina:et phibuit ne dicta dna Catheri-
na possit aliquid relinquere vel donare dicto Fabiano vel sue fami
lie.non autem videtur prohibuisse q Fabianus non possit ab inte
stato sibi succedere:tunc enim nec sibi relinquit nec donat: sed lex
ipsa defert hereditatem:et tamen principis testator voluit q nul-
lo modo peruenire posset ad dictum Fabianum vel eius familia.
Insuper Paulus instituit Catherina:et ex quo per institutionem
facit eam herede non potest facere qd desinat esse heres.l.ei q sol-
uendo.ff.de here.insti.l.et si sine.§.sed qd papinianus.ff.de mino.
ita q si instituo herede aliqu de familia dicti Fabiani ille institu
tus esset heres dicte Catherine vniuersalis:nec posset in aliq par-
te bonoru esse heres ex testot non i residuo:qr nemo paganus pot
decedere p parte testatus et pro parte intestatus.l.ius nostru.ff.de
reg.iur.facit.l.i.§.si ex fundo.cu concor.ff.de here.insti.Jdeo tunc
institutus esset heres insolidum.et licet teneret restituere ipsis sub
stitutis ex quo et primus et secundus testatores illud voluerunt:
nihilominus ad ipsum Fabianu peruenisset prima peruentione.
idcirco no videtur q oino cesset causa prohibitionis.Et ideo vr q
dictus Paulus venerit contra voluntate dicti sabatelli:et per qns
4 dicta bona spectent ad dictos substitutos:†tn his no obst. placet
coclusio dni consulentis.Na vltra adducta per dnm consulentem
aiaduerto q dictus Sabatellus non prohibuit ne dicta bona que
fecit liberata ab onere fideico.relinquant dicte Catherine: sed ne
relinquatur aliquid vnde possit aliquid peruenire ad dictu Fabia
num.si itaq; relinquitur taliter q peruenire nequeat satisfactu est
nedum cause prohibitionis et menti testatoris prout dicit dns co-
sulens:sed etiam verbis ex quo ex dicto relicto nihil peruenire po
test ad Fabianum vel aliquem de sua familia.Nam tunc non est re
lictum aliquid vnde habeat aliquid peruenire ad eos etc.No est er-
go necesse restringere prohibitione ex eo qr cesset ca phibitionis:
nec recedere a vbis ex quo vba et sic ipsa phibitio sunt restricta ad
donatione seu relictu vnde possit aliqd puenire: vt predixi.ostenso
itaq; q ex dicto relicto facto dicte catherine nihil puenire possit
ad dictu fabianu vel aliqu aliu de sua familia infert necessario q
dicta bona sunt libera disponi dicti pauli:et no sunt subiecta oneri
fideico.et p qns dicti substituti repellunt a petitione dictor bono-
ru.qd aut ex dicto relicto facto dicte dne Catherine nihil puenire
posset ad dictu.d.Lactantiu vel aliqu de familia fabiani:ita q sit
locus substitutioni predicte osteditur.Na dictus paulus aperte se
declarat q vult q seruetur volutas testatoris et vult q taliter fiat
et taliter intelligatur facta talis institutio q non deueniat aliqd
ad dnm lactantiu vel ad aliqu de familia dicti Lactatij:alioquin
vult seruari volutas dicti sabatelli primi testatoris:q volutas fuit
q nihil perueniret ad aliqu de familia dicti fabiani:et nihil ad di-
cta catherina vnde possit ad eos vel aliqu eorum puenire.ideo de
duob alteru aut dicta institutio potuit taliter fieri q no censeat
deuentu otra dicta phibitione testatoris:et tunc dicta Catherina
hz intentu et dicti substituti debet succubere.Sin aute dicta domi-
na catherina no potuit institui:ita vt instituta fuit qn censeat ve-
nisse otra volutate dicti sabatelli:et tuc dicta institutio no cesest fa
cta cu ipse paulus oino voluerit q seruetur volutas dicti sabatelli
potius q dicta institutio catherine prout euideter depheditur ex
5 vbis dicti sui testi.†Et maxime podereata virtute dictiois aliogn
cui virt est mirabilis ingt Bar.i.l.j.vsi.qrto qro.ff.de odi.et de-
mo.et i tractatu suo tiberiadis tertio libro de alueo in vbo ales:in-
ducit eni oditione otraria pcedeti dispone et i seipsa oratione oti-

net ſm eum allegans multa iura et auctoritatem Speculatoris et omnia alia precedentibus contraria vel diuersa a precedentibus separat: prout dicunt Rizziar. de sali. et Bartholomeus eius nepos. et Ponta. in. l. ij. in princi. si certum peta. Addeo ꝙ est virtus dicte dictionis. ꝙ si per dictam institutionem resultaret factum cõtra voluntatem testatoris ipsa voluntas seruetur: que volũtas fuit ꝙ nihil relinquatur vnde possit aliquid peruenire ad dictum Fabianum vel alium de eius familia. prout videtur ꝑsupponi ꝙ fuerit dictus dominus Lactantius. Et ideo est perinde ac si fuisset instituta dicta domina Catherina si inde nihil possit peruenire i familiam dicti Fabiani contra voluntatem testatoris. † maxime: qꝛ pure datum ⁊ postea ademptum sub conditione resultat datũ sub contraria conditione ⁊ resultat non pura: sed cõditionalis datio. l. aliquando. ff. de conditio. ⁊ demonstra. ⁊. l. iij. in prin. ff. de adimẽ. legatis. Et ideo nullo modo est locus dicte substitutioni siue dicamus ꝙ per dictam prohibitionem quam fecit dictus Paulus censeatur plene satisfactum voluntati testatoris: prout concludit dominus consulens per suas rationes quas non repeto siue contrarium dicamus: quoniam tunc per aliam viam euitatur onus dicte substitutionis: vt patet ex premissis. Et per hoc euitantur omnia in contrarium adducta: et penitus eneruatur intentio substitutorum. Ideo cum ipsa Catherina prout mihi presupponitur possideat dicti substituti ꝑtendentes ius ex dicta substitutione in oẽm euentum habent succumbere: qđ autem dicte Catherine competat ius in dictis bonis vltra deducta per dominum consulentem: ponderandum duxi ꝙ dictus sabatellus verisimiliter habuit odio dictum Fabianum eius socerum: ⁊ fortasse prohibuit deuenire in familiam Fabiani: ne ipse Fabianus inde aliquid lucraretur: saltẽ gaudij ⁊ delectationis: cum satis dicatur lucrari qui voluntatẽ suã adimplet: ⁊ sic qui aliquid consequitur vnde delectationem suscipit. Cum autem vt percipio dictus Fabianus tempore mortis dicti Pauli decesserit: ita ꝙ inde lucrari nihil poterat: ⁊ cum mors omnia soluat in auf. de nup. §. deinceps. nullus amplius erat proprie loquendo de familia ipsius Fabiani: ideo licet dictꝰ dominus Lactantius tempore vite dicti fabiani fuerit de eius familia: † tamen post eius mortem non erat amplius de eius familia: maxime sumendo familiam proprie. l. pronunciatio. §. familie. ff. de verbo. signi. habet autem verbum familia varias significationes: vt ibi. et. l. si chorus. in princip. de leg. iij. ⁊. ff. si familia fur. fec. dicatur in rubro ⁊ nigro. l. ediles. §. familie appellatio. de edili. edic. et. c. cum olim. de arbi. ⁊. l. fi. C. de verbo. significa. et. l. nam qđ. §. fi. ad trebel. et qđ per glo. iij. q. v. in summa. cum multis similibꝰ. Qualitercũqꝫ autem sumatur proprie loquendo non est familia mortui. per. d. §. deinceps. in casu autem isto cum agaꝛ de odio et pena verba sunt stricte capienda. argu. l. cum quidam. ff. de liberis et posthu. et regula in penis et regula odia. in. vj. cum concordan. † Et qualitas adiecta verbo intelligitur ſm tempus verbi. l. in delictis. §. si extraneus. de noxa. Ideo cum dictus Sabatellus prohibuerit relinquere Catherine aliquid vnde possit aliquid peruenire ad Fabianum vel ad aliquem de familia Fabiani: intelligatur de eo qui est de familia Fabiani tempore relicti: non alio tempore per predicta. Si igitur tunc erat mortuus dictus Fabianus non poterat aliquid peruenire ad Fabianum vel ad aliquem de eius familia: ideo ꝓhibitio Sabatelli etiam ſm verba non complectitur hunc casum: et per hoc varijs vijs respondetur ad contraria. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccliiij.

1 Dotem ꝙ maritus lucretur statuto Florentie muliere predecedente non verificatur in constitutione dotis tacita. nu. 14.
2 Mulier transiens ad secundas nuptias ꝙ videaꝛ ſcđo nubere cũ dote primi matrimonij habet verum illa redeunte ad primum matrimonium diuortio facto.
3 Dotis constitutio non dicitur ficta sed vera que descendit ex presumpta voluntate contrahentium.
4 Consensus alicuius qui requiritur in contractu satis est qđ ille simul contrahat.
5 Consensum prestare potest in sui vtilitatẽ licet auctorari nequeat in vtilitatem propriam ⁊ qñ non preiudicare possit. nu. 23.
6 Mulier ꝙ se obligare non possit statuto sine consensu munualdi non sibi vendicat locum in contractu matrimonij.
7 Statuta prohibitiua non trahuntur ad obligationes legales cõsecutiuas ad actum promissum.
8 Obligari non dicitur qui est iam obligatus legali obligatione.
9 Mulier secundo nubens non dicitur tacite nubere cum dote prima soluto matrimonio morte naturali primi viri.
10 Actio dotalis sine cessione oritur qñ in dotem datur nomen debitoris: fallit in alijs contractibus.
11 Specialia duo simul concurrere non possunt.
12 Actio descendens ex nudo pacto nõ verificatur in presumpta donatione: fallit in dotis contractu.
13 Dos non dicitur de nouo constituta muliere redeunte ad primũ virum quasi eadem repetita videatur tacita stipulatione: secus si nubat alteri vt non dicaꝛ obligari legali obligatione. nu. 30.
15 Obligatus non dicitur tacite qui se obligare expresse recusauit.
16 Dos constitui ⁊ super illa transigi solet ante matrimoniũ initum.
17 Matrimonium non dicitur anteꝙ consummetur.
18 Argumentum a solitis est probabile et ꝯcludens.
19 Consensus qñ auctoritati equiparetur.
20 Mulier est in potestate viri.
21 Munualdus videtur constitutus ad prouidendum mulieribus ne decipiantur.
22 Mulier dicitur fragilis officij publici incapax.
24 Auctoritas quando possit in facto proprio interponi et in quibus requiratur.
25 Dos non venit appellatione matrimonij.
26 Matrimonia non possunt statutis vitiari nec lege impediuntur contrahi licet pena statuatur secundo nubentibus.
27 Obligati non dicuntur tacite in eorum preiudicium mulier et pupillus.
28 Dotis excessiue constitutione dicitur ledi mulier.
29 Pupillus ꝙ vtiliter obligari nõ possit sine cõsensu tutoris vel curatoris ad dotem ꝙuis possit ad illius cõmodum.
31 Confessio dotis recepte per maritum facta non trahitur ad dotẽ promissam.

¶ Consilium. ccliiij.

In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ † Videtur in hac cõsultatione prima facie dicendum: ꝙ dictus Baldasar Rossi secundus maritus lucretur dictam dotem. † Nam premittẽdũ est ꝙ de iure cõi mulier transiens ad secundas nuptias videtur secundo nubere cum eadem dote quam dedit primo marito. l. doté que. in princi. l. diuus. l. si mulier. ⁊. l. post diuortium. ff. de iure dotium. ⁊. l. si mulier. ⁊. l. pen. §. si vxor. ff. sol. mat. ⁊ Bar. in sua dispu. incip. mulier habens amplum patrimonium. in secunda parte. in vj. arti. Cyñ. in auf. sed ꝙuis. iij. q. C. de rei vxo. act. ⁊ facit. l. reintegrato. ff. rerũ amo. ⁊. l. cum maritus. §. si titius. ff. de pac. dota. ideo videtur ꝙ dicto ſcđo viro fuerit tacite promissa dos mille flore. data primo viro. Hoc premisso videtur clara decisio ꝙ dictus Baldasar lucratus fuerit dictã dotem: cum dicta. d. contessa eius vxor decesserit sine filijs: ⁊ statutum vigeat ꝙ vxore predecedente sine liberis eiusdem matrimonij maritus lucretur dotem: ideo videtur de hoc casu legis municipalis. propterea non videtur admittenda questio. argu. l. ancille. C. de fur. ⁊. l. illam. versi. de modo. de colla. Non enim videtur obstare ꝙ nulla fuit facta expressa dotis constitutio: quia videtur sufficere tacita constitutio dotis: nam idem solet operari tacitum ꝙ expressum. l. cum quid. si certũ peta. l. qui ad certum loca. cum similibus. † Non enim est ficta constitutio dotis: sed vera descẽdens ex presumpta voluntate contrahentium. d. l. diuus. ibi: ſm voluntatem mulieris que vtiqꝫ non indotatam redire voluit. ⁊. d. l. dotem que in prius. ibi hoc agi semper interpretantũ: nisi probetur aliud conuenisse. Satis ergo dici potest dos promissa cum videatur probari promissio dotis legis presumptione: cum legis presumptiones sint liquide probationes. l. licet imperator. de leg. j. l. j. in fi. C. de condi. insertis. Et ideo non videtur obstare statutum in themate de secundo loco descriptum. in versi. ⁊ intelligatur. ad ꝙ videtur aliter posse responderi: quia statutũ in dicto versi. dicit eam censeri dotem quam maritus confitetur. Sed in themate presupponitur ꝙ maritus confitetur dotem predictam dum pro ea soluit gabellam: ergo videtur ꝙ dictum statutũ in dicto ver. et intelligatur. verificetur in hac dote. † Nec etiam videtur obstare aliud statutum qđ requirit consensum munualdi aut viri. Quoniam ad istud statutum dantur plures responsiones. Prima qđ in casu isto interuenit consensus viri: et sic verificaꝛ altera pars alternatiue: qđ sufficit regula in alternatiuis. in. vj. cum suis concordan. qđ autem interuenerit consensus viri deducitur: qꝛ prius videtur esse matrimonium quã dos: cum dos nequeat esse sine matrimonio. l. fin. C. de donatio. propter nup. et. l. iij. ff. de iure dotiũ. et. §. sed nec. in auf. de triẽ. et semi. Ideo tẽpore obligationis dotis Baldasar videtur qđ fuerit vir et consensit ipsi contractui: merito satisfactum est statuto: nam vbi alicuius consensus requiritur satis est ꝙ ille simul contrahat. dicit Ange. in. l. j. §. fuit questitũ. ff. ad trebel. non sufficit consensus illius qui secum contrahit: prout dicit consuluisse apud tudertum. vbi statutum disponit ꝙ mulier non possit contrahere vel testari sine consensu consanguineorũ. † et licet nequeat quis auctorari in vtilitatem propriam. l. j. in fine. ff. de aucto. tut. tamen potest prestare consensum in sui vtilitatem prout dicit Ang. in. d. §. fuit questitum. Sic ⁊ alias pater potest cõsentire filio sibi donanti causa mortis: licet filius non possit sine cõsensu patris donare prout volunt ipse Ang. ⁊ Raph. cuma. i. d. §. fuit questitum. idem Raph. in. l. seruum. C. qui testm̃ facere pñt. et Pau. de cast. ibi. qui dicit ita se consuluisse vna cum pluribus doc. perusinis. et idem voluit ipse Pau. de ca. in. l. si quis mihi bon a. §. si quis mandauerit. ff. de acq. here. ⁊ in. l. qui in potestate. ff. de test. ⁊ Ange. in cõsi. clxiij. ſm ordi. in for. incipien. tria videtur repugnare. Preterea

re. Preterea est verisimile q tale matrimonium fuerit contractũ palam et bonafide: et successiue etiam contractus dotis qui tacite resultat ex contractu talis matrimonij vt supra demõstratum est. Et ideo videt q etiã si cõsensus equipararet auctoritati prout multi tenent posset prestari in propriam vtilitatem per. l. nõ existimo. de admi. tuto. τ l. cũ ipse. C. de cõtrahen. emptio. τ glo. in. l. si in emptione. §. fi. eo. ti. τ no. Bar. in. l. frater a fratre. de condi. indeb. in vlti. char. ver. iij. quero. dicens q tunc dicitur cõtrahere palam et bonafide qñ presentib⁹ cõsanguineis vel amicis: ita q cesset ois suspicio. arg. l. transactionis. C. de transac. vel pñte iudice. l. fi. ff. q

6 metus causa. † Scdo rñdetur q nõ ob. dictum statutũ: quia hmõi statuta requirentia consensum munualdi vel similem cõsensum nõ vendicãt sibi locũ in contractu matrimonij. l. in copulandis. C. de nup. τ ibi Bal. per illum tex. ergo nec in dote que videt esse accessoria ad matrimonium. c. fin. cum sua glo. de iudi. lib. vi. τ q habetur in cle. dispendiosam. de iudi. cum accessorium sequat naturã princi palis. l. cum principalis. de reg. iur. τ c. accessorium. eo. tit. lib. vj. et facit qd not. d. Anto. in consi. suo in ordine. xx. Tertio rñdetur qd hmõi statuta videntur facta in fauorem mulierum ne decipiãtur. Ideo non videntur militare vbi contractus respicit fauorẽ ipsarũ mulierũ per ea q̃ habent per glo. τ doc. in. l. ij. ff. de accep. qd Ang. ibi dicit esse multum vtile ad istud statutum Florentinum requirens consensum munualdi prout ibi tangit cum Imo. Sed dare dotem videtur vtile mulieri cum eius intersit non esse indotatam. ar. l. si ego. §. si res. ibi ne indotata maneat de iure dot. τ l. cũ is. §. mulier. de condi. τ per rationes quas tãgit Bar. in dicta sua disputatione incipi. mulier habẽs τc. in scda parte. versi. quinto probo. ergo similiter non requiratur consensus munualdi in constitutio-

7 ne dotis. † Quarto τ vltimo rñdetur hmõi statuta non vident vendicare sibi locum in obligationibus legalibus q̃ sunt consecutiua ad actum pmissũ prout voluit in sili Petrus Cy. τ Ray. de forli. in. l. fi. C. de leg. tut. qd τ firmant ibi Ange. τ Saly. τ est communis opi. prout dicit ibi. Bal. idem tenens volentes q bona etiã immobilia minorũ sint tacite obligata pro dote a minore recepta: lz non interuenerit auctoritas curatoris vel decretũ iudicis. τ idẽ in simili voluit Bal. in. l. item quia. ff. de pac. τ idem Ang. ibi. τ idem videtur tenere Saly. in. d. l. fi. C. de leg. tut. τ Jo. an. in addi. Spec. in ti. de do. inter virum τ vxo. §. fi. versi. quid si mulier. per. l. j. in fi. cũ. ll. sequẽ. de rebus eoꝝ. τ q hypotheca venit in consequẽtiã cõtract⁹ dotis permissi: lz aliud videatur velle Bar. in repe. l. si cõstante. in prin. iiij. qd. tertie partis. τ silr Bar. in. d. l. item de parte. τ ibi Saly. facit: quia statutum istud de quo agitur disponit q mulier non

8 possit se obligare sine consensu τc. † Sed vbi est obligatio legalis ipsa se non obligat: sed lex eam obligat: ergo verba dicti statuti vident hoc casu cessare: τ vbi cessant vba vr cessare legis dispositio. l. ita autem. ff. de admini. tu. l. iiij. §. pretor ait. ver. totiẽs. ff. de dam. infec. l. si seruum. §. non dixit pretor. de acqui. heredi. cum similib⁹. et maxime cum istud statutum sit exorbitans a iure cõmuni: τ per ɋ̃ns restringendum. l. ius singulare. τ. l. q vero contra. de. ll. τ c. cuz dilectus. de consue. τ in regula que a iure cõi exorbitant. in. vj. Tamen licet ista videantur plurimum astringere adeo q nõ est quid mirum si quis consulendo eam partem firmauit: tñ re diligẽter pẽ-

9 sata τ mature discussa contraria pars videtur de iure verior. † Et licet videat speciale in dote qñ datur in dotẽ nomẽ debitoris q. s. transeat vtilis actio sine cessione vt est expressum in. l. noib⁹. C. de acti. τ obli. Tamẽ non videtur pcedere in casu isto in quo dici potest q dato q sit tacite conuentum q secundo nubat cum eadẽ dote: tamen non censeatur esse in dote datum nomen debitoris: lz pecunia exigenda prout τ suadẽt postea actus gesti cum ipsa mulier exegerit pecuniam exactam: τ ipsa principaliter conuenit de tẽpore quo haberet soiui residuum. Item transactio quando in dotem datur nomen debitoris: prout loquitur. d. l. nominibus. nõ ita forte qñ solum promittitur in dotem nomen debitoris. insuper spãle

10 est q actio transeat sine cessione qd negari nequit. † Item speciale videtur q licet nihil conueniat de dote tamen censeatur assignata seu promissa eadem dos: cum regulariter qui conuentionem allegat habeat eam probare. l. ei qui dicit. cũ concor. de proba. immo qui paciscitur si non aperte exprimit sibi imputatur. l. veterib⁹. C. de pac. l. quicquid astringende. §. j. de verb. obli. fortius ergo sibi imputare deberet si penitus nihil dixit: τ tamẽ contrarium disponit

11 in iuribus preallegatis: ergo etiam hoc est speciale: † et sic milita-

12 rent simul duo spãlia qd esse nõ dz per. l. j. C. de dotis pmis. † prout in simili hanc rationem ponderat Bart. in. l. si tibi decem milia. in princ. ff. de pac. per hanc rationem dicens qd in presumpta donatione non militat dispositio. l. si quis argentum. C. de dona. que cõtinet specialitatẽ q ex pacto seu ppter pactum donationis actio oriatur: τ idem ibi notant Ang. τ Pau. de ca. τ idem voluit Ray. de forli. in. d. l. iurisgentium. §. sed cum nulla. ff. de pac. τ ibi Bald. in lec. perusina. τ idem tenent ibi Ange. τ Pau. de cast. qd τ voluit Saly. in. l. legem. C. de pac. Profecto eadem ratio militat in casu isto cum maior specialitas sit q vbi nihil apparet conuentum censeatur conuentum ex causa dotis q̃ ibi. l. q vbi aliquid est pmissuz et non apparet ex qua causa presumatur causa donationis nec minor specialitas q transeat actio sine cessione q q actio ex pacto oriatur: nec vt arbitror plures sunt casus in quib⁹ actio sine cessio-

13 ne transit q̃ casus in quibus oritur actio ex pacto nudo. † Itẽ premittendum duxi q a iuuentute mea semper mihi visum fuit q de mente iuris mulier secundo nubens alteri viro non censeatur nubere cum eadem dote. Nam iura que disponunt q censeatur nubere cum eadem dote de quibus premissum est: loquuntur quãdo nubit primo viro. ita loquitur. d. l. si mulier. et. d. l. penul. §. si vxor. solu. matri. τ d. l. si mulier. l. diuus. τ d. l. post diuortium de iure do. et licet. d. l. dotem. in princi. videatur loqui magis generaliter: tamen lex sequens innuit q. d. l. dotem. etiam hoc casu loquatur: nec est verisimiliter q sine ministerio iura loquantur semper in eodem viro et de alio non dicant censeri constitutum eandem dotem dato qd etiam de secundo viro etiam alique interserunt prout contingit in. d. §. si vxor. τ in. d. l. post diuortium. Pluries autem verisimiliter etiam antiquo tempore contingebat q mulier secũdo nubens alteri nubat q̃ renubat eidem viro: tum quia quando matrimonium soluebatur frequentius morte q̃ diuortio prout credendum est τ quando morte non poterat nisi alteri secundo nubere. Item quando diuortio soluebatur matrimonium poterat alteri prout eidem nubere: τ est magis verisimile q alteri nubat cum ex quo semel illud matrimonium displicuit presumptio est qd anim⁹ non mutetur. arg. l. cum qui mutatam. ff. de proba. τ qd habetur in l. siue possidetis. C. eo. titu. Itaq si plures casus contingebant qd alteri secundo nuberet pluries contigisset dubitari: an eadem dos debeatur secundo viro. Et ideo plures leges fuissent verisimiliter edite super hoc: τ tamen nulla ex dictis legibus loquitur de dote debita secundo viro: τ hoc sentit Bald. in. d. §. si vxor. summans illum text. qd dos censetur repetita quando mulier secundo nubit eidem viro quasi secus si nubit alteri viro. Itẽ facit: quia si mulier dote sibi reddita nubit iterato eidem viro non censetur de nouo constitui eadem dos prout videtur probare tex. in. d. l. diuus. et in d. l. post diuortium. vbi glo. videtur presupponere pro constãti q si vir soluisset dotem non censeretur repetita dos in secũdo matrimonio cum eidem contracto: sed quando nubit alteri ille alter ad nihil tenetur. vnde dos prima est apud mulierem: τ nihil apud virum cui secundo nubit. vnde alia ratio videtur in eo q̃ si eidẽ nupsisset apud quem erat dos. Et licet posset induci in contrarium. l. cum maritus. §. si titius. ff. de pac. dota. iuncta glo. fi. τ qd ibi dicit Raph. fulg. tamen ibi suadet ratio: quia consensus illius heredis primi viri frustra interueniebat nisi respectu dotis. Ideo censetur in dubio consentire matrimonio propter dotem que non poterat secundo matrimonio concedi: nisi suo consensu. Ideo non mirum si ea interpretatio adhibetur vt censeatur dos eadem in secundo matrimonio constituta. Licet autem hoc substentabile sit τ verum mihi videatur de mente iuris: tamen firmare in decisiuis non audeo propter auctoritatem Barto. et dicitur Pet. de ancha. idem presupponere in suo consilio. lxiij. qd tamen non reperio in consi-

14 lijs Pet. de ancha. redactis informis. † Sed dato qd premissa non iuuent reos conuentos aut heredes dicte contesse: tamen videtur eos fouere iustitiã alijs medijs. Primo: quia dictum statutũ exorbitans a iure communi vt de se est notissimum: maxime cum excludat etiam filios mulieris ab integra dote matris que fortasse nihil aliud habet videtur intelligendum in dote clare promissa nõ in dote tacita: τ sic ficte vel presumptiue promissa. Saltem attẽta theorica Bart. in. d. l. si tibi decem milia. τ sequacium de quibus. s. que militat etiam ad hoc propositum: scilicet qd exorbitantia dicte le-

15 gis municipalis non verificetur in dote presumpta. † Item dato qd verificetur in dote presumpta non videtur verificari in casu nostro. Quoniam dicta contessa non potuisset se pro dote obligare expresse sine consensu munualdi vel viri. ergo nec tacite: quia non volens se expresse obligare non potest tacite se obligare. l. qui ad certum locati: maxime quia statutum vniuersaliter loquitur dicẽs qd nulla mulier possit se obligare modo aliquo: τ sic neq expresse neq tacite: nam negatiua preposita signo particulari: et sic indefinite prolata equipollet vniuersali negatiue. Nam tantum est dicere non feci aliquid quantum nihil feci: vt est expressum in lege si is qui ducenta. §. vnum. in fine. versiculo proinde. de rebus dubijs. et lege secunda. in fine. et. l. in illa stipulatio. de verborum obligatio. et per Bartolum in lege si pluribus. de legatis secundo. circa medium. et sic important verba dicte legis municipalis qd nullo modo possit se obligare: τ sic nec modo tacito neq expresso neq principaliter neq consecutiue seu accessorie. qui enim vniuersaliter loquitur nihil excludit. l. iulianus. de legatis tertio. c. solite. de maiorita. et obedien. et canon. si romanorum. xix. distinctio. si itaq non interuenit consensus munualdi prout presupponitur non interuenisse non fuit obligatio dotis: ergo nõ fuit dotis promissio: quia si fuisset non valeret: τ statutum debet intelligi de promissione valida: quia promissio vel dos nulla non dicuntur promissio vel dos.

16 l. iiij. §. condemnatum. de re iudica. clemen. pastoralis. eodem ti. † Non obstant adducta in contrarium. Et sic responsiones da-

te ad dictum statutum. Non enim ob. ꝙ interuenisset consensus vi
ri qđ videtur sufficere ex forma dicti statuti prout supra in contra
rium dicebatur: quia ad hoc respondetur duobus modis. Primo
quia negatur ꝙ interuenerit consensus viri: naꝫ si presupponatur
ꝙ tacite conuentum fuit tacite de eadem dote danda nõ sequitur
ꝙ fuerit vir tempore constitutionis dotis: quia solent contrahen
tes prius conueniri cum qua dote matrimonium contrahatur an
teꝙ̃ veniant ad matrimonium perficiendum: et contrahere matri
monium cum tanta dote. Licet nonnunꝙ̃ fiat postea instrumentũ
super dote: quandoqꝫ tamen etiam ante. Concordia autem ⁊ con-
sensus reciprocus super dote communiter ⁊ quasi semper fit antea
vel vno contextu: ita qđ anteꝙ̃ matrimonium sit habitum ꝓ abso
luto adhibetur quasi semper consensus communis super dote vt
docet experientia que est rerum magistra. c. quã sit. in prin. de elec.
lib. vj. ⁊ c. statutum. in prin. eo. ti. ⁊ lib. ⁊ l. legatis. §. ornatricibꝰ. de
17 leg. ij. † Ante autem ꝙ̃ contractus matrimonij sit habitus ꝓ abso-
luto non est matrimonium: ⁊ ꝯsequenter nõ sunt maritus ⁊ vxor.
arg. l. contractus. C. de fide instrumentorum. ergo iste tacitus con
sensus nõ apparet interuenisse tempore quo erat vir: ⁊ paria sunt
non esse vel non apparere. l. duo sunt titij. de testa. tut. ⁊ l. si fuerit.
18 de rebus dub. l. in lege. de cõtrahen. emptio. cũ simi. † Et maxime cũ
solitum sit aliter contingere: et arg. a solitis est probabile et cõclu-
dens. arg. l. qđ si nolit. §. q assidua. de edil. edic. ⁊ l. si prius de aqua
plu. ar. et. l. fi. C. de fideiuss. ⁊ qđ per glo. ⁊ Bal. in. l. neqꝫ natales. C.
de proba. per glo. in. l. j. C. de arbi. per glo. ⁊ doc. in. l. nõ hoc. C. vn-
19 de cognati. † Preterea cõsensus requisitus illius qui non pretẽdit
interesse saltem vbi cadit imbecillitas persone in cuius actu requi
ritur alterius consensus equiparatur auctoritati: ⁊ censetur requi
ri loco auctoritatis: nam quando duo concurrunt. s. ꝙ negare sup
quo consensus requritur nõ spectat ad eum qui habet prestare cõ-
sensum: ⁊ q ꝯsensum prestat est maior nõ est minor: sꝫ aliquo respe
ctu maior eo cui prestat consensum: tunc consensus censetur reqri
per modum auctoritatis prout est theorica. d. Anto. et Imo. in. c.
cum consuetudinis. de consuetudi. Sed obligatio vxoris regulari
ter non pertinet ad maritum loquendo generaliter prout loquit̃
20 dictum statutum. † Item maritus cẽsetur aliquo respectu maior
vxore: nã dicitur subdita debet esse viro ⁊ quasi eius famula. xxxiij.
q. v. cum hec imago. ⁊ in genesi. iij. c. ⁊ masculus dignior femina et
facies eius facta ad imaginem dei: non facies femine. d. c. hec ima-
go. et est dictum apostoli vt ibi dicit tex. ⁊ in signum subiectionis
debet mutare communem eorum si qua mulier. ⁊ dicitur esse in po
21 testate viri. xxiij. q. v. mulierem. † Et munualdus non videtur cõsti
tui nisi ad prouidendũ ne mulier ledatur. ⁊ per cõsequens videtur
22 quodãmodo similis curatori: † cum iudiciũ mulieris fragile sit. c.
forus. in fi. de verb. sig. ⁊ plerũqꝫ laborat contra propria commoda
notatur in. l. si pater. C. de nup. ⁊ mulier quasi mollis agitur mobi-
lis ⁊ momẽtanea in voluntate. l. fi. C. qui peta. tut. ⁊ l. lex que tuto
res. in fi. de admi. tu. hinc iuratur velleiano. ⁊ non admittit̃ ad offi
23 cium publicum ⁊ multa hmõi possunt adduci. † vñ munualdus nõ
videtur ꝙ possit prestare consensum in suam vtilitatem ad simili-
tudinem curatoris: ita nec vir qui sibi assimilatur. Et lꝫ Ang. ⁊ nõ-
nulli teneant ꝙ consensus requisitus possit prestari iura propria:
et qñqꝫ forte posset procedere qñ non in similitudinem auctorita-
tis: tamen secus videtur in istis terminis: ⁊ in terminis illis quibꝰ
loquitur Ang. multi cõtrariũ tenent: nã cõtrariũ sentit glo. i. d. l. j.
de auc. tu. ⁊ ibi firmat Bar. idẽ etiã Dy. ibi. ⁊ Bal. in. l. bonorũ. C.
qui admit. ⁊ in. l. si vxorem. C. de condi. insertis. ⁊ in. l. furiosi. C. de
nup. ⁊ Jo. an. in addi. Spe. in tit. de instrõꝝ edictione. §. porro. in
addi. que incipit Petrus de ceruot. ⁊ in hãc opi. videtur inclinare
Cynus in. l. senium. §. j. ⁊ eam tenet Põ. in. l. ij. ff. de dona. ⁊ Imo.
in. d. §. fuit q̃situ. dicens qđ hec opi. Bar. est cõis. ⁊ Raph. fulg. et
Pau. de cast. in. d. l. senium. volunt ꝙ vbi requiritur consensus ali
cuius ad integrãdã personã nequeat adhiberi ad propriũ commo
dum: puta in statuto ꝙ mulier nequeat contrahere sine cõsensu cõ
sanguineorum. dicit Pau. de ca. qui sequitur Ang. in cõsensu pa-
tris sup donatione cã mortis filij: q2 ꝫm eũ non requiritur ad inte-
24 grandam personam filij: sed propter eius preiudicium. † Nec obst.
ꝙ in contrarium dicebat̃ ꝙ auctoritas potest in facto proprio in-
terponi palã ⁊ bonafide. vt. s. in contrariũ dicebatur: ⁊ tenuit etiã
glo. in. d. l. j. de auc. tu. ⁊ tangit. in. l. pupillus. §. sane. e. tit. q2 primo
rñdetur ꝙ istud non trãsit sine dubitatione nec bene probat̃ iure:
⁊ contrarium pro claro presupponunt Bar. ⁊ Ang. in. d. l. cũ ipse.
sed dato ꝙ opi. predicta procederet non videt̃ militare in casu isto
ea ratione: quia licet cõtractus matrimonij fuerit verisimiliter pa-
lam celebratus: tamen secus in contractu dotis: quia ille non pre-
supponitur palam: sed tacite celebratus: ⁊ ꝯsanguinei ⁊ amici qui
dum publice nuptie celebrantur seu matrimonia cõtrahunt̃ inter-
ueniunt: plerũqꝫ ignorant quid de dote actum sit inter contrahẽ-
tes: q2 cõiter nõ solet in publicis sponsalitijs seu nup. dotes expri-
mi et fortasse consanguinei ⁊ amici qui interuenerunt ignorabãt
ꝙ̃tum dot. primo viro promissum fuerit et poterant probabiliter
cogitare qđ in secundo matrimonio specifica conuentio dot. inter
25 uenerit: † ita ꝙ non infertur matrimoniũ palam ⁊ bonafide con-
tractum fuit: ergo et contractus dot. Et insuper ipsa mulier que
de facili censetur ius ignorare fortasse ignorabat ꝙ in secundo ma
trimonio censeatur eadem dos constitui: ideo non apparet ꝙ ta-
lis obligatio dotalis palam bonafide emanauerit. Nec obst. secun-
da responsio supra data: quia licet non requiratur huiusmodi con
sensus munualdi in contractu matrimonij non sequitur ꝙ non re-
quiratur in contractu dot. vt probatur in. l. non tantum. de tuto.
et cura. da. ab his. ⁊ d. l. lex que tuto. C. de admini. tuto. licet enim
in copulandis nuptijs non requiratur auctoritas curatoris. d. l. in
copulandis: tamen secus est in contrahẽdis dotibus. ⁊ negari po-
test dotem esse accessoriam ad matrimonium: nam accessoriũ subla
to principali stare non potest. l. cum principalis. de reg. iur. cũ con
cor. et tamen licet dos non posset in esse produci sine matrimonio:
tamen dissoluto matrimonio dos subsistit. ff. solu. matri. in rubro
et nigro quasi per totum. Nec obst. d. c. fi. in prin. cum sua glo. in ver
bo dependentibus. de iudi. ⁊ quia non dicitur ibi ꝙ dos sit accesso
ria: quia licet dicatur dependere a matrimonio eo respectu: quia si
ne eo non potest ab initio constitui: et etiam quia retentio et resti
tutio ab eo dependet regulariter: non tamen sequitur ꝙ sit ꝓprie
26 accessoria. † Et licet dicatur ꝙ dominus Antonius in suo secũdo
consi. ꝙ ruri existens videre non potui decidat qđ cõtractus dotis
non vitietur per statutum municipale: eo quia statuta laicorũ nõ
possunt matrimonia vitiare: tamen prout percipere potui domi-
nus Antonius non mouetur quia coctractus dotis dependent a
matrimonio: quia non intãtum absurde errasset ꝙ iura municipa
lia nequeant super dote disponere: licet nequeant super matrimo
nijs disponere: sed ratio eo casu erat: quia per indirectuꝫ ibi impe
diebatur matrimonium: quia mulier perdebat totam dotem si nu
bebat forensi. Nec voluit ꝙ non valeat in dote tãꝙ̃ accessoriũ ali-
cuius prohibiti sed tãꝙ̃ per indirectum impediẽs matrimonia cõ
trahi ⁊ tãꝙ̃ imponẽs penam cõtrahẽti matrimonium cum forẽsi:
libertas em̃ matrimonij impediri nõ potest per penam impositaꝫ
lege municipali. prout voluerũt Jo. an. ⁊ Pet. de ancha. in. c. statu
tum. de hereti. lib. vj. Ad hoc etiam not. per Jo. an. ⁊ ceteros in. c.
fi. de secũ. nup. ⁊ vbi habetur ꝙ leges ciuiles imponẽtes penã scđo
nubẽtibus intra annum corigãtur per ius cañ. dicta ratione. Non
autem proterea cẽsetur impediri matrimonium: licet iura ciuilia
disponãt ꝙ adulte nõ possint dare dotes saltem in bonis immobi
libꝰ vel mobilibus preciosis sine auctoritate curatoris: ⁊ propter-
ea iura ciuilia adhuc hodie durãt. Et si diceremus iura municipa-
lia nõ posse disponere super dote prout nec sup matrimonio: tunc
heredes domine cõtesse haberẽt intẽtum: quoniam statutũ dispo-
nẽs ꝙ maritus lucretur totam dotem nõ procederet: ⁊ sic staremꝰ
iuri cõmuni: quo iure dos est restituẽda soluto matrimonio tã de
iure cañ. ꝙ̃ ciuili: vt extra de dote pro diuor. rest. in rub. ⁊ nig. Non
ergo iudicatur dos vt accessoria matrimonij: saltem hoc respectu
vt iura municipalia que nõ militãt in matrimonijs que sunt spiri
tualia: nõ militẽt in dotibus tãꝙ̃ matrimonijs accedant vel ab eis
27 dependeãt. † Tertia autem respõsio parum valet: nam constat qđ
pupillus vel alius minor nõ potest se obligare ad dotẽ sine auctori
tate sui administratoris: eo casu quo nõ potest al's obligari. d. l. nõ
tãtum. ⁊ d. l. lex que tutores: ⁊ tamẽ potest in terminis. d. l. ij. ⁊ ideo
ꝯstat ꝙ illi termini nõ sunt trahendi ad istos terminos: in illis em̃
terminis agebatur de mero commodo pupilli in dote agitur prin-
cipaliter de cõmodo mariti ⁊ de onere ⁊ incommodo mulieris: ma
xime stantibus terminis huius statuti disponentis ꝙ vir lucretur
totam dotẽ: cui dubiuꝫ ꝙ magis interest mulieris habere res suas
in suo dominio ꝙ̃ i dominio viri prout sunt res dotales. l. doce an
cillam. C. de rei vẽd. Et fructus interim precepti faciunt eã ditio-
rem si nõ fuerunt res in dotem date alias sunt viri. l. dotis fructus.
28 de iure dot. ⁊ l. pro oneribus. C. eo. titu. † Et hinc est ꝙ si dos est ex
cessiua mulier dans dotem dicitur ledi: ⁊ propterea restituitur. l. j.
C. si aduer. dotem. ⁊ arguendo de toto ad partẽ ⁊ a contrarijs si nõ
dat dotem censetur potius accommodari. Et licet mulier que ha
bet dotem melius tractetur ꝙ̃ nõ habens dotem nec bona para-
phernalia: tñ si habet bona paraphernalia ⁊ permittit maritũ eis
frui prout frueretur bonis dotalibus: longe melius a marito tra-
ctabitur vt quotidie experientia innotescit: et si pro se retinet fru-
ctus: si maritus in aliquibus deficit supplebit ipsa de ꝓpo: ⁊ illud
quod non potest vsucapi est parue commoditatis respectu alte-
rius commoditatis quam prestat dotis obligatio: ⁊ maxime quia
interesse ꝙ res si est prescribi non videtur esse in consideratione cũ
possit prescriptio euitari. argu. l. pater qui castrense. in fi. ⁊ ibi bar-
to. de castren. pecu. et in. l. qui bis idem. de verborum obligatio. et
in. l. si creditori. de legatis primo. et per glo. in. l. manifestissimi. C.
29 de fur. † Et licet Bar. arguendo loquatur ꝙ sit vtile: tamen deci-
dendo concludit ꝙ non censetur vtilis ita ꝙ censeatur seu possit
minor sine auctoritate curatoris ⁊ decreto iudicis: al's reqsitus se
obligare ad dotem: ⁊ tamen potest in terminis. d. l. ij. de accep. vbi
etiam pupillus potest se obligare sine aliqua auctoritate ꝫm deci-
sionem gloss. et sequacium. Preterea ibi obligatio tendebat ad
liberationem

liberationem immediate sequacium: et propter illam liberationem emanabat: ideo potest obligari qui alias obligari non poterat. argu. l. cogi. §. hij qui solidum. ff. ad trebel. et attendit principalis intentus qui est ut pupillus liberetur. facit. l. si quis nec causam. si certum pe tatur. l. qui exceptionem. de condi. inde. Et illa momentanea obligatio non consideratur sicut in simili. in d. §. hij qui solidum. et alias in. l. iij. ff. de divor. et maxime quia ibi obligatur ad id quod erat alias obligatus ita quod fuit transfusio unius obligationis in aliam obligationem ad idem nihil penitus incommodi inferendi et in merum commodum tendentem. unde multa ibi confluunt que non militant in casu isto. † Nec ob. ulti. respon. supra data ad dictum statutum quia presupposito quod procedat illa opinio quod in obligationibus legalibus minores obligentur sine solemnitate que tamen est dubia quia bar. et nonnulli alij secus tenent: tamen non militant in casu nostro quia negatur istam esse obligationem legalem immo est obligatio conventionalis. Non enim constituitur prima dos in secundo matrimonio nisi partes ita conveniunt. ut in d. l. dotem que in prius. primo responso. Tamen interpretatur semper hoc agi: nisi aliud probetur. ut ibi in secundo responso procedit: ergo lex presumendo voluntatem contrahentium non de se inducendo obligationem prout inducit in terminis hypothece super dote in quibus loquuntur doct. in d. l. fi. ad idem d. l. divus ibi secundum voluntatem mulieris que utique non indotatam in matrimonium reddere voluit. Ideo consensus et conventio tacita debet esse talis que obliget per superius dicta: et hoc satis plane voluit Bar. in dicta sua disputatione incip. mulier habens magnum patrimonium in tertia parte: quatenus in minore generaliter decidat quod dotis constitutio non resultat non distinguens fuerit primo data necne et imediate in maiore loquens distinguit aut fuit primo data aut non videtur. Insuper si esset obligatio legalis ipsa non fuisset promissa neque data: sed a lege constituta: ideo non verificarentur verba dicti statuti in ver. et intelligatur. et per consequens cessaret tanta exorbitantia huius statuti que est plurimum restringenda per iura vulgaria: et quod statutum dicens quod maritus lucretur partem dotis sit pro posse restringendum: concludit Saly. in consi. incip. circa examinationem dubiorum. quantofortius ubi disponit quod lucretur totam dotem etiam extantibus filijs primi matrimonij quos in consequentiam privat legitima: alias filijs debita. et suadet maior ratio in dote a muliere constituta quam in dote legali. Nam si lex onerat mulierem quod censeatur dos constituta: licet non sit a contrahentibus constituta maritus relevatur in hoc quod preter voluntatem contrahentium dotem habeat non decet quod mulier duplici onere oneretur. s. quod censeatur dos constituta et quod per mortem eam perdat. ar. l. penul. ff. de dote preleg. cum concor. ibi in glo. allegatis: sed ex quo in uno oneretur in alio releuetur. arg. l. eum qui. in prin. ff. de iureiurã. † Nec ob. quod dicebatur quod maritus confitetur quia debet intelligi de dote confessata a marito. s. eam recepisse et non de dote quam asseruit sibi esse promissa. Confessio enim solet dici quando quis fatetur aliquid contra se non quando asserit aliqd in sui utilitatem: alias resultaret absurdum quod maritus passim posset asserere sibi promissa multa in dotem: ut sic uxore mortua ea lucrifaceret quod nulli dubium quod esset absurdum et iniquissimum: ergo evitandum. l. nam absurdum. ff. de bonis li. et l. scire oportet. §. aliud. ff. de excu. tu. Laus deo.

Summarium super consilio. cclv.

1. ¶ Tutoris officium expirat adveniente pubertate.
2. Tutor finita tutela administrans res pupilli tenetur actione utili ratione precedentis tutele uti voluntarius administrator.
3. Administrator voluntarius tenetur etiam de non gestis per eum.
4. Tutor quando tacite non tenetur nisi de per eum administratis tutela finita: licet cum eo habitarit pupillus per tota tempora pubertatis.
5. Negociorum gestio est officium voluntarium ad quam nemo cogitur.
6. Tutor tenetur de culpa lata et levi et de connexis.
7. Negotiorum gestor idem tenetur de culpa et connexis negotiationis si illa omittat.
8. Connexorum est idem iudicium.
9. Tutor sive negotiorum gestor non tenentur de non incohatis nec annexis fallit in administratione generali suscepta etiam si alius erat gesturus ut si incertum omittat.
10. Administrationis rationem petens probare necesse habet quod omnia administravit vel omnia animo administrandi administrare incohavit.
11. Negotia alicuius qui suscepit in parte alijs omissis non est in culpa.
12. Amico satis est in aliquibus subveniri.
13. Alimentis prestitis alicui non infertur perceptio fructuum sive administratio rerum alimentati.

¶ Consilium. cclv.

1 In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ † Presens consultatio licet videatur penitus indubia si aliud in facto non presupponatur. Quia constat quod officium tutoris et necessitas administrandi negotia pupilli non durat nisi durante pupillari etate que in mari durat usque ad. xiiij. annos. insti. quibus mo. tu. fi. in princ. et. §. j. et. l. j. et. l. inde 2 coram. C. eo. ti. † Tamen pro ea dubia reddenda videtur quod si post finitam tutelam aliquid administravit duret effectus prime tutele: patet quia competit adversus eum utili actione tutele ratione precedentis tutele. l. tutor. C. arbi. tute. et. l. si is qui. iuncta glo. C. quando ex fac. tut. ergo videtur quod ex quo dictus Mariottus continuavit habitationem in domo Marini prout prius et introitus bonorum dicti Mariotti fuerunt repositi in domo dicti Marini prout reponebantur durante dicta tutela dictus Marinus teneatur reddere rationem generalem de omnibus tam post finitam tutelam quam ea durante. † Quia videtur quod teneatur et de gestis et de non gestis etiam qui est mere voluntarius administrator ut probatur in. l. si pupilli. §. videamus. et in. l. pompo. in negotijs. §. fi. cum. l. sequen. ff. de neg. gest. et in. l. incommodato. §. sicut. ff. commo. et in. l. tres tutores. ff. de admini. tuto. † Tamen pro veritate rei est advertendum quod sunt considerandi plures casus. Nam aut dictus Marinus nihil administravit de negotijs dicti Mariotti post finitam tutelam: prout presupponitur in themate. et tunc est casus clarissimus quod non tenetur de aliquo reddere rationem nisi de gestis vel gerendis tempore pupillaris etatis et sit pro tempore quo durabat tutela. † Nemo enim regulariter cogitur negotia aliena gerere quia negotiorum gestio est officium voluntarium. l. tutori. C. de nego. gest. et arg. l. sicut. C. de acti. et obli. et ideo casus consultationis proposite est indubius aut aliqua administravit. † Aut sumus in dubio an aliqua administraverit necne. Si sumus in dubio idem quod in precedenti casu: quia paria sunt non esse vel non apparere. l. duo sunt titij. de test. tut. l. si fuerit. de reb. dub. cum concor. Et quia actori incumbit onus probandi. l. qui accusare. C. de eden. l. actor quod asseuerat. C. de proba. c. cum ecclesia sutrina. in fi. de causa pos. et pprie. Ideo si dictus mariottus non probat quod dictus marinus post tutelam finitam quicquam de suis negotijs post finitam tutelam administraverit: et tunc non potest eum artare ut rationem reddat. Et iste etiam est casus clarus. Aut constat quod aliqua administravit: et tunc de administratis tenetur si culpa lata vel levi ipsius fuerit dictus mariottus dannificatus: † quia negotiorum gestor tenetur de lata et levi culpa. d. l. tutori. et hoc regulariter: licet quandoque de dolo duntaxat et lata culpa quandoque etiam de levissima. ut. l. iij. §. interdum. ff. de nego. gest. prout no. glo. ibi. et in. d. l. tutori. Item tenetur de connexis si propter culpam commissam in non administrando connexa fuit dominus dannificatus. no Bar. et doc. in. d. l. tutori. allegat. d. l. tres tutores. † Et regulariter de connexis idem est iudicium. l. si is qui duos de lib. leg. et no. in. c. quanto. et. c. fi. de iudi. et cle. ij. eo. tit. et. c. super eo. ij. de appel. et. c. super his. de accu. et no. Bal. in. l. ij. in fi. C. de sponsa. Idem si unum negotium incipit gerere et postea illud omisit: nam et tunc si propter illam omissionem dannificatur dominus: hoc est ille cuius negotium administratur: et tunc tenetur etiam de illa negligentia si fuit ascribenda culpa levi. l. incommodato. §. sicut. ff. commo. prout not. bar. et doc. in. d. l. tutori. et hactenus sunt casus clari. † Si vero non sunt negotia inchoata nec annexa inchoatis: et tunc regulariter non tenetur de non gestis. Fallit si alius erat gesturus: et quia iste incepit gerere alius se retraxit: et propterea dominus fuit dannificatus. iste est tex. i. d. l. si pupilli. §. videamus. de nego. gest. et iste etiam est casus clarus. Secundo fallit secundum quosdam quando ab initio incepit gerere animo omnia gerendi: et sic cepit administrationem generalem: nam tunc si aliqua neglexit tenetur: et hoc puto clarum si in generali administratione perseueravit: quia tanquam universalis administrator se habuit: tamen non diligenter omnia gessit: sed aliqua omisit: nam tunc decet quod de omissis teneatur. Si autem ab initio assumpsit negotiorum gestionem generalem: tamen postea voluit omnia administrare: et tunc sunt opiniones inter antiquos glossatores et etiam accursius variavit et etiam inter doc. Nam Bart. unam partem Bal. aliam in. d. l. tutori. Rapha. ful. approbat in puncto iuris opinio. Bald. dicit tamen communem opinionem esse opini. Barto. scilicet quod tunc teneatur de omnibus per ea que habentur in. l. pomponius in negotijs. in fin. cum. l. sequen. de negotijs gestis. licet super hac opinione Barto. possit instari: tamen ea pro vera presupposita: cum non appareat quod dictus Marinus si qua negotia administravit illa administraverit quasi omnia gesturus: immo ex his que percepi potius suadetur contrarium: quoniam tempore tutele tenebat computum de introitibus et exitibus dicti Mariotti: postea secus. Ideo datur coniectura quod non habuit animum perseverandi in generali administratione prout prius. Nec etiam apparet quod fuisset alius administraturus et cessaverit propter administrationem inchoatam dicti Marini: restat quod dictus Marinus non tenetur nisi de his que probantur male administrasse de omissis non tenetur: ut est casus in dicta lege tutori. nisi inchoaverit vel omiserit connexa per 10 bi teneatur reddere generalem rationem administrationis post eius decimumquartum annum habet probare quod administravit omnia vel animo omnia administrandi administrare inchoavit alias habet probare quod culpa ipsius Marini fuit damnifica-11 tus. † Non est autem culpa si quis negotia consanguinei non susce-

13 pit vel si qua suscepit et alia omisit: † quia satis est amico saltem in aliquibus subueniri. d. l. tutori. Si itaqꝫ domus sibi imputet dict⁹ mariottus: nisi probet qḋ dictus marinus vel generalem negotiationem susceperit vel specialem reactandi illam domum: ꝛ postea neglexerit eum potuerit rearctare post eam cura susceptam: qḋ minime intelligo: licet enim vnus testis deponat ꝙ dictus marinus dixit ꝙ actabit eā: et dictus mariottus dixerit ꝙ erat cura marini. Tamē est singularis ꝛ testi singulari non adhibetur fides. l. iurisiurandi. C. de testi. l. vbi numerus. ff. eo. ti. c. tam literis. extra eo. ti. et insuper non deponit ꝙ post illa verba anteꝙ domus rueret intermedium fuerit tātum tēporis ꝙ dictus marinus potuerit reparare: ita ꝙ deducatur negligentia dicti marini: ideo nō ꝯcludit: nec ad rem pertinet ꝙ dictus mariottus steterit in eadem domo cum dicto marino: quia stare poterant in ipsa domo ꝛ quilibet sua ne-
13 gotia gerere. † Et dato ꝙ eidem Mariotto ipse marinus prestiterit alimenta: ꝛ in ea parte negocium Marlotti gesserit: iuxta ea q̄ habentur in. l. alimenta. ꝛ in. l. ꝙ in vxorē. ꝛ in. l. si paterno affectu. C. de neg. gest. ꝛ in. l. nensenius. ff. eo. ti. non infertur ꝙ eius negotia generaliter assumpserit per. d. l. tutori: nec sequitur fructus bonorum mariotti reponebantur in domo marini: ergo marinus de ipsis fructibus curamꝛ administrationem assumebat. presertim ex quo etiam mariottus habitabat in eadem domo ꝛ poterat de eis curam suscipere prout marinus satis sibi subueniebat dictus marinus si sibi domum commodabat ad reponendum ipsos fructus. Itaqꝫ ex his que percipio probari pro parte dicti mariotti dictus marinus nō tenetur nisi ad reddendam rationem tutele de gestis et gerēdis tempore pupillaris etatis. Illud autem qḋ detur actio vtilis tutele de administratis post finitam tutelam non est expeditum: sed non curandum que actio competeret si administrasset et fuisset in culpa. Cum ex deductis supra demonstretur ꝙ nulla cōpetat. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclvi.

1 Dotis restitutione qn̄ dicatur pater obligatus ex eo qḋ consensit matrimonio filij sui ꝛ presens esset in dotis recepte confessione filij non obstante cōtractu quo apparet patrem expresse dixisse nolle pro incertis obligari citra obligationem suorum bonorum etiam ex simplici consensu. nu. 32. et. 48. ꝑ totū cōsi.
2 Stipulatione filij pater non tenetur nisi ratione patrie potestatis iubeat.
3 Sipulatione contractus filij pater non obligatur solo cōsensu nisi quatenus de peculio ꝛ in rem verso vbi nō interuenit iussus. nu. 6.
4 Consensus ꝛ iussus differunt inter se.
5 Contractu filij ꝙ pater per consensum obligetur habet locum tantum filio accipiente aliquod munus publicum necessarium auctoritate.
7 Matrimonium filij sine patris consensu non valet.
8 Protestatio iuuat vbi quis consensu tacito vel expresso obligat.
9 Negotiorum gestor siue filius aut ꝓcurator possunt dominio siue patri preiudicare in acquirendis: secus in acquisitis.
10 Protestatio cui fiat non refert vel in presentia cuius obligatio descendit ex prouisione legis et non ex voluntate protestātis.
11 Contestatio litis non resultat responsione facta non animo litem contestandi. nu. 15.
12 Protestationi derogatur exercendo actum contrarium protestationi.
31 Ad contestationem litis quilibet compellitur.
14 Judicium redditur in inuitum.
16 Dotis restituende cautela compelluntur patres per donationem propter nuptias: saltim in eo qḋ dos excedit donationem ꝓpter nuptias. nu. 36.
17 Nubere qḋ filius non possit absqꝫ patris consensu compellitur pater ad consensum prestandum ac dotis restitutionem quando aliter nubere non potest.
18 Ratione solent dicta quelibet regulari.
19 Doctorum dicta sunt ꝫm leges intelligenda.
20 Hypotheca tacita videtur militare in bonis eius qui principaliter contrahit non in accessorijs.
21 Consensus patris etiam simplex vt filius nubat qḋ pariat obligationē ꝯtra patrem ad dotis restitutionē. vide nu. 20. et. 24. et nume. 32. et. 33.
22 Considerabilia in vno respectu serui possunt tantum respectu filij in vtroqꝫ considerari. nu. 28.
23 Dotis datio et illius restitutio sunt eiusdem priuilegij.
25 Donationis propter nuptias patri imponitur ad cautelam dotis restituende que fieri debet ad dotis equalitatem. nu. 29.
26 Omnia non possunt legibus exprimi.
27 Doctori qḋ turpe sit sine lege loqui: tamē secus est vbi adducitur vrgens ratio quam sufficit allegare.
30 Matrimonij onera duo respiciunt respectu mariti.
31 Donatio propter nuptias dicitur fieri ad dotis securitatem: et cū dote pari passu ambulat vt vtraqꝫ reuertatur ad constituentes soluto matrimonio absqꝫ liberis.
33 Consensus patris iussus mandatum ratihabitio licet differant inter se: tamen dotis fauore comprehendunt mandatum: ratihabitionem ꝛ subscriptionem. nu. 38.
34 Subscriptio simplex non ostendit nisi voluntatē ꝛ consensum.
35 Pater quando equo nomine teneatur ex filij contractu.
37 Dotem restituere tenetur pater vt intercessor si iubet vel consentit testituendi.
39 Exorbitantia licet non trahantur in consequentias: tamen ratione similitudinis et idētitatis in fauorabilia sunt trahenda.
40 Pater ex ficta stipulatione tenetur ad restitutionem dotis.
41 Contractu filij pater tenetur quando istituit eum exercitorez vel negotiorum gestorem vt conueniri possit institoria exercitoria et actione quod iussu.
42 Consensus patris in vno videtur etiam prestitus in alio consequtiuo eiusdem actus.
43 Arbitrio arbitratorum commissa si non arbitrentur vt quia moriuntur dicuntur videntur commissa arbitrio boni viri.
44 Promittere verbum intelligitur per viam stipulationis.
45 Dotis constitutio intelligitur equa ꝫm personarum qualitatem et patrimonij facultatem iudicis arbitrio.
46 Contractus conditionalis irritus non dicitur quando stat per eum qui ex conditionis euentu habet obligari quominus conditio purificetur.
47 Obligationes diuerse vnius et eiusdem debiti non faciunt noua debita sed vnum tantum vt secundum magis verisimilia.

¶ Consilium. cclvj.

In nomine domini nostri

1 Jesu christi. ¶ † Uiso puncto et allegationibus elegantibus ad me transmissis videtur prima facie aperta fronte dicendum qḋ pater non teneatur ad restitutionem dicte dotis date filio maritoqꝫ dicte domine Catherine: ꝛ
2 qui ad dotis restitutionem se et bona sua obligauit ex pluribus. † Et primo per regulam generalem qua cauetur qḋ pater non teneatur pro filio prout nec econtra: nisi pater habens filium in potestate iubeat. l. prima. C. ne filius pro patre. l. prima. et. l. si seruus. C. qḋ cum eo. et. ff. qḋ iussu. l. prima. §. quid ergo. nec videtur obstare qḋ consenserit filio recipienti dotem et promittenti restitutionem dotis: quoniam aliud est se obligare ad restitutionem: aliud est consentire se obliganti. argu. l. aliud est vendere: aliud venden-
3 ti consentire. ff. de regulis iuris. † Et qḋ pater consentiendo filio contrahenti vel aliter se obliganti non teneatur: probatur in dicta lege prima. §. quid ergo. Nam ille qui fideiubet constat qḋ consentit principali obligationi contracte per filium ex quo vult pro eo teneri: ꝛ tamen siue teneat fideiussio siue non teneat pater non obligatur ex contractu filij nisi ex fideiussione si tenet: nam tunc tenetur tanꝙ quilibet extraneus fideiussor. Item qḋ pater consentiendo filio non obligetur probatur ex his que habentur in. c. cum non solum. §. necessitate. C. de bonis que liberis. nam constat qḋ ibi pater non obligatur: et tamen consentit filio se obligari cum et in iudicijs quasi contrahatur et successiue obligatio et actio scilicet iudicati oriatur per iura vulgaria. Item probatur ex lege lucius titius gaium. de aministratione tutorum. vbi pater consentit filio suscipienti tutelam: et consequenter qui obligatur ex quasi contractu. §. tut. institu. de obligationibus que ex quasi contractu nascuntur. et tamen ex tali quasi contractu ex quo nascitur actio tutele: vt ibi. et in titulo de tutoribus. et in titulo dist. quasi per totum pater non tenetur nisi de peculio vel de in rem verso. l. si filiusfamilias administrauerit. eodem titulo. et in dicta lege prima. C. qḋ cum eo. etiam si consensum prestiterit tutele assumptioni. dicta lege lucius titius gaium. Pater enim videtur tunc consentire potius vt personam habilitet quā vt se obliget. Ideo non obligatur prout tangit glo. in dicta lege lucius titius gaium. ita ꝛ si forte viget Florentie statutum qḋ filius nequeat se obligare sine consensu patris: videtur qḋ consensus patris interponatur vt habilitetur filius vt possit se obligare potius quā vt pater ipse obligetur prout contingit in terminis. §. necessitate. Et alias etiā suadet ratio qḋ pater ex consensu prestito filio contrahenti non obligetur. Nam ex contractu filij solet pater teneri dumtaxat actione de peculio vel de in rem verso: vel qḋ iussu iste sunt speciales actiones que competunt aduersus dominum ex contractu serui: et aduersus patrem ex contractu filijfamilias omissa exercitoria et institoria que sunt communes etiam alijs ꝛ omissa tributoria que tres actiones concurrunt etiam cum dictis actionibus: primo nominatis: prout hec omnia declarantur institu. qḋ cum eo. et in ffis. habentur speciales tituli termini actionis de peculio non militant: quia peculium cessat termini de in rem verso etiam cessant: quia non presupponitur qḋ dicta pecunia dotalis conuersa fuerit in rē id est vtilitatem patris solum dubitari potest de actione qḋ iussu. Sed actio quod iussu presupponitur iussum. vt. ff. quod iussu per totum. et in dicta lege qḋ cum eo. §. si igitur iussu. et. §. ceterum. et
4 §. fina. ¶ † Constat autem differri iussum et cōsensum. vt diuersitas

sitas vocabulorum suadet.argu.l.si idem codicilli.C.de codi.ꝛ probatur ex his que habentur p Bar.ꝛ alios in.l.si quis mihi bona.§.iussum.de acqui.here. Ideo licet consentiat pater non videtur qd
5 iubet.ideo nõ videtur qd teneatur actione qd iussu.†Et lꝫ in quibusdã casibus reperiatur qd pater cõsentiens filio cõtrahenti ipse obligetur vt in terminis.l.si filius.ff.de tute.ꝛ in.l.si iter tres.§.imperator.de excusa.tu.ꝛ in.l.fi.§.imperator.de suspec.tu.ꝛ in.l.ij.in prin.ff.ad muni.ꝛ in.l.j.C.de decur.lib.x.ꝛ.l.filius.ff.de admi.rerũ ad ciui.perti. Que oĩa iura loquunt̃ qñ filius assumit aliqd munꝰ necessarium publicũ auctoritate. Non videtur idẽ dicendũ in dote in qua hoc non reperitur exceptuatum a regula ꝛ iura exorbitãtia non sunt extendẽda ad alios casus.l.ius singulare.ꝛ.l. qd vero cõtra.ff.de.ll.ꝛ regula que a iure cõi exorbitãt.in.vj.cũ si. Nec dos est munus publicum auctoritate ꝛ vtilitate nec auctoritate tantũ. Nec maritus cogitur cõtractũ dotalem inire:itaqꝫ casus sunt plurimum differentes. Et propterea non videtur ꝙ idem dicendum
6 sit in dote:†et qd pater ad dotẽ filio datã non teneat̃:nisi de in rẽ verso vel de peculio si nõ interuenit iussus est expressum in.l.fi.cũ dotẽ.§.transgrediamur.ff.so.ma.ꝛ licet ibi nõ presupponat̃ ꝙ pater cõsenserit:tñ in generalitate sui illud probat:nã si cõsensit ꝛ nõ iussit verũ est sine iussu patris filium recepisse dotẽ. Ideo in generalitate sui reprobat etiã si pater cõsentiat. Unde idem videtur et si consentiat cõtractui:nisi velit obligari per supradicta:ꝛ maxime quia ibi opꝫ presupponi ꝙ pater consensit matrimonio contracto
7 cũ assignatione dotis.†Nã sine ꝯsensu patris matrimoniũ filij illo iure non valebat.l.si vt ꝓponis.el.j.el.ij.C.de nup.l.qui liberos.ff.eo.ti.ꝛ tñ in.d.§.transgrediamur.presupponitur matrimoniũ tenere:maxime qꝛ al's non esset dos que sine matrimonio esse nõ potest.l.fi.C.de dona.ꝓpter nup.ꝛ in aut.de triente ꝛ semi.§.sed nec.
8 et.l.iij.ff.de ritu nup.† Et maxime:qꝛ protestatus est nolle obligari:ꝛ sic protestatio videtur ꝙ eum iuuet:nã iuuat etiã vbi ex cõsensu tacito vel expresso obligatur:vt est expressum in.l. honores.§.fi.ff.de decur.ꝛ.l.nen senius de ne.ge.l.qui in aliena.§. celsus. de acqui.here.ꝛ merito:qꝛ in dependentibus ab animo protestationis protestatio releuat:vt late per Bar.in.l.nõ solum.§.morte.de noui oper.nun.in tractatu ꝓtestationis.circa primam speciẽ protestationis.ꝛ per eum in.d.§.celsus.ꝛ in.l.gerit.c. titu. ꝛ per do.in dictis iuribus.ꝛ licet qñqꝫ debeat in presentia partis:vt late prosequitur Bar.in.d.§.morte. Tum in casu isto secus dicendũ videtur tũ qꝛ actus fuit celebratus cũ illis soluẽtibus dotem ꝛ stipulantibꝰ nomine mulieris:ꝛ sic mulierẽ ipsam representantibꝰ in hoc actu:et ideo videtur ꝙ ipsi in ipsa acquisitione potuerint mulieri preiudicare.s.agendo ꝙ nõ teneatur pater:sed filius dumtaxat.argu.l.sin autem dominicam.ff.de pactis.ꝛ ꝙ habetur in.l.seruus. ꝛ in.l.fi
9 lius.C.eo.ti.†Agitur enĩ tunc de acquirendis:nõ autem de acqsitis.in acquirendis autem potest ꝛ seruus dño ꝛ filius patri ꝛ procurator dño preiudicium generare.l.fi.C.de acqui.pos. ꝛ habetur in iuribus proxime allegatis pari ratione in negociorum gestoribus in acquirendis.s.per ipsos negociorũ gestores cũ dñs habeat ratũ habere si vult sibi q̃ri:ꝛ ratihabitio retrotrahit̃ mandato cõparatur.l.fi.C.ad mace.ꝛ in regula ratihabitio.in.vj. Ideo satis videt̃ facta protestatio parti si fit ei cũ quo actus geritur:ꝛ in cuius actu cõsensus adhibetur:lꝫ ad vtilitatem alterius actus celebretur ꝛ cõ
10 sensus adhibeatur.† Preterea qñ obligatio descendit ex prouisione legis nõ ex voluntate protestantis:tunc nõ refert cui fiat vel in presentia cuius:vt.l.honores.in fi.de decu.prout per.d.l.determinat Bar.in.d.§.morte.circa dictam primam principalem speciẽ.s.declaratoriam voluntatis.in fine primi membri.ver.si vero illud.a quo me exonero.et licet subdat immediate ꝙ ea que supradixerat procedebant ex potestate ꝛ volũtate sua tamen non videtur refragari:qꝛ adhibere cõsensum de quo hic agitur procedebat ex voluntate sua:nam si cõsentire voluisset nõ cõsensisset:ꝛ si non cõsensisset non teneretur:ꝛ dato ꝙ potuisset cõpelli nõ ꝓpterea sequitur qd ille consensus qui fuit adhibitus non potuerit tunc adesse ꝛ abesse ex mera voluntate ipsius cõsentientis:lꝫ potuisset per iudicẽ forte cõpelli nõ poterat per ipsos cõtrahentes ꝛ iudicis coactio nõ interuenit merito ille cõsensus prestitus dependebat ex voluntate ꝛ
11 potestate:†prout al's dicitur in eo qui rñdet narrationi actoris in iudicio:ꝛ dicit rñdeo nõ animo litem ꝯtestandi:quia non resultat litis contestatio:prout voluerunt glo.Guil.de cunio.Cy.Barto. Ange.ꝛ Raph.ful.in.l.j.C.de lit.contest.idem glo.ꝛ Imo.ꝛ Panor.in.c.j.extra eo.ti.ꝛ Inn.in.d.c.cũ.m.ferrariensis.extra de ꝯsti. et in.c.cumana.de elec.ꝛ Jo.an.in regula exceptionem obijciens.in.vj.ꝛ Spe.in tit.de lit.cõtest.§.j.versi.illud.licet Bal. idem vult si nõ precesserit mãdatũ iudicis in.l.j.§.illo proculdubio.de latina
12 liber.tol.alias secus.†Et dictã cõem opinionẽ amplectitur etiam d.Ant.in.d.c.j.nisi iudex protestationi cõtradicat: quo casu protestãs acquiescens videtur interlocutoria iudicis faciendo postea actũ.ꝛ sic videtur a protestatione recessisse ex quo postea verba iu
13 dicis nõ repetit fm eũ q dicit ita voluisse Guil.ꝛ Jac. but.i.d.l.j.†ꝛ tñ qs tenet̃ ad litẽ cõtestandũ.vt ꝛ hic fm oẽs:ꝛ potest precise compelli.l.quotiẽs.in princ.in tex.ꝛ glo.ff.de noxa.ꝛ in aut. de exhib.

reis.§.illud.ꝛ lꝫ al'r videatur loqui glo.in.l.cõsentaneũ.C.quõ ꝛ qñ index. Tamẽ oẽs cõcordant ꝙ saltẽ cõpelli põt per indirectũ mit
14 tẽdo aduersariũ in pos.†ꝛ ideo dicimꝰ ꝙ iudiciũ reddit̃ i inuitũ.l. inter stipulantẽ.§.si stichũ.de vbo.obli.aduersus contumacem.et Bal.in.l.j.C.de lit.cõte.ꝛ.d.Ant.in.d.c.j.eo.ti.dicũt ꝙ põt ad con
15 te.lit.qs cõpelli captis pignoribꝰ.ꝛ multa inducit.† Ecce ꝙ lꝫ qs possit cõpelli ad prestandũ consensum:tñ si faciendo actũ protestatur ꝙ non intendit litẽ contestari non cõtestatur litem. Satis enĩ dicit̃ dependere a sui ꝑtãte ꝛ voluntate ex quo sua voluntate põt litem cõtestari ꝛ sui voluntat e nõ resultat. Et lꝫ Bar.vbi supra loquatur in actu dependente a voluntate protestantis tñ:tñ cadeꝫ rõ esse hoc respectu in actu dependente a voluntate protestantis ꝛ protestati si protestatio fit in ipso actu in ꝑñtia protestati:et idem vult Bar.ibi in sequẽti mẽbro allegãdo.l.obligationũ substantia. in prin.de act.ꝛ obli.ꝛ.c.solicitudinẽ.i fi.de appel.ꝛ.l.vbi repugnãtia.de reg.iur. Et apparet ex exẽplo supra ꝑrime dato de litis cõ
16 testa.†Insuper hec pars iuuat̃:qꝛ vr̃ iniquũ ꝙ pater teneat̃ subire duplex onus.s.restituendi dotẽ datã filio ac etiã cõstituẽdi donationẽ ꝓpter nuptias.ad quã constituẽdã pro cautela dotis arctat̃ pater prout probat tex.in.l.fi.C.de dotis ꝓmis.prout hanc parteꝫ hac equitate forte motus approbat Bar.in.d.§.transgrediamur. vbi est cõsuetũ cõcedi donationẽ ꝓpter nuptias. Sed dr̃ florentie esse cõsuetum ex parte mariti assignare donationẽ ꝓpter nuptias merito sñia Bar.hoc casu concurrit cum alijs qui tenent partẽ nõ
17 teneri se obligare ad restitutionẽ dotis date filio suo.†et maxime hoc vr̃ dicendũ:qꝛ forte nõ apparet dictã Catherinã cum qua contraxit matrimoniũ fuisse eidem condignam quo casu pater non tenetur cõsentire nec doti nec matrimonio prout voluit Bar.in.d. §.trangrediamur.arg.l.non tñ.§.emancipatus.ff.de contratabulis. Insuper Bart.qui tenet ꝙ vbi non est consuetum cõstitui donationem ꝓpter nuptias pater tenetur consentire matrimonio ꝛ doti ꝛ se obligare ad dotis restitutionẽ:loqui videtur qñ al'r nube
18 re nõ posset:†vt patet ex rõne quã adducit ꝛ p.ll.quas allegat cuꝫ dictum soleat a rõne regulari.l.ꝙ dictũ.ff.de pactis.ꝛ.l.adigere.§. quis.ff.de iure patro.cũ concor.ꝛ maxime dictum doctoris cuius
19 dictum tñ valet quãtum rõ vel lex qua mouetur.† Itẽ dictum doctoris est intelligendũ fm legẽ quã allegat no.bart.in.l.nõ solũ.§. liberationis verba.de libe.leg.ꝛ idẽ in dicto iurisconsulti no.Bar. ex illo tex.in.l.cum quidam.de his quibus vt indig. Et ita Raph. cuma.ꝛ Ponta.s.ꝙ tunc demum pater teneatur se obligare ad dotis restitu.qñ filius al's impediretur nubere.arg.d.l.qui liberos et alioꝝ iurium.que Bar.allegat.Sed hoc forte nõ est probatũ me
20 rito ꝛc.†Insuper dato ꝙ sancituꝫ sit ꝙ pater teneatur ꝙ iussu ad restitutionem dotis:non tamen videtur qd eius bona sint hypotheca.qꝛ tacita hypotheca videtur militare in bonis eius q principaliter contrahit non in accessorijs prout est pater qui tenet̃ vt accessorius non vt principalis.l.fi.ff.qd iussu.ꝛ not.Bal.in.l.j.in fi.
21 C.qd cum eo.¶†Licet autem hec reddant rem dubiam ꝛ colorẽt partem rei conuenti:tamẽ his nõ ob.contrariam partem arbitror esse iuri magis cõsentaneam ꝛ sequendam. Nã cõis opi.est ꝙ pater teneatur se obligare ad restitutionem dotis date filio pro matrimonio cum eo contracto prout hoc generaliter voluerunt Dyñ. Oldra.Cy.Bald.ꝛ Ange.in.d.§.transgrediamur. adducunt iura Bar.iuncto hoc ꝙ tutela ꝛ dos solent equipararari.ar.l.pro officio. C.de admini.tu.ꝛ.l.assiduis.C.qui potio.in pig.hab.Bal.ꝛ per.§. illud.in aut.vt exac.instan.dotis.adducũt etiam.l.quẽadmodũ.ff. de iure dotium.ꝛ licet Imo.in.d.§.transgrediamur respondeat ꝙ d.l.quẽadmodum.loquitur in dote data filio ab vxore patris non
22 autem in data ab vxore filij.†Tamen potest dici ꝙ tex. illud non aperit ꝛ verba tex.ꝑñt intelligi in vtroqꝫ casu:licet p Imo.faciat: quia tex.interserit etiam de dote data seruo ꝛ cum seruo de iure ciuili non consistit matrimonium.l.cum ancillis.C.de incestis nup. ergo nec dos per.d.l.fina.C.de dona.propter nup. cum concor.s. adductis.ideo in seruo necessario intelligitur in dote data pro matrimonio domini.ita suadetur ꝙ similiter in filio: sed posset dici qd tex.intelligatur generaliter in quolibet casu cõsiderabili.ideo ex quo vterqꝫ casus est ꝯsiderabilis in filio vtroqꝫ casu procedat:li
23 cet in seruo non possit occurrere nisi vno casu.†Facit pro hac parte:quia non est minus priuilegiata dotis restitutio q̃ sit dotis datio:vt est videre in priuilegijs que a iure dotis conceduntur que enumerare tediosum esset solent poni in Rubrica seu in.l.prima ff.soluto matrimonio.et communiter habent eadem priuilegia videmus in presumpta seu ficta stipulatione in tacita hypotheca de quibus in lege prima.C.de rei vxor.acti.et in terminis clemen. dispendiosam.de iudi.et in terminis autẽti.res que.C.communia de leg.ideo dispositum in vno videtur in alio etiam esse disposi-tum: cum videatur eadem ratio immo maior in dote restituen
24 da.†Pater autem vt constat qd teneatur dare dotem pro filia:ergo et teneatur restituere dotem pro filio: ꝛ tanto fortius quãto filius accipiendo dotem olim querebat bona dotalia patri:qꝛ quicquid querebat exceptis castrensibus vel quasi querebat patri.l.placet.ff.de acquirenda heredi.cum filio.de lega.j.insti.per quas per

sonas nobis acqui.§.j.hodie querunt quo ad vsumfructum ꝛ quo
ad liberā administrationem:adeo ꝙ donec viuunt se habēt vt dñi
preterꝙ̄ quo ad alienationē.l.j.C.de bonis mater.ꝛ.l.j.ij.iij.et.iiij.
et.v.C.de bo.q̄ libe.ideo minus cōqueri dꝫ si ad ea restituēda obli-
gatur suadet etiā:quia ꝓ tutela dotis pater cōstante matrimonio
arctatur mulieri cōstituere de iure donationē ꝓpter nuptias equi
ualentē vt mulier sit ꝓ sua dote constante matrimonio se obligare
fortius olim tenent ad dotis restitutionē post matrimoniū disso-
25 lutum.†Sancitū aūt fuerat ꝙ pro dote ꝯstituerent donatio ꝓpter
nuptias:ꝛ istud onus imponit patri per.d.l.fi.C.de dotis promis.
Nec suadet rō ꝙ ex alio pater teneatur dare donationem propter
nuptias vxori sui filij:nisi q2 ipse pater habebat dotē restituere: cū
ipsa donatio ꝓpter nuptias nō fiat pͥcipaliter ex alio nisi ad cau-
telā dotis cū fiat ꝓpter dotē.vt in.l.fi.C.de dona.ꝓpter nup. ideo
ratio suadet ꝙ saltē pater teneat se obligare ad dotis restitutionē
ꝛ ad hoc cogi possit prout ꝛ arctari pōtvt dotē cōstituat:ꝛ licet hoc
26 nō reperiat expresse decisum in iure:†tñ satis est ꝙ sit in sīli deci-
sum cū nō possint oīa.ll.exprimi.l.nō possunt.ff.de legi.ꝛ.c.inter ce
27 teros.de rescriptis.cū concor.†Et lꝫ sit turpe sine lege loqui:tñ se
cus est vbi adducit vrgens rō:q2 sufficit illam adducere.l.scire opꝫ.
28 §.sufficit.de excu.tut.†Accedat ad predicta theorica glo. sing.in
c.si postꝙ̄.de elec.lib.vj.s.glo.pe.q̄ vult ꝙ qñ duo sunt cōiter equi-
parata:q2 id qd disponit in vno pariter solet disponi in alio:lꝫ nō
sint equiparata ꝑ viā regule:tñ si aliqd etiā exorbitans reperitur
in iure dispositū censet etiā dispositū in alio ꝙ est nō dignū:ꝛ con-
fert ad ꝓpositū.Jtē ꝑ hac parte in casu nostro cōcurrit sñia Bar.
in.d.§.trāsgrediamur.quā Jmo.dicit etiā tutiorem.s.ꝙ procedat
29 qñ non solet cōstitui donatio ꝓpter nup.†Sed prout mihi p̄sup-
ponitur non solet florentie cōstitui donatio ꝓpter nuptias ꝓ to-
ta dote:q2 nō solet cōstitui donatio ꝓpter nuptias equiualēs doti
prout de iure cōstituēda:est aūt equalitas.C.de pactis cōue. Jdeo
pro ea rata que nō equiualet doti:ꝛ sic mulier nō est secura pro sue
dotis restitutione ꝫm sñiam Bar.iuncto arg.de toto ad partē.l.q̄
de tota de rei vendi.ꝛ.l.qui scit.ff.de vsur.ꝛ.c. pastoralis. §. si quis
cum totū.de offi.delega.Et maxime q2 apparet intētio Bart. per
rationē quā subdit dū dicit:dꝫ enim esse equalitas vt tanta sit do-
natio ꝙ̄ta dos:ergo vbi vel quatenus cessaret dicta ratio cessat in-
tētio Bart.siue ergo teneamus opi.Bart.quā sequit Jmo.habet
domina Chaterina intētum donationē ꝓpter nuptias constitutā
siue sequamur opi.Dy.Oldra.Cy.Bal.ꝛ Ang.multo fortius:nec
eis ob.motiuum Bar.quatenus dicit ꝙ esset incōueniēs ꝙ pater
astringeretur ad vtrūqꝫ:nam negari potest qd sit incōueniēs cum
ꝛ alij qui tenent ad dotis restitutionē teneantur etiā ad cōstituen-
30 dum donationē ꝓpter nup.ꝛ tñ non reputatur incōueniēs:†nec
curat iurislator ꝙ pars mariti astringat duplici onere ꝛ merito:q2
onera illa respiciunt cōiter diuersa tpa:vꝫ vnū cōstante matrimo-
nio quo tpe regulariter dos non restituitur.ff.so.ma.in rub.ꝛ in.l.
31 ij.in princ.ꝛ.C.si constante matrimonio.l.vnica.cū multis si. †Jtē
donatio ꝓpter nup. fit ad securitatē restitutionis dotis et soluto
matrimonio redit ad partē viri illam constituentem prout dos
redit ad partē vxoris.Et lꝫ interim deseruiat oneribus matrimo-
nij.iuxta.l.vbi adhuc.C.de iure dot.non vr onus magnopere con
siderandū cū onera matrimonij ad maritum spectent.l.pro oneri-
bus.C.de iure dotium.ꝛ.l.dotis fructus.in princ.ff.de iure do.ꝛ.l.
si is qui stichum.§.ibi dos eo.ti.Et insuper cedit etiā tunc ad com
modum ipsius viri:cum ꝛ ipse ꝛ eius liberi ex talibus substentetur
que als fortasse ad creditores vel in perditionem deuenissent per
ea que habentur in.d.l.vbi adhuc.ꝛ per Barto.in.l.si constante.in
32 prin.solu.matri.†Hoc facto p̄supposito succedit theorica tradita
per Cy.ꝛ Bal.in.l.j.C.ꝙ cū eo.ꝛ Bar.Bal.Ang.Jmo.ꝛ Pau.de
ca.in.d.§.transgrediamur.ꝛ in effectu etiā sequit ibi Rō.ꝛ trāseūt
cōiter legentes.s.ꝙ vbi pater tenetur cōsentire ꝛ se obligare ibi sim
pliciter ꝯsentiendo censet se obligare per.l.si filius.ff.de tut. Jdeo
inferūt ꝙ ex quo pater tenet se obligare ꝓ restitutione dotis.ideo
simplr cōsentiendo censet etiā se obligare ꝛ obligatio resultat.Et
ꝙ simpliciter ꝯsentiēdo cōtractui dotali facto ꝑ filiū pater obliget
ad dotis restitutionē vr tex.in.d.§.trāsgrediamur.exponēdo tex.
ibi iussu.i.voluntate:prout exponunt ibi Dy.ꝛ Bald.ꝛ silr Spec.
in ti.de do.inter virum ꝛ vxo.§.formatis.versi.qd si filius.dicēs ꝙ
si filius recepit dotem voluntate vel parabola patris pater obliga
tur ꝛ eius bona pro restitutione dotis:ꝛ in eadem sñia vr in addi.
ibi fuisse Joā.an.cū non dicat sibi displicere cum in proemio dicti
sui operis profiteatur se expressurum qñ aliqua sñia Speculatoris
sibi displicebit:cum igit in ꝓposito Spec. specifice proferat suam
sñiam ꝛ Jo.an.transeat:est euidens signum ꝙ illa sibi nō displicet.
Sed dictus pater dedit parabolā ꝛ voluntatē : q2 nō datur cōsen-
sus sine voluntate:q2 qui nō vult nō cōsentit: ꝛ qui cōsentit adhi-
bet voluntatē vt de se est notissimum:ꝛ ꝓbatur in.l.cum nō solū.§.
necessitate de bonis que libe.vbi dicit tex.ꝙ pater tenetur filio cō
sentire ne filius sine voluntate patris censeatur cōsistere ad idē.l.j.
33 et si.simul.iunctis.C.de filijsfami.quēad.ꝛc.lib.x.†Jdeo pater con
sentiendo tenetur ꝙ iussu ꝫm dictam sñiam ꝛ merito prefati doc.

ita exponunt:quia lꝫ alias iussus proprie sumptus differat a sim-
plici consensu ꝛ a simplici voluntate ꝛ a mandato ꝛ ratihabitione.
vt per Bar.ꝛ doc.in.l.si quis mihi bona.§.iussum. de acqui. here.
tex.ꝛ glo.in verbo quēadmodum.in.l.j.in.§.j.ff.qd iussu.per Bal.
in.l.cum nō solum.§.necessitatem.C.de bonis que libe.per doc.in
c.cum cōsuetudinis.de cōsuetu.tamen in terminis istis quibus.s.
pater obligatur ꝙ iussu iussus sumitur magis late: nā cōprehēdit
etiam mandatum.d.l.j.§.j.ꝙ iussu.Jtem cōprehendit etiā ratiha
bitionem.e.l.j.§.ratum.ꝛ.l.si res.§.qd si seruus.ff.de in rem verso.
iuncta gl.item voluntatem.vt est expressum in.d.l.si res.§.ꝙ si ser-
34 uus.item subscriptionē simplicē.d.l.j.§.sed ꝛ si serui.ff.qd iussu.† ꝛ
tamē illa subscriptio nō ostendit nisi voluntatem ꝛ consensum. et
ꝓpterea glo.ibi no.ꝙ qui se subscribit actui censetur actui cōsenti
re.Jtem qui simpliciter permittit tenetur ꝙ iussu.l.si seruus.C.ꝙ
cum eo.Jdeo bona est expositio Dy.ꝛ sequaciū exponēdo iussu.i.
voluntate.Sic et alias iussus nō differt a cōsensu in.c.ij. iūcta glo.
de feudo sine culpa nō amit.Et de mēte tex.ꝛ glo.in.d.§.sed si ser-
ui.videtur esse ꝙ solus ꝯsensus patris regulariter obliget eū actio
ne qd iussu.etiam si sumus in materia in qua pater nō tenebat con
sentire nec se obligare prout ꝯtingit in terminis.d.§.sed si seruus.
et.d.l.si seruus.ꝛ.d.§.ꝙ si seruus.ꝛ tamē in eis ꝓbatur ꝙ pater vo
luntatem vel permissum adhibens vel se subscribendo consentiēs
35 tenetur qd iussu.†Adeo qd miror qd Bar.in.d.§.trāsgrediamur.
et Bal.in.d.l.j.C.qd cum eo.firmēt qd in casu quo pater non tene
tur consentire nec se obligare simpliciter consentiendo non tenet.
qd iussu allegat Bar.qd nota.in.l.j.§.j.ff.qd iussu. Sed satis per-
cunctatus sum no.in.d.l.j.§.j.non reperio quicꝙ̄ no.ad propositū
Bar.immo cōtrarium in.d.§.qd si serui.vt premisi. Sed forte vo-
luit allegare no.in.d.§.si ratum habuerit.quatenus ibi allegat.d.
§.necessitate.Sed ille.§.nil facit:quia ibi pater cogitur consentire
non ad finem vt se obliget: immo ea lege qua cogitur ꝯsentire pro
hibetur obligari.ideo.d.§.necessitate parum aut nihil vrget pro
isto membro in quo rōnes differētie sunt apertissime.Jtem in ter-
minis.l.ij.in prin.ad muni.cum cōcor.nō tenetur cōsentire neqꝫ se
obligare.vt est expressum in.d.l.honores.et tamen simpliciter cō-
sentiendo obligatur.vt.d.l.ij.ꝛ.d.l.j.ꝛ fin.C.de filijsfami. quēad.ꝛc.
lib.x.Et ad.d.l.lucius titius gaium.satis probabiliter videt posse
dici ꝙ nō suadet ratio ꝙ in casu quo filius necessitatur aliquid fa-
cere censeatur patris iussu fecisse:et ideo cesset actio qd iussu. et si
dicat ista rō militat i terminis.l.si filiꝰ.de tute.ꝛ.d.l.ij.ad muni.cū
cōcor.Responderi potest ꝙ in dictis terminis nō teneatur actio
ne ꝙ iussu:sed teneatur tanꝙ̄ fideiussor.vt.d.l.ij.in fine principali.
et sic speciale fauore reipublice ꝛ pupillorum.Quicquid sit in ter-
minis dictorum iurium:vtrum teneatur pater qd iussu necne:et
vtrum vbi pater nō tenetur cōsentire nec se obligare consentiēdo
obligetur necne.Circa que non intendo quicꝙ̄ firmare ꝓpter au-
ctoritatem Bar.licet in puncto iuris inclinem contra eum ꝑ iam
dicta.Tamen in casu nostro Bart.est in hac sententia ꝙ simplici-
ter consentiendo censeatur obligari pront ipse ibi firmat ꝛ est com
munis opi.vt patet ex supra recensitis.Jdeo non est ab ea in deci
siuis recedendum per no.per glo.in.l.omnis diffinitio.de reg.iu.
et est notissimum ꝛ est aduertendum ꝙ licet Bar.premittat qd pa
ter teneatur consentire filio recipienti dotem et pro ea se obligare
ad restitutionem:ita demum si non est consuetum dare donatio-
nem propter nuptias:tamen postea dum querit an pater consen-
tiendo obligetur generaliter loquitur simpliciter sine distinctio-
ne dicendo ꝙ sic:eo q2 pater tenetur et consentire filio ꝛ se obliga-
re pro restitutione dotis:nec se restringit ad loca:vbi non est con-
suetum facere donationes propter nuptias.qd ideo factum puto
quia iure illo antiquo non erat inducta necessitas seu consuetudo
faciendi donationes propter nuptias:ideo iure antiquo vult qd
generaliter pater teneatur se pro filio obligare ad dotis restitu-
tionem:ideo generaliter dicit qd filius consentiendo obligatur.et
hoc etiam confert ad opinionem Dyñ.et sequacium simpliciter
tenentium qd pater teneatur se pro filio obligare ad dotis restitu-
tionem:nam iura noua que sunt inducta in fauorē mulieris dispo
nentia fieri donationem propter nuptias ex parte mariti non de
bēt retorqueri in odiū.arg.l.qd fauore.de.ll.ꝛ.c.qd ob gratiam.de
reg.iu.in.vj.ideo nō debent operari ꝙ pater non sit obligatus ad
36 dotis restitutionem nec generaliter bona sua.†Concludo itaqꝫ ꝙ
ipse pater est obligatus ad dotis restitutionem saltem quatenus
dos excedit ꝙ̄titatem donationis propter nuptias:ac etiam eius
bona sunt tacite hypothe.ad dotis restitutionem.Nam presuppo
nit Bar.in.d.§.transgrediamur pro constanti.ꝙ quādo pater ta-
cite vel expresse obligatur ad dotis restitutionem eo casu sint hy-
pothecata eius bona pro ipsa restitutione dotis:ꝛ ideꝫ presuppo
nit Spe.in.d.§.formatis.versi.quid si filius.de dona.inter virum
ꝛ vxorem allegando.l.vnicam.§.sed vt plenius.C.de rei vxo.act.ꝛ
d.§.transgrediamur.ꝛ quidem non immerito.quia tex.d.§.sed vt
plenius.inducens tacitam hypothecam pro restitutione dotis nō
loquit de mariti bonis dūtaxat:sꝫ dicit iduci tacitā hypothecā ex
parte mariti:pars autem mariti videtur esse non solum ipse ma-
ritus

ritus:sed etiā eius pr̄ vel alius qui pro eo se obligaret ad dotis re-
stitutionem prout etiā ex aduerso pro dote danda dicit hypothe-
cā cōstitui ex pte mulieris. Et tū non refragaret̄ in dubium quomi
nus si pater obligatur ad dotem filie pariter eius bona sint tacite
obligata ⁊ sic pars mulieris censetur etiā eius pr̄ vel alius dotē p
ea constituens ita ⁊ pars viri censeat̄ etiam eius pater qui ad do-
tis restitutionem est astrictus. Nec ob. adducta in ɔ̄rium. Non eī
ob. q̄ p̄rio loco dicebat̄. s. regula est q̄ pr̄ non obliget̄ pro filio quia
illa regula militat qn̄ filius cōtrahit sine iussu pr̄is non qn̄ iussu ip
sius vt in iuribus in ɔ̄rium adductis ⁊ in toto ti. ff. q̄ iussu. ⁊ iussus
large ponit̄ pro voluntate ⁊ cōsensu saltē eo casu quo pater ē astri
ctꝰ cōsentire ⁊ se obligare p̄ filijs prout contingit in dote danda et
37 dote resti. † Et lȝ al's aliud sit facere actū aliud facienti consentire
et aliquo respectu etiam hoc casu: q̄ si pater reciperet dotem obli
garetur principal'r actione ex stipulatu vt principalis prout ⁊ no.
doc. in. d. §. transgrediamur sed si iubet vel cōsentit recipienti tene
tur vt accessorius tanq̄ intercessor. vt no. bal. in. d. l. in fi. C. q̄ cum
eo. ⁊ probatur. in. l. fi. ff. q̄ iussu. ⁊ facit. d. l. ij. in prin. ad muni. tamē
quo ad obligationem absolute loquēdo non est aliud in casu isto p
supradicta. Nec ob. d. §. quid ergo. q̄ tex. ibi soluit hoc ɔ̄rium assi-
gnans rationē quia quasi extraneꝰ fideiussit: sed in casu nostro pa
ter cōsentiens consentit vt pr̄ non quasi extraneꝰ merito ille. text.
cōtrario sensu rōnis assignate seu a rōne cessante iuuat partem su-
pra firmatā nō aūt facit contra. Nam ex quo fideiubens non iubet
vt ibi est expressum: tamen consensus ille sufficeret si censeret̄ p̄sti-
tus: vt pater ⁊ sumus eo casu quo pater nō tenebatur ɔ̄sentire nec
se obligare. Nec ob. d. §. necessitate: q̄ supra r̄nsum est dupliciter.
vno modo: q̄ lex illa que patrē compellit vt cōsentiat eadē pater
disponit q̄ non obliget̄. Item ibi cōsensus prestatur in signū repu
diationis put volunt Bar. ⁊ multi quos in presentia recensere nō
est opportunū: ideo in signū eius rei que tendit ad euitandū obliga
tionem nō ad eam inducendam. Item. d. §. necessitatem loquit̄ in
eo casu quo tenebatur consentire ⁊ non se obligare in casu isto te-
net̄ ⁊ consentire ⁊ se obligare s̄m cōēȝ opi. supra relatā vel s̄m alios
eo casu quo nō tenetur cōsentire nec se obligare. Non ob. d. l. luci'
titium gaium: q̄ responsio sumitur ex dictis bar. qui applicat ca-
sum nostrū ad primum suū mēbrum. s. qn̄ pater tenetur cōsentire ⁊
se obligare ⁊ casum. d. l. lucius titius gaium ad tertiū eius mēbrū
s. qn̄ non tenet̄ consentire nec se obligare inter que mēbra facit bar
to. magnam differentiam. Itē in. d. l. lucius titius gaium filiꝰ erat
astrictus iussu legis assumere tutelam si ergo eam assumpsit potiꝰ
censetur assumere iussu legis precipientis q̄ simplici cōsensu cōsen
tientis assumptioni: sed filius qui recipit dationem vel p̄missionē
dotis non facit iussu legis: ideo pater consentiens censeatur iube
38 re et filius censeat̄ facere iussu patris. † Nec ob. q̄ aliud est iubere
aliud cōsentire: q̄ fatendum est sumendo verbū iubere stricte ⁊ pro
prie quo casu differt a mandato a ratihabitione a licentia seu pro
missione a ratificatione a subscriptione ⁊ a voluntate. tamen q̄tū
ad istos terminos iussus ponitur late pro oībus p̄dictis: ⁊ sic etiā
pro consensu saltem prestito per patrem qui tenebat̄ consentire et
se obligare per dicta supra. Ideo non obstat q̄ pater non tenetur
pro filio nisi q̄ iussu de peculio vel de in rem verso vel tribus alijs
que cum istis concurrunt vt cōtrarium dicebat̄ q̄ in istis terminis
tenetur qd̄ iussu vt supra latius demonstratum est in adductis pro
parte affirmatiua. Nec ob. q̄ nō reperitur hoc decisum in actione
de dote: q̄ respondetur q̄ satis est decisum ⁊ iure per proxime ⁊ a
simili ⁊ per rationē vt patet late per adducta supra pro hac parte
39 affirmatiua. † Et licet iura exorbitantia non sint trahēda in conse
quentias: tamen trahuntur ex similitudine seu idētitate rōnis sal
tem in fauorabilibus prout pȝ ex notatis per bar. in. l. si constante
in prin. ff. solu. matri. ⁊ Imo. in. l. si vero. §. de viro solu. matri. licet
in casu isto non sit necessaria extensio: vt ex deductis pro hac par-
te euidenter sumi potest. Nec obst. d. §. transgrediamur. q̄ immo
facit pro secundū q̄ supra late dictum est non repeto. Nec ob. q̄ p̄
supponitur q̄ pater cōsentit saltem in generalitate sui q̄ hoc ne-
gatur immo si consensisset censetur iussisse per iam dicta. nec ob. q̄
consensit matrimonio: q̄ ex quo sine dote matrimoniū esse potest.
d. l. fi. de dona. p̄pter nup. non sequitur consensit matrimonio: er-
go preterea dos poterat dari ipsi patri prout ⁊ erat decens. Ideo
40 non infertur consensit matrimonio: ergo ⁊ doti date filio. † Nec
obst. q̄ dum consensum adhibuit protestatus fuit exprimendo qd̄
consentiebat citra obligationem: quia nolebat obligari ⁊c. q̄ pro
responsione premittendum q̄ in duobus actibus ⁊ diuersis tem-
poribus interuenit consensus patris. primo in cōtractu sponsaliū
⁊ promissionis dotis ⁊ ex aduerso promissionis de confitendo do-
tem recepisse: ⁊ cōsequenter se obligando ad dotis restitutionem
cum recipiens ad eam teneatur ⁊ saltem ficta stipulatio subintelli
gitur dicta. l. vnica. C. de rei vxo. acti. Alius dum filius dotem rece
pit ⁊ expresse se obligauit ad dotis restitutionem. Primus cōsen-
sus fuit adhibitus sine aliqua protestatione. Secūdꝰ sub protesta-
tione iam dicta: ideo dato qd̄ protestatio illa iuuaret quoad obli-
gationem resultantem ex actu illo posteriori: tamen quia sine no-
uo contractu ex primo contractu secuta solutione sequabatur obli
gatio ad dotis restitutionem per. d. l. vnicam. sufficiebat enim pri
mus contractus dotalis absq̄ nouo contractu ⁊ in eo erat subin-
telligenda tacita stipulatio dotis restituende: licet conditionalis:
ideo pater consentiendo illi cōtractui censetur etiā consentire is
qui ex eo sequebantur: vt patet in patre qui consensit filio assumen
ti officium: q̄ ex assumptione officij se obligat ad illud bene admi-
nistrandum alias tenet̄ licet pater ad ista nō se obliget neq̄ in istis
consentiat: tamen tenetur: q̄ veniunt ex natura ⁊ consequentia
actus cui consensit. vt. d. l. ij. ad mu. ⁊ l. j. C. q̄ cum eo. idem si consen
tit assumptioni tutele dati ne ipsius filij vt eadem. l. j. ⁊. d. l. si filiꝰ de
41 tut. † Item si pater constituit filium institorem vel exercitorem te
netur nedum exercitoria ⁊ institoria: sed etiam actione q̄ iussu ex
contractibus postea per filium gestis vel ex culpa cōmissa circa di-
cta officia: licet pater in illis aliter non consenserit. insti. q̄ cum eo
42 §. fi. † ideo merito dicit Bal. in. l. iij. §. sed vtrū. ff. de minor. q̄ cōsen
sus patris prestitus filio in aliquo actu censetur prestitus in quoli
bet consecutiuo illius actus. ad idem q̄ ipse no. in. d. §. necessitate
in casu isto est fortius: q̄ intelligitur tunc emanasse trāsacta stipu-
43 latio de reddendo dotē de qua agitur quatenus recipietur. † Nec
ob. q̄ illa promissio dotis fuit cōmissa arbitrio arbitratorum q nō
fuerunt arbitrati: q̄ censetur commissa arbitrio boni viri. l. iij. i fi.
C. de dotis promiss. Ideo promissio valuit saltē: q̄ prout arbitror
compromissum q̄ dicitur factum in plenissima forma ⁊ per instru
mentum fuit vallatum stipulatione ⁊ ita euitatur contrarium. l. j.
de dote promissio. ⁊ q̄ tradit Barto. per eam in. l. cum post. §. ge-
44 ner de iure dot. † Et insuper verbum promisit in instr̄o repertum
intelligitur per viā stipulationis. insti. de inuti. stip. §. item si scri-
45 ptum. insti. de fideius. §. fi. ⁊. d. l. j. cum sua glo. C. de vsur. † Et sic pri
ma conuentio dotis intelligitur de dote iusta ⁊ equa s̄m qualita-
tem personarum ⁊ facultatem patrimonij ipsius dotātis. d. §. gener.
quatenus ergo ista cōstitutio dotis est equa arbitrio iudicis com-
prehendi debet sub primo cōtractu dotali ⁊ ad eā trahitur ille pri
46 mus cōtractus † ex quo primus cōtractus non est irritus illis nō ar
bitrātibꝰ p. d. §. genere. ⁊. d. l. iij. ⁊ insup quominꝰ illi arbitrarent vi
det̄ stetisse per ipsos cōtrahentes qui de dote cōuenerūt ⁊ qn̄ stat
p eos ex euentu cōditionis haben t obligari quominus conditio
purificetur habetur conditio pro purificata. l. iure ciuili de condi-
tio. ⁊ demon. ⁊ l. iure ciuili. de re. iur. ⁊ l. labeo scribit si mihi biblio
thecam. de contrahen. emptio. Et si dicat̄ potuerunt ipsi cōtrahē-
tes a contractu ⁊ compromisso recedere. arg. l. nihil tam naturale.
de reg. iur. ⁊ l. ab emptione de pactis. respōdetur q̄ immo hoc ca-
su non p̄nt post cōtractum matrimonij quoniā iam erat quesitum
ius mulieri saltē spe cōsiderabili ex tacita stipulatione que subin-
47 telligitur in eius fauorem: ideo non p̄nt ei preiudicare. † Non igi
tur puto q̄ ista sit noua dos. immo puto q̄ sit eadē: q̄ nō est verisi
mile q̄ dans dotem voluerit se ad duas dotes prestandas obliga-
re ⁊ sic suū quodāmodo iactare. arg. l. cum de indebito. de probat.
Sed potius censetur solutionem cedere in antiquum debitū. arg.
l. j. ⁊ sequentibus. ff. de solu. ex quo vt dixi primam obligationem
tollere nequeunt. Et in dubio cōtractꝰ interpretant̄ s̄m id qd̄ est
magis verisimile. l. in obscuris inspici. de reg. iur. ⁊ c. inspicitur i ob
scuris. eo. ti. li. vj. Cum igitur p̄testatio emanauerit respectu secū-
di cōsensus ⁊ nō respiciat primum cōsensum nō tollit obligationē
que ex primo consensu causabatur: quinimmo videtur q̄ nec tollit
obligationē que resultasset ex scdo cōsensu: q̄ in ista materia sunt
duo vnum est prestatio consensus ⁊ hoc dependet a voluntate ⁊ po
testate protestantis: lȝ posset ad id cōpelli put supra pleniꝰ decla-
raui. aliud est obligatio ⁊ ista descendit ex iuris dispositiōe q̄ obli-
gat patrem ac si cōtrahens vel quasi cōtrahes cū filio cōtraxisset cū
patre. l. j. in p̄n. ff. q̄ iussu. istud quidem nō dependet a voluntate ⁊
48 potestate patris: sed ex legis dispositione. † Dato. n. q̄ pr̄ iusserit
filio q̄ emeret talem rem ⁊ non habuerit animū se obligandi: imo
noluisset obligare nihilominus obligaretur: ideo non causatur ab
eius voluntate nec omnino dependet ab eius potestate: sed a volū
tate ⁊ potestate legis: ideo p̄testatio sua nō releuat put rō suadet
et determinat bar. in. d. §. morte circa finē dicte p̄me p̄ncipali spēi
p̄testationis scȝ declaratorie voluntatis versi. circa quintum. Nec
ob. d. l. honores. de decur. ⁊ qd̄ no. bar. in. d. §. morte circa eādē spe
ciē p̄testationis versi. si vero illud a quo me exonero ⁊c. q̄ ē aduer
tendū q̄ bar. loquitur qn̄ p̄testatio emanat circa id qd̄ dependet a
volūtate ⁊ a p̄tāte p̄testantis: ideo lȝ esset in p̄tāte ⁊ voluntate pa
tris cōsentire ipsi donationi dotis lȝ potuisset p iudicē cōpelli per
ea que. s. in cōtrariū deducta sunt: tū p̄testatio nō emanat circa id
qd̄ dependet a volūtate ⁊ p̄tāte sua: q̄ non p̄testat̄ q̄ lȝ dicā me cō
sentire receptioni dotis ⁊ obligationi ⁊ cōtractu filij: tū nō consen
tio vel non cōsentio si resultat obligatio mea tunc p̄testatio respi-
ceret cōsensum ⁊ militant q̄ dicit Bar. ⁊ q̄. s. in ɔ̄rium deduxi. Sed
hic dicit cōsentio actui: sed nolo obligari: certe lȝ nolit obligari: tū
cōsentit ⁊ obligatur: q̄ non ɔ̄riatur cōsensui. Sed ei q̄ resultat ex
cōsensu q̄ nō dependet a p̄tāte sua: sȝ iuris. Ita breuiter ɔ̄futatur
circa p̄testationē adducta possent plura circa hoc in mediū dedu-

ci ⁊ plura adducit dñs all'ans. Sed obmitto grã breuitatis. ⁊ quia non datur otiũ plenius discutiendi et nimia instantia cõsultantis aduersatur. Nec ob. id qd Bar. dicit ꝙ nõ teneẜ pater cõsentire et se obligare; vbi est cõsuetum assignari donationem ꝓpter nuptias qñ ad hoc. s. rñsum est. Nec ob. ꝙ forte catherina nõ est condigna ⁊c. quia respondetur ꝙ hoc pro parte patris nõ põt allegari qui cõsensit matrimonio dũ inita fuerũt sponsalia ⁊ alias respõsiones et quidẽ bonas dat allegans ⁊ res in hoc est clara. maxime cũ presupponaẜ in themate esse probatũ eam condignari. iõ nõ insisto. Nec ob. ꝙ in ꝯtrium dicebatur ꝙ pr̃ tunc tenetur cõsentire ꝯctui dotali sui filij qñ aliter nõ potuisset cõmode nubere. Nam ad hoc rñdetur ex lectura thematis. Insup Bar. simpliciter dicit ꝙ pater tenetur cõsentire ⁊ se obligare nec limitat si aliter ⁊c. Sed ꝑsupponit id resultare qm̃ cõiter ita accidit ⁊ arg. a cõiter accidentibus est optimũ ⁊. l. j. cũ sua gl. C. de arbi. l. fi. C. de fide. l. ꝙ si nolit. §. qui assidua de pigno. acti. Etiã in materia probationis: vt per glo. ⁊ Bal. in. l. neqꝫ natales. C. de proba. ⁊ per gl. ⁊ doc. in. l. nõ hoc. C. vnde leg. bar. ergo vult ꝙ in dubio teneaẜ ⁊ consentire ⁊ se obligare ⁊ Dy. Old. Cy. bal. Ange. ⁊ Pau. generaliter illud dicũt. Ideo generaliter saltem in dubio hoc tenendũ. qñ aũt probaretur ꝙ posset al's ꝯmode nubere: tunc colorate teneri posset opi. illa Raph. cu. ⁊ Pon. Nec ob. vltimũ de tacita hypotheca: q2. s. responsum est. Laus deo.

¶ Summarium super cõsilio. cclvij.

1. ☞ Alimenta prestita per heredẽ institutũ a marito vxori mariti relicte: quãdo per eundẽ heredẽ vel suos successores possint repeti.
2. Alimẽta alijs ꝙ̃ descendentibus prestita repetuntur.
3. Repetendi anim⁹ in dubio presumitur.
4. Uidua dicitur in eodem matrimonio permanere.
5. Uidua quãdo debet alimẽtari ꝑ heredes defuncti mariti.
6. Uxore domina ⁊ massaria relicta a viro ⁊ vsufructuaria denotat tãtum quandã preeminentiam vt habeatur ⁊ tantum tractetur prout in vita mariti ratione ꝓmiscui vsus in bonis mariti instituto filio: secus si extraneus instituatur: q2 totaliter dicitur vsufructuaria filijs suis institutis.
7. Uxor dicitur a lege domina domus et bonorũ sui viri.
8. Dominium pro preeminentia quadam nõ ꝑ ꝓprietate sumiẜ.
9. Alimẽta ꝙ coniecturis censeantur prestita animo donandi.
10. Donare presumitur velle ad antidora obligatus.
11. Plures presumptiones vincũt vnam.
12. Uxore relicta domina massaria ⁊ vsufructuaria ex vi verborũ censeatur relicta proprietas ⁊ vsusfructus que sunt incompatibilia vt alterius electionem habeat mulier extraneo instituto.
13. Electio datur honorato quando copula ponitur inter plura incompatibilia simul concurrentia.
14. Heres inuitatus per dictionem vna cum gaio inuitatus diciẜ nomine proprio.
15. Usufructuarius satisdare dꝫ ante perceptionem vsusfructus.
16. Instituti aut substituti nomine proprio ⁊ collectiuo inuitati nomine collectiuo representant personam vnius tantum inuitati nomine proprio. fallit quando inuitantur plures ꝑ relatiuum quos. fallit vbi est par personarũ affectio. nu. 17.
18. Usufructuaria vxore relicta cum filiabus ⁊ alijs herede tamẽ vno instituto quomodo diuidatur vsusfructus.
19. Accrescit portio portioni vt proprietatis pars alteri proprietario vsusfructus vero pars alteri vsufructuario.
20. Legatum creditori simpliciter factum per debitorẽ quando animo compensandi dicitur factum.
21. Nutu solo fieri possunt legata: ⁊ fideicommissa ad interrogationem alterius.
22. Notario rogato creditur in quo cessat omnis suspitio.

¶ Consilium. cclvij.

1 In noĩe domini nostri iesu christi. ¶ † Circa primum consultationis articulũ videtur prima facie dicendũ sine preiudicio veritatis ꝙ dicta domina bellina nõ habeat consequi fruct⁹ ꝑceptos ex dictis bonis Danielis sui olim mariti propter satisdationẽ non prestitã super quo ex bona cum me ad ꝑsens non intromitto: ex quo alimenta percepit ex bonis Geminiani possit heres 2 dicti geminiani alimenta repetere. † Nã regulariter ꝑstans alimẽta alijs ꝙ̃ descendẽtibus censetur illa prestare animo repetẽdi: et qñ quis aĩo repetendi ꝑstat alimenta descendentibus vel alijs quibuscũqꝫ erogatam pecuniã in alimentis repetit ⁊ simil'r estimationem aliarũ rerũ quas in alimentis repetit ⁊ similiter estimationeꝫ aliarũ rerum quas in alimenta cõsumeret vt est expressum in. l. nẽsennius. ff. de nego. gest. ⁊ in. l. si paterno affectu in fi. C. eo. titul. ꝙ autẽ censeatur soluisse animo repetẽdi suadet ratio: q2 non presumitur donatio seu iactatio sui quãdo alia causa potest subesse. l. cũ de indebito. de proba. l. si cũ aurum. ff. de solu. l. contra iur. §. fin. ff. de pact. Sed erogare in alimenta alterius persone ꝙ̃ erogans alimentare non tenebatur nihil est aliud ꝙ̃ iactare suum ex causa donationis merito non presumatur animus non repetendi; sed erogatum animo vtiliter gerendi negotium alimẽtati: tamen cũ ꝓposito in tpe repetendi ⁊ ita faciẽdo amicitie officio fungiẜ. l. si pilli. §. sꝫ si ego. de nego. gest. satis em̃ est amico in aliquib⁹ subueniri. 3 l. tutori. C. eo. tit. † Et qd animus repetendi in dubio presumatur voluit glo. in dicta. l. si paterno affectu prout dictam gloss. intelligunt bal. ⁊ Rapha. qui videntur in dubio idẽ velle nisi ex coniecturis aliud appareat ꝙ minime in occurrẽti casu appere vidẽtur merito ⁊c. 4 ¶ † His tamen minime refragantibus contrariũ arbitror de iure respondẽdum vꝫ ꝙ, expense facte per dictũ Geminianũ in alimẽta dicte domine belline relicte sui fratris per eum vniuersalem heredẽ institutũ nequeant per eius heredes repeti. Et hoc ex pluribus: ⁊ primo q2 dicta. d. Bellina perseuerauit in viduitate in domo olim sui mariti. Et ideo dicitur esse in eodẽ matrimonio. l. fi. C. de. bo. mater. ꝓut ibi no. per illũ. tex. Richa. malũ. ⁊ Cy. idem Bar. ibi allegans gl. idẽ notare in. l. vnica. §. exactio. C. de rei vxo. actio. concordat. l. filij. §. vidua. ad muni. ⁊. l. fi. C. de verbo. sig. ꝓut et dicit Saly. in. d. l. fi. de bo. ma. ad hoc etiã ẜm Rapha. ibi. l. cum te. de nup. ad idem. l. de emãcipatis. C. de legi. here. ibi priorem to- 5 tum seruauerit. † Et ex his infert Richar. malũ. in. d. l. fin. de bo. mater. ꝙ ita dꝫ de bonis viri alimẽtari vidua sicut cõstãte m̃rimonio: et hoc verũ intelligit Bal. ꝙ heredes viri alãt de fructib⁹ sue dotis vel si non hꝫ vñ al's se alat his cessantibus a laẜ de suo: quia non operaẜ viro. l. sicut de ope. lib. ẜm eũ. dicta aũt dña bellina dotes suas vt in themate deduciẜ retinuit in domo ꝓut pri⁹. ⁊ vt arbitror non hẽbat alia bona nisi relicta a suo viro: que forte nõ fuit actualiter cõsecuta in vita Geminiani. Itẽ ẜm pũctum ipsa operabatur Geminiano heredi: ideo debebat ab eo alimentari. Unde prestita fortius non repetuntur. Et hoc puto satis clarum si dotes non exegerat dicta Bellina. ⁊ forti⁹ si nec dotes nec alia sibi re- 6 licta: prout in themate deducitur. † Secũdo hoc vr̃ dicendum ex alio: q2 dictus Daniel maritus reliquit dictaꝫ eius vxorem dñam massariã ⁊ vsufructuariã suorũ bonorũ. profecto ẜm vim verborũ ipsi esset relictũ dñium suorũ bonorũ: q2 verbũ dñam constat ꝙ illud significat: tamen doc. interpretãtur hmõi verba: tuꝫ ex verisi'li mẽte: tũ ex quodã cõi vsu loquẽdi ꝙ denotẽt quãdã preeminẽtiã in domo ⁊ habeatur ⁊ tractetur: prout in vita mariti in domo et bonis mariti: rõne ꝓmiscui vsus dña in bonis viri: ꝓut ꝯcludũt bar. ⁊ Bal. Imo. in. l. titia cum testõ. §. titia. de leg. ij. ⁊ bal. in auct. cui relictũ. C. de indic. vid. tol. ⁊ Rich. malũ. Cy. Bar. Saly. in auẜ. 7 hoc locũ. C. si scdo nup. mulier. † Nam vxor dr̃ a lege dña domus et bonorũ viri. l. j. rerũ amo. ⁊ in. l. q marito. in pri. de annu. le. ⁊. l. fi. §. 8 vxori. vxor a marito appellatur domina: ⁊ bona mariti quasi pro pria vxoris cẽsentur. l. j. §. si vir. ff. ad sillen. † Et dñium pro ꝑeminẽtia quadã nõ pro ꝓprietate qñqꝫ sumiẜ in iure. l. pronũciatio. §. familie ibi dñium in domo. ff. de ver. sig. ⁊ ita in his terminis sumit etiã spe. in ti. qui filij sint leg. §. j. ver. qd si vir. Et etiã vulgariter solet dici massaria domus illa que tenet curã ⁊ regimẽ domus. Et si testõr reliquit vxorẽ dñam in domo vel reliquit massariã in domo censeẜ ei reliquisse alimenta: dicit bal. in. l. fi. de indic. vid. Ita interpretanẜ dicta v̾ba ẜm eũ: ⁊ merito q2 si de mẽte testõris est ꝙ vxor tracteẜ in domo ⁊ in bonis suis: ꝓut ipse tractabat: ⁊ prout tractabatur in vita sua ⁊ in vita sua ex bonis viri capiebat alimenta itaꝫ capiat post mortẽ vigore dictorũ verborũ: ergo ex mẽte testõris ꝙ̃ sumiẜ ex ipsis verbis testi dicte vxori debebantur alimẽta. ꝙ ⁊ suadeẜ q2 si filij fuissent instituti ipsi filij haberẽt ꝑstare alimẽta ab ipso initio sine alia ꝑstatiõe satisdatiõis: ⁊ dict⁹ gemianus extrane⁹ testõri interim ad nihilũ tenereẜ ⁊ sic inductũ in fauorẽ filiorũ re- 9 torquereẜ in odiũ contra. l. ꝙ fauore de legibus cum concor. † Insuper ⁊ tertio qñ aliqs attinens alteri ꝑstat alimẽta vtrũ. s. censeaẜ prestare aĩo repetendi: ⁊ sic repetere tũc possit per actionẽ negotiorũ gestorũ an vero aĩo non repetẽdi: sed affectu paterno vl' ex amicitia paterna. d. l. is qui. ff. eo. ti. vel pietatis cã. d. l. ex duobus. §. fi. et. l. j. primo rñso. C. eo. ti. vel affectione domestica. d. l. j. in fi. Quibus casibus cessat repetitio vt probaẜ. in prealle. iuribus. ⁊ per gl. in. d. l. si paterno affectu in casu nr̃o militat affectio domestica ex quo vna domo cõtinuo ad eandẽ mẽsam viuebãt iõ ⁊c. ad cõiecturas aũt arbitrio iudicis cõsiderandas recurrendũ est: ꝓut volunt Bar. ⁊ bal. ⁊ doc. trãseunt in. d. l. si paterno affectu. Et inter cetera ex qualitate personarum ⁊ sumptuũ ꝙ̃titate sumiẜ cõiectura. quãtitas aũt vr̃ parua cũ paulatim dictũ ministreẜ ⁊ si pria expẽsa parua fuit prestita aĩo non repetẽdi ⁊ sic ex causa cuiusdã donationis non potest postea reuocare ⁊ sic potest iam facta de facili a pari ꝑsumiẜ scda ⁊ tertia. Item Geminianus erat homo diues sine filijs masculis ⁊ paucis feminis forte vna dũtaxat. Item heres vniuersalis mariti q dilexit vxorem ⁊ eã dim isit dñam massariã ⁊ vsufructuariam. Ita ꝙ est verisimile ꝙ affectione memorie mariti sub cuius matrimonio iudicatur viuere dicta bellina dictus Geminian⁹ prestaret dicta alimenta vtẽdo ea liberalitate casu. s. quo nõ tenere- 10 tur. † cũ obligatio naturalis ad ãtidora de qua in. l. sꝫ ⁊ si lege. §. cõsuluit. de pe. here. ab his maiora eũ artaret. Et obligat⁹ ad antidora censeẜ velle donare. l. si ꝓ o non remunerãdi. §. inde papinian⁹. ff. man. cõcurrebat etiã q2 si dictus Geminian⁹ denegasset alimẽ

vel dixisset

vel dixisset illa velle repetere dicta Bellina fuisset prouocata ad prestandum satisdationem et consequendum usumfructum sibi relictum quod non expediebat dicto Geminiano. Item forte quia non petebat usumfru. sibi debitum gratificabat dicto Geminiano: et dictus geminianus artabatur erga eam vti liberalitate per obligationem naturalem ante dictam. Ideo liberalitas presumatur. ar. d. §. inde papinianus. Item urgentem prestat coniecturam: quia dictus Geminianus voluit quod etiam post mortem suam haberet fructus suorum bonorum. Ex quibus potest alimenta suscipere ita quod est verisimile quod alimenta prestita in vita nolebat repetere seu quod ab herede repeterentur: et demonstratur quod affectione domestica eam persequebatur. Et satis verisimile est quod si voluisset eam esse debitricem dictorum alimentorum fecisset in codicillis aliquam mentionem: licet hec ultima coniectura sit leuis. Alie autem urgent. Sed omnibus conglutinatis: puto intrepide concludendum dicta alimenta prestita dicte belline repeti non posse per heredem dicti Geminiani. Non obstantibus adductis in contrarium que ex maiori parte apparent sublata per adducta pro hac parte. Non enim ob. quod non presumitur donatio nec iactatio sui: quia respondetur quod in casu non est iactare: sed vel satisfacere debitum maxime si dos non fuit restituta prout arbitror quod restituta non ex prima ratione. s. adducta pro parte domine belline. Item propter verba testatoris que id important per dicta. s. circa secundam adductam pro eadem parte. Vel saltem ex multis coniecturis que artant presumitur animus non repetendi et facit cessare repetitionem.

11 † Et preponderant ille vnice presumptioni quod quis non presumitur iactare seu donare cum plures presumptiones vincant vnam per ea que habentur in. l. fi. ff. de integ. resti. et in auth. itaque. C. communia. de succes. Et multis alijs casibus donatio presumitur quos longum esset recensere laboriosum potiusque subtile: sed de nonnullis. per Barto. in repe. l. que dotis. ff. sol. matri. Et dato quod glo. in. d. l. si paterno affectu velit in dubio censeatur animo repetendi: prout intelligunt Bal. et Rapha. ex eo quod Pet. Cy. et Bar. aliter referunt et eorum intelligentia verior videatur si stabat in seruitio Geminiani prout stetisse presumitur nihilominus etiam si hoc non sufficeret militant alie coniecture que simul iuncte faciunt presumi animum repetendi cum hoc totum sit ad iudicis

12 arbitrium remittendum per supra latius dicta. † Circa secundum vero consultationis articulum. Non est dubium quod dicte domine belline censetur relictus vsusfructus bonorum testatoris: quia verba illa reliquit dominam massariam et vsufructuariam omnium bonorum suorum important de vi verborum relictum vsusfructus: nam verba sunt clara. Itaque de vi verborum non est dubitandum. Et a verbis non est recedendum si de mente non constat. l. non aliter. et. l. ille aut ille. §. cum in verbis. de le. iij. et l. j. §. si is qui nauem. de exer. cum si. Et doc. omnes concordant quod si non sunt instituti filij testatoris vel codicillantis qui dicta verba protulit. Non est recedendum a verbis quin censeatur relictus vsusfru. Solum autem fauore filiorum interpretatio emanauit ex curia vulgari quod censeantur per dicta verba relicta duntaxat alimenta. prout no. gl. et doc. communiter in. d. auth. hoc locum. et doc. in. d. l. titia cum testo. §. titia. et bal. in. d. l. fin. C. de indic. vid. secus quando agitur de fauore extranei: vt quia ipse est institutus et non filij: prout contingit in casu nostro. Vis autem verborum sonat quod censeatur relicta proprietas et vsusfru. formalis que sunt incompatilia.

13 † Ideo alterum ex rigore verborum deberetur: nam magis vsusfructus quam plena proprietas adeo quod rigor verborum suaderet quod esset electio ipsius domine belline an vellet plenam proprietatem an vero vsumfru. ita solet contingere quando vbi relinquitur res et vsusfru. ipsius rei vt est casus apertus in. l. si titio fundus. de vsuf. leg. sic et alias in simili in. l. recusare. §. si titij. ff. ad treb. vbi copula ponitur inter plura incompatibilia datur electio honorato. Et secundum hoc esset in electione domine belline et filiarum eligere plenam proprietatem vel eligere solum vsumfructum. Et verisimiliter eligerent plenam proprietatem tanquam vtiliorem: et herent intentum suum. Et hoc firmat Bald. in. d. auth. hoc locum per dictam. l. si titio. Et hoc satis persuadetur ex quo tali relicto sunt honorate filie testatoris adeo quod non deberet dedignari frater testatoris si filie testatoris forent sibi adequate in commodo bonorum patris. Nec foret absurda interpretatio et nimis aliena a verisimili mente testatoris si saltem fauore filiarum fieret hoc casu ea interpretatio. Cum non interpretantur iura quod quis velit alienam sobolem proprie anteferri. l. cum accutissimi in fi. C. de fideicom. et. l. generaliter. §. cum autem. C. de insti. et substi. sub conditione fac. et quod plus est eo casu receditur a verbis propter talem verisimilem mentem paternam: et in propria materia verba ista dominam massariam et vsufructuariam impropriantur fauore filiorum vt premissum est. Non ergo mirum si ponderaretur ea verisimilis mens paterna: et fauore filiarum vt a rigore et propria vi verborum nullatenus recederetur. Et sic verbum illud domina maneret in propria vi verborum et importaret dominium et plenam proprietatem. Et maxime attento quod nec foret institutio quodammodo superuacua et nuda a commodita te cum in hoc relicto sit coniunctus etiam heres ipse institutus. Et tanto fortius quanto vxor et filie sunt coniuncte cum ipso Geminiano herede in

14 stituto. † Nam paria sunt dicere reliquo bellinam dominam etc. vna cum Gemi. et filiabus meis ac si dixisset dominam bellinam Gemi. et filias meas. l. illa cum illo. de vsufr. leg. et. l. siquis titio. de vsufr. accrescen. ff. de vsufr. et. l. titie textores. §. nihil. de leg. j. et in ipso herede instituto non possunt verba verificari in vsufructu formali: sed in plena proprietate: et quantum in vsufructu causali. Et vnum vel plura determinalia determinantia simul plura determinabilia debent ea pariter determinare. l. iam hoc iure. de vulg. et pupil. et. l. in testo. C. de testa. mili. et. l. hereditatem. et. l. quis. C. de impu. Itaque multa concurrunt hoc casu cum sinis. Bal. scilicet quod tale relictum importet etiam plenam proprietatem. Et licet bar. et alias bal. aliter dicant tamen eorum opi. procedere potest in simplici relicto facto vxori vbi non concurrit fauor filiorum et coniunctio heredis instituti hec motiua ponderet bonus vir. i. iudex qui habet iudicare ego quidem non precise firmo nec respuo: maxime quia non queritur et fortasse est actum ad vsumfru. et sic facta electio in via quidem disputatiua profecto eam partem firmarem hoc casu et ad motiua que fieri possent in contrarium facilis foret responsio sed missam facio super ea re ampliorem disputationem.

15 † Sed presupposito relicto vsufr. non est quidem dubium quin fructus debeantur vsufructuario saltem a tempore prestite satisdationis vt est expressum in. l. vxori vsusfr. de vsuf. leg. transit enim vsufr. prout dominium rei legate recta via. l. is cui. eo. ti. et id habetur in. l. sempronius actalus. eo. ti. clarum est itaque quod pro sua parte debentur ei fructus

16 a die prestite satisdationis. † Sed videndum est quota est eius pars et profecto ipsa est noiata nomine proprio et heredes sunt nominati nomine collectiuo et similiter filie scripte in testo nominate collectiuo filiabus. Et regula est quod nominati sub nomine collectiuo licet sint plures: tamen loco vnius censentur et ad vnam portionem omnes vocantur et vocatus nomine proprio ad tantundem inuitatur. l. interdum de here. insti. l. si pater filio. de vulga. et pupil. l. si quis titio. de vsuf. accre. cum multis similibus. Et secundum hoc domina bellina censeretur inuitata in tertia parte heredes scripti in tertia et filie in tertia dicti vsufructus. Percepi quosdam modernos maxime auctoritatis in hoc indiuiduo respondisse quod censentur viriles partes assignate forte facti quia Jac. de are. vt referunt bar. et Bal. dicebat in. d. l. pater filio. quod dicta regula non procedit quando plures sunt noiati per relatiuum quos. per tex. i. l. lucius titius. §. lucius titius testator. de le. ij. quo casu inducatur id prout quando per distributiuum quisquis. vt in. l. fi. C. de impu. secundum eum et in eam opi. fuerunt And. de pisis. petrus. de bellap. et Ray. de forli. vt refert bal. in. d. l. si pater. idem Dy. in. d. §. lucius secundum relata ibi per bal. in summario. idem cy. in. d. l. fi. C. de impu. si hoc est in relatiuo quos idem videtur in participio infrascriptis cum secundum grammaticos participium resoluatur in relatiuum et verbum eiusdem temporis. ad idem quod no. gl. in verbo non displicentibus. in auth. neque virum quod ex dote. in prin. col. viij. et satis sumitur

17 ex verbis bar. in. l. j. vlti. col. ff. de condi. et demon. † Concurrit etiam fauor filiarum et verisimilis affectio paterna: erga vnam filiam quam erga vxorem. ar. d. l. cum accutissimi cum si. facit summarium bal. positum i. d. §. lucius quod est tale nomen indifferens ad proprium et appellatiuum vbi est par affectio personarum virilem distribuit portionem. h. d. iuncto tex. ibi. Nam prout hic est collectiuum filiabus ita ibi collectiuum libertis libertabusque. sed bal. videtur niti ex relatiuo quos. s. manumissi etc. pariter hoc in verbo infrascriptis presertim cum postea sint scripte noiatim nominibus proprijs. Et affectio videtur esse par immo maior erga filias presertim circa bona relinquenda. Licet autem hec videantur co

18 lorata: tamen non auderem firmare: licet non aliter improbem. † Sed presupposito quod stemus regule est aduertendum. quod relictum vsusfructus quo ad heredes est inutile: quia sibiipsi relinqui nequit. l. et si quidem. de leg. j. Cum etiam vsusfru. formalis est incompatibilis cum proprietate. d. l. si titio fundus. de vsuf. leg. confunditur enim in plena proprietate vt est notissimum. Licet autem sit inutile: tamen ex mente testatoris videtur quod faciat partem: et sic non debeatur domine Belline et filiabus integer vsusfructus: sed detrahatur portio que debita fuisset Geminiano si relictum vsusfructus sibi factum valuisset per tex. in. l. huiusmodi. §. si titio. de leg. j. Itaque si filie predicte acceptant relictum vsusfructus quod eis persuadendum est cum non diminuat legitimam vt pro eis consultum est. Tunc detracta portione Geminiani que erit vel tertia vel virilis secundum varias considerationes suprafactas. Sin autem ipse filie fortasse timentes ne tale relictum vsusfructus diminueret earum legitimam illud repudiarent: tunc earum portio vel earum portiones accrescerent do

19 mine Belline. † Quia portio accrescit portioni non persone. l. si totam. ff. de acquiren. heredi. et ibi Barto. et docto. Cum autem ipse geminianus nullam portionem habeat vsusfructus formalem: ideo portio filiarum deficiens accrescit portioni vsusfructus dicte domine belline. Nec consideretur vsusfructus causalis dicti geminiani qui non est proprie vsusfructus: prout de hoc videtur text. quasi in indiuiduo in. l. sempronius actalus. §. fina. de vsufr. leg. vbi si simul est legata plena proprietas duobus: et duobus vsusfructus si deficit portio vnius vsufructuarij accrescit alteri vsufructuario non proprietarijs: quod maxime dicendum est in casu isto: quia si dictus geminianus habuisset vsumfru. illud iam expirasset eius morte. §. morte institu. de vsufru. et. l. titio cum moriretur. ff. eo. ti. cum si. et consequenter etiam tunc non accresceret. Ideo nec accrescat cum illum nunquam habuit: ideo tunc filiabus repudiantibus domina bellina habebit ad minus duas partes totius vsusfructus. Restat vt descendamus ad tertium consultationis articulum qui profecto non videtur magna dubitatione plenus. Nam dato quod esset debitor in vsufructu bonorum Danie

lis dictus geminianus ꝑut reuera debitor erat ad vsumfru. lꝫ non ad fructus nō perceptos nec debeṫ sub cōditione si satisdabit: sed purum est legatū vsusfructus: licet vsufructuarius satisdare tenea tur: que probare nō curo: qꝛ non iuuāt vsufructuariā consultan tē: et sic dato ꝙ nō obstarēt adducta in themate: tñ oīmodo cessa ret cōpensatio. Ita ꝙ dicta dña bellina dꝫ cōsequi vsumfructū in bonis dicti danielis sui patris pro ratis de qbus. s. in pri. quesito discussum est. Item debebit habere vsumfructum in bonis gemi niani pro rata in codicillis ipsius geminiani sibi relicta. Naꝫ illud debitū vsusfructus bonoꝝ danielis fuit ab initio voluntariū qꝛ ge minianus non artabaṫ ab initio adire hereditatē Danielis ⁊ adeū

20 do subire onus satisfaciēdi legatarijs. † Sed quando debitor sim pliciter relinquit creditori non censetur relinquere animo compē sandi relictum cum debito vt est expressum in. l. creditore. ff. de le. ij. et ibi bar. ⁊ docto. concor. ⁊ in. l. si compensandi. C. de heredi. insti. vbi traditur eadem theorica. ⁊ similiter in aut. preterea. C. vnde vir et vxor. vbi plene discutio quid si est debitum ex causa necessaria: ⁊ est magna disceptatio in. d. auten. preterea. ⁊ in. l. si cum doteꝫ. §. si pater solu. matrimo. ⁊ in. l. huiusmodi. §. cum pater. de lega. j. ma xime circa quartam quam lucratur vir ex dote vxoris. Cōiter aūt tenetur ꝙ in debito necessario censeaṫ relictum factum aīo cōpen sandi. Et sic cōpensatio inducaṫ per dicta iura. ⁊ per. l. quoniā no uella. C. de inoffi. testa. tamen dātur plures fallentie inter ceteras ꝙ cesset compensatio quando testator dixit ꝙ relinquebat de bo nis suis. Nam tunc: quia bona intelliguntur deducto ere alieno. l. subsignatum. §. bona de verbo. signi. ideo debitum detrahitur pro pterea non censeṫ relictum aīo cōpensandi nec cōpensatur prout concludit bar. in. d. l. hmōi. §. cum pater. ⁊ in. l. liberti liberteqꝫ. de ope. lib. et facit ꝙ in siṫi no. idem bar. in. l. iurisiurādi. §. si liberi. ff. eo. titu. ⁊ ꝙ al's dixit bal. in. l. j. C. de his que pene noīe dicens per dictam rōnem ꝙ heres tunc non tenetur vltra vires hereditarias: licet non confecerit inuentarium. Scdo limitatur non procedere qñ alterum. s. vel debitum vel relictum esset in spēbus: ⁊ sic nō esset vtrūqꝫ in ꝗtitate. Nam tunc demum admittitur hmōi compensa tio quando vtrūqꝫ est in quantitate: al's secus prout tenent Old. bar. Bal. Ange. ⁊ Paul. de cast. in. d. §. cum pater per. l. si pr̄ pro fi lia. ff. de colla. dotis. ⁊ idem tenuit Bal. in. l. filia legatorum. C. de lega. per. l. alij. §. rerum. ff. de vsufru. ⁊ idem tenet bald. in. l. si vxor. C. de bo. auct. iudi. possi. ⁊ in. l. quoniam in prioribus. in col. vlt. C. de inoffi. testa. Saly. in. l. nēsennius. ff. de neg. gest. ⁊ est cōis opin. Licet Imo. in. d. l. hmōi. §. cum pater dānet eam cōem opi. per ge neralitatem. d. §. si pater. ⁊ quia diuinatur. d. l. si pater pro filia. et quia hmōi non sunt proprie cōpensationes: sed iputationes que admittuntur de spēbus ad ꝗtitates. d. l. creditorem. d. auṫ. preter ea. d. l. qm̄ nouella. d. l. si cōpesandi. ⁊. l. qui non militabat. ff. de he re. insti. ⁊. l. omnimodo ⁊ auṫ. nouissima. C. de inoffi. testa. ⁊ idem te neat pon. in. d. auṫ preterea. tamen saltem in decisiuis nō est recedē dum a cōi snīa. Cui non obstant in contrarium adducta per Imo. et Pon. qꝛ licet qñqꝫ fiant huiusmodi imputationes relicti in spē ad debitum in quātitate vel econtra: quando cō stat de mente te statoris. ꝙ nemo negaret: tamen in dubio non debet ita presumi. Quando enim vtrūqꝫ est in quantitate pōt: est dubiū an testator le gare voluerit illud idem qd debebaṫ nec ne: tunc enim imputatur: quia censetur esse relictum id quod debebatur. d. §. cum pater. ⁊ ꝑ fecto idem esset qñ relinquetur eadem species debitori. l. si credito ri. d. l. si creditori. d. l. j. itē facit qꝛ in habentibus symbolum. i. simi litudem facilis est trāsitus. l. in rem. §. item quecunqꝫ. ff. de rei ven. item facit ꝙ habetur in. l. ij. §. j. solu. matri. itē non incōuenit ꝙ. d. l. si pater pro filia diuinatur vt concordetur cum. ll. sibi contrarijs que concordia fieri nequit sine aliqua diuinatione. Et licet illa lex non probaret cōmunem opi. tamē probatur ratione premissa ⁊ ꝑ contrarium sensum. d. §. cum pater. Nec. d. §. si pater per quem se fundat Imo. obstat cōmuni opi. immo eaꝫ roborat quia loquitur per verba denotantia quātitatē: prout sunt verba tm̄ quantum et sic remanet cōmunis opi. applicando ad propositum tria vrgent vt cōpensatio seu imputatio cesset. Primo quia debitū est volun tarium ⁊ in debito voluntario docto. fere omnes concordant. Se cundo quia dictus geminianus reliqt vsumfructum suorum bono rum de cuius bonis erat detrahendus vsusfructus bonorum Ge miniani qui erat debitor dicte belline per dicta in prima fallentia. item quia nec debitum nec legatum est in quātitate merito omni

21 no cessat hmōi cōpensatio. † Est insuper aduertendū ꝙ lꝫ testator non fuerit locutus: tñ sufficit in legatis ⁊ fideicōmis. solus nutꝰ vt est casus in. l. nutu. ff. de leg. iij. Et licet ad interrogationē alterius respondiderit ⁊ nō proprio motu quo casu multi teneant ꝙ nō va leat: tamen in cōtrariū est cōis opi. saltem qñ interrogatur a nota rio rogato de testamēto: prout voluit gl. in. l. iubemus. C. de testa. quā sequitur bar. ibi: ⁊ in. l. heredes palā. in fi. pn. ff. e. ti. ⁊ fuit opi. Azo. quā tenuerunt mar. sir. Jac. but. ⁊ cy. ⁊ cōiter approbatur in iudicijs ⁊ in scholis ⁊ tenenda prout dicit Ange. in. d. l. iubemus. ⁊ idem tenet ibi Raph. Fulg. dicens ꝙ cōmuniter tenetur quā et te net benedictus. de plū. ibidem ⁊ eam tenet Imo. in. c. cū tibi. de te sta. dicens ꝙ est opi. ⁊ ꝙ eam in effectu tenuit Jo. an. in addi. spec.

22 in ti. de testa. §. j. ver. quid si is. † Et in notario rogato videtur ces sare suspitio: nā ex quo ei cōmittitur tota substātia veritatis ei stā dum est: dicit bal. in. d. l. iubemus. ⁊ spec. in tit. de instr. edic. §. j. ver. quid si is. ⁊ ibi Joan. an. in addi. et est aduertendum ꝙ prefati do cto. loquuntur. institu. heredis que est maioris ponderis longeqꝫ fortius in alijs relictis: ⁊ qꝛ de his vltimis in cōsultatione nō fit du bium vlterius non me extendā. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclviij.

1 ☞ Alienare prohibitus nisi in familiā si alienet extra familiam quando familia possit vendicare actione in factum. nu. 9.

2 Testamentum legitime factum remissum moderandū in aliquos electos si confirmetur dempta vna clausula citra institutionem qñ valeat reuocatio.

3 Volūtas vltīa depēdere nō ex alieno arbitrio ne captatoria dicaṫ.

4 Testamentū idiote per sapientem ordinatū ꝙ valeat si dicaṫ ego ita dispono prout hac scriptura sapienter disponitur.

5 Voluntas vltima est ambulatoria vsqꝫ ad mortem.

6 Reuocatio contractus siue testamenti aut legati minus solemni voluntate non vitiat contractum siue testamentum aut legatum ipso iure sed ope exceptionis ⁊ sola penitentia fieri potest duobus testibus probata. nume. 8.

7 Reuocatio que fit codicillis non valet nisi qnqꝫ testibus firmetur.

10 Legatum non vitiatur in vtili ademptione.

11 Alienare prohibitus per testatoreꝫ si alienet non valet vti nulla ac si prohiberetur a lege ⁊ per heredem vendicatur. nu. 17.

13 Obligatio ad interesse succedit ex contractibus facti. fallit in vlti mis voluntatibus si rem non habet penes obligatꝰ illā restituere.

14 Nullitas actus est loco pene.

15 Precium minus iudicatur propter temporis dilationem.

16 Solutionis pars est tempus.

¶ Consilium. cclviij.

IN nomie domini nostri

1 Jesu christi. ¶ † In hac cōsultatione tota vis residet in hoc: an dicta alienatio facta per dñam Finitiā ⁊ ꝓ seidem de dicta domo contra ꝓhibitionem testato ris ⁊ contra arbitramentum a testatore approbatum valeat: nec ne. ideo hoc discutiendum est principaliter ⁊ in huius arti. discus sione ventilanda veniūt dubia in themate deducta. Quod aūt di cta venditio teneat ⁊ dñium fuerit ⁊ sit incōmutabiliter translatū in emptorem pro fundamēto deducitur ꝙ dñium ꝑtinebat ad di ctā finitiam ⁊ proseidam si testm̄ valet: vel si non valet insoliduꝫ ad dictam finitiam cum hereditas patris ad filiam pertineat exclusis ascendentibus ⁊ trāsuersalibus. in auṫ. de heredi. ab intest. ven. §.

2 j. ⁊ in auṫ. in successione. C. de suis. ⁊ legi. inde sumpta. † Licet autē arbitramētū faciat eas vsufructuarias in casu quo dcā finitia deces serit sine filijs: tamē non videṫ ꝙ arbitramētum possit mutare te stamētum. Nam prout arbitramētum non pōt ordinare testm̄: qꝛ tunc ordinatio testamēti esset captatoria ⁊ ipsuꝫ testm̄ foret capta torium: ⁊ non valeret. l. captatorias. C. de te. mi. ⁊. l. captatorie. de leg. j. cū si. Ita nec videṫ ꝙ reuocatio testamenti fieri possit per ar bitramentum cum cōtrariorū eadē soleat esse disciplina. l. ⁊ si ꝯtra. ff. de vulg. ⁊ pupil. ⁊. l. ꝙ si toto. de leg. j. ⁊. l. nihil tam naturale. d re gu. iur. ⁊ eius sit tollere cuius cōdere dictis iuribus. ⁊. l. ab emptio ne. de pac. ⁊. l. siqs in pn. testi. de le. iij. ꝑut ⁊ siṫi. ar. in adēptione le gati vtitur iuriscōsultus in. l. iij. §. si duobus. de adi. leg. ⁊ maxime in his terminis in quibus ipsa reuocatio est dispō noua: qꝛ facta sub noua forma. Nam si reuocat legatum dñij sub cōditione si sine filijs decesserit: ergo dominium ei legat sub conditione si deces serit cū liberis per. l. alteri. ff. de cōdi. ⁊ demō. ⁊. l. si legatum pure. in pnc. ff. de adimē. leg. vbi probatur ꝙ legatū purū translatū in aliū sub vna cōditione vel aliter reuocatū sub ꝯditione censeṫ datum sub contraria cōditione: si itaqꝫ reuocatio cōditiōalis teneret nūc ipsa domus ⁊ eius ꝓprietas iudicaretur ei legata sub conditione si decederet cum liberis. Cōstat aliud esse legatum purū aliud lega tū conditionale. l. j. §. siqs simpl'r. de verb. obli. ⁊ qd hr̄ in. l. ius aūt

3 ciuile. ff. de iusti. ⁊ iure. ideo resultaret legatuꝫ conditionale: † ⁊ cō sequenter esset voluntas captatoria que non valet cū nequeat pen dere vltima voluntas ex alieno arbitrio. l. fin. ff. communia predi. Nec potuit validitas dicte vltime voluntatis cōmitti arbitratori bus qꝛ tūc vltima volūtas pendet ex alieno arbitrio ꝙ iura nō pa tiuntur vt. d. l. fi. ⁊. l. ille institutiones. in pn. de here. insti. si non te net cōpromissum ergo nec arbitramētum ꝙ dependet a cōpromis so. l. nō distinguemus. §. de offi. de arbi. Posset aūt qs instare lꝫ ar bitramētum nō tenuerit tñ tenet reuocatio facta ⁊ noua ordinatio voluntatis qꝛ ipsemet testōr emologauit: nā illa emologatio nō de pendet ab alieno arbitrio cū illi arbitratores iaꝫ functi fuerint eo rū officio nec de emologatione aliqd tentarunt. Ideo constat qd

4 emologatio non est captatoria. † Prout diceremus si cōtingeret ꝙ aliquis forte idiota diceret sapienti ordina qualiter tibi vr̄ qd ego faciā testm̄ ⁊ ille sapiens ordinaret in scriptis totum testm̄: ⁊ illc idiota

ille idiota in p̄sentia testiū ad id adhibitorū diceret τ ego dispono prout ordinatū est in hac scripta composita per istum sapientem presupposito qđ ipse intellexisset id quod erat ordinatum: profecto nemo deberet dubitare quin tale testamentum valeret nec diceretur captatoriū nec pendere ex alieno arbitrio. Nō eni in secretū volūtatis alterius committitur voluntas quo casu resultaret voluntas captatoria que improbatur a iure vt pbat. tex. in. l. captatorias. ff. de heredi. insti. Nec tunc pendet ex alieno arbitrio ꝙ a iure reprobatur in vltimis voluntatibus. d. l. fi. cōmunia predio. τ. l. illa institutio. in prin. eo. titu. Non enim confertur in futurū arbitriū alterius ꝙ est improbatum. l. ille autem institutiones. eo. titu. que tria ad idem tendunt sed confertur in preteritum arbitrium alterius ꝙ licet vt eadem. l. ille autem institutiones. tunc enim vltima voluntas non pendet: sed ab initio per se firma est: ideo valet. d. l. ille autem institutiones. τ. d. l. illa institutio. nam conditio de presenti vel preterito non suspendit. l. cum ad presens. cum seqn̄. ff. si cer. peta. τ. l. conditio in preteritum. ff. de verbo. oblig. τ insti. eod. titu. §. conditiones.

5 † Idcirco dicta vltima voluntas non videtur reddi captatoria τ inutilis: τ ideo cum vltima voluntas sit ambulatoria vsq ad mortem τ nuda voluntate relicta rescindātur. l. iij. §. fi. τ. l. iiij. ff. de adi. leg. insti. de ademp. leg. τ. l. datum. C. de lega. τ sola penitentia reuocatur. l. fideicom. C. de fideicom. sed constat dictum testatorē penituisse relicto facto dictis finitie τ proseide de dicta domo prout factum fuerat: ideo reuocatum censeatur: τ profecto si dicta emologatio fuisset in solēni voluntate predicta meo iudicio de plano procederent: sed vt arbitror non fuit facta in solēni voluntate.

6 † Reuocatio autem facta in minus solēni voluntate non viciat ipso iure: sed ope exceptionis: prout volunt gloss. et docto. in. l. datum. c. de leg. vtrum autem codicilli dicuntur minus solemnis vltima voluntas quo ad reuocationem legatorum factorum in testamēto solēni est non mediocre dubium. Nam si probaretur solum per duos testes videretur ꝙ nō iuuaret in aliquo: put facta corā duobus vel tribus testibus nō valeret etiam ope exceptionis: quo. ar. forte firmat Pau. de ca. in. d. l. datum ꝙ codicilli dicuntur minus solēnis vltima voluntas quo ad legata in codicillis facta. Ita ꝙ reuocatio in codicillis facta inducit reuocationē ope exceptionis nō ipso iure fm eum ibi. τ in. d. l. fideicommissum. et idem firmat. ibi Sly. dicens ꝙ glo. j. ibi idem tenet.

7 † Et sic volunt prefati doc. s. Saly. τ Pau. de cast. ꝙ talis reuocatio si fit in codicillis qui requirunt. v. testes reuocet ope exceptionis si fit coram minori numero: τ tunc non inducatur reuocatio nec ipso iure nec ope exceptiōis: τ idem ꝙ reuocatio facta in codicillis reuocet ope exceptionis. voluit gl. in. l. si ita scriptum. de leg. j. vt refert bart. in. l. heredes palam in. §. j. de test. sed contrarium volunt bar. Bald. τ Imol. ibi: τ bal. in. d. l. fideicommissum. τ Rapha. ful. videtur idē velle in. d. l. datum. licet opponat. d. l. militis codicillis. §. veteranus. de mili. test. τ reliquit pro solutione cogitandum. τ in ea opi. videtur glo. in. d. l. heredes palam. §. j. τ idem dicit ibi bar. ꝙ vult glo. in. d. l. fideicommissum. ista videtur magis cōmunis sententia quam tamen aliter firmare non expedit q̄ alia magis prodesset cōsultanti: τ vt arbitror non fuit talis emologatio laudi seu arbitramenti facta corā. v. testibus qui sunt necessarij ad validitatem codicillorum. l. fi. §. in omni. C. de codicil. si vero fuit facta coram minori numero tunc pau. vult ꝙ nihil prosit τ vt puto eadem fuit sententia Saly. in. d. l. fideicommissum. idem forte voluit Sy. vt deprehendi videtur ex relatis per bar. in. d. l. heredes palam.

8 † Qđ et videtur velle bar. in. d. l. fideicō. vbi q̄rit qualiter h3 pbari pnia. et respondetur ꝙ si allegatur pnia expressa in alia volūtate τ d3 probari per sufficientem numerum si tacite puta per inimicitias tunc sufficiunt duo testes fm eum. bal. vero ibi tenet ꝙ pnia probata p duos testes reuocet ope exceptionis: sed in ꝓposito nostro siue nō reuocet aliquo modo siue reuocet ope exceptionis: idē videt effectus ex quo possessio est penes successorem legatariorum: iō heres repetere non possit. l. militis codicillis. §. veteranus. de mili. test.

9 † Ex his remanet cōclusio ꝙ aut dicta emologatio fuit facta corā sufficienti numero testium τ sic in voluntate hoc respectu solēni: τ tunc standum erit ipsi emologationi: τ primum relictum esset reuocatum quatenus variat ab arbitramento: τ cōsequēter ab emologatione: τ successiue a noua voluntate. Nam ex quo arbitramentum dat nouam formā dispositioni τ reuocat primā quatenus ab vltima discrepat: τ testator expresse emologat cōtenta in laudo ex hoc aperte declarat quod vult mutare primum relictum τ illud reducere ad nouā formam in arbitramento exp̄ssam: ex quibus resultat noua dispō τ sic noua vltima voluntas q̄n enim confirmatio et emologatio non pōt confirmare id qđ intendit ꝯfirmare tunc de nouo disponit. l. ij. C. cō. vtri. iu. τ ꝙ habetur in. l. si quis priore. ff. ad treb. τ in. l. τ quia. ff. de iurisdi. om. iudi. in quibus iuribus habetur ꝙ q̄n confirmat actus nullus qui confirmat de nouo disponit. Iō tunc qui ꝯfirmat dat secus si cōfirmatur actus validus: put docto. dicūt in dictis iuribus. itaq eo casu ex ista noua vltima voluntate erit prohibita alienatio: si vo ex hmōi emologatione non inducitur reuocatio prime vltime voluntatis: tunc similiter ex prima vltima voluntate reperitur prohibita ipsa alienatio: τ sic in omnē euentum reperitur alienatio prohibita per vltimā voluntatē: nec prohibitio fuit captatoria vltima minime prout. s. deductum est. Nec etiā prima q̄ fuit simpliciter facta sine aliqua depēdentia: nec Franciscus conquerebatur de dicta ꝓhibitione: sed vt percipiō cōquerebatur de nimio honore facto dictis finitie τ proseide: τ cū super hoc non esset aliqua controuersia neq querimonia neq dissentio inter dictos testatorem τ franciscum. Non videtur ex mente compromittendum remissa ampliatio seu validatio testamenti ꝙ non erat oportunum cum ex se valeret: sed reuocatio seu moderatio testamenti ex mente compromittentium videtur cōmissa. Nec fuit captatoria ipsa prima dispositio: sed ipsa voluntas ꝙ mutaretur et corrigeretur. ista itaq voluntas ostensa in compromittēdo mutandi cassandi annullandi τ corrigendi fuit captatoria. Ideo illa non tenet: sed tenet ipsa prima vltima voluntas.

10 † Quia inutilis ademptio non vitiat legatum aliter factum. l. j. τ. l. iij. §. si quis plus. τ. §. si duobus. τ. l. si seruo. de adimen. lega.

11 † Conclusio ergo sic ꝙ per compromissum aut arbitramentum non reuocatur dictū testamentum in aliqua sui parte: τ si per emologationem reuocatur: reuocatur in ea parte qua relinquitur proprietas pure τ precipitur de vendendo dicto francisco aut eius heredibus pro. lxx. flo. nā lxx. reducuntur ad. l. profecto franciscus consultans hoc capit. Et putarem ipsum fouere iustitiam etiam in his duobus si emologatio fuisset facta coram sufficienti numero testium: alias quia tunc legatum non vitiatur ipso iure: sed ope exceptionis fm cōmunem opi. Barto. τ sequaciū non posset dictus heres petere p̄dicta per dicta supra: sed ꝙ sibi vendat pro. lxx. potest ex quo primum testamentum ipso iure subsistit τ in maiori summa minor inest. l. j. §. si stipulanti. de verbo. obliga. τ. l. diem proferre. §. si plures. ff. de arb. et. c. j. eo. titu. lib. vj.

12 † Sed ex quo est prohibita alienatio per ipm testatorem impeditur dominij translatio: quia alienatio est nulla prout quando prohibetur a lege ipsa alienatio. l. fi. C. de reb⁹ alie. non ali. τ. l. cum pater. §. libertis de lega. ij. τ. l. pater. §. quindecim. de leg. iij. cum voluntas testatoris habeat pro lege. in aut. de nup. §. disponat ꝙ apud omnes est indubium. Nec obst. ꝙ allegatur ꝙ dicta prohibitio sine causa facta fuit: ideo non artat per. l. filiusfa. §. diui. de lega. j. τ preceptum de non alienando nudum a causa τ a pena non tenet vt ibi. censetur enim potius concernere fauorē ꝓhibiti q̄ aliud ideo reputatur consilium non preceptū: prout hec habentur in. d. §. diui. sed hic non videtur apposita pena nec causa: nec insuper videtur exprimi persona: cuius contemplatione facta fuerit prohibitio merito videtur ꝙ alienatio teneat.

13 † Et licet dicte domine in casu quo vellent alienare sint damnate vt vendant dictam domum. d. Francisco pro. lxx. flo. secundum tenorem testamenti vel pro. l. fm tenorem arbitramenti emologati: tamen sunt obligate ad factum quia contractus sunt facti. l. consilio de cura. fu. τ obligatus ad factum non solet precise compelli: sed succedit obligatio ad interesse. l. stipulationes non diuiduntur versi. celsus de verbo. obl. τ. l. si quis ab alio. §. fi. de re iudica. τ. l. si procurator. §. mandati. ff. mand. cum similibus: τ dato ꝙ dicta regula fallat i obligationibus descendentibus ex vltima voluntate per. l. fideicom. §. fi. de leg. iij. τ ꝙ tradit barto. in. d. ver. celsus in. ix. q. tamen dcā obligatio descendens ex vltima voluntate est ꝙ vendat ex venditione autem oritur obligatio ad factum: quia venditor tenetur ad tradēdum non ad dandum. l. j. ff. de actio empt. τ. l. fin. ff. de conditio. ob causam. Ideo succedit obligatio ad interesse nec potest precise cōpelli si rem non habet penes se dicta. l. j. τ quod ibi per glo. τ docto. de acti. empt. τ. in. l. si rē tradi. de verbo. obliga. τ. d. l. stipulatiōes non diuiduntur versi. celsus dicta. xviij. q. per Barto. Ideo non videtur ex hoc impediri validitas alienationis.

14 † Sed predicta non obstant. Nam immo dicta prohibitio nō est nuda a causa nec a pena. Nam loco pene est nullitas actus. Nam est expressum in testamento ꝙ alias alienatio sit τ nullitas actus censetur pena. l. fin. C. de postu. here. insti. τ. l. senatus. de contrahen. empt. Itē est appositum preceptum ꝙ si vult alienare teneatur alienare dicto francisco pro precio. lxx. flo. seu pro. l. Causa ergo ꝓhibitiōis est ne exeat de ipsis ꝑsonis que testatorem representant. Nec prohibitio emanat mere fauore prohibiti ex quo in casu quo velint alienare permittit immo percipit alienationem fieri in dictum Franciscū pro tanto precio: τ ideo est factum dicto francisco relictum sub conditione si dicte domine voluerint alienare ꝙ ei vendatur: et interest sua ꝙ teneatur sibi vendere: tum quia forte ipsa domus est maioris estimationis: tum quia datur sibi dilatio ad soluendum sex annorum. Ideo est considerabile interusuriū medij temporis. l. si cōstante. §. quotiēs. ff. solu. matrimo.

15 † τ minus preciū indicatur propter dilationem. insti. de acti. §. plus. τ. §. tempore.

16 † est enim tempus pars solutiones. l. j. §. editiones. ff. de eden. ita ꝙ talis prohibitio concernit fauorem etiam francisci cum intersit sua propter predicta: quinimmo τ interesset si fuisset iniunctum ꝙ venderet ꝑ iusto precio. τ ideo valet tale relictum vt est expressū in. l. τ si equo. ff. de leg. j. vnde apparet persona cuius contemplatione est facta prohibitio. Ideo prohibitio tenet τ alienatio videatur per. d. l. fi. de reb. alie. non alie. τ. l. iij. C. pro emptore. τ. l. iij. §. si qs ita. de adi. leg. τ. l. generaliter. §. si petitum. versi. sed τ si ita. de fideicom. lib. et

17 d. §. libertis. ꝛ latius per barto. in d. §. diui. †Et ex quo est relicta ipsa domus pro illo precio sub conditione si velint alienare ꝛ conditio euenit alienatio a lege annullatur. l. fi. §. sed quia nostra. ꝛ §. finantem sub conditione. C. communia de leg. ꝛ si dicatur non est relicta domus: sed venditio domus. respondetur ꝙ oblato precio censetur legata ipsa domus. Nam transit dominium absqꝫ traditione ꝛ absqꝫ venditione sicut rei simpliciter legate. l. vxorẽ. §. agri plagam. de leg. iij. prout per illum. tex. voluerunt ibi Dy. ꝛ barto. ꝛ idem voluit Cy. in lectu. in. l. j. C. communia de lega. ꝛ licet in addi. sequatur opi. Jaco. de are. secus volentis. idem voluit bal. ibi. videtur ergo testator dictas mulieres onerare non solum ꝙ ipsas res vendant: sed ꝙ etiã tradant ꝛ dñium transferunt quatenꝰ fuissent penes testatorem. Non autem videtur iniunxisse ꝙ solum contractum venditionis faceret: quia si id esset liberaretur ab actione ex testamento faciendo ipsum contractum dũtaxat qui solo cõsensu perficitur. l. consensu de acti. ꝛ oblig. ꝛ. l. ab emptione. de pac. ꝙ tñ est falsum per. l. si heres. ff. de actio. empt. put inducit bart. in d. §. agriplagam. ꝛ similiter Raph. ful. in d. l. si heres. Ex quibus infertur ꝙ testator censetur dictas res reliquisse dicto Franc. ꝛ eius heredibus sub conditione si ipse Fran. vel eius heredes voluerit emere dictas res ꝛ soluere precium vt premisi: ergo purificata cõditione transeat dñium recta via in legatarium: ꝛ sic in ipsum franciscũ vel suum heredem per. l. a titio. de fur. ꝛ. l. legatum de lega. ij. ꝛ. l. fi. C. de leg. cum si. ꝛ per ꝯñs dictus mariotus filius ꝛ heres dicti marci põt agere cõtra dictas finitiã ꝛ proseidã ꝙ sibi tradãt seu dẽt dictã domũ ꝛ intentare eã hypothecariã que actiones competunt pro relictis in vltima voluntate. Item põt vendicare dictam domũ aduersus possessorem quatenus ꝓbabit dictã domũ fuisse ipiꝰ testõris per supradicta. ꝛ per. l. fi. §. finaũt sub condi. in fi. C. cõia. de le. vbi est exp̃ssum ꝙ legatarius vendicat ab emptore qui emit pẽdente conditione legati: prout cõtingit in casu nostro attẽtis supra premissis: ꝛ ita etiã al's dum pisis legebã cõsului ꝛ fuit ab aliis doctissimis viris consultum. Et per hoc patent sublata que in contrariũ adducta sunt ꝛ in effectu rñsum ad oĩa quesita. ꝛ cõclusio remanet ꝙ dictus mariottus põt agere cõtra dictas mulieres ꝙ sibi tradant dictã domũ. Item põt ipsam domum petere ab emptore oblatione prius facta ipsis mulieribus de precio. vtrũ aũt debeat offerri. lxx. vel. l. dependet a supradictis. Laus deo.

¶ Summarium super cõsilio. cclix.

1 ¶ Actore non probante reus absoluitur.
2 Compromissum solemni contractum stipulatione: vt q̃ vna pars alteri ꝛ altera alteri stipulanti obseruare promisit: actionem ex stipulatu parit.
3 Laudum lꝫ de se actionem non parit nisi pena siue obseruantia cõtractus vestiatur.
4 Pactum nudum actionem parit.
5 Sententia arbitri partibus presentibus lata ꝛ acceptata operat̃ emologationem.
6 Ratificatio actus inter alios etiam nulliter gesti quibus facta videatur vt obligetur ex ea qui ratificat.
7 Antecedens necessariũ velle videtur qui vult vnum ex eo.
8 Stipulatio alieni facti tertium non obligat nec illius refectionẽ petere debet siue appellare ab illa.
9 Hereditarios actus licet non adierit gerere videtur soluẽs defuncti debita.
10 Oblatio fieri potest in quacunqꝫ iudicij parte ante conclusionem cause ꝛ quomodo fieri debet vt releuet offerentem.
11 Oblatio realis esse debet et non verbalis vt in mora esse nõ dicat̃.
12 Heres cedere siue soluere summam grauatꝰ dicitur pure grauatꝰ et non sub conditione.
13 Conditio modus ꝛ causa inter se differunt.
14 Conditionis cõtractus species ad heredes transmittitur.
15 Prescriptio debiti siue actionis interrumpitur nouatiõe ꝛ agnoscendo debitum.
16 Prescriptio. xxx. vel. xl. annorum que iuris ciuilis etiam cum mala fide iure canonico non nocet.
17 Jus canonicũ vbicũqꝫ est seruandũ ꝛ derogat ciuili.
18 Jura ciuilia sic statuta nõ derogant canonico iuri.
19 Prescriptio etiam statuaria non currit contra ignorantem.
20 Alienari non potest res emphyteotica absqꝫ consensu domini.
21 Consensus ad validitatem actus interponi potest quocunqꝫ tempore.
22 Instrumentum relatiuum de se non probat relatum.
23 Consensus voluntas nedum verbis immo et facto demonstrari possunt.
24 Compromissariorum actus nulli valent ex tacito pacto resultante per laudi approbationem.
25 Sententia nulla siue compromissum pacto potest approbari vt actionem pariat.
26 Dilatio data ad soluendum quando currere incipiat.
27 Soluere grauatꝰ heres q̃titatẽ infra. x. dies ꝙ tp̃s siue dilatio nõ currat nisi a tempore hereditatis adite.

¶ Consilium. cclix.

In noĩe domini nostri iesu xp̃i. ¶ Queritur a me que nã partiũ iustitiam foueat. ꝯñter que sint partes iudicis. p̃suppositis iaz dictis ꝛ legitimatione personarũ. s. ꝙ dicti. d. Alexã. et alij quoꝝ noĩbus agit sint fratres oẽs filij legitimi ꝛ naturales dicti francisci ser nicole eoꝝ patris super quo deponũt dicti duo testes: ꝛ p cõsultãtem nõ fit dubium de p̃dictis: ideo nec me intromittam.

1 †Ante omnia videndũ est an ꝑ parte actoris sit fundata eius intẽtio cũ al's pars reiꝫ si nihil doceat est absoluendꝰ. l. qui accusare. C. de eden. l. fi. C. de rei ven. c. cũ ecclesia sutrina in fi. de causa possessi. et proprie. cum similibus. successiue videndum erit an obstent exceptiones ꝛ defensiones reorum.

2 † Profecto intẽtio actoris fundata videt̃ ex eo quia agit vigore compromissi ꝛ laudi inde secuti ꝙ inter partes extitit emologatum laudũ autem est clarum cui se conformat petitio ꝛ cõpromissum ꝙ per solẽnem stipulationẽ contractũ fuit: cũ in fine cõpromissi dicatur ꝙ vna pars alteri ꝛ altera alteri stipulãti ꝛ recipienti ꝛc. ꝓmisit attendere ꝛ obseruare ꝛc. Jõ ex stipulatione oritur actio. insti. de verbo. obli. ꝛ. l. si quis certũ. ff. si cer. pet. ꝛ. l. diem ꝓferre. §. fi. de arbi.

3 †Licet enim ex laudo nõ soleat oriri actio. l. j. C. de arbi. sed statur laudo timore pene stipulate l. diem ꝓferre. §. stari. ff. de arbi. ideo arbiter non cogebatur laudare qñ non erat adiecta pena. l. nõ distinguemus. §. j. ff. de arb. tamẽ qñ obseruantia laudi est in cõpromisso per stipulationẽ ꝓmissa: tũc pro obseruantia laudi cõpetit actio. d. l. diem proferre. §. fi. ꝛ. l. seq.

4 †De iure autez cañ. ex solo pacto actio orit̃. c. j. extra de pactis. secũdũ cõem indubiam opi. Ideo etiam si cõpromissum citra stipulationem emanat ad contenta in laudo cõpetit actio prout hr̃ in c. per tuas. de arbitris. ꝛ in dicto. c. j.

5 †Et presertim cum fuerit latum in presentia partiũ ꝛ a partibus acceptatum ex qua acceptatione resultat inter partes quoddã tacitum pactum ꝙ cõtenta in laudo obseruẽtur per. l. ij. ꝛ que ibi habentur. C. cõia vtriusqꝫ iudicij. consulens. allegat Bar. bal. Ange. ꝛ Saly. ibi firmare. post glo. idem bar. ꝛ Bal. in. l. j. C. qui pro sua iuris. abbas siccu. in. c. significasti. de fo. compe. in penul. col. Ideo ex tali tacito pacto orit̃ actio per. d. c. j. de pac. iuncta. d. l. ij. ꝛ que ibi per doc. C. cõia vtriusqꝫ iudi. Et hoc est clarissimum saltem ex quo cõpromissum fuit stipulatione vallatum vt premisi: cum itaqꝫ inter ipsos cõpromittentes fuerit hincinde orta actio ad obseruantiam contentoꝝ in laudo. ꝛ sic francisco cõpetebat actio aduersus petrũ cõpromittentem ꝛ aduersus antoniũ eius fratrem presupposita ratificatione per eũ facta de cõpromisso eius nomine facto per petrum ꝛ rei conuẽti sint filij ꝛ heredes predictorum ꝓut ipsi fatentur in respõsionibus q̃s faciunt ad articulos ꝛ actores sint etiam filij ꝛ heredes Franc. ꝓut

6 presupponitur constare: ideo fundata est intentio agẽtium. †Q̃d autem dictus Antonius ratificauerit cõpromissum nomine eiꝰ factum: ꝛ laudum inde secutum cõstat euidenter ex instrumento publico: quo ipse antonius refert dictum laudum fuisse latum inter ipsos petrum ꝛ antonium ex vna ꝛ Franciscum ex altera partibus se condemnatos per dictos arbitros referendo se ad dictum laudũ et compromissum: ꝛ asserit se incepisse mandare executioni contẽta in laudo soluendo certam quantitatem pro precio ꝛc. Et ꝙ obtulerant se paratos ad plenum soluere dicta. lxxx. ad que fuerunt condẽnati: ꝛ alia facerent ad que tenebantur ſm formam dicti laudi: ꝛ tunc de nouo obtulerunt dũmodo dictus franciscus ex parte sua implent ꝛ asserunt se pluries requisiuisse franciscũ vt eis impleret contenta in laudo. profecto ex predictis clarissime cõstat resultare ratificationem cum predicta nõ potuerint emanare citra ius et nomen ratificationis. Non enim esse censeretur laudum latum inter ipsum Antonium ꝛ franciscum si ipse non ratificasset cõpromissum: sed esset res inter alios acta vt constat. Item ipse asserit se teneri ad obseruantiam laudi: sed non teneretur nisi ratificatione mediante: vt in titu. res inter alios in rubro ꝛ nigro cum similibꝰ:

7 ergo p̃supponit̃ ratificatio: †quia qui vnũ vult: vult omne sum necessarium antecedens. l. illud. de acquiren. heredi. ꝛ. l. ad rem mobilem. ꝛ. l. ad legatum. C. de procura. l. ij. ff. de iurisdi. omnium iudic.

8 †Hinc videmus ꝙ qui petit rescissionem sententie late per falsuz procuratorem censetur ratificasse gesta per ipsum procuratorem. l. iij. in prin. ff. rem ratam hab. ea ratione: quia non potest rescindi ꝙ non valet. l. non potest videri desijsse. ff. de regu. iur. ꝛ. l. decez. de verbo. obliga. vel ea ratione quia si non ratificat non est lesus: ex quo sententia cum non obligat ꝛ non leso non competit. in integ. resti. in cause. in prin. de mino. ꝛ. l. fi. C. eo. titu. quinimmo ꝛ si appellat dominus censetur ratum haberi: vt eadem. l. §. falsus. prout et ibi dicunt Bar. ꝛ Ange. licet a sententia nulla appellari possit. l. si expressim. de appella. ꝛ. l. carmelia pia. de iure patro. ꝛ. l. quedã mulier. ff. fami. hercis. ꝛ no. Innocen. in. c. dilectus. de appella. allegãs ad hoc. d. l. si expressim. q̃uis Barto. in. d. §. falsus pro ratione assignet quia a sententia nonnulla potest appellari. Sed licet possit appellari prout communiter tenetur: tamẽ quia appellatio est superuacua. l. si constat. eo. titu. ꝛ frustratoria. l. ex consensu. §. j. eo. ti. Jõ

tit. Ideo presumitur potius ratificare quam facere actum frustratorium et superuacuum. Ista potest esse ratio d. §. falsus. † Sic et alias pot quis soluere debitum absque eo quod adeat hereditatem: quia pro alio pot quis soluere. l. solutionem et iudicium. ff. de solu. et l. soluendo. ff. de neg. gestis. Et tamen soluendo debitum hereditarium censet quis velle adire. l. ij. C. de iure delib. ea ratione quia non solet quis pro alio soluere: ideo censet potius pro sua obligatione soluere quam pro alia. l. et magis. de sol. cum ergo a sua voluntate pendet vtrum obligetur necne: quia nuda voluntate pot adire vt ibi: et l. pro herede et l. gerit. ff. de acqui. here. censetur velle adire. d. l. ij. Licet regulariter tunc resultet aditio quando fit actus qui non potest geri citra ius et nomen heredis. d. l. pro herede. §. pe. in fi. ita et qui facit actum qui non pot fieri citra ius et nomen ratificantis censetur ratificare cum ratificatione a nuda voluntate dependeat prout a dictio et ideo est eadem ratio et per consequens idem ius. l. illud ad. l. aquil. et l. a titio de verborum obligatio. cum simi. Et ideo prout aditio ostenditur nedum verbis sed etiam factis vt in iuribus preallegatis. Ita et ratificatio non solum verbis: sed etiam factis resultat. l. respondit non tamen verbis. ff. rem ra. habe. Cum itaque asserat se teneri secundum formam laudi et se requisisse dictum Franciscum quod sibi impleat laudum et se paratum implere dummodo ex altera parte impleatur et insuper ex parte sua inchoasse implere profecto verbis et actibus ostendidit se ratificasse: ideo absque dubio censetur dictus Antonius ratificasse: cui enim dubium quod ex his consensit dicto laudo ergo ratificauit per predicta et l. mater. C. de rei ven. vbi consentiens venditioni prius ex interuallo censetur ratificasse venditionem etiam non suo nomine factam fortius censeatur ratificasse actum suo nomine gestum ar. eius quod habetur in. l. si pupilli. §. sed si ego. ff. de neg. gest. Ex his itaque constat dictos filios et heredes dicti francisci fundasse suam intentionem saltem iuncto quod ipsi offerant se implere ex parte sua: prout et requiritur si de non implemento per aduersarium opponitur. l. iulianus. §. offerri. ff. de acti. emp. l. quero. §. interlocatorem. ff. loca. et c. peruenit. de iureiur. cum

10 si. † Et si oblatio facta non est: potest fieri in qualibet parte iudicij ante conclusionem in causa. l. si rem. §. fi. ff. de pig. act. vbi casus quod sufficit oblationem fieri pendente iudicio in casu fortiori scilicet in quo ante oblationem non erat orta actio in casu vero nostro erat orta actio: sed obstabat exceptio. d. §. offerri. ideo longe fortius debet sufficere quod exceptio reijciatur pendente iudicio per obligationem post ea factam pendente iudicio. Oblatio autem prius facta de qua apparet dictum instrumentum non est tuta quod sit sufficiens attento quod licet Franciscus obtulerit dictis petro et antonio se paratum implere ex parte sua: et requisiuit eos vt sibi soluerent dictos. lxxx. flo. tamen ex aduerso dicti petrus et antonius postea versa vice obtulerunt ei se paratos implere dummodo ipse franciscus impleat et dictum franciscum cum instantia requisiuerunt quod faciat cessionem de qua in laudo ita quod vltima obligatio et vltima requisitio in dicto instrumento fuit ex parte dictorum petri et antonij cui requisitioni et obligationi dictus franciscus nihil respondidit quod appareat. vltima autem non nocet. l. illud de procu. et con. rei vend. et l. si rem. de iure do. et l. si seruum. §. sequitur. et l. interdum de ver. ob. cum concor. vel itaque in hac parte censetur in mora pars ipsius francisc. vel sunt in pari causa compensata vna requisitione et oblatione cum altera iuxta ea que habentur in. l. cum ambo. de compen. et in. l. in arena. C. de inoffi. test.

11 et. l. si duo. ff. de dolo. † Nisi dicamus quod non apparet quod petrus et antonius haberent pecuniam paratam solutioni prout requirit vt obligatio releuet per ea que habentur in. l. qui. x. §. idem responsum. de solu. et l. seruus si heredi. de sta. li. prout concludunt bart. ange. et docto. in. l. pretor ait. §. siquis paratus. de noui. oper. nun. et bal. in. l. acceptam. C. de vsu. ad hoc glo. fi. in. l. si residuum. C. de distra. pig. et pon. in. l. si mora. ff. sol. matri. dicens post doc. quod obligatio verbalis non sufficit: sed realis sic quoad constituendum in mora aduersarium realem intelligit quando res que offertur est tunc parata solutio. Ex parte quidem francisci erat res parata solutioni nec poterat aliter oneri: sed ex parte petri et antonij non ita: merito et c. nec ad hunc effectum volunt doc. quod requiratur consignatio et depositio: sed sola obligatio vt ibi doc. volunt: et in. d. l. acceptam et vbique. Et maxime cum iura neq ant deponi vel consignari: ideo predicta cessant: prout et in alijs rebus tangunt gl. et doc. in. d. l. si mora. et in. d. l. acceptam. et probatur in. l. ij. C. quando et quibus quarta pars debetur. et ibi bar. et insuper vbi fieri prout et requirit consignatio et depositio sufficit sola oblatio in iudicio facta. l. si rem. §. fi. de pigno. acti. et no. Ange. et ponta. in. d. l. si mora. Offerunt itaque denuo pendente iudicio: et euitabunt talem exceptionem et obstaculum. Reperio autem in calce petitionis quod talis oblatio facta fuit quod non perpetratam: et illa sufficit cum sit vltima. Non tamen esset malum quod specifice offerrent cedere omne ius et c. capiendo verba laudi: et hoc ne pars aduersa diceret vos offertis facere id ad quod tenemini: sed ad nihilum tenemini antequam nos impleamus merito oblatio non releuat cum petens debeat prius implere vel

12 offerre simpliciter implementum. d. §. offerri cum concor. † Nec ob. quod allegatur quod condennatio fuit conditionalis et implementum conditionis non potest fieri per heredes: quia imo vtrunque est falsum. nam laudum fuit purum hincinde: quia dictus franciscus fuit condemnatus ad cedendum et c. et dicti Petrus et Antonius fuerunt condemnati ad soluendum. lxxx. fuit ergo laudum purum licet reciprocum et correspectiuum hincinde: prout emptio et venditio locatio et conductio et huiusmodi: vna autem condennatio fuit causa alte-

13 rius. † Et constat aliam esse causam: aliam conditionem. l. demonstratio. §. quod autem. de condi. et demon. et l. cum tale. §. legato falsum. et. §. fi. eo. titu. Et potius inheret modo quam conditioni et modus non impedit ortum obligationis et actionis. l. quibus diebus. §. termilius et que ibi per bar. eo. titu. licet non sit proprie modus: sed condennatio reciproca et contractus reciprocus attentis emologatione et compromisso quibus partes astringuntur ad obseruantiam laudi inter que est differentia. vt et not. Bart. ibi. Sed ad propositum no-

14 strum non multum refert: ideo non insisto vlterius. † Et spes contractus conditionalis ad heredes transmittitur. §. ex conditionali. inst. de verb. obliga. et in simili conditio dandi potest per alium impleri. l. fi. ff. de condi. insti. et l. aretusa in fi. ff. de sta. homi. et pari ratione conditio cedendi iura. et ideo sufficeret quod cederent illa iura per heredem super his tamen non est opus instare cum non interuenerit aliqua conditio: vt premissi. ¶ Deueniendum est modo ad defensiones reorum

15 et dubia que reperio facta in causa vltra deducta supra. † Et reperio oppositum de cursu prescriptionis statutarie: et etiam iuris communis: sed est aduertendum quod agnoscendo debitum interrumpitur prescriptio. l. cum notissimi. §. immo. et. §. sed et si quis in. tex. et glo. de prescrip. xxx. vel. xl. anno. sed dicti Petrus et Antonius agnouerunt soluendo partem debiti. Item confessi fuerunt se de-

16 bitores et offerendo se paratos soluere: ergo et c. † Insuper licet de iure ciuili currat prescrip. long. temporis. xxx. vel. xl. anno. cum scientia debiti et malafide. l. si quis emptionis. eo. titu. et l. sicut. et l. omnes in eorum generalitate. et l. fi. C. vnde vi. tamen secus est de iure canonico. vt in. c. quoniam omne. de presc. et in regula possessor malefidei. que iura procedunt etiam in prescriptione aduersus actiones personales: vt est communis opi. cano. fere omnium in dictis iuribus: et etiam legistarum communiter prout dicunt Imo. et Ponta. in. l. sequitur. §. si viam de vsucap. et Rapha. ful. in. d. l. cum notissimi. §. immo licet bar. in. d. §. si viam. aliud velit et non bene: prout communiter tenetur: et prout ipsemet voluit in repe. l. omnes populi. de insti. et iure in. iij. q. princi.

17 ver. ecce alia questio. colum. x. † Et hoc ius preualet nedum in terris ecclesie inter quas est ciuitas fulginei vbi est presens causa: sed etiam in terris imperij cum animam respiciat per ea que habentur per gl. in. d. regula possessor. et in. c. j. de arbi. li. vj. per doc. in. c. j. de no. op. nunci. et in. d. c. quoniam omne. et per Bar. et bal. in. l. penultima. C.

18 de sac. san. ecc. † Nec valet ius imperatorium vel statutum secus disponens vt dicit Bar. in. d. l. omnes populi. d. ver. ecce. et habetur in. d. c. quoniam

19 omne: et alijs iuribus supra adductis. † Et statutum simpliciter et generaliter disponens quod non audiatur post. x. annos. creditor intelligitur nisi debitor habeat scientiam debiti: et sic sit in malafide. prout dicit Raph. in. d. §. immo. et ex his puto quod inter alia dubia que fuerunt elicita in causa non elicitur istud de prescriptione: ideo

20 vlterius non insisto. † Excipitur etiam quod compromissum et laudum seu arbitramentum non valeat quia super re emphyteotica episcopi cum res emphyteotica nequeat alienari. l. fi. C. de iure emphy. Et ideo dictus franciscus non poterat cedere iura sua. sed ad hoc respondet quod emphyteota potest cum consensu domini alienare rem emphy-

21 teoticam. vt in. d. l. fi. † Et cui dubium quod episcopus qui condennauit franciscum quod cederet actiones prestitit consensum ipsi cessioni: consensus enim potest adhiberi in actu ante actum et post actum vt habetur per docto. in. c. cum consuetudinis. de consuetu. in. l. siquis mihi bona. §. iussum de acquir. heredi. et in. l. fi. §. necessitate. C. de bo. que liber. Et insuper ipse episcopus dederat licentiam quod compromitterent de iure et de facto: vnde non video super hoc aliquam dubitationem. Reperio etiam per patronum cause: alias datas responsiones quas gratia breuitatis omitto: posset etiam instari quod ex actis non constat dictum franciscum esse emphyteotam poterat aut res esse emphyteotica episcopatus et franci. non esse emphyteotam: sed forte petrum et antonium et dictum franciscum habere aliquod aliud

22 ius in re vel ad rem. † Et licet in instrumento licentie fiat mentio de instrumento emphyteotico quod habet franciscus non propterea probatur ipsum esse emphyteotam per ea que habentur. in auf. si quis in aliquo. C. de eden. et ex alijs que omitto: quia res in hac parte est cla-

23 rissima. † Nec etiam ob. quod allegatur quod compromissum fuit conceptum sub conditione si episcopus consentiet: quia satis apparet de consensu: ex quo vigore compromissi cognouit et laudauit cum consensus non solum verbis: sed facto ostenditur. l. reprehendenda. de insti. et substi. sub condi. fac. et c. cle. j. de procu. et. d. l. respondit. et. d. l. pro herede cum infinitis simi. et latius prosequitur patronus cause et con-

24 sultores. † Et insuper dato quod non valeret compromissum valet tacitum pactum resultans ex approbatione laudi. argu. l. ij. C. communia vtriusque iud. et ex illo agi potest: prout allegat potissime theoricam Barto. in. l. quo enim quam debet sequi in. l. si absentis. C. si cer. pe. et Ange. et ibi et Barto. in. l. que dotis solu. matrimo. et. l. j. ff. fur. aduer. nau. caup. prout et supra ostensum est. illud enim non est

25 conditionale: prout nec ipsum laudum vt de se constat. † Fragile

etiam est aliud ꝙ allegatur ꝙ compromissum non valuit: quia cō promissum in eum qui tenebatur de euictione per ea que adducit patronus cause non repeto: sed addo ꝙ etiam tollitur per vltimā rōnē proxime deductā in primo articulo si per tacitū pactum re sultantē ex simulatione approbatione arbitramenti: et insuper nō video ꝙ constet iudici episcopum teneri de euictione. Nec predi ctis refragatur ꝙ laudum nullū non potest ratificari: q₂ licet non possit ratificari vt valeat vt laudum: tamen vt astringat vt pactuz approbari potest: prout apparet in sententia nulla in. d. l. ij. C. cō munia vtri. iudi. dummodo in sententia contineatur id super quo partes possint sibi preiudicare paciscendo. posset etiaz approbari vt laudum et vt sententia quando nullitas causaretur propter de fectum cōsensusus seu mandati vt in. c. per tuas. de arbi. et que ha bentur in. l. licet. C. de pcu. et in. d. l. iij. in princ. et. §. fals. rem ra. ha.

26 ¶ † Nec ob. quod dicitur ꝙ dilatio data p arbitros ad soluenduz illa. lxxx. inci. currere tempore cessionis faciende per Franciscū vel eius heredem per ea que tradit not. Bart. in. l. si cui legetur in fin. principij. ff. de leg. j. dicens ꝙ quando datur dilatio emptori ad soluendum precium puta annus ille annus currit a die traditiōis et non ab ipso initio. ar. l. talis de iure do. ꝙ et tenet. ibi bal. et Ang. et doc. communiter transeunt cuz tali theorica. facit in. l. ij. §. sigs heredi. de sta. li. tex. in. l. fi. §. sinautem dubius. C. de iure delib. iun cta glo. in verbo delatam et in verbo cōsummatione: vbi tempus a lege indultum heredi non currit nisi a tempore adite hereditatis: licet tex. dicat a die mortis eius: de cuius hereditate agitur. idem ꝙ glo. volunt ibi bar. Bal. Ange. Idem Pau. de cast. ibidem per not. in. l. ea que. §. fi. C. de tempo. in integ. resti. quod et vult Bart. in. d. l. fin. de iure deliberan. §. donec. et Bald. in eadem. l. §. si vero postꝙ. Sed respondetur ꝙ dictum Bar. procedit nisi aliud expri matur prout dicit Bal. in. d. l. si cui legetur. in prin. Et etiam Frā ciscus. de alber. ibi facit differentiam vtrum simpliciter assignetur tempus in laudo: puta infra mēsem vel assignetur infra mēsem p xime futurū: an vero dicatur hinc ad mensem. Naz hoc secundo ca su vult ꝙ statim in precedentibus casibus dicit ꝙ a die scientie. et ad secundum casum allegat. d. l. iij. §. si quis heredi. de statu. lib. In casu autem nostro est expressum per ipsos arbitros quando inci piat currere tempus: nam assignāt sex mēses pxime futuros: post ea melius se declarant subdendo incipiēdos hoc die lati laudi. Ver ba itaqꝫ sunt clara: ideo nō est locus dubitationi. l. ille aut ille. §. cū in verbis. de leg. iij. et facit. l. continuus. §. cū ita. de ver. ob. bar. aūt et sequaces loquuntur quādo tēpus est simpliciter assignatuz: nec est designatum initiū.

27 † Nec ob. d. §. si quis heredi. quia respondet duobus modis vno modo quia ex quo assignatur tempus ad dan dum heredi: nec heredi dari potest ante aditam hereditatez: quia non est heres cui detur: ideo interpretatio fit quod tempus illud currat non a die mortis testatoris: sed a die adite hereditatis quā do anna impleri non potest ita procedit ille. text. et. l. si in diem. de condi. et demon. et in simili quod notat bald. in. l. j. C. de his que pe ne nomine antepe. co. q. xij. dicens ꝙ si testator mandat heredi qō solueret. j. decem dies a die mortis sue non enim potest mandare heredi nec sibi penam indicere anteꝙ adeat. nam non adita here ditate non est effectualiter honoratus ergo nec potest onerari. l. ab eo. C. de fideicom. et ipse bal. allegat rationem quia anna non de betur legatum: vnde non potest solui. Item secundo respondetur ꝙ per illa verba a die mortis non resultat talis expressio ꝙ verba non possunt verificari. nam dictio a est nota exclusionis. l. a caliga to. C. de nup. et ibi per Cy. et bal. et glo. pen. xxviij. distin. de his per bal. in. c. pe. de offi. leg. itaqꝫ excludit diem mortis et tempus Anto nius: non autem omnino declarat initium prout est de mente frā cisci. de alber. in. d. l. si cui legetur vt deprehendi potest ex. s. relatis cum velit ꝙ non demonstretur initium in casu. d. §. siquis heredi. secꝰ si adijciat dictionē hinc: et est ratio quia quādo dicit a die mor tis non demonstrat initium nisi per contrarium quēdam tacitum sensum: q₂ si illum diem excludit ergo sequentes includit: ideo nō est tacita expressio prout quando dicit hinc secūdum eum fortius si dicit hodie incipiendo et maxime cum precedat alia expressio cū dixerint. l. infra sex menses proxime futuros cum pximi sint quos nullus precedit dicit. tex. in. l. proximus. ff. de verborum significa tione. Et per hoc etiā pōt respōderi ad ea que habētur in. d. §. sin autem dubius. cōclusio ergo sit ꝙ partes iudicis debent esse in cō dēnando dictos reos conuentos presuppositis his que premissi.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclx.

1 ¶ Dos propter incertitudinem non vitiatur si remittatur alte rius arbitrio esto ꝙ non arbitretur.
2 Arbitrio alicuius si committitur cōtractus accidentale illo nō ar bitrante quando recedatur a persona illius.
3 Contractus firmati in substantialibus de facili fit extensio in acci dentalibus.
4 Stipulari potest pater filio vt filio queratur.
5 Bona verbum in iure quomodo sumatur vt quia testator bona sua reliquerit seu in residuo bonorum suorū vniuersalem herede m instituerit.
6 Hereditas stricte non dicitur hereditas adita illa.
7 Heres vniuersalis tenetur ad omnia credita et debita.
8 Olim dictio refertur ad tempus vite.
9 Tempore vno aliquid fieri vel in illud tēpus cōferri paria sunt.
10 Es alienum non venit in relicto vniuersali.
11 Bonorū appellatione veniūt commoda et incommoda.
12 Possideri non dicūtur debita q₂ incorporalia et actiones ex parte debitoris. nume. 14.
13 Petitio hereditatis comprehendit oēs actiones hereditarias. fal lit in actione passiua qua hereditas tenetur.
15 Uniuersale plus importat ꝙ indefinita licet indefinita nōnunꝙ vniuersali equipolleat.
16 Copule natura est ampliare non autem restringere.
17 Institutus particulariter equiparatur legatario vt non possit vti actionibus hereditarijs.
18 Testamenta sunt fauorabilia maxime ad pias causas.
19 Fraternitas non gaudet priuilegijs pie cause.

¶ Consilium. cclx.

In noīe dn̄i nostri iesu xp̄i.

1 ¶ † Ad euidētiā huiꝰ ꝯsultatiōis est pmittēdū ꝙ nō q̄ ritur an et qualr̄ debeant dicti. ccc. flo. dictis felicit Nicole filiabꝰ di cti magistri cātis et dn̄e Thomasie et nō imerito q₂ incertitudo non vitiat dotē et ea rōne remissa arbitrio alteriꝰ: illo nō arbitrāte dos nō vitiat: put de his est casus in. l. locū post. §. gener de iure dotiū. Et insup non fuit cōmissa arbitratio ser Petripauli substātia do talis ꝯctus. Nec circa illā fuit aliqua icertitudo: sꝫ circa modū solo nis. s. in quibꝰ rebus et p qua estimatiōe hr̄et fieri solutio dictoruz ccc. trecenti aūt flo. erūt in obligatiōe et bona in facultate soluēdi. l. si qs stipulatus fuerit. x. in melle. de so. et ibi p gl. et doc.

2 † Qn̄ autē in arbitriū alicuius cōmittitur accidentale ꝯctus in se pfecti rece ditur a persona illo nō arbitrāte: put ꝯcludit bar. in. l. si quis arbi tratu. ff. de ver. ob. p. l. domū. et. l. sui rei cū. l. seq. et. l. si in emptiōe. de cōtrah. emp. et idē in effectu sequitur bal. in repe. post summariū q nō facta mentione bar. dicit ꝙ aut arbitriū dat cām formalem cō tractui et tunc nō recedit a persona: aut ꝯctus dat cām arbitrio: vt q₂ incidit in ꝯctu sui natura perfecto: et tunc a psona recedit vt ibi latius per eū: lꝫ Imo. ibi aliter eum referat q forte videret in lect. nō in repe. Idē bal. in. l. fi. C. de cōtrah. emptio. etiā sequit bar. per no. p gl. in. l. in ementis. eo. ti.

3 † Ex quo enim contractus est firma tus in substantialibꝰ de facili fit extensio in accidentalibus. ar. l. cū filius. §. heres de lega. ij. et sic in effectu concordant glo. bar. et bal. a quibus minime est recedendum in decisiuis: lꝫ Imo. et Ponta. ibi contra dictam theoricā barto. quorū motiuus legendo. d. l. si quis arbitratu respondidi. Sed gratia breuitatis omitto ex quo de hoc non hesitatur: et attento ꝙ ipse etiam Imol. tenet ꝙ contractꝰ va leat dicens ꝙ licet non recedatur a persona: tamen vtile per inuti le non vitiatur: vt in regula vtile in. vj. cum cōcordan. Et fm hoc in nostris terminis deberet vitiari: istud accidens ꝙ fuit remissuz in arbitrium ser Petripauli scilicet pactum ꝙ solutio fieret in bo nis que arbitrabitur ser Petruspaulus: et pro illa estimatione etc. et remaneret obligatio ad trecēta.

4 † Itē nō deducit in dubiū ꝙ fi lie predicte nō fuerūt stipulate: sed aij eis stipulati fuerūt seu pa cti forte ea rōne q₂ pater filio stipulari pōt vt filio queratur: prout voluit bar. in. l. qō dr̄. ff. de ver. ob. Imo. Ro ibi ꝯ. facit pr ꝯtra tex. in. l. et heredi. §. nos aūt. ff. de pac. insup in terris iperij ex pacto nu do nō orit actio. l. legē. C. de pac. et in. l. iurisgētium. §. sꝫ cū nulla. et §§. seq. ff. eo. ti. et lꝫ apponat in ꝯctu dotali: tn̄ contractꝰ ille est iter alios et p alijs celebratꝰ: iō vr̄ ꝙ non vestiat p ea que hn̄tur in. l. si ti bi. C. locati. et qō per illam. l. habetur. p doc. in. l. petēs. C. de pac. et in. d. l. iurisgētiū. §. qnimo. p dictis autē filiabus nō emanauit sti pulatio aliqua: sꝫ solū pactū vt ex forma instri appet: sed sup hoc alr̄ nō insisto q₂ nō querit.

5 † Itē pmittendū duxi ꝙ bona in iur va rijs modis capiūt: nā qn̄qꝫ capiūtur vt cōprehēdant etiā es alienū: adeo ꝙ is cui ꝯceduntur bona tenet etiā ad onera eris alieni: vt. l. pncepe bona. de ver. sig. l. nam qō. §. fi. ff. ad treb. qn̄qꝫ Ro capiun tur deducto ere alieno. vt in. l. subsignatū. §. bona. de ver. sig. et. l. bo nor. i. et. l. pprie. eo. ti. et. l. si quis seruum. §. fi. cū. l. seq. de le. ij. et. l. nō amplius. §. cū bonorū. de le. j. et qō per glo. in. l. cū a matre. C. de rei ven. qn̄ autem capiūtur bona deducto ere alieno bona ipsa dimi nuntur quatenꝰ imminet es alienū: et venit id qō superest deducto ere alieno. vt est expssum in. d. §. bona etc. et in. l. mulier bona in. fi. ff. de iure doti. et in. l. cū emācipati. §. illō. de colla. bono. ad idē. d. l. si quis seruū in fi. cū seq. l. §. et qō ibi per Bar. et doc. et p gl. in. d. l. cnz a matre. et per doc. ibi. et in. l. papinianus. §. quarta. de inoff. test. et in d. §. cū bonor. Nec in hoc fit hesitatio inter scribētes. deducit autē es alienū hac cōsideratiōe si bona valēt mille et ere alieno sunt qn gēta: tūc ei cui debent bona nō sunt tradēda oīa bona: sꝫ estimatio bonorū detractis quingentis vel dabūtur tot bona que valeāt qn gēta et nō vltra ita pbat in dictis iuribꝰ. Et sup his nullā video du bitationē: et fm hoc si bona capiunt pmo mō. c. fraternitas ipa ha beret

beret soluere istud es alienũ:ꝛ si qđ aliud iminebat tpe mortis dcē dñe nicole:si ꝟo secundo modo bona capiuntur: tunc fraternitas ipsa nō esset obligata ad soluendum es alienum: nec posset conueniri a creditoribus sed heres haberet soluere creditorib⁹:ꝛ ab eis conueniēdus esset ꝛ nō frater nitas cui bona sunt delata: sed haberet detrahere de ipsis bonis tm̃ quantum est es alienum fm̃ supra dictā considerationem:ꝛ sic vtroq; casu es alienũ cederet dāno fraternitatis cui sunt bona relicta. Nec est notabile interesse ipsi⁹ fraternitatis ꝙ vno modo magis ꝙ̃ altero capiantur bona: imo iura reputāt magis amplam dispositionem:ꝛ ꝙ sit magis fauorabilis si capiūtur nō deducto ere alieno ꝙ̃ si deducto ere alieno: ꝙ demōstratur qꝛ in dispositionibus magis fauorabilibus ꝛ magis late interpretandis bona capiuntur non deducto ere alieno: ꝛ in dispositionibus que magis stricte interpretantur capiuntur deducto ere alieno. beneficia enim principis latissime interpretātur. l. beneficiū ff. de constitu. prin. ꝛ. c. qꝛ circa. de priuileg. ꝛ. c. cum dilecti in fin. de elec. item vltime voluntates pingui⁹ interpretantur ꝙ̃ contract⁹ dicto. c. cum dilecti in fi. ꝛ. l. in testamentis. ff. de regu. iur. Et tamē in contractibus in cōcessione bonorū capiūtur bona deducto ere alieno. d. l. mulier bona. ꝛ in beneficijs capiuntur non deducto ere alieno. d. l. princeps bona. prout ꝛ ibi not. gl. ꝛ in. d. l. subsignatum §. bona. ꝛ Bart. in. d. l. pūceps bona. ꝛ doct. concordant in iuribus preallega. in vltimis vero volūtatibus in quibus plenior fit interpretatio ꝙ̃ in cōtractibus ꝛ strictior ꝙ̃ in beneficijs: prout est exp̄ssum in. d. c. cū dilecti adhibetur media via. qꝛ si oīa bona relinquūtur tunc interpretantur non deducto ere alieno. d. l. nam qđ. §. fin. cum. ll. seq. si vero pars bonoꝝ:ꝛ tūc ꝙ superest deducto ere alieno dicta. l. iij. de leg. iij. ꝛ. d. l. nō amplius. §. cum bonoꝝ. in casu isto nō sint relicta oīa bona testatoris: sed pars licet non pars quotitatiua: ideo videtur potius interpretandū ꝙ bona capiantur deducto ere alieno: prout hoc reperio plene discussum per alios excellētes viros qui pro vniuersitate cōsuluerunt licet non consuluerunt in indiuiduo istorum. ccc. floreñ. Cū autē in hoc nō versetur interesse fraternitatis cōsultantis non duxi insistendum: qꝛ siue primo siue secundo modo caperentur bona ex premissis videretur ꝙ fraternitas non foueret iustitiam fm̃ intentum suū cum velit habere integra bona sine onere seu deductiōe eris alieni. Nec videtur posse iuuari ipa fraternitas ea rōne quia dictum debitum. ccc. floreno. qui debebātur a dicta domina nicola non sit amplius debitum hereditatis dicte nicole cum eius hereditas fuerit adita per Mattheuꝫ ꝛ hereditas matthei per ser Joanē testatorem: de cuius in testamēto agitur cum hereditas aditione confundatur adeo ꝙ non dicitur amplius hereditas vt not. per glo. ꝛ doc. in. l. j. §. veteres. ff. de acq. pos. ꝛ iō dictū debitū nō sit amplius debitū hereditatis seu bonorū dicte dñe nicole: sed sit debitum heredū dicti mathei cuius tempore testi erat heres dictus testator.

6 † Quia ad hoc respōdetur ꝙ licet hereditas ꝓprie ꝛ stricte nō dicatur post aditam hereditatē: tñ large dicitur etiam post aditā hereditatē: vt. ff. ꝛ. C. de hereditate vel actione ven. in rubro ꝛ nig. quasi ꝑ totum. Et licꝫ hereditas

7 cēseatur cōfusa in patrimoniū adeuntis: † tamē vbi hereditas ipa post aditionem deducitur intelligitur cū debitis ꝛ creditis: ptꝫ qꝛ is cui cōceditur hereditas iā adita tenetur debita soluere. l. j. C. de hereditate vel ac. ven. l. ij. §. sicuti. ff. eo. ti. quinimo etiā debitū confusione extinctum capiens hereditatem soluere artatur. d. l. ij. §. cū quis: ideo si hoc casu bona pro vniuersitate capiūtur habetur consideratio eris alieni qđ ipsis bonis iminebat ad silitudinē heredi-

8 tatis. † Preterea testator se retulit ad bona que olim fuerunt dñe Nicole:ꝛ sic retulit ad tēpus vite ipsi⁹ dñe nicole quo tpe debitum istud subsistebat: iō illud tēpus cōsideret ac si illo tpe de bonis dñe

9 Nicole facta fuisset mentio. † cū paria sint aliquid vno tpe fieri vel in illud tēpus cōferri. l. j. ꝛ. l. qđ sponse. C. de dona. propter nup. et l. tps. ff. de hered. insti. Si aūt considereṫ tps relicti: profecto nulla erat ipa bōa ꝛ sic nihil in illo relicto venisset. Si vero ꝯsidereṫ bona ꝓut erant olim dñe Nicole:ꝛ tunc es alienū cōp̄rehēditur vel cōsideratur vt bona cēseantur id qđ sup̄est deducto ipo ere alieno. in super testator in dictis bonis instituit fraternitatē heredē vlem:ꝛ hoc plurimū difficultat hāc ꝯsultationē: lꝫ in themate non pondere-

10 reṫ. † Et lꝫ respōdeatur ꝙ ista verba restringuntur relatione q̄ fit ad ipa bona: tñ ex aduerso vr̄ vicendū ꝙ imo ipa verba precedētia interpretātur ꝑ sequentia ꝟba heredē vlem ꝙ bona capiant vt qđ vniuersum vt sic cōp̄rehendāt debita ꝛ credita. ꝛ qꝛ natura heredis vl̄is est vt subeat onera:ꝛ al's nisi in relicto veniat onus eris alieni non censeṫ relictū vl̄e. l. cogi. §. inde queritur:ꝛ qđ ibi per Barto. ꝛ

11 docto. ff. ad treb. † Constat eñ ꝙ bona capiuntur sepenumero vt vl̄itatē significet comprehendēdo cōmoda ꝛ incōmoda. l. bonoruꝫ appel. ff. de verb. signi. ꝛ. l. bonoꝝ appel. i. eo. ti. fm̃ vnum modū intelligendi quē ponit glo. ibi. ꝛ in. d. l. bonoꝝ. ij. ꝛ ita capiṫ in. d. l. pūceps bona:ꝛ in. d. l. nam qđ. §. fi. ideo licet ꝟbū bona ꝓprie sumptū nō cōp̄rehēdat es alienū. d. §. bona. ꝛ. d. l. bonoꝝ. i. ꝛ exp̄ssi⁹ in. l. ꝓprie. de ꝟbo. sig. tamen amplieṫ significatio dicti verbi bona: vt sumaṫ in significatiōe ciuili ꝛ cōp̄rehēdat etiā onera ꝑpter ꝟba vl̄em heredē q̄ determināt ꝟbū bona. Nō eñ reperimus in iure ꝟba heredē vl̄em instituit capi ꝑ pticulari relicto: ita ꝙ taliter institut⁹ cēseaṫ institut⁹ in reb⁹ certis ꝛ nō cōp̄rehēdat onera hereditaria. Sꝫ lꝫ ex his reddaṫ dubia p̄sens cōsultatio: adeo ꝙ si testator dixisset instituo heredē vl̄em fraternitatē in bonis dicte dñe nicole inherere interp̄tationi: vt venirēt in institutione etiā onera heredita-

12 ria creditoꝝ: † tamē qꝛ testator nō instituit heredē vl̄em ipam fraternitatē simpl'r in bonis dñe Nicole sed p̄misit ꝙ tenebat ꝛ possidebat bona q̄ fuerūt olim dicte dñe nicole:ꝛ postea subdit ꝙ in dictis bonis instituit fraternitatē ꝛc. ꝑfecto dictū est de bonis q̄ ipe testator tenebat possidebat: iō in dictis bonis q̄ ipe testator tenebat ꝛ possidebat instituit fraternitatē: sed debita non possidentur per debitorē nec ꝑ aliquē qꝛ incorporalia nō possidētur. l. iij. in pn. de acquir. pos. ꝛ. l. seqtur. §. si viā. de vsu. ꝛ. l. seruus. §. incorpales. de acq. re. do. Et maxie actiōes in qb⁹ nō cadit aliq̄ possessio vl̄ q̄si possessio maxie ex pte debitoris: qꝛ actio cēsetur esse in bonis creditoris nō i bonis debitoris: nec dr̄ eē res debitoris: sꝫ res creditoris. l. iurisgētium. §. idē ꝓbat ꝛ si fili⁹. ff. de pac. iuncta. l. fi. C. eod. titulo.

13 † Prout dicit Bal. in. d. §. idē ꝓbat:ꝛ ꝓbaṫ in. l. itē vidēdum. §. fi. de peti. her. vbi dicitur ꝙ in peti. here. veniunt oēs actiōes hereditarie:ꝛ tñ nulli dubium ꝙ in peti. hered. non venit actio passiua qua scꝫ hereditas tenebatur cū nō opus ꝙ heres illā petat cū ipse apud se habeat scꝫ passiue. ad hoc etiā. l. rē in bonis. ff. de acqui. re. do. Jō dicit notabiliter gl. in. l. regulariter. de peti. here. ꝙ incorpalia dicūtur vt seruitus improprie possidetur: sꝫ creditor magis im-

14 proprie dicitur possidere actionē improp̄rijssime debitor. † Quia reuera creditor ꝛ debitor nō possidēt neq; quasi possidēt actiōes: sed aliquo respectu iudicanṫ: ac si possiderēt: pꝫ qꝛ debitor cōueniṫ peti. heredi. tāꝙ̃ iuris possessor. l. etiā. §. fi. eo. ti. Non ergo testator simpliciter honorauit fraternitatē in bonis dñe nicole: sꝫ in bonis dñe nicole que ipe testator tenebat ꝛ possidebat: iō nō veniūt actiones actiue ꝛ passiue q̄ nō tenētur ꝛ possidētur maxie actiōes passiue ꝑ ꝑdicta: maxime cū testator vtatur verbis q̄ denotāt veritateꝫ hoc est veram possessionē ꝛ detentionē que nō cadūt in actionib⁹. Jō verba nō patiūtur ꝙ censeatur fraternitas onerata in soluēdis debitis olim dñe nicole cū de ipsis debitis non fuerit prius dictuꝫ explicite nec implicite: ex quo dixerat de bonis q̄ possidebat ꝛ tenebat. Nec ob. verbū vniuersalē ꝙ in dubitationē vertit hāc cōsultationē: qꝛ rñdetur ꝙ vl̄e verbum dr̄ omne quodlibet et hm̃i. Jō vniuersalitas pōt capi ꝙ oīa dicta bona habeat vt heres: nam illa

15 verba in dictis bonis sunt indefinita. † Licet aūt nōnunꝙ̃ indefinita equipolleant vl'i. l. si pluribus. de leg. ij. ꝛ cañ. si romanoꝝ. xix. dist. ꝛ. c. qꝛ circa. de ꝑuil. tamen sepe plus importat vl'is ꝙ̃ indefinita. l. iulianus. de leg. iij. ꝛ ꝑ Dy. Bar. ꝛ doc. in. c. vt circa. de elec. lib. vj. Ideo testator voluit adijcere verbū significās vniuersalitatē nō contētus verbis indefinitis: tñ dictā vniuersalitatē restringere voluit ad bona per eū possessa: inter q̄ nō sunt actiones maxime passiue. Preterea videṫ ꝙ dictus ser ioānes reliqrit dicte fraternitati nō solū bona dñe nicole: sed etiaꝫ bona dñe figie referēdo ꝟba illa ꝛ bona domine figie matris dicte dñe nicole ad verbū fuerūt: vt sic cōstruaṫ bona q̄ fuerūt dñe nicole. ꝛ. s. que fuerūt dñe figie: sꝫ bona dñe figie erāt sine hoc onere: merito relictū istud sit sine onere cum bona de qb⁹ agiṫ vt ꝑcepi fuerūt etiā dñe figie cui successit dicta nicola in dictis bonis. Si itaq; relinquūtur bona dñe figie:ꝛ illa sunt sine onere q̄litercūq; capiaṫ verbū bona ꝛ ꝟbū vl̄em dicta fraterni-

16 tas est libera a dicto onere. cc. flore. † Accedat ꝙ natura copule est ampliare nō restringere relictū: vt est casus singularis in. l. ea tñ ad iectio. de leg. iij. ꝛ ibi Dy. ꝛ Bart. ꝛ de ei⁹ natura hr̄ in. l. gallus. §. etiā. de lib. ꝛ posth. in. c. ex pte. de rescriptis. ꝛ ꝑ bar. in. l. si is q. cc. §. vtrū. de reb. dub. Si ꝟo sit sensus ꝙ instituit in bonis q̄ fuerūt vtriusq;: ita qđ reqraṫ ꝯcursus: tunc ex quo bona ista fuerunt sine hoc onere ipsi⁹ dñe figie:ꝛ cū isto onere ipsi⁹ dñe nicole nō p̄ūt venire cū onere ꝛ sine onere. Jō capiaṫ alia interp̄tatio. s. cēseātur relicte ipe

17 res corpales q̄ possidebātur. † Que res singulares nō capiūt onus eris alieni. d. l. cogi. §. inde q̄riṫ. ꝛ. l. ex facto ꝑponebaṫ. ff. de hered. insti. ꝛ. l. quotiēs. C. eo. ti. Ista aūt bona pticularia pariter fuerant bona vtriusq;: ideo vtraq; interp̄tatio dictoꝝ ꝟboꝝ q̄ fuerūt dñe Nicole ꝛc. ꝛ dñe figie pōt trahi ad intētionē dicte fraternitatis. sed diceret quispiā illa verba ꝛ dñe figie non determinanṫ a verbo fuerunt. sꝫ a verbo filie:ꝛ tūc ꝑdicte cōsiderationes vltimo facte nō militāt sed nō referret: qꝛ tūc remaneret primū fundamētū qđ pro pncipali teneo. Tamen magis videṫ de mēte ꝙ verba illa ꝛ dñe figie determinenṫ a verbis q̄ fuerūt ꝙ̃ a verbo filie frustra fuissent apposita illa verba matris dñe nicole. Nā ex quo dixisset filie dñe figie supuacuo exprimiṫ qđ figie sit mater. nā si illa est filia huius ergo ista mater illius. Nec est verisil'e qđ id supuacuo adiecit ꝓut nec adiecit in noiatione p̄ris cū dixerit filie olim ser Joannis nō subdito p̄ris dñe Nicole coadiuuatur etiā supradicta ꝯclusio scꝫ qđ dicta fraternitas non teneatur subire dictū onus qꝛ postea testator Jacobum ex heredibus vniuersalibus onerauit nonnullis relictis factis dñe nicole ꝛ domine Felici: casu quo dicta Nicola non petat aliquid de dictꝫ. cc. flo. Ex quo p̄suadeṫ ꝙ sue intētiōis erat ꝙ on⁹ dictoꝝ. cc. spectarēt poti⁹ ad onus heredū vl'ium ꝙ̃ ad onus fraternitatis: li-

18 cet fatear ꝙ hoc vltimū nō vrget necessario: sed vt dixi coadiuuat. † Cōfert etiā: qꝛ vltime voluntates sunt fauorabiles: maxie ad pia:

⁊ fauores sunt ampliandi: vt in regula odia. in. vj. et in. l. cum qui dam de libe. ⁊ posthu. ⁊ in. l. in testamentis. de reg. iur. ⁊ in. d. c. cum dilecti. de donati. Et in dubio sententia que facit pro pia causa est assumenda. l. sunt persone in fine. de reli. ⁊ sump. fune. ⁊ c fi. de re iu di. ⁊. l. in ambiguis pro dotibus. ff. de iure. dot. ⁊. ff. de re. iur. iũcta.
19 l. cum is. §. mulier. ff. de condi. inde. † Non propterea firmo ꝙ relictum fraternitati sit relictum ad pias causas. Ita ꝙ gaudeat priui legijs quibus gaudent relicta facta ecclesijs vel pauperibus vel similia: qꝛ hoc esset longioris discussionis: saltem large põt dici piũ cum in huiusmodi faternitatibus soleãt opa pia exerceri: ⁊ relicta plerũq̃ in pios vsus cõuertuntur. Laus deo.

¶ Summarium super Consi. cclxj.

1 Testamentum ad pias causas ꝙ non probari possit per duos fratres illius ecclesie que in eo dicitur instituta ⁊ an valeat ex eo ꝙ non constat aliquem stipulatum fuisse dicti testamẽti tenorem.
2 Testõ vt valeat requirũtur. vij. testes rogati. fallit in testõ ad pias causas cui relaxatur iuris solẽnitas.
3 Testõ ad pias causas mulier est idonea testis.
4 Testamentum in profana causa corã presbytero parochiali ⁊ duobus testibus valet.
5 Testis q̃ est de capitulo lꝫ idoneus in causa sui capituli possit esse non tñ dꝛ integer vt plene probet. nu. 12.
6 Religiosi presumũtur iusti ⁊ nihil sinistri de eis suspicatur.
7 Testis esse potest legatarius in testõ: lꝫ in eo dicatur honoratus.
8 Testes duo qñ non probant actum.
9 Probationes rerum sunt iudicis arbitrio remisse.
10 Testamentũ põt probari per legatarium eiusdem testi.
11 Testm̃ minus solẽne ꝙ pariat obligatione m natura lem ⁊ relictũ debetur in foro conscientie.
13 Testis esse potest qui est de collegio vel vniuersitate in causa collegi seu vniuersitatis vbi non pretendit particulare interesse.
14 Testis in vno suspectus redditur ⁊ in alijs suspectus.
15 Seminatio ⁊ duplicatio auget vim verborum.
16 Per significat perfectionem.
17 Heres heredis testatoris est heres ⁊ tenetur ad onera hereditaria.
18 Inuentariũ non cõficiens heres tenetur vltra vires hereditarias.

¶ Consilium. cclxj.

1 In nomĩe domini nostri iesu xp̃i. † ¶ In hac cõsultatione videtur prima facie aperta fronte dicendum ꝙ dicta ecclesia sancte Marie seruorũ de dicto castro habeat potiora iura in he-
2 reditate dicti Francisci. † Nam licet in testamentis regulariter requirantur septem testes. l. hac cõsultissima in prin. ⁊. §. per nuncupationem. ⁊. l. in testamẽtis. C. de testa. ⁊ in alijs vltimis voluntatibus quinq̃ requiruntur. l. fi. §. in omni. C. de codi. ⁊. l. fi. C. de dona. causa mor. Tamen fallit in relictis ad pias causas qꝛ in his non solum codicilli sed etiam testamenta fieri possunt corã duobus testibus. c. relatum. extra de testa. ⁊ in. l. j. C. de sacrosanc. eccle. ẜm vnã lec. ⁊ hoc est expeditum apud oẽs. Nam ad pias causas est sublata omnis solẽnitas iuris positiui: ⁊ remanent dispositione iuris diui ni quo scriptum est in ore duorũ vel trium stat om̃e verbum: vt deuterono. c. xviij. ⁊ Matthei. xviij. cap. ⁊. d. c. relatum. ⁊. c. proxime precedenti. ⁊ in. c. omi. de testi. cum ꝯcor. prout ⁊ contingit in testamento ⁊ vltimis voluntatibus inter liberos. d. l. hac consultissima §. ex imperfecto cum auten. ibi positis. ⁊ in. l. fi. cũ sua aut. C. fami. hercis. ⁊ in testamento militis. l. j. ff. de mili. test. ⁊ in. l. ꝗ̃ꝗ̃. ⁊. l. milites. C. eo. titu. Cum itaq̃ probari videatur per tres testes dictum testm̃ quo fuit instituta dicta ecclesia sancte marie: ⁊ sic pia causa: ideo valeat dictum testm̃: in hac parte lꝫ in relictis profanis non valeat per iura primo loco adducta. Nec vitiatur vtile per inutile: vt in regula vtile per inutile. in. vj. cum concor. ⁊ probatur in indiuiduo. §. testamenti. in. d. §. ex imperfecto: vbi si in eodem testamẽto non solẽni sunt honorati liberi: ⁊ extranei valet tale testamentum quo ad liberos licet sit nullum quo ad extraneos. Nec p̃missis obstare videtur ꝙ vna ex dictis testibus sit femina: ⁊ in testamẽtis feminie nequeant esse testes. l. qui testõ. §. mulier. ⁊ insti. eo. ti. §. testes. ⁊ in. c. forus. in fi. de verbo. sig. Quia istud est de solẽnitate iuris ciuilis que est relaxata in testamentis ad pias causas: vt in iuri
3 bus preallegatis. † Et ꝙ ĩ testamẽto ad pias causas mulier sit idonea testis voluerunt Bar. ⁊ Bal. in. l. j. C. de sacrosan. eccle. ⁊ Panor. in. d. c. relatum. prout ⁊ in simili in testamẽto inter liberos ha-
4 betur in. d. §. ex imperfecto. † Et in testamẽto cõdito coram p̃sbytero parochiali in causa profana in quo sancitum est ꝙ sufficiant duo vel tres testes vna cum presbytero predicto: vt in. c. cum esses. de testa. ẜm cõmunem lecturam. ⁊ adducitur pro ratione dicta auctoritas veteris testamenti que adducitur in. d. c. relatum in principio. ⁊ latius in fi. voluit Panor. in. d. c. cum esses ꝙ mulier sit tunc idonea testis: ⁊ dicit Bal. ita velle in. l. j. C. de sacrosanctis ecclesijs.
5 † Nec obstare videtur ꝙ dicti duo fratres: videlicet frater paulus ⁊ frater iacobus sunt de capitulo dicte ecclesie collegiate: quia illi de capitulo possunt deponere in cã sui capituli. c. super prudẽtia.

xiiij. q. ij. ⁊. c. insup. c. cuꝫ nũcius. ⁊. c. suis. de testi. prout ⁊ illi de vniuersitate sunt idonei testes pro eoꝛuꝫ vniuersitate prout voluerũt Gui. de cu. ⁊ Bar. in. l. intm̃. §. vniuersitatis. ff. de reruꝫ diui. ⁊ Specu. in ti. de teste. §. j. versi. sed nunquid in causa vniuersitatis. ⁊ Cy. Bal. ⁊ doc. in. l. parẽtes: ⁊ in. l. omnibus. C. de testi. ⁊ Bar. Rapha. ⁊ moderni in. l. sed si hac. §. qui manumittitur. ff. de in ius vocan.
6 † Et presertim cũ sint religiosi qui renunciauerant proprio ⁊ mũdo de quibus nil sinistri videtur suspicantur per. c. cum ex iniuncto circa medium. de noui oper. nunci. Nec obstat qđ dictus frater iacobus dixit coram vicino pape ꝙ ipse non fuit stipulatus dictum testamentum coram testibus: vt vtar vulgarium verbo stipulatum prout vtuntur ipsi testificantes. Qꝛ illud asserunit sine iuramẽto: et potuit sine periurio tunc dicere mẽdacium: postea cũ iuramẽto deponit fortasse veritatem. Et insuper isto semoto videtur ꝙ remane ãt qui videntur esse sufficientes ꝓ supradicta. Et maxime qꝛ coadiuuantur adminiculo dicti alterius testis: vꝫ domine Eusebie q̃ deponit ꝙ ipse testator sibi dixit ꝙ adimpleuerat omnẽ suaꝫ volũtatẽ ⁊ frater iacobus omnia scripserat: licet ista nõ sit cõtestis cum alijs ⁊ propterea non probet: tamẽ prebet quandam coniecturam veritatis. Et similiter frater ioãnes baptista de dicto castro mõtisfalconis pleban⁹ q̃ deponit ꝙ domina Casandra eidẽ testatori dixit. vole che quello hai lassato a sancta Maria dei serue se facia. et ipse respondit sine fine: ita ꝙ est verisimile ꝙ iã disposuerit de suis bonis in fauorem dicte ecclesie: ⁊ sic adminiculũ quoddam ꝙ sit ve-
7 risimile ꝙ illi testes deponant veritatẽ. † Nec premissis videt̃ refargari ꝙ dicta domina Casandra vna ex dictis testibus sit in multis honorata in dicto testamẽto: ⁊ sic videt̃ pretẽdere interesse ꝙ dictũ testm̃ teneat: ⁊ propterea non sit idonea testis tãq̃ deponẽs in cã propria. l. nullus idone⁹. ff. de testi. ⁊. l. omnibus. C. eo. ti. qꝛ ad hoc respõdetur ꝙ dicta Casandra est honorata titulo singulari legati ⁊ legatarius est idoneus testis in testõ: ⁊ probat in fauorẽ heredis l. dictantibus. C. de testa. ⁊ in. l. qui testõ. in prin. ff. eo. ti. ⁊ instit. eo. ti. §. legatarijs. ⁊ maxime cũ non videatur ꝙ ipsa possit sperare aliquod cõmodum: qꝛ eius legatum nõ valet cũ deficiat solẽnitas numeri testium que requiritur quoad legata non pia per supradicta. Et hoc minime eaꝫ latebat: cum ipsa deponat ꝙ super hoc habue
8 rat consilium ꝙ nihil ad eaꝫ erat peruenturũ. ¶ † His minime refragantibus contrariã sententiam arbitror de iure veriorem. Nã premittendum est ꝙ de iure diuino in quo fundatur dispositio ꝙ in testamentis ad pias causas sufficiant duo testes non dr̃ simpliciter ꝙ duo sufficiant: sed dr̃ in ore duoꝝ vel trium stat oẽ verbum: vt. d. c. in omni ⁊ in alijs iuribus supra adductis. ⁊ in. c. nouit circa principiũ. de iudi. ⁊ in cañ. si peccauerit. ij. q. j. nec est verisimile ꝙ superuacuo ⁊ sine ministerio aliq̃d operandi adijciant totiẽs illa verba vel triũ: qꝛ nullũ verbũ in iure dꝫ esse sine ministerio aliq̃d opandi. l. si qñ. de leg. j. ⁊. c. si papa. de priui. li. vj. vr̃ ergo mens ꝙ lꝫ regu-
9 lariter sufficiãt duo testes: † tamen nõ ꝓ etiã de iure diuino vel gẽtiũ: sꝫ q̃nq̃ requirãtur tres: vt qꝛ forte testes nõ sint oĩo integri: licet non sint repellendi: ꝙ totum videtur iudicis arbitrio remittendum. argumẽ. l. j. ff. de iur. deliberan. ⁊. c. de causis. de officio delega. ⁊ ꝙ notat per glo. in verbo canonibus. in. c. quoniam frequẽter. §. porro. vt lite non contesta. ⁊ ꝙ ibi per Hostien. dicentem ꝙ quando in iuribus reperiuntur ad aliquid diuerse mete temporũ deputate denotatur qđ est iudici arbitrarium qđ est notandum prout ibi dicunt Bald. ⁊ Panormi. pari ratione vbi iura loquuntur de vario numero testium: quando itaq̃ duo testes deponunt nõ integri sꝫ laborãtes suspicionẽ in cã ꝓ̃sertiꝫ nõ leui iudex dꝫ arbitrari ꝙ duo nõ sufficiãt ne illa vbavl triũ stet ludibrio sine vtute
10 aliq̃d opandi. † Vñ hoc ꝓ̃supposito est aduertẽdũ ꝙ lꝫ legatari⁹ nõ repellat̃ quominus sit idoneus testis in testamento: tamen non videtur ꝙ sit omnino integer: qꝛ licet principaliter deponat pro herede: tamen ex quo heres scriptus articulat totum tenorem testamenti et interserit etiam legatum factum ipsi testificanti non potest negari quin legatarius inducatur ad deponendum super toto testamento vt includatur etiã suum legatum: si enim obtineret veniens ab intestato non probato testamento ipse non speraret consequi suum legatum: sed si obtinet heres scriptus ipse sperat consequi suum relictum: ideo non caret scrupulo suspecte affectionis in tantum ꝙ Joan. and. post Symonem vicen. in dicto capitu. insuper ⁊ Panor. in dicto. c. cũ nuncius tenent quod non erit idoneus testis etiam pro herede: tamen non repellitur omnino. et poterit deponere et aliqualis fides adhibebitur in tantum ꝙ si deponunt octo testes pro testamento probabunt: licet duo sint legatarij: sed septem testes non probabunt si vnus est legatarius ẜcdm eos. Nec obstãt iura in contrarium adducta: quia potest responderi ꝙ possunt esse testes ad solemnitatem testamenti adeo ꝙ si de viribus testamenti dubitatur vt quia dicatur ꝙ testamentum non valet: qꝛ non interfuerunt septem testes. Et non negatur testamentum factum tunc legatarij reputantur idonei testes. ⁊ ita possunt intelligi dicta iura prout dicit Rapha. fulgo. in dicta. l. dictantibus. et Imo. in dicta. l. qui testamento in principio et tangit ibi glo. Et similiter si de testamẽto apparet instrumentũ lꝫ reqrat̃ ad validitatẽ instr̃i

tem instr̄i qꝺ in eo sint descripti septem testes: tamen erit idoneus testis legatarius ad validitatē testamēti ⁊ instr̄i ⁊ sufficiūt septem licet vnus vel plures sint legatarij: cum tunc testamētuꝫ probetur ꝑ instr̄m nec est necessaria depositio ipsi⁹ legatarij. ꝓut hoc voluit Nico. de mat. in d. l. dictātib⁹. ⁊ Bal. ibi post eū. ⁊ Imo. in d. l. q testamēto: ⁊ cōiter tenet̄. s. ꝙ dictis casibus erit idone⁹ testis legatarius ꝓut ceteri. Et lꝫ multi teneāt magis gn̄aliter ꝙ sint idonei testes legatarij etiā ad ꝓbandū veritatē testamēti de quo non appet instr̄m ita qꝺ sufficiāt septem testes lꝫ vnus sit legatari⁹ per gn̄alitatē. d. l. qui testō. ⁊ silium. Tn̄ nō propterea dicūt ꝙ nō careat scrupulo suspiciōis cū lꝫ nō deponāt ṗncipalipaliter de suo legato lꝫ de toto integrali testi ꝓut dicit glo. in. l. si qs ita. de reb. dub. ⁊ bar. in. d. l. qui testō. in ṗn. sentiens ꝙ sua depositio ꝓdest nō solū heredi: sed etiā sibi legatario. Et hoc aperte dicit Saly. in. d. l. dictantibus. licet sub philosophico tēperamento: forte ⁊ hoc fauore testi. ⁊ fides q̄ in eo diminuit̄ supplet̄ per alios. ar. l. si qs ex argentarijs in prin. ff. de eden. ꝺm eū. qꝺ ꝓut nōnulli referūt: tenet etiā ibi Benedic. de plū. Et prout subdit Sal. in. d. l. dictātibus. pōt etiā dici ex quo heres nō potest niti tali testamēto nisi eo publicato ⁊ redacto in scripturā per notarium actoꝝ. l. publicati. C. de testa. ⁊ qꝺ notat̄ in. l. fi. C. de edic. diui. Non pōt heres venire ꝯtra scripturā autenticā quā ip̄e semel approbauit ⁊ fieri ꝺm eū. qꝺ ⁊ voluit Bal. in. d. l. q testō. dicens ꝙ heres vtitur adminiculo legatarij testificātis: qꝛ al's sua institutio esset inefficax. ⁊ ex eo fundat ꝑsonā legatarij testamētū est vnū totū indiuiduū. vn̄ nō pōt postea improbare ꝑsonā ipsi⁹ legatarij. arg. l. si quis testib⁹. C. de testi. Ex quib⁹ deducitur ꝙ bal. Saly. ⁊ Benenedic. de plū. volūt ꝙ depositio legatarij iuuat nō solū heredē: sed ip̄mmet deponētē qꝺ ⁊ est de mēte gl. in. d. l. si qs ita. ⁊ in. l. nullius. ⁊ clari⁹ Bart. in. d. l. q testō. qꝺ ⁊ voluit Imo. eo casu quo heres script⁹ articulauit totū tenorē test̄i: ita qꝺ inseruit etiā ip̄m legatū factū testi: ⁊ hoc casu verificet̄ opi. supradicta tenentiū ꝙ dictū legatarij sibi prosit. Si vo heres nō ponit totū tenorē testamēti: sꝫ ponit ꝙ talis fecit testm̄: ⁊ inter cetera eū instituit: tunc secus ꝓut dicit Imo. in. d. l. qui testō. Non em̄ seqtur valet institutio: ergo factū est legatū dicit Bal. ibi. ⁊ hoc casu ꝺm eundē Imo. pōt ꝓcedere opi. eoꝝ. qui tenēt ꝙ depositio legatarij ꝓdest heredi: ⁊ nō sibi legatario ꝓut fuerūt Bal. Raph. ⁊ Pau. de cast. in. d. l. dictātibus. ⁊ Spe. in ti. de teste. §. j. v̄si. itē ꝙ est talis. ⁊ in ti. de instr. edic. §. instr̄m. v̄si. qd de legatario. Cū itaqꝫ in casu nostro ꝓ parte ecclesie q̄ d̄r instituta ponat̄ totus tenor testi: ⁊ interserantur multa legata facta dicte casandre: ⁊ ip̄a Casandra deponat oīa ⁊ singula cōtenta in dicta scripta fratris Jacobi fuisse vera: iō ad instantiaꝫ heredis scripti ponētis totū tenorē testi deponit ip̄a Casandra legataria ⁊ eius depositio vna cū dictis alioꝝ testiū redactū est in publicā formā: iō si probat ꝓ herede: ꝓdest etiā sibi ꝺm dictā sentētiā Bald. Saly. Bn̄dic. de plū. ⁊ Imo. que videt̄ fuisse: ⁊ Bar. ⁊ glo. iō cui dubiū qꝺ iminet suspicio ne deponat affectione suoꝝ legatoꝝ ideo non sit integra testis ꝓut firmauerūt Simō Uincē. Joā. an. ⁊ Panoꝛ. vt superi⁹ relatū fuit.

11 † Nec refragat̄ qꝺ sua legata non valent: ex quo deficit solēnitas numeri testiū reqsita in testō: qꝛ respōdet̄ ꝙ lꝫ nō teneat vltima volūtas min⁹ solēnis adeo qꝺ ex ea oriat̄ actio ⁊ agi possit iudicio ordinario: tn̄ oritur obligatio naturalis ꝓut voluit gl. in. l. j. ff. de ꝯdi. inde. ⁊ in. l. cū qs. C. de iurꝫ ⁊ fac. igno. in quib⁹ iurib⁹ hoc tenēt Jaco. de rauē. Jaco. bu. Bar. Bal. Ang. ⁊ Pau. de ca. ⁊ est cōis opi. glo. ꝓut dicit Pau. de ca. in. l. ij. C. de fideicō. idē tenēs ꝙ ⁊ tenēt ibi Bal. Raph. ful. ⁊ bn̄dic. de plū. qꝺ saltem ꝓcedit eo casu quo hereditas deuoluit̄ ad oneratū ꝑ ip̄am voluntatē ꝓut ꝯtingit in casu isto si valeret testm̄ quo ad eccl'iam institutā cū ipsa ecclesia sit onerata legatis hereditas deuolueret̄ ad eā: iō ip̄a esset naturaliter obligata ꝓut voluit Saly. in. d. l. j. de cōdi. inde. q hoc casu sequitur cōem opi. supra recitatā exēplificās vt qꝛ legata sint facta in codicillis vel in testō in quo est clausula codicillaris adeo qꝺ si testm̄ nō valet cēsentur rogati venientes ab intestato. l. si qs cū nullū. ⁊ l. cōficiunt̄ in prin. ⁊ l. ab intestato. ff. de iure codi. Si vo legata sunt facta in testō min⁹ solēni: tūc ex quo cēsentur onerati scripti heredes ⁊ nō ipsi veniētes ab intestato: tūc Saly. seqt̄ ꝯriā opi. Pe. de belui. Guil. de cu. ⁊ Cy. tenētiū ꝙ ex min⁹ solēni vltima volūtate nō oriatur naturalis obligatio q ex qbusdā eoꝝ rōnib⁹ hoc scd̄o casu Sal. vident̄ loq. Hoc ergo casu quo si isti tres testes legitime ꝓbarēt hereditas testatoris deuoluta foret ad eccl'iam in ip̄o testō institutā ⁊ sic ad oneratā dictis relictis in ipso testō q̄ ad ea min⁹ solēni factꝫ ip̄a eccl'ia eēt obligata obligatiōe naturali q̄ sufficit ad retentionē soluti ꝑ iurꝫ ignorātiā. l. error. C. ad l. fal. ⁊ in. d. l. cū qs. ⁊ hr̄ in. d. l. j. ff. de ꝯdi. inde. itē astringit in foro cōsciētie. Nā relictū in minus solēni vltima volūtate debet̄ in foro cōscie. dicit Sal. in. l. ij. C. de fideicō. ꝑ tex. ibi. ⁊ facit. l. militis. C. de reli. ⁊ sump. fune. ⁊ l. in testō. ff. de fideicō. liber. ⁊ tꝫ Bar. in li. j. minoricarū. q. ij. ꝺm eundē Saly. ⁊ idē voluit Ange. in. l. quidā. §. illo C. de neces. seruis here. insti. dicēs qꝺ peccat heres si nō implet voluntatē testatoris inualidā ꝑ tex. ibi. ⁊ per tex. in. §. si vo exp̄ssim. in aut. de hered. ⁊ fal. ⁊ iō poterit in foro can̄. peti ꝑ denunciationē euāgelicā. ꝓut voluit Ang. in. d. §. illo. licet quidā contra: iō oīmodo p̄tēdit interesse nō spernendū. Et maxime attēto qꝺ ecclesia sit instituta q̄ magis sperandū est qꝺ exequatur volūtatē defuncti qꝺ est piū. d. §. si vo exp̄ssiꝫ. ⁊ d. §. illo. ⁊ licet de iure cōi: quo iure septē testes requirūtur tolleret̄ ꝙ legatarius admittat̄ in numero. vij. testium: quo casu loquūtur iura q̄ supra in ꝯriū adducūtur: tn̄ nō est eadē rō qꝺ admittat̄ in casu quo sufficiūt duo vel tres testes in nūero dictoꝝ duoꝝ vel triū testiū. p̄sertim cū ⁊ alij nō sint oīno integri ꝓut ꝯtingit in casu nr̄o: vt. j. deducetur. Jō dicta iura q̄ admittūt legatarios ad testificādū ꝓ testō cū nō loquātur in hoc casu nō militēt in casu isto in quo nō est eadē rō.

12 † Silr̄ ⁊ frater paul⁹ collegiatus dicte eccl'ie institute nō est oīno integer testis deponēdo ꝓ suo collegio. Nā vr̄ affectionē nō mediocrē ad cām sui collegij. Et licet nō p̄tēdat singulare: tn̄ p̄tendit interesse in cōi: qꝛ vbi collegiū est diues ⁊ abūdat facultatib⁹ subuenit̄ meli⁹ collegiatis in suis necessitatib⁹. maxime in istis religiosis q nihil hn̄t nisi in cōi ⁊ viuūt ex bonis collegij: ita ꝙ rō naturalis suadet qꝺ p̄tēdāt affectionē nō mediocrē ad cām sui collegij: ⁊ sufficit rōnē allegare. l. scire opꝫ. §. sufficit. de excu. tuto. Et experiētia suadet ꝙ afficiūtur nō mediocriter cāe sui collegij ⁊ bonis ipsius collegij saltē nō obseruātes: ⁊ p̄sertim qn̄ collegiū nō abūdat multis redditib⁹ ꝓut est collegiū dicte ecclesie scte marie. Experiētia aūt est rerū magr̄a. c. q̄ sit in ṗn. de elec. c. statutū in ṗn. eo. ti. ⁊ l. legatis. §. ornatricibus. de lega. iij. Et ex eo qꝺ solet accidere bonū est argumentū in iure tex. cū gl. in. l. j. C. de arb. l. fi. C. de fideius. l. ꝙ si nolit. §. q assidue. de edili. edic. etiā in materia ꝓbatiōis. vt ꝑ glo. ⁊ Bal. in. l. neqꝫ natales. C. de ꝓba. ⁊ ꝑ glo. ⁊ doc. in. l. nō hoc. C. vn̄ legi. Et qꝺ collegiati deponentes pro collegio vel ꝓ sua vniuersitate nō sint integri testes: lꝫ sint idonei tenuerūt Archi. i. d. c. sup prudētia. ⁊ Bal. in. d. §. vniuersitatis q ex hoc sentiūt qꝺ duo nō sufficerēt. qꝺ ⁊ vult Imo. in. d. c. insup qn̄ alij testes hr̄i pn̄t: sed in testō p̄dicto poterant adhiberi plures testes: iō lꝫ duo interuenerint nō sint oīno integri. Et q̄uis Panor. in. d. c. insup velit qꝺ imo duo sufficiāt: ⁊ etiā. d. Ant. in. d. c. cū nūci⁹ in collegio eccl'iastico. Sec⁹ dicēs in collegio seculari qꝛ ꝺm eum pl⁹ spectāt ad singulos de collegio vel vniuersitate seculari res vniuersitatis vel collegij q̄ ad singulos de vniuersitate vel collegio ecclesiastico ꝑ no. in. c. cū dilecta. de excessi. p̄la. ⁊ in. l. fi. de colle. illi. ⁊ qꝺ ibi ꝑ Bar. ꝺm eundē. d. Ant. Sꝫ lꝫ dissoluta vniuersitate vel collegio seculari res ip̄e vniuersitatis distribuant̄ inter ip̄os de vniuersitate: ⁊ hoc respectu cēseant̄ hr̄e plus iurꝫ: qꝛ nō sic dissoluta vniuersitate ecclesiastica: tn̄ maiorē cōmoditatē ꝯsequūtur illi de vniuersitate ecclesiastica de reb⁹ eccl'ie: cū ex ea redditib⁹ soleāt victū ⁊ alia necessaria assumere: ꝙ nō solet ꝯtingere in vniuersitate seculari. Et ꝙ vniuersitas dissoluat̄ solet rarissime ꝯtingere: iō illa spes vr̄ paruifaciēda: ideo nō cadit nūero affectio collegiati circa res sue ecclesie q̄ laicus circa res sue vniuersitatis: vt experientia ip̄a docet:

13 † iō si nō est integer testis in cā sue vniuersitatis secularis. multo magis vr̄ ꝙ nō sit integer testis collegiat⁹ in cā sui collegij eccl'iastici qn̄ de facultatib⁹ eccl'ie necessaria sibi ministrant̄ cū verset̄ ꝑticulare commodū. iō lꝫ iura disponāt ꝙ possint depōere ꝓ eccl'ia ⁊ collegio seu vniuersitate ꝓpria. Tn̄ nō ꝓpterea dicūt ꝙ duo sufficiāt. Et insup dato ꝙ duo sufficiāt: nō etiā infertur ꝙ sint oīno integri adeo ꝙ valeāt quātū ad duo alij testes. ꝓut ⁊ firmat Pan. in. d. c. insup. Et lꝫ illi de dicto collegio sint regulares: tn̄ nō sūt obseruātes ꝓut audio ⁊ nō obseruādo peccāt. ⁊ q sunt in pctō nō sunt integri testes. c. testimoniū cū ibi no. de testi. Et saltē nō sunt talis vite qꝺ de eis non possit sinistra suspicio hr̄i ꝓut de alijs. Jō nō obst. d. c. cū ex iūcto ꝙ loquit̄ de religiosis q saltē appenter sunt obseruātes. Alter testis: vcꝫ frater Jacob⁹ laborat vt puto eodē morbo. Et insup nō est sibi adhibēda fides qꝛ ꝯuincit̄ de ꝑiurio. Nā ip̄e examiat⁹ in iudicio dixit nō est verū qꝺ ip̄e dixerit corā reuerēdissimo dn̄o vicario qꝺ ip̄e scripserat dictā scriptā sine teste. Et ꝙ nō fuit eā stipulat⁹. ⁊ tn̄ mattheus ioānis de fulgineo examinat⁹ deponit qꝺ ip̄e dixit qꝺ eam scripsit sine testib⁹. ⁊ qꝺ nō fuerat stipulat⁹ in p̄sentia alicui⁹ testis. Itē inli⁹ ali⁹ testis deponit ꝙ scripta dicta scp̄ta cū ipse frater Jacobus vellet adhibere testes supuenit dn̄a lucia soror testatoris. iō nō fuit stipulata dicta scripta. nec tūc nec postea fuit aliqd factū ꝑ manus ipsius fratris Jacobi. Et sic ꝯcordāt isti testes in hoc ꝙ dictus frater Jacob⁹ dixit in p̄sentia reuerē. d. Uicarij ꝙ ipse frater iacobus nō fuerat stipulatus dictā scriptā seu dictū testm̄. ⁊ tn̄ ipse frater iacob⁹ deponit ꝙ nō dixit ⁊ sic ꝯuincit̄ de ꝑiurio ad fineꝫ vt repellat̄ a testimonio ⁊ eius dicto nulla fides adhibeat̄.

14 † Qꝛ testis ꝑiurus in vno reddit̄ nō idone⁹ in oībus eius dictis. vt est tex. in. c. testimoniū. de testib⁹ ⁊ multe ꝯcor. allegant̄ ibi in glo. in verbo ꝑiurus. ⁊ no. glo. in. l. luci⁹. ff. de infami. Et maxime in ꝑiurio ī actu testificandi. p̄sertim in eadē attestatiōe cū tota fundet̄ ī eodē iuramēto. iō falsa in vno vitiatur in oībus ꝑ ea q̄ habent̄ ꝑ Inno. ⁊ doc. in c. fraternitatis. de hereticis. ⁊ ꝑ Bal. ⁊ doc. in. l. si ex falsis. C. de trāsac. Remoto isto teste remanēt duo alij nō integri testes vt premissuꝫ est. Quoꝝ testimoniū ex alio ēt reddit̄ suspectū: qꝛ frater paul⁹ depōit: ⁊ ꝙ oīa scripta ⁊ ꝯtēta ī dicta scripta fuerūt ⁊ sunt vera ꝓut in ea ꝯtinet̄ in oībus ⁊ ꝑ oīa. Et sic loquit̄ ꝑ vl'e ꝙ nihil excludit. l. iul'. de le. iij. ⁊ c. solite in fi. de ma. ⁊ obe. ⁊ can̄. si romanorum. xix. dist.

Et nõ fuit cõtent⁹ vno vbi: sꝫ geminare voluit vbia ad maiorẽ exp̃ssionẽ ꝙ nihil excludere intẽdebat dicẽdo prius omnia scripta ⁊c. ⁊ postea subdẽdo in oib⁹ ⁊ p oia. geminatio eñi ⁊ duplicatio verboꝝ auget vim verboꝝ. l. balista cũ ibi not. ff. ad trebel. vbi pbat ꝙ vbia duplicata plus operant ꝙ vbia nõ duplicata. facit qđ habet in. c. ⁊ si xp̃s. de iureiur. in. l. cũ scimus. de agri. ⁊ cẽsi. in. c. vt circa. de elec. lib. vi. ⁊ qđ p Ang. in. l. si stichũ. §. stipulatio. de vb. obl. ⁊ p Bal. in pace cõstan. cassen ⁊ irriten: ⁊ multa possent adduci de vtute geminatiõis vboꝝ ⁊ actuũ. †Põt etiã põderari natura dictiõis p qđ significat pfectionẽ. l. vrbana. §. pnoctare. ff. de vbo. si. Et tñ in ipsa scripta in calce ɔtinet ꝙ scripta fuit in p̃ntia ipsius fratris pauli. ⁊ tñ dicta dña casandra ⁊ dict⁹ frater iacob⁹ deponunt ꝙ ipe frater paul⁹ nõ erat p̃ns tpe quo scripta fuit dicta scripta. ꝙ ⁊ dephẽdit ex attestatiõe ipsi⁹ fratris pauli dñi deponit ꝙ frater iacobus: tunc scripsit q̃uis ipe a pncipio nõ interuenerit: sed in vltimo ⁊ stipulatione: vt. s. ipe interfuit. profecto cũ ab initio fuerit facta scriptura ⁊ in fine put dr fuit stipulata: ⁊ ipe nõ interfuit i pncipio datur intelligi ꝙ nõ iterfuit tpe quo scripta fuit dicta scripta. Eodẽ modo laborat etiã ipa dña Casandra deponẽs ꝙ oia ⁊ singula ɔtenta in dicta scripta suntvera put in ea ɔtinet: ⁊ postea ipemet deponit ꝙ nõ fuit scripta in p̃sentia ipsi⁹ fratris iacobi ⁊ in scripta ɔtinet ɔ̃riũ vt supra deductũ est. Itẽ hoc mediũ aduersat etiam dicto fratris iacobi cũ ipe scribẽdo dictã scriptã asserat vnũ ⁊ postea examinatus in iudicio deponat ɔ̃riũ. Quo casu Bar. in. l. eos. ff. de falsis dicit testẽ repellendũ. Et lꝫ eius dictũ non careat dubio qđ in p̃sentiarũ nõ intendo discutere: tñ negari neqt qn suspitionẽ falsitatis inducat. Itẽ debilitat dictũ fratris pauli: qꝛ ipe deponit ꝙ dictus frater iacob⁹ tũc scripsit dictã scriptã ⁊ dictio tũc denotat extremitatẽ tpis. l. iiij. ff. de cõdi. ⁊ demõ. Et tñ si nõ fuit scripta in eius presentia nõ poterat scire tp̃s scripte imo ex attestatiõib⁹ fratris iacobi ⁊ casandre dephendit ꝙ fuit internallũ tpis: licꝫ fatear ꝙ hoc solũ nõ impugnaret dictũ testis. Itẽ p̃bet suspitionẽ quãdã: qꝛ dict⁹ iacob⁹ in p̃ntia reuerẽdissimi. d. vicarij hodie legati ꝙ supuenit lucis tpe facte scripte: ⁊ ꝙ dict⁹ testator dixit pp aduentũ dicte lucie dicto fratri iacobo: sta fermo nõ fare piu niẽte sauia il faromovnal tra volta. ⁊ hoc in effectu probat p q̃tuor testes. Et tñ ipe frater iacob⁹ ⁊ dña Casandra deponũt ꝙ ipa dña Lucia supuenit post cõpletũ testm̃: ⁊ dictũ eusebie demõstrat ꝙ illud qđ frater iacob⁹ dixerat ex indiciũ fuit magis verũ: qꝛ deponit ꝙ vidit dictũ fratrẽ iacobũ scribere in domo dicti frãcisci q iacebat infirm⁹: ⁊ tũc supuenit dña Lucia. ⁊ dict⁹ frater iacob⁹ plicauit chartã: lꝫ etiã hoc fateor ꝙ nõ astrigat necessario: sꝫ q nõ p̃sunt singula multa iuuãt. l. excusant in prin. cũ cõcor. Nec ob. ꝙ dicta Eusebia: postea subdit ꝙ dictus Frãciscus sibi dixit postea ꝙ impleuerat totã suã voluntatẽ frater iacob⁹ eã scripserat: qꝛ dictũ huius est singulare ⁊ incertũ qꝛ nõ cõtinet quid scripserit frater iacob⁹. Et stant hec sil' ꝙ frater iacob⁹ scripserit volũtatẽ dicti francisci ⁊ nõ isto mõ: prout apparet in scripta q̃ pducitur. Dictũ aũt fratris ioãnis vltimi testis nõ minus adminiculat ɔ̃ ecclesiã q̃ pro. pmo: qꝛ si dict⁹ frãcisc⁹ solẽniter disposuisset nõ est verisĩle ꝙ dicta Casandra illo mõ interrogasset. Itẽ depõit ꝙ dicta Casandra: vole che tu hai lassato che se faccia ala chiesa de sctã Maria de i serue il calice el messale el tabernaculo e laltre cose vole che se faccia ⁊c. Nõ aũt exp̃mit ꝙ instituerit herẽdẽ ecclesiã sctẽ marie qđ erat pncipale. nã ad eaꝫ adaptant dicta vba qꝛ adire nõ fit eccl'ie: sꝫ ipa facit. Et stant hec sil' ꝙ dict⁹ Francisc⁹ aliqd reliqrit dicte ecclesie ⁊ nõ oia disposuerit q̃ in dicta scripta cõtinẽtur. Et est verisĩle qđ ipa Casandra interrogasset etiã de relictis factis sibi factis: ita qđ depositio isti⁹ fratris ioãnis baptiste aliqd ɔiecture p̃bet hincinde: ⁊ parũ releuat. Restat itaqꝫ ꝙ dicti duo testes q deponũt qđ dicta vltima volũtate semoto fratre iacobo laborãt tot suspitiõib⁹ qđ nõ puto qđ dicta vltima voluntas debeat cẽseri pbata p supradicta. Presupposito aũt qđ dicta vltia volũtas valeret fauore pie cãe: tñ ipa eccl'ia heres instituta teneret soluere dicte dñe lucie sorori dicti frãcisci ducẽtos floreñ. eidẽ relictos in testõ Simonis p̃ris ipius frãcisci sub ɔditiõe si dictus Franciscus ei⁹ fili⁹ decesserit sine liberis. nã ɔditio pdicta p̃supponit extitisse qꝛ decessit sine liberis supstite dicta Lucia. †Et iõ cũ p̃suponatur qđ dict⁹ frãcisc⁹ adiuerit hereditatẽ dicti Simonis sui p̃ris tenẽdo aliq ei⁹ bona in ɔ̃nam heres dicti Frãcisci est obligat satisfacere dicto legato. cc. flore. cũ sit on⁹ hereditariũ: ⁊ heres heredis est testatoris heres. l. fi. C. de here. insti. ⁊ p ɔ̃ns ipe vt heres cẽset rogatus satisfacere dicto legato. facit. l. sꝫ ⁊ sic. de leg. ij. ⁊ est clarissimũ. †Nec ob. si dicat ꝙ dict⁹ Frãcisc⁹ nõ habuit tot de bonis dicti Simonis q̃ valeãt. cc. qꝛ redditur qđ ex quo adiuit nõ facto inuẽtario tenet integra legata soluere ɔcẽset tot bona remãsisse qđ sufficiãt ⁊ sibi est imputãdũ quare inuẽtariũ nõ fecit in auẽ. de heredi. ⁊ fal. §. si vo nõ fecerit inuẽtariũ. col. j. detracta tñ forte legitima cui non potuit aliqđ on⁹ imponi. l. q̃m in priorib⁹. C. de inoffi. testõ. ⁊ idẽ dicendũ est circa dotẽ pmissam p Alexandrã p dicta Lucia qꝛ heres dicte Alexãdre tenet soluere dictã dotẽ. ⁊ qꝛ put p̃supponit dicta Alexãdra instituit heredẽ dictũ frãciscũ ei⁹ filiũ: ⁊ ipe post ei⁹ mortẽ possedit ei⁹ bona hereditaria: iõ sĩr heres ipi⁹ frãcisci tenet etiã soluere istã dotem pmissam per matrẽ ⁊ insolidum vt supra non facto inuẽtario: al's pro viribus hereditarijs. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxij.

¶ Consilium. cclxij.

In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ †In hac ɔsultatiõe in pmo dubio vr pmo aspectu dicẽdũ ꝙ dicta dña marchesina possit petere legitimã ⁊ trebellianicã ex p̃sona dicti p̃fracisci sui filij pariterqꝫ filij testõris aduersus dictã cõitatẽ p cui⁹ rei euidẽtia est vidẽdũ. an dictũ relictũ ꝙ bona videant p cõe terre mõtis sctẽ marie in cassiano cẽseat substõ directa. An vo substõ obliqua. nam ex substõne directa nõ detrahit legitima nec trebellianica. c. si pater. de test. lib. vj. ⁊. l. papinian⁹. §. sed nec ipuberis. ff. de inoffi. test. Sꝫ ex substõne fideicõmissaria legitima semp detrahit. l. q̃m in prioribus. ⁊. d. c. si p̃r. †Itẽ trebellianica q̃ñ restitutio nõ iniũgitur statiꝫ sꝫ in diẽ vel sub cõditiõe. c. raynuti⁹. ⁊. c. raynald⁹. de testa. i antiq. ⁊. d. c. si p̃r. p q̃ iura ita cõiter a doc. tenet ⁊ ɔsuetudine cõprobat: lꝫ de rigore

de rigore iuris ciuilis ꝯtrariū cōiter teneť ꝑut in dictis iuribꝰ hř. ⁊ in l.ꝙꝙ.C.ad.l.fal.⁊ in.l.in rōne.§.qd vulgo.ff.eo.⁊ in multis alijs locis.lꝫ aūt videať ſubſtō directa:qꝛ cōcepta ſub ꝯditione ſpecifica ſi deceſſerit in pupillari etate.Nā in pꝛio capite ſubſtōnis facte ipſis filijs eſt facta exp̄ſſa dinūeratio etatū qꝛ dictū ſi deceſſerint i pupillari etate:vel poſtea qn̄cūqꝫ.

3 †Et lꝫ in ſcdo capite nō exprimať ſpecifice etas pupillaris:tn̄ virtualiter exprimiť nō gn̄aliter:ſꝫ in ſpecie ꝑ illa vba vt dictū eſt.nā ex quo dictū eſt ſi deceſſerint in pupillari etate vel poſtea ſine filijs.Illa vba vt dictū eſt ſignificāt.ſ.ſi deceſſerint in pupillari etate vel poſtea qn̄cūqꝫ ſine filijs ⁊c.Id em̄ cōtineť in termino referēte ꝙ ꝯtineť in termino ad quē fit relatio.l.ſi ita ſcripſero.de ꝯdi.⁊ demō.⁊.l.aſſe toto.de hered.inſti.⁊.l.inſtitutio talis.de ꝯdi.⁊ demō.cū ſi.

4 † Subſtō aūt cōpendioſa facta ꝑ verba cōia pupillis ſi facta eſt ſub dinumeratiōe etatū ſolet cōpꝛehendere directā pupillarē ſꝫ oēs.Quinimoꝛ ſi nō eſt facta ſub dinumeratiōe etatū.idē videť ꝓbare tex.in.d.c.ſi pater.maxie in rōne ſui ꝑ quē tex.moderni cōiter eo caſu idē tenēt:ſed eſt articulꝰ multū tritus ⁊ multū dubiꝰ.p̄ſertim matre exn̄te in medio ꝑut ꝯtingit in caſu nr̄o.ſꝫ nō eſt opus attingere hāc difficultatē cū vt dixi cēſeať facta ſub dinumeratiōe etatū.tn̄ duo videnť artare ꝙ cēſenda ſit ſubſtitutio fideicōmiſſaria.vnū qꝛ dicta ſubſtō eſt reſtricta ad bona teſtatoris.

5 † Per pupillarē autē ſucceditur in bonis pupilli:licꝫ pupillo exn̄te herede p̄ris in eius bonis inueniātur etiā bona teſtatoris.pꝫ qꝛ ꝑ pupillarē ſuccediť ēt ſi filiꝰ ſe abſtiet ab hereditate p̄ris teſtatoris.l.filiꝰ q ſe p̄ na.⁊.l.ſeq.ff.de acq.here.⁊.l.ſꝫ et ſi plures.§.filio puberi.de vulg.⁊ pupil.efficiť em̄ ꝑ pupillarē heres filij non imediate heres p̄ris dictis iuribꝰ.⁊.d.l.ſed ⁊ ſi plures.§.quos poſſum cū infinitis ſilr̄ibus.

6 † Per fideicōmiſſariā aūt ſubſtōnē ſucceditur patri teſtatori:⁊ in eiꝰ bonis nō filio nec in bonis filij.l.coheredi.§.cū filio.de vulg.⁊ pupil.Idō cū teſtator iuſſerit vēdi bona ſua nō bona filij cēſeatur facta ſubſtō obliqua potiuſꝙ directa.

7 † Subſtitutio em̄ cōpēdioſa q̄ alr̄s interp̄traret directa intra pupillarem etatē interp̄tať fideicōmiſſaria:ex eo qꝛ reſtricta eſt ad bona teſtatoris ꝑut firmāt Bal.in.l.p̄cibus.C.de ipub.in penul.char.⁊ Sal.ibi col.penul.Et p̄clariſſimus ⁊ pr̄ obſeruātiſſimꝰ.d. Jo. petrutiꝰ de mōte ſperello dicit ibi ita fuiſſe puſie iudicatum ⁊ idē ip̄e ibi approbat:⁊ idē in effectu ꝯſuluit Bal.in quodā ſuo ꝯſi.incip̄. ꝓponitur ꝙ pr̄ filio impuberi:cui ꝯſi.ſe ſubſcripſit Ang.eiꝰ frater.⁊ nōnulli alij:⁊ erat eo caſu ſubſtō facta ꝓ aīa teſtatoris:vt dep̄hēdiť ex verbis cōſilij:lꝫ in themate nō dicať.Et ego ⁊ legēdo in.d.l.an̄pe.⁊ pluries alr̄s ꝯſulendo tetigi.Scdo vꝛget quia ex quo teſtator diſpoſuit ꝙ oīa bona ſua vēdanť in ip̄a ſubſtōne vidētur venire etiā ipſa bona ꝓ ꝑte relicta dn̄e marcheſine:qꝛ tūc nō vēderētur oīa:⁊ maxime qꝛ poterat ꝯtingere ꝙ interim.ſ.an̄ ꝯditiōis euētū fuiſſent diuiſa:qꝛ nō erat certū ꝙ filij ita de ꝓximo decederēt:maxime oēs et ꝙ ſtarent in cōione:iō ſub illa ꝯditione ſi filij oēs deceſſerint cenſeť ſubſtō facta nō ſolū filijs ſꝫ etiā ip̄i marcheſine inſtitute vna cū filijs pōt em̄ directe ⁊ oblique ſubſtitui in vita inſtituti ꝑut poſt mortē ⁊ ſub quauis ꝯditiōe.vt.C.de inſti.⁊ ſubſtit.⁊ reſti.ſub ꝯditiōe fac.in rubꝛi.⁊.l.gn̄aliter ⁊ nihil obſtat.iō lꝫ filij ſint poſiti in ꝯditiōe:tn̄ ſub ea cōditiōe potuit ſubſtitui ipſi dn̄e marcheſine:⁊ cū vis verborū vniuerſaliū hoc cōpꝛehēdat:qꝛ alr̄s nō poſſent vendi oīa bona ꝑ ip̄am cōitatē ⁊ diſtribui in vſus ꝑ teſtatorē deſtinatos.Idō ip̄a ſubſtitutio cēſeť facta etiā ip̄i marcheſine:qꝛ q vult vnū cenſeť velle oē qd ad illū ē neceſſariū.l.illd.de acq.hered.l.ij.de iuriſd.om.iud.⁊.l.ad rē mobilē.⁊.l.legatū.de ꝓcu.cū ſi.Et ſcdm hoc eſt facta ſubſtitutio ip̄is filijs ⁊ ipſi marcheſine q fuerūt ſilr̄ inſtituti.ſꝫ dicte marcheſine nō potuit poſt aditā hereditatē directo ſubſtitui.l.poſt aditā C.de impu.iō ſibi cenſeť neceſſario facta obliqua ſubſtō.ſi in ꝑſona obliqua ſubſtō ⁊ nō directa iudicať:ergo vr̄ ꝙ ſilr̄ ꝑſonis alioꝝ obliqua iudicari debeat.vt ſic pariter oēs ab vno determinabili termināetur ꝑ tex.l.iā hoc iure.de vulg.⁊ pup.⁊.l.hereditatē.⁊.l.ꝙuis.C.eo.ti.⁊.l.in teſtō.C.de teſta.mili.Et ſerueť equalitas inter eos qbꝰ fit ſubſtō.nā ex hoc interp̄tať fideicōmiſſaria vbi alr̄s interp̄teť directa:ꝑut voluerūt Bal.Ang.⁊ Saly.in.d.l.in teſtō.qd ⁊ voluit bar.in ꝯſi.cxvij.ſm ordinē puſinū nō informis incipiēte niuarellꝰ quondā Ceci.⁊ idē firmat Ang.in ſuo ꝯſi.incip̄.viuianus de mōte politiano in ordine.lxxxvij.ſm ordinē informis.Et qdā referūt idē cōſuluiſſe Richar.de ſaly.i ꝯſi.inci.quidā teſtator habuit.itaqꝫ vr̄ ꝙ dicta cōitas nō ſit ſubſtituta pupillariter.ſed ꝑ fideicōmiſſuꝫ.⁊ per ꝯn̄s legitima detrahať.

8 ¶ † In cōtrariū tn̄ facit qꝛ ſubſtō eſt facta ſub dinumeratiōe etatū.⁊ p̄fati doct.loquūtur in ſubſtōne ſine dinumeratiōe etatū.Qn̄ em̄ ſubſtō eſt facta ſub dinumeratiōe etatꝫ pupillaris vr̄ ſatis aperta mens teſtatoris ꝙ voluerit pupillariter ſubſtituere:qꝛ pupillaris etas ab alijs etatibꝰ nō differt quo ad ꝓpoſitū ſubſtōis:niſi qꝛ intra pupillarē etatē pōt pupillariter ſubſtitui ⁊ nō poſtea.Idō ne ludibꝛio ſit facta dicta exp̄ſſio pupillaris etatis cēſeť mēs teſtatoris interp̄tāda ꝙ voluerit pupillariter ſubſtituere.Idō interp̄teť pupillaris nō obſtāte ꝙ ſit reſtricta ad bona teſtatoris ꝑ tex.in.l.ſi ita ſcriptū.§.ſi filio impuberi:⁊ qd ibi ꝑ Bar.⁊ iſtā drīam in ſilr̄ibꝰ terminis qbꝰ ſubſtō eſt reſtricta ad bona teſtatoris diſtiguit Bal.an ſit facta dinumeratio etatū.necne in.l.ſi qs ad declinādā.C.de epi.⁊ cle.⁊ vult qd etiā vbi etiā ex alio ꝙ ꝓpter reſtrictionē ad bona teſtatoris ip̄e tꝫ ꝙ cenſeať fideicōmiſſaria facta ſine dinumeratiōe etatū vult ꝙ ꝑꝑ dinumerationē etatū cēſeatur directa.Itē in caſibꝰ doc.nō ꝯcurrebat virtꝰ verboꝝ vniuerſaliū que nō pn̄t verificari in obliqua ſubſtōne ꝑꝑ legitimā ⁊ trebellianicā maxime ꝑꝑ legitimā quā virtutē pōderat etiā Bal.in.d.l.ſi qs ad declinandā.Cōcurrit etiā fauor pie cāe:ꝓ qua in re obſcura facienda ē īterp̄tatio.ar.l.in ābiguis ꝓ dot.ff.d iur.do.⁊ ēt.ff.de re.iu.iūcta.l.cū his.§.mulier.ff.de ꝯdi.inde.⁊ ar.l.inter pares.de re iudi.⁊ in.c.fi.extra.eo.ti.tn̄ talis difficultas euitať:qꝛ qcqd dicēdū ſit de ſubſtōne facta de cōitate p̄dicta:tn̄ ſubſtō fuit p̄mo loco facta inter ip̄os liberos recipꝛocat cōpendioſa:⁊ in illa nō iminēt dicte rōnes ꝯtrie:qꝛ nō fuit facta reſtrictio ad bona teſtatoris:⁊ oībus poterat pupillariter ſubſtitui:⁊ fuit exp̄ſſa dinumeratio etatū.Idō ſine dubio reſultat pupillaris ſubſtitutio.Cū ergo prius deceſſerit ꝑfrāciſcus in pupillari etate eius hereditas delata fuit ad ꝑludouicū tūc ſupꝑſtitē excluſa mr̄e ꝑfranciſci ab oī legitima ꝑ.d.§.ſi qs impuberis.⁊.d.c.ſi pr̄.iō nulla detrahať legitima ꝑ dictam marcheſinam.

9 † Nec obſtat ſi qs fortaſſe dixerit ꝙ dictꝰ ꝑludouicus nō agnouit hereditatē dicti ꝑfranciſci ⁊ hereditas fratris nō adita nō trāſmittiť.l.qm̄ ſororē.C.de iure deli.⁊.l.j.§.in nouiſſimo.C.de cad.tol.cū ſim.Et iō expirauerit pupillaris ſubſtitutio recipꝛoca:⁊ deuoluta ſit hereditas ꝑfrāciſci ad eiꝰ matrē Marcheſinā:qꝛ reſpōdeť ꝙ ꝑludouicus pupillariter ſubſtitutꝰ fratri in teſtō paterno delata hereditate fratris ſuccedit vt ſuus ⁊ neceſſariꝰ.d.l.ſꝫ ⁊ ſi plures.§.qs poſſum.ff.de vulg.⁊ pup.⁊.l.ſi ſeruꝰ cōis.eo.tit.Idō hereditatē fratris iure ſuitatis trāſmittit ad eiꝰ heredes.l.ſi fratris.C.de iure deli.l.apud hoſtes.C.de ſuis ⁊ legi.cū multis ſilr̄ibꝰ.iō nec tūc competit ſucceſſio mr̄i.iō rn̄deť ad pꝛimū dubiū ꝙ dicta dn̄a Marcheſina nō pōt petere legitimā neqꝫ trebellianicam in bonis dicti Egydij teſtatoris ex ꝑſona ꝑfranciſci ſui filij.

10 ¶ † Deueniēdo ad ſcdm queſitū vr̄ dicēdū ꝙ dicta dn̄a marcheſina poſſit ꝯſequi ſuā tertiā ꝑtē toto tp̄e ſue vite:qꝛ ex quo ip̄a eſt inſtituta in vita nō vr̄ dubiū qn ipſa ſuccedat ꝑut teſtōr diſpoſuit:ſꝫ teſtator inſtituit eā in vita ſua tātū:voluit ergo ꝙ ab initio ip̄a ſuccederet ⁊ voluit eā pꝛiuare poſt mortē ergo an̄ mortē noluit eā pꝛiuari hereditate:iō verba videnť ſatis apta ⁊ clara merito ⁊c.l.ille aut ille.§.cū in verbis de leg.iij.Nec ob.relictū factū cōitati:qꝛ vr̄ ꝙ cōitas ſit ſubſtituta filijs nō aūt.dicte dn̄e Marcheſine ex quo ipſi filij ⁊ non Marcheſina ſunt noīati in ſubſtōne.Et ſi diceret ſubſtōnē cēſeri factam etiā ipſi dn̄e Marcheſine:vt ſaluenť vba vlr̄ia.rn̄detur ꝙ ipſi dn̄e Marcheſine cēſetur facta ſubſtō poſt mortē ip̄ius dn̄e marcheſine ⁊ nō in eiꝰ vita:tum ꝑꝑ verba ſue inſtōnis ſupꝛa pōderata.Tum qꝛ ſubſtō eſt facta ſub ꝯditiōe ſi filij ⁊ heredes deceſſerint:lꝫ igiť Marcheſina nō cōpꝛehendať ſub ꝯditione ſi filij deceſſerint:tn̄ vr̄ cōpꝛehēdi ſub cōditiōe ſi heredes deceſſerint ex quo ip̄a eſt heres.iō ſi ſibi fit ſubſtitutio cōpendioſa cenſeať facta poſt eiꝰ mortē ꝑut ⁊ cōpendioſa ſolet cōiter fieri poſt mortē eiꝰ cui ſubſtituiť ⁊ nō poſt mortē alterius ⁊ a ſolitis bonū eſt argu.l.ꝙ ſi nolit.§.q aſſidua de edili.edic.l.fi.C.de fideiuſ.cū multis ſilr̄ibus.Et inſuꝑ illa vba ⁊ heredes forēt ſupflua ſi ad filios tm̄ referērētur attēto ꝙ ipſi filij erāt apte ⁊ clare demonſtrati ꝑ verbū filij:ergo vt nō ſint ſupflua ⁊ aliqd opereť compꝛehēdāt etiā dictā Marcheſinā heredē inſtitutā.Et ſi hoc eſt ꝙ cēſeať facta ſubſtitutio etiā ipſi Marcheſine ⁊ ip̄a cōpꝛehēdať ſub illis verbis ⁊ heredes:tūc cōitas cēſereť ſubſtituta poſt mortē filiorū:⁊ ip̄ius marcheſine.Et ꝑ ꝯn̄s in vita Marcheſine non ſuccederet in tertia parte ipſius domine Marcheſine.

11 † Et dubitari poſſet an ſuccederet in reſiduo cum nō eēt verificata ꝯditio ꝙ omnes heredes decederēt.circa ꝙ recurrendū ad ea q̄ late hn̄tur ꝑ doc.in l.heredes mei.§.cū ita.ff.ad treb.⁊ in.l.pen.C.de impu.de quo tn̄ nō q̄riť:ideo omitto.Sin aūt diceremꝰ ſubſtōnē non cēſeri factam ip̄i dn̄e Marcheſine tūc videreť ꝙ ip̄a dn̄a marcheſina deberet cōſeq dictā ſuā tertiā nedū in vita ſua:ſꝫ etiā poſt ſuā mortē.

12 † Tum qꝛ hereditas nō pōt dari ex die vel ad diē hoc eſt ꝙ qs ſit heres vſqꝫ ad tale tp̄s ⁊ nō poſtea:ſed tūc tp̄s ſubduciť de medio.l.hereditas ex die.ff.de heredi.inſti.⁊ q̄ ibi ꝑ Bar.⁊ doct.⁊ in.l.extraneū.ij.⁊ ꝙ ibi per glo.⁊ doc.C.eo.ti.

13 † Tum etiā qꝛ tp̄s vite cenſeť appoſitum fauore filioꝝ q ſunt ſilr̄ cū ea inſtituti:ipſis ergo pꝛedefunctis ceſſat eoꝝ fauor:iō ceſſet limitatio tp̄is ꝑut in ſilr̄i no.bar.⁊ doc.i.l.quoť.§.ſi duo.ff.de hered.inſti.in inſtituto in re certa ſi eſt ꝓhibitus plꝰ petere:nā ſi eſt datꝰ coheres cenſeť ꝓhibitus plꝰ petere fauore coheredis inſtituti.iō illo coherede nō adeūte ip̄e ꝓhibitꝰ pōt plꝰ petere.ita pꝛohibitus petere poſt tp̄s cēſeať ꝓhibita fauore coheredū:maxime cū ſint filij teſtōris:iō ceſſante eoꝝ fauore:qꝛ pꝛedeceſſerint:⁊ bona ad alios ꝑuenerint ceſſet illa limitatio tp̄is. Et maxie qꝛ poſt mortē nō pōt pꝛiuari directo hereditate:qꝛ ſemel heres nō pōt facto teſtatoris deſinere eſſe heres.l.ei q ſoluēdo.ff.de neg.ge.iō cēſeať rogata de reſtituēdo ip̄is coheredibꝰ poſt mortē ꝑ p̄dicta.⁊ per no.ꝑ Barto.⁊ Bald.in.d.l.hereditas ex die.ſꝫ dicti coheredes deceſſerūt in vita rogati:ergo expirauit fideicōmiſſaria ſubſtitutio.l.heres meꝰ in p̄n.de ꝯdi.⁊ de.⁊.l.ſi cū heres.ff.qn̄ dies le.ce.

14 ¶ † Tn̄ his nō ob.ꝯtrariū puto de iure rn̄dendū.ſ.ꝙ dicta Marche

sina nõ possit retinere dictã tertiã ꝑtẽ etiã in vita sua ex quo filij co heredes decesserũt. Nã testator exꝑsse disposuit ꝙ post mortẽ filiorũ oĩa bona vẽderentur ꝑ cõe ⁊ ꝑciũ ꝯuerteret̃ in piũ actum ⁊ in fabricã molendini ⁊c. Sȝ nõ possent oĩa vendi ꝑ cõe si ipa Marchesina retineret tertiã ꝑtẽ oĩm bonoꝝ: vt ⁊ supra dictũ est ⁊ de se ꝯstat merito etiã ꝑs dicte Marchesine veniat in dicto relicto facto cõitati. qꝛ ꝗ oẽ dicit nihil excludit: ⁊ maxie cũ pluries reiteret̃ signum vl̃e cũ primo iusserit oĩa bona vẽdi postea iussit ꝑcia omniũ bonoꝝ expendi ⁊c. Postea iussit ipam cõitatem priuari oĩbus dictis bo-

15 nis; ⁊ sic semꝑ locutus fuit testõr per verba vniuersalia. † Nec decet ꝙ vl̃ia signa totiens repetita improprient̃ ⁊ restringãtur cum eoꝝ natura sit nihil excludere. c. solite in fi. de maio. ⁊ obe. cum concor. ⁊ ideo cũ verba sint clara ꝙ per cõitatem oĩa bona vendantur ⁊ precia cõuertantur ⁊c. Et non possint licite vendi nisi cõitas ipa consequatur. Nec põt oĩa cõsequi nisi sit ipa cõitas substituta etiã ipsi Marchesine: ideo censetur ipa cõitas eidẽ Marchesine substituta: qꝛ qui vult vnũ vult omne eius necessarium antecedẽs. l. illud de acquiren. here. cũ multis simi. Et qd̃ testator voluerit ꝙ ipa cõitas succederet in dictis bonis: ⁊ non haberet solam facultatẽ vendendi ⁊ expendendi. Cũ sit possibile vendi res aliena ⁊ alienũ ꝑciũ expendi. l. rem alienam de cõtrahen. emp. Demonstrat̃ qꝛ testator voluit ꝙ ipa cõitas esset obligata ad certa onera in testõ iniuncta: vt patet ibi cũ hac conditione ⁊ obligatiõe ꝙ ipa cõitas sit obligata ⁊ teneatur ⁊c. Sed si ipa esset solum onerata de vendẽdo ⁊ dispẽsando. ita ꝙ esset solum ministra non videretur ꝙ posset onerari ꝑ l. ab eo. C. de fideicõ. cum cõcor. Preterea ⁊ fortius subiungit testator: ꝙ casu quo cõitas nõ impleuerit oĩ ãno ipa onera sibi iniũcta voluit eã priuari oĩbus dictis bonis ⁊ precijs. Sed non potest ꝓuari bonis is qui ea nõ habet cũ priuatio ꝓsupponat habitum. l. non potest videri desinere de reg. iur. ⁊ l. decem de verbo. obliga. Merito censet̃ cõmunitas substituta in omnib⁹ bonis ipsius testatoris sub illa cõditione si oẽs dicti filij ⁊ heredes decesserint sine liberis: ⁊ ideo etiam in ꝑte relicta ipsi Marchesine ꝟba itaqȝ id importãt nec a verbis est recedendum. l. non aliter. ⁊ l. ille aut ille. §. cũ in verbis de leg. iij. Ex maxime cũ vltime voluntates sint fauorabiles et ampliande. l. testamentis de reg. iur. ⁊ c. cum dilecti in fi. de dona. presertim fauore pie cause ꝓ qua multa spãlia sunt inducta ⁊ in re obscura pro ea est respondendum prout supra dictum. Ideo cũ cõmunitas sit honorata ea ꝯditione ꝙ preciũ cõuertat in pium actũ agitur de fauore pie cause saltem pro parte ꝙ vniuersaliter oĩa veniant in dicta substitutione: ideo ita vniuersaliter interpretetur.

16 † ¶ Nec ob. adducta in contrarium. Non enim obstat ꝙ instituit eam invita tantũ qꝛ invita censeretur ⁊ vsqȝ ad mortem inuitata filijs non precedentibus sine liberis. Sed precedẽtibus sine liberis censetur rogata de restituẽdo dicte cõmunitati per predicta. Nec obstat ꝙ ipsa Marchesina non est noĩata in substitutione: qꝛ non refert. Nec etiam ipsi filij sunt nominati in substitutiõe: sed solum in conditione sub qua est facta substitutio. Non em̃ dixit testator ꝙ substitueret filijs. Nec inuitauit magis ad bõa delata filijs ꝗ̃ ad alia sua bona: nec specifice substituit: sȝ virtualiter sub illis verbis omnia bona vendantur per cõmune ⁊c. censeatur ipsa cõmunitas substituta: maxime iũctis his que subdũtur in testamẽto: vt supra ponderatis. ideo cũ dicta verba pariter respiciant bona in quibus est honorata Marchesina prout illa in quibus sunt honorati filij. Ideo pariter ad vtrãqȝ substitutio referatur. Et nihil obstat quominus substitui possit vni post mortem alterius ꝓut pure vel sub qua ius alia conditione ad hoc. d. l. heres meus cum similibus ꝓut ⁊ supra dictum fuit. Nec obstat qd̃ cõmunitas sit substituta sub cõditione si heredes decesserint. Quia respondetur ꝙ illa cõditio si filij ⁊ heredes decesserint intelligitur si decesserint illi qui sunt filij ⁊ heredes: ⁊ sic in quibus concurrunt dicte due qualitates. s. ꝙ sint filij ⁊ heredes instituti. Et hoc plane demonstratur: quia in precedenti proxima substitutione fuerant apposita eadem verba in conditione: quia dictum fuerat si dicti filij decesserint in pupillari etate ⁊c. Et tamen non intelligitur de ipsis: maxime cum subdatur in pupillari etate cum talis qualitas nõ potuisset cadere in ipa Marchesina q̃ erat pubes. Et presertim cum in substitutiõe de qua agitur fuit virtualiter repetita dicta ꝯditio in pupillari etate ⁊c. Per illa verba morirent̃: vt dictum est ꝓut ⁊ supra deductũ est ⁊ est apposita vl̃is omnes: constat autem ꝙ oẽs non potuissent decedere in pupillari etate si sub verbo heredes cõprehẽderetur Marchesina merito minime cõprehendatur ꝙ ⁊ ex alio ostenditur ⁊ aptissime: qꝛ postea in eodẽ testamẽto subditur: ⁊ si dict⁹ casus acciderit ꝙ oẽs dicti filij ⁊ heredes decesserint in vita dicte ei⁹ vxoris ⁊c. Et tunc constat ꝙ illa verba filij ⁊ heredes non cõprehendunt ipsam Marchesinã: ita ergo interpretentur eadẽ verba in alijs partibus eiusdem testamenti posita ar. l. si seruus plurium. §. fi. de leg. j. cum concordan. Et maxime cum dicatur si dictus casus acciderit ⁊c. Si autem in capitulis precedentibus illa verba filij ⁊ heredes cõprehenderent etiã vxorem non esset supra positus casus quo soli filij omnes decesserint: sed casus qñ omnes filij ⁊ heredes: ideo verbum illa dictus casus acciderit aperte demonstrant ꝙ in precedenti capite testamẽti illa verba filij ⁊ heredes solum filios comprehendit.

17 † Nec verba illa ⁊ heredes sunt superflua imo operãtur plurimũ. Nam solet masculinum concipere femininũ. l. j. ⁊ l. pronũciatio in princi. de verbo. signifi. ⁊ l. quicunqȝ. C. de seruis fug. cum similib⁹. Ideo cum prius dictum fuisset de filiabus ⁊ de filijs potuisset dubitari an appellatione filij comprehenderentur: que dubitatio tollitur per illa verba: ⁊ heredes attento ꝙ femine non erant heredes institute: quinimo si verbum heredes comprehenderent etiã Marchesinam frustra fuisset appositum verbum filij: quia sufficiebat dicere si omnes dicti heredes merito. Confirmantur premissa ex his que postea in codicillis disponũtur: qꝛ prohibuit certas ex dictis rebus mandatis alienari ne alienentur: sed reseruauit filiabus adueniente dicto casu mortis omnium filiorum ⁊ non repetijt verbũ ⁊ heredum ⁊ dicit dicto casu referendo se ad casum dictum in testamento cum in codicillis aliquem casum non expresserit ꝭm copiã ad me delatam. Remanet ergo conclusio ꝙ dicta cõmunitas cẽsetur inuitata pariter ad portionem delatam Marchesine et prout ad portiones delatas filijs: ideo prout purificata conditione portiones filiorum statim sunt delate ad dictam communitatem: ita et portio dicte Marchesine cum sub eodem determinabili ad oĩa inuitetur. l. fi. C. de senten. ⁊ inter. omniũ iudi. ⁊ l. hereditatem. ⁊ l.

18 quãuis. C. de impu. cum concor. † Verũtamen est qd̃ ex quo dicta Marchesina non potest directo substitui post aditam hereditatẽ l. post adita de impu. ipa de portione sua habet detrahere quartã trebellianicam pro parte non conuertenda in pium actum in qua quarta computantur omnia que ipsa habet iudicio testatoris. l. in fideicõmissariam. ff. ad trebel. ⁊ l. in quarta. ff. ad. l. falci. Et si substitutio censeretur facta solis filijs in quorum mortẽ est collata nõ putarem ꝙ heredes marchesine deberent habere illam tertiam partem. Sed deberet restitui dicte cõmunitati que est substituta in oĩbus bonis. Et que succedit in locum filiorũ restituta hereditate. l. qui ecclesia. ff. ad trebel. ⁊ l. postulante. eo. titulo. ideo dicta verba possunt censeri apposita in fauorem filiorũ coheredum ⁊ in fauorẽ communitatis cum verba ad id tendant: vt supra ponderata sunt. Nec obstat. l. peto. de lega. ij. ⁊ similes ⁊ dicta per Barto. in dicta. l. quot. §. si duo. quia non loquuntur quando est facta substitutio in

19 omnibus bonis prout contingit in casu nostro. ¶ † Ex his deuenitur ad decisionẽ q̃rti dubij: lȝ em̃ videat̃ ꝙ ipa debeat hr̃e vsumf. oĩm bonoꝝ donec vixerit honeste ⁊ seruauerit vitã vidualẽ ex quo testator ita exꝑsse ⁊ clare reliq̃t. iõ a ꝟbis ipis nõ videat̃ recedendũ. d. l. ille aut ille. §. cũ in verbis de leg. iij. Et lȝ hmõi ꝟba soleãt qñqȝ interꝑtari: vt importẽt solũ relictũ alimentoꝝ ⁊ quãdã preeminentiã qñ. s. agitur de fauore filioꝝ: ⁊ tunc poti⁹ ex ꝯsuetudine ꝗ̃ ex iure scripto. Tñ secus quo ad fauorẽ alioꝝ per ea q̃ volunt gl. ⁊ doct. in aut. hoc locũ. C. si scd̃o nup. mul. ⁊ in. l. titia cũ testõ. §. titia de le. ij. ⁊ per Bal. in. l. fi. C. de indi. vid. ideo cũ ad p̃ns nõ agatur de fauore filioꝝ verba importent relictũ vsuff. ⁊ maxime cũ postea relinquatur victus ⁊ vestitus ⁊ supra ꝟba importãtia vsumf. reiterent̃. Tñ ex quo testator postea post mortẽ filioꝝ voluit ꝙ oĩa bona vendantur ⁊ ꝑciũ ꝑ cõe ꝯuertatur ⁊c. dicta ꝟba importãt etiã vsumfructũ ipoꝝ bonoꝝ. iõ sub ea ꝯditione censet̃ effectualiter recessuȝ a dicto relicto vsuffr. ⁊ veniat etiã in restõne fideicõmissi: qꝛ vis ꝟboꝝ vniuersaliũ geminatoꝝ ⁊ fauor pie cãe id suadẽt per supra lati⁹ dicta.

20 † Ad idẽ in ꝑcedẽti scd̃o dubio est ꝯclusum ꝙ cõitas cẽsetur substituta etiã ipi marchesine. Sȝ in substõne fideicõmissaria facta non sub ꝟbo hereditatẽ veniũt etiã ꝑlegata: vt. l. marcellus. §. quidam liberis ad treb. ⁊ ibi per glo. Bar. ⁊ doc. ⁊ ꝑ doc. in. l. cũ virũ. C. de fi-

21 deicõ. † Et lȝ reliq̃rit dõec hõeste vixerit ⁊c. tñ postea post mortẽ filioꝝ virtualiter trãsfert in aliũ ⁊ vltima derogãt priorib⁹ qñ aduersant̃. iuxta. l. ꝙ traditũ. ⁊ ll. se. de cõdi. ⁊ demõ. ⁊ l. si mihi. §. in legatis de leg. j. ⁊ l. tutor datus. §. fi. de testa. tute. Et ꝯcurrit etiã fauor pie cãe vt ⁊ ꝑmissum. Et dicta ꝯclusio ꝓsuadet̃ ⁊ quidẽ nõ mediocriter: qꝛ in codicillis dicto casu domos ⁊ certa alia bona ꝓhibuit alienari ⁊ reseruauit earũ ꝓꝑetatẽ ⁊ vsumfructũ pleno iure. Et ex quo hoc detraxit ⁊ limitauit ꝑceptũ quo iusserat vendi ⁊c. Et sic relictũ factũ cõitati: qꝛ voluit ꝓprietatẽ cũ vsufructu reseruari dicto casu mortis filioꝝ ipis filiab⁹. Suadet̃ ꝙ ⁊ ipsi cõitati plenã ꝓprietatem cũ vsufructu reliquerat vendendã ⁊c. Et ꝓut post mortem filioruȝ voluit filias hr̃e pleno iure illas res qb⁹ limitauit relictũ cõitatis: ita ⁊ verisil̃e est ꝙ in ceteris nõ limitatis cũ exceptio declaret regulã. l. nã ꝙ liq̃de. §. fi. de penu leg. Et ꝓut in dictis reb⁹ substituit filias sub cõditione si filij masculi oẽs decesserint: ita ⁊ in residuo censeatur substituisse cõitatẽ pleno iure dñij ⁊ vsuffr. Nõ ob. ꝙ eidẽ re-

22 liq̃rit vsumfr. donec vixerit honeste in viduitate. ¶ † Circa tertiũ aũt dubiũ: nõ insistã: qꝛ nõ audeo. rñdeo ꝓ cõitate ꝯsultante: licet ex dictis Bar. in. l. titio centũ. §. titio gñod de condi. ⁊ demon. sit ꝓ ipa cõitate respondendũ ꝓsupposito statuto qd̃ dr̃ esse in municipio ꝙ. s. dotata filia nõ succedat patri. Nã Barto. vult qd̃ censetur dotata si dos est relicta in testamento pupille censetur dotata: licȝ relictum sit conditionale ⁊ vult qd̃ non rejciatur conditio in casu isto relictum est expresse conditionale si non rejcitur prout ipse dicit: ergo filiabus defunctis pendente ꝯditione euanescit relictũ. l. j. §.

j.§.finaut sub conditione de cadu.tol.Et vidi in casu simili occurrenti apud ciuitatē castelli multa cōsilia modernoꝝ doct.s.Raph. ful.ꝛ Cuma.pro vna parte Imo.pro altera.Pau.de cast.pro ꝛ cōtra consulentem in eadē causa reuolutis forte ānis:q꞉ causa illa: vt percepi dormiuit multis annis:licet semper fuerit in eadē sententia absolute:sed vno tēpore ponderauit verba statuti vno mō alio tpe aliter.Et post mortem prefatorū cā delata fuit ad ciuitatē nostram ꝛ pro vna parte me medio cōsulit.d.Benedictus capra ꝓ alia parte.d.Joānes petrutius.ita ꝙ ruri existens nō cum magna copia librorum decreui non aggredi tam difficilem prouinciam.

23 ¶ †Ad quintum autem quesitum puto respondendū pro domina marchesina.Cū ipsa bona titulo singulari fuerint delata ad filias ipius domine marchesine vigore dictorū codicillorū cū conditio euenerit in earū vita:q꞉ oēs filij masculi decesserūt superstitibꝰ dictis suis filiabus.Et legata ꝛ fideicōmissa etiā non agnita transmittuntur ad heredes.l.vnica.§.in nouissimo.C.de cadu. tol.ꝛ.l.si

24 cum heres.ꝛ.l.seq.cū infinitis similibꝰ qñ dies leg.ce.†ideo cū mater succedat filiabus per senatusconsultū tertullianū: vt in titulis ad senatuscōsultum tertu.ff.ꝛ.C.ꝛ per nouas ꝯsti.in aut.defuncto C.eo.ti.Constat ꝙ ipa sola succedit in dictis bonis in codicillo re-

25 seruatis ex ꝑsonis suarū filiaꝝ.† Cū portio prime filie pēdēte conditione fuerit caducata ꝯiunctis accreuit.d.l.vnica.§.finaūt aliqd sub conditione de cadu.tol.ꝛ.l.si duobus.§.fi.de leg.j.ꝛ.l.re coniū-

26 cti.de leg.iij.cum similibus.†Cōstat aūt dictas filias in fideicōmissis dictarū rerū fuisse ꝯiūctas vbis cū subvna orone fuerit honorate.d.l.re ꝯiūcti.ꝛ.d.l.si duobꝰ.§.fi.qnimo subvna dictiōe collectiua filiabus cōiūcti sunt ēt coniuncti re ex quo nō est facta expressa dinumeratio portionum ꝑm cōmunē opi.que habetur in.d.l.si duobus.§.fi.ꝛ in.d.l.re coniuncti.licet Pet.de bel.ꝛ quidā sequaces cōtra:sed non refert:quia altera coniunctio sufficit ad ius accrescendi seu non descrescendi consequendū.d.l.re coniuncti.ꝛ.l. vnica.§. vbi autem legatarij.ꝛ.§.finaūt disiunctim.de cadu.tol.ꝛ.d.l.si duo

27 bus in fi.¶ † Restat vt ad vltimū quesitum descendamus:circa ꝙ licet videatur prima facie dicendum ꝙ dicta cōmunitas inciderit in penā priuationis dictoꝝ bonorū.Cū per testatorē expresse iniungatur dicte cōmunitati ꝙ oī anno faciat celebrari festū sancti Nicolai ꝛc.Et facere dici vnum officium anno quolibet ꝛc.Et casu quo cōmunitas nō impleuerit omni anno voluit cōmunitatē priuari oibus dictis bonis ꝛ precijs ipsarū ꝛc.Que verba vident̄ clara ꝙ si dicta cōmunitas non fecerit dici omni anno dicta duo officia ꝙ ipa priuetur dictis bonis.Sꝫ presupponitur ꝙ hactenus dicta cōmunitas nō fecit dici dicta officia.Et iam transacti sunt plures anni post mortē filiorū:ꝛ sic pluribus annis nō impleuit que testa-

28 tor iniunxerat:ergo venisse videtur casus priuationis.†Nā sp verū erit ꝙ non fecit dici omni anno dicta officia:q꞉ si vno anno defecisset falsum est oī anno fecisse dici.l.si is qui ducenta.§. vtrū de rebus.vbi est tex.ꝙ qñ oratio sumitur ex vniuerso si in vno est falsa in totū redditur falsa.Sꝫ licꝫ verū sit ꝙ si cōmunitas defecit vno anno implere id ad qd̄ tenetur priuanda sit dicto cōmodo substitutionis:tamē videndū est an defecerit.Et ad huius cognitionē discuti dꝫ qualiter intelligātur illa verba oī anno seu quolibet anno. Constat ꝙ a die testamenti non debuit teneri dicta cōitas. Nec añ euentum cōditiōis:iō illa verba vl'ia anno quolibet seu oī anno recipiunt moderationē respectu initij:q꞉ non declaratur in testō qñ incipiant isti anni.Et licet prima frōte videat̄ ꝙ inceperint currere dicti anni immediate qd̄ dicti filij masculi decesserunt:tñ videtur qd̄ tūc nō inceperint.Nā si dicta substitutio fuit directa in quā partem inclino per dicta.s.circa primū dubiū ipa cōitas non tenebatur implere anteꝙ adiret hereditatē per ludouici ex pupillari sub

29 stitutione.Nec antea sibi currunt illi anni.† Quia quādo aliquid iniungitur fiendū heredi vel per heredem intra aliquod tps: puta annū nō incipit currere illud tps ante aditā hereditatē:vt est tex. in.l.iij.§.si quis heredi.ff.de statu libe.ꝛ tex.iuncta glo.in verbo delatam.ꝛ in verbo cōsummationi in.l.fi.§.finaūt dubius.C. de iure

30 deli.†vbi tex.dicit ꝙ is cui delata est hereditas habeat ad cōsummationē inuentarij tēpus.xc.dierum a die mortis eius de cuius hereditate agitur.ꝛ tamē glo.vult qd̄ illud tēpus nō currat a die mortis:sed a die adite hereditatis ꝛ illas glo.sequuntur ibi Bar. Bal. Ang.ꝛ prout dicit ibi Raph.ful.cōmuniter tenetur: ꝛ dicit opiñ. Bar.esse veram.idē voluit Bar.in eadem.l.§.donec.ꝛ Bald.in eadem.l.§.si vero postꝙ.Et idem firmat Bal.in.l.j.C.de his que pene.no.q.xij.colū.antepenul.dicens ꝙ si testator mandat heredi ꝙ soluat infra decem dies a die mortis sue al's incidat in penam illi x.dies incipiūt a die adite hereditatis ꝑm eum:ꝛ idem Jmol.in.l. si mihi et tibi.§.si seruos quos gradibus de lega.j.ad idem qd̄ post Barto.no.Bal.in.l.si cui legetur.eo.titu.vbi videt̄ velle qd̄ hoc ꝑcedat nisi aliud exprimatur.non autē cēsetur aliud exprimi hoc respectu si dicatur a die mortis vl'.j.proximos.xxx.dies a die mortis. vt apparet ex dicto.§.si quis heredi.ꝛ.d.§.finautem dubius iūctis no.per glo.ꝛ docto.ibi.multominus in casu isto in quo dicit anno quolibet non dicit a quo tempore anni illi incipiant. Quod maxime procedit cum dicat ꝙ dicta cōmunitas teneatur ꝛ obligata sit:

sed non potest testator heredē obligare anteꝙ adeat:ideo necessario de annis post aditam hereditatē intelligūtur dicta verba anno quolibet.Et idem dicendum puto si esset fideicōmissaria: quia anteꝙ fideicōmissarius acceptet suum fideicōmissū vniuersale nō videtur qd̄ sit obligatus neqꝫ teneatur parere testatori:ꝛ ideo ꝓut heredi non currit tempus anteꝙ hereditatem agnoscat: ita nec fideicōmissario anteꝙ agnoscat fideicōmissum cum fideicōmissariꝰ assimiletur heredi.l.si filius.§.j.ff.ꝙ cum eo.ꝛ facit.l.qui ecclesia.et l.postulante ad trebellia.Et maxime cum videatur qd̄ testator senserit qd̄ de dictis bonis fiat dicta impēsa ꝑ dictis diuinis officijs: vt videtur deprehendi ex eo qd̄ subditur qd̄ reseruetur tantum de dictꝫ bonis qd̄ ex causa possint fieri celebrari dicta officia. Quod ꝛ demonstratur ex alio:quia fideicōmissarius vniuersalis non consequitur bōa anteꝙ restituatur sibi hereditas interim sunt heredis bona ꝛ fructus bonorum.l.in fideicōmissaria.ꝛ.l.mulier.§.si heres ꝛ.l.facta in principio.cum similibus.ad trebel.Ideo anteꝙ sibi restituatur hereditas nō potest priuari bonis hereditarijs:quia priuatio necessario presupponit habitum.l.decem deverbo.obliga.ꝛ l.non potest videri desistere de regu.iur.Sed testator disposuit ꝙ si omni anno non implet priuetur dictis bonis:ergo necessario ꝑsupponi debet qd̄ tali tempore non impleat qd̄ possit priuari bobis sed bonis priuari nequit ante sibi restitutam hereditatē:ergo antea non censeantur currere dicti anni.Ex quibus omnibus puto dictam cōmunitatem non incidisse in dictam penam ante aditā hereditatem seu hereditatem restitutam que non presupponuntur facta cum prout audio omnia hactenus retinuit dicta Marchesina.Sed dato sine preiudicio veritatis qd̄ inciderit in penam

31 videtur qd̄ sit restituenda tanꝙ lesa sui facilitate.† Nam vniuersitas adeo magna qd̄ nō potest negotia sua gerere per seipsam ꝓut est vt arbitror de quo agitur si leditur habet restitutionē in integ. l.rempublicam.ꝛ qd̄ ibi per glo.ꝛ Bart. C.de iure reipublice libro xj.ꝛ in.l.respublica.C.ex quibus causis maior.vbi licet glo.velit ꝙ ville et castra non restituantur in integ.Tamen Jacob.butr.dicit glos. procedere si sunt talia castra et ville adeo parue qd̄ eorum negotia regunt per seipsas quotidie se congregando ꝛ non regendo se per administratores al's secus:quia habent in integ. restitu. ꝑm eum cum quo concordant ibi Bar.Ange.ꝛ Rapha.ibi.ꝛ Pōta.in.l.ciuitas.ff.si certum petatur.ꝛ idem videtur velle ibi Bald. Jacob.vero de are.ꝛ Bald.ꝛ Saly.in dicta.l.respublica volunt qd̄ immo etiam parue vniuersitates habeant restitutio.in integ. ꝛ cū hac opinione videtur transire.Joan.andre.in additio. Specu.in titulo de in integ.restitutio.§.quis autē.iij.colum.ꝛ sequitur etiā Paul.de castro in.d.l.respublica.Et ꝑm vtrāqꝫ opinionem dicta cōmunitas que debet censeri magna esset restituēda intra quadriēnium.l.fina.C.de tempo.in integ.resti.. Laus deo.

¶ Summarium super Consilio.cclxiij.

1 ¶ Filiorum appellatione non veniunt femine in contractibus cum stricte interpretentur contra stipulantem.idē in emphyteosi.

2 Filie ex masculo veniunt appellatione heredum in successione emphyteosis per auū stipulata pro se suisqꝫ heredibus.

3 Heres verbum quandoqꝫ ponitur pro descendēte:fallit in emphyteosi stipulata pro filijs heredibus: q꞉ tantū veniunt filij heredes.

4 Emphyteosis stipulata pro suis filijs ꝛ heredibus veniunt tm̄ filij heredes ꝛ non alij.

5 Pater quandoqꝫ plus diligit filium vnius filij ꝙ alium filium vel eius posteros.

6 Nepotes ex filijs succedūt in capita non in stirpes in successiōe suorum auorum ꝛ emphyteosi.

7 Emphyteosis ꝛ ius patronatus assimilantur.

8 Inuitati nomine collectiuo inuitantur ordine successiuo.

9 Fratres instituti per eū qui hꝫ fratres cōsanguineos tm̄ ꝛ ꝯiūctos alios fratres ex vtroqꝫ latere inuitantur tm̄ vtrinqꝫ coniuncti.

10 Emphyteosis stipulata ꝑ suis heredibus veniūt filij ex femina.

¶ Consilium.cclxiij.

In nomie domini nostri

1 iesu xpi.¶ † Primo aspectu dicendum videtur ꝙ dicta domina Bartholomea nihil consequi debeat:q꞉ in instrumento emphyteotico pluries nominātur filij et appellatione filiorum in contractibus non veniunt filie femine cum cōtractus stricte interpretentur contra stipulantem.l. qcquid astringende de verborum obligationi. ꝛ in.l.veteribus de pactis.Et hoc qd̄ appellatione filiorum non veniant filie post Guidonem de Sozz.voluit Archidia.in canon. si quis suadente diabolo.xvij.questione.iiij.prout eum refert et sequitur Jmol. trahens ad patrem qui stipulatur emphyteosim pro se ꝛ filijs qd̄ non comprehendantur filie in.l.si ita sit scriptum de lega.ij.ꝛ in.c. potuit in fine extra de loca.ꝛ illud dictum Archidia.refert ꝛ sequitur etiam Pontanus in.l.secunda.in principio. columna.x. versiculo.sequitur hic principaliter videre. Dato autem quod in isto contractu emphyteotico comprehendatur etiam filia femina:et sic succedat etiam ipsa domina Bartholomea in dicta emphyteosi: tamen vi-

detur ꝙ succedat solũ in.iiij.parte ex quo supersunt quatuor descẽdentes dicti stipulatoris: ideo cũ sint vocati sub vocabulo descendentes dicti cole stipulatoris non tanꝙ filij angeli vel nicolai de quibus nulla est facta mentio in contractu emphyteotico nisi sub generali noĩe filijs vel heredibus vel descendentibus sub qua gñalitate est facta mentio etiã de istis quatuor nepotibus. cũ itaqꝫ isti oẽs innitentur vt descendentes cole ⁊ pariter eisdẽ scilicet verbis sunt inuitati ⁊ sint pariter descendentes videtur ꝙ pariter: ⁊ sic in viriles inuitẽtur.

2 ¶ † His tamen non obstantibus contrariã arbitror sententiã veriorẽ: ⁊ quidem satis clarã. Nam primo est ponderandũ ꝙ dictus cola fuit stipulatus emphyteosiꝫ pro se ⁊ suis heredibus. ita clare sonant p̃ncipalia verba contractus: qꝛ cõcessa est domus in emphyteosim cole p̃senti stipulanti ⁊ recipienti pro se suis heredibus ⁊ cui ius suũ concesserit ⁊c. Si ergo stipulatur ꝑ heredibus: ergo pro eis quatenus sunt heredes. ar. l. stichus qui meꝰ erit de leg. j. ⁊ l. si pater filio. ⁊ l. sed ⁊ si plures de vulg. ⁊ pup. cum cõcor.

3 ¶ † Et licet verbũ heres quãdoqꝫ ponatur pro filio seu pro descẽdente. l. ex facto. §. fi. ff. ad treb. ⁊ in ti. de eo qui sibi ⁊ heredi. suis in rub. ⁊ nig. x. col. ⁊ in. c. j. §. ⁊ si cliẽtulus de alie. feu. eadẽ collatiõe ꝙ ⁊ probant multi tex. illius. x. col. Et etiã ex sequẽtibus apparet qđ ita sumitur in casu isto: qꝛ subditur vsqꝫ in tertiũ gradum ⁊ postea pluries repetit de filijs ⁊ descendẽtibus nõ repetito verbo heredibus: sed lꝫ restringatur ad descẽdentes tamẽ reqritur ꝙ sint heredes: ⁊ sic concurrant ambe qualitates prout sumitur ex dictis bar. in. l. vt iurisiur. §. si liberi. ff. de operis libe. ⁊ Bald. in. l. liberti libertiqꝫ. C. eo. ti. ⁊ voluit Pau. de ca. in. d. l. ex facto. §. fi.

4 † Et licꝫ bar. in. d. §. si liberi velit per illum tex. ⁊ l. si ex modica de bonis liber. ꝙ nõ attendant̃ portiones hereditarie: sed inuitentur equaliter: tamen loquitur qñ stipulatus est pro filijs ⁊ heredibus. ita ꝙ vocauit etiã vt filios p̃misso verbo filijs. ⁊ iđ magis ꝯsideretur filiatio ar. l. si cõis seruus ita stipularet̃. de stipu. seruo. ideo rõ suadet ꝙ lꝫ filij non vocentur nisi sint heredes ⁊ hoc operent̃ verba illa ⁊ heredibꝰ. Tamẽ in ceteris põderetur filiatio ⁊ ꝓpterea qꝛ equaliter: tũc succedãt similiter in iurepatronatus opere debẽtur rõne iurispatronatus qđ ius pariter spectat ad oẽs filios cũ sit ius indiuiduum: vt per glo. in cle. qui plures de iurepat. ⁊ habetur in. l. si duo patroni in princi. de iureiu. ⁊ in vita patris cõpetit filijs quo ad quedã iuspatronatꝰ. l. iiij. §. pretor ait de in ius voca. at in casu nostro vr̃ magis attendenda qualitas: qꝛ heres ꝙ̃ qꝛ filius. lꝫ vtraqꝫ reqratur cũ stipulatio fuerit facta filijs sub verbo heredibus. Quod ⁊ iuuatur qꝛ subiunxit ⁊ cui ius suũ dederit: ideo vr̃ voluisse ꝓuidere suo successori: si itaqꝫ succedũt pro portionibus hereditarijs cõstat ipsam Bartholomeã succedere in dicta emphyteosi pro dimidia cũ in hereditate Cole pro dimidia successerit cum sola sit heres Angeli sui patris qui ꝑ dimidia erat heres dicti cole stipulatoris ⁊ heres heredis primi defuncti est heres. l. fi. C. de heredi. insti.

5 † Sin aũt hec ratio non satisfaceret ex alio ad hoc deuenimus pater censetur magis diligere filiũ vnius filij in portiõe delata vel deferenda ipsi filio ꝙ̃ aliũ filiũ vel eius posteros tex. est notabilis in. l. cũ auus. ff. de cõdi. ⁊ demõ. iđ ip̃e cola censeatur voluisse ꝙ in portione emphyteosis deferenda Angelo succedant eius descendentes potius ꝙ̃ nicolaus vel nicolai descendentes.

6 † ⁊ ideo ip̃a Bartholomea in portione sui patris preferatur filijs nicolai ad idem feudũ ꝙ defertur ad filios ⁊ heredes defertur in stirpes non in capita. c. vnico in fine de natura succe. feu. x. col. ⁊. c. vnico de eo q sibi ⁊ hered. suis.

7 † Prout etiã videmus in iurepatronatus in cle. si plures de iurepatronatꝰ. ita ergo succedatur in stirpes in hmõi emphyteosi stipulata pro se ⁊ heredibus descendẽtibus cũ materia feudoꝝ ⁊ etiã iurepatronatus in libertos soleat multum a doc. assimilari materie emphyteotice ⁊ quotidie doc. de vna ad alterã argunt ⁊ de filiibus idem est iudicium. c. inter ceteras de rescrip. ⁊ l. nõ p̃nt de legi.

8 † Confirmant̃ predicta qꝛ qñ aliqui inuitant̃ sub nomine collectiuo censent̃ inuitati ordine successiuo ꝺm ordinẽ successionis ꝓut dicit Pau. de ca. in. l. fi. C. de verb. sig.

9 † adeo ꝙ qui p̃fertur in successione p̃fertur in vltimis volũtatibꝰ quibus plures inter quos cadit ordo successionis vocantur ꝑ nomen collectiuum familie vel simili ꝓut ip̃e dicit inferens ꝙ si quis reliquisset aliquid fratribus ⁊ hꝫ fratres vtrinqꝫ cõiunctos ⁊ fratres cõsanguineos tm̃ vel vterinos p̃feruntur fratres vtrinqꝫ coniunctis in tali relicto ꝓut in successione. ⁊ dicit ita de facto respondisse. Adhoc etiã ꝙ voluit glo. in. l. cũ ita legat̃. §. in fideicõ. de leg. ij. volens qđ in simili relicto facto familie. ⁊ sic pluribus sub nomine collectiuo si concurrunt frater ⁊ filij alterius fratris admittuntur simul. lꝫ tex. ibi dicat ꝓximos vocari. ⁊ tex. in. d. l. fi. de verb. sig. dicat gradatim. ⁊ lꝫ Bal. in. d. §. de fideicõ. secus velit tamẽ glo. sequũtur ibi Jmo. ⁊ Pau. de cast. Et hanc ꝑtem legẽdo et consulendo secutus sum et eadem ratio est in verbo filijs seu descendentibus vel filiibus verbis collectiuis ꝙ in verbo familie. ⁊ idem ius ꝓut vult Paul. de cast. vt. s̃. patet. idem voluit Ange. in consi. incipiente cum institutio in ordine. xxxix. ꝺm ordinem informis qđ ⁊ voluit Raph. cuma. in. l. gallus. §. quidam recte de libe. ⁊ posth. Et ideꝫ ꝙ in inuitatis sub nomine huiusmodi collectiuo in vltimis voluntatibus dicendum est in cõtractibus pari ratione cũ disposita in vltimis voluntatibus trahantur ad contractus ⁊ ecõtra. l. fi. C. de lega. ⁊ l. seruum filij. §. eum qui chirographum de leg. j. ⁊ l. si ex legati cã de verb. ob. cum similibus. Cõfirmantur p̃missa: qꝛ testator ⁊ hmõi cõtrahentes censentur se conformare cũ dispositione iuris cõmunis vel statutarij: vt qui p̃fertur in successione hereditaria ab intestato censetur p̃latus in mente contrahentis ⁊ testatoris ꝓut voluit Bart. in materia contractus emphyteotici in d. l. vt iurisiu. §. si liberi cuius dictum sequitur Jmo. in. c. potuit de loca. ⁊ in. l. fi. de condi. ⁊ demonstra. idem voluit Pet. de ancha. in cle. ij. de iurepatro. ⁊ in consi. ccccxxxiiij. incip̃. postꝙ̃ ista dña idem in simili casu in contractu emphyteotico tenet idem Pet. de anc. in cõsi. incip̃. visis ⁊ diligenter paruꝫ post mediũ. ⁊ idẽ And. de isernia in. c. j. ex quibus causis feu. amit. ⁊ idem consuluit idẽ Barto. in consi. incip̃. quidam accepit a quodam abbate in ordine. cxxxij. ꝺm ordinem ꝑusinum non informis alias incip̃. questio ista habet duo dubia idem loquens in vltima voluntate cõsuluit Dy. ꝓut referunt Barto. ⁊ Ang. in. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad trebel. ⁊ sequuntur quos ⁊ sequitur ibi Rapha. cuma. dicens esse notanduꝫ. ⁊ idem ibi Pau. de castro in lec. paduana ad idẽ ꝙ no. Pet. de ancha. in. l. tres fratres. ff. de pac. vbi in substitutione facit similem cõsiderationem. ⁊ idem Pau. de castro in consilio. lxxvij. incipiente casus iste frequenter contingit. et idem dicitur consuluisse. Anto. de bu. in consilio incipien. viso puncto et quesito.

10 ¶ † Cum igitur de iure in hereditate paterna succedat dicta Bartholomea: ⁊ consequenter ip̃i cole pro dimidia: ita ⁊ censentur voluisse ip̃i contrahentes qđ pro dimidia succedat in dicta emphyteosi. Et ista cõclusio confirmatur auctoritate Baldi in consilio mihi. xxxij. incipiente premissis verbis statutorum. vbi concludit qđ si est relictum qđ vadat de heredibus in heredes donec est aliquis de vna linea semper portio ascendentis de illa linea vadit ad illum: licet sint alij de alia linea pariter attinẽtes testatori vel forte proximiores. Alias apud Camerinum habui consulere super isto casu pater stipulatꝰ erat emphyteosim pro se vsqꝫ in eius tertiam generationem preferendo semper gñationẽ masculinam vnus decessit relictis duobꝰ filijs masculis qui habuerunt portionem paternam ipsius rei emphyteotice decessit postea alius superstite filia femina que accepit portionem dicte rei quam ex diuisione consecutus fuerat eius pater dicti filij alterius fratris dicunt ad eos pertinere ⁊ similis casus fuerat longe prius propositus. Paulus de castro. Et patronꝰ cause allegata pro filia tex. in. c. j. de duobus fratribus. accipi. inue. Et illud quasi ꝑ casu adducebat preclarissimꝰ doctor ⁊ pater ⁊ p̃ceptor obseruãdus. d. Benedictꝰ de bene. q consuluit ꝑ filia cũ fuisset cõsultus ꝑ filijs alterius fratris fuit mihi ostẽsum cõsiliũ Pau. de ca. ꝙ in cõsultatione decisiua al's in simili casu reddiderat quod pau. de ca. rñdebat ad. d. c. j. de duobus fra. accip. inue. ꝙ ibi loquitur qñ duo a pri. stipulãtur. nã eo casu militat ratio illius tex. duꝫ dicit vnusquisqꝫ enĩ videt̃ ibi ⁊ suis filijs ꝓspexisse q̃ ratio nõ militat qñ vnus stipulat̃ sꝫ allegabat ipse pau. de ca. meliorẽ tex. in. d. c. vnica. de natu. suc. feu. vbi est tex. mirabilis ꝙ si duo fratres diuidunt ⁊ feudũ paternũ assignat̃ vni insolidũ donec supersunt aliqui de linea illius cui assignatũ fuit nunꝙ̃ deuenit ad alios de linea alterius fratris. ⁊ illũ tex. trahebat paul. de ca. ad emphyteosim quã pater stipulatꝰ fuit ꝑ se ⁊ suis descendẽtibus ipse pau. cõcludebat in illo casu cõtra filiam ꝓpter illa verba stipulatiõis p̃ferẽdo semper gñationem masculinã sine quibus ipse p̃supponebat respõdendũ ꝑ filia. Et ita consului. Dñs aũt Benedictus consuluit qđ etiã non obstantibus illis verbis esset potior ipsa filia in portione paterna imminebant tamen in eo casu verba diuisionis que respiciebant totam emphyteosim ipse tamen non cõcludebat nisi in dimidia que circa diuisionem pertinuerat ad patreꝫ. intrepide itaqꝫ concludendum duxi pro ip̃a Bartholomea in hac consultatione. Nec obstat quod masculinum dicatur non concipere femininum in contractibus: licet illud dictum non sit omnino clarum. Tamẽ presupposito pro constanti respõdere quod verba principalia stipulationis dicunt pro heredibus non dicunt pro filijs quod verbum heredibus est generis communis. Et licꝫ postea in instrumẽto quatuor vicibus loquatur de filijs sub masculino genere: tamẽ semper subiungit verbum descendentes media copula. Ideo licet non veniret sub verbo filij comprehendi sub verbo descendentes vsqꝫ in integram generationeꝫ: cum verbum descendentes sit generis communis: ⁊ in quatuor alijs locis dictum instrumentum loquitur de descendentibus non expresso de filijs. Itaqꝫ respõsio est clarissima similiter ad alia in contrariũ adducta apparet clara responsio per adducta supra ꝑ hac ꝑte.

Laus deo

¶ Summarium super consilio. cclxiiij.

1 ☞ Debitum si quis non petierit infra viginti annos: quod tale debitum peti nullatenus possit statuto firmi. an habeat locum filia legitime supplementum non petente infra illud tempus viginti annorum. per totum consilium.

2 Legitime supplementũ an hodie surrogetur in locuꝫ querele. numero. 25.

3 Querela testamenti tollitur lapsu quinquẽnij. idem an videatur in iure

iure agendi ad supplemētum legitime.
4 Legitime supplementū dr̄ debitum qr ad illud cōsequēdum dr̄ psonalis actio.s.conditio ex lege.
5 Actio psonalis presupponit obligationem.
6 Legitime suppletio dr̄ fieri ipso iure z peti pōt petitione hereditatis filio instituto:z non cōprehenditur eius actio sub statuto firmiani quo tollitur actio debiti si non petatur infra.xx.annos.
7 Hereditatis petitio dr̄ actio realis.
8 Prescribitur actio supplemēti legitime.xxx.an.tm̄.nu.24.
9 Institutus in re certa habetur pro herede in illa re:licet legatario equiparetur in quo cadit aditio.
10 Hereditatis petitio cōpetit soli heredi.
11 Hereditatis petitio qn̄qꝫ est singularis z non vniuersalis.
12 Prescriptio nō nocet agere nō valēti:nec ichoat iacēte hr̄ditate.
13 Statuta recipiūt interpretationē strictam a iure.
15 Legitima nō venit appellatione debiti statuarij.
16 Scire quilibet presumitur vires sui patrimonij : z qd̄ communniter non ignoratur.nu.18.
17 Dolus indicijs apertis probatur.
19 Presumitur potius malafides ꝙ iuris ignorantia que causat bonāfidem:fallit probata iuris ignorantia.
20 Prescriptio malefidei possessoris nullo tpe nocet etiā statuto dictante ꝙ malefidei possessor prescribat.
21 Consuetudo z statuta peccati nutritiua non nocent.
22 Prescriptio iuramēto impeditur.
23 Indefinita equipollet vniuersali ex humanitate:nō tamē ꝓpria verboꝝ:fallit vbi nō est eadē ratio siue conditio.
25 Querela dr̄ odiosa z differt ab actione supplemēti legitime.
26 Querela nō trāsmittitur etiam in nepotē.
27 Legitime supplemēti agendi ius nō solū cōpetit vbi iure antiquo cōpetebat querela:sed vbi etiam al's testm̄ impugnabatur.
28 Prescribitur legitime suppletio.xxx.an.tm̄.

¶ Consilium.cclxiiij.

In nomie domini nostri

1 Jesu christi.† ¶ In hac consultatione videt̄ prima facie dicendū ꝙ dicte filie quib⁹ est relictus vnus floreñ.p qualibet nō possint amplius petere dictū sup-
2 plementum legitime.† Nam videtur ꝙ ius petendi supplemētum legitime sit subrogatū loco querele.l.omnimodo.z.l.nuper.z.l.qm̄
3 in prioribus.C.de inoffi.testa.† sed querela tollit̄ lapsu quinquēnij.l.ꝯtra maiores.z.l.si quis filiū.in fi.l.de inoffi.test.z.l.adolescentie.C.in quib⁹ causis in integ.rest.nō est necessaria.ergo z ius petēdi supplementū legitime in locū querele subrogatū naturā querele assumēs per lapsum quinquēnij tollatur cū subrogatū naturam assumat eius in cuius locum subrogetur.l.j.§.hec actio.ff.si quis testō liber esse iussus fuerit.z.l.si cum.§.qui iniuriaꝝ.ff.si qs cauti.cū cōcoꝛ.ibi per glo.allegatis prout cōcludit Bar.in.d.l.si qs filiū.z in suo cōsilio incip.queritur vtrū iuri agēdi ad supplementum in ordine.lxix.ſm ordinē nō informis.qui habetur perusie.z in consi.incip.Bartolus de saxo ferrato.in ordine.clxxxj.ſm eūdem ordi-
4 nem.† Scd̄o qr statutū vr̄ clare super hoc disponere: nā generaliter disponit ꝙ si quis habuerit aliquē obligatū z debitum non petierit intra.xx.annos:seu al's illud agnitū non fuerit medio tpe ꝑ debitoꝛē tale debitum nullatenus peti possit:sed istud supplementum legitime est debitū:patet qr cōpetit ad illud cōsequēdū actio personalis.s.cōditio ex lege:vt est gl.in verbo exigere.in.d.l.omnimodo.C.de inoff.test.z ibi ꝯ dof.z doc.transeunt vel actio ex testō prout dicit Bal.in.l.si quis in suo.in princi.C.de inoffi.testa.ergo illud est debitum ex quo actio psonalis cōpetit : z heres pōt ad id
5 cōpelli.insti.de acti.in prin.z.l.debitoꝛ.de verbo.sig.† z actio psonalis presupponit obligationē cū ex ea oriatur.l.lꝫ.§.ea obligatio de procura.ideo cū a die quo debitū fuit in esse productū trāsierint vltra.xx.annos vr̄ ꝙ de hoc sit casus legis munici.adeo ꝙ sup hoc nō vr̄ esse locus dubitationi cū sup casu legis nō sit disputationi lo-
6 cus.l.ancille.C.de fur.l.illā.versi.de modo.C.de col.† Tamen his nō obstantibus cōtrarium arbitroꝛ de iure rn̄dendū:pro cuius rei euidentia premittendum duxi ꝙ repletio legitime fit ipso iure:vt est expressum in.l.scimus.in prin.C.de inoffi.test.glo.vero intelligit ꝙ fit ipso iure filio allegante:cū ea trāsit ibi Bar.Bal.autē dicit glo.verā quo ad acquisitionē incōmutabiliter:z ita etiā potest intelligi glo.z facit.l.filio preterito.que subditur in illa glo.z ideo dicit Bald.in.l.si quis in suo.post ꝯ dof.in.d.l.omnimodo ꝙ filio instituto supplemētū legitime potest peti petitione hereditatis.et idem voluit idem Bal.in.l.si quis filium.eo.ti.z in repe.l.pater filium.de inoffi.testa.prout refert z sequitur Alex.de imo.i.l.plane.§.si duob⁹.de leg.Item cōpetit iudiciū fami.hercis.l.§.§.fami.
7 hercis.ff.fami.her.† Petitio aūt hereditatis est actio realis: licet dicatur mixta ꝓpter psonales prestationes.l.sed z si lege.§.petitio hereditatis.ff.de peti.here.actiones autē in rem nō presupponūt obligationē.insti.de acti.§.j.ideo hoc respectu non verificant̄ ver-
8 ba statuti relati in themate.† Et ꝓpterea respectu petitionis hereditatis non militet prescriptio statutaria:ideo stemus iuri communi.quo iure non ob.prescriptio minoꝛ triginta annoꝝ.l.sicut.z l.omnes.C.de prescrip.xxx.vel.xl.an.a quo iure nō est recedēdum nisi quatenus vba statuti militant z sunt vba potius restringēda ꝙ ampliāda cū.ll.correctiones sint ꝑ posse moliēde.l.precipimus.
9 C.de appel.c.cū dilectus.de cōsue.cū si'li.† Itē petitio hereditatis non datur nisi hereditate adita per heredem cū prius nō sit heres:ideo institutus in re certa:cū anteꝙ adeat non sit heres:lꝫ iura in eum transeant:quatenus institutio in re certa equiparatur legato.Cadit eñ aditio etiā in instituto in re certa respectu eorum in quibus institutus in re certa habetur pro herede: z est loco heredis prout sumitur ex dictis doc.in.l.quotiēs.C.de heredi.insti.et
10 in.l.ex facto.el grande.ff.e.ti.† Petitio aūt hereditatis nō conuenit nisi heredi.in ea eñ principaliter concluditur pronūciari actoꝛem esse heredē:vt habetur in.l.j.in princ.ff.de edē.z in.l.diuus.de
11 peti.here.z p Bart.in.l.edita.ij.col.C.de edē.† Et ideo qr institutо in re certa cōpetit petitio hereditatis:infert̄ ꝙ petitio hereditatis est qn̄qꝫ actio singularis nō vniuersalis.z hoc voluit Barto.in.l.edita.C.de eden.col.ij.versi.cōtra hoc op.quē legendo in.d.l.edita.ita saluandum fore visum fuit:lꝫ eñ dānent al'r eū intelligen-
12 tes:z vt puto non bene.† Nō cōpetit itaqꝫ ista petitio hereditatis ergo aduersus eam nō currat prescriptio:cū antea natiuitatem nequeat intētanti z non valenti agere nō currat prescriptio.l.j.in fi.C.de annali excep.l.contra maiores.C.de inoffi.testa.Itē hereditate iacente nō inchoatur prescriptio.l.ea que.C.de tēporibus in
13 inte.resti.z ibi per doc.z per doc.in.l.licet.C.de iure deliberā.† Et statuta recipiunt interpretationē restrictiuā a iure cōi.l.si serui vestri.C.de noxa.z.d.c.cū dilectus.de cōsue.z.l.vt gradatim.§.lꝫ si lege municipali.ff.de mune.z hon.cū si'li.ideo etiā dicta prescriptio statutaria non currat aduersus istam petitionē hereditatis:here-
14 ditate nō adita per ipsam in re certa institutā.† Potest z scd̄o pōderari verbum cōtracum positum in statuto:qd̄ statutū istud correctiuū iuris itelligatur in debito cōtracto.i.causato ex cōtractu: et verba sequentia restringant generalia verba precedētia.l.heredes palā.§.sed si notā.ff.de testamē.z.l.si seruus plurium.§.fi.ff.de
15 leg.j.† Tertio principaliter moueoꝛ:qr.d.Jacobus filius z heres testatoris vniuersalis ex testō qui bona hereditaria possedit nō mediocris estimationis:verisimiliter sciebat ꝙ bona hereditaria que erāt non mediocris estimationis erant tante estimationis ꝙ filiabus institutis in tā tenuissima quātitate vnius.s.flore.pro qualibet maioꝛ legitima debebatur ꝙ quātitas vnius floreñ.pro qualibet.Nā si in hereditate fuissent dūtaxat bona estimationis decem floreñ.existentibus tribus filijs prout percipio esse ex inspectione instrumenti testamenti vltra vnum floreñ.pro qualibet deberetur pro legitima:z si fuissent quatuoꝛ de tresdecim vltra vnum floreñ.pro legitima cuiuslibet deberetur:z si fuissent quinqꝫ de.xj.floreñ.vltra floreñ.legitima cuiuslibet ascenderet.igitur cū bona hereditaria que fuerunt possessa ꝑ filium ascenderent ad estimationē maxime quātitatis respectiue quātitatis:de qua legitima cuiuslibet esset vnus floreñ.z non vltra:ideo non potest allegari ignorantia ꝙ dictis filiabus competebat ius petendi supplementum:z ꝙ eis competeret actio psonalis:z gn̄r ꝙ ipse heres z possessoꝛ erat obligatus ad dictum supplemētum cum esset tanta distantia ꝙ fatuū
16 fuisset allegare in hoc ignorantiam.† Et insuper quilibet presumitur scire vires sui patrimonij.l.quisquis.C.de rescin.vend.z ibi glo.Bar.z Ang.z per Bar.in auꝫ.sed cū testatoꝛ.C.ad.l.fal.ꝙ maxime procederet si bona essent estimata in estimo.prout est verisile qr solent bona ciuitates habere estimata ſm que soluunt̄ collecte pro imminentibus expensis:quo casu longe magis presumeretur scia per no.per Bar.z doc.in.d.auꝫ.sed cū testatoꝛ.z lꝫ qn̄qꝫ nō presumatur scientia quāte sint vires sui patrimonij:tn̄ ꝙ qui possidet res estimationis mille:lꝫ ignoret ꝙ valeant mille:tn̄ nemo dixerit quin censeat̄ scire ꝙ valeant quinquaginta vel cētum etiā si dolus
17 ex tali scientia cōuinceret̄: † cū dolus ex indicijs apertis probet̄.l.dolum.C.de dolo.l.omnes.z.l.pe.in fi.C.de euic.§.lucius.ff.que in
18 frau.credi.cum multis similibus.† Et quia nemo sane mentis in tanto excussu deciperetur z quis presumitur scire id quod cōmuniter non ignoratur.ar.l.sed si pupillus.§.prescribere.de instito.z ꝙ
19 per glo.in.l.si tutoꝛ.C.de pericu.tuto.z doc.ibi.† Et hinc est ꝙ licet malafides non presumatur:vt per glo.z doc.in.d.l.penul.C.de euic.l.merito.pro socio.z.l.omnimodo.C.de inoffi.test.tamen quia communiter iuris scia presumitur.l.leges sanctissime.et l.fi.C.de legi.z qd̄ per Jaco.de are.in.l.late culpe.ff.de verb.signi.potius presumitur malafides ꝙ iuris ignorantia.arg.l.quēadmodum.C.de agri.z censi.lib.xj.z in.c.qui contra iura mercatur.de re gu.iur.in.vj.z no.glo.in.c.si diligenti.de prescrip.qd̄ z firmāt Barto.z Ang.in.l.sed z si lege.§.scire.de peti.here.dicētes ꝙ q ad causandam bonāfidem allegant ignorantiam iuris:ex qua bonafides causatur vt est ibi casus:debent ipsam iuris ignorantiam probare al's malafides presumitur ſm eos ꝙ non est ex alio:nisi quia facilius contingit malafides ꝙ ignorantia eius qd̄ non solet communiter ignorari:sed in casu nostro nemo sani capitis negare deberet

quin facilius contingat: ꝙ quis scienter teneat rem alienā et rem alteri debitam ꝙ͂ ꝙ in tantū erret circa res ab eo possessas longo tēpore. s. ꝙ si valent. x. non arbitretur valere vnum vel duo: si autē 20 scienter tenuit fuit in malafide: †et malefidei possessor nullo tēpore prescribit. c. possessor malefidei. de regu. iur. lib. vj. ꝛ. c. qm̄ omne. de prescrip. in antiquis. ꝛ prout dicta iura derogant iuri ciuili cōi in vtroqꝫ foro etiā in terris imperij: prout tenent doc. cōiter oēs i d. c. qm̄ omne. ꝛ glo. ꝛ doct. in. d. c. possessor malefidei. ita ꝛ deroget iuri municipali. in materia em̄ que respicit peccatum attendit ius cañ. in quolibet foro. vt habetur in dictis iuribus. ꝛ per glo. in. c. ij. de arbi. lib. vj. ꝛ per Bar. in. l. priuilegia. C. de sac. sanc. ec. vbi Bar. et Bal. dicunt ꝙ. ll. nutritiue peccati cedunt iure cañ. in quolibet 21 foro. qđ ꝛ volunt doc. in. c. j. de no. ope. nū. †Et ideo statutum etiā si expresse disponeret ꝙ prescriptio curreret cū malafide non esset seruandum. Non em̄ valeret tanꝙ nutritiuum peccati: prout volunt Jo. an. ꝛ Pet. de ancha. in. c. ij. de excep. lib. vj. ꝛ Pet. de anc. in. c. possessor. de reg. iur. in. vj. qđ ꝛ volunt Jo. an. ꝛ. d. Ant. in. d. c. qm̄ omne. ꝛ idem tenent Imo. ꝛ Ponta. in. l. sequitur. §. si viam. ff. de vsu. ꝛ Pet. de anc. in repe. c. cañ. de cōsti. col. lvi. ꝛ. lvij. ꝛ idē Barto. in. d. l. oēs populi. in statuto ꝙ nō petens debitū intra decēniū nō audiatur postea: dicēs ꝙ rōne peccati non valet ꝛ quotidie hic perusie seruatur: vbi viget simile statutum. non enim seruatur quādo debitor hꝫ notitiā debiti adeo ꝙ est in malafide. Et licet statutum presumat solutionem: nō propterea tollitur materia peccati: prout cōtra Bar. inquit Bal. in. l. omnes populi. de iusti. ꝛ iure. in simili qōne. circa statutum disponens super contractu iurato deridens decisionē Bart. qui ponderat an statutum presumat dolum. Nam dicit Bal. presumptio vel fictio statuti non tollit peccatum. et Pet. de anc. in dicta repe. vbi. s. dicit pro concordia. ꝙ aut iusta causa presumendi vel disponendi alia ꝙ͂ simplex negligētia: et tūc 22 statutum valeat alꝭ secus. †Et ita in terminis statuti presumētis dolum ꝙ ratione peccati non militet: vbi interuenit iuramentum ꝙ non releuet nisi subsit aliqua ꝓbabilis coniectura presumēdi dolum. concludunt dñs Anto. ꝛ Panor. in. c. cū contingat. de iureiu. et Pau. de ca. in auꝶ. sacramēta puberum. C. si aduer. vendi. Et ita visum fuit iuri cōsonum legendo in. d. auꝶ. sacramēta puberum. super verbo inuiolabiliter. scđa qōne. alꝭ autē de facili possent ꝑ statuta elidi virtutes iuramenti: ꝛ euacuari dispositionem. d. c. qm̄ oē. et. d. regule possessor malefidei. qđ non est dicendum. arg. c. quāto. 23 de diuor. ꝛ. l. fraus legi. de. ll. †Ne ergo fiat fraus iuri cañ. ꝛ ne paretur via peccato interpreteꝶ generalis seu indefinita dispositio huius statuti qñ debitor non est in malafide. Non enim indefinita equipollet vniuersali ex propria vi verborum: sed ex humanitate. l. seruitus. ff. de serui. vrb. pred. prout ꝛ per illam. l. dicit Bar. in. l. si pluribus. de leg. j. nec equipollet qñ non est eadē rō nec eadē conditio omnium sub vniuersali cōprehensor. vt no. glo. ꝛ doc. in. c. vt circa. de ele. li. vj. ꝛ Bar. in. d. l. si pluribus. sed in his terminis Bar. non est eadē nec eadē ratio oīm cōprehēsorum in ista generalitate: qm̄ non est eadē ratio casus qñ debitor est in malafide: prout qñ est in bonafide. Item non esset humanum: sed inhumanū esset: nō autē humanū interpretari ꝙ prescriberet malefidei possessor seu debitor: ideo dictum statutum non trahatur ad malefideiꝰ debitorem: prout et hic perusie simile statutum consuetudine indubia inter- 24 pretatur. †Non obstat ꝙ querela non durat vltra quinquēnium: quia rñdetur ꝙ licet querela tollatur lapsu quinquēnij vt in iuribꝰ supra adductis: tñ ista actio agendi ad supplementum legitime nō tollitur quinquēnio: qꝛ regulariter omnes actiones sunt ꝑpetue: vt ꝛ non tolluntur minori spacio. xxx. an. insti. de perpe. ꝛ tempo. acti. in prin. ꝛ. l. sicut. ꝛ. l. oēs. C. de prescrip. xxx. vel. xl. an. a qua regulariter non reperiuntur exceptuate iste actiones que cōpetunt pro supplemento legitime. s. conditio ex lege: actio ex testamento: et petitio hereditatis: prout doc. dicunt: siue omnes siue altera cō- 25 petant merito remaneant sub regula. †Nec obstat ratio Bart. qꝛ negatur ꝙ sint subrogate in locū querele: quia immo sunt inducte ad euitandum querelam pro sustentandis testamentis que ꝑ querelam poterant rescindi: ideo querela est odiosa he actiones sunt fauorabiles: quia inducte in fauorem testatorum: vnde non est habenda comparatio ꝛ similitudo de querela odiosa ꝛ actionibꝰ fauorabilibus: quia illa moderanda ꝛ restringenda iste ampliande. argu. l. cū quidā. ff. de libe. ꝛ posthu. ꝛ. c. odia. de regu. iur. in. vj. prout per has rationes reprobat Barto. Bal. in. d. l. si quis filium. C. de inoffi. testa. in. iij. q. ꝛ Ang. in. d. l. omnimodo. eo. tit. Et ponderat Bal. ꝙ replectio fit ipso iure. per. d. l. scimus. eo. tit. Querela autē non meretur executionē ipso iure: ideo efficacius est ius ipsius iure ꝑ supplemento qñ esset olim hñs ius q̄relādi. Et ex hoc ptꝫ qđ non haberet similem naturam. item nō magis subrogaꝶ loco querele remedium. l. omnimodo. ꝛ similium ꝙ͂ remedium. l. quoniā in prioribus. eo. tit. vt patet ex verbis ipsorum iurium: ꝛ tamē nemo nec etiam ipse Bar. attentaret ꝙ remedium illius legis tolleretur 26 quinquēnio. †Item probatur: quia querela non trāsmittebatur etiam in nepotem ante. d. l. si quis filium. vt recte intuēti apparet ex verbis illius tex. ꝛ tñ transmissio fiebat ante illam legē ex dispositione. d. l. omnimodo. vt. d. l. si quis filium. ibi. tunc em̄ ꝭm nostri numinis constitutionē replectio quarte partis superest: non enim innuunt dicta vba ꝙ talis transmissio supplemēti inducatur per illam legem: sꝫ ꝙ prius competebat. et si ita est: ergo patet ꝙ istud ius agendi ad supplementum legitime non assumit naturā quere- 27 le. †Insuper ius agendi ad supplementum competit non solum vbi iure antiquo competebat querela: sed etiam vbi alꝭ impugnabatur testamentum. d. l. omnimodo. ibi subuertendis. si enim filio relinquebatur aliqđ titulo legati: ꝛ nihil titulo institutionis olim testamētum erat nullum: ꝛ tamē de iure. C. tempore. l. omnimodo. Quinimo de iure primeuo autēticorū. auꝶ. nouissima. C. de inoffi. testa. secus est ideo datur intelligi ꝙ prouidēs de remedio supplemēti non voluit naturam querele attēto ꝙ pariter prouidit vno casu prout reliquo: ergo parem naturam habent actio hmōi vno casu prout alio. arg. l. iam hoc iure. de vulg. ꝛ pup. cum cōcor. Non ob. inductio quam facit Bart. de. d. l. si quis filium. in fine. quia ad illam rñdet Bal. post Odof. ibi. pro cuius responsione facit: quia Justinianus exceptuat per vnam dictionem: nisi duos casus. primum ꝛ immediatum qñ pater repudiasset querelam. secūdum quādo lapsum est quinquēnium: sed primus casus exceptuatus nō potest adaptari ad ius agendi ad supplementum: ergo nec secundus 28 adaptatur. †Et cū hac opinione ꝙ ius agendi ad supplemētum non subrogetur loco querele tollatur lapsu quinquēnij tenuerunt consulendo Richar. ꝛ Bar. de saly. in consi. incip. in casu presupposito. cui consi. se subscripserunt plures doc. idē etiā tenuit Bal. in consi. mihi. clxxxiij. incip. viso testō. ꝛ in alio cōsi. ccccc xxx. incip. qui dicit ꝙ legitima tenent cōiter doc. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxv.

1 ¶ Legitima debetur sine aliqua diminutione ꝛ onere.
2 Fructus quando non computantur in legitimā etiam testatoris indicio.
3 Legitima debetur de rebus proprietatis que sunt tempore mortis testatoris: tamē nec tantūdem legati cā relinquere sufficit illud filijs recusantibus: fallit si sint maritati.
4 Legitime portio que sit.
5 Pensio iusta que dicatur.
6 Legitime repletio petita debetur super bonis existentibꝰ mortis tempore tñ per filium acceptato relicto deducto: secus si non fuerit acceptatum.
7 Legato fundo vel illius estimatione legatarius habet electionem alterius: quorum estimatione electa debetur pro vt res valet tēpore quo estimatio prestatur.
8 Dominium rei titulo emptionis secuta traditione transfertur in emptorem habita bonafide de precio: fallit si fiat a non domino.
9 Precium presumit bonāfidem.
10 Publiciana actio queritur quasi dominiū: re tamen prestita presumitur pro emptore.
11 Legitima debetur ere alieno deducto a testatore facto.
12 Conditio iniqua non potest inferri facto alterius.
13 Vendita re duobus prefertur ille qui prius habuit possessionem siue a domino siue non: vbi tamen habita fuit fides de precio.
14 Dos ab administratore mulieris constituta nō dꝛ data aīo donādi sed repetendi.
15 Dos per filiam promissa tamen a patre soluta non repetitur.
16 Dos ab extraneo debitore mulieris eidem constituta qñ videaꝶ data animo compensandi.
17 Compensatio non fit de quātitate ad speciem: nec ad ꝙ͂titatem alterius generis.
18 Alimenta prestita paterno affectu non repetuntur: idem si stant in seruitio prestito opera equiualēt alimentis.
19 Alimenta prestita ꝑ vnum ex socijs familie alterius socij existētis in communitate qñ possint repeti.
20 Alimenta consanguineis prestita per alterum consanguineū fratrem vel patruum: quando animo repetendi videantur donata.
21 Coniecture non sunt a iure determinate: ideo iudicis arbitrio remittuntur.

¶ Consilium. cclxv.

In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ †Circa primum ꝛ secundum consultationis articulum premittendum est ꝙ filij tam femine ꝙ͂ masculi debēt habere legitimam integram sine diminutione vel dilatione. l. omnimodo. l. quoniam in prioribꝰ. l. scimus. in prin. et. §. cum autem. C. de inoffi. testa. ꝛ debent habere ex substantia testatoris: non ex fructibus perceptis post mortem 2 testatoris. dicta lege scimus. §. replectionem. † Ita quod fructus etiam percepti iudicio testatoris non computantur in legitimam per. d. §. replectionem. Licet olim secus videretur per. l. papinianus. §. vnde si queritur. qui. §. corrigitur. prout communiter tenetur. ꝛ in. d. §. replectionem. et in. l. iubemus. C. ad trebel. ꝛ ꝑ Imo. in. l. in. iiij. ad falci. col. xj. per tex. in corpore de tri. ꝛ se. §. j. ꝛ per. d. l. iubemus post Ang. ibi. Et hoc scilicet ꝙ fructus non computētur in

tur in legitimam procedit: maxime quando est incertum quātum ex fructibus capi potest: quia depēdet ex tꝑe incerto: nam eo casu non loquitur. d. §. vnde queritur. nec est a principio certum qđ ex fructibus habeat suam legitimā per id qđ dicit glo. in ver. patris. in. d. §. replectionē. in vlti. solu. data per eam ad. §. vnde si qs. quā solutionē approbat Raph. fulg. vt euitet̃. ll. correctio: cū hoc qđ a principio habeat portionē correspōdentē legitime: et sic semꝑ reperiebat se habere integrā legitimā: prout dicit Raph. fulg. in. d. §. replectionē. ⁊ in. d. §. vnde si quis. Itē maxime ꝓcedit in liberis primi gradus per. d. l. iubemus. Cū itaqꝫ in casu nostro sint filie primi gradus ⁊ a principio nō habeāt quartā de substantia testatoris ex relicto vsufru. si ꝯsiderarent̃ fructus postea ꝑcepti nō habuissent legitimā sine dilatione: sed oīs dilatio reijcitur. vt in. d. l. qm̄ i prioribus. ⁊. d. l. scimus. §. cū autē. 3 † Ideo intrepide concludendū est ꝙ debeant habere legitimā in bonis dicti Danielis ab ipso initio in plena ꝓprietate ꝑ dicta iura: ⁊ dicta replectio fit ipso iure. l. scimus. in prin. saltem cū declarant eam velle. l. vt ibi ꝑ glo. ⁊ Bart. tamē qñcūqꝫ agnoscat censet̃ habere a tꝑe mortis testatoris ꝑ. l. heres qñqꝫ. de acq. here. ⁊. l. a titio. de fur. iuncta. l. si tibi hō. §. cū seruus. de leg. j. Ideo filie debēt habere legitimam ex substātia testatoris. d. l. sancimus. ⁊. d. l. papinianus. §. vnde si quis. adeo ꝙ non sufficit tantūdem relinquere quominus possint dicere volumus legitimā in corporib⁹ hereditarijs. vt volunt Bar. Bal. ⁊ Imo. in. l. suus quoqꝫ. de here. insti. ⁊ Bal. in. d. l. scimus. ⁊ habet̃ in. l. in quarta. ff. ad. l. falci. ⁊ cōiter indubie tenet̃. Ideo dꝫ habere fruct⁹ a die mortis testatoris: prout ⁊ ꝓbatur in. d. §. vnde si quis. ibi: cū debitam portionē ⁊ eius fruct⁹ habere possit. ⁊ in fi. ibi: cū facile possit debitā portionē eiusqꝫ fructus medio tꝑe colligere. ⁊ no. Bart. in cōsi. mihi. cxxxiij. ꝭm ordinē qui habet̃ perusie nō informis. incipi. visis statutis. al's incipit ꝓponitur ꝙ dña. Possunt ergo petere legitimā in corporib⁹ hereditarijs: ⁊ respicere relictū factum in certa quātitate ꝓ ipsis nō maritatis. Licet em̄ dilatio reijceret̃ ꝑ. d. l. qm̄ in prioribus. ⁊. d. l. scimus. §. cū autē. ⁊ relictū illud cōputet̃ in legitimā. d. l. omnimodo. C. de inoffi. test. ⁊. d. §. cū aūt. prout. s̄. dictum est. Tamē nō coguntur acceptare illud relictum: sed pñt dicere se velle portiones suas in corporibus hereditarijs: prout. s̄. prime dictū est: ⁊ hr̃ in iure qđ claro. ideo nō insistendū duxi. 4 † Legitima aūt cōstat ꝙ est dimidia totius hereditatis cū sint quinqꝫ filie. C. de inoff. testa. aut̃. nouissima. ⁊ in corpore de triēte ⁊ semisse. §. j. Cum autē a tꝑe mortis dicti Danielis prout presupponitur sint elapsi. xx. anni est verisimile ꝙ fructus interim percepti ascendant ad valorē capitalis. ⁊ forte vltra arguendo a cōiter accidentib⁹ qđ est bonū etiā in materia ꝓbationis: vt not. glo. ⁊ Bal. in. l. neqꝫ natales. C. de ꝓba. ⁊ glo. ⁊ doc. in. l. nō hoc. C. vnde legi. facit. l. ꝙ si nolit. §. qui assidua cū concor. de edili. edic. 5 † In his em̄ rebus q̄ sunt parui redditus iusta annua pensio iudicatur in iure illa que in. xx. annis ascendit ad estimationē rei que ad pensionē seu annuā mercedem conceditur. vt in aut̃. de non alie. §. si vero alicuius ecclesiastici. colla. ij. ⁊ ꝓbatur in aut̃. ꝑpetua. iuncta glo. fi. C. de sac. san. ec. que bene loquit̃: prout dicit ibi Raph. fulg. ⁊ ad illā glo. quotidie recurritur ad dignoscendū q̄ sit iusta pēsio alicuius rei: nā illa q̄ facit. xx. partē veri precij. vt dicit ibi Pau. de cast. subdēs no. ꝙ si minor vellet restitui in integ. aduersus locationē quā fecisset: vt quia diceret ꝙ dedit ꝓ pensione non iusta: quasi velit dicere ipse Pau. de cast. ꝙ debebit restitui tāq̄ lesus eoipso qđ apparebit qđ pēsio vnius anni nō equiualet. xx. parti veri precij: nec erit necesse ꝓbare al'r lesionē. Itē Ang. in fi. d. §. si vero alicuius ecclesiastici. dicit ibi esse casum ꝙ si tibi concessi ad pensionē vnū palatium vel vnam turrim in comitatu modici fructus vel nullius ꝓ iusta ⁊ conuenienti mercede seu pensione prout quotidie fit: tunc pensio dꝫ dari ad dictam rationē. s. ꝙ pēsio annua in. xx. annis equiualeat precio rei qđ dicit eē bñ notabile: ⁊ vere est notabile. Et maxime quatenus id ponderatur qñ res est parui vel nullius redditus. vbi ergo non esset parui redditus sed mediocris: verisimiliter iusta pensio esset maior. facit optime. l. papinianus. §. vnde si quis. vbi. tex. videtur satis plane ꝓbare ꝙ fructus semissis ꝑ decēniū equiualent sextūci et sextūcibus fructibus qđ tātum est dicere quātum ꝙ fructus decēnij equiualent precio rei si nō equiuoco. Nam duo triētes faciūt vnum semissem: cū ergo debeat ibi filius habere vnum trientem et eius fructus cum finito decennio ibi non sit amplius aliquid de semisse habiturus: oportet itaqꝫ ꝙ fructus semissis valeant quātum hodie valerent: ⁊ vnus triens ⁊ fructus interim recollecti in ipso triente: ipse quidem hꝫ suo iure fructus trientis qui sunt dimidia fructuum semissis: oportet ergo ꝙ alia dimidia fructuum dicti semissis ⁊ sic fructus vnius trientis per decēnium recollecti valeant quantum vnius triens: licet ille tex. ad hoc non ponderetur: vt reperiam ⁊ videt̃ mirabilis. ita presupponit ibi iurisconsult⁹ iūctis his que dixi. s̄. circa principiū quo ad intellectum. d. §. vnde si qs. referendo glo. ⁊ Raph. fulg. consulerem tñ dictis filiabus ꝙ conarentur probare q̄ melius possent quātitatem fructuum recollectorū: quia multū variatur quātitas ⁊ valor redditūū ex tēpor ⁊ locorum varietate vt res ipsa indicat. 6 † Circa scd̄m cōsultationis articulum dicendum videbatur ꝙ ex quo legitima debetur tꝑe mortis testatoris: ⁊ tunc videtur an sibi sit tantū relictū ꝙ legitimam ascēdat: ⁊ sic an sit locus replectioni necne illius tꝑis estimatio cōsideretur: maxime cū illa replectio fiat a. l. ipso facto. d. l. omnimodo. d. l. scimus. in prin. Et illud qđ est relictum imputetur a lege in legitimam: vt dictis iuribus. ⁊ aut̃. nouissima. ⁊. l. si qñ. eo. ti. Sed licet istud posset forte ꝓcedere qñ ipse filie acceptassent relictum qđ imputaretur in legitimam vel consecute essent dotes a testatore: q̄ in legitimam imputantur. l. qm̄ nouella. C. de inoffi. test. s. ꝙ quatenus valent eatenus minuatur legitima. ⁊ si tēpore mortis valet quātum valet legitima nihil hꝫ vnde queratur: ⁊ nihil hꝫ imputari testatori: nec tunc est minus legitima relictum: ideo non est loc⁹ replectioni in aliquo: ita ⁊ si relictum equiualens parti legitime ꝓ illa parte impediat̃ pariter legitima. ar. de toto ad partē. l. que de tota. de rei vendi. ⁊. c. pastoralis. xvi. si quis cū totū. de offi. dele. ⁊. l. qui sit. ff. de vsuris. Tamē qꝛ vt dixi dicte filie non maritate pñt recusare relictum ⁊ dicere volumus legitimam nostrā in corporibus hereditarijs ipsi habēt legitimā in ipsis bonis hereditarijs: ⁊ sic in vniuersa hereditate habebit quelibet earum decimam partē hereditatis ⁊ decimā corpoꝝ hereditariorū: detracto tñ ere alieno. d. l. papinianus. §. quarta. ideo si estimatio augetur estimatio rerum suarum prout rerum ipsius heredis. Nec incrementum vel diminutio estimationis in habentibus res cōmunes magis vni q̄ alteri ascribitur: ita ⁊ cōtingit in herede ⁊ filijs quibus debetur legitima in corporibus hereditarijs: 7 † sic etiam quando legatur pars bonorum heres si eligit ꝑstare estimationē debet prestare estimationem prout res valet tꝑe quo estimatio prestat̃ prout est de mente tex. ⁊ doc. in. l. non amplius. §. cum bonorum. ⁊. l. sequē. de leg. j. ⁊. l. generali. §. fi. de vsuf. leg. Item qñ alicui debetur aliqua res cōmodum ⁊ incommodum ⁊ estimationis ⁊ deteriorationis vel meliorationis cedit lucro ⁊ dāno creditoris. iuxta. l. j. ⁊ per totum. de periculo. ⁊ cōmodo rei. ff. ⁊. C. habet enim prestari res non estimatio: iđ prout sunt prestari debent non habita cōsideratione presentis vel preterite estimationis: ⁊ hoc clarum: ideo non amplius insistēdū.

8 ¶ † Tertia etiam cōsultatio est in iure clara: nā ꝯstat ꝙ ex titulo emptionis secuta traditione habita fide de precio transfertur dominium in emptorem. §. vendite. insti. de rerū diui. ⁊. l. ꝙ vēdidi. ff. de contrahen. emp. 9 † Et in dubio presumitur habita fides de precio: prout not. glo. in dictis iuribus quas cōiter oēs sequunt̃. 10 † Et hoc si venditor erat dñs: si vero non erat dñs querit emptor quasi dominium ⁊ publicianā. tex. est singularis: lꝫ al's vulgaris. in. l. de precio. de publi. Tradita autem presumitur eoipso qđ reperit̃ res empta possideri per emptorem: quia ꝑsumitur possidere ex ꝑcedēti titulo. l. nimis instructus. C. de acquirē. pos. l. j. C. de impo. lucra. descrip. lib. x. ⁊. l. quedam mulier. de rei vendi. cū itaqꝫ dictus Daniel emerit dictas res vna cum dicto Geminiano: ⁊ eas ꝓ sua parte post emptionem possederit: in consequentiam ex predictis infertur ꝙ si venditor erat dñs: ipse daniel ꝓ dimidia quesiuit dominium dictarum rerum: si vero non erat dominus quasi dominium quesiuit ⁊ erat obligatus ad dimidiam dicti precij. 11 † Itaqꝫ dicte filie debēt habere legitimā etiā suꝑ dictis bonis prout super alijs: ac etiā debēt habere fructus dictarū reꝝ prout aliarum: tñ debitū dicti ꝑcij auget es alienū: ⁊ es alienū ita auctū diminuit legitimaꝫ per. d. §. quarta. ⁊ qđ ꝑ glo. in. l. cum a matre. C. de rei vend. Nō aūt diminuet magis in dictis rebus vt. s̄. emptis q̄ in alijs: cū es alienum respiciat ⁊ afficiat vniuersum patrimonium. l. fideicōmissum. §. tractatū. ff. de iudicijs. Nec emptio seu instr̄m emptionis post factū dicto Geminiano eius nomine dūtaxat potest ꝑiudicare ipsis filiabus: qꝛ res inter alios acta ⁊c. C. res inter alios acta. in rub. et nig. 12 † nec debet alteri per alterum iniqua conditio inferri. l. nō debet alteri. de reg. iur. 13 † Et qñādo vnus vendit rem duobus prefert̃ ille qui prius habuit possessionē siue sit dñs: siue nō dñs. l. quot̃. C. de reivendi. ⁊. l. siue. §. si duobus. de publi. Cū itaqꝫ dictus Daniel nedū prius emerit respectu sue dim' die: sed etiā possessionē cōsecutus fuerit: ideo sequēs emptio eidē non preiudicat nec eius successoribus. ⁊ licet nō soluerit preciū: nō refert ex quo fuit habita fides de precio vt premissum est.

14 ¶ † Deueniendo ad quartū cōsultationis quesitū premittendū est ꝙ licet glo. in. l. fi. C. de dotis ꝓmissione. dicat ꝙ extrane⁹ dotādo mulierē videt̃ in dubio dotare aīo gerendi negotiū mulieris vel patris nisi aliud probet̃. arg. l. nēsenni⁹. de nego. gest. ⁊. l. cū post mortē. §. j. de admi. tu. ⁊. l. vxorē. §. pater. de leg. iij. tamē Ja. de are. ⁊ Old. dicunt glo. ꝓcedere dictā opi. glo. si dotans erat aministrator negotiorum ipsius mulieris: al's dicūt ꝙ cēsetur dotasse aīo donandi ꝑ. l. vnicā. §. accedit. de rei vxo. acti. facit. l. fi. C. de iure dotium. ⁊. l. licet. ff. eo. tit. ⁊ dictam eoꝝ opi. simpliciter sequunt̃ ibi Cy. Bar. Bal. ⁊ Saly. ⁊ ad. d. l. nēsennius. ⁊. d. l. cum post. §. j. patet rñsio: quia loquuntur in administratore. itē non loquitur. d. l. nēsennius. in dote: sed in alimētis ⁊c. Itē in. d. l. cum post. §. j. non declarat bene tex. quid in dubio. sed videt̃ loqui in casibus certis. d. autē. §. pater naturalis. non loquitur in administratore dotante: ideo non cadit dicta responsio: sed dicunt prefati Jaco. de are. ⁊ Old. ꝙ ille tex. recte intellectus non ob. et non

aliter rñdent prout dicit ibi Raph. fulg. sed Saly. refert ꝙ rñdent ꝙ ibi cessat coniectura donationis: quia pater stipulatus fuit sibi reddi: ⁊ ita transit Saly. sed stipulatio predicta prestat etiam coniecturam ꝙ non aĩo gerendi negotia mulieris: nisi dicatur ꝙ satis gerit negotia mulieris si constante matrimonio ꝯstituit ei dotem sine qua forte non nupsisset: ⁊ satis est amico in aliquibus subueniri: ⁊ sic in aliquo eius negotia gerere: profecto similiter respectu illius tẽporis posset cẽseri donatio: ⁊ sic dedisse ad tps aĩo liberalitatis exercende: ⁊ per ꝯñs stipulatio de reddenda dote dotanti post dissolutum matrimonium non videtur magis prebere coniecturã

15 ꝙ dotauerit aĩo donandi tẽporaliter. † Alij soluunt ꝙ ibi filia nupserat ⁊ promiserat dotem: ideo pater soluit dotẽ promissam a muliere ⁊ sic debitum mulieris: ideo censetur soluisse non aĩo donãdi prout dictam solutionẽ dat ibi Bar. dicẽs ꝙ id innuit glo. dũ allegat. l. si operas. de excep. doli. sed est diuinatiua. Datur ⁊ tertia solutio. s. ꝙ ibi pater dedit dotem nomine mulieris: lꝫ stipulatus fuerit sibi reddi in vnum casum. ꝙ patet: quia de ratihabitione mulieris subdit: mulier aũt ratum habere non posset nõ suo nomine gestum. l. si pupilli. §. sed si ego. de neg. gest. ẜm Bar. ibi. Itẽ ibi dedit vt ratum haberet mulier: qđ patet: qꝛ ea non ratificante pater condicit. dicit ibi tex. s. per cõditionem ob causam supplet glo. ⁊ ita so

16 lutio est satis bona. † Quarto loco Bar. soluit ꝙ ibi pater qui dedit dotem erat debitor mulieris: ideo videtur dedisse aĩo cõpensandi cũ illo debito: non aĩo donandi. ⁊ iste sit text. ibi. vnde hoc casu dicit esse sequendam opi. glo. non opi. Jaco. de are. ⁊ in hoc residet et dictam opi. approbat Raph. fulg. in. d. l. fi. de dotis promis. licet Bar. tamen ibi sentit contrarium querendo quid si extraneus debitor dat dotem: ⁊ rñdet ꝙ aut administrabat ⁊ non censetur animo donandi: aut nõ administrabat: ⁊ tunc animo donandi. Et sic Bar. vꝫ variasse ⁊ alij simpl'r sequentes opi. Jac. de are. ⁊ Old. vidẽtur etiam in debitore non administrante alia negotia ꝑsumere animũ donandi: ⁊ maxime Saly. dãdo supra relatam solutionẽ ad. d. §. pater. nam per eam vult ꝙ si pater nõ fuisset stipulatus sibi reddi: presumeretur aĩus donãdi: ⁊ tñ euidẽter sibi apparebat: qđ pater ibi erat debitor mulieris: ⁊ ꝓ hac parte facit generalitas. d. §. accedit. itaqꝫ istud membrũ remanet satis dubium. Et applicãdo predicta ad thema nostrum cum non presupponatur ꝙ dictus geminianus gereret negotia dictarũ filiarum Danielis: nec dotauit noĩe ipsarũ: nõ videtur ꝙ possit se iuuare quominus censeatur dotasse aĩo donandi: nisi ex hoc capite: quia erat debitor dictaꝝ mulierũ ex testõ Danielis earũ patris. Non eñ potest allegare ꝙ ipse protestatus fuit ꝙ soluebat pro satisfactione legatorum factorum in testõ dicti Danielis. Et sic ꝙ prestatio reddit rem claram ꝑ. d. l. nẽsennius. quia hec allegatio tollitur. procederet eniꝫ si ꝓtestatio predicta emanasset a princi. tpe prime solutionis ⁊ ꝓmissionis dotis: que emanauit in anno. M. cccclxxiiij. Nam illo tpe poterat sue promissioni ⁊ solutioni legem apponere: sed protestatio facta fuit postea: ideo non releuat. l. ex morte. in fi. C. de pac. conuẽ. ⁊. d. §. accedit. Ex quo eñ ab initio censetur donasse. d. §. accedit. nõ potest postea resilire sua protestatione donationẽ prius factam reuocare. l. perfecta. C. de dona. que sub modo. ⁊. l. sicut. C. de actio. ⁊ obli. et. l. aristo. de dona. solum ergo iuuari potest: quia cẽset dedisse ab ipso initio aĩo se liberãdi a debito. Sed tunc aĩaduerto ꝙ dictus Daniel reliquit in testõ libras quingẽtas pro dote cuiuslibet filie: et dictus Geminianus dotauit dictas duas mulieres in quadringentis floreñ. auri latis boni auri ⁊ iusti ponderis ꝓ qualibet: prout ex primo instrõ dotali ꝑcipitur. in scđo autẽ instrõ dicitur ad rõnẽ quinquaginta sex solidoꝝ pro quolibet floreno. Nescio qualiter capitur libra solidus vel floreñ. mutine. mihi autem ꝑsuadeo ꝙ octingenti lati floreñ. auri iusti ponderis sint longe maioris estimationis ꝙ̃ mille libre: si ita est saltẽ in illo pluri non caderet materia cõpensationis seu liberationis a debito: ideo saltẽ quatenus excederet censeretur donasse: nisi dicaꝰ ꝙ forte mille libre non equiualẽt legitime dictarũ duarũ filiarũ: ideo lex supplet vsqꝫ ad concurrentem quãtitatem legitime. d. l. omnimodo. ⁊. d. l. scimus. ꝓ quo supplemento cõpetit cõditio ex lege. prout dicit glo. in vbo exigere. in. d. l. oĩmodo. ⁊ doc. cõiter omnes eã sequunꝰ: ideo heres vniuer-

17 lis videtur debitor etiã in illo residuo legitime. † Sed hec allegatio confutatur: quia illud residuum legitime non cõsistit in quãtitate in genere: sed in substantia testatoris. d. §. replectionẽ. ⁊ sic corporibus hereditarijs: ⁊ de quantitate ad speciem non cadit compensatio l. si conuenerit. in prin. de pig. act. ⁊. l. qui iniurie. §. si seruus. ⁊ qđ ibi ꝑ gl. ⁊ Bar. ff. de iniur. ⁊. l. si constat. C. de cõpẽsa. neqꝫ ad quãtitatem alteriꝰ generis: puta de quãtitate pecunie ad quãtitatem frumẽti: prout no. Bar. ⁊ doc. in. l. diuortio. §. ob donationes. solu. mat. per ea q̃ habentur in. l. ij. §. j. si cer. pe. Ideo non cadunt termini compensationis: ideo cõcludo ꝙ quatenus dicte dotes excedunt legata facta dictis filiabus non sint eis computande in legitimã: nec repetẽde ꝑ dictũ Geminianũ: sed date censeantur animo donandi: immo plus potest attentari ꝙ si dicte due filie repudiant legata dicentes ꝙ volunt legitimam in corporibus hereditarijs prout dicere possunt: vt supra conclusum fuit non cadunt

termini compensationis: quinimmo cessat compensatio quando hincinde est debitũ quãtitatis: tñ ex altera parte potest solui species. d. l. qui iniurie. §. si seruus. cũ ibi no. per glo. ⁊ Bar. ita pari ratione si ex altera parte potest peti species: vt in terminis istis: ⁊ tãto fortius: quia in casu isto electione creditoris cessat debitũ quãtitatis: ⁊ species ipse hereditarie sunt nõ solum in solutione prout cõtingit in terminis. d. §. si seruus. sed in obligatione et solutione: cum ergo non cadat compensatio nec solutio in ꝯsequentiã cessat liberatio: ideo nõ cadunt termini. d. §. pater. ⁊ que ibi ꝑ Bar. ⁊ propterea hac ratione videtur posse cõcludi in puncto iuris ꝙ censeãtur dicte dotes date aĩo donandi ⁊ non imputẽtur dictis mulieribus in legitimaꝫ. Et ꝓcedat hoc casu opi. Jac. de are. ⁊ sequaciũ. Sed licet hoc mihi videatur probabile: tamen quia videtur rigorosum non audeo firmare vsqꝫ ad concurrentem quãtitatem mille

18 librarum. † Restat vt ad quintum quesitum descẽdamus: circa qđ est aduertendum ꝙ si illas prestitas affectu paterno: ⁊ sic non animo repetendi non repetit. si vero animo repetendi repetit isti sunt casus clari. l. si paterno affectu. C. de neg. ge. d. l. nensennius. ff. eo. tit. In dubio autem si non stabant in seruitio alimẽtãtis Petrus Cy. ⁊ Bar. intelligunt glo. in. d. l. si paterno affectu. velle ꝙ censeãtur prestite animo non repetendi. ⁊ hoc saltem vult glo. si stabãt in seruitio victrici: ⁊ ꝙ si stabant in seruitio victrici alimẽta nõ repetantur. transeunt ibi simpliciter doc. ⁊ saltem ꝓcedit si opere sunt equiualentes alimẽtis prestitis: nec est minor rõ in patruo: prout est iste Geminianus ꝙ̃ in victrico quia agnatus: ⁊ solent a cõmuniter accidentibus parui post mortem factum diligere nepotes vel neptes ꝙ̃ victrici priuignos: vnde si opere prestite ꝑ dictas mulieres ipsi geminiano sunt equiualentes: ipsis expensis non est locus repetitioni: sed cõpensentur opere cũ alimẽtis. arg. l. sꝫ si vir lana. §. j. ff. de dona. inter virum ⁊ vxo. ita firmant glo. ⁊ Bar. ⁊ Bal. in

19 d. l. si paterno affectu. † et ibi Petrus ⁊ Cyñ. dicunt ꝙ si sunt duo rustici ⁊ vnus habet magnam familiam et alter non: ⁊ expendunt de cõi si opere illorum de familia sunt considerabiles ⁊ expense nõ repetuntur: al's secus. si vero opere dictarum mulierum non sunt equiualentes: ⁊ tunc si expense ꝓ alimentis parum excedunt: tunc quia modica expensa inter cõsanguineos non cẽsetur facta aĩo repetendi non repetitur. argu. l. omnino. ⁊. l. qđ dicitur. de impen. et do. argu. l. vtrum. ⁊. l. ex animo. ⁊ qđ in eis habetur. ff. de dona. iter virum. ita in proposito dicunt Pe. ⁊ Cy. in. l. alimenta. et post eos ibi Raph. fulg. qui etiam idẽ dicit in. d. l. si paterno affectu. ad hoc no. per Bar. in. d. l. que dotis. so. mat. alias recurrendum est ad cõiecturas prout volunt Barto. ⁊ Bal. ⁊ doc. cõiter in. d. l. si paterno affectu. in casu isto expensa annua in puellis verisimiliter est parua respectu cuiuslibet puelle de ꝑ se: iste geminianus erat patruus

20 non habens vt ꝓcepi filios masculos. † Ratione eñ cõsanguinitatis sumitur coniectura donationis. l. ꝓcula. ff. de ꝓba. ⁊. l. si seruus. de dona. inter vir. ⁊ not. glo. in. l. que dotis. solu. mat. ⁊ in. l. libertis quos. §. j. de ali. ⁊ ciba. leg. licet eñ sola cõiunctio sanguinis ꝓprie non inducat presumptionẽ donationis prout dicit Bart. in. d. l. q̃ dotis. iij. col. ⁊ est de mente tex. in. d. l. procula. ⁊. d. glo. in. d. l. libertis. §. j. tamen debet coniecturam que vna cum alijs adminiculis sufficit. item cõcurrebat: quia pater dictarum puellarum instituerat vniuersalem heredẽ dictum Geminianum: ex qua institutione causabatur q̃dam obligatio naturalis ad antidora. l. sed ⁊ si lege. §. consuluit. de peti. hereditatis. nam talis obligatio causat presumptionem donationis. l. si vero non remunerandi. §. inde papinianus. ff. mandati. ⁊ qđ no. glo. j. ⁊ Bar. iij. col. in. d. l. que dotis. Non occurrebat remuneratio in ꝑsona Danielis iam defuncti: filie aũt censentur eadem ꝑsona cum patre. l. fi. C. de impub. ⁊ alijs substit. ideo debebat esse maritus filiabus dicti Danielis: ⁊ licet forte hec sola ratio que esset sufficiens in donante non sufficiat in donatarios filiabus saltem non heredibus: tamẽ aliquid confert ad cõ-

21 iecturandum animum donãdi. † Item concurrit ꝙ ipse Geminianus post mortem reliquit dictis filiabus Danielis partem vsuff. bonorum suorum ex quo possent alimentari: vnde prebet aliquaꝫ coniecturam: qđ etiam in vita alimentando voluerit de suo: nõ animo repetendi prestitisset: que oĩa iuncto qđ illarũ erant in seruitio ipsius Geminiani: ⁊ verisimiliter expense non erant magne in alimentis videtur coniecturandum ꝙ non animo repetẽdi sint ꝑstita talia alimenta: hoc tñ totum. s. que coniecture sint sufficientes remittẽdum est arbitrio iudicis: cum non sint oĩno in iure determinate. arg. l. j. ff. de iure delib. ⁊. c. de causis. de offi. dele. qui iudex habebit cõsiderare iam dicta: ⁊ qualitatẽ dicti Geminiani ⁊ affectionẽ quã habebat erga dictas puellas ⁊ quãtitatẽ expensarũ ⁊ oĩbus pensatis arbitror: qđ arbitrabitur mẽtẽ dicti Geminiani fuisse in non repetendo dictas impensas.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxvj.

1 ☞ Contractus quando vsurarius non presumatur creditore recipiente certum terrenum in solutum pro parte debiti et pro alia parte iure pignoris nisi debitor soluerit pecuniam infra duos mẽses et quõ testibus possit probari vsurarius. per totum.

2 Contractus simulatus siue vsurarius presumitur mutuo precedẽte secuta

te secuta emptione. Idem pacto legis commissorie quo pignus remittitur post tēpus statutum post precio dato. nu. 3.

4 Pactum de reuendendo et paruitas precij presumunt cōtractum etiam sub nomine emptionis celebratum pignoratitium.

5 Testibus saltim duobus probaꝛ cōtractus vsurarius seu simulatꝰ.

6 Meum tuum et suum denotant quasi do minium. nu. 27.

7 Pignorate res dicunꝛ sue .s. debitoris ꝛ non creditoris.

8 Usurarius cōtractus coniecturis probatur vt recedi possit a communi iure vbi cautela incedit ad precludendas pbationis vias.

9 Confessio se habuisse ꝛ recepisse facta per contrahentem alio non docto probat solutionem.

10 Hypothecari siue pignorari pro parte non potest res communis per alterum socium.

11 Contractus non dicitur simulatus siue vsurarius creditore rē pignoratam accipiente in solutum: que si fuerit maioris valoris cau sat remedium legis. ij. C. de rescin. vend.

13 Demonstrationes due sufficiūt ad demonstrādū rei idētitatem.

14 Contractus quibꝰ cōiecturis non presumaꝛ vsurarius. nu. 12.

15 Testis deponens per verbum credit non probat.

16 Ualor seu estimatio rei de facili vicinis dicūtur incognita.

17 Mensura rei non solet innotescere vicinis qui non sunt messores et presertim qui non cultiuauerunt.

18 Testis qui deponit de reddendo causa m sui dicti qꝫ vicinus quando probet.

19 Testes asserentes redditionē cause debet illa esse ꝑ sensum corpis.

20 Forte dictio est assertiua .s. dubitationē ꝛ varietatē significātis.

21 Testis dictum interpretatur cōtra eum pro quo deponit.

22 Fructant et fructuarunt differunt inter se: nam fructant potest tā tum verificari in duobus annis.

23 Testium dicta non sunt calūnianda.

24 Contractus de cuius simulatione cōtenditur tenetur emptor vel precium supplere vel rem reddere pro eodē precio.

25 Pactū de reuendendo qn̄ placuerit nō ꝑsumit cōtractū vsurariū.

26 Pactum legis cōmissorie nō ē illicitū si mutuando daꝛ fideiussor pro restitutione quātitatis mutuate ꝛ conuento ꝙ pignus cedat in solutum fideiussori si ipse principalis non soluit.

28 Mutuum apud idiotas presumitur solutione debiti.

¶ Consilium. cclxvj.

1 In nomīe domini nostri Jesu christi. † ¶ In hac cā inquisitionis formate cōtra philippū michellis de picadis de treuio: ꝛ appel. exinde secute visis copia inquisitionis articulorum vtriusqꝫ partis primo ꝓductoꝝ ꝑ parte curie: ꝛ bartholomei eidē assistēti semel tm̄ numero. xvj. ꝛ deinde ipsius inquisiti bis ꝓductorū numero in totū. xvij. Et copia attestationū decē testiū ꝑ parte curie: ꝛ sex ꝑ pte inqsiti: ꝛ duobꝰ instrumētis publicis de emptionibꝰ factis ꝑ dictū Philippū noīe suo: ꝛ baptiste sui nepotis a dicto bartholomeo ꝛ alio instr̄o publico de refutatione cuiusdā clamidis facte per dictum bartholomeū dicto philipo: ꝛ alio instr̄o publico de venditione facta ꝑ dictū phillippū ꝛ baptistā de tertia parte dicti terreni vt. s. empti ꝑ precio. xviij. floreñ. vt dr̄: ꝛ hoc ꝑ precio. xij. flore. ꝛ copia instr̄i cōfessati depositi. Itē alterius instr̄i conseruationis idēnitatis ꝛ pignorationis secute: ꝛ instr̄o publico snie late cōtra dictū philippū: a qua snia presupponitur fuisse appellatū: ꝛ oīa rite processisse vsqꝫ ad calculū ferēde snie sup cā appellationis queritur q̄ sint partes iudicis appellationis ex his q̄ apparēt ex ꝑmissis meritis cause. † Et lꝫ consultationē reputē satis clarā: tn̄ pro solito more seruando rem in dubiū deducā. videꝛ enī prima facie dicendū ꝙ dictus philippus fuerit iuste condēnatus: nam pbatur primo pignoratio facta de dicta dimidia dicti prati ꝑ cōseruatione idēnitatis p. xxxviij. floreñ. ꝑmissis ꝑ dictū philippum: et postea venditio ꝑ ipsa q̄titate. xxxviij. floreñ. ꝛ videꝛ pbari ꝙ res valebat cētum: ita ꝙ erat maxima lesio. cū ergo precesserit pignus videꝛ causari nō leuis coniectura fraudis: cū vbi precedit tractatus pignoris ꝛ postea sequitur apparent emptio sit suspitio fraudis vsurarum. Quinimmo sola petitio ꝙ pecunia mutuetur: licet non appareat creditorē numerasse. dicit Bald. in. l. iij. C. plus

3 valere qđ agitur. facit presumi contractum vsurariū. † Item alr̄s in sīli videmus ꝙ pactū factum ꝙ pignus post tp̄s vendaꝛ ꝑ q̄titate ꝑ qua est pignoratū reprobaꝛ: qꝛ censetur factū in fraudē vsurarum. c. significāte. extra de pign. ꝛ que ibi habenꝛ. ꝛ. l. fi. C. de pac. pign. Ita ꝛ videtur pari ratione si post tēpus vendiꝛ: qꝛ paria sunt vno tp̄e facere actū ꝛ facere prius ꝛ in illud tp̄s actū cōferre. l. in tē

4 pus. de heredi. insti. ꝛ. l. j. ꝛ. l. qđ sp̄ōse. C. de dona. ꝑpter nup. † Coadiuuātur premissa: qꝛ paruitas precij ꝛ pactū de reuendendo videtur inducere presumptionem vt contractus celebratus sub nomine emptionis censeatur pignoratitius ꝛ vsurarius. c. ad nostrā. et ibi per doc. de emp. et vend. Sed pbata videtur precij paruitas

5 vt ꝛ. s. dictum est longe minor dimidia insti precij. † Item pactum de reuendendo videtur pbari per nonnullos testes qui deponunt ꝙ dictus Philippus dixit dicto Bartholomeo: omne volta che tu me rēde li mei denari io te rendero il tuo terreno. Maxime per Philippum francisci ꝛ nardum casetti qui concordant de loco et contestibus: per Jacobus antē concordat de loco ꝛ contestibꝰ: sed variat: quia deponit ꝙ Franciscus filius dicti Philippi dixit illa verba. Item saluutius concordat de presentibus: sed variat in loco: quia alij dicunt in domo Nardi casetti: ipse vero dicit in platea ante domum Nardi casetti: Bartholomeus deponit ꝙ in platea treuij: et de contestibus non recordantur. primus testis ꝙ in palatio: duo alij ꝙ apud fornaros: sed vnus non plane deponit. sunt ergo q̄plures qui sup hoc deponunt: sed duo tm̄ vident posse iūgi: sed duo sufficiunt. l. vbi numerus. ff. de testi. c. in omni. de testi. cum si. merito videtur resultare presumptio fraudis vsurarie. Confert quia Stephanus vltimus testis curie deponit: ꝙ quia deerant alique pecunie ad summam quam mutuauerat: ꝛ sic presupponit ꝙ mutuauerat: non autem ꝙ dederit ꝑ precio terreni: si autē fuisset mutuum ꝛ voluisset sub colore emptionis retinere predium ꝛ fructus lucrari fuisset indubia vsura merito ꝛc. Corroboranꝛ ꝑmissa ex tenore verborum quibus vtebatur dictus Philippus in dicta oblatione de reddendo terrenum ꝑdictum. Nam deponunt testes ꝙ philippus dicebat io te rēdero le terre tuoie seu la terra tua. vꝫ Angelus primus testis philippus secūdus testis ꝛ saluutius. viij. Et sic ꝑsupponebat terenum esse tunc temporis ipsius Bartholo

6 mei. † Quia meum ꝛ tuum denotant dominium. l. quintus. §. argēto. de auro argento legato. ꝛ. l. suos. in princi. de legatis. iij. Sed si fuissent vendite ꝛ tradite soluto precio fuissent emptoris nō ipsius Bartholomei venditoris: merito dicta verba suadent ꝙ dicte res

7 erant pignorate non vendite. † Res em̄ pignorate dicuntur sue. s. ipsius debitoris qui pignorauit: non ipsius creditoris qui pignus

8 recepit. vt. d. l. suos. §. eos vero. † Corroborant plurimum ꝑmissa: quia cum dicto Philippo fuisset factum preceptum per iudicem ecclesiasticum ꝙ restitueret dictas res vt pignoratas ipse deuenit ad compromissum cum dicto Bartholomeo occasione predicta: ꝛ inter cetera dederunt dictis arbitris potestatem estimādi operas et capānam quas ꝛ quam fecisset dictus Phillippus in dictis terris ac etiam estimandi omnes ꝛ singulos fructus quos dictus philippus pcepisset ex dictis terris: ꝑfecto si dicte terre fuissent vendicte fructus non erant estimandi: quia erant ꝓprij ipsius Philippi: ꝛ similiter non erat estimanda capanna: quia ad eum ꝑtinebat et ope fuissent ꝑstite in re ꝓpria ꝛ in ipsiꝰ operātis vtilitatē: nō frustra fuissent estimande: ideo cum conueniant magis pignori q̄ venditioni plurimum prestant coniecture fraudis vsurarie. Itaqꝫ ex his multis videtur satis probata intentio inquirentis cū si. non prosunt sin gula multa plerunqꝫ iuuāt. l. excusantur. in prin. de ex. cu. tuto. ꝛ sumus in materia in qua cautelose solet incedi ad preclu dendas vias probationibus: ideo iura volūt probari ex coniecturis: ꝛ quandoqꝫ recedi a communi iure ad euitandas fraudes feneratorum: vt est tex. in cle. j. §. ceterum. de vsuris. ꝛ. d. c. ad nostram. ꝛ

9 c. illo vos. de pigno. ¶ † His tamē minime refragātibus cōtrariā partē puto intrepide amplectendā. s. ꝙ partes iudicis appellationis sint pronūciare male iudicatū: ꝛ dictum Philippū absoluere. Nam est premittendū ꝙ nunq̄ fuit aliquis tractatus mutui: sed dictus Bartholomeus erat debitor cuiusdā Baptiste antonutij in quātitate. xliiij. florē. ꝛ habebat quādā clamidē vxoris dicti Bartholomei subpignoratā Isaac hebreo: cū forte dictus baptista instaret pro consequēda quātitate sibi debita dictus Philippus in effectu ꝑmisit pro eo soluere dictā quātitatē: ꝛ ad maiorē cautelā dicti Baptiste creditoris voluit contractum sub forma depositi restituendi per totum mensem iunij. et deinde subditur ꝙ habeat dictus Phisippus terminum duorum mensium vltra mensem iunij: et conuenit ꝙ ꝑ tota dicta quātitate possit dare mactones ꝛc. Et dictus Bartholomeus conseruauit eum indēnem: ꝛ casu quo dictus Bartholomeus non soluet infra dictum mensem iunij proxime tunc futuri: dictus Bartholomeus ex tunc pro sex floreñ. vēdidit vnum petium terre ꝛc. et ꝑ residuo obligauit et pignorauit medietatem vnius prati ipsius Bartholomei positi ꝛc. itaqꝫ ab initio non fuit aliqua fraus: nec dictus Phiuppus aliquid mutuauit nec quicquid lucri sperare poterat vsqꝫ in mensem Junij tunc proxime futuri: ꝛ sic fere per. viij. menses. Et si dictus bartholomeus soluisset infra dictos. viij. menses: dictus Philippꝰ nihil lucri consecutus fuisset: ideo tēpore illo contractus celebrati nihil imminet suspectum fraudis vsurarie. immo omnia innuunt contrarium: post terminum solutionis destinatum dictus Philippꝰ stetit per. xj. menses anteq̄ haberet instrumentū venditionis. Non autem est verisimile ꝙ si voluisset fenerare voluisset illud tempus in cassum transire. Postea emit simpliciter pro. xxxviij. floreñ. nec fecit pactum de reuendendo ꝙ appareat: ita ꝙ cessat illa suspicio que causatur ex pacto de reuendendo. Et insuper non apparet ꝙ venditio fuerit causata ratione precedentis cōtractus. Nec apparet ꝙ dictus Philippus soluerit dicte Baptiste: nec etiam apparet ꝙ dictus Bartholomeus non soluerit intra illud tempus conuentum: ita ꝙ censeatur datum insolutum pro illa promissione indēnitatis: ꝑfecto nihil exprimitur in instr̄o nō reperio specifice ar

ticulatum nec vllo mõ cõfessatum: nec aliter aliquatenus ꝓbatum immo rei qualitas suadet contrarium: nam fatuus fuisset dict⁹ bartholomeus nõ facere id exprimi: qm̃ dictus Philippus posset dicere dicto bartholomeo: ego solui baptiste ꝓ te: tu ꝓmisisti me conseruare indẽnem: redde mihi pecuniam quã ꝓ te ꝓmisi ⁊ solui: nec bartholomeus posset se tueri ꝙ dederit istaꝫ rem insolutũ ꝓ dicta q̃titate cũ illud non appareat: immo vba ꝓprie sumpta aliud demonstrant: nam tunc ipse non habuisset dictã q̃titatẽ. xxxviij. flo. a dicto Philippo: sed eo medio habuisset liberationeꝫ de debito ad qd̃ tenebat̃ baptiste: seu ad qd̃ tenebatur ipsi rõne dicte solutionis ⁊ dicte ꝯseruationis indẽnitatis: itaqꝫ esset potius compensatio quedã. Et cõpensans non soluit neqꝫ recipit q̃titatẽ saltẽ vere ⁊ ꝓprie. vt est tex. in. l. iulianus. de condi. ⁊ demõstra. Ideo ꝯfessio quã fecit dictus bartholomeus recepisse dictam q̃titatẽ non esset vera ꝓprie loquendo. Et hoc etiaꝫ ꝑsuadetur: q: ipse Philippus emit ꝓ se ⁊ ꝓ baptista: ⁊ creditum fuerat nomine suo ꝓprio dũtaxat. Et insuper confessio se habuisse ⁊ recepisse facta ꝑ contrahẽtẽ alio non docto ꝓbat solutionẽ factam tp̃e cõfessionis ⁊ cõtractus: prout voluit Bar. in. l. certi cõditio. §. si nũmos. ff. si cer. pet. ⁊ in. l. p̃dia. ff. de acqui. here. ⁊ in. l. si ita stipulatus. §. grisogonus. de vb. obli. ꝑ tex. ⁊ ibi latius in. l. post dotem. ff. so. ma. Et ſm hoc alio nõ docto nõ apparet ꝙ ista venditio emanauerit ex cã dicti cõtractus depositi ⁊ conseruationis indẽnitatis. Quinimmo nec apparet ꝙ res vendita sit illa data in pignus deputata ꝓ dicta conseruatione indẽnitatis. Attento ꝙ in instr̃o pignoris nõ describunt̃ latera: licet conueniant in qualitate terre pratiue in pertinentijs seu vocabulo: que qualitates solẽt esset cõmunes pluribus petijs terrarum
10 ideo non concludunt necessario idẽtitatem. † Et maxime: quia in instr̃o pignoratitio dicit medietatẽ vnius petie dicit dicti bartholomei ex eo latere qd̃ placebit dicto Philippo. venditio aũt cãtat de medietate ꝓ indiuisa cũ heredibus Seraphini: contractus pignoratitius loquitur de terra pratiua ipsius bartholomei simpliciter: ita ꝙ innuit non esse cõem cũ aliquo: et maxime cũ pignore ⁊ ab eo latere qd̃ placebit. d. Philippo. si em̃ nõ fuisset cõis ita qd̃ si habuisset solam medietatẽ ꝓ indiuiso non potuisset medietatem ab vno latere pignorare: prout pignorauit: quia res aliena pignori dari nequit. l. si res aliena. ⁊ l. rem alienã. de pigno. act. ⁊ medietas ab vno latere rei cõis est ꝓ ꝑte aliena vt de se est notissimũ: ⁊ qd̃ res cõis non potest ꝓ parte socij pignorari est expressum in. l. j. C. si cõis res pigno. data sit. ita ꝙ hec innuũt diuersitatẽ rerũ: nõ autẽ idẽtitatem rei. Et ſm hoc non hꝫ aliquid cõmune illa pignoratio
11 vel causa ipsius cum ipsa vẽditione. † Et si hoc est resultat simplex venditio sine p̃cedenti tractatu pignoris. Sin autẽ emanauit venditio ex cã p̃dicta cõseruationis indẽnitatis: ⁊ de eadẽ re fuit facta pignoratio ⁊ venditio: prout forte rei veritas se hꝫ lꝫ nõ appareat nihilominus nõ imminet ꝓbatio causis vsurarijs. Nam si creditor recipit a debitore insolutum rem pignoratã nõ imminet vsura nec aliqua coniectura vsure. l. qui sub imagine. C. de distra. pigno. Et nihil obstat quominus ꝓ dicto credito potuerit res pignoratas in solutum accipere. Nec obst. ꝙ allegatur ꝙ recepit ꝓ longe minori p̃cio q̃ valeret etiã vltra dimidiã iusti p̃cij: quia dato ꝙ ita eẽt ius ex hoc solo non causat p̃sumptionẽ vsure: sed inducit remediũ contra talem contractũ. l. ij. C. de rescin. ven. ⁊ l. si quis cũ aliter. de vb. obli. Et coniecture sunt ꝙ non valuerit tãto p̃cio q̃to dictus bartholomeus conatur ꝓbare. primo: quia si tanto p̃cio valuisset dictus Philippus fuisset bene cautũ: ex hypotheca dicte medietatis non ꝯuenisset: qd̃ etiã ꝓ cautela traderetur etiã mantellus put conuenit. Item ꝓbatur ꝙ dicti Philippus ⁊ Baptista per duos annos postea vendiderunt tertiã partẽ petij terre in dictis ꝑtinentijs ⁊ vocabulo ꝓ. xij. flo. ⁊ asseritur inde tertiam partẽ illius medietatis vt supra ꝑ eos empte a dicto bartholomeo. qd̃ ꝑsuadetur: q: dat ꝓ confine res heredum Seraphini: qui Seraphinus est nominatus in dicta emptione ꝑ eos facta a dño Bartholomeo: qd̃ erat cõis ꝓ indiuiso. cũ eo itaqꝫ ꝑsuadetur ꝙ dicti Philippus et Baptista diuiserint interim cum dicto Seraphino vel cum eius heredibus: ⁊ concordat etiam finis pulzelle: licet fatear non ꝓbari ne-
12 cessario idẽtitatem rei. † Item p̃stat non leuem coniecturã: qd̃ res non tantuꝫ valuerit: quia dictus Bartholomeus. xxvij. mensibus prius emerat ꝓ. xlj. flo. eãdem medietatem dicte terre pratiue: ⁊ durabat eadem qualitas prati tp̃e sue venditionis: ita ꝙ non erat verisimiliter meliorata tp̃e quo vendidit Philippo: ⁊ ꝑ idẽtitate deducitur qualitas q: priuata. Item qualitas: quia medietas cõis ꝓ indiuisa cũ eodem. Item fines fluminis pulzelle vltra ꝑtinentias
13 et vocabulum. † Que autem demonstrationes hmõi sufficiunt ad ꝓbandum idẽtitatem rei. l. forma. ff. de censi. ⁊ ꝑ Bart. in. l. demonstratio. de condi. ⁊ demon. Nemo em̃ p̃sumitur iactare suum. l. cum de indebito. de ꝓba. itaqꝫ non est verisimile ꝙ primus dñs rem valentem centũ vel. lxxiij. vendidisset ꝓ. xlj. Et lꝫ emerit ꝓ trib⁹ flo. plus: non mirũ: quia parua distantia. et insuꝑ emit rem cõmunẽ ꝓ indiuisa cum nepotibus: ⁊ Philippus emit rem cõmunẽ cũ extraneo: ⁊ sepe contingit ꝙ libentius emet ꝓ aliquo maiori p̃cio quis
14 rem cõmunem cũ suis q̃ rem cõmunem cũ extraneis. † Itẽ prestat coniecturam: qd̃ ex quo dictus Philippus habebat instrumentũ libere venditionis: nec poterat conuinci vt redderet si res tantum valuisset non fuisset contentus illã restituere ꝓ eadem quantitate prout erat: immo nedum qd̃ prouocatus annuerit: immo ipse deprecatus fuit Bartholomeũ ꝙ redderet sibi denarios suos: ⁊ ipse restituerit sibi suam terram: prout vnus testis ꝓ parte curie ⁊ bartholomei examinatus deponit: vꝫ Philippus francisci. Itẽ Nardus deponit ꝙ dictus Philippus non prouocatus seu requisit⁹: sed ex se obtulit ⁊ sunt contestes in oĩbus preter q̃ in verbis formalibus: item per Iaco. deponit ꝙ Franciscus filius dicti Philippi illud obtulit concordat in loco: ⁊ vocatur ꝓ conteste a dictis alijs duobus testib⁹: ⁊ ipse eos vocat in contestes variant in ꝑsona offerente: sed possibile est ꝙ ambo obtulerint. Item Ang. alius testis deponit de alia vice similiter ꝙ ipse Philippus obtulit eidẽ bartholo. ꝑfecto si res fuisset tanti p̃cij non ꝑsuadetur in mẽte sani capitis ꝙ vsurarius voluisset eam dare pro tam tenui precio: ⁊ maxime deprecando alium ꝙ acciperet. Concurrit ⁊ alia coniectura: q: vnus testis deponit ꝙ dictus Philippus post factã dictam vẽditionem voluit dictam terram emptã vendere suo patri ꝓ minori precio q̃ emerit a dicto bartholomeo: ⁊ pater ipsius testis renuit. si enim valuisset cẽtuꝫ prout conantur ꝓbare testes bartholomei: non est verisimile ꝙ dictus Philippus vendere voluisset: ꝓ adeo tenui precio ⁊ ꝙ ille renuerit. alius testis deponit ꝙ tp̃e venditionis predicte non valebat maiori p̃cio q̃ emerit: adeo ꝙ mihi ꝑsuadeo id qd̃ mihi narrat̃. s. ꝙ illi testes bartholomei falsum deponãt: licet id non firmẽ in puncto iuris: tñ dico ꝙ valor rei non est legiti
15 me probatus. Nam vnus testis deponit ad centum floreñ. loquit̃ ꝑ verbum credit iudicium credulitatis non firmũ in teste per glo. et Bar. in. l. in summa. §. idem labeo. de aqua plu. arcẽ. ꝑ Spe. in tit. de teste. §. j. versi. item qd̃ deposuit de credulitate. per Io. an. in. c.
16 inquisitionis. de accu. † Et licet reddat causam scie: quia vicinus: profecto nõ videtur accommodata: q: valor rei de facili vicinis est in incognitis: non enim videtur valor. Item res inculte frequẽter contingit ꝙ raro alienantur: ita ꝙ non veniunt de facili in notitiam eoꝝ valor. preterea ipse deponit ꝙ est vicinus: nõ autẽ deponit ꝙ erat vicinus tp̃e venditionis: non solet autem innotescere vicinis ꝑ sensum corporis id qd̃ valebat res anteq̃ esset vicinus: ideo
17 iste testis non concludit. † Similiter mensura terreni non solet innotescere vicinis qui non sunt messores presertim non cultiuauerunt: itaqꝫ ꝑ eos non ꝓbat̃ mensura dicti terreni cum non appareat eos esse instructos in arte mensurandi ⁊ mensura non sit res q̃
18 appareat oculis vicinorum: † ideo respectu mensure non est bona redditio cause: quia vicinus. tunc em̃ est bona redditio cause qñ ꝑ vicinitatem: ⁊ sic per cõtinuam conuersationẽ deuenitur cõiter ad sensum corporis vt deprehendit̃ ex dictis Bar. in. l. j. ff. si cer. peta. vbi dicit ꝙ redditio cause: q: vicinus est bona redditio cause ea ratione: quia presumitur ꝙ ꝓpter assiduã cõuersationẽ p̃sumit̃ ꝑuenisse ad sensum corporis ipsius vicini. sentit ergo Bart. ⁊ doc. qui transeunt cum sua theorica: ꝙ in his que se exhibent oculis vicinorũ est bona redditio cause: q: vicinus: secus in his qui se nõ exhibẽt
19 oculis vicinorũ. † Et suadet rõ q: redditio cause in testib⁹ dꝫ esse ꝑ sensum corporis. l. qui testõ. §. si. ff. de testa. ⁊ l. testiũ. C. eo. ti. et per Inno. ⁊ doc. in. c. cũ causam que. extra eo. ti. Si itaqꝫ nõ ꝓbat̃ mẽsura alij testes qui deponũt ꝙ tm̃ valebat stadiũ nihil releuant: q̃titas etiã fructuũ nõ legitime ꝓbat̃: q: duo testes deponunt suꝑ fru-
20 ctu: vnus ꝙ forte fructauit toto tp̃e flo. lxxiiij. † Dictio forte est dictio non assertiua: sed dubitationem ⁊ varietatem significantis. tex. cum glo. in verbo fronte: in. l. in substitutione. de vulg. ⁊ pup. ⁊ in. c. iuuenis. de spon. ⁊ in. c. tua. e. ti. ⁊ in. c. ex parte. de cele. miss. cũ concor. hec est propria vis vocabuli: lꝫ multotiẽs al'r ponat̃. dubia aũt ꝓbatio non releuat. c. in presentia. de ꝓba. ⁊ l. non hoc. C. vnde
21 legi. ⁊ l. certum. de confes. † Ideo dicit Imo. in. l. inter stipulantẽ. §. si stichum. de vb. ob. ꝙ dictum testis interpretatur contra eum pro quo deponit: deponunt etiã dicti testes ꝙ singulis annis fructat tm̃: adeo ꝙ habita consideratione quã facit glo. in aut. perpetua. C. de sac. sanc. eccle. lꝫ illa theorica glo. non concludit necessario: q: hmõi variantur ex varietate tẽporum ⁊ locorum. Nam contingit qñqꝫ ꝙ bona multum fructant ⁊ parũ valẽt: vt apud nos in clusio perusino: qñqꝫ ꝙ parum fructant ⁊ multũ valent vt in pla-
22 tea perusij. † Ideo Bar. in. l. precia rerum. dicit ꝙ debet fieri articulus ꝙ in contracta fundi de cuius estimatione agitur fundus tanti redditus est tante estimationis: qd̃ minime factũ est in casu isto: nec testes de hoc quicq̃ deponunt: ideo nil releuant quo ad ipsius rei estimationẽ. Preterea non deponũt q̃ti reddit⁹ erat tp̃e dicte vẽditionis: sed deponũt ꝙ singulis annis fructat tm̃ vbũ fructat est p̃ntis tp̃is: non dicunt fructauit: adeo ꝙ põt verificari in duobus annis talis pluralis locutio. Et illa v'lis singulis põt intelligi ꝙ attẽta eius bonitate p̃nti est cõis fruct⁹ singulis annis tm̃. Si ei vellem⁹ nõ restringere virtutẽ v'lis singulis esset ineptissimũ dictũ testis ⁊ suspectũ: q: deponeret suꝑ eo qd̃ nõ põt cadere in ei⁹ notitiã. Cõprehẽdit em̃ illa v'litas nisi restringat̃ vltra mile annos. Et si ita interpretaret̃ testis esse⁊ repellendus: prout dicimus de teste qui

qui satagit probare negatiuam in.c.cum ecclesia sutrina.de causa
23 possess.⁊ ꝓprie.⁊ ibi doc.not.† Igit̃ q̃ dicta testiũ nõ sunt calũniã
da prout inquit Imo.in.l.stipulatio ista.§.hoc quoq̃.de verb.ob.
illa v̾ba singulis annis fructat d₃ itelligi attẽta qualitate p̃nti:qḋ
maxime suadet̃:q̃ alter testis reddit cãm scie:q̃ est vicinus:⁊ sic se
refert ad tp̃s p̃ns in dicto:dũ dicit fructat:⁊ est in rõne:dũ dicit est
vicinus:licet appareat ex alijs suis attestationibꝰ.s.xij.arti.ꝙ fuit
vicinus p.xij.annos:sed venditio fuit facta iam sunt.xxvij.anni et
vltra.Ideo ista ratio scie non est accõmodata saltẽ ad tp̃s venditio
nis:qḋ tp̃s est in cõsideratione.Alius aũt testis non reddit causa₃
scie super hoc:l₃ ex alijs suis attestationibꝰ appareat ꝙ est ⁊ ꝙ re
tro fuit vicinus:⁊ maxime hec ponderãda sunt:qñ ex attestatio-
nibus vtriusq̃ partis apparet ꝙ res empte sunt multum meliora
te opa ⁊ industria emptorũ:vñ si hodie singulis annis fructat tan-
tum non infertur ꝙ tpe venditionis foret tanti redditus.Insuper
non putarem ꝙ vicinus sit cõiter notum q̃titatẽ redditus fundo
rũ vicinorũ:maxime p sensum corporis:ita ꝙ rõ scie q̃ vicinus:nõ
putarẽ ꝙ esset vsq̃ quaq̃ sufficiens:maxime per sensum corporis.
Dato aũt ꝙ esset bona rõ scie:ex alio non ꝓbatur q̃titas nec va-
lor tpe venditionis:nec vllo pacto quicq̃ est probatũ de pacto de
reuẽdendo tpe venditionis:licet probetur de tpe posteriori:prout
deprehenditur ex qualitate attestationũ:l₃ primi testes oẽs dicãt
non recordari de tpe vltimi:dicunt de tpe vnus triu₃ aut quatuor
annorũ:alius quatuor annorũ aut quinq̃ aut sex:alij duo octo an
norũ:alius de decẽ annis.Huiusmodi aũt pacta reddunt rem ma
gis suspectam q̃ qñ fiunt ex interuallo notabili:prout videmus in
pacto legis cõmissorie:qḋ est improbatum in cõtractu pignorati-
tio:quia cẽsetur sapere fenus vt est.s.deductu₃.hoc procedit quã
do pactum istud emanauit tpe celebrati contractus principalis de
biti:secus si ex postfacto.l.titius.ff.de pig.ac.⁊.l.q̃uis.al's incipi.
calippodius.de solu.prout doc.cõcordant in dictis iuribus in sil'i:
itaq̃ ita dicimus in pacto de reuendendo si emanat tpe celebrati
cõtractus reddat rem suspectam interim ꝙ cũ alijs adminiculis fa
cit presumi cõtractum feneratitium:sed non ita qñ emanat ex in-
teruallo:quia non v̾r eadẽ ratio:nã fenerator qui habet cõtractum
liberum rei maioris valoris non se obligauit verisil'r ad reuenden-
dũ:attento maxime ꝙ feneratores verisil'r non faciant ex cõscien-
24 tia cũ fenus cõtra ꝯscientiã exerceant.† Preterea si emptor emit
rem minus dimidia iusti precij tenetur rem reedere pro eodẽ p̃cio
vel supplere iustũ preciũ:⁊ ipsius est electio.l.ij.C.de rescin.ven.Si
ergo ꝓmittit rem restituere pro eodẽ precio promittit id ad qḋ te-
nebatur si nolebat residuũ precij supplere.Ideo nõ d₃ causari pre-
sumptio fenoris.Qñ aũt tpe ꝯtractus pactum illud interuenit nõ
imminebat adhuc illa obligatio.preterea imminet tunc coniectu
ra ꝙ ideo pactũ illud interuenerit:q̃ debitor nolebat illã reemere
pro illa quãtitate:⁊ creditor tunc de facili potuit ad promittendũ
de reuendendo rõne lucri:qḋ interim sperabat ex fenore:quia de-
bitor forte sine illo pacto nõ deuenisset ad illũ ꝯtractũ:que cessant
in pacto interposito ex postfacto.Et maxime qñ creditor prouo-
cat debitorẽ:vel vt melius loquar emptor prouocat venditorẽ vt
pecunia restituatur ⁊ res vendita.Nam debitores solẽt esse ansij li
berari a fenore non creditores.Ideo cũ.d.c.illo vos.qḋ assumit
coniecturã pignoris ex illo pacto de reuendendo loquatur in pa-
cto qualificante ꝯtractũ:⁊ sic in pacto interposito tpe contractus.
et.d.c.ad nostrã.soleat etiã ita intelligi dicendum videt̃ ꝙ aliud sit
25 qñ pactum ex magno interuallo interponitur.† Preterea alia est
forma pacti in.d.c.ad nostrã.q̃ simpl'r de reuendendo qñcũq̃ pla-
cuerit.Ideo nihil video cõiecture fraudis vsurario i casu isto:imo
circũstantie potius suadẽt rem alienã a fenore.Nã prima ꝯtractus
cõuentio fuit aliena ab oĩ suspicione.Si etiã dicamus prout p̃sup
ponitur ex parte inquirẽtis ꝙ oĩa ista fuerint causata ex illa con-
fessione depositi ⁊ conseruatione indẽnitatis:attẽto ꝙ dictꝰ Bar
tholomeus poterat soluere principale debitum intra tp̃s ꝯuentũ
principali creditori:⁊ soluendo nihil erogabat vltra:nec fructꝰ rei
pignorate nec quicq̃ aliud.Itẽ attẽto:ꝙ eñ post lapsum tempo-
ris assignati in primo contractu depositi ⁊ cõseruationis indẽnita
tis etiã emanauerũt tpa ante venditionẽ.Nec est mos feneratorũ
permittere tp̃s labi sine lucro.Itẽ attẽto etiã ꝙ emptio fuit facta
nomine etiã Baptiste:nec solet quis libenter etiã ꝓ alio fenerare.
Itẽ attẽto ꝙ ipse Philippus rogauit Bartholomeũ ꝙ reciperet
rem ⁊ denarios redderet.Itẽ attento ꝙ pars rei fuit vendita cor-
respectiue pro maiori precio:prout hec.s.deducta sunt.Et etiam
attento ꝙ prout deponunt testes res p̃dicte sunt multum meliora
te opera ⁊ laboribus dictorũ emptor.Nõ solẽt cõiter hec fieri in re
bus pignoratis et rebus que non retinentur cum bona conscien-
26 tia.† Itẽ ꝯsiderato ꝙ dictus Philippus prout cõiecturari potest
fuit intercessor pro debito dicti Bartholomei obligãdo se ꝓ eius
debito:nõ aũt principalis creditor.Ideo imminet minor suspicio
fraudis vsurarie:nam al's videmus ꝙ pactũ legis cõmissorie in pi
gnore est reprobatũ tãq̃ sapiẽs speciẽ vsurarie prauitatis:vt.s.de
deductũ est.Et tamen hoc cessat in intercessore pro alio.Nã si mu
tuans dat fideiussorem pro restitutione q̃titatis mutuate:⁊ cõue-
nit ꝙ pignus cedat in solutũ fideiussori si ipse principalis nõ soluit
sed fideiussor pactum valet:⁊ non redditur suspectũ.vt est tex.in.l.
fi.de contrahẽ.emp.⁊ not.Gui.de cu.⁊ doc.in.d.l.titius.de pig.ac.
et Bart.in.d.l.q̃uis.al's calippodius.ita ⁊ in sil'i cessat suspicio in
isto Philippo qui non fuit originarius creditor:sed reuera po tiꝰ
intercessor.Multa igitur confluunt ad absolutionẽ istius Phi-
lippi in contrariam iudices debẽt esse proni iuxta.l.absentem.ff.
de penis.⁊.l.fauorabiliores.ff.de reg.iur.⁊ in.c.cum sint partiũ iu-
ra obscura.eo.ti.cũ sil'i.Cõcurrit etiã rigor iuris cum ꝓ parte curie
seu dicti Bartholomei nihil sit legitime et concludenter probatũe
prout ex.s.late deductis apparere potest.Et vltra iam dicta circa
illud pactum de reddendo ⁊c.non fuit expressum ꝓ q̃ta quãtitate.
dicunt eñ ꝙ dixit:qñ me rẽdemi li denari mei:non dixit li denari
pagati p queste terre:forte intelligebat etiã de alijs denarijs:ver-
ba itaq̃ non sunt certa:merito etiam hoc coadiuuat.Et sepe que
non prosunt singula multa iuuant.l.excusantur.in prin.de excusa.
tut.cum cõcor.ibi per glo.adductis.Nec ob.adducta in ꝯtrarium:
quia sunt sublata quasi oĩa p adducta pro hac parte.Ideo oĩa non
reassumam illud de compromisso.qḋ l₃ aliquãtisper suspicionis vi
deatur ingerere:tñ non viget:tum q̃ dederunt facultatẽ arbitris
estimandi fructus recollectos ⁊ operã ⁊ capannã.Nõ autẽ exprimi
tur in cõpromisso ꝙ ipsi arbitri haberent commissionẽ condẽnãdi
Philippum ad restitutionem fructuũ:⁊ Bartholomeũ ad resar-
ciendum expensas in capãna ⁊ estimationẽ operarũ.Insuper ipse
Philippus fortasse impẽdebat sibi resarciri estimationẽ operarũ
et expensarũ etiam cõpensatis fructibꝰ.Nã occurrit plerũq̃ ꝙ ru-
stici ꝓ reducendo rem suã ad culturã plus operarũ impendunt q̃
postea valeat ipsa res:multotiẽs eñ occurreret ꝙ al's forte starẽt
ociosi adeo ꝙ eis expedit:ita qḋ illud cõpromissum non multum
artat.Et maxime:quia rustici multũ solent timere lites:ideo de fa
cili nonnũq̃ contingit ꝙ de suo exponunt vt a litigijs liberentur
cum ⁊ cuiusq̃ plurimũ intersit litibus non vexari.l.minoribꝰ.xxv.
annis subuenit.itaq̃ leuis suspicio sumi d₃ ex tali compromisso.
27 Et offuscatur ex multis q̃ deducta sunt ꝓ Philippo.† Nec ob.id
qḋ testes deponunt qḋ dicebat:et tolliti el tuo terreno:⁊ sic asserẽ-
do terrenũ esse ipsius Bartholomei.Si aũt fuisset venditum non
fuisset suum vt in ꝯtrarium deductũ est:q̃ rñdet̃ qḋ illa v̾ba h̃nt se
cundũ ad tp̃s retro:q̃ appellant suũ ex eo q̃ olim fuit sub eius do
minio:sic al's.in.l.cũ filius.§.dñs.de lẽg.ij.qḋ apparet ex v̾bis ime
diate precedentibꝰ:q̃ premittebat li denari mei:⁊ tñ dominiũ de-
nariorũ non erat amplius ipsius Philippi.Non obst.qḋ vnus te-
28 stis dicit ꝙ deficiebat de denarijs mutuatis:q̃ est singularis.† itẽ
si dictus Philippus soluit creditori Bartholomei solet plerũq̃
apud idiotas appellari mutuũ:⁊ facit.l.singularia.⁊ qḋ ibi habet̃
si cer.pe.quasi censeatur numerata Bartholomeo:⁊ p Bartholo-
meũ suo creditori ⁊ per illum deposita apud Philippum.Itẽ li-
cet fuisset mutuata ⁊ postea acta res ꝓ mutuo insolutum non esset
ꝓpterea reprobatũ.Insuper non apparet ꝓpterea ꝙ illa pecunia
que deficiebat esset de parte precij.Poterat eñ esse qḋ mutuauc-
rat etiã aliã quãtitatẽ.Et si ille Bartholomeus volebat rem olim
suam:iste Philippus volebat etiam suam pecuniam quã mutua-
uerat vltra precium.Et l₃ hoc forte nõ sit verũ qḋ mutuauerit:ta-
mẽ huiꝰ rei veritas nõ innotescat iudici a quo:iõ nõ debuit ex hoc
moueri:nec etiã iudex ad quẽ si aliud nõ apparet. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cclxvij.

1 ¶ Nepos qui remãsit in quadam apotheca artis calzolarie iam sui aui eandẽ artem exercendo qñ nõ presumatur exercuisse cũ capitali sui aui sed cum suo proprio.per totum.
2 Societas nedũ initur expressa partium conuentione imo ⁊ tacite:estq̃ contractus qui solo consensu contrahitur.
3 Societas factis ⁊ gestis cõtracta censetur.nu.7.
4 Societas qñ non videat̃ ꝯtracta in eos q stant in cõi mensa.
5 Apothecam intrans ⁊ ibi facit artem illius qui prius intrauerat presumitur de suo exercere.
6 Iurare non licet de incognito alterius facto.
8 Societatis lucra iudicis arbitrio quõ relinquũtur diuidenda.
9 Societas non d̾r ꝯtracta in alijs rebus sp̃ali cõicatione fructuum q̃ cõiter vniatur.
10 Socius etiam stans in communi mensa quando presumat̃ acquisijsse de suo ⁊ non cõi ere:licet cõtraxerit cõi nomine vt possit partem a consocijs repetere.
11 Testis deponens per verbu₃ credit quesijsse vel sua cura nõ ꝓbat.
12 Testium dicta dubia solent cõtra producentẽ interpretari.

¶ Consilium.cclxvij.

In nomie domini nostri
1 Iesu christi. ¶ † Ad decisionẽ p̃ntis ꝯsultationis est premittenda vna maxima in iure ⁊ vulgaris:qḋ acto re nõ legitime ꝓbante eius intentionẽ:reus ⁊ si nihil ꝓbauerit est absoluendus.l.qui accusare.C.de edẽdo.c.cũ ecclesia sutrina.in fi.de cã pos.⁊ ꝓprie.cũ infinitis sil'ibus.per quã maximã decidenda venit magna pars huiꝰ ꝯsultationis vt inferius appa-

2 rebit. † Item premittendum duxi: qđ societas initiatur quandoq; expressa conuentione partiū: ⁊ tūc attenditur forma conuentionū qm̄ cōtractus ex ꝯuentione legem accipiūt. l. j. §. si cōuenit. ff. depo siti. qn̄q; initiatur tacite. l. societatem coire. ff. pro socio. Et pōt vl'is cōtrahi ⁊ generalis lucri ⁊ questus ⁊ singularis vnius rei. l. societas cōtrahitur. in prin. ⁊ l. coiri societatē. eo. tit. ideo societas tacite cō tracta que deprehenditur ex gestis: hincinde talis presumit᷑ qualē qualitas actuum demōstrat. Societas em̄ est cōtractus qui solo cō sensu contrahit᷑. l. cōsensu. ff. de acti. ⁊ obli. ⁊ institu. de obli. que solo **3** ꝯsensu contrahunt᷑: † voluntas autē ⁊ consensus factis ⁊ gestis de monstratur. l. reprehendenda. C. de institu. ⁊ substi. sub condi. fac. et. l. in concubinatu. de concu. ⁊ l. pro herede. ⁊ l. gerit. de acqui. he re. cum fili. Si em̄ inter fratres interueniunt ea que non solent fie ri nisi inter socios tunc censetur contracta societas quasi illa nō so leant fieri citra ius ⁊ nomē societatis. Ideo societas indicat᷑: prout dicimus in actis que fieri non possunt seu non solent fieri citra ius ⁊ nomē heredis qđ presumitur aditio. d. l. pro herede. ⁊ d. l. gerit. ⁊ l. ij. ⁊ l. auia. C. de iure delibe. Ita dicit Bar. in. l. titium ⁊ meuium. §. altero. de admi. tut. ⁊ in. l. si patruus. C. cōia vtriusq; iudi. ⁊ doc. antiqui ⁊ moder. in dictis iuribus idem tenent. Et actus gesti quā doq; demonstant magis generalem ⁊ minus generalē ſm qđ quali tas actuū demonstrat: puta si cōicant oīa vndecūq; prouenientia censebitur contracta societas oīm bonorū: q: talis cōicatio non so let fieri nisi per socios oīm bonorum. Si xᵒ solent diu cōicare lu cra questuaria indifferenter: ⁊ tunc censebitur contracta generalis **4** societas lucri ⁊ questus. † Si vero cōicant solum lucra vnius nego tiationis: puta fructus recollectos ex possessionibᵒ vel ex arte mer cantie salis: vel ex arte calzolarie ⁊ non alia lucra: tunc non censet᷑ contracta generalis societas lucri ⁊ questus: sed specialis societas questuaria illius artis vel negotiationis: cuius lucra solita sunt in ter eos cōicari. Talia em̄ sunt subiecta qualia p̄dicata demōstrāt. l. stipulatio ista. §. hec quoq;. de xb. obli. ⁊ in. c. inter dilectos. de fide instru. ⁊. ff. de vino triti. ⁊ oleo lega. l. vinum. ⁊ ibi Jac. de are. prout hec concludit Bar. in. d. §. altero. ⁊ in. d. l. si patruus. ⁊ ibi Bald. et doc. maxime Saly. ⁊ Raph. qui sequuntur dicta Bar. in. d. §. alte ri. ⁊ idem dicit Ang. in consi. lxxxv. ſm ordinem informis. incipiē. pater habens plures filios. et hoc qn̄ vterq; negotiatur ⁊ cōicat lu cra. Si vero vnus negotiatur ⁊ lucratur ⁊ alter non negotiat᷑ nec pecunia vel bonis suis lucratur: vel aliter si lucrat᷑ nō cōicat lucra: tunc non censetur contracta societas: quia id non conuenit natu re societatis prout ꝯcludit Bar. in dictis iuribᵒ. ⁊ Saly. ⁊ Raph. in. d. l. si patruus. Et vbi ex cōi cōicatione lucrorū questualium re sultat societas lucri ⁊ questus generalis vel spālis: lʒ in dubio par tes censeantur esse equales. l. si non fuerint. in prin. ff. p socio. ⁊ in sti. eo. tit. §. j. Tamē ego semp fui huius sn̄ie: qđ hoc procedat alio **5** non docto. † His presuppositis longius prosecutus q̄ proposue rim deuenio ad decisionem quesitorum. Ad primū r̄ndeo qđ dictᵒ Frācis cus non tenetur cōicare capitale dicte artis ea rōne: q: non probatur q; ad cōionem spectauerit nec spectet: licet em̄ p̄bet᷑ per plures testes q; Santutius pater dicti Francisci annisq; dictorum Nicole ⁊ fratrū exercuit artē calzolarie: et etiā q; postea dictᵒ Fran ciscus exercuit illā artē in eadē apotheca. Nō propterea probatur q; dictus Franciscus artem exercuerit cū capitali dicti Sanctutij: dato etiam q; dictus Santutius fecisset bonam artem prout cona tur probare pars dicte Nicole et fratrum. Nā quotidie contingit q; vnus facit artē in vna apotheca ⁊ eam postea dimittit: ⁊ alius i eadem apotheca intrat faciendo in ea illam artē vel aliam cū pro prio capitali: ⁊ non cum capitali eius qui prius eam tenebat. Et potuit Santutius ex ea apotheca remouere ex illa apotheca res suas cum quibus artem faciebat: ⁊ alibi portare vel alijs vendere vt quotidie faciunt qui artes dimittunt: vn̄ ista probatio q;. d. frā ciscus exercuit post Santutium artem calzolarie in eadē apothe ca non artat: cum probatio debeat concludere necessario. l. cū hoc. C. vnde leg. c. in presentia. de proba. neq; natales. ⁊ l. ad probatio nem. C. de proba. Solum vnum testem reperio qui deponit q; di ctus Santutius dimisit dictam artem dicto Francisco: in cā scien tie deponit: q: fuit socius dicti Francisci in dicta arte. Licet possit instari qđ non sit concludens ratio scientie: tn̄ non curo. dico autē q; est singularis: ⁊ per ꝯsequens non releuat. l. iurisiurā. C. de testi. et. c. licet ex quadā. ⁊. c. tam literis. extra eo. ti. cū si. Et insuper non deponit aliquid certū: nam lʒ fecerit dictus Santutius bonā artē prout conatur probare dicta pars minorū: tamē non sequit᷑ q; illā bonam artem dimiserit Francisco: nam potuit multa vēdere ⁊ vē dendo facit bonā artē: ⁊ factis venditionibᵒ artem dimittere cum parum remanserit: probatio autē dʒ esse certa vt certa ferri possit sententia. l. certum. ff. de confes. §. curare. insti. de acti. ⁊ qđ not. per glo. ⁊ doc. in. l. certi conditio. in prin. ff. si cer. peta. Et licet dicat qđ suo videre erat valoris. c. flore. non reddit causam scientie: ⁊ loqui tur per verbum dubitatiuum videtur: nec deponit ea que doc. exi gunt in teste probante valorem rerum. de quibus in. l. precia rerū. ff. ad. l. fal. et per Joan. cal. Imo. ⁊ Ponta. in. d. c. cum causam que inter iconomum. extra de restitu. Et insuper si non assignauit pro estimatis non teneretur restituere estimationem: sed ipsas res: et ipse res non apparent: merito est incerta probatio. Nihil itaq; est sufficienter probatum de ipso capitali immisso per dictum San tutium. Ideo in pūcto iuris ex deductis in actis nihil possunt ra tione dicti capitalis repetere dicti nepotes a dicto Francisco eoꝝ patruo. Et si immisit dictus Santutius non iuuat quicq̄: quia de ficit probatio: licet tunc nō deficeret ius: sed ius habet pro nō ente id quod non apparet. l. duo sunt titij. de testa. tute. ⁊ l. si fuerit. de **6** reb. dub. ⁊ l. in lege. de contrahen. emptio. cum si. † Non em̄ potest deferri iuramentum in defectum probationis ex multis: maxime quia talis veritas non est nota dictis minoribus: quia non fuerūt presentes: ⁊ vt arbitror tunc tēporis nōn erāt in rerū natura: ⁊ qn̄ iuramentum defertur in defectū semiplene probationis: q: pars sustinet vicem vnius testis: ideo non defertur qn̄ non habet noti tiam que conuenit testi. prout habetur in. l. admonendi. ff. de iure **7** iur. et in. l. in bonefidei. C. eo. ti. ⁊ in. c. si. extra eo. tit. † Quātum au tem ad lucrum factum in arte calzolarie p dictum Franciscum: di cendū est similiter qđ dictus franciscus non tenetur aliquid conce dere dictis suis nepotibus. Nō em̄ probatur aliqua societas inita inter eos ⁊ dictum Frāciscum: nec inter dictum Franciscū ⁊ Mari num patrem dictorum Nicole ⁊ fratrum: nec inter dictum Fran ciscum ⁊ Santutiū communem patrem dicti Francisci ⁊ Marini. Quinimmo nedum qđ per testes probetur: sed nec articulatur per partē qđ fuerit inter aliquos predictoꝝ ꝯtracta societas: nec p̄ban tur nec deducuntur actus sociales. Non em̄ ponitur qđ dictᵒ Fran ciscus in cōi posuerit aliqua sua lucra: sed potius videtur poni cō trarium: cū ponatur in decimoseptimo articulo: qđ dictus Fran ciscus tenetur dare dictis nepotibᵒ heredibᵒ Marini medietatē denarioꝝ que superlucratᵒ fuit in dicta arte. Si em̄ potuisset in cōi non teneret᷑ dare: lʒ xba dicti articuli possint annullari: sed non cu ro: q: non facio in hoc magnū fundamentū: sed in eo qđ nō dedu citur nec probat᷑ qđ solerēt lucra cōicare: ⁊ prout mihi ꝯ nō est ve rum qđ dictus Frāciscus dicta lucra cōicauerit: immo fecit nōnul las emptiones suo noīe: pro quibus soluit ex denarijs superlucra tis. Nec em̄ p̄bat᷑ qđ. d. marinus cōicauerit lucra p eū q̄sita: lʒ p̄ut audio satis cōicauerat: ex quo nō faciebat nisi artē rusticalē in cul tiuādo possessiones ipsoꝝ tā cōium q̄ dicti frācisci: ⁊ fructᵒ consu mebant᷑ in domo: ⁊ si q vendebant᷑: vendebant᷑ vt cōes: p̄fecto etiā si fuisset hoc p̄batū: qđ quidē reperio nō fuisset p̄bata tacita ꝯtra cta societas: cū nō sufficiat qđ ex vna sola p̄te lucra cōicent᷑: p̄ut. s. in euidentialibᵒ deductū est. Et insup si esset tacite p̄bata societas nō esset fienda diuisio dicti lucri p dimidia dictis heredibᵒ Mari ni et p dimidia dicto Frācisco: cū opera dicti Frācisci esset lōge pre ciosioꝛ q̄ opa dicti Marini: maxime iūctis his q̄ in vita patris su perlucratᵒ fuerat q̄ erāt sua p̄pria: cū nō p̄betur q; pater aliqd po suerit in dicta arte prout in precedēti articulo deductum est. Et si quid posuisset in dicta arte pars lucri ascribenda esset patri p̄pter sua bona cū qbᵒ esset superlucratᵒ filius: ⁊ illa pars esset peculium profectitiū: ⁊ pars dicti lucri esset ascribēda ope ipsiᵒ Frācisci: ⁊ illa iudicaret᷑ peculiū aduentitiū filij. l. cū opʒ. in prin. C. de bo. que lib. prout volūt Jac. but. Bar. Bal. Ang. ⁊ Pau. de ca. in. d. l. cū opʒ. in prin. ⁊ Bar. in tractatu de duo. fra. ⁊ in. l. j. §. sed nec castrensi. ff. de collatio. bono. ⁊ in. l. illud. C. de collatio. ⁊ Bal. in auť. ex testō. C. eo. ti. est cōis opi. ⁊ tenēda tāq̄ equioꝛ ⁊ cōsona generalitati tex. d. l. cū opʒ. lʒ Spe. ⁊ Raph. sint in ꝯtraria sn̄ia ⁊ nō bene: prout la **8** tius legendo dico in. d. l. cum opʒ. in prin. † Et quāta pars scriba tur peculio aduentitio quāta peculio p̄fectitio iudex haberet arbi trari ꝯsiderata q̄titate pecunie seu bonorū patris cū quibus filius est lucratus ⁊ estimatione operarū: prout dicūt Jac. but. Bald. in d. l. cum oportet. Et idem vident᷑ velle Ang. ⁊ Pau. de cast. in. d. l. cum opʒ. qđ ⁊ satis est de mente Bart. in. d. tractatu de duobᵒ fra tribus: vbi dicit attendendā esse estimationē operis ⁊ industriā fi lij ⁊ illam dādam filio ⁊ residuo patri: lʒ Bal. referat Bart. velle qđ fiat diuisio p dimidia ⁊ redarguat ⁊ non bene: qm̄ p dimidia vide retur facienda qn̄ non appareret que preualeret an estimatio ope rarū: an vero interusurium pecunie. ar. l. si nō fuerint. ff. pro socio. Et hoc voluit Ange. in. d. consi. incipiē. pater habens plures filios in ordine: lxxxv. ſm ordinē informis. Et dicit Pau. de cast. in. d. l. illud. de colla. Qđ cōis consuetudo est q; medietas lucri attribua tur opere et industrie filij et medietas pecunie paterne. Ita ergo obseruandum est in dubio: ⁊ ita procedat dictum Barto. vbi dicit q; diuisio fiat per medium: si diuisio dicti lucri fieret per medium dictus Franciscus deberet habere tres partes superlucratorūʒ in vita patris in dicta arte. Et ideo plus potuisset in societate si inita censeretur q̄ dictus marinus: ideo hoc respectu: ⁊ quia opera sua preciosioꝛ deberet maiorem lucratorum consequi q̄ dictus Mari nus et successiue q̄ dicti eius filij ⁊ heredes: licet hec discussio non sit multum necessaria: cum societas nullo pacto probetur vt pre missi. Et satis innuit mentem Francisci quod non intendebat pro communi vtilitate artem exercere: cum in libris dicte artis semper scribebat suo nomine non communi per no. per Bart. et sequaces in. l. si patruus. C. cōia vtriusq; iudi. ac etiam emptiones facte pro se et

se et non communi nomie. Et licet tenuerint bona communia nō ꝑpterea resultat in dubio societas. l. ex parte. §. si filius. fami. her. prout dicit Bart. in d. §. altero. Et quãuis fructus communicauerint non ꝑpterea ꝓbatur societas nisi forte cum fructuum cõione cum vt premissum specialis cõmunicatio lucrorum non inducit generalem societatem lucri ꝛ questus: sed specialem circa illam negotiationem seu exercitium seu illam rem in qua fit illa communicatio per supradicta in euidentialibus. Et licet dictus marinꝰ operaretur cum sua persona circa ipsam culturam agrorum pro fructibus ꝛ circa recollectionem fructuum ꝛ non persona dicti francisci: tamen franciscus in communi fructus suarum possessionum ꝛ vt audio quandoq; pecuniam pro incumbentibus ꝛ quãdoq; operabantur eius filij si bene percepi: licet in his que non apparent non faciam magnum fundamentum. Sed ex alijs intrepide concludo ꝙ ex dicta communione fructuum non censeretur contracta societas talis ꝙ lucra facta per dictum franciscum in arte calzolarie et alijs suis negotijs veniat communicandum. Et ꝙ nullatenus est probata societas inter dictos franciscum et marinum vel eius marini filios. ¶ 10 † Restat ad tertium quesitum descendere circa ꝙ est dicendum ꝙ dictus franciscus censeatur soluisse de suo et non de cõmuni. qꝛ ea que quis habet etiam si sit administrator alterius cēsetur esse suum. l. si defunctus. C. arbitrium tute. Ex possessiõe em̄ ꝑsumitur dñium. l. sicuti. §. si queratur. si ser. ven. ꝛ tex. cum glos. ꝙ in. l. j. fami. hercis. ꝛ ꝙ per Cy. in. l. j. in. iiij. q. ꝛ in fi. scđe qõnis. ꝛ per Inno. in. c. olim. de ꝑuileg. ꝛ per moder. in rubrica. de noui oper. nuncia. Et ꝙ socius emens rem communi nomine et soluens censeatur precium soluisse de proprio. Ita ꝙ repetere possit partem precij a socio no. Bar. ex tex. ibi in. l. ij. C. pro socio. dicens tene mēti: quia lucraberis mille aureos. ꝛ idem firmãt ibi Ange. ꝛ Raph. ful. Et facit quod not. bar. in d. §. altero. dicens ꝙ presumitur qs negotiari cum pecunia propria alio nõ apparente. ꝛ ꝙ plus ē vult bar. ꝙ solum in filiofami. vxore ꝛ prelato recurrendum est ad coniecturas in animaduertendo vtrum haberet aliquid vnus verisimiliter potuisset prouenire aliunde ꝙ̄ ex bonis patris viri vel ecclesie singula singulis referẽdo. Et an verisimiliter peruenire potuisset ex bonis predictorum patris viri vel ecclesie ſm ea que habent in. l. cum oportet. C. de bo. que liber. ꝛ in. l. quintus. ff. de dona. inter vir. ꝛ vxo. ꝛ in. l. etiam. C. eo. ti. ꝛ in auc. licentia. C. de epis. ꝛ cler. Bal. autem in d. l. si patruus. tenet ꝙ immo sit recurrendum ad cõiecturas. Et bar. in d. l. cum oportet. videtur idem velle. s. ꝙ recurratur ad coniecturas tradens theoricã. ꝙ quandoq; si res esset sua esset suspicio delicti: ꝛ tunc presumitur aliena. d. l. quintus. ꝛ. d. l. etiam. Quandoq; si esset aliena resultaret delictum ꝛ tunc presumitur propria. l. si defunctus arbi. tu. Quandoq; non cadit delictũ nec suspicio delicti ex vna parte aut ex alia. Et tunc recurrendum est ad coniecturas. ꝛ hanc theoricam tradunt etiam Ange. Saly. Raph. fulg. ꝛ Pau. de castro in d. l. cum oportet in prin. ꝛ Ange. in. l. facultas. C. de iure fisc. lib. x. ꝛ ſm hanc theoricam in casu nostro quo ad pecuniam solutam in emptionibus factis nomine proprio ipsius Francisci: quia saperet delictum conuertere pecuniam cõmunem in proprios vsus prout dicimꝰ in terminos. d. l. si defunctus. Ideo presumitur ꝙ pecunia fuerit ipsius soluentis. Quantum vero ad pecuniam expositam in emptiones factas communi nomine si probate fuissent coniecture ꝙ. s. dictus frãciscus nõ fuisset industriosus nec haberet bona nisi communia. Et ex aduerso poterat ponere manus in pecunia ꝛ rebus communibus. ꝛ tunc tenerem ꝙ censeretur pecunia soluta per ipsum Franciscum pro dictis emptionibus cõmuni nomine factis. Censeretur fuisse cõmunis: verum quia nihil de his est probatum. Ideo in dubio censetur solutio facta de pecunia ipsius soluentis. ꝛ procedat hoc casu opi. Bar. Ange. ꝛ Raph. in d. l. ij. ꝛ sic concordentur opi. ꝛ maxime qꝛ coniecture sunt pro ipso francisco qui put ꝛ deducitur per partem aduersam fecit bonam artem. Item deponunt nonnulli testes qđ ipse habuit bona suarum vxorum. Itaq; potuit ꝓbabiliter habere pecuniam propriam pro erogando in dictis emptionibus. ꝛ lꝫ pro parte Nicole ꝛ fratrum articuletur ꝙ dictus Franciscus administrabat negotia domus. Non bene probatur ꝙ talia negotia administrauerit ꝙ verisimiliter potuisset ex cõi pecunia ad eum peruenta illa precia soluisse. ser Joannes qui magis vrget dicit ꝙ vidit vendidisse de vino ꝛ oleo ꝛ spelta de quantitate dicit se nil aliud scire nisi de vino ꝙ credit vendidisse. xxx. salmas vel circa quolibet anno. iste testis est singu. maxime respectu quantitatis: ꝛ ideo non ꝓba. l. iurisiurandi. C. de testa. cum simi. vulgaribus. 11 † Item loquitur per verbum credit iuxta ea que habentur in. l. testium. C. de testi. ꝑ gl. ꝛ doc. in. l. in summa. de aqua plu. arcen. per Spec. in titu. de teste. §. j. ver. itē ꝙ deponit de credulitate. item deponit per verbum vel cura que verba reddunt dictum testis incertum prout dicit. d. Ant. in. c. continebatur: ꝛ in. c. fi. de despon. impu. per illa iura volens: ꝙ propterea non ꝓbet alius testis. Petrus Antonij deponit ꝙ vidit dictum franciscum gerere negotia domus ipsius francisci ꝛ marini emendo vendendo et soluendo collectas profecto si per vnum annum immo per vnum mensem fecissent possunt verificari omnia predicta que deponit dictus Petrus ꝛ illud verbum facta potest verificari in duobus vel tribus factis iuxta. l. vbi numerus. de testi. ꝛ. l. inter illam. de ver. signi. ꝛ in regula pluralis locutio. in vj. ꝛ dicta testiũ debēt necessario concludere. c. in presentia. de proba. ꝛ. l. nõ hoc. C. vnde legi. cum cõcordan. 12 † Itē ꝛ solent interpretari contra ꝓducentē prout dicit Imol. in. l. inter stipulantem. §. si stichum. de ver. obli. Itē nõ deponit quid ex dictis factis domus poterat ad eius manus peruenire et exire deponit de exitu: prout de introitu Angelus solũ deponit ꝙ vidit dictum franciscum: aliqñ vendidisse vinum non dicit ꝙ vinũ. Nec de quantitate recordatur ita ꝙ conclusiue nihil probatur ex quo elici possit ꝓbabilis cõiectura ꝙ ille pecunie peruenissent de cõi. ꝛ propterea remanet conclusio suprafacta quod presumantur fuisse ipsius soluētis ꝛ repeti possint pro dimidia vt predictum est. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxviij.

1 Transactio siue compromissum super re iudicata qñ valeat.
2 Transactio non probat titulum ei cui remittitur res super qua trãsigitur: parat tamen exceptionem licis finite. numero. 9.
3 Sententia citra iuris ordinem lata non valet.
4 In confessum nulle sunt partes iudicis nisi in condēnando ꝛ exequendo.
5 Confessio partis supplet inordinatum processum.
6 Confessio tutoris siue procuratoris sponte facta per viam voluntarie iurisditionis non preiudicat pupillis. nu. 7.
8 Fallit si fiat per viam contentiose iurisditionis.
10 Exceptio transit in successorem etiam singularem.

¶ Consilium. cclxviij.

Post consilium perfectũ super dubijs iam datis superuenit noua dubitatio: qm̄ superuenit notitia in facto quod dictus ditaiuti procurator dicti monasterij reportauit sententiam cõtra possessores et fuit missus in possessionem in dictis bonis consentiēte et acceptante parte ꝯuenta. 1 † Ideo non valuit transactio tanq̄ super re iudicata: ꝛ sic non super re dubia. l. j. ff. de transac. ꝛ. l. si causa cognita. C. eo. ti. ꝛ ex quo per immissionem in possessionem erant iam acquisita bona cessant nonnulla fundamenta supra facta: ꝛ id videtur ꝙ dicta domina apollonia foueat iustitiam. Quod ꝛ videtur dicendum ex alio qꝛ ipsa nunc agit contra possessores rerũ hereditariarum seu donatarum ipsi Apollonie: nec videtur repellenda ex transactione predicta. Quia transigens non transfert iura sua in aduersarium: cum quo transegit ꝛ sic ipse non amittit iura sua q̄ habebat. 2 † Transactio enim non probet titulum ei cui dimittitur res super qua transigitur. l. si pro fundo. C. de transa. ꝛ ibi glo. in ꝟbo liberum quod ꝛ dicit ibi Bar. dicens esse perpetuo menti tenēdum. ꝛ idem sentit glo. in. l. pe. C. pro emptore. ꝛ in. l. j. ff. eod. ti. ille em̄ recipit seu retinet rem tanq̄ suam non tanq̄ sibi de nouo concessam merito in eum non transfertur dominium seu aliud ius super quo transigitur. ar. l. iij. §. subtilius. ff. de condi. ob causam secũdum Bal. ꝛ Pau. de ca. in d. l. si pro fundo. ꝛ ita in dubio est tenendũ per dictam rationem prout dicit ibi Raph. licet non sit generalis secundum eum: de quo per Bald. post Jaco. butri. ꝛ Pe. de bellaper. in. l. siue apud acta in vlti. colum. eodem titulo ideo videtur quod dicta Apollonia possit vendicare dicta bona: ex quo dominium quod per donationem consecuta fuerat non amisit per predicta. 3 † Tamen nec predicta videntur obstare monasterio nec dictis possessoribus. Nam ad primum responsio est clara: quia ex his que percepi dicta sententia fuit lata citra iuris ordinem: ideo fuit nulla. l. prolatam. C. de sen. iudi. prout enim mihi persuadeo vsus fuit ex confessione ꝛ consensu tutricis que pro pupillis possessoribus bonorum respondebat. 4 † In confessum enim nulle sunt partes iudicis nisi in condemnando ꝛ exequendo. l. proinde. ff. ad l. aqui. l. si debitori. de iudi. 5 † Et confessio partis supplet inordinatum processum. c. pisanis. ꝛ que ibi habentur. de resti. spo. et in. c. si super de confes. in. c. j. de accu. libi. vj. Sꝫ hoc in casu occurrenti nõ releuat. 6 † Quia confessio tutoris facta sponte ꝛ sic per viam quandam voluntarie iurisditionis non preiudicat pupillis. l. certum. §. sed an ipsos. de confes. quem. §. ita intelligunt ibi vltramo. Barto. Ang. ꝛ hanc opi. recitando Cy. in. l. vnica. C. de confes. q. xiiij. vltimo loco ponit Joan. and. in addi. spec. in ti. de confes. §. postremo versi. si vero fit per procuratorem. ꝛ ita etiam firmat bald. in. l. vnica. C. de confes. xxvij. col. Item facta per viam contentiose iurisditionis: prout est quando iussio iudicis respondet articulis vel interrogationibus iudicis iuxta. l. vbicunq;. ff. de interro. actio. ꝛ. c. cum Joannes eremita in fi. de fide instru. ꝛ in. c. si post prestitum. de confes. in. vj. ꝛ in. l. ij. §. quod obseruari cum sua glo. C. de iuramēto. cal. Ita demum preiudicat in decisorijs iudiciorum si ipse tutor est effectus dominus litis prout dicit baldus in. dicta. l. vnica de confessis. post Bartolum. in d. §. sed an ipsos. 7 † Cum itaq; in casu isto non esset lis contesta. neq; habita pro contesta. ꝛ per consequens non sit effectus dominus litis iuxta. l. neq; tutores. ꝛ. l. procuratoribus. ꝛ. l. nulla. C. de procu. ꝛ. c. j. ꝛ. ij. eodem titu. lib. vj. ideo

confessio predicta respiciens litis decisionem non preiudicauit pupillis: et maxime cū sponte emanauerit et sic per viam voluntarie iurisditionis: ideo etiam hoc respectu non preiudicat per iam dicta. ¶ Si enim secus diceremus esset aperta via fraudibus. Nā tutor qui non potest donare res pupilli per ea que habentur in. l. contra iur. §. si filius. de pac. et in. l. si filius. de dona. est eniz extra causaz administrationis liberaliter concedere. l. seruus furiosi ab agnato de manu. vindi. de facili volens donare confiteri posset rem pupilli esse alienam: ideo confessio decet quod non probet per ea que habentur in. l. qui testā. ff. de proba. et. l. cū quis decedēs. §. titia honestissima femina. de lega. iij. Itaq; cum nec cōfessio et volūtarius ille actus tutoris non potuerit p̄iudicare pupillis nec snīa q̄ fuit nulla et successiue pariter immissio fundata super nulla sententia. Nullatenus obstat quominus transactio valuerit. et per cōsequens nō ob. d. l. si causa cognita. qr debet intelligi in re iudicata valida al's non est res iudicata. l. iij. §. condemnatum. de re iudi. et clemē. pastoralis eo. titu. Preterea qñ est dubitatio super re iudi. vt qr est appellatū vel expetita restitutio in inte. valet transactio vt est expressum in d. l. si causa cognita. et idē si appellari pōt vt est tex. in. l. et post rē iudicatam in prin. de transac. et pari rōne si potest peti in inte. restitutio: quia ex quo lis esse potest post rē iudi. et res ex hoc redditur dubia: ideo transactio tenet per. l. post rem iudicatam. eo. tit. maxime in ratione sui. Ad ppositum cū possessores essent pupilli poterant petere in integ. restitutionem aduersus dictā rem iudicatam si valuisset vt. C. si aduersus rem iudi. per totum. ideo nō vitiatur transactio eo pretextu: qr post rem iudi. ¶ † Nec ob. secunda rō in contrariū adducta: qr licet transactio non prebeat regulariter titulū circa rē que admittitur alteri trāsigentiū quoꝝ quilibet instabat ad se pertinere prout supra in contrarium deductum est: tñ parat exceptionē litis finite. l. si finitas. et. l. cās et lites. C. de trāsa. et quasi p totū eundem titulum. ff. et C. ideo licet in monasterium nō fuerint vigore dicte transactionis translata iura dicte Apollonie si qua sibi cōpetebant in bonis dicte Joanne tñ per dictā trāsactionē fuit quesita exceptio ipsi monasterio. et per cōsequens successiue eadem exceptio cōpetit ipsis possessoribus qui hñt causam ab ipso monasterio in dictis bonis. † Nā exceptio transit in successorem etiā singularē. l. etiā si in rē successerint. de iureiur. et in. l. si tertius de aqua plu. ar. et per bar. ibi. et in. l. fluminū. §. adijcitur. de dam. infe. et per Dy. in regula cū quis in ius in. vj. et per. d. Ant. in. c. qr. v. de iudi. et doc. in. l. iij. C. q me. cā. maxime cū actor teneatur de euictione. l. s3 et si lege. §. item si rē. de peti. here. l. si tibi. §. pactū cōuētū. ff. de pac. Et maxime cū ipsum monasteriū susceperit defensionē per. d. §. itē si rē in fine. et q̄ hñr per bar. in disputa. que incipit pisarum ciuitate consiliū. et que habentur in. l. procurator ad exhibendum. ff. rem ratā haberi. et in. l. venditor. de iudi. Ideo dicta Apollonia agens repellitur exceptione transactionis. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxix.

1 Emptor q ex eo dicatur in malafide constitutus qr publice notum erat rem venditam non esse venditoris et licet eiusdem rei venditame suo proprio et priuato nomine q̄ domini cum cautiōe de rato et post venditionem factam habuerit mandatum ad vendendū: q possit auferri ab emptore et per dñm qui post venditionem mandauit vendicari ex eo q tenuit. x. vel. xv. annis statuto dictante et. v. prescriptio statuto inducta an intelligatur permittere cum malafide et quomodo intelligatur.
2 Statutum cum malafide nihil operatur.
3 Statutum si disponat idem quod ius commune debet intelligi vt aliquid addat.
4 Mandati actio vt teneat debet prius mandatum precedere ad validitatem actus. fallit qñ mandans habet cōmunionem in actu qr tunc actus prius gestus secuto mandato validatur.
5 Alienatio prohibita validatur causa prohibitiōis postea cessante.
6 Jus superueniens auctori emptorem iuuat.
7 Procurator constitutus cū ratificatione actorū et gestorum qñ censeantur ignorata ratificata.
8 Dominus presumitur qui olim erat dominus.
9 Prescriptio statuaria non prodest malefidei possessori.
10 Scientia rerum que publice geruntur presumitur et an sufficiat in genere.
11 Prescribere non dr qui emit a negotiorum gestore.
12 Procuratoris gesta non valent ante ratihabitionem.
13 Possidere cum titulo et pro titulo differunt.
14 Statuta sunt intelligenda in casu vero et non ficto s̄m ius commune etiam si nihil addat.
15 Juri canonico non potest derogari legibus municipalium.
16 Mandatum quod refertur ad futura non retorquetur ad preterita facta etiaz si mandans cogitarit de actu preterito.
17 Parti non astringitur qui tamen ad totum tenetur.
18 Ratificatio generalis non trahitur ad incognita et ad ea que ratificans non fuisset verisimiliter approbaturus.
19 Indefinita non equipollet vniuersali propriavi verborum exrigore sed ex humanitate.
20 Clausula generalis nō trahitur ad specialiter prouisa.
21 Generalitati derogatur per specialitatem.
22 Generalibus duobus simul concurrentibus quando minus generale derogat magis generali.
23 Generalis approbatio et ratificatio non trahitur ad dolose gesta.

¶ Consilium. cclxix.

In nomine dñi nostri Jesu xpi. ¶ † In hac consultatione arbitror de plano probari posse q pro parte dicte domine agi posset ad interesse. Quare dictum p̄cium nō exegit totum et nō restituit ipsi mandati. Tamen quia consultans cupit eligere alteraz viam. s. in exigendo fundum ab ipso emptore: et sic per eam ac si venditio non fuisset facta vel facta non valeret. Ideo super hoc articulo instandum. Circa quem videtur aperta fronte dicendum qd nō potest vendicari dictus fundus per dictam dñam baptistam: l3 presupponatur q fuerit dña dicti fundi et hoc ex pluribus. Et primo qr dictus Cionus titulo emptionis tenuit dictū fundum per. xv. annos et extat statutum in ciuitate senarū. q possidens rem cum titulo per decenniū nō molestetur vnde vigore iuris municipalis videtur tutus dictus Cionus habens titulum emptionis et possessionem nedū per decennium: sed etiam per. xv. annos. Nec distinguit statutum inter absentes vel presentes nec possideat cum bonafide vel malafide: ideo nec nos distinguamus. l. iij. de officio presidi. et. l. j. §. et generaliter de lega. prestand. et ca. quia circa. de priuileg. † Et maxime quia si distingueretur secundum ius cōmune scilicet q inter presentes et cum bonafide statutum nihil operaretur q esse non deb et. ar. l. si quando. de leg. j. et. c. si papa. de priuile. li. vj. † Debet enim statutum etiaz si disponat idem q ius commune intelligi vt aliquid addat vt no. Bar. in. l. ij. ff. de vsucap. vbi vult q si statutū dictat q prescriptione longi temporis queratur dominium intelligitur de directo vt aliquid addat iuri communi. et idem Bart. in. l. iij. §. pretor ait. de dam. infec. dicens q statutū dictans q citetur personaliter vel ad domum vt aliquid addat iuri communi interpretari debet vt sufficiat citatio domi: licet possit personaliter citari q̄uis de iure communi secus sit secundum eum: q dictum sequitur. d. Ant. in. c. causamq;. de dolo. et contu. Et idem bar. in. l. iij. §. si rem. de lega. iij. idem vult inferens ad aliud statutum: licet circa illud dictum barto. aliter loquatur bal. in. l. terminato circa fi. C. de fru. et li. expē. Item barto. in consi. mihi. xxviij. incipi. puccinus de sartiano vult dicta ratione quod si statutum dicit q nulla donatio valeat nisi fiat coram iudice maleficiorū valebit donatio excessiua facta coram iudice maleficiorum etiam non insinuata secundum eū et bal. in quodam suo consilio incipi. considerandum est tenet quod stante isto statuto qd possidens cum tit. per. x. annos sit tutus militat talis prescriptio statutaria etiam contra absentes et contra minores. Et quod militet prescriptio statutaria. x. anno. contra minores tenet etiam idem bald. in consi. mihi. cccclj. incipi. questio talis est facta citatio: et plura huiusmodi possent induci. † Secundo deducitur quia dicta domina baptista mandauit quod dicta possessio venderetur pro illo precio quo vendita fuerat et illi cui vendita fuerat. Ideo non videtur quod habeat dicta domina baptista de quo conqueri possit. Sed videtur quod mandatum confirmet actū licet gestum per mandatarium ante mandatum. Nam licet q̄tum ad actionem mandati producendam mandatum debeat precedere actum. l. si vero non remunerandi. §. si post prestitum. ff. mandati. et ita procedat quod dicunt barto. et bald. in. l. siquis mihi bona. §. iussuz. dicentes quod iussus et mandatum debent precedere actū: tamen quo ad validitatem actus quādo mandans habet communionem in actu mandatum validat actum prius gestum tanq̄ consensus: prout volunt domi. Anto. et Imol. in. c. cum consuetudinis de consuetu. ideo cum agamus de actione mandati. Sed de actus validitate videtur q venditio predicta sit confirmata per dictum mandatum. † Facit optime. l. cum vir predium. ff. de vsuca. vbi alienatio prohibita validatur cessante postea causa prohibitionis et ius superueniens venditori validat et reddit efficacem venditionē vt ibi: et facit quod not. in. l. j. C. qui pro sua iurisditio. † Ad idem quod ius superueniens auctori iuuet emptorem probatur in. l. si a titio. de rei ven. et de exceptio. rei ven. et in. l. apud celsuz. §. si a titio de excep. doli. Et sic videtur quod dictus emptor sit tutus aduersus dictam baptistam: ex quo superuenit ius seu facultas vendendi ipsi andree qui vendiderat. † Quod maxime videtur dicendum quoniam dicta domina baptista non solum mandauit quod venderetur s3 ratificauit gesta per dictum Andream vt patet ex illa clausula apposita in instrumento mandati ibi dum dicitur non derogando propterea gesta et facta eorum nomine per infrascriptuz eorum procuratorem: sed potius confirmando ratificando et approbando. illa enī pluralitas eorū nomine videtur debere resolui in singularitate: ex quo respicit diuersos effectus. l. luci9. §. gaio. ad trebel. et. l. falsa demonstratio. §. fina. de condi. et demonstra. cum concordan. ibi in glo. adductis. Nec videtur obstare si dicatur q dicta Baptista ignorauit dictā venditionē: ideo non videt sibi p̄iudicare. ar.

re.ar.l.mater decedens.ff.de inoffi.testa.&.l.si is ad quez.de acqui.here.ad hoc bonus tex.in.l.cum aquiliana.ff.de transac.Quia videtur posse responderi q licet non ratificentur penit⁹ ignorata. Tamen videtur q sufficiat scientia in genere.argumen.l.qui iure militari.ff.de mili.testa.& q not.Barto.in.l.aurelius.§.gaius.de libe.lega.& doc.in.l.post fratres.ff.de pactis.& Ange.Rapha.fulgo. et

8 Pau.de castro.in.d.l.cum aquiliana.† His tamē non obstantib⁹ contrariam sententiam arbitror magis iuri consentaneam. Nā ex quo presupponitur q dictus fundus erat domine Baptiste ipsa habet fundatam suam intentionē:qr olim domina presumitur hodie domina.l.siue possidetis.C.de proba.cōfutatis itaq; defensionibus cioni emptoris apparebit q iustitia est pro pte ipsi⁹ baptiste.

9 †Quod aūt non obstet exceptio prescriptionis fundata in statuto senēsi deducitur principaliter ex eo qr presupponitur q erat manifestum in loco q ille fundus erat dicte dñe baptiste. Et ex hoc de-

10 ducitur scientia:†quia quis presumitur scire ea que sunt publica in loco.arg.l.sed & si pupillus.§.proscribere.de tab.&.c.illud.de cle.excō.mi.& q no.glo.& doc.ibi post eam in.l.si tutor.C.de peri.tuto.& bar.in.l.si cui crimen.§.iisdem.de accu.& ideo emendo ab andrea quatenus nomine ipsius Andree constat qd erat malefidei similiter quatenus noie domine Baptiste nisi pbabiliter credidisset habere mandatū ad ita vendendū qd non est verisimile ex quo in instrumento venditionis non asseritur aliquid de mandato: sed bene interponitur cautio rati.rati autē habitio non exigitur vbi pre

11 cedit mandatum:sed vbi actus geritur sine mādato. † Ideo emēs a negotiorum gestore non prescribit pbat tex.in.l.fi.ff. pro emptore.& censetur malefidei no.bar.per.d.l.fi.in.l.cum vir predium circa

12 fi.de vsucap.† Nec gesta per pcuratorē sine mandato valent ante ratificationem.l.licet.C.de procu.Ideo emens ab eo non habet titulum:lz quando probabiliter putasset illum habere mandatū iustus error circa titulum haberetur pro titulo iuxta.l. celsus.&.l. qd

13 vulgo.ff.pro emptore.† Non tamen putarem qd tunc militaret dictum statutum requirens titulum quatenus intelligeretur derogare iuri communi.Quia aliud est esse titulum aliud haberi pro titu

14 lo.l.mercedes loco.ff.de peti.here.&.l.qd nerua depositi.† Et huiusmodi statuta videntur intelligenda in casu vero non casu ficto argu.l.fi.C.de his qui ve.etate impetra.&.l.iij.§.hec vestri.ff.de nego.gest.& Bar.ibi & in.l.oēs populi.de iust.& iur.Joā.an.& Domi.in.c.fi.de consue.lib.vj.Flor.in.c.cum dilectus. de consuetu.& not.bald.in.l.ij.§.voluntatem.ff.so.ma.& in.l.gallus.§.& quid si tantū.de lib.& posthumis.& in.l.transigere.C.de transactio. Quod autez statutum interpretetur ꝟm ius cōmune etiā si nihil addat possunt plura adduci primo qd habetur in.l.si serui vestri.C.de noxa.& in.l.vt gradatim.§.sed si lege.de mune.& hono.scđo que no.bar.& doc.post glo.in.l.fi.§.in computatione.de iure delib.ad idem.c. cū causamq;.de rescrip.vbi Inno.Hosti.Cōpost.& Jo.and.volunt q statutum intelligatur ꝟm ius cōe et satis q addat remedium statuti: dicit ibi Panor.nisi statutum sit priuilegiatum ꝟm eum.Itez nisi agatur de preiudicio solo statuentis cum tunc debet late interpretari ꝟm do.Anto.& Imo.in.d.c.cuz causamq;. Et q ꝟm ius cōmune voluit Floren.in.c.finem litibus.de dolo & contu.loquens cōtra barto.in.d.l.iij.§.si rem.de leg.iij.Et in simili idem vult bal.contra Jac.de are.q statutum q victus victori cōdemnetur in expensis intelligatur ꝟm ius cōmune.in.l.terminato in fi.C.de fruc.& lit.expē. Et si hoc esset statutum deberet interpretari qñ cōtra presentes nō qñ cōtra absentez prout contingit in casu isto:tamen hoc nō deter

15 mino vtrū limitetur statutū in p̄sentib⁹.† Sed q limitetur q procedat quando possedit bonafide secus si malafide firmandum est intrepide.Nam statutum dz intelligi vt non nutriat peccatum & preualet ius canonicū vbiq; circa concernentia animār sic circa respicientia peccatū:pnt vult glo.in.c.ij.de arbi.doc.in.c.j.de no. oper.nunc.Bar.& Bal.in.l.priuilegia.C.de sac.san.ec.& glo. loquens in hac materia prescriptionis.in.c.malefidei possessor.de reg. iu.i.vj. Ideo preualet statuto populi q cōstituit ius ciuile ciuitatis.l. oēs populi.de iusti.& iure.& q statutū istud seu simile non intelligatur in possessore malefidei firmat Bal.in.d.suo consilio incipi. considerandū.Et qr nec potuissent statuentes statuere qd prescriptio currat cum malafide:prout voluit Imo.post Ange.in.l. sequitur.§.si viam.de vsuca.allegat.Jo.an.& Pe.de anch.in.c.ij.de excep. li.vj.& do.Ant.in.c.fi.de prescrip.q & voluit bar.in.l.omnes populi. de iusti.& iur.in.iij.q.pn.& idem videt̄ velle.Jo.an.in.c.fi. de prescrip. q & voluit Pe.de anch.in.c.j.de consti.in antiquis.xj.q. prin.col.lv.lvj.nisi forte statutum sit fundatum in aliqua alia iusta causa q̄ mere negligentie ꝟm eum.Ex his itaq; euitatur primuz fundamē

16 tum ipsius emptoris.†Nec ob.scđm de mandato qr cessat hoc casu mandatum:nam mandatum fuit q in futurum venderet non q in preteritum vendiderit.ideo nullum in hac parte fuit mandatū respectu venditionis preterite:prout dicit tex.in dicto.§.si post creditam.Nec enim verba nec mens ad preteritam vēditionē adaptātur merito &c.Et dictum do.Anto.& Imo.in.d.c.cum consuetudinis.non bene probatur iure & tex.d.§.si post creditū loquitur simpliciter.& similiter bar.& bal.in.d.§.iussum.Nec dñs Anto.& Imo. loquuntur quando mandans non cogitauit de actu preterito. Sz videntur loqui quando mandauit actū preteritum:qr fundant se in consensu.validat enim consensus prout ipsi volunt.Sed si mandans cogitauit actum preteritum non consensit in ipso actu preterito.d.l.nēsennius.&.d.l.cum aquiliana.&.l.si per errorem.ff. de iurisdi.om.iudi.merito cessat fundamentum eorum in casu isto.Et si aliter intelligerentur nō starem cū eorum dicto.Sed cum theorica

17 bar.& bald.quinimmo iurisconsulti.† Dato autem q generaliter mandatum confirmaret actum preteritum & sic generaliter intelligeretur dictum dñi Anto.& Imo.tamen idem qd.s. dicēduz esset in casu nostro in quo non mandat̄ qd vendat dictam possessionem nomine pprio & nomine dñe Baptiste. Quo casu videtur vēditio facta pro dimidia nomine pprio & pro dimidia nomine alieno.ar.l.si mihi & titio.de verbo.ob.l.reos.§.cuz in tabulis.de duo.reis cū simi.Non ergo mandauit qd dimidiam venderet sed qd ipsam rez & sic totam.l.si in rem agat aliquis in prin.de rei ven.iuncta glo.j.in versic.totā.&.l.si defensor.§.q interrogatus de interro.act.&.l.si alij fundū.de vsufru.leg.& alia est vēditio totius alia partis.ar . l.ij.§.sed cū adijcit.de ver.ob.Et q agit de emendo vel vendendo totā rē non astringitur emere vel vendere partem.l.fundus ille.de contra.emp.iuncta.glo.interest em̄ eius qui totum vendidit ne pars sola censeatur vendita ꝟm glo.ibi & glo.bar.& doc.in.d.l.si mihi & titio in prin.ad idem.l.q si vno de in diem adie.als incideret in cōmunionem ad quā nemo cogitur.l.fi.C.cōmuni diui.parit em̄ discordiam cōio.l.cum pater.§.dulcissimis.de le.ij.& q cōmuniter possidetur cōiter negligitur.l.j.C.qñ & qbus quarta pars debet̄.Mādatum itaq; non se extendit ad hmōi venditionem preteritam quinimmo nec se extenderet si de nouo fuisset facta sub tali forma per

18 predicta & per ea que proxime dicam.¶ †Nec ob.ratificatio & approbatio gestorum prius per dictum Andream.Nā generalis approbatio seu alia dispositio nō trahitur ad ea que approbans vel aliter disponens nō fuisset in spē verisimiliter approbaturus vel dispositurus.ar.l.obligationi generali.ff.de pig.&.c.fi.de offi.vica.li.vj.&.c.in generali.de reg.iur.in.vj.Sed non fuisset qs verisilr pmissurus q alius rem ppriam venderet noie proprio ipsius permittētis & noie ipsius cui permittitur.Idō nec est verisimile q dicta dña baptista approbasset illam venditionē de re propria factam nomine ipsius baptiste & nomine andree.Et maxime si habuisset notitiam q vēditor recepisset partez p̄cij & nihil assignasset ipsi dñe cui assignare debebat preciū ex venditione sue rei redactum.ideo in illa generali approbatione & ratificatione nō veniat ratificatio hu

19 ius vēditionis.† Illa em̄ ratificatio est facta per verba indefinita: indefinita aūt nō equipollet vniuersali ex rigore & propria vi verborū:sz ex humanitate vt est tex.in.l.si seruitus.ff.de ser.vr.pred.& no.bar.in.l.si pluribus.de leg.ij.Sed in casu isto non esset humanitas: sed iniquitas q traheretur ad istam venditionē ita per mādatariū

20 & prius negotiorū gestorū celebratā.†Coadiuuantur p̄dicta qr generalis clausula nō trahitur ad specialiter prouisa.l.doli clausula &.l.stipulationes cōmodissime.§.doli clausula.ff.de ver.ob.Sed erat spāliter puisum q postea venderetur dictus fundus noie.s.ipsius mandantis ergo generalis ratificatio non trahatur ad venditionē huius fundi super quo erat spāliter facta puisio & maxime cū vna aduersetur alteri;qm̄ si ratificabatur prima ex prima transisset dominium.Ideo noua fieret de re propria & rei sue non valet emptio l.sue rei.ff.de contrahen.emptio.&.l.cum res.C.eod.titu.Ideo vel generalis ratificatio derogaret mandato facto quod venderetur ipsa possessio:quia non posset verificari in parte iam vēdita nomine ipsius baptiste.Uel mādatum habet derogare ratificationi.s.q non trahatur ad venditionem huius fundi que mandata est q in

21 futurum fiat.†Sed constat quod spālis prouisio derogat generali non econtra vt in regula generi in.vj.&.ff.eo.titu.in toto iure.&.

22 xc.distinc.c.fina.&.l.sancio.ll.de pen.cum simili.†Et si duo sunt generalia habentia se vt excedētia & excessa minus generale derogat magis generali vt nota.Barto.in.l.j.§.j. de noui oper. nunci .per l.seruo manumisso de pecu.lega.&. l.quesitum.§.fi.de fun.instru. Sed non est dubium quod generalis ratificatio de gestis nomine ipsius domine baptiste est magis generalis q̄ mandatum de vendendo dictum funduz pro tanto precio merito &c.Ultimo dictus Andreas videtur fuisse in dolo in non notificando venditionem factam de re ipsius domine Baptiste & precium receptum.Et maxime cum per longū tempus precium illud retinuerit & nō soluerit ipsi domine baptiste ad quā spectabat cum ex postea gestis presumatur in preteritum cañ.cum per bellicum.xxxiiij.q.ij.& per gloss. in.c.scribā.de presump.& dolus ex perspicuis indicijs probatur.l. dolum.C.de dolo.in terminis istis indicia sunt nedum perspicua immo meo iudicio perspicuissima:merito censeatur apparere do

23 lus dicti andree.† Ideo generalis approbatio & ratificatio dicte domine baptiste non trahatur ad istam venditionē dolose factā & relatā per.l.tres fratres.ff.de pac.vbi doc.voluñt q licet gñalis refutatio facta per verba generalia trahatur etiam ad incognita quia cēsentur cogitata in genere: put dicūt ibi Bal.& Ang.Tñ nō trahat̄ ad dolo gesta & relata.& maxime quia est verisimile qd dicta domi

na fuerit persuasa a dicto andrea ꝙ videretur dicta possessio etiaꝫ si innotuisset ꝙ fuisset per eũ prius vendita. maxime eo modo quo vendita fuit non dedisset fidem eius persuasionibus. Ita ꝙ verisimiliter fuit ad ratificanduꝫ inducta dolo ipsius andree. Ex quibus omnibus simul iunctis puto ꝙ non obstet dicta generalis ratificatio: nec dictum mãdatũ nec dictũ statutũ. ⁊ per ꝯsequens possessio seu fundus predict⁹ remanserit in dñio dicte domine baptiste. Ita ꝙ valeat illũ vẽdicare aduersus possessorẽ nõ obstãte dicta emptione facta a dicto andrea ⁊ possessione decẽnali. Laus deo.

¶ Delicta commissa siue maleficia ꝙ potestas non cognoscat statuto montis falchi per tres menses ante ingressum sui officij nisi prius formata ꝑ suũ ꝑdecessorem inquisitione an si per antecessorẽ formata sit inquisitio cõtra aliquẽ et non fuit processus expeditus si successor pronunciet cassandum fore processum quia in eo fuerit erratũ possit postea deducto maleficio cognoscere non obstante ꝙ fuerit commissum per tres menses ante ingressum officij formãdo nouam inquisitionem. ꝯsi. cclxx. per totum.

¶ Summarium super consilio. cclxx.

1 ☞ Omnis dictio est vniuersalis.
2 Delictis cõmissis potest super illis de iure communi cognosci saltem intra. xx. annos.
3 Argumentum a contrario sensu non sumitur contra expressuꝫ sensum eiusdem vel alterius. numero. 9.
4 Accusatione sola non debet regulariter inquiri nisi precedat fama ꝙ inquisitus cõmiserit delictum. nu. 10.
5 Delictorum causa cognita per iudicem potest terminari per suuꝫ successorem.
6 De statu delicti commissi eiusqꝫ punitione non cognoscit qui nõ habet merum imperium etiaꝫ statuto dictante ꝙ magistrat⁹ possit cognoscere.
7 Statuta que iuri cõi derogant sunt restringenda.
8 Jurisditionum species quot sunt.
11 Argumentum a contrario sensu in cõtractibus vel vltimis voluntatibus valet.
12 Consuetudo est optima legum interpres.
13 Testis semel stultus assitus non repellitur qñqꝫ a testimonio.
14 Stultitiam ad tempus simulare summa prudentia est.
15 Testis infamia iuris notatus repellitur a testimonio.

¶ Consilium. cclxx.

In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶ †1 In hac cõfutatiõe videtur primo aspectu dicendum ꝙ dictus dominus potestas possit inquirere de dicto maleficio nõ obstante dicto statuto. q² dictum statutum primo ⁊ ante omnia disponit ꝙ potestas dicte terre habeat omnem iurisditionem ⁊ qui omne dicit nihil excludit c. solite. de maiorita. ⁊ obedien. ⁊ cañ. si romanorũ. xix. dist. ⁊ l. iulianus. de leg. iij. ergo habeat iurisditionẽ cognoscendi tam de maleficijs prius commissis ꝙ̃ de maleficijs commissis tempore sui officij. 2 † Constat eñ ꝙ de iure communi potest cognosci de maleficijs cõmissis saltem intra. xx. annos. l. querela. C. de falsis. Nec statutũ repugnat quia solum loquitur de potentia ⁊ iurisditione potestatis preses prouincie prout est legatus. c. ij. de off. leg. li. vj. haberet sup hoc iurisditionem ergo iurisditio datur cognoscendi super hoc crimine: lꝫ ante officiũ presentis ptãtis commisso ⁊ ptãs hꝫ oẽm iurisditionẽ: ergo hꝫ istã. s. cognoscendi sup hoc delicto. 3 † Nec obstẽt sequentia verba statuti: q² non possunt induci nisi a contrario sensu. Sed arg. a contrario sensu nõ sumitur cõtra expressum sensum eiusdẽ vel alterius statuti vel iuris communis: vt no. per glo. in verbo. sciuerint in cle. j. de sentẽ. excõ. ad idẽ gl. ij. i. c. j. de eta. ⁊ q̃li. li. vj. ⁊ gl. in. c. significasti. de foro cõpe. archi. iij. q. j. cañ. Beat⁹. Jo. an. i. c. publicato. de elec. Bar. in l. oẽs ppl'i. de iusti. ⁊ iure Bal. in. l. q testamẽto. §. mulier. de te. i. l. ꝯuẽticulã. C. de epis. ⁊ cl. Saly. i. l. j. §. hui⁹ rei. ff. de offi. eius cui mandata est iurisdi. Et si dicatur frustra ꝺm hoc disponitur ꝙ possit cognoscere de maleficijs tẽpore sui regiminis: si pariter potest cognoscere de commissis ante initium sui regiminis ⁊ nihil debet impetrari positum sine virtute aliquid operandi. ar. c. si papa. de priui. lib. vj. ⁊ l. si quando. ff. de le. j. respõderi põt ꝙ immo nõ frustra q² nõ pariter põt cognoscere de cõmissis ante suũ 4 officiũ ꝑut de cõmissis tẽpore sui officij. † Et hoc ꝑpter duo primo quia non poterit cognoscere de cõmissis antea nõ precedente accusatione: vel forte denunciatione. Nam ex accusatione non potest regulariter inquiri si nõ precedit fama ꝙ inquisitus commiserit illud delictũ de quo agitur vt in. c. qualiter ⁊ qñ. ⁊. c. inqsitionis. de accu. ⁊. c. licet ely. de symo. ⁊ ꝑ Bar. in. l. ij. §. si publico. ff. de adulte. ⁊ Saly. in. l. ea quidẽ. C. de accu. Sed de cõmissis tempore sui officij poterit inquirere etiã nulla precedente fama vigore dicti statuti. ergo statutũ aliquid operať in casu expresso ⁊ põt sumi ar. a cõtrario sensu qǒ non cõtrariatur directo sensui ipsius stat. ⁊ se conformat cum 5 iure communi per predicta. † Et etiam secũdo q² super delictis cõmissis tempore sui regiminis potest procedere diebus etiam feriatis ex forma ipsius statuti: secus in commissis ante initium sui officij ⁊ illa etiam sumatur arg. a contrario sensu cõforme iuri cõmuni. ⁊ ideo non inducatur ista discrepãtia inter ius municipale ⁊ ius cõmune: ꝙ scilicet de hoc delicto cõmisso iam est annus elapsus ⁊ per nouem menses ante initium officij presentis domini potestatis q inquirit. Preterea dictum statutum videtur interpretandum quãdo de delicto non fuerit processum tempore habili. nam si vnus potestas inchoat vnam inquisitionem vel iudicium super accusatione vel denũciatione ⁊ nõ finitur cã tempore sui regiminis absurduꝫ esset ꝙ sequens potestas nõ posset super illa causa procedere. ⁊ ar. ab absurdo est optimum in iure. l. nã absurdũ. de ope. liber. ⁊. l. siue oportet. §. aliud. ff. de excu. tut. cum similibus. sꝫ in casu isto fuit de dicto crimine inchoatus processus per potestatem qui tempore ꝑpetrati delicti erat in officio: ideo successor possit et debeat de tali 6 maleficio cognoscere ⁊ iudicare. ¶ † Cũ his minime refragantib⁹ contrariaꝫ partẽ arbitor de iure veriorem. pro cuius rei euidentia premittẽdum est ꝙ de iure cõmuni magistratus municipales ꝑut de eis est potestas terre montis ⁊ falconi non habebant merũ imperium circa punitionem delictorum saltẽ grauiũ. l. ea que in prin. ff. ad muni. l. magistratibus. ff. de iurisdi. om. iu. ⁊. §. nullã in auc. de 7 defen. ciuita. ⁊. l. vbicũqꝫ. ff. de re. iu. † Ideo statutũ vel consuetudo ꝙ magistratus municipalis habeat cognitionẽ hmõi causaruꝫ criminaliũ est contra ius cõe. ⁊ per cõsequens astringendum. ar. l. ius singulare. ⁊. l. qǒ vero contra. ff. de legi. ⁊. c. cum dilectus. de consue. 8 ⁊ regule que a iure communi exorbitant. in. vj. † Item est ꝑmittendum ꝙ species iurisditionũ sunt plures. nã est iurisditio simplex ⁊ imperiũ. ꝙ imperium distinguitur in merũ ⁊ in mixtum. l. imperiũ ff. de iurisd. om. iu. ⁊ quelibet species habet multos gradus prout late prosequitur Bar. in repe. d. l. imperiũ. cuꝫ cuius theorica transeunt cõiter doc. ⁊ dũ primũ responsum statuti disponit ꝙ habeat omnẽ iurisditionẽ potest intelligi ꝙ habeat omnẽ speciẽ iurisditionis. s. non solũ simplicẽ iurisditionẽ ꝙ̃ solẽt habere huiusmodi magistratus municipales: sed etiã merũ ⁊ mixtũ imperium non solum inferiorũ graduũ: sed etiã superiorum quos non habent de iure cõmuni huiusmodi magistratus municipales: ⁊ in hoc operetur statutum vltra ius commune. Tamẽ licet habeat omnem speciem iurisditionis: ⁊ sic etiã merũ imperiũ: nihilominus per sequens respõsum declaretur ꝙ iurisditionem non exerceat in delictis non commissis tẽpore sui regiminis per argumẽtũ a contrario sensu sequẽtis responsi qǒ est fortissimũ in iure. d. l. j. §. huius rei fortissimũ est 9 argumẽtũ. ⁊. d. c. publicato cũ si. † Nec ita intelligendũ argumẽtuꝫ predictũ est cõtra expressum sensum primi responsi vel iuris cõis. sed declarat primũ responsum ꝙ intelligatur ꝙ habeat omnẽ speciẽ iurisditionis: licet non in omni casu vel si volumus ꝙ aduersetur nõ est contra directũ sensum omnino. Sed limitat generalitatẽ primi responsi. ne al's frustra interserantur verba sequentia facientia mẽtionẽ de delictis cõmissis tẽpore sui regiminis. ⁊ decet ꝙ specialia derogent generalibus. l. in toto iure. de re. iu. ⁊ in regula gñi in 10 vj. cum multis si. † Nec ob. quod dicebatur quod operatur in duobus scilicet quod possit procedi non procedente infamia. Item diebus feriatis quia respondetur quod illud quod disponitur de diebus feriatis disponitur in tertio responso ipsius statuti. Ideo per hoc non tollitur quin in secundo responso verba illa nihil operentur. ⁊ dictum secundum responsum disponit quod possit procedere per accusationem denunciationem ⁊ inquisitionem. Fama autẽ requiritur de iure communi quo ad inquisitionem non autem respectu accusationis. Ideo quatenus disponitur quod per accusationem procedere possit in maleficijs commissis tempore sui regiminis nihil operaretur: licet subdatur etiam si infamia ⁊c. quod et demonstratur ex verbis sequentibus ibi de maleficio de quo inquireretur que ⁊c. Ex quibus demonstratur quod id quod dicitur de infamia respicit solum quando inquireretur ⁊ non quando procederetur per accusationem vel denunciationem quominus autem sensus sumitur in iure etiam contra expressam iuris dispositioneꝫ quando apparet de mente statuentis dicit Bar. in. l. omnes populi de iust. ⁊ iure. apparere aũt videtur quãdo in casu expresso statutũ posterius nihil operaretur nã tunc admittitur argumẽtũ a contrario sensu prout videntur voluisse Dy. cõsuetudo in ciuitate florẽtie. ⁊ Cy. in ciuitate pistorij firmantes ꝙ statutum disponens ꝙ filia femina succedat ab intestato nõ extantibus masculis inducat a cõtrario ꝙ eis extantibus nõ succedat ꝺm eos quos refert ⁊ sequitur Bald. in. l. conuenticulam. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ in. l. si cum dotem in prin. so. ma. ⁊ Ange. ⁊ Imo. ibidem ⁊ dominus meus in. d. §. huius rei coniungit eorũ dictum cũ dicto Bar. in. d. l. omnes populi. idẽ tenens qǒ ⁊ tenuit in auc. ex testamento. C. de colla. per tex. ibi. vbi idẽ not. Põt. allegando ad hoc tex. in auc. dyaconissa. C. de epi. et cle. iuncta gloss. supple. iũcta gl. l. nulla super qua est posita. d. auc. dyaconissam. ad idem gloss. in auc. qño oporteat epos in. §. quan-11 ta autem. † Facit optime. l. lecta. ff. si cer. pe. ⁊. l. non ad ea. de condi. ⁊ demon. in quibus in cõtractu ⁊ in vltima voluntate admittitur. ar. a contrario sensu contra expressam dispositionem ipsorum contrahentium ⁊ testatoris. Et ꝙ plus est in dictis iuribus in sensu expresso poterat aliquid operari. vt in. d. l. non ad ea. patet ex tex. ⁊

tex.r in.d.l.lecta poterat operari:qr poterat peti pars deducta in pacto separatim a residuo inuito debitore q facere non poterat vi gore precedentis stipulationis.per ea que habentur in.l. quidam estimauerunt si cer.pe.r in.l.scire debemus in prin.de verbo.ob.et nihilominus ɔtrarius sensus derogat expresse dispositiói:qr illud quod operaretur in expresso sensu erat adeo tenue q non est verisi mile q propter illud secunda dispositio emanasset.fortius ergo si nihil operaretur.r per hec patent sublata adducta in contrarium circa intellectum dicti statuti.fatendũ tamen est q si consuetudo aliter interpretata fuisset dictum statutũ.s.q potestas cognouis set etiam de delictis ante suum regimẽ commissis illi standum esse.

12 †Quia consuetudo est optima legum r statutorum interpres.l. si de interpretatione de.ll.r.c.cum dilectus.de cõsue. sed vt arbitror consuetudo se habet in contrarium.r res est talis nature q consue tudo debet vigere pro vna interpretatione vel pro altera interpre tatione.r si viget illi standũ est per iura preallegata.adeo:q supra dicta inuestigatio verisimiliter non est multum necessaria:nec vllo pacto habet obstare q potestas qui pro tpe fuit inchoauit inquisi tionez:qr illa inquisitio est expirata et pcessus ille est cassus r anul latus per sententiam huius potestatis.nec proceditur super eo sz noua inquisitio est inchoata.Ideo mi litat statutũ q potestas ne queat per inquisitionem procedere de delictis ante initium sui re giminis cõmissis.Ex quo nunc inquiritur:r ista est diuersa inqui sitio ab illa.Et insuper potest dici q ex quo istud delictuz est reite rabile non apparet q inquisitio illa prima fuerit facta de isto deli cto:de quo nunc agitur per ea que no.Imo.post barto.in.l.is que rere.de publi.iuncta col.penes antepenul.nam potuit esse q plu ries in diuersis locis eodem mense talia perpetrauerit licet defece rit pbatio de cõmisso in loco in prima inquisitione deducto.Ideo statutum predictum generaliter loquens militet etiam in hoc ca su ad quem verba adaptantur:r ratio suadet per predicta. Nec est absurdum:ex quo est nouum iudicium si pma inquisitio persiste ret r fuisset congruus locus deductus r pendente instantia finiret officium potestatis tunc sequens non diceretur tam inquirere q inquisitionem prosequi.Ideo vt arbitror non traheretur statutũ ad eum casum sed nõ ita cõtingit in casu nostro.iõ non facit ad ter minos nostros.r ideo sit conclusio q potestas non potuit de hoc

13 delicto nouam inquisitionem formare.† Et stante hac conclusio ne non esset necessaria inuestigatio circa scõm consultationis arti culum.Circa quem lz semel testis asseruerit se stultum:nõ pptere a auderem ipsum repellere nec multũ debilitare eius fidẽ saltem si si ne iuramento illud asseruit nam res inter alios acta vel dicta aliis nõ nocet neq prodest.C.res inter alios acta in rubro rnigro.†Itẽ simulare stultitiam pro sui vtilitate plerunq est summa prudentia vt inquit cato.r legitur de bruto cõdemnatus autem de furto est infamis.l.j.ff.de his qui no.infa.r.l.athletas.§.fi.cum.ll.sequen.e.

14 tit.†Infamia autem iuris repellit testem a testimonio.l.iij.§.lege iulia.ff.de testi.r.c.ex parte.r.c.testimonium extra eo.ti.r.c. prete rea.de testi.cogen.cum similibus. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cclxxj.

1 Fratres qui post mortem patris simul ad vnam mensam vixe runt cum matre r in domo ppria si quilibet de per se r nomine pro prio acquirat societas tacita non dicitur inter ipsos contracta ad lucra communicãda et si vnus plus communicat q sibi incumbat non repetit.

2 Societatis contractus solo consensu initur et tacite contrahitur actu sociali.

3 Consensus non solum verbo sed etiam facto datur intelligi.

4 Voluntatem demonstrare plus est facto q verbis.

5 Socij cõis mense non repetunt mutuas expen.etiam vno plus cõi cante q sibi incumberet

6 Liber rationum probat cuius nomine sit contractum.

¶ Consilium.cclxxi.

In noĩe dñi nostri iesu xpi.

1 ¶ †Licet videat prima facie dicẽdũ q inter dictos fra tres.s.antoniũ petrinũ r seuerinũ fuerit ɔcta tacita so cietas:ex quo sp steterunt in cõione r expensas cõiter fecerunt pro se r eorũ famulis r emerũt multa cõi noĩe de eorũ lucris:q videnť ha bere psumptionẽ r ɔiecturã q vellẽt socialiter viuere cũ tales act9

2 videanť ɔuenire socijs.†Et ɔctus societatis est ɔct9 q solo ɔsensu init.l.cõsensu.ff.de act.obli.r insti.de obli.q ex ɔsen.r ɔhiť nõ solũ expresse sz etiã tacite.l.societatẽ cohiri.ff.p socio:put doc.cõiter in telligũt lz gl.aliter videať intelligere.r oẽs cõcordãt q societas ta cite ɔhiť ex actibus socialibus put habeť p Bar.in.l.titiũ r meuiũ §.altero.de admi.tuto.r p eũ r alios.in.l.si patruus.C.cõia vtrius q iudi.r in.l.cũ duobus.§.papinianus al's.l.si fratres.ff.p socio p bar.r doc.in.l.cũ opz in prin.C.de bonis q lib.r in.l.j.C.q testã fa cere possunt.r in cõplemẽto suo ad tractatũ Bar.de duobus fratri

3 bus.†Cõsensus eni nõ solũ vbis sz etiã facto ostẽdiť.l.rephẽdẽda. C.de ɔsti.et sub ɔdi.fac.r.l.in ɔcubinatu.ff.de ɔcubi.r.l.de qb9 in

4 fi.ff.de.ll.cũ multis silib9.†Et al's dr q plus est facto volũtatẽ de mõstrare q vbis.c.vt nostrũ.de ap.r.c.dilecti filij.i.r.h.e.ti.r ibi gl. q alle.gcor.Iõ pdicti fratres viderũt ex cõi habitatiõe r ex cõivita cũ eox famulis r ex sumptib9 de cõi factis p se r famulis eorũdẽ et ex emptiõib9 cõi noĩe factis demõstrasse ɔsensum q volebãt esse so cij.Iõ ex tacito ɔsensu taliter demõstrato resultat ɔct9 societatis inter eos.inter fratres ei de facili vr ɔieturãda societas cũ societas instar fraternitatis habeat.l.ver in pri.ff.p socio.r ex sola emptio ne facta simile iter plures de eadẽ re ɔhi cẽseť tacita societas.l.ij.ff.

5 cõi diui.r ita no.ibi Bar.r Raph.ful.¶†His tñ minime refragã tib9 ɔriã pte arbitror de iure veriorẽ r qdẽ satis lucidã.ad cuius rei euidẽtiã pmittẽdũ est q fratres indiuisam hereditatẽ patris pos sidẽtes r simul habitãtes ad vnã mẽsam alio nõ docto nõ cẽsenť ɔ xisse societatẽ aliquã.l.cũ duob9.§.papinian9.al's si fratres.ff.p so cio.r.l.ex pte.§.si fili9.ff.fami.herci.r no.bar.in.l.titiũ r meuiũ.§.al tero.ff.de admi.tut.r no.Bal.post Nico.de mata.in.l.j.C.q testa mẽta facere pñt.r Ang.in ɔsi.lx.ẽm ordinẽ informis incipiẽtẽ mor te dicti filij.r Pet.de anc.in ɔsil.trigesimo incipiẽte:qr qstio modi ca.r in ɔsi.ciij.incip.parũ subtiliter.r Pont.in ɔsil.incip.in casu p posite ɔsultatiõis in ordine.cccxxiiij.ẽm ordinẽ nõ informis.r resul tat societas cõis mẽse in q si vn9 p expẽsis plus cõicat q sibi incũbe ret nõ põt repetere.His pmissis cũ dicti Antoni9 petrin9 r seueri n9 nõ cõicauerit cõiter eox lucra.sz qlibet lucrabať p se r noĩe suo pprio:lz ex cõi habitatiõe r vita cẽseať ɔcta qdã societas cõis vite seu mẽse ex q cãtur q expẽse facte p cõi victu eox r suarũ familiarũ neqãnt repeti:lz forte alter eorum plus exposuerit q ad eũ specta ret nisi forte essent nimis magne p dicta supra.r etiã cẽseanť socij circa ipa bona cõiter empta:tñ cẽseť inter eos ɔcta gñalis societas lucri r qstus cũ nõ psupponať q lucra in cõi posuerint.immo psup

6 poniť potius ɔriũ scz q qlibet pprio noĩe r p se lucrabať.† r scri pture libri etiã demõstrãt q Antonius exercebat trafficũ noĩe pro prio:q etiã est in ɔsideratione.vt no. Bar.in.d.l.si patruus.dicẽs q fecit videre intitulationẽ libri traffici ad dignoscẽdũ.cui9 noĩe r p quo negociabať.r eũ refert r sequiť bal.in dicto cõplemẽto tra ctatus bar.Suadet etiã q dict9 antonius pprio noĩe voluerit ne gotiari r sibi lucra appropriare.qr put in themate psupponiť ipse de suis lucris emit quosdã fundos pprio noĩe r ex eis recollegit fru ctus tanq exñtibus suis pprijs.r nõ put ex alijs reb9 cõib9 videti bus r sciẽtib9 fratrib9 r nõ ɔdicẽtib9.q pstat euidentẽ ɔiecturã q nõ reputabãt se socios lucri r questus:qr si fuissent socij lucri r que stus emptiones pdicte debuissent fieri cõi noĩe r fruct9 cõicari.Nec verisilr pmisissent dicti alij duo fratres q pecuniã cõez seu q cõberet cõicari ille errogasset in pprios vsus voluntarios non necessarios. Et tanto fortius:qr idem permiserunt filij dicti Antonij post ei9 mortẽ.idcirco non solũ deficit pbatio ex pte actorum quibus incũ bebat onus pbandi.l.qui accusare.C.de eden.cũ concor.imo pban tur actus q aduersanť societati:r prebẽt coniecturã ɔtrarij consen sus.idcirco res est indubia q ẽm ea que pponunť dictum trafficũ. Lucra redacta ex dicto traffico r dicta bona empta p dictũ Anto niũ noĩe pprio r successiue possessa pro se in eius vita. r post suam mortẽ p eius filios ptinent ad solos filios dicti Antonij.r non ad dictũ petrinũ r filios seuerini.Nõ obstãtibus adductis in ɔtrariũ qbus appere põt rñsio ex adductis supra in euidẽtialib9 r deductis pro hac pte.fatẽdũ eni est q societas põt tacite ɔhi. Sed cẽseť taci te ɔtracta quaten9 actus societati ɔuenientes ostendũt tacitũ con sensuz r nõ vltra.put r supra deductũ est i vltimo euidẽtiali. Ideo cũ act9 demõstrẽt societatẽ cõis vite.Itẽ societatẽ circa res ẽptas cõi noĩe.Et suadeãt cessare gñalẽ societatẽ lucri r quest9 cuz in illa cõiceť gñalr lucra qstuaria q cõicatio non fuit facta inter dictos fratres.iõ nõ censeť talis societas ɔcta:sz cõis vite.r circa possessio nes cõi noĩe emptas.r nõ circa alia.r lz societas hẽat quodãmõ in star fraternitatis.r facili9 ɔhať inter fratres q inter alios. Nõ tñ ɔhiť sine ɔsensu. r q ɔsensuz allegat hz necesse illum pbare vt hec sunt notissima.iõ remanet clarissima conclusio supra facta.

¶ Summarium super consilio.cclxxij.

1 Collatio phibita cessat siue ex testõ succedať siue abintestato.

2 Non confert ceteris frater succedens vna cum alijs fratribus in stitutis ea q ex testõ sibi danť cã successiõis alteri9 fratris:nec ɔcta dr societas per cohabitationem cõmunem.

3 Imperium non habet par in parem.

4 Consideranda nõ sunt aduentitia.

5 Collatio hz tm locũ in successiõe actiua descendentiũ ideo cessat in ter transuersales.

6 Legitima fratribus nõ debetur fallit turpi persona instituta.

7 Societas qñ nõ causat oĩm bonorũ cõionem.

8 Contractus ex cõuentione legem assumunt.

9 Societas in vno contracta non contrahitur in alio.

10 Societatis vel cõitatis debita ɔcta p eũ qui psupponiť exercuisse societatẽ debẽt esse cõia r p oẽs solui lucro tñ in cõi posito.

11 Societas psumiť inter fratres rõne cõiunctionis psonarum.

12 Patrimoniũ suũ qlibet scire psumiť r ei9 augmẽtũ diminutiõez.

13 Damnũ et periculũ ascribiť illi p cui9 nomine geritur negotium.

14 Societas inter patrem r filium non videtur ɔtracta.

15 Obligatio ciuilis non cadit inter patrem et filium. Fallit in causa aduẽticia lʒ circa illam non obligetur filius patri.
16 Obligatio naturalis a iure inutilis reputatur.
17 Aditio hereditatis presumitur solutiõe debiti hereditarij vel actu simili qui fieri non solet pro alio.
18 Societas quõ videat contracta post patris mortem non super aduentitijs alterius fratris inter ceteros fratres vt teneatur ad debita contracta.
19 Iuramento et assertioni eius statur de cuius animo agitur.
20 Obligatio inter patrem et filium esse potest ciuiliter quo ad lucra et damna.

¶ Consilium. cclxxij.

In nomine dñi nostri Jesu xpi. ¶ In hac cõsultatione de duobus querit̃ ꝑ vnũ de collatione: an fieri debeat de tertia parte que magistro sancti successit dictus Jacobus. ꝙ quesitum licet clarissimũ sit: tñ videt̃ posse dici ꝙ ad collationẽ dicte tertie partis
1 bonoꝝ dicti magistri cantis teneatur dictus Jacobus. † Nã ex testamento ꝛ ab intestato: ita demũ cessat collatio si prohibita est dicit tex. in auc. ex testamẽto. C. de colla. ſʒ in casu isto nulla est ꝓhibitio, quominus fiat collatio. merito fieri debeat: ꝛ maxime q2 videtur militare ratio quare hodie inducta est collatio. s. ratio equalitatis seruãde. l. vt liberis. C. de colla. l. illud. §. fi. eo. ti. dictus aũt Jacob⁹ habuit ꝛ habet dictã tertiã partẽ bonoꝝ dicti magistri cantis pluſ ꝙ vnus ex dictis eius frtribus. si aũt cõferat reducitur ad equalitatem cũ fratribus. merito cũ ratio illoꝝ iuriuʒ militet ꝛ dispositio. arg. l. illud. ff. ad. l. aq. ꝛ. l. a titio. de verb. obli. cum similibus. Inter societateʒ bona ꝓpria cõicantur. l. j. ꝛ. ij. ff. ꝓ socio. Sʒ societas videtur presupponi in themate inter eos. ergo videtur ꝙ eorum bona
2 sint cõmunia seu cõmunicãda. † Cũ his nõ obstãtibus in cõtrariũ est indubitata veritas. nã illa tertia portio est iam sibi q̃sita: ꝛ non dʒ ab eo auferri sine facto. ar. l. id qđ nostrũ. de reg. iur. ꝛ dʒ esse sue rei moderator ꝛ arbiter. l. in re mãdata. C. mãdati ꝛ in bonis dicti ser Joan. habet ꝓ sua parte titulum institutionis ꝑut alij duo fratres pro eoꝝ ratis. Ideo aditione q̃siuerit suã tertiã nec possit ꝑ alios fratres pariter institutos in alijs duabus partibus q nõ hñt plus iuris in dicta hereditate ser Joã. ꝙ habeat dictus Jacobus: ſʒ qui
3 libet equale ius. ideo nõ possit vn⁹ alterũ ꝓhibere. † Facit q2 par in parẽ nõ hʒ imperium. l. pedius. de arbi. ꝛ. c. innotuit de electione.
4 Nec obstãt adducta in cõtrariũ. † Nõ enim obstat ꝙ dictũ est circa collationẽ per. d. auč. ex testamẽto. ꝛ. d. l. vt liberis. ꝛ. d. l. illud quia respondetur ꝙ collatio non militat in casu isto. q2 aduenticia hodie per neminem cõferunt̃. l. fi. C. de col. ista sunt aduenticia: q2 nõ
5 profecta patre sed a patruo. merito non conferantur. † Preterea dicti Jacobus Antonius ꝛ laurentius nõ sunt descendẽtes: ſʒ trãsuersales dicto ser Joãni. de cuius hereditate agitur. solum autem inter descendentes reperitur iure cautũ ꝙ fiat collatio. merito inter alios omnes cesset. l. illam. de collat. ꝑut volũt Jaco. de ra. Cy. Barto. Bal. ꝛ Ang. in repe. ꝛ Ponta. in. l. si emancipati. C. de colla. ꝛ voluit Pau. de cast. ibi. ꝛ in. l. j. C. de legi. heredi. dicens per glos. in. d. l. j. ꝙ collatio nõ habet locũ nisi in successione descendentium supple. s. actiua. ꝛ idẽ vult Bar. in. l. pater filiũ. ff. de col. dotis ꝛ est indubitata opinio saltẽ inter eos q̃bus nõ debetur legitima:
6 sed istis fratribus nõ debetur legitima. † Quia fratribus nõ debet̃ aliqua legitima: nisi qñ a fratre est institnta turpis persona. l. si fratris. ꝛ. l. fratres. C. de inoffi. testã. merito clarissimũ est ꝙ ꝛ rõne qualitatis personarũ ꝛ rõne qualitatis rerũ: q2 aduẽticia non est locus collationi. ꝛ ratio equalitatis seruãde ponderatur solũ in ꝓfectis ab eo de cuius hereditate agitur vt ꝓbatur in. d. l. vt liberis. ꝛ in. d. l. illud in quibus dicta ratio equalitatis seruãde ponderatur. ꝛ lo-
7 quuntur inter liberos succedẽtes. † Non ob. ꝙ societas causat cõionẽ bonoꝝ: q2 procedit quatenus societas ad ipa bona se extendit. Si enim duo sunt socij in vno fundo: q2 illum cõmuniter emunt ex qua cõmuni emptione causatur in dubio inter eos societas. l. ij. ff. cõmuni diui. absit ꝙ ex ea causetur communio omniũ bonorum in qua loquitur. l. j. ꝛ. ij. ꝛ. l. si quis societatẽ allegate in contrariũ in societate omniũ bonoꝝ vel forte qñ societas generalis esset facta circa quasdã species bonoꝝ ꝑut circa castrẽsia vel quasi castrensia vel circa bona italica. nã tũc efficerentur cõia vel venirent cõicanda. ꝑ ut etiã si cõtrahitur societas lucri ꝛ questus põt esse generalis super omne ꝙ ex questu lucrabitur. ꝛ põt esse spãlis super lucrãdis ex tali traffico seu ex tali negociatione puta salis vel pãnoꝝ ꝛ hmõi. l. societas ↄ̃hitur. ꝛ. l. cohire. ff. ꝓ socio. ꝛ tũc nõ operetur societas nisi circa illas res q̃ proueniunt ex illa negociatione vel que eam negociationem respiciant: vt. d. l. cohiri. ꝛ. ll. sequentibus ꝛ est notissi-
8 mum. † Contractus eñ ex cõuentione partiũ legẽ accipiunt. l. j. §. si cõuenit. ff. depositi cũ cõcor. ꝛ actus agentiũ nõ operantur vltra intentionem agentiũ. l. nõ omnis. ff. si cer. pe. cũ itaq; inter dictos fratres nulla fuerit cõtracta societas expressa ꝛ si qua tacita cõtracta fuit non fuit vniuersalis omnium bonoꝝ sed forte cõmunis vi-
9 te ꝛ lucri ꝛ questus. † Quoniaʒ tacita societas q̃ ex actibus resultat eatenus se extendit quatenus actus ipi se extẽdũt ꝛ ꝓbent cõiectnrã societatis ideo si actus sociales versantur circa cõem victũ ꝛ circa vnũ trafficũ in illo solo cẽsetur cõtracta societas q2 nõ operantur actus nostri vltra ꝙ gerantur prout concludit Bar. ꝑ illum tex. in l. j. §. si qs hoc interdicto. ff. de itinere actuq; priua. ꝛ in. l. si patru⁹ C. cõia vtriusq; iudi. ꝑ eũdẽ tex. ꝛ in. l. fi. C. ne vxor ꝑ ma. ꝛ idẽ bart. in. l. cum duobus. §. papinianus pro socio. ꝛ in. l. titium et meuiuʒ. §. altero. de admi. tuto. ꝛ doc. ↄcordant maxime in. d. l. si patruus. Ideo res est clarissima ꝙ non venit communicanda dicta portio bonorum magistri cantis obuenta dicto Jacobo nec ex natura so-
10 cietatis nec collationis per iam dicta. ¶ † Quantum vero ad debita contracta per dictum Jacobum ratione et causa dicti traffici quem ipe exercebat cum pecunia paterna si ipse Jacobus teneret̃ cõmunicare dicta bona magistri cantis sibi obuenta. Quia ad id artaret societas cui dubium ꝙ et debita deberent esse communia quia si omnium bonorum commodum deberet esse equale: ita ꝛ incommodum. arg. l. ſm naturam. de reg. iur. al's esset societas leonina contra. l. si non fuerunt. §. fi. ff. pro socio. quia tamen illud est falsum non instandum in hoc: sed concludendum est ꝙ aut non censetur contracta societas circa illum trafficuʒ sed ipse Jacobus trafficabat nomine suo et pro se. ꝛ tunc damnum ꝛ lucrum illius traffici spectaret ad ipsum Jacobum. ꝛ si ꝙ lucrum posuit in cõmuni esset eidem resarciendum. si vero censetur tacite ↄtracta societas circa illum trafficum. ꝛ tunc prout lucra ꝛ cõmoda sunt communia ita et incõmoda ꝛ debita debent esse communia ex natura societatis. d. l. si non fuerint. §. fi. ꝛ. l. sequen. Et ꝙ debita causa societatis questuarie contracta debeãt ascribi societati: ꝛ per omnes socios solui: probat tex. in. l. ꝛ quia plerũq; in fi. ꝛ. l. omne es alienum. ff. pro socio. si autem lucrum ex traffico retractum excedit es alienum de quo agitur dictus Jacobus habet intentum: siue censeatur contracta societas siue non. ideo tunc nõ esset ei necessaria inuestigatio: an esset cõtracta societas: necne. Si naũt es alienuʒ excederet. ita ꝙ ex illo traffico esset perdita non lucrum: tunc est necessaria inuestigatio. An in illo traffico censeatur cõtracta societas vel gñalis lucri ꝛ q̃stus vel illius negociationis seu traffici. Et profecto ex his que narrantur in themate inter euangelistam. ꝛ ser Petrumpaulum fuit cõtracta societas ex quo presupponitur ꝙ communicabãt omnia lucra que faciebant ex qua communicatione omnium lucroꝝ causatur quedam generalis societas lucri ꝛ questus. l. societatem cohire. ꝛ. l. cuʒ duobus. §. papinianus al's. l. si inter fratres. ff. pro socio. ꝛ ibi Bar. ꝛ idem Bar. in. l. si patruus. C. communia vtriusq; iudi. ꝛ in. l. titium. §. altero. de admini. tuto. ꝛ doc. in dictis iuribus maxime in. d. l. si patruus. ꝛ Bal. in complemẽto suo ad tractatũ bar. de duobus fratri. ꝛ idem Bal. in. l. cum oportet in prin. de bonis q̃
11 libe. ꝛ ipse post Nico. de matta. in. l. j. C. qui testa. facere pñt. † De facili enim presumitur societas inter fratres rõne cõiunctiõis personarum. arg. l. ꝑcula. ff. de ꝓba. ꝛ. l. si seruus. C. de dona. inter virũ ꝛ vxo. ꝑut dicit Bal. in. d. l. cũ opʒ in ꝑn. ꝛ in. d. l. j. facit q2 societas instar fraternitatis se hʒ. l. verũ. in ꝑn. ff. pro socio. Sed vidẽdũ est. vtruʒ cũ dicto Jacobo cẽseatur ↄtracta societas: ꝛ ꝓsupponit̃ ꝙ dictus Jacobus trafficabat cũ pecunia patris ꝛ patrui ꝛ lucra dicti traffici ponebat in domo communi ser petripauli ꝛ euangeliste sui patris scientibus vt arbitror ipsis ser petropaulo ꝛ euangelista ꝑ
12 ut ꝛ est presumendum ex natura rei. † Quia presumitur quis scire suum patrimoniuʒ ꝛ eius augmentum ꝛ diminutionem. l. quisqs. C. depositi. ꝛ etiam coniunctio personarum suadet. argu. j. optaui. ff. vnde cogna. ꝛ. l. de tutela. C. de in inte. resti. mi. Cum facto detur volũtas intelligi. l. reprehendenda. C. de insti. ꝛ substi. sub cõdi. fac. ꝛ. l. in concubinatu. ff. de concu. cum multis similibus Quinimmo plus est facto voluntatem demonstrare ꝙ verbis. c. dilecti filij. ꝛ. ꝛ. h. de appel. ꝛ in. c. vt vestrum eod. titu. ꝛ in. l. si tamen. §. ei. de edili. edi. profecto demonstratur voluntas ipsius Jacobi qui trafficabat cum pecunia patris ꝛ patrui ꝛ lucra ponebat in communi domo ipsorum scilicet patris ꝛ patrui ꝙ de duobus alterum. s. vel quod trafficum pro eis faciebat vel ꝙ communiter pro ipsis tribus pro se scʒ ratione operarum pro ser petropaulo euãgelista ratione pecunie. ꝛ si pro oĩbus põt intelligi duobus modis. vno modo ꝙ censeatur contracta inter eos societas alio modo ꝙ ipse censeat̃ gerere negocium suum ꝛ illoꝝ scilicet patres ꝛ patrui vel. iij. Si lucra cõuertebat in solos vsus spectantes ad ipsos patrẽ ꝛ patruũ ex quo in themate dicitur in cõi domo q̃ cõis domus erat: vt puto solum euangeliste ꝛ ser petripauli. tunc censeatur gessisse negociũ ipsoꝝ euangelite. ꝛ ser petripauli ex quo lucra cõuertebat in vtilitatẽ cõem illã mẽtẽ demõstrat si trafficabat aĩo gerẽdi negociũ illoꝝ maxime
13 illis sciẽtibus ꝛ tacite cõsentiẽtibus. † Et exercere trafficũ illud tẽdebat in vtilitatẽ. ꝛ erat sperãdũ ꝙ redũdaret vtilitas: lʒ exitus et euẽtus sit dãnosus tñ dãnũ est ascribẽdũ eis ꝑ q̃bus negociũ gerebat̃. l. ſʒ an vltio. ff. de nego. gest. vbi dicit tex. ꝙ sufficit vtiliter esse ceptũ. lʒ euẽtus sit malus ꝛ dãnosus. Sʒ circa hoc instari potest: q2 talis positio lucrorum in cõi domo euãgeliste ꝛ ser petripauli non artat quod censeatur exercere trafficum pro illis ꝛ animo gerendi negocium illorum. Nam etiam si gessisset negociũ propriũ noie et effectu: tamen

effectu: tamē artabatur lucra ponere in cōmuni: q2 vsusfructus eorū que ipse Jacobus lucrabatur spectabat ad patrē rōne patrie potestatis. l. cum oportet ꝛ quasi per totum. C. de bonis que lib. ꝛ ipse euangelista ratione societatis habebat cōmunicare ser petropaulo. itaq3 illa positio in cōmuni domo conueniebat non solum si Jacobus trafficabat pro euangelista. ꝛ ser petropaulo. Sed etiam si pro se duntaxat exercuisset illud trafficū. ꝛ per hoc nō probetur tacita voluntas trafficandi pro illis ex hoc ꝙ lucra posuerit in cōmuni cum actus sit indifferens. ergo ꝛc. arg. l. non hoc. C. vnde leg. ꝛ. c.

14 in presentia. de proba. cum concor. † Et pari ratione videtur ꝙ nō cēseatur trafficū illud exercuisse ꝛ lucra posuisse in communi ratione societatis. tū q2 illa communicatio fieri poterat citra ius ꝛ nomē societatis. Tum etiam q2 inter patrem ꝛ filium non videtur cōtrahi tacita societas prout videtur velle Bald. in. l. cū oportet in prin

15 cipio. C. de bonis que libe. ꝛ in auc. ex testamēto. C. de collat. † facit quia non cadit obligatio ciuilis inter patrem ꝛ filiū. l. frater a fratre. ff. de condi. indebi. ꝛ. l. si qs pro eo. §. j. de fideiuss. ꝛ. l. ij. C. de inof. dona. Et l3 ex causa aduēticia pater hodie obligeť filio ciuiliter. l. iubemus. C. ad trebel. glo. in auť. vnde si parens. C. de inoffi. testamento. ꝛ in. l. pactum. C. de pac. conuen. ꝛ glo. l. frater a fratre. puť eam adducit ad hoc ibi Bar. ꝛ doc. ibi sequuntur. Tamen filius nō

16 obligatur ciuiliter ipsi patri circa aduētitia in quibus patri queritur vsusfru. prout volunt Bar. ꝛ Saly. in. d. l. frater a fratre. † Et idō ex quo non potest contrahi societas expressa efficax pariens ciuilē obligationem: non censeatur contracta tacite. contractus eni3 que solam naturalem obligationē parit a iure reputatur inutilis. §. si pupillus inst. de inuti. stip. iuncta. l. j. ff. de noua. ꝛ. §. si seruus. de in utili. stip. iuncta. l. naturaliter. de conditio. indebiti. ꝛ. §. Itē inutilis institu. de inuti. stipula. iunctis his que habentur in. d. l. siquis pro eo. §. j. ꝛ. d. l. frater a fratre. Itē probatur in. l. stipulatio ista. §. alteri. de verborum obligation. iunctis notatis ibi per doc. Ideo videatur gessisse illud trafficum pro se maxime q2 vt arbitror nomine ꝓprio gerebat negocia ipsius traffici ꝛ libri fortasse ita intitulātur. scilicet nomine ipsius Jacobi ꝙ plurimū ponderatur. vt inqt. Bart. in. d. l. si patruus. ꝛ Bal. in suo complemento ad tractatum Bar. de duobus fratri. ꝛ tunc dānum videretur ad eum spectare ex quo pro se ꝛ suo nomine negociatur vt videtur velle Ponta. in. d. auc. ex testō ponderans in casu quo filius negociatur cum pecunia patris: an negocietur nomine suo an nomine patris. Sed l3 hec videantur colorate dicta ꝛ plurimum vrgere: tamen videtur tandē deprehendi mens ipsarū partium ꝙ ipse Jacobus nō trafficaret pro se ita ꝙ intēderet ꝙ lucrum ꝛ damnum esset suum. sed potius ꝙ esset commune vel inter ipsos dominos pecunie cum qua negociať vel inter ipsos tres scilicet ipsos ser petrumpaulum euangelistam ꝛ Jacobum principaliter ex eo q2 presupponitur mihi extra punctum ꝙ dicti ser petruspaulus ꝛ euangelista soluerunt parte3 dictorum debitorum ideo demonstratur eorum animus ꝙ intendebant damnum ad eos spectare. † Licet enim potuissent soluere

17 debitum filij ꝛ nepotis tamen non est verisimile potius est verisimile ꝙ voluerint soluere pro se ad hoc. l. ij. C. de iur. deli. vbi ille cui est delata hereditas soluendo debitum censetur adire: l3 potuisset soluere pro hereditate iacente: arg. l. soluendo. de nego. gest. ꝛ. l. solutionem ꝛ iudicium. de solu. Et sic actus q potest geri citra ius ꝛ nomen aditionis causat presumptā aditionem. q2 l3 possit fieri citra

18 ius ꝛc. Tamen est actus qui non solet fieri pro alio. † Ideo causat illam presumptionem. ita dicamus in casu nostro: licet illa solutio potuerit fieri pro alio tamen presumantur potius facta pro seipsis q2 illud trafficum pro eis gerebatur: ꝛ non pro ipso Jacobo. et illa positio lucri in cōmuni domo interpretetur facta: q2 ad eos scilicet ser petrumpaulum ꝛ euangelistā spectabat proprietas potius ꝙ ex eo: q2 vsusfructus spectaret ad patre3. q2 si hoc fuisset onus debitorum soluendorum non spectasset ad ipsos patrem ꝛ patruum. ꝛ verisimiliter nō soluissent dicta debita. que mens demonstratur etiam ex alio: q2 dictus Jacobus post mortem dicti euangeliste cōtinuauit trafficum eodem nomine ꝛ eodem modo prout in vita patris sine alia conuentione inter ipsos heredes ꝛ continuauit ponere in communi lucra ex illo traffico prouenientia prout faciebant in vita patris. que communi ratione lucrorum facta post mortem patris non potest censeri facta propter vsumfructum debitū patri ratione patrie potestatis ex quo causatur coniectura satis vrgens quod illud trafficum non exercuerit pro se solo: sed pro dominis pecuniarum cum quibus negociabatur. Nam ex postea gestis declarantur prius gesta. c. cum per bellicam. xxxiij. q. ij. ꝛ cañ.

19 multis. xliij. distin. ꝛ per gloss. in. c. illud. de presump. † Ex quibus simul conglutinatis et concurrente quod ipse Jacobus cum iuramento affirmet cum in dependentibus ab animo soleat stari plerumq3 assertioni eius de cuius animo agitur. vt not. gloss. sing. §. alie. institu. de actio. ꝛ quod habetur in. c. cum ad sedem. de restitu. spo. ꝛ in. l. siue possidetis. C. de proba. ꝛ quod per Barto. in. l. gerit de acqui. hereditate. ꝛ ideo interpretetur vel quod pro dominis negociauerit vel censeatur contraxisse societatem ex quo negociabatur cum pecunia aliena: et non censeatur pro se solo trafficasse.

20 † Nec obstat ꝙ nō valet cōtractus societatis inter patrē ꝛ filiū quo ad obligationē ciuilem: q2 saltem operatur etiā naturalem obligationē ꝛ l3 non valeat quo ad hoc vt oriatur obligatio ciuilis: tū valere potest quoad hoc vt lucra ꝛ dāna censeantur esse coīa ꝙ inter patrem filiū cadere potest. Nec est dubiū. Ex quibus omnibus arbitror salua veriori sentētia ꝙ dicta debita ptineant ad onus cōmune omnium: l3 forte ad dictū Jacobū pertineat aliquātisper maior pars si censetur nogotiasse tanꝙ socius. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxxiij.

1 Nauis patronus ꝙ nō audeat ad aliū portū ꝙ destinatū suā nauim applicare ꝙq3 viagium cōsuetum mutare nō possit statuto ancone sub pena: an ꝛ qn̄ patronus nauis q fuit accusatus de mutatione viagij ꝛ portus teneatur ad penam: q2 contra statuti formam fecit: ꝛ qn̄ dicatur nauigasse per solitū. cōsilio. cclxxiij. ꝑ totū.
2 Exorbitantē legem deducens ꝓbare debet omnia in lege cōtēta.
3 Probatio debet de necessario concludere.
4 Voluntas datur facto intelligi.
5 Presumitur in preteritum ex postea gestis.
6 Argumentu3 est optimum a communiter acci dētibus in materia probationis.
7 Probationis difficultas admittit probationem minus solemne3 ꝛ in probando animo qui non potest videri.
8 Clausula posita in medio alicui⁹ capituli ad illud dūtaxat referť.
9 Clausula posita in fine ad omnia refertur precedentia qn̄ non pōt reddi ratio quare ad proxia dūtaxat magis ꝙ ad remota referať.
10 Intellectus cēsetur melior qui magis littere applaudet ꝛ l3 possit argui pluribus modis ex rubrica quando nigrum potest varijsmodis intelligi.
12 Satututorum tenor immutari nō potest.
13 Iudex scdm acta ꝛ probata habet iudicare: neq3 veritas attēditur que ex actis non deprehenditur.
14 Probatione nō indigēt notoria facti permanentis.
15 Commissionis fines non sunt excedendi: ꝛ qui applicat ad alium portum ꝙ destinatum excedit mandatum.
16 Licita sunt illa que si cogitata extitissent pmissa faciliter fuissent.
17 Casus fortuiti nō imputātur culposo culpa nō ordinata ad casu3.
18 Culpa ordinata que dicatur.
19 Satuta generalia generaliter sunt intelligenda.
20 Locus delicti designari debet in libello.
21 Locus delicti non apponitur in accusatione quando factum est vniformiter punibile.
22 Confines in mari dari non possunt: sed sufficiunt pertinentie expresse circunstantes.
23 Non refert qualiter demonstretur res dūmodo certa reddatur.
24 Consuetudo vt dicatur certa requiritur ꝙ deueniat ad maiorem populi partem.
25 Exceptio dicitur ita apte apponi prout petitio.
26 Dolus presumitur in prohibitis factis.
27 Culpa lata leuis ꝛ leuissima puniētur ꝛ quomō culpa deprehēdať.
28 Accusandi facultas an possit prescribi.
29 Credulitas nimia culpe ascribitur.
30 Scire non dicitur qui credit quia scientia ꝛ credulitas differūt nomine ꝛ effectu.
31 Damnorum ꝛ interesse resartio non solet venire principaliter in delictis sed incidenter iudicis officio mercennario que generaliter petere sufficit. Idem petere sufficit rerum restitutionem in genere que iudicis officio veniunt.

¶ Consilium. cclxxiij.

In noīe dñi nostri iesu xpi.

1 ¶ † Visis processu ꝛ statuto de quibus in themate insta ri potest ꝙ statutū predictū nō videť simpliciter ꝓhibere mutationē itineris vel assumere homines in locis nō deputatis nec tangere alios portus. Sed videtur prohibere mutationē itineris ꝛ facere portum: nisi in locis deputatis per mercatores nauis cā onerādi vel disonerādi nauim hoīb⁹ aut mercātijs. Nā illa clausula videtur referenda ad omnia precedentia. l. talis scriptura. de leg. j. l. j. C. de liberis preteritis. l. iij. §. si filius. ff. eo. ti. c. ij. requiris. ꝛ. c. inquisitioni de appella. Non autem deponunt testes ꝙ mutauerit iter vel fecerit portum causa onerandi vel disonerandi naui3 mercantijs: aut hominibus. Quinimmo nec istud deducitur in accusatione nec in articulis. ergo non videtur militare statutum cum deficiant verba statuti: nā vbi deficiūt verba. l. deficit. l. dispositio. l. vbi autem. ff. de admini. tuto. ꝛ. l. iiij. §. ait pretor versi. totiēs. ff. de damno infect. ꝛ. l. vnica. §. sinautem ad efficientis. C. de cadu. tollē.

2 † Ideo qui se fundat in. l. exorbitanti debet deducere ꝛ ꝓbare oīa que deducuntur in ipsa lege prout no. Bald. in. l. siquis non dicam rapere. C. de episco. ꝛ cleri. Bar. et Bald. in. l. diuus per illum tex. ff. de mili. test. et not. moderniores in. l. si quis maior. C. de transac. et facit quod not. in clemen. fina. de rescriptis. Licet autem in corsu onerauerit nauim hominibus et mercantijs non: infertur necessario quod iuerit illuc dicta de causa cum possit quis accede-

re ad vnũ locũ ob aliã cãm: ꝛ tñ ibi existens pōt emere mercantias ꝛ inde asportare. ꝛ licet illuc accesserit. ꝛ inde mercantias asportauerit.† Nõ tñ est verũ illuc ob dictã cãm accessisse. vnde nõ ꝓbat hoc esse ꝙ ad hoc contingit abesse. l. nõ hoc. C. vnde legi. c. in presentia de proba. cum concordã.† Sed ad hoc respondetur ꝙ facto datur voluntas intelligi. l. reprehendenda. C. de institutionibus et substitutio. sub conditione fac. ꝛ. l. de quibus in fin. de legi. cum similibus.† Et ex postea gestis presumimus in preteritum cañ. cuz per bellicam. xxxiiij. q. ij. ꝛ per glo. in. c. scribã de ꝓsumptio. Et ꝓsertim attenta qualitate facti. Quia nõ solēt naues que faciũt itinera causa mercandi deuiare a recto itinere ꝛ facere volũtarie portũ: nisi cã oneradi vel disoneradi nauim mercantijs vel hominibus.† Et a cõmuniter accidentibus bonũ est. arg. etiã in materia probationis vt no. gl. ꝛ bal. in. l. nec ꝗ natales. C. d̃ ꝓba. ꝑ gl. ꝛ doc. i. l. nõ hoc. C. vñ legi.† Et maxie in ꝓbãdo aĩo alicui⁹ q̃ nõ pōt videri. iõ admittunt ꝓbationes alias minus legitime pp difficultatem probationis. vt not. glos. in. §. alie. institu. de act. Regulare est autem hoc ꝙ vbi est difficultas probationis plerũqꝫ admittantur probationes al's nõ integre. l. consensu. C. de diuoꝛ. l. in omnibus. §. plane. de in lit. iur. c. j. cum ibi no. ꝑ glo. ꝛ doc. in. c. j. de ꝓscriptio. ꝛ ꝙ ꝑ Inno. in. c. sup quibusdam. ꝛ. c. quid ꝑ nouale. de verb. signi. ꝛ habetur in. c. veniēs eo. ti. lib. vj. ꝛ in. c. cum causam matrimonij. de ꝓba. in. l. ij. §. idē labeo. de aqua plu. arcē. ꝛ in. l. si arbiter. de ꝓb. cũ similibus. Hinc descendit ꝙ dolus licet sit res odiosa ꝛ presumptio sit in contrarium arg. l. merito. ff. pro socio. cũ concordan. Tamē ꝓbetur ex indicijs l. dolum. C. de dolo. licet indicia non ꝓbent necessario. Secundo respondetur ꝙ illa verba dicti statuti per cagione de scarcare o de incarcare mercantia o homini determinant ꝓximũ capitulũ ꝛ non primum. Mutatio em̃ viagij est simpliciter ꝛ gñaliter ꝓhibita: sed facere portum est ꝓhibitum ex causa onerandi ꝛc. Quod probatur ea ratione: q2 dicta verba per cagione de scarcare ꝛc. sunt posita in medio capituli tractantis de faciendo portũ. Nam illa verba se nõ al luoco ordenato ouero posto per la magiore pte ꝛc. Determināt verba illa fare porto ꝛc. Et non illa verba mutare viagio. Non em̃ esset mutatio vie si iretur ad locũ deputatum. ideo nõ recte referꝫ dicta exceptio ad primũ cõputãdũ mutatiõis vie: ꝛ hoc demõstrāt ꝟba rubꝛ. q̃ declarāt ꝙ ire ad loca ordinata non est mutare viagiũ. † Quãdo autē clausula poniꝫ in medio alicuius capituli ad illud dũtaxat refertur dicta. l. ij. §. si filius. de lib. ꝛ post.† Item clausula posita in fine ad omnia precedētia refertur qñ non potest reddi ratio quare ad ꝓxima dũtaxat magis q̄ ad remota referatur. l. j. in fi. C. de libe. pret. Sꝫ in casu potest reddi ratio: q2 nõ conueniunt primo capitulo ea que immediate sequũtur merito ad ꝓxima referaꝫ. † Et hec interpretatio ꝓbatur ꝑ verba rubꝛi q̃ gñaliter loquũtur ꝙ patroni nõ debeant mutare iter: ꝛ sunt verba dispositiua que ꝑ tex. allegantur. vt ꝑ glo. ꝛ doc. in rubrica ne fideiuss. dot. dētur. et ꝑ Jo. and. in addi. spe. in titu. de allega. ꝛ disputa. in rubrica ꝑ Bar. in rubrica. ff. si cert. pet. ꝑ glo. ꝛ docto. in verbo titulis in prohe. vj. decret. per per glos. in rubrica. C. de relig. ꝛ sump. fun. per Jmo. in rubrica de ver. obli. in. iij. ꝛ. iiij. colũ. Ubi ponit ꝙ pluribus modis pōt argui ex rubrica inter ceteros quando nigrũ pōt varijs modis intelligi: nã ille intellectus qui magis applaudet rubrice censetur melioꝛ. adducit no. per Joã. and. in. c. cum ad monasteriũ de elec. ꝛ. l. imperatores de in diem adiec. ꝛ que habentur ibi ꝛ in. l. fi. in prin. ff. de cõdi. inde. Et hoc potest applicari ad terminos nostros per. s̃ dicta.† Itē ꝙ potest argui ex rubrica qñ rubrica habet orationem perfectã ꝑut in tit. ꝙ quisqꝫ iuris. ꝛ in rubrica ne fideiuss. do. den. ꝛ in rubrica vt facte noue constitutiones ꝛc. Et in rubrica de capitatione ciuiũ censi. exhiben. vbi glo. ex rubrica arguit ad extensionez tex. quã glos. vt singularem allegabat pon. in suis singularibus qd qñ verba nigri loquũtur stricte ꝛ verba rubri sunt generalia dispositio nigri trahitur ad generalitatē rubrice ꝛ est similis glo. in auc. vt facte noue cõstitu. in prin. super verbo huiusmodi lex.† Ex quibus cõcludendũ est ꝙ gñaliter censetur statutũ ꝙ non licet mutare iter deputatũ. Nec distinguitur mutetur cã onerandi seu disonerãdo nauim mercantijs vel hominibus. An vero ex alia cã sꝫ deputatũ fuit ꝙ ex otrontu iretur cõstãtinopolim seu perã per rectũ iter corfu autez modonus insula paris ꝛ partes syꝛe nõ sunt per rectũ iter merito iter fuit mutatũ ideo ventum est contra formam statuti. Et per cõsequens fundata est intentio accusatoris ꝛ curie quatenus ex officio mero profitetur procedere. Sed dicet quispiã licet verũ forte sit ꝙ dicta loca nõ sunt per rectũ iter ex otrontu ad cõstantinopolim tamen hoc nõ probatur ex ꝓcessu. Quinimmo nec articulatur nisi de insula paris ꝙ sit extra rectũ iter ꝛ de illa lꝫ articuletur tamen testes super hoc nõ deponunt.† Iudex autez hꝫ iudicare prout sibi cõstat ex actis nec attēditur veritas que ex actis non deprehēditur. l. illicitas. §. veritas. ꝛ que ibi habentur. ff. de offic. ꝑ si. ꝛ not. Ange. Saly. ꝛ Raph. fulg. in. l. bonoruz. C. qui admit. cañ. in. c. pastoralis. §. q2 vero de offic. delega. Sed respondetur ꝙ itinera per mare ꝛ per terram sint communiter notoria prout enim si ꝑ misissem ire ex perusia romam per rectũ iter sub pena si probareꝫ ꝙ iui florentiam ꝛ ex florentia romam. Satis cõstaret ꝙ nõ iui per rectum iter. ita etiam vt notorie cõstat Ancone qd dicta loca non sunt per rectum iter ex otrontu cõstantinopolim.† Notoria autē saltem facti permanentis non indigent probatione. c. euidentia de accusa. c. ad nostram. i. vj. de iureiuran. l. ea quidem cum ibi no. de appellatio. ꝛ. c. cũ sit romana extra eo. titu. cum similibus. Ideo licet cautum fuisset illud probare: tamen existente notorio id non fuit necessariũ per predicta. Allegatũ autē fuit in accusatione. Jd nõ ob. ꝙ dicit glo. cõiter singularis in cle. appellãti. de appel. quatenus dicit ꝙ lꝫ notoriũ releuet ab onere ꝓbandi nõ releuat ab onere ꝓponẽdi. Conat aũt se excusare dictus dñic⁹ accusatus ꝙ applicuit nauim ad portũ corfu de cõmissione chiriaci vnius ex mercatoribus dicte nauis ꝛ asserti factoris aliorũ: vt ibi oneraret dictam nauim mercãtijs quas dictus chiriacus ordinauerat onerare eã in portu otronti ꝙ quidē ꝓbatur ꝑ plures testes inductos ꝑ pte accusatoris. s. ꝙ se cõtulit ad corfu ex cõmissione chiriaci vt ibi oneraret oleũ ꝙ mittere intēdebat. Profecto istud iuuat partē accusatoris hoc respectu: q2 apparet ꝙ applicuit naui ad portũ corfu cã onerandi nauim mercãtia olei ꝛ sic contra formam statuti: ꝛ tollit id quod ponderando pro accusato verba statuti. s. deducebã. Nec ipsum releuat dicta commissio chiriaci. Primo quia non video ꝓbatum ex actis huius cause: quod dictus chiriacus fuerit ex mercatoribus dicte nauis qui se conuenerāt Ancone cuz dicto domi nico: lꝫ vt ꝑcipio veritas sit ipse fuerit vnus ex dictis mercatorib⁹. Sed ex qua erāt plures alij mercatores ꝛ bartholomeus erat principalis cõductoꝛ nõ poterat dict⁹ patron⁹ ad instãtiã chiriaci mutare cõmissionē sibi datã ꝛ venire ꝯ dictũ statutũ maxie cũ dictũ statutũ subdat ꝙ nõ liceat ꝯuenire: nisi de volũtate maioris ptis mercatorũ dicte nauis. Nec ob. ꝙ dr̃ ꝙ erat factoꝛ aliorũ qm̃ hoc minime cõstat.† Et insuper lꝫ esset factoꝛ in onerãdo otronti nõ erat in onerãdo in alio loco seu i cõmittẽdo patrono nauis ꝙ applicaret se ad aliũ portũ ꝯ in portu ordinato: iõ nõ poterat fines cõmissionis excedere. l. diligēter. ff. mãdati. c. cũ dilecta. de rescrip. ꝛ. c. cum olim. de offi. deleg.† Et si dicaꝫ iste casus q̃ nõ fuerat cogitat⁹ ꝛ talis ꝙ si fuisset cogitatus fuisset cõmissum istud ꝙ actũ fuit ne oleũ emptũ forte amitteret. Ideo ꝓdicta licuerint. arg. l. hoiem. ff. mãd. rñdetur ꝙ non apparet ꝙ sit talis casus ꝙ ꝑmissus fuissent ipsi mercatores nauis maxie cũ nõ appareat ꝓbatũ ꝙ expediuerit onerare dictũ oleũ. Et si expe diebat chiriaco non expediebat forte alijs mercatoribus quorũ forte intererat vt nauis citius se applicaret ad portus deputatos ꝛ ꝑ euitãdis periculis maris: qm̃ suadet ratio ꝙ q̄to magis it ee facit tãto plus periculi immineat. Et ex altera pte q̄to plus tpis habēt ad finiẽdas mercantias tãto melius finiunt ꝛ interest cito finire vt cũ pecunia exinde habita valeāt lucrari: ita ꝙ ex hoc capite alio nõ docto minime pōt excusari seu defendi dict⁹ patronus. Insuper nõ cõmisit ꝙ se conferret modonũ. Necqꝫ insulam paridis: ꝛ lꝫ videaꝫ ꝓbari ꝑ testes ꝙ applicuit se in insulam paridis vi tēpestatis. Tñ si nõ supersedisset in portu corfu ꝛ in portu modoni illa tēpestas fortasse in insulam paridis nõ deportasset ꝛ casus ille nõ occurrisset. Nõ enim ꝑ oēs partes viget vna tēpestas: ꝛ eadē tēpestas inueniens naues in diuersis ptibus maris non ducit omnes ad eundem locũ: ꝛ insuper si non fecisset portum corfu ꝛ portum modoni nõ imposuisset in naui illos homines q̃ nauim subripuerũt ꝛ nõ occurrisset verisimiliter ille casus. Ideo dãnũ ꝛ interesse ex illo sinistro casu imminētia sunt resarciẽda per dictum dominicum delinquentem.† Nec obstat si diceretur ꝙ culpa vel dolus cõmissus in faciendo portũ apud corfu cã onerãdi nauim mercãtijs nõ erant ordinati ad hunc casum. s. subreptionis nauis. ideo casus fortuitus nõ videtur imputãdus ipsi doloso seu culposo per. l. qui furtum. ff. de cõdi. fur. ꝛ. l. nõ omne. ff. de statu. li. Quia casus fortuitus non imputatur culposo si culpa nõ erat ordinata ad casum ꝑut per dicta iura no. bart. in. d. l. qui furtũ. ꝛ in. l. si vt certo. §. sed interdũ. ff. cõmo. ꝛ ibi Raph. ful.† Sed respõdetur quod culpa dicitur nõ ordinata ad casuꝫ qñ ex illa culpa nullo modo potuisset casus occurrere qui occurrit prout videtur velle bart. in. d. § sed interdũ vel dicatur nõ ordinata ad casum si culpa illa non precessisset dicit in. l. hoc est nõ fuit causa casus sequentis prout dicit Raph. ful. in. d. l. qui furtum. profecto in casu nostro si nõ precessisset culpa in faciendo portum in loco non permisso ꝛ mutãdo iter deputatum casus iste nõ occurrisset: q2 nõ fuissent assumpti in naui illi hoies qui nauim subripuerunt ideo ista culpa potest dici hoc respectu ordinata ad casum. ꝛ cum propter hanc culpam occurrerit casus iste constat ꝙ possibile erat ex ea culpa sequi casum qui secutus fuit: merito casus secutus imputatur dicto dominico culposo. Preterea quando agendo ex maleficio tunc etiam si culpa non ordinatur ad casum reus tenetur de casu fortuito. ita probatur ꝑ d. l. qui furtum per quam barto. dicit non teneri quando delictum in faciendo cõmittitur circa vsum rei. Nam illa lex ꝓm vnũ modũ intelligẽdi: ꝛ magis littere cõformē quē approbāt ibi glo. ꝛ Bart. probat illud dictũ qñ non agitur actione ex maleficio: sꝫ ex cõi tractu secus ꝓbat qñ agitur ex maleficio. Sꝫ in casu isto agitur ex maleficio merito illa lex ꝓbat in istis terminis ꝙ casus mere fortuit⁹ imputatur delinquenti etiam si delictum non erat ordinatum ad casum. Et

casum. Et etiam si delictum respiciat vsum rei non ipsam rē: itaq̧
19 varijs modis respondetur ad dictum argu. † Et insuper generalitas statuti etiam videtur tollere cōtrarium cū indefinite mandet dāna ꝛ interesse resarciri mercatoribus ꝛ indefinita soleat equipollere vniuersali. c. si romanoꝝ. xix. dist. l. si pluribus de lega. ij. ꝛ c. q꜠ circa de priuileg. Qualitercūq̧ ergo intersit mercatorib⁹ nō fuisse factum portū in illis locis nō permissis: ꝛ mutatū viagiū videt̄ illō interesse resarciēdū: cū vbi lex non distinguat: ergo nec nos distinguamus. l. iij. in fine. de officio presidis. Sed generaliter loquens generaliter intelligatur. l. j. §. et generaliter de lega. prestan. et. l.
20 de precio de publicia. et. d. c. q꜠ circa. cum similibus. † Videndum est mō. An ea que obijciuntur pro pte cōuenti habeant defensare dictū accusatum. Et primo obijcitur ꝙ accusatio est nulla: q꜠ non est designatus locus delicti ꝑut fieri dꝫ per. l. libelloꝝ de accusa.
21 sed debilis est defensio. † Nam respectu facti portus sunt designati portus: quia locus corfi ꝛ locus modoni. Nec solent in vna ciuitate esse plures portus: ideo est designatus locus certus: presertim cū oīa loca erant hoc respectu vniformia: ideo sufficit talis exp̄ssio ciuitatis vel prouincie per no. per Bar. in. d. l. libelloꝝ. Si respicimus onerationem ꝑfecto nauis est locus delicti: nam in naui consummat̄ delictuꝫ: ꝛ insuper si exp̄ssio loci immobilis requirat̄ ipsa ciuitas ꝛ portus sunt loci satis certi hoc respectu. Facit optime qō not. Guil. de cuno ꝛ Bal. in. l. cōparationes. C. de fide instrumētorum. Et quia circa hoc plene ꝛ egregie scribit patronus cause ꝛ puto rem friuolā: ideo nō me extēdo. Si ponderamus mutationē itineris vltra iam dicta istud delictum videret̄ esse in nauigāti nō vadens per iter rectum. itaq̧ itē rectum videtur esse locus delicti: et q꜠ totum illud iter est vniforme: ideo satis est specificatum maxime: q꜠ pꝫ ꝙ eundo ex otronto ad corfu ꝛ ex corfu ad modonū loc⁹
22 maris intermedi⁹ est locus delicti. † Nec in maris aqua dari pn̄t cōfines q nō sunt: q꜠ aqua in alto maris est cōmuniter vniformis: ꝛ ideo non habilis ad demonstrandū aliter per locos circunstātes. insuper ip̄e patronus delinquebat in ipsa naui nauiganti in mari ponamus ꝙ naui existenti in mari vnus occidit alterum nemo dixerit exprimendos cōfines loci delicti: sed locus ipsius nauis sufficit saltem expressis ꝑtinētijs circunstantibus puta in mari anconitano vel sili expressione q̄ satis apparet facta in dicto libello accu-
23 tionis per supradicta. † Nō em̄ refert qualiter res demonstret̄ dūmodo reddatur certa. l. certum. ff. si cer. peta. ꝛ ꝙ per Bart. in. l. demonstratio de condi. ꝛ demonstra. ꝛ per glo. ꝛ doc. in. l. hac consultissima. C. quēadmo. testa. aperiant̄. ꝛ per gl. ꝛ doc. in. l. si qs in fundivocabulo. ff. de leg. ꝛ in. l. j. de dote prele. ꝛ ꝙ per Bal. in. l. penul. C. de execu. rei iudi. x. col. Nititur etiam ex consuetudine ꝙ licituꝫ sit patrono vndecūq̧ homines assumere: ꝛ hoc conatur probare per multos testes qui id deponere videntur. Sed multifariā respōdet patronus cause. Non em̄ est aliquis qui deponat ꝙ homines eleuauerit in locis nō deputatis vbi certa loca sunt stabilita. dicūt em̄ ꝙ patronus licitum est in causa scientie: q꜠ ipsi ita fecerunt ꝛ viderunt ab alijs patronis ita fieri profecto possibile ꝙ oēs ita fecerint. Quia fecerunt portus in locis licitis: quia forte non erant artati ad certa loca: vel forte non fecerunt portus in locis non permissis vel voluerunt assumere in locis non prohibitis. Stare enim possunt hec simul: scilicet quod patroni assumerunt homines vbi voluerunt: et tamen nunꝙ̄ assumerunt in locis prohibitis a di-
24 cto statuto. † Et si qui assumpserunt fuerunt pauci: ita ꝙ verisimiliter non deuenit in notitiā populi vl' maioris partis ipsius populi ꝑut requiritur ad esse consuetudinis prout doc. concordant in. l. de quibus de. ll. ꝛ in. c. fi. de consuetu. Sunt em̄ hmōi qui nō veniūt de facili in notitiā multoꝝ. Nā licet aliqui sciant patronū assumere homines non tamen scit loca deputata: q꜠ nescit conuentionem quā habet cū mercatoribus habentibus mercantias in ipsa naui. Item ex aduerso si scit conuentiones ꝛ loca deputata ignorat vbi assumat hoīes: itaq̧ nō probantur tot actus facti contra prohibitionē dicti qui verisimiliter ꝑuenerint in notitiā maioris ptis populi anconitani. Et maxime q꜠ si casus aduersus non occurrit nemo solet inuestigare: vbi homines assumpsit. insuper non est simpliciter prohibita hoīm oneratio: sꝫ mutatio itineris ꝛ facere portum cā sumendi hoīes vel mercantias super quo nulla est deducta nedum ꝓbata consuetudo. ¶ Non ob. permissio chiriaci q꜠. s̄. est rn̄sum. Non obst. ꝙ dicitur dicti hoīes fuerunt assumpti ꝓpter necessitatem qm̄ hoc nō excusat qm̄ nulla necessitas probatur ꝙ tūc immineret: ꝛ si necessitas immineret erat qd sibi imputaretur: q꜠ debuit prouidere anteꝙ̄ ex ancona discedere ꝑut tenebatur: ꝛ insuper poterat accedere per iter rectuꝫ ꝛ homines assumere ꝙ erat saltem minus ꝓhibitum: imo multi testes deponunt ꝙ non erant necessarij pro dicta naui: ꝛ licet nonnulli testes deponant ꝙ audiuerunt. Nō probatur ꝙ propter hoc assumpserint illos homines: imo aliquos assumpsit in portu Corfu. vt ex attestationibus dep̄henditur: ꝛ in dicto portu probant ꝙ audiuerūt ꝙ in arcipelago erant fustes teucrorum vnus deponit de. xiiij. alius de multis ali⁹ ꝙ audiuerat in dicto portu ꝙ. xxiiij. fustes teucrorum erant in canali Rodi. Nō apparet ꝙ illos homines assumpserit postea ꝙ̄ au-

diuit dicta noua. Itē quilibet deponit ꝙ ipse audiuit non deponit ꝙ audiuerint alij presertim ipse patronus auditus autem aliorum non mouisset ipsum patronum si ipse non audiuerat. insuper tres vel quatuor homines vel decem homines non arbitror ꝙ conferrent ad tutamen nauis aduersus tot fustes. Quidam testis ꝓductus per accusatorem deponit ꝙ audiuit de. xl. alius testis ꝙ audiuit postꝙ̄ recessit de modono: ꝙ erāt viginti plures testes ꝙ de dictis fustibus teucrorum audiuit etiam in insula feminie. vn⁹ ꝙ modone. Sꝫ nullus deponit ꝙ propter hunc timorem acceperit dictos homines maxime quia vnus testis deponit ꝙ postea audiuerunt ꝙ non erat verum ꝙ essent dicte fustes: ꝛ tamen postea in insula paridis assumpsit alios homines: itaq̧ non probatur ꝙ ob eā causam nauim eis hominibus onerauerit. Et insuper lꝫ fuisset necesse onerare alijs hominibus debuit eligere homines fidos. insuper si iuisset per rectuꝫ iter ꝛ non fecisset portum in Corfu nō audiuissent fortasse illa noua ꝛ non fuisset inductus ad assumendum homines: ita qō talis allegatio metus non excusat ex multis iā dictis: ꝛ etiam q꜠ ex chio debebat accedere constantinopolim nō autem in syriam iter penitus alienuꝫ a recto itinere in Constantinopolim. ꝛ si diceretur forte non expediebat amissis mercantijs se applicare constantinopolim: ideo excusatur. respondetur qō hoc nō
25 apparet nec deducitur. † Et exceptio debet apte proponi ꝑut petitio. l. j. §. labeo de fort. ꝛ per Barto. ibi. ꝛ in. l. j. ff. de excep. in exceptione enim reus censetur. ar. d. l. j. ꝛ. l. in exceptionibus. ff. de pro-
26 ba. † Nec ob. ꝙ dicitur nō fuisse in dolo. Quia respondetur qō in huiusmodi prohibitis dolus presumitur. c. j. de presum. ꝛ. l. j. ꝛ. l. si non conuitij. C. de iniurijs. ꝛ. l. j. C. de sicca. ꝛ ar. prestat. l. quēadmodū. C. de agri. ꝛ censi. ꝛ regula qui contra iura mercatur in. vi. Iteꝫ statutum non requirit dolum. Nec regulariter ad puniendum de-
27 licta in penis pecuniarijs requiritur dolus quia sufficit. † Nā punitur ꝛ lata culpa que solet dolo cōparari iuxta ea que habētur in l. ꝙ nerua depositi. Item culpa leuis. l. respiciendum. §. delinquūt de penis. ꝛ ibi per Bar. qui vult qō etiam leuissima punitur: ꝛ idē vult Bar. in. l. data opera. C. qui accu. non possunt. allegans ꝓ casu. l. si fortuito de incen. ruina. ꝛ nau. ad hoc etiaꝫ. l. in lege aquilia leuissima culpa ad. l. aqui. ꝛ cōmuniter tenetur. Et statutuꝫ punit simpliciter ꝛ generaliter mutantem rectum iter vel facientem scalas in portis non ordinatis. Ideo regulariter contrauenies in dubio est puniendus: nisi deducat ꝛ probet legitimā cām quare a verbis statuti sit recedendum ꝑut al's dicunt Bar. ꝛ Bal. in. l. non dubium. C. de. ll. in barbitonsore vulnerante causa extrahēdi sanguinem. ꝛ per Bar. in. l. j. ff. si quis testamento li. esse ius. ꝛ in. l. omnes populi de iusti. ꝛ iure. in casu quidem nostro nō est ꝓbata nec apte deducta. Quinimmo culpa in pluribus deprehēditur maxime in assumendo homines ignotos sine aliqua cautela cum huiusmodi mala electio sit in culpa: ꝛ sibi patrono eligēti tales hoīes imputāda. arg. l. cū mādato in fi. ff. de mino. ꝛ. §. fi. insti. ꝑ soc. ꝛ. §. ꝑterea in fi. instit. qb⁹ mo. recōtrahitur obli. Presertim cū alijs de naui viderent̄ suspecti ꝛ fuit dictū ipi p̄rono ꝑut deponūt duo testes. Adeo ꝙ nedum culpa affuit quinimmo est maxime suspicandū de fraude ꝛ participatione cum illis qui subripuerunt: licet talis fraus nō possit apparere nec in ea sit faciendum fundamentum. ꝛ maxime culpa deducitur: quia saltem debebat non confidere de ipsis incognitis ꝛ nouis ꝛ non fidis ꝛ nō permittere ꝙ irent ꝛ redirent de nocte prout fecerunt. Si voluissent videre qui erant in barcha cū dictis Antonio ꝛ cum pilotto qui locuti fuerunt non occurrisset ille casus subreptionis profecto nedum diligentissimus immo diligēs homo id fecisset. ideo non faciens fuit in culpa leui iuxta doctrinā Bart. in. l. ꝙ nerua depositi. ꝛ in suo tractatu de teste circa proba. culpe. ꝛ per Bal. in. l. que fortuitis. C. de pig. actio. Et sic talis subreptio nauis videtur adscribenda nō diligenti custodie: ꝛ ideo appellatur in actis subtractis ꝛ subtractiones ꝛ furta presumunt̄ facta culpa eorum ad quos spectat cura rei subtracte. l. cum duob⁹. §. damna. ff. pro socio. ꝛ. l. nauta. ꝛ ibi glo. ff. naute cau. stabu. insti. quibus mo. recontrahi. ob. §. preterea vbi glo. in verbo debet dici ꝙ furtum non potest esse sine leuissima culpa. ꝛ licet ita late non sit omnino verum vt per glo. in verbo sine culpa. in. l. at ita. §. ij. nau.
28 cau. stab. tamen regulariter verum est. † Non ob. quod dicitur esse prescriptum per lapsum anni aduersus facultatem accusandi stante statuto ꝙ de delictis cōmissis extra ciuitatem Ancone post annum a die scientie accusari non posse. Istud autem delictum ꝯstat fuisse commissuꝫ extra ciuitatem ancone ꝛ allegatur innotuisse dicte Joanni accusatori quia fuit sibi nunciatum tali tempore ꝙ abinde erat elapsus annus tempore accusationis: q꜠ ad hoc respondetur ꝙ scientia delicti perpetrati nō probatur prout probari debet quoniam in ea se fundat is qui nititur exceptione prescriptionis. d. l. in exceptionibus maxime cum ignorantia facti alieni presumatur. l. verius. ff. de proba. ꝛ. l. fi. ff. pro suo. ꝛ regula presumatur ignorantia in. vi. Et hoc clarissimū non instandu m. nec vllo pacto probatur scientia ꝙ reperiam in processu in oppositionibus contra testes ꝙ Joannes pasquini deponit se notificasse de robatione dicte nauis ꝛ in allegatiōibus dicitur ꝙ vnus solus hoc deponit.

ego legi pluries copiã attestatiõis dicti Joannis pasquini ⁊ nesci⸗ui id inuenire percursi etiam alias attestationes ⁊ non inueni hoc dictum. Non tamen magnifeci q2 prout patronus cause allegat est vnicus testis ⁊ testi vnico nõ creditur. l. iurisiu. C. de testi. c. licet ex

29 quadam. ⁊. c. tam literis de testi.† Et insuper dato ꝙ Joannes ac cusator id fateretur. s. ꝙ audiuit a dicto Joanne: non tamen tene⸗batur credere quia nimia credulitas culpe ascribitur. l. j. §. dolum in fi. ff. quod cum eo. prout enim lex non credit vnita. nec nos cre⸗dere tenemur: ⁊ dicit glo. in verbo notitia in. c. cupiẽtes. §. j. de ele ctio. lib. vj. Et maxime ad finem faciẽde accusationis que indiget

30 probatione ⁊ timendum est dãnum in casu succumbentie.† Pre terea dato qđ credidisset: non propterea dicitur scire q2 scientia ⁊ credulitas differũt nomine ⁊ effectu. argu. l. fi. idem codicilli. C. de codi. vera enim sciẽtia dicitur illa que falli nõ põt dicit glo. in. l. sci re leges. ff. de legi. Et rem per causas cognoscere. d. l. scire. ll. ⁊ inqt Arist. primo methaphysice ⁊ Bal. Aristotelem allegando. idẽ di⸗cit in. l. pupillus. ff. de acquiren. here. ꝙ ⁊ dicit ibi bar. ⁊ Ange. simi liter phylosophũ allegando in. l. qui rome. §. duo fratres. de verb. obliga. put ⁊ Jmol. eũ ibi allegat in. xv. colũ. Jdeo inter scire ⁊ cre⸗dere dicit Bar. in. l. j. de interroga. actio. Nec proprie dicimur sci re ꝙ vehementi opinione credimus ex relatu aliorum glo. in ver bo sciat in. l. ij. §. idem labeo de aqua pluia. imo ⁊ cõfessor qui audi uit aliquẽ in penitẽtia cõfiteri peccata non dicitur scire saltem pro certo: ⁊ sic proprie q2 ille põt mẽtiri vt probat tex. in. c. si sacerdos de offi. ordi. Licet sepe large loquẽdo aliter sumatur. Sed non re⸗fert quia sumus hic in exorbitantibus: ⁊ sic restringendis iuxta re⸗gulã que a iure cõmuni exorbitant in. vj. l. ius singulare. ⁊. l. qđ ve⸗ro. de legi. ⁊ regulariter in dubio a ꝓprietate verboꝝ nõ recedim9. l. non aliter. d. l. iij. ⁊. l. j. §. si is qui nauem. de exerci. Preterea non dicimur scire factum si ignoramus qualitatem facti ꝓpter quã re⸗quiritur scientia glo. in verbo sciuit in. c. concertationi. de appel. lib. vj. ⁊ glo. in verbo notitiam in. d. c. cupientes. §. j. ⁊ facit tex. cuz glo. j. in. c. nã concupiscentiam. de constitu. lib. vj. vnde ad ꝓpositũ licet sciuerit nauim derobatam quãtum ad accusationem non cen setur scire: nisi sciat taliter derobatam ꝙ ipe dominicus teneretur in tantũ ꝙ possit accusari: ⁊ insuper non video articulatum ꝙ ha⸗buerit scientiaz delicti intentati. nõ enim accusatur qđ nauis fuit derobata hic in accusa. non deducitur pro eius delicto: sed pro de⸗ducendo ꝙ ipsius accusantis interest ⁊ interesse suum est sibi resar ciendum. Si itaqꝫ Joãnes pasquini retulit Joãni de alleis ꝙ na⸗uis illa fuerat subrepta nil ad rumbũ. Nec siliter si cyriacus vel qui uis alius id sibi scripsit: licet literas aliquas vt earum copiam non viderim. ¶ Nec etiã ob. qđ pro nullitate accusationis: ⁊ processus dicitur ꝙ Joãnes egit nomine sociorum eis nõ aliter nominatis. Non enim accusat: nisi nomine ꝓprio. pꝫ quia in verbis substantia libus neminem interserit. dicit enim Joãnes de alleis denunciat accusat ⁊c. Nec dicit pro se ⁊ socijs. Jtem in cõclusione dicit Joan⸗nes petit ⁊c. Uerbum eñ Joannes in prin. positum refertur ⁊ ad verbum petit: ideo prout in prin. solo ꝓprio nomine accusat: ita ⁊ in cõclusione solo proprio nomine petit. Et lꝫ in prosecutiõe facti fecerit mentionem de socijs non sequitur ꝙ eoꝝ noie accusauerit. Sed interserit cõmissionẽ suã ⁊ alioꝝ ꝓpter cuius trangressionez arguitur delictum in accusa intentatũ put si titiũ accuso ꝙ subtra

31 xit rem titij non ꝓpterea accuso noĩe titij: ⁊ hoc planũ.† Et in fine libelli deducat ꝙ cõdẽnet ad resarciendũ damna ⁊ interesse sibi et socijs non sequitur ꝙ noĩe sociorum accusauerit. resarcitio dãnoꝝ ⁊ interesse non solet venire principaliter in delictis: sed incidenter officio iudicis mercẽnario put no. Dy. ⁊ Bar. in. l. interdũ. §. q fu rem. ff. de fur. ⁊ Ange. in. l. solemus. §. latrũculator. ff. de iudi. ⁊ ibi Raph. ful. accusa. ergo ṗncipaliter fundaꝛ ⁊ tendit sup declaratio ne delicti pena applicanda fisco put in siĩi dicimus in petitiõe he⸗reditatis p quã ṗncipaliter deduciꝛ restitutio rerũ venit in ꝯñam declarato actorẽ esse heredẽ officio iudicis: vt per bar. ⁊ Bal. in. l. licet. iniuriam de peti. heredi. ⁊ in. l. j. §. j. de eden. Et dicit Bal. ibi. qđ nõ est necesse petere restitutionẽ rerum que veniunt officio iu⸗dicis: ⁊ si petitur sufficit petere in genere non facta declaratiõe re⸗rum: vt pꝫ ex eius dictis ⁊ Bal. ⁊ Ang. ⁊ ceteri ibi idem volunt ita ⁊ a pari in his terminis nõ est necesse in libello accusationis pete⸗re restõnez dãni ⁊ si petitur sufficit petitio generalis ⁊ incerta. Ac cedat qđ notabiliter dicit glo. in. l. vinũ. ff. si cer. pet. dicens qđ vbi non requiritur libellus si producitur ⁊ ineptus non nocet. ad idẽ. insti. de liberti. §. multis. tex. cum glo. in verbo transitu. Quinimo sufficit in accusatione narrari ⁊ petere per sententiã declarari illuz tale delictum commisisse probatur in. l. j. §. j. ff. ad turpi. vbi tex. qđ sufficit iudicem in sentẽtia declarare accusatum deliquisse delicto intentato. Nec requiritur qđ qcꝙ de pena exprimat in snia: vt ibi ꝓbatur ⁊ nota. ibi Bar. ⁊ est clarum. Jdeo nec apparet in conclu⸗siõe libelli id petis: cum snia semper libello cõformis esse debeat. l. vt fundus cõmuni diui. ⁊. c. qualiter ⁊ quando de accu. ⁊. c. licet ely de symo. ⁊ cle. sepe. de verbo. signi. ¶ Et de qua re iudex cognoscit de ea pronunciare debet. l. de qua re. ⁊. l. solemus in prin. de iudi. et c. cum ecclesia sutrina circa finem de causa pos. ⁊ ꝓprieta. ⁊ Spe. in libellis suis. in titu. de accusa. iiij. parte ponit qđ petatur declarari puniendum: ⁊ sic vult ꝙ in hac parte ꝓcedat libellus incertus. ita ergo ⁊ in hac parte circa personas sociorum admittatur libellus. ⁊ glo. in. l. in causis. ⁊ docto. ibi post eam ponit formã libelli accusa⸗torij ⁊ nõ ponit conclusionem libelli: ⁊ idem voluit Bal. in. l. edita C. de eden. Si ergo ponitur ⁊ nõ apte non vitiat incertus: insuper dato ꝙ respectu sociorum non procedat: quid obstat qđ non pro⸗cedat respectu pene principalis et respectu interesse ipsius accu⸗santis cum sint partes separate ⁊ vtile per inutile nõ vitietur vt in regula vtile in. vj. Maxime attenta clausula sublata petens in pre dictis ⁊ quolibet ṗdictorum ꝓcedi cõiunctim ⁊ diuisim ⁊ sibi ius ⁊ iustitiaz ministrari que est abbreuiate posita in copia libelli ad me transmissa sub dictionibus ⁊c. ⁊ statutum precipit iudici ꝙ faciat resarciri damna ⁊ interesse mercatoribus dãnum passis ⁊ interesse eorum. Et insuper dato qđ libellus accusatorius esset ineptus pro pter adiectionem sociorum qđ penitus est falsum per supradicta: tamen iudex potest ⁊ tenebatur inquirere de dicto delicto. Et iu⸗dex profitetur procedere sup his ⁊ premissa fecisse ⁊ formasse ex me ro officio: vt patet immediate post accusationem ibi exhibita ⁊ ꝓ⸗ducta ⁊c. Et facta ⁊ formata per dominum potestatem ⁊c. Ex me⸗ro officio: qđ est referendum ⁊ ad narrata in accusatione nõ ad pe⸗tita. Cum ineptum videretur qđ ipe iudex peteret a seipso ⁊c. Et aduertat iudex: quia si accusatio esset inepta ⁊ ipe nõ inquisiuisset fuisset transgressor statuti: ⁊ teneretur in syndicatu cum statutuz sibi precipiat: vt plene inquireret ⁊c. Cõcludendum est itaqꝫ qđ ꝑ⸗tes iudicis sunt in ꝓnunciando dictum dominicum deliquisse im⸗mutando viagium ⁊ faciendo portus nõ deputatos ⁊ condemnã do ad penam statutariam: ⁊ in cogẽdo resarcire damnũ ⁊ interesse ipsi Joanni quatenus de interesse docetur: ⁊ si ꝯstabit de interesse alioꝝ etiã alijs socijs debebit cõpellere vt resarciat. Laus deo.

¶ Summarium sup consilio. cclxxiiij.

1 ☞ Accusatus de homicidio quando se possit a pena homicidij excusare q2 dicit se ad sui defensionem fecisse.

2 Defensio dicitur ṗmissa de iure naturali ⁊ ꝓuocatus aut periculo cõstitutus aggressorẽ occidens: hoc fecisse iuste dꝛ ad sui defensio nem. nu. 6. secus circũstantijs suadẽtibus ꝯtrariũ. nu. 13.

3 Armorũ tenor sufficit ad defensionẽ ꝓbandum. nu. 5.

4 Defendendo vitã suam hoĩem occidisse ꝓbare nitens sufficit illi ꝓbare aduersarium aĩo ipm occidendi aut vulnerandi in ipsum ir ruisse vt euadere aliter nõ posset: secus circunstantijs contrarium suadentibus.

7 Rixantes inuicem ⁊ se mutuo vulnerauerunt: nec cõstat de initio rixe quilꝫ excusatur. fallit vt habũdant circunstãtie primi aggresso ris. nu. 15. Fallit vbi dant operã rei illicite q2 vterqꝫ puniꝛ. nu. 16.

8 Nocentem absoluere minus malũ est ꝙ innocentem cõdẽnare.

9 Homicidium in dubio ꝑsumitur dolo perpetratum nisi probetur defensio.

10 Ad homicidij penam vitandam nõ sufficit inuasio sed requiritur ꝙ aliter euadere non poterat: aliter facere videtur ad vltionem et quomodo probetur.

11 Circunstantie ꝓbant delicti culpabilem iudicis arbitrio. nu. 14.

12 Homicidium iudicatur factum ad vindictam ex qualitate facti.

17 Delegatus ad cognoscendum de relaxatiõe alicuius criminosi nõ põt cognoscere de principali causa.

18 Reipublice interest ne crimina remaneãt impunita.

19 Rescriptum subreptitiũ dꝛ nedũ si narratur aliquid non narrãdũ vel tacetur aliquid exprimendum: quod si narratum fuisset vel ex⸗pressum singula singulis referendo supior non de leui rescripsisset.

¶ Consilium. cclxxiiij.

In nomie domini nostri iesu xpi. ¶ †Uidetur ṗma facie dicẽdum ꝙ veniret

1 absoluendus ea ratione: q2 ꝓbatur p medeam ꝙ ipe Michaelangelus fuerat ꝓuocatus: quia ipam reti⸗nebat sub se dictus Mathias qui habebat gladium in manibus: ⁊ dictus Michaelangelus clamabat petendo adiutorium ⁊ dice⸗bat dicto Mathie lassame lassame ⁊ habebat caput sanguinolen

2 tum ⁊ continuo sanguis exibat de eius capite.† Profecto ex his deducitur ꝙ dictus Michaelangelus fuerat prouocatus ⁊ primo vulneratus ⁊ in maximo periculo constitutus: ideo cẽseatur fecisse ad sui defensionem. argumen. l. j. §. cum arietes si quadru. pau. fec. dicatur. que defensio est permissa de iure naturali gentium ⁊ ciui⸗li. l. vt vim de iustitia ⁊ iure. ⁊. l. j. C. vnde vi. ⁊. c. ij. ⁊. c. significasti de

3 homici. ⁊. l. scientiam. §. qui cuz aliter ad. l. falci.† Et satis censetur ad probantem factum ad defensam sufficere terrorem armorum vl' iactationem percutiendi prout dicit glo. magna circa medium in dicta. l. j. C. vnde vi. ⁊ Bald. in dicto. §. cum arietes. dicit sufficit ꝓ⸗bare ꝙ occidẽs fuerit insultatus: vt cẽseatur occidisse ad sui defen sionem. argumen. illius tex. Quod ⁊ concludit Barto. in. l. ⁊ si que cunqꝫ. ff. ad. l. aquili. dicens nota quod eo ipso ꝙ probo ꝙ aliquis iuit contra me cum armis censeor ipsum occidisse ad mei defensio⸗nem. casus est hic ⁊ tangitur hic per glo. in. l. j. C. vnde vi. ⁊ in. l. si ex plagijs

plagijs.§.tabernarius eodem titulo.hec Barto.qui idem conclu-
dit in consilio incipiente vel nuncius petri vnus de dictis testibus
in ordine.lix.ſm ordinem perusinum non informis dicens qđ ad
probandū quē fecisse ad sui defensionem sufficit probare se statim
occidisse aggressorem per.l.is qui aggressorem.ff. ad.l.corneliā de
4 sicca.† Et idē in effectu voluit Bald.in.l.multis in fine.C. de libe-
rali causa dicens ꝙ qui vult probare ꝙ vitam suam defendēdo oc
cidit inimicum sufficit probare qđ aduersarius animo ipsum occi
dendi vel vulnerandi in ipsum irruebat:allegat.d.§. tabernarius.
5 ⁊.l.si quis cum telo.C.de sicca.vt ibi.idem notat Bal.† Itē Bal.
in.d.l.j.C.vnde vi.dicit sufficere terrorem armorum vt censeatur li
cite occidisse ad defensionem:nec est necesse ꝙ cōcludatur qđ si nō
occidisset fuisset occisus:sed satis est qđ concludatur ꝙ erat in pe
riculo vite prout not Bar.in dicto consilio.Item Bal.in.d.l.j.C.
vnde vi.colū.ix.concludit post glo.ꝙ si in expectando esset pericu
lum cēsetur occidisse ad defensam:quia melius est aduersus rixas
se preparare ꝙ̄ in discrimine se choartare ſm eum.quidam voluit
in suo cōsilio qđ incipit qui mortem in ordine mihi.ccccxv. vbi for
maliter dicit certe non debet expectare cedi ab inimico:sed inimi-
cum contra se venientem si appropinquat lapide cedat.⁊ Joā.an.
in.c.pastoralis.§.preterea.de offi.ordi.super glo.quo casu dicit nō
esse expectandum primū ictum:⁊ qđ not.idem Bal. in.d.l.j. col.ij.
ergo solus insultus presertim cū armis sufficit ad excusationē ho-
micide longe fortius videntur excusasse dictum michaelangelum
qui vulneratus erat ⁊ tenebatur quasi prostratus ab eo qui in ma
nibus gladium habebat:⁊ sic videbatur maximum periculum vi-
6 te imminere.† Nec requiritur periculum mortis iminere: sed suffi
cit periculum personalis offense prout concludit Bar.in.d.l.j.C.
vnde vi.⁊ sumitur ex dictis Bal.s.relatis.facit etiā quod not.bal.
in.d.l.scientia.§.qui cum aliter ad.l.aquil.ꝙ presumitur contra eū
qui prius percussit.Coadiuuatur dictū dicte medee ꝑ dictū Bar-
tholecti Angeli qui deponit ꝙ ipē audiuit filiā Antonij dicentē
accurrete suso che lo figlio de ser Joāne grida che me accurre.Qđ
suadet ꝙ ipē Michaelangelus erat insultatus:⁊ male tractatus a
dicto Mathia ⁊ qđ eū plurimum timebat.Item subdit dictus te-
stis quod tunc accessit ad dictum columbarium:⁊ inuenit dictum
Michaelangelum et mathiam.⁊ vidit dictū michaelangelum san
guinolentum in facie et in capite.⁊ sic deducitur ꝙ dictus michael
angelus fuerat vulneratus.similiter Bernardinꝰ Joannis de Mi
lano deponit ꝙ dictus michaelangelus erat percussus in capite ⁊
totus sanguinolentus anteꝙ̄ vulnerasset de tali vulnere dictū ma
thiam.Similiter Jacobutia deponit qđ dictus michaelangelus
erat vulneratus in capite.Et licet isti alij testes non deponant a
quo rixa fuerat incepta et dicta Jacobutia deponit qđ dictus ma
thias erat sanguinolentus.⁊ similiter dictus Bartholictus depo-
nat ꝙ dictus mathias erat sanguinolentus in brachijs.ex quo im-
minet coniectura ꝙ dictus mathias fuerat etiam vulneratus ante
illud vulnus pectoris mortale.et ex hoc nō bene discernatur quis
alium prouocauerit seu quis fuerit prius percussus ab aduersario.
Et per hoc videantur euitari supradicta:attento qđ dicta medea
prima testis non habet contestem:⁊ dictum singulare testis non so
leat relenare iuxta.l.iureiuran.C.de testi.⁊.c.taz literis.⁊.c.licet ex
7 quadam extra eo.titu.† Tamen non videtur obstare quominus
dictus michaelangelus veniat absoluendus.Nam vbi apparet ꝙ
duo inuicem rixauerunt et inuicem vulnerauerunt: nec apparet
quis prouocauerit alium quilibet excusatur: ex quo est incertum
an delictum punibile fuerit perpetratum:ex quo prouocatus non
8 deliquerit.d.l.prima.§.cum arietes.⁊.d.§.si quis cuz aliter.† Quo
niam minus malum est nocentem absoluere ꝙ̄ innocentem condē-
nare.vt est expressum in.l.absentem in princi.ff.de penis. ita vide-
tur voluisse glo.in.d.§.cum arietes per tex.in.d.l.scientiam.§. cuz
stramenta.ita per illam glo.firmauit Jaco.de are.prout refert ⁊ se
quitur ibi Raph.fulg.idem tenens per.d.l.absentem.⁊.l.fauorabi
liores.de regu.iur.⁊.l.arrianus. de acti.⁊ obli.cum similibus.et di-
cit illius glo.opi.esse seruandam tanꝙ̄ humaniorez ponens casuz
qui de facto occurrerat ꝙ duo in taberna inuicem se vulnerauerāt
alter occisus fuit alter captus nec aliter apparebat quis prouoca
uerit dubitabatur an captus veniret de homicidio condemnandꝰ
dicit quod quia captus decessit ipsa dubitatio sententia dei sopi-
ta fuit.Tamen subdit qđ si superuixisset ex cōiecturis posset captꝰ
subijci torture:puta si precesserint eius mine si ipse solitus erat de
ferre arma alius non si ipse superstes erat iuuenis. mortuus vero
senex his vel similibus inditijs cessantibus captus est absoluendꝰ
ſm euz.in casu isto nulla ex dictis coniecturis allegatur.nec proba
tur:immo potius contra ex dicto maxime dicte medee.⁊ etiam ali
quid coniecture pro eo prestat dictum Bartholicti. Item dictum
aliorum qui deponunt qđ dictus Michaelangelus erat vulnera-
9 tus in capite.Ideo non videtur de homicidio condemnandus.†
Tamen his minime refragantibus contrariā partem arbitror iu-
ri magis consentaneā.Nam cōstat ꝙ homicidium presumitur do-
lo perpetratū.l.j.⁊.l.iij.C.ad.l.corneli.de sicca.l.si non conuitij.C.
de iniur.c.j.extra.de presump.Ideo qui fatetur vulnerasse vel oc-
cidisse ad sui defensionē succumbit:nisi probet defensionem: quia
habet iuris presumptionē contra se inquit Barto.in.l.aurelio.§.
idem quesijt.de lib.lega.Nec sufficit ꝙ prouocatus occiderit si ali-
ter euadere.poterat:vt probat tex.in.d.l.scientiam.§.qui cum ali
ter se tueri non possent:⁊ in clemen.j.de homici.ibi. ⁊ ita de illo cē
semus qui mortem aliter euitare non valens suū occidit vel muti-
10 lat inuasorem.† Et sic a contrario sensu non sufficit ꝙ sit inuasus:
sed requiritur ꝙ alter euadere non poterat:⁊ glo. ibi super verbo
non valens supplet angulatus erat: vel sic artatus ꝙ fugere non
poterat.Nec se iuuare clamore vel aliter.Et subdit ꝙ in foro con-
tentioso non creditur sibi:⁊ illā glo.sequuntur ibi docto cōmuni-
ter oēs:ideo notant Pau.de leaz.zenze.Petrus de anch.⁊ zāba.
ꝙ potius aufugere debet si potest per.c.suscepimus.⁊ qđ ibi notat
glo.de homici.in antiquis.⁊ ita ibi nota.d.Ant.licet hoc de fuga
indigeret latiori discussione ⁊ distinctione non multum pertinet
ad casum istum:ideo pertranseo.Et ideo dicit Bar.in.d.§. qui cū
aliter.ꝙ nō sufficit articulare ⁊ probare ꝙ fuit insultatus: ideo in
terfecit insultantem:nisi probetur ꝙ aliter euadere non poterat
per illum textum ſm eū.Si enim aliter euadere poterat censetur
facere adultionem:vt inquit Cynus in.l.j.C.vnde vi.⁊ quotiēs.fa-
cit vlciscendi.cum punitur prouocatus ⁊ iniuriatus:vt est expres-
sum in dicto.§.qui cum aliter.⁊ in.c.significasti.ij.prope finem. de
homici.Cum itaqꝫ probetur per vnum testem videlicet Bernar-
dinum Joannis de mediolano ꝙ dicti Michaelangelꝰ stabant re
cti:⁊ dictꝰ mathias tenebat vnā manū in ore dicti michaelāgeli et
aliam in collo:⁊ qđ non vidit sibi gladium in manibus quando di-
ctus michaelangelus vulnerauit dictum mathiam cum cultello in
latere sinistro: qualitas facti suadet ꝙ non licite vulnerauit ad de
fensam.Nam ex quo ille Mathias non habebat arma in manibꝰ:
si enim habuisset in manibus dictus testis qui vidit qualiter manꝰ
tenebat verisimiliter vidisset cultelluz si in manibus habuisset.Et
insuper si habuisset in manu arma ad offendendū verisimiliter nō
tenuisset manus in ore:⁊ in collo et ex quo superuenerat ille testis
qui volebat mediare ⁊ ipos separare verisimiliter se tueri poterat
non vulnerando prout vulnerauit.Bartholictus etiam ⁊ Jacobu
tia deponunt vidisse eos stantes rectos.Jacobutia dicit ꝙ vidit te
nentes manus vnū supra aliuz.Bartholictus ꝙ vidit eos appicia
tos simul.Et ambo deponunt qđ non viderunt gladiū dicto Ma
thie in manibus.Et satis est verisimiliter etiā tempore illati vulne
ris dicti Bartholictus ⁊ Jacobutia superuenerint cū dictꝰ Ber-
nardinus deponat qđ illata percussione dictꝰ Mathias cepit de-
clinare ⁊ dicere lo coltello lo coltello.⁊ sic illata percussione creden
dum est ꝙ nō teneret mathias amplius manus supradictū micha-
elangelum prout deponit eū vidisse dicta Jacobutia ⁊ etiā dictus
Bartholictus dicit vidisse se adinuicem tenētes ita ꝙ est verisimi
le ꝙ iam superuenissent etiam Bartholictus et Jacobutia tem
pore vulneris illati.Et licet non viderint ictum nō mirū quia ber-
nardinus fortasse erat inter medius. Item corpus ipsius mathie
faciliter poterat impedire visum ipsius ictus cū fuerit actus instā
tarie:⁊ cultellus remansit in latus mathie vulnerati ⁊ superuenien
tes stupefacti plerūqꝫ offuscantur ita ꝙ nō mirum si presentes nō
viderūt vulnus inferri. fertur ꝙ dux mediolani in ecclesia vbi erat
multitudo magna hominum qui verisimiliter ducez inspiciebant
passus est plura vulnera anteꝙ̄ aliquis aduerteret.Si autem plu-
res ibi interuenerant tātomagis poterat se tueri dictus michaelā
gelus dato ꝙ non vulnerasset.Ita qđ longe maior imminet conie
ctura qđ fecerit ad vlciscendum:ꝙ̄ qđ fecerit ad defensionem. Nec
probatur aliquod imminens periculū tempore illati vulneris leta
lis.Ex quo non apparet ꝙ mathias tunc temporis haberet arma
nec aliquid accōmodatum ad offensam:⁊ superuenerant Bernar-
dinus:⁊ forte alij qui eū erant iuuaturi adeo ꝙ dicta istorū trium
testium potius innuunt vindictā ꝙ̄ defensam.dictum autem me-
dee non probat:quia singularis ⁊ dictum testis singularis non re-
11 leuat.c.cū dilecti.de elec.⁊.l.vbi numerus.ff.de testibus.† Et insu
per probat iminens periculū non tempore letalis vulneris.Nā cir
cunstantie que demōstrabant periculum dicto michaelangelo: de
quibus deponit dicta medeā cessabāt tempore quo ipse letale vul
nus intulit.Nam deponit qđ erat michaelangelus inclinatus ad
vnum parietē ⁊ mathias tenebat suum genu supra personaz dicti
michaelangeli ⁊ cum vna manu tenebat eū in spatula ⁊ in alia ma
nu tenebat vnum gladium seu cultellum de ferro.Tempore autez
quo michaelanhelus.vulnus letale intulit erat rectus ⁊ nō inclina-
tus ad parietem:⁊ voluens faciem dicto mathie non spatulas ꝑut
voluebat prius ⁊ instabat ipse mathias cū gladio in manibus ꝑut
habebat prius ſm depositionem dicte medee.Ideo periculum de
quo deponit iam cessabat.Et tantomagis si veruz est qđ assertum
fuit pontifici maximo super impetratione rescripti cum asseratur
qđ dictus michaelangelus vulnerauerit dictū mathiam cū gladio
ipsius mathie:ita ꝙ potuit contingere ꝙ dictus michaelangelus
dictū gladium quem dictus mathias in manu tenebat inferentem
probabilem metum mortis tēpore quo eum vidit dicta medea ex-
traxerit dictus michaelāgelus de eius manu ⁊ retineret in sua ma-

nu:ꝛ ita possunt stare multũ bene simul dictum medee cum dictis aliorum testiũ:ꝛ cum narratiõe facta potifici:lꝫ aliqualiter aduersetur quia Jacobutia ꝛ Bartholictus deponunt ꝙ pendebat ad corrigiã dicti mathie mortui vnus gladius paruus in vagina. Sꝫ multe sunt vagine que retinent duos gladios. Ita ꝙ stare potest ꝙ extraxerit vnum ꝛ alter remãserit. Attẽto ꝙ dicti duo testes nõ deponũt an illa vagina fuerit accõmodata ad retinendũ duos vel vnũ,dũtaxat gladiũ. Cũ itaqꝫ non fuerit deductũ ꝙ aliter tueri se non poterat. Et circunstantie que probãtur tẽpore delicti perpetrati non suadeant factum ad defensionẽ:sed potius ad vlciscẽdũ. Concludendum est ꝙ standũ sit iure,presumptioni que vult ꝙ homicidiũ censeatur dolo cõmissum ꝛ sit puniẽdum ꝛ nõ presumatur licite factum prout supra deductũ est. ¶ Nec obstãt adducta in cõtrarium:que pro magna parte apparẽt sublata ex deductis ꝓ hac parte:tamen sigillatim respondendũ duxi. Non eñ obstat attestatio medee quia singularis. Et quia non deponit de tẽpore perpetrati delicti:sed de tẽpore posteriori quo tẽpore iã cessabant ea ꝙ arguebant instans periculuꝫ prout supra lãtius deductũ est. Profecto si tunc dũ stabat in eo statu in quo erat tpe quo vidit eũ dicta medea occidisset:ꝛ ipa medea haberet contestem veniret absoluendus. Sed quia periculũ illud iã cessabat tẽpore vulneris illati ex qualitate facti dep̄henditur nõ factum ad defensam:sed animo

12 vlciscendi per supradicta.† Non eñ potest circa hoc dari certa doctrina:sed ex qualitate facti iudicandũ est esse factũ ad vindictã an ad defensam dicit bar.in.d.l.j.C.vnde vi. Et licet Bald.ibi in lec. dicat post glo.qꝺ primo percussus semper dicitur fecisse ad defensam si offendit eadem rixa durante:tamen loquũtur in dubio.presupponunt eñ ꝙ si cessat timor ne repercutiat censetur facere ad vindictam:licet in eadẽ rixa.in casu isto ex qualitate facti dep̄hẽditur qꝺ cessabat periculũ repercutiendi cũ gladio quẽ non habebat.insuper nõ apparet quis primo fuerat vulneratus:attento ꝙ testes deponunt ꝙ.d.mathias erat sanguinolentus non solum in pectore ex vulnere ex quo decessit:sed etiam in manibus et in brachio. vnde non apparet quis primo percusserit alium: ꝛ sic non obstat qꝺ dicebat Bal.qꝺ presumitur cõtra eũ qui primo pcussit.

13 †Et ex predictis etiã deducitur ꝙ non ob.quod dicebatur ꝙ sufficit probare ꝙ quis fuerit insultatus:ad hoc vt ab homicidio excusetur:quia respondetur ꝙ hic non apparet insultator. Secũdo respondetur ꝙ illud si verum est procedit in dubio:secus si circunstãtie suadent ꝙ cesset timor ꝓut volunt ꝛ bar.ꝛ Bal.in.d.l.j.ꝛ omẽs maxime dum querũt. An qui percussit ꝛ aufugit possit a percusso offendi:ꝛ concluditur ꝙ non. Et insuper Bar.in.d.§.qui cum aliter cõcludit qꝺ non sufficit deducere ꝙ fuerit insultatus: sꝫ debet deduci ꝙ aliter euadere non poterat:ꝛ pro eo videtur tex.ibi.ꝛ in cle.j.de homi.lꝫ ibi loquatur quo ad irregularitateꝫ que magis de facili incurritur ꝙ̃ pena homicidij:vt apparet ex.c. sententiã sanguinis ne clerici vel mona. Itẽ Bal.in.l.j.C.vnde vi in repetitiõe vij.col.concludit si insultatus poterat aliter se defendere:ꝛ tũc punitur ꝛ subdit ꝙ si fuert insultatus sine armis presumitur ꝙ potuerit inter se aliter tueri si non datur personarũ disparitas secus si cũ armis:ita possunt concordari dicta per Bar.in.d.§.qui cũ aliter.ꝛ in.d.l.sed si quecunqꝫ supra relata que videntur aduersari inter se. in his autẽ vt premissi multe circũstantie possunt interuenire que

14 flectere habẽt mentẽ iudicis in vnã vel in alteram partem.† Cuiꝰ arbitriũ multũ potest in his in quibꝰ vt premisi nõ potest dari certa doctrina:ideo ad arbitrium iudicis recurritur.arg.l.j.ff.de iur. delib.ꝛ.c.de causis.de offi.dele.prout ꝛ dicunt Host.d.Ant.ꝛ Panor.in.d.significasti. Debet tamen esse regulatũ ꝛ iustum tale arbitrium ꝛ indubio inherere iuris p̄sumptioni que est ꝙ dolus in huiusmodi presumitur:nisi tales circunstantie legitime probentur ꝙ mouere debeant mentẽ iudicis in alterã partem quas non video legitime probatas in casu isto.imo potius contra per ea que supra deduxi. Et dicit Bal.in.d.repetitio.d.l.j.col.vij. quod vt censeat factum ad defensam quando fit moderate vt bonus vir fecisset:qꝺ minime occurrit in casu isto:ꝛ tex.in.d.c.significasti considerat inter cetera qualitatem loci in quo quis percutitur vt non censeatur factũ moderate punitur:quia percussus erat ibi in capite in casu nostro in percussione in latere sinistro in pectore cũ gladio militat

15 eadẽ ratio.† Nec obstat ꝙ vltimo loco dicebatur.s.quod quando non apparet quis fuerit aggressor non punitur homicida: quia respondetur ꝙ illud si verum est procedit in dubio secus vbi circunstantie suadent quod poterat verisimiliter aliter euadere vel modum excessit:vt ꝛ supra deductum est insuper contra illud dictum firmat Bald.in.d.§.cum arietes.ꝛ etiã in repetitione.d.l.j.q.xij.et colũ.xij.intelligens dictũ glo.in.d.§.cũ arietes:quando testes dicunt ꝙ vnus insultauit alterũ sed nesciunt quis:ꝛ eo casu Bal.recitat opi.vltimo loco opi.tenentium contra gl.qui mouentur ea ratione:quia ex quo probatio defensionis est incerta ꝛ obscura nihil releuat.arg.c.in presentia.de proba.ꝛ.l.certum.de confes.iũcta.l.

16 in exceptionibus.de proba.† Et subdit bal.ꝙ si constat qꝺ vnꝰ alterũ:ꝛ alter alterum offendit:ꝛ nihil aliud est probatũ vterqꝫ punitur:ꝛ ita occurrit in casu isto.potuit enim esse qꝺ vterqꝫ prouocauit vel qꝺ cõmuni consensu rixam inierunt qui respondet ad.§.cũ sacramenta per quẽ se fundat glo.quod ibi dabant operã rei licite in terminis istis:secus ꝓm eum.ideo videtur tenẽdum cũ Bal. maxime cũ solus insultus dubitetur an excuset vt supra patet. potest etiã responderi ad glo.in.d.§.cũ arietes qꝺ loquitur in carentibꝰ sensu in quibus non consideratur moderamen inculpate tutele:et vtrũ aliter tutari possit necne:quia huius moderaminis modo est apud ea aliq̃ notitia ꝓut in animali rationali:in aĩali itaqꝫ irrationali videtur eadẽ ratio:prout in aĩali rationali danti operã rei licite prout forte sentit glo.in.d.§.cũ arietes allegando.d.§.cũ sacramenta. Et insuper posito casu ꝙ constaret qꝺ cõmuni consensu inuicẽ aggressi sunt in aĩalibꝰ irrõnalibꝰ videret tenẽdũ ꝙ neuter deberet puniri prout sentit illa glo.sed inuicẽ cõpensentur.ar.l.si ambo.ff.de compensa.sed in hominibus qui cõmunicato cõsensu preliarẽt:ꝛ sic neuter fuit insultatꝰ vel vterqꝫ fuit aggressor ꝛ aggressus nemo negaret quin vterqꝫ puniendus causaliter puniendus: ideo auctoritas glo.potest euitari licet doc.ad istud propositũ adducant. Ex his itaqꝫ remanet conclusio qꝺ dictus Michaelangelus est de homicidio condẽnandus non dico ad mortẽ sed qua pe-

17 na me non intromitto non consultus super hoc. ¶ †Instari autẽ posset ad gubernatorem pertineat cognitio et iudiciũ super hoc articulo an homicidium ad defensam fuerit perpetratum necne. Profecto circa hoc est aduertendum:qꝺ pro parte dicti Michaelangeli non supplicatur superiori qꝺ mandet ip̄m absolui diffinitiue:sed qꝺ mandet relaxari. Et ideo cũ rescripta huiusmodi:scilicꝫ per que cause delegantur et derogetur iurisditioni ordinarie sunt odiosa ꝛ restringenda:vt not.glo.magna prope finem in.c.j.de rescrip.in.vj.ꝛ glo.in cle.j.de offi.delega.ꝛ doc.in dictis iuribus.ꝛ in c.sedes.de rescriptis.ideo nõ censeatur cõmissum gubernatori:nisi hoc qꝺ faciat relaxari. Et suadet ratio quẽ hunc articulũ superior magis de facili debebat trahi ad cõmittendum cognitionem sup relaxatiõe ꝙ̃ super principali iudicio:quia iudex qui fecit eum capi ꝛ detinet prout est dominus potestas non caret oĩno suspiciõe cum agatur de iustificatione ꝛ iniustitia capture facte per eius curiã saltem ex eo capite:q꞉ in cã ciuili ecclesie:sed eo extracto de carcere ꝛ restituto pristine sue libertati nõ cadit in eo aliqua suspicio circa cãm principalem:ideo hac ratione censeatur domino gubernatori cõmissa cognitio super hoc :an fecerit ad defensam ad finẽ

18 liberandi eũ a carcere.† Nã ad finem totaliter liberandi super quo agitur de maiori preiudicio reipublice. Cuiꝰ interest ne delicta remaneant impunita.l.ita vulneratus ad.l.aquil.ꝛ.c.vt fame.de senten.excõ. Attento qꝺ illud solum fuit postulatum.ꝛ signatura refertur ad postulata.arg.l.si defensor.§.qui interrogatus.de interrog.ꝛ in.§.preterea insti.de inuti.stipu.ꝛ.l titia respondit.§. ideꝫ respondit.de verbo.oblig.ꝛ not.Inno.in.c.super literis.de rescriptis.ideo non potest vigore dicte delegationis dominus gubernator absoluere diffinitiue dictum Michaelangeli. Attento etiã ꝙ dictus michaelangelus multa narrauit in supplicatione ad mouendum mentem rescribentis que non probantur vera: imo ex ꝓbationibus suadetur falsitas saltem in eo qꝺ narrat qꝺ prostratus in terram dictũ matheum supra eũ stantem percussit vnico vulnere vt euitaret mortem. Probatur enim per Bernardinum ꝙ erat rectus dũ vulnerauit ꝛ illius attestationis veritas deprehenditur ex dictis Jacobutie et Bartholicti:licet non necessario. narratur etiã in supplicatione qꝺ vulnus illud fuit illatum vt euitaret mortem: ꝛ tamen periculum mortis non iminebat prout deprehendi potest ex attestationibus dictorum triũ testium. Itẽ falsitas narratorum dum asserit qꝺ vnico vulnere vulnerauit ꝛ sui testes deponunt qꝺ sanguinolentus erat in brachijs ꝛ in manibus ꝛ in pectore:ita qꝺ est verisimile qꝺ fuerit pluribus vulneribus vulneratus: licet fateor qꝺ hoc non concludit necessario. Narrat etiam qꝺ ip̄e erat vulneratus a dicto Mathia quatuor vulneribus que non video qꝺ appareat. Item tacuit ex illo vulnere mortẽ illatam: adeo qꝺ si factum prout probatur narratum fuisset non fuisset superior facilis ad cõmittendum gubernatori absolutionem et derogandi

19 in hoc iurisditiõi ordinarij iudicis ipsius cause.† Et subreptio resultat nedum si narratur aliquid non narrãdum vel tacetur aliqd exprimendum quod si fuisset non narratum vel expressum singula singulis referendo superior non de leui rescripsisset:vt est tex.in singula.in.c.postulasti in fi.de homi. Ex quibus omnibus concludendum qꝺ dominus gubernator nullo pacto potest dictum Michaelangelum absoluere. Laus deo.

¶ Substituta eccl'ia filio ĩfanti an succedat infanti in hereditate sue matris nõdum adita:ꝛ an possit petere restitionem in integrũ ex persona sua aduersus hereditatem non aditam.cõsi.275.

¶ Summarium sup consilio.cclxxv.

1 Hereditas matris nõ adita nõ transmittitur etiã ad ecclesiã nisi in descendente.nu.3.

2 Restitutionis beneficium in integrũ non trãsmittitur in heredes.

4 Frater concurrit cum matre in successione fratris ꝛ hereditate infanti delata etiam non adita.

5 Pater an filio succedat iure patrio vel vt heres vel econtra.

¶ Consiliũ

¶ Consilium.cclxxv.

R Epetito diuino numine.

1 ¶ †Constat φ hereditas matris per filios non solũ infantes sed etiam puberes z maiores nõ trāsmittit non adita: nisi in descendentes filiorũ in quos fit trāsmissio per beneficiũ.l.vnice.C.de his qui ante aper. tabu: in alios vero non.l.cum pro numero.C.ad orfi.z.l.ij.§.si quis ex liberis.ff. eo.titu.etiā in ascendentem: vt probatur in dictis iuribus.z in.l.si infanti.C.de iure delibe.prout cõmuniter docto.tenent: licet glo contra in.d.l.vnica.sed non est presentis discussionis cum agatur de transmissione fienda vel non in substitutũ non descendētis neqz ascendentis: sed in ecclesiā: que licet reperiatur in iure habere multa priuilegia: tamē non reperitur habere istud φ.s.hereditas nõ adita transmittatur in eā maxime per infantem cõtra dicta iura. z re

2 gulā.l.vnice.§.in nouissimo.C.de cadu.tollen.†Item φ non trāsmittat beneficium restitutionis in integrum vltra auctoritatē adductam per dñm cõsulentem patrem honorañ. Pro hac parte addenda est auctoritas eiusdē Bal.qui non solum in locis adductis per prefatum dñm consulentem: sed etiā in.l. cum antiquioribus. idem tenet in.vj.q.z in.l.j.C.de resti.mili.idem tangit.idē vult Ange.in.d.l.si infanti.z in.d.l.cum antiquioribus.z in.l. pātonius.de acqui.heredi.idē disputando scz φ infans z alius minor decedens non adita heredi.nõ transmittat etiam beneficiũ restitutionis in integ.concludit Raph.fulgo.prout eũ refert Pau.de cast.in.d.l. si infanti.z idem firmat Pōta.in infante in.d.l.pātonius. lz Barto.z nonnulli sequaces teneant cõtrariũ z ratiões adduci possint hincinde: tamen non videtur necessaria dicta discussio ea ratione: quia prout mihi dicitur sunt iam elapsi quatuor anni tēpore mortis dictorũ infantium z heredi.adite per dictas ecclesias substitutas: ideo si quod ius petendi restitutionem in integ. fuisset transmissum in dictas substitutas illud est iam lapsu temporis finitum cum beneficium restitutionis in integ. tollatur lapsu quadriennij l.fi.C.de tēporibus in integ.resti. z.c.j.de resti.in integ.lib.vj. Nec poterit ecclesia tanφ lesa in hoc φ passa est labi tempus ad petendum in integ.resti.iuxta.l.interdũ.de mino. petere resti.in integ. quia absurdum est φ petatur restitutio ad restituēdum dicit bar.

3 post glo.in.d.l.interdum.† Et per hec concludendum est φ hereditas materna delata dicto Joāniantonio infanti non fuerit p eũ transmissa in suas substitutas: sed pertinere debebat z ptineat ad dictam auiam maternam prout concludit dominus cõsulens. Sz in hac consultatione imminet scrupulus: quem non considerauit: vt arbitror consultans nec aduertit dominus consulens. Nam hereditas dicte paule fuit delata nõ solũ ipsi Joāniantonio vltimo decedenti: sed etiam duobus alijs filijs quorum saltem vnus presupponitur mortuus in vita patris in infantili etate: ideo ille portionem sibi delatā heredi.materne transmisit in patrem: ita φ pater eā capit iure patrio tanφ quesitam per ipm infantē: vt est tex.

4 in.d.l.si infante in princi.† Et licet sit dubium. An ex quo decessit superstitibus fratribus vtrinqz coniunctis qui concurrunt in successione vna cum patre per auc.defunc.C.ad tertuli. An eo casu ipsi qui pariter succedunt fratri: succedant etiam in hered. delata infanti z per eũ non adita quam dubitationem tangit Bar.in.d. l.si infanti z non decidit z eā pro dubia relinquunt ibi Saly.z Rapha.z Ange.ibi tenet partem negatiuā: z similiter Pau. de cast. ibi post Nicco.de matta.z Ang.tamen quicqd sit non refert: qz ex quo ipsi decesserunt hered.fratris non adita eorũ portio defecit: z consequenter quia portio accrescat portioni.l.si totā.ff.de acquir.

5 hered.†Ideo tota dicta hereditas videtur spectasse ad patrem si viueret: z quia ipse capit iure patrio dicit tex.z per consequens nõ vt heres dicit Pau.de cast.ibidem.z capit tanφ quesitā filio: z sic per eum aditam. Jdeo ipe pater transmittat prout concludit ipse Paul. de cast.in.d.l.si infanti.ponderat etiā Bart.in.l.venire.de acqui.hered.z Bal.in.d.l.si infanti: z fm hoc pater ex persona filij qui decessit eo viuo transmisisse videtur dictā hereditatem paule in eius heredes: z sic in dictum Joānemantonium eius filiũ z mediante filio in dictas ecclesias pupillariter substitutas: z per consequens per hanc viam excludatur mater ipsius paule. Sed pmissis non obstantibus: puto conclusionem factam supra p matre procedere. Nam licet tex.dicat φ pater capiat iure patrio: tamen videt φ capiat vt heres filij infantis: prout volunt glo. Bart.z Bald.in d.l.si infanti.z Barto.in.d.l.ventre.z videtur etiam de mēte Cy. z facit optime tex.dicit φ capit ac si fuisset quesita. Sz si fuisset qsita filio per eius aditionem pater non posset capere dictā hereditatem: nisi vt heres filij: quia quoad proprietatem fuissent filij: vt tanto titulo de bonis maternis in quibus filius habet heredē: z sic pater non occupat iure peculij.l.qõ satis.de bonis q̃ lib.z per Bar.in l.post dotem.ff.sol.matri. Jdeo habet necesse capere vt heres filij. Nec obstat tex.duz dicit iure patrio: quia ex quo istud priuilegiũ: quia pater z ratione patrie potestatis satis potest dici iure pprio capere cum priuilegio patrio capiat: z ideo est necesse φ adeat hereditatem filij vt capere possit vt heres hereditatē filio infanti delatam: z si non adit quia hereditas filij non adita non transmittit. d.§.in nouissimo etiam per parentem: vt habetur in.d.l.vnica. de cadu.tol. Jdeo tunc non trāsmittitur: prout z dicit Pau.de cast. in.d.l.si infanti retenta opi.φ pater capiat vt heres filij infantis: φ z tenendum est vt euitemus exorbitantias: z quia ratio suadet vt premisi z propter auctoritatem glo. Bar.z Bal. a quibus non est tutũ recedere. Nec obst.φ capit tanφ quesitā infanti: quia hoc operatur φ infans transmittat in patrē eius heredem: sed si non est heres nõ cessat dicta transmissio. Si enim filius infans adiuisset hereditatem matris pater non transmittet: nisi adita hereditate matris: ideo nec si fingitur quesita. Suadet autē illa ratio φ nõ requiratur φ amplius adeatur hereditas matris. Licet etiam in hoc Bar.z Ang.velint cõtrariũ. Sed non refert ad propositum: cum itaqz pater non adiuerit hereditatem filij premortui: ideo nõ iuuatur beneficio.d.l.si infanti per predicta. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cclxxvj.

1 ¶ Alienans rem alienari prohibitam φ nulla sit alienatio si alienauerit an trāstulerit dominium in emptorem: adeo φ si heres ad quem habebat res alienata reuerti agat rei vendicatiõe cõtra emptorem dicatur bene agere: z an possit cõpelli ab herede vt sibi eā vendat quando testator dicit φ casu quo voluerit alienare teneat dicto suo heredi vendere.per totũ consil.

2 Dispositio annullatiua alienationis collata in tēpus quo alienauerit an impedit dñij translationem alienatione facta.

3 Interpretatio debet amplecti per quam actus qui geritur sit validus z efficax.

4 Verba vltimarum voluntatum sunt interpretanda in fauorem testantium.

5 Cautela habundans non nocet.

6 Variare licitum non est.

7 More purgationi non est locus facta executione ab homine vel a lege vt quia translatum est dñium.

8 Dominium rei per dotalem contractum transfertur prout ex titulo venditionis.

9 Successoris ius non plus durat quod posset durare apud auctorē.

10 Alienatione gñali non veniunt res alienari prohibite.

¶ Consilium.cclxxvj.

R Epetito nomie iesu christi

1 ¶ †Quoniā post consilium redditum fuit pro pte Mariotti filij z heredis dicti frācisci intentata rei vēdicatio per reũ cõuentum opponitur φ nõ est intentata actio competens qm dominiũ nõ spectat ad ipm Mariottũ. Nec alienatio fuit nulla ea rõne: qz testator dũ disposuit φ alienatio sit nulla cõtulisse vr dispõnem suā sub cõditione si finitia z pseida alienauerint: ita vident significare illa vba testamenti si secus factũ fuerit venditio et alienatio nõ valeat zc. Et fm hoc vr cõtulisse phibitionē post alienationē cõsummatēm: sed si fuisset quesita: z sic in tps quo dñium trāslatũ est in emptorem a quo emptore nõ põt testator dñium auferre cũ nullatenus honorauerit.ar.l.ab eo.C.de fideicõ. Licet secus si testator dixisset si alienabis .p hac distinctione vr facere Bar.in l.filiusfamilias.§.diui.ff.de leg.j.col.penul.versic.quero an p contractum possit phiberi alienatio in scdo remedio impediendi alienationē per cõtractũ: z in.l.qui absenti.§. si qs possessionem.ff. de acqui.pos.p tex.ad hoc notabiles in.l.secus seruus meus.de manumis.testa.z.l.fideicõmis.§.fi.de fideicõ.liber.z facit.l.quis stipulatus sit stichum aut pamphilum in prin.de verb.oblig.z.l.hec venditio. de contrahen.emp.fm Jmo.in.d.l.q absenti.qui idem tenet ibi.z

2 in.d.§.diui.ij.col.qõ z cõmuniter tenetur.† Sed pfecto hoc nullo pacto iuuat reum cõuētũ ex pluribus.z primo qz dispositio annullatiua venditionis z alienationis nõ est collata in tēpus quo alienauerit z sic post alienationē pfectā z ɔsummatā vt denotat illud verbũ alienauerit per dicta iura.z.l.j.§.hec verba.ff.φ quisqz iuris. Sed in tps quo alienaret: nā testator primo disposuit φ finitia et preseida nequeāt vendere alienare vel relinquere z sic prohibitus nõ se refert ad actum pfectũ. ¶ Nā vendere qs dr dum est in actu vendendi qz est psentis z pteriti imperfecti tpis non aũt se dixit φ nõ possit nec liceat vendidisse alienasse vel reliqsse qui infinitiui sunt pteriti pfecti seu pteriti plusφperfecti ideo verba sequentia si secus factum fuerit venditio z alienatio non valeat zc.nõ sunt exponenda si vendiderit vel alienauerit zc. put reus vult exponere sed exponenda sunt si vendet vel alienabit zc.ex quo enim mandat φ nõ vendatur si venditur fit contra dũ venditur ista est vis verborũ vt recte intuenti euidenter apparet: ideo iste casus est applicandus ad illud mēbrum. Barto.quando conuenit φ si alienabis reuertatur zc. Quod z secundo demonstratur ex mente testatoris qui noluit φ alienaretur ex precedentibus z sequētibus que declarāt media.l.heredes palā.§.sed si notam.de testa.z.l.si seruus plurium.§. fi.de leg.j. Et etiam quia si voluit φ alienatio esset nulla censet voluisse conferre dispositionem in eum casum in quo possit annullari: nam qui vult vnum censetur velle omne id sine quo illud esse nõ potest.l.illud.de acquirē.here.l.ad rem mobilem.z.l. ad legatum.

de procura. cũ similibus. ideo cẽsetur voluisse dispositionem suam cõferre sub cõditione si alienabit non sub cõditione si alienauerit tenendo ꝙ si dixisset si alienauerit nõ redderetur nulla qḋ tamẽ fal sum est vt ex infra dicendis apparebit. Cõfirmãtur premissa: qꝛ nõ cẽsetur eligere viam per quã sua dispositio vitiatur. l. miles q desti nauerat de mili. testamento. ideo si dispositio testatoris disponen tis ꝙ alienatio esset nulla foret inutilis si testator voluisset confer re dispositionẽ post alienationẽ cõsummatã ⁊ pfectã censeatur te stator non elegisse illã viam sꝫ eã viã. s. ꝙ voluerit dispositionẽ suã 3 predictam tẽpus quo alienaret non quo alienauerit. † Roboran tur premissa quia ea interpretatio debet amplecti per quã actus qui geritur sit validus ⁊ efficax. l. quotiens in actionibus. ff. de reb. dub. ⁊ l. quotiens in stipulationibus. ff. de verb. oblig. Ideo nõ de bet ea interpretatio adhiberi per quã illa dispositio testatoris dis 4 ponentis ꝙ alienatio sit nulla reddatur inefficax. † Concurrũt ita ꝗ ex premissis ⁊ rigor verborum: ⁊ euidens mens testatoris circa nullitatẽ alienationis predicte. merito dicẽdũ est ꝙ sit nulla. Nec illa theorica Bar. ⁊ sequacium facit contra sed pro per p̄dicta. Et est aduertendũ qḋ Barto. dum distinguit an dicatur si alienabis: an vero si alienaueris. Nã nõ loquitur in dispositiõe vltie volunta tis: sed in contractibus. Dum autẽ loquitur circa vltimas volun tates: nõ facit vim in hmõi verbis ⁊ merito. Quoniã in vltimis vo luntatibus nõ est necesse ꝙ testator disponat in casu alienetur sed satis est ꝙ ex causa inhibeat alienationẽ. l. fi. C. de reb⁹ alie. nõ alie nan. ⁊ aliis iuribus allegatis supra in cõsi. ideo etiam si non fuisset adiecta illa clausula ⁊ si secus factũ fuerit alienatio non valeat alie natio fuisset impedita. illa itaꝗ clausula qualitercũꝗ interpreta retur cum tendat ad annullandum nõ dꝫ inducere validitatẽ alie nationis. arg. l. qḋ fauore. de. ll. l. legata inutiliter. de leg. j. ⁊ de adi 5 men. lega. † Cum ergo sine illa clausula impediretur alienatio ⁊ do minii translatio fortius impediatur apposita illa clausula ad abũ dantiorem cautelã cũ abundans cautela non noceat. l. testamentũ. C. de testamẽ. ⁊ l. que dubitationis. ff. de regu. iu. ⁊ hoc reddit rem luce clariorẽ. Postremo testator mandauit ꝙ dicta domus vende retur dicto Frãcisco ⁊ suis heredibus si predicte finitia et proseida vendere voluerint: profecto priusꝗ̃ vendatur precedit volũtas vẽ dendi: ideo relictũ factũ Frãcisco ⁊ suis successoribus est collatũ in tẽpus precedens venditionem: ideo si venditur: vẽditur res alteri relicta: ideo non valet prout probaui in consilio non repeto. Et ex hoc datur intelligi ꝙ prout relictum factũ venderetur Francisco ⁊ successoribus contulit in tẽpus precedens venditionẽ perfectã: ita ⁊ censeatur contulisse in illud tẽpus dispositionem quam fecit ꝙ alienatio alteri facta sit nulla multifariam: itaꝗ pluribus viis clarissime demonstratur ꝙ dicta allegatio rei est elusoria. ¶ Secũ do dicitur pro parte cõuenta ꝙ dato ꝙ alienatio sit nulla: quia fa cta contra prohibitionem testatoris: tamen dicte finitia ⁊ pseida possunt dicere nos nolumus alienare: ex quo non possumus ven dere cui volumus: nolumus alicui vendere: volumus retinere pro nobis: ⁊ ita eludere intentionẽ dicti mariotti: nam mandatur eis ꝙ vendant si vendere voluerint: ideo voluntas vendendi videtur ꝙ debeat adesse tẽpore venditionis. l. in delictis. §. si extraneus. de noxalibus. Sed dicte domine hodie forte nolũt vẽdere: ideo si no 6 lunt vendere non foueat illam iustitiam dictus Mariottus. † Ad qḋ etiam facilis est responsio. Nam si testator dixisset si volent ven dere possint forte p̄cederet dicta allegatio: tamẽ ex quo dixit si vo luerint vendere minime procedit: nam satis est ꝙ semel voluerint: nam semper verum est ꝙ voluerunt vendere: ex quo vendiderunt: ideo variare eis non licet: vt est tex. qui dictã differentiam in simili facit in. d. l. si quis stipulatus sit stichũ aut pamphilum in princ. de verbo. oblig. ⁊ silem differentiã facit glo. in. l. centesimis. §. si ita sti pulatus eo. titu. ⁊ clarius Ray. de for. Bart. ⁊ Imo. ibi. ⁊ Cy. in. l. in ementis qui pro rõne differentie quã facit glo. inter cõditionẽ cũ volã: ⁊ cum voluero in. d. §. si ita stipulatus. allegant illa que su mũtur ex. d. l. si quis stipulatus sit stichũ aut pãphilum. ⁊ l. hec ven ditio. de cõtrah. emp. Quod maxime procedit in casu nostro: quia prout pbatum est in cõsi. statim oblato precio in legatariũ est trãs latũ dñium rei testatoris quam iussit vendi: vt iussit in istis termi nis: ideo non est amplius locus variationi seu penitentie per. l. si 7 is cui. ff. de leg. ij. ⁊ qḋ ibi Bar. ⁊ doc. † Et qḋ per illum tex. no. do cto. in materia purgationis more in. l. si insulã. de verb. obliga. ⁊ in l. si quis maior. C. de transac. ⁊ si post tres si quis canti. ⁊ in. l. semel mora solu. matrimonio. ⁊ vbiꝗ volẽtes ꝙ vbi est facta executio ab homine vel a lege vt quia est translatum dominiũ non est loc⁹ pur gationi more ⁊ sic variationi: ⁊ hec etiam sunt apud me clarissima. Tertia imminet dubitatio: quia allegatur quod dicta finitia alie nauit cum consensu dicti francisci: nam dedit in dotem secundo vi ro omnia sua iura que habebat in bonis dicti Marci sui patris et omnia que habebat vel sperabat habere: tunc vel in futurum ex quacunꝗ causa. Cum itaꝗ haberet dominium dicte domus pro dimidia si renocatio non fuit facta in solenni voluntate secundũ 8 ea que tradidi in consilio superius reddito non repeto. † Non est enim dubium qḋ per contractum dotalem transfertur domi

nium prout ex titulo venditionis. vt. l. doce ancillam. C. de rei vẽ di. ⁊ in titu. pro dote. ff. ⁊ C. per totos iuncta regula. l. clauibus. ff. de cõtrahẽ. emp. Et in bonis Marci habebat iura in dicta domo: ideo generalia verba dicti ꝯtractus dotalis videntur comprehen dere ius ꝙ dicta finitia habebat in dicta domo: ⁊ sic dominiũ ipsi⁹ domus. ideo resultasse videtur alienatio dicte domus de consensu ipsius francisci: cuius contẽplatione facta censetur prohibitio alie nationis. idcirco per eius consensum videtur alienatio iuuari ⁊ si bi preiudicasse per tex. in. l. cuꝫ pater. §. libertis. ⁊ l. codicillis. §. in sulam. de lega. ij. ⁊ qḋ habeẗ in. l. si fundum per fideicõ. de leg. j. ideo re facta mariti alienatur postea res mariti. ideo nõ videtur ampli⁹ phibita ad hoc qḋ per Bar. in. d. §. diui. col. iij. versi. quero vtrum prohibitione facta ibi aliud remedium ꝙ faciat vnam alienationẽ in personam promissam ⁊ postea poterit alienare simpliciter in ti. de leg. ij. l. pater. §. quindecim. sed licet hec habeant saporem ⁊ sint colorate adducta lõge magis ꝗ̃ duo precedentia dubia: tamen vi detur ꝙ non habeant obstare dicto mariotto. ⁊ ante omnia p̄mit tendum est ꝙ predicta respiciunt solam partem domine finitie nul latenus parteꝫ dñe pseide: ideo si iuuarent: iuuarent pro dimidia non in totum: tamen nec pro dimidia videtur obstare. nã licet di cta dña finitia haberet dñium pro dimidia dicte domus illud habe bat qualificatum ⁊ limitatuꝫ ꝙ non posset illud alienare. Ideo dã do iura que habebat in bonis olim dicti marci non videtur trãstu lisse illud dominiũ: ⁊ si transtulisset non videtur ꝙ transtulerit pl⁹ iuris: sed solum cum hoc ꝙ non possit alienari. argu. l. nemo plus 9 iur. de reg. iur. ⁊ l. traditio. de acqrẽ. rer dñio. †. Nec ius successoris est duraturũ vltra tempus quo erat duraturum apud autorẽ. l. lex vectigali. ff. de pig. ⁊ insuper dicta alienatio non sit simplex ⁊ per petua: sed ad tempus omnino extiturum: qꝛ soluto matrimonio. res dotales sunt reuersure ad partem vxoris. l. j. ⁊ per totum titu. solu. matri. ff. ⁊ C. ⁊ l. in rebus. C. de iure dotium. ideo non videtur absoluta alienatio: de qua verisimiliter cogitauit ipe testator. Pre terea nõ apparet ꝙ alienauerit: nam titulus solus dotis nõ trãstu lit dominium. l. traditionibus. C. de pactis. Nec appet de alia tra ditione huius domus: merito non fuit facta alienatio. Iteꝫ dicta phibitio fuit facta non solum cõtemplatione frãcisci: sed etiã suo rum successorum ⁊ legatum purificatum fuit in persona mariotti non in persona francisci. ideo dato ꝙ consensus frãcisci sibi preiu dicauerit non preiudicat ipsi Mariotto qui ad hoc relictum non venit ex persona francisci: sed vt principalis legatarius. ideo con sensus francisci non fuit sufficiens ad validandam alienationẽ: ex quo non fuit solus: cuius contemplatione prohibita fuerit aliena 10 tio. † Insuper sub generali alienatione non veniunt res prohibi te alienari: vt est bonus tex. in. c. j. de capi. qui curiam. vend. x. col. ⁊ ibi not. Bal. qui etiam not. in. l. voluntas in fi. C. de fideicõ. Ideo dicendũ videtur ꝙ in illa generali constitutione dotis non veniat alienatio huius domus ⁊ propterea cõsensus francisci nõ preiudi cauerit per predicta: ⁊ hoc quatenus non militet dispositio autẽ. res que. C. cõmunia. de lega. s. ꝙ dos antiqua ⁊ legitima: essent suf ficientes pro congrua dote. Nam vbi non causasset congruã dotẽ: tunc res prohibita alienari potest in cãm dotis licite alienari vsꝗ ad satisfactionem congrue dotis adeo ꝙ eo respectu nõ militarẽt premissa. hoc reseruato ex premissis concludo ꝙ dictus consensus dicti Frãcisci nõ p̄iudicet. d. Mariotto: nõ obstãt adducta in ꝯtra riũ que satis patent sublata ex adductis pro hac parte. Non eñ ob stat qḋ no. Bar. in. d. §. diui. quia videtur ꝙ imo Barto. ibi sentit ꝙ non censeatur prohibita dũtaxat prima alienatio dum dicit sꝫ ibi alio casu loquitur ⁊ sic non videtur ꝙ steterit in illa opinione. Et videẗ quod ex quo verba sunt generalia immo vniuersalia ibi quocunꝗ factum: ideo generaliter sunt intelligenda. argumen. l. prima. §. ⁊ generaliter de leg. prestã. cũ similibus. ⁊ magis ad pro positum ꝙ dispositio non restringatur ad primum casum propter generalitatem verborum in. l. si ita stipulatus fuero a seio. de fide iusso. ad id. l. placet. ff. de lib. ⁊ posth. attento etiam ꝙ causa prohi bitionis pariter militat in secunda alienatione huiusmodi prout in prima maxime attento ꝙ prima non erat perpetuo duratura ⁊ attento ꝙ dos censeatur patrimonium vxoris. l. iij. §. sed vtrũ. ff. de minor. ⁊ insuper videtur ꝙ alienatio non fuerit inducta per di ctam dotis constitutionẽ ex his que supra deduxi. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxxvij.

1. ¶ Mater que statuto mirsie non succedit filiis nisi in legitima an si moriantur due filie in pupillari etate videlꝫ prio vna deinde altera quibus testator relinquerat certam ꝗ̃titatem pecuniarum ipsas reciproce substituendo ⁊ ⁊ ambabus mortuis substituit fra trem ipsius testatoris: an mater succedat ⁊ in qua portione vel ve niat substitutus.
2. Substitutionem vel institutionem directam nunꝗ̃ causant verba cõmunia prout sunt hec sint ⁊ esse debeant.
3. Substitutio fideicõmissaria non derogat legitime.
4. Legitime supplementum fit a iure cui derogari nequit.
5. Mater succedit filie ab intestato excluso patruo.
6. Legitima debetur ascendeñ. in bonis descendentibus.

Legitima

7 Legitima matris quanta sit.
8 Legitimam ꝙ detrahat mater de bonis filij substituti pupillariter alteri fratri cui in vltimo loco datus est substitutus an deducātur bona mortui filij pupilli: cui facta est pupillaris substitutio ne videatur duas legitimas detrahere.
9 Legitimam debitam filio non detrahit substitutus grauatus: tamen vt alteri det siue restituat bona filij.
10 Pupillaris substitutio est filij testm̄ per qđ cōfertur filij hereditas venienti bus ab intestato.
11 Substitutus duobus institutis: sibi reciproce substitutis an dr̄ succedere vltimo tm̄ licet hereditas patri reperiatur in bonis vltimi.
12 Sibi dictio adiecta in substitutiōe potest sumi singulariter ⁊ pluraliter.

¶ Consilium.cclxxvij.

In nomine dñi nostri iesu xp̄i. ¶ † In hac cōsultatione ꝓmittendū est ꝙ substitutio facta vltimo loco in dictis.cccccl. floreñ. sit fideicō. † Quoniā verba cōia put sunt illa verba sint ⁊ eē debeant Joannis ⁊c. adiecta certe rei nunꝙ causant directam institutionē seu substōnē: put no. Bar. in. l. centurio. de vulga. ⁊ pupil. ⁊ in consilio suo incipiente viso testamento martini in ordine. cxxxv. ꝑm ordinem perusinum non informis. ⁊ docto. concordant in. d. l. centurio. ⁊ in. l. precibus. C. eo. titu. ⁊ in. c. si pater. de testa. li bro. vj. ⁊ vbiꝙ itaꝙ res est indubia in hac parte. † Secūdo premittendum est ꝙ fideicōmissaria non militat in legitima de qua detrahitur omne onus. l. quoniā in priozibus. ⁊. l. scimus. C. de inoffi. testa. ⁊ hoc etiam est alienū a dubitatione. Ex quo videtur inferri ꝙ si dicti. cccccl. floreni nō excedebāt legitimā filiarū que est tertia bonorum auten. nouissima. C. de inoffi. testa. nihil debetur dicto Joanni ex dicta substitutiōe. † Inimmo si dicta quantitas non ascendit ad quantitatem legitime fit a iure supplementum legi. l. oīmodo. ⁊. l. scimus. de inoffi. testamento. ideo cū habeam a consultante ꝙ hereditas dicti testatoris ascendebat ad summā duorum miliū floreñ. legitima dictarū filiarū erat. dclxvj. floreñ. ⁊ duoꝝ tertiorū alterius floreni. Ideo cū filia nequeat in legitima onerari: vt dict; iuribus. ⁊ in. d. c. si pater. ⁊ in. l. ex tribus. C. de inoffi. testa. videt ꝙ vigore substitutionis nihil ad dictū Joānem pertineat: sed imo integra legitima ad heredes filie vltimo decedētis deuoluatur. † Filie autē ab intestato succedit mater insolidū excluso patruo. auē. defuncto. C. ad tertul. statutū etiā admittit matrē ad legitimā: idō in legitima mater filie absꝙ dubio succedat. † Et ꝑm hoc in hereditate filie vltimo decedentis inueniet legitimā filiabus debitā in hereditate patris: ⁊ nihil forte aliud: ⁊ in ista legitima succedet ipa saltem in legitima matri debita in hereditate descendentis. l. nam ⁊ si parentibus in princ. ff. de inoffi. testa. ⁊. l. cum filiū. C. eo. titulo. † legitima autē debita duabus filiabus est tertia totius hereditatis paterne: ⁊ similiter legitima matris est tertia totius hereditat; filie. Sed circa hec q̄stio quo ad hanc cōsultationē imminet duplex scrupulus vnꝰ ꝓ matre alius ꝯtra matrem. Pro matre videt posse dici ꝙ ex quo de iure cōmuni mater insolidū succedit filijs excluso patruo. Et tex. statuti loquitur q̄ñ nec pr̄ nec filij fecerūt testm̄: ergo si pr̄ fecit testm̄ ius cōmune remanere debet incorrectū cum eni tande sint ꝓ posse iurium correctiones. l. precipimus. C. de appel. l. sancimus. C. de test. c. cū expediat. de elec. in. vj. cum cōcordātijs. Sed in themate nostro pater fecit testamentū: ergo statutū cesset: ⁊ per consequens sit locus iuri cōi. Et cū alio anno hm̄oi consultatio super huius statuti interꝑtatione imineret nōnullis doctis viris videbatur ita interpretandū. Licet ego in alia sn̄ia forem: nec in p̄ñtiarum immutauerim sn̄iam. Tū rem dubiā iudico: ideo iudicio habētis iudicare derelinquo: vtrū. s. mater succedere debeat in legitima. an vero insolidū ab intestato filie vltīo decedēti. Prime eīn filie hereditas deuoluta fuit ex pupillari substitutione alteri filie per tex. d. c. si pater. vbi casus: ⁊ est cōis opi. ⁊ ipsa veritas: lz etiā super hoc instari posset. † Alia verti potest in hac cōsultatiōe non leuis dubitatio. An. s. habeatur cōsideratio legitime debite filie primo defuncte. Nā dicti. cccccl. floreni in quibus est substitutus dictus Joānes post mortem filiarū excedit legitimā vnius filie et nō ascendit ad legitimā vtriusꝙ filie. si itaꝙ succedit in legitimam dūtaxat vltimo decedentis dicte matri de hereditate paterna valoris duoꝝ miliū florenorū obuenirent dūtaxat cētum vndecim floreñ. ⁊ quidā solidi. Si nautē deberetur ei legitima etiam de legitima dyane primo decedentis: tunc eidē matri deberetur duplum: ⁊ sic. ccxxij. ⁊ ꝑ. † Circa qđ est aduertendū ꝙ si pater rogat heredem filij pupilli vt alteri det seu restituat bona filij de tali fideicōmis. nō detrahitur legitima filio debita: vt est tex. in. l. si titio. §. fin. cum. ll. sequē. ff. de leg. j. ⁊ ita tenent ibi doct. omnes. ⁊ Bar. in. l. coheredi. §. cum filie. de vulga. ⁊ pupil. ⁊ Bal. in. l. cum virum. C. de fideicommissis. ⁊ est clarum. Et assignatur ratio: quia tunc pater non grauat filium quem non potest onerare in legitima: sed onerat extraneū cui censetur relinquere hereditatem filij: ⁊ propterea videt ꝙ possit eum onerare ex quo eum honorauit. † Nam ex quo filijs pupillis pōt pupillare testamentum facere ⁊ faciendo auferret hereditatem succedētibus filijs ab intestato non auferendo cēsetur eis dare: ideo eos onerare potest. argu. l. si quis cū nullum. §. fi. ⁊. l. con ficiuntur in princi. ⁊. l. ab intestato. ff. de iure codi. ⁊. l. sed ⁊ sic. ⁊. l. si fuerit. de leg. iij. prout hāc rōnem assignant docto. in. d. l. si fundū per fideicom. §. fi. Que ratio longe fortius militat in succedente ex pupillari substitutione: vt de se est notissimū: nam tunc non tacite ⁊ per indirectum seu ficte honorat sed directe ⁊ expresse. Ideo fortius potest ipm̄ substitutū pupillarem onerare in legitima filio pupillo debita ꝙ eū cui legitima hereditas pupilli obuenit. Ideo licet tex. in. d. l. si fundum per fideicō. §. fi. loquatur in herede legitimo: tamen procedit etiam in testamentario succedente scilicet pupillo ex pupillari substitutione: ⁊ hoc voluit Bart. in. l. qui duos. de vulga. ⁊ pupil. ⁊ Cy. post Dy. in. d. l. ex tribus. ⁊ etiam Bal. ibi. ⁊ in. l. cum virum. de fideicom. iij. colum. † Cum itaꝙ prime filie decedenti sit substituta filia superstes: ⁊ per consequēs dyane successerit ex substitutione dicta Francisca. ⁊ dictus Joannes sit substitutus in dictis. cccccl. floreñ. si ambe decesserint videtur ꝙ sit substitutus vltime defuncte: ⁊ per consequens in. ccxxv. relictis dyane videtur Francisca onerata vt heres dyane: ideo non videtur detrahenda legitima ipsius dyane de dictis. ccxxv. Licet sit detrahenda de. ccxxv. a testatore relictis ipsi francisce: ⁊ ꝙ cēseatur onerata ipa Francisa ⁊ non ipa dyana videtur velle Bal. in. d. l. ex tribus. Sed licet predicta videantur vrgere: tamen cōtrarium puto tenendum scilicet ꝙ integra legitima vtriusꝙ filie sit detrahenda de dicto fideicō. cccccl. floreñ. Nam primo videtur ꝙ non cēseatur onerata sola Francisca vltimo defuncta: sed etiam dicta dyana: licꝫ primo defuncta ꝙuis ei fuerit substituta Frācisca. Nam potuit dyana onerari sub duplici conditione. s. si ipsa morietur sine filijs: ⁊ si morietur Francisca sine filijs ⁊ eueniente conditione heres ipsius dyane ex persona dyane: non ex propria nec tanꝙ ipe heres onerat: sꝫ tāꝙ onerata fuit ipsa dyana astringi ad illud onus. Et dicit Barto. in d. l. coheredi. §. cum filie. qđ licet fideicō. collatum post mortē possit intelligi relictū a filio: ⁊ etiā possit intelligi relictum ab herede filij: tamen in dubio censetur esse factum ab ipo filio instituto: ⁊ nō ab eius herede per tex. ibi. Et idē voluit Bal. in terminis in ꝯsi. mihi. clx. incipiente in dicto testamento. vbi instituti fuerūt plures filij: ⁊ inuicē substituti: ⁊ si omnes decesserint substituit sibi in tota hereditate fraternitatē. primo tres decesserūt impuberes qbꝰ successit filius superstes ex pupillari substitutione: prout ipse presupponit. decessit vltimus adultus cōcludit ꝙ censetur substituta fraternitas omnibꝰ non vltimo morienti. † Nisi obstaret dictio sibi quā ꝓsupponit esse singularis numeri. sꝫ in hoc errat: qꝛ est pariter pluralis ⁊ singularis numeri. sꝫ in hoc non curo vidi plures ꝯsulendo se fundare tamē in alijs terminis in hoc ꝙ dictio sibi est singularis numeri. ⁊ vide Saly. ⁊ in. l. penul. C. de impu. qui hoc dicunt ibi dixi contra. ⁊ similiter ꝯsulendo contra illud consiliū licet prius pro eo fuerim cum instantia requisitus de subscriptione vidi plures denatellos in nominatiuo sibi quidam non habent in plurali illud nominatiuum ipe tandem concludit ꝙ detrahantur ibi due quarte: lꝫ quando relinquitur a substituto pupillari non detrahatur legitima debita pupillo ꝑm eum. Qui idē voluit in alio consilio incipiente substitutio antonij locum habet in ordine mihi. cxxxiij. dicēs ꝙ fideicom. debetur ab vltimo moriente: vt herede primi ⁊ sic fideicom. debetur ex persona primi quoad suam ratam: ideo detrahūtur legitima ⁊ trebel. ꝑm eum. Qđ ⁊ firmauit Pet. de ancha. in consi. xxvj. ꝑm ordinem informis incipiente seruato ordine dubiorum col. ij. referendo Bal. idem tenentem in. l. ex tribus de inoffi. testam. s. ꝙ due quarte detrahantur etiam de portionibus predefunctorū. Et tempore iuuentutis vidi ab obseruandissimo patre ⁊ dño meo domino Joanne petrutij: ita reddi consilium decisiuum pro quo facit quia si censeretur oneratus substitutus ⁊ ipe substitutus recusaret succedere ex substitutione expiraret fideicom. pro portione pupilli precedentibus ⁊ substitutus vltimo loco non haberet ꝙ sibi relictum est ꝙ non est de mēte testatoris. Item facit quia si ambo decederent impuberes videretur quilibet rogatus licet post mortem omnium vt deprehenditur ex his que habentur in. l. marcellꝰ in principio ad treb. ergo ne diuerso iure censeatur: scilicet ꝙ vno casu censeantur ambo rogati alio casu vnus solus interpretetur vtroꝙ casu ꝙ ambo censeantur rogati vt sic vnum determinabile plura determinans pariter determinet. argumen. l. iam hoc iure. de vulgari. ⁊ pupilla. ⁊. l. fina. C. de sentētijs ⁊ interlocu. omni. iudi. ⁊. l. hereditatem. ⁊. l. ꝙuis. C. de impub. Et predicta cessant in casu quo loquuntur glo. Barto. ⁊ Imo. in dicta. l. qui duos. qui videntur ꝙ relicta post mortem impuberis censeantur relicta a substituto pupillari. Et insuper ibi loquuntur quando relictum concipitur sub conditione si pupillus decesserit in pupillari substitutione. noster casus: ⁊ casus Bald. et Petri de ancha. quando non fit specifica mentio de pupillari etate. ⁊ glo. qua mouentur Barto. et Imo. loquitur quando legatum est factum in pupillari substitutione: ideo glo. loquitur i. a casu satis aperto: licet Barto. ⁊ Imol. aliter videantur eam intelligere. Istud consilium nō compleui qm̄

dubitabã. τ al's apud cortonium perfunctorie tenui φ non detraheretur legitima de portiõe pupilli primo defunti: τ reperio φ reuolutis annis in varijs casibus occursis semper visum fuerit φ nõ detrahatur: licet. d. Jo. petrutij. d. Benedictus capra pluries. τ. d. Bal. ser Cole cõtrarium consuluerint: vt patet ex his que ego scripsi in apostilla in. l. si fundũ p fideicõmissum. §. fi. de lega. j. in meis reportatis: τ in reportatis domini Juonis in. l. ex tribus. C. de inofficio. testa. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxxviij.

1 ☞ Testm̃ in quo legitimus testiũ numer⁹ nõ interuenit si in eo contineatur pia causa τ liberorũ ac profana qñ valeat. per totum.
2 Ecclesia dz esse magis cultrix iustitie et equitatis φ̃ profana cã.
3 Testamẽto minus solẽni naturaliter obligatur heres seu alter honoratus vt teneatur ad restitutionẽ rex etiam inualide legatarũ.
4 Jus canonicuz vbiqꝫ seruari debet vt nec statuto fieri possit quin habeat locũ etiam summi pontificis cõfirmatione que ad illud extendi dici non potest tanφ̃ inhonestum.
5 Stuta laicorũ non se extendunt ad pias cãs vel ecclesiasticas: nec aucta dicuntur etiã confirmatione pape facta in forma cõi.
6 Testamentuz minus solẽne in quo presbyter parochialis interuenit valet cũ testibus vt ex eo debeantur etiam legata profana.
8 Accrescendi ius non irritatur ex testõ minus solẽni.
10 Testari φ nequeat mulier: statuto absqꝫ liceñ. consanguineorum non trahitur ad legata pia.
11 Testes nõ rogati probant relicta ad pias causas. Jdem in testamento militis.
12 Testes ad probationem alicuius actus rogati esse debẽt.
13 Adhibitis verbũ adiectum in testõ significat rogitum.
14 Legata profana debentur ex testõ minus solẽni. τ nu. 13.

¶ Consilium. cclxxviij.

Consuluit dominus baptista Brendus. † φ quoddam testamẽtu m valeret: τ probaretur per instrumentum inde confectum corã sex testibus quoad liberos τ piam causam: licet secus quoad alios concludit primus consulens. d. Bal. ser cole cõfirmat quatenus respicit relicta liberis τ pie cause φ non requiratur solẽnitas numeri testium nec rogitus sed φ non valeat quo ad tertios quando pia causa est onerata dicit esse dubium quia dicit φ. d. Antonius in. c. qñ clericis. de foro competen. in. x. col. quẽ refert τ sequtur Abbas siculus in. vij. colũ. Et subdit. d. Bal. φ hoc reperit cõsultum ita fuisse per aliquos doc. non parue auctoritatis qui allegabant hoc idem tenuisse Bar. de saly. in auten. cassa τ irrita. C. de sacrosanc. eccle. τ respondebant ad. l. hac consultissima. §. ex imperfecto. C. de test. φ loquitur in filijs qui etiã ab intestato erant consecuturi hereditatem. τ sic censetur eis debita. † Jtem ecclesia debet esse magis cultrix iustitie τ equitatis. c. j. versi. sed diuersuz de alie. feu. in vsi. feu. quẽ tex. not. τ ponderat Bal. in auẽ. nisi rogati. C. ad treb. ideo non debet velle amplecti iudicium testatoris vt solemne pro suo honore: τ non respectu oneris. τ variatio est in ecclesia prohibita. c. cum autem de iure patro. τ debet seruare bonam fidem et equitatem. c. dilecti. de iudi. † Et ideo cũ relicta in vltima voluntate minus solẽni debeantur naturali obligatione ẽm opi. magis cõmunem doc. in. l. cum quis. de iur. τ fac. igno. in. l. j. de condi. idem per Bal. in. l. si post diuisionem ad finem de iur. τ fac. igno. p Jmo. τ alios in. l. nemo potest. de leg. j. τc. licet ille qui non decidit. † Dicit autem φ statutum vrbis rome disponens φ in foro ciuili seruet ius ciuile: τ non ius canonicum in casu quo disponit ius ciuile confirmatum per summũ pontificem non habeat locum in causis spũalibus vel causis vbi versatur peccatum: sed in terris ecclesie in causis pfanis. Et confirmatio pontificis facta in forma communi non se extendit ad hmõi que de iure can. reputarentur inhonesta p id qñ not. bart. in alijs in. l. j. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. τ in. l. φ seruus. de acqui. pos. τ in. c. j. de iureiur. in. vj. et per Bald. in. l. j. C. de monopo. τ per doc. ibi per Jmo. in. l. legata inutiliter. de leg. j. Et concludit φ etiam quo ad legata pfana seruetur ius cañ. nam ex quo agitur de obligando ecclesiam censetur potius ecclesiastica causa φ̃ profana saltem cum legatarij habeant agere in foro ecclesiastico pro legatis cõsequendis. ¶ † Dominus Petrus de vbaldis etiam concludit φ statutum laicorum ac etiam ius ciuile nõ se extendit ad legatum ad pias causas: qꝛ laici non habent hanc potestatem Bar. τ Bal. in. l. j. C. de sac. san. eccle. no. Joã. an. in. c. j. de immu. eccle. in. vj. τ in. c. φ̃. de vsur. eo. lib. τ in questione disputata per eum. τ. d. Nic. siculus abbas in. c. relatum. de testa. dicens qñ statutum disponens φ femina non possit testari sine presentia consanguineor non habet locum in relictis ad pias causas. Et Jmo. in. c. ecclesia sancte Marie de constitutioni. dicit φ statutum φ testamenta non insinuata non valeant nõ militat in pia causa. Nec augetur dicit dominus Petrus per confirmationem pape factũ in forma cõi: qꝛ pl⁹ iuris nõ tribuit. c. j. τ. c. excõicati de cõfir. vti. vł inuti. immo τ si ex certa scientia nõ cõphẽderet piã cãm vt nõ cõprehendit statutum: vt supra. Et vt minus ledat ius canonicũ τc.

6 † Jtem concludit dominus Petrus φ ex quo interuenit presbyter parochialis cum quinqꝫ testibus valent legata profana per. c. cum esses. de testamen. τ subdit auctoritatem. d. Antonij. φ duo testes supplent defectum presbyteri parochialis τ φ vidit al's cõsultum per quosdam excellentissimos doctores perusinos qñ an sit verum non est opus discutere propter statutum de quo supra dicit 7 ipse. † Jtem tractatur in consilijs. an heres teneatur restituere fideicommissario vniuersali res inualide legatas ex quo testator dixit qñ in alijs succedat hospitale respondet omnes qñ sit primus: quia ea est mens: licet verba videantur repugnare. Jtem allegat l. ij. C. de heredi. instituen. τ φ per ea que notat Barto. in. l. centurio antepenultima colũ. de vulgari τ pupillari. Allegat etiam. l. cũ optio. de opti. lega. τ φ per eam not. Ponta. in notabili. xxxj. facit etiam bene. l. φ si meuius de heredi. instituen. τ. l. amissi in fine princip. de fideiusso. Dominus Bald. confirmat τ nihil effectuale addit dicit mentem esse φ apud heredem nihil remaneret. Dominus Petrus adducit primo tex. in. l. cum heres deductis iũcta gl. ff ad trebellia. τ qñ ibi Barto. in summario. τ qñ Bald. in lectura 8 paduana in. l. cum virum. C. de fideicommis. per eadem. l. † Jtẽ adducit qñ fideicommissario vniuersali restituitur etiam id quod venit iure accrescendi. l. papinianus ad trebel.

¶ Subscriptio.

Repetito diuino numine. 9 † Uisis cõsilijs redditis per famosissimos doctores patres τ dominos meos: videlicet dominum Baptistã: dominum Baldum: τ dominum Petrum: τ visa copia testamenti descripti ante consilium domini Baptiste: non aliter viso puncto in consilijs maxime domini Petri recensito de sola subscriptione requisitus paucis opus esse duxi. Nam peregregie τ diffuse circa hanc consultationem versati sunt prefati domini consulentes patres seruandi. Et profecto claram arbitror primam consultationem scilicet φ testamentum τ instrumentũ ipsius valeat saltem in fauorem pie cause τ liberorum. Jllud enim quod testamentum non tenuerit tanφ̃ non perfectum: quia non lectuz corãm testibus τ habitum pro absoluto ex serie testamenti euidenter tollitur. φ autem defectus numeri testium nõ vitiet etiam cla-
10 rissimum est de iure canonico per tex. dicto. c. relatũ. † Et qñ statutum vrbis rome non trahatur ad relicta hospitali est indubium per adducta per dominos consulentes: addentes qñ Bald. in. l. generali. C. de sacrosanctis ecclesijs dicit φ statutum non potest disponere qñ non valeat relictum ad pias causas factum per mulierem sine presentia consanguineorum: τ eum refert τ sequitur Petrus de anchara. in repetitione. c. canonum. de cõstitutionibus vndecima questione principali. colũ. lxxiij. τ ibi qñ tale statutum simpliciter disponens qñ mulier nequeat testari sine presentia consanguineorum non trahitur ad relicta ad pias causas. allegat Bald. in autenti. cassa τ irrita. C. de sacrosanctis ecclesijs. τ statutum qñ non valeat testamentum: nisi ponatur ad memoriale nõ trahitur ad testamentum ad pias causas dixit dominus Antonius in. c. relatum. j. de testamen. per illum textum dicens ita se de facto obtinuisse. τ hoc etiam voluit Salyce. in dicta autenti. cassa τ irrita. Et placet etiam conclusio dominorum consulentium qñ confirmatio põtificis non extendat in hac parte statutum prefatum per adducta per ipsos dominos consulentes non repeto. Sed addo qñ natura confirmationis non est extendere ad casum ad quem confirmatum. al's non extenderetur sed robur addere: prout concludit signanter Baldus in. l. aduersus. C. si aduersus rem iudicataz. Ex hoc dicens se consuluisse qñ statutum loquens de appellatione nõ trahitur ad appellationem interpositam ad superiorem: licet illud statutum fuerit per superiorem confirmatum: cuius dicta re-
11 fert ibi Paulus de castro. sequitur et commendat. † Jtem placet φ in testamento ad pias causas non requiratur rogitus testium: licet Pontanus contrarium tenuerit in autentica. similiter. C. ad l. falcidiam in specialitate circa vltimas voluntates per textum in dicto. c. relatum. ibi duob⁹ vel tribus testibus requisitis. τ al's vidi famosum doctorem nostre tempestatis in lectura illius text. idem tenere per illuz textum. Pro quo etiam facit. l. diuus. ff. de mili. testamento. vbi in testamento militis requiritur qñ testes sint rogati: licet in testamento militis omnis solemnitas iuris ciuilis sit remissa. l. j. eodem titulo. et. l. φ̃. et. l. milites. C. eodem titulo. Sed nunφ̃ mihi placuit per rationem text. dicto. c. relatum. cum con-
12 stet solẽnitatem rogitus testium esse iuris ciuilis. † Et ad tex. d. c. relatũ solitus sum al's consulendo rñdere φ requisitis intelligatur s. ad probationẽ testamẽti cũ duo testes requirantur ad talẽ probationẽ: τ ad hoc adaptatur ratio sequens in litera vel regsitis: quia debent testes requiri. vt deponant: non enim carent suspitione si se ingerunt. arg. l. que omnia. ff. de procu. τ ibi Ange. τ gio. in. l. presbyteri. C. de epis. τ cle. τ Jac. de bel. in auẽ. de testi. §. si vero ignoti. et bar. in. l. post legatum. §. his vero. ff. de his quibus. vt indig. facit qꝛ verba pontificis diriguntur ad iudices causarum τ ad temp⁹ iudici non ad tempus testamenti nec ad testatorem. Et φ non intelligatur

telligatur de rogitu testium tempore testamenti ostenditur apertissime: quia tex. ille loquitur generaliter de relictis ad pias causas non se astringens ad relicta in testamentis: & tamen constat q in omnibus relictis non requiritur rogitus testium. Et ad. d. l. diuus respondetur q loquitur in testamentis militum qui solent esse homines faciles ne decipiantur in lapsu lingue: & non requiritur ad solennitatem testamenti: sed ad demonstrationem q testator voluerit testari: vt apparet satis ex verbis litere: ideo non militat eadem ro in testamento ad pias causas vel in testamento inter liberos: nec militat quando ex alijs apparet q voluit testari: put clare apparet in themate nostro ex serie instri.

13 † Insup verbu adhibitis positu in instrumento significat rogitu: na adhitis. i. ad id habit: & ad id habiti censentur rogati. pbat tex. in. §. & l3. in auc. de testibus ibi. ad hoc ipsum assumuntur testes iuncto. versi. hec aute inania ad extrinseca testimonia. & coniectura. auc. nisi rogati. C. de testi. qd & pbat glo. in. l. nullum. ff. de diuor. vbi exponit adhibitis. i. rogatis. & est tex. & glo. in. §. fi. insti. de testa. Et qr in instrumento dicitur testibus adhibitis vna cum me notario: & pbant illa verba etia rogitu notarij qui etia pbatur ex alijs adductis per pmu dnm cosulente.

14 † Utru aute debeant relicta pfana facta in dicto testo puto satis plane tenendum q sic quatenus petenda sunt aduersus dictu hospitale. Quoniam tunc petenda sunt in foro ecclesiastico. circa forum aute non est. intromittit dictu statutum romanum cu sm relata disponat q in foro seculari seruetur ius ciuile.

15 † Constat eni q ex quo interuenit presbyter parochialis sufficiunt sex testes per. c. cum esses. de testa. put & tangit tertius consulens. sinautem causa veniret ventilanda cora iudice seculari forte qr per herede fuissent soluta legata vel aliter, legatarij possiderent res esset dubia per ea que tradit secundus consulens. Nam & ego vidi in hac ciuitate per egregium canonistam cosultu sm. opi. d. Anto. in. d. c. quod clericis. & Salyc. in. d. auc. cassa & irrita. expresse firmat eandem sententiam in nona questione allegat in simili auc. qd sine. C. de testame. Item quia ecclesia esset sibi contraria cotra. l. j. C. de fur. loquitur in statuto q non valeat testamentum non reconditum in archiuo publico. & respondet ad. §. ex imperfecto q ibi non habebat solemnitatem iuris comunis in casu predicto sic. Item in casu predicto valet vt testamentum solenne. Non sic in casu. d. §. ex iperfecto. Item d. §. ex imperfecto est ex parte correctus sm Panor. in. d. c. qd clericis: licet no clare eu sequatur qm recensitis pluribus eius dictis subdit. cuius dca ex toto non placent maxime &c. Subdedo multa: tn omnia tendunt q no attedatur locus vbi litigatur. ignoro autem quid expediat cosultanti: ideo no duxi insistendum super hoc articulo dubio non q faceret me eligere partem consultantis magisq contraria: sed ne laboremus frustra: & expensis consultantis cotra eum. Placet etiam coclusio dominoru consulentium q domus relicta fratribus: & alia relicta casu quo non valeant veniant restituenda hospitali vniuersali fideicommissario per adducta per ipsos dominos consuletes. cogitauit enim q dicti fratres patrueles succederent in dicta domo: ideo subdidit in omnibus alijs bonis &c. Et est communis stylus notariorum faciendo institutionem vel substitutione vniuersalem directa vel fideicomissaria apponere illa verba in omnibus alijs bonis talem instituit vel substituit &c. Et tn interpretat q vniuersaliter succedat institut & substitutus & satisfaciat relictis validis & alijs no. & vt verba no discrepet a mente pot exponi in oibus alijs. s. q in qbus succedut legatarij: & tunc etia ex vi verbor omnia comprehedruntur. Laus deo.

¶ Summarium super cosilio. cclxxix.

1 ❧ Societatis lucra quomodo sint diuidenda vt si contracta fuerit sub ista forma videlicet q vnus posuit. l. & alius operas cum hoc q finito anno redderentur dicta. l. & si non redderentur starent in comunione: si non fuerunt reddita & dicta societas durauit pluribus annis quomodo diuidenda sit cum tractetur de eius diuisione. per totum consilium.
2 Societatis lucra ex conuentione & natura societatis diuiduntur.
3 Monete qualitate mutata solutio fit in antiqua moneta vel eius estimatione: secus permanente bonitate intrinseca & mutat extrinseca: quia tunc attenditur solutionis tepus seu more.
4 Animalia estimata vel non estimata alteri socio tradita quomodo diuidantur.

¶ Consilium. cclxxix.

1 Consului apud interanez q velociter. † Quod cum quidam posuisset in societate quinquaginta floren. ad commune lucrum & damnum alteri ponenti operas cum pacto q finito anno redderentur quinquaginta floren. immissi & si non redderentur starent cotinuo in societate que postea durauit per plres annos adeo q excreuit plurimum estimatio floren. dubitabatur quid de excrescentia estimationis.

2 † Allegaui q deberet illa excrescentia diuidi inter socios: ex quo videtur lucru: & lucru ex conuetione & ex natura societatis habet diuidi. adduxi q ita obseruatur in soccitis q sunt plerumq societates. & alias sunt societatibus similes. ideo eis

3 comparentur. l. naturalis. §. fi. de prescrip. verbis. † Ite adduxi qd mutata qlitate monete debet solutio fieri in atiqua moneta vel eius estimatione. c. olim causam. & c. cum canonicis. de censi. doc. in eis et in. c. qto. de iureiu. bar. & doc. in. l. cum quid si cer. pe. & in. l. paulus respondit creditorem. de solu. Dy. in. l. vxori. §. j. de leg. iij. & facit. l. vxorem. §. testamento pueros. & l. nomen. §. filio. co. titu. tame co clusi contrariu qr dicta iura loquuntur quando mutatur bonitas intrinseca: secus permanente eadem bonitate intrinseca mutatur extrinseca: hoc est estimatio: qr quo ad illam attenditur tempus solutionis seu more. l. vinu si cer. pet. l. in hac. l. fin. de triti. l. quotiens in die. de verb. ob. & hanc distin. facit Dy. itaq concordando dicta iura in. d. l. vxore. §. j. & sumitur ex dictis bar. & Imo. in. d. l. paulus. et Bal. idem voluit in. d. l. cu quid. Et licet. doc. in. d. c. qto & similibus. loquantur etiam de estimatione loquuntur de estimatione q variatur ratione bonitatis extrinsece: na plus valet moneta grossa q minuta. si ergo tempore preterito vtebamur minuta: licet hodie forte non reperiatur vel vsus sit prohibitus: ita q nequeat solui: debz solui estimatio illius pecunie antique: prout. s. valuisset hodie si fuisset in vsu. ita sunt intelligendi. ad illud de natura societatis dixi q hoc non debet censeri lucru causatu ex societate: qr etsi retenti fuissent in cassa: idem contigisset. item dixi q conuentum est q reddantur quinquaginta & reddat quinquaginta flore. put conuenit & immittens habebit intentum. ad consuetudinez de soccitis dixi q casus sunt diuersi.

4 † Nam animalia estimantur et non habent finita societate reddi eadem animalia neq totidem ad numerum: sed animalia eiusdem societatis: et sic alia in genere q non reputantur eadez prout in pecunia que recipit functionem & iure censura reputantur eadem. l. ij. §. j. si cer. peta. quado non eent estimata & haberent reddi eadem animalia non eiset vt arbitror ea co suetudo. Ponderatur estimatio in. l. cum duobus. §. damna p socio. ponderatur vtrum danum contigisset causa societatis in. l. si id quod. §. item celsus pro socio. licet non adduxerim in consi. propter celeritatem dixi q magis equitas suadet hanc partem: qr variatio estimationis causatur propter defectum & variationem bonitatis intrinsece monete argentee. ita aiunt mercatores: licet dixi in hoc no faciam fundamentum quoniam iudicialiter no cost at. Laus deo.

¶ Summariu super consilio. cclxxx.

1 ❧ Tutor q non dicatur datiuus, ex eo q in testamento institutis filia et testatoris matre testator dixit volo quod filij nati vel nasciturі educentur & gubernentur apud gaium sumptibus hereditatis. nume. 6.
2 Verborum cortices non attenduntur sed mens proferentis.
3 Sententia interlocutoria siue diffinitiua que trasiuit in rem iudicatam no rescinditur.
4 Fallit si lata sic contra ius constitutionis aut si errorem expressum in se contineat. fallit vbi declaratur aliquis procurator legitimus absq speciali mandato.
5 Tutor sententia iudicis declaratus licet non sit testamentarius dicitur tutor.
7 Tutoris appellatione non comprehenditur q pupillus apud eu educari debeat.
8 Tutor etiam sententia iudicis declaratus non dicitur datius vbi ab eadem fuit appellatum & de nullitate discussum. idem si erratuz sit in causa dandi tutorem. idem si detur tutorem habenti.
9 Tutoris datio respectu vnius non tenet respectu alterius.
10 Sententia siue decretum non vitiantur ex causa erronea.
11 Mulier pregnans relicta a viro mortuo vt in successioe filij nasciturі non sibi preiudicetur debet petere iudici vt prouideatur ventri de curatore.

¶ Consilium. cclxxx.

1 In nomie domini nostri Jesu christi. ¶ † Uidetur prima facie dicendu quod dictus, vicus debeat censeri et sit tutor testamentarius dicte Flore pupille filie dicti testatoris. Nam licet testator si dixerit quod relinquebat dictum vicum tutorem tamen videtur quod dixerit verba equipollentia nec videtur referre quid ex equipollentibus dicatur vel fiat. l. gallus. §. & quid si tantu de libe. & posthu. & l. mater. C. de institu. & substitu. sub condi. fac. cu multis similibus.

2 † Et insuper non attenditur ad corticem verborum sed ad mentem proferentis. c. intelligentia. de verbo. signific. l. cum virum. C. de fideicommiss. l. in conditionibus primum locuz de conditio. & demonstratio. cum concor. mens enim testatoris qui mandauit filios ali et gubernari per dictum vicum et apud dictuz vicum videtur fuisse quod dictus vicus haberet defensionem gubernium et tutelam filiorum natorum & nasciturorum cum nata non esset nisi ipsa flora in specie videtur eidem commisisse dictam flora gubernare vt esse nomen latum q regat & gubernet & bn gubernando vt ipsum tueri & tutari: & ideo videtur q verba adaptentur ad tutela. Nec oes sciunt dicere tutor esto prout als dicit glos. in. l. quotiens. C. fami. her. q nesciunt oes dicere herede instituo.

3 ¶ † Et licet al's posset verti in dubium: tamen non videtur ãpli⁹ relictus dubitationi locus. Nam de hoc fuit litigatum coram iudice ꝛ iudex pronũciauit super illa cõtrouersia inter ipsum vicũ ꝛ dominam Archãgelã que pretendebat sibi delatam tutelam ab intestato. Nã pars cõtra quã est pronũciatũ si nõ appellat nõ põt ãpli⁹ instare qñ snia siue diffinitiua siue interlocutoria trãsit in rem iudicatã quo ad ptes inter quas est pnunciatũ de diffinitiua constat in ti. snias rescin. nõ posse. l. ad pemptorias ꝛ est notissimũ de interlocutoria hꝫ in. l. qđ iussit de re iudicata. ꝛ est exp̃ssum in. c. cũ dilecti. de ele. res. n. iudicata hꝫ pro veritate. l. res iudicata. de re. iu. nec vitiatur quia dicatur iniusta si cõtra ius litigatoris dũmodo nõ sit cõtra ius constõnis hoc est dũmõ error non sit expressus in snia et sic iniustitia appareat ex inspectiõe snie. c. cũ inter nos in fin. de re

4 iudi. l. j. ff. que sen. sine ap. rescin. l. sub spẽ. C. de re iudi. cum si. † Et in specie si iudex pronũciat quẽ esse tutorẽ pnuncia etiaꝫ pupillo preiudicet etiã si reuera non fuerit tutor no. Jaco. de are. Ray. de forli. ꝛ Nico. de neapo. in. l. ij. §. idem põponius. ff. qđ fal. tu. auf. p tex. ibi idẽ p illũ. tex. ꝛ dicta ibi per Jac. de are. dicit Ang. in. l. non solũ. §. qui alieno. ff. de procura. ꝛ Jaco. de are. Pet. Cy. Barto. et Rapha. ful. in. l. licet. C. de procu. ꝛ tangit etiam Bal. ibi licet eius

5 dicta possint trahi in vtrãqꜫ partem. † Secus dicunt omnes predicti. doc. in sententia qua pronũciatur procuratorẽ habere legitimũ mandatũ: sed firmat bal. ꝙ pars cõtra quã est pnunciatũ non põt venire contra: ꝛ assignatur rõ differentie inter tutorẽ ꝛ pcuratorẽ: qꝛ iudex põt creare tutorẽ ꝛ ad eũ spectat: sed nõ põt creare p curatorem nec ad eũ spectat dare procuratori mandatum ad propositum: ergo cum iudex pronunciauerit dictum vicum esse legitimũ tutorẽ ꝛ eidem decreuit tutelam contradicente dicta Archangela videꝛ ꝙ dictus vicus debeat cẽseri tutor nõ solũ in p̃iudicium dicte Archãgele: sed etiam quo ad ip̃m pupilluꝫ attenta maxime

6 ratione preallegata. ¶ † His tñ non ob. ꝯrium arbitror de iure rñdendũ. Nã primo cõcludendendũ est ꝙ dictus vicus nõ fuit cõstitutus tutor per illa verba ꝙ debeat ali ꝛ gubernari p dcm̃ vicũ ꝛ apud eum. nam de hoc videꝛ quodãmodo tex. ꝓm vltimã lec. gl. q̃ approbatur. a doc. in. l. q in aliena. §. ꝙ̃ꝙ̃ de procur. Ubi est tex. ꝓm dictã lec. ꝙ si pater relinquit filium ꝛ eius bona sub custodia matris non censetur eam relinquere tutricem ꝛ dicunt. doc. id non reperiri alibi illam lect. videꝛ approbare glo. cum eam vltimo loco recitet. l. q filium. §. sabinus ad trebel. ꝛ eam approbant ibi Bald. Ang. ꝛ Rapha. fulg. ergo pari ratione si relinquitur pupillus sub gubernio talis non censeatur ille constitutus tutor. Et maxime in casu isto cum videatur testator voluisse disponere de alimentis persone et gubernio persone circa. s. necessaria ad personã ipsoꝝ filioꝝ: tũ qꝛ primo loco solum dixit ꝙ debeat ali apud ip̃m vicum ꝛ postea iterum repetit infinitiuum ali ꝛ subdit gubernari. ita ꝙ innuitur qđ de gubernio vite intellexerit reiterando verbum ali. ꝛ subdẽdo immediate expensis dicte hereditatis: ita ꝙ videtur intellexisse de gubernatione que exigit expensas prout alimenta. officium auteꝫ tutoris concernit multoꝝ administrationem que non exigunt expẽsas: vnde multomagis in casu isto cessare debet interpretatio ꝙ voluerit dare tutorem dictum vicum ꝙ̃ in terminis quibus loquun-

7 tur. doc. in. d. §. ꝙ̃ꝙ̃. † Confert ad premissa: qꝛ non sequitur est aliquis verus tutor: ergo pupillus debet ali ꝛ gubernari apud eũ seu per eum: vt probatur in. l. j. C. vbi pupil. educ. debeat. ꝛ in. l. j. in pn̄ci. ꝛ. §. j. ff. eo. titu. ideo cum testator principaliter cum alimẽta vbi et per quem prestari debeant non disposuit de tutela. Et istud nomen tutor ꝛ tutela est vulgatum ꝛ omnibus etiam rusticis notissimum: ita ꝙ si voluisset relinquere eum tutorem expressisset ꝛ maxime cum rogaretur de testamento notarius qui non est ignarus, dicere tutelam vel tutorem reliquit quod non contingit in terminis quibus loquitur glo. in. d. l. quotiens. cum ergo non dixerit quicꝙ̃ de tutela non censeatur eaꝫ reliquisse: qꝛ dicere sciuisset. c. ad audiẽtiam. de deci. ꝛ. l. si seruum. §. non dixit pretor. ff. de acqui. pos. Nec de mente constat: ideo non sit a verbis recedendum. l. nõ aliter. de lega. iij. ꝛ. l. j. §. si is qui nauem. de exer. ita ꝙ non obstat. d. c. intelligentia ꝛ similia iura. Nec sunt verba equipollentia per iam dicta: et etiam quia tutela: licet principaliter respiciat gubernationẽ psone: tamen respicit etiam administrationem bonorum vt in titulis. de admi. tu. ff. ꝛ. C. per totos. ꝛ verba dicti testamenti non adaptantur ad admi. bonorum: ꝛ per hec sunt sublata omnia adducta in contrarium circa interpretationem dicti testamenti: ꝛ remanet conclusio ꝙ per verba dicti testamenti non censetur dictus vicus

8 constitutus tutor. ¶ † Restat videre vtrum dicta pronuncia iudicis ꝛ decreta administratio per iudicem habeat eum cõstituere tutorem ꝛ generare preiudicium. circa quod est aduertendum ꝙ iudex non potest dare tutorem ei qui tutorem habet. l. si sororis. C. q dare tuto. pñt. ꝛ. l. licet. C. in quibus casibus tuto. habenti tutor dari potest. licet fallat in certis casibus de quibus in. d. l. licet ꝛ per totum illum titulum. Item est aduertendum ꝙ si est erratũ in causa dandi tutorem tutele datio non tenet. l. tutor si petitus. ꝛ. l. seye egresse. ff. de tuto. ꝛ cura. dan. ab his sic ꝛ alia decreta ex falsa cã interposita non valent. l. thais ancilla. §. subuentum de fideicommissarijs liber. ꝛ. l. j. §. hec verba. ff. ne vis fiat ei. his presuppositis cuꝫ iudex decreuerit tutelã seu administrationem tutele dicto vico ad eius petitionem tanꝙ̃ tutori testamentario cum reuera non esset tutor testamentarius: sed tutela esset delata ad archangelam eius auiam paternam si matrem dicta flora nõ habebat: ꝛ mater ꝛ auia preferuntur omnibus datiuis ꝛ legitimis tutoribus. auf. matri et in fi. C. quando mulier tute. offi. fungi potest. ideo iudex errauit in causa decernẽde tutele seu administrationis merito decretum fuit

9 nullum. † Et dictus vicus non est tutor dicte flore. ꝛ minus debet esse tutor posthumi vel posthume si nascẽtur per. d. š. Nec ob. d. l. j. §. idẽ põponi⁹: qꝛ nõ dicit ille. tex. ꝙ ille super quib⁹ tutela est pnũciatuꝫ sit tutor. Nec doc. id dicũt: sed probat ille. tex. ꝙ si pretor pollicetur se ratum habiturum id quod gerit ille qui asseritur tutor valẽt gesta: ꝛ idẽ dicunt doc. in casu quo iudex pronũciat in cã illũ esse tutorẽ q nõ erat. Nã tũc quo ad gesta in illa cã censeꝛ pnunciare se velle ratũ habere id qđ geret corã eo in illa causa: ꝛ possunt intelligi ex ratione quã doc. allegant quando poterat iudex illũ dare

10 tutorem qđ non contingit in casu nostro. † Item potest intelligi: ꝙ dicunt doc. in locis preallegatis. ꝛ tex. d. §. idẽ pomponius: quãdo iudex non errauit vel si errauit proprio motu pnunciauit seu decreuit non ad instantiam eius pro quo pronunciauit seu decretum interposuit. Nam tunc non vitiatur decretum ex erronea causa interpositum. argu. ca. si motu proprio. de preben. lib. vj. ad hoc tex. in. l. si vt proponis. C. de confir. tu. prout illã. l. intelligit bar. in d. l. tutor si petitus ponderando etiã tex. ibi in verbo petitus loqtur tñ si erat res in casu quo tutor dari poterat cũ autem in casu nostro sim⁹ in casu quo tutor dari nõ poterat ex quo erat legitima tutrix pñs nõ suspecta nõ hñs excusationẽ: quinimo volẽs tutelã acceptare ꝛ nõ essent tãte facultates ꝙ nõ possent p vnã tutricẽ administrari: ꝛ decretũ fuerit interpositũ ad petitionem vici cui decreta fuit tutela: ꝛ nõ agaꝛ de validitate retro gestoꝝ. Restat ꝙ ille vic⁹ nõ est tutor: ꝛ ex quo pꝫ de non tutela ipsius dꝫ abstinere a tutela.

11 et administratio decerni ipsi parenti propinquiori idonee. † Ad scdm̃ principale quesitũ breuiter respõdeo ꝙ dicta Angela potest petere coram iudice competenti per ipsum iudicem curatorem dari ventri ꝛ bonis ꝛ eam mitti in possessionem vt ex bonis dicti Joãnis defuncti ipsa ꝛ venter ali possit. l. j. §. quotiens. ꝛ. §. mulier. et §. exigitur. ꝛ. l. curator. ff. de ventre. in pos. mittẽ. nec video quid periculi ipsi immineat ita faciendo. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxxxj.

1 ☞ Tutellarum species tres sunt.
2 Tutoris datio instantibus cõsanguineis qbusdam primiore non vocato etiam assertione coram iudice facta ꝙ pupillus tutore carebat non valet.
3 Tutela legitima defertur coniũctis agnatione vel cognatione et alijs proximioribus ab intestato successuris.
4 Tutela legitima est que daꝛ ipo iure a lege lꝫ iudex administrationem decernat.
5 Tutela datiua que datur a iudice.
6 Tutor tutorem habenti dari non potest.
7 Tutele datio ex falsa causa ipso iure est nulla: ea tamen decreta ad petentis instantiam.
8 Matrimonium iuris ciuilis dispositione prohibetur inter pupillum et filiam tutoris ac econtra.
9 Tutela et onus.
10 Snia nõ dꝫ diffinitiua iudice pnũciãte tutorẽ succedere debere ab administratiõe tutele donec aliđ fuerit pnũsuꝫ vl ecõtra. nu. 15.
11 Sententia interlocutoria dicitur etiã oẽ verbũ iudicis faciens ad causam.
12 Sententia interlocutoria potest per eundẽ iudicem reparari non autem diffinitiua.
13 Sententia diffinitiua cognoscitur quatuor modis.
14 Sententia mixta dicitur interlocutoria habẽs vim diffinitiue que participat non ex toto quod est de natura diffinitiue.
16 Sententia quelibet interlocutoria a qua potest iure ciuili appellari non dicitur habere vim diffinitiue.
18 Tutor datur personis curator rebus.
19 Delegatus non debet excedere fines siue alias factum extra limites dicitur nullum.
20 Judicis incompetentis gesta dicuntur nulla.
21 Appellans ab interlocutoria debet exprimere causam illamqꜫ iustificare.
22 Appellatio ab interlocutoria debet iustificari ex factis antiquis ꝛ non nouis factis coram iudice aquo.

¶ Consilium. cclxxxj.

In noie dñi nostri iesu xpi.

1 ¶ † Premittendũ est ad euidentiam pro decisione huius cõsultationis ꝙ tutelarũ tres sunt species principales. s. tutela testamẽtaria legitima ꝛ datiua de quib⁹ de p se habenꝛ spãlestituli. est etiã alia q̃ pticipat de testamẽtaria ꝛ datiua. s. qñ qs est dat⁹ tutor in min⁹ valida vltia volũtate a p̃re vl in testõ valido ab ascendente

ascendēte per lineā maternam.vt.ff.⁊.C.de confir.tuto.per totos.
2 †Sed ad dictum petrumpaulum nulla ex dictis speciebus specta
bat tutela.Non enim testamentaria:quia in nulla vltima volunta
te dicitur cōstitutus tutor neq; valida neq; inualida: ⁊ sic nō pote
3 rat esse tutor testamentarius neq; confirmandus a iudice.†Item
neq; poterat esse legitimus tutor:qꝛ legitima tutela defertur con-
iunctis agnatione vel cognatione ⁊ qui sunt ab intestato successu-
ri.l.j.ff.de legi.tu.⁊ per totum illum titulum.C.eo.titu.per totuz.
et in auł.de heredita.ab intesta.in.§.ex his.sed dict⁹ Petruspau
lus nihil attinet dicte pupille non est eidem agnatus nec cognat⁹
nec insuper affinis:qꝛ non est matrimonium:quinimmo nec spon-
salia q̄ non cadunt in infante.l.in sponsalibus.ij.in fi.ff.de spō.⁊ ex
tra.de spon.impube.c.literas.c.accessit.⁊.c.duo.Nec si esset affinis
defertur tutela ratione affinitatis prout nec successio.l.affinitatis
4 et.l.victrico.C.communia.de succes.†Et tutela legitima datur ip
so iure a lege:licet iudex decernat administrationem.l.legitimos.
in princi.⁊ ibi Barto.ff.de legi.tut.ideo legitima dicitur : quia le-
5 ge datur.†Datiua autem datur a iudice de qua in titulo de tuto.
6 et cur.dan.ab his per totum.⁊.C.qui dare tut.possunt.†Non aūt
pōt dari tutor habēti tutorē.l.si sororis.C.q dari tut.possunt.⁊ in
l.lʒ.C.in quibus causis tut.hn̄ti tut.dari pōt.fallit in certis casibus
q hn̄tur in.d.l.lʒ.⁊ in.l.ꝓpter eo.ti.inter quos nullo pacto ē casus
noster:iō dict⁹ petruspaul⁹ non poterat dari tutor: qꝛ dcā puella
habebat tutorem legitimū.s.dictū camerinū eius patruuz magnū
qui erat datus a lege:qꝛ ꝓximior seu vnus ex ꝓximiorib⁹ dicte pu-
pille ꝓut presupponitur:ideo cū ille esset presens ⁊ habilis ad ad-
ministrandum ⁊ patrimonium non erat adeo latū seu amplum ꝙ
non posset per eū administrari etiā si fuisset heres patris ip̄a puel
la:⁊ non erat aliquis tutor remotus vel excusatus vel impeditus
ex quibus causis dat̄ tutor habenti vt habetur in iuribus prealle-
gatis.Et casu quo essemus in aliquo ex casibus in quibus habenti
tutorem tutor dari potest:non fuit dictus petruspaulus datus ex
illa causa:sed fuit datus ex eo:qꝛ narratuz fuit iudici ꝙ pupilla ca
rebat tutore:ꝙ minime verū erat cū haberet dictū camerinū legiti
mū tutorē:idcirco fuit erratū in cā dandi tutorē:qꝛ fuit dat⁹ tanq̄
no habenti tutorem vel ex arrupto nō ex causa qua debebat si qua
7 causa suberat quā non video.† Et datio tutele ex falsa cā est ipso
iure nulla si ad instantiam petentis decreta fuit.vt est tex.in.l.tu-
tor si petitus.⁊.l.seye egresse.ff.de tuto.⁊ cur.dan.ab his ⁊ late tra-
dit Barto.in.d.l.tutor si petitus:⁊ generaliter decreta ex erronea
causa emanata sunt ipso iure nulla.l.thais ancilla.§.subuentum.
de fideicommissa.liber.⁊.l.j.§.hec verba.ff.ne vis fiat:ideo dictum
decretum iudicis decernentis tutelam ⁊ tutelarem administratio-
nem dicto Petroangelo fuit nulla cum superesset legitimus tu-
tor ⁊ successurus ab intestato ipsi pupille:cuius interesse probali-
ter poterat ne administratio decerneretur alteri:ideo debuit cita-
ri ꝓut cōcludit bar.in.d.l.legitimos.Et ideo ex his que percipio
ex themate:lʒ dationē tutele nō viderim.Concludo dictā tutelam
dicti Petriangeli nullatenus esse validā.Et cām quare se ingerit
8 dicte administrationi esse a iure reprobatā.†Ipse em̄ ꝑtendit di-
ctā puellā sui filij esse spōsam vel in futurū despōsandā. Et tn̄ iura
prohibēt tutorē matrimoniū ꝯhere vel sponsalia inter suā pupil-
lā ⁊ suum filium.l.tutor.ff.de sponsa.⁊.l.j.l.si tutor.C.de interdict.
matrimonio cū simi.Nec potest dicere erant sponsalia prius cōtra
cta:qꝛ non poterant esse ꝯcta cum esset infans cū qua nō poterant
cadere spōsalia.vt.s̄.premsi:itaq; nullā idoneā seu iustam causam
pretendit dictus Petruspaul⁹ quare velit ⁊ anhelet dictam tute
9 lā gerere.†Maxime cū tutelaris administratio sit onus.l.tria one
ra:⁊ quasi per totum de excus.tut.Ideo quilibet dʒ esse pron⁹ ⁊ cō
sulendo ⁊ iudicando occurrere verisimili malignitati dicti Petri-
pauli ⁊ suis subterfugijs ⁊ cauillationib⁹.ex premissis autem deue
nitur ad decisionem primi quesiti.s.ꝙ dicta tutela ⁊ tutelaris ad-
ministratio decreta dicto petropaulo fuerit ⁊ sit nulla.Nec dictuz
10 Petrumpaulum debere administrare per supradicta.¶†Deue-
niendo ad scdm consultationis articulum:constat ꝙ dicta pronū-
cia de supersedendo in administratione non diffinit totum nego-
tium:⁊ inter principium ⁊ finem cause fertur:ideo luce clarius est
ꝙ non est diffinitiua ad hoc not.per gl.⁊ doc.in cle.j.de seque.pos.
⁊ fruc.⁊ per spe.in titu.de prola.senten.§.species circa principiuz.
Et constat ꝙ expectat post se aliam sententiam nedum diffiniti-
uam:sed sperabatur etiam alia interlocutoria:cum pro parte pe-
tripauli fuerat petitum ꝙ inhibitoria ne pēdente causa admini-
straret reuocaretur:que reuocatio si facta fuisset iudicanda eēt in-
terlocutoria cum non diffiniret negotium ipsum immo penit⁹ in-
11 decisum reliquisset.†Et omne verbum iudicis faciens ad causam
est sententia interlocutoria.in auł.de litigio.§.ad excludendas.
et glo.ibi ⁊ in.l.cum clericis.C.de epis.⁊ cler.⁊ iudex citauerat sup
hoc partes ad audiendum suam voluntatem:vnde alia sententia
expectabatur:⁊ quia pars petijt a iudice quod ipse reuocaret ip̄az
inhibitionē ⁊ ipse sua voce declarauit ꝙ erat interlocutoria habe
12 res hoc respectu vim interlocutorie non diffinitiue.†Cum interlo
cutoria possit reuocari per iudicem non diffinitiua.l.quod iussit.

de re iudica.⁊.c.cum cessante.extra de appella.Nec ista interlocuto
ria habet aliquam mixturam diffinitiue.Non enim diffinit dire-
cte vel indirecte negotium principale ꝙ est potissimum in senten-
tia diffinitiua non requirit solēnitatem iudiciariam prout ē litis
contestatio peremptorium scripturā ⁊ hmōi: qō est etiā signū diffi
13 nitiue ꝓut dicit pont.in.l.j.de re iudic.† dicens in prima col.qua
tuor esse modos cognoscēdi diffinitiuam vnum ꝙ requirat ordinē
iudiciarium.Aliud ꝙ diffiniat directa negotium principale ⁊ alle
gat sua iura dicens:ꝙ hos duos modos cognoscendi posuit bart.
in.l.si cū exceptione.§.hec actio.ff.qō metus causa.⁊ spec.in tit.de
prola.snie.§.species circa principium.Tertius modus cognoscē-
di:qꝛ ex snia diffinitiua oritur actio.l.miles. §.iudicati. de re iudi.
Ex interlocutorijs vero non solent oriri glo.in cle.cum a repulsio-
ne.de appel.Quartus quando parat preiudiciū irreuocabile quo
ad partem ⁊ quo ad iudicem citra remedium appellationis iuxta
l.iudex postq̄ de re iudi.⁊ in.c.in literis.de offic.deleg.⁊ in.l.dicere
de arb.ꝙ nō cōtingit in interlocutorijs.d.l.qō iussit.⁊.c.cuz cessan
te.de appel.⁊ ex his Pōt.ibi infert ad plures decisiōes q̄stionū cir
ca cognitionē sniarū an sint diffinitiue an ꝟo interlocutorie : ⁊ an
sint interlocutorie mere:an ꝟo sint īterlocutorie hn̄tes vim diffini
14 tiue q̄s appellat mixtas.†Circa qō vltimū seq̄t theoricā.d.ant.in
rub.extra.de re iu.dicēt ꝓut ip̄e refert ꝙ illa ē īterlocutoria mixta
habens vim diffinitiue que participat nō ex toto de ꝑdictis q̄ sunt
de natura diffinitiue:vt qꝛ non reperiuntur in ea oīa signa diffini-
ue:sed aliqua ideo mixta nuncupat̄.ar.eius qō habet̄ in.l.cū queri
tur.de sta.ho.⁊.l.ij.§.j.de ver.ob.⁊.§.itē mixta.insti.de act.ꝑʒ eos.
Ista aūt de qua agit̄ nō ꝑticipat ī aliquo de natura diffinitiue nec
aliqō signū diffinitiue snie reperit̄ in ea.Nec em̄ requirit solēnita-
tes requisitas in diffinitiua:nec fuerunt adhibite in eius prolatio
ne non imponit aliquo modo finem negotio:immo suspendit: nō
producit actionem:⁊ non irrogat preiudicium irreparabile cū po
tuisset illa inhibitio reuocari:prout ⁊ reuocari petebat dictus Pe
15 truspaulus.†Ideo secūdum dictam theoricam ista inhibitio de
supersedendo in administratione fuit mere interlocutoria: ⁊ hoc
est notissimum ⁊ patet per exempla que dantur in interlocutorijs
habentibus vim diffinitiue ⁊ per ipsum Ponta.ibi ⁊ Imol.in.d.
l.quod iussit.⁊ doct.in.d.rubrica extra de re iudi.⁊ per gloss.in cle.
si.de appel.Cum itaq; ista inhibitio de supersedendo in admini-
stratione tutelari sit interlocutoria non habens vim diffinitiue et
expectet post se aliam sententiam appellari non potuit cum osten
dantur copie duorum statutorum quibus expresse cauetur ꝙ an-
te sniam diffinitiuā nō appellet̄ ab aliqua interlocutoria nisi ha-
beret vim diffinitiue vel nisi non expectaret post se aliā sniaz .⁊ nō
ponderat vtrū grauamen possit reparari per appellationē a diffi-
nitiua necne prout ponderatur de iure ciuili vt per bart.in.l.cum
titia.de accus.⁊ in.l.ij.de appel.reci.immo rei grauamen super ap-
probatione ⁊ reprobatione mandatorum nō reparatur per appel
lationem a diffinitiua vt circa approbationem probatur in.l.ita
demum.C.de procu.⁊ de reproba.mādati.constat qꝛ cum illo pro-
curatore non expectatur diffinitiua:qꝛ tamen expectatur in causa
principali dicitur illa interlocutoria expectare post se diffinitiuā ⁊
16 non potest appellari ex forma statutorum.†Non ergo oīs interlo
ria a qua potest de iure ciuili appellari censetur habere vim diffini
tiue ex mente legis municipalis per predicta nec ex mente iuris ci
uilis:licet non reperiā hoc vocabulū in iure:sed est magistrale a do
ctoribus inuentū.Et satis deprehenditur ex dictis bar.in.d.l.cum
titia:ꝙ nō omnis interlocutoria a qua appellari potest habere di-
citur vim diffinitiue : si dicta Bart.accurate aduentantur.Et di-
sponit primum statutum apte ꝙ appellatio sit ipso iure nulla.cuz
itaq; ista appellatio sit huiusmodi:ideo iudex ad quem debet pro
nunciare appellationem nullam ⁊ appellantē condemnare in ex-
pensis:⁊ iudex a quo poterat ⁊ potest libere procedere in causa nō
obstante appellatione etiam si emanauit inhibitoria:qꝛ lex muni-
cipalis clare id disponit ⁊ vbi casus legis ibi nulla dubitatio.l.illā
ver.de modo.C.de collatio.⁊.l.ancille.C.de fur.⁊ per hec patet re-
17 sponsum ad secundum ⁊ ad tertium quesita.¶†Deuenio ad quar
tum consultationis articulum:cuius decisio meo debili iudicio est
plana:nam agitur in hac causa principali inter petrumpaulū ⁊ ca
merinum questio super tutela pupille.vtrum.s.tutela Petripau-
li valeat necne non super hereditate patris.Utrum pertineat ad
pupillam an ad camerinum tantum enim valebit tutela camerini
si filia est heres pr̄is vel succedit in eius bonis quantum si non suc-
18 cedit.†Tutela em̄ respicit principaliter ꝑsonā non bona:qꝛ tutor
dat̄ ꝑsone:lʒ curator bonis.insti.de tut.§.est aūt.⁊.l.in copulādis.
C.de nup.⁊ in consequentiam hʒ administrationem vl̄em bonorū
quecunq; sint.Nec ad rem pertinet sint plura vel pauciora bona
ipsius pupille.Si enim est tutor dictus Petruspaulus habet vni
uersalem administrationem tantum si in bonis esset vnus num-
mus vel vnus fundus quantum si centū vel mille.Prout scilʒ pro
curator ageret et ostenderet generale mandatum et negaretur va
lidum non esset pertinens si procurator vellet probare quod man
dās hʒ tot in bonis:qꝛ nō prodest nec nocet quo ad validitatē mā-

dati: de qua agitur. l. ad probationem cum simi. C. de proba. Et si titius contenderet se heredem ex testamento & diceretur testm̄ nullum propter defectum solēnitatis vel propter defectum persone testatoris vel ipsius instituti: quia dicerentur non habere testamēti factionem actiuā vel passiuam nil ad rumbum si titius probare intenderet q testator habebat tot & tot in bonis: ex quo probatio vel non probatio non releuat circa id de quo agitur. Itaq ad propositum nostrum illa vltima voluntas que asseritur facta in fauorem dicte pupille non iuuat tutelam dicti Petripauli. Ista ē causa inter camerinum & petrumpaulum super tutela ipsius Petripauli. Non inter camerinum & dictam pupillam cause super tutela non prodest neq nocet ista secunda vltima voluntas si probat vel non probatur si valet vel non valet: ex quo infertur q dicta examinatio non valuit: quoniam non respicit causam ipsam commissaz iudici: ex quo non respicit ipsam inhibitionē q Petruspaulus interim non administraret. Et successiue non respicit an illa interlocutoria a qua est appellatum reuocari debeat necne. Ideo dicti testes fuerunt examinati a iudice incompetente. † Quia non erat cōpetens super articulo dicte vltime voluntatis cum esset iudex delegatus super causa appellationis sibi cōmisse non potest de alio cognoscere: qr nequit excedere fines cōmissionis & quicquid excedit est nullū. c. cū olim. de offi. dele. & c. cum dilecta. de rescriptis. l. diligenter. ff. mandati. Et ideo iste attestationes & publicatio processus & omnia circa hunc articulum gesta sunt nullius roboris vel momenti cum sint extra commissionem & iurisditionem iudicis. † Quicquid enim gestum est per iudicem incompetentem est nullū. C. si a non compe. iudice & talis nullitas magis inficit q̄ alie iuxta not. per glo. in clemen. j. de sequestra pos. & fruct. † Iuuat etiam qr in appellatione ab interlocutoria debet exprimi causa & illa iustificari. c. cordi. de appella. lib. vj. c. vt debitus. eo. titu. in antiquis. et cle. appellanti. eo. tit. Certe ista causa q inhibitoria illa a qua fuit appellatū fuerit iniusta & grauaret ex eo qr fuit facta ista secūda vltima voluntas in fauorem pupille: merito non erat de ea tractandum in causa appellationis. Nec insuper de hac vltima voluntate fuit habitus sermo corā iudice a quo. † Et appellatio ab interlocutoria debet iustificari ex actis antiquis: scilicet factis coram iudice a quo: non ex nouis postea actitatis coram iudice ad quem: non ergo iustificatur appellatio ab interlocutoria ex alia causa q̄ ex expssa in appellatione nec ex actis nouis vt de his est casus apertus in cle. appellāti. de appel. merito ista noua causa & iste noue probationes erant impertinentes in hac causa appellationis. Et ideo concludendum est ex premissis q dicte attestationes sunt nulle & non releuant in aliquo dictum petrumpaulum. Et longe minus iuuāt dictam pupillam: quoniam causa non agitur cum causa: sed cū petropaulo vt petropaulo non vt eius tutore cum negetur tutor et petatur remoueri. Et ideo dicte attestationes tanq̄ inter emanātes non prosunt neq nocent ipsi pupille vt. C. res inter alios acta in rubro & nigro. cum concor. Et cum dicte attestationes sint nulle non est opportunū insistere vtrum de se probent: sunt alias examinandi testes si pro parte pupille fiet vnq̄ fundamentum in dicta vltima voluntate si deficerēt in aliquo possent instrui in noua examinatione que de eis fieret. Ideo me non intromitto aliter sup vltimo quesito. Circa penultimum vero quesitum prout attestationes super dicta vltima voluntate testium productorum pro parte Petripauli sunt impertinentes ad dictam causam appellationis et extra cōmissionem iudicis prout. s. dilucidatū est pari ratione & attestationes contrarie cum & ille pariter sunt impertinentes: et pari ratione inualide. Licet non ea ratione: quia testes examinati post dedicita testificata. Quoniam ad dictam rationem egregie respondetur in allegationibus factis pro parte dicti Camerini que vt arbitror iudici fuerunt ostense & seriose & diffuse tollunt eleganter dictum obstaculum: prout eas iudex videre poterit. Et hic inserere foret laboriosum magis q̄ vtile: ex quo non releuant pbationes hincinde facte super ista vltima voluntate. Nec vidi ipsas attestationes testium productorum pro parte camerini. Nec potui propterea discernere vtrum reprobent dicta testium petripauli casu quo hincinde valerent: & qr consultans nimium instat p expeditione: ideo non insistendum amplius duxi. Laus deo.

¶ Summarium super cōsilio. cclxxxij.

1 Legitima filio assignatur in vna re. nu. 12.
2 Heres quartam non detrahit de singulis rebus sed assignatur in vna re tantum. nu. 13.
3 Legitime loco succedit legatum filio factum. nu. 14.
4 In legitima filius censetur quasi creditor. nu. 15. & 16.
5 Creditor sibi in vna re satisfacere potest.
6 Legitima potest detrahi de re etiam indiuisibili.
7 Legitima dicitur quota bonorum que nō detrahitur ad filij voluntatem sed iudicis arbitrio.
8 Legitime siue quarte defalcatio fit ipso iure.
9 Legitima assignari non potest in quantitate sed in substantia hereditatis.
19 Societatis res veniunt diuidende iudicis arbitrio.
11 Legitima non detrahitur de singulis rebus sed assignatur in vna re iudicis auctoritate. nu. 23.
17 Legitima non debetur nisi ere alieno deducto.
18 Ignorantia iuris non nocet in damnis.
19 Legitima dicitur lucrum filij pro qua consequenda non haberet p prie bona pignorata. nu. 20.
21 Creditor non potest propria auctoritate res sui debitoris sibi pignoratas distrahere.
22 Pignus iudiciale causat sniē executione vel missione in possessionem: pretorium vero ratio contumacie.
24 Diuisio rerum cōmunium spectat ad iudicem.
25 Diuisio rerum non debet de singulis rebus fieri: sed vti cōmodius vna dz vni assignari alia vero alteri & sic deinceps.
26 Diuidendo bona iudex assignare debet res quas videt vtiliores ipsis partibus.
27 Vicinitas causat rem cōcedendā vno respectu que alias nō daret.
28 Monachi de facilli esse non possunt qui militarē artē exercuerūt.
29 Fructus medio tempore percepti non computātur filio primi gradus in quartam. fallit in alijs etiam & vlterioris gradus.
30 Diuidendo bona qui habet maiorem partem prefertur ceteris q minorem habent.
31 Dotare filiam de suo mater non videatur si nuptui tradatur dote nulla promissa etiam stante q maritus fecit poni in suo catastro bona matris quodq in eo reperit de partiū voluntate & multū soluerit subsidium vbi etiam filia nihil habet de bonis paternis.
32 Matrimonium fieri non solet absq dote.
33 Possessio siue dominium rei presumitur ex detētatione & fructuū recollectione.
34 Donare videtur qui consentit rem suam poni in estimo alterius et de suo remoueri.
35 Talliarum solutio de re aliqua sciente dn̄o & patiente presumit et facit soluentem eiusdem rei dominum.
36 Dotis causa promissum videtur muliere aliquid viro promittente. idem in patre reliquente aliquid filiabus. idem relicto matris facto genero.
37 Dotare inopem filiam mater diues tenetur si potest quando non habet vnde se dotet. nu. 51.
38 Dos indicijs potest presumi cōstituta pro qua in dubijs est iudicandum.
39 Matrimoniū eē pōt sine dote lz dos eē nō possit absq m̄rimonio.
40 Dos quando nō dr constituta viro per mulierem nubentem cum illo nisi promissa lz illa multa possideat bona.
41 Fama semiplenam pbationē facere solet multūq cōiecture pbet.
42 Auarissimum dicitur genus mulierum.
43 Negatiua coniecturis potest probari ex personarum qualitate.
44 Donatio non presumitur nec valet qua aufertur libera testandi facultas.
45 Descriptio catastri siue estimi quādo probat rei dominum.
46 Dotem promittendo mater pro filia an obligatur: stante etiā statuto q mulier obligari non possit sine consensu consanguineorum proximorum.
47 Possessor cū titulo q pscribat. x. annis intelligit de valido titulo.
48 Possessor rei dn̄s non psumitur: dn̄o tn̄ rei vtēte re possessa cū possessore dn̄ium pretendente quia iure familiaritatis cēset possidere.
49 Possidendi animus continuatus presumitur.
50 Gener est loco filij.
52 Charitas bene ordinata incipit a se ipso.
53 Dotare filiam pater non tenetur contractis nuptijs quando habet vnde se alimentet.
54 Alienari non possunt minorum predia sine decreto iudicis licet teneatur ad es alienum.
55 Obligari q nō possint mulieres absq ɔsensu suor p̄ior: an verificet in pmissione dotis facta filie p m̄rem expresse vel tacite.
56 Adire nequit minor absq tutoris consensu lz hereditatis acquisitio lucrosa dicatur.
57 Dotis pmissione non obligatur minor etiam facta noīe sue sororis. idem in muliere stante statuto q obligari nō possit absq cōsensu pximi. idē in tacita pmissione dotis: sec⁹ si ledi non possit.

¶ Consilium. cclxxxij.

In noīe dn̄i nostri iesu xp̄i.

1 ¶ † Circa pmū cōsultatiōis articulū vr̄ pma facie dōm q fili⁹ rogat⁹ restituere hereditatē possit detrahere legitimā ī vna
2 re put ipse vult p tex. in. l. filiū quē hn̄tē. C. fa. her. † Itē scd̄o qr heres etiā ali⁹ quartā detrahit in vna in. l. marcell⁹. §. res q. ff. ad trebel. vbi si hr̄s rogat⁹ de restituēdo hereditatē detrahēs quartā retinet
3 quartā in re quā ipse alienauit. † Itē videm⁹ q si filio ē legata vna res illā cōputat in legitimā nō detrahēdo legitimā de singulis rebus hereditarijs. l. oīmodo. & l. si quando. de inoffic. testōr in simili
4 in. l. quoniam nouella. eo. ti. † Itē filius censet creditor in ipsa legitima. argu. l. papinianus. §. quoniam autem quarta. ff. de inoffic. test. & facit. l. si. §. pe. in fi. C. de codi. & qđ no. in. l. j. C. de iu. & fa. igno. † Sed

5 †Sed creditor potest sibi satisfacere in vna re.l.creditoribus.ff.de distrac.pig. Ideo filius possit in vna re sibi soluere legitimam rita per dictam rōnē tenent Jac.but.τ Jac.de are.in.d.l.filiū quē habētem. Prout ergo filius potest ita τ eius heres qui censetur eadem 6 persona cum eo in autē.de iureiur.a mo.prest.in.§.j.†Et maxime si res est indiuisibilis nam potest detrahi tūc legitima in vna re nō diuisibili: prout videtur velle Bar.in.d.§.qm̄ aūt.in.§.quarta.et succedit in eius hereditate: τ consequenter in vniuersum eius ius. 7 l.hereditas.de regu.iur.τ.l.nihil aliud.de ver.signi. ¶ †His tamē minime refragantibus cōtrariū arbitror de iure rn̄dendum: nā cōstat ꝙ legitima est quota bonoꝝ.d.l.papinianus.§.quarta.τ doc. ibi.τ per glo.in.l.cum a matre.C.de rei vē.τ defalcat fideicōmissuz. l.quoniam in prioribus.τ.l.scimus.§.cum autem.de inoffic.testa. 8 †Et ista defalcatio fit ipso iure vt probatur in dictis iuribus.τ.d. l.scimus.in prin.τ ar.l.linea margaritarum.C.ad.l.fal.τ ibi habet. Ideo anteꝗ eligat hʒ filius tertiā partē bonorū pro indiuiso i singulis bonis prout τ qn̄ habet fieri repletio que fit ipso iure vt.d.l. scimus.in pn̄.fit in corporibus hereditarijs vt eadē.l.§.repletionē. 9 †Ita ꝙ non potest ꝑ heredem filio solui ꝗtitas pro ipsa legitima etiā si sibi eēt legata ꝗtitas qr pōt dicere volo legitimā in substantia testōris in corporib⁹.s.hereditarijs voluit bal.in.d.l.scimus.et Bar.bal.τ Jmo.l.suus quoqꝫ.de heredi.insti.τ habetur in.d.l.in 10 quarta τ tenetur ꝑ expedito.†Et ideo res sunt cōes τ in re cōi nō pōt socius qui hʒ plures cōes pro indiuiso cum alio diuidere retinendo integram vnam pro suis partibus quas habet in omnibus rebus: sed hoc spectat ad officium iudicis ad quē spectat animaduertere qualiter res cōmunes cōmodius diuidi debeant.l.ad officiū.C.cōi diu.l.j.C.qn̄t quib⁹ quarta pars debetur in.l.nō ampli⁹. 11 §.fi.ff.de lega.j.†Et ita ad iudicem debet recurri qn̄ heres detrahere habet quartā in bonis τ non pn̄t cōmode diuidi ꝑut ꝑ dicta iura volunt Ange.Saly.τ Pau.de ca.in.d.l.ij.C.ad leg.falc.τ etiā tāgit Cy.ibi τ habet in.d.l.filiū quē hn̄tem.τ in.d.§.quarta.ita ergo fieri dʒ in isto: qr facta restitutiōe bona erūt cōia τ in diuisione habebit adiri iudex. Et diuidet bona hereditaria adiudicando vni vel alteri vnā vel plures ꝑut equius ei videbitur pro cōmoditate partiū prout al's facit iudex aditus super iudicio diuisorio cōi diuidūdo vt dictis iurib⁹ τ quasi per totos titulos.ff.τ.C.cōi diui. 12 et fami.hercis. ¶ †Nec obstant adducta in cōtrariū. Non eñ obst. d.l.filium quem habentem.quia hʒ varias lec.ſm lec.antiquorum que facit ad propositū loquitur qn̄ pater assignauerat in eius vita filio vnā rem in peculium. Nam tunc filius in re sibi assignata ꝑ patrē in peculiū pōt illā rē sibi retinere pro legitima τ sic est ibi spāle ex ea rōne: qr pater sibi eam assignauerat in peculiū τ sic habuit volūtatē pr̄is in ea re magis ꝗ in alijs ita illū tex.ad ꝓpositū ītelligit 13 Bar.ibi.τ in.d.l.in quarta.τ Ange.in.d.l.ij.C.ad.l.fal. ¶ †Nō obstat.d.§.res que.quia est speciale in rebus per heredem bonafide alienatis per heredem: qr ille ascribuntur sibi in partem: τ tūc etiā sub limitatione que non facit ad propositum ita communiter te-14 netur ibi: τ in.d.l.in quarta.τ in.d.l.ij.τ vbiqꝫ. ¶ †Nec ob.d.l.omnimodo.d.l.qm̄ nouella τ similes: qr loquūtur in rebus in quib⁹ filius habuit voluntatē defuncti. Jō non mirum si illas sibi retinet 15 τ cōputat pro legitima. ¶ †Nec ob.d.l.creditoris.de distrac.pig. qr loquitur in creditore habente res pignoratas τ facultatē distrahendi: nam tunc habet electionem nec soluit sibi aliud pro alio cōtra regulam.l.ij.§.ij.ff.si certum petatur. Sed si soluitur quantitas que sibi debetur redacta ex venditione rei pignorate sibi pacto vel 16 iure concessa. ¶ †In casu nostro filius nō est ꝓprie creditor: legitima enim non est debita: sed quasi debita.gl.τ doct.in.l.ij.C.de iuris τ fac.igno.τ bal.τ pau.de ca.in.l.iuris ignorantia.C.qui admit-17 ti.†Et creditores preferuntur filio: qr legitima debetur deducto ere alieno.d.l. papinianus.§. quarta.ideo non est bona illatio de creditore ad eum cui debetur legitima: qr est argumentum de ma-18 iori ad minus.†Et videmus ꝙ iuris ignorantia non nocet in dā-19 nis.l.iuris ignorantia.τ.l.regula.ff.de iuris.τ fac.igno.†Et tamē nocet in legitima filij: qr potius ascribitur lucro ꝗ dāno vt.d.l.ij. C.eo.ti.τ sumitur ex gl.ibi in solutione quā dat ad.d.l.iurisignorātia quā τ sequuntur ibi bar.τ Bal.τ doc.cōiter τ eam sequūtur etiā bal.τ pau.de cast.in.d.l.iuris ignorantia.C.qui admit. Ad idē qđ notabilr̄ notat gl.relata ad tex.in.l.si duo.ff.de acquir.hereditate. 20 †Itē dato ꝙ fili⁹ censeret ꝓprie creditor τ alijs creditoribus cōparandus esset: non tn̄ habet bona hereditaria sibi pro legitima pignorata: qr hoc iure non cauet nec est verum.ideo nō facit ad pro-21 positū.d.l.creditores vbi creditor habebat res pignoratas.† Nec quispiam diceret ꝙ alij creditores qui non habent res pignoratas possint ꝓpria auctoritate res debitoris distrahere vel sibi dare res 22 debitoris insolutum cōtra.l.non est singulis.de reg.iu.†Sed alijs remedijs habet vti qr ꝑdita sunt remedia ꝙ capiantur bona vl' cōtra contumacem: vt in titu.ex quibus causis in po.eatur.vel ꝑ executione sententie ex qua missione causatur pignus vel pretorium quando ratione contumacie vel iudiciale quando pro executione sententie vt.C.de preto.pigno.in rubro.τ nigro.τ.C.si in causam iudi.similiter in rubro.τ nigro per totos. Deinde deuenitur ad vēditionem.vt.ff.τ.C.de bo.auct.iudi.pos.τ in.l.a diuo pio.§.in ven 23 ditione.ff.de re iudi.†Non ergo sibi retinet nec sibi soluit aliud ꝓ alio prout faceret si pro dimidia quā pro indiuiso habet in duab⁹ rebus quis sibi retinet vnam: nam tunc compensat vnam rem cuz alia hoc est dimidiam vnius rei cum dimidia alterius.l.j.τ.l.si fratres.C.communia vtri.iudi.τ.l.cum pater.§.hereditatem.de lega. ij.τ qđ esset contra duas regulas vnam ꝙ aliud pro alio solueretur. aliam qđ quis inuitus compensaret suam rem cum alia sine iudicis auctoritate contra.l.sicut.C.de act.τ ob.l.nec emere.C.de iure delib. Et propterea fundamentum ꝙ faciunt Jaco.butr.τ Ja.de are.nullatenus est tollerabile. Et ideo eorum opinio non est bona et communiter non tenetur.per doct.ibi τ in.l.scimus.C.de inoffi. testa.τ in.d.l.ij.C.ad.l.falci. Et maxime eos damnat Salyc.in.d.l. ij.τ in.d.l.filium quem habentem dicens qđ filius est creditor quotitatis non ꝗtitatis: τ propterea non potest detrahere legitimaz in vna re sine iudice per.l.non amplius.§.fin.cum.l.se.ff.de legat.j. 24 †In iudicio ergo diuisorio ergo spectat ad officium iudicis arbitrari qualiter res hereditarie sint diuidende vt dcā.l.ad officium. Et hoc vult Barto.in.d.l.in quarta scilicet ꝙ si res est indiuisibilis vel si in hereditate sunt plures res adiudicentur vna vel alique filio heredi pro suis quartis. Non qđ ipse propria auctoritate sibi eligat. Nec iura determinant qualiter iudex debeat ad diuisionez procedere: sed in eius officium non committit.d.l.ad officium.et 25 §.in quibus.insti.de act.†Et iudex ex bono τ equo habet animaduertere qualiter commodius τ congruentius res habent diuidi: vt d.§.quibus.τ.d.l.ad officium. Nec singule res hereditarie sunt diuidēde: sʒ alique vni alique alteri: qr hoc magis partib⁹ solet expedire.d.l.nō amplius.§.bonoꝝ.in fi.τ.l.pōt proxime sequenti.τ ita 26 dicit Bar.in.d.l.in quarta.per.d.l.potest.†Equitas autez suadet ꝙ domus illa de qua agitur potius concedat dicto gaspari substituto ꝗ dicto Saluatori ex pluribus: τ primo qr fuit suoꝝ antiquorū ꝙ iura plurimū considerant.l.lexqꝫ tutores.§.nec vero domuz. C.de admi.tu. Scđo qr hʒ domum contiguā seu vicinā ita ꝙ censetur sibi magis accōmodata ꝓpter vicinitatez arguendo a cōiter accidentibus ꝙ est bonū in iure glo.in.l.j.C.de arbi.text.in.l.fi.C. 27 de fideius.in.l.si prius.ff.de aqua plu.ar.cū infinitis similib⁹.† Et ex vicinitate aliqua conceduntur que al's non conceduntur.cano. qm̄.xij.q.j.τ ibi glo.τ cañ.cum longe.lxiij.di.τ est oriundus ex illa 28 patria: sed dictus Saluator est forensis.† Item isti qui nostra tēpestate exercēt artē militarē nō sunt ita morigerati ciuilib⁹ morib⁹ ꝑut illi qui politicā vitā gesserunt. Ita ꝙ non sunt cōiter vicini desiderandi maxime si adhuc artē militarem exercent ꝑut docet experientia que est rerū magistra.c.ꝗ sit.in prin.de elec.lib.vj.τ ca. statutum.in princi.eo.ti.τ li. Facit canon.i.liij.distin.vbi qui militarem artem exercuerunt non de facili recipiuntur in monachos prout ceteri. Et plurimum interest non habere malum vicinuz.l. 29 quod sepe.§.fi.ff.de cōtrahen.emp.τ ibi glo.†Item fructus medio tp̄e percepti computantur in trebellianicam.l.in fideicōmissaria. ff.ad treb.cum ille rogatus non sit in primo gradu: licet sit de liberis. Et ideo non militat priuilegium.l.iubemus.C.eo.titu.ꝙ militat in liberis primi gradus: τ quanto extenuatur dicta trebelliani ca tanto maiorem partē hʒ seu habiturus est dictus Gaspar in di-30 ctis bonis.†Et habens maiorem partem prefertur ceteris parib⁹ habenti minorem partem.l.si qui.in fi.τ.l.sequē.ff.fa.her.hec quidē debēt mouere mentē iudicis vt domū adiudicet dicto Gaspari et dicto Saluatori recōpenset in alijs rebus hereditarijs si sunt equalentes: al's cū pecunia. Nam iudex pōt rem estimare τ vni adiudicare rem cōem τ alteri partē estimationis cōcedere.d.l.ad officiū l.ij.C.quando τ quibus quarta pars debet li.x.τ.l.itē ꝗnis.§.fi.cōmuni diui.τ.l.si.ff.fa.her.τ.l.si probatū.C.cōi diui.τ hoc totū qualiter deueniat ad diuisionē reruz iudicis arbitrio remittit τ ei⁹ equitati: quia doctrina generalis dari non pōt: τ ita in libello super cōmuni diuidundo cōcluditur ꝙ.s.diuidat vno mō vel altero prout iudici adito videbitur.ꝑut not.bar.τ Bal.ponendo formam libel 31 li in.d.l.ad officium. ¶ †Quo ad scđm cōsultationis articulū: licz alique cōiecture videātur esse ꝙ dicta bona materna censeantur in dotem assignata. Primo qr non est verisimile ꝙ dictus Saluator 32 vxorem receperit sine dote.†Quia nō solent matrimonia sine aliqua dote celebrari τ a solitis bonum est argumentum.l.ꝙ si nolit. §.qui assidua.de edi.edic.l.si seruus plurium.§.fi.de lega.j.cū multis simi. Secundo quia dictus Saluator soluit gabellaz pro dote recepta quam alias soluere nō tenebatur vt presupponitur. Nec est verisimile ꝙ soluisset si soluere non fuisset obligatus: quia nemo 33 presumitur iactare suum.l.cum de indebito.de proba.†Tertio qr domum inhabitabat de qua agitur τ fructus aliarum rerum in domum immissi fuerunt τ consumpti fuerūt etiā in vsus suos τ sue familie ꝙ prestat etiam coniecturam ꝙ bona fuerint sua. Nam ex detentatione presumitur possessio τ successiue dominium.l.sicuti.§. si queratur.si serui.ven.τ per Innocen.c.cum olim.de priuileg.per doc.moder.in rubrica de noui oper.nun.per Bar.in.l. quidam in suo.de condi.insti.τ quod per gloss.τ doc.in.l.stipulatio ista.§.hec quoqꝫ.de verbo.obli. Quarto qr dicte res q̄ stabāt in estio dcē bar-

tholomee fuerũt casse de suo estimo ꝛ posite in estimo dicti Salua toris de volũtate partium prout est scriptum in ipso estimo: vt ar bitrꝫ per personam auctenticam. Profecto pars vna erat dicta Bartholomea alia erat ipse saluatoꝛ. Ita ꝙ videtur probari ꝙ et Bartholomea ꝛ Saluatoꝛ fuerint concordes ꝙ dicta bona cassa rentur de estimo ipsius Bartholomee ꝛ ponerentur in estimo ip sius saluatoris ita ꝙ ipse saluatoꝛ postea artatus fuit soluere id qđ pro estimo solui solet ꝛ non ipsa Bartholomea cũ ad estimum ha beatur cõmuniter recursus: nec est verisimile ꝙ ista acta fuissent: ni si qꝛ reuera dicta bona erãt dicti saluatoris sibi pro cõcessa ꝓ dote.

34 † Quando enim quis consentit rem suam poni in estimo alterius et remoueri de suo censetur illi concedere titulo donationis si alia causa non subest. l. rura. ꝛ ibi Bar. C. de cõi agro deser. li. x. ꝛ in. l. ꝗ quisꝗ. ff. de acquir. rerũ domi. d. Bartho. suzzi. allegat bal. in suo consi. incip. sciendum est ꝙ aliquando assignatur in catastro ꝛ pon ta. in cõsi. ccccj. caccia. allegat cõsilium predictum ꝛ Panoꝛ. cõsili. xxix. incipiẽ. cum isti fratres. Bald. in. l. censualis. C. de dona. ꝛ in

35 l. quidam in suo. in fi. ff. de condi. insti. † Maxime si longo tempo re patiatur alium soluere per no. per glo. in. d. l. solemnib⁹: ex quo censetur concedere potius presumendum est ꝙ concedat in dotez filie ꝙ ꝙ donet. ar. l. si cum aurum. de solu. ꝛ. l. cum de indebito. de

36 proba. ꝛ. l. solutam. §. qui reprobos. de pig. acti. † Et in simili quã do mulier aliquid dat vel promittit viro censetur promittere seu dare ex causa dotis. vt est tex. in. l. quod autem. ff. de iure do. prout illum tex. intelligit ibi bal. ꝛ in. d. l. nulla hoc firmans. ꝛ Bar. in. d. l. quod autem trahit ad patrem dantem vel relinquentem aliquid ꝙ cẽseatur reliquere pro dote: ꝛ pariter videtur posse trahi ad ma trem dantem tacite vel expresse generoꝛ: ꝛ maxime cũ presupponat

37 ꝙ filia erat pauper ꝛ nihil habebat in bonis. † Et quãdo filia non hꝫ vnde se dotet tenetur mater filiam dotare si põt. vt no. Jaco. de ra. Pet. Cy. Ray. de foꝛ. bal. ꝛ Saly. in. l. neqꝫ mater. C. de iure do tium. ꝛ Bal. in. l. j. ff. sol. ma. Ideo his omnibus saltem simul iũctis censeatur mater dedisse dicta bona in dotem pro dicta filia dcõ sal uatoꝛi eius genero vt si non prosunt singula multa iuuent. l. excu

38 santur. in prin. cum concoꝛ. ibi in glo. alle. † Et maxime fauoꝛe do tis probanda venit ex inditijs. l. cum intra. C. de iure dotium: ꝛ in dubijs est pro dotibus iudicandũ. l. in ambiguis. ff. de iure do. ꝛ. l.

39 in ambiguis. de reg. iu. ¶ † Tamẽ his minime refragantibus cõ trarium arbitroꝛ de iure respondendum. Nam premittendum est ꝙ licet dos non possit esse sine matrimonio. l. fi. C. de dona. pro pter nup. tamen matrimonium potest esse sine dote. vt ea. l. fin. ꝛ. l. ꝙ si nulla dos. ff. de reli. ꝛ sump. fu. Et ideo qui dotem dicit esse cõ stitutam illam probare dꝫ ꝑ regulam generalem. l. ei qui dicit. de ꝓ

40 bationibus. cũ concoꝛ. † Adeo ꝙ etiam si ipsa mulier nubens ha beret dotem nubendo non censetur illa in dotẽ dedisse in totuz vel in partem. ꝛ ita no. bar. in dispu. sua que incip. mulꝛ habẽs amplũ patrimoniũ ꝛ bal. in. l. nulla. C. de iure do. ꝛ in. l. mulꝛ bona. ff. eo. ti tu. vbi. Idem firmat Raph. ful. dicens ꝙ licet bar. in sua dispu. di cat glo. in. d. l. mulier bona velle ꝙ censeatur dare in dotem bona sua simpliciter nubendo: tamen ipse dicit ꝙ mens gl. est in contra riũ cum lꝫ primo loquatur ꝓm auctoritatẽ Aristotelis in topicis: tñ subdit sꝫ lex non dicit quasi dicat nec nos dicere debem⁹. l. illaz de colla. ꝛ in auẽ. de triẽ. ꝛ semi. §. cõsideremus. lõge magis vꝛ ꝙ nõ censeat mater dedisse bona sua in dotẽ ꝓ filia. Et maxie attẽtis cir cũstantijs ꝙ ille erat forꝫsis cõfect⁹ etate defoꝛmis: illa puella pau perrima formosa ꝛ nobilis ita ꝙ est satis verisimile ꝙ illã sine dote receperit iuxta ea que habent in. l. si voluntate. C. de dotis ꝓmis. ꝛ cõcurrebat ꝙ mater nõ habebat aliã ꝓgeniẽ ita ꝙ sperãdũ erat bo na ad eũ ꝓuentura mediante eius vxoꝛe: ꝛ futuris liberis ita ꝙ ma

41 gis tollerabat si sine dote eam percipiebat. † Cõcurrit etiã fama ꝗ in pũcto presupponitur que tunc exorta fuit ꝙ illã puellã sine do te in vxoꝛem accepit fama autẽ multũ prebet coniecture cuz fama semiplenam probationem facere soleat ꝓm Bar. in. l. de minoꝛe. §. toꝛmenta. de questio. in. l. admonendi. C. de proba. ꝛ quandoqꝫ ple nam. l. atqui natura. §. cum me absente. ꝛ qđ ibi per bar. ꝛ doc. ff. de neg. gest. ꝛ. l. ij. §. idẽ labeo. de aqua plu. arcẽ. Et alias ꝓbatiões co adiuuat. l. iij. §. eiusdem. de testi. ꝛ per glo. ꝛ doc. in. c. veniens. de te.

42 sti. † Cõcurrit ꝙ genus mulierũ est auarissimũ. l. si stipulata cũ sua gl. de iure dot. ꝛ. l. cũ a sponso. C. de dona. ꝓpter nup. ideo nõ est ve risile ꝙ dicta mater nõ habẽs tot in bonis vñ posset se cõmode ali mẽtare voluerit illa dare genero q vt arbitroꝛ parũ indigebat cuz

43 esset squadrerius. † Et soleãt q militarẽ vitam ducunt non magni ficare bona sperantes forte lucrari ita ꝙ qualitas personaꝝ prebet cõiecturã pro parte negatiua. ꝙ ꝛ suadeꝫ: qꝛ si dicta mater dedisset dicta sua bona in dotẽ nihil sibi remansisset de quo potuisset testa ri testata fuit relinquẽdo plura specialia legata ꝛ faciendo substi tutionem filio que omnia frustra fecisset si nihil in bonis remansis

44 set. † Quia carẽs bonis verisimiliter nõ sperat heredẽ habere fa cit. l. lex coꝛnelia. de vulg. ꝛ pup. hinc dicimus ꝙ donatio omnium bonoꝝ presentiũ ꝛ futuroꝝ impedit liberã testamẽti factionẽ ꝓut hꝛ in. l. fi. C. de pac. ꝛ in. l. stipulatio hoc modo cõcepta. de ver. obli. Est itaqꝫ signũ ꝙ nõ dedit bona sua in dotẽ ꝓut asseritur per alte

rã partẽ. Itẽ ꝓbet ꝯiecturã nõ ꝓmisse dotis: qꝛ debuisset tpe dotis promisse soluisse gabellam pro ipsa dote promissa ꝙ minime factũ fuit. Nec est verisimile ꝙ si filia nupserit sine dote postea bona sua in dotẽ dedisset cum filia nupta dote nõ indigeret amplius. Et ꝓ pterea nõ refragaꝫ solo gabelle ex interuallo postea facte ad quaz infra etiã rñdebiꝫ. Et sic multa cõcurrerunt ad coniecturãdũ ꝙ nõ dederat ipsa mꝛ bona sua in dotẽ dicto saluatoꝛi. hꝫ ergo fundatã suã intentionẽ: qꝛ aduersario incũbit onus ꝓbandi: vt. s. deductuz est. Et insuper plures coniecture sibi seu suo successoꝛi opitulatur

45 per iam dicta. ¶ † Non obstãt adducta in cõtrarium. Non enĩ ob. id qđ magis vꝛ vrgere. s. descriptio facta in estimo dñ ꝺꝛ de volun tate partiũ presupponit ꝙ illa scriptura sit autẽtica super quo nõ insisto. pro rñsione tñ premitto in facto ꝙ estimũ vnde cassanꝫ dcã bona non erat intitulatuz dicte bartholomee. Nec ipsa erat heres ei⁹ cui intitulatũ ꝛ cui⁹ nomẽ erat descriptũ in dcõ estimo: sed erãt alij heredes illi⁹ cui⁹ nomẽ erat in dcõ estimo descriptũ. Nec ex in spectiõe estimi poterat innotescere cancellario vel alteri deputato ad faciẽdũ cassationes ꝛ descriptiões in estimo ꝙ dcã bona de quo rũ descriptiõe ꝛ cassatiõe agebaꝫ essent dcẽ bartho. sed poti⁹ arbi trari debebat ꝙ essent heredũ noiati in estimo. Cũ heredes repsen tent psonã defuncti ꝛ censeanꝫ eadẽ psona cuz defuncto. in auꝫ. de iureiu. a mo. ꝓsti. §. j. ꝛ succedãt in vniuersum ius defuncti cũ succe dãt in hereditate in cã qrũt ꝗ est successiue in vniuersum ius defun cti. l. hereditas. de re. iu. ꝛ. l. nihil aliud. de ver. sig. iõ succedũt ĩ iur e estimi ipsi hꝛ des ꝛ ipm defunctũ in ipo estimo repsentãt. Et ideo dꝫ censeri ꝛ est estimũ ipsoꝝ heredũ. Et res publica cui soluunꝫ col lecte ꝓ estimo hꝛet intẽtionẽ fundatã ꝯ hꝛ des illi⁹ allibꝛati: iõ sal tẽ vt releuarenꝫ ab onere ꝓbãdi bona ibi allibꝛata eẽ aliena inter erat ipsoꝛ heredũ ꝙ ipsa bona remouerenꝫ ꝛ cassarẽtur de eoꝝ esti mo ꝛ describerenꝫ in alteri⁹ estimo: ideo merito ipsi heredes pñt dici partes ex quo de eoꝝ estimo cassanꝫ. Ideo illa verba de ꝑtium volũtate descripta in dictis estimis: lꝫ presupponanꝫ scripta ꝑ pso nã auctẽticã ꝛ ꝓbẽt cõsensum partiũ interuenisse vt sonãt: tñ non ꝓbãt ꝙ interuenerit cõsensus dicte bartho. cuius erãt dicta bona. Nam pñt illa vba verificari ꝛ esse vera etiã circũscripto omni ꝯsen su ꝛ volũtate dicte dñe bartholomee. Et ꝓbatio dꝫ necessario con cludere alꝛs non releuat. c. in presentia. de ꝓba. ꝛ. l. neqꝫ natales. ꝛ. l. ad ꝓbationẽ. C. eo. ti. Et maxie cũ sit verisiꝉe ꝙ cancellari⁹ q fecit scripturã credere debuerit ꝙ bona essent illoꝝ quoꝝ erat estimũ ꝛ qui successerant in estimo ꝓut sunt heredes. Qđ ꝺꝛ persuadeꝫ: qꝛ qñ cassauit postea aliã petiam terre de dicto estimo specificauit de vo lũtate dicte bartholomee ita est verisimile ꝙ fcm̃ fuisset in precedẽ ti simili cassatione si eius voluntas concurrisset cũ ex postea gestis pri⁹ gesta interpꝛtenꝫ casi. cũ ꝓ bellicã. xxxiij. q. ij. ꝛ. xviij. di. puenit. et. xliij. di. a multis. ꝛ per gl. in. c. scribã. de presum. Est etiaz aiad uertẽdũ in facto ꝙ in terra castellionis perraro soluitur pro estio aliqđ ꝛ qñ soluiꝫ aliquid parum quid soluitur. Et prout mihi ꝺꝛ in xx. annis fuit solutum bis vel ter. Et certi solidi pro duabus vꝛ tri bus vicibus non ascendẽtes ad summam vnius ducatiuel circa. ita ꝙ est quid minimum ꝛ prout audio nonnulli sunt qui ad pompaz caripendunt habere magnũ estimũ vt appareant ditioꝛes non cu rantes de illo tenuissimo onere nõ annuo sed raro imponendo ita ꝙ nõ vꝛ eadẽ rõ in isto estio ꝓut erat in estimo ꝛ solutione tributi ꝛ alijs functionib⁹ ꝓut loquitur. d. l. rura. ꝛ in cẽsu etiã qui erat on⁹ oꝛdinariũ ꝛ solebat esse certus ꝛ maioꝛ ꝛ soluebaꝫ fisco vt in ti. de cẽ sibus. ff. ꝛ. C. eo. ti. li. xj. maxime in. l. fi. in quo loquitur. d. l. cẽsualis. Nos nõ sumus in hmõi: sed in qbusdam extraoꝛdinarijs impositio nibus que fiunt a cõmunitate castellionensi que dꝫ reputari perso na priuata. l. eum qui vectigal. ꝛ. l. bona ciuitatis. ff. de verb. sign. ꝛ lꝫ doc. extendãt ad estimũ ꝙ hodie fit ꝛ in decisiuis nõ auderem ab eis recedere ꝙ quis in via disputatiua teneri posset probabilꝛ cõtra: tamen extensio doc. videtur intelligenda quando est similitudo ra tionis: qꝛ onus est oꝛdinarium ꝛ non ita leuissimũ prout est in ter ra castellionis in quo casu non est rationis idẽtitas seu similitudo: et ideo extensio a simili seu a paritate rationis cessare videꝫ: ꝛ hoc tamen non facio magnum fundamentum cum in puncto non tan

46 gatur. † Corroboꝛatur hoc medium ꝙ talis descriptio in estimo ꝛ solutio collectarum induceret tacitam donationem vel tacitã con cessionem: tamen videtur ꝙ non valeat vigoꝛe iuris municipalis disponentis ꝙ mulieres non habentes virum patrez neqꝫ fratres nequeãt se obligare sine cõsensu duoꝛum propinquoꝛum ꝛc. Ista dñã Bartholomea erat huiusmodi ergo expꝛesse donando vꝛ pro mittendo dotez nõ poterat se obligare ergo nec tacite. l. qui ad cer tum. ff. loca. ꝛ not. Bart. in tacita promissione dotis a iure presum pta in supradicta sua disputatione incip. mulier habens amplum patrimonium. Itaqꝫ istud statutum videtur reddere rem clarã ad quod statutũ prout asseritur dantur pro parte aduersa plures re

47 sponsiones que reuera nullo pacto meo iudicio obstant. † Primo presupponitur ꝙ dictus saluatoꝛ possedit ꝑ longum temp⁹. Ideo presumitur valido titulo possedisse vigoꝛe legis municipalis dispo nentis ꝙ siquis possederit per decez annos rem immobilẽ inter pñ tes intelligaꝫ iusto titulo possedisse prout extat statutum apertũ si iusto

insto titulo er go valido. Quia appellatione tituli intelligitur de valido.l.iiij.§.condemnatum.de re iudi.clemen.pastoralis.eo.tit.

48 † Et hoc esset satis probabilis responsio si fateretur illum Saluatorem per longum tempus possedisse ꝛ non dictam dominam bartholomeam licet etiam tunc posset probabiliter in cõtrarium ista ri: sed nõ oportet cum presupponatur ꝙ in dicta domo de qua ꝑncipaliter agitur continuo inhabitauit dicta Bartholomea vna cũ sua filia prout faciebat ante contractum matrimoniũ per filiam cũ dicto saluatore: sed contracto matrimonio nihil fuit innouatum: nisi quia ipse Saluator forensis qui forte non habebat domuz propriam in loco accessit ad habitandum dictam domum vna cum socru ꝛ vxore. Et fructus bonorũ immobiliũ dicte.d. Bartholomee ita deferebantur in dictam domum postea prout prius ꝛ ad dictas possessiones accedebat dicta.d.Bartholomea ꝛ dicta filia ꝛ dict⁹ Saluator qñ stabat in dicta terra: licet ꝓ maiori parte tpis staret absens a territorio dicte terre castellionis ita ꝙ dcã bartholomea

49 nunꝙ exiuit de possessiõe dicte dom⁹ neqꝫ alioꝝ bonorũ. † Prout et indubio presumitur continuatus animus possidendi.l.euz qui mutatam.de proba.ꝛ habetur in.l.siue possidetis.C.de proba.ꝛ ꝑ doc.in.c.cum ad sedem.de resti.spo. Et ideo cum.d. Bartholomea que prius possidebat censeatur continuasse possessionem ꝛ animo et corpore domum inhabitauerit ꝛ bonis alijs vsus fuerit prout prius non potuit dictus saluator possidere: cum duo eandem rem insolidũ possidere nequeant.l.iij.§.ex contrario.ff.de acq.pos.ꝛ argu.l.si vt certo.§.si duobus vehiculum.ff.cõmo.ꝛ ideo gener cense

50 tur stetisse iure familiaritatis. † Cũ gener sit loco filij.l.qꝛ parentis.ff.solu.ma.ad hoc.l.qui iure familiaritatis.ff.de acqui.poss. Et tãtofortius ꝙ̃to possessio dicte Bartholomee fuit magis continua ꝙ possessio dicti Saluatoris qui pro maiori parte morabatur absens in expeditione militari ita ꝙ penitus ruit istud fundamentũ.

51 Et ideo non laboro in alijs responsionibus. ¶ † Nec etiam ob.qꝺ dicitur ꝙ dicta mulier qꝛ mater tenebatur dotare filiam inopẽ vt dixi supra in cõtrarium.ꝛ not.etiam Cy.Bar.ꝛ Bal.in auc.res q̃.C.cõmunia de leg.ꝛ in cõtractu qui ex necessitate celebraꝛ non requiritur huiusmodi solẽnitas.per not.per Cy.in autẽti.ingressi.C.de sac.sanct.eccle.ꝛ per ea que habentur in.l.j.ꝛ.l.fin.C.quando decreto opus non est: qꝛ responsio est aperta.doc.dicunt ꝙ mater diues filiam inopem tenetur dotare: sed ista mater erat pauper cum vt presupponitur redditus suorum bonorum non sufficiebant sibi ꝛ filie pro tertia parte alimentorum ergo sibi soli non erant sufficien

52 tia. † Omnis charitas incipit a seipso.l.si pſes.C.de serui.ꝛ aqua.

53 † Ideo cum ipsa esset vidua ꝛ alia inuenisset maritum tempore dicte descriptionis in estimo qui poterat sine dote commode filiã alimentare non tenebatur ipsam dotare: tum qꝛ nõ diues sed inops. tum etiam pater post contractas nuptias non artatur filiam dotare secũdum sententiam Bar.in.l.obligamur.§.lege.de acti.ꝛ ob.q̃ opin.videtur saltem procedere in matre que tenetur dotare i subsidium.vt dicunt doc.in.d.l.mater.C.de iure dotiuz.vbi dicit bal. ꝙ tenetur dare dotem loco alimentoꝝ: sed dicta ratio cessat qñ hꝫ qui eam alimẽtet merito ꝛc. Preterea ꝛ clarius lꝫ teneretur dotare: tñ non tenebatur sic dotare ꝛ maxime dare in dotem omnia bona vel quasi omnia bona sua. Cum ergo dicatur ꝙ dedit in dotem bona stabilia que habebat profecto nemo sani capitis auderet dicere ꝙ ad istud esset astricta lege aliqua. Idcirco non sumus in cõtractu necessario ita quod non requiratur solemnitas a lege requi

54 sita. † Prout videm⁹ ꝙ lꝫ minor teneaꝛ soluere es alienũ teneꝛ dotare filiã: tñ si in hanc cãz alienat bona sua imobilia reqritur decretum iudicis ꝛ auctoritas tutoris.l.ob es.C.de predijs mino.ꝛ.l.lex que tutores.C.de admini.tu. Fortius in casu isto in quo imminebat aliqua necessitas vel saltem non iminebat tanta prout in soluẽ

55 di debitis. † Illud aut qꝺ allegatur ꝙ solẽnitas hmõi nõ requiratur: quia datio dotis est vtilis filie ꝑut dicit Bar.in.d.dispu. mulier habens amplũ patrimoniũ ꝛ vtilitas filie censetur vtilitas matriscum non minus: imo plerũqꝫ magis diligat filiam parens ꝙ̃ seipsam.l.isti quidẽ.ff.quod me.cã.ꝛ vbi cõtractus est vtilis facienti non exigiꝛ solẽnitas hmõi alʾs requisita.per not.ꝑ glo.quam ibi ponderat Ange.in.l.ij.ff.de accep.ꝛ Ang.suo cõsilio vltimo ꝛ ipse et Pau.de ca.in.l. mutũ.ff.de acqui.here.ꝑfecto mihi appet multũ debile mediũ ad consulendũ ꝙ statutum non habeat locũ ꝑmissione dotis. Nam glo.in.d.l.ij.ꝛ sequaces loquuntur in actib⁹ mere fauorabilibus in quibus nõ põt cadere damnum non ꝓcedit in

56 alijs que habent mixturã vel periculum dãni. † Uerbi grã hereditatis acqstio regulariter est lucrosa ꝛ adscribiꝛ lucro.l.iuris ignorantia.C.qui admi.iuncta.l.iuris ignorãtia.ff.de iuris.ꝛ fac.igno. et.l.si duo.cum sua glo.ff.de acqui.here.ꝛ tamen minor non potest adire sine tutoris auctoritate.l.potuit.C.de iure deli.l.more.ff.de

57 acqui.here.ꝛ.§.sed neqꝫ.insti.de aucto.tuto. † Item etiã videmus in dote ꝙ minor non põt dare in dotẽ res imobiles sine solẽnitate que requiriꝛ in alijs alienationib⁹.d.l.lex que tutores.ꝛ.d.l.ob es. Nec sequitur est data dos ergo est fauor dotare. pꝫ qꝛ aduersus dotem petit minor.in integ.rest.C.si aduer.dotẽ. Et ꝑut põt ledi minor ita ꝛ mulier: ideo cũ statutum requirat illã solẽnitatem ne mulier ledatur ratio militat in contractu dotis prout in alijs contractibus per iam dicta merito militet etiam statutum: secus si nõ potuisset ledi prout contingit in terminis dicta.l.ij.de accep.ꝛ cõstat euidenter ex premissis quod non procedunt ibi not.in contractu dotali: ideo non sunt trahendi ad terminos nostros: ꝛ ipse Bart. in.d.dispu.qui allegatur vult aperte contrarium decisione qꝺ solemnitas alias requisita requirit in tacita ꝛ expressa constitutione dotis: ꝛ est ipsa veritas meo iudicio indubia: ꝛ si qui contrariuz cõsuluerunt deuiant a luce veritatis: sed sepius occurrit quod consulens habet vnum fundamentum stabile in quo ꝑncipaliter fundatur consilium ꝛ adducit alia media ad ornatum consilij: qꝛ aliquando bonum fundamentum non mouet indicium: ꝛ aliud debile medium ipsum mouet. Ita arbitror fortasse in his terminis alias contigisse. Similiter fragile ꝛ captiosum est illud medium. ꝙ quia statutum non potest se intromittere circa contractum matrimonij: ergo nec intelligatur in cõtractu dotis accessorio ad matrimonium: quia absonum esset dicere quod iura municipalia neque ant disponere super contractu dotis cum videamus continuo disponere. Et secularis cognoscit de dote ꝛ tamen non de matrimonio vt est notissimum. itaqꝫ absit qꝺ in contractu dotis non militẽt iura municipalia si nõ tendunt ad impediendum matrimonia. Ideo non insto tanquam super re notoria: ꝛ quia consultans in

58 stat. ¶ † Nec etiam obstat illa solutio gabelle facta longe post cõtractum ꝛ consummatũ matrimonium: quia facta fuit per ipsum saluatorem sine scitu dicte Bartholomee: ꝛ si ex hoc eliceretur ꝓbatio dotis cõstitute esset parata via fraudi: quia quis de facili solueret parum quid pro gabella pro querendo iure super dote. Nõ autem est paranda via fraudibus sed extirpanda.c.quanto de diuor.cum concor. Insuper est res inter alios acta ergo ꝛc.per iura vulgaria: ꝛ ille actus est alienus ab omni verisimilitudine illa bona mulier prout presupponitur non habebat nisi.ccxij.in bonis ꝛ ille saluator profitetur se habuisset in dotem.ccl.ex quo deprehenditur quod ille saluator vel dolose illud fecit credẽs ex hoc sibi parare viam ad cõsequẽdũ bona sue socrus vel fecit ad pompã quod prebet coniecturam quod ex eadem causa fecerit suo estimo describi dicta bona sue socr⁹: ꝛ per hec in effectu sunt sublata omnia adducta in contrarium: ꝛ que reperio adducta in consilijs excellentissimorum doct.consulentium pro parte|contraria in quibus ꝑsupponuntur| nonnulla in facto que|a vero deuiant secundum mihi presupposita maxime fama longeua poss.et testes licet singulares itaqꝫ non miror si male informati in illam sententiam inclinarunt. Laus deo.

¶ Summarium super cõsilio.cclxxxiij.

1 ☞ Substitutio facta duobus nepotibus ex fratre testatoris institutis inuicemqꝫ substitutis qñcunqꝫ decesserint sine liberis et si dicti nepotes omnes decederent sine filijs: qñcũqꝫ substituit filios alterius nepotis iam defuncti ipsius testatoris: qñ habeat locum vno ex dictis nepotibus institutis moriente filijs ex eo relictis et postea moriente alio nepote instituto sine filijs superuiuentibus tñ dictis filijs alterius nepotis substitutis si oẽs decesserint ꝛ sicvt ipsi succedant exclusis filijs primi morientis vel ipsi filij positi i cõditione nõ excludãt ipsos substitutos vti tacite vocati ex eo ꝙ sunt in conditione nominati.per totum consilium.

2 Pluralis locutio nõ verificatur in vno.

3 Omnis est dictio vniuersalis nihil excludens.

4 Conditio debet impleri in forma.

5 Substituti qñ tacite videantur qui sunt positi in conditione.

6 Liberis suis parentes tacite induruntur reseruare velle ius legitimarum hereditatum.

7 Argumentum de toto quoad totum ꝛ parte quoad partez est admissibile ceteris paribus.

8 Iure communi quibus censetur in dubio se regulare velle. idez in stipulatione emphyteotica.

9 Fideicõmissuz relictũ post pluriũ mortẽ decedẽtiũ sine liberis cũ expressiõe nõis collectiui de rigore ꝛ ꝓprietate vboꝝ: nõ hꝫ locũ nisi in ꝑsona oĩm ꝯditio fideicõmissi ad impleaꝛ: tñ ex ꝑsumpta mẽte testõris de qua magis inspiciꝛ hꝫ locũ lꝫ in ꝑsona ꝑmi decedẽtꝫ cõditio defecerit si tñ ꝯditio existat in ꝑsona vltimi moriẽtis et hoc quo ad portionem illius vltimi tantum.

10 Cõditio qꝺꝫ adimpleri in ꝑsona pluriũ siue purificeꝛ in ꝑsona ꝑmi decedentis siue vltimi: cõsideratur vtrum supersit ꝑsona que ex verisimili testatoris mente excludat substitutũ.nu.11.

12 In cõditionibus attenditur mẽs testõris vboꝝ corticib⁹ omissis.

13 Mens testatoris tacta supplet que sunt verbis omissa.

14 In conditione positi qñ videantur tacite inuitati.

¶ Consilium.cclxxxiiij.

In noĩe dñi nostri iesu xp̃i.

1 ¶ † Uideꝛ ꝑma facie dõm ꝙ nõ sit locꝰ substõni qm̃ nõ vnr militare vba dcẽ substõnis: ꝛ ꝑ ꝯñs nõ vꝛ purificata ꝯditio substitutionis predicte. Nam dicta substitutio est sub cõditione si oẽs instituti decesserint sine liberis. Et sic verba nõ patiuntur qꝺ con

2 ditio purificata censeatur si alter tantū decesserit sine liberis. † Cū
q2 est pluralis oratio que non solet esse vno cōtenta. l. inter illā. i fi.
ff. de verb. sig. c. pluralis locutio. de reg. iur. in. vj. et l. vbi numerus.
3 ff. de testi. † Cum etiam q2 est locutio sub signo vniuersali oēs et q
omne dicit nihil excludit. l. iul. de leg. iij. et c. solite. de maio. et obe.
4 et cano. si romanorū. xix. q. † Et maxime q2 conditio d3 impleri in
5 forma. l. meuius. et l. qui heredi. in prin. de cōdi. et demō. † Videtur
eñ testator pretulisse liberos institutor ipsis substitutis bonū con
silium sumendo pro liberis positis in conditione. l. lucius. in fi. de
here. insti. positi eñ in cōditione censentur tacite inuitati per illū.
tex. et per no. per glo. in. l. filiusfa. §. cum quis. de leg. ij. Adeo q mul
ti tenent q positi in cōditione censentur tacite substituti ita q ve
niant ex testō prout voluerunt Oldr. in. l. j. C. de condi. inser. et pō.
in. l. si cū doté. in prin. ff. sol. ma. qđ et videtur tenere Pau. de cas. in
in. l. filiusfa. §. cum quis. dicēs q bal. in quadā lec. in. d. l. j. C. de con
di. inser. idem voluit q voluit Saly. ibi in filijs positis in cōditio
6 ne. † Vel saltem vr q ipsis liberis voluerit reseruare ius legitima
rum hereditatū put alij tenent ita intelligentes glo. in. d. §. cū qs.
et tex. in. d. l. luci9. vbi per doc. ad hoc que habētur in. l. penul. C. de
impub. et in. l. vel singulis. et in. l. qui duos. de vul. et pu. et ideo cū di
cti filij Antonij sint pro dimidia successuri ab inte stato ipsi xpofo
ro et sunt positi in conditione censeat istud ius successionis ab in
testato eis reseruatum per appositionē dicte conditionis. Nā put
qñ essent in totum successuri censet in totū eis reseruatum legitima
rū hereditatum vt habetur in iuribus preallegatis. et in. l. pe. C. de
impub. et in. l. heredes mei. §. cū ita. ff. ad tre. itat vr reseruasse ius le
7 gitimarū hereditatum in parte si p pte erāt successuri in pte. † Cū
idem iur3 soleat esse de toto quo ad totū q de parte quo ad partē.
l. que de toto. ff. de rei ven. et c. pastoralis. §. si quis cū totum. extra.
8 de offi. dele. et l. qui sit. ff. de vsur. † Confert q2 testator et contrahen
tes in eor dispositionib9 censentur se cōformare cū dispōne iuris
cōis vel municipalis prout post dy. cōsulentē voluerunt in sīli ma
teria substōnis bar. Ang. et Cumanus in. d. l. heredes mei. §. cū ita.
ff. ad treb. et Pau. de cast. ibi in lec. paduana. Quod al's in stipula
tione emphyteotica voluit bar. in. l. iurisiurandi. §. si liberi. de op.
lib. et in consi. suo incip. quidā accepit a quodam abbate: al's icipit
questio ista h3 duo dubia in ordine. cxxxij. fm ordinē perusinū nō
informis quem sequitur Imo. in. c. potuit iuxta fi. de loca. et in cle.
ij. de iurepatr. Idē voluit ipse Petrus. de anch. in ampla. sua rep.
c. canonum. de consti. xiiij. q. princi. post recitatā questionem Pyl
lei. Idem Andreas de isernia in. c. j. in quibus causis feu. amit. ad
idem qđ no. Pau. de ca. in consi. lxxvij. incip. casus iste frequenter
contingit concludens q si testator habēs duos filios eos instituit
et si alter decesserit sine filijs alterum substituit si vnus decessit sine
masculo cū filia femina substitut9 excluditur si filia succedit ab inte
stato patri: sec9 si est exclusa a patruo ex forma statuti. Et sic vr qđ
excluditur substitutus quatenus positi in cōditione successuri nō
al's ea rōne: q2 testator censet se cōformare cū dispōne iuris: et dictā
rationem ponderat etiā pe. de anch. in. l. tres fratres. ff. de pac. et in
cōsil. suo quod incipit a clariori decisione et. d. Ant. in cōsi. quodā3
incipiente viso puncto. Facit qđ no. glo. Imo. et Paul. sequentes
eam in. l. cum ita legatur. §. in fideicommisso. de leg. ij. Cū ergo ius
cōe inuitet ab intestato pariter filios antonij predefuncti et dictos
substitutos: ideo etiam testator videatur ita se conformare prout
etiam volunt glo. Imo. et Pau. de ca. in. d. §. in fideicommisso. q l3
filius fratris sit in vlteriori gradu et simus in casu in quo proximio
res vocantur nihilominus: q2 de iure cōi pariter vocantur. ita etiā
venire censentur ex mente testatoris fm eos quos al's consulendo
secutus fui l3 bal. ibi contra. Et maxime cū verba substōnis ad idē
tendant. s. q substituti non veniant altero decedente cum liberis.
Casus ergo quo vnus decedat cum liberis nō est comprehēsus in
verbis dispositionis: ideo tanq omissus habeat p omisso. s. cōmo
dissime. ff. de libe. et post. et l. si extraneus. de condi. ob causam. et l. si
9 cum doté. in prin. so. ma. ¶ † His tñ minime refragātib9 3riā par
tē arbitror de iure magis cōsentaneā et quidē indubiā. Nam quod
substituti admittant: l3 supsint liberi ex instituto predefuncto: et l3
sint substituti sub cōditione si vterq decesserit sine liberis: et non
essent nisi duo et sic nō minus q per vniuersalem omnes cum vterq
necessario includat duos et sic respectu duorum vna dictio est vni
uersalis: prout altera: licet substituti et liberi supstites sint eiusde3
gradus est casus formalis in. d. l. heredes mei. §. cū ita. vbi testator
instituit filios et eis substituit sub his verbis. siqs eorum prior sine
liberis diem suum obierit partem suā supstiti fratri restituat qđ si
vterq sine liberis die3 suum obierit oēm hereditatē ad neptē meā
claudiam peruenire volo. accidit q vnus ex filijs institutis decessit
cū filio masculo deinde decessit alter filius institutus sine liberis su
perstite claudia substituta neptis ex fratre vel sorore ipsius vltimi
defuncti et superstite filio coheredis posito in cōditione pariter ne
poti ex altero fratre ipsius vltimo decedentis: et sic illi pariter ab
intestato erant successuri: immo forte ab intestato illi pariter suc
cesserunt deficiunt verba substōnis ex quo facta sub conditione si
vterq decesserit sine liberis cum verbum vterq nullo pacto ada

ptetur ad vnum vt est notissimum ad hoc. d. l. pe. C. de impube. et
quod verba non admittant substitutam. est tex. apertus in. d. §. cū
ita ibi per conditionis verba non admitti videbatur: tamen cōclu
dit ibi. text. q ex mente que preualet verbis substituta admittitur.
Et per illum tex. concludunt doct. ibi et in. d. l. pen. q in huiusmo
di substitutionibus nō attendantur tam verba q mens: sed verba
collectiua simplicia vel vniuersilia posita in cōditione verificentur
et resoluant in singularitates ita q si in persona vnius verificant
substitutio purificet qñ non superest psona que ex verisimili mente
defuncti preferat substituto al's secus: et ideo si illi quibus fit hmōi
substitutio fideicōmis. sunt extranei ita q nō habēt inuicē succede
re siue cōditio verificet in psona primi decedētis sine in psona vlti
mi decedētis est locus substitutioni pro portione eius in cuius p
sona est purificata cōditio. l. lucius. §. gaio. ff. ad treb. et in. l. quida3
testamento proculū. de vul. et pupil. Si vero erant inuicē successuri
et preferendi substituto ab intestato tunc si conditio purificat in
psona primo decedentis nō admittitur substitut9. iste est. tex. in. l.
pe. sepius allegata. et in. d. l. qui duos. versi. sed si diuersis. si vo eue
nit conditio in persona vltimo decedentis: tunc admittitur substi
tutus iste est tex. in. d. §. cum ita. et ita distinguit glo. in. d. §. cū ita.
et doct. ibi sequuntur. et idem. l. pe. et doc. cum moderatione tamen
que sumitur ex ratione differentie. Est enim ratio differentie secū
dū doc. communiter omnes: quia quando purificatur conditio in
persona primi superest persona que ex verisimili mēte excludit sub
stitutum cum frater superstes sit ab intestato successurus fratri pre
10 defuncto: ideo substitut9 excludit vt dicta. l. pe. et. d. l. q duos. † Et
quando in persona vltimi purificatur conditio substitutionis: tūc
non superest persona que ex verisimili mēte defuncti excludat sub
stitutum: ideo substitutus admittitur. d. §. cu3 ita. ideo datur hec
theorica siue conditio purificetur in persona primo decedentis si
ue in persona vltimo decedentis consideratur vtrum supersit per
sona q ex verisimili mēte defuncti excludat substitutū necne: si eñ
superest psona q ex cōiecturata mente defuncti excludat substitu
tū substitut9 excludit siue cōditio purificetur solum in psona primi
siue solū in persona vltimi decedentis: q2 sibi substituto obstāt ver
ba substōnis et mens testatoris: si vero superest persona que est pre
sumpta mente testatoris non excludat substitutū: tunc substitut9
admittitur siue conditio purificetur in persona primi defuncti si
ue in persona vltimi: q2 tunc licet substituto repugnent verba sub
stitutionis: tamen cum iuuat mens ipsius testatoris. ista est theo
rica Nico. de mat. bald. Raph. et pau. de cast. in. d. l. pe. et Bart. et an
ge. in. d. §. cum ita. et communiter omnes docto. sequuntur. Et il
le persone supstites censentur ex cōiecturata mēte defuncti exclu
dere substitutum que ab intestato haberēt excludere substitutum:
prout declarant doc. in dictis iuribus: et ex hoc infertur q si in ter
minis. d. l. pe. superstes foret frater consanguineus et superest ma
ter predefuncti que prefertur ab intestato fratri tunc esset loc9 sub
stitutioni: q2 frater superstes positus in conditione non succedit
ab intestato: prout concludunt Nico. de mat. Bal. Rapha. Fulg.
et Pau. de ca. in. d. l. pe. et tñ conditio purificata fuit in persona pri
mi. Item si vnus fuisset factus pubes ita q deficeret conditio sub
stitutionis pupillaris in psona ipsius et alter postea decederet im
pubes non esset locus substitutioni qm superest psona que ex veri
simili mente defuncti prefertur substituto put voluit bal. Saly.
Raph. et Pau. de cast. in. d. l. pe. Item ex dicta theorica infertur
q si in casu. d. §. cū ita. illa claudia substituta fuisset extranea nō suc
cessura. s. ab intestato non fuisset locus substitutioni: nam cum ex
cluderet filius predefuncti prout voluerunt Barto. et Ange. in. d.
§. cum ita. Ponderatur autem mens testatoris in dicto. §. cū ita.
in. d. l. pe. et in. d. l. quidam testamento proculum. Et ideo ad dictā
theoricam recurrendum est ex mente omnium non curando in cu
ius persona an primi an secundi conditio purificet et nec qđ nō ve
rificentur verba per. d. §. cum ita. et. d. l. quidam testamento procu
lum. et. d. §. gaio. In quibus deficiebant verba substitutionis et ta
men substitutus admittitur: si tamen superest persona ex positis in
conditione que ab intestato excluderet substitutu3 in parte et non
in totum: tunc est locus substitutioni: licet verba repugnent et iste
est. text. no. in dicto. §. cum ita. prout declarant ibi docto. maxime
Barto. Et ideo si in terminis dicta. l. pe. C. de impub. fuisset sub
stitutus alter filius testatoris substitutus fuisset admissus put con
cludit Bald. in. d. l. pe. et Paul. de cast. in. d. §. cum ita. per no. ibi p
Bar. quod et etiam tangit Ange. in. d. l. pe. licet non ita clare: et te
nendum per predicta quicquid dicat Imo. in. d. §. cum ita. et ita le
11 gendo visum fuit. † Et ideo hoc casu non admittitur argumentū
de toto ad parte3. ratio potest esse: quia ceteris paribus videt pre
ferendus substitutus qui habet a iure parem dilectionem: sed quā
do alius magis a iure diligitur non sunt cetera paria. Item aut cō
ditio censetur purificata in tota vna portione aut in nihilo. Ne sal
tem respectu vnius rogati substitutio diuerso iure censeat. ar. l. eū
qui edes. ff. de vsuc. et qcqđ sit de rōne casus est in. d. §. cū ita. et cōis in
telligētia doc. Et vbi casus legis nō est insistēdū. l. ancille. C. de fur.
et. l. illā. versicu. de modo. C. de collatio. Et per hoc in effectu sunt
sublata

12 sublata omnia in contrarium adducta.† Non enim ob. ꝙ verba substitutionis nō militant qꝛ vt dictum est: militat mens que preualet vt ꝓbatur in. d. §. cum ita. ꝛ in. d. l. quidā testō ꝓcuñ. ꝛ in. d. §. gayo Et generaliter mens preualet verbis. l. in conditionibus primum locum de condi. ꝛ demon. l. cū virū de fideicō. c. intelligētia de ver-

13 bo.† Et licet quoad verba sit casus omissus non est omissus quo

14 ad mentē: ꝛ ideo cessat dispositio. d. l. si ita scriptū.† Nec ob. ꝙ positi in cōditione censeantur tacite inuitati: qꝛ licet non nulli teneant ꝙ censeantur tacite inuitati a testatore quos supra recensui. ꝛ videt etiā voluisse Benedi. de plū. in. d. l. si cū dotē. in prin licet nō omnino concordet cū aliis. s̄. re. atis. Tamē cōmunis opi. glo. bar. bald. Ang. ꝛ fere omnium antiquorū ꝛ moder. in. d. l. lucius. ꝛ in. d. §. cum quis. ꝛ in. d. l. j. C. de condi. inser. ꝛ vbicꝫ est ꝙ nō censeantur tacite inuitati sed censeatur eis reseruatum ius legitimarū hereditatum ꝛ hoc qñ substitutio est facta vni soli. Item quando est facta duobꝰ ꝛ supersunt filii eius de cuius portione agitur. Item quando supersunt filii alterius ꝗ filii sunt in successione potiores substitutis. Secus si substituti sunt potiores ꝛ hoc clarum. Idem si sunt pares ꝓut est tex. in. d. §. cum ita quo casu doc. cōcordant ꝙ liberi nō sint inuitati ex mente tacita testatoris nec ex verbis per illū tex. ꝛ supradicta. Et licet quando substitutus in totum succederet vel qñ positi in cōditione in totū succederent de iure cōi vel municipali doct. velint ꝙ testatores censeantur se conformare cū dispositione iuris communis: prout his casibus loquuntur omnia dicta supra adducta in contrarium. Tamē nō ita qñ substitutus ꝛ positus in conditione superstes admittitur quilibet pro parte. Nam tunc substitutus prefertur per tex. d. §. cum ita. Nec argumentum de toto ad ꝑtem ꝛ ecōtra procedit qñ est ratio differētie vt not. in. d. l. que de tota prout est in casu isto per premissa. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxxxiiij.

¶ Consilium. cclxxxiiij.

1 In nomine dñi nostri Jesu xpi. ¶ † In presenti consultatione videtur prima facie dicēdū ꝙ dictus Nicolaus teneatur dicte domine armine restituere dictos. cc. flo. istā de hoc est instrumētū clarū ꝛ lucidum quo cauetur ꝙ dictus Nicolaus cōfessus fuit se recepisse a dicto domino Hieronymo patre dicte armine flor. cc. ꝛ in casu dotis restituende promisit domine Armine seu alteri pro ea legitima recipiente illos reddere ꝛ restituere eidem domine Ar-

2 mine.† Omitto qd̄ etiam Joannesfranciscus confessus fuit ꝛ promisit ex quo quilibet promisit insolidum. naꝫ censentur duo rei debendi qui possunt constitui in dote restituenda. l. fi. ff. de dote cau. non. ꝛ in auc. de nup. §. siquis autē. Licet non duo rei stipulandi. l.

3 si id quod. ff. de duo reis. de ratione ibi per glo. ꝛ doc.† Et licet confessio dotis recepte videat facta spe future numerationis vt in tit. C. de dote cauta non nume. maxime in. l. fi. ꝛ in auť. ibi posita. ꝛ iō censetur exceptio nō numerate dotis vt dictis iuribus ad exceptionē exceptionis non nu. pecu. tamen non videtur militare in casu isto dicta exceptio: quia non videtur facta spe future numerationis: sed spe future ꝓmissionis ex vicinitate actꝰ arg. l. si vētri. §. fi. de priuil. cred. ꝛ. l. lecta. versi. dicebam. ff. si cer. pe. ꝛ. l. iurisgentium. §.

4 quinimmo. ff. de pactis.† Et qñ contractus reperiuntur facti eodē die loco ꝛ testibus censentur facti incontinenti inquit Bald. in. l. penul. §. si mulier. circa finem. ff. solu. ma. ꝛ in. l. j. in fi. C. de operis liber. dicens ꝙ factum eadem die presumitur factū eodē cōtextu. et idem tenuit in altera repetitione. l. petēs. C. de pac. ꝛ dicitur idem cōsulēdo dixisse eundē Bal. in cōsilio incip. circa thema predictū in quo de duobus queritur probatur in. l. continuus. in princ. ff. de

5 vbo. obli. ꝛ facit. l. si ex duobus. in prin. de duobus reis.† Et quando duo cōtractus fiunt incōtinenti censentur correspectiui vnus. s. factus propter alterū inquit Bal. in dicta repe. d. l. petens. qd̄ ꝛ voluit in effectu Saly. ibi super gl. magna super illis verbis. forte ita esset ꝛ ibi qꝛ gratia vsurarum ꝛ facit qd̄ notāt vltramō. ibi ꝛ in. l. in bonefidei. eo. ti. ꝙ pactuꝫ incontinenti appositum iuxta contratū vestitur coherentia contractus qñ est tale ꝙ habita relatione pacti

6 ad cōtractum resultat cōtractus innominatus.† Et sic volunt qd̄ vbi pactum est positum iuxta contractum censetur contractus initus relatiue ꝛ correspectiue ad pactum ꝛ facit. l. fundi partem. ff. de contrahen. empt. Et licet vltramō. reprehendant quatenus ex hoc volunt ꝙ nō sit vestimentum coherentie cōtractus: sed rei interuētu: tamen non ea ratione quia nō censeātur correspectiui pacta et contractus facti incontinenti immo idem sentiunt. Ideo fuit hic cōsultū in questione facti ꝙ si frater dotauit sororē ꝛ soror eadem die loco ꝛ testibus donauit fratri bona paterna ꝛ materna nō censeatur simplex donatio: sed donatio ob causam correspectiua ad cō-

7 tractum dotis.† Et ex his videt ꝙ confessio de dote recepta ꝛ promissio de restituenda emanauerit spe future promissionis seu ꝙ ille socer promissurus erat incontinenti. Si itacꝫ cōfessio emanauit ob causam promissionis secuta promissione videtur impleta causa cōfessionis ꝛ promissionis de restituenda dote. Et ideo nō obstet exceptio nō numerate dotis que militat qñ confessio fit spe future numerationis. Non autē videt militare qñ fit spe future promissionis: sed potius videtur se obligasse propter illud creditum quasi il-

8 lam promissionem habuerit pro satisfactione et solutione.† Secūdo quia solet in huiusmodi contractu renunciare exceptioni non numerate pecunie ꝛ iurari: ꝛ licet sit dubium an exceptioni nō numerate pecunie possit renunciari: tamen communiter tenetur qd̄ renunciatio iurata valeat ꝛ non possit postea opponi exceptio vt nota. Barto. in. l. fi. C. de nō numerata pecunia Bal. in. l. j. C. de do-

9 te cau. nō nu. ꝛ Salyce. ibi.† Tertio quia elapsuꝫ est tempus quo potest obiici exceptio non numerate dotis ex quo vt ex themate percipitur est elapsus annus qui datur querele non numerate dotis. vt in. l. fi. de dote cau. non numerata si matrimonium non durauit vltra biennium aľs datur magis breue tempus. auten. quod locum. eo. titu. prout ꝛ contingit in casu nostro. s. ꝙ matrimoniū durauit ꝑ plures annos vltra biennium: qꝛ durauit per. vij. annos. et vltra. Nec videt obstare cōtractꝰ initus in anno dñi. Mcccclxxiiij. in quo reuocatur illa confessio facta de dote recepta: qꝛ videt posse responderi duobus modis. Primo qꝛ contractus fuit initus inter Hieronymum ꝛ Nicolaum: ideo non videtur ꝙ preiudicet dñe

10 armine: † qꝛ filia non tenetur ex cōtractu patris ar. C. ne filius pro

11 patre. in rub. ꝛ nigro.† Et licet ipsa filia consenserit non propterea videt remisisse illam obligationem: quia aliud est consentire remissioni confessionis seu promissiōis aliud est remittere. ar. l. aliud de regu. iur. forte enim cōsensit: quia tenebat ius suum durare non obstante remissiōe paterna prout in simili dicit tex. in. l. sicut. §. nō

12 videtur. ff. quibus mo. pignus vel hypo. sol.† Secundo respondetur quia talis remissio promissionis videtur quedam species donationis. l. si obligatione. de regu. iur. l. siquis delegauerit. de noua. l. contra iur. §. finali. C. de pact. l. si tutor. de iureiuran. sed donationes inter vir. ꝛ vxo. constante matrimonio sunt nulle vt in titu. de

13 donatio. inter vir. ꝛ vxo. per totos. ff. ꝛ. C.† nec cōfessio inter eos cōstante matrimonio facta. s. ꝙ dos nō fuit soluta iuuat qꝛ confessio emanans inter personas prohibitas non releuat. l. qui testamētū. ff. de proba. ꝛ. l. cum quis decedens. §. titia honestissima. ff. de le. iij.

14 ¶ † Tamen his non obstantibus contrariam partem puto intrepide amplectendam potissime fundamentum capio ex contractu inito in anno. Mcccclxxiiij. in quo Hieronymus de voluntate dicte Armine annullauit dictū cōtractuꝫ confessionis recepte dotis ꝛ promissionis facte per dictuꝫ Nicolaum de restituendis. cc. flore.

dicte Armine ⁊ hoc in effectu a nonagintaquinq̃ flore. s. Nã in illo contractu partes fatentur qd̃ dictus Nicolaus non recepit nisi nonagintaquinq̃ floreñ. de dictis. cc. flore. confessatis ⁊ illa prefatio instrumenti respicit non solum Hieronymum sed etiam alios quorum consensu ⁊ voluntate annullatio facta fuit: † cum dicta in prefatione sequentia omnia respiciant. l. fina. ff. de testa. l. titia respondit. §. idem respondit. de verbo. oblig. l. siquis ex argentarijs. §. si initium tabularum. ff. de eden. cum similibus. Et ideo etiam ipsa domina Armina fatetur dictos. cc. floreñ. de dictis. cc. floreñ. nõ fuisse numeratos nisi. xcv. tollitur virtus prime confessionis ex quo probatur per confessionez aduersarij ꝙ confessio Nicolai non fuit vera. ad hoc gl. ij. ⁊ ibi Bar. ⁊ Raph. ful. C. de nõ nũera pecu. † Et clarius ibi Ange. dicens ꝙ ad probandum negatiuam: scilicet pecuniam non esse numeratam fiat articulus ꝙ creditor cõfessus fuit presente parte ꝙ numeratio facta non fuerit: nam probata tali cõfessione probata erit negatiua ſm eum. Et ita in terminis istis contingit ⁊ post tp̃s datũ ad opponendũ exceptionẽ nõ numerate pecunie potest quis eã opponere probãdo negatiuam ꝓut concludit Bal. in. l. si ex cautione. C. de non nu. pe. ⁊ facit glo. ⁊ sequaces in. d. l. ij. nam si non fuissent elapsa illa tempora frustra ibi instaretur super probatione negatiue cum intra tẽpora illa probatur negatiua eoipso ꝙ non probatur affirmatiua prout habet in. d. l. si ex cautione ꝑ Bar. in. d. l. ij. Et insuper dictus contractus promissionis restitutionis dotis predicte. cc. flore. fuit reuocatus per dictum vltimum contractum prout expresse verba sonant super quibus vt claris non est instandum. l. ille aut ille. §. cum in verbis. de leg. iij. † Nec refragatur ꝙ hieronymus videtur annullasse non armina: qꝛ respõdetur quod licet aliud sit remittere aliud cõsentire remissioni tamen qui consentit remissioni iuris sui sibi preiudicat vt nequeat contrauenire: prout qui consentit venditioni rei sue sibi preiudicat in ipsa re. l. si fundum per fideicommissum. de lega. j. ⁊. d. l. sicut §. non videtur quibus modis pig. vel hypo. sol. a contrario sensu. Si enim videretur consentire sibi preiudicaret vt ibi a contrario fortius si appareret ꝙ vere consensit prout cõtingit in casu isto in quo ex ipso instrumento clarissime constat qd̃ consensit ad idem. l. mater. C. de rei ven. ⁊ clarius in. l. distrahente. C. de rebus alie. non alie. † Preterea dicta reuocatio fuit facta non solum consensu domine Armine: sed etiam eius voluntate. id autem qd̃ factum est mea voluntate censetur factum meo mandato. l. post dotem. et ibi Barto. per illum tex. ff. soluto matrimonio facit. l. j. ff. manda. qd̃ maxime dicendum videtur in casu nostro: quia cõiunctio ponitur inter consensum ⁊ voluntatem. Unde debet intelligi de eavoluntate que differt a simplici cõsensu iuxta no. per glo. in rubrica de iur. ⁊ fac. igno. ideo ⁊ ipsa censetur remisisse cum suo mãdato fuerit annullatus dictus contractus dotis restituende et confessio dotis recepte iuxta regulam qui per alium facit in. vj. cum simi. Preterea etiam ipsa armina censetur cõtraxisse per alias clausulas ipsius cõtractus: nam subditur ꝙ omnes supradicti iurauerunt attendere ⁊ obseruare ⁊ in aliquo non contrauenire ⁊c. Et subditur ꝙ pro dictis omnibus obseruandis ⁊ obligandis dicte partes obligauerũt se ⁊ bona sua ⁊c. Nam ex quo premisit etiam de dicta Armina sub illis verbis dicte partes comprehenditur etiam dicta Armina: et maxime quia ipsa erat persona ad quam magis principaliter spectabat dicta remissio cum promissio restitutionis fuerit sibi facta seu alteri pro ea recipienti: accedit etiam quia preceptum guarentigie fuit eidem armine factum vna cum dictis Hieronymo ⁊ Nicolao. Ex quibus patet ꝙ ipsa reputabatur vna ex partibus. Ex quibus clarissime constat: ꝙ etiam ipsa censetur annullasse contractũ: ⁊ per consequens non potest ex eo niti: quia reuocatio contractus fuerit ab alio facta. Nec etiam potest niti ex eo: quia donatio inter virũ ⁊ vxo. nõ valeat: nã licet verũ sit ꝙ donatio inter virũ ⁊ vxo. nõ valeat: tñ ista nõ est donatio sꝫ q̃dã cõfessio recognoscẽs bonã fidẽ: ⁊ ex eo cãtur ipsa annullatio ꝯctus facti ex nõ ꝯa cã ⁊ spe future solutiõis. † Et ꝙ cõfessio nõ ꝯtineret ꝟitatẽ appet clare ex ꝓmissiõe facta incontinenti prout supra deductum est. Et ideo dicit Bald. in. d. l. pe. §. si mulier solu. ma. ꝙ quia censetur facta spe dicte promissionis non teneatur heres mariti nisi ad cedendum iura. quasi forte voluerit Bald. ꝙ illa confessio interpretetur ꝙ ille confessus fuerit recepisse ex quo recepit promissionem: ideo actionem cedere teneatur et non aliud. Uel dicamus ꝙ quia promissio recipitur vt sequatur solutio ille est finis non immerito confessio censeat facta spe future numerationis: ideo talis remissio nõ sit donatio per ea que habetur in iuribus que allegaui ꝙ remissio sapiat donationem. † Quia procedit quando debitum est liquidum ⁊ verum secꝰ si falsum et anime periculosum vel non esset liquidum: prout etiaꝫ habetur in. l. si preses. C. de transac. Accedat ꝙ dicit Bald. in. d. §. si mulier. dum vult ꝙ non teneatur cõfitens se recepisse secuta promissione. Non solum si promissio emanauit incõtinenti. Sed etiaꝫ si ex interuallo dummodo nõ sint elapsa tempora assignata ad exceptionem seu querelam proponẽdam ſm cum in casu isto tempora non erant elapsa. Cum in dote non currant constante matrimonio. d. l. fi. ⁊ ibi posita auc. qd̃ locum. † Renunciatio autẽ exceptionis non numerate dotis non tenet nisi sit iurata prout voluit Bar. ⁊ Bal. in. d. l. si ex cautione. ⁊ doc. ibi. ⁊ in. l. fi. eod. titu. ⁊ in. l. j. C. de dote cau. non nume. Utrum autem in facto interuenerit iuramentum necne non potui bene percipere ex copia instrumenti transmissa. sed presupposito sine preiudicio veritatis ꝙ fuerit iurata renunciatio. Et insuper non potuerit opponi exceptio ne incideret in periurium. Et hoc respectu videretur sapere speciem donationis dicta remissio et annullatio contractus: † tamen hoc casu valeret propter iuramentum. Licet enim videatur posse dici ꝙ donatio inter virum ⁊ vxorem non firmetur iuramento: quia videtur ꝙ donatio inter virum ⁊ vxorez prohibeatur: quia aduersetur bonis moribus. l. j. ff. de dona. inter virum ⁊ vxorem. Sed iuramentum non iuuat actum reprobatum: quia sit contra bonos mores. c. nõ est obligatorium. de regulis iuris in. vj. ⁊ tenet bar. in. l. sigs pro eo in ꝑn. ff. de fideius. §. ꝙ iuramẽtũ nõ firmet ꝯtractũ qui annullat: qꝛ sit ꝯtra bonos mores ⁊ cõiter tenet ibi ⁊ in auc. sacra puberuꝫ. C. si aduer. rẽ iudi. ⁊ in. c. cũ cõtingat. de iureiur. ⁊ per hanc rõnẽ videtur velle Bar. in. d. l. j. de dona. inter virũ. ꝙ donatio inter virũ ⁊ vxo. nõ firmetur iuramẽto. ⁊ Io. an. in addi. spec. in titu. de dote post diuortiũ resti. in rubri. ad fi. ⁊ voluerũt Pe. ⁊ Cy. in. l. j. in fi. C. de sacrosan. eccle. ⁊ Ang. in. l. cũ quis decedẽs. §. titia. de le. iij. ⁊ in. l. sigs pro eo. ff. de fideius. prout eos refert Imo. in. c. cũ cõtingat. de iureiurã. ⁊ idẽ videt tenere Saly. in. l. cũ mulier. C. de dona. ante nup. ⁊ tꝫ Põta. in consi. ccxcij. ſm ordinẽ informis incip. ꝓsupposito qd̃ dictũ Lazarũ de quo in themate ꝙ ⁊ cõsuluit Frã. de alber. loquẽs in cõfessione de dote recepta cõstante matrimonio emanata: ⁊ que dicuntur in viro ⁊ vxore pariter conueniant inter nurũ ⁊ socerum sub cuius potestate est maritus. l. ij. §. sed ⁊ his de dona. inter virũ. lꝫ aũt in casu nostro dicta armina cẽseatur dicere ꝙ fecit dictã conuentionẽ: qꝛ nõ vere dictus Nicolaus eius socer nõ recepit dictam dotẽ: tñ dicta cõfessio videretur nõ astringere: qꝛ est suspecta inter personas ꝓhibitas. l. qui testamẽto. ff. de ꝓba. ⁊. l. cũ quis decedẽs. §. titia. ff. de le. iij. vbi per gl. ⁊ doc. ⁊ in. l. si forte. de castrẽ. pe. † hinc est ꝙ cõfessio facta per maritũ cõstãte matrimonio de dote prouxore recepta nõ tenet saltem si nõ apparet ꝓmissio facta ante contractũ matrimoniũ per dicta iura ꝓut voluerunt Bar. in. d. §. titia. de le. iij. ⁊ Bald. in. l. j. C. de dona. ante nup. ⁊ in suo consilio in ordine mihi decimo incipiente cũ cõstante matrimonio ⁊ Frãci. de alberg. ⁊ Ponta. in eorũ cõsilijs. s. relatis. ⁊ Io. an. in. d. rubri. de dote post diuor. resti. in vltima questione. Et Ponta. in alio cõsilio incipiente ex. s. narrato themate vnũ elicit dubiũ in ordine. xliiij. ſm ordinẽ informis vbi cõcludit ꝙ cõfessio hmõi etiã iurata nõ preiudicat dato ꝙ al's teneatur ꝙ donatio inter vi. ⁊ vxo. firmetur iuramento allegans Bar. in. d. §. titia. ⁊ Bal. in lectura antiqua in. l. si creditores. C. de fideic. ⁊ Pe. ⁊ Cy. in. d. l. C. de sac. san. eccle. ⁊ adducit Põta inter cetera rationem: qꝛ tunc interponitur iuramentũ super simulata ⁊ ficta cõfessione. † Et ficta seu simulata cõfessio nõ firmatur iuramẽto prout vult glos. in. l. emptione. C. plus valere ꝙ agit ſm eũ. ita ergo in ꝓposito nõ firmatur iuramento dicta confessio de receptis dictis impensis pro sua infirmitate sed censeatur facta ad iuuãdũ dictã liberationẽ ex causa donationis ꝓhibite interpositam. † Cñ cõtrariũ est de iure verius: nam immo donatio firmat iuramento ex quo põt seruari sine dispẽdio salutis eterne. d. c. cum cõtingat. ⁊. d. c. ꝙuis. ⁊. d. c. lꝫ mulieres. de iureiurã. lib. vj. ⁊ ar. auc. sacramenta puberũ. C. si aduer. vendi. ⁊ ita tenuit Gui. de cu. in. l. sꝫ ⁊ si possessori. nec hꝫ obstare ꝙ cõfessio inter personas ꝓhibitas est suspecta: qꝛ nõ sumus inter personas ꝓhibitas ex quo nõ est prohibita donatio iurata per iaꝫ dicta Itẽ ideo est suspecta: qꝛ creditur factus ⁊ actus ex causa ꝓhibita: ⁊ cõsequenter ex causa donationis sed si ex causa donationis facta esset valeret merito ⁊ valeat si causa donationis ꝓsumitur. absonũ. n. esset dicere ꝙ minus afficiat causa ꝓhibita qñ est indubitata q̃ qñ est cõiecturata. † Et ar. ab absurdo plurimũ valꝫ in iur. l. nã absurdũ. ff. de iurepatro. ⁊. l. scire opꝫ. § aliud. ff. de excusa. tuto. ⁊ ita alias cõsulendo etiã tenui per dictam rationẽ impugnãdo dictã opi. cõtrariã tanq̃ absonã si absolute loqueretur nec puto ꝙ vllo pacto sit de mente doctorũ quos allegat. † Ex his itaq̃ elicitur ꝙ iuramẽtũ validat verã donationẽ factam inter vi. ⁊ vxo. seu inter nurum ⁊ soceruꝫ alias reprobatã ⁊ pariter reddit nõ suspectã cõfessionem inter eos emanatam: ⁊ ideo dicta cõfessio dñe Armine resultans ex prefatione dicti instrumẽti probat nec redditur suspecta per predicta tantomagis quanto veritas satis apparet ex promissione immediate secuta in instrumento dotali. † Accedãt no. per glo. Bal. ⁊ Ang. ⁊ Rapha. in. d. l. ij. de nõ nu. pe. quatenus voluñ ꝙ numerationes postea secute ꝓbant negatiuã ⁊ faciunt ꝙ prima cõfessio nõ iuuat ⁊ pari rõne ⁊ promissio cum promissio ⁊ solutio soleant eqparari. l. fi. C. ad. l. falci. Et successiue validatur dictus contractus annullatiuus contractus dotalis et conuentio de non veniendo contra: ⁊ per hec in effectu patẽt sublata omnia in contrarium adducta. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxxxv.

1 ☞ Filiusfami. qui ex operibus suis ⁊ cum pecunia lucratus fuit pr[i]mo viuente: an ⁊ quomodo diuidi debeat lucrum predictum et cuius

cuius nomine negotiatum dicatur per totuz ꝯsiliū.

2 Filijfa.acquisita sua industria dicuntur aduentitia que patri queruntur quoad vsumfructum numero.6.fallit in peculio castrensi seu quasi.

3 Lucra nedum dicuntur quesita opera imo etiam pecunia et mercantijs et vtriqꝫ applicantur.

4 Filijfa.quesita patris pecunia licet videantur patris precipua nō communicantur fratribus post mortez patris nisi detracta filij negotiantis mercede et operarum fallit si negotietur nomine suo et alterius pecunia q̄ patris.numero.6.7.et.9.

5 Filiusfa.licet negotiari videatur in dubio nomine patris si non apparet cuius pecunia negotietur videtur negotiari nomie vtriusqꝫ.

8 Filiusfami.negotians patris nomine non dicitur operas suas industriales patri donasse.

10 Acquisita ex pecunia alterius non dicuntur alterius sed ementis nomine suo.numero.19.

11 Filijfa.acquisita ex pecunia patris diuidnntur quandoqꝫ per medium inter patrem ⁊ filium et quandoqꝫ inspecta q̄titate pecunie et filij industria iudicis arbitrio.

12 Aduentitia dicuntur acquisita per filiumfa.etiam ex patris pecunia.numero.18.

13 Acquisita per filiumfa.cum pecunia vel simili sunt in totuz ipsius filij quoad proprietatem veluti aduentitia.

14 Usufructus pecunie an dicatur separatus a proprietate vt videatur quesitus patri si proueniat a patre.

15 Usumfructum aduentitiorum potest pater filio remittere.

16 Donatio esse potest inter patrē ⁊ filiū in potestate quo ad vsumfructum aduentitiorum.

17 Donare non videtur pater qui recusat aut non acceptat vsumfructum aduentitiorum filij.

20 Dotari an debeat filia alterius socij de bonis et quota sui patris vel communibus ⁊ si dotata reperiatur de communibus an hoc imputari debet pro parte sui patris varie sunt opiniones.

21 Matrimonij onera respectu vxoris alterius consocij fieri debēt cōmunibus expensis.

22 Dos vxoris alterius consocij efficitur societatis vt teneantur ad onera ⁊ augmentum.

23 Expense facte in solemnitate seu nuptiarū festiuitate alterius cōsocij ⁊ vestimentis vxoris ac filiorum eorūqꝫ alimentis fieri debent expensis communibus.

24 Socius faciens expensas pro honore militari vel doctorali debēt fieri cōmunibus expensis.Idem in dotanda filia consocij.

25 Socij omnium bonorum et fortunarum tenentur mutuo ad omnes expensas hincinde facta.

Consilium.cclxxxv.

IN noīe dn̄i nostri iesu xp̄i

1 ¶ Thema istud est implicitum itaqꝫ conueniret responsio quam dat imperator in.l.precibus tuis manifestius exprimere debueras.C.de impub.⁊ in.l.vt responsum cōgruum accipere possis inserere facti exēplū.C.de transac.Nō em̄ deducitur in themate:an dicti filij mei dicta eorū exercitia gesserint cū pecunia cōi Cecchi ⁊ mei an sine eorū pecunia:⁊ an eorū noīe negotiauerint:an vero noīe mei vel noīe mei ⁊ Cecchi.

2 ¶ Si em̄ negotiauerint noīe ꝓprio ⁊ non cū pecunia patris vel cōi patris ⁊ patrui rn̄sio est magis plana:q2 id qd̄ querit filiusfami.ex suis operis censetur aduentitiū ⁊ querit sibi quo ad ꝓprietatem ⁊ patri quo ad vsumfru.per tex.in.§.qd̄ aūt ibi ex suis operis.insti.per quas personas nobis acquiritur.⁊ in.l.cū oportet in princ.ibi ex laboribus suis.C.de bo.que lib.⁊ ibi cōiter oēs tenent qd̄ ⁊ tenet Bar.in tractatu suo de duobus fratribus in scda qōne prime questionis principalis.⁊.in.l.j.§.nec castrense.ff.de col.bo.⁊ in.l.illud.C.de col.⁊ ibi Pau.de cast.⁊ Bal.in auc.ex te.C.e.ti.ad hoc qd̄ no.doc.post glo.in.l.si donatione eo.ti.⁊ tūc in dubio censetur negotiari noīe ꝓprio.ar.l.⁊ magis de solu.⁊.l.papinianus.ff.mādati.immineret tn̄ aliqualis scrupulus:q2 in huiusmodi artibus solēt paulatim superlucrari de die in diem seu de mense in mensem vel de anno in annuz.

3 ¶ Et sola opera nō lucrat̄ qs sꝫ cū pecunia ⁊ mercātijs ⁊ alijs rebus que in arte immittuntur:ita ꝙ lucrū ascribit̄ nō soluz operis sed ⁊ pecunie seu rebus immissis.l.si nō fuerint ꝓ socio.insti eo.ti.§.j.⁊ habetur per glo.⁊ doc.in.d.l.cū opꝫ.⁊ multis varijs locis.illa aūt pecunia superlucrata quo ad vsumfr.pertinebat ad patrē ad quem pertinet vsusfru.bonorū aduentitiorū.d.l.cū opꝫ.⁊ per

4 totū eundem titulum.¶ Ususfru.aūt pecunie nō est separatus a ꝓprietate.l.si vini.l.hoc senatus.l.tribus.⁊.l.sꝫ de pecunia.ff.de vsufru.earū rerū que vsu cōsu.Ideo cautionibus ꝓuidetur vt dictis iuribus ⁊ quasi per totū illū titulū:vn̄ postea quesita vidētur quesita cū pecunia patris sed quesita per filium cū pecunia patris vidētur esse p̄cipua patris vt videtur firmare glo.in.d.l.cū opꝫ in prin.quā prout dicit ibi Raph.sequitur Bar.ibi ꝙ ⁊ tenuit spe.in tit.de iudi.in.§.sequitur.versi.qd si alter.vbi tenet ꝙ totū q̄ratur patri.⁊ iō post mortē patris inter fratres sit cōicādū ꝑ.l.si ita.§.si.de vsu ⁊ habi.⁊.l.per seruū.§.si.ff.de acqui.rerū domi.put ⁊ eū refert Bal.in d.l.cū opꝫ pro quo facit:q2 filius dꝫ operari patri.l.sicut de operis libertorū ſm eum.⁊ idē ꝙ Spec.tenuit idē Bal.in.l.certū.C.fami.hercis.quem refert Ponta.in dicta auc.ex testamēto.Qui tn̄ Pōta.cōsiderat quatuor casus dicens ꝙ si filius cū pecunia patris negotiatur noīe patris vel sumus in dubio tūc totū queritur patri et

5 post eius mortē venit cōmunicandū inter fratres.¶ In dubio.n.cēsetur negotiare noīe patris arg.l.post mortē.§.fi.⁊.l.fi.ff.qn̄ ex facto tuto.ſm eum qui dicit hāc esse veritatē igitur quesita ꝑ dictos filios cum dicta pecunia per eos quesita cū eorū industria sint eorū patris:⁊ cōsequenter cōicanda socio oium bonorū seu eius heredi ⁊ lōge fortius si ab initio negotiati fuerūt cū pecunia patris.Quo casu dicit Ponta.in auc.ex testamēto.de col.qd̄ filius tūc censetur negotiari noīe patris ex quo negotium spectat ad patrē ad quem

6 spectat pecunia ar.l.post mortem.⁊.l.fi.ff.qn̄ ex facto tut.¶ Si tamen negotiaretur noīe suo ⁊ suo periculo tunc quereretur filio id qd̄ superlucratum est ſm eum.Sed quicqd dicat lꝫ subtiliter pōderādo differētia aliqualis fortasse resultet inter casum qn̄ negotiat̄ noīe suo filius ⁊ suo periculo ⁊ casuz qn̄ negotiatur noīe patris ⁊ pe

7 riculo patris.¶ Nō tn̄ talis qn lucrū qd̄ censeretur obuenire occasione pecunie paterne nō debeat vtroqꝫ casu censeri ꝓfectitiū.Nō em̄ pōt facere filius quominus ꝓfectitia querantur patri:q2 nō dependet a potestate seu volūtate filij.Quinimmo nec a potestate vel voluntate patris.l.etiā inuitis.de acqui.rerū do.⁊.l.ij.C.de inoffi.dona.sed dependet ex dispositione legali:ideo nō pōt filius negotiādo nomine ꝓprio cū pecunia patris facere ꝙ id qd̄ iudicatur ꝓfectitiū prout est id qd̄ attribuitur pecunie ⁊ iudicatur ex ea ꝓuenisse non queratur patri.

8 ¶ Et similiter licet negotietur nomine patris non ꝓpterea videt̄ donasse patri suas operas industriales seu aduētitia ex suis operis obuenientia.Nō em̄ presumitur donatio.l.si cū aurū.de sol.l.cū de indebito de ꝓba.etiā inter patrē ⁊ filiū.qn̄ em̄ descēdēs erogat aliqd de suo in bonis ascēdētis censetur facere animo repetendi nō animo donādi.l.alimēta.C.de neg.gest.⁊ habetur in.l.nensennius.ff.eo.titu.fortius econtra quia amor magis descendit q̄ ascendat vt natura docet.⁊ per Bar.in.l.liberoruz.de verbo.sig.ideo filius prestando operas industriales notabiles seu non leuis estimationis respectu longitudinis vel respectu preciositatis operarum non videatur eas voluisse donare sed animo repetendi earum estimationez:ideo ei debeatur id quod opere merentur.Et ideo ceteri querentes quid de lucro facto per filium cuz pecunia patris non ponderant cuius nomine negotiauerit.Differentiam autem puto resultare inter vnum casum ⁊ reliquum.Naz si negotiatur nomine patris totum lucruz debet esse patris detracta mercede operarum.si quid enim prospera forte fortuna lucraretur patri cederet sed si lucraretur nomine suo esset patris id qd̄ cōmuniter soleret lucrari cum ea pecunia.et si ꝙ prospera fortuna accideret sibi filio tunc queratur quo ad proprietatem:quoniam illud non videtur ꝓfectum ex re patris ex quo prosperitate fortune obuenit.Et hoc respectu procedat distinctio ⁊ ꝯsideratio Pōta.an filius negotietur suo nomine an nomine patris.Non autem absolute prout ipse loquitur:quia nec ratio nec mens doc.id patitur.Item etiam est in consideratione susceptio periculi:q2 plus meret̄ pecunia si trafficat̄ periculo dn̄i q̄ si periculo consocij vt ratio sua

9 det ⁊ satis probatur in.l.si non fuerint.§.ita coiri.ff.pro soci.¶ Itē si nō apparet cuius nomine negotietur filius cum pecunia patris non suadet ratio ꝙ nomine patris negotiet̄.Nam licet quis censetur actum facere nomine eius ad quem actus spectat vt in iuribus Ponta.⁊ per Bar.in.l.j.§.nunciatio.de no.ope.nun.tamē loquūtur iura ꝑdicta in administratore alterius:tamen dato ꝙ generaliter ꝓcedat non artat ad istos terminos contra filium:quia ex quo in negotiatiōe filius immittit operas suas negotiatio pertinet ad eum prout ad patrē:ideo ex ratione Pontani vtriusqꝫ nomine cē

10 seatur negotiari.¶ Et als videmus ꝙ emens rez cum pecunia alterius nō cēsetur illius noīe actū gerere sed noīe ꝓprio:ideo sibi q̄rit regulariter.l.si ex pecunia.⁊.l.si vt proponis.C.de rei vē.l.iij.ff.ad.l.fal.⁊ tunc.s.qn̄ filius negotiatur cū pecunia patris lucrū exinde resultās est cōe patris.s.⁊ filij ꝑut concludit Bart.in suo tractatu de duobus fratribus.⁊ in.l.j.§.nec castrēse.de col.bo.l.illud.C.de col.⁊ in.l.cū opꝫ in prin.⁊ ibi hoc firmant Bal.⁊ Pau.de ca.⁊ Jac.bu.qui dicit ita cōsuluisse cum pluribus doc.quod ⁊ volunt ibi Ange.⁊ Saly.dicentes post Bar.ꝙ si filius sua opera colit fundū patris ⁊ ex eo percipit fructus pars fructuū censetur aduentitia ⁊ ascribit̄ persone ⁊ lucro filij Cecche ꝙ obuenientia ex re patris mediante opera ⁊ industria filij sunt cōia fortius obueniētia occasione rei paterne cooperante industria ⁊ opera filij.Et hanc etiā partē firmat Bal.in.d.auc.ex testamēto in decimo suo capitulo ⁊ quotidie videtur in pratica in rusticis ⁊ cōmunis cōsuetudo est.dicit Pau.de ca.in.d.l.illud.C.de colla.ꝙ dimidia lucri ascribatur pecunie dimidia operis.⁊ dicit Bal.in.d.auc.ex testō dicto.x.capitulo qd̄ hec fuit

11 sentētia Bar.que processit ex sui capitis equitate ſm Bald.¶ Naz de iure est remittendum arbitrio iudicis qui habet considerare q̄titatem pecunie paterne ⁊ qualitatez industrie filij.Et id quod mer

catores cõiter lucrati fuissent cum tanta pecunia ꝛ si diuisissent pro dimidia arbitrabitur ẜm opi. Bartẜ residuum vero attribuet filio tanꝗ aduentitium. l. si heres. ff. ad. l. fal. Nam residuuꝫ est attribuẽdum excellenti industrie filij aut prospere fortune ꝑut videtur velle ipse Bal. in. d. aũt ex testamento. Et hoc idẽ ꝙ iudex habeat arbitrari quid mereatur pecunia quid industria voluerũt etiã Ang. ꝛ Pau. de ca. in. d. l. cum oportet in prin. nec est verisimile ꝙ aliud voluerit Barto. sed voluit ꝙ iudex indubio alio nõ docto habeat diuidere per medium attento communi vsu ꝛ ar. l. si non fuerint in prin. ff. pro socio. ꝛ insti. eo. titu. §. j. † Et ꝙ hec fuerit mens Barto. deprehenditur ex his que ipse dicit in. d. §. nec castrẽse cũ cuius dictis trãsit Pau. de cast. in. d. l. cum oportet. quod ꝛ clarius deprehẽditur ex dictis ipsius Barto. in. d. suo tractatu de duob. fratri. vbi non dicit fieri diuisionem pro dimidia. Sed attendendam estimationẽ operis ꝛ industriam filij ꝛ illam dandam filio residuum patri. concordant itaqꝫ Barto. ꝛ Bal. ꝙ diuidatur ẜm ꝙ meretur pecunia: ꝛ ẜm quod merentur opere: ꝛ ita est pro satis claro tenendum. sed Barto. verba in dicto tractatu sonant quod si quid vltra merita pecunie ꝛ operarum est superlucratum censeatur profectitium. Bal. vult contrarium ꝙ magis placet cum illud non censeatur obuenisse ex re patris: ꝛ hoc nisi negotietur noĩe patris supradicta. In dubio autem si non ꝑcipitur quid opere quid industrie sit ascribendum videtur ꝙ pro dimidia fiat distributio prout dicit Pau. consuetudine obseruari. Et ex his eliciatur conclusio ꝙ quesita ex operis filij sint aduentitia ꝛ ipsius filij quo ad proprietatem ꝛ quo ad vsumfru. sint patris per. d. l. cum opꝫ in prin. ꝛ alijs iuribus ꝛ auctoritatibus supra in prin. adductis. Item ꝙ lucrata per filium cũ pecunia patris sint cõmunia patris ꝛ filij ẜm considerationem supra deductam. Nec ob. circa hoc deducta supra in contrarium: qꝛ licet Spe. aliud voluerit. ꝛ Rapha. vbi supra: tamen nõ bene loquũtur ꝛ in contrarium est cõmunis opi. vt ptꝫ ex premissis. Nec gloss. in. d. l. cum oportet vult contrarium: qꝛ loquitur invsura in qua paruꝫ industrie versatur: ꝛ ideo licet Bar. ꝛ Ang. teneant qd̃ dixi: tamen sequuntur illam glo. ꝛ sic faciunt differentiam inter lucrata ex vsuris ꝛ lucrata ex mercantijs ꝛ alijs exercitijs in quibus operaꝛ industria solent multum operari: ꝛ ita al's legendo ꝛ consulẽdo visuꝫ fuit. ¶ † Applicando premissa ad thema nostre consultationis sunt considerandi plures casus: aut dicti filij dicta exercitia fecerũt sine pecunia societatis nominibus pro prijs: ꝛ tunc omnia superlucrata deductis expensis censenda sunt aduentitia: ꝛ per consequẽs non sunt finita societate diuidenda inter meũ ꝛ heredem Cecchi. Nec tunc ob. quod dicebam ꝙ primo loco superlucrata fuerunt facta patris quo ad vsumfructum: ideo lucrata postea cum illis pecunia vel alijs rebus primo lucratis censeãtur patris pro rata que ascribenda foret ipsis bonis iã lucratis. Et maxime si pecunia fuit primo lucrata cum vsufru. pecunie sit: qꝛ pro responsione sunt cõsiderande res primo lucrate aut sunt res in quibus non cadit proprie vsusfructus vtputa pecunia aut res alie in quibꝰ cadit vsusfr. vt pecudes armenta ꝛ hmõi. † Primo casu premittendũ est: quod licet in pecunia vsusfructus non sit separatus a proprietate: tñ nõ queritur immediate proprietas ei cui defertur vsusfructus prout defertur ei cui defertur ꝑprietas. probatur in. d. l. si vni ꝛ melius in. d. l. si tibi. x. milia de vsufru. earum rerum que vsu consu. in quibus iuribus probatur ꝙ leggato vsufruc. pecunie vel similium rerum que vsu consumuntur non transfertur ipso iure dñium illarũ rerũ sed illud habet legatarius consequi per manus ꝑprietarij: licet si essent simpliciter relicte dicte res dominiũ trãsiuisset ipso iure in legatarium vt ꝑbatur in. d. l. si tibi decem milia. ꝛ in. l. legatũ. ita dominiũ. de lega. ij. ꝛ in. l. a titio de furtis. ideo ad ꝑpositum licet que sita per filium querantur patri quo ad vsumfructũ ꝛ ꝑpterea vsusfructus dicte pecunie quesitus ex operis dicti venãtij deberet spectare ad patrem: tamen quia in pecunia non cadit vsusfructus proprie sumptus non fuit quesitus vsusfructus ipsi patri: nec etiã fuit quesita ꝑprietas: qꝛ illa vt dixi non queritur ipso iure arguẽdo de similibus ad similia prout licet in iure. l. nõ possunt. ff. de legibꝰ. c. inter ceteras. de rescriptis cum concordantijs. Ex hoc infertur qd̃ quesita per filium cum pecunia vel similibus rebus per eum prius quesitis sint in totum ipsoꝝ filiorum quo ad ꝑprietatem ꝑut cetera penitus aduentitia. Scd̃o casu lucrũ põt contigisse pluribus modis puta vilius emendo ꝛ carius vendẽdo: vel qꝛ empte sunt pecudes vel alia aĩalia parua ꝛ iuuencula ꝛ postea sunt perfecta ꝛ maioris estimationis: ꝛ istud lucruꝫ respicit proprietatem plenam: ꝛ sic crescit ꝑprietario respectu proprietatis ꝛ vsufructuario respectu vsusfru. ꝛ sic ꝑut sunt censenda sunt aduentitia ꝛ spectant ad ipsos filios ꝑut cetera aduentitia. Potest etiaꝫ esse lucrũ in fructu puta in fetu animaliũ ꝛ in lacte ꝛ lana pecudũ ꝛ similia: ꝛ ista videnꝛ pertinere ad vsufructuarium: ꝛ ꝑ consequens hmõi lucrum videretur ascribẽdũ patri: vt est tex. in. d. §. in pecudũ insti. de rerũ diui. Si autem gregem quesiuerint ꝛ fetus fecerint pecudes gregarie vel alia animalia gregis ꝛ aliqua moriantur in locum de mortuoꝝ sunt alia subroganda insti. eo. ti. §. sed si gregis. ꝛ. l. vetus. §. si. cuꝫ. ll. seq. ff. de vsufru. † Sed licet vsusfructus aduentitioꝝ pertineat ad patrem hoc est verum si pater vult secus si illum recusat. l. fi. §. si vero ex contrario. C. de bonis que lib. prout dicit Ang. in. l. cuꝫ opꝫ. §. finautem eo. titu. Nec recusans proprie donat filio † ꝛ si donare censetur valet donatio facta per patrem filio devsufru. aduentitiorum vt ibi nec indiget confirmatione ꝑut vult ibi Bar. quem hoc casu sequitur ibi Ang. ꝛ idem qd̃ Bart. simpliciter tenet ibi Saly. ꝙ ꝛ vult ibi Bal. qui dicit ꝙ non est ꝑpria donatio sed quedam iuris remissio: ꝛ ꝙ ab initio valeat: vult etiam Pau. de castr. in. d. §. finautem. Et lꝫ glo. in. d. §. finautem velit ꝙ expectet ꝯfirmationẽ mortis. ꝛ idem videaꝛ velle glo. in. l. ij. C. de inofficio. dona. ꝛ firmet Rapha. fulg. in. d. §. finaũt. ꝛ faciat tex. ibi dum dicit ꝙ nulla licentia habetur vendicandi id qd̃ ex vsufructu peruenit ad filios post obitum patris: ergo a contrario poterat vendicari in vita patris: lꝫ posset tandem responderi ꝙ in vita posset pater vendicare: qm̃ posset declarare non dimisisse animo donandi vel forte illa tacita donatio sit valida nisi reuocetur ꝛ Ang. intelligit quãdo pater acceptauerat vsumfructum: ꝛ ita sequitur glo. † Nec videtur ꝙ filiꝰ possit impingere culpam patri quare non acceptauit vsumfructũ: cum etiaꝫ ipsi põt imputari negligentia quare non monuit seu requisiuit patrem ꝙ acceptaretvsumfructum. si ergo meus hodie declarat se nolle dictum vsumfru. nec appet ꝙ vnꝗ acceptauerit non censeꝛ fuisse vnꝗ suus vsuff. cum ius sibi permittat recusare illum d. §. si vero ex contrario: ideo nihil ex eo est cõicandũ heredi socij. † Nec hoc casu militat. d. l. seruus vetãte. ꝛ. d. l. etiam inuitis. quia illa regula non ꝑcedit hodie in aduentitijs: etiam quo ad vsumfruc. per. d. §. si vero ex contrario. si vero illa fecerũt nominibus ꝑprijs cum pecunia patris ꝛ patrui tunc pro rata pecunie paterne lucra essent ꝑfectitia pro rata operarum ꝛ industrie essent aduentitia ꝛ hec clara. Pro rata pecuniarũ patrui putarẽ esse aduẽtitiaꝛ ascribi lucro filioꝝ qm̃ si amissa fuisset tenerentur ipsi filij nomine suo ꝛ sucessiue suo periculo illa vtebanꝛ. † Nec quesita ex pecunia aliena ꝗrũtur dño pecunie. l. si ex pecunia de rei vẽ. ꝛ. l. si ex pecunia. C. de iure dot. si vero negotiabãtur noĩe patris ꝛ patrui: ꝛ tũc detracta mercede operarum seu earũ estimatione lucrũ esset illoꝝ quorum noĩe negotiati fuerũt ꝑut dixit Ponta. in. d. auẗ. ex testamẽto ꝛ ex se patet. si vero negotiati sunt noĩe cõi suo ꝛ patris ꝛ patrui: ꝛ tunc pro parte lucra sunt adiudicanda patri ꝛ patruo: ꝛ pro parte. ipsis filijs pro eorum operis arbitrio boni viri ꝛ alio non docto pro dimidia prout patet ex supra deductis et si non apparet quorum noĩe negotiabanꝛ filij saltẽ habere debẽt precipua lucra pro dimidia. vt. s̃. ac si cõi noĩe negotiati fuissent ex quo exercitiũ rõne operarũ pertinere debebat ad eos eq̃tas suadere videꝛ ꝙ altera dimidia tunc adiudicanda sit dominis pecunie rigoꝛ aliud suadere videtur qui preualeat pro nunc nõ decido. ¶ † Insuper queritur quid de vestibus factis pro nuru vel nurubus mei an debeãt diuidi ꝑut sunt fortasse trite ꝛ cõsumpte: an vero debeat imputari in portionem dicti mei id qd̃ fuit impensum pro ipsis vestibus. circa ꝙ videtur prima facie dicẽdũ ꝙ expẽse facte pro dictis vestibus ꝛ pro honore festiuitatis nuptialis debeat imputari ipsi meo ad quẽ spectabat istud onus ꝑut videmus in dote data pro filia vnius socij oĩuꝫ bonoꝝ que videtur finita societate imputãda in portionẽ patris per. l. si socius ꝑ filia. ff. pro socio iuncta glo. que intelligit in socijs omniũ bonoꝝ ꝑut videꝛ ꝑbare tex. in. l. si socius ꝑ filia. ff. ꝑ socio vbi dos censetur a patre ꝑfecta ꝛ ad patrẽ redditura videꝛ sol. ma. vt ibi tex. ibi pater defuncta in matrimonio filia recuperasset: ꝛ videtur ꝑbare ille tex. ꝙ onus dotãdi filiã cedat patri nõ societati ꝗtenus ibi põderaꝛ pactũ ꝛ dicīꝛ ꝙ pactũ nõ est hõ estũ. si eñ veniret ex natura societatis foret honestũ. Et ꝙ illa lex procedat qñ est spãliter actũ ꝙ dos soluaꝛ de societate tꝫ ibi Raph. secus sentiẽs vbi nõ est expsse actũ per illũ tex. ꝛ adducit etiã. l. si societatẽ vniuersarũ el. ij. ff. pro socio. ꝛ ita illaꝫ intelligit Rapha. ibi ꝛ videꝛ tenere Bal. eo. ti. in. l. cũ duobus. §. papinianus al's. l. si fratres in recollectis antiquis quas nõnulli hñt in moduꝫ apostillarũ ꝗ post Spec. in ti. de iudicis. §. sequitur versi. quid si vnus ex coheredibus intelligit illã si socius ꝑ filia qñ est spãliter actũ ꝙ dos cedat oneri societatis: ꝛ in pacto illã legẽ sũmat Bar. ita etiã. l. si socius ꝑ filia intelligit Pe. de an. in consi. cxliij. incip. plura dubia elicita sunt vbi loquẽdo de duobus fratribus socijs an debeant de cõi dotare filiam vnius ex eis cõcludit ꝙ nõ nisi specialiter actum sit ꝛ allegat. d. l. si socius ꝑ filia que lex intelligiꝛ in socijs oĩum bonoꝝ. ꝛ idẽ dicit consuluisse Pe. de perusio fratrẽ Bal. in cõsil. incip. qm̃ iã dudũ cõsului. prout ergo dos data filie vnius socij dꝫ cõputari in portionem patris: ita ꝛ vestes filie pari rõne ꝛ successiue vestes nurus ꝗ loco filie habeꝛ. l. qꝛ parẽtis. ff. solu. ma. Et maxime qꝛ facerevestes nurus vel vxori videtur esse de oneribus dotis. ar. l. pro oneribus. C. de iure dotiũ. ꝛ. l. dotis fructus. ꝛ. l. si is qui. §. vbi dos. ff. e. ti. ꝛ ideo videtur de eis iudicãdũ vt de dote. ad hoc. d. §. vbi dos. ad qd̃ videturꝛ gere. d. l. si societatẽ vniuersarũ a cõtrario sensu vbi videtur ꝑbari ꝙ ea que exponuntur in honorem liberoꝝ vnius ex socijs omniũ bonoꝝ dꝫ cõputari in portionẽ illius in cuiꝰ liberoꝝ honorẽ cõis pecunia exposita fuit: ita demũ si ita coita sit vt qcqd impẽdij aut lucri fieret cõe sit. loquiꝛ ergo ille tex. in societate oĩum bonoꝝ: et tñ vt

tñ vt exposita in honorē liberoꝝ alterius imputentur societati vi
detur requiri illud pactū: ꝛ ita posset intelligi tex. in.l. ex parte.§.
si filius.ff.fami.herci.s.ꝙ non loquatur in simplicibus socijs oium
bonorum sed in socijs in omnibus: ꝛ sic in lucris ꝛ impendijs: et ita
aperte determinat Raph.fulg.in.d.l.si societatem vniuersaruꝫ.di
cens ꝙ illa impendia pertinent ad societatem: ita demū si hoc spā
liter actum est sed nemini dubium quin vestes saltez festiue nurus
fiunt in honorem mariti: ꝛ sic filius alterius socij merito in casu illa
impensa non imputetur societati sed socero nuruū in casu nostro
in quo non ꝓsupponitur ꝙ fuerit spāliter actum qđ impendia fie
21 rent de cōmuni.† Tamen his non obstantibus contrariū arbitror
intrepide decidendū. Nā quicquid sit in dote data vel danda filia
bus alterius socij omnium bonoꝝ vel in impendijs liberoꝝ huius
modi socij. Tamen in his que ꝑtinent ad onera matrimonij filij al
22 terius socij impendia fieri debent de cōi.† Nam constat ꝙ dos da
ta vni ex socijs effici debet societatis ꝛ si quid ex ea lucratur cedit lu
cro societatis.l.actione.§.si.cum.l.se.ff.pro socio. Item dos nurus
debet esse penes socerū ꝛ onera ipsius matrimonij inter filiū ꝛ nu
rū ad eū pertinet.l.si filia.§.idem ait.ff.fami.her.ꝛ.d.§. vbi dos.et
ita credendū est ꝙ acciderit in casu isto: attento ꝙ solent impēdia
que fiunt pro vestibus vxorū tēpore nuptiarū vtplurimuꝫ fieri de
pecunia recepta pro dote. Et solent parentes obligari pro restitu
tione dotis: qꝛ filij fami. solent viuo patre paruꝫ facultatis habere.
itaqꝫ dote cōmunicata societati durante societate debet ipsa socie
tas subire onera matrimonij per.d.l.pro oneribus.ꝛ similibus su
23 pra adductis.† inter que onera nemini dubium est quin sit alere ꝛ
vestire vxorem pro qua data est dos ꝛ filios eiusdem matrimonij vt
ꝓbatur in.d.§.vbi dos idcirco onus istud alimentandi ꝛ vestiendi
vxores ꝛ liberos ipsorum sociorū ꝛ liberoꝝ spectat ad ipsam socie
tatem alias ꝛ expēse facte pro victu vxorū ꝛ nuruū ꝛ liberorū essent
computāde vniuicqꝫ socioꝝ ꝙ esset absonū neqꝫ quisqꝫ attentaret:
ꝛ tñ verbo victus etiā vestes comprehendūtur.l.verbo victus.ff.de
verbo.signi. Et per hanc viā puto rem claram ꝙ nō debeant impu
tari soli meo impendia facta pro solita festiuitate nuptiali seu pro
vestibus nuruū suarū. vtrū aūt circunscripta dicta rōne dotis rece
24 ptetꝫ onerū matrimonij que spectāt ad societatē. † Quid in alijs
impedijs que fierēt ꝓ honore vnius ex socijs oium bonorū vel suo
rū liberorū est nō mediocre dubiū: nā Bal.in.d.l.si societatē vniuer
sarū vult ꝙ talia impēdia fiant de cōi.ꝛ idē videt velle in.d.l.ex par
te.§.si filius.ꝛ hoc tenuit Pau.de ca.in recollectis florētinis in.d.
l.si societatē vniuersarū vbi colligit ex illo tex. qđ expēsa facta pro
honore vnius ex socijs oium bonorū dꝫ fieri de cōi. infert ꝙ si vnus
efficitur miles vel doctor expēsa hꝫ fieri de cōi: ita ꝛ si maritaret filiā
poterit dotare de cōi: lꝫ nō sit dictū expresse ita dꝫ intelligi.d.l.si so
cius pro filia prout formaliter dicit ipse Pau.de ca.in.d.l.si socie
tatē in dictis recollectis ꝙ in eisdē idē tenet in.d.l.si socius ꝓ filia.
vbi dicit nota.ꝙ pōt agi inter socios ꝙ teneantur dotare filias de
cōi dato ꝙ nō sit actū expresse. Et in dote danda pro filia vidi varie
consultum ꝛ varie sunt sententie ꝛ dependet plurimum ab intel
lectu.d.l.si socius pro filia. super cuius intellectus docto. videntur
variare. Et non mirum maxime quia ꝛ verba tex. in varijs libris
variare vidi. Nā quidā libri ante illa verba si forte hñt copulā ꝛ nō
nulli hñt aduersatiuā sed quidā carēt vtroqꝫ. Nōnullos reperi ha
bere copulam ꝛ seu aduersatiuā sed. Sed virgulatā tanqꝫ superabū
dantē ꝛ nō debere esse in tex. Et super hoc articulo de dote filie al
terius ex socijs oium bonorū pluries fui cōsultus pro varijs parti
bus. Tādem visum fuit: ꝛ ita semel cōsului ꝙ durāte societate dos
debeat solui de cōi. Nā ex quo oia sunt cōia pater nō pōt durante
societate dotare nisi de bonis cōibus vel que sunt cōicanda: ideo cū
necessitetur dotare filiā iure cogente.l.obligamur.§.lege.de acti.ꝛ
obli.ꝛ.l.fi.C.de dotis ꝓmis.ꝛ.l.qui liberos.de ritu nup. necessitatur
illam de cōmuni dotare. Necessitas aūt nō est subnixa legibus.l.ꝗ
ꝓpter necessitatē.ff.de reg.iur.ꝛ.c.qđ nō est licitū extra.eo.ti.cū cō
cor. Tñ finita societate imputetur in partē patris vel habeat partē
dotis date reddere socio: ꝛ ita cōcordentur opi.doc.q vidētur va
rie loq in hoc articulo sup quo ad pñs nō me extēdo: qꝛ nō sum sup
hoc cōsultus.ad.l.si societatē vniuersarū pōt dici ꝙ illa lex nō ꝓsup
ponat societatē omniū bonorū esse contractā: ꝛ in ea contracta esse
25 spāliter illud actum.† Sed societatem esse conceptā per illa verba:
qꝛ actū fuit inter eos ꝙ quicquid impendij ꝛ lucri ꝛc.per qđ pactū
resultat societas omniū bonorū quasi idē sit taliter pacisci ꝛ conue
nire ꝙ sint socij omniū fortunarū seu omniū bonorū: ꝛ ita sentiunt
ibi Bald.ꝛ Pau.de ca.dum not.ex illo ꝙ impendia ꝛc.debent fie
ri de cōi vt supra deductum.ꝛ Rapha.ful.ibi qui secus tꝫ nō se fun
dat per illum tex.sed per.d.l.si socius pro filia. Laus deo.

¶ Auia materna an succedat nepti ꝛ in qua portione ꝛ in quibus
rebus si neptis moriatur in infantili etate remanentibus auo pa
terno ꝛ quibusdam fratribus cōsobrinis eiusdem neptis stāte etiā
ꝙ tempore quo tractatur de successione auus paternus erat defun
ctus licet tempore mortis viueret stante etiam ꝙ transiuerat auia
ista ad scđas nuptias.per totum ꝯsilium.

¶ Summarium super consilio.cclxxxvj.

1 ¶ Successioni nepotis intestati ꝯcurrunt auus paternus ꝛ auiā
materna iure cōi exclusis ceteris agnatis ꝛ cognatis demptis libe
ris ꝛ ꝓximioribus parentibus fratribus ꝛ sororibus vtrinqꝫ cōiū
ctis.nu.4. Idem de iure municipali.

2 Mulier transiens ad scđas nuptias iniuriam facit viro et descen
dentibus ex eo vt per dat ꝓprietatē rerū testatoris sibi relictarū
at filij aut nepotis dempto vsufructu filijs ex eodem matrimonio
existentibus.

3 Mater que filio successit post mortem patris ꝛ exinde ad secundas
nuptias transiuit rerum filij ꝓprietatem non perdit.

5 Successione intestati nepotis auus paternus excludit auum ma
ternum in bonis paternis et econtra auus maternus excludit auū
paternum in bonis maternis.

6 Fratres ꝯsanguinei ꝓferuntur vterinis in bonis a patre prouētis:
vterini vero consanguineis in bonis maternis.

7 Auus paternus ꝛ auia materna equaliter succedunt nepoti inte
stato et illius bonis vndecunqꝫ quesitis.

8 Priuilegia non trahuntur in consequentiam.

9 Fratrum ꝯsanguineorum ꝛ vterinorū distinctio non trahitur ad
fratres patrueles.

10 §.si autem.l.ꝙ scitis.C.de bo.que liber.quomodo intelligatur.

¶ Consilium.cclxxxvj.

In nomine dñi nostri Je
su christi. ¶ † Circa hanc consultationem premitten
dū est ꝙ de iure cōi cōcurrūt auus paternꝰ ꝛ auia ma
terna ꝑ auṫ.defuncto.C.ad tertul. Et ceteri agnati et
cognati excludunt preter liberos ꝛ ꝓximiores parētes ꝛ fratres et
sorores vtrinqꝫ cōiuncte vt eadē auṫ.defuncto. De iure municipa
li similiter sancitū est ꝙ auus paternꝰ ꝛ auia materna equaliter suc
cedant. innouat aūt ꝙ auus paternus cōcurrat cū matre ꝛ nō existē
te auo paterno cōcurrant cū matre ꝛ auia etiā patruus ꝛ filius pa
trui: ac etiā frater cōsanguineus sꝫ nō pertinet ista immutatio ad
casum nostrū: tū qꝛ nō admittit filios materterarū qui sunt cogna
ti: tū qꝛ extabat auus paternus tpe delate hereditatis ꝛ statutū vo
cat patruū ꝛ filios patrui nō extante auo paterno eo extāte patruꝰ
nō admittitur: ideo stamus claro qđ illi fratres cōsobrini nō succe
dūt neqꝫ de iure cōi neqꝫ de iure municipali: ꝛ qđ vtroqꝫ iure succe
2 dūt equaliter auia ꝛ auus ꝑdicti.† Obstare tñ videt dicte dñe Pie
qꝛ ipsa transiuit ad alias nuptias itaqꝫ videt fecisse iniuriā viro et
descēdētibus ex viro: ꝛ ꝓpterea videtur ꝙ nō succedat in bonis vni
uersis dicte neptis: qꝛ lꝫ in alijs succedat in plena ꝓprietate: tñ non
succedit nisi in vsufructu in bonis paternis per tex.in auṫ.ex testō.
C.de scđis nup. Cū tex. ibi loquat in singulari ꝛ gl.in ꝟbo filij sup
plet quē solū habebat: ꝛ sic illa glosella aperte vult qđ dispositio.d.
auṫ.ex testō ꝓcedat etiā si nō remanēt filij ex matrimonio priori: tñ
Bar.Bal.Saly.Rapha.in.d.auṫ.ex testō firmant cōtrariū per.d.
l.femine.§.illud in fine que nō reperitur correcta ꝯm eos. Et lꝫ tex.
in.d.auṫ.ex testō loquatur generaliter tñ in.§.hinc nobis in auṫ.
de nup.vñ sumitur.d.auṫ.ex testō ꝓsupponit extare filios eiusdem
matrimonij: vñ ꝯnalitas.d.auṫ.ex testō dꝫ moderari ꝑ tex.in corpo
re vñ sumit: maxime ne corrigat ius anterius. ista autē disceptatio
fortasse est superflua ex quo adhuc supersunt due neptes ex filia na
3 ta ex eodē matrimonio.† Sꝫ aduertēdū est ꝙ tex.sem ꝑ loquunt in
matre nec reperio qđ vnqꝫ loquātur in auia. Itē loquunt in filijs ꝛ
lꝫ qñqꝫ vtant verbis latioribus.vt in.d.l.femine.§.illud.ꝛ in.d.auṫ.
ex testamēto. tñ postea subnectit de filijs. Et insup in.d.§.illud.lo
qtur de liberis ꝛ de filijs ex priore matrimonio genitis. dictio autē
ex denotat cām ꝓximā.l.nō dubiū.C.de legi.ꝛ.l.j.C.si seruus exte
ro.ꝛ ꝑ Bar.in.l.j.§.ex incēdio.de incē.rui.ꝛ nau. nepotes aūt vel ne
ptes nō nascunt immediate ex priore matrimonio ipsius auie me
rito nō verificant ꝟba illius tex.q est odiosus ꝛ penalis. ergo vide
tur restringēdus.l.cū gdā.de lib.ꝛ posth.l.si ꝓses.ꝛ.l.interpretatio
ne.de penis cū sīlibus. Itē lꝫ tex.d.auṫ.ex testō vtat verbo liberis:
tñ istud verbū nō est in corpore. Nec verba irnerij sunt verba tex.im
mo tex.in corpore loquit in matre ꝗ in successione intestati cōcur
rit cū fratribꝰ filij defuncti ex quo dat intelligi ꝙ nō loquit in auia
succedēte nepti superstite fratre cōsobrino ipsius neptis. Nam tūc
auia nō cōcurrit cū ipso fratre sꝫ eidē prefert in successione intesta
ti per.auṫ.defuncto. Ex quo datur intelligi qđ dictus.§.hinc no
bis qui in hac parte: scilicet quatenus disponit quod mater secun
das iniens nuptias perdat proprietatem paterne substantie pro
uenientis ad matrē ex successione quā facit filio vel filie corrigit.§.
cum igitur in auten.de non elig.scđo nub. vbi expresse disponit ꝙ
mater possit libere sine metu pene ꝯtrahere scđas nuptias nec per
dat proprietatem aliquam per ipsum transitum ad scđas nuptias
ideo non debet extendi vltra ꝗ sonent.arg.l.sancimus.C.de testa.
ꝛ.l.precipimus.de appel. Et ad idem facit.l.matrem.C. ad tertu l.
que loquitur superstitibus fratre vel sorore ipsius defuncti. Et ꝯm
hoc super existentia dictorum consobrinorū nō nocet in aliquo di
cte domine Pie: licet dubie in hac rōne pertranseam: quoniā non
reperio ab alijs pro vel contra decisum sed ratio me trahit in hanc

sniam insuper dicta conclusio iuuatur: quoniam dicta neptis non
successit immediate ipsi auo primo marito dicte Pie; sed ei succes
sit mediante persona matris cum presupponatur matrē nupsisse
post mortem dicti aui cuius matrimonium consideratur si postea
fuit concepta. ergo ipsi auo non attinet q̄tum respicit successio. l.
j. §. si quis primior. ff. vnde cognati. l. titius de suis ⁊ legi. l. paulus
§. paulus. de bonis liber. Substantia autem que prouenit nepti
ex successione matris censetur substantia matris non substātia aui
cum adita hereditas non censeatur amplius hereditas: vt no. in. l.
j. §. veteris. ff. de acquiren. posses. ⁊ in simili consuluit Imol. ꝙ si ex
primo matrimonio remāserunt tres filij q successerūt patri decessit
vnus successerunt ei alij duo cum matre vel sine non refert decessit
alter cui successit pro dimidia eius mater que prius vel postea ad
scda vota transiuit inuenit in hereditate filij partem tertiam here
ditatis paterne ex sua immediata successione. Item inuenit partē
alterius tertie partis bonorum paternorum in qua successerat fili⁹
predefunctus mater ipsa scdis nuptijs inuoluta non perdit ꝓprie
tatem illius partis bonorū olim patris: quam filius secundo loco
mortuus quesiuerat ex successione quam fecerat filio predefuncto
incipit consilium circa primum dubiū nititur principaliter: quia
non dicitur ꝓuenire ex paterna substantia cum dictio ex denotet
causam proximam. l. eo tempore de peculio ponderās ꝙ. d. §. hinc
nobis est correctorius. ergo restringendus: ⁊ etiam ex eo qꝛ pena-
lis per regulam in penis in. vj. Et respondet ad rōnes quibus pau
lus mouetur in contrariū ⁊ dicto consilio Imol. se subscripsit. do.
Florianus de bononia. accedat etiam ꝙ nonnulli cañ. tenent ꝙ hu
iusmodi pene fauorabiles filijs sint sublate per dictum apostoli. et
c. fi. de scdis nup. inter quos fuit Panor. i. d. c. fi. ⁊ inclinat post ho
stiē. in. c. ecclesia sancte marie de consti. Ex quibus omnibus puto
ꝙ dicta dña Pia non priuetur ꝓprietate bonorum que consecuta
fuit succedendo dicte sue nepti: si tamē in aliquo priuaretur dicta
ꝓprietate priuaretur circa bona que ad eam prouenerunt ex sub-
stantia sui primi mariti: non autē quo ad bona paterna ipsius ne-
ptis cum ille nullam iniuriā passus fuit ex dictis secundis nuptijs
⁊ hoc per. d. §. hinc nobis. ⁊. d. auc. ex testamento si in aliquo autem
perdit ꝓprietatem illa deuoluitur ad dictos fratres consobrinos
4 p iura preallegata. ⁊. d. l. femine. §. illud. ⁊. d. l. matrem. † Remanet
igitur conclusio ꝙ dña Pia auia materna succedat in dimidia he
reditatis dicte neptis ⁊ auus maternus in alia dimidia: ⁊ hoc clarū
in alijs bonis que ꝓuenerint in neptē aliunde q̄ ex eius matre vel
patre vel ab ipsis auis. in prouētis autē a linea paterna vel a linea
materna est nō mediocris scrupulus an. s. equaliter succedant vt su
pra: an vero auia materna succedat in bonis prouentis a se vel ei⁹
filia matreqꝫ ipsius neptis ⁊ auus paternus in bonis a se vel filio
5 eius ꝓfectis in ipsam neptem. † Et lꝫ ignorem quid expediat con-
sultanti: tamen scribam qd sentio igitur circa dictum articulum vi
detur prima facie dicendū ꝙ dicta Pia succedat in bonis a se vel
eius filia ꝓfectis ⁊ auus patern⁹ in bonis a se vel eius filio ꝓfectis
in neptem: nā de hoc videtur casus quasi in terminis in. l. ꝙ scitis.
§. si autē. C. de bo. que libe. prout illum tex. intelligit ibi Bart. di-
cens ꝙ ibi est casus ꝙ auus paternus excludit auum maternum in
bonis paternis ⁊ econtra auus maternus excludit auum paternū
in bonis maternis. ⁊ dicit Bar. ꝙ istum intellectum tenet ibi glo.
Et idem voluit ipse Barto. in aut. itaqꝫ. C. cōmu. de successio. ⁊ idē
videtur tenere Ang. in. d. l. ꝙ scitis. §. si autē. idem etiam videtur
velle Imo. in. l. post dotem in vltimis verbis. ff. so. matri. dicens ꝙ
pater prefertur matri in bonis prouentis a patre vel linea pater-
na per. d. l. ꝙ scitis. similiter Pau. de cast. in. d. l. ꝙ scitis. vltimo lo
6 co ponit intellectū Bar. ⁊ non impugnat. † Pro quo facit: quia
alias in simili habetur ꝙ fratres ꝯsanguinei preferunt vterinis in
bonis ꝓuentis a patre ⁊ vterini p̄ferunt ꝯsanguineis in bonis ma
ternis per. l. de emācipatis. C. de legi. heredi. ⁊ p glo. in. d. auc. itaqꝫ
qđ ⁊ cōiter tenet in dictis iuribus ⁊ alias videmus in filijs diuersoꝝ
mr̄imonioꝝ in. l. cum in alijs. C. de secū. nup. facit etiā. l. si qua mu-
lier in vltimis verbis. C. ad tertu. per que sir̄ia Pon. in. d. l. post do
tē. dicit ꝙ lꝫ opi. Bar. nō ꝓbetur per. d. l. ꝙ scitis. §. si autē. tamē
est satis sustentabilis. Ex quibus satis demonstrat ꝙ multi vident
inherere snie Bar. ⁊ ꝓut auus maternus ſm excludit auum pater
num in bonis maternis id eadem rōne videt dicendū ꝙ auia ma-
terna excludat auiā paternā prout esse videtur de mente Bar. ⁊ se
quaciū: et maxime Imo. qui loquitur in patre ⁊ matre: facit quia
masculinū ⁊c. ⁊ in materia successionis est sublata differentia sexus
7 nec videtur posse assignari ratio differētie ergo ⁊c̄. ¶ † His tamē
non obstantibus semper mihi visa fuit verior sentētia ꝯria. s. ꝙ nō
adhibita distinctiōe bonoꝝ equaliter succedant auus paternus et
auus maternus. ceteriqꝫ ascēdentes eiusdē gradus cuiuscunqꝫ sint
linee seu sexus ꝓut ꝓbat tex. in gñalitate sui in aut. defuncto. ⁊ in
corpe vnde sumitur. ⁊ suadet ratio: qꝛ ex quo bona vndecunqꝫ ꝓue
nerint sunt effecta vnicū patrimoniū: ⁊ vnica est hereditas ipsi⁹ de
functi de cuius successione agitur nō debeat ꝯsiderari nisi vt vnica
hereditas ex quo ipsa hereditas defertur que est successio in vni-
uersum ius defuncti. l. nil aliud. ff. de verb. sig. ⁊. l. hereditas. de reg.
iur. nec deferunt ab intestato bona sed ipsa hereditas ⁊ ipa heredi-
tas aditur ⁊ ipsa acquiritur ⁊ repudiat: vt patet. ff. ⁊. C. de acq. ⁊ re
pudi. heredi. ⁊ insti. de heredi. q̄ ab intestato. ⁊ in corpore. eo. titu. lꝫ
in cōsequētiā deuoluantur bona tāq̄ in hereditate cōprehēsa. hinc
resultat petitio hereditatis que est actio vniuersalis ⁊ non dicitur
petitio bonorū. vt. ff. ⁊. C. de peti. heredi. in qua actione bona q̄ pe
tuntur nō deducuntur principaliter sed veniūt officio iudicis mer
cēnario petitur. n. ipsa hereditas hoc est ipsum actorem declarari
heredē: vt habet in. l. j. in principio. ff. de edendo. ⁊ in. l. edita. C. eo.
ti. ⁊ in. l. iiij. ff. de peti. heredi. suadet ergo rō ꝙ vbi defertur heredi
tas nō habeatur distinctio bonorū: vnde. s. delata fuerunt: ⁊ hoc re
gulariter ⁊ quasi semper videmus obseruari in oībus successoribus
⁊ merito qꝛ ex quo vnica hereditas defertur nō debet diuerso iure
8 censeri. l. eum qui edes. de vsuc. † Et licet in quibusdā casibus per
iura noua specialiter cōtra rigorē iuris aliud decernatur nō debēt
ille specialitates trahi in cōsequētiā ⁊ extendi ad casus separatos.
argu. l. ius singulare. ⁊. l. ꝙ vero cōtra. ff. de. ll. ⁊ regule que a iure cōi
9 exorbitant in. vj. cum concordātijs. ⁊ arg. l. ꝙ nō rōne. ff. de legi. † et
hinc videmus ꝙ lꝫ in fratribus cōsanguineis ⁊ vterinis adhibeat
dicta distinctio bonorū: tñ nō adhibetur in fratribus patruelibus
⁊ consobrinis qui sunt magis similes fratribus cōsanguineis ⁊ vte
rinis q̄ auus paternus ⁊ maternus: ⁊ sil'r nō adhibet in patruis et
auunculis nec aliqs audet attētare ꝙ ad eos extēdat ⁊ merito per
iura preallegata. Si itaqꝫ illa similia nō trahunt ad casus seu casū
magis similē multominus debēt trahi ad hūc casum minus similē.
argu. auc. multomagis. C. de sacrosan. eccle. cū similibus. vñ lꝫ po-
tuisset imperator ex dictis similib⁹ trahi ad idē disponēdū in auis
paterno ⁊ materno nec fuisset improbabilis sanctio nihilominus si
nō reperitur ita statutū a iurislatore nō possumus ex nostri capitis
sententia facere dictam differentiam bonorū quā facit Barto. per
10 iam dicta. ¶ † Et ꝓpterea est necessario videndū qualiter. d. §. si
autē intelligatur ⁊ an sit bonus ad illū tex. intellectus Bar. ⁊ ꝓfecto
videtur ꝙ intellectū Bart. nō patiatur ille tex. Nā cōiter habetur
in illa litera dictio idem ſm quā literā ille tex. dꝫ intelligi in patre
⁊ auo ipsius nepotis prout dicit ibi Cy. ⁊ tangit etiā Bald. Itē qꝛ
dictio eius q̄ sequitur in litera posita post dictionē auum ⁊ post di
ctionem patrē debet ad vtrūqꝫ referri in dubio. ar. l. talis scriptura
de leg. j. ⁊. l. iij. §. si filius. de lib. ⁊ posth. ⁊. c. scdo requiris. ⁊. c. inquisi
tioni. de appel. ⁊ ꝙ habet in. l. si idē cū eodem de iuri. oī. iudi. ⁊ ma-
xime quia in prin. dicti. §. vbi fit mentio de patre ⁊ matre non erat
facta mentio de matre: sed solū de nepote decedente sine liberis su
perstitibus auo paterno ⁊ patre: itaqꝫ nō diuinādo seu cauillando
intelligit de auo ⁊ patre ipsius nepotis defuncti de q̄ solo p̄mittit.
Item dictus intellectus Bar. ſm Saly. ⁊ Rapha. ibi non pōt pro
cedere: qꝛ filia q̄ fuit superlucrata dotē erat sub ptāte sui patris: iō
ipsi patri quesiuit vsumfructum ⁊ ꝓpterea vsusfructus ꝑtineret ad
ipm auum maternum cuius ꝯtrarium dicitur in. d. §. si autem ſm
eos que ratio videtur ꝯcludens. ⁊ lꝫ Pau. de cast. conetur dictam
ꝯfutationem tollere: tamen non bene ꝓut al's legendo dictum. §.
si autē satis aperte demonstraui. p̄terea aduertendū est ꝙ lꝫ intelle
ctus Bar. esset rōnabilis si loqueret in his dūtaxat que essent ꝓfe-
cta a matre. ⁊. d. l. de emācipatis quam Bar. adducit. ⁊ arg. d. l. cū
alijs. C. de scdis nup. tamen qꝛ text. dicit ex matre vel ex eius linea
certe remanet dictus intellectus sine ratione ⁊ absqꝫ aliquo simili.
Quid enim si ab auia materna ꝓficiscatur in ipsum nepotem non
est ratio ꝙ ad auum maternū redire debeat ⁊ multominus si ꝓue-
nisset ex pro auia hoc est matre auie materne vel proauo hoc est pa
tre auie materne: tunc eñ clare militāt verba illius tex. ⁊ tamē nul
la subest ratio ꝙ hoc casu matern⁹ succedat in istis bonis: eo quia
ꝓfecta sunt a persona cui ipse auus maternus non succederet ⁊ cui
possibile est ꝙ sit cōiunctus auus paternus ⁊ non auus maternus
ſm casuum ꝯtingentiam. ⁊ licet doc. hoc non ponderent ꝯtra bar.
tñ videt multū ponderandū ꝯtra ipsum intellectum Bart. contra
quem Raph. etiā inducit: qꝛ ille tex. saltem in sui generalitate: et
maxime attentis p̄cedentibus ꝓcedit in lucris nuptialibus: ⁊ tamē
si vxor lucratur donationem propter nuptias ⁊ postea transit ad se
cundas nuptias illa donatio propter nuptias statim quo ad pro-
prietatem transit in filios primi matrimonij. l. femine. C. de secun-
dis nup. cū auc. ibi positis sꝫ sil'r si non nubit scdo: tñ vadit ꝓprie-
tas ad filios cōes q dicta bona ꝯsequunt tanq̄ bona paterna ⁊ nō
tanq̄ bona materna. l. gñaliter. §. si. ⁊ in trib⁹ sequentib⁹ autēticis
ibi positis. C. de scdis nuptijs: iō nō esset rōnabile ꝙ in dictis lucris
succederet dictis filijs auus maternus excluso auo paterno: sed rō
potius suaderet ꝙ ecōuerso paternus auus excluderet maternū si
vnus alteri esset p̄ferēdus: ⁊ ex his satis aperte ⁊ cōcludēter dedu-
citur ꝙ intellectus Bar. nō applaudet verbis litere: ⁊ sic eius opi.
nō ꝓbat p illū tex. ꝓut etiā dicit Pōta. in. d. l. post dotem circa me
diū: nec etiā cōuenit rōni in terminis in qbus loquit ille tex. ⁊ nō ꝓ
bat alibi. ꝓut etiā ipse ⁊ ceteri dicūt: ⁊ p ꝯñs stādū est regule iuris
antiq: ⁊ nouissimi ſm quā hij qbus est delata hereditas succedunt
in hereditate pariter respectu oīum bonorū vñcūqꝫ ꝓuenerint ꝓut
hoc est notissimū ⁊ infra etiā subdet: ⁊ posito ꝙ. d. §. si autē intellige
retur.

ret put intelligit eũ Bar. nihilominus eius opi. nõ trãsiret sine dubio per iura nouissima auctorũ. q2 Dy. Cy. 7 Ray. tenuerũt q per dictã auc. defuncto sit correcta. d. l. q scitis. §. finaũt. nã tex. ibi eq̃liter vocat auũ paternũ 7 maternũ 7 clarius in corpore vbi tex. dicit ex equo inter eos hereditas diuidaṫ per qd videṫ q pariformiter in oĩbus bonis succedant equaliter: nã ex quo dicit hereditas omnia bona cõprehendit ar. d. l. hereditas. 7 d. l. nihil aliud prout hoc ponderat Saly. in. d. auṫ. itaq3. vbi inclinat in hanc partẽ: et in eã etiam ipse inclinat in. d. l. q scitis. l3 nõ se firmet in lectura: tamen put refert ibi excellentissimus doctor dñs Joãnes petrutij pater 7 dñs meus hoc firmat Saly. ibi in certis recollectis. hanc etia3 opi. approbat ipse Dy. in sua distinctione quam sequitur Cy. in. l. fi. C. cõmu. de successi. et eam tenet Cy. et Bal. prout refert Raph. ful. in. d. l. q scitis dicens eã intrepide tenendã: et ẽm eã sepissime consuluisse q auus paternus et maternus in omnibus bonis equaliter succedãt: 7 maxime pcedit in alijs bonis q̃ nuptialibus lucris: nam si dicta. l. q scitis. §. finaũt loquitur in auo paterno 7 materno Cy. 7 Bal. ibi restringunt in lucris nuptialibus de quibus premititur in principio illius litere. 7. §. finaũt videtur prosequi eundem casum vt denotat dictio idem que vt dixi habetur cõiter in litera. Et suadet natura aduersatiue autem que est q casus seq̃ns aduersetur precedentibus in eisdem terminis: vt per glo. 7 Bar. in. l. mariti. §. fi. ff. de adul. et per Saly. in. l. vinum. ff. si cer. pet. hanc etiam partem. s. q in omnibus bonis succedant auus maternus et paternus tenuit prefatus clarissimus. d. meus in. d. §. finautem. et ẽm eũ cõsuluit asistij integerrimi iudicij 7 veridicus consultor cuius consilio me subscripsi. 7 idem legendo tenui in. d. §. finaũt. et idem semp visum fuit et in presentiarũ videtur esse de iure satis clarum. Non obstantibus adductis in contrarium que sublata apparent per supradicta. Non eni3 ob. d. l. q scitis. q2 habet varios intellectus. s. q loquatur in patre 7 auo ipsius nepotis de cuius bonis ibi agitur: et hũc intellectũ dicit ibi Cy. esse dandũ ad illum tex. si dictio idem est dicens q iste est intellectus glo. alius est intellect⁹ Cy. casu quo in litera non sit dictio idẽ. s. q loquaṫ in auo paterno 7 auo materno put loquitur Bar. tamẽ intelligit in lucris nuptialibus prout etiam intelligit Bal. in alijs aũt bonis dicit q Bar. male loquitur quãuis idem Bal. in auṫ. defuncto videaturvelle q etiam in lucris nuptialibus non pcedat opi. ipsius Bar. de iure nouissimo. et licet Bar. dãnet duas lecturas Cy. tamen ipse Cyn. in additionibus et Bal. dictã lec. defensant ab obiectione Barto. alia lectura est q loquatur in patre et auo materno matris lucrãtis: et sic in auo 7 pro auo maternis ipsius nepotis: 7 ista fuit lectura Accursij ad illũ tex. licet Bar. dicat q gl. intelligit illũ tex. prout ipse intelligit: 7 hoc q dẽ in pratica est nõ mediocriter animaduertendũ ppter auctoritatẽ glo. que maxima est iuxta notata per Jac. bu. in. l. j. C. qui p sua iurisd. circa ergo intellectũ glo. Accursius ibi semper vult q ille. §. finaũt prosequatur eũdẽ casum in principio positũ: l3 in lucris nuptialibus prout est videre in omnibus glosellis ibi positis excepta glo. fi. 7 glo. antepe. in quibus tñ non aliud dicitur que alie quinq3 glo. ibi posite oẽs ponderãt de lucrante 7c. 7 ille due nõ aliud dicũt vnde primo est ponderandũ q Accursius nõ intellexit illũ tex. generaliter q ascẽdẽs maternus pferaṫ ascẽdẽti paterno. s3 semp loqtur in lucris nuptialibus: 7 illa gl. ita loqtur ex qua Bar. sumit suũ intellectũ q̃ est glo. pen. posita super verbo eius q̃ subdit lucrãtis q est auus moriẽtis: 7 sic si gl. sentiret intellectũ Bar. illũ sentiret nõ gñaliter s3 in lucris nuptialibus cũ dicat lucrãtis: 7 cũ idẽ pluries repetierit in alijs glosellis precedẽtibus: 7 sic esset potius in opi. et intellectu Bal. q̃ in intellectu Bar. 7 idcirco non faceret ad casum nostrũ in quo nõ agiṫ de lucris nuptialibus put intellexi: tñ glo. si recte aduertiṫ neq̃q̃ habuit aliquẽ ex dictis intellectibus: q2 glosella prime pcedẽs expresse 7 specifice dicit q pater de quo loquiṫ ille tex. est in gradu primior auo. Nã sup verbo sed ad patrẽ supplet q primior est vt in auṫ. de heredi. q̃ ab intest. §. ij. 7 sic aperte sentit q decisio illius tex. fundaṫ in prõgatiua gradus 7 aptissime dicit qd pater erat ibi primior auo paterno. glosella aũt immediate seq̃ns posita super verbo eius non dicit cõtrariũ expresse nec est verisimile q cõtrariũ sentiat: q2 nõ est verisimile q immediate in eadẽ quodãmodo cõtinuatione sermonis mutauerit sniam 7 dixerit contraria arg. l. nõ ad ea. ff. de cõdi. 7 demõ. verus igitur sensus gl. fuit qd tex. loquatur de patre matris lucrantis 7 de auo paterno matris lucrantis: 7 forte cõsiderauit glo. q cũ illũ tex. intelligat in matre que lucrata fuit donationẽ ppter nuptias: vt. s. dixi. ex hoc innuitur q eius maritus: 7 sic pater cõis filij pdecesserat: 7 ideo ille text. non intelligatur in patre nepotis de eius hereditate ibi agitur ad hoc que ibi Bar. dicit ad reprobationẽ3 scde lecture. s. q ibi sit prerogatiua gradunm: nam ẽm hanc intelligentiam glo. ideo de patre matris intellexit vt euitaret illam oppositionẽ quã facit Bar. preterea tex. ibi appellat nepotẽ non filium: et tamẽ postea pmittit de patre: 7 ei defert hereditatem: vnde conuenientius fuisset qd nominasset filium si filius illius patris fuisset. hec forte mouerunt Accur. ad intelligendũ in patre 7 auo matris lucrantis saltem prima ratio est satis persuasiua: 7 sic glosator non variauit ponendo duos intellectus contrarios: q2 esse primiorem et esse parẽ in gradu constat esse contraria sed vnum tantũ posuit intellectu3: 7 hoc congruit litere: q2 dictio eius in textu posita post verbum patrem et verbum auum cum possit ad vtrũq3 referri debet: per ea que habentur in. l. si idem cu3 eodem. ff. de iurisditione omnium iudi. 7 in l. iij. §. si filius. ff. de liberis et posthumis cum similib⁹ multis: vnde si exponeremus eius. s. lucrantis intelligemus patre3 lucrãtis esse auũ lucrantis: 7 similiter si intelligatur eius. s. nepotis 7 semp erat gradus prerogatina inter patrem 7 auũ: 7 iste pro certo fuit intellectus Accursij: l3 nõ reperiã ab alio tactũ nisi a Saly. i. d. l. qd scitis. quẽ vidi postq̃ ista senserã ex quibus elicio qd glo. nõ cõcordat cũ Bar. sed discrepat ab eo qd ip̃e de ea sentit quãuis ipse in ea se fundet intelligendo modo quo dictum fuit: 7 non bene quod multum ponderandum est in practica. Et hinc est qd glo. nullibi facit mentionem de isto casu de quo esset habenda mentio si intelligereṫ ẽm lecturam Bar. que esset menti tenenda si vera foret et profecto qd loquatur in patre et auo ipsius nepotis magis applaudet illi litere prout et dicit Rapha. ibi tamen ẽm istũ intellectum: 7 ẽm intellectum glo. supra deductum est eadem rõ. s. qd attendatur graduũ prerogatiua 7 consonant cum regulis iuris antiqui et nouissimi. ideo amplectẽdi sunt cũ non sint inducende iuriu3 exorbitantie s3 cõcordie p iura vulgaria: 7 saltẽ in alijs bonis q̃ in lucris nuptialibus põderata per auctoritatẽ gl. vt supra in hac parte sunt plures: 7 numero 7 auctoritate: sc3 q nõ debeat adhiberi dicta distinctio bonorũ quã adhibet Bar. vt deprehendi põt ex iã dictis 7 doctores p hac parte tenẽtes loquũtur magis accurate 7 digeste. Sepe eñ occurrit q multi videntes dictũ Bar. nõ aľr illo ponderato sed sola eius auctoritate cõtenti cũ illa trãseunt: ita in hoc casu plerisq3 cõtingit vt arbitror sed tenẽtes cõtra secus faciũt: q2 solẽt doc. a Bar. recedẽtes diligẽter põderare put faciũt in his terminis. Nec est hoc casu magnifaciẽda auctoritas Bar. put in alijs suis dictis: attẽto q ipse Bar. errauit inherẽdo illã fuisse lecturã glo. 7 auctoritas glo. potuit cũ faciliter mouere 7 forte aliud dixisset si aiaduertisset glo. aliter intellexisse illũ tex. Nã auctoritas gl. de facili quem libet mouet maxime in lectionũ discursu. ex his cõcludo put aľs legẽdo 7 cõsulẽdo pluries cõclusi q auus paternus 7 maternus in oĩbus equaliter succedãt 7 idẽ in auia paterna 7 materna. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxxxvij.

1 Dotis medietas q remaneat penes maritum et alia medietas restituatur heredibus vxoris statuto ascnli muliere premorienᵗe in matrimonio filijs etiam ex ea remanentibus aut decedentib⁹ illis quicũq3 sine liberis an vendicet sibi locũ filia remanente 7 post modũ ex dicta filia nascatur alius filius 7 ambo postea moriantur adeo q ex dicta muliere siue eius linea non reperiunṫ aliqui descẽdentes. per totum consilium.
2 Argumentum a contrario sensu militat in contractibus.
3 Casus omissus remanet sub dispositione iuris cõis.
4 Alternatiua sufficit verificari in altero ex alternatiuis.
5 Alternatiua qñq3 ponitur pro copula improprie tamen.
6 Liberis nõ relictis decedere nec dicitur sup̃stitib⁹ nepotib⁹ ex eis.
7 Qualitas verbo adiecta d3 intelligi scdm tps verbi.
8 Copulatiue natura requirit concursum copulatorum.
9 Alternatiuarũ iuri non repugnatur et nature si vtraq3 pars verificetur ex quo constat alterum verificari.
10 Copulatiua et est precedentium repetitiua.
11 Precedentia repetita videntur qñ poniṫ vna oratio sub duplici cõditione.
12 Oppositum vtriusq3 verbi censetur clausula hac filij aut ex eis filij.
13 Oratione impfecta dicta in pcedenti orõne censeaṫ repetita in seq.
14 Jus idẽ militat vbi est eadem rõ vbi nõ reddiṫ pbabilis dñe ratio.
15 Dotis ptẽ q lucreṫ maritus statuto filio decedẽte absq3 liberis aut filij ex eo sufficit q cõditio verificetur in vita vel post mortẽ vxoris.
16 Statuta l3 dicantur correctiua seu a iure cõmuni exorbitantia nõ tamen semper sunt restrictiua.
17 Dos profectitia qñ retineri possit vt non reuertatur ad patrem mortuo filio vel filia.
18 Dos si restituatur in pecunia an debeat restitui scdm valorẽ monete tpe solutiõis dotis vel scdm valorẽ tpe restitutiõis vsq3 ad fi. 2si.
19 Solutio qñ d3 fieri de moneta currẽti siue vsuali que est communiter in vsu. numero. 23.
20 Estimatio attenditur que fit tempore solutionis.
21 Moneta mutata vel deteriorata in bonitate intrinseca vt q2 non sit eiusdem lige seu ponderis quibus erat tpe cõtractus solutio d3 fieri de moneta antiqua vel debet fieri estimatio monete antique.

¶ Consilium. cclxxxvij.

1 In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶ † In hac cõsultatione videṫ prima facie dicendum q dicta dos debeat in totũ restitui. Nã de iure cõi cõstat q dos est restituenda tota soluto matrimonio. l. ij. in prin. ff. solu. matri. cum infinitis similibus. Jtẽ ex forma cõnctionis similiter nõ d3 retineri qcq̃: nã cõnentũ fuit q dno

bus tm̃ casibus aliquid retineretur. primo ꝙ si matrimoniũ solue-
retur morte dñe Vãne nõ extãtibus filijs tũc retinetur tertia pars
⁊ due partes restituerẽtur dño Bartholomeo Merchioni oddoni
⁊ Bonifacio predictis. Scdo si matrimoniũ solueret̃ morte dicte
Vãne filijs extantibus ⁊ remanentibus ⁊ demũ decedẽtibus sine fi
lijs tũc maritus sibi retinere deberet medietatẽ dotis a cõtrario sen
su si decesserit cũ filijs qui filij decesserint cũ filijs tũc ⁊ eo casu nõ de-
2 beret retinere neqꝫ medietatẽ neqꝫ tertiã. † Argumẽtũ. n. a contra
rio sensu militat etiã in cõtractibus. l. eũ q ita. §. q ita. de verb. obl.
⁊ specialiter in pactis dotalibus in. l. inter socerũ. §. cuꝫ inter. ff. de
3 pactis dota. ⁊ in. l. si cũ dotẽ in prin. ff. sol. ma. ꝑm vnã lec. † Et saltẽ
casus est omissus: ideo remanere dꝫ sub dispõne iuris cõis. l. commo
dissime. de lib. ⁊ posthu. ⁊. l. si extraneus. de cõdi. ob cãm. ⁊. d. l. si cuꝫ
4 dotẽ in prin. † Nec etiã statutũ de materia disponẽs videt̃ militare
in casu isto: nã statutũ disponit ꝙ retineat̃ dimidia dotis matrimo
nio soluto morte vxoris qñ remanẽt filij vel filie aut ex eis filij vel fi-
lie ⁊ decederẽt qñcunqꝫ sine filijs ex eorũdẽ legitimo mr̃imonio na
tis: vñ loquit̃ alternatiue nõ copulatiue. vñ videt̃ loq qñ extant filij
⁊ illi decesserint sine liberis vel qñ nõ extãt filij tpe soluti matrimo-
nij: sed extãt filij filiorũ p̃mortuorꝫ: ⁊ illi decesserint sine filijs ita vr̃
de mẽte statuentiũ ⁊ ꝯuenire verbis cũ natura alternatiue est verifi
cari in altero ex alternatis. regula in alternatiuis in. vj. ⁊. l. si heredi
5 plures. ff. de ꝯdi. insti. cũ ꝯcor. † lꝫ aliquãdo alternatiua ponat̃ pro
copula. l. si. C. de verb. sig. tñ hoc est impropriare: ⁊ in dubio non vr̃
a verbis recedẽdũ. l. nõ aliter. de leg. iij. l. j. §. si is qui nauẽ de exerci.
Et insuper si esset copulatiua: ita ꝙ intelligeretur quando extarẽt
filij: ⁊ ex eis filij ⁊ decederẽt sine filijs esset sensus ꝙ oẽs copulatiue
decesserint sine filijs: qm̃ indefinita equipollet vniuersali. l. si pluri-
bus. de leg. ij. c. qꝛ circa de priuileg. l. de p̃cio. de publi. ⁊ sic ꝟba veri
6 ficarentur: ita demũ quãdo oẽs decederẽt sine filijs. † Sed filij qui
decedũt superstitibus nepotibus ex eis nõ decedũt sine liberis: er-
7 go nõ verificantur verba dicti statuti: † attẽto ꝙ qualitas adiecta
verbo intelligi dꝫ ꝑm tp̃s verbi. l. in delictis. §. si extraneus. de no-
xali. ⁊ iõ cũ tpe quo decedũt filij remanẽt ex eis filij: iõ nõ decedunt
8 ipi sine filijs: ergo nõ verificat̃ dicta natura indefinite. † Nec natu-
ra copulatiue q̃ reqrit ꝯcursuꝫ copulatorꝫ. d. l. si heredi plures. ⁊. l.
gñaliter. C. eo. ti. cũ simi. cũ itaqꝫ nec verba statuti videant̃ militare
siue alternatiue siue copulatiue intelligat̃ nec ꝟba pacti militent
stemus in dispõne iuris cõis disponẽtis ꝙ dos tota solu. ma. resti-
9 tuat̃ heredibus vxoris. † Cñ predictis minime refragãtibus ꝯriũ
arbitror de iure verius. Nã ad veritatẽ alternatiue fatendum est ꝙ
sufficit alterã ptẽ esse verã: ⁊ ꝙ dicta ꝯiunctio aut in statuto posita
stet alternatiue: ⁊ sic sufficiat alterã ptẽ verificari ꝓut est de sui na-
tura ꝑ regulã in alternatiuis in. vj. Cñ lꝫ sufficiat alterã pteꝫ verifi
cari nõ repugnat eiꝰ nature si vtraqꝫ pars verificet̃: iõ ꝓcedere pos
set dictũ statutũ si superessent filij ⁊ ex eis filij. Nõne tunc verificat̃
statutũ ꝓfecto indubie: nã ex quo vtraqꝫ pars verificat̃ ꝯstat alterã
verificari: nã sub vtraqꝫ altera ꝯtinet̃: vt de se est notissimũ. ⁊ facit
l. cũ furti. ff. de in litẽ iur. ⁊. l. j. §. si stip. de ꝟb. ob. ⁊. l. diẽ ꝓferre. §. si
10 plures de arbi. cũ simi. † Succedit post modũ copula ⁊: que est p̃ce
dentiũ repetitiua. l. seie. §. gaio. ff. de fun. instru. ⁊. l. aut p̃tor el. ij. §.
11 eritqꝫ differẽtia. ff. vi bo. rap. iuncta. l. ij. in princi. eo. ti. † Est enim
vna oratio sub duplici ꝯditiõe: iõ censent̃ p̃cedẽtia repetita per tra
dita per Bar. in. d. §. eritqꝫ dr̃ia. ⁊ maxime qꝛ p̃cedẽtia alternatiue
posita nõ magis respiciunt verbũ extarẽt primo positũ q̃ꝫ verbum
12 decederẽt scdo positũ cũ vtrũqꝫ verbũ p̃cedentia determinãt. † Et
illa ꝟba filij aut ex eis filij sunt oppositum vtriusqꝫ verbi alias esset
inepta oratio. vt de se clare patet accedat illud vulgatũ qd̃ p̃ceden-
tia ad oĩa sequẽtia referunt̃ ⁊ ecõtra. l. siqs ex argẽtarijs. §. si initiũ
13 tabularũ. ff. de edendo. ⁊. l. talis scriptura. de leg. j. cũ simi. † Itẽ qñ
scda oratio est imperfecta dicta in p̃cedenti orõne censentur repe-
tita in sequenti oratione prout no. Bar. in. l. in repetendis. ff. de le
ga. iij. per tex. ibi. ⁊ in. l. iij. ad. l. iuliã. de vi publica. ⁊. l. j. in prin. ff. de
14 publica. ⁊ ibi etiam per Bar. Imo. ⁊ Pau. de cast. † Ideo dictum
statutuꝫ interpretatur ꝙ siue decedãt sine liberis filij aut ex eis filij
decesserint sine liberis restituat̃ dimidia dotis et alia retineatur. si
igitur hoc casu indubie verificatur dictũ statutũ eadem rõne dicen
dum videtur si tempore soluti matrimonij superfuit sola filia: ⁊ illa
decessit postea cum liberis qui decesserũt sine liberis: nã reddi non
potest probabilis ratio differẽtie: ergo idem ius. l. posthumi. §. j. ff.
de iniu. te. l. a titio. de ꝟbo. obliga. l. illud ad. l. aqui. cum similibus.
Et ita intelligendo restare videtur ꝙ cũ in themate nostro deces-
serint sine filijs filij ex filia predefuncta dicendũ sit ꝙ militet dictuꝫ
15 statutũ in casu nostro. † Nec refert ꝙ filij filie nõ extarent tẽpore so
luti matrimonij: qꝛ nõ requirit statutũ ꝙ illi qui restauerũt tẽpore
soluti matrimonij decesserint sine liberis: nec obstat ꝙ natura copu
le ⁊ requirit cõcursum copulatorũ. l. si heredi plures de cõdi. insti. l.
gñaliter. C. eo. ti. ⁊ ideo videatur requiri ꝙ filij q restarunt decesse-
rint sine liberis. Nã respõdet̃ ꝙ natura copule verificat̃ si ista duo
cõcurrũt scꝫ ꝙ filij extent aut extẽt filij ex eis. Itẽ verificet̃ etiam ꝙ
decederẽt filij aut filij ex filijs sine filijs ⁊ ita verificantur ille due con
ditiones copulate. Nõ eñ dicit statutũ ꝙ illi q restarent tẽpore so-
luti matrimonij decesserint sine liberis: sed loquitur absolute non
magis de illis q extarũt tpe mortis vxoris q̃ꝫ de alijs postea natis
seu cõceptis. Quia statutũ id nõ dicit: ergo nec nos dicamus. sciuis
sent ei dicere statuẽtes si id voluissent. ar. c. ad audiẽtiã. de decimis.
⁊. l. si seruũ. §. nõ dixit p̃tor. ff. de acq. heredi. Et maxime qꝛ nõ dicit
statutũ extarent tẽpore mortis vxoris sed indefinite loquit̃: ergo ge
neraliter siue extent tũc siue postea illi q decesserint sine liberis: qꝛ
indefinita equipollet vniuersali. l. iulianus. de leg. iij. ⁊. c. solite. de
maio. ⁊ obe. ⁊ cañ. si romanorũ. xix. dist. Sed si vniuersaliter respe-
ctu tẽporis loqueret̃: qꝛ diceret qñcũqꝫ extarẽt filij aut ex eis filij et
qñcũqꝫ decederent sine liberis ipsi filij aut eorũ filij nõ videretur ha
bere dubiũ quominus statutũ militaret hoc casu. ergo lꝫ nõ loqua
tur vniuersaliter sed indefinite idem sit per predicta ⁊ p̃sertim cum
16 sit eadẽ rõ in oĩ tpe per p̃dicta. † Nec obstat si dicatur ꝙ istud statu
tum est correctiuum seu exorbitans a iure cõi: ergo restringendum
arg. l. precipimus. C. de appel. ⁊. l. ius singulare. ⁊. l. qd̃ vero contra
ff. de. ll. ⁊. c. cum dilectus. de consue. qꝛ rñdetur ꝙ si statutum aliter
intelligeretur aut reduceretur in quandã absurditatem quo ad mẽ
tem statuentium aut in maiorem exorbitantiam seu correctioneꝫ.
Nam aut de iure cõmuni restitueretur tota dos stipulantibus seu
heredibus vxori vbi si filij nõ superessent restituuntur due partes:
et tertia retinetur: ⁊ sic superexistentia filiorum decedentium cum
filijs operaretur effectum contrarium eius ad quod tendũt statuẽ-
tes qui intendũt fauere posteris ⁊ augere retẽtionem casu quo po
steri vxoris supersunt: ⁊ ꝑm hoc diminueret̃ ipsa retentio in odiuꝫ
liberorũ quibus statuentes intendunt fauere contra. l. quod fauo-
re. de. ll. ⁊. l. legata inutiliter. de leg. j. ⁊. c. qd̃ ob gratiam. de reg. iur.
lib. vj. cum concor. Coadiuuantur premissa: qꝛ apparet ex serie sta-
tuti ꝙ superexistentia liberorꝫ decedẽtiũ postea sine liberis auget
portionem retinendam pro parte mariti: qꝛ casu quo filij nõ super-
sunt due partes restitui debẽt: ⁊ tertia dũtaxat retinetur ⁊ vbi sup-
sunt liberi qui postea sine liberis decedunt retinetur dimidia ⁊ di-
midia dũtaxat restituitur vt verba statuti clarissime hos duos ca-
sus decidunt. Ideo absurdum est ꝙ casu quo filij decedunt cum li-
beris portio restituenda augeatur ⁊ retinenda diminuatur ⁊ peni
tus contra mentem statuentium que mẽs preualet semper verbis.
c. intelligentia. de verborum significatione. et. l. in conditionibꝰ pri
mum locum. de condi. ⁊ demonstra. l. nominis ⁊ rei. §. verbum ex le
gibus. de verb. sig. cũ ꝯcor. Et non dubito quin cõsuetudo que est
optima legũ ⁊ statutorũ interpres. l. cũ de interpretatiõe. de legi. ⁊
c. cum dilectus. de consue. ita interpretatur dictum statutum: scili
cet ꝙ filijs superstitibus nihil dotis restituat̃ etiã si alij sint ab vxo-
re relicti heredes: ⁊ etiam si aliter fuerit in stipulatione deductum.
Et hoc est maior recessus a iure. s. ꝙ nihil restituatur q̃ꝫ ꝙ restitua-
tur sola dimidia vt est notissimum: ideo interpretari suprascripta
verba statuti: si vero filij vel filie aut ex eis filij vel filie ex dicto matri
monio extarẽt ⁊ decederẽt qñcũqꝫ sine filijs ⁊c. ꝓut supra interpre-
tata fuerũt: scilicet ꝙ restitutio fiat de dimidia siue decedãt filij filio
rũ extãtes tempore mortis vxoris siue filij ex filijs nati post morteꝫ
vxoris ꝓut vt percepi est casus noster: ⁊ sic ꝙ eo casu militet dictus
versic. si vero filij ⁊c. est minus recedere a iure cõi q̃ꝫ interpretari qd̃
dictus versi. si vero filij ⁊ verba supra interlineata intelligantur ⁊ ve
rificentur solum eo casu quo filij filiorum extarent tempore mortis
vxoris. Ideo illa interpretatio est iuuanda per quaꝫ minus a iure
cõmuni disceditur per iura vulgaria: attento etiam qd̃ magis con-
uenit mẽti statuentiũ ⁊ verbis adaptare ꝓut ⁊ supra demõstratũ est.
17 ¶ † Et si dicatur: immo cõuenit iuri cõi cũ de iure cõi filijs extãti-
bus retinetur tota dos. respondetur ꝙ retinetur qñ esset restituẽda
patri per regulã. l. dos a patre ꝓfecta solu. ma. ⁊ tunc nõ retinetur
de iure cõmuni ꝑꝫ cõeꝫ sentẽtiã doc. de qua. d. l. dos a patre ꝓfecta.
⁊ in. l. post dotẽ. ff. solu. matri. ⁊ in. l. illã. C. de colla. ⁊ in. l. in quarta.
ff. ad. l. fal. sꝫ ex cõsuetudine bul. ⁊ tunc ꝑm multorũ opinioneꝫ dos
retinetur pro filijs vt heredibus matris ⁊ forte magis cõem: licet
Bar. cõtra nisi qñ stipularet̃ pater sibi reddi nõ extãtibus liberis ex
ipso matrimonio quo casu etiã Bar. ipse vult ꝙ in casu extãtiũ li-
berorũ retineat̃ pro eis vt heredibus matris ꝓut ipse dicit in. d. l.
post dotẽ. ⁊ per cõsequens dos restitui debẽt heredibus vxoris nõ
simpliciter retinetur per maritũ ꝓut retinet̃ ex forma statuti: patet
qꝛ dicit ꝙ in maritũ: ⁊ scilꝫ mariti heredes libere ⁊ absolute rema-
neat q̃ verba sunt plana ꝙ nõ retinet pro liberis illius matrimonij
maxime vt heredibus matris nõ insisto: ideo statutuꝫ in hac parte
nõ est cõforme iuri cõmuni nec consuetudini bulg. insuper cõsuetu
do bul. nõ militat qñ pacta se habent in cõtrariũ ꝓut disponit sta-
tutũ istud. Itẽ cõsuetudo bul. nõ se intromittit qñ mulier se dotat
vel extraneus mulierẽ dotat quo casu dos restituẽda heredibꝰ vxo
ris ea mortua qcũqꝫ sint siue filij siue ceteri liberis extãtibus siue nõ
extãtibus itaqꝫ nullo casu libere remanet in maritũ ⁊ mariti here-
des ꝓut remanet ex forma huius statuti. Et per hec tollunt̃ in effe
ctu deducta in contrariuꝫ circa inductionẽ dicti statuti pro parte
aduersa. Nec oportet instare quod ponatur aut pro ⁊: quia illud est
truffa posui quodãmodo superfluo illa que hoc respiciunt: quia q
dam pro parte ista dotantiũ illud videbantur inducere qd̃ nullate
nus me

nus me monebat. Nec ob. cōtrarius sensus dicte stipulationis dotalis in cōtrarium inductus: quia rñdetur pluribus modis. primo quia statutum vitiat ꝛ tollit oīa pacta contraria dispositioni: ꝛ pacta cōtra iura nō tenēt. l. pacta que cōtra. C. de pac. l. non dubiū. C. de. ll. l. iurisgentium. §. ait pretor. de pac. si expressus sensus nō pōt ideo inducere longe minus contrarius sensus. Item expressus sensus duo facit: disponit de dimidia restituēda: ꝛ de dimidia retinenda: contrarius esset qđ non retineretur dimidia: prout ꝙ non restitueretur dimidia. qui sensus esset absonus: ideo non amplectēdus per ea que habentur in. l. ij. C. de cōdi. inser. ꝛ in. l. conuenticulā. de epis. ꝛ cle. Ideo casus omissus esset remittendus dispositioni iuris prout ꝛ in cōtrarium dicebatur. arg. d. l. commodissime. cum cōcor. sed ius. s. municipale: ꝛ sic ius commune illius loci vult ꝙ dimidia retineatur hoc casu vt probaui merito ꝛc. Tertio rñdetur ꝙ pactū emanauit generale: qđ dos eis ꝛc. restitueretur in omnem casum ꝛ euētum restituende dotis ſm formam iuris statutorum asculi ꝛ pacta infrascripta. vꝫ ꝙ si matrimoniū ꝛc. vnde primo cōuenit ꝙ in omni casu dos eis restituatur: tñ limitatur quatenus ius ꝛ statuta disponunt: ꝛ in fine pactorum reiteratur ſm formam iuris ꝛ statutorum ꝛ ordinamētoꝝ ciuitatis asculi. Ideo pacta emanarūt vt se conformarent cum iuris dispositione: nō vt deuiaret: ꝛ illa dictio vꝫ: potest intelligi ꝙ sic exēplificauit dispositioni iuris: prout pactorum cum clausula in fine posita ꝛc. l. talis scriptura. cum concor. de leg. j. Remanet ergo conclusio circa primum consultationis articulum ꝙ dos predicta debeat pro dimidia restitui dictis dotantibus.

18 † Deueniendū modo est ad scđm consultationis articuluꝫ: circa quē videtur prima facie dicendum ꝙ solutio debeat fieri de pecunia hodie currenti:

19 † nā solutio regulariter dꝫ fieri de moneta currenti seu vsuali: que. s. cōiter est in vsu: prout ꝓbāt text. ꝛ glo. in cle. ij. de deci. ꝛ in. c. ij. in fi. de mal. vbi glo. no. ꝙ etiā si non dicaꝫ dꝫ intelligi ꝙ solutio fiat de moneta vsuali: ꝛ sic de moneta q̄ est invsu et cōmuniter currit. sup quo glo. ibi allegat plures cōcordantes. et facit. l. imperatores. ff. de contrahen. emp. vbi dicitur ꝙ consuetudo regionis est in hmōi obseruanda.

20 † Nec dꝫ estimatio monete q̄ vigebat tempore contractus attendi: sed estimatio que viget tempore solutionis. dicit Bal. in. d. l. cum quid. ꝛ ꝙ fieri debeat solutio de moneta noua currenti quando est mutata. firmat Speculator in tituto de solutio. in. §. nunc aliqua. in fin.

21 † tamen hoc non obstante dicendum: quod si moneta est mutata vel deteriorata in bonitate intrinseca: q꞉ non est eiusdem lige vel eiusdem ponderis quib⁹ erat tpe ꝯtractus solutio debet fieri de moneta antiqua: vel debet solui estimatio monete antique prout hoc videtur satis expressum in. c. olim cām. de censi. prout ꝛ si melior moneta sit in vsu tēpore solutionis debet solui antiqua moneta vel eius estimatio: prout est expressum in. c. cum cañ. eo. titu. vt sic contrarioꝝ eadē sit disciplina. l. ꝛ si contra. ff. de vulg. ꝛ pupil. ꝛ cañ. hospitiorum. xxxij.

22 dist. et. l. si ex toto. ff. de leg. j. cum si. † Et ꝙ antiqua moneta seu in antiqua sit soluenda. facit tex. in. l. cū quid. ff. si cer. pet. ꝛ in. l. vxorē. §. testō. de leg. iij. ꝛ in. l. nomen. §. filio. ꝛ. l. vxori. §. j. eo. titu. vbi hoc firmat Dy. ꝙ ꝛ tenet Bart. in. l. paulus rñdet creditorem. ff. de solutio. ꝛ in. d. l. cū quid. vbi hoc doc. cōiter tenent: qđ ꝛ tenent canoniste ōmuniter oēs in. c. quāto. extra de iureiur. ꝛ in. d. c. olim cām. et in. d. c. cū canonicis. ꝛ Pau. de leaz. ꝫenze. Cardi. flor. ꝛ Jmo. in d. cle. ij. de deci. Nec obstant adducta in contrarium: quia respōdetur duobus modis. primo: ꝙ verum est ꝙ consuetudo regionis in hoc obseruatur: ꝛ soluenda est moneta que est in vsu vt dictis: tñ intelligitur de moneta que est in vsu tpe ꝯtractus: q꞉ moneta vsualis soluenda est: que. s. tpe contractus erat in vsu. per. d. c. olim causaꝫ. et. d. c. cum canonicis. ꝛ similib⁹ supra adductis. Non enim dicunt d. c. ij. de male. ꝛ. d. cle. ij. de deci. cuius temporis vsualis vel currens moneta soluatur: ita qđ posset declarari ꝛ interpretari ꝑ dicta alia iura supra adducta: cum vnum ius declaretur ꝛ interpretetur per aliud. l. non est nouum. ꝛ. l. nam ꝛ posteriores. ff. de. ll. ꝛ. c. cū dilect⁹. de consue. ꝛ. c. cum expediat. de elec. lib. vj. cum si. Secundo respon deri pōt ꝙ supradicta procedūt qñ solutio fieri debet de debito resultante ex contractu vel ex vltima voluntate: sed. d. cle. ij. ꝛ. d. c. ij. procedāt qñ solutio fieri debet ratione debiti causati vigore alicuius. l. non vigore alicuius contractus vel vltime voluntatis: q꞉ lex semp loquitur. l. arriani. C. de hereti. nec tpe. l. oritur obligatio: sed cōiter mediante aliquo facto postea imminente oritur ipsa obligatio: ideo non attendit tps legis: nec solutio fieri dꝫ de moneta que currebat tpe legis condite: sed de moneta q̄ postea currit tpe solutionis: prout voluit Spec. in ti. de sol. §. ij. vsi. si quem refert et sequitur Jmo. in. d. l. paulus. Nec ob. qđ dicit Bal. in. d. l. cū quid. q꞉ debet intelligi de estimatione rei que augetur vel minuit aliūde ꝙ ex variatione bonitatis intrinsece: puta si floreni eiusdē bonitatis crescunt in estimatione: q꞉ multi ex causa sunt extracti de loco vel simili causa: prout videmus in vino oleo et hmōi: quoꝝ estimatio crescit ꝛ decrescit firma manēte eadem intrinseca bonitate: nā hoc respectu attēditur tps solutionis vel more. l. vinum. ff. si cer. pe. l. in hac. ꝛ. l. fi. de triti. cū multis si. Nos autē loquimur in estimatione que non variatur ex cā extrinseca: sed de illa que causaꝫ ex mutata bonitate intrinseca: prout loquuntur iura pro hac parte inducta: et dictam distinctionem facit Jmo. in. d. cle. ij. de deci. post Bar. in d. l. cum quid. ff. si cer. peta. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxxxviij.

1 ¶ Filia quā pater maritauit ꝛ eidē simpliciter certam dotē promisit quam pro parte soluit: an mortuo patre possit petere vltra dictam dotē certam aliā q̄titatē pecuniarū quā fratres inter se vna cum patre filie predicte ex quadā conuentione voluerūt filiab⁹ deberi quilibet ipsorum fratrū masculis ex eis vel aliquo ipsoꝝ non remanentibus: cū hoc qđ filie non habeant partem aliam sup certa possessione quam fratres predicti alienari noluerunt extra familiam. per totum consi.

2 Stipulari alteri nemo potest nec tenet stipulatio: cuius tñ actio queritur stipulanti tantum. nu. j. fallit si pater stipuletur nomine filij. nu. 15.

3 Pactum ne petas a me neꝙ a titio non valet respectu titij: lꝫ sit titius meus filius aut heres existat. fallit si paciscar vt filio.

4 Seruitus personalis dicitur vsusfructus que a ꝑsona nō recedit.

6 Actio nō queritur alteri etiā ꝑ liberā personam sine cessione. fallit de patre ad filium.

7 Paciscendo post mortem pater filiabus suis qñ videtur pasci sci filijs suis vel filiabus vt heredibus.

8 Pactum ꝑ quod filia dꝫ habere vsumfructum rei si frater decesserit anteq̄ nuberet: si nupserit ante mortem fratris an possint niti ex pacto relicta illi dote qñ nupserint. nu. 16.

9 Legatum creditori cēsetur factū aīo cōpensandi cū debito necessario. fallit in debito non necessario.

10 Stipulari pōt pater filio vt heredi ꝛ tenet stipulatio vt queratur actio filio ex stipulatu. fallit si stipuletur filio vt extraneo.

11 Stipulari pater filio vt extraneo videtur quando stipulatur noīe proprio sui filij.

12 Actio directa vel vtilis qñ queratur filio per stipulationem patris nomine filij vt' filij factam.

13 Stipulatio patris facta noīe filij in dubio ꝺ̄ facta vt heredi vt q̄ratur directa actio. fallit stipulatione ꝯcepta sup re ad heredes nō trāsitoria: ꝛ fallit ꝯiectura vrgēti ꝙ voluerit filio vt filio stipulari.

14 Argumentum a cōiter accidentibus in cōiecturandis maxime rebus dubijs optimum est in iure.

17 Dos est quid generale respiciens incrementum et diminutionem et quō dicitur debitum necessarium.

18 Dubia et ambigua interpretanda veniunt fauore dotis si cōtrarium respiciant.

19 Debitum necessarium dicitur qđ processit ex cōtractu partiū non iuris necessitate.

20 Dos ꝯstituta ꝑ patrē filie in dubio ꝺ̄ de bonis patris et nō filie.

21 Cōpensatio debiti nō cadit cū credito qđ nō debetur ab ipso compensante: lꝫ promittens sit debitor futurus.

22 Vota parentum sunt vt quod querūt deuoluatur ad liberos et nō ad fratres vel nepotes ex fratre.

¶ Consilium. cclxxxviij.

In nomine domini nostri Jesu christi.

1 ¶ † Videt̄ prima facie dicendū ꝙ dicta dña Margarita non possit petere dictos. ccccc. flore. cōuētos in dicto instr̄o trāsactionis inite inter dictū Honofriū ꝛ fratres ex plurib⁹.

2 † Et primo q꞉ et stipulatio ꝛ cōuētio facta alteri: q꞉ paciscunt ipsi fratres: vt dent̄ ꝗngēti floreni earū filiabus ipsis absentib⁹. stipulatio autem facta alteri nō tenet. l. stipulatio ista. §. alteri de vb. obli. insti. de inuti. stip. §. alteri. ꝛ. §. si qs alij.

3 † Etiam si paciscaꝫ pater filie vt est expressum in. l. si tibi als. l. qđā. §. si pact⁹. ꝛ. l. heredi. §. nos aūt. vsic. ceterū. ff. de pactis. Saltē si paciscit id qđ nō est querendū patri: vt ꝓbat tex. in. l. qđ ꝺ̄. ij. ff. de vb. obli. Sed in casu isto ꝯuenit ꝙ filie haberēt vsumfru.

4 † q̄ est seruit⁹ ꝑsonalis nec a ꝑsona recedit. §. finit. ꝛ. §. itē finit. insti. de vsufru. Itē ꝯuenit ꝙ. ccccc. dētur ꝑ dotib⁹: q꞉ dotes querunt̄ marito cōstante matrimonio. l. doce ancillā. de rei vē. l. in reb⁹. C. de iure

5 dot. cū silib⁹ merito ꝛc. † qđ ꝛ scđo vr̄ dicendū: q꞉ qñ stipulatio alteri facta valet querit̄ actio stipulāti nō alteri: prout hr̄ in. d. l. stipulatio ista. §. si stipuler. ꝛ. §. si qs insulā. et hoc regulariter.

6 † nā ꝑ liberā ꝑsonā nō q̄rit̄ actio alteri sine cessiōe. l. possessio. §. ꝛ si possessio. de acq. pos.

7 † Tertio q꞉ dato ꝙ valeret pactū vr̄ ꝯuētū filiab⁹ vt heredib⁹: nā qñ pr̄ paciscit̄ post mortē suā filiab⁹ vel filijs cēset̄ paciscī filijs vel filiab⁹ vt heredib⁹ ꝑut firmāt gl. Bar. Bal. Ang. ꝛ Raph. fulg. in. d. §. si pact⁹. ꝛ Bar. in. d. l. qđ ꝺ̄. ij. Nisi ergo. d. dña Marg.

8 velit esse heres nō vr̄ ꝙ possit niti ex dicta ꝯuētiōe. † Itē ꝛ q̄rto dicta ꝯuētio habuit respectū ad casuꝫ q̄ honofri⁹ decederet anq̄ filie nuberēt: ꝛ sub eo euētu vr̄ concepta ꝙ demōstrat̄ ex eo: q꞉ cōuenit ꝙ dicte filie post mortē pr̄is morientis sine filijs masculis haberent fruct⁹ ꝛ vsufructū poteris ꝛc. donec nupserint: ꝛ postea dū nuberēt deberēt habere. ccccc. aureos. Cū ergo. d. Margarita nupserit añ mortē honofrij sui fratris vr̄ ꝙ in ea nō verificet̄ dicta ꝯuētio per predicta: ideo ex ea niti nequeat. qđ ꝛ quinto dicēdū vr̄ ex eo: quia

dicta conuentio inter dictos fratres videtur facta ex cā dotis: hoc est vt filie haberent illos .cccc. flore. in dotem: cū parentes teneant filias dotare. l. fi. C. de dotis ꝓmis. ⁊ l. q liberos. ff. de ritu nup. et l. obligamur. §. lege. de acti. ⁊ obli. Si ergo pater filiā dotauit videt̄ cessare cā cōuentionis: ⁊ ꝑ ꝯn̄s vr̄ cessare cōuētio. arg. l. qd̄ dictū. ff. de pactis. ⁊ c. cū cessante. de appella. ⁊ l. adigere. §. ꝗuis. de iurepa

9 tro. † Ad idē ⁊. vj. pater vr̄ dedisse dotē aīo cōpensandi cū illa obligatione dotali: ex quo obligatio dotalis descēdit ex cā necessaria: ⁊ relictū censet̄ factū aīo cōpēsandi cū debito necessario. l. hmōi. §. cū pater. de leg. j. l. si cū dotē. §. si pater. ff. so. mat. ⁊ aut̄. preterea. C.

10 vnde vir ⁊ vxor. † Tamē his nō obstātibꝰ cōtrarium arbitror iuri magis consentaneū: nā primo aduertēdum est ꝙ pater pōt filio stipulari post mortē ipsius patris. l. quodcūqꝫ. §. si qs ita. ff. de ṽbo. obli. ⁊ no. in. d. §. si pactꝰ. ⁊ in. d. l. qd̄ dr̄ ꝑ Bar. et ꝓcedit nō soluꝫ si paciscit̄ seu stipulat̄ filio vt heredi: quo casu querit̄ directa actio vel exceptio. l. si auus. ff. de pac. ⁊ ꝑ glo. ⁊ doc. in. d. §. si pactus. sed etiā si stipulat̄ filio vt filio: quo casu ex stipulatione querit̄ vtilis actio ipsi filio: nō directa. vt in. d. l. quodcūqꝫ. §. si qs ita. de ṽb. obl. ⁊ per glo. ⁊ doc. in. d. §. si pactus. ⁊ in. d. l. qd̄ dr̄. el. ij. secus si stipulat̄ filio vt extraneo: ⁊ tunc nihil querit̄. d. §. si pactus. ⁊ ꝑ doc. ibi. ⁊ in. d. §.

11 si qs ita. d. l. qd̄ dr̄. † qui volunt ꝙ vt extraneo qn̄ sub noīe proprio vel qn̄ propter merita que etiā extraneo exhibita sit̄ beneficiū mererent̄. Super quo lꝫ instari posset non est ad p̄ns instandū: qr non respicit casum nostrū cū stipulatio emanet filiabꝰ futuris: quarum nulla poterāt esse merita: ideo vr̄ conuētum ⁊ stipulatū ipsis filiabus vel tāq̄ heredibꝰ vel tāq̄ filiabꝰ. Et lꝫ glo. ⁊ doc. in cōtrarium adducti velint ꝙ qn̄ pater stipulat̄ post mortē filijs cēseat̄ indubio stipulari filijs vt heredibꝰ: nec auderē recedere ī decisiuis: lꝫ Jmo. ꝯtrarium firmet in. d. l. qd̄ dr̄. ⁊ in cōtrariū multū vrgeat tex. in. d. l.

12 quodcūqꝫ. §. si qs ita. vbi casus si nō cauillat̄ vel diuinat̄. † Nam ibi tradit̄ ꝑ viā quādam regule: ꝙ si qs stipulat̄ filio post mortē suam querit̄ actio vtilis ipsi filio: ex quo dicit ꝙ querit̄ vtilis: ꝓbat̄ ꝙ cēsetur stipulatū filio vt filio: qr si censeret̄ stipulatū fuisse filio vt heredi quereret̄ directa nō vtilis: vt. s̄. premissum est. ⁊ insuꝑ nō quereret̄ actio nisi esset heres: ⁊ tn̄ ibi dr̄ qd̄ querit̄ lꝫ heres nō sit: oportet ergo vel dicere ꝙ ibi cōstabat in facto ꝙ ibi fuerat ꝯuentū filio vt filio: qd̄ est diuinare: maxime qr ibi non videat̄ rn̄deri cōsultationi: sed loquat̄ ꝑ viā theorice seu regule: prout al's ꝯtra vnā lec. glo. ponderāt Jac. de are. Cy. Bar. ⁊ doc. in. l. vnica. C. qn̄ nō pete. partes. Nec iura q̄ adducunt̄ ꝑ glo. ⁊ doc. vident̄ intātuꝫ vrgere ꝓ s̄nia glo. ⁊ doc. ꝙ debeāt nos artate ad diuinandū. d. §. si quis ita. maxime qr. l. auus. de pac. dota. ⁊ l. auus. de pactis. que videntur potissime allegari: loquunt̄ in pacto ꝙ nō ꝑtinebat ad filiū: vt filiū: sed so

23 lum poterat ꝑtinere ad filiū vt heredē. † Quicquid aūt sit in pūcto iuris cōis theorica doc. est ꝙ indubio censet̄ stipulari filio vt heredi qn̄ post mortē ipsius patris stipulātis confert stipulationē: tn̄ limitatur hoc ꝓcedere nisi stipulatio concipiat̄ suꝑ re nō trāsitoria ad heredes: nam tunc censet̄ stipulatū fuisse filijs: vt filijs: prout ꝑ l. iurisiurādi. §. si liberi. de operis lib. tradit Bar. in. d. l. qd̄ dr̄. ⁊ docto. ibi: ⁊ in. d. §. si pactus. Et idē si alia ꝯiectura immineret prout volunt glo. Bar. ⁊ doc. in. d. §. si p actus. ⁊ Bart. ⁊ doc. in. d. l. qd̄ dr̄. dicentes ꝙ tunc censet̄ pater post mortē stipulari filio vt heredi qn̄ nec ex ṽbis nec ex alia ꝯiectura deprehendi potest ꝙ stipuletur filijs vt filijs. Si itaqꝫ aliqua cōiectura vrget ꝙ voluerit stipulari filiabus vt filiabus: tunc sentiunt glo. ⁊ doc. ꝙ censeat̄ stipulari filio non vt heredi: sed vt filio. Sed in casu nostro imminet vrgens coniectura: nam constat ꝙ pater voluit ꝓuidere de dictis .ccccc. flore. filiabus pro earum dotibꝰ ꝙ persuadet̄: ex eo quia voluit eis deberi si seu dum nupserint. ꝙ ⁊ clarius demonstrat̄ ex illis ṽbis instr̄i vltime transactionis: sin autē vna ex dictis filiabus ꝓ suis dotibus aliquam partē dictorū .ccccc. ducatorū habuerit. Sed dotari ⁊ nubere non cadit in quēlibet heredē extraneū: nam potest esse heres collegium ecclesia vel aliud corpus in qd̄ non cadunt nuptie. Jteꝫ masculus qui non dotatur ideo non censeat̄ ꝙ pater fuerit stipulatus filiabus: vt heredibus. Et insuꝑ nō est cōiecturandum ꝙ dicti transigentes habuerint curā de nuptijs heredum extraneorū. Nec solent homines habere curam vel mentem ad nuptias heredū: sed

14 cogitare de nuptijs filiarum: quia filiarū: non quia heredū. † et argumentum a cōiter accidentibus in coniecturandis maxime rebꝰ dubijs optimum est in iure ꝑ glo. ⁊ Bal. in. l. neqꝫ natales. C. de ꝓba. l. non hoc. C. vnde cogna. facit. l. ꝙ si nolit. §. qui assidua. de edi. edic. cum concor. l. si seruus plurium. §. fi. de leg. j. glo. in. l. j. C. de ar bi. cum infinitis similibus. Coniectura itaqꝫ imminet plurimū vrgens ꝙ in dubio voluerint prouidere: quia filiabus: non quia here dibus per predicta. Et etiam quia quilibet pretendebat interesse ꝙ stipulatio non censeretur prouidere heredi: nā tunc ex quo obli gatio consistit in dando cuilibet heredi obligatio quereretur. l. cō tinuus. §. fi. ff. de ṽbo. oblig. ⁊ ibi per doc. Sed ex quo quilibet sibi consulebat ⁊ verisimiliter longe magis volebat sibi ⁊ filijs suis ma sculis prouidere q̄ cuilibet futuro heredi. Nā quilibet poterat co gitare ꝙ ipse poterat remanere post aliū: ⁊ si ipse predecederet po terat superesse sibi filius masculus: ⁊ alter frater decedere poterat

cum herede extraneo: ita ꝙ vnicuiqꝫ intererat ꝙ censeretur stipulari filiabus: vt filiabus: non vt heredibus: ne omnes heredes extranei venirent. Jtaqꝫ nemo sani capitis meo iudicio arbitraretur attentis predictis ꝙ dicti contrahentes voluerint prouidere heredibus: sed prouidere voluerint filiabus: quia filiabus. qd̄ ⁊ tertio demonstratur: quia concepta est stipulatio sub cōditione si decesserint cum filiabus legitimis ⁊ naturalibus. Si ergo decesserint cum extraneis heredibus sine filiabus non militat stipulatio: quia deficit conditio: ergo datur intelligi ꝙ noluerit consulere heredibus: sed filiabus. Et ideo etiam ſm opi. glo. Bar. ⁊ sequaciū interpretanda est ista stipulatio de qua agitur ꝙ censeatur facta filiabꝰ: vt filiabus: ideo eis queratur vtilis actio: licet nō sint heredes ꝑ per d. §. si quis ita. Ex his itaqꝫ remanet cōclusio ꝙ dicte filie honofrij vcꝫ Margarita ⁊ Alexandra debent consequi dictū relictū .ccccc. ducatorū non obstāte ꝙ nō velint esse heredes Honofrij. Non ob

15 stantibus adductis in contrarium. † Non enim obstat ꝙ primo loco dicebatur ꝙ non valet stipulatio alteri facta: quia respondetur ꝙ fallit in certis casibus: inter quos est iste quando pater filijs stipulatur post mortem ipsius patris per. d. l. quodcūqꝫ. §. si qui ita. Et similiter eo casu fallit regula. l. ⁊ si possessio. §. et si possessio. de acquiren. pos. per. d. §. si quis ita. ⁊ propterea non obstat secunda ratio in cōtrarium adducta: nec similiter obstat tertia rō adducta

16 in contrarium: quia ad eam supra est respōsum. † Nec obstat quartum motiuum contrarium: quoniam negatur ꝙ fuerit habita sola consideratio casus: quo pater decederet ante nuptas filias. Si enim eum solum casum cōsiderasset concepta fuisset stipulatio sub conditione si cum filiabus feminis non nuptis decessisset: non autem sub conditione si cum filiabus feminis decessisset. Ponamus enim ꝙ alter decessisset cum filia vel filiabus nuptis: nulla non nupta nōne purificata est conditio stipulationis: profecto sic ex quo concepta est sub conditione si cum filiabus decesserit. Nec iniungitur fratri superstiti vel filijs masculis: ꝙ det .ccccc. ducatos quādo nubent: sed cum nupserint in prima transactione: vel postq̄ fuerit nuptui tradite vel maritate: prout dicitur in secundo instrumēto que verba idem significant. Quinimmo in primo instrumento cōuentio de dandis quadringentis filiabus solis post morteꝫ patris superstitibus non concipitur sub conditione si nupserint: nec in tēpus nuptiarum confertur: sed simpliciter mortuo patre: licet ṽba sequentia dum disponitur de vsufructu innuere videantur qd̄ solutio post nuptias habeat differri: non tamen vrgent necessario: maxime cum de vsufructu consequēdo disponatur alternatiue donec nupserint: vel donec .cccc. florenos aureos habuerint. Jtaqꝫ nuptie contracte ante mortem patris non faciunt deficere conuētionem predictam de dandis .cccc. aureis secundum primam conuentionem: vel .ccccc. ducatis iuxta secundam conuentionem cui standum est. l. pacta nouissima. C. de pactis. qd̄ et demonstratur: quia indefinite disponitur qd̄ habeant illos .ccccc. postq̄ fuerint maritate. Non autem dicitur postq̄ fuerint post mortem patris maritate. Jntelligantur ergo verba predicta indefinita siue fuerint maritate in vita siue post mortem patris. argu. l. de precio. de publici. et. l. si pluribus. de legatis secundo. et canoñ. si romanoruꝫ. xix. distinctio. Non obstat quintum contrarium: quia licet pater promiserit dotem pro dicta Margarita: et illi .ccccc. ducati de quibus supra fuerint conuenti vt illos in dotem haberent filie: non in

17 fertur ex hoc quin et illos habere debeat. † Dos enim est quid generale quod recipit incrementum et diminutionem: prout notāt Bartolus et doctores in rubrica. ff. soluto matrimonio. et probatur. ff. de impen. in rebus dota. fac. quasi per totum. et in. l. si constante. C. de donatio. propter nuptias. et in. l. fina. ff. soluto matri

18 monio. cum similibus. † Confert ad iam dicta: quia in ambiguis pro dotibus est respondendum. l. in ambiguis. ff. de iure dotium.

19 et. l. in ambiguis pro do. ff. de regulis iuris. † Nec etiam obstat. vj. et vltima ratio in contrarium adducta: quia in debito non necessario non censetur animus compensandi. l. creditorem. ff. de legatis secundo. prout omnes consentiunt. Sed illud debitum de dandis illis .ccccc. ducatis processit ex contractu partium: non ex iuris necessitate vt de se euidenter constat. contractus enim sunt ab initio voluntarij. l. sicut. C. de actio et obligatio. et. l. nec emere. C. de iure delibe. ergo non censeatur dos per patrem postea constituta data animo compensandi cum illis .ccccc. ducatis: vt supra inter fratres conuentis. quod et persuadetur ex alio: quia summa est diuersa. facit. l. quinquaginta. de probatio. et dicto. §. cum pater. ibi: eadem centum. et in dicto. §. si pater. ibi: tantum in legato fuit quantum doti satis esset. Jtem sunt diuerse quodāmodo species: quia quingenti primo conuenti sunt ducati. ccccl. dati in dotem sunt simpliciter aurei iusti ponderis ⁊c. Apud nos ista differunt: fortasse etiam cortonij. Jtem pater tenebatur dotare: ideo cum ex necessitate fecerit non videtur habuisse respectū ad precedentem actum. argu. eorum que habentur in. l. rem legatam. ff. de adimen. lega. et in. l. fideicommissa. §. si rem. ff. de legatis tertio. Jtem illi .ccccc. florenū non erant adhuc debiti. ideo non cadebat tunc temporis compensatio. l. prima. et. l. quod in diem. cum similibus. de compensa.

Jtem

Item illi erant simpliciter debendi filiabus non restituẽdi patri: prout patri erãt restituẽdi qñq₃ ex forma cõuentionis illi.ccccl.au
20 ri refutati. Itẽ illi erãt debẽdi filiabus: † ⁊ pater simpl'r dotando filiã censetur dotare de suo ꝓprio non de bonis filie: prout est ex-
21 pressum in.l.fi.C.de dotis ꝓmis. † Insup non cadit in istis termi-nis materia cõpẽsationis: qm̃ Honofrius qui dotẽ ꝓmisit nõ erat debitor in illis.v.sed erat futurus debitor frater vel filius fratris: nec cadit cõpensatio debiti vnius cũ credito qd̓ nõ debet̃ ab ipso cõpensante sed a tertio: hoc quidẽ necubi reperitur nisi aduersus
22 cessionariũ.l.etiã.C.de cõpensa. † Nec est verisimile ꝙ Honofrius voluerit ꝯsulere fratri in preiudiciũ filie: cũ vota parentũ presumã tur esse ꝙ bona post mortẽ deuoluant̃ ad filias non ad fratres vel nepotes ex fratre.l.scripto.ff.vnde lib.l.nam ⁊ si parentibꝰ.in ṗn. de inoffi.testa.⁊.l.cũ acutissimi.in fi.C.de fideicõ. Et si dicat̃ immo apparere vr̃ ꝙ plus dilexerunt fratrẽ ⁊ filios fratris in supradicta transactione: cũ maioris estimationis rem fratri ⁊ nepoti concesse rint q̃ filiabus: q₂ vt arbitror illa predia sunt magne estimationis rñdetur: ꝙ nõ iõ factũ fuit vt vnus ꝯsuleret alteri fratri magis q̃ filiabus: sed vt vnusquisq₃ sibi ⁊ suis posteris masculis consuleret. Cũ em̃ stipulatio sit reciproca vnusquisq₃ consuluit fratri ⁊ nepoti bus ex fratre: vt ex aduerso frater sibi ⁊ suis filiis masculis pariter consuleret. Noluerũt ergo aliqd detrahere filiabꝰ ꝓpriis vt sibi et suis posteris masculis consulerent: sed liberatio a dicta obligatio-ne.cccc.non prouideret sibi vel filiis masculis vt de se notũ est. Merito contrariũ non ob. ludibrio itaq₃ habẽda est illa allegatio: qd̓ solutio dotis facta ꝑ Honofrium in vita aĩo cõpensandi cum illa cõuentione de.ccccc.ducatis vt supra ꝯuentis: ita ꝙ ea rõne dicta Margarita impediatur illos petere. Laus deo.

Summarium super consilio.cclxxxix.

1 ☞ Locator siue cõductor certi tenimẽti vsq₃ in certã generatio-nẽ cũ hoc ꝙ si in dicto terreno edificauerit molendinũ promisit qn tã partẽ dictorũ fructuum molendini: an prius sint expense detra-hende quas ipse fecit: ⁊ de residuo expensis deductis ꝑ eum factis soluere quintã partẽ promissam. per totum consi.
2 Expense non detrahuntur prius quãdo fructus debẽtur hominis dispositione. fallit in ꝯtractibus habentibꝰ cãm onerosam. nu.11.
3 Locator siue conductor appellatur in iure cui perpetuo concedit̃ sub annuo et perpetuo canone: licet cõtractus locationis pecuniã exigat numeratam.
4 Similium est idem iudicium.
5 Fructuum omnium vel integrorum debita pars non deducuntur expense.
6 Fructus rei non dicuntur nisi expensis deductis.
7 Redditus venit appellatione fructus veluti synominiũ: ⁊ nõ de-bentur nisi deductis expensis.
8 Fructus arborum oliuarum ⁊ terrarum dicuntur industriales vt expense sint prius de illis detrahẽde: licet videant̃ natural'r nasci.
9 Expense curatoris dentur ẜm illius industriam.
10 Uerba quando non possunt proprie sumi decet ꝙ ciuili modo ca-piantur.
12 Molendinum non fructuat naturaliter.
13 Lucrum non d̓r nisi qd̓ restat vltra impẽsas.
14 Copulatis pluribus substantiuis que idem significant: licet vnũ forte in plus se habeat q̃ aliud: si potest vnum ponitur pro alte-rius adiectiuo.
15 Fructus appellatione veniunt tm̃ lucrosi.
16 Uerba sunt interpretanda prout conueniunt ꝑsonis loquentium.
17 Expensas non detrahit colonus conducens fundum ad partem fructuum. fallit si ponantur ad vtilitatem rei reducendo ad fertili tatem res steriles.
18 Societatis natura est correspectiue ad id quod ponitur in societa te debeat de lucro percipi.
19 Contractui equiuoco correspectiuatio oneris ad commodum de monstrat veram interpretationem.
20 Interpretatio plenior fit in vltimis voluntatibus et contractibꝰ lucratiuis q̃ onerosis.
21 Expense dicuntur deduci de fructibus lucratiuis etiam si debean-tur integri.

Consilium.cclxxxix.

In nomĩe domini nostri

1 Jesu christi. † Uidetur in hac cõsultatione prima facie dicendũ ꝙ dictus Gerardus teneat̃ dare dicto abbati ⁊ monachis sctẽ marie de farfa quintã partem oim fructuum nõ deductis expensis expositis ꝓ recollectione fru-
2 ctuũ. † Nã primo theorica est ꝙ qñ fructus debent̃ ex dispõne ho-minis fructus vident̃ intelligendi nõ deductis impensis: prout est theorica Jac.de are.i.l.fructꝰ.ff.so.ma.ar.l.cũ duobꝰ.§.si in coeun da.ff.ꝓ socio.⁊ nitit̃ ꝙ ita seruat ꝯsuetudo in colono partiario: iõ illi standum.ar.l.cũ delanionis.§.asinã.de fun.instru.⁊ in.l.articu-lis.ff.de ỽb.sig.⁊.l.ꝙ si nolit.§.q assidua.de edi.edic.⁊ est expressũ ꝙ colonus nõ deducit impensas.in.c.tua nobis.circa mediũ.extra de deci. Et vr̃ hic theorica Jac.de are.ꝓcedere saltẽ in ꝯtractibus onerosis: nã l₃ Bar.velit ꝙ regulariter etiã si proferat̃ ab hoĩe ve lit ꝙ deducant̃ impẽse: ⁊ sic in vltimis voluntatibꝰ ⁊ in ꝯtractibus ꝑ.l.fundi trebatiani.de vsufruc.lega.⁊ no.ꝑ gl.in.l.si qs argẽtũ.§.j. C.de dona.tñ id verũ intelligit in habẽtibꝰ cãm lucratiuã prout lo quunt̃.d.l.fundi trebatiani.⁊.d.gl.d.l.si qs argẽtũ. secus vr̃ in con-tractibꝰ habẽtibꝰ cãm onerosam ꝓut post Jac.de are.voluit Bal. in.d.l.fructꝰ.⁊ Põt.ibi dicẽs esse casum in.d.c.tua nobis. Qd̓ ⁊ vr̃ maxime dicendũ: q₂ dictus Gerardus est quodãmdo coductor: l₃ ad longũ seu in ꝑpetuũ. Cõductio em̃ sepius nũcupat̃ ille cõtractꝰ
3 in instr̃o ipsius. † Itẽ in iure etiã cõductor appellat̃ cui ꝑpetuo cõ cõcedit̃ sub annuo canone.ff.si ager vec.vel emph.peta.l.j.⁊ fi.⁊.l.j. in prin.§.j.⁊.§.sane.⁊.l.fi.ff.de supfi.⁊ extra sub titu.de loca. ponit̃ huius ꝯtractꝰ tractatꝰ.vt in.c.potuit.de loca.⁊ sil'r in insti.vt in ti. de locatione ⁊ cõduc.§.adeo.vbi etiã ꝓbat̃ ꝙ antiquitꝰ dubitatur
4 an locatio ⁊ ꝯductio esset: an ỽo emptio ⁊ vẽditio. † Licet locatio et vẽditio preciũ aut mercedẽ in pecunia numerata exigãt: ⁊ licet in hmõi ꝯtractu nõ interueniat pecunia numerata sil'itudinem h₃ cũ locatione ⁊ ꝯductione est ꝑ dicta iura de sil'ibꝰ idẽ est iudiciũ.l. nõ possunt.ff.de leg.c.inter ceteras.de rescrip.⁊.l.naturalis.§.fi.de prescrip.ỽbis. et in locatione large sumpta.i.in cõductore partia rio loquit̃ Ja.de are.Bar.Bal.⁊ Põ.in.d.l.fructus.⁊ tex.d.c. tua
5 nobis. iõ pariter militet in casu nostro: l₃ nõ sit ꝓpria locatio. † qd̓ maxime dicendũ est in hoc indiuiduo: q₂ dictꝰ Gerardus promisit reddere oẽm quintã partẽ olei reddituũ ⁊c. Et sic loquit̃ per vl'em oẽm ⁊ q vl'r loquit̃ nihil excludit.l.iulianus. de lega.iij.c. solite. de maio.⁊ obediẽ.⁊ cañ.si romanoꝝ.xix.dis.et ꝑ ꝯñs vr̃ ꝙ nõ excludat partẽ fructuũ: ⁊ diminuit̃ ꝓpter expẽsas.ar.eiꝰ ꝙ dicunt Bald. et Põt.in.d.l.fructꝰ.dicentes ꝙ l₃ ỽbũ fructus ꝓlatum ab hoĩe sine adiũcto intelligat̃ deductis impensis: tñ secus si cũ adiuncto: vt q₂ dicat̃ integri fructꝰ.adducũt.l.meuio.§.a me.de leg.ij.⁊ q̃ habent̃ i.l.si prior.ff.so.ma.⁊ in.l.fi.ad.l.fal. ita a pari vr̃ si adiũgit̃ vl'i oĩs prout adiũgit̃ in casu isto: ⁊ maxime q₂ geminant̃ vl'ia: q₂ post mo-dũ vl'e quorũcũq₃ ⁊ vl'e quodlibet ⁊ geminatio auget virtutẽ ỽbi ꝑ ea q̃ habent̃ in.l.balista.ad trebel.⁊ multa circa geminationẽ pos-
6 sent adduci q̃ cã breuitatis omitto. † Et ṗsertim: q₂ l₃ iura eã iter-pretationẽ adhibeãt ỽbo fructꝰ: vt intelligat̃ deductis impẽsis: tñ nõ vr̃ ea significatio adhibẽda ỽbo olei qd̓ ṗmo loco exprimit̃ i.d.
7 instr̃o: † nec forte ea significatio reperit̃ data ỽbo reddituum: ⁊ qd̓ etiã inserit̃ in.d.instr̃o ṗmissa dicta vl'i oẽm: plus aũt est in redditu q̃ in fructu glo.pe.in.c.gñali.de elec.lib.vj.⁊ glo.in ỽbo fructuũ. in cle.j.in fi.de rebꝰ eccle.nõ alie.ideo nõ inferat̃ de fructu ad reddi
8 tũ: † tñ l₃ ṗmissa videant̃ reddere rẽ nõ parũ dubiã: nihilominꝰ cõ trariã ꝑtẽ arbitror iuri magis ꝯsentaneã: nã ṗmittẽdũ est ꝙ de stri cta significatione ỽboꝝ terrenũ nõ est immediata cã olei: nã l₃ oli-ua natural'r nascat̃ ex arbore ⁊ terreno: tñ oliua nõ est oleũ: s₃ ex in dustria. Et talis ⁊ tãta industria exigit̃ ꝙ oleũ d̓r fructꝰ industria-lis nõ naturalis: l₃ oliua natural'r nascat̃: vt est tex.in.l.añpe.i fi.ff. de rei vẽdi.⁊ ibi Bar.⁊ Ang.⁊ Bar.ꝑ eũdẽ tex.in.l.maritꝰ.in ṗnc.
9 ff.ad.l.fal.⁊ ibi Imo.⁊ Bar.in.l.penul.de vsufru.leg. † ⁊ ista indu-stria exigit̃ ex post facto vt de se ꝑ₃: et vt deprehendit̃ ex dictis an ge.⁊ Imo.in locis ṗallegatis. iõ oleũ nõ causat̃ immediate ex terre no: cũ ṗpositio ex ꝓprie sumpta denotet cãm imediatã.l.non du-biũ.C.de legi.et.l.j.C.si seruus extero et ꝑ Bar.in.l.j.§.ex incẽdio. de incẽ.ruina et naufra. Saltẽ itaq₃ ꝓ magna ꝑte ascribẽda est in-dustrie et labori q̃ mediãte fit oleũ: prout al's videmꝰ in lucro qd̓ fit cũ pecunia ꝓ parte ascribit̃ pecunie ꝓ ꝑte operibꝰ ⁊ industrie: ꝓut habet̃ in.l.cũ op₃.in prin.C.de bonisq₃ liberis.⁊ in aut̃.ex testõ.C.
10 de colla. Et ṗsertim oleũ nõ ꝓuenit ex molẽdino ꝓprie sũptũ. † iõ ỽba nõ pñt oĩmodo ꝓprie sumi: iõ decet ꝙ ciuiliter assumant̃. Nã et decet ꝙ ỽba ciuili mõ capiant̃.l.penul.ad exhib.et.l.si cui.ff. de serui.titulo gñali. Et sic de illis fructibꝰ q sunt ascribẽdi terreno vl' molẽdino cẽseant̃ ꝓuenisse ex molẽdino vel terreno: et illi fructꝰ q sunt ascribẽdi industrie et ope dicant̃ ꝓuenisse ex industria et opa seu impẽsa: puta si oꝑariĩ: puta molẽdinariĩ: collectores oliuarum
11 et hmõi pecunia ꝯducant̃ † Et sic effectualiter impẽsa deducat̃ de fructibꝰ et de redditibꝰ: nec est rõ differẽtie inter fructꝰ et redditꝰ et quasi vt synonima idẽ importãtia ponunt̃ in.d.l.j.in fi. de rebꝰ eccle.non alie.⁊ in.d.c.generali. Et l₃ in stricta disputatione plura redditꝰ appellatione q̃ fructꝰ ex ꝓpria vi cõprehendant̃: vt et no. glo.ṗallegate: tñ et illa q̃ redditꝰ appellatio cõprehẽdit fructꝰ ap-pellatione venirẽt.l.mercedes.ff.de peti.heredi.et.l. si nauis.ff.de rei vẽ.et hoc respectu nõ differũt redditꝰ a fructu.ꝑ₃ i.c.ad nostrã. de iureiur.vbi tex.loquit̃ de redditu: et tñ detrahunt̃ impẽse. ⁊ ibi glo.j.dicit qd̓ nunq̃ hoc genus deductionis excipitur: allegãdo.l. fundus.ff.fami.her. q̃ i fructu loquitur: et in redditu loquitur tex. in.l.fundi trebatiani.de vsufru.leg.vbi impense deducuntur.et in d.l.fructus.solu.matri.Bar.et ceteri allegant.d.l.fundi. in fructi-bus. itaq₃ non sit differentia inter fructus et redditus: immo licet al's plura cõprehẽdat redditus q̃ fructus: tamẽ hoc respectu ety-mologia vocabuli magis suadet ꝙ deducãtur impense de redditu q̃ de fructu: nã redditus appellatione vr̃ comprehendere illud qd̓

fundus reddit paciscēti. Sed si dño redditur pars fructuū: quia deducitur pars laboratoris illud vr̄ redditus: qꝛ hoc reddit̄ ex fructibus. Et quotidie dicimꝰ q̄t redditus hꝫ talis: solet rn̄deri ad id qd̄ reddit̄ a colonis: nō ad id qd̄ eius p̄dia pducūt: nā oīa nō reddunt̄ ideo redditus appellatio ex etymologia vocabuli magis dꝫ pati deductionē impensarū q̄ fructꝰ: tn̄ ex mēte doc. est ꝙ in hoc pcedant paribꝰ passibꝰ. Et idē si fit mētio de frumēto ⁊ de oleo. Nam deprehēdit̄ ex dictis Bar. in. d. l. fructus. ⁊ alioꝝ q cū eo in hac parte trāseūt: nā Bar. excipit qn̄ ꝯuenit de certa q̄titate: puta pmittunt̄. x. corbes frumēti: secus ergo sentiūt qn̄ de frumēto esset facta mētio nō sub certa q̄titate: prout ꝯtingit in casu nostro quatenus

12 sit mētio de oleo. † Et maxime hoc dicendū vr̄ circa puentū molēdini: nā molēdinū nō fructat naturaliter: sed opa molentiū ⁊ instr̄a que deputant̄ vna cū domo ⁊ situ molēdini prebet redditū: prout si in hospitio dn̄s dat cubilia alia multa suppellectilia sine quibus hospitiū fuisset locatū. xx. cum illis massaritijs locatur. xl. dicet ne quispiam ꝙ redditus hospitij sit in. xl. certe non: immo dꝫ censeri redditus massariarū. Itē ipse hospitator in hospitio lucrat̄ centū nō erūt oīa centū redditꝰ ⁊ prouētus hospitij: sed erūt p pte redditus ⁊ puentus industrie ope psonalis ⁊ alioꝝ q̄ deputant̄ p necessitate hospitij: sed redditus hospitij dꝫ iudicari illud qd̄ p mercede haberet̄ ex solo hospitio: ⁊ sic tantūdē q̄tū locaret̄ hospitium sine alijs necessarijs ad hospitiū: ita pari rōne dicendū est in molēdino. Et quotidie videmꝰ in partibꝰ nostris ꝙ p molēdino ad oleū capitur certa pars olei qd̄ lucrat̄ in molēdino: ⁊ molēdinarij capiunt certā aliā partē: nec diceret quispiā ꝙ redditꝰ molēdini foret nisi pars q̄ recipit̄ rōne molēdini: alia pars est redditꝰ operaꝝ. Et hoc maxime dicendū vr̄ ex v̄bis sequētibꝰ q̄ id suadent: nā subditur de

13 lucro et emolumētis. † Cōstat em̄ qd̄ nō est lucrum nisi id qd̄ restat vltra impēsas: puta emo merces p. x. vēdo. xx. ⁊ p ꝯducendo ad locū destinatū ⁊ custodia expono. v. profecto lucrū nemo dixerit esse nisi in qnq: ⁊ pari rōne nō diceret̄ emolumentū: ⁊ hoc pōderāt ad differentiā lucri ⁊ fructuū Inno. ⁊ doc. in. c. pastoralis. de deci. ideo cū v̄ba sequētia declarēt p̄cedētia ⁊ ecōtra. l. heredes palā. §. sed si notā. ff. de testa. ⁊. l. si seruus pluriū. §. fi. de leg. j. ⁊. l. q filiabus. eo. titu. iō vident̄ v̄ba precedētia ⁊ sequentia de fructibꝰ redditibus et puentibꝰ lucrosis ⁊ emolumēta prebentibꝰ: prout in sil'i videmus in societate lucri ⁊ questus: qꝛ intelligit̄ in societate lucri quod ex

14 questu prouenit: vt. l. sed si adijciatur. ff. pro socio. † Qn̄ em̄ copulant̄ plura substātiua q̄ idē significāt: lꝫ vnū forte in plus se habeat q̄ aliud si pōt vnū ponit̄ p adiectiuo alterius: vt. d. l. sed si adijciat̄. et in. l. j. §. j. ff. de pac. vbi placitus ⁊ ꝯsensus vt dicit Panor. in. c. ij. de rescrip. vel vnū vt accidēs alterius p eadē iura prout dicit dominus Flo. in. d. c. ij. al's exponit̄ pro idest qn̄q non adaptant̄ p̄misse interpretationes vel sil'es: ad hoc glo. insti. de liberti. in prin. iūcta glo. in v̄bo et. ⁊. ij. q. vj. §. quotiēs. in v̄bo atq. ⁊ tex. in. §. sunt quorū. eo. ca. ⁊ qōne. ⁊ in. c. monasteria. de vita ⁊ hone. cle. ⁊ in rub. ff. si

15 ager vec. vel emphy. petat̄. † q̄ oīa tendunt ad interpretationē: qd̄ ista ꝯuētio intelligatur de redditibꝰ lucrosis ⁊ cū emolumēto pro-

16 uenientibꝰ. † Insup v̄ba interpretant̄ prout ꝯueniūt personis loquētiū vel cū quibꝰ fit locutio. l. plenū. §. equitij. de vsu ⁊ habi. ⁊. d. l. si seruus pluriū. §. fi. ⁊. l. pater seuerinā. §. ꝯditionū v̄ba. de cōdi. ⁊ demō. iō cū in dicta ꝯuētione pmittat̄ qnta pars fructuū ⁊ redditū puenientiū ⁊ prouenturoꝝ: nec dꝫ puenietiū vel pueturoꝝ ad quē illa qdē participia prouenietiū vel puenturorū debēt habere aliquē terminū in quē terminent̄. Si em̄ fructꝰ puenirēt ad raptores ad aues vel feras: dicet ne quispiā ꝙ ista cōprehēdant̄ in dicta cōuentione: absit: ⁊ tn̄ puenerūt ex predio: ideo suadet̄ ꝙ terminꝰ sit psona Gasparis vel sui heredis: qualitas psone Gasparis nō patitur ꝙ ipse cultiuet fundū nec ad molendinū pmaneat. Et si locaret fundū vel molendinū non perueniret ad eū totū oleum: sed illa pars que impēdijs deductis ⁊ opera culture seu molendinorū assumeret̄: iō de hoc qd̄ isto mō pueniret ad eū reddēda monasterio veniret quinta pars. Et pari rōne si ipse non locat: sed suis sumptibus cultiuat vel moleri fecit. Nā illi plures redditus quos exinde percipit nō debēt censeri puenisse ex molendino vel fundo: sed ex industria opera ⁊ impēdijs. probatur in simili si molendinū fuisset patris ⁊ filius percepisset fructus ⁊ redditus molendini vel fundi suis sumptibus: dicentur ne omnes prouenisse ex re patris: ⁊ sic cōnumerari in profecticijs: absit. Ita in proposito non debent dici oīa prouenire ex fundo vel molendino. Et hoc vt arbitror suadet qualitas rei: nam presupponitur ꝙ terrenum erat sterile: ⁊ fortasse nihil inde emolumenti monasteriū percipiebat: prout ⁊ narratur in instrumento aqua per flumen decurrens nihil cōmodi afferebat expensa in construēdis ⁊ manutenendis molendinis solet esse maxima ⁊ periculosa: ⁊ persone molentium solent magnam partem p se recipere redditunm molendini. itaq conuentio de danda qnta parte fructuū non deductis expensis: hoc est inter cetera non deducta parte laboratoris ⁊ molēdinaria fuisset multum fauorabilis monasterio: ⁊ non equa. Et in hmōi est plurimum animaduertenda subiecta materia ⁊ consideranda causa ex qua est danda portio fructuum: ⁊ quid exponit recipiens fructus: ⁊ habito respectu ad q̄titatem oneris ⁊ emolumenti iudicādum est in huiusmodi onerosis. ar. eius qd̄ habetur in. l. j. §. j. de superfi. vbi ex quātitate pecunie que exponit̄ iudicatur cōtractus vt per glo. ibi. Nemo em̄ presumitur insanus ⁊ velle iactare suum. ar. l. cū de indebito. ff. de pro-

17 ba. Et ita tandē firmat Panor. in. d. c. pastoralis. in fine. † Et hinc est ꝙ colonus conducens fundū ad partem fructuum reddendam proprietario non deducit impensas: quia impensas solū facit pro fructibus recolligendis que correspectiuantur ad illam partē fructuum quā ipse sibi retinet. Nec vlla ratio suadet ꝙ ipse haberet recipere illam partē nisi ppter illas impēsas seu operas quas p̄stat in cultura ⁊ pro fructibꝰ recipiēdis. Ista est rō quāꝛ doct. assignāt quare colonus partiarius nō deducit impēsas. At in casu nostro iste Gerardus non conuenit de recipiēdis fructibꝰ p se principaliter rōne impendiorum exhibendorū pro cultura ⁊ pro annua perceptione fructuum: sed p expēsis quas habebat exponere ad ppetuā vtilitatē in reducēdo ad fertilitatē res steriles in faciendo domos molēdina ⁊ hmōi. Iste sunt impēse q̄ nō ascribunt̄ fructibus: nec de fructibus detrahunt̄. ff. de impēsis in rebus dota. fac. l. iij. §. nos gn̄aliter. ⁊. l. seq. ⁊ hmōi conuentio est assimilāda cuidā societati: prout ⁊ videmus ꝙ colonus partiarius socio assimilat̄. l. si mer-

18 ces. §. vis maior. in fi. ff. p socio. † Natura societatis est ꝙ correspectiue ad id quod ponitur in societate debeat de lucro pcipi vt probatur in. l. si non fuerint. §. ita coiri. ff. pro socio. ⁊ glossella insti. eo. ti. §. j. in verbo equales. ⁊ late hoc firmaui in repeti. l. pascēda. C. de pac. in prima. q. prin. ⁊ pluries consului ⁊ vidi sepius ab alijs consultum: hoc etiam est ponderādum in his terminis: qd̄ vt arbitror iuuat oīno partem Gerardi. Et per hoc tollitur contrarium qd̄ videt̄ astringere de ꝯductore qui non deducit impensas: et qd̄ posset dicere de emphyteota q de cañ. non inducit impensas. Canones enim emphyteotici solent esse communiter multum tenues: et solet quid certum prestari: ita qd̄ non confert ad thema nostrum: ⁊ s̄m hoc debet intelligi id qd̄ in contrarium dicebatur. s. qd̄ in contractibus onerosis impense non deducūtur. s. qn̄ onus respectu cō-

19 moditatis id suadet. † In contractibus enim onerosis correspectiuatio oneris ad commodum demonstrat veram interpretationeꝫ contractui equiuoco per supradicta: al's si talis consideratio cessa-

20 ret secus dicendum est: † quia plenior interpretatio fit in vltimis voluntatibus ⁊ in contractibus lucratiuis q̄ in contractibus onerosis vt est expressum in. c. cum dilecti. de dona. facit. l. in testamentis. de reg. iur. ⁊. c. quia circa. de priui. ⁊. l. beneficium. de cōsti. prin. Si autem promittuntur fructus vel pars fructuum plenior interpretatio est ꝙ veniant fructus non deductis impensis q̄ deductis impensis. Ideo longe magis deberet in vltima voluntate relictuꝫ fructuum vel reddituum vel promissio ex causa lucratiua interpretari de fructibus ⁊ redditibus non deductis impensis q̄ in onero-

21 sis promissionibus. † Ideo si in lucratiuis indubio intelliguntur deductis impēsis: vt. d. l. fundi trebatiani. fortius in onerosis nisi qualitas oneris secus suadeat per iam dicta: ⁊ ita respondetur ad id quod dicitur de colono per qd̄ mouentur Bald. ⁊ Pon. Et s̄m predicta verificetur qd̄ dicit Imo. in. d. l. fructus. reprehendendo Bal. in preallegato suo dicto. Ad alia iura Bal. ⁊ Ponta. non laboro in responsione quoniam non vrgent. Nec ob. ꝙ dixi ponderando verba vniuersalia: quia illa verba vniuersalia habent terminos restrictiuos: nam determinant fructus ⁊ redditus prouenientes ad Gerardum ex molendino vel terreno. illos autem qui prouenturi esset colono partiario vel molendinarijs: vel qui nummis conduxissent molendinum non veniunt ex verbis: nec ex mēte per supradicta non repeto. Nec obst. qd̄ dicunt Bal. ⁊ Pont. quando promittuntur integri fructus: quia iura que allegant parū faciūt. Et non militabant in contrarium ea que supra ponderaui. Et insup v̄bū integris magis artat ꝙ nihil deducatur: quia detrahit̄ de integritate per diminutionem: ad hoc etiam qd̄ no. Bal. in. l. j. C. de fruc. ⁊ lit. impen. vbi integraliter fructus capiuntur sine diminutione: quoniam verbum omnem quātitatem fructuum lucri ⁊c. quia verbum fructuum est indefinitiue positum: ideo intelligit̄ qd̄ restat supra impensas: ideo si in fructu censetur esse qd̄ restat deductis impensis omnis quinta quantitas fructuum datur: si dat̄ quinta pars fructuum diminutorum ab expensis. Et qualitercūq prouenjant isti fructus ⁊ redditus diminuti per expensas. Et maxime intelligendo de fructibus lucratiuis ⁊ prestantibus emolumenta: prout supra deductuꝫ est fore intelligēda ppter alia v̄ba adiūcta. Et potissime hec militāt i fructu olei qd̄ pcipit̄ i molēdino: cū molēdinū nō fructet neq reddat naturalr̄ qc q̄: ⁊ id qd̄ pcipit̄ nō solū ex molēdino: sꝫ etiā ex alijs pcipit̄ put ⁊. s. dmōstratū ē. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxc.

1 ☞ Cōpromitti ꝙ debeat de qualꝫ cā pupilli statuto senis si petat̄ cōpromissum fieri ꝙ nō habeat locū i qōne alicuiꝰ instrī guarētigie vel testī: vbi etiā alio statuto cauet̄ ꝙ instr̄a liqda debeāt executioni mādari simplr̄ ⁊ de plano: stāte ꝙ cā de q̄ agebat̄ erat liquida viso instrō: attēto etiā ꝙ pupilli negabāt esse liquidam: ⁊ sic ex eo ꝙ fiat negatio nō reddat̄ cā dubia: ⁊ si iudex pnūciarit causam cōpromittēdi dicatur male iudicatum. per totum consi.

Omnis

2 Omnis dictio est vniuersalis nihil excludens.
3 Compromitti siue transigi potest super re iudicata et cā executiua quando probabilis questio super illa potest moueri. idem super re dubia.nu.7.
4 Cōpromissum censetur quedā transactionis species.
5 Instrā omnia publica tm̄ et autētica dicuntur liquidata.
6 Questiones iuris dicuntur clare et non dubie.
8 Compromissum siue transactio licet sit generale non trahitur ad liquidata.
9 Negatiua reddit dubia que iure cōi habentur p liquidatis in probabilib9 facti apparētis.fallit si sint improbabilia.nu.16.
10 Legatum qđ legatario nullū affert cōmodum nō valet.nu.21.
11 Stylus curie semper seruari debet.
12 Arbitri iuris in locum iudicum succedunt et habere dicunt iurisditionem a iure delegatam.
13 Compromitti qđ debeat cā inter affines statuto:si est dubiū an fieri debeat compromissum statutum ad hoc dubium extenditur et fieri debet compromissum.
14 Heres tenetur onere pro viribus hereditarijs.
15 Legatis debitis per testatorem coheredi suo importat qđ heres debita soluat.
17 Compromitti siue transigi potest super re que est in lumine sentētie tanqꝫ clara et liquida.
18 Cōpromitti qđ debeat statuto in omni questione amicorum. fallit re liquidata et clara.
19 Dubium iuris probabile equiparatur dubio facti.
20 Expressum facit cessare tacitum:nec tacitum derogat expresso.
22 Cōpromitti si nō possit super vno nec super incidenti.
23 Lites sunt abbreuiande causa vitande infinitatis.
24 Questio verbum prolatum a iurislatore intelligitur post litem cōtestatam.
25 Cause et lites verbum intelligitur de principalibus:non de quolibet articulo cause.
26 Iudex debet tm̄ pronūciare de re de qua cognoscit.
27 Decisa causa non dꝫ resuscitari neqꝫ compromitti.

Consilium.ccxc.

In nomine domini nostri

1 Jesu christi. †Qđ fuerit iuste pnunciatū in dicta cā fieri debere cōpromissum vr casus legis municipalis:cū psupponat qđ dicta cā agitet cū pupillo:et qđ iudex curie placiti cōis et sapiētes pupillorum iniūxerint iudici cause qđ pnunciaret cām cōpromittendā prout pnunciauit. Et statutū in thema te descriptū aperte decidat qđ dicti iudex curie etc. et sapiētes pupillorum teneant et debeāt prouidere qđ oēm cām litem vel 2 qōnem pupillorum faciant cōprom itti de iure tm̄ etc. † Et cū loqua p vniuersalē omnē nullā vr excludere.c.solite.de maio. et obe.canē si romanorum.xix.dist.et.l.iulianus.de leg.iij. Et pptera,nō videtur. obstare qđ ista cā respicere videat vltimā voluntatē:et cause vltimarū voluntatuꝫ sint priuilegiate ex forma alterius statuti de quo in themate:qm̄ lꝫ illud statutū priuilegiet qđ pcedat summarie: et de plano sine strepitu et figura iudicij:nō pptera disponit qđ non cōpromittat si est cā pupillorum. Et statutū disponēs qđ cause pupillorū debeant compromitti:non distinguit inter causas ordinarias et summarias:in quib9 pcedat de plano etc. Nā et corā arbitris poterit pcedi summarie et de plano sine strepitu et figura iudicij. Et etiā si sup executione immineret aliqua qđ illa pōt cōpromitti cū qđ sit et statutū p vniuersalem omnē loquat. ideo non obstat si primum statutum dicit exequatur et executioni mandet:lꝫ forte non videat intētio statuentiū qđ pcedat via executiua:cū nō dicat qđ instrā etc. exequātur et executioni mandent. Sed dicit:omnis questio et controuersia vigore instrumēti vel guarētigie vel testi etc. exequantur. Potest em̄ esse talis qđ vigore predictorum in qua nō cadit executio. Quid em̄ si petitur pronūciari nullū vel petitur declarari erratum vel exceptione vigore instri vel vltime volūtatis:vel declarari tale debitum spectare ad alium prout effectualiter cōtingit: profecto controuersia est querimonia et vigore instrumēti vel vltime voluntatis:et tm̄ non cadunt termini vie executiue: capiendo executionē ad simitudinem executionis rei iudicate instri guarētigiati et hmōi: sed potius termini vie declaratiue:ideo illa vba exequant et executioni mandent vidētur interpretāda.i.tractētur terminent et expediant summarie et de plano etc. Et maxime:qꝛ executio non fit que rimoniarū questionū et ꝯtrouersiarū:sed fit executio snie instrumēti vel vltime voluntatis etc. Sopitis qōnibus et cōtrouersijs:ita qđ inepte dicimus cōtrouersie exequātur:capiendo pro ppria execu-
3 tione:non tm̄ multum refert ad propositum nostrum:qm̄ † et in cā executiua potest transigi qn̄ probabilis qđ et dubitatio verteret.l.
4 post rem iudicatam.ff.de transac.ergo et cōpromitti:†cū compromissum censeatur quedā species transactionis per ea que habētur in aut.si vero cōtigerit.C.de iudi.et que.s.dicam. Et insuper in casu isto non est intentata via executiua prout et in themate psuppo-
5 nitur.†Nec videt obstare qđ res vr clara et indubia: nā oia sunt liquidata:et testamentum publicum et autenticum apparet:et non negatur ipsum testm̄ et eius validitas:ita qđ imminet sola questio
6 iuris†:et qōnes iuris sunt clare.l.ornamentorū.ff.de auro et ar.leg. et ideo non debeat compromitti per no.per Bal.in.l.ancille.C.de fur.et per Petrū Bal.et Raph.ful.in.l.cū proponas.C. de iureiu-
7 ran.†Nam super re dubia dꝫ fieri transactio.l.j.ff.de transac. et ita
8 etiā cōpromissum prout et dicunt ibi Bal.Ang.et Pau.de ca.†iđ compromissum licet generale non trahitur ad liquida Bart.in.l. ambitiosa.ff.de decre.ab ordi.fac.et Ange.in.d.l.j. de transac.post Jaco.de are.et Cy.in.l.si q ex cōsensu.et in.l.episcopale.C. de episc.
9 au.et idem dicit Pau.de cast.in.d.l.j.de transac.†quia videt posse rñderi qđ negatione redditur res dubia.l.post rem iudi.ibi.vel si negetur iudicatū.ff.de trāsactio.et.l.iiij.in prin.C.quibus ad li.pcla. non licet.no.per glo.in.l.j.§.j.ff.nil noua.in.l.j.C.de pcu.et dubius est future litis euentus.l.qđ debet.ff.de pecu. Itē vr dubia interpretatio dicti testamēti:nā ex quo reliquit medietatē debiti et capitalis vr voluisse qđ nō habeat subire onus alterius dimidie:nā qui de vno dicit de alio excludit.l.cum emptor.de iudi.c.nōne.de pre-
10 sump.l.si quis ex argētarijs.§.phibet.ff.de eden.cū sili.†Item relictum qđ nullū affert cōmodum legatario non valet.l.si creditori. et.l.si domus.in prin.ff.de leg.j.sed relinquere alicui debitum non affert illi cōmodum:sed dānum:ideo non valeat:itaqꝫ ex his videt
11 reddi res dubia.†Et insuper stylus curie qui presupponitur i themate qđ petatur in calculo ferende sententie: videt suadere qđ sup articulo iuris cum fauore pupilli cōpromittatur:nā in calculo ferende snie liquidata sunt in facto oia liquidanda. Restat iudici videre quid iuris:et sm̄ ius iudicare:et sic restat articulus iuris: qđ licet cōiter censeatur clarum non curatur ex stylo curie qui est attendendus per Cy.in.l.ij.C.que sit long.cōsuetu.per eum.et Bal.in.l. de quibus.de.ll.ideo stylus videtur inducere qđ sup re clara possit
12 fieri cōpromissum.†Et maxime: quia isti arbitri iuris succedunt in locum iudicū vt per Bal.in.l.si iudex nutriri.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.et habent iurisditionē a iure delegatā.c.ab arbitris. de offi.deleg.lib.vj.iuncta glo et arg.l.imperatores. de in di.adiec.et qđ no.glo.in.c.j.de offi.deleg.lib.vj.ad hoc etiā qđ habetur in.l.fi. C.de iudi. Et ideo prout iudex super articulo iuris etiam claro iudicat:ita et arbitri iuris assumi possint vt super articulo iuris iudicent:qm̄ iudices sunt ex quo iurisditionem censetur habere:et loco
13 aliorum iudicum subrogantur.†Dato autem sine preiudicio veritatis qđ dicta snia fuerit iniusta:qꝛ cā reuera non fuerit nec sit compromittenda:tamen saltem iste articulus an cā sit cōpromittenda necne:si petatur cōpromitti vr qđ cōpromitti debeat per ea que habentur p glo.Bart.Raph.et Pau.de ca.in.l.si quis in conscribendo.C.de pac. Nā ille tex.loquit sm̄ vnam lec.in arbitrio electo sup articulo exceptionis declinatorie.et Bar.inducit ad statutū disponens qđ omnis causa debeat compromitti qđ vigore statuti compromittatur iste articulus an causa sit cōpromittenda:qđ summe no. ibi Bar.et Rapha.ibi dicit obtinuisse qđ lꝫ diceretur cām principalem non esse compromittendam:et non poterat obtinere compromissum super cā principali petijt compromitti hunc articulum:an causa sit compromittenda et obtinuit fretus auctoritate Bart. in d.l.si quis in conscribendo.et remouit cām de manu iudicis quē habebat suspectum prout etiam ipse dicit in.l. cum proponas.C. de rebus credi.et iureiuran.et idē voluit Pau.de ca.in.d.l.siquis in cōscribendo.ita ergo dicendum videtur in casu nostro: qđ licet causa principalis forte non sit compromittenda:tamē iste articulus an
14 causa sit compromittenda compromitti debeat.†His tamen minime refragantibus contrarium videtur de iure respondendum: nam premittendum est qđ ius est clarum et apertum qđ dictus Nicolaus habet soluere tres partes de quatuor partibus debitorum hereditariorum. Nam ex quo est institutus heres vniuersalis pro dimidia:tenetur pro dimidia ad onera hereditaria tanqꝫ heres.l. j.C.si certum peta.l.pro hereditarijs.C.de here.acti.et hec nullum
15 habet dubium.†Item nullum habet dubium qđ ex eo quia testator reliquit eidem debita et capitale: qđ voluit qđ haberet onus soluendi debita et lucrum capitalis. Istud important verba relicti: relinquendo enim debita nil aliud disponitur: nisi qđ debita soluat:hoc quippe nemo ambigit eam esse mentem que preualet verbis.l.cum virum.C.de fideicommissis.l. in conditionibus primum locum.de conditio.et demonstratio.c.intelligentia de verb. significatio. Nec verba aliud important cum nequeant aliter relinqui debita nisi qđ subeatur onus debitorum:sed ex quo istud onus subit tanqꝫ heres pro dimidia:pro illa dimidia forte est inutile relictum:prout pro dimidia.s. dimidie est inutile relictum capitalis.l.et si quidem.ff.de legatis primo. Non enim valet respectu interesse creditorum per.d.l.si creditori. nec respectu heredis: quia nō potest obligari sibijpsi.d.l.et si quidem.et.l.vrānius.de fideiuss. et.l.frater a fratre.de conditio.indebi.cum similibus. Sed quia interest coheredis qđ ipse Nicolaus soluat:ideo heredi cōpetit actio cuius commodum continet dictum debitum relictorum.arg.l.sed cum testator.de lega.j.et.l.fideicommissa.§.cum esset.de leg.iij.et.l. peto.in principio.de lega.ij.ideo vigore dicti relicti potuit agere

d. Bartholomeus ꝙ declaretur dictum Nicolaum: ⁊ post mortem eius filios ⁊ heredes fuisse ⁊ esse obligatos ad tres quartas dictorum debitorum. Et ex quo heredes non sunt liberati coguntur soluere si soluunt venit hoc interesse resarciendum vigore dicti relicti. Et inuenit ꝙ dictus Bartholomeus a dimidia dimidie ad se spectātis liberetur: quam liberationem facere possunt ⁊ debēt dicti heredes Nicolai soluendo dicta debita: cū solutione eius qđ debet soluatur oīs obligatio: ⁊ sic liberatio inducat̄. insti. quib. mod. tol. ob. in prin. Profecto in his versant̄ articuli iuris indubij. 16 † Nec obst. qđ negatione reddit̄ res dubia ꝑ adducta in contrariū: qꝛ rñdetur ꝙ per negationē facti nō apparentis res dubia redditur que clara redderetur per cōfessionē: ita loquunt̄ in contrarium inducta: sed per negationē iuris non redditur res dubia nec sit̄ ꝑ negationem facti apparētis: ideo si quis ostēdit instr̄m procure: lꝫ aduersarius illud neget non redditur ex sola negatione res dubia: ideo non tenetur cauere prout doc. cōcordant in. d. l. j. C. de ꝓcura. negatio enī tunc reddit rem dubiā qñ est probabilis: secus si est improbabilis: nā talis negatio nō reddit rē dubiā prout no. Inn. in. c. 17 † Nec etiā ob. ꝙ dubius est litis euentus: qꝛ illud est regulare: nō tñ qñ res est liquidata adeo ꝙ non restat nisi ferre sententiā ⁊ remanet solus articulus iuris: nā tunc licet sit aliquale dubium quia iudex propter ignorantiam vel malitiam posset iniquam ferre sententiā: non tñ est talis dubietas que sit in cōsideratione quin dicat̄ res clara adeo ꝙ super ea nequeat transigi neqꝫ cōpromitti: cū super re clara predicta fieri nequeant vt. s. deductum est. 18 † Et vltra. s. adducta hoc idem firmat Bal. in consilio mihi. cccxxx j. incip. sup eo qđ querit̄. col. iij. vbi concludit ꝙ licet statutum mandet causam compromitti: tñ re liquidata non potest peti compromissum: ⁊ quia res clara: et quia qñ nihil restat ad liquidandum censetur tacita in cā cōclusum. allegat. l. cuꝫ a nobis. C. de dila. l. ꝗuis indubitati. C. de adul. ⁊. l. deniqꝫ. §. j. ff. de mino. ⁊. l. petende. C. de tēpo. in integ. resti. itē allegat text. in. l. si rem. §. quolibet. ff. de euic. Itē ponderat qđ ista statuta sunt inducta ad dirimendum lites nō ad differendū. adducit. l. ꝗuis. ff. de arbi. Et si iudice volente sententiare potest peti cōpromissum: non abbreuiantur seu dirimuntur lites: sed differūtur prout ipse Bal. vult et ex se notum est ⁊ experientia docet rerū magistra. c. quā sit. in prin. de elec. lib. vj. ⁊. c. statutum. in prin. eo. tit. et lib. qđ maxime ponderandum est in hoc casu: cū statutū exprimat rationē ⁊ causam quare mouentur statuentes. s. quia cause pupillorum trahūtur in longum ꝓpter qđ tutores nolunt ⁊c. Itaqꝫ apparet ꝙ mens statuentium fuit lites abbreuiare: ideo non debent lites elongari vigore dicti statuti: cum inducta ad vnum finem non debeant contrarium effectum producere. l. ꝙ fauore. C. de legi. c. ꝙ ob gratiā. de reg. iur. in. vj. ⁊. l. legata inutiliter. de lega. j. Nec forte obstat stylus curie: quia etiam in calculo ferende sententie pōt peti compromissum ad dirimendū lites: puta si iudex procrastinaret prolationem sententie: nam tunc posset peti compromissum ad dirimendum ⁊ abbreuiandum litem. Item ex actis multotiēs resultat tanta intricatio vel perplexitas ⁊ dubitatio: qđ lꝫ nihil sit amplius probandū: in facto tamen est probabilis dubitatio ⁊ hoc sepissime contingit. 19 † Et probabile dubiū iuris equiparatur dubio facti per no. per Jo. an. c. vnico. de postulatione prela. ⁊ ꝑ Pet. de ancha. d. Ant. Imo. ⁊ Panor. in. c. cum dilectus. de consue. ꝑ text. ibi ſm vnam lectu. ⁊. d. Anto. in. c. de quarta. de prescrip. ⁊ Imo. in c. si diligenti. eo. ti. per. d. c. cū dilectus. ⁊ no. per Jo. an. in. d. c. vnico. ideo licet soleat quandoqꝫ peti in calculo ferende sententie: nō tamen probatur ꝙ possit peti ad impediendum sententiam ferri: et sic ad differendam ⁊ prolongandam litem: prout contingit i casu nostro: vel ꝙ possit peti qñ ex actitatis res est idubia: prout etiā occurrit in hac consultatione per iam dicta. Consuluit etiā Bald. in preallegato consilio: ꝙ super instrumentis guarentigiatis vel similibus que habent executionem paratam non potest peti compromissum: licet stet simile statutum ꝙ omnis causa debeat compromitti: qđ etiam potest trahi ad terminos nostros intelligendo statutum primo loco descriptuꝫ in themate de executione loquēs qđ intelligatur proprie. s. ꝙ via executiua procedatur et intelligat̄ ꝙ controuersia via executiua terminetur: licet sit aliqualis impropriatio: sed etiam ſm aliam intelligentiam impropriatur: licet in hoc non faciam principale fundamentum: ideo non me extendo vlterius: sed maius fundamentum facio: quia res est liquida ⁊ clara: et quia non debet peti compromissum ad impediēdum litis decisionem contra mentem statuentium per iam dicta. Nec obstāt in hac parte deducta in contrarium: non enim stylus allegatus: quia supra est responsum. Nec obstat arg. qui de vno dicit de alio excludit: ⁊ sic relinquendo dimidiam debiti de alia dimidia negat: quia respondetur fatendo illud argumentum: tamen negat. s. relinquere dimidiam debiti eo iure. s. particularis relicti: tamen licet neget se relinquere aliam dimidiam debiti: tamen illa venit in institutione vniuersali: non ergo relinquitur alia dimidia debiti dicto Nicolao: sed relinquitur dimidia hereditatis sub qua virtualiter comprehenditur dimidia debiti non magis alia ꝗ̄ illa specialiter relicta ipsi Nicolao. 20 † Et ista exp̄ssa dispositio ꝓualet illi tacite dispositioni cum per tacitum non derogatur expressis que magis preualent. iuxta. l. expressa nocent. de regu. iur. et. l. nonnunꝗ̄. de conditio. et demonstratio. et que habent̄ in. l. prima. §. huius rei. de offi. eius cui manda. est iurisdi. Uel melius vnum non derogat alteri: sed tacitum intelligitur respectu singularis relicti expressuꝫ ratione vniuersalis institutionis. 21 † Nec obst. qđ relictum non afferens vtilitatem legatario non valet: quia respondetur qđ licet non afferat vtilitatem ei cui relinquitur: tamen affert vtilitatem Bartholomeo coheredi: cuius interest relictum obseruari: nec etiaꝫ obstat qđ subrogantur loco iudicum: quia licet subrogentur: tamē subrogantur vt arbitri et compromissum est quedam species transactionis. Et in istis arbitris iuris loquuntur doctores tenentes qđ super re vel articulo iuris non fit huiusmodi compromissum. Restat itaqꝫ conclusio qđ dicta sententia fuerit iniusta et veniat infirmanda per iudicem appellationis. 22 † Et si postea petatur ꝙ compromittatur hic articulus vtrum ista causa sit compromittēda aduertendum est qđ licet glo. in dicta. l. si quis in conscribendo. dicat qđ articulus incidens possit compromitti: non tamen dicit qđ vigore huiusmodi statuti artetur quis ad compromittendum. Et licet Barto. inducat dictam glo. ad statuta que disponant ꝙ cōtrouersie et questiones compromittantur: non tamen determinat qđ sit compromittendus iste articulus: vtrum causa sit compromittenda necne: sed reliquit indecisum: itaqꝫ glo. non artat: nam licet dicat qđ possit compromitti. s. de voluntate partium: non tamen dicit qđ quis cogatur ad compromittendum: et Barto. non determinat. Bald. et Ange. non ponderant fortasse ea ratione: quia parum dubietatis est quin possit de voluntate partium vnus articulus compromitti. Et qđ cogatur: neqꝫ glo. tangit neqꝫ Barto. decidit: et qđ non cogatur ad compromittendum firmare videt̄ Pe. de ancha. in suo consilio. numero. clxxxiij. ſcđm ordinem informis incipien. pro clariori intellectu premittendum est. versicu. quarto et vltimo. vbi recitat Bald. consulendo tenuisse qđ stāte simili statuto super articulo incidenti non potest peti cōpromissum ne cause continentia diuidatur: ⁊ cum eo transit. ⁊ idem voluit Bal. in. l. si ex causa. §. penultimo. ff. de minor. in additio. 23 † Et licet arbiter subrogetur in locum iudicis: non propterea sequitur qđ subrogari posset quando diuidatur continentia cause: nam pro parte cognocent arbitri: pro parte iudex: licet enim subrogetur in locum alterius: tamen est alter homo ⁊ id quod vni innotuit non innotescit alteri. Et insuper si super quolibet litis articulo possit peti causam compromitti milies peti poterit compromissum in eadeꝫ causa: ita qđ non erit vllus litium finis. Et insuper si vnus petet causam compromitti super articulo an causa sit compromittenda: alius negabit compromitti debere an causa sit compromittenda: et poterit petere compromitti hunc articulum: an debeat pronūciari compromittendum esse an sit compromittenda controuersia an causa sit compromittenda: ⁊ sic posset deduci in infinitum: saltem si ambe partes essent pupillari. Infinitas autem est euitāda. l. si finita. in principio. de damno infecto. l. cum antiquitas. C. de vsufruc. et lites fierent immortales: quarum interitū anhelant statuentes: ideo persuaderi videtur qđ statuentes sumant illa verba litem: causam: ⁊ questionem in potiori significatu. l. j. §. qui in perpetuum. ff. si ager vec. vel em. pe. scilicet de questione principali nō de quolibet articulo incidenti: ne incidamus in dicta inconuenientia. et propterea non immerito Barto. noluit decidere in dicta. l. si quis in conscribendo. 24 † Et facit quod notat Bartolus in. l. amplius non peti. ff. rem ratam haberi. qđ verbum questio prolatum a iurisconsultore intelligitur post litem contestatam. ad quod glo. in. l. tertia. C. finium regum. 25 † cause vero et lites intelligunt̄ de causis principalibus: non quilibet articulus cause intelligitur vna causa vel lis. iuxta ea que habentur in. l. postꝗ̄ liti. C. de pac. et in. l. causas et lites. C. de transactio. ⁊ per Barto. in dicta. l. amplius non peti. et licet Rapha. fulg. aliud voluerit in proprijs terminis: et forte etiam Pau. de cast. maior est auctoritas Bald. ⁊ Pe. de ancha. ⁊ maxime: quia Rapha. mouebatur auctoritate Barto. in dicta. l. si quis in conscribendo. prout ipse dicit in dicta lege cum proponas. cuius Barto. auctoritas nihil est ex quo nihil determinat. Insuper in casu nostro duo concurrunt: propter que possumus euitare duas opiniones: nam in causa principali impeditur compromissum necessarium ea ratione: quia est articulus iuris et consequenter clarum: et etiam ea ratione ne prorogetur litis finis: que rationes pariter militent in articulo an causa sit compromittenda: nam si compromitteretur hic articulus an sit pronunciandum causam compromittendam: constat quod prolatio sententie differretur: ⁊ sic militat ratio: ne inductum ad lites citius dirimendas longius protelaretur litis decisio. Item si causa principalis est clara: ⁊ propterea non est compromitibilis: quia est articulus iuris: qđ regulariter est certum: similiter est articulus iuris an causa sit compromittenda: et clarum est ius qđ super iure 26 certo causa non est cōpromittenda: prout supra deductū est. † Insuper sumus in causa appellationis sup qua oportet pronunciari: quia de qua re iudex cognoscit super ea est pronūciandum. l. solemus. ⁊

mus.ꝛ.l.de qua re.ff.de iud.ꝛ.c.cū ecclesia sutrina.de cā pos.ꝛ proprie. Ideo aut pnūciabit male appellatū ꝛ bn̄ sententiatū: ꝛ tunc impertinens ꝛ superuacaneū erit peti compromissum super illo articulo: quia iam decisus erit ꝙ sic: aut pronūciabitur male iudicatum ꝛ bene appellatū: ꝛ tunc etiā erit declaratū non debere pronūciari cōpromittendū: an cā sit cōpromittenda: quia de hoc erit

27 iam cognitū ꝛ decisum ꝙ cā nō erat cōpromittenda †Et cā decisa nō dꝫ resuscitari neqꝫ cōpromitti.l.si fratris.ꝛ.l.causas ꝛ lites.et l.si cā cognita.C.de trāsac.ꝛ.d.l.post rem iudicatā. cū sili. Et p hec sunt sublata omnia contraria. Laus deo.

¶Summarium super consilio.ccxcj.

1 Legitimam filiarum defunctarū in pupillari etate an possit petere mater quibus pater pro earum legitima ꝛ dotibus certam summam pecuniarum reliquit: eisdeꝙ dedit substitutum si ambe filie moriantur sine filijs stante ꝙ euenit casus conditionis predicte et ꝙ mater ad secundas transiuit nuptias. per totum consi.

2 Substitutio compendiosa potest dici pupillaris infra pupillarem etatem.

3 Commune verbum adiectum certe rei vel quantitati non inducit directā substitutionē: sed obliquam.

4 Idem si adijciatur quote hereditatis.

5 Redeat verbum est commune: idem verbum reuertatur.

6 Substitutio pupillaris facta verbis cōibus vcꝫ redeat ꝛ reuertaꝛ dꝛ fideicommissaria particularis.

7 Directa verba sunt ista vcꝫ sint ꝛ esse debeant: conueniunt etiam substitutioni oblique.

8 Cōmunia vba dicūtur qn̄ substitutus artatur capere per manus heredis siue alterius.

9 Uerba q̄ pn̄t stare sub directa significatione ꝛ obliqua adiecta vniuersitati dicuntur cōia: specialitati vo dicuntur obliqua.

10 Legitimā non detrahit mater de bonis pupilli sui filij substitutione facta p vba directa ciuilia in certa re vel quātitate.

11 Substitutus rogatus non detrahit legitimam neqꝫ trebellianicā de rebus pupilli.

12 Trebellianica aut legitima instituto prohibita an prohibeatur substituto.

13 Substitutio facta verbis cōibus vel directis iurisgentium in certa quātitate quandoꝙ potest dici directa pupillaris et quandoꝙ fideicommissaria.

14 Substitutio fideicommissaria facta pupillo trahitur ad bona pupilli si fiat per verbum vniuersale.

15 Legitimam qn̄ non detrahit mater de bonis pupilli cui datus est substitutus.

¶Consilium.ccxcj.

1 In nomie domini nostri Jesu christi. ¶†Licet videatur prima facie dicēdū ꝙ dicte filie ꝛ earū heredes debeāt habere integrā earum legitimam sine aliquo onere prout est expressuꝫ in.l.qm̄ in priorib⁹.C.de inoffi.test.ꝛ.l.scimus.§.vt aūt.eo.tit.ꝛ iō videaꝛ ꝙ ex quo dicte filie nō erāt honorate nisi in dictis.ccxxv.floreñ.p qualibet si earū legitima ascendebat ad dictā q̄titatē vel alis saltē vsqꝫ ad ꝯcurrentē q̄titatē legitime nō valeat illud onus quo disponiꝛ ꝙ post mortē ambarū decedētium sine filijs deueniant ad

2 Joānem dicti.cccci.flore.sed penitus reijciatur.† Nec refragatur si qs diceret ꝙ cōpendiosa prout vꝛ ista facta post mortē filiarū sit pupillaris intra pupillarē etatē p.c.si pater.de testa.lib.vj.ꝛ no.in l.precib⁹.C.de impu.ꝛ in.l.centurio.ff.eo.titu.ꝛ in.c.raynu.ꝛ in.c.

3 raynal.de testa.†Nā ad hoc rn̄detur ꝙ vbū cōe adiectū certe rei vel quātitati nō inducit directā substitutionē: sed obliquā.l.cogi.§.gn̄aliter.ꝛ ibi not.Dy.ꝛ Bar.ꝛ doc.ff.ad treb.ꝛ no.Bar.in.l.ex facto.de here.insti.ꝛ in.d.l.cēturio.penul.char.ꝛ Jmo.post eū ibi. et in.d.c.Ray.ꝛ Bal.in.d.l.precib⁹.in fi.ꝛ pbatur i.§. aliud quoqꝫ cap.in aut.vt cū de appel.co.iuncto.§.ceterū.eo.tit. prout voluit Richar.ma.fm Saly.in.d.l.precibus.in fi.docto.oēs concordant in iuribus preallegatis.ꝛ in sili in.l.his vbis.in prin.ff.de heredi.

4 insti.†Quinimmo idē si adijciatur quote hereditatis proutvoluit Bart.in.d.l.centurio.col.xiij.ꝛ col.antepe.sed non pertinet ad ca-

5 sum nostrū.†Uerbū autē redeat est vbū cōe fm Bald.in.l.fi.C.de sac.san.ec.ꝛ silr verbū reuertaꝛ: vt p glo.in.l.j.ff.de dona.fm Bar. in.d.l.centurio.Joā.an.in.d.c.si pater.Bal.in.d.l.fi.Jmo. in.d.c. ray.licet Cy.in.l.j.C.de pac.iter emp.videatur velle ꝙ sit obliquū

6 per ea q̄ ibi habentur.†Cū itaqꝫ vltima vba substōnis dicti Joānis dicāt ꝙ dicti.ccxxv.ducati p qualibet redeāt ꝛ reuertantur ad dictum Joānē substitutio p̄dicta nō dꝫ interpretari nisi fideicommissaria particularis nō vlis: cū onus eris alieni nō sequiꝛ funduꝫ neqꝫ certā rem vel q̄titatē: sed vniuersum patrimoniū seu hereditatē vel eius quotā.l.j.§.si heres.ad treb.ꝛ.l.fideicōmissum.§.tra-

7 ctatum ff.de iudi.†Similiter illa vba sint ꝛ esse debeāt conueniūt

8 oblique prout directe substitutiōi.†Et regula est ꝙ illa vba q̄ hn̄t significatū q adaptaꝛ ꝙ substitutus capiat p manus alterius et qd capiat p manus suas: cōia dicunꝛ prout hāc regulā tradit Bart.in d.l.centurio.col.pe. Cōstat enī ꝙ illa vba sint ꝛ esse debeant dicti Joānis pn̄t adaptari ꝙ eius sint: lꝫ reddēda p dictas filias vel eaꝝ

9 heredes: prout si ipse p se capiat merito ꝛc.†Et Bal.in.d.l.fin.de sac.san.ec.dat p regula ꝙ oē qd eque ꝓprie stat sub significatione directa ꝛ obliqua si adijciꝛ vniuersitati est cōe si sp̄alitati ē obliquū vt p Dy.in.l.cogi.§.ꝛ gn̄aliter.ad treb.fm eūdē Bal.hec vba pn̄t eque stare in significatione obliqua ꝛ adiecta sunt sp̄alitati merito sint obliqua: iō sunt vba cōia qꝛ pariter se habēt ad directā ꝛ obli-

10 quā significationē.†Et dato sine p̄iudicio ꝙ essent vba directa iurisgentiū idē dicendū foret: qm̄ in hoc non differunt prout voluit Bart.in.d.l.centurio.ꝛ Jmo.ibi.ꝛ in.d.c.Ray.immo idem si esset facta p vba directa ciuilia in certa re vel quātitate sine distributione etatū primo morīēti: iō nō detrahit legitimā: sed illos. ccxxv. in-

11 tegros hꝫ reddere ipsi Joāni vltimo loco substituto.† Et hoc qd qn̄ rogaꝛ substitutus pupilli non detrahat legitimā neqꝫ trebellianicam: firmat Bal.in.l.cū virū.in.iij.col.C.de fideicō.ꝛ Dy.Cy.et

12 Bal.in.l.ex tribus.C.de inoffi.testa.†Cū ergo supra pbatū sit qd censeꝛ tm̄ ab vltimo factū relictū remanet ꝯclō satis plana ꝙ substitutus non detrahat legitimā neqꝫ trebellianicaꝫ de portione.s. impuberis primo defuncti. Et silem casum pluries vidi in facto ꝛ semp ita visum fuit de legitima puto clarū in trebellianica: lꝫ tunc fretus predictoꝝ Dy.Cy.ꝛ Bal.auctoritate tn̄ postea als ꝯsultus apud fulgineū allegabaꝛ Bar.ꝛ Pōt.in.l.ita tn̄.§.qui suspectam. ad treb.tamē Bar.in mea lec.nō dicit Pōt.nō vidi.reperio Bal. in.l.cum virum.in lec.pleniori.col.iiij. presupponere ꝙ detrahaꝛ. Et apte decidit idē Bal.in ꝯs.mihi.clx.incip.in dicto testō.col.j. et Jmo.in.l.coheredi.§.cū filie.vult ꝙ si grauaꝛ heres legitimus si lꝫ impuberis a quo pater poterat hereditatē auferre detrahit trebel.eadē rō videꝛ in substituto.d.Bal.ser cole ꝯsuluit ꝙ possit allegādo Bar.in.d.§.cū filie.ꝙ legitimus heres rogatus detrahat trebel.Bar.in mea lec.est corruptus vbi tangit. Itē adducit ꝙ substitutus detrahit falcidiā.allegat.l.qui fundum.§.qui filiū.ad legem fal.ꝛ.l.in ratione.in.§.qd vulgo.eo.ti.pariter i trebellianica.l. mar

13 cellus.§.qd autē.ad trebel.†Nec obstant adducta in ꝯtrariū: qꝛ satis apparēt sublata ex adductis p hac parte. Nō enī obstat ꝙ prima substitutio facta p vba cōia vel directa iurisgentiū tāq̄ facta i certa quātitate videaꝛ fideicōmissaria: qꝛ immo supra plane deductum est ꝙ prima fuit pupillaris: qꝛ facta fuit simplr: ꝛ sic vꝛ nō in certa quātitate non repeto. vltima aūt substitutio facta de Joanne fateoꝛ ꝙ est fideicommissaria: ꝛ si fuisset facta a primo decedenti ex p̄sona illius detraheret legitima: non dico falcidia: quia illaꝫ non detrahit nisi heres vlis.l.lex falcidia.§.nunꝙ.ad legē fal.l.mulier.§.fi.ad trebel. Sed etiā tunc posset atttēdari ꝙ illi.ccxxv.ducati integri redderētur ipsi Joanni. Quoniam legitima deuenisset in superstitem sororem ex pupillari substitutione: et id quod rogato obuenit ex pupillari substitutione venit in fideicommisso: si pupillaris precedit prout voluit Bartolus in.l.marcellus.§.quidam liberis.ad trebellia.et in.l.ita tamen.§. qui suspectam. et in.l. sceuola.eo.ti.ꝛ idē tenet Jmo.in.d.§.qui suspectā.ꝛ licet Raynu. de for.quē sequitur Ang.in.d.§.qui suspectā.firmauerit contrarium quē. Ray.refert etiā Bal.vltimo loco in.d.l.ex tribus.ꝛ non impu

14 gnat.†Tamē Jmo.in.d.§.qui suspectam.recitata opi. Ray.ꝛ Ange.sequitur Bar.sed lꝫ in substōne simplr variēt prefati doc.tamē quātum ptinet ad terminos cōcordant: cū in casu nostro apparet euidēter ex vbis ꝙ veniunt etiā quesita ex pupillari: attēto qd in substitutione fideicommissaria expresse deducitur ꝙ fuit relictum prime filie primo decedēti: ꝛ ꝙ ex substitutione pupillari fuit vocata vltimo decedēs onerata fideicōmisso. Et ipsi Ray.de for. ꝛ Ange.cōcordāt ꝙ qn̄ ex vbis deprehēdiꝛ ꝙ fuit substitutio facta etiā in puentis ex pupillari veniunt in fideicommissaria quesita ex pupillari: puta dicūt ipsi qꝛ locutus fuit p vba vlia: qꝛ substituit in oībus bonis: lꝫ ista est euidētioꝛ expssio q̄ i lla si recte aduertaꝛ: ergo oēs ꝯcordāt i hoc idiuiduo.et vꝛ ꝓcedere hoc casu quo religt illos ccxxv.duca.ꝛ nō dicit a quo: vꝛ enī religsse a substituto vt act⁹ in totū valeat ꝛ i nihilo pereat vt decet.iuxta.l.quotiēs in actionib⁹.ff. de reb.dub.ꝛ i.l.quotiēs in stipulationib⁹.de vb.obli.ꝛ i.c.si papa. de priui.maxie iūcto arg.vt idē iuris sit de toto ad p̄tē.l.ꝙ de tota. de rei vē.ꝛ.c.pastoralis.§.si qs cū totū.de offi.deleg. Et forte legitima in casu isto assorbebat totā q̄titatē: ꝛ tūc esset magis clarū. Nō tn̄ opꝫ sup hoc instare cū vt p̄misi cēseaꝛ ab vltima decedēte relictū. Nec obstat ꝙ conditio ista reijcitur: quia fateoꝛ ꝙ reijcitur: ꝛ si nō reijceretur censeretur relictum factum ab herede ab intestato impuberis prius decedētis q etiā potest rogari in legitima impuberis p text.in.d.l.si fundū per fideicōmissum.§.fi.cū seque.de lega.j.

15 Et hoc respectu legitime filie primo defuncte.†Circa legitimā vo filie impuberis vltio defuncte est magis dubiū. Nā si cēseꝛ relictū factū ab ipsa filia vltimo defuncta ꝯstat ꝙ legitima detrahaꝛ: lꝫ si cēseꝛ relictū factū ab herede ipsi⁹ filio vltimo defuncte nō detrahaꝛ legitima. Et lꝫ Bar.i.d.l.cohr̄di.§.cū filie.vsi.ꝙ si heredē p̄dceret i lū tex.ꝙcēseaꝛ relictū a pupillo nō ab ei⁹ hr̄de relictū fcm̄ post mortē pupilli: tn̄ Jmo.ibi dicit ꝙ ille tex.id nō pbat qꝛ loqꝛ in casu hoc respectu claro.l.ꝙ fuit rogatus ipse pupillus ꝓut sonāt vba tex.

ideo Imo. se remittit non dicenda in.d.l.qui duos.eo.tit.vbi ipse et Bar. vident velle q̄ censetur relictū ab herede pupilli non a pupillo: rn̄dentes ad.d.§.cum filie. prout supra proxime rn̄sum est. et hoc videtur corroborari qn̄ relictum a pupillo factum esset inutile vel in totum vel magna ex parte: prout esset in casu nostro. Non ergo suadet ratio q̄ interpretetur relictum ab herede vltimo morientis. Et ita in simili qōne vidi al's consulendo firmatum per clarissimos iuris interpretes patres meos honorandos dn̄m Baldū de bartholinis de perusio: τ dn̄m Joannē baptistam caccialupum de sancto Seuerino. τ dn̄s Bal. inter cetera allegat Pau. de cast. hoc idem tenere in.d.l.ex tribus.C. de inoffici.testa. τ me subscripsi illorum consilio: habebat tn̄ alia media: τ verba erant magis precisa q̄ hoc casu. Tamē nitebatur maxime.d.Bal. ne relictum vitiaretur. τ quidem ista sententia mihi satis placet: sed non audeo precise firmare.s. q̄ nō detrahatur legitima etiam de portione vltime decedentis: lꝫ pro nunc arbitror veram. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ccxcij.

1 ¶ Heres grauat⁹ dare ducenta filie naturali testatoris aut plus aut minus prout sibi heredi videbitur: si heres predictus in testamento suo legauit eidem filie quadringenta dentur etiam ducēta vltra legatum quadringentorum.nu.4.
2 Legatum per debitorem factum de quātitate debiti creditori quādo censetur factum animo compensandi.
3 Compensatio fit de specie ad quātitatem et de specie ad speciem seu ad genus quoddam.
5 Legatum volūtarium τ necessarium quibus presumatur.
6 Legitima non debetur in vita.
7 Legatum qualificatum non dicitur factum creditori per debitorē animo compensandi.
8 Legatum est donatio.
9 Donatio facilius facta presumitur coniuncte persone.
10 Conditio si nupserit purificatur per verba de presenti.
11 Nuptie esse non possunt inter impuberes: fallit vbi malitia etatem supplet.
12 Legatum factum qn̄ nupserit debetur etiā vbi matrimonium fuit contractum verbis de presenti etiam inter impuberes doli tamen capaces.
13 Alimēta que debentur iure legali ad tēpus possunt peti ministrari vbi vult legatarius qui non astringitur remanere cū herede per verbum possit τ valeat cum herede habitare.
14 Alimentari penes quem videatur legatarius aut pupillus indubio relinquitur iudicis arbitrio vt non cadat suspicio insidie vite aut pudicitie: τ ratione publice vtilitatis.
15 Legatum expirat conditione cessante.
16 Rationes siue administrationis redditionem q̄ heres petere non possit a suo negotiorum gestore a quibus videatur liberatus negotiorum gestor siue administrator.
17 Heres grauatus nō posse petere administrationis rōnē nō impeditur petere dolose actorū τ gestorum redditionem.

¶ Consilium.ccxcij.

In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ † Circa primū cōsultationis articulū 1 videt̄ prima facie dicendum q̄ dicta dn̄a Camilla nequeat habere nisi quadringentos floren̄. relictos sibi per dictum dominū Armileum: nam licet Nicolaus eius pater naturalis reliquerit sibi prius ducētos florenos: † tamen q2 ad illos 2 prestādos erat obligat⁹ dictus dn̄s Armileus: iō v̄r religsse aīo cōpēsandi relictū cū illo debito seu cōprehēdēdi illos ducētos florē. sibi relictos in testō paterno sub illa quātitate.cccc.florē. quos ipse dn̄s Armileus debitor eidē Camille creditrici relinquebat. qn̄ em̄ debitor legat creditori eandē q̄titatē seu tantūdē cēset relinquere aīo cōpensandi.l.si cū dotē.§.si pater.ff.solu.matri.τ.l.hmōi.§.cū pater.ff.de lega.j.facit aut̄.preterea.C.vnde vir.τ vxor.τ.l.quoniā nouella.C.de inoffi.testa. Solent aūt dicta iura intelligi τ limitari in debito necessario: prout τ loquunt̄: tn̄ etiā debitū legati videt̄ heredi necessariū: obligat̄ em̄ a lege etiā cōtra eius voluntatē: nā lꝫ heres nolit obligari ad legata: tn̄ inuitus obligat̄: hinc videmus q̄ institutus qui vt euitet obligationē legatorū recusat ex testō τ adit ab intestato inuitus obligat̄ ad legata in testō relicta p titulum si quis omi.cā testamēti. Ergo demōstrat̄ q̄ obligatio ad legata nō videt̄ volūtaria: sed necessaria: ideo relictū videt̄ factū animo compensandi τ cōpensari debeat: cū vtrūq3 consistat in quātitate τ relictū contineat tantūdem: attēto q̄ sub maiori summa minor continet̄.l.j.§.si stipulāti.ff.de vb.obli.l.diē pferre.§.si plures.ff.de arbi. τ sub pluri tantūdem ɔtinet̄.l.cū furti.ff.de in litē iurā. et si tātūdē τ eadē q̄titas est relicta: prout ɔtingit in terminis.d.§.si pr̄. et d.l.cū pater. lꝫ in istis terminis hmōi cōpensationis q̃ nō est ppria cōpensatio: prout hr̄ in.l.si cōpensandi.C.de here.insti.τ in.d.aut. preterea.τ in.d.l.qm̄ nouella. nō sit necesse q̄ vtrumq3 consistat in quātitate. † Nā in istis terminis relicti aīo cōpēsandi fit cōpēsatio 3 etiā de specie ad q̄titatē τ de specie ad spēm seu ad genus quoddā prout ɔtingit in.d.aut̄.preterea.et in.d.l.qm̄ nouella.τ in.d.l.si compēsandi. nā hr̄ditas vel portio hr̄ditaria vel bonorū i qb⁹ loquunt̄ dicta iura non constat ex quātitate saltem sola: et tn̄ resultat cōpēsatio. Et dixit Imo. in.d.§.cū pater. dicēdo q̄ ista cōpensatio que descendit ex vltima voluntate non est ppria cōpensatio: sed quedā imputatio: τ non regulatur s̄m regulam pprie cōpensationis: q2 qn̄q3 admittit̄ de specie ad quātitatē. allegat.l.creditorē. de leg.ij. et.d.l.si cōpensandi.τ.l.qui non militabat.ff.de here.insti. et idem dicit Pon. in.d.aut̄.preterea.col.viij.τ sic materia huius cōpensationis v̄r latior q̄ materia pprie cōpensationis: hic tn̄ vtrūq3 consistebat in quātitate: ideo magis faciliter dꝫ admitti cōpensatio et non consideretur q̄ vna quātitas sit maior: nā τ si maior: ergo tanta per iura.s̄.allegata. Et vltra predicta psuadetur in casu nostro ita interpretandū esse: q2.d. Nicolaus primus testator nō reliquit simplr̄ τ absolute dicte Camille quātitatem ducentū florenorū: sed se retulit ad arbitrium dicti dn̄i Armilei subdēdo τ plus τ minus prout infrascripto videbit̄ τ placebit. heres aūt infrascriptus fuit dictus dn̄s Armileus: ideo psuadetur q̄ dictus voluit vti illo arbitrio sibi concesso.s. relinquendo maiorem quātitatē: quia visum fuit plus dare: tn̄ sub pluri cōprehendi illud minus: q2 cōparatiuū plus presupponit positiuum in terminis per ea q̄ habent̄ in.l.vbi 4 autē non apparet. in prin.ff.de verb.obli. † His tn̄ non obstantib⁹ cōtrariam partē arbitror iuri magis consonam. Regula enim est q̄ legatum non copensat̄ cū credito.l.creditorē.ff.de leg.ij.l.q̄.§.τ l.licet.C.ad legē fal.l.si.§.pe.ff.de leg.ij.τ.l.si vxor.C.de bonis auct. iudi.possi.τ.l.si adulta.C.de here.ac.τ.l.si ab eo.C.de neg.ge.τ.d.l. si compensandi. que oīa iura non loquunt̄ qn̄ non consistit in quātitate vtrūq3.s. relictum τ debitum: sed vel nullum vel alterum tm̄: nihilominus doc.oēs concordāt in iuribus preallegatis.τ i.d.aut̄. preterea.τ in.d.§.cum pater.τ.d.§.si pater. q̄ qn̄ debitū non descēdit ex causa necessaria non censetur in dubio relictum animo compensandi: τ suadet ratio: q̄ qui allegat aīm cōpensandi illū pbare debeat: et q se fundat in cōpensatione docere debeat requisita ad esse cōpensationis p ea que habent̄ in.l.actor qd̄ asseuerat.C.de pba.l.ei qui dicit.τ.l.in exceptionib⁹.ff.eo.ti. Et dꝫ pbare ɔcludenter al's non releuat.l.nō hoc.C.vnde leg.τ.l.neq3 natales.τ.l.ad pbationē.C.de pba. ideo q2 potest adesse τ abesse q̄ legās q̄titatem voluerit cōputare q̄titatē quā debebat nō pbatur liberatio a debito mediāte cōpensatione: ideo actor qui se fundat in primo debito τ pbat fundamētum sue intentionis nō repellit̄ exceptione cō-5 pensationis ex quo cōuentus non fundat suā exceptionē. † Cum autē istud debitū causet̄ a causa volūtaria: q2 heres obligat̄ ex sua voluntaria aditione ex qua resultat quidā quasi contractus: ideo ex quasi ɔtractu obligatur ad onera hereditaria prout sunt legata.l.apud iulianū.in fi.ff.ex quib.cau.in poss.eatur.l.ex maleficijs. §.heres.ff.de act.τ obli.insti.de ob.que ex quasi cōtractu.§.heres. Nec obstat q̄ obligatur legatis etiam si nolit obligari: quia etiam si quis emit dato q̄ nolit obligari ad tradendum: tn̄ obligat̄: satis est q̄ cā ex qua causatur τ descendit obligatio sit volūtaria: ex ipsa cā postea necessario sequit̄ ɔn̄s suum necessarium: prout ex contractu valido actio τ obligatio: τ itar ex quasi ɔtractu τ similib⁹. ideo iudicatur debitum voluntarium causatum a cā voluntaria prout sumitur ex dictis omnium in iuribus preallegatis.τ in dictis.§.cū pater.et.§.si pater. ex quibus doc. sumunt q̄ in debitis necessarijs presumitur animus compensandi. debitū descendebat ex causa necessaria: q2 causabatur a lege non facto seu preambula volūtate debitoris in quasi contractu: secus quia cā causatur facto τ voluntate debitoris. itaq3 oēs sunt in hac snīa: q̄ debita causata ex ɔtractu vel quasi contractu censentur causata hoc respectu ex cā voluntaria: τ propterea non compensantur cum legato debitoris: etiam si vtrūq3 consistat in quātitate. Quādo enim alterum non cōsisteret in quātitate etiā in debito legali causato a cā voluntaria non admitteretur hmōi compensatio: prout voluerunt Old. Bart. Bal. Ang. τ Pau. de cast. in.d.§.cum pater. per.l.si pater pro filia.ff.de coll̄.dotis. qd̄ τ voluit Bal. in.l.filia legator.C. de leg.p.l.alij.§.re rū.ff.de vsufruc.τ idem tenet in.d.l.si vxor.τ in.l.qm̄ in priorib⁹.C. de inoffi.testa. in vlti.col. Idem Saly. in.l.nēsennius.ff.de neg.ge. et est cōis opi. Licet Imo. in.d.§.cū pater. aliud voluerit per generalitatem.d.§.si pater.τ quia.d.l.si pater pro filia diuinatur.τ quia hec nō est proprie compēsatio: sed quedam imputatio per.l.si vnū ex familia. in princi.versi. q̄ si vno.de leg.ij. s̄m eum prout et supra dictum est. Et idem ten̄ Pont. in.d.aut̄.preterea. Tamen prout dixi in.d.aut̄. preterea. licet qn̄ ɔstat de aīo cōpēsandi admittat̄ cōpensatio de specie ad speciemvel de q̄titate ad spēm vel qd sile: tn̄ negari non potest quin magis de facili presumatur animus compensandi quando hincinde est quātitas: nā quādo legatur quātitas τ quātitas debetur potest contingere q̄ testator intenderit legare id qd̄ debet̄ q̄ non potest cōtingere qn̄ vnum est in quātitate aliud in specie. Tunc enim constat q̄ aliud legatur q̄ illud qd̄ debetur. Ideo iurislator interpretatur de facili q̄ quādo debitū est necessariū τ vtrūq3 consistit in quātitate: q̄ censeat̄ legata illa quātitas debiti: prout probat text. cum glo. in.d.§.cum pater. que interpretatio

terpꝛetatio ſeu pꝛeſumptio non poteſt cadere quando alterũ non eſſet in quantitate:ſed vnuʒ in quantitate,ꝛ aliud in ſpẽ vel vtrũqꝫ in diuerſis ſpeciebus. Nec generalitas.d.§.ſi pater obſtat immo facit pꝛo:quia loquitur per verba denotantia quantitatem:qꝛ ꝑ verbum tantum ꝛ verbum q̃tum in legitima autem eſt ita deciſuʒ foꝛte ne teſtamenta impugnentur.ar.l.omnimodo.de inoffi.teſtamẽto.ꝛ ſimiliter in caſu.d.auten.pꝛeterea.nam lex diſponens debitũ illius quarte diſpoſuit qualiter deberetur illa quarta:ꝛ ꝙ ſufficeret relinquere quantitatem vel ſpeciem maxime attenta cauſa ipſius autentice.ſ.inopia que ceſſat per relictum ſpecierum ꝛ relictũ quãtitatis.

6 †Et inſuper legitima non debetur invita ꝛ ſimiliter quarta.d.aut.pꝛeterea.ſed vtraqꝫ debet relinqui in vltima voluntate. Jdeo ſuadet ratio ꝙ per relictum in vltima voluntate cenſeatur illi debito reliquendi ſatiſfactum longe magis q̃ in debito ꝙ debebat ſolui non relinqui:vt itaqꝫ inter debitum legale ꝛ neceſſarium et debitum ex contractu vel quaſi:ꝛ ſic voluntariuʒ ſit aliqua differentia dicendum qd̓ etiam vbi quantitas verſatur in debito et in legato ceſſet in dubio compenſatio:ꝛ hoc eſt de ſentẽtia quaſi omnium.

7 †Coadiuuatur hec concluſio in hoc indiuiduo:qꝛ debitum fuit pꝛo alimentis.ꝛ pꝛo dote:ꝛ ſic qualificatum legatum factum a debitoꝛe eſt ſimpliciter factũ nõ aũt qualificatum vt pꝛo alimentis vel pꝛo dote:ex quo demonſtratur ꝙ non relinquebat id quod debebat:pꝛout contingit in.d.§.cum pater pꝛout.s.ponderatum.facit:qꝛ in habentibus ſymbolum facilis eſt tranſitus.l.in reʒ actio.§.item quecunqꝫ.ff.de rei ven.

8 †Jtẽ perſuadet̃:qꝛ dixit.d. Armileus. Jtẽ reliquit dicto iure legati legatũ eſt donatio.l.legatuʒ donatio eſt.ff.de leg.ij.ſed ſi cõpenſaret̃ non eſſet donatio:ſed quodã modo ſolutio debiti reſpectu illoꝝ.cc. Merito non interpꝛetet̃ factũ animo compenſandi:ꝛ maxime qꝛ ſufficiebat dicere. Jtem reliquit ꝛ non debent cenſeri fruſtra appoſita illa verba dicto iure legati.ar.l.ſi quando.de leg.j.ꝛ c.ſi papa.de pꝛiui.li.vj. Cenſeantur ergo appoſita ad demonſtrandum intentionẽ reliquentis ꝙ volebat ꝙ haberet iure legati ꝛ iure liberalitatis ipſius teſtatoꝛis ꝛ nõ ex debito pꝛecedenti:pꝛeſertim:quia ſe refert ad ſuperioꝛa cum dicat dicto iure legati ꝛ in pꝛecedentibus iure legati pꝛocedebat ex mera liberalitate ipſius legantis.

9 †Juuantur etiã ꝓmiſſa ex qualitate perſone ipſi⁹ legatarie q̃ eſt cõiuncta in quarto gradu ipſi teſtatoꝛi:ꝛ rõ cõiunctionis magis de facili ꝓſumit̃ animus liberalis et donandi.l.pꝛocula de pꝛoba.l.ſi ſeruus.de dona.inter vi.ꝛ vxo. et per Bar.in.l.que dotis.ff.ſolu.ma. Accedat.l.cum alienam.C.de lega. Jtem ex affectione quam ipſe teſtatoꝛ oſtendidit erga dictam camillam cum mandet ſuo heredi ꝙ bene ſe habeat erga dictam camillam al̓s pꝛiuat ipſam hereditate in quo demonſtrauit dilectionem quam habebat erga dictam camillam. Nec ob.ꝙ Nicolaus pꝛimus teſtatoꝛ non reliquit ſimpl̓r illos.cc.ducatos:ſʒ cũ clauſula ꝛ plus ꝛ minus:pꝛout videbitur dicto Armileo. Nã rñdetur ꝙ vno reſpectu facit ꝓ:ex quo debitum ex hoc reddebatur magis voluntariũ. Jõ minus pꝛeſumitur anim⁹ cõpenſandi ꝑ ſupꝛadicta inſuper licet potuerit arbitrari non apparet aliqualiter qd̓ voluerit arbitrari:ſi aũt pl⁹ arbitratus fuiſſet nõ fuiſſet relictũ iure legati:ſʒ poti⁹ quoddã arbitramẽtũ ex cõmiſſiõe eidẽ facta per dictum Nicolaũ pꝛimũ teſtatoꝛẽ. Jtẽ ſi voluiſſet plus arbitrari potuit arbitrari ꝙ plus eſſet in.cccc.ꝛ non in.cc. Licet autem debeantur iſta.cccc.ꝛ illa.cc.ꝛ ſic.dc.ex diuerſis legatis:tamen nõ poſſunt peti niſi tempoꝛe nuptiaꝝ cũ vtrũqꝫ legatum ſit collatum in tempus quo nupſerit:nam illi.cccc.floꝛeni relicti ſunt cum nupſerit et ſimpl̓r illi.cc. in tempus quo nuptui ꝛ viro tradita fuerit que verba videñtur idẽ impoꝛtare:nã qñ nubit cenſet̃ viro tradita ꝙ maxime perſuadetur ex verbis que ſequunt̃ quatenus ſubditur ꝙ ſi decederet anteq̃ nuberet reliquit alteri quaſi voluerit denotare ꝙ attendatur ſolum tp̃s quo nuberet ſequentia vero declarant pꝛecedẽtia.l.heres palam.§.ſed ſi notam.de teſta.ꝛ.l.ſi ſeruus plurium.§.ſi.de lega.j.

10 †Conditio aũt ſi nupſerit purificat̃ per ſpõſalia de pꝛeſenti nuptias em̃ ſolus cõſenſus facit.l.nuptias.ff.de reg.iur.l.cui fuerit in ſi.ff.de cõdi.ꝛ demõ. Jõ cũ nupſerit verificatur qñ nupſit:quia ſolo conſenſu matrimoniũ contraxit.d.l.cui fuerit cũ ſua gl. et.l.ſancimus.C.de nup.

11 †Nuptie autem non ſolent ꝯhi inter impuberes hoc eſt ꝙ femina ſit minoꝛ.xij.ãnis ꝛ maſcul⁹ maioꝛ.xiiij. tamẽ qñqꝫ malitia ſupplet etatẽ:ꝛ tũc cũ eſt viripotens dꝛ pubes:ꝛ ex tunc ſufficeret cõſenſus de pñti:non em̃ attendit̃ etas ſeu numerus ſolus annoꝝ qñ malitia ſupplet etatem.c.puberes.c.de illis el ij.ꝛ c.ſi.de deſpõ.impu.malitia attenditur reſpectu viripotẽtie nõ reſpectu pꝛudentie vt pꝛobatur in dictis iuribus vnde cõſultãs habet ꝯſiderare vtrũ dicta camilla iudicanda ſit pubes necne.

12 †Et ex hoc iudicabit̃ an poſſit cogi necne: et etiã an alimenta debeantur que ſunt relicta donec erit nubilis etatis:ſi itaqꝫ malitia adeo ſupplet etatẽ ꝙ cẽſeat̃ viripotẽs:ꝛ per ꝯñs nubilis etatis ꝑ cõſenſum de pñti eſt purificata cõditio ꝛ venit tp̃s deputatũ:pꝛeſertim cũ acceſſerit domũ ſponſi. Jta ꝙ agi põt ad ipſos.dc.ducatos ſeu floꝛenos auri.foꝛte penſauri nõ intereſt inter ꝓdicta hic aũt in plus ſe hʒ ꝓmittere vel relinquere ducatos q̃ floꝛenos auri ꝛ aliquãtiſper faceret ꝑ cõclõne facta circa pꝛimũ articulũ:ſʒ tunc nõ poſſent peti alimenta relicta donec ꝑuenerit ad nubilẽ etatẽ. Cõſulat ergo ſibiipſi ipſe cõſultãs an petat dotẽ tanq̃ camilla ſit nubilis etatis, et ꝯñter nupſerit an vero petat alimẽta tanq̃ non nupſerit:qꝛ nõ ſit nubilis etatis.

13 †Non aũt ob.petitioni alimẽtoꝛũ ꝙ non ſtet in domo ſer alberti heredis inſtituti a teſtõꝛe qm̃ relictũ alimẽtoꝛuʒ non eſt limitatũ ꝛ reſtrictũ ad domũ teſtatoꝛis vel heredis: ſed eſt purum ꝛ ſimplex:licet limitatum reſpectu tempoꝛis ad ꝙ iõ mod⁹ vel conditio non ſubintelligitur:ſʒ pure ꝛ ſimpliciter debetur.l.libertis libertabuſqꝫ in ſi.ff.de alimen.lega.ꝛ.l.eum qui kal̓is.§.quotiens.de verbo.obli.ꝛ.l.j.§.ſi quis ſimpliciter.eo.ti. Et maxime qꝛ teſtatoꝛ pꝛomiſit facultatẽ ꝛ potentiã habitandi in domo fauoꝛe ipſius camille dicendo ꝙ poſſit ꝛ valeat nõ aſtringit eã. Et tñ ſimpliciter ſubdit ꝙ habere victum ꝛ veſtitũ debeat imponendo neceſſitatem nec dicit in domo vel alibi. Cõſummatio aũt matrimonij nõ cõſideratur in pꝛedictis cũ verba ſe referant ad nuptias vel ad nubilẽ etatẽ ſingula ſingulis referẽdo:iõ ꝯſummatio mr̃imonij non curat̃.d.l.cui fuerit.ꝛ per alia.s.adducta:ꝛ per hec ſatis puto reſponſum ad ſcðm pꝛincipale queſitũ: ac etiã ad tertiũ queſitum pꝛincipale.

14 †Deueniẽdo ad quartũ cõſultatiõis articulum ꝙ vbicunqꝫ maneat educãda ſit expenſis dicti ſer Alberti.s.firmatũ eſt. vbi autẽ manere ꝛ educari debeat pupilla nõ eſt in iure determinatũ:ſed ius remittit diſcretioni ꝛ arbitrio iudicis.l.j.ff.vbi pupillus educ.deb.ꝛ.l.j.ꝛ.ij.C.eo.ti.cui iniungitur ꝙ animaduertat qualitates ꝛ conditiones perſonarũ tempoꝛis cognationẽ affinitatem vt dictis iuribus ꝛ maxime.d.l.j.ff.vbi cognatio ꝛ affinitas attenditur. Jtem aĩaduertere dʒ affectionem.d.l.ij.C.eo.ꝛ ꝙ ceſſet ſuſpicio ne vite inſidiet̃.d.l.ij.ꝛ.d.l.j.ff.eo.itẽ ceſſet ſuſpicione pudicitie ſue inſidiet̃.l.pe.ff.eo.ti. Jdeo hec omnia hʒ conſiderare iudex qd̓ apud ſer albertum alimentari debeat nullam video rationẽ eſt foꝛenſis vt percipio ex teſtamẽto nulla vt arbitroꝛ cõiunctione agnationis vel affinitatis coniunctus aliquantiſper ſua intereſſet ꝙ illa decederet ne ſubijciatur oneri alimentandi.

15 †Quinimo ſi decederet ante nuptias expiraret vtrũqꝫ relictum collatum in tp̃s nuptiaꝝ qd̓ eſt incertum:ꝛ conſequenter habetur pꝛo conditione per l.dies incertus.de cõdi.ꝛ demõ.cum concoꝛ.ideo ſi ipſa camilla decederet anteq̃ nuberet eximerent̃ ꝛ expirarent relicta ſibi facta et remanerent apud heredem.l.j.§.ſi autem ſub conditiõe.C.de caduc.tol.ꝛ ꝑ ꝯñs imminet ea ſuſpitio q̃ imminet rõne ſperate ſucceſſionis que plurimũ cõſiderat̃ in hac materia vbi.ſ.pupillus educari dʒ vt ꝓbatur in.d.l.j.§.j.ff.vbi pupil.ed.deb.ꝛ in.d.l.pen.eo.ti.ꝛ in.C.eo.l.ij.in ſi.ꝛ ib gl. Jdẽtitas rõnis cadit in his terminis ideo nõ deberet iudex arbitrari ꝙ apud ipſum ſer Albertũ aleret̃ maxime cũ habeat fratres iuuenes ſine vxoꝛibus q de facili poſſent ſue pudicitie inſidiari ꝙ etiã conſiderat tex.d.l.pen.in perſona magr̃i Joãnis pꝛedicta ceſſant:qꝛ ex moꝛte nihil ſperat lucrari:iõ nõ cadit ſuſpitio circa vitã.ſimil̓r nec ꝙ inſidietur pudicitie cũ ſit deſtinata vxoꝛ filij:ꝛ ſic ſibi nurus loco filie.l.qꝛ parẽtis.ff.ſo.ma. Adeo ꝙ ex hoc cãtur impedimẽtũ publice honeſtatis cũ coniunctis ſpõſi.c.j.de deſpõ.impub.lib.vj. Et ſacra ſcriptura ſponſum filie ꝛ ſpõſam filij appellat nurum ꝛ generum.c.genuit cum plurib⁹ ſe.xxvij. q.ij.itaqꝫ parentes affectione magna ducuntur erga ſponſos vel ſponſas filioꝛum vel filiarum ſuarum pꝛout ꝛ docet experiẽtia rex magr̃a.c.q̃ ſit.in pꝛin.de elec.li.vj.ꝛ c.ſtatutum.eo.ti.ꝛ li. Jta ꝙ ratione affectionis dʒ potius apud talẽ moꝛari cõciuẽ ꝛ quodãmõ ſocerũ ad hoc glo.in.§.ex his.xxvij.q.ij.que dicit ꝙ ſponſa dʒ moꝛari apud ſponſum ꝛ Bal.in.l.deo nobis.C.de ſac.ſanc.eccl.ponderat illũ.tex.a cõtrario ſenſu ad queſtionẽ ſi ſponſus de futuro duxit ad domum ſuã ſponſam ꝛ conſanguinei male contenti de dictis ſponſalibus eã abſtulerũt ſponſus põt illam repetere.allegat not.ꝑ gl. in.d.§.ex his.ꝛ per Jnno.in.c.ex parte.de reſtitu.ſpol.qui ſm euʒ ſponſo ſubuenit̃ officio iudicis.ex quibus conſtat ꝙ iudex debʒ arbitrari ꝙ longe magis condecentius educatur apud magiſtrũ Joannem ꝛ ſuum ſpõſum q̃ ſer Albertum ꝛ eius fratres.

16 †Circa quintum aũt cõſultatiõis articulũ eſt ponderãda circa hoc diſpõ teſtatoꝛis qui diſpoſuit ꝙ heres ſuus nõ valeat neque poſſit ei aliquo modo petere reddi computũ ꝛ adminiſtrationẽ geſtoꝛuʒ a dcõ magiſtro Joanne qui fuerat ſuus negotioꝝ geſtoꝛ liberat ergo a neceſſitate reddende rõnis ꝛ cõputus adminiſtrationis:non aũt liberauit ab eo ꝙ deberet:ſed ſubiunxit ꝙ de credito.ſ.ꝙ eſſet apð ipſum teſtatoꝛem ꝛ ſucceſſiue poſt eius moꝛtẽ in hereditate vel apud heredẽ rõne dicte adminſtrationis ſtetur dicto ꝛ conſcientie dicti magiſtri Joannis. Voluit ergo teſtatoꝛ ꝙ dictus magiſter Joannes haberet dare futuro heredi id tm̃:in quo ſm ſuã cõſciam eſſet debitoꝛ ratione dicte adminiſtrationis, ꝛ de hoc ſtaret̃ dicto ipſius magiſtri Joãnis itaqꝫ dicta teſtatoꝛis voluntas eſt ſeruanda circa rem, poterat enim penitus liberare ſi voluiſſet vt.ff.de lib.lega.quaſi per totum ita ꝛ potuit liberare ab eo ꝙ diceret non teneri ſm conſcientiã ipſius debitoꝛis. Et poteſt teſtatoꝛ diſponere ꝙ de tali re ſtetur dicto vnius.l.theopompus de dote pꝛele.

17 †Jtaqꝫ ꝙ dicta voluntas teſtatoꝛis ſit ſeruanda non eſt heſitandum:bene verum eſt ꝙ quando teſtatoꝛ liberat adminiſtratoꝛem a redditione rationis de adminiſtratis non cenſent̃ remiſſa doloſe geſta neqꝫ

restitutio reliquorum que sunt apud administratorem vt est exp̃s sum in. l. siquis rationes. ꝛ in. l. aurelio. §. gayus. de lib. leg. cum cõ cor. si probaret pro parte dicti ser alberti ꝙ dictus magister Joannes haberet aliqua penes se de bonis dicti olim armolei fortasse posset illa repetere: licet ille negaret. ꝛ forte idem si probarent dolose gesta. ar. dictorum iurium: al's puto satis planum ꝙ dict⁹ magister Joannes nequeat super administratis inquietari ratione dicte administrationis: nisi ꝙ dicat ad quid teneretur rõne dicte administrationis. Nam verba sunt clara ita ꝙ non est admittenda voluntatis questio. l. ille aut ille. §. cum in verbis. de leg. iij. ꝛ. l. nõ aliter. eo. titu. cum si. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxciij.

1 ☞ Locari vel vendi ꝙ nequeant res, ꝛ bona communitatis vltra annum statuto spoleti an si nõ obstante statuto consil. dicte cõmunitatis pluribus vicibus fuerit locationes bonorum dicte communitatis longo tempore dicatur per hec inducta consuetudo cõtra dicta statuta vt contraria consuetudine dicantur sublata. Et quanti tẽporis similem consuetudinem in contrariũ viguisse cõstari debet ad hoc vt concessio de bonis dicte communitatis facta ad vitam alicuius non valeat pretextu dicti statuti reuocari. item an ille cui similis facta fuit concessio possit iura sua ꝯcedere alteri in preiudicium tertij ad quem bona concessa post mortem cedẽtis habebant deuenire.

2 Alienatio rerum communitatis solemnitate iuris non obseruata non tenet.

3 Locationis perpetue contractus non differt a ꝯctu venditionis.

4 Alienare videtur qui locat ad vitam hominis vel ad longum tempus. nume. 7.

5 Consilium ciuitatis representat totam ciuitatem.

6 Consilium ciuitatis nihil põt contra statuta.

8 Consuetudine contraria vt statuta tollãtur ꝙ̃ regrant. nu. 14.

9 Prescribi non potest contra communitatem minori tempore ꝙ̃ c. annorum.

10 Consuetudo non dicitur nisi maior populi pars vsa fuerit illa.

11 Consuetudo populi inducit ius non scriptum ꝛ resultat ex tacito consensu populi: declarato moribus ꝛ iuuato lapsu longi temporis seu expresso populi consensu vel maioris partis que derogat iuri cõmuni ꝛ prime consuetudini.

12 Populus habet potestatez condendi leges scriptas ꝛ nõ scriptas auctoritate principis.

13 Consuetudo vnius loci non tollit legem contrariam in omni alio loco nisi in proprio. nu. 19.

15 Statuere potest populus contra ius positiuum.

16 Consuetudo contra ius canonicũ requirit ꝙ sit rationabilis si fiat contra ius ciuile.

17 Consuetudinem irrationabilem sibi nõ põt facere clericus.

18 Consuetudo acquiritur lapsu longi temporis videlz. x. annorũ. Et longeua valet contra ius canonicum etiam contra absentem.

20 Longum tempus dicitur decẽnium.

21 Prescriptio. xxx. annorũ est a iure approbata.

22 Consuetudo tria requirit scilicet actuũ frequẽtiam tacitũ consensum populi ꝛ temporis diuturnitatem.

23 Consuetudo quomodo testibus sit probanda.

24 Testis dictum probat si presumptiue concludat.

25 Difficilia probantur verisimilitudine.

26 Testibus possunt probari ea que facili discursu possunt percipi lz intellectu percipiantur: tamẽ reputantur percipi sensu corporis.

27 Sciri presumuntur ea que stant continuo in loco publico.

¶ Consilium. ccxciij.

In noĩe dñi nostri iesu xp̃i.

1 ¶ † Circa supradictã cõsultationẽ vr̃ prĩa facie dõm ꝙ iura dicte cõitatis sint potiora. Nã p̃supponit ꝙ dictuz molẽdinũ fuerit ꝛ sit cõitatis rõne directi dñij: ꝛ dci patrui neqãt niti ex dicta ꝯcessione: qꝛ id totũ fundamẽtũ dictorũ patruoꝝ ẽ super ꝯcessiõe p̃dicta fcã p cõsiliũ dcẽ cõitatis: adeo ꝙ si dicta ꝯcessio 2 facta per dictũ cõsiliũ non valet ruit oẽ fundamẽtũ eoꝝ. † ꝙ aũt nõ valeat vr̃ dõm aperte ꝛ de iure cõi ꝛ de iure municipali. de iure cõi vr̃ pbari p. l. fin. C. de ven. rebus ciui. lib. x. nam ibi requirunt nõnulle solẽnitates in venditione rerum stabiliuz ciuitatis que nõ in 3 teruenerunt in casu nostro. † Nec est diuersa ratio in cõtractu venditionis ꝙ̃ in cõtractu perpetue locationis cũ vtraqꝫ sit alienatio et appellatione venditionis oĩs contractus continetur. l. statu liber a ceteris. §. quintus. ff. de statu lib. Ad hoc quod no. bart. in. l. prohibere. §. plane. ff. ꝙ vi aut clam. instruens ꝙ in alienatione bonoꝝ ciuitatis primo fiat lex quaꝛ fiat contract⁹ alienatiõis ꝛ post ea fiet cõtractus ꝑm formã illius legis volẽs ꝙ si secus fiat ꝯtract⁹ alienationis factus non seruatis solẽnitatib⁹. d. l. fin. non valebit. 4 † Quod clari⁹ deducit ex forma pluriũ statutoꝝ apparet nullitas dicti cõtractus. Nam extat statutũ ꝙ bona cõis locari nequeãt vltra triẽnium: ergo nõ poterit locari ad vitam recipientis: cum locatio ad longũ tp̃s dici possit similis cõtract⁹. iuxta. l. j. ꝛ. ij. ff. si ager vecti. vel emphy. peta. ꝛ in. l. j. ꝛ fi. ff. de superfi. Et saltem est sil's locationi. insti. de loca. §. adeo. ꝛ venditioni assimilat. vt ibi. ꝛ in. d. l. j. §. j. de superficieb⁹. Et est lõge maior rõ p̃hibitionis ꝙ̃ in locatiõe 5 ad quadrienniũ. vt de se est notissimũ. † Et insuper licet consiliũ ciuitatis representare soleat totã cõitatem per no. per glo. in rubrica. C. que sit lon. consue. ꝛ glo. in. l. aliud. §. refertur. de reg. iu. et in l. ne ex dolo. ff. de dolo que volunt ꝙ id qd̃ fit per consilium ciuitatis censetur factum per totam cõitatem: ꝛ per bar. in. l. j. C. de decr. decur. lib. x. ad idem. tex. cum glo. in ver. collegium in. l. metum. §. animaduertendum. ff. ꝙ metus causa. facit. l. j. §. fi. cum. l. seq. ff. de acquir. pos. ꝛ. l. municipibus. ff. de condi. ꝛ demon. ꝛ. l. ij. §. deinde. 6 ff. de ori. iur. ꝛ. l. j. de liber. vniuer. cum simili. † Cũ ptãs consilij intantũ representat cõitatẽ ꝙ̃tũ sibi cõsilio per statutum conceditur prout no. Bar. in rubrica. ff. de decu. ita etiã sumitur ex verbis gl. in. d. §. refertur. ꝛ dictꝫ bar. in. l. aut facta. §. fi. ante mediũ. ver. quedam sunt. ff. de penis. sed statuta limitant iurisditionẽ ꝛ potestatẽ dictorum qui deputantur in consilio. s. ꝙ non possunt vendere vel alienare bona stabilia cõmunitatis neqꝫ aliquo titul. alienare etiã 7 lato sumpto vocabulo. † Constat aũt ꝙ lato sumpto vocabulo alienari dr̃ res qñ ad longũ tp̃s locatur. l. alienatum cũ sua gloss. ff. de verb. sig. transit eñ vtile dñium. l. j. §. fi. cum seq. ff. si ager vecti. vel emphy. peta. l. j. ff. de superfi. ꝛ per totum. item limitatur potestas consilij ꝙ non possit venire contra statuta ꝛ inter cetera in statutis continetur ꝙ nequeat locari res communis vltra triennium merito ꝛc. † Nec vr̃ obstare ꝙ al's fuit solitum consilium predictũ simili 8 modo locare dictum molendinum: ꝛ alia bona communitatis: ac etiã aliter alienauerunt ꝛ similem locatio. ꝛ alienatiões per eos factas sortite fecerũt. sed ad hoc videtur posse respõderi plurib⁹ modis: plura enim requiri videntur ad esse consuetudinis ꝙ̃ enumerãtur in. c. fi. de consue. per glo. in verbo prescripta. inter cetera videtur requiri ꝙ sit obtenta in contradictorio iudicio. l. cum de cõsuetudine. ff. de. ll. ꝛ per dictam glo. in verbo prescripta. que consuetudo non presupponit obtenta in contradictorio iudicio merito ꝛc. Item videtur requiri ꝙ sit rõne inducta: ꝛ sic sit rõnabilis. d. c. fi. et ibi glo. ꝛ tex. in. l. qd̃ non ratione. ff. de. ll. sed in casu isto non apparet de ratione: quare fuit id consuetum: ideo non vr̃ ratione inductum cum paria sint non esse: ꝛ non apparere. l. duo sunt titij. de testa. tute. ꝛ. l. cum res. §. itaqꝫ de lega. j. ꝛ. l. si fuerit. de reb. dub. cũ si. Ideo tanꝙ̃ sine ratione inducta non valeat per predicta. Tertio vr̃ ꝙ consuetudo debeat esse p̃scripta. d. c. fi. in fi. vbi tex. ꝛ glo. ꝛ per consequens requiritur lapsus tanti tp̃is qui sufficiat ad p̃scriptio 9 nẽ. † Sed cõtra ciuitatẽ requiritur ad prescriptionẽ lapsus. c. annorum. l. fi. C. de sac. sanc. eccle. Merito nisi probetur si probetur lapsus tanti temporis ꝙ nõ puto probari valeat non iuuet consuetudo ista in preiudicium cõmunitatis. vr̃ eñ requiri adesse consuetudinis prescripte lapsus tanti tp̃is quantum sufficeret ad meraz p̃scriptionẽ put vr̃ velle gl. iuncta tex. in. d. verbo prescripta. i p̃n. in. d. c. fi. ꝙ expresse vult ibi cõpo. qui equiparat quo ad tp̃is lõginquitatẽ p̃scriptionem ꝛ consuetudinem ꝙ presertim vr̃ dicendum de iure cano. saltẽ in consuetudine que est cõtra ius put est ista cuꝫ sit cõtra ius cõe. s. d. l. fi. de vẽ. reb. ciui. ꝛ contra iura municipalia. s. ponderata: ꝛ cũ sim⁹ in terris ecclesie seruat ius canonicũ potiusꝙ̃ ciuile. iuxta no. per doc. in. c. j. de noui. ope. nun. per glos. in. c. ij. de arbi. li. vj. in. c. ij. de reg. iur. eo. li. p bar. ꝛ Bal. in. l. priuilegia. C. de sac. san. eccle. prout hanc dñam sit cõtra ius vel preter ius: faciunt doc. in. d. c. fin. ꝛ pbat ille tex. al's consuetudo non vr̃ derogare iuri nisi sit prescripta prout probat ille. tex. d. l. fi. q facit dñam vtrũ cõsuetudo sit longeua an vero sit legitime prescripta: ꝛ ita per. d. c. fi. vñr intelligenda iura que dicunt ꝙ cõsuetudo non tollit iura. l. ij. C. que sit lon. consuetu. ꝛ facit. l. de quibus. de. ll. que loquitur in ca 10 sibus a iure non prouisis. ꝛ. l. ij. §. diu⁹. ij. de sepul. vio. † Quarto ex alio nõ vr̃ obstare dcã cõsuetudo: qꝛ ad esse consuetudinis vr̃ requiri ꝙ maior pars pp̃li fuerit vsa dicta cõsuetudine: prout no. gl. in 11 d. c. fi. ¶ † Cũ p̃dictꝫ minime refragãtibus ꝯriũ puto de iure rñdẽdũ. Nã cõstat ꝙ cõsuetudine populi inducit ius non scriptũ. vt in. §. ex non scripto. insti. de iure natu. gen. ꝛ ci. ꝛ resultat ex tacito cõsensu populi declarato moribus ꝛ iuuato lapsu long. tp̃is. vt. l. de quibus. ff. de. ll. Et ideo put expressus ꝯsensus pp̃li vel maioris ptis facit ius statuendo ꝛ derogat iuri cõi. l. oẽs populi. de insti. ꝛ iure. ꝛ. l. vt gradatim. §. sed si lege. de mune. ꝛ hono. ꝛ. l. lege municipali. de decre. ab ordi. fac. ita ꝛ tacitus consensus pp̃li qui non requiritur ꝙ interueniat populo solẽniter congregato: ideo forte puisum fuit ꝙ iuuetur cursu tẽporis. Et id talis cõsuetudo populi q põt statuẽdo iuri cõi derogare si est iuri cõi positiuo ꝯria tollit ius positiuũ contrarium saltẽ ius ciuile cõe ꝛ multo fortius ius muni 12 cipale si consuetudo est posterior. † Princeps enim dedit populo potestatem. s. cõdendi. ll. scriptas ꝛ non scriptas. d. l. oẽs populi. et d. l. de quibus cũ seqũtibus: ideo auctoritate pncipis derogat iuri positiuo prout voluit bar. in. d. l. de quibus. ꝛ in repe. l. ij. C. que 13 sit longa consue. ꝛ Imo. ꝛ Panor. in. d. c. fi. † Nec tunc ob. d. l. ij. C. que sit longa cõsue. canonizata. in. xj. di. ꝯsuetudinis. qꝛ rñdet Jo. an. in. d. c. fi. ꝙ intelligi pñt ꝙ cõsuetudo vnius loci nõ tollit. l. ꝯriã in omni

in omni loco.prout ꝛ dicit glo.in.d.§.diuus.ꝛ in.d.c.fi.Sed bñ tollit in loco proprio:vbi consuetudo.d.l.de quibus cum fi.ſm eundē 14 Joan.and.†Tamen se remittit ad no.per eum in addi.Spe.in titu.de instru.edi.§.compendiose.ver.sed nūquid.vbi distinguit qd aut consuetudo est inducta ex consensu principis vel eo sciente et patiente:ꝛ tunc sine dubio preiudicat ipsi iuri positiuo in eo loco vbi viget.in cle.generalem de etate ꝛ qualita.aut est inducta ignorante principe:ex causa tamen necessitatis.ꝛ idem ad hoc qd not. in.c.cum dilectus.de consue.ꝛ in prohe.vj.ꝛ in.l.hominē.ff.māda. aut cessat causa euidentis necessitatis subditorum:ꝛ tunc super negotijs leuibus valet.arg.eorum que notantur in.l.j.in fi.ff.de ven. inspi.ꝛ in.c.ij.de verbo.sig.lib.vj.ſm eundem.Jo.an.in.d.addi.et Flo.ꝛ Jmo.in.d.c.fi.qui maxime Jo.an.ꝛ Flo.sentiunt ꝙ etiam si sit ꝯ canones derogat eis:licet nō sit prescripta super negotijs vero grauibus.vult Jo.an.in addi.ꝙ consuetudo iuri contraria nō valeat:qꝛ non censetur ꝙ princeps fuisset concessurus.c.j.ꝛ fin.de consti.ꝛ.d.§.diuus ſm eundem in.d.addi.quem sequitur flo.in fin. vltimi notabilis qui forte voluerunt loqui nisi sit rationabilis ꝛ pscripta per generalitatem.d.c.fi.de cōsue.†Sed immo dicta ratio 15 parum valet:qꝛ militat parum in statutis ꝛ tamen populus potest statuere contra ius positiuū vt habetur in.d.l.omnes populi. Et propterea etiā in grauibus videtur concludendum ꝙ consuetudo deroget iuri positiuo:put ꝛ voluit imo.in.d.c.fi.ꝛ Panor.ibi post 16 Barto.in.d.l.de quibus.†Et lꝫ consuetudo contra ius canonicū requirat ꝙ sit rōnabilis.d.c.fi.non tamē requiritur ꝙ est ꝯtra ius ciuile:prout sentit Joan.and.in.d.addi.ſm Jmolam.in.d.c.fina. de consue.Quod ꝛ probatur in.l.ꝙ non ratione.ff.de.ll.prout dicūt dñs Ant.ꝛ Jmo.in.d.c.fi.ꝛ licet Jac.de rauen.ꝛ Petrus intelligant illā.l.qñ cōsuetudo non est contra legem:tñ glos.ibi intelligit quando est contra.l.vt patet in exēplo qñ dñs apponet manus ad plaustrum quam gl.sequitur flo.in.d.c.fi.xxxij.q.ꝛ ibi in.vij.oppositione simpliciter dicit ꝙ inter laicos consuetudo derogat iu- 17 ri inter clericos autem derogat si est rationabilis ꝛ pscripta.†Cū igitur in casu nostro consuetudo sit inter laicos ꝛ non contra ius canonicum sed ciuile dicamus ꝙ derogat iuri attento ꝙ est cōsuetudo populi qui habet ptātem.l.cōdende.Clerus aūt non hꝫ potestatē.l.cōdende.iō cōsuetudo cleri nō derogat iuri canonico nisi sit rōnabilis ꝛ prescripta prout hanc rōnem differentie inter cōsuetudinē populi:ꝛ sic laicorū ꝛ cōsuetudinem cleri in qua loquitur.d.c. 18 fi.assignat.d.Ant.in.d.c.fi.ꝛ Flor.ibi.x.q.†Et per predicta subdit ibi.d.ant.ꝙ si sumus in casu in quo consuetudo inducatur sciente et patiente superiore q potest eo casu statuere valebit consuetudo decēnalis:lꝫ sit contra ius canonicū ex lapsu enim longi tpis presumitur illius cōsensus:prout psumitur cōsensus populi.exemplū in casu.c.fi.de consue.lib.vj.Nam potest episcopus disponere ꝙ antiquiores optent prebendas:ideo procedit opi.gloss.in.d.c.fi.per dictam subtilem rationem ſm eum.Et ex predictis vr posse attentari ꝙ cōsuetudo populi sufficiat longeua contra ius canonicuꝫ si sumus in terris ecclesie in quibus ius canonicum seruatur. Nam prout populus statuendo potest derogare iuri cōi:lꝫ canonico ita et consuetudini longi tēporis per dictam rationem Jmol.ꝛ Flor. et in rōne quā.s.facit.d.Anto.ꝛ pro hoc vr bonus text.in.c.cū venissent.prout hoc tetigi legēdo.d.c.fin.lꝫ non firmauerim nec expedit firmare in pposito nr̃o cū non agat de derogādo iuri canonico: sꝫ de derogādo iuri ciuili cōi ꝛ municipali.Et insuper nō sumꝰ in grauibus maxime talibus in quibus superior non permisisset disponendi facultatem cum de facili superior concederet inferiori facultatē disponēdi super alienatiōe rerum suarū ad libitum:ꝛ maxime super locatione licet ad longum tps:ꝛ videmus ꝙ licet.l.fin.de vendendis rebus ciuitatis dat formam in venditione rerū ciuitatis adeo ꝙ venditio aliter facta foret inefficax.Nihilominus constat ꝙ populus statuendo potest illi legi derogare:prout voluerūt Bar.ꝛ Ang.in.l.prohibere.§.plane.ff.ꝙ vi aut clam.ita ꝛ videtur ꝙ consuetudine possit illi legi derogari.ex quibus puto intrepide concludendum ꝙ psupposita cōsuetudine in terminis nr̃is ꝙ.s.simile consilium possit locare sub ea forma put locatū fuit molendinū de quo agitur valeat locatio de qua in consultatione:ꝛ sic ad dictos patruos placiti pertineat dictū molendinum.Nec obstant ad 19 ducta in contrarium.†Non eñ ob.d.l.consuetudinis.ꝛ.d.§.diuꝰ. qꝛ supra est rñsum.ꝛ insuper.d.§.diuus ſm aliū intellectū potest lo qui de cōsuetudine pcedente ante legē.Non eñ ob.ꝙ non fuit obtenta in contradictorio iudicio qꝛ hoc nō requiritur de necessitate put tenent moderni legiste vt dicit Jo.an.in.d.c.fi.de consue.qui idem tenet ꝙ ꝛ tenet ibi flo.ꝛ est communis opi.prout ibi dicunt do.Anto.Jmo.ꝛ Panor.ꝙ ꝛ finaliter voluit glo.in cano.frustra. viij.distin.ꝛ tandem glo.in.d.c.fi.ꝛ habetur etiam in.d.l.cum.de cōsue.Nec ob.ꝙ non apparet de ratione consuetudinis:qꝛ imo non requiritur ad validitatē consuetudinis ꝙ sit rōne inducta quando est inter laicos inducta contra ius ciuile prout supra deductū fuit et.d.l.ꝙ non rōne facit pro hoc non contra.Jtem supra deductum fuit ꝙ in huiusmodi terminis non requiritur ꝙ sit prescripta:ꝛ sic non ob.ꝙ in contrarium tertio loco dicebatur:sed standum est iu-

ribus que cōmuniter dicūt de longa consuetudine vt.C.que sit lō- 20 ga consuetudo in rubro.ꝛ nigro.ꝛ.l.diutina.ff.de.ll.†Et regulariter longum tps dr decēnium.l.fideicommissa.§.aristo.ff.qui ꝛ a quibus.licet Azo.dixerit requiri inter absentes.xx.annos per.l.fi.C. de longi tpis prescrip.prout referunt Cy.in.d.l.ij.C.que sit longa consuetudo Jo.an.ꝛ.d.Ant.in.d.c.fi.ꝙ ꝛ vr ibi velle compostolanus prout refert ibi Jo.and.ꝛ etiam videatur velle Jnno.in.c.cū dilectus.eo.titu.ꝛ etiam glo.duodecima.distin.consuetudo.tamē non procedit distinctio predicta inter absentes ꝛ presentes in consuetudine:qꝛ consuetudo causat ex tacito consensu populi qui cōsensus presumitur ex diuturnitate temporis.Et non attendit negligentia alterius put attenditur in prescriptione:iō in ea maius tps requiritur contra absentē ꝛ non in consuetudine prout voluit Cy.in.d.l.ij.ꝛ est cōis opi.ſm Jo.an.in.d.c.fin.in summa in tertio. ar.principali.versiculo ꝙ tertio dixi ꝙ ꝛ tenuit Bar.in.d.l.de quibus.ꝛ Pet.de anch.d.Ant.flo.Jmo.ꝛ Panormi.in.d.c.fi.ꝛ gl.in d.§.ex non scripto.ꝛ in rubrica.C.que sit longa consuetudo.ꝛ.d.l. 21 de quibus licet in.d.l.diutina aliud videatur velle ꝛ nō bene.†Et insuper dato ꝙ requireretur ꝙ esset prescripta sufficeret lapsus tēporis.xxx.vel.xl.an.qꝛ tale tps regulr̃ sufficit pro qualibet prescriptione.l.sicut.ꝛ.l.omnes.C.de prescrip.xxx.vel.xl.an.ꝛ licꝫ agatur de preiudicio ciuitatis nihilominus non gaudet huiusmodi priuilegio ꝙ non prescribatur contra eam:nisi spacio.xxx.an.Nisi in casibus exp̃ssis in.d.l.fi.prout ibi communiter tenetur inter quos nō 22 videtur connumerandus casus noster.†Solū aūt remanebit difficultas in probanda hmōi difficultate.Circa quā probationē ē aduertēdū ꝙ Cy.in.d.l.ij.C.que sit long.cōsue.dicit doc.velle ꝙ tria requirunt ad consuetudinē.s.frequentia actuū tacitus consensus populi ꝛ tēporis diuturnitas:vnde hec tria videntur probanda. 23 ¶†Et Jo.an.in.d.c.fi.dicit ꝙ testes deponentes super consuetudine debent pbare ea que consistunt in facto.s.vsum populi vsus frequentiam ꝛ tpis diuturnitatē prout ipse ibi dicit in qnto membro principali.ver.sed quero in fi.ante versiculū praticant hoc sic legiste intelligas vsuꝫ ppl̃i.i.illoꝝ de populo:nō eñ requiritur ꝙ populus vt populus vtatur:sed ꝙ aliqui vtantur ita ꝙ verisilr̃ peruenerit in notitiā populi vel maioris partis:prout declarat ibi Pe. de ancha.prout omnes concordant in iuribus preallegatis.Et est aduertēdū ꝙ Jo.an.non vr requirere ꝙ pbent sciam ppl̃i et forte non immerito:qꝛ id cōiter ptinebit ad iudicium intellectus vtruꝫ s.actus probati p testes sint tot ꝛ tante importantie ꝛ talis nature ꝙ verisilr̃ puenerit in notitiam populi vel maioris partis populi. Jn dubio.n.dꝫ attendi id qd est verisile.l.in obscuris inspici.de re. iur.ꝛ in.c.inspicitur in obscuris.eo.ti.li.vj.Jstam ergo verisilitudinem vr arbitrandā per iudicē.ppterea Jo.an.non ponderat in depositiōe testiū ꝙ deponant de scientia populi vel maioris partis. ꝙ ꝛ videtur de mente.d.anto.ꝛ aliorum in.d.c.fi.ꝛ in alijs locis.s. adductis in illo articulo quot actus requiruntur ad cāndam cōsuetudinem qui volunt ꝙ sint tot actus ꝛ talis qualitatis ꝙ verisimiliter peruenerit in notitiam put volunt doc.cōiter vt legendo dixi in.d.c.fi.ex quo videntur velle ꝙ sufficiat ꝙ sit verisile ꝙ puenerit in notitiam:istud discernere an sit verisile cum pertinere videatur ad iudicium intellectus pertinet ad officium iudicis magis ꝙ 24 ad iudicium testis.†Et sufficit ꝙ testis probet id quod presumptiue concludat vt per bar.in.l.j.si cer.pe.Non autem sufficeret ꝙ testes deponerent sic esse consuetudinē:qꝛ pitissimi errant in diffinitione consuetudinis ꝛ consuetudo est iuris ita ꝙ non cadit in sensum corporeum testis:put dicit Jo.an.in.d.c.fi.si tamen testes deponerent sic esse consuetudinem:qꝛ tot actus ꝛ tanti interuenerūt ꝙ colligeret ꝯsensus maioris partis populi:tūc sufficeret prout cōcludit Jo.an.in.d.c.fi.in quinto mēbro summe.ver.sed quero cuiꝰ 25 auctoritas est permaxima ꝛ est multum equa. †Qm̃ cōiter est difficillimū directo pbare sciam maioris partis ppl̃i saltē in ppl̃is ciuitatū.ideo ex verisilitudibus est iudicandū:prout cōtingit al's i his que non pnt faciliter probari vt hr̃ in.l.dolum.C.de dolo.ꝛ admittuntur alie probationes al's non integre.l.consensu cū ibi no.C.de repu.in.c.j.de prescri.lib.vj.in.c.cām matrimonij.de proba.in.l.at qui natura.§.cū me absente.de neg.ge.in.§.alie.insti.de act.in.l.in actionibus.§.plane.ff.de in litem iurā.ꝛ sparsim in multis locis:iō non mirum si ꝛ in consuetudine magni populi admittat probatio minus intergra ꝛ sufficiat ꝙ verisimiliter cōcludat. immo plus dicit Flo.in.d.c.fi.in fi.questionis.xl.ꝙ sufficit ꝙ testes deponant sic esse consuetudinem:licet enim deponant super eo ꝙ pcipitur intellectu potiusꝙ̃ sensu corporeo:tamē qꝛ deponunt super eo ꝙ cum modico discursu percipitur videt sufficere:qꝛ non est angustanda materia probationis.l.quoniā in fi.C.de heret.ſm eum.ꝛ hoc etiā 26 est multū pōderandū licet nō putē tutū ad hoc quis se artet.†Cōstat autem ꝙ ea q facili discursu possunt percipi:licꝫ percipiantur intellectu: tamen reputantur percipi sensu corporis: adeo ꝙ probantur per testes:prout sepius repetit bar.in suo tractatu de teste in pluribus locis.ꝛ not.docto.in.c.cum causam que de testibus.in casu autem huius consultationis:prout asserit fuerunt facte multe concessiones per consilium predictum que sortite fuerunt effe-

ctum per longissimum tempus vltra .xl. annis. Et attēto ꝙ cōsilia fiunt satis publice ⁊ interueniunt multi homines ⁊ mutantur ⁊ variantur ex tempore: ita ꝙ ex frequentia actuum demonstratur qḋ multe ⁊ multe persone verse sunt, ⁊ habuerunt notitiam ꝙ per consilium fiebant alienationes bonorum cōmunis: ⁊ cōsiderato ꝙ bona communis solent esse nota ciuibus: ⁊ si reperiuntur per priuatos solent multi interrogare quomō peruenerint in manus priuatas ⁊ per hanc viam innotescere multis: ⁊ maxime concessiōes molendinorum cōmunis ad que multi quotidie confluunt: ⁊ vnus solet ꝙ intelligit notificare alteri. itaqꝫ factis probationibus de multis similibus concessionibus que poterunt probari vt arbitror per instrumenta autentica ⁊ tanto lapsu temporis vt arbitror satis plene probatum tacitum consensum populi. Et maxime si dcā instrumenta steterunt in archiuio publico: prout est verisimile attento ꝙ facte sunt ⁊ per personas publicas ex quo per consilium repsentans communitatem. † Et ea que stant continuo in loco publico de facili presumuntur venisse in notitiam. per no. per Bal. in. l. j. C. q̄nō ⁊ quādo iud. dicentē ꝙ cēsentur notoria: facit ꝙ habetur in. l. ij. §. exactis. de origi. iur. in ver. pro rostris. ⁊ in. l. sed si pupill⁹. §. proscribere de institoria. itaqꝫ si diligenter aduertantur ad ea q̄ s. recensita sunt parum dubietatis remanet in iure vtrum consuetudo iuuet: sed laborandum in diligenter probando consuetudinem. Et in hoc diligenter aduertat patronus cause. Laus deo.

27 (margin, at "repsentans")

¶ Summarium super cōsilio .ccxciiij.

1 ☞ Donare patri non potest filiusfa. causa mortis. p totum cōsi.
2 Opinio glo. ⁊ Bar. ⁊ cōmuniū in decisiuis est insequēda.
3 Fideiubere non potest filiusfa. pro patre etiam illius consensu ⁊ stā te statuto ꝙ obligari non possit filiusfa. sine patris cōsensu.
4 Filiusfa. iure fforꝫ. potest habere proprium in dote.
5 Donare non potest filiusfami. causa mortis sine patris consensu etiam in casibus in quibus habet proprium.
6 Testari non potest filiusf. etiam patris consensu.
7 Consensus requisitus in actu quando censetur adhibitus vt auctoritas.

¶ Consilium .ccxciiij.

REpetito diuino numie. ¶ † Eleganter ⁊ plene discussa est p̄sens consultatio p prestantissimū. U. J. doctorē dn̄m Baptistā de prebendis romanū mihi patrē ⁊ dn̄m hon̄. ⁊ ego de sola subscriptione requisitus sum ⁊ publicis negotijs occupatus copia librorꝫ carens paucis rem absolam: al's autem pluries in facto versari vidi hanc consultationem ⁊ licet negari nequeat rem esse satis dubiam pp varias. docto. sn̄ias: † tn̄ semp visum fuit in decisiuis non fore recedēdū a sn̄ia glo. ⁊ bar. tum q² corū auctoritas est. s. ceteras maxima vt est notissimū. tum maxime: q² eis concurrit cōmunis aliorū sententia a qua cōi sn̄ia nō est in re dubia recedendū iuxta illud adhereas carotio: prout dicit gloss. in l. omnis diffinitio. de reg. iu. ⁊ Bal. in. l. precibus. C. de impube. et p doc. in. l. cum prolati. de re iudic. ⁊ in. c. ne initaris. de constitu. ⁊ sparsim in multis locis. Licet autem nonnulli sint in contraria sentētia: tamen ꝙ non valeat donatio cā mortis facta per filiumfa. patri est communis sententia: prout patet per adducta per dominū consulentem ⁊ in eandē sententiam ꝯcurrit Dy. in. l. j. de aucto. tutu. ⁊ inclinat Cy. in. l. senium. C. qui testamenta fa. pos. ⁊ Joā. an. in addi. spe. in titu. de instrumen. edi. §. porro in addi. que incipit petrus de cernottis. bal. in aut. hoc ius porrectum. C. de sac. sanc. eccl. Pon. in. l. ij. ff. de dona. † Et dū p̄sis legebam occurrit questio de facto circa statutum disponens ꝙ filiusfa. nequeat se obligare sine consensu patris filius fideiusserat pro patre de eius cōsensu dubitabat an valeret talis fideiussio. ⁊ preclarissimus doctor. d. Bal. de bartholinis cōciuis: ⁊ dominus Bartholomeus suzzinus doct. insignis consuluerunt ꝙ non tenebat ⁊ allegabatur idem in indiuiduo dicti statuti consuluisse dominum Salustium: ⁊ dn̄m Benedictū de barsis perusinos ⁊ dn̄m octonē nicolini ⁊ plures alios p̄claros doc. eā partem consulendo firmasse. Nec alia militat ratio i casu nostro. Pro qua pte facit q². l. tā is. §. j. de do. cā mor. nō se astringit ad casum quo donatur res patris; cū ⁊ res aliena in fili'i in donatiōe deduci possit. l. aristo. §. de dona. l. si alienā. de dona. cā mor. et si res aliena donatur validitas non infert preiudicium pr̄i. † Jtē et iure fforꝫ. poterat filiusfa. habere ꝓpriū puta in dote. l. pōponi⁹ phyladelphus fami. her. ⁊ tn̄ non posset causa mortis sine cōsensu patris per generalitatē. d. l. tam is. † Et sil'r hodie non posset donare cā mortis etiā in casibus in quib⁹ hꝫ proprium vt probat tex. in. c. lꝫ de sepu. in. vj. vbi generaliter disponit ꝙ etiā pro aia nō pōt filius aliquid indicare sine consensu patris. Et q² etiā cū consensu patris non posset testari vel codicillare solet intelligi ille tex. ꝙ illa verba sine patris ꝯsensu fuerint apposita pp donationē cā mor. ex quibus deducitur ꝙ inepta est ratio ꝙ ideo requirit pr̄is cōsensus: q² filiusfa. nihil eo tpe habebat: iō rōne proprij interesse patri requiritur patris consensus. s. qn̄ donabat rem patris. ꝙ ⁊ deducitur ex eo q² pariter donare posset causa mortis cū consensu alterius domini rei donate. Jtaqꝫ non magis exigeretur cōsensus patris q̄ cuiuslibet alterius cui preiudicaretur si ratio preiudicij attēderetur ꝙ minime est de mente. d. l. tam is. §. j. ⁊ d. c. q̄ꝙ. §. licet. de sepul. in. vj. † Et per hoc tollit̄ magnū fundamentū tenētiū cōtrariā sn̄iam: ratio itaqꝫ videtur verior illa ꝙ requiritur ad integrandam personam filijfa. cum donatio causa mortis regulariter equiparetur vltime voluntati preterq̄ in his in quibus cōtrarium reperitur vt probatur in. l. illud. ⁊. l. marcellus. §. paulus. de dona. cā mor. ⁊ in. l. fi. C. eo. titu. ⁊ §. j. insti. eo. ti. vbi gl. enumerat in quibus differant ⁊ aliquid per gl. in. d. l. marcellus. ⁊ quo ad personas solēt equiparari vt in persona donatarij ꝓbatur in. l. in omnibus. ⁊ in. l. senatus. in prin. eo. titu. ⁊ in persona donantis probatur in. l. j. i pn̄ci. de tu. ⁊ ra. distra. in. l. discretis. C. qui testa. face. pos. Et ideo ꝓut testari nequit. l. senium. C. de testa. l. qui in potestate. ff. eo. ti. nec p aliam vltimam voluntatē. l. ij. de legatis. j. ita nec donare cā mortis per predicta. Equiparatur autem in hoc q² vltime voluntates non possunt pendere ex voluntate tertij. l. fi. ff. cōmunia predi. sec⁹ in contractibus: ideo donatio causa mortis validatur consensu patris per. l. tam his. §. j. de do. causa mor. accedit em̄ contractui quo ad ordinationem vt inquit bal. in. l. ij. ff. de. l. j. Cum itaqꝫ patris cōsensu exigatur nō respectu preiudicij vel interesse patris. † Et psona patris sit censenda maior consensus requisitus ascribitur auctoritati. prout no. d. Anto. ⁊ Jmo. in. c. cum consuetudinis. de cōsue. dicentes ꝙ consensus requisitus censet̄ adhiberi in actu vt auctoritas quādo duo concurrunt. s. ꝙ habens prestare consensum non habet cōionem in actu. Secūdo ꝙ non sit inferior gerenti actum fm eos: suppleo neqꝫ par. ar. c. innotuit. de ele. ⁊ sentit Jnno. in. c. j. de reb. eccl. nō alie. in. vj. dicēs ꝙ auctoritas est maiorū. Jō prout auctoritas nō pōt prestari in cā propria: ita nec hmōi consensus ad. l. j. C. de impo. lucra. descrip. lib. x. per quam mouetur Pet. de bel. tenens contrarium est plene responsum per dominum consulentem: ⁊ responsio est meo iudicio plana. non enim ibi discutitur de validitate dispositionis nec specifice loquitur de filiofa. disponente: ideo debet intelligi de dispositione valida. l. iiij. §. condemnatum de re iudi. cle. pastoralis. de re iudi. cum concor. quando autem valeat ⁊ quando non: non determinatur ibi: sed venit determinandum per alia iura: ideo nil vrget. per hoc ergo ⁊ latius dicta p dn̄m consulentē concurro in eius sn̄iam ꝙ tale testamentum nōvaleat vt donatio causa mortis. Laus deo.

(margin numbers: 4 at "si res aliena"; 5 at "patris per generalitatē"; 6 at "sepul. in. vj."; 7 at "sensu exigatur")

¶ Summarium super consilio .ccxcv.

1 ☞ Substitutio compendiosa facta filie testatoris de auia eiusdē filie his verbis facta prius institutione de ducentis in personam predicte filie: ꝙ quandocunqꝫ decesserit in pupillari etate vel post ea sine liberis substituit testator eius auiam si superuixerit alias ⁊ post mortem auie substituit gaium: an adueniente casu ꝙ dicta filia moratur absqꝫ liberis vel in pupillari etate superstitibus auia predicta ⁊ gaio habeat locū substitutio predicta in persona gaij: vel dicatur expirasse post mortem filie superstite dicta auia substituta quasi respiciat solam filie personam ⁊ non auie. per to. cōsili.
2 Alias verbum concipit contrariam conditionem.
3 Copulatorum concursus requiritur ad veritatem copulatiue. fallit si adaptaretur ad plures effectus vel in dubio.
4 Sequentia declarant precedentia media et equiuoca.
5 Uerbum vnum respiciens plures casus dꝫ illos pariter termiare.
6 Substitutio que potest cōuenire verbis ⁊ personis debet poti⁹ interpretari directa q̄ obliqua.
7 Testantium mentes videntur regulari scd̄m iuris cōis dispōnem.
8 Auia ⁊ proauia continetur appellatione matris.
9 Substituta matre filie quandocunqꝫ decesserit si superuiuat ⁊ al's post mortem substituitur gaius adueniente casu substitutionis superstite matre: quando videtur etiam gaius matri substitutus.
10 Clausula in dubio ad que referri debeat. nu. 13.
11 Copule natura est ꝙ inter diuersa ponatur ⁊ est diuersificare copulata seu diuersa copulare. nu. 25.
12 Substitutio facta his verbis: alias ⁊ post mortē nō superstite alio primo: substitutio quomodo intelligatur vt non dicatur expirata etiam si superuiuat primus substitutus.
14 Usufructuarius non potest consequi vsumfructū nisi satisdet.
15 Usufructus finitur morte.
16 Amico in aliquibus subueniri satis est.
17 Cōe verbū adiectū certe q̄titati non interpretatur vt importet directā substitutionem sed obliquam.
18 Presumptio vna tollit aliam.
19 Copulatiue natura non est p̄cedentiū repetitiua qu ando separet repugnantiam.
21 Pluralis locutio non contentatur vno.
22 Relatiui natura est referri quandoqꝫ ad vnū ⁊ quandoqꝫ ad aliud pro vt est de mente loquentis.
23 Sibi dictio adiecta substitutioni ad que potest referri. nu. 20.
24 Substitutio compendiosa sui natura comprehendit plures substitutiones.
26 Separatorum non est illatio.

Moderator

27 Moderator quilibet est rei sue.
28 Mens talis esse presumitnr qualem verba ostendunt.
29 Dubietas vitiat actum quando potest ad plura adaptari.

Consilium.ccxcv.

In noie dñi nostri iesu xpi.

1 †Videt in hac cõsultatiõe visis puncto & copia testi prima facie dõm sine multiplici allegatione maxime pp libros quibus careo. q hrdes dicte Laurẽtie auie testõris debeant eẽ potiores in dictis duobus milib⁹ florenox:in quibus dcã auia fuit substituta Ludouice filie testatoris. Nã cõstat ipam auiã fuisse substitutã dicte filie sub cõditiõe si ipsa supuixerit tpe mortis filie q̃ cõditio purificata fuit cũ ipa supuixerit merito ipa fuit vocata:nec vr q appareat onerata merito apud eã & eius heredes pmaneant.

2 †Nõ em vr onerata ex scdo capite substõnis quo inuitantur. a.&.f.nã ipsum caput substõnis est conceptũ sub p̃ria cõditiõe.i. si auia nõ supuixerit vt iportat verbũ.al's.l.al's de iureiur.& p bar. in.l.j.de condi.& demõ.& in tractatu tiber.de alueo & ẽ notissimũz.

3 †Et licet adijciant illa vba & post mortẽ auie nõ ppea vr q auie cẽseant substituti dicti.a.&.f.post mortẽ auie nisi purificata cõditiõe cõprehensa.sub precedenti dictiõe:al's. nam ad veritatẽ copulatiue requirit concursus copulatox.l.si heredi plures.cũ cõcox.de cõdi.insti.sit ergo sensus q.a.&.f.sint substituti filie post mortẽ auie si auia non supuixerit tpe mortis ipsius filie:& sic oĩa verba stare videntur proprie. Et dictio sibi est singularis numeri & refertur ad filiã prout in superiori capite & in sequẽti capite substõnis.

4 †Psequẽtia em & p̃cedẽtia media equoca declarant & ẽm ea interpretantur l.si seruus pluriũ.§.fi.ff.de leg.j.&.l. heredes palã.§.sz si notã.de testa.& q p bar.in.l.iulius febus.ff.ad trebe.intelligat ergo substõ facta filie nõ aũt auie p p̃dicta ac etiã q2 nõ vr posse substitui auie si non supuixerit & cõstat q vbũ sibi refert ad casum cõphensum sub verbo al's put ad casum cõprehẽsum sub vbis & post mortẽ:iõ necessario vr illud vbũ sibi referendũ ad filiã.

5 †Cum vnũ verbũ respiciens plures casus debeat illos pariter terminare.l.iã hoc iure.ff. de vul.& pu.&.l.hereditatẽ.§.quis.C.eo.ti.&.l.in testõ.C.de testa. mil.&.l.fi.C.de sen.& interlocu.o.iud. Non em vr q possit substitui auie in casu quo ipsa non sit onerata.l.ab eo.C.de fideiu. Non eniz facta vr ipsi auie alia substõ nisi fideicõmissaria cum sibi pp multa non potuerit directo pupillariter substitui:& fideicõmissaria eo casu non possit sortiri effectũ merito eo casu quo p̃decesserit vr necessario facta substõ filie q̃ & poterat eo casu fideicõmissaria substõne onerari ac etiã directa pupillaris substõ poterat ei applicari et eo respectu pnomen sibi exponi dz.i.filie:iõ etiã in sequẽti casu exponat sibi.i.filie:& sic post mortẽ auie substõ cẽseat facta filie:sz si auia supuiueret ipsa est substituta filie:vnde non vr q eo casu filie possint amplius substitui.a.&.f.cum in eadem re nõ cadit plurium insolidum cõcursus.ar.l.si vt certo.§.si duobus vehiculũ.ff. cõmo.et l.hereditatẽ.de castren.pec.&.l.iij.§.ex cõtrario.de acq.pos.iõ intelligatur q substõ de.a.&.f.censeat facta filie post mortẽ auie eo casu quo ipsa auia predecesserit.

6 †Quod & vr dicẽdũ ex eo q2 ẽm istam interpretatiõẽ substitutio videtur interpretanda directa pupillaris cũ tali pupille potuerit pupillariter substitui & substõ qñ põt cõuenire verbis & personis dz interpretari potius directa q̃ obliqua vt est expressum in.c.si pater.de testa.li.vj.& facit.d.l.iam hoc iure cum similib⁹.& tamẽ si ad auiã refereret nõ posset interpretari directa merito ad filiã referat. Qõ & ex alio psuadet q2 sequẽs substõ.s.in domibus relictis ipsi filie est facta substitutio soli filie ergo et in duobus milibus censeat soli filie facta vt sic ex sequentib⁹ precedentia declarentur per iam dicta.

7 †Persuadet etiã ex eo q2 auia superueniens censet magis dilecta a testatore q2 magis sanguine coniuncta ac etiã q2 a iure cõmuni predilecta in successione intestati.testator enim cẽset se cõformare cũ dispõne iur3 cõis.put no.bar to.in.l.iurisiurã.§.si liberi de opis liber.& post Dy.ipe Bar.ange. Raph.cu.& Pau.de ca.in lect.paduana in.l.heredes mei.§.cũ ita ff.ad treb.& Pet.de anch.in.l.tres fratres de pactis.ac etiã q2 p̃us substituta ergo predilecta.l.publius.ff.de condi.& demõ.& arg.l.si titio.de vsuf. Ideo ipsa potius censeatur perpetuo inuitata si supuixerit filie cũ debeamus inherere q̃tomagis fieri potest voluntati testatoris.l.in cõditionibus primũ locũ.de cõdi.& demõ.& in.l.cum virum.C.de fideicommis. iudex enim debet sequi voluntatem testatoris prout venator leporẽ prout dicit bal.in.l.cum quidam.C.de necessarijs seruis here.insti.mens autem testatoris videtur deprehendi ex premissis ac etiã q2 testator reliquit vsumfruc.omniũ bonorum ipsi auie. si antem dicta duo milia reliquisset post eius mortem dictis.a.&.f.& consequenter ea non haberet nisi invita cũ post mortem pertinerent ad.a.&.f.si ipsi eo casu censerentur substituti frustra fuisset facta substitutio p̃ria de ipsa auia in dictis.MM. cum vsufructus in q̃titate non sit separatus a proprietate vt.ff.de vsufruc.eã.re.que vsu.consu.quasi per totum.demonstratur itaq3 voluntas testatoris substituendo spãliter in dicta q̃titate.MM. fuisse q ea haberet etiam post mortem suã ipsa auia hoc est trãsferendo ad ei⁹ heredes ne al's dicta specialis puisio stet ludibrio.ar, l.si qñ.de le.j.&.c.cõmissa.de ele.li.vj.&.l.si ptor.in prin.de iudi.cum si. Et hanc partem iuuat equitas:nam iniquumvidetur q mr priuetur luctuosa hereditate filie.l.fi.C.de insti.& substitu.sub condi-

8 tione fac.†matris autem appellatione & auia & proauia continet. l.iusta interpretatione.ff.de verbox significatione.iõ interpretetur p ipsa auia pro qua facit:q2 copula & multotiẽs ponitur pro idest l.si ager vecti.vel emphy.peta.&.l.sed si adijciatur.ff.p socio.& in.l. j.§.j.ff.de pac.&.l.nihil tã naturale.de reg.iur.in gl.fi.& in.l.q̃ adulteriũ.& ibi gl.fi.de adulte.& insti.de liberti.in prin. Item saltem ex his vr reddi res dubia:& heres auie h3 fundatam eius intẽtionez: q2 constat auiam casu quo superuixerit esse substitutã.& si.a.&.f.cẽserentur substituti auia ipsa censeret rogata de restituendo:& p cõsequens ipsi.a.&.f.hñt pbare se fuisse substitutos auie. Dubia aũt pbatio non releuat probantẽ.c.in pñtia.de proba.l.nõ hoc.C.vnde legi. Jõ dicti.a.&.f.nequeant hoc casu niti ex dicta substitutiõe ambigua.argu.l.duo sunt titij.de test.tut.&.l.si fuerit.de reb.dub.

9 †His tñ minime refragantibus cõtrariã ptẽ arbitror iuri magis cõsentaneã. Pro cui⁹ rei euidẽtia pmitto q vbũ sibi positũ post illa verba post mortẽ auie potest quatuor modis intelligi.

10 primo referendo ad auiã cui magis inheret:† in dubio fieri solet relatio ad proxima.l.si idem cum eodem in fi.iuncta gl.pront.& ibi doc.no.& ar.l.cum delanionis.§.asinam de fundo.instru.ibi proxima copulata succedant.& argu.l.ij.ff.de statu ho. Item secũdo modo põt referri ad filiã. Tertio mõ ad testatorem ad quẽ pluries refert verbum sibi in dicto testõ.primo dum honorauit filiam titulo singulari instõnis.secũdo dum.a.&.f.honorauit vrĩ instõnis titulo: et etiã in substõnibus posset non absurde referri cu3 & in substõne verbũ sibi vel mihi relatum ad testatorẽ nõ inconueniat.l.si ita scriptum.§.qui filio.ff.de bono.pos.ẽm tab.&.l.cũ qdam.C.de impub. ẽm q intelligunt ibi Saly.& pau.de cast.& no.per gl.& bar.in.l.j.de vulg.& pup. Maxime in fideicõmissaria per quã succedit testõri.l. coheredi.§.cũ filie.de vul.& pup. Quarto ad psonas auie & filie:nã dictio sibi ẽm grãmaticos reperit in plurali & in singulari quottidie em dicimus sibi iputẽt. Jtẽ tales offerunt se & sua illud se est ac cusatiuũ sibi q est datiui casus & probatur in.d.l.cum qdã ẽm aliã lec.que est magis de mente.doc.& ibitango.

11 †Item est premittendũ q copula &:sui natura ponit iter diuersa put no.p gl.in rub.ff. de iuris.& fac.igno.& oẽs fatẽtur. Et sui natura est ãpliare potius q̃ restringere.tex.sing.ẽm Dy.in.l.ea tñ adiectio.de leg.iij.& p bar to.l.si is qui.cc.§.vtrum.ff.de reb.& per bal.in.l.gallus.§.etiã.ff.de libe.& posthu.& per canonistas in.c.ij.de rescrip.

12 †Jõ illa verba al's et post mortẽ nõ exponant al's.i.post mortẽ. Sed exponant vt denotẽt duos casus penitus separatos vel vnum spãlem alium gñalem:& sic inter diuersa vt decet & ampliatiue ponit copula &:sic substituit.a.&.f.si dicta auia nõ superuixerit. & hoc importet verbum al's.& tũc post mortẽ filie. Jtẽ si supuixerit substituit eos post mortem auie:& tunc verba congruenter sonant vel intelligatur q substituit.a.&.f.al's.i.si non superuixerit auia.

13 †Jtẽ gñalr eosdẽ substituit post mortẽ auie. Nec incõuenit q spẽbus enumeratis gñalis cl'a subijciat.l.si seruus seruũ.§.inquit lex.ff.ad.l.acq.vel qñ alique species sunt spãliter prouise nõ ois generalis cl'a refertur ad non prouisa.l.doli cl'a.&.l.stipulationũ cõmodissime.§.doli clausula.de ver.ob.&.l.sanctio legum.ff.de penis. Nec cõgruit expositio & pro i.tum q2 est magna impropriatio:tũ q2 est inepta in casu isto cum verbũ al's aliud significat q̃ post mortẽ.dictio aũt.i.est expositiua: sed si verbum al's exponeret.i.post mortẽ eẽt substõ facta simpliciter post mortẽ auie.& tũc.a.&.f.hẽrent intentũ. natura em dictiõis i.solet importare vt stemus verbis expositis & ei q ipsa verba expositiua significãt vt est videre in.d.l.j.§.j.de pac.& vbiq3 vbi ponitur dictio.i.& ea est significatio ipsius:ex hoc cõstat aperte siquis vult diligenter & accurate intueri & verũ fateri q dicta vba nõ patiunt expositionẽ & p.i.q & demonstrat:ex eo q2 si auia p̃cederet non verificabat substõ post mortẽ auie:sed post mortẽ filie ex mẽte testatoris & ẽt ex verbis referẽdo illa verba post mortẽ vo suã qñcũq3 decesserit ad oĩa sequẽtia put cõgruit.ar.l.sigs ex argẽtarijs.§.si initiũ tabularũ.de eden.&.l.iij.§.si filius.de lib.& posthu.&.l.talis scriptura.de lega.j.si itaq3 substõ cõcipit post mortẽ filie sub cõditiõe si auia prius decesserit nõ ppriesubstituit post mortẽ auie:sz post mortẽ filie:iõ expositio eẽt satis inepta .insup expositio fieri solet ad maiorẽ declarationẽ:sz si testõr habuisset illũ sensum p illã expositionẽ al's.i.post mortẽ nõ magis declarasset mẽtẽ suã immo vba clara dubia reddidisset. Nã si simplr dixisset al's substituit sibi.a.&. f.clara erãt verba & aliena ab omni dubitatione:ideo vba expositiua tẽdẽtia ad vnũ finẽ contrariũ finẽ operarent q incõuenit.ar. l.q fauore de.ll.&.l.legata inutilr.ff.de leg.j.&.ff.de adi.leg.&.c.qd ob gfam.de reg.iur.cũ cõcor. Jtẽ illa vba post mortẽ frustra fuissent apposita & sine ministerio cũ vt dixi al's res erat clarissima cõtra.l.si qñ.de leg.j.&.c.si papa.de pui.li.vj. Jõ discedat ab aula huiusmodi interpretatio vt exponatur & al's & post mortem.i.mortẽ: sed stemus proprie vi verbox a qua non est recedendum nisi de mẽte constet.l.non alr.de leg.iij.l.j.§.si is q nauẽ.de exer.cũ si.de mente autẽ nõ constat merito &c. Cõstat em q testõr magis dilexit.a.et

f.ꝙ successores auie ⁊ auiā plurimū dilexit in vita cū illos institue-
rit heredes vniuersales ⁊ substituerit filie solos in domib⁹ auie aūt
oium bonoꝝ reliquerit vsumfru. in vita sola aūt cētū reliquit libe-
ra. iō arguēdo ex affectiōe ꝑsuadet ꝙ post mortē auie voluerit i di-
ctis duobus milibus potius honorare. a. ⁊ f. eius cōiunctos: erga
quos magnā affectionē ōndidit quasi futuros heredes auie quos
ignorabat: ꝑdilecta igitur ostēdit auia in vita sua ⁊. a. ⁊ f. post mor
tē auie. ⁊ ꝫm hoc mens adaptatur ad ꝓpriā vim verboꝝ. Nec ē fru
stratoria spālis substō in illis duobus milib⁹ stāte postea gnāli reli
cto vsufru. oium bonorū ꝑꝑ plura. Primo qꝛ relictū vsufru. ē cuꝫ
onere alimentādi filiāꝙ onus nō poterat euitare si relictū accepta
re volebat. l. j. ⁊. ij. C. de his q̄ sub modo. l. qbus diebus. §. termili⁹.
14 de cōdi. ⁊ demō. Substō autē est sine onere. † Itē vsufructuari⁹ nō
pōt vsumfructum cōsequi nisi satisdet. l. j. vsuf. quēad. ca. l. vsufr. C.
eo. ti. Non sic alius legatarius. Tertio qꝛ si. a. ⁊ f. decessissent ante
auiā sine filijs masculis duo milia libera fuissent auie. Non aūt ita
15 vsufructusbonoꝝ. † Qꝛ vsufru. finitur morte. l. titio cū morieꝛ de
vsufru. §. finitur. insti. eo. ti. Et si dicatur non erat verisimile ꝙ illa
decrepita superuiueret. Respondetur ꝙ etiā nō erat verisimile ꝙ
decederet ante ludouicā: ⁊ tamen ei fuit substituta: mors enim ca-
16 dit in iuuenes prout in senibus. † Et satis est ꝙ in aliquo illa sub-
stō preualeat: iuxta illud satis est amico in aliqbus subueniri. l. tu-
tori. C. de nego. ge. ⁊ aꝉs cōsideratur paruū interesse ꝙ est ad idē ha
bendi plura remedia. l. iiij. ff. de libe. leg. Nec ꝫm istam interpreta-
tionem priuaꝛ auia luctuosa hereditate neptis vꝉ proneptis: tū qꝛ
non agitur de successione descendentis: sed testatoris. l. coheredi.
17 §. cū filie. de vul. ⁊ pup. † verbū enim cōe adiectum certe quantitati
non interpretatur vt importet directam substōnem sed obliquam
prout hꝛ in. l. is verbis. in prin. de here. inst. per Bar. ⁊ omnes in. l.
cēturio. ff. de vul. ⁊ pup. per doc. in. l. precibus. C. eo. ti. ⁊ in. c. Ray-
nutius. de test. ⁊. c. si pater. eo. ti. ⁊ ꝙ habetur in. l. cogi. §. inde que
ritur ad trebel. Preterea ipsa superuiuens succedit vigore substi-
tutionis: licet roget post mortem alteri restituere. Et per hoc etiā
tollitur argumētū ꝙ in cōtrariū fiebat ꝙ potius est substō interꝑ-
tanda directa q̄ obliqua: qꝛ ꝫm omnem interpretationeꝫ hoc casu
interpretabitur obliqua. Nihil enim repugnat: quominus in pu-
pillari etate possit oblique substitui. Et etiam per hoc tollitur ar-
gumentum ꝙ censeatur testator se conformare cum dispositione
iuris. Qō etiā tollitur ex eo qꝛ constat ꝙ in sua successione testator
noluit se conformare: maxime post morteꝫ auie cum suos heredes
instituerit. a. ⁊ f. non autē inuitauit ad eius bona auiam post mor-
18 tem. † Ideo illa coniectura cessat cum vna ꝑsumptio tollat aliam
19 l. si. cum ibi no. ff. de in integ. resti. † Nec huic interpretationi date
ad illa verba ⁊ post mortem obstat ꝙ copula sui natura est repeti-
tiua precedētiū per. l. seie. §. gaio de au. ⁊ar. leg. Qꝛ respondetur ꝙ
natura copule est diuersificare copulata seu diuersa copulare: sed
qꝛ diuersa habent nōnunq̄ aliquam qualitatem conformem si in
primo copulato est apposita aliqua qualitas illa censetur repeti-
ta in copulato sequenti. Ita loquitur. §. gaio. Sed hic copulantur
aꝉs ⁊ post mortem nec copulatis adijcitur aliqua qualitas. Ideo
non repetitur quicq̄ si repetitio fieret esset diuersa eadem facere
ꝙ saperet repugnantiam contra. l. vbi repugnantia. de reg. iuris.
20 † Et licet quādo ad vnum effectum plura copulantur requiraꝛ om
niū copulatoꝝ cōcursus. d. l. si heredi plures. cū cōcor: tamen secus
quādo ad plures effectus vel in dubio per. d. l. ea tamē adiectio. de
leg. iij. ⁊ q̄ habenꝛ in. d. §. etiā. ⁊. d. §. vtrū. ⁊. d. c. ij. de rescri. itaꝙ oia
verba adaptantur ad hanc interpretationē. Nec ob. ꝙ auie inepte
vꝛ substitui si ipsa nō supuixerit: qꝛ eo casu non honorata nequit
onerari. A quo videnꝛ pendere leges ⁊ prophete. Naꝫ ad hoc mul
tiplex dari pōt responsio multipliciter adaptando verbum sibi in
21 secundo membro substitutionis appositum. † Nam si dictio sibi su
mitur in plurali cum possit referri ad omnia ꝑcedentia. s. ad auiaꝫ
et ad filiā ⁊ pluralis locutio non sit contenta vno. l. inter illam in fi.
de verb. sig. ⁊. c. pluralis locutio. de reg. iur. in. vj. nō ob. ꝯ̄riū: quia
vno casu censebitur substituta vni alio alteri ⁊ pariter determināꝛ
si cuilibet substituiꝛ in suo casu. ⁊ sic plane procedit: nam filie cen-
seantur substituti si auia non superuixerit auie vero si superuixe-
rit tempore mortis filie ⁊ ꝓ hac interpretatione facit: qꝛ clausula
22 in fine posita ⁊c. prout ⁊ supra deductū est. † Nec refragatur ꝙ in
proximo membro precedenti verbum sibi ponitur in singulari ⁊ re
fertur ad filiam ⁊ etiam in sequenti substitutione: qꝛ respondeꝛ qō
natura relatiui est referri quandoꝙ ad vnū qñdoꝙ ad aliud: ꝓut
est de mente loquentis ⁊ apparet in isto testamēto ꝙ quādoꝙ ad
testatorem: quandoꝙ ad filiam: ⁊ quandoꝙ ad franciscum referꝛ.
et sic diuersimode ponitur. Ita nec inconuenit si ⁊ hic variatur re-
latio vt fiat ⁊ ad filiam ⁊ auiam ⁊ sumatur in plurali vel si sumitur
in singulari sit eadem interpretatio: qꝛ in vnius persona haberet
verificari substitutio ⁊ non in duabus: licet vno casu in ꝑsona vni⁹
23 alio in persona alterius. † Sinautē dictio sibi referretur ad testato
rem staret plane: qꝛ per fideicōmissariam substitutionem vt ꝑmisi
succeditur testatori. d. §. cum filie. ⁊ legatarius seu fideicomissarius
in re legata habetur pro herede. l. id tēpus. de vsuca. ⁊. l. cum filius.
ff. ꝙ cum eo. Sinautem referatur ad auiā quo proxime premittiꝛ
tūc etiā est plana interpretatio: qꝛ etiā in singularibus relictis ca-
dit proprie substitutio vulgaris. l. vt heredibus. de lega. ij. l. vnica.
§. in primo. §. ꝓ scōo. ⁊. §. sinautem sub conditione. C. de cad. tollē.
24 † Et cōpēdiosa substitutio sui natura comprehēdit plures substi
tutiones inter quas cōplectitur etiam vulgaris: prout no. per glo.
et doc. in. d. l. precibus. ⁊. d. l. centurio. ⁊. d. c. raynutius. ⁊. d. c. si pa-
ter. ꝓut ⁊ omnes tenent. si itaꝙ auia predecedit deficit cōditio sue
substōnis ⁊ sua substitutio caducatur: ideo cum ipsa nequeat succe
dere est locus substitutioni vulgari sibi facte cum vnum membruꝫ
vulgaris substitutionis: ⁊ si non potest succedere. l. cū ꝓponas. C.
de hered. insti. ⁊. l. gallus. §. ⁊ quid si tantum. de libe. ⁊ posthu. itaꝙ
auie censeatur facta substitutio vulgariter ⁊ per fideicommissum
ꝫm variam casus contingentiam prout est de solita natura cōpen-
diose. lꝫ qñ termini ⁊ verba adaptantur sit apte nata comprehen-
dere etiam pupillarem. Sed termini nō patiuntur hoc casu ꝑ pre-
missa. sed ponamus ꝙ est fortius ꝙ verbum sibi referatur ad filiaꝫ
solam tūc etiam potest adaptari premissa interpretatio ꝙ censea-
tur etiam filie facta substitutio post mortē auie que filie superuixe
rit. Nā filia potuit rogari vt post mortē suā det auie illa duo milia
duratura donec vixerit ⁊ post mortē auie det. a. ⁊ f. cū legari possit
ad tēpus certum ⁊ incertum ⁊ finito tempore finitur legatum seu fi
deicōmissum. l. fi. C. de lega. habebunt itaꝙ ꝫm hāc interpretatio
nem substituti ab heredibus filie illā quātitatē que apud heredes
auie remanerent sine causa: ex quo causa est reducta ad non causaꝫ
sicut aꝉs in. l. si fullo. ⁊. l. fi. de cōdi. sine causa. qualitercunꝙ itaꝙ in
terpreteꝛ dictio sibi ⁊ ad quācunꝙ personam referatur ⁊ sit singu-
laris sine pluralis numeri potest adaptari ad supradictam inter-
pretationem ꝙ illa verba ⁊ post mortem stent proprie ⁊ referātur
etiam ad casum quo auia superuixerit: ⁊ per hoc sunt recte intuen
25 ti sublata oia adducta in contrarium. † Non enim obst. ꝙ virtus
copulatiue est ꝙ requiratur cōcursus. qꝛ. s. specifice est rñsum: qꝛ. s.
procedit qñ appeꝛ ꝙ copulata respiciunt eundem effectum: secus
qñ pōt stare ampliatiue. d. l. ea tamen adiectio. ꝓut pōt stare in ca
su isto: immo necessario hꝫ interpretari vt stet ampliatiue: ne aꝉs
illa vba ⁊ post mortē sint ludibrio posita ⁊ copula ⁊ nō copulet di
uersa nec sequentia ⁊ precedētia aliud suadent vt. ⁊. s. deductū est.
Nec ob. ꝙ dū. a. ⁊ f. inuicem substituuntur si superuixerint et non
sit substitutio post mortem eorum eo casu sed alias. i. si non super-
uixerint sic: qꝛ ille sunt separate substitutiones sup er diuersis reb⁹
26 et de diuersis personis. † Et separatorum non est illatio. l. fi. de ca-
lū. ⁊. l. si maritus. C. de do. inter vi. l. naturaliter. §. nihil cōmune. de
acqui. pos. Nec sequitur vnum legatarium onerauit: ergo ⁊ alium:
qꝛ potuit vnum ⁊ alterum plus ⁊ minus diligere ⁊ plus ⁊ min⁹ one
27 rare ⁊ honorare pro suo arbitrio: † qꝛ rei sue est moderator ⁊ arbi-
ter. l. in re mandata. C. mandati. Et insuper pōt retorqueri in con
trariū. nam in sequētibus in qbus voluit vno solo casu disponere
dixit dūtaxat aꝉs nō subdidit verba ⁊ post mortē. Preterea etiam
post mortem angeli substituit sibi filios suos. Item si filij non sup-
essent substituit franciscum ⁊ eius filios ⁊ ipsos filios post morteꝫ
inuicē substituit. Ideo ⁊ substitutis supuiuētibus post mortē sub
stituit: iō sequētia potius suadēt interpretationem supra datam
q̄ cōtrariā: nec verisimilis mēs repugnat immo se cōformat vt pre
28 missum est. † Et insup talis presumitur mens qualē verba oñdunt.
l. labeo. §. idem tubero. de suppel. legat. ⁊. c. ij. requiris. de appel. cū
cōcor. ibi ꝑ gl. ad huc. Nec verba sunt adeo dubia: qn mens eliciaꝛ
inherendo ꝓprie vi verboꝝ cui standū est per. d. l. non aliter. ⁊. d. l.
29 j. §. si is q nauem. cum filibus. † Tunc aūt dubietas vitiat quando
pariter adaptatur ad plura. itaꝙ non magis ad vnū q̄ ad alteruꝫ
prout cōtingit in. d. l. duo sunt titij. ⁊. d. l. si fuerit. Nec sumus in ꝓ-
batione dubia: nam ꝓbatio est certa ꝑ instrumentū qd testator di
xerit: quid autem voluerit ꝑtinet ad iudicē interpretari non ad te
stem vel instrm a quibus pendet ꝓbatio. Itē heredes auie habent
petere ipsis actoribus incūbit ꝓbatio ꝙ voluerit auiā post mortē
honorare in dictis. MDM. flore. Iuuatur etiā supradicta interꝑ-
tatio cōiectura quadā veritatis. Nam ex quo. a. ⁊ f. cōiter oia diui
serint equali portiōe de cōsensu auie q̄ magis diligebat Frācis cum
q̄ Angelum ꝓut ⁊ in morte ostendidit cū eū ⁊ non Angelum vni-
uersalē suū herede instituerit. Nec vt crediꝛ ignorabat tale testm̄ ve
risiꝉe est ꝙ eis innotuerit qlis fuerit testatoris intētio. s. ꝙ in duo-
bus milibus ꝓut in ceteris futuri essent equales. Ideo de cōsensu
auie omnia ꝓ dimidia diuiserunt. Licet fatear hec coniectura nō
multū artet: sed artāt vis verborū ⁊ alia. s. adducta. Laus deo.

Summarium super consilio. ccxcvi.

1 Fratres qui consignauerūt eorum sorori certū terrenum post mor
tem patris ⁊ hoc pro portione quam pater illi reliquerat pro sua
dote sub is verbis. videlꝫ dederunt in solutum tale terrenū ad hoc
vt ipsa sit magis cauta pro q̄titate sibi relicta: an videtur datio in
solutum vel videatur sibi dictum terrenum obligatum loco pigno
ris stante ꝙ tempore dationis filia non erat nupta. stante ꝙ in di-
cto contractu dationis reperiuntur clausule q̄ videntur repugna-
re contractui dationis in solutū. per totum consilium.

Pare

2 Dare verbum importat dominij translationem.
3 Clara et apta non patiuntur questionem.
4 Dotis legatum non venit largiendum aut tradendum ante tempus nuptiarum.
5 Datio in solutū quando non videat operari dominij translationē solutionē aut liberationem.
6 Dationis in solutum promissio non operatur veram dationem in solutum sed nudam cautionem.
7 Donationis contractu quo quis rem suam donat alteri in absentia non est donatio sed pactum de donando.
8 Legata retinent sibi tacitam hypothecam in bonis testatoris.
9 Fenerare super tali re licet significet illam rem assignare in pignus tamen non infertur q̄ alias id significet.
10 Mutuum et fenus non committur sed super q̄titate.
11 Equiuoca quandoq̧ declarantur ex precedentibus et interdum sequentibus.
12 Clausule expresse in instrumento que veniunt ex natura contractus ad maiorem expressionem et cautelam habundantiorem nō alterant naturam contractus.
13 Fructus rei computantur in sortem.

Consilium.ccxcvi.

Repetito diuino numie.

1 †In hac cōsultatione de sola fui subscriptione requisit⁹. Jō nō multis vtar maxime cū seriose discussa per prestantissimum. U. J. doctorem dominū Paulum de thoscanella tunc aduocatū cōsistorialem hodie aūt auditorem rote mihi vti patrem et dominum. verba enim substātialia cōtractus sunt clara. ita q̄ nullā vident habere dubitationē dū in instrumento dr̄ q̄ dederūt insolutū dicta bo-
2 na. †Vbū dederūt sui natura importat dn̄ij trāslationē. l. fi. ff. de cō di. ob cām. insti. de acti. §. sic itaq̧. Jtē verba illa insolutū iūcto verbo dederūt vn̄r clarissima. †ita q̄ non est admittēda qō volūtatis
3 l. ille aut ille. §. cū in verbis nulla dubitatio est nō est admittenda voluntatis qō. de leg. iij. Nec repugnāt alie clausule et alia vba contractus q̄ vn̄r rem ambiguam reddere. Nam p̄ respōsione animaduertendum est q̄ quātitas debita fuerat relicta dicte palotie pro maritagio que verba pro maritagio hic rome interpretantur idest p̄ dote et aconio. vt vtar romano vulgari seu aredio vt vulgari nostro vtar hoc est pro his que puella secum portat dum accedit ad
4 domum viri. †Et sic danda erat dicta quantitas tempore nuptiarum non antea. iuxta. l. dotis promissio. et. l. promittendo cum similibus. ff. de iure dot. et. l. titio centū. §. titio genero. de condi. et de-
5 mon. de quo tamen vt ibi habetur. †Secundo est premittendū q̄ in dicto instrumento nō est clausula p̄carij vel similis per quā trāsferat possessio: et per cōsequens nō fuit trāslatū dn̄ium tūc tēporis. l. traditionibus. C. de pactis. Non ergo fuit vera datio insolutū: sz conuentio dationis insolutū que datio tempore Jctus verisimil'r non vere emanauit: q̄r forte nō intendebāt tūc soluere: sed tēpore nuptiarū per supradicta. remāserūt itaq̧ dicta bona in dn̄io eorū qui dederūt insolutū. his p̄suppositis oēs clausule contractus plane conueniunt contractui datiōis insolutum vt supra. cōsiderate. Nam primo per talem contractum non est facta solutio nec est secuta liberatio siue interpretemur relictum fuisse conditionale siue non conditionale ex quo vt dixi non fuit tpe contractus tradita possessio nec translatum dn̄ium: sed fuit talis cōtractus factus pro cautela dicte dn̄e: vt ipsa posset habere recursum pro solutione sui crediti super dictis bonis forte propria auctoritate. iuxta no. per Bart. et doc. in. l. predia. de acquir. possess. Jdeo plane adaptantur
6 illa verba volentes cautare et cautum facere et c. †Nam ex quo instrumētū cōtinet effectual'r p̄missionē de dando insolutū non verā dationē insolutū p̄prie resultat sola nuda cautio iuxta ea que hn̄r in. l. sancimus. C. de verb. signi. et. l. cautum. ff. eo. ti. sic et al's solet dicere bar. in. l. iurisgentiū. in principio. de pac. †Et alibi q̄ contra-
7 ctus quo quis in absentia rei donat alteri rem suā non est donatio sed pactum de donando: ideo dicens q̄. l. si quis argētum. C. de donatione non militat in pacto. de dona. Jta ergo na. loquitur in censeatur cantare et cautam facere dictā mulierem super dictis bo-
8 nis. †Nec resultat minor cautela: sed maior et magis vtilis p̄ hmōi dationē insolutū q̄ p̄ constōnem hypothece et maxime cū pro legato bona testatoris sint hypothecata. l. j. et. ij. C. cōia. de leg. et illa sit gn̄alis et legalis et ista sp̄alis et hominis et inter se aliqd distent: tn̄ parū interest. ita q̄ nō est magis verisil'e q̄ de maiori cautela senserit
9 p̄sertim cum verba illa significent non cautelā pignoris. †Et licet fenerare sup tali re significet illam rē assignari in pign⁹ et p̄ut p̄bat in. l. codicillus. §. instituto. et ibi bar. ff. de leg. ij. qui loquitur dz mutuare super talibus bonis: tamē nō infert q̄ al's id significet vt probatur in. c. j. vt lite pen. in. vj. et in clemen. dispēdiosam. de iudicijs.
10 †Virt⁹ itaq̧ prepositiōis sup est lata et equiuoca. vt pz ex his que hn̄r in iuribus p̄allegatis et multis silibus. Mutuū aūt et fenus nō cōmittit sup specieb⁹: sz sup quātitate. iō in. d. §. instituto sup tali re significat pignus: si aūt diceret pōt fieri venditio sup tali re nō significaret pignus: ideo p̄ut in. d. §. instituto p̄cedens verbū fene-
11 rare operatur vt verba illa super bonis significēt pign⁹: †ita et hoc verba sequentia dederūt insolutū declarent vba p̄cedentia sup bonis cū ex verbis p̄cedentibus qn̄q̧ et interdū ex seq̄tibus vba equoca declarent. l. si seruus pluriū. §. fi. de leg. j. l. heredes palam. §. sz si notam. de test. Cū ergo sit magis cautū habere rē insolutū ēt cū pactis que in dicto Jctu subdunt maxime ei qui hz gn̄alem hypothecam p̄ut habebat dicta mulier: ideo plane verificant verba illa curare et cautare super bonis et c. Nec obstat pactum q̄ possit vēdere et dare in dotem: nam ista conueniunt nature dationis insolutū potius q̄ pignori cum rem sibi datam insolutum posit et vendi et in solutum dari: sed non ita res pignori obligata. Et licet id veniat
12 ex ipa datione insolutum absq̧ specifico pacto: nō refert: †q̄r sepe sepius contingit q̄ in instr̄o notarij exprimunt clausule q̄ veniunt ex natura Jctus ad maiorem expressionē et abundantiorē cautelā et non alterāt naturā cōtractus. l. que dubitationis. de reg. iur. cū similibus. Preterea per actū illud pōt operari vt etiā non fcā traditione: et adhuc durante aliena liceret sibi vēdere et dare in dotem ipsa bona data insolutū de p̄missu dn̄i vigore dicti pacti. Jtē et tertio fuit forte appositum illud pactum q̄ possit vēdere pp̄ qualitatē que subnectitur. s. q̄r forte dubitabat ne minus vēderet. et tūc ipa mulier nō possit cōsequi integras mille ducentas libras ex p̄cio. iō sibi p̄mittitur q̄ possit vendere etiā p̄ miori p̄cio quo casu residuū recipere debeat a dantibus insolutum: et ita econuerso. Nec inconuenit q̄ tibi vēdā rē cū pacto q̄ si tu voles reuēdere si ex p̄cio min⁹ recipias ego suppleā et versa vice si plus mihi resarcias. Jctus enī ex cōuentione legē accipiuntur. l. in conuentionibus. de verb. ob. et l. j. §. si conuenit. ff. depositi. cū concor. nec conuenit nature pignoris: et min⁹ nature hypothece q̄ creditor citra morā debitoris possit rem pignoratā alienare. itaq̧ hmōi pacta nō magis cōueniunt pignori q̄ datiōi insolutum: nec refragat aliud pactum q̄ solutis dictis mille ducētis libris fiat refutatio: nam pōt rn̄deri pluribus modis vno p̄ut dixit dn̄s cōsulens. alio mō: q̄r p̄ut presuppositū est nō fuerat tpe Jct⁹ facta traditio nō poterāt dici solute dicte pecunie. iō habebat fieri refutatio tpe quo actualiter fieret sol'o vel p̄ actualem ɔ̄signatiōem et traditionē ipsarum rerū vel per numerationem pecuniarū fiendam per ipsos fratres vel ab emptore dicto rū bonorum si per ipsam mulierē fieret. Et ex quo dicti fratres bonis ipsis nō traditis nec verisimiliter tradēdis ante futuras nuptias non erant liberati ab actiōe ex testōr insuper erāt obligati ex ipsa datiōe insolutū verbo nō actual'r facta iō facta actuali sol'one v'l mediante reali assignatiōe insolutū dictor bonor vel pecunie originał'r debite cadūt p̄prie termini refutatiōis ab vtraq̧ obl'one et testāria et ex Jctu. itaq̧ oīa cōgrue adaptant ad datione insolutū ideo stemus vbis claris ipsius instri p̄ut conclusum est p̄ dn̄m ɔ̄sulentē al's forte resultaret qd nimis durū et cōtra mētem Jhentiū.
13 s. †q̄ fructus forte percepti per dictā dn̄am vel percipiendi in posterū an̄q̄ fieret sol'o actualis cōputarentur in sortem et illam extenuarent. l. j. et. ij. C. de pigno. ac. cum cōcor. cōfert pro dicta cōclusione q̄r dicta interpretatio est magis fauorabilis cause dotali: ideo amplectenda. l. in ambiguis pro dotibus. ff. de iure dotiū et. l. in ambiguis pro dotibus. de reg. iur. Laus deo.

Summarium super cōsilio. ccxcvij.

1 Substitutio ɔ̄pendiosa fcā filio ipuberi: an expiret si moriat fili⁹ viuo testatore q postea moritur testō nō mutato. p̄ totū cōsili.
2 Substitutio pupillaris expressa que dicatur.
3 Vel coniunctio diuersa coniungit.
4 Substitutio facta pupillo si decesserit sine liberis est oī tpe fideicōmissaria et non directa pupillaris an tn̄ qn̄q̧ directa vulgaris.
5 Substitutio fideicōmissaria requirit aditionem rogati.
6 Substitutio pupillaris expressa cōtinet in se tacitam vulgarē.
7 Substitutio vulgaris tacita comprehensa sub expressa pupillari expirat mortuo pupillo viuo testatore: secus si pr̄ testator non potuit sibi prouidere: vt q̄r filij mortem ignorauit tunc pōt incipere a vulgari.
8 Clausula adiecta in testō si non valeat iure testi valeat iure codicillorū operatur vt grauati videātur venientes ab intestato.
9 Substitutio compendiosa concepta post mortē instituti est apte nata cōtinere sub se plures substōnes si p̄sonarū qualitas hoc patiat: videlz vulgarē pupillarem et fideicōmissariā vt admittat substitutus etiā si moriatur institut⁹ pupillus viuo testatore.
10 Substitutio dicitur expressa que continetur sub vborū gn̄alitate et compēdiosa nō vt ex ea substitut⁹ admittatur mortuo instituto viuo testatore.
11 Substitutio compendiosa qn̄ contineat expressam vulgarē vt nō dicatur expirata mortuo instituto etiam viuo testatore.
12 Substitutio facta verbis directis ciuilibus sui natura nō adaptatur nisi ad directam substituti onem.
13 Substitutio tacita que dicatur.
14 Substō facta pupillo is vbis: si fili⁹ decesserit i pupillari etate non ɔ̄p̄hēdit tacitā vulgarē eo casu q̄ filius decesserit hr̄ditate tn̄ adita: sec⁹ si fiat pupillo p̄ vbū qn̄cūq̧ decesserit q̄r tūc admittit substitut⁹.

¶ Consilium.ccxcvij.

IN noie dñi nostri iesu xpi.

1 ¶ † In hac cõsultatione vr̃ dicendũ q̃ testm̃ istud non tenuerit ea rõne q̄ dicta dña rosata vr̃ substituta filio testatoris heredi instituto pupillariter vel per fideicommissum. 2 † Q̃m illa verba si decesserit in pupillari etate importãt pupillarẽ exp̄ssam illa aũt v̾ba vel sine liberis videnť iportare fideicõmissariã: 3 † tũ q̄ illa cõiunctio vel cõiungit diuersa.argu.eius qđ no.in rub.de iuris ⁊ fa.igno. 4 † Et sic est facta morienti post pupillarem etatẽ q̃ ⁊ denotat natura cõditionis comprehensa sub illis v̾bis sine liberis cũ videať intelligenda in eo q̄ põt habere liberos.ar.l.j. in p̄n.ff.de suis.⁊ leg.iđ dixit gl.in.l.precibus.C.de impub.q̃ compẽdiosa facta sub cõditione si decesserit sine liberis est oĩ tp̄e fideicõmissaria ⁊ nõ directa q̃ ⁊ voluit Inno.in.c.Raynutius.de test. Facit q̄ priuatio presupponit habitũ.l.decẽ.de ver.ob.l.nõ põt videri desinere.de reg.iur.iđ non vr̃ comprehendi vulgaris saltẽ expressa.⁊ dicta domina rosata nõ potest venire ex pupillari: q̄ p eaz succeditur pupillo de cuius successione non tractatur ad presens ⁊ expirauit mortuo pupillo in vita patris substituẽtis hereditate q̃ non adita ex testõ paterno vt habentur in.l.moribus.de vulg.⁊ pupilla.⁊ sũt clara. 5 † Nec ex testamẽto põt venire fideicõmissaria que requirit aditiõem rogati.l.ille a quo.§.si de testamẽto ad trebel.cũ similibus. Solũ videť posse venire ex tacita vulgari cõprehensa in pupillari. 6 † Nã pupillaris expressa cõtinet in se tacitã vulgarẽ.l.iã hoc iure.de vulg.⁊ pupil.⁊.l.cũ quedam pregnantẽ.C.de inst.⁊ substi.sub condi.fac.ƀm vnam lec.⁊ habetur in.l.precibus.de impu.et vbiq̃. 7 † Sed videtur q̃ incipere non possit testm̃ a tacita vulgari. Adeo q̃ si pupillus moritur viuo testatore nullo alio herede instituto testamentũ ruat nec pupillariter substitutus possit adire ex vulgari tacita.l.si filius.ff.de captiuis ibi nihil est q̃ de secũdis tab. tractari possit prout per illam legem firmat Dynus.⁊ idem videť velle ibi glo.q̃ ⁊ voluit Cynus in dicta.l.precibus q̃ ⁊ sentit glos. in.l.apud Julianum.§.idem iulianus.ad trebellia.⁊ per illum textũ.⁊.l.ita tamen.§.a patre.eo.ti.generaliter vult dynus q̃ nõ requiritur aditio per quã confirmetur testamentũ vt subsistat pupillaris substitutio ⁊ tacita in eo cõprehẽsa. Et ideo dicit ange.in.l.centurio.de vulg.⁊ pupil.qđ si testator instituit pupillũ ⁊ ei substituit sub hac forma si filius decesserit in pupillari etate vel postea tunc sub pupillari contineť tacita vulgaris que vna cũ pupillari expirat filio mortuo viuo patre per.d.l.q̃ si filius.⁊.l.si pater captus.de vulga.⁊ pupil.licet secus si simpl'r substituisset sub cõditione si quãdocũq̃ decesserit ƀm eũ quẽ refert Imo.in.d.l.centurio in penultima charta: cuius dictum vr̃ decidere hũc casum.⁊ hoc saltẽ si pater supuixit post mortẽ filij ⁊ notitiã mortis habuit notabili tẽpore: adeo q̃ potuit sibi p̄uidere p̄ut mihi p̄suadeo q̃ ꝯtigerit ĩ casu isto. Nam tunc imputetur patri quare sibi nõ p̄uidet adaptãdo testamẽtum postq̃ vidit filium premortuum: ideo si non fecit testm̃ vitiatur nec incipit a tacita vulgari ⁊ hoc casu procedat.s̄.dicta opinio tenentium q̃ testamentum non incipiat a tacita vulgari: secus si non potuit prouidere: q̄ statim ipse decessit vel mortem filij ignorauit vel pupillaris expirauit post mortem patris. Ita qđ non est quid sibi imputetur quare sibi non prouidit: ⁊ hoc casu p̄cedat opi.contraria tenentium q̃ testamentum incipere potest a tacita vulgari in qua.opi.fuit glo.in.l.lex cornelia.de vulga.⁊ pupilla.⁊ in.l.si pater captus.eod.titu.⁊ gui.de cu.⁊ Oldra.vt refert Bar.in.d.l.j.de vulga.⁊ pu.idem Ang.⁊ Imo.in.l.j.⁊ Bal.⁊ imo. in.d.l.lex cornelia.⁊ Imo.in.d.l.si pater captus.⁊ in.c.Raynutius de test.⁊ bal.in.l.precibus.de impube.⁊ in.l.vnica.§.pro secundo. de cadu.tollen.⁊ videtur probari in.l.si ventri iuncta glo.de ven.in spi.⁊ in.l.neq̃ enim.de mili.testamento. Prout dictam cõcordiaz firmat Bar.in.d.l.j.de vulg.⁊ pupilla.post medium versiculo: vlterius quero pupillus per.l.querebatur.de mili.testamento.⁊.l.iij. C.de inoffic.test. 8 † Et licet sit adiecta clausula codicillaris: ⁊ p̄supposito q̃ militet: tamen proximiores consanguinei testamẽto nullo conseruato per clausulã codicillarem succedunt iure directo ab intestato ⁊ habent hereditatem restituere institutis in testamento.l.ex testõ.C.de fideic.⁊.l.q̄ autẽ.circa principiũ.ff.si quis omi. causa testamenti.prout not.Bart.in repeti.l.j.ff.de iure codi.ĩ p̄ncipio.⁊ nota.in auten.ex causa.C.de liberis prete.⁊ in.l.eam quaz.C.de fideicõ.facit.l.sceuola ad trebellianũ.⁊.l.generaliter.§.ex testamento.de fideicom.li.iuncta.l.si quis cum nullum.⁊.l.conficiuntur.in principio.⁊.l.ab intestato.de iure cod. 9 ¶ † His tamen minime refragantibus contrariam partem arbitror iuri magis consentaneam: ad cuius rei euidentiam premittendum est q̃ compẽdiosa substitutio.s.concepta post mortem instituti sui natura est apte nata continere sub se plures substitutiones.s.vulgarem pupillarẽ ⁊ fideicommissariã si qualitas personarum patitur: p̄ut cõmuniter omnes firmant in.l.precibus.C.de impube.⁊ in.l.centurio.ff.eo.titu.⁊ in.c.Raynutius.de testa.⁊ in.c.si pater.eo.titu.li.vj. 10 † Et voluit doc.q̃ sint substitutiones expresse q̃ enim sub generalitate verborum comprehenditur dicitur expressum verbis generalibus.l.si.C.q̃ cũ eo.iđ substõnes predicte ꝯp̄hẽse sub cõpendiosa dicuntur expresse verbis generalibus secundũ.doct.⁊ quãdo potest interpretatur potius directa q̃ fideicommissaria: vt est expressum in.d.c.si pater.facit.l.iam hoc iure.⁊.l.centurio.⁊.l.lucius.de vulga.⁊ pupil.⁊.d.l.precibus.⁊ q̃ comprehendantur dicte substitutiones maxime vulgaris expressa verbis generalibus ẽ theorica magistralis fundata in vi verborum non tradita per iurislatorem. Nam si institutus decedit in vita testatoris verificantur verba substitutionis ⁊ non potest militare nisi vulgaris substitutio. 11 † Item si decedit pubes non adita heredi.nec transmissa nõ potest militare nisi vulgaris: ⁊ verba substitutionis verificantur: iđ militat tũc substõ vulgaris comprehensa expressis verbis substitutionis iura autem id non aperiunt. Nam.d.l.precibus que facit mentionem de substitutione compendiosa non dicit q̃ comprehendat sub se vulgarem: sed q̃ comprehendit pupillarez.⁊ sil'r dicit tex.in d.c.si pater.⁊ tex.in.d.l.cẽturio vbi interpretatur substõ illa q̃ ẽ cõpendiosa probat simil'r q̃ est pupillaris intra pupillarem etatem postea est directa militaris.⁊.c.Raynutius ⁊.c.Raynaldus.de testa.in quibus similiter agitur de substitutione cõpendiosa dicitur q̃ fuit substõ fideicommissaria.ex vi itaq̃ verborũ potiusq̃ ex tex. expresso dicimus q̃ compendiosa comprehẽdit vulgarem. Intantum q̃ bal.in.d.l.precibus.dicit q̃ si pater substituit filio in potestate impuberi si decesserit in pupillari etate sit substitutio cõpendiosa non continens solam pupillarẽ: sed etiaz vulgarẽ expressam verbis generalibus.ideo hoc respectu potest dici cõpendiosa p̄ut hic voluit bal.in.d.l.precibus in penul.charta.versi.vnum etiam aduerte.⁊ in.l.penul.eo.tit.et idem sentit in.l.humanitatis eo.ti. idẽ Pau.de ca.in.d.l.p̄cibus.⁊ Imo.in.d.c.Raynutius.⁊ allegat idez tenuisse ibi domi.cardinalẽ zaba.⁊ hoc in.xxxix.questione.et licet pleriq̃ dãnantes Bal.conentur probare quod sit pupillaris. Quia illa verba si heres erit non sunt de substantia pupillaris substitutionis: tamen nil obstat: quia nec Bald.nec eius sequaces vllatenus negarent q̃ esset pupillaris: sed volunt q̃ licet sit pupillaris propria ⁊ specifica: tamen q̄ verba adaptantur etiã ad casum vulgaris: ideo etiam comprehendatur: ⁊ eo respectu q̄ sub compẽdio verborum plures directe substitutiones comprehenduntur in substitutione predicta habente tractum temporis: ideo nominãt compendiosam. Nec est vis in nomine: sed non videtur subesse ratio quare magis comprehendat vulgarem expressam verbis generalibus. Si dicatur si decesserit infra vigintiquinq̃ annos vel si decesserit sine liberis vel quandocunq̃ decesserit in quibus casibus omnes fatentur comprehendi vulgarem. Quam si dixerit infra xiiij.annos vel in pupillari etate. Non eñ minus ista verba adaptãtur ad casum institutus decesserit in vita testatoris vel omissa hereditate quã verba alia.s̄.p̄rio loco deducta. Ex qb⁹ euidẽter constat cõclusio.s̄.dicta: scʒ ꝯpendiosa cõprehendat sub se vulgarẽ: q̄ verba sunt apte nata illã cõprehẽdere: ideo cũ verba hui⁹ substitutionis verificãtur in casu isto: quia facta sub verbis generalibus si decesserit in pupillari etate vel sine liberis ⁊ vtraq̃ cõditio fuit purificata vel saltem sc̃da pars alternatiue: quia decessit sine liberis dictus Franciscus heres institutus.⁊ ad veritatem alternatiue sufficit alteram partem verificari. regula in alternatiuis in.vj.l.si heredi plures de condi.insti.cum simi. Ideo siue decedat viuo testatore siue post mortem purificatur conditio compendiose substitutionis: ideo vulgaris militat prout probatur ex vi verborum a quib⁹ non est recedẽdum.l.non aliter.⁊.l.ille aut ille.§.cum in verbis de leg.iij.⁊ ideo per punctum rationis militat hoc casu substitutio directa vulgaris: prout et firmat expresse Bartol.in consilio suo incipiente Herculanus instituit heredem in ordine.clxiiij.secundum ordinem perusinum non in formis. 12 † Et verificatur verbum directum ciuile quod sui natura non proprie adaptatur nisi ad directam substitutionem.l.verbis ciuilibus.de vulga.et pupilla.et ea videtur mens testatoris qui voluit quod valeret vt testamentum potiusq̃ vt codicillus vt verba aperte demonstrant: et ideo cum mens et verba concurrant nihil obstat quominus interpretetur directa vulgaris ex testamento nõ fideicommissaria ab intestato. Nec obst.quod dicebatur quod testamentum non potest incipere a tacita vulgari: quia respondetur quod ista non est tacita: sed expressa verbis generalibus.vt supra probatum est. 13 † Tacita est illa ad quam verba non possunt adaptari. Quo casu nec mens adaptatur: quia testator censetur non substituisse eo casu: quia non putauit illum casum futurum: ideo si non cogitauit cessat voluntas: tamen si cogitasset verisimiliter eo etiam casu substituisset: et hoc respectu venit ex mente testatoris non vera: sed verisimili si cogitasset prout declarat Angel.in dicta.l.prima.de vulg.⁊ pupil.prout ⁊ ibi refert Imol. Et hinc est q̃ si casus omissus euenit ⁊ testator non p̄uidit cum habuisset facilitatem p̄uidendi cessat coniectura dicte verisimilis mentis testatoris.ideo tũc cessat tacita pupillaris ⁊ p̄cedit distinctio bar.per dictam rationem: licz ip̄e eã nõ adducat. Sed in casu isto casus q̄ euenit est p̄uisus merito cessat dicta rõ. 14 † Itẽ nõ est verũ q̃ cõpendiosa sit semp fideicommissaria qñ adijcitur ꝯditio si decesserit sine liberis.lʒ eñ id voluerint

rint Glo. & Inno. vt. s. relatū fuerit. & idē voluerit Ja. de bel. & etiā Oldra. in cōsi. xciiij. incipiente factū tale est. Quidam testator. & Dy. bar. bal. & cōiter oēs tenent ꝯtrariū in. d. l. ꝓcibus. & in. d. l. centurio. & in. d. l. ꝓcibus. Et tenētes ꝙ nō sit directa intelligūt de pupillari non de vulgari. Nam compēdiosa facta puberi ita continet vulgarē ꝑut facta impuberi qm̄ vis verboꝝ pariter militat vtroqꝫ
15 casu & ita vult bar. in. s. allegato suo cōsi. † Nec obstat ꝙ dicit Ang. in. d. l. cēturio. ꝙ substitutio facta filio sub cōditione si decesserit in pupillari etate vel postea expirat filio mortuo viuo patre per. d. l. ꝙ si filius. & d. l. si pater captus secus si sit facta simpliciter sub conditione quandocūqꝫ decesserit. Nam rūdetur ꝙ dicta iura loquuntur in substitutione pupillari vel etiā in tacita vulgari cōprehensa in pupillari. Prout & sentit ipsemet ang. volēs ꝙ in primo mēbro vulgaris tacita comprehēdatur sub pupillari expressa ꝙ est falsum quia etiam sub illa simpliciter facta si filius decesserit in pupillari etate continet expressa vulgaris eo casu quo filius decedat nō heres in pupillari etate. Nam ex vi verborum comprehenditur: ergo est expressa verbis. Non eniz verba magis adaptātur ad casuz quo decesserit viuo testatore ꝙ̄ ad casum quo decesserit post mortem testatoris. Nam vtroqꝫ casu verissimū est eū decessisse in pupillari etate. Item siue decesserit in vita patris siue post patris mortem verū
16 est decessisse sine filijs si moriens filios non habebat. † Ideo substitutio vulgaris eo casu est expressa que militat etiā quādo is cui facta est decedit in vita testatoris dicta. l. vnica. §. pro secundo de cadu. tollē. qui tex. non loquitur magis in vulgari facta verbis specialibus ꝙ̄ in facta verbis generalibus. Cum itaqꝫ dicta substitutio valeat. vt ex testamento & sit directa vulgaris non est tractandum de clausula codicillari nec de quarta detrahenda. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxcviij.

1 ☞ Testamentum factum coram testibus siue scriptura ꝙ valeat stante ꝙ scdm̄ testiū attestationes ad ꝑpetuā rei memoriā solū apparet aliqd relictū filiab⁹ nō iure institutiōis. itē stāte cl'a codicillari operet ꝙ valeat iure codicilloꝝ. item & si heres institutus petijt ꝓnūciari testō esse ꝑpetuā fidē adhibēdā nō petēdo ꝙ si non valeat vt testm̄ valeat vt codicillus si in petitiōe est apposita cl'a valeat oī meliori mō ꝙ iudex possit pronunciare valere eo modo prout iure valere potest. per totum consi.
2 Testes lꝫ aliqui plura adijciant: alij vero pauciora in eorum dictis tendentes tamen ad vnum finem probant.
3 Testes referentes eadē verba nec tamen plus nec minus dicuntur suspecti.
4 Clausula adiecta in testō valeat oī meliori modo quo poterit quid operetur.
5 Uerba sunt note passionum mentis.
6 Jura nō attribuūt clausule aliam vim nisi qualem vis verboruz demonstrat.
7 Testes possunt peti examinari ad perpetuam rei memoriaz super testamento & codicillo.
8 Fideicōmissarius vniuersalis suum nō consequitur fideicommissuz nisi hereditas adeatur per institutum quando ex testamento debetur.
9 Fideicō issum acceptare nō pōt q sibi hereditatē delatā ignorat.
10 Testm̄ in quo filio aliquid est relictuz ꝑ sua legitia valet in qua vr̄ eū instituisse cum clausula expressa valeat testamentum omni meliori modo.
11 Legitime loco succedit legatū vt si pr̄ reliquerit aliquid filio ꝑ pte sua & ꝓhibuerit ne plus possit petere: aut iusserit eum esse ꝯtentū. Idē si cōiecturis possit ꝓsumi lꝫ nō vetuerit.
12 Instituisse vr̄ pater filiū relinquēdo ei aliquid ꝑ pte sua aut legitima quando exprimitur in testamento clausula valeat testm̄ oī meliori modo.
13 Legatū filio qn̄ dicatur factum iure institutiōis clausula expressa valeat omni meliori modo.
14 Testes esse pn̄t femie in codicillis cū duobus tm̄ viris.
15 Testis esse pōt affinis ex vno tm̄ latere.
16 Sororis appellatiōe que veniant.
17 Testis nō dr̄ obiectat⁹ si nō apparet de suspiciōe tpe depositiōis.
18 Testis nō repellitur falsitate dicti qn̄ respicit circūstantias q̄ non attingūt negotiū principale qr̄ sup illis deponit nō iurat⁹. nu. 20.
19 Probatio plena resultat duobus testibus.
21 Nisi dictio lꝫ affirmet qn̄ ꝓcedit negatiua tm̄ nō sp ita operatur.
22 Affinitas resolui videtur matrimonij separatione.
23 Testm̄ minus solēne in quo nō interuenit testiū legitimus numerus valet factū tm̄ tempore pestis.
24 Presumitur illud qđ esse solet frequenter.
25 Negatiua ꝓbanda nō venit ꝑ illū qui ex ea nititur: sꝫ per illum qui eam repellit.
26 Presumptio iuris q̄ causatur ex facto nō releuat nisi allegeť. Falsit qn̄ versatur circa factū alienū nō requiritur allegatio.
27 Obligatio naturalis orit ex min⁹ solēni voluntate.
28 Heres nō satisfaciēs minus solēni volūtate peccat: & pōt ecclesiastici iudici denunciari.
29 Testiū dicta calūniāda nō sunt sꝫ poti⁹ iuuanda.

Consilium. ccxcviij.

In nomine dñi nostri iesu
1 xp̄i. ¶ † Ante oia ꝓmittendū duxi ꝙ nō multum interest in ꝓsentiarū discutere: an dictū testm̄ valeat: an vero vitieť rōne preteritiōis filiarū. sup quo articulo allegātes nō immerito instāt. Attento ꝙ si nō valeret vt testm̄ valeret vt codicillus: cū adiecta fuerit claula illa: & hāc vltimā voluntatē asseruit esse & valere voluit oī meliori mō sup qua clausula oēs
2 septē testes deponūt & in effectu ꝯcordāt. † Licet aliq adijciāt plura verba & aliqui pauciora tm̄ nō variant in effectu & in fine ꝙ suffi-
3 cit. l. q sniam. C. de penis. † Quinimo si oēs deponerent de eisdez verbis nec plus nec min⁹ essent suspecti. l. iij. §. vba ep'e. ff. de testi. & dicta vba in effectu importāt vim clausule codicillaris. Nā si vo-
4 luit esse vltimā volūtatē oī meliori mō quo meli⁹ valere pōt. † Et nō pōt valere iure testamēti & iure codicilloꝝ sic & vtrūqꝫ scꝫ testm̄ & codicillus sūt vltima volūtas: ergo vba significāt ꝙ volūt valere iure testamēti si valere poterat: nā tūc institutio heredis meli⁹ valet. Sꝫ si nō pōt valere iure testamēti voluit valere alio mō iure tm̄ vltime volūtatis: & iste ali⁹ mod⁹ est iure codicilloꝝ: ergo iure codicilloꝝ valere voluit. ista apparet mens disponētis cū nemo ꝓsumatur dicere nisi ꝙ mēte cogitat. l. labeo. §. idē tubero de suppel. leg.
5 † Uerba eñi sunt note passionū mētis ꝑm philosophū ad hoc capitulo scdo requiris de appellatio. & xxij. q. v. humane aures facit. l.
6 nō aliter de leg. iij. cū cōcordan. † Nec iura aliā vim attribuūt clausule codicillari nisi qualē demōstrat vis vboꝝ & magistralis theorica doctoꝝ eā vim attribuunt quā vis verboꝝ importat prout sumitur ex his q̄ tradit Bar. in repetitio. l. j. ff. de iure codi. & ipē & doct. in auten. ex causa de libe. preter. & Bald. & doc. in. l. fi. C. de codicil. verba. n. importāt ꝙ si ea q̄ sunt disposita nō valēt: vt facta in testamēto cēseātur disposita in codicillis: vn̄ doc. cōsiderāt si illa essent disposita in codicillis cuius forēt effectus. & ita iudicāt ex vi verborum vigore clausule codicillaris: ita & pari rōne iudicandum est de ista clausula cū verba virtualiter idē significēt. Et si ista vltia volūtas valet vt testm̄ filie debēt habere solam legitimā & non plus nisi quatenus relicta excedūt legitimā hoc qdē nemini est dubiū & similiter clarissimū est ꝙ si relicta nō ascendūt legittimā id qđ deest suppletur. l. omnimō. l. si qn̄. & l. scimus in prin. C. de inoffi. test. Et similiter si nō valet vt testm̄ & sustētatur vigore dicte clausule: vt codicillus heredib⁹ institutis deberet fieri restitutio hereditatis ab ipis filiabus deducta sola legitima cū virtute talis clausule cēsentur rogati veniētes ab intestato. ar. l. si qs cum nullū. & l. conficiuntur. in prin. & l. ab intestato. ff. de iure codi. & l. eā quā. C. de fideicō. & l. scevola. ad tre. & qđ no. doc. in clausula codicillari. in. d. auť. ex causa. & in. d. l. fi. C. de codi. & in. d. l. eā quā. & ꝑ bar. in. d. l. j. ff. de iu. codi. Et ideo tantundem habebunt filie virtualiter per vnam viam prout
7 per alteram. † Et prout possunt peti examinari testes & publicari ad perpetuam rei memoriā super testamento. vt. l. publicati. C. de testa. ita & pari rōne sup codicillo cū nō solū heres: sed etiā legatari⁹ possit petere testes examinari & publicari sup suo legato ꝑut vo-
8 luit Bal. in. d. l. publicati. † ꝙ saltem vr̄ ꝓcedere in fideicōmissario vl'i cū al's conseq neqat suū fideicōmissuz nisi hereditas adeatur ex test. si fideicōmissum ex testō debeť. l. ille a quo. §. si de testō. ff. ad trebel. & d. l. eā ꝙ cū simi. vel ab intestato si ab intestato fuerit relictū ꝑ no. ꝑ gl. singu. & doc. in. l. q filio in prin. ff. de here. insti. Et si sibi re-
9 stituať hereditas vt possit cōuenire debitores hereditarios. † Et etiā qr̄ nō pōt acceptare fideicōmissum si ignorat sibi delatum ꝑut heres q ignorat hereditatē sibi delatā. l. si is ad quē. & l. si heres instituť. ff. de acqui. here. & ꝑpterea rōnes q̄ assignātur in. d. l. publicati in herede: quare pōt petere testes examinari & publicari ad ꝑpetuā rei memoriā: lꝫ ipē nō possideat ꝑ gn̄alitatem. d. l. publicati. militāt etiā in hmōi vl'i fideic. honorato in codicillis ab intestato. Et ꝑpterea etiā si testm̄ nō valeret ꝑpter ꝑteritionē filiarū procederet dicta petitio & successiue examinatio & publicatio dictorum testium. Maxime stante clausula petens ius & iustitiā administrari posita in fi. dicte petitionis maxime ꝯsiderato ꝙ si nullitas testamenti causať dicta rōne illa appet ex tenore petitiōis ꝑut ex attestatiōib⁹ testiū: iuxta ea q̄ hn̄r de dicta cl'a in. c. cū dilect⁹ de ordine cognitionū. ꝑ Inn. Bal. d. Ant. & modernos. & ꝑ d. Ant. in. c. j. de iudi. & ꝑ eūdē Bal. i. l. ne qcq̄. §. vbi decretū. ff. de offi. ꝓcōsu. & lega. Et idcirco non est multū necessariū inuestigare & decidere: an dicte filie qb⁹ est factū relictum ꝑ dote & ꝑ earum parte censeantur instite. An vero preterite quem articulum dixi deferenti scripturas
10 nolle in presentiarum decidere. † Maxima aūt est autoritas Bar. & Baldi in aucťē. vnde si parens. C. de inoffic. testamen. qui dicunt ꝙ si testator relinquit aliquid filio pro sua legitima vel pro sua falcidia censeatur filium instituisse: & ideo testamentum sustentetur. & idem voluit Baldus in. l. quotiens. C. de heredi. instituen. adducens. l. humanitatis. C. de impub. & seqtur Pau. de ca. in. d. l. quo
11 tiēs. ꝙ & vult. d. Ant. in. c. Raynutius de testa. † idē volēs si filie relinquiť pro dote. & idē in filī voluit Bal. in. l. si adulta. C. de heredi-

tarijs acti. dicēs ꝙ si pr̃ relinqt aliquir filio ⁊ ꝓhibuit eū pl⁹ petere vel iussit eū esse ꝯtentum re relicta cū tunc censeat animū cōpēsandi cū sua legitima ſm eū ꝙ dictū cōmendat ⁊ seqtur Pont. in. l. cogi. §. sed ⁊ si quis. ⁊ Rapha. cuma. in. l. his ꝟbis in fine principij de heredi. insti. ⁊ Pau. de ca. in ꝯsil. cccxlvij. incipiēte sup ꝑmo pūcto quo q̄ritur in penul. col. vbi etiā subdit idē esse si p alias cōiecturas posset hoc ꝓsumi: lꝫ nō vetasset plus petere ex quo infert idē esse si dixisset velle valere oī meliori modo ⁊c. ꝙ vltimū idē Pau. de cast. firmauit in. d. l. quotiēs. Allegabatur Bal. ꝯtriū tenuisse in consi. incipiēte cōis opinio p. d. §. aliud quoqꝫ capitulū. Ang. etiā tenet cōtra in mea lec. in. d. aut. vn̄ si parens. licet in. l. quotiens in lec. mea ego allegē ꝯtrium. Sed credo fuisse errorē inter Bald. ⁊ Ange. Saly. in. l. si adulta in aut. nouissima seu in. d. auten. vn̄ si parēs. Imol. in. l. his ꝟbis de heredi. insti. in cōmento. l. j. §. ex fundo eo. titu. in d. c. raynutius. credo iste allegationes in cōtrariū sint in illo dicto pro legitima. nam hoc casu loquitur Ang. in. d. aut. vn̄ si parens. ⁊ Imo. in. d. l. his verbis quos vidi postea. secus dicit Ang. si dixit re-

12 linquo legitimā. † Ex quo em̄ testm̄ alias valere non potest. Ideo tunc cēsetur reliqsse filio iure institutionis put vr̃ velle Bal. ibi ſm eum q dicit id se cū plurib⁹ ꝯsuluisse in casu aūt nostro satis cēsetur reliqsse ꝓ legitima ex quo reliquit ꝓ eaꝝ parte cū earū ꝑs nil aliud sit quam legitima ⁊ in relinquente partem suam quod censeatur instituisse loquitur Bal. in. d. l. quotiens. ⁊ facit ad hoc optime text. in. l. scimus in prin. C. de inoffi. test. vbi ꝓbat ꝙ accipe dr̃ filius pro pte sua qn̄ accipit ꝓ legitima put ⁊ ponderat ibi Bar. Itē ꝯstat ꝙ reliquit ꝓ dote. Itē etiā est clausula qua disposuit dictā vltimā voluntatē valere omni meliori mō ⁊c. Et sic ꝯcurrunt oēs supradicte auctoritates: lꝫ em̄ non ꝓhibuerit plus petere: tn̄ clarius cēset reliquisse aīo cōpensandi cū legitima qn̄ expsse reliquit ꝓ sua parte q̄ꝫ quādo prohibuit plus petere. Iō militat dicta ratio Bal. in. d. l. si adulta. Nec huic opi. refragatur auctoritas Io. an. in. d. c. Raynutius dū supplet ad tex. qui dicit reliqt heredē instituēdo: quia tex. ibi nō dicit ꝙ reliq̄rit ꝓ parte sua. nō em̄ volūt supradicte auctoritates ꝙ si simplr̃ reliqt aliqd filio censeat reliqsse iure instōnis. Sꝫ qn̄ cōcurrunt aliq̄ cōiecture sup qbus fundant dicte auctoritates. Nec refragat. §. aliud quoqꝫ capl̄m in autētico: vt cū de appel. cogno. q. §. erat notissim⁹ supradictis doc. si em̄ nō fuisset dispō illi⁹ tex. idubitatū esset ꝙ testm̄ sustētaret ex relicto facto filio etiā citra titulū instōnis p. l. oīmodo. ⁊ aut. nouissima. C. de inoffi. testa. ⁊ sic oēs supradicti doc. loquūtur p̄supposita dispōne. §. aliud quoqꝫ capitulū qui eoꝝ dictis nō ob. nā tex. ille ꝓhibet filiū p̄teriri vel exheredari nō expressa cā ingratitudinis: sꝫ p̄fati doc. volūt ꝙ in predictis casibus filij nō censeant p̄teriti nec exheredati: sed instituti er-

13 go nec aduersat dispositio illi⁹ tex. † Et lꝫ subdat ꝙ nō sufficiat relinquere legitimā p legatū vel donationē vel alio mō. s. q̄ꝫ iure institutionis nullaten⁹ ob. qꝛ hoc fatent oēs p̄fati docto. tn̄ dicūt in p̄dictis casib⁹ censeri relictū iure institōnis nō alio mō. Ex quib⁹ dici pōt non esse tutū discedere ab auctoritate tot ⁊ tantoꝝ doctorū ⁊ hec sufficiant circa hāc primā excitationē. Ex p̄dictis ēt infertur ꝙ ex quo nō facio vim: vtrū valeat vt testm̄: an vero vt codicillus. Nō est vis ꝙ ex septē testib⁹ vna sit femina ⁊ alter dicat variasse circa attinētiā. Nā lꝫ rejciant duo: tn̄ remanēt qnqꝫ qui sufficiūt in co-

14 dicillis. l. fi. §. fi. C. de codicillis. ⁊. §. fi. insti. eo. ti. † Et insup in codicillis admittunt testes femine: vt no. glo. pe. in. d. l. fi. ⁊ doct. oēs se-

15 quunt. † Itē in altero nō est talis variatio q̄ ipm debeat vt varium repellere. Nā pōt cōcordari plurib⁹ modis. vno mō ꝙ ꝑma vice interrogatus dixit ꝙ Gentilino ⁊ Symoni attinet parū ⁊ a lōge profecto: lꝫ symon sit affinis in primo gradu affinitatis ipi⁹ testis habēdo in vxorē suā sororē carnalē: tn̄ gentilinus nihil eidē affinitatꝫ iure attinet. Qm̄ affinitas nō egredit vtrūqꝫ latus. s. viri ⁊ vxoris: sed alterū sic. l. nō facile. §. affines. ff. de gradib⁹ hinc videm⁹ ꝙ duo fratres ꝯhunt matrimoniū cū duabus sororib⁹ ⁊ pater ⁊ fili⁹ ducūt in vxores quotidie matrē ⁊ filiā prima vtriqꝫ vice intelligat rn̄disse de attinentia vtriqꝫ: in scđa de attinētia soli⁹ Symonis: lꝫ huic rn̄sioni aliqualiter aduerset interrogatio que fuit facta: vtrū attineret alicui ptium. Sꝫ rn̄deri pōt ꝙ ipse testis intellexit de ptibus. s. actorū ex vna ⁊ reorū ex altera. ⁊ verba sepenumero impropriātur p saluādis testibus vt mille vt ita dixerim dicta possent adduci. et

16 insuper potest dici ꝙ nō est impropriatio: qꝛ qualitercūqꝫ interrogatio intelligat ipse se declarauit in sua rn̄sione. † Itē soror dr̄ nata ex eodē parēte. Itē nata ex duob⁹ fr̄ibus vel sororib⁹ q̄ vocat soror cōsobrina vel patruelis. Itē nata ex fratrib⁹ vel sororibus cōsobrinis dicūtur saltim vulgari locutione sorores. Ita ergo ꝓ cōcordia dicat ꝙ dixit a lōge ⁊ parū attinere qm̄ illa vxor Symōis non est soror carnalis. Et qlibet diceret parū ⁊ a lōge attinere illū q haberet in vxorē sororē cuginā vt vulgari nr̄o vtar. Et maxie in materia depositiōis: qꝛ nō solet inter tales teneri talis ⁊ tāta beniuolētia ꝙ debeat esse notabilis suspitio falsitatis. Ideo hoc respectu dixe-

17 rit parū ⁊ a lōge attinere. † Itē ⁊ tertio lꝫ dū scđo examinat dixerit Symonē habere in vxorē sororē ipsius testis. Nō ꝓpterea cōstat ꝙ tpe prime depositiōis in aliquo attineret. Nā interim. s. inter ꝑmā ⁊ scđam depositionē potuit cōtrahi talis affinitas ⁊ iudex hꝫ iudi-

18 care ſm acta ⁊ actitata. l. illicitas. §. veritas. de offi. presi. † Itē prima vice potuit ipse testis intelligere de attinētia cōsanguinitatis hoc est agnatiōis vel cognatiōis postea melius interrogat⁹ latius intellexit attinētiā. facit etiā qꝛ falsitas dicti nō repellit testē qn̄ respicit circūstantias q̄ nō attingūt negotiuꝫ principale: qꝛ sup illis deponit nō iuratus put voluit Inno. in. c. fraternitatis de hereti. ⁊ Bal. in. l. si ex falsis. C. de trāsac. Et ex quo dict⁹ testis fuit adhibitus in testē p testatorē nō repelleret ratiōe talis affinitatis. p ea

19 que habētur in. l. j. ⁊ in. l. dictātib⁹. C. de testam̄. † Quod aūt fuerit p testōrē adhibit⁹ ꝓbat p alios testes hoc. n. cū nō respiciat volūtatē testōris: sꝫ merā solēnitatē pōt ꝓbari ⁊ plēa resultat ꝓbō p duos testes p ea que habent p glo. ⁊ doc. in. l. ij. C. de bono. pos. ſm tabu.

20 † Ex qbus omnibus sustentat dictū huius testis. Dictū aūt alterius testis pariter Ioānes nomine non dꝫ morderi ex eo: qꝛ primo dixerit ꝙ nō attinet alicui partiū. ⁊ scđo loco dixit nō attinet: nisi qꝛ habuit in vxorē sororē cōsobrinā dictorū Gentilini ⁊ Symonis.

21 †. Nam lꝫ dictio nisi: soleat affirmare qn̄ precedit oratio negatiua ⁊ ponere id qđ negat in p̄cedēti oratione negatiua: tn̄ nō semp ita operat put hec habent in. l. si eū. §. q iniuriarū. ff. si quis cau. ⁊ in. l. actione. C. de transac. in casu isto apparet ꝙ nō potuit respectu p̄-

22 sentis temporis: sed preteriti. † Nam affinitas videtur solui separatiōe matrimonij p mortē. l. cui eorū. §. affinitatis. ⁊ ibi tangit per doc. ff. de posthu. ⁊ can̄. infames. §. affinitate. iij. q. vij. ⁊ insti. de nup. §. socrū ibi dissoluta affinitate: lꝫ quo ad mr̄imoniū et reuera omnino non soluat. §. affinitates insti. de nup. ⁊ can̄. fraternitates xxxv. q. x. Testis aūt qui prio loco dixit ꝙ nō attinet: qꝛ reputauit separatā affinitatē extincta causa affinitatis put ⁊ considerat aliquo respectu iurislator cū hic non ageretur de materia nuptiaruꝫ adaptātur etiā alique ex rationibus supra adductis pro saluando

23 altero teste. † Insuper videtur ꝙ hoc casu sufficiant quinqꝫ testes cū rusticus ruri ⁊ extra castrū existēs morbo pestifero laborās testatus fuerit cū notissimū sit ꝙ his cōcurrētibus nō solēt reperiri multi testes ⁊ valde mirū est ꝙ his cōcurrētibus fuerint adhibiti tot testes: qꝛ videmus ꝙ quotidie occurrit ꝙ ciues in magnis ciuitatib⁹ nō possunt habere testes qn̄ laborāt tali morbo vt docet experientia rerū magistra. c. q̄ꝫ sit in princi. de elec. lib. vj. ⁊. c. statutū in prin.

24 eo. ti. ⁊ li. † Et id qđ frequēter solet esse p̄sumit vt sumit ex notatis p glo. ⁊ doc. in. l. nō hoc. C. vn̄ legi. argumētuꝫ. n. a cōiter accn̄tibus est cōcludēs ēt in materia ꝓbatiōis put voluit Bal. post gloss. in. l. neqꝫ natales. C. de ꝓbat. Ad qđ ꝓpositū possent multa induci que gr̄a breuitatis omitto. † Et suadet rō ꝙ ista negatiua ꝙ nō potue-

25 rint plures inueniri esset multū difficilis maxie tpe pestis: qm̄ ipse infirmus nō pōt ꝑquirere ⁊ si haberet vnū q ꝓ alijs quereret nō de facili inueniūtur plures q talē laborē vel curā assumāt ⁊ vni⁹ dictū nō releuat. l. iurisiurādi. C. de testi. cū mul. si. ⁊ ideo dispositio. d. l. fi. p raro deseruiret ꝙ nō est de mēte illius tex. ⁊ doct. Et ideo saltem hoc casu standū puto dicto bar. in. l. cōficiunt. in prin. ff. de iure codi. q voluit ꝙ nō sit necesse ꝓbare ꝙ plures inueniri nō potuerint Sꝫ q dicit ꝙ plures inueniri potuissent oneret onere ꝓbādi. Pro quo facit qꝛ. d. l. fi. ꝑmo p̄mitt it ꝙ rusticitati cōsultū est ⁊ in multis stricta. ll. obseruatio remissa est. Postea ꝓ rōne dispositiōis p̄mittit ꝙ hoīes rustici quodāmō tātā. l. subtilitatē custodire nequeūt. Ideo ex humanitate necessariū visum fuit eorū simplicitati subuenire. Propterea postea tradit regulā priuilegiādo rusticos ꝙ ruri vbi nō solet esse copia hoīum maxie tpe pestis tales sint ꝑuilegiati: vt nō teneant legū subtilitatē custodire in testamētis cōdendis. Et lꝫ faciat mentionē de cōsuetudine: tn̄ doc. cōiter volūt ꝙ nō sit necesse ꝓbatio cōsuetudinis: sꝫ illa p̄supponat p illā legē put ⁊ firmat bar. in. d. l. cōficiunt. Postea moderat ⁊ restringit in versic. ita tn̄ disponēdo ꝙ si inuēti sunt litterati ⁊c. Ubi vero non inueniunt plures quinqꝫ ad min⁹ adhibeant: nō ergo ꝑuilegiat si plures nō possunt inueniri. Sed ponit duos casus vnum quando plures inueniūt: aliū qn̄ plr̃es nō ineniūtur. Quid i dubio hoc ē si neutrū apparet tex. nō apit. iō vr̃ stādū ⁊ gn̄alitati rōnis q̄ i p̄fatiōe p̄mittet ⁊ ēt prie rl̃e q̄ simplr̃ ꝑuilegiat tales rusticos ⁊ nō limitationi quo spālr̃ moderat. Accedat ꝙ ꝓ rl̃a p̄sumit put tradit Bar. i. l. q̄tiēs ff. si qs cautio. Et pōderādū ꝙ tex. dicit inuēti sunt nō dicit inueniri potuerūt: ideo inherēdo ꝟbis satis vr̃ esse ꝙ ibi nō fuerint inuēti plures nō inuestigato alr̃ vtrū potuerit inueniri necne quasi p̄supposuerit iurislator ꝙ ex quo est loc⁹: vbi raro est copia hoīꝫ ⁊ plures nō fuerint inuēti nō p̄sumit de facili potuisse plures inueni-

26 ri. Et ideo forte nō est necessariū id allegare. † Lꝫ. n. p̄sumptio iur. q̊ causat ex facto ꝓprio nō releuet: nisi alleget. l. si adulteriū cū incestu. §. idē polliōi. ff. de adul. ⁊ ibi bar. Tn̄ qn̄ versat circa factū alienum non requiritur allegatio. l. omnes. §. lucius. ⁊ que ibi habent ff. de his q̄ in fraud. cre. prout dictam distictionem facit Bar. in. l. cū qd. ff. si cer. pe. Cautū tn̄ est id allegare ⁊ cauti⁹ fuisset allegasse in libello. Dato tn̄ ꝙ esset necessariū allegare: tn̄ interesse pōt testes examinari ⁊ publicari super ipā volūtate dato ꝙ nunc non appareat oīno solēnis ex his que deduco: qꝛ ꝙ sit solēnis poterit alias doceri per alios testes: scꝫ de qualitate loci: ⁊ vtrū verisimiliter potuerint plures inueniri. circa quā probationē possent forte plures inueniri

inueniri.et duo sufficerēt per regulam generalem.l.vbi numer⁹.ff. de testi.⁊.c.in oī extra eo.ti.⁊ q̄ habent̄ in.d.l.ij.de bo.pos.ſm tab.
27 †Itē cōiter teneri solet ꝙ ex min⁹ solēni voluntate oꝛit̄ obligatio naturalis prout habet̄ per gl.⁊ doc.in.l.j.ff. de condi.inde.ꝑ gl. in l.post diuisionē.⁊.C.de iur꞉ ⁊ fac. igno.⁊ in.l.cū quis.C. eo.tit. ⁊ eā
28 approbant ibi Jaco.bu.⁊ Bar.†⁊ idem vult Bald.ibi volēs ꝙ heres nō satisfaciēs tali naturali obligationi peccet ⁊ possit denūciari iudici ecclesiastico ꝙ ⁊ voluit Ang.in.l.qdam.§.illo.C.de seruis necessarijs hered. insti.ad idē ꝙ hr̄ in.c.nouit de iudi.⁊ ꝙ ꝑ Bart. in extraua.ad reprimēda in v̓bo ꝑ denūciationē.⁊ per Bal.in aut. ad hec.C.de vsu.Ex quib⁹ oībus deducit̄ ꝙ debent dicti testes censeri legitime examinati:⁊ eis ꝑpetuā fidē adhibendā tanq̄ testib⁹ rite ⁊ recte examinatis ⁊ publicatis vtrū autē adhibeat̄ fides tanq̄ ꝓbātes testm̄ solēne vel nō solēne vel tanq̄ ꝓbantes codicillū esset potius officiū iudicis postea de principali cā cognoscentis q̄ hui⁹ iudicis.Nec obstat ꝙ dicit̄ ꝙ testes nō cōcordant in verbis ⁊ vnus pl⁹ ⁊ ali⁹ min⁹ deponit.qꝛ vt dixi satis est ꝙ ꝯcordēt in effectu ⁊ allegās pro ꝑte petente seriosius id explicat ⁊ bene:ideo cū reputem
29 rem in hac ꝑte clarā:ideo nō insisto.† Non em̄ sunt calūnianda dicta testiū:sed iuuanda dicit Jmo.in.l.inter stipulantez.§. si stichū de ver.ob.⁊ qđ habetur in.c.cum tu.cū ꝯcoꝛ.de testib⁹. Laus deo

¶ Summarium super consilio.ccxcix.

1 ☞ Uniuersitas ex quib⁹ actibus gestis ab hoīb⁹ eiusdem dicat̄ possidere adeo ꝙ possit allegare prescriptionē.ꝑ totū ꝯsi.
2 Prescriptio.xxx.ānoꝝ vel.xl.possessione inducitur.
3 Prescribere ꝙ non possit malefidei possessoꝛ.
4 Prescriptio causata bonafide vtile querit dn̄ium.
5 Prescribere qn̄ dicatur cōitas pasturando bestias suas in nemore aut eodem nemore vtendo.nu.14.⁊.17.
6 Confines designati instr̄o publico qn̄ probent.nu.23.
7 Prescribere nō dr̄ cōitas lꝫ aliqui de cōitate mō possessionē continuent ⁊ modo alij ad priuatam vtilitatem.
8 Argumentum a solitis est optimum in iure.
9 Testis dictum dubiū interp̄tatur cōtra producentem.
10 Prescriptio alicuius rei ꝑ vniuersitatē quō fit ꝓbāda.
11 Cōitas siue vniuersitas est qd incoꝛpoꝛeū vt poti⁹ intellectu q̄ visu ꝑcipiat̄ vt nō possit puniri ꝓ delicto maioꝛis ꝑtis pulsata cāpana.
12 Excōicari nō pōt vniuersitas siue cōitas neqꝫ puniri pro delicto maioꝛis partis vniuersitatis siue cōitatis.
13 Consiliū cōitatis siue vniuersitatis vt valeat que requirantur.
15 Possessio nō queritur vniuersitati per singulares actus hominuz non habentium mandatum ab vniuersitate.
16 Testis indefinite loquens non concludit ad casum nō verisilēm.
18 Possessoꝛ iure familiaritatis nō dr̄ possidere noīe dn̄i.
19 Possessio non queritur per ratificationem.nu.22.
20 Ratificatio retrotrahitur ⁊ mandato comparatur.
21 Fictionis natura ꝙ duo extrema requirat.
24 Princeps vel dn̄s tp̄alis qn̄ potest rem concedere alteri in preiudicium domini particularis.
25 Beneplacitum expirat per voluntariam alienationem.
26 Dn̄i parui quos inferioꝛes dicim⁹ hn̄t in suis terris iura p̄ncipū.
27 Reges hn̄t oīmodā potestatem ⁊ oīa suo arbitrio regunt.
28 Donatio facta ꝯcubine ꝑ p̄ncipē valet.idē ꝑ fisci ꝓcuratoꝛē.n.30.
29 Gubernatoꝛes siue vicarij ꝑpetui a principe delegati habent iura principis in terris in quibus delegantur.
31 Dn̄i qui habent iura fiscalia in terris suis censentur procuratoꝛes fisci in rem suam.
32 Fiscalia iura ꝑ quos dari possint.

¶ Consilium.ccxcix.

In nomine dn̄i nostri iesu

1 xp̄i.† ¶ Uiso rescripto illu.dn̄i Julij cesaris de varano pro ꝑte ser Joānis omissis his que non respiciunt merita ⁊ deueniēdo ad merita cāe.Lꝫ videatur p̄ma facie dicendū ꝙ dicta vniuersitas foueat iustitiā ea rōne: qꝛ ꝑ ipi⁹ ꝑte vr̄ ꝓbatū ꝙ hoīes ipi⁹ vniuersitatis possiderūt petiū terre de q̄
2 agit̄ ꝑ annos xl. ⁊ vltra ex hoc vr̄ ꝓbatū vtile dn̄iū.† Nā ꝑ annos. xxx.īducit̄ rl̄ariter p̄scriptio lōgissimi tp̄is.l.sic̄.C. de p̄scri.xxx.vl̄ xl.ānis.Et si qbusdā casib⁹ nō sufficiūt.xxx.saltē īducit ex posses-
3 siōe.xl.ānoꝝ.l.oēs.⁊.l.cū notissimi.eo.ti.†Et ex tali prescriptiōe si cū malafide queritur exceptio de iure ciuili dictis iurib⁹.⁊.l.si quis emptionis.eo.ti.Licet de iure cañ.sec⁹.c.possessoꝛ malefidei de reg.iur.lib.vj.⁊.c.qm̄ oē de prescri.in antiqs.⁊ in hoc stat̄ iuri cañ. qm̄ respicit aīam ꝓut hr̄ in dictis iuribus:⁊ ꝙ ꝑ gl.in.c.ij.de arbit. lib.vj.⁊ ꝑ doc.in.c.j.de no.ope.nun.ac etiā qꝛ sumus in terris ecclesie in quibus seruat̄ ius cañ.prout habet̄ in.d.c.j.⁊.d.c.ij. ⁊ ꝑ Bar.
4 ⁊ Bal.in.l.placet.⁊.l.priuilegia.C.de sac.san.eccle.†Si vero causatur talis p̄scriptio cū bonafide querit̄ vtile dn̄iū etiā citra oēm titulū.d.l.si si qs emptiōis:⁊ hr̄ in aut̄.nisi tricēnalis.C.de bonis mat. nec in hoc discrepat ius canonicū a iure ciuili:sed solū qn̄ possessoꝛ esset malefidei.bona aūt fides vr̄ ꝙ de iure p̄sumatur vt no.gl.in.l. pe.C.de euic.p̄sertiꝫ si ꝓbat̄ possessio lōgissimi tp̄is:ꝓut vr̄ voluisse Bar.in.l.fi.C.vnde vi.ar.illius tex.⁊ glo.d.Anto.⁊ Panoꝛ.in.c.si diligenti extra de p̄scrip.⁊ Jmo.in.c.ij.de in integ.resti.vbi Jnno dicit ꝙ ꝑ possessionē longi tp̄is p̄sumitur bona fides.Cum itaqꝫ ꝑ parte dicte vniuersitatis probet̄ ꝑ Georgiū primū testē:⁊ per Angelū scdm testē ꝙ dicta terra de qua agitur fuit possessa cōtinue a qnquaginta annis citra ⁊ per ip̄m tēpus in quo tp̄e sunt ꝯcordes: licet Angel⁹ deponat de pluribus ānis:⁊ sic ꝑ eos probat̄ possessio cōtinua nedū triginta vel quadraginta annoꝝ:sꝫ lōge maioꝛ:⁊ iuuetur eoꝝ probatio dictis alioꝝ testiū maxime venātij sexti testis deponētis qđ dicti hoīes possiderūt dictā petiā terre ꝑ spaciū qnquagita annoꝝ vel circa:lꝫ non dicat de qb⁹ annis ⁊ alij testes adminiculātur:licet nō apte ⁊ cōcludēter deponāt nō accurate foꝛte examinati.sufficiūt aūt duo testes.l.vbi numerus de testi.⁊.c. in oī cū silībus extra eo.titu.cū silībus.Sufficiēter videtur probata bona fides ⁊ prescriptio longissimi tp̄is dicte vniuersitatis:⁊ ꝯn̄r vti-
5 le dn̄iū.† Probato em̄ ꝙ hoīes vniuersitatis possederint pasturādo cū eoꝝ aīalibus ⁊ ligna ex nemoꝛe incidēdo ⁊ alia faciendo q̄ faciunt veri dn̄i de eoꝝ rebus ꝓprijs videtur ꝓbatum ꝙ vniuersitas possederit prout vr̄ velle Bald.ff.ꝙ cuiusqꝫ vniuersitatis noīe.l.sicut.§.si qd vniuersitati.ꝙ ⁊ videtur sentire ibi glo.dū loquit̄ de vsu nemoꝛis ꝑ bestias hoīm ville sentiens ꝙ vniuersitas ville cēseatur possidere nemus si hoīes ville vtuntur dicto nemoꝛe cū eoꝝ bestijs nihil aliud vr̄ esse vniuersitas q̄ hoīes de vniuersitate prout dicit gl.in.d.§.si quid vniuersitati.⁊ Bal.ibi ex illa glo.notat ꝙ vbi sunt oēs de vniuersitate ibi cēsetur esse vniuersitas:lꝫ non sint ibi de mādato superioꝛis vel pulsata cāpana:⁊ dicti testes deponunt ꝙ homines dicte vniuersitatis:⁊ sic loquūtur ꝑ indefinitā q̄ indefinita eqpollere solet vlī.l.si pluribus de leg.ij.⁊.l.si seruit⁹ de serui.vrba.
6 p̄dio.†Coadiuuari videntur iura dicte vniuersitatis ex instr̄o in actis producto in quo apparet ꝙ dicta terra est sub ꝯfinibus dicte vniuersitats castri plebis ⁊ ꝙ in anno.Mcccclxv.Pro parte dicte vniuersitatis fuit supplicatum ꝙ attento ꝙ ꝑ dictā vniuersitatez cōsuetum fuerat ꝑ tp̄s cuius cōtrarij non extat memoꝛia cōmunale ⁊ sꝑduto si tū imꝑtinētijs dicti castri vsufructatū fuerat imꝑtinētijs dicti castri sine aliq̄ impedimēto:⁊ ꝙ tūc tp̄is fiebat impedimētū per nōnullos hoīes p̄tēdētes hr̄e licentiā a syndico cōis Camerini vel a factoꝛe magnifici dn̄i cui supplicabatur ꝯcedatur ꝙ in futurum nullus impediat sine licentia vniuersitatis dicti castri.Et ꝑ dn̄ium fuerit rescriptū ꝙ nullus se intromittat ꝓut nec in preteritum se intromiserunt ⁊ deinde continētur nōnulla capitula.Tandem seqtur signatura hmōi cōtinentie:videlꝫ cōsideratis supradictis:⁊ etiam viso quodam rescripto supra dictis narratis iam concesso cōfirmamus oīa suprascripta prout petūtur ⁊ narrātur prout ad nostrū bn̄placitū valitura.datū Camerini.Mcccclvij.die.ij.mēsis septembꝛis:⁊ sic possessio dicte vniuersitatis videtur iustificata ex concessione superioꝛis ⁊ prestatur coniectura qđ multo lōgioꝛi tempoꝛe fuerit possessa per dictam vniuersitatem dicta petia terre quam probetur ꝑ dictos testes.
7 ¶ † His tñ obstātibus ꝯtrariā ꝑtem arbitroꝛ iuri magis ꝯsentaneā ea rōne:qꝛ nō video esse ꝓbatum ꝙ dicta vniuersitas vnq̄ possederit dictā petiam terre de qua agitur.Nā lꝫ multi testes deponāt sup̄ dicta possessione:tñ nulluz reperio q deponat de aliquo actu facto sup̄ dicta possessione ꝑ habentē mandatū per vniuersitatē vel gesto vniuersaliter ab ip̄a vniuersitate.Cōstat enim ꝙ aliud est vniuersitas aliud singuli de vniuersitate.l.in tantū.§.vniuersitatis.ff.de re.diui.⁊.l. sed si hac.§. q manumittit̄.ff.si quis in ius vocan.⁊.d.§.si qd vniuersitati. Adeo qđ oēs de vniuersitate aliqd faciunt vel saltē si nō oēs due partes vniuersitatis si id faciūt vniuersitate nō solēniter congregata ⁊ nō cōicato cōsilio nō cēsetur actus gestus a cōitate ꝓut volunt Bar. Ange.⁊ Pau.de cast.in.d.§.si quid vniuersitati Bart.in.l.aut facta.§.fi.ff.de pe.Ad hoc em̄ vt actus gesti afficiant vniuersitatem: ⁊ sic cēseant̄ gesti ab ipsa vniuersitate requirit̄ ꝙ ip̄a vniuersitas sit solēniter cōgregata ⁊ ipsi actus gerant̄ cōicato ꝯsilio ⁊ deliberatione habita vt ꝑ p̄fatos docto.in dictis iurib⁹.⁊ hr̄ in.l.metū.§. aīaduertendū.ff.ꝙ metus cā.⁊ ꝑ glo.in.l.aliud.§.refert̄.ff.de reg. iur.⁊ ꝑ glo.in.l.sꝫ ex dolo.§.j.ff.de dolo.⁊ optime facit ꝙ no.glo.C. que sit lō.cōsuetu.super rubꝛi.⁊ per Bar.in.l.oēs ꝓꝑl̄i.circa p̄ncipiuz. ff.de iusti.⁊ iur.Licet igit̄ ꝓbet̄ ꝙ hoīes dicti castri possiderunt dictā petiā terre pascēdo ibi eoꝝ aīalia ⁊ incidendo ligna ⁊ asportando ⁊ macerādo linū seu canepā:⁊ alia faciēdo ⁊c.Nō tñ probant qđ predicta vniuersaliter ꝯgregati facerent nec est vllo pacto id verisilē:qꝛ tales actus specificati sunt ei⁹ ꝯditionis ꝙ nō solent fieri ab vniuersitate solēniter ꝯgregata:sꝫ ab hoībus ꝑticularibus ⁊ cōiter
8 ad predictā vtilitatē.† Et argumentū a solitis est optimū in iure: vt per glo.in.l.j.C.de arbi.⁊ ꝑ glo.⁊ Bal.in.l.neqꝫ natales.C.de ꝓba.⁊.l.nō hoc.⁊ ibi etiā per doc.C.vn̄ legi.Ad idē.l.fi.C. de fideius. in fi.cū simi.
9 † Et maxime ad finē.vt ꝓbatio nō releuet ꝓbātem: cū probatio debeat necessario cōcludere adeo ꝙ dubia ꝓbatio nō releuat:sed interp̄tat̄ cōtra ꝓbantē in capitulo in p̄n̄tia.extra de proba.⁊.d.l.nō hoc.⁊.l.certū in prin.ff.de cōfes.iō dictum testis dubiū interpretatur contra producentem:vt habetur in iuribus preallegatis.⁊ in.l.inter stipulantē.§.si stichum.ff.de verboꝝ obligatio.

Et ideo cum pluralis locutio verificetur in duobus.l. inter illam.
10 §.fi.ff.de verbo.signi.ꝛ in regula pluralis locutio in.vj.†testes deponentes ꝙ homines dicte vniuersitatis possiderunt dictã petiã terre: nõ concludunt ꝙ vniuersitas possederit seu ꝙ omnes vel maior pars hominum possederint nec iura ꝓbãtia ꝙ indefinita equipollet vniuersali loquuntur in verbis testiũ aut in alio genere probationis nec ad p̃dicta trahunẽ per supra proxime dicta. Et maxime predicta iuuanẽ: qꝛ nullus testis deponit ꝙ dicti homines possiderint dictã petiã terre nomine vniuersitatis vel tanꝙ rẽ vniuersitatis: sed potius innuunt contrarium deponẽdo ꝙ alia faciebãt prout solent facere domini in eorum rebus ꝓprijs. Non autem dicunt prout solent facere homines in rebus vniuersitatis. Ipsi aũt
11 testes videbant homines particulares ꝛ actus eorundẽ.† Non autem videbant vniuersitatem que est res incorporea ꝛ potius intellectu percipitur ꝙ̃ visu. Et maxime qꝛ non est expeditum ꝙ si oẽs de vniuersitate essent coadunati in eodez loco nullo absente dicaẽ ibi esse vniuersitas. Nam aliud sunt homines vniuersitatis aliud vniuersitas.ꝛ patet qꝛ homines vniuersitatis possunt oẽs excõica
12 ri vt est notissimum: qꝛ animas habent:† ꝛ tamen ipsa vniuersitas nequit excommunicari: qꝛ anima caret vt est expressum in.c.romana.§.vniuersitate de sententia excõica.lib.vj.ꝛ ꝙ hoc aliud sit vniuersitas ꝛ aliud homines vniuersitatis: vt alia rõne ꝓbat Bart.in d.l.aut facta alia rõne vt ibi per eum. Ideo vt istud corpus inanimatum censeatur aliquid gerere requiritur qđ gerat cõmunicato consi. prout supra dictum est.ꝛ videtur velle Joan.and.in.c.felicis §.ciuitas.de pe.li.vj.quatenus vult ꝙ adhoc vt populus obligeẽ requiritur ꝙ populus ad sonum cãpane cõgregetur ꝛ requiritur ꝙ sint due partes populi ꝛ maior pars consentiat.ꝛ sic idem simul sentiant iuxta.l.j.ff.de pac.ꝛ non quilibet super proprio motu faciat. Et lꝫ glo.in.d.§.si quid vniuersitati de hoc dubitauerit et reliquerit indecisum ꝛ inclinare videatur in contrariam partem quã vltimo loco recitat.arg.l.is qui filium.ff.ad trebel.tamẽ magis stãdum est auctoritati glo.in.d.§.refertur que eligit alteram partem ꝛ maxime qꝛ vltima allegatio in.d.§.si quid vniuersitati fundatur non bona ratione dicendo ꝙ vniuersitas nihil aliud est ꝙ̃ homies de vniuersitate: qꝛ immo aliud est.vt patet ex iã dictis. Et per predicta alꝭ consului in marchia apud montem sanctum ꝙ licet priores et homines dicte vniuersitatis tumultuose ex consilio exeũtes de palatio tumultuose ꝛ pulsata campana deliquerint nõ propter ea potuerit puniri vniuersitas dicti castri: subdidi tamẽ posse dici pro aliquali concordia per ea que dicunt glo.ꝛ Bal.in.d.§. si quid
13 vniuersitati.et eorum que dicunt alij incõtrariũ adducti.† Quod aut oẽs simul conueniũt: lꝫ oẽs non solẽniter simul conuocati: sed quilibet suo motu accessit ad eũ locũ si oẽs aliquid faciunt illud cẽseatur gestũ ꝑ cõitatẽ: ꝛ hoc casu ꝓcedat glo.in vltima allegatione d.§. si quid vniuersitati qui loquitur ꝑ vniuersalẽ qlibet de vniuersitate ꝛ Bal.ibi quatenus ex illa glo.notat ꝙ vbi sunt oẽs de vniuersitate ibi censeẽ esse vniuersitas: lꝫ nõ sint ibi de mãdato supioris vel pulsata cãpana: ꝛ sic loqtur ꝑ vꝫem oẽs quasi sec⁹ velint gl. ꝛ Bal.si nõ sint oẽs quãuis sint forte due partes vel plures hoĩm de vniuersitate iuxta illud vulgatũ qui oẽ dicit nihil excludit.c.solite in fi.de maioritate ꝛ obe.cũ ꝯcor.ꝛ ita specifice ꝛ formaliter specificat bar.in.l.obseruare.C.de decuri.lib.x.dicẽs.ꝙ si oẽs de collegio vel de vniuersitate nõ solẽniter cõgregati sunt presentes valet cõsiliũ: ꝛ sic in tali ꝯsi.seu vniuersitate eã vim hñt ꝙ̃ habuissent si cõsiliũ fuisset solẽniter congregatum secus autẽ si aliqui sunt absentes: nã tunc non valet cõsilium: nam si illi absentes fuissent vocati forte venissent ꝛ traxissent presentes in eoꝝ sententiam.arg.l.sicut
14 ff.de arbi.ẜm eum.† Et magis in ꝓprijs terminis alꝭ cõsului contra quãdam vniuersitatẽ castri colbulbuli: ꝙ licet pro pte vniuersitis deponerẽt ꝙ singulares hoĩes dicti castri fruerentur dicta petia terre pascẽdo ibi eoꝝ aĩalia ꝛ incidẽdo ligna ꝛ asportãdo nõ ꝓpterea ꝓbareẽ aliquis actus vniuersalis ꝑ quẽ possit deꝑhendi q̃sitã possessionẽ vniuersitati ꝛ ꝓpterea nõ videreẽ sufficienter ꝓbata possessio vniuersitatis: lꝫ testes deponerẽt: ꝙ p̃dicta faciebãt tãꝙ̃ in re p̃dicte vniuersitatis. Licet eñ facerẽt tãꝙ̃ in re vniuersitatis: ꝛ ꝓpterea facere cẽserenẽ tanꝙ̃ noĩe vniuersitatis: tñ nõ habebant mãdatũ ab vniuersitate nec vt vniuersi faciebant nõ poterant ex illis actibus q̃rere possessionẽ vniuersitati.argu.l.j.§.municipes ibi qꝛ vniuersi cõsentire nõ pñt.ff.de acqui.pos.ꝛ.l.si ego.ff.de neg.ge. ꝛ facit.d.l.j.§.per ꝓcuratorẽ.ꝛ lꝫ eñ subdaẽ in.l.ij.eo.tit.ꝙ vniuersitas querat possessionẽ ꝑ seruũ: ꝛ ꝑ liberã personã habentẽ mandatũ: ꝛ sic ꝑ actorẽ vniuersitatis.l.municipio.ff.vt in possessione legatoꝝ.ꝛ sentit glo.in.d.l.ij.dũ allegat.d.l.municipio.qꝛ dicta glosarũ ꝛ doctoꝝ intelligunẽ ẜm.ll.quas allegãt no.Bar.in.l.nõ solũ.§.liberatiõis verba de liberatione lega.ꝛ in.l.cũ quidã.ff.de his qbus vt indig.ꝛ pro hoc etiã facit.l.ita tñ in princi.ff.ad treb.ꝛ.l.j.§.gb⁹ ff.ꝙ cuiusꝗ vniuersitatis nomie: ꝛ q̃ hñr in dictis iurib⁹ nec in vniuersitate reperiẽ ista specialitas ꝙ q̃rat possessionẽ aut dñium cuz regulariter secus sit.ꝛ.d.§.ꝑ ꝓcuratorẽ.ꝛ.l.possessio.§. si possessio. eo.ti.ꝛ insti.per quas ꝑsonas nob.acqui.§.ex his itaꝗ.vbi tex.gñaliter hoc ꝓbat ꝙ ꝑ liberã ꝑsonã nõ q̃ritur alteri possessio vel dñiũ: nisi in casibus ibi supra expressis ꝛ nisi per ꝓcuratorẽ: ꝛ sic per habentem aliquod mandatũ ꝛ sub dicta gñalitate cõprehendi potest etiam vniuersitas ꝛ collegiũ in quibus est eadẽ ratio: ergo idẽ ius.l.a titio.ff.de verbo.ob.ꝛ.l.illud.ff.ad.l.aquili. cum similibus.
15 †Et ideo dixi intrepide cõcludẽdũ ꝙ possessio nõ queratur vniuersitati per singulos actus hoĩm de vniuersitate non habentium mãdatũ.ꝛ respõdidi ad glo.que videtur velle cõtrariũ in.d.§.si qd vniuersitati.dũ loquitur de vsu nemoris per bestias hoĩm ville sentiẽs ꝙ vniuersitas ville censeaẽ possidere nemus si hoĩes ville vtuntur dicto nemore cũ eorum bestijs ꝙ videtur directo tẽdere ad decisionem casus nostri cõtra supradicta: qꝛ rñdetur ꝙ illa gl.nil determinat: sed in questione quã primo loco format arguit pro ꝛ contra: ꝛ nil decidit. Et lꝫ vltima allegatio sit ꝙ illõ qđ singuli hoĩes de vniuersitate faciũt censeatur factũ ab vniuersitate: tñ non figit⁹ pedes. ꝛ Bar.ꝛ doc.firmant in hoc primã partẽ.s.ꝙ etiã si oẽs hoĩes vniuersitatis aliqd faciãt illud nõ cẽseaẽ eẽ factũ ab vniuersitate ꝓut ꝛ supra dictũ est ꝛ dicta gl.videẽ velle ꝙ id qđ subdiẽ de vsu nemoris veniat decidendũ ex decisione precedẽtis q̃nis glo.iõ cum illa precedẽs qđ glo.decidaẽ ꝙ gesta hoĩm de vniuersitate ẽt oĩm non afficiãt vniuersitatẽ actiue nec passiue. Ita ẽt decidendũ venit ẜm mentẽ dicte glo.ꝙ lꝫ oẽs hoĩes ville vtant nemore pascẽdo cũ eorum aĩalibus nõ ꝓpterea censeaẽ illo nemore vsum fuisse cõitatẽ: ꝛ sic per vsuz singuloꝝ hoĩm vniuersitatis nõ cẽseri quesitã possessionẽ per ipam villã: ꝛ hec sentit Pau.de ca.in.d.§.si qd vniuersitati qui circa illã gl.cõcludit ex dictis doctoꝝ: vt supra dixi: licꝫ nõ ita clare: subdit tñ pro saluanda illa gl.que ẜm eũ sentit contrariũ ꝙ lꝫ nõ queratur possessio per illos actus singulares: tñ possessio ꝑ vniuersitatem quesita retinetur per dictum vsum singularũ personaꝝ vniuersitatis.vult ergo ipẽ Pau.de ca.ꝙ vsus cõferat ad retentionem possessionis iam q̃site nõ ad querendã possessionẽ: ꝛ sic cõfert ad decisionem supra factã cum in casu nostro nõ appareat ꝙ dicta vniuersitas alꝭ quesiuerit dictã possessionem: ꝛ sic qualitercũꝗ dicta gl.intelligatur nõ obstat paci: licet vt dixi glo.illa non figat pedes: vt possit induci ꝑ pace vt supra eã induxi: licet inclinet in vnã sñiam pro fundamento materie que a docto.dãnatur vt dixi. Et ꝑ predicta idem formaliter concludendum videtur in casu nostro in quo dicta testium vidẽtur intelligenda ꝙ ipsi testes viderũt homines singulares actus facere in dicta petia terre nõ vniuersitatẽ: licꝫ specifice nõ dixerint: vt satis ꝓbatum est ex supradictis: ꝛ maxime: quia dato ꝙ ipi viderint quemlibet ex dicta vniuersitate facere dictos actus: tamẽ possibile fuisset ꝛ verisimiliter contingẽs ꝙ vidissent hodie vnũ ꝛ cras aliũ ꝛ non oẽs simul. Item ꝓut dixi viderint aĩalia singulariũ personarũ pasturare: quia vniuersitates castroꝝ rarissime solẽt hr̃e aĩalia in cõi ꝛ etiã praro hr̃e linũ ꝛ canepã ꝛ q̃si nũꝗ̃ solẽt fieri ligna ꝑ cõitate. itaꝗ act⁹ de qb⁹ deponũt testes sũt nisi ꝑtinẽtes ad singlares hoĩes nõ ad vniuersitatẽ. Et indubijs attendiẽ id quod est verisimile ꝛ ꝙ frequentius fieri consueuit.l.ij. obscuris inspici.ff.de regu.iur.ꝛ.c.inspicitur in obscuris.eo. titu.li
6 bro.vj.† Et maxime hoc põderandũ est ad finẽ vt testis indefinite loquens non concludat ad casum non verisimilẽ per predicta ꝛ ea
17 que supra deduxi.facit etiaꝫ ad supradicta:† quia aliud est vniuersitatem possidere aliud est homines vniuersitatis singulariter vel coadonati promiscue vti aliqua re.l.j.in fi.ff.de acquiren.pos. Et rebus incultis ꝛ nemoribus solent de facili homines promiscue vti ꝛ pasturando ꝛ ligna incidendo ꝛ etiam in aquis mittere linum et canepam etiam in rebus alienis. Accedit etiam in hoc casu ꝙ nullus ex dictis testibus deponit ꝙ dicti homines predicta facerent tanꝙ̃ in re vniuersitatis ꝛ si fecissent in re vniuersitatis sine mandato non possent hodie per dictam cõmuuitatem ratificari: lꝫ eñ actus gesti per singulares homines nomine vniuersitatis possint per cõmunitatem ratificari vt notat Barto.in.d.l.aut facta.§.fin.
18 ꝛ est regula generalis per iura vulgaria:† tamen non infertur vtor tali re tanꝙ̃ tua: ergo tuo nomine vtor prout non sequitur vtor re tua iure familiaritatis: ergo tuo noĩe possideo vel vtor. ista enim illatio iure non ꝓbatur.l.illã de colla.ꝛ.§.consideremus in auten.
19 de triente ꝛ semis.† ꝛ dato qđ possedissent nomine cõmunitatis nõ sufficeret ꝙ vniuersitas hodie ratificaret si possessio est apud dictũ pacem prout narratur pro parte dicte vniuersitatis: nã prout hodie non posset querere possessionem cũ sit apud dictum pacem ita
20 nec potest mediante ratificatione actus retro gesti querere.† Queritur enim mediante fictione qua ratihabitio retrotrahitur ꝛ man
21 dato comparatur regula ratihabitio in.vj.et.l. fina.ad macedo.† Sed natura fictionis translatiue requirit duo extrema habilia: scilicet extremum a quo in existentia ꝛ veritate: ꝛ extremum ad ꝙ in habilitate ꝛ possibilitate: vbi ergo extremum a quo non subsistit in rei veritate ibi cessat talis fictio.l.si is qui pro emptore: ꝛ ibi bar to.ff.de vsucapio.vbi est textus qđ reuersus ab hostibus tunc vero non recuperat possessionem. Nam fingitur semper retro retenta. Ita in proposito: quia si hodie vniuersitas ratificaret non quereret possessionem que est apud pacem: quia duo non possunt simul possidere eodem genere possessionis.l.j.§.ex contrario.ff.de acquirend.possessione.ꝛ facit.l.si vt certo.§.si duobus vehiculum. ff.cõmodati.

ff.cõmodati:ideo nõ fingitur retro quesita tẽpore quo illi sine mã-
dato detinebant seu vtebãtur dicta petia terre ad hoc lex bonorũ.
22 ff.rem ratã haberi.⁊ ꝙ ibi p Bar.† Et iõ si quis sine mãdato noĩe
meo accepit possessionẽ vacantẽ ⁊ alius postea capit illã possessio
nẽ noĩe suo ⁊ ego postea ratifico illã priorẽ capturã possessiõis no-
mine meo factã mea ratificatio nihil operat̃:sed possessio remanet
apud eũ qui postea accepit:⁊ ideo per dictã rationem voluit Pa-
nor. in.c.cũ venissent de resti.spo.⁊ ita cliẽtulus meus de facto ob-
tinuit in ardua questione ꝯtra clarissimũ doc.dñm bñdictũ ca praz
in causa sua ꝓpria. Ex his itaqꝫ remanet ꝯclusio supra facta.s.ꝙ p
parte dicte vniuersitatis non est probata possessio dicte petie ter-
re: nec subsequenter prescriptio que sine possessione non procedit
23 l.sine possessione de vsuca.cum similibus. ¶ † Nec obst. instrumen
tũ:vt supra productũ pro parte dicte cõmunitatis: non eñ cõfert
ad ꝓpositum designatio cõfiniũ dicti castri:qꝛ ea que sunt intra cõ
fines alicuius vniuersitatis non sunt ꝓpterea vniuersitatis quoad
24 possessionẽ vel dñium vel quasi vt est notissimũ. † Nec etiam refra
gantur rescripta que continẽtur in dicto instrumẽto. supplicatio
eñ ⁊ capitula non iuuant:quia narrantur ex pte cõmunitatis nec
aliter probantur.signatura autem prima nõ releuat: tum qꝛ nihil
cõcedit nisi ꝙ sit syndicus cõis vel factor ipius rescribentis non se
intromittant:tum qꝛ se refert pro rõne ad narrata que tñ nõ affir-
mat ⁊ minus iuuat scõm rescriptum: qñ nõ cõfirmat absolute:sed
declarat confirmationem valiturã ad sui beneplacitum. Et insup
videtur etiã primũ rescriptum declarare ad sui beneplacitũ cũ vni
uersaliter se referat ad oĩa suprascripta ⁊ supra fiat mentio de pri-
25 mo rescripto.† ⁊ beneplacituꝫ videtur expirare per alienationem
volũtarie postea factã.arg.l. si rẽ alienã.ff.de adimen.leg.⁊.l. fidei-
cõmissa.§.si rem.ff.de lega.iij.Quorum iuriũ generalitas vr̃ cõpre-
hendere etiã casum quo alienãs nõ meminerit legati prius facti:li
cet ratio aliqualiter repugnarevideatur:sed qcqd sit de reuocatio
ne dictũ.vltimũ rescriptũ satis clare demõstrat ꝙ rescribens nõ in-
tendebat cõcedere dictã petiã terre in ꝓprietatẽ dicte vniuersita-
ti:sed potius ꝙ ea vteretur tanꝙ̃ re dicti rescribentis : ita ꝙ accu-
rate intuendo dictũ rescriptũ potius offuscat iura dicte vniuersita
tis ꝙ̃ iuuet.Ad alia aũt adducta in contrariũ apparet sufficienter
responsum ex supradictis.Attentari etiã potest pro iuuandis iu-
ribus dicti pacis ꝙ etiã si dicta petia terre fuisset dicte vniuersita-
tis:tamẽ dictus paces veniat absoluendus vigore donationis sibi
facte per dñm istius petie terre. cum dictus paces habuit dictã rẽ
titulo donationis ab eo quiuidetur esse loco principis in loco illo.
Qui autem titulo donatiõis vel alio simili titulo accipit rem a pñ
cipe non põt illa repeti etiã a vero dño vel aliud ius pretendẽte.l.
26 bene a zenone.C.de quadri.prescrip.† Que lex loquens in princi
pe videtur militare etiã in inferioribus habẽtibus iura principis
in territorio prout voluit Bal.in consi.incipiente queritur an si p
officiales in ordine mihi.ccci.⁊ in consilio mihi.cccxxij.incipien-
te quẽadmodũ in quibus iuribus firmat ꝙ donatio vel vẽditio fa
cta a duce Mediolani habet priuilegiuꝫ ꝙ haberet si facta esset a
principe ⁊ militat in ea dispositio dicta.l.bene a zenone. Et idẽ cõ
cludit in facta ab officiali ipius ducis si est facta tanꝙ̃ de re ipius
ducis seu fiscali.idem etiam voluit Ponta.in cõs.lx.incipiẽte ad
discutiendũ veritatẽ qui cõsuluit ꝙ lꝫ dñs Pandulfus de malate-
stis recognosceret papã in superiorẽ:tñ in terris suis tenet locũ pñ
cipis.Ex quo infert ꝙ donatio ab eo facta firmatur per.d.l. bene
a zenone acsi esset facta a principe. Itẽ Panor.in.c.ij.de rebus ec
27 clesie non alie.exemplificat.d.l.bene a zenone.† Et Bal.in.l.ij. in
quarto no.de orig.iur.dicit ꝙ oẽs reges habẽt supremam potesta
tem ⁊ oĩa regunt suo arbitrio.⁊ eadẽ.l.§.initio.dicit ꝙ sicut nõ ap
pellatur a sñia imperatoris:ita nec appellatur a sñia regis:⁊ idem
voluit idem Bal.in prohemio.ff.in.iij.col. subdens ꝙ omnis res
habet in regno suo plenitudinem ptãtis etiam si regnũ habeat in
feudum ab alio rege:⁊ sic loquitur in recognoscẽte aliũ in superio-
rem.idem etiã tangit Jo.an.in addi. Spec.in tit.de instru. edi.§.
porro in addi.magna que incipit hec subscriptio dicẽs formaliter
multis aũt videtur ꝙ cũ hodie reges in regnis suis de facto vicem
imperatoris obtineant:idẽ fit in eo ꝙ in imperatore:vt eius dona
tio non indigeat insinuatiõe:⁊ eo amplius in his qui nõ recogno-
scunt imperiũ ꝓm eum ex quibus vltimis verbis pꝫ ꝙ supra loquũ
tur etiam in regibus recognoscẽtibus superiorem. Profecto etiã
isti alij dñi tpales ꝓpetui saltẽ de facto in eoruꝫ terris vice pñcipis
28 funguntur.† Et hac rõne dicebat Bald.in consi.mihi.lxxiij. inci
piente recolo me consuluisse ꝙ donatio facta cõcubine valet etiaꝫ
in casu quo de iure non teneret iuxta ea que habentur in.l.ij.C. de
nat.li.⁊ in aut.qbus mo.na.effic.sui.§.humanitatis.⁊.§.fi. Nã ꝓm
eũ nõ possumus reuangare mandatũ ⁊ reuangare mũdum esset re
uocare in dubium potestatẽ istorum dominoꝝ temporaliũ ꝓm eũ.
29 † Accedat ꝙ no.Ang.in.cõsi.incipiẽte in cã accusationis scda co-
lũ.in ordine.ccxvij.ꝓm ordinem informis dicẽs ꝙ comes in terris
suis princeps est ⁊ quicquidvult lex est.l.j.de consti.pñ.ideo prout
princeps comes Mediolani delegat causas meri imperij. Ad idẽ
ꝙ consuluit Pau.de ca.consi.ccxviij.incipiente super primo du-
bio in.iij.col.dicens ꝙ non solum non recognoscentes superiorem
habent iura principis ⁊ imparatori equiparantur ꝓut voluit bar.
in.l.hostes de capti.⁊ in.l.ambitiosa de decre.ab ordi. fac.⁊ i.l.j.de
postu. ⁊ in.l.i.§.j.a quibus appel.non licet.Sed etiã vicarij perpe
tui duces comites vel barones.Nam tales pñt facere in terris suis
omnia que imperator de iure potest facere per totum orbẽ ꝓm eũ:
ideo eadem rõne videtur trahẽdum ad terminos.d.l.bene a zeno-
30 ne.† Et tantomagis quanto dispositio illius legis militat etiã in
non habente supremã potestatem:quia militat etiã in donatione
facta a procuratore fisci per generalitatẽ illius tex.ꝓut voluit bar.
31 in.l.ꝓcurator.ff.de iure fisci.† Et vt arbitror ꝙ domini de varano
domini Camerini vel ex concessione pape vel ex vetusta consuetu-
dine habeant in territorio suo iura fiscalia .ciuitates autem vel do
mini qui habent iura fiscalia censentur esse procuratores fisci in rẽ
suam ꝓm Barto.in.l.cunctos populos in fine.C.de summa trini-
32 tate.⁊ Bal.in.l.j.in fine.C.de heredi.vl̃ act.ven.† Et ideo ꝓm hoc
videtur ꝙ donatio magni.domini iulij cesaris de varano facta de
dicta re tãꝙ̃ de re fiscali roboretur auctoritate.d.l.bene a zenone.⁊
consequenter non possit dictus paces inquietari etiam si probare
tur dictam rem fuisse dicte vniuersitatis: ꝙ tamẽ nõ omnino affir
mo maxime quoniam pendet ardua questio ferrarie in quadã do-
natione facta a duce ferrarie de re que dicitur aliena ⁊ consulenda
pendet hic perusie quicquid autem sit de hoc medio concludo qd̃
partes iudicis sunt in absoluendo dictum pacem saltem ea ratio-
ne:quia actore non probante reus ⁊ si nihil docuerit absoluitur.

Laus deo.

¶ Summariũ super consilio.ccc.

1 ☞ Uendere rem alteri ꝓmittens pro quinqꝫ florenis minus:an cõpelli possit vt vendat vel possit se tueri ex eo qꝛ ille cui ꝓmisit nõ se obligauit emere quasi videat̃ quedã ꝓmissio sine cã. p totũ ꝯsi.
2 Pactum simplex non causatum aut correspectiuum non producit obligationem.
3 Contractui innoĩato quando sit locus penitentie.
4 Donatio an p̃sumatur si in cõtractu sine pacto nõ exprimat̃ cã.
5 Stipulatio siue ꝓmissio aut pactũ pñti non ꝯsentienti factũ ⁊ nõ acceptatum p eũ non obligat ꝓmissorem.
6 Confessio extraiudicialis nõ parit obligationẽ absente pte facta. fallit in confessione mutui in cyrographo redacta.

¶ Consilium.ccc.

HEpetito diuino numine.

1 † Placet mihi conclusio facta per prestantem vtriusqꝫ iuris doctorem dominum Mattheum de vbaldis ⁊ confirmata per preclarum. U.J.doctorem dominũ
Balionum de nobilibus de mõte Ubiano vti patres honorãdos:
scilicet ꝙ aut dicta Lucretia veniat absoluẽda vel saltem liberetur
prestando interesse que quidem secunda pars alternatiue meo iu-
dicio est indubia per dicta per prefatos dominos cõsulentes quo
rum dictis de sola subscriptione requisitus in hac parte sum con-
tẽtus. Prima autem pars alternatiue non caret dubitatione licet
enim egregie primus cõsulens deducat variationem dictorum te-
stium.Tamen satis rigorosum videtur ex ea variatiõe omnino re-
probare eorum dicta. Nec ipe consulens oĩno illud medium in con
clusione firmat ⁊ ego non vidi originaliter acta:ideo ⁊ ego eius cõ
clusioni inherendo alternatiue locutus fui. Confert autem plu-
rimũ pro prima parte alternatiue vltra dicta per dominos consu-
lentes:nam prout mihi persuadeo intentatur simpliciter ꝓmissio
2 devendendo pro quinqꝫ florenis minus ⁊c. Nec apparet ꝙ dictus
Gentiles se obligauerit ad emendum.† vnde deducitur sola pro-
missio dicte lucretie de vendendo.vnde est simplex promissio non
correspectiua:⁊ ideovidetur simplex pactũ nõ correspectiuũ ita ꝙ
causet aliquẽ ex dictis q̃tuor ꝯctibus innoĩatis de qbꝰ in.l.natura
lis.ff.de prescrip.verbis. Et pactum carens causa est inefficax quo
niã obstat saltem exceptio doli.l.ij.§.circa.ff.de excep.doli.⁊.l. si cũ
cte.ff.de pac.⁊.l.nuda.ff.de dona.⁊ arg.l.cum de indebito.§.fi.de p
ba.⁊.c.si cautio de fide instru. Nõ enim possumus dicere ꝙ habeat
causam pretij.Quoniã licet vẽditio p̃supponat ex aduerso obliga
tionem ad precium:tamen ꝓmissio devendendo si alius non ꝓmit
tit emere non habet promissio causam propter quam promittit.
3 Et insup aut censetur factũ ob cãm vt habeat p̃cium: ⁊ tunc resul-
tat ꝯctus innominatus in quo est locus penitentie.l.si pecuniã.ff.
de condi.ob causam. Aut non censetur factum ob causam de futu-
ro:⁊ tunc quia cã de p̃senti vel p̃terito nõ apparet ⁊ paria sunt nõ
esse vel non apparere.l.duo sunt titij.ff.de testa.tuto.l. cum re[illegible]
4 itaqꝫ.de lega.j.cum concordan. Jdeo sit inefficax.d.§.circa.† [illegible]
refragatur si quis dicat ꝙ vbi non exprimitur causa p̃sumit̃ c[illegible]
nationis ꝓut voluit Bar.in.l.a titio.de vb.obl.⁊ in.d.§.circa [illegible]
mẽ Ang.in.d.§.circa videt̃ velle contrariũ in dubio:⁊ idem vo[illegible]
runt Cynus ⁊ Bal.in.l.generaliter.C.de non nu.pecu.⁊ Jmol. in
d.l.a titio.⁊ Saly.in.l.creditori.C.de pac.⁊ Pau.de ca.in.l.[illegible]
re.ff.de dona.⁊.d.Ant.⁊ Panor.in.d.c.si cautio.⁊ Jmol. ibi [illegible]
Jo.an.idẽ velle in addi.Spe.in titu.de cõfes.tenere hanc partem

Quod saltem videtur tenendũ in pacto nudo. Nam licet ex pacto nudo: vbi est causa donationis oriatur actio. l. si quis argentum. C. de dona. Tamen Ray. in. l. iurisgentium. §. sed cũ nulla. ff. de pac. ⁊ Bar. ibi prout refert Ange. in. d. §. circa dicunt hoc esse verũ qñ causa donationis est signanter expressa: ⁊ eos sequitur dicens ꝙ est notabilis limitatio ad. d. l. si quis argentũ. ⁊ idem firmauit Barto. in. l. si tibi decẽ milia in prin. ff. de pac. ⁊ bal. in. l. si pacto quo penã. C. eo. ti. ꝙ et videtur velle Saly. in lec. mea in. l. legem iuxta finẽ ni tuntur potissime ne concurrant duo specialia. argu. l. j. C. de dotis promi. Et licet de iure canonico sit generaliter dispositũ ꝙ ex pacto nudo actio oriatur per. c. j. de pac. ⁊. c. per tuas de arbi. tamẽ aliquid specialitatis videtur habere ex equitate quadam recedendo

5 a iure ciuili. † Insuper ꝓmissio pót fieri absenti prout presenti: lꝫ vna valeat altera sit inefficax iuxta ea que habẽtur in. l. stipulatio ista alteri. ⁊. §. si stipuler. de verb. ob. ⁊ in. l. quecunqꝫ. ff. de act. ⁊ ob. ⁊ in. l. absenti de dona. Item potest promitti presenti ⁊ non cõsentienti qbus casibus non resultat pactum. l. j. §. j. ff. de pactis. confessiones antẽ de quibus deponũt testes solum exprimunt ꝙ promisit nõ dicit pñti nec dicit acceptanti ꝓmissio ẽ ex ptevni⁹: acceptatio ex ptealteri⁹.

6 † Nec ob. ꝙ deponiꝫ per testes pñtia Gentilis: q̄ deponunt de pñsentia confessionibus nõ de presentia promissioni. obligatio autem non oritur ex confessione extraiudiciali: sed ex contractu. vt insti. de obli. titu. generali. ⁊. l. j. in prin. de acti. ⁊ obli. Solum in cõfessione mutui in cyrographo redacta oritur post biẽnium obligatio literarum insti. de literarum obli. Ideo non attenditur presentia partis in confessione. Sed in promissione quo ad obligationem: licet quo ad probationem que resultat ex confessione bene attẽdatur. l. certum. §. si quis absente de ꝯfes. ⁊. l. si. C. de interrog. actio. ⁊ ꝙ habetur in. d. c. si cautio. Laus deo.

Summarium super consilio. cccj.

1 Stipulans rem in emphyteosim que tamẽ iure hereditario: al's erat stipulatoris ꝙ non dicatur preiudicasse successoribus suis in dicta re data ad tẽpus.
2 Emphyteosis contractus approbatur si heredes scienter soluant censum stipulatum per illorum predecessorem. fallit si ignoranter. nume. 12.
3 Heres defuncti factum quando potest impugnare saltim quo ad hereditariam partẽ quam tenet. nu. 11.
4 Dominium rei quando ex contractu videatur translatum.
5 Possessio secuta presumitur ꝙ processerit ex causa cõtractus.
6 Confessio per verbum credit in respõsione iudiciali preiudicat cõfitenti.
7 Iurare de calũnia in iudicio quilibet compellitur.
8 Emptio locatio rei sue non valet.
9 Emphyteosis contractus est similis emptionis ⁊ venditionis contractui.
10 Heres siue successor non astringitur ad rem ad quam auctor non compellitur.
13 Scientia non presumitur.
14 Renunciare non dicitur ignorans.
15 Heres non obligatur nisi quoad partem hereditariam.
16 Fructus restituere tenetur malefidei possessor nedũ extantes imo consumptos.
17 Heres siue alter notitiam facti defuncti presumitur habuisse si testamentum viderit.
18 Fructus bonefidei possessor quos faciat suos.
19 Ignorantia iuris excusat a mala fide.
20 Presumitur potius dolus ⁊ mala fides q̄ iuris ignorantia.
21 Fratres vel socij simul habitãtes in vna domo ⁊ mensa viuentes si vnus plus exponat q̄ alter non repetitur cõsumptum in mensa. Fallit si sit magna q̄titas respectu personarum vt quia vnus habet filios alter vero non.
22 Expense facte in cõitate iudicis arbitrio remittuntur.

Consilium. cccj.

In nomine dñi nostri iesu

1 xpi. † Circa primũ consultationis articulum: licet dici possit ꝙ dicta apotheca debeat reputari emphyteotica ex quo dictus Petrus eã recognouit ab ecclesia vt emphyteoticam: ⁊ sic eã tenuit respectu directi dominij tãq̄

2 rem ecclesie. † Et licet dictus Petrus nõ potuerit ipsi Mattheo preiudicare. l. j. in fine. C. de bonis mater. tñ ex quo ipse mattheus vna cum alijs heredibus dicti Petri post mortem dicti Petri soluit canonem pro dicta apotheca ⁊ pro alijs rebus emphyteoticis videtur ꝙ approbauerit ⁊ ratificauerit dictã recognitionem ab ecclesia: ⁊ ideo sibi preiudicauerit cum quilibet possit suo iuri renunciare. l. si quis in conscribendo. C. de episco. ⁊ cle. Preterea Mat-

3 theus est heres patris. † Ideo non videtur ꝙ possit eius factũ impugnare. l. ex qua persona. ff. de regu. iur. ⁊. l. cum a matre. C. de rei vendi. vbi casus quod si mater vendit fundum filij filius qui successit matri non potest fundum vẽdicare pro quota pro qua successit. Et idem no. glo. ⁊ doc. in. l. fi. §. in cõputatione. C. de iure deli. Saltem si habuit vltra legitimã: ⁊ maxime si non confecit inuentariũ prout hec oĩa ꝑut arbitror interueniunt in hoc casu: quia heredes dicti Matthei sunt heredes dicti petri vltra legitimã ⁊ forte non confecto inuentario. Presertim quia promisit tenere et possidere dictam apothecam vice ⁊ nomine dicte ecclesie: ideo heredes sint obligati tenere ⁊ possidere vice et nomine dicte ecclesie: ergo non possunt tenere nomine proprio ex quo dictus Petr⁹ erat obligatus tenere ⁊ possidere nomine ⁊ vice ecclesie cum obligatio trãseat in heredem. l. pro hereditarijs: ⁊ per totum. C. de heredita. acti. cũ similibus. Tamen hoc non obstante contrarium arbitror de iure respondendum. Nam dictus Petrus non recepit dictam rem in emphyteosim tanq̄ rem ipsius Petri translatam ex eo actu in ecclesiam ⁊ ab ecclesia postea nouo titulo receptã quo ad vtile dominium ⁊ ius emphyteoticum. Sed recognouit ab ecclesia tanq̄ rem ipsius ecclesie quoad directum dominium. ꝙ patet quia ipse Petrus eodem die loco ⁊ testibus quo recepit dicta bona in emphyteosim renunciauerat expresse si ꝙ ius haberet vel sibi competeret vigore cuiuscunqꝫ locationis quocunqꝫ titulo facte per canonicos ⁊ capitulum dicte ecclesie ⁊ ea bona reposuit in manibus domini matthei ⁊ Ioannis canonicorum dicte ecclesie recipiẽtium ⁊ stip. nomine dicte ecclesie ⁊ pro dicta ecclesia. Et subditur ꝙ oĩa instrumenta ⁊ contractus dictarum locationum cassauit ⁊ annullauit: ⁊ sic semper se refert ad locationes a dicta ecclesia factas: ⁊ sic presupponit ecclesiam predictam locasse seu in emphyteosim dedisse dicta bona inter cetera dictam apothecam de qua agitur: ⁊ si ex illis locationibus aliquod ius sibi competebat illo intendebat se ⁊ suos heredes priuare ⁊ illud retrãsferre in ipam ecclesiam. Qḋ ⁊ clarius demonstratur ex sequenti clausula instrumenti ibi ex nũc reposuit in pristinum statum ex qua patet qḋ non intendebat aliquid concedere de alijs iuribus ipius petri vel suorum heredum: nisi ꝙ habuerat ante dictas locationes si quas fecerat dicta ecclesia: ideo ex tali renunciatione ⁊ reassignatione nõ est trãslatum directum dominium vel quasi ꝙ consecutus fuerat dictus petrus ex dicta prima emptione nec ex receptione postea in emphyteosim a dicta ecclesia cum illam receperit tanq̄ rem ipsius ecclesie non tãq̄ rem ipius recipientis prout deprehenditur ex precedenti renũciatione: vt supra põderata. Quod etiam sumitur ex verbis ipius cõtractus emphyteotici: vt patet ibi. Et viso ⁊ considerato ꝙ supradicte apothece ⁊c. fuerunt et sunt reuolute dicte ecclesie partim ꝑ generationem masculinam iam finitam partim per censum ⁊ canonem ⁊c. non solutũ et etiam per renunciationem supra factã de supradictis bonis ⁊c. Non ergo intendunt reuolui per ipm contractum emphyteoticum: ⁊ alie cause supra allegate omnes presupponunt dicta bona fore prius ecclesie quo ad directum dominium: et

4 postea vtile dominium reintegratum ex causis preallegatis. † Si ꝙ ergo dñium vel quasi dominiũ in dicta apotheca habebat dict⁹ Petrus ante dictum contractum causatum ex alia causa q̄ ex locatiõe facta per dictã ecclesiã illud nõ amisit nec in ecclesiã transtulit cũ non recognouerit eam in emphyteosim tanq̄ rem prius suã: sed tanq̄ rem ipius concedentis. iḋ etiã si vere tradidisset nõ trãstulisset dominium vel quasi. l. iij. §. subtilius. ff. de condi. ob cãm. licet quando tradidisset auctoritate iudicis trãstulisset quasi dñium. l. si per errorem. ff. de vsuc. ⁊. l. põponius. §. si iussu. ff. de acquir. pos. ⁊ forte dñium si fuisset apud tradentem. argu. l. clauibus de cõtrahen. emp. ⁊ sentit glo. in. d. §. subtilius: ⁊ notant Iaco. but. Imo. ⁊ Ponta. in. d. l. si per errorem. ⁊ habetur in. d. §. si iussu. ⁊ in. d. §. subtilius. in casu nostro non interuenit auctoritas iudicis merito nõ fuit translatum nec dñium nec quasi dominiũ. d. §. subtilius. iũcta l. clauibus. ⁊ iuncta. l. quecũqꝫ de publi. ⁊. l. eum qui in princ. ⁊. l. traditionem. eo. titu. Ideo ex hoc videtur qḋ probato dñio vel quasi dicti Petri vel dicti matthei dicta ecclesia nequeat pretendere aliquod ius vigore dicte emphyteosis: ideo si non apparet illã fuisse eccl'ie cũ dictus mattheus fundauerit intentionẽ suam ex emptio

5 ne facta ꝑ suũ auctorem et possessionẽ secutã. † Quoniã p̄sumitur ꝙ possessio secuta ꝓcesserit ex cã dicte emptionis. l. minus instr. C. de acqui. pos. l. quedã mulier de rei ven. l. j. de impo. lucra. descrip. li. x. Ex quibus patet ꝙ nõ solũ dñiũ qḋ erat apud dictũ mattheũ ex legato eidẽ facto ꝑ Angelũ: sed etiã dñium qḋ fuisset penes dictum Petrũ nõ fuisset in dictã ecclesiã trãslatũ: iḋ dictus Sct⁹ emphyteoticus nõ est impedimento quominus dictus petr⁹ retinuerit dñium vel quasi si qḋ erat prius apud eũ ex cã dicte emptiõis et longe minus preiudicat dñio dicti Matthei vel quasi quatenus erat apud eũ. Et per consequens quominus eis cõpetat rei vendicatio seu publiciana cõfert q̄ confessio illius dñij videretur fuisse quedã iactatio sui iuris ꝙ nõ p̄sumitur. l. cũ de indebito de ꝓba. et l. si cũ aurũ de solu. imo poti⁹ p̄sumiꝫ ignorãtia iuris vel facti ꝓprij l. si me putẽ: ⁊ ꝙ ibi no. ff. de ꝯdi. inde. in casu isto potuit cõtingere nõ solũ obliuio facti ꝓprij: sꝫ etiã aliqua credulitas ꝙ fuerit emphyteotica: q̄ tamẽ nõ est certũ quid crediderit non p̄iudicat. ar. l. certum. ff. de confes. † ⁊ lꝫ cõfessio in respõsionib⁹ iudicialibus ꝑ verbum credit preiudicet ꝓut facta per verba precise assertiua per no. ꝑ gl. ⁊ doc. in. l. ij. §. ꝙ obseruari. C. de iura. calũ. ⁊ not. glo. in. c.

ex literis

ex literis de iureiurando. Et est ratio quia calumniose litigat qui credit non fouere iustitiam. Ideo repellitur † ex quo quilibet habet iurare non calumniose litigare. vt in titulis de iuramento calum. C. et in decretalibus antiquis. et in. vj. Et ideo doct. dicunt q talis responsio fundatur in iuramento calumnie q iuramentum non prestatur in extraiudicialibus nec cadit. Ideo non videtur q ita preiudicet in extraiudicialibus confessio per verbum credit.

8 † Ex quibus apparet q dictus cõtractus et contenta in eo non preiudicant neq per viam translationis dñij vel alterius iuris q fuisset penes Petrum vel Mattheũ predictos. Nec per viam cõfessionis q etiam deducitur: q conductio rei pprie nihil valet. l. qui rez C. de loca. et. l. si rem aliquaz de acqui. pos. Nec etiã emptio. l. sue rei ff. de cõtrahen. emp. siue ignoret siue sciat rem esse suam. vt notatur per Bar. et Imo. in. d. l. si rem aliquam. qui volunt q etiam si sciat rem esse suam censeatur quis emere vt alienam indubio: q etiã videtur esse de mente aliorum: licet Jaco. de are. cõtra et satis probat in. d. l. sue rei. vbi dicitur q non valet emptio rei sue etiaz a sciente rem esse suam et generalitas. l. qui rem cum simi.

9 † Utruz (anté que ratur possessio locanti sunt opiniões et casus est dubius nõ est multum expediens intrare talem difficultatem prout autez nõ valet emptio et conductio rei pprie: ita et nõ valet receptio in emphyteosim cum talis contractus sit similis emptioni et vẽditioni et locationi et conductioni. §. adeo insti. de loca. et de similibus idem est iudiciũ. l. nõ possunt. et. l. de quibus de. ll. et. c. inter ceteras de rescriptis.

10 † Nec obstat dicto Mattheo. d. l. ex qua persona. et. d. l. cuz a matre q responsio vna ptz ex premissis: nam si non astringit ipsum principalem qui contraxit multominus eius heredem. dicta iura militant quando faciens non poterat venire contra vt apparet in. d. l. cum a matre. absonum enim esset q astringeretur successor et nõ auctor. Secundo respondetur q in persona ipsius Petri est vna emphyteosis et illa est finita et nihil de ea agitur in personis filiorũ. est alia emphyteosis cum non veniant vt heredes: ex quo recepit p se et filijs non exprimendo heredibus: vt per Bar. Bal. Ange. et Rapha. ful. in. l. si tibi. x. milia. §. si pactus. ff. de pac. et in. l. iurisiurandi §. si liberi de operis liber. et per Bal. in. l. liberti liberteq de oper. liber. et notat Imo. in. l. q dicitur. ij. ff. de verbo. obli. et in. c. potuit. in antepeñ. charta extra de loca. et Barto. in consi. mihi. cccl xxxix. fm ordinem perusinum non informis incipiente in primis videamus. et bald. in auten. si quas ruinas. C. de sacrosanctis eccle. et in cõsilio. cc xxij. incipiente circa q dico. Et ideo in persona filij censetur noua emphyteosis non eadem numero cum emphyteosi que fuit apud patrem prout voluerunt Dy. Ang. et Pau. de ca. in. l. apud iulianum. §. si quis alicui de leg. j. arg. l. stipulatio ista. §. si quis ita stipulatus. de verbo. obliga. et. l. antiquitas. C. de vsuf. fm eos qd et tangit Bal. ibi per dicta iura. et per no. in. c. ij. de feudis. ideo concludit Bal. in consil. mihi. cc xvij. incipiente viso emphyteotico instrumento q eo casu quo filius nominatur in contractu emphyteotico censetur principalis persona: et sic Petrus censetur stipulatus nomine filiorum iuxta no. per gl. et docto. in. l. huiusmodi in princ. de lega. j. et no. Bar. in. l. j. §. nunciatio de no. oper. nunciati. allegans. l. fideicõmissa. §. interdum de leg. iij. ideo si filius stipulatur nomine suo non ratificat sibi nõ preiudicat.

11 † Nec militat tũc l. cum a matre: quia loquitur in emente nomine proprio: et ita intelligitur regula. d. l. ex qua persona. al's sequeretur q si quis nomine meo contraheret sine mandato: et ego postea illi succederem tenerer illi contractui q est falsum: quia immo potius actus censetur inefficax si non ratifico per ea que habentur in. l. licet. C. de procurato. illi enim cuius nomine geritur attribuitur actus poti q gerenti. regula que per alium in. vj. l. q meo de acquiren. pos. cũ similibus. nec reperitur q gesta per negotiorum gestorem que ipm gestorem non obligãt teneatur dominus approbare et rata habere: licet ei succedat.

12 † Nec etiaz obstat q ipse Mattheus fortasse post mortem petri soluit canonem: et sic videtur contractum illum approbare: et sic ratificare gesta per dictum petrum: quia respõdetur qd si fecisset sciẽs dictũ legatum et dictam emptionem: et sic ius suũ fortasse censeretur illum cõtractum emphyteoticũ approbasse: et sibi preiudicasse casu quo preiudicasset si ipse talem contractum fecisset de quo supra est discussum.

13 † Tamen scientia non presumit l. verius. ff. de pbatio. et regula presumitur ignorantia in. vj. cum similibus.

14 † Et ignorans non renunciat. l. mater decedens de inof. testamento. Quinimo forte dictus Mattheus ignorabat etiã formam dicte stipulationis emphyteotice: et poterat arbitrari ad eũ deuolutam emphyteosim iure hereditario quo casu non cẽseretur ratificasse contractum quem ignoret. argumẽ. d. l. mater decedẽs.

15 † Insuper dato sine preiudicio qd ipse matheus teneretur stare cõtractui emphyteotico: tamen tenetur stare pro quota pro qua successit vt habetur in. d. l. cum a matre. Itaq ad ipm Mattheuz spectasset dimidia pro qua fuit heres si duo fuerunt filij et iure contractus emphyteotici in alia dimidia non teneretur stare dicto contractui. Ideo pro alia dimidia posset agere vigore dicti legati facti ab angelo cum aduersus heredem haberet actionem realẽ personalem et hypothecariam ex illo legato. l. j. et. ij. C. cõmunia deleg. et sic de alia dimidia debet saltem dimidiam consequi: et per consequens tres partes de quatuor in oẽm euentum consequi debebat ipse Mattheus et successiue eius heres. Nec plus cõsequeretur si nõ fuisset factus ille contractus emphyteoticus si ille Angelus censeretur legasse partem suam. Nam iure legati habuisset dimidiam et de alia dimidia haberet quotam hereditariã pro portione qua successit dicto Petro. Et sic in oẽm euentũ habebit heres Matthei tres partes de quatuor presuppositis duobus tñ filijs petri. Et iõ cũm ad presens non vertatur questio inter heredez Matthei et ecclesiam: sed inter heredes petri non videtur vis: quia in omnem euentuz heres Matthei habet consequi tres quartas dicte apothece et non plures. Si dictus Ange. legauit dicto mattheo partẽ suã prout arbitror legasse. Super quo non intendo insistere cũ nõ expediat consultanti id probare: scilicet q Angelus censeatur legasse partem suam dũtaxat: et per hec patet responsum ad prima tria quesita.

16 † Ad quartum autem quesitum deueniendo: de fructibus quesitis in vita dicti petri merito non queritur. Quia ratione patrie potestatis habebat petrus vsumfructum. Ideo sibi querebat fructus per ea que habentur in titu. de bonis maternis et de bonis que libe. quasi per totos. de perceptis autem post mortem petri constat q si dictus Uincentius habuit notitiam qd dicta apotheca esset propria dicti matthei et de ea percepit pensionẽ videtur qd teneatur illam pensionem tanq malefidei possessor restituere. l. certum. de rei vendi. et. l. si fundum eodem titulo. cum similibus.

17 † Notitiam autem dicitur q habuit probabitur q habebat notitiam dicti testamenti: et illud pluries ratione cuiusdam litis vidit. Ideo presumitur habuisse notitiam de omnibus contentis in testamento. l. non est ferendus. ff. de transac. per Bar. in. l. cũ heres. ff. de libe. lega. l. qui rome. §. duo fratres. de verbo. obli. in. l. eius qui in prouinciam. ff. si cer. peta. Et insuper habuit notitiam q dicta apotheca fuerat possessa per dictum angelum: et per consequẽs habuit notitiam de dicto relicto. Itẽ visil'r habuit notitiã q etiam si non fuisset dicta apotheca dicti Angeli nihilominus debebatur legatum attenta propinquitate legatarij. l. cum alienam. C. de lega. maxime ex quo peruenerat postea ad heredem. arg. l. vnuz ex familia. §. si rem. de leg. ij. et ideo his scitis non videtur immunis a malafide: et per consequens teneatur ad restitutionem fructuuz. Malefidei enim possessor tenetur ad fructus non solum extãtes: sed etiam consumptos per. d. l. certum cũ multis similibus.

18 ¶ † Bonefidei autem possessor fructus industriales facit suos. insti. de re. diui. §. si quis a non domino. et. l. qui scit in fi. de vsuris prout inter industriales cõnumeratur pensio domus. l. si nauis. ff. de rei vẽdi. tamen tenetur restituere extantes. d. l. certum. et quidam tenent q etiam consumptos restituere tenetur quatenus est effectus locupletior: et hoc ex equitate. l. si me et titium. ff. si certũ peta. prout voluit Bar. in repe. l. fructus. ff. de rei vendi. et. d. Ant. et Panor. in. c. grauis. extra de restitutio. spoliato. licet pro nunc hoc non firmez: sed maxime est eorum auctoritas. Idẽ Ang. in. l. si me et titium. si cert. pe. allegat Inn. in. c. in literis. de restitu. spolia. reperio allegatuz Bar. et Ang. idem tenere in. l. ex diuerso. de rei vendi. et dominum meum in. l. j. C. si aduer. liber. contrarium tenet glo. in. d. l. ex diuerso cum qua transit Bal. in. l. certum. C. eodẽ titulo. tenet Ponta. in dicta. l. si me et titium. idem gl. in dicto. c. grauis. vbi idem firmat Imo. dicens q communiter tenetur contra barto.

19 † Nec videtur posse iuuari dictus vincẽ. si allegaret se fuisse in bonafide: q al'aret aliquã iurz ignorãtiã: cũ iurz ignorãtia excuset a malafide: vt est expressum in. l. sed si lege. §. scire. de petitione heredit.

20 † Quia respõdetur q iuris ignorantia: licet allegaretur non presumitur. Ideo potius presumitur dolus et malafides q iuris ignorãtia. argumẽ. l. quemadmod. C. de agri. et censi. et in. c. qui cõtra iura mercatur. de regulis iur. in. vj. Et notant Barto. et Ange. in dicto. §. scire. et facit glo. in. c. si diligenti. de prescrip. Sed potest instari q dicti fructus consumpti non habeant restitui: licet dictus Uincentius sciret pertinere dictam apothecam ad dictuz Mattheum: quia erãt vt audio socij communis mense: quia viuebant ad vnum panem et vnum vinum.

21 ¶ † Et si plures fratres communiter ad eãdem mẽsam viuunt: et de fructibus vnus plus immittit q alter vel q ad eũ spectet non refunduntur. p. c. si duo fratres in cõi casa de duobus fratribus. de no. bñ. inue. put p illũ tex. dicit Bal. in. l. fi. C. de colla. et bar. in cõsi. q incipit Bittoniẽsis in ordine mihi. iij. fm ordinẽ pusinũ nõ informis: et idẽ Ang. in. l. ex duobus. §. fi. ff. de nego. gest. et idẽ volunt ang. et Pau. de ca. in. d. l. fi. Qui tñ limitãt: nisi sit magna q titas respectu qlitatis psonar. et Cyn. Pe. de bellapti. in. l. si pfno affectu. C. de neg. gest. volunt q si sunt duo fratres rustici et vnus hz multos filios et alius nullũ: et oĩbus fit impẽsa de cõmuni tẽpore diuisionis possit repeti expensa facta pro illis filijs: sz dicti filij nullã notabilem operam prestiterunt fm eos.

22 † Habebit itaq iudex arbitrari an dicta pensio sit conuersa pro cõi victu an in aliam cõmunem vtilitatẽ. Nam Bald. in. d. l. fi. et alij qui se conformant cũ eo loquuntur in erogatis pro cõi victu et similiter. d. c. si duo fratres. ita qualitates et diuitias ipor fratrũ et qtitatẽ erogator et ex his arbitrari qua rõne pmisit conuerti in cõmunem vtilitatem pẽsio ad cũ

spectans. Item circunstantias facti considerari an dictus Uincentius sciuerit dictã apothecam esse solius matthei an vero crediderit esse cõmunem cum in his ex inditijs si plene probationes deficiunt proceditur arg. l. dolũ. ff. de dolo. Et ad iudicẽ plurimũ spectat hmõi cõsiderare, et arbitrari per. l. iij. §. tu magis scire potes. ff. de pb. et. l. j. ff. de iure delibe. et c. de causis. de of. deleg. Laus deo.

¶ Summariũ super consilio. ccciij.

1 Snie nullitas q opponi non possit lapsis. x. dieb⁹ statuto cortoni an habeat locum quãdo nullitas est notoria et euidens causata defectu iurisditionis iudicantis. nu. 8. vsq ad fi. cõsi.
2 Sententie inesse dicitur error libelli.
3 Libellus continens expressum iuris errorẽ ineptus esse dr.
4 Filij fratrum concurrunt cum eorum patruis in successione aui.
5 Intestato defuncto succedit proximior exclusis vlterioribus.
6 Libellus debet necessario concludere articulata sua alias inept⁹ dicitur.
7 Defectus notorij non sunt necessario proponendi.
9 Prescribitur actio perpetua triginta annis.
10 Exceptiones possunt opponi vltra triginta annos.
11 Libellus propositus per moduz talis qualis petitionis simplicis et veritatis facti narrationis dr aptus.
12 Libellus cõtinens clãm videlz petens ius dici sibi iustitiamq ministrari omni meliori modo non astringens se per quid importet.
13 Libellus quando ineptus dici non possit.
14 Sententia q non possit dici nulla licet acta causent nullitatem et iniustitiam.
15 Uerbum firma et valida quid denotet.
16 Contraria duo stare simul non possunt.

¶ Consilium. ccciij.

1 In nomine dñi nostri iesu xpi. † ¶ Uisa petitione porreta: vr prima facie dicendum q dicta snia sit nulla ea rõne: qr vbi libell⁹ est ineptus non põt valere snia vt no. glo. insti. de obli. ti. generali. et per no. in. c. cũ dilecti. de emp. et ven. ex tex. ibi maxime p Imo. et Panor. ibi. et per Bal. in. l. ij. C. de rescin. ven. q. xiiij. deficit eñ fundamentũ: ideo oĩa ruunt. j. q. j. cum paulus. habet eñ sentẽtia necessariã relationẽ ad libellum. l. vt fundus. ff. cõi diui. c. qualiter et quando el grande. de accusa. et c. licz hely. de symo. et cle. sepe.
2 de verbo. sig. † Ideo error in libello inesse censetur etiã in snia pp necessariã relationẽ prout voluit Bar in. l. j. C. de errore calculi. et
3 l. j. ff. que sententie sine appella. rescind. † Sed libellus in casu nostro videtur ineptus: quia continet expressum iuris errorem quia agentes pretendunt se heredes Joannis sui collateralis vna cum
4 michaelangelo eorum patruo: † licet sint in remotiori gradu quã sit dictus eorum patruus ea pretensa ratione: quia ipsi agẽtes subintrant locum sui patris. argu. §. cum filius. institu. de heredi. ab intesta. et in auten. eodem titulo. §. j. et §. si autem defuncto. et in auten. vt fratrum filij in rubro et nigro. vbi filij fratrum concurrunt cũ eorum patruis subintrando locum sui patris. Sz isti actores sunt filij Nardi fratris dicti Michaelangeli. et sic concurrunt cum eorũ patruo: ergo pariter succedant. allegant dicti actores in eorum pe-
5 titione: sed nimio errore lapsi sunt. † Nam de iure. xij. tabularum et successiue vsq ad ius nouissimum in successione intestati succedit proximior ipsi defuncto de cuius hereditate agitur. l. post consanguineos. §. hereditas. ff. de suis et legitimis. et in autenti. de heredi. ab intesta. ve. §. si vero neq fratres. et institu. de legiti. agna. successio. in principio. ista regula olim recipiebat limitationem in descẽdentibus: quia nepotes ex filio premortuo intrabãt locum filij premortui: et sic de singulis pronepotes in locuz sui patris et aui. dicto §. cum filius. et semper omni iure idem sancitum est in auten. de heredibus ab intestato in. §. j. Item p ius nouissimũ est addita alia fallentia: qr si decedit frater et supsunt fratres ipsius defuncti et filij alteri⁹ fratris pdefuncti: filij fratris pdefũcti piter succedũt cũ eorũ fratribus: qr psone defuncte de cuius successiõe agitur. iste est tex. in dicta auten. vt fratrũ filij in rubro et nigro. et in auten. cessante. et in auten. post fratres. j. C. de legi. heredi. Non autem sufficit q sint inter se fratres et filij fratrum: et sic sint zij et nepotes ex fratribus predefunctis. Sed requiritur q sint fratres et filij fratrum persone defuncte. ita probant dicta iura: et in hoc decepti fuerũt libellantes et iudex qui sententiauit in ceteris autem siue sint ascendentes: vt in auten. defuncto. C. ad tertuli. siue transuersales exceptis fratribus et filijs fratrum persone defuncti proximiores in gradu excludunt vlteriores in auten. de heredi. ab intesta. d. §. si vero fra-
6 tres. et in autẽ. post fratres. ij. C. de legi. heredi. et hec sunt in iure notissima. † Cum itaq Michaelangelus reus cõuentus et iulianus et michaelangelus actores nõ sint fratres vel filij fratris Joãni defuncto de cuius hereditate agitur: licet inter se sint patru⁹ et nepotes: et dicti actores sint in posteriori gradu sit reus cõuẽtus: et agãt vt heredes ab intestato et hec omnia exprimantur in petitione: iõ luce clarius est q dictus libellus continet aperte expressum iuris errorem. Ideo ineptus censeatur: vt per Bart. in dicta. l. j. C. de errore. cal. et in. d. l. j. ff. que sententie sine appel. rescin. et per docto. in. l. edita. C. de eden. et in. l. j. in principio. ff. eo. Debet enim tali medio concludi q inferat libellantem fouere iustitiaz. istud est q dicitur in dictis iuribus q debet exprimi: tamen que causa est medium cõcludendi q medium attenditur in libellis: vt per glo. in. l. certi cõditio in princi. ff. si cer. peta. ad hoc not. per specu. de libel. concep. §. quid libellus. ver. generaliter. et debet talis causa exprimi que inferat ad conclusionem per modum syllogismi. dicit Bald. in. l. edita. C. de eden. x. col. versi. Sed hic dubitatur vtrum post. Est ergo causa inepta illa que non infert ad conclusionem et vbi causa libelli est inepta redditur ineptus libellus et non valet per eundem ea. l.
7 in col. xv. ver. circa tertium an libellus. † Et iste defectus videt notorius et notorij defectus non videntur necessario proponendi. argu. c. euidentia in. vj. c. ad nostram. de iureiuran. et ideo dicit Bal. in. l. j. C. ne li. iij. prouo. col. j. in fi. Quod licet lex vl statutum tollat
8 nullitatem non intelligitur de nullitate manifesta et notoria. † Et ideo licet statutum dicat qd non possit dici de nullitate sententie post decem dies tamen videtur intelligendũ quando nullitas nõ est euidens prout als habetur q non intelligitur quãdo nullitas causatur ex defectu iurisditionis: vt per glo. que dicitur singul. in cle. j. de seque. pos. et fruc. et similiter quando nullitas causatur ex repugnantia ipsius sentẽtie prout volunt Bal. et Ange. in. l. tale pactum. §. qui prouocauit. de pac. Ideo per pactũ renunciantis nullitati non tollit talem nullitatẽ. Nec insuper illã que resultat ex ineptitudine libelli prout voluit Bald. in. §. qui prouocauit pariter statutum et fortius: vt minus ledat ius cõmune. Preterea licet statutum apponat tempus quo dici possit de nullitate sententie: tamen videtur intelligendum q non possit postea dici implorando officium iudicis vt pronuncietur nulla. Nõ autem q statuatur tẽ-
9 pus quominus possit excipi. † Nam licet actiones nonnulle sint temporales: vt in sti. de ppe. et tẽp. acti. et. l. in honorarijs. ff. de act. et obli. cũ similibus. Et ille que sunt ppetue claudãtur spacio. xxx. vel. xl. annorum. l. sicut. et. l. oẽs. C. de prescrip. xxx. vel. xl. annorum.
10 † Tamen exceptiones durant perpetuo etiã vltra. xxx. vel. xl. annos. l. pure. ff. de de excep. doli. Et ideo de iure cõmuni potest dici de nullitate sententie agendo vsq ad. xxx. annos per nota. in. d. l. sicut. et in. c. in nostra. de procura. prout voluit Spec. in titu. de sententia. §. iusta in fi. Et dicebat Bal. in. c. sepe col. pen. de appel. qd causa nullitatis nullum habet tempus prefixum a iure: nisi sicut cetere actiones. ff. de re iudic. l. si causa. tamen excipiendo potest dici perpetuo. d. l. pure. §. fi. sm Specu. in. d. §. iusta in fine. et Imo. in c. dilecto. de appel. col. x. statutum itaq cẽseatur limitare tempus ad dicendum de nullitate agendo non excipiẽdo: vt minus ledat ius cõmune vt decet. c. cum dilectus. de consuetudi. et c. cum expediat. de electi. lib. vj. Et distinguatur per ius cõmune. vt fieri solet l. si serui vestri. C. de noxa. et. l. vt gradatim. §. sed si lege municipali. de mune. et honori. cum similibus. Et maxime quia annullat tempus quo possit appellari et dici de nullitate et sic videtur loqui in p
11 uocante non in prouocato. ¶ † Tamen his non obstantibus contrariam partem arbitror de iure veriorem. Pro cuius rei euidentia premittendum duxi qd in petitione dicitur qd exponit nõ per modum libelli solemnis: sed talis qualis petitionis simplicis et veritatis facti narrationis. Ex qua clausula mihi presuppono qd in ista causa forte ex forma legis municipalis non requirebatur libel-
12 lus. † Item premitto quod in fine dicte qualis petitionis est clausula petens sibi ius et iustitiam ministrari et c. Omni meliori modo et c. Que clausula omni meliori modo et c. quo ad vim verborum significat quod si petitio non procedit vno modo procedat alio. Et sic ex quo dicti actores narrãt hereditatẽ Joãnis ad se spectare pro dimidia: lz narrẽt ad eos spectare: qr succedãt intrãdo locũ patris et hoc mõ nõ possit bono modo eis ministrari iustitia ministret tanq ad eos spectet alio modo: puta qr pater transmiserit hereditatẽ vel qr Michaelangelus repudiauerit vel sit insuccessibilis: tũc eñ meliori modo sibi ministraret iustitia. Et sub verbis illis et c. positis post verba illa ius et iustitiam ministrari de facili subintelliguntur verba cõiunctiue et diuisim q solent apponi in fi. libellorũ. Et si hoc esset posset diuidi cã proxima et remota. et sic possunt separi put in simili no. Bal. in. l. ij. C. de pba. Bart. in. l. edita. C. de eden. doc. in. l. diuus. ff. de re iudi. facit tex. et ibi p doc. in. c. cũ in illis. de pben. li. vj. Quid aũt importẽt sub se illa verba et c. recurrẽdũ esset ad cõem stylũ libellãtiũ que verba solcãt apponere sub illis verbis cũ nõ credo appeat qd de stylo ipsorum agentiũ fuerit. Quia forte raro litigarũt ad hoc nota. p Bar. et doc. in. l. gallus. §. quidã recte. ff. de libe. et posthu. et p doc. in. c. cum. p. tabellio. de fide instru. et in. c. ex pte. de rescrip. per Spec. in ti. de instru. edic. §. ostẽ so. ver. sed nunquid in breuiatura. Et in dubio videtur recurrendũ ad libellantẽ. l. si quis intentione ambigua. de iudi. Id etiã importat alia clausula non astringens se et c. Et sic non astringit se q sint talis gradus vel q ex illa causa quia in locum patris intrando velit succedere. Item clausula saluo iure addendi et minuendi importat q non connexe velit narrata vel petita assumere prout voluit Inno. in. c. inter dilectos. de fide instru. put refert Bald. in. l. edita charta

charta penul. versicu. item dubitatur de clausula salvo iure &c. Ex quibus probabiliter teneri posset q attento q in cā ista non erat necessarius libellus: sz sufficiebat qualis petitio: & apparet ex ipsa petitione quid petatur. s. dimidia hereditatis Joānis & cā proxima est acta: lz cā remota sit inepta: tñ qz actores ad illā se nō astringunt nec conexe agunt nec se astringunt q ille eorū patruus

13 nō repudiauerit vel q sit successibilis dicta petitio nō sit inepta.† Quid eñ si probassent hereditatē ad se pertinere ex aliqua causa ex predictis vel se esse in eodem gradu nōne debuisset pro eis ferri snīa attentis dictis psuppositis: certe sic: ergo libellus nō est oīno ineptus: ideo snīa non continet expressum iuris errorē: quia non apparet q ex ea cā remota in petitione deducta motus fuerit ipse iudex ex quo pars actoris nō se astrinxit ad illā cām p plures clausulas positas in petitione supra deductas: ideo negatur q habita relatione ad petitionē resultet manifesta & notoria nullitas: quo-

14 niā immo nō apparet maxime notorie aut manifeste.† Nec ob. q ex actis nō apparet nec est deducta alia cā: qz rñdetur q iniustitia que apparet ex actis nō reddit snīam nullā saltē qñ snīa nō habet expressam relationē ad ipsa acta prout cōtingit in casu nostro: put no. Bar. in. d. l. j. C. de errore calculi. al's sequeref q si nihil esset pbatū & iudex condēnaret reū snīa nō valeret: qd est falsum prout hr in. l. prolatā. C. de sentētijs. ideo lz dicti actores nō probauerint se heredes p dimidia: & ppterea snīa fuerit iniusta: nō ppterea nulla. et ex his pōt deduci validitas dicte snīe: & si fuisset nulla saltē nullitas nō est notoria seu manifesta: sed plurimū dubia attētis predictis. Jūcto q lz predicta consistant in iure & iura censenf certa. l. ornamentorū. de auro & arg. leg. tñ interdū sunt dubia: adeo q nōnūq cōparanf dubietati facti p not. p Jo. an. in. c. vnico. de postu. prela. lib. vj. & est tex. fm vnā lec. in. c. cū dilectus. de cōsue. prout et no. Pe. de anc. & d. Ant. Jmo. & Panor. ibi. & d. Ant. i. c. de quarta. de prescrip. & Jmo. in. c. si diligēti. eo. ti. Et si qd dubietatis hz: ita q nō sit nullitas manifesta: & q quia tūc succedit lex municipalis q vult q si non dicatur nulla infra. x. dies: postea nō possit amplius de nullitate dici. Nec distinguit an p viā principaliter intentandi nullitatē: an vo p viam exceptionis. Et ex quo nō distinguit nec nos distinguere debemus. l. iij. de offi. presi. Sed gñaliter loquens gñaliter intelligaf. c. qz circa. de priui. l. j. §. & generaliter. de leg. prestan. cañ. si romanor. xix. di. Et nō solū fuit cōtenta lex municipalis claudere os parti q non possit loqui de nullitate: sed vlterius processit: qz validauit ipsam sententiā subdēdo q remaneat firma & valida. & sic loquitur p vbū remaneat qd est expressiuum veritatis non denotat fictionē nec ppie presumptionē: nā si vbi esset nulla

15 presumeref valida remaneret nulla: nō valida: vt de se cōstat.† Et sic non verificarenf vba remaneat valida & coadiuuanf pmissa: qz dicit firma & valida: vt copula inter diuersa ponaf vt cōuenit eius nature. iuxta no. in rub. de iur. & fac. igno. vbū firma denotat efficaciā de facto. & vbū valida efficaciā de iure: vt ius vocabuli suadet. ad hoc qd no. glo. & Bar. in. l. id qd pauperibus. C. de. epi. & cleri. vbi tex. dicit ratū & firmū: & ipsi declarāt ratū de iure firmū: de facto fortius debemus ita exponere vba ista valida & firma. et si est facta valida nō pōt opponi etiā p viam exceptionis de nullitate: qz validi

16 tas est ɔtraria nullitati: vt de se est notissimū:† & duo cōtraria non pñt simul stare. l. j. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. & l. nec manifestas. ff. de fur. cū siīb. Ex quib si recte aduertaf apparēt sublata oīa in contrariū adducta. remanet itaq conclusio q dicta sententia iuuet dictos Julianū & fratrē nō obstantib adductis in cōtrarium quib apparent rñsiones ex supra adductis. Nec dz iudicem mouere qd cognoscat eos nō fouere iustitiā reuera in ipsis bonis: nam in pari cā turpitudinis est ipse reus: nam hereditas predicta spectat ad alios. nam prout mihi narratur sunt in medio alie psone que de iure excludūt etiam ipsum reum. s. amita magna & auus maternus & auia materna: nec statuta q vidi eas excludunt: et hoc me mouit vt non me abstinerem a consulendo. Nullitas eñ & iniqtas resultat si dimidia conceditur vigore sententie istis actoribus illius hereditatis que reuera non spectat ad ipsum reum qui succubuit. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccciij.

1 Legitima licet debeatur sine onere & grauamine: tñ si legatū excedat legitimam & illud acceptetur debet impleri.
2 Sustitutionis fideicōmissarie dies cedit immediate mortuo instituto grauato.
3 Jnstitui licet filius debeat in legitima: tñ habito honorabili titulo institutionis etiam in vno nummo satisfactum est honori filij et in eo quod restat fiet supplementum.
4 Legatum filio factum computatur in legitimam.
5 Legitime portio an augeatur filia dotata statuto exclusa faciendo numerum filiorum.
6 Jnuentarium non faciens heres q perdat trebellianicam.
7 Falcidie appellatione quō veniat trebellianica.
8 Correctio legum antiquarū non inducitur a paritate vel maioritate rationis: limitari tamen possunt.
9 Trebellianica & falcidia diuersis rationibus sunt inducta et inter se differunt.
10 Adire cogitur heres velit nolit ad instantiam vniuersalis fideicōmissarij.
11 Jnuentarium q teneatur facere heres non adaptatur ad legata vniuersalia siue fideicommissa.
12 Legata non debentur vltra mensuram substantie hereditarie.
13 Trebellianica detrahitur de vniuersali fideicommisso: non tamen de singularibus.
14 Jnuentarium licet fecerit heres grauatus et omiserit scienter aliquas res perdit trebellianicam.
15 Legatorum appellatione an veniant vlīa vel particularia. nu. 18.
16 Trebellianica et falcidia in quibus cesset et quando videatur prohibita. nu. 21.
17 Ampliari possunt et limitari leges in alio que in vno sunt sancite.
19 Trebellianice loco succedunt fructus medio tempore percepti iudicio tamen t statoris.
20 Jnstituta vxore herede pro certa parte vna cum filijs communib in vita tantum: si filij premoriantur ea remanente q non dicatur perdere suam partem vt ea viuente debeat illam tanq heres retinere et non tanq vsufructuaria: sed q videatur rogata de restituēdo post mortem suam.
22 Jnstitutus rogat restituere debet satisdare de restituendo substituto adueniente casu substitutionis inuentarium facere. nu. 26. fallit si sint filij primi gradus instituti.
23 Tutor pupillo obligetur ex quasi contractu inito inter eum & pupillum.
24 Actiones ex cōtractu inito circa res hereditarias post testatoris mortem heredi tantum queruntur: nec transeūt in fideicommissarium hereditate restituta.
25 Actio ex testō competit contra heredem tm qui censetur cōtrahere cum creditoribus et legatarijs.

¶ Consilium. ccciij.

In nomie domini nostri Jesu christi. ¶ Plura quesita ex themate huius consultationis elicita sunt: quorum aliqua non sunt magne dubietatis. Jdeo ne nimia prolixitate tedio mētem lectoris afficiam non seruabo in cunctis quesitis morem soli-

1 tum. s. in arguendo ad partes: sed conclusiue procedam.† Et pro nunc omisso primo dubio circa secundum dubium clare concludēdum est q dicta zitadiana filia testatoris vsq ad concurrentē quātitatem legitime non potuit aliqualiter onerari: sed omne onus reijcitur. l. quoniam in prioribus. C. de inoffi. testa. & l. scimus. §. cū autem. C. eo. ti. Abinde autem supra si zitadiana vult consequi dictum relictum: cum legatarius acceptans relictum sibi factum teneatur implere onus sibi iniunctum. C. de his que sub modo. per totum. l. quibus diebus. §. termilius. de condi. et demon. et. l. imperator. de leg. ij. cum similibus. Jdeo quatenus dicta dos relicta excedit legitimam tenetur dicta zitadiana facere contractum dicto

2 ser Joanni antonio fm qd continetur in testō dicti Jacobi.† Circa primum autem constat q legata & fideicommissa simpliciter facta statim debentur ficte a morte testatoris: vere ab adita hereditate. l. a titio. ff. de fur. l. si tibi homo. §. cum seruus. de lega. j. nec dies vel conditio nō apposita solet subintelligi. l. libertis libertabusq. in fi. ff. de alimē. & ciba. lega. & l. eū qui kl'is. §. quotiens. ff. de verbo. oblig. iuncta. l. seruum filij. §. eum q cyrographū. de leg. j. cum concor. Attentis iam dictis videretur dicēdum qd ex quo substitutio breuiloqua in membro fideicommissarie substitutionis non habet expresse adnexam aliquam conditionem neq diem: ideo censeatur purum: et profecto verba id suadent: tamen mens que verbis solet preualere. l. cum virum. C. de fideicom. l. in conditionibus primum locum. de condi. & demon. cum similibus. aliud suadet. Non enim est de mente q incontinenti adita hereditate sint inuicē rogati restituere portiones suas: ideo prout pupillaris conferf post mortem: ita et interpretanda est fideicommissaria q post mortem censeatur collata: non tamen est necessaria disceptatio cum casus mortis dicti diamantis onerati euenerit. cum itaq alia extrinseca conditio minime apposita reperiatur: ideo per mortem dicti diamantis purificatum fuit dictum fideicommissum: et hoc est notissi-

3 mum. Tertiū etiam quesitum est clarū.† Licet enim hodie filius debeat institui: nec sufficiat si relinquatur alio titulo etiā vsq ad concurrentem quantitatem legitime. §. aliud quoq capitulum. in auſ. vt cum de appel. cog. fm communem lectu. fere ab omnib approbatam: tamen habito honorabili titulo institutionis etiam in vno nummo satisfactum est honori filij et dispositioni. d. §. aliud quoq capitulum. in eo quod restat aliunde fit supplementum. §.

4 ceterum. eodem titu.† sed legatum impedit fieri supplementū vsq ad concurrentem quantitatem legati. l. omnimodo. & auſ. nouissima. C. de inoffi. testa. que iura quo ad hoc non sunt correcta merito in legitimam imputantur legata per dicta iura. & no. per glo. et

5 doc. in auſ. ex test. C. de colla. et per doc. in. l. illud. eo. titu.† Deueniendo autem ad quartum consultationis articulū: licet non sit

mediocre dubium: an filia dotata exclusa per statutuz a successione extantibus masculis habeatur in consideratione quo ad legitimã masculorum: ita q̃ cõputetur in numero liberorũ necne. quo casu Ang. et Imo. in. l. plane. j. §. si duobus. de leg. j. dicunt q̃ filia dotata exclusa a statuto non facit partẽ. per text. cum glo. in. l. papinianus. §. si cõditioni. in versi. vnde si quis. iuncta glo. singulari in verbo sextans. al's super verbo deberetur. de inoffi. test. vbi Ange. idẽ vult se declarans q̃ habetur perinde ac si filia non esset in medio. et ita etiã firmat Imo. in. d. §. si duobus. et sic debetur sibi dos tanq̃ es alienũ ſm Imo. et idem consuluit Ange. in consilio incipien. statuto ciuitatis cortone. in ordine. cccxix. pro quo facit: q2 legitima est tertia vel semis eius q̃ quis est habiturus ab intestato. l. papinianus. §. qm̃ autẽ quarta. iuncta auč. nouissima. C. de inoffic. test. sed masculi essent habituri vniuersam hereditatẽ de dote excepta merito vniuerse hereditatis habeãt trientem vel semissem ſm ipsum Ange. et cum Ang. transit Raph. fulg. in. d. ver. vnde si quis. Idez voluit Pau. de ca. in. d. §. si duobus. loquitur tñ in statuto simpliciter excludente filiam: non dicit vtrum dotatam aut non dotatã: et inter dictos casus facit differentiã Bal. in. l. vnica. C. quãdo nõ peten. partes. Et excellentissimus sua tempestate iuris interpres pater et dominus meus. d. Joannes de monte sperello in. l. pater filium. circa finem. de inoffi. testa. dicit qd̃ est clarum qd̃ filia auget numerũ filiorum in computatione legitime: et qd̃ doc. cõmuniter tenent qd̃ ex quo habet dotem habet partem: et ideo facit partem. et Pont. in. l. j. C. quando non petẽ. partes. in fi. p plures colũnas disputat hunc articulum: tamen concludit q̃ quatenus filia exclusa a statuto percipit de bonis defunti vel rõne alimentorũ vel alia ratione facit partem. Quatenus aũt plus esset de iure cõi in legitima filie: eatenus impinguatur legitima masculi. Quicquid autez sit in ea difficultate in casu nostro res est extra dubitationẽ: q2 statutum in nihilo diminuit legitimã filie: nã si minus est in dote q̃ in legitima permittit statutum q̃ debeatur eidẽ supplemẽtum legitime: ergo non habẽt integram legitimã: non est rõ quare nõ faciat partem in legitima. cessat aũt hoc casu ratio Ange. et Imo. q̃ detrahatur tanq̃ es alienũ id qd̃ filia percipit: prout ipsi dicunt in casu nostro: constat q̃ detrahitur tanq̃ legitima non tanq̃ simplex es alienum: nec semper militat illa ratio q̃ legitima sit semis vel dimidia eius qd̃ quis est habiturus ab intestato: patet si alter fili⁹ est exheredatione exclusus: prout voluit Bal. in. l. vnica. C. qñ nõ peten. partes. in. vj. q̃one. et notant Bal. et Ange. in. d. §. si duobus. et Guil. de cu. et Bal. i. d. auč. nouissima. et facit qd̃ p Imo. et in. l. gall⁹. §. et quid si tm̃. in fi. de lib. et posth. de quo p Bart. in repe. d. l. pater filium.

6 † Deueniendum est in presentiarum ad quintum consultationis articulum qui est satis dubius: quia iura non aperte loquũtur: et rõnes vrgentes et auctoritates permaxime sunt hincinde: et nonnulli reperiuntur in proprijs dictis variantes: inter quos fuerunt Bar. et Bal. vt ex inferius recensendis apparebit: ideo in hoc ad partes arguam. Uidetur aũt prima facie dicendũ q̃ non conficiens inuentariũ detrahat trebellianicã: nã constat qd̃ de iure antiquo qui non conficiebat inuentariũ detrahebat trebellianicam: qd̃ quidẽ est notissimũ: sed iura noua de materia loquẽtia nullam mentionẽ faciunt de trebellianica: merito in trebellianica stemus iuri antiquo: quia qd̃ non mutatur quare stare prohibetur. l. sancimus. C. de testa. l. precipimus. C. de appel. In hmõi eñ iurib⁹ correptiuis sufficit dicere lege non cauetur. l. illã. C. de col. facit. l. si seruum. §. non dixit pretor. de acqui. heredita. cũ concor. Et debent intelligi vt q̃tominus fieri põt derogent iuri cõi. c. cum dilect⁹. de consue. et. c. cum expediat. de elec. lib. vj. et. l. vnica. C. de inoffi. dot. Et maxime: q2 vr̃ q̃ sumus in penalibus: nã heres ante lapsum habebat ius extrahendi trebellianicam: si negligentia sua illo priuač videtur q̃ pena afficiatur: et in penis iura sunt artanda nõ ampliãda: cũ mitior via sit eligenda regula in penis. in. vj. l. si preses. et. l. interpretatione. de penis. regula in penis. in. vj. cũ concor.

7 † Et lz in ra noua prouidentia de inuentario conficiendo dicant: q̃ perdat falcidiam is qui inuentarium non cõficit: et appella. falcidie veniat trebellianica. l. irritum. et. l. si vt allegas. C. ad. l. fal. et. l. iubemus. C. ad treb. et in. l. pater filiũ. de inoffi. testa. et in. l. si quis ad declinandã. C. de episc. et cleri. et in auč. sed cũ testator. et in auč. similiter. C. ad. l. falci. ſm cõmunẽ opi. que vult q̃ dicta iura que loquuntur in falcidia intelliguntur et verificantur etiã in trebellianica. Ratio qd̃ ex quo trebellianica ita defalcat legata et fideicõmissa vniuersalia: prout falcidia relicta particularia arguendo ab etymologia vocabuli prout licet. l. ij. §. appellata. ff. si cer. pet. l. tigurij. ff. de verbo. signi. insti. de dona. §. est et aliud. tamen respondetur q̃ licet ex lata et impropria significatione appellatione falcidie comprehẽdatur trebellianica vt in iuribus in cõtrarium adductis: tñ est ex impropria et lata significatione: non ex propria. Hinc videm⁹ qd̃ sunt distincta vocabula ad hoc. l. si idẽ codicilli. de codic. hinc etiam distincti tituli. et in. ff. et in. C. et insti.

8 † Nec a paritate vel maioritate rationis inducitur antiquorũ. ll. correctio. vt per glo. et docto. in auč. quas actiones. C. de sac. sanc. eccle. Et maxime: quia non videč eadem ratio in trebellianica que est in falcidia.

9 † Nam diuersa ratio fuit inducendi falcidiam et diuersa inducendi trebellianicam: nam falcidia vt heres inducatur ad adeũdum: et ne al's si nollet adire testamentũ rueret propter non aditionem hereditatis. iuxta. l. si nemo. ff. de reg. iur. l. eam quã. C. de fideicom. prout assignat hanc rationẽ Iustinianus. insti. de lege fal. in princ. que ratio non videtur militare hoc casu saltẽ prout olim: cum hodie apud christi fideles pium censeatur exequi voluntates testatoris citra omne lucrũ. §. si vero expressim. in auč. de heredi. et falcidia. Que qui dẽ ratio non

10 militat in trebellianica. † Quia si heres recusat adire non potest repudiare in preiudicium fideicommissarij vniuersalis: sed heres cogitur adire velit nolit ad instantiam fideicommissarij vniuersalis. l. marcellus. §. qui compulsus. et. l. quia poterat. et. l. qui suspectam. cum sim̃. ad tre. Si itaq3 perditur falcidia eo quia nõ militat oĩno ratio iuris antiqui: non pari ratione debet cessare trebellianica in

11 qua non cessat ratio quare fuit inducta trebellia. † Preterea verba. d. §. si vero non fecerit inuentarium in corpore. de heredi. et fal. non videntur adaptari ad fideicommissa seu legata vniuersalia cũ dicat deberi: licet excedant vires heredirias. ibi: licet pure substan

12 tie morientis transcendat mensuram legatorum datio. † Sed minime dubium est q̃ relicta vniuersalia non possunt deberi neq3 dari vltra mensuram substantie seu hereditatis morientis: quia hereditas defuncti impossibile est q̃ prestetur vltra q̃ fit: et impossibilium nulla est obligatio. l. impossibilium. de reg. iur. merito p̃dicta

13 verba illius tex. non conueniunt fideicõmissis vniuersalibus: † sed de fideicommissis vniuersalibus detrahitur trebellianica nõ de singularibus. vt toto tit. ad tre. ff. et. C. et insti. de fideicom. heredi. merito nec conueniant trebellianice verba illius tex. et consequẽter nec mens: quia vbi non adaptantur verba ibi nec lex. l. ita autẽ. de adımi. tuto. l. iiij. §. pretor ait. ver. totiens. de dãno infec. qd̃ et demonstratur ex verbis. §. sancimus. in princip. ibi. et non per ea que forte subripuerint aut malignantur introducere tentent falcidiam: cuz vtiq3 si nihil malignati essent forte non sufficeret. Nõ enim videtur q̃ subtractio rerum hereditariaꝝ possit introducere trebellianicã vbi al's cessaret: nam siue in hereditate sint multe res que dicũtur subtracte siue pauce semper detrahenda est trebellianica si hereditas est relicta vel quota vltra dodrantẽ. Non eñ attenditur quãta sit hereditas parua vel magna: sed quota hereditatis sit relicta: nã respectu quotatiuorũ partium pariter se habet hereditas minima prout hereditas maxima: omnis enim hereditas in. xij. vncijs diuiditur non habita distinctione magne vel parue hereditatis. §. hereditas. insti. de heredi. institu. ad idem verba illa metuentes ne forte habeant post debita et legata falcidiam. Non etiam adaptari videntur verba tex. in corpore. d. §. sancimus. in fine. ibi: et arbitratur sufficientem se habere substantiam: et ibi: sed ignorantie puritas. Non enim cadit in sufficientia respectu quote: nec cadit puritas ignorantie. ideo verba non videntur conuenire fideicommisso vniuersali cum non possit prestari vltra vires hereditarias: vt dictum est: et consequenter nec trebellianice conuenire videnč. Iuuãtur premissa: quia in. §. hec autem dicimus. vbi errans testator et c. declaratur imperatorẽ loqui qñ testator errat circa suam substãtiã sed circa relictum vniuersale non est error vt premisi: merito Iustinianus non loquitur in fideicõmisso vniuersali: nec id qd̃ dixi inducẽdo auč. sim̃r. et auč. sed cũ testator. vr̃ obstare: quia illa iura inducũtur virtute regule iuris antiqui tradita in. l. marcellus. §. qd̃ autẽ. ad trebel. vbi videtur tradi regula q̃ in quib⁹ testamẽtis cessat falcidia in eisdem cessat trebellianica: et regula iuris antiqui d3 trahi etiam ad iura noua correctiua: prout dicunt Bart. et Ange. Pau. de cast. in. d. auč. sed cum testator. per hanc rationem tenentes qd̃ possit prohiberi trebellianica: prout falcidia: licet de falcidia sola tex. mentionem faciat: et in alijs terminis qd̃ per regulã iuris antiqui extẽdatur lex correctiua. tradit etiam Imo. in. l. si vero. §. de viro. solu. matri. licet non loquatur in qualibet regula. Dicta autẽ regula non reperitur in iure antiquo q̃ omni casu quo cessat falcidia cesset trebellianica: sed qd̃ in omni testamento in quo cessat et c. profecto in casu nostro licet cesset falcidia cessat in penam heredis non conficientis inuentarium: non ratione testamenti: ideo regula. d. §. qd̃ autem. non militat hoc casu. Et per hanc rationẽ Bart. et sequaces dicunt legem nouam loquentem in falcidia trahi ad trebellianicam: quatenus disponit q̃ falcidia prohiberi potest: et quatenus disponit disponitur q̃ in relictis ad pias causas cesset falcidia. Et tamen volunt legem nouam prohibentem detrahi falcidiam per eum qui non fecit inuentarium non trahi ad trebellianicam. Et hanc partem qd̃ non conficiens inuentariũ nõ detrahat trebellianicam firmauit Iac. de bel. et idem Bar. in. d. auč. sed cum testator. et in. d. §. qd̃ autem. et in quodam suo consi. incip. d. Joãni numero. ccv. ſm ordinem perusinum non informis. hanc etiam opi. sequitur Jo. an. in addi. Spe. in ti. de instru. edic. §. dicto. vᵒsi. de trebellianica dubitatur. et Oldra. consi. cxxxvi. et Ang. in. d. §. si vero expressim. prout hos refert Pont. in auč. similiter. col. lxxix. idem tenet Bald. in. l. filium quem habentem. C. fami. hercis. idem Ange. in. d. auč. sed cum testator. Sed contrariam partem tenuit Jac. de are. per. l. cum tale. §. j. de condi. et demon. et ibi idem volunt

Bal. et

Bal. ꝛ Raph. cu. ꝛ Pau. de ca. ibi videtur presupponere pro expedito. et eādem opiñ. tenent Pet. ꝛ Cyñ. in d. auf. sed cum testatoꝛ. vbi Bal. licet primo arguat pro prima opi. tamen tādē firmat hāc partem per tex. quem ſm eum doc. non ponderant: tñ ſm eū decidit hāc questionem in. §. hinc nobis. in auf. de here. ꝛ fal. vbi dicit citandos esse legatarios ꝛ fideicommissarios si heres nō vult dānificari: sed lucrari: qui tex. loquitur de fideicommissis particularib⁹ ꝛ vniuersalibus: immo fortius de vniuersalibus qꝛ eoꝝ magis interest. ergo si non est factum inuentariū vel est minus legitime factum: heres non lucratur trebellianicā ſm eū. Et idē tenet Saly. in d. auf. sed cū testatoꝛ. eo quia est eadē ratio in trebellianica: cum tex. in corpore ponderet ꝙ non conficiens inuentarium presumitur malignari ꝙ respicit vniuersale fideicommissum prout particulare ſm eum ꝛ idem. Et per dictam rationē idem concludit Bar. in cō si. suo incip. lena matarelli. in ordine. ccxxxiiij. ſm ordinem informis. vbi dicit idem tenere modernos in d. auf. sed cum testatoꝛ. et

14 Richar. malū. ꝛ Gof. in libellis. in tit. de senatus. † Idem videtur aperte velle idem Bar. in. l. fi. §. licentiam. el. ij. C. de iure delib. dicens ꝙ si heres rogatus de restituēda hereditate negauit aliquas res remansisse in hereditate ꝛ probatur ꝙ remanserit: qꝛ malignauit amittit trebellianicam per. l. beneficio. ff. ad leg. fal. ꝛ dictū. §. licentia. ꝛ ipse Bart. adducit. §. sancimus igitur. in auf. de heredi. et falci. et dicit ꝙ ita contingit semel ante mortalitatē ꝛ semel postea et sic presupponit ꝙ dicta iura que loquuntur in falcidia et nō faciunt mentionem de trebellianica militent etiā in trebellianica: et maxime. d. §. sancimus. qui taliter comprehēderet. §. si vero nō cōfecerit inuentarium. vbi prohibet falcidia. Et illud dictū Barto. approbant ibi Ange. ꝛ Raph. fulg. Pau. de ca. ꝛ dominus meus. et sic satis aperte videntur presupponere hanc partem ꝙ non conficiens inuentarium qui presumitur malignari amittat trebellianicam. Hāc etiā partē firmat Raph. fulg. in d. auf. sed cū testatoꝛ. dicens se hoc cōsuluisse in ardua qōne. Quia. d. §. hinc nobis. vsq; in finē. appellatione falcidie cōprehendit etiā trebellianicā subdēs hanc opi. tenendā tāq̄ cōmunē in quā inclinat Rapha. cu. in d. §. qđ autē. ꝛ dr̄ firmare Pau. de ca. in cōsi. ccvij. incip. sup hoc dubio

15 fuerunt opi. † Et idem latius prosequēdo firmat Pō. in auf. siſr. ad. l. fal. dicēs inter cetera i antepenul. char. colū. lxxxij. de hoc esse casum rotundum nouissime per eum inductū ꝛ a nemine aiaduersum. in d. §. si vero non fecerit inuentarium. ibi: nec falcidie beneficium habebit ꝛ solida legata ꝛ fideicommissa prestabit. quem text. inducit: quia primo dicit solida legata prestabit: per hec verba cōprehendebantur etiā fideicōmissa: quia dispositū in vno censet etiā dispositū in alio. l. j. ꝛ. ij. C. cōia de leg. §. nostra. insti. de leg. subdit: et fideicōmissa vt adderet de fideicōmissis vniuersalibus: vbi prius dixerat de particularib⁹. nō enī erat dubium ꝙ disposito ꝙ solida legata prestarentur etiā solida fideicommissa eiusdē speciei haberent solida prestari: intelligantur ergo illa vba ꝛ fideicommissa vt aliquid addant vt decet. l. j. in fi. ad muni. cū siſibus. Et vt decidāt casum dubium vt etiam decet. l. qđ labeo. ad carbo. qđ ꝛ demōstratur ex eo: quia postea subditur in fi. illius. §. qđ si puram testatoris substantiam excesserit legatoꝝ datio: non repetit fideicōmissoꝝ: vt daret intelligi dum nominauerat fideicommissa intelligebat de vniuersalibus: ꝛ vniuersalia nō possunt excedere testatoris substātiam ſm eum. Tu dicas vltra eum ꝙ ex quo nō exprimit de legatis singularibus magis q̄ de vniuersalibus sunt generaliter intelligēda de omnibus. arg. l. j. §. ꝛ generaliter. de leg. prestan. ꝛ cañ. si romanorum. xix. dist. ꝛ. c. quia circa. de priui. vnde est ibi casus saltem in sui generalitate. qđ maxime dicendū est: quia sequens. §. si vero expressim. qui prosequitur eundē casum ex natura aduersatiue vo. iuxta no. p glo. ꝛ Bar. in. l. si mariti. §. fi. de adul. ꝛ Saly. in. l. vinū. ff. si certum pet. dicens ꝙ aduersatiua non stat proprie si casus sequens non loquitur in terminis casus precedentis. Natura enim aduersatiue est repetere qualitates precedentium. dicit Bal. i lec. pleniori. in. l. omnes populi. de iusti. ꝛ iure. col. xv. intelligitur ſm opi. s. ꝙ ille tex. prohibens falcidiam detrahi a legatis ꝛ fideicommissis si testatoꝛ prohibuit: militat etiam in legatis ꝛ fideicōmissis vniuersalibus. Et sic ꝙ possit prohiberi per testatorem etiam trebellianica. lꝫ text. de falcidia dūtaxat loquatur: nam hoc tenuit gl. in corpore in d. §. si vero expressim. ꝛ idem voluit in d. §. sed quia. institu. de fideicō. heredi. prout eam allegant Bar. Ang. ꝛ Saly. in d. auf. sed cū testatoꝛ. qui idem tenent. qđ ꝛ tenuerūt Odof. Jac. de raue. Pe. ꝛ Cy. quia est eadem ratio: immo fortior: quia ius falcidie est fortius per ea que habētur in. l. in quarta. ff. ad. l. falci. ꝛ idē voluit Ray. de forli. vt ibi refert Saly. qui idem vult per eādem rationem. qđ ꝛ vult Pau. de cast. ibidem. ꝛ Raph. dicit esse intrepide tenendum: quia tex. loquitur de legatis ꝛ fideicommissis generaliter: ergo etiam de vniuersalibus. Et quia appellatione falcidie solet etiam trebellianica comprehendi ſm eum: ꝛ est cōmunis opi. prout dicit Jmo. in d. l. marcellus. §. qđ autem. ideo in pratica amplectenda. per no. p glo. in. l. omnis diffinitio. ff. de reg. iur. ꝛ Bal. in. l. precibus. C. de impu. ꝛ doc. in. c. ne innitaris. de constitu. et in. l. cum prolatis. ff. de re iudi. Nec obst. id quod dicit Bar. s. ꝙ regula

d. §. qđ autē militat in his terminis ꝛ non in terminis non confectionis inuentarij: prout per hanc rationem aliud in vno articulo aliud in alio: in nonnullis locis concludit Bart. nam respondetur ꝙ si in d. §. qđ aūt. traditur illa regula ꝙ in testamentis in quibus cessat falcidia cessat trebellianica possum⁹ dicere ꝙ militat illa regula etiam in casu quo heres non conficit inuentarium: nam tunc in testamento quo heres scriptus est oneratus legatis ꝛ non facit inuentarium nō detrahitur falcidia: licet enim falcidia cesset i illo testamēto pp̄ter nō confectionem inuentarij: verūtñ est ꝙ cessat. Si hodie inuentario non confecto cessat falcidia: ergo ꝛ nūc cesset trebellia. Non enī regula illa se restringit ad causam quare cesset in testamento falcidia: sed generaliter loquitur qñ cessat. Insuper in testō militis cessat falcidia non ratione qualitatis testamenti: sed ex priuilegio militis. Jtem similiter in d. §. si vero expressim. non cessat falcidia rōne ipsius testamēti: sed propter prohibitionē ex-

16 pressam. † Quid enī si in codicillis prohiberet ꝛ in testō rogasset fideicommissum debetur ex testō. ꝛ tamen trebellianica cessat pp̄ter causam extrinsecam. Similiter in relictis ad pias causas prohibet falcidia per auf. similiter. C. ad. l. fal. et tamen communiter doc. dicunt idem in trebellianica: ꝛ tamen illud priuilegium nō causatur rōne testamenti: sed propter qualitatem que inheret legatario vel cause propter quā fit legatum: ita ergo ad propositum: licet falcidia in casu nostro non cesset ratione testamēti: sed propter causam extrinsecam: quia non fecit inuentarium non curetur: sed satis sit ꝙ in illo testamento cessat falcidia ex quacunq; causa cesset: siue in penam siue in priuilegium testatoris vel honorati vel onerati. Et facit ad predicta id quod dicit Barto. in d. §. licentia. el. ij. pro ista responsione ad hoc vrgent generalia verba illius tex. si volum⁹ intelligere ꝙ ibi tradatur illa regula prout intelligunt Bar. et pleriq; Saly. tamē in d. auf. sed cum testatoꝛ. et in d. auf. similiter. dicit ꝙ d. §. qđ autem. non probat dictam regulam. sed dicitur ibi ꝙ prout in. §. precedenti ad quem se refert. d. §. qđ autem. dicitur ꝙ quādo heres dicit hereditatem suspectā quarta que erat detrahēda cedit lucro fideicommissarij: ita ꝛ vbi alias cessat falcidia illa cedat lucro fideicommissarij ſm eum. Et videtur hoc respectu bene loqui: quia in. §. precedenti non dicitur ꝙ cesset trebellianica: nec de hoc ibi tractatur: licet enim verum sit ꝙ cesset: tamen nō per illū §. ideo terminus referens prout est. d. §. qđ autem. non debet intelligi ꝙ disponat ꝙ trebellianica non detrahatur: maxime quia dicit id quod dicimus. s. in. §. precedenti in suspecta hereditate. Idē dici potest in his testamentis in quibus cessat falcidia. sed de trebellianica non detrahenda non dicitur in. §. precedenti: licet presupponatur: sed disponitur in. §. precedenti qualiter debeat fieri distributio inter legatarios et fideicommissarium vniuersalem: nā perinde censetur ac si fideicommissario esset relictum q̄tum valet tota hereditas ꝛ legatarijs relicta foret quātitas expressa et simul fieret cumulus: ꝛ de quolibet fiat detractio pro rata. Et ꝙ erat per falcidiam detrahendum remaneat apud eum cuius fauore heres falcidia priuatur. Dicere autem prout sonant verba Saly. ꝙ quarta falcidie in testō militis applicetur lucro fideicommissarij vniuersalis esset ineptissime dictum: vel dicamus ꝙ in d. §. ꝙ autē. dicatur ꝙ dispositio supra facta. s. ꝙ tantum habeant legatarij si heres coacte adit q̄tum si heres adijsset sponte procedit nō solū in testamentis in quibus militat falcidia: sed etiam in testamentis in quibus cessat. poterat esse ratio dubitandi ꝙ prout in testamento in quo falcidia detrahitur coactio facta ad instantiam fideicōmissarij prodest fideicommissario: vt lucretur quartam quam lucratus fuisset heres sponte adens: ita ꝛ debeat aliquid lucrari fideicōmissarius propter coactionem quando non detrahitur falcidia: et ideo deberet fieri alia computatio quā supra in. §. precedenti fit de illo residuo quarte falcidie: supra cuius contrarium deciditur in d. §. qđ autem. Et iste intellectus magis applaudet illi litere si diligenter aduertatur: lꝫ ab alijs non positus vt reperiam. Qualitercūq; autem intelligatur. d. §. qđ autem. vel ſm qđ intelligit Bar. vel aliter non ob. per iam dicta: ꝛ ideo prout dicta alia noua iura loquentia in falcidia trahuntur ad trebellianicam: ita et iste. §. si vero nō fecerit inuentarium: loquens in falcidia intelligatur etiam in tre-

17 bellianica in qua est maioꝛ ratio vt iam dictum est. † Non obstant adducta in contrarium. Non enī ob. ꝙ iura correctiua non extenduntur ꝛc. quia respondetur pluribus modis. Primo ꝙ nō est correctio: sed limitatio limitantur ꝛ restringuntur iura antiqua ad eū qui conficit inuentarium: ꝛ ad eum qui nō artaretur conficere. Nō aūt tollitur trebellianica in totū: in exorbitantibus autem fit extēsio a paritate rōnis. vt late p Bar. in repe. l. si constante. in prin. ff. sol. matri. ꝛ per Jmo. in. l. si vero. §. de viro. maxime cū sit rō exp̄ssa: vt testatoꝝ volūtates seruent ꝛ ne malignent: q̄ malignitas ita cadit respectu fideicommissarij vniuersalis prout respectu particularis. Preterea si volumus intelligere. d. §. qđ aūt. prout intelligit Bar. extēsio fit ex regula iuris antiqui: iūcto eo ꝙ. s. dixi. s. ꝙ generalitas illius tex. militat qualitercūq; nō detrahatur falcidia i illo testō: hoc est ex legatis in illo testō contentis: siue ex vna causa siue ex altera cesset: vt. s. latius demonstraui. Tertio rñdetur ꝙ nō est

extensio ex quo cõprehenditur sublata significatione vocabuli: q2 trebellianica defalcat: iõ falcidia põt dici ꝛ multotiens in iure ita appellaꝛ vt. s. deductũ est. Et qñ rõ est expressa in lege noua ipa lex noua trahiꝛ ad casum q cõprehẽdi põt sub v̄bis ex lata ꝛ ipropria significatione quatenus rõ ad illũ casum adapteꝛ: ista est gl. in verbo eligatur. in fi. in cle. j. de elec. iunctis notatis ibi p Pau. de leaz. d. Ant. ꝛ Jmo. q ita intelligũtꝛ saluãt illã glo. idẽtitas itaq3 rõnis expresse in. l. correctiua opatur ꝙ lex correctiua trahaꝛ ad casum q põt sublata significatione vocabuli cõprehẽdi: non em̃ est extensio sed ampliatio ex mẽte cõprehẽsiua legis: ꝛ facit qd no. Joã. an. sup glo. ij. in. c. fi. de elec. lib. vj. qd ꝛ voluit Jmo. in repe. l. si vo. §. de viro. so. ma. co. viij. v̄. fallit scd̃o. Jta ꝛ dicamus in casu nostro cũ rõ vt volũtates testatorũ obseruẽtur ꝛ ne heredes malignent pariter respiciat fideicõmissarium vniuersalẽ prout particularẽ: ꝛ falcidia

18 etiã trebellia. cõprehendat: l3 ex impropria significatione. † Quarto l3 non cõ tineatur trebellianica appellatione falcidie: tñ legatũ et fideicõmissum vniuersale cõprehenditur appellatione legati et fideicõmissi etiã ꝓprie loquẽdo. iõ si tex. dicit ꝙ solida legata et fideicõmissa prestentur prout dicit in. d. §. si vo nõ fecerit. videꝛ qd nil obstet quominus possit intelligi de legatis ꝛ fideicõmissis vniuersalibus in quib⁹ est eadẽ rõ que in legatis singularib⁹. ꝛ maior: tum q2 vniuersales fideicõmissarij sunt magis dilecti a testatore ꝛ a lege: pt3 in eo qd habeꝛ in auꝛ. hoc amplius. C. de fideicõmissis. et in eo qd eius cõtemplatione cogitur heres adire ꝛ nõ cõtẽplatione singularium legatariorum: tum etiã quia agitur de minori preiudicio heredis: nã heres q cogiꝛ pstare solida legata particularia põt in proprio patrimonio dãnificari si legata excedunt vires hereditarias ꝙ nõ põt occurrere in fideicõmissis vniuersalib⁹ que nõ possunt excedere vires hereditarias: prout ꝛ. s. deductum est. Nec ob. qd dicebatur ꝙ nõ videꝛ eadẽ rõ in trebellianica q̃ in falcidia: attenta rõne qua inducta fuit falcidia. Nã primo ostẽditur qd ista rõ non consideratur qm̃ pariter militat dicta ꝯsideratio qñ testator ꝓhibet falcidiã: et tñ lex noua eo casu loquẽs in falcidia militat etiã in trebellianica ẜm cõem opi. s. relatã. ex quo datur intelligi ꝙ dicta consideratio non est tante efficacie ꝙ impediat hmõi interpretationẽ: ꝛ pariter ostẽditur p id qd d2 in. d. auꝛ. similiter. q. s. trahitur etiã ad trebellia. ẜm cõem sñiam: ꝛ tñ longe magis cessat illa rõ ex quo legata ad pias causas debẽtur etiã nõ adita hereditate ex testõ: prout habetur in. l. eam quã. C. de fideicõ. de quo tamen vt ibi. Preterea ex quo hmõi amissio falcidie non fit nisi post aditam hereditatẽ: q2 postea incipit currere tps datum ad conficiẽdũ inuentarium: vt per glo. ꝛ doct. in. l. fi. §. sin autẽ dubius. C. de iure delibe. ꝛ tpe quo hereditas est adeunda potest sibi consulere p confectionẽ inuentarij: non est verisimile qd ꝓpter hoc se retrahat ab adeũdo: ideo dicta ratio nõ viget. Et ideo non immerito dicta ratio nullatenus deduciꝛ in tractatum inuentarij: sed dũ postea subdit de falcidie prohibitione aliquid de dicta ratione deducitur. Nec etiam obstãt illa v̄ba tex. ibi: l3 pure substãtie testatoris trãscẽdat mensurã: ꝛ illa arbitretur sufficientẽ se habere substantiã: ꝛ illa: sed ignorãtie puritas in contrariũ ponderata: q2 ad hoc r̃ndeꝛi potest pluribus modis. Primo ꝙ etiã fideicõmissum vniuersale iunctis singularibus relictis potest censeri excedere substãtiam testatoris vt probatur in. d. l. marcellus. in prin. ad trebel. Scd̃o r̃ndetur ꝙ l3 aliqua verba adapteꝛ ad relicta particularia ꝛ nõ ad vniuersalia: non tñ Justinianus per illa verba restringit suã dispõnẽ. Quid em̃ si legata particularia non excedunt mensurã substãtie testatoris: tamen excedunt dodrãtem nonne perdit falcidiã heres non conficiens inuentarium: certe nemo dubitat: ꝛ tamen cessant dicta verba primo ꝛ scd̃o loco interlineata. Jtem ponamus ꝙ testator sciat suã substantiã prout ꝛ scire presumitur. l. quisquis. C. depositi legat vltra dodrãtem conficitur legitime inuentarium: nonne heres detrahit falcidiã: certe indubium est. Jtem ponamus ꝙ tunc non conficit inuentariũ: dicet ne quispiã sani capitis ꝙ ex quo testator sciuit sue substãtie mensurã detrahatur falsidia: absit: ꝛ ꝓpterea nõ obstãt v̄ba tertio loco interlineata. Ex quibus euidẽter cõstat qd illa verba non restringunt illam dispositionẽ: ergo nõ restringãt in hoc qd l3 nõ ꝯueniãt fideicommissovniuersali: ergo in eo cesset illa dispõ: sed vt arbitror Justinianus posuit illa verba: licet pure sue substãtie trãscendat mensurãvt determinet casum magis dubium: nã si facit legata solida deberi eo casu quo excedunt assem: fortius eo casu quo excedunt dodrãtem. Et casum quo arbitratur nõ excedere dodrãtem vel assem posuit ad euitãdũ casum quãdo testator

19 scienter prohibuit falcidiã. † Nec etiã ob. verba illa in cõtrariũ ponderata malignãtur inducere tẽtent falcidiã: cũ vtiq3 si nihil malignati essent forte non competeret. Nã respondet Põta. in. d. auꝛ. similiter. char. antepe. col. lxxxi. ꝙ potest subtractio inducere trebellianicã: vbi al's cessaret: puta si heres esset rogatus restituere post tale tempus ꝙ fructus interim percepti facerent cessare trebellianicã: cũ fructus iudicio testatoris percepti computentur in trebellianicã. l. in fideicõmissaria. in princ. ff. ad trebel. ꝛ tñ si heres diminueret res fructiferas hereditatis faceret imminere trebellianicã: que al's cessaret ẜm eum. Jtẽ si heres institutus in parte est rogatus eã partẽ restituere: ꝛ tñ est honoratus legato: puta legauit supellectilia vel pecuniã que pñt subtrahi: ꝛ legatũ illud pro parte coheredis non venit restituẽdum fideicõmissario. d. l. in fideicõmissaria. §. fi. ꝛ tñ imputaꝛ in quartã trebellianicã. l. in quarta. ff. ad l. fal. Pari etiã rõne idẽ si institutus insolitũ esset rogat⁹ restituere

20 hereditatẽ deducta pecunia vel deductis mobilib⁹ ꝛ hmõi. † Deueniendo ad sextum consultationis articulũ dicendum est ꝙ dicta Benedicta est instituta in dimidia tertie partis vna cũ diamante: in alia dimidia dicte tertie instituto. ꝛ per ꝯñs dicta institutio fuit facta simpl'r i quota hr̃ditatis nõ venit vsuff. ipsi⁹ quote hr̃ditatis sed plena proprietas: ꝛ hoc cõstat. ar. l. si alij fundũ. de vsuf. leg. ꝛ. l. si titio fundus. e. ti. facit. arg. l. si i rẽ agat. de reivẽ. appellatione em̃ rei venit rei proprietas: non vsusfructus ipsius rei: vt dictis iuribus subditur in vita tm̃. profecto ad tps non põt hereditas dari. l. hereditas ad diẽ. de here. insti. q2 non põt semel heres desinere esse heres iudicio testatoris. l. ei q solnẽdo. ff. eo. tit. Sed cẽseꝛ rogatus de restituẽdo post mortẽ. est em̃ substõ cõpendiosa q̃ ita interpretatur p ea q̃ habenꝛ in. l. precib⁹. C. de impu. ꝛ in. c. raynutius. ꝛ. c. raynaldus. de testa. ꝛ in. l. cẽturio. de vulg. ꝛ pu. ꝛ in. d. l. hereditas. ideo interim anteq̃ eueniat ꝯditio substitutionis rogata est heres pleno iure: ꝛ hoc clarũ. Eueniẽte aũt casu substõnis: l3 regulariter ex fideicõmissaria substõne detrahẽda veniat trebellianica p. d. c. raynutius. ꝛ. d. c. raynaldus. ꝛ. c. si pr̃. eo. ti. cũ multis si. tñ hoc est verũ nisi pendẽte ꝯditione heres ꝑceperit tot fructus qui sufficiãt pro sua trebellianica: q2 fruct⁹ tales cõputanꝛ in trebellianicã. d. l. in fideicõmissaria: ita forte contingeꝛ in hoc casu anteq̃ mors eueniat

21 vel transitus ad scd̃a vota. † Jnsup testator exp̃sse ꝓhibuit trebel. detrahi cũ dixerit integre ꝛ sine diminutione: ex quo em̃ substituebat maiori ꝛ extranee ꝑsone post aditam hereditatẽ nõ poterant illa v̄ba testatoris integre ꝛ sine diminutione deueniat: nisi prohibitionẽ trebellianice. Jdeo trebellianicã censeaꝛ ꝓhibere p not. p glo. in. l. decẽ. in fi. ff. de fideicõmissarijs liber. Jdẽ p dictã glo. dicit Bal. in. d. auꝛ. sed cũ testator. si testator mãdauit tota ꝛ integra legata prestari: nã tũc nõ detraheꝛ quarta prout voluit ipse Bald. ꝛ post eum Rapha. fulg. ibi. et ꝙ sufficiãt hmõi v̄ba eqpollentia ad ꝓhibitionẽ falcidie: tenuit etiã Bal. in. d. l. precib⁹. Et idem vult Pau. de cast. in. d. auꝛ. sed cũ testator. etiã eo casu quo primo legauit rem ꝛ postea mãdauit totã prestari. ꝛ idẽ voluit Põt. in. d. auꝛ. sil'r. et idẽ tã. ꝓ. cõe d2 cõsuluisse ꝯsi. ccxxxvj. icip. i hac re breuis ero. vbi dicit se bis hoc obtinuisse florẽtie. Et ita vidi hic cõsultũ a plerisq3 magnis viris nostri tpis. Et ẜm cõem sñiam prout põt ꝓhiberi falcidia ita ꝛ trebellianica: prout ꝛ. s. circa precedens dubiũ di-

22 ctum est. † Deueniẽdũ est mõ ad septimũ ꝯsultationis articulum qui duplex est. s. an dicta dñã magdalena teneaꝛ cautionẽ pstare: ꝛ an teneaꝛ inuentariũ facere. De primo est ꝯcludendũ ꝙ cõpelli potest ꝙ caueat restituere hereditatẽ eueniẽte casu restõnis: vt est expressum in. l. cũ archimedorã. C. vt in pos. leg. ꝛ. d. l. cũ tale. §. titius. de cõdi. ꝛ demõ. ꝛ in tit. vt leg. no. cau. ff. ꝛ. C. p totũ in sui ꝯñalitate. et in. l. iubem⁹. C. ad trebel. ar. sumpto a spãli. exceptuanꝛ em̃ filij primi gradus rogati post tps restituere. Jtẽ põt cogi vt faciat inuẽtariũ ex quo teneꝛ rõnẽ reddere. d. §. titius. ꝛ inuẽtariũ est caput rõnis reddẽde. l. j. §. officio. de tuto. ꝛ rõ distra. ꝛ. l. fi. C. arbitriũ tutele. Jdeo ꝯcludit Bald. in. d. §. titius. ꝙ dicto casu heres teneꝛ cõficere inuẽtariũ vt possit rõ reuideri: ꝛ ita tenẽt docto. ibi prout ibi refert Pau. de ca. idẽ tenẽs dicẽs ita in qõne de facto ꝯsuluisse. Dicitꝛ tñ ꝙ non requirũtur solẽnitates requisite in terminis. l. fi. §. sin autẽ dubius. C. de iure deli. ꝛ in auꝛ. de here. ꝛ fal. §. sancimus. et in. d. auꝛ. sed cũ testator. sed sufficit facere ad sĩlitudinẽ tutoris ẜm eũ. facit qd hr̃ i. l. facultas. C. de iure fisci. li. x. vbi al's d2 ꝙ fit descri-

23 ptio nõ inuentariũ. l. solẽne. † Restat decidere vltimũ quesitũ circa ꝙ est aduertẽdũ ꝙ tutor obligaꝛ pupillo ex quodã quasi cõtractu inito inter eũ ꝛ pupillũ. l. ex maleficijs. §. tutele. ff. de act. ꝛ obli.

24 ꝛ. §. tutores. instit. de obliga. q̃ ex quasi cõtractu nascunꝛ. † actiones vero q̃ ex contractu inito circa res hereditarias post mortẽ testatoris querũtur heredi vel cõtra heredẽ nõ transeunt in fideicommissariũ restituta hereditate. l. cũ hereditas. ꝛ. l. si heres pecuniã. ff. ad trebel. iõ nõ h3 fideicõmissarius aliquã actionẽ aduersus tutorẽ heredis: cũ inter ipsum tutorẽ ꝛ fideicõmissariũ vniuersalem nullũ negotiũ contractũ fuit: ergo nulla actio competit. ar. l. si in area. ff. de condi. indebi. ꝛ. l. si me ꝛ titiũ. ff. si cer. pe. ar. sumpto a speciali. Quinimmo ꝛ si heres maior male administrauit seu rẽ subiectã restõni ꝑdidit vel cõsumpsit nõ trãsit actio ad trebel. ita ꝙ nulla ciuilis actio q̃ cõpeteret ꝯtra extraneũ cõpetit fideicõmissario. l. si heres institutus. §. si heres. ff. ad treb. cõpetit tñ actio ex testõ. d.

25 §. si heres †. sed actio ex testõ nõ cõpetit ꝯtra extraneũ: s3 dũtaxat contra heredẽ q cẽsetur quasi ꝯtrahere cũ creditorib⁹ ꝛ legatarijs. l. apud iulianũ. §. fi. ff. ex qui. cau. in pos. eatur. ꝛ. d. l. ex maleficijs. §. heres q̃q3. iõ ipsi fideicõmissario nulla actio vr̃ cõpetere ꝯtra tuto-

26 rẽ male administrantẽ. † sed vr̃ ꝙ ex quo heres teneꝛ reddere rõnẽ administrationis de rebus hereditarijs quã post mortẽ teneꝛ alteri restituere vt probat text. in. d. l. cum tale. §. titius. ꝛ docto. ibi tenẽt. ꝛ facit. l. mulier. §. culpe. ff. ad trebel. ꝛ tutor eius loco administrauit

strauit suadet equitas ꝙ reddatur ratio ipsi fideicōmissario de male administratis per tutorē. Nec pupillus qui rōne male administrationis h₃ actionē ꝯtra tutorē d₃ lucrari cū iactura fideicōmissarij. arg. l. nā hoc natura. ff. de cōdi. inde. ⁊ l. si quis mancipijs. §. penul. in. l. fi. ff. de instito. iō istā actionē d₃ cedere fidecommissario ex quo causatur ex cā hereditaria. ad hoc. d. l. si heres pecuniā. ad trebel. ⁊ l. cū post. i fi. ff. de cōsti. pecu. ⁊ facit. d. l. cū hereditas. ad treb. Et videt̃ in sīli text. in. l. fi. ff. de admi. tuto. vbi bonefidei possessor hereditatis q per tutorē administrauit bona hereditaria actionē quā h₃ aduersus tutorē tenetur cedere ei q obtinuit hereditatē₃. eadem ⁊ forte maiori ratione id em dicendū in fideicōmissario cui est restituta hereditas ad hoc. d. l. cū post. ⁊ qð habetur ibi. ⁊ in. l. si tibi decē milia. §. cū possessor. de pac. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccciiij.

1 ¶ Testm̄ scōm qð imperfectū dr̄ ex eo qð testes nō apparēt rogati: ⁊ qð scriptura testi non apparet ꝙ aliqs fuerit noīatus heres l₃ exprimat̃ in oībus meis bonis instituo: si constet de quo senserit qñ tollat primum. nu. 2.

3 Testes rogati esse possunt in testamētis a notario tantū.

4 Testis qui patitur se instr̄o describi presumitur rogatus.

5 Testamenti caput est heredis institutio.

6 Testm̄ qð cōtinet nomē alicuius ⁊ postea in sequēti oratione dicatur instituo alio non expresso: institutus presumitur nominat⁹ in precedenti oratione. nu. 30.

7 Aduersatiue natura est aduersari in eisdem terris quibus loquit̃ precedens oratio cui aduersatur.

8 Cōfessio partis actis suis preiudicat producta pñte parte. nu. 31

9 Responsio partis articulis facta licet ꝑ vbū credit qñ ita preiudicat prout simplex confessio. nu. 32.

10 Notarij error in quibus nō nocet vbi etiam attestatur notarius se errore omisisse. nu. 27.

11 Notarius errorē suū corrigere pōt in his que illi⁹ cōcernūt officiū: secus in his que concernunt contrahentes ex interuallo tamē.

12 Copia instrumēti vt exēplo non probat.

13 Amor testatoris presumit̃ in eo cū quo testamēti tpe moratur.

14 Amatur magis a testatore qui plus honoratur.

15 Intestati hereditas deuoluitur ad proximiorem.

16 Heres noīatus ꝑ notariū ⁊ a testatore cōfirmatus: dicantq₃ testes nō audiuisse testatorē heredē noīasse ex hoc non vitiatur testm̄.

17 Testamēti suspicio cessat vbi veniētes ab intestato instituuntur ⁊ notarius rogatur.

18 Testes sunt reducēdi ad concordiā vt melius fieri potest.

19 Lectura contractus vel testamēti d₃ fieri ꝑ notariū corā partibus et testibus vt valeat.

20 Testm̄ qð heredis istitutionē nō cōtinet nec ficte nec vere quodq₃ nō fuerit corā testatore ⁊ testib⁹ audiētib⁹ lectū₃ repetitū nō valet.

21 Factum non dr̄ coram aliquo nisi illud intelligat.

22 Notarius scribere non d₃ nisi id de quo in pñtia testiū fuit rogat⁹ ne falsum fabricet. nu. 24.

23 Testm̄ nō valet in quo testiū rogitus vel numerus vel subscriptio fuit omissus.

25 Presentia includit intelligentiam.

26 Assertio notarij actus per eum recepti non probat.

28 Speciales casus non trahuntur in contrarias.

29 Testm̄ scōm vt tollat primum d₃ tale esse vt ex eo possit adiri hereditas.

33 Testator ꝙ se videatur regulare velle cum dispositione iuris cōis tendit hoc ad verisimilitudinem.

¶ Consilium. ccciiij.

In nomīe domini nostri

1 Jesu christi. ¶ †Circa hāc cōsultationē tota vis stat in hoc an valeat primū testm̄ in quo fuit institutus dictus vicus vel valeat scōm in quo pretendit se institutum dictus Paulus: videt̃ em̄ prima facie dicendū ꝙ dictum scōm 2 testm̄ preualeat ea rōne: †qr̄ scōm testm̄ solēne tollit primū per regulā. §. posteriore. insti. qui. mo. test. infir. ⁊ l. si iure. de leg. iij. ⁊ l. j. et. ij. ff. de iniu. te. Et nōnū ꝙ etiā testm̄ scōm īꝑfectū tollit primū vt si scōm est testm̄ militare. d. l. ij. Uel si in scðo sunt istituti liberi: vt in. l. hac cōsultissima. §. ex impfecto. C. de testa. ⁊ auf. ibi positis. Jtē tertio si in scðo sunt instituti veniētes ab intestato. d. l. ij. ⁊ d. l. hac consultissima. §. si qs aūt. ⁊ qð hr̄ in. l. si duob⁹. §. si prius. ff. de contratabu. Jtē quarto in terminis. l. sancimus. C. de testa. Et tertius casus vr̄ adaptari ad casum nostrum: qr̄ dictus Paulus erat frater testatoris et proximior testatori dicto vico: immo vt arbitror ipse erat successurus ab intestato ⁊ forte solus. Jdeo licet foret minus perfectū vr̄ ꝙ debeat reuocare primū. Ex quo in eo interuenerūt nedū quinq₃ testes qui tunc sufficiunt. d. §. si quis autē. sed imo septē. Nec ille text. requirit ꝙ illi qnq₃ sint rogati. Nec etiā doc. id 3 presupponunt: ⁊ generalitas illius tex. suadet ꝙ nō requirat̃. †Et ꝓpterea nō vr̄ obstare id qð dr̄ ꝙ testes non fuerūt rogati a testatore: circa qð ꝯsulēs allegabat qð testes debeāt esse rogati a testatore: allegabat sentire glo. ⁊ Saly. in auf. rogati. C. de testi. ⁊ ibi dicit Bal. ꝙ testes esse debēt rogati a partib⁹ sicut tabellio: ⁊ glo. in. §. exigimus. in auf. de test. in ver. tabellio subdit. sed dico qð sufficit 4 eos esse rogatos a notario. Et probo. nam si testis patit̃ se describi in instr̄o presumit̃ rogatus. arg. l. qui patit̃ mādati. ⁊ l. cū ostendimus. §. fi. ff. de fideiusso. tut. ⁊ ita ꝑ illa iura determinat Bal. in rubri. de fide instru. C. x. col. ⁊ in. d. auf. rogati. de testi. ⁊ Pau. de cast. in. l. domitius labeo. de testa. ⁊ Bal. in. l. j. xj. col. C. de fide instru. et iure aste fisca. lib. x. si ergo qr̄ patitur describi presumitur rogatus et notarius scribit: ergo a notario presumitur rogatus. ⁊ Dyn. in d. l. heredes palā. §. in testamētis. voluit in quibusdā lec. ꝙ non refert a quo rogetur. allegat. l. itē veniūt. §. si petitā. de peti. heredi. ⁊ Pau. de ca. ibi refert Dy. ⁊ dicit se putare ꝙ testes debēt esse rogati a testatore vel a notario qui est ꝓ testatore. ⁊ idē voluit Jaco. de are. ⁊ Jo. fab. insti. de testa. §. testes. preterea eo ipso ꝙ notarius est adhibitus ⁊ rogatus de actu testamēti: ⁊ facit rem aliquā pertinētem ad testm̄ videtur facere sub noīe illi⁹ officij ad qð est assumpt⁹ a testatore ⁊ noīe ipsius testatoris: sicut dicimus in tutore. vt not. Bar. ⁊ doc. in. l. j. §. nūciatio. de no. ope. nū. ⁊ in. l. cū post. §. j. de admi. tuto. ⁊ in. l. post mortē. §. j. qñ ex facto tutorū. ⁊ sic vident̃ testes rogati a tabellione noīe testatoris: ⁊ sufficere ab eo fuisse rogatos: et ita fuit al's mihi consultū in ciuitate Senarū ꝑ excellectissimum quēdam doc. d. Alex. de imo. hec ille consulēs: vc₃ ꝑ quēdā Albertum de vicē. ꝗ ꝯsuluerat in cā ꝯtra id qð ego hic cōsulo. licet etiam ad id videat̃ al'r rūderi posse: prout ⁊ rūdet ꝯsulens. s. ꝙ satis sit qð notari⁹ noīe testatoris roget ꝑ auctoritates ⁊ rōnes ꝑ ipm̄ ꝯsulētē 5 adductas quas non repeto gr̄a breuitatis. †Nec vr̄ obstare ꝙ i copia tradita dicto vico nō erat scriptū nomē heredis: ⁊ iō testm̄ erat nullū per. l. iubemus. C. de testa. ⁊ l. heredes palā. in prin. ff. eo. tit. 6 est em̄ caput testamēti heredis institutio. l. j. ff. de vulg. ⁊ pup. †qr̄ ad hoc rūdet̃ plurib⁹ modis. Primo qð immo fuit institutus dictus paulus: nā in eadē particula testamēti seu in ꝑxima ꝑcedenti noīatur paulus: ideo dū in sequēti orōne ꝑ aduersatiuā dr̄: istituit ⁊ non dicit quē d₃ referri ad vbū paulū quē ꝑmiserat: ita ꝙ dictio paulū q̄ precedit determinet vbū reliquit ⁊ vbū instituit: vt sic verbū illud paulū primo positū determinet vtrūq₃ vbū: ⁊ vtrūq₃ pariter respiciat: prout si dixisset paulū reliquit fideicōmissariū ⁊ heredē instituit: tunc em̄ planū esset ꝙ paulus censeretur heres institutus. arg. l. iij. §. si filius. de libe. ⁊ posthu. ⁊ l. j. C. eo. ti. ⁊ c. scðo requiris. de appel. cū concor. Et casu quo illud nomē paulū nō determinaret vbū instituit heredē: sed dūtaxat vbū reliquit fideicōmissarium: tamen qr̄ sequēs oratio subdit̃ ꝑ aduersatiuā aut repetitum 7 intelligitur in sequēti oratione: †quia natura aduersatiue est aduersari in eisdē terminis quib⁹ loquit̃ precedēs oratio cui aduersatur. vt ꝑ glo. ⁊ Bar. in. l. mariti. §. fi. ff. de adul. vbi ꝑ hāc rōnē dr̄ qð si dicimus scholares currūt: sed titius nō currit intelligitur quod titius sit scholaris ex natura aduersatiue. ⁊ Saly. in. l. vinū. ff. si certum peta. dicit ꝙ aduersatiua non stat ꝑprie si casus sequēs aduersatiuā nō loquit̃ in terminis casus precedētis. Et Bal. in. l. omnes populi. de iusti. ⁊ iure. xv. colū. in lec. pleniori dicit ꝙ nā aduersatiue est repetere qualitates precedentiū cū sit copulatiua. ar. l. seie. §. gaio. ff. de fundo instru. ꝯm eū. Presertim cū oratio sequens sit imperfecta: cū tunc in oratione sequenti magis de facili fit repetitio expressorū in precedenti oratione per no. ꝑ Barto. in. l. in repetēdis. ff. de leg. iij. ⁊ ꝑ. l. iul. de vi. ⁊ l. j. in princi. de publi. et ibi etiā dicit Barto. q etiā idē dicit in. d. l. seie. §. gaio. Cū itaq₃ in illa oratione in oībus aūt alijs bonis ⁊c. deficiat ꝑsona q̄ instituat̃ heres oratio illa vltima non est ꝑfecta. Jdeo censeat̃ facta repetitio eius qð deficit ex precedēti oratione: ⁊ sic repetita itelligat̃ dictio paulū per predicta. Et istud est ꝙ magis fecit me dubitare q̄ qcq₃ aliud ꝙ viderim in hac consultatione: l₃ per ꝯsulentē non tāgatur nec ꝑ allegantē: sed de allegante nō mirādū cū aduocat⁹ vni⁹ ꝑtis 8 nō detegat fundamētū aduersari ipsi aduersario icognitū. †et hoc secundo loco iuuant̃ ex confessionib⁹ vici. Nā in quadā supplicatione narrat̃ ꝑ parte vici ꝙ dictus Paulus fecit dictū antonium facere testm̄: ⁊ fecit se relinqui heredē. Et ista supplicatio fuit producta corā arbitris vt ꝑcipio ex copijs ad me trāsmissis: l₃ non appareat in eis ꝑ quē fuerit ꝑducta: quinimmo nec ipsa productio. Confessio aūt hm̄oī vr̄ sibi preiudicare ꝑ ea q̄ habent̃ in. l. cū pcu₃. C. de lib. cā. ⁊ in. l. publia. ff. depositi. Jtē alia confessio facta per dictum vicum in rūdendo scðo articulo dicti Pauli. In quo ponit̃ ꝙ dictus Antonius condidit suum vltimū ⁊ solēne testm̄ manu ser Francisci ser brunelli rūdit credit: ⁊ sic referendo ꝑnaliter ipsam rūsionē ad totam positionē precedētem vt decet. ar. l. si defensor. §. qui interrogatus. de interro. acti. ⁊ l. j. §. si ita. ⁊ l. titia respōdit. §. idem respondit. de verb. obli. Fatetur vicus ꝙ testamētum de quo fuit rogatus ser Frāciscus fuit vltimū ⁊ solēne testamētum: si solēne ergo habuit heredis institutionē q̄ est solēnitas substātialis testamēti: ergo etiā fuit adhibita solēnitas. d. l. iubemus. ⁊ d. l. heredes palā. s. ꝙ heredes fuerint nominati palā ⁊ ore testatoris: alias enim testamentum non valeret: ideo non meret̃ nūcupari testamētum. ar. l. iiij. §. ꝯdēnatum. de re iudi. ⁊ cle. pastoralis. eo. ti. cū si.

Et si testamentum nuncupatur non debet nuncupari solēne testa
9 mētum si deficit solēnitas substātialis ꝛ formalis †Constat eñ qd̄
rñsio articulis: licet per ꝟbum credit ita preiudicat: prout simplex
confessio glo. ꝛ doc. in. c. ex literis. de iureiurā. doc. in. l. ij. §. ꝙ obser
uari. C. de iura. calū. ꝛ in. c. j. ꝛ. ij. de confes. lib. vj. ꝛ. c. presentium. de
testi. eo. lib. ergo probari vr̄ ꝙ dictum testm̄ fuit validum: ꝑsertim
cum videatur fieri articulus ꝙ dictus testatoꝛ non fecit nisi vnum
testm̄ manu ser Frācisci: ꝛ sic istud de quo agitur est illud qd̄ vicus
10 fatetur esse vltimum ꝛ solēne. †Juuatur etiā qꝛ apparet instrumē
tum publicū manu ipsius ser Francisci: qd̄ producit̄ ꝑ dictū Pau
lum: in quo expresse apparet institutus dictus Paulus: qꝛ adijcit̄
ꝙ instituit heredē dictū Paulū: et attestatur notarius ꝑ erroꝛem
omisisse ꝟbum Paulum in alia sua scriptura: ꝛ erroꝛ notarij non
11 debet nocere dicto paulo. arg. l. erroꝛe. de testi. † ꝛ potest tabellio
coꝛrigere erroꝛē suū: prout not. Spec. in ti. de instꝛoꝛ edictione. §.
instꝛm̄. ver. sed nūquid cōfecto. Bart. in. l. si librarius. ff. de reg. iu.
12 Bar. Bal. ꝛ doc. in. l. imperatoꝛ. de sta. homi. †Nec videt̄ referre ꝙ
fuerat prius alr̄ data copia parti: qd̄ vident̄ ponderare doc. in. d. l.
imperatoꝛ. ꝛ in. d. l. si librarius. nam illud videtur intelligendū qñ
est data copia autētica: ita ꝙ probet qꝛ est publicata: ꝛ sic solēniter
edita parti: alr̄s vt exemplū non probaret prout voluit Bar. in. l. in
fraudē. §. necꝫ. ff. de iure fisci. ꝛ in. l. j. §. si duob⁹. ff. de bono. pos. ꝺm
tab. ita coniungenda sunt illa dicta: ꝛ ita volunt doc. in auē. si quis
in aliquo. C. de edēdo. ꝛ ita seruat cōsuetudo. s. copia altero modo
ꝑbet: altero nō probet. Et qd̄ de copia autētica intelligātur in ter
minis nostris doc. videt̄ apparere: qꝛ subdunt qꝛ notarius extrahē
do copiā videt̄ functus officio suo: sed si non publicat copiā quam
dat parti non videtur functus officio suo cū restat publicatio me
rito ꝛc. ꝛ pariter quiuis alius extraxisset illam copiā eūdem habe
ret effectum: ꝛ ꝓpterea in dicta extractione non videt̄ tā functus
13 suo officio notarius ꝙ̄ officio cuiusuis priuati. †Persuadet̄ etiaꝫ
ꝙ testatoꝛ voluerit paulū instituere heredē: qꝛ prout dr̄ iā discesse
rat a vico: ita ꝙ non est verisimile ꝙ nō moꝛe solito ipsuꝫ diligeret
et ꝙ magis amaret Paulū apud quē infirmus iacebat: et maxime
quia apparet ꝙ de eo magis confidebat: qꝛ eum dimisit fideicom
14 missariū ꝛ non vicum: †ꝛ plus honoꝛatus censetur magis dilect⁹.
arg. auē. hoc amplius. C. de fideicō. ꝛ. l. publius. de condi. ꝛ demon
15 stra. †Et insup erat dictus Paulus ꝓximioꝛ ꝛ ad eū erat heredi
tas ab intestato deuoluēda a lege. l. ij. §. hereditas. ff. de suis ꝛ leg.
Et testatoꝛ censet̄ seuelle ꝯformare cū dispositione iuris cōis ꝑ no.
per Bar. l. iurisiurādi. §. si liberi. ff. de ope. lib. ꝛ per eū in ꝯsi. cxxxij.
ꝺm ordinem perusinum non infoꝛmis. incip. quidam accep. a quo
dam abbate ꝛ per eū. ꝛ Ange. ꝛ Cuma. post Dy. in. l. heredes mei.
§. cum ita. ad treb. ꝑ Jmo. in. l. fi. de condi. ꝛ demō. ꝛ in. c. potuit. in
fi. de loc. ꝛ Pet. de ancha. in. l. tres fratres. ff. de pac. et in consilio
16 suo. cccxiij. †Nec vr̄ obstare qd̄ testes vident̄ deponere ꝙ ipse testa
toꝛ non disposuit principaliter: sed notarius scripto testamen
to illud legit ꝛ testatoꝛ ꝯfirmauit: ꝛ si dicat̄ ꝙ nō expressit nomen
heredis oꝛe propꝛio prout requirit tex. in. d. l. iubemus. ꝙ rñdē
dum ꝙ satis ꝟbis ꝛ oꝛe ꝓpꝛio expressit si cōfirmauit ea que nota
rius legit: nam videt̄ oꝛe ꝓpꝛio expressisse totū id qd̄ notarius ex
presserat: nā id ꝯtinetur in oꝛatione seu dispōne se referēte ad aliā
qd̄ continetur in illa ad quā fit relatio. l. asse toto. de here. insti. l. j.
§. si quis ita. ff. de verb. obli. ꝛ. l. si ita scripsero. de ꝟb. obli. ꝛ qd̄ ibi
ꝑ Bar. ꝛ doc. ꝛ qd̄ valeat testm̄ qñ testatoꝛ interrogatur a notario
rogato: ꝛ rñdet ꝙ sic: fere oēs cōcoꝛdant: prout late allegauit con
sulens pꝛo hac parte Pauli non repeto cā breuitatis. eam opi. eñ
cōem dicunt Ang. ꝛ Raph. fulg. in. d. l. iubemus. ꝛ Jmo. in. c. cum
17 tibi. de testa. †Et maxime cū instituitur veniēs ab intestato: qꝛ vr̄
cessare suspicio prout dicit Saly. in. d. l. iubemus. Et qui tenēt con
trariū intelligant̄ qñ non rogauit notariū: nā per rogitū quē fecit
de notario cessat rō qua mouet̄ Pau. de cast. in. d. l. hac cōsultissi
ma. C. qui test. fa. pos. referēs se ꝯsuluisse: ꝛ q̄ tangit̄ ꝑ Albe. papiē.
et post eū per Jo. an. in addi. Spe. in ti. de testi. §. j. versi. qd si is. s.
ꝙ alr̄s daretur via fraudib⁹. nā infirmi de facili cōmuniter solēt ap
plaudere cōsanguineis ꝛ eoꝛū iterrogationib⁹ rñdere ꝙ sic ꝺm eos.
Si eñ rogat notarū vel testes vr̄ cessare talis rō vt de se patet: ꝛ fa
18 cit optime. l. diuus. ff. de mili. testō. †Et ad testes qui dicūt ꝙ testa
toꝛ nō nominauit heredē Paulū: rñdetur ꝯcoꝛdando testes cum
instꝛo ꝙ non noīauit ipse testatoꝛ: sed nominauit ipse notarius: ꝛ
testatoꝛ confirmauit ꝛ concoꝛdia inter pꝛobationes fieri dꝫ ꝑ ea q̄
habent̄ in. c. cū tu. et in. c. in nostra. de testi. cū sili. ꝛ qd̄ ꝑ Bald. in. l.
in exercendis. C. de fide instru. ꝛ in. l. cū falsa. C. de iuris ꝛ fac. igno. ꝛ
19 que habentur in. c. cum Joannes eremita. de fide instru. † Tamen
his non obstātib⁹ cōtrariā partē arbitroꝛ iuri magis consentaneā
ea ratione nō apparet ꝙ dictus paulus fuerit noīatus heres nec
etiā alr̄s: prout nominari debebat palam. d. l. heredes palā. in prin.
20 et. d. l. iubemus. ita ꝙ ab oībus testibus intelligeret̄. †Si enim nō
omnes testes de numero necessario intellexerunt totū testm̄ nō te
net testm̄: quia dꝫ cuilibet testi quelibet particula testamēti inno
tuisse. l. cū antiquitas. C. de testa. et ibi no. Bal. ꝛ etiā Pau. de ca.
ibidē. qui volunt ꝙ testis testamētarius dꝫ deponere totū tenoꝛē
testamēti: adeo ꝙ si aliqui probant plus aliqui minus videtur qd̄
non pꝛobent. ar. illius. l. ꝺm eos. lꝫ Bal. dicat cogitandum. Et ma
xime dꝫ innotescere nomen heredis: et sic qs heres instituatur. vt
ꝑbat tex. in. l. iubemus. in prin. C. de testa. Cū itaꝗ in oꝛiginale no
tarij no sit in heredis institutione aliqs noīatus: prout ex eius le
ctione apparet. Et silr̄ in copia pꝛius tradita ꝑ ipsum notariū vi
co ꝑtēdēti interesse: ꝛ prout reperio in scripturis ad me trāsmissis
illa copia est publicata. Et insup nullus ex septē testib⁹ deponat
se audiuisse nominari Paulū heredem: immo sex testes examinati
ex septē testamētarijs oēs dicunt ꝙ non intellexerunt noīari neꝗ
institui heredē dictū Paulū. et Uāgelista primus testis deponit
non negādo sensum ab actu: sed negādo actū deponēdo ꝙ fuerit
nominatū herede: sed nō fuit noīatū chi ꝛ est negatiua coartata lo
co ꝛ tpe: ꝛ sic est ꝓbabilis: prout voluit Jo. an. in. c. bone memoꝛie
maguntinus. post mediū. sup glo. j. ꝺm de elec. Cy. ꝛ Bal. in. l. ij. C.
de erro. aduo. Bal. in. l. ij. C. de bo. pos. ꝺm tab. ꝛ ꝑ Bar. ꝛ Jmo. i. l.
pātonius. §. rei perduellionis. de acquirē. here. Jtē silr̄ Modestus
tertius testis deponit precise ꝙ nō noīauit paulū precise ꝑ suo he
rede. Et lꝫ iste testis fuerit interrogatus vtrū intellexisset istud ver
bū instituere: rñdit ꝙ non intellexisset nō obstat ea rōne: qꝛ lꝫ non
intellexisset verbū instituere: tñ si dixisset instituisse herede paulo
intellexisset ꝙ noīabat Paulū ꝑ suo herede. stant eñ hec simul qd̄
testis non intelligat virtutē verbi instituo: ꝛ tñ intelligat ꝙ si dica
tur instituisse herede paulo in tutti li suoi beni che ille paulus no
minat̄ ꝛ relinquit̄ heres: prout euidēter pꝫ ad sensuꝫ isti duo testes
deponūt sup negatiua coartata loco et tpe q̄ cadebat in sensuꝫ coꝛ
poꝛis: qꝛ ex his q̄ audiebat facili discursu poterat depꝛehendi ne
gatiua: nā ex quo erat pn̄s lectioni testamēti ꝛ fuit rogatus a nota
rio ꝛ audiuit nominare heredē: poterat facili discursu pcipere an
fuerit dictum necne: ideo ꝑbēt negatiuā. ar. theoꝛice q̄ pluries tra
ditur ꝑ Barto. in suo tractatu de teste. ꝛ ꝑ doc. in. c. cū cām que. de
testi. que est ꝙ illa q̄ percipiunt̄ iudicio intellectus et directo non
percipiunt̄ sensu coꝛpoꝛis: tñ ex his q̄ sensu coꝛpoꝛis capiunt̄: faci
li discursu peruenit̄ ad iudiciū intellectus: tūc censetur capi sensu
coꝛpoꝛis ꝺm eos: testes aūt interessentes qñ notarius legit testm̄ i
firmi: ꝛ audiētes alia ꝟba notarij q dū legit talia solet legere alta
et itelligibili voce: ex his q̄ audiūt facili discursu pcipiūt vtrū noīa
uerit vnū ꝑsertim in re tā ponderosa. s. institutione heredis a qua
depēdēt leges ꝛ ꝓphete. iuxta. l. j. cum ibi no. de testa. ꝛ. l. j. de vulg.
et pup. cū si. Jdē in effectu ꝑbāt alij testes: nā ceccus quart⁹ testis
deponit ꝙ dictus Paulus remansit fideicommissarius: sed nō he
res: ꝛ sic etiā iste deponit negādo actū non sensum ab actu: ꝛ subdit
ꝙ audiuit nominari heredē: sed nō quē: ꝛ ꝙ si nominasset intelle
xisset. Et istud vltimū. s. ꝙ non intellexerunt nominari: ꝛ si fuisset
nominatus intellexissent: deponunt etiā pero de bartholo et ipse
bartholo: isti ergo testes vel omnes vel saltē quinꝗ deponunt sup
negatiua: ꝛ omnes negant se intellexisse: ꝛ sumus in actu in quo si
vnus ex septem testibus non intelligit ꝑsertim substātialia testa
21 mēti testm̄ nō tenet per. d. l. cū antiquitas. † nō eñ verū est factum
testm̄ coꝛam septē testibus: si tm̄ sex intellexerunt id quod agitur.
iuxta. l. diem pꝛoferre. §. coꝛam. de arbitris. ꝛ. l. coꝛam. de verb. sig.
ideo ex hoc vitietur testm̄. Nec ob. id quod dicebatur pꝛo concoꝛ
dantia testium ꝛ instrumenti: nam immo Uāgelista Joānes Mo
destus Ceccus non se referunt ad Antonium testatoꝛem: sꝫ loquū
tur impersonaliter ꝛ indefinite. Et similiter Perus primo loquit̄
impersonaliter che non senti nominare: licet subdat ꝙ si Antoni⁹
nominasset intellexisset. Et silr̄ bartholo pꝛimo super secūdo arti.
interrogatus sup testō deponit impersonaliter ꝙ nō senti nomi
re paulo per suo herede: lꝫ super tertio referat ꝟba ad Antonium
testatoꝛem. Et intelligebat iste testis etiam nominari a testatoꝛe
ea que nominabantur per notarium confirmata postea generali
ter per testatoꝛē pꝫ ex ꝟbis superioꝛibus: dum deponit ꝙ nomi
nauit pꝛo suo fideicommissario. Et tamen solus notarius specifi
ce nominauit Paulum: cum per attestationes testium apparet ꝙ
testatoꝛ solum confirmauit rñdendo ꝙ erat contentus de his que
legerit suo nomine ipse notarius. insuper aut dicimus nominata
et dicta per notarium esse nominata et disposita per testatoꝛem: ꝛ
tunc testes deponendo: neꝗ instituit heredem dictum Paulum
deponunt ꝙ non confirmauit: nam confirmando ipse instituit nō
notarius. Jtem etiā ipse nominat: alr̄s eñ nō valeret testamentum
cuius cōtrarium vult pars Pauli: ita ꝙ habet necesse fateri ꝙ illa
confirmatio sit nominatio a testatoꝛe: vt sic seruata censeatur foꝛ
22 ma. d. l. iubemus. †Cum itaꝗ ex testium attestationibus depꝛehē
datur ꝙ nomen Pauli non fuit expressum in dicta substitutione:
in consequentiam etiam depꝛehenditur ꝙ non fuit erroꝛ notarij
in scribendo instrumentum: cum ipse notarius non debeat scribe
re nisi id de quo ipse in pꝛesentia testium fuit rogatus: in auē. de
tab. §. nos autē. ꝛ per Jaco. but. Bar. Bal. Saly. ꝛ ceteros in auē.
si quis in aliquo. C. de eden. doc. in. c. qm̄ contra falsam. de pꝛoba.
Dato enim ꝙ fuisset erroꝛ in exprimendo mentem testatoꝛis co
ram testibus: tamen talis erroꝛ vitiaret: quia qualitercūꝗ omissa
fuerit solēnitas requisita in testamento illa omissio vitiat per. d. l.
iubemus.

23 iubemus.† Cui dubiũ ꝙ si rogitus testiũ ex errore fuisset omissus vel numerus testium vel subscriptio vel sigillum non valeret testm̃ per.l.hac ꝯsultissima.⁊.l.cũ antiquitas.C.de testa.⁊.l.cũ hi.§.si pretor.de trãsac.cũ si. Ideo si tp̃e testamenti conditi non expressit ipse notarius in institutione Paulũ:⁊ ꝯñr nec ipse testator in cõfirmatione ꝓtũcũqꝫ ⁊ mens notarij et testatoris fuerit ipsum Paulum

24 instituere heredem:† tñ ex quo non nominauit nõ esset corrigere errorẽ si notarius adderet nomẽ Paulum in instr̃o:sꝫ esset falsum fabricare. Non eñ fuit error in conficiendo instr̃m in non ponẽdo in instr̃o ꝙ non dictum coram testib⁹:sed fuit error in nõ exprimẽdo ore qđ exprimi debebat:ideo non potest in instr̃o notarius apponere nomẽ qđ non fuit dictũ tp̃e testamẽti:⁊ testificari eã solẽnitatẽ.s.expressionis nominis heredis que non fuit apposita:et per ꝯñs cũ de testõ nullo fuerit rogatus conficere instr̃m probãs testm̃ validũ:⁊ maxime q̃ ipse conficit instr̃m de gestis p̃ñtibus testibus

25 vt attestantur verba instrumẽti ibi presentibus ⁊c.† Et presentia includit intelligentiã.d.l.corã.et.d.§.coram.⁊ intelligentia ꝑ testẽ dꝫ esse ꝑ sensum corporis.l.testiũ.C.de testi.l.qui testõ.§.fi.ff.eo.titu.d.c.cũ causam que.⁊ mẽs ꝟbis non expressa non capit̃ sensu corporis:lꝫ innotescat iudicio intellectus:ergo nõ põt notarius reddere instr̃m ꝙ Antonius instituit heredẽ Paulũ p̃ñtib⁹ testibus in instr̃o descriptis:illa ergo appositio noĩs Pauli in institutione nõ est corrigere errorẽ:sed est in errorẽ seu falsitatẽ incurrere ꝑ

26 predicta.† Et est aduertendum q̃ assertio notarij est in hac parte suspecta:q̃ notarius qui rogat̃ de testõ in quo nõ fuit adhibita solẽnitas requisita:saltẽ illa q̃ requiritur in.d.l.iubemus.incurrit penam falsi.d.l.iubemus.in fi.itaqꝫ agitur de magno interesse ipsius ꝓbato ꝙ solẽnitas nõ fuit omissa:ideo in hac attestatione ꝙ ex errore omisit scribere id qđ fuit dictũ est quodãmodo testis in causa ꝓpria:ideo nõ idoneus.ar.l.nullus idoneus.ff.de testi.⁊.l.oĩb⁹.C.eo.tit.⁊ qđ habet̃ in.d.aut.si quis in aliquo.⁊.d.c.qm̃ cõtra falsam. fides itaqꝫ notarij in hac parte vacillat:adeo ꝙ nõ dꝫ ei credi rõne

27 ꝓprij interesse.† Nõ sic qñ notarius omisit ponere diẽ vel indictionẽ vel nomẽ principis ⁊ hmõi que sunt solẽnitates instr̃i nõ solẽnitates testamenti. Et ista sunt illa de quib⁹ doc.loquunt̃ ꝙ in his q̃ spectant ad officium notarij põt notarius corrigere errorẽ. Nõ aũt spectat ad officiũ notarij ꝙ testator exprimat nomen heredis ore: vel ꝙ roget testes vel adhibeat alias solẽnitates testamẽtarias:sꝫ est officiũ testatoris:lꝫ si testator nõ exprimat vel solẽnitates debitas non adhibeat nõ debeat officium suum impartiri in se rogando ꝑ.d.l.iubemus.sed bene spectat ad officiũ notarij adhibere solẽnitates instrumẽtarias:quas si non adhibet forte nõ presumit̃ falsitas:prout presumitur in.l.iubemus.lꝫ Bar.aliud innuat in.d.l.si librarius.docto.tñ cõiter in.d.l.iubemus.nõ capiunt ita generaliter presumptionẽ falsitatis:prout sumere vr̃ Bart.in.d.l.si librarius.⁊ sic eo casu cessat rõ suspicionis q̃ militat illo casu.ideo termini illi doc.⁊ termini nostri non sunt pares:iõ in illis terminis nõ videtur esse eadẽ rõ:prout in istis ꝙ plurimũ vr̃ ponderandum:⁊ in illis terminis loquitur Spec.in ti.de instr̃o.edictione.§.instrumẽtum ver.sed nũquid cõfecto instr̃o. Et lꝫ quidã distinguãt vtrũ sit data copia parti an ꝟo non sit data:⁊ Bal.in.l.j.de iust.co.cõponẽ.⁊ in rubrica.C.de fide instru.xi.versi.sed pone ꝙ tabellio.⁊ in.l.si.in pe.⁊ vlti.col.C.de edẽ.intelligat de copia autẽtica:⁊ sic de publico instr̃o:⁊ sil'r Imo.in.l.cũ proponeret̃.ff.de leg.ij.tñ Bart. in d.l.imperator.⁊ in consi.mihi.cclix.incip.ex facto ꝓposito. vt ex eo colligitur non facit dictam distinctionem:sed incõtinenti an ex interuallo ad exemplum testis:⁊ refert alios ita distinguere: ⁊ ita etiam vr̃ velle Spec.in.d.§.instrumẽtuꝫ.ver.sed nunquid ꝯfecto. Et illã distinctionẽ an sit data copia ꝑti necne ponit spe.recitãdo tñ alios qñ incõtinenti vellet corrigere errorẽ prout ⁊ tangit Bar. in.d.l.imperator.qui Bar.in.d.l.si librarius.⁊ ĩ dicto ꝯsilio.cclix. distinguit inter ea q̃ pertinẽt ad officiũ partis ⁊ ea que spectant ad officium notarij:⁊ in primo mẽbro distinguit aut incõtinenti:aut ex interuallo nõ modico.⁊ dicit Guil.de cu.⁊ Spec.istam opi.amplecti:licet Spec.loquatur etiã scđo mẽbro:⁊ hanc distinctionẽ videtur approbare etiã Jo.an.in addi.Spe.in.d.versi. sed nunquid cõfecto.qui tñ distinguit inter ea que necessario cõcomitant̃ prout sunt dies ⁊ locus nomen imꝑatoris ⁊ hmõi:q̃ nõ põt aliqđ instr̃m fieri quin aliquo die ⁊ aliquo loco fiat:⁊ ea que non necessario concomitantur actum prout est casus noster:in casu nostro ista additio vel correctio erroris si error esset emanauit post copiã redditã parti ⁊ reperio copiã publicatã:nec est verisimile ꝙ post correctionẽ erroris publicasset copiam sine illo noĩe: vbi al's dixisset se per errorem omisisse vnde aut sunt scripture varie ⁊ scienter facte ⁊ nõ probarẽt.arg.l.qui falsa vel varia.ff.de testibus.⁊ in nostris terminis sumuntur ex dictis Bal.in.d.l.j.de iust. cod. cõponen. aut in prima omissum per errorem:⁊ tunc illa copia fuit prius publicata q̃ notarius aduerterit de errore suo. Item dicit Imo.in.d.l.cum proponeretur.qđ põt corrigere errorem anteq̃ sit redditũ instrumentum parti:dummodo non immutet substantiã originalis scripture:ergo ⁊c. Attentis itaqꝫ attestationibus testium ⁊ ꝙ error dicitur versari circa id qđ spectat ad officium partis:⁊ correctio non fuit facta incontinenti ⁊ immutatur substantia originalis scripture que forte adhuc non est correcta:⁊ forte fuerat per notariũ publicata:⁊ sic satis functus erat officio suo circa illam scripturam:ex his omnibus simul iunctis lꝫ in duobus vltimis que in facto non innotescunt non faciam fundamentum: puto intrepide concludẽdum ꝙ dictum testm̃ censeatur factum sine expressione ꝟbi Paulum in institutione prout apparet in instrumento reddito dicto vico ⁊ originaliter in matrice ⁊ prout sumit̃ ex dictis testium:⁊ ꝑ consequens cum nõ fuerit expressum nomẽ heredis tempore testamẽti illud non valet per.d.l.iubemus.⁊ per non tollit primum:qm̃ ad hoc vt scđm tollat primum requiritur ꝙ scđm valeat:al's non tollit.d.l.si iure.de leg.iij.⁊.d.l.j.de iniusto testõ.⁊.l.si filius qui in po-

28 testate.de libe.et posthu.† Nec obstant adducta in contra.non eñ obstat ꝙ in nonnullis casibus testamentum vltimum imperfectũ tollit primum vt in iuribus in contrarium alleg.q̃ rñdetur ꝙ illi sunt casus speciales qui nõ sunt trahendi in consequẽtias.l.ius singulare.⁊.l.qđ vero contra.ff.de.ll.cum concor. Et insuꝑ in illis casibus testamentum valet qñqꝫ vt testamentum:qñqꝫ vt quasi testm̃

29 in casu nostro secus.† Debet enim scđm esse tale ꝙ ex eo possit adiri hereditas.al's nõ tollit primum etiaꝫ si ex eo possit peti bo.pos.

30 prout habetur in.l.cum in seruo.ff.de iniu.testa.† Nec ob.ꝙ in cõtrarium deductuꝫ est:ꝙ ex quo in proxima precedẽti oratione est positum nomẽ Paulũ ꝙ interpretetur determinare etiã verbum positum in sequẽti oratione imperfecta respiciente institutionẽ heredis:quia rñdetur ꝙ illa interpretatio est tollerabilis si verbum paulum esset appositum in prin.precedentis orationis:sed cuꝫ sit positum in medio orationis verbũ principale illius orationis.ar.l.iij.§.si filij.de lib.⁊ posthu.⁊ lꝫ sequẽs oratio aduersẽt põt aduersari non solũ ad proximam precedentẽ orationẽ: sed etiam potest aduersari ad alias precedentes orationes in quib⁹ sunt noĩate etiã alie ꝑsone:⁊ maxime q̃ ꝟba illa in alijs bonis cõstat ꝙ referunt̃ ad alia q̃ de quib⁹ est.s̃.ꝓuisum:⁊ aduersatiua in specie respicit ipsa bona quasi alijs.i.s̃.nõ expressis.rerũ eñ in specie alijs relictarũ nõ instituebat heredẽ cũ heres.i.dñs.§.fi.insti.de here.quali.⁊ dif.sed in rebus per fideicommissum distribuendis interim institutus est heres.i.dñs cum si non sit dñs sed executor. ideo dicta aduersatio respicit magis alias orationes q̃ ꝓximã:⁊ sic nõ apparet ex natura repetitionis q̃ ꝑsona cẽseatur repetita:nec etiã vtrũ vna ꝑsona vel plures:⁊ lꝫ loquatur in singulari:tñ ꝭm vnã figurã non est mala latinitas instituo heredẽ titium ⁊ sempronium ⁊ martinũ:q̃ copula et censetur repetere heredẽ in sequẽti ꝑsona:⁊ pro hac interpretatione ꝙ censeantur repetite plures ꝑsone:facit optime cõfessio quã facit Paulus asserens se fuisse institutũ pro parte:⁊ sic innuit etiã alios institutos:⁊ dato ꝙ censeretur facta repetitio illa nõ est facta palã prout requirit tex.in.l.heredes palã.de test.nec est taliter facta expressio ore testatoris ꝙ oĩmodo sciãt testes quẽ testator institueret prout requirit tex.in.d.l.iubemus.qđ ⁊ clare pꝫ ex assertione ipsorum testium:⁊ suadet etiã assertio notarij qui apponendo verbum paulum tanq̃ errauerit in iure vr̃ ꝙ nõ apponẽdo nõ

31 intelligat ex vi ꝟborum.† Nec obstant asserte ꝯfessiones dicti vici in ꝯtrarium põderate:⁊ ꝓpterea nõ obstat illa q̃ dr̃ facta in supplicatione:q̃ rñdetur primo ꝙ nõ reperio ꝙ illa supplicatio fuerit ꝑ dictum vicũ ꝓducta:ꝙ si ita esset fuisset cõfessio facta absente parte. Ideo nõ ꝓbaret.l.certũ.§.si quis absente.de cõfes.⁊.l.fi.de interroga.act.si tamẽ fuit ꝓducta ꝑ parte dicti vici:rñdetur ꝙ nõ fatet̃ testm̃ seu institutionem fuisse validam:ideo cum ipse pretendat in dicta supplicationẽ se habere meliora iura non censeatur fateri de testamẽto valido:⁊ maxime cum ex inspectione instrumẽti ⁊ attestationibus testium appareat de inualiditate testamenti: lꝫ enim forte ea mente instituerit ⁊ verba illa intellexerit de paulo in totũ vel in parte:tamen satis est ꝙ nõ expressit ita ꝙ testibus innotuerit quem heredẽ instituerit:vt est expressum in.d.l.iubemus.iõ di-

32 cta confessio nõ est certa hoc respectu.† Item alia rñsio ad articulum ꝙ dictus Anto.fecit testm̃ solẽne manu ser Francisci nõ obst. quia dicta rñsio dꝫ referri ad id quod principaliter ponit̃ in dicto articulo.s.ꝙ fecit testm̃ manu ser Frãcisci:non ad illã qualitatẽ solẽne.argu.eius qđ not.Bar.in.l.si cui serui.§.j.ff.de leg.j. vbi vult Bar.ꝙ si articulus dicit ꝙ titius cognouit bertam vxorem titij:et interrogatus respondit ꝙ credit ꝙ cognouit Bertam predictam: non probatur illa qualitas ꝙ sit vxor titij:licet quidam ibi referãt sine participio dictam. Et idem si simpliciter cõfitetur cõtenta in articulo:dicit Spec.in ti.de posi.§.vij.ver.j. Et facit qđ no. Bart. in.l.si dubitetur.§.ita demum.de fideius.vbi dicit ꝙ si agitur contra fideiussorem:⁊ ipse respondet⁊ negat narrata prout narrantur fuisse ⁊ esse vera censetur negare factum principale non se esse fideiussorem. Et hoc saltem in casu nostro in quo in ꝓprimo articulo negauit paulum institutũ. Et instantia in tota lite fuit ⁊ est ꝙ testm̃ scđm nõ valeat:⁊ ideo ista responsio dꝫ declarari ex alijs actitatis vt sic ista cum alijs dictis ipsius respõdentis cõcordent:vt not. ad ꝓpositum dicit Bal.in.l.cum falsa.C.de iur.⁊ fac.igno. et maxime quia potest intelligi de solẽnitate numeri testium:non de institutione que potius respicit substãtiam q̃ propriã solẽnitatẽ.⁊ insuꝑ

illa indefinita solẽne nõ videtur equipollere vniuersali vt omnem solẽnitatem cõprehẽdat cũ indefinita equipolleat vniuersali potiꝰ ex humanitate ꝙ̃ de iuris rigore.l.si seruitus.ff.de serui.vrb.pred. no.Pe.ꝛ Bar.in.l.si pluribus.de leg.ij.Ideo cũ ipse rñdens negauerit Paulũ institutũ nõ esset humanũ interpretari ꝙ voluerit fateri testm̃ esse solẽne ꝑpter institutionem pauli:intelligat ergo vel de alia solẽnitate:vel ꝙ rñsio indefinita nõ referat ad qualitatẽ designatã per verbum solẽne.Et maxime cũ contrariũ suadeat ꝛ ipm originale notarij ꝛ attestationes oĩm sex testiũ examinatorum pro parte vici.Nec ob.ꝙ in illo testõ magis dilexit Paulũ ꝛ magis in eo confidit:qꝛ ipsum dimisit fideicõmissarium ꝛc.ideo ꝛc.vt in contrariũ deductum est:nam rñdetur ꝙ lꝫ in illo magis cõfiderit nõ sequitur ꝙ magis dilexerit:nã illa fideicõmissaria nõ affert cõmoditatẽ ꝛ demõstrat potius ꝯfidentiã ꝙ̃ dilectionẽ:nam põt quis confidere de viro incognito ꝑpter eius integritatẽ ꝙ̃ de filio quẽ diligit vt seipsum.l.iste quidem.ff.ꝙ metus causa.Quinimmo ex eo ꝙ reliquit fideicõmissarium cum potestate vẽdendi de bonis suis ꝛc. persuadetur qđ noluerit eũ instituere heredẽ:nã si instituebat solus heres frustra deputabatur fideicõmissarius ad satisfaciendum relictis:cũ illud esset onus suũ:qꝛ heres institutus.ꝛ insup esset heres in illis bonis vẽdendis pariter:prout in alijs vnde frustra adijceretur verbũ illud in alijs quasi excluderet qđ nõ esset heres ĩ illis

33 distribuẽdis:qđ est falsum.†Nec ob.qđ testator censetur se conformare cũ dispositione iuris:ꝛ sic censetur diligere veniẽtem ab intestato:quia illa allegatio tendit ad mẽtem verisimilẽ disponẽtis nõ ad verba testatoris vel notarij.s.qđ nomẽ heredis fuerit expꝛssum. preterea ab illa cõiectura fuit iam recessum cũ apparẽt qđ testator alium pretulit successori ab intestato.s.dictum vicũ:nec presumitur mutatio voluntatis.l.eum qui mutatã.ff.de proba.Jus aũt cõmune disponit qđ institutus preferatur venienti ab intestato.l.ante ꝙ̃.C.cõmunia.de succe.l.quãdiu.de acqui.here.cũ si.ideo cesset illa ratio:nec hoc casu cessat suspicio quã dicunt Alber.ꝛ Joan.an.et Pau.de cast.ex eo qꝛ interuenerit notarius rogatus qui interrogauit ꝛc.qꝛ nõ apparet alr̃ de rogitu notarij:nisi qđ ipse dixit testibus:fiate testimonij ꝛ io ne sero rogato.ratio q̃ adducit in notario militat qñ testator adhibuit ipse suo ore notariũ:tñ nõ facio ĩ hac parte magnũ fundamẽtum:ideo nõ insisto in hoc:ꝛ omitto etiam nõnulla que egregie tanguntur per allegantem. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cccv.

1 Legatis domo ꝛ orto vxori quousq; vixerit ꝛ post eius mortẽ quibusdã alijs demũ faciẽs codicillos in quibꝰ disposuit dicta domus ꝛ ortus ꝑtineãt pleno iure ad titiũ si nuptias ꝯtraxerit adueniẽte tpe nuptiarũ nõ aufertur vxori legatũ:nec deueuit ad titium nisi post titij mortem.per totum consi.

2 Testatoris voluntas ambulatoria est vsq; ad mortem.

3 Codicilli fieri possunt ante testm̃ ꝛ post testm̃ etiam nullo cõdito testamento.

4 Hereditas vel res singulares possunt adimi iure legati vel fideicommissi.

5 Pleno iure ṽba quid importent.nu.13.

6 Determinatio plura determinabilia determinãs ea determinat vniformiter vt decet.

7 Clausula in fine posita refertur ad oĩa ꝓcedentia qñ nõ põt reddi ratio quare magis ad ꝑxima ꝙ̃ remota referatur.

8 Dubia interpretantur cõtra eũ qui nititur ex eis.

9 Argumẽtari lꝫ de cõtractibus ad vltimas voluntates.

10 Testatoris voluntas mutata non presumitur.

11 Mutatum stare prohibetur et econtra qđ non mutatur nõ prohibetur stare.

12 Clausula que refertur ad proxima nõ restringitur ad aliũ casum.

14 Plenum licet adiectione non indigeat tamen quando diminutionem recipit.

15 Locare non potest rem qui habet illius vsum et sic pensionem ex ipsa recipere etiaꝫ a ꝓprietario etiã si inhabitet ꝓprietarius.fallit si habeat habitationem.

16 Legata habitatione potest locari.fallit legato vsu.

17 Legati iura realia transeunt statim in honoratum incontinenti a die hereditatis adite.

18 Tẽpore vno cõcessum dꝛ alij tẽpori denegatum.

19 Pignore siue hypotheca qđ possit creditor vti si debitor pecuniã infra certum tempus non soluerit donec soluta fuerit si alteri vendiderit creditor pro maiori precio ꝙ̃ sibi deberetur qñ possit debitor dictum pignus vẽdicare ab emptore:vel illud plus qđ creditor vltra suam summam consecutus fuit repetere.

20 Uendicare licet dño rem suam a quocũq; possessore.

¶ Consilium.cccv.

1 In nomie domini nostri Jesu christi. ¶ †In hac consultatione circa primum consultationis articulum videtur primo aspectu dicẽdum qđ ex quo prout presupponitur parentela fuit secuta inter Antoniũ filiũ Berardi ꝛ filiã dicte Magdalene ex primo matrimonio:ꝛ sic purificata fuit conditio sub qua dicta domꝰ et ortus fuerunt relicti pleno iure dictis filijs Berardi:dicta Madaglena nequeat quicꝙ̃ petere super dicta domo ꝛ orto:nã lꝫ predicta fuerint eidem in testamento sibi relicta in vita:ꝛ ad ea donec vixerit spectaret vigore testamenti ratione vniuersalis institutio-

2 nis:†tamen quia ambulatoria est voluntas vsq; ad mortem prout dicitur per ipsum testatorem in suis codicillis et probent.insti.de

3 adẽp.lega.ꝛ.ff.e.ti.per totũ.†Et codicilli fieri pñt ante:ꝛ maxime post testm̃.l.si quis cũ nullũ.§.fi.ꝛ.l.cum tabulas.ꝛ.l.diui.§.fi.de iure co.ꝛ etiam nullo testõ facto.d.l.si quis cum nullum.in prin.et.l. conficiuntur.in prin.ꝛ.l.ab intestato.e.ti.in quibꝰ codicillis:licet nequeat hereditas directo dari vel adimi.l.ij.C.de codi.ꝛ.l.ꝙ per

4 manus.ꝛ.l.illud.ꝛ.l.ꝙ per manus.ff.eo.ti.†tñ possunt adimi iure legati vel fideicommissi non solum res singulares:sed etiã ipsa hereditas.l.sceuola.ad treb.ꝛ hec clara.allegatur ꝙ dicta domus et ortus fuerint sibi ādempti in codicillis ex quo sub dicta conditione fuerunt relicti pleno iure dictis filijs Gasparis et conditio fuerit purificata.Non eñ esset plenum ius dictorum filiorum Berardi si dicta domina Magdalena haberet vsum et habitationem:et

5 sic frustra viderentur adiecta illa verba pleno iure.†Plenitudo enim adiectione non indiget.cañ.j.in prin.xcvj.distinctio.et cañ. si omnia.in fi.vj.q.j.itaq; plenum proprie dicitur cui nihil addi potest seu additione non indiget vt dictis iuribus.et clemen.causam que.de elec.iuncta glo.in verbo plena.et que ibi per docto.ꝛ in.c. in nostra.de procura.ꝛ in.c.cupientes.§.ꝙ si per.xx.de electio.lib. vj.et per Joã.and.in.c.si apostolice.de prebendis.libro.vj.Ideo mens et verba videntur concordare ꝙ dicta domus et dictus ortus spectent ad dictos filios Berardi sine onere seruitutis.Nec a verbis recedendum est vbi de contraria mente non apparet:maxime vbi sunt clara.l.non aliter.et.l.ille aut ille.§.cum in verbis.de

6 lega.iij.et.l.j.§.si is qui nauem.de exerci.†Nec obst.videtur clausula in fi.posita in dictis codicillis ibi:saluis tamen et reseruatis dicte domine Magdalene sue vxori dictis flo.cl.s̃.dicto casu legatis ac etiam vsu et habitatione domorum supradictarum ꝛ ortus toto tempore vite ipsius domine Magdalene ꝛ quousq; vixerit sine cõtradictione alicuius persone:quia respondetur ꝙ dicta reseruatio verificatur casu quo non fuerint secute nuptie inter alterum ex filijs Berardi et filiam Magdalene:qđ ostenditur:quia illa verba saluis tamen ꝛ reseruatis determinant et exceptuant duo q̃ sequũtur.s.cl.floreñ.ꝛ vsum et habitationem domorum predictarum et orti:sed respectu dictorum.cl.floreñ.militat reseruatio dũtaxat eo casu quo dicte nuptie non sequantur vt patet ex illis verbis dicto casu ꝛc.que verba ad casum quo nuptie predicte non sequerentur sine dubio referuntur:ergo similiter non militet alio casu etiã quo ad reseruationẽ vsus ꝛ habitationis vt sic determinatio plura determinabilia determinans ea vniformiter determinet vt decet.l. iam hoc iure.de vulga.et pupil.et.l.fi.C.de sententijs.et.l.in testamento.j.C.de testamen.mili.cum concordan.qđ et alia ratione de

7 monstratur.†Nam clausula in fine posita tunc ad omnia precedentia refertur quando non potest reddi ratio quare magis ad proxima ꝙ̃ ad remota referatur:vt est text.in.l.j.et ibi not.per docto.C. de liber.preter.sed in casu nostro potest reddi ratio diuersitatis:qꝛ in casu quo nuptie sequerentur dicte domus erant relicte pleno iure dictis filijs Berardi:et casu quo non sequerentur non erunt eis et alijs pleno iure relicte.Item dicta Magdalena in casu quo dicte nuptie sequerẽtur est minus honorata a testatore:quia nõ sunt sibi relicti.cl.floreñ.ideo non videtur pariter habere voluntatem testatoris eo casu prout in sequenti casu:ideo cum non videatur par ratio:vtroq; casu videtur qđ reseruatio illa referatur ad proxima:et consequenter ad casum quo nuptie non sequantur:facit etiam quia dicti filij Berardi fundant intentionem suam ex verbis relicti sibi facti:que videntur satis clara:ipsa autem domina Magdalena fundat intentionem suam ex ipsa reseruatione:et sic in exceptione a relicto supra facto filijs dicti Berardi.Ideo ad ipsam spectat probare.arg.l.in exceptionibus.de probatio.et dubia probatio non releuat.c.in presentia.de probatio.l.certum.de

8 fideicommissis.†et.verba interpretantur contra eum qui ex his nititur:prout hec theorica traditur in pactis.in.l.veteribus.ff.de pactis.et.l.labeo.et.l.si in emptione.in princip.ff.de contrahen.em-

9 ptio.†ideo similiter in vltimis voluntatibus cum de contractibꝰ ad vltimas voluntates et econtra licita sit argumentatio.§.eũ qui cyrographum legis seruum filij.de legatis primo.et.l.fina.C.de le-

10 ga.et.l.si ex legati causa.de verbo.obligatio.†His tamen nõ obst. contrariam partem arbitror iuri magis consentaneam.nam in testamento dicte domus et ortus sunt relicte in vita sua dicte domine Magdalene:et sic dicta domina Magdalena habet primam voluntatem testatoris que non videtur ex toto mutata nisi quatenus apparet.l.eum qui mutatam.ff.de probatio.et.l.non ad ea.de

11 conditio.et demonstratio.†Et quod non mutatur non prohibetur stare.l.sancimus.C.de testamen.Ideo persuadetur quod in dubio siue nuptie predicte sequerentur siue non sequerentur fuerit voluntas testatoris qđ dicta domina frueretur dictis domibꝰ

et orto

z orto:z ideo verisimilis mens testatoris videt esse p dicta domina
Magdalena q̄ ad vsum z habitationē q̄ sunt reseruata in codicilli.
Item in proxima precedenti particula codicilli disponitur de di-
ctis domibus z orto vtroq3 casu siue nuptie predicte sequerentur
siue non ibi:sed de vno in alterū dictis casibus imperpetuū successi
ue reuerterentur.Nā illa verba dictis casibus cum sint pluralis nu
meri necessario referunt ad duos casus.Et sic ad casuz quo nuptie
seqrent ad casuz q̄ nō seqrent:nō ad eū solū casuz q̄ nō seqrent ipe
nuptie ar.regule pluralis locutio in.vj.z.l.iter illā in fi.de ver.sig.z
12 l.vbi numerus.ff.de testibus.† Et verba illa posita.§.proxime ibi
dicto adueniente casu quo quomō que sunt singularis numeri refe
runtur vt arbitror ad pxima verba.vz neq3 per alios homines sin-
gulos:quia ad alios omnes de domo erant ex superiori relicto de-
uoluende dicte domus z ortus eo solo casu quo nuptie non sequū-
tur.Ideo subnectuntur dicta in singulari dicto adueniente casu z
similiter dum in ver.saluis tamē dicitur supradicto casu legatis re-
fertur ad eundem casum z sic ponit codicillator pro vno casu quā-
do nuptie non sequuntur z pro alio quando non sequuntur:dum
ergo dicit dictis casibus significat vtrunq3 casum.Ideo versiculus
immediate sequens si referatur ad proximum versiculū non restrin
gitur ad vnum casum.s.ad casum quo nuptie non sequentur dun-
taxat.Sed indefinita oratio omni casu verificetur. Quia indefini-
ta equipollet vniuersali.l.si pluribus de leg.ij.c.quia circa de priui.
can.si romanorum.xix.distin.quinimmo videtur vniuersalis oratio
cum dicat q habeat vsum z habitationem toto tēpore vite sue:nō
em haberet toto tempore vite sue si haberet expectare euentum cō
ditionis negatiue.s.q ille nuptie nō contraherentur.Nec obstant
illa verba dicto casu legatis:quinimmo potius ex dictis verbis eo
modo prolatis videtur deprehendi mens codicillantis q noluerit
reseruationem restringere ad dictum casum cum illa verba dicto ca
su retulerit ad verbum legatis non ad verbum reseruatis.Si em vo
luisset reseruationem restringere ad dictum casum quo ad omnia
reseruata dixisset saluis z reseruatis dicto casu.cl.flo.zc.Sed quia
nolebat reseruationem restringere ad eum solum casum.Ideo put
verisimile est dicta verba dicto casu posita fuerunt vt determinarēt
verbum legatis z non verbum reseruatis ne restringerent reserua-
tionem vsus z habitationis.Reseruatio itaq3 ex mente z verbis est
generalis reseruat.cl.legata non reseruat alio casu:quia alio casu le
gata non erat:ideo reseruatio est generalis z ad.cl.legata z ad vsuz
13 z habitationem z propterea non ob.d.l.iam hoc iure cum si.†Nec
obstant illa verba pleno iure:nam constat q illa verba non impor
tant tantam plenitudinem q nihil addi possit.Nam relinquūtur
cum onere.cl.flo.in ipsis domibus z orto vt est expressum in verbis
sequentibus.Item denegatur ius alienandi.Item subijciunt one
re fideicommissi post mortem:quia sunt onerati vt dicte domus z
ortus post eorum mortem deueniāt in posteros vel alios de domo
vt est satis aperte expressum in versi.ita tamen.intelliguntur ergo
illa verba pleno iure quo ad iura non reseruata vel concessa alijs in
dictis domibus z orto:ideo plenitudo intelligitur respectu aliorū
iurium quasi reliquerit plenum ius in dictis domibus.cl.floreñ.su
pra z a facultate alienandi z in vita earuz z ab vsu z habitatione in
vita Magdalene.Et forte fuit mens q si nuptie non sequebantur
reliquebat filijs Berardi z alijs de quibus in secundo capite codi-
cillorum.Si vero nuptie sequerentur relinquebat alijs pleno iu-
re idest non diminuto concursu aliorum de domo de doctis z hāc
interpretationem plurimum mihi persuadeo.Vel intelligatur ple
no iure.i.non expectata morte domine Magdalene prout habe-
bat expectari ex forma testamenti z sic censeantur apposita ad tol-
lendam illā dilationem z conditionem appositam in testamēto:nā
si legatarius post mortem onerati vel tertij decedit ante illum eua-
nescit legatū.l.heres meus de condi.z demonstra.z.l.post mortem.
ff.quando dies lega.ce.vel intelligatur pleno iure idest sine detra-
ctione quarte prout dictis verbis pleno iure eam interpretationē
tradit Bald.in.l.precibus.C.de impube.Licet in terminis in qui-
bus Bald.loquitur contra eum tenuerit Pau.de cast.in auc.sed
cū testator.C.ad legem falci.z sentiat Bar.in.l.centurio de vulga.
z pupilla.Tamen illa interpretatio q illa verba potuerint impor-
tare directā substitutionem:z ideo censeantur adiecta:prout vult
Bar.nō adit in his terminis.Quicquid aūt sit constat qō illa ver-
ba pleno iure nō importāt q nihil diminuatur vt supra deductū,
z ideo prout ab illa plenitudine diminuitur ius respectu.cl.floreñ.
ius respectu facultatis alienandi. Item quia non est plenum re-
spectu temporis: quia eorum ius non durat perpetuo:nam post
mortem relinquitur alijs ita et diminuatur respectu personalis
seruitutis vsus et habitationis ex quo verba sequentia id signifi-
14 cant vt probaui.† Sic z als plenum dicitur q diminutionē reci-
pit:vt notat Joan.and.in.c.j.de censi.lib.vj.super glo.itaq3 z hoc
etiam si absolute proferatur fortius non incōueniat hoc casu quo
moderatur per illa verba cum onere zc.z illa verba saluis z reserua
tis zc.Item in legatis ademptio et exceptio dubia reddit legatuz
dubium adeo q interpretatio fit contra legatarium.l.si ita sit ascri
ptuz in fi.de leg.j.z.l.si fuerit de rebus dubijs.Ratio forte est quia
lex magis fauet heredi q legatario:prout als latius legendo dixi
in.d.l.si ita sit ascriptum.per hec apparent sublata adducta in con
15 trarium.¶†Circa scōm autem consultationis articulum premit-
to q licet ille cui est relictus vsus domus non possit eam alteri lo-
care:z sic pensionem ex ipsa domo recipere.vt.l.sed neq3.z.l.habi-
tatio.ff.de vsu.z habi.z propterea non possit a proprietario pen-
sionem recipere si domum ipsam inhabitat ipse proprietarius et
16 vsuarius ea non vtatur:† tamen ille cui est relicta habitatio dom9
potest ipsam domum alteri locare z pensio ad eum spectat z in hoc
differt habitatio ab vsu vt est expressum in.l.cum antiquitas.C.de
vsufru.prout et docto.ibi dicunt.z bald.ibi assignat rationem dif-
ferentie:quia habitatio censetur quedam species alimentorum et
pensio illa recepta ex locatione confert ad alimēta:quia potest ex-
pendi pro alimentis:puta pro habitatione alterius domus nō ita
contingit in seruitute vsus que non censetur respicere alimenta:cō
moditas ergo z vtilitas que recipitur ex vtilitate domus videt spe
ctare z pertinere ad eum ad quem spectat habitatio domus z non
ad proprietariuz.pro quo etiam facit tex.eiusdem.l. cum antiqui-
tas quatenus dicit q si est relictus vsusfructus habitationis talis
domus censetur relicta ipsa habitatio z tantum operatur qtuz si
esset simpliciter relicta ipsa habitatio.z ita no.ibi doct.ex quo dat
intelligi q fructus ipsius domus spectant ad eum cui cōpetit ha-
bitatio domus.Et pptērea videtur concludendum per dicta do-
mina Magdalena debeat aliquid condecens consequi pro habita
tione dicte domus ex die quo dicti Gaspar z andreas habitauerūt
17 dictam domum.† Nam ipso iure habitatio sibi competebat. nam
ista iura realia ex legato statim transeunt in honoratum vere a die
adite hereditatis ficte a die mortis iuxta.l.a titio.ff.de furtis.z.l.si
tibi homo.§.cum seruus de lega.j.z in.l.j.de serui.lega.z per Bar.
in.l.si mihi vsusfru.infra biennium de vsufru.lega.Et maxime pre
dicta procedunt si dicti Gaspar et Andreas occupauerunt dictaz
domum ante cōtractas nuptias.Nam eo tempore dicta domus et
ortus spectabant iure plene proprietatis ad ipsaz dominā magda
lenam vt heredem vniuersalem.Ita q sine dubio fructus z como-
ditas ipsius domus z ortus spectabat ad eam cum adhuc non ces-
serat dies legati facti dictis filijs Berardi sub conditione affirma-
tiua concepti.Nec dies relicti facti alijs de dicta domo sub contra
18 ria negatiua conditione.¶† Deueniendum est ad dubia respiciē
tia sm punctum.Et quidem primum quesitum videtur alienum a
magna dubitatione:qz ex quo dicta domina Magdalena non te-
nebatur soluere dictos.cc.florenos ante elapsum mensem septem-
bris nullo pacto poterat dictus Antoni9 occupare bona dicte do
mine Magdalene.Ideo prius occupando ipsa bona z fructando
recepit fructus sciēter ex re aliena z sic vt malefidei possessor absq3
dubio tenet illos fructus restituere per iura vulgaria.Et maxime
qz ex quo fuerat in contractu secum celebrato concessa dicto anto-
nio auctoritas accipiendi possessionem bonorū dicte dñe Magda
lene ppria auctoritate post mensem septembris tacite actuz inter
eos q antea propria auctoritate non acciperet.Nam vno tpe con-
cessum censetur alij tempori denegatum.ar.l.cuz pretor de iudi.cū
concor.z.l.eum qui.§.qui ita de verb.obli.z.l.inter socerum.§.cum
inter de pactis dotalibus.Et hoc detractis illis fructibus qui ex
conuentione percipi poterant pro rata.cc.florenorum que debe-
bantur dicte domine simone super hereditate z bonis iuliani sui
patris cum expresse conuentum fuerit inter dictam dominam Ma
gdalenam z Antoniuz quod dictus Antonius posset ex dictis bo
nis dicte dñe Magdalene percipere fructus p illo primo anno re-
spectiue ad quantitatē fructuum percipiēdorū ex tali poteri dicti
olim iuliani p rata.cc.flore.z sic in effectu p dimidia z cū ita specifi
ce cōuētū fuerit inter partes pactū illud est seruandū per iura vul-
19 garia.¶†Vltimū etiā quesitum videtur alienū a mediocri dubita
tione.Nam ex quo presupponitur q dictum potere venditū ab he
redibus dicti Antonij erat dicte domine Magdalene:lz esset tra-
ditum dicto Antonio occasione ducentorum florenorum qui eidē
debebant vt inde perciperet fructus tanq ex rebus sibi pro dote pi
gnoratis iuxta.c.salubriter extra de vsur.Non tamen fuit attribu-
ta potestas alienandi rem alienam:nec vendendo rem alienam pri
uata fuit domina suo dominio:iuxta.l.id quod nostrum de regu.
iur.nisi forte secuta vsucapione vel prescriptione iuxta.l.primam
C.de reb.alie.nō alie.quare dicta domina Magdalena ratione sui
dominij potest vendicare dictum potere a dictis possessoribus cuz
20 non presupponatur esse prescriptuz.†Et generale est q dominus
vendicat rem suam a quolibet possessore.l.in rem actio z per totuz
de rei ven.Requirit enim dominium ex parte agentis z possessio-
nem ex parte conuenti:z hec duo extrema sufficiūt.l.j.C.de alie.iu.
mu.causa facta.z.c.abbate sane de re iudi.lib.vj.que quidem con-
currunt hoc casu.Et breuiter de hoc quesito est casus in.l.mater.C
de rei ven.vbi est casus quod si quis vendit rem alienam dominus
potest illam vendicare ab ipso empto re possidente si vendicare
vult et ille non prescripsit prout z dictum et limitationem probat
text.in.d.l.j.C.de rebus alie.non alienan.vbi casus.Sinautem est
prescriptum vel dominus vult cōsentire alienationi.tūc pōt petere

precium: vt est expressum in dictis iuribus. ⁊ facit. l. si eum seruum. ff. si certum pet. ⁊. l. cum fundus. §. seruum tuum imprudens. eo. ti. Et cum sit casus in. d. l. mater ꝙ electio est domini cuius res est vendita non est instandum super casu. l. lege ancille. C. de fur. ⁊. l. illam ver. de modo de colla. Ideo concludendū est ꝙ dicta domina Magdalena potest vendicare dictum fundū si vult soluere dictos. cc. flo. Itē si vult petere residuū precij pōt ⁊ eius est electio.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cccvj.

1 ☞ Conditio ob causam ꝙ habeat locum in contractu permutationis ratione cause plene non secute dato ꝙ in contractu ex generali notariorum consuetudine sit apposita stipulatio. ꝑ totū cōsil.
2 Notarij solent contractus innominatos deducere in stipulatiōes.
3 Stipulatio est contractus nominatus.
4 Permutatio est contractus innominatus qui stipulatiōe mutat suam naturam in contractum nominatum.
5 Reuocantur penitentia cōtractus innominati reintegra existēte. fallit si stipulatione inuenitur.
6 Contractus innominatus quam parit actionem si impleatur ⁊ in stipulationem vertatur.
7 Interesse extra rem siue intrinsecum an q̄n competat eo casu quo succedit obligatio ad interesse intrinsecum siue commune propter non factum vsq̧ ad finem consilij.
8 Interesse rei non potest peti si non transferatur illius dominium.
9 Interesse rei petere non potest qui non impleuit in parte ⁊ minus plene licet non vitiose.
10 Interesse rei debet considerari an sit intrinsecum vel extrinsecum.
11 Interesse rei non obligatur aliquis propter non factum.

¶ Consilium. cccvj.

Repetito diuino numine.

1 ¶ † Licet pn̄s consultatio sit egregie discussa per dominum Baldum de bartholinis. V. J. doc. dominū ⁊ patrem meum hoñ. Et de sola fuerim subscriptione requisitus: tñ aliqua subdam maxime ne videar inaccurate ⁊ quodāmodo illotis manibus ad subscriptionem descendere. Et quidē placet prima conclusio domini consulentis. s. ꝙ dicto domino perlouisio competat cōditio ob cām ea pretēsa cā: quia per alterā partem non fuit contractus plene impletus. competit enim conditio ob causam ratione cause non plene implete prout probauit domi-
2 nus consulens ⁊ probatur etiam in. l. si. in fi. ff. de condi. ob ca. † Videtur autem obstare: quia prout arbitror de tali diuisione ⁊ permutatione fuit celebratum instrumentum ⁊ in instrumētis solent apponere notarij stipulationes ⁊ cōtractus etiam innominatos de-
3 ducere in stipulationes. † Et constat stipulationem esse contractū
4 nominatū. † Et cōtractus innominatus prout est permutatio vallatus stipulatione immutat suā naturā cōtractus innominati assumēdo naturam cōtractus nominati vt probatur in. l. ex placito. C.
5 de rerū permu. † Licet em̄ contractus innominati reintegra per penitētiam reuocentur. l. si pecuniā. ff. de condi. ob causam. Et tamen secus est si cōtractus innominatus est iuuatus stipulatione. d. l. ex
6 placito. † Item ex cōtractu innominato competit ita demū actio si est cōtractus plene impletus secus si vallatur stipulatione. l. cum proponas. C. de pac. Ita ⁊ videbatur ꝙ ex quo in contractibus nominatis non est locus conditioni ob cām. l. si. ff. de condi. ob causam propter causam non secutaȝ. Sȝ in cōtractibus innominatis sicut ibi ⁊ fere per totum titu. Tamen si contractus de se innominatus deducitur in stipulationē videtur ꝙ prout cessat conditio ob causam que in contractibus innominatus oritur ex capite penitentie per no. in. d. si pecuniam. Ita ⁊ cesset ex capite cause non secute. qḋ ⁊ videtur innuere tex. in. l. cum precibus. C. de rerum permuta. vbi si cōtractus innominatus deductus fuit in stipulationem dicitur ꝙ agi potest vt pactum seruetur. Si vero non fuit subsecuta stipulatio tunc cōpetit vel actio prescriptis verbis vt conuenta impleātur vel conditio ob causam ad repetendum data: vnde ex quo scḋȝ mēbrum venit aduersatiue ad primum: ⁊ in secundo alternatiue dātur due actiones ⁊ in primo dicitur solū de vna datur intelligi ꝙ nō cōpetit conditio ob causam in primo mēbro. s. quando interuenit stipulatio. Tamē hoc non obstāte dicēdum est ꝙ licet regulariter in cōtractibus nominatis nō sit locus cōditioni ob causam etiam ex capite cause non secute: tamen fallit in stipulatione apposita in cōtractu innominato prout ꝯcludit Barto. rationem assignans ⁊ vltra eum est tex. in. l. siquis accepto. ⁊. l. si mulier. eo. ti. iuncta. l. j. ff de accep. vbi probatur ꝙ acceptilatio non potest fieri nisi per stipulationem. ⁊ in. d. l. si quis accepto. ⁊ in dicta. l. si mulier. probatur qḋ si acceptilatio fit ob causam ⁊ causa non est secuta datur cōditio ob
7 causam. ¶ † Placet etiam alia conclusio domini consulentis qḋ veniat interesse extrinsecum ꝙ vt percepi pretendit dictus perlouisius. licet enim interesse extra rem non soleat deberi quando succedit obligatio ad interesse propter non factum non venit interesse extra rem si ratione rei in qua cadere poterat interesse intrinsecum ⁊ est tale ꝙ non sequeretur rem in quemcunq̧ iret vt hoc probatur in. l. si sterilis. §. cum per venditorem. ff. de acti. emptio. ⁊ no. per Bar. in. l. vnica. ff. de sententijs. que pro eo ꝙ interest que qualitates cōcurrunt vt arbitror in casu nostro. Nam in castro poterat cadere interesse intrinsecum et hoc constat et interesse quia habet aliam partem habet possessiones cōtiguas non caderet apud quē cunq̧ iret dictum castrum: ⁊ licet quando propter malefactum agitur ad interesse aliter disponatur prout dicit dominus consulens: tamen non videtur teneri ad interesse quia male tradidit prout contingit quando tradidit animal morbosum seu aliam rem vitio
8 sam. † Sed quia non tradidit vt debuit quia debuit tradendo trāsferre dominium. l. j. de rerum permu. vnde licet tradiderit tamē q̄r non transtulit dominium est perinde ac si non tradidisset et tenetur quia non dedit prout habetur in. d. l. fin. de condi. ob causam. ⁊ in. l. vbi autem non apparet. §. si. ff. de verbo. obliga. ⁊ in. l. qui fundum. §. iulianus. ff. de verbo. obli. ⁊ facit. l. iij. §. si reddita. ff. cōmo.
9 † Nec debet in plus teneri qui impleuit in parte et minus plene licet non vitiose ꝙ̄ qui in nihilo impleuit immo minus solet quandoq̧ teneri vt patet ex his que habentur in. l. si pro fundo. C. de trāsac. ⁊ facit quod habetur in. l. iurisgentium in prin. ff. de pac. Nihilominus siue dicamus teneri ad interesse propter malefactum prout dicit dominus consulens siue propter non factum dico quod venit istud interesse extrinsecum quod pretendit dictus Petrus louisius. Cum circa illud interesse plus operatur natura rei ꝙ̄ hominis industria. quia prout audio habet vndiq̧ prope dictum castrū sua alia fortilitia ⁊ possessiones et in dicto castro habet aliam partem: ita ꝙ istis respectibus plurimum sua interest habere dictam partem castri que euincitur longe magis ꝙ̄ sit valor intrinsecus di-
10 cte partis. † Et istud interesse est sibi solitum ⁊ sic quodammodo certum. Ideo debet considerari etiam si foret mere lucrum extra rem per no. in. l. ij. in fine de eo ꝙ cert. loco. prout concludit Bar. in dicta. l. vnica de sententijs que pro eo ꝙ interest in penul. char. in ver. venio ad vltimam partem iuncto eo ꝙ ipse supra dixerat in
11 versic. hoc premisso videndum est. † vbi circa illum articulum an et quando quis obligatur ad interesse propter non factum veniat interesse extrinsecum. Et concludit ꝙ non per. l. si sterilis. §. cum per venditorem de actio. emptio. ⁊ subdit ꝙ tamen intellige scḋm distinctionem quam. j. ponam circa vltimam partem: an in interesse habeatur ratio lucri necne. Et sic distinctionem quam in vltima parte ponit circa lucrum cessans intelligit etiam quando est interesse extrinsecum ⁊ debetur propter non factum vt aperte demonstrant dicta verba Barto. s. interlineata. Et propterea concurro in sententiam domini consulentis. ꝙ veniat in his terminis tale interesse extrinsecum etiam lucri cessantis ꝑm ꝙ concludit barto. vbi. s. Circa duplam dominus consulens nihil firmat: ⁊ ita etiam ego de subscriptione requisitus transeo. Circa vltimum quesitum non insisto: q̄r videtur satis plane procedere: prout et ipse domin⁹ consulens dicit ideo transeo cum eius dictis.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cccvij.

1 ☞ Substitutio vxori testatoris institute donec vitam vidualem seruauerit: an euanescat si aliqui ex substitutis moriantur ante dictam institutam alijs tamen substitutis relictis post vxoris mortē ⁊ si predicta substitutio euanescat pro portione substitutorum premortuorum quibus illorum portio accrescat.
2 Heres dicitur dominus hereditatis nec potest testatoris facto desinere esse heres.
3 Hereditas directo ad tempus dari non potest.
4 Substitutio facta a pagano per verba mere directa ciuilia nō obliquatur ⁊ qui non admittitur vt substitutus nō admittitur vt coniunctus. fallit si persone fiat cui directo substitui non potest.
5 Heredis appellatione veniūt primi heredes saltim tp̄e testi invsufructu. fallit in testamentis ⁊ legatis. numero. 10. et. 18.
6 Consanguineorum appellatione in testamētis veniunt tm̄ illi in quibus cadit talis qualitas tempore testamenti.
7 Legata ⁊ fideicommissa fiunt propter merita.
8 Fideicommissaria substitutio caducatur mortuo substituto. viuente instituto tamen accrescit coniunctis re ⁊ verbis.
9 Accrescit portio caducata morte vnius ceteris coniunctis.
11 Saluanda est sermonis aut verborum ratio prout saluari potest.
12 Pluralis locutio non verificatur in vno solo. numero. 15.
13 Verba sunt insequenda vbi de mente non constat.
14 Dilecti in substitutiōe videntur qui sunt dilecti in institutiōe nisi ratio sermonis vel presumpta voluntas aliud induceret.
16 Abbreuiata scriptura interpretari debet vt saluetur sermonis ratio: vbi tamen non constat de mente testatoris vt actus potius valeat ꝙ̄ pereat.
17 Filiorum appellatione quando veniāt nepotes.
19 Substitutio directis verbis ciuilibus facta non obliquatur vbi cōstat de mente testatoris.
20 Substitutio directa fideicommissaria interpretaꝛ si fiat ꝑsone cui non potest directo substitui.
21 Heres habens potestatem vendendi aut alienandi non potest [illegible]
dere iur[illegible]

dere iura in preiudicium substitutorum.

Consilium.cccvij.

1 In nomine domini nostri iesu xpi. In hac cosultatione prima consideratione videtur dicendum q dicta bona pertineant ad dictu3 nepotem donatarium dicte domine Catherine. Nam dicta domina catherina fuit heres instituta.z sic facta domina dictorum bonoru3:quia heres.j.dominus.§.fi.insti.de hered.quali.z dif.z dominus est rei sue moderator z arbiter.l.in re mandata.C.man. Et licet dicta domina Catherina fuerit ad tps heres instituta.i.donec vixerit:z donec vitam vidualem seruauerit:tamen no

2 definit esse heres: quia semel heres non potest facto testatoris de

3 finere esse heres.l.ei qui soluedo.ff.de here.insti. Ideo hereditas

4 non potest dari directo ad tps.l.hereditas ad diem.e.ti. Nec videtur q iure fideicomissi debeatur hereditas dictis substitutis ex pluribus z primo.qz substitutio fuit facta per verbu directum ciuile heredes. Ideo videtur q no obliquetur per.l.verbis ciuilibus de vul.z pup.z no.gl.z doc.in.l.precibus.C.de impu.z in.l.cēturio de vul.

5 z pu.z Inno.in.c.raynutius de testa. Item alia ratione videtur q cesset fideicommissaria substitutio:nam substituit heredes Thome videtur q debeat intelligi de primis heredibus non de vlterioribus.ar.l.antiquitas.C.de vsufr. Item de illis qui erant heredes

6 tēpore testamenti:vel saltē tēpore mortis testatoris: prout quando relinquitur aliquid cognatis vel agnatis vel consanguineis testatoris vel tertij:intelligitur de illis quibus cadebat talis qualitas tempore testamenti:vt est tex.z ibi late bart.in.l.si cognatis.ff.de reb.dub.facit.l.si ita de aur.z ar.le. Cum itaqz isti q ptenduntvenire ex dicta substitutione no essent heredes dicti thome tempore testamenti:quinimmo nec tempore mortis ipsius testatoris resul

7 tarevidetur q non censentur inuitati ex dicta substitutione. Corroboratur predicta ratio:quia legata z fideicommissa fiunt ppter merita.l.nec adiecit.ff.pro socio. Sed futurorum heredum thome non apparebant merita immo poterat faciliter cotingere q essent demeriti merito psuadet q intellexerit de heredib' thome tpe testamēti. Persuadetur etiam: qz Petrus z paulus z domina flora erant pariter coniuncti dicto testatori:prout dictus Thomas. et per cosequens magis coiuncti q filius dicti Thome. Et tamen ipsi soli petrus et paulus z flora fuerunt per dictum testatorem inuitati z non futuri eorum heredes:ergo pariter prout est verisimile non fuit de mente testatoris inuitare futuros heredes dicti Thome. Si autem inuitare voluit solum Antonium filiu3 Thome qui erat eius heres. Et presupponatur q ipse Antonius z alij institu

8 ti decesserut in vita domine Magdalene onerate sequitur quod dicta fideicomissaria substitutio caducata fuit:quia decessit honoratus ante mortem onerati.l.vnica.§.sinautem sub conditione.C.de cad.tol.l.heres meus in prin.de condi.z demon.z.l.si cum heres quando dies leg.ce. Et per cosequens dicta bona pertinent ad heredes dicte domine Catherine heredis institute.d.§.sinautem sub

9 conditione cum si. His tamen non obstantibus contrariā arbitror sententiam veriorem.fatendum autem est q pro portionibus dictoru Petri pauli z domine Flore dicta substitutio fuit effecta caduca z irrita per iura supra proxime adducta. Et idem cēsendu foret si solus dictus Antonius primus heres cēseretur inuitatus:z tunc procederet pars contraria supra deducta. Tamen quia portio in qua fuerunt inuitati heredes dicti thome non est caducata vt probabo:ideo portiones caduce alioru substitutorum accreuerut portioni heredum Thome qui in dicta substitutione fuerut coniuncti re z verbis vel saltem verbis tantum. Ideo inter eos est locus iuri accrescendi seu non decrescendi non refert.d.l.vnica.§.vbi autem legatarij.z.l.si duobus.§.fi.de leg.j.z.l.coniunctim de lega.iij.z per Bar.in.l.re coniuncti de leg.iij.z hactenus hec pcedut de plano. Solum restat dubiu an censeatur inuitatus solus dictus Antonius primus z immediatus heres dicte Thome:an etiā alij posteriores heredes mediati eiusdem Thome prout sunt saluator z paulus filij z heredes dicti Antonij heredis dicti Thome attento q heres heredis testatoris est heres vt est casus in.l.fi.C.de here

10 di.insti.z in.l.heredis appellatio.de verb.signi. Et pro ista parte qd vbi sunt inuitati heredes alicuius veniant non solum heredes primi:sed etiam posteriores primis cessantibus facit vis verboru3 quia scilicet appellatione heredum omnes nedum proximi:s3 etiā mediati heredes veniunt prout est expressum in.d.l.heredis appellatio.z ita etiam potest intelligi.l.heredis appellatione.eo.ti.z probatur etiam in.d.l.fi.C.de heredi.insti.ideo relictum factum titio z eius heredibus intelligitur de heredibus in infinitum non solu3

11 de primis heredib' dicit tex.in.l.in annalibus.C.de legatis. Secundo hoc in terminis necessario deducitur:quia verba necessario referuntur etiam ad secundos heredes.non enim possunt intelligi solu3 de primis salua ratione recti sermonis prout salua debet esse quando saluari potest.l.plautius.ff.de auro z argen.lega. Nam ex quo testator substituit heredes thome. Et tempore testamenti no erat nec poterat esse heres immediat' heres dicti Thome nisi An

12 tonius qui solus sibi filius erat heres prout mihi presupponitur. Et verbum heredes q est pluralis numeri no adaptatur ad vnum solum.c.pluralis locutio de reg.iur.in.vj.l.vbi numerus.ff.de test.z.l.inter illam in fi.de verbo.signi.infertur necessario q vtverba verificentur:z sit salua ratio recti sermonis comprehendantur subverbis dicte substitutionis non solum Antonius primus heres. Sed eius filij Antonij secundi heredes dicti Thome. Non em a verbis recedendum est cum de mente non constet.l.non aliter de leg.iij.cu

13 concor. Nec presumitur quis aliter dicere q mēte cogitet.l.labeo

14 §.idem tubero de suppe.leg.c.ij.requiris de appel.cu concor. Et similem considerationem faciunt alias Bar.z Imo.in.l.fi.ff.ad trebel. Quatenus volunt q si testator habebat filios masculos quos instituit heredes vniuersales z filiam quam non instituit vniuersaliter z fecit substitutionem q si alter ipsorum filiorum decesserit sine liberis substituebat superstites. Tunc vno decedēte sine liberis admittuntur ad substitutionem soli masculi qui fuerant magis di

15 lecti in institutione z non filia minus dilecta. Et hoc si erant tot masculi q vno decedente remanerent plures:ita q possit verificari illud plurale superstites:si vero fuerant instituti solum duo masculi. Ita q vno decedente:vnus solus remanet superstes. Quia in eo non verificatur verbum superstites q est pluralis numeri.coprehenditur tunc etiam femina arg.d.l.plautius secundum eos:qui secus dicunt si dixisset substituo superstitem:nam tunc cēseretur sub

16 stitutus solus masculus licet esset superstes etiam femina. Et idē si esset abbreuiate scriptum verbu superstite ita q posset adaptari ad plurale superstites z ad singulare superstitem:nā tunc interpretatur prolatum in singulari vt sic testator censeatur in substitutione dilexisse quem predilexit in institutione ar.l.j.C.de impu.cu concor. Et sic volunt q vt saluetur virtus pluralis locutionis recedit ab interpretatione que alias fieret ex mēte testatoris:ita dicamus in proposito quod licet alias posset instari q testator censeretur inuitasse solum Antonium primum herede3 thome per ea que in cotrarium adducta sunt:tamen ab ea interpretatione etiam si alias amplectenda foret(q tamen non affirmo) Nihilominus ab illa interpretatione est recedēdum hoc casu vt saluetur ratio recti sermo

17 nis per predicta. Et per hoc clare euitatur contrarium.d.l.si cognatis:z q ibi per Barto.licet alias posset instari per generalitatem.d.l.heredis appellatio cum alijs similibus supra adductis concurrente etiam actus inualiditate:nam debet si fieri potest ea interpretatio adhiberi per quem actus sustentetur et non pereat.l.quotiens de rebus dub.z.l.quotiens.in stipulationibus de verbo.ob. Accedat quod voluit Imo.in.l.gallus.§.vt instituēs de lib.z posthu.dum queritur an appellatione filiorum veniunt nepotes in dispositione collata in conditionis euentum:nam vult quod si tempore euentus conditionis supersunt filij:ita q possit dispositio sustentari in filijs non venient nepotes:sinautem tempore quo purificatur conditio non extant filij:ita q alias dispositio rueret z tūc veniunt nepotes ne actus pereat secundum eum:ita in proposito veniāt in dicta dispositione secūdi heredes ne actus pereat ex quo tempore purificate conditionis no extabat aliquis primus heres:

18 sed soli secundi heredes. Et ex his euitātur persuasiones que in contrarium adducte sunt q testator intellexerit de primis heredibus:licet etiam alias dici posset q precesserint merita thome q ppter illa voluerit honorare non solum primos heredes:sed etiam alios ex quo non poterat amplius remunerare ipsum Thomā ad quem potest coniecturari q testator habuerit magis respectum q ad merita Antonij. Cum inuitauerit sub nomine heredes z sic videtur potius inuitasse ratione qualitatis qnia heres q contemplatione persone exquo non nominauit nomine proprio arg.eorum que habentur in.c.quoniam abbas de offi.de leg.z.l.q principi de leg.ij.z.l.quotiens.z.l.nonnunq ad trebel.z.l.si communis seruus ita stipularetur.ff.de stipu.seruo. Et ex hoc etiam sumi potest alia responsio ad.d.l.si cognatis si recte aduertatur.per hoc etiam euitatur illa persuasio qd non inuitauit heredes Petri pauli:z flore non minus coniuncti q dictus Antonius. Nam ex quo ipsi erant viui eorum merita remunerauit eos inuitando:ideo non considerauit eos qui ipsos representarent. Sed thomam defunctum non poterat remunerare:ideo voluit remunerare eos qui eum representarent. Nec considerauit antonium vt antonium vt pmisi. Ideo datur ratio quare non veniant heredes petri pauli z domine Flore et tamen veniant heredes antonij non tanq heredes antonij:s3

19 tanq heredes thome. Nec obstat quod verbum directum ciuile non obliquatur per.d.l.verbis ciuilibus.quia illud procedit quando substitutio compendiosa fit persone cui potest directo substitui post aditam hereditatem:nam eo casu loquitur dicta.l.verbis ciuilibus et eo casu loquitur ea opinio tenentium.quod verba directa ciuilia non obliquentur que est communis opinio:saltem fere omnium legistarum quam et tenuit gloss.in verbo substitutiones in.c.raynutinus de testa.z gloss.Joan.an.in versi.absqz deductione in.c.si pater.eodem ti.lib.vj.z idem tenuerunt Inno.z omnes canoni.nemine discrepante vsqz ad nouellam Joan.and.prout dicit Imo.in.l.centurio de vul.z pupil.z idem voluerunt. Joannes

de fantutijs Pet. de anch. ⁊ dñicus de sancto gemi. in. d. c. si pater.
⁊ Jmol. in. d. c. raynutius. Licet quidā antiqui legiste prout refert
Cy. in. d. l. precib⁹. C. de impu. tenuerint cōtrariū per. d. c. precibus
per quā idem tenet Jo. an. in nouella in. d. c. si pater. dicētes quod
illa lex continet ius cōe non vero specialitatem in milites te. Jtem
dicit probari per. d. c. si pater. ⁊. d. c. raynutius simul iunctis per qđ
medium idem tenuit Joan. mo. in. d. c. si pater. ⁊ idem firmat Saly.
iij. d. l. precibus per illā. l. vbi dicit esse casum cum non cōtineat spe
cialitatem fauore matris vel militis. Et ex quo constat de mente te
statoris illa seruari debet ſm eum ꝙ ⁊ per istam vltimam rationem
tenuit Bal. in. l. ex tribus. C. de inoffi. test. Et idem per plures rō-
nes tenuit Florē. in. d. c. raynutius. ⁊ Panor. in. d. c. raynutius vbi
d. Ant. dicit eam seruari florentie ⁊ esse hodie cōmunem opi. cano.
⁊ est opi. multum equa que potest defensari a contrarijs prout late
dixi in dicta. l. precibus in. vij. addi. ad gl. magnam. Sed quicquid
sit eo casu: tamen quando substitutio fit extraneo vel alteri cui non
potest directo substitui post aditam hereditatem tunc verbum di-
rectū ciuile obliquatur vt cōtineat fideicōmissariam substitutionē.
l. ex facto in prin. ff. ad treb. l. filiusfami. §. vt quis heredem de leg. j.
⁊ in simili in. l. sceuola ad tre. Et hoc firmat glo. in. d. l. verbis ciuili-
bus. ⁊ omnes concordant ibi ⁊ in. l. centurio. eo. ti. ⁊ in. d. l. precibus
20 ⁊ in. d. c. si pater. ⁊. d. c. raynutius. † Et ideo cum substitutio ista fue
rit facta puberi ⁊ extranee persone cōstat ꝙ non poterat verificari
in directa substitutione post aditā hereditatē. ideo interpretet̄ fi-
deicōmissaria ⁊ hoc clarum solet etiā adijci clausula codicillaris in
testamentis ⁊ verbum directum ciuile adiectum substitutioni in co
dicillis obliquatur prout oēs tenent per. d. l. sceuola. Jta ⁊ apposi
tum in testō habentem clausulam codicillarem prout volūt Bald.
⁊ Ang. in. d. l. verbis ciuilibus ⁊ Raph. cuma. in. d. l. centurio. ⁊ Ra
ph. ful. in. d. l. p̄cibus. adducens. l. si frater tuus. C. de fideicō. ⁊ glo.
fi. in. §. masculo. insti. de pup. substi. ⁊ loquuntur etiā eo casu quo fie
ret impuberi cui poterat pupillariter substitui. Et idē vult Jmo.
in. d. l. verbis ciuilibus in fi. limitans si clausula codicillaris facta sit
per verba futuri tēporis: sed non refert in terminis saltē nostris in
quibus facta est puberi ⁊ extranee cum ab initio nō valeat multis
ergo modis rñdetur ad. d. l. verbis ciuilibus. Et posset etiā instari
ꝙ etiā est facta per verbum cōmune substituit. Sed non curo: quia
res in hac parte est clara. Ex his itaq; resultat clara cōclusio ꝙ here
des dicte Catherine sunt heredes dicti testatoris nec est instituta
ad tp̄s nec desinit esse heres dicta catherina seu hij qui eam repre-
sentāt: ⁊ sic nō obstat. d. l. ei q̄ soluēdo. ⁊. d. l. hereditas ad dič. sed di
ctā hereditatem tenentur restituere dictis filijs antonij heredibus
dicti thome detracta quarta trebellianica in quā imputant̄ ea que
percepit iudicio testatoris. l. in fideicōmissaria. ff. ad tre. ⁊. l. in quar
ta. ⁊ que ibi per bar. ⁊ alios. ff. ad. l. fal. ideo imputantur in quartā
21 fructus percepti in vita dñe Catherine. † Jtem ea que ipsa ex per
missione testatoris in sui vtilitatē alienauit per dicta iura que vt ar
bitror excedunt quartā trebellianicam. Et ideo si ita est nihil veni
ret detrahēdū. Si aūt aliquid restaret imputaretur id qđ al's alie
nauit de dicta hereditate. l. marcell⁹. §. res que. ff. ad trebel. Et ab
inde supra vitiatur alienatio. l. fi. §. sed quia ⁊. §. seq. C. cōia de lega.
Et ideo dicta cessio facta per dictam Catherinā dicto nepoti nō
est efficax: ⁊ bona sibi ꝯcessa per dictam Catherinam pertinent ad
dictos heredes dicti Thome: tamen debet prius eis restitui here-
ditas saltem verbo ad heredem dicte Catherine si cum herede de-
cessit al's iura hereditaria transferuntur ipso iure. l. sancimus. §. cū
autem. C. ad trebel. Laus deo.

Summarium super consilio. cccviij.

1 ☞ Societas que diu inter fratres durauit si vnus moriatur reli-
ctis filijs: an dicatur renouata cū dictis pupillis ⁊ eorū patruis vt
quia contraxerunt etiam nomine pupillorū licet dicatur quo ad
nepotes expressum errore notarij. item q̄r dicti patrui continuaue
rint actus societatis inite cum patre pupillorum lꝫ postea secus
fecerint provt latius discutitur.
2 Socius si aggrediatur negotium insolitum non continuat societa
tem cum heredibus cōsocij secus si negotiū solitum exerceat.
3 Socius licet contrahat nomine proprio quando videatur contra-
xisse nomine communi.
4 Tutor palam et bona fide potest contrahere cum pupillo.
5 Societas morte finitur nec dicitur renouata cum pupillis heredi-
bus mortui consocij. vsq; ad fi. consilij.
6 Societas esse debet iusta boni viri arbitrio et qui plus confert pl⁹
de lucro consequitur.
7 Assertioni illius statur que dependent ex eius animo.
8 Societas quare non dicatur continuata cum pupillis heredibus
defuncti consocij.
9 Tutor in dubio p̄sumitur negotiari nomine proprio ⁊ nō pupilli.
10 Heres representat defuncti personam. fallit in societate.
11 Societas non presumitur ꝙ in perpetuum continuata sine reno-
uata ⁊ in omnes alios actus scriptura in vno actu nomine commu
ni facta vbi postea ꝯtractum fuit nomine proprio.

Consilium. cccviij.

In nomine dñi nostri Je-
1 su xp̄i. † Licet dicta allegatio videatur magna ex
parte eneruare fundamenta facta in primo consilio ⁊
confirmata per clarissimos patres et dominos meos
dominos subscribentes. Nam ex quo dicti fratres continuauerūt
per aliqua tempora scripturas librorum qui erant intitulati Pe-
trus ⁊ Joannes. Et prosecuti fuerunt eorum antiquum trafficum
prout prius solebant facere in vita petri. Ex quo videtur innui qđ
2 ipsi exercuerunt dictum trafficum etiam pro dictis pupillis. † Et
hoc per theoricam bal. in. l. si patruus. C. communia vtri. iudi. in
iij. colum. volentis ꝙ si tutor aggreditur negotium insolitum non
censetur illud gerere nomine pupilli: sed proprio secus si negotiū
solitum continuat: vt si erant duo fratres qui faciebant simul mer-
cantiam ⁊ vno mortuo alter continuat superstitibus filijs fratris
indiuisam hereditatem possidentis: ⁊ tunc videtur eodem nomi-
ne continuare. ar. ff. de neg. gest. l. nam ⁊ seruius. §. si viuo ⁊ ar. l. si fi-
lia. §. neratius. ff. fami. herc. ⁊. l. actione. §. morte ver. sed ꝙ ex re cō-
muni. ff. pro socio. Et subdit nec distinguo vtrum ex prima mercan
tia aliquid deueniat vel perueniat vel ex sepius repetita: quia na-
tura huius actus est ꝙ id qđ postea fit semper loco prioris subro-
3 getur. l. cum tabernam in prin. ff. de pigno. † Et licet postea mutet
nomen: non videtur referre constat pro negotijs prius gestis. Sed
nec quo ad postea gesta: q̄r solent multotiens scribere nomine pro
prio etiam vbi mercaturam exercent etiam pro alijs. Et hoc pre-
supponitur contigisse etiam in personis dictorum fratrum. Nam
licet essent tres per pactum expressum socij omnium bonorum ma
xime in mercatura ⁊ exercitijs eorum: tamen cum in diuersis locis
facerent eorum exercitia in vno loco scribebatur nomine petri ⁊ io
annis ⁊ in alio loco nomine Joannis ⁊ Thome: ⁊ sic neutro loco
scribebantur omnes tres. ideo similiter licet post mortē petri scri
beretur in libris traffici seu trafficorū Joannes ⁊ thomas non pro
pterea infertur ꝙ gesta non fuerint omnia nomine etiam filiorum
dicti Petri prout videntur initia demonstrare: ⁊ ex primordio ti-
tuli posterior ⁊c. l. j. ⁊ de imponē. lucra. descrip. lib. x. Quod ⁊ iuua-
tur: quia licet intitulatio librorum cantaret solū de Joāne ⁊ Tho
ma: tamen ex quo apparent quatuor vel quinq; contractus et eo-
rum instrumenta facta a debitoribus descendentibus ⁊ causatis vi
gore dictorum trafficorū in quibus dicti debitores se obligant di
ctis recipientibus pro se ⁊ dictis filijs dicti Petri videtur demon-
strari satis vrgenter ꝙ censeantur dicti traffici administrati etiam
nomine dictorum pupillorum ⁊ etiā ad dictos pupillos pertine
re. Non enim videtur persuaderi posse ꝙ si ad ipsos pupillos non
spectarent in aliquo dicta exercitia debitores ex eis causati non se
obligassent dictis fratribus pro eorum pupillis recipientibus. Et
sic dicti actus videntur esse conueniētes societati ⁊ qui non soleāt
fieri citra ius ⁊ nomē societatis: ⁊ p ꝯsequens eis videtur ꝓbari so
cietas renouata. Quod et persuadetur ex eo quia post mortem di
cti Petri dicti sui fratres cōtinuauerūt scripturas libris sub eadē
intitulatione que erat attributa etiam dicto Petro: ideo scriptu-
ra continuata in dictis libris demōstrat quod dictus Petrus erat
debitor ⁊ creditor in debitis ⁊ creditis dicti traffici. ⁊ q̄r primo here
ditas ⁊ postea filij heredes representant dictum Petrum. l. heredi
tas de regu. iur. ⁊. l. nihil aliud de verbo. signi. ⁊ heredes censent̄ ea-
dē persona cū defuncto: in auč. de iureiur. a mor. presti. §. j. maxime
filij. arg. l. fin. C. de impube. ⁊. l. sancimus. C. de agri. ⁊ censi. lib. xj. Jđ
importet ꝙ filij ⁊ heredes dicti petri cēseātur descripti creditores
4 ⁊ debitores: ⁊ socij censeantur. † Et licet dicatur ꝙ pupillus nō po
test cōtrahere societatem per. l. in cōuentionibus. ff. pro socio videt̄
procedere si sine auctoritate tutoris cōtrahant ⁊ cōtractus eis pre
iudicet al's secus per ea que habentur in. l. iulianus. §. si quis a pu-
pillo de act. emp. ⁊ potest tutor palam ⁊ bonafide cōtrahere cū pu-
pillo idem secus nomine pupilli. l. non existimo de admini. tuto. ⁊.
l. cum ipse. C. de contrahen. emp. ⁊. l. pupillus. §. item ipse. ⁊ ibi per
5 Barto. de aucto. tuto. † His tamē non obstātibus contrariam
partem arbitror iuri magis cōsentaneam. Nam ex quo constat qđ
prima societas fuit morte finita. l. adeo. §. morte. ff. pro so. ⁊ insti. eo.
tit. §. soluitur. Nec pupilli possunt societatem contrahere minime
quidem omnium bonorum cum alienatio eorum sit regulariter in
d. l. lex que tutores. C. de admi. tut. ⁊. ff. de rebus eorum. ⁊. C. eodem
titu. per totos. Nec societatem lucri ⁊ questus saltē in qua exigatur
opera cum opera pupilli nulla videatur esse circa huiusmodi mer-
cantiarū exercitiū vt satis de se est notū. ⁊ facit tex. in. l. fi. in fi. ff. de
libe. causa. vbi satis probatur ꝙ regulariter opere pupilli nullius
sint considerationis: licet quandoq; esse possint vt ibi ⁊ in. l. cete-
rum. ff. de rei ven. ⁊ ibi per gloss. ⁊ Ange. Et casu quo alique opere
potuissent esse non fuerunt adhibite in exercitijs de quibus agit̄:
vnde par ratio militat. in societate aūt antiqua ope versabātur om
niū triū fratrū q̄ immittebāt in societatē opas industriā ⁊ pecunias
ideo si societas noua inita fuisset: foret societas penitus noua non
cōtinuata vel renouata antiqua. Et propterea nō obstat qđ dicit
Bald. in. d. l. si patruus supra relatum: q̄r non esset ꝓseq negotium

ꝙ defunctus inchoauerat seu faciebat. Sed esset nouam societatem: ꝛ consequẽter nouum negocium aggredi per ꝑdicta. Ac etiaʒ qꝛ lucra que ex omnibus exercitijs obueniebãt erant diuidẽda eq̃liter: ꝛ sic cuilibet obueniebat tertia pars. Post mortem petri nõ fuisset iustum ꝙ pupilli qui non immittebant operas ꝛ industriaʒ

6 tertiã partem omnium lucrorum consequerentur. † Cum societas debeat esse iusta arbitrio boni viri. l. vnde si nerue. ff. pro socio. ideo qui plus confert in societatẽ plus debet de lucro cõsequi: prout sentit glosella interlinearis in verbo equales insti. pro socio. §. j. Nõ ergo fuisset conueniens nature societatis ꝙ post mortem petri dicti duo fratres superstites quorum industria vt percepi est non mediocris estimationis posuissent operas ꝛ industriam suã in dicto exercitio ꝛ nõ minus pecunie: nõ plus perciperẽt q̃ dicti pupilli heredes dicti petri. Et societas eo modo contracta forte nõ teneret supradicta. Sed ꝓsecutio librorum habẽtium illam intitulationem que designabat partes equales cum ab initio fuerit equalis contributio: prout initium attenditur vt sumitur ex tex. iuncta gl. in verbo dãnum est in. d. l. si non fuerint. §. ita coiri. ff. pro socio. Nec censetur qs velle facere actum inutilem vel dãnabilem. arg. l. si quando de lega. j. l. iij. ff. de mili. test. ꝛ. l. merito. ff. pro so. Nec actũ sibi dãnosum ar. l. cũ de indebito de proba. ꝛ. l. si cũ aurum de solu. cum cõcor. Sed illa cõtinuatio libri si tenderet in demonstrationeʒ societatis tenderet in demonstrationeʒ cõtinuationis eiusdem societatis seu similis sub eisdem cõditionibus: sed societas similis non esset honesta nec verisimilis: ideo talis interpretatio non est admittenda. Et maxime ex quo ipsi qui scripserunt vel scribi fecerũt asserũt ꝛ cũ iuramẽto asserere sunt parati: ꝙ nunq̃ habuerũt animum renouãdi talem societatẽ seu esse socios in dictis trafficis dictorũ pupillo-

7 rũ. † Et in his que ex animo alicuius dependent statur assertioni ipsius vt est glo. singularis in. §. alie. insti. de actio. ꝛ sumitur ex dictis Bartol. post Jaco. de are. in. l. gerit. ff. de acqui. heredi. in. vj. ꝛ vij. col. Qui volũt ꝙ in actibus q̃ possunt geri nomine hereditario ꝛ aliter si dubitatur vtrum ex eis censeatur adita hereditas statur interpretationi illius de cuius actu agitur cuʒ iuramento. sumitur etiã ex his que habẽtur in. l. siue possidetis. C. de proba. ꝛ in. c. cũ ad sedem de fide instru. in quibus iuribus doc. tenent ꝙ vtruʒ quis cẽseatur ꝯtinuasse possessionẽ quã semel habuit cũ ab aĩo suo dependet. l. sigs vi. §. differentia de acqui. pos. statur dicto eius de cuius possessione agitur ad idẽ. l. in ambiguis orationibus cũ ꝯcor. ff. de reg. iur. Cũ ita ꝙ dicti Joãnes ꝛ Thomas viuant ꝛ de eorũ gestis agitur qua mente gesserint cum societas ex eorũ animis habebat resultare: ideo stetur eorũ dictis cum iuramento. Et idcirco cũ ipsi dicant ꝙ nunq̃ gesserunt in animo ꝯtrahere talem societatem stãdum est eorũ assertioni per iam dicta. Et maxime qꝛ asserunt verisimilia: qm̃ quis censetur actũ gerere ea intentiõe: ꝛ ex ea causa que est sibi magis vtilis. arg. l. j. ff. de solu. prout voluit Bart. in. d. l. gerit colũ. vj. sed magis vtile erat dictis Joanni ꝛ Thome contrahere societatem inter eos duos tantum q̃ etiam cum pupillis: quorũ

8 nulle erant opere: † et qui poterãt si lesi fuissent petere restitutionem in integ. in titulo de mino. per totum. Et saltem tanq̃ societas non foret palaʒ ꝯcta per tutores poterat dicere se non obligatos ex contractu societatis. l. pupillus. §. item ipse. ff. de auc. tuto. ꝛ. l. nõ existimo. ff. de admini. tuto. ꝛ. l. tutor rerum a contrario. eo. titu. ꝛ. l. cum ipse. C. de contrahen. emp. a contrario. ꝛ dato qd̃ potuissent defendi intererat eorũ litibus nõ vexari. l. minoribus. xxv. an. subuenitur de minor. ita ꝙ nullo pacto est verisimile ꝙ prudentes viri voluerint pecuniã pupillorũ ponere in societatẽ ꝛ maxime subijcere piculis maritimis cum dicti tres fratres plura exercitia etiã maritima fecerint maxime cũ iura ꝑcipiãt tutoribus pecuniã pupillorũ conuertere in emptionem rerũ stabilium. l. ita autem in prin. ff. de admi. tuto. ꝛ. §. qm̃. in auf. vt hij qui oblig. Et non mandat tutori negotiari cum pecunia pupilli immo potius innuit cõtra cum pecuniam positam in negotiatione non posset de facili cõuertere in emptionem prediorum prout etiam hec considerat bar.

9 in. l. titium ꝛ meuium. §. altero de admini. tuto. † Qui etiam dicit ꝙ in dubio presumitur tutor negotiari nomĩe proprio ꝑ predicta ꝛ arg. l. ꝛ magis de solu. Et põderat etiã Bar. in. d. §. altero. ꝙ vnꝰ negotiatur ꝛ alter nõ ꝛ doc. sequunť ibi ꝛ in. l. si patruꝰ. C. cõia vtr. iud. ꝛ Raph. ideʒ dicit. ꝛ in. l. cũ duobus. §. si duo. ff. pro so. Et lʒ dici possit ꝙ vnꝰ possit ponere solã pecuniã ꝛ alius operã ꝛ pecuniã ꝛ vtile veniat diuidendũ correspectiue ad pecuniã ꝛ operas: et propterea possit cẽseri ꝯcta societas inter pupillos respectiue ad suaʒ pecuniã ꝛ dictos patruos ꝑ alijs ratis respectiue ad eorũ pecuniã ꝛ eor operas ꝛ industriã tñ tũc fuisset noua societas nõ ꝓportionabilis ad ꝑmã ꝯctã cũ patre dictor pupillor. que nõ est ꝓsumẽda ꝑ plura supius adducta. Et insup dicta ꝓsecutio nõ tendit ad hãc societatẽ lʒ aliqualiter respicit ꝓsecutionẽ antique societatis: q̃ erat impossis cũ nõ esset Pet. in rerũ natura. Et si ꝓfatio facta in ꝑn. libri traherer etiã ad istas scriptas ꝓsecutus post mortẽ petri tẽderet ꝙ ipe petrus esset creditor ꝛ debitor: ꝙ esset qd ineptũ ꝛ impossibile cũ mors oĩa soluat in auf. de nup. §. deinceps. Et nõ entiũ nulle sunt cause inqt philosophꝰ. ꝛ facit. l. ij. ff. de vsufr. ꝛ. l. adeo. §. ꝙ si

10 toto. ff. de acq. rer domi. ꝛ. l. eius q̃ in ꝓuinciam. ff. si cer. pe. † Et lʒ heres ꝛ hereditas repñtet defunctum: tñ nõ repñtat circa societatẽ l. adeo pro so. cũ sili. Ideo dicta ꝓsecutio scripturar i eodẽ libro pro illo puo tpe nõ dʒ interpretari facta cã renouãdi societatem: ꝛ maxime cũ ꝓsupponať ꝙ fuit mutatꝰ modus scribẽdi lr̃as mercãtiles: que ostẽdũt mutationẽ societatis. ꝛ ille appebãt alijs in libro

11 forte secreto scribebať ꝛ saltẽ paucis i notitiã deueniebat. † Et nõ recedẽdo a ꝑmissis. Si qd ꝓsumptionis renouate societatis resultaret ex tali ꝯtinuatione scriptura illa censereť tpalis donec durauit ꝯtinuatio illiꝰ scripture q̃ fuit paruo tpe postea cessante continuatione cessat cã ꝓsumptionis: iõ cesset effectꝰ. c. cũ cessante de appel. cũ cõcor. Attento ꝙ societas ꝛ imperpetuũ. i. ad vitã. l. j. ff. pro socio. ꝛ ad tẽpus modicũ: ꝛ magnũ ꝯbi possit: vt eo. l. j. ꝛ. l. si cõuenerit eo. ti. et ex postea gestis prius gesta interꝑtamur cañ. cum ꝑ bellicam ꝛ ibi notať. xxxiiij. q. ij. ꝛ in cañ. ꝑuenit. xviij. distin. ꝛ no. in. c. scribam de presump. maxime nõ magni temporis interuallo. ar. l. si ventri. §. fi. cũ concor. de priuile. credi. Cum ergo paruo temporis interuallo intercedẽte mutauerint formã scribẽdi in libris: ꝛ forte a principio in aliquibus libris: ꝛ a principio mutauerint formã literarũ. Aperta fronte cõcludẽdũ est ꝙ illa sola cõtinuatio scripturarũ vniformiter in eodẽ libro: nõ inducit ꝓsumptionẽ tacite inite societatis attẽtis multis q̃ in cõtrariũ ponderata sunt. Cũ plura ꝑualeant argumentũ aũt ita ꝙ. C. cõia de succe. Nec etiã multuʒ cõferũt illa qtuor instrũa q̃bus ostẽdiť ꝙ debitores societatis se obligarũt etiã dictis pupillis seu tutoribꝰ recipiẽtibꝰ ꝑ ipsis pupillis: qꝛ omitto ꝙ allatur ꝙ noĩatio pupillor potuerit contingere ex errore notarũ. ꝙ facile cõtingere potuit. Nã ex q̃ nõ põt ꝓbari error nõ est tutũ fundamẽtũ in pũcto iuris: lʒ rñdeo ꝙ tutores q̃ gerebãt negotia pupillorũ volebãt illã pecuniã debitã sibi tutoribus attribuere pro tertia parte pupillis quia forte ex alia parte poterant aliunde sibi de totidem prouidere: vnde tales actus de facili poterant etiam iuste ꝛ probabiliter fieri citra ius et nomen societatis. Ideo non probat societatem ar. l. non hoc. C. vnde cog. cum cõcor. Et persuadetur: quia lʒ ista quatuor instrumenta fuerint cum debitoribus celebrata sub nomine pupillorũ: tñ vt audio multa plura sine cõparatione fuerunt celebrata nomine ꝓprio dictorũ patruorum non noĩe tutorio. Nec sub aliqua cõmemoratione pupilloruʒ ꝛ sic multi actus repugnantes societati interuenerunt mutatio. s. forme literarum mercantilium intitulationes librorũ mutate. Naʒ si volebant ꝯtinuare cum heredibus loco petri debeãt scribere heredes petri. Nec in vita petri erat aliquis ex dictis fratribus qui non esset in aliqua societate descriptus ita ꝙ si in vno grauatur in altero releuatur ꝙ non contingit in heredibus. ipsi autem allegãt solitum stylum mercator ꝙ non solent scribi tres fratres nomine ꝓprio. Nec ipsi poterant scribere talis ꝛ fratres cum ꝛ alias fratres haberent qui non erant eorum socij. Item concurrũt ꝛc. instrumẽta nomine eorum proprio celebrata spectantia ad societateʒ predictam. s. initam inter ipsos duos fratres declaratio quam ipsi nunc faciunt. Et insuper si societas renouata censeretur cum pupillis non obueniret eis tertia pars dictorum creditorum super quibus ipsi sunt nominati: ꝛ tamen ex tenore instrumentorum (licet ea nõ viderim) eis permittitur tertia pars. Ideo ex hoc etiam persuadetur ꝙ non permittitur eis tanq̃ socijs. Sed aliunde verisimiliter ꝓcessit: vel ex notarij incuria qui fecit multos contractus dictorũ tutorum multarum emptionum factarum nomine omnium hinc forte credidit ꝙ nomine omnium etiam illa celebrarentur: ꝛ forte putabatur ꝙ omnia communi nomine gererẽt. Nec forte innotuerat mutatio scripturarum et intentio dictorum tutorum: ꝛ si preter errorem dicta scriptura emanauit potest subesse alia causa vt ꝑmisi. Ideo non concludunt in societatem: maxime stãtibus in contrarium q̃ pluribus supra adductis. Ex quibus omnibus cõcludo prout ꝛ in primo consilio conclusi. s. ꝙ ex his que narrata fuerunt in primo puncto iunctis his que narrantur in presenti themate non censetur inter dictos tutores et dictos pupillos aliqua societas contracta.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cccix.

1 Institutus filius heres a patre vna cuʒ fratre sub ista forma: videlʒ petrũ filium meũ instituo heredẽ in bonis que sunt in thuscia cõprehendendo etiam credita ꝛ gayũ alium filium meum instituo in alijs rebus alibi scitis quoniam scio ipsos partes habere equales si de portione petri deficiunt credita in magna q̃titate qꝛ mercatores qui illa debebant erãt falliti lʒ nondũ notũ esset: potest petrus petere suppleri a gayo vt reducantur ad equalitateʒ propter errorem cause finalis. per totum ꝯsilium.

2 Falsa causa lʒ legatum non vitiet exceptio tamen doli parat sibi locum si ꝓbetur alias legaturum non fuisse.

3 Exceptio ꝓsupponit aduersario actionem competere.

4 Stipulatio ex falsa causa nõ est nulla ipso iure: sed ope exceptiõis.

5 Testatoris voluntas si interpretetur qd̃ non alias erat relicturus quomodo intelligatur.

6 Mens non applicatur ad incognita ꝛ ignorata.

7 Liberatio non sequitur si non precedat obligatio.

8 Testamentum erronea voluntate factum an valeat vt ex eo adiri possit hereditas.
9 Testamentum vitiatur falsitate coniunctionis expresse a testatore qꝛ est defectus cause finalis.
10 Accrescendi ius cessat deficiente portione ope exceptionis.
11 Legata ⁊ fideicommissa facilius vitiantur ꝙ institutio.
12 Hereditatem habere non dicit̄ qui tamen hꝫ res hereditarias.
13 Interdictum quorum legatorum qñ dicatur heredi competere.
14 Hereditas ope exceptionis heredi scripto auferatur ꝓpter voluntatem minus solemnem ⁊ venientibus ab intestato applicetur nō autem fisco.
15 Emphyteosi siue feudo simpliciter stipulate pro se: vel heredibus vel filijs seu alijs descendentibus vel obtente gratiosa ꝑncipis concessione qui possint succedere vt nec patris facto priuari possint.
16 Emphyteosis stipulata pro se⁊ heredibus nō pōt alteri dari ꝙ heredibus etiā filiabus dotatis nec pōtnus heres ea priuari. nume. 23. et. 25.
17 Hereditatis appellatione venit feudum et emphyteosis.
18 Feudum ⁊ emphyteosis sunt idem respectu stipulationis cōtracte vel concessionis. nu. 21.
19 Stipulando pater filijs post mortem videtur stipulari vt filijs.
20 Donationem pater recipiēdo pro se⁊ filijs qñ dicat̄ vna donatio.
22 Delictum patris nō pͥudicat filio respectu feudi aut emphyteosis nisi sit cōmissum in dominum.
24 Pater de re futura filij non pōt disponere.
26 Dotem quam pater stipulatus est filie reddi: non potest eidem filie auferre pater.

Consilium. cccix.

REpetito diuino numine.

1 ¶ †Multū latet seriose egregie qdē dilucidauit hāc consultationē famosissimus. U. J. Doctor dominus Baldus de bartholinis pater ⁊ dominus meus. Itaqꝫ nō est mihi relict⁹ loc⁹ multa in mediū adducendi presertim cū de sola subscriptione requisitus fuerim. Et licet etiam ante consiliū inchoatū vna cū sua dñatione consultus aiaduerterim pro iustitia huius cōsultationis. Tamē ad subscribendū cōsilio perfecto tenue tp̄s mihi Petrophilippo de Corneo. U. J. Doctori de perusio plurimis occupato a cōsultante cōcessum: ea de re ac etiaꝫ ne lector nimia prolixitate tedio afficiatur pauca subijciam. Et quidem placet cōclusio dñi cōsulentis circa primum consultationis articulum s. ꝙ censeatur motus dictus testator ad faciendam distributionem suorū bonorū adeo in equalē inter filios eque dilectos ex falsa causa finali erronea quam si erroneā sciuisset verisimiliter per aliā viaꝫ equasset dictos filios eque dilectos. ⁊ hoc per iura ⁊ rationes adductas per suam excellentiaꝫ.

2 †Aliqua tñ dubitatione ducebar: quia prout percepi dictus Frācisens Sfortia possidet bona sita in lombardia eidem in dicto testamēto relicta. ⁊. d. l. cū tale. §. falsam de cōdi. ⁊ demon. dicit ꝙ obstat exceptio doli.

3 †Exceptio aūt presupponit aduersario actionem competere. l. j. cū ibi no. per bar. ff. de exce. ⁊ licet exceptio doli qñqꝫ dicatur exceptio intētionis ⁊ facti illa est impropria: vt habet̄ ibi. ⁊ in. d. l. qui se debere. ⁊ in. d. §. generaliter allegatis per dñm cōsulentem. Nec apparet ꝙ in. d. §. titio falsam improprie assumatur. ⁊ Bar. in. l. demonstratio. §. ꝙ aūt de condi. ⁊ demon. dicit per. d. §. titio falsam. ꝙ legatū propter erroneā causam finalem vitiatur ope exceptionis. Et satis aperte vult ꝙ legatū nō vitietur ipso iure. ꝙ ⁊ ꝑ claro firmat Raph. fulg. in. l. si pater. C. de heredi. insti. ⁊ in. l. eā quā. C. de fideicommissis.

4 †Facit qꝛ etiā stipulatio ex falsa causa emanata non est nulla ipso iure: sed ope exceptionis. l. ij. §. circa cū ibi no. ff. de exce. doli. ⁊ de cōtractibus ad vltimas voluntates procedit ar. l. seruū filij. §. eū q cyrographū de le. j. ⁊. l. fi. C. de leg. ⁊. l. si ex legati. de verb. ob. Et ideo etiam in vltimis voluntatibus falsa causa licet finalis nō vitiet ipso iure: sꝫ ope exceptionis ⁊ in errore in causa finali equiparat cōtractus: ⁊ vltimas voluntates equiparat Bal. in. l. eam quā. C. de fideicō. ⁊ in. l. nec apud C. de heredi. insti.

5 †Et si dicatur nō fuisset alias relicturus: ideo deficit voluntas testatoris. ⁊ sine volūtate testatoris nō pōt valere testamētū. ⁊ ꝙ in eo disponitur cū oīa a volūtate testatoris dependēt ⁊ illa preualet. l. in conditionibus primū locū de cōdi. ⁊ demō. ⁊. l. cū virū. C. de fideicō. cū concor. Nihil em̄ aliud est testamētū nisi testatio mētis. s. cū heredis institutione. l. j. ff. de testa. ergo mēs ipsa attenditur ꝙ ⁊ clarum est. respondetur ꝙ immo voluntas testatoris adest voluit enim ita disponere quia credidit causam esse veram: illa credulitas causauit volūtatē testatoris.

6 Nec falsitas cause erat nota testatori. †Et mens non applicatur ad incognita ⁊ ignorata l. mater decedens de inof. te. ⁊. l. cū acquiliana. ⁊ ꝙ ibi habetur. ⁊ in l. tres fratres. ff. de pac. ideo falsitas cause finalis: ignorata a testatore non immutat mentem testatoris. ad hoc in simili bonus tex. in l. ꝙ meo. §. si a furioso. ff. de acqui. pos. vbi non vellet quis tradēdo amittere possessionem nisi vt queratur ei cui tradidit. Non fuit q̄si ta illi: ⁊ tamen qui tradidit amittit: quia credidit alteri querere. et iurisconsultus ibi exclamat contra arguentem vt. s. in contrarium videmus etiam in simili in soluente indebitum: quia soluit vt liberetur a debito qd̄ credit subesse.

7 †Et licet causa futura non sequatur: quia non sequitur liberatio si nō precessit obligatio. l. decem de verbo. ob. ⁊. l. non potest videri desinere de reg. iur. cum concor. ⁊ tamen voluntas transferendi dominium ex causa erronee solutionis non cessat: ⁊ operatur translationem dominij alias non competeret conditio indebiti cum nemo condicat rem suam preterꝙ a fure. l. si. ff. vsufru. quemadmo. cau. ⁊. §. sic itaqꝫ. insti. de acti.

8 †Et ꝓut voluntas coacta voluntas est. l. si mulier. §. si metu. ff. quod me. causa. ita ⁊ voluntas erronea hoc est ex erronea causa causata voluntas est per predicta. et not. Barto. in. l. si per errorem. ff. de iurisdi. om. iudi. licet in eo quod erratur deficiat consensus vt ibi prout ibi declarat Bartolus illam. l. Sed hic error est in causa propterꝙ fit actus non est error in actu testandi de cuius interpretatione agitur. Nec obstat. l. si iure. ff. de lega. iij. que videtur dicte considerationi aduersari: quoniaꝫ respondetur quod ibi non apparet de voluntate expressa. Sed ius tacitam voluntatem reuocandi primum testamentum presumit: ita qualificatam. Sed nos loquimur in voluntate expressa ⁊ simplici non choartata: licet causata ex erronea causa. Si itaqꝫ voluntas testatoris adest suadet rigor iuris ꝙ actio oriatur. Item similitudo stipulationis ex falsa causa emanate ⁊ auctoritas barto. ⁊ Rapha. ful. tex. non impropriando verba in. d. §. legato falsam. ideo primo aspectu visum fuit ꝙ contra possessoreꝫ non posset agere dictus Comes Guido. Quando enim propter defectum voluntatis vel aliter vltima voluntas vitiatur ope exceptionis non ipso iure lex tuetur possessorem non dat actionem aduersus eum qui habet voluntatem vitiatam ope exceptionis. l. penul. §. fi. ff. de bono. pos. secundum tab. ⁊. l. militis codicillis. §. veteranus de mili. testa. Tamen ex aduerso vrgebat plurimum tex. in l. fi. ff. de heredi. insti. vbi ex erronea cā fuit mutatū testamētū. ⁊ illud nō valet quo ad instōnē: qꝛ si valeret primū intm̄ ꝙ ex eo posset adiri hereditas scd̄m testm̄ nō valeret vt ex eo adiri posset hereditas. §. posteriore. insti. quemadmo. te. infir. ⁊. l. cum in secūdo. ff. de iniusto testamento cuius contrarium ꝓbatur in. d. l. fi. Item quando quis honoratur tanꝙ filius vel aliter coniunctus testamētuꝫ ⁊ instō non valet. l. si pater. ⁊. l. nec apud. C. de heredi. insti. ⁊. d. l. eam quam. C. de fideicōmissis. ⁊ in. l. neqꝫ. C. de testa.

9 †Et doc. ⁊ in summarijs ⁊ in progressu: maxime in. d. l. si pater. ⁊. l. nec apud. ⁊ in. d. l. eam quā faciunt vim in cessatione cause finalis volentes ꝙ falsitas qualitatis coniunctiōis expresse a testatore vitiat qꝛ est defect⁹ cause finalis. ⁊ volūt Bal. ⁊ Saly. in. d. l. si pater. ⁊. l. nec apud. ꝙ vitiet ipso iure: ideo deueniat ad venientes ab intestō non ad fiscū prout ⁊ no. glo. in. d. l. si pater. ⁊ ꝓbatur in. d. l. eam quam. ⁊ si alius est institutus in eodem testō portio in qua erat institutus alius ex erronea causa finali accrescit coheredi scripto vt videt̄ ꝓbari i. d. l. nec apud ⁊ ita intelligunt illā legem ibi Saly. Rapha. ⁊ Pau. de castr. Non em̄ potest cōmode ille tex. intelligi de venientibus ab intestato: qꝛ dicit portionem restitui venientibus auteꝫ ab intestato. Aut tota hereditas deuolueretur aut nihil: quia non potest quis decedere pro parte testatus ⁊ pro ꝑte intestatus. l. ius nostrum. de regu. iur.

10 †Et qñ portio deficit ope exceptionis nō ipso iure tunc cessat ius accrescendi: vt no. glo. fi. in. l. si duo patroni in prin. ff. de iureiuran. quā glo. sequūtur doc. ibi: ideo satis ꝓbari videt̄ ꝙ vitiet̄ instō ipso iure ꝓpter erroneā causam finalē satis videt̄ ꝓbari dictis trib⁹ medijs. s. qꝛ als non adiret institutus in primo in. d. l. fi. de here. instit. Item non succederent venientes ab intestato ꝓut succedunt in. d. l. eam quā. Non accresceret coheredi ꝓut accrescit in. d. l. nec apud ⁊ hoc firmat Bald. in. d. l. fi. de heredi. insti. ⁊ Bar. ibi dicens ꝙ si est expressa falsa causa finalis vitiat institutioneꝫ ipso iure per tex. ibi secus si est tacita ſm euꝫ.

11 †Et si instō vitiat̄ ipso iure ꝓut ex ꝑdictis infertur videt̄ ꝙ pariter ipso iure irritetur legatū vel fideicōmissuꝫ. Cum facilius vitientur legata ⁊ fideicōmissa ꝙ instō iuxta. l. iij. §. non soluꝫ. ⁊. l. ex parte de adimē. leg. ⁊ ꝙ habetur in. l. si iure de leg. iij. ⁊. l. sancimus. C. de fideicommissis. ⁊. d. §. veteranus. Pront hoc arg. vtitur Raph. fulg. in. d. l. eam quam. ⁊ in. d. l. si pater. lꝫ arguēdo in ꝯtrariū. s. ꝙ ꝓut legatum non vitiatur ipso iure: sed ope exceptionis per. d. §. legato falsam fortius nec vitietur ipso iure institutio ſm eū: ⁊ licet pro hoc faciant verba. d. l. pater. ⁊. d. l. nec apud cum in. d. l. si pater dicatur auferendam hereditatem. ⁊ in. d. l. nec apud dicatur restitui portionem hereditatis non enim aufertur ꝙ non est quesitum. ar. d. l. decem de verb. ob. cum ꝯcor. Nec restituere quis potest ꝙ non habet nec habere potest. ar. l. traditio de acqui. rerum domi. ⁊. c. ꝙ autē de iure patro.

12 †Et licet haberet forte res hereditarias non ꝓpterea haberet hereditatem que est quoddam ius vt. l. hereditas de re. iur. ⁊. l. nihil aliud de verbo. sig. ideo restitueret res hereditarias non hereditatē. Nec in. d. l. fi. probat̄ ꝙ ipso iure sed solum dicit ꝙ est subueniendum instituto in primo testamento. Non autem dicit quo medio an ipso iure an aliter. Tamen non esse tutum ꝙ non vitietur ipso iure ꝓut videt̄ magis communiter teneri ⁊ prout innuit tex. d. l. eam quā. quatenus ꝑsupponit si causa fuit erronea non fuisse aditam hereditatem. et si causa fuit vera fuisse aditam et tamen prosequi videtur idem thema: vnde

datur

datur intelligi q institutus ad iuit hereditatem quatenus in eo fuit: sed si causa fuit erronea: non potuit adire. ideo hereditas non fuit adita. s. propter defectum potentie et facultatis non propter defectum voluntatis que induxisse presupponitur aditionem si causa non fuerit erronea. Hoc etiam innuitur ex text. d. l. nec apud dum dicit irritum testamentum iuncta. l. j. in fi. ff. de iniu. testamento. et §. alio ver. et que statim. insti. quibus modis testamenta infir. Sivero non potest ex testamento adiri hereditas constat esse nullum dictis iuribus et q habetur in. l. cum in secundo de iniusto testamento. ideo tutius est tenere q institutio sit nulla ipso iure. et praestat urgens arg. q in simili etiam legatum q facilius vitiatur sit nullum ipso iure. et hoc modo iuuetur responsio data per dominum consulentem. ad. d. §. legato falsam pro quo facit quia Barto. in. d. l. fi. dum assignat ibi rationem inter legata et institutionem presupponere videtur q si illa causa respiceret legata prout respicit institutionem pariter vitiarentur ipsa legata prout vitiatur institutio. et idem dicunt ibi bal. Ang. et Imo. post Bar. Et dato q institutio esset nulla ipso iure et legatum non esset ipso iure nullum non videtur procedere ex alio: nisi quia satis est consultum heredi si legatum est inefficax ope exceptionis cum legatum debet peti per legatarium vt prestetur per heredem cum nequeat illud capere propria auctoritate sine licentia heredis etiam si consistat in specie hereditaria. vt. ff. et C. quorum legatorum per totum. Sed si institutio esset inefficax demum ope exceptionis non esset satis consultum ei qui verisimiliter habuisset voluntatem testatoris si institutio esset inefficax ope exceptionis ex quo heres scriptus posset propria auctoritate accipere. vt habetur in. l. cum heredes de acqui. poss. et. l. pro herede. cum similibus de acqui. here. prout dictam rationem assignaui in. d. l. si pater vna cum. d. l. nec apud. Et licet huic rationi videatur aduersari aliqualiter. d. l. militis codicillis. §. veteranus. sed ibi etiam institutio habebat parem defectum voluntatis prout legata. Ideo si heres scriptus dicebat legatario debebas petere a me licentiam poterat legatarius excipere q ipse non habebat voluntatem testatoris. q non posset dicere in terminis. d. l. legato falsam in quo heres habet testatoris voluntatem plene: non sic legatarius. et si hoc est: tunc aut dictus Franciscus Sfortia retinet illa bona tanquam heres et tunc eo respectu institutio sit nulla: et tunc magnificus Comes Guido habebit intentum suum. Aut dicta bona vult habere tanquam legatarius et tunc si Comiti Guidoni est consultum per interdictum quorum legatorum habet intentum suum: quia poterit possessionem aduocare per illud interdictum et postea excipe si ab eo petatur. † Et si dicatur tunc competit interdictum quorum legatorum quando heres pretendit detrahere falcidiam non aliter vt videtur probare tex. et ibi bar. et bal. in l. vnica. C. quorum lega. hic cessat falcidia quia legata non excedunt dodrantem merito etc. respondetur q dato sine preiudicio q non excedat dodrantem: q mihi non innotuit: tamen prout quando iminet falcidia competit illud interdictum ita pari ratione videtur quando alia ratio retinendi competeret heredi: licet enim illa ratione communiter competat: quia alias communiter heredi non competeret retentio: tamen quando competeret alia ratione retentio videtur etiam competere: quia videtur tradi pro regula q competat. Non enim reperitur q restringatur edictum ad eum tantum qui pretendit vti falcidia. Quinimo generalitas tex. l. j. §. j. ff. quorum leg. facit q generaliter: licet limitetur quando heres non pretendit aliquod interesse prout regulariter non pretendit interesse nisi ratione falcidie. Sed hic pretendit interesse merito etc. Et si non pretenderet interesse foret eadem ratio que in institutione que prout dictum est vitiatur ipso iure. Re autem vera Comes Guido et Franciscus Sfortia censentur instituti in semisse, pro quo licet et bona nominata percipiuntur vt preceptiones vt est expressum in. l. ex facto proponebatur de heredi. insti. in versi. vnde scio quesitum esse et in preceptionibus militat interdictum quorum legatorum. l. j. §. qui vero ex causa preceptionis. ff. quorum lega. non autem sunt idem nec omnino similia quia falcidia resecat legata et preceptiones ipso iure: sed istas res officio iudicis vt probatur in. d. l. ex facto proponebatur versi. et si forte: et licet ibi appellet preceptiones. s. ea. l. in versi. vnde scio dicit vice preceptionum. et Bar. et Ange. ibi et etiam ibi Imo. in. ij. col. voluit q propria auctoritate possit capere huiusmodi res singulares in quibus est institutus: licet secus si essent simpliciter prelegata: sed non multum refert per predicta. Constat autem q pro dimidia habet vt institutus et satis esset ipsi Comiti Guidoni quod pro ipsa dimidia pro rata eius q excedit bona sibi Comiti relicta vitiaretur et applicaretur ipsi Comiti Guidoni cuius contemplatione vitiatur: et consequenter cui venit applicanda portio que deficit. Nam venit applicanda illis quibus testator verisimiliter reliquisset si non fuit motus illa finali causa erronea prout volunt Bart. Ange. et Pau. de cast. in. d. l. eam quam. Et ad hoc potest applicari. l. fi. ff. de her. insti. et. d. l. si pater. et. d. l. nec apud. vel applicatur ei cui alias applicaretur si non fuisset factum illud erroneum relictum et ad hoc melius et generalius applicantur dicta iura. et. d. l. eam quam cum similibus.

† Et dato q non vitietur ipso iure: tamen qui non habet voluntatem testatoris vel si habet: habet ex causa finali falsa et erronea censetur indignus. et ideo ab eo auferri debet hereditas non tamen a fisco: quia non est indignus sui culpa: sed ex quodam interpretato defectu voluntatis: ideo non applicatur fisco: sed coheredi vel venientibus ab intestato. et sic eis quibus applicatum fuisset si illa erronea causa finalis non mouisset testatorem prout in huiusmodi terminis voluerunt Cy. Bar. Ang. et Saly. in. d. l. si pater. Et Rapha. in. d. l. eam quam dicit q licet secundum eum valeat ipso iure: tamen prout contra petentem competit exceptio: vt. d. l. cum tale. §. legato falsam. ita et contra possessorem datur actio et pro hoc faciunt. d. l. si pater. et. d. l. cum apud ibi restitui pro quo facit comparatio suprafacta de contractu ad vltimam voluntatem. Nam licet contractus emanati sine causa vel ex causa putatiua non vera que sine causa censetur. l. j. ff. de condi. sine causa rescinditur et quod ex ea quis consecutus fuit repetitur per conditionem. Quando enim aliquid promittitur ex non vera causa executum est repetitur per conditionem sine causa: si non est executum petitur per eandem conditionem liberatio. et sic rescissio contractus vt probatur vtrunque in. d. l. j. ff. de condi. sine causa. Et probatur secundum. C. eo. ti. l. si non est. et. l. fi. in earum generalitate et q per Bar. in. d. l. ij. §. circa de excep. doli quatenus vult q tunc censeatur stipulatio sine causa quando ex causa putatiua et non vera: minime itaque dubium quin repetatur conditione sine causa id quod habetur ex promissione sine causa in rem. Et si vera causa apparebat et postea reducitur ad non veram causam datum condicitur: vt in. l. si fullo. ff. de condi. sine causa et pariter si ab initio non fuit vera. d. l. cum alijs iuribus supra adductis et promissio et solutio equiparantur. l. fi. C. ad. l. fal. cum si. Ex quibus omnibus puto intrepide concludendum q vbi est ex erronea causa finali facta institutio vel legatum vel sit nulla seu nullum vel reuocandum siue honoratus possideat siue non. Et ideo Comes Guido foueat iustitiam in eo q reperitur dictus Franciscus Sfortia habere in bonis sibi relictis plusquam dictus Comes Guido in omnem euentum siue ipso iure non valeat siue secus. Circa id autem quod pertinet ad iura feudalia: et sic circa secundum consultationis articulum acquiesco dictis per dominum consulentem et eius conclusioni sine pluri inhereo.

15 † Concludit circa feuda dicti domini Borsij q feuda simpliciter stipulata pro se et filijs habeant filij etiam non heredes cum ex largitione principis. c. j. et ibi Bal. si agnatus vel filius. Siautem pro se et heredibus tunc ad solos filios: tamen requiritur q sint heredes Bald. post doct. antiquos in. c. j. de eo qui sibi et heredi. suis. Quinimmo ibi bald. q etiam agnati tunc non capiant nisi sint licet secus quando esset concessum sibi et suis descendentibus. Et de ratione per Bal. in. l. qui se patris. C. vnde liberi in. viij. col. et. d. c. j. An agnatus vel filius et Io. an. in. §. ij. versi. xxxvij. de feu. Licet autem quando pro se et heredibus requiratur q filij sint heredes tamen non capiunt iure hereditario: ideo equaliter capiunt licet inequaliter instituti. Barto. in. l. vt iureiurandi. §. si liberi de oper. lib. Sed quando gratiose a principe pro se et descendentibus non sub commemoratione heredum capiunt etiam repudiata hereditate Bal. et moderni. d. c. j. an agnatus. Joan. an. in addi. d. c. ij. versi. xxxvij. Sed si simpliciter pro se non adijciendo filijs: licet olim non extenderetur vltra eius vitam tex. in. c. j. §. cum vero corradus qui feu. dare pos. tunc oportet q sint heredes. et sic equiparantur quando pro se et quando simpliciter feudum non dicendo pro se. et ita intelligatur Bald. in. c. j. iij. col. de succe. feu. Sic etiam gloss. in. l. item videndum in prin. de peti. here. et Bar. in. d. §. si liberi. Sed quando pro se et descendentibus siue ex contractu siue ex gratiosa concessione principis. Alij autem distingunt q aut habent ex gratiosa concessione principis et non ex contractu paterno et tunc non requiritur q sint heredes: aut ex contractu et tunc secus: sed hoc nullo iure probatur.

16 † Arguit deinde quod videtur q pater potuerit feudum auferre vni assignando alteri. per l. j. et per totum. ff. de assig. lib. et insti. eod. ti. vbi etc. Et tamen si non sit heres assignatio non prodest. l. paul. §. fi. de bo. li. facit. l. sub conditione de assig. lib. Secundo quia non exhibendo debitum seruitium preiudicat filio. c. j. si vasa. feu. priuetur etc. Tertio per. l. femine. C. de secun. nup. Quarto per tex. in. l. vnum ex familia in pri.

17 et. §. j. de le. ij. † Quinto quia feudum venit in petitione hereditatis. l. item videndum. §. fi. de peti. here. cum gloss. sua. Sexto hanc partem suadere videtur tex. in. l. iij. de seruis expor. et quod per eam

18 Barto. in. l. qui rome. §. flauius de verbo. obliga. † Septimo confirmatur auctoritate spe. in titulo de locato. §. nunc aliqua versic. clxxviij. vbi in fine extendit ad feudum. et idem in emphyteosi Bal. in auth. si quas ruinas de sacrosan. eccl. et in. l. j. ad fi. C. per quas personas no. acqui. et post Jaco. de ra. in. d. c. j. §. et quia videmus maxime per text. in. c. j. post principium versicu. et licet de alie. feu. paterni. licet ille text. nihil faciat. Nouissime auctoritatem Pauli de cast. qui id consuluit consi. clxj. secundum ordinem informis incip. in causa quam manificus dominus Titius. In contrarium firmat maxime cum feuda fuerint concessa ex gratia principis Borsio pro se et descendentibus non sub commemoratione heredibus: licet idem si sub commemoratione. Primo quia ex quo Borsio et filijs: ideo habent licet non sint heredes sicut in emphyteosi gloss. Bartolus et omnes in. l. si tibi. §. pactus. ff. de pactis. bartolus in l. quod dicitur de verborum obligatio. et in dicto. §. si liberi. Cy. et Bald. in. l. liberti liberteque. et baldus post multa in. d. auth. si quas ruinas. specula. d. §. nunc aliqua versi. clviij. vbi in idem inclinant

19 Jo.an.ꝛ ibi Bal.idem Jo.an.in.c.ij.de feudis.†Sicut ergo pater stipulãdo filijs post mortẽ videtur stipulari vt filius.ꝛ.l.quodcũqꝫ.
20 §.j.de verb.ob.†Sic ꝛ recipiendo pater dona pro se ꝛ filijs in persona sua erit vna donatio in personis filiorũ alia ꝛ diuersa ꝛ diuersum feudũ per id qḋ habetur in.l.stipulatio ista.§.si qui ita de ver. ob.Et ideo ꝓut quot sunt res tot stipulationes ita quot sunt persone.l.reos.§.cũ in tabul.de duob.reis.l.si mihi.ꝛ titio de verb.ob. Quinimmo magis per id qḋ habetur in.l.sancimus.§.siquis autẽ. C.de dona.ibi in eandem personam.Secus si plures res.l.hac sanctissima lege eo.tit.ꝛ tenent Bart.ꝛ communiter docto.in.l.mode
21 stinus de dona.†Et si hec in emphyteosi fortius in feudo:qꝛ nõ cõsideratur successio hereditaria ex quo etiã nõ heredes succedũt vt dictũ est.s.post bal.ꝛ Jac.in.c.j.de eo q sibi ꝛ hered.suis intelligendo tex.in.d.c.j.si filius ꝛ agnatus quando stipulatur pro se ꝛ heredibus vel qñ simpl'r.Nõ adijciẽdo ꝓ se ꝛ filijs ꝛ ita illũ tex. simpliciter intellexit Cy.post Pe.in.l.ij.C.de liber.ꝛ eoꝝ lib.dicendo ꝙ qñ pater recipit feudũ simpl'r vel ꝓ se nõ adijciẽdo ꝛ filijs magis faciliter põt preiudicare filijs ex quo nõ pñt obtinere nisi sint heredes:secus
22 si ꝓ se ꝛ filijs:nã tunc etiã si nõ heredes succedunt.¶†Et pater nõ põt filijs preiudicare etiã ꝑ delictũ nisi principaliter cõmissum in dñm.ꝛ ita etiã bal.in.d.l.ij.ꝛ etiã cũ.d.Cy.trãsit bar.in.l.ij.de inter.ꝛ releg.ꝛ sequit̃ Pau.de ca.in cõsi.ꝙ incip.circa id de quo queritur in.iij.col.filij.n.tunc tanꝗ ex propria donatione ꝛc.vt etiã voluit Jaco.veroñ.ꝛ Jac.de bel.in.d.c.j.de eo qui sibi ꝛ hered.suis.prout eos refert Jo.an.in addi.in ti.de feu.§.j.versi.xxxvij.Et opi.Jaco sequitur Ang.consi.clxxxiiij.incip.ex forma ꝛ serie dictorũ instrumẽtorũ.idẽ tꝫ An.de iser.post Jac.ardi.in.d.c.j.an filius vel agna. ꝛ in.c.j.§.hoc quoqꝫ de succe.ita etiã refert modernus commenta.
23 Aluerot.in.d.c.j.an agnatus.viij.col.¶†Cũ ergo dicti filij Borsij sint expresse vocati in dicta donatione quõ potuit ꝛc.Cũ ad ambos equaliter pertineret etiam si fuissent inequaliter instituti tex. in.c. j.q feu.dare pñt.ibi ad oẽs eq̃liter pertineat iuncto tex.in.c.j.post prin.de suc.feu.ibi nulla ordinatione ꝛc.que clausula ad omnia pre
24 cedentia ꝛc.†Confirmat̃ hoc ipsum qꝛ pater non potest de re futura filijs disponere ꝛc.l.cum a matre.C.de rei vẽ.sic in emphyteosi cõcludũt doc.in preallegatis locis maxime bar.in.d.§.si liberi.bal.in d.l.liberti libertęqꝫ.lꝫ non posset venire contra pro parte qua esset heres saltẽ sine beneficio inuentarij ꝛc.Tertio per tex.in.c.j.de alie feu.pr̃ni.vbi nõ põt ꝛc.In ꝑiudiciũ agnatorũ forti⁹ nõ possit in ꝑiudiciũ filiorũ qui habent fortius ius cũ ipsi precedant agnatos tãꝗ remotiores:vt ibi ꝛc.Facit etiã tex.in.c.titius si de feu.fue. controuer.Et per tex.d.c.j.de succe.feu.per quem text.posset etiã dici ꝙ non posset pater disponere ꝙ filius primogenitus preferatur secundo genito quãdo non esset consuetudo in contrarium.ar.illius tex.Et licet in hoc vltimo consuluerit cõtra in consi.clxj.Tñ nõ video quõ possit respondere ad text.in.d.c.j.Nisi qꝛ ipse intelligit qñ pater nõ simpliciter recepit feudum.Sꝫ pro se ꝛ filijs.Secus si simpliciter: tamen videtur dicta intelligentia nimium restringere illum tex.de quo etiã.j.dicetur nec obstat in casu nostro.¶Quarto corroboratur:qꝛ nõ põt princeps cõcedendo feudum priuare vasal
25 lũ sine causa multominus pater ꝛc.¶Quinto qꝛ id tẽderet in derogationẽ directi dñi cũ sua intersit ꝙ oẽs filij succedãt ꝛ non vnus solus vt habeat plures vasallos.c.oẽs filij si de feu.fuerit cõtro.sical's interest nobis habere plures debitores.Confert qꝛ non potest feudatarius a se abdicare feudum no.Bar.post Dy.in.l.is cũ quo de aqua.plu.ar.ꝛ ibi per legentes ꝛ per bal.in preludijs feu.in.v.colũ. vnde multominus pater filiũ.ꝛ ideo multominus posset vasallus renunciare feudo in preiudiciũ filij bal.in.l.qui se patris ver.itez queritur ergo ꝛc.¶Sexto qꝛ nõ põt vasallus delinquendo ꝑiudicare in hoc filio habet̃ in.l.ij.de inter.ꝛ rele.per glo.in.l.emãcipatũ de se nat.in.l.adoptiuũ.§.si adoptatus de in ius vocã.vnde ꝛc.¶Septimo qꝛ dicti filij dicuntur venire nõ ex persona patris:sed ex gratiosa concessione principis volentis prouidere nõ solũ ipsi Borsio: lꝫ etiã suo generi.põt ergo dicere Comes Guido ꝙ mihi pater nõ dedit sed ꝛc.l.si arrogato.§.j.de adop.aut.de exhiben.reis.§.optimũ.
26 ¶†Octauo idẽ videmus in dotẽ si pater stipulatur dotẽ reddi filie so.ma.nõ põt filie auferre:qꝛ nõ vt heres hꝫ sed vt filia prout ita arguit Bar.in.§.si liberi.vbi Bar.hoc firmat in emphyteosi ꝛ similiter in feudo allegat tex.in.d.c.j.Itẽ Pe.de anc.in cõsi.sibi.cccxx. cõcludit ꝙ stãte tali stipulatione paterna pro se ꝛ liberis nõ põt pater priuare filiã emphyteosi ꝛ dare filio masculo vt ibi per eũ ꝛ eandẽ opi.etiã in feudo fuit cõsulẽdo secutus Jac.bu.vt refert ꝛ sequitur bal.in.l.Itẽ videñ.§.si.de peti.here.Et multomagis id cõcludit ibi bal.in emphyteosi.idẽ tenet bal.in rubrica de re.diui. q.viij. dum dicit ꝙ feudũ nõ põt insolidũ assignari vni ex heredibus idez bal.in.d.aut.si quas ruinas in feudo concesso ex largitione domini secus dicit in quesito pecunia patris idem tenet in.l.j.per quas personas no.acqui.ꝛ idem bal.in.l.filiusfami.§.siue pater de le.j.Et ꝙ nõ possit preiudicare tenet Imo.indistincte.ꝛ sic etiam in quesito
27 ex pecunia patris tenet Imo.ꝛ expressius Pau.de cast.¶†Sed quicquid sit in emphyteosi in feudo hoc est expeditissimũ maxime in nostris terminis cum non fuerint quesita pecunia patris.Et dato qḋ ex pecunia borsij:tñ non est eadem ratio in feudo que in emphyteosi cum intersit domini habere plures vasallos vt.s.idem ꝙ pater non possit filium priuare feudo assignando alteri consuluit d.Card.flor.vt refert Aluarot.in.d.c.j.de suc.feu.in prin.ij.colum. Reperio insuper Dy.ꝛ Ang.in.l.apud iul.§.siquis alicui de le.j. ꝙ quando pater recipit feudum vel emphyteosim pro se ꝛ filijs qḋ in persona filij dicitur esse nonum feudum ꝛ noua emphyteosis:iõ non potest vni filio preiudicare de quo dicto Pau.de ca.ibi facit magnũ festum dicendo ꝙ licet soleat dici ꝙ pater non possit preiudicare filijs.Istud consilium non reperitur perfectum non ꝙ non fuerit perfectũ per dominum Corneũ:sed vnus quinternus qui cõtinebat finẽ huius cõsilij perditus fuit:placuit tñ Magnifico Petropaulo prout inuenitur imprimeretur. Laus deo.

¶Summarium super consilio.cccx.

1 ¶Spurius filius qui statim post mortez patris ab eo quẽ pater heredem instituerat fuit consecutus totam dictã hereditatem vel pro maiori parte:an eam teneatur restituere illis qui sunt patri successuri ab intestato tanꝗ sibi fuerit in fraudẽ restituta per illũ heredem quasi tacitam testatori fidem accõmodauerit:ꝛ si sit auferenda cui debeat applicari.per totum ꝯsilium.
2 Spurius instituti põt a fratre suo seu altero quolibet. fallit i patre.
3 Naturali filio seu spurio nõ põt pater etiam per interpositam personam dare aut relinquere vltra portionem iuris.
4 Naturali filio siue spurio datum quando presumatur in fraudem legis.
5 Spurius dicitur natus ex dãnato coitu de iure cõi videlꝫ adulterij.
6 Donata naturali aut spurio in fraudem legis et contra legem qñ fisco non applicantur sed venientibus ab intestato.nu.7.ꝛ.15.
8 Dona per tertiũ persone ꝓhibite fiscus aufert secus si palam.
9 Spurius natus ex dãnato coitu est penitus incapax.
10 Donata fide accõmodata naturali an spurio qñ fiscus aufert.
11 Fides accõmodata quibus probetur.
12 Naturali siue spurio data per vxorem rogatam restituere non presumuntur fide accommodata.
13 Legatum incapaci pertinet ad euz qui ipso relicto onerat̃. nu.17.
14 Casus speciales legum non debent trahi ad alios.
16 Naturali aut spurio filio dari põt palam aliquid per interpositam personam.numero.18.ꝛ.20.
19 Fiscus non succedit in datis illicitis personis nisi ascendentibus vel descendentibus non superstitibus.

¶Consilium.cccx.

1 In nomine dñi nostri Jesu xpi.† ¶In pñti cõsultatione videtur circa primũ
2 ꝯsultationis articulum:non instandũ.† Quia lꝫ extraneus quilibet immo frater carnalis possit donare spurio vt no.in.§.fi.in aut.quibus mo.nat.effi.ꝛ no.doc.in.l.si is q j.de vulg.ꝛ pupil.vbi casus ꝛ per bar.in.l.lucius.§.qui testõ de leg.
3 ij.†Tñ pater nõ põt per interpositam ꝑsonam dare quicꝗ spurio. ar.l.j.ꝛ.ij.C.de nat.li.ꝛ.l.siqs incestu in prin.de ince.nup.ꝛ no.doc. in.d.l.si is qui.adeo ex hoc pendet dubietas prime ꝯsultationis su per qua non est opus ad presens instare qꝛ nunc agitur de excludẽdo filiam legitimã:ꝛ satis putat sibi ꝯsultans si saltem dicta bona
4 pertinent ad fiscum.† Ideo deueniendo ad scõm ꝯsultationis articulũ videt̃ prima facie dicendũ ꝙ bona dicti Bartholomei deuoluta sint ad filiam legitimã ꝛ naturalẽ ipsius testatoris. Nam dicta bona videnẽ relicta ipsis filijs spurijs qui ꝑsupponunt̃ nati ex illegitimo coitu:lꝫ eniz in testõ non nominentur ipsi filij spurij: sꝫ do. Nicolaus qui est in testõ heres institutus:tamen ex quo dictus do. Nicolaus heres institutus ꝙ primũ post mortẽ testatoris bona ipsius testatoris assignauit ꝛ dedit dictis filijs spurijs ex vicinitate actus videtur ꝙ testator voluerit ꝙ haberent ipsi filij spurij.ar.l. si ventri.§.fi.ff.de priui.cred.cum concor.ꝛ ꝙ per Bar.in.l.post contractum.ff.de dona.ꝛ per Bal.in.l.siquis.post hac in prin.C.de bonis prescrip.Et maxime ex quo titulo lucratiuo:lꝫ etiaz si ex internuallo Barto.ꝛ doc.cõiter idem velint in.d.l.si is qui bonis ꝛ Bal. in.l.eam quam.C.de fideicõmis.viij.col.allegans.l.postulante.§.fi. ff.ad tre.Et ideo videtur ꝙ dicti filij spurij censeant̃ dicta bona habuisse a patre per interpositam personã dicti do.Nicolai. Et ideo videtur esse per inde ac si directo a patre habuisset p er.l.j.C.de natura.liberis.vbi est expressum qḋ quicquid datum est filio spurio ꝑ patrem siue per se siue per interpositam personam defertur legitime soboli et certis alijs personis ibi nominatis vltimate defertur fisco.Et coipso ꝙ spurius bona patris reperitur possedisse presumi videtur vel fraus vel ꝙ a patre habuerit.ar.l.iij.C.de natur.li.ꝛ d.l.j.Et barto.in consilio incip.Ceccus de spoleto in ordine.xxvij. secundum ordinem perusinum non informis dicit ꝙ si spurius reperitur possidere bona presumitur habuisse a patre saltẽ per interpositam personam.Et licet.d.l.j.loquatur in certis personis in dignitate positis:tamen dignitates ille faciunt coniunctionem fore
5 illicitam que alias non esset illicita.†Non autem videtur minor ratio in spurijs natis ex coitu reprobato de iure communi ꝛ maxime de iure gentiũ

de iuregētiū ꝓut est coitus adulterinus qui est ꝓhibitus de iureg. patet qꝛ prohibitus lege diuina veteris ꝛ noui testamē. que lex diuina est pars iuris naturalis secūdarij qḋ appellatur ius gētiū. §. singulorum. insti. de rerū diui. ad hoc. j. distinc. §. ius naturale. ꝛ iō Bar. in extraua. ad repriméda inter cetera. in verbo videbitur. dū loquitur de iure gentiū exēplificat in iure diuino. Et merito quia emanat a natura naturante que est ipse deus. no. glo. in. l. respiciēdum. ff. si cer. peta. tex. cū glo. in verbo natura. d. §. singulorū. insti. de rerū diui. † Et ꝙ dicta lex. j. de natu. li. procedat gñaliter in alijs spurijs voluit gloss. in. l. hereditas in princ. sue distinctionis. C. de his quibus vt indi. ꝛ Azo in summa. C. de natu. li. ꝓut ꝛ refert bar. in. d. l. j. ꝛ etiā Saly. ibi qui videtur cū hoc trāsire. qḋ ꝛ videtur velle etiā ibi Cyn. notās ex illa lege gñaliter in spurio. ꝛ sic dicta in lege illa videntur ꝑfati doc. generaliter trahere ad spurium. ꝛ idē videtur velle Bal. in. l. si pater. C. de heredi. insti. Facit etiaꝫ in simili. l. si quis incestu. ꝛ in auē. incestas. C. de incestis nup. ꝛ. l. j. C. de secūd. nup. in quibus iuribus similiter fit applicatio prius filijs et certis alijs ꝑsonis ꝙ fisco. Et lꝫ Bar. in. d. l. j. de nat. lib. velit ꝙ ibi sit speciale: ꝛ nō procedat in quolibet spurio. Tñ illam specialitatē intelligit vt in alijs non applicetur fisco: ſꝫ generaliter omnibus veniētibus ab inte. ꝛ idē vult in. l. fi. de his quibus vt indi. i. ij. col. Iuuaꝛ hec opi. qꝛ spurij non sunt in aliqua culpa: ſꝫ laborant alieno vitio. l. legē. C. de natu. lib. Et qñ quis est indignus sine suo vitio id quo priuatur nō applicatur fisco: ſꝫ alijs personis ꝓut volunt Cy. bar. Bal. Ang. ꝛ Saly. in. d. l. si pater. C. de heredi. insti. ꝛ bart. in. d. l. fi. de his quib. vt indig. adducit no. in. l. aufertur cū prin. de iure fisci. vbi eandē theoricā tradit bar. † Tamē his nō ob. in cōtrariū arbitror in dubiā iustitiam. Nam regula est ꝙ lꝫ palā relictū incapaci: ꝓut est spurius nō applicetur fisco: qꝛ est ipso iure nullū: ſꝫ defertur heredibus siue scriptis in testō siue veniētibus ab intestato: prout voluit bar. in. d. l. j. de natu. lib. vbi ita loquitur. ꝛ idē volūt ibi bal. ꝛ Saly. qñ. n. relictū est ipso iure nullū nō venit fiscus. l. in metallū. ff. de iure fisci. ꝛ. l. si quis in metallū. ff. de his que pro nō script. hñr. ꝛ no. bart. in. l. fi. ff. de his quib. vt indi. in. ij. col. ꝛ in. d. l. aufertur in prin. ꝛ ipse bar. bal. Ang. ꝛ doc. in. l. hereditas. C. eo. ti. ꝛ in herede scripto vt tanꝙ ab indig. auferat fiscus requiritur ꝙ habeat nomē heredis dicit bal. in. d. l. si pater. ꝛ ibi hāc theoricā. s. ꝙ vbi institutio vel aliud relictū nō habet subsistentiam in ꝑsonā honoratam a testatore fiscus non aufert. Et ideo dicit bar. in. l. eius qui delatorē §. fi. ff. de iure fisci. ꝙ iura que dicūt ꝙ fiscus aufert hereditatem ab indigno hñt intelligi dummō indignus adiuerit. ar. illius text. Et suadet rō: qꝛ fiscus aufert ab indigno vt iura volūt: auferre autem presupponit ꝙ habeat ille a quo aufertur. ar. l. decē. de verb. ob. ꝛ. l. non potest videri desinere. de reg. iur. lꝫ qñꝗ non expectet aditio nē ne fiscꝰ fraudeꝛ. iuxta ea que hñr in. l. seqūs qḋ. ff. ad silē. de quo etiā per bal. in. l. j. ꝛ in. l. hereditas. † Tñ quando tacita accōmodata fide relinquitur alter vt ille det incapaci: tunc fiscus aufert vt est tex. in. l. eum qui tacitum. ff. de his quib. vt indi. in. l. euꝫ qui tacitū ff. de iure fisci. ꝛ in. l. ita fidei. ꝛ in. l. intelligitur. eo. ti. ꝛ. l. lucius. §. in testō. cum ibi not. de leg. j. ꝛ. l. cū quidā. §. in tacito. ff. de vsur. ꝛ. l. ēt cum glo. sua. C. ad leg. fal. ꝛ per bar. ꝛ doc. in. l. in tacitis. ff. de leg. j. ꝛ in. l. lucius. §. in testō. de leg. j. ꝛ hoc est indubitatū. † Sed spurius natus ex dānato coitu est penitus incapax. in auē. ex complexu. C. de incest. nup. ꝛ in. §. fi. in auē. quib. mo. natura. effi. legi. ꝛ. §. fi. in auē. quib. mo. natu. effi. sui. Ergo si pater alterum instituit: vel alter honoratꝛ ꝛ tacita rogat vt restituat spurijs illud qḋ est relictum: siue sit hereditas relicta iure directo: seu per obliquū hereditas: vel aliquid singulare illud applicatur fisco ꝑ iura preallegata. Que iura passim in spurijs ab omnibus exemplificantur. ideo relictū tertio tacita accōmodata fide ꝙ detur spurio cōstat ꝙ applicari dꝫ fisco prout aperte sentiūt bar. ꝛ bal. in. d. l. hereditas ꝛ in. l. fi. de his quib. vt indig. quatenus dicunt ꝙ si relinquitur spurio palam non applicatur fisco: ergo si clam secus volunt ꝛ sic ꝙ applicetur fisco: ꝛ idem videtur velle Bar. in. d. l. fi. ff. eo. titu. ꝙ ꝛ aperte dicunt Sal. ꝛ Paulus de castro. in dicta. l. hereditas. ꝛ ita communiter omnes sentiunt. † Et constat si apparet de tacita accommodata fide per actum non obligatorium: si autem per actum non obligatorium quia fuisset tentatus forte a quodam medio et ille annuisset non per viam ꝓmissionis obligatorie tunc est aliquale dubium quia tex. in. l. in tacitis loquitur in eo qui cautione vel cyrographo fidē accommodauit: ꝛ per illum tex. dicunt Iaco. de are. Oldra. Cyn. ꝛ bal. in. l. in tacitis. de leg. j. limitari iura dicentia ꝙ tacita relicta facta incapacibus applicantur fisco ꝙ procedunt quando est tacite accōmodata fides per actum obligatorium. Secus si est accommodata fides non obligatoria: ſꝫ per verba enunciatiua vel per pollicitationē ſm eos. Sꝫ est nimia restrictio ad iura preallegata ꝗ solam differentiam faciunt vtrum palam an tacite sit factum relictū incapaci: ꝛ ita etiam simpliciter loquuntur doc. in preallegatis iuribus. † Et tex. d. l. in tacitis exprimit de cyrographo vel cautione gratia exempli ad declarandum qualiter apparere potest ꝙ tacite accommodauit fidem. Nō autem vt non possit aliter probari: nam poterit probari etiam per confessionē ꝛ aliter prout videntur velle glo. ꝛ bar. in. d. l. fi. de his quib. vt indig. Et propterea exempla. d. l. in tacitis non artant regulam. l. damni infect. stipulatio competit. ff. de damno infec. ꝛ. l. j. §. ꝙ dicitur. ff. de vi ꝛ vi ar. ſm Imol. ideo standum est generalitati iurium que loquūtur simpliciter in tacito fideicōmisso et solum distingunt vtrum tacite an palam et similiter docto. et est bonus tex. in. l. in fraudem in principio. ff. de his quib. vt indig. qui loquitur de pollicitatione iuncta. l. pactuꝫ §. pollicitatio. ff. de polli. ꝛ arg. sumpto a speciali in toto illo titu. ꝛ ita al's legendo visum fuit. Et idem vult aperte Bar. in dicta. l. fi. ff. de his quib. vt indig. in. ij. col. versi. quero vtrum sit alius modus. vbi dicit ꝙ si testator relinquit extraneo ꝛ ille extraneus redderet spurio appareret tacitam fidem accōmodatam. ar. l. sed ꝛ iulianus. §. perinde. ff. ad mace. Et propterea improbat cautelā quā quidam dabāt vt possit relinqui spurio. s. ꝙ testator relinquat alicui extraneo ꝛ rogat eum vt restituat ei quem dixit heredi vel legatario: ꝛ sic non requirit ꝙ honoratus se obligauerit: et satis sentit Bart. ꝙ ꝛ si nō rogasset ꝙ restituet ei quē dixit ꝛc. tamē dando spurio censeatur accōmodasse fidem attenta. l. quam allegat cuꝫ dicta doc. interpretentur ſm iura que allegant prout dixit ipse Bart. in l. non solum. §. se liberationis verba de liber. lega. ꝛ. l. cum quidam de his quib. vt indig. ꝛ si nō haberet locum pena tacite fidei accōmodate effectualiter valeret institutio facta de dicto. d. Nicolao. Nec filia posset aliquid petere: ꝛ posset extraneus donare filijs spurijs alterius de suo vt ꝛ. s. dictum est hoc non negaꝛ ab aliquo. † Et ideo si maritus instituit vxorem ꝛ rogat vt restituat cui videbitur: licet postea restituat spurio nō censetur accōmodasse fidem prout dixit Imo. post Bar. ꝛ Ange. in. d. l. lucius. §. in testamento de le. j. licet velint Ange. ꝛ Imo. ibi ꝙ non possit tunc eligere spurium. ꝙ ꝛ satis est de mente Bart. in. d. l. fi. de his quib. vt indig. in. ij. colū. dum dat suam secundam cautelam relinquendi spurio: ꝛ notat Barto. in consilio suo ꝙ incipi. Ceccus de spoleto in ordine. xxvij. ſm ordinem perusinum non informis: ꝛ sic licet non essent spuriorum in casu nostro: ſꝫ esset dicti domini Nicolai qui fuit institutus ꝛ nullū ius haberet filia legitima ꝛ naturalis ipsius testatoris: tūc em̄ palam loquitur dans ei liberam facultatem: ideo non debet ab eo auferri si non accōmodauit fidē. † Et relictum incapaci pertinet ad eum qui oneratur ipō relicto. l. j. §. in primo. ꝛ. §. pro secundo. C. de cad. tol. d. l. si quis in metallū. ff. de his ꝗ pro nō scrip. hab. ideo dato ꝙ cēseretur spurius habere ex relicto testatoris ꝓut vult Barto. in. d. l. fi. argumen. l. vnum ex familia in princi. de lega. ij. et Imo. in. d. l. lucius. §. in testamento per. d. l. vnum ex fami. ꝛ. l. vtrū de reb. dub. ideo in omnē euentum dicta filia nullum ius pretendere potest in dictis bonis presupposito ꝙ ipā habuerit legitimam suam titulo institutionis vel sit clausula codicillaris in testamento prout presupponitur: ideo fiscus concedendo dicta bona dictis filijs spurijs vel alteri nullum preiudicium facit. † Non obstant adducta in contrarium: non enim obstat. l. j. C. de natura. li. ꝛ similes supra adducte: quia ille leges loquūtur in casibus specialibus que non sunt trahende ad alios casus argumen. l. ius singulare. et. l. quod vero contra de legi. et. c. cum dilectus de consuetudi. et regula que a iure cōmuni exorbitant in. vj. ita ad dicta iura dicūt Barto. Bald. Ange. Saly. Raph. ꝛ Pau. de ca. in. d. l. hereditas. C. de his quibus vt indig. ꝛ Bar. in. d. l. fi. ff. eo. tit. Et ista est communis opinio. † Quod ꝛ persuadetur: qꝛ in dictis iuribus non enumerātur eedem persone. Nam in dicta. l. j. de na. lib. inuitantur descendentes ꝛ pater ꝛ mater ꝛ frater ꝛ soror in. l. si quis incesti vocantur filius et filia nepos ꝛ neptis pronepos et proneptis pater ꝛ mater auus ꝛ auia frater ꝛ soror patruus et amita. Item in. l. j. C. de secū. nupt. vocanꝛ filius ꝛ nepos pater ꝛ auus ꝛ frater mares ꝛ femine. ꝛ si bene ponderāt quelibet enumeratio in aliquo differt ab alijs ex quo datur intelligi qḋ ille. ll. non faciunt regulam neqꝫ loquuntur secundum ius cōmune quia ponerēt decisionem vniformem si esset cōmunis omnibus. ꝙ qꝛ minime factū est datur intelligi ꝙ ponūt casus speciales ꝛ quelibet habet locum in casu suo. ꝛ non limitent casus tot legum que generaliter disponunt qḋ fideicommissum tacite relictum incapaci applicatur fisco. Maxime cuꝫ non loquantur dicta iura nec aliquod ex eis qḋ loquatur quando fuerit tacite accōmodata fides. † Nā ꝛ per interpositam personam potest palā dari ꝛ relinqui spurio et alijs incapacibꝰ: vt in. l. intelligiꝛ. §. si quis palam. ꝛ in. l. ita fidei de iure fisci. ꝛ de se est notissimum. ꝛ tunc non meretur aliquam penam ipse heres rogatus: vt dictis iuribus et ꝑ Bart. ꝛ doc. in. d. l. hereditas. ꝛ. d. l. fi. ff. eo. ti. ꝛ in. d. l. j. de natu. lib. ꝛ in. d. §. in testō. † Sed remanet fideicōmissuꝫ apud eum a quo relictum est ar. d. l. siqs in metallum. ꝛ. d. l. vnice. §. in primo. est enim perinde ac si scripta non essent vt verba sonant ad hoc etiam. l. ij. ff. de his que pro non scrip. habētur ꝛ si scripta non essent nō deberētur merito ꝛc. † Et est aduertendum qḋ in. d. l. j. de natura. lib. tex. nullam facit mentionem de relictis in testamento: sed solum loqtur de donatis emptis vel comparatis ꝛ dicit ꝙ statim reddatur legitime soboli ꝛc. Itaqꝫ videtur ꝙ predictis personis habeat dari etiam in vita patris donantis: ita oportet dicere si volumus inherere verbis litere licet non reperiam per doc to. hoc tactum ꝙ non

potest cōmode cadere in relictis in vltima voluntate: ideo forte accurate subticuit iurislator. ibi de relictis in vltima voluntate: licet docto. aliter innuant. Et propterea non immerito Saly. ibi post Azo. in summa dicit ꝙ in relictis in vltima volūtate heres script⁹ in testamento prefertur illis personis ibi enumeratis ⁊ fisco: et ita intelligendo vt. s. ibi contineretur maxima specialitas: ideo Bar. ⁊ ceteri bene loquūtur intelligentes illam legem in casu suo speciali: ⁊ concordat Bal. in consi. mihi. cccccij. incip. proponitur ꝙ quidam dicens ꝙ si pater vendit tertio cum hoc ꝙ det spurio non aufert heres etiā si sit ecclesia sed fiscus. Similiter in. l. si quis incesti.
19 ponitur casus specialissimus. † Nam illo casu impeditur pater testari quicꝗ de bonis suis vltra personas ibi enumeratas ⁊ ille sole succedūt ab intestato ⁊ illis cessantib⁹ succedit fiscus. ꝙ minime cōtingit in alijs spurijs: itaq̄ cōstat ꝙ ibi est casus specialissimus. at in. l. j. de secun. nup. nihil tangitur de filijs: licet itaq̄ aliqui docto. trahant illas. ll. generaliter ad spurios: tamen cōmuniter tenetur contra per supradicta ⁊ cōmunis opinio est verior per predicta: et illi qui applicant ad filios spurios: non loquūtur quando est tacite accōmodata fides: ideo standum est regule dictanti ꝙ tacite relicta incapaci applicantur fisco que iura in eis non limitantur p docto. ⁊ Imo. in. l. facto. §. iulius lon. de vulg. ⁊ pupilla. dicit expresse ꝙ. d. l. j. non habet locum in eo qui tacite accōmodauit fidem testatori: ⁊ maxime quia. d. l. j. de natu. li. non loquitur in relictis in vltima voluntate: vt premisi. ⁊. d. l. si quis incesti loquitur in eo qui nō potest testari nisi in certas psonas in ea enumeratas. Nec obstat ꝙ id quod aufertur ab eo qui est indignus asq̄ sui culpa non applicatur fisco: ⁊ spurius est huiusmodi ergo ⁊c. quia respondetur ꝙ est fatendum ꝙ id quod aufertur a spurio non aufertur a fisco.
20 † Et ideo ꝙ ei palam relinquitur non applicatur fisco: prout ⁊ supra deductum est. Sed id quod tacite relinquitur spurio applicatur fisco: quia est in culpa ille qui tacite accōmodat fidem in fraudē legis ⁊ relictum fundatur in eius persona: ideo fisco competit ius auferendi ab eo ⁊ istud ius est fisco statim delatū ex quo cedit dies relicti anteꝗ detur spurio: ideo aufertur a fisco vt in iuribus sepi⁹ supra adductis. Remanet ergo conclusio ꝙ ista bona de quib⁹ agitur nullatenus ad filiam: sed pertinent ad fiscum per predicta: ⁊ si fiscus illa cedit nullum facit preiudicium dicte filie dicti testatoris.

Laus deo.

Summariū super consilio. cccxj.

1 Legatis. xx. titio cum fuerit etatis. xx. annorum cum hac conditiōe ꝙ habitet cum hero ⁊ cōtinuo maneat: ⁊ ibi habeat victuz ⁊ vestituz an videatur liberatus heres a prestatione alimentorum titij si postea fecerit codicillos in quibus addidit ad testamentum videlꝫ ꝙ voluit dictos. xx. legata deberi eidē titio absq̄ conditione aliqua ⁊ si alimenta dicuntur an ministranda sint viuente titio vel vsq̄quo venerit ad etatem. xx. annoꝝ. per totū cōsi.
2 Testatoris mens potest cōtraria voluntate interpretari.
3 Dispositionis qualitas indicatur ex dissolutione.
4 Modus fauorabilis mere ipsi onerato non afficit legatarium.
5 Legatum vitiatur natura conditionis vel modi non seruata.
6 Alimentis relictis ad tempus quo lapso leguntur. xx. si codicillis mutetur legatum ꝙ videlicet debeantur. xx. sine conditione non dicitur derogatum alimentis. nu. 8. ⁊. 17.
7 Morandi cum herede conditio quomodo dicatur apposita fauore legatarij quid importet.
9 In augmentum inducta non diminuunt nec reuocant.
10 Modus operatur plura: ⁊ impleri cogitur.
11 Modus impossibilis non vitiat dispositionem licet conditio impossibilis vitiet contractus.
12 Conditio habetur pro impleta vbi non stat per impleri debētem.
13 Modus quando dicatur causa impulsiua vel finalis vt nō vitietur actus per defectum.
14 Causa finalis dupliciter sumi potest.
15 Modus causatus ex causa finali quis dicatur.
16 Conditio ⁊ modus cuius sint efficacie.

Consilium. cccxj.

1 In nomine dñi nostri Jesu christi. † Quoniam presens cōsultatio versatur circa rem breuē. Ideo breuibus instabo. Et circa primū consultationis articulū breuiter dicendū puto ꝙ ex quo relicta sunt alimēta in domo ipsius testatoris cum iniunxerit testator ꝙ ibi. s. in domo testatoris habeat victum ⁊ vestitū verba sunt clara a quibus non est recedendum. l. ille aut ille. §. cum in verbis de leg. iij. ⁊. l. non aliter de leg. iij. Nec mens videtur aliena a verbis immo conformis. l. labeo. §. idem tubero de suppel. lega. et c. scdo requiris de appel. cū simi. Nec illa verba ⁊ ibi habeat victum ⁊ vestitū videntur apposita vt moderet seu in aliquo afficiat dictuz relictum de. xxx. floreñ. q̄ constat ꝙ illud est merus fauor ipsi⁹ Baptiste legatarij ⁊ onus ipsius heredis vniuersalis. Nec per viā modi vel conditionis afficit seu qualificat dictum relictum factum de
2 xxx. floreñ. † Qd patet q̄ testator voluit priuari dicto legato xxx. floreñ. demū casu quo tpe baptista non habitauerit cōtinuo in domo ipsius testatoris vna cum dicto galeotto herede instituto tunc priuetur toto dicto legato: ergo al's non priuetur a contrario sensu qui contrarius sensus habet locum ⁊ in contractibus. vt. l. inter socerum. §. cum inter de pactis dota. l. eum qui ita. §. qui ita dever. obl. ⁊ in vltimis voluntatibus. l. statu liberum. §. stichum. de leg. ij.
3 † Et ex dissolutione indicatur etiā qualitas dispositionis dicebat
4 in sīli bal. in. l. j. col. j. C. de fru. ⁊ litis expē. † Itē modus fauorabilis mere ipsi onerato non afficit legatarium nec precedens relictuz l. filiusfa. §. diui. de leg. j. ⁊. l. titio centum. j. responso de condi. ⁊ de-
5 mon. † Natura aūt modi ⁊ conditionis est ꝙ eo nō seruato relictū vitietur. l. j. in prin. C. de his que sub modo ⁊ ibi per glo. ⁊ doc. ⁊ in
6 l. si fundū per fideicōmissum. §. iulianus de leg. j. cum simi. † Ideo relictum alimentorum vt simpliciter factum non respectiuatum ad relictum. xxx. floreñ. verba. n. illa ⁊ habeat ibi victum ⁊ vestitum sunt verba dispositiua ⁊ insuper prolatum per viam modi etiaz disponit dūmodo respiciat fauorem alterius ꝗ habentis implere. l. ij. C. de his que sub modo ⁊ mens testatoris est satis clara ⁊ mēs est semper attendenda. l. in conditionibus primū locum de conditio. ⁊ demon. ⁊. l. cum virum. C. de fideicōmissis qualitercunq̄ ergo verba demonstrent mentem testatoris ꝙ voluerit alicui prouidere ꝗuis etiam rigor verborum non importet inducunt fideicommissuz pbatur in. l. peto in prin. de leg. ij. in. l. vnum ex familia. §. itez marcus. eo. ti. in. l. ⁊ hoc modo. ⁊ in. l. ⁊ eo modo de lega. j. ⁊. l. seruo alieno. §. si testator. eo. ti. cum concor. Ideo intrepide concludendum arbitror ꝙ dicto Baptiste censentur relicta alimenta in domo testatoris ⁊ in ea alimenta censentur fuisse relicta. Nō contemplatione ⁊ respectiue ad dictos. xxx. floreñ. vt. s. relictos.
7 † Nec videt obstare ꝙ dicit Barto. in. l. j. C. de lega. dicens contra Dyn. ꝙ conditio morandi cum herede nūꝗ apponitur fauore legatarij: quia respondetur per Barto. loquitur in conditione que nō astringit oneratum: nam posita in cōditione non cēsentur esse in dispositione. l. si quis sub conditione. ff. si quis omi. causa. nos loquimur in modo in quo cessat dicta ratio. l. ij. C. de his q̄ sub modo. Ex quo descendendum est ad decisionem secundi quesiti: scilicet ꝙ non obstantibus dictis codicillis dicta alimenta debeantur dicto Baptiste. Ex quo enim dicta alimenta sunt relicta non contemplatione dicti legati. xxx. florē. sed propter fauorē ipsius Baptiste. Cui em̄ dubiū ꝙ interesrat ipsius Baptiste habere alimenta in domo testatoris ⁊ non dicti heredis obligati ad prestandum predicta. s. victū ⁊ vestitum: quinimmo dato qd diceretur ꝙ alimenta predicta fuerint cōnexa ipsi habitationi in domo. ⁊ sit vnum onus cōnexum. s. habitatio in domo ⁊ prestatio alimentorum in eaq̄ tamen negari posset. Nihilominus concesso hoc negari nequit quilibet prudēs arbitraretur hoc totū respicere potius fauorē legatarij ꝗ heredis. Nam arguendo a communiter accidentibus quod est optimum in interpetratione rei dubie vt in regula inspicitur in obscuris in. vj. ⁊ in. l. in obscuris inspici. ff. eo. Et procedit etiam in materia probationis vt per; gl. ⁊ Bar. in. l. neq̄ natales. C. de probat. ⁊ per glo. et doc. in. d. l. non hoc a quolibet magis desideratur habitare domuz sine tertio ꝗ cum tertio quāto fortius cuz onere alimentandi secū habitantem. Et attenta etiaz etate ⁊ qualitate natalitioꝝ dicti baptiste persuadeꝭ qd magis etiam eius contemplatione ꝗ intuitu Galeotti heredis iniunxerit baptiste inhabitationem domus cū dicto galeotto maiore natu solet eniz magis expedire puero ⁊ sibi esse consultuz habitare cum consanguineo prouecte etatis ꝗ ecōtra vt docet experiētia rerum magistra. c. ꝗ sit in principio. de electio. lib. vj. ⁊. c. statutum in princi. eo. titu. ⁊ li. Ideo persuadenduz ꝙ dicta conditio fuerit apposita potius gratia ipsius baptiste ꝗ dicti galeotti ⁊ hoc casu procedat opi. Dyn⁹. in regula imputari in. vj. Et licet fuerit iniunctum ꝙ si nō obseruauerit cadat a dicto legato: tamen hoc potuit cōtingere ⁊ ita est verisimile ꝙ id disposuerit testator ad finem vt dictus puer timore amissionis dictoruz xxx. floreno. induceretur ad viuendum honeste vna cum dicto Ga-
8 leotto. † Licet itaq̄ testator postea in codicillis ademerit dictā cōditionem hoc est modum simile in. l. ij. §. titio decem. ff. de donat. ⁊ l. dictum. C. de conditioni. ob cām. vbi cōditio ponitur pro modo non propterea ademerit relictum alimētorum. illa enim remotio conditionis videtur facta in fauorem dicti legatarij vt habeat relictum simpliciter ⁊ pure sine aliquo onere conditionis. demonstratur: quia non remouet conditionem principaliter: sed disponit ꝙ baptista habeat illos. xxx. floreñ. non obstante aliqua conditione dirigit itaq̄ verba ad releuandum Baptistam: ⁊ sic respicere videntur magis eius fauorem. Faciunt in simili que not. per glo. singularem quam doct. sequuntur in. l. lucio de lega. ij. que ponderat ad quem verba diriguntur et alias in simili ponderat. Cyn. in. l. j. C. de institutio. ⁊ substitutio. ij. q. post Jac. de are. ⁊ Dyn. ⁊ Ange. ibi. ⁊ Imo. in. l. in testamento. ff. de conditioni. ⁊ demonstrationi.
9 ad similem effectum. † Non ergo debent obesse inducta in fauorem ⁊ diminutionem inducere inducta ad augmentum. argumen. l. ꝙ fauore. C. de. ll. l. legata inutiliter. ff. de leg. j. ⁊. ff. de adi. lega. Et sic non debet inducere reuocationem legati alimentorū: nam magis

fauetur

fauetur honorato quando verba ad eum dirigūtur ꝙ si ad alium. Preterea dicta remotio cōditionis correspectiuatur solum ad relictum triginta floreno. et respicit solum illud: non ergo afficiat seu reuocet relictū victus ꝛ vestitus in domo. ¶ Insuper nō est fatendum ꝙ dicta conditio sit simpliciter remota. Sed solū est dispositum ꝙ non obstante aliqua conditione dictus Baptista habeat
10 dictos.xxx.floreñ.in testamento relictos.† Non ergo remouet oīno licet disponat ꝙ non obseruantia modi non impediat. modus autem operatur plura: primo ꝙ non obseruantia saltem per viam satisdatiōis impediat petitionem relicti.d.l.quibus diebus.§.termilius cum similibus. secundo ꝙ si cōtra fit ꝛ sic stat per honoratū vitietur relictum per.d.l.j.pmo responso.C.de his que sub modo. tertio ꝙ non implēs potest cogi vt impleat ad instantiā eius cuiꝰ interest vt.l.ij.C.eo.tit.ſ3 itaqꝫ per dictos codicillos impediantur primi duo effectus ex quo fit ꝙ dicti.xxx.floreñ.peti possint nō obstante conditionibus appositis in testamēto ille cōditiōes nō sunt sublate nisi quatenus obstant petitioni dicti relicti.xxx.flore. quatenus ergo non obstant verba codicilli nō important remotionez ipsarū conditionum ꝛ ꝙ nō mutatur.quare stare prohibetur.l. sancimus.C.de testamen.Sed ꝙ modus cogatur impleri non obstat ipsi petitioni dictoꝝ.xxx.floren.ergo quoad hoc non sunt sublate dicte cōditiones: quia quatenus obstant eatenus cēsentur remisse ꝛ remote vt verba sonant. facit textus cum gl.in verbo vacantibꝰ. in autentico de heredi.ꝛ falci.in princi.† Deueniendū est in psentiarū ad tertiā excitationem circa quam est aduertēdum ꝙ relictū alimentorū non habet annexum onus standi cum galeotto ſ3 solū est iniunctū ꝙ habeat alimenta in domo: ꝛ sit obsequens mādatis dicti Galeotti.si ergo galeottus nihil mandat nō artatur Baptista obsequi mandatis non factis cū non stet per ipsum ꝛ modꝰ impossibilis non vitiet dispōnem etiā in ꝯtractibus vt not.glo. in.l. cum donationis.C.de transact.put eam vt singularem ponderat ꝛ sequitur Bal.ibi quam ꝛ approbant ibi Saly.ꝛ Pau.de castro. ¶ Quanuis conditio impossibilis vitiet contractus.l.impossibilis.ff.de vb.ob.ꝛ no.etiaz gl.d.l.cū donationis.faciēs in hoc dr̄iaz inter modum ꝛ conditionem.in vltimis ergo volūtatibus fortius ergo in vltimis voluntatibus modus impossibilis nō vitiat.l.j.ff. de condi.insti.l.obtinuit.ff.de condi.ꝛ demō.ꝛ.§.impossibilis licet limittetur per tex.cum sua glo.ꝛ que ibi per doc.in.l.seruo manumisso de cōdi.inde.reuera autem iste modus non fuit impossibilis:
12 qꝛ potuit ille galeottus precipere ꝛ Baptista obsequi.† Et ſ3 non possit obsequi his que nō pcepit vel post mortē nō reputat̃ ppter ea impossibilis.S3 casu quo ille nō precipiat deficit facto eius cui hēbat impleri.ꝛ sine cuius facto impleri non poterat.Ideo habet̃ pro impleto arg.l.j.C.de insti.ꝛ substi.sub condi.fac.ꝛ.l.titius statuas de condi.ꝛ demon.ꝛ.l.in testamento.de condi.ꝛ demō.l. iure ciuili.ff.de condi.ꝛ demonstra.ꝛ.l.iure ciuili de re iudi.Et si deficit per mortē deficit per casum ꝛ modus deficiens per casum habetur pro impleto per.l.si fundum p fideicōmissum.§.iulianus de leg.j.ꝛ l.lucius.§.quisquis.j.de leg.ij.ꝛ.l.pater filiuz.§.tusculanus de leg. iij.ꝛ.d.l.j.in fi.a cōtrario sensu.C.de his q̄ sub mō.ꝛ not.gl.in fin.in rubrica de cōdi.ꝛ demō.ꝙ ꝛ voluit Barto.in.d.l.quibus diebus.§. termilius.ꝛ in.d.§.iulianus.vbi idē volunt Ang.ꝛ Imo.ꝛ Ang.in l.legatum.C.de condi.insertis.ꝙ ꝛ firmat Pau.de cast. in.d.l.j.de
13 his que sub modo.ꝛ in.l.j.C.de insti.ꝛ substi. sub conditi. fac.† Et idem in effectu volunt Cy.ꝛ Bal.in.d.§.iulianus.ꝛ Dy.in.l. titio centum.§.titio genero.de ꝯdi.ꝛ demon.dicentes ꝙ in dubio modus censetur esse causa impulsiua.Iō eius defectus non vitiat secꝰ si esset causa finalis.Sed Bar.Ang.Imo.dicunt ꝙ etiā in terminis.d.§.iulianus.vbi defectus modi non vitiat modus est causa finalis: quia concernit fauorem tertij per.d.l.titio centum secundo responso de condi.ꝛ demon.Et facit qꝛ si in dubio modus esset cā impulsiua eius defectus nō vitiaret etiam si staret per honoratuz quominus impleret per.d.l.filiusfami.§.diui. de lega.j. ꝛ.d.l. titio centum.j.responso: ꝛ ꝙ habetur in.l.ij.§.fi.ff.de na.ꝛ tamen cōstat esse falsum ꝙ in dubio si modus deficit facto honorati nō vitietur legatum per.d.l.j.de his que sub modo.ꝛ.d.§.termilius cum simi-
14 bus.† Al's pro concordia solitus sum dicere ꝙ causa finalis potest sumi dupliciter: qꝛ qñqꝫ est pricipalis ꝛ precisa.s. ꝙ testator ppter illam solam motus fuit al's non relicturus: ꝛ tunc procedat opin. Pe.ꝛ Cy.in.d.l.j.de his que sub modo.ꝛ etiā Saly.ibi qui dicit ꝙ quando modus est causa finalis defectus modi etiam per casum vitiat legatum .ꝙ ꝛ vult Salyc.Raph.ibi.ꝛ in.l.j.de insti. ꝛ substiti.
15 † Qñqꝫ aūt est cā finalis: qꝛ testator fuit motꝰ ex illa cā ſ3 nō sola. S3 ēt ex alia cā finali puta ex affectiōe ex meritꝭ legatarij.ar.l.nec adiecit.ff.p socio.ꝛ tūc capit̃ media via scꝫ vt nō iudicetur ac si eēt causa impulsiua cuius defectus indistincte non vitiat.d.§. diui.et d.l.titio gño in prin. Nec iudicet̃ vt sola causa finalis cuius defectꝰ generaliter vitiet etiam si per casum deficiat quo casu procederet opi.Pe.ꝛ sequaciū.Sed si stat per honoratum quominus modus impleatur tunc vitietur relictū secus si per casum p.d.l.j.ꝛ.d.§.iul'. cum similibus supra adductis.Et procedat tunc cōmunis opi.gl. Barto.ꝛ sequacium.ꝛ ita etiam cōcordentur opinio. quia aliquo respectu iudicatur in dubio causa finalis aliquo respectu non fina-
16 lis.† Et in hoc differt modus ꝛ conditio ꝛ est ratio differētie quia conditio impedit ius oriri: sed modus non impedit ius oriri. Sed defectus modi resoluit ꝛ facilius impediuntur contrahenda ꝙ resoluantur iam contracta.in.l.patre furioso de his qui sunt sui vel ali.iur.ꝛ.c.ad apostolicam.de regu.prout hanc rationem assignat Imo.in.d.l.in testamento de condi.ꝛ demonstra.ꝛ Paul.de ca.in d.l.j.de insti.ꝛ substi.Et quicquid sit al's: tamen in terminis quibꝰ deficit hmōi modꝰ p mortē eius cū quo h3 morari: vel cuius mādatis h3 obsequi: q post mortē nō pōt morari.cum eo: nec obsequi ꝙ nō vitietur relictum alimentorum omnes concordant etiam si sub cōditione si morabitur: immo ꝛ si temporaliter donec morabitur per.l.illis libertis.de condi.ꝛ demonstratio.ꝛ.l.j.C.de leg.ꝛ in.l.stichus.§.fi.de ali.lega.ꝛ.l.meuia.ꝛ.l.annua de annu.leg.ꝛ.l. gayo.§. imperator.de ali.lega.prout in dictis iuribus cōmuniter omnes tenent.ꝛ idem glo.ꝛ doc.in.d.l.j.de insti.ꝛ substi.ꝛ doct.in.d.l.j. de his q̄ sub mō.ꝛ Dy.i r̃la imputari.discordāt tñ in rōne: qꝛ gl.ꝛ bar. et magis communiter volunt qō sit speciale fauore alimentorum. aliqui autem vt Bal.ꝛ Raph.ꝙ testator non censetur iniunxisse
17 qō moretur nisi in vita.† Non autem refert quo ad pñtem consultationem: sed concludendum est intrepide qō etiam post mortem dicti Galeotti debet dictus Baptista habere victum ꝛ vestitum in domo predicta. Quartus autem consultationis articulus videtur decidendus sine scrupulo ex quo enim non limitatur tēpore videtur simpliciter intelligendus non magis vno tēpore ꝙ alio.arg.l. libertis libertabusqꝫ de ali.ꝛ ci.leg.ꝛ.l.euz qui calendis.§.quot.de verbo.oblig. Ideo legatum alimentorum non restrictum ad tempus debetur ad vitam alimētandi vt no.glo.in.l.j.C.de leg.ꝛ indefinita solet equipollere vniuersali.l.si pluribus de leg.j.ꝛ.c.qꝛ circa de priui.ꝛ cañ.si romanorum.xix.dist. Ideo illa indefinita habeat non dicendo quando sit perinde ac si dixisset semper: et qꝛ puto in dubium non me extendo. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cccxij.

1 Papa vel rex qui aliqua castra que subijciebantur vni iurisditioni: ꝛ similiter quedā particularium bona propter quandam inimicitiam concessit ꝛ esse voluit alterius iurisditionis: an si facta pace per homines primi loci ꝛ iurisditionis cū papa vel rege: videat̃ restituere dictā cōmunitatem in pristinum statum ꝛ cōmunitas restituta vt agens petitorio cōtra cōmunitatem obtinere debeat: ꝛ si insurgit questio possessorij quō doceri debeat de possessiōe ꝛ an primo fieri debeat sñia super petitorio vel possessorio.p totū ꝯsil.
2 Restitutus in pristinum statum ad oīa dicitur exemptus a quocū ꝙ per quod erat suo vitio dānatus.fallit in his que sibi postea tempore captiuitatis quesiuit.nu.25.
3 Res verbum est generalissimum: idē verbum dona.
4 Clausula etiam si ius medio tēpore alij quesitū esse quid importet.
5 Rescripta de potestate ordinaria contra ius constitutionum non valent. Idem si sint cōtra iura priuati.
6 Rescriptum principis in dubio concessum presumitur concessuz cum causa.
7 Imperator constantinopolitanus priuatus est per papā suo vniuersali dñio ꝛ transtulit in germanos in psona caroli regis frācoꝝ.
8 Regna sunt iuris gentium.
9 Iurisditiones magistratuum sunt aut a principe seu iure positiuo inducte ꝛ sic lege scripta.
10 Princeps vel rex potest tollere ea que sunt iuris positiui.
11 Possidere nequeunt duo insolidum.
12 Testes digniores ceteris preualent vbi eorū dicta verisimilitudinem inducunt.nu.15.
13 Possessionem non amissam nemo querere debet.
14 Possessorio si contendatur antiquior possessor prefertur. Idē ille qui probat titulum vbi sunt pares probationes.
16 Possessorio ꝛ petitorio simul concurrentibus si constet de iure petitorij debet iudicari pro possessorio.
17 Presentis temporis verba rescripto aut legi inserta interpretantur ipso iure: ꝛ incontinenti operantur vt non sit opus alia declaratione.
18 Prorsus dictio facit dispositionem incontinenti operari.
19 Prefatio disponentis mentem ostendit.
20 Dominium rei vel quasi non solet hominum dispositionibus inter viuos transferri ipō iure absqꝫ possessionis apprehensione. fallit in constitutione principis.
22 Supplicatio principis non signata per superiorem nihil operat̃.
23 Rescripta proprio motu concessa dici non possunt subreptitia.
24 Instrumento asserenti capitula facta de mandato alicuius non creditur.
26 Rescripta stricte interpretantur vbi de preiudicio tertij agitur et refertur ad expressa.
27 Neglecta esse vidētur que spāli nota digna sunt si nō exprimātur.
28 Dominus suijpsius nemo esse potest.
29 Imperium non habet par in parem.
30 Verborum vis in dubio est attendenda.

31 Presumptio iuris est liquidissima probatio.
22 Ignorantia siue error non cadit in notorijs.
33 Scire presumitur papa vel rex ea que fiunt in eorum terris maxime vicinis.
34 Rescriptum concessum cum clausula ex certa scia: non potest subreptitiū dici. idem si fiat ex mera liberatione.
35 Rescriptum continens narrata supplicationis ptis intelligitur si ita est: tamē pbat assertio rescripti qñ ex precedētib⁹ vl' sequētib⁹ rescribēs se informatum ostēdit.
36 Assertioni simplicis pape vl' regis creditur. idem in factis antiqs τ alijs si nō requiratur exquisita probatio.
37 Cause finalis rationes due sufficiat altera vna cessante.
38 Possessio postea secuta videtur in dubio pretextu tituli precedentis que iustificatur ex titulo priori.
39 Officialibus principum resistentes respectu principis: qꝛ obedire nolunt principi cēsentur hostes principis τ quasi bellum indicāt.
40 Hostis impune potest offendi.
41 Populi qui de de principis voluntate dantur potestati alterius: data etiā videtur illorum bona
42 Possessio iurisditionis antiquior que esse dicatur si papa vel pnceps propter rebellionem tradiderit certam terram cuidam comiti: τ postea illam reducat in pristinum statum.
43 Iurisditionis possessio an sit iuris ciuilis: τ an iurisditio sit de iure gentium.

¶ Consilium. cccxij.

In nomine dñi nostri iesu xpi. ¶ † In hac consultatione videtur prima facie dicendum qd communitas Viterbiēsis foueat indubiā iustitiam. Nam premittendum est quod dicta castra de quibus agit fuerunt originaliter de territorio Viterbij: τ licet per lr̃as gregorij vndecimi dicta castra et territoria de quibus agitur fuerint ab omni potestate dñio τ iurisditione temporali ciuitatis predicte Viterbij ex certa sciētia penitus exempta τ prorsus liberata τ fuerint per easdē lr̃as vnita annexa τ incorporata cōmunitati montisflasconis ac eius potestati dominio τ iurisditioni temporali in ꝑpetuū subiecta ex causa fidelitatis dicte ciuitatis montisflasconis τ infidelitatis τ demeritorūm dicte ciuitatis Viterbij. Tamen dicta cōmunitas dum se reduxit ad gremium τ fidelitatē ecclesie fuit per summum pontificem restituta ad omnia bona res τ iurisditiones que τ quas hēbat ante rebellionem etiam si fuerit alteri ius quesitum. ¶ † Nam in. vj. capitulo primorum capitulorum incip. Itē idem dominus noster de sua solita clementia τc. in quo dicitur ꝙ dominus noster Papa ex certa scientia restituit in integrum τ reintegrat in statū pristinum in quo erant ante motas guerras ad omnia τc. τ specialiter ad iurisditionē res τ bona ꝓut erant τ habebāt ante motas guerras quibuscunq; in contrarium facientibus non obstan. et sic loquitur in specie de iurisditione et premittit verbū vniuersale omnia τ qui oē dicit nihil excludit. c. solite de maio. τ ob. cañ. si romanorum. xix. di. τ. l. iur. de. lega. iij. ¶ † Et verbum res est verbū generalissimū. l. j. de rebus cred. l. rei appel. de verbo. signi. τ similiter verbum bona. l. bonorū appel. eo. ti. τ. l. nā ꝙ. §. fi. ff. ad trebel. † τ subditur in eodem capitulo etiā si medio tpe esset vel fuisset alij ius quesitum. Et illa clausula ex certa scientia importat plenitudinē ptātis vt per gl. in. c. ad hec sum⁹. de rescri. vt per Inno. τ doc. ibi saltem adiuncta clausula non ostātibus constitutionibus τc. † cum de ordinaria ptāte rescripta contra ius non valeant. l. rescripta. τ. l. nec dānosa. C. de preci. impera. offer. Nec rescripta auferētia iura huiusmodi alicui tenent regulariter vt. l. quoſ. eo. ti. cū huius autem clausulis seu de plenitudine ptātis ex causa pōt sine dubio princeps iura et plena dñia auferre partibus. arg. l. Itē si verberatum. §. fi. de rei ven. τ. l. venditor. §. si constat cōmunia predi. notat glo. in. c. que in ecclesiarum de cōsti. τ ibi per Inno. τ doc. cōiter oēs τ per Archi. j. distinc. ius ciuile τ ꝑ Bar. in. l. fi. C. si contra ius vel vtil. publi. τ Cy. in. l. rescripta circa finem. C. de preci. imp. off. Et ideo prīceps ab initio potuit priuare cōmune Viterbij omni superioritate τ iurisditione quam habebat in dictis locis de quibus agitur que continentur in literis gregorij. xj. cum causa suberat: scilicet propter rebellionem Viterbiēsis ciuitatis τ fidelitatem illorum de monteflascone τ similiter causa vigebat in restitutione: scilicet propter reductionem ad gremiū ecclesie. † Et in dubio presumitur subesse causa in prīcipe vt notāt Cyn. τ legiste in. d. l. rescripta in fine. τ in. d. l. fin. C. si contra ius vel vtil. publi. τ no. Jo. de Inno. in. d. c. que in ecclesiarū. τ habetur in c. venerabilem de elec. † ꝙ papa abstulit iurisditionem τ vniuersale dominiū ab imperatore constantinopolitano τ transtulit in germanos in persona Caroli regis francorum ex causa: quia non prestitit auxilium ecclesie contra longobardos τ extrauagā. ad perpetuam priuauit regē regno imperatoris: † licet regna sint de iuregētium. l. ex hoc iure gentium. ff. de insti. τ iure. fortius potuit priuare ex causa cōmunitatem Viterbij iurisditione τ superioritate quā habebat in dictis locis propter rebellionem ciuitatis sibi in specialibus τ temporalibus subdite maxime cum de iure apud huiusmodi ciuitates subditas non videatur esse iurisditio: sed apud magistratus earum. in auten. de defenso. ciuita. §. audiant prout voluit Innocen. in. c. cum accessisset de constitu. † Iurisditiones autem magistratuum sunt aut a principe aut a iure positiuo: τ sic lege scripta inducte prout probat tex. iuncta gl. in. l. τ qꝛ de iurisdit. omnium iudi. τ facit optime tex. in. l. j. primo rñso. ff. de offici. eius cui māda. est iuris. † Et que sunt iuris positiui facili⁹ tolli possunt per principem vt habetur in dicta. l. quoſ. d. l. rescripta. τ. d. l. fina. si contra ius vel vtil. pub. τ in. d. c. que in ecclesiarum. in auten. τ que iurisditiones sint de iure positiuo τ que de iure gentium τ qualiter latius disputat dominus cardinalis zamba. in repe. d. c. que in ecclesiarum. τ aliquid per bar. in dicta extraua. ad perpetuam. Nō autem multum refert ad propositum cum subsit causa propter quam potuit pontifex auferre etiam ea que sunt iurisgētium vt premisi. Causa etiam videtur ꝙ militauerit retrāsferēdi iā amissa in ipam cōmunitatem viterbij. s. propter pacem τ concordiam initam inter eos τ sedem apostolicam: τ quia cessabat causa propter ꝙ fuerant priuati dictis bonis seu dictis tenimentis τ terris: ideo cum per dicta capitula restituātur oīa ꝗ habebant añ dictam rebellionē etiā si alteri esset ius quesitū τ presupponatur ꝙ antea habebāt dictas terras de qb⁹ agiꝛ: ergo ista etiā cēseanꝛ restituta ꝑ iā dicta capl'a. ¶ Item idem est dicēdum per capitula scdo loco facta cum in fine septimi capituli dicatur ꝙ papa ex certa scia reuocat omnes concessiones factas de bonis ciuium inimicorum vel cōminitatis: sed ista territoria non sunt quesita dicte ciuitati montisflasconis nisi per concessionem factam a pontifice: vnde si illa est reuocata non potest ex illa se niti maxime cū ea ratione reuocat: quia vult bona que hēbant ipsi viterbiēses illa rehabeant vt patet ex his que immediate premittunꝛ cum ex superioribus sequentia declarentur. l. heredes palam. §. sed si notam de testa. l. si seruus plurium. §. fi. de lega. j. τ. l. qui filiabus eo. titu. Ideo videtur ꝙ in petitorio dicta ciuitas viterbiensis habeat potiora iura. † Itē τ fortius in possessorio cum presupponaꝛ probari per plures τ digniores testes ꝓut in themate presupponiꝛ licet testes nō viderim sed ꝓrout ꝑsupponiꝛ vtraq; pars probat suam possessionē τ cū duo nequeāt insolidum possidere eodem. s. genere possessionis. l. iij. §. ex cōtrario. ff. de acq. pos. τ. l. duo. ff. de preca. τ capitulo licet causaꝫ post mediū de ꝓba. facit. l. si vt certo. §. si duobus vehiculum. ff. cōmo. cuꝫ concor. † Et ideo videnꝛ preualere probationes communitatis viterbij ex quo preualet testibus τ numero τ dignitate. l. ob carmē. §. si testes. ff. de testi. d. c. licet causam de proba. τ. c. in nostra de testi. cum similibus. Et videntur etiam eorum testimonia magis verisimilia: τ sic vero proximiora quibus lux magis veritatis assistit ꝙ principaliter pōderatur in dictis iuribus: nam ipsi habuerūt antiquiorē possessionem cum in literis quibus nituntur homines montisflasconis videtur presupponi ꝙ ista territoria erāt ciuitatis viterbiēsis. itaq; si probatur hincinde possessio videtur ꝙ viterbienses probent cōtinuationem eorū possessionis τ illam retinuerint animo τ corpe. Et ideo licet montisflasconenses etiam probent actus qui conueniant possessoribus: † tamen si primi possessores suam possessionē non amiserunt non potuerunt ipsi illam querere. ar. d. §. econtrario. τ ꝙ habetur in. l. clam possidere. §. quoad nundinas. eo. titulo. † Et saltē videtur ꝙ debeat esse potior dicta cōmunitas viterbij: quia sua antiquior possessio videtur iustior. Nam vbi probationes sunt pares in probanda possessione de presenti ꝑfertur in possessorio illo qui probat antiquiorem possessionē vt probaꝛ in. d. c. licet causam. τ ibi per docto. τ per Barto. τ Ange. in. l. si duo in principio. ff. vti possi. τ per Bald. in. l. vnica circam finem. C. eodem titu. † Itē ille qui probat titulū obtinet vbi probationes sunt pares vt probatur in. d. c. licet causaꝫ post medium. τ doc. ibi. τ Bar. Bal. τ Ang. vbi. s. fortius qui ꝓbat ꝓprietatē. Sꝫ dicta cōitas Viterbij videtur ex premissis qd hēat proprietatē: ideo etiaꝫ ex hoc capite videꝛ qd debeat in possessorio obtinere. τ sic ex triplici capite videtur. s. qd in possessorio hēat obtinere: qꝛ circa probationē possessionis preualet τ in numero testium τ dignitate τ qꝛ testimonia vero ꝓximiora. Itē quia ratione antiquioris possessionis τ ratione ꝓprietatis. Et maxime videtur hec pars in premissis iuuari quia rescriptum gregorij. xj. quo nititur cōmunitas montisflasconis non cōcedit dicte cōmunitati possessionē nec qd ius sibi dicat propria auctoritate capiēdo possessionē ꝙ reguliter nemini concediꝛ. l. nō est singulis. ff. de reg. iur. τ. l. si ex stipulatione. ff. de acqui. pos. et. l. nullus. C. de iude. Et ideo possessio dicte cōitatis montisflasconis non videꝛ iuuari ex dicto titu. † His tamen nō obstantibus cōtrariam partē arbitror iuri magis cōsentaneā τ profecto satis clarā τ lucidā presertim quo ad proprietatē que dꝫ lōge magis estimari. Nā si deduciꝛ petitorium et possessorium si altera partiū ꝑualet in possessorio altera in petitorio licet prius debeat ferri sententia super possessorio pro eo: qꝛ habeat potius ius in possessiōe τ postea ferri sententia in petitorio pro eo qui habet potiora iura super ꝓprietate vt est expressum in. c. cum dilectus de causa possessiōis et proprietatis. Tñ exequēda est sola scia sup petitorio τ illa ꝑualet vt eodē. c.

vt eo.c.cũ dilectus.⁊ in.c.cũ eccl.sut.in fi.de cã pos.⁊ ppri.ideo sup pprietate ante omnia insistam⁹ circa quam ex his que video res mihi apparet aptissima. Presupposito eñ ꝙ dicta territoria fuerint antiquitus subdita cõitati Uiterbiensi ⁊ de eius territorio ꝙ prout arbitror per vtrã ꝗ partem confessatur ⁊ rei veritas assistit ⁊ persuadetur ex bulla Gregorij tunc succedit rescriptũ gratiosum dicti Gregorij vndecimi quo conceduntur dicta loca dicte cõmunitati montisflasconis ⁊ liberantur ⁊ estimãtur prorsus ab omni potestate dominio ac iurisditiõe dicte cõitatis ⁊ aliorum quorũcũꝗ. Et illa loca conceduntur incorprantur ⁊ vniũtur dicte cõitati mõtisflasconis ⁊ eius territorio annectuntur vniuntur ⁊ incorporantur ac perpetuo subijciuntur verba sunt clara ipius bulle ex certa scientia ⁊ cũ clausula non ob.ita ꝙ papa voluit ita disponere: quia verba sunt clara.l.ille aut ille.§.cũ in verbis de lega.iij.⁊.l.labeo.§.idem tubero de suppel.leg.⁊.c.ij.requiris de appel. cum cõcor. Et ꝙ posit supra deductũ est: ergo ius fuit translatum in dictã cõmunitatem mõtisflasconis ex quo per verba de presenti loquitur ipse papa. Cum nõ solum hmõi gratiosa prout est istud rescriptum ꝙ principaliter tendit in gratiam licet etiam sapiat penã vt de se est
17 notissimum.† Sed etiam si dispositio habentis potestatem legis condende tendit principaliter in penam loquendo per verba presentis temporis ipso iure ⁊ statim operatur prout ⁊ quando ꝑ verba preteriti tẽporis prout est glo.notabilis circa medium glo. magne in.l.si quis in tantam.C.vnde vi.quatenus põderat ꝙ ille tex. dicit amittat nõ dicit amisit vł amittit: ⁊ idẽ voluit Sal. in auten. hoc amplius.C.de fideicõmissis.nam ille tex.loquitur ꝑ verba presentis temporis: ideo Saly.vult ꝙ ipo iure. Et ꝙ in illis terminis ipso iure ⁊ statim fiat illa translatio tenuit ibi Cy.⁊ etiã Bal.in lectu.antiqua ⁊ in noua idem videtur velle ⁊ innuitur ex dictis Barto.⁊ est glo.magna.in princi.in corpore.§.si quis autẽ non implẽs ad idem glo.magna ibi.xxv.in.c.eos de sententia excõ.lib.vj. Et ꝑfecto vis verborum id suadet.s.ꝙ verba presentis temporis pñti tẽ
18 pore: ⁊ sic statim operentur effectũ.† Quod etiã demonstratur hoc casu: quia est apposita dictio prorsus que facit dispositionẽ statim ⁊ ipo iure operari etiam vbi alś expectaretur quid extrinsecum puta inia prout voluit.d.Ant.in.c.ad aures de prescri.⁊ in.c.si diligẽti de foro cõpe.facit.c.sacris extra de his que vi metus ve causa gesta sunt.⁊.in.l.derogať.ff. de verb.signi.ad hoc tex. cum ibi dictis per docto.in.c.in quibusdam de penis.⁊ idem in simili de verbo penitus est tex.cum glo.fi.in.l.si qui aduocatorum.C.de posthu.⁊ in verbo funditus glo.in.l.decernimus.C.de sac.sanc.ecclesi. Et licet verbum illud prorsus determinet verbum illa eximimus et liberamus: tamen est verisimile ꝙ papa statim liberauerit a subiectione cõmunis Uiterbij vt subijceret statim cõmuni montisflasconi cum
19 illi cõitati intenderet prouidere nõ illis locis quos liberabat:† vt demonstratur ex prefatione que mentem disponentis ostendit.l.fi.ff.de here.insti.facit.l.titia rñdit.§.idem respondit de verbo.ob.⁊ que per bar.in.l.ambitiosa de decre.ab ordine faci.et per eum in disputa.que incip.adunantia gñalis.iuuat etiã: q2 ad postulationem dicte vniuersitatis facta fuit dicta gratia ⁊ etiã iuuat geminatio verborum vt in sili per Bal.in pace ꝯstantie ponderãs tex. ibi
20 dũ dicit cassetr ⁊ irritet:† ⁊ licet in dispõnibus hominũ inter viuos non soleat dñiũ trãsferri vel quasi dñiũ sine traditione.l.traditionibus.C.de pac.l.clauibus de ꝯhen.emp.⁊.l.j. ⁊ traditionẽ.ff.de pu
21 blica.† tamẽ cõstitutio princi.trãsfert ipo iure absꝗ apphensione possessiõis.l.cõmissa.ff.de publi.l.si qs maior.C.de transac.d.auť. hoc amplius cũ multis silibus.⁊ ꝙ principi placet ꝯstitutio est.l.j. ff.de consti.prin.⁊ insti.eo.ti.§.sed ꝙ principi. itaꝗ ꝯstat ꝙ ꝑ illã gratiosam bullã dicta loca fuerũt liberata ⁊ exempta a dñio potestate ⁊ iurisditiõe ciuitatis Uiterbij ⁊ incorporata territorio ciuitatis montisflasconis ⁊ sub eius ditione posita. ¶ Nec vllo pacto obstãt dicte cõitati capitula q̃ pro pte cõitatis Uiterbij mihi. ostẽduntur. Nã clarissima est respõsio si vehemẽter nõ equiuoco ostendũtur eñ duo genera capitulo⁊ pmo capitulo de quibus dicitur fuisse rogatũ ser Nicolaũ philippi de aqua pendenti que incipiunt in nomine dñi amen infrascripta sunt capitula ꝑ parte magni.domini Jo.de vico vrbis prefecti ⁊ cõmunis Uiterbij de ⁊ super qb⁹ supplicatur.s.d.n.d. Bonifacio ⁊ c.q̃ quidẽ capitula non reperio fuisse approbata per papam. Et put ex pfatione demonstrať fuerunt inita ⁊ cõposita ex parte dicti dñi Joannis de vico ⁊ cõitatis Uiterbij vt supplicaretur principi vt illa cõfirmaret ⁊ cõcederet ea que in capitulis cõtinentur vt denotant illa verba de ⁊ super qui
22 bus supplicatur.s.d.n. Bonifacio.pfecto:† supplicatio non signata ꝑ superiorem nihil opatur vt habetur in.c. sup literis de rescri. tis ⁊ de se constat: q2 est actus partis que non poterat alium priuare iuribus pprijs ⁊ illa sibi supplicanti appropriare. ¶ Et ista prima capitula nõ reperio ꝙ habeãt diem mensem vel annum vel locũ put habẽt hec oĩa ipa scd̃a capitula itaꝗ mihi persuadeo ꝙ põtifex illa minime approbauerit. itaꝗ si hoc est nihil ꝑsus releuãt ⁊ hoc clarũ ⁊ satis est si non appet approbatio seu cõcessio superioris: q2 paria sunt non esse ⁊ non apparere.l.duo sunt titij de testa. tut.⁊.l.ĝ accusare.C.de eden.⁊.l.in exceptionibus de ꝑba.cũ infini

tis similibus. ¶ Scd̃a etiã capitula nõ obstant ex pluribus: ⁊ pmo quia etiã nõ reperio ꝙ illa sint ꝯfirmata ⁊ approbata per põtificẽ. Nã papa bonifacius cõfirmat capitula inita inter Andreã thomacellũ germanũ ipius põtificis noĩe ipsi⁹ pape ⁊ sancte romane ecclesie ex vna ⁊ Joannẽ sciarre de vico pfectum vrbis ⁊ cõmune Uiterbij ex altera ptibus ⁊ non exprimit que sint illa capitula: sed voluit pontifex illa de verbo ad verbum haberi ꝑ expressis. Capitula autẽ que mihi ostenduntr de quibus rogatus fuit dictus ser Nicola⁹ dñi Philippi apparẽt inita inter camerariũ ⁊ clericos camere de mãdato vt asserit pape ⁊ nomine sancte romane ex vna pte ⁊ dictũ Joannẽ sciarre prefectũ vrbis ⁊ cõe Uiterbij ex altera parte itaꝗ ista capitula nõ fuerunt inita inter dominũ Andreã thomacellũ germanũ pape ⁊ Joannẽ ⁊ cõe Uiterbij idcirco nõ apparent cõfirmata ista capitula que mihi sunt ostensa ⁊ supra ponderata. Et potuit esse subreptum põtifici qui fortasse magis ꝯfidebat de suo germano ⁊ capitaneo ecclesie q̃ de camerario ⁊ clericis camere. ⁊ asserit pontifex ꝙ dictus eius germanus promisit ꝙ dicta capitula secũ inita ipe põtifex ꝯfirmaret nõ aũt ꝙ ꝯfirmaret capła inita cũ ca
23 merario ⁊ clericis camere.† Et lз sit cłã mot⁹ ppij que tollit subreptionez.c.si motu ꝑprio de pben.lib.vj.tamen non ppterea opať ꝙ rescriptum ad alia trahatur q̃ verba sonent. Et forte per dictũ dñm Andreã thomacellum fuerũt alia inita capitula que celãtur ⁊ fortasse non erant ita fauorabilia cõitati Uiterbij put ista q̃ ostẽdunť: ideo videť satis planũ ꝙ ista capitula non censentur ꝑ pontificẽ confirmata ita ꝙ nihil preiudicãt dicte cõmunitati montisflasconis cum camerarius ⁊ clerici camere non habeãt dictam aucto
24 ritatem auferendi iura tertij.† Et lз asseratur in instrõ facta capitula de mãdato pape: tũ nõ crediť ꝑ ea q̃ habẽtur.i auť.si qsin aliq̃ C.de edẽ.⁊ in.l.sciendũ de vb.ob.⁊ in.l.j.ꝑ Bart.C.de fide instru. ⁊ iure haste fisca.li.x.⁊ ꝑ Inn.⁊ doct.in.c.cũ in iure peritus.de offi.
25 deleg.⁊ in.c.quoniã contra falsam.de ꝑba.† Scd̃o rñdeť ad dicta capitula: q2 dato ꝙ fuissent cõfirmata ꝑ papã Bonifacium prima capitula supra noiata: tamen verba capitulorũ quib⁹ dicta cõitas restituiť ad bona ⁊ iura que habebat nõ tranhuntur nisi ad bona que habebat tẽpore quo initiata fuit guerra. Nã restituit ad bona que hẽbat ante motã guerrã vt sonãt verba dictorũ assertorũ capitulorũ: ⁊ licet posset dici ante motã guerrã etiã si per mille annos: antea tamen esset absonũ ⁊ absurdum ita interpetrari nec admittenda talis interpetratio: q2 nullatenus verisiłe ar.l.inspicitur in obscuris.et.c.in obscuris inspici.in.vj.presertim q2 hmõi capitula inita inter partes interpetrãda sunt contra eos q̃ se ex eis fundãt. ar.eius qd̃ dicimus in contractibus in.l.quicquid astringende.de verbo.obl.⁊.l.veteribus.de pactis.⁊ in.l.labeo.de cõtrahen.emp.
26 † Et maxime quatenus agitur de preiudicãdo tertio cui erat ius quesitũ cuius respectu etiaз simplicia priuilegia sunt stricte interpretanda.c.cum capella.cũ ibi notatis de priui.⁊ in.l.cum auus.C. de eman.libe.⁊.l.j.§.merito.⁊.§.si quid a principe.ne quid in loco publico.⁊ intelligitur de guerra prima.ar.l.boue.§.hoc sermone. de ver.sig.⁊.l.euз qui kalendis.de ver.ob.⁊ non apparet quod ista guerra fuerit mota tẽpore cõcessionis facte per Gregoriũ.xj.dicte cõmunitati montisflasconis. Nec est verisiłe cũ dicta capitula fuerint confirmata.vij.anno pontificatus pape vrbani. Et concessio predicta fuerat facta per papã Gregoriũ.xj.⁊ alius erat prefectus tempore concessionis alius tẽpore capitulorum initorũ ⁊ licet hoc non concludant necessario: sed ex quodam verisimili: tamen onus pbãdi incumbit dicte cõmunitati Uiterbij que se fundat in dicta restitutiõe ⁊ in dictis capitulis. Alia capitula reuocat cõcessiones factas per ipm papam Bonifaciũ.vj.⁊ per legatos vel legatos vel alios officiales ⁊ cõmunitates nõ aũt reuocat concessiones factas ꝑ predecessores ⁊ sic per Gregorium vndecimum. Nec est verisimile quod si voluissent sub illa generalitate verborum comprehendi tot castra ⁊ loca non fuissent expressa attento ꝙ principaliter fit mentio de bonis specialium personarum: quia de bonis immobilibus ⁊ debitis ⁊ mobilibus intraneorum ⁊ solum vnicum verbum in reuocatione concessionum interserit de communitate dicendo seu cõitatis: rem autem tanti ponderis verisimiliter expressissent si vo
27 luissent comprehendi.† Nam que speciali nota digna sunt si nõ exprimãtur cẽsentur neglecta.arg.l.item apud labeonem.§.hoc edictum.ff.de iniurijs. Posset etiã attentari ꝙ dicta verba nõ trahãtur ad hoc. Nam papa Gregorius primo prorsus liberat ⁊ eximit dicta loca ab omni potestate dñio ⁊ iurisditiõe dicte cõmunitatis istud non est alteri concedere bona cõmunitatis seu concessionem facere de bonis cõmunitatis sed est extinguere ipam iurisditionez ⁊ superioritatẽ quã dicta cõitas habebat in dictis locis postea concessis dicte cõitati montisflasconis.iurisditio enim et superioritas ⁊ dñiuз ꝙ habebat dicta cõmunitas Uiterbiẽsis in dictis locis nõ
28 conceduntur dictis locis.† Cum non possit quis esse dñs suipsi⁹. ar.l.liber homo ad.l.aquil.⁊.l.in tm̃.de appel.⁊ argu.l.vranius.cũ concordantijs.de fideiuś.⁊ ar.l.si quis.in prin.testamẽto de leg.iij.
29 † Nec par in parẽ habet imperiũ.l.nam ⁊ magistratus.ff.ad trebel. ⁊.c.innotuit.de elect.⁊ cañ.inferior.xxxj.dist.bona autem liberata a cõitate Uiterbij fuerũt concessa cõmunitati mõtisflasconis ⁊ ita

in stricta disputatione nō fuit facta cōcessio de bonis cōmunis Vi
terbij. Sed eoꝝ iurisditio fuit extincta τ alia creata τ cōcessa cōmu
30 ni mōtisflasconis: †ita suadet vis verboꝝ a quibus in dubijs nō so
let recedi. l. nō aliter. de lega. iij. cū cōcord. Et maxime ad amplian
dum priuilegiū in preiudiciū tertij qḋ fieri nō dꝫ sed restringi ꝑut
superius dictū est: superiores tamen responsiones sunt magis cla
re. Ex his euidentissime demonstratur ꝙ capitula que allegantur
pro parte cōis viterbij releuant: nec infringunt concessionē factā
dicte cōitati montisflasconis. Item demonstratum est ꝙ ꝑ dictaꝫ
concessionem factam per Gregoriū. xj. fuit ius quesitum dicto cō
31 muni montisflasconis. †Nec ob. id qḋ allegatur contra dictā con
cessionē Gregorij. xj. s. ꝙ emanauit ex falsa causa: qꝛ negatur dicta
rebellio que narratur in dicta bulla: nam ex quo supra ɔclusum est
ꝙ presumitur causa in principe auferēte ius tertio presumptio iu
rꝫ est liquidissima probatio. l. licet imperator. de leg. j. Et saltē trāſ
fert onus probandi in aduersarium vt in toto ti. extra de ꝑsum. l. fi
32 na. ff. qḋ me. cā. cū ɔcor. ¶ † Preterea rebellio tante ciuitatis ꝑut
erat τ est Viterbiū nō poterat esse non notoria ꝑut al's in siꝉi dicit
tex. in. c. ꝗto. de transla. prela. τ. c. illud. de cle. exc. mini. ita ꝙ in re
tanta τ notoria non cadebat error seu equiuocatio prout τ dicit in
33 dictis iuribus. † τ maxime in papa quē negotium ipsum tangebat
et qui presumitur habere notitiam rebellionis sue ciuitatis arg. l.
quisquis. C. de rescin. ven. τ maxime ciuitatis tam vicine vrbi rome
vbi fuit fcā concessio predicta cū vicinus presumatur non ignorare
34 hmōi gesta vicinoꝝ. l. si vicinus. C. de nup. cum simi. † Et maxime
cū papa asserat se facere ex certa scientia tali clā inserta in lrīs que
tollit omne vitium subreptiōis prout suadet vis verboꝝ. ad hoc
que habentur per glo. fi. τ doc. in cle. τ si principalis. de rescriptis. τ
in. c. cum olim. de priuileg. τ per Barto. τ doc. in. l. quidam consu
lebat. de re iudi. in. l. idem vlpianus. de excu. tuto. τ doct. in. c. non
nulli. de rescriptis. Et maxime cū pontifex rescribens fundet suam
gratiā liberationis in rebellione ipsa quā narrat τ qñ papa in suis
literis narrat aliquid in quo fundatur sua gratia illa narratio pro
bat ita ꝙ saltez transfert onus probandi in aduersariū ꝑut voluit
glo. in cle. j. de proba. quā sequitur Paul. de leaz. ibi τ cardi. zāba.
in cōmento. c. possessionē. de ꝓba. ad hoc glo. peñ. circa mediū in. c.
nōnulli. de rescrip. Qḋ saltē ꝓcedit ꝑpter clausulā ex certa sciētia
que subditur in literis: nō appareat ꝙ papa loqtur tāꝗ informa
35 tus. † Licet em̄ quando papa narrat factū tertij: lꝫ regulariter nō
probet si ad supplicationem alterius litere emanēt ꝑut nōnulli te
nent maxime qñ a patre narratur in supplicatione τ papa narrat
vt a patre narratū: nam tūc subintelligitur clausula si est ita. c. ij. de
rescrip. prout dicit. d. Anto. in. d. cle. j. de ꝓba. tamē predicta limi
tat nisi ex precedentibus vel sequentibus papa ostēdat se informa
tum: nā tunc creditur assertioni Pape arg. d. cle. j. τ qḋ no. per Jo
an. an. in. d. c. nonnulli. prout τ no. Jmo. in. d. cle. j. profecto clausu
36 la ex certa scientia demonstrat papam informatum: merito τc. †
Et maxime hoc dicendum: qꝛ rebellio lꝫ esset factū tertij: tamen tā
gebat principaliter ipm rescribentem: ideo videtur quodāmodo
eadē ratio prout quando narraret factū propriū quo casu esset cer
tū ꝙ lrē facerēt plenariā fidē: ꝑut est exꝑssum in. d. cle. lrīs. Et ma
xime cum simus in re antiqua centū annoꝝ. Et in factis antiquis
narratio pape in literis ꝓbat plene etiā vbi al's nō probaret ꝑ not.
per glo. in. c. cū olim. de censi. τ glo. in versi. probata in. c. si papa. de
priuile. lib. vj. quas docto. sequūtur ibi τ in. d. cle. literis. que volūt
ꝙ creditur verbi narratiuis pape in literis etiā si ꝑpter aliud ema
nent quo ad probationē finium. Nam est eadez ratio in factis alijs
antiquis in quibus non requiritur exquisita probatio vt per Jn
no. τ doc. in. c. veniēs. de priui. lib. vj. τ in. c. quid per nouale. de vb.
signi. τ in. c. cām matrimonij. de prob. per doc. in. l. j. §. idem labeo.
de aqua plu. ar. in. c. j. de prescrip. lib. vj. cum multis siꝉibus. Ex qui
bus minime hesitandum est quin rebellio illa probetur per iam di
cta. insuper non fundatur gratia pontificis facta cōmuni montis
flasconis solum in rebellione cōmunis Viterbij: sed etiam in fideli
tate cōmunis montisflasconis vt pꝫ ex verbis literarū ibi ac volen
tes vos qui semper in nostra τ ipsius ecclesie deuotione permansi
37 stis τ permanetis prosequi fauoribus oportunis. † Et vbi due ra
tiōes finales sunt causa vnius dispositionis licet vna cesset sufficit
altera. l. liberorum. §. notantur. ff. de his qui notātur infa. τ. §. affi
nitatis. insti. de nupt. τ. l. si non lex eliescentia. ff. de here. insti. Ex
quibus oibus dilucide constat ꝙ dicte gratie nil obstat allegatio il
38 la ꝙ non fuerunt rebelles saltem non probata negatiua. ¶ † Non
obstat allegatio illa ꝙ litere apostolice non disponunt quicꝗ de
possessione. Nam lꝫ ipe litere non concedant possessionem: tamen
possessio postea secuta videtur in dubio secuta pretextu preceden
tis tituli τ iustificatur ex priori titulo. l. j. C. de impo. lucra. descri.
libro. x. et. l. minus instructus. C. de acquiren. possessione. τ. l. que
dam mulier. ff. de rei ven. presertim in factis ita antiquis τ attento
ꝙ pontifex cōcessit dicte cōmunitati ꝙ dicta castra τ homines ipo
rum in posterum tenerentur regerentur τ constringerentur prout
homines alij de territorio ipsius cōmunis mōtisflasconis. satis ex
dictis verbis videtur papa concessisse ꝙ possint propria auctori
tate imponere datiuas τ regere τ gubernare illos alio non requisi
to ex quo alios de territorio poterunt regere et gubernare et sic
tanꝗ subditos tractare propria auctoritate: ideo verba ipsa im
portant ꝙ propria auctoritate possent dicta loca τ homines ipso
rum vt subdita τ subditos tractare et qualitas personarum τ subie
cta materia suadet eā esse mentē cōcedentis: quoniaꝫ ex quo habe
bat pro rebelli cōmune Viterbij τ cōmune montisflasconis ꝓ fideli
nō est verisiꝉe ꝙ voluerit cōe mōtisflasconis habere petere a dicto
cōmuni viterbij dicta loca vel amicabiliter ex quo illos superior ꝓ
rebellibus habebat vel mediāte lite. Sed est verisiꝉe qḋ gesserit in
aīo ipse cōcedens ꝙ ꝓpria auctoritate rebus cōcessis vteretꝛ ꝑut τ
verba suadent: attento etiā qḋ rebelles imperij indicantur hostes
imperij ꝑut no. bar. in verbo rebellādo in extrauagā. qm̄ nup al's
ad perpetua adducēdo. l. amissiōe. §. q deficiūt. ff. de capi. dimi. ex
quo enim papa habuit ipsos ꝓ rebellib⁹ vꝛ eos habuisse ꝓ hosti
bus: nā hostes populi romani censenꝛ illi quos senatus ꝓ hostib⁹
iudicauit ꝓbat tex. in. d. §. q deficiūt. Nec solebat senatus iudicare
ꝓ hoste τ indicere bellū ꝑ viā iudicij itaqꝫ illud iudicauit videtꝛ poni
large quando declarauit illum defecisse τ eoipso ꝙ quis recedit ab
obedientia principis dicitur rebellis cle. pastoralis. τ ibi no. Jmo.
39 de re iudi. † Et propterea dicit Bar. in. l. hostes. ff. de capti. τ post
limi. reuer. ꝙ illi qui resistunt officialibus principis respectu prin
cipis: quia nolunt principi obedire cēsentur hostes imperij quasi
sibi indicāt bellū τ Barto. in. d. extrauag. quoniam nuper in dicto
verbo rebellando vult ꝙ rebelles sunt hostes: lꝫ verbum hostes sit
magis generale secundum eum τ indicat Bar. de eis prout de ho
stibus τ dicta Barto. in dicto verbo rebellando sequitur Pet. de
anch. in consilio suo. cclxxviij. incipie. ex predicta facti narratione.
Et non requiritur sn̄ia vt censeatꝛ indictum bellum τ sic censeatur
hostis: sed eoipso qḋ cōmunitas vel particularis ꝑsona est rebellis
ipso iure punitꝛ: qꝛ censetꝛ deportatus. d. §. q deficiūt. ideo ꝑdit ea ꝗ
sunt iuris ciuilis ꝑut dicit bar. ibi τ clarius τ latius in dcā extraua.
40 qm̄ nuper. in verbo rebellādo i. iij. col. † Et qꝛ hostis pōt impune
offendi etiaꝫ occidi. l. iij. §. fi. ad. l. cor. de sicca. l. ꝓditores. de re mili.
41 et facit. l. transfuga. de acqui. re. dominio. † Et ita per dicta iur.
cōcludit Bart. in dicto verbo rebellando. iij. col. τ fortius possunt
bona auferri τ efficiuntur capientiū prout τ concludit Bar. in ea
dem. l. hostes. dicens ꝙ istud seruatꝛ etiam hodie inter christianos
quo ad bona: lꝫ non quo ad personas. licebat ergo ꝓpria auctori
tate dicta cōmuni montisflasconis inuadere loca illa non obstan
te ꝙ possiderentur a cōi Viterbij τ licuisset absqꝫ illa concessiōe ṗn
cipis: itaqꝫ nō est interpretanda cōcessio ṗncipis ꝙ haberet illa pe
tere τ iudicialiter priuare cōe Viterbij possessione: ideo censeatu
licite de iure τ auctoritate supioris apṗhendisse dictā possessionē
42 ¶ † Et tollitur illud motiuū factū in ɔriū ꝙ antiquior possessio ṗ
sumitur magis iusta: τ ideo ille qui ꝓbat de antiqori possessione
preualet in possessorio retinēde: qm̄ illḋ intelligitur in dubio quā
do. s. alius non iustificat suam possessionē: nam si auctoritate iuris
cōis τ concessione principis apṗhendidit est iusta nō iniusta pos
sessio. l. iuste possidet. de acquir. pos. Et est verisimile ꝙ attenta po
tentia principis τ considerato ꝙ verisimiliter cōe montisflasconis
non impetrasset illa loca si illi de viterbio ꝑualerent: tunc viribus
belli itaqꝫ est magis verisimile ꝙ illo tūc accepta fuisset possessio τ
quesita ꝑ dictū cōe montisflasconis et cōe viterbij illā amiserit me
diantibus viribus ecclesie: τ ideo ꝑsuadetꝛ ꝙ possessio illoꝝ de mon
teflascone sit hoc respectu antiquior τ illa cōmunis Viterbij sit re
centior. Et maxime quia iurisditio est iuris ciuilis ꝑut concludit
43 Bar. in. d. v. rebellādo. iij. τ. iiij. col. † Jō etiā vꝛ ꝙ τ qñ possessio su
per iurisditiōe sit iurꝫ ciuilis. Nā si iurisditio q̄lis est hodie nō erat
de iuregentiū ꝑut dicit Bar. ibi non poterat esse quasi possessio iu
risditionis: qꝛ deficiente subiecto nihil potest ei adiacere. l. iij. ff. de
vsufr. τ. l. ei⁹ qui in ꝓuinciā iuxta finē versi. qm̄. ff. si cer. pe. τ. l. adeo
§. ꝙ si toto. de acquiren. rerū do. Et si hoc est eoipo ꝙ fuerat rebel
lis dicta cōitas viterbij eoipo amisit oēm iurisditionē τ quasi pos
sionē iurisditiōis in illis τ in alijs locis. τ lꝫ etiā gentes vse fuerint
iurisditione ex quo iuregentiū fuerunt distincta regna. l. ex hoc iu
regentiū. de iusti. τ iur. ꝑut τ ponderat Bar. in dicto versi. rebellan
do. tamen illa alterius nature: τ ideo ista que hodie est censetꝛ ciui
lis ꝑut τ ipe tangit τ al's in simili cōstat ꝙ apud omnes gētes vn⁹
alteri mortuo sine testō succedebat: vt pꝫ numeri. c. xxvij. τ. c. fi. Et
tamen successiones ab intestato sunt de iure ciuili cañ. ius quiritū.
j. dist. τ. l. lege obuenire. ff. de verb. signi. τ illis non sunt capaces de
portati ad hoc. l. j. de here. insti. τ per cōsequens nec rebelles per su
pradicta. ita τ in simili rebelles seu hostes imperij seu ecclesie roma
ne. Item licet iurisditio fuerit de iuregētium apud reges τ ciuita
tes que non recognoscebant superiorem τ ita loquatur. d. l. ex hoc
iurisgentiū. tamen apud ciuitates subditas non erat iurisditio nō
probatur qḋ fuerit iurisgentiū τ illa censeatꝛ mere iuris ciuilis τ in
hac loquatꝛ tex. cū glo. in. d. l. τ quia. Et ideo cōitas Viterbij rebel
lis perdiderit ipso iure τ omnem iurisditionē quā habebat prius
in castra τ hoīes sui territorij τ quasi possessionē ipsius. Jdeo quasi
possessio cōmunis montisflasconis sit antiquior: qꝛ illa quā prius
habuit

habuit discessit ab aula. ꝛ ideo iustioꝛ que etiã iustioꝛ indicaꝛ rõne ꝓprietatis que est apud cõitatẽ mõtisflasconis ꝑut supra demonstratũ est: ꝛ ideo ipsa dꝫ obtinere etiã in possessorio retinende. ꝛ lꝫ forte testes cõis viterbij sint forte plures ꝛ digniores prout ꝓsupponitur ꝛ est verisimile qm̃ est ciuitas maior ꝛ digniorꝛ: tñ nõ refert qꝛ licet nõ viderim super hoc testes vel alias ꝓbationes alicuius ꝑtis: ꝛ ꝓpterea nõ me extendã super hoc: tñ facile contingere põt ꝛ est verisimile ꝙ quilibet fecerit actus iurisditionales et possessorij in dictis locis. Et ꝓpterea sunt testes hincinde qui suadẽt possessionẽ: ꝛ ex quo possunt concordari ꝛ quilibet potest deponere veritatem non est attendẽda dignitas vel numeri testiũ ex quo vtraqꝫ pars probat ꝛ ꝓbationes sunt cõpatibiles accedat que habẽtur in c. cum tu. ꝛ in. c. in nostra. de testi. ꝛ in multis locis de concoꝛ. testiũ. comune autem montisflasconis assistit lux veritatis circa possessionem ipam de qua ꝓbanda agitur per supradicta quibus attentis testimonia sue partis videtur vero proximioꝛa ꝙ est principaliter attendendũ. d. l. ob carmẽ. §. si testes. ꝛ d. c. lꝫ causam. Non tñ puto magnifaciẽdum quis preualeat in possessorio si prout percepi agitur etiam de petitorio per. d. c. cũ dilectus. ꝛ d. c. cum eccle. sut. in fi. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cccxiij.

1 ¶ Tutoꝛi cui iure legati remissa est oĩs actio per testatorem ne heres possit aliquid petere ꝙ istud relictum comprehendat nõ solum liberationem a redditione rationis administratiõis tutellaris ꝛ reliquoꝛũ sed etiã liberationẽ alterius debiti.
2 Tutoꝛ honoratꝰ tãꝙ tutoꝛ sic sub noĩe officij honoratus dicitur tm̃ circa ea que suum officium respiciunt.
3 Tutoꝛ quibꝰ videatur honoꝛatus vt tutoꝛ. nu. 15.
4 Clausula generalis restringitur ad specificata.
5 Argumentum a cõtrario sensu militat in contractibus et vltimis voluntatibus.
6 Argumentum ab absurdo est optimum in iure.
7 Possidere presumitur dolo qui rem tenet sine causa.
8 Tutoꝛ cui remissa est per testatorem redditio administrationis nõ dicũtur remissa dolose gesta. fallit si legaꝛ liberatio illoꝝ. n. 13. ꝛ. 16.
9 Dolus futurus remitti non potest.
10 Qualitas adiecta verbo debet scdm̃ tp̃s verbi intelligi.
11 Implicatiue natura est adiũgi casui magis dubio seu de quo minꝰ inest ꝛ implicare casum minus dubium.
12 Administratio tutellaris remissa nedũ prebebet causam remotaꝫ siue finalem sed ꝛ impulsiuam.
14 Legatum producit de se duas actiones scꝫ personalem ex testamẽto ꝛ hyppothecariam: idem exceptiones ex illis.
17 Dolus non presumitur contra eum qui doctoꝛis cõsilio vtitur.
18 Consilium doctoris ꝛ iusta causa excusant quẽlibet a dolo ꝛ culpa.
19 Dolum cessare facit ignorantia ꝛ iusta causa.
20 Tutoꝛ non põt conueniri nisi finita tutela.

¶ Consilium. cccxiij.

In nomine dñi nostri iesu

1 xpi. † In hac consultatione vr̃ prima consideratione aperta fronte dicẽdũ ꝙ dicti vãnellus ꝛ paulus nullã foueant iustitiam: lꝫ em̃ dicti filij Jannocti mouerint litẽ aduersus dictos vãnellũ ꝛ paulũ ꝛ obtinuerũt cõtra eos sniaꝫ: tamen nõ egerunt cõtra eos actione tutele vel negotioꝛuꝫ gestoꝛũ nec egerunt vt ratio reuideretur nec ratione tutelevel cure seu administrationis egerũt. Sed solũ ratione cõtractus societatis vt pꝫ ex tenoꝛe petitiõis que spẽm litis ostẽdit. l. edita actio. C. de eden. l. j. in prin. ff. eo. ti.
2 † Uerba autẽ testamenti effectualiter liberare videnꝛ solum ab his que ipsi deberent vel condemnarentur vt tutores vel curatores occasione tutele vel cure ꝛ hoc primo qꝛ verba testamenti dirigunꝛ ad eos noĩando eos tutores ꝛ sic sub nomine officij vt patet ibi duꝫ dicit dãnans suos heredes qd̃ ab eis tutoribus non petant aliquid etiã contra ipsos tutores non petant aliquid ꝛ postea dum dicit illud totum de suo iure legati reliquit: ꝛ ex quo ipos sub noĩe officij honoꝛatvidetꝛ habuisse respectũ ad officiũ ꝛ sic ad ea que ratione officij tenerentur ꝛ si al's arg. eoꝛũ q̃ habenꝛ in. c. qm̃ abbas. de offi. deleg. in. l. quoꝛ. ff. ad trebellia. ꝛ. c. si gratiose. de rescr. li. vj. Ad hoc qd̃ no. Bar. i. l. j. §. nũciatio. de no. op. nũ. ꝛ in. l. post mortẽ. §. j. ff. qñ ex fac. tut. per. l. cũ post. §. j. de admi. tu. ꝛ. l. fi. de insti. vbi bar. dicit ꝙ quando titius tutoꝛ vel pcuratoꝛ gerit actũ dicens titius tutoꝛ talis vel procuratoꝛ talis censetur actũ gerere sub noĩe officij ꝛ sic tutoꝛio vel procuratoꝛio nomine ꝑ dicta iura secus si non fit mentio de officio: quia tunc proprio nomine
3 argu. l. ꝛ magis. de solu. ꝛ. l. papinianus. ff. mã. † Id etiam suadent alia verba dicti relicti: nam primo dicit liberans cõfectione inuẽtarij ꝛ a reddẽda administratione ꝛc. ꝛ ab omni iuramẽto ꝛ ab omni lege tutele ꝛ cure omnia ista respiciunt tutelam ꝛ curam. similiter ꝛ alia verba sequentia ibi contra ipsos tutores non debeãt exercere actiones alicuius rationis redditio rationis conuenit administratoribus. l. quedam. in prin. ff. de edẽ. ꝛ in ti. de tutelis ꝛ rationibus distra. in rub. ꝛ nig. ꝛ. l. cum seruus. ff. de condi. ꝛ demonst. Et similiter verba inferioꝛa ibi occasione tutele et cure bene male facte omisse ꝛc. lꝫ autem aliqua verba interserãtur que videãtur magis generalia pꝛout videntur esse illa non petant aliquid videntur restringenda ad causas in precedentibus ꝛ sequentibus expꝛesse specificatas cum precedentia ꝛ sequentia declarent media. l. si seruus plurium. §. fi. de leg. j. ꝛ. l. qui filiabus. eo. ti. ꝛ. l. heredes palam. §. lꝫ
4 si notam. de testa. † Et ꝙ clausula generalis restringatur ad specificata est tex. ꝛ ibi traditur per docto. in. l. emptoꝛ. §. luciꝰ. ff. de pac. ad hoc etiam. l. si de certa. C. de transac. ꝛ. l. si ex pluribus. de solu. et ideo illa verba non petant aliquid videntur interpꝛetanda ratione tutele vel cure vel alioꝛum respicientium tutelam vel curã. Qd̃ ꝛ demonstrant verba sequentia ibi ꝛ si dictus Uannellus ꝛ paulus aut ipoꝝ heredes occasiõe rerum predictarum ꝛc. tenerẽtur aut cõdemnarentur illud totũ ꝛc. per que verba ipe testatoꝛ se declarat ꝙ non intendit ab omnibus liberare sed solum a rebus supra specifi-
5 catis. † Cum ar. a cõtrario sensu militet ꝛ in cõtractibꝰ ꝛ in vltimis voluntatibus. l. aliquando in fi. de condi. ꝛ demon. l. statuliberũ. §. si stichum. de leg. ij. ꝛ. l. inter socerum. §. cum inter. de pact. dota. et l. eum qui ita. §. qui ita. de verb. obli. Sed dicta petitio dictoꝝ filiorum vãnocti non fundatur rõne tutele vel cure neqꝫ in administratione vel rõne reddenda: sed in societate de nouo contracta ꝛ sic ex nouo cõtractu societatis qui dicitur initus inter ipsos Jãnellum paulum ꝛ filios Jãnocti ergo verba dicti relicti non videtur trahi ad hunc casum presertim: qꝛ absurdum videretur ꝙ si dicti Uãnellus ꝛ Paulus emisissent vel vendidissent aliquid dictis filijs Jãnocti vel in cõmodatum vl' depositum accepissent dicti filij Jannocti
6 non possint vigore dicti contractus agere: † ꝛ argu. ab absurdo est optimũ in iure. l. naꝫ absurdũ. ff. de bonis liber. ꝛ. l. scire opoꝛtet. §. aliud. de excu. tu. ita pari ratione non comprehẽdatur in dicto testamento si dicti filij Uãnocti peterent quicqꝫ occasione cõtractus
7 societatis secum inite post moꝛtem Jannocti. † Quod ꝛ dicenduꝫ videtur ex alio: scilicet quia tenere sine causa rem ad aliũ pertinentẽ nõ caret dolo. arg. l. ij. §. circa excep. doli. ꝛ dolus futurꝰ nõ põt remitti. l. si vnus. §. illud nulla. ff. de pac. ꝛ. l. quidam decedens. de administratio. tuto. ꝛ ibi per glo. ꝛ Dy. ꝛ per Barto. in. l. aurelius. §.
8 gaius de li. leg. ꝛ in dicto. §. illud nulla. † ꝛ propterea si testatoꝛ vetat heredem rationes ab administratoꝛe petere non venit in relicto ꝙ non possit peti restitutio reliquoꝛum que sunt in manibꝰ administratoꝛis. l. si seruus vetitus. de leg. j. l. lucius. ꝛ. l. non solum. §. si heres. l. si quis rationes. j. responso. ꝛ. d. l. aurelius. §. gaius. de liber. leg. Nec etiam ꝙ non teneatur si quid dolo gessit: quia dolus futurus remitti non potest vt dictum est: ꝛ lꝫ glo. velit ꝙ vel aterere mitti possit non expꝛesse per. d. §. illud nulla. versi. q̃uis. tamẽ bar. ꝛ Ang. ibi secus volunt intelligentes illum ver. q̃uis dolo preteritoꝛ: lꝫ nõ careat impꝛopriatione verboꝝ. Et concludunt ꝙ dolꝰ futurus remitti nequit nec tacite nec expꝛesse qd̃ ꝛ vult ibi Rapha. ful. ponderans tex. ibi in princi. dum dicit nulla rõne ꝛ intelligens versi. q̃uis ꝙ non possit cogi actione depositi etiam ratione doli futuri ꝛ sic tex. simpliciter procedat vt iacet: tamen poterit tũc agi actione de doloꝛ sic non remittetur dolus futurus. ꝛ ꝙ dolus futurus pacto vel vltima voluntate remitti nequeat. cõcludit etiã barto. in. d. §. gaius. facit. l. conuenire. ff. de pac. dot. ꝛ. d. l. si vnus. §. pacta que turpem. ff. de pac. Quod ꝛ videtur demonstrari ex alio: scilicet quia dicitur in dicto testamento ꝙ a dictis tutoribus non petatur aliquid nec contra dictos tutores actio exerceatur: ideo vide-
9 tur intelligendum ꝙ non petatur dum sunt tutores: † quia qualitas adiectaverbo intelligitur ꝼm tempus verbi. l. in delictis. §. si extraneus. ff. de noꝝ. cũ ꝯcoꝛ. Sꝫ dicti Jãnellus tp̃e quo ab eis petiꝛ nõ sunt tutores nec curatores merito nõ ꝟificenꝛ ꝟba dicti testi iõ
10 ꝛc. † tamẽ his minime refragantibus cõtrariam partem arbitroꝛ iuri magis consentaneã. Nam constat qd̃ testatoꝛ de bonis suis testando habet liberas habenas arg. l. j. de sac. san. eccl. ꝛ l. in re mandata. C. mãdati. l. dudũ. de contrahen. emp. dũmõ filios nõ oneret in legittima. l. quoniam in prioribus. ꝛ. l. si quãdo. ꝛ. l. scimus. §. cũ autem. C. de inoffic. testa. ꝛ filios honoꝛet honoꝛabili titulo institutionis. §. aliud quoqꝫ capl'ꝫ. in auten. vt cum de app. cog. Ideo potuisset dictus Jãnoctus relinquere dictis suis fratribus omnia bona sua vltra legittimam liberoꝛum nec potuissent ipsi filij contrauenire. Item potuisset Jãnoctus relinquere dictis tutoribus filioꝛum suisqꝫ fratribus quicquid superlucrati fuerint post moꝛtẽ suam cum pecunijs communibus ꝛ traffico ꝛ omnes fructus etiaꝫ possessionum circunscripta legittima ꝛ hoc clarissimuꝫ. Sed verba dicti testamẽti sunt adeo generalia ꝙ idem impoꝛtare videnꝛ cum dicant ꝙ dicti filij ꝛ heredes non petant aliquid et si nihil petant ergo vniuersaliter denegatur petitio ꝛ qui vniuersaliter loquitur nihil excludit. c. solite. de maio. ꝛ obe. l. inlianus. de lega. iij. ꝛ cañ. si
11 romanoꝛũ. xix. distin. † Nec videtur ipse testatoꝛ se restringere ad actionem tutele vel negotioꝛum gestoꝛum causatam ratione cure cum de actione rationis: scilicet reddende subdat per implicatiuã etiam cuius natura est implicare: idem in casu non expꝛesso. l. etiã. ꝛ. l. etiam. C. si tutoꝛ vel cura. interue. ꝛ. l. j. C. qui admi. ꝛ not. Saly. Rapha. fulgẽ. ꝛ Pau. de ca. in. l. cũ antiquioꝛibus. in principio. C.

de iure. deli. ꝙ natura implicatiue etiā est adiungi casui magis du
bio seu de quo minus inest ⁊ implicare casum minꝰ dubium seu de
quo magis inest. ar. l. si contendat cum sua gl. de fideiuss. ⁊ idem sen
tit Bar. in. l. gerit. ff. de acqui. here. ex quo demonstratur ꝙ fortiꝰ
nolebat ꝙ aliqd peterent etiā ex alia causa ꝙ̄ per actionem alicu-
ius rationis. Quod ⁊ clarius demonstratur ex verbis sequentibꝰ
ipsius testamenti dum dicitur occasione rerum predictarum ⁊c. ēt
occasiōe tutele ⁊ cure bene malefacte omisse aut neglecte dolo aut
culpa aut negligentia ⁊c. Nam ex quo exprimitur per implicatiuā
etiam ꝙ nolebat ꝙ aliquid peteretur si in aliquo tenerētur aut cō
demnarentur etiā ratione tutele ⁊ cure ⁊ id totum ad quod tenerē
tur vel condemnarētur ipsis tutoribus relinquebat iure legati ver
ba satis aperte demonstrant ex propria vi verborū ꝙ relinquebat
non solum ea ad que teneretur ratiōe ⁊ cure: sed si teneretur aut cō
demnaretur ex alia causa. Et fortificatur ista conclusio ex natura
vocabuli occasione cuius natura est demonstrare etiam causam re
motam ⁊ non solum causam finalem sed etiam causam impulsiuā
l. fina. §. cum in secundam. C. de fur. c. solit. de maioritate ⁊ obedien
tia. ⁊. l. fina. C. vt intra certum tempus. ⁊. l. j. C. vt omnis causa tam
ciui. ꝙ̄ criminalis. et notat Joannes andreas. in dicto c. solite. et
Bald. post Barto. in. l. generaliter. C. de episco. ⁊ cleri. ⁊ Jmol. in
l. ij. §. fi. ff. de dona. dicit ꝙ denotat causam remotam. ⁊ Bart. in. l.
12 vxori. ff. de auro ⁊ argen. lega. † reuera autē tutelaris administra-
tio prebuit causam saltem remotam seu impulsiuam dicte asserte
societati. si enim fuisset alius tutor predictorum pupillorum verisi
militer non fuisset contracta dicta tacita societas: ideo censeantur
teneri ⁊ condemnatos esse si non causa tutele saltem occasione tu-
13 tele. † Quod ⁊ magis aperte demonstratur per illa verba bene ma
le geste ⁊c. tutele ⁊ cure. non em̄ potest teneri iuste condemnari aut
effectualiter teneri ad aliquid ꝙ legato veniat ratione bene geste
tutele vel cure nisi alia causa proxima ꝙ̄ causa tutele vel cure. Nam
si bene gessit non debet pro bona gestione teneri vel condemnari. ⁊
si dicatur potuit teneri ad reddendum rationem sue bone villica-
tionis vel administrationis: quia etiam si bene gessit tenetur ostē-
dere rationem. l. cum seruus. ff. de condi. ⁊ demonstra. ⁊. d. l. si seruꝰ
vetitus. de lega. j. ⁊. d. l. si quis rationes. ⁊. d. §. gaiꝰ. sed si ad id tene
retur vel condemnaretur non potest id legari sed liberatio legare-
tur: ideo verba ad hoc nō adaptātur. Et si dicatur potest agi actio
ne tutele occasiōe tutele bn̄ geste si reliqua sunt apud tutores profe
cto si bona dictorum heredū que essent apud dictos vannellum et
paulum occasione tutele bene administrate censentur legata pro-
fecto in contrahendo dictam societatem tacite vel expresse nomi-
ne pupillorum ⁊ eam administrando aut bene aut male tutelam
⁊ curam gesserunt ⁊ talis administratio tutelaris prebuit causam
vel occasionem ꝙ pertinentia ad istam societatē peruenirēt apud
manus dictorū iannelli ⁊ pauli ergo dicta reliqua que sunt manus
dictorum Jannelli ⁊ pauli de bonis dictorum heredum Jannocti
censentur legata dictis heredibus si illa censentur legata ergo cō
14 petit eis ius illa petendi. † Cum ex legato oriātur saltē due actio
nes. scilicet personalis ex testamento et hypothecaria. l. j. et. ij. C.
cōmunia de leg. ⁊. l. filius. §. varijs. de lega. j. Et si actio fortius exce
ptio. l. j. §. nam cui damus. ff. de superfi. ⁊. l. inuitus. §. cui damꝰ. ff.
de regu. iur. Et insuper si reliqua que peruenerint ⁊ starent ad eorū
manus occasiōe tutele ⁊ cure relicta quare non alia cum verba sint
generalia ⁊ natura implicatiue sepiꝰ apposite id suadet ⁊ maxime
ista de quibus agitur quoniam nemo qui vellet vero inherere sibi
persuaderet ꝙ si dicti vannellus ⁊ paulus non assumpsissent tute-
lam dictorum pupillorum ista de quibus agitur non peruenissent
⁊ si peruenissent non staret apud manus eorum attēto ꝙ auus ma
ternus egit contra eos volens assumere tutelam ⁊ administratio-
nem bonorum dictorum pupillorum: nec est vllo pacto verisimile
attenta qualitate et conditione dicti aui materni si fuisset tutor
dictorum suorum nepotum permisisset predicta ita passim per-
manere apud manus dictorum Vannelli et pauli. Et ꝙ tutelaris
administratio prebuerit causam seu occasionem predictorum de-
monstratur etiam ex articulis factis in causa pro parte dictorum
heredum Jānocti qui articulauerunt de dicta tutela ⁊ administra
tione assumpta per dictos Vānellum ⁊ paulum. Et maxime cum
articulauerint ꝙ dicti Vannellus ⁊ paulus acceptauerunt dictā
tutelam ⁊ curam eis relictam per dictum Jacobum et intelligunt
eam acceptasse animo ⁊ intentione exercendi dicta traffica ad cō-
munem vtilitatem cum dictis suis nepotibus hec sunt verba pri-
mi articuli ad propositum mihi ostensi: ergo dicti heredes inten-
dunt ꝙ tutela fuit assumpta ea intentiōe ⁊ ꝙ ex gestis per eos ad-
ministratorio nomine censeantur contraxisse societatem. Et pro-
fecto si quid colorate rationis habent non potest aliunde causari
iuxta not. per Bal. in. l. si patruus. C. cōmunia vtriusqꝫ iudicij. iun
ctis no. per Bar. ibi. ⁊ in. l. titium ⁊ meuium. §. altero. de administ.
tuto. prout alꝭ consului in similibus terminis ⁊ forte eadem cau-
15 sa nomina tamen sunt mutata non me extendo circa hoc. ¶ † Nec
obstāt adducta in contrarium ⁊ primo non ob. id qd̄ in contrariū
primo loco dicebatur: quia licet in dicto relicto nominauerit ipos
honoratos sub nomine tutores: tamen non possumus dicere ꝙ vo
luerit eos honorare circa ea ad que tutorio nomine tenerētur cū
saltem appareat apertissime ꝙ voluit honorare etiam in his que
respicerent curam cum verba clara pluries referant specifice ad cu
ram ⁊ constat alios esse tutores ⁊ alios curatores: ideo aperte de-
monstratur ꝙ verbū tutores pluries appositum in dicto testamē-
to nō restringit dispositionē ad ea ad que vt tutores tenerent aut
cōdēnarent. Itē lꝫ qn̄qꝫ vt tutores noīauerint: tn̄ qn̄qꝫ noīauit no
mine ꝓprio: nō demōstrat ꝙ honorauerit eos etiā tāq̄ nō tutores.
Qd̄ ⁊ demōstrat ex virtute implicatiue etiā relate ad tutelā ⁊ curā.
ideo implicat ꝙ etiā alia relinquit ꝓut supra latius demōstratum
est ⁊ iuuatur etiā ex virtute verbi occasione: nā satis pōt dici ꝙ tu-
tela ꝓbuit occasionē huius debiti ꝑ ea q̄ supra circa hoc dicta sūt.
Ut per hoc respōdetur ad verba tutele ⁊ cure in dicto relicto redi-
cta qꝛ faciunt potius pro iuncta virtute implicatiue etiā. Nec ob-
stant illa verba occasione rerum predictarum: qꝛ intelliguntur rerū
predictarū. s. que deberentur ipsis heredibus vel ab ipsis heredibꝰ
peterentur ⁊ sic prout generalia fuerunt verba ꝓcedētia ita ⁊ ge
neraliter intelliguntur verba ista rerum predictarum restringunt
aūt ꝙ nō veniāt si alij ꝙ̄ heredes peterent ⁊ verba sequētia ꝓut su-
pra inducta demonstrāt ꝙ ista ⁊ precedentia verba sunt gn̄alia qꝛ
testator voluit ꝙ dicti sui heredes possint aliqd petere a dictis eo
rū patruis. Sed patrui haberent reddere id qd̄ eis videret cōfidēs
de bonitate ⁊ integritate eoꝝ. Et potiꝰ vellet de suo largiri dictis
16 suis fratribꝰ ꝙ̄ ꝙ ipsi molestarētur a dictis suis heredibꝰ. ¶ † Nec
obst. arg. ab absurdo in cōtrariū adductū qꝛ quicquid sit quādo cir
ca administrationem aliquem particularē cōtractum fecissent: ta-
men quando ꝯtractus resultaret administrando negotia pupillo
rum vel adultoꝝ nulla est absurditas maxime qꝛ voluit liberare ab
his ad que tenerent occasiōe tutele bene geste: ideo si tutorio noīe
cōtraxit societatē ꝓ pupillis ⁊ ex ea societate ꝑ pte pupillorum ali
quid ad ipos tutores ꝑuenit nō incōuenit si ex ea cā nō teneretur.
Et insuper si dicti Jānellus ⁊ Paulus aliqua verba protulerunt
vt incitarent eos ad se exercendū: qꝛ omnia erant cōmunia potue-
runt ea proferre bono animo vt eos industriosos ⁊ expertos in ex
ercitio redderent ꝙ tendit in cōmodum ⁊ honorē ipsoꝝ heredum.
Et sic ex hoc nō argueretur aliqs dolus presertim si gerebāt in ani
mo ipsis debitam prouisionem facere de eorum operis ⁊ industria.
Et insuper non esset oīno absurdum si voluisset oīno prouidere ꝙ
ad nihil etiam ex nouis contractibus possint conueniri vt obuia-
ret litibus inter eos futuris dūmodo semper cesset dolus: nam fa-
tendum est ꝙ dolus futurus non potest remitti. Sed si relinquun-
tur reliqua que finita tutela vel cura vel alia administratione rema
nerent apud eos non est dolus ea retinere. d. l. si quas rationes. se-
cundo respōso. ⁊ lꝫ Bar. in. l. aurelio. §. gaius. in. iij. colū. intelligat
illā. l. si qs rōnes in administratione ꝑterita nō in futura: tn̄ hoc ne
gari potest quatenus respicit reliqua pōt aūt ꝓcedere quatenus re
spicit obligationem ex dolo causatā. de qua loquitur Bar. in. d. §.
gaius. non autem repetit si reliquisset reliqua. ⁊ Bar. in. d. l. iuris-
gentium. §. illud nulla. cōcludit qd̄ deponens potest conuenire ꝙ
non repetat rem depositam etiam extantē apud manus heredis:
quia rei sue est quis moderator ⁊ arbiter. l. in re mandata. C. man-
dati. secundum ipsum Bart. ideo ex dictis Bart. sumitur qd̄ non
sit in dolo depositarius qui ratione dicti non restitueret dictā rem
depositam. Sed si conueniret quod non teneretur ratione doli vel
culpe tunc pactum non tolleret dolum ⁊ dolus postea commissus
non potest tolli pacto vt ibi ⁊ qd̄ per Bar. ibi. ⁊ in. d. §. gayus. Sed
qui rem alienam vel alteri debitam ex permissu domini vel credi-
toris seu sui auctoris retinet non est in dolo: ideo pactum vel vlti-
ma teneat ⁊ ita potest intelligi in administratione futura dicta. l. si
quis rationes. in fine in sui generalitate. Cōstat insuper ꝙ dictus
testator voluit a cunctis liberare dictos suos fratres relictos tuto
res suis filijs cū specifice interserat de dolo ⁊ de bene gestis ⁊ cui du
bium ꝙ potuisset reliqua relinquere si potuit ⁊ verba sonant ⁊ qs
non presumitur dicere ꝙ nolit. l. labeo. §. idem tubero. de suppel.
lega. ⁊. c. ij. requiris. de appel. ⁊ ca. humane. xxij. q. ij. sic eniꝫ relin-
quendo potuisset facere cessare dolum. et ideo non obst. d. §. illud
nulla. ⁊ similes in quibus se fundat Bart. in. d. §. gaius. Sed pre-
supposito dolo qd̄ non teneatur dolosus vel nequeat ex dolo con-
ueniri istud fieri nequeat. Et propterea illud relictum quatenus
respicit dolose gesta nō teneat. Sed quatenus respicit reliqua que
remāserint ex bona gestione bonafide facta valeat tale relictum et
censeatur relictū id ad qd̄ teneatur vel cōdēnari forent ⁊ presertim
si putāt se nō teneri licet arbiter iure qui habet latas habenas eos
17 condemnauerit. † Et prout audio dicti Jannellus et paulus ha-
bent consilia doctorum ꝙ non censeretur contracta societas noua
post mortē Jānocti quibus si credunt nō sunt in dolo cū credēdū
sit peritis. l. bonorum. ff. de bono. pos. l. j. in prin. de ventre inspi. cū
concor. Et saltem excusatur a dolo si eis credit. l. j. §. dolum. de eo ꝑ
quem fac. ⁊. l. ij. cum ibi not. per glo. et docto. ff. quod quisqꝫ iuris.
18 † Maxime cum quelibet etiam iniusta causa excusat a dolo. l. igit.
de libera. causa ⁊ quod not. per glo. in. l. vnica. in. fi. ff. si quis ius di-
cē. non

19 cē.non obstē.ꝛ in.l.satisq;.ff.de in ius.voc.†Et ꝙ iure ignorātia faciat cessare dolum est satis expressum in.l.sed.ꝛ si lege.§.scire.ff. de pet.hereditatis.Nec ob.ꝙ qualitas adiecta ver bo ꝛc.quia licet in dubio id verum sit:tamen hoc casu istud stare non potest:nam
20 curatores habebant esse post finitam tutelam.†Et ideo poterant ratione cure teneri eis existentibus tutoribus insuper nec ratione tutele tenentur aut possunt conueniri nisi finita tutela.l.nisi.ff.de tute.ꝛ ratio distrahen.merito non habet restringi dictum relictū ad tempus tutele. Remanet ergo conclusio ꝙ istud relictū habet sortiri effectum circa id ad quod haberent astringi vigore dicte sententie ad prestandū dictis heredibus Vanocti. Laus deo.

¶Summarium super cōsilio.cccxiiij.

1 Heres quando tenetur ex delicto,defuncti.per totum cōsiliū.
2 Delinquentis mors extinguit omne reatum.
3 Actio ciuilis ex delicto descendens in heredem non transit in heredem nisi inquantum ad eum peruenerit vel lis sit cum defuncto contestata.
4 Soluere promittens omne id ad quod teneretur videtur adaptari ad quod tēpus possit adaptari.nu.8.
5 Delictum defuncti heredem obligat ciuiliter lite tamen cū defuncto contestata inquantum ad eum peruenerit.
6 Furtiua actio transit in heredes.
7 Furtiua conditio non competit nisi domino.
9 Heres eius qui se representare iudici promisit.

¶Consilium.cccxiiij.

In nomine domini nostri Jesu christi.¶†Licet hanc consultationē satis cla-
1 rā iudicē:tū vt morē solitum meū sequar:ꝛ vt rē i dubiū deducā arguā pro parte negatiua vr̄ em̄ pria frōte dōm put al's inquit celsus iure cōsultus in.l.quinquaginta.de pba.ꝙ heredes dicti Joānis non teneant̄ nec sit̄r dictus vanocti⁹
2 fideiussor.†Constat em̄ ꝙ mors oīa soluit in aut.de nup.§.disponat:ideo dictus Joānes mortuus constat ꝙ in nihilo tenet̄: maxie rōne delicti cū mors delinquētis extinguat oēm reatū.l.j.ff.si
3 pē.appel.mors interue.†Nec actio etiā ciuilis ex delicto descēdēs trāsit in heredē nisi inquātū ad eū peruenerit vl' lis sit cū defuncto contestata vt est expressum in.l.vnica.C.ne ex delic.defun.facit.l.j. ff.de priua.delic.ꝛ.l.ex indiciorū.ff.de accus.sed contra dictū Joānem nō videtur ꝙ fuerit aliqua.lis cōte.Nec psupponit̄ ꝙ ad heredes quicꝗ̄ peruenerit merito heres nō teneat̄.Et cū sit liberatus principalis vr̄ liberat⁹ etiā fideiussor tanꝗ̄ accessori⁹.l.vrānius.de fideiuss.exceptiōes em̄ que cōpetunt principali cōpetunt etiā fideiussoribus.l.exceptiones.§.rei.de excep.ꝛ.l.ꝛ heredi.§.fi.de pac.cū simi.Quod maxime dicendum videtur in casu isto in quo dict⁹ Joannes promisit se rep̄sentare quotiēs.fuerit reqsit⁹ ꝛ soluere omne id ꝛ totum qd̄ de iure soluere teneretur:ꝛ sic videtur promisisse soluere cum fuerit reqsitus:sed non presupponitur in themate ꝙ fuerit requisit⁹ merito ꝛc.ꝛ ipsi fideiussores promiserunt ꝙ dictus Joānes reus principalis obseruaret ꝛc.Sed ex quo non fuit requisitus nō videtur ꝙ astringantur ꝛ hodie nō pōt requiri merito ꝛc. cū soluere promiserint si ipse Joannes non obseruaret hoc est cū fuerit in mora nō obseruandi merito ex forma promissionis nō teneant̄ dicti fideiussores.presertim cum verba stipulationū sint interpretāda cōtra stipulātem.l.quicquid astringende.§.j.de verbo.
4 obli.†Insuper pmiserunt soluere omne id ad qd̄ teneret̄ ꝙ verbū teneretur vt futurum optatiui videtur adaptari ad tempus futurum.l.debitor.§.quia verisimile.ff.de contrahen.empt.l.cum cert⁹ numerus.de vino tritico.ꝛ oleo leg.ꝛ in simili in.l.qui rome.§.augerius.de verbo.obliga.Et sic videtur se referre ad id ad quod teneretur dictus Joannes tempore quo esset requisitus vel tempore quo fideiussores soluere haberent cum qualitas adiecta verbo intelligi debeat secundū tempus verbi.l.in delictis.§.si extrane⁹. ꝛ.l.qd̄ ait.§.iul'.de noxa.ꝛ.l.si tutoris.est.§.fi.ff.quod iussu.Sed tēpore quo petitur solutio dictus Joan.nec heres suus tenentur soluere quicꝗ̄ vt premissum est merito non stringantur quicꝗ̄ soluere fideiussores cum nihil sit ꝙ soluere teneatur dictus Joannes et ipsi nil aliud promiserunt nisi soluere omne id quod soluere tene-
5 retur dictus Joannes principalis.¶†Tamen predictis minime refragantibus cōtrariam partē arbitror intrepide tenendā. Nam premittendum est ꝙ licet delictum quo ad penam criminalem tollatur morte etiam post litem conte.tamen quo ad actionem ciuilem:secus est per.d.l.j.ne ex delic.defunc.quia transit in heredem altero ex duobus concurrente.s.ꝙ sit lis contest.cū defuncto vel ꝙ ad heredem aliquid ex delicto peruenerit quo casu datur in id qd̄ peruenit:profecto si quid peruenit vel lis fuit contesta.cum Joāne predicto res est clara quia tolluntur omnia.Et licet fallat in actione vi bonorum raptorum:quia non datur in heredem etiā qui locupletior factus fuit ex rapina.l.ij.in fi.ff.vi bonorū rap.tamē non probatur ibi ꝙ fallat in actione furti ꝛ quelibet rapina ē furtum.insti.eo.titu.§.j.ꝛ.l.j.ff.eo.titu.ꝛ competit duplex actio.s.actio vi bonorum rap.in quadruplum:ꝛ actio furti in duplum dictis

iuribus.Itaq; interest tolli actionem vi bonorū raptorum: licet
6 remaneat actio furti.†Et dato quod tolleretur actio furti p mortem furis: tū cōpetit ꝯditio furtiua que transit in heredes:lꝫ non fuerit lis cōtesta.cū defuncto:nec in heredes quicꝗ̄ puenerit.l.si p fure.in fi.ff.de cōdi.fur.ꝛ est spāle ppter frequētiā furtorū. argu.l. aut facta.§.fi.ff.de penis.put tenet Jaco.de are.ꝛ omnes vt dicit Bar.in.l.j.ff.de priua.delic.qd̄ ꝛ vult Bal.in.d.l.vnica.C.ne ex de lict.defun.ꝛ idem dicit Ang.in.d.l.si pro fure.§.fin.dicens ꝙ alibi
7 non reperitur.†Nec ob.ꝙ conditio furtiua non competit nisi domino.l.in re furtiua.ff.de condi.fur.l.j.Et terra ipsa vissi que vellet agere nō erat dn̄a nec quasi dn̄a.Nec ius aliqd̄ habebat in re iō ꝛc. qꝛ respondetur ꝙ ipsa cōitas vissi hꝫ actionē ex ꝯctu ad id qd̄ iste raptor ꝛ successiue fur teneretur non dicit ipsi cōitati vel alteri: iō nomine cōitatis vissi fuit stipulatum ꝙ ille Joannes derobator soluet id ad quod teneretur ꝛ ꝯctus ꝛ actiones ex eis descēdētes constat ꝙ actiue ꝛ passiue trāseunt in heredes.l.si pactum.ff.de pbatio.ꝛ.l.iurisgentium.§.pactorum.ff.de pac.ꝛ.l.que in futurum. ar.sumpto a speciali.eo.ti.cū si.Et interest ipsius communitatis ꝙ dn̄o soluatur ex quo ipsa tenetur dn̄o propter affidam quam fecit:ideo ipa agere potest.l.stipulatio ista.§.si stipuler.ꝛ.§.si insulā. ff.de verbo.obliga.Potest itaq; agere ipsa cōitas cuius interest ꝛ aget ex contractu cum fuerit stipulatum pro oībus quorū interest. Item aget dn̄s conditione furtiua:ꝛ etiā actione ex cōtractu put
8 sibi videbitur.¶†Nec ob.ꝙ verbū illud teneretur respicit futurū: qꝛ tollitur per predicta:qꝛ ex quo in rem cōuentum est nō est pactū personale veniunt heredes actiue ꝛ passiue.d.§.pactorū.ꝛ ibi p docto.ꝛ in.d.l.qd̄ in futurū.eo.tit.certe etiam hodie tenetur.s. heres Joānis de quo censet̄ etiam actū per predicta.Item verbum teneretur ꝙ est tpis preteriti impfecti subiunctiui modi lꝫ trahi possit ad futurum:tamen cōprehendit etiā tp̄us presens:imo si potest in tpe presenti verificari in illo pprie verificatur.l.cū stipulamur.de ver.obli.vbi si qs stipulat̄ dari ꝙ dare opꝫ intelligitur de his ꝙ tūc dare oportet:non aūt debitum futurum ꝛ sic refert̄ ad tēpus presens.nō ad futurum:ex quo verificari poterat in presenti.Ita vniformiter in hac stipulatione qd̄ teneretur soluere. Ad hoc etiam bonus tex.in.l.scribit.§.item scribit.ff.de aur.ꝛ argen.lega.vbi testator legauit ꝙ vxoris causa paratum esset:ꝛ sic vsus fuit ver.esset ꝙ est temporis preteriti imperfecti subiunctiui prout verbum teneretur:et tamen iurisconsultus dicit quoniam articulus est presentis temporis demonstrationē in se continet:ꝛ ideo satis est ꝙ tunc temporis teneretur soluere:prout constat ꝙ ipse Joānes tūc
9 tenebatur.† Tertio etiam respondetur qd̄ dictus Joānes nō solū promisit omne id ad quod teneretur: sed resarcire omne damnū ꝛ interesse qd̄ dicta cōmunitas aliquo tpe pateret̄.Sꝫ tunc ꝛ nunc interest ipsius cōmunitatis non teneri merito ꝛc.Et si dicat̄ istud promisit in casu quo se non representauerit:sed.s̄.promiserat se representare quotiēs fuerit requisitus: sed nūꝗ̄ forte fuit reqsitus merito istud mēbrū pmissionis non verificet̄.Rn̄detur qd̄ qn̄ non militaret istud militat aliud membrū.s̄.ponderatū.Tū potest dici ꝙ ista vltima promissio est cōcepta casu quo nō se representauerit: nō repetitur quotiēs fuerit requisitus ita ꝙ pōt intelligi simpl'r vt iacet sine alia suppletiōe: ꝛ maxime qꝛ subiecta materia id suadet cum supra pmiserit copulatiue se representare ꝛ soluere id qd̄ soluere teneret̄:ideo solutionis pmissio erat generaliter facta nō restricta ad conditionē si nō se rep̄sentauerit quotiēs fuerit reqsitus. Ideo si sequēs pmissio etiā fuisset generalis non videretur preter mentem:ideo restringatur quatenus verba sonant ꝛ nō al'r.Qualitercūq; aūt intelligat̄ istud membrū stipulatiōis nō refert:qꝛ precedēs membrū nō restrictū ad huiusmodi conditionem astringit. ex quibus aperte deducitur ꝙ heres dicti Joannis est obligatus resarcire damnū dictorum eorū dominis castratorum ꝛ potest astringi ad id etiā per cōmunitatē si sua interest propter assidationem quā dicitur fecisse ꝛ sil'r dicti fideiussores. Et ad adducta in cōtrariū pꝫ responsio per adducta pro hac parte. Laus deo.

¶Substitutio compendiosa facta nepti ꝛ nepotibus testatoris ex filio videlicet:si aliquis ipsorum heredum decesserit absq; filiis in pupillari etate vel postea quandocunq; substituit superstites vl' superstitem vel cuiuscunq; ipsorum adueniente ꝙ omnes dicti heredes filij tam mares ꝗ̄ femine quandocunq; pariter decesserint sine eorum filijs voluit ꝙ fieret vna capella:an si moriatur vnus ex dictis nepotibus in pupillari etate et postea moriatur alius relicto vno filio quem suum heredem instituit:ꝛ deinde moriatur filius institutа matre dicatur purificata conditio substitutionis vt illa capella quam testator voluit fieri: ꝙ ad eā deueniāt bona: sua possit succedere vel dicatur defecisse ex quo vltimus mortuus fuit cum vno filio qui decessit matre instituta.

¶Summarium super consilio.cccxv.

1 Substitutio cpendiosa per dictionem vniuersalem si oēs decesserint sine filijs non verificatur in vno.nu.3.
2 Mens preualet verbis quando superest persona que ex verisimili mente excludit substitutum.
4 Grauari non possunt nisi illi quos testator honorauit in suo testō

5 Notarij imperitia in quibus non vitiet cōtractum vel testm̄.
6 Contractus vel testamenta falsa latinitate vitiantur non tm̄ defectu syllabe vel si ponatur vna litera loco alterius.
7 Liberorum appellatione venit nepos ex filio. idem oēs descendentes dura tamen interpretatione.
8 Collectiuo noīe inuitati quando videant vocati ordie successiuo.
9 Honoratos suos non videtur in dubio testator velle onerare.
10 Heredes omnes meos substituo inuicem interpretatur de heredibus testō nominatis ꝛ non alijs futuris.

Consilium. cccxv.

Consuluit dominus bal.

1 ser cole faciens rē claram arguit ꝙ sic:† quia licet verba non patiuntur ex quo non omnes filij heredes instituti decesserunt sine filijs. l. pe. C. de impu. l. si is qui
2 cc. §. vtrum de re. du. † Tamen mens preualet ex quo non superest persona que ex verisimili mente preferatur substituto. iuxta theo-
3 ricam traditam per doc. in. l. heredes mei. §. cum ita. ad tre. † Concludit contrarium: nam dicit ꝙ non euenit conditio in psona primi decedentis qui decessit sine liberis: ex quo non omnes ꝛc. et ex quo supererat persona ꝛc. suppleo ꝛ que fuerat in eum casum expresse substituta ꝛ sic per illam mortem non est loc⁹ tertie sȝ prime substitutioni. De secunda vulgari non agitur ꝛ ostendit quod ces-
4 sit. † Circa tertiam dicit ꝙ non videt quomodo possit esse locus dicte vltime substitutioni. ex quo fuit capella substituta si omnes dicti filij ꝛ heredes decesserint: ꝛ heredes decesserint loquitur de dictis filijs institutis: iste Antonius non est de filijs institutis loquitur de heredibus. s. honoratis a testatore. alias non potuisset onerare. l. labeo. C. de fideicommis. ideo ꝛc. Et illa verba mares ꝛ femine sunt superflua inepte posita prout ꝛ plura alia ꝛc.

Sequitur subscriptio mea.

Repetito diuino numie.

5 † Plurimū inepte compositū fuit presens testm̄ circa istas substitutiones: maxime cū presupponat ꝙ dictus testator nullas habebat descendentes feminas. Et tamen subnectit in tertia substitutione tam mares ꝙ̄ femine. Profecto dicta verba ita clare ꝛ specifice ꝓlata durum est cogitare ꝙ fuerint ita fatue vt ita dixerim ꝓlata.
6 † Illa aūt verba eā vel eas in prima substōne posita nō est adeo mirū si fuerūt inepte posita ꝛ in locum verboꝝ masculini generis posita fuerint verba feminini generis cū sepe erret in hmōi latinitate per viros parū peritos: ꝛ est equocatio vni⁹ litere loco alterius defectus. n. inepte latinitatis rōne defectus lr̄e vel syllabe non vitiat etiam vbi alr̄s falsa latinitas vitiat. c. ex pte cū sua gl. de fide instru. put voluit pet. de perusio. Modicū. n. defectus puta litere vl̄ tituli nō vitiat: dicit Jo. an. in quodā suo cōsilio quem referūt doc. maxime. d. flori. ꝛ Panor. in. d. c. ad audientiam: idē tenentes. Et idē si ponat vna litera loco alterius prout dicit Flo. in. d. c. ex parte dicens ita se consuluisse. Ista ergo modica sunt parue cōsiderationis. s. si vbi debebat dicere eū dixit eā non em̄ est nisi equocatio litere que potuit contingere ex lapsu calami. Et similiter id qḋ in sequenti capitulo subditur vbi dicit potuit nam vnus titulus deficit quo existente dixisset potuerit ꝛ sic in tpe futuro: lȝ ꝛ in iure tolletur ꝛ sepe contingit ꝙ ponatur tp̄s pro tpe: tex. cū glo. in. l. nulle. C. de epi. ꝛ cle. tex. cū glo. in verbo oriuntur in. c. nam cōcupiscentia. de consti. per glo. iij. in. l. iij. ff. de condi. fur. ꝛ. ff. de arbi. l. si cum dies. in glo. j. Isti quidem defectus sunt tollererabiles in doctis viris: nedum in notario parum perito. Sed vbi loquitur de duobus tm̄ qui sunt masculi ꝛ vt masculi sunt noīati dicere tam mares ꝙ̄ femie vix eēt tollerabile apud insensatū cū ꝛ apud fatuos est notitia maris ꝛ femine ꝛ apud beluas. ꝓpterea mihi durū vr̄ ꝙ illa verba ꝛ si oēs decesserint sine liberis tam mares ꝙ̄ femine referant solū ad Joānē marinū ꝛ vicarellum qui soli fuerūt instituti heredes: nam erat notū parenti testatori ꝙ erāt mares nō femie: ꝛ vt mares nominant: nō em̄ illa sunt noīa ꝯueniētia feminis: iō fatuitas fuisset dicere tā mares ꝙ̄ femine cū appareret nullā esse feminā. ꝓterea illa duo pluralia tā mares ꝙ̄ femine nō adaptantur ad duo tm̄: sed ad plura: ideo satis fui perplexus qualiter sit hoc testm̄ interpretādum vt nō deuiemus a verisīli mente que non constat nisi quaten⁹ verba indicant. Et si ex verbis capimus mentē non destruam⁹ oīno ꝛ ab eis recedamus oīo tandē vr̄ ꝙ ꝛ possimus deseruire verbis ꝛ incidere in snīam dn̄i consulentis. Pro cuius rei euidētia capio scōm mēbrū substōnis q̄ fuit vulgaris in qua considerauit testator ꝙ licet fecerit primam substōnem per quā prouidet casui quo cōtingeret vnū ex illis institutis decedere sine liberis: tamē quia poterat contingere ꝙ aliquis decederet etiā cū liberis ipso testatore viuente quo casu non prouidetur per primū caput cōceptū sub cōditione si decesserit sine liberis ꝛ testm̄ veniebat agnatione ꝓnepo tum subuertendum. Ideo testator fretus consilio galli suppleto ꝑ sceuolam de quo in. l. gallus. in princi. ꝛ. §. idem credendum. de liberis ꝛ posthumis. Ideo voluit substituere filios. s. ipsius premorientis eo casu non alium superuiuentem vt fuit decēs ꝛ fuisset ne-
7 cessarium si casus ille occurrisset. † Et hinc est ꝙ lȝ in primo membro substōnis posuerit cōditionē sine liberis ꝛc. ꝛ sil'r in tertio membro: tamen in secundo membro consulte non apposuit: ꝛ sic illa verba sui filij intelligant. s. ipsius premorientis in vita testatoris. Nec illud plurale filij potest salua ratione recti sermonis verificari iuno l. vbi numerus. ff. de testa. l. inter illam. ff. de verbo. signi. ꝛ. c. pluralis locutio. de regu. iur. in. vj. ꝛ magis verificatur verbum filij cū superuiuens esset nepos testatori non filius iuxta ea que habent in l. liberorum. de verb. signi. ꝛ secundū hoc illud pronomē sui refert ad institutum premorientem vel qui noluerit vel non potuerit esse heres. Licet aliqualiter repugnet natura verbi alij si recte aduertatur: que tamē de facili alteratur iuxta ea que no. in. l. ij. C. de ser. fug. in. c. sedes. de rescrip. in cle. j. eo. titu. Si tamen volumus eā saluare dicamus ꝙ filios ipsius testatoris omnes superstites substituerit capiendo filios late pro oībus descendentibus prout ꝛ i iure sepe ponitur. d. l. liberorum. ꝛ. l. filij appellatione. eo. titu. ꝛ. l. lucius. de here. insti. ꝛ. l. filium habeo. ff. ad maced. iuncta. l. j. eo. titu. et sic censeantur substituti: ꝛ descendentes ex premoriente et alius
8 nepos institutus et etiam eius descendentes. † Et tamen quia vocantur omnes sub nomine collectiuo censebantur vocati ordie successiuo ꝓut. s. fuissent successuri ab intestato ipsi premorienti ꝫ ea que habentur in. l. cum ita legatur. §. in fideicommisso. ꝛ in. l. peto. §. fratre. de leg. ij. ꝛ in. l. fi. C. de verb. signifi. sed non occurrit casus: ideo non instandum: ꝛ similis consideratio caderet si contigisset aliquem institutorum noluisse succedere vel alias non potuisse. ex quo patet in secundo gradu fuerunt instituti heredes alij ꝙ̄ dicti duo primo gradu instituti: quia liber etiam ipsorum institutorū: et isti liberi poterant esse mares ꝛ femine: ꝛ vnus duo ꝛ ꝙ̄plures. Ideo condecenter in tertio membro substitutionis subnectuntur illa verba tam mares ꝙ̄ femine: quia ex quo inuitauerat primo nepotes nominatos ꝛ etiā alios posteros: licet sub varijs conditionibus voluit etiam eis omnibus quos inuitauerat substituere com-
9 pēdiose: alijs autē quos non honorauerat noluit substituere. † Nā illa substitutio compendiosa continebat onus quod noluit nō honoratis imponere. ꝓut nec poterat. l. ab eo. C. de fideic. Nec ipos honoratos voluit sub duplici ꝯditione onerare onerando sub conditione si ipsi decesserint sine liberis aut si eorum liberi sine liberis decesserint. Ideo substituit sub conditione si dicti filij ꝛ heredes ꝛ sic illi quos destinauerat heredes vel in institutione vel in substitutione vulgari vel insuper etiam in prima substitutione compēdiosa. nam prout tangit vnum verbum dominus consulens illud pronomen eas referri pōt ad filios vel filias eius qui fuisset iam ꝑmortuus tempore quo alter decesserit sine liberis ꝛ illud supuiuent. cū titulo exponat superuiuentē ꝛ referat ad singulare eā hoc est eum
10 ꝛ qḋ sequit supuiuentes referat ad ꝓnomen eas. † Et qḋ subdit ipsoꝝ filiorū vel cuiuscūqȝ ipsoꝝ exponat vl̄ pro. i. qḋ ꝛ in iure sepe fit. vt in rubrica si ager vec. vel emph. pet. l. nec adiecit ꝑ socio. l. pactū vel trāsactio. C. de pac. ꝛ ꝑm istā interpretationē istud testm̄ nō cōtinet tantas ineptias quātas cōtinere vr̄ prima facie. ꝛ oīa v̄ba accōmodant ad hāc interptationē: ꝛ erit sensus ꝙ illa verba si oēs dicti filij ꝛ heredes. s. qui sunt. s̄. heredes instituti nō solū ipsi duo nominati ꝛ primo gradu instituti: sed etiā illi qui sunt inuitati secundo gradu tam in primo ꝙ̄ in scōo mēbro substitutionis ꝛ ad illos referat illud participiū dicti ꝛ verbū heredes ꝛ nō referat ad filios nō institutos neqȝ substitutos cū de illis nil sit dictū. Nec verificat v̄bū heredes: ꝓut ꝛ dicit dn̄s ꝯsulens intelligit eū de heredib⁹ ex testō ꝓut sua excellētia dicit ꝛ facit optime. l. q liberis. §. hec v̄ba. de vul. ꝛ pup. vbi heredis appellatiōe a testōre ꝓlati nō venit heres heredis: q2 nō venit ex iudicio testōris. cū itaqȝ dict⁹ Anto. vltimo decedēs nō fuerit de institutis vel substitutis: nec sit heres ex iudicio dicti anto. ꝑmi testōris nō verificat i eo dicta ꝯditio vltie substōnis. Ideo cōcludo idē qḋ. s̄. per famosissimū. U. J. doctorem dn̄m Baldū de bartholinis patrē ꝛ dn̄m meū. cōclusum est. s. ꝙ nō sit admittēda dicta capella ꝛ exacuauerit dicta vltia substō. Laus deo.

Summarium super consilio. cccxvj.

1 Dotata filia ꝙ nō possit hr̄e ad bona pr̄na regressum statuto burgi masculis stātib⁹ ꝙ ipediat dotata petere legitimā vel agere possit ad supplemētum lȝ in testō quid relinquatur.
2 Legitima non succedit loco alimentorum. nu. 23.
3 Legitie supplemētū datur ipso iure a lege qḋ nō ōfert ab itestato.
4 Legitia an excludat aliqs ēt statuto illuȝ excludente a successione ab intestato. nume. 13.
5 Legitima statuto non potest tolli.
6 Legitime supplementum nititur illa qui fuit in certa re instituta licet statuto ab intestato excludatur. numero. 10ꝛ. 11.
7 Supplementum legitime nō pōt pretendere qui querelare nequit et excluditur a successione. nu. 12.
8 Succedere nō potest cōtra testm̄ qui non succedit ab intestato nec legitime supplectionem intentare.
9 Testamentum impugnare nitens venit contra voluntatem.
11 Argumentum de re ad tempus valet.

Dos succedit

14 Dos succedit loco legitime.
15 Legitima est portio eius quod quis est ab intestato habiturus.
17 Legitima an possit in totum statuto tolli vel minui.nu.16.
18 Legitima an videtur esse de iure ciuili introducta vel naturali.
19 Legitimam petere non possunt incogniti a iure ciuili.
20 Filie licet de iure gentium masculis existentibus non succedebāt: iure tamen ciuili succedunt quo censentur esse hereditarie successiones.
21 Statuta sunt ius ciuile proprie ipsius ciuitatis.
22 Alimenta seu legitimam denegans necare dicitur ficte.nu.23.
24 Dotate filie a patre que postea nuptias contraxerunt censentur institute vbi dos est equalis legitime.
25 Dotate filie statuto excluse a successione patris intelligitur de dotatis congrue.
26 Dos an dicatur congrua que est minor legitima.
27 Dotanda pinguius venit filia sola.
28 Dotis legatum filie factum per patrem ⁊ pro illius legitima ꝙ nō videatur factum de bonis matris filie: vt sic vltra quantitatem legatam possit petere bona materna nisi statutum sit in cōtrarium.
29 Legatum creditori per debitorem factum in dubio non censetur factum animo compensandi.
30 Factum quod potest hr̄e causam necessariam ⁊ voluntariā in dubio cause necessarie ascribitur.
31 Statuta ligant ac si essent leges ciuiles scripte.
32 Testari quod non possit mulier sine mariti presentia alias ꝺ uxorū vicinorum statuto burgi: an si fiunt testamenta sine mariti presentia: quia erat absens tempore pestis vicinis adhibitis valeat testamentum ⁊ mariti absentiā quis debeat probare vel heredes mulieris vel qui successuri sunt ab intestato.
33 Contrahere prohibitus sine consensu consanguineorum nō sufficit asserere ꝙ erat minor sed ꝙ habebat consanguineos maiores. annis.xxv.nume.36.
34 Contractum impugnans debet probare ea que sunt ipugnatiōis.
35 Maritus qui accusatur medicum non adhibuisse vxori debet probari contra eum ꝙ medicus poterat adhiberi.
37 Masculinum an concipiat femininum in statutis.
38 Actus inhabilis in facto suo non debet auctorari i facto alieno.
39 Compromitti non potest cum minore etiam cum pena.
40 Laudo est standum pene metu.
41 Ignorantia potius presumitur ꝙ̄ scientia.
42 Minor compromittens presumitur lesus ⁊ quando ei requiratur restitutio.nu.44.
43 Appellari non potest a laudo.fallit si compromittatur vt in arbitratorem.

Consilium.cccxvj.

In nomine domini nostri Jesu christi. † Quo ad primū cōsultationis articulū vr̄ prima facie dōm ꝙ dicta Leona ⁊ Mathbia possint petere legitimā nō obstāte dicto statuto ꝺ successionibus ab intestato disponente ꝙ femine dotate non possint habere regressum ad bona paterna ab intestato extantibus masculis. Nam statutum excludens a success.ab intestato non videtur excludere a legitima. † Nam legitima videtur succedere loco alimentorum et qui denegat alimenta videtur necare.l.necare.de liberis agno. Necare maxime liberos est delictum: ideo statutum tanquā tenderet in delictum non videtur tollere legitimam. Item a legitima non videtur quis excludi nisi quatenus exprimatur. l.si quādo.§.generaliter.C.de inoffici.test. † Cum itaqꝫ hoc non sit expressum in statuto saltem in successionibus ex testamento vel contra testamentum vel in iure agendi ad supplementum quod supplementum fit ipso iure a lege.l.scimus.in princip.de inoffic.test.nec defertur ab intesta.vigente causa testati cum non concurrat causa testati ⁊ intestati.l.ius nostrum.ff.de regu.iuris ⁊ l.anteꝗ̄.C.communia.de success.cum concor.⁊ Bald.in.l.siquis suo.C.de inoffici. test.dicit quod potest peti actione ex testamento. † Et hoc scilꝫ ꝙ statutum excludens a successione ab intesta.non excludat a legitima tenuit Salyce.in.l.sancimus.C.de nupt.⁊ in auten.nouissima. C.de inoffi.test.vbi dicit bald.⁊ Joannem de ricciis solemnem aduocatum Florentinum ita consuluisse Florentie. Quod ⁊ disputādo ⁊ consulendo etiam ipse idem firmauit. † Et quod statutum nō possit tollere legitimam tenuit disputando Rich ar.malum.put refert Cyn.in dicta.l.sancimus.⁊ bald.in.l.j.C.de sum.trin.⁊ in.l.j. §.ius naturale.ff.de iusti.⁊ iur.⁊ alberi.de rosa.in.l.quoniam i prioribus.C.de inoffi.testa. Ideo videtur quod dicte filie possint petere eorum legitimam in bonis paternis cum dictum statutum tollere non videatur et ius commune videtur clarum. † Tamē his non obstantibus contrarium puto de iure respondendum: scilꝫ qꝺ dicte filie non possint petere legitimam in bonis Andree eorū patris qui eas instituit in libris. dccc. pro qualibet pro earum dotibus. Non enim possunt de iure communi tales filie succedere nisi per ius agendi ad supplementum legitime ex quo aliquid est relictum iure institutionis. §.ceterum.in autē.vt cum.de appellatio. cogn.et in.l.omnimodo.⁊.l.si quando.⁊.l.si scimus.C.de inoffi.te. † ius agendi ad supplementum non competit ei qui non potest ꝗ̄relare testamentum prout dicit Barto.in.l.cum ex filio.ff.de vulga.⁊ pupilla. Et facit.l.omnimodo ⁊.l.quoniam in prioribus.de inoffic.test. Sed querelare non solet qui non est successurus ab intesta.quia causa testati contra testamentum regulatur a causa intestati ita qꝺ qui non succedit.ab intesta.non succedit contra testamētum.l.j.§.j.ff.de bono.pos.contra ta.⁊.l.posthumus.§.si quis ex his.ff.de inoffic.testa.⁊.l.j.§.recte.si tab. te.nulle.exta. † Et ideo qui non succedit ab intestato non potest succedere contra testamētum prout voluit Barto.in.l.fin.ff.ad tertul.⁊ Bald.in.l.maximū vitiū.C.de lib.p̄dictis.⁊ ibi Pau.de ca.dicens ꝙ text.ibi.in princ. semper ad hoc allegatur secundum lectu.Cyn.⁊ Bart.ad hoc etiā text.in versi.sancimus.ea.l. Et idem tenent Bald.Angel.⁊ Pau. de cast.in.l.gallus.§.et quid si tantum.ff.de libe.⁊ posthu.quod.et tenet bald.in suo eleganti consilio quod incipit. antiquum statutum ciuitatis perusie quod ⁊ sumitur ex dictis docto.in.l.filio preterito.ff.de iniu.testamento.⁊ in autentica ex causa.C.de libe.prete. Ideo de primo ad vltimum concludendo infertur quod qui nō potest ab intestato succedere nequeat petere supplementum legitime. † Quod ⁊ suadetur quia satis venit contra testamentum ille qui venit contra voluntatem testatoris aduocando ab institutis a testatore contra eius voluntatem. Et idem sumitur ex dictis Bartol.in.l.titio centum.§.titio genero.de condit.⁊ demonstra. dicens quod licet de legitima de iure communi reiiciatur omnis conditio.l.quoniam in prioribus.C.de inoffic.test. † Tamen si statutum excludit ab intestato feminam dotatam non reiicitur conditio si quid relinquitur pro dote vt ibi latius per eum: qui ex hoc vult ꝙ dicta.l.quoniam in prioribus que loquitur de supplemento legitime circa onus vel tempus legitime adiectum non militat quando statutum excludit a successione filiam dotatam ergo non potest petere supplementum legitime cum dicta.l.quoniā.in prioribus sit inducta ad instar iur. agendi ad supplementum qꝺ erat inductum per.l.precedentem omnimodo vt patet ex verbis illius l.quoniam in prioribus. † Et etiam quia procedit.argumen.de re ad tempus.l.eius militis.§.militia missus.de mili.testa.⁊ put etiā arguit Barto.in dicto.§.titio genero.⁊ prout ista ad propositum videtur equiparare in dicta.l.sancimus.ibi quantitate vel tempore. Prout ergo non fit replectio respectu temporis prout vult in dicto.§.titio genero.⁊ sequuntur ibi Jmola.⁊ Paulus de cast.ita nec fiat replectio in quantitate si qua deficit. † Et quod exclusus a successione excludatur a iure agendi ad supplementum firmat pe. de ancha.in consilio.ccccxxix.incipiente super casu nuper proposito.et Pont.in consilio.xvj.incipiente viso themate consultationis. † Et quod statutum excludens a successione ab intestato censeatur etiam excludere a legitima: voluit Bald.in.l.cum lex.C.de epis.et cle.et in.l.si defunctus.C.de suis.⁊ legiti.et in.l.cunctos populos.C.de sum.trini.⁊ in repetione.ca.si pater.de testa.in.vj.⁊ in dicto suo consilio incipiente antiquum statutum ciuitatis perusie: et in alio quod incipit.statutū dicit.⁊ idem sentit in.l.prima.§. ius naturale.in fin.de iusti.⁊ iure. Saltem cum disponat quod habeat dotem. Nam tunc non tollitur in totum legitima: sed minuitur ⁊ quod minui possit pro constanti presupponi Bartol.in dicto.§.titio genero.⁊ moderni ibi post eum ⁊ Richar.malumb.⁊ sequaces antiqui qui tenebant quod per statutum non possit tolli legitima tenebant quod possit minui. Et propterea volunt Bartol.⁊ moderni in dicto.§.titio genero.ꝙ stante statuto quod filia dotata non succedat habebit stare contenta dote ⁊ non debeatur sibi alia legitima quasi velint ꝙ tunc dos succedat loco legitime. † Et ꝙ tunc dos succedat loco legitime voluerunt Gui.de cuno.⁊ Bald.in.l.j.de iusti.⁊ iur.⁊ Cy.in.l.sancimus.C.de nup.⁊ Bald.in l.j.ff.solu.matrimo.et Ange.consi.cv.secundum ordinē informis incipiente statuto cauetur in fine.⁊ Salyce.in.l.ob es.C.de predi. mino.vt quidam referunt licet alique lectu.non habeant quod et voluit idem Salyce.in.d.autenti.nouissima.C.de inoffic.testamēto.vbi dicit qꝺ videmus quotidie fieri per statuta Jtalie que prohibent filias succedere ⁊ legitimam petere: sed ꝙ dotentur arbitrio ꝓpinquorum: dos enim succedit loco legitime: lꝫ forte diminute ꝑm eum † Et ꝓbatur ratione qꝛ legitima est portio eius ꝙ qs est habiturus ab intestato vt in.l.nuper.C.de inoffic.testa.ibi quod deest legitime portioni.i.quarte parti successionis ab intestato: ⁊ in ca. raynutius.de testamen.ibi legitimam ipsam: videlꝫ eius partis ꝗ̄ debebatur ab intestato ad quod etiā.l.papinianus.§.quoniā autē quarta.⁊ ibi Ange.ff.de inoffic.test.⁊.l.parentibus.C.eo.titul. Si ergo nulla est successio ab intestato nullam habet partem vt de se est notissimum.facit.l.ij.ff.de vsuf.l.eius qui in prouinciam prope finem.ff.si certum peta.l.adeo ꝙ si toto.de acqui.rerum dominio. et propterea videntur male loqui Saly.⁊ sequaces qui volunt qꝺ statutū simplr̄ excludēs a successiōe non censeat̄ excludere a legitima ⁊ cōis doc.snīa est in ꝯtrium ⁊ ratio suadet. † Et si qꝺ dubiū est qn̄ statutū simpliciter loqtur: tū cessat in casu nostro: qꝛ statutū

expresse ꝛ specifice excludit a legitima: dum formaliter sic dicit: ꝛ si dicte filie dotate essent secūdum formam presentis capituli nō habeāt ulteriꝰ regressū ad bona paterna occasiōe sue legitime vl' successionis ab intestato: vnde stamus claro in ꝑposito nostro. 17 † Nec sumus in illo dubio an statutum possit in totum tollere in quo articulo: licet nonnulli teneant ꝙ non possit tamen magis cōis doc. sententia est ꝙ non solum possit per statutum legitima minui: sed etiam in totum tolli. Nam hanc questionem disputant Dy. ꝛ Jo. an. in regula indultum in. vj. tenentes hanc partē ꝙ possit. Et idē voluit ipse Jo. an. in addi. spe. in titu. de succes. ab intestō. ꝛ Oldr. in consi. lxxiij. Ray. ꝛ Jaco. de bel. in auctentico. de here. ꝛ fal. §. si quis autem. Albe. de rosa. in. ij. parte statutorum. q. ciiij. bal. i auf. hoc amplius. C. de fideicom. q. xxxviij. Ang. in repe. l. pater filium. de inoffic. testa. in. l. quod de bonis. §. fin. ad. l. fal. ꝛ in. l. plane. §. si duobus. de lega. j. ꝛ in. l. papinianus. §. qm̄ quarta. de inoffi. testa. et in. §. vnde si quis eadē. l. ꝛ Rapha. ful. ibi. ꝛ idem Ange. in. d. cōs. cv. ꝛ in consi. precedenti. ꝛ Jmol. in. d. l. plane. §. si coniunctum. ꝛ in d. §. titio genero. ꝛ Pau. de cast. in. d. §. si duobus. ꝛ Pont. in. l. sequens gradus. ff. ad sille. ꝛ Dominicus de sancto gemi. in. c. quamuis. de pac. in. vj. ꝛ per q̄s hec est communis opi. 18 † Pro quo facit q2 legitima vr̄ esse de iure ciui. 19 † Nam incogniti a iure ciuili nō petunt legitimā patet in deportatis. Jtē emācipati fm. l. xij. ta. ꝛ de iure ffoꝛ. nō ierūt legitiāȝ de iure ciuili. ꝛ sic nō possumꝰ dicere ꝙ legitia sit de iure naturali. 20 † Et insup de iure gētiū filie extātibꝰ masculis non succedebant in bonis paternis: vt patet numeri. xxvij. ca. ꝛ. c. fi. Succedunt ergo de iure ciuili quo iure censent esse successiōes hereditarie. j. distin. ius quiritum. 21 † ꝛ statuta sunt ius ciuile proprie ciuitatis. j. l. oēs populi. de iusti. ꝛ iure. ꝛ instit. eo. titu. §. j. iō potest in totum tollere filie bona paterna extante filio prout auferebat seu non deferebat ius diuinum: prout aufert lex ciuilis filio deportato. l. j. C. de here. insti. ꝛ. l. xij. tab. auferebat emancipato: sumus aūt extra omnem dubitationem ex quo statutum specificam 22 mentionem facit de legitima ꝛ non priuat omnino. † Sed dos succedit loco legitime ꝛ dos prouidebit alimentis: licet negari possit ꝙ sit loco alimentorum: ꝛ propterea priuans legitima priuet alimentis ꝛ successiue necare videretur. ꝛ si hoc esset etiam emancipati quibus denegatur legitima ꝛ deportati dicerentur a iure ciuili necari: ꝛ inducerent ad delinquendum ꝙ tamen est falsum: q enīȝ tenetur alere si non alit non necat: sed fingitur necare. Jsta fictio inducta a iure ciui. tolli potest per aliud ius ciuile: maxime disponendo ꝙ alere non teneatur prout ꝛ alias disponitur. in auf. ex cō 23 plexu de incestis nuptijs. † Et negatur ꝙ legitima succedat loco alimentorum cum in multis discrepent: nam diuiti ꝛ qui potest ex se commode alere alimenta non debentur. l. si quis a liberis. §. sed et si filius. ꝛ. §. sequenti. de lib. agno. Legitima autem debetur pariter diuiti ꝛ inopi. Jtem alimenta debentur a patre filio in vita patris legitima post mortem. Jtem spurio de iure canonico debētur alimenta. c. cū haberet: extra de eo qui duxit in vxo. quam polluit per adulte. ꝛ tamen non debetur legitima. Jtem legitima est vniformis nobili ꝛ rustico infanti ꝛ viro plene etatis non sic alimēta. Jta ꝙ in multis sunt dissimilia ꝛ in paucis similia: ideo cum lege non caueatur ꝙ succedat loco alimentorum id audacter negari po 24 test. † Est ergo firma ꝛ indubitata sententia quod dicte filie que sunt institute in dictis. dccc. libris pro dotibus nequeunt agere ad supplementum legitime cum legitima non debeatur. Constat enī eas censeri dotatas ex quo pro dotibus in testamento sunt institute in dictis quantitatibus maxime ex quo nuptias contraxerunt p no. per Bar. ꝛ doct. in dicto. §. titio genero. ꝛ hoc est indubitatuȝ si ille qualitates in quibus sunt institute sunt equales quantitati legitime: tunc enim nullum haberet dubium etiam de iure communi. per. d. §. ceterum. in auf. vt cum. de appel. cog. ꝛ. d. l. omnimodo. cū 25 concor. ꝛ. l. quoniam nouella. eo. titu. † Sed dubitari potest si sunt minus legitima. Nam huiusmodi statuta exclusiua mulieris dotate intelliguntur in congrue dotatis prout voluit Bald. in. l. fin. C. de dotis promi. ꝛ in auf. res que. C. communia de lega. versi. quero statuto. ꝛ idem voluit Pau. de cast. in consi. cliij. incipiente respōsio breuiter. ꝛ idem videtur velle in consil. cviij. incipien. super primo quesito. quod ꝛ voluit Bald. in consil. mihi secundo incip. quia statutum: quod ꝛ est de mente statuentium in casu nostro vt patet ibi debeant congrue dotari fm facultatē patrimonij ꝛ qualitateȝ 26 personarum ꝛ infra ibi quousqꝫ congrue dotate fuerint. † Videtur autem ꝙ dos non sit congrua si est minor legitima prout voluit bal. in consi. mihi secundo in ordine incipiente: quia statutum habet tria capita vbi ita inquit ad propositum: capitulum de patruo est intelligendum eque ꝛ arbitrio boni viri. l. j. de lega. ij. ꝛ. l. si filie. de 27 legat. iij. † cum enim vnica sit puella pinguius est dotanda ita qd saltem habeat legitimam. Nunqꝫ enim bonus vir arbitrabitur ꝙ legitima filie sit auferenda: que dicitur es alienum ꝛ debetur iure necessario ꝛ naturali. l. cum ratio de bonis dāna. ꝛ. l. si quis suo. C. de inoffic. testa. ita formaliter ad contextum inquit Bal. in. d. suo cōsilio qui idem concludit in alio consilio in ordine. cccxxiij. incipiē te materia diuiditur in duas partes. in quo ad contextuȝ ita inqt.

et si queris quanta debebit esse dos: respondeo cum succedat loco legitime debebit in quantitate esse vsqꝫ ad mensuram legitime: vt c. de sac. sanct. eccle. auf. si qua mulier. ꝛ si pater haberet multas filias seruabitur ille modus in distributione dotis qui seruatur in distributione legitime portionis argumentum. l. prima. §. si pater. ff. de coniungen. cum eman. libe. Jdem etiam concludit Salyce. in sua dispu. que incipit statuto cauetur dicēs: quod habēs arbitrari congruam dotem non poterit arbitrari minus legitiā vt colligi potest. ex tex. auf. res que. C. communia de leg. ꝛ idem concludit idem Salyce. in. d. auf. res que. ꝛ idem dicitur consuluisse ang. in consi. cccx. incipien. dominus Gregorius: licet in meis consilijs Ange. non reperiam. Sed contrarium videntur innuere verba salyc. in dicta. l. sancimus. de nupt. s. relata ibi licet forte diminute. ꝛ contrarium videtur de mente Barto. in. d. §. titio genero. si recte aduertatur: ꝛ quod non debeat precise esse equalis legitime: voluit Paul. de cast. in consi. cviij. incipiente super primo quesito. Et maxime hoc videtur verum si statutuȝ dicit quod filia debeat stare cōtenta dote a patre data: nam tunc non potest petere suppleri vsqꝫ ad correspondentiam legitime: prout voluit Bald. in. l. fi. C. de dotis ꝑmi. ꝛ in. d. auf. res q̄. ver. quero statuto. Quod ꝛ satis videtur simile in terminis nostri statuti dicendum cum magis efficaciter videatur loqui ad propositum statutum istud quam illud in quo loquitur. Bald. Nam statutum istud dicit expresse quod non possit habere regressum ad bona paterna occasione legitime ꝛc. verbum occasio denotat causam remotam cum enim multum remota ē potius occasio quam causa dicit Barto. in. l. vxori. ff. de auro. ꝛ argen. lega. ꝛ facit. l. fina. §. cum in secunda. C. de fur. ꝛ non est propria ꝛ vera causa vt satis probat text. in capitu. solite. ꝛ ibi per Joan. and. post Hostien. de maio. et obedien. ꝛ Panormi. in capitul. ij. de cōstitu. et Dominicum de sancto Geminia. in capitulo statutum. §. insuper. de rescript. lib. vj. Jdeo licet dos non sit quanta esset legitima non possit habere regressum ad bona paterna: si enim propterea haberetur aliquis regressus non esset causa ipsa legitima: sed incōgruitas dotis: sed quia incongruitas causatur propter correspectiuationem legitime: ipsa legitima esset causa multuȝ remota merito diceretur occasione legitime habere regressum ad bona paterna quod voluit tollere statuens dicens ꝙ ad bona paterna non possit habere regressum occasione legitime. Et hoc semp mihi placuit quod dos non debeat precise esse tanta quanta est legitima: sed debeat stari consuetudini regionis. nam in quibusdaȝ regionibus solent dari dotes maiores legitima: ꝛ in quibusdam minores. Et video hic perusie quod rustici qui habent in bonis plura miliaria non dant. l. vel. lx. ꝛ ad plus centum ꝛ nobiles qui minꝰ habent dant. ccccc. dc. ꝛ plura. Et stante equalitate patrimonij in filia rustici dos reputabitur congrua dos centum floreñ. ꝛ in filia nobili non reputabitur congrua dos. ccccc. floreñ. Legitima auteȝ correspectiuatur duntaxat ad quantitateȝ patrimo. Nec habetur aliqua consideratio qualitatis personarum: quia vt supradixi est vniformis respiciens solum quotitatem bonorum in quibus esset successurus ab intestato vt supra deductum est: sed dos non habet solum respectum ad quantitatem patrimonij: sed etiam ad qualitatem personarum ꝛ de iure communi. l. quero. in princip. ꝛ. l. cum post. §. gener. ff. de iure dotium. ꝛ ipso iure municipali dum dicit debeat cōngrue dotari secundum facultates patrimonij ꝛ qualitatem personarum. Si itaqꝫ de communi estimatione ꝛ cōmuni vsu dicitur congrue dotata illa que haberet tantam dotem similis conditionis satisfactum videtur ipsi statuto: licet esset minor legitima cum recurrendum ad communem vsum loquendi ꝛ vtendi seu faciendi. l. librorum. §. quod tamen cassius. de legatis. iij. ꝛ. l. labeo. §. idem tubero. de suppellect. lega. ꝛ. l. ꝙ si nolit. §. qui assidua. de edili. edic. cum infinitis similibus. Dictum autem Bald. ꝛ sequaciuȝ quod tamen iure nō probatur si deferre volumus auctoritati que satis in dubio fouetur equitati procedat vbi aliter non constet de more regionis: ꝛ verba statutorum non repugnāt: ꝛ hec de primo 28 dubio satis dictum sit. ¶ † Circa secundum autem consultatiōis articulum breuibus res absoluenda est. Quoniam de iure communi constat quod heredes dicte Mathie consequi debēt vtrunqꝫ. s. et relictum paternum. dccc. librarum pro dotibus suis pro qualibet ꝛ dotem maternam pro rata in qua successit matri. Nam illud debitum processit ex causa voluntaria ex contractu scilicet dotali inito per ipsum Andream ꝛ contractus sunt voluntarij ab ipso initio. l. nec emere. C. de iure delib. ꝛ. l. sicut. in principi. C. de ac. et 29 ob. † Et vbi debitor ex causa volūtaria creditori aliquid relinquit non censetur relinquere animo compensandi nisi aliter probetur. l. creditorem. ff. de legatis. ij. ꝛ. l. si non compensandi. C. de heredi. institu. et est communis indubitata omnium sententia in dictis iuribus. et in autenti. preterea. C. vnde vir ꝛ vxor. ꝛ in. l. huiusmodi. §. cum pater. de legatis. j. ꝛ in. l. si cum dotem. §. si pater. solu. matr. Quod maxime dicendum est in casu isto in quo pater instituendo filias in dictis quantitatibus ex necessitate quodammodo fecerit cum esset eis legittima seu dos loco legitime debita: iuxta. l. fin. C. de codi. ꝛ qd per gl. in. l. si emancipata. C. de iur. ꝛ fac. igno. hinc dicitur

30 citur debitum bonorum subsidium. †Et factum quod pōt habe-
re causam necessariā ⁊ voluntariaꝫ ascribitur in dubio cause neces
sarie.ar.l.fideicō.§.si rem.de leg.iij.⁊.l.rem legatam.de adimē.leg.
31 †Statutum aūt in hac parte vr̄ aperte aduersari iuri cōi cū dispo
nat sub rubrica de restitutione dotis in.§.⁊ si aliqua mulier dota-
ta fuerit ab auo patre ⁊c.nō possit ipsa mulier nec sui heredes ⁊c.
remanentibus vel existentibus aliquibus coniunctisqui patri ma
tri fratri ab intestato succederēt.Nec possit petere dotes matris a
fratribus suis ⁊c. Cum ergo supersint filij qui ex forma statuti de
succes.erāt ab intestato successuri patri exclusa ipsa filia ⁊ ipsa fuit
dotata a patre videntur verificari omnia verba dicti statuti que sa
tis clara videnť:ideo vr̄ casus legis municipalis cui standum vide-
tur tanquam casui legis:super quo non est instandum.l.ancille.C.
de furtis.⁊.l.illam.versicu.de modo.C.de colla.Et profecto clarū
esset si non processisset vlterius ipse statuens.Sed quia subdiť im-
mediate in eodē statuto.§.⁊ si mulier illa nata esset ex alia matre ⁊
hr̄et fratres carnales ex latere patris: tm̄ habeat ius saluū in doti
bus maternis nō obstante ꝙ dotata fuisset de bonis pr̄nis ⁊c.que
verba sunt clara limitantia generalitatē precedentis ꝑticule statu
ti ⁊ cū sint clara non indigēt iterpretatione.l.ille aut ille.§.cum in
verbis.de leg.iij.⁊ ideo cū dicta filia Mathia nō hr̄et fratrem ex la
tere mr̄is ſꝫ solū bernardinū fratrē cōsanguineū reseruatū fuit di-
cte Mathie ius qđ de iure cōi sibi cōpetebat in bonis mr̄nis:⁊ illā
adita hereditate trāsmisit in eiꝰ hr̄des al's secꝰ.l.vnica.§.in nouis-
32 simo.C.de cadu.tol.⁊.l.ij.C.ad orfici. † ¶ Transeundū est amo-
do ad tertiū cōsultationis articulū circa quē est aduertēdū ꝙ in ter
minis siłium statutorū disponentiū ꝙ mulier nequeat testari vł cō
trahere sine cōsensu cōsanguineoꝝ vel sine pn̄tia ⁊c.debēt intelligi
in habentibꝰ cōsanguineos qui possint adesse ⁊ prestare cōsensum
ꝓut voluit Bal.in.l.j.C.vnde vir ⁊ vxor.⁊ in.l.colla.C.de nup.⁊ in
l.in trāsactione.C.de transa.⁊ in.l.turpilia.de le.j.⁊ Pe.de an.i.d.
repetitione.c.canonū statuta in decimaquarta qōne ꝑncipali col.
cētesima quadragesimasexta.⁊ idē voluit Ponta.in.l.siquis mihi
bona.§.pr̄ filios.ff.de acq.heredi.vbi idē dicit si hꝫ inhabilē alle-
gat ad hoc ꝭm notata per bal.in.l.j.in fi.C.qui admi.⁊ idē si nō sūt
ꝑ sentes in loco vbi actus celebratur adeo ꝙ non possunt de facili
33 adhiberi.†Concludit em̄ pau.de ca.in quodā cōsilio.incip.in cau
sa que vertitur ꝙ stāte statuto ꝙ minor nō possit cōtrahere sine cō
sensu ꝓximioris consanguinei:tunc non sufficit probare ꝙ ꝯhens
erat minor sed articulari ⁊ ꝓbari ꝙ habebat cōsanguineū maiorē.
34 xx.annis cuius cōsensus potuit adhiberi. † Nam ille qui ipugnat
obligationē debet ꝓbare ea que sunt causa ipugnationis.l.ab ea
parte.de proba.sed sola minor etas non est cā ipugnationis:ſꝫ et
non adhibitio cōsanguinei:vnde hꝫ necesse docere ꝙ potuerit ad
hiberi:q2 al's non nocet nō interuenisse iuxta not.per bart.in.l.si
tertius.de aqua plu.arcē.⁊ ꝙ not Bal.in.d.l.j.C. vnde vir.⁊ vxor.
35 †Adducit etiā ꝙ in simili notat Bar.in marito qui debꝫ adhibe
re medicū ad curandū vxorē infirmam al's perdit lucrū dotis:nam
dꝫ contra eū probare ꝙ erat medicus qui poterat adhiberi.l.idem
que.ff.māda.incūbit.n.onus ꝓbādi ꝙ potuerit de facili medicum
adhibere heredibus vxoris ꝓut voluit Bar.⁊ Imo.in.l.si seruuꝫ.
36 ff.de verb.obli.†Ideo in terminis dicti statuti dsponentis ꝙ mi-
nor non possit contrahere sine cōsensu proximioris:cōcludit paul.
de cast.quod debet per allegantem cōtractum inualiduꝫ:⁊ sic fun-
dantem se in statuto probari ꝙ contrahens erat minor:⁊ ꝙ habe-
bat consanguineū maiorē vigintiquinqꝫ annis ⁊ presentem:ita ꝙ
poterat illū de facili adhibere que conclusio si vera est pariter ex-
trahenda ad casum nostrum in quo viget eadē ratio.adducit etiā
Pau.de cast.in.d.consi.no.per Barto.in.l.si tertius.de aqua plu.
arcē.Quia conclusione vera existente confert ad hunc casum nr̄m
in quo non requiritur cōsensus sed pn̄tia cum sit hoc respectu ea-
dem ratio:ergo idem ius.l.a titio.de ver.oblig.⁊.l.illud.ad.l.aqui.
super hoc tn̄ non insisto:q2 consultans asserit ꝙ probabitur ꝙ di-
ctus vir erat tunc temporis absens ⁊ districtu burgi:est autem pō-
derandū dictum Pauli:q2 requirit ꝙ sint maiores.xxv.annis.bal
dus autem in.l.j.ad finem vult qđ adulti possint ⁊ non pupilli: et
idem in.l.in coniunctione.C.de nup.quem refert ⁊ sequitur Pet.
de ancha.in repe.c.canonum.de consti.xiiij.q.prin.co.cxlvj.cxlvij.
et idem vult Ange.in.l.j.§.⁊ quidem.ff.quod cuiusqꝫ vniuer.noīe.
37 †Et hmōi statutum loquēs in genere masculino non comprehen-
dit feminas.arg.l.j.C.de testa.tute.q2 consilium ⁊ auctoritas pro-
prie est virorū.l.quidam decedens.§.papinianus.ff.de aucto.tut.
38 †Et q2 statuta faciunt eam inhabilem in facto suo non debet au-
ctorari in facto alieno.l.fi.C.de admi.tuto.prout hec dicit Bald.
in dicta.l.j.qui admit.qui idem concludit in consi.mihi.cccxxviij.
incipiente viget constitutio quod minores co.iij.Licet contrariū
innuat in.l.fi.C.de verbo.significatio.dum videtur velle ꝙ attento
communi vsu loquendi in huiusmodi statuto comprehendatur
mater et auia:sed non firmat ⁊ vltima eius verba faciunt in contra
rium dum dicit ⁊ scias ꝙ dictum statutum ponderat prudentiam
consilij.Et ita alias consulendo tenui.scꝫ ꝙ in huiusmodi statuto
masculinum non concipiat femininum que conferunt ad decisio-
nem vltimi dubij pro parte negatiua.s.ꝙ non sufficiat adhibitam
fuisse vicinam mulierem.Et profecto hanc partem etiam impre-
sentiarum tenerem si non foret statutum loci quod est multū pre-
cisum formaliter sic disponens masculinum genus concipiat femi
ninum in omnibus casibus tam penalibus q̄ alijs in presenti volu
mine descriptis nisi statutum qđ in masculino genere loquitur nō
possit feminei generi conuenire.dictum statutum loquitur ꝑ ver-
bum omnibus casibus ⁊ qui omne dicit nihil excludit.c.solite.de
maiori.⁊ obe.⁊.l.iulianus.de leg.iij.⁊ cap.si romanorum.xix.disti.
Presertim cū al's parum operaretur si non traheretur ad casus in
quibus esset ratio differentie inter mares ⁊ feminas cum al's quasi
semper masculinum prolatum a lege trahitur ad feminas per iu-
ra vulgaria.Et constat ꝙ istud statutum potest conuenire etiā fe-
minis:nam ⁊ ipse possunt prestare presentiam:⁊ videtur aliquan-
tulum maior ratio in statuto requirente presentiā q̄ in requiren-
te consensum:licet non multum:nec consilium ⁊ auctoritas mulie
ris semper spernitur cū videamus ꝙ ⁊ quandoqꝫ illam prestāt. vt
C.quando mulier tute.offi.fun potest per totum.⁊ in auť.vt liceat
matri ⁊ auie in rubro ⁊ nigro.Et contingere de facili potest ꝙ sola
decipietur ⁊ non cum alia.facit.c.prudentiam.de offi.deleg.cū cō-
cor.Et licet non plene consulatur per pn̄tiam mulieris satis est ꝙ
in aliquo prouideatur cum satis sit amico etiā in paucis subueni-
re.l.tutori.de neg.gest.attento ꝙ de iure cōmuni etiā sine alicuius
cōsensu hoc facere pn̄t.Non ergo inconuenit si de iure municipali
potest cū presentia vicinaꝝ:immo est equum ⁊ rationabile cū ꝑ hoc
minus recedatur a iure cōmuni ⁊ equum est ꝙ quis rei sue sit mode
rator ⁊ arbiter.l.in re mandata.C.mandati.⁊ contrarium dispone
re sapit iniquitatem quādā.l.dudum.de contrahen.emp.⁊ maxi-
me per vltimam voluntatem cum amplius non redeat arbitriū:et
iō ēēt libera.l.j.C.de sacros.eccl.⁊ non debet pēdere ex alieno arbi-
trio.l.fi.ff.cōmunia ꝑdi.⁊ contra bonos mores reputať ipedire li-
berā testi factionē.l.stipulatio hoc modo concepta.de ver.obli.et
ideo istud statutum nō immerito dicit Bal.in.l.omnes populi.de
iusti.⁊ iure.xv.col.ꝙ est iniustū ⁊ restringendum.Et propterea vi-
detur ꝙ sufficiat fuisse adhibitum vicinum ⁊ vicinam:⁊ maxime si
non apparet ꝙ potuerit adhibere alios attenta theorica Pauli
de castro.s̄.recensita.Et attentis circūstantijs cuꝫ presupponatur
ꝙ vigebat pestis:⁊ vt audio dicta Mathia tpe quo testata fuit la-
borabat morbo pestifero:nec solent hoīes velle pn̄tiā adhibere in
firmis tali morbo:ita ꝙ cōiter accidit ꝙ haberi nequeūt vicini nec
alij:sed cōiter euitantur:⁊ argumentū a cōiter accidentibꝰ ē bonū
in iure gl.in.l.j.C.de arbi.l.fi.C.de fideius.etiam in materia proba-
tionis gloss.et Bald.in.l.neqꝫ natales.C.de ꝓbatio.⁊ in.l.nō hoc.
C.vnde legitimi quod enim frequenter:⁊ vtplurimum contingit
abesse illud presumitur abesse econtra.prout notant glossa et do-
ctores dicta.l.non hoc.ex his ergo concludo quod non obstante
quod non fuerit adhibita presentia mariti: nec presentia duo-
rum vicinorum:sed vnius femine ⁊ vnius masculi circa hoc nihil
operatur:quia eandem solemnitatem in hoc requirit statutum in
39 qualibet vltima voluntate prout in testamento. ¶ †Insuper alio
puncto a me queritur:quia fuit factum compromissum per tutri-
cem dicti Barnardini ⁊ filios Ioannis filij dicti Andree ex vna et
petrum Iacobi nomine proprio ⁊ vice ⁊ nomine rigonis sui fra-
tris carnalis ⁊ cole filij dicti rigonis ⁊ nepotis ex Leona filia dicti
Andree in clarissimum doctorem dominum Benedictum patreꝫ
et preceptorem meum:qui consuluit ⁊ laudauit in preiudicium di
cti Bernardini non plene instructus vt aiunt in serie facti.Queri
tur an dictum compromissum ⁊ consilium eo inspecto preiudicet
iuribus dicti Bernardini:⁊ an astringatur acquiescere dicto consi
40 lio domini benedicti.† Et licet videatur prima facie dicendum
quod sic:quia laudo saltem metu pene est standum.l.diem profer-
re.§.stari de arbitris.Et etiam citra metum pene quando est val-
latum stipulatione.dicta.l.diem proferre.§.fi.tamen quatenus il-
lud laudum seu arbitramentum seu consilium vigore compromis-
si redditum tendit in preiudiciuꝫ dicti Bernardini in iuribus cau
satis a dicto testamēto:si non apparet ꝙ fuerint visa ⁊ cognita ver
ba dicti testamenti nihil valent.per text.in.l.de his.ff.de transact.
et.l.non est ferendus.eo.titul.et cogitandum est quod pupilli pro
pter imbecillitatem etatis viderint ⁊ cognouerint verba testamen
ti.facit.l.j.C.de falsa moneta.Nec etiam tutrix:quia femina nō so-
let de huiusmodi plenam notitiam habere.Et licet de facili potue
41 rit secus esse:tamen istud est probandum:†quia ignorantia presu
mitur potiusq̄ scientia.l.verius.de probat.⁊.l.eius qui in prouin-
ciam.si cer.pe.⁊.l.cum heres.⁊ ibi per Barto.de libe.leg.⁊ per eun
dem in.l.qui rome.§.duo fratres.de verb.obliga.⁊ regula presumi
tur in.vj.Ideo non facta alia probatione nihil valent gesta in pre
iudicium iurium resultantium ex dicto testamento cum compro-
missum secuto laudo vel arbitramento fit species transactionis.au
tē.si vero contigerit.C.de iudi.si tamen ꝓbaretur ꝙ dicta tutrix vi
sis ⁊ bene cognitis verbis testi fecit dictū cōpromissum:tunc dictꝰ
Bernardinus qui adhuc ꝓut dicit est minor.xxv.annis pōt aduer
sus dictū ꝯpromissuꝫ iplorare restitutionē in integrū:tum q2 dicit

fuisse lesus sui facultate non narrando plene factum ꝛ instruendo
42 in serie facti ꝛ in iuribus suis dictū dn̄m benedictum.†Tum etiaꝫ
qꝛ eoipso ꝙ in arbitrum cōpromittitur pro parte minoris.xxv.an
nis presumitur lesus ipse mioꝛ adeo ꝙ pōt restitutionē in integrū
implorare.l.si minoꝛ.xxv.annis filiofamilias.§.minores.ff.de mi-
43 no.ꝛ ratio est ꝑut dicit ibi gl.ꝛ bar.†qꝛ a laudo nō pōt appellari.
l.j.C.de arbi.ideo dicit bar.secus esse si cōpromittatur vt in arbitra
torem cū ab eo reclamari possit.l.si societatē.§.arbitroꝝ.ff.pro so-
cio.ꝛ.l.si de meis.§.recepisse.de arbi.ꝛ.c.quintauallis.de iureiu.et
in eis per doc.ꝛ istud cōpromissum videtur sapere potiꝰ naturam
laudi q̄ arbitramēti:tū qꝛ fuit cōpromissuꝫ vt ſm ius decideret nō
suo arbitrio decideret:ꝑut est de natura arbitratoris ꝑut habetur
in iuribꝰ proxime adductis:tum qꝛ partes hincinde cōuenerūt nō
appellare nec aliquid opponere:nec in aliqua eius parte cōtrafa-
cere vel venire aliqua ratione vel causa:ꝛ sic videṫ eadē ratio si sua
ꝑmissione facultatem appellandi reclamādi abstulerūt:ꝛ si ex na-
tura cōpromissi auferṫ:ergo idē ius.arg.l.a titio.de ver.obli.ꝛ.illō
ad.l.acqui.cū cōcoꝛ.ꝛ insuꝑ hoc accedit potius nature arbitri quā
44 arbitratoris.†Ideo videtur ꝙ tanq̄ lesus posset petere restit.in
integrū si cōpromissum teneret.Si eīn nō teneret ꝙ puto veriꝰ nō
competit.in inte.rest.l.in cause.ff.de mino.sed habet plenius ius
qꝛ est tutus ipso iure.   Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cccxvij.

1 ☞ Socius qui fructus aque emit alterū socium pro medietate
sue ꝛ ꝑtis ponit ꝛ ille facit immissaꝫ centum aureorum sub forā de
qua.j.an illi centum aurei debeant stare pro rata perdite pecunie
illius socij adiuncti vel eius qui eum adiunxit stante regula came-
re disponente: ꝙ emptores aque teneantur quilibet insolidum vt
si aliquis consociorum fecerit immissam pecuniam pro rata sua il-
la debeat stare firma pro rata sue perdite casu quo perdatur.per to
tum consilium.

2 Socius mei socij non est mihi socius.

3 Soluere in dubio quilibet pro se presumitur.

¶ Consilium.cccxvij.

In nomine domini nostri

1 Jesu christi. ¶ †Uidetur primo aspectu dicendum
ꝙ dicta.xl. debeant poni ad cōputum perdite vgoli
ni:attento ꝙ presupponitur ꝙ misse que fiunt ꝑ em
ptores aque lacus debent manere obligate pro perdita:ex quo eīn
quilibet socius in emptione fructus aque lacus tenetur camere vē
denti lacū ꝛ positis in locū camere tenetur insolidum interest ipso
rum emptorum quod misse nequeant repeti vsqꝫ ad concurrenteꝫ
quantitatem quā ascendit perdita pro rata eius qui missaꝫ posuit
videtur ꝙ quantitas quā posuit anibal ꝑ missa vgolini debeat po
ni ad cōputū perdite vgolini.Nihil eīn aliud videntur operari illa
verba scripture liquali dinari hāno astare per la messa de vgolino
delloddi per parte de la sua messa nisi ꝙ in casu quo de illo lacu ꝑ-
deretur illa quantitas quadraginta florenorum haberet poni ad
computum vgolini vigore ordinamenti ꝙ missa vnius nō restitua
tur quando de lacu perditur:sed ponatur ad computuꝫ immittēs
ne alij possint pro eo astringi vsqꝫ ad concurrentem quantitatem
misse:qui ergo statuerūt seu iudicium reddiderunt ꝙ dicta quanti
tas debeat poni ad computum vgolini ꝛ non ad cōputum aniba-
lis videntur recte sensisse.Nec videtur refragari siquis diceret.qd
ergo operatur illa scriptura quatenus dicit anibale deue hauere
non dicit vgolinus debet habere? Respondetur qō operatur qō
si dicta societas non fuisset in dāno debuisset illa.xl.restituere ani-
bali non vgolino.Item si dānosa fuisset anibal deberet habere il-
la.xl.ab vgolino.itaqꝫ in omnem euentum verificantur verba scri-
pture quod Anibal debet habere illā quantitatem.s.vno casu eue
2 niēte a corpore societatis alio eueniēte casu ab ip̄o vgolino.†His
tamen minime refragantibus contrariā sn̄iaꝫ arbitroꝛ iuri magis
consentaneā.ad cuiꝰ rei euidētiā p̄mitto ꝙ socius mei socij nō est
mihi socius.l.qui admittitur in fi.ꝛ.l.nam socius.ff.pro so.ꝛ.l.con-
silij in fi.de reg.iur.ꝛ per ꝯn̄s anibal non erat ad quicq̄ obligatꝰ di
cte societati:ꝛ per cōsequens lꝫ foret socius vgolini qui erat socius
alioꝝ ꝑ duabꝰ ꝑtibꝰ de.xvij.partibꝰ ꝛ ipse anibal esset sociꝰ vgoli
ni ꝑ dimidia rate ipsiꝰ vgolini:tn̄ anibal nō tenebaṫ societati prin
cipali ad aliquid immittendū sed vgolinus obligatus erat ad totā
missam pro dictis duabꝰ partibꝰ de.xvij.partibus.Item ꝑdita ꝑ
illis partibus respectu emptoꝝ spectabat tota ad vgolinū ꝛ vgoli-
nus erat obligatus socijs soluere totā ratā perdite pro dictis dua-
bus partibus ꝛ anibal non erat eis obligatus ad aliqd:ꝛ lꝫ anibal
potuisset astringi vigore cedule ad soluendū camere creditrici ad
preciū quo venditꝰ fuit fructꝰ aq̄e lacus:tn̄ non erat obligatꝰ nisi
ꝑ tota portione sua in quo toto cōprehēdiṫ ēt portio ꝯcessa dicto
anibali.Nec dictus anibal poterat a socijs astringi ad faciendum
missam.Itaqꝫ missa vgolini nō erat magis obligata pro parte q̄
vgolinus cōueniendo cū anibale retinuit pro se q̄ pro rata quā cō
cessit anibali:cū solus vgolinus foret obligatus ad vnam missam ꝑ
duabus vncijs de.xvij.Et ipse vgolinus est insolidū obligatus di-
ctis socijs pro dictis duabus partibus de.xvij.partibus:ideo si fit
computatio dicte summe pro perdita rate quam dictus vgolinus
concessit dicto anibali satisfacit in hac parte obligationi q̄ astrin-
gitur missa.Et verificantur verba libri lacus quatenus partita li-
bri dicit qui quadraginta flore.habent permanere pro parte misse
vel pro missa vgolini.Nam constat ꝙ stant ꝑ parte misse dicti vgo
lini si stant pro rata dicto anibali concessa pro qua parte dicto ani
bali concessa ipse vgolinus erat obligatus socijs facere missam et
non dictus anibal vt premissum est.Ex altera parte dicitur ī dicta
partita qō anibal debet habere a societate dictam quantitatē qua
draginta florenoꝝ que verba simpliciter prolata fundant intētio-
nem dicti anibalis:quia ipse est creditoꝛ dicte quantitatis:alij em
ptores volunt niti ex verbis sequentibus que verba sunt equiuoca
ex quo non magis pro illa.xvij.parte que remansit apud vgolinū
q̄ pro illa que concessa fuit:ꝛ sic verba sequentia causant exceptio
nem ipsis aduersus Anibalem:ꝛ important ꝙ dicti.xl.floreni sint
obligati:ꝛ habeant solui pro perdita dictorum duarum partium.
xvij.partis.Nec magis pro vna parte q̄ pro altera restat ꝙ exce-
ptio ꝙ soluatur ꝛ computetur in rata que restauit vgolino non ꝓ-
batur dictis verbis necessario ꝛ concludenter ꝛ probatio non ne-
cessario concludens non releuat habentem probare.c.in presentia
de proba.ꝛ.l.non hoc cum concordantijs. Item dicti.xl.flore. qui
pertinent ad dictum Anibalem ex pacto quod dicitur virtualiter
resultare ex dictis verbis qui.xl.flore.stent pro missa dicti vgolini
pro parte sue misse habent solui pro dicta perdita cuꝫ sint equiuo
ca sunt interpretanda contra eum qui nititur ex pacto.l.labeo.de
contrahen.emp.ꝛ.l.si in emptione.in princip.eodem titu.simul iū
ctis:ꝛ habetur in.l.veteribus de pactis.sed dicta societas nititur
ex dicto pacto:ergo sunt interpretanda contra dictos socios qui
ex dicto pacto volunt iuuari.cum itaqꝫ non declarent in quam ra
tam perdite habeant excomputari interpretetur prout est magis
proficuum Anibali:vt sic interpretetur quam partem que nititur
ex pacto. ¶ Quod et tertio suadetur:quia per dicta verba cense-
tur ꝙ dicti.xl.flore.habeant solui per dictum Anibalem pro per-
dita spectante ad dictam ratam vgolini ꝛ cum non possit ascribi-
toti rate debet interpretari ꝙ soluatur in eam causam que magis
tangit soluentem:ꝛ sic in quam soluens magis verisimiliter soluis
set.argu.l.j.cum sex.ll.sequentibus:sed cui dubium quod ipse Ani
bal cui debetur pecunia cum onere exponendi pro solutione per-
dite soluere eligeret soluere pro rata que cedit suo oneri q̄ pro illa
3 que cedit oneri solius vgolini.†Cui enim dubium ꝙ si tu es obli-
gatus ad centum ꝛ ego teneoꝛ soluere quinquaginta de istis cētū:
et ego soluo pro te ista qnquaginta ꝛ nihil dico pro quibꝰ qnqua-
ginta ꝙ est verisimile ꝙ ego velim soluere pro illis qnquaginta in
qbus ego sum oneratꝰ argumēto dictoꝝ iuriū que licet loquantur
in diuersis debitis:tn̄ trahenda ad diuersas summas eiusdē debiti
cū idem iuris sit de toto quo ad totū qō de parte quo ad partē.l.q
de tota.ff.de rei vendi.ꝛ.l.qui scit.ff.de solu.ꝛ.c.pastoralis.§.siquis
cū totū de rescriptis.pecunia itaqꝫ spectans ad dictū anibalē soluē
da vel soluta pro parte dicte perdite debet censeri soluta pro parte
que est durioꝛ ipsi anibali qui ponit pecuniā apud societatem et q
pro creditore describetur ꝛ cuius voluntate venit soluenda ꝑut est
ipse anibal ꝛ non dictus vgolinus.Et hoc profecto est benignius
ꝙ solutio mee pecunie in meā cedat vtilitatem ꝛ in debitū in quod
astringoꝛ ꝛ nō in debitum in quod non astringoꝛ:ergo tanq̄ equs
et benignius hoc sit in dubio interpretandum.argumento.l.beni-
gnius.ff.de legibus.ꝛ.l.j.C. eo.titu.ꝛ.l.placuit.C.de iudi.maxime
cum rigoꝛ verborum non suadeat contrarium cum adaptari com
mode possit ad hanc interpretationem sine violentia ꝛ impropric
tate cum ad totam perditam esset obligatus socius ipse vgolinus
per iam dicta.Est etiam istud magis de verisimili mente dicti ani
balis:et hoc constat nec alienum a mente eius cui solutum fuit ꝑ
ipsa societate ꝛ qui fecit scripturam qui prout percipio erat infoꝛ
matus de dicta societate inita inter dictos Ugolinum ꝛ Anibalē.
Et in contractibus et alijs dispositionibus dubijs inspicitur id qō
magis est verisimile.l.in obscuris inspici.de regulis iur.in.c.inspi-
citur eodem titu.lib.vj.Ex quibus omnibus puto aperta fronte
concludendum quod tota dicta summa debeat poni ad computū
perdite dicte rate spectantis ad dictum Anibalem de rata:scilicet
que remanserat dicto Ugolino.ꝛ sic pro.xvij.parte concessa per di
ctum Ugolinum dicto Anibali. ¶ Et ex predictis apparent sub-
lata adducta in contrariam partē:nā illa verba liquali denari hab
biano estare ꝑ la rata degolino de lioddi nostro per parte dela sua
missa nō importāt ꝙ habeat poni ad cōputū suum acsi ipse soluis-
set:sed ꝙ habeat solui pro ꝑdita rate cuiꝰ respectu ipse vgolinꝰ te-
nebaṫ ad faciendū missam:ꝛ hec interpretatio magis conuenit sub
iecte materie ꝛ equitati ꝛ verisimili menti dantis ꝛ recipientis:nec
rigoꝛ verborum aduersatur.vt.s̄.demonstratū est:illud autē puta
rem alienum a dubitatione ꝙ saltē pro dimidia deberet ascribi ip-
si anibali.ar.l.si in duabus.de reg.iu.ꝛ.l.illu d.de sol.primum tamē
gis placet.   Laus deo.

¶ Summariū

¶ Summariũ super consilio.cccxviij.

1 ☞ Gabelle loco ꝙ rustici soluant.x.an si rusticus qui artez ligna minis exercet ⁊ lapidũ coperiendo domos ligna ꝗ aptando: licet agriculturam exerceat laborando teneatur ad maiorem solutionē stante statuto perusij quo si quis plura exerceat exercitia teneatur soluere anno quolibet.xx.solidos.nu.5.

2 Agricultura seu rusticale exercitium an sit ars.nu.6.

3 Argumentum a contrario sensu est iuris.

4 Communiter verbum quid importet.nu.10.

7 Interpretatio fieri debet extensiue in materia exorbitāti et correctiua apparente cōmuni vsu loquendi.

8 Ars exigit doctrinam ⁊ quandoꝗ idem est quod simulatio.

9 Rustica officia que sint.

¶ Consilium.cccxviij.

In noīe dñi nostri iesu xpi.

1 ¶ †Ex pluribus videtur dicendum ꝙ dicti comitatiui qui pro maiori parte temporis exercent exercitium rusticale non possint astringi ad soluendum.x.solidos quolibz anno pro arte quam ipsi exercent pro minori parte temporis ⁊ exercitij: qꝛ maius eorum exercitium est exercitium rusticale ꝙ̄ exercitium artis quam presupponantur exercere. Videntur itaꝗ exercere artem rusticalem ⁊ artem aliam: ideo non debent astringi ad soluendum pro illa arte quam pro maiori parte temporis exercēt: et hoc vigore statuti primo loco in themate descripti cum disponat ꝙ exercens plures artes non teneatur soluere in illa arte quaz

2 pro minori parte temporis exercet. † Et ꝙ exercitium rusticale sit ars videtur tex.cum glo.in.l.cum duobus.§.si in coeunda.ff.ꝓ socio.⁊ facit.l.si quis fundum.§.celsus ff.locati.ideo videtur casus legis municipalis pro hac parte: ⁊ vbi casus legis ibi nulla dubita

3 tio.l.illam.ver.de modo.C.de colla.⁊.l.ancille.C.de fur. ¶ †Secūdo videtur probari eadem conclusio per secūdum statutum a contrario sensu ipsius quod quidem.ar.a contrario sensu est validissimum in iure.l.j.§.huius rei fortissimum est.arg.ff.de offi.eius cui man.est iurisdi.⁊.l.si quis ex argentarijs.§.prohibet.ff.de eden.et ca.cum apostolica.de his que fi.a prela.sine consen.cap.cum similibus.sz statutum vult ꝙ camerarij exigant decem solidos annuos a quolibet artifice comitatino vere ⁊ proprie communiter exercente artem ipsius camerarij: ergo si non exercet cōmuniter dictam artem de qua agitur non sunt exigendi dicti.x.solidi quolibet anno: sed predicti comitatiui communiter exercent artem rusticalem: nā pro maiori parte temporis illam exercent prout ⁊ presupponitur: ideo non sunt artandi ad dictam solutionem decem solidoruz quo

4 libet anno. † Illud enim verbum communiter non potest denotare communionem: sed denotare videtur ꝙ vt plurimum seu ꝓ maiori parte exerceat artem illam: prout quotidie dicimus ista est cōmunis opi.quando plures sunt in eadem opi.ꝙ̄ in contrarium. et quotidie dicimus ita communiter tenetur quando vt plurimū ita tenetur.dicimus communis error homines talis collegij sunt cōmuniter boni intelligimus pro maiori parte.communiter homīes sunt proni ad malum: idest pro maiori parte: ita communiter exercentes talem artem intelligatur de exercente pro maiori parte tē

5 poris illam artem. ¶ † His tamen non obstantibus salua meliori sententia contrariam partem arbitror magis iuri consentaneam: nam camerarij habent pro se regulam: quia exigūt collectā ab omnibus qui exercent artem etiam si non exerceat pro maiori parte temporis dummodo nō exerceat plures artes hoc enī mihi presupponitur vel ex censura alterius iuris municipalis vel ex generali consuetudine: hoc etiam deprehedditur ex primo statuto in themate descripto: nam disponitur quod non soluatur pro ea arte quam pro minori parte temporis exercet quando plures artes: ergo a contrario quando vnam artem exercet tunc teneat̄ soluere: licet pro minori parte temporis sui exercitij illam artem exercet: sed isti comitatiui non censentur exercere plures artes vt probabo: ergo astringantur ad soluenduz nisi quatenus reperiuntur excepti. Quod autem non censeantur plures artes exercere deducitur ex eo: quia statutum videtur intelligendum de illis artibus que habēt camerarios que sunt quadragintaocto seu quadringentaquatuor non refert in hoc.in alijs enim non loquitur dictuz primum statutum: patet quia disponit quod debeat̄ soluere camerario illius artis quam pro maiori parte temporis exercitij exercet ⁊ pro alijs exercitijs aliarum artium minime compellitur: ideo de illis artibus loquitur que habent camerarios: ⁊ in quibus artifices solent compelli soluere: sed exercitium rusticale non habet camerarium: nec pro eo aliquid soluitur: ideo non verificatur dictum statutum in eo qui facit artem lapidum ⁊ lignaminum ⁊ exercitia ru

6 sticalia: ⁊ hoc satis clarum: † Quinimmo exercitium rusticale non dicitur ars. Nec rustici qui rusticalia exercent dicuntur artifices vł artem exercere secundum communem vsum loquendi qui est notissimus ⁊ statuta sunt intelligenda secundū communem vsum loquendi.argu.l.librorum.§.quod tamen cassius.ff.de leg.iij.l.labeo.§.idem tubero.de suppel.lega.⁊ Bart.ibi.⁊ Bald.in.l.omnes populi.de iusti.⁊ iure.dicit dum loquitur de interpretatione ꝙ communis vsus loquendi dicitur proprius intellectus idest propria ipsius vocabuli passio allegat dicta iura: ⁊ eum refert. Pe.de ancha.in repe.c.cano.de consti.in antiquis col.clv.cum eo transiens. Et de mente constat etiam contra proprium significatum ex communi vsu loquendi: prout dicit Barto.in dicta.l.omnes populi.⁊ pe.de ancha.in.d.c.canonum.col.cliij.eum refert ⁊ transit loquentes

7 in materia statutaria. † Et licet ista dicta videantur aliquaz discrepantiam inter se habere tamen possent concordari cōsiderando varios casus quos gratia breuitatis omitto: ⁊ ideo etiam in materia exorbitanti ⁊ correctiua fit interpretatio extensiua: prout concludit Jmol.in.l.si vero.§.de viro.solu.matr.in.x.col.ver.vj.fallit.adducit no.per Barto.in.l.non dubium.C.de.ll.⁊ per eundem Bar.in.d.l.omnes populi.in pe.char.⁊ quod dicunt doc.in illa.q.an statuta derogantia iuri communi loquentia in successiōe intestati verificentur in impuberibus decedentibus sine testamento de q̄ questione habetur in multis locis: inter cetera in.l.j.de suis.⁊ legi.vbi est fundamentum.⁊ in.l.cum antiquioribus.de iure delib.⁊ in.l.in testō.C.de testa.mili.⁊ in.l.generaliter.in princi.C.de insti.⁊ substi.sub condi.factis. Et omnes fatentur ꝙ apparente communi vsu loquendi dicta statuta etiam correctiua extendantur: licet vbi nō ꝓbaretur sint varie opi.quas late refero in dicta.l.generaliter.in pri ci.⁊ in.d.l.cum antiquioribus.ita in proposito dicendum esset probato communi vsu loquendi videtur ꝙ exercitium rusticale ꝓprie loquendo non sit ars. Nam est aduertenduz ꝙ ars nō dicit̄ quodlibet exercitium: sed illud quod exigit doctrinam. officium autē qd̄ a natura docetur ita tradit Barto.in.l.legatis.§.si ex officio.ff.de lega.iij.arg.illius tex. Ita etiam est de mente glo.j.ibi.ideo in arte solent esse magistri docentes ⁊ discipuli adiscentes.l.artifices ibi in discendis artibus ocium sit.C.de excu.arti.li.xj.⁊ ibi Bar.accedat etiam glo.in.l.j.in princi.ff.de iusti.⁊ iu.dicens ꝙ ars est finita

8 doctrina de infinitis secūdum Porphy. † Et sic ars exigit doctrinā: et beatus Thomas secunda secunde questione.xcvj.articulo.j.dicit ꝙ ars est virtus intellectualis. officia igitur in quibus exigitur perspicacia seu doctrina intellectualis debent dici artes. Accedat illud vulgatum sic ars deluditur arte de quo per Spec.in ti.de aduo.§.animaduertendum.versi.hoc tamen caueat. nam ⁊ ibi denotatur astutia ⁊ doctrina intellectus. Et alibi ars.i.simulatio in.l.de dila.nam in simulando versatur perspicacia intellectus illa itaꝗ exercitia in quibus non versatur plurimum intellectus ⁊ doctrina non proprie dicitur ars: ideo dicit Bar.in rubrica.C.de nauicu.lib.xj.quod emere et vendere non dicitur ars: ⁊ qui solēt emere ⁊ vendere potius dicuntur negotiatores: quia quilibet iuregentium sciunt emere ⁊ vendere: licet vnus magis caute ꝙ̄ alter secundum eum. Cum autem exercitium rusticale cōiter non habeat discipulos ⁊ magistros ⁊ vna cū natura habuit ortū tale exercitiū cū caīm fuerit agricola vt genesis.iiij.c.⁊ cōtinuo agricole fuerunt prius ꝙ̄ ementes ⁊ vendētes. Et lz quicqd agim⁹ industria intellectualis cōiter in eo versek̄: tū nō ꝑpea oē respicit artē proprie sumptam: vt pz ex premissis: ideo nō arbitror rurale exercitiū seu officium artem regulariter censeri etiā circūscripto oī cōmuni vsu lo-

9 quēdi: ⁊ si qd̄ est non vt plurimum. ¶ † Nā cui dubium ꝙ ligonizare vāgare foueas fodere vua colligere granū mūdare metere ⁊ triturare doctrina cōsiderabili carēt boues pascere colligere pro eis herbas ligna incidere deferre ⁊ hmōi ꝙ̄ plura officia rusticalia nō cōcernere artificiosam doctrinā bob⁹ etiā reuoluere terrā meo iudicio nō notabilē doctrinā reqrit videm⁹ ꝙ pueri ꝙ̄ primuz vires suppetūt ad id adaptank̄: lz pl⁹ doctrine id exigat ꝙ̄ alia de qb⁹ ꝑmisit ꝑpea forte gl.in.d.§.si in coeunda.exēplificat artē in colendo bob⁹ terrā: fatēdū tū arbitror ꝙ reperit̄ genus culture ꝙ nō leuem doctrinā reqrit ⁊ forte maiorē in vno loco ꝙ̄ in altero ⁊ maiorē ad vnū fructū ꝙ̄ ad alterū vt experiētia docet rerū magistra.c.ꝙ̄ sit.in pn̄.de elec.li.vj.⁊.c.statutū.in pn̄.eo.ti.⁊ li.ideo tex.alternatiue loqtur in.d.§.si incoenda artē operā ve in territorio nr̄o.vt plurimū exercitia rusticorū nō exigūt eam doctrinam vt arti sint ascribēda. Et si sunt plures in vna familia vnus cū bob⁹ colit terrā alij circa ministeria ruralia versank̄ distat ministeriū ⁊ artificiū.l.athletas.§.j.ff.de his qui no.infa.bubulci vt plurimū nō sunt qui alijs artibus vacāt cōsiderabili pte tp̄is: itaꝗ deducit̄ varijs vijs ꝙ nr̄i comitatiui q ruralia exercēt nō dicunk̄ ex hoc artē exercere ꝑ exercitiū rusticale ⁊ si qd̄ rurale exercitiū ɔcernit artē illd̄ ē rarū correspectiue ad mīsteria ruralia adeo ꝙ neqūnt excusari vigore statuti loquētis de exercētib⁹ plribus artes ⁊ hoc puto clarū. Nec ob.verba alteri⁹ statuti: nā presupponit̄ ꝙ exigendi vere ⁊ proprie exerceāt aliquam artem que camerarium habeat: ⁊ sic aliquā de dcīs.xlviij.artibus que inter artes perusie cōnumerank̄ in publicis ordinamētis. Solum aliquantisper aduersat̄ verbum cōiter bis positum in dicto statuto: qd̄ qdē verbū videt̄ interpretandum ꝑ aliud statutū.s.ꝙ si exerceret plures artes soluat ꝑ illa arte quā cōmuniter seu vt plurimum exercet: nec requiratur ꝙ pro maiori parte temporis exerceat illam artem: sed qd̄ consi derato tēpore quod cōsumit in artificio maior ps temporis consumat̄ in illa arte ꝙ̄ in altera: ⁊ iō di-

ctum primum statutum caute loquitur non dicẽdo simpliciter pro maiori parte temporis: sed dicendo pro maiori parte temporis ex exercitij &c. Quasi attendatur illa ars in cuius exercitio maiorez partẽ temporis consumit ꝙ in exercitio alterius artis: licet absolute loquatur non consumat maiorem partem tẽporis in vna arte. nec forte in omnibus: sunt em̃ nõnulle artes que non omni tẽpore exercentur: immo & rare maiori parte tẽporis cõsiderato tpe festiuo et tempore qḋ consumimus in dormiendo & comedẽdo & alia oportuna & recreatiua faciendo. † Consideret ergo statutum ẜm ꝙ cõmuniter exerceat artẽ ille qui magis istam ꝙ aliam artem exercet: et sic per vnum statutum aliud declaretur. Facit q2 dicimus cõmuniter. doc. ita tenere quando inter centum doc. quinqꝫ vel. vj. doct. qui de materia loquuntur maior pars illud tenet: q2 illud communiter respicit doc. illam questionẽ decidentes: & tñ absolute loquendo non est verũ ꝙ cõmuniter doc. illud teneant: ita & in ꝓposito cõmuniter exercere artẽ talem dicatur ille qui dũ aliquã artẽ exercet cõmuniter exercet illam artem. Itẽ quottidie dicimus talis cõmuniter transit per istã viam: & tñ non transit pro maiori parte tpis: immo pro minima parte: sed intelligitur ꝙ frequenter: sic & als dicimus omnes ita dicunt. s. de materia loquentes. tex. cum glo. j. in l. inter oẽs. ff. qui satisda. cog. & ibi Bar. Ange. Saly. & ceteri inducentes ad testes qui dicunt ꝙ audiuit ab oibus vel oẽs ita dicunt & ad instr̃m quo cõtinet̃ ꝙ oẽs de capl̃o cõsenserũt: tñ nõ fuerũt oẽs pñtes: ad hoc etiã. tex. cum glo. & ibi. per doc. in. l. omnes. C. sine cẽsu vel reliquis. Ad hoc etiaz qḋ habetur in. l. j. §. nunciatio. de no. oper. nun. ita in proposito intelligatur verbũ communiter ẜm subiectã materiam habito respectu ad tempus quo exercet artẽ communiter illã exercet sumpto. arg. a simili ab alio statuto cũ bonum sit. arg. de similibus ad similia. l. non possunt. de. ll. c. inter ceteras. de rescriptis cum similibus vel cõmuniter ponatur vt nõ cõprehẽdatur si praro faceret aliquid pertinens ad artem: puta q2 aptaret domum suam vel faceret vnam vegetem pro se. verbum autem cõiter varijs modis sumitur: vt per bart. in. l. quintus. de annu. lega. & in. c. pastoralis. de rescrip. in. c. ij. de insti. Attento itaqꝫ ꝙ alij & ciues et forenses qui pro notabili parte temporis exercent vnam artem puto ꝙ & comitatiui similiter soluere debeant dato ꝙ pro maiori parte tpis exerceãt ruralia ministeria. Laus deo.

¶ Summarium super cõsilio. cccxix.

1 ☞ Testamentum secundum ꝙ ex eo nõ dicitur valere quia testator tempore testamenti nõ erat sane mentis ꝙ non tollat primum validum. nu. 16.
2 Testamentum probatur per publicum instrumentum.
3 Testamentum vltimum tollit primum.
4 Instrumẽtum in dubio presumitur validum.
5 Sane mentis quibꝰ presumitur.
6 Furor quibus probetur.
7 Prudentia & insania actibus exterioribꝰ iudicari possunt.
8 Testis deponens per verbum credit reddendo causam sue credulitatis probat.
9 Fatuus presumitur qui sibilat venantium more.
10 Testimoniũ mulieris nõ est tante auctoritatis prout masculi.
11 Notario asserenti suo instrumento testatorem esse sane mentis non creditur vbi instatur in contrarium.
12 Testamentum militis coram testibus non rogatis quando nõ dicatur testamentum licet nulla solemnitas requiratur. nu. 14.
13 Testamentum quod continet heredis institutionem: ad interrotionem alterius puta notarij vel consanguineorũ testatore respõdente ꝙ sic: qñ valeat & quando non.
15 Testamẽtũ secũdum quando non derogat primo.
17 Testis feminina nõ dicitur idonea in testamentis.
18 Testis productus post terminũ assignatum non probat.
19 Testari ꝙ aliquis voluerit potest coniecturis probari.
20 Testamentum dicto vnius testis instrarij quandoqꝫ vaccillat.
21 Testis non dicitur presens in testamentis nisi testatorem viderit licet vocem illius audiuerit.

¶ Consilium. cccxix.

In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ † Videtur prima facie dicendum qḋ dicta domina Finula foueat iustitiam: & partes iudicis sint in pronunciando pro eius parte: nam ipsa habet fundatam suam intentionem ex instrumento publico continẽte testamentum in omni sui parte solemne manu publici notarij. † Et constat communem esse sententiam ꝙ testamentum probatur per publicum instrumentum: vt per glo. & docto. in. l. j. C. de testa. et in. l. fin. C. de fideicom. & in. l. heredes palam. in principio. ff. de testa. et per Salyce. in. l. omnium. C. de testamẽ. qui dicit eẽ tex. ibi. & habetur etiam in. l. ij. quemadmo. testa. aperi. in quibus iuribus hec est communis opinio per consuetudinez approbata: que quidem consuetudo est optima. ll. interpres. l. cum de interpretatione. de. ll. et. c. cum dilectus. de consue. Nec in hac causa sit dubiũ cum et pars domini contis probare intendit suaz intentionẽ hoc est testamentum quo nititur per publicum instrumentum. Instrumentum itaqꝫ productum pro parte domine finule probat testamentum vallatum omni requisita solemnitate: quia septem testes masculi ciues romani rogati interuenerunt: licet interueniẽte presbytero parochiali tot solemnitates non requirantur in terris ecclesie per. c. cum esses. de testa. † Constat autem qḋ vltimum testamentum solemne tollit primum. §. posteriore. institu. quibus mo. test. infir. & l. cum in secundo de iniusto testamento cum similibus. ideo clare fundata est intentio dicte ree conuente per solam ostensionem dicti instrumenti: in quo etiam continetur quod dictus testator erat sane mentis. † Et pro instrumento presumitur. l. cũ precibus. C. de probatio. & quod in hoc instrumento credatur: dicit Imola. in. l. iij. ff. de test. † Quin insuper quilibet presumitur sane mentis: nisi probetur non sane mentis: vt probatur adeo ꝙ qui nititur ex furore vel insania mentis habet necesse probare. vt. l. nec codicillos. C. de codicil. & in. c. fin. de succes. ab intesta. & per gloss. et docto. in dictis iuribus. & per Barto. in. l. mu. ff. de bo. pos. fur. & in fan. del. & in tractatu suo. de testi. rubricella contraria prudentia. et per Salyce. & in. l. furiosum. C. qui test. fa. possunt. † Nec testes contrarij videntur probare insaniam quoniam non reddunt sufficientem causam scientie. solum enim dicunt qḋ sibilabat more venantium profecto etiam homines sane mentis sibilant. itaqꝫ dicta ratio non videtur concludere: & per consequens non probare cũ probatio debeat necessario concludere. c. in presentia. de proba. l. non hoc. C. vnde cogna. Et insuper sanitas mentis videtur probata ꝑ duos testes deponentes ꝙ erat sane mentis dictus testator prout est feliciana & ballus marti. Item dõnus Petrus primus testis deponit quod credit qḋ esset sane mentis: quia ipsum recognouit: et quod recognouerit plures tunc temporis sunt plures testes id ꝓbantes. Item dictũ instrumentum iuuatur depositione testiuz deponentium super veritate testamenti. Nam illud probat dicta domina feliciana & dictus ballus: & videntur coadiuuari ex depositionibus Raynerij Joannis marti. & Joannis Jacobi: qui deponunt de voluntate dicti Baptiste. ac etiam ex depositione dõni. Petri pr̃sbyteri parochialis dicti testatoris: qui primo deponit quod dictus testator fecit dictum secundum testamentum: & quod ei se subscripsit: ita quod iam deposuit de dicto testamento: et postea etiaz subdit quod postꝙ legit dictum testamentum dictus ser Cecchus interrogauit dictum Baptistam: vtrumvellet quod esset rogatus de dicto testamento et vnus respondit voglio. verisimile autem est quod interrogatus respondit loquendo in prima persona & nõ tertius non interrogatus ad quem negotiũ non spectabat. † Licet autẽ predicta videant̃ multũ vigere: tñ cõtrariã partẽ arbitror magis iuri cõsentaneã. nam primo plures testes deponunt ꝙ nõ erat sane mẽtis: nam Bernardus Jacobi ꝓbat ꝙ tpe quo fuit lecta ꝑ notariũ scriptura testamẽti credit ꝙ nõ erat sane mẽtis & integri intellectus ex rõne: q2 qñ ipse testis & alij astantes interrogabant nullũ dabat responsum: sed more venantium sibilabat. Prefecto sibilare more venãtiũ qñ infirmus a pluribus interrogatur & non rñdet sunt vehemẽtia signa alienate mentis nec sana mens & insania que cõsistit in mẽte põt discerni: nisi per actꝰ exteriores ꝑ quos discernit̃ intrinsecus mens. l. is qui. §. diuus. ff. de tut. & cura. dan. ab his. & in. l. qdã in suo. ff. de cõdi. inst. & in. l. ij. C. de iudeis. & in. l. ob ꝗ vitia. ff. de edi. edic. ad idẽ qḋ hr̃ in. l. reprehendenda. cũ cõcor. C. de inst. & substi. sub cõd. † Et lz deponat ꝑ verbũ credit nõ refert: quia subdit cãm sue credulitatis: & qñ testis depõit ꝑ verbũ credit: & post ea reddit cãm ꝗ ꝑcipit sensu corporis & infert in actũ quẽ credit dictũ testis ꝓbat actũ ꝓut notabil'r inqt bar. in. l. qd tñ. §. si arbiter. ff. de arbi. idẽ etiã ꝓbat in effectu Nicolangelꝰ Franc. circa cuius dictuz militant etiã premissa. † Coadiuuat̃ etiã hec pars ex attestatione Joã. pecchie q deponit ꝙ nõ erat multũ sane mẽtis in cã sciẽtie: q2 faciebat quosdã actus fatuos: vcꝫ q2 sibilabat more venãtiũ qñ ipsum interrogabat &c. Nõ ergo quare mouet̃ sonat in insaniã: q2 facere actus fatuos arguit fatuitatẽ vt ꝑmissuz est. dictũ aũt testis regulat̃ a rõne. vt ꝑ bar. in. d. §. arbi. & hr̃ in. d. §. cũ cãm que. & lz iste testis deponat ꝙ finaliter ipsuz recognouit: nõ ex hoc debet iudicari sane mentis: nãm furiosi recognoscunt hominesvt quotidie apparet. Et propterea dõnus Petrusqui dicit ꝙ credit fuisse sane mentis: q2 eũ recognouit non mouet̃ congrua ratione. † Item ballus non loquit̃ assertiue & nullã reddit causam scientie: dña Feliciana est mulier cuius testimoniũ est fragile: ideo non est tante auctoritatis ꝓut masculi. c. forus in fi. de vbo. signi. & l. q testamẽto. §. mulier. de testamẽ. ¶ † Nec ob. ꝙ notariꝰ dicit illũ fuisse sane mẽtis. & Imo. dicit ꝙ ei credat̃: & verũ sit ꝙ ei credit̃ alio nõ docto cũ & ꝓ sana mẽte ꝑsumat̃ vt supius dictũ est: tamẽ non videt̃ ꝙ probet instr̃m ea que corã eo nõ fiunt inter partesvt notãt Nic. de mat. & Bal. in. l. neqꝫ natales. C. de proba. dicẽs ꝙ ideo ꝑ instr̃m nõ probat̃ natiuitas: lz notarius rogatus a matre viderit filiũ nasci ex eius ventre: nã ipsa natiuitas est actusnature potiusꝙ pr̃is: nec notariꝰ põt ꝯficere instr̃m: nisi de hĩe que gerũtur ꝑ partes in eius conspectu. vt ꝑ Inno. in. c. qm̃ cõtra falsam. de ꝓba. & doct. in auf. sigs in aliquo documẽto. C. de edẽ. & si qñqꝫ ꝓbat: ꝓbat tanꝙ id asserat

id asseratur a partibus: ꝛ sic probat assertionē partiū qua mediante ꝓbatur asseueratū ꝓut habetur in .l. optimā. C. de cōtrahē. ꝛ cōmit. stipu. ꝛ ꝙ per Bar. in .l. j. C. de fide instru. ꝛ iure aste fisca. li. xj. Nō aūt ꝓbatur tāꝙ notarius sit rogatus a partibus de ipso actu prout notabiliter dicit Bal. in .l. j. in fi. C. de priui. do. ſʒ assertio testatoris asserentis se sane mentis non probaret eū sane mentis maxime cū insani nō se agnoscunt insanos maxime quādo insania cātur ex infirmitate. Et dato ꝙ hec probatio nō sane mētis nō omnino cōcluderet insaniā que redderet intestabilē. Tamen negari non pōt ꝙ erat talis affecta mens ꝙ de facili poterat induci ad dicendū volo vel sic absꝗ ꝙ esset plena deliberatio mētis ad testandum. ad esse enim testamenti non sufficiunt simpliciter verba tendentia ad testamentum ꝛ ad heredis institutionē: sed requiruntur alie circūstantie ex quibus deprehendantur verba deliberate ꝓlata hinc

12 verisimiliter requiritur rogitus testium. † Et ideo videmus quod lʒ in testamento militis nulla solemnitas requiratur .l. j. ꝛ .l. iij. ff. de mili. testō. ꝛ .l. ꝗꝗ. C. eo. ti. tn̄ si dicit coram testibus nō rogatis ego facio talem heredem nō censetur testamentum facere: q2 nō cōstat ꝙ talia verba animo testandi prolata fuerint multominus si infirmus mēte: an suis alijs indigens de facili dicit volo vel sic forte nō intelligens bene quid agat vel animo blandiēdi vel ne derelinquatur vel nō tunc faciendi: ſʒ in posteruʒ. Prout hec cōcurrunt in casu isto: vt ex attestationibus testium infra deducendis satis manifeste apparet. Et maxime cum pauloante deliberate testatus fuit dū forte non erat in tantū a morbo oppressus ꝛ mente magis sana ꝛ firma: ita ꝙ non est verisimile ꝙ intra paucos dies penitus mutauerit sniam nihil relinquēdo ei quē prius vniuersaleʒ heredem instituerat. arg. l. cum qui mutatam. ff. de proba. Nam pro certo non superueniente noua vrgenti causa non est verisimile ꝙ in tātum mutauerit sententiam ꝙ eum quem pauloante adeo diligebat ꝙ invniuerso honorauerat paulopost penitus postergauerit cū tot personas honorauerit ex forma instrumenti testamenti. Iuuatur etiam alia coniectura: quia debebat recordari ꝙ pauloante hoc est intra paucos dies fecerat aliud testam entum per qō debebat scire ꝙ nō erat decessurus intestatus. Et tamen premittitur in instrumento testamenti ꝙ dictus Baptista nolēs decedere intestatus ꝛc. Licet reuera arbitror ꝙ illa fuerint verba notarij solita per alios apponi. Qui notarius vt ex attestationibus deprehendi pōt multa scripserit que non fuerunt dicta per testatorē. Ex quo etiā deprehēdi potest qualiter se habuit dictus notarius. Omnes eīn testes examinati deponunt ꝙ dictus interrogatus respōdebat nullus qō ex se ipso: licet aliqui ꝙ nō respondebat. Quomodo est verisimile ꝙ de tot partitis fuerit interrogatus qui cū difficultate respōdebat ad principale. s. ad heredis institutionem multa itaꝗ me trahunt in hanc sententiam que meo iudicio mouere debent mentem iudicis

13 in hanc sententiam. ¶ † Nam alias est magna questio: an siquis ad interrogationem alterius vtrum velit talem heredem instituere. Respondet ꝙ sic valeat testamentum in qua questione: licet gl. in .l. iubemus. C. de testa. teneat ꝙ sic. ꝛ doc. vt plurimum eam sequantur. Tamen vt plurimum loquuntur in notario interrogante vel in alio qui prius scripsit de voluntate testatoris: tamen multi tenēt cōtrariū vt pilleus in suis questionibus. ꝛ Jac. de are. in .l. heredes palam in principio de testa. ꝛ Nic. de mat. in .l. iubemus. C. de testa. ꝛ etiam Albertus papiensis prout refert Joan. an. in addi. Spec. in titulo de testa. §. j. versi. quid si is. ꝛ dn̄s Ant. in .c. cum tibi extra eo. ti. dicit ꝙ ipse Jo. and. sequitur hanc opi. ꝙ ꝛ dicit Pau. de ca. in .l. hac consultissima. C. qui te. facere possunt. alias si secus dicere mus daretur materia fabricandi falsum: quia infirmi mortis cogitatione turbati de facili applaudent omnibus: ꝛ omnibus de quibus interrogantur respondent qō sic: prout dicebat Albertus galeoti. Solent eīn infirmi maxime propinqui morti de facili applaudere consanguineis ꝛ respondere ꝙ sic prout dicit ipse Joā. an. Et Saly. ibi distinguit concludens ꝙ quando sumus in dubio aut instituit venientes ab intestato: ꝛ tūc res nō est suspecta ꝛ valet testamentum aut instituit alios nō successuros ab intestato: ꝛ tunc res est suspecta: nisi predixerit testibus ꝙ essent testes ꝛc. ꝑm eum. Et glo. illa .l. iubemus. est intelligenda ꝑm legeʒ quam allegat. allegat eīn .d. l. hac consultissima. §. at cuʒ humana fragilitas que loquitur quando ille qui interrogauit scripsit prius testamentum de eius voluntate ꝛ postea dū legit coram testib⁹ testatorē interrogauit: ꝛ ipse respondet ꝙ sic prout dicit Pau. de ca. in .d. §. at cū humana fragilitas. ꝛ in .d. l. iubemus. al's eīn est quedam suggestio: q2 testatores grauati sepe ad remouendū molestias rn̄dent ꝙ sic ꝑm eū in dictis locis: ideo ad remouēdum falsitates cōcludendū est ꝙ tale testamētum non valeat secundū eum in dictis locis. Qui in .d. §. ad cū humana fragilitas dicit se cōsuluisse Aretij ꝙ cū quidam fecisset testamētū quidam cōsanguinei non instituti fecerunt scribi testamentū per quēdam notariuʒ qui corā testibus postea illud legit ꝛ interrogauit testatorem vtrū vellet ita disponere ꝛ ille respondit ꝙ sic: tamen conclusit ꝙ nō valeret prout ipse refert in .d. §. at cuʒ humana fragilitas. Et hec opi. mihi placuit legendo .d. l. iubemus in fi. communis autem opi. glo. Barto. ꝛ doct. procedat quando constat qō vult testari vel quia rogat notarium vel testes ꝙ sint presentes testamento vel alias constat qō ea est sua intentio prout alias cōstat in .l. pamphilo. §. propositum. de leg. ij. quem doc. etiaʒ adducunt. Excitatio autē videbatur vtrū vitiaretur testamentum ea ratione: quia testator non nominauerit ꝓprio ore prout requirebatur per d. l. iubemus. vnde procedat cōmunis opi. quando constat de volū

14 tate testatoris alias secus. † Et ꝓ hoc multū in simili vrget .l. diuus ff. de mili. testō. nā ibi nō requiritur rogitus testiū ad solēnitatē testamenti cū nulla solēnitas requiratur .l. j. ꝛ .l. iij. ꝛ co. ti. ꝛ .l. iij. ꝛ .l. milites. C. eo. ti. Sed requiritur vt cōstet verba que significant institutioneʒ esse ꝓlata animo testandi non animo cōplacendi vel alio respectu. lex eīn nō hʒ pro expedito qō siquis citra aliā preparationē dicit ego te facio heredem vel similia verba qō velit ita disponere: ideo vult ꝙ nō valeat: ideo multofortius si infirmus interrogatur vis talem facere heredem si rn̄det volo nō dʒ haberi pro expedito qō deliberate ꝓferat illa verba animo ita disponendi: maxime q2 potest censeri dictum animo blandiendi. Item timore ne derelinquatur ꝛ careat oportunis seruitijs seu curis necessarijs. Itē vt euitet molestias. Et insuper potest ita ꝓferre animo in posterum nō tunc de presenti instituendi. in ꝓposito autem nostro omnia predicta poterant militare. Nec vlla coniectura deducitur per quam ostendatur ꝙ habuerit animum testandi nisi q2 interrogat⁹ respōdit volo vel sic ꝛ multa vrgent in contrarium. primo quia non insti

15 tuit successores ab intestato qō considerat. † Item paucis diebus prius fecerat deliberate aliud testamentum nec deducitur cā quare persuadeatur testatorem ita penitus mutasse voluntatem ꝛ illū qui priori testamento honorauerat vniuersali institutione in isto in nihilo nominauerit qō non parum coniecture prestat. vt nō fue

16 rit intentio testādi. † Iteʒ alienatio mētis dato sine preiudicio qō non probaretur plene insania mentis: tamen certum est qō probatur ꝙ non erat sincere mentis ex attestationibus supra pōderatis. Ac etiā ex dicto Joānis Jacobi vltimi testis qui dicit ꝙ nescit discernere: an tunc esset sani ꝛ integri intellectus. Item concurrit ꝙ ꝗplures testes deponunt qō quando notarius lecto testamēto dixit: an illa esset sua voluntas: ꝛ an vellet ꝙ esset rogatus de dicto testamento ipse nihil respondit: nā hoc deponunt Joannes pecchie Bernard⁹ Jacobi Nicolangelus Frācisce ꝛ Joānes Jacobi. quoruʒ duo. s. Joānes Jacobi ꝛ Bernardus Jacobi sunt testes instrumentarij: ꝛ forte Joānes pecchie qui deponit ꝙ ipse fuit vocatus vt interesset testamento ꝛ in instrumento est descriptus Joannes Bartholomei nescio si est cognomē patris illud pecchie. ¶ Quicquid sit sunt tres testes qui deponunt de negatiua coartata loco ꝛ tēpore dōnus Petrus alter testis instrumentarius dicit qō audiuit qō illis vltimis verbis fuit responsum voglio. Sed nescit an fue

17 rit ipse testator vel alius q2 ipsum testatorem non videbat. † Et lʒ Feliciana deponat qō in presentia notarij et illoruʒ testium instrumentariorum nominauerit ore proprio finulam heredem habet ꝗplures ꝛ plures testes contrarios qui omnes dicūt qō in eorū p̄sentia nō nominauit ore ꝓprio aliquem heredē. Prout est dōnus Petrus Joannes pecchie Bernardus Jacobi Nicolangelus Frācisci ꝛ Joannes Jacobi Raynerius. Joannes marci tamen deponit qō dictus baptista interrogatus a notario quem volebat facere heredē dixit dn̄am Finulā: tn̄ hʒ plures testes cōtrarios ꝛ nullū pro nisi forte dominam Felicianaʒ que est femina nō idonea testis in te. l. qui testamēto. §. mulier. ff. de testa. l. hac cōsultissima in prin

18 cipio. C. de testamen. † Iteʒ dicitur mihi quod dictus testis innuit post terminum: ꝛ per cōsequens videtur non idoneus cuʒ termini probationi sint peremptorij. c. lʒ causaʒ. de proba. ꝛ ibi no. per doc. ꝛ in .l. in pecuniarijs. ff. de dila. ꝛ est aduertendum quod ex attestationibus aliorum testiū deducitur quod ipse Baptista fuit prius interrogatus: an vellet faceret heredem dictam Finulā ꝙ fuerit lectū dictū testm̄ ꝓut deprehenditur ex attestatione Nicolangeli et balli ꝛ Joannis Jacobi. itaꝗ depositio Raynerij potest verificari qō illa verba fuerūt prolata ante lecturā testamēti. Et in hoc nō cōcordari cū ballo qui deponit ꝙ post lectuʒ testm̄ interrogatus a notario: vtrum vellet ꝙ ipsum testamentum qō legerat esset suum testamentum ipse Baptista respondit voglio in hoc qō respondiderit post lectum testamentum qō illud volebat esse suum testamētum vnicus testis est ipse ballus non habet contestem. ꝛ hʒ plures

19 aduersantes. † Et insuper omnes deponunt qō interrogat⁹ respōdit non ex seipso nisi vt supra retuli. Et testes ꝗplures probant qō ipse Baptista non rogauit testes: ita qō ex rogitu non potest deprehendi qō ipse voluerit testari. Nec habemus aliquam coniecturaʒ qō respondendo illo modo voluerit testari: immo coniecture sunt potius contra vt ex iam dictis apparet. Et etiam quia dictus Joānes contis deponit qō interrogatus vna vice: vtrum vellet facere heredem dictam Finulam dixit no no: licet prius et postea respōdiderit sic: ita qō deducitur qō ibat vacillando. Item Nicolangel⁹ deponit qō primo interrogatus super hoc ipse non respondit: ita qō pluries interrogatus de facili poterat tedio affectus respondere qō sic vt remoueretur molestia. accedat qō habetur in tex. ꝛ ꝑ gl. ꝛ doc. in .l. fideicōmissa. §. quotiens. de leg. iij. quia si testamētū scri

bitur per notarium vt legatur coram testibus non censetur prius perfectum q̄ legatur coram testibus. si ergo notarius tunc lecto te sta. coram testibus non declarat: ita velle non videtur perfectuȝ te 20 stamentum.† Et insuper dictum testamentum non probatur per vij. testes: immo per paucissimos. Et licet sit instrumentum publi cum: tamen testes instrumentarij qui secus deponunt faciunt va cillare fidem instrumenti. Unus enim solus testis qui contradicit instrumento si est de numero necessario: ita q̄d eo summoto non re manet numerus necessarius. Unus solus facit vacillare fidē instru menti prout voluit Inno. in. c. cum Joannes eremita. de fide in strumen. ꝛ clarius ibi Jo. cal. ꝛ moderni q̄d ꝛ voluit Bart. in. l. j. ff. quemadmodum test. aper. ꝛ Bal. in. l. in exercēdis. C. de fide instru mentorum. profecto plures testes instrumentarij deponunt q̄d ipe testator non respondit in eorum presentia q̄d vellet illud esse suuȝ testamentum. ꝛ maxime vnus qui deponit q̄d non potuisset respō 21 dere quin audiuisset.† Item dominus Petrus probat q̄d non vi debat testatorem ꝛ testis non dicitur presens et non videt testato rem: licet audiat prout communiter tenetur in. d. l. si non speciali. C. de testa. vbi latius dico. Et maxime cum ipse fateatur q̄d nescit. vtrum illa vox quam audiuit fuerit ipsius Baptiste: an alterius: ita q̄d instrumentum non iuuatur isto teste: ꝛ sic non possumus dicere q̄d sufficiant tres vigore. c. cum esses de testa. Itaq̄ ex his omnibus simul iunctis puto partes iudicis fore in decernēdo per istud scḋȝ assertum testamentum non fuisse recessum a primo. Et primuȝ sub sistere non obstante isto secundo asserto testamento. Non ob. addu ctis in contrarium que satis patent sublata per adducta pro hac parte. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cccxx.

1 ¶ Instrumēta q̄ mandentur executioni statuto ancone an ha beat locum si dat sorori dotem relictam testamento patris commu nis cum hac conditione q̄ dicto filio restituere promiserit et ita fa cit per instrumentum adueniente postea casu restitutionis si filius predicte agat cōtra maritū vigore instrumenti pred. stante statuto in cōtrarium q̄d muliere premoriente vir lucretur partem tertiam dotis non obstante q̄d eam restituere promiserit maritus.
2 Sententia dicitur nulla causata petitione nulla.
3 Actio an dicatur mutata in agendo.
4 Dos succedit loco legitime de qua reijcitur omne grauamen.
5 Institutio simplex non habet diem neq̄ conditionem.
6 Dos mulieri a patre constituta simpliciter qui postea illam in ea instituit an dicatur constituta iure retentionis vel restitutionis vt muliere maritū instituente veniat tota vel aliqua pars ꝛ quanta re stituenda heredibus patris vbi maritus illam restituere promisit filio restitutionis casu adueniente. numero. 15.
7 Stipulatio ꝛ pactum sine causa vel ex falsa causa facta valet lȝ doli exceptio obstet.
8 Instrumento incertum quod est ad contractus efficaciam licet sit assertio per verba enunciatiua propter aliud emissa probat in pre iudicium partium quo ad efficaciam contractus.
9 Libellus petitio interpretantur scḋm intentionem petentis.
10 Executiua iudicia non requirunt iudicij figuram.
11 Compensatio non fit de liquido ad non liquidum.
12 Heres vl'is censetur tacite contrahere cum legatarijs quibus obli gatur ad legatorum solutionem fallit in particulari instituto.
13 Legata excedentia vires hereditarias non valent.
14 Legitima nō detrahitur nisi ere alieno ꝛ funeris impēsa deductis.
16 Legitima respicit q̄titatem patrimonij.
17 Dos vt loco legitime succedat dȝ constitui secundum personaruȝ qualitatem.

¶ Consilium. cccxx.

In nomīe domini nostri iesu christi. ¶ † Videtur r̄ndendum in hac cōsultatio ne pro parte dicti symonis ex medijs quibus ipse iu uari conatur in suis fundamentis que in themate de ducuntur. Nam dicto Joanni non debebat restitui dicta dos: nisi vt heredi Nicolai Andree de Aleis ex quo vigore testamenti dicti Nicolai vnde originem ꝛ causam habuit dicta dos debebat reddi heredibus ipsius Nicolai: ideo debuit petere executionem sup red ditione dicte dotis tanq̄ heres non tanq̄ Joannes ꝛ petendo tan q̄ Joannes videtur inepte petijsse: quia non videtur q̄ conclude ret sua petitio executionis: ideo fundamentum videtur ruere ꝛ suc 2 cessiue omnia que sequuntur. l. q. j. cum paulus.† Iudicium enim ꝛ sententia sunt funditus nulla vbi petitio est nulla. c. cum dilecti. et ibi docto. notant de emp. ꝛ vendi. ꝛ est gloss. que solet dici singula ris institu. de obliga. titulo generali super verbo secundum ꝛ not. Bar. in. l. j. C. de errore cal. quod si petitio continet expressum erro rem iuris. licet sententia illum errorē non exprimat: tamen error li belli censetur in sententia insertus cum habeat necessariam relatio nem ad libellum. l. vt fundus. ff. communi diui. c. licet cly. de symo. ꝛ c. qualiter ꝛ quando el grande. de accusa. quam relationem necessa riam habet etiam in causis omnino summarijs cle. sepe. §. verum

quia. de verborum significatione. Dicere autem quod sine manda to agit vel petit executionem non est accommodate dictum cū nō 3 cadat mandatum ei qui suo nomine ꝛ pro se aliquid petit. ¶ † Se cundo videtur ex alio repellēdus dictus Joannes: quia fuit oppo situm quod instrumentum quod petitur executioni non est liqui dum: eo quia promittitur restitui heredi non est liquidatum Joan nem petentem esse heredem statutuȝ super quo fundatur dicta pe titio executionis. ꝛ super quo fundatur pronuncia laudi loquitur de instrumento liquido: licet ꝛ si non exprimeretur in statuto debe ret subintelligi: quia statuta disponentia quod instrumenta execu tioni mandentur debent intelligi de instrumentis liquidis: naȝ in strumenta non liquida non debent mandari executioni. Licet sta tuta simpliciter dicant quod instrumenta mandentur executioni prout volunt Barto. ꝛ docto. in. l. j. in princi. ff. de eden. Barto. in l. proinde. §. fi. ff. ad. l. acqui. Baldus in. l. cum testamento in fi. C. de testamen. manu. adducens text. ad hoc secundum eum notabilem in. l. hoc iure. de verbo. obligatio. Debebat ergo saltem liquida ri quod erat heres anteq̄ deueniretur ad aliquam executionem ponendo pro executione fienda dictum Nicolaum in banno. Tertio dicta pars videtur iuuari: quia non fuit positus dictus Ni colaus simpliciter in bāno sed cum reseruatiōe iuris ꝛ actiōis quo modolibet competentis dicto Symoni vigore testamenti domine Contesse in quo testamento dicta domina Cōtessa relinquebat di cto Symoni floreñ. cc. de bonis suis ꝛ presupponitur q̄ non habe bat in bonis nisi dictam dotem: ideo de dicta dote cēsetur reliquisse dicta. cc. ideo videtur reseruatio facta de dictis. cc. floreñ. ¶ Nec obstare videtur q̄ postea iudex videtur ꝓnunciasse dictam. d. non releuare ꝛ interlocutoria potest per iudicem reuocari. l. quod iussit ff. de iudi. ꝛ. c. cum cessante extra de appel. q̄ respondetur q̄ immo videtur per dictam scḋam interlocutoriam confirmata prima reser uatio in casu quo liquidata sit quantitas dum dicit quo termino elapso nihil legitime liquidato ꝓnunciauit dictam reseruationem haberi pro non reseruata. ergo a contrario quatenus legitime sit liquidatum ante lapsum termini dicta reseruatio habeatur pro le gitime facta ꝛ executio remaneat fienda quo ad totam q̄titatē: ita q̄ a cōtrario sensu non fiat in tota q̄titate executio liquidata q̄ti tate ꝯtenta in testō: ꝛ sic tunc executio nō fiat in ipsa q̄titate in te stamento contenta. Prout ꝛ est de aperta mente ꝓnunciantis qui interim suspendit executionem: ꝛ q̄ etiam solutio capitum soldoꝝ pro dicta q̄titate in testamento contenta debeat stare in suspenso intra dictos. x. dies vtiles assignatos pro dicto termino. Cuȝ ergo ostenso testamento appareat liquidata q̄titas que debetur ex te stamēto: ergo reseruata apparet ipsa quantitas. cc. que in testamē to continetur: ideo in ea non debet fieri executio. Non eniȝ exigūt verba dicte vltime ꝓnuncie q̄ reserue℞ si postea liquidabitur. Sed si erit liquidata intra terminum: sed si prius scilȝ ante dictam pro nunciam erat liquidata cōstat q̄ in fine termini liquidata erit. Nā constat q̄ illud quod mille iam annis factum fuit hodie elapso fa ctum erit. Et nedum rigor verborum hoc suadet: sed ꝛ mens dispo nentis idem demonstrat: nam illa verba al's non nil aliud videtur importare nisi q̄ si non venirent liquidanda: vt quia essent liquida nō tenere℞ liquidare quod ꝛ clarius demonstratur fm aliud exem plum sententie in quo in locum illorum verborum al's non sunt il la verba vel non esset liquida: nam dicta verba satis plane demon strant mentem ꝓnunciantis q̄ velit q̄ intra dictum terminum liq detur casu quo venirent liquida: vt q̄ non essent liquida ꝛ si elapso termino essent prius liquidata reseruatio militaret: ita q̄ nec fieri deberet solutio capitum soldoꝝ pro dicta quātitate liquidata: nec pro executione instrumenti in banno manuteneri. Nec videtur ob stare si diceretur q̄ dicta q̄titas non est liquidata: nā lȝ fuerit ostē sum testamentum in quo dicta quantitas. cc. relinquitur dicto sy moni: tamen non est liquidatum q̄ illa debeat dictus Joannes da re dicto symoni: q̄ dicta. cc. forte non erant in bonis dicte testatri cis que illa reliquit symoni nec dicta dos est promissa dicto Joan ni ꝛ dicto Joanni eueniē te casu restitutionis dȝ restitui ꝑut ex the 4 mate elicitur.† Nam ad hoc videtur posse responderi q̄ dicta dn̄a Contessa filia testatoris debebat habere legitimam fuit instituta in dote. dccc. floreñ. ꝛ licet fuerit adiectū q̄ illa haber et pro dote et dos debeat promitti in casu restitutionis heredibus testatoris: ta men vsq̄ ad legitimam reijcitur omne onus ꝛ quantitas relicta re manet libere apud eum vel eam cui debetur legitima. l. quoniaȝ in prioribus. C. de inoffi. test. l. scimus. §. cum autem. eo. ti. ideo illud onus quod dos deberet promitti heredibus reijciebatur ipso iure de illo relicto per dicta iura: ꝛ per cōsequens legitima libere remā sit filie absq̄ illa qualitate q̄ pro dote ꝛ absq̄ illo onere q̄ restitue retur heredibus patris relinquentis: ergo legitima remansit in di cta dote relicta que erat. dccc. ꝛ de illis. dccc. reliquit. cc. cum nihil aliud haberet in bonis dicta domina Contessa. ergo illa. cc. non de bent restitui dicto Joanni cum illa sint liquidata ex ōnione testa menti ꝛ dispositione iuris cū dispositione iuris sint liquidissima. l. ornamentorum cum ibi notatis. de auro ꝛ argen. lega. ꝛ. l. licet im perator. de lega. j. ꝛ quod habetur in. l. j. in fi. C. de condi. inser. Et insuper

insuper dos succedit loco legitime: vt per Cy. et Barto. in. l. titio centum. §. titio genero. de conditio. et demon. per Richar. malũ. & Bal. in. l. sancimus. C. de nup. quod & tangit ibi Cy. et Saly. in qui busdam lec. in. l. ob es. C. de predijs mi. & facit quod not. Bal. in. l. j. §. ius naturale in fi. ff. de iust. & iure. ideo & de dote debet reijci illud grauamen. Et hinc videmus ꝙ dos imputatur in legitimã. l. quoniam nouella. C. de inoffi. testamento. & ideo dicit ibi Bald. ꝙ filia potest in dote institui: licet in re ꝓpria instituatur vt ibi latius per 5 eum. † Et hoc videtur voluisse ipse testator qui postea in fi. eiusdẽ testamẽti ipsam filiam simpliciter instituit in dicta dote & simplex institutio non habet diem neqꝫ conditionem vel onus. arg. l. liber tis libertabusqꝫ in fi. ff. de alimen. leg. in. l. j. ff. de condi. & demon. in l. eum qui kal'is. §. quotiens. ff. de verb. ob. & maxime vt se cõformet cum iure quod omne grauamen reijcit de legitima. d. l. quoniaꝫ in prioribus. d. l. scimus. §. cum aũt. & maxime cum hoc sit fauorabile filie cui testator censetur voluisse fauere cum non minus soleat pater filios diligere ꝙ seipsum. l. isti quidem. ff. quod metus causa. et nullus amor superat paternum. l. fi. in prin. C. de cura. fur. & votum parẽtis est vt eius bona ad posteros suos deueniãt. l. scripto. ff. vn de lib. l. namꝫ si parentibus in prin. ff. de inoffi. testamento. l. j. circa finem. C. de his qui ante apertas tab. Nec alienã sobolem censetur velle preferre proprie soboli. l. cum acutissimi in fi. C. de fideicommissis. Et licet quis dixerit ꝙ nõ censeatur recessisse a supra dispo 6 sitis †: tamen potest etiam in eodem testamento aliquid relinquere pure & simpliciter. & idem non simpliciter. l. non ad ea. de cõdi. et demonstratio. ideo quatenus primo reliquit dotem non iure insti tutionis censeatur reliquisse cum illo onere: quatenus iure scd̃o lo co instituit censeatur reliquisse simpliciter absqꝫ vllo onere. Insup dato ꝙ tota illa. dccc. non censeantur esse legitima: ita ꝙ nõ reijcia tur de tota ꝙtitate onus: tamen videtur qd̃ saltem de illis. dccc. q̃ habuit ex hereditate debeatur sibi legitima que legitima cũ sit ter tia. auten. nouissima. C. de inoffi. test. excedit summaꝫ. cc. que dicta domina Contessa reliquit dicto suo viro. Nec videtur obstare si dicatur ꝙ maritus lucratur tertiam partem dotis ex forma statutorum & illa censeatur legitima portio filie de ꝙtitate data in dotem quoniam ad hoc respondetur quod non videtur ꝙ illa portio ma riti sit computanda in legitima filie cum maritus eam quantitateꝫ quam lucratur non habeat ab vxore: put dicit expresse Bal. in. l. fi. C. de bonis ma. per tex. ibi ergo si pertinet ad maritum solu. ma. et constante matrimonio dos est mariti. l. doce ancillã. C. de rei vẽdi. nõ decet illud qd̃ nũꝗ̃ fuit nec amplius sperat e ex vxoris imputet filie in legitimã: & sic remanet ex ꝓmissis ꝙ ĩ dicta ꝙtitate. cc. nõ debeat fieri executio dicti instri. Nec bãnũ quo ad dictã ꝙtitatẽ astrigat. Tamẽ cum premissa reuera nõ artent cõtrariam partem puto ma gis iuri consentaneam. Nam dictus Joannes hꝫ pro se instrumen tũ aduersus dictũ symonẽ virũ dicte Cõtesse qui promisit dicto Jo anni heredi dicti testatoris restituere dictam dotẽ in casu restitutẽ de dotis qui casus restituende dotis presupponitur euenisse dicta Cõtessa vxore decedẽte sine liberis hꝫ ergo Joannes ex contractu cõtẽto in instrumẽto actionẽ aduersus maritũ nõ hꝫ actionẽ ex te stamẽto aduersus maritũ vel si haberet ex his que habẽtur in. l. titio cẽtũ. §. titio genero. de cõdi. & demõ. sup q̃ nõ insto ex testõ nõ ni tit̃ nec ex instrumẽto testamẽti: se dex ꝯtu & instrumẽto ipsius cõ tractus. habuit enim dotẽ dictus symon dotem a Joanne herede Nicolai & ipsi Joanni heredi Nicolai ꝓmisit dotẽ restituere: & istud instrumẽtũ petitur executioni mandari. & est instrumẽtũ clarum et conditio ꝓsupponitur purificata nec in hoc fit vis: licet eñ ab initio fuerit conditionale: tamẽ conditione purificata petitur execu tio ac si ab initio fuisset purũ dũmodo liquidatũ sit vel liquidet̃ cõ ditionem purificatã: vt per Bal. in. d. l. cum testamento. C. de test. manu. & per Barto. & ceteros in. l. j. in fi. principij. de eden. & in. d. l. proinde ad. l. aqui. & super hoc est expressa prouisio legis municipa lis de qua in themate. Non ergo agitur hic de legitima: & de onere remouendo necne. Naꝫ dato milies ꝙ rõne legitime deberet illud onus reijci vel fuerit per testatorem in institutione summotuꝫ non propterea restat qd̃ non fuerit promissio facta & instrumentum di cto Joanni. Et dato qd̃ emanauerit ex erronea causa: q2 crediderit symon qd̃ testamentum artaret vt promitteretur restitutio dotis 7 dicto Joanni heredi Nicolai: † tamen promissio tenet: licet sine cã vel ex falsa causa emanata: licet obstet exceptio doli. l. ij. §. circa. de excep. doli. & l. si non transactionis. C. de iuris & fac. igno. tamen ex ceptio ista non reperio qd̃ sit opposita talis exceptio doli vel sine causa prout apponi debet esse exceptio & apte: vt iunet excipientẽ l. j. §. labeo de flumi. & Barto. ibi. & in. l. j. ff. de excep. Et non immerito: quia opposita nõ releuasset vigore statuti qd̃ permittit aduer sus instrumenta publica opponi duntaxat exceptiões solutionis falsitatis prescriptionis trãsactionis vel cõpensationis de liquido ad liquidum: & alias omnes denegat. Non ergo poterat opponi ꝙ de illo relicto facto in testõ debebat reijci illud grauamen nec ꝙ di cto Joãni nõ debebat ꝓmitti dicta de cã ex quo sibi Joãni heredi ꝓmissuꝫ & instr̃m de ꝓmissio. cãtat: ita iõ vt iacet mãdari dꝫ execu 8 tioni. † Et insuper q̃ñ in instr̃o aliquid asseritur quo est opus ad

efficaciam cõtractus illa assertio: licet per verba enũciatiua ꝓpter aliud emissa probat in preiudiciũ partiũ quo ad efficaciã ꝯtractus vt. l. optimã. C. de ꝯhẽ. & cõmit. stip. & ibi per doct. & per Bar. & doc. in. l. sciendũ. de verbo. obli. & in. l. si forte. de castrẽ. pe. & est claruꝫ: iõ de iuribus dicti relicti facti per Nicolaũ dicte contesse nõ pertinet ad hanc causam: nisi forte pro tuẽda exceptione cõpensationis de qua infra subijciã: nec iuuari põt reus cõuentus exceptione ꝙ Joã nes nõ petit vt heres: q2 ipse nõ habebat petere: q2 heres: & sicvt he res: ſꝫ vt stipulator. & lꝫ stipulat' fuit vt heres: tñ Joãnes ipse stipu latus fuit & ipse asserit̃ heres in instr̃o: ꝓpea quo ad efficaciã instru mẽti heres ꝓbatur vt supra dixi. Et ex quo ꝓducitur instrumẽtum & petitur executio instrumenti & executio hꝫ fieri solutione fienda Joãni heredi: satis dignoscitur ꝙ petit vt Joannes heres cũ ad in strumentũ fit relatio petitionis: & id qd̃ continetur in scriptura ad quam fit relatio continetur in scriptura referente. vt. l. asse toto. de 9 here. insti. l. si ita scripsero. de condi. & demon. cũ similibus. † Et ma xime q2 petitio est interpretanda fm̃ intentionem petentis. l. siqs intentione ambigua. de iudic. l. inter stipulantem. §. si stichum. de 10 verbo. obli. † Et insuper in istis iudicijs executiuis non est necessa rius libellus: & maxime cũ statutuꝫ disponat qd̃ procedatur de pla no sine strepitu & figura iudicij per tex. & que ibi habentur in cle. se pe. de verbo. sig. & per Bar. in extraua. ad reprimenda: ideo nõ apte conceptus non vitiat iuxta glo. no. in verbo petitum in fi. in. l. vnũ ff. si cer. peta. & facit tex. insti. de liberti. §. serui iuncta glo. in verbo 11 transitu. † Nec potest dictus iuuari exceptione compẽsationis: tuꝫ quia vt illã obijcere debet personaliter comparere & stare in palatio detentus: tum maxime quia compensationis exceptio permittitur ex forma statuti de liquido ad liquidum: prout etiaꝫ est de iu re cõi. l. fi. C. de compensa. Sed istud de quo compensatur non est li quidum vt docebitur: ergo compensationis exceptio non debuit nec debet admitti: quod etiam respicit reseruationem que fuit facta per iudicem. Qd̃ autẽ non sit liquidũ deducit̃ primo: q2 licet nõ viderim testm̃ dñe Cõtesse: tñ non opinor qd̃ domina Cõtessa insti tuerit herede dictũ Joannẽ. Si eñ fuisset institutus Joannes ab ipsa Contessa teneretur vt heres ad dictũ legatũ si nõ fecisset inuẽtariũ etiã si nihil appareret fuisse in bonis testatricis in auẽ. de he redi. & fal. §. sin aũt nõ fecerit inuẽtariũ. Nec de inuẽtario video qd ꝙ allegatum: ideo mihi persuadeo qd̃ ipse fuerit institutus: si ipse Joannes nõ est heres domine Contesse: non est obligatus legata 12 rijs. † Quia heres est obligatus satisffacere legata & censetur tacite cõtrahere cũ legatarijs. l. ex maleficijs. §. heres. ff. de acti. obli. & in sti. de obli. que ex quasi cõtrac. or. §. heres. ideo nõ heres: lꝫ etiã ha beret bona hereditaria vel sit debitor hereditatis nõ est obligatus legatarijs: ad hoc etiam. l. j. §. si heres. ff. ad trebel. Cõpensatio aũt est debiti & crediti hincinde cõtributio. l. j. ff. de cõpensa. ideo cũ dictus Joannes nõ sit debitor in aliquo dicti symonis non cadit exceptio cõpensationis. Et maxime cũ dicta domina Contessa reliq rit dicto symoni eius viro ducentos florenos in genere non illos quos symõ habuerat pro dote magisꝙ de alijs: ita ꝙ heres potest dare de ꝓpria pecunia: itaqꝫ non potest dictus symon pretextu di cti legati aliquid dicere contra dictum Joannem nec obijcere exce ptionem compensationis. Hinc etiam descendit qd̃ reseruatio ser uata in pronuncia banni nihil releuat. Nam reseruat iura & actiões competentes dicto symoni: & sic quatenus competũt iuxta ea que habentur in. l. stichus qui meus de leg. j. & per Barto. in. l. j. de iure codi. & Bal. in. l. fi. C. eo. ti. Reseruat ergo sic quatenus competunt sed non competunt aduersus Joannem petentem executionem: ergo non operatur contra eum dicta reseruatio: ideo scd̃a pronun cia qua iudex assignat terminum. x. dierum ad liquidandam quan titatem in testamento domine Contesse contentam casu quo venit liquidanda vel non esset liquida debet intelligi quod liquidaretur qd̃ dictam quantitatem relictam deberet dare dictus Joannes ad uersus quem deducitur dictum relictum. Quantitas enim relicta erat de se certa & liquidata ex productione dicti testamenti: sed nõ erat liquidum qd̃ deberetur: & si debebatur non erat liquidum qd̃ deberetur ab ipso Joanne cum nõ appareret qd̃ ipse Joãnes esset heres Contesse: ideo hoc erat liquidandum quod minime appare bat nec liquidatum fuit infra terminum: nec vt arbitror põt liquidari. Insup nec ẽ liquidũ qd̃ dictũ relictũ. cc. flo. valeat: q2 nõ appa 13 ret quãtũ fuerit ĩ bonis dicte dñe. † Et legata excedẽtia vires here ditarias nõ valẽt. l. si vniuerse. C. de leg. l. j. §. si is q. ff. ad tre. Et lꝫ fi lia debeat habere legitimã sine aliquo onere nõ appet: vtrũ ille Ni colaus haberet hereditatem lucrosam: ita ꝙ legitima filie debere 14 tur: † nam legitima detrahitur de eo ꝙ superest vltra es alienum & funeris impensam. l. papinianus. §. quarta. ff. de inoffi. testõ. & per glo. in. l. cũ a matre. C. de rei vendi. & si qua deberet̃ nõ apparet quãta fuerit: & sic lꝫ quantitas relicta certa nõ apparet quanta debeat maxime q2 licet certa quantitas relinquatur: tamen non relinquit simpliciter & absolute: sed relinquitur vt detur in dotem restituen 15 dam heredi in casu dotis restituende. † Et si dicatur onus reijcitur vsqꝫ ad ꝙtitatẽ legitime per. d. l. quoniã in prioribus: & ꝑ cõsequẽs reijcitur de dicto relicto facto filie cui debebat relinqui legitima rñ

detur ꝙ debebat probari quāta erat legitima: vt sic onus vsqz ad il lā quantitatem reijciatur: ⁊ sic est necesse ꝓbare bona hereditaria qđ fieri debebat intra terminū in secūda interlocutoria assignatuz ꝙ minime factum merito reseruatio illa nō relevat. Nec obstat qđ dicebatur: saltē isti octingenti aurei relicti dicte Contesse erant in hereditate istud quidez omnino negatur. Non em̄ sequitur sunt re licta. dccc. ergo. dccc. sunt per. d. l. si vniuerse. ⁊. d. §. si is qui. relinqui tur em̄ illa quātitas in genere. vnde nō sequitur: ergo est in heredi tate: itaqz constat ꝙ non concludit put cōcludere debet probatio. l. neqz natales. ⁊. l. ad probationez. C. de ꝓba. ⁊. c. in presentia extra eo. titu. Et ꝑfecto est elusoria allegatio reliquit tantam quantita- tem: ergo totidem est in hereditate. Itaqz nō est necesse discutere: an tertia quam maritus lucratur cōputatur in legitimā necne. Ex quo non constat: an vel quanta legitima debeatur. Licet autē ma- ritus non habeat ab vxore illam tertiam partem dotis quam lucra tur: sed habeat a lege municipali: non tamen sequitur quin hēat tanꝙ de bonis vxoris. Quod suadeť ex his que habentur in. l. si cū dotem. §. si pater. ff. so. ma. ⁊ in. l. hmōi. §. cum pater. ff. de leg. j. ⁊ in auť. ꝑterea. C. de colla. in quibus iuribus habetur ꝙ si vxor legat viro censetur relinquere animo compensandi cum dicta tertia sta- tutaria tanꝙ relictum factum creditori vxoris ex causa necessaria: saltem si vtrunqz consistit in quantitate. ergo qꝛ extorquet illā ter- tiam partem dotis ab vxore ⁊ tanꝙ creditor vxoris: ideo suadetur ꝙ debeat computari in eius legitimam quod ⁊ suadet ratio: quia illa tertia assignatur pro oneribus matrimonij. arg. l. pro oneribꝰ. C. de iure dot. prout ⁊ dicta ratio assignatur: onera autez matrimo nij subdit maritus in commodum vxoris: ergo onus dicte tertie ce dat oneri ipsius vxoris. arg. l. sm̄ naturam cum cōcordan. ff. de reg. iur. Item filia si successisset vna cum alijs filijs habuisset totam con ferre etiam constante matrimonio tantominus accipiēdo. l. ij. l. do tis. ⁊. l. si soror. cum similibus. C. de colla. ergo statim habuisset in le gitimam imputari: quia quicquid confertur in legitimam imputa tur. l. illud in prin. C. eodem titulo. non etiam est necessaria illa in- vestigatio: an dos succedat loco legitime. Non enim iure cautuz re perit nec suadent circunstantie⁊ qualitates dotis ⁊ legitime. Dos em̄ debetur in vita patris si maritāda est filia. l. fi. C. de dotis ꝓmis. ⁊. l. qui liberos. ff. de ritu nuptia. l. obligamur. §. lege. ff. de act. ⁊ ob. ⁊ legitima debetur in morte. Item mater non tenetur dotare filiā: nisi forte in subsidium. l. neqz mater. C. de iure do. Et tamen legiti mam relinquere debet ⁊ econtra filius matri debet legitimā nō do tem ⁊ auus nepti ex filio superstite debet dotem. l. dedit dotem. ff. de col. bo. l. si pater. C. de eui. l. qui liberos. de iure dotium. Et tamē non debet legitimā cū filius neptē ex eo excludit: qꝛ proximior. in- sti. de here. ab inte. §. ita demū in auť. eo. ti. in prin. ⁊ sic legitima so

16 lum qui successurus esset ab inte. Sed dos etiam alijs. † ¶ Itē cir ca legitimā attendiť solū ꝗtitas patrimonij. d. §. quartam. l. paren

17 tibus. ⁊. l. cum queritur. ⁊ auť. nouissima. C. de inoffi. test. † sed circa dotem vt sit congrua attenditur non solū quātitas patrimonij sed ⁊ qualitates personarū. l. quero. ⁊. l. cum post. §. gener. ff. de iure do tium. itaqz in multis differunt⁊ in paucis conueniunt. Et ꝑpterea negat Cy. in. d. l. sancimus. de nup. dotē succedere loco legitime. et Bar. in. d. §. titio genero. loquitur quando statutū excludit a suc- cessione filiam dotatā. illo eniz casu magis suadet ratio ꝙ succedat loco legitime: ⁊ licet dictus testator dictā Contessam heredē insti- tuat in dicta ꝗtitate. dccc. ducatorū venetor: tamē non tollitur ꝙ est dispositū prius ꝙ illa dos non deberet stipulari ipsis heredibꝰ. potest enim illud onus compati cum institutione postea facta: er- go mutata voluntas non censetur. l. eum qui mutatam. ff. de ꝓba. maxime ita incontinenti in eadem vltima voluntate. l. non ad ea. ff. de condi. ⁊ demon. Quinimo maxime in eadem contigua conti- nuatione sermonis prout cōtingit in casu isto. ꝑterea illa clausula que dos debeat stipulari in casu restitutionis infrascriptis heredi- bus dicti testatoris est posita in medio dicti capituli tractantis de dicto relicto. dccc. ducatorū. Ideo debet pariter determinare sequē tia prout precedentia argu. l. iij. §. si filius. ff. de lib. ⁊ posthu. facit. l. quisquis. ff. de le. iij. ⁊ ꝙ ibi per glo. ⁊ Barto. ff. de leg. iij. ⁊ bar. in. l. auia. ff. de cōdi. ⁊ demon. lz aliqualiter repugnet tex. in. c. inquisitio ni de appel. cōclusio ergo sit ex premissis ꝙ dicto Joanni non ob- stant que adducuntur pro parte dicti Symonis ⁊ bānum astringit dictum Symonem cum sit interlocutoria que dato ꝙ fuisset iniu- sta tamen transit in rem iudicatam quo ad partes. c. cum dilecti de dona. ⁊ habetur in. l. ꝙ iussit de re iudic. ⁊ in. c. cum cessante extra. e. titu. Et reseruatio nihil prodest dicto Symoni. Et propterea par tes iudicis sunt in pronunciando instrumentum liquidatū esse exe quendum ⁊ ipsum mandandum executioni. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cccxxj.

1 ☞ Hereditas matris non adita per filios an ad extraneos trans- mittať qui ex statuti forma succedūt illis filijs qui non adiuerūt fe minis exclusis ⁊ descendentibus ex vigore statuti loci licet femine matris defuncte non adiuerint.

2 Accrescendi ius impeditur hereditatis transmissione: accrescit em̄ portio que caducatur siue aliter euanescit idē expressa substitutio- ne vulgari.

3 Hereditatem non agnitam qui possint transmittere.

4 Deliberandi ius durat anno.

5 Aditio hereditatis an presumatur si filius possideat bona matris que erant pro dotis restitutione hypothecata.

6 Adire an censeatur si hereditas creditoris est delata debitori non soluendo debitum dotale.

7 Mora qn̄ non nocet debitori qui die solutionis e uenta nō soluit debitum.

8 Adire non censetur ille qui non gerit actus hereditarios sed deli- berare.

¶ Consilium. cccxxj.

IN nomie domini nostri iesu xpi. † ¶ Premitto ꝙ id qđ in primo quesito di

1 citur ꝙ per filios qui sine liberis decesserunt non fuit adita hereditas: sed transmissa ad extraneos intelli- gatur per cōsultantez ꝙ ipsorum filiorum hereditas fuerit delata extraneis personis hoc est non descendentibus nec ascendentibus Non qđ hereditas materna fuerit transmissa in extraneos ꝑ ipos filios hoc em̄ presupposito decideretur contra consultantem id de

2 quo principaliter querit. † Trāsmissio enim hereditatis impedit ius accrescendi. Accrescit eniz portio que caducatur seu aliter eua nescit. vt. l. j. §. in. j. §. pro. ij. ⁊. §. in nouissimo. ⁊. §. his itaqz de cadu. tol. ⁊. §. vbi autē legatū ⁊ sequē. ea. l. ⁊. l. si duobus. §. fi. de leg. j. cum simi. Sed qn̄ transmissio fit non caducatur: ideo non accrescit. vt in d. §. in nouissimo merito non accrescit. Et non solum transmissio impedit ius accrescendi: secuta tamen vigore trāsmissionis aditio ne hereditatis transmisse per eum in quem facta est transmissio qđ quidem ius accrescendi causatur ex quadam tacita substitutiōe vul gari. l. si titio ⁊ meuio. §. iul. de leg. j. Sed etiam impedit expressam substitutionem vulgarem. vt no. bar. in. l. cum proponas. C. de he- redi. insti. ⁊ bal. ⁊ Pau. de ca. ibi ⁊ Bal. in. l. ꝗdiu. j. ff. de acqui. her. ⁊ Imo. in. l. si paterfamilias titium. ff. de here. insti. col. penul. ꝙ et vult Saly. in. d. l. cū proponas. quando substitutio vulgaris est cō cepta sm̄ solitum ⁊ cōem modum. s. si heres non erit. Si itaqz fuis- set transmissa non accresceret per predicta. ⁊ per consequens dicta Androccia nō esset heres matris: nisi pro quinta parte cū quinqz filij remāserint. ⁊ dictus Bartholomeus foret heres pro alia quin-

3 ta parte. † Est itaqz inuestigandum. An hereditas matris non adita fuerit per dictos filios transmissa ad eorum heredes necne. Circa qđ est aduertendum qđ nec Susanna dicitur adiuisse heredi tatem matris: tamē ipa transmisit hereditatem matris pro portio ne ei delata in eius filium beneficio tituli. C. de his qui ante aper. tab. Ideo in themate de eo non hesitatur. Sed presupponitur qđ ipse benedictus filius Susanne succedat vna cū Androccia ⁊ meri to: qꝛ est casus. l. vnice. C. de his qui ante apertas tabul. Alias autē regulariter nō fit transmissio dicto. §. in nouissimo etiā in frēs car- nales. l. qm̄ sororem. C. de iure deliber. multominus in fratres cōso brinos seu patrueles. Et hoc est in dubium. Licet em̄ quidaz casus excipiuntur a regula in quibus hereditas non adita trāsmittitur puta ratione suitatis. l. apud hostes. C. de suis ⁊ leg. l. si fratris. C. de iure delib. cū multis si. Itē beneficio. l. cū antiquioribus. C. de in

4 re delibe. Itē beneficio. l. si infanti in principio eo. ti. † Qui omnes cessant in casu isto: qꝛ cessat suitas elapsus est annus quo durat bn̄- ficium iuris deliberandi. d. l. cum antiquioribus. Nec presupponiť infantes fuisse: nec sub patria ꝑtāte tempore deuolute heredita- tis materne que duo requiruntur: vt competat beneficium. d. l. si in fanti. Nec etiā in transuersalibus militat beneficium. d. l. vni de his qui ante apertas tabu. vt ibi probatur. Nec oportet intrare illam difficultatē. An. d. l. vnica militet in ascendentibus cū cessent hoc casu ascendentes. Nec quid aliud presupponitur propter ꝙ cause- tur aliqua alia fallentia prout occurrit in casu. l. ventre de acquirē. heredi. ⁊. l. illud in fin. de bonorum possessio. contra tabu. Idcirco

5 primum quesitum est alienum a magna hesitatione. ¶ † Secūdus etiam consultationis articulus est alienus a magna dubitatione. Licet enim quis possidendo ⁊ fructando hereditarias res censeať in dubio adiuisse hereditatem. l. j. ⁊. ij. C. de repu. ⁊ absti. hereditate ⁊ prout volunt Cy. ⁊ Bal. in. d. l. j. Barto. ⁊ Bar. de Saly. Raffa. ⁊ Pau. de cast. in. l. non hoc. C. vnde cogna. Imo. in. l. gerit de acqr. Et ideo videatur ꝙ possidendo res hypothecatas ipsi hereditati similiter videatur hereditatem adiuisse. Et verum foret si fuissent possesse vt hypothecate: hoc est ratione hypothece vt a creditori- bus. Tamē cū res ipse fuissent possesse per ser Cosmeum. ⁊ non per Guerreriam creditricem ⁊ postea post mortem ipsius ser Cosmei per eius filios ⁊ heredes etiam forte in vita dicte Guerrerie. Nō cē sentur possedisse vt hypothecatas pro dote: sed vt inuentas in he- reditate patris: ꝙ demonstratur aperte si possiderunt inuita guere rerie. Demonstratur etiam quia hereditas matris non spectabat ad eos solos qui possidebāt nec pro tanta parte prout pertinebat hereditas patris cum statutū excludat dotatas ab hereditate pa- tris. ⁊ non ab hereditate matris prout mihi dicitur. Et insuper q allegaret

allegaret q possederũt ratione hypothece dotalis ei incumberet onus probandi.arg.l.ei qui dicit cum concor.ff.de pba.Sed pbare non poterit merito clarũ est q ratione possessionis bonorũ hypothecatorũ non censetur resultare aditio cum debitor licite possideat bona hypothecata ⁊ licite ex eis percipiat fructus donec ab eo petantur tradi ipse res hypothecate.vt est notissimum. 6 † Imminet autem circa hoc scrupulus.qꝛ videtur dicendũ q incidamꝰ in illam magnam hesitationem que est: an si hereditas creditoris est delata debitori non soluendo debitum dotale censeatur adire. Circa quã Barto.⁊ Bal.inuicem ꝯtradicũt.Nam Bart.in.l.gerit de acqui.here.versi.venio ad quartam questionem principalem.et in disputatione sua que incipit debitor iudi.tenet sub quadam tamen distinctione q censeatur adire ea maxime rõne:qꝛ non soluendo est in mora morosus peccat ⁊ gerit rem illicitam. Ideo vt cesset mora ⁊ vt nõ gerit rem illicitam.arg.l.merito.ff.pro socio adducit etiam.l.si peculium.§.sicut.ff.de pecu.leg. Itẽ.l.recusari.ff. de acq. heredi.ſm lec.Jaco.de are.⁊ eandem opi.sequitur Jmo.in.d.l. gerit.⁊ in.d.l.recusari.⁊ Pau.de cast.in.d.l.gerit.Licet idem Pau.de cast.in.l.cum antiquioribus colũ.iiij.nihil firmet ⁊ impugnet pncipalem rationem Bar.que est ne incurrat dolum. 7 † Nam ſm eũ debitor qui die eueniente iacente hereditate.non est in mora cũ non possit recte solui per.l.pecunie fenebris de vsur.⁊ dicit freqũter vidisse reprehendi Barto.per rões Bal.Contrarium enim in multis locis tenuit Bal.Et sic non restituendo dotem non censeatur adire prout hoc firmat in.l.non hoc.C.vnde legi.⁊ in.l.j.q.ij.C.qui admitti.⁊ in.l.cum antiquioribus.C.de iure delib.ij.col.⁊ in.l.dos a patre pfecta.C.sol.matri.⁊ in.l.si certis annis.C.de pactis.⁊ in.l. in his.§.seruus.ff.solu.matri.⁊ ita tenent alij excepto Barto.put ipse dicit in.d.l.j.⁊ in.d.l.dos a patre.mouetur potissime:qꝛ silens nihil gerit.l.ij.de serui.⁊ aqua.C. 8 † et nihil gerendo non censet adire: sed deliberare.d.l.cum antiquioribus.maxime cum adeundo se obliget oneribus hereditarijs quibꝰ nemo presumitur velle se obligare ſm eum.Et bal.in varijs locis dat plures responsiones ad.d. §.sicut et prout dicit Pon.in.d.l.gerit.d.§.sicut non facit ad propositũ per dictas responsiones Baldi ſm eum quas responsiones refero in.d.l.non hoc.vbi subdo q.d.§.sicut ex alio nõ facit ad propositum.Quia non vult ille tex.q differendo solutionem censeat adimere prout inducit Bar.Sed probat q in legato peculij q facit dominus seruo non venit id qđ dominꝰ debet.Et hoc adaptat ad precedentia ⁊ sequentia ibi qđ verum est:qꝛ consonat rescripto iuncto versi.sed huic sententie refragatur rescriptum ⁊c. Vel probat qđ ideo non venit in legato:qꝛ nuda ratio non facit verum debitum prout ibi dicit glo.super verbo retulisset.Item ad.l.merito respondetur:vt supra per Pau.de cast.quam responsionem dederat Franciscus de alber.de aretio in consil.suo incipiente predicte rões adducens.⁊.d.l.pecunie fenebris in fi.⁊ qđ no.in.l.fi.de nau. fe.per primam glo.Et etiam respondet qđ.l.merito loquitur in delicto qđ requirit dolum mora autem non requirit dolum.⁊ sequit ipse Franciscus opi.Bal.contra Barto.quam ⁊ sequitur Ang. vt quidam referunt in suo consi.numero.cccxxiiij.incipiente consultatio predicta in duo dubia per.d.l.pecunie fenebris.⁊ idem sequitur Saly.in.d.l.cum antiquioribus.versi.ideoq adducens.l.ij.C.de legi.here.⁊.l.si filius meus de acquir.heredi.⁊ idem tenet in.d.l.ij.remittens se tamen ad dicta per eum in.l.si filius.C. de peti. heredi. vbi prout quidã referunt idem tenet. Idem voluit Ponta.in.d.l. gerit respondens ad.d.l.recusari qđ nihil facit qꝛ intellectus Jac. de are.non procedit.Item qꝛ non semper equiparantur aditio ⁊ repudiatio ſm eum.Et licet ad rationes Bal.facilis sit responsio. et articulus alio non docto sit dubius:tamen cum debitores rarissime soluant in tempore non requisiti a creditoribus.immo et requisiti sepenumero differunt vt docet experientia rerum magistra.c.q sit in prin.de elec.lib.vj.⁊.c.statutum in prin.eo.ti.⁊.l.legatis.§. ornatricibus de leg.iij.Semper inclinarem qđ non pbaretur aditio per talem non solutionem cum nõ ꝯcludat necessario.Nec a côiter accidentibus qđ multum pôt etiã in materia probati.vt per glo.⁊ Bal.in.l.neq natales.C.de proba.⁊ per gl.⁊ doc.in.d.l. nõ hoc.in casu autem nostro res esset indubia:si dicti filij ser Cosmei ignorassent debitum dotale prout ⁊ ignorasse presumũtur.l. qui in alterius de regu.iur.c.presumitur ignorantia eo.tit.lib.vj.⁊.l. verius.ff. de pba.tunc enim appareret causa non solutionis alia q presumpta aditio. Item ⁊ scđo si dicta dña Guerreria superuixisset per annum post mortẽ ser Cosmei ex aditione non cessasset mora.Nec non solutio côferret aliquo pacto ad aditionem.Et istis duobus casibus res esset indubia.vt igitur hanc rem in dubium verteretur esset necesse duo probare.s.sententiam debiti et mora festina dicte Guerrerie aꝰs staremus claro.Si autem dicta duo probarentur:tunc imminet alia vrgens coniectura qua induci debemus in hoc indiuiduo.Quia dato qđ specifice adiuissent hereditatem domine Guerrerie heredes ser Cosmei.tamen erant plures quibꝰ erat delata hereditas domine Guerrerie q essent heredes dicti ser Cosmei. Nam hereditas ser Cosmei delata fuit quatuor filijs vna exclusa propter dotẽ ex forma censure municipalis. ⁊ vt arbitror vna vz Androcia non adiuerat in vita fratrum hereditatem ser Cosmei: itaq ex aditione illorum trium qui fuerunt heredes ser. Cosmei non fuisset confusum creditum dotale:nisi pro eorum ratis et non cessasset delictum seu mora ⁊ nõ solutio eius qđ debebatur. Itaq prout nõ obstante euentu diei qui solet interpellare distulerunt solutionem in ea parte nec curarunt committere rem illicitam in ea parte. Si illicita ⁊ morosa dici meretur:ita et non est verisimile qđ curarent soluere totũ.Cum difficilius ⁊ rariꝰ soluatur maior pars q minor. vt de se est notissimũ ⁊ idẽ iuris est de toto quo ad totum qđ de parte quo ad partem.l.que de tota.ff.de reivendi.⁊.l.qui scit.ff.de vsu. ⁊.c.pastoralis.§.si quis cum totum de rescrip.Et ideo in hoc indiuiduo côcludo qđ non cẽseatur adita hereditas dicte Guerrerie p dictam possessionem bonorum ser Cosmei non obstante hypothece dotali:nec per non solutionem dotalis pecunie. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cccxxij.

1 ¶ Flumen tyberis pro vt dicitur a tẽpore cuius initij memoria non extat fuit semper terminus ⁊ côfinis terminãs territoria inter galles ⁊ mellanos contigit qđ flumen vna nocte irruens p impetũ irrupit per agrum gallesi derelicto veteri alueo ⁊ nouum sibi constituens alueũ in territorium antiquum gallesij per centum iugera in antiquo vero alueo aque alique remanserunt ⁊ paulatim postea desiccate sunt gallesam vero postea continuauerunt possessionẽ dictorum centum iugerum prout prius per tempus.xx. annorum in presentiarum communitas mallesani pretendit qđ dicta centũ iugera que sunt citra flumen a latere eorum ⁊ medietas fluminis sit de territorio eorum gallesani contra sentiunt: queritur quid iuris.

2 Terminus antiquus astringit terminatum vbi non apparet de limitatis nouiter.

3 Alluuione terra fluminis cursu euacuata dominis fundorum vicinorum accrescit cum onere incrementi.nu.10.

4 Alluuione vel fluminis impetu seu incremẽto aut si cesset alluuio an territorium videatur auctum ⁊ per côsequens iurisditio extẽsa.

5 Prescribi an possunt iura incorporalia ⁊ seruitus bona fide ⁊ absq titulo.nume.6.⁊.7.

8 Jurisditio duobus consideratur modis in eo qđ extensa videatur ratione alluuionis.

9 Jurisditio limitata territorio vsq ad flumen ⁊ sit qđ flumen sit in côfinio extenditur vsq ad medium fluminis.

11 Consuetudo tribuit iurisditionem.

12 Consuetudo longissima habet vim constituti.

13 Alluuio ⁊ impetus fluminis sunt distincta inter se.

14 Consuetudo exorbitans a iure cômuni nõ est extensiua.

15 Error iuris dubij equiparatur errori facti.

¶ Consilium.cccxxij.

Consuluit pro parte Gallesi 1 † dominus Paulus de Toschanella vadit per mõtes ⁊ aera nescio quid extraham de eius côsilio. Pro pte vo malleani côsuluit dñs Joachinus de Narnea latis sicco pede truditer meo debili iudicio: vt p̄ime deducã. Cuiꝰ côsilio nihil addẽdo ſm copiam quã habui se subscripserunt.d.Coronatus de planga.⁊.d.Baptista brendus aduocati consistoriales 2 † Se fundat qđ quicquid est intra fines versus gallesiũ est de territorio gallesi.Quicquid intra fines versus malleanum est malleani territoriũ adducit.l. eos.ff.finiũ reg.l.si fines.C.de eui.l.pen.C. de insti.⁊ substi.sub condi.fac.Et qꝛ finis fluminis non apparet datus per principem vel per censores nõ potest dici limitatus iuxta not.per Barto.in verbo acquiritur in tractatu tyberiadis primo lib. 3 †Et in predijs iuxta flumen siue priuatorum siue ipsius ciuitatis habet locum alluuio.Et accrescit dominis antiquis fundorum vicinorum.⁊ prout predia antiqua sunt de territorio malleani:ita ⁊ portio per alluuionem aucta ⁊ p illa portione soluentur datia prout pro primo predio dicens nulli dubium adducit.§.preterea institu.de rerũ diui.⁊.l.j.C.de allu.⁊ dicit esse casum in.l.ij.eo.ti.Nã put accrescit emolumẽtum accrescit ⁊ onus prout ibi dicit glo.⁊ dispositum in principali censetur dispositum in augmento.l.etiã.C.de iure do.l.inter socerum.§.cũ de iure dotium.⁊ argu.l.item querit. §.si quis mulierem loca. Item vnus fundus censetur Barto.in dicto tractatu argu.l.iij.in prin.de acqui.pos.melius dicit consulens 4 per Bar.in.l.ij.C.de allu.ibi nec separatim cẽseri.†Et per hoc dicit Bal.post Cy.⁊ alios in.d.l.etiam q extenso territorio extendũtur.ll.⁊ statuta. Ideo non poterunt ibi manere bãniti prout nec in alio adiutorio adducit etiã in.l.non dubito de capti.⁊ q in simili habetur de rebus vnitis in.c.j.ne sede vac.⁊ cañ.⁊ temporis qualitas.xvj.q.j.⁊ in.c.super eo de prebẽ.lib.vj.item accessoriũ sequitur ⁊c.Et ideo concludit q per alluuionem augetur territorium:⁊ per consequens iurisdictio.respondet ad.l.agris q territorium non est limitatum. Itez respondet ad.l.martius.quia ibi dicitur q via publica nõ accrescit per alluuionem:ratio qꝛ non perditur nec querit tẽpore facto vel negligẽtia.nõ enĩ efficitur iuris priuati.l.viam.⁊.l. fi.ne quid in loco publi.sed non arguit ad casum nostrum.Quia nõ agitur q flumen efficiatur iuris priuati:sed territoriũ auget. Nec

d.l.martius.dicit ꝙ territorium non possit augere vel minuere territorium. Nec ob. ꝙ dicit Bar. in dicto tractatu sed cõsonat. Nam Bar. cõsiderat iurisditionem duobus modis ⁊c. Tandez infert ad suum propositum nescio quomodo prout percipio nõ bene percepi mentem Barto. subdit. Nec est bonum simile de dominio vniuersali ad dominium particulare vel econtra qꝛ licet non mutetur dominium particulare: tamen mutatur vniuersale ⁊ iurisditio ꝑ augmentũ terreni ⁊ no. in. d.l. etiam. ideo ⁊c. Isti boni viri se fundant in alluuione q̃ non cadit in terminis nostris. † Dominꝰ Baldus ser cole elicit quatuoꝛ dubia. primum an simus in terminis alluuionis scdm si essemus in alluuionis incremento an esset auctuz territorium. Tertium an si cessat alluuio an ob. quia flumẽ quocũꝗ vadat censeatur terminus quartũ. an posito ꝙ ius foret pro parte malleani an gallesani possint niti prescriptione. xx. annoꝝ. ¶ Circa primum concludit clare ꝙ nõ per. §. preterea. insti. de rerũ diui. l. adeo. §. preterea. ⁊ l. ergo. §. alluuio. ff. eo. ti. ⁊ l. iij. §. si aquam cuz simi. de aqua quoti. ⁊ esti. Et exponit tex. d. §. alluuio ibi censitoꝝ loco sequendo vltimam expositionẽ glo. ibi declarando ꝙ iudices procedendo paulatim iuris ordine seruato per sententias auferũt secus si per impetum ⁊ ex abrupto eandẽ expositionez glo. in. §. insula. insti. de re. diui. in verbo incip. Et qꝛ fuit vis fluminis nõ alluuio prout non aufert dominia particularia ita necvniuersale. arg. de particulari ad vniuersale. vt. l. qui furem cepit. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. ⁊ per Bar. in. l. si dominium. ff. de fur. Et maxime qꝛ non potest assignari ratio differentie ⁊c. ¶ Circa scdm arguit ꝙ ꝑ alluuionem crescit territorium ⁊ iurisditio primo arguendo de dominio particulari ad vniuersale ꝙ licet: vt. s. proxime. secũdo illud quia alluuio de iuregentium quo iure regna territoria ⁊ iurisditiones. l. ex hoc iuregentium de iusti. ⁊ iure. ⁊ l. manumissiones. eo. ti. in contrariuz qꝛ que sunt iuris publici cessat ius alluuiõis. d. l. martius de acqui. re. do. Aut enim consideramus iurisditionem prout est ius publicum respectu subditoꝝ. l. j. §. ius publicum de iusti. et iure ⁊ tunc sine dubio alluuio nihil addit vel detrahit. d. l. martius firmat Bar. in. d. tractatu primo lib. versi. acquiritur idem dicens in loco sacro Bart. in. d. li. j. versi. nostro. similiter bal. in rubrica de rerũ diui. colũ. vj. versi. sed quero. an alluuio aliquid operetur circa iurisditionem dico ꝙ non qꝛ alluuio non immutat iura publica. l. martius de acq. rerum do. vbi dicit ꝙ alluuio ea que sunt publica vt via publica non trasfert. ⁊ ita tenet Barto. in suo tractatu alluuionis hic Bald. ad contex. Aut consideramus iurisditionem prout affert vtilitatem superiori puta ciuitati vel domino loci. vz circa penas ⁊ banna que transeunt in bursam superioris: et tunc ex quo ipsa ciuitas possidet ea vt priuatus. Quia non potest quilibet de vniuersitate illo cõmodo frui: sz solum ipsa cõmunitas. Ideo flumen consideratur vt lacus priuatus vel torrens priuatus ita refert Bar. in dicto tractatu. ¶ Et ex hoc infert Bar. ꝙ si territoria vel diocesis sunt diuisa per flumina publica tunc alluuio nõ auget nec diminuit dioceses vel territoria: ⁊ sic nec iurisditionem. Et subdit: lz videatur obstare ꝙ ipsemet dixerat in versi. nostro. vbi dicit ꝙ ea que sunt publica non tamen in vsu publico. vt predia ciuitatum augentur ⁊ minuunt̃ alluuione. l. sed ⁊ celsus in prin. de ꝯtrahend. emp. Tamen resꝑondet Bar. ad hoc contrariumꝫ bene. vz ꝑ hunc modum. qꝛ quando flumen est terminus diuidens territoria et iurisditiones: tunc territoriũ ⁊ iurisdictio cuiuslibet se extendit vsꝗ ad dimidium fluminis qꝛ terminus diuidens est communis. ff. cõmuni diui. l. arboꝛ. Ideo ex quo territorium ⁊ iurisdictio non se extendit vsꝗ ad ripaz solum: ⁊ sic non circunscribitur loco ipsius terre: sed circunscribitur aqua ipsius fluminis. Ideo hoc casu idem dicendum est ꝙ in lacu qui non est in vsu publico cuius iurisditio seu vsus piscandi ⁊ alia exercendi in ipso loco lacus circunscribitur et terminatur vsꝗ ad locũ. vbi se extendit aqua lacus ⁊ non vltra. Et ideo si dicta aqua lacus vltra se extenderet forte ex pluuiarum multitudine vel se retraheret propter siccitatem non habet locum ius alluuionis vt lacu adijciatur aliquid vel detrahatur. Ita vult bar. in tyberi respectu iurisditionis ⁊ territoꝝ ex quo iurisditio ⁊ territorium vsꝗ ad mediũ ⁊c. Ista est notabilis consideratio Bar. in. d. ver. acquiritur. ⁊ siquis aliter intelligit maligne ⁊ cauillando intelligit. ⁊ ideo Bald. in. d. rubrica simpliciter referendo Bart. tz ꝙ in iurisditione non est locus iuri alluuionis. Insuper quando inter duo territoria semper fuit flumen terminans: ita ꝙ non extat memoria presumitur qd ipse superioꝛ habens dominium vniuersi terminauerit limitauerit adducit. l. in nomine domini post tres col. ibi cum in illis locis constitui possit in quibus vniuscuiusꝗ prouincie antiquus limes constitutus est. quando florente romana republica memorate prouincie integre tenebãt ad hoc. l. ex hoc iuregẽtiũ de iusti. ⁊ iur. ibi regna condita ⁊ dominia distincta. Ideo cum pretis sumantur limitate ⁊c. l. in agris ⁊c. Et ratio quare in agris limitatis cessat alluuio no. Bar. in. d. §. acquiritur. ⁊ Bar. in. d. ver. acquiritur assignat etiam rationem quare in iurisditione cessat alluuio: quia iurisditiones fuerunt per principem concesse limitate: qꝛ ab antiquo cuius non extat memoria fuerunt habite: ergo habet ius constituti. l. hoc iure. §. ductus aque de aqua quo. ⁊ esti. ⁊c. Et ad cõtraria respondet qd est diuersa ratio ⁊c. ¶ Circa tertium quesituz arguit qd ex quo semper fuit terminus diuidens ipsum flumen videtur qd flumen quocũꝗ se vertat sit terminus diuidens. ⁊. d. philippus france qui subscripsit cõsi. domini Joachim late loquitur prosequendo. quidam adducunt Bal. in. c. cum causaz de proba. dicentem qd termini qui ab antiquo sunt constituti per montes et flumina distinguendo territoria dicũtur esse perpetui eterni ⁊ immutabiles. Sed his non obstantibus contrarium ⁊ quidem clarissime est de iure dicendum. Naz licet ab antiquo fuerit terminus diuidens ⁊c. Tamen fuit vt diuideret rebus sic se habentibus per id quod habetur in. l. qd seruus de condi. ob causam. ⁊ in. l. cum quis. ⁊ in. l. si cum cornelius de solu. ⁊ in. l. j. si ex noxa. causa agatur. Sed mutato alueo per impetum non stat in eodem statu: ergo non durat in eadez causa confinũ ad hoc. d. l. adeo. §. insula ibi omissa propria forma. qd et euidentius ostenditur. Nam ponamus qd ego et titius habemus magnam regionem. ⁊ inter nos semper fuit fluuiꝰ diuidens accidit qd fluuius dimisit proprium alueuz ex impetu ridiculum esset qd ⁊ nunc sit terminus merito ⁊c. Non ob. qd allegat̃ Bal. in d. c. cum causam. quia ne sit cõtrarius iuribus debet intelligi hoc modo. s. qd montes colles et flumina sunt termini perpetui eterni et immutabiles: qꝛ semper durabũt et nunꝗ̃ deficient. Sin autem per impetum mutauit alueum Bal. non applicuit mentem ad hunc casum. Et prout postea non terminat predia priuatoꝝum ita nec iurisditionem vel territoria. Similiter si mons esset terminus. ⁊ ripa decrustaretur impetu ⁊ planities efficeretur maioꝛ nemo diceret qd mons fundus ampliaretur vsꝗ ad locum vbi nunc incipit mons. Item si arboꝛ semper fuit terminus ⁊ casmate vel viventoꝝum vel aquarum irruptione est cum radicibus collassa in fundũvicini non erit propterea ampliatus meus fundus: lz arboꝛ illa capere quo nõ est̃ memoria fuerit semꝑ finis inter meꝫ vicinũ. Et fatuũ est dicere ꝙ ex quo semper fuit habitũ pro cõfine: ergo ⁊ hodie per id qd habetur in. l. adeo. §. si. cum. l. seq. de acqui. re. do. in d. l. arboꝛ. ad predicta cõfert text. in. l. in finalibus. ff. finium regun. Itẽ dicit ꝙ est aliud flumen si impetu mutat alueum allegat Bar. in tertio libro tyberiadis in ver. propria forma nõ dicit. ⁊ text. cum glo. nõ reperio not. in. l. hoc iure. §. si aquam de aqua quotti. ⁊ esti. Item Bar. in. l. quominus de flumi. xvj. q. dicit ꝙ est nouũ flumẽ. Sed miroꝛ nisi mutaret vbiꝗ si eũ mutat hoc ⁊ alibi retinet primũ alueum alibi esset. idem ⁊ hoc aliud esset quid mirũ cum vnũ flumẽ sit dñs philippus france quem non viderim dicit ꝙ est idẽ flumen: qꝛ semper eadem aqua fluens allegat bal. hoc velle. in rubrica de reruz diui. in pe. char. ⁊ dicit. d. philippus ꝙ censetur aliud respectu seruitutis. d. §. si aquam. ⁊ dñs philippus dicit qd augmentum fit non iure alluuionis: sed iure aluei derelicti per nota. per Barto. in tractatu tyber. in li. de alueo. ⁊ respõdet ad. l. agris de acqui. re. do. ꝙ nõ sunt territoria limitata ex quo nõ apparẽt limitate assignata per principem seu per censitores per no. per. Bar. in. d. versi. acquiritur. Item rñdet ad dicta per Barto. in dicto ver. acquiritur. quatenus dicit ꝙ iurisditio nõ recipit augmentũ. Nã dat duas responsiones. vna ꝙ non recipit augmentũ respectu sue essentie: tñ recipit augmentum respectu materie ⁊ personarũ ⁊ locoꝝ ad que extendi potest per no. per Bar. ⁊ alios in. l. si cõuenerit. ij. §. si nuda de pig. acti. ⁊ per Bal. ⁊ Saly. in. l. etiã. C. de iure do. prout hãc. dis. facit Bart. in dicto tractatu in. iij. lib. in verbo omissa propria forma in fi. secundo ꝙ nõ recip. augmentum ratione alluuionis sed ratione aluei derelicti prout inter predicta differentiam facit Barto. in dicto tertio lib. in verbo qui prope ripam predia possident in fine. dicit tamen ꝙ prima responsio magis placet. ¶ † Circa quartum cõcludit ꝙ ad prescribẽda incorporalia sufficit bonafides absꝗ titulo non est verum in vsufru. ⁊ iurisditione. Imo. in. l. iusto. §. nõ mutat de vsuc. l. siquis diuturno si ser. ven. ⁊ prescribitur longo tempore vt ibi ⁊ l. fi. C. de prescrip. lon. tempo. Et licet secus in habentibus cãz discõtinuã. l. seruitutes de serui. ⁊ causam discontinuam habere dicantur que requirunt factum hominis. l. foramen de serui. vrba. ꝑdio. Tamen illud procedit in iuribus realibus hoc est seruitutibus realibus secus in personalibus vt puta vsufru. ⁊ vsufru. d. l. fin. in fi. idem in iurisditione que est ius coherens persone que assimilatur vsufructui vt per Bar. in. l. iusto. §. non mutat de vsuf. idem in iure exigendi vectigal. Inno. ⁊ doct. in. c. de quarta de prescrip. ideo ⁊c. bonafides militat etiã si nõ esset ius est iuris ignorãtia que causat bonamfidez. l. sed si lege. §. scire de peti. here. Et est ius dubiũ ⁊ hñt consilia q̃ tribuunt iustum erroꝛem ⁊ iustus erroꝛ habetur pro ti. l. celsus de vsuc. iũctis no. in. c. j. de postu. prela. ⁊ per. d. Ant. ⁊ abba. siculum in. c. si diligenti de prescri. Baldus ser cole.

¶ Subscriptio mea.

Epetito diuino numine.

¶ † Clarissimũ est circa thema istud cessare terminos alluuionis ex quo ꝑsupponitur ꝙ flumen nõ mutauit paulatim alueũ antiquũ. Sz ex impetu dereliquit primũ alueũ ⁊ aliũ in loco satis distãti occupauit quo casu certissimũ est ꝙ cessat alluuio. l. j. C. de allu. ⁊ l. ergo. §. alluuio ⁊ alijs iuribus allegatis

allegatis per dñm consulentem clarissimũ iure cõsultum.d.Baldũ de Bartholinis patrem ⁊ dñm meum.Sed sua excellẽtia ita diffuse ⁊ egregie quidem examinauit illũ articulum vtrũ incrementum ex alluuione augeat territoria ⁊ iurisditiones ea vt percipio ratione fretus:q² cõmunitas Magliani habuit cõsilium famosissimi doctoris cum subscriptionibus aliorũ excellẽ.doctorũ in quo concludebatur ꝙ augmẽtũ ex alluuione procedens auget territorium ⁊ iurisditionem.Et in hoc principaliter fundatur primũ consiliũ ⁊ due prime subscriptiones ſm copiam adductã ad ostendenduz.itaq3 ꝙ hmõi fundamentũ est elusoriũ versatus fuit dñs cõsulens in oñdẽdo primo clarissime ꝙ nõ sumus in terminis alluuionis ⁊ hoc est luce meridiana clarius.Secũdo ostendit dñs consulẽs ꝙ dato ꝙ essemus in terminis alluuionis:tñ non militaret respectu territorij et iurisdictionis probans hoc potissime per auctoritatẽ Barto.in.d. ver.acqui.⁊ Bal.in.d.rubrica de rerũ diui.ad quas auctoritates tertius subscribens pro parte Magliani dat duas responsiones:vnaz ꝙ Bar.dz intelligi eo modo quo ipse se declarat in eodez tractatu in tertio libro de alueo inverbo omissa propria forma in fi.s.ꝙ per additionem quã facit flumen per alluuionẽ non adijcitur aliqd iurisditioni.l.j.de offi.cõsu.per glo.in.c.prudentiã circa principium de offi.dele.Et sic iurisditio non prorogatur in se:sed dicitur prorogari respectu materie:q² in plures res vel personas extenditur secũdũ Bar.ibi.Licet ergo territoriũ magliani prorogetur ad loca dimissa per flumen a latere ipsius magliani non dicitur extensa ipsa iurisditio in sui substãtia.Nec censetur augmẽtata in seipsa cũ sit indiuidua.Sed materia est aucta in quam porrigitur iurisditio per ea que hñr in.l.si cõuenerit.ij.§.si nuda.ff.de pig.actio.⁊ in.l.etiã. C.de iure dotiũ.ſm euz.⁊ ita intelligitur.Bar.in.d.ver.acquiritur. ⁊ Bal.in.d.rubrica de rerũ diui.⁊ ad secũdũ rñdet ꝙ Bart.⁊ Bald. ibi loquunt̃ de augmẽto ratione alluuionis nos sumus in augmẽto rõne aluei derelicti inter que facit differentiã ipsemet Bart.in dicto tractatu in tertio libro in ver.qui prope ripã predia possidẽt in fi.Dicit tñ ꝙ prima rñsio magis sibi placet.Sz profecto neutra quicq̃ valet.Nam Bar.in.d.versi.acquiritur non tractat:vtruz iurisditio que de se est indiuidua nõ recipiens in seipsa incrementuz augeatur vel diminuatur per alluuionẽ.Sed vtrum extendatur iurisditio ad loca que alluuio dimittit alluuio addit ⁊ diminuit res corporales ⁊ diuiduas nõ incorporalia ⁊ indiuidua prout est iurisditio.Sed dubitatur vtrum iurisditio extendatur ad id qd additalluuio.istũd est quesitũ bar.vt deprehenditur ratione subiecte materie.Item ex verbis suis:q² loquitur de territorijs constat aũt ꝙ territorium respicit locum in quo terreri põt per habentem iurisditionem.l.pupillus.§.territorium.ff.de verb.sig.⁊ sic cõsiderat Bar.materiam et loca ad que se extẽdit iurisditio et clarius demõstratur dum subdit de limitatiõe respectu.l.agris limitatis de acq. re.do.⁊ sic loquitur de limitatione territorij.et per consequẽs q̃tũ se protendat iurisditio cuiuslibet prouincie non de substãtia iurisditionis:q² omnes puincie habebant merum et mixtum imperiũ. l.illicitas.§.qui vniuersas.ff.de offi.presi.⁊ per bar.in.l.imperium in.iij.col.versi.quero quibus iudicibus.ff.de iurisd.om.ind.cũ itaq3 oẽs prouincie habent eandẽ iurisditionẽ indiuiduã ⁊ eiusdẽ speciei.s.generalem cõtinentem merũ ⁊ mixtũ imperiũ ⁊ simplicẽ iurisditionẽ cõstat ꝙ nõ loquitur de limitatione respectu sue substãtie: sed respectu locoruz ⁊ rerũ ad quas extenditur. Tertio probatur intẽtio Bart.ex rationibus quibus mouetur.Nam dicta maxime doctorũ regulantur a ratione qua dicens mouetur.ar.l.ꝙ dictum

8 de pactis.l.adigere.§.q̃uis de iure patro.cũ cõcor.† Bar.eñ considerat iurisditionẽ duob⁹ modis.vno modo put est ius ꝙ hñt subditi petendi iustitiã sibi administrari per superiorẽ:⁊ tunc iurisditio est iuris publici:⁊ ppterea nõ augetur per alluuionẽ per.l.martius.ff.de acqui.re.domi.que.l.martius loquitur in re corporali q̃ sui natura recipere põt augmentum ⁊ diminutionẽ. Ideo allegãs dz censeri loqui de re que sui natura recipere põt augmẽtum ⁊ diminutionẽ.⁊ sic loquatur de iurisditione respectu loci in quem extenditur cuius respectu põt augeri ⁊ minui.Cũ dicta doc.intelligi debeãt ſm.ll.quas allegãt vt per Bar.in.l.non solũ.§.liberationis verba de libe.leg.⁊ in.l.cũ quidã.ff.de his quibus vt indignis. Secũdo modo cõsiderat Bar.iurisditionẽ prout est in ipso superiore in ciuitate puta in imponẽdo penas data multas ⁊ hmõi ⁊ tunc iurisditio censetur esse iuris priuati put agri ⁊ domus ⁊ molẽdina q̃ sunt cõitatis.l.bona ciuitatis.⁊.l.eum qui vectigal.ff.de verb.sig.⁊ hoc respectu dicit Bar.flumen censetur esse priuatũ non publicũ:

9 † q² cõitas que hz territoriũ vsq3 ad flumen.⁊ sic flumen est in confinio habet iurisditionẽ vsq3 ad mediũ.ar.l.arbor.ff.cõi.diui.⁊.l.j.§. ṗterea de aqua plu.arcẽ.⁊.l.adeo.§.insula de acqui.re.do. Naz si ꝙ maleficiũ cõmittetur in flumine punietur per hñtem territoriũ cõtiguũ.ita ꝙ territoriũ censet̃ se extendere vsq3 ad mediũ fluminis. Et q² vsus fluminis hoc respectu non est cõmunis alijs:sed soli cõitati competit.Ideo hoc respectu flumen censetur esse priuati iuris non publici:sed flumina lacus ⁊ torrentia que sunt priuata non hñt ius alluuionis.l.lacus de acqui.rerum domi.⁊.l.rutilia de contrahen.emp.⁊.l.vicinus.§.lacus de aqua plu.arcen. secundum eundem Barto.Rationes ergo Bar.nõ respiciunt naturam iurisditionis:quia non sit apte nata recipere augmentuz:sed diminutionem:sed concernunt aliud presupposito eñ ꝙ recipere posset augmentũ ⁊ diminutionem prout ⁊ recipere potest.s.ratione materie ex alijs rationibus nõ recipit per predicta.Ideo dicta prima rñsio nõ bona quoniam non adaptatur ad mentem nec ad verba Bart. to.¶ Secunda responsio minus valet:quia augmentum ratione aluei derelicti fit de ipso alueo qui relinquitur.ita loquitur tex. ibi s.d.l.adeo.§.ꝙ si toto cuius verba reassumit ⁊ glosat ibi bar.⁊ insti. de rerũ diui.§.ꝙ si naturali.Alueus aũt est venter fluminis secundum vguitionem.vt refert Bar.in dicto tertio lib.in verbo alueo. et sic locus per quem decurrere flumen solet.Si ergo locus ille derelinquitur ille locus accrescit iure derelicti aluei.⁊ de hoc non fit magnum dubium:quia non debet esse magnum quid. Et ſm illuz tex.⁊ Bar.ibi ex quo totus est mutat⁹ quelibet cõitas deberet habere illum alueũ derelictuz vsq3 ad mediũ pro suo territorio. ꝙ nõ aliud volunt gallesani.Licet non esset respectu iurisditionis ⁊ territorij aliquod augmentũ.Nam et prius se extẽdebat iurisditio et territorium vsq3 ad dimidium fluminis. Non autem iure derelicti aluei fit acquisitio de predijs intermedijs inter primũ alueũ derelictum ⁊ nouũ occupatũ.Sed illa intermedia remanent eorum quorum prius erant omnibus respectibus.vt.l.j.C.de allu.⁊.d.l.adeo. §.ꝙ si ex vno.⁊.l.ergo.§.tribus in fi.eo.ti.Constat itaq3 ꝙ nec iure alluuionis augetur hoc casu territorium duplici respectu : q² alluuio cessat.Ac etiam q² iure alluuionis non augetur territorium vt

10 deductum est.† Et si dicatur prout sumitur ex mente primi consulentis pro pte cõtraria.Si augetur predium alluuione illud ẽ vnũ predium.Ideo prout pro primo predio soluit datia ⁊ collectas:ita ⁊ pro illo augmẽto ad quod consulens allegat.l.iij.C.de allu. ergo cum pro primo predio solueret collectas forte cõmunitati malleani:ita ⁊ pro augmento facto eidem predio per alluuionem soluat eidem communitati ⁊ per consequens amplietur territorium.Respondetur ꝙ verum est ꝙ ille cuius predium per alluuionẽ debet pro augmento soluere collectas ⁊ onus soluendi collectas ⁊ tributa sibi augetur ⁊ minuitur ei onus cui alluuio abstulit ṗdij.ita ꝓbat d.l.ij.⁊.l.iij.Sed nõ probatur ibi cui datia ⁊ collecte seu tributa solui debeant.Sed loquitur in tributis ⁊ functionibus publicis que s.debebantur principi pro vtroq3 fundo. Ideo non debet separatim censeri hoc est pro primo fundo teneri pro augmento non teneri.Nã pro vtroq3 subit onus.Sed si territoria sunt separata pro augmento soluit vni pro primo predio soluet alteri.ergo alluuio auget ratione dominij non ratione iurisditionis.Et licet vn⁹ fundus efficiatur:non tamen inconuenit si diuersis respectibus diuersimode cõsideratur vt in simili probatur in.l.qui fundum.§. si fundum cornelianum de vsuc.quid enim si meo fundo vnius territorij adijcerem fundum contiguũ alterius territorij qui pri⁹ fuerat alienus ꝑfecto vnus fundus efficitur qui sola destinatione domini fundi ampliantur ⁊ minuuntur.l.ꝙ in rerum.§.siquis post.ff.de leg.j. ⁊.l.iij.§.siquis duas.ff.cõia predi.⁊ onus adijceretur illi cui adiectũ fuit illud predium ⁊ diminueret̃ onus illi qui ⁊ dominiũ predij amisit.Et tamen pro illo vnico predio diuersis superiorib⁹ onus illud soluendi factiones deberetur:q² absurdum esset ꝙ voluntate debitoris transferretur illud onus de vno superiore in aliuz.ita ⁊ diuersis superioribus põt esse obnoxius ratiõe vnici predij aucti mediãte alluuione que auget quo ad dominium ⁊ non quo ad iurisditionem per iam dicta.Licet materia alluuionis sit sup̃flua in casu nostro ⁊ similiter est aliena a terminis nostris materia aluei derelicti. itaq3 non video quicq̃ per consilia redita pro parte malleani allegari per qd mihi videatur rem dubiam reddi.Tamen videtur aliquantisper rem facere dubiam:quia si prout presupponitur flumẽ fuit semper confinis dictorum territoriorum a tpe cuius memoria non extat.Nec solet flumen perseuerare in eodem alueo per oĩa quin aliquid cõmuniter addat et diminuat. Ita ꝙ arguendo a cõmuniter accidentibus non durauit semper vniforme:⁊ tamen semper fuit vniformiter finis terminans territoria.Ex quo videtur inferri qd licet flumen non steterit in eadem forma:tamẽ semper fuerit finis territorium ⁊ iurisditionum dictarum cõmunitatum ⁊ sic saltem consuetudine si non de iure cõmuni inductum fuerit qd dictum flumen quocunq3 iuerit censeretur esse finis dictoruz territoriorum.arg.enim a communiter accidentibus est optimum in iure.l.qd si nolit.§.qui assidua.ff.de edili.edic.⁊.l.si prius.ff. de aqua plu.arc.per glo.in.l.j.C.de arbitris etiam in materia probationis. vt per glo.⁊ Bal.in.l.neq3 natales.C.de proba.⁊ qd per glo.⁊ doc.

11 in.l.non hoc.C.vnde cog.† ¶ Consuetudo autem tribuit iurisditionem.c.cum contingat de foro compe.vbi est tex.melior q̃ alibi ſm Ioan.an.ibi ad hoc.l.fi.C.de iurisdi.om.ind.l.j.⁊.l.fi.C.de emã. libe.c.irrefragabili.§.excessus extra de offi.ordi.⁊ in.l. viros.C.de

12 diuer.offi.lib.xij.† Preterea tam longissima consuetudo vel ṗscriptio habet vim cõstituti.l.hoc iure.§.ductus aque de aqua quoti. ⁊ esti.⁊.l.j.in.§.deniq3 de aqua plu.arcen.Ideo censeatur constitutum qd flumen predictum sit finis terminans territoria:lz non perseueret omnino in eodem statu.Et profecto si fuisset incrementuz

ex alluuione procedens propter dictam considerationẽ abstinuissem a consulendo: quia non possem mihi persuadere quin quasi cõtinuo flumen in tanto spacio temporis ⁊ loci aliquid ab vno vel ab altero spacio daret vel auferret tamẽ ex aduerso potest faciliter cõtigisse qd pro illo qd detraxit vel auxit non fuerunt gesti actus iurisditionales. Et contingit quandoq; qd maximum tempus labitur anteq̃ in confinio fiat actus iurisditionalis. ita qd potuit de facili contingere qd flumen quandoq; aliquid detraxit ⁊ auxit hinc inde predia. ⁊ tamen non fuerunt in illis locis auctis facti act⁹ iurisditionales: lz fuerit flumen. ita vulgo semper habitũ pro cõfine. Sed ista vulgi opi. potuit esse erronea facit. l. qd non ratione. ff. de ll. ⁊ c. fi. ibi rationabilis de consue. Itaq; qui niteretur ex cõsuetudine hmõi tribuente iurisditionẽ incũberet onus probandi q fuerint in locis auctis facti actus iurisditionales seu designatiui territorij. 13 † Et si probaretur consuetudo circa incrementa ex alluuione causata: non traherẽ ad loca ex impetu fluminis dimissa ab vno latere: q2 sunt casus separati. ⁊ separatam habentes rationem ⁊ iuris decisionem. d. l. j. de allu. cum similibus supra adductis. ⁊ de separatis non fit illatio. l. si. ff. de calum. l. si maritus. C. de dona. inter 14 virum. l. naturaliter. §. nihil cõmune de acqui. poss. † Et maxime q2 talis consuetudo esset a iure exorbitans. ⁊ exorbitantia non extenduntur. l. ius singulare. ⁊ l. q vero contra. ff. de ll. ⁊ regula que a iure cõmuni exorbitant in. vj. consuetudo autem cum sit facti esset ꝓbanda consultatio autẽ non presupponit aliquid probari: ideo cõclusio domini cõsulentis remanet firma. Et q2 dicta cõmunitas gallesi habet ex predictis potiora iura circũscripta lõgeua sua possessione non est necesse attingere medium illud quod iuuetur pscriptione. Circa q tamen videtur probabiliter dici posse q gallesani fuissent in iusto errore si iuris dispositio aliter se haberet cum ⁊ do 15 cti viri id idem teneant. † Et vbi est error iuris plurimũ dubij comparatur errori facti. vt per glo. ⁊ docto. in. c. j. de postu. prela. ⁊ habetur pro titulo quo ad prescriptionem longi temporis causandã residuũ huius subscriptiõis nõ inuenitur qm deficit in copia quinternus q sequebat̃ istũ in quo erat finis subscriptionis. Laus deo.

Summarium super consilio. cccxxiij.

1 Alimenta q peti possint per eum pro tpe quo non habuit in domo testatoris cũ eius heredibus: stante q alimenta sibi fuerunt relicta inquãtũ steterit ⁊ habitauerit in domo testatoris cum suis heredibus ac etiam q vnus ex dictis heredibus expulit de domo prefatũ cui alimẽta debebant prestari.

2 Inquantum dictio denotare videtur temporis q̃titatem.

3 Conditio habetur pro impleta si non stet per impleri debentẽ quo minus impleatur. idem si impediatur facto tertij directo impediẽtis conditionem. numero. 5.

4 Conditio mixta que dependet a facto legatarij si stet per illũ sine quo impleri nõ põt habetur pro impleta.

6 Cõditio dicit̃ directe impedita qñ obsistit aĩo ĩpediẽdi ꝯditionẽ.

7 Conditio hr̃ pro impleta qñ cõtra impedientẽ haberi nõ potest regressus pro indẽnitate vt q2 nõ est soluendo.

9 Donec q̃diu quoad dictiones: habent naturam diei incerti resoluti sub conditione. numero. 8.

10 Contrahenda multa impediuntur que tamen contracta nõ tollũt.

11 Tutoribus duobus relictis quorũ vn⁹ tñ administrauit: an teneatur ille qui non administrauit de administratis per alterũ vt etiã ex snia ex cõpromisso vel transactione lata in fauorẽ eius qui administrauit prodesse videatur alteri qui non administrauit.

12 Tutor qui non administrauit ratione culpe alteri⁹ tutoris qui administrauit habet beneficium ordinis ⁊ cessionis seu diuisionis ne conueniatur prius.

13 Confessio facta per illum qui fuit tutela dictorũ tutorũ in iudicio eo q administrauit: an prosit ei qui non administrauit stante q nõ interuenit in iudicio quodq; etiã emanauit cõfessio cũ iuramẽto.

14 Confessio facta parte absente cũ iuramento prodest absenti et cõfitenti nocet.

15 Confessio geminata pluries tamen reiterate separatis vicibus ⁊ tẽporibus facta vt plures semiplene probationes cõiuncte ad faciẽdum plenam probationem plenam facit fidem.

Consilium. cccxxiij.

I n nomie domini nostri iesu christi. † Videtur in hac consultatione prima facie dicẽdũ q dictus Thadeus nõ debeat habere victũ ⁊ vestitũ. Nã verba relicta sunt conditionalia. videlicet inquãtum dictus Mattheus habitet cũ dictis heredibus testatoris in domo eorũdem heredũ. Sed dictus Thadeus licet aliquãdiu habitauerit: tamẽ hodie nõ habitat. Ideo non dz habere amplius victum ⁊ vestitum q̃tũ eñ habitauit tantũ habuit predicta Ideo non debet amplius q̃ habitet: sed tantũdem vt denotant 2 verba illa inquãtum inhabitet. † Quia verbũ illud inquãtũ quãtitatiñ videtur denotare quãtitatẽ temporis: ⁊ sic pro quãto tẽpore habitaret pro tanto tempore habere deberet victũ ⁊ vestitũ. Preterea ⁊ si vsus fuisset testator verbo si nõ sufficeret semel implere cõditionem nisi duraret impleta ex quo habitare est factũ successiuũ ⁊ sic habet causam permanentem: ideo non sufficit semel factũ ar. reprehendenda de insti. ⁊ substi. sub cõdi. fac. ⁊ not. Pe. Cy. Bald. Ang. ⁊ Rapha. in. l. si quis heredẽ. e. ti. ad q. l. inter castellianũ. ff. de arbi. ⁊ facit. l. eum debere colũnã de serui. vrb. predio. multo ergo fortius in casu isto in quo locutus fuit per verba non mere conditionalia: sed q̃ potius videtur denotare tẽporis correspondentiam per supradicta. 3 † Tamẽ his non ob. cõtrariũ puto de iure dicẽdum q2 ⁊ si nunq̃ inhabitasset cẽseretur cõditio impleta. nam satis videtur q sufficiat q per eum cui iniungitur vt cũ alio inhabitet non stet vt probat tex. in. l. qui cõcubinã. §. vxore in fi. de leg. iij. Et hoc si impediatur per eum cuius intererat cõditionẽ nõ impleri habetur conditio pro impleta. l. iure ciuili de cõdi. ⁊ demõ. ⁊ l. iure ciuili de regu. iur. ⁊ l. labeo scribit si mihi bibliothecam de cõtrahen. emp. cõstat aũt q dicti bonãni intererat conditionẽ non impleri ex quo si nõ implebatur cõditio legatũ quo ipse onerabatur caducabatur merito conditio cẽseatur impleta. 4 † Itẽ alia theorica quotiens cõditio est mixta q2 depẽdet a facto legatarij ⁊ tertij si stat per illũ sine quo nõ põt impleri conditio habetur pro impleta. l. si titius statuas. ⁊ in. l. in testamẽto de condi. ⁊ demonstra. ⁊ l. j. C. de insti. ⁊ substi. sub cõdi. fac. ⁊ ibi glo. Bar. Bal. ⁊ Ang. ⁊ docto. Sed ex quo dicti bonãnus ⁊ Frãciscus steterunt cõtinuo simul nõ poterat dictus Thadeus stare cum dicto Francisco nisi staret etiã cũ Bonãno ideo facto bonãni fuit impeditus implere dictam cõditionẽ cõprehensam sub illis verbis inquãtum dictus Thadeus habitet ⁊ habitare voluerit cum dictis bonãno ⁊ Francisco merito habetur pro impleta per dicta iura ⁊ per dictã theoricã ⁊ facit qd 5 no. per glo. in. l. ij. C. de dona. ante nup. † Datur et tertia theorica que ad ꝓpositum confert quando quis impeditur implere conditionem facto tertij directo impedientis conditionem impleri tũc conditio habetur pro impleta. l. iij. §. fi. de condi. ob causam. ⁊ l. iij. §. j. de statu liber. prout concludit Bart. in. d. l. in testamento. ⁊ do 6 cto. communiter ibi. ⁊ in. d. l. j. de insti. ⁊ substi. sub condi. fac. † Et dicitur directe impedire quando obsistit animo impediendi conditionem. l. non omne de statu lib. vel quando impedit actum proximum implemento. d. l. iij. §. fi. de condi. ob causam. ⁊ l. iij. §. si quis seruum de sta. lib. versi. plane. Et in dubio censetur directo impedire dicit Bar. in. d. l. in testamẽto per. d. l. iij. §. j. de statu lib. Prout 7 hec oĩa dico post docto. in. d. l. j. de insti. ⁊ substi. † Et saltem ꝓcedit q habeatur pro impleta quando contra impedientem nõ põt haberi regressus pro indẽnitate: puta q2 non est soluẽdo per id quod habetur in. l. inde neratius ad. l. aqui. ⁊ no. glo. in. d. l. j. de institu. ⁊ substi. q et contingit in casu nostro: q2 ille bonãnus nõ tenebatur illum Thadeum retinere secum in domo: q2 posita in conditione non sunt in dispositione. l. si quis sub conditione. ff. si quis omis. cã testamẽti. Ideo nullus regressus cõtra euz haberi põt. Et constat q directo impediuit. Q2 ĩpediuit habitare secũ ĩ domo. Ideo oẽs dicte theorice cõcurrũt. vt in casu isto cõditio cẽseat̃ purificata. ⁊ sic perinde ac si ille Thadeus inhabitaret cũ dictis bonãno ⁊ frãcisco. 8 † Et multo fortius in casu nostro in quo legatũ ab initio est efficax ⁊ purum nõ cõditionale: sed est resoluẽdũ sub cõditione vel sub die incerto qui habetur pro conditione. l. dies incertus. ff. de cõditio. ⁊ demõ. ⁊ l. q sub ea de cõdi. insti. ⁊ l. vnica. §. sinañt sub cõditione. C. 9 de cad. tol. † Iste enim dictiones quoad quãdiu donec ⁊ huiusmodi habent istã naturam: lz quãdoq; aliam vt late declarat Bart. in l. j. de condi. ⁊ demonstra. in. vj. col. versic. Et quero de dictione quo 10 ad ⁊c. † Et facilius deberet impediri legatũ q̃ purificari rescissionẽ legati inesse iam producti cũ multa impediant cõtrahenda que nõ tollunt iam contracta. l. patre furioso cũ ibi notatis per glo. ⁊ doc. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. ⁊ c. ad apostolicam de regu. cũ concor. ⁊ facit. c. quemadmodũ de iureiuran. insuper qualitercunq; impediatur conditionẽ mixtam purificari dũmodo non facto vel culpa habentis implere. Sed forte causaliter habetur cõditio pro impleta fauore libertatis. l. nam cui datur. ff. de condi. ⁊ demon. Licz regulariter secus dicta. l. in testamento. ⁊ C. de cõdi. inser. l. legatũ. cum similibus. Et prout est speciale fauore libertatis. Ita et in simili in legato victus ⁊ vestitus fauore alimẽtorũ. vt ꝓbatur in. l. annua. §. in pñ. de annuis leg. in. l. illis libertis de cõdi. ⁊ demõ. ⁊ in. l. gayo. §. impator de ali. lega. put volunt glo. Bar. ⁊ docto. in. d. l. j. C. de insti. ⁊ substi. ⁊ in. d. l. in testamento. ⁊ Bar. ⁊ Imo. in. d. l. illis libertis. lz Pe. Dy. ⁊ Cy. aliter loquant̃ ⁊ nõ bene prout declarat Bar. in. d. l. illis libertis. nisi intelligant̃ qñ testator motus fuerit principaliter ad faciẽdũ legatũ sub illa cõditione nõ fauore legatarij: s3 alterius cuius intererat cõditionẽ impleri. puta q2 vt liberti morarent̃ reliquit libertis si cũ morarentur cũ filio vt illi libentius morarent̃ filio morarent̃. tunc. n. si cõditio casu deficit etiã in legato habet̃ conditio pro impleta. d. l. illis libertis in fi. in dubio aũt cẽsetur testatorẽ motum principaliter fauore legatarij. vt satis probatur in. d. l. illis libertis. vbi iurisconsultus videtur ponere pro regula q legatũ debeatur. ⁊ postea videt̃ limitare ⁊ in dubio pro regula presumitur dicit bar. in. l. quotiens. ff. siqs cau. Idem. s. q in dubio legatum alimẽtorũ si cõditio deficiat casu habeatur pro impleta fauore alimentorum satis

torum satis probatur in.d.l.annua.in princ.et in.d.l.gaio.§.impe rator.que in eorum generalitate videntur loqui in casu dubio: cũ alias voluntas testatoris non ponderetur.qđ ꝛ firmat Imo.in.d.l. illis libertis.Cum itaq; in casu nostro agatur de fauore alimentorum:quia in legato victus ꝛ vestitus res videtur plana ꝙ satis sit ꝙ non stat per legatarium quominus habitet cũ illis quos testator designauit:multa itaq; nos trahunt in hanc sniam: ꝛ per hoc clare apparent sublata adducta in cõtrarium.qꝛ illa loquuntur re

11 gulariter sed limitantur per theoricas supra recensitas.† Circa secundum consultationis articulum videt̃ prima facie tex.qđ possit conueniri dictus Thadeus non obst.dicto laudo seu arbitramẽto facto cum bonãno:nam tale arbitramentum iũcto cõpromisso est quedam species trãsactionis.aut.si vero contigerit.C.de iudi. sed transactio seu aliud pactum initum cum vno ex pluribus tutoribus non prodest alijs:vt est casus apertus in.l.j.C.de transac.ꝛ sup casu legis nõ vr̃ hesitandũ.l.ancille.C.de fur.ꝛ.l.illam.ver. de modo.C.de colla.restringit se tñ tex.ad ea que separatim vel cõmuniter gesserũt vel gerere debuerũt:nihilominus vr̃ cõprehẽdere hũc casum:attẽto ꝙ ex quo nõ erat a testatore vel iudice diuisa tutela oẽs gerere debuerũt:tñ pro intelligentia est premittendũ ꝙ quando non alr̃ diuisa tutela prout cõtingit in casu nostro vnus tutor administrat ꝛ alius nõ administrat:si agitur ꝯtra tutores ex facto eius qui administrauit vel de sibi cõnexis tutor qui nõ administrauit hʒ exceptionẽ vt conueniatur tutor qui gessit si est soluendo: prout not.glo.in.l.j.C.de transac.qđ procedit si conuenit̃ ꝑ gestis per eum.l.j.ꝛ.ij.C.si tutor non gesserit.ꝛ.l.j.§.nũc tractemus.ff.de tute.ꝛ ratio distra.ꝛ Bart.ꝛ doc.in dictis iuribus:maxime in.d.l.j. de transac.Item procedit si agit̃ pro ea que sunt cõnexa gestis: qꝛ etiam tunc dʒ prius conueniri tutor qui gessit.l.tutorem qui tutelam.ꝛ.l.tres tutores.ver.item in eo.ff.de admi.tuto.Et hoc nisi tutor ille gessit de mandato aliorũ:nam tunc cessat tale beneficiuʒ.l. ita autẽ.§.gessisse.ꝛ.l.tres tutores.§.non solum ergo.de admi.tuto.ꝛ no.Bar.ꝛ doc.in.d.l.j.C.de transac.Et ꝑpterea si ipsi tutores inter se diuiserunt tutelam seu tutelarem administrationem:quia censentur inuicem mandatum dare non habent tale beneficium: prout volunt nonnulli doc.alij contra.Non est presentis speculationis:quia non presupponitur diuisam tutelam:sed ꝙ solus bonãnus administrauit sine diuisione tutelaris administrationis et

12 sine mandato dicti Thadei contutoris.†qđ ꝛ est verisimile attentis conditionibus eorum ꝛ cõmunione bonoꝝ que erat inter Bonãnum ꝛ pupillũ:ꝛ istud vr̃ beneficiũ ordinis qđ cõpetit ei qui nõ gessit:cui etiam competit aliud beneficium:vt si ipse conueniatur pro gestis per alium tutorem et exigatur tenetur exactor cedere actionem quam habebat aduersus gerentem:si non gerens conuenitur ex dolo gerentis vel ex culpa illius non ex suo vel communi dolo:vt not.glo.ꝛ Bar.in.d.l.j.de transac.ꝛ docto.omnes ibi.ꝛ latius Bar.ꝛ doc.in.l.modestinus.ff.de solu.ꝛ per glo.ꝛ doc.in.d.§. nunc tractemus.et istud nuncupatur beneficium cessionis.Et ista duo beneficia competunt etiam quando duo conueniuntur ex cõmuni gestione:tamen ex vnius dolo ꝛ alterius culpa:vel si ex communi culpa:culpa vnius est maior altera:nam tunc ille qui est in minori culpa habet beneficiũ ordinis et beneficiũ cessionis: prout voluit Raph.fulg.in.d.l.j.de transac.per tex.in.l.vnde querit̃.§.j. ff.commo.Competit et tertio beneficium diuisionis:ꝛ istud cõpetit quando conueniũtur ex communi gestione vel ex communi nõ gestione:ꝛ sic negligentia etiam si ex communi dolo.d.l.j.§.nũc tractemus.prout est communis opi. licet quidam contra:sed non est nostre inuestigationis:quia non presupponitur dolus dicti Mathei:nec ipse acquiesceret conueniri pro dimidia: ideo super hoc non instandũ:nec etiam super quarto beneficio:qđ competit inter tutores.s.beneficiũ vtilis actionis:qđ competit vni ad repetẽdum ab altero contutore id quod ipse soluit:de quo etiam in.d.§.nunc tractemus.et per doctores in dicta lege prima.et in dicto.§.nunc tractemꝰ: sed dictus Thadeus nunc intendit euitare solutionem. Et consultius est non soluere ꝙ solutum repetere.l.ij.et.iij.ff.de cõpensa.et.l.si stipulatus esses.ff.de fideius.ideo etiam super isto nõ instandum.ad propositum autem nostrum applicãdo communis opi.glo.Barto.et docto.omnium concorditer est in dicta lege prima.C.de transactio.et in similibus iuribus supra adductis.ꝙ quotiens per transactionem vel pactum factum est quod tutor qui cõuenitur nequeat vti altero ex dictis beneficijs sibi competentibus semp pactũ obest creditori qui pactus fuit:ꝛ vt ita dixerim prodest contutori qui pactus non fuit.argu.l.stichum aut pãphylũ.§.penul.ff.de solu.Non autem vere prodest:qꝛ etiam sine illo pacto idẽ haberet: nisi ea ratione:quia consultius est non petere ꝙ solutum repetere vt premisi.Si itaq; Mattheus conuenitur ex gestis per dictũ bonãnum vel ex cõnexis tunc:quia Mattheus habet beneficiũ ordinis vt prius cõueniatur gerẽs.d.l.j.ꝛ.ij.si tutor nõ gesserit. ideo potest actorem repellere:ac etiam quia debet sibi cedi actio aduersus bonãnum q gessit anteꝙ ipse mattheus soluat.d.§. nũc tractemꝰ.ꝛ.d.l.modestinus.et actio efficax cedi nõ põt:quia bonãnus est per transactionẽ effectualiter liberatus:ideo actor repellit̃ per indirectum propter dictam transactionem vel pactum.si vero cõuenitur pro cõmuniter gestis:qđ tamen cadere nõ potest stante themate ꝙ Mattheus non gessit quicꝙ vel pro cõmuniter neglectis his que non erant connexa gestis per bonãnũ:ꝛ sic pro cõmuni culpa:ꝛ tunc si culpa bonãni fuisset lata ꝛ culpa matthei fuisset leuis ſm theoricam Rapha.supra recitatã obstaret exceptio cedẽdarum prout in proximo superiori casu per.d.l.vnde queritur.§.j. cõmo.iuncta.d.l.stichum aut pãphilum.§.pe.de solu.Si autẽ culpa fuit equalis tunc haberet beneficiũ diuisionis qđ quilibet pro virili conueniatur:sed per pactum est in effectu sublata actio aduersus bonãnum ꝛ impeditur creditor agere aduersus eum maxime per transactionem.l.si fratris.ꝛ.l.causas.C.de trãsac.cum similibus.Itẽ pro illa virili debuisset cedi actio que ꝑpter transactionẽ cedi nõ potest:ideo obstat exceptio pro virili pro qua bonãnus poterat facta diuisione conueniri et pro qua debuisset cedi actio aduersus bonãnuʒ ipsi Mattheo: cũ per trãsactionẽ factũ sit quominus possit cedi:nec aliquis recursus haberi. Pro altera vero dimidia transactio nec liberatio predicta iuuat dictũ Mattheũ hoc casu quo pro cõmuni culpa conuenitur pro non gestis per dictum bonãnum nec pro sibi connexis.Et hoc vigore transactionis vel liberationis:prodest tamen vigore solutionis quatenus ex ea causa solutum est:nam si solutum est per dictum Mattheũ vltra virileʒ pro illo pluri vltra virilem soluentis : non poterit conueniri ipse Mattheus vt probatur in.l.si ex duobus.ff.de tute. ꝛ rati. dist.et no.Barto.in.d.l.j.C.de transactio.ꝛ per eum in.d.l. modestinus. Istis autem casibus non prodest Mattheo transactio facta cum Bonãno ita ꝙ competat exceptio pacti:ꝛ ita generaliter procedit.d.l.j.C.de transac.adducta supra pro parte cõtraria:sed per indirectum prodest seu vigore solutionis in eo qđ solutum est:vel qꝛ impeditur Mattheus in altero ex supradictis beneficijs ſm theoricam supra traditam.Et si conuenitur ex gestis per Mattheum vel pro eis que peruenerunt ad dictum bonannum dictus Mattheus est tutus in totum ex quo sibi debet in totum cedi actio que cedi non potest vigore dicte transactionis.Et quia Bonãnus debebat prius conueniri ex quo bona ipsa percepit et sic gessit acci-

13 piendo ꝛ retinendo per supradicta.† Circa tertium quesitum nõ video qđ ꝛ qualiter fuit prestitum iuramentũ:nec qualiter emanauerunt dicte confessiones:ideo illud nõ intendo ita in confuso decidere: licet autem tex.in.l.certum.§.si quis absente.ff.de confes.et in.l.si.ff.de interrog.acti.cũ sua glo.et per glo.in.l.cum de indebito.§.fina.de proba.et in.c.si cautio.de fide instrumen. ꝛ in.c.fin.de

14 confes.ꝛ in.l.j.C.eo.titu.†tamen de equitate canonica nonnulli secus tenent:ad qđ allegatur glo.que communiter reputatur sing. in cañ.quotiens cordis oculus.j.q.vij.que videtur hoc velle ꝑ tex. ibi.ꝛ canonem iuramenti.xxij.q.v.Et illam glo.vidẽtur sequi Jo. and.ꝛ do.Anto.de but.in.d.c.si cautio.et illam glo.Bald.in.l.pactum dotali.C.de colla.videtur etiam sequi in.ix.q.dicens per illã glo.qđ per iuramentũ potest queri ius omnibus etiam absentibꝰ de iure canonico:et idem etiam dixit in quibusdam addi.super decreto.xvj.q.j.Idem reperio allegatum tenuisse Pet.de ancha. in c.j.de iureiuran.qđ facit vt et confessio iurata prosit absenti de iure canonico.insuper Barto.in.l.admonendi.ff.de iureiurã.loquẽdo de iure ciuili dicit ꝙ licet confessio absente parte non plene probet:tamen probat semiplene:ꝛ idem volunt cõmuniter docto.ibi. et in.c.fi.de confes.ꝛ Panor.in.d.c.si cautio.de quo etiam in.c.fin.

15 de succes.ab intesta.†Audio qđ confessiones fuerũt plures reiterate separatis temporibus facte:ex quo videntur plures confessiones:ꝛ resultare ꝑ ꝯ̃s vident̃ plures semiplene ꝓbationes:ꝛ plures semiplene ꝓbationes ꝯiũgunt̃ ad faciẽdũ plenã ꝓbationẽ: prout tradit pro theorica Barto.in.d.l. admonendi.in penulti. charta. versicu.his premissis quero vtrum due semiplene ꝛc. Ad hoc etiã optime.l.sancimus.et theorica tradita ibi per Bart.C. de agri.et censi.lib.xj.vbi ponderat huiusmodi geminationem:tñ vt premisi non plene instructus super serie facti non me extendo vlterius super decisione huius tertij dubij:prout et dixi consultanti non plene narranti seriem facti. Laus deo.

Summarium super consilio.cccxxiiij.

1 Heres institutus in testamento quod natiuitate posthumi vel quasi posthumi rumpitur:si testator dictum testamentum per codicillos confirmauit:an si egit tanꝙ heres ex testamento dicatur rite egisse: et si pro eo lata sit sententia eo respectu dicatur nulla.

2 Sententia lata vbi recte ꝛ rite est actum non est annullanda iterato processu.

3 Recte verbum conuenit iustitie cause potius ꝙ aptitudini ꝛ ordini procedendi.

4 Testm̃ rumpitur natiuitate posthumi preteriti ꝛ agnatione quasi posthumi.

5 Institutio facta in codicillis resoluitur in fideicommissariam.numero.7.

6 Hereditas in codicillis directo dari an possit liberis prout ĩ testamento militis.nu.12.

8 Testamẽtum inter liberos est magis priuilegiatum q̃ testamentum militis.
9 Hereditas lȝ directo in codicillis per militem dari possit: tamen a contrario sensu non potest ab intestato dari.
10 Heredem ex testõ se asserẽs in libello non videtur se astringere nisi ad necessaria.
11 Sententia lata iudicio familie herciscunde in fauorem libellantis qui se heredem asserebat valet.
13 Testamẽto heres institutus quẽ testator noĩauit codicillum an dicatur codicillus si valere põt iure testamẽti ꝛ nõ iure codicillorũ.
14 Codicilli qui dicantur.
14 Testamẽtum fauore liberorum est interpretandũ vt valeat omni meliori modo quo potest.
16 Instrumenta fieri non possunt nisi de his que corporis sensu percipi possunt.
17 Testamentum rumpitur preteritione filij cum relinquere nõ sufficit aliquid iure fideicommissi.
18 Testamẽti primi cõfirmatio facta in scdo testõ nõ reducit primaȝ institutionẽ in causam fideicommissi vt nec dici possint instituti in primo coheredes in scdo: cũ quis decedere non potest cum duobꝰ testamentis.
19 Testm̃ p qõ testator corã testibus rogatis numero sufficiẽti dicit: ego testor prout in tali cedulla continetur instituisse videtur illos quos in cedulla nominauit.
20 Institutio heredis potest apparere per relationem ad aliam scripturam seu dispositionem.
21 Legata non conseruantur in testamento nullo vel rupto ignoranter facta ex verisimili mẽte testatoris.
22 Enunciatiua verba geminata pariunt dispositionem.
23 Clausula in omnibus et per omnia testamẽto inserta quid operet.
34 Confirmatio actus inualidi inducit nouum actum vt dicatur donatio.
25 Institutio heredis fieri potest nutu.
26 Appellatio interiecta de iudice ad quẽlibet alium iudicem competentem ratione incertitudinis an valeat.
27 Sententia an dicatur nulla ex eo quia lata contra absentẽ vel minorem: in qua etiam non fuit seruatus minutialis ordo iudiciariꝰ.
28 Minor non potest dici neq̧ iudicari minor per aspectum.
29 Testis causam sui dicti reddens per hec verba quia vidit et audiuit non probat si non appareat ad que referatur causa visus et auditus.
30 Lites sunt abbreuiande non autem ampliande.
31 Probationes sunt fiende lite contestata.
32 Sententia lata super diuisione nõ rescinditur: licet cõmunio probata non fuerit.
33 Appellationis causa potest deduci si desunt in probatione primi iudicij.
34 Appellatio quibus possit iustificari et quando licet appellare in scriptis vel viua voce.
35 Instantia an dicatur lapsu temporis stante statuto de quo infra.
36 Acta que respiciunt merita cause fieri non possunt absq̧ litis cõtestatione.
37 Probationes fieri possunt sine assignatione termini: ꝛ facte tenẽt etiam in causis ordinarijs.
38 Sententia lata presente parte procuratoris dici non potest nulla ex eo qõ non precesserit citatio. nu. 39.
40 Sententie appellatione in dubio venit diffinitiua.
41 Sententia et certi actus sine citatione in presentem tenent.
42 Appellatio a sententia nulla deuoluit cognitionem et decisionẽ cause principalis ad iudicem vt etiam si nulla rõne defectus circa substãtialia habeat ipse appellationis iudex cognoscere de nouo.
43 Sententia nulla vitio sententie venit reformãda ex primis actis.
44 Sententie nullitas principaliter intentata deuoluit totum negotium ad superiorem vt possit non solum sententiã nullam declarare sed etiam reformare.

¶ Consilium. cccxxiiij.

In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ †Viso processu tam principalis cause quã cause appellationis ꝛ sententijs latis in dictis causis et illis pensatis non me lateat q̃ clara sit scientia vltimo iudicantis arbitrabar non sine vrgẽti ratione illam protulisse sententiam qualem in actis inspexi. Et quia sibi plurimum ex debito afficior decreueram non me in re hac intromittere: tamen intercessorum instãtia coactus sum scribere quid sentiam in hac causa. Et ante omnia animaduerti qõ licet multa dubia data fuerint per iudicem: quorum aliqua concernebant solum baptistam nonnulla concernebant rititudinem aut inualiditatem processus ꝛ sententie nonnulla merita cause: aut appellationis iustificationem: tamen tenor sententie non suadet iudicem motum super meritis cause: cum super meritis non pronunciauerit: sed super nullitate sentẽtie: nec etiam eum mouerũt minor etas vel absentia baptiste cum illa non respiciebant totius sententie inualiditatem: sed solũ pro parte baptiste: nec etiam motus fuit vt percipio ea pretensa causa: quia sola sententia fuerit nulla forte propter vitium citationis vel quia lata die feriata: attento q̧ reseruauit dicto thobaldo ius iterum rectius agendi. 2 †Ubi enim recte seu rite actum est lata sententia nulliter non est iterato agendum: sed super eodem libello et processu iudicandum. l. si vt proponis. vt per glo. et Barto. C. quomodo ꝛ quãdo iudex. et per Barto. in. l. si expressim. de appel. et in. l. cum querebatur. de re iudi. Et insuper innuit ipse sentẽtiãs in sua sententia q̧ pro parte actoris non fuit recte actũ prout poterat agi cum reseruet ius iterum rectius agendi. 3 †verbum enim recte cõuenit iustitie cause potius q̃ aptitudini ꝛ ordini procedendi vt per glo. que hanc differentiam facit inter rectè et rite. ꝛ in. l. iuste possidet. de acquiren. possessio. ꝛ ibi Barto. ꝛ docto. glo. in. l. non putauit. §. non queuis. de contratab. et glo. et Barto. in l. ij. ff. de inoffi. testamen. 4 †Et prout percipio ex vltimis allegationibus excellentissimi doctoris domini luce de callio motus fuit: q̧ dictus thobaldus non poterat agere iure directo: sed per viam fideicommissi vt restituatur eidem hereditas: quia primũ testamentum fuit ruptuȝ natiuitate posthume preterite. l. posthumo. C. de contratab. l. j. ij. ꝛ. iij. C. de posthu. here. insti. et. l. j. ff. de iniust. testamento ꝛ agnatione quasi posthumi. l. gallus. quasi per totam. de libe. et posthu. et. d. l. j. ꝛ. l. posthumorum. de iniust. testamen. 5 †Sed dicta institutio confirmata videtur fuisse in codicillis: ꝛ institutio in codicillis resoluitur in fideicommissum. l. scenola. ff. ad trebel. et qõ per illam legem in clausula codicillari. dicunt Bart. ꝛ docto. in l. j. de iure codicil. et in auť. ex causa. C. de libe. preter. et per Bald. et doctores in. l. fina. C. de codicil. 6 †Non enim potest dari hereditas in codicillis. lege secunda. C. de codicil. ꝛ lege secunda. §. fina. ꝛ lege quod per manus. ff. eo tit. 7 †Et ideo si testamentum ruptum natiuitate posthumi vel aliter ruptum vel inualiduȝ confirmatur in codicillis institutio in testamento prius facta censetur facta in codicillis: ꝛ valet iure fideicommissi: prout est expressus casus in. l. j. C. de codi. ꝛ vbi in secundo testamento cõfirmatur primum testamentum institutio facta in princi. validatur iure fideicommissi. l. posthumus. C. si paganus. ff. de iniust. testamen. nec reperitur a dicta regula exceptio nisi in milite qui potest priuilegio speciali hereditatem directo relinquere in codicillis. l. militis codicillis. ff. de mili. testamento. Et licet Bart. in. l. militis codicillis. ꝛ in. l. hac cõsultissima. §. si quis autem. C. de testamentis. ꝛ in. l. ij. ff. de iniusto testamento velit posse relinqui etiam in codicillis. ꝛ in. d. l. militis codicillis. dicat consulendo idem tenuisse ꝛ ita fuisse iudicatum. refert ipse Bart. qui in predictis locis loquitur in substitutione pupillari: ꝛ fundat se per. d. §. si quis autem. ꝛ quia sibi obijciebatur q̧ dictus §. si quis autem. loquitur quando defunctus voluit testari. ipse respondit q̧ ex quo sibi permittitur q̧ possit minus solẽniter testari: non refert an voluerit testari: an vero codicillare. et ad hoc adducit. d. l. militis codicillis. et ipsum Barto. videtur sequi Rapha. fulg. in. d. §. si quis autem. dicẽs q̧ est in pratica. ita iudicaret vt fauerẽt voluntati testatoris. qõ ꝛ videtur velle Pau. de cast. in auť. qõ sine. eo. ti. nam sm eum maior ratio est in liberis ꝛ eorũ fauore q̃ fauore militis: quia circa testamentum magis fauetur liberis q̃ militi: patet quia militis testamentum requirit rogitum testium. l. diuus. ff. de milita. testamen. ꝛ secus inter liberos 8 †Item ꝛ alias magis priuilegiatur testamentum inter liberos q̃ testamentum militis. s. in terminis. auť. hoc inter liberos. eo. ti. sm eũ. Sed contra Bar. tenet Bal. in. d. l. hac consultissima. §. ex imperfecto. dicens ad. d. l. militis codicillis. qõ est speciale in milite: ergo in cõtrarium est ius commune. l. j. ad muni. et. l. j. C. de thesau. lib. x. sm eum ibi. vbi eodem modo respondet Ange. similiter tenens cõtra Barto. qui idem tenuit in. d. l. militis. per dictam rationem. ꝛ per l. ex parte. §. j. fami. hercisũ. et idem etiam tenuit in. l. militis. C. de testamen. mili. dicens q̧ idem voluit Odofre. in auť. nouissima. C. de inoffi. testamen. Idem voluerunt Bald. et Saly. in. l. filij. C. fami. hercis. ꝛ Bal. in. l. insti. ff. de condi. insti. pariter vt supra respondens ad. d. l. militis. et idem vult Saly. in dicta auť. qõ sine. si fiat mentio codicillorum: secus dicens si simpliciter liberos instituit. ꝛ ad hoc facit qõ tradit Barto. in. l. tale pactum. §. fina. de pac. vbi allegat. §. ex imperfecto. non autem. §. si quis. quem allegat i alijs iuribus. s. adductis. Et similiter contra Bar. tenent Ang. ꝛ Imo. in. l. ij. de iniust. testamen. ꝛ ibi dicit Imo. q̧ non sequitur est i hoc priuilegiatus miles: ergo liberi. quod probat pluribus similibus. Et ego legendo. d. §. ex imperfecto. probaui: quia iure veteri erãt priuilegiati milites q̧ possint citra iuris solẽnitatem testari: et tamen eo iure secus erat inter liberos: quia primo fuerũt priuilegiati in hoc liberi sui et emancipati priuilegiati per Constantinum: q̧ inter liberos valeret minus solẽnis vltima volũtas: deferens tñ successione ab intestato. postea tñ p Theodosiũ in. d. §. ex imperfecto. fuit extẽsuȝ etiã ad alios liberos nõ suos nec emãcipatos: ꝛ in sup q̧ valeret vt testm̃. Ex quibꝰ ptȝ q̧ iura q̃ priuilegiabãt militẽ non militabant in liberis: ergo de milite ad liberos non procedat arg. hñt em̃ priuilegia sua milites ꝛ priuilegia sua liberi: ꝛ hñt se vt excedentia

excedentia et excessa. Sed non se fundat Bar. ꝙ priuilegia militum trahātur ad liberos: sed fundat se ꝙ qui pōt minus solēniter testari pōt in codicillis directo relinquere hereditatē: nam milites erant priuilegiati testari quō vellent. l. j. e. ti. Et ex hoc priuilegio causatur ꝙ possint codicillis hereditatem directo relinquere: si ita est pari rōne inferendū est in alijs qui sunt priuilegiati vt insolēniter testari valeant ꝙ possint in codicillis libertatē directo dare et adimere: quo fit vt rñsio. doc. nō eneruēt inductionē Bart. nec ad illam adaptētur. Et si recte Bar. aduertat̄ nō se fundat in priuilegio ꝛ fauore liberorū: sed loquitur gn̄aliter in venientibus ab intestato: nā ita loquit̄ ꝛ non se fundat per. §. ex imperfecto qui priuilegiat magis plene liberos sed si vbiqꝫ. s. in. d. §. si quis autē. ꝛ in. d. l. ij. ꝛ in. d. l. militis codicillis. se fundat in. d. §. si qs aūt. rn̄deri autez pōt ad inductionē Bar. ꝙ nō apparet in. d. l. militis codicillis. qd papinianus auctor illius legis nitat̄ ex priuilegio dato militibus in testādo. Forte eñ erat ɔcessum spāliter militi ꝙ codicillis heredē scribere posset.

9 † Et diuinare est qua rōne motus fuerit papinianus: ꝛ posset attētari ꝙ lꝫ miles possit codicillis dare hereditatē directo si fiat etiā testm̄: tn̄ nō possit ab intestato a contrario sensu. d. l. militis codicillis. in prin. ꝛ rō differētie pōt sumi ex. l. si qs cū nullū. in fi. de iure codi. ꝛ pōt induci. §. non tm̄. insti. eo. ti. sed qcqd sit hoc meo iudicio non cōfert ad decisionem pn̄tis cause ex pluribus. et primo: quia dictus thobaldus in suo libello diuisorio presupponit se et fratres esse heredes: ꝛ habere hereditatē cōem: ꝛ propterea petit illā diuidi si vera sunt que narrabat institiā fouebat: si non sunt vera vel illa non docuit deficit iniustitia cause: ꝛ in meritis eiusdē nō in rititudine processus ex quo causabatur sentētia iniusta nō autē nulla prout pronunciatum fuit. Si eñ titius agit cōtra seium ad decē ꝛ petit illū condēnari: quia mutuauit si ipse titius nō ꝓbauit mutuū: ꝛ tn̄ fuit ɔdēnat⁹ seius sn̄ia est iniusta: non nulla sed valida: vt no. Bar. ꝛ do. in. l. prolatā. C. de sentētijs. et est notissimum. Itē dato ꝙ dicta vltima volūtas fuerit codicilli non testm̄: ꝛ in codicillis nō potuisset dari hereditatē directo: sed per fideicōmissum: tunc hereditas esset deuoluta ab intestato: nā primū testm̄ erat ruptū agnatione posthumi ꝛ quasi posthumorū vt premissum thobaldus esset heres ab intestato pro sua rata: ꝛ dicti petrus ꝛ baptista pro eorum ratis: ꝛ sic oīmodo essent heredes: lꝫ nō ex testō.

10 † Et lꝫ in libello narrauerit se heredē ex testō: tamen non astrinxit se nisi ad necessaria: profecto iudiciū familie herciscunde pariter cōpetit heredib⁹ ab intestato: prout heredib⁹ ex testō. l. ij. in prin. fami. hercis.

11 † Et lꝫ nō esset heres: tn̄ sn̄ia ꝓ eo lata in iudicio fami. herci. valet. l. cum putarē fami. hercis. Item forte quia errasset in cā potuisset dici non fuisse heredē per. l. si is ad quem. de acqui. here. ꝛ. l. heres institutus. eo. ti. tn̄ ꝛ si pendente iudicio adiret posset ex cā supueniēti fundari sn̄ia. l. si rem. §. fi. ff. de pig. ac. et ibi per doc. ꝛ in. l. non pōt videri. ff. de iudicijs. iūcta. l. heres quāqꝫ. de acqui. here. Ideo i appellationis cā posset huic defectui ꝓuidere si immineret: et sic in oēm euentū victoria deberet sequi pro sui parte: interest tn̄ qꝛ ab intestato esset heres pro tertia parte si sunt tres filij succedentes: ꝛ si est testm̄ validum esset heres pro dimidia vel si codicillis posset directo relinqui hereditas filijs fr̄r esset heres pro dimidia.

12 † Ideo est inuestigandum quo iure habeat succedere dictus thobaldus: et profecto de duobus est inuestigandum ad notitiam huius rei. primo an codicillis possit relinqui hereditas directo. scđo dato ꝙ non possit: an censeatur hoc casu data ex ipso scđo testō. Et prima inuestigatio est duplex. primo nunquid veris codicillis possit dari hereditas inter liberos: ꝛ licet ꝓ Bart. videatur tex. in. l. fi. ff. fami. hercis. tn̄ ex quo doc. cōiter insurgunt: non auderem in decisiuis pro eo decidere saltem non compulsus ad decidendum.

13 † Secūda inuestigatio: an si quis instituit heredē in vltima voluntate quam nominauit codicillum an censeatur codicillus si valere potest iure testamēti ꝛ non iure codicillorū: ꝛ hoc casu lꝫ Saly. in auť. qđ sine. C. de testamē. videatur velle ꝙ tūc potius non valeat vt deferatur hereditas directo ꝙ sustententur vt testamentum dicens in questione in qua discordant Bar. ꝛ Bald. per eum relati. s. in substitutione facta pupillo ꝙ opi. Bar. procedit si non est facta mentio codicillorum: nam tunc potest interpretari testamentum: sed si est facta mentio codicilloꝝ tunc tenet opi. Bald. s. ꝙ non valeat vt pupillaris etiaꝫ si sit facta verbis directis ciuilibus vel sit expressum qđ pupillariter substituebat prout ipse vult: qđ procedere possit quando appareret ꝙ vellet codicillare: tamen si heredem instituit in vltima voluntate quam appellauit codicillum videtur qđ debeat valere vt testm̄ si in codicillis ꝑsupponatur nō posse heredem institui: nam codex ꝛ eius diminutiuū codicillus varijs ponitur modis: ꝛ apud grāmaticos et apud nos legistas. nam codicem vocamus librum constitutionum imperialium: vt in titulo de nouo codi. in rubro ꝛ nigro. et in titulo seque. de emend. insti. codi. et liber digestorum codex appellatur. C. de veteri iure enu. l. j. in principio. et tex. et glo. in verbo codice. ꝛ alij libri antiqui codices nuncupatur. vt in. d. l. j. §. sed cum sit necessariū de nouo codi. compo. et librum rationum codicem rationum

14 appellamus. † Codex enim liber vbi plura sunt simul collecta codex dici potest: ita et codicilli diminutiuū codicis dici possunt varijs modis sumi: nam ꝛ codicilli dicuntur principis litere aliquam dignitatem conferentes. insti. quibus mod. ius pa. pote. solu. §. sꝫ ex constitutione. in glo. hoc est speciale. et in auť. de manda. principum. in prin. col. iij. et in auť. vt ord. prefec. in princi. collatione. v. Ideo et testamentum saltem breue codicillus nuncupari merito potest quasi paruus codex: quia breuis scriptura pauca continēs. Et ideo licet testator nouerit codicillos: tamen si instituit̄ heres: ita ꝙ insti. non vt facta est si fieret in codicillis valet vt testamentū saltem fauore liberorum prout voluit Pau. de cast. in auť. qđ sine. de testa. adducens qđ habetur in disputatione Dyni que incipit in quidā paterfamilias. vbi videtur velle ꝙ cum dispositio possit valere iure testamenti: testator dixit ꝙ volebat valere iure codicillorum: non propterea desinit valere iure testamenti secundum eū quem refert ꝛ videtur sequi Jo. and. in addi. Spe. in titu. de instrumē. edic. §. cōpendiose. in addi. incip. ad intellectum. cum quibus

15 transit Pau. de cast. in. l. testamentum. C. de testamen. † Confirmantur premissa vbi viget fauor liberorum: quia liberorum fauor operatur vt vltima voluntas censeatur habere clausulam ꝙ valeat omni meliori modo. vt voluit glo. in verbo valuit. in. l. cum filie. §. coheredi. de vulga. et pupil. prout ibi no. Jmola qui idem post dominum Anto. not. in. c. raynutius. de testa. xxviij. col. et idem not. Raph. fulg. in. l. filij. C. fami. hercis. per tex. ibi. Licet itaqꝫ testator nominasset codicillum vel codicillos: tamen ex quo continet heredis institutionem et instituit filios: non propterea deberet interpretari ꝙ esset codicillus et non testamentum per predicta. iūcta l. non codicillum. Sed casus noster est penitus remotus a dicta hesitatione: quia testator non nominauit codicillum vel codicillos: nec dixit ꝙ volebat ꝙ valeret iure codicillorum: immo simpliciter explanauit suam vltimam voluntatem non nuncupando eam testamentum vel codicillos. ꝛ fecit institutionem ex qua demonstrauit ꝙ voluit esse testamentum. l. non codicillum. C. de testa. immo postea ipse testator clarius id idem declarauit adijciendo qđ volebat illam suam vltimam voluntatem valere iure testamenti: ꝛ si iure testamenti non valeret: voluit valere iure codicillorum ꝛc. Si itaqꝫ poterat valere iure testamenti nolebat ꝙ valeret iure codicillorum: sed iure testamenti. Nec obstat ꝙ i instrumento appellatur codicillus in princ. et in fi. quia respondetur ꝙ illa sunt verba notarij exemplantis: cuius officium erat exemplare fideliter id qđ repe

16 riebat scriptum: non autem interpretari. † Non enim rogant̄ nec ꝑcipit sensu corporis quod fuerit codicillus magis quam testamētum: ideo de illo non poterat conficere instrumētum. iuxta ea que habentur in. c. cum. ꝑ. tabellio. de fide instrumen. et in auť. si quis in aliquo. C. de eden. et per Nico. de mat. et Bald. in rubric. de fide instrumen. volentes ꝙ notarij non possint conficere instrumentuꝫ nisi de his que percipiunt sensu corporis: quod ꝛ est clarum per ea que habentur in. l. domitius labeo. de testamen. ꝛ habetur etiam in. c. j. de fide instrumen. immo voluit Jo. an. in addi. Specu. in titu. de instrumē. edic. §. restat. versic. sed quero. de quo per Nico. de

17 mat. ꝛ Bal. in rubrica. C. de fide instru. † Et facit etiam ꝙ per eos in. l. neqꝫ natales. C. de ꝓba. Clarū est itaqꝫ ꝙ non obstante ꝙ notarius nominauerit codicillū: tamen est testm̄ si vt testm̄ valere potest. Sed instari pōt ꝙ non possit valere: vt testamentū ex quo alij filij instituti in primo testō non sunt instituti in ista vltima voluntate: ꝛ per consequens videntur preteriti ꝛ pre[illegible]tio reddit testm̄ nullū. l. maximū vitium. ꝛ autenticis ibi positis. C. de lib. ꝓter. Non eñ sufficit si qd iure fideicōmissi filio relinquit̄. §. aliud quoqꝫ capi-

18 tulū in auten. vt cū de appel. cog. ſm ꝙ cōiter fere oēs tenēt: † sed qñ in scđo testamento confirmatur primū testm̄ censeatur institutis in primo relicta hereditas iure fideicōmissi. vt videtur text. in l. querebatur. ff. de te. mili. imo pl⁹ ibi poterat testator facere ꝙ primum testm̄ valeret stante scđo testamento ex singulari priuilegio militū pront ꝛ ibi exprimitur ꝛ tn̄ non censetur facere: sꝫ iure fideicōmissi honorare institutos in primo testamento: vt ibi fortius in casu nostro cum paganus nequeat decedere cum duobus testamētis: ꝛ de hoc est tex. in. l. posthumus. §. si paganus. ff. de iniusto testamento. Et ibi est etiam casus ꝙ confirmatio primi testamēti facta in secundo testamento reducit primam institutionem in causam fideicommissi. ꝙ ꝛ probatur in. l. si quis prior. ff. ad trebel. Et ita notant Barto. Bald. Ang. et Jmo. in dicto. §. si paganus. Et assignant Barto. ꝛ Ange. ibi rationem quare instituti in primo testamento non sunt coheredes institutorum in secundo testamēto: quasi scꝫ censeantur instituti in secūdo testamēto dicentes ꝙ ideo est: quia non sunt heredes palam nominati prout nūcupari debēt per. l. heredes palā in prin. ff. de testa. l. iubemus. C. eo. tit. ꝙ tamē Jmo. ibi impugnat per ea que tradit Barto. in. l. si ita scripsero. de

19 conditionibus ꝛ demonstrationibus. † vbi dicit ꝙ valet testamentum si testator coram testibus rogatis sufficiēti numero dicit. ego testor ꝓut in tali cedula cōtinet̄ referendo se ad cedulā certā: nā corā testib⁹ censet̄ instituisse illos quos noīauit in illa cedula ſm eum

20 cum quo transeūt doctores. † Et sic satis ꝙ institutio heredis apparet ꝑ relationē ad aliā scripturam seu dispōnem: vt ibi. et in. l.

asse toto.de heredi.insti.z in.l. institutio talis. de condi. insti. ſm
eūdem Jmo.ſm quem ratio est:quia ex quo testator in secundo te
stamēto instituit heredē in vniuerso non est verisimile ꝙ voluerit
heredes esse institutos in primo:sed potius vr̄ ꝙ ipsum heredem
institutum in scđo onerauerit onere fideicōmissi ſm eum:cuius ra
tio videtur confundi ꝑ tex.in.l.si quis priore.ff.ad trebel.vbi idem
deciditur in casu illo:vbi erat in certis reb⁹ scriptus heres in scđo
testō z disposuerat testator ꝙ primū testm̄ valeret:z tñ ibi institu-
tus in scđo censetur institutus in vniuerso detracta mētione certa
rum rerū:prout al's in.l.j.§.si ex fundo.z.l.ex facto.de heredi.insti.
z rogatus censetur de restituēdo hereditatē heredibus scriptis in
primo testō. sed aduertendū est:q2 in.d.§.si paganus.z in.d.l.que
rebatur.testator in scđo testō cōmisit fidei heredis ꝙ primū testm̄
valeret:heres aūt scriptus in scđo testō nō pōt facere ꝙ prime ta-
bule sint efficaces:nisi restituēdo hereditatē:iō nō mirū si in dictis
iurib⁹ nō valet vt institutio heredis:q2 illa nō cōmittitur fidei he-
redis scripti in scđo.Et ita forte etiā factū fuit in casu.l.si qs prio-
re.et si dicatur est diuinare illā legē.rñdetur ꝙ ibi presupponitur
v̄ba esse fideicommissi.nā tex.dicit propter verba fideicōmissi in-
serta:que autem fuerint verba non declarat:q2 forte nō hesitabat
de hoc.Et si quis dixerit:immo subdūtur v̄ba testatoris:cū subda
tur quibus vt valeret prius testm̄ expressum est.rñdetur ꝙ illa ver
ba sonant ꝙ in v̄bis fideicommissi illud erat expressum: nō ꝙ per
illa v̄ba induceretur fideicommissum:ideo ꝑsuadetur ꝙ testator fi
deicommisit heredi vt valeret prius testm̄:prout fecit in.d.§. si pa
ganus.et in.d.l.querebatur.Et hoc clara frōte tenerē in via dispu
tatiua:in via aūt decisiua non ita secure incedo:attento ꝙ docto.
hec nō ponderant:sed alias rōnes adducunt.quicqd aūt sit de ra-
tione dictorum iurium:in casu nostro secure tenendū arbitror:qđ
instituti in primo censeantur instituti in scđo:et hoc ex pluribus.
nam primo si iure fideicommissi censerentur inuitati scripti in pri
mo testm̄ scđm non teneret:ideo inuitati in scđo non haberēt etiā
iure fideicommissi ex testō scđo:nec virtute clausule codicillaris in
scđo testō inserte:nam per illam censentur rogati venientes ab in-
testato qui essent instituti in primo testō:vnde censerentur rogati
restituere sibiipsis qđ in iure nō admittitur:prout in simili in clau
sula codicillari considerauit Jo.and.in addi.Spe.in.d.§.compen
diose.in addi.que incipit ad intellectum.Jdeo cum dicta disposi-
tio non possit interpretari vt valeat iure fideicommissi:interprete
tur ꝙ valeat iure institutionis.arg l.quotiēs in actionib⁹.de reb.
dub.et.c.si papa.de priuileg.lib.vj.cū sil'i.qđ z demōstratur ex alio:
quia licet primū testm̄ esset ruptū natiuitate z agnatione posthu-
morū:tñ attenta clausula codicillari sustentabatur in vi fideicom-
missi:cū ista sit cōis opi.vt late refero in aut.ex causa.C.de lib.p̄te.
in v̄bo preteritionis.in tertia qōne.z sup glo.fi.in col.penes ante
penul.et maxime hoc casu in quo apparet de voluntate testatoris
qđ z si de hoc cogitasset idem disposuisset:tum q2 z hoc satis expri
mit in scđo testō:tum etiā q2 ex quo existentib⁹ filiis voluit illos q
supsunt honorare:ita z est veril'e qđ z fecisset si cogitasset alios su-
21 perfuturos:† prout in sil'i ita limitat Bal.in.l.si titi⁹.de vulga. et
pup.z in.l.filio p̄terito.de inius.tes.theoricā Bar.vbiq; volētis ꝙ
non conseruantur relicta in testō nullo vel rupto preteritione filii
vel posthumi ignoranter facta:lz al's ipse Bal. sequatur theoricā
Bart.qui Bar.ipse z sequaces se fundant inverisimili mente testa
toris que cessat hoc casu.Cum itaq; primū testm̄ valeret iure fidei-
commissi:et testator in scđo testō dicit primum esse nullū:z aduer-
sus illam nullitatem voluit prouidere aduersus nullitatē institu-
tionis;lz valeret iure fideicommissi:ideo satis clara est volūtas te-
statoris ꝙ voluit ꝙ instituti in primo essent heredes directo z non
fideicommissarii:z sic non obstat.d.l.heredes palam.quia satis pa-
lam sunt noiati heredes per relationem ad primū testm̄:non sic in
terminis.d.l.posthumus.§.si paganus.quia satis potest dubitari
vtrum voluerit valere iure fideicōmissi:an v̄o iure directo. Jdeo
non censetur palam z aperte noiatus heres:sed qñ per relationez
ad aliud apparet aperta voluntas testatoris:tunc nō procedat.d.
§.si paganus.z.d.l.querebatur.d.l.si quis priore.et qđ no.in.d.§.si
paganus.Bar.Bal.z Ange.cōcurrit etiam in casu nostro:quia in
scđo testamēto testator nō instituit heredes in vniuerso:ideo pre-
bet coniecturā ꝙ in residuo voluerit esse heredes institutos in pri
mo per id qđ dicit:vt.s.Jmo.in.d.§.si paganus.et ad d.l.si quis
priore.potest respōderi ex dictis.s.vel licet hec sola ratio: quia in
stituit in parte non in totum non esset sufficiens:tamen saltē coad
iuuat alias que militāt in casu nostro:vt apparet ex supradictis et
infra dicendis.Concurrit etiam fauor liberorum qui operatur vt
vltima voluntas valeat eo modo quo valere potest prout supra de
ductum est.insuper verba hoc necessario quodammodo importāt
quia testator non disposuit simpliciter ꝙ primum testationem va
leret prout loquuntur.d.§.si paganus.z.d.l.querebat.z.d.l.si quis
priore.z doc.in.d.§.si paganus.sed disposuit ꝙ valeret in omnib⁹
et per omnia.dicitur enim ꝙ in omnibus aliis dictum primū testa
mentum confirmauit in omnibus et per omnia:et sic loquitur per
vniuersalem:cuius natura est nihil excludere.c.solite. de maio. et
obe.l.iulianus.de leg.iii.z cañ.si romanorum.xix.dist.non enim
per omnia confirmat si factum iure directo facit valere iure fideicō
22 missi.†Et maxime cum sit vniuersale duplicatum vel triplicatum:
et geminatio vniuersaliū verborū auget plurimum virtutem ver
borum per no.in.l.balista.ff.ad treb.z ibi ꝑ glo.Bar.z docto.et de
his verbis in oībus z per oīa est tex.in.l.ii.§.furiosus.ff.de iure co
di.et ibi ad propositum ponderat Ang.z Pōta.in.l.adoptiuū.§.
patronum.ff.de in ius vocā.z alias de geminatione v̄boꝝ enūcia-
tiuorum ꝙ disponant vbi al's non disponunt.voluit Pau.de ca.
in.l.ex hac scriptura.de dona.allegando tex.z Bart.in.l.cū scim⁹.
de agri.z cēsi.lib.xj.ad idem Panor.in.c.si cautio.de fide instru.in
fi.et in repetitio.c.per tuas.de arbi.et al's Bal.in.c.fi.de offi.lega.
ꝙ si superior committens dixit tu.tu.censetur elegisse industriam
persone in casu quo al's non censeretur elegisse:et ibi eum refert et
sequitur Cardi.zāba.allegat.l.balista.z.c.z si christus.de iureiurā.
vbi verba geminata videntur prolata cum maiori deliberatione:z
al's Ang.in.l.stichum.§.stipulatio.de verb.obli.pōderat gemina-
23 tionem verborum ad augendam virtutem verbis.considerata†er
go significatione illorum verborum in omnibus z per omnia non
potest interpretari ꝙ voluerit confirmare in vi fideicommissi:cum
tunc non confirmaretur per omnia cum non habeat per omnia eā
24 dem efficaciā fideicōmissum vniuersale quā habet institutio.†Cū
itaq; qui confirmat actum inualidum censetur de nouo facere:et
tunc qui confirmat dat.l.adoptio.de adop.z.l.legata inutiliter.de
adimē.leg.z.d.l.si quis priore.et ibi per doc.z per Bart.z doc.in.l.
et quia.de iurisdi.om.iudi.ideo instituti in primo testō censentur
25 instituti in scđo.†Accedat ꝙ nonnulli tenent ꝙ institutio filiorū
potest fieri nutu:z vidi in questione vertente in hac ciuitate ꝑ ali-
quos excellentes doctores consultum.et facit.l.fi.C.fami.herciscū.
iuncto eo qđ dicunt docto.in.d.§.ex imperfecto.dicentes ꝙ id qđ
fuerat prouisum per constantinum in.d.l.fi.fuit dictum z extēsum
per iustinianum in.d.§.ex imperfecto.non tamen firmo in presen
tiarum dictā opi.nec expedit:quia vigent alia fundamenta supra
deducta:ex quibus puto intrepide concludendum ꝙ dictum secū-
dum testm̄ valeat vt testm̄:z censeantur in eo instituti scripti he-
redes in primo:qui tamen supererant. in portionibus aūt prece-
dentium fuit facta noua prouisio in ipso scđo testō:z per ꝯñs di-
ctus thobaldus actor sit heres pro dimidia dicti testatoris ex ipso
26 scđo testō.†Deueniendum est amodo ad quedam alia super qui-
bus reperio hesitari contra dictum thobaldum:super quibus bre
uius incedam cum prolixior fuerim, circa efficaciam et virtutē di-
cti testamenti:super quibus prout dicebatur fiebat principalis in
stantia aduersus iura dicti thobaldi:z anteꝙ̄ vlterius progrediar
premitto ꝙ in actis non reperio interpositam:nisi appellationez
viua voce:lz in interpositione appellationis coram iudice ad quē
fiat mentio de quadam appellatione in scriptis.Jlla autem appel
latio facta viua voce alio non apparente videtur ꝙ non valuerit
ea ratione:quia appellauit ad generalem vicarium et ad quēlibet
alium iudicem competentem:nec apparet declaratus iudex intra
decem dies:ideo ratione incertitudinis in terris ecclesie prout est
ciuitas eugubina in quibus potest appellari ad superiorē omisso
medio.ii.q.vj.ad romanam.de offi.deleg.super questionū.c.si duo
bus.et.c.dilecti.de appel.ideo hmōi appellatio ad talem z ad quē
libet alium iudicē cōpetentem ꝑpter incertitudinem cum plures
sint iudices competentes non tenet:nisi declaretur infra decēdiū:
vt per Jo.an.in regula in alternatiuis.in.vj.et in addi. Spe.in ti.
de appel.§.nunc tractemus.z per glo.eiusdē in.c.is cui.de offi.de-
lega.ꝙ z communiter tenetur in supradictis iuribus.et per Ang.
et Jmo.in.l.j.§.si quis appellatione.ff.de appel.et si non valet ap
pellatio sententia transiuit in rem iudicatam:quatenus tamen va
luerit: nec valeret sentētia iudicis ad quē qui fuit aditus sup ipsa
appellatione si diligenter verba interpositionis animaduertunt.
Judex autem ad quem licet reperiat sententiam nullam: non po-
test super nullitate sententie pronunciare: nisi probetur appella-
tio legitime et solenniter interposita:vt est tex.z glo.in.c.dilecto.
de appella.qui ad hoc est melior qui sit in iure:prout dicit ibi Jo.
and.qui hoc firmat:et sequūtur docto.ibi.z facit.c.exhibita.de iu-
di.et ibi Jmo.col.penulti.z Panor.ibidem in.vj.col. et notabili
penul.Non insisto amplius in hoc:quia forte in facto aliter res se
27 habet ꝙ̄ reperiam in scripturis ad me transmissis.† Allegantur
etiam acta et sententia nulla propter absentiam et minorem eta-
tem dicti baptiste.Circa hoc est aduertendum ꝙ iste cause non in-
ficiebant sententiam et acta in totum:sed respiciunt solum perso-
nam baptiste nihil tangunt interesse Petri: itaq; nulla resultat
ex his causis nullitas pro parte Petri.Jtem quo ad personā ba-
ptiste non videtur plene probata minor etas: quia nullus testis
reddit sufficientem causam scientie.De primo plane constat ex de
ductis per allegantem patronum cause qui plene et egregie pro-
28 bat:et est planum non insisto.† Circa secundā testem nomine bar
tholomeam constat quod non deponit de natiuitate:ita quod red
ditio cause: quia vidit non potest referri ad natiuitatem de qua
non deponit. Jtaque necessario deponit in dicta redditione
cause

cause de visu per aspectum: que probatio testis per aspectum non probat prout voluit Bal. in. l. solem. in fi. C. de testamen. allegado Bar. consuluisse in consilio. lxxxv. incipien. questione. qd cōsilium est mihi in ordine. xxxix. incip. in questione vertente inter dominū Symonem. Non enim artat ad punctale tēpus de quo testis deponit prout late declarat Barto. in repetitione. l. de etate. ff. de mi-29 no. † Et est aduertendū q̄ illa redditio cause: quia vidit audiuit et presens fuit singula singulis congrue referendo est ambigua: quia nō apparet ad quid referatur causa visus ad quid causa auditus: itaq̄ potest referri causa visus: quia vidit pauloante et ex aspectu nouit esse etatis de qua deponit: profecto iudicium per aspectū est fallax per aliquos annos in tanta etate. itaq̄ non probaret aliquo pacto in his terminis magis artaret si referretur ad visum in tempore quo deponit fuisse etatis anni vnius et quatuor mensiū: quia in tam tenera etate non est fallax iudicium aspectu respectu tanti tēporis: vt patet ex theorica Bar. in. d. l. de etate. et res ipsa id indicat: tamen quia ambigua probatio non relevat. l. certum. de confes. et. c. in presentia. de proba. et qd habetur in. l. inter stipulanté. §. si stichum. de verborum obliga. et dicta redditio cause est p sensum visus et presentie incerta ad quid referatur: ideo non artat ad visum tenere etatis. Et insuper si referretur ad illam tenerā etatē est aduertendum q̄ dicta testis non deponit de certo tēpore p̄cise de tempore vnius anni et quatuor mensium: sed addit: vel circa: q̄ verba vel circa reddunt dictum testis ambiguum: adeo q̄ nō probat. dixit notabiliter. d. Anto. in. c. fin. de desponsa. impub. p illum tex. et similes. et respondet ad. l. hec adiectio. de verbo. sig. et. l. et si post tres. in prin. si quis canti. q̄ non sunt intelligende in testibus vel alijs proba. que debent concludenter artare. Insuper non est tanta distantia a maiori etate ista de qua agitur in casu nostro: qd illud tēpus qd haberet cōprehendi sub illis verbis vel circa: et illud in quo iudicium aspectus posset faciliter falli: etiam in illa etate tenera non faceret excedere minorem etatem. Itaq̄ ista testis deficit in redditione cause: ideo nō probat domina Juliana tertia testis et domina Pera quarta testis clare nihil probant de etate: q2 nullam causam scientie reddunt per sensum corporis: nam interrogate in causa scientie in qualibet dicitur dixit vt supra: et supra nulla deponit de visu vel sensu corporis. Et hoc est clarum nō instādum in deductione: patronus cause impingit istis tribus q̄ nō fuerunt rite examinate: quia non citata parte: et quia per non habentem commissionem: super quo non elaboraui an in facto id contigerit. Joānes philippus quintus testis et vltimus super etate deponēs similiter non probat: quia interrogatus de causa sciētie nō reddit causam sciētie per sensum corporis: vt ex lectione sui dicti clare aparet: ideo non p̄bat. l. testium. C. de test. et quod p glo. et docto. in. l. solam. eo. tit. et in. c. causam que. extra eo. per Innocē. et alios. Absentia etiam dicti baptiste non probatur plene et concludenter: vt sufficienter deducitur per patronum cause. Item non apparet q̄ fuerit absens ex causa necessaria: nam licet iuerit in castra nō dicitur q̄ iuerit vocatus nec q̄ ibi moram traxerit causa bellandi: forte accessit causa solacij vel ex aliquo sui negotio. insuper illo tēpe quo dicitur fuisse absentem: nō reperio q̄ aliquid preiudiciale fuerit actum: solum fuit producta petitio et facte exceptiones et replicationes que concernūt preludia cause. itaq̄ nulla p̄baf lesio neq̄ iusta causa causans resti. in inte. vel nullitatem sentētie: et maxime cum causa sit summaria nō requirens ordinem iudiciarium prout aperte sup hoc statuitur p legem municipalem. itaq̄ ista preludia nō erant necessaria in isto iudicio summarijssimo ad merita cause deuentum fuit; lōge post absentiam finita de qua testes deponūt. Et si dicatur statutum loquitur in habentibus rem communem: ideo prius debet liquidari q̄ res sit communis: et sup hoc iudiciū sit ordinarium: cum ille qui nititur ex statuto debeat p̄bare ea sup quibus statutum fundatur: vt p Bal. in. l. si quis non dicam rape. C. de episco. et cleri. et p Bar. in. l. j. ff. de condi. ex lege. p moder. dos in. l. si quis maior. C. de transac. ad hoc etiam quod p glo. 30 do cto. in clemē. si. de rescrip. † Respondetur q̄ lites sunt abbreuiande non ampliande vt est intentio omnis iurislatoris. c. finem litibus cupientes imponi. extra de dolo et contu. et. l. properandum. in princ. C. de iudicijs. et dictum statutum ad hoc maxime tendit: sed si daretur dicta interpretatio q̄ super communione probāda haberet fieri prius iudicium ordinarium esset ampliare lites non minuere. Si eniz ordinarie super illa communione procederetur: ergo et p̄nunciari deberet: quia de qua re iudex cognoscit super ea iudicare debet. l. si solemus. et. l. de qua re. de iudicijs. et. c. cū ecclesia sutrina. in fine. de causa possessionis et p̄prietatis. Et si p̄baretur communio et declararetur et peteretur diuisio: quid restaret: nisi sententiare diffinitiue et ad diuisionem compellere pro executione sentētie. Ideo statutum p̄uideret de vento: qd non est dicendum p iura vulgaria: ideo de communione est p̄bandum in hoc iudicio summario. Iste enim est generalis stylus iudiciorum: qd id super quo actor aliquid petens se fundat probet immeritus cause 31 non ante omnia. † Ecce iudicium familie hescis. et communi diuidundo requirunt communionem prout requirit dictum statutū: et tamen non est ab initio probanda communio: sed post litem cōtesta. ita et in terminis quibus loquitur Barto. in. l. j. de condi. ex lege. et Bald. in. d. l. si quis non dicam rapere. et in terminis. d. l. si quis maior. et. d. clemen. fin. nec aliter sunt intelligenda statuta q̄ iura communia ceteris paribus: vt notabiliter inquit Bald. in. l. gallus. §. quid si is. de libe. et posthu. Sunt enim ius ciuile ciuitatis. l. omnes populi. de iusti. et iur. et a iure communi interpretationem recipiunt. l. non est nouū. et. l. sequenti. de lega. l. si serui vestri. C. de noxa. c. cum dilectus. de consuetu. et verba dicti statuti quatenus dicit q̄ iudex procedat in predictis et c. in sui generalitate possunt intelligi. s. in communione probanda et diuisione facienda: et sic etiam in videndo et cognoscēdo an res sit communis necne: maxime vtendo simili iure communi: cum de similibus et similia pro-32 cedat. arg. c. inter ceteras. de rescrip. l. non possunt. de. ll. † Et dato q̄ communio non esset probata: non propterea vitiatur sententia super diuisione lata tanq̄ probata fuerit: vt est tex. in. l. cum putarem. ff. fami. hercis. esset enim contra ius partis: et sic iniusta non 33 contra ius consti. † Si quid autem deficeret in probatione potest suppleri in causa appellationis. l. per hanc. c. cum ibi notatis. de tēporibus appella. et. c. fraternitatis. de testi. et per hoc minime est hesitandum: quinetiam ferie in hominum scilicet vtilitatem inducte non habuerint obstare. Non obstat quod dicitur fuisse oblataz probationem minoris etatis et absentie incontinenti et nō fuisse admissam: et ex hoc iustificari appellationem per. c. interposita. de appellatio. istud quidem respicit iustificationem appellationis: non autem nullitatem sententie. Item dato q̄ esset iustificata appellatio: ita q̄ causa ex hoc esset deuoluta ad superiorem etiam si esset appellatum ab interlocutoria nec esset amplius remittenda ad iudicem a quo: non tamen ex hoc habet obtinere in causa: nisi quatenus doceat de iuribus suis: vt est tex. in. c. ex parte ade. de testi. secundum vnum intellectum: prout voluit Joan. and. in. d. c. interposita. et Imo. ibi col. v. et Anto. de butrio. in. d. c. ex parte. et Imo. ibi. et in. c. exhibita. de iudi. Cum itaq̄ omnimodo causa sit deuoluta ad iudicem superiorem: et restitutio in integ. etiam hodie peti potest. Et si tunc debuit admitti etiam nunc est iustificanda: nec aliud dicitur in. d. c. interposita. et si secus diceretur esset absurdum. s. q̄ illa non admissio preberet victoriam in causa principali: ideo ista inuestigatio an debuerit admitti illa petitio in inte. restitu. est inutilis quodammodo: et non puto qd releuet cum non fuerit appellatum ab illa non admissione: sed a sententia diffinitiua: nam tunc quia talis appellatio tendit ad finalem victoriā cause: ideo non iustificatur per talem non admissionem: et iste est tex. in. d. c. ex parte ade. secundum aliam lect. prout dicit Imo. in. d. c. 34 interposita. v. col. † Procedit itaq̄ dictū. c. interposita. q̄ iustificetur appellatio ex sola non admissione exceptionis cum oblata probatione incontinenti quando est appellatum ab interlocutoria a qua non potest appellari viua voce: sed debet appellari in scriptis. c. cordi. de appellatio. lib. vj. et per Imo. in. l. ij. ff. de appella. et per Barto. in. l. eius. de appella. reci. ideo cum appellauerit viua voce non potest cēseri appellatum ab interlocutoria: immo nec procedit. d. c. interposita. quando simpliciter appellatur a non admissione exceptionis vel petitionis: sed requiritur qd appelletur propter probationes oblatas non admissas: alias non iustificatur appellatio propter non admissionem: prout est tex. in. d. c. ex parte. secundum alium intellectum: prout volunt Joan. and. Imo. et Panor. in. d. c. ex parte ade. de testi. et Imo. in. d. c. interposita. cū itaq̄ non fuerit appellatum a dicta non admissione probationis cessat dicta iustificatio appellationis: nisi probetur de iustitia et ve-35 ritate cause. † Circa articulum finite instantie videtur dicendum quod ex quo statutum aperte loquitur quando incipiat currere tempus instantie standum sit verbis ipsius statuti que sunt clara. argu. l. ille aut ille. §. cum in verbis. de legatis tertio. maxime cum sit correctorium iuris communis si intelligatur quod imponatur meta instantie: quia tunc corrigit ius commune. l. properandum. in principio. C. de iudi. et. c. si. extra eo. titu. Panor. tamen in. c. de causis. de offic. delega. referendo Specu. eo. titu. §. restat. ver. qd si statuto. dicit quod si statutum imponit penam iudici non terminanti causam infra terminum non censetur lapsus termini finire instantiam. Item ex quo dictum statutum est penale et pene sunt molliende regula in penis. in. vj. et. c. statutum. de electio. eo. li. nō debet trahi ad casum in quo non loquitur. Ideo cum statutum loquatur quod incipiant currere quatuor menses statutarij a die primi termini dati ad probandum: et terminus non fuit datus: ideo dicti quatuor menses assignati in dicto statuto non incipiunt: ex quo non est assignatus aliquis terminus ad probandum. Nec obstat quod in simili habetur in lege nulla. et in lege nihil. C. de procurato. et in. c. primo. de electio. libro sexto. Quia illa iura et que ibi habentur non loquuntur in penalibus et in correctiuis. Item illi actus qui solent sequi litis contestatio. in causis in quibus nō contestaf lis operātur illos effectus quos solet operari litis conte. prout et habetur in dictis iuribus: sed p̄ductio capitulorū et iuramēta testiū et h̄mōi nō opaf eūdē effectū quē opaf assignatio termini

nam assignatio termini operat̃ ꝙ post termini lapsū preclud[itur] via ad probandū nisi noua dilatio detur: quia quilibet terminus probatorius cēsetur peremptorius. c. licet causam. de pba. ꝛ ibi no. et in. l. in pecuniarijs. ff. de ferijs. itaqꝫ iudex post terminū habeat liberū tps ad cogitandū ꝛ deliberandū de snie ꝓlatione longe magis ꝙ̄ vbi sine termini assignatione fiūt capitula ꝛ ꝓbationes: nā tūc nō precludit̃ via ad ꝓbandū: prout precludit̃ ꝑ lapsū termini. itaqꝫ iudici nūqꝫ patebat tps ita liberū ad deliberādū de pro latione snie: itaqꝫ est longa ratio differētie inter hūc casum ꝛ ea que ha-

36 bentur in. d. l. nihil. ꝛ. d. l. nulla. †qd̄ ꝛ deprehenditur ex alio: quia acta q̄ respiciūt merita cause fieri nō pñt sine litis cōte. in causis ordinarijs ꝛ facta nō tenēt. c. j. de lit. cōte. c. dudum. el grande. de elec.

37 et in titu. vt lit. nō cōte. in rubro ꝛ nigro. †Sed capitula ꝛ ꝓbationes fieri pñt sine assignatione termini: et facte tenent etiam in causis ordinarijs. l. in cause. ff. de adul. vbi in cā adulterij nō datur dilatio: ꝛ tñ sunt necessarie ꝓbationes: ideo patet ꝙ ꝓbatio sine di

38 latione tenet. †ad idē. l. vnius. §. cogniturū. ff. de qōnibus. et iō nō ita se habēt probationes ad termini assignationē: maxime in istis causis ita summarijs: prout se habet litis contestatio ad acta concernentia merita cause ꝛ econtra. Cum ergo sint casus separati de vno ad alterum: non est illatio. l. fi. de calū. l. si maritus. C. de dona.

39 inter virum. l. naturaliter. §. nihil cōmune. ff. de acqui. pos. †Circa nullitatem snie que allegatur ratione defectus citationis non legitime emanate ad audiendū sniam. Dicendū arbitror ꝙ si ille Bernardinus dñi Polydori habebat sufficiēs mandatum: ita ꝙ esset procurator prout se asserit non vitietur snia ꝓpter defectū citationis: ex quo lata in presentem: maxime quia eo presente dictus To

40 baldinus petijt sniam pro se ferri: †ꝛ appellatione snie i dubio intelligitur de diffinitiua: vt in. l. j. §. qd̄ in sententijs. ff. qñ appel. sit.

41 et in rubrica. C. de senten. ꝛ interlocu. †Sentētia enī ꝛ ceteri actus sine citatione in presentem tenent Bar. Bal. ꝛ ceteri in. l. j. ff. de in ius voc. Bar. in. l. prolatam. C. de sentē. Bar. ꝛ Bal. in. l. si oēs. C. si vt se ab hereditate absti. Bal. in. l. accusatoribus. C. de accu. ꝛ in. l. etiam. §. fi. ff. de mino. vbi bonus tex. ꝛ per Jo. an. in nouella. in. c. fi. de elec. lib. vj. et prout dicit patronus cause non fuit negatum ꝙ non esset ꝓcurator: nec si negatum fuisset forte obsisteret veritati nō me extendo: cū negatum non fuerit. insup lꝫ snia iudicis a quo sit nulla: tamen negotium principale defertur ad iudicē ad quem: qui etiam habet super causa principali pronūciare: maxime si fuerit aditus per viam appellationis. vt est tex. in. c. exhibita. de iudi. ꝛ ibi Jmo. qd̄ ꝛ voluit Jnnocē. in. c. dilecto. de appel. ꝛ dñi de rota

42 decisi. ccclxj. que incip. †Jtem fuit dubitatū si appellet̃ ꝛ ꝑ Archi. Jo. mo. ꝛ Jo. an. in. c. fi. de re iudi. lib. vj. super vbo necesse. ꝛ Bald. in. l. j. C. de sentē. ex pericu. reci. in prin. ꝛ Lap. in sua allegatione q̄ incipit appellatio. dicēs ꝙ appellatio a snia nulla deuoluit cognitionē ꝛ decisionē cause principalis ad iudicē appellatiōis sub hac forma: quia si snia foret nulla vitio actorum substantialiuꝫ habeat ipse cognoscere de nouo hoc est a principio ꝛ ex integro supple. s.

43 ab actis nullis citra. †Sed si sententia est nulla vitio snie hꝫ ipse eam reformare ex primis actis: vt in. l. cum querebatur. cū ibi not.

44 de re iudi. ꝛ qd̄ ꝑ glo. ꝛ doc. in. d. l. si expressim. ꝭm eum. †Quinimmo ꝛ si nullitas est principaliter intentata deuoluit negotiū principale ad iudicem superiorem: ita ꝙ ipse iudex aditus sup ea pōt non solū sniam nullā pronunciare: sed etiam ipsam sniam reformare. per tex. C. de accu. in. l. absentē. ꝛ in. l. j. §. j. ff. q̄ snie sine appella. rescin. ꝛ. c. cum Joānes. de fide instru. ꝛ. l. titianus qd̄ cū eo. ꝭm barto. in. d. l. si expressim. in fi. q ita firmat ꝑ dicta iura. Et idē tenet in l. si vt ꝓponis. C. quō. ꝛ qñ iudex. in vlti. col. ꝛ in. l. j. C. qñ prouo. nō est necesse. vbi Ang. idē tenet. qd̄ et tenet Jmo. in. c. dilecto. ꝛ in. d. l. si expressim. xxiij. col. qd̄ ꝛ voluerūt Jaco. but. ꝛ Bald. in. d. l. si vt proponis. ꝛ Saly. in. l. si preses. quō ꝛ qñ iud. ꝛ. d. Anto. in. d. c. dilecto. ꝛ Panor. in. c. in literis. in fi. de offi. deleg. saltem si petatur sententiari super negotio principali: prout ipse Panor. loquit̃ ꝛ clarius Bal. in. l. tale pactum. §. qui prouocauit. de pac. xiiij. q. licet in predictis sint opi. vt ꝑ Jnno. in. c. cum ꝯtingat. de offi. delega. et ꝑ Ange. in. d. l. si expressim. in casu aūt nostro cessant: cū iudex fuerit aditus ꝑ viā appellationis: et ꝑ hoc sunt sublata oīa dubia q̄ reperio facta in cā cōtra validitatē ꝛ efficaciā snie: illa aūt q̄ magis concernunt merita cause sunt sublata ꝑ ea que primo loco tetigi. circa primum principalē arti. q̄ cōcernūt ipsum testm̄ tā primū ꝙ̄ scōm. Probata itaqꝫ cōione hereditatis inter ipsas partes ꝓ ratis deductis venit ferenda snia diffinitiua sup ipsa diuisione: prout in prima cā petitū fuit etiā si snia fuisset nulla ꝑ iā dicta. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cccxxv.

1 Fideiussor in cā euictionis an teneatur emptori si res euincat̃ datij occasione non soluti scōm libram impositam ad rationē auctoris ipsius venditoris stātibus quibusdam statutis de quib⁹ infra: ac etiam ꝙ emptor inquietatus sup possessione empta ab exactione datiorum nō se defendit: sed fideiussores interpellauit vt venirent defendere iudiciumqꝫ in eos suscipere qui similiter non comparuerunt: et sic cōtumaces vt possessio fuerit ab emptore vēdita.

2 Interesse succedit per non obseruantiā conuētorum.

3 Actiones transeunt actiue ꝛ passiue in heredes.

4 Fideiussor de defendendo dicitur ꝭm naturā ꝯtractus vt teneatur de defensione ad quā solent teneri venditores.

5 Fideiussor de defendendo tenetur subire defensionē ne incidat in obligationem euictionis.

6 Promissio simplex ꝛ indefinita interpretatur rebus sic se habentibus: et non trahitur ad nouas causas superuenientes culpa et causa aduersarij.

7 Venditor non tenetur emptorem defendere nisi requisitus: adeo ꝙ si nō se emptor defenderit non tenetur venditor lata sententia.

8 Venditor tenetur de euictione que causatur ex defectu iuris ipsi⁹ venditoris vel facto eiusdem: non de alia que prouenit ex causa facti alieni.

9 Emptori non sufficit per venditorē vt de euictione teneatur notificare litem motam: sed debet requirere ꝙ defendat.

10 Officialibus non permittitur alienatio rerū distractio aut subhastatio nisi solēnitatibus obseruatis.

11 Sententia nulla non tribuit ius: et quod nulliter factum est non censetur factum.

12 Vendite rei commodum vel incommodum post venditionem pertinet ad emptorem.

13 Usufructuarius tenetur ad onera pro tempore quo fruct⁹ ꝑcipit.

14 Pro rebus obligatis per alium ꝙ̄ per debitorem possessis nō pōt agi nisi principali debitore non existente soluendo.

15 Euincere non debet venditor qñ res vēdita alienatur noua causa concurrente emptoris culpa.

¶ Consilium. cccxxv.

In nomine dñi nostri iesu

1 christi. ¶ †Prima facie videtur in hac cōsultatione dicendum ꝙ dicti heredes Francisci tenentur dicto Mariano resarcire omne suum probabile interesse qd̄ pretendit pretextu dicte incorporationis et non defensionis facte pro parte ipsorum heredum: nam verba promissionis sunt lata et clara cum promiserit dictus Franciscus dictum Marianum defendere et disbrigare ab omni persona communi ꝛc. et statim li-

2 te mota et qualibet controuersia se opponere ꝛc. †Si itaqꝫ predicta seruata non sunt prout seruari debebant: ex quo promissa sunt cum graue sit fidem frangere. l. j. de cōsti. pecu. merito succedit obligatio ad interesse. l. stipulationes non diuidūtur. versi. celsus. cum

3 concordan. de verbo. obliga. †qd̄ maxime videtur dicendum attēto ꝙ dicta incorporatio videtur facta ex causa et culpa dicti Caroli venditoris: ex eo quia datium fuit impositum allibramēto domine Cassandre ꝛ successiue dicti Caroli eius heredis qui censetur eadem persona cum sua auctrice. in aut. de iureiuran. a mo. presti. §. j. et qui succedit in hereditate: et per consequēs in omne ius actinum et passiuum ipsius domine Cassandre. l. hereditas. de reg. iu. et. l. nihil aliud. de verbo. signifi. Et licet onus istud fuerit impositum per venditionem: et sic postꝙ̄ bona ipsa fuerunt facta ipsius Mariani: tamen non videtur ꝙ teneatur ipse Marianus sed Carolus: attento ꝙ datium fuit impositum occasione allibramēti domine Cassandre: cuius locum tenebat dictus Carolus venditor: et statutum sub rubrica de rebus alienatis disponat aperte ꝙ possessor non cogatur soluere aliquid noie datij impositi: sed eius actor soluere teneatur ꝛ cogatur: et licet in alio statuto disponatur ꝙ bona transeant cum onere obligationis et hypothece pro solutione datiorum que essent imposita vel imponerentur: tamen illa hypotheca videtur accessoria ad personalem obligationem qua tenetur auctor vigore allibramenti ex dispositione superioris statuti: cum itaqꝫ dictus Franciscus principaliter et insolidū se obligauerit ad defendendum ꝛc. et illa obligatio transiuerint in heredes: et factū non fuerit: ideo heredes teneantur et condēnandi sint dicto ma-

4 riano ad resarciendum sibi omne suum interesse per predicta: †tamen his minime refragantibus cōtrarium arbitror de iure respōdendum: ad cuius rei euidentiam premittendū est ꝙ dicta promissio de defendendo et disbrigando ꝛc. fuit interposita super ꝯtractu emptionis et venditionis: itaqꝫ debet interpretari secūdum naturam ipsius contractus emptionis et venditionis. l. si stipulatus. ff. de vsuris. l. si vno. §. primo. et. l. in lege. ff. loca. in contractu autem

5 venditionis venditor tenetur de euictione: †et ne in obligationem euictionis incidat tenetur subire defensionem. l. prima. C. de pericu. et commo. rei vend. et ibi per doctores. et. l. si parentes. C. de euictio. et. l. qui absentem. de procurato. et. l. venditor. ff. de iudi. Jdeo dicta promissio de defendendo ꝛc. in dubio intelligatur de defensione ad quam solent teneri venditores quatenus verba contractus patiuntur: immo plerunqꝫ dicta ratione verbis non leuis fit violentia: vt patet in dicta lege si vno. §. primo. vbi verbum dono ponitur pro non liberali: sed debita remissione. et in dicta lege si stipulatus. vbi verbum dari ponitur pro tra-

6 di. †Jtem premittendum est quod simplices et indefinite promissiones interpretantur rebus sic se habentibus: et non vendicant sibi locum noua causa superueniente. l. continuus. §. cū quis. de verb.

de verb.obli.⁊.xxij.q.ij.ne quis.⁊.l.cū quis.de solu.⁊.l. qđ seruius.
cum sua glo.de condi.ob causam.⁊.c.quēadmodum.de iureiuran.
Et maxime non militant quādo noua causa superuenit culpa ⁊ cā
aduersarij.arg.l.aristoni.iuncta glo.ff.mand.⁊.l.opus qđ in aduer
sione.ff.locati.Ad propositū applicando dictus Marianus em-
ptor ex natura contractus molestatus ab illis exactoribus cōis su
per dictis rebus debebat cōparere ⁊ suscipere defensionē:⁊ si nō cō
7 paret sibi imputet.†Nam licet venditor requisitus teneat defen-
dere emptorem:tamen etiam emptor tenetur se defendere: adeo
ꝙ si emptor non se defendit ⁊ in absentem fertur sententia ipse vē-
ditor non tenetur:licet nec ipse defendisset.vt est tex.in.d.l.j.in fi.
C.de pericu.⁊ cōmo.rei vend.⁊.l.si ideo.ff.de euic.⁊.l. emptor fun-
di.C.e.tit.Et ideo lz vterq3 fuerit in culpa:tñ preponderat in hac
parte culpa emptoris:prout dicit Bal.i.d.l.j.vel si culpa est equa-
lis non pōt emptor illam impingere vēditori.arg.l.viro.ff.so. ma.
8 et.l.in arena.C.de inoffi.testa.⁊ in regula in pari.in.vj.†vel ratio:
quia tenet venditor de euictione que causat ex defectu iuris ipsius
venditoris vel facto eiusdē:nō de illa q̄ prouenit ex alia cā: puta si
ꝑ imprudentiam vel iniuriā iudicis res vendita euincatur.l.si ꝑ im
prudentiā.ff.de euic.⁊.d.l.emptor fundi.⁊.l.si non iniuria.C.eo.ti.
Cū itaq3 in casu nostro dictus Marianꝰ nūq̄ cōparuerit neq3 ali-
quam susceperit defensionē vr̄ ꝙ sit ei imputandū magis q̄ heredi
bus dicti Francisci.arg.d.l.si ideo.cū concor.s̄.adductis.Et maxi-
me qr ipse poterat se varijs vijs defendere ⁊ euitare dictam incor-
porationem.primo qr dicta incorporatio fuit facta tāq̄ de bonis
domine Cassandre:cum reuera nō essent bona Cassandre: sz ipsiꝰ
Mariani: et sic poterat ostendere erroneam causam dicte incorpo
rationis:et si replicatum fuisset ꝙ dicta bona posita apparebant
in libra seu allibramēto Cassandre:⁊ i quēcūq3 trāsiuerint trāsibāt
cum illo onere.Et licebat officialibus propria auctoritate illa bo-
na apprehendere ⁊ alienare:vt prouidet sup hoc aperte lex muni-
cipalis descripta in themate:poterat duplicari ꝙ tunc non debe-
bant apprehendi tanq̄ bona insolidum obnoxia pro toto datio li
bre dicte Cassandre:sed pro rata bonoꝝ allibramenti ipsius cassan
dre:prout expresse subditur in fine eiusdem legis municipalis ibi
pro rata bonorū:q̄ verba in fine posita referunt ad oīa precedētia.
l.talis scriptura.de leg.j.⁊.c.scđo regris.⁊.c.inquisitioni.de appel.
cū cōcor.⁊ sic hypothecata cēsentur dicta bona ꝓ rata datij:et sil'r
facultas apprehēdendi ⁊ possidendi ⁊ vendendi censetur concessa
non simpl'r:sed pro rata bonorum. Cū itaq3 secus factum fuerit:
quia al'r incorporata fuerint ⁊ vendita q̄ debuerint:qr incorpora
ta ⁊ vendita tanq̄ bona dicte Cassandre ⁊ ꝓ toto datio dñe Cassan
dre:cum presupponatur ꝙ dicta Cassandra habuerat plura alia
bona maioris estimationis:⁊ pro toto allibramēto onus istud fuit
impositum:⁊ ꝓ toto onere isto fuerunt dicta bona vt bona domi-
ne Cassandre incorporata:cū deberent incorporari tāq̄ bona di-
cti Mariani q̄ ipsius erant ⁊ nō dñe Cassandre:⁊ pro rata datij ad
ipsa bona spectante non pro solido datio:⁊ in absentia dicti Ma-
riani non se defendentis:prout se tueri poterat ex pluribus cessat
euictio.Primo qr ꝑ imprudentiam seu ignoratiam officialiū seu
eorūdem iniuriam euictio emanauit:quo casu venditor non tene-
tur.d.l.si per imprudentiā.⁊.d.l.emptor fundi. Scđo quia in cōtu
maciam ipsius emptoris: ꝓpter qđ etiā cessat regressus aduersus
venditorem per.d.l.si ideo.⁊.d.l.emptor.⁊.d.l.j.de peri.⁊ cōmo.rei
ven.Et maxime hoc esset dicendum si dictus marianus solum no-
tificauerit dictis emptoribus incorporationē per officiales factaz
de dictis bonis ⁊ non notificauerunt venditionē factam per dictū
Carolum ⁊ obligationem factam per dictū Franciscum eoꝝ aucto
rem:nam si predicta omnia eis notificata non fuerint non erat qd
eis imputari deberet qm̄ ipsi tanq̄ heredes erant iniusta presum-
pta ignorantia.l.qui in alterius.ff.de reg.iur.⁊.c.cū quis in ius.et
c.presumitur.eo.ti.lib.vj.Et esset quid imputandum dicto maria
no quare predicta omnia non notificauerit: qr presupponere de-
beret ꝙ illi verisimiliter essent ignari ꝙ tenerētur subire defensio-
9 nem.†Item non sufficit venditori notificare emptori litem motā
sed debet requirere ꝙ defendat prout voluit Jo.an.in addi.Spe.
in tit.de emptio.⁊ ven.§.si.per.d.l.si parentes.C.de euictio.et.d.l.
venditor.de iudi.qđ ⁊ volunt Bar.⁊ Ange.⁊ Raph.fulg.in.d.l.j.
de pericu.⁊ cōmo.rei vendi.per tex.ibi.ad qđ etiā.d.l.qui absentē.
licet Bal.aliter loquatur in.d.l.j.non tamen in hoc facio magnū
fundamentum:qm̄ nō apparet in themate forma notificationis.
Et quia plerūq3 permittitur per pactū onus notificandi et requi-
rendi:sed placuit hoc deducere vt patronus cause et ius dicēs ani
maduerteret quibus series facti plenius innotuit.Insuper dicta
apprehensio seu incorporatio de re alienata fieri potest lege muni
cipali permittente ea ratione:qr ipsa onera datij intelligūtur in-
dicta ipsis bonis pro rata ipsorū bonorū:⁊ ipsa bona ꝓ rata bono
rū permittuntur apprehendi ⁊ alienari ꝓ satisfactione dictoꝝ one
rū pro rata:referendo ꝟba illa pro rata onerum ad omnia precedē
tia vt fieri dz ꝑ iura vulgaria.s̄.adducta: ⁊ sic onera censentur indi
cta dictis bonis pro rata bonorum:⁊ hypothecata censentur ꝓ di
10 ctis oneribus indictis pro rata bonoꝝ ipsis bonis.†Et permittit
apprehensio et alienatio dictorum bonorū pro satisfactione one-
rum pro rata bonoruz. a contrario non permittitur dictis officia
libus ꝙ apprehendant vel vendant pro onere totius datij: sed ꝙ
vendant pro satisfactione dicti oneris pro rata bonorum: si secus
factum fuit processit extra formam et potestatem a statuto tradi-
tam:ergo nulliter fuit facta venditio.arg.c.cum dilecta.de rescrip.
c.cum olim.de offi.deleg.Constat enim ꝙ dicti officiales nullā ha-
bent potestatem propria auctoritate apprehendendi possessionē
alienam ⁊ illam vendendi:nisi quatenus per legem municipalem
eis tribuitur:ideo si excedunt terminos legis municipalis excedūt
metas sue potestatis:ideo non valent tanq̄ gesta a carente in pre
dictis iurisditione et facultate faciendi:et per consequens non cē-
11 seatur res euicta:†quia ꝙ nulliter factum est non censetur factum
nec venditio vel alienatio dicitur.l.iiij.§.condēnatum.de re iudi.
clemē.pastoralis.eo.titu.et sic dominium dictorum bonorū adhuc
est apud dictum Marianum:ideo non censeatur euicta:et per cō-
12 sequens non agat de euictione dictus Marianus: †qđ ⁊ videtur
dicendum ex alio:quia bona alienata sunt obligata pro oneribus
datiorum iniunctis alienanti: quia censentur indicta ipsis bonis
pro rata bonorum:sz si fuissent indicta bonis cum indicta fuerint
tempore quo erant dicti Mariani:ideo onus istud ascribendū est
Mariano non domine Cassandre vel eius successoribus:qr omne
commodum ⁊ incommodum rei vendite post venditionem cōtin-
gens pertinet ad emptorem.l.j.et per totum.ff.et.C.de pericu. et
13 como.rei ven.†Et in specie onera soluendorum tributorum ⁊ col
lectarum spectant ad emptorem qui percipit fructus:vt no.Bar.
in.l.his verbis.§.idem testator.de leg.iij.et.l.quero.de vsufru.leg.
est enim onus possessoris.l.fi.C.si propter pub.pen.⁊ ant.ibi posi-
ta ⁊ habetur in.l.imperatores.ff.de publi.et si vēditor soluit:vt qr
retineat in suo estimo pōt repetere ab emptore.dicit Bald.in.l.ij.
C.pro socio.⁊ in.l.ea conditione.C.de rescin.vendi.Pau. de ca.in
d.l.imperatores.Sunt enim onera que imponuntur pro fructibꝰ:
dicit Pau.de cast.in.l.apud iulianum.§.heres.ff.de leg.j.Et ideo
licet res allibrata sit in estimo venditoris: tamen emptor qui possi
det soluere debet collectam pro ipsa re.vt est tex.in.d.l.fina.C.sine
cen.vel reli.prout et ibi dicunt Bal.et Ange.et Bald.in.l.j.ff. qđ
cuiusq3 vni.no.Cum igitur de iure communi onera que indicun-
tur pro bonis vel ipsis bonis solui deberent ab ipso emptore qui
possidet et non a venditore.⁊ lex municipalis disponat ꝙ ipsa one
ra intelliguntur indicta ipsis bonis:et tāq̄ pro datio indicto ipsis
bonis obligantur ipsa bona et capiuntur per officiales et vendun
tur:ergo censita censentur pro onere spectante ad dictum empto-
rem:tum attenta dispositione iuris communis: tum etiam consi-
deratione dicta dispositione municipali.Et si dicatur immo de iu
re municipali non tenetur possessor:sed is pro cuius allibramen-
to est impositum datium vt videtur probari per legem municipa-
lem sub rubrica de rebus alienatis:qua disponitur qđ possessor nō
cogatur soluere datium:sed auctor cuius allibramenti occasione
datium petitur.responderi potest ꝙ licet fiscus cogere debeat exi-
gere datium ab eo cuius libre datium imponit et non a possesso-
re nisi in subsidium:tamen non tollatur propterea ius commune
quin ipse emptor soluere debeat:et si auctor soluit repetat a posses
sore vt sic minus recedatur a iure communi:prout decet.c.cum di-
lectus.de consuetu.et qđ habetur in.l. precipimus. de appella. et
in.l.ius singulare.l.qđ vero contra.ff.de legi.vel dicamus qđ quan
do auctor non est soluendo:tunc ex quo cogi potest ex forma dicte
legis municipalis sub rubrica de reb.alie.nec tunc habeat regres-
sum aduersus auctorem ex quo de iure communi regressum non
haberet si soluisset:nec statutum super hoc quicq̄ disponit: et sic
ꝙ non mutatur quare stare prohibetur.l.sancimus.C. de test.⁊.d.
14 l.precipimus.et.c.cum expediat.de electio.lib.vj.†Et attēto etiā
qđ pro rebus obligatis per alium q̄ per debitorem possessis non
potest agi nisi principali debitore non existente soluendo.in aut.
hoc si debitor.C.de pigno.et attento qđ non dicitur debitor qui
inuitus exigi non potest.l.debitor.de verborum significatio.et.l.
fideiussor obligari.§.si rei usso.de fideiusso.et etiam considerato ꝙ
statutum illud dicit qđ possessor non cogitur soluere auctore exi-
stente soluendo non possint vendi neq3 capi bona alienata pro da
tio imposito occasione allibramenti auctoris:nisi ille auctor esset
non soluendo:nam si eius bona alienarentur in consequentiam
quādam ipse censeretur soluere:ex quo solutio fieret de precio rei
sue:vel ne alienarentur soluere cogeretur:esset enim coactio et ne-
cessitas causatiua vt alias in.l.fina.de separa.bon.et sic vt dicta sta
tuta inuicem accommodentur et minus recedatur a iure commu-
ni satis posset probabiliter interpretari et restringi dictum vlti-
mum statutum loquens de incorporatione et alienatione bono-
rum etiam alienatorum.Non enim inconuenit qđ vna lex munici-
palis simpliciter ⁊ absolute loquens distinguatur et restringatur
per ius commune vel per aliam legem municipalem anteriorem
vel posteriorem.l.si serui vestri.C.de noxa.et.l.non est nouum.⁊.l.
nam et posteriores.ff.de.ll.et.c.cum dilectus.de consuetu. Et ꝰm
hoc debebat constare debitorem: et sic dictos auctores non esse

soluendo si fuisset oppositum: et si dictus Marianus nō opposuit sibi imputet: audio tñ ꝙ reuera auctores nō sunt soluendo: et tunc ipse marianus debebat soluere cū ad id astringi poterat ex forma statuti ⁊ de iure cōi ꝓ supradicta: si non soluit capiunt bona ꝓ suo debito nouiter.s.post vēditionē causato. Ideo venditor nō teneat et multominus heredes Francisci qui pro dicto venditore inter- 15 cessit: † cū non teneatur qñ euincitur ex noua cā.arg.d.l.cōtinuus. §.illud.cum si.s.adductis: ⁊ maxime cum concernente culpa ipsius emptoris.argu.l.si merces.§.culpe.ff.locati.⁊.d.l.emptor fundi.et concor.s.adductis.⁊ arg.l.si dictum.§.si cōpromisero.de euic. Nec est par culpa si existens non soluendo cessat soluere: prout si cessat qui soluendo est: vt de se est notissimum. Et dato ꝙ esset par culpa non imputatur reo.arg.regule in pari.in.vj.cum si. Ex quibus oībus simul consideratis puto concludendum ꝙ dictus Marianus non habeat regressum aduersus dictos heredes dicti Frācisci. Nō obstantibus adductis in contrariū que apparent sublata ꝓ adducta.s.pro hac parte. Laus deo.

Summarium super consilio.cccxxvj

1 Aqua que erat cōis inter fratres cum quadam valcheria in eadem existēte si per dictos fratres diuidatur vna cum certis alijs possessionibus ibi existentibus: cum hoc ꝙ dicta aqua sit cōmunis tamen ille qui in sua parte aque habebat valcheriam debet dare alteri qui non habet valcheriam certos florenos: et quilibet aquā in sua parte tenetur manutenere: ꝙ ille qui in parte sua nō habuit valcheriaʒ possit nouā valcheriā edificare in parte sua dicte aque.
2 Pactum nudum stipulatione vestitum producit actionem.
3 Argumentum a contrario sensu in contractibus militat.
4 Sequentia declarantur ex precedentibus.
5 Plurale qñqʒ pro singulari ponitur.
6 Communi re vti non potest ad vsum non destinatum.
7 Prohibentis melior est conditio: et socius potest socio prohibere ne quid innouet in re communi.nu.18.
8 Mens in contractibus et vltimis voluntatibus obtinet principatum.
9 Dubia interpretantur verisimilitudine.
10 Onus sentire debet qui sentit commodum.nu.11.
12 In iudicijs quasi contrahimur.
13 Contractus ex precij qūtitate interpretatur.
14 Diuisio facta ꝙ reuocari non possit qr est cōtractus bonefidei.
15 Proprietas non debet esse apud aliquem inutilis.
16 Que non prosunt singula tñ iuncta iuuant.
17 Dubia non sunt cauillanda et iudaice interpretanda sed ciuiliter et vrbano more.
19 In communione stare nemo cogitur.
20 Aqua quia diuidi non potest diuiditur pro rata temporis vt habeat vnusquisqʒ.
21 Prohibere non potest cui non interest.

Consilium.cccxxvj.

In nomine dñi nostri iesu christi. † Uidetur in hac consultatione dicendum ꝙ dictis Donno Nicole ⁊ fratribus non liceat facere dictaʒ valcheriam ita ꝙ extrahatur aqua de dicto pantano ad vsum dicte noue valcherie faciende. Et hoc ex pluribus.⁊ primo quia conuētum est inter eos ꝙ dicte partes teneātur manutenere dictam aquam intelligendum videtur in eo statu in quo erat: sed faciendo nouam valcheriam non manutenetur in eo statu: sed diuertitur vt fluat inde ad alia loca. Ideo ex forma cō- 2 uentionis videtur id prohibitū dicto Nicole. † Conuentiones autem sunt seruande: quia ait pretor pacta seruabo.l.iurisgentiū.§. pretor ait.de pactis.maxime cum fuerit inuata stipulatione ⁊ traditione: quia quelibet pars vsa fuit parte sua pro diuisa: et sic fuit conuentio vestita.l.diuisionis placitum.ff.eo.ti.licet de iure cano. etiam nudum pactum producat actionem et sit efficax ad agēdū. c.j.de pac.c.per tuas.de arbi. Secundo hoc videtur conuentum vigore dicti vltimi capituli secunde partis a contrario sensu ipsius: nam dicitur ꝙ si aliqua dictarum patium nollet vti dicta aqua in edificio dictarum valcheriarum non possit tollere dictam aquam alteri parti que vellet vti dicta aqua pro suo vsu: ergo a contrario si altera pars cui.s.obuenient in partem dicte valcherie si volet vti dicta aqua in edificio dictarum valcheriarum possit tollere aquam alteri parti volenti vti pro suo vsu: sed pars Marci et socior vult vti dicta aqua pro sua valcheria. ergo possit dictam aquam tollere alteri parti: ⁊ sic.d.dōno nicole ⁊ fratribus volētibus vti dicta aqua ꝓ suo vsu noue valcherie construēde. Ex quo enim potest tollere volentibus vti pro suo vsu: maxime cum vsus dicte aque non poterat esse proficuus nisi pro vsu valcherie: vel forte sibi simili videtur satis aperte permissum ꝙ possit habens veterem valcheriam tollere 3 aquam volenti vti aqua pro valcheria noua. † Argumentum enim a contrario sensu militat etiam in cōtractibus.l. inter socerum.§. cum inter.de pac.dota.l.eum qui ita.§.qui ita.de verbo.obli.l.si cū dotem.in prin.ff.solu.mat.ſm vnam lec. Et si huic argu.obijciat ꝙ in dicto capitulo dicitur ꝙ si aliqua dictarum partiuʒ voluerit vti aqua in edificio dictarum valcheriarum: ⁊ sic loquitur in plurali: ⁊ tamentunc non erat nisi vna valcheria: ⁊ pluralis numerus nō verificatur in vno regula pluralis locutio.in.vj.l.inter illam. in fi.de verbo.signifi.⁊.l.vbi numerus.de testa. Et sic videatur intelligi dictum capitulum de pluribus valcherijs: ⁊ sic noua ⁊ veteri: ⁊ sic videatur innui qd liceret facere nouam valcheriam: ⁊ idem innuunt illa verba precedentia quando aliqua dictarum partium vellet ⁊c. et non dicit illa pars que habebit talem partem: ⁊ sic videtur illam facultatē ꝯcedere nō magis vni parti ꝙ̄ alteri. vr̄ posse responderi ꝙ verbum illud dictarum tollat dictam obiectioneʒ: quia supra non fuit dictum nisi de valcheria que tunc erat: et verbū precedēs edificio qd est singularis numeri: suadet ꝙ de vna valcheria intelligatur: ⁊ superius etiam mentio fit de domo dicte valcherie: et exprimitur in plurali: dicendo domus dictarum valcheriarum: et sic apparet ꝙ in dicto instrumento fit mentio de dicta valcheria i plu- 4 rali. † ⁊ ex precedentibus sequentia declarantur.l.si seruus pluriū. §.fi.de leg.j.⁊.l.qui filiabus.eodem titulo.l.heredes palam.§.sed si 5 notam.de testa. † Et aľs plurale ponitur pro singulari in.l.non est sine liberis.de verbo.sig.c.si duo.de offi.deleg.lib.vj.in verbo condelegatos tex.⁊ glo.in verbo apostolos.in.c.j.ne cleri.vel mona.et text.cum glo.in verbo capitibus. in.l.j.§.initio.ff.de postula.glo. iij.in clemē.ad compescendas.de sequestra.posses.⁊ fruc. tex. ⁊ glo. 6 de peni.dist.iiij.tradidit.⁊ glo.j.dist.cañ.omnes.cum sił. † Tertio hec pars iuuatur qr dicta aqua non fuerat prius destinata ad vsuʒ plurium valcheriarum sed vnius tantum: ⁊ socius potest prohibere socium volentem vti re communi ad vsum non destinatuʒ: quia regula iuris est ꝙ alter socius non potest inuito socio aliquid face- 7 re in re communi. † et potior est conditio prohibentis vt est expressum: ⁊ ibi glo.⁊ doc.in.l.sabinus.ff.communi diui.ad idem.l.parietem.ff.de serui.vrba.predi.ergo non possint dicti Donnus Nicola ⁊ fratres habentes dictam aquam communem aliquid facere de 8 dicta aqua inuitis alijs dominis dicte aque. † His tamen minime refragantibus contrarium videtur de iure dicendum.nā premittendum est ꝙ in contractibus ⁊ in ceteris hominum dispositionibus mens obtinet principatū ⁊ illa preualet.l. in cōuentionibus.ff. de verb.sig.⁊.l.in conditionibus primum locum.de condi.⁊ demō- 9 stra.⁊.c.intelligentia.de verb.sig.cum simi. † Item secundo in ambiguis dispositionibus preualet illud qd est magis verisimile.l.in ambiguis inspici.ff.de reg.iur.et.c.inspicitur.in obscuris.eo. titu. 10 lib.vj. † Tertio decet ꝙ qui sentit commodum debeat ⁊ sentire incommodum.l.ſm naturam.ff.de reg.iur.et.l.manifestissimi.§.cuʒ secunda.C.de fur.et.§.cum autem.institu.de contrahen.emptio.⁊ 11 insti.de leg.patro.tute.ver.quia plerūqʒ. † Quarto diuisio est quedā species permutationis seu emptionis ⁊ venditionis.l.j.C.communia vtriusqʒ iudi.⁊.l.si fratres.eo.titu.⁊.l.cum pater.§. hereditatem.de leg.ij.et huiusmodi contractus non debent claudicare.s. ꝙ vnus sentiat totum commodū: ⁊ alius partem incommodi. ar. dictorum iurium.⁊.l.si id quod.§.fi.in fi.ff.de rescin.vendi.et.l.sed 12 et si interpellatur.§.fi.ff.de arbi. † prout et iudicia in quibus quasi contrahitur non claudicant.l.terminato.de fruc.et lit. expen.c.cū inter.de exce.in quibus quasi contrahitur.l.iij.§.idem scribit.ff.de 13 pecu.et.l.ij.in fi.cum sua glo.de preto.stip. † Et ex quātitate precij interpretatur contractus.vt per glo.⁊ docto.in.l.j.§.j.ff.de super- 14 fi. † et merito quia non est verisimile ꝙ aliqua partium velit iactare suum.l.cum de indebito.de ꝓba.et maxime quia diuisio fuit facta inter verisiľr scientes ꝯditionē ⁊ valorē suarū rerū que diuidebantur.ar.l.quisqs.C.de rescin.ven. Itaqʒ Donnus Nicola ⁊ fratres qui erant quatuor ex eorum parte: ita ꝙ si vnus fuisset ignarus vel voluisset dimittere de parte sua marco ⁊ socijs: alij tres saltem omnes non erant verisimiliter ignari vel propositi largiendi 15 vel iactandi aliquid de suo. † Item et quinto proprietas nō debet esse apud aliquem inutilis: ⁊ ne hoc contingat nonnulli tenebant iuris vertices ꝙ dispositio vitiaretur: et tandem decisum est ꝙ verba restringantur ⁊ aliqua eis fiat violentia: ne proprietas sit verisimiliter inutilis apud proprietariuʒ: vt probatur in.l. antiquitas. C.de vsufru.et longe fortius hoc fieri debeat ne sit inutilis: immo 16 sit onerosa ⁊ successiue dānosa. † et maxime in contractibus bonefidei: prout est contractus diuisionis.l.maioribus.C.cōia vtrius.iudi.et.§.actionem.insti.de acti.nam in eis ex bono et equo proceditur.§.i bonefidei.insti.de iudi.et facit.l.in bonefidei.ff.de eo ꝙ cer. loco.nec est equum neqʒ bonum ꝙ altera pars ratione obscuritatis verborum vel non expressionis congrue facte lucretur cū iactura alterius partis: que omnia videntur conc[illegible]ere in casu nostro et nos artare vt interpretemur dictum contractum diuisionis vt liceat dicto Donno nicole et fratribus facere valcheriā: ⁊ ad vsum valcherie nouiter cōstruende frui dicta aqua pro sua dimidia: nā ex quo sibi est reseruata aqua pro dimidia: ⁊ dicte aque proprietas non est vtilis nisi ad similem vsum ⁊ pro sua rata subit onus manutenendi dictam aquam: ⁊ pro manutentione dicte aque reaptandi ⁊ manutenendi murum dicti plantani a suo latere: ⁊ onus claudendi canalia molendini vt nihil aque ex eis defluat: et sic sentirēt

onera

onera predicta eis dānosa pp impendia exponēda in pdictis τ nihil cōmodi pciperēt: sʒ eoꝝ ꝓprietas remaneret inutilis immo dānosa: ꝙ est ꝯ regulas τ iura premissa τ non est vllo pacto verisimile: nec esset bonū τ equū cōtra naturā ꝯctus bonefidei. Attento ēt ꝙ si non daret facultas dicto dōno nicole τ fratribus vtendi dicta aqua ad vsum valcherie p eos construende eorū portio fuisset longe minoris estimationis ꝙ̄ portio marci τ sociorū: hoc respectu cōtractus claudicasset τ dictus dōnus nicola τ fratres iactassent de suo in dictis bonis: que omnia τ singula cōtradicerent euidentiali bus. s̄. deductis τ iuribus ibidem. s̄. adductis. Et maxime qꝛ apparet ex ꝟbis dicte diuisionis ꝙ intendebāt ipsi diuidētes ꝙ dcē portiones eēnt equalētes vt pʒ ex illis verbis ꝓ equiualētia dicte scōe partis: τ sic intēdebant ꝙ esset equalētia inter dictas partes: sʒ equalētia esset si vsus aque predictus pro valcheria permittit dictis donno Nicole τ fratribus: alꝛ esset magna inequiualētia: ideo iterpretemur talꝛ ꝙ equiualentia resultet ꝙ fieri non pōt nisi interpretādo vt. s̄. s. ꝙ vtriqꝫ permittat pariter vsus aque ad vsum valcheriarū: que interpretatio est equa. Et iuuatur ex alijs pluribus circunstantijs. s̄. deductis. Itē suadet ex ꝟbis dci vltimi capli scōe ptis ꝙ capitulū satis innuit ꝙ habeant ibi esse due valcherie ex quo vtitur verbis pluralis numeri: τ ex quo innuit ꝙ vnicuiqꝫ pti ꝑhibet tollere aquā si noluerit vti ꝑ vsu dcārū valcheriarū. Sed dictꝰ dōnus nicolaus τ fratres nō poterāt nolle vti aqua: qꝛ q nō hʒ vel le nō hʒ nolle. l. nolle. de acq. here. τ. l. eiꝰ est vele. ff. de reg. iur. ideo dicta verba nō cōuenirent sue parti si non posset eoꝝ pars habere nouā valcheriam. Et licet posset rn̄deri prout. s̄. in allegatis in cōtrariū deductum fuit: tn̄ negari nō pōt quin fiat violentia verbis: ideo minus malū est impropriare illud ꝟbum dictarū vt verificet in vna valcheria illa qualitas dictarū vel forte fuerat dictū lʒ non appareat scriptū: prout alꝛ dicit iurisconsultus in. l. cum auus. ff. de condi. τ demon. Et ex quo non pōt fieri sine aliquali verboꝝ violatione minus malū violare verba τ cōuenire verisil̄i mēti: qꝛ saltē inheremus mēti cū alꝛ interpretando deuiet a verbis instri τ a mēte verisil̄i contrahētiū: τ de duob mal is minꝰ malū est eligenduʒ. xiiij. di. c. duo mala. τ. c. notaui. τ. l. quotiēs. ff. de reg. iur. τ. l. ij. C. de car. edic. Itē si secus diceremus pars marci haberet in effectu totā dictā aquā: τ tn̄ in cōtractu diuisiōis non dat sibi nisi dimidia dcē aque: multa itaqꝫ nos trahūt in hāc ptem: ex quibus si singula non

16 ꝓdessent: † tn̄ simili iūcta proculdubio iuuāt. facit. l. excusant. in princ. cū suis ꝯcoꝛ. de excu. tuto. Non ob. adducta in ꝯriū non em̄ ob. ꝙ vtraqꝫ pars ꝓmisit manutere dictā aquā: qꝛ non desinit manuteri lʒ partes vtant ad vsum valcheriarum alꝛ nec liceret mar

17 co τ socijs extrahere dictam aquā ad vsuʒ sue valcherie. † Nec verba sunt cauillāda τ iudaice interpretāda: sed ciuiliter τ vrbano more. l. pen. ff. ad exhiben. τ. l. si cui. ff. de serui. ti. generali. Manutētio aūt dicte aque intelligi vꝛ ex verbis dicti ꝯctus in aptādo τ manutenendo murū per quē manutenet dicta aqua ꝙ suadet: qꝛ in progressu verborum n̄qꝫ fit mētio de aptatione muri τ manutētione: n̄qꝫ annulatur de aq̄ ea forte rōne: qꝛ aptatio muri τ manutētio ipsius non fit ad aliū finē nisi vt aqua manuteneatur: in hoc tamen nō est magna vis vtrū. s. manutētio aque consistat in alio quam in aptatiōe τ manutētione muri: nam satis est ꝙ ꝑ extractioneʒ ad

18 vsum valcherie nō desinit manuteneri aquā. † Nō ob. ꝙ socius potest prohibere socio ne quid innouet in re cōmuni. Quia rn̄detur pluribus modis. primo ꝙ aqua est destinata ad fluendū maxime illa nisi opere manufacto manutenetur. Nec habent dicti dōnus nicola τ socij aliquid facere in aqua: sed in suo solo τ remouere obstaculū aque ꝙ impedit quominus aqua faciat cursum suū. Ideo cuʒ dominiuʒ aque nihil aliud afferat τ eius vsus τ cōmoditas non in alio consistat ꝙ̄ in vsu valcheriarum non militat dicta regula: maxime cuʒ non fiat aliquid in aqua. Et maxime qꝛ non interest dicti marci τ sociorum eo respectu quia ex quo dicta aqua non est diuisa si eis posset impediri extractio dicte aque possent don nicola et so

19 cij agere vt aqua diuidatur. † Et diuidi deberet: quia nemo cogitur stare in communione. l. fi. C. pro socio. τ. l. in hoc iudicio. §. si cō

20 uenit. ff. communi diui. † Et cum aqua diuidi aliter nō potest: diuidit vt habeat vnusquisqꝫ pro rata temporis vel pro rata mensure. l. lucio. §. fi. cum. l. sequenti. ff. de aqua quotti. τ esti. l. arbor. §. fi. ff. cōmuni diui. Et nō magis interesset dictorum marci τ sociorum ꝙ stet cōmunis dicta aqua: τ permittatur vti dicta aqua pro sua dimidia pro indiuiso ꝙ̄ si diuideretur: imo magis fortasse interest ꝙ nō diuidat cū aliquando ꝓut presupponitur est sufficiēs dicta aq̄

21 ꝓ ambabus valcherijs τ pro pluribꝰ. † Et quando nō interest socij nō potest socium prohibere. vt no. glo. in. d. l. sabinꝰ. allegat. l. ꝙ dam. §. j. §. ij. τ. §. fi. de serui. vrb. predi. Et hoc etiam plurimū iuuat alias rationes τ coniecturas supra cōsideratas. nam subiecta materia cōmunionis hoc suadet ꝙ actum censeatur ꝙ quelibet pars possit vti dicta aqua cōmuni ad istum actū ad quē solum est accommodata dominis alꝛ fuisset verisimiliter diuisa per adiudicationē vel subhastationē si nō potuisset aliter cōmode diuidi. iuxta. l. ad officiū cū. l. fi. C. cōmuni diui. Nec ob. secūdum articulū in cōtrarium formatum: qꝛ respōdetur ꝙ dicta particula intellecta vt. s̄. pro hac parte adduxi cōtrarius sensus iuuat in terminis hāc partē. Et iste intellectus iunctis τ conglutinatis alijs rōnibus pro hac parte est magis assumēdus ꝙ̄ alius intellectus: merito illud capituluʒ finale. non obstat sed facit ꝓ. Sed dato ꝙ alius intellectus preualeret: respōdetur ꝙ cōtrarius sensus sumitur ꝙ si voluerit vti possit tollere q̄tenꝰ cū effectu velit vti. τ sic vt vtat exponēdo si. i. q̄tenꝰ ꝓut exponi solet. ar. l. stichū q meꝰ erit. de le. j. τ doc. ibi not. τ bar. in repe. l. j. de iure codi. τ docto. in aut. ex causa. C. de libe. prete. τ bal. in l. fi. C. de codi. Et vtendo tollit aquā alteri parti quatenus. s. vtitur cū vtendo a qua fluit inde: τ illa que inde fluit tollitur alteri parti. et sic cōtrarius sensus sumitur τ conuenit nature τ menti cōtrahētium τ subiecte materie. τ non obstat dicto donno nicole τ socijs: τ ꝑ cōsequens remanet conclusio suprafacta ꝙ liceat dicte pti dōno nicole τ fratribus facere nouā valcheriā τ vti dicta aqua ad vsum dicte noue valcherie. correspectiue ad vsum aque quem facit dictꝰ marcus τ socij pro sua valcheria. Laus deo.

Summarium super consilio. cccxxvij.

1 Tutor qui ad trafficandū dedit magnā summam quibusdam meratoribus pro se τ filijs: ac nepotibus quorum erat tutor cū certis conditionibus de quibus infra: an dictis pupillis iā factis pos sit de iure vetareꝰ τ prohibere dictos mercatores tutor predictꝰ vt non restituant neqꝫ capitale neqꝫ lucrum prefatis suis nepotibꝰ: et econuerso an nepotes possint prohibere ne fiat restitutio prefato tutori τ an mercatores predicti possint libere restituere prefato tutori.

2 Debitor est ille qui inuitus exigi potest.

3 Stipulari alteri nemo potest. fallit in tutore qui tutorio noīe pupilli pōt stipulari. fallit etiā de iure canonico. fallit tertio in ꝓcuratore vbi obligatio concipitur in personam procuratoris executio vero in personam domini. nu. 5.

4 Iuramento queritur actio etiā absentibꝰ quorum interest.

6 Tutor si simpliciter contrahat nomine proprio super re pertinente ad pupillum censetur contrahere nomīe pupilli.

7 Tutor quando non presumitur contraxisse de pecunia pupilli nisi constet.

8 Mulier qn̄ non presumatur acquisiisse omnia sua ex bonis sui mariti constante matrimonio.

9 Emens rem alieno nomine presumitur de sua pecunia emisse.

10 Tutor qui dat pecuniam ad trafficandum tam nomine suo ꝙ̄ pupilli non facit pecuniam principalem pupilli sed tantum pupillū in lucro perticipem. nu. 11.

12 Tutor paciscendo super rebus suis vt tutor quando videatur pacisci tutorio nomine vel suo priuato.

Consilium. cccxxviij.

In nomine dn̄i nostri iesu

1 christi. † In presenti cōsultatione videtur prīa facie dōm ꝙ dicti benedictus τ socij teneant τ obligati sint nō solum dn̄o luciano militi qui actualiter posuit apud eos: sed etiā dictis Ioānibaptiste τ liuero τ petropaulo nepotibꝰ ex duobus fratribus dicti dn̄i luciani. Nam illos. dc. ducatos receperūt ad trafficanduʒ pro ipso dn̄o luciano τ filijs τ dictis quatuor nepotibꝰ. τ vꝛ ꝙ confessi fuerūt esse eoꝝ debitores i. dictis dc. ducatis per illa ꝟba e pero confessano esserui veri lhoro debitori: illud plurale lhoro: non potest referri ad ipsum dn̄um lucianū cū pluralis locutio non sit cōtēta vno. regula pluralis locutio ī. vj. l. inter illā. §. fi. de verbo. sig. l. vbi numerꝰ. ff. de testi. ergo actū fuit ꝙ non essent debitores dūtaxat dn̄i luciani: sed etiā suoꝝ nepotuʒ si sunt cōstituti debitores dictoꝝ. dc. ducatoꝝ dictoꝝ nepotū: ergo

2 eis sunt reddēdi. † Cum debitor sit ille q inuitus exigi pōt. l. debitor. ff. de ver. sig. l. si fideiussor obligari. §. fideiussor. ff. de fideiuss. Si inuitꝰ exigi pn̄t: ergo non debēt insolidū posse exigi a dicto dn̄o luciano: cū nō se obligauerint insolidū: τ iniquū esset ꝙ possint insolidū exigi a dicto dn̄o luciano: τ postea exigi possent a dictis nepotibus cū bonafides non patiatur vt bis idē exigatur. l. bonafides. ff. de reg. iur. etiam a diuersis. τ. l. emptori. C. de euic. τ. l. fi. §. fi. C. de

3 vsur. rei iudi. † Et licet quis alteri stipulari aut pacisci nequeat. l. stipulatio ista. §. alteri. de verbo. obliga. τ. §. si quis alijs. τ. §. alteri. institu. de inuti. stipu. Tamen tutor tutorio nomine potest pupillo pacisci τ stipulari. l. eum qui. §. si actori. ff. de constitu. pecu. ꝓut tenet glo. ibi: τ in. d. l. stipulatio ista. §. si stipuler. vbi idem tenent Dy. τ bar. τ sentit etiam Petrus. Quod τ tenet glo. in. l. j. in prin. de stipu. seruo. τ in. l. quotiens. in prin. de admi. tuto. τ in. l. multuʒ interest. in fi. glo. magne si quis alteri vel sibi. τ in. l. iij. C. quando ex fac. tu. ꝙ videtur velle glo. in. l. ij. eo. titu. τ in. l. j. C. per quas perso. no. acqui. Quod maxime procedit de iure canonico in quo nō agitur de tāta subtilitate prout de iure ciuili. c. dilecti de iud. facit gl. in. c. scisci tata. de rescripti. τ in. c. querelam de electio. que volunt ꝙ licet de iure ciuili sententia non possit ferri contra pupillum vbi instantia est agitata cum tutore: tamen secus de iure canonico fm illas glo. iuncta. l. iij. §. idem scribit de pecu. vbi in sententia quasi contrahitur quas glo. sequitur Ang. in. d. §. si stipuler. Licet bar.

eas dãnet non tñ quatenus tenent q de iure cano. possit ferri sñia
in pupillũ de iure cano. sed quatenus volunt q secus sit de iure ci
uili: non autem refert ex quo sumus in terris ecclesie in quibus sta
tur iuri cañ. vt per gl. in. c. ij. de arbi. lib. vj. z in. c. possessor. de regu.
iur. eo. lib. per doc. in. c. j. de noui oper. nun. per bar. z bal. in. l. priui
legia. de procuratoribus. Et qdã volũt. q de iure cañ. possit gñalr
quis alteri stipulari p glo. in cañ. quot. cordis oculus. j. q. vij. q̃ hoc
videtur velle. p tex. ibi z in cañ. iuramẽti. xxij. q. v. per quã glo. dicit
4 bal. i. l. pactũ dotali. ix. q. C. de colla. † q per iuramẽtũ querit actio
omnib⁹ quor interest etiã abñtibus. z idẽ tenet in apostilis quas
fecit sup decreto. xvj. q. j. z idẽ voluit Pe. de an. in. c. j. de iureiu. de
iuramẽto aũt vñr loqui q2 illud est pncipalr de foro cañ. c. fi. de fo
5 ro cõpe. li. vj. c. cũ contingat. de iureiu. † Quinẽt in procuratore de
iure ciui. vr idem dicendũ qñ verba obligatiua cõcipiunt in perso
nam pcuratoris z executiua in personã dñi put voluit gl. in. l. i oi
bus. de pto. stipu. z in. l. si pcuratori pñtis. de ver. obli. z idẽ t3 bar.
ibi adducẽs tex. in. l. pen. C. de exhib. q z vult bal. in. l. certi condi
tio. §. si nũmos. ij. col. si cer. pe. ad idem gl. relata ad tex. in. l. hmõi.
in pn. de lega. j. Et idem in generali procuratore tenet post multa
Jmol. in. d. §. si stipuler. Et maxime qñ stipulat sup re dñi. l. q pcu
rator exp. re. ff. de procu. z in. l. pe. C. ad exhi. vel qñ super re ipsius
stipulantis. l. publia. ff. deposi. z. l. certi conditio. §. si nũmos. si cer.
pe. z. l. quot. C. de dona. que sub modo z f3 hoc siue pecunia illa eẽt
propria tutoris siue pupillorũ videtur qd potuerit pupillis quere
6 re. † Nec videtur refragari id qd subditur in dicta scripta est omne
volte che lui paresse reuolerli o tutti o parte vole dicto mesere lu
ciano ne seguano sua volonta q2 ex quo. s. posuerat dictã summa3
pro dictis pupillis pro rata eorũ noiando se tutorẽ. z per cõsequẽs
tutorio noie. l. cũ post. §. j. de admi. z. l. vlti. de inst. z est casus f3 lec.
Dy. in. l. post dotẽ. ff. so. ma. z glo. in. l. post mortẽ. ff. qñ ex fac. tut. z
Bar. ibi. z in. l. j. §. nũciatio. de noui ope. nũ. z per hoc negotiũ illd
est factum ipsor pro eor ratis pupillor: ideo paciscendo postea
l3 non nominet se tutorem sed sub solo noie pprio: tamen vr pact⁹
noie tutorio pupillorũ: quia qñ tutor simpliciter contrahit super
re spectãte ad pupillum cũ eo qui de hoc h3 notitiam censetur cõ
tractus gestus cũ eo vt tutore licet non nominet tutorem: put vo
luit bar. in. d. §. nunciatio. z latius in. d. l. post mortem. §. j. Si ergo
censetur illud conuẽtum cũ dño luciano vt tutore pro ratis pupil
lor cum nõ sit amplius tutor non h3 ampli⁹ attẽdi volũtas ipi⁹ cũ
sit finitũ eius officium: id non considerat amplius eius psona circa
cõcernẽtia negotia pupillor. d. l. post mortẽ. §. j. ex quo em̃ actum
gerit rõne officij z tanq officium tutoris habens vr considerandũ
officium z qualitas illa: q2 tutor non vr q habeat considerari pso
na citra officiũ per ea que habent in. c. qm̃ abbas. de offi. dele. z in
l. nonnunq. z. l. quotiẽs. ff. ad tre. cũ si. z eodem mõ dicendũ videt
circa precedentia verba o ad chi lui ordenera qui o in Fiorenza zc.
7 ¶ † His minime refragantib⁹ cõtrariũ puto de iure respondẽdũ.
s. q dictus dñs lucianus possit dictos. dc. ducatos in totũ habere a
dictis mercatoribus z de eis debeat fieri eius volũtas nõ obstãte
quacũq3 cõdictione dictor nepotũ qñtũcunq3 sint facti adulti. Na3
premittẽdũ est q dicti ducati ex quo erãt apud manus dicti dñi
luciani presumũtur fuisse ipsi⁹ dñi luciani ex possessiõe em̃ psumit
dñium. l. sicuti. §. si querat. ff. si ser. vẽ. p Jnn. in. c. cũ olim. de priuil.
per moder. in rub. de no. ope. nũ. nec q h3 tutor psumit quesiuisse
de bonis pupilli nisi doceat vt ẽ exp̃ssum in. l. si defunct⁹. C. arb. tu
te. Et insuper prout mihi presupponitur facultates dictor pupil
lorũ erant adeo exiles z tenues q nec pro eorũ necessitatibus forte
sufficiebãt ita q nõ extat cõiectura q illã summã quesiuerit ex bo
nis pupillorũ sed aliunde. Attento maxime q. d. lucianus stete
rat longo tpe in curia z se exercuerat in quodã officio curiali z alijs
exercitijs: vnde probabiliter poterat multa suplucrasse id cõsidera
tis cõiecturis q̃ als cõsiderant ad propositũ. per gl. z doct. in. l. cum
op3. in prin. C. de bo. q̃ lib. z Ang. in. l. facultas. C. de iure fisci. licet
bar. in. l. si patruus. C. cõia vtri. iudi. z in. l. titium z meuiũ. §. alte
8 ro. de admi. tut. dicat q non sit recurrendũ ad cõiecturas regulr. †
Sed presumitur pro eo qui numerat: z bal. in cõsi. mihi. iiij. inci. ap
parent quedã infra dicit q l3 vxor presumatur habuisse ex bonis
mariti. l. qntus. ff. de dona. inter vi. z vxo. z in. l. etiã. C. eo. ti. tamen
si nõ suppetũt facultates viri vel industria ex quib⁹ verisilr potuis
sent haberi nõ presumit ex bonis viri qsiuisse saltẽ si habebat ipsa
bõa paraphernalia vñ obuenire potuissent. Cũ itaq3 facultates pu
pillor essent adeo tenues q nõ est coniecturandum q exinde ob
uenire potuissent. Et dictus dñs Lucianus haberet industriam
et exercitium vnde obuenire potuerunt luce clarius est q sui fuisse
censentur l3 fuisset tutor pupillorum. Ille enim qui allegat ex suis
bonis puenisse bona ad alterius manus peruẽta pbare d3 glo. d. l.
cũ op3. in prin. vlti. opi. quã cõiter oẽs approbãt: z maxime bal. et
Saly. tñ plerũq3 probat adducendo coniecturas: z ita pcedit opi.
Joannis que pcedit in ea. gl. quã z approbant ibi bar. z doc. com
9 muniter cõiungendo vtranq3 opi. † Et l3 pecunia exponat in re3
alterius: tñ presumit ppria exponẽtis: puta si qs soluit p̃ciũ em
ptiõis facte noie alieno seu cõi repetere põt pecuniã quã exposuit

cum in dubio hoc casu pbare debeat q allegat q erat sua cũ psum
ptio sit pro eo q exposuit f̃m theoricã traditã. per bal. Ange. Sa
ly. Raph. z pau. de ca. in. d. l. cũ oportet. in pn. ang. i. d. l. facultas. q
volũt q qñ si puenissz ex pprio nõ eẽt suspicio delicti z si ex alieno
nõ resultaret actus illicitus: sed esset indifferẽs. ille qui aduersus eũ
qui pecuniã habebat p manibus allegat esse suã: h3 necesse pbare:
l3 pbare possit per cõiecturas f̃m eos oẽs: z etiam glos. ibi vt. s. re
tuli. Et per hãc theoricã pluries cõsulendo firmaui q si vnus emit
noie suo z fratris z simplr soluit pecuniã z nõ apparet cuius fuerit
alter frater habet pbare q fuerit cõis: tñ probat p cõiecturas sec⁹
forte si ille emisset noie pprio: q2 esset delictum rem alienam con
uertere in suũ vsu3. Et hoc põt applicari ad casu3 nr̃m z habemus
intẽtũ cum nulla cõiectura pbari possit z sint cõiecture in cõtrium z
posset applicari ad casum quo delictũ presumeret: nam ex quo vo
luit q semp fieret sua volũtas: q tñ non est cõgruum de re aliena:
ideo magis presumitur fuisse ppriã. ar. d. l. si defunctus f̃m theori
cã prefatorum doc. z lõge fortius est dõm ex. s. dicta theorica bart.
Ex qbus clarissime cõstat q dcã pecunia ceseri d3 q fuit dicti domi
ni luciani hoc psupposito potuerit sue rei apponere qdcũq3 pactũ
si voluit: q2 rei sue quilibet est moderator z arbiter. l. in re mãdata.
C. man. Nec tenebat dictus. d. lucianus aliquid cõferre in nepotes
10 de dictis. dc. ducatis. Nec de eorum lucris: † ideo si voluit ponere vt
pro eis lucret etiã pro qñtũcũq3 breui tẽpore nõ possunt cõqueri cũ
satis sit amico etiã in paucis subueniri. l. tutori. C. de neg. gest. Nec
erat negotiũ pupillor nisi quatenus volebat ipse dñs lucian⁹: nec
voluit cõmunicare pecuniam propriam filijs z nepotibus: s3 vsum
et lucrum traffici faciendi cum illa pecunia: z etiam ipsam pecuniã
casu quo decessisset ea extãte penes dictos mercatores p illa vba.
E vole dicto mesere luciano che facẽdo dio altro de lui ne faciano
de tutta la dita soma e guadagno la volunta de li suoi figlioli e ne
poti per rata: forte per dicta verba censeretur contulisse donatio
nẽ cã mortis in filios z nepotes: tamen cessaret illorum presentia z
solẽnitas numeri testiũ: ideo videt potius resultare mãdatũ quod
dã vel contractus innoiatus filijs mandato: iuxta. l. naturalis. §. fi.
ff. de prescrip. ver. Non aũt refert q2 casus non euenit: in vita autez
voluit dictus. d. lucius sibi ligare manus quominus de dictis. dc.
ducatis fieret eius voluntas: prout honestũ erat z prudentis viri.
Et est verisimile q ita voluerit maxime cum nõ abdicauerit a se do
minium dicte pecunie: q2 nihil repugnat quominus pecunia mea
trafficetur nomine tuo ad tui vtilitatem in totum vel pro parte.
Et ideo cũ expresse z specifice conuentum sit q fiat voluntas dicti
dñi luciani p illa vba e ogni volta che a lui paresse de reuolerli tut
ti o parte vole dicto mesere luciano ne seguiamo la sua volunta cũ
pacto zc. que vba sunt clara: ideo nõ ẽ admittẽda volũtatis qd. l. il
le aut ille. §. cũ in verbis. de leg. iij. nec presumit dixisse nisi qd gere
bat in mente. l. labeo. §. idem tubero. de sup. le. cum si. Et q2 loquit
per verbũ vniuersale omne volta hoc est oĩ tpe non se artauit ad
tẽpus quo esset tutor: z per consequẽs tollitur id qd in cõtrium ad
ducebat q censeat cõuenisse vt tutor p rata pupillorũ. Nã omni
tpe nõ erat futurus tutor sed paruo tpe: ex quo sunt anni qnq3 qd
dicta scripta facta fuit: z iam vt arbitror oẽs vel aliqui eor excesse
rũt tutelã vt deprehendi põt ex instrõ cõpromissi super hac mate
ria initi inter dictos dñm lucianũ z nepotes: ita q illa vniuersalis
nullũ tps excludit. ar. c. solite. de ma. z obe. l. iulianus. de leg. iij. ca
no. si romanor. xix. di. ideo dicta clausula non restringit ad tps pu
pillaris etatis dictorũ nepotũ. Et p cõñs nõ potest dici conuẽtũ per
eum vt tutorẽ. z maxime q2 dictũ capitulũ refertur etiã ad interesse
ipsius luciani z suor filiorum: z illius respectu nõ est censenda dcã
clausula limitata tpe. Jtẽ illo respectu censet cõuenisse noie pprio
absolute: ergo ne illa verba vole mesere luciano sene facia la sua vo
lunta diuersimode intelligãtur contra ea que habent in. l. ia3 hoc
iure. de vulg. z pupil. z. l. hereditatẽ. z. l. qñ uis. C. eo. ti. z. l. fi. C. de sen
tẽ. intelligant q noie proprio sine distinctione tẽporis censeat cõ
uentum q fieri debeat sua volũtas pprio noie: ex quo nomẽ ppriũ
est expressum z solum p iura. s. adducta. z. l. z magis. de sol. z. l. papi
nianus. ff. mãd. Nec a verbis est recedendũ cũ de mente non cõstat.
l. non aliter. de lega. iij. l. j. §. si is qui nauem. de exerci. cum concor.
11 ¶ † Nec obstat q negotium videbatur spectare ad dictos nepo
tes: q2 vt supra dictũ est negat q spectet: ex quo ipse dñs pecunie
declarauit qualiter volebat q spectaret ad eos: z ex quo pecunia
erat sua spectabat ad lucianum statuere quanto tpe illo mõ eẽt mã
sura: ex quo erat sua vt Luciani nõ vt tutoris. Jtaq3 puto rem esse
alienã a magna dubitatione: ex quo qualitas rei z natura negotij
id suadet. Et verba sunt satis clara. Quando em̃ voluit ipse domi
nus lucianus de nepotibus et filijs facere mentionẽ fecit: z fecisset
in hoc capitulo si id voluisset. ad hoc. c. ad audientiam. de decimis.
et. l. j. §. sin autem a deficiẽtis. C. de cadu. tol. z. l. si seruum. §. non di
xit ptor. de acq. here. fecit enim mentionẽ de filijs z nepotibus in
c. loquente de tpe post mortem ipsius dñi luciani. z in. c. loquente.
q debeat facere bonũ vtile: z tũc alternatiue loquitur o ad chi lui
ordenara zc. z sic etiam eo casu noluit se artare ita z de nepotibus
fecisset mentionẽ in hoc alio capitulo si voluisset q restituerentur
ipsa. dc.

ipsa.dc.nepotibus p aliqua rata. Voluit itaqz dictus dñs lucian⁹ q in ei⁹ vita de dictis.dc.ducatis fieret omnino volũtas ipsi⁹ z sibi restituerentur quãdocũqz ipse vellet siue esset tutor siue nõ esset tutor: ex quo enim vt dictũ est pecunia erat sua z ipse contraxit cum mercatorib⁹ potuit suo cõtractui sua cõuentione imponere legez quã voluit cũ cõtractus ab initio sint voluntarij nõ necessarij.l.nec emere.C.de iure delib.z.l.sicut.C.de actio.z obliga.z ex conuentione legem accipiunt.l.j.§.si conuenit.ff.deposi.z.l.si ita qs.§.ea lege.ff.de verbo.obli.z.l.ea lege.C.de condi.ob cãm cũ multis si. Et sic potuit cõuenire q trafficarent ad vtilitatẽ dictor pupillorum et pro dictis pupillis q̃to tẽpore volebat cũ licite potuisset nõ ponere apõ dictos mercatores vel si ponebat potuisset licite cõuenire q starẽt mere ad eius vtilitatẽ z voluntatẽ z non noiare nepotes in aliquo ita z licite potuit cõuenire q starent ad vtilitatẽ nepotũ quãto tpe ipse voluerit z non vltra: z non priuare se potestate disponendi de bonis suis pro suo libito volũtatis prout iura sibi permittunt pp̃ter que tolluntur oĩa in cõtrarium adducta. Nõ enim ob. q dicti benedictus asseruerũt esse debitores eorũ: z sic dictorũ nepotũ pro sua rata: quia dicta assertio recipit legẽ ab inferiori cõuentione: qz verificaf q sint eorum debitores trafficandi p ipsis domino Luciano z filijs: z pro ipsis nepotibus post mortem domini luciani si in vita aliter de eis non disposuisset faciendi de dictis.dc.floreñ.voluntatem ipsorũ nepotũ pro eorũ ratis et dicti domini Luciani esse debitores faciẽdi in eius vita suã voluntatez omni vice qua vellet q non trafficarentur amplius eodem modo. Et sic dicta verba de plano verificãtur referendo singula singulis secũdum q determinant ex conuentionibus que postea inserunt prout decet: quia ab inferioribus moderantur z legem accipiunt vt.s.dictum est: z al's ex sequentibus precedentia declarantur.l. si seruus pluriũ.§.si.de leg.j.z.l.qui filiab⁹.eo.ti.z.l.heredes palã.§. sed si notam.de testa. ¶ 12 † Nec ob. q potuit dictus Lucianus paciscendo super rebus suis z vt tutor querere suis pupillis actionem: qz dato q oĩa circa hanc partẽ dicta de plano precederent: tamen non obstant: qz potuit querere quatenus pacisci voluit z nõ vltra et suo contractui eam legẽ apponere super re sua: quã voluit p adducta.s.pro hac parte: que omnia militant etiam presupposito q dictus Lucianus potuisset illis pupillis stipulari seu pacisci: licet non sit omnino expeditũ q potuerit. Nã illa ratio q pactus fuit super re ppria: lz militet quãdo stipulatur super re que durat sua prout loquũtur.d.l.publia depositi.z.d.l.pe.C.ad exhibẽ.tamẽ nõ militat regulariter qñ stipulatur sup re que non durat sua: put voluit bar.in.d.§.si stipuler per.l.quotiens.C.de dona.que sub mõ. argu.sumpto a speciali: z qz ibi probatur q ante illã legem nõ querebat illi absenti acti. Et ad.d.l.certi cõditio.§.si nummos.vult q ibi sit speciale. Itẽ q tutor possit pupillo stipulari etiã non est omnino expeditum quãdo sua non interest: qz in ꝯriuz vr̃ vigere tex. in.d.§.si stipuler.z Ja.de are.z Ange.ibi per alia media non concordant cũ glossis.z bar. Et q etiam de iure cano.nequeant qs alteri stipulari tenent Jmo.z pau.in.d.l.stipulatio ista.§.alteri. sed non me fundo in hoc nec intro dictam difficultatem an valeat dicta ꝯuentio alteri fcã: sed fundamentum est quia non fuit pactum vnq̃ factum q dicti.dc.ducati ipsis pupillis in vita domini Luciani restituerentur. Et vt dixi solũ conuentũ q trafficarent p dictis nepotibus pro eorũ.s.rata: z in hoc dicti mercatores cõstituerunt se debitores pupillorum cũ hoc tñ q omni vice z omni tẽpore quo dictus dñs lucianus requireret ipsos mercatores fieret de eis voluntas ipsius domini Luciani, put.s.deductũ est: z demonstratuz: q verba dicte scripte z conuentionis aperte demonstrant ponderando verba illius capl'i e ogni volta zc. Et idem demonstrant verba alterius capl'i ibi e restituit li in ogni tempo cõ le conditiõe suprascripte.cõditio suprascripta fuit de restituendo ad voluntatez dicti dñi Luciani. Remanet itaqz cõclusio clara z lucida quod dicti mercatores possunt secure z licite dictam quantitatem restituere dicto dño luciano vel cuicũqz ipse voluerit: nã tenent de eis facere volũtatẽ suã.z ad id faciẽdũ cõpelli pñt. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cccxxviij.

1 ☞ Instrumentum debiti vel crediti si quis penes se habeat teneatur illo vti infra.xx. annos statuto fani a die qua potuerunt agere al's vti non possit illis sed pro ficto z non vero habeatur et creditores ipso iure cadant a iure eorũ crediti: an tale statutum valeat adeo q si fuit factum depositum.c.ducatorũ apud aliquos qui dictũ promiserũt depositũ per instrũm restituere post annum z moriatur deponens duobus ex depositarijs remanẽtibus.tertio z heredibus defunctorum z similiter heredibus deponentis qui vltra xx.annos tacuerunt in repetendo dictum depositum si nunc agũt obstet eis exceptio statuti z an si dicti heredes pretendunt non habuisse notitiam dicti depositi hoc pretextu iuuari possint contra dictum statutum: z quo remedio.

2 Prescribere non dicitur depositarius qui obligatur rem restituere.nume.19.

3 Prescribi non possunt iura incorporalia quia possideri nequeũt.

4 Prescribi q non possint statuto actiones personales vt liberatio debiti.

6 Prescribens statuto an dicatur malefidei possessor.nu.5.

7 Statutum potest ex cã impedire peccatũ z facere q iuramentum nõ astringat seu ꝯctus iuratus nõ seruetur.

8 Periurus non dr̃ qui ex cã concessa deserit iuramentum.

9 Juramentum potest aperte remitti cuius fauore emanauit.idem per statutum.

10 Debitum non soluens vt quia statuto prescripsit non peccat licet soluere iurauerit.

11 Hostem spoliare permittit lex.idem bannitum.

12 Leges positiue sunt in foro conscientie seruande.

13 Prescriptio statuto permissa vt quia non petens infra.x. annos cadat a iure suo non valet nec statuto vallatur.

14 Negligentia petitoris non excusat conscientiaz debitoris.nu.32.

15 Peccato fũo nemo debet foueri.

16 Consuetudo vel statutum quod inducit ad peccandũ non valet.

17 Obligatus fortius dicitur qui tenetur actiõe personali q̃ q reali.

18 Prescribere nũq̃ potest sciens se debitorem.

20 Creditor non tenetur monere debitorem solõne facienda vbi est legitime interpellatus.

21 Prescribere potest debitor vt qz soluere non astringitur: z non est de foro creditoris z creditor non accedit ad domum debitoris vel non est interpellatus.

22 Prescribi q possit statuto nisi agatur infra.x.ãnos non trahitur ad contractum iuratum.

23 Juramenti vires statuto non possunt infringi.

24 Juramentum est res spiritualis.

25 Laici z lex municipalis non possunt seu intromittere in que spiritualitatem tangunt.

26 Contract⁹ fictitius statuto presumptus ac debitum solutũ intelligitur in his que dolum presupponunt.

27 Fictio inducitur contra veritatem.

28 Presumptio veritati non contrariatur.

29 Probatio admittitur contra presumptionem non ꝯ fictionem.

30 Fraudibus est obuiandum.

31 Doli z fraudis suspitio cadit in re prohibita.

33 Prescriptio lõgissimi tpis est inducta in odium negligentis longi autem temporis est mixta vsucapio triennij z mere fauorabilis inducta in fauorem vsucapientis.

34 Prescriptiones a iure ciuili inducte per ius canonicũ moderant.

35 Prescribi q possit debitum statuto intelligitur in debitore ignorante.nu.38.

36 Jndefinita refringitur quando non est eadem ratio z ꝯditio oĩm.

37 Leges positiue sunt a laicis seruande.fallit si sint peccati nutritiue vt qz spiritualia concernunt.

39 Prescriptio non incipit currere in vita eorum qui contraxerunt sed post illorum mortem.

40 Prescriptio non nocet ei qui sibi ius competere ignorat.idem si scit ius sibi competere z factum ignorat: ex quo causatur.

¶ Consilium.cccxxviij.

IN nomine domini nostri Jesu christi. ¶ 1 † Videtur in presenti cõsultatiõe dicendum q dicti rei cõuenti foueãt iustitiam. Nam.l. municipalis sup hoc clare loquitur: z sic ius ciuile ipsius loci.l.oẽs populi de iusti.z iure.z insti.de iure naturali gen.z ciui.§.j.z super casu constitutionis non videtur disputandum.l.illã versi.de modo.C.de colla.z.l.ancille.C.de fur. 2 † Nec videtur obstare qđ prescriptio cuz malafide non procedit per.c.quoniam omne de prescrip.z.c.malefidei possessor.de regu.iur.lib.vj.quia respondetur primo q illa iura videntur procedere in possidẽtibus rẽ alienam prout expresse loquitur.d.c.possessor. sed isti debitores non possident rez alienam: qz ex quo depositata fuit pecunia ad numerum z obligauerunt depositarij restituere non illa corpora deposita: sed eadez in genere statim translatum fuit dominium.l.die spõsaliorum.z.l.lucius.ff.depositi. Et maxime cum fuerit expresse cõuentum q depositarij recipiebant conuertendos in eorum vtilitatem: z sic remanebant solum debitores obligatione personali: 3 † et ista incorporalia prout est actio z obligatio nullo modo possidentur nec quasi possidentur.l.iij.in princip.ff.de acquirẽ. possessio. 4 † et ita latius firmat Barto.etiam de iure communi procedere prescriptionem in personalibus etiam cuz malafide in.l.sequitur.§.si viã ff.de vsuca.z in eadem sententia fuit Jnnocen.in.c.cum de iure patro.in glo.pe.dicens q cum ista fuerint inducta ab eo qui habz potestatem disponendi in temporalibus.l.bene ã zeno.C.de quad. pre.z.l.deprecatio ad legem rodi.de iac.z.l.anthiocensium.de priuil.credito.possunt.salua conscientia retineri: quia potuit pnceps dictam penam amissionis sui iuris inducere in odium negligẽtiuz 5 presequi ius suum. † Jdem etiam tenuit Hostien.in summa in titu.de prescrip.in.§.que res prescribi possunt.dicens qđ aut queritur an cum malafide procedat prescriptio actionum realium z dicendum est qđ non z in h oc ius canoni.corrigit ius ciuile: quia ta-

lis prescri. requirit possessionem prescribentis merito si apud eum est malafides consequenter est in peccato q preponderat negligentie non petentis: ideo locum hz. d. c. si. cum militet eius ratio. Aut queritur an procedat malefidei prescriptio in actionibus personalibus: τ tunc secus: quia debitor nihil possidet: ideo non dicit peccare si non soluit creditori nisi eo inuito aut interpellãte hoc faciat merito prescribet ius liberationis contra actionem personalez ex quo non procedit cum aliquo peccato: sed tantum ob negligentiã creditoris in hoc remanet incorrectum ius ciuile secũdũ eũ. 6 † Qd maxime procedere videtur quando statutum presumit contractuz simulatum vel non per notabilem theoricam Barto. in. l. omes populi. de insti. τ iure. dicens q huiusmodi statuta vel similia valerẽt quando excludunt causam peccati vt quia presumunt fuisse solutum vel debitum non verum τ dictam theoricam sequuntur Bal. et Salyce. in autenti. sacramenta puberum. C. si aduer. ven. τ dictã theoricam sequitur etiam Pet. de ancha. in. d. regula possessor in vj. τ in regula ea que. eo. titu. τ quem refert Jmola. in. c. cum cõtingat. τ idem videtur tenere idem Petrus de ancha. in rep. c. j. de cõstitu. in antiquis col. lxxvj. quam τ sequitur Bald. in. l. non dubiũ. C. de legibus. τ. d. Cardi. zambarel. in. d. c. cum contingat. sequitur in simili questione dictam theoricam Barto. vt refert ibi Panor. col. xvj. τ similiter. d. Anto. τ Panor. in. d. c. cum contingat cũ quadam moderatione τ cum ea sequitur Barto. Paulus de cast. in. d. auten. sacramenta. 7 † Ex causa enim potest statutum impedire peccatum: puta facere q iuramentum non astringat seu contract⁹ iuratus non seruetur: prout generaliter dicit Bald. in dicta. l. omnes populi. τ in. d. auten. sacramenta puberum. vbi Pau. de cast. dicit qd eo anno fuit iudicatum pro Baldo contra Barto. τ sic qd etiã si non presumeret dolum: τ hoc tangit etiam in propriis terminis thema nostrum in quo contractus fuit iuratus. ita q agitur etiaz de virib⁹ iuramenti. Et idem voluit Bald. in corpore dicte aut. et in. l. pactum dotali. de colla. τ in. l. nec patronus. C. de ope. lib. τ ita loquitur Rapha. in. d. autenti. sacramenta pub. Et etiam hoc casu loquitur Saly. sequendo dictam theoricam Barto. tamen iura et rationes quibus mouetur magis generaliter vrgent: mouetur enim per. l. si quis inquilinos. §. si. de legatis. j. τ. l. non dubium. C. de. ll. 8 † Et quia non dicitur periurus qui ex causa concessa deserit iuramentum. l. si. ff. qui satisd. cogan. 9 † Et quia iuramentum potest remitti a parte cui⁹ fauore emanauit. l. si. ff. qui τ a quib⁹. τ. l. si patronus. ff. de bo. liber. Ergo τ per statutum per nota. per gloss. in rub. de decre. decu. lib. x. secundum eum. 10 ¶ † Cum ergo statutũ dicit q post. xx. annos habeatur pro simulato aut soluto debito dicimus q statutum sit seruandum secundum theoricas supradictas. Non obstat etiam q iuramentum fuerit interpositum: quia Barto. cumulat de statuto inducente prescriptionem τ loquente de contractu iurato τ in iuramento loquuntur maiori ex parte suprascripte auctoritates. Si enim fuisset solutum debitum cui dubium q nõ soluens non peccaret τ similiter si debitum esset simulatum τ non verum. Et sic videtur cessare causa peccati: in qua se fundat. c. quoniã omne. de prescrip. τ omnes qui tenent contra Barto. in eo q dicit in. d. §. si viam. Pro quo facit quia lex potest ex causa in odiũ alicuius priuare ipsum re sua τ illam transferre in alium patet in terminis. l. si quis in tantam. C. vnde vi. auten. hoc amplius. C. de fideicom. 11 † Item permittit lex spoliari hostem. ff. de cap. quasi p totum. τ per Barto. in. l. hostes. eo. titu. ad hoc. c. ab illo. xiiij. q. iiij. et per docto. in. c. conquestus. de vsurp. τ odio banniti potest statutũ disponere q possit impune offendi: quo casu poterit licite derobari: prout vult Barto. in sua disputa. que incipit. statuto lucane ciuitatis. τ doc. in. l. j. C. de heredi. inst. 12 † Ad hoc etiam no. per Jnn. Joan. an. in. c. quia plerique. de immu. eccle. vbi tradunt q. ll. positiue sunt regulariter in foro cõscientie seruande. Et ideo Paulus de cast. in. l. hoc aũt. ff. de serui. vr. pre. dicit loquens in statuto permittente prescriptionem q licet contra Barto. in. d. §. si viam procedat communiter doct. maxime cañ. τ eorũ opi. procedat in prescriptione causata de iure communi q dirigit verba in. prescribentẽ. Sed si statutum dirigit verba in creditorem: vt quia dicat qui non petierit cadat ab actione: tunc procederet opinio. Barto. prout dñt iura q non vtens seruitute perdat illam secundum eum. Nec qui non soluit etiam circũscripto statuto semper peccat forte non soluit: quia non potest vel quia sibi persuadet q creditor non curet vl interpellatus prout dicit Panormi. in. d. c. quoniam omne. τ in. c. q clericis de foro compe. qui sequitur Barto. sub quadam tamen distin. Et sic ex his videtur concludendum q dictum debitum nõ 13 possit amplius exigi. ¶ † His tamen non obstantibus contrariuz arbitror de iure in hoc indiuiduo respondendum. Nam licet bart. illud dixerit in. d. §. si viam. tamen submisit se iudicio theologoruz et benefecit in hoc: prout dicit ibi Ange. quorum theologoruz iudicium refert Joan. and. in dicta regula possessor in mercurialib⁹ determinans contra Barto. prout refert Ange. qui idẽ firmat adducens etiam text. iuris ciuilis in auten. vt ecclesia Roma. cen. annis gau. spa. circa medium: licet ipse Joan. and. videatur poti⁹ loqui in reali q̃ in personali. Hanc etiam partem. s. q non solum de iure communi: sed etiam si statutum permittat prescriptionem vt quia disponat q non petens infra decem annos debitum cadat a iure suo: tamen non procedat prescriptio τ statutum non valeat firmat bar. i rep. in. d. §. si viam. firmat etiã Ang. in repetitiõe. l. j. C. de iudi. dicens q contra Barto. videtur de directo text. in. d. c. qm omne. qui loquitur in quolibet malafide prescribente etiaz contra actionem personalem: alias illud. c. esset superfluum contra. §. quibus in prima constitutione. C. nam prius erat dispositum per. c. vigilanti q in realibus non procederet prescriptio cum malafide. 14 † Et hanc opi. firmare videtur Bal. in. l. j. C. de serui. τ aqua. dicẽs. qd canoniste dicerent contrarium τ rectius in foro eorum: quia negligentia petitoris non excusat conscientiaz debitoris: immo quãtoplus moretur tantoplus delinquit. Et ita tenendum dicit in foro canonico: τ hanc partem ipse Bald. firmat in. c. j. §. si quis si de feu. fuerit controuersia inter do. τ agna. quia certum est quod debitor non soluendo id ad quod tenetur semper peccat: maxime si fuit 15 interpellatus a creditore: † sed non debet quis in suo peccato fo- 16 ueri. c. si. extra. de consue. † Jmmo non valet constitutio. l. inducẽs que foueat peccatum: vt no. in. c. literas. de resti. spo. τ per Hostiẽ. in summa in titu. qui filij sint legi. in. §. nunc dicendum. ver. quid si imperator. τ facit. ij. dist. canone. lex. τ distin. iiij. canone. erit autem 17 lex. idem tenet Bald. in autenti. ad hec. C. de vsurp. † quia rectum est q fortius obligatur qui tenetur actione personali q̃ qui reali. Nam qui reali tenetur: non dicitur proprie obligatus. l. aurelius. 18 §. meuia. de libe. leg. τ institu. de actio. §. j. † Hanc etiam partem tenuit idem Bald. super decreto. xiiij. q. vj. generaliter dicens quod sciens se debitorem nunq̃ prescribit τ quasi rem alienam possidere videtur ille qui non reddit q debet. l. nec vllam. alias etiam. §. fin. ff. de peti. heredi. Hanc etiam partem videtur in. l. omnes populi in. iij. q. principali. de insti. τ iure. dicens quod statutum q non petens debitum intra decennium cadat a iure suo non valet quia inducit peccatum. τ idem tenet Pet. de ancha. in repetitione. c. canonũ vndecima qõne principali col. lvj. τ. colũ. v. nisi sit super alia iusta causa q̃ mera negligentia. τ idem q tale statutum non valeat tenet Joan. and. τ Pet. de ancha. in. c. ij. de exceptio. lib. vj. hãc etiaz partem. s. q prescriptio etiam in actionibus personalibus nõ procedat cum malafide: firmat etiam florentinus in. c. vigilanti. de prescriptio. hanc etiam partem firmat Jmo. in. d. §. si viaz. dicẽs hanc esse communem opi. τ q secundum eam consuluit. τ idem tenet rapha. in. l. cum notissimi. §. immo. C. de prescrip. trigin. an. dicẽs esse communem opinio. τ idem tenent domi. τ Jmola. in. d. c. quoniaz omne nisi sit actio penalis quorum opi. sequuntur communiter moderni legiste τ canoniste prout dicit Ponta. in. d. §. si viam. vbi late prosequitur hunc articulum: τ tandem licet dicat se valde dubitare finaliter concludit contra Barto. eo quia. d. c. si. videtur corrigere ius ciuile in omnibus casibus in quibus ex prescriptione resultat peccatum siue simus in actionibus personalibus siue in realibus τ verba illius. c. quoniam omne sunt adeo generalia q comprehendere possunt etiam actionem personalem prout late prosequuntur Jmola. τ idem Ponta. in. d. §. si viam. 19 † Unde cum in casu nostro non sit debitum penale: sed debitum depositi a iure plurimum priuilegiatũ vt. l. fin. C. de compen. τ sic non liceat illud retinere citra voluntatem creditoris non videtur recedendum a communi opi. presertim in decisiuis. τ maxime cum agatur de interesse anime pro qua tutior via est eligenda. c. ad audientiam. τ. c. significasti de homi. τ. c. iuuenis. de sponsa. τ de peni. distin. ij. si quis. attẽto potissime quod dicti depositarij erant de eadem terra qua erat creditores: τ licet non fuissent interpellati ab homine: tamen fuerunt interpellati lapsu dicti appositi in contractu cum dies interpellet pro homine. l. magnam. C. de contrahen. τ commit. stipu. et l. si cum dies. §. fin. cum se. ff. de arbi. τ. l. ad diem. de verbo. obligat. 20 † Et quando debitor est legitime interpellatus: τ est de eodem foro. ita quod tenetur ire ad domum creditoris pro solutione facienda. iuxta ea que habentur in. l. item illa. de constit. pecu. videtur clare tenendum q non soluens sit in peccato: τ maxime quia incidit in periurium ex quo iurauit soluere in tempore iurando gene- 21 raliter seruare conuenta. † quo casu Panor. in. d. c. q clericis. τ. d. c. quoniam omne. tenet communem opi. dicens q si debitor non astringitur soluere vt quia non est de eodem foro τ creditor non accedit ad domum debitoris vel debitor non est interpellatus paratus soluere si fuisset interpellatus: tunc procedit prescriptio: quia cessat tunc ratio iure canoni. secus ergo vult si fuisset interpellat⁹ τ esset eiusdem territorij quo creditor prout hec contingunt in casu 22 nostro. Et maxime cũ interuenerit iuramentum propter q aggrauatur peccatum: τ sic longe fortius militat ratio iure cano. τ attento q statutum non facit mentionem de iuramento. τ sic de debito iurato. Nam in simili Paulus de cast. in repe. d. autenti. sacramenta puberum. dicit q statutum disponens q contractus non valeat vel non possit ex eo agi non intelligitur in cõtractu iurato ex quo statutum de iuramento mentionem non facit. Jta a pari statutũ disponens q post. xx. annos non possit agi ex contractu vel nõ de- 23 beat executioni mandari non verificetur in contractu iurato. † Et insuper

insuper statutum non potest infringere vires iuramenti prout volunt Ray. de forli. ⁊ bar. in. l. oẽs ppl'i. de iusti. ⁊ iure. ⁊ fede. de senis in cõsi. cclxxij. ⁊ pau. de ca. in. d. auẽ. sacramenta pub. ꝙ ⁊ vñr velle Ja. de bel. ⁊ Jo. an. post eum in ti. de sniẽ pla. §. vt aũt. ⁊ in ti. de in inte. resti. §. j. j. col. ⁊ d. anto. Jmõ. ⁊ Panoꝛ. in. d. c. cũ contingat. ⁊ Pau. de ca. in. d. auẽ. sacramenta puberũ. ⁊ ideo istud tanꝗ cõe est
24 seruãdũ. †Est eñ iuramẽtũ res spiritualis: ⁊ per ꝯñs vr̃ ꝙ statutũ laicoꝝ nõ posset sup illa disponere. ar. c. tuã cum ibi notatis. de ordi. cog. fm Jmol. non eñ est de foro seculari: ideo non põt se itromittere ꝑut nec ecõtra ecclesiasticus de spectantib' ad forũ seculare. c. nouit. de iud. ⁊ in auẽ. q̃ño opoꝛteat epos. in pn. fm Pau. hoc pertinet. n. ad papã nõ ad imperatoꝛẽ de his disponere. c. venerabilẽ. de elec. ad hoc. ⁊. c. imperatoꝛ. xcvj. di. vbi dr̃ ꝙ imperatoꝛ hꝫ
25 de spũalib' recursum ad Papã. †Facit ẽt ꝙ notat fede. cõsi. xciij. dicẽs. ꝙ nõ valet statutũ ꝙ ex aliquo facto presumaẽ ꝯctus vsurarius cũ. n. spiritualitatẽ tãgãt nõ pñt laici se intromittere. d. c. tuã. et. c. fi. de reb. eccle. nõ alie. ⁊. c. cum ecclesia sancte Marie. de cõstit. fm. d. Nic. qui adducit. ẽt no. per Jo. an. in. c. statutum. de here. li. vj. volẽtẽ ꝙ valeat statutũ imponẽs penam ꝯhenti matrimonum:
26 vt ibi latius per eum. †Nec ob. ꝙ statutũ ꝓsupponit ꝯctũ fictitiuꝫ aut debitũ solutũ: q2 est aduertẽdũ. ꝙ bar. ⁊ sequaces loquunẽ quãdo statutũ ꝓsumit dolũ vel ꝯctũ simulatũ vel quid sil'e ꝙ minime cõtingit in casu nostro: q2 statutũ nõ ꝓsumit: sꝫ fingit. nã statuti vba fictionẽ suadẽt: nã vbũ habeanẽ bis positũ in dicto statuto fictionẽ ipoꝛtat. l. iure ciuili. de cõd. ⁊ demõ. ⁊. l. iure ciuili. de re. iuẽ. ⁊ no. bar. in. l. si is q ꝓ emptoꝛe. de vsuc. circa finẽ tertie q̃õnis principalis. hinc dicim' ꝙ aliud est esse talẽ aliud haberi ꝓ tali vt ꝓbaẽ i iurib' ꝑallegatis. ⁊ sil'r verbũ intelligaẽ positũ in dcõ statuto denotat fictionẽ in. l. qm̃. ff. de ĩfami. ⁊ in. l. pẽ. ff. de cap. ⁊ inst. de inut. sti. §. ei qui in. l. q in vtero. de statu. ho. in. l. postliminij. in pn. de cap. ⁊ in. l. j. in pꝛin. C. de rei vxo. acti. ⁊ lꝫ bal. in. l. non dubiũ vtaẽ vbo sonãte in fictionẽ: tñ ex alijs suis verbis depꝛehendiẽ ꝙ intelligit de ꝓsumptione ⁊ in materia ista peccati cõstat longã esse dr̃iam inter
27 fictionẽ ⁊ veritatẽ. †Nam fictio semper inducitur cõtra veritatẽ: vt est videre in oĩbus fictionib' q̃ repeꝛiũtur. ⁊ no. gl. in. l. siue possidetis. C. de pꝛob. ⁊ in. l. fi. ff. ꝙ metus cã. ⁊ pꝫ ex fictionis diffinitio-
28 ne quã ponit bar. in. d. l. si is qui pꝛo emptoꝛe. †Presumptio non cõtrariaẽ veritati: imo est verisil'is ꝓbatio veritatis pꝫ in. c. afferte. et quasi ꝑ totũ extra. de ꝓsum. ⁊ est videre in qualibet iuris ꝓsum-
29 ptioẽ. †Jõ ꝯ ꝓsumptionẽ admittiẽ ꝓbatio nõ ꝯ fictionẽ vt no. gl. in. l. ꝯficiunẽ. in pꝛin. de iure codi. ⁊ in. l. si duo. de acq. pos. ⁊ per gl. in. d. l. siue possidetis. ⁊ in. d. l. fi. ꝙ metus cã. si itaqꝫ vere fuisset fictitiũ vel solutũ ⁊ veritas ipsa ꝓbareẽ iuris ꝓsumptione cessaret oẽ peccatũ ꝓma facie. Jõ militaret statutũ nõ induceret peccatũ: sed fictio que cõtrariaẽ veritati. ⁊ sic aduersaẽ deo ⁊ cõscientie que veritati innitiẽ: iuxta illud euãgelicũ. ego sum via veritas ⁊ vita ⁊ not. gl. in auẽ. de instr. ca. ⁊ fi. ꝙ veritas est ipse deus cũ ergo statutũ fin
30 gat non pꝛesumat sumus extra terminos bar. ⁊ sequaciũ. †Preterea q2 obuiãdũ est fraudib'. c. ꝗto. d' diuoꝛ. ⁊. l. in fundo. ff. de rei vẽ. ne laici q inducere nequeũt pꝛescriptiones cũ malafide nec contra iuramẽtũ ꝑut. s̃. pꝛobatũ est in fraudẽ canonũ disponãt ꝓsumẽdo
31 ꝯtractũ simulatũ vel fuisse satisfactum vel quid sil'e. †Presertim cũ in re pꝛohibita de facili cadit suspicio fraudis. iuxta. l. qui testm̃. ff. de ꝓba. ⁊. l. cũ qs decedens. §. titia. de le. ij. ⁊ ꝑ bar. in. l. si forte. de castrẽ. pecu. ⁊ in. l. sciendũ. de ver. ob. ⁊ in multis locis. ⁊ ne vna via cõcedaẽ ꝙ altera ꝓhibeẽ cõtra. l. cũ qd vna via. de re. iu. li. vj. theoꝛica bar. ꝓcedit qñ subest cã pꝛedicta ꝓsumẽdi ꝑut in sil'i dicũt doct. circa statutũ ꝓsumẽs dolũ vel simulationẽ circa cõtractũ iuratũ dictam theoꝛicã veram intelligit. d. ant. in. d. c. cũ contingat. qñ appa
32 rent cãe pꝛesumẽdi. †Et ꝓdicta pariter trahi pñt ad statutũ hmõi loquẽs de ꝓscriptione q2 est eadẽ rõ: et in casu nostro viget ẽt iuramentũ: ideo nõ militat in casu nostro in quo nullã apparet subesse cãm fingendi vel pꝛesumendi. Nec qui silet ⁊ nõ petit suũ q nihil mali facit si lites detestaẽ mereẽ ãmittere ius suũ vt illud q̃raẽ debitori q peccat nõ soluẽdo: ideo odiũ negligẽtis nõ est iusta cã priuãdi creditoꝛẽ ⁊ querẽdi debitoꝛi qui est dignus maioꝛi odio: iõ ꝯsidera-
33 tio pau. de ca. in. d. l. hoc aũt. de serui. vrb. pꝛedi. non est bona. †Qꝛ et pꝫ q2 est cõe dictũ ꝙ pꝛescriptio lõgissimi tpis ẽ inducta in odiũ negligentis longi aũt tpis est mixta vsucapio triennij est mere fa-
34 uoꝛabilis inducta in fauoꝛem vsucapientis. †Et tñ pꝛescriptiões a iure ciuili inducte per ius canonicũ moderanẽ ꝙ nõ ꝓcedant de iure canonico rõne peccati per. d. c. qm̃ oẽ nec. l. sicut. ⁊. l. oẽs. C. de pꝛescrip. xxx. vel. xl. an. dirigunt magis verba ad pꝛescribentẽ ꝗ ad creditoꝛẽ contra quẽ pꝛescribitur. Et bar. in. d. l. oẽs populi loquiẽ in terminis pau. de ca. q2 loquiẽ qñ statutũ disponit ꝙ qui nõ petierit debitum intra decẽniũ cadat a iure suo: ⁊ vult ꝙ statutum nõ valeat. ⁊ doc. q eũ sequunẽ ẽt eo casu sunt intelligẽdi. Nõ aũt dicendũ est ꝙ oĩno nõ valeat statutũ: sꝫ ꝙ nõ valeat quaten' disponeret
35 ꝙ cadat etiã debitoꝛe sciẽtie seu existẽte in malafide. †Et non impꝛobabil'r dici posset ꝙ statutũ ꝓdictũ indefinite loquẽs intelligaẽ qñ debitoꝛ ignoꝛaret vt sic restringaẽ ⁊ distinguaẽ per ius cõe canonũ. s. ꝑ. d. c. qm̃ omne. recipiunt eñ statuta interpꝛetationẽ passiuã a iure cõi. l. si seruiuestri. de noxa. ⁊. c. cũ dilectus. de cõsue. Nec indefinita equipollet vniuersali de rigoꝛe verboꝝ: sed ex benignitate. l. si seruitus. ff. de serui. vrb. pred. ⁊ per illam legẽ no. pe. de belpti. Bar. ⁊ Jmo. in. l. si pluribus. de leg. ij. Sed in casu nostro cessat humanitas immo esset iniquitas ⁊ inhumanitas. s. ꝙ peccans lucraretur ⁊ non peccans puniretur: ideo non docet ꝙ indefinita huius statuti equipolleat vniuersali: maxime cũ non sit eadẽ ratio ⁊ cõdi
36 tio oĩm contentoꝝ sub simili vniuersali. †Et qñ non eadẽ rõ ⁊ cõditio oĩm ⁊c. indefinita restringiẽ ⁊ non equipollet vl'i. vt no. glo. ⁊ doc. in. c. vt circa. de elec. li. vj. ⁊ Bar. ⁊ doc. in. d. l. si pluribus qõ satis applicari põt ad terminos nostros cũ non sit eadẽ rõ in casu qñ debitoꝛ est in malafide ⁊ qñ in bona merito ⁊c. Et per hoc euitãtur illa que dicta sunt in bãnito ⁊ hoste. d. l. si quis in tantam. non me
37 extendo. †Et lꝫ. ll. positiue sint regul'r in foro fori seruande tñ fallit in his q̃ sunt nutritiue peccati ⁊ in his q̃ concernunt spũalia vt in terminis ꝓscriptionis ⁊ iuramẽti. ꝓbaẽ in. d. c. qm̃ omne. ⁊. d. c. cũ contingat. ⁊. c. ꝗuis. de pac. in. vj. ⁊. c. licet mulieres. de iureiu. e.
38 lib. ⁊ regula possessoꝛ in. vj. †Et habemus hic perusie simile statutũ disponẽs general'r ꝙ non petens debitũ intra decẽniuꝫ cadat a iure suo ⁊ omnis actio sit extincta ⁊ loquitur generaliter prout in simili istud statutum fani ⁊ tñ semper fuit interpꝛetatũ ꝙ nõ procedat debitoꝛibus scientibus se teneri saltem si interpellati fuerunt. Nec sup hoc fit vnꝗ aliqua hesitatio: ⁊ tamẽ semper in hac ciuitate
39 fuerũt doctissimi viri quoꝛuꝫ auctoꝛitates nõ sunt spernẽde. †Cõcludendũ est itaqꝫ ꝙ in vita eoꝝ q receperũt depositũ ꝓscriptio nõ incepit currere: post moꝛtẽ inchoata non est completa merito pꝛe
40 scriptio non ob. †Et insuper aduertẽdũ ꝙ si qua ꝓscriptio fuisset cõpleta illa fuisset cõpleta aduersus heredes dicti nalli deponẽtis qui censeñ in dubio fuisse ignaros dicti crediti per. l. qui in alteri' de re. iu. ⁊. c. cũ qs in ius. ⁊. c. ꝓsumiẽ. eo. ti. li. vj. ⁊. l. verius. de ꝓba. ⁊ lꝫ ꝓscriptio occurrat aduersus ignoꝛãtẽ. l. fi. C. de lon. tempo. ꝓscri. et. c. vigilanti in fi. extra. eo. ti. ⁊. l. sicut. de pꝛescri. xxx. vel. xl. an. ⁊. l. si partem fundi. §. si per fundũ. ff. quẽad. seruitus amit. ⁊ no. Bart. in. l. j. §. hoc interdictum. de iti. actuqꝫ priua. Tamen. d. Petr' de perusio frater baldi in suo tractatu de quarta ꝓchiali. ij. ca. in pe. col. dicit ꝙ dictum bar. ꝓcedit in eo qui ignoꝛat alterum pꝛescribere secum si ignoꝛat ius sibi cõpetere: q2 tũc non currit sibi ꝓscriptio aduersus eũ vt est casus in. l. cũ sex. de edili. edic. ⁊ in. l. semp hoc iter dicto. ff. ꝙ vi aut clã. ⁊ in. l. j. in fi. ff. qñ ap. sit. ⁊ in. l. quinquaginta. de excu. tu. ⁊ in. l. vtile. ff. quis oꝛdo. in bo. po. serue. Jdẽ si scit sibi ius competere ⁊ ignoꝛat factũ ex quo causaẽ quo mediãte sibi cõpetit exercitiũ sui iurꝫ. de sup. negli. pꝛela. c. literas. de cõces. ꝓbẽ. c. q2 diuersitatẽ in fi. ⁊ ꝙ no. in. c. statutũ. de pꝛebẽ. in. vj. ⁊ in cle. vnica. de conces. pꝛebẽ. ⁊ idem tenuit in cõsi. suo ꝙ inci. ex isto themate tria principalia dubia sito in. xvj. li. ꝯsilioꝝ suoꝛum ⁊ in alio suo cõsilio incipi. factũ sic ꝓponitur anno dñi ⁊c. Et in hanc opi. vr̃ inclinare dominus me' in. l. traditionibus. de pac. Et vidi al's hic consultũ et respondebaẽ ad. d. l. si partem. §. si per fundũ. ꝙ ibi tractaẽ de pꝛescribenda libertate cõtra seruitutẽ rusticã que perdiẽ per nõ vsum absqꝫ negligentia vel culpa eius cõtra quẽ ꝓscribiẽ ⁊ absqꝫ facto ꝓscribentis: vñ perdiẽ ẽt si debẽs seruituteꝫ sciat se seruitutẽ debere. l. sequitur. §. si viã. de vsuc. facit pꝛo hac rñsione ꝙ no. gl. q̃ incip. q2 tunc currit in fi. in. d. l. sicut que sñia confert ad casum nostrũ. Non tamen est necesse eã firmare pꝛopter alia que. s̃. adduxi. ex quibus apparet ꝙ etiã cõtra scienteꝫ non fuisset decursa pꝛescriptio in casu isto similiter non est opus instare circa alium articulũ ꝙ lꝫ ꝓscriptio currat aduersus ignoꝛantẽ tamẽ contra talẽ pꝛescriptionẽ ꝓuidetur remedio resti. in integ. ex cl'a generali si qua mihi per no. ꝑ gl. j. in. l. j. C. de patria pote. ⁊ glo. in verbo non vtendo in. l. si partẽ. §. j. ff. quemad. serui. amit. Laus deo.

Summarium super cõsilio. cccxxix.

1 Sñia an scõꝫ petitiõis formã sit ferẽda i cãisꝯ missarijs in qb' ex foꝛma rescripti hꝫ procedi summarie ⁊ de plano. Jtẽ agẽs cõtra aliquẽ ⁊ dicit in suo libello ipsum actoꝛẽ sua possessiõe spoliasse sub foꝛma de qua infra quod remediuꝫ videaẽ in dicto libello intẽtatũ: et quid agẽs pꝛobare habeat ac quõ sñia sit ferenda vt sit libello cõfoꝛmis stante ꝙ ex libelli narratione nõ videatur aliqõ remedium intentatũ cũ partes libelli ꝓ parte conueniãt remedio. l. si quis in tantam et pꝛo parte interdicto vñ vi. ⁊ in aliquibus remedio. c. redintegranda. ⁊. l. si coloni.
2 Sñia esse debet libello confoꝛmis.
3 Clausula summarie ⁊ de plano sine strepitu: an ea possit iferioꝛ vti vt sublata videatur lex superioꝛis.
4 Possessoꝛ bonefidei fructus non restituit quos dicitur lucrari ex cultura ⁊ cura ⁊ quando dicatur bonefidei possessoꝛ.
5 Interdictũ vñ vi trahit ad se oĩs dãni resartionẽ ⁊ iteresse vi passi.
6 Pleno iure spectant ⁊ pertinent positum in libello impoꝛtat dominium plenum dictarũ rerum.
7 Rei appellatiõe venit dñiũ ⁊ nõ in dubio possessio.
8 Maxime verbum est implicatiuum.
9 Interdictum vnde vi: ⁊ remedium legis si quis intantam. requirũt ꝙ vis sit illata ⁊ spoliatio facta.

10 Spoliatus quando possit habere possessorium recuperande beneficio.c.sepe.aduersus singularem possessorem.idē contra vltimū possessorē male fidei: ꝙuis immediatus possessor sit bonefidei.

11 Spoliatus ad esse remediū.c.sepe.an necesse habet probare no solū ꝙ successor hēat notitiā rei aliene: ꝫ ꝙ etiā res sit effecta vitiosa vitio violentie.

12 Possessor rei aliene sibi tradite per extraneū aut ꝑ verū dn̄m: vel aliū ꝙ possit re illa cogi ad restitutionē: ꝛ qui credit rē alienā quo modo probandum sit.

13 Legatum rei heredis valet.

14 Credulus nemo esse debet.

15 Credēdū nō est confabulantibus ratione naturali suadente.

16 Contractui perfecto stare necesse est.

17 Emptor conuentus super solutione rei vendite quam venditor suam asserit si negat periurium incidit.

18 Possessor rei etiam aliene presumitur dominus.

19 Credere nemo aliter debet ꝙ̄ lex credat.

20 Renuncians iuri suo hoīm credulitate affectus nō preiudicat illi suo iuri.

21 Possessor rei aliene ignorāter quando non p̄sumat in malafide so la denunciatione.

22 Possessor bonefidei presumitur qui habet titulum verū aut putatiuū vel si sit heres possessoris.

23 Possessor antiquus prefertur nouo cui obijcitur ꝙ credere poterat ad alium pertinere.

24 Testis vnicus nihil probat.

25 Seruitiuus in simplici possessore verificatur in habente dominiū ꝛ alijs multis modis.

26 Possessiōe qs p̄sumit dn̄s de p̄nti ꝛ nō ille q de p̄terito possidebat.

27 Possessor succedēs possessori rei aliene vt dicat malefidei requirit ꝙ sciuerit rē alienā: ꝛ vitiū spoliationis vt competat spoliato bn̄ficium.c.sepe.ꝛ.c.reintegranda.

28 Spoliatus intētans bn̄ficio.l.si coloni.reintegrari quō intelligat.

29 Spoliat⁹ ꝙ reītegrari dēat quo remedio videat̄ ꝓuisum.

30 Possessoriū recuperande nō datur contra bonefidei possessorem.

31 Possessor bonefidei de p̄nti ꝺ hr̄e quasi dn̄ium ꝛ si hēat parem titulū p̄fertur antiquiori possessori. fallit si vterq̄ possideat tūc presumitur pro antiquiori.

32 Spoliato vt succurrat̄ bn̄ficio.c.reintegrāda.que requirantur.

33 Possidēs ciuiliter si occupatā possessionē recuperare negligit illam amittit.

34 Petitoriū nō pōt possessorio longi temporis impediri.

35 Possessionis recuperāde interdictū nō competit successoribus: ꝫ datur adipiscende.

36 Testis deponēs de fama nō ꝓbat nisi sufficiētē cām reddat ꝛ ortū scientie habeat ex causis probabilibus.

37 Antiquū factum ꝺ quod metam.xl.annorum excedit.

38 Probato dn̄io de antiquo ꝙ nō videatur probatū de p̄nti dn̄ium.

39 Presumptio ꝙ ꝓbet nō ꝺ directa ꝓbatio q̄ spālitatē sapit.

40 Fama nō probat nisi ortum habeat ex causis probabilibus.

Consilium.cccxxix.

In nomine domini nostri Jesu xp̄i. ¶ † Ostenso mihi ꝓcessu agitato corā delegato Illu. dn̄i p̄fecti dn̄i senogalie ꝛc. Res mihi apparuit satis plana: conabor tamē pro tpis oportunitate acta q̄ mihi apparebūt magis substātialia ꝛ ad videndū oportuna dū de eis i ꝓgressu aget̄ diligēti⁹ perscrutari. † Et qm̄ iuxta formā petitionis sn̄ia necessario ferēda est.c.qualiter ꝛ qn̄ el grāde.de accu.l.vt fund⁹ cōi diui.ꝛ.c.ꝫ ely.de symo.ēt in cāis in quib⁹ libellus nō est necessari⁹: † q̄ de plano ꝛ sine figura iudicij ꝓcedit̄ ꝓut ē pn̄s cā ex forma rescripti delegationis cāe p̄supposito ꝙ rescribēs possit sub ea forma cōmittere ꝓut de iure vel ex spāli cōmissione vl̄ de facto oēs dn̄i tpales hmōi ꝛ alia his maiora in eorū territorijs quotidie faciūt: ꝫ inferiori a principe nō liceat eā clausulā apponere cū per eā tollatur lex superioris. vt no. glo. cōiter singl̄aris. ꝛ a doc. approbata in.c.statutū.de here.li.vj.ꝛ est similis q̄ tn̄ ad illam se remittit.in cle.sepe.in prin.de ver.sig.in verbo mādamus. ꝫ ꝓut dicit bal.ad ꝓpositū sic loquēs de dn̄is tpalibus in consi.mihi.lxxxiij.inci.recolo me cōsuluisse ꝛc. Non possum⁹ reuangare mūdū ꝓut esset reuocare in dubiū potestatē istorū dn̄orum tpaliū: licet aūt possit in his ꝛ in alijs iuri derogare: tn̄ etiā in hmōi causis iuxta formā qualis qualis petitiōis q̄ in his causis requirit̄ ꝺ sn̄ia ferri.d.cle. sepe.§.verū. Ideo p̄mittendū est ꝙ dicti actores seu eorū ꝓcuratores in eorū petitione qualiscūq̄ sit narrant ꝛ res ꝛ possessiones in petitione descriptas fuisse detētas ꝛ possessas p ipsos actores ꝛ dictū Leonellū intrasse ꝛ ingressū fuisse ꝓpria auctoritate malitiose aio priuandi eos possessione eorū in dictis bonis ad ipsos actores pleno iure spectātib⁹ ꝛ pertinētib⁹. Itē subdit ꝙ tanq̄ inuasor ꝛ occupator temerari⁹ dictarū rerū ꝺ oi iure suo priuari si ꝙ ei cōpe-tijsset.iuxta.ll.ꝛ sanctiones tā ciuiles q̄ canonicas. † Itē dicit ꝙ dictus Leonell⁹ dedit dāna in dictis bonis ꝛ fructus recollegit ꝛ de exportauit ꝛ petūt dāna resarciri ꝛ fructus recollectos restitui. Ista profecto non veniunt in remedio.l.si coloni.C.de agri.ꝛ cēsi. lib.xj.vel in remedio cañ.reintegranda.iij.q.j.q̄ hec non cōprehēdunt sub vbis dictorū iuriū ꝛ ex quo doc. volunt ꝙ cōpetat etiā aduersus bonefidei possessores nō decet ꝙ veniāt fruct⁹ p̄sertim consumpti cū illos lucretur bonefidei possessor ex cultura ꝛ cura. insti. de rerū diui.§.si quis a nō dn̄o.l.in bonefidei.ff.de acq.rerū dn̄io.ꝛ l.fruct⁹.de vsur.cū similib⁹ ꝙ ꝓcedit etiā si auctor vi possederit.d.l.in bonefidei. Ideo ex p̄dictis deducit̄ ꝙ est intentatū etiā remediū interdicti: vn̄ vi in quo venit ꝛ resarcitio oīs dāni.c.grauis.de resti.spo.venit enī oē interesse vix passi.l.in interdicto.ꝛ.l.si vi me. 5 ff.de vi ꝛ vi arma. † Itē deductū est in dicta petitiōe ꝙ dict⁹ leonellus si ꝙ ius habuit cadere ꝺ a iure suo si ꝙ habebat in dictis bo- 6 nis.ꝛ sic intētauit remediū.l.si qs in tātā.C.vnde vi. † Itē deductū est ꝙ dicta bona pleno iure spectabāt ad ipsos actores ꝛ cū vba pleno iure spectātes ꝛ ꝑtinētes posita in petitiōe determinēt ipas res nō rerū possessiones vt ex ipsi⁹ inspectiōe euidēter cōstat ꝑ dcā verba importat̄ plenū dn̄ium dictarū rerū: nā plenū nō est ꝙ indiget suppletione ꝛ in quo aliqd deficit: nā plenitudo suppletione nō indiget.xcvj.di.c.j.in p̄n.ꝛ.vj.q.j.si oīa.vn̄ plenū cui nihil est vacuū et de istis verbis pleno iure in tex.ꝛ gl.in.c.cū inter.de re iud.glo.ꝛ doc.in.c.cū ꝛ plātare.de priuil.ꝛ in.c.qm̄.eo.ti. Inn.in.c.pastoralis e.ti. Jo.an.in.c.abbates.eo.ti.li.vj. Arch.xij.q.ij.hoc ius.gl.ēt Jo. an.in.c.j.de cap.mo.bal.ꝛ Ang.in.l.p̄cib⁹.C.de impu.ꝛ bar.in.l.cēturio.ff.eo.ti.gl.ꝛ doc.in.c.cōquest⁹.de for.cōpe.ꝛ mlt̄a possent induci ꝛ in oib⁹ ꝓut subiecta materia suadet denotāt ꝛ cōprehēdunt 7 oē ius ꝙ cadit in materia illa. † Itaq̄ cū appellatiōe rei in dubio veniat dn̄ium rei vt ꝑꝫ in.l.si alij fundū.de vsuf.leg.ꝛ.l.si titio.e.ti. et.l.si rē.de ver.ob. Non ergo in dubio venit possessio rei.vel vsusfru.formalis: ꝫ plena ꝓprietas si ergo dico rē ad me spectare pleno iure intelligit respectu pleni dn̄ij ꝑ p̄dicta ꝛ sic ēt est deducta in dicta petitiōe rei vēdicatio cū postea in ea subdat ꝙ deducit omne ius suū. ꝫ aūt postea deducat in spē ius ꝛ remediū ex.l.si coloni.ꝛ ca- 8 no.reintegrāde cōpetēs. † Tamē illa per verbū maxime exprimit ꝙ verbū est implicatiuū.l.j.§.vel maxime.de col.bon.cū sil̄ibus.ꝛ ꝙ sit intentatū etiā petitoriū satis declaratur ex capitulis ꝑ parte actoris productis in quib⁹ deducit̄ ꝙ dicta bona ꝑtinent ad ipsos actores iure dn̄ij vel quasi vt ꝑꝫ in.c.xij.ꝛ sequentib⁹. Et ex capitulis declarat̄ generalis petitio p̄cedēs: vt no.doc.in.c.cū dilect⁹.de 9 ordi.cog. ¶ † Cōstat aūt ꝙ nihil est ꝓbatū sufficiēter in remedio.l. si quis in tantā.vnde vi.neq̄ in interdicto vn̄ vi.qm̄ cōstat ex capitulis dictorū actorū ꝙ si pars eorū fuit spoliata nō fuit spoliata ab ipso Leonello reo conuēto nec eius mādato nec eius noīe nec ipse leonell⁹ aliquā vim intulit prout ad dicta remedia exigitur.d.l.si qs in tantā.ꝛ.c.cū ad sedem.de restitu.spo.ꝛ.c.sepe.eo.ti. Et ꝫ i petitione sit deducta possessio ipsorū actorū ꝛ ꝙ ipsi fuerūt spoliati. Tamen in meritis cāe de eorū possessione nihil deducit̄: ꝫ deducit̄ spoliatio suorū auctorū facta ꝑ auctores dicti leonelli rei cōuēti. de dn̄io etiā vel quasi ipsorū agentiū est etiā sufficienter ē deductū et est satis planū ꝓut ēt infra in progressu deducit̄ remanet reme- dia.l.si coloni.de agri.ꝛ cēsi.li.xj.ꝛ.d.cañ.reintegranda.iij.q.j.speci- 10 fice intentata in petitione. † Et insuper remediū.d.c.sepe.qui tex. ꝓbat ꝙ ꝫ de iure ciuili nō det̄ possessoriū recuperāde aduersus singularē successorem etiā si scienter succedat: tn̄ sec⁹ disponit ꝑ.d.c.sepe qn̄ sciēter res recipit̄ a spoliatore immediate ꝓut ibi dicit Inn. vel ēt mediate dūmodo oēs fuerint in malafide ꝓut ibi volūt Inno.ꝛ Jo.an. Quinimo si imediatus possessor fuerit bonefidei ꝛ vltimus malefidei volunt bal.ꝛ panor.ibi ꝙ ēt tūc cōpetat remediū.d.c.sepe.si qdē teneat̄ opi. Inno.ꝛ Jo.an.scꝫ ꝙ remediū.d.c.sepe.nō detur ꝯ mediatū possessorē si mediat⁹ possessor fuit in bonafide tūc q̄ leonellus non fuit imediatus successor asserti spoliatoris ꝓut ꝛ ꝑꝫ ex capitulis actorū ꝛ est clarū sequi videret̄ ꝙ cessaret tale reme- 11 diū: licet non sit op⁹ id firmare. † Si naūt teneat̄ opi.bal.ꝛ panor. tunc ex alio cessat dictū remediū: q̄ ad esse illius remedij reqrit̄ qō successor nō solū habeat notitiā rei aliene: ꝫ ēt ꝙ habeat notitiā ꝙ res sit effecta vitiosa vitio violētie ꝓut dn̄t.d.ant.ꝛ panor.in.d.c.sepe.per illū tex.ibi scienter rem talē. Licet aūt aliqui testes conētur probare ꝙ dictus leonell⁹ habuit notitiā ꝙ dicta res non erat sani vendētis dcō leonello qm̄ fuit dictū in p̄ntia ipsi⁹ leonelli tpe vēditionis ꝙ dictus sanus nō habebat bona iura in ipsis reb⁹ q̄s vendebat ipsi leonello: tamen non dicūt dicti testes ꝙ aliquid dixerit ꝙ dicta bona fuerint per dictū sanū vel eius auctores per vim occupata. Ideo dicta scientia si scia dici debet non fuit scientia rei vitiose: sed potius rei aliene non aūt sufficit scia rei aliene ad dictū remediū vt dictum est.§.per.d.ant.ꝛ panor.merito ꝛc. Quinimmo nec scia rei aliene probat̄ q̄ non dicebat ꝙ ille res essent aliene: ꝫ 12 ꝙ dictus sanus non habebat bona iura. † potest aūt quis etiā in re propria non habere bona iura puta si fuerūt sibi rōne idebiti ignorāter soluta vel ob cām tradita cā nō secuta vel sine cā vel ob turpē cām ex sui parte dūtaxat: nā oibus dictis casibus ille hꝫ dn̄ium: ꝫ pōt ab eo mediante actiōe auferri vt in titulis. de cōdi.ob cām.de cōdi.ob.tur.cā.ꝫ de cōdi.inde.de cōd.sine cā.ff.ꝛ.C.ꝑ totos. iuncta l.si.ff.

13 l.fi.ff.vsuf.q neád.ca.r.§.sic itaq3.insti.de acti.†Ité si legaš res he-
redis dñium est heredis:r tñ pót ab eo peti.l.heredis seruus cũ ibi
no.de le.j.si hrs est rogat⁹ restituere hereditaté:ná hrditas é sua:
et hz dñium rerũ hrditariarũ:r tñ nõ hz bona iura q: teneš alijs re
stituere.vt in ti.ad treb.quasi p totũ r q mlta exépla sitia dari pñt
itaq3 illa dcã testiũ nõ pbant necessario dato q ille Leonellus ea q
audiuerat crediderit ex quo nõ artát necessario q eént aliena.r sic
14 q sciéter receperit alienũ.†Ité dato sine piudicio q illa nõ hz bo
na iura intelligerent q essent aliena:tñ non apparet q crediderit.
nõ eñ dz quis esse nimis credul⁹.l.j.§.j.ff.de eo per quẽ fac.text.et
gl.pe.xvj.q.ij.c.j.in fi.lxxxv.di.si qd vo.r p gl.xxiij.q.iiij.q magnũ.
Et maxime q: illi q loquebanš nõ assignabát rõné qre seu cãz scien
tie:s3 innuiš q illud pfitebanš q: védebat illa p tá paruo pcio:nec
pbaš q eidé fuerit denũciatũ ne emeret:q: véditor nõ erat dñs sed
15 astátes cõfabulabanš inter se.†Nec est credédũ ita cõfabulátibus
put qñ qs accurate aliqd denũciat vt rõ naturalis suadet que sola
sufficit.l.scire op3.§.sufficit.de excu.tu.r facit.c.fi.de trãsa.Nec ap
paret vtrũ ipse leonell⁹ audiuerit añ 9ctũ pfectũ vel postea si.n.au
diuisset pri⁹ q emisset potuisset facili⁹ credere r abstinere q si post
16 9ctũ pfectũ státe maxime clã pcarij q solet apponi in instris.†Naz
post cõtractũ pfectũ nõ poterat a 9ctu recedere.l.sicut.C.de acti.r
17 obli.†Non eñ poterat euitare solõné pcij:nec cõsultum erat illud
amittere:vñ valde singulr dicit bar.in.l.cũ absenté.§.at qui.ná qõ
si emptor cõueniš sup re empta r fiunt articuli q res est aduersarij
nõ teneš rñdere ne incidat in laqueũ:q: si negat cũ credat articulũ
incidit in periuriũ:si vero fateš incũbit sibi onus pbádi q verũ cõ
fessus fuit si volet hre recursum cõtra véditoré r q: forte pbare nõ
poterit succũbet poti⁹ ergo tolleraš a iure q litiget: l3 credat alie-
nũ q petiš q suũ amittat si itaq3 nõ pbuit aures ad credédũ illis
cõfabulantib⁹ nõ est qd sibi ipteš imo poti⁹ imputádũ fuisset sibi
18 si 9ctu cõpleto voluisset illis simplicib⁹ verbis credere.†Cum iura
ipsa psumant esse ei⁹ apud quẽ est rei possessio.l.sicuti.§.si qratur si
seruit⁹ vé.per Inn.in.c.olim.de pui.p bar.in.l.qdá in suo.ff.de cõ-
19 di.insti.p modernos in rub.de no.op.nũ.†Nec dz qs credere alr q
lex credat put dicũt doc.in.l.filiũ diffinim⁹.ff.de his q sunt sui vel
20 alie.iur.vbi Jac.de are.r post eũ bar.†Dñt q quidá regul⁹ habuit
a matre in extremis degéte q erat spuri⁹ nõ fili⁹ regis r ppea renũ
ciauit regno.ná volũt q nõ prudéter fecit q: credere nõ tenebatur
ex quo lex aliud psumit.r idé volũt doc.ibi.r i.l.si vicin⁹.C.de nup.
et in.c.trãsmisse.extra q filij sint legitimi.ita r iste leonell⁹ nõ tene-
baš credere illis cõfabulátib⁹ maxie nõ assignantib⁹ aliquã rõnez
21 eoz dicti.†Nec ob.q hr in.l.si fundũ.C.de rei vé.vbi denunciatio
cõstituit quẽ in malafide:q: rñsio.s.sumitur:q: nõ ita est credendũ
qñ pfunctorie aliquid dr put qñ accurate r deliberate fit.facit q hr
in.l.páphilo.§.ppositũ.de le.iij.r facit.l.decurionũ.C.de penis.vbi
dr q vane voces ppli nõ sunt attédéde.Ité illud qõ hr.p gl.r doc.
in.d.l.si fundũ decedit si denũciaš añ 9ctũ sec⁹ si denũciaš post con
tractũ:ná tunc denũciatio nõ cõstituit denũciatũ in malafide put
no.gl.vt doc.cõiter eá intelligunt in.l.alienã.ff.de vsuc.p emp.put
ad hoc eá allegat r sequiš bar.in.d.l.si fundũ.r post bar.ibi.r Inn.
in.c.dilecti.de maio.r obe.t3 Imo.in.d.l.alienã.r idé t3 bar.i ma
teria protesta.in.l.nõ solũ.§.morte.de no.oper.nũc.Sed cũ nõ ap-
pareat q añ cõtractũ ille sciuerit pbatio nõ cõcludit put cõclude-
re dz p iura vulgaria.Ité dicit ang.in.d.l.si fundũ.q nõ teneš cre-
dere denũcianti noie alieno nisi ondat mádatũ.forti⁹ ergo non te-
neš credere illis q solũ cõfabulanš de iure tertij r nõ de iure proprio
nec denũciabát.Ité illi nõ loquebaš clare vt.s.demrãtũ é.Nec ob-
stát verba q dñr fuisse plata p dcm leonellũ q ha ad fare si io le ho
pure che io le tenghe queste robbe p doi o tre anni io menecauero
li mei denari.Ná dcã verba nõ cõcludũt q ipse crederet q eént alie
na:sed sonant q dato q eént aliena ipe nõ debebat desistere ab em
ptiõe fiéda vel penitere de iá fcã cũ put dixi nõ cõstat an illa vba
22 fuerint plata añ véditioné cõpletã an post cõpletã.†Cũ itaq3 non
appareat de malafide r pcedat titul⁹ leonelli r titul⁹ sani sui aucto
ris q habebat titulũ p herede:ná inuenit in hereditate sui fratris
q etiã frater habebat titulũ donationis a dño Sisimundo debét cẽ
seri fuisse in bonafide cũ bonafides presumaš maxie precedéte iusta
cã put sunt iusti tituli.vt no.per gl.r doc.in.l.pe.C.de euic.glo.in
v erba bonafides in.c.si diligéti.de prescrip.r doc.ibi.r Bar.in.l.cel
sus.de vsuc.qui dicit q doc.oés dicũt q presumitur bonafides.r ip
23 se idem concludit qñ pcedit titulus ver⁹ vel putatiuus.†Ité dicit
qõ presumiš non apparente titulo aduersus eũ qui nõ pbat de an
tiquiori possessione:ná ille pót allegare tu debebas credere ad aliũ
pertinere per.l.fi.C.de pscrip.xxx.vel.xl.an.put dicit ipse Bart.l3
in casu nostro interuenit titulus emptionis ipsius Leonelli cõué-
ti titul⁹ pro herede saui venditoris r auctoris Leonelli r titul⁹ do
nationis in auctore ipsi⁹ saui:vnde Leonellus qui sciebat non esse
suum debuit probabilr cogitare q esset saui titulati possessoris cu
ius voluntate ipse capiebat:r sic non militat rõ.d.l.fi.C.vnde vi.q
militat qñ quis occupat rem tanq vacãté.Concludédũ est itaq3 q
ipse Leonellus presumaš bonafide successisse in dictis bonis r eorũ
possessione r per consequens cessare videtur remediũ dicti capli se

24 pe.¶†Nec ob.depositio iuliani angeli al's cerecte deponétis qõ
leonell⁹ tpe quo emit dictas possessiões dixit eidem testi.Guarda
como e andata la robba dei Catanei che la ho comparata io da sa
no.Nam respondeš q est vnicus ideo nihil probat.l.iurisiu.C.de
25 testi.c.tam literis.c.l3 ex quadã cũ similibus.extra.eo.ti.†Item l3
olim fuerit illorũ de cataneis:q: forte ab eis possessa:ná genitiuus
in simplici possessore verificaš.Ité in hñte dñium.Item in solo de
tentatore r alijs multis modis:vt late per Barto.r doc.in rubrica
de no.oper.nũc.Non sequitur q sciuerit vel crediderit tpe sue em-
ptionis vel tépore quo loquebatur spectare ad eos:sed potius de
26 bebat putare qõ spectabat ad ipsum q de proximo possidet:† ma-
xime q: ex possessione psumiš dñium de presenti nõ ex possessiõe ve
teri que hodie cessat:vt not bart.in.l.quidam in suo.ff.de condi.in
sti.Itaq3 illa verba non inferunt aliquo pacto concludenter in ma
lam partem.cum quotidie occurrit qõ dñia transferuntur de vno
in alterũ r q bona que olim fuerunt illorum de vna agnatione ho
die per alios possidentur r magis cõmuniter creditur qõ sint ho-
27 die illorum qui possidét q illorum qui olim possidebant.†Ité ad
hoc vt cõpetat illud beneficiũ.d.c.sepe non sufficit q successor sci-
uerit rem alienã:s3 requiriš q sciuerit vitium spoliationis.r sic vio
lente possessionis auctoris vt.s.deductũ est q nullatenus suadent
dicta verba.Nec etiã obstat depositio ser Gregorij ser Amiani de-
ponentis de scientia dicti Antonelli q: est similiter singularis :iõ
ei non crediš.l.vbi numerus.ff.de testi.c.cum dilecti.de elec.Item
nõ deponit q aliquid dixerit de spoliatione:r sic nõ infert eius di
ctũ in sciẽtiã spoliationis que requiriš quo ad hoc propositum vt
premissum est.ité pót instari q non tenebaš credere ex quo nõ de-
nũciauit noie eius ad quẽ spectauit per supradicta post Ang.ma
xime q forte se informauit de titulo saui r saccoci auctoris ipsius
saui.Item l3 illi duo testes singulares deponant q dictus Leonel
lus audiuerit qõ dicta bona nõ erát dicti saui vt.s.relatum est:ta-
mé pro parte leonelli duo alij testes.v3 dñs Philippus de guerri-
nis.r Jacobus sclau⁹ qui dixerũt dicto leonello qõ dicta bona po
terat secure emere.r Antonellus alius testis deponit q comes ru
bertus psuasit dicto Leonello ante emptioné per eũ factã q eme-
ret dicta bona q: dñs sigismũdus habuerat bona iura in dictis bo
nis:r probaš de legalitate dictorũ comitis Ruberti dñi Philippi
et Jacobi ita qõ potuit ex eorum dicto induci ad credendum q di
ctus sauus haberet bonũ ius in dictis bonis:l3 r isti testes Leonel
li sint singulares put testes contrarij r propterea fatear q nullis
a iure datur fides in hac parte q quidé sufficit dicto Leonello ex
28 quo vt dixi alio nõ docto presumatur bonafides.†Et est aduerté-
tédũ q per tex.d.c.sepe euidenter pbatur qõ cõtra singularé suc-
cessoré de iure ciuili nõ cõpetit possessorium recuperáde etiã si sciẽ-
ter succedat in vitiũ:s3 de equitate cañ.statuitur de nouo ibi 9riũ
vt pbant illa verba:vñ nõ obstante iuris rigore sancimus q r de-
mõstrant aperte verba precedétia illius decre.que aperte sonát q
q: nõ subueniebaš 9 successoré singlaré spoliato p bñficiũ restõnis
possessiõis pp difficultaté pbáde ppetatis spoliati ré amittebat.
si itaq3 añ illam decretale aliud remediũ possessoriũ cõpetijsset illa
verba nõ verificarenš ex quo illa verba nõ se restringũt ad interdi-
ctũ:vñ vi.s3 generalr de bñficio restõnis.s.possessionis amisse.et sic
si ille tex.nõ destruiš pbat manifeste q añ illã decre.maxime de iu-
re ciuili nõ cõpetit aliquod possessoriũ recuperande cõtra singula-
ré successoré.r ita ex illo tex.no.ibi doc.r sic non cõpetit regulari-
ter beneficiũ.l.si coloni.C.de agri.r censi.li.xj.Non ergo obstat di-
cto Leonello remediũ intentatũ in petitiõe.d.l.si coloni q nõ.ob
stat etiã ex alio:q: loquiš in vitioso possessore nõ in bonefidei pos-
sessore:put dicit bar.in.l.ré q nobis.de acq.pos.r in.l.fi.§.l3 cu3 in
scda.C.de fur.ité pcedit in casu suo.s.i ascriptitio q puauit domi-
nũ possessiõe sua r vitiũ resultat ex ipa re possessa r de facili illa pri
uatio fieri pót iuxta.l.si ré mobilé.iõ nõ mirũ si ibi puideš de reme
dio nouo cessantib⁹ interdictis possessorijs in re mobili. Et insup
posset dici q loquiš in illis colonis in qb⁹ in illo titulo alia spólia
inducunš ob fauoré publicũ saltẽ secũdariũ vt p3 in.c.quéad.eo.ti.
Et ppterea cũ multa ibi cõcurrant nõ dz illa lex trahi generaliter
ad alios casus cõtra.l.cũ a te.ff.vnde vi.r.c.cũ ad sedem.r.c.sepe.de
resti.spo.que capla fuerunt edita post.d.l.si coloni.nisi tpa auctor
inuestigenš.Et l3 bar.in.d.l.si coloni dicat per illam legem q cañ.
reintegráda procedat etiã de iure ciuili:tamé vr intelligédus.s.qõ
possessio amissa recuperaš possessorio recuperáde etiã vbi nõ cõpe
tit interdictũ:vñ vi r restaurari dz possessio sua pristino possessori
etiã de iure ciuili qñ.s.cõpetũt remedia iuris ciuilis r inter cetera
qñ cõpetit remediũ.d.l.si coloni.Non aũt est intelligendus bar.q
remediũ.d.cañ.reintegráda tenédo q sit nouũ remediũ 9petat de
iure ciuili vigore.d.l.si coloni.q: ridiculũ eét dicere q in.d.l.si colo
ni que est antiquior pbeš q remediũ postea de iure cañ.emanatu3
per.d.c.reintegranda procedat de iure ciuili.Nec Bar.id cogitaš-
29 set.†Est aũt aduertédũ q: plerique dicũt q dictus cañ.reintegráde
nõ puideat de nouo remedio:s3 cõpetat vbi de iure erát pdita alia
remedia put vr voluisse spe.in ti.de resti.spo.vsi.qrtũ é dicésopor
tere pbari possessioné r delectioné.allegat.c.9sultationib⁹ de offi-

cio delegati.ꝛ vꝫ fuisse de mente Inno.in.d.c.cũ ad sedē.ꝓut refert
Lappus in dcã allegatione.lij.ꝛ bal.in quodam consilio ꝙ incipit
ad euidentiam ꝓmittēdũ dꝫ voluisse ꝙ.d.canõ.reintegrãda regrat
spoliationē ab ipso initio interuenisse.Nihilominꝰ doc.in iuribꝰ
ꝓallegatis maxime in.d.c.cũ ad sedē.ꝛ in.d.c.sepe.ꝛ in.d.l.rē ꝙ no-
bis.cõiter volũt ꝙ dictꝰ cañ.reintegrãda ꝓuideat de nouo reme-
dio:vbi nõ erat alꝛs cõsultũ adeo ꝙ pinguꝰ ꝛ gñaliꝰ ꝓuideat ꝙ̃ ꝓ-
uideãt alia remedia:ꝛ sic pinguiꝰ subueniat ꝙ̃.d.l.si coloni.q̃ loqui
tur qñ res fuit affecta vitio ꝛ dictꝰ cañ.loquit̃ gñalr̃ ēt si res nõ fue
rit affecta aliquo vitio nec possessio fuerit vnꝙ̃ vitiosa vel vitiose q̃
sita:ꝛ iõ doctores nõ imerito volũt ꝙ illo cañ.sit inductũ nouuꝫ re
mediũ alꝛs nõ cõpetēs ꝓut voluit Inn.in.c.q̃relã.de elec.ꝙ ꝛ videt̃
velle gl.host.Jo.an.Jo.cal.Jo.de ligna.ꝛ moderni in.d.c.cũ ad se-
dē.ꝛ in.d.c.sepe.ꝛ archi.in.d.cañ.reintegrãda.ꝛ host.in summa.de
resti.spo.§.j.ver.sꝫ cõditio.ꝛ Lappꝰ in.d.allegatione.lij.ꝛ maxime
hoc volũt tenētes ꝙ illud remediũ nõ cõpetat laicis de quibꝰ supra
dictũ est.si.n.nõ subueniret pinguiꝰ ꝙ̃ alia remedia frustra tracta-
ret̃ an ꝓuideret laicis necne:vñ cõcludēdũ est ꝙ saltē in pratica si-
ne dubio teneri dꝫ ꝙ ibi ꝓuideat̃ de nouo remedio ꝛ nõ loq̃t̃ de re-
medijs alꝛs cõpetētibꝰ:iõ intentãs dictũ cañ.reintegrãda.intentat
remediũ ꝛ actionē ex illo cañ.cõpetētē ꝓpea sibi incũbit reꝫ talr̃ in
iudicio deducere ꝙ iudici appareat illud remediũ seu illã actionē
intētatã competere alꝛs succũbere dꝫ dato ꝙ alꝛs foueret iustitiã.ꝓ
bat̃ in.l.edita actio.C.de edēdo.ꝛ in.c.examiata.de iudi.ꝛ facit.l.ij.
C.de formuli.ꝛ.l.habebat.ff.de instito.ꝛ ꝓpea cũ cã agat̃ iter laicos
q̃bus nõ cõpetit dcm̃ remediũ partes iudicis sunt i absoluēdo reũ
conuētũ.Non ob.adductis in ꝯriũ q̃ cõiter tollunt ꝑ hoc fundamē
tũ ꝙ dictꝰ cañ.nõ cõpetat laicis de quibꝰ.s.subnectã.si aũt tenemꝰ
primã opi.habemꝰ intētũ ꝙ illud.c.nõ iuuat actores si rē talr̃ non
deducãt ꝙ eos iuuet in alijs remedijs:sꝫ de alijs remedijs possesso
rijs ꝙ cõpetãt.s.ꝓbatũ est ꝙ nõ cõpetãt merito hꝫ tũc reꝰ intētũ.
et si dicat̃ gl.j.in.c.sepe.tꝫ ꝙ cõpetat offm̃ iudicis per.c.q̃.u.de iu-
dicijs.ꝛ in.c.bone.de app.tñ doc.dñt ꝙ illa iura loquunt̃ in spolia
tis appel.vel lite pēdēte:nã offõ iudicis reponunt̃ in eoꝝ possessio
ne ne q̃d lite vel appel.pēdēte innouet̃ vt dictis iuribꝰ.ꝛ.c.dilecti
de maio.ꝛ obe.ꝛ.c.non solũ.de appel.li.vj.Et insup gl.finalis.d.c.
sepe.vult ꝙ dicta iura loquant̃ in succedēte sciēter in vitiũ:si vo te
neamꝰ scdãꝫ opi.ꝙ.d.cañ.reintegrãda ꝓuideat de remedio nouo.
s.qñ alia remedia nõ cõpetãt:ꝛ sic ꝙ cõpetat ꝯ ignorãter succedētē
in vitiosam possessionē ꝓut voluit dcã gl.s.ꝛ alꝫ.s.recitati:tũc pōt
dici ex quo deducta sunt in dicta petitiõe talia ex qbꝰ dcis actori-
bus nõ cõpeteret nouũ remediũ:sꝫ antiqũ iõ inepte cēseat̃ intētatũ
dcm̃ remediũ in hoc tñ nõ facio magnaꝫ vim:sꝫ ex alijs medijs ex-
cludit̃ dictũ remediũ.d.cañ.reintegrãda.primo q̃r.d.cañ.reitegrã-
da.j.el.ij.eadē cã.ꝛ qõne loquunt̃ in epis spoliatis ꝛ eiectis de pos-
sessiõe bonoꝝ suarũ eccl̃iaꝝ vel bonoꝝ suoꝝ.Et lꝫ extēdant̃.ꝑ doc.
ad alios clericos spoliatos possessiõe bonoꝝ suoꝝ vel suaꝝ eccl̃iaꝝ:
tñ nõ est extendēdũ ad laicos spoliatos rerũ suarũ possessiõe.Nã ꝑ
d.c.sepe vt.s.inductã ꝓbat̃ ꝙ ante illud capitulũ nõ erat ꝓuisum
de remedio possessorio spoliato ꝯ successorē singularē ēt si scienter
succedebat ꝛ ꝙ tũc t̃pis seruabat̃ rigor iuꝛ ciuilis ꝙ nõ fuisset si di
ctꝰ cañ.reintegrãda ãterior ꝓuidisset generaliter tã laicis ꝙ̃ cleri-
cis.Et ꝓpea Jo.cal.in.d.c.ad sedē.ꝛ Lappus in allegatione.lij.et
Jmo.ꝛ Panoꝛ.in.d.c.sepe.volunt ꝙ remedium.d.cañ.reintegrã-
da nõ procedat in laicis.Qd̃ ꝛ videt̃ velle raph.ful.in.l.fi.C.de fur.
vbi dicit se in ardua qõne de facto adduxisse hãc ratiõnē spoliatus
est ante oĩa restituendus cõtra spoliatorē suũ cõtra aliũ aũt q̃ non
spoliauerit ēt si esset malefidei possessor nõ esset restituendus.d.l.
cũ a te.si ergo pristino possessori aduersus possessorē iniustũ nõ suc
currit̃ q̃uo ei succurret̃ ꝯ eũ qui bonefidei est possessor ēt cuꝫ vterꝗ
tractet de bonafide melior dꝫ esse cõditio possidentis vt vr̃ ꝓbari
in.d.c.sepe.Et cũ illa qd̃ fuisset cõmissa collegio mediolanensi ne-
30 mo fuit qui potuerit sibi rñdere frm eũ.†Ang.ēt in.d.l.rē que no-
bis.vr̃ velle ꝙ possessoriũ recuperande nõ detur regulariter cõtra
bonafide possidentē ꝛ casu quo daret̃ cõtra bonefidei possessorē cũ
bonafides posiit cãri etiaꝫ ex iusta cã.l.sed ꝛ si lege.§.scire.de peti.
hereditatis.ꝛ per gl.ij.ꝛ Bal.in.l.j.C.vbi cã status.mala.n.fides ꝓ-
supponit dolũ quē facit cessare q̃libet etiã iniustissima cã.l.igit̃.de
liberali cã per gl.in.l.vnica in fi.ff.si qs ius dicēti nõ obte.ꝛ.l.satis
de in ius voc.tñ nõ daret [illegible] cõtra bonefidei possessorē ex iusta cau-
31 sa possidētem.ꝛ sic possessionē cũ ti.†Or talis bonefidei possessor hꝫ
quasi dñium ex quo cãtur publiciana.l.j.cũ sua gl.ff.de pub.§.alie.
insti.de acti.tex.in.c.abbate de re iud.li.vj.ꝛ sic hꝫ efficaciꝰ ius ꝙ̃ ꝓ-
tendēs simplicē possessioneꝫ antiquã imo ꝛ si antiqor possessor hꝫ
parē titulũ a diuersa ꝑsona.ꝛ sic ēt ipse quasi dñium:tñ ꝑfert̃ et ille
qui est in possessione ꝑ.l.siue aũ.§.si [illegible]ꝰ.ff.de publ.Ideo nõ de
cet ꝙ.d.canon reintegrãda cõpetat cõtra titulo possidētē.ꝛ hoc ꝑ
d.§.si duobus tenuit bar.in.d.l.rem que nobis.ꝛ in.d.l.fi.§.cum in
scdã.de fur.Et ang.in cõsi.ccvj.frm ordinē informis incip.dictꝰ li-
bellus sequit̃ bar.ꝛ tangit etiã in.d.l.si coloni allegãs spe.in tit.de
peti.ꝛ posse.versi.ꝙ si peto.ꝛ eũ sequit̃ ēt pau.de ca.in.l.§.C.de fur.
et idē videtur velle Nic.de mac.ibi vt refert ibi bal.lꝫ nõ ex toto se-

quañ sꝫ pau.de cast.sequitur bar.ꝛ Nic.de mac.si successor nõ hñit
titulũ a vitioso possessore loquit̃ aũt e in fure.Sed si habꝫ cãm a fu
re.ꝛ sic a vitioso successore sequit̃ Bal.per.d.l.siue autē.§.hec actio
de publi.ꝛ per glo.illius.l.ij.eandem dist.facit Ange.in dicto cõsi.
ccvj.ne aũt cõtradicãt.d.c.sepe.inducto dicamus ꝙ loquunt̃ in re
mobili furtiua nõ in vi possessa.Nonulla aũt in iure inducunt̃ cir-
ca furta propter eorũ frequentiã.Jtē possent intelligi in imediato
successore furis nõ in successore hñte cãm a successore furis ꝓut alꝛs
dicit̃ in terminis aũt malefidei.C.de acq.pos.ꝛ sꝫ hoc nõ faceret ad
casum nostrũ.lꝫ rõ qua mouent̃ faciat in ꝯriũ.ꝛ lꝫ antiqor possessor
ꝑferendꝰ sit ꝓut dñt doc.in.c.lꝫ cãm.de ꝓba.ꝛ bar.in.l.j.§.fin.ꝛ.l.si
duo.ff.vti possi.tñ loquunt̃ qñ vterꝗ possidet seu possessionē pro-
bat:nã recētior possessor ꝓsumit̃ vitiosus:q̃r vi vel clã possidere:ta
mē dꝫ saltē articulari ꝙ recētior possessor vi vel clã ab eo possidet re
spectu possessionis:nã in dubio censet̃ clã vl̃ vi possidere respectu
ꝓprietatis ꝓut volunt bar.Ang.ꝛ Jmo.in.l.si de eo.§.fi.de acqui.
pos.sed nos nõ sumꝰ in interdicto vti possidetis.Nec est deductuꝫ
ꝙ possessori vi vel clã possidēt respectu possessionis saltē eoꝝ q dñr
possedisse:lꝫ vba libelli possent aliqualr̃ iduci ad deductionē vitij
respectu possessionis ipsorũ agentiũ dũ deducit̃ ꝙ leonellꝰ posse-
dit aĩo priuandi ipsos actores eorũ possessione:sꝫ ꝙ ipsi possederit
vnꝙ̃ nihil ē ꝓbatũ merito illa deductio nihil eis ꝓdest imo eis po
tiꝰ obstat ꝙ nõ vr̃ intētata spoliatio si qua eēt facta ꝯ ser mattheũ
32 et fr̃es auctores ipsoꝝ agētiũ.†Insup ex alio nõ pñt obtinere dci
agentes ꝑ remediũ.d.cañ.reintegranda q̃r illud prouidet spolia-
tis ꝛ eiectis de possessione:vt aperte sonant verba illoꝝ capituloꝝ
reintegrãda primi.s.ꝛ.ij.Sed minime probat̃ aliqua eiectio vl̃ spo
liatio:vt deducet̃ merito cessat remediũ illoꝝ canonũ reintegran-
da.ꝙ nõ probet̃ spoliatio probatur duobꝰ medijs.primo q̃r nõ ꝓ
bat̃ possessio ipsorum agentium ꝛ hoc constat.Item nõ probatur
plene possessio suorum auctorũ quã nituntur probare saltē oĩum
rerum vt infra deducam.secundo quia dato qd̃ illi possedissent nul
la propterea probatur spoliatio:nam ex actis probatur illos au-
ctores esse defunctos ꝛ non probatur qd̃ vnꝙ̃ fuissent per vim ex-
pulsi de ipsis bonis.Nec qd̃ suspicati fuerint se posse repelli:ita ꝙ
probabiliter potuit esse qd̃ illi possederint vsꝗ ad eorũ mortē:ꝛ iõ
interim occupãs nõ quesiuerit nisi possessionē naturalem clande-
stinã non violentã.l.clam possidere.§.qui ad nundinas.ff.de acqr.
pos.ꝛ ciuilē postea vacãtē quesiuerit neminē spoliando cũ posses-
sio nõ transeat in hereditatē.l.j.§.sceuola si qs testamēto liber esse
ius.fue. nec in heredē nisi illã de nouo querat sua apprehensione.
33 l.cum heredes.in prin.de acqui.posses.†Jtē si occupatã possessio-
nē possidens ciuiliter negligit recuperare eã amittit.l.si de eo.§.si
forte.ff.de acq.pos.ꝛ tamen non amisisset eam per vim:ideo posses
sor non diceretur spoliasse vel eiecisse.nam ille sua negligētia ami-
sisset possessionē.licet in dubio non recuperãs presumat̃ suspicari
se posse repelli ꝓut dicit Bar.in.d.§.si forte.sꝫ qcquid sit saltē po-
tuit tã cito mori ꝙ adhuc possidebant ꝙ qdē nõ apparet ex dedu-
ctis in actis.s.quo tēpore fuerit occupata dicta possessio per domi
nũ Sigismundum.Nec quo tēpore dicti ser Mattheꝰ ꝛ fratres de
cesserint vel an habuerint notitiã de occupatione facta per dictuꝫ
dñm Sigismũdũ de dictis bonis.lꝫ.n.fuerint vt inimici expulsi de
castro illo nõ infertur qd̃ statim fuerit eis ablata possessio bonorũ
particulariũ ꝛ timor ille propter quem recedebant respiciebat po
tius timorē mortis ꝙ̃ amissionis possessionis:ideo ex his nõ ꝓba-
34 tur spoliatio seu violenta possessio.†Et propterea nõ impedit̃ ac-
quisitio dictorum bonorũ quo ad plenam vtilem proprietatē per
longi temporis prescriptionem:quia licet vitium furti ꝛ violētia
impediat vsucapionē.§.furtiue.ꝛ.§.se.institu.de vsucapio.ꝛ.l.se-
quitur.§.qd̃ autem.ff.eo.titu.ꝛ.l.vitia cum sua glo.de acquirē.pos
ses.nõ ita clandestinitas:quia iure non cauetur prout habetur in
dictis iuribus maxime in dcã.l.vitia.Et est aduertendum quia nõ
reperio probatum plene qd̃ dominus sigismũdus vnꝙ̃ possederit
dicta bona.Rubeus deponit qd̃ vidit quēdam qui dicebat̃ factor
domini Sigismũdi recolligere fructus non probatur qd̃ esset fa-
ctor ꝛ est testis singularis.catarinus auteꝫ deponit qd̃ dicta bona
fuerunt possessa per dominum Sigismũdũ multo tempore:sed de
ponit de auditu:ideo non probat.c.tã literis.in princi.de testi.l.
ij.§.item labeo cum sua glo.de aqua plu.ar.c.super eo.de eo qui co
gno.cosan.vxo.sue.et iuribus vulgaribus.Plures autē testes de-
ponunt quod dominus Sigismundus priuauit:quidam qd̃ spo-
liauit de facto:videlꝫ qd̃ spoliauit de facto Franciscus vgolini.an
tonius masi.Jacobus bonifacij.ꝛ magister Simõ Antonij.ꝛ om
nes isti probant de auditu alieno que attestatio nihil releuat vt su
pra qd̃ autem priuauit deponũt Joãnes Antonij.et Marcutius
Matthei.Item Paulus ser Francisci.omnes isti similiter de au-
ditu.Baptista etiam alius testis deponit de priuatione et videtur
deponere de auditu:lꝫ non ita specifice non aũt refert q̃r esset solꝰ
insuper priuatio possessionis q̃ solet retineri animo.l.iij.§.in amit
tenda.ꝛ.l.quemadmodum.ꝛ.l.clam possidere:§.qui ad nundinas.
non videtur ideo non creditur si reddit causam scientie ꝛ illa ratio
q̃r vidit ꝛ audiuit singula singulis referēdo nõ ē redditio certa:sed
ambigua:

ambigua: io no releuat salte hoc casu qr q depo nir no pcipir bn vi su: ita q scia p auditu vr magz accomodata. Maxie cu videam q oes alij q id deponut de auditu deponut z no est visile q.d. Sigismud asserit ad locu dictaru reru z possessores ibi extites eiecerit q casu puatio quodamo videret: sed q abstulit eis castru z illi aufugerut z put repio vn fuit capt z incarcerat: itaq subiecta materia z qlitas rei no suadet q priuatio fuerit taliter facta q caderet in sensum visus: ita q luce clari est q ex his q poti videre q no pbat possessio violeta: ita q impediat acqsitio qsi dnij z vsucapio lo gi tpis: z p dns q Leonell habuerit cam mediata vel imediata a violeto possessore: z sic no ob. opi. eoz q volut q remediu can. reintegrada det z titulo possidete q habuit cam a fure vl violeto possessore qr talis titul no releuat ex quo no causat publiciana vl vsu capiedi gditione put supra relatu est. No eni pbat aliq pacto q dictus dns Sigismud possederit nec q vi spoliauerit gnimo nec q priuauerit z puare potuit alr q p vim puta mediate iustitia. Jtez metu q no cadat in constante hoiem z q cadat itaq no pbat q Leonell habuerit cam a violeto possessore. Jte no pbat aliq spoliatio itaq cessat remediu canonis reintegradavel aliqd remediu possessoriu dat etia q pbet q ser Mattheus z fratres possederint dicta bona z q agetes sint eoz successores sup quo an sit pbata legitime successio no me fatigaui: qr hz multa capita z multi testes sup ea deponut† Et vt supra dixi no seqtur ser Matthe z fratres possede rut z isti sunt ei successores: ergo istis copetit possessoriu recuperade cu mors auferat possessione z heredib no querat vt pmisi: ideo heredib dat adipiscede quoz bonoz vt spali titulo. ff. z. C. q no intentat nec dat z titulo possidete put nec petitio hereditatis no insisto. vtru aut pbet possessio dictoz ser Matthei z fratru inuestigatio est multu laboriosa z put ex pdictis dephedit no multu necessaria multi aut testes deponut de possessioe ser Matthei z fratru: tn qsi oes testes no deponut de gfinib salte coformib petitioi: ita q no appet de idetitate reru. Et si q deponut de gfinib no deponut de oib put pron cause in suis allegatioib distinctim declarat super quo alr no laboro: qr est poti laboriosum in facto q in iure. z dato sine piudicio q possessio pbaret: tn releuat vt pmissu est. Jnsup est poderandu q p pte actoz est deductu no solu possessoriu: sz petitoriu et ex quo vt. s. circa pncipiu ostesum narrat in petitione q dicta boa pleno iure spectat ad ipos agetes z postea deducit in articulis q spectat ad eos iure dnij vel qsi z in calce petitiois deducut: oe ius suu put lati de his supradictu est et sup petitorio nihil est pbatu p pte agentiu z p pte rei coueti est salte pbatu qsi dnij: z sic sup petitorio est fereda snia p reo coueto z agetes zqn intentat possessoriu recuperade z petitoriu z actor obtinet in possessorio et succubit in petitorio pualet snia in petitorio. c. cu eccl. sut. in fi. z. c. cu dilect. de ca pos. z pprieta. † Et si dicat deducit malafides dicti Leonelli pp publica fama. Rndet q publica vox z fama no repit pbata qr testes no reddut sufficiete cam scie iuxta no. p Bar. in. l. de minore. §. torméta. ff. de qonibus cui theorica tenuit Bald. in cosi. mihi. xl. incip. in ca Vincentij. z Ang. in. l. iij. ff. ad mace. z bal. in addi. spe. in titu. de snia. xiij. col. q z coiter tenet put dicit Jmo. in. l. heredes pala. in pn. ff. de testa. ide tenes: z ita dicedu est de fama q dns Sigismud spoliauit q similiter no probatur: meli aut probat fama q dicta bona fuerut cofiscata. Na inter ceteros Jacobus massi deponit q audiuit publice dici a maiori pte hoim vicariatus z si no equiuoco vn ali quasi silr deponit z absonu est meo iudicio instare q fama pbet: tum qr fama no pbatur: tum et qr no est factum adeo antiqu q sit magna difficultas in probado z sup hoc egregie allegat patron cause z qr re reputo clara z vt euite nimia plixitate no me extedo adducit spe. in titu. de pba. §. j. versic. nuc ad ppositu. vers. se. gl. in. l. si quide. C. so. ma. Bal. in. c. j. §. vasallus de feudi gtrouer. vbi logt de factz quoz no extat memoria. ita firmant Jmo. z abbas sicul. z. d. Bene. in. d. c. venies de testi. Angeli in. l. atq natura. ide vltra cu Bal. in. d. l. ppetate. z dicit allegas q Panor. dicit q fama no pbat in factis antiqs nisi in casib in q bus est expressum in iure: io no aufert mihi domus p fama q olim fuit ecclesia cosecrata z dicit allegas q. d. Ant. de bu. qui voluit in d. c. venies. de testi. z in. c. cu cam. de pba. † q factu cesetur antiqu si excedit meta. xl. annoz coiter reprobat adducit et dnicum in. c. j. de pscrip. lib. vj. q facta antiqua dicutur illa que excedunt meta cetum annoz. † Et insup agitur de pbado dnio de psenti no de probando dnio de pterito: z si dicat pbato dnio de pterito pbabit de pnti psumptione iuris. l. siue possidetis. C. de pba. rndet q tuc cocurrent due specialitates ad pbadu dnium de presenti vna q do miniu antiqu probaretur per minus plena pbatione: puta p fama que regulariter non probat saltem plene: sz coadiuuat alias pbationes vel semiplena facit probatione. l. iij. §. eius de testi. z. c. veniens. cum ibi no. per gl. z docto. eo. ti. z per doc. in. l. admonendi. de iurein. z in. c. cum oporteat. de accu. † Jtem z probatio per presumptionem sapit in specialitatem: quia non est directa probatio prout z concludit Barto. ad simile propositum in. l. si tibi decem milia. in princi. ff. de pac. dicens q si fit pactum nudu non expressa causa donatiois: licet simus in casu in quo presumeretur donatio: tn no pducet actio p. l. si qs argetu. ne resultet duo spalia. s. q fauore liberalitatis pactu nudu causet actione. scdo q ca donatiois tacita probet p psumptione: z hoc ide voluerut Ray. de forli. Bal. z Ang. in. l. iuris gentiu. §. sz cu nulla. z. §. igit nuda de pac. z Bal. in l. si pacto quo pena. C. eo. ti. ita ergo dicam in pposito. Jte illa fama q dicta bona erat ser Matthei z fratru pot intelligi respectu possessiois z dnij cu gtus in vtroq verificet vt late p Bar. z doct. in rubri. de no. op. nu. z io no gcludit in altero z circa dniu no e visile q causet ex alio q ex possessioe de pterito z possessio de pterito no pbat dniu etia vbi no exigit exacta pbatio vt dephendit ex theorica Bar. in. l. qda in suo de codi. insti. † Et fama no pbat nisi heat ortu ex pbabilib causis als eni poti d vana vox ppri q no est in cosideratioe. l. decurionu. C. de penis. ita voluit Bar. in. d. §. tormeta. z Bal. in. l. pprietatis. C. de pb. z in. l. diffamari. C. de ingenuis z manu. z Saly. in. l. ea quide. C. de accu. z. d. Ant. in. d. c. venies. de testi. Jo et no pot poderari fama ad causanda mala fide Leonelli: maxime q fama gfiscatiois iucta potissime fama cobustiois librorum inducit coiectura bonefidei. multifaria itaq multisq vijs dedu cit iustitia esse p pte Leonelli z ptes iudicis esse in absoluedo ipm reu guentu in qua pte iudex dz esse pcliuis qm z iura inclinat. c. cu sint partiu iura obscura. z. c. fauorabiliores. de reg. iur. lib. vj.

Summarium super consilio. cccxxx.

1. Substitutus filijs si decesserint sine liberis an oibus mortuis cu liberis dempto vno conditio dicatur purificata.
2. Substitutus post mortem plurium d cuilibet substitutus.
3. Substitutus filijs si decesserint absq liberis excluditur per solum filium ex filio grauato a successione.
4. Femine statuto exclusae masculis stantibus no excludutur si masculi no succedant etia si facto hois vt ppria repudiatione excludant.
5. Substitut qn no videatur exclusus a successione etiam si extet psona que ex testatoris mete verisili illum excludat.
6. Substitutus an videatur in bonis q institutus capit alio iudicio.
7. Dubia sunt interpretanda fauore pie cause.
4. Trebellianica cesset phibita p testatore fauore pie cae substitute.

Consilium. cccxxx.

Repetito diuino numie.

† Placet mihi Petrophilippo de corneo. V. J. doctori gclusio supra facta p clarissimum z famosissimu iuris doctore dnm Baldu de Bartolinis patre z dnm meu. s. q sit locus dicte substoni z ex ea admittant dicte ecclesie ad bona testatoris delata ipsi Petro no obstante q no verificet euentus coditionis in psonis oiu institutoru qr Antonia filia decesserit cu filijs z Pascutius decessit cu filia z solus Petrus decessit sine liberis. na ita cotingit in terminis. d. §. cu ita. vbi verba magis repugnabant. † Quia substitutio erat cocepta sub gditione si oes decesserint sine liberis. z sic p collectiuaz vniuersale in casu nostro simplr si decesserit sine liberis. z io sumus potius in casu. l. luci. §. gayo ad tre. vbi substitutio facta post morte institutoru censet facta cuilibet z purificat in cuiuscuq persona coditio purificetur tn qualiscuq sit conceptio doc. in. d. §. cu ita. z in. l. pe. C. de impu. recurrut ad ea distinctione vtru supersit psona q ex verisimili mente excludat substitutuz prout latius declaro in qualibet substitutione in. d. l. pe. et in. d. §. cu ita. † Et d superesse psona q zc. si supest psona q sit successura ab intest. ei cui fit substitutio als secus fm doc. put etia vult dns cosules z hoc videbat facere contra dictas eccl'ias qr dicta pneptis erat ab intestato successura dicto Petro z hoc faciebat dubiu. Tn ex quo ipsa est exclusa p testametu Petri vr esse eade ro put si esset exclusa p statutum vel de iure coi z hoc p auctoritates recesitas p dnm cosulente no repeto. † Facit q als solemus dicere in statuto excludete feminas extatibus masculis: qr no excludunt si masculi no succedunt etia si excludantur facto hois puta ppria repudiatioe put vult Bar. in. l. j. §. filiu de cotratab. Bal. in. l. maximum vitiu. C. de lib. pteri. z in cosi. mihi. lxxxv. incip. qr statutuz disponit. multu tn obstat. l. filiusfa. §. cu qs. ff. de le. j. z q p illu tex. dicit Bar. in. d. §. filiu. z clarius z lati in. l. j. §. si pater de coniung. cu ema. lib. vbi vult q qn vna persona excludit alia no qr habeat potentius ius sed qr facit deficere coditione tunc si illa psona a successioe excluditur no refert in casu eni nostro filij positi in coditione nullam ius habet: ideo no videtur in consideratioe si sunt exclusi facto testatoris prout si ipi Petro superuixisset filia nullu ius hfet ex ipo testo vt. d. §. cu quis. z. l. si quis sub gdi. si quis obmi. causa te. ita z fortius nullu ius hz ipa neptis: ideo no consideretur exheredatio. Non aut multu satisfacere videtur rndere q dicta filia Pascutij no faciat de rigore deficere conditione respectu substonis facte Petro. na rigor vr esse in hac materia id ad qo verba astringut: sed illa ofo si decesserint sine liberis de rigore verboz deficit si vnus decessit sine liberis z alij cu liberis cuz illud plurale decesserint non verificatur in vno per iura vulgaria. † Jtem multu obstat alia theorica Bart. in. d. §. si pater inquantu dicit q si quis aliu excludit qr hz potentius ius si facto testatoris excluditur eode tpe quo alius veniret admittedus tuc exclusus fa

cto testatoris illũ aliũ excludit q ab eo excluderet͂ si a testatore nõ fuisset exclusus: lꝫ secus si prius excluderet a testatore ⁊ alteri priꝰ deferreret͂ ius ꝓut hec ꝯcludit ipe Bart. ibi. in casu aũt nostro ista neptis excluditur testõ petri ⁊ exclusio nõ ꝓcedit diem q cedẽdꝰ venit substituto sed cõcurrunt merito ꝭm vtrãqꝫ theoricã Bar. nõ vr͂ curandũ: vtrũ dicta ꝓneptis fuerit ꝑ testm̃ Petri exclusa necne. lꝫ aũt ꝓ dicta videant͂ vrgere: tamẽ nõ est recedendũ a cõclusiõe dñi cõsulentis: sed rñdẽdũ est ꝙ dicte theorice Bartoli militarent qñ verba essent clara ꝙ substitutꝰ ex vi verborũ repelleret͂: vt in terminis d. §. cũ quis. sed lꝫ pluralis locutio requirat specificari in pluribus tñ de facili resoluit͂ in singularitates: vt. d. §. cũ ita. ⁊ in. d. §. lucio. ⁊ in. l. falsa. §. fi. de condi. ⁊ demõ. iõ recurritur hoc casu ad verisimilẽ mentẽ testatoris nõ solũ verã mentẽ: lꝫ que si cogitasset hũc casum disposuisset nõ inherendo verborũ rigori. theorica aũt Bar. ⁊. d. §. cũ quis loquũtur qñ verba sunt clara nec adaptat͂ resolutio in singularitates: iõ in terminis. d. l. penul. si ambo decessissent impuberes: licet supesset ꝑsona q̃ ꝓferreret͂ substituto ab intestato non excluderet͂ substitutus ex quo verba oĩno verificãtur ꝓut legẽdo dicebam ex mente doc.

6 † Placet etiã alia cõclusio dñi consulẽtis. s. ꝙ in dicta substõne veniant bona delata ex substõne facta filie: ⁊ sic ẽt dimidia portionis filie relicti detracta. s. legitima ꝓut cõcludit dominus cõsulens qm̃ ea vr͂ mẽs testatoris: lꝫ multũ repugnet theorica Bar. in. l. marcellus. §. qdã liberis in fi. vbi facit drĩam inter vniversalẽ ⁊ indefinitã: ⁊ tñ loquitur qñ vsus fuit testator similibus verbis deveniãt bona mea in talẽ. ⁊ indefinita distinguit an precedat substitutio an sequatur in casu nr̃o substitutio reciproca sequitur substõnẽ de qua agitur. l. sceuola. eo. ti. loquit͂ qñ vna tm̃ est substitutio reciproca ⁊ ex illa descẽdit honor ⁊ onꝰ ⁊ medietates de qbꝰ subditur pñt referri ad bona delata ex instõne ꝓut ⁊ referũtur verba illa bona mea ꝭm theoricam Bar. Tamẽ ex hoc nõ recedo a cõclusione dñi ꝯsulentis: qꝛ ex quo substõnẽ cõcepit sub cõditione si decesserint sine liberis habuit dũ substituit cõsiderationẽ ꝙ bona oĩa peruenerint ad vltimũ morientẽ. ideo ꝓut dicit dñs consulens in illa substõne facta de dictis ecclesijs presupponit͂ pervẽturũ id qd̃ postea defertur ex specifica substõne immediate subsecuta: iõ ex hoc ⁊ dictis ꝑ dñm cõsulentẽ idẽ confirmo.

7 † Cõcurrente etiã fauore pie cãe cũ in re dubia interꝑtandũ est ꝓ pia cã: nã summa est causa q̃ ꝓ religiõe facit. l. sũt ꝑsone ĩ ꝑ. ff. de relĩ. ⁊ sũp. fu.

8 † Circa trebellianicã aduertẽdũ duxi ꝙ circa portionẽ delatã filie: qꝛ ipã vr͂ ꝙ detraxerit ⁊ legitimã ⁊ trebellianicã de portiõe sua quã cẽset͂ rogata restituere filijs ⁊ illa nõ vr͂ ꝙ heres Petri restituat cũ eã nõ habeat ex iudicio testatoris: tñ etiã illã puto restituendã ꝑ tex. in. l. auia. §. titio. ff. de cõdi. ⁊ demõ. quẽ tex. ibi Bal. summat ꝙ idẽ fauor adhibet͂ persone medie q adhibet͂ ꝑsone ad quã vadit finale cõmodum inferens. arg. ꝙ si legatur mihi ⁊ rogor restituere ad pias cãs censetur ad pias cãs esse legatũ mihi relictũ. Et idẽ ĩ effectu dicit ibi ange. ⁊ iõ dicit Põta. in. d. aut. sil̃r in. x l. spãlitate ꝙ retẽta opi. ꝙ de fideicõmisso ad pias cãs nõ detrahat͂ trebel. erit dicendũ ꝙ nec detrahetur a primo fideicõmissario rogato postea restituere pie cause ꝓ quo est textꝰ melior q sit in iure in. l. cũ dotem marito. ff. ad. l. falci. ꝭm eũ in. d. aut. sil̃r. lxxviij. col. q idẽ firmat in. l. marcellꝰ. §. ꝙ aũt ad trebellianũ. ꝙ ⁊ firmat Pau. de ca. i. d. l. cũ dotẽ. Laus deo.

Summarium super cõsilio. cccxxxj.

1 Fratris intestatꝰ hereditas deuoluat͂ ad filios fratris mortui: nõ obstãte statuto ꝙ ad intestati hereditatẽ prio vocẽtur ascẽdentes qbꝰ cessantibꝰ vocẽtur frẽs vtrinqꝫ cõiuncti.
2 Fratris filiꝰ succedit vna cũ fratre alteriꝰ defuncti intestati iure cõi.
3 Heredes plures insolidũ esse non possunt.
4 Statuta q̃ inducũt iura exorbitantia rem ad ius singulare reducẽtia non restringuntur sed ampliantur.
5 Hereditas transuersalis nõ adita ad heredes nõ transmittitur.
6 Casus omissus remanet sub dispositione iuris cõmunis.
7 Statutũ qd̃ interꝑtationẽ inhibet al'r ꝙ sonẽt verba sumẽdo ꝯriũ sensum non datur verbis aliqua interꝑtatio ꝙ sonẽt vba.
8 Contrarius sensus ex coniecturata mente sumitur.
9 Statuta sumunt interꝑtationẽ a iure cõmuni.
10 Indefinita ꝙ vlĩ equipolleat nõ est ex vi verborum sed benigna legis interpretatione.
11 Indefinita est ambigua quã restringere nõ est facere verbis violẽtia aliter ꝙ sonent verba.
12 Indefinita ex humanitate nõ semp equipollet vlĩ.
13 Ratio ea dẽ ⁊ cõditio ꝓsumit͂ qñ nõ põt reddi ratio dr̃ic.
14 Statutũ qd̃ interꝑtationẽ ꝓhibet intelligitur de friuolis interꝑtationibus ⁊ nihilominꝰ strictiua recipit interꝑtationem.
15 Statutũ qd̃ excludit fratres defuncti: non excludit filios fratris a successiõe dicti defuncti. Idẽ si excludat auũ nõ vr͂ excludere auiã.
16 Hereditatẽ nõ aditã an trãsmittat pupillus ⁊ si sub tutela ꝯstitutꝰ ex quo nõ est adita hereditas quõ subueniatur etiam contra tutorem qui non adiuit.
17 Tutor tenetur de neglectis.
18 Restitutionis ius in integrũ hereditatis nõ adite transmittit pupillus ad heredes. idem infans.
19 Restõnis ius non transmittit maior infante: videlꝫ. xxv. an.
20 Femine nõ differunt a masculis in causa successionis: lꝫ media iuris prudentia aliqua sit introducta differentia.
21 Prelegata ꝙ nõ veniãt sp in fideicõmissaria substitutione.
22 Legitime ⁊ trebellianice quãta sit portio ⁊ de quibus veniant detrahenda ⁊ que veniãt loco illarum.
23 Falcidie loco succedũt que quis habuit iure institutionis.

Consilium. cccxxxj.

In nomine dñi nostri iesu xp̃i.

1 † In hoc themate primo videndũ qs succedat in hr̃ditate Hieronymi. scd̃o qs succedat Joãni quibus discussis declarabit͂ in qbus portionibus in hr̃ditate Joannis testatoris earum aui dicte filie Blasij filij dicti testatoris succedãt. Circa primũ vr͂ dicẽdũ ꝙ succedat dũtaxat dictus Franciscus eius frater vtrinqꝫ coniunctus.

2 † Nã lꝫ de iure cõi filius fr̃is succedat vna cũ fratre defuncti intrando locũ fratris ex nouissima ꝓuisione iustiniani in aut. vt fratrum filij in rub. ⁊ nig. et in aut. de hedi. ab inte. §. reliquũ ver. si aũt defuncto. et in aut. cessante. C. de legi. here. ꝙ non erat de lege. xij. tabu. nec de iure pretorio quibus iuribꝰ ꝓximior agnatus vel cognatꝰ ꝓferebat͂ vlteriori agnato vel cognato ꝙ ius durauit vsqꝫ ad dicta tp̃a iustiniani. l. ij. §. hr̃ditas. de suis ⁊ legi. ⁊ ĩstit. de legi. agna. suc. in ꝑn. ⁊ insti. de succes. cogna. in prĩci. ⁊. l. j. qs ordo. in bo. pos. serue. cũ similibꝰ. Tñ de iur͂ municipali vr͂ ꝙ filij fratrũ nõ admittant͂ vna cũ fratribꝰ qm̃ disponit ꝙ nõ extãtibus descẽdẽtibꝰ neqꝫ ascẽdẽtibꝰ succedãt fratres vtrinqꝫ coniũcti vel ex latere patris tm̃ nec ius municipale vocat nepotes ex fratre premortuo vna cũ fratribꝰ. Sꝫ solũ admittit fratres ergo ceteros excludit

3 † cũ plures insolidũ esse heredes nequeãt. l. hereditatẽ. de castren. pecu. l. si vt certo. §. si duobus vehiculuꝫ cõmo. ꝓut hoc argu. vtit͂ bar. in. l. ij. §. vidẽdũ. ff. ad tertul. ⁊ etiã bald. ⁊ Saly. in. l. maximũ vitiũ. C. de lib. prete. Qd̃ maxĩe vr͂ dicẽdũ in casu nr̃o in quo viget statutũ ꝙ statuta vel ordinamẽta municipalia nemo possit vigore alicuius legis ciuilis aut alteriꝰ cuiuscũqꝫ exponere vel extrahere ad alium sensum vel intellectũ vel interpretari al'r ꝙ sonẽt verba tex. ⁊c. ꝑ ꝙ statutũ vr͂ aperte ꝓuideri qd̃ ꝓpter dictas nouas cõstitutiões iustiniani nõ possumus admittere dcm̃ nepotẽ vel neptes vna cũ fratre cũ vba tex. dicti statuti admittant simpl'r fratres ⁊ de filijs fratrũ nihil dicãt. Maxĩe standũ vr͂ ꝓcise vbis statuti: qꝛ statuẽtes imponũt nõ leuẽ penã secꝰ facientibꝰ: iõ vr͂ ꝙ esset cautꝰ iudex q a vbis ꝓdictis dicti statuti vocatis simpl'r fratres recederet admittẽdo secũ nepotẽ ex fratre vigore iurꝫ cõis ꝙ nepotẽ admittit.

4 † Et maxĩe cũ nec ius antiquũ admittebat vt dictũ est et res de facili reuertit͂ ad sui ꝓmeuã naturã. l. si vnꝰ. §. pactꝰ ne peteret. versi. ꝙ si in spẽ dotis. ff. de pac. Et al's dicit gl. not. ꝙ iura exorbitãtia a iure exorbitãti ⁊ sic reducẽti rẽ ad ius regulare nõ restringunt͂ vt iura exorbitãtia lꝫ potiꝰ amplianť ꝓut voluit glo. no. Jo. an. in. c. statutũ. j. de ꝓbẽdis. lib. vj. ⁊ ꝑ ꝯñs. d. Franci. vr͂ solus succedere exclusis nõ solũ neptibꝰ de qbꝰ vr͂ magis clarũ attẽto ꝙ excludit sorores natas ex eodẽ pr͂e ⁊ fratre fortiꝰ neptes natas ex fr͂e: lꝫ ẽt Joãnẽ filiũ fratris q Joãnes vr͂ ex alio exclusus: qꝛ dato ꝙ hereditas hieronymi fuisset ad eũ deuoluta ꝑ sua rata: tñ illã ꝓut credit nõ apprehẽdit ⁊ iã defunctꝰ est hereditate nõ adita.

5 † Hereditas aũt trãsuersalis nõ adita nõ trãsmittit͂ ad heredes. l. j. §. in nouissimo. C. de cad. tol. ⁊. l. qm̃ sororẽ. C. de iure deli. Jõ si qua portio hereditatis hieronymi sui patrui fuisset ad eum delata eiꝰ morte fuisset caducata: iõ accresceret portioni alteriꝰ q vna secũ erat inuitatus. l. j. §. his itaqꝫ. C. de cadu. tollẽ. l. j. C. qñ nõ petẽ. ptes. ⁊. l. si ex plurimis. ff. de suis ⁊ legi.

6 † His tñ nõ ob. ꝯriã ꝑtẽ arbitror de iure veriorẽ. Nã põderandũ est ꝙ statutũ in nulla sui ꝑte excludit filiũ fratris: ⁊ lꝫ eũ specifice nõ inuitet nõ excludit ⁊ sic nõ ẽ admissus expresse nec exclusus q̃ ad vba ⁊ sic de nepote ex fr͂e vr͂ casus omissus ⁊ casus omissus solet remanere sub dispõne iurꝫ cõis cũ soleat hr͂i ꝓ omisso. l. cõmodissime. ff. de lib. ⁊ posth. ⁊. l. si exneꝰ. ff. ꝯdi. ob cãꝫ. ⁊ l. si cũ dotẽ. ĩ ꝑn. ff. sol. ma. ꝭꝫ vnã lec. Jõ ius cõe ꝙ nõ corrigit͂ vr͂ stare in suis viribꝰ. arg. l. ꝓcipimꝰ. C. de ap. ⁊. l. sancimꝰ. C. de testa. ⁊. c. cũ expediat. de iure iu. li. vj. Maxĩe cũ de mẽte statuti videat͂ potiꝰ ẽẽ ꝙ filiꝰ fratris inuitet͂ vna cũ fratre ꝙ ꝙ nõ inuitet͂: nã vbi mẽtio nẽ facit de ipsis filijs fratrũ semp eos ꝯiũgit cũ fratribꝰ vt pꝫ in. §. seu vbi. qbus fr̃ibꝰ vbi parificat dotatas a filijs fratrũ dotatis a fratribꝰ dicẽdo fratribus vel filijs fratrũ. Itẽ in. §. ꝓdictis aũt fratribꝰ vel filijs fratrũ nõ existẽtibꝰ succedãt sorores que verba statuti apte innuunt qd̃ extantibꝰ filijs fratrũ sorores nõ succedãt a ꝯrio sensu statuti qd̃ est fortissimũ ar. l. j. §. huiꝰ rei fortissimuꝫ ar. ff. de officio. eius cui mã. est iuris. l. si qs ex argẽtarijs. §. ꝓhibet. de edendo. c. cuꝫ apostolica. extra de his que fiunt a pla. sine consen. ca. cũ simi. ergo innuit ꝙ ipsi filij fratrũ ex supiori parte statuti admittunt͂ exclusis sororibꝰ ꝙ nõ videt͂ ex alio resultare: nisi qꝛ ex quo admittit fr͂es ꝑ quos excludit sorores ergo ⁊ sorores excludunt͂ a filijs fratrum qui succedunt in locum fr̃is.

7 † Nec dictũ statutũ inhibens interpretationẽ obuiat: qꝛ nõ inhibet oẽm iterꝑtationẽ lꝫ al'r ꝙ sonẽt vba hoc est ꝙ nõ possint iterꝑetari vba al'r ꝙ sonẽt: lꝫ sumẽdo ꝯrium sensum non

sensum nō datur verbis aliqua interpretatio aliter ꝙ̄ sonēt sed ex
proprio sono verboꝝ sumitur mens statuentium in contrario sen-
su: nā ꝯtrariꝰ sensus ex ꝯiecturata mēte capit. l. apud antiquos. C.
9 de fur. † Et maxīe dari debet ista interꝑtatio dicto statuto inhibē
ti interꝑtationē ⁊ nō illa ꝙ penitꝰ oēm iterꝑtationē remoueat: tū
q̄ id qđ eēt exorbitātissimū cū decet ꝙ statuta recipiāt iterꝑtatio-
nē a iure cōi. l. si seruivr̄i. C. de nox. c. cū dilectꝰ. de ꝯsue. l. nō ē nouū.
ff. de. ll. cū similibꝰ. tum etiā q̄ statutū illud est penale ⁊ exorbitan-
tia ⁊ penalia sunt pro posse restringēda. l. ius singulare. ⁊. l. ꝙ vero
cōtra. de legi. c. q̄ a iure cōi exorbitāt. de regu. iur. in. vj. ⁊ regula in
penis. eo. ti. ⁊ libro. ⁊. c. statutū. de ele. eo. li. ⁊. l. si preses. ⁊. l. interpre
tatiōe. de penis. Itē ex alio non ob. dictū statutū q̄ nō inhibet sim
pliciter interꝑtationē: sꝫ interꝑtationem vigore legis ciuilis vel al
terius cuiuscūqꝫ q̄ v̄ba vel alterius cuiuscunqꝫ. s. legis hoc est legis
cañ. vel forte alteriꝰ legis municipalis vel si non legis municipalis
pōt intelligi legis ꝑtorie sumendo legē ciuilē stricte etiā ad dr̄iam
iuris ꝑtorij: sed illa interꝑtatio q̄ esset sumēda circunscripta oī alia
lege ciuili ꝑtoria cañ. vel municipali sed per punctū rōnis vel ex cōi
vsu loquendi vel ex cōi obseruātia nō censeatur remota. Sꝫ si nul-
la lex mūdi foret glibet interꝑtaret illa verba. d. §. ꝑdictis ⁊c. ꝙ filij
fratrū extātibus sorores nō succedāt ⁊ si hoc est demōstrat mēs sta
tuentiū ꝙ filij fratrū succedāt vel vigore iuris cōis vel vigore iuris
municipalis si vigore iuris cōis habemꝰ intentū cū ius cōe eos in-
uitat vna cū fratribꝰ si vigore iure municipalis ius municipale fra
tribus extātibus vel nō extātibꝰ ergo nec nos distinguamꝰ. l. iij. ff.
de offi. ꝑsi. l. de ꝑcio. de pub. cū ꝯcor. Maxīe vt ꝯcordēt cū iure cōi
⁊ nō corrigat vt decet. l. vnica. C. de inoffi. doti. l. ꝑcipimus. de app.
⁊. d. c. cum expediat. de elec. in. vj. Et ꝑdicta iuuant: q̄ nō dicūt ver
ba statuti ꝙ fratres succedāt soli vl̄ insolidū: sꝫ simpl̄r et indefinite
10 ꝙ succedāt: ꝑfecto istud idē dicit ⁊ ius cōe. s. ꝙ succedāt † Et si dica
tur indefinita eqpollet vl̄i istud nō est ex vi verboꝝ sed ex legis in-
terꝑtatiōe benigna nō ex ꝓpria vi verboꝝ. l. si seruitus. ff. de serui.
vrba. predi. ⁊ no. ꝑ illā legem ibi Bal. ponderans tex. ibi humaniꝰ.
11 † Itē quatenꝰ dicit ꝙ orō indefinita est ambigua ⁊ pe. bar. ⁊ Imo.
in. l. si pluribꝰ. de lega. ij. idem Raph. ful. in. l. iurisgētiū. §. sꝫ si frau
dādi. ff. de pac. ⁊ Pe. de anch. in. c. vt circa. de elec. lib. vj. ⁊ ita tenēt
cōiter doc. ꝓut dicit bal. in. d. l. si seruitus. restringere itaqꝫ v̄ba in-
definita nō est facere violentiā v̄bis neqꝫ interꝑtari aliter q̄ verba
12 sonēt ꝑ predicta. † Et insuꝑ etiā ex humanitate nō semꝑ indefini
ta eqpollet vl̄i: sꝫ qñ est eadē rō ⁊ ꝯditio oīm contentoꝝ subvniuer
sali ꝓut voluit Dy. in rubri. de reg. iur. in. vj. Oldra. in dispu. sua q̄
incipit quidā scholaris ꝓut eos referūt ⁊ sequūtur Bal. ⁊ Ang. in
d. l. si seruitus. ⁊ idē Cy. in l. intelligere. C. de luit. pigno. gl. in. d. c.
vt circa. ⁊ ibi Pet. de anch. qui seqtur dicta Bar. in. d. l. si pluribꝰ.
13 † Et Ang. in. d. l. si seruitus. declarādo dicit ꝙ tūc dr̄ eadē rō ⁊ con
ditio qñ nō pōt reddi rō dr̄ie in casu aūt nr̄o pōt reddi rō vrgētissi
ma q̄ si succedit non insolidū nemini facit iniuriā non corrigit ius
ciuile sed cū illo se cōformat si vero insolidū corrigit ius ciuile in ꝑ-
iudiciū nepotis. Et si vellemus in oī casu intelligere sequeret ꝙ ⁊
frater de ordine minoꝝ succederet deportatus ⁊ hmōi ꝙ eēt absur
dum illa itaqꝫ indefinita recipit interꝑtationem dictis casibus ⁊ si
14 milibus a iure cōi: ita ⁊ recipiat hoc casu. † Non obst. dicto statuto
inhibente interꝑtationem ad ꝙ supra est pluribus modis rñsum ⁊
insuꝑ Bar. in repeti. l. oēs ppl̄i. de iusti. ⁊ iure in fi. dicit ꝙ hmōi sta
tuta inhibētia interꝑtationē parū operant: q̄ censent tollere solū
friuolas interꝑtatiōes. ar. c. pastoralis. de appel. ⁊. l. j in fi. C. de ve-
te. iure enu. ⁊ q̄ al̄s seq̄rent multa absurda ⁊ eū refert ⁊ trāsit Pe.
de anch. in repe. c. cañ. de rescrip. in vlti. q. prin. co. cxcvj. bar. etiam
seqtur Imo. in. c. raynutius. de testa. ⁊ non ob. dicto statuto dꝫ re-
curri ad granum salis. i. ad ius cōe dicit Bal. in. d. l. oēs populi. re-
fert ⁊ trāsit Pet. de anch. in dicta repeti. eadē qđ. col. clv. tāgit etiā
Flor. in. c. fi. ad finem. de consuetu. Et dicit Bal. in. l. non dubiū. C.
de. ll. ꝙ nō ob. hmōi statuto nihilominus statutū recipit interꝑta-
15 tionē restrictiuā: que oīa cōferunt ad propositū nostrū. † Nec ob.
ꝙ si statutū includit fratres ergo ceteros excludit: q̄ fateor quate
nus includit: sed in casu isto nō includit insolidū semper sed indefi
te: iō recipit interꝑtationē restrictiuā a iure cōi per supradicta. at-
tento etiā ꝙ mens statuti est admittere fratres ad exclusionē soro
rum: vt pꝫ ex his que sequūtur in statuto. Nō aūt est mens statuen
tium excludere nepotē qui iure cōi inuitat intrando locū sui pr̄is
qui erat frater vtrinqꝫ cōiunctus ꝓut ip̄e Franciscus: imo potius
deprehenditur mens statuentiū fuisse vt ipsi filij fratris inuitaren
tur ꝓut fratres ꝓut supra deductum est: qñ ergo mens statuentiū
concurrit illud arg. capitis inclusiui militat vt si excludit matrē ex
cludere censeat etiā alios cognatos matre maxime extante in me-
dio: nō tñ semꝑ militat qñ. s. hmōi mens non deprehendit: sed po-
tius contra vt in terminis nostris ꝑ supradicta. ⁊ probat in. l. j. y. si
sit consanguinea. ff. ad tertu. si recte aduertatur. Item ex dictis ꝑ
Bar. ⁊ Ang. in. l. j. §. filium. de cōtratab. dum tangunt intellectum
d. l. j. §. si sit agnatus. ⁊. l. equissimū. Item ꝓbatur ex dictis Bal. in
l. quicunqꝫ. C. de seruis fugi. dū loquitur de statuto ꝙ extante pa-
truo auus maternus nō succedat sed patruus: nam stante patruo
non excludetur auia ſm eum. Item per no. ꝑ bald. in. l. illam. C. de
colla. ⁊ docto. ibi maxime Paul. de ca. ⁊ per eum in. l. si defunctus.
de suis ⁊ leg. ⁊ in. l. si quis vel si qua. C. ad ter. ⁊ per doc. in dictis iu-
ribus. Et si gñaliter illa ratio capitis inclusiui militaret destruerē
16 tur mille vt ita dixerim dicta docto. † Remanet itaqꝫ conclusio ꝙ
dicta her̄ditas dicti Hieronymi delata fuit. d. Io. suo nepoti vna
cuꝫ dicto Francisco: ⁊ licet forte non adiuerit hereditatem: ⁊ cōse-
quenter illā non transmiserit. d. Ioannes: tamen prout habeo a
cōsultante dictꝰ Ioānes decessit impubes constitutus sub tutela
d. Francisci sui tutoris. qui tutor debuit curare vt dicta hereditas
adiretur si erat lucrosa presupponitur al̄s non esset de ea sequen-
da controuersia: ideo fuisset in culpa ⁊ posset cōtra eū agi actione
17 tutele maxime ne ex sua negligentia ⁊ culpa lucretur: † quia tutor
tenetur de neglectis: vt. C. si tutor non gesserit. l. j. ⁊. C. de transac. l.
j. ⁊. C. de pericu. tuto. l. si res. ⁊. l. si tutor. cū infini. similibus. ⁊ in spe
cie ꝙ tutor negligens adire hereditatem delatam pupillo eo mor-
tuo teneatur heredibus pupilli not. Barto. in. l. qui duos. ff. de re-
18 bus dub. ⁊ Bald. in. l. vnica. §. in nouissimo. C. de cadu. tollen. † Et
insuper si non haberetur regressus contra tutorem: quia non fuis-
set negligens vel non esset soluendo subuenietur ipsi pupillo: quia
licet minor non adiens hereditatem delatam illam regulariter nō
transmittat: tamen transmittit ius petendi restitutionem in inte.
aduersus hereditatem non aditam. argumen. l. j. de restitutio. mi-
li. l. pātonius. de acquirē. hered. d. l. qui duos. prout per dicta iura
volunt Iaco. de ra. Old. ⁊ Cyn. in dicta. l. qui duos. ⁊ Iaco. but. in
d. l. pantonius. ⁊ in. d. l. j. de restitutio. mili. idem Ioā. and. in. c. in
ꝑñtia. de prob. idem Bar. in. d. l. qui duos. ⁊ in. d. l. pātoniꝰ. ⁊ i. l. vē
tre. de acquiren. heredita. vbi idem tenet Imol. qui idem tenet in
dicta. l. pantonius. dicens ꝙ idem tenuit Frācisꝯ de rampo. Et
hanc partem tenuit etiam Rapha. ful. in dicta. l. j. de resti. mili. et
in. l. si infanti. C. de iure delib. vbi eam vt cōmunem firmat Paul.
de castro. Et maxime si est maior infante: quia in eo videtur ꝑsup-
ponere hoc pro constanti Bal. in. d. l. j. de resti. mili. dicens ꝙ opi-
nio Iaco. de belui. volentis ꝙ non fiat hec transmissio defendi po
test in infante quasi velit ꝙ in maiore infante defendi non possit.
19 † Et ꝙ maior infante transmittat istud ius petende restit. tenuit
etiam Ange. in dicta. l. si infanti. ⁊ in. l. cum antiquioribus. eo. tit.
Et idem finaliter vr̄ velle in. d. l. pātonius. vbi simil̄r Ponta. facit
dr̄iaꝫ inter infantē ⁊ maiorē infante volēs ꝙ maior infante minor
tñ. xxv. annis trāsmittat istud ius resti. integ. secꝰ tenens in infante
ꝓut ⁊ voluit Iac. de bel. si itaqꝫ. d. Ioānes erat maior infante res
esset magis plana. Tñ etiā in infante ē cōis opi. quā ⁊ al̄s legendo
20 ⁊ cōsulēdo secutus fui. † Circa scđm vero cōsultatiōis articulū res
est clarissima. s. ꝙ dicto Ioanni ab intestato decedēti succedūt sue
sorores insolidū cū nō ꝑsupponat ꝙ extet mr̄: si. n. supesset succede
ret in viriles ex ꝓuisione legis municipalis ⁊ etiā iur̄ cōi. aut. de-
functo ad tertu. de iur̄. n. cōi ꝯstat ꝙ sorores nedū vtrinqꝫ cōiuncte:
sꝫ ēt ex vno latere tm̄ succedūt exclusis patruis ⁊ ceteris vlterioris
gradꝰ aut. cessante. ⁊ aut. post fr̄es. j. C. de leg. here. ⁊ in. d. l. ij. §. hr̄-
ditas. ff. de suis ⁊ legi. ⁊ insti. de legi. agna. suc. in ꝑn. de iure. n. anti
quo ⁊ de iure nouissimo nulla fuit dr̄ia īter mares ⁊ feminas: lꝫ de
media iurꝭ prudētia aliq̄ fuerint inducte dr̄ie: lꝫ media iurꝭ prudē
tia aliquas introduxerit: vt. l. maximū vitiū. C. de libe. ꝑter. ⁊ insti.
de legi. agna. succes. §. cete. §. ⁊ hoc qđē. ⁊. §. media. ⁊ insti. ad tertu.
§. frater. ⁊. d. aut. cessante. ⁊ sequē. De iure etiā municipali sorores
vtrinqꝫ ꝯiuncte vel cōsanguinee excludunt patruos et vlteriores:
vt est expressum in. d. §. ꝑdictis aūt fratribus vel filijs fratrū nō exi-
stentibus succedant sorores predicte exclusis omnibus alijs ⁊c. Et
postea subditur quibus omnibus deficientibꝰ succedāt patrui car-
nales ⁊ eorum filij ⁊c. Que verba sunt clarissima. Ideo non instan-
dum. l. ille aut ille. §. cum in verbis. de leg. iij. maxime cum in hoc se
conforment cum iure cōmuni: clarissimū est itaqꝫ qđ dicte sorores
adita per eas hereditate Ioannis succedunt in eius locū. Est ergo
videndum que portio eis competat de hereditate earum aui. s.
Ioannis primi testatoris. Et presupponamus esse quinqꝫ filios
omisso monacho ex cuius persona nihil petitur. Profecto ante
oīa blasio obuenit quinta pars. decessit postea Nicolaus sine filijs
in vita blasij cui pariter ⁊ ab intestato et vigore fideicommissi suc-
cesserunt oēs quatuor fratres superstites: ⁊ per consequens ad bla
sium spectauit quarta pars totius hereditatis dicti Ioānis sui pa
tris: ⁊ per cōsequēs tres vncie. Decessit postea post morte blasij. d.
Angelus sine filijs qui decessit testatus instituto hieronymo: tamē
hieronymus vt heres ipsius dñi Angeli tenebatur restituere dimi
diam quinte ꝑtis dictis hieronymo et francisco residuū pertinuit
ex testō ad dcm̄ hieronymum. Et sic dictus Franciscus habet ante
partem quartam parteꝫ vnius quinti q̄ summat tria quinta vnius
vncie. Decessit deinde hieronymꝰ cuius hereditas delata fuit frā
cisco ⁊ Ioanni vt. s. probatū est: ⁊ dicto frācisco debetur dimidia
quinte partis totius hereditatis vigore testamēti dicti Ioānis sui
patris quo ascendit ad vnā vnciam ⁊ vnū quintum: ⁊ ſm hoc saluo
errore calculi dictus frāciscus ante oīa de tota hereditate hꝫ conse
qui vnciā ⁊ quatuor quinta alterius vncie. Et residuū debent ipse

franciscus ⁊ dicte neptes testatoris diuidere equaliter: vз frãcisc⁹ dimidiã residui ⁊ dicte sorores aliã dimidiã dicti residui mediante
21 persona Joannis p remedia.s̃.tradita.†Et est aduertendum q̄ dictus franciscus non potest plus cõsequi vigore dicte substitutiõis fideicõmissarie: quia licet soleant plerũq̄ venire prelegata etiã vl'ia in substitutiõe fideicõmissaria.l.marcellus.§.quidã liberis.ad trebel.⁊ l.cum virum.C.de fideic.⁊ in specie id qđ prouenit ex reciproca substitutione: vt.l.sceuola.ad trebel.⁊ Bar.ibi.⁊ in.d.§.quidaз liberis.tamẽ hoc casu non venit: tum q᷑ substitutio est facta nomine hereditatis quo casu non veniũt prelegata.d.§.quidã liberis.⁊ ibi per oẽs: tum q᷑ nõ grauat nisi in dimidia q̃nte partis ⁊ aliã di-
22 midiã reseruat ipsis institutis sine onere restituẽdi.¶†Est autẽ aduertendũ q̄ dicta cõputatio supra facta p̄cederet: si tenuisset integre onus iniunctũ dictis heredibus in dimidia quinte p̄tis cuiuslibet: tũ q᷑ erant quinq̄ filij ⁊ legitima est dimidia ⁊ trebellianica seu falcidia est quarta residui: ita q̄ nõ debetur in totũ dimidia quinte partis: ⁊ propterea dз fieri p̄portionabiliter diminutio dicte vncie ⁊ quatuor quintorũ alterius vncie inq̄tum legitima ⁊ trebellianica excedunt dimidiã que quidem legitima ⁊ trebellianica ascendũt ad quinq̄ octauas totius hereditatis: ⁊ est etiã habẽda consideratio legatorũ. Item est aduertendũ q̄ dicti filij sunt onerati pluribus oneribus.s.dicta reciproca substõne fideicommissaria. Itẽ de nõ alienãdo domũ. Itẽ q̄ domus magna remaneat de vno in alterũ. Et audio q̄ domus predicta excedit estimationem dimidie hereditatis: ita q̄ dicti heredes sunt onerati etiã onere nõ alienãdi ⁊ etiã vt domus predicta integre trãsferatur in supstites: itaq̄ onus in duplo excedit id in quo potuit onerari. Et p̄pterea legitima dз detrahi etiã de ista domo prout de alijs rebus subiectis restõni: itaq̄ de integra hereditate ⁊ de oib⁹ bonis ipsi filij habeãt quinq̄ vncias de octovncijs non oneratas aliquo onere. Et debet ista legitima detrahi de corpibus hereditarijs.l.scim⁹.§.repletionẽ.C.de inoffi.testa. Et rejcitur onus ip̄o iure.ar.d.l.scim⁹.in p̄n. ⁊ p̄batur in.l.q̃m in prioribus.C.de inoffi.te. Et dз fieri non solum de fideicõmisso: vl'i: sed etiã de legatis particularibus: vt voluerunt Gui.de cui.⁊ Ray.de forli.p.l.si est bonis in prin.ff.de bo.lib. put eos refert.⁊ sequitur Ange.in cõsilio.cxxxj.ſm ordinẽ informis.incipi.ad decisionem.idem tenet Bar.in.l.in quarta in vltimã col.p illam legẽ.⁊ maxime p.l.si libertis.§.libertis.de bo.liber.⁊ idẽ videtur velle ibi Ang.⁊ r̃ndet bar.ad.§.ceterũ.in auten.vt cũ de appel.cogno. Confert etiã ad premissa q̄ habetur p Bar.Bald.⁊ Jmo. in.l.suus quoq̄.de heredi.insti.volẽtes q̄ in tñ debeẽ legitima de corpibus hereditarijs p.l.scimus.§.repletionẽ.C.de inoffic.testa. q̄ lз legatum computetur in legitimã ⁊ fortius institutio in certa q̄titate.l.oĩnodo.de inoffi.te.⁊.§.ceterũ.in autẽ.vt cũ appel.cog. tamen si filio est relicta certa q̄titas q̃ ascẽdit ad legitimã titulo institutionis vel aliter nõ refert põt filius dicere volo legitimã meaз in corpibus hereditarijs: ⁊ q̄ vult Bald.in.d.l.scimus.⁊ h̃r etiã in d.l.in quarta.ad.l.fal. Itẽ lз legitima sit portio bonoꝝ non portio hereditatis.l.papinianus.§.quarta.ff.de inoffi.test.⁊ q̃ñ debeẽ ps bonoꝝ possit heres soluere estimationẽ.l.nõ amplius.§.bonorũ.⁊ l.seq.de leg.j.tamẽ non poterit heres dicere filio tibi debetur quota bonorũ volo tibi dare estimationẽ prout cõcludit Bald.in.d.§. bonoꝝ. Qđ nõ est ex alio nisi q᷑ hз portionem in corpibus hereditarijs: iõ suadet eadẽ ratio q̄ non possit dicere volo assignare istã rem pro tua legitima. Concludo itaq̄ q̄ legitima de oibus ⁊ sic ẽt de dicta domo magna detrahitur. Alia aũt quarta sil'r de oib⁹ detrahitur: lз non de rebus prohibitis alienari.aut.sed ⁊ in ea.C.ad
23 l.falci.†Computatur aũt in falcidia id qđ habetur iure institutionis.l.id autem.⁊.l.q̄ aũt.l.in quarta ad.l.falcidiam.⁊ in trebellianica quicq̄d habetur iudicio defuncti.d.l.in quarta.⁊.l.in fideicõmissaria.ff.ad treb. Preterq̄ in fructibus quos filij primi gradus non computant in treb.l.iubemus.C.ad treb. Laus deo.

¶Summariũ super consilio.cccxxxij.

1 Contestatio litis an ⁊ q̃ñ ex actoris narratione ⁊ responsionibus rei fieri dicatur ⁊ que exceptiones p reũ opposite inducant cõtestationem ⁊ an impediatur q᷑ citatio facta fuit nulliter.
2 Snie causam non exprimere cauti iudicis est.
3 Snie nullitas non potest opponi: quia citatio est nulla vbi citati postea comparuerunt.
4 Litis ꝯtestatio an iudicatur narratiõe actoris ⁊ responsione rei seu contradictione obiecta.
5 Litis contestatio stipulationi assimilatur.
6 Contestatio litis an possit altera parte absente.
7 Contestatio quando non videatur inducta per solam actoris narrationem ⁊ rei responsionem.
8 Responsiones reoꝝ solent regulari p̄positionib⁹ precedẽtibus.
9 Precedentia sunt declaratiua sequentium.
10 Animo alicuius consistentia declarantur assertioni eius de cuius animo agitur.
11 Contestatio litis quibus non presumatur.
12 Contestatio litis esse non potest sine aĩo vtriusq̄ partis.
13 Contestatio litis non resultat simpliciter productionibus partiũ libelli oblatione ⁊ rei defensionibus.
14 Clausula saluis alijs per adiecta in libello seu defensione partium quid operetur.
15 Contestatio litis vt valeat dз fieri legitimatio p̄sonarũ agentium.
16 Jnstrã nõ possunt impugnari nisi p eos quorũ interest qđ summarie est probandũ anteq̄ ad vlteriora procedatur.

¶Consilium.cccxxxij.

In nomine dñi nostri iesu
1 xpi.¶†Licet plerũq̄ solitus fuerim in consilijs decisiuis sequi doctrinam speculatoris qui in titulo de cõsilij requisiti.versi.porro instruit q̄ in decisiuis consultationib⁹ put est p̄ns ꝯsultatio r̃ndeaẽ sine iuriũ ⁊ auctoritatũ allegationib⁹: ⁊ merito q᷑ tũc ꝯsulẽs assimilaẽ iudici sniãti put dicit
2 Panoꝛ.in.ꝯsi.ij.incip.dñ esset materia q̄ónis.†Et caut⁹ iudex nõ hз exprimere cãm in sua snia vt no.idẽ Spe.in ti.de sen.§.qualiter versi.vex.⁊ in ti.de alleg.⁊ dispu.§.porro.ver.in sum.⁊ Jo.an.⁊ do
3 cto.i.c.sicut.de re iud.†Uerũ q᷑ i hac cã repio ꝯsuluisse eximios doctores: decreui nõ trãsire ita sicco pede: sз breuiter exp̄mere q̃re al'r sentiã q̄ ꝯsultũ reperiã: in ea p̄te qua ꝯcludiẽ litẽ fuisse ꝯtestatã: et ꝯñr instã fuisse interlocutoriã p quã pronunciatũ fuit litis ꝯtestationẽ esse factã: licet eñ fatẽdũ sit q̄ p̄cessus nõ vitieẽ eo q᷑ citatio fuerit nulla: ex quo citati cõparuerũt put p̄bant dñi ꝯsulentes: sup
4 quo nõ insisto.†Et etiã iura dicãt q̄ p narrationem p̄positam ⁊ cõtradictionẽ obiectã inducaẽ litis ꝯtestatio: vt in.l.rem nõ nouã. §.patronus.C.de iud.⁊ in.l.vnica.C.de litis cõtes.vbi tex.dicit per narrationẽ ⁊ r̃sionẽ.⁊ sil'r tex.in.l.ij.in p̄n.C.de iura.calũ.⁊ in casu isto p̄cessit narratio p p̄te actoris facta in libello ⁊ obiectio ⁊ r̃sio facta p p̄te reoꝝ. Narraẽ eñ in libello quoddã assertũ testm̃ fuisse ⁊ esse nõ veꝝ: nec legittime factũ: neq̄ de eo legittime cõstare ⁊ hereditatẽ Antonij asserti testatoris ad ipsos libellantes tãq̄ p̄rimiores in gradu spectare: ⁊ per reos conuentos fuit obiectum ⁊ r̃sum dictum testm̃ esse veꝝ ⁊ legittime factũ ⁊ de eo legittime cõstare: et hereditatem dicti antonij deuolutã esse iure institutionis ad philippum ⁊ franciscuз agentes. Et ꝯñter precessisse narrationẽ agẽtem et secutam obiectionem et r̃sionem reorũ conuentorum. Et ideo vĩ q̄ resultauerit litis cõtestatio ex narratione et respõsione.
5 †Et lз hostien.in.c.j.de litis.cõtes.in antiq.assimilet litis cõtestationẽ stipulationi ⁊ ꝯñter quod actor corã iudice primo loquatur
6 narrando factuз postea reus respondeat.†Et ꝯñter non sufficiat p̄duxisse libellũ in scriptis: ⁊ exceptiones seu r̃siones in scriptis.⁊ Bar.in.d.l.vnica.C.de litis cõtest.velit qđ si libellus p p̄te actoris p̄ducit offerẽ reo: et ex interuallo reus r̃ndeat: lз p̄nte parte non inducatur litis contestatio ponderando etymologiam vocabuli cõtestatio litis q̃si simul testatio: tñ dñi de rota in decisione.cccliiij. q̃ incipit.itẽ si dato libello videaẽ tenere cõtrariũ dicẽtes q̄ si dato libello per actorem petatur reũ cõpelli ad r̃ndendum: et ipse reus postea respondeat partem negando ⁊ partem cõfitendo inducta sit litis contest.licet t̄pe r̃sionis actoꝛ nõ loquatur vel nõ presens. Cum litis cõtest.fiat p narrata ⁊ petita in iure p̄posita p parte actoris ⁊ secuta r̃sione p parte rei p tex.d.c.j.de litis cõtesta.⁊ in.c. dudũ circa mediũ.de elec. Adducũt rõnem: q᷑ vĩ satis actoꝛ durare in eadẽ voluntate: ex quo p eum fuit oblatus libellus: ⁊ instetit vt cõpellaẽ reus r̃ndere p.l.eũ q̄ mutatã.ff.de p̄ba.vt ibi plenius per eos quoruз opi.sequunẽ ibi.d.Ant.d.Florẽ.⁊ Panoꝛ.⁊ Jmol.ibi dicit dictam opi.propter auctoritatem ipsorum dñorũ de rota esse seruandã in pratica subdẽs qđ si dicta autoritas dñoꝝ de rota nõ esset difficile foret istud obtineri in pratica cũ cõis opi.sit in ꝯriũ ſm eũdẽ Jmo.q̄ ita residet. Et ex his vĩ q̄ retẽta dcã opi.dñoꝝ de rota ⁊ sequaciũ fuisse litẽ ꝯtest.⁊ p ꝯñs p̄tes iudicis debeant esse in
7 p̄nunciãdo bene iudicatũ ⁊ male appellatũ.†Cũ his nõ obstantibus cõtrariũ puto de iure r̃ndendũ. Nã lз satis hesitãdũ esset an in pratica esset ſuanda opi.Bar.cuius auctoritatẽ nõ arbitrarer esse postponendã auctoritati dñoꝝ de rota saltẽ in terris imperij. An vero opi.dñoꝝ de rota maxĩe ex quo cũ Bar.ꝯcurrat.cõis opi.put attestaẽ Jo.de imo.tñ p̄supposita opi.dñoꝝ de rota p iuri ꝯsona ⁊ saltẽ ſuandã esse in pratica nihilomin⁹ casu isto puto nõ fuisse lit. cõte. Ad cui⁹ rei euidẽtia p̄mitto qđ dñi de rota loquunẽ casu quo actoꝛ p̄duxit libellũ ⁊ instetit q̄ re⁹ cõpellaẽ ad r̃ndendũ libello.in casu autẽ nostro lз actores produxerũt libellũ: tñ petierũt reos citari ⁊ statui terminũ ad accipiendũ copiã libelli ⁊ dicendũ ⁊ opponendum cõtra oẽs ⁊ singulas suas exceptiões declinatorias seu mixtas ⁊ alias quascũq̄ dicere pro ⁊ allegare voluerint ⁊ potuerint: ⁊ ad dicendũ ⁊ cõtradicendũ quicquid voluerint ⁊ potuerint: nõ ita q̄ fuit instatũ p p̄te actoris q̄ in libello r̃ndeatur aĩo litem contestandi. Ex quo instatũ fuit q̄ in terminis assignaretur ad opponẽdũ exceptiones declinatorias ⁊ dilatorias que de iure sunt p̄ponẽde ⁊ terminande ante litis contestationem ⁊ presertim declinatorie per.l.fori.C.de excep.cũ simili. Et sic actores non videntur habuisse animũ contestandi litẽ in termino assignando p iudicẽ ad p̄ponendũ exceptiões declinatorias: ⁊ sic nõ militet ratio assignata per dños de rota.s.q̄ actoꝛ censeatur durare in eadem voluntate.
Jtem pro

8 † Itē pro parte reorum non videtur adfuisse animum litem contestandi tam quia responsio regulari solet a propositione precedēte. argumentū.l.si defensor.§. qui interrogatus.ff. de interroga. actio.7.l.titia respondit.§.respondit.ff.de verborum obligationi. 7 facit.l.j.C.de imponen.lucra.descrip.libro.x.† Et quia per precedentia declarantur sequentia.l.si seruus plurium.§.fi.cum concordan.de lega.j.† Item q̄ defecerit animus litem contestandi ex parte reorum deducitur quia de his que cōsistunt in animo statur in dubio assertioni eius de cuius animo agitur per not.per glo.in §.alie.instit.de acti.7 q̄ habetur in.l.siue possidetis.C.de proba.facit etiam.l.in ambiguis.ff.de reg.iur.† Item facit.l. si quis intentione ambigua.ff.de iudi.cum reus in exceptionibus censeatur q̄si actor.l.in exceptionibus.ff.de proba.7.l.j.7 ibi per Barto.ff.de excep.sed pro parte excipientium declaratum fuit in actis q̄ noluerant litem contestari instando q̄ non erat lis cōtestata merito nō videtur q̄ fuerit lis contestata cum cessauerit animus litem contestandi.† 7 sine animo vtriusq̄ partis non resultat litis cōtestatio: vt not glo.7 Barto.in dicta.l.vnica.C.de litis cōtesta.7 omnes fatentur.† Preterea habemus tex.apertum q̄ licet sit productus libellus pro parte actoris:7 pro parte rei sint proposite exceptiōes non resultat propterea litis contestatio:7 hoc in.c.ij.de litis contestatio.lib.vj.7 probatur in.c.j.eo.ti.7 libro.Et q̄ fortius est loquūtur illa iura etiam in exceptiōibus peremptorijs que solent opponi post litis contestationem quasi de exceptionibus declinatorijs non esset aliqua dubitatio.Et tamen per exceptiones peremptorias respondetur ad petitionem propositam:ideo in dictis iurib⁹ videtur quodammodo casus de presenti consultatione per que iura Bal.in.l.j.C.de litis contestatio.dicit q̄ generaliter per oppositionem exceptionum non inducitur litis cōtestatio q̄ in casu isto maxime procedit cum quicquid dictum fuerit pro parte conuentorum dictum fuit per viam exceptionum vt p3 ibi has exceptiones 14 7c.† Preterea intentio ipsum opponentium q̄ non fuit animus litem contestandi per illā clām seruis 7c. Quia per illa verba 7c. videtur comprehēdi q̄ volebat esse saluas alias exceptiones que nō poterant saluari si resultabat litis contestatio quia exceptiōes declinatorie 7 dilatorie non possunt opponi post litis contestationē l.ita demum.C.de procurato.7.l.fi.C. de exceptio. cum similibus. † Quod 7 demonstratur.s.q̄ non resultauerit litis contestatio: q3 non debebat lis contestari neq̄ responderi libello animo litem cōtestandi nisi prius legitimarentur persone agentium.ar.l.si queramus.ff.de testa.† Nec videtur q̄ quis admittatur ad petendum p̄nunciari testamentum nullum nisi is cuius interest per no. per barto.in.l.si queramus.de testa. et per Ange.et Imo.in.l.a sententia in prin.ff.de appel.7 per docto.in.c.cum super.de re iud.cum simi. Et debet interesse p̄bari saltem summarie ab initio:anteq̄ ad vlteriora p̄cedatur p̄ no.p̄ Bald.in.l.si.circa mediū.C.de edic.diui.qui per.c.veniēs el.ij.de testa.est enim articulus p̄iudicialis: 7 ideo añ omnia discutiēdus vt pulcherrime dicit Bar.in.d.l.si queramus. s̄m Raph.cu.in.d.l.a s̄nia.vbi idem vult Imo.q̄ 7 voluit.d. Ant. 7 cōmuniter doc.in.d.c.cum super.iō cum foret oppositum pro parte reorum q̄ libellus nō erat productus a personis legitimis quia eo⁊ non intererat 7 non habebant ius petendi pronunciari testm̄ nullum seu non verum debebant legitimari eorum p̄sone 7 sic q̄ eorum interesse:q3 tenebāt primum locum in successione ab intestato. Et dicta legitimatione non facta non erat lis contestanda 7 cōsequenter nō erat respondendū libello tali r̄nsione:ex qua resultaret litis contestatio 7 ipsi rei conuenti allegauerunt non esse respōdendum libello dicta ratione subdentes q̄ inq̄tum esset respondēdum dicto libello dicunt testamentum esse verum 7c. Et sic dicta responsio est conditionalis cōditione.s.de presenti. Cuius defectus reddit actum nullum seu censeri non actum.l.cum ad presens cum ibi nota.ff.si certum p̄tatur.q̄ habetur in.l.si quādo de lega.j.Ex quibus omnibus meo iudicio redditur res satis clara.s.q̄ non fuerit lis contestata:7 p̄nr q̄ p̄tes iudicū debeant esse in pronunciādo male iudicatum 7 bene appellatum. Laus deo.

Summarium super consilio.cccxxxiiij.

1 Catastrum siue estimū in quo scriptū reperitur q̄ talis mōs est de cōmunitate ciuitelle vt patet infra an probet illum montem esse illius cōitatis.
2 Rei appellatione venit tota res.
3 Dñij signū quibus coniecturis possit probari.
4 Catastrū solet fieri vt s̄cōm illud imponātur collecte vel census.
5 Collecte nō imponūtur nisi ratione superioritatis.
6 Collectarū 7 cēnsus solutio designat rei dñium 7 subiectionē.
7 Scripturis antiquis repertis in archiuio publico est fides p̄stāda quoad fines territoriorū probandos.
8 Instra locationū de certo mōte qb⁹ p̄stat dictū mōtē locatū fuisse an p̄bēt dñiū illi⁹ mōtis p̄ locatore 7 quō testib⁹ hoc sit p̄bandū.
9 Termini seu p̄fines territorio⁊ an p̄bent min⁹ solēni probatiōe 7 instris inter alios confectis 7 lapillis.nu.12.
10 Probatio dicitur integra et vera que plurimorum sententijs cōprobatur.
11 Lapis antiquus in quo continetur antiqua scriptura probat.
13 Antiqua facta probantur minus solēni probatione 7 sufficiūt adminicula 7 testes de auditu.nu.22.
14 Instrumento antiquo statur absq̄ probatione q̄ auctor fuerit notarius contra que obijci non potest probatio in contrarium.
15 Antiquitas presumit omnia solēniter acta.
16 Ad copiam seu exemplum instrumenti faciendi vt probet requiritur partis citatio.
17 Citatio q̄ non requiratur in omni actu.
18 Possessor propter vnum actum vr̄ postea ex eadem cā possidere.
19 Titulum presumit iustus error.
20 Notoriū censentur per id quod dicunt decem homines.
21 Error iustus causat conditionem vsurarum 7 quasi dominium ex quo venit actio publiciana.
23 Termini antiqui probant hodie.
24 Testis de auditu probat antiqua facta.
25 Dominiū rei probatur quādo nomen esse solet consonum rei.
26 Territorium dicitur a terendo quia magistratus cōitatis ibi terrere scilicet delinquentes.
27 Communitatis res non sunt particulares nec particularium res sunt communes.
28 Probatio equalis remittitur iudicis arbitrio.
29 Cōmunitatis hoīes oēs non dicūtur facere vt cōmunitas nisi congregatis omnibus solēniter.
30 Cōsilium vniuersitatis facit maior pars in vnū cōsentiens 7 sufficiunt due partes vt valeat congregatio.
31 Cōitatis res traditer cōcesse p̄ticularibus an dicantur esse eiusdē cōitatis catastro cōitatis suadente.
32 Collectari an soleant subditi pro rebus quas habēt in alio territorio 7 non subditi collectantur p̄ rebus quas habēt in territorio.
33 Gabellas imponere est meri imperij.
34 Scripture illius qui publica auctoritate fuit electus ad collectas seu gabellas exigendas creditur.
35 Statuere est actus iurisditionis.
36 Locatio 7 solutio mercedis causa locationis probat possessionem rei nedum cōtra conducentem imo etiam contra alium.
37 Probationes semiplene simul iuncte probant.
38 Terra aliqua q̄ sit de cōmunitate 7 dominio alicuius potest probari sententijs ipsius iudicis.
39 Testis primo dicto creditur.
40 Rationem allegare sufficit in litibus dirimendis.
41 Possessio semel quesita aīo retinetur nec perditur per occapationem alterius factam primo possessore ignorante.
42 Possessio seu quasi possessio non queritur super incorporalibus absq̄ aduersarij scientia.
43 Probatio ocularis est necessaria in questionibus finalibus.
44 Testibus equalibus creditur qui sunt mag̃ verisimiles circa rem super qua deponunt.
45 Pena de iure parti debetur pro damno illato.
46 Iurisditio super vno territorio nō operatur dñium respectu eiusdem territorij nisi iurisditionis.

Consilium.cccxxxiiij.

In noīe dñi nostri iesu xp̄i.

1 † Capio primo controuersiam que pertinet ad montem magnum quem ciuitellēsis vniuersitas pretendit ad se pertinere 7c. Circa quod videtur prima facie dicendum quod commune ciuitelle foueat iustitiam ex pluribus. Et primo quia producitur pro eius parte quoddam catastrum seu estimum quod ex sui facie apparet antiquissimum in quo ita inter cetera cōtinetur ad literam:videlicet infra scripte sunt partes montium cōmunis ciuitelle mensurate 7 terminate per dictū magistrū marinum. Profecto ista scriptura videtur fundare intentionē cōmunis ciuitelle quatenus appellat montē cōmunis ciuitelle ex quo datur 2 intelligi q̄ totus mons sit ipsius ciuitelle.† nam appellatione rei tota res intelligitur.l. si defensor.§. qui interrogat⁹.ff.de interro. 3 acti.7 p̄ gl.in.l.si in rē agat aliquis in prin.de rei vē.† Scdo q3 in illa scriptura cōtinet̃ q̄liter dicte res fuerūt termīate 7 mēsurate p̄ illū magr̄m Marinum ad petitionem dicti cōmunis. p̄fecto est signū etiam p̄tātis et dominij super dictis partibus:ita ad petitionem communis mensuratis 7 terminatis.isti enim actus non solēt fieri in rebus alienis sed in proprijs 7 ar.a solitis 7 communiter accidētibus bonum est in iure.l.fin.C.de fideiussori.l.quod si nolit.§.qui assidua.ff.de edi.edic.l.j.cum sua gloss.C.de arb.et satis concludit etiam in materia probationis per glo.7 Bal.in.l.neq̄ natales.C. de probat.per glo.7 doc.in.l.non hoc.C.vñ cognati. Item dicit̃ in dicto catastro qđ dicte partes montis fuerunt p̄ cōmune ciuitelle assignate burgo et ville ciuitelle. Et assignatio 7 hmōi est act⁹ q̄ p̄ dños seu p̄ tenētes rē tāq̄ dñi fieri solēt 7 non p̄ alios.ideo etiā hoc 4 est signum dominij.† Item 7 tertio catastrum solet fieri vt secundum illud ponant̃ collecte vel census prout dicit Bald.in.l.exemplo.C.de p̄ba.ideo qñq̄ censualis appellat̃.l.censualis.C.de dona.

Et collecte

5 ✝ Et collecte nõ imponũtur nisi ratiõe supioritatis.l.rescripto.§.
6 fi.de mu.τ hono. ✝ ideo solutio cẽsus τ collectarum designat subiectionem.per solutionem em̃ census probatur qualiter castrũ vel villa est de tali territorio.l.iij.ibi sub qua vicus ille vel possessio censeatur.C.de nat.li.prout ex illo tex.no.ibi Bal.allegãs etiã tex. in §.si quis igitur ex qualibet.in auẽ.qui.mo.na.effi.sui.τ solutio census subiectiõis est signum.c.fi.de cã pos.τ ꝓpriet.τ c.oĩs anima. de censi.τ.xiiij.q.illud.τ c.olim.j.cum sua glo.de resti.spo.τ.c.si papa. de priui.li.vj.τ no.Bal.in.l.indicia.C.de proba.τ.l.solẽnib⁹.eo.ti.

7 ✝ Et verisimile est ꝙ dicta scriptura fuerit in archiuio publico reperta τ scripturis repertis in archiuio publico prestatur fides.auten.ad hoc.C.de fide instru.c.ad audientiam.de prescrip.glo.in cano.peruenit.xxx.q.j. Et libris antiquis in huiusmodi saltem circa fines territoriorũ credendum videtur.c.cum cãm.extra de proba.τ l.cum aliquis.C.de iure deli.maxime per Bal.τ Sal.τ Pau.de ca. super glo.τ per Spec.in ti.de pba.§.videndum ver.ix. Item iuuat q2 in dicta cauata appet adhuc finis quidã lapis cũ lapidib⁹ hinc inde ad custodiã q significãt lapidẽ mediũ esse positũ ꝓ fine terminãte τ diuidẽte. Et sic videt esse euidẽs signũ diuisiõis territorij vl bonorum qm̃ isti fines seu termini appellant τ ponunt vt demonstrẽt τ pbẽt vsq3 quo se extẽdãt territoria vel pdia cuiusq3 ptis.l.inter castellianũ.de arbi.ff.finiũ.reg.l.si irruptione.l.in finalib⁹.τ.l.eos terminos τ quasi per totũ.C.eo.ti.l.ij.iuncta gl.in verbo monumẽta.

8 ✝ Itẽ iuuat terra ciuitelle quibusdã locationibus factis p pilocttũ τ socios asserẽtes se habellatos terre ciuitelle quibusdã albanensibus sup quibus instra confecta cõtinent qualiter locant in monte cõis ciuitelle siluam ad cedendũ τ postea ad laborandum τ seminãdum cũ pacto de reddendo.xx.partem fructuum recolligendorum: τ dicti conductores postea culturam faciendo cesas reducendo: sc3 siluam ad culturã in loco ꝯtrouerso: ergo cõitas ciuitelle possedit per ipsos colonos qui possiderunt nomine communitatis. nam is possidet cuius nomine possidetur.l.ꝙ nemo in principio.τ.l.interdum.τ.l.si rem aliquam.de acquirenda possessio. Iuuantur etiam attestationibus multorum testium qui deponunt: nam capiendo primo controuersiã super mõte. Sunt multi testes qui deponũt ꝙ cauata que est in dicto mõte fuit facta per homines de camplo ex vna parte τ per homines de ciuitella ex altera parte: v3 per moricam primũ testẽ. Jacobũ tertiũ testẽ. frãciscũ.vij.testẽ. tutiũ in.x.testẽ.τ Antonium micutium. Et dicti Moricus τ Jacobus fuerũt repetiti: τ idem in his dixerunt in repetitione qui testes deponũt illam cauatam fuisse factam de concordia ambarum partiũ. Item dicti testes saltem eorum magna pars τ plures alij deponunt ꝙ p homines de ciuitella fuit dictus mons possessus a cauata citra versus ciuitellam pacifice τ sine contradictiõe quidã per annos.l.quidam per pauciores annos: itaq3 videtur satis plene pbari ꝙ a cauata versus ciuitellam homines de ciuitella sunt in possessione ꝓpria respectu ipsius corporis montis τ in quasi possessiõe rõne territorij τ iurisditiõis: ideo nõ docto aliter plene per aduersam partem de eorum meliori iure debent tueri in eorum pacifica possessione τ minime molestari per iura vulgaria. Item videtur probari ꝙ fons mileti est finis etia3 territorij ciuitelle τ territorij campli. Et ꝙ dictus mons a fonte mileti versus ciuitellam pertinet ad territoriũ ciuitelle τ ad homines de ciuitella. Nam hoc deponunt morica primus testis τ Jões scõs testis. Tutius.xj.testis.item Jacobus tertius testis.item Francisc⁹.vij.testis.itẽ lucas puzimilla.xij. testis. Itẽ marcus.xiiij.testis deponere videt ꝙ fons mileti est terminus. Item marcusantoni.xv.testis.τ bartholomeus iãnis.xvj. testis. Item antonius.xxj.testis sil'r videtur probare ꝙ fons mileti sit terminus diuidens inter homines de ciuitella τ homines de camplo. Non deduco qualiter isti testes probent: q2 cõstare põt ex inspectione actorũ non extense refero vt euitem nimiã ꝓlixitatẽ. Itẽ matthe⁹ angeli deponit de quadã cesa facta ad instãtiã hoim de ciuitella a fonte mileti v'sus ciuitellã: τ de alia deponit Cyprianus.xxviij.testis. Itẽ per nõnullos testes deponitur ꝙ collis illirici est finis: v3 p Jacobũ petri.xxv.testẽ. mattheũ angeli.xxvj.τ Joannẽ dñici. Ex quib⁹ vr multifariam multisq3 vijs deduci ꝙ dict⁹ mons a cauata τ fonte mileti versus ciuitellã ta3 vbi sunt prata ad falciandũ fenum ꝙ̃ vbi est silua ꝙ̃ etiã vbi facte sunt cese pertinet ad homines τ cõe ciuitelle. Ex aduerso pro parte terre: τ cõitatis campli plura deducuntur ad probandum dictum mõtẽ etiã a fonte mileti vltra spectare versus ciuitellã τ similiter a cauata versus ciuitellam in primo deducitur antiquissimu3 instrumẽtũ initũ in annis dñi. Mcccxxviij.τ renouationi annis dñi. Mcccxlvij.in quo specifice ponuntur confines terminantes bona vsq3 quo territoriũ terre campli ꝓtenditur. Nam extat antiqua constitutio regni qua cauetur ꝙ deputentur in singulis pñdaribus vnus ꝓcurator fiscalis τ vn⁹ syndicus q iura τ bona camere regie ingrãt τ inuẽta percipiãt τ ꝓcepta ꝯseruẽt data certa forma qñ possidentur p tertios. Cui⁹ vt creditur ꝓtextu duo ꝓcuratores τ officiales curie regie (et q2 illo tpe impator erat rex dicit instrumẽtum procuratores τ officiales imperialis curie non fit ius in hoc) examinauerunt ꝙ̃ multos τ plurimos inter quos fuerunt nonnulli forenses non de terra campli τ saltem vnus de ciuitella vt ex electione instrumenti deprehendi potest: quia castrum τ territorium campli fuerat specialium dominorum subditorum tamẽ regi: τ illi erant finiti non remanserat ex eis generatio successibilis: τ propterea bona illorũ dominorum tanꝙ̃ vacantia τ morticina spectabant ad fiscalem curiam regiam. Et ideo officiales predicti inquirentes super bonis vacãtibus τ morticinis spectantib⁹ interrogauerunt illos testes vt eos instruerent deponendo que essent bona vacantia τ morticina in illis partibus: τ illi omnes vno ore concordes prestitis iuramentis deposuerunt ꝙ castrum campli τ eius territorium spectauerat ad illos dños τ per mortem illorum erat factum morticinum τ caducum τ spectabat ad fiscalem curiam regiã designando confines vsq3 quo illi domini possidebant pro territorio castri campli ꝙ erat sub dominio eorum sub quibus confinibus cõtinentur bona sup quibus est ad pñs controuersia. Et deposuerũt dicti ꝙ ita ꝓ districtu campli τ eius territorio fuerat habitum τ possessum per annos.l.τ vltra τ tanto tempore cuius tũc nõ extabat memoria: τ dicti officiales regij habita dicta informatione ex attestationibus pdictis sanciuerunt reuocauerũt dicta oĩa ad ius τ manus imperialis curie in castro τ pro castro cãpli τ districtu τ ptinẽtia sua τ applicauerũt ipsa oĩa iuri curie in districtu τ pro districtu campli domanij curie p homines castri intra districtũ eiusdẽ tenẽda τ perpetuo possidẽda de mandato eorum prout hec oĩa cõtinent dicto instro τ intra testes instrumẽtarios appet vnus de ciuitella ꝙ põdero: q2 si ptinuisset aliquid de pdictis ad illos de ciuitella illi verisil'r ꝯtradixissent: ita ꝙ prebet maiorẽ faciẽ veritatis: nõ ꝙ illorum pñtia artet. Istud itaq3 instrumentũ ita antiqssimũ videt ꝙ probet ꝯfines in instro noiatos.

9 ✝ Cum fines territoriorum tanꝙ̃ difficillimi ad probandũ probẽtur p pbatiões min⁹ plenas vt supra deductũ est: nã τ p instra inter alios ꝯfecta denũciantia ꝯfines saltẽ si sunt plures ꝓut hr in.d. c.cum cãm.vbi tex.τ doc.τ per Bal.Saly.τ Pau.de cast. in.l.cum aliquid.C.de iure delib.in casu aũt nostro instrumẽtũ istud non facit enũciatiue mentionem de confinibus prout loquũtur glo.τ docto.in.d.l.cũ aliquis vt deprehenditur ex relatione ad tex.ex quo glo.arguit τ prout se declarant Bar.Bal.Saly.Ange.τ Pau.de castro in eorum exemplis. Vñ non mirũ si preallegati doct. dicunt ꝙ plura instrumẽta exiguntur.τ Bar.τ Ange.qui dicũt ꝙ instrumẽta inter alios ꝯfecta nõ pbãt fines diocesũ τ plebanatuum intelligũtur similiter in talib⁹ instris: puta quia in instrumento emptionis vnius fundi dr talis fundus situs in tali diocesi vel in tali territorio τ intelligant de singularib⁹ instris deductis ad pbãdos singulos fines ꝓut iura que ibi adducũtur de singularibus instris enunciatiue ꝓpter aliud aliqd deducentib⁹: vt sic concordent dicta doc.ibi venantium. Item bart.τ Ang.non loquuntur specifice de instris antiquis ꝓut nec glo.in casu nro instrm antiquissimum est cõfectũ principaliter ꝓpter hoc ad demonstrandũ quatenus se extendebat territoriũ campli ꝙ dicebat vacans seu morticinum. Et officiales iudices ꝓ qb⁹ iura multũ ꝓsumũt: vt.l.herẽnius.§.gaia. de euic.τ.c.in pñtia.de renun.τ.c.sicut.τ.c.inter vos.de re iudi.actũ illum principal'r ꝓpter se faciunt affirmando principaliter τ pp se fines territorij τ incorporãdo curie regie ꝓ domanio ꝓ districtu campli. Et hoc ex assertiõe iurata multorum illud clare pcise deponentiũ ita ꝙ nõ est verisimile tot hoĩes deierasse maxĩe citra eorum interesse.

10 ✝ Cum integrum τ verũ reputet a iure iudicium ꝙ plurimorum sententijs cõprobat.c.prudentiam post principiũ de offi.deleg.τ can. extra cõsciam.lxiij.di.τ p ampliores homines perfectissima veritas reuelatur. dicit tex.in.l.fi.ppe fi.C.de fideicõ. itaq3 maior fides haberi h3 huic instro ꝙ̃ duobus vel tribus vel quatuor alijs instris antiquis inter priuatas personas cõfectis super alio ennunciatiue non principaliter forte ꝓpter se facientib⁹ mentionem de territorio cũ magna fiat dfia in iure inter verba principaliter pp se ꝓlata τ vba enũciatiue ꝓpter aliud pbata vt late p bar.τ doc.in.l.ex hac scriptura.de dona.τ p Bal.τ doc.i.l.ex his verbis.C.de testa.mili. Et plerunq3 est in vno instrumento assertio duorum in casu nostro multorum illa assertio nõ iurata hic iurata. Itẽ illa a priuatis hic a priuatis τ publicis personis. ideo in casu isto multa concurrunt magis ꝙ̃ in illis alijs instris ꝓpter que mens iudicis d3 moueri ad existimandum hanc esse veritatem ad qõ tendit oĩs pbatio.l.iij.§. eiusde3 ibi s3 ex sñia animi te estimare oportere qd aut credas aut parũ pbatu3 opinaris.ff.de testi.

11 ✝ facit q2 litteris in aliq̃ an tiqua petra repertis credit aliqd antiqtatis referẽtib⁹.xxiiij.q.ij.sane.ij. cum sua glo. et glo.in dicto.c.cum causam. de probationi.

12 ✝ Item τ stat lapidib⁹ habẽtib⁹ signa terminorum l3 ptes q̃ hodie litigãt nõ apposuerint in.l.fi.fini.re.

13 ✝ Et maxime iuuare vr cũ sit factũ antiquissimũ τ sup factis antiquissimis quorũ nõ põt extare memoria vt premissum est pbationes minus plene τ adminicula sufficiũt et nullaten⁹ crederet vt p Inn.in.c. talia quibus in factis recedẽtib⁹ qd p nouale.τ.c.sup qbusdã.de ver.sig.in antiqs.τ in.c. veniẽs.co. ti.li.vj.p Archi.xvj.q.iij.inter.τ per Spec.in ti.de pba.versi.τ no. p doc.in.l.si arbiter.ff.de pb.τ in.l.ij.§.idẽ labeo.de aqua plu.arcẽ. τ in.c.j.de pscrip.lib.vj.τ in.d.c.cũ cãm.et in.c.cũ olim.de priui.τ.c. si papa.e.ti.lib.vj. Et ideo istud instrm multu3 iuuat hanc partem cõmunis

cōmunis campli ꝛ iustificat eorū iura: ideo super viribus instrumē ti est instandum. Et quidē plura opponi possunt: vȝ ꝙ qui scripsit ꝛ publicauit primū instrumentū ꝛ qui renouauit non apparēt notarij. Nec ꝙ illi fuerint officiales q referunt fecisse illā inqsitionem ꝛ reincorpatione nec ꝙ fuerit iudex ille q auctoritatē interposuit super exemplatione ꝛ renouatione instrumenti. Sed respondet ꝙ licet si citra instrumenta recentia hec obijcerentur oporteret ea ꝓ

14 bari. † Tamē si ꝯ instra antiquissima obijciunt nō sunt necessario probāda: nā probatio a cōiter accidentib⁹ foret impossibilis: ideo statur instro antiqssimo absqȝ ꝓbatione ꝙ auctor fuerit notarius stat̄ em̄ in hoc assertioi scripture antiqssime vt dixit Bal. in autē. quas actiones. C. de sac. san. eccl. ꝛ idē voluerūt Gui. de cu. ꝛ bal. in l. cōpationes. C. de fide inst. idē in sili Jo. an. in addi. Spe. ti. de instru. edic. §. restat. ver. ꝛ scias in addi. magna ꝓpe finē addi. pari rōne idē vr̄ de iudice ꝙ p̄sumat̄. facit qḋ h̄r̄ in aut̄. si qs i aliq. C. de edē. ꝛ in. c. qm̄ ꝯ falsā. de pb. § credit̄ sine antiq maxie si acta referūt: lȝ nō ꝓducant̄ acta ꝓut voluerūt Jo. ca. ꝛ Pan. in. d. c. qm̄ ꝯ falsam. ꝛ Paul. de cast. in dicta auten. si qs in aliquo. Bal. in. l. emācipatione. C. de fide instru. Bar. in. l. admonendi. ff. de iureiuran. ꝛ Hosti. in. c. cum inter. de re iudi. Nec distingunt inter presentem ꝛ absentem vel inter absentem contumacem ꝛ non contumacem: lȝ in sentētia recēti soleat fieri talis distinctio in dictis iurib⁹ etiā si opponatur defectus iurisditiōis ꝓut no. doc. in. c. cū in iure peritus. de offi. de leg. de quibus etiā per doc. in. l. iiij. §. condemnatum. de re iudi. ꝑ Jnn. in. c. innotuit de eo qui fur. or. suscep. ꝛ Ange. ꝛ Jmo. in. l. sciendum. de verbo. oblig. Et ideo in isto actu tam antiquissimo qui excedit duas metas possibilis memorie hominū celebrato per assertos officiales in instro ꝯfecto sub forma instri per assertū notarium videtur standū instro non ob. ꝙ allegetur ꝙ ꝯficiens vl̄ exemplans non fuerit notarius: vel ꝙ illi nō fuerint officiales seu

15 interponens auctoritatem exemplationi non fuerit iudex. † Et similiter allegatā ꝙ non interuenerit citatio eius cui⁹ intererat saltem gñalis obuiat antiquitas: qꝛ ꝓpter antiquitateȝ presumatur oia solēniter acta prout in preallegatis iuribus habet̄ in snia: ꝛ facit qḋ h̄r in. l. si filius. C. de peti. heredi. ꝛ in. l. q in aliena. in prin. de acqui. heredi. Licet non sit expeditū ꝙ in exēplatione citatio requiratur. Nā varie sunt inter alios Guido de suz. ꝛ Nico. de neapo. in d. aut̄. si quis in aliquo. ꝛ Panor. in. c. cū. ꝑ. tabellio. de fide instru.

16 † Et licet multi teneant ꝙ requiratur citatio in huiusmodi exemplatione. arg. l. nam ita diuus. de adop. ꝛ. l. de vnoquoqȝ. de re iud.

17 † tamen est aduertendum ꝙ non oms̄ actus in quo requiritur citatio si illa cessat vitiatur actus: pȝ in omni interlocutoria preiudiciali debet pars citari: tamen interlocutorie late sine citatione regulariter valent prout volunt Inno. ꝛ Jo. an. in. c. auditis. ꝛ in. c. querelā. de procura. ꝛ domini de rota in deci. nouis deci. cccc.xxxiij. ꝛ deci. cccc.xxij. quos referunt Pon. in. l. si opus. ff. de noui. ope. nū. ꝛ Jmo. in. l. ꝙ iussit. de re iudi. Et saltem procedit in non inferentibus graue preiudicium prout voluit Bald. in. l. nec quicqȝ. §. vbi decretum. de offi. proconsu. prout refert ꝛ sequitur Pont. in dicta l. si opus. Et quando agitur de finibus diocesum non censetur agi de magno preiudicio prout volunt Panor. ꝛ Jmo. in dicto. c. cuȝ causam. qui propterea volunt ꝙ scripturis non autenticis non repertis in loco publico ꝛ sub custodia publica: tamē probāt in istis antiquis per illum tex. Et pari ratiōe videretur vbi agitur de territorio ꝛ ea purificant in dicta. l. cum aliquis docto. maxime Bal. Saly. ꝛ Pau. de castro. licet oppida ꝛ ciuitates magnificant causas ꝛ interesse territorij. Et insuper non apparet ꝙ terra ciuitelle illo tempore pretenderet ipsa vel quiuis alius aliquod interesse: ꝛ stant hec simul ꝙ hodie pretendat: ꝛ tunc non pretēderet intereē: non autem est citandus cuius non interest: merito nō probato interesse non vr̄ vitianda exēplatio al's omnes homines mūdi essent citandi. ꝙ est impossibile: ꝛ si dicatur fiat gñalis citatio. Certe preses perusinus citando gñaliter perusie nō artabit theotonicos existentes in alamania: ꝛ tamen in futurū poterit pretēdere interesse aliquis ex eis. Ex quibus iuncta saltem tanta antiquitate dictum instrm̄ videtur validum ꝛ ꝓbare que tunc gesta continentur in instrumēto: que tunc gesta iuuant iura dicte cōmunitatis de cāplo.

18 † Et dato ꝙ nō oino ꝓbarēt territoriū de p̄senti: tamē ad minus iustificat possessionē ipoꝝ de cāplo. Nā attento ꝙ per ipos officiales regios est dicte cōitati concessum imo mandatum ꝙ teneant ꝛ possideant pro dnio ꝛ pro districtu campli noie regis ipsi cēsentur ex ea causa postea possidere. ar. l. nimis instruc. C. de acqui. pos. ꝛ. l. j. C. de impo. luc. descrip. lib. x. et. l. quedam mulier. ff. de rei vendi.

19 † Et per consequēs habēt iustā cām possidendi tanq̄ suum districtum: titulo scilȝ pro suo. ꝛ si non est titulus saltem iustus error q habetur pro titulo. l. celsus. de vsuca. ꝛ. l. pro legato. ꝛ. l. si. ff. pro lega. ꝛ. l. pigno. §. j. ff. de vsucap. ꝛ causat̄ iustus error au ditus ab vno solo qui verisimiliter dicere debebat veritatem: vt. l. ꝙ vulgo. ff. ꝓ emptore: quāto fortius credere debuit vniuersitas terre campli instrumento publico continenti depositi on em tanti numeri hominum sub vinculo iuramenti affirmantium esse districtum ꝛ territo

20 rium campli vsqȝ ad illos confines de quibus agitur. † Cum al's dicatur ꝙ id qḋ deponūt decem homines cēseatur notorium ꝓut dicit Cy. in. l. ea quidem. C. de accusa. prout eum refert et sequitur Bal. in. l. si vero. §. qui pro rei qualitate. ff. qui satisda. cog. ꝛ in. l. de quibus. ff. de legi. col. x. ꝛ in auten. ꝙ locū. C. de colla. Mltis itaqȝ

21 illud attestātibus est credendum maxime sub iuramēto. † Et iustus error prout causat vsucapiendi conditionem vt in iuribus ꝑallegatis: ita ꝛ causat quasi dominiuȝ ex quo causatur publiciana. Nam publiciana causatur ea pretensa causa: quia qui prescribit cēsetur interim quasi dn̄s. §. alie. insti. de acti. ꝛ vidētur a pari procedere vsucapiendi conditio ꝛ publiciana. l. eum qui in princi. ꝛ. l. traditionem. ꝛ. l. quecunqȝ in princi. ff. de publi. ꝛ ꝙ habens publicianā censeatur habere quasi dn̄ium. no. glo. in. l. j. eo. ti. ꝓbatur. in. c. abbate. de re iudi. lib. vj. ꝛ cōis vulgatus stylus libellandi: qꝛ agēs petitorio quasi semper solet petere pronunciari ad se pertinere iure dn̄ij vel quasi: ꝛ ꝙ iustus error circa titulum causet etiā publicianaȝ sumitur ex dictis Bald. Saly. ꝛ Pau. de cast. post Bar. in. l. si. C. de vxo. mili. ꝛ facit. l. mandatum distrahendarū. ff. mandati. Juuatur itaqȝ cōitas cāpli dicto instro ꝙ est magnifaciendum. itē ex depositionibus multorum testiū q deponūt de dictis confinib⁹ de

22 quibus cantat instrm̄. ꝛ licet deponunt de auditu: † tamen in istis factis antiquis ꝛ difficillimis ad probādum interdum admittitur testimoniū de auditu: vt in. c. lȝ ex quadā. de testi. ꝛ in. c. j. de p̄scri. lib. vj. cū sua glo. ꝛ in. l. in summa. §. idē labeo. de aqua plu. arcen. lȝ illa de qua in his vltimis iurib⁹ nō sit simplex depositio de auditu.

23 † Et si dicatur agitur de finibus modernis: ꝛ sic presentis tp̄is nō de finib⁹ antiquis. respōdetur ꝙ fines antiqui probant hodie. d. l. in finalibus. Non em̄ solent quotidie fines mutari: sed solent in ꝑpetuum quodāmodo durare: ita ꝙ cōiter non extat memoria qs statuerit illos fines: ꝛ sic nō potest directo probari ꝙ illi sint fines: nisi doceatur ꝙ sint positi vel constituti pro finibus. Si ergo illud fuit antiquissimum: ergo probatio est de re que excedit metam vite hoīm. fic ꝛ in. d. c. lȝ ex quadam agitur de probanda consanguinitate de p̄nti: tamē qꝛ illa causatur ex origine antiqua que erat pro

24 banda ad deducendū modernam parentelā de qua agebatur. † iō sup illa antiqua admittitur testimoniū de auditu: ita in ꝓposito: qꝛ ad docendū cōfines hodiernos cū noui nō sint ꝯstituti est necesse docere antiquos terminos qui cēsentur nō mutati: ideo super finibus antiquis versatur probatio: ideo minus plene sufficiat. Nō ꝙ firmem ꝙ solū testimoniū de auditu simplici alieno sufficeret lȝ pōdero ad admiculādū alijs medijs deductis ꝛ deducēdis. Juuat̄ etiā attestationibus multorū testium deponentiuȝ ꝙ cōitas terre campli possedit vsqȝ ad illa loca in qbus designant fines ipsi testes conformes finibus instri sub quibus finibus cōprehenduntur loca de quibus est controuersia: vȝ petrutius cole. Colutius faragalli. Antonius cichini. Jacob⁹ maxij. Stephanus antonelli. Nellus cicci. Santutius alias scorcolglia. Antonius nelli. andreas pappantis tromba. Jannes boctafocho. curleus nelli. et grifonus. Et nonnulli ex eis deponunt de possessione totius montis. vȝ vsqȝ ad dictos confines. vȝ antonius cichini. antonius nelli. andreas pappantis tromba. ꝛ carleus. Et nōnulli deponūt de annis quinquaginta ꝛ quidā de. xl. Et deponūt prefati testes de possessione q respicit ipsam cōitatē campli: nā deponūt sup gabella soluta ꝓ dicto monte ꝛ gabella imposita ꝑ ipsam cōitatem ꝛ de capitibus ferarū captarum in dicto monte ꝑ exequēdo ꝛ obtēperādo statuto terre campli id statuēti. Et sic deponunt de superioritate ꝛ iurisditione

25 ꝛ de possessione rei corporalis. † Coadiuuantur etiam dicti testes depositionibus aliorum inter ceteros iacobi al's guastapane qui deponunt de possessione silue de qua est controuersia per annos quinquaginta. Jtem mattheus santis de amaccalorso deponit ꝑ auditum de confinibus ꝛ deponit de possessione vsqȝ ad dictos cōfines. Nard⁹ rupardi deponit ꝙ capictes animalia in dicto monte portauerunt capita ad priores campli vigore statuti ꝛ ꝙ homines campli possederunt dictuȝ montem: lȝ non deponat vsqȝ ad quos confines. ꝛ idem benedictus bernardi. Jtē cola andree deponit de certis finibus inter ceteros de fonte aquarie et vie de capellis ꝛ qḋ mōs fuit possessus per homines campli. Sunt etiam multi testes etiam forenses q deponunt qḋ appellatur mons cāpli. Jtem ꝙ est publica vox ꝛ fama ꝛ cōmunis hominum opinio ꝙ sit mons cāpli ꝛ nomina solēt esse cōsequētia rei ꝓut esse debēt. §. est ꝛ aliud. insti. de dona. l. anulo. C. de ferijs. l. ij. §. appellata. ff. si cer. pet. facit illud vulgare talia sunt subiecta qlia ꝑdicate demōstrāt. c. iter dilectos. de fide instrumen. c. duduȝ. in fi. de deci. l. vinū. ꝛ ibi Jaco. de aren. de vino triti. ꝛ oleo legato. ꝛ. c. j. de religio. domi. libro. vj. Jtē sunt ꝯplures testes de machia ꝛ sic forenses qui deponunt de via de capellis: licet non appellent viam de capellis. Jtem multi ex eis deponūt: ꝙ viderunt in dicta silua vbi est dn̄a lignare multis vicib⁹ homines de camplo. Jtem deponunt ꝙ quando ibant ad venādū ꝛ bestie aufugiebant excedēdo collem illirici versus camplū semꝑ dicebatur quod trāsiuerāt in monteȝ campli: ita qḋ loquebant̄ de silua de qua est controuersia. Et lȝ isti testes de machia deponāt ꝙ fons de frida est intra eoꝝ districtū ꝑ vnū miliare ꝛ aliqui de pluri: tū nō aduersatur instro ꝙ non ponit pro confine fridam: sed dicit

ꝙ vadit vsq₃ ad collē de fractis ⁊ exinde tendit in fridam nec dicit q̄tum se extēdat versus fridam. Item instr̄m dicit ꝙ in fridam nō dicit ad fontem in fridam fortasse terrenum magni spacij dicitur fridam ⁊ intus in eo est forte fons. Testes de machia deponūt de fonte ad fridam ⁊ instrumentum nihil de fonte loquitur. Et similiter q̄plures testes illorum de camplo qui deponunt de confinib⁹ nominant fridam non nominant fontem. Et in designo mihi facto per consultantes est descriptum frida nō fons fride vel fons ad fridam. Item prout percipio terra campli cōfinat cum illis de machia in plurib⁹ lateribus vno versus collem de fractis alio in cacumine montis ⁊ forte circa collem illirici prout capere possum ex dictis testium hincinde. Itaq₃ ex vno latere: videlicet versus cacumen montis. Fōs fride forte est intra territorium machie per vnū vel duo miliaria versus collem de fractis forte posset esse in confinio ⁊ audio ꝙ iuxe collectis de fractis sunt rupes saxose: ita ꝙ sunt quodāmodo in accessibiles nullius estimationis: itaq₃ forte de illo latere non curatur. Qualitercunq₃ sit non refert quoniam aliter possunt concordari circa hoc per supradicta. Item isti de machia multi deponunt ꝙ in caluo montis ⁊ sic vbi non est silua sed fenu₃ ille locus est de ciuitella ⁊ cum illis de ciuitella deponunt ibi confinare: ⁊ in non caluo cum illis de camplo deponunt se confinare et deponunt de quodam sulcu vsq₃ quem soliti sunt falciare ab vno latere illi de camplo ab alio latere illi de ciuitella quem sulcum alij testes. s. de ciuitella nuncupant cauatam non refert quo noīe nuncupetur. iste quidem depositiōes saltē in cā sciētie nihil tangūt ꝙ respiciat territoriū. Nā alio nō docto falciare fenum non est actus qui respiciat territoriū. Nā perusinus qui haberet pratū in territorio florētino ita falciabit fenū ⁊ recolliget ceteros fruct⁹ in illo fundo alteri⁹ territorij ꝓut in fundis suis sitis in territorio perusino.

26 † territorium enim dr̄ a terrendo: q2 magistratus cōitais ꝑt ibi terrere. s. ibi delinquētes. l. pupillus. §. territoriū. ff. de verb. sig. Itaq₃ per actus iurisditionales designatur territoriū nō per actus respicientes dn̄ium vel possessionē ꝑticularium corporū: prout est recollectio fructuum. Item nullus probat ꝙ cōitas ciuitelle etiam fructus receperit ex illo caluo montis: sed ꝙ homines de ciuitella seu de rocheta que rocheta est de territorio ciuitelle: recollegerunt fenum ⁊ illud detulerūt ad proprias domos nō ad domos communitatis ciuitelle.

27 † Et id quod est particulariū hominū vniuersitatis non est ipsius vniuersitatis nec ecōtra. l. in tm̄. §. vniuersitatis. de re. diui. ⁊ l. sicut. §. si qd vniuersitatis. ff. ꝙ cuiusq₃ vniuer. no. ⁊ l. sed si hac. § manumittitur. ff. de in ius voc. ⁊ hinc dicimus ꝙ illi de vniuersitate ꝑnt in causa vniuersitatis pro sua vniuersitate deponere quando non pretendunt aliquod particulare interesse: vt docto. coiter oēs in dictis iuribus ⁊ in. c. cum nuncius. ⁊. c. insuper. de testibus. in casu isto hincinde testes de vniuersitate deponūt ꝓ sua vniuersitate: itaq₃ nō multum expedit instare an sint ita integri testes ꝓut alij.

28 † Itē sunt multi ita ꝙ si quid deficit fidei rōne qualitatis suppletur ex nūero. Non em̄ interdū minus credit sex minus integre opiniōis q̄ duob⁹ integre fidei circa q̄ plurimū versat̄ iudicis arbitriū ⁊ circa numer̄ ⁊ circa qualitatē testiū: vt. d. l. iij. §. eiusdē. de testi. ⁊. l. ob carmē. §. fi. de testi. ⁊. c. licet cām. de ꝓba. ⁊. c. in nostra extra de testi. Non aūt dico ꝙ quatenus ꝑtendūt particulare interesse ꝙ suppleat nūer⁹ testes itaq₃ q deponunt ꝙ cōitas terre campli possedit totū montē intra dictos cōfines sub quibus cōprehenditur illud caluū mōtis possunt satis concordari cū illis testib⁹ qui deponūt ꝙ homines de ciuitella possederunt seu recollegerūt fenū de illa parte montis. Nā deponentes ꝓ parte campli possunt verificari circa totum montem respectu possessionis territorij ⁊ sic ratione iurisditionis. Et testes deponētes pro parte ciuitelle possunt intelligi de propria possessione respiciente proprietatem corporum prout sumitur in titulo de acquiren. rerum domi. ⁊ in titulo de acquiren. possessione. Et ille actus faciendi cauatam non cōstat fuisse factum nomine vniuersitatum nec apparet actus ratificatus ab vniuersitatibus: maxime ex parte terre campli. Ideo nō

29 afficit vniuersitates nec eis nocet neq₃ prodest. † Nam ⁊ si quid faciunt omnes de vniuersitate si non faciunt vniuersitate non solēniter congregata ⁊ communicato consilio non censetur actus gestus a communitate: ⁊ prout volunt Barto. Ange. ⁊ Paul. de castro in dicto. §. si quid vniuersitati. ⁊ Barto. in lege. aut facta. §. finali. ff. de penis. Ad hoc vt actus gestus afficiat vniuersitatem requiritur ꝙ vniuersitas sit solēniter congregata ⁊ actus geratur cōmunicato consilio ⁊ deliberatione habita: vt not. docto. prefati in dictis iuribus et habetur. in. l. metum. §. animaduertendum. ff. ꝙ me. causa. ⁊ in. l. aliud. §. refertur. de reg. iur. ⁊ per glo. in. l. sed ex dolo. §. j. ff. de dolo. ⁊ per Bart. in. l. omnes populi circa princi. de insti. ⁊ iure ⁊ facit quod per glo. ⁊ Innocen. in. c. ij. de ordine cogni. et ꝙ per glo. in. c. cum omnes. de constitutio. ⁊ in. c. ij. de rebus ecclesi.

30 non alienan. † Et saltem hec procedunt si non interuenerūt oēs: licet interuenerint due partes que sufficerent quando solēniter cōgregarentur. l. nulli. ⁊. l. plane. ff. ꝙ cuiuscunq₃ vniuer. no. nam eo casu. sc₃ quo non omnes congregantur docto. magis concordant. Et clarius si non interueniunt due partes: ⁊ maxime si non interuenit maior pars. Cum itaq₃ nō appareat ꝙ ad faciendū dictam cauatam interuenerint due partes hominum vniuersitatis immo minima pars cum testes deponant. de. xxx. vel circa nec aliqua apparet cōgregationis solēnitas. Et qualitas facti suadet ꝙ fuerint pauci cum multi testes nuncupent sulcum: ita ꝙ ille actus faciēdi cauatā non ꝑiudicat cōitati campli nec ꝓdest ciuitelle. Et l₃ multi testes presertim illi de machia deponant qō homines de ciuitella secauerunt fenum vsq₃ ad sulcū a latere ciuitelle. Et illi de camplo ab alio latere secauerint similiter vsq₃ ad sulcum. Tn̄ nō deponunt qō illud fecerint noīe vniuersitatis immo ipsimet de ciuitella deponunt ꝙ deferebant fenū secatum ad eoru₃ domū. Causa autem p̄ns agitur inter cōitates nō inter particulares homines. Nec cōitas campli vt arbitror pretēdit habere ꝓprietatē illius montis in illis pratis a cauata vltra: sed pretendit habere ibi territorium et sic iurisditionē: cui rei nō videtur obstare sola secatio ⁊ recollectio feni facta per homines particulares. Et illa cauata etiam appositio terminorum potuit fieri ad confinandum fundos priuatos a predijs communitatis campli non ad confinandum territorium. Nec apparet quod interuenerint alij q̄ pretendentes interesse ex parte ciuitellensium cum nō exprimantur quales fuerint. Et dato ꝙ ⁊ alij interuenissent non refert: quia sepe occurrit ꝙ cōmunitas pro tuēdis iuribus suoru₃ ciuium interponit suas partes ⁊ mittit alios ad iuuādū pretendentes interesse. Nec ob. ꝙ cōitas ciuitelle assignauit hominibus de rochetta suis hominibus illam partem

31 montis. † Quia non reperio qō titulus conferat iura nec probet iura concedentis: sed causat iura accipienti: ita qō ille actus non iuuat cōmunitatē ciuitelle: sed potest retorqueri contra eam: nam si cōcessit illa bona particularibus personis: ergo nō sunt amplius ipsius cōitatis ciuitelle. ideo cū nō sit lis cū illis ꝑticularib⁹ nō pōt cōitas niti iure tertij ꝑ iura vulgaria. Nec similiter iuuat catastrū Nā ꝓut presupponit̄ illud nō ꝓbat̄: nā scriptura q̄ ōnditur de ipso catastro nullā h₃ solēnitatē nec faciē publice scripture. Si nāꝗ ꝓbaretur per scripturā autenticā antiquā catastrū: l₃ nō ꝓbaret plene: tn̄ preberet non mediocre signum ⁊ argumentum ꝙ esset territoriū ciuitelle si ꝓut audio nō solent poni in estimo nisi bona sita

32 intra territoriū ⁊ a solitis nō debile ē ar. vt ⁊ supra est p̄missu₃: † cū collectar̄ imponendar̄ causa soleat fieri estimū et subditi de cōsuetudine non collectant̄ de bonis q̄ h̄nt sita in alijs territorijs ⁊ non subditi collectant̄ ꝓ rebus sitis in territorio ⁊ de hac gn̄ali consuetudine facit mentionem Bal. in. l. etiā ꝑen. co. C. de execu rei iudi. ⁊ Bar. in. l. j. C. de mul. ⁊ in quo loco: ⁊ ide₃ de iure esse dicit glo. ibi licet de iur₃ rigore videatur secus cū collecte imponantur persone pro rebus prout volunt Bar. in. l. rescripto. §. fi. de mune. ⁊ hono. ⁊ Bald. in dicta. l. etiam. et Barto. in. l. j. C. de mul. ⁊ in quo loco vbi latius de hoc per eum ⁊ nō subditi nequeant collectari. l. libertus. §. sola. de mune. ⁊ hono. ⁊. l. rescripto. §. fi. eo. titu. ⁊ ibi Barto. ⁊ in dicta. l. j. de muli. et in quo loco. et Bald⁹. in dicta. l. etiam: tamen possunt saluari confines positi in catastro dictis bonis assignatis adeo ꝙ non comprehenderetur locus assignatus in dicto catastro sub cōfinibus quibus nititur cōitas de cāplo: ⁊ sic possent cōfinare loca de qbus non est cōtrouersia: ⁊ sm̄ hoc nō ꝓbat necessario catastrum qō fuerint assignata bona de quibus agitur et ꝓbatio debet necessario cōcludere. l. non hoc. C. vnde cog. ⁊. c. in p̄ntia. de proba.

¶ Et per hec videntur sublata omnia que deducuntur pro parte ciuitelle circa illud caluum montis a cauata versus ciuitellam. Licet etiam iura communitatis campli circa hanc partem montis non sint multum vrgentia: licet satis vrget illud antiquum instrumentum presupposito ꝙ fines in eo descripti de quibus etiam deponunt testes: licet per auditum antiquorum comprehendant intra se etiam illud caluum montis etiam a cauata vltra versus ciuitellam seu magis proprie versus machiam. Quo ad residuum vero montis ⁊ sic quo ad locum vbi est silua: scilicet intra caluum mōtis ⁊ fontem mileti ⁊ fontem aquarie videtur res magis clara pro communitate campli: nam continetur ille locus sub confinibus dicti instrumenti ⁊ de quibus deponunt multi testes vt supra. Item probatur per multos testes de camplo possessio ꝓ parte cōitatis ⁊ per nonnulos qui dicunt gabellasse tāq̄ bona cōmunitatis illam siluā ⁊ sunt multe locationes de ipso mōte que designant possessionē ꝓprie rei corꝑalis ⁊ quasi possessionē iurisditiōis ⁊ sic territorij.

33 † Cum imponere gabellas sit meri imperij iuxta ea que habentur in vsi. feu. que sint rega. c. j. prout de collecta. dicit Bal. in. d. l. etiā. ⁊ facit. d. l. rescripto. §. fi. ⁊. d. l. libertus. §. sola. ⁊ ꝙ per Bar. in. d. l. j.

34 de mul. ⁊ in quo loco. † Item cōcurrit etiā catastrū terre campli factū de ipo mōte vt arbitror sub dictis ꝯfinib⁹ cuius scriptura est autenticum cum fuerit facta ab officiali ad id deputato. l. quedam. ⁊. nummularios. ff. de eden. ꝓut ibi no. Bar. Ang. Rapha. ⁊ Pau. de cast. notantes ꝙ creditur scripturis eor̄ qui eliguntur ad colligendas gabellas vel collectas publica auctoritate ad hoc. l. ne casu. C. de dis. li. x. ⁊ in aut. de man. prin. §. coges sm̄ Ang. ibi ⁊ cōiter ita seruatur ꝓut ibi ipe dicit. facit. l. iubemus. §. fin. ⁊ ꝙ ibi habetur. C.

35 de sacrosan. eccle. † Itē statutū terre campli factum sup p̄dictis atēto ꝙ ⁊ statuere sit actus iurisditionalis vt ꝑ bar. in. d. l. oēs ppli.

circa

circa princi.⁊ per Jaco.but.⁊ doc.in.l.j.ff.qꝺ quiſqꝫ iuris.⁊ qꝺ per Bar.in.l.imperiū.de iuriſd.om.iudi.quatenus vult cōdere legem ſit imperij meri:cū ⁊ merū imperium ſit ſpecies iuriſditionis:vt ibi iuncta exēpla:prout ⁊ oēs tenent.Item ꝓbatur per plures teſtes executio dicti ſtatuti in ea parte in qua ſtatuit ꝙ venatores apportēt capita aīaliū q̄ caperent in dictis ſiluis:nā ꝓbat ꝑ plures teſtes ꝙ aīalia capta in dictis ſiluis de quib⁹ ad pñs eſt cōtrouerſia:iſtud etiā ſignificat ſuperioritatē ⁊ iura in dictis ſiluis. 36 †Itē ꝓbantur plures locationes ꝑ inſtr̄a ⁊ ſolutiones mercedum.locatio autem cū ſolutione mercedis ꝓbat poſſeſſionē nedū cōtra cōducentē:ſed etiā cōtra aliū.l.qui vniuerſas.§.ꝙ per colonū.ff.de acqui.poſ.per glo.Bar.⁊ doc.⁊.l.litib⁹.C.de agri.⁊ cēſi.lib.xj.⁊ hr̄ in.l.q̄uis.§.j.de acq.poſ.Itē cōcurrit nūcupatio loci:qꝛ appellat mons campli:prout ⁊ ſupra ponderatū eſt.Itē cōcurrit cōis opinio hoim:maxime vicinoꝝ:prout ſunt illi de machia qui oēs deponūt de fama et cōi opinione ꝙ illa ſilua de qua agit ſit cōis cāpli.Et dato ꝙ forte ſingula p̄dicta nō ꝓbarent: 37 †tñ ſimul iuncta ſufficienter probent. iuxta.l.ij.in prin.cū ſua glo.de excu.tuto.cum concor.Et hoc mihi apparet ſatis expeditū:nec video in contrarium probabile fundamentū:nā ille finis qui reperit in fine illius cauate:lꝫ cōitas ciuitelle inducat pro ſe:tñ ſm ea que mihi proponunt retorquendum eſt cōtra eā:nā deſignatur mihi ꝙ habeat ille finis tres guardias appellamus nos:alia appellāt tres teſtes ꝑ quos oſtēditur ꝙ ille terminus terminat a latere ſuperiori: ⁊ ſic terminat caluū montis nō aūt ſiluam.Et lꝫ nōnulli teſtes de ciuitella deponāt ꝙ reſpicit ad fontē mileti:mihi dꝛ ꝙ reſpicit nō ꝑ rectitudinē:lꝫ ꝑ tranſuerſum ꝙ nō ſolent facere termini.Et inſuꝑ illa guardia q̄ eſt a latere qui reſpicit ad fontem mileti clare demonſtrat ꝙ ille finis nō terminat abinde infra:⁊ ſic non terminat verſus fontē mileti.Itē teſtes qui deponunt ꝙ fons mileti eſt terminus:poſſunt verificari ⁊ cōcordari cū teſtibus deponētibus ꝑ cōitate cāpli: intelligendo ꝙ prout fons aquarie terminat territoriū cāpli a latere inferiori:ita ⁊ fons mileti qui parū diſtat:ita ꝙ ciuitella protendat ſuum territorium in pedemontis vſqꝫ ad viam de capellis ⁊ fontē aquariā:⁊ ſe ꝓtendat ꝑ rectitudinē ad fontē mileti qui eſt ex trāſuerſo parū ſuperior et a latere inferiori verſus ciuitellam ſit ciuitellenſium a latere ſuperiori ſit camplenſium.Nec obſtat locatio ceſarū que ſunt facte ꝑ illos de ciuitella:omitto ꝙ non cōſtat de mandato locātiū.Sed ſecundo loco dico ꝙ non apparet in qua parte mōtes locauerint ceſari:⁊ locatio quelibet pōt verificari etiā in ea parte mōtis que nō continetur ſub finibus quibus nitunt hoīes de cāpo : ita ꝙ ille locationes nō aduerſant iurib⁹ terre cāpli:nā pñt verificari in ea parte mōtis q̄ eſt ſubtus fontē de aquaria ⁊ viā de capellis:⁊ ſilr̄ collis illirici vt arbitror dꝛ vſqꝫ ad planitiē:⁊ ſic etiā ſe protēdit etiā ſubtus viam de capellis: ⁊ in ea parte pōt eſſe vt arbitror cōfinis inter machiā ⁊ ciuitellā:⁊ verificari pñt atteſtationes q̄ deponūt ꝙ collis illirici confinat inter machiā ⁊ ciuitellā:attēto ꝙ multi alij homines de machia deponūt ꝙ collis illirici cōfinat iter hoīes de machia et hoīes de cāplo:ita ꝙ deponētes de cōfinib⁹ inter machiā ⁊ ciuitellā verificent in ea parte collis q̄ eſt inferior vie de capellis. Et abinde ſupra verificent depoſitiones illorū qui deponūt ꝙ dictus collis eſt cōfinis inter machiā ⁊ cāplum:lꝫ illi qui deponūt qꝺ cōfinat i.le collis inter machiā ⁊ ciuitellā ſint pauciores ⁊ deponāt per auditū. 38 †Reſtat deuenire ad aliā differentiā q̄ eſt in planitie: vcꝫ in loco qui dꝛ fundus ſeu cāpus quadratus:⁊ in loco qui nūcupatur cōtrata ciriſioli:circa q̄ loca plura hincinde adducunt:nam ꝑ parte ciuitelle allegat primo cataſtrū ciuitelle de quo.s̄. in quo apparēt allibrata bona dictorū locorū.ſcꝺo allegant nōnulle condēnationes facte de dānis datis ꝑ cāplenſes in dictis locis:que cōdēnationes late fuerunt ꝑ magiſtratus ciuitelle:⁊ ſic vſi fuerūt magiſtratus ciuitelle iuriſditione rōne loci tāq̄ illa loca eſſent de territorio ciuitelle:cū al's cōtra dānum dātes qui erant forenſes non haberent aliquā facultatē iudicādi.l.extra territoriū.cum ſua materia.de iuriſ.om.iud.⁊.l.j.⁊ aut.qua in prouincia.ibi poſita.C.vbi de crimine agi opꝫ.⁊ ſic dicta cōitas ꝑ ſuos magiſtratus fuiſſe vr̄ in quaſi poſſeſſione.territorij illius loci.Itē ⁊ tertio nitunt ex atteſtationib⁹ nōnulloꝝ teſtiū deponentiū ſuꝑ cōfinib⁹:⁊ deſignātes confines incipiendo a bonis heredum Flaſconi verſus lo piano de le fioche per lavalle de ſtupi e va ad ſancto griſanto vechio verſo cira ſola e va a la contrata delo puzo:e poi ale pātani ⁊ ale machie de ranaldo:e poi calla inlogoſo:prout ſunt mecus tagliacone trigeſimus teſtis:⁊ quinqꝫ teſtes immediate ſequētes:qui oēs deponunt de dictis confinibus.Itē deponunt ꝙ poſſeſſiones q̄ ſunt intra dictos cōfines verſus ciuitellā in contrata campi quadrati ⁊ coriſoli ſunt hoīm de ciuitella ⁊ poſite in cāna ciuitelle: et ꝙ poſſeſſiones quas habent hoīes de cāplo emerūt ab hoībus de ciuitella:et ſunt poſite in cataſtro ⁊ cāna ciuitelle ponentes cānam pro diſtrictu et territorio:⁊ iſti oēs ſunt de ciuitella.Quarto nitunt ex atteſtationibus ſeptē teſtiū omnium de cāplo examinatorū die.xxvj.aprilis Mcccclxxxj.vcꝫ Bartholome⁹ bernardi Joāne bartholomei bernardi Jacobus petri Antonius ſilueſtri cola dela vechia Jacob⁹ antonelli Jacobus petri:qui oēs ſeptē teſtes ſunt cōteſtes ſuꝑ finibus circa dicta loca per quos confines per eos teſtificatos oſtenditur ꝙ contrata cirigioli ⁊ cāpus quadratus ſunt intra confines ciuitelle:quarū atteſtationū vigore vt creditur fuit lata ſnīa ꝓ illis de ciuitella:⁊ ſubdunt dicti teſtes ꝙ ꝑ hoīes de cāplo ⁊ hoīes de ciuitella ſunt poſſeſſa dicta loca vſqꝫ ad dictos fines:vcꝫ quilibet a latere ſuo:⁊ ꝑ homines de ciuitella fuerunt capti boues illorū de cāplo dātes dāna in poſſeſſionibus illorum de ciuitella in dictis locis:⁊ ducti ad ciuitellam:⁊ illi de cāplo dñi bouum ſoluerūt penam apud ciuitellam.Item duo ex eis deponunt ꝙ iam ſunt anni.xx. ꝙ fuit facta concordia inter homines de cāplo ⁊ hoīes de ciuitella ꝙ dātes dāna in dictis locis in poſſeſſionib⁹ illorū de ciuitella ſoluerent penā in ciuitella:⁊ dātes dānum in poſſeſſionib⁹ illorū de camplo ſoluerent penam in cāplo.Ex aduerſo ꝑ parte cāplēſium plura addunt:vcꝫ dictū antiquum inſtr̄m vt.s̄.renouatum ꝙ deſignat ꝓ cōfine goſium:⁊ per goſium ſuperius vadit per foſſatuꝫ de rupe:ſi enim ex foſſato de rupe iret ꝑ foſſuꝫ fundi quadrati ⁊ alios fines quibus nituntur illi de ciuitella nō iret ꝑ goſiū ꝑ foſſatū rufi: 39 ſed iret ꝑ alia loca intermedia ad foſſatuꝫ rufi.†Itē q̄ multi teſtes in effectu idē deponunt.ſ.de dictis cōfine goſij ⁊ ꝑ goſium ad foſſatum rufi:⁊ ꝙ vſqꝫ ad illos cōfines fuit poſſeſſum ꝑ hoīes de camplo pacifice ⁊ ſine cōtraditione:et deponunt nōnulli de multis annis: quorum nōnulli ſunt de illis qui poſtea magis artatiue deponunt ꝓ parte ciuitelle:vcꝫ Joānes bartholomei.antonius ſilueſtri.Cola de la vechia.Rex de la vechia. Jacobus petri.⁊ primo dicto ſtādum eſt ſaltē ex quo fuit iuratū:maxime in forma iudicij receptū: ⁊ ſcꝺm ex interuallo ꝑ no.ꝑ Bar.in.l.eos.ff.de falſis.in.l.ſi poſtulauerit.§.ſi negauerit.de adul.ꝑ gl.in aut.de teſti.§.qꝛ vero.per gl.fi. et Inn.in.c.preterea.de teſti.cog.per Cy.in aut.qui ſemel.C.de ꝓba.q.iiij.et per Spec.ti.de teſti.§.j.vſ.item.ꝙ teſtes ſunt varij et ſequen.Itē deducitur cataſtrū antiquū centū annoꝝ cāpli in quo ſi nō omnia bona tñ aliqua ſita in dictis locis.ſ.cāpi cadri ⁊ cōtrate roſioli ſunt acataſtrata: ac etiā eſtimū nouū in quo ſūt acataſtrata quaſi oīa bona ſita in dictis locis.Itē quedā cōdēnatio facta ꝑ magiſtratū terre cāpli ꝯtra quoſdā de ciuitella ꝓpter maleficium commiſſum in dicto loco de quo eſt ꝯtentio ſub annis dñi.Mcccclviij. ⁊ ſic ante ꝯdēnationes dānorum datorum factas in terra ciuitelle de hoībus cāpli:lꝫ nō magnifaciā iſtas cōdēnationes factas in cāplo vel in ciuitella:qꝛ lꝫ ſit ꝓprie actus iuriſditionalis concernens illa loca:tñ nō ſit illis locis:ſed ſunt actus extrinſeci qui de facili fieri pñt: 40 †ita ꝙ hoc mō ciuitas peruſina poſſet querere quaſi poſſeſſionē in territorio in terris ſoldani:qꝺ vr̄ alienū a rōne quā ſufficit allegare etiā in cauſis dirimēdis.l.ſcire opꝫ.§.ſufficit.de excu. tut. tamē quicquid ſit ſi ꝑ hanc viā quaſi poſſeſſio querit prius queſita fuit ꝑ camplēſem cōitatem q̄ ꝑ cōitatem ciuitelle:cum prius fuerit facta illa ꝯdēnatio per iudicē campli q̄ ille alie per iudicem ciuitelle: 41 †que quaſi poſſeſſio ſemel queſita aīo retinet nec perditur per occupationē alterius factam ignorante primo poſſeſſore.l.iij.§.in amittenda.⁊.l.clam poſſidere.§.qui ad nundinas.⁊.l.quemadmodum.de acqui.poſſeſ. 42 †et al's in querenda quaſi poſſeſſione ſuper incorporalibus:quia cōſtat ex patientia aduerſarij.l.ſeruitutes.et l.quoties.ff.de ſerui.⁊.l.ij.C.e.ti.Ideo non queritur abſqꝫ ſcientia aduerſarij:prout voluit Inno.in.c.bone memorie.de electio.Barto.in.l.ij.§.hoc interdicto.ij.de itinere actuqꝫ priuato.⁊ Bal.in.d.l.ij.C.de ſerui.ſcientia vero aduerſarij minime in caſu noſtro appa ret:merito ⁊c. 43 †Item multum iuuat inſpectio ad oculum:nam ex quo teſtes concordant nec partes diſcordant ꝙ foſſatum rupi et goſium ſunt fines territoriorum ⁊ goſium ⁊ foſſatum rupi vadunt de vno in alterum per directum:⁊ aqua de vno fluit recta via in alterum natura loci oſtendidit ꝙ veriora ſunt dicta teſtium qui deponunt pro terra campli q̄ contrarij teſtes deponentes pro ciuitella.Et probatio ꝑ viſum in hmōi finalib⁹ queſtionib⁹ iuuat plurimum.l.ſi irruptione.ff.finium reg. 44 †Et ſaltem videntur preferēde depoſitiones pro terra campli quia deponūt vero proximiora hoc eſt magis veriſimilia.iuxta.c.licet cauſam. ⁊.c.in noſtram.de proba.et.l.ob carmen.de teſtibus.Et forte teſtes variant:quia capiunt nonnulli territorium ciuitelle vel campli ſe protendere ad loca que poſſidentur per particulares homines de vna vel altera vniuerſitate:qꝺ eſt falſum:prout et.s̄.deductum eſt:ita enim vidētur ſumere deponentes pro ciuitella in hac parte:dum deponunt ꝙ vſqꝫ ad illa loca fuit poſſeſſum per homines de ciuitella.qꝺ maxime demonſtratur:quia nonnulli ſubdūt ꝙ ſi quid poſſeſſuꝫ fuit per homines de camplo illi emerunt ab hominibus de ciuitella:et tamen nulla emptio a communitatibus hincinde veriſimiliter facta fuit nec ſubiecta materia ſuadet:ideo clare oſtenditur ꝙ teſtes intelligunt de venditionib⁹ ⁊ de poſſeſſione particularium hoīm: ⁊ inde arguere volūt ad territoriū ꝙ ar.eſt multū debile ⁊ minime ꝯcludit.arg.etiam ſeu probatio que reſultat ex cataſtro nō releuat ex parte ciuitelle:quia illa ſcriptura qua volunt probari cataſtrū non eſt autētica vt deductum eſt.s̄.ſed ſcriptura cataſtri campli eſt autētica prout.s̄.deducitur. Non videtur autem multum iuuare hincinde:maxime cum nō deducatur ꝙ vigore talis acataſtrationis ſint ſolute collecte:⁊ ſi ſolute ſunt per homines proprie vniuer

sitatis singula singulis referendo potest interpretari ꝙ sint solute rōne personarū que sunt subdite non rōne loci: qꝛ sit de territorio: attento ꝙ imponuntur collecte psonis subditis ꝑ rebus: nō autē personis nō subditis rōne rerū sitarū in territorio vt. s. deduximꝰ. Nec ob. ꝙ testes deponunt ꝙ boues fuerunt capti rōne dānorum datoꝝ in dictis locis ꝛ fuerūt ducti ad ciuitellam: qꝛ nō deponunt testes ꝙ fuerint capti ꝑ officiales ciuitelle: sed ꝑ singulares hoīes

45 qui non representāt vniuersitatē.† Nec deponētes ꝙ soluerint penā apud ciuitellā deponūt ꝙ soluerint penā cōitati: attento ꝙ ꝑ dāno dato de iure debeꝫ pena parti. l. itē mella. §. si plures. in fi. ff. ad. l. aqui. ꝛ insti. eo. ti. §. his aūt vbis. Deponūt aūt plures testes de cōcordia quadā sup hac parte inita inter hoīes de cāploꝛ hoīes de ciuitella que non plene ꝓbatur qꝛ per testes de auditu: ꝛ nō deducitur ꝙ facientes cōcordiā habuerint auctoritatē solēniter eis cōcessam. Quia vero res nō est multū clara ad bonū superiorē spectaret rē in hac parte inter partes cōponere: attēto ꝙ nō inconuenit nec est iuri ɔtrariū ꝙ ī vno loco vnꝰ ɋrat iurisditionē vniꝰ spēi et alius iurisditionē alterius speciei. Et si qs nititur in probanda iurisditione rōne actuū iurisditionaliū quibꝰ vsus fuit in vno loco non resultabit ꝓbatio quasi possessionis iurisditionis: nisi illiꝰ spe

46 ciei iurisditionis quā respiciunt illi actus qui probanꝫ.† Nec prescriptione queriꝫ tunc nisi illa species iurisditionis prout concludit Bar. in. l. ij. §. si quis hoc interdicto. de itinere actuqꝫ priua. ꝑ illum tex. ꝛ no. per eum in. l. si publicanus. §. fi. ff. de publi. ꝛ idē voluit Bal. in. l. imperiū. in fi. ff. de iurisdi. om. iud. Nō itaqꝫ incōueniret si res cōponereꝫ ꝙ quelibet vniuersitas collectaret suos subditos ꝑ bonis que in dictis locis possiderent ꝛ quelibet ciuitas puniret delicta ibi commissa aduersus subditos etiam per homines alterius territoꝛij. Laus deo.

Summarium super consilio. cccxxxiiij.

1 ☞ Testes examinari nitens ad perpetuā rei memoriā super donatione facta post mortē donātis si succūbat ꝛ iterato agat dicēs sibi factā donationē inter viuos: qñ obstet sibi exceptio rei iudicate super prima donatione vt nō audiatur tanꝙ istud scđm iudiciū dicatur de alia donatione. per totum consi.

2 Donatio simplex ꝛ pura est diuersa a donatiōe post tēpus vel sub conditione.

3 Testes deponentes de actibus diuersarum qualitatuꝫ censentur esse diuersi actus.

4 Cautela datur vt ne dicantur actus diuersi ꝙ articuletur vnū tantum actum fuisse celebratum.

5 Testes auditi super donatione simpliciter facta cōstante instrō et dicunt ꝙ fuit facta sub conditione non derogant instrumento vt dicantur esse diuerse donationes sed vna tm̄: quia supplent et liquidant notarij errorem.

6 Testisꝰ vnicus non probat nec releuat.

7 Falcidia detrahitur de donatione causa mortis. fallit in donatione inter viuos.

8 Ignorantiam pretendere in facto proprio recenti et non leui nemo potest.

9 Responsio debet adaptari ad interrogata: et per interrogationē respōsio declaratur.

10 Responsiones articulis in iudicio fiunt ad releuandum parteꝫ ab onere probandi.

11 Judicis acta presumuntur iuste facta.

Consilium. cccxxxiiij.

In nomine dñi nostri iesu

1 christi. † Uidetur prima facie dicēdum ꝙ dicti testes iuuent dictam dominam Bartholomeam: quia licet fuerit lata sententia cōtra eam super donatione que dicebatur facta post mortem cōtra ipsam dominam Bartholomeam: tamen ista super qua instatur in hoc iudicio coram vicario videtur esse alia donatio: qꝛ diuersa est donatio inter viuos et

2 donatio causa mortis vt de se est notissimum.† Quinimmo donatio simplex ꝛ pura est diuersa a donatione post tempus vel sub cōditione. l. j. ff. de dona. ꝛ de facili potuit cōtingere ꝙ dictus Bernardinus infirmꝰ fecerit etiā eodem mense plures donationes de suis bonis sue sorori: ꝛ aliquando dixerit post mortem ꝛ aliqñ simpliciter: ꝛ sic vna fuerit causa mortis alia inter viuos.† Ex quo eñ testes deponunt de actibus habentibus diuersas qualitates cēsentur esse diuersi actus vt ꝓbatur in. c. in presentia. de ꝓba. ꝛ in. c. cuꝫ ioannes eremita. de fide instru. prout ꝛ not. doc. in dictis iuribus.

4 et facit. l. quinquaginta. ff. de ꝓba.† Ideo doc. in. d. c. cum ioannes eremita. dant cautelam ꝙ articuletur et ꝓbetur ꝙ vnus tm̄ actus puta donatio fuit celebrata inter dictas partes tēpore de quo agitur prout ꝛ ꝓbatur ibi. Et licet ꝑ parte Antonij rogerij fuerit articulatum ꝙ vna tantum donatio emanauit ꝛc. tamen super dicto articulo nullus testis fuit examinatꝰ. Et respōsio partis nō videꝫ illud fateri: nec videtur respōdisse ad interrogata: et saltem vba videntur dubia: ꝛ dubia cōfessio nō releuat: quia debet esse certa. l. certum. ff. de cōfes. prout et alia probatio debet esse certa ꝛ necessa

rio concludens. c. in presentia. de proba. l. non hoc. C. vnde legiti

5 mi.† Tamen his nō obstantibus cōtrariam partem arbitroꝛ iuri magis cōsentaneam: nam pōderandum est ꝙ pluralitas actuū nō presumitur: prout ꝓbatur in. d. c. cum ioannes eremita. ꝛ no. doc. ibi. ꝛ in. d. c. in presentia. ꝛ Inno. in. c. qualiter et quando. de accu. adeo ꝙ si instrumentum cantat ꝙ titius donauit sempronio decē: et testes deponunt ꝙ donauit decem sub ɔditione nō presumitur duplex donatio vna pura ꝓbata per instrumentum alia conditionalis probata per testes. Sed vna dūtaxat: qꝛ licet instrm̄ nihil dicat de conditione: nō tñ dicit ꝙ fuerit facta pure. Itaqꝫ qđ deficit in instrumento suppletur ꝑ dicta testiū: ita formaliter decidit dñs Nicolaus abbas siculus in. d. c. in pñtia. quem ibi refert ꝛ sequitur preceptoꝛ meus dñs Benedictus in notabili. presumptio ergo iuris que est ꝙ non fuerit pluralitas actus non tollitur nisi ꝑ probationem in contrarium cōcludentē: ꝛ nō ꝑ probationē dubiam: que decisio videtur decidere casum nostrum cum testes simplr̄ depo

6 nant ꝙ dixit do ꝛ dono ꝛ non dicunt ꝙ donauerit pure.† Et licet vnus testis dicat ꝙ non dixit post mortem dictum vnius non releuat. l. iurisiurandi. C. de testi. c. cum literis. ꝛ. c. lꝫ ex quadam. extra eo. ti. cum si. Et maxime qꝛ non est verisimile ꝙ fecerit duas donationes diuersas tam breui tēpore de eisdem rebus eidem persone. Item est verisimile ꝙ dicta domina Bartholomea que tam accurate petijt examinari testes ad perpetuā rei memoriā non petijsset examinari sup illa facta post mortem si habuisset aliā purā ꝛ simpli

7 cem ꝛ magis efficacem.† Maxime qꝛ donatio cā mortis patitur resecationē ꝑ falcidiā. l. si mortis cā. ꝛ. l. penulti. C. ad. l. fal. ꝛ tñ donatio inter viuos non defalcatur: ita ꝙ vel fecisset examinari sup illa inter viuos magis ꝓficua vel sup vtraqꝫ. itē qñ ꝑ parte dicti Antonij rogerij articulatur ꝙ vna tm̄ donatio facta fuit si fuissent facte plures donationes dicta dña Bartholomea audacter rñdisset qđ

8 fuerunt facte due.† Non eñ pōt pretēdere ignorantiā cū de facto suo agatur. l. quāꝙ. ff. ad velle. c. ab excōicato. extra de rescrip. presertim cum sit recens ꝛ non leuis ponderis: ꝛ super quo fuerit litigatum pro parte sua ꝛ tunc litigabatur: qꝛ tñ non erat verū ꝙ plures interuenerint donationes noluit illud asserere cum periurio. Quecquidē coniecture debent magis mouere mentem iudicis qđ vna tm̄ donatio fuerit contracta ꝙ quicquid in contrarium adducitur. Quin insuper responsio quam fecit dicta domina Bartholomea tertio articulo dicti Antonij videtur ꝙ probet dictum arti

9 culum: † nam rñsio debet adaptari ad interrogata: ꝛ per interrogationē rñsio declaratur. l. si defensoꝛ. §. qui interrogatus. de interro. act. ꝛ. c. inter dilectos. §. ceterum. de fide instru. insti. de inuti. sti pu. §. preterea. ꝛ. §. quotiens. Si itaqꝫ sit articulus ꝙ vna tm̄ donatio facta fuit per dictum Bernardinū de dictis suis bonis: et sup hoc interrogatur dicta dña Bartholomea: ꝛ ipsa rñdet credit de donatione eidē facta vt censeatur rñdisse ad interrogata est intelligenda ꝙ credit de donatione sibi facta ꝙ fuerit vna ꝛ non plures: sed an fecerit plures alijs non se intromittit. Non enim interrogabatur vtrum crediderit donationē sibi factam: erat enim superflua illa interrogatio cū ipsa in toto iudicio nil aliud asserit. Cū itaqꝫ fuerit interrogata an crediderit ꝙ vna tm̄ donatio fuerit sibi facta. Rñdit credit. s. ꝙ fuerit vna tm̄ ꝛ non plures donationes sibi facte. Illa eñ vba de donatione sibi facta important ꝙ nō credit ꝙ non fecerit alijs etiā alˢ: sed de donatione sibi facta credit. s. qđ fuerit vna ꝛ non plures: alˢ iustus iudex debuisset reijcere dictam

10 rñsionem tāꝙ non ad interrogata ꝛ impertinentē: † nam rñsiones articulis fiunt ad releuandum partem ab onere probandi. l. ij. §. ꝙ obseruari. et ibi per doc. illa ergo rñsio que non releuat non est idonea vt ibi habetur. Debet eñ esse talis rñsio ꝙ releuet ipsuꝫ ponētem si affirmat ꝛ non debet ipsum dimittere in incerto super eo de quo interrogat. dicit Spe. in tit. de positionibus. §. vj. ver. sed nūquid. vbi iuratur per. l. de etate. §. nihil. de interro. act. sed alr̄ intelligendo dictam rñsionē ponens esset incertus postea prout prius:

11 ergo non debuisset admitti fuit admissa ergo ita interpretata: † qꝛ pro iudice ꝙ iuste fecerit presumitur. l. herēnius. §. gaia. de euic. et in. c. in presentia. de renū. Ex his itaqꝫ deducitur ꝙ vna tm̄ donatio censetur facta si vna tm̄: et plures testes deponunt ꝙ fuit collata post mortem. Quinimmo ꝛ pro parte ipsiusmet bartholomee fuit in iudicio deductum: et super illa est iudicatum: ideo clarum est ꝙ non debet super hoc amplius audiri ex quo vnus tm̄ testis dicit ꝙ illa vba post mortem non interuenerunt: sed est testis vnicꝰ vt dixi: deu[illegible] dirigat mentem iudicis qui sua non mediocri scientia suppleat in ceteris. Laus deo.

Summarium super consilio. cccxxxv.

1 ☞ Dotate filie vel si non sint dotate dotentur ꝙ statuto asculi non succedant stantibus masculis vel filijs filioꝛum fratribusqꝫ seu filijs fratrum ipsius dotate: quibus cessantibꝰ succedant: an excludant filiam indotatam defuncti masculi. per totum cōsi.

2 Successionis prima causa est liberoꝛum.

3 Femine non differunt a masculis de iure cōi in cā successionis.

4 Dotate filie non excludūtur a successione intestati: sed sunt conferende de iure communi.

Hereditas

5 Hereditas non adita iure suitatis transmittitur: idem in infante.
6 Mater ꝙ statuto asculi non admittatur ad successionem filiorum defunctorum nisi vsqꝫ ad legitimam stantibus filijs ex eodem matrimonio vel nepotibus vel fratribus patris filiorum: ꝙ nō excludatur mater illa ab hereditate filie intestate stāte amita sorore vterina patris filie defuncte: non obstante ꝙ per illud statu tū masculinum concipiat femininum.
7 Fratris appellatione venit soror.
8 Masculinum de iure concipit femininum ex interpretatione extensiua.
9 Mater in successione sui filij defuncti prefert amite ex vno tm̄ latere ⁊ oībus transuersalibus dēptis fratribꝰ ⁊ sororibꝰ vtrinqꝫ ꝯiunctis et filijs ipsorum.
10 Exclusa persona excluduntur oēs ex ea mediāte venientes tanꝙ radice infecta.
11 Mater ꝙ statuto excludatur successione sui filij propter patruum est odiosum.
12 Auia paterna ꝙ veniant appellatione matris.
13 Exclusi statuto a successione intelligitur si ille psone que causa exclusionis succedant.
14 Mater exclusa statuto a successione sui filij dēpta legitima stantibus filijs ex eodē matrimonio nō excluditur p filios ex alio matrimonio natos. argumento a contrario sensu propter sequentia determinata via repetitionis.
15 Argumentum a contrario sensu est vallidissimum in iure.
16 Sequentia non determinata per viam relationis possunt terminari via repetitionis.
17 Masculinum in odiosis non concipit femininum vbi concurrit fauorabilior psona etiam de iure cōi in materia differenti etiā in statutis in quibus non fit extensio cōtra ius cōmune. nu. 21.
18 Facultates suas singulis agnationibus conseruari reipublice interest vt familiarium salua sit dignitas ꝗ absqꝫ diuitijs non seruat.
19 Reipublice interest regi per digniores et ditiores non per pauperes.
20 Masculi conseruant nomen domus et familie quod finitur per feminas.
22 Mulieres ad hoc natura genuit vt filios ederent ⁊ maxime in eis et in hoc cupiditas est constituta.
23 Exclusus statuto a successione propter masculos non censet exclusus propter feminas.
24 Similia vocabula que sint.
25 Simile esse dicitur quod habet eādem rationem vel parem.
26 Donationes inofficiose reuocantur vsqꝫ ad legitimam per viam suppletionis. fallit si non relinquatur aliquid pro legitima: qꝛ tūc in totum reuocatur.
27 Fructus qui medio tpe percipiuntur per matrem ⁊ sororē de portione hereditatis filij vna cum matre et sorore instituti et prohibiti administrare anteꝙ esset. xxv. annorū ⁊ ꝙ portio sua debeat esse penes dictas matrem et sororem ꝙ restituendi sint filio vel eius heredibus.
28 Fideicōmissarius vniuersalis in quartā sibi cōputat fructꝰ per eū perceptos. fallit in filio primi gradus.
29 Solutione dilatata gratia honorati fructus medio tēpore pcepti restituuntur.
30 Ascendētibus restituere rogatis descendentibꝰ qn̄ restituunt fructus medio tempore perceptos.
31 Habeat verbum est equiuocum.
32 Fideicommissarius etiam vniuersalis quartam non detrahit nec quiuis alius.

Consilium. cccxxxv.

In nomie domini nostri Jesu christi. 1 †Primum consultationis articulum nihil aut parum dubitationis habere arbitror. 2 †Nā constat ꝙ omni iure prima causa successionis est liberorum in specie iure nouissimo. in aut. de here. ab intest. §. j. ⁊ aut. in successione. C. de suis ⁊ leg. ⁊ insti. de here. ab intesta. §. j. 3 †nec est de iure cōi differentia inter mares ⁊ feminas vt dictis iuribus. ⁊ l. maximum vitium. C. de libe. prete. 4 †Nec dotes date mulieribꝰ eas excludunt a successione intestati: sed sunt conferēde. ff. de colla. do. per totum. ⁊ l. dotis. ⁊ l. vt liberis. cum si. C. eo. titu. Jus autē municipale solum excludit dotatas: ⁊ tunc demum si extāt filij masculi vel filij filiorꝫ fratresqꝫ seu filij fratrum ipsius dotate: quibꝰ cessantibus etiā ius municipale specifice feminas admittit ad successionem. Jn casu itaqꝫ nostro non presupponitur ꝙ dicta Emilia filia Francisci fuerit dotata: nec fratres vel filij fratrum ipsius Emilie descendentesqꝫ ipsius Frācisci extent mares vel femine: igitur hereditas dicti Francisci indubie delata fuit ad dictā emiliā: 5 †et dicta emilia dato ꝙ non immiscuerit se hereditati: tn̄ illā trāsmittit iure suitatis in eius heredes. l. si fratris. C. de iure deli. ⁊ l. apud hostes. C. de suis ⁊ legi. cum si. et maxime si excessit infantiam: tamen etiam in infante: licet sint opinio. per decisionem. l. si infanti. C. de iure deli. tamen communis opi. est ꝙ idem in infante: prout late prosequor hoc firmans in. d. l. si infanti. omitto autem in presentiarum gratia breuitatis: maxime cum non presupponatur in themate ꝙ decesserit infans. 6 †Est modo videndum quis ipsi Emilie succedat: ⁊ sic intro vltimam cōsultationem: circa quam premittēdum est ꝙ de iure communi sine dubio mater prefertur amite: maxime patri coniuncte ex vno latere dūtaxat: prefertur enim omnibus transuersalibus exceptis fratribus ⁊ sororibus vtrinqꝫ coniūctis et filijs ipsorum. auf. defuncto. C. ad tertu. ⁊ auf. vt fratrum filij. in rubro et nigro. Cum itaqꝫ Francisca non sit vtrinqꝫ cōiuncta nec sit soror vel filia sororis ipsi defuncte: ideo nullatenus de iure communi admittitur. Sed licet de iure communi non admittatur tamen videtur qd admitti debeat de iure municipali exclusa matre: nam viget statutum de quo in themate: ꝙ fratres carnales patris filiorum de quorum agitur successione excludunt matrem excepta legitima: ⁊ clare loqui videtur. 7 †de iure autem appellatione fratris venit etiā soror. l. tres fratres. ff. de pactis. 8 †Regulare enī est ꝙ masculinum concipit femininum. l. j. et. l. pronunciatio. ff. de verb. signi. etiam in materia odiosa. ⁊. l. si quis id quod. §. j. ff. de iurisdi. om. iu. ⁊ l. quicūqꝫ. C. de ser. fu. ⁊ ibi p Bal. ⁊ doc. ⁊ p Bar. in. l. j. de verb. sig. per Archi. in cañ. si quis suadēte diabolo. xvij. q. iiij. ⁊ doc. in. c. generali. de elec. li. vj. Et in specie ius municipale determinat ꝙ masculinum concipiat femininū in rub. ⁊ nig. statuti sub rubrica qd masculinum concipiat femininum: dictis ergo statutis simul iunctis videtur casus legis municipalis ad exclusionem matris. Et super casu legis non est instandu. l. ancille. C. de fur. l. illā. versi. de modo. de colla. 9 †Tamen his non obstantibus contrariuz arbitror intrepide respondendū: nam constat vt dixi ꝙ mater prefertur de iure communi. Jtem constat qd mater prefertur auie paterne. d. auf. defuncto. Sed dicta Francisca non est cōiuncta dicte Emilie nisi mediante auia paterna ipsius emilie. 10 †Si igitur est exclusa auia ipsa: ergo oēs qui attinent dūtaxat ea mediāte excludūtur enim tanꝙ exclusa ⁊ infecta radice: prout in simili not doc. maxime Pau. de cast. in. l. illam. C. de colla. Bal. in. d. l. maximū vitiū. et Cy. in. l. j. C. que sit longa consue. ⁊ Joā. an. in addi. Spe. de testa. §. j. 11 †Jtem statutū excludens matrem propter patruum dicit Bal. in. d. l. quicunqꝫ. C. de ser. fug. esse odiosum odio irrationabili: ideo plurimum restringendum. iō potest attentari qd non excludat auiam paternam: 12 †nam licet ex interpretatione appellatione matris veniat auia. l. iusta interpretatione. ff. de verb. signi. tamen non comprehenditur proprie: sed ex interpretatione extēsiua que videtur cessare in hmōi statutis: adeo exorbitantibus ⁊ irrationabilibus. vt in simili per Bar. in. d. l. j. de vb. signi. ⁊ Bal. in. d. l. quicūqꝫ. Si vero auia non excluditur ipsa excludit eius filiam. d. auf. defuncto. ideo ipsa eius filia non sit in consideratione ad exclusionem matris. 13 †nam huiusmodi statuta excludentia filias vel matrē propter personas intelliguntur si ille persone que sunt causa exclusionis succedunt: al's cessat exclusio statutaria: vt no. Bal. ⁊ Ange. in. l. j. §. filium. ff. de contratab. bal. in. l. in substitutione. §. nō simili modo. de vulg. ⁊ pupil. per illum tex. in ratione sui. ⁊ idem Bal. in. d. l. maximum vitium. C. de lib. prete. ⁊ in consi. mihi. lxxxv. inci. statutum disponit. 14 †Tertio ostenditur fratres carnales ipsius psone defuncte non excludunt matrem nisi sint nati ex eodem matrimonio: et sic vtrinqꝫ coniuncti vt probatur ex text. dicti statuti quod allegatur ad exclusionem matris sub rubrica de matribus venire volentibꝰ ad successionē filiorum: ibi: si alij filij vel filie extarent ex legitimo et eodez matrimonio: ergo a contrario si extarēt alij filij ex alio matrimonio nati: ⁊ sic fratres vterini vel consanguinei ipsius defuncte persone mater non excluderetur a ꝯtrario sensu ipsius statuti: 15 †qd argumentum a contrario sensu est validissimum in iure. l. j. §. huius rei fortissimum est argumentum. ff. de off. eius cui man. est iuris. l. si quis ex argentarijs. §. prohibet. de edē. c. cū apostolica. de his que fiunt a prela. sine consen. cap. cum si. maxime cum se cōformet cum iure communi: ⁊ euitetur in ea parte correctio iuris communis que est aufugienda. l. precipimus. C. de appel. c. cum dilectus. de consue. c. cum expediat. de elec. lib. vj. si itaqꝫ frater carnalis qui est in secundo gradu excluditur a matre si nō est vtrinqꝫ coniunctꝰ persone defuncte: ꝙto fortius patruus vel amita qui sunt in tertio gradu et excluduntur a fratre non debent excludere matrem nisi sint fratres patris vtrinqꝫ coniuncti: quia nati ex eodem matrimonio. Est enim longe maior ratio in fratre patris ꝙ in fratre ipsius persone de cuius hereditate agitur si eadem immo maior ratio: ergo idem ius. l. a titio. de ver. obli. auf. multo magis. de sac. sanc. eccle. cum si. et maxime ad euitandum iuris correctionem. 16 †Et ad coadiuuandum hoc medium potest dici qd illa verba ex legitimo et eodem matrimonio nati determinent nō solum precedentia: sed etiam sequentia. arg. l. iij. §. si filius. ff. de libe. et posthu. Et satis constat ꝙ determinat sequentia: quia subditur de filijs filiorum: nam intelligitur filiorum. s. natorum ex eodē matrimonio. absurdum enim esset ꝙ filij nati ex alio matrimonio excluderentur a matre: et eorum filij excluderent matrem: ⁊ sic melioris essent cōditionis nepotes ex filijs ꝙ ipsi filij: lꝫ nō essent ꝯiūcti

nisi mediantibus ipsis filijs ad hoc.l.iij.§.si viua matre.C.de bon.
ma. Et si illa verba eodem matrimonio nati non determinarent se
quentia per viam relationis: tñ sequentia determinant per viã re
petitionis.ar.l.sese.§.gaio.de fun.instr.ꝛ.l.j.in prin.de incẽ.rui.ꝛ
nau.coniuncta.l.iij.§.qđ ait pretoꝛ.eo.ti. Et per theoricã quã per
illa iura tradit not. Bar.in.l.pretoꝛ ait.ij.§.eritꝗ differentia.ff.vi
bo.rap.dicens ꝙ quando plura determinant ab vno vbo ꝛ sic po
nuntur in eadem oratione: tunc dictũ in vno capite orationis cen
setur repetitum in alio capite eiusdem orationis: licet illud respi
ciat facti narrationem: ꝛ facit ꝙ per eũdem Bar.in.d.§.gaio. Ex
pluribus ergo deducitur ꝙ mater excludit patruum ex vno tantũ
latere patri coniunctum. ꝛ facit etiam regula.l.de accessionib⁹.ff.
17 de diuer.ꝛ temporalibus prescrip.† Et ideo nõ ob.si de iure cõmu
ni vel municipali masculinum concipit femininum: lꝫ in hac mate
ria adeo exorbitanti ꝛ irrationabili Bal.velit ꝙ masculinum non
concipiat femininum in.d.l.quicũꝗ.de ser.fug.lꝫ loquatur in ca
pite exclusiuo ꝛ nos loquamur in capite inclusiuo: tamen in casu
Bal.vigebat maioꝛ ratio in persona feminina excludẽda ꝙ̃ in ma
sculina.exclusa in casu isto econuerso: quia statutum magis fauet
masculis ꝙ̃ feminis: ptꝫ qꝛ excludit matrem ꝛ non patrem: ꝛ aliud
statutum excludit filias ꝓpter filios. In materia autem differenti
masculinum de iure cõmuni non concipit femininum: prout not.
Bar.in.d.l.j.de verb.sig.ꝛ Bal.in.l.j.C.qui admit.ꝛ Pet.de anc.
in.c.generali.de elec.lib.vj. Et idem dicit Pet.de anc.in.c.j.de cõ
sti.in antiquis.xiiij.q.principali.col.clxviij.dicens ꝙ statutum ꝙ
primogenitus succedat non comprehendit primogenitam: ꝛ per
dictam theoricam cõcludit Bal.in consilio qđ incipit Martinus
ioannis de florentia.qđ statutum excludens matrem ꝓpter agna
tos non verificetur in amita vel alia agnata femina pluribus ratio
nibus.primo ratione cuiusdam rationabilis cõpẽsationis ex qua
dam communi consuetudine modernorum tempoꝛum: ex qua cõ
suetudine probabiliter sumitur coniectura mentis ꝛ ratio statuen
tis.l.si seruus plurium.§.vlti.de leg.j.ꝛ.l.cum delanionis.§.asinã.
de fundo instru.cum simi.est enim consuetudo moderna ꝙ agnati
succedant in honoribus defunctorum ꝗ̃tum ad propulsationem
iniuriarum actiue et passiue: et quo ad multa onera et incommo
da.est igitur equum ꝙ ibi collocentur commoda prouenientia ex
agnatione vbi collocantur incommoda.l.j.§.si.ff.de aqua plu.arc.
18 et.l.ꝭm naturam.ff.de reg.iur.† Secundo ratione cuiusdam publi
ce vtilitatis que exposcit facultates suas singulis agnationib⁹ cõ
seruari vt familiarũ salua sit dignitas ꝗ̃ absꝗ diuitijs non conser
uatur.l.ab omnibus.circa principium.de leg.j.ꝛ.l.j.§.si seruus.de
ventre inspi.ꝛ auč.de testi.§.sancimus.ꝛ.C.de suspe.tuto.l.pieta
19 tis.† et interest reipublice per digniores ꝛ ditiores regi: nõ ꝑ pau
peres ꝛ abiectos.in auč.de defen.ciui.in princi.ꝛ in.§.j.ꝛ in auč.vt
omnes obe.indi.prouin.circa prin. Ideo interest reipublice facul
tatibus suos habere subiectos.in auč.vt indi.sine quoquo suff.§.
cogitatio.honores autẽ et onera publicoꝝ officioꝝ constat solũ
pertinere ad virilem sexum.l.ij.ff.de reg.iur.ꝛ.l.iij.§.corpoꝛalia.ff.
de mune.ꝛ hono.cũ si.ꝛ hec fuit ratio verisimiliter mouens moder
20 nos iuristatores.† Et insuper quia ꝑ agnatos virilis sexus ꝭm cõ
muniter accidentia contingit perpetuari ꝛ conseruari memoriam
agnationis ꝛ agnatoꝝ: qđ qlibet naturaliter optat qđ fit ꝑ agna
tos masculini sexus.l.pronunciatio.§.familia.ꝛ.l.liberoꝝ.in fin.ff.
de verbo.signi.ꝛ insti.qui.mo.ius pa.po.sol.§.j.ꝛ non fit per femi
nas: qꝛ ꝑ eas non perpetuatur memoria agnationis: sed finitur.d.
l.pronũciatio.§.fi.cũ.l.se.ex his rationib⁹ fundatur cõmunis opi.
doc.tenentes mentes statuentium extendi ad ꝑsonas mares agna
toꝝ ꝭm eũ quasi ad contextum: lꝫ extensius loquatur: cui consilio
se subscripsit Ange.eius frater.et incipit subscriptio subtiliter et
diffuse ꝑ germanũ meũ.d.Bal.dictũ ꝛ consultũ est.s.ꝙ agnate nõ
excludant matrẽ defuncti: ꝛ eius snie totaliter inhereo rationibus
per eũ allegatis ꝛc. Licet predictũ consiliũ reperiatur inter cõsilia
Frãcisci de albergo.in ordine.cliiij.nec videtur solitus stylus bal.
seruari in.d.consi.subscriptio tñ Ang.indicat illud esse Bal.ꝛ saltẽ
demonstratur ꝙ Bal.in simili casu consuluit. Nec parua est aucto
21 ritas Francisci de alberg.si consilium fuit suum.† Idem etiã in siĩi
consuluerunt Jo.de lig.Rizziar.de saly.Jo.de fantu.ꝛ.d.Anto.
de presbyteris de bononia: volentes ꝙ in hmõi statutis excluden
tibus matres et alios coniunctos ex linea materna propter cõiun
ctos ex linea paterna masculinũ non concipit femininũ.et incipit
cõsiliũ Jo.de lig.qđã bartholomea pupilla decessit.et fundat se: qꝛ
statutum est stricti iuris ꝭm opi.Dy.ꝙ masculinũ concipiat femi
ninũ non procedit de simplici ꝛ absoluta significatione vocabuli.
Ideo statutũ non debet extendi de masculo ad feminã: maxime qꝛ
casus est odiosus: ꝛ ideo femina non debet cõprehendi: ꝛ ista fuit
opi.Ja.de are.ꝭm eum qui subdit ꝙ Ja.de are.voluit ꝙ i materia
odiosa irrationabili masculinũ non concipiat femininũ etiã si pro
feratur a iure cõmuni ꝑ.d.l.quisquis.ꝛ idem ꝭm eũ volunt Arch.ꝛ
Jo.an.in.d.c.generali.ꝛ Ddoč.ꝛ Host.in.d.c.raynaldus.de testa.ꝛ
Spe.in ti.de dispu.ꝛ allega.in.§.post hoc.qui concordant in odio
irrationabili in materia odiosa ꝛ exorbitanti a iure cõmuni qualis

est dispositio huiusmodi statuti ꝭm eum.qui sequitur opi.gl.d.l.j.
de ver.sig.volentes ꝙ masculinũ concipiat femininũ ex interpreta
tione ꝛ extensione: quicquid dicant Cy.in.d.l.quicũꝗ.ꝛ Bart. in
l.j.de verbo.signi. Et idẽ concludit Ri.de saly.super eodem pũcto
et incipit consilium.queritur primo an sine liberis.in quo formali
ter dicit.ad tertiũ dico ꝙ masculinũ cõprehensum in statuto cũ di
cit coniuncti ex linea paterna non cõprehendi neꝗ concipi femi
ninum.primo quia nõ de propria significatione vboꝝ.casus est.ff.
de adop.l.hec aũt satisdatio.in fi.vbi dicit ꝙ de pupillo loquit nõ
de pupilla: sed tamẽ per extensionem ꝛ copulam: ꝛ idem erit seruã
dum in pupilla: que extensio non hꝫ locũ in statutis. Scđo addu
cit casum.l.si quis idem.§.j.ꝛc. Tertio est casus ad literam in.l.j.§.
de eo.ff.de peculio.vbi dicit tex.de eo nõ de ea pretoꝛ loquitur: sed
tamen ad eã extenditur per interpretationẽ ꝛ mentẽ extensiuam
que non habet locũ in statutis: maxime contra ius cõmune ꝛ natu
ralẽ rationẽ.l.nã et si parentibus.in prin.ff.de inoffi.testa.ergo ex
propria significatione non cõprehendit feminã ꝭm eũ.qui subdit
vltimo ꝙ masculinũ in talibus statutis contra ius cõmune non cõ
cipiat femininũ: aperte concludit ꝛ terminat Jac.bu.C.vnde vi.l.
si quis in tantã.idẽ etiã secutus fuit Jo.de fantu.in eodẽ puncto.
ꝛ incipit consiliũ pure ad primũ quesitũ de iure dicendũ.in quo ad
propositũ dicit.nã qđ masculinũ concipiat femininũ non venit ex
proprio significato vocabuli: sed ex quadã interpretatione extensi
ua: vt probatur in.l.pronunciatio.in prin.ff.de ver.sig.ꝛ.l.hec aũt
satisdatio.in fi.de adop.ꝛ.l.j.§.de eo.ff.de pecu.cum si.ꝛ hoc tenet
glo.in l.j.ff.de vb.sig.ꝛ ibi Dy.idẽ Jac.but.in.l.si quis in tãtã.C.
vnde vi.ꝛ sentit etiã Gui.in spec.de dispu.ꝛ alleg.§.post hoc autẽ.
ver.vel ibi masculinũ.ꝛ Archi.xvj.q.iij.cañ.si quis suadente.licet
Bar.aľr dixerit in.d.l.j.de verb.sig.sed interpretatio extensiua nõ
habet locũ in statutis.l.in constitutionibus.ff.ad muni.ꝛ no. Dy.
in.d.l.j.de verb.signi.vbi hoc etiã tenuit Bar.et Jac.but.in.d.l.si
quis in tantam.ergo ꝛc.ꝭm eũ: qui subdit ꝙ dictum statutũ est con
tra iuris rationẽ ꝛ odiosum: ꝛ saltem hꝫ plus odij ꝙ̃ fauoris. Et idõ
cõcludit ꝙ mater non excluditur ꝑ amitam: ꝛ hanc partẽ tenere sa
tis suadet equitas ꝭm eũ. Nã que bona rõ posset aliquẽ mouere ad
excludendũ matrẽ a successione filij ꝓpter feminã de linea agnato
rũ nisi vt facultates eoꝛum remaneãt in familia ipsoꝝ agnatoꝝ:
22 tũ hec ratio cessat in femina lꝫ agnata: † qm̃ natura ad hoc genuit
mulieres vt filios ederent: ꝛ maxime in eis in hoc cupiditas est cõ
stituta.l.j.§.C.de indi.vid.tol.quare presumi dꝫ eas nubere et filios
habere ꝓpter ꝙ facultates de facili transirent a familia agnatoꝝ
ꝭm eũ: ꝛ idem in eisdem terminis vt dixi tenet.d.Ant.prefat⁹: que
23 consilia videntur satis in terminis decidere casum nostrum.† Idẽ
etiã reperio firmasse dñm Signo.de Mediolano in.lxvj.q.secũde
partis sui operis: concludẽs ꝙ si statutũ excludit ab intestato ma
trẽ auũ maternũ ꝛ alios cognatos ꝓpter agnatos non censetur ex
cludere ꝓpter agnatas: ea ratione: quia cũ masculinũ concipiat fe
mininũ venit ex interpretatione extensiua ꝗ̃ non hꝫ locũ in statu
tis.ꝛ quia dictũ statutũ continet odiũ irrationabile ꝭm eũ: qui fuit
magne auctoꝛitatis vt reperio dixisse Bal.in quodã suo consilio.
Ad id optime facit qđ no.Pet.de an.in repe.c.cañ.de constitu.in
antiquis.xiiij.q.principali.col.clxviij.concludens ꝙ statutũ dispo
nens ꝙ primogenitus succedat alijs exclusis non cõprehendit pri
mogenitã: quia in odiosis non fit conceptio personarũ ꝭm eũ. Ista
quidẽ consilia deciderent casum nostrũ nisi obstaret aliud statutũ
sub rubri.ꝙ masculinũ concipiat femininũ: sed ad illud statutum
respondetur ꝙ illud statutũ potest retoꝛqueri ꝛ induci ꝑ hac par
te: nã nigrũ exprimit vocabula in quibus vult ꝙ masculinũ conci
piat femininũ: dicens ꝙ quando fit mentio de vocabulis infrascri
ptis. Et subdit ꝙ in hmõi casibus ꝛ siĩibus masculinũ concipiat fe
mininũ: a contrario ergo in casibus non similibus masculinum ge
nus non concipit femininũ: sed casus noster non est similis vt pro
babo: merito istud statutũ a contrario sensu pꝛobat hanc partẽ.s.
24 ꝙ masculinũ non concipiat femininum.† Similia enĩ vocabula
sunt illa que requirunt alium terminũ: prout contingit in omnib⁹
vocabulis expressis in dicto statuto. Sunt ergo similia vocabula ꝗ
libet quisquis quisꝗ vllus vterꝗ et hmõi: non autem sunt similia
nomina substantiua que per se significant: nec requirunt aliũ ter
minũ puta equus asinus patruus ꝛ hmõi: pꝫ dissimilitudo quo ad
effectũ de quo agitur: quia illa vocatio aliquis quis quicũꝗ et hu
iusmodi possunt adiungi communi termino homo: ꝛ ille termin⁹
comprehendit vtrũꝗ sensum: quia est generis cõmunis: et ille ter
minus communis subintelligitur: ꝛ ideo de propria significatione
comprehenditur femininũ: prout dicit Bar.in.d.l.j.de verb.signi
fi.ꝛ Bal.Ange.et Saly.in.d.l.quicunꝗ.de ser.fug.et Pet.de an.
in.c.generali.in fi.de elec.lib.vj. Et licet aliqui velint contra.tamẽ
maxime est auctoritas predictoꝝ quoꝝ retuli. Ideo ad tollen
dum ꝛ decidendum dictã doc.discrepantiam conditum videtur di
ctum statutum: alias frustra fuissent expressa illa vocabula in spe
cie omnia eiusdem qualitatis: nisi dicto respectu quem ponderaui
hoc est quia necessario requirunt alium terminum.non est ergo ea
dem ratio in alijs: quia alia vocabula non possunt ratione termini
subintelligi

subintelligi cõprehendere genus femininum: ideo quando femi-
ninũ concipit illud concipit ex interpretatione extensiua.d.l.pro-
nunciatio.prout volunt docto.in locis premissis.cũ ergo non sint
eiusdẽ nature ꝛ diuersa sit ratio in casibus expressis in statuto et in
25 casu isto dicamus ꝙ non sit casus similis:†nã sic cẽsetur illud qđ
habet eãdem vel parem rationẽ Bald.in.l.de quibus.iiij.col. ver.
restat videre.de legibus.ꝛ al's dicit Bal.in.l.j.C.que sit long.con-
sue.ꝙ silia sunt illa quorũ qualitas est vna.ꝛ glo.in verb.curã ani-
marũ.in.c.non potest.de preben.lib.vj.dicit ꝙ non est simile id qđ
habet aliquã dissimilitudinẽ:intelligo dissimilitudinẽ circa id de
quo agitur:prout in terminis nostris in quibus agitur de cõcipiẽ-
do femininũ:circa qđ datur dissimilitudo ꝛ diuersa ratio saltẽ pro
pter varias sententias quas forte voluit euitare statuens:et satis
apparet de mente statuentiũ:quia facile fuisset simpliciter statue-
re ꝙ masculinũ conciperet femininũ ꝛ non specificare tot vocabu-
la eiusdem conditionis vt dictũ est.Remanet ergo clara conclusio
ꝙ mater insolidũ succedit in hereditate dicte emilie:ꝛ ex persona
ipsius Emilie in hereditate Francisci.Quartum quesitũ est alienũ
26 a dubitatione:†quia donationes que tollunt vel minuunt legiti-
mã filiorũ censentur de iure inofficiose.l.titia seio tesserã.§.impe-
rator.de leg.ij.ꝛ.C.de inoffi.dona.per totũ.Et olim rescindeban-
tur per querelam ad exemplũ querele inofficiosi testamẽti.d.§.im
perator.ꝛ.l.j.l.pe.ꝛ.l.fi.de inoffi.dona.ꝛ idẽ hodie si non remanet
aliquid pro legitima subuenitur per ius agendi ad supplementũ
vt dictis iuribus.de inof.dona.iũcta.l.omnimodo.ꝛ sequẽtib⁹.C.
de inoffi.test.Et quodcũqꝫ remediũ cõpetat saltẽ vsqꝫ ad integrã
27 legitimã subuenitur ꝛ hoc indubitatũ.†Deueniẽdũ est modo ad
scđm ꝛ tertium consultationis articulos qui in consultatione ista
aliqualiter fraternizant vt.j.deducam.nam de plano videtur dicẽ
dum ꝙ ꝛ fructus non restituantur percepti saltẽ ante.xxv.annũ.ꝛ
quarta trebel.retineatur:cõputatis tamen fructibus interim per-
28 ceptis.†nam heres rogatus post tempus restituere quartam reti
net ꝛ fructus interim perceptos non restituit:sed illos in quartã
imputat:prout hec probantur in.l.fideicommissaria.ff.ad tre.nisi
sint rogati filij primi gradus qui fructus non cõputãt in trebellia
nicã.l.iubemus.C.ad trebel.ꝛ hec si sunt percepti post aditã here-
ditatẽ ꝛ ante morã ꝛ intra tẽpus datũ ad restituendũ:fructus au-
tẽ percepti ante aditã hereditatẽ restituuntur fideicommissario.l.
postulãte.§.sed in huiusmodi.et.l.deducta.§.pe.ꝛ.l.ita.§.si seruũ.
ad trebel.ꝛ similiter percepti post morã.d.l.in fideicommissaria.in
princ.ver.nisi mora.ꝛ.l.mulier.§.si heres.eo.ti.percepti autẽ citra
moram post aditam hereditatẽ non iudicio testatoris restituũtur.
29 nec in trebellianicã imputantur.d.§.si heres.†tũ in terminis no-
stris nec quarta detrahitur ꝛ fructus restitui debent. qđ vltimum
probatur duobus modis:qñ enĩ differtur solutio gratia honorati:
tunc fructus medio tẽpore percepti veniunt restituendi.l.si ita re
lictũ.§.pegasus.de leg.ij.ꝛ in.l.fideicõmissi.§.cũ pollidius.de vsur.
et per glo.in.d.l.in fideicõmissaria.Et videtur iste esse casus noster
ex quo vt presupponitur dictus Franciscus erat impubes.ꝛ Imo.
in.d.§.pegasus.not.ex illo text.qđ presumitur dilatio apposita
gratia creditoris qñ erat impubes qui non poterat suis negotijs
interesse ꝛ debite illa administrare.in hoc autẽ casu cõcurrũt ꝛ alie
coniecture.s.quia fuerat honoratus primo vna cũ matre ꝛ auia et
cõmissum auie ꝛ deinde matri ꝙ interim habeant hereditatem:et
30 postea habeat dictus Franciscus.†Et quãdo ascendens rogatur
restituere suo descendenti magis de facili veniunt fructus in resti-
tutione.vt est tex.in.l.cũ filio.de lega.j.ẽm lec.Jaco.de are.quẽ re-
ferunt Bart.et doc.cõmuniter ibi eam sequentes vt in se verã:quã
et sequitur Imo.in.d.l.in fideicõ.ea ratione:quia votũ parentum
est ꝙ bona querantur descendentib⁹.l.scripto.ff.vnde liberi.ꝛ arg.
l.nã ꝛ si parentibus.in prin.de inoffi.testa.Itẽ ex vbis testamenti
dictus Franciscus est institutus in tertia parte hereditatis ꝑ ver-
ba directa ciuilia:ꝛ sic directo prout est de natura talium vbo2.l.
verbis ciuilibus.de vulg.ꝛ pup.ꝛ per doc.ibi.ꝛ in.l.centurio.eo.ti.
et in.l.precibus.C.eo.tit.ꝛ in.c.raynutius.de testa.ꝛ.c.si pater.eo.
ti.lib.vj.Et maxime quia dicta vba pariter determinant matrem
et auiã ipsius Francisci prout ꝛ ipsum Franciscũ:ꝛ ille sunt here-
des directo institute:ergo ꝛ dictus Franciscus censeatur esse dire-
cto institutus.Et solũ disposuit ꝙ interim.s.ante.xxv.annũ non
habeat hereditatẽ pro dicta tertia parte dictus Franciscus:sed di
31 cte eius auia ꝛ mater ordine successiuo.†Verbũ autem habeat est
equiuocum:nã ꝛ ille qui dñs rei est dicitur rem habere ꝛ illi qui so-
lum habet detentionẽ.l.stipulatio ista.§.habere licere.ff.de verb.
signi.ꝛ quãqꝫ pro eo ꝙ possidet.l.habere.de ver.sig.ꝛ quãqꝫ is qui hꝫ
actionẽ ad rẽ dicitur rem habere.l.id apud.de verb.sig.ꝛ.l.rem in
bonis.de acqui.re.do.ꝛ.l.qui actionẽ.de regu.iur.illud autẽ qđ est
minus vr̃ in dubio relictũ.ar.l.nũmis.de leg.iij.ꝛ.l.si ita scriptũ.de
leg.j.ꝛ.l.si ita sit ascriptũ.de leg.j.ꝛ.l.si ita relictũ.§.fi.de leg.ij.ideo
ex vi vbo2ũ dicta vba interpretari possunt ꝙ nudã detẽtationẽ ꝛ
administrationẽ habeãt interim dicta mater ꝛ auia. Et ex hoc in-
fertur ꝙ ex quo sunt nude ministre nõ domine nõ pertinẽt ad eas
fructus.per.d.§.cum pollidius.sed pertinent fructus ad Frãciscũ
verum heredem: et per consequens dominum rerum hereditaria
rum.l.cum heredes.in prin.de acqui.pos.ꝛ.§.fi.insti.de here.qua-
li.ꝛ dif.ꝛ.l.si ager.in fi.de rei vẽ.ꝛ insuper dato ꝙ testator voluisset
ꝙ dicte mulieres consequerentur hereditatẽ interim pro se:ex quo
voluit Franciscum esse heredẽ non poterãt habere hereditatẽ nisi
mediante restitutione ex trebelliano:quia si dicte catherina et ri-
china essent interim heredes non posset postea esse heres dictus
Franciscus per.l.ei qui soluendo.ff.de here.insti.Et ideo cũ prius
fuerit ab institutione Francisci inchoatum ꝑ verbũ instituit ꝛ per
verba heredes vniuersales:que significãt ꝙ ipse Franciscus vna cũ
alijs sit heres directo:ꝛ al's verba nimiũ violarentur si non esset he
res:non ita violantur si interpretant̃ ꝙ ipse sit heres ꝛ ille interim
habeant hereditatẽ.nam cõstat ꝙ vbũ habeat nõ est directũ ciui-
le:prout verbũ instituit ꝛ vbũ heredes:ideo non impropriatur si
fideicommissum importat.verba autẽ qñ possunt intelligi debent
in significatione propria.l.non aliter.de leg.iij.l.j.§.si is qui nauẽ.de
exerci.Sed si Franciscus fuisset rogatus restituere dictis catheri-
ne ꝛ richine hereditatẽ predictam pro sua tertia portione:fructus
interim percepti pertinerẽt ad eũ vt heredẽ:nec veniebãt restituẽ
di:cum ipse Franciscus non fuerit interpellatus vt restitueret he-
reditatem per.d.l.in fideicommissaria.ꝛ.d.l.mulier.§.si heres. Et
si fuissent percepti iacente hereditate:ꝛ per consequens venissent
restituendi fideicommissarijs per.d.l.deducta.§.pe. et alia iura.s.
deducta:tamen ex quo illi veniunt restituendi vt pars hereditatis
aucte:vt habetur in illis iuribus:ipse fideicommissarie habebant
illos retro reddere adueniente tpe.xxv.an.dicti Frãcisci:prout re-
siduum hereditatis:cum appellatione hereditatis veniat in fidei-
commisso per dicta iura:ꝛ sic varijs vijs probat̃ ꝙ dicti fructus per
cepti etiam ante predictũ.xxv.an.non pertinent ad dictas cathe-
rinam et richinam:sed ad heredes dicti Francisci decedentis post
32 xxv.an.†Nec etiã possunt aliquã quartã detrahere de dicta portio
ne in qua institutus fuit dictus Frãciscus:cũ quartã nõ detrahat
fideicõmissarius etiã vniuersalis:nec quiuis alius nisi heres et ho-
noratus vt heres.l.j.§.inde neratius.ꝛ.l.mulier.§.fi. ad tre.ꝛ.l.lex
falcidia.§.nũqꝫ.ad.l.falci. Laus deo.

¶ Intestati filij hereditas ꝙ patrui ꝛ filij masculi patruo2 succe-
dant exclusis sororibus vel auo paterno statuto castelli vbi nõ fue
rint aliqui ex descendentibus vel ascendentibus: vel si non supsint
fratres vtrinqꝫ coniuncti:an tale statutum habeat locum si moria
tur pupillus ab intestato remanentibus sororibus vel auo pater-
no vt verificetur in pupillis. consi.cccxxxvj.

¶ Summarium super consilio.cccxxxvj.

1 ¶ Auus maternus prefertur ꝯiuncto patruo ex vno latere siue ex pluribus lateribus.
2 Transuersales excluduntur exceptis fratribus vtrinqꝫ cõiunctis per ipsos ascendentes.
3 Fratrum filij succedunt fratri intestati eorum patris cum parentibus et eorum patruis.idem si non extant patrui.
4 Intestati siue ab intestato appellatione venit pupillus de iure communi.
5 Patruus dicitur frater fratris.
6 Intestati bonis quõ succedãt proximiores habita consideratione pluralitatis vinculorum.
7 Intestatus decedere et sine testamento et ab intestato an sint idẽ.
8 Ab dictio separat et negat naturam verbi cui adiungitur.

¶ Consilium.cccxxxvj.

IN nomine dñi nostri iesu
1 christi.¶†Constat qđ de iure communi auus mater-
nus prefertur patruo coniuncto ex vno latere siue ex
pluribus lateribus:prout ꝓbat tex.in auc.defuncto.
2 C.ad ter.†Transuersales enim excluduntur ab ascendentibus ex-
ceptis solum fratribus vtrinqꝫ coniunctis.ꝛ hoc constat:ac etiam
filijs fratrum prout volunt glo.que incip.nõ aut em.in fi.in.d.auc.
3 defuncto.C.ad tertul.ꝛ ibi Cy.Saly.Raph.ꝛ Pau.de cast.†qui
simpliciter dicunt ꝙ filij fratrum vtrinqꝫ coniunctorum succedunt
ab intestato vna cum parentib⁹.Et lꝫ tex.quo mouentur.s.in auc.
vt fratrum.sili in nigro loquatur qñ vna cum parentibus extant
etiam fratres vtrinqꝫ coniuncti:ita ꝙ ꝯcurrit parẽs et frater vtrin
qꝫ coniunctus ꝛ filij alterius fratris vtrinqꝫ coniuncti iam premor
tui:tũ dicti doc.ꝛ glo.loquũtur simpliciter:ꝛ sic videntur loqui etiã
si non extant fratres vtrinqꝫ coniuncti:ꝛ idem simpliciter loquens
Bal.in auc.cessante.C.de legi.here.ꝛ idem specifice etiam quando
frater non extat.firmat Jac.de bel.in.d.autẽtico vt fratrum filij.ꝙ
et vult Bal.in auc.post fratres.C.de legi.here. ꝛ facit text.rubrice
in.d.auc.vt fratrum filij.Nigrum enim speciale extenditur per ge-
neralitatem rubrice:saltem si rubrica habet verba dispositiua: nã
ex eis tunc arguitur vt per glo.ꝛ doc.in.l.j.C.ne fideius.do.den.et
per eam extẽditur lex specialiter loquens prout probat glo.in.l.j.
C.de capi.ciui.censi.exi.libro.xj.quam Ponta. in suis singulari.
dicit esse sing. sed est similis in.§.j.in auc.vt facte.no.consti.qđ est
ponderandũ ad infra dicenda:quia ẽm hoc aliter succedunt nepo-

4 tes patruis quã patrui nepotibus.†Cũ ergo clarũ videatur de iure cõi ꝙ auus preferatur patruo vr̃ ita ↄcludendũ in casu nostro: attento ꝙ statutũ nõ vr̃ militare in casu nostro ex pluribꝰ. et pmo: quia statutũ loquitur in successione ab intestato. pupillus autẽ nõ videtur ꝓprie decedere intestatus: vt in. l. j. in princ. ff. de suis ⁊ legi. per quẽ tex. hoc ↄcludit Bald. in cõſi. qđ incip. si mater. ꝙ non extãte patruo vbi dicit se sepe ↄsuluisse ↄtra Bart. in hmõi statutis excludentibus matrẽ ꝓpter agnatos. ⁊ dicit ꝙ. d. l. j. §. j. de suis et leg. ꝓcedit vbi agitur de rationabili fauore: sed vbi agitur de dura ⁊ irrationabili exclusione: maxime in statutis nõ est a ꝓpria significatione recedendũ ẜm Pe. Gui. de cu. ⁊ Ray. Solus Barto. cõtra ẜm eũdem Bal. qui subdit ꝙ non est verũ ꝙ iuriscõsultus in d. l. j. de cõi vsu loquẽdi vulgi: sed de interpretatione iurisconsulti: que ꝓcedit ex eo ꝙ tractatur de rõnabili fauore: hic ꝟo tractaṫ de odio ẜm eum: ⁊ ꝙ statutũ loquens de successione intestati non verificetur in pupillo decedente: firmat idem Bal. in cõſi. mihi. ccxx. incip. de iure cõmuni. vbi dicit se vidisse multa cõsilia cõtra Bar. ⁊ ꝙ ipse al's consuluit. et idẽ firmat ipse Bal. in consi. mihi. ccix. inci. dictum statutum loquitur. ⁊ in alio mihi. ccxj. incip. testator iste. et in alio mihi. ccccxc. vbi hanc q̃ſnẽ disputat ⁊ tenet cõtra Barto. in statuto excludente matrẽ: q̃ est multũ iniquũ ẜm eum. et rñdet ad motiua Bar. idem in statuto excludente matrẽ tenet in cõſi. mihi dxx. incip. statuto communis burgi. Idem etiam tenet in consilio mihi. ccccxcvj. incip. statuto cõis burgi. idẽ etiã firmat Ang. in ↄſi. xxvj. ẜm ordinẽ informis incip. statuto excludit. et idẽ ↄcludit ipse Ang. in cõſi. mihi. ccxj. incip. ex facto proponitur. in pe. ⁊ vlti. col. Idẽ reperio qđ cõsuluit in alio cõſi. qđ incip. amice charissime. dicens ꝙ ita pluries fuit consultum ⁊ iudicatũ. et in alio consi. qđ incip. ex predicta facti narratione. videṫ cũ hoc sentire: lʒ non se firmet. et dicit ꝙ multi consuluerũt hoc: ⁊ ꝙ audit ꝙ ita fuit iudicatum in terra sancti Seuerini in qua tunc consulebat: subdit tamen ꝙ ipse al's consuluit sequendo theoricã Bar. que duo ↄsilia habeo nõ inserta in consilijs informis. hãc etiã partẽ negatiuã firmat ange. in. l. in testã. j. C. de testa. mili. idẽ etiam cõcludit in simili statuto loquẽte de successione intestati in alio suo cõſi. nõ impresso. inci. vtrum statutũ vendicet. idem etiã concludit Pet. de an. in repe. c. canonum. de consti. in antiquis. in. xiiij. q. principali. iij. mẽb. colũ. lxx. versi. quid dicens de patruo. ⁊ dicit se ita consuluisse cum pluribus doc. bononiensibus. Idem cõsuluit Pet. de pern. in cõſi. inci. ista questio hʒ plura dubia infrascripta. in pe. charta. ⁊ in alio eius consi. incip. ex facto proposito quinq̃ eliciunṫ dubia. idem in alio consi. incip. viso puncto predicto queritur an statutũ. Idẽ Joannes de lig. in consi. incip. in casu proposito tolle pro fundamento. Idẽ Ri. de saly. in consi. suo incip. queritur an sine liberis. ⁊ idem Jo. de imo. in consi. suo incip. in casu premisso est ante oĩa aduertẽdum col. ij. Idẽ etiã voluit Bald. in vsibus feu. in titu. si feu. de fu. feu. c. j. loquens in statuto excludente matrẽ: qđ dicit esse odiosum et cõtra equitatem naturalẽ: ⁊ dicit non curandũ de cõi vsu vulgarium in quo se fundat Bar. cũ statuta fiant a peritis ẜm eum si ista tutum non militat in pupillo: ergo stamus iuri cõi: ⁊ sic auus ꝑferṫ patruo. Sin autẽ teneaṫ dictum statutũ militaret etiam in intestabili videretur ꝙ dictum statutum sit intelligendum in potiori significatu: ⁊ sic patruo coniuncto patri ex vtroq̃ parente in quibꝰ esse videtur maior rõ: nam vr̃ ꝙ patruus vtrinq̃ coniunctus preferatur patruo coniuncto ex vno latere: prout dicimus in fratribus et filijs fratrum. in auṫ. cessante. C. de leg. here. vbi non solũ fratres vtrinq̃ coniuncti preferunṫ fratribus ex vno latere coniunctis: lʒ etiã filij fratrũ qui coniuncti erant ex duplici latere preferunṫ fratribus consanguineis vel vterinis: lʒ in priori constitutiõe. vt in d. auṫ. cessante. Diuersa ergo rõ videṫ in patruo vtrinq̃ coniũcto ⁊ in patruo ex vno latere coniuncto: et statutum non loquitur per vniuersalem oĩs patruus: sed per indefinitã patruus: et indefinita non equipollet vniuersali q̃n non est eadẽ rõ et cõditio oĩm subuniuersali cõprehensor: prout hãc theoricã tradit gl. in. c. vt circa. de elec. lib. vj. Bar. in. l. si pluribꝰ. de lega. ij. ⁊ doc. in dictis iuribus. et ideo vt minus ledaṫ ius cõmune restringaṫ ad patruũ cõiunctũ patri ex vtroq̃ parente. Et si statutum secus voluisset videtur qđ id

5 verisimiliter expressisset prout. s. ꝓxime expſſit in fratribꝰ.† His tñ non ob. ↄtrariũ arbitror de iure rñdendum: nam statutũ expſſe decidit ꝙ vbi extant patrui vel patruus succedat patruus ⁊ nõ succedat auus maternus nec aliqui attinentes per lineam maternã: ita ꝙ v'ba statuti sunt clara sup quibus non videtur instandum. l. ille aut ille. §. cũ in verbis. de leg. iij. constat enim ꝙ in casu isto queritur vtrũ hereditas dicti cõtis delata fuerit peregrino auo materno: an dõno bandino Joãni Angelo patruis: nec negaṫ peregrinum fuisse auum maternũ: nec dictos dõnum badinum Joannem

6 et Angelum esse patruos.† Patruus enim est frater patris. l. in. riſconsultus. §. patruus. ff. de gradi. et insti. eo. ti. §. patruus. Non enim distinguitur frater ex vno latere an ex vtroq̃ latere. Et constat fratrem consanguineum: ⁊ fratrem vterinum fratrem esse etiã proprijssime loquẽdo ita et frater consanguineus patris patruus proprie est. Nec ista consideratio pluralitatis vinculorũ fuerat in consideratione ante iustinianũ: nã prius agnati ⁊ cognati trãsuersales succedebant sola inter eos agnatos habita ↄsideratione prerogatiue graduum. ff. de suis ⁊ leg. l. ij. §. hereditas. et sequẽti. et. §. proximum. et insti. eo. ti. in prin. ⁊. §. non tamen oĩbus. et sil'r inter cognatos eo iure quo vocabantur. s. pretorio sola graduum prerogatiua considerabatur. l. j. §. gradatim. ff. vnde cogna. et. §§. precedentibus. et insti. e. ti. in princ. Solum reperitur per iustinianũ facta consideratio pluralitatis vinculorum. in auṫ. de heredi. ab intestato. §. reliquum est. et in autentico vt fratrum filij in rubro et nigro. ex quibus sumpta est auṫ. cessante. de leg. here. ⁊ auṫ. defuncto ad tertu. que iura solum loquuntur in fratribus et filijs fratrum: in alijs itaq̃ videtur remanere ius antiquũ. ar. l. precipimus. de app. et. l. sancimus. C. de testa. ⁊. c. cum dilectus de cõsue. cum si. Et hoc fatentur oẽs in constitutis in quarto gradu vel vlteriori. In patruis autem qui sunt in tertio gradu: prout filij fratrum: potest dubitari vtrum in eis sit in consideratione pluralitas vinculorum in successione ab intestato. circa quem articulum qui confert ad p̃sentem decisionẽ reperio dñm christoforũ de castellione ⁊ dñm Signorellum de sig. de amodeis et plures alios doc. consuluisse cõtrariũ qđ tenuerunt Jac. de bel. ⁊ Bart. Constat autem ꝙ longe maioris auctoritatis sunt auctoritates Jac. de bel. et Barto. immo solius Bar. q̃ dictorum consulentiũ: et maxime iuuate auctoritate Bal. et Pau. de cast. ⁊ hanc partem amplexus sum ⁊ legendo ⁊ pluries consulendo. vnde ex his infertur ꝙ respectu successionis ab intestato omnes patrui sunt eiusdem conditionis de iure cõmuni: ⁊ in omnibus militat eadẽ ratio propinquitatis graduum que sola cõsideratur in huiusmodi materia successionis: ⁊ ideo illa indefinita huius statuti nostri pariter cõprehendit patruũ fratrem consanguineũ patris prout fratrẽ patris coniunctũ ex vtroq̃ parente: fatendum ꝙ esset ꝙ non cõprehenditur patruus coniunctus patri ex latere matris dũtaxat: ex quo agitur de exclusione matris ⁊ aliorũ coniũctorũ ex latere matris: prout tũc esset ipse patruus. nec ob. alia rõ ꝙ prout expressit in fratribus et filijs fratrum ꝙ admitterentur fratres ex latere patris tñ coniuncti. ita expressisset in patruis si voluisset: quia rñdetur ꝙ non expressit: quia noluit facere distinctionẽ ⁊ differentiam inter coniunctos ex vno latere ⁊ coniũctos ex vtroq̃ latere: sed voluit eos pariter venire prout ⁊ pariter veniunt de iure cõi. Si enim voluisset patruum vtrinq̃ coniunctũ preferri patruo ex vno latere coniuncto expressisset: prout expſſit in fratribus et filijs fratrum. Itaq̃ dictũ argumentum retorqueṫ in contrarium. Sil'r si patruus vtrinq̃ patri coniunctus preferreṫ patruo coniuncto ex latere patris solum esset alia exorbitãtia a iure cõmuni non minor q̃ ꝙ patruus agnatus preferatur matri ⁊ ceteris cognatis. Cum ista exorbitãtia reducat rem ad ius antiquũ: illa autem nulli est iuri conformis.†

7 Nec etiã obst. alia ratio ꝙ pupillus proprie non dicitur intestatus decedere: quia circa hoc est aduertendum ꝙ licet tex. ita dicat in. d. l. j. de suis ⁊ leg. ⁊ multi per illum tex. teneant ꝙ in hmõi statuta loquentia de intestatis nõ verificetur in intestabilibus: tñ in contrariũ est magis cõis snĩa. Nam primo glo. in. l. generaliter. in prin. C. de insti. et substi. sub cõdi. fa. dicit ꝙ idem est dicere sine testõ ꝙ dicere intestatus. Itẽ Bart. in d. l. j. de suis et leg. tenet ꝙ hmõi statuta loquentia de successione intestati vel ab intestato militant etiam in pupillis et in alijs qui nequeunt testari. et licet dicat id procedere ex communi vsu loquẽdi: tñ non exigit ꝙ probetur sentiẽs probari ꝑ illum tex. qui idem concludit in consi. qđ incip. hec est copia cuiusdam statuti: mihi in ordine. lvij. et ita pluries consuluit prout dicit hic Pau. de ca. fundat se per tex. in. d. l. j. in fi. prin. Idem cõsuluit in cõſi. incip. in hac questione facit dubium. prout refert Pon. in. l. in testõ. C. de test. mili. et idem tenuit in consi. mihi. lxxj. incip. statuto vrbis veteris. et idem tenuit prout quidam referunt in consi. incip. quedã puella. et in alio consi. incip. in. q. predicta plura videntur moueri dubia. et Bar. sequitur. Pe. de an. in. c. cum tibi. de test. et Ang. in cõſi. xlvij. incip. petrus de vrbe veteri. et Pau. de ca. in cõſi. cclxxxiiij. reuocatur in dubium. ⁊ idem pau. de ca. in. l. in ambiguas. ff. de. ll. et in. l. ij. C. de impub. Idem Bal. in consilio mihi. dxix. incip. vtrũ pupillus. idem vult ipse Bald. loquens in conditione si decesserit intestatus. in consi. mihi. liiij. incip. manualis cum auctoritate. Et ideo si est consuetudo in patria ꝙ pupilli dicantur decedere intestati vel ab intestato: tunc statutum trahetur ad hereditatem pupilli ẜm Ange. in. d. l. in testõ. C. de mi. test. et ita pluries consuluerunt ꝙ sit necesse probare communem vsum loquẽdi ẜm Pau. de ca. hic. q hic ⁊ in. l. cũ antiquioribꝰ. de iure deli. ↄcludit ꝙ lʒ se bar. fundet i cõi vsu loquẽdi: tñ nõ sit necio ꝓbãdi cõis vsus loq̃ndi: q̃ tex. d. l. j. ꝑ quẽ se fundat bar. dicit ꝙ ꝑ itestato accipere debemꝰ. ⁊ glo. nostra dicit ꝙ idem est decedere sine testõ vel intestatum: ⁊ hãc opi. Bar. post multa firmat. d. Ludo. in. d. l. in testamento. dicens se his consuluisse: licet Bal. in. c. j. de succes. feu. et in. l. in testõ. ff. de legi. tuto. ⁊ in consi. qđ incip. simpliciter extat vel non extat. quas auctoritates refert ipse Pon. in. d. l. in testamento. confutãdo rationes adductas in cõtrarium: maxime illam ꝙ statuta sunt cõdita a peritis: et ideo non habet locum in eis communis vsus loquẽdi vulgarium

di vulgarium

di vulgarium: prout est iste q pupilli dicantur intestati vel ab intestato decedere: nā immo etiā in statutis ɔditis a peritis militat cōis vsus loquēdi vulgariū p gl. no. in c. nōnulli. in princ. de rescri. et in c. statutū. §. cū autē. in ḃbo vnā dietā. eo. tit. li. vj. Et idem ad aliud tñ ꝓpositū p dictas gl. dixit idē Pōt. in l. qui se patris. C. vñ lib. Et ita etiā rñdet Panor. in d. cōsi. lxxvj. p gl. d. c. nōnulli. et qđ no. Inno. in c. olim. de ḃb. sig. Itē scđo negant statuta cōiter cōdi a peritis. Tertio rñdet Pōt. q negari nō pōt quin verbū intestatus trahat ad pupillū ex cōi vsu loquendi peritorū: vt probat i. d. l. in testō. et in l. ij. C. de impube. ⁊ l. credendū. ff. qui petant tuto. et in l. ij. §. si mater. ff. ad ter. ⁊ in l. omnē. C. e. tit. ⁊ in l. sciāt. C. de legi. here. ſm eūdem Pō. ad idē. l. lucius. de vul. ⁊ pup. l. pater filiā. §. fi. ad. l. fal. Itē Pō. ibi rñdet ad alias rōnes Bal. vt ibi p eū. q se fundat in cōi vsu loquēdi: prout Bar. tñ nō vr̄ requirere q sit probandus: sed pbari p dicta iura. ⁊ pōderat etiā Pōt. d. l. j. ibi. sed hos p intestatis haberi. facit etiā vltra eos. l. intestato. §. intestatus. de legi. tu. ⁊ l. intestatus. de ḃb. sig. ⁊ insti. de here. ab inte. in princi. que iura tradunt p regula illum esse intestatum qui non facit testū vel non iure facit: que verba sine dubio cōueniunt etiā pupillis. nā dicit Pōta. in d. l. in testō. de test. mili. qđ si statutū diceret si decesserit sine testō tunc sine dubio cōprehenderet pupillus: qđ ⁊ vidētur velle Saly. ⁊ Raph. fulg. in d. l. generaliter. in prin. patet igitur q ius ciuile hanc significationē attribuit ḃbo ab intestato seu verbo intestatus. qđ et demonstratur: q nullibi maxime in auē. vel insti. tractatur de successione intestabilis: nisi in tractatu de succes. ab intest. ergo datur intelligi q iurisłator tractando de succe. ab inte. intelligit tractare etiam de successione intestabilis. ergo etiā in statutis que sunt pars iuris ciuilis talis etiā sumatur interpretatio. Contraria aūt opi. procedere posset qñ esset aliud statutū q verba proprie caperentur in statutis: nam tunc procederet opi. ɔtraria: prout dicit Saly. in l. cum antiquioribꝰ. C. de iure delib. secus sentiens si dictū statutū non est in loco. Et subdit q predicta ꝓcedūt in ḃbo intestatus. qđ ꝓprie conuenit illis qui pñt testari. vt. d. l. j. secus in ḃbis ab intestato. ⁊ allegat Petrum eliā id dixisse in. iiij. presciani. tamen verbum ab intestato ꝓprie conuenit etiam intestabili: † q dictio ab separat ⁊ negat naturā ḃbi cui adiungitur: ⁊ ꝓpterea si intestatus cōprehendat testabilē ⁊ nō intestabilē: dictio ab operatur qđ cōprehendatur intestabilis proprie sumēdo: lꝫ cōiter alr̄ sumatur. s. q ponatur late p intestato ſm ipsum Petrum eliā vt refert Saly. in d. l. cū antiquioribꝰ. ex hoc concludēs q statuta loquētia de successione ab intestato exclusiua feminarū trahātur etiā ad pupillū decedentē ꝙtūcūqꝫ sit aliud statutū q ḃba statutorū ꝓprie intelliguntur: ⁊ facit differentiā inter intestatus ⁊ ab intestato: ponderando etiā q ḃbū intestatus respicit etiā qualitatem psone ⁊ psonam determinat cōiter: sed ḃbū ab intestato determinat ḃbū decessit: ita q non ita respicit qualitatē psone coherentē: sed qđ decedat sine testō ſm eū. Et hanc differentiā inter verbū intestatus ⁊ verbū ab intestato facit etiā hic Raph. sequēdo Bal. in ḃbo intestatus. ⁊ Barto. in verbo ab intestato subdens q hanc differentiam consulendo tenuit solēnis doc. Signorellus de amodeis. et hanc differentiā firmauit consulendo Saly. eādem distinctionē facit Bal. in consi. mihi. ccxix. incip. promitto qđ statutuꝫ. et Ang. in consi. incip. vtrū statutū vēdicet. quā perpetuo tene mēti: q cōiter statuta loquuntur p ḃbū ab intestato. Cū itaqꝫ statutum nostrū non loquatur per verbum intestatus: sed p ḃbū ab instato: concludendū sit q militet etiā in successione passiua pupilli et cuiusuis intestabilis. Restat itaqꝫ ɔclusio q hereditas dicti cōtis non fuerit delata auo materno: sed dictis suis patruis: et successiue ex psona dicti contis eis censeatur ⁊ sit delata hereditas dicti ser Thome eius patris. Laus deo.

Summarium super consilio. cccxxxvij.

1 ❧ Hereditas fratris ab intestato defuncti an transmittatur etiaꝫ non adita per fratrem in suos filios.
2 Scientia iuris deliberādi qđ trāsmittit infra annū sumit a primo auctore cuius cursus continuatur in successore.
3 Aditio hereditatis q presumatur extentione ⁊ possessione bonorū hereditariorū ⁊ habitatione domus defuncti. nu. 12.
4 Testis officium est tm̄ deponere ea que corporis sensu percipit.
5 Aditione quasi contrahimur.
6 Adire nequit qui se obligare non potest. fallit in pubere facto.
7 Obligari q nequeat minor sine solēnitate an militet etiā in quasi contractu que dicitur aditio.
8 Restitutionis beneficium qñ videatur cessare in minore.
9 Restitutionem in integrum arbitri an possint concedere. nu. 21.
10 Juramento partis statur in concernentibus animuꝫ que directo verificari non possunt.
11 Equiuoca interpretantur prout magis expedit facienti.
13 Adire potest hereditatem minor. xxv. annis: maior tamen quatuordecim non obstante statuto qđ minor obligari nō possit sine solennitate.
14 Aditio hereditatis licet sit quasi contractus qua obligatur heres non tamen vere dicitur contractus: quia aditio non obligat cum aliud sit obligari et aliud obligationem facere: et sic nō comprehēditur aditio sub statuto disponente qđ mulier obligari non possit sine consensu consanguineorum.
15 Adire potest minor hereditateꝫ sine consensu curatoris vbi nulla sunt debita hereditaria.
16 Cessantibus verbis legis cessat et eiusdem legis dispositio.
17 Additionem impugnans vti nullā pbare debet nullitatis causas.
18 Possessio longa causat et presumit oīa solēniter acta fuisse.
19 Prescriptio non causatur minori tēpore ꝙ longissimo vbi agitur de preiuditio tertij.
20 Restituitur de facilli minor lesus sui facillitate.
22 Prescriptio incepta cum maiore qñ videatur ɔtinuata cū minore succedente maiore.

Consilium. cccxxxvij.

In nomie domini nostri Jesu christi. † Dictos actores fouere iustitiā videtur aperta fronte concludendū: qm̄ constat hereditatem fratris non aditam non transmitti. l. quoniam sororem. C. de iure deli. l. j. §. in nouissimo. C. de cadu. tollend. cū cōcor. Ideo cum vt presupponitur benedictus non adiuerit hereditatē Pauli sui fratris pro parte ei delata ⁊ decesserit illam non transmisit in Antonium suum filium ⁊ heredem: nisi forte si sciuit hereditatem sibi delatam transmiserit eam ex iure deliberandi: cum vt presupponitur decesserit intra annum per. l. cum antiquioribꝰ. C. de iure delib. sed illa transmissio nō videtur iuuare dictum Antonium †: nam heres in quem fit transmissio hereditatis vigore iuris deliberandi non habet facultatē adeundi nisi intra annū a die scientie sui auctoris: quia ius deliberandi est annale. d. l. cum antiquioribus. qui annus est ab initio vtilis: quia nō incipit nisi a die scientie vt ibi: immo nec competit tale ius ignoranti vt ibi probatur: ex quo tamen cepit competere tale ius ⁊ currere tempus anni illud tempus est continuum: prout voluit in d. l. cum antiquioribus. in. iiij. q. ⁊ Saly. ibi. ⁊ idem Bal. in l. si infanti. in fi. eo. ti. ⁊ bar. in l. qui duos. ff. de reb. dub. ideo currit heredi etiā ignoranti. ideo si d. Ant. non adiuit hereditatē Pauli intra annū a die quo Benedictus eius pater sciuit hereditatem pauli sibi delatam nō iuuatur amplius dicto beneficio transmissionis iuris deliberandi: sed non constat eum adiuisse expresse. † Et licet conetur probare qđ adiuit tenendo ⁊ possidendo bona hereditaria dicti Pauli intra annum: et ex detentione ⁊ possessione bonorum hereditariorū inducatur aditio. l. j. cum ibi no. de repu. ⁊ absti. heredi. C. ⁊ p Bart. et doc. in l. gerit. de acqui. here. ⁊ in l. pro herede. eo. ti. tamē aduersus hanc allegationē tacite aditionis plura adducuntur ex quibꝰ videtur ruere istud fundamentum. Primo quia prout allegatur testes: quorum tñ dicta non vidi: dicunt q dictus Anto. in dictis Pauli bonis se habebat post mortem Pauli intra annū vt prius in vita pauli: vnde non videtur q ex hoc adiuerit hereditatē cum non fecerit nouos actus. Attento etiam ⁊ scđo q dicta bona erāt cōia pro indiuiso: itaqꝫ poterat in dictis bonis facere actus denotantes possessionē ⁊ detentionem rōne sue portionis indiuise que non erat separata ab alijs portionibus: itaqꝫ actus ipsi ꝙtum percipi possunt in oculis omniū ɔcernebant absolute ipsa bona. † Et officium testis est soluꝫ ea deponere que sensu corporis percipit. l. testium. C. de test. l. qui testamēto. §. fi. ff. de test. ⁊ per Jnno. ⁊ doc. in c. cum causam que. extra eo. tit. Tertio quia non apparet q interuenerit presentia vel voluntas duorum ex proximioribus consanguineis dicti Antonij: qđ prout presupponitur erat minor tēpore mortis dicti Pauli et per totum illum annum ⁊ vltra. † Jpse autem solus videtur adire q non poterat stante statuto in themate deducto: cuꝫ in additione quasi contrahatur. l. apud iulianū. §. fi. ff. ex quibꝰ cau. in pos. ea. ⁊ l. ex maleficijs. §. heres. ff. de act. ⁊ ob. et insti. de obli. que ex quasi cōtractu nascun. §. heres. ex quo quasi contractu obligatur qui adit vt dictis iuribus. † Et ideo qui non potest se obligare non potest adire. institu. de auc. tu. §. sed neqꝫ. et. l. more. de acqui. here. ⁊ no. Bar. ibi. ⁊ in l. mutum. §. j. eo. titu. et ibi Bal. Ang. Jmo. ⁊ doc. Ex quo enim statutum loquitur de obligatione verificantur verba statuti etiam proprie sumpta merito ⁊ c. l. non aliter. de lega. iij. cum concor. † Quinimmo ⁊ si statutū diceret q minor nequeat contrahere sine tali solēnitate: videtur q militet etiam in quasi contractu: ⁊ sic in aditione hereditatis: quia omnis obligatio venit appel. contractus. l. omnem. ff. de iudi. prout per illum tex. videtur concludere Bar. in d. l. more. cū itaqꝫ non adiuerit intra annum cum consensu proximiorum consanguineorum videtur sibi fuisse preclusa via ad adeundum vigore iure deliberandi in eum transmissi per d. l. cum antiquioribus. † Nec prout videtur potest iuuari beneficio restitutionis in integ. aduersos lapsum temporis per quem priuatur facultate querendi hereditatē lucrosam vel seruari illesus a cursu temporis per. l. fi. C. in quibus causis in integ. resti. non est neces. quia istud tempus cepit currere in vita Benedicti qui erat maior et continuatū fuit aduersus eius heredem minorem. Et quādo tempus currere incipit aduersus maiorē

et completur aduersus minorem qui succedit in ius defuncti cessa re solet in integ. resti. p. l. emilius largianus. ff. de mino. et vbi cessa bat in integ. resti. de iure antiquo cessare videtur etiã beneficiũ. d. l. fi. in qui. cau. in integ. rest. non est neces. prout ⁊ ibi tangunt doct. Et insuper negatur eũ esse intra tẽpora ↄcessa ad petendũ in inte. resti. ⁊ paria esse solent non esse et non apparere. l. duo sunt titij. de 9 testa. tute. ⁊. l. in lege. ff. de contrahen. emp. cũ si. Et insup† arbitri cõpromissarij non videntur posse restitutionẽ in integ. cõcedere. l. 10 fi. C. vbi ⁊ apud quẽ. † Tamẽ his nõ obstantibꝰ vr dictꝰ antonius absoluendus per dictos arbitros a petitis per dictos heredes pe tri: nam si dictus Benedictus non ignorauit mortẽ dicti Pauli ⁊ successiue sibi delatam eius hereditatem pro dimidia: tũc trãsmit tit ius deliberandi per. d. l. cum antiquioribus. prout. s. in contra rium deductũ est. Et dictus antonius heres Benedicti sui patris intra annũ se immiscuit in dictis bonis tenẽdo possidẽdo ⁊ fructã do prout deponunt testes: lʒ dicta eorũ occulata fide nõ viderim: et p ↄñs se immiscuit hereditati patris ⁊ patrui: cũ sola habitatio in domo defuncti inducat in dubio apprehensionem hereditatis glo. ⁊ doc. in. l. j. si vt se ab hereditate absti. et satis ꝓbaꝛ in. l. j. C. de repu. ⁊ absti. here. Nec obst. ꝙ post mortẽ patris ⁊ patrui prout di cunt testes se gessit circa dicta bona prout in vita eoꝝ se gerebat: ⁊ sic prout in vita dictos actus faciebat citra voluntatem adeundi: ita ⁊ postea actus non mutati censeantur facti eodẽ ꝓposito: quia mutatio animi non presumiꝛ. l. eũ qui mutatã. ff. de ꝓba. ⁊ ex prius gestis postea gesta interpretantur. c. scribã. de presum. l. vel vniuer sorũ. de pig. act. l. si seruus pluriũ. §. fi. de leg. j. cũ multis si. q̃ rñdeꝛ ꝙ in vita illorũ illos actus censebaꝛ facere iure familiaritatis: ⁊ li cebat ei se intromittere scientibus ⁊ volentibus seu nõ cõtradicen tibus patre ⁊ patruo. l. qui iure familiaritatis. ff. de acqui. he. post mortem dicta familiaritas cessauit: quia non cadit familiaritas cũ mortuo: quia mors omnia soluit. in auꝫ. de nup. §. deinceps. et nõ entiũ nulle sunt cause inquit philosophus ad hoc. l. ij. ff. de vsufru. l. eius qui in prouinciam. ver. q̃m tunc. si cer. pe. l. adeo. §. ꝙ si toto. de acqui. re. do. Non licebat itaqꝫ dicto Antonio circa bona iacen tis hereditatis ea facere que facere licebat in vita illorũ: alꝛs seque retur ꝙ filius qui in vita patris vna cũ patre domũ habitabat fru ctus cõsumebat: fructus recolligebat ex bonis paternis vel mater nis: ea faciẽdo post mortẽ eorũ non censeretur adire vel immiscere hereditati qđ est absonũ ⁊ cõtra. l. j. cũ ibi no. C. de repu. ⁊ absti. he re. ⁊ no. in. d. l. j. si vt se ab hereditate absti. nã est verisimile ꝙ ⁊ in vi ta patris filius domũ inhabitaret. Preterea si actus sunt equiuo 11 ci qui pñt interpretari facti gratia adeũdi hereditatẽ: † ⁊ alia causa statur declarationi eius qui actus gessit: vt not. Bar. in. d. l. gerit. circa medium. de acqui. here. facit optime glo. in. §. alie. institu. de acti. vbi in cõcernentibus animũ qui testibus innotesceret directe non potest statur iuramento partis. Ad hoc etiã qđ no. p. d. Ant. et moder. in. c. cum ad sedẽ. de resti. spo. vbi cũ retentio ⁊ continua tio possessionis dependet ab aio possessoris statur eius dicto. qđ ⁊ no. docto. in. l. siue possidetis. C. de ꝓba. ita ⁊ stetur dicto antonio vtrum dictos actus qui probantur fecerit animo adeũdi necne: q etiam animus satis declaratur ex postea gestis p ea que declaratur prius gesta cañ. cũ per bellicã. xxxiij. q. ij. et per glo. xvij. di. perue 12 nit. ⁊. xliij. di. multis. ⁊ in. d. c. scribã. de presump. † Insuper etiam in actibus equiuocis interpretatio fit prout magis expedit faciẽ ti. ar. eorum que habentur in. l. j. ⁊ seq. ff. de solu. Ideo si hereditas reputatur lucrosa presumuntur gesti animo adeũdi. Secus si here ditas reputabatur dãnosa: cũ itaqꝫ esset vtile dicto Antonio adi re hereditatem predictam: ⁊ non adire esset dãnosum gerẽdo se in dictis bonis pro possessore censeri debet id fecisse animo donan 13 di. † Et si dicaꝛ non poterat accedere ad dicta bona pro parte pa terna ad eum deuoluta ⁊ in eis insistere: quinetiam attingeret par tem que erat Pauli predicti. Respondetur ꝙ eodem tempore de lata fuit ipsi hereditas patris et hereditas dicti pauli sui patrui. Ideo ea ratione qua per illos censetur immiscuisse hereditati pa terne eadem ratione adiuisse hereditatem patrui. Preterea testes deponũt ꝙ tenuit ⁊ possedit bona dicti Pauli: ⁊ sic eius partem. multifariam varijsqꝫ vijs deducitur ꝙ si non obstaret statutum cẽ seretur adita dicta hereditas intra annum a die mortis dicti pau li: quo tẽpore probantur dicti actus gesti. Illud enim constat qđ li cet esset minor. xxv. annis: ex quo erat pubes poterat adire. l. pube rem. C. de iure deli. ⁊. l. j. ⁊. ij. C. si vt se ab here. absti. iuncta. l. in cau 14 se. ff. de mino. † Videndum est itaqꝫ an obstet dictum statutũ: circa qđ est aduertendũ ꝙ statutũ dicit ꝙ non possit aliquẽ cõtractũ vel obligationem facere quatenus prohibet facultatem faciendi con tractum: licet Bart. in. d. l. more videatur velle ꝙ etiam verificetur in quasi contractu per. l. omnem. de iudic. tamen loquitur arguen do non decidendo. Decidit autem in. l. apud iul. §. fi. ff. qui. ex cau. in possessionem eatur. concludens ꝙ quia quasi contractus nõ est proprie contractus: licet per aditionem quasi contractus celebre tur vt ibi. cum si. tamen poterit mulier adire sine consensu consan guineorum: licet statutum disponat ꝙ sine tali consensu contrahe re nequeat. qđ et volunt Bal. Ang. ⁊ Imo. in. d. l. mutum. §. j. per d. rationem Bar. secus volunt ipsi et Bar. et Ponta. in. d. l. mutũ. §. j. si statutum dicat ꝙ mulier non possit obligari sine consensu cõ sanguineorum: et idem voluit Bart. in. d. l. more. Ideo idem vide tur in casu nostro in quo disponit statutum ꝙ non possit obliga tionem facere cum videatur eadem ratio: cũ sit certissimũ ꝙ adeũ do heres soleat obligari creditoribus hereditarijs ⁊ legatarijs. l. j. et. ij. C. cõmunia de leg. dictis. §§. heres. et. d. l. apud iul. §. fi. tñ hoc casu posset attentari contrarium: quia licet adiens hereditatem obligetur: tamen non obligat aditio: sed quia fingitur contrahere cum creditoribus et legatarijs: licet vere non contrahat: nec talis obligatio requirit consensum. Nã licet quis nollet obligari nihilo minus obligareꝛ ex aditione: ideo lex que subintelligitur quasi cõ tractum censetur facere ⁊ facit obligationem non mulier adeũdo. Vere autem et proprie facit contractum: et sic verbum facere stat proprie quatenus determinat verbum contractum: ita ⁊ proprie quãtomagis fieri potest sumatur quatenus determinat verbum obligationem. Et ideo intelligatur quando ipse facit obligatio nem volendo se obligare: non quando inuitus legis dispositione obligatur: tunc enim potius lex facit obligationem q̃ ipse: lʒ me diante eius facto obligetur. Non enim obligatur ex aditione: sed ex quasi contractu quem lex causat ex aditione. d. l. apud iul. §. fin. et. d. §. heres. Accedat qđ no. Bal. in. l. j. ff. de contraria actione tu tele. vbi vult qđ pupillus sine tutoris auctoritate obligeꝛ ex quasi contractu: licet ius commune disponat ꝙ non obligetur sine tali auctoritate: licet sit dispositum a iure communi ꝙ nõ possit adire per. d. l. more. et. d. §. sed neqꝫ. et. l. potuit. et. l. si infanti. C. de iure delibe. et hoc teneri posset in his terminis etiam retenta opi. Bar to. et sequacium qui loquuntur in statuto ꝙ mulier nõ possit obli gari: aliud enim est obligari aliud obligationem facere ꝫm dictam considerationem. Et suaderet etiam latius ratio ꝙ statutum hu iusmodi non trahatur ad obligationes que non descendunt ex cõ sensu: nam obligationes ex quasi contractu causantur nonnunq̃ sine consensu. Si enim adeo credens non obligari: quia forte cre do nullum creditorem vel legatarium non aditurum si scirem vel crederem aliquem esse procedit obligatio preter consensum. Si er go non requirit consensum eius qui obligatur non suadet ratio qđ requiratur consensus aliorum: licet propter auctoritatem doc. non esset in pratica firmandũ quando statutum disponeret ꝙ non possit obligari mulier sine consensu ⁊c. quo casu docto. loquuntur. Nec etiam auderem firmare in casu nostro quo statutum loquitur per verba supra deducta non possit obligationem facere: q̃uis ra tiones iam dicte satis me moueant: nisi ↄcurrerent duo media qui 15 bus presens consultatio redditur satis clara. † Primo et principa liter: quia presupponiꝛ in dicta hereditate tunc non fuisse nec esse creditores neqꝫ legatarios qbus heres veniat obligandus: ⁊ ideo dictus minor adeundo non obligauit se alicui nec resultauit aliqs quasi contractus: quia non erat persona cum qua censeretur quasi contraher e: cum omnis cõtractus plurium personas requirit. l. j. in princi. et. §. conuentiones. de pac. ita et a simili quasi contractꝰ. Non enim est reperire contractum vel quasi contractum: nisi inter plures personas: nec obligatio reperitur nisi sit ꝑsona cui oblige tur. in vna enim persona sola non potest cadere obligatio aliqua actiue et passiue: nam si ad eum casum peruenit confunditur. l. vrã nius. de solu. l. debitori. C. de pac. cum simili. Et ideo cessant verba dicti statuti: quia adeundo nemini se obligauit. et propterea cessat 16 ipsa statutaria dispositio: † quia vbi cessant verba legis cessat legis dispositio. l. iiij. §. totiens. ff. de dã. infec. et. l. ita autem. ff. de admi nistra. tuto. et. l. j. §. finautem ad efficientis. C. de ca. tollen. Et hoc in terminis decidunt Ang. et Imo. in. d. l. mutum. §. j. de acquirẽ. 17 heredita. qđ et volunt ibi Raph. cu. et Pau. de cast. † Et quia di cens aditionẽ nullam nititur vigore statuti qđ exorbitat a iure cõ muni incumbit sibi onus probãdi qđ ex aditione resultauerit obli gatio: ⁊ sic ꝙ sint obligationes ex hereditate. nam qui nititur ex statuto seu alio iure exorbitãti incumbit ei onus probandi omnia que sunt ponderata in iure ipso exorbitanti: vt per glo. ⁊ docto. in clemen. fi. de rescrip. not. Bald. in. l. si quis non dicam rapere. C. de episco. et cleri. no. moder. legentes in. l. si quis maior. C. de transac. Pro regula enim presumitur dicit Bar. in. l. quotiẽs. ff. si qs cau. ⁊ sic pro iure cõi et regulari: et hoc in proprijs terminis similis statu tuti: qđ qui dicit aditionem nullam: quia ex ea resultat aditio de beat probare esse debita vel legata in hereditate. firmat et Imo. in d. l. mutum. §. j. per ea que habentur in. l. cum de lege. ff. de proba. 18 et idẽ volunt ibi Raph. cu. ⁊ Pau. de ca. † Et ex hoc capite reddi tur hec consultatio clara. Puto etiã qđ. d. Anto. possederit dicta bona post mortẽ Pauli per longũ tẽpus: vñ possumus dicere qđ presumatur interuenisse consensum cõsanguineorũ: quia ex lõga possessione causatur presumptio ꝙ oĩa fuerint solẽniter gesta: cum agatur solum de actu acqsitiuo faciẽti nõ afferẽte alicui preiudiciũ per. l. si filius. C. de peti. here. et in. l. qui in aliena. in prin. ⁊ ibi per Ang. et Imo. ff. de acqui. heredi. per glo. in. l. post mortẽ. de adop. per Ang. in. l. sciendũ. de verb. obli. per. d. Anto. in. c. illud. de pre sump. per doc. in. c. ea noscitur. de his que fi. a prela. p Pet. de an.

consi. et

19 consil.ꝛ in.c.peruenit de censi.†vbi Imol.dicit ꝙ vbi agitur de pre iudicio tertij reqrit lapsus lōgissimi tēporis.arg.illius tex.ꝙ dictū est dubiū.Sed non attingit casuz nostrum:quia aditio non tendit in preiudicium tertij ꝙ ꝛ pōderat Imola in.d.l.qui in aliena. Non insisto vlterius super hoc medio:quia non sum plene instructus ꝙ̄tum tēporis sit decursum.¶Nō est igitur opus insistere super rest. in inte.qꝛ si aditio valuit put.§.deductū est cessat lesio ꝛ cōsequen-

20 ter restitutio.Sin autē nō valuisset aditio †: et consequenter lesio fuisset causata in minori etate si resultasset exclusio regula est ꝙ mi nor lesus sui facilitate restituitur.l.fi.ꝛ per totū de in inte.resti. mi.

21 l.j.C.si vt se ab hereditate absti.†Nec obstaret ꝙ coraꝫ arbitris nō ventilatur causa restitutionis in integ.l.fi.C.vbi.ꝛ apud quem qꝛ il lud procedit quando principal'r petitur in integ.resti.Secus si in- cidenter petitur corā arbitris vt est casus in.c.pe.extra de in integ. resti.in casu autem isto veniret petenda incidenter merito ꝛc. Nec ob.ꝙ non est probatum ꝙ sit intra tempora ad petendū in integ. restitu.qꝛ est aduertendum ꝙ qui se fundat in minori etate illā pro bare debet.argu.l.ei qui dicit cum concordan.de ꝓbatio.ꝛ.l.de eta te de minoribus.Et idō in materia resti.in integ.ille qui petit resti- tutionem in integr.ratione minoris etatis debet probare se fuisse minorem tempore actus contra quem restitui petit.Et hoc doct.si aduersarius dicit esse decursa tempora assignata ad implorandu restitutionem in integrum aduersario incumbit onus probādi tē- pora decursa vt est casus vbi hec duo probantur in.l.si minoreꝫ.C. de in integ.restitu.mi.ꝛ ibi no.glo.ꝛ doc.ꝛ est clarum. Satis est er- go Antonio ꝙ non est probatum tempora concessa ad petendam restitu.esse post.xxv.annum decursa dūmodo ipse probauerit tem pore restitutionis decurse fuisse minorem. Nec ob.l.emilius de mi

22 nori.†Qꝛ loquitur in ꝑscriptione cōuentionali causata ex ꝯtractu defuncti cū eo inchoata in qua nihil agitur cū minore quo casu pre scriptio currit aduersus minorē nec restituit̄ iste est tex.in.d.l. emi- lius.Si vō ꝑscriptio est legalis nō inchoata cū maiore defuncto: tūc aduersus minorē nō currit ꝑscriptio.iste est tex.i.l.fi.C.in qbus casibus in inte.res.nō est necessaria.circūscripta ꝑscriptiōe.xxx.an. vt ibi.Si vō est ꝯuētio legalis nō ꝯuentionalis incepta cū maiore ꝛ finita cum minore eius successore.tunc currit aduersus minorem: sed minor restituitur vt per gl.in.l.sicut.C. de prescrip.xxx.vel.xl. annorū.per Barto.in.d.l.fi.C.in quibus causis in integ.resti.non est necessaria.ꝛ ibi per Bal.Saly.ꝛ Raph.ful.ꝛ per Ang.ꝛ Pau. de cast.in.l.j.C.si aduersus vsuc.vbi est tex.ſm cōmunē lectu. prout dicit Saly.ibi idē tenens.Ex quo enī causatur ex cōtinua negligē- tia ipsius minoris put declarat Raph.in.d.l.fi.itaqꝫ dictus Anto nius pōt se defendere dicendo se adiuisse legitime:qꝛ nō requireba tur solēnitas predicta dicti statuti ꝛ non resultaret aliqua obliga- tio ex ipsa aditione.ꝛ casu quo requireretur hereditatem adiuisse presentibus ꝛ consentientibus proximioribus consanguineisꝛ ad ꝓbationem ꝓbare longeuam possessionem si longum tempus in- teruenit.ꝛ casu quo non adiuisset minus solēniter fuisse lesuꝫ sui fa cilitate:ꝛ ideo debere restitui ꝛ petere incidenter in integ. restitu- tionem.Non aūt ꝓhibetur reus vti pluribus defensionibus etiam se cōpatientibus.l.nemo ꝓhibetur.ff.de excep.doli.c.nullus pluri bus.de reg.iur.in.vj.ꝛ.l.nemo ex is.ff.eo.titu. Laus deo.

¶Summarium super consilio.cccxxxviij.

1 ☞Salarie emptores cum certis capitulis: an si post emptionē factam concesserunt quibusdam facultatem vendendi cum certis capitulis astringantur isti emptores secūdum capitula inita inter emptores ꝑmos et venditores vt subijciantur penis dictorū capi- tulorū vel scđꝫ capitula nouiter inita inter ipsos et primos empto res.per totum consilium.

2 Contractus celebrati cū habentibus potestatem legis cōdende ha bent vim legis ꝛ ligant non ꝯtrahentes.

3 Ambigua verba cōtractus interpretantur contra euꝫ cuius nomi ne contractus initur.

4 Priuilegiū specialiter vni cōcessum videtur alteri denegatum.

5 Sal vendi prohibita in certis locis non dicit̄ vendi ꝓhibita in ma gazino personis loci prohibiti pro vsu illorum.

6 Dictiones in et ex inter se differūt:nam ex denotat extremitatem siue separationem:in vero ablatiuo iuncta denotat intrinsicitatē.

7 A verbis et eorum proprio significatu minime est recedendum.

8 Exceptio est regule declaratiua.

¶Consilium.cccxxxviij.

In noīe dñi nostri iesu xp̄i

1 ¶†Uidetur primo aspectu dicēdum in hac cōsulta- tione ꝙ Mariottus in themate nominatusꝛ socij ne queant aliquā quātitatem salis portare aut portari fa cere de magazino qđ habent in sancto angelo ad alia loca etiam si sint de locis descriptis in vltimo capitulo thematis qꝛ capitula ini ta inter camerā apostolicam ꝛ florauātē ꝛ socios emptores salarie marchie expresse ꝛ clare disponitur ꝙ nulla persona possit porta- re aut portari facere aliquam quātitatem salis de vno loco ad aliū alia loca absqꝫ bullata dictorum emptorum sub pena.xxv.floren.

2 auri.†Que capitula inita a camera apostolica licet per viā contra- ctus celebrati cum dictis emptoribus tū habent vim ligādi omnes l.penul.C.de dona.inter vi.ꝛ vxo.ꝛ.l.cesar.ff.de pub.ꝛ ibi per Bar. ꝛ doc.in qbus iuribus habetur ꝙ cōtractus celebrati cum habente potestatē legis cōdende habēt vim legis:ꝛ ideo ligāt etiā nō cōtra hētes.ꝛ capitula sequētia ꝛ precedētia etiam plurimū arctēt aduer sus facientes ꝛ minime verteretur in dubiū quominus mariottus ꝛ socij quatenus sal portarēt de vno loco ad aliū vel facerent porta ri inciderent in dictam penā nisi iuuarentur clypeo facultatis eis concesse per dictos florauantem ꝛ socios.Quinimmo inciderēt in alias penas impositas in dictis capitulis facientibus sal:vel sal vē dētibus que per alia capitula omnibus prohibentur ꝑterꝙ dictis emptoribus:nec in dubiū vertitur vtruꝫ a dictis penis excusentur quatenus facultas cōcessa ipsi mariotto ꝛ socijs se extendit:sed alle gatur ꝑ parte dicti florauātis ꝛ socioꝝ ꝙ nō est eis cōcessa facultas vēdēdi sal nisi in magazino ꝙ eis permittitur habere in castro san cti angeli ꝛ in terra fernani.Nō aūt ꝑmittit̄ eis vēdere sal in alijs lo cis etiā in locis descriptis in vltimo capitulo thematis nō enim ex primitur in alio capitulo venditionis seu cōcessionis facte ꝑ dictū florauātē ꝛsocios dicto mariottoꝛ socijs ꝙ eis liceat portare sal ad dicta loca neqꝫ in dictis locis sal vendere. Igitur non vel recessum a lege ꝯtenta in capl'is initis inter camerā apl'icaꝫ ꝛ socios.Et pro pterea stādū est illi legi:qꝛ ꝙ nō mutat̄ quare stare ꝓhibet.ar.l.san- cimus.C.de test.ꝛ.l.ꝑcipimus.C.de app.cum similibus. Nec ob.ꝙ ꝯceditur dicto mariotto ꝛ socijs facultas ꝙ possint sal distribuere in locis descriptis in dicto vltimo capitulo : videlicet in comitatu firmi fernano ꝛ suo territorio in terra amindole ꝛ suo territorio et alijs locis ibi descriptis.Nam in illo capitulo non dicitur quod in dictis locis possint vendere sal vel ad illa loca deportare. Nam po- test intelligi qđ in magazino castri sancti angeli possint vendere il- lis de dictis locis qui irent ad emendum ad dictum magazinum et dicto modo sal distribuere in dictis locis. Satis enim verba dicti capituli verificantur:ꝛ ita videntur intelligenda vt minus receda- tur a lege primo inita per cameram apostolicam.§.recitata prout videtur faciendum.argu.eorum que habentur in.c. cum dilectus. de ꝯsue.ꝛ.l.si serui vestri.C.de noxa.cū si.pro quo etiā facit†qꝛ vba

3 ꝯtractuū interpretant̄ ꝯtra eum:pro quo cōtractus initur : qꝛ ipse debebat legē.i.pactū aptius dicere.l.veteribus cū sua glo.ꝛ ibi per doc.C.de pactis.et.l.labeo.ff.de cōtrahē.emp.ꝛ.l.quicquid astrin- gende.§.i.de vbo.obl.Et hoc etiā demonstratur quia specialiter conceditur in alio capitulo eiusdem contractus celebrati inter di- ctos florauantem ꝛ mariottum ꝙ dictus mariottus ꝛ socij possunt

4 tenere vnū vēditorem ꝛ vendere sal in terra fernani: † ergo ex quo hoc specialiter cōceditur i terra fernani videt̄ in alijs locis illud esse denegatū.l.cum ꝑtor.ff.de iudi.ꝛ.c.nō extra.de presump. et.l. si qs ex argētarijs.§.prohibet.ff.de edendo cum simi.facit etiam qꝛ etiā in cōtractibus admittitur.arg.a contrario sensu.l.inter socerū. §. cum inter.ff.de pactis dota.ꝛ.l.cum qui ita.§.cum qui ita.de vbo. ergo cum in dicto capitulo concedatur ꝙ in terra fernani vendere possint a contrario sensu alibi ꝙ̄ in terra fernani vendere non pos- sint.item in precedenti capitulo continetur ꝙ dicti mariottusꝛ so cij vendere possint in magazino ꝙ eis permittitur habere in dicto castro sancti angeli:ergo a contrario sensu censeatur esse conuen- tum inter eos extra dictum magazinum vendere nequeant:nisi in terra fernani de qua in capitulo immediate sequenti continetur. Quod etiam persuadetur ex alio quia in dicto vltimo capitulo de notatur apertam differentiam esse inter terrā fernani ꝛ alia loca in quibus est permissa distributio salis:ꝛ tamen in dicta terra ferna- ni nihil videtur esse concessum : nisi facultas vendendi sal. ergo vt dicta terra fernani in hoc differat ab alijs locis: prout aperte continetur quod differat in dicto vltimo capitulo videtur necessa- rio inferri ꝙ in alijs locis ibi expressis non sit concessa mariotto et socijs dicta facultas vendēdi in eis sal vel ad ea loca sal deferendi. Ex quibus videtur concludendum quod dicta capitula inita inter florauantem ꝛ socios ꝛ mariottum ꝛ socios nullatenus iuuent aut excusent dictum mariottum ꝛ socios si sal portarent aut portari fa cerent ad dicta loca vel in eis sal venderent absqꝫ bulleta florauan- tis ꝛ sociorum emptorum dicte salarie exceptis terra fernani ꝛ ca-

5 strum sancti Angeli.¶†His tamen minime refragantibus con- trariam partem arbitror magis consentaneam iuri.Nam aduertē dum est quod in secundo capitulo contractus initi inter dictos flo rauantem ꝛ mariottum ꝛ eorum socios continetur quod dictus ma riottus ꝛ socij possint vendere omnem ꝙ̄titatem salis ꝙ vēdere vo luerint in dicto magazino omnibus qui vellēt ꝛ sunt cōsueti emere pro eorum vsu.Nec in dicto capitulo restringitur facultas venden di personis de vno loco magis ꝙ̄ personis de alio loco:sed vniuer- saliter omnibus personis volentibus ꝛ solitis emere ꝛc.Et qui vni uersaliter loquitur neminem excludit.c.solite.de maio.ꝛ obe.ꝛ ca- none.si romanorum .xix.distin.ꝛ.l.iulianus.de lega.iij .licet itaqꝫ facultas distribuendi sal sit in alijs capitulis restricta ad certa loca expressa in dicto vltimo caplo:tū facultas vēdēdi in dicto magazi no nō est restricta respectu personarū vel locorū.ꝛ pꝫ qꝛ inter ven-

dere ⁊ distribuere denotat differentia in .v. capitulo in ordine thematis descripto in fi. dum dicitur .s. a licito vendere ⁊ distribuere cū copulatiua ⁊ ponatur inter diuersa. vt no. in rubrica de iure ⁊ fact. ignoran. ex quo demonstratur ꝙ pro alio sumunt ipsi contrahētes vendere sal in dicto magazino ⁊ distribuere ad loca deputata ꝙ et esse demonstratur: quia dum permittitur facultas vendendi habetur scōs ad personas: quia permittitur eis vendere omnibus personis ⁊c. Et dum permittitur facultas distribuendi: semper dirigitur ad loca deputata. vt est videre i. d. v. c. ⁊ in. c. vltimo. distribuere aūt ad loca de loco magazini non videtur aliud designare ꝙ ad illa loca sal mittere. ⁊ cum permittatur distributio pro eorum vsu virtualiter continetur facultas vendendi q2 subiecta materia ⁊ qualitas personarum ⁊ rerum nō suadet ꝙ intelligatur ꝙ habeāt distribuere gratis ⁊ liberaliter. nemo eñ emisset illā facultatē distribuēdi sal ex dicto magazino ad alia loca gratis ⁊ liberaliter: ⁊ maxime dictus mariottus forēsis: nec obnoxius dictis locis: verba autem intelligunt̄ ſm qualitatem psonarum ⁊ subiectam materiam. arg. l. plenum. §. equitij. ff. de vsu. ⁊ habi. ⁊. c. intelligentia. de verb. sig. ⁊ l. si vno locati cum simili. iuncta. l. in obscuris inspici. de reg. iur. et in regula inspicitur. ⁊ eo. ti. lib. vj. duo itaq3 continent̄ in dictis capitulis initis inter floraunantem ⁊ mariottū: sc3 facultas vendendi in dicto magazino non restricta ad alium locum seu respectu alicuius loci ꝙ vniuersaliter concessa respectu omnium personarum volentium ⁊ solitarū emere. Item facultas distribuendi ex dicto magazino restricta ad certa loca: ex quo datur intelligi ꝙ contrahentes intellexerunt ꝙ distributio fieret immittēdo sal ad illa loca deputata. qd̄ etiam demonstratur q2 dum permittitur venditio dicit̄ in dicto magazino: dum autem permittitur distributio dicitur ex dicto magazino. dum dicitur in .v. c. del loquale magazino habia no a distribuire ⁊ non daltro loco. † Constat enim ꝙ aliud significatur per hec verba ex magazino ⁊ hec verba in magazino. dictio eñ ex denotat extrinsicitatem ⁊ separationem cañ. accedēs in verbo ex presbytero. l. dist. ⁊ ibi Archid. ⁊. C. de nouo codi. compo. in princi. Bal. in. l. desertorem. §. non omnis. ⁊. §. exauctoratus. ff. de re mili. c. j. de vsur. lib. vj. paria enim sunt dicere ex die ⁊ a die dicit Bar. in l. miles. §. sexaginta. de adul. Et sic denotat separationem non intrinsicitatez. l. a calligato. ⁊ qd̄ ibi per docto. C. de rup. Bar. in. l. cū patronus. de leg. ij. hinc dicitur excōmunicatio extra communionem positio pellere extra pellere exire extraire ⁊ huiusmodi infinita ex perusio vado romam significat extremitatem loci. ex quo receditur prout ex tunc denotat extremitatem temporis a quo. d. c. j. de vsur. lib. vj. l. obtinuit. de condi. ⁊ demon. ita ex magazino ad illa loca significat extremitatem loci ex quo distribuitur ⁊ vadit ad il la loca. dictio autem iniuncta ablatiuo denotat intrinsicitatem. l. j. §. in flumine ne quid in flu. pu. ⁊ in. l. j. §. hoc autem edictū. de no. oper. nunci. ⁊. l. item q2 de pac. cum similibus. † ¶ Et cū3 a verbis ⁊ eorum pprie significatu minime sit recedendū nisi quatenꝰ de mēte constat. l. non aliter. de leg. iij. ⁊. l. j. §. si is qui nauem. de exerci. cū simi. videtur cōcludendum ꝙ sit permissa facultas distribuendi sal ad dicta loca: deportādo ad loca illa p eorū vsu: vt sic hoīes ꝯ illis territorijs emēdo sal ad illa loca distributū cōsumāt in eorū vsum. ⁊ sic virtualiter sit concessa facultas ibi vendendi sal distributiuū ex dicto magazino ad illa loca. quod etiam probatur ex verbis alterius capituli incipientis. ⁊ questo el fece quatenus circa fi. dicti capituli continetur ꝙ pro solutione precij inter eos conuēti detur tanta quantitas salis in dicto magazino duuanerio ⁊ suis mandatarijs qui possint dictum sal portare ⁊ vendere vbi vellent excepto ꝙ in locis concessis dicto Mariotto ⁊ maxime in terra sancti eginisi et suo comitatu ⁊ districtu quibus dicto mariotto ⁊ socijs sit prohibitum vendere per que vltima verba demonstratur ꝙ dictis mariotto ⁊ socijs phibetur venditio salis in locis sibi non concessis maxime in terra sancti Eginisi ⁊ suo comitatu ⁊ districtu: ergo in locis sibi concessis permittitur venditio dicto mariotto: ⁊ phibetur dicto floraunanti ⁊ socijs saltē vēditio salis habiti a dicto mariotto pro solutione dicti precij. per istud itaq3 capitulu3 demonstratur ꝙ in locis exceptis possint vēdere eorū sal distributū illuc ex dicto magazino sancti angeli. ⁊ sic declarant̄ alia capitula loquētia de distributione salis ad dicta loca. ex sequētibus eñ declarant pcedētia: ⁊ ecōtra. l. heredes palam. §. sed si notā. ff. de test. ⁊. l. si seruus plurim3. §. fi. de leg. j. ⁊. l. qui filiabus. eo. titu. ¶ Confirmatur predicta ex alio capitulo incipiēte. Itē che el dicto mariotto ⁊ cōpagni pmittendi ⁊c. In quo disponit̄ ꝙ dictus mariottus ⁊ socij habeāt oēs honores ⁊ onera pmissos ⁊ datos a camera apostolica prefato floraūati ⁊c. Per que verba vniuersalia cōtinet̄ ꝙ omnia permissa dicto floraunanti censeantur etia3 concessa dicto mariotto tam respicientia cōmoda ⁊ onera. Nam per illa verba omnes honores intelligitur de omnibus cōmoditatibus et facultatibus qd̄ demonstratur per exceptiones que subduntur: dum dicitur. excepto che nō possa exigere pena punire ne fare gratia ⁊c. Ita enim respiciunt magis cōmodum bursale ꝙ simplicem honorem. † Et exceptio declarat regulam: vt habetur in. l. j. de regu. iur. ⁊ in rubrica eo. ti. lib. vj. ⁊ in. l. nam quod liquide. §. fi. ff. de pen. leg. Ideo cum floraunanti ⁊ socijs

a camera apostolica sit permissa vēditio in oībus locis marchie inter que sunt loca reseruata dictis mariotto ⁊ socijs vt possint in dicta loca distribuere. ergo put a camera apostolica iste honor est cōcessus dicto floraūāti ⁊ socijs: vt etiā in dictis locis postea ꝯcessis p dictū floraunantē mariotto: ideo p generalia imo p vniuersalia vba huius capl'i idē honor. s. facultatis vēdēdi in dictis locis cēseatur ⁊ sit ꝯcessus dicto mariotto ⁊ socijs. Nec ob. vba eiusdē capl'i ibi premittendo semp in oībus et p oīa. s. et infrascripta: q2. s. ⁊ infrascripta nō repugnāt huic interptationi: ⁊ sic quominꝰ p dicta vl'ia vba cēseant̄ esse ꝯcessa dicta facultas vendendi in dictis locis ꝯcessis dicto mariotto ⁊ socijs. Nam imo precedētia et sequētia suadēt dictā facultatē vēdēdi in dictis locis p ea q. s. deducta sunt. illi autē ptestatio iportat ꝙ per illā generalitatē nō censeat̄ esse derogatū alijs q̄ premittunt̄ vel sequunt̄ ex quibus dephendit̄ ꝙ sit denegata facultas dicto mariotto: prout est ꝙ ipi nō possint portare sal ad aliquē locū: nisi prius detulerint de magazino castri sancti angeli. ⁊ ꝙ exinde non possint distribuere nisi ad loca deputata nec in alijs locis vendere possint. idcirco cū. s. ⁊ infrascripta non prohibeāt vēditionem salis reseruatam dicto mariotto: dummodo sal ex dicto magazino distribuatur: dato ꝙ per alia verba dictorū capitulor3 s. ponderata nō censeretur cōcessa facultas vendendi in dictis locis nec deferendi sal ex dicto magazino ad dicta loca: tñ ex quo per alia capitula inita inter dictos floraunantem ⁊ mariottū nō potest dici neq3 colligi ꝙ censeatur denegata seu prohibita facultas vendendi sal in dictis locis reseruatis dūmodo exportatū ex dicto magazino necessario infertur ꝙ dicta facultas vēdēdi dictum sal in dictis locis reseruatis cēseatur cōcessa dicto mariotto ⁊ socijs per generalia verba huius capituli. Et per consequens varijs medijs ostēditur qd̄ dicti mariottus ⁊ socij possint ex dicto magazino sancti Angeli mittere sal ad dicta loca sibi cōcessa. ⁊ ibi vendere pro vsu: videlicet illorum de illis territorijs. ¶ Nec ob. adducta in contrariū. Et primo nō ob. ꝙ dicebatur vigore precedentis capituli in quo p mittitur dicto Mariotto ⁊ socijs facultas vendendi sal in terra sernani. ⁊ ꝙ circa hoc fit differentia in vltimo capitulo thematis inter terrā sernani ⁊ alia loca cōcessa dicto mariotto ex quo dicebatur deprehendi ꝙ facultas vendendi in alijs locis etiam expressis cēseat̄ denegata. q2 ad hoc respondetur ꝙ in terra sernani conceditur facultas retinendi continuo vnum venditorem ad vendēdum sal oībus personis cōsuetis emere in dicto loco ⁊ vigore dicti capituli dictus mariottus ⁊ socij detinent ibi vnum magazinum in quo continuo vendūt sal portatum in illud magazinū ex illo magazino sancti angeli in alijs autē locis nō retinēt aliquem vēditorem qui habeat ibi mansionem ad vendēdū ibi: sed mittunt salmas salis ad illa loca nō ponendas in aliquo magazino: sed vendendas subito. et si vendi non potest deferendi ad alia loca non phibita. † in hoc sit differētia: q2 censeat̄ prohibitū in alijs locis retinere deputatū venditorē seu magazinū qd̄ solet habere deputatū continuo ad vendēdum. ex postea etenim gestis solet deprehēdi mens prius gestor3 ⁊ gesta interpretari. cañ. cū per bellicā. xxxiij. q. ij. per glo. in. c. scribaz. de presumptio. ⁊ in cañ. in multis. xliij. dist. ⁊ in cañ. peruenit. xij. dist. ¶ Ex predictis sumatur differentia inter terram sernani ⁊ alia loca ⁊ quo ad hoc militat. argu. ꝙ in vno cōceditur supra formatum in cōtrarium potest aliter verificari dictum argu. ⁊ sumi differentia inter dicta loca. s. ꝙ in terra sernani censeatur esse cōcessa facultas vēdēdi omnibus personis solitis emere in dicto loco: licet nō sint de illo territorio neq3 de locis cōcessis dicto mariotto. s3 in alijs locis censeatur cōcessa facultas vendendi in eorū territorijs: ⁊ pro eorū vsu vt sonant verba dicti vltimi capituli thematis hoc est pro vsu illorū de illis territorijs. ⁊ hoc persuadetur etiā ex eo q2 qñ in loco retinetur magazinus cōtinuo ad vēdēdum de facili confluunt ad emēdū etiā alienigene nō sic quando nō solet continuo vendi: nec locus certus deputatus ad vendendum. Et per hoc etiā respondetur ad argu. sumptū a cōtrario sensu in pcedēti capitulo in quo permittitur vēditio salis in dicto magazino volentibus ⁊ solitis emere q2 respondetur ꝙ in alijs magazinis nō l3 vendere sal nō exportatū ex dicto magazino sancti angeli. Itē nō l3 vēdere oībus personis: sed solū p vsu illorum de territorijs reseruatis dicto mariotto: ⁊ sic potest varijs modis verificari dictum argu. a contrario sensu ⁊ nō taliter sumi ꝙ deroget̄ seu aduersetur directis sensibus aliorum capitulorum qui sunt supra ponderati ⁊ deducti. Ex his itaq3 deductū est ꝙ per capitula ⁊ conuētiones factas per floraūātem nomine suo ⁊ sociorum ⁊ mariottum simili nomine suo ⁊ sociorum censetur cōcessa facultas deferēdi vel mittendi sal ex dicto magazino sancti angeli ad dicta loca cōcessa dicto mariotto: vt in eis vendatur prout supra deductum est quo psupposito facto rūdetur ad capitula inita inter cameram apl'icam ⁊ dictos floraunantem et socios emptores dicte salarie. Licet enim prohibeatur portari sal de vno loco ad alium locum: tamen non prohibetur portari simpliciter sed sine bulleta dictorum emptorum et suorum: sufficit ergo quod portetur bulleta facta a suis intelligo illis quibus est permissum ab ipsis emptoribus facere bulletā sed permissum est dicto mariotto et socijs omnis facultas cōcessa dictis emptoribus p generalitatem

generalitatē illius quarti capituli incipientis:item chel dicto mariotto ꝑmittēdo ꝛc.supra ḋductā. Ideo etiā dicto Mariotto cēseř esse concessa dicta facultas faciendi dictam bulletam:et illam vt audio faciunt nec mittunt sine bulleta. Si autem secus diceremus se queretur absurdum quod si emptores salarie nolent facere bulletam nullus posset emere sal etiam in illo magazino sancti angeli vt exportarent ad alia loca etiā ɔcessa maxime ad portādū extra territorium sancti Angeli ꝛ emptores salarie possent eludere facultatem vendendi sal ꝛ distribuendi ad illa deputata concessam ꝛ venditam dictis Mariotto ꝛ socijs. Nam etiam qui emeret in magazino non posset sine bulleta emptorum sal emptum portare ad suam domum. Et hoc modo nullus accederet ad emendū quod esset absonum ꝛ nullatenus de mente contrahentium. Nec vt audio vertitur hoc in dubium quin si ementes in dicto magazino habita bulleta ab ipsis Mariotto ꝛ socijs vel ab eis possint pro eorū vsu portare ad dicta loca. Si alijs permittitur portare ad illa loca cū bulleta:ergo ꝛ ipsis Mariotto et socijs permittitur cum illa prohibitio de non portando sal de vno loco ad alium locū sine bulleta emptorum non magis concernat Mariottū ꝛ socios ꝙ̄ ementes ab eis ſꝫ generaliter ad omnes dirigitur dicēdo ꝙ nulla persona ꝛc. Et maxime quia permittebatur ipsis emptoribꝰ. ergo et dictis Mariotto ꝛ socijs quibus ɔcesserūt ꝙ ea possint que poterant ipsi emptores:respectu tamen ceteroꝝ locorum de quibus agitur ꝓut supra deductum est. Et per illam concessionem generalem omnium bonorum ꝛ onerum censetur data eis licentia vendendi in dictis locis deputatis. Et ideo vendere possint cum per primum capitulū ex capitulis p̄ucti initis inter emptores salarie ꝛ cameram prohibeatur omnibus vendere in ciuitatibus marchie ꝛ ducatus sine licentia dictorum emptorum:ergo a contrario cum eorum licentia permittitur omnibus. sumpto argu. a contrario sensu quod sumi. licet:etiam in contractibus vt dictum est. Sed Mariottus ꝛ socij habent licentiam sub predicta generalitate comprehensam vt premissum est:merito eis talis venditio permittatur. Nec refragatur si quis diceret ꝙ in dicto vltimo capitulo dicitur ꝙ non possit ad illa loca distribui causa reuendēdi per illa verba per lhoro vso e nō per reuendere. Ergo est prohibita venditio ad illa loca pro ibi vendendo. qꝛ respondetur ꝙ illa verba per reuendere referuntur ad illos de illis territorijs:qꝛ permittitur distributio illis locis pro vsu ipsorum ꝛ non vt ipsi homines locorum reuendāt. ꝛ hoc satis aperte demonstrant illa verba per reuendere quasi iterum vēdere. Mariottus enim ꝛ socij mittunt pro distribuendo personis illorum locorum pro eorum vsu eis vendendo non pro reuendendo illud re hoc importat. argu. eius quod no. glo. in rubrica si cer. pe. ꝛ qd̄ habetur in. l. verbum reddendi. de verbo sig. Item demonstrant verba immediate sequentia dum subditur como de sopra e dicto. Superius autem nec tacite nec expresse est dictuꝫ ꝙ dictis Mariotto et socijs non liceat vendere:sed bene etiam dictum emptoribus ꝙ non liceat emere:nisi pro eoruꝫ vsu dūtaxat. Ex his itaqꝫ remanet conclusio ꝙ dictis Mariotto ꝛ socijs. Licet mittere sal ex magazino sancti Angeli ad loca concessa:vt ibi vendatur pro vsu illorum locorum nō vt illi de illis locis reuendant. Et licet ita ibi vendere ipsi Mariotto ꝛ socijs. ꝙ autem liceat eis facere sal non vertitur in dubium:nec in consultatione. Ideo non oportet insistere super vltimo capitulo prohibente fieri sal ꝛc. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cccxxxix.

1 ☞ Instituti equis portionibus cum prohibitione ꝙ nullus eorum possit vendere bona sua ꝛ si aliquis ipsorum moriatur sine liberis ꝙ portio sua dicte hereditatis deueniat in superuiuentē:an si dicti fratres postea diuiserunt ꝛ sibi vendendi adinuicem licētiaꝫ dederunt ꝛ deinde vnus vendat sit in portione sua preiudicatū taꝫ prohibitionis ꝙ̄ alienationis respectu ꝛ in qua superstes frater succedat parte per totum ɔsilium.

2 Uniuersalis dictio est que nihil excludit.

3 Potest verbum ꝙ sit extensiuum vt trahatur ad fideicommissum de presenti.

4 Diuisione hereditatis fideicōmissarie inter fratres alienari prohibitos quando videatur recessum a fideicommissi petitione. nu. 12.

5 Fideicommissum vniuersale non comprehendit quesita per filium vel heredem eorum industria.

6 Alienationi cōsentiens quoad res prohibitas alienari:non videř iuri suo renunciare siue sit de presenti siue de futuro quo ad repetitionem precij quo in vniuersalibus loco rei succedit.

7 Renunciatio generalis in diuisione facienda seu alio cōtractu non refertur ad ea que ex testamento debentur nisi expressa fiat mentio propter conditionale fideicommissum.

8 Iuramentum nō firmat ea que fiunt inter honoratum et grauatū contra dispositionem. l. cum hij. ff. de transac.

9 Renunciatio generalis non trahitur ad incognita.

10 Scire patris factum filij non presumuntur.

11 Scire presumuntur consanguinei ꝛ vicini ea que palam inter vicinos et consanguineos fiunt.

13 Consensus honorati prestitus grauato quo ad alienationem fidei-cōmissi alienari ꝓhibiti non ꝓiudicat quominꝰ peti possit ꝓciū rei.

¶ Consilium. cccxxxix.

In noīe dn̄i nostri iesu xp̄i

1 ¶ † Quamuis videatur prima facie dicenduꝫ quod dictus Bartholomeus nihil possit petere aduersus heredes dicti Mariotti. ex quo fecit dictꝰ Bartholomeus dicto mariotto finem et refutationem et pactum de non petendo omne id ꝛ totum quod petere posset occasione dictoruꝫ bo-

2 norū †:nam dicta verba sunt vniuersalia. Ideo nihil excludunt. c. solite. de maio. ꝛ obe. cañ. si romanoꝝ. xix. dist. l. iul. d. l. ij. ꝛ maxime cū sint geminata oīe id ꝛ totū ꝓpter qd̄ tantofortiꝰ operanř ꝓ ea que habentur. in. l. balista. ff. ad trebel. ꝛ in. c. vt circa. de elec. lib. vj. ꝛ in. l. cum scimus. de agri. ꝛ cēsi. maxime per bar. ꝛ per Ang. in. l. si stichum. §. stipulatio. de verbo. obli. ꝛ per bal. de pace constantie in

3 verbo cassetur ꝛ irritetur. † Et facit verbū possent qd̄ est extensiuū. l. si ita quis. ꝛ ibi bar. ff. de leg. ij. ꝛ bar. in. l. si ita. de auro ꝛ argen. leg. ꝛ in. l. qd̄ seruius. de condi. ob causam. bald. in. l. eam quā colū. xvij. C. de fideicōmissis barto. in. l. j. de iniusto testamento. Ideo trahatur ad fideicōmissum quod postea debetur ex causa de presenti. Qd̄

4 ꝛ videtur dicendū:quia Azo tenuit † qd̄ etiam per solā diuisioneꝫ censeatur esse recessum a fideicōmissi petitione pro parte quā vnus frater consequitur de portione alterius fratris:ꝛ sic pro dimidia: quia illam dimidiam habere censetur iure cuiusdā permutationis que vicem emptionis obtinet. l. j. ꝛ. l. si fratres. C. cōmunia vtriusqꝫ iudi. ꝛ. l. cū pater. §. hereditatē. de leg. ij. ꝛ ideo teneatur diuidens ꝓ portione sua dimidia:vt habetur in dictis iuribus:qꝛ quem de euictione tenet actio eundem agentez repellit exceptio. l. vendicantē. ff. de euic. prout hec tāgit glo. in. l. qui rome. §. duo fratres. de verb. oblig. Et saltē secuta generali refutatione videtur hec opi. tenēda qꝛ ꝓ hac parte fuit iudicatum in. d. §. duo fratres. de qua sententia fit ibi lex per iurisconsultum:ꝛ hoc videtur dicendum presertim in casu nostro in quo fideicōmissum erat reciprocū ita ꝙ nō agebatur de preiudicio renūciantium. ar. l. de fideicōmisso. C. de transac. ꝓut hoc firmat Ang. in. d. §. duo fratres quando huiusmodi fiunt inter scientes ꝛ fideicōmissum est reciprocū. ꝛ dicit se ita de facto respondisse ꝛ sub sigillo cōsuluisse per tex. d. §. duo fratres. quem ita intelligit ꝛ per plures rationes quas refert ibi Imo. col. vj. et ibi refert Py. etiā tenuisse hāc partē si habebatur sciētia fideicōmissi. refert etiā bal. idem tenuisse si nulla alia causa cōpetebat:ꝓpter quā posset venire cōtra. Igitur cum filius p̄sumatur scire facta patris ꝛ matris. arg. l. octaui. ff. vnde cognati. ꝛ. l. de tutella. C. de in integ. rest. mul. ꝛ fideicōmissum fuerit reciprocū ꝛ nulla appareat causa ꝓpter quā posset venire cōtra dicta generalis refutatio trahatur ad fideicōmissum per predicta. ꝙ ꝛ dicendū videtur ex eo qꝛ dictus mariottus veniebat obligandus restituere hereditatē ꝛ bona dicte domine balde dicto bartholomeo sub euentu cōditionis apposite ſꝫ bona de quibus agitur sunt alienata de voluntate dicti bartholomei qui dedit eidē licentiam qd̄ possit vēdere dicta bona ad eius libitū volūtatis:ꝛ cū dederit dictā licētiā nō potest illā impugnare:ꝛ per cōsequēs dicta bona nō videtur ei restituenda:quasi sit ei imputandum quare dictam licentiam cōcessit. Et si dicatur debeatur saltem precium redactum ex dictis bonis. respondetur ꝙ dictum preciuꝫ

5 nunꝙ̄ fuit in bonis testatoris sed quesitum ex industria heredis: † ꝛ quesitū ex industria per heredem non venit fideicommissario restituendum. l. si heres pecuniā. ff. ad treb. ꝛ facit. l. cum heres. eo. tit. Et si precium deberetur videtur remissum per generalez refutationem factam de omni eo quod petere posset occasione dictorum bonorum:precium enim illud:lꝫ nō fuerit de bonis predictis:tamen si debetur constat deberi occasione dictorum bonorū venditorum maxime cū verbum occasionem denotet causam etiam plurimum remotam. dicit enim Bar. in. l. vxori. ff. de auro ꝛ argen. leg. ꝙ causa multum remota est potius occasio ꝙ̄ causa. ꝛ causa non omnino concludens etiam dicitur occasio. vt per Ioā. an. in. c. post translationem. de renun. per. c. solite. de maio. ꝛ obe. ꝛ ibi per Hosti. ꝛ docto. de hoc verbo occasione. Uerificatur enim etiam vbi non est ꝓpria causa:vt ibi satis probatur. ꝛ per Host. ꝛ Ioan. and. ibi et per Panor. in. c. ij. de cōsti. per Domi. de sancto gemi. in. c. statutum. §. insuper. de rescrip. lib. vj. ꝛ prouerbiorum. vij. c. Occasionem que-

6 rit qui vult discedere ab amico. ¶ † Tamen his minime refragantibus contrariam partem arbitror iuri magis consonam. Nam licentia de alienando non obstat quominus precium debeat restitui fideicommissario vniuersali. in istis enim vniuersalibus preciū succedit loco rei. l. si rem et precium. ff. de peti. hereditatis. l. imperatore. §. si. cum. ll. sequen. ff. de lega. ij. maxime in quotis dicit Barto. in. d. §. duo fratres in prima questione per. l. quid ergo. ij. de leg. ij. ꝛ. l. deducta. §. nūmis ad trebel. ꝛ ibi notatis. ꝛ. l. ij. in fi. si pars hereditatis peta. Cum itaqꝫ euenerit conditio fideicōmissarie substitutionis ꝛ per cōsequēs hereditas dicte testatricis ꝓ portione dicti Mariotti sit restituēda dicto Bartholomeo detracta tn̄ legitima ꝛ trebel. dato ꝙ fuerit facta legitime venditio:tamen dictum precium redactū ex venditione rerū hereditariarū est restituēdum fideicom-

missario vt dictis iuribus. ad hoc etiam. l. si fundum per fideicōmissum. de leg. j. vbi si heres vendit fundum per fideicōmissum relictū fideicōmissario prestante consensuz venditioni tenetur heres fideicōmis. ad precium. Non eñ censetur donare neq̃ renunciare suo fideicōmisso is qui consentit alienationi per illuz tex. ꝛ argu. l. cū de indebito. de pba. ꝛ. l. si filius. de dona. ꝛ. l. contra iuris. §. fi. de pact. fundata est itaq̃ intentio dicti Bartholomei vigore dicti fideicōmissi iam purificati. Nec sibi ob. alienatio qꝛ precium succedit loco rei. nec etiam licentia que tamen operatur. q̄ fideicōmissarius non potest inquietare emptorem quando precedit huiusmodi licentia prout voluit barto. in. d. §. duo fratres. viij. q. Non autē quominus possit petere precium ex venditione redactū per predicta. nec etiā obstat generalis refutatio de omni eo ꝛ toto q̄ petere posset occasione dictorū bonorum. Nam videtur q̄ dicta clausula generalis restringatur ad terminos precedentis contractus. ꝛ sic q̄ censeat refutatum omne id ꝛ totum qd petere possent occasiōe cōmunionis vel diuisionis subsecute. l. emptor. §. lucius. ff. de pac. ꝛ que ibi habētur. ꝛ. l. si de certa. C. de transac. ꝛ. l. pluribus. de accep. secūdo † quia

7 in dubio generalis refutatio non censetur referri ad ea que debent ex testamento nisi de tali iure fiat expressa mentio. l. tres fratres. et qd ibi no. ff. de pac. ꝛ no. Bar. in. d. §. duo fratres in. vj. q. quarto qꝛ non valet refutatio de contentis in testamento nisi cognitis ꝛ visis verbis testa. l. de his. de transac. ꝛ. l. non est ferendus. eo. titu. Et solet assignari ibi ratio illius legis qd sit in odium occultantium testamenta prout ibi volunt Jac. bu. Barto. ꝛ doct. cōiter. ꝛ ideo illi legi nō potest renunciari prout ibi volunt Ja. de bel. Jac. bu. Bar. Ang. ꝛ cōmuniter doc. Sed non apparent cognita ꝛ visa verbo testamenti. merito ꝛc. Et clarū esset hoc medium si non interuenisset

8 iuramentum. † Idem si interuenit iuramentuz qd aduersus dispositionem illius legis non subueniat iuramentum nec firmetur huiusmodi pactum iuramenti: tenuit Rapha. fulg. in. l. cū hij in princi. ff. de transac. ꝛ idē sentit ibi Barto. ꝛ idem Bar. in consi. clxxvij. ẜm ordinem perusinum non informis incipiente sempronius suū condidit testamentū. Et facit optime: qꝛ ea que vitiantur odio alicuius non firmantur iuramento prout voluit Bar. in. l. si quis pro eo. de fideius. ꝛ doc. cōmuniter omnes ibi. ꝛ in. c. cum contingat. de iureiuran. ꝛ in aut. sacramenta puberū. C. si aduer. ven. Licet iuramentum liget. c. significante. de pigno. ꝛ. c. j. ꝛ. c. debitores. de iureiuran. licet hoc medium de iuramento aliter non firmē. nec ex puncto appareat interuenisse iuramentum. Quinto nō apparet dictū bartholomeum habuisse notitiam dicti testamenti ꝛ scientia non presumitur. regula presumitur ignorantia in. vj. ꝛ. l. verius. de pba.

9 ꝛ. l. qui in alterius. de regu. iur. † ꝛ refutatio nō trahitur ad ignorata. l. mater decedens. de inoffi. testa. ꝛ. l. cum aquiliana. de transac. ꝛ l. qui cum tutoribus eo. titu. ꝛ no. Bar. ad simile propositū in ꝯsi. cxxiiij. ẜm prenarratum ordinez qd incip. ex themate predicto tria

10 dubia oriuntur. † Et qd filij non presumantur scire testamentū patris firmat Bar. in. d. §. duo fratres. iij. q. ꝛ in. l. cū heres. de lib. leg.

11 ꝛ in. l. eius qui in prouinciā. ff. si cer. pe. † Consanguinei enim ꝛ vicini scire presumuntur ea que cōmuniter solent esse palam ꝛ manifesta vicinis ꝛ consanguineis non ea que plerūq̃ fiunt secrete: put habetur in. l. j. ff. si cer. peta. ꝛ in. l. si vicinis. C. de nu. ꝛ ita loquuntur. d. l. de tutela. ꝛ. d. l. octaui. sed testamenta fiunt plerunq̃ in secreto: ꝛ multotiens vt non innotescant venientibus ab intesta. Ideo de

12 eo non presumitur scientia etiam in consanguineis seu filijs. † Et hec qd huiusmodi generalis refutatio non trahatur ad fideicōmissum post mortem fratris obuenturum firmat bar. in dicto ꝯsi. incipiente sempronius suum condidit testamentum. ꝛ in illo themate fuerunt verba vniuersalia omne id ꝛ totum qd petere posset ꝛc. Et interuenit iuramentum allegans inter cetera. l. fi. §. idem quesitū. ff. de cōdi. indeb. subdens qui tex. precipue facit ad hoc. adducit etiā l. paulo calymaco. §. pomponius. de leg. iij. Et idem latius ꝓsequēdo firmat idē bar. in. d. §. duo fratres. in. ij. ꝛ. iiij. q. ꝛ sequit ibi Jmo. qd ꝛ vult ibi Ange. quando non apparet de sententia testamenti prout nō appet in casu nr̃o. lꝫ etiā si apperet de scia idē velint bar. ꝛ Jmo. ꝛ veri⁹ saltē in casu nr̃o maxīe p v̄ba ipius refutatōis de qb⁹ infra. ꝛ qd hm̃oi gn̄alis refutatio nō trahatur ad fideicōmissū ꝛ vniuersale conditionale vidi cōsultuz per recolende memorie dn̄m Joannē petrutiū de nobilibus de monte sperello patrē ꝛ dn̄m meū. ꝛ il li cōsi. me subscripsi. insuper verba refutationis in casu nostro sunt clara: qꝛ remisit omne id ꝛ totū qd petere posset vsq̃ in presentem diē. Sed cōstat q̄ tunc tēporis petere nō poterat pēdēte cōditione l. cedere diē. de verbo. sig. ꝛ. l. si sub cōditione. de cōdi. inde. merito verba refutationis nullo pacto trahuntur ad casum nostrum ꝛ tollūtur q̄ in cōtrariū adducūtur fundata in verbis refutationis. Qui bus etiā sumi pn̄t alie r̄nsiones ex p̄missis. ꝛ not. p Bar. in. d. §. duo

13 fratres. ꝛ in dicto cōsi. incip. sempronius. † Itē patet etiā ex supra deductis responsio ad fundamētum supra factū in cōtrariū de licentia data de alienādo p libito volūtatis: qꝛ vt dictū est talis licētia nō impedit regressum ad p̄cium q̄ succedit loco rei in istis vniuersalibus vt dictum est. ꝛ ideo non obstat qd precium non fuit de bonis testatoris: sed fuit quesitum ex industria heredis: qꝛ responsdetur qd fuit quesitum in recompensam rei subiecte restitutioni et succedit eius loco: ideo debetur que non cadunt in terminis. d. l. si heres pecuniam ꝛ similibus. Nec ob. d. l. vendicantem. ꝛ qd per eaz dictum est supra. qꝛ clare respondet Bar. in. d. §. duo fratres in prima questiōe: quia ista euictio causatur ex facto auctoris ipsius cui euincitur ꝛ ex facto ipsius qui adeundo quasi contraxit. Ideo nō tenetur euincens de euictione per. l. fundum meuz de euic. ꝛ. l. si ad me ad legem falci. ꝛ. l. licet placeat de dote preleg. ẜm eum. Remanet ergo cōclusio clara. q̄ heredes dicti mariotti tenentur restituere portionem dimidiā hereditatis dicte testatricis dicto Bartholomeo detractis legittima ꝛ trebellianica que ascendunt ad dimidiam dicte dimidie. ꝛ in dicta restitutione veniūt dicta. ccl. redacta ex dicta vēditione. Et si qua alia restāt dicto Mariotto obuēta ex dicta diuisione. Portio enim bonorum quam in diuisione habuit a bartholomeo succedit in locum portionis quam habuit ipse bar

14 tholomeus a dicto Mariotto. † in istis eñ vniuersalibus vna res succedit loco alterius prout precium loco rei vt probatur in. d. l. in pater. §. fi. ꝛ in. ll. seq. ꝛ in. d. §. quid ergo ꝛ similibus. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cccxl.

1. Dos promissa ꝛ data cū hoc qd si filia sine liberis moriatur vel cum liberis si tamen moriantur ante. xxv. annum qd reuertatur ad dotantem vel alium qd sibi vel suis heredibus p̄iudicasse non dicatur si adueniente conditione eo viuente repetitionis eiusdem dotis ꝛ non petierit per totum ꝯsilium.
2. Actiones actiue ꝛ passiue in heredes transfunduntur ꝛ transmittuntur.
3. Heres grauatus si decesserit absq̃ liberis cui incumbat onus probandi conditionem purificatam vel non purificatam. nu. 8.
4. Heres grauatus si decesserit sine liberis vel cū liberis et ipsi moriātur ante. xxv. annum an sufficiat alternatiuam verificari in vnum de duobus.
5. Testis deponens de certo vel fama siue auditu non ꝓbat nisi sufficientem scientie causam reddat.
6. Dos a patre profecta ad patrem redit etiam absq̃ stipulatione ꝛ filijs existentibus ex eodem matrimonio.
7. Dos q̄ ad patrem non reuertatur de consuetudine stantibus liberis ex eodem matrimonio filia mortua est iuris exorbitantis ꝛ contra iuris regulas.
9. Viuere an presumatur quilibet centum annis.
10. Creditur potius communiter accidentibus q̄ raro.
11. Successione ab intestato sufficit q̄ quis probet se attinere defuncto si non ꝯstet de proximioribus.
12. Familiaritas ꝛ ꝯuersatio seu vicinitas presumunt notitiam actorū siue gestorum que fiunt in domo idem in ꝯsanguineis.
13. Testis deponens qd interfuit actui vna cum alijs probat per verisimilitudinem.
14. Probationis virtus nihil aliud est q̄ mouere iudicis mentem ad opinandum ita esse verum.
15. Probationes minus plene in materia difficili admittuntur. idem in filiatione.
16. Filiatio quomodo probari possit.
17. Antiqua facta seu confines verificātur probatione minus solēni.
18. Symonia vsura vel cōtractus simulatitij qui fiunt secrete probant coniecturis ꝛ actibus semiplenis.
19. Testis esse pōt domesticus ꝛ familiaris sup his q̄ fiunt in domo.
20. Negatiua qn̄ ꝛ quibus possit probari.

¶ Consilium. cccxl.

In nomine dn̄i nostri Jesu christi. ¶ † Qd dicta dos non debeat restitui tria

1 obijciuntur dicto vgolino in supradicto puncto. Primo q̄ dictus Paulus non petijt in vita dictam dotē

2 profecto ista allegatio est parui momenti: † quoniam si actio ad repetēdū competijt dicto Paulo morte creditoris: non extinguitur actio: sed transfunditur in heredē. vt in titu. de heredi. acti. per totū. Quinimmo actiones que actualiter nō competierūt defuncto: sed sperabantur competere si descendebāt ex contractu transmittūtur ad heredem: ita q̄ si oritur actio post mortem cōtrahentis: tamen queritur eius heredi ex persona defuncti per. §. ex conditionali insti. de verbo. obliga. ꝛ facit titulus vt ab heredibus ꝛ contra heredes acti. incip. in rubro ꝛ nigro. ¶ † Secundo q̄ non probatur

3 mors filiorum. ꝛ sic qd benedicta decesserit sine filijs. dictus autem vgolinus nititur ex stipulatione dotali qua ꝓmittitur paulo quod dos de qua agitur sibi restituetur si dicta benedicta eius filia decesserit sine filijs: aut cū filijs nō peruenientibus ad etatem. xxv. anno rum. Igitur dictus vgolinus heres dicti pauli quatenus nititur ex stipulatione predicta se fundat in euentu dicte cōditionis alternatiue. ideo videtur q̄ sibi incūbat onus ꝓbandi. l. hoc iure. ff. de verbo obliga. ꝛ ibi per Barto. ꝛ docto. Licet sit negatiua qd decesserit sine filijs etiam si foret improbabilis actor q̄ se fundat in ea. vt ibi hꝫ necesse eam probare. vt ibi probat tex. Et volunt Barto. ꝛ docto. ꝛ Inno. ꝛ Joan. and. in. c. super his. de accusa. Jo. an. ꝛ doc. c. bone. j. de elec.

de elec. Saltem potest ꝓbari per excussionem. vt no. Barto. ⁊ doc. in. d. l. hoc iure. ⁊ ita in hac conditione si decesserit sine liberis concludit Jmo. in. l. ex facto. §. si quis autẽ. ff. ad trebel. Et facit optime qḋ no. glo. in. l. qui duos. §. cuȝ in bello. ff. de rebus dubijs. ad intellectuȝ. d. l. ex facto. §. si quis autẽ. quatenus vult ꝙ sit ibi ſpãle fauore fideicõmissi ne pereat. ⁊ ita illum tex. intelligit ibi Ange. q dicit ꝙ tempore suo fuit contrariũ iudicatũ. Et ideo dicit tutius esse ꝙ fiat excussio in vicinia. si itaqȝ ſpãle in fideicõmisso ne pereat: ergo in cõtrarium est ius cõmune. l. j. ff. ad mu. l. j. C. de thesauris lib. x. Et maxime q2 imputandũ est stipulanti quare adiecit talem conditionem ⁊ quare nõ declarauit cui incũberet onus probandi. arg. l. veteribus. ff. de pac. ⁊. l. quicquid astringende. §. j. de verb. obli. ⁊. l. labeo. de cõtrahen. emp. iuncta. l. si in emptione in prin. eo. ti. ⁊ hãc partem firmare etiã videt̃ ibi Jmol. videlicet ꝙ de iure si cui debet̃ sub ꝯditione si talis decesserit sine liberis sibi incumbit onus ꝓbãdi dictam negatiuam: per regulam de qua in. d. l. hoc iure ⁊ alijs iuribus supra allegatis. Et hoc maxime dicendũ videtur in hoc casu in quo apparet ꝙ dicta benedicta habuerat filios q2 articulat̃ pro parte conuenti ꝙ ex dicta Benedicta ⁊ eius viro nati fuerũt tales filij ⁊ vgolinus actor cõfessus fuit. Ex quo ergo semel vixerũt si non apparent mortui videtur ꝙ ꝓsumãtur viuere. Quia ꝓsumitur quis viuere cẽtũ annis per. l. fi. C. de sacrosanc. eccle. ⁊. l. an vsufructus. ff. de vsufru. Et insuper in casu nostro non presupponitur ꝙ dicta benedicta decesserit sine filijs. Nec aliquis testis id depõit: nec articulatur. Sed immo potius deponitur cõtrarium. † Et licet sufficeret ꝙ decesserit cũ liberis nõ peruenientibus ad etatem. xxv. annoruȝ q2 stipulatio sub ea conditione concepta fuit ex quo sufficit alterã partem conditionis alternatiue verificari. l. si heredi plures. de cõdi. insti. regula in alternatiuis in. vj. cum simi. Tamen nec videtur ꝙ ea pars alternatiue appareat verificata ⁊ paria sunt non esse et non apparere. l. qui accusare. C. de edẽ. l. duo sunt titij. de reb. dub. l. fi. C. de rei vendi. cum multis similibus. Licet enim plures testes deponant ꝙ tempore mortis pauli stipulantis nullus filius vel filie ex benedicta eidem supererat: nõ propterea videntur deponere ꝙ decesserit intra etatem. xxv. an. † Nisi vnus testis videlicet benedictus Joannis qui non reddit causam idoneam scientie propterea non releuat. l. testium. C. de testi. c. cum causam que extra eod. titu. cũ concor. Nã deponit ꝙ publice dici audiuit: et ꝙ est publica vox ⁊ fama ⁊c. Testimonium de auditu non releuat dictis iuribus. ⁊. c. tam literis. de testi. ⁊. c. inquisitiõis. §. quesiuisti. de accu. ⁊ habetur in. l. ij. §. idem labeo. de aqua plu. arcen. Et fama etiam non ꝓbat̃: q2 testes nõ reddunt causam scientie super fama prout requiritur iuxta tradita per Bar. in. l. de minore. §. si plurium seu. §. tormenta. de questionibus. Et licet pars aduersa conetũr ꝓbare qḋ tempore mortis pauli filij dicte benedicte decesserint. ⁊ ꝙ paulus decesserit ante annuȝ iubilei qui fuit in anno dñi. M. cccc l. ⁊ deducatur p instrumẽtũ ꝓmissionis dotis factũ in anno dñi. M. ccccxxx. ꝙ matrimonium non erat contractum tunc temporis: ⁊ ꝓpterea si non erat tunc cõtractum matrimoniũ ⁊ filij benedicte non erant viui tẽpore mortis pauli qui decessit ante annũ. M. cccc l. ⁊ per hoc sequatur necessario ꝙ ex illo matrimonio non superfuerũt filij peruenientes ad etatem. xxv. annorum cũ matrimoniũ tempore mortis pauli non durauerit. xxv. annis. Respondetur ꝙ licet dicta probatio videretur concludere si probaretur ꝙ filij decesserint tempore mortis pauli: ⁊ sic ante annum iubilei. nam ex illo matrimonio nõ contracto ante annum. M. ccccxxx. non poterant esse filij etatis vltra xx. annoꝝ ad plus: tamen dicta mors non videt̃ probata seu ꝙ non superfuerint filij benedicte tpe mortis pauli. Nullus eñi testis probat de visu mortuos dictos filios: sed omnes videntur deponere solum de auditu ⁊ fama non reddentes causaȝ scientie super fama. Ideo non videntur releuare per supradicta. † ¶ His tamẽ nõ obstantibus cõtrarium videtur de iure verius. Nam ad euidentiã premittendũ duxi ꝙ regula est qḋ dos a patre profecta ad patrem redire debet. l. dos a patre profecta. C. so. ma. ⁊ procedebat ſm magis cõmunem opi. etiam superstitibus filijs: † lȝ de cõsuetudine vulgari cõtrariũ fuerit introductũ prout habetur in. d. l. dos a patre profecta. ⁊ in. l. post dotem. ff. solu. mat. ⁊ in. l. illam. C. de colla. ⁊ in. l. in quarta. ff. ad. l. fal. Et soleat vtplurimũ in dictis iuribus teneri qḋ illa consuetudo fuerit contra ius introducta: ⁊ sic non fuerit noui iuris inductiua. Ideo qui dicit patri non esse dotem restituendam propter superexistentiam filiorum eiusdem matrimonij fundat se in iure exorbitanti contra regulam. d. l. dos a patre profecta. ⁊ qui se fundat in iure exorbitanti debet probare id in quo fundatur ius exorbitans. vt per Joan. and. in. c. j. de tempo. ordi. lib. vj. et quod post eũ tradit Bal. in. l. si quis nõ dicã rapere. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ post eos moderni legẽtes in. l. si quis maior. C. de transact. Debet enim docere ꝙ sumus in casu iuris exorbitantis noui nõ ille q se fundat in iure regulari antiquo. Nam alio nõ docto obtinet ille qui se fundat in iure antiquo communi cui iuri aliquo casu derogatur per ius magis nouum. vt est glo. ⁊ doc. in cle. fi. de rescriptis. † Et merito q2 ꝓ regula ꝓsumitur dicit Bar. in. l. quotiens. ff. si quis cau. Et excipienti incũbit onus ꝓbãdi suã exceptionẽ. l. in exceptionibus. ff. de proba. Jtaqȝ qui dicit benedictaȝ decessisse cũ filijs. ⁊ ꝓpterea dotẽ a patre profectam nõ esse restituendã patri incũbit onus ꝓbãdi eã decessisse cum liberis: vt sic verificetur ꝓuisio dicte cõsuetudinis ⁊ exceptio q̃ datur a regula. d. l. dos a patre ꝓfecta per dictã cõsuetudinem bulgari. Et ideo hoc casu saltem militat quod dicit Bar. in. l. qui duos. §. si in bello de rebus dub. volens qḋ si quis dicit aliquẽ decessisse sine liberis hȝ intẽtionẽ fundataȝ ⁊ aduersario incũbit onus ꝓbandi per. l. spadonem. §. q absolutus supple. iũcta glo. in verbo depositionibus. de excu. tuto. ⁊ dicit esse tex. in. d. §. si quis autẽ. ⁊ non vult esse speciale fauore fideicõmissi. Et idem ꝙ q dicit aliquem decessisse sine liberis nõ habeat quicq̃ ꝓbare tȝ etiaȝ bal. in. d. §. si quis auteȝ prout ibi refert Jmo. Et ꝑfecto auctoritates Bar. ⁊ Bal. sunt permaxime in decisiuis. ⁊ loquitur bar. etiã eo casu ꝙ appareat illũ habuisse filios per prius put ⁊ eo casu loquit̃ tex. in. d. §. si quis autẽ ⁊ glo. d. §. q absolutus. lȝ. n. prius habuerit filios nõ seqtur: ergo habebat tpe mortis. nã potuerunt prius viuere mori ꝓut dicit bar. in. d. §. si in bello. † Et sic nõ ꝓsumit̃ hodie viuere qḋ natus fuit etiã si nõ sunt elapsi cẽtũ anni. Nec est verũ illud qḋ multi insolenter dicũt ꝙ qlibet ꝓsumit̃ viuere cẽtũ annis. Nã hoc iure nõ ꝓbatur: immo cõtrariũ ꝓbat̃ in tex. singulari. l. hereditatũ. ff. ad l. fal. iura aũt ꝓbãt ꝙ qs ꝓsumitur nõ viuere vltra cẽtuȝ annos. nã illud censetur esse lõgissimũ vite tẽpus. Superlatiua aũt cõiter in paucis verificãtur. vt experientia docet q̃ est rerũ magistra. c. q̃ sit in prin. de elec. lib. vj. c. statutũ in prin. de rescri. e. li. de mille. immo de decẽ milibus hoĩbus q nascũtur vix vnus ascendit ad etatẽ cẽtũ annorũ. Ego aũt q sum iã in senili etate nõ memini ꝙ aliquẽ viderim centẽnarium. Jtẽ inter mille qui incipiũt studere vix vnus euadit doctissimus: lȝ multi dicant doctissimi: tamen ⁊ pauci respectiue ad alios. ⁊ idẽ inuenies in q̃libet q̃litate suplatiua ꝙ in paucis verificatur. † Et tũ regula est ꝙ credit̃ esse illud qḋ cõiter occurrit ⁊ nõ illud qḋ raro accidit. vt ꝑ glo. ⁊ doc. in. l. nõ hoc. C. vñ legi. ⁊ in l. neqȝ natales ꝑ glo. ⁊ Bal. C. de proba. volẽtes. ꝙ etiã in materia probationis bonũ est. arg. a cõiter accñtibus. facit gl. in. l. j. C. de arbi. in. l. ꝙ si nolit. §. qui assidua. de edil. edic. cũ ꝯcor. Cum ergo cõiter accidit ꝙ quis non ascendit ad centenariã etatẽ. ergo nõ presumatur. Maxime cũ ꝓsumptiões causent̃ a cõiecturis: ⁊ verisili. l. q2 verisilr̃. ff. qḋ met⁹. ⁊. c. q2 verilr̃. ex de ꝓsump. ⁊ est videre fere ĩ oĩb⁹ ꝓsumptiõibus. iõ absonũ arbitror illud qḋ vulgo nõnulli dicunt ꝙ qs ꝓsumitur viuere centũ annis: ⁊ ꝯtrariũ probat̃ ex supradictis. ⁊ ꝯtrariũ probat̃ ex notatis ꝑ bar. bal. ⁊ Ang. in. d. §. si in bello. ⁊. d. §. si qs aũt relati vt supra. Et si dicat̃ saltẽ ꝓsumit̃ qs viuere vsqȝ ad xxx. annos ꝑ. d. l. hereditatũ. rñdet̃ ꝙ hoc negat̃ ibi probari. Nõ eñi proceditur ibi ꝑ viã ꝓsumptiõis. Sed quia põt viuere vsqȝ ad centum annos: ⁊ statim posset decedere: ⁊ si viueret vsqȝ ad cẽtũ annos esset maior excessus in pluri q̃ si statim moriretur in miori summa estimanda. verbi gratia pro alimentis indiget quis decem annis si est anniculus estimantur alimenta in trecentis si statim decederet esset heres in lucro in. lxxv. Si viueret centũ annis esset in damno in. dcc. q2 non defalcantur alimenta. lxx. annoruȝ. ideo licet plures decedãt: prius tamen fit consideratio illa: q2 compensatur cum maiori dãno ꝙ contingeret si ille casus rarus contingeret. Et ptȝ ꝙ illa dispositio non fundatur in verisimilitudine ⁊ ꝓsumptione q2 nõ est verisimile ꝙ tantũ temporis viuat nonagenarius quantũ sexagenarius. ⁊ tamen vna meta temporis statuitur in vtroqȝ in. d. l. hereditatũ. licet cõmuniter occurrat ꝯtrarium q2 ex sexagenarijs plures in tali etate excedunt. lxv. annum q̃ ex nonagenarijs ascendãt xcv. annum. placuit autem ibi legislatori statuere illam metam ⁊ nõ quelibet momenta etatum distinguere. satis autem apparet ex cõmuniter accidẽtibus ꝙ ille mete temporis nõ fundantur in ꝓsumptione aut verisimili. cũ ergo sumus extra presumptionem omneȝ habet intẽtionẽ suam fundatã pater qui nititur ex regula. d. l. dos a patre profecta. Et sic satis est ꝙ probet se patrem filiã suã legitimam a se dotatam. ⁊ sic dotẽ a se profectã ⁊ filiam suã a se dotatam decessisse remanente viro: ⁊ sic matrimonium solutuȝ morte filie. † Accedat qḋ notabiliter dicunt Rapha. ful. ⁊ Põta. in. l. heres institutus. de acq. here. volẽtes ꝙ q ꝓbat se attinere defuncto in tertio vel quarto gradu obtinet in successione defuncti ab intestato licet nõ probet priores in gradu decessisse. ⁊ ita solet etiã practicari. Non enim solet probari ꝙ omnes priores in gradu decesserunt. Et tamen constat ꝙ constitutus in tertio vel quarto gradu habuerit alios anteriores se. sed licet habuerit non seqtur ꝙ hodie habeat. ideo satis est sibi probare ꝙ attinet in gradu successibili si nõ ꝓbat̃ ꝙ alius superuiuat. ⁊ tamẽ non succedit ab intestato nisi primior. l. si qs filio exheredato in prin. ff. de iniust. test. l. post cõsanguineos §. hereditas. de suis ⁊ legi. cum concor. Nõ aũt reperio legitime ꝓbatũ ꝙ tpe mortis dñe benedicte supererit aliquis filius. vt ⁊. s. dixi. ideo satis est patri repetẽti dotẽ a se ꝓmissam cũ mors bñdicte ⁊ ꝓbet̃ ⁊ cõfesset. insuper satis videt̃ ꝓbata mors dictorũ filiorũ ante mortem pauli. Nã antonius Joãnis primus testis deponit ꝙ tempore mortis pauli nullũ habebat nepotẽ nec neptẽ. ecce iste in dicto concludenter deponit in cã scientie interrogatus dixit. vt. s. supra dixerat qḋ erat affinis subdit: † ⁊ quia conuersabatur in eius

a

pauli domo q² ibi erat nupta quedam eius soror consobrina: profecto ratione conuersationis coniecturandũ est ꝙ habuisset notitiã arg. eius quod dicimus de vicinis qui presumuntur scire que spectant ad vicinos. l. si vicinis. C. de nup. c. stabam. de presumpti. per bar. ⁊ doc. in. l. j. ff. si cer. pe. Non enĩ ex alio id contingit: nisi ppter cõuersationem quam in conuicinia: fortius ergo cõiecturandũ est de notitia eius qui habet cõuersationem in domo. Item ꝑut consanguinei censentur habere notitiã de hmõi. l. optatiui. ff. vnde cogna. l. de tutela. C. de integ. resti. mi. Item benedictus Joãnis tertius testis deponit idẽ ⁊ reddit cãm scientie: q² est vnus de vicinis ⁊ vicini p̃sumunt̃ scire facta vicinorũ: vt dictũ est. ⁊ depõit iste de etate quam habebant tpe mortis eorum. Itẽ mariana Joannis quarta testis deponit similiter de morte dictorũ ante mortẽ pauli dicẽs se publice dici audiuisse. Itẽ dicit ꝙ versabatur in domo dicti antonij patris filiorũ dicte benedicte ⁊ ex cõuersatiõe censeretur habuisse notitiã de filijs ipsius Antonij.

13 † Item deponit ꝙ interfuit funeri dicti pauli vna cũ alijs vicinis: ⁊ sic presupponit se tunc vicinã vt demonstrat verbũ alijs de sui ꝑpria significatione denotat similitudinem. vt. l. ij. cum sua glo. C. de seruis fug. ⁊ per doc. in. c. sedes. de rescriptis. Item deponit ꝙ Antonius pater predictus reaccepit in vxorem matrez ipsius testis. itaq3 est verisimile ꝙ habuit notitiam: vtrum haberet filios natos sue matris. Item machia testis v. deponit ꝙ post mortez margarite ⁊ marci filiorũ dicte benedicte remansit paulus: ⁊ prout deponit erat vxor dicti pauli: ita ꝙ est verisimile ꝙ habuit notitiam: vtrum haberet nepotes ex filia. Item mattheus secundus testis deponit morbida vxore dicti antonij q̃ fuerat vxor patrui ipsius testis qõ nullũ priuiguum: ⁊ sic filium dicti Antonij inuenit in domo dicti antonij: ⁊ ꝙ conuersabat̃ in domo dicti antonij ⁊ de tempore deponit de annis. xl. ⁊ sic de satis anteriori tempore ante mortẽ Pauli. vnde etiam iste plurimũ adminiculatur ratione conuersationis in domo et affinitatis predicte. ¶ Petrus etiam sextus testis aliquid adminiculatur deponẽs ꝙ in vita dicti Pauli audiuit publice dici inter consanguineos ⁊ affines ꝙ et deponũt nonnulli alij testes ex premissis: ⁊ deponũt etiaz de publica voce ⁊ fama. Et licet tale testimonium de auditu nõ probet nec ꝓbetur fama per talem depositionem prout in adductis in cõtrarium deduxi: tamen negari non potest talem ꝓbationez que fit a pluribus testibus non adminiculari ⁊ inclinare mentem iudicis ad opinandum ita fuisse verum.

14 † Nihil autem aliud est virtus ꝓbationis: nisi mouere mentem iudicis ad opinandum ita esse verum. l. iij. ff. de testibus. §. eiusdem ibi. sed ex sententia animi tui te estimare quid aut credas ⁊c. Et sic que non ꝓsunt singula saltẽ multa iuuent. l. excusantur in prin. cũ concor. ibi adductis in glo. de excu. tu. Et maxime in probatione difficili ad ꝓbandũ prout est ꝓbatio negatiue ꝙ nullus filius benedicte superstes esset tempore mortis pauli seu qõ nullus filius peruenerit in etatem. xxv. annorũ. talis enim negatiua non cadit in sensum corporis: ⁊ sic non potest directo ꝓbari. Ideo cõstat esse difficile ad ꝓbandum. accedit qõ habetur in. l. in actionibus. §. plane. ff. de in lit. iur. vbi per illum text. no. Bar. in penul. col. ⁊ doc.

15 † In materia vero difficili ad ꝓbandũ admittuntur ꝓbationes minus plene: ⁊ sufficiunt que al's non sufficerent. ⁊ satis est ꝓbare per aliqua media per que surgat verisimilitudo in mente cuiuslibet sensati hominis rem de qua ꝓbanda agit̃ ita esse ⁊ fuisse p3 hoc in probando adulterio qõ est quidam actus sui natura secretus: adeo qõ esset difficile vnq̃ probare coitum seu copulã: puta si testes dicant vidisse amasium cum amasia solos in loco secreto vel nudum cũ nuda in lecto. vt habetur in. c. tertio loco ⁊. c. literis. de presump. ⁊ si. bar. in. l. iij. ⁊ habet̃ in. l. capite qnto. de adulterijs. ⁊ no. in. c. preterea cum qs. de test.

16 † Sic etiã in ꝓbãdo filiationẽ ex ꝑte p̃ris: quo casu nõ posset p̃cise ꝓbari. vt habet̃ in. l. lucius. ff. de cõdi. ⁊ demon. iura ꝑmittũt vt sufficiat ꝓbari p circunstantias verisil'r arguentes filiationẽ: vc3 qõ fuerit nat' ex vxore in domo viri. vt hr̃ in. l. filium diffinim'. ff. de his qui sunt sui vel alieni iuris. ⁊ in. l. si vicinis. C. de nuptijs. Nam aliter esset impossibile probare talem esse filium maximũ legitimũ talis. Et maxime si ꝓbaret̃ ex aduerso qõ eius vxor ⁊ mater illius filij p̃stabat aliqñ aditũ alijs ꝑsonis: ⁊ tñ nõ obstãte aliqua ꝓbatiõe dicet̃ legitime ꝓbata filiatio ⁊ qõ sit natus ex viro ⁊ vxore probando per moduz de quo supra vt habetur notabiliter in. l. miles. §. vxor. ff. de adulterijs.

17 † Sic etiaz patet in probando factum valde antique cũ de sui natura nõ possit de facili haberi ꝓbatio p̃cise cõcludẽs. Ideo ꝑpter hoc iura tolleràt ꝓbationes per modũ possibilẽ: l3 nõ p̃cise cõcludẽtẽ. vt in probãdis cõfinibus seu iuribus antiqs. vt habet̃ in. c. cũ cãm. de probatio. ⁊ in. l. cũ aliqs. C. de iure delib. ⁊ in. c. cũ olim. de priuileg. ⁊. in. c. si papa eodẽ tit. in. vj. ⁊ qõ habet̃ in. l. si arbiter. ff. de probatio.

18 † Sic etiã in ꝓbãdo delictũ symonia vel vsure q̃ cõiter in secretis p hoĩes cautelosos cõmittunt̃. Ideo admittuntur ꝓbationes al's non integre recurrimus ad cõiecturas vt habet̃ in. c. ad nostram. de emptione ⁊ vẽdi. ⁊. c. illo vos. ⁊. c. ꝑ tuas. de symo. ⁊. c. mediationes. de testi. in. vj.

19 † Sic etiã patet in ꝓbãdis his que agunt̃ in domo que nõ possunt de facili ꝓbari p extrinsecos: ideo iura tollerãt ꝓbationẽ per personas domesticas: immo etiã p seruos: vbi al's nõ admittunt̃ vt habet̃ in. l. fi. C. de repu. ⁊ in. l. ij. C. qñ ⁊ qbus q̃rta pars debeat̃ lib. xj. ⁊ al's in simili in. c. veniẽs. el scdo ad finẽ. de testi. ⁊ multa alia possent poni exempla in iure ad fundamentum huius presuppositi.

20 † Et hac rõne videmus ꝙ negatiua ꝓbat̃ p discussionẽ q² nuncius ex cõmissione iudicis perqrit inter eos q verisimiliter habuisset notitiam de affirmatiua cõtraria si vera fuisset. ⁊ si nõ inuenit aliquẽ q dicat habuisse notitiã refert iudici ⁊ talis relatio habet̃ p plena seu sufficiẽti ꝓbatione ꝑut habet̃ per Bar. ⁊ doc. in. d. l. hoc iure. ⁊ per Ang. ⁊ Imo. in nostris terminis in. d. §. si quis. autẽ. Et cui dubiũ quod mens iudicis deberet magis moueri ad existimandum ex ꝓbationibus huius negatiue factis in hac causa q̃ simplici relationi dicti nuncij referentis inter notos ⁊c. Et non inuenisse ⁊c. Ex qbus omnibus cõcludo quod satis est fundata intentio dicti patris seu eius heredis quod dicta dos est in casu restituẽde dotis ipsi patri: et successiue eius heredi: non obstantibus adductis in contrarium que dilucide apparent sublata per adducta pro hac parte. et ideo non obstantibus his que in contrarium adducuntur in themate: et adductis supra per me. Concludo partes iudicis esse in ꝓnunciando dictam dotem fuisse restituendam dicto paulo et esse restituendam vgolino eius filio ⁊ heredi. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cccxlj.

1 ☞ Mater qõ filio vel filie non succedat superstite fratre vel fratribus ipsius decedentis seu nepotibus masculis ex eodem matrimonio vel ex eisdem parentibus seu patruo vel patruis ipsius decedentis statuto perusij: si moriat̃ filia in etate infantili superstitibus patruis ⁊ matre ac etiaz sorore ⁊ soror hereditatẽ sororis defuncte repudiauit: an vigore statuti pred. patrui matrẽ excludãt ⁊ quid si p̃fata soror nõ repudiasset an patrui oĩno mr̃em excludãt p to. ꝯsi.

2 Successione ab intestato pluribus simul concurrentibus quo ordine succedant.

3 Successione filij non excluditur filia vel mater statuto masculis stãtibus nisi persona succedens sit successibilis ⁊ succedat.

4 Mater exclusa respectu vnius respectu vero alterius succedentis admittitur.

5 Soror in successione sui fratris defuncti non dicitur exclusa statuto disponente ꝙ vt stirpes ⁊ familie cõseruentur patruus succedat matre exclusa: tũc admittitur mater cum sorore defuncti. fallit si repudiat.

6 Hereditatis repudiatio excludit personam que alias admitteret̃ hereditate adita per repudiantem. nu. 11.

7 Femine excluse statuto masculis stantibus intelligitur si masculi succedant.

8 Statuta ceteris paribus interpretantur prout interpretantur iura communia.

9 Statuta sunt iura ciuilia populorum.

10 In successione ab intestato attenditur tempus quo hereditas deuoluitur.

12 Tutor qui sucedit filio repudiãti an possit auctoritatem prestare vt teneat repudiatio.

13 Experiri nemo potest sine actione de presenti licet competat de futuro.

14 Arbitri sunt redacti ad instar iudiciorũ nec possunt etiã arbitratores aliud q̃ dictet iuris dispositio.

15 Adire an possit tutor solus hereditatem minori delatam vel repudiare.

16 Usufructuarius satisdare debet alias repellitur.

¶ Consilium. cccxlj.

In nomine dñi nostri Jesu xp̃i.

1 † ¶ Multa scribuntur varie a maioribus nostris in his perplexitatibus.

2 † Quando sc3 ab intestato ꝯcurrunt plures persone: quarum vna excludit a successione alterã ⁊ alia alterã ꝑut cõtingit in. l. ij. §. si sit agnatus. et. l. equissimum. ff. ad tertu. ⁊ in. §. sed si fuerit soror. institu. ad tertulia. ⁊ in. c. auctoritate. de conces. preben. li. vj. ⁊ in. l. si qs vel si qua. C. ad tertu. ⁊ per Bar. in. l. j. §. filium. ff. de bonorum posses. contra tab. ⁊ per Bal. in. l. si defunctis. C. de suis ⁊ leg. ⁊ in. d. l. si quis vel si qua. C. ad tertul. ⁊ in. l. illam. C. de colla. ⁊ in. l. quicũq3. C. de seruis fugit. ⁊ in. l. si quis filium. C. de inoffi. testamento. ⁊ doc. in varijs locis.

3 † Et sit cõmune dictum qõ ad hoc vt persona excludens ex forma statuti ad hoc vt excludat requiritur ꝙ sit successibilis: ita ꝙ ipsa succedat alias si non succedit non excludit prout cõcludit Bart. in. d. §. filiũ. Ang. ibi. ⁊ Bar. in. l. ij. §. s3 si sint sui. ff. ad tertul. p text. ibi. ⁊. l. siue. §. fi. de iure patro. ⁊. l. si ex modica. §. si filius. de bonis libe. ⁊ p. d. §. filiũ. idẽ per dicta iura. ⁊ auctoritatẽ bar. in. d. §. si sint. cõcludit Põta. in. l. apud iul. §. idem iulianus. ff. ad treb. circa finem. Idẽ Bal. in. l. maximũ vitiũ. C. de libe. ꝑte. in. d. l. quicunq3. idẽ in. l omnes populi. de iusti. ⁊ iure. quẽ refert ⁊ seqtur Pe. de anch. in repe. c. j. de cõsti. in antiqs. xiij. q. principali col. cliij. Et vbi sunt plures persone q̃ inuicẽ se excludunt doc. varie loquũtur. Et ꝓcedit illa disceptatio qñ nulla reperitur persona q̃ nõ reperiat se aliquo iure exclusam prout contingit in terminis. d. §. si sit agnatus. ⁊. d. l. equissimum.

4 equissimum. et ista disceptatio non pertinet ad casum nostrũ.† Est autem alius casus in quo sunt tres vel plures persone quarũ due reperiuntur ab altera persona earum in totum exclusa. et vna earũ reperitur aliquo iure exclusa non in totum: sed pro parte. et iste est casus in. d. §. preferuntur. versi. soror aũt consanguinea. et. §. sed cũ. et in d. c. auctentica in fi. et in. d. §. sed si fuerit soror. et facit etiã. d. l. si qs vel si qua. insti. ad tertu. Quo casu attenditur persona que nullo iure reperitur exclusa et eius beneficio admittitur psona que secũ alʼs admittitur ecce in. d. §. si sit consanguinea. vbi soror consanguinea excludit patrem datum in adoptionem dictus pater excludit matrem. Mater admittitur ad partem cũ sorore deciditur ibi q si soror succedit: qr adijt hereditatem pater excluditur et cum sorore admittitur mater: si soror repudiat succedit pater exclusa matre. et sic consideratur psona sororis. et lʒ ipa succedat in parte excludit in totũ. Nec habetur ɔsideratio persone ab ea exclusę: et perinde succeditur ac si persona exclusa a sorore nõ esset in rerum natura. facit tex. in simili in. §. sed si fuerit soror. insti. ad tertul. vbi frater excludit matrem. mater excludit sororẽ a dimidia si concurrũt mater soror et frater. tunc non est in consideratione aliqua mater: qr a fratre excluditur. Nec plus habet frater ea ratione qr matreʒ excludat. Sic et alʼs concludit Bar. in. d. l. j. §. filium. de cõtratab. q si ex forma statuti frater cõsanguineus excludit sororem vtrinq coniunctã si concurrunt frater consanguineus soror vtrinq cõiuncta et mater quia mater excludit fratrem cõsanguineum frater cõsanguineus nõ habetur in cõsideratiõe: sed mater succedit in dimidia: et soror in alia dimidia. put si frater non superesset. d. auť. defuncto. et idem sequiť ibi Ang. et idem voluit Bal. in. l. si quis filium. C. de inoffi. test. Idẽ etiã in simili confirmat bald. in. d. l. quicunq in statuto excludente auum maternum propter patruũ: quia non excludit auiam mater nã si concurrũt auus matern⁹ auia et patruus: quia auia de iure cõi excludit patruũ cessat statutuʒ. Ideo auus de iure cõi succedit vna cum auia ƒm eum. succedens ergo de iure cõmuni in parte: et excludit eum qui a statuto vocabatur et excludit in totum. et facit venire eos qui de iure cõmuni secum veniunt: lʒ alʼs excluderenť a statuto ita contingit in dictis terminis Bar. Bal. et Ang. et in terminis. d.

5 §. si sit cõsanguinea.† Hoc etiam confirmatur auctoritate collegij nostri perusini q collegium consuluit q si statutum disponit q ad hoc vt stirpes et familie conseruentur patruus succedat excludẽdo matrem quod tale statutum non excludat sororem subiungendo quod ex quo statutum facit mentionem de sorore si concurrunt soror mater et patruus soror que de iure cõmuni pfertur patruo ipm excludit in totum. et ideo mater admittitur in virilem prout dictũ cõsilium refert se habere Pe. de ancha. in. d. repe. c. j. de cõsti. xiij. q. principali quarto membro. col. clxxxvij. et. clxxxviij. versi. inter cõsilia q̃ habeo ꝛc. Et cũ dicto cõsilio trãsit Pe. ipse de ancha. Et ita multotiens consulendo tenui: et etiam legendo in. d. l. si quis vel si qua. Probatur enim dicta theorica iuribus et auctoritatibus preallegatis: licet non reperiam eam ab aliquo specifice positam. Et applicando ad terminos presentis consultationis. Ex quo soror de iure cõmuni excludit patruos. auť. cessante. C. de legi. heredi. cũ similibus patrui qui reperiuntur exclusi a sorore non excludũt matrem. Ideo mater non exclusa a patruis vigore statuti per predicta succedit vna cum sorore de iure communi. per auť. defuncto. C. ad tertul. et hoc quidẽ verum putarẽ: si dicta soror adiuisset hereditatem sororis.

6 † Uerum qr mihi presupponitur q repudiauit hereditatem sororis: ideo nõ habetur de ea cõsideratio. et incipiũt cõcurrere mater et patrui: ideo patrui nõ exclusi a sorore succedunt ex forma statuti exclusa matre. Iste est tex. in terminis. in. §. si sit consanguinea. vbi tex aperte dicit q si consanguinea successionem agnouit mater vna cũ ea succedit excluso patre in adoptionem dato. Sʒ si soror cõsanguinea repudiat: tũc pater predictus excludit matreʒ cessat enim causa propter quam pater impediebatur excludere matrem que erat: qr soror euʒ excludebat. et sic hoc respectu paria sunt non esse sororem vel esse et repudiasse in hmõi enim exclusionibus siue de iure cõi siue ex forma statuti requiritur persona que exclusit nõ solũ sit successibilis. sed q succedat vt probat tex. in. d. §. si sit cõsanguinea. et in. d. §. sed si sint per quem tex. hoc firmat Bar. in. d. §. filium. versi. quinto quero. quod et vult in. d. §. sed si sint dicendo q requiritur q succedant. Sed qui repudiat non succedit. merito ꝛc. idem vult Bal. in. d. l. omnes populi. et Pe. de anch. in repeti. d. c. j. de cõsti. vbi supra idẽ Bal. in. d. l. maximũ vitium loquẽs in eo q excludebat et repudiat. Idem etiam consulendo tenuit in consilio

7 mihi. lxxxv. incipiente quia statutum.† Idem etiam firmat Põta. in. d. §. idem iulianus prope finem dicens q vbi statuta excludunt feminas intelligiť si masculi qui sunt causa exclusionis volunt succedere per. d. l. fiue. §. fi. de iure patro. et. d. l. et si ex modica. §. si filius. q̃ iura loquuntur in repudiante vel abstinente. et licet bar. bal. et Pe. de ancha. et Ponta. in locis supra allegatis loquãtur in exclusione statutaria: tamen mouentur iuribus que loquuntur in exclusione a iure cõi inducta. vñ idẽ volũt in exclusione inducta de iure cõi: qr dicta doc. intelliguntur ƒm iura que allegant ingt notabiliter bar. in. l. non solũ. §. liberationis verba. de lib. leg. et in. l. cũ quidã. ff. de

8 his qbus vt indig.† Et statuta ceteris paribus interpretanť prout interpretantur iura cõia inquit signanter Bal. in. l. gallus. §. quid si is. ff. de libe. et posthu. et idem videtur velle in. l. si qs id qd. de iuris. om. iudi. prout et in vtroq loco dixi et dixerã anteq̃ vidissem Bald.

9 in rubrica. de noui oper. nunci.† Sunt enĩ statuta iura ciuilia populorũ. l. oẽs populi. de iusti. et iure. ita ergo se habẽt respectu suorũ populorũ: put ius ciuile cõe respectu vniuersi populi Romani. Et ad interpretationẽ statutorũ iura cõia allegãtur: cõiter aũt fit in eis stricta interpretatio: qr cõiter corrigũt vel derogãt iuri cõi. Nam et ius cõe correctiuũ vel exorbitãs stricte interpretať p iura vulgaria.

10 ¶ † Et lʒ alʼs in deuoluenda facultate querendi hereditateʒ ab intestato attendatur tẽpus quo hereditas defertur ab intestato. l. si quis filio exheredato. in prin. de iniust. test. l. ij. §. proximũ. de suis et legit. et insti. de leg. agna. succes. §. proximum. cum similibus. tamen hoc casu: qr tempore quo defertur hereditas supersunt patrui mater et soror.

11 † Et patrui simpliciter considerati preferuntur matri simpliciter considerate. sed mater admittitur beneficio sororis que excludit patruos. Ideo non defertur hereditas matri nisi ex quo soror succedit. interim autem stat in suspenso nec põt succedere donec soror succedit, vt est tex. planus in. d. §. preferuntur versi. soror aũt consanguinea. vbi casus decidens hanc consultationẽ. in qua concludo ex iam dictis q aut dicta soror adijt hereditatem et mater succedit in dimidia exclusis patruis. et ita procedũt adducta in contrarium. aut soror repudiat: et mater tunc excluditur et patrui in solidum succedunt aut nec adijt nec repudiat: et tunc iura matris et iura patruorum stant in suspenso. Sufficit itaq ad excludendum matrem ab agendo: prout egit q non appareat dictam mariangelam adiuisse legitime hereditatem sororis. Nam prout dixi mater interim non succedit donec soror non adijt per. d. §. pferuntur versi. soror aũt consanguinea et alia superius adducta. itaq non oportet

12 intrare illam ambiguitateʒ:† an patrui tutores possint auctoritatem prestare dicte repudiationi: licet putem q possit quoniam prima ratio repudiationis est vt repudiet et vt repellat matrem agentem licet in consequentiam resultet commodum tutoris non refert. vt est tex. in. l. j. in prin. et. l. quod dicim⁹ in fi. de aucto. tuto. Dato auteʒ q repudiatio non valeret non refert quia satis est q non adiuerit vt dixi. Nec ad propositum refert vtrum ipsa mariangela superstes immiscuerit se vel se immisceat heredi. paterne: quoniam in portione mariangele superstitis mater nihil petere potest quia de viui hereditate non tractatur. l. prima. ff. de hereditate. vel acti. ven. et. l. ij. §. interdum. ver. ceterum. ff. de vulg. et pupil. Nec filia querendo hereditatem aliquid querit matri: et hoc est notoriũ patrui non requiritur quod in iudicio seu coram arbitris compareãt. nec etiam quod adeant hereditatem infantis defuncte: quia satis in mariangele conuente quod mater nõ succedat. nam dato quod haberet speciẽ succedendi vel propter futuram additionẽ sororis vel futuram repudiationem patruorum: interim tamen anteq̃ ipsa

13 possit adire nulla est sibi quesita actio.† Et sine actione nemo experitur. l. si pupilli. §. videamus. ff. de nego. gest. et. l. nam postea in princi. ff. de iureiu. Et conuenta potest se tueri ex non iure agentis dato quod eidem nullum ius competat. l. fi. C. de rei ven. l. qui accusare. C. de eden. c. cum ecclesia sutrina in fine. de causa posses. et pro-

14 prie.† Et hec omnia pariter militant coram arbitris qui sunt redacti ad instar iudicum. l. j. §. de arbi. c. vno delegatorum. de offi. de leg. ac etiam coram arbitratoribus. Quia si mater non habet ad hoc ius aliquod peccatum esset q sibi adiudicaretur quod non est suum non conueniret equitati: cum iustitia sit ius suum vnicuiq tribuere. l. iustitia. ff. de iusti. et iure. Nec est in casu isto aliqua equitas que aduersetur rigori. Nec conuenit arbitrio boni viri quod penitus alienum alicui concedatur. Itaq non video quod arbitratores hoc casu aliud iudicare possint q̃ dictet iuris dispositio. Accedat quod inquit barto. in verbo videbitur in extrauag. ad reprimendam in verbo videbitur. Quatenus vult q quesitum ex pscriptione vel iuris rigore non potest auferri ab eo qui de equitate iudicat vel qui habet arbitrium iudicandi prout sibi videtur. post q̃ enim res est mea non est equum nec conuenit arbitrio boni viri q a me auferať ƒm Bar. Itaq versauice si res non est mea nec mihi debita nõ cõuenit arbitrio boni viri q mihi concedatur in preiudi-

15 cium alterius qui habet vel sperat ius habere.† Audiui insuper quod in pparatorijs tutor dixit q adiuit hereditateʒ sororis: tamen non vidi formam sue assertionis. Si eniʒ dixit q ipse adiuit pro pupilla: tunc quia solus adire nõ potest nisi sit infans. l. potuit. C. de iure delib. Et similiter pupilla sine tutoris auctoritate non potest adire: et si adit non est efficax aditio. vt. d. l. potuit. et. l. pupill⁹. ff. de acquirenda heredi. §. sed neq. insti. de aucto. tuto. Quia tamen non vidi qualiter respondidit. forte enim respondidit q adiuit cum auctoritate tutoris. vel qd legitime adiuit quibus casibus satis clare iuuaret matrem talis responsio. ideo super hoc me non extendo. Posset autem pupilla dicere se lesam tali respõsione quoniam si non legitime adiuerat intererat sua non ita respondisse. dato etiam quod hereditas sit lucrosa: et hoc duplici respectu. Primo quia fructus interim pcepti augerẽt hereditatem donec adeať.

Et si ipsa postea adiret esset sua quoad ꝓprietatẽ: quia augent he reditatem ꝛ iudicantur vt cetera bona hereditaria. l. ita tamen. §. si seruũ. ꝛ. l. deducta. §. penul. ff. ad treb. ꝛ glo. in. l. in fideicommissa ria in fi. principij eo. ti. Et sic finito vsufructu venirent ꝓprietarie restituendi. Sed vbi al's fructus q̃runtur vsufructuario non cedũt

16 ad vtilitatem ꝓprietarij. † Debet tamen vsufructuarius satisdare al's repellitur. vt in ti. vsufru. quemadmo. cau. per totum maxime in. l. si vsusfructus nomine vbi traditus repetitur fortius non traditus retinetur. l. inuitus. §. cui dam⁹. de reg. iur. ꝛ. l. j. §. is aũt. vsi. nam cui dam⁹. de superfi. ꝛ ideo si non satisdedit deberet ex hoc solo succũbere. Item ex alio põt dici lesa pupilla tali responsione: q2 si non adiuit nec repudiauit habebat beneficium venale poterat dicere matri ego possum te habilitare ad hunc vsumfructuz adeũdo. Item possum te repellere repudiando hereditatẽ sororis mee tuec filie. ideo si vis ꝙ adeaz des mihi aliquid ꝛc. Et versa vice poterat idem dicere patruis ꝛ repudiationem. vt ita dicam eis vendere qui de facili posset induci ad plus dandum ꝙ̃ cõsequatur additione simplici prout al's consideratur huiusmodi beneficium venale in. l. filium. §. sed cum exheredatio. vsi. erit ergo venale. ff. de bo. possess. contratabu. Et ex his etiam si legitime adijsset posset dici lesa. Et his verisimiliter deductis videretur ꝙ posset iuuari restitutione. Putarem insuper ꝙ si dicta pupilla legitime repudiat ꝛ patrui adeũt hereditatem ꝛ capiunt possessionem bonorum materve niet frustrata etiam si laudum pro ea ferreretur super hoc compromisso qm̃ iudicium hoc agitatum est cuz pupilla non cuz patruis. Ita qd̃ illa confessio tutoris non preiudicaret saltez alteri patruo quia nõ respondidit. Nam res inter alios acta ꝛc. Possent inuicez secretis cautionibus sibi ꝓuidere ꝛ ille qui respondidit posset repudiare ꝛ alter patruus adire et possessioni incumbere. Et tũc magis clare poterit ille qui postea repudiaturus est auctorari repudiationi pupille: ꝛ ipse postea repudiare eandem hereditatẽ infantis defuncte. caueant tamen ne animas eorum illaqueant vt si vere ꝛ legitime adiuit dicta pupilla superstes hereditatem predefuncte non negent maxime cum iuramento. adeo etiaz ad id qd̃ supra dixi circa lesionem rõne beneficij venalis qd̃ dicta pupilla potuisset se componere cum patruis qui vt experientia docet fauent cause pupille ꝛ repudiare hereditatem sororis ꝛ illi adire hereditatez dicte sororis eorũc neptis: ꝛ ex persona ipsius recusare hereditatem paternam: ꝛ sic portio sorori defuncte delate accreuisset portioni ipsius pupille ꝛ matri non deberetur aliquis vsusfructus. itac verisimiliter intererat dicte pupille ita inconsulte non adijsse: ꝛ tutorem nõ respondisse ꝙ pupilla adiuit. Et profecto minor diligens hec considerasset. Laus deo.

¶ Charitatiuum subsidium an possit exigi per episcopũ ab abbatibus vel monachis alicui⁹ abbatie cõsi. cccxlij. Priuilegiũ exẽptionis per papam concessum cuidã abbatie maxime cum hac clausula ꝙ epo soli non sit licitum dicte abbatie imponere aliquam exactionem an ex eo videatur reuocatum q2 ad requisitionem epi volentis charitatiuum exigere subsidium a dicta abbatia recusante vbi papa rescripsit ꝙ soluere compellatur si alias soluit cum clausula quibuscunc in contrarium facientibus non obstantibus.

¶ Summarium super consilio. cccxlij.

1 Monasteria ꝛ prelati regulares tenentur ad charitatiuũ subsidium moderate tamen impositum exemptione simplici nõ obstãte vel generali.
2 Exemptio generalis an trahitur ad subsidiũ charitatiuum ordinarium ex eo ꝙ non si sit specialis. nu. 23. et. 24.
3 Monasterium per papam receptum sub ꝛ a modo ecclesie romane non dicitur a subiectione epali exemptum. idem si sit ecclesia asserta pertinere ad ecclesiam romanam.
4 Priuilegium generale non trahitur ad ea que non esset specialiter concessurus.
5 Cõmendatarius est similis depositario.
6 Cõmendatarius non est prelatus.
7 Titulus comende nõ dr̃ titulus simpliciter ꝛ absolute.
8 Fructus non facit suos cõmendatarius.
9 Exemplate litere nõ vocate sine iudicis auctoritate non probant.
10 Clausula alias si non soluerint eximuntur a solutione verificatur in vna tantum solutione.
11 Negatiue probatio que non cadit in corporis sensum directo ꝓbari nõ põt p testes qui habent deponere per sensum corporis.
12 Testes duo affirmantes preualent decem negantibus.
13 Monachi ꝛ religiosi sunt exempti ab ordinarijs ꝛ episcopalibus subsidijs.
14 Exactiões facere pro cõmuni vtilitate pertinet ad legẽ diocesanã.
15 Monachi vel religiosi licet non dicantur esse de lege diocesana: tamen sunt de lege iurisditionis scꝫ de quibus principaliter quesiuit scꝫ quarta decimarum vel mortuariorũ vel oblationum.
16 Exemptus dicitur ille q desinit esse in persona bonis ordinariorum.
17 Monachi qd̃ teneantur ad subsidium charitatiuum moderate quõ intelligatur dictio moderate.
18 Presbyter habens animarum curam non dicit exemptus a subsidio charitatiuo ecclesia exempta.
19 Charitatiuũ subsidium dr̃ moderatum auxilium.
20 Exẽptio censetur specialiter facta per hec verba declaramus semper remanere sub iure ꝛ dominio nostro vel solius ecclesie.
21 Religiosi non remanent solum sub iure romane ecclesie sed etiam sub ordinariorum potestate ꝛ quando possint dici exempti a subsidio charitatiuo.
22 Decernimus verbum appositum in literis apostolicis est demonstratiuum noue dispositionis.
25 Monasteria non dicuntur exempta clausula generali si habent curam animarũ vel capellas seu ecclesias sibi subditas.
26 Literis apostolicis datur fides ꝛ alijs inferiorum prelatorum sigillatis circa pertinentia ad eorum officium.
27 Rescriptum per quod mandatur ꝙ soluat collectas si alias nõ soluerit non derogat primo rescripto quo fuit executus a collectis ꝑ eum soluendis lꝫ alias soluerit.
28 Rescriptum in dubio non aufert iura priuato concessa nec ꝓ̃sumitur princeps contra iura rescribere.
29 Rescripta sunt prout statuta interpretanda iure communi.
30 Successori non preiudicat ꝑdecessor per solutionem fictam siue voluntariam ad quam non tenebatur vt ex ea obligetur successor.
31 Testis deponens de auditu ab alio non probat.
32 Confessio facta parte absente seu confessio spontanea administratoris non preiudicat principali.
33 Abbas dicitur monasterij administrator.
34 Testis deponens de actu cum idonea scientie cã ꝛ alter de cõfessione facta absente parte non probant tanꝙ̃ singulares.

¶ Consilium. cccxlij.

In nomine dñi nostri Iesu xpi. ¶ In hac consultatione videtur cõcludenduz ꝙ dictus cõmẽdatarius teneatur soluere istud charitatiuũ subsidiũ † Nã primo videtur ꝓbari ꝙ monasteria ꝛ regulares ꝑlati lꝫ exempti nihilominus teneantur ad charitatiuũ subsidiuz: moderate tñ impositũ vt videtur probare tex. in cle. j. versi. in exigẽdo insuper ab ipsis exẽptis subsidia charitatis excedũt iuncta gloss. in verbo in exigendo. ꝛ in verbo excedunt. ꝛ ibi ad hoc illum tex. notat Panor. qui in. c. cũ venerabilis. de censibus refert Pau. de leaz. hoc idẽ velle in cle. j. de exces. prela. † Nõ em̃ sufficit simplex ꝛ generalis cõcessio exemptionis vt cẽseatur remissum charitatiuũ subsidiũ. Sed requiritur cõcessio specialis: ꝓut voluit ipẽ Panor. in. c. cũ venerabilis. de cẽsi. ꝛ Domi. in. c. j. de prebẽ. lib. vj. idcirco dato ꝙ bulle apostolice producte importent exemptionẽ tamen illa exemptio si qua est censetur generalis non specialis. ideo non eximat a charitatiuo subsidio per iam dicta. † Illa em̃ verba quibus pontifex recipit dictum monasterium sub iure ꝛ dominio romane ecclesie nõ videtur eximere a subiectione epali. ar. c. ex vestra. de priuile. vbi si papa recipit aliquã ecclesiã sub protectione sua nõ eximit propterea a iurisditione epi ꝓut ibi est expressuz. Similiter si papa asserit aliquam ecclesiã pertinere ad iura ꝛ proprietatem romane ecclesie vel similia verba: non propterea ecclesia probatur exempta vt est expressum in. c. si papa in ꝓꝛin. de priuile. lib. vj. oẽs enim ecclesie subsunt romane ecclesie. vt est ibi expressum circa mediũ. Ideo illa verba de hoc generali iure ꝛ proprietate ꝓñt intelligi illa verba etiam sequẽtia nõ videntur trahẽda ad charitatiuũ subsidiũ de iure impositũ: tum q2 sunt verba generalia q̃ nõ videntur trahenda ad charitatiuũ subsidiũ. de quo videtur ꝙ fieri debeat mentio ſpãlis per supradicta. † Et facit q2 sub generali cõcessione nõ censentur venire ea que quis non specialiter concessurus verisimiliter non fuisset. c. ij. de offi. vica. lib. vj. ꝛ. l. obligatione generali. ff. de pig. ꝛ regula in generali in. vj. Tum etiam quia videntur loq de exactionibus iniustis seu temerarijs: vt patet ibi temerarijs vexationibus fatigare. ꝛ ibi violentiam irrogare per que videntur interpretãda illa verba media exactionem aliquam qd̃. s. intelligantur de exactione temeraria vel violenta cum ex precedentibus ꝛ sequentibus media declarẽtur. l. si seruus pluriũ. §. fi. de le. j. ꝛ. l. heredes palam. §. sed si notã. de testa. ꝛ propterea dictum monasterium seu dictus commendatarius non videtur posse se tueri nec de iure communi cum episcopus habeat intentionem suam fundatã per c. cum eps. de censibus iuncto. c. cũ persone. de priuileg. lib. vj. Nec ratione priuilegij exemptionis ꝙ habent regulares per iam dicta nec etiam vigore specialis priuilegij ꝙ pretendit habere dictus cõmendatarius prelatus dicte abbatie per dicta supra. qd̃ etiam dicendum videtur ex alio quia littere apostolice directe videntur abbati tunc vigenti: ꝛ alijs in posterum eligendis sub forma tradita in ipsis litteris que minime seruata esse dicitur in hoc commẽdatario qui insuper non est abbas sed commendatarius. † Commendatarius enim est similis depositario cum commendare idem quod deponere significet. l. cõmendare. ff. de ver. signi. c. j. de deposito. l. lucius. ff. eodem titulo. cañ. ne quis. xxij. q. ij. † Ideo commẽdatarius non est prelatus dicit glos. in cañ. qui plures xxj. q. j. ꝛ in. c. nemo deinceps de elec. Ioan. in glo. ꝛ in nouella ꝛ Bal. in. l. ex verbo. C. de fideicom. lib.

si deicõ.li.videtur velle q̃ nõ habeat titulum:ꝛ clarius idem Bal. in margarita Inno.in verbo cõmenda.gl.cõtra in.d.c.nemo dein-
7 ceps.† idem Io.an.in nouella dicit q̃ ꝛ titulus cõmẽde potest di- ci q̃ nõ dicatur titulus simpliciter ꝛ absolute:sed titulus cõmẽde. Nec videtur q̃ habeat aliquod ius in beneficio.prout dicit Inno.
8 in.c.dudũ.ij.de elec.ꝛ gl.in.c.nemo deinceps.eo.ti.lib.vj.†ideo cõ- mendatarius non facit fructus suos nec in eis ius hꝫ nisi ad colli- gendũ gubernandũ ꝛ prouidendũ sibi ꝛ ministris ẜm dictã glo.Et potest cõmendatarius cõmendam ad libitum dimittere:q̄ nõ est
9 ei obligatus prout voluit Inno.in.c.si cõstiterit de accu.† Itẽ vi- detur q̃ litere apostolice non habeant solẽnitates debitas: nã est exemplum literarũ extractum sine auctoritate iudicis ꝛ nemine ci tato ꝛ exemplo non creditur.auẽ.si quis in aliquo.C.de edendo.ꝛ ibi per Bar.ꝛ doc.ꝛ.c.cum.p.tabellio.extra de fide instru.ꝛ ibi per glo.ꝛ doc.alia etiã bulla dicitur q̃ caret solẽnitatibus debitis.In- super dato q̃ per dictas literas apostolicas dictum monasterium redderetur exemptũ ab isto charitatiuo subsidio:tamen q̃ tenea- tur ad soluendum dictum charitatiuũ subsidium vigore breuis in hac causa emanati in quo mandatur iudici delegato q̃ cogat eos qui soluere recusauerint etiam cuiuscũq; ordinis exempti existant dũmodo al's soluerint:sꝫ probari videtur q̃ dictum monasterium al's soluit charitatiuũ subsidium predictum:nã super hoc deponũt nonnulli testes qui videntur probare q̃ episcopus proximo prece dens imposuit charitatiuũ subsidium ꝛ pro dicto monasterio fuit solutum charitatiuum subsidium.Itaq; videtur q̃ dictum mona-
10 sterium al's soluit.†Constat em̄ q̃ illa verba al's soluerint verificã- tur etiam in vno actu ex propria vi verborum a qua non est recedẽ dum:vbi de mente non constat.l.non aliter.ꝛ.l.ille aut ille.§. cum
11 in verbis de lega.iij.ꝛ.l.j.§.si is qui nauem de exerci.†Nec testes cõ trarij videtur deponere concludenter q̃ non soluerint.Et insuper talis negatiua que non cadit in sensum corporis nõ potest proba ri directo per testes qui habent deponere per sensum corporis.l. testium.C.de testi.c.cum causam que ꝛ ibi per Innocen.ꝛ doct.ex- tra.eo.titu.ꝛ.l.qui testamento.§.si.de testamẽtis.ꝛ facit.c. cum ec-
12 clesia sutrina de causa posses.ꝛ proprie.† Et in his ꝑcedere potest q̃ dicit glo.in.l.diem proferre.§.stari de arbi.dicens q̃ plus duo- bus testibus affirmantibus q̃ mille negãtibus:ergo videtur q̃ di- ctum monasterium debeat vigore breuis compelli ad prestandum
13 dictum charitatiuum subsidium. ¶ † His tñ non obstantib⁹ cõ- trariam partem arbitror de iure veriorem.Nam monachi ꝛ alij re- ligiosi sunt exempti ab ordinarijs:vt in cano.cũ pro virilitate.xvj. qõne.j.ꝛ.c.placuit.ꝛ.x.q.j.c.j. ꝛ ea.causa.q.iij.c.inter cetera. a lege quippe diocesana sunt exempta omnia monasteria regulariter.c. dilectus.de offi.ordi.ꝛ per glo.ꝛ doc.in.c.j.de statu macho. Et lex diocesana concernit ea que consistunt in accipiẽdo prout dicit gl. in dicto.c.dilectus.ꝛ licet doct.omnino non teneant dictam theo- ricã glo.dando instantiam:tamen cõmuniter ita contingit ex his
14 que docto.dicunt.† Et facere exactiões pro cõmuni vtilitate:pu- ta pro eundo vel mittendo ad papam vel principem vel ire ad con silium pertinet ad legem diocesanam: ideo monachi non tenẽtur prout vult Innoc. in.d.c.j.ꝛ Panor.ibi.Sed pro huiusmodi po- test imponere charitatiuũ subsidium prout not.Pau. de leaza.in cle.j.de excep.prela.in versi.in exigendo.allegat Innocẽ.in.c.j. de statu regu.ꝛ Hosti.in.c.conquerente de offic.ordi.licet Joannem contrarium velle in cañ.vnio.x.qõne.iij.tamẽ prout dicit zabar.in d.cle.j.Jo.solũ notat q̃ non põt episcopus vltra statutum petere. vnde potius sentit q̃ ꝛ cã possunt moderate petere ẜm eundem zaba.qui ita residet ꝛ ẜm hoc Inn.vult ꝛ post eum Panor. q̃ cha
15 ritatiuum subsidium exigere pertinet ad legem diocesanam.† Et licet Inno.subdat vel dic q̃ hic sunt non de lege diocesana sed de lege iurisditionis potest intelligi hoc:scilicet de quibus principali ter quesiuit.s.quarta decimarum vel mortuariorum vel oblationũ siue in morte siue in vita:non autem conferre pro cõmuni vtilitate diocesis q̃ dicit pertinere ad.l.diocesanam.q̃ suadetur per ratio- nem quam subdit:quia omnia ad que monachi tenentur sunt de lege iurisditionis:sed q̃ teneantur ad charitatiuum subsidiũ non est canonibus expressum:ergo non censeatur loqui de eo ꝛ hanc ꝑ- tem q̃ monasteria non teneantur ad charitatiuum subsidium fir- mant Joan.an.ꝛ Hostien.in.c.de preben.lib.vj.prout ꝛ eos refert Panor.in.d.c.j.de statu mona.Idem Land.Pau.de leaza.Imo. ꝛ zabar.in.d.clementi.j.de excep.prela.Idem Pe.de ancha.ꝛ do- minicus de sancto Gemi.in.v.oppositione in fine in.d.c.j.de preb. libro.vj.ꝛ per consequens hec videtur magis cõmunis sententia.
16 † Pro qua facit quia prout not.Guil.in clemen.j.de excep. prela. exempti eoipso q̃ sunt exempti desinunt esse in personis et bonis sub potestate ordinariorũ:nisi quatenus reperitur in iure expres sum ẜm eum prout refert ꝛ sequitur ibi Imola in.ij.col. Sed non reperitur in iure q̃ ab exemptis exigi possit charitatiuũ subsidiũ: ideo ad hoc non teneantur exempti: et sic non teneantur religiosi qui sunt exempti de iure cõmuni ꝛ de quibus loquitur illa clemen
17 ti.ex qua colligit Guil.†Cui non obstat dicta clemen.j.in versic.in excedendo:quia ille tex.potest induci pro dicta cõmuni sententia prout contra.Nam potest induci pro intelligendo q̃ excedunt ex gendo id qd̃ non debet cũ exigant subsidia charitatis. excessus em̄ est exigere q̃ nõ debet itaq; illud excedũt interp̄tãi iuxta materiã rubrice.i.excessus faciunt seu excedunt tramites iustitie:q̄ exige- re subsidia charitatis ab exemptis est excessus:ꝛ ita sentit ibi zab. in.§.nonnulli in.vj.notabili ꝛ in.iij. cõtrario.ꝛ in prima questione sumendo ex illo tex.q̃ episcopis ab exemptis non possunt exige- re charitatiuum subsidiuum ꝛ a contrario a nõ exemptis sic. ꝛ simi liter.Pau.de leaza.ibi super verbo excedunt ad quod supplet cuꝫ
18 causa moderate exigere non possunt cum sint exempti.† Potest ꝛ secundo responderi intelligendo prout intelligunt inducentes il- lum tex.in contrarium quod excedunt immoderate exigendo cuꝫ charitatiuum subsidium debeat esse moderatum.d.c.cum episco- pus de censibus prout videtur intelligere ibi glo.in verbo in exigẽ do ꝛ in verbo excedunt.Nã presupponendũ est q̃ exempti qui ha- bent curam animarum:quia.s.presunt ecclesijs habentibus curam animarum ratione talis cure tenẽtur ad charitatiuum subsidium quaten⁹ respicit cõmune interesse populi:cui⁹ populi animarũ ex parte curam habẽt: prout voluit Innoc.in.d.c.j.de statu mona.et est tex.ꝛ ibi docto.in.c.j.de ꝑbẽ.lib.vj.ꝛ no.zaba.post Landul.i.d. clemẽ.j.§.nõnulli dicto.iij.cõtrario. ad hoc q̃ no.Bar.in.l.q̃ cõsti tutũ.ff.de.mili.testamẽto ꝑ tex.in.c.per exemptionẽ de priuil.lib. vj.vbi exempta ecclesia nõ censetur exemptus presbyter qui habet curam animarum quatenus concernit ipsa cura.itaq; monasteria ipsa quatenus habent curam populi quatenus causa charitatiui subsidij respicit ipsuꝫ populũ tenenꝭ ad charitatiuum subsidiũ ita etiã ab exẽptis possunt exigere quatenus habeant sub se ecclesias non exemptas vt etiã facit tex.in.c.j.de preben.lib.vj.itaq; dictis respectibus etiam a religiosis exemptis possunt episcopi exigere charitatiuum subsidium ꝛ in exigendo possunt excedere modũ: ꝛ ita potest intelligi ille tex.facit pro hac expositione q̃ subditur ꝛ eorũ subditis ꝛ sic presupponit ipsos religiosos habere subditos. Et ita etiã potest verificari q̃ no.ibi Panor.quatenus simpliciter ꝛ in trãscursu notat q̃ ab exemptis ꝛ eoꝝ subditis possunt exigere charitatiuũ subsidiuꝫ ꝛ ꝑpterea suũ dictũ q̃ nititur illo tex.nõ ob. ratione sñie de qua ipse mentionẽ non facit:quo fit vt nõ accurate id asserat.Ex his itaq; videtur concludi qd̃ dictus commendata- rius ꝑ dicto monasterio ratione generalis priuilegij exemptionis q̃ habent religiosi non possit astringi ad charitatiuum subsidiũ ꝑ ipso mõasterio ꝛ suis bonis ꝛ ꝑ bonis monasterij in bullis enume- rantur nonnulle ecclesie tãq̃ bona monasterij non tanq̃ subdita si tñ dicte ecclesie haberent curã populi posset forte de iure cõmuni ab eis ꝛ ꝑ eis a monasterio exigi charitatiuum subsidiũ quatenus expensa pro qua exigitur charitatiuuꝫ subsidiũ concerneret ipsuꝫ populũ per dicta.s.arbitror aũt q̃ non appareat dicta causa ꝛ ex
19 hoc non possit exigi.† Omitto quod vt imponatur istud chari- tatiuum subsidiũ q̃ al's appellatur moderatũ auxiliuꝫ in.c.cõque rente in si.de offi.ordi.et in.d.c.cum apostolus de censi.requiritur q̃ causa quare imponitur sit nedum rationabilis sed etiam mani- festa vt probatur in dictis iuribus et hoc qd̃ pro ecclesijs subditis vt.d.c.conquerẽte.ꝛ pro cura populi monasteriũ teneatur ad cha- ritatiuum subsidium ꝑcedit nisi monasteriũ sit exemptũ in capite ꝛ in mẽbris.nam tunc etiã ratione dicte cure nõ posset ab eo exigi charitatiuum subsidium prout voluit Landul.in.d.cle.j.§. nõnul li prout eum ibi refert ꝛ sequitur zab.in.iij.contrario.qd̃ ꝛ vult ibi Guil.vt refert ꝛ sequitur ibi Imo.super dicta glo.in verbo in exigẽ do. ꝛ hoc põt applicari ad terminos nostros ex his q̃ apparent in bulla de quibus infra. considero etiã q̃ nõ deducitur in actis q̃ di ctũ monasteriuꝫ habeat curam populi pro ecclesijs suis vel pro se. Secundo ꝛ fortius est immune dictũ monasterium ꝛ eius commen datarius rõne spãlis exemptionis rõne bulle per quã decernitur ꝑ tinere dictũ monasterium ad ius ꝛ dominiũ ad solam ecclesiam ro manã si ergo ad solam romanam ecclesiã:ergo non ad ius ꝛ dñium ecclesie fanensis sub cuius diocesis terminus est sitũ.regulariter au tem ecclesie non sunt de iure ꝛ proprietate solius romane ecclesie: sed sunt romane ecclesie mediate ꝛ ratiõe cuiusdam vniuersalis iu ris ꝛ dominij:sed immediate ꝛ ratiõe specialis ꝛ immediate iuris sunt sub ordinarijs:vt probatur in.d.c.si papa de priuileg. lib.vj.ꝛ
20 d.c.cum psone cum si. † Cũ itaq; papa dicat decernimus semper remanere sub iure ꝛ dñio soli⁹ ecclesie romane:apte demonstrat q̃ dictum monasterium est exemptuꝫ a iure ꝛ dñio epi fanensis abso lute:nõ sola exceptione quã hñt regulariter religiosi.Nã illi sunt et sub iure ꝛ dñio ordinarioꝝ:nã quo ad quedã subsunt ꝛ quo ad que dã nõ vt in.c.si.de cape.mona.cum si.nã subsunt quo ad spectãtia ad legem iurisditionis nõ quo ad ea que sunt de lege diocesana:vt d.c.cum dilectus de offi.ordi.ꝛ ibi per doc. ꝛ per Inno. in.d.c.j.de statu monach.vnde dicit zaba.in.d.cle.j.de exem.prelat. q̃ exẽpti in aliq̃b⁹ subsunt epis:ꝛ in aliq̃b⁹ nõ:ꝛ ita et no. Pañ. ibi: ad hoc
21 etiam clementi.j.de peniten.† Religiosi ergo non remanent sub iure solius romane ecclesie:nam etiam sub iure ordinariorum quo ad ea : scilicet in quibus subsunt et ad eorum iurisditionem spe- ctant illud:ergo verbum solius non censetur positũ sine virtute ali-

quid operãdi.c.si papa de priuil.lib.vj.⁊ ar.l.si quãdo de leg.j.⁊ qͦ
dicit bal.in rubrica.C.de fide instrumentorum.quatenus dicit qͦ
nullum verbum instrumenti censetur appositũ sine ministerio ali-
quid operandi.Sub illis em̃ verbis sub iure ⁊ dñio romane ecclesie
comprehendebatur exemptio.c.recepimus.⁊.c.cũ oliꝫ.j.de priui.
⁊.c.ij.de resti.in inte.et.c.cum tempore de arbi.Nec intelliguntur
de vniuersali iure et dominio qͦ habet romana ecclesia in omnia
monasteria ⁊ ecclesias vt est expressuꝫ in.d.c.si papa.Et pari ratio-
ne in terminis nostris nõ dꝫ intelligi de exemptiõe quã de iure cõi
hñt monasteria.Ideo cuꝫ monasteria sint exẽpta a lege diocesana
episcoporum per dictam exemptioneꝫ concessam vigore dicte bul-
le censeatur dictum monasterium exemptum a lege iurisditionis
diocesani:vt sic dictum priuilegium dicte bulle aliquid operetur.
22 † Quod ⁊ demonstrat verbum decernimus positum in dictis lite-
ris aplicis:nã dictum verbum decernimus est demonstratiuũ no-
ue dispositionis:vt ꝓbat tex.in cle.ꝙuis rigor.in princi.de appel.
tex.⁊ glo.penul.in verbo decernimus.in.c.dos de senten. excõ. lib.
vj.glo.in cle.si vna de rebus eccle.nõ alie.glo.in cle.generalẽ.de eta
te ⁊ quali.dñs Floren.in.c.sedes de rescriptis.doc.in.c. decernim⁹.
de offi.del.Ergo nõ loqtur de eo iure ꝙ hꝫ ecclesia romana in mo-
nasterijs vel rõne vniuersalis iurꝫ vel rõne exemptionis quã gene-
raliter hñt religiosi ⁊ eoꝝ monasteria:qꝛ ista non inducerentur de
nouo prout suadet verbum decernimus nec dicta verba aliqd ope
rarentur contra.d.c.si papa.cum similibus. Et non verificaret̃ ver
bũ solius positum in dictis literis:iõ ex his apparet ꝙ dictum mo
nasterium sancti Laurẽtij in campo est oĩno exemptum:nec in ali-
quo subest diocesano nec quo ad ea q̃ sunt de lege diocesana. Nec
quo ad ea que sunt de lege iurisditionis: ꝙ ⁊ demõnstrant verba q̃
subduntur in dictis literis apostolicis:vcꝫ sed ad ep̃alis officij mi-
nisteria exhibenda catholicum ep̃m quem malueritis admittatis.
Que verba loquũtur gñaliter:⁊ sic etiam circa ea que sunt de lege
iurisditiõis maxime attẽta theorica predicta gl.in.d.c.dilectus.et
ꝙ habetur in.c.conquerente.eo.ti.Ex quo em̃ non magis diocesa
nus ꝙ̃ alij episcopi hñt exhibere ministeria officij datur intelligi
ꝙ non subsunt in aliquo ip̃i ep̃o diocesano:⁊ ideo nõ possit dioce-
sanus hmõi exactionẽ moderati auxilij facere cũ hmõi exigantur
a subditis.d.c.cũ apostolus. versi.ꝓhibemus de censibus.⁊.d.c.cõ
querente.ꝙ ⁊ dicendũ videt̃ ex alijs verbis dicti indulti apostolici
ibi dũ dicit.Nec ep̃o cuiquam facultas sit dicto monasterio vł cel-
lis eius exactionẽ aliquã irrogare:⁊ sic prohibet oẽm exactionem:
ergo etiã exactionem charitatiui subsidij.Nam si hãc irrogaret ali
quã irrogaret ꝙ prohibetur ꝑ dictã bullã.itaqꝫ ex multis deducit̃
ꝙ vigore specialis indulti dicti monasterij nõ potest dictũ charita
tiuum subsidiũ a dicto monasterio exigi.Ex quibus omnibus cõ-
cluditur ꝙ dictus episcop⁹ nõ potest dictum charitatiuũ subsidiũ
exigere.Et partes iudicis sunt in absoluendo dictũ monasterium
⁊ eius cõmendatarium a dicta exactione diocesani non obstãtib⁹
adductis in contrarium.Nõ em̃ obstat ꝙ primo loco dicebatur de
d.c.ex parte vestra de priuil.qꝛ aliud est recipere sub protectiõe pa
pe ꝓut loquitur.d.c.ex parte vestra.aliud est decernere ꝙ sit de iu-
re ⁊ dominio pape vel romane ecclesie prout nos loqmur ⁊ loquũ-
tur.d.c.recepimus.⁊ alia iura per nos supra adducta.Item nõ ob.
d.c.si papa in princ.qꝛ loquitur quando in literis apostolicis sunt
verba narratiua:secus autem ibi disponitur si sunt verba dispositi
ua in quibus loquũtur.d.c.recepimus ⁊ huiusmodi. ⁊ ita sunt in ca
su isto quia verbum decernimus non est verbum narratiuum: sed
dispositiuum vt de se constat ⁊ supra iuribus probatum est.Nec se
cundo ob.dicta clemen.j.in versi.in exigẽdo de exemp. prela. quia
supra responsum est ⁊ potest ille tex.induci etiam prout diximus
⁊ docto.ibidem concludunt ꝙ a monasterijs cum sint exempta nõ
põt istud charitatiuum subsidium exigi.Et inter ceteros hoc vult
ibi Paulus de leaꝫ.licet Panormi.in.d.c.cum venerabilis aliter
23 eum referat ⁊ non bene.† Negatur insuper ꝙ requiratur specialis
exemptio a charitatiuo subsidio prout in cõtrarium deductũ est.
Nam hoc iure non probatur nec est de mente docto.volentium ꝙ
generalis exemptio a iure concessa monasterijs que non est omni-
moda exemptio:sed quo ad quid trahitur ad hoc charitatiuũ sub
sidium vt deductum est.Et ipsemet dominicus hoc vult vt relatũ
est:nec dicit in.d.c.j.de preben.ꝙ non veniat in generali exemptio
ne exẽptio a charitatiuo subsidio:sed requiratur specialis exem-
ptio:immo pauloante ipse contrarium premiserat.Sed dicit ꝙ in
generali concessione ecclesie non censeretur cõcessa exemptio ⁊ nõ
loqtur de charitatiuo subsidio:sꝫ de cathedratico ⁊ refert Archi.
⁊ Io.an.q tamen tenent ꝙ exemptio generalis monasteriorũ exi-
mit a charitatiuo subsidio.Et insuper.c. cũ venerabilis.ꝙ allegãt
Io.and.⁊ domi.loquitur in remissiõe facta per episcopum non in
exemptione facta per papam ⁊ dicta doctorum intelliguntur ꝺm
iura que allegant vt no.Bar.in.l.non solum.§.liberationis verba.
de liber.leg.⁊.l.cũ quidã.ff.de his quibus vt indig.⁊ ita etiam loq
tur Panor.in.d.c.cum venerabilis.s.in generali concessione epi ⁊
in visitatione ⁊ procuratiõe non in charitatiuo subsidio ⁊ si trahe-
retur ad charitatiuũ subsidium nõ loquitur in generali exemptio-
ne pape.Item huiusmodi exemptio est facta ałs exẽpto itaqꝫ de-
bet vltra operari per.d.c.si papa.⁊ insuper non est simpliciter ge-
neralis:sed vniuersalis cum dicat ꝙ ad solam romanam ecclesiam
pertineat ⁊ ꝙ nulla fieri possit exactio:⁊ non ministeria episcopa-
lis officij exhibenda per episcopum quem velit monasterium sibi
assumat que omnia saltem simul iuncta omnimodam exemptio-
24 nem ostendunt.† Quãdoqꝫ enim papa plene eximit ecclesiam ab
episcopo:vt in dicto.c.j.de preben.in.vj.prout dicit Panormi.in
dicto.c.cum venerabilis.nec est verum ꝙ in contrarium allegaba-
tur ꝙ restringatur bulla ad vexationes temerarias ⁊ non ad chari
tatiuum subsidium:quia immo verba bulle sunt generalia de qua
libet exactione:⁊ copula ⁊ ponitur inter diuersa vt in rubrica de iu
rꝫ ⁊ fac.ignoran.⁊ venit additiue ad precedentia.l.ea tamen adie
ctio de lega.iij.⁊ per Bald.in.l.gallus.§.etiam de liber. ⁊ posthu.⁊
per cano.in.c.ij.de rescrip.Bart.in.l.si is qui ducenta.§. vtrum de
reb.dub.Preterea ex quo est de iure ⁊ dominio solius ecclesie ro-
mane ⁊ non magis ab vno ꝙ̃ ab alio habet recipere ministeria offi
cij episcopalis temeraria esset quelibet exactio ⁊ violenta:quia fa-
cta a non suo episcopo: et hoc innuunt precedentia et sequentia.
Nec obst.ꝙ dicta exemptio dirigitur ad abbatẽ ⁊ successores: scili-
cet abbates non ad commẽdatarium qui censetur quodammodo
depositarius nec censetur habere ius in beneficio nec prelaturam
nec facit fructus suos vt in adductis in cõtrarium hec ostẽsa sunt.
quia respondetur ꝙ ius cõe eximit ipsum monasterium ⁊ similiter
facit bulla que spãliter eximit dictum monasterium sancti laurẽtij
de cãpo.vt aperte sonant eius verba charitatiuuꝫ autem subsidiũ
imponitur ipsi monasterio nõ ipsi cõmẽdatario nisi ratione bono
25 rum ipsius monasterij itaqꝫ allegatio ista nihil est. † Nec ob.quod
monasteria nõ sunt exempta si hñt curam aĩarum vel hñt capellas
seu ecclesias sibi subditas.d.c.cõquerenti.⁊.d.c.per exemptionem.
quia responsuꝫ est supra ꝙ nõ video ex actis deducta ꝙ cura aĩarũ
immineat dicto mõasterio nec quod dictũ charitatiuuꝫ subsidium
imponat̃ pro cõi vtilitate.Itẽ dicte ecclesie que noĩantur in bulla
noĩantur tanꝙ̃ bona dicti monasterij ⁊ describunt̃ inter alia bona
priuata puta predia et curtes seculares itaqꝫ arbitror quod bona
dictarum ecclesiarum ⁊ eorum fructus pertineant ad mensaꝫ dicti
monasterij itaqꝫ iudicari vidẽtur ex tenore dicte bulle prout bona
alia nihilominus hoc est facti si sic est ille ecclesie ⁊ earuꝫ bona cen-
sentur esse de mensa monasterij:nam quãdo fructus bonorũ ecclie
cedunt lucro monasterij vel lucro ep̃i ille ecclesie dicũtur de mensa
ep̃i vel monasterij vt declarat Panor.in cle.j.de exce.prela.in vlti.
col.⁊ ibi per glo.in verbo ad mensaꝫ quã glo.sequuntur ibi docto.
attenditur autem vtrum habeat rectorem perpetuum necne.In-
super dicta bulla cõcedit quod nulla exactio dicto monasterio vel
cellis suis irrogetur.puto eniꝫ quod cellas ponat pro ecclesijs.in-
super non reperio qͦ in citatorio fiat mentio de rectoribus dicta-
rum ecclesiarum.itaqꝫ arbitror qͦ pertineant ad mensam dicti mo
nasterij: et sic iudicetur vt de alijs bonis monasterij sancti Lau-
rentij nec de his fit mentio iunctis que video nec in dubijs que vi-
deo fieri in hac causa:ideo vlterius non insisto:nec obstat qͦ dici
tur qͦ bulla non habet debitas solemnitates.Nam licet in vna ta
lis allegatio procedere possit: quia non videtur legitime exem-
plata:tamen in altera non video quid obstet: nam est plumbata
26 sigillo solite sedis apostolice. †. Et literis sedis apostolice datur
fides.clementina.j. de probationibus.et literis inferiorum prela-
torum sigillatis sigillis prelatorum etiam datur circa pertinen-
tia ad eorum officium.c.post cessionem de probationibus. et. xj.
questione.iij.cure.et.c.j.de treuga ⁊ pace. fortius literis pape sigil
27 lo plumbeo signatis.¶ † Restat solum respondere ad breue nu-
per emanatum in hac causa qͦ quidem non obstat ex pluribus.et
primo: quia in eo non fit mentio de speciali omnimoda exemptio
ne quam habet dictum monasterium sancti Laurentij: nam papa
non de leui rescripsisset contra dictum monasterium si fuisset nar-
rata qͦ ad ius et dominium solius romane ecclesie pertineret et ꝙ
non pertineret magis ad diocesanum ꝙ̃ ad alios episcopos exhi-
bere dicto monasterio ministeria officij episcopalis. Nec verisimi-
liter voluisset quod vnica solutione tm̃ exemptioni preiudicatum
fuerit. potuit em̃ intelligere de gñali exemptione quã habent mo
nachi et monasteria regulariumqꝫ conuentus seu capitula . Et
hoc dicendum omnino videtur si participium exempti in breui
positum est genitiui casus ita quod determinet verbum ordi-
nis quod est proximum verbo exempti: nam tunc loquitur de ex-
emptione concessa ordini non de exemptione perticulariter alicui
persone vel monasterio concessa. ⁊ suadetur quod potius determi
net verbum ordinis ꝙ̃ verbum qui ratione vicinitatis:quia decet
quod ad proxima potius ꝙ̃ ad remota fiat relatio.arg.l.cum de-
lanionis.§.asinam molendinariam.de fundo instru. ibi proxima
queqꝫ copulata succedant ad idem.l.si idem cum eodem.§.si.et qͦ
ibi per glo.⁊ doc.ff.de iurisdi.om.iud.et facit.l.ij.⁊ quod ibi habet̃
de statu.homi. Iteꝫ facit quia rescripta principum quatenus ter-
tio preiudicant sunt stricte interpretãda.l.j.§.merito.et.§.si quid
a principe.ff.ne quid in loco publico. ⁊ in.c.cum capella de priuil.
⁊ ibi no.

⁊ ibi no. ⁊ etiã in.l.cũ auus.C.de eman.libe. ⁊ ſm istã intelligentiã rescriptũ seu breue nõ militat hoc casu. Item in dicto breui narrat ꝙ nõnulli recusant soluere vt moris est referendo verba illa vt moris est ad verbum soluere ꝙ imediate seqtur sed nõ ꝓbat ꝙ moris foret ꝙ soluerẽt religiosi exẽpti. Nã dato ꝙ ꝓbaret ꝙ dictũ monasteriũ al's semel soluerit nõ vr ꝙ dicatur moris esse: nã dicta verba cõiter sumuntur ꝓ pluribus actibus vt innuitur in.l.j.ff.de his qui no.infa.in.l.moris est.ff.de penis.in.c.in causis post mediũ de electio.in autentico.vt imo.ante nup.dona.in ṗn. ⁊ facit.l. moribꝰ in princi.de vulga. ⁊ pupil.l.pater furioso.§.j.ff.de his qui sunt sui vl' alie.iur. ⁊ .l.more romano.de acqui.heredi.

28 † Et pro hoc facit quia al's dictũ rescriptũ esset cõtra ius q: exempti a iure soluendi hmõi moderatũ auxiliũ nõ debẽt astringi ad soluendũ ⁊ pontifex nõ presumitur ꝙ velit auferre alicui iura sua ⁊ contra iura rescribere per ea que habẽtur in.l.quotiens. ⁊ in.l.rescripta. ⁊ .l.nec dãnosa.C. de preci.impera offer. ⁊ ꝙ habetur in.l.humanum.C. de legi.maxime nõ subsistente causa per ea que habentur in.c.que in ecclesiarũ de cõsti.licet quando auferret in dubio subesset causa prout doct.ibi volunt. Et huiusmodi exemptiones a principe concessas quando devolũtate cõstaret posset pro libito auferre prout habetur in.d.l. quotiens.ad hoc.l.nihil tam naturale.de reg.iuris. ⁊ .l.ab emptione.de pactis. ⁊ .l.qđ principi de constitutioni.

29 † Et rescripta interpretantur prout statuta inquit Bald.in.l.relationibus.C.de legi. statuta autem recipiunt interpretationem a iure communi.l.si serui vestri.C.de noxa.cum concordan.etiam si oporteat fieri violentiam verbis ad hoc vt minus recedatur a iure.c.cum dilectus. ⁊ ibi per docto.de consuetudi.ita ergo ⁊ rescripta: ⁊ ſm hoc intelligantur illa verba dummodo al's soluerint intelligantur soluerint al's: scilicet adeo ꝙ in hoc cẽseatur recessum ab exemptione hoc est ꝙ moris censeatur esse soluẽdi per exemptos vel si interpretatio nõ placet intelligatur ꝙ cogat eos qui al's soluerunt: non autẽ astringatur is cuius antecessor soluit ne fatuitas vel dolus seu insipientia vel ignorantia precessoris noceat successori prout non decet.c. ij.de precarijs. ⁊ cano.quia Joannes.xij.questione.v.et cano. illud xvj.questione.vj. ⁊ de solu.c.j.in fine.cum sua glo.fi.

30 † Si itaq3 predecessor voluntarie soluit ꝙ non debebat non decet ꝙ preiudicat successori ⁊ verba illa dummodo al's soluerint vt minꝰ ledatur ius per tale rescriptum interpretentur in his qui vere soluerunt non in his qui fingantur soluisse hoc est quia antecessores soluerint. facit.l.iij.§.hec verba de nego.gest.per quem tex.solet dici ꝙ verba statutorum debent intelligi in casu vero ⁊ non in casu ficto: et pari ratione verba rescriptorum saltem a iure discrepantium et tertio preiudicium generatiua: dictus autem commendatarius non soluit licet forte soluerit Abbas eius antecessor. Et si huiusmodi interpretationes non placerent: dico ꝙ nec probatur ꝙ abbas precessor nec dictum monasterium soluerit vere vel ficte: nã super hoc deponunt testes tres pro parte domini episcopi. primus deponit audacter vera esse: scilicet ꝙ omnes abbates ⁊ rectores ⁊c. soluerũt pretento episcopo fanensi in causa scientie: quia ipse soluit vna cũ alijs: ⁊ fuit presens ⁊ vidit prenominatus omnes venisse ad soluendum eorum ratam. profecto licet iste testis multũ audacter videatur deponere ⁊ aĩose quidem ⁊ non verisimilia: q: nõ est verisĩl'e ꝙ abbas iuerit ad soluendũ: ⁊ oẽs rectores illarum ecclesiarũ sed potius miserint: ⁊ tñ ipse deponit de ipso abbate ⁊ rectoribus oĩbus. Et si iuerunt nuncij vel procuratores nõ cadit in sensum corporis directo quod illi fuerint nuncij vel procuratores ⁊ si vidit procuratores soluere non vidit abbatem vel rectores soluere: ideo ex his non est a suspicione alienus. preterea iste testis in causa sciẽtie non deponit qđ viderit soluere sed deponit se vidisse omnes venisse ad soluendum sed non sequitur venerunt ad soluendum ergo soluerunt. itaq3 dictus in ratione dicti non cõcludit necessario: ergo nõ probat.c.in presentia de probatio.l.non hoc.vnde legi.l.ad probationem.C.de proba.cum simili. Secũdus testis etiam non probat quod monasterium sancti Laurentij al's soluerit. Nã licet deponat qđ abbas sancti Laurẽtij et omnes alij in arti.nominati soluerint dictũ subsidium fanẽsi episcopi Joanni: tamen non reddit idoneã causam scientie: ergo non probat per ea que habentur in.l.solam ⁊ in.l.testium.C.de testi. ⁊ in.c.cum causaz que extra.e.ti.per Inno. ⁊ alios. iste enim testis non deponit quod viderit alios soluere et stant hec simul quod illi soluerint ⁊ ipse nõ viderit. sed forte posset intelligi dictũ istud ꝙ ipsi soluerunt simul ⁊ sic prout ipse vidit suã solutionem ita ⁊ aliorũ ⁊ sic sustentetur ratio scientie licet et super hoc instari possit: non curo: quia ex alio ista redditio cause scientie non releuat. Nam deponit quod soluit vna cum ꝗ̃pluribus alijs. ista verba verificantur etiam si soluerit cum quatuor aut sex alijs. nam pluralis locutio verificatur etiam in duobus.l. inter illam in fi.de verbo.sign.c. pluralis locutio de regu.iur.in.vi. ⁊ multi dicuntur quãdoq3 duo. insti.de iure, personarum in fi. ita posset dici de ꝗ̃pluribus sed vt illa monosyllaba ꝗ̃ aliquid operetur verificetur saltem in quatuor vel sex. Item si fuissent quinquaginta vel forte cẽtũ non artaret quia non se restringit ad ꝗ̃plures ex noĩatis in articulis s3 absolute deponit de ꝗ̃pluribꝰ soluẽtibꝰ. itaq3 dictũ illđ ipsiꝰ testis verificaretur ẽt si soluisset vna cũ alijs de qbꝰ nulla est lis aut hesitatio. Qđ ⁊ suadet: q: ipse testis depõit de auditu se referẽdo ad ṗnoĩatos: dũ autẽ deponit de actu solutionis nõ facit mentionem de prenominatis: quatenus autem ergo in ratione dicti deponit de actu solutionis non releuat: quia nõ aperit de nominatis. Item quia si de eis loqueretur non loquitur de omnibus non apparet de quibus. Item ⁊ tertio dato ꝙ viderit aliquez soluere vt missum ab abbate non videt hoc ꝙ missus fuerit ⁊ sic nõ artat ꝙ abbas vere vel ficte soluerit: quatenus autem reddit rationem dicti: quia audiuit ab illis:

31 † testimoniũ de auditu ab alio nõ probat.c.tam literis de testi.c.inquisitionis.de accus.cum similibꝰ vulgaribꝰ.

32 ¶ † Et si datur saltem probat confessionem. respondetu ꝙ confessio absente parte facta non probat.l. certum.§. si quis absente de confes.l.fi.ff. de interro.ac. Item spontanea confessio administratoris nõ preiudicat principali.d.l.certũ.§.sed an ipos.

33 † abbas autez censetur administrator monasterij.c.ij.de dona. Et insuper ip̃e testis in cõfessione est singularis: nam licet etiaz frater mattheus tertius testis deponat de cõfessione tunc abbatis: tamẽ non sunt contestes nec vocant se in cõtestes ⁊ de diuersis locis deponũt vnus in ciuitate fani alius in castro sancti Laurẽtij: testibꝰ aũt singularibus nõ adhibetur fides per iura vulgaria. qnĩmo dicit Bal.in.l.edicto.C.de edicto diui. ꝙ silr non ꝓbant testes q pñt esse singulares adducendo dicta Barto.in.l.celsus.de vsuc. ⁊ idem dicit ipse Bal.in.c.bone de elect.

34 † Item si vnus testis deponit de vero actu cum idonea causa scientie ⁊ alius de confessione partis etiam presente aduersario emanata non probant tales depositiones: quia censentur singulares prout volunt Pe. ⁊ Cy.in.l.ij.C. q̃ sit long.cõsue.quẽ refert ⁊ sequitur.d.Ant.in.c.fi.de cõsue.col. antepe. ⁊ no.Bal.in.l.si ex cautiõe.C.de non nume. pecu. ⁊ tangit in l.publia.ff.depositi. Item illa indefinita prenominatis potest verificari in duobus: ita ꝙ si audiuerat a duobꝰ ex prenominatis verificatur dicta locutio.d.c.pluralis.cum concordan. indefinita eñi non equipollet vniuersali de rigore verboruz.l.si seruitus.ff.de seruitu.vrba.predio. ⁊ satis probatur in dicta regula pluralis.cum similibus. nam si plurali oratione adijciatur vniuersalis non verificabitur regulariter in duobus. itaq3 indefinita pluralis locutio testis non equipollet vniuersali cum dictum testis habeat concludere: nam probatio dubia non releuat.l.certũ de confes. ⁊ .d.c.in presentia. ⁊ .d.l.non hoc. ideo dubium dictum testis interpretatur cõtra producentem seu volentem ex eo niti: vt habetur in.l.inter stipulantem.§.si stichum.de verbo.obliga. vbi Bar. Ange. ⁊ Imo. ꝙ verbum testis ambiguum non releuat. ⁊ notat glo.in verbo dubium in dicto.c.in presentia.de proba. ⁊ glo.in.c.cum clamor de testi.cog. Et quibus demonstratur satis lucide ꝙ diligenter inuestigando non ꝓbatur legitime ꝙ fuerit vnꝗ̃ solutum pro dicto monasterio sancti Laurentij ⁊ lõge minus ꝙ monasterium soluerit: ⁊ sic multis varijs medijs euitat obstaculũ dicti breuis. Ex qbꝰ ꝯcludo ꝙ ꝑtes iudicis sint in absoluẽdo dictũ monasteriũ sancti Laurentij ⁊ declarãdo ip̃m monasteriũ ⁊ eius cõmendatariũ nõ teneri ad soluendũ dictum charitatiuum subsidium. Laus deo. ⁊c.

¶ Pena conuentionalis ad hoc vt peti ⁊ exigi possit per vnũ ex cõtrahentibus aduersus alium qui contrauenit que requirãtur. per totum consilium.

¶ Summarium super consilio.cccxliij.

1 ☞ Pena promissa propter factum vel non factum aliquod adiecta facto vel nõ facto: legitime dicitur promissa vt exigi possit.
2 Questio voluntatis non admittitur super claris ⁊ apertis.
3 Contractus ex conuentione legem assumunt.
4 Penam totalem incurrere dicitur qui se ad plura obligauit: licet aliqua non seruauerit ⁊ quasi oĩa adimpleuerit.
5 Pena conuentionalis non petitur ex laudo iniquo.
6 Penam conuentionalem non ~~petit qui~~ non adimpleuit contenta in instrumento respectu suo.
7 Penam qui petit esse debet extra culpam.
8 Auxilium legis frustra inuocat qui contra legem cõmisit.
9 Actor positionibus rei respondere nolens ⁊ ecõtra reus actoris: tota mora imputatur actori.
10 Inquietationis causa proueniente ab eo quem promisi non inquetare cum pena: non dicor incurrisse illam si postea inquietauerim.
11 Precarij constitutio non nocet quominus venditor possit agere contra emptorem ex vendito si emptor emptionis pacta nõ seruauerit.
12 Verba sunt interpretanda vt de aliquo operentur.
13 Precarij constitutio non operatur veram traditionem sed fictã.
14 Precario recipiens in dubio habet naturalem possessionẽ ⁊ possessionem ciuilem transfert.
15 Pactum incontinenti appositum inesse ꝯtractui videtur.
16 Fructus recolligendos qui portare promisit videtur promisisse cõditionaliter videl3 si recolligerit.
17 Pene sunt odiose ⁊ restringende.
18 Promissio que h3 ad tp̃s cõtractus referri: ita ⁊ probatio.

¶ Consilium.cccxliij.

Omnipotētis dei inuocato suffragio. ¶ In cā vertente inter ser paulum petri de massarellis de eugubio ex pte vna agētem ꝛ gabrielē mei rogaie de villa fusciani cōmitatus eugubij ex pte altera se defendentem. Videt prima cōsideratione dicēdū dictam penā fuisse cōmissaz per dictū Gabrielem. ꝛ per ɔ̄ns potuisset peti per dictū ser paulū assertū cessionarium et successiue in dicta pena dictos arbitros ꝛ arbitratores potuisse cōdēnare dictum Gabrielē ad dictā penā ꝑsoluendā dicto Paulo. †cōstat enī ꝙ pena ꝓmissa ꝓpter nō factū vel aliqd factū ꝛ sic adiecta facto vel nō facto recte ꝛ legitime censetur ꝓmissa ꝛ adiecta ꝛ pōt exigi cōtra eum qui fecit vel nō fecit ſm partiū conuētionem vt est tex. in. l. lucius. ff. de acti. emp. ꝛ in. l. rogasti. §. fi. si cer. pe. ꝛ in. c. sna de penis. ꝛ late per bar. in. l. ita stipulatus. de ver. ob. ꝛ per doc. in. c. pisanis de resti. spo. ꝛ ꝑ doc. in. l. vnica. C. de sentē. que pro eo ꝙ interest. faciunt que hn̄tur in. l. fi. ff. de preto. stipu. Sed videtur ꝙ dictus Gabriel non seruauerit promissa per eum in dicto instrumēto confecto inter eum ꝛ dictam dominam Baptistam manu ser Ant. Nicolai de eugubio: vt ĵ. deducam merito ꝛc. Et ꝙ non seruauerit videtur probari per plures testes inductos pro parte dicti ser Pauli qui deponunt qd̄ dictus Gabriel nō laborauit neqꝫ extirpauit oēs pētias terrarū dicti poteris ꝛ que congruo modo poterāt laborari. Item ꝙ dictus Gabriel nō triturauit granuz perceptum ex certis petijs terrarū dicti poteris in dicto poteri ꝛ isto respectu nō proiecit litamē de dictis paleis dictarum petiarū in dicto poteri ad vsum boni laboratoris qui bonus laborator solet proijcere litamē in poteri ꝛ ꝙ non extirpando oēs petias terrarū nō fecit ad vsum boni laboratoris verū cū promiserit dictus Gabriel laborare ad vsum boni laboratoris vt in dicto instrō continetur per ɔ̄ns videtur incidisse in dictā penaz ꝛ eandē fuisse cōmissam per dictam cōtrauētionē merito legitime fuisse latum laudum cōtra dictum Gabrielem ad dictā penam ꝑ dictos arbitros. Et qꝛ dict⁹ Gabriel nullo modo adimpleuit ꝓmissa per eum in soluēdo ratam dicte dn̄e Baptiste debitam ex fructib⁹ recollectis in dicto poteri ſm ꝙ in dicto instrō continetur: ꝛ etiam quia non probatur ꝙ dictus Gabriel tenuerit ad soccitam cū dicta dn̄a bestias ꝓmissas teneri ex quibus videtur dictū Gabrielem incurrisse dictam penam: ꝛ per legitime ad eā persoluēdam legitime fuisse condēnatum. †Nam dicte ꝓmissiones de quibus in dicto instrumento facte per dictū Gabrielem dicte dn̄e Baptiste sub pena dupli sunt clare ꝛ indubitate merito videt non esse locus tergiuersationi nec dubitationi. l. ille aut ille. §. cū in verbis nulla dubitatio est non est admittenda voluntatis questio. ff. de leg. iij. facit. l. continuus. §. cū ita de verb. obli. ꝛ. l. j. §. si is qui nauē de exercito. debuit enī dictus gabriel non se astringere ad penam si nolens seruare promissa eandē nolebat soluere. †faciunt que habentur in. l. sicut. C. de actio. ꝛ obli. ꝛ in. l. contractus. ff. de reg. iur. vbi ex conuentione partium cōtractus legem assumit. †Nec huic cōclusioni videt refragari ꝙ imo non tota dicta pena debeatur dicto ser paulo nec ad totalem penam debuit condēnari sed ad partem cū pro parte conuenit ꝛ non totum vt ex puncto ꝛ actis cause euidenter apparet per not. per Bar. ꝛ docto. in. l. iiij. §. cato. ꝛ. l. stipulationes nō diuidūtur. ff. de verbo. obli. qꝛ respōdetur ꝙ licet ille qui plura ꝓmisit facere sub pena licet aliqua nō seruauit neqꝫ adimpleuerit ꝛ sic venit cōtra aliqua ꝛ nō cōtra oīa: tamen tenetur ad totalem penā: vt est tex. in. d. l. lucius. ff. de actio. ꝛ emptio. iuncta glo. ꝛ voluit Specu. in titu. de actio. seu peti. §. ij. versi. quādo autem ꝛ sequen. ꝛ in titu. de loca. §. quinto versi. xxix. ꝛ in versi. lxxiij. ꝛ in ti. de arbi. §. viij. versic. quid si plura. †His tamē non ob. cōtrariam partē arbitror iuri magis cōsentaneā. s. dictum Gabrielem non incurrisse dictā penā nec dictaz penā fuisse cōmissam: ꝛ per consequens dictum laudū ꝛ arbitramētum fuisse ꝛ esse iniquū ꝛ iniustū ꝛ inique ꝛ iniuste latum per dictos arbitros ꝛ arbitratores cōtra dictū Gabrielem eundem cōdemnando ad dictam penā conuentionalē. †Constat enī ꝙ ille qui vult agere cōtra aliquē ad penā dꝫ ipse adimpleuisse cōtenta in instrō alias dictā penā ex conuentione alterius ptis petere nō pōt: qꝛ se nitens ex ɔtractu debet adimpleuisse cōtractū pro parte sua. l. iul. §. offerri de actio. emp. l. cū pponas. C. de pac. ꝛ in proprijs terminis dicit Bar. in. l. quero. §. inter locatorē. ff. locati. vbi dixit ꝙ ille. §. est notandus ad oēs ɔtctus in quibus vltro citroqꝫ aliquid promittit vt quis non teneatur ad penā cū effectu si per aduersam partē oia seruata non sunt per. d. §. offerri. hanc ēt partem in proprijs terminis secutus fuit Bal. in. c. j. qualiter do. ꝓprie. priu. in vsibus feudoruz. vbi dixit ꝙ pena peti non pōt: nisi petēs ꝓbet adimpleuisse cōtractum ex parte sua. faciunt que habētur in. l. non fuerit. ff. de iureiu. ꝛ in. l. cū par delictum. §. illi debet. ff. de reg. iur. vbi dicit tex. illi debet penā petere permitti qui in ipsam non incidit. †Cōferunt ea q̄ habētur in. l. cū pf. §. libertis de lega. ij. vbi qui penā petit dꝫ esse extra oēm culpā: lꝫ hanc etiam suiam sequi vꝫ Inno. in. c. mandatū de rescriptis. cui⁹ dictū sequitur Bal. ꝛ Sal. in. d. l. cū proponas. †frustra implorat quis auxiliū eius ꝙ ipse non seruauit. c. ex eo. de re gu. iur. ꝛ. c. qꝛ frustra. eo. ti. †Faciunt que hn̄r per Bald. in aut. dos data. C. de do. ante nup. vbi dixit cur ergo te habeā in principē cuz tū non habeas me in senatorem: vt in. c. esto subiectus. xcvj. distinctione. ꝛ que habentur per Bald. in. d. l. si non fuerit. vbi dixit ꝙ si reus non vult respondere positionibus actoris nec actor positionibus rei qd̄ tota mora imputatur actori ꝛ que habētur per eundem bal. in. l. cū pponas. C. de nau. fe. †Vbi dixit ꝙ si ꝓmisi nō ingetare aliquē ꝓcedit nisi cā ingetatiōis ꝓcedat ab eodē. facit ꝙ voluit bar. in. l. j. §. cū arietes. ff. si qdr. pau. fe. di. ꝛ abbas sy. i. c. bone el. ij. de elec. ꝛ in. c. ꝓuenit de iureiu. ꝛ bal. in. l. si pf. C. de act. emp. Cū ita qꝫ ex ꝓcessu nullo mō ꝓbet ꝙ pro pte dicte dn̄e Baptiste fuerit obseruatū illud qd̄ fuit ꝓmissum obseruari pro pte sua dicto gabrieli ꝛ sic nō adimpleuisse contractū ex quo nititur: dicendū est ꝙ dicta pena peti non pōt cōtra dictū gabrielē per iura ꝛ auc͠ates. s. adductas. Promisit. n. dicta dn̄a baptista dare et tradere possessionem dictorū bonorum vacuā liberam ꝛ expeditā quā nō appet traditaz in oibus predictis bonis existibus in dicto poteri qd̄ quidē ꝓbari debebat si volebat petere penā dictus ser paulus quo non ꝓbato non debet sibi dicta pena per predicta que sine dubio procedunt. †Nec huic decisioni ꝛ conclusioni obstat ꝙ imo pro pte dicte dn̄e baptiste videat adimpletū ꝙ ipsa ꝓmisit dicto gabrieli: ꝛ ꝑ ɔ̄ns ꝙ tradiderit dicta bona vēdita dicto gabrieli: qꝛ venditor cōstituens se precario noīe emptoris tenere ꝛ possidere censet transferre possessionem ꝛ dn̄ium iuxta ea que hn̄r in. l. ꝙ meo in ꝑn. ꝛ. l. interduz de acq. pos. ꝛ in. l. ab emptiōe ꝑ bar. ꝛ doc. ff. de pac. ergo videat tradita possessio dictor bonor ꝑ dictā dn̄am baptistā dicto gabrieli: qꝛ rn̄det ꝙ lꝫ al's gl. ꝛ Bar. in. d. l. ab emptiōe velint ꝙ venditor cōstituens se possidere noīe emptoris: vel cōstituēs ꝑcario noīe tenere ꝛ possidere pro emptore censeat liberatus ab actiōe empti adeo ꝙ nō possit agere emptor act. ex ēpto ad rei traditionē. qd̄ ꝛ voluit glo. in aut. sacramenta pu. C. si aduersus ven. tū cōis est doctorum opi. in cōtrariū. s. ꝙ nihilomin⁹ vēditor possit cogi actione ex ēpto per emptorem vt sibi trāsferatur corporalis possessio: prout voluit Pe. quem sequitur Cy. in. l. j. C. quando liceat ab emp. disce. Hanc etiā partem tenet ibi Bald. qꝛ venditor tunc censetur liberatus a traditione iure. s. dominij nō autem a traditione facti ſm eundem ibi. hanc etiam partem sequitur Ange. in dicta. l. ab emp. ꝛ Pau. de castro. in. l. iulianus. §. ex vendito. ff. de acti. empt. per ea que habentur in. l. si heres testamento. eo. titu. ꝛ per consequens ista est cōmunis opinio: vt de se patet merito in decisiuis ab ea non est recedendum per nota. in. l. omnis diffinitio. de regu. iur. ꝛ in. l. cum prolatis de re iudicata. ꝛ per Bald. in. l. precibus. C. de impuberum et alijs substitutio. Et hanc partem ego teneo legendo in dicta. l. ab emptione quando non ex interuallo fuisset per venditorem factuz constitutum. vt. s. sed incontinenti ꝛ in ipso contractu prout fuit in casu nostro: ꝛ procedat opinio contraria quando venditor ex interuallo post contractum se constituisset precario nomine emptoris tenere ꝛ possidere vt ibi latius tenui. Preterea illa questio militare potest quando sumus in simplici venditione: ita qd̄ ex pactis appositis in contractu non recepit cōtractus nouam formam vbi autem contractus ex conuentione legem recipiunt iuxta. l. j. §. si cōuenit. ff. deposi. de facili euitari potest dicta discussio prout videtur contingere in casu isto in quo post constitutionem precarij promisit venditor tradere possessionem liberam vacuam ꝛ expeditam que clausula non potest verificari in illa traditione ficta que fit mediante precarij constitutione: quia illa iam erat facta ita qd̄ non cadebat ꝙ postea fieret: ꝛ frustratorie fuisset facta promissio eius ꝙ factum erat. †Et verba non debent intelligi vt nihil operentur. l. si quando de legatis. j. c. si papa de priuile. libro. vj. Nullum enim verbum instrumenti debet interpretari positum sine virtute aliquid operandi dicit signanter Bal. in rubrica de fide instrumentorum. Itē illa est ficta traditio: licet possessio que queritur sit vera. l. certe. §. j. ff. de preca. Verba autem predicta conueniunt veritati non fictioni que est contraria veritati: vt per glos. in. l. siue possidetis. C. de probationi. ꝛ in. l. fi. ff. ꝙ metus causa. et per Barto. in. l. si is qui pro emp. †Ideo qui constituit precario possidere non vere tradit: sed fingitur tradere vt per Bar. in. d. l. si is qui pro emptore in vltima questiōe. et in. d. l. certe. et habetur in. l. quod meo. et in. l. interdum de acquirem. possess. et ideo non verificatur verbum tradere. †Item possessio non est vacua ꝛ expedita: nā precario recipiens habet regulariter ꝛ in dubio naturalem possessionem et detentationem. l. et habet. §. eum qui de precario. Ideo qui habet ciuilem possessionem non habet eam vacuam ꝛ expeditam: vt est de se notissimum. †Et pactum illud in continenti appositum censetur inesse contractui emptionis ꝛ pars illius censetur. l. fundi partez. ff. de contrahen. emp. l. iurisgentiū. §. quinimmo. ff. de pac. ꝛ. l. lecta. versi. dicebam si cer. pe. Nec refragatur si quis diceret probatur qd̄ ipsi laborauerunt dicta bona ꝛc. Respondetur quod non probatur qd̄ laborauerint post cōtractum venditionis: nec ꝓbat ꝙ totā rem emptā laborauerit. Et insup potuit laborare nō tanꝙ naturaliter possidēns: sed tanꝙ laborator alterius. et si cui viderentur hec fore rigorosa: animaduertat etiaz quod ꝛ rigorosum est petere penam que solam duritiem continet dicit tex. in. l. seruus ea. ff. de seruis expor. ꝛ

seruis expor. ⁊ plerique tenet ꝙ de iure canonico nõ possit exigi nisi quatenus interest per. c. suam de penis vt habentur ibi late. ⁊ in. c. cũ dilecti de arbitris. ⁊ requirere ꝓbationem a laboratore ꝙ porta uit fructus recollectos maxime pluriũ annorũ est etiã rigorosum: quoniam in huiusmodi non solent adhiberi testes: ⁊ hoc medium tollit omnia contraria: q2 si non seruauit venditrix cõtractum non potest ex illo niti ipsa vel eius cessionarius maxime in petendo pe

16 nam. † Preterea dato ꝙ ipsa vẽditrix seruauerit ⁊ impleuerit oĩa ad que tenetur non videtur propterea ꝙ concludenter deduxerit ⁊ probauerit ea que artarent ad condemnationem; non eni3 artat ad commissionem pene ꝙ non probatur dictum Gabrielem portasse fructus ad domũ venditricis prout cõuentũ fuit: quia respon detur ꝙ nec probatur ꝙ fructus perceperit: promisit eñ fruct⁹ re colligendos in dictis bonis portare ⁊c. Et sic promissio fuit condi tionalis. l. si debitor. §. verisimile. ff. de contrahẽ. emp. ⁊. l. cũ certus de vino triti. ⁊ oleo leg. ⁊ licet nõ sit verisimile ꝙ tanto tẽpore nulli fructus sint percepti in dictis bonis si ipse gabriel laborauit ꝓut laborare promiserat ⁊ fructus recolligere: tamẽ possibile est ⁊ ꝓbatio debet necessario concludere. l. non hoc. C. vnde cog. ⁊. c. in ꝑsentia. de proba. Et insuper nõ est verisimile ꝙ etiã dicta dña Baptista tanto tẽpore siluerit si nõ fuisset eidem respõsum de fructibus. Preterea statutũ considerans ꝙ laboratores nõ adducũt cõiter testes dum respondent de fructibus dominis voluit ꝙ nõ possint peti fructus nisi recollecti in estate precedenti: ⁊ eadẽ imo maior vide tur ratio ꝙ non debet peti pena ex eo: q2 nõ fuerint redditi pro tẽ pore ꝑterito: quia ⁊ si secus diceretur de facili posset ludibrio reddi dictum statutum ⁊ per indirectũ tolli effectus dicti statuti ꝙ nõ est dicendũ. arg. c. cõmissa de elec. lib. vj. ⁊. l. fi. C. de vsuris rei iudi. ⁊ l. j. §. exceptiones. ff. quarũ rerũ acti. nõ datur. ideo suadet ratio ꝙ ratione fructuũ precedentiũ messiũ nõ possit peti pena saltem nõ probata negatiua: respectu autem fructuu3 messis proxime prete rite adhuc non est elapsus annus. ita ꝙ nõ apparet mora: ⁊ licet di catur congruo tempore non probatur ꝙ fuerit cõgruum tempus.

17 † Et pene sunt odiose: ideo nõ ampliande: sed restringẽde. regula in penis in. vj. c. statutũ. de elect. eo. lib. cum simi. Item l3 promise rit laborare omnes ⁊ singulas terras dicti poteris que cõgruo modo laborari possunt: ⁊ vnus testis dicat: v3 martinus Jacobi ꝙ di ctus Gabriel nõ laborauit suo iudicio circa dictum potere omnes ⁊ singulas terras laboratiuas q̃ cõgruo modo potuissent ad vsum boni laboratoris: tamen primus testis: videlicet Jacobus de villanis deponit contrarium. s. ꝙ laborauit omnes ⁊ singulas terras laboratiuas dicti poteris ad vsum boni ⁊ legalis laboratoris. Et silr secundus testis Franciscus Joãnis deponit ꝙ circa dictum potere dict⁹ Gabriel laborauit omnes ⁊ singulas terras laboratiuas ad vsum boni laboratoris referendo illa verba ad vsum boni laborato ris ad oĩa precedẽtia vt in dubio fieri d3: iuxta. l. talis scriptura de leg. j. l. j. C. de liberis preter. c. secundo requiris. ⁊. c. inquisitioni de appel. ideo ille solus cedere debet istis duobus cum dictum vnius dictum nullius. l. iurisiurandi. C. de testi. ⁊. c. licet ex quadam. ⁊. c. tam literis cum similibus. extra eo. tit. Et maxime q2 promissio se refert ad terras que tempore contractus poterant cõgruo modo laborari ⁊ dictum testis emanans per decem annos: postea loquit indeterminate non se astringens ad tẽpus cõtractus. itaque si dict⁹ Gabriel reduxisset ad culturã aliquas partes siluarũ ad quas non erat astrictus quia sunt excepte in cõtractu ⁊ illas nõ laborasset ad vsum boni laboratoris verificatur depositio dicti tertij testis q2 nõ cultiuasset omnes ⁊ singulas terras laboratiuas: ⁊ tamẽ nõ venisset cõtra conuenta. Et sic depositio illius testis non concludit. Si militer circa id qđ promisit laborare terras sodas que cõgruo modo laborari poterant testes nõ cõcludunt: quia l3 deponant ꝙ dictus Gabriel non laborauit omnes terras que cõgruo modo laborari possunt. Nam primus testis deponit ꝙ restat ad extirpandu3 de terris dicti poteris que congruo mõ laborari possunt. ꝑ. xxviij. eminis. ⁊ scđs testis ꝙ suo iudicio non extirpauit terras sodas ad vsum boni laboratoris: nihilominus non concludunt maxime primus qui se refert ad tps pñs. stãt eñ hec simul ꝙ hodie aliqui termini re laborari possunt congruo modo que tẽpore cõtractus laborari congruo modo non poterant: nam poterãt fieri habiles ad laborã dum cõgruo mõ que non poterant congruo mõ laborari tempore

18 cõtract⁹. † ⁊ ex quo promissio referebat ad tẽp us cõtract⁹: ita etiã probatio debebat ad illud tps se referre per ea que habẽtur in. l. eũ actũ. ff. de neg. gest. l. ij. C. de peti. heredi. ⁊. l. nõ solum. §. sed vt pro bari. ff. de noui. oper. nun. cum si. Item exceptuauit in dicta sua ꝓmissione terras siluatas que etiã sunt sode: ita ꝙ dicte attestatio nes non concludunt necessario. Itẽ scđs non loquitur de terris sodis que cõmode possunt extirpari. Item in ipa promissione nõ est appositum tps nec interpellatio allegatur: nec aliquid aliud ꝓpter ꝙ concludatur mora que exigitur ad cõmissionem pene. Nec etiã cõcludit ad cõmissionem pene qđ dictus Gabriel frumẽtũ seu segetes recollecte in dicto poteri: v3 in tribus petijs terrarũ dicti poteris nõ triturauit in ipso potere ⁊ fimũ redactũ ex paleis dictarum segetũ nõ posuit in terris dci poteris. profecto in cõuentioni bus nõ fuit ꝓmissu3 hec facere. Sed solũ laborare ꝑfecto nõ est laborare terras triturare ⁊ granu3 in terreno in quo recolligitur vel ponere fimũ in eo. Et l3 forte pertineat ad vsum boni laboratoris: tñ nõ ꝓbatur ⁊ sunt quedã terre q̃ non indigent fimo. itaque ex hoc nõ põt dici cõcludẽter ꝓbatũ ꝙ pena sit cõmissa. pariter ⁊ fortius quatenus dicitur ꝙ incisit nuces quia hoc etiam non est laborare. Et insup nõ ꝓbaꝛ ꝙ inciserit: imo poti⁹ ꝙ vi vẽtorũ euulse fuerũt: ⁊ l3 secauerit: hoc potuit esse negotiũ vtiliter gestum: hoc qdẽ non est ꝑsentis discussiõis. Circa illud aũt de octo florenis q petuntur tãꝙ redacti ex feno recollecto in dicto poteri. testes deponunt qđ cõsuetudo est qđ fenum pertinet ad laboratorem si non intercessit pactũ. Preterea nõ ꝓbaꝛ ꝙ qcꝙ habuerit: l3 solũ ꝓmissionẽ: itaꝙ teneret cedere actionẽ si ad aliqđ teneret nõ ad soluẽdũ ꝙ non habuit nec narraꝛ ꝙ stipulat⁹ vel pact⁹ fuit: sed habuit ꝙ mĩme ꝓbaꝛ. Jtẽ l3 cõuenerit ꝙ sibi daret illa quãtitas potuerit cõuenire ꝙ resarciret suũ dãnũ ꝓ parte. s. sibi tãgẽte. Jtẽ deponũt de ꝯfessio ne q̃ facta absente pte nõ ꝓbat. l. certũ. §. si qs absente de ꝯfes. ⁊. l. fi. de inter. acti. ⁊ insup hoc nõ ꝑtinet ad penã ꝯuẽtionalẽ incurrẽdã. insup circa bestias retẽtas ad soccitã cũ alijs ꝑsonis ẽ aduertẽdũ ꝙ illa ꝓmissio fuit ꝯditionalis si dicta dña baptista vẽditrix voluerit dare ipa. ꝙ aũt dña baptista voluerit id facere nõ repio aliqđ ꝓbatũ. Quinimo nec. d. Gabriel bestias ad socciũ tenuerit cũ alijs ꝑsonis: ex qb⁹ oĩb⁹ siĩ iũct3 ꝯcludo ꝙ dictũ laudũ in q̃ ꝯdẽnaꝛ. d. Gabriel ad penã ꝑdictã cõuentionalẽ fuit iniquũ: ⁊ ꝑ nouos arbitros dictũ Gabrielẽ fore absoluendum. Laus deo.

¶ Fratres q siĩ diu habitauerũt ⁊ lucra posuerũt in cõi faciẽdo laboratoriũ in siĩ rusticor more: ⁊ si qua aliqs ipor emebat: emebat cõi noĩe si vn⁹ ipor habuit maiorẽ nũerum liberor ⁊ maiores fecit sumpt⁹ tã ꝓ alẽdis liberis q̃ ẽt ꝓ nuptijs ⁊ maritagijs filiar ⁊ pro duab⁹ vxorib⁹ qs habuit post mortẽ dicti fratris: filij sui volũt diuidere cũ patruo: an debeat fieri diuisio in capita vel in stirpes. Et an ⁊ quõ debeat hri ꝯsideratio illor sumptuũ factor per dictũ fratem iam defunctum: vt supra. ꝑ totũ cõsiliũ.

¶ Summarium super consilio. ccclxiiij.

¶ Consilium. ccclxiiij.

In nomine domini nostri iesu xpi. ¶ In presenti consultatione videtur primo aspectu dicendum quod dictus Andrucciolus foueat iustitiam: videlicet quod ipse pro se filijs seu ipsi ⁊ sui filij debeant consequi maiorem partẽ lucratorũ q̃ ipse Lauretius.

1 † Nam exquo vt presupponitur. d. Andrucciolus ⁊ iulianus cum familia vniuscuiusque simul habitauerunt et operati sunt cõmuniter ⁊ que quesiuerunt in communi ponebant censetur inter eos cõtracta quedam societas lucri saltem ⁊ questus per not. per Barto. in. l. titium ⁊ seyum. §. altero. ff. de admini. tuto. per eum. Bald⁹ et doc. in. l. si patruus. C. cõmunia vtriusque iudi. per Bald. in addi. ad tractatum Barto. ⁊ in. l. cum duobus. §. si fratres. ff. pro socio. Et videtur contracta societas etiam inter filios Andruccioli et iulianum. nam iulianus censetur etiam fuisse socius Andruccioli ⁊ suorum filiorum: licet filij Andruccioli non censeantur contraxisse societatem cum patre sub cuius erant ꝑtãte per. l. frater a fratre de condi. indebi. prout hec omnia concludit Ang. in suo cõsi. incipi. pãnutius ⁊ Antonius. al's incip. bona quesita in ordine. cxij. secũdum ordine3 informis col. ij. vel si non censetur contracta societas nisi cũ Andrucciolo ⁊ non cũ sua familia pront concludit ipsemet Ang. in sequenti consi. cxiij. incipi. si duo ffes. al's incip. qđ autem ⁊c. ⁊ Pe. de an. in ꝯs. incip. plura dubia in vlt. col. ꝙ vlt. col. deficit

in cõsilijs inductis informis in ordine.cxlviij.imo deficit vltra co-
lũnam cũ dimidia:tñ pater tunc recipit maiorem partẽ pro opis fi
2 lioꝝ prout cõcludit Ange.in.d.consi.cxiij.† tamẽ q2 opa velamen
tum est pecunie.l.naz ⁊ ita coiri.⁊.l.cũ duobus.§.si in coeunda.ff.
ꝓ socio:ideo ex q̃sitis eoꝝ opa frater habens filios capiet ꝑ capita
3 filioꝝ ſm eũ.†Et sic in effectu vel ꝙ censeat̃ cõtracta societas etiaz
cũ filijs fratris siue solũ inter fratres fiet distributio habito respe-
ctu ad capita.idem vult Bal.in tractatu de duobus fratribus ad-
dito ad tractatũ Bar.⁊ hic in versi.sz pone ꝙ erant duo fratres ru
stici.vbi in terminis dicit ꝙ si sunt duo fratres laboratores posses
sionum alterius ⁊ vn⁹ hz filios diuisio fructuũ fit per capita:q2 so-
cietas respicit capita eoꝝ qui operas ponunt in societate.Si ergo
sunt in hoc actu laboratores vel opariј cuilibet dabitur ps:nec dz
eis nocere ꝙ sint filijfami.ex quo suis opis sibi querunt.l.cũ oz.§.si
⁊.n.C.de bonis que libe.ſm eum qui idẽ repetit in eodez tractatu
in fin.dicens se idem dixisse in.l.si societatẽ mecũ coiens pro socio.
idem cõcludit Bar.in cõsi.incip.Cinciarellus ⁊ veneruti⁹ de belli-
sia fratres in ordine.xx.ſm ordinẽ perusinũ nõ informis. Idẽ etiã
concludit Bal.in.l.j.q.xj.C.pro socio.Et Bar.Bal.⁊ Ange.vidẽ-
tur in hoc cõcordes ꝙ diuisio fiat ꝑ capita lucrantiũ siue aũt fiat di
uisio ꝑ capita:ita ꝙ ꝓ capitibus filiorũ portiões assignẽtur,pr̃i si-
ue vt portiones predicte assignẽtur filijs quasi cẽseat̃ ꝯtracta socie
tas cũ filijs nõ vr̃ referre in proposito nr̃o cũ vt arbitror sint in con
cordia Andrucciolus ⁊ filij ⁊ pũctus innuit ꝙ Andrucciolus ꝓ fi-
lijs vult retinere:⁊ si iulian⁹ fecit maiores impẽsas in exbursando
pro dotibus filiarũ dicti Andruccioli q̃ sibi tãgeret põt dici ꝙ cẽ-
seat̃ donasse filiab⁹ per.l.vnicã.§.accedit.de rei vxo.actio.vel si sol-
uit aio repetendi repetat ꝙ impẽdit pro dotibus filiarũ Andruc-
cioli cõputatis que fuerũt impẽsa ꝓ dotib⁹ filiarũ ipsi⁹ iuliani non
4 ꝓpterea tollatur qn lucra diuidãtur per capita vt dictum est.†Ex
pense aũt q̃ fuerint facte in cibarijs nõ vident̃ cõsiderande:lz vnus
habuerit maiorẽ familiã q̃ alter per no.per Bal.in.l.fi.C.de col.ꝑ
c.si duo fratres de duob⁹ fratrib⁹ de nouo bñficio inue. quẽ ibi se-
quũtur Ang.Raph.⁊ Põta.dicentes esse quotidianũ ⁊ notandũ
⁊ ad hoc.d.c.si duo fratres allegat Bar.in cõsi.suo incip. bictoniẽ-
sis quidã habẽs bona cõia in ordine.cxj.ſm ordinẽ perusinũ nõ in
formis:⁊ idẽ tz Ang.in.l.ex duobus.§.fi.ff.de neg.gest. ⁊ Pau.de
cast.in.d.l.fi.de colla.lz dicat ꝙ ſm Ang.d.c.si duo fratres. paꝝ fa
cit.meli⁹ facit.d.l.ex duob⁹.§.fi.ſm eũ.idẽ tñ tz Ang.in.d.l.ex duo
bus allegans.d.c.si duo fratres.⁊ idẽ etiã tenuit in cõsi.suo incipi.
patrẽ habens in fi.in ordine.lxxxv.ſm informis allegãs no.in.d.c.
si duo fratres.idẽ voluit Bal.in ꝯsi.mihi.lxxxij.incip.vn⁹ vz Joã.
⁊ in alio mihi.dxv.incip.filius cuiusdã.idẽ Pe.de ancha.in ꝯsi.in-
cip.materia de qua q̃rit̃ in ordine.ccxciij.vr̃ velle Bar.in quodaz
suo ꝯsi.incip.sup p̃dictis narratis in pũcto.vbi tz ꝙ si fratres stant
simul ⁊ vn⁹ ducit vxorẽ ⁊ ꝯsumunt̃ bona cõia in nuptialib⁹:putavi
nũ frumẽtũ ⁊ hmõi nõ imputant̃ illi fratri q2 nõ est ea intẽtio obli
gandi ⁊ hoc videtur tenere in dubio:lz dicat attendendã esse affe-
ctionẽ.⁊ ang.in.d.l.fi.de colla.in vna lec.ponderat si bonis promi-
scue vtebant̃.Ex quib⁹ cõcludendũ ꝙ nõ habita cõsideratione im
pensarũ predictarũ suplucrata debeant diuidi per capita operan-
5 tiũ seu q operas in lucrãdo cõsiderabiles prestiterũt. ¶† Tñ his
nõ obstãtibus aliter puto rñdendũ:nã p̃mitto ꝙ dicti fratres: vcz
Andrucciolus ⁊ iulian⁹ ipsi administrabãt ꝓut p̃supponitur. itez
presupponit̃ ꝙ emptiões faciebãt cõi noie eorũdem fratrũ nõ no-
minatis aliqb⁹ eoꝝ filijs:et iõ quilibet cẽsebatur emere ꝓ dimidia:
iuxta.l.si mihi ⁊ titio in prin.de vb.obli.in.l.reos.§.cum in tabu-
lis de duob⁹ reis cũ silibus.Tertio presuppono ꝙ quesita ex ope-
ris filioꝝ querũtur patri quo ad vsumfru.l.cũ opz in prin.C. de bo
nis que libe.prout ⁊ cetera aduentitia vt per totum illum titulum
⁊ precedentem titulũ de bon.mater.⁊ ad eũ spectat plena admini-
stratio tanq̃ ad dñm durante patria potestate.l.j.C.de bonis ma-
ter.Et vsufr.pecunie non est separatus a dñio.l.ij.l.hic senatus.et
l.tribus.⁊.l.q pecunie.ff.de vsuf.eaꝝ rerũ que vsu cõsumuntur. iun
cta.l.si vini.⁊.ti.Et lz alij teneantur pro hmõi vsuf.satisdare dictis
iuribus.⁊ facit.l.j.⁊ per totum vsuf.quẽad.cau.tñ secus videtur di-
cendũ in patre per.d.l.cũ opz.§.non aũt hypothecas.⁊ propterea
ꝓbabilis est illa sniã Ang.s̃.scđo loco relata ꝙ nõ censeatur ꝯtra-
cta tacita societas cũ filijs fratris sed solũ inter ipos fratres ꝙ ⁊ vo
luit Pe.de anch.in supradicto cõsi.incipi.plura dubia in vlti.col.
versi.quo ad sextũ ⁊ vltimũ dubiũ nõ credo de filio hui⁹ fratris ali-
quã rõnem hñdã cũ ipso em̃ ille frater mortu⁹ nullã societatem cõ-
traxit tanq̃ socius reputari non debet.l.qui admittit̃ cũ.l.se.ff.pro
socio.Nec sibi quicq̃ vendicare põt filius cũ quesiuerit ex re patris
⁊ in eis operã prebuit manẽs in eadẽ familia cũ p̃dictis tenebatur
6 igitur operari.l.sicut.ff.de oper.liber.† Et maxime q2 personaruz
coniunctio ⁊ nulla habita protestatio ⁊ longa cohabitatio faciunt
presumptionem cessare ꝙ voluerit operari sibi sed patri cũ fratre
artifice in cõione degenti.ar.d.l.procula.⁊.l.que dotis so.mat.⁊.d.
l.nensenius ⁊ dicit Bar.in.d.§.altero in dubio inter ipos fratres
debent esse portiones equales.l.si nõ fuerint.ff.pro socio. Ex quo
sentit ꝙ alij de familia q̃tũcunq̃ operentur nõ debeat considera-
ri al̃s vniuscuiusq̃ de familia siue paruz siue multũ operaretur eẽt
habẽda ratio:cum impuberis aliq̃ opere esse possint. hec Pet. de
anc.ad cõtextũ cuius vba placuit inserere ad literã:q2 istud ꝯsiliũ
informis repitur tractatũ.Nic.de mat.etiã in.d.l.cũ opz.in p̃nc. vt
eũ refert Bal.in.d.l.cũ duobus.§.si fratres in fi.ꝓ socio in addi.⁊ se
quitur dicit ꝙ si fili⁹ laborat in re patris nõ q̃rit sibi qcq̃ nisi faciat
rẽ pr̃is cõuertere in aliã formã.vñ si opat̃ ligonizãdo vineã cultiuã
do p̃dia pr̃na ⁊ hmõi faciẽdo q̃rit pr̃i etiã ꝓprietatẽ: lz opib⁹ suis
hoc q̃rat ſm eos.ꝙ quidẽ esset multũ notabile si procederet ⁊ mul-
tũ cõferret ad ꝓpositũ nostrum cũ opere dictorum filioꝝ p̃stite fue
rint in rebus dictoꝝ fratrum ꝓprijs vel per eos cõductis: nõ aude
rem tñ hoc firmare.s.ꝙ non habeat̃ consideratio operarũ filiorum
maxime cũ cõmunis obseruantia contrarium suadet. Et Ange.in
p̃allegato cõsi.cxiij.licet teneat ꝙ cũ solo fratre censeat̃ cõtracta so
cietas ⁊ nõ cũ filijs fratris:tñ vult ꝙ pr̃ eoꝝ plus cõsequatur de lu-
cro ꝓpter opas filioꝝ:⁊ hoc plus placet:q2 natura societatis est ꝙ
licet in dubio alio non docto ꝑtes societatis debeant esse equales.
Et ea rõne ductus pluries cõsului ꝙ si duo fratres cõtrahũt vl̃em
tacitã societatẽ lucri ⁊ q̃stus ⁊ vnus est multũ industriosus ali⁹ pa-
rum hz industrie ille q excellẽtis est industrie dz ex lucratis pl⁹ ꝑci
pere ꝓportionabiliter ad industriã.Ita ergo in proposito andruc
ciolus q ponẽdo opas suas ⁊ filioꝝ plus posuit in societate q̃ po-
suerit dictus iulianus q solas opas suas posuit vel siquas filioꝝ nõ
7 totidem:† tñ attento ꝙ et plus detraxit de societate in soluendo
dotes ꝓ filiabus suis que cedebant soli ei⁹ oneri ⁊ solute sunt de cõi
⁊ in alendo suã maiorem familiam suadet rõ ꝙ nõ habeat̃ conside-
ratio dictarũ oparum si solutio dotis equalet estimationi operaꝝ
detractis expensis victus ipoꝝ filioꝝ opas prestantiũ:decet aũt ꝙ
vnum cõpensetur cũ altero.ar.l.ſm naturã.ff.de regu.iur. ⁊ facit.l.
sumptus in fine.ff.de rei vendi.Item facit ꝙ no.Pet. ⁊ Cy. in.l.si
paterno affectu dicentes ꝙ si sunt duo rustici simul habitantes ⁊
vnus habet multos filios ⁊ alter nullum ⁊ omnibus fit impensa de
cõmuni tẽpore diuisionis possit repeti expensa facta pro dictis fi-
lijs si dicti filij nullam notabilem operam prestiterũt al̃s secus per
ea que ibi habentur ſm eos quos refert ⁊ sequitur ibi Bal.volunt
ergo ꝙ erogata de cõmuni compensentur proportionabiliter cuz
8 operibus filiorum.† Confert etiam plurimum:quia si iulianus li-
beraliter se habebat in permittendo filias dicti Andruccioli dota-
ri de communi etiam decens erat qđ ⁊ dictus Andrucciolus obli-
gatus ad antidora liberaliter se haberet imponendo in communi
quod merebantur opere filiorum quarum merita.vt ita dixerim
ad patrem Andrucciolum pertinebant iuxta dicta supra.argu.l.
si vero non remunerandi.§.inde papinianus.ff.mandati.vbi pro-
batur ꝙ lz al̃s donatio non p̃sumatur fallit in obligato ad antido
ra vt ibi.Itẽ põt censeri dotes esse solutas de illo pluri ꝙ de lucro
spectabat ad patrem Andruccioluz pro operis filiorũ suorũ.⁊ erit
idẽ effectus quasi ope filioꝝ fuerint soluẽde de societate inita inter
Andrucciolum ⁊ iulianũ ⁊ pro sol̃one sint de cõmuni date dotes q̃
dande erant ꝑ Andrucciolũ:cui em̃ etiam dãde mercedes operarũ
quas filij prestabãt.⁊ sic opere ille nõ censeãtur posite in cõmuni ꝓ
maiori vt ita dixerim missa seu capitali societatis.Sed vt eis sati-
sfiat de cõmuni prout cõtingeret si vnus posuisset bouez ⁊ ꝓ meri-
9 to bouis aliqd iteriz retraxisset.† Cõuenit em̃ fraternitati ad cui⁹
instar redigitur societas.l.veꝝ in p̃n.ff.pro socio.ꝙ si ex vno latere
de cõmuni tibi tribuit̃ ⁊ tu ex alio latere in cõmuni aliqd coequale
cõtribuis qđ fiat cõpensatio.Et ꝑfecto arbitrio boni viri cõuenit
secundũ ꝙ.s.arbitrium boni viri iudicatur societas ⁊ que societatẽ
concernunt.ff.pro socio.l.si societatem mecũ coisti in fin. principij
⁊.l.in proposita cum duabus.ll.seq.Et ideo cum nõ appareat qua
liter inter dictos fratres fuerit contracta societas nisi ex cõiectu-
ris que ex eorum gestis deprehenduntur:quia per exteriora gesta
animus interior deprehenditur.l.reprehẽdenda.C.de insti.⁊ substi.
sub condi.fac.⁊.l.in cõcubinatu.ff.de cõcu.cum cõcor.Nec quo aio
opere filioꝝ fuerint prestite:aut dotes de cõi solute.Et appareant
plures emptiones facte per dictos duos fr̃es oẽs eqs portionib⁹
ꝑ eosdẽ nulla habita mẽtiõe filioꝝ.Ex hoc dep̃hẽdit̃:ꝙ intẽtio eoꝝ
erat ꝙ filij nõ essent in societate ⁊ lucra ex societate redacta ad eos
non pertinerẽt:nã al̃s ⁊ ipsi debuissent in illis emptionib⁹ noiari.
Et lz Andrucciolo cõpeterent merita oparũ suorũ filiorũ:tamen
suadetur cõiectura voluntatis ꝙ nolebat maiorem partẽ hr̃e cuz ex
aduerso ⁊ pecunia q̃ spectabat ad Julianum ꝓ sua rata exponebat
in cõmodum proprium ipsius Andruccioli in solutionẽ dotiũ pro
suis filiab⁹:⁊ in expẽsis ꝓ sua maiori familia vt sic oia arbitrio bo-
ni viri iudicentur vt cõuenit vt dictum est.⁊ ꝙ solũ inter ipsos fra-
tres esset societas ⁊ nõ cum filijs plurimuz suadetur:quia meritum
operarũ ad patrẽ magis q̃ ad filios durante societate pertinebat.
Et idcirco oibus hincinde pensatis cõcludendũ arbitror ꝙ dicte
res empte sint ꝑ dimidia attribuende dicto Laurẽtio filio Juliani
⁊ pro dimidia dicto Andrucciolo prout instrumenta emptionuz
demõstrant nec sint reficienda aliq̃ hincinde:sed cõpensanda data
⁊ recepta hincinde si est equa proportio vt mihi narratur.Si naũt
aeremus ꝙ censeret̃ cõtracta societas etiã cũ filijs Andruccioli.

Non deberet

Non deberet fieri diuisio per capita: nã iulianus et Andrucciolus habebãt bona ꝓpria inter eos cõmunia quorum fructus vna cũ eorum operibus ponebãt in societate. dicti aũt filij ponebant solas operas: et detrahebãt de cõmuni questu expẽsas sibi necessarias: itaq3 eẽt habenda ꝯsideratio quãte essent estimationis opere filiorum. s. sumptus eorũ quos pcipiunt ex cõi. Et quante essent estimationis ope ipsorũ fratrũ supra sumptus eis incũbentes et vna etiã fructus bonorũ

10 que erant ipsorum fratrũ. † Et habitis dictis cõsiderationibus esset facienda distributio superlucratorum: ita qd qui plus reperitur cõtribuisse societati plus lucri correspectiue percipiat: et qr precium est cõuersum in emptiones que facte fuerũt pro ipsis fratribus bona eorum nominibus empta fuerunt eis quesita ẽt si expẽdiderũt de pecunia societatis tunc tenerentur filijs dicti Andruccioli ad pecuniã resarciendã prout cõcludit Barto. in. d. l. si patruus. C. cõia vtriusq3 iud. et in. l. titiũ et meuiũ. §. altero de admini. tuto. non eñ erãt socij in emẽdis predijs ex quo actus sociales ad id nõ tendũt: immo in cõtrarium ex quo oẽs emptiones esse facte cõmuni nomine Andruccioli et Iuliani et nunq̃ nominati fuerũt filij Andruccioli vel iuliani: ideo bona ipa nõ sunt cõmunicãda filijs ipsorũ dato q̄ cẽserẽtur empta de pecunia ex dicta societate redacta: nam tunc si quid esset resarciendũ esset refundẽda pecunia q̃tenus ad illos filios ptinebat put voluit Bar. in dictis locis et ẽt Raph. i. d. l. si patruus. Quod maxĩe dicendũ est hoc casu quo dispẽsatio dicte pecunie redacte ex dictis opis filiorum spectabat ad patrẽ per. d. l. j. C. de bonis ma. et sua volũtate fuit expẽsa ĩ vtilitatẽ cõem: ita q̄ nõ est imputãdũ Iuliano cur pecuniã alienã expendidit in emptionẽ factam ad sui vtilitatẽ. Illud aũt ꝯstat absq3 dubio q̄ bona ipa pro dimidia

11 sunt iuliani. † Si qd aũt teneť refundere vel in pecunia vel ad cõicandũ bona iuxta opi. spe. cõstat q̄ est obligatus actiõe psonali ꝓpter meritũ operarũ. vnde cũ eis reliquerit quoddã prediũ pro dictis operis et ipsi filij prediũ acceperũt teneň stare cõtenti dicto legato etiam si plus deberent consequi q̃ valeret res legata ex quo res legata nõ est cõpensabilis cum eo q̄ eis debebatur vt est tex. in l. imperator. §. si centum. ff. de lega. ij. Ex quo enim iulianus legauit dictis filijs Andruccioli certum predium pro eo q̄ petere possent pro eorum laboribus censetur onerasse vt illud percipiat loco eorum que pro operis merebatur habere ab ipso iuliano. † Nã

12 monosyllaba pro facit modum. l. si quis pro redemptiõe. C. de dona. per Barto. in. l. quibus diebus. §. termilius de cõditio. et demõ

13 stratio. ad hoc. l. lucius titius. §. a te. et ibi Barto. ff. de lega. ij. † Et ad modum implendum acceptato legato legatarius artatur. l. fin. C. de his que sub modo. et habetur in. d. §. termilius per Bart. et ceteros. ex his itaq3 patet q̄ nec filij nec Andrucciolus possunt aliquid plus petere vltra dimidiam dictorum bonorum patrimonialium et bonorum que fuerũt empta cõi nomine iuliani et andruccioli. Et adductis in contrarium satis patet responsum per deducta pro hac parte. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cccxlv.

1 Arbitri si fuerit appellatũ a sententia laudi an iterum reformantes dictum primum laudum in aliquibus capitulis et in alijs conformantes videantur et q̄ potuerint primo derogare et in quo prout de verbis vtriusq3 laudi infra in discursu consilij patet.

2 Geminata verba vniuersalia causant dispositionem et amplius operantur.

3 Iudici cautum est non exprimere causas in sua sententia.

4 Possessionem ciuilem animo retinet absens si prius naturaliter et ciuiliter possidebat.

5 Mutatus non presumitur animus sed continuatus.

6 Possessio aio perditur vt si neget se possidere.

7 Possessio continuata probatur vsq3 ad tempus depositionis testium deponentium q̄ a. xxx. annis citra possedit.

8 Renunciatio in dubio facta intelligitur de rebus sic se habẽtibus: vt si promittam non petere nec venit in generali locutione id qd quis specialiter non dixisset.

9 Possessione sua ex noua turbatione competit turbato sibi de nouo actio in factum ex interdicto vti possidetis.

10 Possessor socius vel frater rei communis partem suam tm̃ possidere presumuntur.

11 Sniarum verba stricte sunt interpretanda.

12 In iudicio et snia quasi contrahimur.

13 Snia in dubio presumitur iusta.

14 Iudex censetur bonus vir.

15 Hereditatis petitione sicut interpretatur q̄ petens sit heres: ita et in rei vendicatione iure actionis venit qd declaretur dominus ipse petens.

16 Libellantis est sui libelli ambigua declarare.

17 Arbitri qui non deuenerunt ad diuisionem rerum communium censeantur velle qd bona remaneant cõmunia.

18 Diuisio est quedam permutatio.

19 Dare in iure quandoq3 pro tradere sumitur.

20 Negatis positionibus nemo nititur.

¶ Consilium. cccxlv.

In nomine domini nostri iesu xpi. ¶ † Videtur in hac cõsultatione dicendũ q̄

1 attento q̄ ex quo dictus victorius corã arbitris petijt tertiã partem domorum et prediorum aliorum cõium que fuerant bona pr̃na et in suis positiõibus narrat et ponit quod dicti Richardus et gregorius teneň sibi dare tertiam partem dictorum bonorũ. Et postea sequiť laudum in quo nulla facta mentione de dictis bonis in spẽ continetur q̄ fiat hincinde refutatio gñalis de omnibus et singulis q̄ vna pars cõtra alterum dicere petere et cãri posset quacunq3 rõne vel cã censeať laudatum quod ipse victorius teneať facere quietationem et pactũ de nõ petendo predia vrbana et rustica que petierat corã dictis arbitris maxime cũ in dicta clausula laudi sint adiecta vba vniuersalia q̃ nihil excludũt. c. solite de maio. et obediẽ. l. iulianus de lega. iij. cañ. si romanorum. xix. distin.

2 † Et maxime cum sint vniuersalia geminata omnibus et singulis et geminatio solet amplius operari. l. balista. ff. ad treb. et mlta ad hoc ꝓpositũ possent adduci: et iõ cũ per scdãm sniam sit cõfirmata pma sentẽtia seu laudũ in oĩbus in qbus ipsuz laudũ nõ est in ipsa scda snia expresse reformatũ. et quo ad istã gnalẽ refutationẽ faciẽdã ad quã dcẽ ptes vicissiz sunt condẽnate nulla est fcã reformatio dci primi laudi. iõ p dictã sniaz latã sup cã recursus cẽseň piter ptes hĩcinde cõdẽnate ad faciẽdũ inuicẽ refutationẽ gnalẽ. iõ cẽseať dictus victorius astrictus vigore dictarum sentẽtiarũ ad faciẽdũ finẽ et quietationẽ seu pactũ de nõ petẽdo dictas tertias ptes bonorum paternorum quasi petijt corã arbitris. Et insup teneať satisfacere dictus victorius dcis Richardo et Gregorio de quãtitate in qua est cõdẽnatus p sniam sup recursu lataz ex cã dotiũ dictoruz Richardi et Gregorij. Nec vr̃ q̄ obstet si dictus victorius nihil hẽat de bonis pr̃nis ex qbus ad eũ ptinebat tertia pars prout ipse petebat: qm̃ fortasse voluerũt iudicãtes q̄ ꝓpter refutationẽ q̃ dicti Richardus et Gregorius habebant facere ipsi victorio ipse victorius haberet remittere et quietare dictam tertiã partem dictorũ bonorum paternorum ad eum

3 spectantez. † Nec teneň sentẽtians exprimere cãm in sua sentẽtia: imo cautũ est nõ exprimere: put no. Io. an. et ceteri in. c. sicut de re iud. et Spe. in ti. de alleg. et dispu. §. in sum. et in ti. de sentẽtijs. §. qliter. versi. verũ. et iõ cũ in scda snia cõfirmeť primũ laudũ vt dictũ est vr̃ q̄ dictus victorius nõ possit petere tertiã partẽ bonorum pr̃norũ vel aliorum bonorum que petebat vt cõmunia: et teneatur nihilominus ad quãtitates in qbus condemnatus est vigore dotium in vltima snia. Sed predictis non ob. aliter puto de iure rñdendum. ad cuius rei euidẽtiã pmitto q̄ dicti Richardus et Gregorius et victorius erant et sunt fratres et tenuerunt et possiderunt bona cõiter et cõiter vixerunt donec dictus victorius ex eugubio ꝓpria pria discessit et in castro durãtis vxorẽ recepit: et dicti Richardus et Gregorius remãserũt domi et fructauerũt bona cõia: et ꝓpterea p scdãm sniam fuerũt merito ꝯdẽnati ad resarciẽdũ tertiã ptẽ fructuũ recollectorũ in dictis bonis. sic trafficũ cõem pãnorum ipsi psecuti fuerũt: et idcirco fuerũt cõdẽnati ad dãduz dicto victorio tertiã ptẽ lucri dicti traffici et de eo reddendã rõnẽ: et sic oĩa insolidũ gesserũt circa bona cõia in absentia dicti victorij put est moris hñtiũ bona cõia maxime fratruz q̄ vno absente et nullũ relinquẽte mandatariũ vel negotiorum gesto-

4 rem q̄ fratres remanẽtes oĩa gerũt insolidũ. † Tamẽ ille qui se absentat nõ amittit possessionẽ suã: sz ciuilẽ retinet aio si prius naturaliter et ciuiliter possidebat. l. clã possidere. §. q ad nundinas. et. l. seq.

5 ff. de acq. pos. † Aius eñ psumiť ꝯtinnatus et nõ mutatus. l. eũ q mutatã. ff. de pb. et possessio non amittiť p discessum corpz a fundo nisi etiã a possessiõe discedať aio. l. iij. §. in amittẽda. et. l. queadmo. ff. de acq. pos. hinc est q̄ q semel possedit psumiť possessionẽ ꝯtinuare et hodie possidere. l. siue possidetis cũ sua gl. C. de acq. pos. l. nõ ignorauit. C. ad exhibẽ. c. olim. et. c. cũ ad sedẽ. et ibi p doct. extra de resti.

6 spo. saltẽ si allegat se hodie possidere fm oẽs. † Et idẽ in dubio: vt no. d. Ant. in. d. c. cũ ad sedẽ: lz secus si neget se hodie possidere cum aio amittat possessio. l. si qs vi dñia. de acq. pos. et circa ea q ꝯsistunt in aio alicuius stať eius dicto vt p glo. in. §. alie. insti. de acti. et ad ꝓpositũ no. doc. in. d. l. siue possidetis. et in. d. c. cũ ad sedẽ. cũ ergo non dicať q̄ dictus victorius amiserit vnq̃ possessionẽ: iõ psumať possessio ꝯtinuata: qd maxĩe dicendũ est: qr put mihi dr̃ dictus victorius reuersus inhabitauit domos cões vna cũ fratribus et accessit ad pdia cõia put ceteri fratres et put prius faciebat: lz post q̃ venerũt ad litẽ recessit de domo: tñ q̃nq3 ad illam accedebat et etiã ad alia pdia.

7 † Et lz hoc vltimo loco dicta nõ pbeň nec articuleň: tñ satis pbatur in effectu. Cũ p testes pbetur q̄ a triginta annis et citra possedit: nã ita deponẽdo pbãt q̄ possessio est ꝯtinnata vsq3 ad tps depositiõis: vt. c. lz cãm. et ibi p Io. an. et doc. ex de pba. et p Bart. in. l. celsus. ff. de vsuca. Lz eñ nõnulli deponãt q̄ dictus victorius inhabitauit cõiter domũ et possedit bona donec iuit ad castrũ durãtis: tamẽ angelus iacobi sensit aľs lõgus pippus Alexãdri de macarijs et fratri Matthei de bergoloti deponũt q̄ a trigintar citra seu q̄ ab eo tẽpore et citra: q̄ in idẽ recidit: vt de se pz: ideo probãt continuatã possessionẽ q̄ ideo deposuisse arbitrandum est: quia post reuersionem viderũt possidere put et reuera possedit. hoc itaq3 presuppo-

ſito. Non venit in gñali refutatiōe ꝛ pacto de nō petēdo ꝙ qs rem ſuā ſaltē quā poſſidet dimittat qm̄ ꝟba id nō importāt: ꝛ ſi ſecꝰ diceremꝰ reſultaret ꝙ pariter Grego. ꝛ Richar. cēſerent ꝯdēnati vt dimitterēt dicto victorio poſſeſſionē ꝛ dñiū partiū ſuarū ꝙ eēt ab ſonum.

8 † Et ſi dicat̄ ꝓmittit nō petere intelligit̄ rebꝰ ſic ſe hñtibꝰ. l. ꝯtinuꝰ. §. cū qs. ff. de verb. obl. xxij. q. ij. ne qs. l. cū qs. de ſolu. Nec venit in gñali locutiōe id qđ qs ſpāl'r nō dixiſſet. regula in gñali in vj. l. obligatiōe gñali. ff. de pig. cū ꝯcor. ſi itaqꝫ dictꝰ victorius tunc poſſidebat: aut hodie poſſidet ꝛ non dꝫ turbari in ſua poſſeſſione.

9 † Et ſi turbatur ex noua turbatiōe cōpetit de nouo ſibi actio in factū ex interdicto vti poſſidetis. §. fi. inſti. de interdi. iūcto. §. retinēde eo. ti. ꝛ. ff. ꝛ. C. vti poſſidetis ꝑ totū. Si accedentē ad domū vl' ad ꝑdia nō admittūt ꝛ nō ꝑmittūt ingredi ſeu poſſidere cēſent̄ vi incipere poſſidere. d. l. clam poſſidere. §. q ad nūdinas: iō tūc competit actio in factū ex interdicto vñ vi. l. colonus. et. l. cū fundū. ff. de vi ꝛ vi: arma. iō ex iſta noua actiōe ꝛ ex noua cā orta nō ꝓhibetur petere: nec ēt ꝓhibet̄ agere rei vēdicatiōe cū prius ipo poſſidere ꝯ non poſſidētes ſuā ratā nō cōpeteret cū rei vēdicatio reqrat ꝙ cōuētus poſſideat vel detineat rem q̄ petitur. l. j. C. de alie. iudi. mut. cauſa facta.

10 † Et lꝫ illi Richardus ꝛ Gregoriꝰ inhabitarēt in domibus ꝛ nō dictus victoriꝰ: tñ non cenſent̄ ſtetiſſe niſi pro ſuis ratis: nā ꝑſumitur qs tenere pro iure ſibi cōpetēte ꝛ quo tenere lꝫ arg. l. ij. C. de acqui. poſ. ꝛ. l. j. C. de impo. luc. deſcri. lib. x. ꝛ eorū que habētur in. l. pro herede. ꝛ. l. gerit. ff. de acquir. heredi. Ex his concludo ꝙ dicte ſentētie nō preiudicāt dicto victorio quominus ipe habeat ſuā ꝑtem: vꝫ tertiam partē bonoꝝ cōium quā prius. ſ. tpe ſententiarum ipſe habebat.

11 † Tum qꝛ verba ſñiarū nō repugnāt ꝛ verba ſñiaruꝫ ſunt ſtricte interꝑtanda. l. Paulus rñdit eos. ff. de re iud. ꝛ. l. j. C. ſi plures vna ſñia. Et merito:

12 † qꝛ in ſñia q̄ſi ꝯhitur. l. iij. §. idem ſcribit de pecu. ꝛ verba ꝯctus ſtricte interꝑtant̄ ꝛ cōtra eū qui ex ꝯctu nitit̄. l. labeo. ꝛ. l. ſi in emptione de ꝯhen. emp. ꝛ qđ no. per glo. ꝛ docto. in. l. veteribus. ff. de pac. Tum etiā qꝛ nō vr̄ de mente ꝙ ſñians voluerit auferre bona ꝑncipalia ꝛ cōcedere fructus recollectos ex ipſis bonis. Et maxime qꝛ al's reſultaret enormis leſio ꝛ ſñia iniuſta ꝙ non eſt cōiecturandū:

13 † qꝛ pro iuſtitia ſñie ꝑſumit̄. l. herēniꝰ. §. gaia. ff. de euic. ꝛ. c. in ꝑſentia de renunc. ꝛ. l. ij. C. de offi. ciui. iudi.

14 † Nam iudex bonus vir cenſet̄. l. vir bonus iud. ſol. ſi bonus ꝛ iuſtꝰ non eſt veriſil'e ꝙ tā iniuſtā ſñiam tulerit: iō interꝑtetur ꝙ eiꝰ mēs non fuerit velle ꝙ ipſi vel aliqs eoꝝ relaxaret alteri ꝑti dñium aut poſſeſſionē quā haberet in bonis cōibus ꝛ hoc vr̄ ſatis lucidū ꝛ eſt benignius: iō amplectendū. arg. l. benigniꝰ. ff. de legi. Uirtus ergo dicti laudi ꝛ dicte ſñie reformantis laudū ꝛ cōfirmantis illud vt. ſ. eſt ꝙ ſoluant̄ ea in quibus ipſe ꝑtes ſunt condēnate ſingula ſingulis referēdo ꝛ ꝙ vna pars non poſſit ab altera petere illud qđ pretenderet illam eſſe ſibi debitricē vel forte ꝙ vnus poſſideret de bonis alterius ꝛ non ille alter ſuper quo tamen poſſet inſtari ſed non importet ꝙ vnus teneatur dimittere alteri id qđ ipſe poſſidet naturaliter vel ciuiliter. Nec ob. adducta in cōtrarium qꝛ licet dictus victorius dicat in petitione ſua porrecta coram arbitris qđ petit tertiam partem domorū ꝛ terrarum ꝛc. Non ꝓpterea dicit ꝙ non poſſideat ꝛ ꝙ nō ſint ſua ſed petit dictā tertiam partem. ſ. ſibi aſſignari vt ſuā vl' declarari eſſe ſuā.

15 † ſic ꝛ al's petitiōe hr̄ditatis petit quis hr̄ditatem. l. iiij. l. legittimā ꝛ. l. ſi debitor. ꝛ. l. poſtq̄. ff. de peti. hereditatis. ꝛ tñ in actione petitionis hereditatis venit ſolū declarandum ꝙ petens ſit hr̄s vel hereditatē ad ſe ꝑtinere. l. licet minimā. ff. de peti. hr̄d. ꝛ bar. ibi ꝛ in. l. iij. e. ti. ꝛ ꝑ eū ꝛ doc. in. l. j. in ꝑn. ff. de eden. ſil'r in rei vendicatione iure actionis venit ꝙ declaret̄ dñs ipſe petens. vt hr̄ in. d. l. j. ꝛ per Bart. in repe. l. ex diuerſo. ff. de rei vendi. ꝛ tñ petitur res non poſſeſſio vel detentatio rei. lꝫ reſtitutio rei veniat officio iudicis. d. l. lꝫ minimaꝫ. ꝛ hr̄ in alijs iuribus ſupra adductis. itaqꝫ ſi dictus victorius petebat dictam tertiam partem dictorū bonorum intelligat̄ declarari ad ſe pertinere dictaꝫ tertiā partem.

16 † Ad hoc optime facit: qꝛ ad ipſum libellantem pertinet declarare verba ſue petitionis. l. ſi qs intentiōe ābigua. ff. de iud. l. inter ſtipulantē. §. ſi ſtichum de ꝟb. ob. ꝛ facit. l. in ambiguis. ff. de reg. iur. vñ ipſe pōt ita interpretari: que interpetratio ꝑſuadet̄: qꝛ in ꝑfatione dicte petitiōis narrat̄ arbitros electos a ꝑtire etermi nare le caſe loro cōe de mobile et ſtabile ꝛc. ꝛ ſic preſupponit̄ bona cōia ꝛ diuidenda. Et ꝓpterea vltra predictā interpretationem pōt dici ꝙ petebat ſibi aſſignari tertiā partem diſtinctam ꝛ pro diuiſo ex quo premittit arbitros deputatos ad diuidenduꝫ. Et perſuadetur dicta ꝑria interpretatio ꝑ illas ꝑtitas ſeu capitula petitionis in quibus dr̄ e piu dimādo eſſere creditore de vno terzo: referēdo ſe ad bona vendita. Nā petere ꝙ ſit creditor nō eſt petere: niſi ꝙ declaretur eſſe debitorē: licet ſit improprius modus loquēdi ſeu petēdi. Ex quo demōſtratur ꝙ dictus libellans groſſo modo ꝛ ruditer loq̄batur. Nec corā arbitris ꝛ arbitratoribus ſolēt fieri exquiſiti libelli.

17 † Et qꝛ arbitri non deuenerūt ad aliquā diuiſionē bonorum cōmuniū: iō de bonis cōmunibus apud eoꝝ manus exñtibus nō fecerūt aliquā mentionē forte volētes ꝙ cōmunia remanerent prout erāt tēpore laudi: ꝛ hoc erat ſatis veriſimile cū ex hoc neutre parti notabile preiudiciū generaretur. Nec ob. verba articulorū vt ſupra inducta: qꝛ reſpondetur ꝙ poſſunt intelligi: vt. ſ. ſ. qđ teneatur dare tertiam partē pro diuiſo ſingulorū prediorū in articulis expreſſorum:

18 † nā diuiſio eſt quedā permutatio. l. j. C. cōia vtriuſqꝫ indi. cū ſua glo. ꝛ. l. cū pater. §. hereditate de lega. ij. ꝛ facit. l. ſi fratres. C. cōmunia vtriuſqꝫ iudi. vel qꝛ forte illi naturaliter poſſidebant maxime domum ipſe victorius ciuiliter tm̄: vñ illi tenebātur dare. i. tradere. ſepe em̄ vulgares ponunt dare pro tradere nedum tradendo poſſeſſionē naturalem: ſed ſimplicem detentationem.

19 † Quinimo ꝛ in iure qñqꝫ dare pro tradere ponit̄ in. l. ſi ita ſtipulatꝰ. ff. de vſur.

20 † Preterea poſitiones ille fuerunt per aduerſā partē negate ꝛ ex poſitionibus negatis non poteſt quis niti. arg. c. ex eo ꝙ de regu. iur. in. vj. ꝛ. l. poſt legatum in prin. ff. de his quibus vt indig. ꝑut ꝛ no. Specu. in ti. de inſtrumentorū edic. §. viij. verſi. j. ꝛ Bar. in. d. l. poſt legatum in ꝑn. co. fi. ꝛ in. l. naturaliter. §. nihil cōmune de acq. poſ. ꝛ Bal. in addi. Spe. in ti. depoſitio. verſi. ponēs vr̄. Laus deo.

ℂ Summarium ſuper conſilio. cccxlvj.

1. ☞ Cōtractus emptiōis cū pacto poſtea inito ꝙ emptor teneat̄ rem emptā reuendere infra tꝑs duoꝝ annoꝝ: an ex eo preſumat̄ in fraudem vſurarū factas vel vſurarius quia res vendita aſcendit iuſti ꝑcij dimidiam eius ꝙ empta fuit ꝛ qñ valor rei teſtibus ꝓbet̄.
2. Teſtis deponēs de minori ſumma in ſemine eminarū nō dr̄ ſingularis ab alijs qui deponunt de maiori.
3. Pactū de reuendendo incōtinenti appoſitū cum deceptione magni precij inducit preſumptionem ꝯtractus vſurarij.
4. Teſtis deponens ꝙ talis fuit heres inſtitutus ꝛ ꝙ teſtatori ſupuixit non ꝓbat hereditatis aditionem.
5. Adita pōt dici hereditas ſolo aīo vl' actus hereditarios exercēdo.
6. Adiri nō pōt hereditas ꝑ ꝓcuratorem: nec procuratoris confeſſio facit aliquem heredem.
7. Hereditas patris tranſmittitur ad ſuos cuꝫ facultate immiſcendi vel abſtinendi.
8. Hereditas eſt ſucceſſio in vniuerſo iure defuncti.
9. Heredem ſe ꝑutans neceſſarium cum ſit voluntarius: tamē ſi repudiat vel adeat non valet repudiatio vel aditio.
10. Teſtis deponēs de valore rei nō ꝓbat niſi iuuetur exteriori cā ſciētie quia valor eſt inuiſibilis ꝛ quō valor rei dicatur probari.
11. Teſtis deponēs de auditu alieno nō ꝓbet qñ agitur de valore rei.
12. Teſtis deponens ſuper valore rei ſcientie cām reddens debet dicere ꝙ res tanti fuit vendita: qꝛ viderūt vel res circūſtantes eiuſdem qualitatis vel ꝙ tanti emiſſet vel ꝙ res tanti redditus ſolet cōmuniter pro tanto vendi.
13. Teſtis deponens ſuper valore rei dicēdo ꝙ res ita fuiſſent empte ꝛ vendite a volentibus emere non probat.
14. Teſtis deponēs de valore rei ꝛ dicit ꝙ tantū valet: qꝛ tantum dare nō probat: qꝛ hoc poſſet eſſe pro intereſſe particulari niſi adijciat pro communi eſtimatione.
15. Teſtis vt valorem rei probet dꝫ etiā ſe referre ad ꝯctus verba.
16. Teſtes qui ſunt in re ſatis difficilis probationis ſermone ꝛ verbis concordes preſumuntur ſuſpecti.
17. Teſtis dicēs ꝙ voce ꝛ fama res tanti valet non probat.
18. Teſtis deponens de fama non probat niſi ſcientie cauſa reddatur per corporis ſenſum.
19. Teſtis ad valorē ꝛ eſtimationem iugeri terre vt ꝓbet dꝫ dicere ꝙ eſt agricola ꝛ q̄nto tēpore agriculturam exercuit: quia nouꝰ agricola non probat.
20. Teſtis deponens de iugere terre et dicit ſcire: quia eſt agrimeſſor probat vti ſcientie cām ſui dicti reddens.
21. Agrimeſſor ꝛ agricola inter ſe differunt ꝛ nō probat agricola que ſunt officij agrimeſſoris ꝛ ecōtra.
22. Pactum de reuendendo non eſt a iure improbatum.
23. Contractus vt feneratitius poſſit dici quot et qbus poſſit argui.
24. Pactum de reuendendo etiam in ſolito fenerari de ſe non reddit cōtractum feneratitium q̄uis poſt tꝑs factū fuerit.
25. Pactū per qđ cōuenitur rem reſtitui precio reſtituto vel reuendi conuenit magis nature pignoris q̄ꝫ contractui ſeu pacto de reuendēdo.
26. Contractus pignoratitij natura que ſit.
27. Pactum de reuendendo non obligat rem reſtitui ſed reuendi: iō differt a contractu pignoratitio ꝛ ſi recuſatur reuendi nō compellitur preciſe vt reuendat: qꝛ eſt quid facti.
28. Contractus emptionis per quē in emptorē cū pacto de reuendendo infra tempus an ꝛ quando aſtringat fructus medio tēpore perceptos reſtituere.

ℂ Conſilium. cccxlvj.

In nomīe dñi noſtri ieſu xpi. † ℂ Uiſa copia petitionis ꝛ q̄ritur a me. An dictum laudū fuerit iuſtum: ꝛ que debeant eſſe partes iudicis: videtur in hac conſultatione prima facie dicendum qđ dictum laudum fuerit iuſtum: et per cōſequens ꝙ partes iudicis eſſe debeant in confirmādo dictū laudum: nam plures teſtes deponūt ꝙ dicte res valebāt centū floren. ꝛ vltra nā hoc deponunt

ponūt directe testes qnqz ꝛ sic excessus fuit magn⁹ vltra dimidiam iusti ꝑcij.nā excessus i dimidia iusti ꝑcij erat si valuissꝫ.lxxx.Jō valebat vltra cētū est magn⁹ excessus. nōnulli ēt testes ꝑ indirectū videnť ꝓbare de lōge maiori excessu deponēdo ꝙ dcm̄ terrenuꝫ de q̄ agiť app arcter vēditū ꝓ.xl.flo.capit in semie eminas frumēti quidā de.xiiij.qdā de.sexdecim vn⁹ de decē ꝛ octo. Et tres testes :vcz mariot⁹.ix.testis bal.x.ꝛ.Bapti.xj.testes deponūt ꝙ terrenū ꝗcapit in semie vnā eminā frumēti ascēdit ad q̄titatē mēsure tabulaꝝ xcvj.itaqꝫ ꝑm hūc cōputū dcm̄ terrenū si caperet mioꝛ summa eminarū in semine:vꝫ.xiiij.tabule eēt in nūe.ꝰMccccxxxiiij.si caperetur mediocris.s.xvj.eminarū in semine nūer⁹ tabularū eēt. ꝰMdxxxvj. si maioꝛ vꝫ.xviij.eminaꝝ in semine nūer⁹ tabulaꝝ eēt. ꝰMdccxxviij.

2 †Et q deponūt de minori summa eminaꝝ in semie nō negāt ꝺ maiori.Nam si capit.xvj.capit.xiiij.qꝛ sub maiori summa minoꝛ ꝯtinet.l.j.§.si stipulāti.de ver.ob.l.diē ꝓferre.§.si plures.de arbi. cuꝫ cōcoꝛ.qꝺ.n. pluris ē vtiqꝫ tāti est.l.cū furti.ff.de in litē iurā.ꝛ sanctes de pōtianis al's scussia scꝺs testis deponit ꝙ terreni valebant cōi estimatiōe boľ.septē ꝑ q̄libꝫ tabula.Nūci⁹ aūt qnt⁹ testis dicit ꝙ dcā tenimēta erāt valoris ꝛ cōis estimatiōis boľ.octo vel noueꝫ ꝑ q̄libet tabula Jo.aūt petri.vj.testis deponit ꝙ erāt cōis estiatiōnis qnqꝫ boľ.ꝑ q̄libet tabula idē.s.de boľ.qnqꝫ deponit Angelus matthei testis.viij.Si accipim⁹ minorē numerū tabularum q fuit. ꝰMccccxxxiiij.ꝛ minorē nūerū boľ.ꝑ tabula q est qnqꝫ boľ.si nō error in calculo ascēderet estiatio ad flo. clxvj.ꝛ boľ.xxx.ꝛ sic valoꝛ rei excederet in q̄druplo:ꝛ vltra.Et q̄tofoꝛti⁹ si accipem⁹ maiorē nūerū tabulaꝝ ꝛ maiorē nūerū bolonenoꝛū ꝑ tabula:nā excederet valorē.ccc.flo.itaqꝫ varijs vijs deduciť deceptio magna in ꝑcio.

3 † Et deceptio magna in ꝑcio ꝛ pactū de reuēdendo incōtinēti appositū vř ꝙ inducat ꝓsumptionē ꝙ ꝯct⁹ sit feneratitius vel saltē fact⁹ in fraudē vsurarū ꝑ ea q̄ hñr in.c.ad nřam.de emp.ꝛ vēdi.ꝛin.c.illo vos.de pig.prout hoc tenuit Arc.in cañ.pleriqꝫ.xiiij.q.ij. allegať gl.in.c.cōquest⁹.de vsur.idē velle.hocidē voluit alberic⁹.de rosa. l.emptiōe.C.pl⁹ valere qꝫ agiť.dicēs.ꝙ ita no.ꝑ bernardū Jnno. et host.ꝛ Jo.an.in.ꝺ.c.ad nřam.ꝛ in.ꝺ.c.illo vos.ꝛ Gof.in summa de vsuris in fi.Jtē dicit ꝙ hoc clare ꝓbať in.ꝺ.c.ad nřam si recte inspiciať.Et subdit ꝙ ita obtinuit in pratica corā ꝑitis viris .hāc ēt opi.firmat.ꝺ.ant.in.ꝺ.c.illo vos.Jdē ēt ꝫ Jmo.ibidē subdēs ꝙ hec est cōis opi.hāc ēt.tꝫ panoꝛ.in ꝯsi.suo.lxxvij.ꝑm ordinē in formis inci.tria succinte vidēda.dicēs se ita al's ꝯsuluisse ꝛ legēdo tenuisse ꝛ ꝙ ita cōiter teneť.hāc ēt opi.in cursu lectionū tenuit raph.fulg. in.ꝺ.l.emptiōe.dicēs hāc eē cōem opi.Et allegās.ꝺ.Lucas de callio ꝗrefert barth.cepollā in sua tractatu de ꝯtractib⁹ simulatꝫ ibi sexto casu ꝑncipali in.fi.iij.col.ꝛ colūnis seq.tenere ꝯtrariū ꝛ allegare multos tenētes ꝯtra.refert idē cōsuluisse collegiū mediolani et collegiū papiēse visa opi.dñi Ludouici de castelliōe qñ vicētini q hoc firmāt.in lec.ꝺ.c.ad nřam.Jtē allegat idē cōsuluisse signoꝛellū de amodeis de mediolano in consi.inci.certe ipse Joā. de amodeis egēs pecunia:cui⁹ cōsi.dicit se subscripsisse.ꝺ.bñdictū de plūbino ꝛ rap.ful.ꝛ plures alios ꝑ eū noiatos.Cū itaqꝫ ista duo videātur i casu isto iteruenisse ꝺōm vř ꝙ dict⁹ ꝯct⁹ dēat cēseri feneratiti⁹ seu fact⁹ i fraudēvsuraꝝ:ꝫ nihil ꝓbeť ꝙ dict⁹ ser antonuti⁹ sit solit⁹ fenerari aut facere ꝯctus feneratitios:ꝛ iō vř cōcludēdū ꝙ arbitri iuste laudauerit:ꝛ ꝙ partes iudicis sint in cōfirmādo dictū laudū.

4 ¶ †Cū his minime refragātib⁹ ꝯtrariū arbitroꝝ de iure rñdēduꝫ vꝫ ꝙ dictū laudū sit iniustū ꝛ partes iudicis sint in absoluēdo dcm̄ ser antonutiū a petitiōe dci ꝑcuratoꝝ blāciflo.ꝛ hoc ex ꝑlib⁹ ꝛ primo qꝛ dict⁹ cōtract⁹ q dꝛ feneratiti⁹ nō fuit celebrat⁹ cū dcā domina blāciflora.ꝫ cū adione.Et ꝑ ꝑte dcē dñe blāciflore agiť tāq̄ heredis dci adionis ex ꝑsona Theodori filij dci Adionis.iō erat necesse ꝙ doceret dcām blanciflorā eē heredē dci theori ꝛ dictū theodorū fuisse hr̄dē dci adionis al's nulla actio nulliqꝫ ius agendi deductū fuisse sibi cōpeteret:quib⁹ nō ꝓbatis deficit in salutari suo ita qꝺ actore nō ꝓbāte fundamēta intētionis re⁹ venit absoluēd⁹.l.q accusare.C.de edē.ꝛ.c.cū ecclesia sutrina in fi.de cā pos.ꝛ ꝓprie.cū cōcoꝛ.Neutrū autē hoꝝ video probatū ex his q̄ mihi oñdunť:ꝫ eñ articuleť ꝙ adion decessit superstite theodoro ei⁹ filio ltio ꝛ naturali.et ser antonuti⁹ fateať.Jtē pōit ꝙ theod.decessit supstite dcā blāciflo.ei⁹ amita ꝛ ꝙ decessit ab itestato ꝛ ser antonuti⁹ hec oīa fateať:tñ ꝫ ponatur ꝙ sit hr̄s vlis dci Theodori.negatur ꝑ ser antonutiū.Nec appet ꝙ dcā dña blāciflora adiuerit hr̄ditatē dci theori.

5 † ꝫ aūt adeať hr̄ditas solo aīo.l.si auia.C.de iure deli. ꝛ.l.ꝑ herede.ꝛ.l.gerit.de acq.hereditate.Et ꝑpea dña blāciflora ꝛ per se agere

6 ret censereť adiuisse hr̄ditatē theodori:†tñ ꝑ ꝑcuratorē adire nō pōt.l.paul⁹ rñdit ꝑ ꝑcuratorē.ff.de acq.here.itaqꝫ ꝑcuratoꝛ narrādo illā adiuisse ꝛ agēdo ꝑ ea vt herede nō pōt illā facere heredē: et hoc clarū nec video ex scripturis mihi trāmissis ꝙ dcā blāciflora fecerit in hac cā aliquē actū ex quo possit argui ipsam adiuisse. Nec formā mādati ipsi⁹ ꝑcuratoꝝ vidi.dato aūt ꝙ ꝓbareť dcāꝫ dominā blāciflorā adiuisse hereditatē theodori est necesse ꝙ theodorus fuerit heres dci adionis ꝛ sic ꝙ immiscuerit se hr̄ditati pr̄ne ꝛ ꝑfecto hoc poniť in articulis ꝑ ꝑte blāciflore.tñ ꝑ ser Antonutiū ne-

7 gať:nec sup hoc fit aliqua ꝓbatio.†Et licꝫ hr̄ditas pr̄is nō adita seu nō imixtione q̄sita transmittať ad quoscūqꝫ.l.apꝺ hostes.C.de suis.ꝛ leg.ꝛ.l.si fr̄is.C.de iure delib.cū si.tñ trāsmittiť cū facultate imiscēdi vel abstinēdi.l.si qs filiū.ff.de acqui.here.prout.n.nō erat hr̄s:nisi noie fili⁹ añ imixtionē:ita nec ei⁹ hr̄s.Non.n.in heredem trāsit pleni⁹ ius q̄ eēt apꝺ defunctū.ar.l.nemo pl⁹iurꝫ. de reg.iur.

8 †Succedit nāqꝫ hr̄s in hereditate q̄ est successio in vniuerso iure defuncti.l.hr̄ditas.de re.iu.ꝛ.l.nihil aliud.de ꝩb.sig.ꝫ ꝓbať ꝙ dict⁹ theodor⁹ se imiscuerit hereditati pr̄ne:nec deducit ꝙ dcā blāciflora ex ꝑsona theodori se imiscuerit dcē hereditati adionis:iō ex

9 hoc ēt capite deficit fundamētū intētionis agētis.†Et insup nō videť ꝙ dcā blāciflora potuerit se imiscere si oppinabať ꝙ theodor⁹ se imiscuerit in dcā hr̄ditate ꝑut ꝑ ꝑte sua articulať.Nā qui putat se nō posse recusare hr̄ditatē nō pōt illā acceptare:vt ꝓbať in.l.is q putat.ꝛ.l.ecōtrario.ff.de acq.hereditate.dato aūt ꝙ ꝓbareť ꝑdicta ex alio victoria dꝫ eē ꝑ ꝑte dci ser anto.qꝛ non probat paruitas

10 ꝑcij.†Non.n.ꝓbāt dci qnqꝫ testes q deponūt sup.vj.ꝛ.vij.articulis ꝑmoꝛū articuloꝝ ꝙ dcē res vēdite valebāt cētū floꝛ.ꝛ vltra.naꝫ valoꝛ rei nō vř cadi in iudicio intell's nō in sensu coꝛpis vt de se cōstat:qꝛ valoꝛ est res inuisibilis nec tāgibilis nec vocē saporem aut odorē hꝫ q̄visu auditu gustu aut odoratu ꝑcipi possint:iō depōte stis nō releuat nisi iuueť exteriori cā scie.Ea.n.q̄ iudicio intell'scapiunť testes nō ꝓbāt nisi reddant idoneā cām scie ēt nō interrogati vt ꝑ Jnno.ꝛ doc.in.c.cū cām q̄.j.de test.ꝑ bar.in tractatu suo de teste in multis locis ꝑ bar.in.l.solā.C.eo.ti.foꝛti⁹ si iterrogati in cā scie nō reddāt vel min⁹ idoneā reddāt vt ꝑ gl.ꝛ docto.in.ꝺ.l.solaꝫ. et doc.in.l.testiū.eo.ti.ꝛ in.l.q mulier.§.fi.ff.de test.cū si.ꝫ dicti testes interrogati de cā scie nullā idoneā cām scie reddūt:vt imediate deducā:ergo nullaten⁹ ꝓbāt.isti.n.testes post depōnes per eos redditas sup oīb⁹ articulis sup quib⁹ examinati fuerūt interrogati in cā scie rñderūt:qꝛ vidit audiuit ꝛ pñs fuit singula singulis referēdo:ꝫ vt dixi valoꝛ nō vř nec audiť ꝛ sic nec pñtia ꝑcipiť:ergo nul

11 lo pacto reddita est bona cā scie respectu valoris rerū.†Quinimo cā scie eēt falsa ꝑ ꝑdicta:nisi intelligať audiuit.s.ab alijs ꝙ dcā bōa tāti ꝑcij erāt.Et sit de auditu alieno testis cēseť reddēs cām scie:qꝛ audiuit.s.ab alio ꝛ sic de auditu alieno nō ꝓbat.c.tā lr̄is.de testi.c. sup eo de eo q cog.cōsan.vxo.sue.ꝛ.c.inq̄sitiōis.§.q̄siuisti.de accu. et ꝙ hr̄ in.l.ij.§.idē labeo de aqua plu.arcē.Aut ergo falsa est redditio cāe:ꝛ tūc testi ꝑiuro in nihilo crederetur vt hr̄ in.l.si ex falsis.C.de trāsac.in.c.fraternitate.de here.in.c.testimoniū.ꝺ e testi. Aut min⁹ idonea:qꝛ de auditu alieno de visu aūt ꝛ presentia referať ad alia q̄ ꝺposuerūt puta de possessiōe ꝛ si q̄ alia deposuerūt cadentia in sensuꝫ visus.ꝛ hoc medio ꝯfundiť ēt ꝓbatio de valore tabularū.Est itaqꝫ peius in casu isto quo reddiderūt ineptā cām scie q̄ si solū deposuissent de valore rei ꝛ nullā cām scie reddiderit forte

12 nō iterrogati:ꝫ ēt tūc vř ꝙ nō ꝓbassent ꝑ dcā.ꝫ.†Nā testis i hmōi debet reddere cām scie ꝑ sensuꝫ coꝛpoꝛeū puta qꝛ viderūt ꝑ tātovēdi dicta bona vel res circūstantes eiusdē qualitatis ꝑut dicit Bal. in.ꝺ.l.solā in.ij.col.versic.quero nunqd de estimatione referendo barto.in suo tractatu.de testi.Nec deponūt dicti testes ꝙ ipsi tātū dedissent ꝑ cōi estimatione q est vn⁹ mod⁹ ꝓbādi estiatiōeꝫ ꝛ valore rei ꝑut voluit Jo.cal.post Nic.de mat.in.ꝺ.c.cū cām.q̄ inter archidia.de testi.ꝛ tenet Jmo.in.l.ꝑcia rerū ad.l.fal.ꝛ Bar.in.l.ij.C. de rescin.ven.ꝫ panoꝛ.voluerit cōtrariū.in.ꝺ.c.cū cām q̄ inter Archidiaconū ꝙ nō ꝑtinet ad hāc discussionē cū hoc nō fuerit dictuꝫ ꝑ ipsos testes.Nec deponūt testes ꝙ res tāti redditus solēt ꝑ tāto vēdi q est vn⁹ mod⁹ ꝓbandi valorē rei vt ꝑ gl.ꝛ doc.in.ꝺ.c.cū cāꝫ.q̄ inter archidiaconū.ꝛ in.l.ij.de rescin.ven.ꝛ ꝑ bar.ꝛ Jmo.in.ꝺ.l.precia rerū.

13 †Et ꝫ aliq testes deponāt ꝙ ita fuissent empte ꝛ vendite a volentibus emere ꝛ vēdere ꝛ qui de dictis rebus habuissent noticiā nō vř ꝙ releuet:quid eñ si null⁹ eēt de hñtib⁹ notitiaꝫ q vellet emere ita ꝙ nō potuisset vēdi illo ꝑcio.ꝑfecto nō vř ꝙ tm̄ valeret ꝑp carētiā ēptoꝝ cū res tm̄ censeať valere q̄tu vēdi pōt ab hoie scie q̄litatē rei.l.moꝛ.cā capim⁹.§.fi.ff.de ꝺo.cā moꝛ.ꝛ ibi ꝑ doc.ꝛꝑ doc. maxie Jmo.ꝛ pan.in.ꝺ.c.cū cām.q̄ iter archi.ꝛ doc.in.ꝺ.l.ꝑcia reꝝ. et in.ꝺ.l.ij.Aliud.n.est dicere res tm̄ cōiter vēdereť ꝛ emeret aliud adijcere a volētib⁹ emere.qꝛ posset esse ꝙ nemo vellet emere nisi ille q emit ꝛ ꝑpea nō posset vēdi ꝑ tāto ꝑcio ꝑ q̄to fuisset vēdita si

14 fuissent q vellent emere.†Et est aduertēdū ꝙ duo testes deponūt ꝙ dcē res fuissent tm̄ empte nisi duo testes.vꝫ dñicus scꝺs testis.et Jo. sext⁹ testis.dñic⁹ addit ꝑ cōi estimatione.Jo.secus itaqꝫ dictū Jo.pōt verificari in duob⁹.iuxta.c.piuralis locutio.de reg.iu.i.vj. et.l.inter illā in fi.ff.de ver.sig.Et illi duo potuissent tm̄ dare ꝑ ꝑticulari interesse.prout.n.voluit bar.post gl.in.l.ij.C.de rescin vē.et Jmo.ꝛ panoꝛ.in.ꝺ.c.cū cām q̄ inter archi.ꝙ testis q deponit ꝙ tm̄ darē non ꝓbat:qꝛ potuissꝫ illud dare ꝑ ꝑticulari interesse ꝑut cōcordāt doc.in.ꝺ.c.cū cām.ꝛ.ꝺ.l.ij.ꝛ.ꝺ.l. ꝑcia rerū.nisi adijciat ꝑ cōi estimatione.ita vř ēt pari rōne si se referūt ad alios ꝙ tm̄ dareť nisi adijciāt ꝑ cōi estimatione vel ꝙ cōiter tm̄ dareť q vellēt emere quorū neutrū deponit dict⁹ Jo.ꝫ dñicus adijcit illa ꝩba ꝑ cōi estima

15 tione.†ꝫ dñicus deficit in alio qꝛ nō se refert ad tꝑs ꝯct⁹ ꝑut se referre dēnt testes in hmōi materia.ꝺ.c.cū cāꝫ.de emp.ꝛ vē.ꝛ.l.si volūtate in fi.C.de rescin.vē.ꝛ per bar.in.ꝺ.l.ij.e.ti.in ꝑe.col. Sꝫ quo

tpe habuerit nō deponit ibi: sed sup. viij. & ix. arti. deponit q per
annos. xx. tenuit & pl⁹ & min⁹ put in dcō ɔ̄ctu fit mētio. in ɔtractu
aūt nō fit mentio p qt ānos tenuit: s3 solū fit mētio quo tpe fuit ce
lebrat⁹ ɔ̄ct⁹. Et ex ista attestatione satis deprehēdit q̄ta fides sit
adhibēda isti testi q nescit q̄to tpe fuerat celebrat⁹ cōtractus: & in
instrō fcō i abñtia rei nō apparet q ser antonutius teneret & testis
deponit q tenuit pl⁹ & min⁹ put in instrō fit mētio. Si. n. nescit qd
in instrō cōtinet̃ qualr pōt deponere q tenuit pl⁹ & minus put in
instrō fit mētio: maxīe cū in instrō de detētatione nō fit mētio: at-
tento ēt maxime q est magna distātia tpis inter. xx. an. de qb⁹ spe
cifice deponit iste testis & ɔtract⁹ fuerit celebrat⁹ p. xxix. ānos pus:
16 q2 in anno. Mccccliij. † Nec pōt istud dcm̄ iustificari pp clām pca-
rij in cōtractu appositū: q2 testis loqtur de detētatione q̄ nō q̄rit̃ p
precariū & fecit me pcliuē in ɔsulēdo p hac pte q2 testes et eo2 at-
testationes mihi vñr suspecti: oēs. n. in cā scie: q2 vidit & audiuit et
pñs fuit singula singulis referēdo oēs. v. testes q deponunt de p̃cio
rerū vēditar dicūt. c. flo. & vltra. & sic p eūdē sermonē in dcōr in rō
ne ad hoc. l. iij. §. fi. ff. de testi. Itē cōsidero q testes deponūt q dcā
tenimēta in semine caperēt tot eminas: & tñ dcā tenimēta erāt pro
pte soda & buscata & in sodis & buschis nō seminat̃. itē deponūt qd
p qualibet tabula erāt dcā tenimēta tāte estimationis: & tñ busca
et soda nō solēt vendi & estimari ad tabulas: nec valo2 tabularū rei
buscate vel sode solet esse vniformis: put valo2 rei cultiuate. Itaq3
satis deprehendit̃ q isti testes vt instructi erāt deponebāt nō p so
la rei veritate. Et l3 fatear hec q̄ vltio pōderaui ɔ̄ istos testes non
artēt necessario cōtra ipas attestatiōes: tñ pōderaui & pōderāda ar
bitro2 in mouēdo mētē iudicis vt nō abhorreat si rigorose & subtili
tate quadā ipugnant̃ dicta testiū mediāte tñ iustitia: si equidē vi-
disse3 testes pcedere realr in deponēdo verisiliа: l3 fortasse in aliq̊
defecissent i hmōi materia nō me itromisisse3. feci hāc interpositio
nē nō ab re redeūdo ad rē ipsam dico q iste dñic⁹ non se artat ad
tp̄s celebrati cōtract⁹ & dato q habuerit tpe celebrati cōtract⁹ cu3
etiā habuerit posteriori tpe p multos annos si p annū valuit eo p̃-
cio verū est dicere q tpe quo habuit erat tāte estimatiōis. & ita etiā
pōt impingi alijs testib⁹ q se referūt ad tp̄s quo habuit q insup nō
deponūt q alij p tāto habuissent: s3 q tāto estimassent. ex quibus
oib⁹ cōcludo q dci testes deponētes q dcā bona vēdita valebāt. c.
flo. & vltra: nō pbāt valorē rerū ex hoc capite. Nec ēt pbāt ex eo ca-
pite: q2 deponūt q̄tū valebat tabula q2 p̃dicta adducta ɔ̄ pbatio-
nē q valebat vltra. c. flo. cadūt ēt cōtra dictā pbationē. Et tanto-
forti⁹: q2 nōnulla. s̄. adducta cōcernūt spālr depōnē estimatiōis ta
bularū & nō cōcernūt estimatiōe3 toti⁹ & insuper depōnes estima-
tionis cuiuslibet tabule fcā p dictos testes min⁹ accōmodātur & ap
propinquāt reqsite depōni estimationis: iuxta theoricā doc. in. d.
l. p̃cia rex. & alijs iurib⁹. s̄. adduct3 attēt3 iā dcis & ɔsiderat3 ipis de
pōnibus. Itē nec pbat̃ quot tabularū erat dcā tenimēta vendita.
nā q̄tū feminis cōueniat vni tenimēto nō vr̃ nec pprijs aurib⁹ au-
dit̃ nec tanget̃ nec gustat̃: s3 pcipit̃ iudicio intells. Jō ēt in hoc de-
ficit testimoniū dcō2 testiū: q2 nō reddūt idoneā cā3 scie. cū solā illā
reddāt: q2 vidit audiuit & pñs fuit: q̄ nō est idonea cā scie i casu isto
17 per. d. s̄. † Et l3 aliqui adijciāt: & q2 est publica vox & fama: ista non
est redditio cāe scie p sensum corporis: q2 nō deponūt de sensu eo-
18 rū. † Et insup ipsa fama nō pbat̃ p testes deponentes de fama nisi
reddat̃ cā s[illegible] p sensum corpis: put hr̃ p bar. in. l. de minore. §. tor-
mēta de q[illegible]o⁹. l3 in q̄litate cāe scie doc. variēt vtrū. s. sufficiat q te
stes dicāt: q2 audiuerūt publice dici de quo p bar. in dcis locis. & in
l. iij. §. eiusdē. de test. p. bal. in. l. testiū i fi. C. eo. ti. & p bal. ang. & imo.
in. l. hr̃des palā. in p̄n. de test. ang. & pau. de ca. in. l. iij. ff. ad ma. Sa
ly. in. l. ea qdē. C. de accu. cardi. flo. in. c. cū oporteat. de accu. xxv. q.
pont. in. l. de pupillo. §. si qs riuos. ō no. ope. nū. q l3 inter se variēt
in redditiōe cāe: q2 audiuit publice dici vtrū sufficiat tñ oēs cōco2-
dāt q reqrat̃ cā scie q2 audiuit als testes deponētes famā eē nihil
19 pbēt: iō ista redditio cāe: q2 est publica vox & fama nihil releuat. †
Dato ēt q pbaret̃ q̄tū caperēt frumēti p semine dcā tenimēta vē
dita. Nō tñ pbaret̃ quot tabular eēnt dcā tenimēta: nā l3 tres te-
stes deponāt q terrenū q capit in semine eminā frumēti ē. xcvj. ta
bu. tñ ēt nō cadit i sensu3 corpis vt ē de se notissimū: iō eaten⁹ pbāt
testes q̄ten⁹ reddūt idoneā cā3 scie. s3 nullā idoneā cā3 scie reddūt
dci tres testes vt pbabo: ergo nō pbāt. baptista amodei vltim⁹ te-
stis reddit cā3 scie p auditū alienū: iō nō pbat p iā dcā. silr bald⁹ ma
riozzi penultim⁹ testis p auditū ab alijs deponit. Et l3 subdat qd
ipse incepit artē agrimēso2 nō ppea asserit se peritū in arte: immo
poti⁹ innuit ɔ̄riū: nō. n. stati3 q incipit̃ vna ars hr̃ de ea pitia imo
cōtrariū docet experiētia: q2 nouitij sunt artis & scie ignari & expe-
riētia est rerū magr̃a. c. q̄ sit. in p̄n. de ele. li. vj. & c. statutū. in p̄n. eo.
ti. & li. Et nouitij sunt rudes & docibiles. n ɔ̄ docti. l. p̃cipiūtur. ff. de
20 edi. edic. † proxim⁹ p̃cedēs testis v3 mariozz⁹ reddit cā3 scie: quia
agrimēso2 q̄ redditio cāe satis tollerari pōt. s. q̄ten⁹ respicit mēsu-
rā rōne p̃itie sue artis p ea q̄ hñr in. l. i. in p̄n. ff. de vē. inspi. & in aut.
de nō alie. §. q aūt. & l. scl. C. de resti. mil. li. xij. & l. j. si mēso2. fal. mo.
21 dix. † Tñ nō ptinet ad artē agrimēso2is scire. xcvj. tabule q̄to ca-
pit frumēti p semine hoc qppe ptinet ad agricultores. & hoc ē no-
tissimū apō rusticos agros colētes q fm q̄litates terrarū plus aut
min⁹ de semie ɔuenit: nā terrea fundata & pinguia pl⁹ seminis sup-
portāt & terrena debilia min⁹ vt plerūq3 a plerisq3 in ea re expt3 in
tellexi. Jō testimoniū isto2 triū testiū nō carēt suspitiōe cū ita oēs
ɔco2dēt in re de se variabili & cū nō loquant̃ ita indefinite nō se re-
ferētes ad terrena de qb⁹ agit̃: s3 absolute & indefinite loquant̃ ita
q testes acto2is ex multis psuadet̃ q non sint viridici. & hoc qppe
plurimū me mouit ad inuestigādū & oñdendā ipam iustitiā p pte
rei: put & s̄. tetigi. Et cū ex p̃dictis appeat q nō sit ltie pbata par
22 uitas p̃cij: † restat solū pactū de reuēdēdo q nō ē in iure reproba-
tū. l. ij. C. de pac. inter emp. & oēs in hoc ɔco2dāt ēt si fieret a solito
fenerari. Nā & feneratores faciūt sepe licitos ɔtract⁹ ita q nō seqt̃
est ɔtract⁹ feneratoris: ergo ɔtract⁹ feneratiti⁹. put dicit bal. in. l.
ēptiōe. C. pl⁹ valere q agit̃ forti⁹ in casu isto in q̄ nō appet aliqd q
sit solit⁹ fenerari vel facere siles ɔ̄ct⁹: qñ aūt pbata eēt puitas p̃cij
cū pacto de reuēdēdo nō eēt expeditū q deberet iudicari ɔ̄tract⁹
23 feneratiti⁹. † Nā sunt tres opi. p̄n. in hic articulo qñ. s. in his termi-
nis cēseat̃ ɔtract⁹ silat⁹ seu fact⁹ in fraudē vsurarū: vna ē q nō solū
sufficiāt duo. s. pactū de reuēdēdo & modicū p̃ciū: s3 ēt dcā duo vna
cū tertio v3 q empto2 sit solit⁹ fenerari nō sufficiūt ad eneruādam
p̃sumptiōe3 ɔ̄ctū eē feneratitiū nisi ēt alia ɔcurrāt adminicula. & i
hac opi. fuerūt Ja. de are. & cy. in. l. ēpto2ē. C. pl⁹ valere q agit̃. & pe.
de perusio. & d. Car. 3a. in. d. c. ad nr̃am vt ibi eos refert imo. idē fir
mat Jo. an. in. d. c. illo vos. de pign. put & eū refert pe. de anc. in cō
si. suo inci. in xp̄i noīe repetito. si p̃dicta snīa &c. in o2dine. cclviij. s3
o2dinē info2mis. vbi cū ea snīa trāsit l3 aduerset̃ cōsultāti. p quo cō
24 suluit: alijs tñ medijs. † Idē vr̃ velle bal. in. d. l. empto2ē. vbi exp̄sse
vult q pcm̄ de reuēdēdo ēt in solito fenerari nō inducit p̃sumptio
nē fraudis vel silatiōis: q2 ēt vsurarij faciūt qñq3 bonos ɔ̄tract⁹: et
hoc dūmō nō p̃cesserit tractat⁹ mutui put ɔtingit i. d. c. ad nr̃a3 s3
eū: & l3 bal. nō faciat mētionē de puitate p̃cij tñ ex q̊ allegat. d. c. ad
nr̃a3. vr̃ intelligēd⁹ ēt si cōcurrat paruitas precij. Et l3 idē bal. aliō
videat̃ tenere in. c. j. de feu. dato. in vi. legis cōmi. vbi dicit qd pcm̄
de reuēdēdo post tp̄s nō facit p̃sumi ɔtractū feneratitiū nisi sit so-
lit⁹ fenerari & q sit solit⁹ facere siles ɔtract⁹ in fraudē vsurarū. Tñ
nō est cōtrari⁹ q2 in. d. c. j. nō est cōtēt⁹ q sit solit⁹ fenerari: sed vult
ēt q sit solit⁹ facere siles cōtract⁹ in fraudē vsurarū. Itē in. d. c. j. lo
quit̃ in pacto de reuēdēdo post tp̄s in. d. l. ēptiōe loquit̃ in simplici
pacto de reuēdendo nō adiecto post tp̄s. Illa. n. tpis dilatio ad fa
cultatē reemēdi aggrauat plurimū suspicionē fraudis q̄si velit vē-
dito2 tacite q mutuās certitudinarie lucrari fruct⁹ interim pcipiē
dos put hr̃ in. d. c. ad nostrā. & satis facit ille tex. hoc ēt pōderat pa
no2. in cōsi. suo. lxxvij. j. ij. & iij. col. & ex his pñt cōco2dari dicta bal.
Alia opi. est q nō sufficiāt duo ex p̃dictis. s. paucitas p̃cij & pactu3
de reuēdēdo: maxime simplex nō post tp̄s s3 requirit̃ q sit solit⁹ fe
nerari talis vēdito2 & saltē q sit solit⁹ facere siles ɔtract⁹ feneratī-
tios fraudulētos & ista tria sufficerēt. & in hāc opi. sonant verba cy.
in. d. l. emptione. Et hāc opi. t3 ēt solēnis aduocat⁹ flo2ē. dñs Lau
renti⁹ de Rodulphis in suo tractatu de vsuris quē posuit in. c. con
suluit de vsuris qōne sexagesima. vbi refert q egregi⁹ docto2 & ma
gn⁹ pratic⁹ dñs laurē. de pinis dicebat in. d. c. illos vos in pratica
suari q illa tria reqrāt̃. s. puitas p̃cij pactū de reuēdēdo & q sit soli
tus fenerari vel facere siles ɔtract⁹ illicitos. Istā ēt opi. firmat bal.
in cōsi. suo inci. hūc passum tāgit & determinat archi. q de vbo ad
verbū refert dñs allegās q dicit esse in. iij. volumīe. cōsi. nūe. iij. vbi
bal. dicit hāc esse cōem opi. & vr̃ hec opi. de mēte pau. de cas. in suo
cōsi. cccxxvj. inci. in cā mota p dñam do2oteā l3 nō p̃cise figat pedes
et pfecto iure nō pbat̃ q illa duo sufficiāt nec Inn. quē allegat al-
be. ō rosa. t3 illā partē q2 se refert ad tex. d. c. ad nostrā. q nō loqtur
in pacto de reuēdendo simplici: s3 in pacto de reuēdēdo post tp̄s q̄
differūt vt. s̄. dixi. Itē archi. in. d. c. cañ. plerīq3 ex relatis p baldū in
25 supradicto consi. nō firmat dcām tertiā opi. † Et l3 gl. in. d. c. cōque
stus alleget̃ tenere q sufficiāt duo. s. pactū de reuēdēdo & puitas p̃-
cij: tñ vltra rñsiones datas ad illā gl. p dñ3 allegātē pōt ponderari
q illa gl. & tex. in. d. c. ad nr̃am. nō loquunt̃ in pacto de reuēdēdo:
s3 in pacto q res restituto p̃cio restituat̃ vl reuēdat̃. ita ēt loquitur
l. ij. C. de pac. inter emp. quā. l. vna cū. d. c. ad nr̃am allegat. d. gl. d. c.
cōquest⁹. pactū aūt q res reuertat̃ put loquit̃. d. gl. d. c. cōquestus:
et pactū q res restituat̃ put loquunt̃ dcā iura in idē sonant: et ista
pacta nō minus imo magis ɔueniūt cōtractui & nature pigno23 q̄
26 ɔtractui vēditionis seu pacti de reuēdēdo. † Nā natura ɔtract⁹ pi
gnoratitij est q res pignorata soluto debito restituat̃ sine nouo cō
tractu & agit̃ vt res restituat̃ directo ex ipso cōtractu pignoratitio
q2 tacite id inest. l. nec creditores. C. de pig. ac. & l. seq. & ff. e. ti. l. si rē.
27 §. oīs. & l. si pecuniā. † S3 vbi fit pactū ō reuēdēdo nō est in obliga
tione rē restitui: s3 rē vēdi. Jō nō pōt agi ex ipso veteri ɔtractu vt
res restituat̃: s3 vt res reuendat̃. & si reuēdit̃ agit̃ ad rē ex noua vēdi
tiōe & si recusat reuēdere nō pōt p̃cise cōpelli vt reuēdat: q2 ɔtract⁹
reuēditiōis est facti. l. cōsi. de cura. furio. & ad factū qs p̃cise cōpelli
neqt: q2 pōt solui interesse. l. stipulationes nō diuidunt̃ ver. celsus.
de ver. ob. cū cōco2. q̄ oia nō ɔueniūt nature pignoris. Itē pign⁹ fit
de re ppria: q2 in re aliena nō cōtrahit̃ pign⁹. l. si rē. in p̄n. & l. si alie
nam. co.

nā.eo.ti.⁊ nō transfferꝛ:ſꝫ retinetꝛ dñium apud pignoꝛātē ⁊ rei proprie nō valet emptio.l.cū res.C.de ꝯtra.emp.⁊.l.ſue rei.ff. eo.ti.iō pactū de reuendēdo aduerſatur ꝯtractui pignoꝛatitio:ſꝫ pactū ꝙ res reſtituatꝛ vel ꝙ res reuertatꝛ cōuenit magis cōtractui pignoꝛatitio ꝙ̄ cōtractui vēditionis. Jō maioꝛ eſt ſuſpicio feneratitij contractus in pacto ꝙ res reſtituatꝛ vel reuertatꝛ ꝙ̄ in pacto ꝙ reuēdatur. ꝓut ⁊ hāc dr̄iam īter pcm̄ de reuēdēdo ⁊ pcm̄ ꝙ iure res reſtituatꝛ: pōderat pau.de ca.in.s̄.allegato cōſi.in.iiij.col.lꝫ nō ad intellectū dcē gl. Nec vt.s̄.declaret. Jtē Jmo.in.d.c.ad noſtram nō bn̄ figit pedes: nec in mea lec.reperio ꝙ dicat eſſe cōem opi.ꝑ illa parte ꝙ duo ſufficiāt ⁊ ꝓut allegaui in adductis in ꝯ͂riū motꝰ relatiōe allegātis ꝑ ſer anto. Jn tāto aūt opi.ꝯflictu placet plurimuꝫ pro opi.cōcoꝛdia ꝙ attēdatur ꝙ̄titas ꝑuitatis p̄cij. Nā q̄libet paruitas p̄cij nō ſufficiat vna cū pacto de reuēdendo: ⁊ ita ꝓcedāt p̄me due opi. Et poſſet eſſe tāta paruitas p̄cij ꝙ ſufficerēt illa duo: ⁊ ita procedat tertia opi. Et hoc voluit panoꝛ.in.d.c.ad noſtrā q cōſulēdo vt in ꝯ͂rium deduxi.⁊ ēt legendo.d.c.ad noſtrā teneat dictā tertiā opi: tn̄ in.d.c.ad noſtrā. illā verā intelligit qn̄ p̄ciū eſt multū tenue duplici rōne: vna qꝛ ſolent cōtrahētes inter ſe decipere. ſcda qꝛ res minus valet ꝑꝑ dictū pactū ar.l.fundi partē de ꝯ͂hen.emp.ſm eū. Et ſil'r Ponta.tāgit in ꝯſi.ſuo.ccc.icip.plura ſunt q̄ allegantꝛ: cuiꝰ verba etiā refert dn̄s allegās. Et ad hāc cōſideratiōnē pn̄t trahi vltima verba dicti cōſilij bal.dū dicit niſi eſſent volētes vel ꝓbabiles cōiecture: ⁊ al's ex p̄cij quātitate dijudicatꝛ q̄litas ꝯ͂ctus vt ꝑ glo.in l.j.in prin.de ſupfi.⁊ al's cōſulēdo ſolitus ſum dicere ꝙ ex quo agitꝛ in hac materia de ꝓbādo dolū ſeu fraudē in qbꝰ ꝓbādis non ſolet dari facultas directe ꝓbatiōis: iō ſtatꝛ ꝑſpicuis inditijs iuxta.l. dolū.C.de dolo.iō lꝫ iſta ꝯſideratio nō bn̄ ꝓbetꝛ in iure in ſpecie: qꝛ ſolū in hac materia adducūtur dicta duo capl'a.ſ.d.c.ad noſtrā.⁊.d.c. tua nos q̄ id nō ponderāt: tn̄ ſatis vr̄ ꝓbari ꝑ gn̄alitatē.d.l. dolū. ⁊ q̄ ſint ꝑſpicua inditia nō eſt exp̄ſſum in iure. Jō iudicis arbitrio recurrendū iuxta.l.j.ff.de iure delib.⁊.c.de cauſis de offi. dele. Nec in pn̄tiaꝝ ſum alteriꝰ ſnie: in caſu aūt nr̄o teneo ꝙ nō ſit iudicādus ꝯ͂ctꝰ feneratitiꝰ ſeu factus in fraudē vſurarū: ex eo p̄ncipal'r qꝛ deficiūt ꝓbatiōes actoꝛis ⁊ ēt attētis qual'r dicti teſtes actoꝛis de his q̄ deponūt nō carēt ſuſpiciōe ⁊ ēt ꝯferūt atteſtatiōes inducte ꝑ ꝑte rei: ex qbꝰ deprehenditꝛ ꝙ nō fuit exceſſus in dimidia iuſti precij: lꝫ nō multū apte ⁊ cōcludēter deponant. Jdeo nō inſtādū ſuꝑ eis ad adducta in cōtrarium apparet.s̄.reſponſum. Laus deo.

¶ Subſcriptio.

In chriſti nomine. ¶ Hūc paſſuꝫ tangit ⁊ determinat archi.xxiiij.q.iij.c.plerıq;. Cuiꝰ v͛ba hec ſunt. Titius emit p̄diū a ſeio ea cōditiōe appoſita ꝙ ſi ille velit iſti tātūdē pecuniā reddere vſq; ad decēniuꝫ iſte teneatꝛ ei reddere terrā illā. Jſte recipit fructꝰ tādē recepta pecunia reddit agrū retētis oībus fructibꝰ ꝑceptis ꝯmittit ne vſurā. equidē ſi hec facit i fraudē vſuraꝝ moꝛtaliter peccat nec acceptio vſurarū defenditꝛ.lꝫ ēt ab eccleſia nō poſſit inde cōdēnari. ſed ſi hoc nō facit in fraudē nō peccat qꝛ talis ꝯ͂ctus eſt licitus ⁊ talis emptio ⁊ vēditio licita ē.C.de pac.īter emp.⁊ vē.ſi fundū.ff.de i diē adie.quotiēs ſm vgu.ſi tn̄ adijciatꝛ cōditio ſiue pactū ꝙ vēditoꝛi teneatꝛ reſtituere ſi ei redderet.j.certū tꝑs certā ꝙ̄titatē pecunie q̄ vix dimidiā iuſti precij cōtingebat talis cōtractꝰ iudicatꝛ vſurariꝰ.arg.ff. de trāſa.cū hi.§.modꝰ.C.mā.l.ꝑ diuerſus ſm Jnno.ꝙ dic vt not.ex̄ de emp.⁊ vē.ad manū.lꝫ raẏ.dicit ꝙ talis ꝯ͂ctꝰ vſurariꝰ p̄ſumitꝛ ex his ꝯiectu ris.ſ.ex eo ꝙ modicū ē p̄ciū reſpectu valoꝛis rei. Jtē ex eo ꝙ emptoꝛ cōſueuit exercere vſuras ꝓbantꝛ hec in p̄dicto.c.ad noſtrā.⁊ etiā de pigno.illo vos ſm raẏ.de pē.foꝛti.iſta ſunt verba arch.huic vltime opi.q̄ vult īterꝛ alia ꝙ ꝯſueuerit exercere vſuras.ꝯſonat Jac.d̓ are. interuenire.ſ.modicū p̄ciū ⁊ pactū de reuēdēdo ꝙ ꝯſueuerit vſuras exercere ⁊ ita intelligit capl'a.s̄.alle.nā lꝫ ꝙ̄titas p̄cij ſit.ar.doli.ff. de trāſa.l.cū hi.§.modꝰ.tn̄ iſtud ar.ꝑ ſe nō ſufficit nec ēt pactū d̓ reuēdēdo niſi emptoꝛ ꝯſueuerit exercere vſuras: idē no.cẏ.C.plꝰ agi tur.l.emptiōe ⁊ iſta ē cōis opi.⁊ ita teneo qd̓ dictus ꝯ͂ctus nō dēat vſurarius iudicari niſi ſit cū vſurario celebꝛatus.i.cū illo q al's conſueuerit fenerari vt in regula ſemel malus.⁊.ff.de acc.ſi cui.§.eiſdē. vnde illud verbū quid ponit gl.in.c.cōqueſtus de vſu.dū dicit precipue non placeat predic.doc.nec ego teneo niſi eſſent violentes vel pꝛobabiles cōiecture.

¶ Summarium ſuper cōſilio.cccxlvij.

1 ☞ Medicus conductꝰ a cōmunitate cū certo ſalario ſoluēdo de q̄tuoꝛ mēſibꝰ in q̄tuoꝛ mēſes: ſi finito p̄io anno nō al'r reconducto cōitati ſuiuit ⁊ ꝓut ſuiuit de tꝑe in tp̄s hūit ſalariū qn̄ tacite videatur reconductus pꝛo alio anno.per totum conſilium.

2 Locatoꝛ predij ruſtici ꝙ videatꝛ recōduxiſſe ꝑ ſil'i p̄cio qn̄ limitatur hr̄e locū ēt in pꝛedio vꝛbano.idē in molendino.idē in opera medici ſeu alteriꝰ ſeruitoꝛis.nume.3.

4 Ex facto etiam ſi nō pꝛoferūtur v͛ba negamus vel fatemur.

5 Expꝛeſſum dꝛ etiam quod verbis non expꝛimitur.

6 Locatus ad tp̄s pꝛo fundo cuſtodiēdo finito tꝑe nō vr̄ recōductus ſi facio ꝙ cōueni in pꝛia locatione: ſecus ſi nō facio.

¶ Conſilium.cccxlvij.

Repetito diuino numine.

1 ¶ † Non parū dubia mihi viſa fuit pn̄s ꝯſultatio. † Nā
2 magna ſil'itudo vr̄ inter caſuꝫ hūc: ⁊ caſum locatōis p̄dij vꝛbani attēta rōne q̄ all'atꝛ ibi ꝑ bar.⁊ alios poſt glo.ꝑ quā rōnē dicit ibi bar.ꝙ vbi locaretꝛ domꝰ vꝛbana q̄ nō p̄ſtaret cōmodū vniformē: puta qꝛ tꝑe nūdinaꝝ maioꝛē vtilitatē p̄ſtaret cū nundine ſemel in āno fierent tunc ideꝫ eēt in pꝛedio vꝛbano ꝙ in ruſtico a paritate rōnis ſm eū.⁊ doc.ibi. Et qdā exēplificāt in molēdino deputato ad molendum oleum ꝙ per aliquos menſes anni pꝛebet fructum ſeu vtilitatē. Et verſa vice ſi eēt pꝛedium ruſticū ꝙ bis in anno pꝛeberet fructū vniformē non ad annū: ſꝫ ad ſemeſtre cēſeretꝛ fcā relocatio. Et ꝯ͂rio ſi fructū pꝛeſtaret ad biēniū vel ad luſtrū cēſeretꝛ ad luſtrū vl' ad biēniū fcā recōductio ſm eosq ſil'eꝫ cōſiderationē faciūt i locatiōe ⁊ ꝯductiōe rei mobilis. cū itaq; i his termis nō cōſideretꝛ qualitas rei locate ⁊ cōducte vtrū ſit vꝛbana vel ruſtica imobilis vel mobilis vel an q̄uis alia ſit dr̄ia rei locate. Niſi reſpectu eius rei ꝓpter ꝙ̄ ſit locatio et cōductio: hoc eſt reſpectu fructꝰ ſeu vtilitatis quā p̄bet res locata: vtrū.ſ.vniformis ſit quolꝫ tꝑe ꝓut cōiter cōtingit in pꝛedio vꝛbano: an ſecꝰ ꝓut cōiter cōtingit in p̄dio ruſtico ꝙ ſemel in anno ſolet fructū afferre ſumēdo annū ꝓ vna cultura: ꝓut ſumitꝛ al's in.l.ſi diuoꝛtio.§.ꝙ in anno.ff.ſolu.ma.merito ſil'is cōſideratio fieri vr̄ in terminis noſtris cū vigere videatꝛ eadeꝫ rō q̄ p̄ncipal'r attenditꝛ in his terminis vt dcm̄ eſt. Rn̄ſio aūt data per bal.in.d.cōſi.ꝙ eſt.s̄.ꝑxime poſitū recēſito ꝑ egregiū dn̄m ꝯſulentē eſt pulchꝛa: reſpicere tn̄ vr̄.d.§.q impleto q̄tenꝰ loquitꝛ de pꝛedio ruſtico. Nō ita q̄tenꝰ de vꝛbano loquitꝛ. Nihilominꝰ ⁊ ad p̄diuꝫ vꝛbanū trahi pōt: qꝛ pꝛediū vꝛbanū p̄ſtat cōmoditatē oī tꝑe vniformē vel parū differentē: ſed opera magr̄i nō ita vult ipſe bal.dicere:

3 inſtari: tn̄ ſuꝑ ea poſſet ⁊ cōſiderari qualitas oꝑarū. † ad medicū autē pōt adaptari: qꝛ ſi nō ſunt infirmi oꝑa medici nihil valet: nec doctrina ſi cōductꝰ eſt ad pꝛaticā nō ad lecturā ꝓut contingit in caſu iſto. Rō dn̄i cōſulētis: vꝫ.d.Jo.fracīſci de ſaxoferrato olim mei diſcipuli hodie maioꝛis fr̄is hoñ.eſt pulchꝛa ſubtilis ⁊ notāda attento ꝙ ꝓut in ſalario aduocati.⁊ doc.hr̄ ꝯſideratio illa quā dicit dn̄s conſulēs ꝙ ſalariū debetꝛ medico moꝛtuo ꝓut doctoꝛi ⁊ aduocato voluit Spe.in ti.de ſalarijs.§.poſtremo.ver. qd in rectoꝛe: vt i hac ꝑte eqparat rectoꝛē ciuitatis doctoꝛē ⁊ medicuꝫ aliquātiſꝑ aut aduerſatꝛ.in.l.j.in p̄n.iunctis.§.ꝓinde.⁊.§.an.⁊ ꝑhi.ff.de varijs ⁊ ex̄oꝛ. cog. Quicqd ſit plꝫ ſnia dn̄i ꝯſulētis: ꝑ qua iuuāda ꝯſidero ꝙ pau. de ca.in.d.§.q impleto facit dr̄iam inter caſuꝫ q̊ cēſeatꝛ fcā recōductio oīno tacita.ſ.ex ſola patiētia cōducētis vel locātis: ⁊ caſuꝫ quo fcā ſit exp̄ſſe. Nā in oīno tacita nō cēſentꝛ repetita pignoꝛa inexp̄ſſe ſic lꝫ de pignoꝛibꝰ nihil ſit dcm̄. Nā ſcda expꝛeſſa cenſetꝛ fcā cū eiſdem q̄litatibꝰ. adducit.l.ſi maritꝰ.l.dotē de pactis dot. vt arbitroꝛ voluit allegare.l.dotē.⁊.l.ſi mulier.ff.de iure do.q̄ idē diſponūt ꝙ l.pe.§.ſi vxoꝛ.ff.ſo.ma.ꝑ quā mouetur bal.in dcō cōſi. Et rō dr̄ie ꝑt eē.q.l.q̄ iuuat eū q vult niti ex locatione vel ꝯductiōe inducendo p̄ſumptionē ꝙ cenſeatꝛ facta tacita recōductio ⁊ relocatio. moderat ſuā p̄ſumptionē releuādo aduerſariū vt nimiū nō trahatꝛ illa tacita locatio ⁊ cōductio.ar.l.eū q.in p̄n.de iureiu.⁊ ꝙ hr̄ i.l.ſi.C.de pac. cōuē.in caſu iſto apꝑet aꝑte de mēte repn̄tātiū cōit[illegible] ex quo fecerūt buletina de bimeſtre in bimeſtre ꝙ dcō medico [illegible]eretꝛ poſt finitū annū cōductionis: ⁊ illo anno apparet exp̄ſſus c[illegible]nſenſus. Jō vr̄ eadē rō ꝓut ſi verbis expꝛeſſus fuiſſet: qꝛ nō minꝰ facto ꝙ̄ v͛bis

4 voluntas demr̄atꝛ. † Nā ⁊ facto ēt ſi non ꝓferātur verba fatemur et negamꝰ.c.cū ſuꝑ abbatia.de offi.dele.⁊ ibi gl.in verbo cōfeſſus.et cañ.exiſtimauit.xij.q.iiij.⁊ ibi archi.⁊ ipſo fcō mētimur.xxij.q.v.ca

5 uere. † Et exp̄ſſuꝫ dꝛ ēt ꝙ nō expꝛimitꝛ v͛bis gl.in.l.itē qꝛ.ff.de pac. ꝓbatꝛ in.l.p̄toꝛ ait.§.interdictū.⁊ ibi gl.⁊ bar.cū itaq; in pꝛopoſito nr̄o repn̄tantes cōitatē mandauerint ſolui dcō medico ſatis cēſen

6 tur exp̄ſſe cōſentire locationi. † Et ſi dicatꝛ tenebantꝛ illud facere ex tacita cōductione tꝑali.elapſo.n.tꝑe ēt in p̄dio vꝛbano cui aſſimilare vult cōitas hūc caſum teneretꝛ ſoluere ꝓ tꝑe p̄terito ⁊ ex quo ſolutio ſit ex neceſſitate nō vr̄ deprehēdi mēs ꝯ͂hendi ex illo actu.ar.l.rē legatā.ff.de adi.le.⁊.l.fideicōmiſſa.§.ſi decē.ff.de lega.iij.rn̄deꝛ ꝙ ſi cōitas nō ſoluiſſet nō cēſeretur recōduxiſſe ꝓ aliquo tꝑe: ⁊ ſic non erat ſol'o neceſſaria ſm no.ꝑ bar.in.d.§.q impleto.ver.itē ex hoc infero. vbi vl't ꝙ ſi ego te cōduxi vt ſtares in fundo meo ad cuſtodiendū illū ad tp̄s ꝓ certa mercede ſi tu ſtas ⁊ cuſtodis finito tꝑe nō cenſeatꝛ cōſentire recōductioni: nec inducitꝛ tacita recōductio. Qꝛ ego nihil facio ex eo ꝙ cōueni in p̄ma cōductiōe. Si aūt patioꝛ te ſtare hoc facio: qꝛ mihi expedit: ita in ꝓpoſito ex ꝑte cōitatis veniebat p̄ſtatio mercedis māſio medici ⁊ medela expediebat reipublice: nō ergo mirū ſi patiebatꝛ: nō tn̄ erat tale negotiū ꝙ p̄ncipal'r intereſſꝫ ita ꝙ poſſet ꝯ͂ cōitatē agi actione negotioꝝ geſtoꝝ ꝓut in termis Bar. vt ipſe ſubdit qꝛ nō medetꝛ cōitas. Nec tenetꝛ cōitas ꝙ̄ ſoluere ꝓ medela priuatoꝝ hoim vniuerſitatis. Jō p̄ſtatio mercedis fuit volūtaria nō neceſſaria: iō poſſumꝰ hūc caſuꝫ applicare ad termios pau.de ca.ſ.ꝙ tāꝙ̄ exp̄ſſa recōductio cēſeatꝛ fcā cū eiſdē pactis etiā his q̄ nō cēſentꝛ repetita i terminis.d.§.q ipleto. Jnſuꝑ oꝑa medi

ci nõ pbet oi tpe parẽ ⁊ vniformẽ vtilitatẽ:nã in estiuo tpe sunt lõge pl'es infirmi q̃ tpe hyemali vt docet ipsa expientia rerũ magra. c.q̃ sit.in pn.de elec.li.vj.⁊.c.statutũ.in pn.e.ti.⁊ libro. Et rõ apud naturales ⁊ medicos est in prõptu. Jõ magis expedit reipu. habere medicũ tpe estiuo q̃ in hyeme quo seruiuit ipe medic⁹.itaq̃ nõ est assignād⁹ iste casus pdꝗ vrbani locatiõi sꝫ locationi pdꝗ rustici. ⁊ per 9ñs.d.§.q impleto induci põt ad decisionẽ p medio nõ ꝯ eũ. Et potissime hec dicerẽ si medic⁹ erat obligatus ẽt mederi tpe pestis pestiferos:cũ in hyeme pestis raro inualescit ⁊ lõge plus meret opa medici i mededo pestiferos q̃ alios ĩfirmos:ex qb⁹ oĩb⁹ cõfirmo sn̄iaꝫ pclari excellẽtissꝫ doc.dñi Jo.francisci qui.s̃.fratris hoñ.

Summarium super consilio.cccxlviij.

1 Sn̄ia lata p quedã cõmissariũ sup pmutatiõe castri cuiusdam epatus cũ certis bonis psone secularis:an lõgingtas tpis cui⁹ memoria hoĩm nõ est in cõtrariũ impediat dici de nullitate eiusdẽ sententie ex eo q̃ dꝛ dictã 9missionẽ fuisse obtẽtã p surreptionẽ:cũ ĩ sup plicatione nõ fuerit dcm̃ q̃ castrũ pmutandũ habebat intra suã iurisditionẽ vnã abbatiã. Jtẽ q: nõ apparet q̃ pcuratoꝛ q interuenit in dicta cã cõmissionis ex pte ep̃s habuerit mandatũ tñ vigore sententie vt pmutatio fieri possit ⁊ ea facta fuit dictum castrum possessa.per totum consilium.

2 Qui nititur ex sn̄ia dꝫ deducere sn̄iam validã alias non meretur dici sententia.

3 Sn̄ia lata cũ falso procuratore vel eo qui mandatuꝫ habet de quo non apparet non valet.

4 Delegatus excedens mandati sui fines quicquid gerit non valet.

5 Ecclesie res non possunt permutari nisi ex necessitate vel vtilitate euidenti seu ex contractibus precedentibus.

6 Confessio procuratoris spontanea non preiudicat parti.

7 Confessio facta a prohibito vel ab eo qui non potest alias actum facere est suspecta ⁊ non iuuat.

8 Permutatio fieri non põt nisi 9sensu vtriusq̃ ptis iudice hoc etiã dictante cũ sit contractus innominatus.

9 Rescriptum dꝛ subreptitiũ ⁊ ipso iure nullũ sup eo qd nõ verisil'iter cõmisisset rescribens si rei connexa de qua rescribitur expressa fuissent.

10 Alienari non pñt res ecclesie sine consensu prelati ⁊ capituli euidenti tamen necessitate concurrente.

11 Prescriptio.xl.anorum contra ecclesiam permittitur.fallit si prescri ens sit in malafide.

12 Fides mala presumitur cõtra illũ qui cõtra iura mercatur.

13 Fi s mala potius presumitur q̃ iuris ignorantia.

14 Fides mala auctoris nocet heredibus.

15 Rescriptum tollens exceptionem peremptoriam non tenet etiaꝫ si iuri communi deroget.

16 Princeps sine cã rei dñium sine cã alicui auferre non potest.

17 Rescriptũ p qd papa siue pnceps mãdat qd cõmissari⁹ delegat⁹ pmutet rẽ vnã cũ alia:valet ẽt si nõ consentiãt monachi de capitulo ecclesie permutande.

18 Papa in qualꝫ ecclesia hꝫ plenitudinẽ ptãtis ⁊ cũ oĩ prelato in potastate,⁊ iurisditione concurrit ⁊ dꝛ ẽt dñs oĩm bonoꝝ singularũ ecclesiarũ ⁊ hꝫ plenã dispõnẽ oĩm bñficioꝝ ⁊ rerũ pticulariũ ⁊ in hoc differt a pri cipib⁹,⁊ imperatore qui rerũ pticularium subditoꝝ non sunt dñi ⁊ potest dare sine cã vnius ecclesie alteri.

19 Alienare põt papa sine solẽnitatibus requisitis vbi alienat in casum:quo inferiori alienare liceret.

20 Scriptura referens illud cõtinet qd ⁊ scriptura ad quã fit relatio.

21 Rescripti cl'a hec conscientiam tuam oneramus operat' q̃ illi⁹ executio censeatur esse remissa delegato commissario.

22 Conscie̅tie delegati vel alteri⁹ executio remissa nõ pmittitur qd: vcꝫ q̃ nõ bñ fecerit.fallit si executio causet lesionẽ tũc põt reuocari q̃uis appellari nõ possit p iudicem aut alterum delegantem tantum.nume.23.

24 Delegatus a pncipe in cã sibi cõmissa est maioꝛ quocũq̃ ordiario.

25 Decretum ⁊ sn̄ia iudicis in dubio faciũt oĩa acta rite ⁊ recte gesta.

26 Possessio longi tẽporis virtute sn̄ie presumitur iusta ⁊ psumptio ducit q̃ oĩa fuerint solẽniter facta.nu.28.

27 Sen ntiis plurimoꝝ cõprobat' ⁊ testatur integrũ alicui⁹ iudiciũ.

29 Sn̄ia continens producta in causa ⁊ illa referens probat ius causatum per producta si pdita dicantur.

30 Dignitas hominis quandoq̃ dicitur plene probare semiplena.

31 Negatiua quandoq̃ potest probari ex inspectione libri actoꝝ ipsius notarij:⁊ in his que concernũt actus iudiciarios.

32 Alienari quod nõ possint res ecclesie absq̃ solemnitate:si fiat i vtilitatẽ euidẽte nõ requirũtur iuris solẽnitates in actu alienatiõis.

33 Rescripto pape q̃ permutetur castrum cũ laico sub quo est abbatia cũ cl'a generali: vcꝫ oĩm iuriũ nõ venit abbatia permutãda virtute clausule generalis.

34 Clausula generalis in rescripto non trahitur ad ea que rescribens alias non fuisset concessurus.

35 Prescriptio que iure improbatur iuuatur possessione lõgissima ac titulo sine alijs modis.

Consilium.cccxlviij.

In nomie dñi nostri iesu xpi. † Videt' in hac 9sultatiõe pria facie dõm q̃ dictũ castrũ sancti viti ptineat ad ep̃m psupposito q̃ appareat q̃ ab initio fuerit epat⁹:put p parte dci monaldi narrat' in suis publicationib⁹ ac ẽt in põnib⁹ pcuratoris ipsi⁹ munaldi ita q̃ de hoc mihi in dubiũ apud me reflicat': ⁊ semel 2 dñs presumit' ẽt hodie dñs.l.siue possidetis.C.de pb. † Hoc psupposito nihil adducit' p q̃ videat' q̃ hr̃des dci munaldi valeãt se tueri aduersus dcm̃ ep̃m. Non.n.vr̃ q̃ vigore dcẽ asserte sn̄ie late p hũc ep̃m de vrsinis possint se tueri dci hr̃des dci munaldi. Nã vr̃ q̃ dcã sn̄ia nõ tenuerit ea maxime rõne:q: ad eã audiẽdã nõ fuit citatus tũc ep̃s nec ipsi⁹ ep̃i capl'm:sꝫ dũtaxat ei⁹ assert⁹ pcuratoꝛ de cui⁹ mãdato nõ apparet:⁊ paria sunt nõ esse ⁊ nõ apparere.l.duo sunt titij.de testa.tu.⁊.l.si fuerit.ff.de re.du.q.n.nitit' ex sn̄ia dꝫ deducere sn̄iam validã:q: al's nõ meret' dici sn̄ia.l.iij.§.cõdẽnatũ.de re in 3 di.cle.pastoralis.eo.ti. † Et sn̄ia lata cũ falso pcuratore est nulla.l. 4 lꝫ.C.de pcur. Et hoc medio euitat' obstaculũ sn̄ie. † q̃ ẽt euitat' ex alio.s.q: cõmissari⁹ vr̃ excessisse fines cõmissionis ⁊ vbi delegat⁹ excedit fines mãdati quicqd gerit nõ valet.c.cũ olim.de offi.dele.c.cũ dilecta.de rescri.l.diligẽter mãdati. Quod aũt excesserit fines commissiõis vr̃ deduci:ex eo q: cõmissum fuit dcõ reuerẽdissimo dño cardinali de vrsinis q̃ iuxta tenorẽ lr̃aꝝ pdecessoris exequat' et in 5 stitiã faceret. † Sꝫ nõ est iustitia q̃ bona eccl'iaꝝ imobilia pmutent' nisi ex necessitate vel euidẽti vtilitate:⁊ nisi pcedentib⁹ tractatib⁹. in.c.j.de reb⁹ eccl.nõ alie.li.vj.⁊ in aut.hoc ius poꝛrectũ.C.de.sac. san.eccl.⁊ alijs multis locis. Nec appet nisi ex assertiõe asserti pcuratoris ep̃i ⁊ capl'i q̃ cederet in euidẽtẽ vtilitatẽ epat⁹:nec de alijs solẽnitatib⁹ appet merito nõ ministrauit iustitiã:⁊ maxime q: i cõmissiõe pcessoris ad quã se refert vltia cõmissio exp̃mit' q̃ pmutet si reperierit cedere in euidẽtẽ vtilitatẽ epat⁹ sꝫ id nõ repꝫtvt appeat 6 merito nõ vr̃ s̃uata forma cõmissiõis. † Nec cõfessio asserti pcuratoris releuat dato ẽt q̃ eẽt pcuratoꝛ ep̃i ⁊ capl'i:de quo tñ nõ apparet nihilomin⁹ nõ pbaret duplici rõne:vna q: spõtanea cõfessio p 7 curatoris nõ preiudicat dño.l.certũ.§.sꝫ an ipos.ff.de cõfes. † alia q: cõfessio fcã a phibito vel ab eo q nõ põt al's actũ facere est suspecta ⁊ nõ iuuat.l.q testõri.ff.de pb.l.cũ qs decedẽs.§.titia honestissima femina.de le.iij.l.si forte.ff.de castrẽ.pec.⁊ bar.ibi.⁊ in.l.j.de si de instru.⁊ iure aste fi.l.i.x.⁊ in.l.sciẽdũ.ff.de ver.obl.⁊ in.l.j.si donatione.C.de colla.q̃ ⁊ oẽs tenẽt. Jta q̃ ẽt si ep̃s ⁊ capl'm id asseruissent nõ fuisset standũ coꝝ 9fessioni multomin⁹ assertioni pcurato 8 ris ẽt si mandatũ appareret. † Jtẽ de iure est q̃ ptes coꝝ consensu pmutent nõ iudex in abñtia alterius ptis:nã pmutatio est ꝯct⁹ innoĩatus vt.ff.⁊.C.de rerũ permu.⁊ in quolibet ꝯctu reqrit' cõsens⁹ ꝯhentiũ.l.j.§.j.ff.de pac.nõ est ergo iustitia q̃ delegat⁹ ⁊ cõmissari⁹ pape ex cã pmutationis cõcedat hincinde nõ accedẽte cõsensu partiũ q̃ casu ptes pmutãt nõ iudex:cũ ergo papa cõmittat q̃ iu 9 stitiã faciat nõ vr̃ seruata forma mãdati iõ gesta non valeãt. † Qd ẽt vr̃ dꝫ ex alio.s.q: vr̃ q̃ lr̃e apostolice fuerint subreptitie ea rõne q: prout in dcõ castro inerat qdã abbatia cui⁹ reddit⁹ lõge excedebat redditus alios ipsi⁹ castri pmutati q̃ fuit tacitũ in dcã ipetratione q̃ si fuisset expressum vr̃ q̃ papa verisil'r nõ cõmisisset q̃ dicta permutatio fieret et ideo videtur qd dicta permutatio reddatur subreptitia ⁊ litere gratiose per subreptionem emanate sunt ipso iure nulle.C.ad audientiam.ij.⁊,quod ibi per docto.de rescriptis. c.j.⁊.ij.de filijs presby.l.j.de nata.resti.l.⁊ si legib⁹.C.si ꝯ ius velvti. 10 pub.c.dudũ.ij.⁊ ibi Jo.an.post cõpo. † Ex his vr̃ q̃ dcã pmutatio fcã p sn̄iam dñi cardinalis ex plurib⁹ medijs reddat' inefficax. Et illa pmutatio aũt postea ex interuallo fcã p ep̃m est ẽt nulla q: nõ seruatis aliqbus solẽnitatib⁹ a iure requisitis n õ.n. accedẽte consensu capl'i prout reqrit' in his alienatiõib⁹ vt est expressum in.c.j.⁊.c. cũ apl'ica de his q̃ fiũt a pla.sine 9sen.capl'i.⁊.xij.q.ij.sine exceptiõe. Nec apparet q̃ in euidẽtẽ vtilitatẽ vel ob necessitatẽ put requirit'. d.c.j.de reb⁹ eccl.nõ ali.in.vj. Nec interuenit superioris decretũ seu saltẽ licẽtia seu 9sensus put ẽt reqrit' cañ.hoc ius poꝛrectũ.x.q.ij. ⁊ p gl.magnã in si.in.d.c.j.de reb⁹ eccle.non ali.li.vj.⁊ ibi per.doc. Nec hꝫ obstare sn̄ia illa prio lata p cardialẽ:q: vr̃ q̃ fuerit nulla p 11 ea que.s̃.pposita sunt. † Nec ẽt vr̃ q̃ obstet q̃ dict⁹ munald⁹ ⁊ eius successores posséderũt p annos vltra.lxx.⁊ sic vr̃ q̃ saltẽ pscripserit cũ aduersus eccl'iam pscribat' spacio.xl.ãnoꝝ aut'.qs actiões. C. de sac.san.eccl.cañ.xvj.q.iij.§.qs actiões.⁊.c.de quarta.c.illud.⁊.c.q q: iudicate cũ sil'ib⁹.ex.de pscri.quia ad hoc vr̃ posse rñderi plurib⁹ modis.pmo q: vr̃ q̃ dict⁹ munald⁹ fuerit in malafide attẽto q̃ ipe sciebat castrũ esse dci epat⁹ ⁊ emit ꝯ iuris prohibitiõem. † qui.n.ꝯ iu 12 ra mercat' bonã fidẽ psumit' nõ hr̃e.c.q cõtra iura mercat'.de re.iu. in.vj.l.queadmodũ.de agri.⁊ cẽ.glo.in.c.si diligẽti.de pscri.nõ.n.p 13 sumit' iuriꝫ ignorãtia. † Poti⁹.n.psumit' malafides q̃ iuris ignorãtiã vt dcis iurib⁹.⁊ no.bar.⁊ ang.in.l.sꝫ ⁊ si lege.§.scire.ff.de pe.he re.malefidei aũt possessoꝛ nullo tpe pscribit.c.possessoꝛ.de re.iur.in 14 vj.c.qm̃ oẽ.de prescri. † Et malafides auctoꝛis nocet heredib⁹.l.cũ hr̃s.ff.de diuer.⁊ tẽ.pscri.⁊.l.seqr.§.hr̃s.⁊.l.si is q pẽptore.§.marcellus.

cell⁹.de vsu.Scdo rñdet ꝙ ꝑut allegat̃ pnceps sup hoc statuit qđ
15 pscriptio ēt cētenaria nō noceat.†Et lȝ rescriptū tollēs exceptionē
pemptoriā nō teneat.l.quotiēs.C.de prec.ipe.of.nec valeat rescri
16 pta iuri cōtraria.l.rescripta.ꝛ.l.nec dānosa.e.ti.†Nec pnceps sine
cā dñiū alicui auferre:iuxta illō bul.dixit equū martin⁹ hūit equū:
vt per gl.ꝛ doc.in.l.bñ a zenone.C.de quadri.pscri.ꝑ bar.in.j.cōsti.
ff.§.oēm.ꝛ in.l.cētiēs.ꝛ in.l.fi.C.si ꝯ ius.vel vti.pu.per Jo.an.in.c.
j.de sum.tri.ꝛ fi.catho.li.vj.in nouella.ꝑ Inn.ꝛ doc.in.c.q̄ in eccle
siaꝝ.de cōsti.ꝛ ꝑ bal.in.j.cōsti.C.§.qb⁹.ꝛ in.d.l.rescripta.ꝛ ꝑ doc.in
iurib⁹ p̄allegatis.verū qꝛ nūq̄ pōt existēte.l.cā ꝛ cū cl'a nō obstāte
vt hr̄ in iurib⁹ p̄allega.Et nō vidi formā rescripti:iō nō me intro
17 mitto vlteri⁹ sup hoc medio.¶†Cū his nō ob.puto iniustiā fore
ꝑ pte hr̄dū dci munal.Nā aiaduerto ꝙ papa ꝯmisit reuerēdissimo
dño cardinali:ꝙ ipse ꝑmutaret cū p̄fato munaldo ꝑ vtilitate eccle
sie.Nō aūt ꝙ faceret ꝑmutari ꝑ ipsas ptes:ita sonāt x̄ba cōmissio
nis.Nā in prima supplicatiōe porrecta pape nono petit munald⁹
ꝙ papa castrū p̄dictū ex cā ꝑmutationis assignari mādare de beni
gnitate ap̄lica dignaret̃.Et papa rescribit cōmittēdo ꝑ hec verba.
castrū p̄dictū ꝑ te vel aliū seu alios auctoritate nr̄a assignare ꝑcu
res.Sil'r ꝑ pte ei⁹ munaldi fuit Inno.vij.supplicatū ꝙ frācisco car
dinali sabineñ p̄dicto cōmitteret ꝙ assignare ꝑcuret ꝑ se vel aliuȝ
auctoritate pape dcō munaldo dcm̄ castrū.Et papa cōmisit ꝑ hoc
verba auctoritate ap̄lica ꝑ te vel aliū seu alios ꝑmutare ꝛ assigna
re ꝑcures.Demū in vltima cōmissiōe ꝯtinet̃ de mādato dñi nr̄i pa
pe se informet reuerēdissimus pr̄ cardinalis de vrsinis ꝛ iuxta mā
datū factū dcō cardinali monopolitano exequat̃ p̄missa ꝛ iustitiaȝ
faciat.itaq̄ ex p̄missis pȝ ꝙ p̄ quodlȝ ex dictis trib⁹ rescriptis in
iungit̃ cōmissario ꝙ ipse assignet.Nō aūt ꝙ cōfirmet ꝑmutationeȝ
q̄ ꝑ partes fieret vt aperte sonāt verba rescriptoꝝ a qb⁹ verbis non
est recedendū.l.nō al'r.ꝛ.l.ille aut ille.§.cū in verbis.de leg.iij.cū cō
18 cor.†Itē p̄emitto ꝙ papa in q̄libet ecclesia hȝ plenitudinē pote
statis:ꝑut dicit Spe.in.ti.de p̄scri.ver.illud.allegādo ꝛ Inn.in.c.
cū p̄idē.de pac.dicēs ꝙ hȝ papa plenitudinē ptātis singulariterꝛ
vl'r sup oībus ecclesijs.ij.q.vj.decreto.ꝛ multoforti⁹ ꝙ alij plati h̄m
eū.ꝛ pr̄ patrum ꝛ cū omni plato in ptāte ꝛ iurisditiōe cōcurrit:di
cit Jo.mo.in.c.si eo tp̄e.de elec.li.vj.ꝛ bal.post eū in.c.j.col.j.q feu.
da.pos.ꝛ pōt bona singularū ecclesiarū infeudare bal.ibi.Est eniȝ
dñs bonoꝝ singularū ecclesiaꝝ dicit spe.in.d.ti.de prescr.ver.ꝛidē.
tādē vult Jo.an.post arch.in.c.j.de sum.tri.li.vj.in nouella.ꝛpau.
de leaza.in cle.j.de sum.tri.dicit ꝙ papa est dñs rerū oīm eccl'iarū.
ꝛ host.in sum.de p̄scrip.§.q exigāt.ver.sed ꝛ lȝ put refert cardi.flo.
in cle.j.de summa tri.col.ij.scđa appo.vbi tādē cōcludūt ip̄e zaba.
ꝙ lȝ papa vel iperator nō sit dñs rerū pticulariū regl'r ꝛ nō habeat
earū rerū dispōnē:tū papa hȝ plenā dispōnē oīm bñficioꝝ ꝛ parti
cularū rerū.c.ij.de prebē.li.vj.ꝛ idē dicit in.c.q̄ in eccl'iarū.de cōst.
ī ātiq̄.pe.de anc.i.d.c.j.ð sum.tri.li.vj.col.j.dicit ꝙ nō dubitat̃ qn
papa hēat latissimū arbitriū in reb⁹ eccl'iasticis oīm eccl'iaꝝ trāsfe
rēdi ꝛ ꝓhibito dispōnēdi ꝛ alsignat rōnē dr̄ie inter res ecclesiarū
19 et res priuatoꝝ quā ēt assignat zab.in.d.c.que ab eccl'iarū.†Et ꝙ
papa possit ēt sine cā iuravni⁹ ecclesie dare alteri siuult firmat pon.
in cōsi.mihi.cccc.inci.circa p̄mū.in.j.col.ꝛ in.x.col.vbi allegat tex.
esse expressum in.c.ex multi plici.de deci.ꝛ in cle.dudū.§.nos.ꝛ cuȝ
de sepul.forti⁹ ergo possit cū cā:vt qꝛ cedat in vtilitatē.ꝛ lȝ text.in
cañ.nō liceat.xij.q.ij.dicat ꝙ nō liceat pape alienare bona eccl'iaꝝ:
et ibi gl.ꝛ archi.tū nō dicit ꝙ in alienatione pape requirunt̃ solē
nitates aliq̄ qñ alienat in casu quo inferiori liceret vt qꝛ in casu ne
cessitatis vel euidētis vtilitatis vt.d.c.j.de reb.eccl.nō ali.Potuit
ergo cōmittere cardinali ꝙ alienaret si reperierit tēdere in euidētē
vtilitatē ecclesie.Qđ maxime dōm cū in rescripto sit apposita cl'a
nō ob.ꝛ gñali ꝛ spāli apposita in primis l'ris innocētij ꝑ hec verba
cōstōnib⁹ ap̄licis maxime de nō alienādis ecclesiaꝝ bonis:necnō
statutis ꝛ cōsuetudinib⁹ dcē ecclesie ꝛ alijs ꝯrijs nō obstātib⁹ qbus
cūq̄ in scđis l'ris cōmittit idē innocētij⁹ ꝛ cōmissari⁹ vt exequat̃:iu
xta mādatū fcm̄ in p̄mis l'ris:ꝛ sic se refert simpl'r ꝛ absolute ad pri
20 mas l'ras.†itaq̄ id cēset̃ cōtineri in termino referēte ꝙ cōtineret
in termino ad quē fit rela tio.in auf.de filijs añ dota.instr.natis cir
21 ca mediū.ꝛ in.l.si ita scripsero.de cōdi.ꝛ demō.cū si.†Preterea pō
tifex cōmittit consciētie cardinalis apponēdo cl'am sup quo tuā cō
sciētiā oneram⁹.per q̄ verba cēset̃ remissuȝ cōscie illius prout vł vel
le gl.in verbo oneram⁹.in cle.j.de iuř pa.ꝛ doc.ibi marie zab.i p̄n.
in.xvj.q.ꝛ bal.in.l.ij.C.de sen.ex pi.reci.ꝛ in.l.j.C.de reb.cre.ꝛ pon.
q sequit̃ bal.in rubri.ff.de arbi.in p̄n.iij.col.ꝛ in.l.q bona.§.q dāni.
22 ff.de dam.infec.†Et qñ aliq̄d ꝯmittit̃ cōscie alicui⁹ nō refert qđ.s.
ꝙ non bñ fecerit:put vult gl.in x̄bo ꝯscia in.c.statutū.§.assessorē.
de rescr.i.li.vj.ꝛ pe.de perusio in suo tractatu canonice parochia
lis in.vj.parte p̄ncipali.ꝛ in tractatu de q̄rta ep̄ali.c.nono.ver.sed
q̄rit̃.de tali.ꝛ ang.in cōsi.suo in ordine.cclxxi.h̄m ordinē informis
inci.prim⁹ p̄uctus in.ij.col.sequēdo gl.in.d.§.assessorē.ꝛ in ꝯsi.suo
in ordine p̄dicto.cxcij.incip.visis ꝛ inspectis.col.vj.ꝛ idē pe.de an
23 cha.in.d.§.assessorē.†Et lȝ qñ inferret grāde p̄iudiciū iudex nō te
net̃ stare dispositis per eū cui⁹ cōscie cōmittit̃:ꝛ ut voluit bal.in.l.j.
C.de reb.credi.ꝛ in.d.l.nulli.ita intelligēdo gl.in.d.cle.j.de iure pa
tro.ꝛ eū sequit̃ pon.in.d.rubri.de arbi.ꝛ in.d.§.q dāni.ꝛ ēt Pe.de
anc.in cōsi.suo.cclxxxiij.h̄m ordinē informis inci.primo ꝛ añ oīa
in.j.col.velit ꝙ iudex nō teneat̃ sequi.Cū est aduertēdū ꝙ gl.in.d.
cle.j.de iure patro.dicit iudex pōt emēdare si qd malefactū est:ꝛ tū
p̄mittit ꝙ non pōt appellari:vñ ad hoc vt reprobari possit p iudi
cē dȝ ꝓbari seu appere ꝙ malefactū sit.ꝛ hoc casu loquit̃ pe.de an.
in.d.cōsi.dicēs ꝙ iudex nō tenet̃ seq declarationē re ipsa dolosaȝ.
et bal.in.d.l.ij.de sentē.ex pericu.reci.dicit ꝙ lȝ nō possit appella
ri:tū superior potest errata corrigere.itaq̄ vñr loq qñ apparet ꝙ
sunt errata vł male gesta vt iudex possit corrigere vel reformare qñ
agit̃ de graui p̄iudicio.Vr̄ itaq̄ dcōꝫ ꝙ nō pōt appellari:qꝛ appel
lās hȝ necesse ꝓbare ēt si prius ꝓbatio sibi non incūbebat.ꝛ ita pce
dit gl.d.§.assessorē ꝛ sequaces ꝙ ꝛ dicit gl.in.d.cle.j.de iure patro.
in verbo oneram⁹.in p̄n.sȝ iudex superior aditus si reperit male vł
erronee factū pōt reuocare si res est magni p̄iudicij:ꝛ ita procedit
finis.d.gl.in x̄bo onerat⁹.ꝛ bal.ꝛ pet.de anc.ꝛ pon.vbi.s̄.eā sequē
tes:secus si sit parui p̄iudicij:prout dñt bal.ꝛ pon.vbi.s̄.Cuȝ itaq̄
remissum fuerit cōscie dñi cardinalis ꝙ ꝑmutaret si reperierit ten
dere in euidētē vtilitatē ꝛ dñs cardinalis permutauit nō pōt refer
ri qđ.s.ꝙ male fecerit nisi a superiore iplorēt ꝙ reuocet male gesta
et sic hȝ allegari ꝛ doceri ꝙ sit male gestū vel erratū per faciētē ad
hoc vt superior querelā amitat ꝛ reuocet.sȝ vt p̄suppono nō appet
hodie:an tūc tp̄is fuerit per cardinalē gestū male ꝛ iniuste ꝑmuta
tū necne:iō nō pōt hodie referri qđ ꝙ nō tēdebat in euidētē vtilita
tem ecclesie dcā permutatio.Et insup si vtilitas nō erat euidēs tū
vtile erat nō agit̃ de graui p̄iudicio:iō non referat̃ tūc qđ h̄m dictā
theoricā.ꝛ aduertēdū qꝛ vr̄ ꝙ de hocan dcā ꝑmutatio dñi cardina
lis q fuit in hac parte cōmissari⁹ ꝛ delegat⁹ p̄ncipis nō vr̄ ꝙ possit
ali⁹ audire q̄ōnē an potuerit facere ꝛ de ei⁹ fcō q̄ōnē admittere nisi
princeps ipse q cōmisit.nā gl.in.d.cle.j.de iure patro.dicit ꝙ supe
24 rior pōt reuocare malefactū ꝛc.†Sed delegat⁹ a principe in cā sibi
cōmissa est maior q̄libet ordinario.c.pastoralis.de offi.or.cū vicem
p̄ncipis gerat.c.sane.ij.de offi.deleg.cañ.si.xciij.di.cañ.j.xciij.di.l.
ꝛ si pretor.de iudi.ꝛ iō de ꝑcessu ðlegati a p̄ncipe nō pōt se itromit
tere aliqs ordinari⁹ dicit bal.in.c.super eo in si.de offi.deleg.allegā
do Jo.an.ibi ꝙ tū verū si p̄ncipal'r ð de nullitate:qꝛ tūc nemo pōt
nisi p̄nceps vel forte qñq̄ ipse delegatus de nullitate cognoscere:
ꝑut voluit post Ja.bu.bal.in.l.aduersus.C.si aduersus re[illegible]
cus dicit bal.si incidēter diceret̃ de nullitate:in hoc tū n[illegible] nitā
dū qm̄ vel incidēter vel p̄ncipal'r de facili obtineret̃ spālis [illegible]
25 †Cū nō vr̄ ꝙ nisi doceat̃ de lesiōe eccl'ie v[illegible] [illegible] tione.s.ꝙ nō tēdebat in euidentē vtilitatē [illegible] dcā ꝯcessio siue ꝑmutatio fcā ꝑ dcm̄ deleg[illegible] scie ei⁹ cōsciam onerando per p̄dicta iunc[illegible] iudicē presumit̃.c.in p̄ñ tia.de renū.l.he[illegible] no.i.c.inotuit ð eo q fur.or.suf.ꝛ spe.i ti.[illegible] interuenit decretū iudicis oīa presum[illegible] luit spe.in ti.de emp.ꝛ ven.§.nūc sciē[illegible] hi.§.si pretor.de trāsa.dicit ꝙ in dul[illegible] cū cāe cognitione ꝛ oīa rite emanass[illegible] nationes rerū minoris vel eccl'ia[illegible] allat bal.Inn.in.d.c.innotuit.[illegible] Licet ēt in iudicialib⁹ soleat [illegible] solēnitate.c.cū inter vos.de[illegible] snia.§.vt aūt.ver.ꝛ no.ꝛ ib[illegible] in cōsi.lxxxiij.incip.vr̄ p̄ri[illegible] qua quidē snia p̄sumit̃ tā[illegible] renū.c.bone.de ele.c.cām.[illegible] dele.ꝛ in.c.qm̄ ꝯ fal[illegible] sinit in rē iudicatā.qꝛ du[illegible] in.d.c.qm̄ ꝯ falsam h̄m ei[illegible] volnit host.in.d.c.cū inte[illegible] fide instru.ꝛ Jo.cal.ꝛ pano[illegible] lata in p̄ñtē vel ꝯtumacite[illegible] mit̃ ꝑ ea per dcā iura.ꝛ.c.b[illegible] tia.ꝛ spe.in ti.de snia.§.si ve[illegible] ci.ccciij.q̄ incip.itē si petat̃.ꝛ[illegible] ꝯ falsam.ꝛ Jmo.in.l.iiij.§.cōdēnatū.de re iu.ꝛ in.l.[illegible]
ob.dicēs hāc esse cōem opi.canonistaꝝ in casu isto snia cōcem[illegible]
ctoꝝ bonoꝝ fuit lata in abñtē per cōtumaciā ex quo p̄io [illegible] vo
catus ep̄s ꝛ capl'm ꝛ nō cōparuit nisi ꝑ piliū q asseritur ꝑcura[illegible] ꝛ il
le ꝑcurator oīa cōfessus fuit ꝛ postea fuit citatus ad sniam ꝛ nō cō
paruit:nō.n.aspnabat̃:sȝ poti⁹ vt credit̃ volebat dictā ꝑmutatio
nē fieri vt deprehēdit̃ ex ei⁹ prius gestis.Itē exactu postea secuto
ꝑ ep̄ȝ q postea eā permutationē fecit.ex postea.n.gestis p̄sumitur
in pteritū.cañ.cū per bellicā.Et q̄cqd sit de voluntate p̄sumpta ps
fuit cōtumax vel in p̄ria citatione si ꝯparēs nō erat ꝑcurator vł in
vltima si ille erat ꝑcurator.Itē illa snia lata est ex l onginquo:iō
ꝑ ea presumat̃:nā plura cōcurrūt nā act⁹ est ꝯtentiosus potius vt
credēdū est voluntari⁹ non de p̄rimo ꝑ parte in p̄ñtē vel in contu
26 maciā celebrat⁹.†Et insup postea robora⁹ possessione longissima
vltra.[illegible] annos.solet.[illegible] possessio lōgi tp̄is inducere p̄sump tiōeȝ

Marginal fragments in the damaged area of the right column (legible parts): yrificata c . . . di / it ipu . . . ari / e cō / ꝛ gestis per / eu . ꝑ In / cit ꝙ vbi / put vo / in.l cū / rpositū / sunt alie / ꝛ hmōi. / dop. / ꝛ pro / in tit.de / ꝛ ꝑ panor. / imal'r.pro / in p̄ñtia.de / iure.de off. / post ꝙ trā / Joā.cal. / io:prout / one.C.de / mai / uit ꝯpo.i / summa.ꝛ dñi de / cal.d.ant.Jmo.ꝛ panor.i

q oīa fuerint solēniter celebrata. l. si filiꝰ. C. de peti. here. ꝛ. l. q i aliena. in p̄n. ver. ſʒ nō adiēt. de acq. here. ꝛ q in ſili. in. l. cū de in rē verso. de vsu. ꝛ q ibi bar. cuiꝰ dcā in hac pte approbat panor. in. c. peruenit. de cēſi. Ad idē qd̄ no. Inn. d. ant. bal. ꝛ Imo. in. c. ea noscitur de his q̄ fi. a prela. sine cōsen. ca. vbi vult Imo. q sufficiat lōgū tp̄s p p̄sumēda solēnitate extrinseca in his in qbꝰ daꝛ possessio vl q̄si in alijs in qbꝰ nō cadit possessio vel q̄si reqrūt maiꝰ tp̄s. per no. per Io. an. in. c. albericꝰ. de te. ꝛ p cy. i. l. emācipatiōe. C. de fide instr. in qbus iuribꝰ p̄fati doc. ꝛ bal. ꝛ ēt Moder. volūt q si ē elapsuʒ tātū tp̄is q non possit pbari p̄supponit solēnitas interuenisse: ſʒ q suf ficiat lapsum lōgi tp̄is volūt. d. ant. ꝛ flo. in. c. puenit. de emp. ꝛ vēd. put ibi refert imo. ꝛ referēs cū eo trāſit rōne tn̄ subiecte materie lo quūꝛ i casu q̄ cadit possessio: ſʒ postea. ibi dicꝰ p te. ꝛ gl. ibi q vbi agiꝛ de p̄iudicio tertij reqriꝛ spaciū. xxx. an. vt p̄sumaꝛ solēnitas interue nisse. Et pe. de anc. in cōſi. inci. ex cōſilijs excellētiū doc. mihi in ordine. cxxxv. ſm ordinē in formis in ſili dicit formaꝛr. Preterea dictū monasteriū sancti Nic. annua qnquaginta in transactiōe dedu cta p dcis cētū recepit a tp̄e dcē trāsactionis citra q sunt anni. xxx. et vltra ex hoc ḡ solo. s. cursu tāti tp̄is cū receptiōe cōiuncto nō pur gare dē viciū ꝛ defectꝰ q possit allegari ꝯ dcām transactionē. ar. l. si filiꝰ. C. de pe. here. ꝛ. l. q in aliena. §. ſʒ si nō adierit. ff. de acq. here. ꝛ l. qui in aliena. l. cū de in rē verso. ff. de vsu. nā ex tp̄e presumiꝛ solem nitas decreti ꝛ auctoritatis: facit qd̄ notaꝛ in. c. ea noscitꝛ. de his que fiunt. a prela. ꝛ in. c. innotuit de eo q furtiue ordines suscepit. per Inn. l. actor rē ratā haberi. per bar. in casu nr̄o nō minꝰ dʒ operari possessor: maxīe vtriusq ptis q̄ in casu pe. de anc. ꝛ solo annua: ꝛ tā to fortiꝰ: qꝛ hoc casu longe maiꝰ tp̄s. s. saltē. lxxvj. anni elapsi sunt q bus est cōtinuata possessio ꝛ ipse loquiꝛ. de. xxx. annis. Et sine pce dat opi. Imo. de lōgissimo tp̄e. xxx. an. sine longū tp̄s: prout alijvo lunt nō refert qno ad casum nr̄m cū in casu nr̄o longe vltra. xxx. an nos possedit dictꝰ munaldꝰ ꝛ sui successores vt dcm̄ est: ꝛ loqūtur dcā iura ꝛ doc. qn̄ vna tm̄ partiū possedit quāto fortiꝰ in casu nr̄o in quo vtraq pars possedit q eidē ex permutatiōe cōcessum fuit. Et insup interuenerūt duo actꝰ vnꝰ. s. iudicis delegati q pmutauit ex cōmissiōe pontificis. aliꝰ. s. epi ad quē dcm̄ castrū pertinebat qui postea pmutauit. Et dato q intra pmutatiōe allegeꝛ cessare req

[illegible] cōiecturādū q interue [illegible] nō ppea q id solū suf [illegible] q alienatio fuerit in [illegible] vel cardinalis soliꝰ vel [illegible] oniū duor nō vni per [illegible] est iudiciū q plurio [illegible] i. ꝛ. c. prudentiā. in fi. [illegible] permutatio redūdauerit nec p cp̄ʒ per cardi [illegible] siastice: tn̄ itaq lōgis [illegible] pmutationes ꝛ facit [illegible] ne cardinalis q̄ in p [illegible] cludo q dictꝰ eps nō [illegible] q vere nō obstant. [illegible] qꝛ nō fuerit citatus [illegible] p sn̄ia p̄sumiꝛ saltē stā [illegible] pmutatiōis p adduc [illegible] q fuit citatus assertꝰ [illegible] q citatꝰ fuerit pcu [illegible] rio de pcura publicū [illegible] appet in actis cause [illegible] missum potiꝰ ne [illegible] tē pte nō ꝯdicē [illegible] ꝛ longissima [illegible] sta cōcurrēte [illegible] actū est cōmissioni in [illegible] alijs nō. n. iniūgiꝛ qd̄ [illegible] itaq per platum fieri [illegible] minorē imo parē seu [illegible] bōis eccliar̄ q̄ hēant [illegible] tn̄ est. ita q vr̄ q suffi [illegible] ille presumūtur ema [illegible] niꝛ q cōstiterit pmu [illegible] missuʒ ꝯscie cōmissa [illegible] graui lesione tūc tp̄is [illegible] dētē vtilitatē attētis [illegible] capli ꝛ munaldi pre [illegible] io de depōnibꝰ testiū [illegible] eqces. in auf. si qs in [illegible] nbitiosa. ff. de decre. [illegible] s dignis credit eorū assertioni. ꝛ optie facit. qd̄ no. Inn. in. c. pastoralis. in p̄n. de offi. de

30 le. ꝛ bal. ibi q sequiꝛ dcm̄ Inn. ꝛ dcm̄ bar. † Qd̄ maxīe dōʒ vr̄ atten ta dignitate cōmissarij ꝛ attēto q eiꝰ cōscie est negotiū cōmissuʒ q papa approbat eiꝰ fidē per illa v̄ba circūspectioni tue de q̄ in his et alijs spālē fiduciā obtinemꝰ. itaq multū cōcurrūt ex qbꝰ p̄sumen dū est q ita eēt q cōstaret ipsi ꝯmissario qd̄ dcā pmutatio tēderet in euidentē vtilitatē cōcurrēte q de peritor̄ cōſilio pfiteꝛ facere di

31 ctā pmutationē. † Et si dicaꝛ negatiua pbaꝛ ex inspectiōe actoruʒ hoc est scripture notarij in q̄ apparēt descripta p ea q̄ hn̄tur in. d. c. qm̄ ꝯ falsam. de pb. ꝛ no. bar. in cōsi. ccvj. ſm ordinē pusinū nō in formis inci. apparet sn̄ia lata. in p̄n. vbi ꝯcludit qd̄ appet q litꝫ cō testatio nō interuenit si ōnso libro notarij in q̄ sunt descripta acta nō reperiꝛ scripta. litis cōte. Et i ſili no. bar. i cōſi. xxxj. ſm eūdē or dinē. inci. martinꝰ de eugubio. ꝛ ſʒ ordinē informis. lxxxj. inci. mar tinꝰ formicōis. de eugubio. j. col. vbi dicit qd̄ pbaꝛ negatiua q solo fcā non fuit si sunt certi libri cōis in qbꝰ solo q̄ fit cōi solet scribi si inspectis libris nō reperiꝛ scripta solo p. l. fi. C. de rebꝰ credi. ſm eū ita in pposito: sed hoc nō ob. qꝛ ex quo iste actꝰ nō erat actus iudi ciariꝰ saltē cōtentiose iurisditionis: ꝛ maxīe qꝛ erat ꝯmissum cōscie iudicis nec apparet q fuerit deputatꝰ aliqs certus notariꝰ ad scri bēdū oīa actitāda. Nec erat dispositū qd̄ scriptura adhiberet put loquunꝛ termini Bartoli in dcis consilijs ꝛ vt ipse pōderat maxīe in dcō cōſi. ccvj. nō pbatur dcā negatiua p rimatiōne scripturaruʒ

32 notarij. † Nā forte de depōnibꝰ non fuit rogatꝰ dictꝰ notariꝰ ſʒ aliꝰ vel forte fuerūt examinati testes sine scriptura qꝛ in informatione euidētis vtilitatis ad alienationē rerū eccliar̄ faciēdā nō caueꝛ iu re qd̄ requiraꝛ scriptura nec enumeraꝛ inter casus in quibꝰ requiri tur scriptura in. c. j. de censibꝰ. li. vj. Et maxīe deduciꝛ qꝛ notariꝰ alia asserit q̄ non apparēt in suis scripturis maxīe instrm̄ pcure: ꝛ tn̄ notariꝰ pfiteꝛ apparere in actis cāe negotij ꝛ postea pfiteꝛ quid in eo ꝯtineꝛ ex quo daꝛ intellig i qd̄ oīa acta nō sunt descripta i scri pturis q̄ ōndunꝛ itaq nō sumꝰ in terminis in qbꝰ negatiua pbaꝛ p rimatiōne scripturar̄ in quibꝰ solēt describi si esset. Et insuper saltē pmutatio epi p̄sumereꝛ solēnis in q̄ cessat dcā pbatio p rima tiōnē scripture ꝛ ppea non curādū si nō staꝛ spōtanee cōfessiōi pcu

33 ratoris: maxīe in casu al's phibito. † Nec ob. qd̄ dr̄ de subreptiōe qꝛ vr̄ posse dici qd̄ lōgissima possessio secuta faciat p̄sumi nō fuisse p̄n cipi subrectū. pterea lʒ in iuribꝰ dci castri fuisset abbatia incorpo rata spectās ad mēsaʒ dicti epatꝰ q̄ erat magni redditꝰ: nō ppea cō

34 cedebaꝛ abbatia dcō munaldo: ſʒ solū dictū castrū. † Nec in ḡnali il la pmutatione seu cōmissiōe pmutatiōis fiende in laicū veniūt iu ra abbatie q̄ nō fuissent spāl'r cōcessa. regla in ḡnali. in. vj. ꝛ. c. ij. de offi. vica. e. li. ꝛ. l. obligatione ḡnali. ff. de pig. Nec video quō cadat incorporatio abbatie cū iuribꝰ castri nisi qd̄ ꝛ abbatia ꝛ castrū erāt de mēsa epatꝰ: itaq nulla cadit subreptio: ꝛ insup in pmutatiōe epi

35 nō cadūt termini subiectiōis. † Nec ob. cōcessio q nō obstet aliqua p̄scriptio quā tn̄ nō vidi: iō omitto q̄ fortasse ꝯ eā possent dici: tn̄ rn̄deo q dato sine p̄iudicio veritatis q sit sublata exceptio seu bn̄ ficiū p̄scriptiōis: nihilominꝰ nō ob. heredibꝰ munaldi: qꝛ ipsi nitū tur ex titulo iusto ꝛ valido q̄ iustitia ꝛ solēnitate. ꝛ sic validitas pro baꝛ iuris p̄sumptione ex lōgissima possessione ꝛ alijs medijs. s. de ductis. sic ꝛ al's in terminis. d. l. cū de in rē v̄so seruitutes. ff. de fini. ti. ḡnali nō cadūt termini p̄scriptiōis: ꝛ tn̄ allegatio tituli cū cursu tp̄is releuat allegantē ꝛ in termīs. d. c. ea noscitꝛ. ꝛ. d. c. puenit. de ēp. ꝛ vēdi. nō daꝛ p̄scriptio lōgi. vel. xxx. an. ꝯ eccliā. auꝛ. qs actiōes. C. de sac. san. eccl. cū si. ꝛ tn̄ releuat allatio solēnitatis ꝛ possessio tp̄is longeui seu saltem trigenaria. ex quibus omnibus concludo q dictum castrum pertinet ad heredes munaldi: ꝛ dictus episcopꝰ non potest illud repetere. Laus deo.

¶ Summarium super cōsilio. cccxlix.

1 ☞ Donatio an dicaꝛ pura vel simplex vel ob cām: stātibꝰ q ꝯctꝰ donationis ex v̄bis ipsiꝰ appeat purꝰ ꝛ simplex cū in eo dicaꝛ pu re: ꝛ simpl'r ac ēt q incōtinēti pmisit donatariꝰ ipsi donatori ob p̄ dictā donatiōeʒ dare ānuatim quādā vini q̄titatē: an ista scda pro missio facit p̄sumi donationē ob cām nō obstātibꝰ dcis v̄bis pure ꝛ simpl'r ab eo q si dcā q̄titas nō fuerit soluta possit peti vt donatio reuoceꝛ vl' potiꝰ possit dici donationem puram ꝛ pmissionē ob causam donationis.

2 Pactum siue contractus qui fiunt eodē die censentur incontinen ti celebrati vt vltimi inesse videantur primo.

3 Pactum dr̄ icōtinēti fcm̄ qn̄ fit añ q̄ ptes diuertāt ad ex̄neos actꝰ.

4 Pactum correspectiuū dr̄ quando aliqua pmittuntur incontinen ti fieri eodē die ꝛ loco: iuxta contractum.

5 Donatio p quā donatariꝰ pmittit donatorē alimētare dr̄ ob cām.

6 Contractus innominatus resultat habita relatione eiusdem etiaʒ accessorij ad pactum.

7 Donatio ob cām non dr̄ proprie donatio ꝛ sic contractus nomia tus: imo potiꝰ datio ob causam.

8 Cōtractꝰ noiatꝰ qn̄ mixtꝰ est cum contractu innoiato actionē non informat ex cōtractu resultantē: si illud quod in pacto deuenit re scinditur propter conditionē cause non secute.

9 Pactū incōtinēti vel ex internallo appositū nō informaꝛ ꝯctū: licʒ illud qd̄ in pacto deuenit sit cā finalis pp ꝯditiōeʒ cāe nō secute.

10 Donatio ex qua resultat actio vigore. l. si qs argentū. C. de do. nō informatur a pacto ex quo nō informatur contra eum cui cōpetit.

Stipulatio

11 Stipulatio lʒ sit ɔct⁹ noiat⁹ tñ in ea hʒ locum conditio ob cãm q̃ sufficit ad stipulationem rescindendam.
12 Iuramẽtũ hʒ tacitã ɔditionẽ si ꝑ aduersariũ ɔct⁹ fuerit:iõ is cui nõ obseruatur cõtract⁹ nõ artatur ad iuramenti obseruãtiam.
13 Donatio mixta q̃ ꝑtim simpl'r ꝛ ꝑtim ob cãm fit:an dicat simplex vel ob cãm vel mixta.nu.14.
15 Donatio per quã quis simpl'r dat alicui ꝛ ꝙ eundẽ donatorẽ a limẽtet cũ cl'a qua promittitur nõ contrauenire aliqua rõne vel causa:dr̃ simplex donatio que nõ dr̃ reuocata causa etiã nõ secuta.
16 Fauorabiliores sunt rei actorib⁹ in obscuritate litiũ ꝛ iudiciorum.

Consilium.cccxlix.

In nomĩe dñi nostri iesu

1 xp̃i.¶ † In hac cõsultatione dñs vr̃ ꝙ dict⁹ ser euãgelista procurator dc̃e dñe polisene:ꝛ dña polisena ꝑdicta ꝑncipalis foueat iustitiã:nã vr̃ ꝙ dc̃ã donatio
2 facta dc̃õ anto.per dc̃ãm polisenã fuerit facta ob cãm.† Nã qñ aliq fiunt ɔctus de quib⁹ dicit instr̃m eodẽ die loco ꝛ testib⁹ cẽsent contract⁹ facti incõtinenti vn⁹ post alterũ:prout ingt bal.in altera repeti.l.petẽs.C.de pac.ꝛ in.l.j.in fi.C.de opis.li.ꝛ i.l.penul.§.si mulier.C.sol.ma.ꝛ ꝓbat in.l.cõtinuus.in ꝑn.ff.de ver.oblig.ꝛ in.l.si ex duobus.in prin.ibi postera die a ɔrio.ff.de duob⁹ reis in qb⁹ ꝓbari vr̃ ꝙ factũ eodẽ die cẽset in dubio factũ incõtinẽti ꝙ̃to fortius si eodẽ die loco testib⁹ ꝛ notario.ꝛ tãgit ẽt bar.in ɔsi.suo incipiẽte ꝓponit ꝙ syndic⁹.ij.col.in ordine.lxxix.ꝑm ordinẽ perusinũ nõ informis loqtur bar.qñ cõtract⁹ erat ɔsuetus sub ipsis pactis fieri:et sic ɔcurrit ẽt dc̃ã ɔiectura.i casu aũt nr̃o lʒ ɔcurrit illa tñ ɔcurrit alia q̃ nẽo ꝑsumit iactare suũ.l.cũ de indebito.de ꝓba.ꝛ iõ in dubio nõ ꝑsumit donatio.l.si cũ aurũ.de sol.facit.l.si filius.ff.de do.ꝛ.l.ɔ iur.§.fi.ff.de pac.in casu aũt nr̃o stam⁹ claro q̃ notari⁹ ꝛ saltẽ al'r testis attestat ꝙ dc̃ã ꝓmissio emanauit añq̃ diuerterẽt ad ex̃neos act⁹:ꝛ
3 sic vno cõte.† Illud eñi qd̃ fit anteq̃ diuertãt ꝑtes ad act⁹ ex̃neos dr̃ factũ incõtinenti.l.duos reos in.§.fi.de duob⁹ reis.d.l.cõtinu⁹.in ꝑn.l.cũ antiqtas.C.de testa.ita no.gl.Od do.cy.bar.bal.Saly.et cõiter.doc.i.l.i bonefidei in verbo incõtinẽti.C.de pac.gl.ꝛ Bal.in l.lecta.si cer.pe.gl.ꝛ doc.in.l.iurisgentiũ.§.qnimo.ff.de pac.lʒ vltramõ dicãt ꝛ tunc dr̃ pcm̃ incõtinẽti appositũ qñ fit añq̃ ɔct⁹ sit habit⁹ ꝓ absoluto.ꝛ ex.in.d.l.in bonefidei dicit.ꝙ opi.vltramõ.ꝓcedit in casu dubij opi.vltramõ.in casu certi.ꝛ idẽ dicũt saly.ꝛ rap.ibi.ꝛ in.d.l.lecta.bar.aũt.ꝛ bal.volunt ꝙ vtroq; casu dicatur incõtinẽti añq̃ ɔctus sit habit⁹ ꝓ absoluto ꝛ ẽt añq̃ diuertãt ad extraneos act⁹:lʒ sit habit⁹ ꝓ absoluto.ꝛ sic opi.gl.ꝛ cõis:de qua ꝓxime ꝓcedat ẽt si ɔtract⁹ fuerit habitus ꝓ absoluto ꝛ istud legẽdo secut⁹ fui in dictis iuribus maxime in.d.l.in bonefidei.stamus itaq; claro ꝙ dicta ꝓmissio fc̃ã ꝑ antoniũ fuit fc̃ã incõtinẽti:ea aũt que incõtinẽti fiunt cẽsent inẽe.l.iurisgẽtiũ.§.qnimmo.d.l.lecta.ver.dicebã.iõ censet pactũ pars ɔtract⁹ cui inheret.l.fundi partẽ.ff.de ɔhen.
4 emp.† Et ideo qñ aliqua ꝓmittunt eodẽ die loco ꝛ testib⁹.iuxta cõtractũ incõtinẽti cẽsent ꝓmissa pp cõtractũ:ꝛ sic censent correspectiua:put dicit bar.in cõsi.ꝑallegato.ꝙ ꝛ clari⁹ vult bal.in dc̃ã repe.l.petẽs col.penul.dicẽs simpl'r ꝙ si apparent duo ɔtract⁹ facti eodẽ die loco ꝛ testib⁹ cẽsent correspectiui.ꝛ sic ꝑm⁹ fact⁹ pp ꝑm et
5 ecõtra.† Et vidi a plurib⁹ modernis doctorib⁹ cõsultũ in varijs casib⁹:ꝛ in vno cõsilio allabat bal.idẽ dicere in ɔsilio sibi ɔsulẽti nũe.ccclxxxij.inci.circa thema ꝑdictũ.ꝛ in alio allabat pau.de ca.consuluisse ꝙ q̃dã mulier donauerat cuidã hospitali:ꝛ hospitale ꝓmiserat eã alimẽtare corã eisdẽ testib⁹ ꝙ hr̃et locũ.l.j.C.de dona.q̃ sub mõ.ꝛ sic cẽseat fc̃ã donatio ob cãm alimẽtor.ꝛ in alio recẽseri cõsuluisse dñm Jo.petrutij:ꝛ dñm caprã doc.ꝑclarissimos ꝛ integerrimi iudicij cõsuluisse ꝙ si frater dotauit sororẽ ꝛ soror eodẽ die loco et testib⁹ donauit oia bonafide ꝛ vbiq; ꝙ pacta apposita incõtinẽti iuxta ɔctũ noiatũ non vestiant coherẽtia cõtract⁹:sʒ solũ rei interuẽtu:q̃ hita relatione pacti ad cõtractũ resultat cõtract⁹ innominat⁹ ꝑm eos quor opi.lʒ reprobet a citramõtanis q̃tenus denegãt vestimẽtũ coherẽtie cõtract⁹ noiati:tñ nõ reprobãtur q̃ten⁹ vo-
6 lũt resultare cõtract⁹ innoiatos imo vñr eis assentire.† Si resultãt ɔtract⁹ innoiati:ergo cẽsent ɔtract⁹ fieri pp pacta ꝛ ecõtra cũ ea sit natura ɔctuũ innoiator de quib⁹ vltramõ.loquũt.l.naturalis.ff.de prescri.verbis.Et hoc idẽ sentit gl.magna in.d.l.petẽs dũ loquitur de mutuo sub vsuris ꝛ pacto incõtinẽti apposito hʒ ꝙ eã declarat.ibi saly.añ mediũ dicẽs ꝙ vltramõ.ita volũt.s.hita relatione cõtract⁹ lʒ accessorij ad pcm̃ resultat cõtract⁹ innoiat⁹ ꝛ successiue citramõ.vsq; ad tpa bal.q volũt cõtrariũ per plures rõnes:nõ tñ ꝙ bal.velit nõ cẽseri ɔtract⁹ correspectiuos:sʒ voluit nõ vestiri tũc pactũ rei interuẽtu ꝓut vestiunt ɔtract⁹ innoiati.l.ex plac ito.C.de rerũ pmu.ꝙ tñ nõ cõfert ad ꝑñtẽ discussionẽ satis est ꝙ ipse ꝛ saly.et alij volũt ꝙ si pactũ incõtinẽti apponit censet correspectiuũ ꝛ contract⁹ censet factus pp pcm̃ ꝛ ecõtra.Et interminis nr̃is donatio cẽseat emanata pp ꝓmissionẽ vini ꝛ olei incõtinẽti subsecutã.ꝛ hoc apte attestat dñs ant.testis instrarij.ꝛ ser Gaspar anto.q ẽt inter-
7 fuit tpe ɔtractuũ ꝛ asserũt se interuenisse rõcinijs pri⁹ hitis.† Cuʒ ita ex hoc videat aperte ꝓbari ꝙ cõtract⁹ donat fuit fact⁹ pp

ꝓmissionẽ ꝑdictã nõ vr̃ simplex donatio:sʒ donatio ob cãm q̃ n est ꝓprie donatio.iuxta.l.j.ff.de dona.ꝛ donatio ob cãʒ reuocat ob cãm nõ secutã.l.ij.ꝛ.l.iij.ꝛ.l.si repetẽdi.ꝛ.l.legẽ dcãʒ.C.de condi.ob cãm.ꝛ.d.l.j.C.de dona.q̃ sub mõ.ꝛ hoc firmãt bar.ꝛ doc.in.l.fi.ff.de cõdi.data cã ꝛ nõ se.disputãtes q̃ sit rõ.ꝛ bar. vult ꝙ lʒ donatio sit ɔct⁹ noiatus tñ donatio ob cãm nõ est ɔctus noiatus:q̃ nõ est ꝓprie donatio:sʒ poti⁹ datio ob cãm:put dicit bar.in.l.ij.C.de cõd.
8 ob cãm.† aliã rõnẽ assignat idẽ bar.in.d.l.fi.in fi.ff.e.ti.Nã dicit ꝙ qñ ɔct⁹ noiatus est mixt⁹ cũ ɔctu innoiato ꝓut mixtũ ɔctũ seu negotiũ appellat.tex.in.l.aristo.ff.de don.tũc si id ꝙ deuenit i pacto non informat actionẽ ex ɔctu resultãtẽ:ꝛ tũc rescindit ꝑ ɔditionẽ
9 ob cãm nõ secuta cã.† Idẽ qñ informat ꝛ ꝓbat ꝙ id qd̃ deuenit in
10 pacto sit finalis cã ɔctus noiati.l.cũ te.C.de pac.inter emp.† sʒ actio resultãs ex donatione seu pp donationẽ vigore.l.si qs argẽtũ.C.de do.nõ informat a pacto:q̃ nõ informat ɔ eũ cui competit:vt no.gl.ꝛ doc.l.petẽs.de pac.iõ hʒ locũ cõditio ob cãm dato ꝙ q̃ ad quid sit cõtract⁹ noiat⁹ ꝑm bar.cui⁹ distinctiõem approbãt in.d.l.
11 fi.bal.ang.rap.ꝛ saly.in.d.l.petẽs.iiij.q.† ex hac rõne infert bart.in.d.l.fi.ꝙ lʒ stipulatio sit ɔct⁹ noiat⁹:tñ in ea locũ hʒ conditio ob cãm:q̃.s.actio ex stipulatione stipulãti cõpetẽs nõ informat a pacto q̃ stipulãs alteri ꝓmittit.Et qd̃ ad rescindẽdã stip'lonẽ cõpetat conditio ob cãm probat in.l.sigs accepto.ꝛ.l.si mulier.ff.de condi.
12 data cã.† Nec predictis vr̃ aduersarij iuramẽtũ:q̃ iuramẽtũ hʒ tacitã cõditionẽ si sibi per aduersariũ ɔct⁹ fu[erit]:iõ is cui nõ [...] at cõtractus nõ artat ad obseruãtiã iurame[n]ti [...] peruenit.de iure [...] ꝛ ꝑ gl.ꝛ doc.ibi.ꝛ in.c.queadmodũ.e.ti.facit.l.fi.ff.q satis.co.ꝛ. [...] C.de non nu.pec.ꝛ non ob.glosella in.l.si pecuniã.in ꝑn.de cõdi.ob cãʒ.q̃ loquit de reuocatione ɔct⁹ innoiati rõne pnie:nos de reuocatio
13 ne ɔctus rõne cãe nõ secute.† Nec ob.vr̃ ꝙ dr̃ in instr̃o ꝙ donauit pure ꝛ simpl'r:nã donatio ob cãm nõ est simplex donatio ꝛ ꝓpea dicẽdũ vr̃ ꝙ pp dc̃ã verba debeam⁹ recedere a.ɔ.dcis.nã ad hoc dari posse vr̃ duplex rñsio ꝙ notari⁹ id fecit ex sua q̃dã ɔsuetudine ꝓut al's dicit bar.in repe.l.j.de iur.codi.ꝛ bal.in.l.quor.C.de here.inst.ergo hoc vt dr̃ ꝓbat ex oñsiõe pluriũ instr̃or cõfector per ip[sum] no tariũ in qb⁹ dr̃ ꝙ donauit simpl'r:lʒ appeat ꝙ donatio fiat o[b] cãʒ. libe- scdõ rñdet ꝙ qñ donatio est mixta hoc est q̃ [d]onat partim [...] do ralitate partim ob cãm:puta q̃ cã que adijcit n ẽ est equalis [...]
nate:nec obsolã illã cãʒ de [...]
natio:ꝛ ita donationẽ mi[...]
differente a datione ob cã
oppo.si refe[rt]e a [...]ertat.ꝛ si
tario si ita appellat:maxie si
id qd̃ ex aduerso ꝓmittit pu[...]
ꝓmittis mihi dare vel facer[e]
terit ꝓbabil'r censeri ɔ[...]
14 no.bar.in.ver.in du[...]
nõ ob.ɔu[...] arbitror
mũ ꝙ instr̃o dr̃ ꝙ[...]
uit dicta vineã ꝛ c.q[...]
ob cãm:n[...] quo a[...]
cedit.ti.donatiõis:sʒ
ob.ꝙ dicit bar.in.d.l.ai[...]
tura erat sepata.nã appe[...]
spectu alteri⁹ tp̃is erat
iõ dicant prio tpe poter[...]
eã appellat ibi bart.sʒ
neã cũ saltẽ tota vinea nõ
citer donauit vineã ꝛ no
ta.l.si defensor.§.
agat aliquis.de
Et lʒ notari⁹ qñ[...]
tor multotiẽs in ꝑ[...]
apparet nõ recedit
leg.iij.Itẽ põderat
hoc ex alio capite ꝛ
dicit ex alio capite
missio fc̃ã ꝑ anto
nã ipsi anto.ideo [...]
operandi intelligan[...]
non censeat correspe[...]
fc̃ã ob illã ꝓmissionẽ:ita ꝙ donatio c[...]at[...]
facta:ꝛ maxime referẽdo illõ verbũ ser[v]arat
ad verbũ capite:put ad verbũ instr̃o:iõ vti
lis scriptura.de leg.j.ꝛ.l.j.in fi.C.de lib.ꝑter
refertur:ergo non reddit mixtã donationẽ
rata:vt de se est notissimũ.Itẽ ꝛ ꝑncipal'r ꝑ
fuit ex cã remuneratiõis:vt pʒ ex illis v[er]b[...]
torio ꝛ sir remunerationis cã dicit n[...]
factã dictã ꝓmissionẽ:ac etiã in libell[o]
15 in libello facte statur.l.cũ [...]ũ.C.de
let fieri post bñficiũ f[...]
§.ɔsul[...] pet.

pi donũ valens decẽ nõ sum tibi obligatꝰ ad antidora: q2 non das amore mei ⁊ vt me bñficiatũ a te reddas: iõ datio domꝰ nõ est ꝓprie remuneratio: lz cã inductiua ad donandũ. iõ si donas mihi absolu te ⁊ ego volẽs te remunerare incõtinẽti, tibi aliquid ꝓmitto ex causa remuneratiõis nõ redditur donatio ob cãm: sed est simplex donatio ⁊ postea donatio remuneratoria: ⁊ sic sunt duo actus separati. Et illa verba ꝙ ꝓmittit nõ venire ꝯ aliqua rõne vel cã intelligunt̃ gñaliter ꝓut iacẽt: ⁊ sic ẽt rõne q2 nõ sit seruata promissio de dando vinũ ⁊ oleum ⁊c. Et lz qñ appareret factã donationẽ ob cãz etiã dicta vba reciperẽt forte interpretationẽ ⁊ limitationẽ si sibi seruarent̃ cõuenta: tñ ex quo nõ apparet ꝙ sit facta ob cãm: immo verba supra deducta ⁊ ponderata innuũt ꝯrium dicta verba intelligũt̃ gñalr̃ vt iacẽt: ⁊ sic ẽt q2 non seruetur promissio postea faciẽda. Et posset etiã attẽtari ꝙ ẽt si promissio ⁊ donatio fuissent correspectiue: ⁊ sic fuisset donatio ob cãm: tñ nõ posset reuocari rõne non obseruãtie ꝯctus attento ꝙ ꝓmisit nõ venire ꝯtra nec reuocare de iure vel de facto vt sic illa verba de iure operẽtur eo casu quo liceret venire ꝯ ꝓut est qñ sibi nõ seruant̃ ꝯuẽta nõ. n. dubiũ est qn possit quis renũciare iuri agendi cõditioni ob cãm sibi cõpetiture cũ iuri futuro possit quis renũciare ꝑ pactũ. l. siqs in cõscribẽdo. C. de pactis iũcta. l. j. e. ti. ⁊ cũ verba illa simplr̃ ⁊ indistincte ⁊ gñaliter sint [illegible]olata sui natura [illegible]hẽdunt hunc casum ex vi verborũ: iõ inu[illegible] alia media [illegible]itio ob cãm ad reuocandũ donata: ⁊ sic [illegible]ẽdo cont[illegible] obseruantie. Ex quibus oĩbus simu[illegible]ctis puto a[illegible]ocludendũ ꝙ cessat reuocatio donatio[illegible] cõditiõem [illegible] capite cause nõ secute ẽt si constaret ꝙ no obseruauerit dict[illegible] donatarius: lz conetur ꝓbare qõ obseruauit. Plerũqꝫ aũt cõtingit ꝙ hmõi donationes annue maxime inter beniuolos nõ possint exqsite ꝓbari: iõ lz onus probãdi incũbat dicenti se obseruasse: tñ magis ꝓcliues debemus eẽ in eã interpretationẽ vt nõ possit venire ꝯ ne detur materia deierãdi. Et in re dubia si dubia eẽt hec ps tãq tutior esset amplectẽda. ar. c. iuuenis. de sponsa. ⁊ c. significasti. de homi. cũ similibus. Et presertiꝫ cũ fau[illegible] [illegible]fauorabiliores. de reg. iu. in. vj. [illegible]bscura. de re. [illegible]oni ob cãz ꝑ [illegible]ẽ in cõtracti [illegible]. C. de trãsac. [illegible]o cõtra ali[illegible]s. ex quibus [illegible] per ꝯñs di[illegible] adductis in [illegible]a ꝑ hac par[illegible]tꝫ q2 fateor. [illegible] reddere cõ[illegible] dacto dad

ducta in cõtrariũ: tñ id est verũ indubio: sed in casu nostro apparet contrariũ ex verbis vtriusqꝫ instri ⁊ cõtractus per adducta. s. pro hac parte cõcurrẽte etiã promissione de nõ veniendo cõtra iurata. Et propter hoc etiã tollit̃ ꝙ in cõtrariũ adducebat̃ ꝙ donatio ob causam reuocat̃ cã non secuta: q2 negat̃ hanc eẽ donationẽ ob cãm et per hoc, si recte aduertatur sunt sublata oĩa in cõtrariũ adducta. Nec obst. ꝙ vnus ex dictis testibus: vꝫ dñs anto. primꝰ testis deponit ꝙ fuit habitũ rõciniũ de dicta promissiõe: q2 dictus testis nõ dicit ꝙ ante donationẽ fuerit habitũ rõciniũ. dicit habitũ rociniũ et cõclusio facta. constat eñ ꝙ si fuit facta fuit rõcinita: itaqꝫ nihil ad rũbũ: q2 nõ cõcludit ꝙ in prefationibꝰ dcm̃ fuerit: ⁊ si fuisset dictuꝫ in ꝓfationibꝰ certe verisilr̃ fuit rõciniũ cõueniẽs cõclusiõi. s. ꝙ rõcinatũ fuerit ꝙ nõ erit igratꝰ: sꝫ remũerabit nõ ꝑpea ꝙ ex hoc fieret donatio ob cãm: nã si donatio fit ob causam ꝓmissio: ⁊ ꝓmissio ob donationẽ: ꝓmissio foret cã donatiõis nõ remũeratio: nã remũeratio ꝓsuppõit bñficiũ susceptũ nõ ꝙ sit iductiua bñficij: sꝫ ꝓnunciatiua bñficij alr̃s suscepti. Et lz iste testis ⁊ etiã. ser Gaspar ali9 testis deponant ꝙ donatio fuit facta ꝑpter promissionẽ predictã de vino ⁊ oleo: tamen se referunt ad instr̃m. primꝰ eñ dicit ꝓut appet in dictis instr̃is vel altero eorũ ad ꝙ se refert: sed in dictis cõtractibus nõ apparet nisi q2 fuerũt facti eodẽ contextu. s. eodẽ die loco ⁊ testibꝰ: ideo ista rõne censent̃ moti testes: sꝫ istud est iudiciũ intellectus qui nõ pertinet ad testẽ. iuxta. l. testiũ. C. de testi. ⁊. l. qui testõ. §. fi. ff. de testa. ⁊ q̃ hñtur. ibi per doc. ⁊ per Inn. ⁊ doc. in. c. cũ cãm q̃ de testi. Ideo eatenꝰ valet in hac parte eor̃ attestatio quatenus deprehendi põt ex his q̃ in dictis contractibꝰ continentur: ⁊ si secus interpretaret̃ eorũ dictum ipsi qui deponũt apparere in dictis cõtractibꝰ deponerent falsum: ⁊ tanq̃ periurijs non daret̃ fides in aliquo. per no. per Inno. ⁊ alios in. c. fraternitatibus. de here. ⁊ doc. in. l. si ex falsis. C. de trãsa. ⁊ doc. post glo. in. l. lucius. de infami. ⁊ in c. testimonium de testibus. Laus deo.

¶ Finis prime partis consiliorum acutissimi. V. I. doctoris dñi Petriphilippi Cornei de Perusio diligentissime emendate. addictis in sup denuo summarijs que in fronte cuiuslibet consilij apponuntur.

¶ Impressum Lugduni ꝑ honestũ virũ Jacobum myt. Impensis honesti domini domini Lucimburgi de gabiano sociorũqꝫ eiꝰ. anno domini. MDccccxxxj. die prima Aprilis.

¶ Registrum.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x y z
A B C D E F G H I K L M.
Omnes sunt quaterni.

colorchecker CLASSIC
calibrite
mm